

Holy Bible

Aionian Edition®

Baibụlụ Nso n'Igbo Ndi Ugbu
The Igbo Holy Bible for Everyone

AionianBible.org

The world's first Holy Bible untranslation

100% free to copy and print

also known as "The Purple Bible"

Holy Bible Aionian Edition ®

Baịbụlụ Nsọ n'Igbo Ndị Ugbu
The Igbo Holy Bible for Everyone

Creative Commons Attribution ShareAlike 4.0 International, 2018-2024

Source text: eBible.org

Source version: 8/25/2024

Source copyright: Creative Commons Attribution ShareAlike 4.0
Biblica, Inc., 1980, 1988, 2019, 2020

Original work available for free at www.biblica.com and open.bible

Formatted by Speedata Publisher 4.19.20 (Pro) on 8/31/2024

100% Free to Copy and Print

TOR Anonymously

<https://AionianBible.org>

Published by Nainoia Inc

<https://Nainoia-Inc.signedon.net>

We pray for a modern Creative Commons translation in every language
Translator resources at <https://AionianBible.org/Third-Party-Publisher-Resources>

Report content and format concerns to Nainoia Inc

Volunteer help is welcome and appreciated!

Celebrate Jesus Christ's victory of grace!

Preface

Igbo at AionianBible.org/Preface

The *Holy Bible Aionian Edition* ® is the world's first Bible *un-translation*! What is an *un-translation*? Bibles are translated into each of our languages from the original Hebrew, Aramaic, and Koine Greek. Occasionally, the best word translation cannot be found and these words are transliterated letter by letter. Four well known transliterations are *Christ*, *baptism*, *angel*, and *apostle*. The meaning is then preserved more accurately through context and a dictionary. The Aionian Bible un-translates and instead transliterates eleven additional Aionian Glossary words to help us better understand God's love for individuals and all mankind, and the nature of afterlife destinies.

The first three words are *aiōn*, *aiōnios*, and *aiōdios*, typically translated as *eternal* and also *world* or *eon*. The Aionian Bible is named after an alternative spelling of *aiōnios*. Consider that researchers question if *aiōn* and *aiōnios* actually mean *eternal*. Translating *aiōn* as *eternal* in Matthew 28:20 makes no sense, as all agree. The Greek word for *eternal* is *aiōdios*, used in Romans 1:20 about God and in Jude 6 about demon imprisonment. Yet what about *aiōnios* in John 3:16? Certainly we do not question whether salvation is eternal! However, *aiōnios* means something much more wonderful than infinite time! Ancient Greeks used *aiōn* to mean *eon* or *age*. They also used the adjective *aiōnios* to mean *entirety*, such as *complete* or even *consummate*, but never infinite time. Read Dr. Heleen Keizer and Ramelli and Konstan for proofs. So *aiōnios* is the perfect description of God's Word which has *everything* we need for life and godliness! And the *aiōnios* life promised in John 3:16 is not simply a ticket to eternal life in the future, but the invitation through faith to the *consummate* life beginning now!

The next seven words are *Sheol*, *Hadēs*, *Geenna*, *Tartaroō*, *Abyssos*, and *Limnē Pyr*. These words are often translated as *Hell*, the place of eternal punishment. However, *Hell* is ill-defined when compared with the Hebrew and Greek. For example, *Sheol* is the abode of deceased believers and unbelievers and should never be translated as *Hell*. *Hadēs* is a temporary place of punishment, Revelation 20:13-14. *Geenna* is the Valley of Hinnom, Jerusalem's refuse dump, a temporal judgment for sin. *Tartaroō* is a prison for demons, mentioned once in 2 Peter 2:4. *Abyssos* is a temporary prison for the Beast and Satan. Translators are also inconsistent because *Hell* is used by the King James Version 54 times, the New International Version 14 times, and the World English Bible zero times. Finally, *Limnē Pyr* is the Lake of Fire, yet Matthew 25:41 explains that these fires are prepared for the Devil and his angels. So there is reason to review our conclusions about the destinies of redeemed mankind and fallen angels.

The eleventh word, *eleēsē*, reveals the grand conclusion of grace in Romans 11:32. Take the time to understand these eleven words. The original translation is unaltered and a note is added to 64 Old Testament and 200 New Testament verses. To help parallel study and Strong's Concordance use, apocryphal text is removed and most variant verse numbering is mapped to the English standard. We thank our sources at eBible.org, Crosswire.org, unbound.Biola.edu, Bible4u.net, and NHEB.net. The Aionian Bible is copyrighted with creativecommons.org/licenses/by/4.0, allowing 100% freedom to copy and print, if respecting source copyrights. Check the Reader's Guide and read online at AionianBible.org, with Android, and TOR network. Why purple? King Jesus' Word is royal... and purple is the color of royalty!

History

Igbo at AionianBible.org/History

- 04/15/85 - Aionian Bible conceived as B. and J. pray.
- 12/18/13 - Aionian Bible announced as J. and J. pray.
- 06/21/15 - Aionian Bible birthed as G. and J. pray.
- 01/11/16 - AionianBible.org domain registered.
- 06/21/16 - 30 translations available in 12 languages.
- 12/07/16 - Nainoia Inc established as non-profit corporation.
- 01/01/17 - Creative Commons Attribution No Derivatives 4.0 license added.
- 01/16/17 - Aionian Bible Google Play Store App published.
- 07/01/17 - 'The Purple Bible' nickname begins.
- 07/30/17 - 42 translations now available in 22 languages.
- 02/01/18 - Holy Bible Aionian Edition® trademark registered.
- 03/06/18 - Aionian Bibles available in print at Amazon.com.
- 10/20/18 - 70 translations now available in 33 languages.
- 11/17/18 - 104 translations now available in 57 languages.
- 03/24/19 - 135 translations now available in 67 languages.
- 10/28/19 - Aionian Bible nursed as J. and J. pray.
- 10/31/19 - 174 translations now available in 74 languages.
- 02/22/20 - Aionian Bibles available in print at Lulu.com.
- 05/25/20 - Illustrations by Gustave Doré, La Grande Bible de Tours, Felix Just.
- 08/29/20 - Aionian Bibles now available in ePub format.
- 12/01/20 - Right to left and Hindic languages now available in PDF format.
- 03/31/21 - 214 translations now available in 99 languages.
- 11/17/21 - Aionian Bible Branded Leather Bible Covers now available.
- 12/20/21 - Social media presence on Facebook, Twitter, LinkedIn, YouTube, etc.
- 01/01/22 - 216 translations now available in 99 languages.
- 01/09/22 - StudyPack resources for Bible translation study.
- 02/14/22 - Strong's Concordance from Open Scriptures and STEP Bible.
- 02/14/23 - Aionian Bible published on the TOR Network.
- 12/04/23 - Eleēsē added to the Aionian Glossary.
- 02/04/24 - 352 translations now available in 142 languages.
- 05/01/24 - 370 translations now available in 164 languages.
- 08/05/24 - 377 translations now available in 166 languages.
- 08/18/24 - Creative Commons Attribution 4.0 International, if source allows.

Table of Contents

OLD TESTAMENT

Jenesis	11
Opupu	133
Levitikos	242
Onuogugu	321
Diuteronomi	427
Joshua	517
Ndi Ikpe	578
Rut	639
1 Samuel	648
2 Samuel	727
1 Ndi Eze	792
2 Ndi Eze	873
1 Ihe E Mere	950
2 Ihe E Mere	1018
Ezra	1104
Nehemaya	1128
Esta	1164
Job	1183
Abu Oma	1248
Ilu	1406
Ekiliziasit	1463
Abu nke Abu	1482
Aizaya	1492
Jeremaya	1627
Abu Akwa	1778
Izikiel	1791
Daniel	1926
Hosiya	1964
Juel	1983
Emos	1991
Obadaya	2007
Jona	2010
Maika	2015
Nehum	2026
Habakuk	2031
Zefanaya	2037
Hegai	2044
Zekaraya	2049
Malakaj	2071

NEW TESTAMENT

Matiu	2081
Mak	2164
Luk	2214
Jon	2297
Oru Ndi Ozi	2359
Ndi Rom	2442
1 Ndi Korint	2480
2 Ndi Korint	2520
Ndi Galeshia	2546
Ndi Efesos	2559
Ndi Filipai	2571
Ndi Kotosi	2580
1 Ndi Tesalonaika	2589
2 Ndi Tesalonaika	2597
1 Timoti	2602
2 Timoti	2613
Taitos	2620
Filimon	2625
Ndi Hibriu	2627
Jemis	2654
1 Pita	2664
2 Pita	2675
1 Jon	2682
2 Jon	2692
3 Jon	2694
Jud	2696
Mkpughe	2699

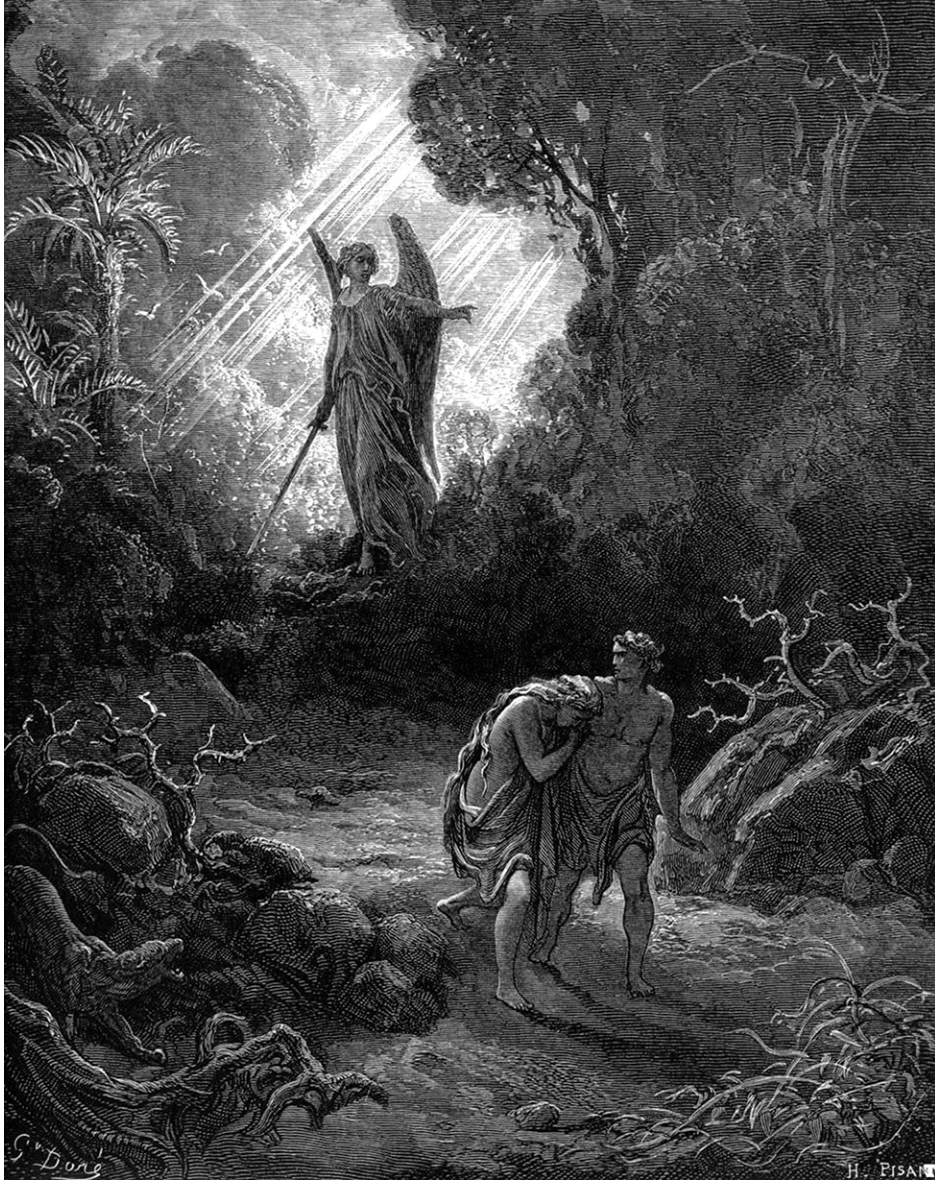
APPENDIX

Reader's Guide
Glossary
Maps
Destiny
Illustrations, Doré

OLD TESTAMENT

Mgbe o chupuru mmadu, o dochiri n'owuwa anyanwu nke ogige Iden ndi mmuo ozi di ike a na-akpo Cherubim, na mma agha na-acha oku, ka ha na-eche onu uzo e si aba n'ebe osisi ahụ na-enye ndu di nche.

Jenesis 3:24

Jenesis

1 Na mmalite Chineke kere eluigwe na ụwa. **2** Ụwa bụ ihe na-enweghị ụdịdị ọbụla, burukwa ihe togboro n'efu. Ochichiri gbara n'elu ogbu mmiri di omimi. Mmuo nke Chineke na-erughari n'elu ogbu mmiri ahụ. **3** Mgbe ahụ Chineke kwuru si, “Ka ihè di,” ihè dikwara. **4** Chineke huru na ihè ahụ mara mma. O kpara oke n'etiti ihè na ochichiri. **5** Chineke kporo ihè ahụ Eihie, kpoọ ochichiri ahụ Abali. Uhuruchi di, ututu dikwa. O buru ubochi nke mbu. **6** Chineke kwukwara si, “Ka mbara puta nke gawekwapu mmiri di n'elu mbara ahụ site na mmiri nke di n'okpuru mbara ahụ” **7** Ya mere, Chineke mere mbara, kewapu mmiri di n'okpuru mbara ahụ site na mmiri nke di n'elu mbara ahụ. O sikwa otu a diri. **8** Mbara ahụ ka Chineke kporo mbara eluigwe. Uhuruchi di, ututu dikwa. O buru ubochi nke abuo. **9** Chineke kwuru si, “Ka mmiri di n'okpuru mbara eluigwe chikota onwe ha onu n'otu ebe, ka ala akoro puta.” O sikwa otu a diri. **10** Chineke kporo ala akoro ahụ “ala,” kpoọ mmiri ahụ chikotara onwe ha onu “osimiri.” Chineke lere anya hu na ha di mma. **11** Chineke kwuru si, “Ka ala puputa ahija ndu di iche iche: ahija na-amiputa mkpuru, na osisi di n'elu ala nke na-amiputa mkpuru, nke mkpuru okuku ya di n'ime ya, dika udidi ha di iche iche si di.” O sikwa otu a diri. **12** Ala puputara ahija ndu di iche iche: ahija na-amiputa mkpuru dika udidi ha si di, na osisi na-amiputa mkpuru, nke mkpuru okuku ya di n'ime ya, dika udidi ha si di. Chineke lere anya hu na o di mma. **13** Uhuruchi di, ututu dikwa. O buru ubochi nke ato. **14** Chineke kwuru si,

“Ka ìhè nke na-enye ìhè òrì na mbara eluigwe, ikewapụ ehie site n’abalị. Ka ha buru ihe ama igosi oge di iche iche, ubochi di iche iche, na afọ di iche iche. **15** Ka ha buru ìhè na mbara eluigwe inye ìhè n’elu ụwa.” O si otu a òrì. **16** Chineke mere ìhè ukwu abụ, nke kacha òrì ukwu ka ọ buru nke ga-achi ehie, ma nke di nta ka ọ buru nke ga-achi abalı. O mekwara kpakpando di iche iche. **17** Chineke debere ha na mbara eluigwe inye ìhè n’ụwa, **18** ichi ehie na abalı na ikpa oke n’etiti ìhè na ochichiri. Chineke lere anya hu na ọ di mma. **19** Uhuruchi di, ututu dikwa. Ọ buru ubochi nke anọ. **20** Chineke kwuru si, “Ka mmiri juputa n’ihe ndi na-eku ume, ka umu anu ufe fegharikwa n’elu ụwa, ma n’elu mbara igwe.” **21** Ya mere Chineke kere anu ukwu niile bi na mmiri, na anu niile nwere ndu bi na mmiri, na udi ihe obula nwere ndu na-akpughari akpughari ndi juputara na mmiri, dika udid ha si di, na anu ufe niile dika udid ha si di. Chineke lere anya hu na ọ di mma. **22** Chineke goziri ha, si ha, “Mubanu, dikwanu ukwu n’onugugu, juputanu osimiri niile. Ka anu ufe dikwa ukwu n’onugugu n’elu ụwa.” **23** Uhuruchi di, ututu dikwa. Ọ buru ubochi nke ise. **24** Chineke kwuru si, “Ka ala weputa umu anu di iche iche nwere ndu dika udid ha si di: anu ulo, anu na-akpughari n’ala, na anu ohia, nke obula dika udid ya si di.” O si otu a òrì. **25** Chineke mere umu anu ohia, dika udid ha si di, mee anu ulo, dika udid ha si di, na anu niile nwere ndu nke na-akpughari n’ala dika udid ha si di. Chineke lere anya hu na ọ di mma. **26** Mgbe ahụ, Chineke kwuru si, “Ka anyi mee mmadu n’oyiyi anyi, dika udid anyi si di, ka ha chia

azụ niile nke osimiri, na anụ ufe niile nke eluigwe, na anụ ụlọ niile, na anụ ọhịa niile, na ihe niile e kere eke nwere ndụ nke na-akpụ akpụ n'ala.” 27 Ya mere, Chineke kere mmadụ n'oyiyi nke ya, n'oyiyi Chineke ka o kere ha, nwoke na nwanyị ka o kere ha. 28 Chineke goziri ha si ha, “Mianụ mkpuru, mubaanụ, juputanụ n'ụwa, meenụ ka ihe niile dịrị n'okpuru unu. Chianụ azụ niile nke osimiri na anụ ufe niile nke eluigwe na ihe niile e kere di ndụ nke na-akpugharị akpugharị n'ala.” 29 Mgbe ahụ, Chineke siri “Enyela m unu ahịhịa ubi niile na-amị mkpuru di n'elu ụwa, na osisi ọbụla miri mkpuru, nke mkpuru okuku ya di n'ime ha, ka ha buru ihe oriri gi. 30 Ma umu anumanu niile na anụ ufe niile, na anụ niile e kere eke na-akpugharị akpugharị n'ala, anụ ọbụla nwere ndụ n'ime ha ka m na-enye ahịhịa ndụ niile ka ọ buru ihe oriri ha.” 31 Chineke leghariri anya n'ihe o kere, hu na ọ di ezi mma. Uhuruchi di, ututu dikwa. Ọ buru ubochi nke isii.

2 Otu a ka e si ruzuo oru ike eluigwe na ụwa na ihe niile di n'ime ha. 2 N'ubochi nke asaa, Chineke kwusiri oru ya nke ọ na-arụ, o zukwara ike site n'oru ya niile. 3 Chineke goziri ubochi nke asaa ahụ mee ya ka ọ buru ubochi di nsọ, n'ihia na ọ bu n'ubochi ahụ ka ọ zuru ike site n'oru nke ike ihe niile. 4 Nke a bu akuko banyere usoro okike eluigwe na ụwa mgbe e kere ha, n'ubochi ahụ mgbe Onyenwe anyi Chineke kere eluigwe na ụwa. 5 Ahihia ọbụla epuputabeghi n'ohia, o nwekwaghi ihe ubi ọbụla sitere n'ala puputa, n'ihia na Onyenwe anyi Chineke ezitebeghi mmiri ozuzo n'elu ụwa, o nwekwaghi mmadụ

ọbụla nọ na-arụ ọrụ ubi, **6** ma mmiri si n'ala na-asọputa na-asọ n'elu ala niile. **7** Onyenwe anyị Chineke kpuru mmadu site n'aja nke ala, kunye ya ume ndu n'imi ya, nke mere ka mmadu ghoọ ihe di ndu. **8** Onyenwe anyị Chineke kuru ubi a gbara ogige n'akuku owuwa anyanwu, n'Iden. O tinyere mmadu ahụ o kpuru n'ime ubi a. **9** Onyenwe anyị Chineke mere ka osisi di iche iche si n'ala puputa, osisi ndi di mma ile anya na nke dikwa mma iri eri. N'etiti ogige a, e nwere osisi na-enye ndu, na osisi nke imata ihe oma na ihe ojuo. **10** E nwere iyi si n'Iden na-asoputa na-asobanye n'ime ogige ahụ ime ka ala ahụ nwee mmiri. Site n'ebe ahụ, iyi a kewara nwee ngalaba anọ. **11** Aha ngalaba nke mbu bu Paishon. O soro ogologo gafee ala niile nke Havila, ebe a na-enweta olaedo. **12** (Olaedo di n'ala ahụ mara mma. Eso osisi na-esi isi utọ na nkume di oke onuahia a na-akpo oniks dikwa n'ebe ahụ.) **13** Aha ngalaba nke abuo bu Gaihon. O sitere n'ala Kush gafee. **14** Aha osimiri nke ato bu Tajgris. O na-asola n'akuku owuwa anyanwu nke ala Asho. Aha osimiri nke anọ bu Yufretis. **15** Onyenwe anyị Chineke weere mmadu ahụ tinye ya n'ogige Iden, ka o na-ako ya ma burukwa onye na-elekota ya. **16** Onyenwe anyị Chineke nyere mmadu ahụ iwu si ya "I nwere ike iri mkpuru osisi niile di n'ubi a, **17** ma i gaghị eri mkpuru si n'osisi imata ihe oma na ihe ojuo. N'hi na ubochi i riri ya i ga-anwuri." **18** Onyenwe anyị Chineke kwuru si, "O dighi mma ka nwoke noro naani ya. Aga m emere ya onye inyeaka nke kwesiri ya." **19** Onyenwe anyị Chineke sitere n'ala kpuo umu anumanu niile nke ohia na umu anu ufe niile nke

eluigwe. O dutere ha ka ọ mara ihe mmadụ ahụ ga-akpọ ha. Ihe ọbụla mmadụ ahụ kporo ihe ọbụla ndị a nwere ndụ, nke ahụ bụkwa aha ya. **20** Ya mere, mmadụ ahụ nyere anụ ụlọ niile na anụ ufe niile na anụ ọhịa niile aha. Ma n'ebe Adam nọ, o nweghị onye inyeaka kwesiri ya. **21** Ya mere, Onyenwe anyị Chineke mere ka nwoke ahụ daa n'ura. Mgbe ọ nọ na-arahụ ụra, o weputara otu ọgiri site na ngụ dị ya n'ahụ, mechikwaa ebe o si weputa ya. **22** Mgbe ahụ, Onyenwe anyị Chineke ji otu ọgiri o si n'ahụ nwoke ahụ weputa, mee nwanyị, dutere ya nwoke ahụ. **23** Nwoke ahụ kwuru si, "Nke a bụ ọkpụkpụ si n'ọkpụkpụ m, na anụ ahụ si n'ahụ m, a ga-akpọ ya 'nwanyị,' n'ihi na e si n'ime nwoke weputa ya." **24** Ọ bụ nke a mere nwoke ga-eji hapụ nne na nna ya, e jikọtara ya na nwunye ya, ha ga-abụ otu anụ ahụ. **25** Nwoke ahụ na nwunye ya gba ọtọ, ma ihere emeghị ha.

3 Agwọ dị aghughọ karịa umụ anụ ọhịa niile Onyenwe anyị Chineke kere. Ọ bụkwutere nwanyị ahụ si ya, "Ọ bụ ezie na Chineke si unu erila mkpụrụ si n'osisi niile dị n'ogige a?" **2** Nwanyị ahụ zara si ya, "Anyị nwere ike rie mkpụrụ si n'osisi niile dị n'ogige a **3** ma Chineke kwuru si, 'Unu erila mkpụrụ si n'osisi dị n'etiti ogige a, unu emetụkwala ya aka, ka unu ghara inwụ.'" **4** Agwọ gwara nwanyị ahụ si, "Unu agaghị anwụ. **5** N'ihi na Chineke maara na ọ bụrụ na unu erie ya, anya unu ga-emeghe, unu ga-amata ezi ihe na ajọ ihe." **6** Nwanyị ahụ hụrụ na mkpụrụ si n'osisi ahụ dị mma iri eri, na ọ dị mma n'anya, na ọ bụ osisi mara mma e si enweta amamihe. Ọ ghọrọ mkpụrụ ahụ rie, nyekwa di ya, onye nke na ya nọ,

o rie. 7 Mgbe ahụ, anya ha abụọ meghere, ha chọputara na ha gba ọtọ. Ya mere, ha dukọtara ahịhịa fiig, jiri ya mere onwe ha akwa. 8 Mgbe nwoke ahụ na nwunye ya nūrū ụda njeghari Onyenwe anyị Chineke n’ogige ahụ n’oge uhuruchi, ha zoro onwe ha site n’ebe Onyenwe anyị Chineke nọ n’etiti osisi ndị dị n’ogige ahụ. 9 Ma Onyenwe anyị Chineke kpọrọ nwoke ahụ oku sị ya, “Ebee ka ị nọ?” 10 Ọ zara si, “Anūrū m ụda ụkwū gị n’ogige, n’ihi ya, atūrū m ụjọ, ebe ọ bụ na m gba ọtọ. Ezokwara m onwe m.” 11 Onyenwe anyị Chineke jurū ya sị, “Onye gwara gị na ị gba ọtọ? I riela mkpūrū si n’osisi ahụ m nyere gị iwu sị gị erila?” 12 Nwoke ahụ sịrị, “Nwanyị ahụ i mere ka mụ na ya nọdū, ọ bụ ya nyere m mkpūrū sitere n’osisi ahụ, m rie.” 13 Mgbe ahụ, Onyenwe anyị Chineke sịrị nwanyị ahụ, “Gịni bụ ihe a i mere?” Nwanyị ahụ zara sị, “Ọ bụ agwọ ghogburu m, mee m ka m rie ya.” 14 Ya mere, Onyenwe anyị Chineke gwara agwọ ahụ sị, “N’ihi ihe a i mere, “Ihe a burū ọnū ka ị bụ n’etiti anụ ụlọ niile na n’etiti anụ ọhịa niile. Afọ gị ka ị ga-iji na-aga ije, aja ka ị ga na-eri ogologo ụbọchị ndū gị niile. 15 Aga m eme ka iro dīrī n’etiti gị na nwanyị ahụ, n’etiti mkpūrū gị na mkpūrū ya, mkpūrū ya ga-etipia gị isi, gị onwe gị ga-ata ya arū n’ikiri ụkwū.” 16 Ọ gwara nwanyị ahụ sị ya, “Aga m eme ka ihe mgbu nke ịmū nwa gị baa ụba nke ukwuu, ọ bụ site n’ihe mgbu ka ị ga-iji mụputa ụmū gị. Ọchịchọ nke obi gị ga-adị n’aka di gị, ọ bụ ya ga-achikwa gị.” 17 Ọ gwara Adam sị, “N’ihi na ị nara nwunye gị ntị, rie mkpūrū site n’osisi ahụ m nyere gị iwu sị, ‘Gị erila mkpūrū sitere na ya,’ “Ala bụ ihe a burū ọnū n’ihi

gị, site n'oke ndogbu n'orụ ka ị ga-eri ihe si na ya pụta ogologo ụbọchị ndụ gị niile. **18** Ọ ga-erupụtara gị ogwu na uke, ị ga-erikwa ahịhịa nke ubi. **19** Site n'osusọ nke ga-agbapụta gị n'ihu ka ị ga-eri nri gị tutu ruo mgbe ị lughachiri n'ala ebe ọ bụ site n'ala ka e si mepụta gị n'ihi na aja ka ị bụ, n'aja ka ị ga-alaghachikwa.” **20** Adam gurụ nwunye ya Iiv, n'ihi na ọ bụ nne mmadụ niile dị ndụ. **21** Emesịa, Onyenwe anyị Chineke weere akpukpọ anụ meere Adam na nwunye ya uwe oyiyi. **22** Onyenwe anyị Chineke sịrị, “Lee, mmadụ adịla ka onye ọbụla n'ime anyị site n'ịmata ihe ọma na ihe ojọọ. Ugbu a, ka ọ gharakwa ị setipụ aka ya ghorọ mkpụrụ osisi ahụ na-enye ndụ rie, si otu a dīrī ndụ ruo mgbe ebighị ebi.” **23** N'ihi nke a, Onyenwe anyị Chineke chupụrụ ya site n'ogige Iden ka ọ gaa na-arụ ọrụ n'ala e si wepụta ya. **24** Mgbe ọ chupụrụ mmadụ, o dochiri n'owụwa anyanwụ nke ogige Iden ndị mmụọ ozi dī ike a na-akpọ Cherubim, na mma agha na-acha ọkụ, ka ha na-eche ọnụ ụzọ e si aba n'ebe osisi ahụ na-enye ndụ dī nche.

4 Emesịa, Adam na nwunye ya Iiv dinakoro dika di na nwunye. Iiv tūrū ime mụọ nwa nwoke, onye ha gurū Ken. Iiv sīrī, “Site n'inyeaka Onyenwe anyi, amutala m nwa nwoke!” **2** Emesịa Iiv mutara nwanne ya nwoke Ebel. Ebel ghorọ onye na-azū igwe atūrū. Ma Ken ghorọ onye ọrū ubi. **3** Mgbe ụfọdū oge gasīrī, Ken wetaara Onyenwe anyi ụfọdū ihe ubi ya dīka onyinye. **4** Ma Ebel, ya onwe ya nyekwara onyinye site n'igwe ewu na atūrū ya e bụ ụzọ mụọ, nke mara abūba. Onyenwe anyi nabatara Ebel na onyinye ya, **5** ma ọ nabataghī Ken na onyinye ya. Nke a

wutere Ken, mee ka o wee iwe di ukwuu. Ihu ya agbaru.

6 Ma Onyenwe anyi juru ya si, "Gini mere i ji ewe iwe? Gini mere ihu gi ji gbaru? 7 O buru na i mee ihe ziri ezi, agaghi anabata gi? O burukwanu na i ju ime ihe ziri ezi, mmehie no nonu uzọ na-eche gi ila gi n'iyi. Lezie anya hu na i meriri ya." 8 Ken gwara nwanne ya Ebel si, "Bia soro m ka anyi banye oha." Mgbe ha no n'ebe ahụ, Ken jidere nwanne ya gbuo ya. 9 Emesia, Onyenwe anyi juru Ken ajuju si, "Ebee ka Ebel nwanne gi nwoke no?" O zaghachiri, "Amaghi m. Abu m onye nche nwanne m?" 10 Ma Onyenwe anyi zara si ya, "Gini ka i mere? Gee nti, obara nwanne gi na-akpoku m site n'ala. 11 Site ugbo a gaa n'ihu i burula onye a buru onu, na onye e si n'ala chupu, ala ahụ meghepuru onu ya nabata obara nwanne gi, site n'aka gi. 12 Mgbe i kuru ihe obula n'ime ya, ala agaghi enye gi mkpuru ya n'uju. Site ugbo a gaa n'ihu, i ga-abu onye na-awagharị awagharị na onye na-abaghi n'ihe n'ụwa." 13 Ken zara Onyenwe anyi, "Ntaramahuhu i nyere m di ukwuu karịa nke m nwere ike ibu. 14 Ugbo a, abu m onye i si n'ala ubi ya chupu. Abukwa m onye i si n'ihu gi chupu. Bido taa aga m abu onye na-awagharị awagharị n'ime ụwa. Onye obula hukwara m ga-egbu m." 15 Onyenwe anyi zara si ya, "O nweghi onye ga-egbu gi, n'ih na aga m atukwasiri onye obula meturu gi aka ntaramahuhu okpukpu asaa karịa nke m nyere gi." Ya mere, Onyenwe anyi kara Ken akara iji gbochie onye obula huru ya igbu ya. 16 Ken sitere n'ihu Onyenwe anyi puo gaa biri n'ala Nod, obodo di n'akuku owuwa anyanwu Iden. 17 Ken na nwunye ya dinakoro, nwunye ya tuuru

ime mụta nwa nwoke aha ya bụ Enọk. N’oge a, Ken nọ na-ewu otu obodo ọ gụrụ Enọk, nke bụ aha nwa ya nwoke. **18** Enọk bụ nna Irad, Irad bụ nna Mehujael, Mehujael bụ nna Metusael, Metusael abụrụ nna Lamek. **19** Lamek lụrụ ụmụ nwanị abụọ. Aha nwunye ya nke mbụ bụ Ada. Aha nke ọzọ bụ Zila. **20** Ada mụtara Jabal, onye bụ nna ndị na-azụ anụ ụlọ, na ndị na-ebi n’ụlọ ikwu. **21** Aha nwanne ya nwoke bụ Jubal, onye mbụ bụ nna ndị na-akpọ ụbọ akwara, na ndị na-afụ opi. **22** Zila, mụtara otu nwa nwoke aha ya bụ Tubal Ken, onye bụ nna ndị niile na-akpụ ihe dị iche iche e ji bronz maọbụ igwe kpụọ. Aha nwanne nwanị Tubal Ken bụ Naama. **23** Lamek kpọrọ ndị nwunye ya sị ha, “Geenụ m ntị, Ada na Zila, unu ndị nwunye Lamek, nūrụ okwu sị m n’ọnu. Egbuola m otu nwoke n’ihi na ọ merurụ m ahụ, otu nwokorobia n’ihi na ọ mehịara m ahụ. **24** Ọ bụrụ na a ga-abọtara Ken ọbọ ugboro asaa, mgbe ahụ, a ga-abọtara Lamek ọbọ iri ugboro asaa na asaa.” **25** Adam na Iiv dinakọrọ ọzọ, Iiv tūrụ ime mụta nwa nwoke ọ gụrụ Set. N’ihi na Iiv kwuru sị, “Chineke enyela m nwa nwoke ọzọ n’ọndụ Ebel onye Ken gburu.” **26** Set mụtara nwa nwoke guọ ya Enọsh. N’oge ahụ ka ụmụ mmadụ bidoro ikpọku aha Onyenwe anyị.

5 Nke a bụ usoro ihe ndepụta banyere agbụrụ Adam. Mgbe Chineke kere mmadụ, o kere ya n’oyiyi Chineke. **2** O kere ha nwoke na nwanị, gọziakwa ha. Mgbe e kere ha, ọ kpọrọ ha mmadụ. **3** Mgbe Adam gbara narị afọ na iri afọ atọ, ọ mūrụ nwa ya nwoke n’oyiyi nke ya, na n’ụdịdị nke ya. Ọ gụrụ ya Set. **4** Site n’oge a mūrụ Set, Adam dirị ndụ narị afọ asatọ ọzọ, ọ mūrụ ụmụ ndị ikom

na ụmụ ndị inyom. **5** Adam nwurụ mgbe ọ gbara narị afọ itoolu na iri afọ atọ. **6** Set gbara narị afọ na ise mgbe ọ ghọrọ nna Enosh, **7** Mgbe ọ ghọchara nna Enosh, Set dịrị ndụ ruo narị afọ asatọ na asaa ọzọ, mụta ụmụ ndị ikom na ụmụ ndị inyom. **8** Set nwurụ mgbe ọ gbara narị afọ itoolu na iri afọ na abụọ. **9** Mgbe Enosh gbara iri afọ itoolu, ọ ghọrọ nna Kenan. **10** Mgbe ọ ghọchara nna Kenan, Enosh dịrị ndụ narị afọ asatọ na iri afọ na ise, mụta ụmụ ndị ikom na ụmụ ndị inyom. **11** Enosh nwụkwara mgbe ọ nọzuru narị afọ itoolu na afọ ise. **12** Mgbe Kenan gbara iri afọ asaa ka ọ ghọrọ nna Mahalalel. **13** Mgbe ọ ghọchara nna Mahalalel, Kenan dịrị ndụ narị afọ asatọ na iri afọ anọ mụta ụmụ ndị ikom na ụmụ ndị inyom. **14** Kenan nwurụ mgbe ọ gbara narị afọ itoolu na afọ iri. **15** Mgbe Mahalalel gbara iri afọ isii na afọ ise ka ọ ghọrọ nna Jared. **16** Mgbe ọ ghọchara nna Jared, Mahalalel dịrị ndụ narị afọ asatọ na iri afọ atọ, mụta ụmụ ndị ikom na ụmụ ndị inyom. **17** Mahalalel nwurụ mgbe ọ gbara narị afọ asatọ na iri afọ itoolu na ise. **18** Mgbe Jared dị narị afọ na iri afọ isii na abụọ ka ọ ghọrọ nna Enok. **19** Mgbe ọ ghọchara nna Enok, Jared dịrị ndụ narị afọ asatọ ọzọ mụta ụmụ ndị ikom na ụmụ ndị inyom. **20** Jared nwurụ mgbe ọ gbara narị afọ itoolu na iri afọ isii na abụọ. **21** Mgbe Enok gbara iri afọ isii na afọ ise ka ọ ghọrọ nna Metusela. **22** Mgbe ọ ghọchara nna Metusela, Enok soro ụzọ Chineke narị afọ atọ. N'oge a, ọ mụtara ụmụ ndị ikom na ụmụ ndị inyom. **23** Onuogugu nke afọ niile Enok biri ndụ, bụ narị afọ atọ na iri afọ isii na ise. **24** Enok soro ụzọ Chineke ruo na a hụkwaghị ya n'ihi na

Chineke kpọọrọ ya. **25** Mgbe Metusela gbara narị afọ na iri afọ asatọ na asaa ka ọ ghọrọ nna Lamek. **26** Mgbe ọ ghọchara nna Lamek, Metusela dirị ndụ narị afọ asaa na iri afọ asatọ na abụọ ọzọ mụta ụmụ ndị ikom na ụmụ ndị inyom. **27** Metusela nwurụ mgbe ọ gbara narị afọ itoolu na iri afọ isii na itoolu. **28** Mgbe Lamek gbara narị afọ na iri afọ asatọ na abụọ ka ọ mụtara nwa nwoke. **29** Lamek gurụ ya Noa, n'ih na ọ sịrị: “Ọ ga-akasi anyị obi n'ime oke ọrụ na ndọgbu anyị na-adọgbu onwe anyị n'ọrụ n'ala a Onyenwe anyị burụ ọnụ.” **30** Mgbe a mụsiri Noa, Lamek dirị ndụ narị afọ ise na iri afọ itoolu na ise ọzọ mụta ụmụ ndị ikom na ụmụ ndị inyom. **31** Lamek nwurụ mgbe ọ gbara narị afọ asaa na iri afọ asaa na asaa. **32** Mgbe Noa gbara narị afọ ise ọ ghọrọ nna Shem, Ham na Jafet.

6 Mgbe ndị mmadụ bidoro mụbaa n'ụwa, mgbe a mụtakwaara ha ọtụtụ ụmụ ndị inyom, **2** ka ụmụ ndị ikom Chineke bidoro ilekwasi ụmụ ndị inyom ndị mmadụ anya, hụ na ha mara mma. Ha duuru ndị inyom ọbụla masiri ha ka ha burụ nwunye ha. **3** Mgbe ahụ, Onyenwe anyị siri, “Mmụọ m na mmadụ agaghị anogide n'igba mgba n'ime mmadụ ruo ebighe ebi, n'ih na mmadụ efu ka ọ bu. Ọnụọgụ ndụ ya ga-abụ narị afọ na iri afọ abụọ.” **4** Ndi Nefilim nọ n'ụwa n'oge ahụ, ma n'oge sotere ya mgbe ahụ, ụmụ ndị ikom Chineke na-abakwuru ndị inyom ụmụ mmadụ, site na mmekọrịta di otu a mụọ ụmụ. Ndi a bu ndi dike mgbe ochie ahụ, ndi a ma ama. **5** Onyenwe anyi huru otu iba uba nke ajo omume mmadu si di ukwu, hukwa na echiche uche nke obi ya niile di naani n'ime ihe ojojọ, mgbe niile. **6** O wutere Onyenwe anyi nke ukwu na

o kere mmadu, mkpuruobi ya juputakwara n'ihe mgbu. 7 N'ihia ya, Onyenwe anyi siriri, "Aga m esi n'awa kpochapu mmadu niile m kere eke. E e, mmadu na anumanu niile, na ihe e kere eke na-akpughari n'elu ala, na anu ufe niile. N'ihia na o wutere m na m kere ha." 8 Ma Noa nwetara ihuoma n'anya Onyenwe anyi. 9 Nke a bu akuko banyere usoro ndu Noa na ezinaulo ya. Noa bu onye ezi omume. Onye na-enweghi ita uta obula n'etiti ndi bi n'oge ya. O mere ihe n'uzo Chineke choro ya. 10 Noa mutara umu ndi ikom ato aha ha bu, Shem, Ham, na Jafet. 11 Ma n'anya Chineke, awa bu ihe ruru aru, juputakwa n'ihe ike. 12 Chineke huru otu awa si jogbuo onwe ya na njo, hukwa na umu mmadu bu ndi ihe ojo riri ahu. 13 Chineke siriri Noa, "Aga m ebibi ihe niile bu mmadu, n'ihia na awa juputara n'ihe ike n'ihia omume mmadu. E e, aga m ebibi awa na ndi niile no n'ime ya. 14 Ya mere, jiri osisi gofa wuore onwe gi ugbo mmiri. Ranye otutu onuulo n'ime ya. Jiri korota techie elu ya na ime ya. 15 Otu a ka i gae si wuo ya: mee ka ogologo ugbo mmiri ahu diri nari mita na iri mita ano, obosara ya diri iri mita abuo na ato, idi elu ya diri mita iri na ato na okara. 16 Meere ugbo mmiri ahu ihe e ji ekpuchi elu ya. Mekwa oghere ga-adi okara mita site n'ebe ihe mkpuchi elu ugbo mmiri ahu gbadata. Tineye onu uzo n'akuku ugbo mmiri ahu, ma ruokwa okpukpu nkwaso ato, nke ala ala, nke etiti na nke elu elu. 17 N'ihia na aga m eweta uju mmiri n'awa, ibibi ihe niile nwere ndu di n'okpuru eluigwe. Ihe niile e kere eke na-eku ume ndu ga-anwu. Ihe niile no n'awa gala n'iyi. 18 Ma aga m eme ka ogbugba ndu m diri gi.

I ga-abanye n'ugbo mmiri ahụ, gị na ụmụ gị ndị ikom, na nwunye gị, na ndị nwunye ụmụ gị ndị ikom. **19** I ga-ewebata ihe niile e kere eke dị ndụ, abụọ abụọ, oke na nwunye, ichebe ha ndụ. **20** Ụdị nnụnụ dị iche iche, abụọ abụọ, na ụdị anụmanụ ọbụla dị iche iche, na ụdị anụ na-akpụ akpụ dị iche iche, ga-abiakwute gị ka i debe ha ndụ. **21** I ga-ewebata ụdị nri dị iche iche a na-eri eri, chikọtaa ha ka ọ bụrụ nri nke gị na nke ha.” **22** Noa mere ihe niile dika Chineke nyere ya iwu ime.

7 Mgbe ụbọchị ahụ zuru, Onyenwe anyị kpọrọ Noa si ya, “Baa n’ime ụgbọ mmiri, gị na ezinaụlọ gị niile, n’ihi na n’ime ndị niile bi n’ogbo a, ọ bụ naanị gị bụ onye ezi omume m hụrụ. **2** Kpọrọ ụmụ anụmanụ ndị a a gụrụ dika ndị dị ọcha, dika ụdị ha si dị asaa asaa, oke na nwunye. Otu a kwa, kpọrọkwa ụmụ anụmanụ ndị a gụrụ dika ndị na-adighị ọcha, dika ụdị ha si dị, abụọ abụọ, oke na nwunye, **3** na ụmụ anụ ufe asaa asaa, dika ụdị ha si dị, oke na nwunye, maka idebe ụdị ndị a niile ndụ n’ụwa. **4** N’ihi na ụbọchị asaa site taa, aga m ezidata mmiri ozuzo n’ụwa. Mmiri a ga-ezo iri ụbọchị anọ, ehizie na abalị. Aga m ekpochapụ site n’elu ụwa ihe niile nwere ndụ nke m kere.” **5** Ya mere, Noa mere ihe niile Onyenwe anyị nyere ya n’iwu. **6** Noa gbara narị afọ isii mgbe mmiri ukwu a bidoro izo n’elu ụwa. **7** Noa banyere n’ugbo mmiri ahụ, ya na ụmụ ya ndị ikom na nwunye ya, na ndị nwunye ụmụ ya ndị ikom igbanarị uju mmiri ahụ. **8** Ụmụ anụmanụ ndị dị ọcha, na ndị na-adighị ọcha, abụọ abụọ, tinyere anụ ufe na ihe niile e kere eke na-akpugharị n’ala, abụọ abụọ kwa, **9** oke na nwunye, biakwutere Noa soro ya banye

n'ugbo mmiri ahụ, dika Chineke nyere Noa n'iwu. **10** Mgbe abali asaa gafere, uju mmiri ahụ bjakwasiri ụwa. **11** N'afọ narị isii nke ndụ Noa, n'ónwa nke abụọ, n'ubochi nke iri na asaa, bu ubochi isi iyi niile di n'ime ime ala nuputara n'elu ala, mmiri niile di na mbara eluigwe ka a hapuru ka ha wudata n'ụwa. **12** Mmiri zogidere na-eseputi aka iri ubochi anọ, ehie na abali. **13** N'ubochi ahụ kpomkwem, Noa banyere n'ugbo mmiri ahụ, ya na Shem, Ham na Jafet, bu umu Noa, na nwunye Noa, na ndi nwunye ato nke umu ya. **14** Ha onwe ha, na anu oha obula, n'udi ya, na anu ulo obula, n'udi ya na ihe obula e kere eke na-akpuhari n'ala, n'udi ya, na anu ufe obula n'udi ya, na aha nnu obula na ihe obula nwere nku. **15** Ha bjakwutere Noa n'ime ugbo mmiri ahụ, abuo abuo site n'ihe niile obula e kere eke, nke nwere ume ndu n'ime ha. **16** Ma ndi banyere bu oke na nwunye, site na ihe niile nwere ndu dika Chineke nyere ya n'iwu. Mgbe ahụ, Onyenwe anyi mechiri onu uzọ di n'ugbo mmiri ahụ. **17** Uju mmiri nogidere n'ụwa iri ubochi anọ. Mgbe mmiri ndi a na-aba ụba, ha buliri ugbo mmiri ahụ elu site n'elu ala. **18** Mmiri ndi a toro na-ala elu na-abawanyekwa ụba n'elu ụwa. Ugbo mmiri ahụ segooro n'elu mmiri. **19** Mmiri ndi ahụ toro laa elu kpuchie ugwu ukwu niile di n'okpuru mbara eluigwe. **20** Mmiri ndi a toro kpuchiri ugwu niile, ruo na ila elu mmiri ndi a site n'elu ugwu ukwu niile ruru mita asaa. **21** Ihe niile nwere ndu nke na-ejehari n'elu ụwa kubiri ume. Anu ufe, na anu ulo, na anu oha, na ihe niile e kere eke juputara n'ụwa, na umu mmadu niile. **22** Ee, ihe niile na-eku ume nke bi n'elu ala nwuru. **23** Ihe

niile nwere ume ndu n'elu uwa ka e kpochapuru. Mmadu na anumanu, na anu na-akpughari n'ala na nnu nu niile. A lara ha niile n'iyi. Ma o bu naani Noa na ndi niile so ya nodu n'ugbo mmiri ahụ ka a hapuru ndu. **24** Nari ubochi na iri ubochi ise ka mmiri dororo n'elu uwa dum.

8 Ma Chineke chetara Noa na umu anu ohia niile, na umu anu ulo niile so ya nodu n'ugbo mmiri ahụ. O zitere ifufe, mee ka o fee n'elu mmiri ahụ ime ka mmiri ahụ bido ita. **2** A kpochiri isi iyi mmiri niile di n'ime ime ala, kpochiekwa onu uzọ mmiri ozuzo nke mbara eluigwe. Mmiri kwusiri isi na mbara eluigwe na-ezokwasị uwa. **3** Mmiri ahụ di n'uwa ji nwayo na-ata. Mgbe nari ubochi na iri ubochi ise gafesiri, mmiri ahụ atalatala. **4** N'ubochi iri na asaa nke onwa asaa, ugbo mmiri ahụ gara nokwasị n'elu ugwu Ararat. **5** Mmiri a gara n'ihu na-ata ruo onwa nke iri. N'ubochi nke mbu nke onwa iri, e bidoro ihu elu ugwu ndi ozọ anya. **6** Mgbe iri ubochi anọ gafere, Noa meghere oghereikuku o runyere n'akuku ugbo mmiri ahụ, **7** site n'ebe ahụ zipu otu ugooma nke na-efepu na-efebatakwa, tutu ruo mgbe mmiri kororo n'elu ala. **8** Emesia, o zipuru otu nduru iji mata ma mmiri o kọla n'ala, **9** ma nduru ahụ achotaghị ebe o nwere ike ibe, n'ihia na mmiri ka tojuru elu uwa niile. N'ihia ya, nduru ahụ loghachikwutere Noa n'ime ugbo ahụ. Noa setipuru aka ya nwubata nduru ahụ n'ugbo. **10** Mgbe abali asaa gafere, Noa zipuru nduru ahụ ozọ **11** N'oge anyasi, nduru a loghachiri. O kpu akwukwo oliv ohuru o kubitere n'onu ya. Nke a gosiri Noa na mmiri ahụ ataala n'elu ala. **12** Mgbe abali asaa gafere, Noa zipukwara nduru ahụ ozọ. Ma

n'oge a, o lotakwaghị ozo. **13** N'ubochi mbu nke onwa mbu n'afọ nari isii na otu nke ndu Noa, mmiri ahụ atachaala n'elu ala. Mgbe ahụ, Noa kpughepuru ihe mkpuchi nke ugbo mmiri ahụ, hụ na mmiri atachaala n'elu ala. **14** Ma o bu n'ubochi iri abuo na asaa nke onwa abuo ka mmiri ji takorochaa n'elu ala. **15** Mgbe ahụ, Chineke gwara Noa okwu si ya, **16** "Site n'ugbo mmiri puta, gi na nwunye gi, na umu gi ndi ikom, na ndi nwunye umu gi ndi ikom. **17** Kpopta anu niile di ndu nke gi na ha no, anu ufe, na umu anumanu, na ihe e kere eke niile na-akpughari n'ala, ka ha gaa n'uwa muo omumu, baa uba, juputa n'elu ya." **18** Ya mere, Noa si n'ugbo mmiri ahụ puta, ya na umu ya, na nwunye ya, na ndi nwunye umu ya. **19** Ma anumanu niile obula nke di ndu, na ihe niile na-akpughari n'ala, na anu ufe niile, ihe niile na-ejehari n'uwa, ka udi ha si di, sitere n'ugbo mmiri ahụ puta. **20** Mgbe ahụ, Noa wuru ebe ichu aja nye Onyenwe anyi. O horo site n'anu ulo ndi di ocha na anu ufe ndi di ocha chuo aja nsure oku. **21** Onyenwe anyi nuru isisi utu nke aja nsure oku ahụ kwuo n'obi ya si, "Agaghị m abụ ala onu ozo n'ihimmadu, ebe o bu na izuzu obi mmadu bu ime ihe ojo site na mgbe o bu nwata, agakwaghị m ala ihe niile e kere eke na-eku ume ndu iyi ozo, dika m mere. **22** "Ogologo oge niile uwa ga-anogide, oge iku mkpuru na oge iwe ihe ubi, oge oyi na oge okpomoku, okochi na udu mmiri, ehie na abali, agaghị ebi."

9 Mgbe ihe ndi a gasiri, Chineke goziri Noa na umu ya si ha: "Munu, baanu, juputanu n'uwa. **2** Egwu unu na ujo unu ga-adakwasị anumanu niile nke uwa nke di ndu,

na anụ ufe niile nke eluigwe, na ihe e kere eke niile na-akpughari n'ala, na azụ niile dị n'osimiri. Ewerela m ha niile nyefee unu n'aka. **3** Ihe ọbụla dị ndụ nke na-ejeghari ejeghari ga-abụ nri unu. Enyela m unu ihe niile ugbo a dika m si nye unu ahijia ndụ niile. **4** “Ma unu agaghị eri anụ ọbụla nke ọbara ndụ ya dị ya n'ahụ. **5** Ma gbasara ọbara ndụ unu, unu ga-asara ọnụ unu n'ihu m. Anumanụ ọbụla ga-asara ọnụ ya n'ihu m. Mmadụ ọbụla kwa ga-asara ọnụ ya n'ihu m banyere ndụ mmadụ ibe ya. **6** “Onye ọbụla wufuru ọbara mmadụ, n'aka mmadụ ka a ga-awufu ọbara nke ya, n'ihị n'oyiyi Chineke ka Chineke mere mmadụ. **7** Ma unu onwe unu, mjanụ mkpuru, mubaanụ, juputanụ ụwa, baakwanụ ụba n'ime ya.” **8** Chineke gwara Noa na ụmụ ya sị, **9** “Ugbo a, ana m ehiwe ọgbugba ndụ n'etiti mụ na unu, na n'etiti agburu unu ndị ga-anochi unu, **10** na n'etiti ihe niile nwere ndụ nke unu na ha so, ụmụ anụ ufe, na ụmụ anụ ulo, na ụmụ anụ ohia niile, ndị ahụ niile so unu si n'ugbo mmiri pụta, bụ ihe niile nwere ndụ n'ụwa. **11** Ebe ọ bụ na m ehiwela ọgbugba ndụ m n'etiti mụ na unu, ọ gaghị emekwa ọzọ na a ga-eji uju mmiri kpochapụ ihe niile e kere eke, ọ gaghị emekwa ọzọ na a ga-eji uju mmiri bibie ụwa.” **12** Chineke kwuru sị, “Nke a bụ ihe ama nke ọgbugba ndụ nke m na-etinye n'etiti mụ na unu, na n'etiti ihe niile nwere ndụ so unu, ọgbugba ndụ nke ga-adị nye ọgbọ niile na-abia n'ihu. **13** Etinyela m eke na egwurugwu m na mbara eluigwe, ka ọ buru ihe ama nke ọgbugba ndụ dị n'etiti mụ na ụwa. **14** Mgbe ọbụla m zitere igwe ojii n'ụwa, ọ buru na eke na egwurugwu apụta ihè na mbara eluigwe, **15**

aga m echeta ogbugba ndu m mere ka o diri n'etiti mu na unu, na n'etiti mu na ihe niile nwere ndu site n'ihe niile e kere eke. O gaghị emekwa ozo na mmiri ga-agho uju mmiri ibibi ihe niile nwere ndu. **16** Mgbe obula eke na egwurugwu putara n'igwe ojii, aga m ahụ ya cheta ogbugba ndu ebighi ebi nke di n'etiti Chineke na ihe niile nwere ndu site n'ihe niile e kere eke no n'elu uwa.” **17** Chineke gwara Noa si, “Nke a bu ihe ama ogbugba ndu ahụ m hiwere n'etiti mu na ihe niile nwere ndu n'ụwa.” **18** Umụ ndi ikom Noa ndi si n'ugbo mmiri puta bu Shem, Ham na Jafet. (Ham bu nna Kenan.) **19** Ndi a bu umu ndi ikom ato Noa muru. O bu site na ha ka ndi mmadu niile gbasara n'ụwa niile si puta. **20** Noa, onye oru ubi, bidoro iku ubi vaini a gbara ogige. **21** Mgbe o nuru mmanya si n'ubi a, nubiga ya oke, o gbaara oto dinaa ala n'ime ulo ikwu ya. **22** Ham, nna Kenan, huru oto nna ya, gaa kororo umunne ya abuo no n'ezị ihe o huru. **23** Ma Shem na Jafet weere akwa tukwasị n'ubu ha, were azu jere ije ruo n'ebe nna ha no, hapu akwa ahụ ka o dakwasị nna ha kpuchikwaa oto ya. Ma ha chepuru ihu n'ebe ozo mgbe ha na-eme nke a, n'ihị ya, ha elekwasighi oto nna ha anya. **24** Mgbe Noa si n'ura mmanya ya bilie, choputa ihe nwa ya nwoke nke nta mere, **25** o kwuru si, “Onye a buru onu ka Kenan bu! Ohu ndi ohu, ka o ga-aburu umunne ya.” **26** O sikwara, “Ngozị diri Onyenwe anyi Chineke Shem. Ka Kenan buru ohu Shem. **27** Ka Chineke mee ka ebe obibi Jafet saa mbara, ka Jafet biri n'ulo ikwu Shem, meekwa ka Kenan buru ohu ya.” **28** Mgbe uju mmiri ahụ gabigachara, Noa biri ndu nari afọ ato na iri afọ ise ozo.

29 Ọnụọgụgụ afo Noa niile mgbe o nwuru, bu nari afo itoolu na iri afo ise.

10 Ndi a bu akuko banyere Shem, Ham na Jafet, umu ndi ikom ato Noa muru. Ha onwe ha mutara umu nke aka ha, mgbe uju mmiri gafesiri. **2** Umu ndi ikom Jafet bu: Goma, Magog, Madai, Javan, Tubal, Meshek na Tiras. **3** Umu ndi ikom Goma bu: Ashkenaz, Rifat na Togama. **4** Umu ndi ikom Javan bu: Elisha, Tashish, Kitim na Rodanim. **5** (Site n'agburu ndi a bi n'akuku mmiri ka e nwetara mba di iche iche, n'agburu ha n'ime obodo ha di iche iche, ndi obula n'ime ha nwekwara asusu nke ha.) **6** Umu ndi ikom Ham bu: Kush, Ijipt, Put na Kenan. **7** Umu ndi ikom Kush bu: Seba, Havila, Sabta, Raama na Sabteka. Umu ndi ikom Raama bu: Sheba na Dedan. **8** Kush bu nna Nimrod, onye mesiri buru dike n'agha n'owa. **9** O bu dike n'ichu nta, n'ihu Onyenwe anyi. O bu nke a mere e ji na-ekwu okwu na-asi, "I di ka Nimrod, dike n'ichu nta, n'ihu Onyenwe anyi." **10** Obodo ndi bu mmalite alaeze ya bu, Babel, Erek, Akad na Kalne, ndi di n'ala Shaina. **11** Site n'ala ahụ o gara Asiria, ebe o wuru obodo Ninive na Rehobot Ia, na Kala, **12** na Resin, nke di n'etiti Ninive na Kala, ya bu obodo ukwu ahụ. **13** Ijipt bu nna ndi Lud, ndi Anam, ndi Lehab, ndi Naftuh, **14** ndi Patrus, ndi Kasluh (onye ndi Filistia sitere na ya) na ndi Kafto. **15** Kenan bu nna Saidon, okpara ya, na ndi Het, **16** ndi Jebus, ndi Amorait, ndi Gigash, **17** ndi Hiv, ndi Aka, ndi Sini, **18** ndi Avad, ndi Zema na ndi Hamat. Emesia, ndi ikwu Kenan gbasara, **19** oke ala ndi Kenan sitere na Saidon ruo Gera, gbatia ruo Gaza, ruokwa Sodom, Gomora, Adma na Zeboiim, nke di

nso Lasha. **20** Ndi a bu umu ndi ikom Ham, dika ikwu ha na asusu ha si di, n'oke ala ebe ha bi, na obodo ha di iche iche. **21** A muru Shem umu ndi ikom, onye nwanne nwoke nke toro ya bu Jafet. O bukwana nna nna ochie umu ndi ikom niile Eba mutara. **22** Umu ndi ikom Shem bu Elam, Ashua, Apakshad, Lud na Aram. **23** Umu ndi ikom Aram bu, Uz, Hul, Geta na Meshek. **24** Apakshad bu nna Shela, Shela buru nna Eba. **25** Eba mutara umu ndi ikom abuo: Aha otu n'ime ha bu Peleg, n'ihu na o bu n'oge ndu ya ka e kewara uwa. Aha nwanne ya nwoke bu Joktan. **26** Joktan bu nna Almodad, Shelef, Hazamavet, Jera, **27** Hadoram, Uzal, Dikla, **28** Obal, Abimael, Sheba, **29** Ofia, Havila na Jobab. Ndi a niile bu umu ndi ikom Joktan. **30** Akuku ala ha bi gbasapuru site na Mesha ruo Sefa n'ala ugu ugu nke owuwa anyanwu. **31** Ndi a niile bu umu ndi ikom Shem, dika ikwu ha na asusu ha si di, n'oke ala ebe ha di, na obodo ha di iche iche. **32** Ndi a bu ndi ikwu umu Noa ndi ikom dika usoro omumu ha si di, dika ha si biri na mba di iche iche. O bu site na ndi a ka mba niile si gbasara ruo akuku niile nke uwa mgbe uju mmiri ahụ gafechara.

11 N'oge ahụ, uwa niile nwere naanị otu asusu, okwu niile bukwana otu. **2** Mgbe ndi mmadu gbasara n'akuku owuwa anyanwu ha chotara ala di larịi na Shaina biri n'ebe ahụ. **3** Ha gwaritara onwe ha okwu si, "Bianu ka anyi kpuo brik, kpo ha oku nke oma." Ya mere, ha kpuru brik kama nkume, jirikwa bitumen kama uru. **4** Mgbe ahụ, ha kwuru si, "Bianu ka anyi wuore onwe anyi obodo na ulo elu, nke elu ya ga-eru n'eluigwe, ka anyi si otu a

meere onwe anyị aha, ka anyị ghara ibụ ndị a ga-agbasa n'ụwa niile.” 5 Onyenwe anyị rịdatara hụ obodo ahụ na ụlọ elu ahụ ndị mmadụ na-ewu. 6 Onyenwe anyị sirị, “Lee! Ọ bụrụ na ha malitere ime ihe dị otu a, ugbo a ha bụ otu ndị, nweekwa otu asụsụ, o nweghị ihe ha zubere ime nke ha na-apughị ime. 7 Ngwa, ka anyị rịda gaa gbara ụlọ asụsụ ha, ka onye o bụla ghara ighota asụsụ ibe ya.” 8 Onyenwe anyị mere ka ha gbasaa n'elu ụwa niile. Ha kwusikwara iwu obodo ahụ. 9 Ọ bụkwa nke a mere e ji kpọọ obodo ahụ Babel n'ihi na ọ bụ n'ebe ahụ ka Onyenwe anyị wetara ọgbaaghara n'asụsụ ndị niile bi n'ụwa. Ọ bụkwa n'ebe ahụ ka Onyenwe anyị si gbasasịa ha n'elu ụwa dum. 10 Nke a bụ akụkọ banyere usoro ezinaụlọ Shem. Mgbe afọ abụọ gafechara site n'oge uju mmiri ahụ, n'oge Shem gbara narị afọ, ọ mụtara Apakshad. 11 Shem dirị ndụ, mgbe ọ mụsirị Apakshad, narị afọ ise ọzọ, mụtakwa ụmụ ndị ikom na ụmụ ndị inyom. 12 Mgbe Apakshad gbara iri afọ atọ na ise, ọ mụtara Shela. 13 Mgbe ọ mụchara Shela, ọ dirị ndụ narị afọ anọ na atọ ọzọ, mụta ụmụ ndị ikom na ụmụ ndị inyom. 14 Shela gbara iri afọ atọ mgbe ọ mụrụ nwa ya nwoke Eba. 15 Mgbe ọ ghoro nna Eba, ọ dirị ndụ narị afọ anọ na atọ, mụta ụmụ ndị ikom na ụmụ ndị inyom. 16 Eba gbara iri afọ atọ na anọ mgbe ọ mụrụ Peleg. 17 Mgbe ọ ghoro nna Peleg, ọ dirị ndụ narị afọ anọ na iri atọ ọzọ mụta ụmụ ndị ikom na ụmụ ndị inyom. 18 Peleg gbara iri afọ atọ mgbe ọ mụrụ Reu. 19 Emesịa, mgbe ọ ghoro nna Reu, ọ dirị ndụ narị afọ abụọ na itoolu ọzọ mụta ụmụ ndị ikom na ụmụ ndị inyom. 20 Reu gbara iri afọ atọ na abụọ mgbe ọ

mụrụ Serug. **21** Emesịa, ọ dịrị ndụ narị afọ abụọ na asaa ọzọ, mgbe ọ mụsiri Serug, ọ mụtakwara ụmụ ndị ikom na ụmụ ndị inyom. **22** Serug gbara iri afọ atọ mgbe ọ mụrụ Nahọ. **23** Emesịa, mgbe ọ ghọrọ nna Nahọ, ọ dịrị ndụ narị afọ abụọ ọzọ mụta ụmụ ndị ikom na ụmụ ndị inyom. **24** Nahọ gbara iri afọ abụọ na itoolu mgbe ọ mụrụ Tera. **25** Emesịa, mgbe ọ ghọrọ nna Tera, ọ dịrị ndụ narị afọ na afọ iri na itoolu ọzọ, mụta ụmụ ndị ikom na ụmụ ndị inyom. **26** Mgbe Tera gbara iri afọ asaa, ọ ghọrọ nna Ebram, Nahọ na Haran. **27** Nke a bụ akụkọ gbasara usoro ezinaụlọ Tera. Tera ghọrọ nna Ebram, Nahọ na Haran. Haran ghọrọ nna Lọt. **28** Haran nwurụ n'ihu nna ya Tera n'ala ebe a nọ mụọ ya, nke bụ na Ụọ, obodo ndị Kaldia. **29** Ebram na Nahọ lụrụ nwunye. Aha nwunye Ebram bụ Serai ma aha nwunye Nahọ bụ Milka. Milka bụ nwa Haran, onye bụ nna Milka na Iska. **30** Ma Serai bụ nwanyị aga, ọ mụtaghi nwa ọbụla. **31** Tera kpọrọ nwa ya Ebram, na nwa nwa ya Lọt, onye bụ nwa Haran, na nwunye nwa ya Serai, bụ nwunye Ebram, duru ha hapụ Ụọ, obodo ndị Kaldia, pụọ gawa n'ala Kenan. Ma mgbe ha bjarutere n'obodo Haran, ha kwusiri biri n'ebe ahụ. **32** Ọ bụ n'obodo Haran ka Tera nọ nwụọ, mgbe ọ gbara narị afọ abụọ na ise.

12 Onyenwe anyị gwara Ebram okwu si, “Site n’obodo gi, sikwa na ụmụnna gi na ezinaụlọ nna gi, gaa n’ala m ga-egosi gi. **2** “Aga m eme gi mba ukwu, aga m agozi gi, aga m eme ka aha gi di ukwu, i ga-abu ngozi. **3** Aga m agozi ndi na-agozi gi, ma onye ọbụla kochara gi ka m ga-akocha; a ga-agozikwa agburu niile nọ n’ụwa site na gi.” **4** Ya mere, Ebram hapuru gaa dika Onyenwe anyi

gwara ya. Lot sokwa ya. Ebram agbaala iri afọ asaa na ise mgbe o si na Haran bulie ije. 5 O duru nwunye ya Serai na Lot nwa nwanne ya, chikotakwa akụ niile ha kpakọbara, na ndị ohu niile ha nwetara n'ala Haran, chee ihu iga n'ala Kenan. Emesịa ha rutere n'ebe ahụ. 6 Ebram jere ije n'ime ala Kenan jeruo n'ebe osisi ukwu More, nke dị n'obodo Shekem. Ndị Kenan bi n'ala ahụ n'oge ahụ. 7 Onyenwe anyị mere ka Ebram hụ ya anya, ọ sịrị, "Aga m enye mkpụrụ gị ala a." Ya mere, Ebram wuru ebe ichụ aja n'ebe ahụ nye Onyenwe anyị onye gosiri ya onwe ya. 8 Emesịa, Ebram hapụrụ ebe ahụ chee ihu n'ala ugwu dị n'ọwụwa anyanwụ Betel, maa ụlọ ikwu ya. Obodo Betel dị n'akụkụ ọdịda anyanwụ, ma obodo Ai dị n'akụkụ ọwụwa anyanwụ ebe ọ mara ụlọ ikwu ya. N'ebe nsọ ahụ Ebram wuru ebe ichụ aja, nọrọ n'ebe ahụ kpọkuo aha Onyenwe anyị. 9 Ọzọ, Ebram si n'ebe ahụ pụọ gaa ije rute Negev. 10 N'oge ahụ, oke ụnwụ dara n'ala ahụ. N'ihi ya, Ebram hapụrụ ala ahụ gaa n'ala Ijipt, ebe o biri nwa oge. 11 Ma mgbe ha na-akwado ibanye ala Ijipt, ọ gwara Serai nwunye ya sị, "Amaara m na ị bụ nwanyị mara mma. 12 Mgbe ndị Ijipt ga-ahụ gị, ha ga-asị, 'Onye a bụ nwunye ya.' Mgbe ahụ, ha ga-egbu m ma hapụ gị ndụ. 13 Gwa ha na ị bụ nwanne m nwanyị, ka ha meso m mmeso ọma n'ihi gị. Ha ga-echebekwa m ndụ n'ihi gị." 14 Mgbe Ebram rutere Ijipt, ndị Ijipt hụrụ na nwunye ya bụ nwanyị mara mma. 15 Mgbe ndị ozi Fero hụrụ ya, ha toro ya n'ihu Fero. N'ihi nke a, ha kpọbatara Serai n'ụlọeze Fero. 16 Fero mesoro Ebram mmeso ọma n'ihi nwunye ya. Ebram nwetara igwe atụrụ, na ehi, na nne inyinnya ibu,

oke na nwunye, na ndị ohu ndị nwoke na ndị nwanyị, na ịnyịnya kamel. **17** Ma Onyenwe anyị jiri ajọọ ọrịa tie Fero na ndị ezinaụlọ ya ihe otiti n'ihì Serai nwunye Ebram. **18** Mgbe ahụ, Fero kpọrọ Ebram sị ya, "Gịni bụ ihe a i mere? Gịni mere ị gwaghị m na ọ bụ nwunye gị? **19** Gịni mere i ji sị na ọ bụ nwanne gị nwanyị, si otu a mee m ka m kpọrọ ya ka ọ bụrụ nwunye m? Ugbu a, lee nwunye gị, kpọrọ ya laa." **20** Fero nyere iwu banyere Ebram na ndị ikom so ya. Ha zilagara ya, ya na nwunye ya, na ihe niile o nwere.

13 Ebram na nwunye, na ihe niile ha nwere hapụrụ ala Ijipt, gaa ije bīaruo Negev. Lọt sokwa ha. **2** N'oge a, Ebram aghọla ọgaranya dī ukwu, onye nwere akụnuba nke ọtụtụ anụ ụlọ, na ọlaocha, na ọlaedo. **3** Ha sitere na Negev pụọ ije site n'otu ebe ruo n'ebe ọzọ tutu ha erute Betel, n'ebe dī n'etiti Betel na Ai, ebe ọ mara ụlọ ikwu ya na mbụ. **4** N'ebe nsọ o wukwara ebe ịchụ aja na mbụ, n'ebe ahụ Ebram kpọkuru aha Onyenwe anyị. **5** Ugbu a Lọt, onye ya na Ebram so na njem ya, bụkwa onye nwere akụnuba nke igwe ewu na atụrụ, na igwe ehi, na ọtụtụ ụlọ ikwu. **6** Ma ala ebe ha nọ ezurughị ha mgbe ha nọkọrọ ọnụ n'ihì na ihe onwunwe ha dī ukwu ruo na ha enweghị ike ịnọkọ ọnụ. **7** Nke a mere esemokwu ji daputa n'etiti ndị ọzụzụ anụ ụlọ Ebram na ndị ọzụzụ anụ ụlọ Lọt. Ndị Kenan na ndị Periz bikwa n'ala ahụ n'oge ahụ. **8** Ya mere Ebram gwara Lọt sị, "Biko, ka esemokwu ghara ịdī n'etiti mụ na gị, maọbụ n'etiti ndị ọzụzụ anụ ụlọ m na ndị ọzụzụ anụ ụlọ gị, n'ihì na anyị bụ ụmụnne. **9** Lee, ọ bụ na ala a niile adighị n'ihu gị? Ka anyị kewaa. Ọ bụrụ na ị gaa n'akụkụ aka ekpe, aga m aga n'akụkụ aka nri. Ma

ọ bụrụ na i gaa n'akụkụ aka nri gị, aga m aga n'akụkụ aka ekpe.” **10** Lọt lelitere anya hụ na mbara ala Jōdan bụ ala mmiri na-ezokwasị nke ọma, ala dika ubi a gbara ogige Onyenwe anyị, dika ala ndị Ijpt nke dī na nso nso Zoa. (Ihe a mere tupu Onyenwe anyị ebibie obodo Sōdōm na Gōmōra.) **11** Ya mere, Lọt hōrō nye onwe ya mbara ala Jōdan niile, chee ihu iga n'akụkụ ọwụwa anyanwụ. Ya na Ebram kewara. **12** Ebram nōdūrū n'ala Kenan, ma Lọt gara biri n'etiti obodo ndị ahū dī na mbara ala. Ọ mara ụlọ ikwu ya nso nso obodo Sōdōm. **13** Ma ndị Sōdōm bụ ndị obi tara mmiri, ndị na-emehie nke ukwu megide Onyenwe anyị. **14** Mgbe Lọt siri n'ebe ahū pụọ, Onyenwe anyị gwara Ebram okwu sị ya, “Site n'ebe ahū ị nọ lelie anya gị, lee anya n'ugwu na ndịda, n'ọwụwa anyanwụ na ọdịda anyanwụ. **15** Ala ahū niile ị hūrū ka m ga-enye gị na mkpūrū gị ruo mgbe ebighị ebi. **16** Aga m eme ka mkpūrū gị baa ụba dika aja dī n'ala. Ọ bụrụ na mmadu enwe ike ịguta ọnụogugu aja dī n'ala, ha ga-enwe ike guta ọnụogugu mkpūrū gị. **17** Bilie jegharịa n'ala ahū niile n'akụkụ ya ọbụla, n'ihī na ana m enye gị ha niile.” **18** Ya mere, Ebram bugharịrị ụlọ ikwu ya, gaa biri n'akụkụ osisi ukwu Mamre nke dī na Hebrōn. O wuru ebe ịchū aja nye Onyenwe anyị n'ebe ahū.

14 N'oge ahū kwa, Amrafel, eze Shajina, na Ariok, eze ndị Elasa, na Kedoloma eze Elam, na Tidal eze Goiim, **2** buru agha megide Bera eze Sōdōm, na Biasha eze Gōmōra, na Shīnab, eze Adma, na Shemeba eze Zeboiim, na eze obodo Bela (ya bụ Zoa). **3** Ndị eze obodo ndị a: Sōdōm, Gōmōra, Adma, Zeboiim na Bela, jikōtara ndị agha ha ọnụ

na Ndagwurugwu Sidim (ya bụ, ndagwurugwu osimiri nnu ahụ). **4** Ha fere ofufe n'okpuru ọchịchị eze Kedoloma afọ iri na abụọ, ma n'afọ nke iri na atọ, ha nupuru isi. **5** N'afọ nke iri na anọ, eze Kedoloma na ndị eze ya na ha jikoro ọnu buru agha megide ma merie ndị Refaim bi n'Ashterot Kenaim na ndị Zuzim bi na Ham na ndị Emim bi Kiriatem na Shave, **6** na ndị Hor n'obodo ugwu Sia, ruo obodo El Paran, nke di n'akụkụ ọzara. **7** Mgbe ahụ, ha chighariri azụ gaa En Mishpat (ya bụ Kadesh). Ha meriri ala niile nke ndị Amalek nakwa ndị Amorait bi na Hazezon Tama. **8** Mgbe ahụ kwa, ndị agha ndị eze obodo Sodom na eze Gomora, na eze Adma, na eze Zeboiim, na eze Bela (ya bụ Zoa) puru doo onwe ha n'usoro ibu agha na Ndagwurugwu Sidim, **9** imegide Kedoloma eze Elam, Tidal eze Goiim, Amrafel eze Shajna na Ariok eze Elasa. Ya bụ eze ise buru agha megide eze anọ. **10** Ma Ndagwurugwu Sidim juputara n'olulu apiti. Mgbe ndị agha eze Sodom na Gomora bidoro igba ọsọ. Ufodu n'ime ha dabanyere n'ime olulu ndi a, ma ndi foduru gbapuru ọsọ gbara n'ugwu. **11** Ma eze anọ ndi a banyere n'ime obodo Sodom na Gomora bukorọ akụ ha, na ihe oriri ha niile laa. **12** Ha buuru Lot, nwa nwanne Ebram, onye bi na Sodom na ihe niile o nwere, buru ha na-ala ebe ha si bja. **13** Ma otu onye gbara ọsọ ndu site n'ebe ahụ gara korọ Ebram onye Hibru ihe mere. N'oge a, Ebram bi n'ebe di nso n'osisi ukwu nke Mamre, onye Amori, nwanne Eshkol na Anea, ndi ha na Ebram gbara ndu. **14** Mgbe Ebram nuru na adorola Lot nwa nwanne ya n'agha, o kpokotara ndi ikom a zuru azu na-ejere ya ozi, ndi a

mụrụ n'ụlọ ya. Ọnụogugu ha dị narị ndị ikom atọ na iri na asatọ, ha chụrụ ndị agha ahụ ọsọ tutu ha erute Dan. **15** N'abalị, Ebram kere ndị agha ya ibuso ndị ahụ agha. O meriri ha, chụọ ha ọsọ, chụruo ha Hoba, nke dị n'akụkụ ugwu Damaskos. **16** Ebram nwetaghachiri ihe niile ahụ ha dọtara n'agha, dulata nwanne ya Lọt, na ihe onwunwe ya niile, tinyere ndị inyom, na ndị ọzọ niile a dọtara n'agha. **17** Mgbe Ebram si na mmeri ahụ o meriri Kedoloma na eze ndị ọzọ ahụ na-alọta, eze Sọdọm bįara zute ya na Ndagwurugwu Shave (nke a na-akpọ Ndagwurugwu Eze). **18** Melkizedek, eze Salem, onye nchụaja Chineke nke kachasị ihe niile elu, weputara achịcha na mmanya, **19** ọ gọziri Ebram sị ya, "Ngọzị dịrị Ebram site n'aka Chineke nke kachasị ihe niile elu, Onye kere eluigwe na ụwa. **20** Ngọzị dịkwara Chineke nke kachasị ihe niile elu, onye weere ndị iro gị nyefee gị n'aka." Mgbe ahụ, Ebram nyere ya otu ụzọ n'ime ụzọ iri nke ihe niile. **21** Eze Sọdọm gwara Ebram sị, "Nyeghachi m naanị ndị mmadụ, ma debere onwe gị ihe ndị ọzọ." **22** Ma Ebram zara eze Sọdọm sị, "Eweliri m aka m elu n'ụzọ iyi nye Onyenwe anyị Chineke nke kachasị ihe niile elu, Onye kere eluigwe na ụwa, sị **23** na agaghị m esi n'aka gị were ihe ọbụla bụ nke gị, ọ bụladi eriri maọbụ eriri akpukpọkwu. Ka ị ghara ị sị, 'Ọ bụ m mere ka Ebram baa ọgaranya.' **24** Naanị ihe m ga-anara bụ ihe ụmụ okorobia m ndị a riri, ya na oke ruuru Anea, na Eshkọl, na Mamre so m gaa. Nye ha oke ruuru ha."

15 Mgbe nke a gasiri, okwu Onyenwe anyị ruru Ebram site n'ọhụ, sị ya, "Atula egwu, Ebram Abụ m ọta gị, ụgwọ ọrụ dị ukwu nke i nwere." **2** Ma Ebram zara sị ya, "Gị,

Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi, gini bu ihe i ga-enye m ebe o bu na m amutaghi nwa? Lee, o bu Elieza, onye Damaskos, ga-eketa aku m niile.” **3** Ebram gara n’ihu kwuo si, “Ebe o bu na m amutaghi umu, o bu ohu no n’ulo m ga-eketa aku m.” **4** Ma okwu Onyenwe anyi rutere ya, “Nwoke a agaghi eketa ihe i nwere, kama nwa nwoke nke ga-esi n’ahu gi puta ga-eketa ihe i nwere.” **5** Mgbe ahụ, Onyenwe anyi kpoputara Ebram n’ezi si ya, “Lelie anya gi elu na mbara eluigwe, guo kpakpando niile i huru onu, ma i ga-enwe ike iguta ha.” O gwara ya si, “Otu a ka mkpuru gi ga-adi. A gaghị aguta ha onu.” **6** Ebram kweere n’ihe Onyenwe anyi kwuru. N’ihi nke a, a gunyere ya okwukwe a dika ezi omume. **7** Onyenwe anyi gwakwara ya si, “Mu onwe m bu Onyenwe anyi, onye si n’ala Uo nke ndi Kaldia kpoputa gi, inye gi ala a ka o buru ihe nweta gi.” **8** Ma Ebram zara si, “Biko, Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi olee otu m ga-esi mara na m ga-enweta ya?” **9** Onyenwe anyi zara si ya, “Wetara m nwa nne ehi gbara afọ atọ, na nne ewu gbara afọ atọ, na ebule gbara afọ atọ, na nduru, na nwa kpalakwukwu.” **10** Ebram wetaara ya ihe ndi a niile bowaa ha uzọ abuo, doo ha n’usoro ka otu akuku chee akuku nke ozọ ihu. Ma o bowaghi umu nnunu ndi ahụ. **11** Mgbe anu ufe fekwasiri ozu anu ndi ahụ, Ebram chupuru ha. **12** Mgbe anwu bidoro ida, Ebram dara n’oke ura, oke ujo na oke ochichiri dakwasiri ya. **13** Mgbe ahụ, Onyenwe anyi gwara ya si, “Mata nke oma na umu umu gi ga-anọ dika ndi obia n’ala na-abughi nke ha. A ga-edo ha onodu dika ndi ohu, mejoo ha nari afọ anọ. **14** Ma aga m ata mba ahụ ha

na-efe dika ohu ahuhu. N'ikpeazu, ha ga-eji otutu aku si n'ebe ahụ pụta. **15** Ma ị ga-anwụ n'udo. A ga-eli gi mgbe ị kara ezi nka. **16** Mgbe ogbo anọ gasiri, umu umu gi ga-alotakwa n'ala a. N'ih i na mmehie ndi Amorait erubeghi n'uju ya." **17** Mgbe anwu dara, mgbe ochichiri gbachiri ebe niile, ite oku na-akwu anwuru oku nke nwere owa na-enwu oku si n'etiti ibe anu ndi ahụ gafee. **18** N'ubochi ahụ ka Onyenwe anyi na Ebram gbara ndu. O si, "Ndi agburu gi ka m ga-enye ala ndi a, malite n'iyi ndi Ijipt ruo n'iyi ukwu Yufretis. **19** Ala ndi Ken, na nke ndi Keniz, na nke ndi Kadmōn, **20** na ala ndi Het, na nke ndi Periz na nke ndi Refaim, **21** na ala ndi Amorait na nke ndi Kenan na nke ndi Gigash na nke ndi Jebus."

16 Ma Serai nwunye Ebram, amutaghi nwa. Serai nwere odibo nwan yi onye Ijipt, aha ya bu Hega. **2** Ya mere o gwara Ebram si, "Lee, ugbu a, Onyenwe anyi egbochiela m imuta umu. Ugbu a, bakwuru nwan yi na-ejere m ozi. Ma eleghi anya, aga m esi na ya wulite ezinaulo m." Ebram kweere ihe Serai kwuru. **3** Ya mere Serai nwunye Ebram, duuru Hega, odibo nwan yi ya, onye Ijipt, dunye Ebram ka o buru nwunye ya. Ihe a mere na ngwucha afo iri site na mgbe Ebram bira biri n'ala Kenan. **4** Ebram na Hega dinara. Hega turu ime. Ma mgbe Hega matara na o dirila ime, o malitere ileda nne ya ukwu bu Serai anya. **5** Mgbe ahụ, Serai gwara Ebram si, "O bu gi butere ahuhu a m no n'ime ya. O bu m were nwaodibo nwan yi m kunye gi n'aka, ma ugbu a o huru na o di ime, aburu la m onye o na-eleda anya. Ka Onyenwe anyi kpee ikpe a n'etiti mu na gi." **6** Ebram zara Serai si, "Lee, ohu gi nwan yi di

gị n'aka. Jiri ya mee ihe ọbụla dị gị mma n'anya." N'ihini nke a, Serai mesiri ya ihe ike, nke mere ka o si n'ebe Serai nọ gbapụ. **7** Ma mmụọ ozi Onyenwe anyị hụrụ ya n'akụkụ isi iyi mmiri dị n'ọzara, n'akụkụ ụzọ Shua, **8** jụọ ya sị, "Hega, ohu nwanyị Serai, olee ebe i si bịa, olee ebe ka ị na-ejekwa?" Hega zara sị, "Ọ bụ site n'ihu nne m ukwu Serai ka m na-agba ọsọ." **9** Mmụọ ozi Onyenwe anyị gwara ya sị, "Laghachikwuru nne gị ukwu. Doo onwe gị n'okpuru ya." **10** Mmụọ ozi Onyenwe anyị sịkwa ya, "Aga m amụba ụmụ gị, ka a hapụ inwe ike ịguta ole ha dị." **11** Mmụọ ozi Onyenwe anyị gwakwara ya sị, "Ị dị ime ugbu a, ị ga-amụ nwa nwoke. Aha ị ga-agụ ya bụ Ishmel n'ihini na Onyenwe anyị anụla maka nhuju anya gị. **12** Nwoke dịka ịnyịnya ibu a na-azughị azụ ka ọ ga-abụ. Ọ ga-emegide onye ọbụla, onye ọbụla ga-emegidekwa ya. Ọ ga-ebi n'ime ibu iro, megide ụmụna ya niile." **13** Hega kpọkuru aha Onyenwe anyị, onye gwara ya okwu sị, "Ị bụ Chineke m na-ahụ m." N'ihini na Hega kwuru sị, "Ahụla m, ugbu a, onye ahụ na-ahụ m." **14** Ọ bụ ya mere e ji na-akpọ olulu mmiri ahụ, Bịa-Lahai-Rọj. Ọ ka dị ebe ahụ, n'etiti Kadesh na Bered. **15** Emesịa, Hega mụtaara Ebram nwa nwoke. Ebram kpọrọ nwa nwoke ahụ Hega mụtaara ya Ishmel. **16** Ebram gbara iri afọ asatọ na isii mgbe Hega mụtaara ya Ishmel.

17 Mgbe Ebram gbara iri afọ itoolu na itoolu, Onyenwe anyị gosiri ya onwe ya sị ya, "Abụ m Chineke Onye pụrụ ime ihe niile. Jegharịa ije n'ihu m, bụrụ onye na-enweghị ịta ụta ọbụla. **2** Aga m eme ka ọgbugba ndụ m dịrị n'etiti mụ na gị, mekwa ka ị mụbaa nke ukwu n'ọnụogugu." **3**

Ebram dara n'ala, kpudo ihu ya n'ala. Chineke gwara ya si, **4** "Lee, nke a bu ogbugba ndu di n'etiti mu na gi. I ga-abu nna otutu mba. **5** Aha gi agaghi abukwa Ebram, kama o ga-abu Ebrahim, n'ihu na emeela m gi nna nke otutu mba. **6** Aga m eme gi ka i mubaa nke ukwu. Aga m eme ka i ghoo otutu mba di iche iche, ndi eze ga-esitekwa na gi puta. **7** Aga m eme ka ogbugba ndu mu na gi gbara guzosie ike, ka o dikwara umu umu ndi ga-esote gi n'ogbo niile na-abia. O bu ogbugba ndu na-egosi na m bu Chineke gi, na Chineke umu umu gi niile ga-eso gi. **8** Ala Kenan niile, ebe i no ugbu a dika obia ka m ga-enye gi na umu umu gi ga-esote gi dika ihe nketa ebighi ebi. Aga m abu Chineke ha." **9** Chineke gwara Ebrahim okwu si ya, "Ma n'ebe i no, i ghaghi irube isi imezu ihe ogbugba ndu m kwuru, gi onwe gi na umu umu gi ndi ga-esote gi, ruo ogbo niile. **10** Nke a bu ogbugba ndu di n'etiti mu na gi na umu umu gi ndi ga-esote gi, ogbugba ndu nke unu na-aghaghi idebe. A ga-ebi nwoke obula n'etiti unu ugwu. **11** A ga-ebi unu ugwu, bipu elu ahụ nke anu ahụ unu. Nke a ga-abu ihe ama nke ogbugba ndu di n'etiti mu na unu. **12** N'oge o gbara mkpuru ubochi asato, unu ga-ebi nwoke obula n'agburu unu ugwu: ndi a muru n'ulo, maobu ndi eji ego zuta site n'aka ndi mba ozo, ndi na-esighi na mkpuru nke afọ gi. **13** A ga-ebi ha niile ugwu. Ma a muru ha n'ezinaulo gi ma i ji ego zuta ha site n'aka onye mba ozo. Ogbugba ndu m nke ga-aputa ihe n'anụ ahụ gi bu ogbugba ndu ebighi ebi. **14** Nwoke obula a na-ebighi ugwu nke anu ahụ ka a ga-ebipụ site n'etiti umunna ya. N'ihu na o mehiela megide ogbugba

ndụ m.” **15** Chineke gwakwara Ebrahim sị, “Ma n’ebe Serai nwunye gi nọ, i gaghi akpokwa ya Serai ozo, kama aha ya ga-abu Sera. **16** Aga m agozi ya, sitekwa na ya nye gi nwa nwoke. Aga m agozi ya ruo na o ga-abu nne nke otutu mba. Ndi eze ga-achi otutu mmadu ga-esite na ya puta.” **17** Ebrahim dara kpuo ihu n’ala, chiakwa ochi n’obi ya si, “O bu onye gbara nari afọ ka a ga-amuru nwa? Sera, onye gbara iri afọ itoolu o ga-amu nwa?” **18** Ebrahim gwara Chineke si, “A sika na i ga-ekwe mee ka Ishmel buru onye di ndu n’ihu gi.” **19** Ma Chineke zara si ya, “Ee, kama Sera nwunye gi ga-amutara gi nwa nwoke. I ga-agu ya Aizik. Ogbugba ndu m ga-adikwara ya na agburu ya ruo mgbe ebighi ebi. **20** Ma banyere Ishmel, anula m ihe i kwuru. Aga m agozi ya mee ya ka o baa uba ma dikwa ukwu n’onuogugu. O ga-agho nna ndi eze iri na abuo. Aga m eme ya ka o ghoo mba di ukwu. **21** Ma ogbugba ndu m ka m ga-eme ka o guzosie ike n’ebe Aizik no, onye Sera ga-amutara gi n’oge dika ugbu a n’afọ ozo.” **22** Mgbe o gwasiri Ebrahim okwu, Chineke si n’ebe o no puo. **23** N’ubochi ahụ, Ebrahim duuru Ishmel nwa ya nwoke, na ndi ikom niile a muru n’ezinaulo ya, tinyere ndi e ji ego zuta, ndi ikom niile no n’ezinaulo ya, bie ha ugwu dika Chineke gwara ya ka o mee. **24** Ebrahim gbara iri afọ itoolu na itoolu mgbe e biri ya ugwu, **25** Ishmel nwa ya gbara afọ iri na ato. **26** E biri Ebrahim na nwa ya bu Ishmel ugwu n’otu ubochi ahụ. **27** Ndi ikom niile no n’ezinaulo Ebrahim, ndi a muru n’ulo ya na ndi e si n’aka ndi mba ozo zuta ka e biri ugwu n’oge Ebrahim biri ugwu.

18 Onyenwe anyị gosiri Ebrahim onwe ya n'akụkụ osisi ukwu dị na Mamre, mgbe Ebrahim nọduru ala n'ihu ụlọ ikwu ya, n'etiti ehihie. **2** O lelitere anya ya hụ ndị ikom atọ ka ha guzo ebe ọ nọ nso. Mgbe ọ hụrụ ha, o sitere n'ihu ụlọ ikwu ya gbakwuru ha izute ha, kpọọ isiala. **3** Ọ siri, "Onyenwe m, ọ bụrụ na m natara amara n'ihu gi, agabigala ohu gi. **4** Biko, ka ekutere unu mmiri ntakiri, ka unu sachaa ụkwụ unu, zurukwa ike n'okpuru osisi a. **5** Ka m wetara unu nri ntakiri unu ga-eri nke ga-agba unu ume tupu unu agawa n'ihu n'ije unu ugbu a unu bịa na nke ohu unu." Ha zara si ya, "Ọ dị mma. Mee dika i kwuru." **6** Ya mere, Ebrahim mere ngwangwa banyekwuru Sera n'ụlọ ikwu ya si ya, "Mee ngwa, maputa ihe otutu sia atọ site na ọka a kworo nke oma jiri meta achicha." **7** Mgbe ahụ, Ebrahim gbagara n'igwe ehi ya, hoputa otu nwa ehi na-akaghi aka nke ahụ ya di mma, nye ya otu ohu ya onye mere ngwangwa gbuo ya, dozie ya maka oriri. **8** Emesịa, Ebrahim buuru mmiri ara ehi nke rahuru arahu, na mmiri ara ehi, na anu ahụ a kwadoro dozie ha n'ihu ndi obia ahụ. O guzokwara nso nso ebe ha nọ n'okpuru osisi ahụ mgbe ha na-eri nri. **9** Ha juru ya si, "Ebee ka Sera nwunye gi nọ?" Ọ zara si, "Ọ nọ n'ime ụlọ ikwu." **10** Ọ siri ya, "N'ezie, mu onwe m ga-aloghachikwute gi n'oge a n'afọ ozo, Sera nwunye gi ga-amuta nwa nwoke." Sera guzo n'ime ụlọ ikwu ahụ nke di n'azu Ebrahim na-ege nti n'ihe ha na-ekwu. **11** N'oge a, Ebrahim na Sera emeela nnoo agadi, gbaakwa isi awo. Sera agafeela oge imuta nwa. **12** Ya mere, mgbe Sera nuru ihe Onyenwe anyi kwuru, ọ chirị ochi si, "Agadi nwanyị dika m o si aña"

amuta nwa, ugbu a onyenwe m karala nka?” **13** Onyenwe anyi juru Ebrahim ajuju si, “Gini mere Sera ji achị ochi? Gini mere o ji kwuo si, ‘Olee otu agadi nwanyị dika m ga-esi muo nwa?’ **14** O di ihe nyiri Onyenwe anyi ime? Mu onwe m ga-aloghachikwute gi n’oge a kara aka, Sera nwunye gi ga-amuta nwa nwoke.” **15** Ma ujo turu Sera. N’ihi ya, o gorogoro si, “Achighi m ochi.” Ma O zara si, “O bu ezie, Sera, i chiri ochi.” **16** Mgbe ndi ikom ato ahụ biliri ibidokwa ije ha, ha chere ihu iga obodo Sodom, Ebrahim dupukwara ha. **17** Mgbe ha na-aga n’uzo, Onyenwe anyi tulere si, “O kwesiri ka m zochiere Ebrahim ihe m chorọ ime? **18** Ebrahim aghaghị ibu mba di ukwu dika ike. A ga-agozikwa agburu niile no n’uwa site na ya. **19** N’ihi na ahoputala m ya, ka o tuziere umu ya na ulo ya ndi ga-esote ya igbaso uzo Onyenwe anyi site n’ime ihe di mma na ihe ziri ezi, ka Onyenwe anyi mezuoro Ebrahim ihe niile o kwere ya na nkwa.” **20** Mgbe ahụ, Onyenwe anyi kwuru si, “Mkpu akwa m na-anu site na Sodom na Gomora di ukwu, otu a kwa, mmehie ha jobigara njo oke. **21** Ugbu a, ana m aga ka m jiri anya m hu ma ihe ha mere o di njo dika mkpu akwa m na-anu si di. Ma o sighi otu ahụ diri, aga m amata.” **22** Mgbe ahụ, ndi ikom abuo n’ime ha gawara Sodom. Ma Ebrahim no na-eguzo n’ihu Onyenwe anyi. **23** Ebrahim jeruru Onyenwe anyi nso juo ya si, “Uche gi o bu ikpochapu ndi ezi omume na ndi ajo omume? **24** O buru na i chota iri ndi ezi omume ise n’ime obodo ahụ, i ga-ekpochapu obodo ahụ? I gaghị agbaghara ya n’ihi iri ndi ezi omume ise no n’ime ya? **25** O bughị ezi ihe na i ga-ala ndi ezi omume na ndi ajo omume n’iyi.

N'ihina na ị gaghị emeso ndị ezi omume dika i si mesoo ndi na-eme ajoye ihe. O kwesighi ka onye ga-ekpe uwa niile ikpe, kpee ikpe ziri ezi?" 26 Mgbe ahụ, Onyenwe anyị zara si ya, "Ọ buru na m achota iri ndi ezi omume ise n'obodo Sodom, aga m agbaghara obodo ahụ niile n'ihina ha." 27 Ebrahim kwukwara ozọ si, "Ugbu a m nwere ike kwuwaputa okwu n'ihu Onyenwe anyi, mu onye bu naani aja na ntu. 28 Eleghị anya o buru na e nweta naani iri ndi ezi omume anọ na ise, i ga-emebi obodo ahụ?" Onyenwe anyi zara si, "Agaghị m ebibi ya ma o buru na m achota iri mmadu anọ na ise n'ime ya." 29 Ozokwa, o siri ya, "O burukwanu na a ga-achota naani iri mmadu anọ?" Onyenwe anyi zara si ya, "N'ihina iri mmadu anọ, agaghị m ebibi ya." 30 Mgbe ahụ o siri, "Biko, ka iwe hapu iwe Onyenwe anyi ma m kwuo okwu. Eleghị anya, achota naani iri mmadu ato n'ebe ahụ?" Onyenwe anyi zagbachiri si ya, "Agaghị m emebi ya, ma o buru na m achota iri mmadu ato n'ime ya." 31 O kwuru si, "Ebe o bu na m amalitela igwa gi, Onyenwe anyi okwu, biko kwere ka m gaa n'ihu. O buru na a ga-achota naani iri mmadu abuo?" Onyenwe anyi zara si, "N'ihina iri mmadu abuo ahụ agaghị m emebi ya." 32 N'ikpeazu, Ebrahim kwuru si, "Ka iwe hapu iwe Onyenwe anyi. Ka m kwuo naani otu ugboro a. O burukwanu na a chota naani mmadu iri n'ebe ahụ?" Onyenwe anyi zara si, "N'ihina mmadu iri ahụ, agaghị m ebibi ya." 33 Mgbe Onyenwe anyi gwachara Ebrahim okwu, o hapuru ya gawa ebe o na-aga. Ebrahim lagbachiri azu n'ulo ya.

19 N’oge anyasi, ndi mmuo ozi abuo ahụ bjarutere Sodom. Lot no ala n’onu uzọ ama obodo ahụ. Mgbe o huru ha, o biliri jekwuru ha, hulata ihu ya n’ala. **2** O siri, “Ndi nwe m, batanu n’ulo ohu unu. Unu nwere ike saa ukwu unu, nookwa onodu abali. Chi bo, unu nwere ike ibilikwa bido iga n’ihu n’ije unu.” Ha zara si, “Ee, anyi ga-edina n’ama.” **3** Ma Lot riosiri ha ike. N’ikpeazu ha sooro ya laa n’ulo ya. O kwadooro ha ihe oriri, ya bu achicha na-ekoghi eko ka o ghere. Ha rikwara ya. **4** Tupu ha abanye irahu ura, ndi ikom obodo ahụ, ndi ikom Sodom, bjara gbaa ulo ahụ gburugburu, ma umu okorobia ma ndi agadi, ndi niile si n’akuku obodo ahụ. **5** Ha kpore Lot oku si ya, “Olee ebe ha no, bu ndi ikom ahụ bjara n’ulo gi n’abali a? Kpọtara anyi ha ka anyi na ha dinakoo.” **6** Lot pukwuru ha n’ezi, mechie uzọ ulo ya, **7** si ha, “Bikonu, ndi enyi m, unu emela ihe ojoo di otu a. **8** Leenu, enwere m umu nke aka m, umu agboghọ abuo na-amaghi nwoke. Ka m kpọtara unu ha, ka unu mee ha ihe masiri unu. Ma hapunu ndi ikom ndi a, n’ihi na ha bu ndi batara izere ndu n’ulo m.” **9** Ha zara si ya, “Pura anyi n’uzo. Mbiambia ka i bu! Leenu mbiambia a! O chorọ ibu onye ikpe. Anyi mee gi ihe, o ga-ajoro gi njo kariha ihe anyi ga-eme ha.” Ha nuru Lot aka nughachi ya azu, malite itawa onu uzọ ulo ya. **10** Ma ndi ikom ahụ no n’ulo Lot, setipuru aka ha dojata ya n’ulo, ma mechie uzọ ahụ. **11** Ha tiri ndi ikom ndi ahụ no n’onu uzọ ihe otiti nke mere ka ha kpuo isi, onye ukwu ha na onye nta ha. N’ihi ya, ha enweghi ike ichota onu uzọ ulo ahụ. **12** Ndi ikom abuo ahụ gwara Lot si, “O nwere onye obula

ọzọ i nwere n'ebe a? Ndi ọgọ nwoke, maọbụ ụmụ gi ndi
 ikom, maọbụ ụmụ gi ndi inyom, na ọ bụ onye ọbụla bu
 nke gi n'obodo a. Site n'ebe a kpọpụ ha! **13** N'ihina anyi
 na-aga imebi obodo a, mkpu akwa ruru Onyenwe anyi
 nti megide ndi bi n'obodo a adila ukwu, nke mere o
 ji zite anyi ibibi ya." **14** Ya mere, Lot puru gaa gwa ndi
 ọgọ ya nwoke, ndi na-akwado ilu ụmụ ya ndi inyom, si
 ha, "Ọsọ, sinu n'obodo a puo. N'ihina Onyenwe anyi
 na-akwado ibibi ya." Ma ndi ọgọ ya nwoke ndi a chere
 na ọ na-egwu egwu. **15** N'ututu, mgbe chi na-abota, ndi
 mmuo ozi a kwagidere Lot si ya, "Ọsọ, kporo nwunye
 gi na ụmụ gi ndi inyom abuo ndi a site n'ebe a gbapu,
 ma ọ bughị ya, a ga-ekpochapu unu n'ihina ajo omume ndi
 obodo a." **16** Mgbe Lot ka no na-eche ihe ọ ga-eme, ndi
 ikom ahụ jidere ya n'aka, jidekwa nwunye ya, na ụmụ
 ya ndi inyom abuo duru ha puo n'obodo ahụ, n'ihina
 Onyenwe anyi nwere obi ebere n'ebe ha no. **17** Mgbe ha si
 n'ime obodo kpopta ha, otu onye n'ime ha gwara ha si,
 "Gbalaganu n'ihina ndu unu. Unu elekwala anya n'azu. Unu
 akwusikwala ebe ọbụla na mbara ala. Gbaganu n'ugwu,
 n'ihina ọ buru na unu emeghi otu a, a ga-ekpochapu
 unu." **18** Ma Lot sirị ha, "Mba, ndi nwe m, bikonu, **19** ohu
 unu achotala amara n'ihu unu, unu egosila m obi ebere
 di ukwu site n'ichebe ndu m. Ma agaghi m enwe ike
 gbalaga n'ugwu ka mbibi a ghara idakwasị m, m nwuo. **20**
 Lee obodo di nso nke m nwere ike igbaga. O bu obodo di
 nta. Kwere ka m gbaga n'ebe ahụ. Obodo nta ka ọ bu, ọ
 bughị ya? Aga m echebekwa ndu m na ya." **21** O zara si
 ya, "O di mma, aga m emere gi dika aririo gi si di. Agaghi

m emebi obodo nta ahụ. **22** Ma mee ngwangwa, n'ih i na o nweghị ihe ọbụla m ga-eme tutu ruo mgbe i ruru n'ebe ahụ." (Ọ bụ nke a mere e ji akpọ aha obodo ahụ Zoa.) **23** Mgbe Ọt rutere obodo Zoa, anwụ awalitela n'ala ahụ. **24** Mgbe ahụ Onyenwe anyị sitere n'eluigwe zokwasị obodo Sọdọm na Gọmọra nkume ọkụ nke Onyenwe anyị mere ka o si n'eluigwe zoo. **25** Otu a ka o si kwatuo obodo ndị ahụ niile dị na mbara ala ahụ niile, na ndị niile bi n'obodo ndị ahụ. O kwatukwara ihe niile na-epu n'ala. **26** Ma mgbe nwunye Ọt lere anya n'azụ, otu mgbe ahụ, ọ ghọrọ ogidi nnu. **27** N'ụtụtụ echi ya, Ebrahim biliri jeruo ebe ahụ o guzoro n'ihu Onyenwe anyị n'ụbọchị gara aga. **28** Ọ lepuru anya n'ebe obodo Sọdọm na Gọmọra dị, na n'ebe mbara ala ndị ahụ niile dị. Ọ hụrụ anwuru ọkụ dị ukwu nke si n'ala ahụ na-alali elu. Anwuru ọkụ a dị ka anwuru ọkụ si n'ebe a kwanyere ọkụ na-enwusi ike. **29** Ya mere, mgbe Chineke bibiri obodo ndị ahụ dị na mbara ala, o chetara Ebrahim, kpọpụta Ọt site n'oke mbibi ahụ e bibiri obodo ndị ahụ Ọt bi n'ime ha. **30** Emesia, Ọt na umụ ya ndị inyom abụọ hapuru obodo Zoa, n'ih i na ọ turu egwu ibi n'ime Zoa. Ọ gara biri n'ime ọgba nkume ya na umụ ya ndị inyom abụọ. **31** Otu ụbọchị, ada ya siri nke nta, "Nna anyị emeela agadi, ọ nwekwaghị nwoke ọbụla nọ n'ụwa a, onye ga-enye anyị umụ, dika omenaala si dị n'ụwa niile. **32** Ka anyị mee ka nna anyị n'ụọ mmanya, ka anyị na ya dinakọọ, ka anyị chebe agburu anyị site na nna anyị." **33** N'abalị ahụ, ha mere ka nna ha n'ụọ mmanya, nke ada banyere soro nna ya dina. Ha abụọ nwere mmekọ. Ma ọ amaghị mgbe ada ya dinara maọbụ

mgbe o bilikwara. **34** N’echi ya, ada gwara nwanne ya nke nta, “Mụ na nna anyị dinara n’abalị gara aga. Ka anyị mee ka ọ nūọkwa mmanya n’abalị taa, ka ị gaakwa ka gi na ya dina. Ka anyị mee ka agburu anyị digide site na nna anyị.” **35** Ha mere ka nna ha nūọ mmanya n’abalị ahụ, ada ya nke nta banyere ya na nna ya dinaa. Dịka ọ dīkwa na mbụ, nna ha amataghị mgbe o dinara ala maọbụ mgbe o bilitere. **36** Ya mere, ụmụ ndị inyom Lot abụọ ndị a tūrụ ime site n’aka nna ha. **37** Nke ada mūtara nwa nwoke onye ọ gurū Moab. Ọ bụ ya bụ nna nna ndị Moab ruo taa. **38** Nwa ya nke nta mūtakwa nwa nwoke onye ọ gurū Ben-Ammi. Ọ bụ ya bụ nna nna ndị Amōn ruo taa.

20 Ugbu a, Ebrahim sitere n’ebe ahụ bilie gaa na mpaghara Negev biri n’ebe dị n’agbata Kadesh na Shua. Ọ nọrọ n’obodo Gera nwa oge nta. **2** N’ebe ahụ, Ebrahim kwuru maka Sera, nwunye ya, sị “Ọ bụ nwanne m nwanyị.” Abimelek, eze Gera, ziri ozi kpọrọ Sera. **3** Ma Chineke bjakwutere Abimelek na nrọ n’anyasi, sị ya, “Onye nwurū anwū ka ị bụ, n’ihi nwanyị nke ị kpọrọ, nwanyị a bụ onye nwere di.” **4** Ma Abimelek abjabeghị Sera nso, ya mere o ji sị, “Onyenwe m, ị ga-ebibi mba aka ya dị ọcha? **5** Ọ bụ na ya onwe ya agwaghị m sị, ‘ọ bụ nwanne m nwanyị,’ nke nwanyị n’onwe ya, ekwuokwa sị, ‘Nwanne m nwoke ka ọ bụ?’ E ji m uche dị ọcha na aka dị ọcha mee ihe niile m mere.” **6** Chineke zara ya sị, “Amaara m na i ji uche dị ọcha mee ihe i mere. Ọ bụ ya mere m ji gbochie gi imehie megide m. Ọ bụkwa ya mere m ji gbochie gi imetụ ya aka. **7** Ugbu a, nyeghachi nwoke a nwunye ya. N’ihi na ọ bụ onye amụma. Ọ ga-ekpere

gị ekpere, ka ị ghara ịnwụ. Ma ọ bụrụ na i dughachighị nwanị a nye di ya, unu ga-anwụ, gị na ndị gị niile.” 8 Ya mere, Abimelek biliri n’isi ụtụtụ echi ya, kpọọ nzukọ nke ndịisi ozi ya niile, kọrọ ha ihe mere. Ha tụtụ ụjọ nke ukwu. 9 Emesịa, Abimelek kpọbatara Ebrahim si ya, “Gịni bụ ihe a i mere anyị? Gịni bụ ihe ojọọ m mere i ji butere mụ na alaeze m ihe oke ikpe omuma dị otu a? Ihe a i mere m bụ ihe na-ekwesighị ekwesi.” 10 Abimelek juru Ebrahim si, “Ọ bụ gịni ka ị hụrụ i jiri mee omume dị otu a?” 11 Ebrahim zara ya, “N’ihi na asịrị m n’obi m, ‘N’ezie, ịtụ egwu Chineke adighị n’ebe a. Ha ga-egbu m n’ihi nwunye m.’ 12 Ewezugakwa nke a, ọ bụ nwanna m nwanị, n’ihi na otu nna mụrụ anyị, ma ọ bughị otu nne, tupu ọ bụrụ nwunye m. 13 Mgbe Chineke sitere n’ezinaụlọ nna m zipu m ije ebe dị anya, agwara m ya si, ‘Otu a ka ị ga-esi gosi na ị hụrụ m n’anya, ebe ọbụla anyị gara, kwuo gbasara m, “Onye a bụ nwanne m.”’” 14 Mgbe ahụ, Abimelek duputara aturu, na ehi, na ndị ohu ndị ikom, na ndị ohu ndị inyom, nye Ebrahim. Ọ kponyekwara ya Sera nwunye ya. 15 Abimelek siri, “Lee n’ala m niile, birikwa n’ebe ọbụla masiri gị.” 16 Mgbe ahụ, ọ siri Sera, “Ana m enye nwanne gị puku shekel ọlaocha, ka ọ bụrụ ihe m ji kwuo ụgwọ mmeso ojọọ m mesoro gị. Ejikwa m ya na-egosi na ị bụ onye aka ya dị ọcha.” 17 Mgbe ahụ, Ebrahim kpokuru Chineke n’ekpere. Chineke gworo Abimelek na nwunye ya, na ndị inyom ndị ohu ya niile, ka ha nwee ike imuta umu ozo. 18 N’ihi na Onyenwe anyị mechiri akpanwa ndị inyom niile nọ n’ezinaụlọ Abimelek n’ihi Sera nwunye Ebrahim.

21 Onyenwe anyị jiri amara leta Sera dika o kwuru na o ga-eme. Onyenwe anyị meere Sera ihe o kwere na nkwa. **2** Sera tūrū ime, mụọra Ebrahim nwa nwoke n’oge o merela agadi. O mūrū ya n’oge ahū a kara aka Chineke kwere ya na nkwa. **3** Ebrahim gurū nwantakiri ahū Sera mūrū ya aha, kpọọ ya Aizik. **4** Mgbe Aizik nọrọ ụbọchị asatọ site n’ụbọchị a mūrū ya, Ebrahim biri ya ugwu dika Chineke si nye ya n’iwu. **5** Ebrahim agbaala narị afọ mgbe a mūrū Aizik nwa ya nwoke. **6** N’oge ahū, Sera kwuru si, “Chineke ewetarala m ọchị. Ndị niile nūrū akụkọ a ga-esoro m chịa ọchị.” **7** O kwukwara si, “Onye gaara agwa Ebrahim si ya na Sera ga-azulite ụmuntakiri. Ma otu o di, amutarala m ya nwa nwoke ugbu a o merela agadi.” **8** Nwata ahū tokwara, ruo mgbe a kwusiri ya ara. N’ụbọchị ahū a kwusiri ya ara, Ebrahim kpọrọ oriri. **9** Ma mgbe Sera hūrū na nwa nwoke ahū Hega onye Ijipt mūtaara Ebrahim nọ na-akwa emo, **10** o gwara Ebrahim okwu si ya, “Chupū ohu nwanyị a na nwa ya. N’ihi na nwa nwoke ohu nwanyị agaghị eso nwa m nwoke Aizik keta oke n’ihe nketa.” **11** Okwu a wutere Ebrahim nke ukwuu n’ihi na ihe banyere nwa ya nwoke Ishmel na-emetū ya n’obi. **12** Ma Chineke gwara Ebrahim si, “Ekwela ka obi jọọ gi njọ n’ihi nwantakiri a na ohu gi nwanyị. Gee ntị n’ihe ọbụla Sera gwara gi. N’ihi na o bụ site n’Aizik ka a ga-akpọ mkpūrū gi aha. **13** Aga m eme ka nwa gi nwoke nke ohu gi mūtara ghọọ mba di ukwuu, n’ihi na mkpūrū afọ gi ka o bụ.” **14** Ebrahim biliri n’isi ụtụtụ echi ya, kwadoo ihe oriri na mmiri ọnụnụ nke di n’ime karama akpukpọ, bunye ha Hega. O bukwasiri ha n’ubu Hega, zipū ya na

nwa ya nwoke. Hega si n'ebe ahụ puo wagharia n'ime ozara Biasheba. **15** Mgbe mmiri di na karama akpukpo ahụ gwusiri, o nibere nwantakiri ahụ n'okpuru otu osisi oha. **16** Hapu ya gaa nodu ala n'ebe ditu anya, ihe dika nari nzo ukwu, n'ihina o kwuru n'obi ya si, "Achoghi m ihu nwantakiri nwoke a anya mgbe o na-anwu." Mgbe o noduru ebe ahụ, o bidoro ikwa akwa. **17** Ma Chineke nuru ikwa akwa nwantakiri nwoke ahụ. Mmuo ozi Chineke sikwa na mbara eluigwe kpo Hega oku si ya, "Hega, gini na-eme gi? Atula egwu, n'ihina Chineke anula olu akwa nwantakiri ahụ n'ebe ahụ o dina. **18** Gaa kulite nwantakiri ahụ kasie ya obi, n'ihina aga m eme ya ka o ghoo mba di ukwu." **19** Mgbe ahụ, Chineke meghere anya ya, mee ka o hu olulu mmiri di n'ebe ahụ. O gara kujuo karama akpukpo ahụ mmiri, ma nye nwantakiri ahụ mmiri ka o nuo. **20** Chineke nonyeere nwantakiri ahụ mgbe o na-eto. O biri n'ozara ahụ ghoo onye na-agba aku nke oma. **21** Mgbe o bi n'ozara Paran, nne ya chotaara ya nwunye site n'Ijpt. **22** N'oge a, Abimelek na Fikol onyeisi ndi agha ya, bjakwutere Ebrahim si ya, "Chineke nonyeere gi n'ihe niile i na-eme. **23** Ugbu a, nuora m iyi n'aha Chineke na i gaghi aghogbu m maobu ghogbuo umu m, maobu umu umu m. Gosi m n'obodo a i bi n'ime ya dika onye obia udi oboma m gosiri gi." **24** Ebrahim zara si ya, "O di mma, aga m anuru gi iyi." **25** Mgbe ahụ, Ebrahim kosaara Abimelek ihe banyere olulu mmiri nke ndi na-ejere ya ozi ji anya ike nara ndi na-ejere Ebrahim ozi. **26** Abimelek zara si, "Amaghi m onye mere ihe di otu a. I gwaghi m na ihe di otu a mere, anughi m ya ma o bughinaani

taa.” 27 Mgbe ahụ, Ebrahim kpuputara aturu, na ehi, nye Abimelek. Ha abuo gbara ndu nkwekorita. 28 Mgbe Ebrahim sitere n'igwe aturu ya weputa nne aturu asaa nupu ha ka ha nopy iche, 29 Abimelek juru Ebrahim si ya, “Gini ka i ji nne aturu asaa ndi a i hoputara iche eme?” 30 Ebrahim zara si, “Nabata umu aturu asaa ndi a dika ihe akaebe na-egosi na o bu m gwuru olulu mmiri a.” 31 Ya mere, e bidoro ikpo ebe ahụ Bıasheba, n'ihı na n'ebe ahü ka mmadu abuo a no nuritaara onwe ha iyi. 32 Mgbe ha gbachara ndu nkwekorita na Bıasheba, Abimelek na Fikol onyeisi agha ya laghachiri azu n'ala ndi Filistia. 33 Ebrahim kuru osisi tamarisk na Bıasheba. Ebe ahü ka o no kpokuo aha Onyenwe anyi, Chineke ebighi ebi. 34 Ebrahim bigidere n'ala ndi Filistia ogologo oge.

22 Mgbe ihe ndi a gasiri, Chineke nwara Ebrahim. O siri ya, “Ebrahim.” Ebrahim zara si, “Lekwa m.” 2 Chineke siri, “Duru nwa gi nwoke, naani otu nwa gi nwoke, Aizik onye i huru n'anya, gaa n'ala Moria. Jiri ya churo m aja nsure oku n'elu otu n'ime ugwu di n'ebe m ga-egosi gi.” 3 N'isi ututu echi ya, Ebrahim biliri kwadoo inyinya ibu ya. O duuru ndi ikom abuo na-ejere ya ozi, na nwa ya nwoke Aizik. O gbutere nku ga-ezuru ya ichu aja nsure oku, bilie gawa ebe ahü Chineke gwara ya maka ya. 4 N'ubochi nke ato, Ebrahim lepuru anya hu ebe ahü n'ebe di anya. 5 O gwara ndi na-ejere ya ozi si, “Nodunu n'ebe a, unu na inyinya ibu anyi, ka mu na nwokorobia a gaa n'ebe ahü. Anyi feecha ofufe, anyi ga-aloghachikwute unu ozu.” 6 Ebrahim boro nwa ya nwoke Aizik ukwu nku ahü e ji achu aja nsure oku n'isi, ma ya onwe ya jidere oku na mma.

7 Aizik gwara nna ya Ebrahim si, “Nna m.” Ebrahim zara, “Ehee, nwa m.” Aizik sirị, “Oku na nku di n’ebe a, olee nwa aturu e ji achu aja nsure oku?” 8 Ebrahim zara, “Nwa m, Chineke n’onwe ya ga-eweta nwa aturu e ji achu aja nsure oku.” Ha abuo gakwara n’ihu n’ije ha. 9 Mgbe ha ruru ebe ahụ Chineke gwara ya maka ya, Ebrahim wuru ebe ichu aja n’ebe ahụ, doo nku ndi ahụ niile n’usoro n’elu ya. O kere nwa ya Aizik agbu, tukwasị ya n’elu ebe ichu aja ahụ, na n’elu nku ndi ahụ. 10 Mgbe ahụ Ebrahim setipuru aka ya, welite mma ka o gbuo nwa ya nwoke. 11 Ma mmuo ozi Onyenwe anyi si n’eluigwe kpoo ya oku si ya, “Ebrahim! Ebrahim!” Ebrahim zara, “Lekwa m n’ebe a.” 12 O sirị ya, “Emetukwala nwokorobia ahụ aka. Emekwala ya ihe obula. N’ihi na amatala m ugbu a na i na-atu egwu Chineke, ebe o bu na i kwenyere iji nwa gi nwoke, naani otu nwa nwoke i nwere churo m aja.” 13 Ebrahim leliri anya hu otu ebule nke eriri ohia jidere na mpi ya. Ebrahim gara jide ebule ahụ, were ya chuo aja nsure oku nonodu nwa ya nwoke. 14 Ya mere, Ebrahim kpoo ebe ahụ, “Onyenwe anyi ga-aroputa.” Ya mere ruo taa a na-asị, “N’ugwu Onyenwe anyi, a ga-aroputa.” 15 Mmuo ozi Onyenwe anyi sitere n’eluigwe kpoo Ebrahim oku nke ugboro abuo, 16 si, “Mu onwe m, bu Onyenwe anyi, ji onwe m na-anu iyi na-ekwuputa si, ebe o bu na i mere ihe di otu a, na i kwenyere iji nwa gi nwoke, naani otu nwoke i nwere churo m aja, 17 aga m agozi gi n’ezie, mekwa ka umu umu gi mubaa nonugugu dika kpakpando nke mbara eluigwe na dika aja di nonu mmiri osimiri. Umu umu gi ga-enwetara onwe ha onu

uzo ama ndi iro ha. **18** Sitekwa na mkpuru gi ka a ga-agozikwa agburu niile no n'owa, n'ihi na i rubeere m isi.”

19 Emesja, Ebrahim laghachikwuru ndi na-ejere ya ozi. Ha niile laghachikwara Bjasheba. Ebrahim birikwara na Bjasheba. **20** Mgbe ihe ndi a gasiri, e ziri Ebrahim ozi si ya, “Lee, Milka ya onwe ya amukwaarala nwanne gi nwoke bu Nahọ, umu ndi ikom. **21** Aha ha bu Uz, onye bu okpara, na Buz nwanne ya, Kemuel bu (nna Aram), **22** Kesed, Hazo, Pildash, Jidlaf na Betuel.” **23** Betuel muru Ribeka. Milka mutaara Nahọ, nwanne Ebrahim umu ndi ikom asato ndi a. **24** Iko ya nwanyi, onye aha ya bu Reuma, mukwaara ya umu ndi ikom. Ha bu Teba, Gaham, Tahash na Maaka.

23 Sera di ndu ruo nari afọ na iri afọ abuo na asaa. **2** O nwuru na Kiriath Arba (nke bu Hebron), n'ala Kenan. Ebrahim ruru uju n'ihi Sera, kwaa akwa nke ukwu n'ihi onwu ya. **3** Ebrahim sitere n'ebe ozu nwunye ya di puo, jekwuru umu Het gwa ha si, **4** “Abu m obia na onye obodo ozo n'etiti unu. Resinu m ala m ji eme ebe olili n'ebe a, ka m nwee ike lie onye m nwuru anwu.” **5** Umu Het zara Ebrahim si, **6** “Nna anyi ukwu, gee anyi nti. Nwa eze di ukwu ka i bu n'etiti anyi, lie onye gi nwuru anwu n'ili ahụ nke kachasi mma n'ime ili anyi nwere. O nweghi onye obula n'ime anyi ga-aju inye gi ala olili ya maka ili onye gi nwuru anwu.” **7** Mgbe ahụ, Ebrahim biliri kpo isiala n'ihu ndi nwe ala, bu ndi Het, **8** si ha, “O buru ochicho unu ka m lie onye m nwuru anwu, geenu m nti ma rioro m Efron nwa Zoha, **9** ka o resi m ogba Makipela, nke bu nke ya, nke di na ngwusi ohia ya. Gwa ya ka o resi

m ya n'ọnụ ahịa o ruru ka ọ bụrụ ebe olili m nwere n'etiti unu.” **10** Efron onye Het n'onwe ya so nọdụ n'ebe ahụ n'etiti ndị ya. Ọ zara Ebrahim n'ihu ndị Het niile b́jara n'ọnụ ụzọ ama obodo **11** sị ya, “Mba! Nna m ukwu, gee m ntị. Ana m enye gị ala ahụ na ọgba dị n'ime ya n'ihu ndị a niile bụ ndị m. Gaa lie onye gị nwurụ anwụ n'ime ya.” **12** Ọzọ Ebrahim kpọrọ isiala nye ndị nwe ala, **13** ọ sịrị Efron, n'ihu ha niile, “Biko gee m ntị, aga m akwụ gị ọnụahịa iji zụọ ala ahụ. Nara m ya ka m nwee ike lie onye m nwurụ anwụ n'ime ya.” **14** Efron zara Ebrahim, **15** “Gee m ntị, nna m ukwu, ọ bụ ezie na ala ahụ ruru narị shekel ọlaọcha anọ, ma gini ka nke a bụ n'etiti mụ na gị? Gaa lie onye gị nwurụ anwụ n'ime ya.” **16** Ebrahim kwenyere n'ego ole Efron chọrọ ka ọ kwụọ. O ji ihe ọtụtụ tụtutara Efron ego ruru ọnụahịa ọ kpọrọ aha n'ihu ndị Het niile, narị shekel ọlaọcha anọ, dika ihe ọtụtụ nke dị n'oge ahụ n'etiti ndị na-azụ ahịa. **17** Site n'oge ahụ, ala ahụ Efron nwere na Makipela, nke dị nso na Mamre, ala ahụ na ọgba dị n'ime ya, na osisi niile dị n'ime ala ahụ niile gburugburu, **18** ghọrọ nke Ebrahim dika ihe nzuta ya n'ihu ụmụ Het, n'ihu ndị niile ndị b́jara n'ọnụ ụzọ e si abata obodo ahụ. **19** Emesịa, Ebrahim liri Sera nwunye ya n'ime ọgba ahụ dị n'ala dị na Makipela na nso Mamre (nke dị na Hebron) n'ala ndị Kenan. **20** Ya mere, ala ahụ na ọgba dị n'ime ya ka ndị Het resiri Ebrahim ka ọ bụrụ nke ya, ebe a na-eli ozu.

24 Ugbu a, Ebrahim aghọla agadi n'ahụ ya ma n'ọnụọgụgụ afọ ya. Onyenwe anyị agoziela ya n'uzọ niile **2** Ọ gwara onyeisi ndị ozi n'ụlọ ya, onye nke na-elekọta

ihe niile o nwere si ya, “Tinye aka gi n’okpuru apata m. **3**
 Achoro m ka i jiri aha Onyenwe anyi Chineke nke eluigwe
 na uwa, nuro m iyi, na i gaghị achotara nwa m nwoke
 nwunye site n’etiti ndi Kenan, ndi m bi n’etiti ha. **4** Kama
 na i ga-aga n’ala nke m na umunna m lutara nwa m,
 bu Aizik, nwunye n’etiti umunna m.” **5** Ohu ahụ juru
 ya, “O burukwanu na nwaagboghọ ahụ achoghị isoro m
 loghachi n’ebe a, m ga-akporo nwa gi nwoke laghachi
 n’obodo i si bja?” **6** Ebrahim siri ya, “Lezie anya hu na i
 kpoghachighi nwa m nwoke n’ebe ahụ. **7** Onyenwe anyi,
 Chineke nke eluigwe, bu onye kporutara m site n’ulo nna
 m nakwa obodo nke aka m, onye ahụ gwara m okwu ma
 kwem nkwa site n’inu iyi nye si, ‘Aga m enye umu umu
 gi ala a.’ O ga-ezipu mmuo ozi ya ka o gaa n’ihu gi ka i
 nwee ike inwetara nwa m nwoke nwunye site n’ebe ahụ.
8 Ma o buru na nwanyi ahụ achoghị isoro gi loghachi,
 mgbe ahụ, i ga-abu onye nwere onwe ya puo n’iyi a i
 nuru. Naani na i gaghị eme ka nwa m nwoke laghachi
 n’ebe ahụ.” **9** Ya mere, ohu ahụ tinyere aka ya n’okpuru
 apata nna ya ukwu Ebrahim, nuo iyi banyere okwu ndi a.
10 Emesja, ohu a duuru inyinya kamel iri n’ime ndi nna
 ya ukwu nwere puo. O sitekwara n’aka nna ya ukwu were
 ihe oma di iche iche maka njem a, gawa Aram Naharaim,
 rute n’obodo Nahọ. **11** O mere ka inyinya kamel ndi ahụ
 makpuru ala n’akuku olulu mmiri di n’azu obodo ahụ. O
 bu n’oge anyasi, oge umu nwanyi ji aputa iseta mmiri
 n’ebe ahụ. **12** Mgbe ahụ, o kpere ekpere si, “Onyenwe
 anyi, Chineke nke nna m ukwu Ebrahim, mee ka ihe
 gaara m nke oma taa. Gosi nna m ukwu Ebrahim obi

ebere gi. **13** Lee, ana m eguzo n'akukū isi iyi mmiri a, umu nwanji ndi obodo a na-abia iseta mmiri. **14** Kwere ka o si otu a diri na nwaagboghō nke m ga-asị, 'Biko, zie ite gi ka m nuru mmiri.' O buru na onye ahụ asị m, 'Nūo, aga m ekutekwa mmiri nke inyinya kamel gi ga-anu,' ka onye ahụ buru onye i hoputara ohu gi Aizik. N'uzo di otu a ka m ga-esi mata na i gosila nna m ukwu obi ebere." **15** Tupu o kpechaa ekpere a, lekwa Ribeka ada Betuel, nwa nwoke Milka, onye bu nwunye Nahō, nwanne Ebrahim. O na-aputa bukwasị ite n'ubu ya. **16** O bu nwaagboghō mara mma nke ukwu, onye na-amatabeghi nwoke, nke nwoke obula na-edinabeghi. O gara n'olulu mmiri kujuo ite ya si n'ebe ahụ na-arigoputa. **17** Ohu ahụ mere ngwangwa jekwuru ya si ya, "Biko nyetu m mmiri si n'ite mmiri gi." **18** O mere ngwangwa budata ite ahụ n'aka ya, hulata ya si ya, "Nūo, onyenwe m." **19** Mgbe o nyechara ya mmiri, o sirị, "Aga m ekutekwa mmiri nye inyinya kamel gi ndi a ruo mgbe ha nujuru afō." **20** Ngwangwa, o wupuru mmiri di n'ite ya n'ime ihe anu ulo ji anu mmiri, gbara oso gaa kute mmiriozo na-agbanye n'ime ihe ahụ. O kugidere mmiri tutu ruo mgbe inyinya kamel ndi ahụ nujuchara afō. **21** Mgbe ihe ndi a na-eme, ohu ahụ gbara nkiti na-ele ya anya ichoputa ma Onyenwe anyi emeela ka ije ya buru ihe gara nke oma. **22** Mgbe inyinya kamel ndi ahụ nusiri mmiri, nwoke ahụ weputara mgbanimi olaedo nke otutu ya bu otu beka, na mgbaaka olaedo abuo nke otutu ha bu shekel iri. **23** O juru ya si, "Nwa onye ka i bu? Ohere o di n'ulo nna gi ebe mu na inyinya kamel ndi a ga-anu n'abali a?" **24** O zara si ya, "Abu m nwa

Betuel, nwa Milka nwunye Nahọ.” 25 Ọ sịkwara, “Anyị nwere nri anụ ụlọ, nweekwa ebe ị ga-edina n’abalị a.” 26 Nwoke ahụ hulatarara ala kpọọ isiala nye Onyenwe anyị. 27 Kwuo sị, “Ngọzi dịrị Onyenwe anyị, bụ Chineke nna m ukwu Ebrahim, onye na-esitebeghị n’ebe nna m ukwu nọ wezuga ebere ya na ikwesi ntụkwasi obi ya. Ma banyere mụ onwe m, Onyenwe anyị e duola m n’ije a, kpọrọ m rute n’ụlọ ndị ikwu nna m ukwu.” 28 Nwaagbọghọ ahụ gbalara gaa kọrọ ndị ezinaụlọ nne ya ihe ndị a. 29 Ribeka nwere otu nwanne nwoke aha ya bụ Leban. Leban gbara ọsọ gbakwuje nwoke ahụ n’isi iyi mmiri ahụ. 30 Mgbe ọ hụrụ mgbanimi, na mgbaaka ndị ahụ nwanne ya nwanyị yi n’aka ya, ma nụkwa ihe Ribeka kwuru banyere ihe nwoke ahụ gwara ya, o jekwuru nwoke ahụ, hụ ya ka ya na ịnyịnya kamel ya guzo n’akụkụ olulu mmiri. 31 Ọ sịrị ya, “Bịa, gị onye Onyenwe anyị gọziri. Gịni mere i ji guzo n’ebe a. Edozielara m gị ụlọ ebe ị ga-edina na ebe ịnyịnya kamel ndị a ga-anọ.” 32 Ya mere, nwoke ahụ gara n’ụlọ, ebe Leban nyere aka butukwaara ya ibu nke ịnyịnya kamel ndị ahụ bu. E wetara nri nye ịnyịnya kamel ndị ahụ, wetara ya mmiri nke ya na ndị ikom so ya ji saa ụkwụ ha. 33 E doziri ya ihe oriri, ma ọ zara sị, “Agaghị m eri ihe ọbụla tutu ruo mgbe m kwuru ihe m ji bịa.” Leban sịrị, “Ngwa, kwuonụ.” 34 Ya mere, ọ sịrị, “Abụ m ohu Ebrahim. 35 Onyenwe anyị agoziela nna m ukwu, mee ya ka ọ bụrụ ọgaranya. O nyela ya igwe atụrụ, na igwe ehi, na ọlọcha na ọlọdo, na ọtụtụ ndị ohu nwoke na nwanyị, na ịnyịnya kamel, na ịnyịnya ibu. 36 Sera nwunye nna m ukwu mụtaara ya otu nwa nwoke mgbe o merela agadi.

Ihe niile nna m ukwu nwere ka o nyefere nwa ahụ n'aka.

37 Nna m ukwu mere ka m nùọra ya iyi sị, 'Ị gaghị esite n'etiti ụmụ ndị inyom Kenan ndị anyị bi n'ala ha lụ tara nwa m nwoke nwunye. **38** Kama ị ga-aga n'ezinaụlọ nna m, na nke ndị ikwu m chọtara nwa m nwoke nwunye.'

39 "Mgbe ahụ, ajurū m nna m ukwu, 'Ọ bụrūkwanū na nwanyị ahụ ekweghị iso m loghachi?' **40** "Ọ sịrị, 'Onyenwe anyị, onye m na-ejegharị n'ihu ya, ga-eziga mmụọ ozi ya ka o soro gi gaa ime ka ije gi nwee isi, ka i nwee ike chọtara nwa m nwoke nwanyị site n'etiti ndị ikwu m na ezinaụlọ nna m. **41** Ị ga-abụ onye nwere onwe gi site n'iyi ị nūrū ma ọ būrū na mgbe i gakwuru ndị ikwu m, ha jurū ịkpọnye gi nwanyị ahụ. Ị ga-abụ onye nwere onwe gi site n'iyi ị nūrū m.' **42** "Mgbe m rutere n'isi iyi mmiri taa, ekwuru m sị, 'Onyenwe anyị Chineke nna m ukwu Ebrahim, ọ būrū na ọ masị gi, biko mee ka ije a m bјara būrū nke ga-aga nke ọma. **43** Lee, ka m na-eguzo n'akūkū isi iyi mmiri a, ka nwaagboghọ ahụ bјara ikuru mmiri nke m ga-asị, "Biko kwere ka m si n'ite gi nūrūtū ntakiri mmiri," **44** ma ọ būrū na ọ sị m, "Nūọ, aga m ekutekwa mmiri nye ịnyinya kamel gi ndị a," ka onye dị otu a būrū nwanyị ahụ Onyenwe anyị chọtara Aizik nwa nna m ukwu.' **45** "Tupu m kpesia ekpere a n'obi m, lekwa Ribeka ka o bụ ite mmiri ya n'ubu ya na-abia. Ọ gbadara n'isi iyi mmiri ahụ kute mmiri. Asịrị m ya, 'Biko nye m mmiri ka m nūọ.' **46** "Ngwangwa, o sitere n'ubu ya budata ite, sị m, 'Nūọ, aga m ekutekwa mmiri nke ịnyinya kamel ndị a ga-añū.' Ya mere, añūrū m, o nyekwara ịnyinya kamel m ndị ahụ mmiri ha nūrū. **47** "Mgbe ahụ, ajurū

m ya, 'Nwa onye ka i bu?' "O siri m, 'Abu m nwa Betuel onye bu nwa Nahọ nke Milka mụtaara ya.' "Mgbe ahụ etinyere m ya mgbanimi ahụ n'imi ya, tinyekwa ọlaaka ahụ n'aka ya abụọ. 48 Ehulatara m ala kpọọ isiala nye Onyenwe anyị. Etoro m Onyenwe anyị, Chineke nke nna m ukwu Ebrahim, onye duru m n'ezị ụzọ inweta nwa nwanne nna m ukwu dika nwunye nwa ya nwoke. 49 Ugbu a, ọ bụrụ na unu ga-egosi nna m ukwu obioma na ikwesi ntụkwasi obi gwanu m. Ọ bụrụkwanyu na ọ gaghị esi otu a diri, gwanu m ka m mata ụzọ m ga-agbaso." 50 Leban na Betuel zara si ya, "Ihe niile si n'aka Onyenwe anyị. Anyị enweghị ike igwa gi okwu ojọọ maọbụ nke oma. 51 Lee Ribeka, kpọọ ya laa, ka ọ bụrụ nwunye nwa nna gi ukwu, dika Onyenwe anyị kwuru." 52 Mgbe ohu Ebrahim nuru ihe ha kwuru, ọ dara n'ala kpọọ isiala nye Onyenwe anyị. 53 Mgbe ahụ kwa, ohu ahụ weputara ihe ichọ mma ọlaedo, na ọlaocha di iche iche na uwe nye ha Ribeka. Ọ weputakwara onyinye ndi ozo di oke onuahia nye nwanne ya nwoke na nne ya. 54 Emesia, mgbe ihe ndi a gasiri, ya na ndi ikom so ya riri, nuo, dinaakwa n'abalị ahụ. Mgbe ha si n'ura teta, o kwuru si, "Zilaga m ka m lakwuru nna m ukwu." 55 Ma Leban na nne ya zara si ya, "Ka nwantakiri nwanyi a nonyere anyi ihe dika ubochi iri tupu o soro gi laa." 56 Ma ọ zara ha si, "Unu egbochila anyi. Ebe ọ bu na Onyenwe anyi emeela ka ije m buri ihe gara nke oma, zilaga m ka m laghachikwuru nna m ukwu." 57 Ha zara si ya, "Ka anyi kpoo nwantakiri nwanyi ahụ juo ya ihe bu uche ya." 58 Ya mere ha kpọọ Ribeka juo ya si, "I ga-eso nwoke a gaa?" Ọ zara si, "E, aga

m aga.” 59 Ya mere, ha zipurụ nwanne ha nwanyị Ribeka, tinyere nwanyị lekọtara ya anya mgbe ọ dị na nwantakiri, na ohu Ebrahim na ndị ikom so ya. 60 Ha goziri Ribeka si ya, “Nwanne anyị nwanyị muo omumu, muruo puku kwuru puku, ka mkpuru afọ gi nwetara onwe ha, onu uzo ama ndi iro ha.” 61 Ribeka biliri, ya na ndi inyom na-ejere ya ozi, ha rigoro n’elu inyinya kamel ndi ahụ, soro nwoke ahụ. Ya mere, ohu ahụ duuru Ribeka laa. 62 N’oge a, Aizik bjara n’ebe mbata obodo Bja-Lahai-Roi n’ihi na o bi na Negev. 63 Aizik putara itughari uche n’ohia n’oge uhuruchi. O lepuru anya hu otutu inyinya kamel na-abianu. 64 Ribeka n’onwe ya lepukwara anya hu Aizik. O sitere n’elu inyinya kamel ridata, 65 juo ohu ahụ si, “Onye bu nwoke a si n’ohia na-abia izute anyi?” Ohu ahụ zara si ya, “O bu nna m ukwu” N’ihi nke a, Ribeka weere akwa mkpudo ya kpuchie ihu ya. 66 Ohu ahụ koro Aizik akuko otu ije ya niile si gaa. 67 Aizik kpobatara Ribeka n’ulo ikwu Sera, nne ya. O luru Ribeka, onye ghoru nwunye ya. Aizik huru ya n’anya, ma nweta nkasiobi n’ihi onwu nne ya.

25 Ebrahim luru nwunye ozo, onye aha ya bu Ketura. 2 O muru ya Zimran, Jokshan, Medan, Midian, Ishbak na Shua. 3 Jokshan bu nna Sheba na Dedan. Umụ ndi ikom Dedan bu Ashurim, Letushim, na Leumim. 4 Umụ ndi ikom Midian bu Efaa, Efe, Hanok, Abida, na Eldaa. Ndi a niile bu umu Ketura. 5 Ebrahim nyere Aizik ihe niile o nwere. 6 Ebrahim nyere umu ndi ikom ndi iko ya nwanyị mutara onyinye di iche iche, zipu ha n’ala di n’ebe owuwa anyanwu, mgbe o ka no ndu, ka ha ghara

ino nwa ya nwoke Aizik nso. **7** Ebrahim di ndu ruo nari afọ na iri afọ asaa na ise. **8** Ebrahim kubiri ume ndu nwuo mgbe o mere nnoo ezigbo agadi, agadi nwoke nke ndu juru afọ, e mere ka o lakwuru ndi ya. **9** Umụ ya, Aizik na Ishmel, liri ya n'ogba Makipela n'akuku Mamre, n'ala ubi Efron nwa Zoha onye Het, **10** ala ahụ Ebrahim zuru site n'aka ndi Het. Ebe ahụ ka e liri Ebrahim ya na Sera nwunye ya. **11** Mgbe Ebrahim nwuru, Chineke goziri nwa ya nwoke Aizik onye bi n'oge ahụ na nso nso Bialahai-Roi. **12** Nke a bu akuko banyere usoro ezinaulo Ishmel nwa Ebrahim onye Hega, nwanyi Ijipt ahụ na-ejere Sera ozi muru ya. **13** Ndi a bu aha umu ndi ikom Ishmel n'usoro omumu ha. Nebaiot bu nwa mbu ya. Ndi ozo bu Keda, Adbel, Mibsam, **14** Mishma, Duma, Masa, **15** Hadad, Tema, Jetua, Nafish na Kedema. **16** Ndi a bu umu Ishmel, ndi a bukwa aha ndisi ikwu iri na abuo ha, dika ebe obibi ha si di, na dika omuma ulo ikwu ha si di. **17** Ishmel biri ndu ruo nari afọ na iri afọ na asaa. O nwuru, e mere ka o lakwuru ndi ya. **18** Umụ umu ya bi n'ala di site na Havila ruo Shua nso nso oke ala ndi Ijipt, n'uzo e si aga Asho. Ha na umunna ha ndi ozo ebighi n'udo. **19** Nke a bu akuko banyere usoro agburu Aizik nwa Ebrahim. Ebrahim bu nna Aizik. **20** Aizik gbara iri afọ anọ mgbe o luru Ribeka, nwa Betuel, onye Aram si n'obodo Padan Aram, nwanne Leban, onye Aram. **21** Aizik kpere ekpere rifo Onyenwe anyi ka o nye nwunye ya nwa nhi na o bu nwanyi aga. Onyenwe anyi zara ekpere ya. Nwunye ya, Ribeka diriri ime. **22** Umụ o bu n'afọ bidoro na-alu ogo n'ime afọ ya. Nhi nke a, o kwuru si, "Gini mere ihe di

otu a ji eme m?” Ya mere, ọ gara juta ase n’aka Onyenwe anyị. **23** Onyenwe anyị gwara ya si, “Mba abụọ dị gi n’afọ, ụzọ mba abụọ dị n’ime gi ka a ga-ekewa. Otu ụzọ ga-adị ike karịa nke ọzọ, nke okenye ga-ejere nke nta ozi.” **24** Mgbe oge ime ya zuru, ụmụ abụọ dị n’akpanwa ya. **25** Ahụ nwa nke mbụ buru ụzọ pụta na-acha uhie uhie, ahụ ya niile dika uwe aji. N’ihi ya, ha kpọrọ aha ya **Isọ**. **26** Emesija, nwanne ya putara, ma aka ya jidere ikiri ukwu Isọ. N’ihi ya, a kpọrọ aha ya Jekọb. Aizik gbara iri afọ isii mgbe Ribeka mụrụ ha. **27** Ha abụọ toro, Isọ ghọrọ onye ọka n’ichu nta, onye na-epiogharị n’ohia, ebe Jekọb bu nwoke dị nwayọọ, onye na-anọ n’etiti ulọ ikwu. **28** Aizik hụrụ Isọ n’anya n’ihi na uto anụ Isọ na-egbute n’ohia na-adị ya mma, ma Ribeka hụrụ Jekọb n’anya. **29** Otu ubochi, Jekọb nọ na-esi ofe mgbe Isọ si n’ohia bata. Agụụ na-agukwa ya nke ukwu. **30** Isọ rịrọ Jekọb si, “Nyetu m ufodu n’ime nri a na-acha uhie uhie i na-esi ka m rie, n’ihi na agụụ na-agu m hie nne.” (Ọ bu ihe a mere e ji na-akpo ya Edom.) **31** Ma Jekọb zara ya, “Buru ụzọ resi m onodu ibu okpara gi.” **32** Isọ siri, “Gini bu uru onodu ibu okpara bara mgbe m na-anwu n’agu?” **33** Jekọb siri ya, “Buru ụzọ nuzoro m iyi.” Ya mere, ọ nuzuru ya iyi, si otu a resi Jekọb onodu okpara ya. **34** Mgbe ahụ, Jekọb nyere Isọ achicha na ofe lentil o siri. O riri, nuokwa, bilie oto puo. Ya mere Isọ ledara onodu ibu okpara nna ya anya.

26 N’oge a, unwu dara n’ala ahụ. Unwu a di iche n’unwu mbu nke dara n’oge Ebrahim di ndu. Aizik jekwuru Abimelek eze ndi Filistia n’obodo Gera. **2** Onyenwe anyi gosiri Aizik onwe ya, si, “Agakwala Ijipt; biri n’ala ahụ m

sị gị biri n'ime ya. **3** Nọrọ n'ala a nwa oge nta, aga m anonyere gị ma goziekwa gị, n'ihị na gị na ụmụ ụmụ gị ka m ga-enye ala ndị a niile. Aga m emezukwa iyi ahụ m n'urụ nye Ebrahim nna gị. **4** Aga m eme ka ụmụ ụmụ gị mụbaa, mee ka ha hie nne n'ọnụogugụ dika kpakpando dī na mbara eluigwe. Ha ka m ga-enye ala ndị a niile. Aga m esite na mkpuru gị gozie mba niile nke ụwa. **5** Ihe ndị a niile ka m ga-eme n'ihị na Ebrahim rubere isi ime ihe m gwara ya, na idebe iwu m na ụkpuru m, na ido aka na ntị m." **6** Ya mere, Aizik nọgidere n'obodo Gera. **7** Mgbe ndị obodo ahụ juru ya banyere nwunye ya, o gwara ha sị, "O bu nwanne m nwanyi." O turu ujo i sị ha, "Nwunye m ka o bu," O chere n'obi ya sị, "Ndị ikom obodo a nwere ike gbuo m n'ihị Ribeka. N'ihị na Ribeka n'onwe ya mara mma ile anya." **8** Mgbe Aizik nọrọ ebe ahụ ogologo oge, Abimelek eze ndị Filistia, sitere na oghereikuku ya lepu anya hụ Aizik ka o nọ na-egwusa Ribeka nwunye ya egwu. **9** Ya mere, Abimelek kpọrọ Aizik sị, "Nwunye gị ka o bu n'ezie. Gini mere i ji gwa anyi na o bu nwanne gị nwanyi?" Aizik zara ya, "O bu n'ihị na m chere na-enwere ike igbu m n'ihị ya." **10** Abimelek siri, "Gini bu ihe a i mere anyi? Otu nwoke n'etiti anyi gaara akporo nwunye gị dinaa ya. I gaara esi otu a wetara anyi ikpe omuma." **11** Ya mere, Abimelek nyere ndị niile ya iwu, sị ha, "Onye obula meturu nwoke a maobu nwunye ya aka, aghaghi ime ka o nwuo." **12** Aizik kuru mkpuru ubi n'ala ahụ. N'otu afọ ahụ kwa, o si n'ala ahụ webata ihe ubi nari okpukpu kari nke o kuru, n'ihị na Onyenwe anyi goziri ya. **13** Nwoke a bara ụba, gho ogaranya. Akunuba

ya gara n'ihu na-amụba, tutu ruo mgbe ọ ghorọ nnoo onye ogaranya a ma ama. **14** O nwere otutu igwe anu ulo, na igwe ehi, na ndi ikom na-ejere ya ozi. N'ihu ihe ndi a, ndi Filistia bidoro inwe anya ukwu megide ya. **15** Ndi Filistia wujuru aja n'olulu mmiri ndi ahụ niile ndi na-ejere nna ya ozi gwuru n'oge nna ya Ebrahim di ndu. **16** Abimelek kpoo Aizik si ya, "Si n'ala a kwapu gaa n'ebe ozọ, n'ihu na iba uba gi na idi ike gi adila ukwu karia nke anyi." **17** Ya mere Aizik si n'ebe ahụ kwapu, gaa maa ulo ikwu ya na Ndagwurugwu Gera, biri n'ebe ahụ. **18** O gwugharikwara olulu mmiri ndi ahụ e gwuru n'oge nna ya Ebrahim, nke ndi Filistia kpojuru aja mgbe Ebrahim nwuru, kpoo olulu mmiri ndi a otu aha ahụ nna ya kpoo ha na mbu. **19** Ozọ, ndi na-ejere Aizik ozi gwuru olulu mmiri oheru na ndagwurugwu Gera ahụ, gwute mmiri nke si n'ala na-asoputa. **20** Ma ndi ozuzu anu ulo obodo Gera sesiri ndi ozuzu anu ulo Aizik okwu. Ha kwuru si, "Mmiri a bu nke anyi!" Nke a mere Aizik ji kpoo olulu mmiri ahụ Esek, n'ihu ise okwu nke ha sesiri ya. **21** Ha gwuru olulu mmiri ozọ, ma ndi ahụ bjakwara ozọ bido izo ya. N'ihu ya Aizik kpoo olulu mmiri ahụ Sitna. **22** O si n'ebe ahụ puo gaa n'ebe ozọ gwuo olulu mmiri ozọ. Ma o nweghi ndi bira zo ya. N'ihu ya o kpoo olulu mmiri ahụ Rehobot. O kwuru si, "Ugbu a, Onyenwe anyi enyela anyi ebe sara mbara, ebe ihe ga-anọ gaara anyi nke oma." **23** O sitere n'ebe ahụ kwapu gaa Biasheba. **24** N'abali ahụ, Onyenwe anyi mere ka o hu ya anya, si ya, "Abu m Chineke nna gi Ebrahim. Atula egwu, n'ihu na anonyere m gi, aga m agozi gi, muba onuogugu umu umu gi n'ihu

ohu m Ebrahim.” 25 Ya mere, o wuru ebe ichu aja n’ebe ahụ kpokuo aha Onyenwe anyị. O makwara ulo ikwu ya n’ebe ahụ. Ndị na-ejere ya ozi gwukwara olulu mmiri. 26 Abimelek na Ahuzat, onye ndumodu ya, na Fikol onyeisi ndi agha ya sitere Gera jekwuru Aizik. 27 Aizik juru ha si, “Gini mere unu ji biakwute m, ebe o bu na unu kporo m asi, chupukwa m site n’etiti unu?” 28 Ha si, “Anyi huru nke oma na Onyenwe anyi nonyeere gi, ya mere anyi ji si, ‘O kwesiri ka inu iyi di n’etiti anyi na gi,’ ka anyi na gi gbaakwa ndu 29 na i gaghi eme anyi ihe ojojo dika anyi na-esighi mee gi ihe ojojo. I lezie anya nke oma, i gahụ na anyi meere gi ihe oma mgbe anyi hapuru gi ka i laa n’udo. Ugbu a, anyi maara na i bu onye Onyenwe anyi goziri agozi.” 30 Aizik meere ha mmemme nri di ukwu; ha riri, nuokwa. 31 N’isi ututu echi ya, ndi ikom ahụ niile nuritaara onwe ha iyi igba ndu. Aizik zilagara ha, ha hapuru ya laa n’udo. 32 N’otu ubochi ahụ kwa, ndi ohu Aizik biakwutere ya gwa ya banyere olulu mmiri ha na-egwu, si ya, “Anyi achotala mmiri n’olulu ahụ anyi na-egwu.” 33 O kporo ya Shiba. O bukwa nke a mere e ji akpo obodo ahụ Biasheba ruo taa. 34 Mgbe Iso gbara iri afọ anọ, o luru Judit nwa Beiri, onye Het. O lukwara Basemat nwa Elon, onye Het. 35 Ha ghorọ Aizik na Ribeka ihe onodu obi ilu.

27 Mgbe Aizik ghorọ agadi, n’oge anya ya na-adighi ahuzi uzọ nke oma, o kporo Iso okpara ya, si ya, “Nwa m nwoke.” O zara si, “Lee m n’ebe a.” 2 Aizik gwara ya si, “Ugbu a, emeela m agadi, amakwaghi m ubochi onwu m. 3 Ya mere, were ihe ichu nta gi, uta gi na akụ gi, gaa

n'òhĩa, gbutere m anụ. **4** Siere m nri uto otu ahụ o si amasi m, butere m ya ka m rie, ka mụ onwe m gozie gi tupu m nwuo." **5** Ma Ribeka no na-ege nti mgbe Aizik na-agwa nwa ya Iso okwu. Nke mere na mgbe Iso gawara n'òhĩa ichu nta, **6** Ribeka gwara Jekob nwa ya okwu si ya, "Lee, anuru m ka nna gi na-agwa nwanne gi Iso okwu si ya, **7** 'Gaa n'òhĩa gbute anụ, siere m nri uto, ka m nodu n'ihu Onyenwe anyi nye gi ngozi ikpeazu tupu m nwuo.' **8** Ugbu a, nwa m nwoke, gee nti nke oma, mee ihe niile m gwara gi. **9** Gaa ugbu a n'igwe anu ulo wetara m umu nwa ewu abuo di mma ka m jiri ha siere nna gi nri di uto, udi ahụ na-amasi ya. **10** I ga-eburu ya bujere nna gi ka o rie, ka ya onwe ya gozie gi tupu o nwuo." **11** Ma Jekob gwara Ribeka nne ya okwu si ya, "Nwanne m nwoke Iso bu onye gbara aji. Ahu nke m na-akwo murumuru. **12** Gini ga-eme ma nna m metu m aka n'ahu? N'ihia ya, aga m abu onye na-agho ya aghughu, aga m esi otu a wetara onwe m ibu onu kama ngozi." **13** Nne ya gwara ya si, "Nwa m nwoke ka obubu onu gi dakwasi m. Naani mee ihe m kwuru. Gaa wetara m ha." **14** Ya mere, o gara weta ha nye nne ya. O ji ha sie nri di uto, udi nke na-amasi nna ya. **15** Emesia, Ribeka chiputara uwe Iso okpara ya, ndi di mma, ndi o debere n'ulo ya, nye ya nwa ya nta bu Jekob. **16** O jikwa akpukpo anu umu ewu nwere aji aji kee Jekob n'aka na n'akuku olu ya na-akwo murumuru. **17** O bunyere nwa ya nwoke Jekob nri ahụ na-atu uto, na achicha o mere. **18** O jekwuuru nna ya si ya, "Nna m." O zara si, "Ahaa, nwa m, onye ka i bu?" **19** Jekob zara nna ya si ya, "Abu m Iso, okpara gi. Emeela m ihe i si m mee. Biko bilie ka

i rie anụ m gbutere n'ohia, ka gi onwe gi gozie m.” 20 Ma Aizik juru nwa ya nwoke si, “Olee otu i si chota ya ngwangwa, nwa m?” Jekob zara ya si, “O bu Onyenwe anyi Chineke gi mere ka ihe gaara m nke oma.” 21 Mgbe ahụ Aizik gwara Jekob si, “Bia nso ka m metu gi aka nwa m nwoke, ka m mata ma i bu Iso n'ezikwu.” 22 Jekob jere nna ya Aizik nso, onye meturu ya aka kwuo si, “Olu bu olu Jekob ma aka gi bu aka Iso.” 23 O choputaghị na o bu Jekob, n'ihu na aka ya di aji aji di nke Iso. Ya mere, o goziri ya. 24 Ma o jukwara ya ajuju ozo si ya, “I bu nwa m nwoke Iso n'ezikwu?” Jekob zara si ya, “E, abụ m ya.” 25 Mgbe ahụ, Aizik zara si ya, “Butere m ufodu n'ime anu ahụ i gbutere ka m rie, nye gi ngozi m.” Jekob butere ya bunye ya. O riri ya. 26 Mgbe ahụ, nna ya Aizik siri ya, “Bia n'ebe a nwa m nwoke, sutu m onu.” 27 Ya mere, o jekwuuru ya sutu ya onu. Mgbe Aizik nuru isisi uwe ya, o goziri ya, si, “N'ezie, isisi nwa m nwoke di nke isisi ala ubi nke Onyenwe anyi goziri. 28 Ka Chineke nye gi site n'igirigi nke eluigwe, na mmanu nke ala, uba nke mkpuru ubi na mmanya oheru 29 Ka otutu mba jeere gi ozi, ka ndi mmadu kpo isiala nye gi. Buru onye ochichi n'ebe umunna gi no, ka umu nne gi muru kpo isiala nye gi. Ka ndi niile na-abu gi onu buru ndi a buru onu, ka ndi na-agosi gi buru ndi a goziri agosi.” 30 Mgbe Aizik gozichara Jekob, ka Jekob si n'ihu ya na-apu, lee Iso ka o si ichu nta na-alobata. 31 Ya onwe ya sikwara nri na-atu utu butere nna ya. Mgbe ahụ, o gwara ya si, “Ka nna m, bilie, rie anu nwa ya si n'ohia gbute, ka gi onwe gi nye m ngozi gi.” 32 Aizik zara si ya, “I bu onye?” O zara si, “Abu m nwa

gị nwoke Ịsọ, ọkpara gị Ịsọ.” **33** Oke ahụ ọma jijiji mara Aizik, ọ sị, “Onye kwanụ bụ onye ahụ gara gbute anụ butere m ya? Eriri m ya tupu ị bata. Agoziri m ya. N’ezie, onye a goziri agozi ka ọ ga-abụ.” **34** Mgbe Ịsọ nūrụ okwu ndị a si n’ọnụ nna ya, o jiri oke olu kwaa akwa nke obi ilu gwa nna ya sị ya, “Gozie m, mụ onwe m, nna m.” **35** Ma ọ zara sị ya, “Nwanne gị ejirila ụzọ aghughọ bịa nara ngozi gị.” **36** Ịsọ kwuru sị, “E meziri kpọọ ya Jekọb, onye aghughọ. Lee, ọ ghogbuola m ugboro abụọ. Nke mbụ, ọ naara m ọnọdụ ịbụ ọkpara m, ugbu a ọ narakwala m ngozi m.” Ọ jurụ ajuju sị, “Ọ bụ na i nweghị ngozi ọ bụla fọdūrụ nke ị ga-agozi m?” **37** Aizik zara sị ya, “Emeela m ya ka ọ burụ onyeisi n’ebe ị nọ, mee ụmụnna ya niile ndị na-ejere ya ozi. Enyela m ya mkpūrụ ubi niile na mmanya ọhūrụ. Gịnị ọzọ ka m nwere ike imere gị, nwa m nwoke?” **38** Ịsọ jurụ nna ya sị, “Nna m, ọ bụ naanị otu ngozi ka i nwere? Goziekwa m nna m!” Ịsọ kwara akwa n’oke olu. **39** Nna ya Aizik zara sị ya, “Ebe obibi gị ga-adipụ adipụ, site n’ebe akunuba nke ala dị, site n’ebe igirigi nke eluigwe dị. **40** Nriju afọ gị ga-abụ site na mma agha, ị ga-ejekwara nwanne gị ozi. Ma mgbe i mesiri nwere onwe gị, ị ga-atọpụ agbụ ya, site n’olu gị.” **41** Ịsọ buru iro n’obi megide Jekọb n’ihi ngozi ahụ nna ya nyere ya. O kwuru n’ime onwe ya sị, “Oge a ga-eru ụjụ n’ihi nna m na-abịa nso, n’oge ahụ aga m egbu nwanne m Jekọb.” **42** Mgbe a gwara Ribeka ihe nwa ya nwoke nke okenye bụ Ịsọ kwuru, o ziri kpọọ nwa ya nwoke nke nta bụ Jekọb sị ya, “Lee, Ịsọ nwanne gị na-akasi onwe ya obi site n’echiche ọ na-eche igbu gị. **43** N’ihi nke a, nwa m nwoke, mee ihe m gwara

gi, gbapụ ọsọ ngwangwa, gbakwuru nwanne m Leban na Haran, **44** Nọdụ n'ebe ahụ ruo mgbe iwe nwanne gi ga-adajụ. **45** Mgbe nwanne gi kwusiri iwe iwe megide gi, mgbe o chefuru ihe i mere ya, aga m ezitere gi ozi ka i lota. N'ihi gini ka m ga-eji gbara aka unu abụọ n'otu ubochi." **46** Mgbe ahụ Ribeka gara gwa Aizik si, "Ike idi ndụ agwula m n'ihi ndi inyom Het ndi a. O buru na Jekob esite n'etiti ndi inyom ala a, site n'etiti ndi inyom Het ndi a luo nwunye, mara na onwu ga-akara m idi ndu mma."

28 Aizik kporo Jekob gozie ya, nye ya iwu si ya, "Alula nwunye site n'ala Kenan. **2** Kama bilie gaa Padan Aram n'ulo nna nne gi, Betuel, luru nwunye site n'umu ndi inyom Leban. **3** Ka Chineke Onye puru ime ihe niile, gozie gi, mee ka i mia mkpuru, mubaa, gho o otutu mba. **4** Ka Chineke nye gi na umu umu gi ngozi ahụ o kwere nkwa inye Ebrahim. Ka i nweta ala a, nke i bi n'ime ya ugbo a di ka obia, bu ala ahụ Chineke kwere Ebrahim na nkwa inye ya." **5** Mgbe ahụ Aizik zipuru Jekob n'ije ya, o gara Padan Aram, n'ulo Leban nwa Betuel onye Aram, nwanne Ribeka onye bu nne Jekob na Iso. **6** Iso huru ka Aizik siri gozie Jekob, ziga ya Padan Aram ka o gaa luo nwunye n'ebe ahụ, nyekwa ya iwu mgbe o na-agozi ya si, "Alula nwanyi na Kenan," **7** Jekob rubekwara nna ya na nne ya isi gawa Padan Aram. **8** O dokwara Iso anya na ndi inyom Kenan di njo n'anya nna ya Aizik. **9** N'ihi ya, Iso gakwuru Ishmel luru Mahalat, ada Ishmel, nwa Ebrahim, onye bu nwanyi Nebaiot, tinyekwara ndi nwunye o luru na mbu. **10** Jekob hapuru Biasheba gawa Haran. **11** Mgbe chi na-eji, o kwusiri ebe o ga-anọ zuo ike abali. Mgbe o

choro idina ala, o weere otu n'ime nkume ndi di n'ebe
 ahụ hinye n'isi ya, dinara ala irahu ụra. **12** N'abali ahụ, o
 roro nro, hu mbube e ji ari elu. E mere ka o guzo site
 n'ụwa ruo n'eluigwe. O hukwara ndi mmuo ozi Chineke
 ka ha si na ya na-arigo na-aridakwa. **13** N'elu ya, o huru
 Onyenwe anyi ka o guzo, nukwa ka o na-agwa ya okwu si,
 "Mu onwe m bu Onyenwe anyi, Chineke nna gi Ebrahim,
 na Chineke Aizik. Aga m enye gi na umu umu gi ala ahụ
 nke i dina n'elu ya. **14** Umụ gi ga-adi ukwu, di ka aja di
 n'ala. Ha ga-ajuputa ala a, site n'owuwa anyanwu ruo
 n'odiada anyanwu, sitekwa n'ugwu ruo na ndida. A ga-
 esitekwa na gi na mkpuru gi, gozie mba niile nke uwa a.
15 Anonyeere m gi. Aga m echebe gi ebe obula i na-aga.
 Aga m akpoghachite gi n'ala a. Agaghị m ahapu gi tutu
 ruo mgbe m mezuoro gi ihe niile m kwere gi na nkwa."
16 Jekob tetara n'ura si, "N'ezie Onyenwe anyi no n'ebe a.
 Ma amaghị m ya." **17** O turu egwu si, "Lee ka ebe a si
 di oke egwu, o nweghi ihe ebe a bu kari ulo Chineke,
 n'ezie o bu onu uzọ ama eluigwe." **18** N'isi ututu echi ya,
 Jekob weere nkume ahụ o hinyere n'isi ya guzo ya dika
 ogidi, wusa mmanu n'elu ya. **19** O koro ebe ahụ Betel, o
 bu ezie na Luz bu aha obodo ahụ na mbu. **20** Mgbe ahụ,
 Jekob kwere nkwa si, "O buru na Chineke ga-anonyere m,
 chebe m n'ije m na-eje, o buru na o ga-enye m ihe oriri m
 ga-eri na uwe m ga-eyi, **21** m loghachi n'ulo nna m n'udo,
 mgbe ahụ, Onyenwe anyi ga-abu Chineke m. **22** Nkume a
 m doziri elu dika ogidi ga-abu ulo Chineke. Aga m eke ihe
 niile i nyere m uzọ iri, nyeghachi gi otu uzọ."

29 Jekọb gara n'ihu n'ije ya rute n'ala di n'owuwa anyanwu. **2** N'Ebe Nso a, o huru otu olulu mmiri, hukwa uzọ igwe aturu ato ndi no n'akuku olulu mmiri n'ih na ndi na-elekota ha na-enye ha mmiri site n'olulu mmiri ahụ. Nkume e ji mechie onu olulu mmiri ahụ buru ibu. **3** N'ih na mgbe igwe aturu niile biazukotara n'olulu mmiri ahụ, ndi ozuzu aturu na-emeghepu nkume ahụ nye ha mmiri. Emesja, ha na-ejikwa nkume ahụ mechie onu olulu mmiri ahụ. **4** Jekọb jekwuru ndi na-elekota aturu ahụ juo ha si, "Umunna m, ebee ka unu si?" Ha zara si ya, "Anyi si Haran." **5** O juru ha si, "Unu maara Leban, nwa Nahọ?" Ha zara si, "Anyi ma ya." **6** Ozọ Jekọb juru ha si, "Ahụ o dikwa ya mma?" Ha zara si ya, "E, ahụ di ya. Lee nwa ya nwanyi Rachel ka o chi aturu ya na-abia." **7** Jekọb kwuru si, "Lee, anyanwu ka na-acha. O rubeghi oge e ji achibata igwe umu anu ulo. Nyenu ha mmiri ka ha nuo, ka ha laghachi gaa taa ahijia." **8** Ha zara si ya, "Anyi agaghi enye ha mmiri tutu ruo mgbe igwe aturu niile biakotara, mgbe e wepuru nkume e ji mechie onu olulu mmiri, mgbe ahụ ka anyi ga-enye ha mmiri." **9** Mgbe Jekọb na ndi ozuzu aturu ndi a kpu okwu n'onu, Rachel chiri aturu nna ya biakwute ha, n'ih na onye ozuzu aturu nwanyi ka o bu. **10** Mgbe Jekọb huru Rachel nwa Leban nwanne nne ya, hukwa igwe aturu Leban, o meghepuru nkume ahụ e ji mechie onu olulu mmiri ahụ nye igwe aturu Leban, nwanne nne ya mmiri ka ha nuo. **11** Emesja, Jekọb suturu Rachel onu, kwaa akwa n'oke olu. **12** Jekọb kowaara Rachel na o bu onye ikwu nna ya, burukwa nwa Ribeka. N'ih ya Rachel ji oso gbalaa n'ulo

ha kọrọ nna ya. **13** Mgbe Leban nuru maka Jekob nwa nwanne ya nwanyi, o mere ngwangwa puo izute ya. O makuru ya, sutu ya onu, kporo ya laa n'ulo. N'ebe ahụ, Jekob koro ya ihe ndi a niile. **14** Leban siri ya, "N'ezie, i bu okpukpu m na anu ahụ m." O nonyeere ya otu onwa. **15** Leban siri Jekob, "O bu n'ihia na i bu onye ikwu m ka i na-agbara m odibo n'efu? Gwa m ego ole m ga-akwu gi n'ihia oru i na-aruru m?" **16** Leban muru umu ndi inyom abuo. Aha nke okenye bu Lia. Aha nke nta bu Rachel. **17** Ima mma Lia di ya n'anya, ma Rachel mara mma n'ahu, maakwa mma ile anya. **18** O bu Rachel ka Jekob huru n'anya. N'ihia ya Jekob gwara Leban si, "Aga m aruru gi oru afọ asaa ma o buru na i ga-ekwe ka m luo Rachel." **19** Leban zara Jekob si ya, "O di mma na i luru Rachel kariia na onye ozo ga-alu ya. Soro m nodu n'ebe a." **20** Ya mere Jekob gbara odibo afọ asaa maka Rachel. Ma afọ asaa ndi a di ka abali ole na ole n'anya Jekob n'ihia ihunanya o nwere n'ebe Rachel no. **21** Jekob gwara Leban, okwu si ya, "Kponye m nwunye m n'ihia n'ubochi m ezuola. Achoro m ibakwuru ya." **22** Leban kpokotara ndi niile bi n'ebe ahụ mere ha n'oke oriri. **23** N'anyasi ubochi ahụ, Leban koro nwa ya nwanyi bu Lia kpobara Jekob, o bakwuuru ya. **24** Leban nyekwara Lia odibo ya, Zilpa, ka o buru odibo nwanyi ya. **25** Mgbe chi boru, Jekob huru na o bu Lia ka Leban konyere ya. Jekob siri Leban, "Gini bu ihe a i mere m? O bu ghi n'ihia Rachel ka m ji gbaara gi odibo? Gini mere i ji ghogbuo m?" **26** Leban zara si ya, "O bu ghi omenaala anyi ibu uzọ kee nwantakiri nwanyi nke nta di tupu nke ada. **27** Otu o di, chere ka mmemme izu uka

nke onye nke a gafee. Mgbe ahụ, aga m akponyekwa gi onye nke ọzọ a maka odibo i ga-agbara m afọ asaa ọzọ.”

28 Jekob mere ka o si kwuo. O debezuru mmemme otu izu ụka onye nke a, Leban kponyere ya nwa ya Rechel ka ọ buru nwunye ya. **29** Leban nyere nwa ya nwanyi, Rechel, odibo ya nwanyi bu Bilha, ka ọ buru odibo ya.

30 Jekob bakwukwara Rechel. Ọ huru Rechel n'anya nke ukwu karịa Lia. Ọ gbakwara Leban odibo afọ asaa ọzọ.

31 Mgbe Onyenwe anyi huru na Lia bu nwanyi a kporo asi, o meghere akpanwa ya, ma Rechel bu nwanyi aga. **32** Lia turu ime muo nwa nwoke, kporo ya Ruben. N'ihi na o kwuru si, “Ọ bu n'ihi na Onyenwe anyi ahula nsogbu m, ugbu a di m ga-ahụ m n'anya.” **33** Ọ turu ime ọzọ muokwa nwa nwoke. O kwuru si, “Onyenwe anyi anula na m bu nwanyi a kporo asi, ọ bu ya mere o ji nye m nwa nwoke ọzọ.” Ya mere ọ kporo aha ya Simion. **34** Lia turu ime ọzọ, mgbe ọ muru nwa nwoke, o kwuru si, “N'ezie, ugbu a ka di m ga-arapara m n'ahụ, n'ihi na amurala m ya umu ndi ikom ato.” Ya mere ọ kporo aha ya Livayi. **35** Ọ turu ime ọzọ muo nwa nwoke. O kwuru si, “Ugbu a aga m eto Onyenwe anyi.” Ya mere, ọ kporo aha ya Juda. Lia musiri nwa a kwusi imu umu.

30 Rechel huru na ya amughị nwa obula nye Jekob, o kworo ekworo megide nwanne ya nwanyi. Ya mere, ọ siri Jekob, “Nye m umu. Ọ buru na i meghi otu a, aga m anwu.” **2** Jekob were iwe megide Rechel, si ya, “Abu m Chineke onye gbochiri gi mkpuru nke afọ?” **3** Mgbe ahụ Rechel gwara Jekob si ya, “Lee odibo m nwanyi Bilha, bakwuru ya ka ọ muo nwa n'ikpere m abuo, ka mu onwe

m site na ya burukwa onye mutara umu.” 4 Rachel nyere Jekob Bilha, odibo nwanyi ya, Jekob bakwuuru ya. 5 Bilha turu ime mura Jekob nwa nwoke. 6 Nke a mere ka Rachel kwuo si, “Chineke ekpeputala m. O nula ariri m nye m nwa nwoke.” N’ihi nke a, Rachel guru nwa ahụ Dan. 7 Bilha, odibo nwanyi Rachel, turu ime ozo mutara Jekob nwa nwoke nke abuo. 8 Rachel kwuru si, “Mgba di ukwu ka mu na nwanne m nwanyi gbara, m merie.” O kporo ya Naftali. 9 Lia huru na ya akwusila imu nwa, o kporo Zilpa, odibo ya nwanyi kporo Jekob ka o buru nwunye ya. 10 Zilpa, odibo nwanyi Lia, mutara Jekob nwa nwoke. 11 Mgbe nke a mere, Lia kwuru si, “Nke a bu ihuma.” O kporo nwa ahụ Gad. 12 Zilpa, odibo nwanyi Lia mutara Jekob nwa nwoke nke abuo. 13 Mgbe ahụ Lia kwuru si, “Onu ejula m obi, n’ihi na umu nwanyi ibe m ga-akpo m onye ihe na-agara nke oma.” Lia kporo nwantakiri nwoke ahụ Asha. 14 Otu ubochi, n’oge a na-aghọ oka wiiti, Ruben nwa Lia, gara n’ohia hu ahia a na-akpo mandreki. O kutaara nne ya ufo n’ime ahia a. Mgbe Rachel huru ahia a, o roro Lia si ya, “Biko nyetu m ufo n’ime mandreki ndi a nwa gi nwoke kutara.” 15 Ma Lia zara si ya, “O zubeere gi na i napuru m di m? I chokwara inapụ m mandreki ndi a nwa m nwoke wetaara m?” Rachel zara Lia si, “O di mma, ka gi na ya dinaa n’abalị a ka o buru ihe mgbanwo maka mandreki nwa gi nwoke.” 16 Ya mere, mgbe Jekob si n’ohia na-alobata n’uhuruchi ubochi ahụ, Lia puru izute ya, si ya, “I ga-abakwute m n’ihi na m ejirila m ahia mandreki nwa m nwoke m zuta gi.” Ha dinara n’abalị ahụ. 17 Chineke

nurū olu Līa, ọ tūrū ime mūtara Jekōb nwa nwoke nke ise. **18** Līa sīrī, “Chineke akwūọla m ụgwọ maka odibo m nwanyị m nyere di m.” Ya mere ọ kpọrọ aha ya Isaka. **19** Līa tūkwaara ime ọzọ mūtara Jekōb nwa nwoke nke isii. **20** Ugbu a Līa kwuru sị, “Chineke enyela m ezi onyinye dī oke ọnụ. Ugbu a, di m ga-eji nkwanye ugwu leta m n’ihi na amụọrala m ya ụmụ ndi ikom isii.” Ọ kpọrọ aha ya Zebulun. **21** Emesija, Līa mūrū nwa nwanyị, kpọọ ya Dajina. **22** Chineke chetara Rechel. Ọ nurū olu ya, meghee akpanwa ya. **23** N’ihi ya, Rechel tūrū ime mūta nwa nwoke. Ọ sīrī, “Chineke ewepūla nkocha dīrī m.” **24** Rechel kpọrọ aha ya Josef, dī ka ọ sīrī, “Ka Onyenwe anyi nyekwa m nwa nwoke ọzọ.” **25** Mgbe Rechel mūsirī Josef, Jekōb jekwuru Leban sī ya, “Zilaga m ka m laghachi n’ebe m na ala nke m. **26** Kpọnye m ndi nwunye m, ndi m ji n’ihi ha gbara gi odibo, ha na ụmụ m, ka m lakwaa. I maara otu m siri gbaara gi odibo. Kpọnye m ha ka m duru ha laghachi ebe m si bīa.” **27** Leban sīrī Jekōb, “Ọ burū na m achọtala amara n’ihu gi biko nọdū, n’ihi na esi m n’igba afa chọpūta na Onyenwe anyi agọziela m n’ihi gi.” **28** Leban sīrī, “Kwuo ego ole i chọrọ ka m kwūọ gi, aga m akwū ya.” **29** Jekōb zara sī Leban, “Gi onwe gi maara otu m si gbara gi odibo na ihe mere igwe anū ụlọ gi ndi m lekọtara. **30** N’ihi na ole na ole ka i nwere mgbe m bīara, ma ugbu a, ha abaala ụba nke ukwuu. Onyenwe anyi esitela n’ukwū m gọzie gi. Ugbu a, kedū mgbe m ga-arūkwanū ọrū nke mụ onwe m maka ezinaulọ m?” **31** Leban jūrū Jekōb sī, “Kedū ihe m ga-enye gi?” Jekōb gwara ya sī, “Enyela m ihe ọbūla, kama o nwere otu ihe

m choro ka i mee. O buru na i mee ya, aga m alaghachi ilekota igwe anu ulo gi. **32** Kwere ka m jegharja n'etiti igwe anu ulo gi, ka m hoputa site n'etiti igwe aturu gi ndi niile turu agwa agwa, na umu aturu niile di oji, na ewu niile turu agwa agwa. Aturu na ewu ndi a niile m ga-ahoputa ga-abu ugwo oru m. **33** Ezi omume m ga-azara n'odinihu, mgbe obula i biara nyochaa ugwo oru i kwuru m. Ewu obula na-atughu agwa agwa, maobu aturu obula na-ejighi oji i choputara n'etiti igwe ewu na aturu nke m ka a ga-agu di ka ihe e zuru n'ohi." **34** Leban zara si ya, "O di mma. Ya diri dika i kwuru." **35** N'otu ubochi ahụ, o hoputachara mkpi niile turu agwa maobu ntupo na nne ewu niile ndi nwere turu agwa maobu ntupo na nke obula nwere aji ocha n'ahu ya. O hoputakwara aturu ojii niile, nyefee ha n'aka umu ya ka ha lekotaa ha. **36** Leban jere ije abali ato nke kewapuru ha site n'ebe Jekob no. Ma Jekob nogidere na-elekota igwe anu ulo Leban ndi ozo. **37** Mgbe ahụ Jekob gara gbute ngalaba osisi popla, na osisi alumond, na osisi plenu, kpechapu ahụ agbugbo osisi ndi a, si otu a mee ka ime ime ngalaba osisi ndi a di ocha puta ihè. **38** O togboro osisi ndi a o kpechaputara n'ebe ewu na aturu ndi a na-anu mmiri, ka ha cherita ihu ebe igwe anu ulo ndi a no mgbe obula ha na-anu mmiri. Nke a mere mgbe igwe anu ulo ndi a na-enwe ekpomoku nke igba ibe ha, n'oge ha biara inu mmiri, **39** o bu n'ihu ngalaba osisi ndi a ka ha na-anu na-agba onwe ha. Mgbe anu ulo ndi a muru umu, ahụ umu ha na-atu agwa agwa maobu nwe ntupo. **40** Jekob na-edo umu igwe ewu na aturu ndi a n'otu akuku, ma o na-eme ka anu ulo ndi ozo

chee ihu ha n'anụ ụlọ Leban ndị tūrụ agwa agwa, maọbụ na-eji oji. N'uzọ dī otu a, ọ kewaputaara onwe ya anụ ụlọ nke ya. O tinyekotaghị ha n'anụ ụlọ Leban. **41** Mgbe ọbụla nne anụ ụlọ ndị ahụ siri ike nọ n'ọnọdụ ịtūrụ ime, Jekọb na-edobe ngalaba osisi ndị ahụ n'akụkụ ebe ha na-añụ mmiri n'ihu ha, ka ha nọrọ n'ebe ahụ gbaa onwe ha. **42** Ma ọ būrụ na anụ ụlọ ndị ahụ adighị ike, Jekọb anaghị edebe osisi ndị a n'ihu ha. Ya mere, igwe ewu na atūrụ ndị na-esighị ike gaara Leban. Ma ndị siri ike gaara Jekọb. **43** Site n'uzọ dī otu a, Jekọb ghọrọ onye nwere akụ hie nne. O nwekwara ọtūtụ igwe anụ ụlọ na ọtūtụ ndị na-ejere ya ozi nwoke na nwanyi, na ọtūtụ ịnyinya kamel, na ọtūtụ ịnyinya ibu ndị ọzọ.

31 Jekọb nūrụ na ụmụ ndị ikom Leban na-asị, “Jekọb ewerechaala ihe niile nna anyị nwere. O sitere n'ihe nna anyị nwere kpata akunuba ya niile.” **2** Jekọb hukwara na omume Leban n'ebe ọ nọ adighikwa otu ọ dī na mbụ. **3** Mgbe ahụ, Onyenwe anyị siri Jekọb, “Laghachi n'ala nna gị ha, lakwuru ụmụnna gị, aga m anonyere gị.” **4** Ya mere, Jekọb ziri Rechel na Lia ozi ka ha bjakwute ya n'ohia ebe ọ nọ na-elekota igwe anụ ụlọ ya. **5** Ọ siri ha, “Ahula m na omume nna unu n'ebe m nọ adighikwa otu ọ dī na mbụ. Ma Chineke nna m ha nonyeere m. **6** Unu maara na eji m ike m niile ruora nna unu oru. **7** Ma nna unu ghogburu m, gbanwee ugwo oru m ugboro iri. Otu ọ dī, Chineke ekweghi ka nna unu meruo m ahụ. **8** Ọ būrụ na ọ si, ‘Ndị tūrụ agwa agwa ga-abu ugwo oru gị,’ mgbe ahụ, igwe anụ ụlọ niile na-amụ ụmụ na-abu ndị tūrụ agwa. Ma ọ būrụ na ọ si, ‘Ndị niile nwere ntupo ga-abu

ụgwọ ọrụ gi,' mgbe ahụ, igwe anụ ụlọ niile na-amụ ụmụ
 na-enwe ntupọ ọcha n'ahụ ha. **9** Chineke napụrụ nna unu
 anụ ụlọ ya ma nye m ha. **10** "N'oge ụmụ anụ ụlọ ji atụ
 ime, eweliri m anya hụ na nrọ na ụmụ mkpi niile na-
 agba igwe nne ewu bụ ụmụ mkpi ndị tụtụ agwa agwa,
 ndị nwere akara maọbụ ndị nwere ntupọ ọcha n'ahụ ha.
11 Mgbe ahụ, mmụọ ozi Chineke sịrị m na nrọ, 'Jekọb.'
 Azara m sị, 'Lee m n'ebe a.' **12** Ọ sịrị m, 'Lelie anya gi elu,
 lee ka ị hụ na mkpi niile na-agba igwe nne ewu ndị a bụ
 mkpi ndị ahụ tụtụ agwa agwa, ndị nwere akara maọbụ
 ndị nwere ntupọ ọcha. N'ihia na ahụla m ihe niile Leban
 na-eme gi. **13** Mụ onwe m bụ Chineke nke Betel, ebe ị
 wụkwasịrị mmanụ n'ogidi nkume ahụ, ebe ị kwekwara m
 nkwa. Ugbu a, kulie, hapụ obodo a, laghachi n'ala a nọ
 mụọ gi.'" **14** Rechel na Lia zara sị ya, "Anyị ka nwere oke
 n'ihe nketa n'ụlọ nna anyị? **15** Ọ bughị dika ndị ọbia ka ọ
 gụnyeziri anyị? N'ihia na o reela anyị, ripiakwa ụgwọ isi
 anyị. **16** N'ezie, akụ ndị ahụ Chineke napụrụ nna anyị
 bụ nke anyị na nke ụmụ anyị. Ya mere, mee ihe ọbụla
 Chineke sị gi mee." **17** Jekọb biliri, kukwasị ụmụ ya na
 ndị nwunye ya n'elu ịnyinya kamel, **18** duru igwe anụ
 ụlọ ya niile, na ihe ọ kpatara na Padan Aram, lakwuru
 nna ya Aizik n'ala Kenan. **19** Ka Leban gara ikpachapụ aji
 ụmụ atụtụ ya, Rechel zuuru arụsị ezinaụlọ nna ya. **20**
 Jekọb ghọkwara Leban onye Aram aghughọ n'ihia na ọ
 gwaghị ya na ọ na-agbapụ ọsọ. **21** Ya mere, o buru ihe
 niile o nwere gbapụ ọsọ, gbafee iyi ukwu Yufretis, chee
 ihu n'ala ugwu ugwu Gilead. **22** Abalị atọ agafeelarị tupu
 a gwa Leban na Jekọb agbalaala. **23** O duuru ndị ikwu

ya chụọ Jekọb ọsọ abalị asaa tupu ọ chụkwute ya n’ala ugwu ugwu Gilead. **24** Ma Chineke bjakwutere Leban onye Aram na nrọ n’abalị sị ya, “Kpachapụ anya gi, hụ na o nweghị ihe ị gwara Jekọb, maọbụ okwu dị mma, maọbụ nke dị njọ.” **25** Jekọb amaala ụlọ ikwu ya n’ala ugwu Gilead mgbe Leban chụkwutere ya. Leban na ndị ikwu ya makwara ụlọ ikwu nke ha n’ebe ahụ. **26** Leban sịrị Jekọb, “Gịni bụ ihe a i mere? Ị ghogbuola m. I burula ụmụ m ndị inyom dika ndị a dọtara n’agha? **27** Gịni mere i ji ghogbuo m, zoro ezo gbapụ? Gịni mere ị gwaghị m ka m jiri ọñụ na ịbụ abụ nke ya na ịkpọ ụbọ akwara na iti igba so, zilaga gi? **28** Gịni mere i nyeghị m ohere ka m sutu ụmụ ụmụ m na ụmụ m ndị inyom ọñụ sị ha laa nke oma? Omume a i mere bụ omume nzuzu. **29** Enwere m ike merụọ gi ahụ ugbu a, ma Chineke nke nna gi mere ka m hụ ya anya na nrọ n’abalị gara aga. Ọ dọrọ m aka na ntị sị m, ‘Kpachapụ anya gi hụ na o nweghị ihe ị gwara Jekọb, maọbụ okwu dị mma, maọbụ nke dị njọ.’ **30** Ugbu a, ị na-ala n’ihi na ọ gurụ gi agụụ ịlaghachi n’ụlọ nna gi, ma gịni mere i ji zuru chi m?” **31** Jekọb zara sị Leban, “N’ihi na m tūrụ egwu, n’ihi na m chere sị na ị ga-eji ike napụ m ụmụ gi ndị inyom a. **32** Ma ọ būrụ na ị chọta onye ọbụla ji chi gi ndị a, onye ahụ ga-anwụ. N’ihu ndị ikwu gi ndị a, chọgharịa n’onwe gi, lee ma ị ga-achọta ihe ọbụla bụ nke gi dị m n’aka. Ọ būrụ na ị chọta ya, were ya.” Ma Jekọb amaghị na Rechel zuuru chi ndị ahụ. **33** Ya mere, Leban bara n’ụlọ ikwu Jekọb, na n’ime ụlọ ikwu Lịa, na n’ime ụlọ ikwu ndị odibo nwanyị abụọ ya, ma o nweghị ihe ọ chọtara. O sitere n’ụlọ ikwu Lịa pụta

baa n'ụlọ ikwu Rechel. **34** N'oge a, Rechel ewerela arụsị ezinaụlọ ndị ahụ tinye ha n'ime akwa e ji anọkwasi n'elu inyinya kamel nọdụ odu n'elu ya. Leban chọghariri ebe niile n'ime ụlọ ikwu ahụ ma o chọtaghi arụsị ezinaụlọ ndị ahụ. **35** Mgbe ahụ, Rechel gwara nna ya Leban si, "Biko, ewela iwe nna m ukwu, n'hi na enweghi m ike ibili ọto n'ihu gi. Anọ m n'ọnọdụ ndị inyom na-anọ kwa ọnwā." Leban chọghariri ebe niile, ma o hughị arụsị ezinaụlọ ndị ahụ. **36** Iwe were Jekob megide Leban. O ji iwe juo Leban si, "Gini bu njehie m? Gini bu mmehie m mere i ji si otu a na-achusi m ike? **37** Ugbu a, i chọgharjala n'ibu m niile, gini ka i chotara bu nke gi? Weputa ya n'ihu ndi ikwu gi na n'ihu ndi nke m, ka ha kpeere mu na gi ikpe. **38** "Iri afọ abuo ka mu na gi noro. O nweghi mgbe ime puru umu ewu na aturu gi; o nwekwaghi mgbe m riri ebule si n'igwe anu ulo gi. **39** O nweghi mgbe m welataara gi anu ulo nke anu ohia dogburu, kama akwuru m ugwo ha. I mekwara ka m kwughachi gi anu ulo obula e zuru n'ohi, maobu n'ehihie, maobu n'abali. **40** N'ime oke anwu nke ehie ka m ruuru gi oru. Ruokwara gi oru n'oge oyi na-atu, n'abali ura sikwa n'anya m puo. **41** Otu a ka o diri m iri afọ abuo m jeere gi ozi. Aruru m gi oru afọ iri na anọ maka umu gi ndi inyom abuo ndi a, afọ isii ka m lekotara igwe ewu na aturu gi. I nokwa n'ime ihe ndi a gbanwee ugwo oru m ugboro iri. **42** A si na Chineke m, Chineke Ebrahim, onye ahụ a na-atu egwu nke Aizik, anonyereghi m, i gaara ezilaga m n'aka efu, agaara m agbara aka laa. Ma Chineke ahula irusi oru ike m, na nhuju anya m niile, o bu ya mere o ji baara gi mba n'abali

gara aga.” 43 Mgbe ahụ Leban zagħachiri sị Jekòb, “Ndi inyom ndi a bu umu m. Umuka ndi a bu umu m. Igwe anu ulo ndi a bu nke m. Ihe ndi a niile i na-ahu anya bu nke m. Olee otu m ga-esi meruo umu m, na umu umu m ahu? 44 Ugbu a, bja ka anyi gbaa ndu mu na gi, ka o buru ihe ama n’etiti anyi.” 45 Ya mere, Jekòb weere otu nkume guzo ya oto dika ogidi. 46 Jekòb gwakwara ndi so ya si ha, “Tutukota nkume.” Ha tutukotara nkume wusa ha n’otu ebe mee ka o laa elu. Emesja, ha noduru n’akuku nkume ndi ahu rie nri. 47 Leban kporo nkume ndi ahu Jega-Sahaduta, n’asusu nke ya. Jekòb kporo ya Galeed, n’asusu nke ya. 48 Emesja, Leban siri, “Ka nkume ndi a buru ihe ama n’etiti mu na gi taa.” Nke a mere e ji kporo ya Galeed. 49 A kpokwara ya Mizpa, n’ihi na Leban siri, “Ka Onyenwe anyi buru onye ga-eche mu na gi nche ihu na onye obula n’ime anyi debere ogbugba ndu a, mgbe anyi na-anoghi ibe anyi nso. 50 O buru na i mee umu m ndi inyom ihe ojoo, maobu luo ndi inyom ndi ozo tinyere ha, o nweghi onye n’ime anyi ga-amata, ma cheta na Chineke ga-abu onyeama n’etiti mu na gi.” 51 Leban gwakwara Jekòb si, “Lee nkume ndi a a wusara n’ebe a na ogidi m mere ka o guzo n’etiti mu na gi. 52 Nkume ndi a a wusara bu akaebe, ogidi a bukwa ihe ama. Agaghi m agabiga nkume ndi a a wusara gafeeta n’akuku nke gi ime gi ihe ojoo. Gi onwe gi agaghi agabiga nkume ndi a a wusara na ogidi a gafeeta n’akuku nke m ime m ihe ojoo. 53 Ka Chineke Ebrahim na Chineke Nahò, Chineke nna ha, buru onye ikpe n’etiti mu na gi.” Ya mere Jekòb ji onye ahu a natu egwu nke nna ya Aizik nuò iyi. 54 O churu aja n’ala

ugwu ugwu ahụ, kpọọ ndị ikwu ya niile oriri. Mgbe ha richara nri, ha rahurū ụra n'ebe ahụ. 55 N'isi ututu echi ya, Leban biliri sutu umu ya ndi inyom na umu umu ya onu. O goziri ha, hapu ha laghachi ulo ha.

32 Jekob n'onwe ya hapuru gawa n'ihu n'ije ya. Ndi mmuo ozi Chineke zutere ya n'uzo. 2 Mgbe Jekob huru ha, o kwuru si, "Ebe a bu ulo ikwu Chineke!" O kporo ebe ahụ, Mahanaim. 3 Mgbe ahụ, Jekob zipuru ndi ozi ka ha jee hu Iso nwanne ya nwoke n'ala Sia, n'obodo Edom. 4 O ziri ha ozi si, "Ihe a bu ihe unu ga-agwa nna m ukwu Iso, 'Odibo gi Jekob kwuru si, O bu na nke Leban ka m jere kemgbe, o bukwere ebe ahụ ka m no ruo ugbo a. 5 Enwere m otutu ehi, na inyinya ibu, na igwe aturu na ewu, na ndi odibo ndi nwoke na ndi nwanyi. Ana m ezigara onyenwe m ozi a ka m nata ihuma n'ebe o no.'" 6 Mgbe ndi ozi ahụ loghachikwutere Jekob, ha gwara ya si ya, "Anyi jekwuru nwanne gi nwoke Iso di ka i ziri anyi. Ugbo a, o na-abia. O chi nari ndi ikom anọ na-abia izute gi." 7 Ujọ turu Jekob nke ukwu, obi ya juputakwara na nsogbu. N'ihia nke a, o kewara ndi niile so ya uzo abuo, tinyere anu ulo ya, na igwe ehi ya na inyinya kamel ya. 8 O chere n'obi ya si, "O buru na Iso aluso otu n'ime uzo abuo a ogu, otu uzo foduru ga-enwe ike gbalaga." 9 Mgbe ahụ, Jekob kpere ekpere si, "Chineke nke nna m Ebrahim, Chineke nke nna m Aizik, Onyenwe anyi, gi onye gwara m si, 'Laghachi n'ala gi na n'ebe umunna gi no, aga m eme ka ihe gaara gi nke oma.'" 10 Ekwesighi m obi ebere na ikwesi ntukwasị obi nke i gosiri ohu gi. Mgbe m gabigara Jodan a, enweghi m ihe obula karịa mkpanaka m, ma

ugbu a, abụ m ọmụma ụlọ ikwu abụọ. **11** Zọpụta m, ariọ m gi, site n’aka nwanne m Ịsọ, n’ihi na egwu na-atụ m na ọ ga-abia luso m agha, luso kwa ndi nne a na umuntakiri ha agha. **12** Ọ bu gi kwuru si, ‘Aga m eme ka ihe gaara gi nke oma, meekwa ka umu umu gi diri ka aja nke di n’onu osimiri, nke mmadu na-apughị iguta onu.’” **13** Jekob rahuru n’ebe ahụ n’abalị ahụ. Site n’ihe niile o nwere, ọ hoputara onyinye ọ ga-enye nwanne ya Ịsọ. **14** Ọ kwadoro inye ya: nari nne ewu abụọ, iri mkpi abụọ, nari nne aturu abụọ, iri ebule abụọ **15** Iri nne inyinya kamel ato na umu ha, na iri nne ehi anọ, oke ehi iri, iri nne inyinya ibu abụọ, oke inyinya ibu iri. **16** O weere onyinye ndi a niile nyefee n’aka ndi ozi ya n’usoro dika udi ha si di. Ọ gwara ndi na-ejere ya ozi si ha, “Burunu uzọ na-aga, meenu ka ohere di n’etiti igwe anu na igwe ibe ya.” **17** O nyere onye mbu iwu si ha, “Mgbe Ịsọ nwanne m zutere unu juo unu ajuju si, ‘Onye bu nna unu ukwu? Ebee ka unu na-aga? Onye nwe anu ulo ndi a niile unu chi na-aga?’” **18** Unu ga-aza si ya, ‘Anu ulo ndi a bu nke ohu gi Jekob. Ha bu onyinye e zitere onyenwe m Ịsọ, lee ka ọ na-abia n’azu anyi.’” **19** Otu ozi ahụ ka Jekob ziri onye nke abụọ na onye nke ato, na ndi ozo niile chi igwe anu ulo, si ha, “Unu ga-agwa Ịsọ otu ihe ahụ mgbe unu zutere ya. **20** Hukwanu na unu gwara ya si, ‘Ohu gi Jekob no n’azu anyi.’” Echiche ya bu, “Aga m eji onyinye ndi a niile m na-ezipuru ya mee ka obi ya dajuo, nke ọ ga-abu mgbe mu na ya zutere, ma eleghi anya, ọ ga-anabata m.” **21** Mgbe o zipuchasiri onyinye ndi ahụ niile, Jekob rahuru ura n’ulo ikwu ya n’abalị ahụ. **22** N’abalị ahụ, Jekob biliri

duru ndi nwunye ya abuo na ndi odibo nwanyi ya abuo, na umu ya iri na otu, site n'ebe na-adighi omimi nke iyi Jabok kpofoe ha. **23** Mgbe o kpofoechara ha, o bufekwara ihe niile o nwere. **24** Emesija, Jekob loghachiri nodu naani ya. Mgbe ahụ, otu nwoke biara gbaso ya mgba. Ha abuo gbagidere mgba a tutu chi ebido ibo. **25** Mgbe nwoke ahụ huru na o pughi imeri Jekob na mgba ahụ, o tiri Jekob aka n'okpu, mee ka okpu ya hikwapu site n'onodu ya. **26** Mgbe nke a mesiri, nwoke ahụ gwara Jekob si ya: "Hapu m aka ka m laa, n'ih na chi ebidola ibo." Ma Jekob zara si ya, "O bu naani mgbe i goziri m ka m ga-ahapu gi ka i laa." **27** Mgbe ahụ nwoke ahụ juru Jekob ajuju si ya, "Gini bu aha gi?" O zara si, "Aha m bu Jekob." **28** Nwoke ahụ zara si ya, "Aha gi agaghi abukwa Jekob, kama o ga-abu Izrel, n'ih na gi na Chineke na ndi mmadu gbara mgba, i mmeri." **29** Jekob siri, "Biko gwa m aha gi." Ma o zaghachiri, "Gini mere i ji aju aha m?" Mgbe ahụ, o goziri ya n'ebe ahụ. **30** Jekob kporo aha ebe ahụ Peniel, n'ih na o siri, "Ahula m Chineke ihu na ihu, ma e chebere ndu m." **31** Anyanwu awaala mgbe Jekob si Peniel gafee. Ma n'ih ihe mere ya n'okpu, o nagh i agazikwa ije. **32** O bu ihe a mere umu Izrel adighi eri akwara anu jikotara ukwu anu na okpu ya ruo taa. N'ih na ihe ahụ mere Jekob metutara akwara ukwu ya.

33 Jekob lepuru anya n'ihu, hu Iso ka o na-abia, ya na nari ndi ikom anod ndi so ya. N'ih ya, o kesara umuntakiri ndi ahụ, n'etiti Lia, na Rachel na ndi odibo nwanyi ya abuo. **2** O mere ka ndi odibo nwanyi ya abuo ahụ na umu ha buru uzọ, Lia na umu ya esoro n'azu, ebe Rachel na

Josef nọ n'azụ azụ. **3** Ma ya onwe ya buru ụzọ na-aga n'ihu ha niile, na-akpọ isiala nye Ịsọ ugboro asaa, tutu ruo mgbe ọ bjarutere nwanne ya nwoke nso. **4** Ma Ịsọ gbaara ọsọ bjakwute ya, makụọ ya, jikụọ ya aka n'olu, sutu ya ọnụ. Ha abụọ kwara akwa. **5** Mgbe Ịsọ lelitere anya hụ ndị inyom ndị a na ụmuntakiri ndị ahụ. Ọ siri, "Ndị ole bu ndị a gi na ha so?" Jekob siri, "Ha bu ụmụ Chineke sitere n'amara ya nye ohu gi." **6** Mgbe ahụ, ndị odibo nwanyị abụọ na ụmụ ha rutere nso, kpọọ isiala. **7** Lịa na ụmụ ya bjarutekwara kpọọ isiala, n'ikpeazụ Rechel na Josef bјara kpọkwa isiala. **8** Ịsọ siri, "Igwe ewu na aturu ndi a niile m zutere n'uzo, gini ka o putara?" Jekob zara, "Ha bu maka inata ihuoma n'aka gi, onyenwe m." **9** Ma Ịsọ siri, "Nwanne m nwoke, debere onwe gi ihe i nwere, n'hi na enwere m akụ hie nne." **10** Jekob siri, "E, biko, o buru na m achotala ihuoma n'anya gi, nara m onyinye ndi a. N'hi na ihu gi anya dika ilekwasi Chineke anya n'ihu, nke ka nke, otu a i ji ihu ocha nabata m. **11** Biko nara onyinye ndi ahụ e wetaara gi, n'hi na Chineke emelara m amara. Enwekwara m ihe ga-ezuru m." Jekob kwagidere ya, o naara onyinye ndi ahụ. **12** Mgbe ahụ, Ịsọ siri, "Bilienu ka anyi malite ije ilaghachi. Aga m esonyere unu." **13** Ma Jekob siri ya, "Onyenwe m, i maara na ụmuntakiri ndi a adighi ike, aga m ejikwa nwayoọ chia ụmụ aturu ndi a na ehi ndi na-enye ụmụ ha ara. Ọ buru na a chia ha n'ike n'ime otu ubochi, ụmụ anumanu ndi a niile ga-anwu. **14** Ya mere, ka onyenwe m buru ohu ya ụzọ na-aga, ma ka m jiri nwayoọ nwayoọ na-abia, dika ike igwe anu ndi a na ụmụaka ndi a si di. Tutu ruo mgbe m ga-

ezute onyenwe m na Sia.” **15** Iso siri, “O buru otu a, ka m hapuru gi ufodu ndi a mu na ha so.” Ma Jekob siri, “N’ihi gini kwanu? Ka m huta naani ihuoma n’anya onyenwe m.” **16** Iso laghachikwara azu na Sia n’otu ubochi ahụ. **17** Ma Jekob na ezinaulo ya jere Sukot, ebe o wuuru onwe ya ulo obibi, wuokwara anu ulo ya ulo obibi ha. O bu nke a mere e ji kpo ebe ahụ Sukot. **18** Mgbe Jekob si Padan Aram loghachi, o rutere obodo Shekem nke di n’ala Kenan n’udo. O mara ulo ikwu ya n’ihu obodo ahụ. **19** O zuru ala ebe o mara ulo ikwu ya n’aka umu Hamo, nna Shekem, o kwuru nari mkpuru olocha maka ala ahụ. **20** N’ebe ahụ, o wuru ebe ichu aja, kpo aha ya El Elohe Izrel.

34 Ugbu a, Daina nwa nwanyi Lia muru Jekob puru ileta ndi inyom ala ahụ. **2** Mgbe Shekem, nwa Hamo onye Hiv, onye na-achi mpaghara ahụ, huru ya, o kporo ya jiri ike ya na ya dinaa. **3** Mkpuruobi ya gara n’ebe Daina nwa Jekob, o huru nwantakiri nwanyi ahụ n’anya, gwakwa ya okwu di nro. **4** Shekem siri nna ya bu Hamo “Lutara m nwaagboghọ a, ka o buru nwunye m.” **5** Mgbe Jekob nuru na e meruru Daina nwa ya nwanyi, n’ihi na umu ya ndi ikom no n’ohia ebe ha na-azu anu ulo, o gbara nkiti na-emeghi ihe obula ruo mgbe ha lotara. **6** Hamo bu nna Shekem, pukwuuru Jekob ka ha kparita uka. **7** Umụ ndi ikom Jekob si n’ohia na-alota mgbe ha nuru ihe merenu, iwe na onuma juputara ha obi nke ukwu n’ihi na Shekem mere ihe na-eweta ihere n’Izrel site n’idinakwuru ada Jekob, ihe a na-ekwesighi ime eme. **8** Ma Hamo siri ha, “Nwa m nwoke Shekem huru nwa unu nwanyi n’anya.

Biko, kwerenụ ka ọ lụọ ya. **9** Kwerenụ ka anyị na unu na-alurịta. Ka anyị na-alụ ụmụ ndị inyom unu, ka unu na-alụkwa ụmụ ndị inyom anyị. **10** Unu nwere ike biri n'etiti anyị. Ala a ghere oghe nye unu. Birinụ n'ime ya, na-azụkwanụ ahịa n'ime ya, nwekwanụ akụ n'ime ya nye onwe unu.” **11** Shekem gwara nna na ụmụnne Dajina ndị ikom sị, “Kwerenụ ka m chọta ihuoma n'ebe unu nọ, aga m enyekwa unu ihe ọbụla unu chọrọ ka m nye unu. **12** Ihe ọbụla unu sị m kwụọ dika ego akụ ọlulu nwunye, ya na onyinye ọbụla unu si m nye aga m enye unu. Naanị kwerenụ ka nwaagboghọ a buru nwunye m.” **13** Ma ụmụ Jekob jiri aghughọ zaa Shekem na Hamọ nna ya mgbe ha na-agwa ha okwu, n'ihi na e meruru Dajina nwanne ha nwanyị. **14** Ha siri ha, “Anyị enweghi ike ime ihe a, i kporo nwanne anyị nwanyị kponye nwoke a na-ebighi ugwu. Nke a ga-aburu anyị ihe here. **15** Anyị nwere ike ikwenye ka ọ lụọ ya ma ọ buru na unu ga-adị ka anyị, ka e bie ndị nwoke unu niile ugwu. **16** Mgbe ahụ anyị ga-edunye unu ụmụ ndị inyom anyị, ma kporokwa ụmụ ndị inyom unu dika ndị nwunye anyị. Anyị ga-ebi n'etiti unu, soro unu buru otu ndị. **17** Ọ buru na unu agaghị ekwe ka e bie unu ugwu, anyị ga-akporo nwanne anyị nwanyị laa.” **18** Obi toro Hamọ na Shekem nwa ya nwoke uto n'ihi ihe ụmụ ndị ikom Jekob kwuru. **19** Nwokorobịa ahụ bu onye a na-asopuru kariya onye ọbụla n'ulo nna ya ebughi oge ime ihe ha kwuru, n'ihi na ihe banyere nwa nwanyị Jekob di ya mma nke ukwu. **20** Emesia, Hamọ na Shekem nwa ya nwoke gara n'onu uzọ ama nke obodo ha gwa ndị ikom obodo ha okwu, sị. **21** “Ndị ikom ndị a nwere mmasi

n'ebe anyị nọ. Kwerenụ ka ha biri n'ala anyị, ka ha na-agaghari kwa n'ime ya. Anyị nwere ala buru ibu nke ga-ezuru anyị na ha. Ha ga-alụ ụmụ nwanyị anyị, anyị ga-alụkwa ndị nke ha. **22** Ma ọ dị otu ihe ha chọrọ ka anyị mee tupu ha ekwere ibi n'etiti anyị ka anyị na ha buru otu ndị. Ọ bụ ibi ndị ikom anyị niile ugwu dịka e si bie ha ugwu. **23** Ọ buru na unu chọrọ ka anụ ụlọ ha niile na akụ ha niile buru nke anyị, ọ dị mma ka anyị kwenyere ha, ka ha binyere anyị.” **24** Ndị ikom niile b́jara n'ọnu ụzọ ama obodo ahụ kwenyere n'okwu Hamọ na nwa ya nwoke Shekem. E bikwara nwoke ọb́la nọ n'obodo ahụ ugwu. **25** O ruo n'ụbọchị nke atọ, mgbe ọnya ugwu ha na-egbu ha mgbu, ụmụ ndị ikom Jekọb abụọ, Simiọn na Livayi, ụmụnne Dajina, jiri mma agha ha pụkwuru ndị bi n'obodo ahụ na-atughị anya na ihe dị otu a ga-eme, gbuo ndị ikom niile nọ n'obodo ahụ. **26** Ha gbukwara Hamọ na Shekem nwa ya nwoke, kpọputa Dajina site n'ụlọ Shekem, laghachi n'ụlọ ha. **27** Mgbe ahụ ụmụ ndị ikom Jekọb niile b́jakwasiri ndị a e gburu egbu, kwakọọ ihe niile dị n'obodo ahụ niile, n'hi mmeru e meruru nwanne ha nwanyị. **28** Ha kwakọrọ ngwongwo niile dị n'obodo ahụ, kpurukwa anụ ụlọ niile, igwe ewu na aturu, igwe ehi na igwe inyinya ibu niile, na ihe niile dị n'ime obodo ahụ, na ihe niile dị n'ubi ndị ahụ obodo nwere. **29** Akụ ha niile, na ndị inyom ha niile na ụmuntakiri ha, na ihe niile dị n'ime ụlọ ha, ka ha weere dịka ihe a dotara n'agha. **30** Mgbe Jekọb huru ihe ụmụ ya mere, ọ kpọrọ Simiọn na Livayi si ha, “Unu ebuterela m nsogbu mee ka m buru ihe na-esi isi ojọ n'etiti ndị Kenan na ndị Periz nwe ala a.

Ebe anyị dị ole na ole, ọ bụrụ na ha ejikọta onwe ha ọnụ lụso m agha, ha ga-ekpochapụ mụ na ezinaụlọ m.” 31 Ma ha zara sị ya, “O kwesiri ka o meso nwanne anyị nwanyị mmeso dika ọ bụ akwuna?”

35 Chineke siri Jekob, “Bilie, gaa Betel, birikwa n’ebe ahụ. Wuo ebe ichu aja nye Chineke, onye mere ka ichu ya mgbe ina-agbanari Iso nwanne gi nwoke.” 2 Ya mere, Jekob gwara ndi ezinaulo ya na ndi niile so ya si, “Wezuganu chi ndi ala ozọ di n’etiti unu. Doonu onwe unu ocha, gbanweekwanu uwe unu. 3 Bilienu, ka anyi gaa Betel, ebe m ga-ewu ebe ichu aja nye Chineke, onye zara m oku n’ubochi nsogbu m, ma nonyekwara m na njem nke m gara.” 4 Ya mere, ha nyere Jekob chi ndi ala ozọ niile ha ji n’aka, na ola niile di ha na nti. Jekob chiri ha niile lie ha n’okpuru osisi ook di na Shekem. 5 Ha biliri ije. Egwu Chineke dakwasiri obodo niile gbara ha gburugburu. O dighi ndi chusoro ha. 6 Jekob na ndi niile so ya rutere Luz, nke a na-akpokwa Betel nke di na Kenan. 7 Jekob wuru ebe ichu aja n’ebe a, kpoo aha ebe ahụ El Betel, n’ihi na o bu n’ebe ahụ ka Chineke gosiri ya onwe ya mgbe o na-agbanari Iso nwanne ya nwoke. 8 Mgbe nke a gasiri, Debora, nwanyị lekotara Ribeka mgbe o bu nwantakiri, nwuru. E liri ya n’okpuru osisi ook di na Betel. A kpokwara ebe ahụ, “Osisi ook ebe ikwa akwa.” 9 Chineke gosiri Jekob onwe ya ozọ, mgbe o sitere na Padan Aram puta, goziekwa ya. 10 Chineke siri ya, “Aha gi bu Jekob ma a gaghị akpokwa gi Jekob ozọ, kama aha gi ga-abu Izrel.” Ya mere o kporo ya Izrel. 11 Chineke siri ya, “Abu m Chineke onye puru ime ihe niile. Muo

omumu, baakwa uba n'onuogugu. Otu mba na igwe mba ga-esi na gi puta. Ndi eze ga-esitekwa gi n'ahu puta. **12** Ala ahụ m nyere Ebrahim na Aizik ka m na-enyekwa gi. Aga m enyekwa ya umu umu gi ndi ga-esote gi.” **13** Emesia, Chineke si n'ebe ahụ ha no kparitaa uka puo. **14** Jekob wuru ogidi nkume n'ebe ahụ Chineke no gwa ya okwu. O wusara onyinye ihe onunu wukwasikwa mmanu n'elu ogidi nkume ahụ. **15** Jekob kporo ebe ahụ ya na Chineke no kparitaa uka Betel. **16** Ha biliri ije, site na Betel. Ma mgbe ha ka no ebe di anya site n'obodo Efrat, Rechel muru nwa, ma o nwere ihe mgbu ka o na-amu nwa. **17** Mgbe o sitere n'oke ihe mgbu na-amuputa nwa ahụ, nwanyị na-aghọ nwa gwara ya, “Atula egwu, n'ihina o bu nwa nwoke ozọ ka i mutara.” **18** Ma tupu Rechel ekuo ume ikpeazu, n'ihina o na-anwu, o kporo aha nwa oheru ahụ Ben-Oni, ma nna ya kporo ya Benjamin. **19** Rechel nwuru, e lie ya n'akuku uzọ gara Efrat, nke a na-akpokwa Betlehem. **20** Jekob wuru ogidi n'elu ili ya, nke na-eguzokwa ruo taa, igosi ebe e liri Rechel. **21** Izrel malitere ije ya, tutu ruo ebe o wuru ebe izuika ya n'ala di n'ofe ozọ nke Migdal Eda. **22** Mgbe Izrel bi n'ala ahụ, Ruben gara dinakwuru Bilha, iko nwanyị nna ya. E mekwara ka Izrel nu ihe a Ruben mere. Umụ ndi ikom Jekob di iri na abuo. **23** Umụ Lia bu, Ruben, okpara Jekob. Simon, Livay, Juda, Isaka na Zebulon. **24** Umụ Rechel bu, Josef na Benjamin. **25** Umụ Bilha, odibo nwanyị Rechel bu, Dan na Naftali. **26** Umụ Zilpa, odibo nwanyị Lia bu, Gad na Asha. Umụ ndi ikom ndi a ka a muru Jekob na Padan Aram. **27** N'ikpeazu, Jekob biakwutere nna ya

Aizik na Mamre nke di nso na Kiriat Arba (ebe a na-akpo Hebron). Ebe ahụ ka Ebrahim na Aizik biri na mbụ. **28** N'oge ahụ Aizik gbara nari afọ na iri afọ asatọ. **29** O dikwaghị anya site n'oge a, Aizik nwurụ, mgbe o mere nnoo agadi. Umụ ya ndi ikom abuo, Iso na Jekob, liri ya.

36 Nke a bu akuko banyere usoro agburu Iso, onye a na-akpo Edom. **2** Iso luru ndi inyom a site n'ala Kenan. Onye nke mbu bu Ada nwa Elon, onye Het. Nke abuo bu Oholibama, nwa Ana, nwa nwa Zibion, onye Hiv. **3** Onye nke ato bu Basemat, nwa Ishmel, onye nwanne ya nwanyi bu Nebaiot. **4** Ada muru Iso Elifaz, ebe Basemat muru Reuel. **5** Oholibama mutaara Jeush na Jalam na Kora. Ndi a bu umu Iso ndi a mutara ya n'ala Kenan. **6** Emesja, Iso duuru ndi nwunye ya na umu ya ndi ikom na ndi inyom, na ndi niile no n'ezinaulo ya. O chikoro anu ulo ya niile, na aku niile o kpatara n'ala Kenan kwapu gaa biri n'ala di anya site n'ebe nwanne ya Jekob no. **7** Ebe o bu na akunuba ha nwere dikariri ukwu ha ibikota onu, tinyekwara na ala ebe ha bi enwezighi ike ibuli ha n'ihi anu ulo niile ha nwere. **8** Ya mere, Iso gara biri n'ala ugu ugu Sia, Iso bukwa Edom. **9** Nke a bu akuko banyere usoro agburu Iso, nna obodo Edom, n'ala ugu ugu Sia. **10** Ndi a bu aha umu ndi ikom Iso mutara. Elifaz bu okpara Ada, nwunye Iso. Nwanne ya bu Reuel, nwa Basemat, nwunye Iso. **11** Umụ Elifaz ndi ikom bu, Teman, Omaa, Zefo, Gatam na Kenaz. **12** Elifaz nwa Iso nwere iko nwanyi aha ya bu Timna, onye mutaara ya Amalek. Ndi a niile bu umu ndi ikom Ada, nwunye Iso. **13** Umụ ndi ikom Reuel bu, Nahat, Zera, Shama na Miza. Ndi

a niile bu umu umu Basemat, nwunye Iso. **14** Ndi a bu umu Oholibama, nwunye Iso. Oholibama bu nwa Ana na nwa nwa Zibion. O mutaara Iso Jeush, Jalam na Kora. **15** Ndi a bu onumara si n'etiti umu umu Iso. Site n'etiti umu Elifaz, okpara Iso, e nwere Onumara Teman, onumara Omaa, onumara Zefo, onumara Kenaz. **16** Onumara Kora, onumara Gatam na onumara Amalek. Ndi eze ndi a bu umu Elifaz n'ala Edom. Ha bu umu umu Ada. **17** Ndi bu umu Reuel, nwa Iso, e nwere onumara Nahat, onumara Zera, onumara Shama, onumara Miza. Onumara ndi a bu umu Reuel n'ala Edom. Ha bu umu Basemat, nwunye Iso. **18** Ndi a bu umu Oholibama, nwunye Iso, onumara Jeush, onumara Jalam, na onumara Kora. Ndi a bu onumara umu Oholibama nwa Ana, nwunye Iso. **19** Ndi a niile bu umu ndi ikom Iso (ya bu, Edom). Ndi a bukwa onumara ha. **20** Ndi a bu umu ndi ikom Sia onye Hor, ndi bi n'akuku ala ahụ: Lotan, Shobal, Zibion, Ana, **21** Dishon, Eza na Dishan. Umu ndi ikom Sia n'ala Edom, ha bu ndi onumara Hor. **22** Umu ndi ikom Lotan bu, Hori na Homam. Timna bukwa nwanne nwanyị Lotan. **23** Umu ndi ikom Shobal bu, Alvan, Manahat, Ebal, Shefo na Onam. **24** Umu ndi ikom Zibion muru bu Aja na Ana. Ana bu nwoke ahụ choputara isi iyi mmiri ime ala ahụ nke mmiri di oku si n'ime ya na-asoputa n'ozara, mgbe o na-elekota inyinya ibu nna ya Zibion. **25** Umu Ana bu, Dishon na Oholibama nwa nwanyị Ana. **26** Umu ndi ikom Dishon bu, Hemdan na Eshban na Itran na Keran. **27** Umu ndi ikom Eza bu, Bilhan na Zaavan na Akan. **28** Umu ndi ikom Dishan bu, Uz na Aran. **29** Ndi a bu ndi onumara Hor, onumara

Lotan, ọnụmara Shobal, ọnụmara Zibiọn, ọnụmara Ana, **30** ọnụmara Dishon, ọnụmara Eza na ọnụmara Dishan. Ndi a niile bu ndi ọnụmara Hor dika nkewa ha si di n'ala Sia. **31** Ndi a bu ndi eze chiru n'Edom tupu ndi Izrel enwee eze mbu ha. **32** Bela, nwa Beoa chiru dika eze n'Edom. Isi obodo ya bu Dinhaba. **33** Mgbe Bela nwuru, Jobab nwa Zera onye Bozra nochiri ya dika eze. **34** Mgbe Jobab nwuru, Husham onye si n'ala Teman nochiri ya dika eze. **35** Mgbe Husham nwuru, Hadad nwa Bedad, onye meriri ndi Midia n'agha n'ala Moab nochiri dika eze. Isi obodo ya bu Avit. **36** Mgbe Hadad nwuru, Samla onye Masrika nochiri ya dika eze. **37** Mgbe Samla nwuru, Shaul onye sitere na Rehobot di n'akuku osimiri nochiri ya dika eze. **38** Mgbe Shaul nwuru, Baal-Hanan nwa Akboa nochiri ya dika eze. **39** Mgbe Baal-Hanan nwa Akboa nwuru, Heda nochiri ya dika eze. Aha obodo ya bu Pau. Aha nwunye ya bu Mehetabel, nwa Matred nwa nwa Mezahab. **40** Ndi a bu ndisi ọnụmara Iso, dika aha ha si di, dika ikwu ha na akuku ebe ha bi si di: Timna, Alva, Jetet, **41** Oholibama, Elaa, Pinon, **42** Kenaz, Teman, Mibza, **43** Magdiel na Iram. Ndi a bu ndisi ọnụmara n'Edom, dika ebe obibi ha na ala obi ha si di. Nke a bu ezinaulo Iso bukwa nna ndi Edom.

37 Jekob bigidere n'ala Kenan, ala ahụ nna ya buru uzo biri n'ime ya. **2** Nke a bu usoro akuko banyere ezinaulo Jekob. Josef, onye gbarala afọ iri na asaa, na-esonyere umunne ya ndi ikom na-azu igwe anu ulo, ya onwe ya bu naani nwantakiri na-enyere umu Bilha na umu Zilpa ndi nwunye nna ya aka. Ma Josef na-ewetara nna ha akuko maka ihe ojojo ha na-eme. **3** Ma Izrel huru Josef n'anya

karịa ụmụ ya ndị ikom ndị ọzọ niile n'ihị na Josef bụ nwa
 a mụrụ ya n'oge agadi ya. Ọ kwaara ya uwe mwuda
 nwere ọtụtụ agwa. **4** Mgbe ụmụne ya chọputara na nna
 ha hụrụ ya n'anya karịa onye ọbụla n'ime ha, ha kpọrọ ya
 asị, ha adighị agwakwa ya okwu ọma. **5** Otu oge, Josef
 rọrọ nrọ, mgbe ọ kọrọ ụmụne ya nrọ a ọ rọrọ, ha kpọrọ
 ya asị karịa. **6** Ọ gwara ha, "Geenụ ntị na nrọ a m rọrọ. **7**
 Anyị niile nọ n'ubi na-achikọta ọka, ngwangwa ukwu
 ọka nke m biliri guzoro ọtọ, ebe ukwu ọka nke unu niile
 gbara ukwu ọka nke m gburugburu, na-akpọ isiala nye
 ya." **8** Ụmụne ya juru ya, "Ị na-akọwa na ọ bụ gị ga-abụ
 eze anyị? Na ọ bụ gị n'ezie ga-achị anyị?" Ha kpọrọ ya
 asị karịa n'ihị nrọ ya na okwu ya niile. **9** Josef rọkwara
 nrọ ọzọ, kọkwara ụmụne ya. Ọ sịrị, "Geenụ ntị, arọrọ m
 nrọ ọzọ. Ma na nrọ nke ugbo a, anyanwụ na ọnwá na
 kpakpando iri na otu na-akpọ isiala nye m." **10** Ma mgbe
 ọ kọrọ nna ya na ụmụne ya nrọ a. Nna ya baara ya
 mba, sị, "Nrọ nke a ị rọrọ bụ nrọ gini? Ọ bụ ezie na anyị
 niile, mụ onwe m na nne gị na ụmụne gị, ga-abịa na-
 akpọrọ gị isiala?" **11** Ụmụne ya kwosiri ya ekworo n'ihị
 ya, ma nna ya debere ihe ndị a niile n'obi ya. **12** Ka ọ dị,
 ụmụne ya gara ilekọta igwe anụ ụlọ nna ha na Shekem.
13 Izrel sịrị Josef, "Dịka ị maara, ụmụne gị nọ na-eche
 anụ ụlọ na Shekem. Bịa, aga m eziga gị n'ebe ahụ." Josef
 zara sị, "Ọ dị mma." **14** Ya mere, ọ gwara ya, "Gaa ka ị
 chọputa ma ihe ọ na-agazikwara ụmụne gị na igwe anụ
 ụlọ ndị ahụ nke ọma, ma weghachiri m ozi." O sitere na
 Ndagwurugwu Hebrọn zipu ya. Ọ bjaruru Shekem, **15** ma
 otu nwoke hụrụ ya ka ọ na-awaghari gburugburu n'ohia

dị n'ebe ahụ, ọ juru ya, "Gini ka i na-achọ?" **16** Ọ siri, "Ana m achọ umunne m. Biko, i nwere ike igwa m ebe ha nọ na-azụ igwe anụ ulọ ha?" **17** Nwoke ahụ zara si, "Ha esitela n'ebe a pụọ. Anuru m ka ha na-asi, 'Ka anyi gaa Dotan.'" Ya mere, Josef gawara Dotan ichọ umunne ya. Ọ hukwara ha n'ebe di nso na Dotan. **18** Ma ha lepuru anya hu ya ka ọ na-abia, gbaa izu otu ha ga-esi gbuo ya. **19** Ha siritara onwe ha, "Lee eze nro ahụ ka ọ na-abia! **20** Ugbu a, bianu, ka anyi gbuo ya, tuba ya n'ime otu olulu ndi a. Anyi ga-asikwa na anu ohia erielala ya. Mgbe ahụ, anyi ga-ahukwa ihe nro ya niile ga-abu." **21** Ruben nuru ihe a, ma naputakwa ya site n'aka ha. Ọ siri, "Ka anyi hapu igbu ya." **22** Ruben siri ha, "Ka unu hapu ikwafu obara. Kama tunyenu ya n'ime olulu a di n'ozara. Ma unu akpatukwala ya aka." Ma nzube ya bu inaputa ya site n'aka ha, dulaara ya nna ya. **23** Ya mere, mgbe Josef biakwutere umunne ya, ha yipuru ya uwe mwuda ya, uwe mwuda nwere otutu agwa o yi n'ahu. **24** Ha duru ya tunye ya n'ime olulu. Ọ bu olulu toboro n'efu, nke mmiri na-adighi n'ime ya. **25** Mgbe ha noduru ala bido iri nri, ha leliri anya ha hu igwe ndi ahia Ishmel si Gilead. Inyinya kamel ha bu uda na mgbaa na maá. Ọ bukwa Ijpt ka ha bu ihe ndi a na-aga. **26** Mgbe ahụ, Juda juru umunne ya, "Uru gini ka ọ ga-abara anyi igbu nwanne anyi, ma kpuchie obara ya? **27** Bianu, ka anyi resi ya ndi Ishmel ndi a, ka aka anyi ghara n'imetu ya, n'ihi na nwanne anyi na otu anu ahụ anyi ka ọ bu." Umunne ya gere ya nti. **28** Mgbe ndi ahia Midia ahụ rutere, ha sitere n'olulu doputa Josef resi ya ndi Ishmel ahụ, ndi kwuru umunne Josef iri mkpuru shekel

ọlaocha abụọ. Ha duuru Josef gaa Ijipt. **29** Ruben mechara
 ọghachi gaa n'olulu ahụ, ma ka ọ na-ahụghị Josef n'ime
 olulu a, ọ dọwara uwe ya. **30** O jekwuru ụmụnne ya sị
 ha, “Nwata ahụ anọkwaghị ebe ahụ! Mụ onwe m, olee
 ebe m ga-ala?” **31** Ụmụnne ya gburu otu ewu were uwe
 Josef banye n'ime ọbara ya. **32** Ha chiri uwe mwụda ahụ
 nwere ọtụtụ agwa jekwuru nna ha sị ya, “Anyị hụrụ uwe
 a n'ime ọhia. Leruo ya anya ka ị mara maọbụ uwe mwụda
 nwa gi.” **33** Ọ matara na ọ bụ ya, sị, “E, nke a bụ uwe nwa
 m nwoke. Ajọ anụ erielala ya. Anụ ọhia adọkasịala Josef
 n'ezie.” **34** Mgbe ahụ, Jekọb dọwara uwe ya, yiri akwa
 mkpe, ruo ụjụ ọtụtụ ụbọchị n'ihia nwa ya. **35** Ụmụ ya ndị
 ikom na ụmụ ya ndị inyom niile bịaara ịkasi ya obi, ma ọ
 jụrụ ịnabata nkasiobi ọbụla. Ọ siri, “Aga m alakwuru nwa
 m n'ala mmụọ site n'iru ụjụ.” Nna ya kwagidere akwa
 n'ihia ya. **(Sheol h7585)** **36** Ugbu a, ndị Midia ahụ rere Josef
 n'Ijipt, resi ya Pọtifa, otu n'ime ndịisi na-ejere Fero ozi,
 onye bụ onyeisi ndị nche Fero, bụ eze Ijipt.

38 N'oge ahụ, Juda hapụrụ ụmụnne ya gaa binyere otu
 nwoke onye Adulam a na-akpọ Hira. **2** N'ebe ahụ, Juda
 hụrụ otu nwaagboghọ, nwa otu nwoke onye Kenan, aha
 ya bụ Shua. Ọ lụrụ ya ma bakwuru ya. **3** Ọ tūrụ ime
 mụọ nwa nwoke, onye Juda gūrụ aha Ịa **4** Nwunye ya
 dịkwara ime ọzọ mụta nwa nwoke nke ya bụ nwunye ya
 gūrụ Onan. **5** Ọ mụkwara nwa nwoke ọzọ, onye ọ kpọrọ
 Shela. Ọ bụ na Kezib ka ọ mūrụ ya. **6** Juda lụtaara Ịa,
 ọkpara ya, nwunye onye aha ya bụ Tama. **7** Ma n'ihia na Ịa,
 ọkpara Juda, di n'ọ n'anya Onyenwe anyị. Onyenwe anyị
 gburu ya. **8** Mgbe ahụ, Juda siri Onan, “Bakwuru nwunye

nwanne gi ka ikuchie ya, ka i si otu a wulite mkpuru maka nwanne gi.” 9 Onan ma na mkpuru a agaghi abu nke ya. N’ihi ya, mgbe obula o bakwuru nwunye nwanne ya, o na-anya mkpuru nwa ya n’ala, ime ka o ghara inye nwanne ya nwoke nwa. 10 Ma ihe a o mere joro njo n’anya Onyenwe anyi. N’ihi ya Onyenwe anyi gbukwara ya. 11 Juda siri nwunye nwa ya, bu Tama, “Laa n’ulo nna gi noro dika nwanji di ya nwuru tutu Shela nwa m nwoke etoo.” Ma echiche ya bu, “ka o ghara inwu dika umunne ya.” Tama lara gaa biri n’ulo nna ya. 12 Mgbe otutu oge gasiri, nwunye Juda nwa Shua nwuru. Mgbe oge nkasiobi ya gasiri, Juda jere Timna, ya na enyi ya Hira, onye Adulam, ilekota ndi na-akpuchapu igwe ewu na aturu ya aji. 13 A gwara Tama si ya, “Nna di gi na-aga Timna ikpacha aturu ya aji.” 14 O yipuru uwe mkpe ya, were akwa mkpuchi kpuchie onwe ya gaa nodu ala n’onu uzọ ama Enayim, nke di n’uzo e si aga Timna. O mere otu a n’ihi na o matara na Shela etoola, ma enyeghi ya ka o buru nwunye ya. 15 Mgbe Juda huru ya, o chere na o bu otu nwanji akwuna, ebe o bu na o kpuchiri ihu ya. 16 Ma ebe o mataghi na o bu nwunye nwa ya, o jekwuru ya ebe o noduru ala n’akuku uzọ si ya, “Bia, kwere ka mu na gi dinaa.” Tama juru, “Gini ka i ga-enye m ma o buru na m kwere ka mu na gi dinaa?” 17 O zara, “Aga m ezitere gi otu nwa ewu site n’igwe ewu na aturu m.” O juru, “I ga-enye m ihe akaebe ruo mgbe i ga-ezite ya?” 18 O siri, “Kedu ihe akaebe m ga-enye gi?” O zara, “Mgbaaka akara gi na eriri ya, na mkpanaka di gi n’aka.” O nyere ya ihe ndi a. O bakwuru ya nke mere na o turu ime. 19 Mgbe o

si n'ebe ahụ puo, o yipuru akwa ahụ o ji kpuchie ihu ya, yirikwa uwe mkpe ya. **20** Mgbe Juda zigara enyi ya onye Adulam ka o gaa wegara ya nwa ewu ahụ, ma nataghachi ihe ibe ahụ, o hughị ya. **21** O juru ndi ikom bi n'ebe ahụ si, "Olee nwanị akwuna ulo arusi ahụ na-anodu n'onu uzọ ama Enayim?" Ha siri, "O nwehị nwanị akwuna ulo arusi norola n'ebe a." **22** Ya mere, o laghachiri gaa gwa Juda, "Ahughị m ya. Ozokwa, ndi ikom ndi bi n'ebe ahụ siri, 'O nwehị nwanị akwuna ulo arusi norola n'ebe a.'" **23** Juda zara, "Ka o jide ihe niile o ji, ma o bughị otu a anyi ga-aghọ ihe ochi. Lee, ezigarala m ya nwa ewu a, ma gi onwe gi achotaghị ya." **24** Mgbe onwa atọ gasiri, ozi ruru Juda nti si, "Tama nwunye nwa gi gbara akwuna, bia site n'igba akwuna diri ime." Juda siri, "Kpoptanu ya ka akpoo ya oku." **25** Ma mgbe ha kpọ ya na-aputa, o zigara nna di ya ozi, si, "O bu nwoke nwee ihe ndi a twwara m ime. O sikwara, Leruo anya ma i ga-amata onye nwe ihe ndi a: mgbaaka akara a na eriri ya, na mkpanaka a." **26** Juda ghotara ha, si, "O bu onye ezi omume kariya m, ebe o bu na m juru ikporo ya kponye nwa m nwoke Shela ka o buru nwunye ya." O dinakwaghị ya ozọ. **27** Mgbe oge omumu nwa ya ruru, ejima ka ahuru n'akpanwa ya. **28** Mgbe o na-amu ha, otu n'ime ha seputara aka ya. Nwanị na-aghọ nwa weere eriri na-acha uhie uhie kee ya na nkwoji aka kwuo si, "O bu nke a bu uzọ puta." **29** Ma nwa ahụ mesiri sekpuo aka ya, nwanne ya nke ozọ eburu ya uzọ puta. Nwanị ahụ siri, "O bu otu a ka i si tikaputa?" A kporo ya Perez. **30** Emesia, nwanne ya, nke bu eriri uhie uhie ahụ na nkwoji aka putakwara. A kporo ya Zera.

39 A kpọrọ Josef gaa n'ala Ijpt. Pọtifa, bụ nwoke Ijpt, otu n'ime ndịisi na-ejere Fero ozi, na onyeisi ndị agha na-eche nche zuru ya site n'aka ndị Ishmel, bụ ndị duuru ya gaa n'ebe ahụ. **2** Onyenwe anyị nonyeere Josef, nke mere na ihe gaara ya nke ọma n'ụlọ nna ya ukwu onye Ijpt. **3** Nna ya ukwu huru na Onyenwe anyị nonyeere Josef, hukwa na Onyenwe anyị na-eme ka ihe niile o mere gaara ya nke ọma. **4** Josef hutara amara n'ihu ya, gho onyeozu nke aka ya. Pọtifa mere ya onye na-elekota ezinaulo ya. Nyefee ya ihe niile o nwere ka o buru onye na-elekota ha. **5** Site n'oge a, o mere ka o buru onye na-elekota ezinaulo ya na ihe niile o nwere, Onyenwe anyị goziri ezinaulo onye Ijpt ahụ n'ihu Josef. Ngozi Onyenwe anyị dikwasiri n'ihu niile Pọtifa nwere, ma ihe o nwere n'ulo ma ndi o nwere n'ubi ya. **6** Ya mere, o hapuru ihe niile o nwere n'aka Josef. Nke a mere na o mazighi ihe ozo na-eme, ma o bughu nri nke o na-eri. Josef n'onwe ya mara mma ahụ dikwa mma ile anya. **7** Mgbe oge nta gasiri, nwunye Pọtifa lere Josef anya si ya, "Bia ka anyi abuo dinaa." **8** Ma Josef juru. O gwara nwunye nna ya ukwu si, "Lee, nna m ukwu anaghi echegbu onwe ya banyere ihe obula n'ulo a. O werela ihe niile o nwere nyefee m n'aka ka m lekota ha anya. **9** O nweghi onye onodu ya di elu kari nke m n'ulo a. O gbochighi m ihe obula ma o bughu gi, n'ihu na i bu nwunye ya. Olee otu m ga-esi mee oke ihe ojoo di otu a, mee mmehie megide Chineke." **10** O bu ezie na nwanyi a nogidere na-enye Josef nsogbu site n'ubochi ruo ubochi ma Josef juru iso ya dinaa, hukwa inonyere ya. **11** Otu ubochi, Josef batara n'ime ulo iru oru ya. O nweghi ndi

ọzọ na-eje ozi nọ n'ime ụlọ n'ụbọchị ahụ. **12** Nwunye Pọtifa jidere Josef n'uwe mwụda ya, riọọ ya si ya, "Bia ka anyị dinaa." Ma Josef si n'ime ụlọ ahụ gbapụ, hapụ uwe mwụda ya n'aka nwunye Pọtifa. **13** Mgbe nwanyị a hụrụ na Josef agbapụla, hapụ uwe ya, **14** ọ kpọrọ ndị na-eje ozi n'ezinaụlọ ya si ha, "Lee, onye Hibru a di m kpọbatara n'ụlọ a chọrọ iji anyị gwurie egwu. Ọ bjakwutere m n'ime ụlọ chọọ ka mụ na ya dinaa. E tiri m mkpu n'olu ike. **15** Mgbe ọ nūrụ ka m welitere olu m tie mkpu enyemaka m tiri, o sitere n'ime ụlọ a gbapụ, ma hapūrụ m uwe ya." **16** Nwanyị a debere uwe ahụ n'akụkụ ya ruo mgbe nna ya ukwu lọtara n'ụlọ. **17** Mgbe ahụ, ọ gwara di ya okwu ndị a si, "Onye ohu Hibru a ị kpọbataara anyị bakwutere m iji m gwurie egwu. **18** Ma mgbe m welitere olu tie mkpu enyemaka o sitere n'ụlọ gbapụ hapūrụ m uwe ya." **19** Mgbe nna ya ukwu nūrụ ihe nwunye ya gwara ya si, "Otu a ka ohu gị si meso m mmeso," o were iwe dī ọkụ. **20** Nna ukwu Josef weere ya tūnye n'ụlọ mkpọrọ, n'ebe a na-etinye ndị mkpọrọ eze Ijipt. Ma ebe ahụ Josef nọ n'ụlọ mkpọrọ, **21** Onyenwe anyị nọnyeere ya. O meere ya ebere, mekwa ka o nweta ihuoma n'ebe onyeisi ndị nche ụlọ mkpọrọ ahụ nọ. **22** Onyeisi ndị na-eche ụlọ mkpọrọ mere Josef onyeisi ndị mkpọrọ niile nọ n'ime ụlọ mkpọrọ ahụ. Josef ghọrọ onye a na-ajụ otu ihe si aga n'ime ụlọ mkpọrọ ahụ. **23** Onyeisi ndị nche ụlọ mkpọrọ ahụ enyeghikwa onwe ya nsogbu maka ihe ọbụla. N'ihi na Onyenwe anyị nọnyeere Josef, mee ka ihe ọbụla ọ na-eme gaa nke ọma.

40 Mgbe ụfọdụ oge gasiri, onye na-ebu iko ihe ọnụnụ eze Ijipt na onye na-esiri ya nri mehiere megide nna ha

ukwu, eze Ijipt. **2** N'ihia ya, Fero were iwe megide ndi ozi ya abuo ndi a, onyeisi ndi na-ebu iko ya na onye na-esiri ya nri. **3** O tinyere ha na nga, n'ulo mkporo di n'ulo onyeisi ndi nche, ebe ahụ a tbara Josef. **4** Onyeisi ndi nche mere Josef onye na-elekota ha. Ha noro n'ulo mkporo otutu ubochi. **5** Ha abuo, onye ahụ na-esiri eze nri, na onye na-ebu iko eze Ijipt, roro nro n'otu abali. Nro nke onye o bula nwere nkowa nke ya. **6** Mgbe chi boro, Josef biakwutere ha hu na ihu ha gbaruru agbaru. **7** N'ihia ya, o juru ndi ozi Fero ndi a ha na ya no n'ulo mkporo di n'ulo nna ya ukwu si ha, "Gini mere ihu unu ji gbaruo taa?" **8** Ha zara si ya, "Anyi roro nro ojo, ma onye nkowa ya adighi." Josef siru ha, "O bughi Chineke nwee ike ikowa nro? Koronu m ha." **9** Onyeisi ndi na-ebu iko kororo Josef nro ya. O siru ya, "Aroro m nro hu osisi vaini n'ihu m. **10** Osi vaini a nwere alaka ato. Mgbe m no na-ele anya, osisi vaini ahụ mara ifuru, miputa mkpuru n'uyoko n'uyoko, ha chakwaa. **11** Ebe o bu n'iko Fero di m n'aka, a ghororo m mkpuru vaini ndi a, piputa mmiri ha pine n'ime iko mmanya Fero, bunye ya ka o nuo." **12** Josef siru ya, "Nke a bu ihe nro gi putara. Alaka ato ahụ bu abali ato. **13** N'ime abali ato Fero ga-akporuta gi, mee ka i nwere onwe gi. Fero ga-enyeghachikwa gi oru gi. I ga-etinyekwa Fero iko ya n'aka dika i si eme na mbu mgbe i bu onye na-ebu iko ya. **14** Mgbe ihe gaara gi nke oma, chetakwa m, ma gosi m obioma, gwara m Fero ka o si n'ulo mkporo a weputa m. **15** O bu ntoro ka atoro m site n'ala ndi Hibru. N'otu aka ahụ, n'ebe a o dikwaghi ihe ojo o bula m mere nke kwesiri ka atunye m n'ulo

mkporo a.” 16 Mgbe onyeisi ndi na-esiri Fero nri huru na nkowa nro ahụ di mma, o siri Josef, “Mu onwe m, na nro m nke m, ebu m nkata achicha ato n’isi. 17 Nkata nke di n’elu juputara na achicha di iche iche e gheere eze, bu Fero. Ma umu nnunu bjara na-eri achicha ndi ahụ di na nkata m bu n’isi.” 18 Josef zara si ya, “Lee ihe nro gi putara. Nkata ato ahụ bu abali ato. 19 N’ime abali ato ka Fero ga-esi n’ulo mkporo kporuta gi, nye iwu ka e bepụ gi isi, kwuba gi n’elu osisi. Umu nnunu ga-erichapu anu ahụ gi.” 20 N’abali nke ato, site n’ubochi ndi a roro nro ha, Fero mere mmemme ncheta omumu ya. O kporo ndi niile na-ejere ya ozi oriri. O ziri ozi ka a gaa n’ulo mkporo kporuta onyeisi ndi na-ebunye ya iko ihe onunu na onyeisi ndi na-esiri ya nri. 21 O nyeghachiri onyeisi ndi na-ebu iko ya oru ya, weghachi ya n’onodu ya. Nwoke a bunyekwara Fero iko ya dika o si eme na mbu. 22 Ma o kwugburu onyeisi ndi na-esiri ya nri, dika Josef si kwaa nro ha. 23 Ma onyeisi ndi ahụ na-ebu iko eze echetaghị Josef. O chefuru ya.

41 O ruo mgbe afọ abuo gasiri, Fero roro nro hu onwe ya ka o guzo n’akuku mmiri Naii. 2 N’ebe ahụ, o huru ehi asaa ndi si n’osimiri Naii na-aputa. Ehi ndi a buru ibu, maa mma. Ahu ha na-akwo murumuru. Ha putara, bido ita nri n’etiti ahijia riidi. 3 N’atufughi oge, ehi asaa ozo soro ha n’azu sikwa n’osimiri Naii na-aputa. Ma ehi ndi a tara ahụ nke ukwu. Ha bu nnoo okpuku okpuku, joo njo ile anya. Ha bjara guzo n’akuku ehi ndi ahụ buru ibu. 4 Mgbe ahụ, ehi ndi a bu naani okpuku okpuku bjara richapu ehi ndi ahụ buru ibu. Mgbe nke a mere Fero

kwolitere. **5** Emesịa, Fero rahụkwara ụra ọzọ, rọọ nrọ nke ugboro abuo, hụ ogbe ọka asaa ndị miri n'otu ukwu ọka. Ogbe ọka ndị a buru ibu maa ezi mma. **6** Emesịa, ọ hụkwara ogbe ọka asaa ọzọ ka ha mịkwara n'otu ukwu ọka ahụ. Ma ndị a ọ hụrụ kpọnwụsiri akpọnwụ, fikpọkwa afikpọ. Ọ bụ ikuku si n'ọwụwa anyanwụ mere ka ha kpọnwụ. **7** Ogbe ọka ndị a fikpọrọ afikpọ loro ogbe ọka asaa ndị ahụ buru ibu. Fero kwolitere hụ na ihe ndị a bụ nrọ. **8** Mgbe chi boro, o nweghị udo na mmụọ ya. O ziri ozi kpokota ndị majiki niile, na ndị okachamara niile nke Ijipt. Fero koro ha ihe ọ roro na nrọ. Ma ọ dighi onye nwere ike ikowara ya ihe nrọ ya putara. **9** Ma n'oge ahụ, onyeisi ndị na-ebu iko jekwuuru Fero gwa ya si, "Taa ka m chetara mmehie m. **10** Oge ahụ Fero were iwe megide ndị na-ejere ya ozi, o tinyere mụ na onyeisi ndị na-esi nri n'ulo mkporo nke di n'ebe onyeisi ndị nche eze bi. **11** Onye obula n'ime anyi abuo roro nrọ n'otu abali, nrọ obula nwekwara nkowa nke ya. **12** O nwere nwokorobia onye Hibru anyi na ya no n'ulo mkporo n'oge ahụ. Ọ bụ ohu onyeisi ndị nche eze. Anyi koro ya nrọ anyi roro. Ọ kwakwara anyi ihe nrọ anyi putara nye onye obula nkowa nke nrọ ya. **13** Ihe niile mere dika o si kowara anyi. E nyeghachiri m onodu m, ma kwuba onye nke ọzọ n'osisi." **14** Ya mere Fero ziri ozi ka a kpoo Josef. E mere ngwangwa weputa ya site n'ulo mkporo ahụ. Mgbe ọ kpuchara afonụ ya, gbanwee uwe ya, ọ biakwara n'ihu Fero. **15** Fero gwara Josef si, "Aroro m nrọ ma o nweghị onye obula nwere ike ikowara m ihe nrọ m roro putara. Ma anula m na a koro gi nrọ a roro, i

nwere ike ikowa ihe nro ahụ putara.” 16 Josef zara si ya, “Enweghi m ike ikowa nro n’ike aka m. Ma Chineke ga-
 enye Fero osisa udo dika o chorọ.” 17 Mgbe ahụ, Fero
 malitere ikowara Josef nro ya. O kwuru si, “Eguzoro m
 n’akuku osimiri Nail na nro m. 18 Mgbe ahụ, ahuru m
 ehi asaa si na mmiri ahụ puta. Ehi ndi a mara abuba,
 ma gbaa agba. Ha bidokwara ita nri n’etiti ahija riidi.
 19 Emesja, a huru m ehi asaa ozọ ka ha sikwa n’osimiri
 ahụ puta. Ehi ndi a ejighi ahụ. Ha bu okpukpu okpukpu,
 jọọ njo ile anya. N’ezie, ahutubeghi m udi ehi di otu a
 n’ala Ijipt niile. 20 Ehi asaa ndi a joro njo riri ehi ndi
 ahụ buru ibu, bu ndi bu ha uzọ si n’osimiri ahụ puta.
 21 Ma mgbe ha risiri ehi ndi a, nri ahụ emeghi ka udi
 ha gbanwee. Ha dikwa otu ha di. Mgbe m husiri ihe a,
 etetara m n’ura. 22 “Mgbe m roro nro ozọ, a huru m ogbe
 oka asaa nke miri n’otu ukwu oka. Oka asaa ndi a buru
 ibu, di mma ile anya. 23 Ogbe oka asaa ozọ mikwara n’elu
 ukwu oka ahụ, ma ndi a kponwuru akponwu, fikpoka
 afikpo n’ihi n’ikuku si n’owuwa anyanwu chakporo ha. 24
 Ma oka ndi a fikporo afikpo lodara oka asaa ndi ahụ mara
 mma. Akoolara m ndi majiki ihe ndi a, ma o dighi onye
 n’ime ha nwere ike ikowara m ihe nro ndi a putara.” 25
 Mgbe ahụ, Josef siri Fero, “Nro abuo Fero roro putara
 otu ihe. Chineke esitela na nro ndi a gwa Fero ihe o na-
 aga ime. 26 Ehi asaa ndi ahụ buru ibu bu afọ asaa. Ogbe
 oka asaa ndi ahụ buru ibu bukwa afọ asaa. O bu otu nro
 ahụ, o bu ezie na i roro ya ugboro abuo. 27 Ehi asaa ndi
 ozọ ahụ di okpukpu okpukpu ndi putara mgbe ndi nke
 mbu putachara bu afọ asaa. Otu a kwa ogbe oka ndi ozọ

fìkpọrọ afìkpọ nke ikuku si n'ọwụwa anyanwụ mere ka
 ha fìkpọọ bụ afọ asaa. Ha na-egosi afọ asaa mgbe oke
 ụnwụ ga-adị. **28** “Dịka m gwara Fero na mbụ, Chineke
 egosila gị ihe ọ chọrọ ime. **29** Afọ asaa na-abịa ga-abụ afọ
 asaa mgbe nri ga-adị ukwuu n’ala Ijipt niile. **30** Emesịa
 afọ asaa oke ụnwụ ga-eso ha. Mgbe ahụ, a ga-echefu ụba
 niile nke ala Ijipt. Ụnwụ a ga-ala obodo n’iyi. **31** Agaghị
 echetakwa na e nwere oge ịba ụba ihe oriri n’ala a, n’ihi
 oke ụnwụ ahụ nke ga-eso ya ga-adị oke ukwuu. **32** Ihe
 mere Fero ji rọọ nrọ a ugboro abụọ bụ n’ihi na Chineke
 ekpebiela na ihe ndị a ga-emezuriri. Chineke ga-emekwa
 ya n’oge na-adighị anya. **33** “Ma ugbu a, ka Fero chọọ
 onye nwere ezi nghọta na amamihe. Ya mee ya onyeisi
 ọchịchị n’ala Ijipt niile. **34** Ka Fero mee nhọpụta ndị
 nlekọta ala Ijipt. Ka e debe otu ụzọ n’ime ụzọ ise nke nri
 niile a ga-enweta n’oge ahụ nri ga-adị ukwuu n’ala Ijipt.
35 Ka ha kpokọta nri niile ga-adị n’oge ịba ụba nke ihe
 oriri, nke ga-adị n’afọ ndị a na-abịa. Ka ha kpokọta ha
 n’ụlọ ichebe nri nke ga-adị n’okpuru ọchịchị Fero. Ka ọ
 bụrụ nri e debere n’obodo dị iche iche. **36** A ga-echebe
 nri ndị a nke ọma maka ndị bi n’ala a, ka ọ bụrụ nri a ga-
 eri n’ime afọ asaa ndị ahụ nke ụnwụ ga-adị n’ala Ijipt, ka
 ụnwụ ghara ibibi ala a.” **37** Ntụpụta ahụ dị mma n’anya
 Fero na ndịisi ọchịchị ya. **38** Fero jurụ ndịisi ọchịchị ya,
 “Anyị ga-achọtali onye ọzọ dika nwoke a, onye mmụọ nke
 Chineke dị n’ime ya?” **39** Ya mere Fero tughariri sị Josef,
 “Ebe Chineke kpugheere gị ihe ndị a, o nweghị onye ọzọ
 nwere ezi nghọta na amamihe dika gị. **40** Gị onwe gị ga-
 abụ onye na-elekọta ụlọeze m. Ndị m niile ga-erube isi

n'iwu obula i nyere. O bu naani n'ocheeze ka m ga-eji di ukwuu karija gi." 41 Fero gwara Josef, "Lee, emeela m gi onye nlekota ala Ijipt niile." 42 Mgbe ahụ, Fero gbaputara mgbaaka eze ya gbanye ya Josef n'aka. O yikwasikwara Josef uwe e ji ezi akwa ocha duo, nyanye ya ihe inya n'olu nke e ji oiaedo kpuo. 43 O mere ka o nyaa inyinya ugbo ya nke abuo. Ndi oti mkpu na-etikwa n'ihu ya, "Gbuonu ikpere n'ala." Otu a ka Fero si mee Josef onye na-achi ala Ijipt niile. 44 Fero gwakwara Josef si, "O bu mu onwe m bu Fero! O nweghi onye obula ga-ewelita aka maobu ukwu ya n'ala Ijipt niile ma o bughu site n'ike i nyere ya." 45 Fero guru Josef aha Zafenat-Pania. O kponyekwara ya, Asenat, nwa Potifera, onye nchujaja obodo a na-akpo On, ka o buru nwunye ya. Josef biara gazuo ala Ijipt. 46 Josef gbara iri afo ato mgbe o bidoro iguzo n'ihu Fero eze Ijipt. O si n'ihu Fero puo, malite ijeghari ebe niile n'ala Ijipt. 47 N'afu asaa ahụ nke a na-eriju afu, ala meputara nri n'ebe o di ukwu. 48 N'ime afu asaa ndi a nke nri juru ebe niile n'Ijipt, Josef chikotara nri niile nke si n'ubi, ma chekwaa ha n'ulo e wuru maka iche nri n'obodo niile ahụ. N'obodo obula, ka o na-etinye ihe oriri nke si n'ubi gbara ya gburugburu. 49 Josef chekwara oka di ukwu n'onuogugu, dika aja di n'akuku osimiri. A kwusiri igu ha onu n'hi na ha hiri nne nke ukwu nke na ha enweghi onuogugu. 50 Tupu oge unwu ahụ ebido, Asenat nwa nwanyi Potifera, onye nchujaja nke On, mutara Josef umu ndi ikom abuo. 51 Josef guru okpara ya Manase, n'hi na o siri, "Chineke emeela ka m chefuo ahuhu m niile, mekwa ka m chefuo ndi ezinaulo nna m." 52 Josef guru nwa ya

nke abụọ Ifrem. Ọ sịrị, “N’ihi na Chineke emeela ka m mịa mkpụrụ n’ala nke ahụhụ m.” 53 Afọ asaa nke ụba nri nke dịrị n’ala Ijịpt mechara gabiga. 54 Afọ asaa nke ụnwụ bidoro b́awa d́ka Josef kwuru. Ụnwụ nọ n’obodo niile, ma n’ala Ijịpt niile nri d́. 55 Ka agụ jidere ala Ijịpt niile, nd́ mmadụ tikuru Fero ka o nye ha nri. Ma Fero gwara nd́ Ijịpt niile, “Jekwurunụ Josef. Ihe ọb́la ọ gwara unu meenụ ya.” 56 Mgbe ụnwụ ahụ gbasara ruo n’akụkụ niile nke ala ahụ, Josef meghepụrụ ụlọ ichebe nri niile bido iresi nd́ Ijịpt nri, n’ihi na ụnwụ ahụ d́ njọ n’ala Ijịpt niile. 57 Mba niile b́ara Ijịpt ịzụ nri site n’aka Josef n’ihi na ụnwụ ahụ d́ njọ n’ụwa niile.

42 Ugbu a, Jekọb nūrụ na ọka d́ n’Ijịpt. Ọ sịrị ụmụ ya, “Kedụ ihe anyị jiri nọrọ na-eleŕta onwe anyị anya” 2 Ọ sịrị, “Lee anūrụ m na ọka d́ n’Ijịpt. Gbadatanụ n’ebe ahụ źtara anyị ọka ka anyị d́ ndụ ghara ịnwụ.” 3 Ụmụnne Josef iri nd́ ahụ gbadara Ijịpt ịźta ọka. 4 Ma Jekọb ekwegh́ ka Benjamin nwanne nta Josef soro ha gaa, n’ihi na ọ tūrụ egwu na ihe ndaba ọjọọ nwere ike ịb́akwasị ya. 5 Otu a, ụmụ Izrel so n’ot́t́ nd́ ọzọ nd́ jekwara ịzūrụ nri n’Ijịpt, n’ihi na ụnwụ ahụ d́ njọ n’ala Kenan. 6 N’oge a, Josef na-ach́ ala Ijịpt, b́rụkwa onye iresi nd́ obodo ọka d́ n’aka. Ya mere, mgbe ụmụnne Josef rutere, ha b́ara hulata kpọọ isiala nye Josef. 7 Mgbe Josef hūrụ ụmụnne ya, ọ matara nd́ ha b́. Ma ọ kpára agwa d́ka onye na-amagh́ ha, gwa ha okwu n’olu ike, sị ha, “Ebee ka unu si b́a?” Ha zara, “Anyị si ala Kenan b́a. Anyị b́ara ịzūrụ nri.” 8 Josef matara ụmụnne ya, ma ha onwe ha amatagh́ onye ọ b́. 9 Josef chetakwara nrọ nd́ ahụ ọ

rọrọ banyere ha. Ọ gwara ha okwu sị ha, “Unu bụ ndị nnyocha. Ịchọpụta adighị ike ala anyị mere unu ji bịa.”

10 Ha zara sị, “Nna anyị ukwu, anyị bụ ndị ohu gị bịara ịzurụ nri. **11** Anyị niile bụ ụmụ otu nna. Ndi ohu gị bụ ndị kwesiri ntụkwasị obi. Anyị abughị ndi nnyoputa.” **12** Ma Josef gwara ha sị, “Mba! Unu bịara ịchọpụta akukụ obodo anyị nke a na-echezighị nke oma.” **13** Ha zara sị ya, “Ndi ohu gị di ụmụnne iri na abụọ. Ọ bụkwa otu nna mụrụ anyị niile. Nna anyị na nwanne anyị nta, onye ikpeazu ọ mụrụ nọ na Kenan ugbu a. Ma otu onye n’ime anyị anwụọla.” **14** Josef sịrị, “Ihe unu na-akọ na-egosi na unu bụ ndi nnyoputa, dika m gwara unu. **15** Nke a ka a ga-eji anwale unu. N’aha Fero di ndu, unu agaghị esi n’ebe a laa tutu nwanne unu nke nta ahụ abia n’ebe a. **16** Zipunụ otu onye n’ime unu ka ọ gaa kpota nwanne unu nwoke. Ma aga m etinye ndi fọdurụ n’ulo mkporo, tutu m chọputa ma ihe unu kwuru ọ bụ eziokwu maobu ugha. Ọ buru ugha n’ezie, dika Fero na-adi ndu, unu bụ ndi nnyoputa.”

17 O tinyere ha niile n’ulo mkporo, hapu ha n’ebe ahụ abali atọ. **18** Josef gwara ha, n’ubochi nke atọ, “Nke a bụ ihe unu ga-eme ma di ndu, n’ihi na abụ m onye na-atu egwu Chineke. **19** Ọ buru na unu bụ ndi ezi mmadu, ka otu onye n’ime unu nodu n’ebe a, n’ulo mkporo, ka ndi fọdurụ buru oka bulaara ndi ezinaulo unu nọ n’agu. **20** Ma kpotarany m nwanne unu nke nta n’ebe a, nke a ga-egosi na okwu unu bụ eziokwu, na unu agaghikwa anwu.”

Ha mere otu a. **21** Ha gwaritara onwe ha okwu sị, “N’ezie, ọ bụ n’ihi nwanne anyi nwoke ka ahuhu ndi a ji abiakwasị anyi. Anyi huru obi mgbawa ya, mgbe ọ na-ariọ ka anyi

chebe ndụ ya, ma anyị egeghị ya ntị. Ọ bụ nke a mere mmekpa ahụ ndị a ji bjakwasị anyị ugbu a.” 22 Ruben zara sị ha, “Ọ bụ na mụ agwaghị unu sị unu hapụ imejọ nwantakiri ahụ, ma unu egeghị ntị? Ugbu a, anyị na-asa ajụjụ banyere ọbara ya.” 23 Ha amataghị na Josef na-anụ ihe ha na-okwu, n’ihi na onye nsughari okwu nọ n’etiti ha. 24 O sitere n’ebe ha nọ tugharia gaa kwaa akwa. Ọ loghachikwutere ha ọzọ gwakwa ha okwu. O si n’etiti ha kpoputa Simion kee ya agbụ ka ha na-ele ya anya. 25 Josef nyere iwu ka e kpojuo ọka n’akpa ha, tinyekwara onye ọbụla ego ọ kwurụ n’akpa ya. Ọ nyere iwu ka e nye ha ihe ha ga-eri n’uzọ. Mgbe e mesiri ihe ndị a, 26 ha bokwasiri inyinya ibu akpa ọka ha n’otu n’otu. Ha hapurụ Ijipt lawa. 27 Mgbe ha ruru ebe ha nọrọ onodu abali, otu n’ime ha meghere akpa ya ka o nye inyinya ibu ya ọka, ọ huru ego ya n’onu akpa ya. 28 Ọ gwara umunne ya sị, “Lee, e tighachiri ego m kwurụ. Lee ya n’akpa ọka m.” Ike gwurụ onye ọbụla n’ime ha. Site n’ahụ ima jijiji ha leritara onwe ha anya sị, “Gini bụ ihe a Chineke mere anyi?” 29 Mgbe ha lakwutere nna ha Jekob n’ala Kenan, ha koro ya ihe niile dakwasiri ha. Ha gwara ya sị, 30 “Nwoke na-achi ala ahụ gwara anyi okwu n’olu ike. O mesoro anyi mmeso dika anyi bu ndi bira inyochaputa obodo ha. 31 Ma anyi gwara ya sị, ‘Anyi bu ndi kwesiri ntukwasị obi, ndi na-abughị ndi nnyoputa obodo. 32 Anyi di umunne iri na abuo ndi nwere otu nna. Otu n’ime anyi anokwaghi, ma nke ntakiri na nna anyi no na n’ala Kenan taa.’ 33 “Mgbe ahụ, nwoke a, onye na-achi ala ahụ, siri anyi, ‘Nke a ka m ga-eji mata ma unu bu ndi ezi mmadu. Hapurunu m otu

nwanne unu. Burunu ọka, bulaara ndi ezinaulo unu aguu na-agugbu. **34** Ma kpotara m nwanne unu nke nta. Mgbe ahụ ka m ga-ama ihe unu bu. Ma unu bu ndi nnyoputa maobu ndi ezi mmadu. Mgbe ahụ, aga m ahapuru unu nwanne unu. Unu ga na-azukwa ahia n'ala a.” **35** Mgbe ha bidoro iwuputasi oka di n'akpa ha, lee, n'ime akpa oka onye obula, a chotara ego o kwuru n'akpa ya. Mgbe ha na nna ha huru ego ndi a, ha turu egwu. **36** Ya mere, nna ha Jekob gwara ha si, “Unu agbawala m aka umu. Josef anoghi, Simion anokwaghi. Ma unu na-achọ iwezuga Benjamin. Naani m ka ihe niile ndi a na-emegide!” **37** Mgbe ahụ, Ruben gwara nna ya si, “I nwere ike gbuo umu m ndi ikom abuo ma o buru na m akpoghachighi Benjamin. Tifee ya n'aka m, aga m akpoghachikwara gi ya.” **38** Ma Jekob sirị, “Nwa m agaghi eso unu gaa. N'ihina nwanne ya anwula, o bukwa naani ya ka o foduru. O buru na nsogbu ezute ya n'uzo n'ije a, unu ga-eme ka m jiri isi awo m laa n'ili n'onodu mwute.” (Sheol h7585)

43 Ma unwu a siri oke ike n'ala ahụ n'oge a. **2** O ruo, mgbe ha richara nri ha zutara n'Ijipt, nna ha gwara ha si, “Jeghachinu, zutara anyi ntakiri nri.” **3** Juda gwara nna ya bu Jekob si, “Nwoke ahụ dosiri anyi aka na nti ike si, ‘Unu agaghi ahụ ihu m ma o buru na nwanne unu esoghi unu bia.’ **4** O buru na i ga-edunyere anyi nwanne anyi, anyi ga-agbada gaa zutara gi nri. **5** Ma o buru na i gaghi edunyere anyi ya, anyi agaghi agbada, n'ihina nwoke a sirị anyi, ‘Unu agaghi ahụ ihu m ma o buru na nwanna unu esoghi unu.’” **6** Mgbe ahụ Izrel sirị, “Gini mere unu ji wetara m nsogbu di otu a, site n'igwa nwoke ahụ na unu

nwere nwanne ọzọ.” 7 Ha zara si, “Nwoke a juru anyi ajuju di iche iche banyere onwe anyi, na ndi ezinaulo anyi. O si, ‘Nna unu, o di ndu ugbo a? Unu nwere nwanne ọzọ?’ Ya mere, anyi zara ajuju niile. O nweghi otu anyi siri mara na o ga-asị anyi kpota nwanne anyi.” 8 Mgbe ahụ, Juda siri nna ya Izrel, “Dunye m nwantakiri a ka anyi bilie gawa, ka anyi di ndu ghara inwu, ma anyi onwe anyi, ma gi, ma umuntakiri anyi. 9 Aga m eji onwe m gbaa ebe n’ihi ya. I nwere ike itife ya n’aka m. O buru na m akpotaghachighi ya, kpobata ya n’ihu gi, mgbe ahụ, ita uta buru nke m n’ihu gi, n’ubochi ndu m niile. 10 A si nnoo na anyi egbughi oge niile a, anyi gaara aga ma lotakwari ugboro abuo.” 11 Mgbe ahụ nna ha Izrel gwara ha si, “O buru na o ga-adiri otu a, gini ozo ka anyi ga-eme. Kama mgbe unu na-aga, werenu n’akpa unu onyinye inata ihuoma nke bu ihe niile kachasi mma nke si n’ala a welara nwoke a. Werenu nwantinti mmanu otite, na nwantinti mmanu anu, ha na uda di iche iche, na eso osisi maa, na akụ, na alumon. 12 Werekwanu ego okpukpu abuo n’aka unu. Weghachirinu ya ego ahụ e tinyere n’onu akpa unu, eleghi anya o bu n’ohihie anya ka ha ji tinye ya. 13 Ngwa, kporonu nwanne unu nwoke bilienu laghachikwurunu nwoke ahụ. 14 Ka Chineke Onye puru ime ihe niile, mee ka nwoke ahụ nwee obi ebere n’ebe unu no. Ya meekwa ka o nwee ike ihapuru unu nwanne unu Simion na Benjamin ka ha soro unu lota. O burukwanu uche Chineke na m ga-agbara aka umu, ya mee dika o si choo.” 15 Ya mere, ndi ikom ahụ weere onyinye ndi a, na okpukpu ego abuo n’aka, ma kporokwa

Benjamin. Ha biliri ije. Garuo Ijipt, ma guzo n'ihu Josef.

16 Mgbe Josef lepuru anya hu Benjamin n'etiti ha, o gwara onye na-elekota ulo ya si, "Duru ndi ikom ndi a gaa n'ulo. Gbuo anu, kwadoo nri, n'ihu na ndi a ga-eso m rie nri ehie." **17** Odibo a mere dika Josef ziri ya. O duuru ndi ikom ndi ahụ gaa n'ulo Josef. **18** N'oge a, mgbe a kpobatarara ha n'ulo, ndi ikom ndi ahụ turu ujo, n'ihu na a kpobatarara ha n'ime ulo Josef. Ha siri, "O bu n'ihu ego ahụ e tighachiri n'akpa anyi n'oge mbu ka e ji kpobata anyi, ka o nwee ike ichota uzọ o ga-esi megide anyi, mesie anyi ike, si otu a were anyi na inyinya ibu anyi dika ndi ohu ya." **19** Ha bjaruru odibo Josef ahụ nso gwa ya okwu n'onu uzọ ulo ahụ. **20** Ha siri ya, "Nna anyi ukwu, anyi bjara ebe a n'oge mbu izu ihe oriri. **21** Ma, mgbe anyi rutere ebe anyi noro onodu abali, anyi meghere akpa anyi, choputa ego anyi kwuru n'ihu nri ahụ anyi zuru ka o di n'onu akpa anyi n'otu na otu. E sepukwaghi ya ihe o bu. Ya mere, anyi weghachiri ya n'oge a. **22** Anyi jikwa ego ozọ anyi ga-aji zuo ihe oriri. Ma anyi amaghi onye tinyere ego ahụ n'ime akpa anyi." **23** Odibo ahụ zara si ha, "Udo diri unu, unu atula egwu, n'ihu na Chineke unu, na Chineke nna unu enyela unu aku zoro ezo n'ime akpa unu. Ego unu kwuru ruru m aka." Mgbe ahụ, o hapuru ha gaa kpopta Simion. **24** N'oge ahụ, odibo ahụ duuru ndi ikom ndi ahụ bata n'ulo Josef, nye ha mmiri ha ji saa ukwu ha. O nyekwara inyinya ibu ha nri. **25** Mgbe ahụ, umu Jekob kwadoro onyinye inata ihuma ha ji bia, nke ha ga-enye Josef ma o bata n'etiti ehie, n'ihu na ha anula na ha ga-eri nri n'ebe ahụ. **26** Mgbe Josef lotara ulo,

ha wetaara ya onyinye dị n'aka ha, daa n'ala, kpọọ isiala nye ya. **27** Josef juru ha ajuru banyere odimma ha, juokwa ha si, "Agadi nna unu, nke unu gwara m ihe banyere ya, ahụ ọ dikwa ya? Ọ ka dikwa ndu." **28** Ha zaghachiri si ya, "Ahụ dị ohu gi bu nna anyi. Ọ ka no ndu." Ha hulatarara isi ha, kpọọ isiala nye ya. **29** Mgbe Josef welitere anya ya elu hu nwanne ya Benjamin, onye bu nwanne afo ya, ọ juru ha ajuru si, "Onye a ọ bu nwanne unu nke nta ahụ unu gwara m ihe banyere ya?" Tupu ha asaa ya ihe obula, o lere Benjamin anya si ya, "Ka amara Chineke diri gi, nwa m nwoke." **30** Mgbe ahụ kwa Josef mere osiso puo n'ezichi ebe ọ ga-akwa akwa n'ihu na ohuhu ọ huru nwanne ya anya ozọ meturu ya nnoo n'obi. Ọ puru banye n'ime ulo ya kwaa akwa. **31** Emesja, ọ sara ihu ya, puta, jisie onwe ya ike nye odibo ya iwu ka o bute nri ahụ. **32** Ha doziiri ya nri nke ya iche, doziekwara umunne ya nri nke ha iche. Otu a kwa, ha dozikwara ndi Ijipt ya na ha n'eriko nri, nri nke ha iche. N'ihu na ọ bu ihe aru n'anya ndi Ijipt na ha na ndi Hibru ga-erikota nri onu. **33** Ma mgbe e nyere ha onodu n'ihu Josef, e mere ka ha nodu dika ha si toto ibe ha. Nke okpara buru uzọ nodu, onye na-eso ya anodukwa. Otu a ka ha niile siri nodu ruo n'onye ikpeazu n'ime ha. Ha leritara onwe ha anya n'ihu na o juru ha anya. **34** O sitekwara na nri e doziri ya nyebinye ha nri. Nri e nyere Benjamin di ukwu okpukpu ise karja nri nke e nyere ha niile. Ha na ya riri, nuokwa n'uju.

44 Mgbe ahụ Josef nyere odibo no n'ulo ya iwu si, "Gbajuo akpa ndi ikom ndi a nri. Tinyere ha nri nke onye obula n'ime ha nwere ike ibu, tinyekwa ego nke

onye ọbụla n'ime ha kwurụ n'ọnụ akpa ya. **2** Ma tinye iko ọlaọcha m n'ime ọnụ akpa onye nke nta n'ime ha. Tinyekwa ego ọ kwurụ n'ihhi nri ọ zuru n'ime akpa ya.” Odibo a mere dika Josef gwara ya. **3** Mgbe chi boro, ha zipuru ndi ikom ndi a, ha na inyinya ibu ha. **4** Mgbe ha ji naani ihe nta gafee obodo ahụ, Josef gwara odibo ya si, “Bilie, chuso ndi ikom ndi ahụ oso. I zute ha, si ha, ‘Gini mere unu ji were ihe ojojo kwughachi ihe oma? **5** Gini mere unu ji zuru iko ọlaọcha nna m ukwu, iko o ji anu ihe onunu na nke o ji aju ase? Unu emeela ihe ojojo n'ihhi ihe a unu mere.” **6** Mgbe odibo ahụ zutere ha, ọ gwara ha ihe ndi a. **7** Ma ha zara si ya, “Nna anyi ukwu, gini mere i ji ekwu udi okwu ndi a? Ihe aru ka ọ bu anyi ime ihe di otu a. **8** Lee, ego anyi chotara n'ọnụ akpa anyi ka anyi sitere n'ala Kenan weghachi. Olee otu anyi ga-esi zuru ọlaedo maobu ọlaọcha site n'ulo nna gi ukwu? **9** Onye ọbụla n'ime anyi a chotara iko a n'aka ya ga-anwu. Anyi onwe anyi ga-aghoru nna anyi ukwu ndi ohu.” **10** Odibo ahụ zara si ha, “Ka ọ diri dika unu kwuru. Onye ọbụla a chotara ya n'aka ga-abu ohu m. Ma ndi a naachotaghi ya n'aka ha enweghi ita uta ọbụla.” **11** Ha mere ngwangwa, onye ọbụla todatara akpa ya. Onye ọbụla kwa meghere akpa ya. **12** Odibo ahụ malitere n'onye ukwu n'etiti ha choo rute n'onye nta. Ọ bu n'akpa Benjamin ka a chotara iko ahụ. **13** Mgbe ahụ, ha dowara uwe ha n'ihhi mwute. Onye ọbụla n'ime ha tighachiri ibu ya n'elu inyinya ibu ya. Ha niile bidokwara ilaghachi azu n'obodo ha si putu. **14** Mgbe Juda na umunne ya loghachiri n'ulo Josef, ha huru Josef ka ọ no n'ebe ahụ. Ha dara n'ala n'ihu

ya. **15** Ma Josef juru ha si, “Gini bu ihe a unu mere? O bu na unu amataghi na onye dika m nwere ike imata onye zuru iko m?” **16** Ya mere Juda si ya, “Gini ka anyi ga-ekwu? Olee otu anyi ga-esi gosi n’aka anyi di ocha? Chineke ekpugheela ikpe omuma ndi ohu gi. Lee, anyi bukwa ndi ohu onyenwe m. Anyi onwe anyi, tinyekwara onye a chotara iko ahụ n’aka ya.” **17** Ma Josef sirị, “O ga-aburu m ajọ omume ime ihe di otu ahụ. Naani nwoke ahụ a chotara iko ahụ n’akpa ya bu onye ga-abu ohu m. Ma unu onwe unu nwere ike laa n’udo jekwuru nna unu n’udo.” **18** Juda jekwuuru ya, si, “Biko, onyenwe m, kwere ka ohu gi gwa gi okwu. Ewesola mu bu ohu gi iwe n’ihi na i no onodu di ka Fero. **19** Onyenwe m, o bu gi juru ndi ohu gi ajuju si, ‘Unu nwere nna maobu nwanne?’ **20** Anyi zara si, ‘Anyi nwere nna onye bu agadi, na otu nwa nwoke o mutara n’agadi ya. Nwanne nwantakiri nwoke a anwula, ya mere naani otu a foduru n’ime umu nke nne ha mutara. Nna ya hukwara ya n’anya.’ **21** “Mgbe ahụ, i si ndi ohu gi, ‘Kpota nwantakiri a ka m hu ya anya.’ **22** Ma anyi gwara onyenwe m si na ‘Nwata a apughi ihapu nna ya, n’ihi na nna ya ga-anwu ma o buru na o hapu ya.’ **23** Ma i gwara ndi ohu gi si, ‘Unu agaghi ahụ ihu m anya ozọ, ma o buru na nwanne unu a esoghi unu gbadata.’ **24** Mgbe anyi lakwuuru ohu gi bu nna anyi, anyi gwara ya okwu onyenwe m kwuru. **25** “Mgbe nna anyi gwara anyi si, ‘Laghachi gaa zuta nri,’ **26** anyi gwara ya na, ‘Anyi agaghi agbada ma o buru na nwanne anyi nta agaghi eso anyi. N’ihi na anyi enweghi ike ihu nwoke ahụ anya, ma o buru na nwanne anyi nta esoghi anyi.’ **27** “Oge ahụ,

ohu gi bu nna anyi siri anyi, 'Unu maara na nwunye m muuru m umu nwoke abuo. 28 Otu n'ime ha funariri m, mgbe anu ohia dokasiri ya iperipe na iperipe. Ruo ugbo a, ahubeghi m ya anya. 29 O buru na unu anapukwa m onye nke a, si otu a mee ka ihe ojoo zute ya, o putara na unu ga-eme ka m jiri isi awo m laa n'ili n'onodu obi ojoo?' (Sheol h7585) 30 "Ya mere, o buru na m alaghachikwute ohu gi, bu nna anyi, ma nwantakiri a esoghi anyi, ebe o bu na e kekotara ndu nna anyi na ndu nwantakiri a, 31 mgbe o ga-ahu na nwantakiri a esoghi anyi, o ga-anwu. Mgbe ahụ, anyi bu ndi ohu gi, ga-eme ka nna anyi jiri isi awo laa n'ili n'onodu obi ojoo. (Sheol h7585) 32 Biko, onyenwe m, eji m ndu m zoro nna m ebe na m ga-elezi nwantakiri a anya. Asi m ya, 'O buru na m akpoghachighi nwantakiri a nye gi, ka ita uta buru nke m n'ihu gi bu nna m n'ubochi niile nke ndu m.' 33 "Ya mere ugbo a, biko, ka ohu gi nodu dika ohu onyenwe m n'onodu nwantakiri a, ka nwantakiri a soro umunne ya laghachikwuru nna anyi. 34 Aga m esi ana laghachikwuru nna m ma o buru na mu na nwantakiri a esoghi? Enweghi m ike ilekwasị ihe ojoo ga-adakwasị nna m anya."

45 N'oge a, Josef enwekwaghi ike ijite onwe ya aka n'ihu ndi na-ejere ya ozi. O welitara olu si, "Zipunu onye obula site n'ebe m no." Ya mere, o nweghi onye ya na Josef no mgbe o koro umunne ya onye o bu. 2 O tiri mkpu akwa nke ndi Ijpt nuru, na nke ndi ulo Fero nukwara. 3 Josef gwara umunne ya si, "Mu onwe m bu Josef. Nna m o ka no ndu ugbo a?" Ma umunne ya enweghi onu ha ji asa ya, n'ihu na oke egwu jidere ha n'ihu ya. 4 Mgbe ahụ,

Josef siri umunne ya, “Biko, bianu m nso.” Mgbe ha biara ya nso, o siri ha, “Abu m nwanne unu, Josef, onye unu rere ree gaa Ijipt. **5** Ma otu o di, ka o ghara iwute unu, unu atakwala onwe unu uta n’ihi orure unu rere m. N’ihi na o bu n’ihi ichebe ndu unu ka Chineke ji buru uzọ zite m n’ebe a. **6** Oge unwu agwuchabeghi. O bu ezie na afo abuo nke oke unwu agafeela, ma o foduru afo ise ozo n’ihu, oge a na-agaghi ako ihe obula n’ala, maobu iwere ihe obula n’ubi. **7** Chineke zitere m ka m buru uzọ bia n’ebe a n’ihi ime ka ndu foduru unu n’uwa, na izoputa ndu unu site n’uzo nnaputa di oke egwu. **8** “Ya mere, o bughu unu zitere m n’ebe a, kama o bu Chineke. Ya onwe ya emeela ka m ghororo Fero nna, na onyeisi ezinaulo ya niile, na onye na-achi ala Ijipt niile. **9** Ugbu a, meenu ngwa lakwuru nna m, si ya, ‘Ihe ndi a ka Josef nwa gi nwoke kwuru, Chineke emeela m onye na-achi Ijipt niile. Egbula oge ibiakwute m. **10** I ga-ebi n’ala Goshen, ka i nwee ike ino m nso, gi na umu gi, na umu umu gi, na igwe ewu na aturu gi, na igwe ehi gi, na ihe niile i nwere. **11** N’ebe ahụ ka m ga-enyekwa gi ihe i chororo, n’ihi na unwu afo ise ka di n’ihu na-abia. O buru na i meghi otu a, gi na ezinaulo gi na ihe niile bu nke gi ga-ada ukpa.’ **12** “N’ezie, anya unu na n’anya nwanne m Benjamin, ahula na mu onwe m ji onu m na-agwa unu okwu ndi a. **13** Unu ga-akororo nna m maka nsopuru niile a na-enye m n’ala Ijipt na ihe niile unu huru. Kpotakwanu nna m osijiso ebe a.” **14** Ugbu a, o dakwasiri n’olu Benjamin, nwanne ya, kwaa akwa. Benjamin jidekwara ya n’olu kwaa akwa. **15** Emesia, o suturu umunne ya niile onu, bekwasikwa

ha akwa. N'ikpeazu, umunne ya kpanyeere ya uka. **16** Mgbe akuko a ruru ulo Fero na umunne Josef bira, o toro Fero na ndisi ozi niile ya utu. **17** Fero gwara Josef si ya, "Gwa umunne gi, ka ha mee ihe otu a, ha bokwasị inyinya ibu unu ibu laghachikwa n'ala Kenan. **18** Ha ruo, ha kpota nna gi, na ezinaulo ha, ka ha loghachikwute m n'ala Ijipt. N'ih na aga m enye ha ala kachasi mma n'Ijipt. Ha onwe ha ga-erikwa uru ala ahụ. **19** "Gwakwa umunne gi okwu si ha, 'Sitenu n'ala Ijipt were ugboala, nke unu ga-eji budata ndi nwunye unu na umuntakiri unu. Dutekwanu nna unu. **20** Unu esogbula onwe unu banyere ngwa ulo unu, n'ih na ihe niile di mma n'ala Ijipt bu nke unu.'" **21** Ya mere umu Izrel mere ihe ndi a. Josef nyere ha ugboala dika Fero nyere n'iwu. O nyekwara ha nri ha ga-eri n'uzo. **22** O nyere onye o bua n'ime ha uwe mgbanwe oheru, ma o nyere Benjamin nari shekel olocha ato, na uwe mgbanwe ise. **23** O zipuru nna ya ihe ndi a: inyinya ibu iri ndi e bokwasiri ihe mara mma niile si n'ala Ijipt, na nne inyinya ibu iri ndi e bokwasiri oka na achicha, na ihe ndi ozo di iche iche, n'ih ije ya. **24** O zipuru umunne ya. Ma oge ha na-acho ihapu ya, o gwara ha si, "Unu esekwala okwu n'uzo." **25** Mgbe ahụ, ha hapuru ala Ijipt mecha rute ala Kenan, biakwute Jekob nna ha. **26** Ha gwara ya si, "Josef ka no ndu. N'ezie, o bu ya na-achi ala Ijipt niile." Ma o siiri Jekob ike inabata akuko a. O kwenyeghi na o bu eziokwu. **27** Ma mgbe ha gwasiri ya ihe niile Josef gwara ha, mgbe o hukwara ugboala niile Josef zitere ka e jiri bute ya, mmuo nna ha Jekob loghachiri. **28** Mgbe ahụ Izrel kwuru si, "Ekwetala

m! Josef nwa m ka di ndu. Aga m aga hu ya anya tupu m nwuo.”

46 Izrel biliri ije, ya na ihe niile o nwere rute Biasheba. Ebe a, o churu aja nye Chineke nke nna ya Aizik. **2** Chineke gwara Izrel okwu n'ohu nke abali. O siri, “Jekob! Jekob!” O zara si, “Lee m n'ebe a.” **3** Chineke gwara ya si, “Abu m Chineke, Chineke nke nna gi. Atula egwu igbada Ijipt n'ih na aga m eme gi ka i ghoo mba di ukwu n'ebe ahụ. **4** Mu onwe m ga-eso gi agbada n'ala Ijipt. Mu onwe m ga-akpolatakwa gi ozo. Josef n'onwe ya ga-eji aka ya ekpuchikwa gi anya.” **5** Jekob mechara si na Biasheba puta. Umụ Izrel kuuru Jekob nna ha, na umuaka ha na ndi nwunye ha, kubanye n'ugbala ahụ Fero zitere ka ha ji bute ya. **6** Ha buuru anu ulo ha niile, na ihe onwunwe ha niile, nke ha kpatara n'ala Kenan, gaa Ijipt. Jekob na agburu ya niile so. **7** Umụ ya ndi ikom niile, na umu umu ya ndi ikom niile, na umu ya ndi inyom niile, na umu umu ya ndi inyom niile, na ndi niile bu mkpuru afo ya, ka o kporo gaa Ijipt. **8** Ndi a bu aha umu ndi ikom Izrel, ya bu Jekob na umu umu ya, ndi sooro ya gaa Ijipt. Ruben, okpara Jekob **9** Umụ ndi ikom Ruben bu, Hanok, na Palu, na Hezron na Kami. **10** Umụ ndi ikom Simion bu, Jemuel, na Jamin, na Ohad, na Jakin, na Zoha, na Shaul. Nne Shaul bu nwanyi Kenan. **11** Umụ ndi ikom Livayi bu, Geshon, na Kohat, na Merari. **12** Umụ ndi ikom Juda bu, Ia, na Onan, na Shela, na Perez, na Zera. Ma Ia na Onan nwuru n'ala Kenan. Umụ ndi ikom Perez bu, Hezron na Hamul. **13** Ma umu ndi ikom Isaka bu, Tola, na Puva, na Jashub, na Shimron. **14** Umụ ndi ikom Zebulon

bụ, Sered, na Elon, na Jaliil. **15** Ndi a bu umu ndi ikom Lia muru Jekob n'ala Padan Aram. O mutakwara otu nwan yi aha ya bu Daina. Umu ndi ikom na ndi inyom ndi a di iri ato na ato. **16** Umu ndi ikom Gad bu, Zefon, na Hagi, na Shuni, na Ezbon, na Eri, na Arodi na Areli. **17** Umu ndi ikom Asha bu, Imna, Ishva, Ishvi na Beriya. Nwanne ha nwan yi bu Sera. Umu Beriya bu, Heba na Malkiel. **18** Ndi a bu umu a muru Jekob site na Zilpa, odibo nwan yi ahụ Leban kponyere Lia nwa ya nwan yi. Ha di iri na isii n'onuogu. **19** Umu ndi ikom Jekob site na Rachel nwunye ya bu, Josef na Benjamin. **20** N'ala Ijpt, a muru Josef Manase na Ifrem, site na nwunye ya Asenat nwa nwan yi Potifera, onye nchaja nke On. **21** Umu ndi ikom Benjamin bu, Bela, Beka, Ashbel, Gera, Neeman, Ehi, Rosh, Mupim, Hupim na Aad. **22** Ndi a bu ndi ikom nke Rachel muru Jekob. Ha di iri na ano. **23** Nwa nwoke nke Dan muru bu, Hushim. **24** Umu ndi ikom Naftali bu, Jaziil, na Guni, na Jeza, na Shilem. **25** Ndi a bu umu ndi ikom a muru Jekob site na Bilha, odibo nwan yi ahụ Leban kponyere nwa ya nwan yi Rachel. Ha niile di asaa. **26** Ya mere, ndi niile so Jekob gaa Ijpt, ndi bu umu umu ya, na-aghị ndi nwunye umu Jekob niile, di iri mmadu isii na isii. **27** Tinyere umu ndi ikom abuo amutara nye Josef n'Ijpt, ndi si n'ezinaulo Jekob gara Ijpt di iri asaa. **28** Jekob zipuru Juda ka jekwuru Josef ijuta ya uzo Goshen. Mgbe ha rutere n'ala Goshen, **29** Josef kwadoro inyinya ugo ya gawa Goshen izute nna ya Izrel. Mgbe Josef biara n'ihu nna ya, o makuru ya, bee akwa ogologo oge. **30** Izrel gwara Josef si, "Ugbu a ejikerela m inwu, ebe m huru ihu

gị anya ọzọ, mata na ị ka dị ndụ.” **31** Mgbe ahụ, Josef gwara ụmụnne ya na ndị ezinaụlọ nna ya niile sị, “Ka m gaa kọrọ Fero. Ka m gaa sị ya, ‘Ụmụnne m na ezinaụlọ nna m, ndị bi n’ala Kenan abịakwutela m. **32** Ha bụ ndị ọzụzụ atụrụ, ndị na-elekọta anụ ụlọ. Ha chị igwe ewu na atụrụ ha, na igwe ehi ha, na ihe niile ha ji biri.’ **33** Ya mere, ọ bụrụ na Fero akpọ unu jụọ unu ajujụ sị, ‘Gịnị bụ ọrụ aka unu?’ **34** Unu ga-asị ya, ‘Ndị ohu gị bụ ndị ọzụzụ anụ ụlọ site na mgbe anyị bụ ụmụnta, dika nna nna anyị ha bụ.’ Mgbe ahụ, ọ ga-ekwe ka unu biri n’ala Goshen. N’ihi na ndị niile na-azụ ewu na atụrụ bụ ndị akpọrọ asị n’ala Ijpt.”

47 Josef gara gwa Fero sị, “Nna m na ụmụnne m ejirila igwe ewu na atụrụ ha, igwe ehi ha na ihe niile ha nwere site n’ala Kenan bịa n’ebe a. Ha nọ n’ala Goshen.” **2** Mgbe ọ gara igwa Fero okwu, o duuru mmadụ ise n’etiti ụmụnne ya ndị ikom gosi ha Fero. **3** Fero juru ụmụnne ya ajujụ sị ha, “Gịnị bụ ọrụ aka unu?” Ha zara sị ya, “Ndị ohu gị bụ ndị ọzụzụ atụrụ dika nna nna anyị ha.” **4** Ha kwukwara sị, “Anyị bịaara inọ dika ọbịa n’ala a n’ihi na ụnwụ a siri oke ike n’ala Kenan. O nweghị nri igwe ewu na atụrụ anyị nwere iri n’ala ahụ. Ya mere, anyị na-arịọ ka i nye ndị ohu gị ike ka ha biri n’ala Goshen.” **5** Fero gwara Josef sị, “Nna gị na ụmụnne gị abịakwutela gị. Ha biri n’ala Goshen. **6** Ala Ijpt dika gị n’ihu. Họrọ ebe ọbụla masiri gị nke dika ezi mma nye nna gị na ụmụnne gị ka ha biri. Ka ha biri na Goshen. Ọ bụrụkwa na ị maara ndị ikom n’etiti ha ndị nwere ike, mee ha ndị na-elekọta igwe anụ ụlọ m.” **7** Josef kpọtara nna ya Jekob, mee ka o

guzo n'ihu Fero. Jekob nọ n'ebe ahụ gozie Fero. **8** Fero juru Jekob si, "Ị gbaala afọ ole ugbu a?" **9** Jekob zara Fero si ya: "Ebiela m dika onye obia nari afọ na iri afọ ato. Onuogugu afọ ndi a ehighi nne, ma ha juputara n'ahuhu na nsogbu. Ma a norubeghi m onuogugu afọ nna m ha gbara mgbe ha biri n'üwa dika obia." **10** Jekob goziri Fero, site n'ihu ya puo. **11** Ya mere, Josef mere ka nna ya na umunne ya biri n'ala Ijipt. O nyere ha ala kachasi mma n'ala ahụ na mpaghara Ramesis, dika Fero nyere n'iwu. **12** Josef nyere nna ya na umunne ya na ezinaulo nna ya nri dika onuogugu nke umu ha si di. **13** Ma nri adighi n'ala ahụ niile n'ihu na unwu ahụ di nnoo njo. Ihe siri ike n'ala Ijipt ma n'ala Kenan n'ihu unwu a. **14** Josef chikotara ego niile di n'ala Ijipt, na n'ala Kenan, nke ndi mmadu ji kwuo ugwo nri ha zuru webata ha n'uloeze Fero. **15** Mgbe ego niile di ndi mmadu n'aka gwuchara n'ala Ijipt ma n'ala Kenan, ndi Ijipt niile biakwutere Josef si ya, "Nye anyi nri, gini mere anyi ga-eji nwuo n'ihu gi? Ego anyi agwula." **16** Mgbe ahụ Josef zara si ha: "Jirinụ anụ ụlọ unu kwuo ugwo nri m ga-enye unu, ebe o bu na ego unu agwula." **17** Ya mere, ha kputaara Josef anụ ụlọ ha. Josef nyere ha nri n'onodu inyinya ha, na aturu ha, na ewu ha, na ehi, na inyinya ibu ha. O were nri zuo ha n'afọ ahụ n'onodu anụ ụlọ ha niile. **18** Mgbe afọ ahụ gafesiri, ha biakwutekwara ya n'afọ nke ozo si ya, "Anyi agaghi ezoro onyenwe anyi na ego anyi agwula, na igwe anụ ụlọ anyi bukwa nke gi. O nweghi ihe ozo foduru anyi kari ahụ anyi na ala anyi. **19** Gini mere anyi ga-eji noo n'aguu n'ihu gi? Zuru anyi na ala anyi n'onodu ugwo anyi

ga-akwụ maka nri ị ga-enye anyị. Ka anyị na ala anyị
bụrụ ndị ohu Fero. Nye anyị mkpụrụ ubi ka anyị dịrị ndụ
ghara ịnwụ, ka ala a ghara ịbụ ihe togboro n'efu.” 20 Ya
mere, Josef zụtaara Fero ala Ijpt niile. Ndị Ijpt niile n'otu
n'otu rere ala ha n'ihі oke ụnwụ ahụ dakwasiri ha. Mgbe
ahụ, ala ha niile ghorọ nke Fero. 21 Ya mere, Josef si otu
a mee ka ndị Ijpt niile ghorọ ndị ohu Fero, site n'otu
obodo n'ala ahụ ruo na nke ọzọ ya. 22 Ala nke Josef na-
azutaghị n'oge a bụ naanị ala ndị nchụaja. N'ihі na ndị
nchụaja si n'aka Fero na-enweta nri ha site n'oge ruo
n'oge. Ha nwekwara nri na-ezuru ha site na oke ahụ Fero
na-enye ha. Ya mere ha ereghị ala ha. 23 Mgbe ahụ, Josef
gwara ndị mmadụ ahụ niile okwu si, “Lee, azụọla unu
taa, zụkwaa a ala unu nye Fero. 24 N'oge owuwe ihe ubi,
otu ụzọ n'ime ụzọ ise nke ihe unu nwetara n'ubi unu
bụ nke Fero. Deberenụ onwe unu ụzọ anọ fodoru ka ọ
bụrụ ihe unu ga-akụ n'ubi na ihe unu ga-eri na ihe ndị
ezinaulo unu, na nke ụmuntakiri unu ga-eri.” 25 Ha zara
si ya, “Ị zoputala ndụ anyị. Ka anyị huta amara n'ihu nna
anyị ukwu. Anyị ga-abụ ndị ohu Fero.” 26 Josef mere ka
nke a bụrụ iwu n'ala Ijpt niile ruo taa, na Fero ga-ewe
otu ụzọ n'ime ụzọ ise nke ihe ọbụla si n'ala. Naanị ihe
si n'ala ndị nchụaja bụ nke na-esoghị n'iwu a. 27 Izrel
biri na Goshen nke di n'ala Ijpt. Ha kpatara akụ hie nne,
mụbaa n'omumu, ma n'onuogugu. 28 Jekob biri n'ala Ijpt
afọ iri na asaa. Ya mere, afọ niile Jekob gbara bụ narị
afọ na iri afọ anọ na asaa. 29 Mgbe ụbọchị onwụ Izrel
na-abiaru nso, ọ kpọrọ Josef nwa ya si ya, “Ọ bụrụ na m
ahutala amara n'ihu gi, tinye aka gi n'okpuru apata m,

kwee m nkwa na i ga-egosi m obi ebere na ezi ntukwasị obi. Elila m n'ala n'Ijpt. **30** Kama, mgbe m nwurū, site n'ala Ijpt bupū m. Buru ozu m gaa lie ya ebe e liri nna m ha." O zara, "Aga m eme dika i kwuru." **31** O siri ya, "Nūorō m iyi na i ga-eme ya." Josef nūorō ya iyi. Izrel n'onwe ya, kporō isiala dika o dabere n'elu mkpanaka ya.

48 Mgbe ihe ndi a gasiri, a gwara Josef si, "Lee nna gi na-arja orja." Josef biliri duru umu ya ndi ikom abuo bu Manase na Ifrem gawa ileta ya. **2** Mgbe a gwara Jekob okwu si ya, "Nwa gi nwoke Josef abiala ileta gi." Izrel chikotara ume ya, jisie ike, nodu ala n'elu akwa ya. **3** Mgbe ahụ, Jekob siri Josef, "Chineke, Onye puru ime ihe niile gosiri m onwe ya na Luz, n'ala Kenan, ma goziekwa m. **4** O siri m, 'Lee, aga m eme ka i mia mkpuru, baakwa uba nonuogugu. Aga m eme ka i ghoo ogbako otutu mba. Aga m enye gi ala a ka o buru ihe nketa ebighi ebi maka agburu gi ndi ga-esote gi.' **5** "Ugbu a, ana m eme umu gi ndi ikom abuo ndi a, ndi a mutara gi n'ala Ijpt, umu nke m. Ha abuo, Ifrem na Manase, ga-abu umu m, dika Ruben na Simion si buru umu m. **6** Ma umu ozo a ga-amutara gi ga-abu nke gi. O bu aha umunne ha ndi a ka a ga-aji mara ha n'ala nketa nke ha. **7** Ana m eme nke a n'ih i na mgbe m si Padan Aram puta, nne unu Rachel, nwuru n'ala Kenan mgbe anyi ka no n'uzo ije anyi n'ebe ditu anya site na Efrat. N'akuku uzọ e si aga Efrat, ya bu Betlehem, ka m likwara ya." **8** Mgbe Izrel huru umu ndi ikom abuo Josef kpọ bía, o juru Josef ajuju si, "Ndi a, bu ndi ole?" **9** Josef zara nna ya si, "Ha bu umu ndi ikom ndi Chineke nyere m n'ebe a." Ya mere, Jekob gwara ya si, "Kpotara m ha, ka m

gòzie ha.” **10** N’oge a, Izrel adighị ahụzikwa ụzọ nke ọma n’ihi ime agadi ya. Ya mere, Josef duuru ụmụ ya ndị ikom ndị ahụ bịa nso ebe nna ya nọ. Mgbe ahụ, Jekọb suturu ha ọnụ, makọọ ha. **11** Izrel sịrị Josef, “O nweghị mgbe m lere anya na m ga-ahụ ihu gị ọzọ. Ma Chineke emeela ka m hụkwa ụmụ gị.” **12** Josef sitere n’ikpere Jekọb kupu ụmụ ya, bịa hulata isi ala. O kpuru ihu ya n’ala mgbe o mere nke a. **13** Josef kpọrọ ha abụọ, Ifrem n’aka nri ya nke bụ aka ekpe Izrel, na Manase n’aka ekpe ya nke bụ aka nri Izrel, kpọta ha bịa nna ya nso. **14** Ma Izrel setiri aka nri bikwasị ya n’isi Ifrem, nwa nke nta. Ma aka ekpe ya ka o setipuru bikwasị n’isi Manase bụ ọkpara. **15** Mgbe ahụ, ọ gòziri Josef sị ya. “Ka Chineke, onye nna m ha Ebrahim na Aizik jere ije n’ihu ya Chineke onye buri Onye zuru m dika aturu ogologo ndu m niile ruo taa, **16** Mmuo ozi ahụ naputara m site n’ihe egwu niile, ya gòzie ụmụ ndị ikom ndị a. Ka ha buru ndị a kpokwasiri aha m na aha nna m ha Ebrahim na Aizik, ka ha mubaa hie nne n’elu uwa.” **17** O wutere Josef mgbe ọ huru na nna ya bikwasiri aka nri ya n’isi Ifrem. O jidere aka nna ya iwepu ya n’isi Ifrem, ka ọ tukwasị ya n’isi Manase. **18** Mgbe ahụ, Josef siri nna ya, “I bikwasijoro aka gi. Onye a bu okpara, bikwasị aka nri gi n’isi ya.” **19** Ma nna ya juru, si ya, “Amaara m ihe m na-eme nwa m, Manase ga-agho oke obodo, ma nwanne ya nke nta ga-akarị ya idi ukwu, n’ihi na ụmụ ụmụ ya ga-agho otutu mba di iche iche.” **20** O gòziri ha n’ubochi ahụ si, “N’aha gi ka Izrel ga-ekwuputa ngozi a, ‘Ka Chineke mee gi dika Ifrem na Manase.’” Ya mere o buru ụzọ kpo Ifrem tupu Manase. **21** Mgbe ahụ, Izrel gwara Josef okwu

sị ya, “Lee, mụ onwe m na-aga ịnwụ. Ma Chineke ga-anonyere unu, kpoghachikwa unu azụ n’ala nna unu ha. **22** Mụ onwe m na-enye gị otu akụkụ ugwu kariya nke ụmụnne gị, bụ ala ugwu ahụ m sitere na mma agha m na ụta m napụta ndị Amọrait ka ọ bụrụ nke gị.”

49 Mgbe ahụ, Jekọb kpọkọtara ụmụ ya ndị ikom niile n’otu sị ha, “Zukọọnụ ka m gwa unu ihe ga-adakwasị unu n’ụbọchị dị n’ihu. **2** “Zukọọnụ nūrụ, ụmụ ndị ikom Jekọb nūrụ okwu nna unu Izrel. **3** “Ruben, ọkpara m ka ị bụ, ume m, ihe ngosi mbụ nke ike m, onye nsọpuru kwesiri, onye mbụ n’idị ike. **4** Onye na-agbanwe agbanwe dika mmiri dị n’iyi, ị gaghị abụkwa onye mbụ, n’ihi na ị banyere n’ihe ndina nna gị, i dinara n’ihe ndina m, meruo ya. **5** “Simiọn na Livayi bụ ụmụnne. Mma agha ha bụ ngwa ihe ike. **6** Ka obi m ghara isonye n’izuzu ha, ka m ghara isonye n’ogbakọ ha, n’ihi na ha gburu mmadu n’oge iwe ha, bipukwa nkwonkwo ukwu ụmụ ehi na-echehị echiche. **7** Ihe a bụrụ ọnụ ka iwe ha bụ, n’ihi na ọ dị njo. Ọnụma ha, ọ jobigara njo oke. Aga m ekesa ha n’etiti ụmụ Jekọb Kpasaa ha n’etiti ndị Izrel. **8** “Gị, Juda, ụmụnne gị ga-eto gị. Aka gị ga-adị n’olu ndị iro gị. Ụmụ ndị ikom nna gị ga-akpo isiala nye gị. **9** Ị bụ nwa ọdum, gị, Juda, i si n’ichụ nta lota, nwa m. Dika ọdum, ọ na-amakpu, na-edina ala, dika nne ọdum, onye ga-anwa anwa kpotee ya? **10** Mkpataka eze agaghị esite n’ebe Juda nọ wezuga onwe ya, maobu mkpanaka onyendu esi n’agbata ukwu ya puo, tutuu ruo mgbe eze ahụ nwe ya ga-abia, irube isi nke mba niile ga-abu nke ya. **11** Ọ ga-ekenye inyinya ibu ya n’osisi vaiji, n’alaka kachasi mma ka ọ ga-ekenye

nwa ịnyịnya ibu ya. Ọ ga-asakwa uwe ya na mmanya. Uwe mwuda ya ka ọ ga-asakwa n'ọbara mkpuru vaini. **12** Anya ya ga-acha uhie uhie karịa mmanya vaini. Eze ya ga-enwupukwa ọcha karịa mmiri ara ehi. **13** “Zebulun ga-ebi n'akukụ osimiri. Ọ ga-abụ ebe izuike nye ụgbọ mmiri. Oke ala ya ga-agbatipụ ruo Sạidon. **14** “Isaka dị ike dika ịnyịnya ibu na-amakpu n'etiti ọgba aturu. **15** Mgbe ọ huru otu ebe izuike ya si dị mma, hụ otu ala ya si maa mma, ọ ga-ehudata isi ya ibu ibu aru; were onwe ya nye iru ọru ike. **16** “Dan ga-eme ka ikpe ziri ezi rute ndi ya aka dika otu n'ime ebo Izrel. **17** Dan ga-adị ka agwo dị n'akukụ okporoụzo, dika ajuala dị n'uzo ọhia, nke nata ịnyịnya n'ikiri ukwu, si otu a mee ka onye na-agba ịnyịnya dalaa azu. **18** “O Onyenwe anyi, ana m ele anya nnaputa gi. **19** “Gad bu onye usuu ndi o-ji-egbe-aga ga-abiakwasị, ma ọ ga-aluso ha ọgu, चुokwa ha ọso. **20** “Asha ga-esi n'ubi ya weputa nri gbara abuba, nke na-adị ndi eze mma. **21** “Naftali dika nne ele a hapuru ahapu, nke na-amuputa umu ele mara mma. **22** “Dika osisi vaini a kuru n'akukụ iyi, nke alaka ya na-awasa rigoro n'elu mgbidi, na nke na-amị ezi mkpuru, otu a ka Josef di. **23** Ndi na-agbata uta sitere n'obi ilu luso ya agha, ha gbara ya akụ site n'ikpo asi. **24** Ma aka o ji jide uta nke ya adaghi mba, ike agwughị ogwe aka ya, n'ihia aka Onye di ike nke Jekob, n'ihia Onye ozuzu aturu, Oke Nkume Izrel, **25** n'ihia Chineke nna gi, onye na-enyere gi aka, n'ihia Onye puru ime ihe niile, ka ọ gozie gi, site na ngozi nke eluigwe site n'elu, ngozi nke osimiri di n'okpuru ala, ngozi nke ara na akpanwa. **26** Ngozi niile nke nna gi, di ukwu karịa,

ngozị niile nke ugwu ukwu mgbe ochie, kariakwa ngozi nke ugwu nta mgbe ochie, Ka ngozi ndi a di ichie dikwasị n'isi Josef, dikwasị n'egedege ihu Josef, onye bu onyendu n'etiti umunne ya. **27** “Benjamin dika nkita ohia nke na-adogbu anu. N'ututu, o na-eri anu o dogburu. N'anyasi o na-ekesakwa ihe o gbutere.” **28** Ndi a bu ebo iri na abuo di n'Izrel. Ihe ndi a bukwa ihe nna ha gwara ha mgbe o goziri ha, nye onye obula n'ime ha ngozi nke ruuru ya. **29** Emesia, o nyere ha ndumodu si ha, “N'oge na-adighi anya site ugbo a, aga m anwu. Unu aghaghi ili m n'ebe e liri nna m ha, n'ala Kenan, n'ime ogba ahụ di n'ohia Efron, onye Het. **30** N'ime ogba di n'ohia Makipela, nke di nso na Mamre, n'ala Kenan, ohia Ebrahim zutara site n'aka Efron onye Het, maka ili ozu. **31** N'ebe ahụ ka e liri Ebrahim na Sera nwunye ya. N'ebe ahụ kwa ka e liri Aizik na Ribeka nwunye ya. N'ebe ahụ ka m liri Lja. **32** Ebrahim nna nna m zuru ala ahụ na ogba di n'ime ya site n'aka umu Het.” **33** Mgbe Jekob kwuchara okwu ndumodu ikpeazu ndi a nye umu ya ndi ikom, o chikotara ukwu ya n'elu akwa, kuo ume ikpeazu. A chikotara ya na ndi ya.

50 Josef dakwasiri n'ihu nna ya, kwaa akwa, sutukwa ya onu. **2** Josef nyere iwu, ka ndi dibia na-ejere ya ozi gbasie ozu nna ya. Ya mere, ndi dibia ahụ gbasikwara Izrel. **3** O were ha iri ubochi anọ igbasi ozu, n'ihu na nke a bu oge o kwesiri iwe ha ime ya. Mgbe nke a gasiri, a kwara ya n'ala Ijpt iri ubochi asaa. **4** Mgbe oge iru ujū gafesiri, Josef gwara ndi ulo Fero si ha, “O buru na m ahutala amara n'ihu unu, biko, gwaranu m Fero otu a, si ya, **5** Nna m mere ka m nuora ya iyi mgbe o na-anwu,

sị, “Lee, agala m ịnwụ, ị ga-eli m n’ili m, nke m gwuuru onwe m n’ala Kenan.” Ugbu a, biko ka m gaa lie nna m, ma ọghachikwa.” **6** Fero zara sị ya, “Gaa lie nna gi dika o mere ka ị nụọ iyi na ị ga-eme.” **7** Ya mere, Josef gara ili nna ya. Ọtụtụ ndị mmadụ sokwa ya. Ndịisi ọchịchị Fero, na ndị okenye ụlọ ya, na ndị okenye a ma ama n’ala Ijipt. **8** Ndị ọzọ bụkwa ndị ụlọ Josef niile, ụmụnne ya, na ndị ụlọ nna ya. Naanị ụmuntakiri, na igwe ewu na aturu ha, na igwe ehi ha, ka ha hapuru n’ala Goshen. **9** Ma inyinya ụgbọ na ndị na-agba inyinya, so ya gaa. Igwe mmadụ gara ije a buru ibu nke ukwu. **10** Mgbe ha ruru ebe izocha ọka nke Atad, n’ofe ọzọ nke Jodan, ha weere iti aka n’obi di ukwu tie aka n’obi ha n’ebe ahụ. Josef ruru ụjụ ụbọchị asaa maka nna ya n’ebe ahụ. **11** Mgbe ndi bi n’ala Kenan huru oke iru ujụ nke ebe izocha ọka nke Atad ahụ, ha siri, “Nke a buuru ndi Ijipt iru ujụ di ukwu.” N’ihi nke a, ha kporo ebe ahụ di nso na Jodan Ebel-Mizraim. **12** Umụ Jekob mere dika nna ha gwara ha. **13** N’ihi na ha buuru ozu ya laa n’ala Kenan, lie ya n’ogba ahụ di n’ohia Makipela, nke bu ala ubi Ebrahim zuru dika ala olili ozu, site n’aka Efron, onye Het; n’akuku Mamre. **14** Emesia, Josef laghachiri Ijipt ya na umunne ya, na ndi niile sooro ya gaa olili ozu nna ya, ngwangwa elichara nna ya. **15** Mgbe umunne Josef huru na nna ha anwula, ha siri, “Eleghi anya Josef ga-akpo anyi asi, kwughachi anyi ugwo ihe ojoo niile anyi mere ya?” **16** N’ihi nke a, ha zipuru Josef ozi si, “Nna gi nyere iwu a tupu o nwuo. **17** ‘Gwa Josef si ya, Arioo m gi, gbaghara ihe ojoo niile umunne gi mere, na mmehie ha mere megide gi.’ Ugbu a,

gbaghara mmehie anyị bụ ndị ohu Chineke nna gị.” Mgbe Josef nūrụ ihe ha kwuru, ọ kwara akwa. **18** Ụmụnne ya bjakwara daa n’ihu ya, sị, “Anyị bụ ndị ohu gị.” **19** Ma Josef siri ha, “Unu atula egwu. Abụ m Chineke onye na-ekpe ikpe nke m ga-eji taa unu ahụhụ? **20** Ọ bụ ezie na unu chere ime m ihe ọjọọ, ma Chineke chere ya ka ọ bụrụ ezi ihe, iji debe ọtụtụ ndụ dika ọ na-eme taa. **21** Ya mere, ụjọ atula unu. Mụ onwe m ga-azụ unu na ụmuntakiri unu.” Ọ kasiri ha obi, gwa ha okwu bara ha n’obi. **22** Josef biri n’Ijpt, ya na ụmụnne ya, na ndị ụlọ ha. Josef gbara nari afọ na iri. **23** Josef huru ụmụ Ifrem, na ụmụ ụmụ ya. Ọ nọkwa ndụ hụ ụmụ Makia nwa Manase, ndị e kukwasiri n’ikpere ya. **24** Mgbe ahụ, Josef siri ụmụnne ya, “Agala m inwụ, ma Chineke ga-abia ileta unu. Ọ ga-esi n’ala a kpoputa unu kpopakwa unu n’ala ahụ ọ nūurū Ebrahim na Aizik na Jekob iyi, na ọ ga-enye ha.” **25** Mgbe ahụ, Josef mere ka ụmụ Izrel nūoro ya iyi sị, “Mgbe Chineke bira ileta unu, unu aghaghị i site n’ebe a chikoro okpukpu m.” **26** Josef nwuru mgbe ọ gbara nari afọ na iri. Ha gbasiri ozu ya, tinye ya n’ime igbe ozu, n’ala Ijpt.

Ọpupu

1 Ndi a bu aha umu ndi ikom Izrel, ndi sooro Jekob gaa biri n'ala Ijipt, onye obula n'ime ha kpọ ezinaulo ya. **2** Ruben, Simion, Livayi na Juda; **3** Isaka, Zebulon na Benjamin; **4** Dan, na Naftali; Gad na Asha. **5** Onuogugu umu Jekob ndi sooro ya gaa biri n'Ijipt di iri mmadu asaa. Ma Josef noriji n'Ijipt. **6** Emesia, Josef na umunne ya niile nwuru, ma ogbo ahụ niile nwukwara. **7** Ma ihe gaara umu umu Izrel nke oma, ha mubara, di ukwu n'onuogugu, juputa ala ahụ niile. **8** Ma mgbe eze ohuru nke na-amaghi Josef malitere ichi ochichi n'ala Ijipt, **9** o siri ndi ya, "Lee, ndi Izrel abaalala uba nke ukwu n'onuogugu dikwa ike karia anyi. **10** Ngwanu, ka anyi were amamihe meso ha mmeso ojo, ma o bughị otu a, ha ga-amuba karia, mgbe agha ga-adaputa n'etiti anyi na ndi iro anyi, ha ga-esoro ndi iro anyi luso anyi agha, site n'ala a gbapu." **11** N'ihu nke a, ha tinyere ndiisi ohu ga na eledo ha, bu ndi ga-eji oru mmanyepagbuo ha. Ha wuuru Fero obodo Payitom na Ramesis, ebe o na-ehekwa ihe. **12** Ma dika a na-ata umu Izrel ahuhu na-eleghi anya n'azu, otu a kwa ka umu Izrel gara n'ihu na-amuba n'onuogugu na-agbasakwa. Nke a mere ka ndi Ijipt tuo ndi Izrel egwu. **13** Ha ji oke oru mekpaa umu Izrel ahụ nke ukwu, **14** mee ka ndu umu Izrel buru ndu juputara n'ihu ilu. Ha nyere ha oru ike nke ikpu brik na uru, tinyere oru di iche iche n'ubi ha. N'ime oru niile ha na-aru, ndi Ijipt mesiri ha ike nke ukwu. **15** Mgbe ahụ kwa, eze Ijipt gwara ndi inyom Hibru na-agho nwa, ndi aha ha bu Shifra na Pua si, **16** "Mgbe obula unu na-agho nwa ndi inyom Hibru, unu lezie anya

n'okwute e ji amụ nwa, ọ bụrụ nwoke, gbuonụ ya, ma ọ bụrụkwanụ nwanyi, hapụnụ ya ka ọ dịrị ndụ.” 17 Ma ndị inyom ndị a na-aghọ nwa emeghị ihe eze Ijipt gwara ha, n’ihi na ha tụtụ egwu Chineke. Kama ha hapụrụ ụmụ ndị ikom ndị a ndụ. 18 Emesịa, eze Ijipt kpọrọ ndị inyom abụọ ahụ juọ ha si, “Gịnị mere unu ji nupu isi n’iwu m nyere unu site n’ihapụ igbu ụmuntakiri ndị ikom Hibru a mụrụ, dika m gwara unu?” 19 Ndị inyom ahụ zara Fero si, “Ndị inyom Hibru na-adị ike karịa ndị inyom Ijipt n’imụ nwa. Ha na-amụpụtacharị ụmụ ha tupu anyị erute.” 20 Ya mere, Chineke goziri ndị inyom ndị ahụ na-aghọ nwa. Ụmụ Izrel gara n’ihu na-amụba, ghọọ mba dị ukwu. 21 Chineke n’onwe ya, nyekwara ndị inyom ahụ na-aghọ nwa ezinaulọ nke aka ha n’ihi na ha tụtụ egwu Chineke. 22 Mgbe ahụ, Fero nyere ndị ya niile iwu a, “A ga-atụnye ụmuntakiri ndị ikom Hibru niile a mụrụ ọhụrụ n’ime osimiri Naił, ma a ga-edebe ụmuntakiri ọhụrụ bụ ndị inyom ndụ.”

2 N’oge a, otu nwoke onye Hibru si n’ebo Livayi, gakwara lụọ otu nwaada onye Livayi. 2 Nwanyi a tụtụrụ ime, mụọ otu nwa nwoke. Mgbe ọ hụrụ na nwa ọhụrụ ahụ mara mma, o zoro ya n’ulọ ọnwá atọ. 3 Mgbe ọ na-enweghikwa ike izo nwantakiri a gaa n’ihu, o jiri ahịhịa papịrọs kpaa nkata, were korota tee n’ahụ nkata ahụ niile igbochi mmiri ịbata n’ime ya. O kunyere nwantakiri ahụ n’ime ya buru nkata ahụ debe ya n’akụkụ osimiri Naił ebe ahịhịa mmiri na-eto. 4 Nwanne nwantakiri ahụ, nke nwanyi, gakwara guzo n’ebe dị anya na-eche nwantakiri ahụ nche, ihụ ihe ga-eme ya. 5 Ọ dighị anya, ada Fero

bịara n'akụkụ osimiri Naiị ahụ ịsa ahụ. Mgbe ọ nọ na-asa ahụ, ụmụ agbòghò na-ejere ya ozi malitere ịgaghari n'akụkụ osimiri Naiị. Ma ada Fero lepuru anya hụ nkata ahụ n'etiti riidi, zie otu n'ime ohu ya nwanyị ka ọ gaa bute ya. **6** Mgbe o buputara ya, meghee ya, ada Fero huru nwantakiri ahụ ka ọ na-akwa akwa. O nwere omijiko n'ebe nwantakiri ahụ nọ. Ọ siri, "Nwatakiri a ga-aburiri otu n'ime ụmụ ndi Hibru." **7** Mgbe ahụ, nwanne nwanyị nwantakiri a juru ada Fero si, "Ọ bu m gaa chooro gi otu nwanyị n'ime ndi inyom Hibru ka ọ na-elekotaara gi nwantakiri a anya?" **8** Ada Fero zaghachiri si, "Ee, gaa mee otu ahụ." Nwaagboghò ahụ gara ngwangwa n'ulo ha kpoọ nne nwantakiri ahụ. **9** Mgbe ha biaghachiri, ada Fero gwara nne nwantakiri ahụ si ya, "Kuru nwantakiri a, gaa zuputara m ya. Aga m akwu gi ugwo nke oma." Ya mere, nwanyị ahụ kuuru nwantakiri ahụ, gaa zuo ya. **10** Mgbe nwantakiri ahụ tolitere, nne ya kulaara ya ada Fero, ka ọ buru nwa ada Fero. Aha ada Fero guru ya bu Mosis, n'ihi ọ siri, "Esi m na mmiri guputa ya." **11** Otu ubochi, mgbe Mosis toro, ọ puru gaa n'ebe umunna ya nọ, ilele ha mgbe ha nọ na-arụ oru ike ha. Ọ huru otu onye Ijipt ka ọ na-eti onye Hibru ihe, bu otu n'ime umunna ya. **12** Mosis lere anya n'akukụ abuo. Mgbe ọ huru na ọ dighi onye na-ele ya anya, o gburu onye Ijipt ahụ, lie ya n'ime aja. **13** N'echi ya, Mosis puru hụ ndi Hibru abuo ka ha na-alu ogu. Mosis juru onye nke ikpe mara ajuju si ya, "Gini mere i ji si otu a na-eti nwanna gi ihe?" **14** Ma onye ahụ juru Mosis ajuju si, "Onye mere gi onyeisi na onye ikpe n'etiti anyi? I na-achọ igbu m di ka i si gbuo onye Ijipt

ahụ?” Mgbe ahụ Mosis tūrụ ụjọ. O kwuru n’ime onwe ya si, “Ndi mmadu amatala banyere ihe ahụ m mere.” **15** Mgbe Fero nūrụ ihe Mosis mere, ọ gbaliri igbu Mosis. Ma Mosis si n’ihu Fero gbapụ ọsọ gbaga ala Midia. N’ebe ahụ ọ gara nọdụ ala n’akukụ olulu mmiri. **16** Ma o nwere otu onye nchụaja obodo Midia mụtara ụmụ agboghọ asaa. N’oge a, ha bīara iseta mmiri na igbanye ya n’ime ihe igbanye mmiri anụ ụlọ maka inye igwe anụ ụlọ nna ha mmiri. **17** Ma ụfọdụ ndi na-azụ atūrụ bīara chupụ ha. Mosis biliri ọtọ, bīa naputa ha, nyere ha aka nye igwe anụ ụlọ ha mmiri. **18** Ha loghachikwutere nna ha, Reuel, onye juru ha si, “Gini mere unu ji lota n’oge taa?” **19** Ha zara nna ha si, “Otu onye Ijipt naputara anyi site n’aka ndi ozuzu aturu. O setaara anyi mmiri, nyekwa igwe anụ ụlọ anyi mmiri.” **20** Nna ha juru ha si, “Olee ebe ọ nọ? Gini mere unu ji hapu ya n’ebe ahụ? Gaanụ kpọọ ya ka o soro anyi rie nri.” **21** Mosis nabatara oku ahụ Reuel kpọọ ya ka ha na ya biri. O sokwara ha biri. Reuel kponyere Mosis Zipora, otu nwa ya nwanyi, ka ọ buru nwunye ya. **22** Zipora mụtara nwa nwoke, onye Mosis kpọọ aha ya Geshom. N’ihi na Mosis sirị, “Abụ m onye obia n’ala ndi ozo.” **23** O ruo, mgbe otutu ubochi gara, Fero eze Ijipt nwuru. N’oge a, ụmụ Izrel nọ na-asu ude n’ime onodu ibu ohu ha. Ha kwara akwa nke ukwu. Akwa ha kwara ka e nyere ha aka n’ihi onodu ibu ohu ha ruru Chineke ntị. **24** Chineke nūrụ isu ude ha. O chetara ogbugba ndu ahụ ya na Ebrahim, na Aizik, na Jekob gbara. **25** Chineke huru ụmụ Izrel, ihe banyere ha metukwara ya n’obi.

3 N’oge a, Mosis na-azụ igwe anụ ụlọ Jetro ogo ya nwoke, onye nchụaja na Midia. Otu ụbọchi, o duuru igwe anụ ụlọ ndị a gaa n’akụkụ ozara. Ọ batara Horeb, ugwu Chineke.

2 N’ebe ahụ, mmụọ ozi nke Onyenwe anyị mere ka ọ hụ ya n’ọkụ na-ere n’etiti ọhịa. Mosis hụrụ na ọ bụ ezie na ọhịa ahụ na-enwu ọkụ ma ọ naghi ere ọkụ. **3** N’ihi ya, Mosis chere n’obi ya sị, “Aga m aga nso leruo ihe omimi a anya, otu ọkụ si enwu ma ọhịa anaghi ere ọkụ.”

4 Mgbe Onyenwe anyị hụrụ na ọ tughariri ka ọ hụ ihe na-eme, Chineke kpọrọ ya oku site n’ime ọhịa ahụ, “Mosis! Mosis!” Ọ sị, “Lekwa m n’ebe a.” **5** Mgbe ahụ, ọ siri ya, “Abiakwala nso. Yipu akpukpokwu gi, n’ihi na ebe i guzo bụ ala di nso.” **6** Ọ siri, “Abụ m Chineke nke nna gi. Chineke nke Ebrahim, Chineke nke Aizik na Chineke nke Jekob.” Mosis zoro ihu ya, n’ihi na ọ turu egwu ilegide Chineke anya. **7** Mgbe ahụ Onyenwe anyị siri, “N’ezie, ahula m nhuju anya nke ndi m no n’Ijpt, anukwala m mkpu akwa ha, n’ihi aka ike nke ndi na-achi ha dika ndi ohu. N’ihi na ama m ahuhu ha na-agabiga. **8** Ya mere, agbadatala m inaputa ha site n’aka ndi Ijpt na ikpopta ha site n’ala ahụ, idubata ha n’ala oma ahụ, nke sara mbara, ala mmiri ara ehi na mmanu anu na-eru na ya. Ala ebe ndi Kenan, na ndi Het, na ndi Amorait, na ndi Periz, na ndi Hiv, na ndi Jebus bi. **9** Ugbu a, akwa umu Izrel eruola m nti, ahukwala m otu ndi Ijpt si na-emegbu ha. **10** Ugbu a, aga m eziga gi ka i jekwuru Fero, ka i duputa ndi m bu umu Izrel site n’ala Ijpt.” **11** Mosis siri Chineke, “Onye ka m bu na m ga-ejekwuru Fero, meekwa ka umu Izrel site n’ala Ijpt puta?” **12** Chineke gwara ya sị, “Aga

m anonyere gi. Nke a ga-abu ihe ama nye gi na o bu m na-eziga gi. Mgbe i sitere n'ala Ijpt kpoputa umu Izrel, unu niile ga-efe m ofufe n'elu ugwu a.” **13** Ma Mosis juru Chineke si, “O buru na m agwa umu Izrel si, ‘Chineke nna nna unu zitere m izi unu ozi,’ ha ga-aju m si, ‘Gini bu aha ya?’ Gini ka m ga-aza ha?” **14** Chineke siru Mosis, “ABU M ONYE M BU. Naani gwa umu Izrel na ‘ABU M zitere gi.” **15** Chineke gakwara n'ihu gwa Mosis si, Si otu a gwa umu Izrel okwu. “Onyenwe anyi, Chineke nna nna unu, Chineke Ebrahim, Chineke Ajizik na Chineke Jekob, zitere m ibiakwute unu.” Nke a bu aha m ruo mgbe ebighi ebi, aha nke e ji echeta m site n'ogbo ruo n'ogbo. **16** “Gaa, kpokota ndi okenye Izrel niile zie ha si, ‘Onyenwe anyi Chineke nna nna unu, Chineke Ebrahim, Chineke Ajizik, na Chineke Jekob, egosila m onwe ya, si m, Eleruola m onodu unu anya hu ihe a na-eme unu n'ala Ijpt. **17** Ekweela m nkwa ikpoputa unu site n'ahuhu unu na-ahu n'ala Ijpt duru unu baa n'ala nke ndi Kenan, na ndi Het, na ndi Amorait, na ndi Periz, na ndi Hiv, na ndi Jebus bi n'ime ya. Ala mmiri ara ehi na mmanu anu na-eru na ya.’ **18** “Ndi okenye Izrel ga-anabata ozi gi. Mgbe ahụ gi na ha ga-eso gaa n'ihu eze Ijpt gwa ya si, ‘Onyenwe anyi, Chineke ndi Hibru ezutela anyi. Kwere ka anyi gaa njem n'ime ozara abali atọ gaa choro Onyenwe anyi Chineke anyi aja.’ **19** Amaara m rii na eze Ijpt agaghị ekwe ka unu gaa, tutu ruo mgbe e ji aka ike kwagide ya. **20** Ma aga m esetipu aka m tie Ijpt ihe otiti, site n'ihe iribama di iche iche nke m ga-eme n'etiti ya. Mgbe nke a gasiri, o ga-ahapu unu ka unu laa. **21** “Aga m emekwa ka unu nweta

amara n'ihu ndi Ijipt, ka unu ghara igba aka mgbe unu na-ala. 22 Nwanyị ọbụla ga-ariọ site n'aka nwanị Ijipt onye agbataobi ya na nwanị ọbịa bi n'ụlọ ya, ihe niile e ji ọlaocha na ọlaedo kpuo, na akwa di iche iche. Unu ga-eyikwasị ha umu unu ndi ikom na umu unu ndi inyom, bja si otu a kwakorọ ngwongwo ndi Ijipt.”

4 Mosis zaghachiri ya si, “Gini ga-eme ma o buru na ha agaghi ekwenye ihe m kwuru maobuaju ige m nti? O buru na ha asi, ‘Onyenwe anyi egosighi gi onwe ya.’” 2 Ma Onyenwe anyi juru Mosis ajuru si ya, “Gini ka i ji n'aka?” Mosis zara si, “O bu mkpanaka.” 3 Onyenwe anyi siru ya, “Turu ya n'ala.” Mosis tururu ya n'ala. Ma otu mgbe ahụ, o ghorọ agwo. Mosis sitere n'ebe agwo ahụ nọ gbapu oso. 4 Onyenwe anyi gwara Mosis okwu ozọ si ya, “Jide agwo ahụ aka n'odudu ya.” Mgbe Mosis mere nke a, agwo ahụ ghoghachikwara mkpanaka. 5 Onyenwe anyi gwara Mosis si, “O buru na i mee ihe iribama a, ha ga-ekwere ihe i gwara ha. Ha ga-aghota na Onyenwe anyi Chineke nna nna ha, Chineke Ebrahim, Chineke Aizik, na Chineke Jekob gosiri gi onwe ya.” 6 Onyenwe anyi gwara ya okwu ozọ si, “Tinye aka gi n'ime uwe i yi n'ime ahụ gi.” Mgbe Mosis tinyere aka ya weputa ya, o choputara na ekpenta juputara n'aka ahụ nke na-enwu ezi ocha. 7 Mgbe ahụ, Onyenwe anyi gwara Mosis okwu si ya, “Tinyekwa aka gi n'ime uwe i yi n'ime ahụ gi.” Mosis mere otu a. Mgbe o weputara aka ya ozọ, o huru na o dighachiri dika akuku anu ahụ ya ndi ozọ. 8 Mgbe ahụ Onyenwe anyi siru, “O buru na umu Izrel ekweghi gi maobu nabata ihe ama nke mbu, ha ga-ekwe ihe iribama

nke abụọ a. **9** Ma ọ bụrụ na ha ekwenyeghị n'ihe ịrịbama abụọ ndị a ma ọ bụkwanụ gee gi ntị; kute mmiri n'osimiri Naił, wụpụ ya n'ala akọrọ. Mmiri ahụ nke i kutere site n'osimiri ga-agbanwe, ghọọ ọbara n'ala akọrọ.” **10** Mosis sịrị Onyenwe anyị, “Biko Onyenwe m, abụghị m onye mara ekwu okwu. Ọ nwebeghị oge m ji bụrụ onye ọka okwu, na mgbe gara aga maọbụ site na mgbe ị gwara ohu gi okwu. Lee, onye nwere ire na egbugbere ọnụ dị arọ ka m bụ.” **11** Onyenwe anyị juru Mosis ajuju sị, “Onye mere ọnụ mmadụ? Onye na-emekwa ka ntị mmadụ chie ya, maọbụ ka mmadụ daa ogbi? Onye na-eme ka mmadụ hụ ụzọ, maọbụ kpuọ isi? Ọ bughị mụ onwe m bụ Onyenwe anyị? **12** Ugbu a, gaa mee ihe m gwara gi. Aga m enyere gi aka ikwu okwu nke ọma. Aga m agwakwa gi ihe ị ga-ekwu.” **13** Ma ọ rịọrọ, “Biko Onyenwe m, ziganu onye ọzọ.” **14** Onyenwe anyị were iwe dị ọkụ megide Mosis sị ya, “Kedu maka nwanne gi nwoke Eron onye Livayi, amaara m na ọ bụ onye ọka okwu. Lee, ọ na-abia izute gi. Ọ ga-anuri ọnụ mgbe ọ chọtara gi. **15** Ị ga-agwa ya okwu, tinye okwu gi n'ọnụ ya. Aga m enyere unu abụọ aka ikwu okwu nke ọma, aga m ezikwa unu abụọ ihe unu ga-eme. **16** Ọ ga-abụ onye na-ekwuchite ọnụ gi n'ebe ndị mmadụ nọ. Ị ga-anọ dika Chineke n'ebe ọ nọ, n'ihia na ị ga-agwa ya ihe niile ọ ga-ekwu. **17** Ma ị ga-ejide mkpanaka a dị n'aka gi ka i nwee ike jiri ya mee ihe ịrịbama.” **18** Emesia, Mosis lughachiri n'ulo ebe o bi, jekwuru Jetro ọgọ ya nwoke rịọrọ ya sị, “Biko kwere ka m laghachi n'Ijpt gaa chọpụta ma o nwere ndị ikwu m ka dị ndu.” Jetro sịrị, “Gaa n'udo.” **19** Ugbu a Onyenwe anyị gwara Mosis okwu

n'ala Midia sị ya, "Laghachi Ijipt n'ihu na ndi niile choro igbu gi anwuchaala." **20** Mosis kpoo nwunye ya, na umu ya ndi ikom, nokwasị n'elu inyinya ibu, laghachi n'ala Ijipt. O jikwa mkpanaka Chineke ahụ n'aka ya. **21** Onyenwe anyi gwara Mosis okwu sị ya, "Mgbe i ruru Ijipt, hụ na i gara n'ihu Fero mee ihe ebube niile m nyere gi ike ime. Ma aga m eme ka obi ya sie ike, ka o ghara ikwe ka ndi m laa. **22** I ga-agwa Fero okwu sị ya, 'Nke a bu ihe Onyenwe anyi kwuru, Izrel bu Okpara m. **23** Agwara m gi okwu sị, "Hapu nwa m nwoke ka o si n'ala Ijipt puo gaa ebe o ga-anọ fee m ofufe," ma i juru aju. Ugbu a aga m egbu okpara gi." **24** Mgbe Mosis na ezinaulo ya nalaghachi Ijipt, ha rutere ebe ha ga-ezu ike abali. N'ebe ahụ, Onyenwe anyi biakwutere Mosis choro igbu ya. **25** Ma Zipora nwunye Mosis weere mma ntakiri bie nwa ya ugwu. O were ihe o biputara n'ugwu a metu n'ukwu Mosis, kwuo sị, "N'ezie, i bu di obara n'ebe m no." **26** N'ihu ya, Onyenwe anyi hapuru Mosis. (Mgbe ahụ, Zipora kwuru sị, "I bu di obara," n'ihu obibi ugwu ahụ.) **27** Ugbu a, Onyenwe anyi gwara Eron okwu sị, "Gaa n'ime ozara ka izute Mosis." Eron gara jekwuru Mosis n'ugwu Horeb, ugwu Chineke, sutu ya onu. **28** Mgbe ahụ Mosis gwara Eron ihe niile Onyenwe anyi ziri ya ka o kwuo, ya na ihe iribama ndi ahụ niile o nyere n'iwu ka o mee. **29** Mosis na Eron jeruru Ijipt kpoo nzuko ndi okenye umu Izrel niile. **30** Eron gwara ha ihe niile Onyenwe anyi gwara Mosis. Mosis, n'onwe ya mere ihe iribama ahụ niile n'ihu anya ha. **31** Mgbe ahụ, ha kwenyere; dika ha nuru na Onyenwe

anyị eletala ụmụ Izrel, ma hụkwa ahụhụ ha. Ha kpọrọ isiala fee ya ofufe.

5 Emesịa, Mosis na Erọn jekwuuru Fero guzo n'ihu ya gwa ya okwu si, "Ihe a ka Onyenwe anyị, Chineke Izrel kwuru, 'Hapụ ndị m ka ha gaa meere m mmemme dị nsọ n'ime ọzara.'" **2** Fero zara si, "Onye ka Onyenwe anyị bu m ga-eji gee ntị n'olu ya ihapụ ụmụ Izrel ka ha si n'ebe a pụọ? Amaghị m onye ọ bu, agaghị m ekwekwa ka Izrel gaa ebe ọbụla." **3** Ha zara si, "Chineke ndị Hibru zutere anyị. Biko kwere ka anyị gaa njem ụbọchị atọ n'ime ọzara nọ n'ebe ahụ chụọrọ Onyenwe anyị Chineke anyị aja. Ọ bụrụ na anyị ajụ ige ntị n'olu ya, ọ ga-eji ọrịa ojọọ maọbụ mma agha kpochapụ anyị." **4** Eze Ijịpt zara ha si, "Mosis na Erọn, gini mere unu ji na-ewepụ ụmụ Izrel aka site n'ọrụ ha? Laghachinụ n'ọrụ unu!" **5** Fero gara n'ihu si, "Lee, ka ndị obodo a si dị ọtụtụ ugbo a, ihe unu na-eme bu naanị igbochi ha iru ọrụ ha." **6** N'ụbọchị ahụ kwa, Fero nyere ndị nlekọta ụmụ Izrel na ndị o mere ndịisi n'ebe ụmụ Izrel nọ iwu si, **7** "Unu enyekwala ụmụ Izrel ahịhịa ha ga-eji kpụọ brik dika unu na-eme n'oge gara aga. Kama, ha ga-achọta ahịhịa ahụ n'onwe ha. **8** Ọzọ, meenụ ka ọnụogugụ brik ha na-akpụ diri ka ọ di na mbụ, unu emela ka ọ diri ala. Ha bu ndị umengwụ. Ọ bu ya mere ha ji na-eti mkpu, 'Ka anyị gaa n'ọzara gaa chụọrọ Chineke anyị aja.' **9** Nyenụ ha ọrụ di ike, nke ga-ezi ha na ha ekwesighi iha ntị n'okwu ụgha Mosis na Erọn na-ekwuru ha." **10** Ndị na-achị ndi ohu na ndi nlekọta jekwuuru ụmụ Izrel si ha, "Ihe a ka Fero kwuru: 'Agaghị m enyekwa unu ahịhịa ọzọ. **11** Gaanụ chọtara onwe unu okporo ahịhịa ebe ọbụla unu

nwere ike ịchọta ya, ma nke a agaghị eme ka e gbubilata ọrụ unu kwesiri ịrụ.” **12** Ya mere ndị ha gbasasiri n’ala Ijipt niile ịchikọta okporo ahịhịa ha ji akpụ brik. **13** Ndị na-achị ha nọgidere na-akwagide ha si ha, “Rụchaanụ ọrụ unu kwesiri ịrụ n’ụbọchị dika unu si arụ ya mgbe a na-enye unu ahịhịa.” **14** Ndịisi ọrụ Fero malitere iti ndị Izrel ha họtara maka inyere ha aka ilekọta ndị ọrụ ihe, na-ajụ ha ajujụ si, “Gini mere unu akputaghị oke ọnuogugu brik unu kwesiri ịkpụta ụnyaahụ maọbụ taa?” **15** Mgbe ahụ, ndịisi ọrụ ndị Izrel bjakwutere Fero kwaara ya akwa si ya, “Gini mere i ji si otu a na-emeso ndị ohu gi mmeso? **16** Ọ dighi okporo ahịhịa a na-enye ndị ohu gi, ma ha na-asị anyị, ‘Kpụonụ brik!’ A na-etikwa ndị ohu gi ihe, ma ịta ụta ekwesighi ịdiri anyị kama ịta ụta diri ndị gi.” **17** Fero zaghachiri ha si, “Ndị umengwu! N’ezie ndị umengwu ka unu bụ. Ọ bụ ya mere unu ji nọgide na-asị, ‘Ka anyị gaa chụọrọ Onyenwe anyị aja.’ **18** Laghachinụ azụ ugbo a n’ọrụ unu. A gaghị enye unu okporo ahịhịa ọbụla. Ma unu ga-aruputariri ọnuogugu brik di ka a choro n’aka unu.” **19** Ndịisi ọrụ umu Izrel ghotara na ha no na nsogbu mgbe a gwara ha okwu si ha, “Unu ga-akputariri ọnuogugu brik unu kwesiri ịkpụ kwa ụbọchị.” **20** Mgbe ha si n’ihu Fero puo, ha zutere Mosis na Eron ebe ha no na-eche ha. **21** Ndị nlekota ọrụ ndi a gwara Mosis na Eron okwu si, “Ka Onyenwe anyi lee unu anya ma kpee unu ikpe. Unu emeela ka anyi buru ihe na-esi ajo isi n’ihu Fero na ndi na-ejere ya ozi. Unu etinyela mma agha n’aka ha nke ha ga-eji gbuo anyi.” **22** Mgbe ahụ Mosis laghachikwuru Onyenwe anyi juo ya si, “Onyenwe anyi, gini mere i ji

butere ndi a nsogbu? Gini mere i ji zite m? **23** N'ihu na site na mgbe m jekwuuru Fero gwa ya okwu n'aha gi, o meela ka nsogbu dakwasị ndi a, ma i naputabeghi ndi gi."

6 Mgbe ahụ, Onyenwe anyị gwara Mosis okwu si, "Ugbu a, i ga-ahụ ihe m ga-eme Fero. N'ihu ike aka m, o ga-ezipụ ha. N'ihu ike aka, o ga-achụpụ ha site n'ala ya." **2** Chineke gara n'ihu gwa Mosis si, "Mụ onwe m bụ Onyenwe anyị."
3 Egosiri m Ebrahim na Aizik na Jekob onwe m dika Chineke, Onye pụrụ ime ihe niile. Ma o dighi mgbe m mere ka ha mata aha m dika Onyenwe anyị. **4** Emere m ka ogbugba ndu m guzosie ike n'etiti mu na ha, ogbugba ndu nke inye ha ala Kenan ebe ha biri dika ndi obia. **5** Ugbu a, anula m isu ude umu Izrel, bu ndi ahụ ndi Ijipt mere ka ha buru ndi ohu. Echetakwala m ogbugba ndu m.
6 "Ya mere, gwa umu Izrel, 'Abu m Onyenwe anyi. Aga m akpopta unu site n'onodu ibu ohu ndi Ijipt. Aga m eme ka unu nwere onwe unu site n'onodu ibu ndi ohu nye ha. Aga m eji aka ike m nke m ga-esetipu, ya na ihe ngosiputa di ukwu nke ikpe ikpe m, gbaputa unu. **7** Mgbe ahụ, aga m ewere unu ka unu buru ndi m. Aga m abụ Chineke unu. Unu ga-amata na m bụ Onyenwe anyi, onye kpoptara unu site n'aka ibu ohu n'ala Ijipt. **8** Aga m akpobata unu n'ala ahụ m weliri aka m elu, n'ụọ n'iyi, nye Ebrahim, na Aizik, na Jekob, ime ka o buru ihe nketa unu. Abu m Onyenwe anyi.'" **9** Mosis gwara umu Izrel ihe ndi a, ma ha egeghi nti n'ihu ida mba nke obi ha na ahuhu sitere na ndogbu n'oru ha. **10** Onyenwe anyi gwara Mosis okwu ozọ si, **11** "Gaa gwa Fero eze Ijipt, ka o hapu umu Izrel ka ha puo n'ala ya." **12** Mosis kwuru n'ihu Onyenwe

anyị si, “Mgbe ụmụ Izrel na-añaghị m ntị, olee otu Fero ga-esi n'aa m ntị? Nke ka nke, enweghị m ike ikwu okwu nke ọma.” **13** Onyenwe anyị gwara Mosis na Erọn okwu banyere ụmụ Izrel na banyere Fero eze Ijipt. O nyere ha iwu si ha site n'ala Ijipt kpọpụta ụmụ Izrel. **14** Ndi a bu aha ndịisi ebo Izrel niile. Ụmụ ndi ikom Ruben, ọkpara Izrel bu, Hanok na Palu, Hezron na Kami. Ndi a bu agburu Ruben. **15** Ụmụ ndi ikom Simion bu, Jemuel, Jamin, Ohad, Jakin, Zoha na Shaul (onye nne ya bu onye Kenan). Ndi a bu agburu Simion. **16** Ndi a bu ụmụ ndi ikom Livayi n'usoro e si muo ha: Geshon, Kohat na Merari. Livayi n'onwe ya gbara nari afọ na iri afọ atọ na asaa mgbe o nwuru. **17** Ụmụ ndi ikom Geshon, n'agburu ha, bu Libni na Shimei, n'usoro ezinaulo ha. **18** Ụmụ ndi ikom Kohat bu, Amram, Izha, Hebron na Uziel. Kohat gbara nari afọ na iri afọ atọ na atọ mgbe o nwuru. **19** Ụmụ ndi ikom Merari bu Mahali na Mushi. Ndi a niile si n'agburu Livayi, dika ihe e dere banyere ha si di. **20** Amram luru Jokebed, nwanne nna ya. Erọn na Mosis bu ụmụ ha ndi ikom. Ma Amram gbara nari afọ na iri afọ atọ na asaa mgbe o nwuru. **21** Ụmụ ndi ikom Izha bu Kora, Nefeg na Zikri. **22** Ụmụ ndi ikom Uziel bu, Mishael, Elzafan na Sitri. **23** Erọn luru Elisheba, nwa Aminadab, na nwanne nwanyi Nashon. Ụmụ ha bu, Nadab, na Abihu, Elieza na Itama. **24** Ụmụ ndi ikom Kora bu, Asja, Elkena na Abiasaf. Ndi a bu ndi ikwu Kora. **25** Elieza, nwa Erọn luru otu n'ime ụmụ Putiel, onye mutaara ya Finehaz. Ndi a bu aha ndiisi ezinaulo Livayi dika ikwu ha si di. **26** O bukwa Mosis na Erọn ka Onyenwe anyi gwara okwu si, “Sitenu n'ala Ijipt

duputa umu Izrel dika onuogugu ha si di.” 27 Ha bu ndi gwara Fero, eze Ijipt okwu banyere ime ka umu Izrel site n’ala Ijipt puo. O bukwa otu Mosis na Eron ahụ. 28 Otu ubochi, Onyenwe anyi gwara Mosis okwu n’Ijipt, 29 o siri ya, “Mu onwe m bu Onyenwe anyi, gaa gwa Fero eze Ijipt ihe niile m gwara gi.” 30 Mosis kwuru n’ihu Onyenwe anyi si, “Lee, abụ m onye na-adighi ekwuzi okwu nke oma, gini mere Fero ga-iji gee nti n’ihe m ga-agwa ya?”

7 Mgbe ahụ Onyenwe anyi gwara Mosis okwu si, “Emeela m gi ka i diri ka Chineke n’ebe Fero no. Nwanne gi Eron ga-abukwa onye amuma gi. 2 I ga-agwa Eron ihe niile m gwara gi. O ga-ekwukwa ha n’ihu Fero, rifo ya ka o kwere ka umu Izrel hapu ala Ijipt. 3 Ma aga m eme ka obi Fero sie ike. O bu ezie na m ga-eme otutu ihe iribama n’ihe ebube n’ala Ijipt, 4 ma Fero agaghi ege unu nti. Mgbe ahụ aga m eme ka aka m biakwasị Ijipt. Aga m esite n’oke oru nke ikpe omuma di oke egwu, mee ka ndi m, Izrel, dika usuu ha niile si di, site n’ala Ijipt puo. 5 Ndi Ijipt ga-amata n’ezie na m bu Onyenwe anyi, mgbe m setipuru aka n’Ijipt, ma site n’etiti ha koputa umu Izrel.” 6 Mosis na Eron mere dika Onyenwe anyi nyere ha iwu. 7 N’oge a, mgbe ha gwara Fero okwu, Mosis agbaala iri afọ asato. Ma Eron agbaala iri afọ asato na ato. 8 Mgbe ahụ, Onyenwe anyi gwara Mosis na Eron si, 9 “Mgbe Fero ga-agwa unu okwu si, ‘Meenu ihe ebube.’ I ga-agwa Eron okwu si ya, ‘Were mkpanaka gi tupu ya n’ala n’ihu Fero.’ O ga-agho agwo.” 10 Mgbe ahụ, Mosis na Eron jekwuuru Fero mee dika Onyenwe anyi nyere ha n’iwu. Eron tupuru mkpanaka ya n’ala n’ihu Fero na ndi ozi ya.

Ọ ghoro agwo. **11** Ma Fero kpokotara ndi maara ihe, na ndi mgbaasi, na ndi majiki no n'Ijpt. Ha biara mee udi ihe iribama ahụ Mosis na Eron mere site n'ihe nzuzo nke akaoro ha. **12** Onye obula n'ime ha tupuru mkpanaka ya, nke ghokwara agwo. Ma mkpanaka ahụ Eron tupuru, nke ghoro agwo, loro mkpanaka ndi ahụ niile ndi Ijpt tupuru. **13** Fero nyichiri obi ya, mee ka o sie ike. O geghi Eron na Mosis nti dika Onyenwe anyi kwuru. **14** Onyenwe anyi gwara Mosis si, "Obi Fero siri ike. O bu nke a mere o ji na-aga n'ihu na-aju ka ndi m laa. **15** Ma otu o di; n'isi ututu echi, jekwuru Fero tupu o gaa n'osimiri. Guzoro n'akuku osimiri Nail, jidekwa mkpanaka ahụ ghoro agwo n'aka gi. **16** I ga-agwa Fero si, 'Onyenwe anyi, Chineke ndi Hibru, ezitela m ka m gwa gi si, hapu ndi m ka ha gaa n'ozara fee m ofufe. Tutu ruo ugbo a, i juru ige nti.' **17** Ugbo a Onyenwe anyi kwuru nke a si, 'I ga-amata site na nke a na mu onwe m bu Onyenwe anyi. Aga m ewere mkpanaka a nke m ji n'aka tie n'osimiri Nail. O ga-agbanwe gho o obara. **18** Azu niile di n'ime ya ga-anwu. Osimiri ahụ ga-esikwa isi dika ihe rere ure. Nke a ga-eme ka o buru ihe rara ahụ nye ndi Ijpt inu mmiri site na ya.'" **19** Mgbe ahụ, Onyenwe anyi gwara Mosis si ya, "Gwa Eron ka o setipu mkpanaka ya n'elu mmiri niile di n'Ijpt. Nke a metutara osimiri ha niile, mmiri ntakiri ha niile, odo mmiri ha niile, na ebe niile ha na-ehekota mmiri. Obara ga-ejuputa ebe niile n'Ijpt, ite mmiri na ite aja na ite osisi niile." **20** Mosis na Eron mere di ka Onyenwe anyi nyere ha n'iwu ime. N'ihu Fero na ndisi oru ya, Eron weliri mkpanaka ya tie ya n'elu mmiri di n'osimiri Nail.

N'otu ntabi anya, mmiri ahụ gbanwere ghọọ ọbara. **21** Ka azụ dị n'ime mmiri Naił nwụsiri, mmiri ahụ malitere na-esi isi ojọọ, nke mere ka ndị Ijpt hapụ inwe ike inụ mmiri sitere na ya. Ọbara jupụtakwara n'ala Ijpt niile. **22** Ma ndị majiki Ijpt jikwa ihe nzuzo ha mee ka mmiri chaa ọbara ọbara. Nke a mere ka Fero nyichie obi ya. Ọ ñaghị Mosis na Erọn ntị, dika Onyenwe anyị gwara ha na ọ ga-eme. **23** Fero tughariri laghachi n'ulọze ya, na-echehi echiche banyere ihe niile ahụ e mere. **24** Ya mere, ndị Ijpt niile gwuru olulu mmiri n'akuku osimiri ahụ icho mmiri onunu ebe ha na-enweghi ike inụ mmiri sitere n'osimiri Naił. **25** Ubochi asaa gasiri, site n'ubochi Onyenwe anyi tichara ihe otiti ahụ na Naił.

8 Mgbe ahụ, Onyenwe anyi gwara Mosis si, "Jekwuru Fero gwa ya, 'Nke a bu ihe Onyenwe anyi kwuru. Hapu ndi m, ka ha gaa fee m ofufe. **2** O buru na i ju ihapu ha ka ha gaa, aga m eme ka awo juputa n'ala Ijpt niile. **3** Osimiri Naił ga-ejuputa n'awo. Ha ga-abata n'ulọze gi na n'ime onuulo ndina gi, ma n'elu ihe ndina gi, ma n'ulo ndi na-ejere gi ozi, ma n'ulo ndi gi niile, na n'ebe a na-esi nri, ma n'ime ihe e ji agwakota utu oka. **4** Awo ndi a ga-arigokwa n'ahu gi, na n'ahu ndi gi, na n'ahu ndi na-ejere gi ozi.'" **5** Mgbe ahụ, Onyenwe anyi gwara Mosis si, "Gwa Erọn, 'Setipu aka gi ya na mkpanaka gi n'elu osimiri niile, na mmiri nta na odo mmiri ndi Ijpt, mee ka awo juputa ala Ijpt niile.'" **6** Erọn setipuru aka n'elu mmiri niile nke Ijpt, awo putara kpuchie ala ahụ niile. **7** Ma ndi majiki Ijpt jikwa ihe nzuzo ha mee ihe ahụ Mosis na Erọn mere. Ha mekwara ka awo juputa ala ahụ niile. **8**

Fero kpọrọ Mosis na Erọn rịọọ ha sị, “Rịọọnụ Onyenwe anyị ka o wepụrụ mụ na ndị m awọ ndị a. Emesịa aga m ekwe ka ndị gị gaa chụọrọ Onyenwe anyị aja.” **9** Mosis zagbachiri Fero sị, “Gị ka ọ dịrị igwa m mgbe m ga-ariọ aririọ a n’isi gị na n’isi ndị gị, ka e wezuga awọ ndị a site n’ụlọ unu, ma hapụ naani ndị nọ n’osimiri Naił.” **10** Mgbe ahụ Fero siri Mosis, “Achọrọ m ka i mee ya echi.” Mosis zagbachiri Fero sị, “Ọ dị mma, ka ọ dịrị dika i kwuru. Mgbe ahụ, ị ga-amata na o nweghi onye dika Onyenwe anyị Chineke anyị. **11** Awọ ndị a niile ga-apụ site n’ebe ị nọ, na site n’ụlọ gị na site n’ụlọ ndị na-ejere gị ozi na site n’ụlọ ndị Ijpt niile. Ọ bụ naani n’osimiri Naił ka ha ga-anọ.” **12** Mgbe Mosis na Erọn sitere n’ụlọ Fero pụọ, Mosis kpokuru Onyenwe anyị ka o wepụ awọ ndị a o mere ka ha bjakwasị Fero. **13** Onyenwe anyị mere ihe Mosis rịọrọ. Awọ ndị ahụ niile nwurụ n’ime ụlọ, na n’ama, na n’ohia. **14** E kpokọtara ozu awọ ndị a niile n’ebe di iche iche. Isi ojojọ ha wetara n’ala ahụ di egwu. **15** Ma mgbe Fero huru na awọ ndị a anwuchaala, o mechiri obi ya ju ige Mosis na Erọn nti, dika Onyenwe anyị kwuru na ọ ga-eme. **16** Ya mere, Onyenwe anyị gwara Mosis sị ya, “Gwa Erọn, setipụ mkpanaka gị, tie n’aja nke ala n’ala Ijpt niile, aja ya ga-aghọ anwụ nta nke na-ata ata.” **17** Mosis na Erọn mere nke a. Mgbe Erọn setipuru aka tie mkpanaka ya n’elu ala, anwụ nta juputara n’ala Ijpt niile, n’ahụ ndi mmadu, na n’ahụ anumanu ha. Ndanda ndi a juputakwara n’uzuzu niile di n’ala ahụ. **18** Ndi Ijpt na-eme majiki gbaliri iji ihe nzuzo ha mee otu ihe ahụ Erọn mere, ma ha enweghi ike ime ka anwụ nta obula puta. Ebe ọ bụ na anwụ nta ndi a

juputara n'ahụ mmadu na n'ahụ anumanu niile. **19** Naani ihe ndi na-eme majiki gwara Fero bu, "Nke a bu akaoru Chineke." Ma Fero mere ka obi ya sie ike. O choghi ige, o buladi ndi majiki ya nti, dika Onyenwe anyi kwuru na o ga-eme. **20** Onyenwe anyi gwara Mosis si ya, "Bilie n'isi ututu echi jekwuru Fero. Mgbe o ga-aga n'osimiri, gwa ya okwu si, 'Nke a bu ihe Onyenwe anyi kwuru, Hapu ndi m ka ha gaa fee m ofufe. **21** O buru na i choghi ime otu a, aga m eme ka igwe ijiji juputa n'ala Ijpt niile. Ha ga-ejuputa gi n'ahụ na n'ahụ ndi na-ejere gi ozi, na n'ahụ ndi gi niile, na n'ime ulo unu niile. **22** "N'ubochi ahụ, igwe ijiji ndi a agaghị emetu ndi no na Goshen ebe ndi m bi. Mgbe ahụ ka i ga-amata na mu bu Onyenwe anyi b́ara ije n'ala a. **23** Aga m emekwa ka o puta ihè na o nwere ihe di iche n'etiti ndi m na ndi gi. Ihe iribama a ga-emezukwa echi." **24** N'echi ya, Onyenwe anyi mere dika o kwuru. Igwe ijiji di egwu n'onuogugu b́ara n'ala Ijpt, juputa n'ulo Fero, na n'ulo ndi niile na-ejere ya ozi, na n'ala Ijpt niile. E mere ka ala Ijpt buru ihe e ji ijiji mebie. **25** Mgbe ihe ndi a na-eme, Fero kporo Mosis na Eron gwa ha okwu si, "Gaanu choro Chineke unu aja, ma ka o buru n'ala Ijpt." **26** Mosis zaghachiri Fero si, "Nke ahụ abughị ihe ziri ezi, n'ihu na aja anyi na-aga ichuru Onyenwe anyi Chineke anyi bu ihe ruru aru n'anya ndi Ijpt. O buru na anyi achu aja a n'ihu ha, ha ga-iji nkume tugbuo anyi. **27** Anyi ga-aga njem ubochi ato n'ime ozara gaa choro Onyenwe anyi Chineke anyi aja, dika o nyere anyi iwu ka anyi mee." **28** Fero zaghachiri ha si, "Aga m ekwenye ka unu ga choro Onyenwe anyi Chineke

unu aja n'ozara, ma unu agaghị aga ebe dị anya. Ugbu a, kperenụ m ekpere.” **29** Mosis zara Fero sị ya, “Ngwangwa m si n'ihu gi puo, aga m ariọ Onyenwe anyị aririọ. Echi, a ga-esite n'ulo Fero, na n'ulo ndi na-ejere ya ozi, na n'ulo ndi Ijipt niile wezuga ijiji ndi a. O ga-adị mkpa na Fero ga-elezi anya hapu igho aghugho ozo site iju ka umu Izrel gaa churo Onyenwe anyị aja.” **30** Mgbe ahụ, Mosis sitere n'ihu Fero puo rifo Onyenwe anyị ka o mee ka ijiji ndi a gabiga. **31** Onyenwe anyị mere dika Mosis rifo. Ijiji ndi a sitere n'ulo Fero na ulo ndi na-ejere ya ozi na ulo ndi Ijipt niile puo. O nwekwaghị ijiji o bula foduru n'ala ahụ. **32** Ma n'oge a, Fero gara n'ihu ime ka obi ya sie ike. O kweghị ka umu Izrel laa.

9 Mgbe ahụ, Onyenwe anyị gwara Mosis sị ya, “Jekwuru Fero sị ya. ‘Nke a bu ihe Onyenwe anyị Chineke ndi Hibru kwuru, ‘Hapu ndi m ka ha gaa fee m.’” **2** O buru na i ju, ma gaa n'ihu igbochi ha, **3** aka Onyenwe anyị ga-ewebata oke oria na-efe efe nke ga-abiakwasị igwe anu ulo unu niile di n'ubi. Ya bu, inyinya unu, na inyinya ibu unu, na inyinya kamel unu, na ehi unu, na aturu unu na ewu unu. **4** Onyenwe anyị ga-akpa oke n'etiti anu ulo ndi Ijipt na nke ndi Izrel. N'ihu ya, o nweghị anu ulo obula si n'etiti anu ulo ndi Izrel ga-anwu.” **5** Onyenwe anyị ekwuola oge nke a ga-amalite si, “Echi ka Onyenwe anyị ga-eme ihe di otu a n'ala a.” **6** N'utu echi ya, Onyenwe anyị mere dika o kwuru. Igwe anu ulo niile di n'ijipt nwuru. Ma o dighi otu n'ime anu ulo umu Izrel nwuru. **7** Mgbe ahụ Fero zipuru ndi mmadu ndi gara choputa na o nweghị otu n'ime anu ulo umu Izrel nwuru. Ma o buladi mgbe o

chọpụtara na nke a bụ eziokwu, ọ gbanweghị obi ya, ọ nọgidere jụ ikwe ka ndị Izrel laa. **8** Mgbe ahụ, Onyenwe anyị gwara Mosis na Erọn sị, “Sitenụ n’ekwu e ji esi nri kporo ntụ nke Mosis ga-awụli elu n’ihu Fero. **9** Ntụ ahụ ga-efesasi, dika uzuzu n’ala Ijpt niile. Ọ ga-ebute etuto nke ga-aghọ ọnya n’ahụ ndị mmadụ na ụmụ anụmanụ dị iche iche dị n’ala ahụ niile.” **10** Mosis na Erọn kpooro ntụ gaa guzo n’ihu Fero. Mgbe Fero nọ na-ele anya Mosis wuliri ntụ ahụ elu. Ọ ghoro etuto, nke gbawara gho ọnya n’ahụ ụmụ mmadụ na ụmụ anụmanụ niile. **11** Ndi majiki Ijpt enweghị ike iguzo n’ihu Mosis, n’ihi etuto ndi juputara ha n’ahụ dika ọ di n’ahụ ndi Ijpt ndi ozo. **12** Ma Onyenwe anyi mere ka obi Fero sie ike. Ọ juru ige Mosis na Erọn ntị dika Onyenwe anyi gwara Mosis na ọ ga-eme. **13** Onyenwe anyi gwara Mosis ozo sị, “Bilie n’isi ututu echi gaa gwa Fero okwu sị ya, ‘Nke a bụ ihe Onyenwe anyi Chineke ndi Hibru kwuru, Hapu ndi m ka ha gaa fee m ofufe. **14** Ma ọ bughị ya, n’oge a, aga m ezite oria ozo niile nke na-efe efe, ka ha bjakwasigi, na ndi na-ejere gi ozi, na ndi Ijpt niile. Nke a ga-eme ka unu ghotu na ọ dighi Onye ozo dika m n’elu uwa niile. **15** N’ihi na tupu oge a, agaara m esetipu aka m, jiri ajo oria tie gi na ndi gi niile nke ga-egbuchapu unu site n’elu uwa. **16** Ma ọ bụ n’ihi nke a ka m ji guzobe gi, ka m gosiputa ike m n’ebe ino, ka e nwe ike kwusaa aha m n’uwa niile. **17** Ma i nọ na-ebuli onwe gi elu megide ndi m, ju na ha agaghị ala. **18** Ya mere, n’oge dika oge a echi, aga m ezipu oke ifufe nke ya na akummiri igwe so n’ala Ijpt niile. Udi ifufe a adibeghi mbu n’ala Ijpt, malite

n’oge a toro ntoala ya rute ugbu a. **19** Ya mere, nye iwu ka a gaa ngwangwa n’ubi unu webata anu ulo unu na ihe ndi ozo unu nwere n’ebe a ga-echebe ha, n’ihi na oke ifufe nke ya na mkpuru mmiri so ga-egbu mmadu na anu ulo obula a hapuru n’ezi.” **20** Ufodu ndi na-ejere Fero ozi, ndi na-atu okwu Onyenwe anyi egwu mere ngwangwa gaa dulata anu ulo ha, na ndi ohu ha. **21** Ma ndi ahụ na-enweghi nrube isi nye okwu Onyenwe anyi hapuru ndi ohu ha nakwa anu ulo ha n’ohia. **22** Mgbe ahụ, Onyenwe anyi gwara Mosis, “Setipu aka gi n’elugwe. Nke a ga-eme ifufe nke ya na mkpuru mmiri so malite izokwasị ala Ijipt niile, na umu mmadu, na anumanu, na ihe niile a kuru n’ubi n’Ijipt.” **23** Mgbe Mosis setipuru mkpanaka ya n’ihu elugwe, Onyenwe anyi zidatara egbe elugwe na oke ifufe nke ya na mkpuru mmiri so. Amuma egbe elugwe chakwara n’ala. Ya mere, Onyenwe anyi zidatara oke ifufe nke ya na mkpuru mmiri so n’ala Ijipt. **24** Mkpuru mmiri dara, amuma gbukwara n’ihu nakwa n’azu. N’ezie, o bu oke ifufe di njo, udi nke a na-ahutubeghi n’ala Ijipt kemgbe o ghoru nnukwu mba. **25** Mkpuru mmiri ahụ tigburu ihe niile di n’ohia, ma mmadu ma anumanu niile di n’ala Ijipt. O feturu ihe niile na-epu n’ubi, ma ahia niile di n’osisi. **26** Ma akuku ebe mkpuru mmiri ndi a na-erughi bu naani Goshen, ebe umu Izrel bi. **27** Mgbe ahụ Fero ziri ozi ka a kpọ Mosis na Eron. O kwuputara n’ihu ha si, “N’oge a, emehiela m. Onyenwe anyi bu onye ezi omume, mu na ndi m bu ndi mejoro. **28** Kpee ekpere rijo Onyenwe anyi n’ihi na oke mkpuru mmiri na egbe elugwe a ezuola. Aga m ekwe ka unu gaa, unu agaghi

atufukwa mgbe.” **29** Mosis gwara Fero si ya, “Mgbe m si n’obodo a puo, aga m esetipu aka m n’ebe Onyenwe anyi no, egbe eluigwe a, na ifufe a nke ya na mkpuru mmiri so ga-akwusikwa. Site na nke a, i ga-amata na uwa niile bu nke Onyenwe anyi. **30** Ma amaara m na gi onwe gi na ndi na-ejere gi ozi adighi atu Onyenwe anyi Chineke egwu.” **31** Oke ifufe ahụ nke ya na mkpuru mmiri so mebiri ihe a kuru n’ubi, dika flakisi na oka bali. N’ihi na n’oge a, oka bali emenyela isi, flakisi etojuokwala maa ifuru. **32** Ma ifufe na mmiri ukwu ahụ emebighi oka wiiti na spelti, n’ihi na ha achabeghi. **33** Mosis hapuru Fero si n’obodo ahụ puo. O gbasapuru aka ya abuo n’ihu Onyenwe anyi, egbe eluigwe na mkpuru mmiri ahụ kwusiri. Mmiri ozuzo kwusikwara izo n’ala ahụ. **34** Mgbe Fero huru na mmiri ozuzo na mkpuru mmiri na egbe eluigwe akwusila, o mehiere ozu. Ya na ndi na-ejere ya ozi gara n’ihu nyichie obi ha. **35** Ya mere, Fero mere ka obi ya sie ike. O juru ikwere ka umu Izrel puo, dika Onyenwe anyi gwarari Mosis.

10 Mgbe ahụ, Onyenwe anyi gwara Mosis okwu si ya, “Jekwuru Fero n’ihi na emeela m ka obi ya, na obi ndi na-ejere ya ozi sie ike, ka m nwee ike ruo oru iribama ndi a di iche iche n’etiti ha. **2** Nke a ga-abu akuko unu ga-akoro umu unu, na umu umu unu, banyere otu m si mesie ndi Ijipt ike, na otu m si ruo oru iribama m n’etiti ha, ime ka unu mata na m bu Onyenwe anyi.” **3** Ozo, Mosis na Eron jekwuuru Fero gwa ya si, “Nke a bu ihe Onyenwe anyi Chineke ndi Hibru kwuru, ‘O bu ruo olee mgbe ka i ga-aju iwedata onwe gi ala n’ihu m? Hapu ndi m ka ha gaa fee m

ofufe. **4** Ọ bụrụ na ị jụ ikwere ka ha gaa, n'ụtụtụ echi, aga
 m ezite igurube n'ala Ijpt. **5** Igurube ndị a ga-ekpuchi ihu
 ala Ijpt niile, ka mmadụ ọbụla hapụ ihu ala anya. Ha ga-
 erichapụ ihe ndị fọdụrụ bụ nke ifufe na mkpuru mmiri
 ahụ na-emebigi, tinyere osisi niile na-eto eto n'ubi unu.
6 Ha ga-ejuputa n'ụlọ gi, na n'ụlọ ndị na-ejere gi ozi, na
 n'ụlọ ndị Ijpt niile. Ihe di otu a bụ ụdi ihe na-emetubeghi
 na mbu, nke nna gi maobu nna nna gi ha na-ahutubeghi
 udi ya site na mgbe ha bidoro ibi n'ala a tutu ruo ugbu
 a.” Mgbe ahụ, Mosis tughariri hapu Fero puo. **7** Ndi na-
 ejere Fero ozi biakwutere ya, juo ya si, “Ruo ole mgbe ka
 nwoke a ga-anogide na-aburu anyi ihe onwunwa? Hapu
 ndi a ka ha laa, ka ha nwee ike ife Onyenwe anyi Chineke
 ha ofufe. O bu na i ghotabeghi na e bibiela Ijpt?” **8**
 Mgbe ahụ, a kpoghachiri Mosis na Eronazu n'ihu Fero. O
 gwara ha si, “O di mma, gaa feenu Onyenwe anyi Chineke
 unu ofufe.” Fero jukwara ha si, “Olee ndi n'etiti unu ga-
 eso unu jee?” **9** Mosis zaghachiri si, “Anyi niile na-aga,
 umuntakiri na ndi okenye, umu anyi ndi ikom na ndi
 inyom, igwe ehi anyi na igwe ewu na aturu anyi; n'hi na
 anyi na-aga ime mmemme di nsọ nye Onyenwe anyi.”
10 Fero sirị, “Ka Onyenwe anyi nonyere unu. Ma agaghi
 m ekwe ka unu na ndi inyom unu, na umuntakiri unu
 gaa. O doro anya na unu na-atu atumatu ojo n'ime obi
 unu. **11** O gaghi adi otu a! Jeenu naani unu bu ndi ikom
 gaa fee Onyenwe anyi unu ofufe, n'hi na nke a bu ihe
 unu na-ario.” Mgbe ahụ a chupuru Mosis na Eron site
 n'ihu Fero. **12** Onyenwe anyi gwara Mosis si, “Setipu aka
 gi n'ala Ijpt ka igurube juputa na ya, kpuchie ebe niile,

richapụ ihe niile na-eto eto dị n'ala ahụ bụ nke ifufe na mkpụrụ mmiri ahụ hapụrụ.” **13** Ya mere, Mosis setipụrụ mkpanaka ya n'elu ala Ijpt, Onyenwe anyị mere ka ifufe nke si n'ebe anyanwụ si awa fee n'ụbọchị ahụ niile na abalị ahụ niile. N'ụtụtụ ya, ifufe ahụ si n'ebe anyanwụ si awa bubatara igurube ndị ahụ. **14** Ha niile kpuchichara ala Ijpt niile, site n'otu akụkụ ruo n'akụkụ nke ọzọ. Nke a bụ mbata igurube kachasi ibe ya njọ n'Ijpt. Ijpt agaghị enwekwa nke dịka ya ọzọ. **15** Ha kpuchiri ala niile ruo mgbe ọchịchiri gbachiri ya. Ha richapụrụ ihe niile na-eto n'ubi, na mkpụrụ niile na-amị n'osisi, bụ nke ifufe na mkpụrụ mmiri ukwu ahụ hapụrụ. N'ikpeazu, ọ dighị ahịhịa ndụ fọdụrụ n'ala ma n'elu osisi n'Ijpt niile. **16** Na-atufughị oge, Fero ziri ozi ka a kpọọ Mosis na Erọn. Mgbe ha bịa, ọ gwara ha si, “Emehiela m megide unu na Onyenwe anyị bụ Chineke unu. **17** Biko gbagharakwa m mmehie nke a, ma rịọ Onyenwe anyị bụ Chineke unu ka o wepụrụ m ọnwụ nke a. Ekwere m nkwa na agaghị m ajụkwa ọzọ ka unu laa.” **18** Mosis hapụrụ Fero puo gaa kpeere Onyenwe anyị ekpere. **19** Ngwangwa, Onyenwe anyị zitere ikuku nke si n'ebe anyanwụ na-ada bịa, nke bupụrụ igurube ndị ahụ site n'ala Ijpt, buba ha n'Osimiri Uhie. Ọ dīkwaghị otu igurube fọdụrụ n'ala Ijpt niile. **20** Ma Onyenwe anyị mere ka obi Fero sie ike, o kweghị ka umụ Izrel gaa fee Chineke ofufe. **21** Mgbe ahụ, Onyenwe anyị gwara Mosis si, “Setipụ aka gi abụọ n'eluigwe ka ọchịchiri gbaa n'ala Ijpt niile.” **22** Mosis setipụrụ aka ya n'eluigwe. Oke ọchịchiri gbara abalị atọ n'ala Ijpt niile. **23** Ndị Ijpt ahughị ihu ibe ha. Ha ahapughikwa ebe

obibi ha abali atọ ahụ. Ma ụmụ Izrel nwere ìhè n’ebe niile ha bi. **24** Mgbe ahụ, Fero kporọ Mosis sị ya, “Gaanụ fee Onyenwe anyị unu ofufe. Unu na ndị inyom na ụmụ unu nwere ike ịga, ma unu ga-ahapụ igwe ehi unu na igwe anụ ụlọ unu gaa.” **25** Mosis zara, “Ị ghaghị ịhapụ anyị ka anyị were ihe aja na aja nsure ọkụ, nke anyị chee n’ihu Onyenwe anyị Chineke anyị. **26** Igwe anụ ụlọ anyị ga-esoro anyị. O nweghị ihe ọ bụla anyị ga-ahapụ n’ihi na anyị ga-iji ụfọdụ n’ime ha fee Onyenwe anyị Chineke anyị ofufe. Ọ bụkwa naanị mgbe anyị ruru n’ebe ahụ ka anyị nwere ike ịmata ihe anyị ga-iji fee Onyenwe anyị anyị ofufe.” **27** Ma Onyenwe anyị mere ka obi Fero sie ike. O kweghị ka ha laa. **28** Fero gwara Mosis sị, “Si n’ihu m pụọ. Lezie anya hụ na ị bịaghị n’ihu m ọzọ. Ụbọchị ọbụla ị nwara bịa n’ihu m, onye nwurụ anwụ ka ị ga-abụ.” **29** Mosis zaghachiri Fero sị, “Ihe i kwuru dị mma, agaghị m abiakwa n’ihu gị ọzọ.”

11 Onyenwe anyị gwara Mosis, “Aga m ewetara Fero na Ijipt otu ihe otiti ọzọ. Mgbe nke a gasiri, ọ ga-ekwe ka unu si n’ebe a pụọ. N’eziokwu, ọ ga-iji aka ya chụpụ unu n’ala ya. **2** Gwa nwoke na nwanyị Izrel ọbụla ka ha jikere. Ha rịọọ ndị agbataobi ha bụ ndị Ijipt, ka ha nye ha ihe ọbụla e ji ọlaọcha na ọlaedo kpụọ.” **3** Onyenwe anyị mere ka ụmụ Izrel nweta ihuoma n’ebe ndị Ijipt, na ndị agbataobi ha nọ. Nke ka nke, Mosis ghọrọ onye a na-asọpụrụ n’etiti ndị ozi Fero na n’ihu ndị Ijipt niile. **4** Ya mere, Mosis siri, “Ihe a ka Onyenwe anyị kwuru, ‘N’ihe dika n’etiti abali taa, aga m agafe n’ime ala Ijipt niile. **5** Mgbe nke a na-eme, ndị ikom niile e bụ ụzọ mụọ n’ala Ijipt ga-

anwụ, site n'okpara Fero, onye nọ ugbu a n'ocheeze ya, ruo n'okpara ohu onye nwanyị na-akwọ ihe na nkume ikwọ nri, na ụmụ ehi niile e bụ ụzọ mụọ. **6** Mgbe nke a mere, iti mkpu akwa dị ukwuu ga-adị n'ala Ijipt, ụdị ga-ada n'ala Ijipt niile nke na-adibeghi n'ala Ijipt, ụdị iti mkpu akwa nke na-agaghi adikwa ọzọ. **7** Ma n'ebe ụmụ Izrel nọ, nkita agaghi agbọ nwoke maobu nwanyị maobu anumanu obula uja.' Site na nke a, i ga-amata na Onyenwe anyi na-akpa oke n'etiti ndi Izrel na ndi Ijipt. **8** Ndi ochichi gi ndi a ga-abia gbuo ikpere rifo m si m, 'Biko kporo ndi gi puo n'obodo anyi.' Mgbe ha mesiri nke a, aga m apu." Iwe were Mosis mgbe o si n'ulo Fero na-aputa. **9** Onyenwe anyi agwalari Mosis si ya, "Fero agaghi ege gi nti. Nke a ga-enye m ohere ime otutu ihe ebube di iche iche n'Ijipt." **10** O bu ezie na Mosis na Eron mere ihe ebube ndi a n'ihu Fero, ma Onyenwe anyi mere ka obi Fero sie ike, ka o hapu ikwe ka umu Izrel si n'ala ya puo.

12 Onyenwe anyi gwara Mosis na Eron okwu n'ala Ijipt si ha, **2** "Onwa a ga-aburu unu isi onwa. O ga-abu onwa mbu nke onwa niile n'afu unu. **3** Gwa ogbako umu Izrel niile okwu si ha, N'afu obula, n'abali iri nke onwa a, nwoke obula ga-eweta nwa aturu n'isi ezinaulo obula. **4** Ezinaulo obula nke dikariri nta, nke na-enweghi ike iweta na iricha otu nwa aturu, ga-ejekwuru ezinaulo ozo dikwa nta, ka ha jikotaa onwe ha onu weta nwa aturu. Ndi ga-ejikota onwe ha onu aghaghi ibu uzọ pia mmadu ole ha ga-adị nwee ike richaa otu aturu. **5** Nwa aturu a ga-eweta ga-abu oke gbara naani otu afu, nke na-enweghi ntupo obula n'ahu ya. Unu nwere ike horo aturu maobu ewu.

6 Unu ga-elekoṭa ya anya ruo n'ubochi nke iri na anọ nke onwa a. N'abalị ubochi ahụ ka ogbakọ Izrel niile ga-egbu ya. **7** Ha ga-ewere obara ya tee n'elu na n'akuku ibo onu uto nke di n'ezinaulo ha niile, ebe ha ga-anọ rie anu aturu ahụ. **8** Ha ga-eri anu aturu a, nke a ga-ahụ n'oku n'abalị ahụ, ya na achicha na-ekoghi eko, na ahijia ndu na-elu ilu. **9** A gaghị eri nwa aturu obula na ndu, a gaghị esikwa ya esi, kama a ga-ahụ ya n'oku. A ga-ahụ akuku ahụ nwa aturu obula n'oku, tinyere isi ya, ukwu ya na ihe di n'ime afọ ya. **10** Unu agaghị erifodu ya ruo n'ututu echi ya. Nke obula ga-afodu n'abalị ahụ, a ga-akpo ya oku. **11** Otu a ka unu ga-esi rie ya: yirinu uwe unu, na akpukpokuwu unu. Jirikwanu mkpara unu. Jikerenu dika ndi na-aga njem di anya. Unu ga-eri anu aturu a na achicha na-ekoghi eko ngwangwa. A ga-akpo oriri a Mmemme Ngabiga Onyenwe anyi. **12** "Aga m agafe n'ala Ijipt n'abalị ahụ, igbu ndi ikom niile e bu uto muo n'ala Ijipt, ma mmadu, ma anumanu. Aga m emekwa ka ikpe omuma bjakwasị chi ndi ozo ahụ niile Ijipt na-eke ofufe. Abụ m Onyenwe anyi. **13** Obara ahụ unu ga-ete n'onu ibo ulo unu ga-abu ihe ama igosi ebe unu bi, n'ihu na mgbe m huru obara ahụ, aga m agafe unu. O nwekwaghị ihe otiti ga-abjakwasị unu mgbe m ga-egbu ndi Ijipt. **14** "Ubochi a ga-aburu unu ihe ncheta nye ogbo niile ndi na-eso n'azu. Unu ga-emekwa ya ka o buru mmemme nye Onyenwe anyi. Ukpuru nke na-adigide adigide site n'ogbo ruo n'ogbo. **15** Ubochi asaa ka unu ga-eri achicha na-ekoghi eko. N'ubochi mbu nke ubochi asaa ahụ, ka unu ga-esite n'ulo unu wezuga ihe iko achicha niile, n'ihu

na onye ọbụla riri nri nke ihe na-eko achịcha dị n'ime ya site n'ụbọchị mbụ ruo n'ụbọchị nke asaa, aghaghị ibipụ ya site n'ala Izrel. **16** Unu ga-ewere ụbọchị mbụ na ụbọchị nke asaa, nke mmemme ahụ, nwee mkpọkọta dị nsọ. Onye ọbụla agaghị arụ ọrụ ọbụla n'ụbọchị abụọ ndị a, kariakwa isi nri unu ga-eri. **17** “Unu ga-edobekwa mmemme achịcha na-ekoghị eko n'ihị na ọ bụ n'ime otu ụbọchị a ka m sitere n'ala Ijịpt kpọputa unu dika usuu ndị agha. Unu ga-emekwa mmemme ụbọchị a ka ọ buru ụkpurụ nke na-adigide adigide site n'ogbo ruo n'ogbo **18** N'ọnwa mbụ, n'anyasị nke ụbọchị nke iri na anọ, ka unu ga-eri achịcha a na-ejighị ihe na-eko achịcha mee ruo n'anyasị nke ụbọchị iri abụọ na otu. **19** N'ime ụbọchị asaa ahụ, agaghị ahụ ihe na-eko achịcha n'ụlọ unu. A ga-esite n'ogbakọ ndị Izrel bipụ onye ọbụla riri ihe ọbụla nke ihe na-eko achịcha dị n'ime ya. Iwu a dịrị ndị ọbịa niile n'ala Izrel, dīkwara ndị nwa afọ ala. **20** Unu agaghị eri ihe ọbụla e ji ihe na-eko achịcha mee. N'ebe obibi unu niile, ọ bụ naanị achịcha na-ekoghị eko ka unu ga-eri.” **21** Mgbe ahụ, Mosis kpọkọtara ndị okenye ụmụ Izrel niile gwa ha okwu sị, “Gaanụ họtuta ụmụ aturụ n'ihị agburu unu niile, gbuonụ aturụ ngabiga ndị a. **22** Were ahịhịa hisop, denye ya n'obara si n'aturu ndị a nke a ga-awunye n'efere, tee ya n'elu ibo na n'akuku abụọ nke ọnu ụzọ ụlọ unu. Onye ọbụla n'ime unu agaghị apụ n'ezị tutu ruo ututu. **23** Mgbe Onyenwe anyị ga-agafe igbu ndị Ijịpt, ọ ga-ahụ ọbara ahụ n'awara na mbudo ibo ọnu ụzọ ụlọ unu. Ọ ga-agafe ụlọ unu, gharakwa ikwe ka onye mbibi bata n'ụlọ unu gbuo unu. **24** “Unu ga-edobe mmemme a dika iwu ga-

adigide nye unu na ụmụ unu. **25** Mgbe unu batara n'ala ahụ Onyenwe anyị ga-enye unu dika o kwere na nkwa, unu ga-edobe ofufe a. **26** Mgbe ụmụ unu ga-ajụ unu ajuju si, 'Gini ka ofufe a putara?' **27** Unu ga-azaghachi ha si, 'O bu aja ngabiga anyi na-achuru Onyenwe anyi n'ihu na o gafere ulo umu Izrel n'ala Ijipt, mgbe o gburu ndi Ijipt, ma o nweghi onye obula n'ime anyi o gburu.'" **28** Umu Izrel mezuru ihe niile Onyenwe anyi gwara ha site n'onu Mosis na Eron. **29** N'ime etiti abali ubochi ahụ, Onyenwe anyi gburu ndi ikom niile e bu uzọ muo n'ala Ijipt, malite n'okpara Fero onye no n'ocheeze ya, ruo n'okpara nke onye Ijipt no n'ulo mkporo olulu. O gbukwara umu anu ulo niile e bu uzọ muo. **30** N'abali ahụ kwa, Fero na ndi ozi ya, na ndi Ijipt niile biliri. Oke iti mkpu akwa dakwara n'ala Ijipt, n'ihu na o dighi ezinaulo onwu na-erughi. **31** N'otu abali ahụ, Fero zipuru ozi ka a kpọ Mosis na Eron. Mgbe ha bjara, o gwara ha si, "Ngwa bilienu, unu bu umu Izrel niile. Kewapunu onwe unu site n'etiti anyi. Gaanu, fee Onyenwe anyi unu ofufe dika unu rioro. **32** Durunu igwe ehi na aturu unu mgbe unu na-aga. Goziekwanu m mgbe unu na-apu." **33** Ndi Ijipt gbaliri ime ka umu Izrel hapu ha ngwangwa. Ha siritara onwe ha, "O buru na umu Izrel ahapughi anyi ugbo a, anyi niile ga-anwukwa." **34** Ya mere, umu Izrel buuru utu oka e ji eme achicha na-ekoghi eko, nke ha tinyere n'efere e ji agwakota ya. Ha ji akwa kechie ha, bukwasị ha n'ubu ha. **35** Ha mekwara ihe ndi ozo dika Mosis gwara ha. Ha rioro ndi Ijipt ka ha nye ha ihe iji ngwa nke olaocha na olaedo, na uwe. **36** Onyenwe anyi nyere ndi ya amara n'ihu ndi Ijipt, ha

nyere ha ihe niile ha rịọrọ. Site n'ụzọ dị otu a, ụmụ Izrel napụtara ndị Ijpt ihe niile ha ji biri n'ụlọ. **37** Mgbe nke a gasịrị, ụmụ Izrel malitere ije ha site na Ramesis. Mgbe ha hapụrụ Ramesis, na-eje Sukot, ha dị narị puku ndị ikom isii, na-agughị ndị inyom na ụmuntakiri. **38** Ọtutu mmadu dị iche iche sooro ha n'ije ha. Ha dukwa igwe anụ ụlọ, igwe ewu na atụrụ ha, nke dị ukwu n'ọnuogugụ. **39** Ha ji ụtụ ọka ha si Ijpt buputa mee achicha na-ekoghị eko. N'ihia na a chụpụrụ ha achụpụ site n'Ijpt, ha enweghị ezi ohere kwadooro onwe ha ihe oriri. **40** Tupu ha ahapụ ala Ijpt, ụmụ Izrel ebiela n'ebe ahụ narị afọ anọ na iri afọ atọ. **41** Mgbe narị afọ anọ na iri afọ atọ zuru, n'ụbọchị ahụ o zuru, usuu ndị Onyenwe anyị niile hapụrụ Ijpt. **42** Onyenwe anyị chere nche n'abalị ụbọchị ahụ maka ikpọputa ha site n'ala Ijpt. N'ihia ya, abalị ụbọchị ahụ bu mgbe pụrụ iche nye ụmụ Izrel maka iji iche nche sọpụrụ Onyenwe anyị n'ogbo ha niile. **43** Onyenwe anyị kpọrọ Mosis na Eron gwa ha si, "Ndị a bu usoro iwu metutara Mmemme Ngabiga: "Onye mba ọzọ agaghị eri anụ nwa atụrụ ahụ. **44** Ohu ọbụla a kwurụ ụgwọ n'isi ya ga-eri ya naanị ma e biri ya ugwu. **45** Ohu e goro ọrụ, maọbụ onye ọbịa ọbụla agaghị eri ya. **46** "A ga-eri ya naanị n'ime otu ụlọ. Ọ gaghị apụ n'ezie. Unu agaghị atapịa ọkpukpụ ọbụla nke nwa atụrụ ahụ. **47** Nzukọ niile nke ụmụ Izrel ga-eme Mmemme Ngabiga a. **48** "Onye mba ọzọ bi n'etiti unu chọrọ isoro unu na Mmemme Ngabiga Onyenwe anyị aghaghị ibi ndị ikom niile nọ n'ezinaụlọ ya ugwu. Mgbe ahụ, ọ ga-abiaru nso isoro na mmemme, n'ihia na a ga-agụ ya dika nwa afọ ala. Ọ dighị onye ikom a na-ebighi ugwu

ga-eri nri ahụ. **49** Otu iwu a dīrī nwa afọ ala na ndị ọbịa niile bi n'ala Izrel.” **50** Ụmụ Izrel mere ihe ndị a niile, dika Onyenwe anyị nyere ha n'iwu site n'ọnu Mosis na Eron. **51** Ọ bụkwa n'otu ụbọchị ahụ ka Onyenwe anyị sitere n'ala Ijipt dupụta ụmụ Izrel, dika usuu ha niile si dị.

13 Onyenwe anyị gwara Mosis okwu si, **2** “Dooro m nsọ onye ọbụla bụ ọkpara, onye ọbụla e bụ ụzọ mụọ n'etiti ụmụ Izrel, na n'etiti mmadụ ma n'etiti anụ ụlọ, nke m ka ọ bụ.” **3** Mosis gwara ndị Izrel si, “Chetanụ ụbọchị taa, ụbọchị unu si n'ala Ijipt pụta, ala ebe unu bụ ndị ohu, n'ihia na Onyenwe anyị sitere n'ike aka ya dị ukwu kpọpụta unu site n'ebe ahụ. Unu erikwala achịcha ọbụla e ji ihe na-eko achịcha mee. **4** Taa, n'ọnwaa Abib, bụ ụbọchị unu na-ahapụ ala Ijipt. **5** Mgbe Onyenwe anyị dubatara unu n'ala ndị Kenan, ndị Het, ndị Amōrait, ndị Hiv na ndị Jebus bi n'ime ya, bụ ala ahụ ọ n'urū n'iyi nye nna nna unu ha na ọ ga-enye unu, ala mmiri ara ehi na mmanụ añụ na-eru na ya, unu ga-eme ofufe mmemme a n'ọnwaa a. **6** Unu ga-eri achịcha na-ekoghị eko ụbọchị asaa ahụ. N'ụbọchị nke ikpeazụ n'ime ụbọchị asaa ahụ, unu ga-eme mmemme oke oriri n'ihu Onyenwe anyị. **7** Rienụ achịcha na-ekoghị eko n'ime ụbọchị asaa ndị ahụ. Achịcha e ji ihe na-eko achịcha mee agaghị adị n'ụlọ unu. Achịcha e ji ihe na-eko achịcha mee agaghị adị n'oke ala unu niile. **8** N'oge ọbụla i na-eme mmemme a, kọwaara nwa gị nwoke ihe kpatara i ji eme mmemme a, si ya, 'Ana m eme mmemme a maka icheta ihe Onyenwe anyị meere m, mgbe m si n'Ijipt pụta.' **9** Imezu mmemme a ga-adīrī unu dika ihe iribama n'ala unu, dīrīkwa ka ihe ngosi n'egedege ihu

unu, ichetara unu na Onyenwe anyị ji aka ike ya duputa anyị site n'ala Ijipt. **10** Unu ga na-eme mmemme a n'oge a kara aka n'afọ ọbụla. **11** “Mgbe Onyenwe anyị dubatara unu n'ala ndị Kenan, nyefee unu ala ahụ dika ọ n'uru n'iyi nye nna nna unu ha, **12** unu ga-enyefe Onyenwe anyị ụmụ ndị ikom unu niile e bu ụzọ mụọ. Ọzọ, ụmụ oke anụ ụlọ niile e bu ụzọ mụọ bu nke Onyenwe anyị. **13** Jiri nwa aturu gbaputa nwa inyinya ibu mbu e bu ụzọ mụọ. Ọ buru na unu achoghi igbara nwa inyinya ibu ahụ, unu aghaghi igbaji ya olu. Ma unu aghaghi igbara ụmụ ndị ikom niile e bu ụzọ mụọ. **14** “N'oge di n'ihu, mgbe nwa gi nwoke ga-aju gi si, ‘Gini ka ihe ndi a putara?’ I ga-azaghachi ya si, ‘Onyenwe anyi jiri aka ike di ukwu duputa anyi site n'Ijipt, site n'ala nke ohu. **15** Mgbe Fero mesiri obi ya ike, ju ka anyi si n'ala ya puo, Onyenwe anyi gburu umu ndi ikom niile e bu uzo muo n'ala Ijipt, ma mmadu ma anu ulo. N'ihia ya, ana m eji umu oke anu ulo niile e bu uzo muo achu aja nye Onyenwe anyi. Ma umu m ndi ikom niile e bu uzo muo ka m na-agbaputa.’ **16** Mmemme a ga-adi ka ihe iribama n'anya unu, dirikwa ka ihe ngosi n'egedege ihu unu, ichetara unu na Onyenwe anyi ji aka ike ya duputa anyi site n'ala Ijipt.” **17** Mgbe Fero mesiri kwere ka umu Izrel laa, Chineke edughi ha site n'uzo ahụ gafere ala ndi Filistia. Ọ bu ezie na uzo ahụ di nso karja. Chineke mere nke a n'ihia na o chere n'obi ya si, “Ọ buru na ndi a ezute agha, ha nwere ike igbanwe obi ha tugharia ilaghachi azu n'Ijipt.” **18** Ya mere, Chineke duuru ha ga n'uzo Osimiri Uhie, nke gara n'uzo nke ozara. Umu Izrel kwadokwara akwado ibu agha mgbe ha si n'ala

Ijipt pụọ. **19** Mosis buuru ọkpụkpụ Josef mgbe ha na-ala. N’ihi na o mere ka ụmụ Izrel n’ụọ iyi na ha ga-eme otu a, na-asị, “Chineke ga-eleta unu n’ezie, mgbe ahụ, unu aghaghị iburu ọkpụkpụ m si n’ebe a pụọ.” **20** Ha si Sukot bilie ije, maa ụlọ ikwu ha na Etam, na nsọtụ ọzara. **21** Onyenwe anyị ji ogidi igwe ojii na-eje n’ihu ha n’ehihie, idu ha n’uzọ ha niile. N’abalị, o ji ogidi ọkụ, inye ha ìhè ka ha nwee ike ịga njem n’ehihie nakwa n’abalị. **22** Ma ogidi igwe ojii n’ehihie na ogidi ọkụ ahụ n’abalị, ọ dighị nke hapụrụ ọnọdụ ya n’ihu ha.

14 Mgbe ahụ, Onyenwe anyị gwara Mosis, **2** “Gwa ụmụ Izrel ka ha chigharịa azụ jee maa ụlọ ikwu ha na ncherita ihu Pi Hahiro, nke dị n’etiti Migdol na osimiri. Ọ bụ n’akụkụ osimiri, na ncherita ihu obodo Baal-Zefon ka ha ga-ama ụlọ ikwu ha. **3** Fero ga-asị banyere ụmụ Izrel, ‘Ha na-awaghari gburugburu ala ahụ n’ọnọdụ mgbagwoju anya ebe ọzara riri ha.’ **4** Aga m eme ka obi Fero sie ike ka ọ chụso unu ọsọ n’azụ, ma m ga-ewetara onwe m otuto site na Fero na ndị agha ya niile. Ndị Ijipt niile ga-ama na mụ onwe m bụ Onyenwe anyị.” Ndị Izrel mekwara otu ahụ. **5** Mgbe a gwara eze Ijipt na ndị a agbaala ọsọ, obi Fero na ndị ozi ya gbanwere megide ndị Izrel. Ha sịrị, “Gịnị bụ ihe anyị mere, site na izipụ ndị Izrel n’orụ ife anyị?” **6** Na-atụfughị oge, Fero rigoro n’elu ụgbọ agha ya, duru ndị agha ya ịchụso ha. **7** Ọ chijiri ụgbọ agha dị nari isii e leziri anya họtuta, tinyere ụgbọ agha Ijipt niile. Ndịisi agha ndị Ijipt nọcha n’elu ha niile. **8** Onyenwe anyị mere ka obi Fero eze Ijipt sie ike. Ọ chụsoro ụmụ Izrel, ndị na-aga n’ihu n’ije ha, na-atughị egwu maobụ ida mba.

9 Ndị Ijpt chụsoro ha ọsọ, ịnyịnya Fero na ụgbọ agha, na ndị na-agba ịnyịnya na ndị agha ndị ọzọ chụsoro ndị Izrel ọsọ chụkwute ha n'ebe ha na-ezu ike n'akụkụ osimiri dị nso na Pi Hahirod na ncherita ihu Baal-Zefon. **10** Mgbe ndị agha Fero na-abịa nso, ndị Izrel lere anya n'azụ, hụ ndị Ijpt ka ha na-abịa nso. Ha tụtụ egwu, tie mkpu akwa, kpọkuo Onyenwe anyị. **11** Ha juru Mosis si, "Ọ bụ na o nweghị ili dị n'ala Ijpt, i ji kwagide anyị ka anyị niile bịa nwụọ n'ebe a n'ọzara? Gini mere i ji kwagide anyị ka anyị hapu Ijpt? **12** Ọ bụ na anyị agwaghị gi n'ala Ijpt si gi, 'Hapu anyị ka anyị nọgide na-ejere ndị Ijpt ozi?' Ọ gara akara anyị mma i bụ ohu ndị Ijpt karịa inwụ n'ọzara." **13** Mosis zagbachiri ha si, "Unu atula egwu. Guzosienu ike. Unu ga-ahụ ụzọ dị ebube Onyenwe anyị ga-esi zoputa unu taa. Ndị Ijpt a unu na-ahụ taa, unu agaghị ahukwa ha ọzọ. **14** Nọrọnu jii. Onyenwe anyị ga-aluru unu ọgụ." **15** Mgbe ahụ, Onyenwe anyị gwara Mosis okwu si ya, "Gini mere i ji na-akpoku m. Gwa umu Izrel ka ha gaa n'ihu. **16** Welie mkpanaka gi elu. Setipu ya n'elu osimiri ahụ ka o kewaa abuo. Uzọ ga-adikwa n'etiti osimiri ahụ. Umu Izrel ga-esitekwa n'ala akoro gafee. **17** Aga m eme ka obi ndị Ijpt sie ike, ka ha sorokwa unu n'azụ banye. Aga m ewetara onwe m otuto site na Fero, na ndị agha niile, na ụgbọ agha niile nakwa ndị na-agba ịnyịnya ya. **18** N'oge ahụ, ndị Ijpt ga-amata na mu onwe m bu Onyenwe anyị. M ga-enweta nsopuru site na Fero, na ụgbọ agha ya niile, na ndị na-agba ịnyịnya ya." **19** Mgbe ahụ, mmuo ozi Chineke, onye na-aga n'ihu ndị agha Izrel, sitere n'ihu puo gaa nodu n'azụ ha. Otu a kwa, ogidi igwe ojii ahụ

sitere n'ihu gaa n'azụ ha. **20** Nke a mere ka ogidi igwe ojii ahụ dīrī n'etiti ụmụ Izrel na ndị Ijīpt. N'abalī ụbọchī ahụ, Onyenwe anyī mere ka ogidi igwe ojii ahụ nye ụmụ Izrel ihè, ma ndị Ijīpt nọgidere n'ọchīchīrī. Otu a, ndị Ijīpt enweghī ike bīarute n'ebe ụmụ Izrel nọ. **21** Mgbe ahụ, Mosis setīpūrū aka ya n'elu Osimiri Uhie ahụ. Onyenwe anyī jī oke ifufe si n'owūwa anyanwū, nke fere n'abalī ahụ niile, nughachi osimiri ahụ, mee ka osimiri ahụ kebie ụzọ abụọ, ka ụzọ pūta n'ala osimiri ahụ. **22** Ụmụ Izrel sitere n'etiti osimiri ahụ gafee. Mmiri osimiri ahụ ghọrọ mgbidi n'aka nri ha ma n'aka ekpe ha. **23** Mgbe ndị agha Ijīpt na-achū ha ọsọ hūrū ha ka ha na-agafe, ha sogidere ha baa, ọ bụladī n'etiti osimiri ahụ. Ndị agha Ijīpt niile sooro ha, ya bụ, ụgbọ agha Fero, ndị agha ya na ndị na-agba ịnyinya ya niile. **24** N'isi ụtụtū echi ya, Onyenwe anyī ledatara anya site n'ogidi igwe ojii ahụ na-enye ihe. O legidere ndị agha Ijīpt anya, tinyekwa ha ụjọ n'obi nke mere na ha amakwaghī onwe ha. **25** O mebiri ụkwū ụgbọ agha ha mee ka o siere ịnyinya ha ike ịdọkpū ụgbọ agha ndị ahụ. Mgbe ahụ, ndị Ijīpt kwuru sī, “Ka anyī sinū n'ichū ndị Izrel gbapū, n'ihī na Onyenwe anyī nalūrū ha ọgū, na-emegidekwa anyī.” **26** Mgbe ụmụ Izrel gafesīrī ruo n'akūkū nke ọzọ nke osimiri ahụ, Onyenwe anyī gwara Mosis okwu sī, “Setīpū aka gī ọzọ ka mmiri ahụ kpuchigide ndị Ijīpt, na ụgbọ agha ha niile, na ndị na-agba ịnyinya ya.” **27** Mosis setīpūrū aka n'elu osimiri ahụ. N'ụtụtū ya, mmiri osimiri ahụ sọghachiri gaa ebe ọ nọ na mbū. Ndị Ijīpt chọsīrī ụzọ ha si agbapū ike, ma Onyenwe anyī mere ka osimiri ahụ kpuchie ha. **28** Osimiri ahụ

kpuchigidere ụgbọ agha ha niile, na ndị na-agba ịnyịnya, na ndị agha Fero niile ndị chụụrụ ụmụ Izrel baa n'ime osimiri ahụ. O nweghị otu onye n'ime ha fọdurụ ndụ. **29** Ma ụmụ Izrel esitelari n'ala nke mmiri kọrọ gafee osimiri ahụ. Mgbe ha na-agafekwa, akụkụ abụọ nke osimiri ahụ guzoro ọtọ dika mgbidi, n'aka nri ha ma n'aka ekpe ha. **30** Site n'uzọ dī otu a, Onyenwe anyi zọputara ụmụ Izrel site n'aka ndi Ijipt. Ụmụ Izrel hukwara ozu ndi Ijipt n'ikpere mmiri osimiri ahụ. **31** Ụmụ Izrel turu egwu Onyenwe anyi mgbe ha huru ihe iribama ndi a Onyenwe anyi ji zoputa ha site n'aka ndi Ijipt. Ha kwenyere na Onyenwe anyi, kwenyekwa na Mosis ohu ya.

15 Mgbe ahụ, Mosis na ụmụ Izrel bukuru Onyenwe anyi abụ dī otu a si, “Aga m abuku Onyenwe anyi abụ n’ihi na o buliela onwe ya elu nke ukwuu. Ọ tūnyela ịnyịnya na onye na-agba ya n’osimiri. **2** “Onyenwe anyi bụ ike m na abụ m. Ọ ghorola m nzoputa. Ọ bụ Chineke m, aga m etokwa ya, Chineke nke nna m, aga m ebulikwa ya elu. **3** Onye na-ebu agha ka Onyenwe anyi bụ. N’ezie, aha ya bụ Onyenwe anyi. **4** Ụgbọ agha Fero na usuu ndi agha ya, ka ọ tūnyere n’osimiri ahụ. Ndiisi agha Fero, ndi ahoro ahoro, ka o mere ka Osimiri Uhie rie. **5** Ogbu osimiri ahụ ekpuchiela ha. N’ime mmiri ahụ dī omimi ka ha ridaruru dika nkume. **6** Aka nri gi Onyenwe anyi, dī ike, dikwa ebube. Aka nri gi, Onyenwe anyi na-etipiasị ndi iro. **7** “N’oke ike nke idi elu gi, I lugbuola ndi niile na-ebili imegide gi. I zipuru iwe gi dī oku, o repiara ha dika igbugbo oka. **8** I sitere na nkuume nke oghere imi gi, mee ka mmiri osimiri guzoro ọtọ. Mmiri ahụ na-

erughari erughari guzoro n'otu ebe dika mgbidi; ogbu mmiri kpukotara rahụ n'ala ala nsotu nke osimiri. **9** Onye iro nyara isi si, 'Aga m achuso ha, gafee ha. Aga m ekesa ihe a kwatara n'agha. Nyejuo onwe m afo site na ha. Aga m amiputa mma agha m. Jiri aka m laa ha n'iyi.' **10** Ma i kupuru ikuku si gi n'imi puta, osimiri riri ha, ha mikpuru n'ime osimiri ukwu ahụ dika igwe. **11** Onye dika gi Onyenwe anyi, n'etiti chi niile? Onye dika gi? Onye di ebube n'idi nsọ. Onye otuto ya na-eyi egwu. Onye na-arụ orụ di ebube? **12** "I setipuru aka nri gi, ala meghere onu ya loo ndi iro gi niile. **13** Site n'ebere gi, i duputara ndi i zoputara. Sitekwa n'ike gi di ebube, i duru ha ruo n'ebe obibi gi di nsọ. **14** Uwa niile nuru ya, maa jijiji. Ndi Filistia ka oke ihe mgbu bjakwasiri. **15** Ndi eze Edom ga-anọ n'onodu obi ilo mmiri. Ndi ndu Moab niile ga-abu ndi oma jijiji ga-ejidekwa, ndi Kenan niile n'onodu itu egwu ga-agbaze; **16** oke egwu na oke ujo ejidela ha. Site n'ike nke aka gi, ha ga-anọ juu dika nkume, tutu ruo mgbe ndi gi, Onyenwe anyi, gafechara, tutu ruo mgbe ndi gi, ndi i zutara nye onwe gi, gafechara. **17** Gi onwe gi ga-akpobata ha, kuọ ha dika mkpuru, n'elu ugwu nke ihe nketa gi. N'ebe ahụ, Onyenwe anyi, i mere ka o buru ebe obibi gi, ebe nsọ ahụ, Onyenwe anyi, nke i ji aka gi toọ ntala ya. **18** "Onyenwe anyi ga-abu eze ruo mgbe niile ebighi ebi." **19** Mgbe inyinya Fero, na ugbọ agha ya, na ndi na-agba inyinya, gbabanyere n'osimiri, Onyenwe anyi mere ka mgbidi mmiri ahụ dagbuo ha. Ma umu Izrel sitere n'ala mmiri korọ gafee. **20** N'oge ahụ, Miriam onye amuma nwanyị, nwanne Eron weere igba iti egwu n'aka ya, duo

ndị inyom ndị so ya, jiri ịgba egwu nke ha na-etekwa egwu. **21** Miriam buru abụ si ha, “Bukuonu Onyenwe anyị abụ, n’ihi na ọ bụ onye e buliri elu nke ukwu. Inyinya na ndị na-agba ha, ka ọ tonyere n’ime osimiri.” **22** Mgbe ihe ndị a mesiri, Mosis nogidere na-edu umu Izrel. Ha sitere n’Osimiri Uhie ahụ bilie ije, jeruo ozara Shua. Ha jere ije n’ime ozara abali ato, ma ha achotaghị mmiri onunu. **23** Mgbe ha ruru Mara, ha enweghị ike inu mmiri di n’ebe ahụ, n’ihi na mmiri ahụ na-elu ilu. (Ọ bụ ilu ilu a mere e ji kpo ya Mara.) **24** N’ebe a, umu Izrel malitere itamu ntamu, megide Mosis si, “Olee mmiri anyi ga-anu?” **25** Mosis tikuru Onyenwe anyi mkpu akwa. Onyenwe anyi gosiri Mosis osisi o ga-atunye n’ime mmiri ahụ. Mgbe Mosis mere otu a, mmiri ahụ malitere idi utu onunu. O bukwa na Mara ka Onyenwe anyi no nye ha ukuru ya na iwu ya maka iji ya nwalee ha. **26** O siri, “O buru na unu ga-ege nti nke oma n’okwu Onyenwe anyi Chineke unu, mee ihe ziri ezi n’anya ya, o burukwa na unu eleruo anya idebe iwu ya na ukuru ya niile, o dighi oria nke m tinyere n’ahu ndi Ijpt nke m ga-etinye n’ahu unu. N’ihi na mu onwe m bu Onyenwe anyi, onye na-agwo unu oria niile.” **27** Ha bjaruru n’obodo Elim, ebe e nwere isi iyi mmiri ala na-asoputa di iri na abuo, na iri osisi nkwa asaa. Umu Izrel mara ulo ikwu ha n’akuku mmiri ahụ.

16 Ogbako umu Izrel niile hapuru obodo Elim, jere ije bjarute n’ozara Sin nke di n’etiti Sainai na Elim. Ha bjaruru n’ebe ahụ n’abali iri na ise nke onwa abuo, site na mgbe ha hapuru Ijpt. **2** N’ozara ahụ, nzuko ahụ niile tamuru ntamu megide Mosis na Eron. **3** Umu Izrel gwara

ha sị, “Ọ gaara adị anyị mma ma a sị na Onyenwe anyị gburu anyị n’ala Ijipt. N’ebe ahụ ite anụ dị iche iche na-adọ n’ihu anyị, anyị na-erikwa ụdị nri ọbụla anyị chọrọ. Ugbu a, i dubatala anyị n’ọzara ka anyị niile nwụọ n’agụ.” **4** Onyenwe anyị gwara Mosis okwu sị, “Lee anya, aga m esi n’eluigwe zitere unu achịcha. Onye ọbụla ga-aga tụtụkọtara onwe ya ihe oriri ụbọchị ọbụla dika ọ chọrọ. Aga m eji nke a lee ha ule imata ma ha ga-eme ihe m nyere ha n’iwu. **5** Gwa ha na n’ụbọchị nke isii, ha ga-ewere nri ha ga-ericha n’ụbọchị ahụ, ma nri ha ga-eri n’ụbọchị nke asaa, ka ha ga-achịkọta n’ụbọchị nke isii.” **6** Mosis na Erọn kpọkọtara ụmụ Izrel sị ha, “N’anyasị a ka unu ga-amata na ọ bụ Onyenwe anyị dupụtara unu site n’ala Ijipt. **7** Unu ga-ahụkwa ebube Onyenwe anyị n’ututu echi, n’ihi na Onyenwe anyị anụla ntamu unu megide ya. Onye ka anyị bụ unu ga-eji na-atamu ntamu megide anyị?” **8** Mosis kwukwara sị, “Mgbe Onyenwe anyị nyere unu anụ unu ga-eri n’anyasị a, nyekwa unu achịcha ga-eju unu n’ututu, unu ga-amata na ọ bụ Onyenwe anyị, n’ihi ọ nụla ntamu unu megide ya. Onye ka anyị bụ? Ọ bughị anyị ka unu na-atamu megide kama ọ bụ Onyenwe anyị ka unu na-atamu megide.” **9** Mgbe ahụ, Mosis gwara Erọn okwu sị ya, “Gwa nzukọ Izrel niile okwu sị ha, ‘Pụtanụ bja n’ihu Onyenwe anyị, n’ihi na ọ nụla ntamu unu.’” **10** Mgbe Erọn nọ na-agwa nzukọ Izrel okwu, ha lepuru anya n’ọzara hụ ebube Onyenwe anyị ka ọ pụtara ihe n’igwe ojii. **11** Mgbe ahụ, Onyenwe anyị gwara Mosis okwu sị ya, **12** “Anụla m ntamu nke ụmụ Izrel na-atamu. Gwa ha sị, ‘N’anyasị taa, unu ga-ata anụ, n’ututu echi

unu ga-eri achicha. Mgbe ahụ, unu ga-amata na abụ m Onyenwe anyị Chineke unu.” 13 N’oge uhuruchi ụbọchị ahụ, nnunụ kweel b́ara kpuchie ọmụma ụlọ ikwu ahụ. N’isi ụtụtụ echi ya, igirigi dakwara gburugburu ọmụma ụlọ ikwu ahụ. 14 Mgbe ala kọrọ mmiri igirigi ahụ, ihe d́ka achicha mbadamba nta juputara n’ala ọzara ahụ niile. 15 Mgbe ụmụ Izrel hụrụ ya, ha juritara onwe ha ajujụ sị, “Gini bụ nke a?” Mosis zaghachiri ha sị, “Ọ bụ achicha Onyenwe anyị nyere unu ka unu rie. 16 Ihe ndị a bụ iwu Onyenwe anyị nyere, ‘Ka onye ọbụla chikọta naanị nke ọ ga-ericha. Ihe ọtụtụ ọmaa maka otu onye d́ka ọnuogugu ha si d́ n’ezinaụlọ.’” 17 Ụmụ Izrel mere d́ka a gwara ha, ụfọdụ chikọtara nke hiri nne, ụfọdụ nke d́ nta. 18 Mgbe ha ji ihe ọtụtụ ọmaa tọọ ya, ha chọputara na onye chikọtara hie nne enweghị karịa nke zuru ya, onye chikọtakwara nke nta, ọ dighị ihe fọdurụ ya inweta. Onye ọbụla chikọtara d́ ka ihe ga-ezuru ya si d́. 19 Mosis gwara ha sị, “Ka onye ọbụla hụ na o nweghị nke ga-afọdụ ruo ụtụtụ echi ya.” 20 Ma ụfọdụ n’ime ha egeghị Mosis ntị. Ha riforo nri ahụ debe ya. Ma mgbe chi echi ya boro, ha chọputara na ha ereela ure juputa n’ikpuru, ma na-esikwa isi d́ njo. Mosis were iwe d́ ukwu megide ụmụ Izrel n’ihi ya. 21 Site n’ụbọchị ahụ, gaa n’ihu, ezinaụlọ ọbụla na-ewebata nri n’ụtụtụ ọbụla, d́ka mkpa ha siri d́. Mgbe anwụ wara, nri ahụ niile fọdurụ na-agbaze. 22 N’ụbọchị nke isii, ha na-ewere nri okpukpu abụọ karịa ka ha na-ewe n’ụbọchị ndị ọzọ. Mgbe ndịisi nzuko Izrel hụrụ mgbanwe d́ otu a, ha b́ara koro Mosis. 23 Mosis zara sị ha, “Nke a bụ iwu Onyenwe anyị nyere: ‘Ụbọchị echi bụ

ụbọchị izuike, ụbọchị nke asaa dị nsọ nye Onyenwe anyị. Ya mere, sienụ ihe niile unu nwere isi taa, n'ihị na unu agaghị esi ihe ọbụla echi. Nri ọbụla unu riforo, hapụny ya ka ọ bụrụ nri unu ga-eri echi.” **24** Ha mere dika Mosis gwara ha. Mgbe chi echi boro, ha choputara na nri ha di mma dikwa uto, ikpuru adighikwa n'ime ya. **25** Mosis gwara ha si, “Nke a ga-abu ihe oriri unu taa, n'ihị na ọ bu ụbọchị izuike nye Onyenwe anyị. Ọ dighi nri unu ga-ahụ nke unu ga-achikota taa. **26** Abali isii ka unu ga-achikota nri unu ga-eri. Ma n'abali nke asaa bu ụbọchị izuike, unu agaghị ahụ nri unu ga-achikota.” **27** Ufodu lefuru okwa ahụ Mosis maara ha anya. Ha puru n'ụbọchị izuike ahụ icho nri, ma o nweghi nke ha nwetara. **28** N'ihị nke a, Onyenwe anyi juru Mosis ajuju si ya, “Ruo ole mgbe ka unu ga-anogide na-enupu isi n'iwu m na ido aka na nti m? **29** Lee, Onyenwe anyi enyela unu ụbọchị izuike. Ya mere, n'ụbọchị nke isii ọ na-enye unu nri gazuru unu abali abuo. Onye obula n'ime unu kwesiri inogide n'ulo unu. Unu ekwesighi ipu apu.” **30** N'ihị nke a, ndi Izrel niile zuru ike n'ụbọchị nke asaa. **31** Ndi Izrel kpokwara aha nri ahụ ha na-achikota manà. Ọ di ocha dika mkpuru korianda. Ọ na-atokwa uto dika achicha e ji mmanu anu mee. **32** Emesia, Mosis gara n'ihu gwa ha okwu si, “Onyenwe anyi enyela iwu si, ‘Na unu ga-eji ihe otutu omaa tuputa manà nke unu ga-edebe. Ọ ga-abu ihe ncheta ga-adiri ogbo ndi Izrel niile na-abia n'ihu. N'uzo di otu a, umu unu ga-ahu udi achicha m jiri zuo unu n'ime ozara mgbe m gbaputara unu site n'ala ndi Ijpt.” **33** N'ihị nke a, Mosis nyere Eron iwu si ya, “Turu

ọtụtụ ọmaa mánà tinye ya n’ime ite nta. Bute ya debe ya n’ihu Onyenwe anyị, ka ọ bụrụ ihe ga-adigide nye ọgbọ dị n’ihu.” **34** Emesịa, Erọn donyere mánà a n’ihu Ihe Ama e debere n’ime ụlọ ikwu, dika Onyenwe anyị nyere Mosis n’iwu. **35** Ndi Izrel niile riri mánà ndi a iri afọ anọ tutu ruo mgbe ha batara n’ala ebe ndi mmadu bi, tutu ruo mgbe ha bjarutere n’oke ala Kenan. **36** (Ihe ọtụtụ ọmaa bu otu ọtụtụ n’ime ọtụtụ iri nke ga-eju ihe ọtụtụ efaf.)

17 Ọgbakọ ụmụ Izrel niile sitere n’ozara Sin bilie ije ha, na-aga site n’otu ebe ruo n’ebe ọzọ dika Onyenwe anyị nyere n’iwu. Ha mara ụlọ ikwu ha na Refidim, ma ọ dighi mmiri di nke ndi mmadu ga-anu. **2** N’ihi nke a, ha sesiri Mosis okwu, si, “Nye anyi mmiri ka anyi nuo.” Mosis zara, si, “Gini mere unu ji esesi m okwu? Gini mere unu ji choo inwaputa ntachiobi Onyenwe anyi?” **3** Ma akpiri mmiri kporo ndi a nku n’ebe ahụ, nke a mere ka ha tamuo ntamu megide Mosis. Ha siri, “O bukwa n’ihi gini ka i ji site n’obodo Ijpt kpoputa anyi, ime ka anyi, umuntakiri anyi na anu ulo anyi nwuo n’ihi akpiri ikpo nku?” **4** N’ihi ya, Mosis tikuru Onyenwe anyi mkpu akwa si, “Gini ka m ga-eme banyere ndi a. Lee, ha choo itugbu m na nkume.” **5** Ma Onyenwe anyi zaghachiri Mosis, si ya, “Gaa n’ihu ndi a, kporo ufodu n’ime ndi okenye Izrel. Jirikwa mkpanaka ahụ n’aka gi, bu nke i tiri n’elu osimiri Naii gaa. **6** Lee, Aga m eguzo n’ihu gi n’akuku nkume di na Horeb. I ga-aku mkpara gi n’elu nkume ahụ. Mmiri ga-asopotakwa site na ya, ka ndi mmadu nuo.” Ya mere, Mosis mere otu a n’ihu ndi okenye Izrel niile. **7** N’ihi nke a, ọ kporo aha ebe ahụ Masa na Meriba n’ihi esemokwu ụmụ Izrel na

n'ihì nwale ha nwalere Onyenwe anyị, na-asị, “Onyenwe anyị ọ n'onyeere anyị, ka ọ bụ na ọ n'onyereghị anyị?”

8 Ndi Amalek b'ara luso umu Izrel agha na Refidim. **9**

Mosis gwara Joshua okwu si ya, “Họp'uta ụf'odu ndi ikom ka ha gaa luso ndi Amalek agha. Echi, mu onwe m ga-eguzoro n'elu ugwu, jidekwa mkpara Chineke n'aka m.”

10 Ya mere, Joshua puru gaa luso ndi Amalek agha dika

Mosis gwara ya. Ma Mosis na Eron na Hua, rigoro n'elu ugwu ahụ. **11** Ndi Izrel na-enwe mmeri mgbe obula Mosis

weliri aka ya elu, ma ndi Amalek na-emeri mgbe obula

Mosis wedatara aka ya. **12** Mgbe ike gwuru aka Mosis, ha

butere nkume tinye n'okpuru ya mee ka ọ nokwasị n'elu

ya. Eron na Hua jidere aka Mosis abuo welie ya elu, otu

onye n'akuku a, onye nke ozọ n'akuku nke ozọ. Ime ka

aka Mosis guzosie ike tutu ruo mgbe anwu dara. **13** N'ihì

nke a, Joshua na ndi agha ya meriri ndi agha Amalek

site n'iji mma agha gbuo ha. **14** Emesia, Onyenwe anyi

siri Mosis, “Dee ihe niile ndi a n'akwukwo, ka ọ buru ihe

ncheta. Gughariakwa ya na nti Joshua. N'ihì na aga m

ehichapu ihe niile a ga-iji cheta Amalek n'elu uwa.” **15**

Mosis wuru ebe ichu aja nye Onyenwe anyi. O kporo ya

Onyenwe anyi Nisi, nke putara, Onyenwe anyi bu okoloto

m. **16** Mosis siri, “N'ihì na-eweliri aka elu n'ebe ocheeze

Onyenwe anyi di. Onyenwe anyi ga na-ebuso ndi Amalek

agha site n'ogbo ruo n'ogbo.”

18 Mgbe ihe ndi a gasiri, Jetro, nna nwunye Mosis,

onye bukwa onye nchaja Midia, nuru banyere ihe niile

Chineke meere Mosis na Izrel ndi nke ya, na uzọ Onyenwe

anyi si naputa Izrel site n'aka ndi Ijipt. **2** Jetro ogo nwoke

Mosis kpọọrọ Zipọra, nwunye Mosis, mgbe Mosis chulara ya 3 na umu ya ndi ikom abuo. Aha nwa ya nke mbu bu Geshom, nke putara, abu m obia na mba ozo. 4 Aha nwa nwoke nke abuo bu Elieza, nke bu, Onyenwe anyi bu onye inyeaka m. N'ihi na mgbe Mosis muru Elieza o kwuru si, "Chineke nna m bu onye inyeaka m, n'ihi na o naputara m site na mma agha Fero." 5 Jetro, ogo nwoke Mosis, biakwutere ha n'ime ozara. O dutere umu ndi ikom Mosis abuo na nwunye Mosis. N'oge ahụ, Mosis na umu Izrel mara ulo ikwu ha n'akuku ugwu Chineke. 6 O ziri Mosis ozi si, "Mu bu Jetro ogo gi nwoke biakwutere gi, nwunye gi na umu gi abuo sokwa m." 7 N'ihi ya, Mosis gara zute ogo ya nwoke, kpoo isiala nye ogo ya, sutu ya onu. Emesja, o kpoatara ha n'ime ulo ikwu ya. Jetro na ogo ya Mosis kwurita okwu, juo ihe banyere otu ihe si agara ibe ha. 8 Mosis koro nna nwunye ya ihe niile Onyenwe anyi mere Fero na ndi Ijipt niile n'ihi ndi Izrel. O kowaara ya banyere ihe ndakwaso niile dakwasiri ha n'ime ozara, na otu Onyenwe anyi si naputa ha. 9 Jetro soro Mosis nura onu nke ukwu n'ihi ihe niile Onyenwe anyi meere ndi Izrel, na otu o siri naputa ha site n'aka ndi Ijipt. 10 Jetro kwuru si, "Onye a goziri agozi ka Onyenwe anyi bu. Onye naputara unu site n'aka ndi Ijipt na site n'aka Fero. 11 Ugbu a, amaara m na Onyenwe anyi kachasi chi ndi ozo niile elu, n'ihi na o zoputara ndi ya site n'aka ndi Ijipt ndi sitere na mpako ha meso Izrel mmeso." 12 Jetro, nna nwunye Mosis choro Chineke aja nsure oku na aja ndi ozo. Emesja, Eron na ndi okenye Izrel bira soro Mosis na ogo ya nwoke rie ihe n'ihu Chineke. 13

N'ụbọchị nke ọzọ ya, Mosis b́ara nọdụ ala ikpere ndị mmadụ ikpe. Igwe mmadụ nọgidere Mosis site n'ụtutu ruo n'anyasi. **14** Ọgọ Mosis hụrụ ihe niile ọ na-emere ndị mmadụ, nke a mere na ọ juru, "Gịni bụ ihe nke a ị na-emere ndị a? Gịni mere i ji nọdụ ala naani gị, ndị a niile gbaa gị gburugburu malite n'ụtutu ruo n'anyasi?" **15** Mosis zara nna nwunye ya si, "N'ihu na ha b́ara ijuta m ihe si n'aka Chineke. **16** Ọ bụrụ na esemokwu adiri n'etiti mmadụ ọbụla na ibe ya, ha na-abiakwute m, ka m kpebie ihe di n'etiti mmadụ na ibe ya. Ana m eme ka ha mata iwu na ụkpuru Chineke." **17** Mgbe Jetro, nna nwunye Mosis, nuru ihe ndị a niile, ọ siri Mosis, "Ihe ị na-eme adighi mma. **18** Ike ga-agwu gị, gwukwa igwe mmadụ ndị a. Oru a ị na-aru di ukwu karịa gị. Naani gị agaghị ebuli ya. **19** Ugbu a, gee m nti. M ga-adu gị odu, ka Chineke nonyekwara gị. Ọ ga-adị mma ma ọ bụrụ na ị bụ onye na-anochi anya ndị a n'ihu Chineke. N'uzo di otu a, i nwere ike iweta nsogbu niile ha nwere n'ihu Chineke. **20** Ihe ọzọ ị ga-eme bụ nke a: ị ga-akuziri ha iwu na ụkpuru Chineke, gosikwa ha uzo ha ga-esi bie ndu, na oru ha kwesiri iru. **21** Ma site n'etiti ndị a hoputa ndi kom tozuru, ndi kom na-atu egwu Chineke, ndi kwesiri ntukwasị obi na ndi kporo uru n'ezighi ezi asi. Mee ha ndisi na-achị imerime puku ndi mmadụ, ndisi narị mmadụ, ndisi iri mmadụ ise na ndisi mmadụ iri. **22** Mee ka ha buru ndi ikpe nye ndi mmadụ oge niile. Nye iwu ka ha na-ewetara gi okwu dikarisi ike, ma na-ekpe ikpe gbasara okwu di mfe na ndi ozo niile di iche iche. N'uzo di otu a, ndi ikpe ndi ahụ ga-enyere gi aka ime ka ibu arọ gi di mfe. **23** Ọ bụrụ na ị

ga-eme ihe niile ndi a, o burukwa na Chineke ekwenye, i ga-enwe ike nagide nsogbu niile. Mmadu niile ga-ewere udo na onu birikwa.” 24 Mosis gere nti n’ihe niile nna nwunye ya gwara ya. O mekwara ihe niile o kwuru. 25 O sitere n’etiti umu Izrel hoputa ndi kwesiri ekwesi mee ka ha buru ndisi. Ufodu ka o mere ndisi na-elekota imerime puku mmadu, ufodu na-achi nari mmadu, ufodu, iri mmadu ise, ufodu, mmadu iri. 26 Ha jere ozi dika ndi ikpe nye ndi mmadu n’oge niile. Ha na-ewetara Mosis okwu niile siri ike, ma ha onwe ha na-ekpe ikpe banyere okwu nke dikarisiri nta. 27 Mgbe ahụ, Mosis zilagara nna nwunye ya. Jetro laghachikwara n’obodo nke aka ya.

19 N’onwa nke ato, site n’oge ndi Izrel hapuchara obodo Ijipt, n’ubochi ahụ, ha bjaruru ozara Sainai. 2 O bu site na Refidim ka ha si bjaruo ozara Sainai, mee ebe obibi ha n’ebe ahụ, n’akuku ugwu Sainai. 3 Mosis rigooro n’elu ugwu ahụ izute Chineke. Mgbe ahụ, Onyenwe anyi sitere n’elu ugwu ahụ kpọ Mosis oku si ya, “Otu a ka i ga-esi gwa ulo Jekob okwu. I ga-akoro umu Izrel: 4 ‘Unu onwe unu ahula ihe m mere ndi Ijipt, hukwa otu m siri buru unu na nku ugo, si otu a, dotara unu onwe m. 5 N’ihi nke a, o buru na unu ga-erubere m isi nke oma ma debe ogbugba ndu m, unu ga-abu ihe onwunwe nke m di oke onuahia. N’ezie, uwa niile bu nke m, 6 ma unu ga-aburu m alaeze ndi nchujaja, na mba di nsọ.’ Okwu ndi a ka i ga-agwa umu Izrel.” 7 Mosis gara kpokota ndi okenye ndi Izrel, gwa ha okwu niile nke Onyenwe anyi nyere ya n’iwu. 8 Ndi mmadu niile a jikwa otu olu zaghachi ya si, “Ihe obula Onyenwe anyi kwuru ka anyi ga-eme.”

Mosis gwara Onyenwe anyị ihe niile ndị Izrel kwuru. **9** Onyenwe anyị gwara Mosis okwu si, “Lee, agaje m izute gi n’ime igwe ojii gbara ọchịchiri. Achọrọ m ka ụmụ Izrel niile were ntị ha nūrụ mgbe m ga-agwa gi okwu, ọzọkwa, ka ha kwerekwa na gi ruo mgbe niile.” Mosis gwara ndị Izrel niile okwu nke Onyenwe anyị gwara ya. **10** Onyenwe anyị gwara Mosis okwu ọzọ si, “Rịdakwuru ndi m, doo ha nsọ taa na echi. N’ihi na nke a ga-abụ nkwardo ha izute m. Ka ha saa uwe ha mmiri, **11** jikerekwa n’ụbọchị nke atọ. N’ihi na m ga-arịdata n’elu ugwu Sainai n’ihu mmadu niile. **12** I ga-akpa oke n’ebe ha na-agaghị agafe. Nye ha iwu si ha, ‘Kpacharanụ anya ka unu ghara ịbịa ugwu ahụ nso, maọbụ metụ ala ugwu ahụ aka. N’ihi na onye ọ bụla meturū ugwu ahụ aka aghaghị ịnwū.’ **13** Agaghị emetū onye mmebi iwu ahụ aka, kama, a ga-eji nkume tugbuo ya, maọbụ e were àkụ gbagbuo ya, maọbụ mmadu maọbụ anumanū, ọ gaghị adị ndū. Mmadu ọbụla agaghị abjaru ugwu ahụ nso, ruo mgbe ha nūrū opi nke a ga-afū. Mgbe ahū, ha nwere ike bīa nso ugwu ahū.” **14** Ya mere, Mosis si n’ugwu ahū rịdakwuru ụmụ Izrel. O doo ndi mmadu ahū nsọ. Ha niile ji mmiri saa uwe ha. **15** Mosis dọrọ ha aka na ntị si ha, “Jikerenu n’ụbọchị nke atọ. Nwoke na nwanyị enwekwala mmekorita ọbụla.” **16** Mgbe o ruru n’ututu ụbọchị nke atọ ahū, oke igwe ojii kpuchiri elu ugwu ahū. Amuma malitere na-egbuke, egbe eluigwe malitekwarā ịgba. N’ikpeazu, opi ike dara. Mmadu niile tūrū egwu, makwa jijiji. **17** Mosis duuru ndi mmadu ahū niile si n’ulọ ikwu ha pūta gaa izute Chineke. Ha niile guzokwara n’ala ugwu ahū. **18** Mgbe

ahụ, anwụrụ ọkụ kpuchiri ugwu Sainai. Ma lee! Onyenwe anyị rịdatara dika ire ọkụ n'elu ugwu ahụ. Anwụrụ ọkụ rigoro elu dika anwụrụ ọkụ nke ọhia na-ere ọkụ. Ala ọma jijji di ukwu dakwasikwara ugwu ahụ. **19** Mgbe opi ike ahụ na-ada ike ike, Mosis malitere igwa Chineke okwu. Chineke zaghachiri Mosis okwu site n'olu dara ụda dika egbe eluigwe. **20** Onyenwe anyị rịdatara bjaruo n'elu ugwu Sainai. Ọ gwara Mosis ka ọ rịgota bja zute ya. Mosis rigoro n'elu ugwu ahụ ijekwuru Chineke. **21** Onyenwe anyị gwara Mosis okwu si, "Rịda gaa dọọ ndi mmadu ahụ aka na nti ka ha ghara igafe oke ala ahụ bjaruo nso ihu Onyenwe anyị anya ka ha ghara ịla n'iyi. **22** Ọ buladi ndi nchujaja ndi chorọ ibiaru Onyenwe anyị nso aghaghi ido onwe ha nsọ. Ma ọ bughị otu a, Onyenwe anyị gage me ka ha niile nwuo." **23** Mosis zaghachiri Onyenwe anyị si, "Ndi mmadu agaghi arigota n'ugwu Sainai n'ihina gi onwe gi adoola anyị aka na nti si, 'Kpaanu oke gburugburu ugwu a, doo ya nsọ.'" **24** Ma Onyenwe anyị gwara Mosis okwu si: "Gbada gaa kpogota Eron ka gi na ya soro rigota n'elu ugwu a. Ma lezie anya ka ndi nchujaja na ndi Izrel ghara irigota n'ebe a ibiakwute Onyenwe anyị, ma ọ bughị otu a, ọ ga-eji ike laa ha n'iyi." **25** Ya mere, Mosis rịdakwuru ndi Izrel ga gwa ha.

20 Chineke kwuru okwu ndi a niile si: **2** "Mu onwe m bu Onyenwe anyi Chineke unu, onye kpoputara unu site n'Ijipt, bu ala nke ibu ohu. **3** "I gaghị enwe chi ozọ tinyere m. **4** Gi emerela onwe gi arusi a piri api, n'oyiyi nke udi obula nke yiri ihe di n'eluigwe maobu nke yiri ihe di n'ụwa, n'okpuru ya maobu n'ime mmiri, n'okpuru ụwa. **5**

Gị akpọla isiala nye ha, efekwala ha ofufe, n'ih na Mụ onwe m bụ Onyenwe anyị Chineke gị, abụ m Chineke ekworo. Onye na-ata ụmụ na ụmụ ụmụ ahụhụ, n'ih ajoy omume nke ndi mụrụ ha, o bụladị ruo n'ogbo nke ato na nke anọ, nke ndi ahụ kpọrọ m asi. **6** Ma na egosi ihunanya nye puku ogbo niile nke ndi hụrụ m n'anya, bụ ndi na-edebe ihe niile m nyere n'iwu. **7** Gị ejikwala aha Onyenwe anyị bụ Chineke gị eme ihe efu, n'ih na Onyenwe anyị agaghị agụ onye ji aha ya eme ihe efu dika onye ikpe na-amaghị. **8** Cheta ụbọchi izuike site n'ido ya nsọ. **9** N'ime ụbọchi isii ka i ga-eje ozi gị niile. O bụkwa n'ime ha ka i ga-aruzu orụ gị niile. **10** Ma ụbọchi nke asaa bụ ụbọchi izuike nke Onyenwe anyị Chineke gị. I gaghi arụ orụ oḅula n'ụbọchi ahụ, gị onwe gị, nwa gị nwoke na nwa gị nwanyi, onye orụ gị nwoke, onye orụ gị nwanyi, maḅu anụ ụlọ gị oḅula, oḅuladi onye oḅia bi n'obodo gị. **11** N'ih na o bụ n'ime ụbọchi isii ka Onyenwe anyị kere eluigwe na ụwa, na oke osimiri, na ihe niile di n'ime ha. O zuru ike n'ụbọchi nke asaa. N'ih nke a Onyenwe anyị gọziri ụbọchi nke asaa doo ya nsọ, ka o bụrụ ụbọchi izuike. **12** Sọpuru nne gị na nna gị, dika Onyenwe anyị Chineke gị nyere gị n'iwu, ka ụbọchi ndu gị di ogologo n'ala ahụ nke Onyenwe anyị Chineke gị na-enye gị. **13** Gị egbula mmadu. **14** Gị akwala iko. **15** Gị ezula ohi. **16** Agbala ama ụgha megide onye agbataobi gị. **17** Gị enwela anya ukwu n'ebe ụlọ onye agbataobi gị di. Gị enwekwala anya ukwu n'ebe nwunye onye agbataobi gị di, maḅu ohu ya nwoke maḅu ohu ya nwanyi, ehi ya maḅu inyinya ibu ya, ma o bụkwanu n'ihe oḅula nke

onye agbataobi gi nwere di.” 18 Mgbe ndi Izrel huru egbe eluigwe, na amuma oku, na opi ike, hukwa uguwu ahụ ka o juputakwara n’anwuru oku, ha mara jijiji n’ihi egwu. Ha guzoro n’ebe di anya, 19 si Mosis, “Biko ka gi onwe gi gwa anyi okwu, anyi ga-anu ma ka Chineke gharakwa igwa anyi okwu, ma o bughị ya, anyi ga-anwu.” 20 Mosis siriri ndi Izrel, “Unu atukwala ujo, n’ihi na Chineke bjara inwale unu ime ka unu na-atu ya egwu mgbe obula ka unu ghara imehie megide ya.” 21 N’ihi nke a, mmadu niile guzoro n’ebe di anya site n’ugwu ahụ. Ma Mosis bara n’ime igwe ojii ahụ, ebe Chineke n’onwe ya no. 22 Onyenwe anyi gwara Mosis okwu si ya, “Gwa umu Izrel okwu si, ‘Unu onwe unu ahula na m si n’eluigwe gwa unu okwu. 23 Unu emerela onwe unu chi ozọ tinyere m, chi olocha maobu chi olaedo. Unu emerela onwe unu ha. 24 “Ebe ichu aja unu ga-ewuru m ga-abu nke unu ji naani aja wuo. N’ebe ahụ ka unu ga-achuru m aja nsure oku na aja udo. Unu ga-ejikwa igwe ewu na aturu, na ehi churo m aja. Unu ga-ewuru m ebe ichu aja naani ebe obula m mere ka aha m buru ihe a na-asopuru, n’ebe ahụ ka m ga-abia gozie unu. 25 O buru na unu ewuo ebe ichu aja nkume, unu ejikwala nkume a wara awa, n’ihi na unu gae me ka o ghara idi nsọ ma o buru na unu ejiri ngwa oru wagharia nkume ya. 26 Unu ejila ihe nrigo gbagoro n’ebe ichu aja m, ka a ghara ikpughe oto unu n’elu ya.’

21 “Ndi a bu iwu i ga-edebe n’ihu ha. 2 “O buru na i goro ohu onye Hibru, o ga-agbara gi odibo afọ isii. Ma n’afọ nke asaa, o ga-abu onye nwere onwe ya laakwa n’akwughị ugwo obula. 3 O buru na sososo ya bjara, sososo

ya ga-ala, ma ọ bụrụ na o nwere nwunye tupu ọ bụrụ
 ohu, ya na nwunye ya ga-eso ala. 4 Ọ bụrụ na nna ya
 ukwu kponyere ya nwunye onye mụtaara ya ụmụ ndị
 ikom na ụmụ ndị inyom, nwanyị ahụ na ụmụ ya ga-abụ
 nke nna ya ukwu, naanị nwoke ahụ ga-enwere onwe ya. 5
 “Ma ọ bụrụ na ohu ahụ asi, n’ezie, ‘Ahurū m onyenwe m
 na nwunye m na ụmụ m n’anya, achoghị m inwere onwe,’
 6 mgbe ahụ, onyenwe ya ga-eduru ya bjakwute Chineke.
 Mgbe ọ kpobatasiri ya n’onu ụzọ, onyenwe ya ga-iji agiga
 dupuo nti ya. Malite n’oge ahụ, ọ ga-abukwa ohu ya ruo
 ogwugwu ndu ya. 7 “A si na nwoke eree nwa ya nwanyị
 dika ohu, agaghị ala otu ndi ohu nwoke si ala. 8 Ọ bụrụ
 na ihe nwanyị ahụ amasikwaghị onyenwe ya, onye hooro
 ya nye onwe ya, onyenwe ya ga-ekwere ka a gbaputa ya.
 Ma ọ gaghị eresi ya ndi obia. N’ihi na onyenwe ya emeela
 nwanyị ahụ ihe ojoo mgbe ọ juru na ọ gaghị alukwa ya
 ozo. 9 Ọ bụrụ na ọ choro ka nwa ya nwoke luo ya dika
 nwunye ya, ọ ga-emeso ya dika omenaala si kwado e si
 emeso ndi bu nwaada. 10 Ọ bụrụkwa na ọ luta ya dika
 nwunye nke aka ya, mesiakwa luta nwunye ozo, ọ gaghị
 akwusi inye ya uwe maobu ihe oriri. Ọ gaghị agonarikwa
 ya ihe obula kwesiri ya dika nwunye. 11 Ọ bụrụ na o
 mereghị ohu nwanyị a ihe ndi a, nwanyị a puru ihapu
 ya gaara onwe ya na-akwughị ugwo obula. Mgbe ahụ, ọ
 ga-enwerekwa onwe ya. 12 “Ozokwa, ọ bụrụ na mmadu
 etigbuo mmadu ibe ya, aghaghị ime ka onye di otu a
 nwuo. 13 Ma ọ bụrụ na o mere ya na-amaghị ama, ọ
 bụrụkwa na Chineke kwagidere omume di otu a, mgbe
 ahụ, a ga-ahoputara ya ebe ọ ga-agbaga, jee zere ndu. 14

Ọ bụrụkwa na onye ọbụla akpachara anya jiri aghugho gbuo mmadu ibe ya, a ga-adoputa ya, ọ buladi site n'ebe ichu aja m, gbuo ya. **15** “Ọ bụrụ na onye ọbụla etie nna ya maobu nne ya ihe, a ghaghị ime ka onye di otu a nwuo. **16** “Onye ọbụla tooro mmadu ibe ya, ma o rere ya n'ahia, maobu na a choputara ya n'aka ya, a ga-eme ka onye di otu a nwuo. **17** “Aghaghị ime ka onye ọbụla ga-akpo nna ya maobu nne ya iyi nwuo. **18** “Ọ bụrụ na mmadu abuo aluo ogu ma otu n'ime ha ewere nkume maobu osisi tie onye nke ozo. Ọ bụrụ na ọ nwughị, kama na o meruru ahụ, dinaakwa n'ihe ndina ya, **19** ọ bụrụ na onye ahụ ebilie were mkpara ya na-ejehari, ikpe agaghị ama onye ahụ tiri ya ihe, kama ọ ga-akwu ugwo ihe onye ahụ ji gwoo onwe ya, na oge onye ahụ o tiri ihe ji noo n'ihe ndina, ruo mgbe ahụ ya ga-adị mma. **20** “Ọ bụrụ na ohu ọbụla anwuo site n'ihe otiti nke onyenwe ya tiri ya, ma ohu ahụ ọ bu nwoke maobu nwanyi, a ga-adọ onyenwe ya aka na nti site n'inye ya ntaramahuhu. **21** Otu ọ di, ọ bụrụ na ohu ahụ di ndu n'ubochi mbu, maobu n'ubochi nke abuo, a gaghi enye onyenwe ya ntaramahuhu n'ihi na ohu ahụ bu akụ ya. **22** “Ọ bụrụ na mmadu abuo esite n'ilu ogu ha meruo nwanyi di ime ahụ, mee ka ime ahụ puo, ma nwanyi ahụ emerughị nnukwu ahụ, di nwanyi ahụ ga-anara site n'aka onye ahụ meruru nwunye ya ahụ ihe niile ọbụla o kwuru na a ga-akwu ya, bukwa nke ndi na-ekpe ikpe kpebiri. **23** Ma ọ bụrụ na nwanyi ahụ a nwuo n'ihi mmeru ahụ ahụ e meruru ya, a ga-eme ka nwoke ahụ meruru ya ahụ nwuo. **24** Ọ bụrụ na ọ bu anya ka a kupo, anya n'onodu anya. Ọ bụrụkwa

otu eze ka e tipurū, eze n'ọnọdū eze. Otu ahū kwa, aka
 n'ọnọdū aka, ụkwū n'ọnọdū ụkwū. **25** Ịda ọkū n'ọnọdū
 ịda ọkū, ọnya mma, n'ọnọdū ọnya mma, ihe otiti n'ọnọdū
 ihe otiti. **26** “Ọ bụrū na mmadū ọbụla esite n'ihe otiti o
 tiri ohu ya kụkpọọ ya anya, a ga-eme ka ohu ahū nwere
 onwe ya, maọbū ohu nwoke maọbū ohu nwanyi, n'ih
 na o jirila anya ya gbara onwe ya. **27** Ọ bụrū na mmadū
 ọbụla etipū eze ohu ya nwoke maọbū ohu ya nwanyi, a
 ga-eme ka ohu ahū nwere onwe ya n'ih eze ya nke e
 tipurū. **28** “Ọ bụrū na ehi ejiri mpi ya sọda mmadū si
 otu a mee ka onye ahū nwūọ, a ga-atugbu ehi ahū na
 nkume. Mmadū ọbụla agaghī erikwa anū ehi ahū. Ma
 a ga-agū onyenwe ehi ahū dīka onye ikpe na-amaghī.
29 Ọ bụrū na ehi ahū na-asọkarī ndī mmadū mpi mgbe
 niile, agaghī eri anū ya. Kama, ọ bụrū na adọla onyenwe
 ya aka na ntī banyere ehi ahū ọtutū oge, ma o megghī
 ihe ọbụla banyere ya, a ga-eme ka ehi ahū na onyenwe
 ya nwūọ. **30** Ma ọ bụrū na ndī nwe mmadū achọọ ka a
 kwūọ ha ụgwọ kama igbu onyenwe ehi ahū, ndī ikpe ga-
 ekpebi ego ole onyenwe ehi ga-akwū ha. **31** Otu a ka a ga-
 esikwa kpee ikpe nke ga-aputa ma ọ bụrū na ehi asoda
 nwokorobia maọbū nwaagboghọ ọbụla. **32** Kama ọ bụrū
 na ehi asoda ohu nwoke maọbū ohu nwanyi, onyenwe ehi
 ahū ga-akwū onyenwe ohu ahū iri mkpurū ọlaocha atọ.
 Emesia, a ga-eji nkume tugbuo ehi ahū. **33** “Ọ bụrū onye
 ọbụla megghere olulu maọbū gwuo olulu, ghara imechi
 ya, nke mere na ehi mmadū maọbū inyinya ibu adaba
 n'ime ya, **34** onye ahū gwuru olulu ahū ga-akwū onyenwe
 anū ụlọ ahū ọnụogugū ego o jiri zuta ya. Mgbe ahū ọ

ga-eburu ozu anụ ahụ nwurụ anwụ. **35** “Ọ bụrụ na oke ehi mmadụ emerụọ oke ehi onye ọzọ ahụ, emesịa ehi dị otu a anwụọ, a ga-ere ehi nke dị ndụ, kewaa ego ya ụzọ abụọ. Otu a kwa, a ga-ekewa ehi nke nwurụ anwụ, nye mmadụ abụọ ahụ otu ụzọ otu ụzọ. **36** Ọ bụrụ na amaara na oke ehi ahụ na-asọ mpi mgbe niile n’oge gara aga, ma onyenwe ya emeghị ihe ọbụla banyere ya, ọ ga-akwuzu ụgwọ ehi ahụ nwurụ anwụ. Emesịa ehi ahụ nwurụ anwụ ga-aburụ nke ya.

22 “Ọ bụrụ na mmadụ ezuru ehi maọbụ aturụ gbuo ya, maọbụ ree ya, ọ ga-akwughachi ehi ise n’ọnọdụ ehi ahụ. N’ọnọdụ otu aturụ o zuuru, ọ ga-akwughachi aturụ anọ. **2** “Ọ bụrụ na e jide onye ohi mgbe ọ na-egbuka ụlọ onye ọzọ, ọ burukwa na e tigbuo ya, mee ka ọ nwụọ, iwu ejideghị onye ahụ gburu ya. **3** Kama ọ bụrụ na e tigburu onye ahụ mgbe chi bocharala, omuma ikpe ga-adiri onye ahụ tigburu ya. “Ọ bụrụ na e jide onye ohi, a ga-eme ka ọ kwughachi ihe o zuru n’ohi. Ọ bụrụ na o nweghị ike kwughachi, a ga-ere ya dika ohu, jiri ego e retara kwụọ ụgwọ o ji. **4** Ọ bụrụ na a chọta ihe o zuru n’aka ya, maọbụ ehi, maọbụ inyinya ibu, maọbụ aturụ, ọ ga-akwughachi onuahia ya okpukpu abụọ. **5** “Ọ bụrụ na mmadụ akpachara anya hapụ anụ ụlọ ya ka ọ gaa taa nri n’ubi maọbụ n’ubi vainị, maọbụ n’ubi onye ọzọ, onyenwe anụ ụlọ ahụ ga-akwụ ụgwọ ihe niile anụ ụlọ ya mebiri, ma ihe ọ ga-eji kwụọ ụgwọ ahụ aghaghị ibu ihe ọrụ ubi dị mma nke o si n’ubi ya maọbụ n’ubi vainị ya weputa. **6** “Ọ bụrụ na ọkụ na-agba banye n’ogwu, repia ogbo ọka dị n’ubi mmadụ maọbụ ọka guzoro eguzo, ma ọ bukwanụ

ọhịa niile, onye ahụ tinyere ọkụ ahụ ga-akwughachi ụgwọ
 ihe ahụ niile nke ọkụ repịara. **7** “Ọ bụrụ na mmadụ enye
 enyi ya maọbụ onye agbataobi ya ego, maọbụ ihe ọbụla
 ka o debere ya, ma onye ohi agaa zuru ya site n’ụlọ ya, a
 si na e jide onye ohi dị otu a, ọ ga-akwughachi ụgwọ ihe
 o zuru okpukpu abụọ. **8** Ọ bụrụ na a chọputaghị onye ohi
 ahụ, onye nwe ụlọ ahụ aghaghị ịbịa n’ihu Chineke, ka
 a chọputa maọbụ ya n’onwe ya setipurụ aka were ihe
 ahụ, bụ akụ nke onye ọzọ kpatara. **9** Ọ bụrụ na onye
 ehi ya, maọbụ ịnyịnya ibu ya, maọbụ aturụ ya, maọbụ
 uwe, maọbụ ihe ọbụla furu efu, nke mmadụ na-asị, ‘Nke a
 bụ ya.’ Mmadụ abụọ ndị a ga-aga n’ihu ndị ikpe. Onye
 ọbụla ndị ikpe a mara ikpe ga-akwughachi ibe ya ụgwọ
 okpukpu abụọ. **10** “Ọ bụrụ na anụ ụlọ mmadụ nyere
 onye agbataobi ya n’aka idebe anwụọ, maọbụ merụọ ahụ,
 maọbụ gbafuo, ma anụ ụlọ ahụ ọ bụ ịnyịnya ibu, maọbụ
 ehi, maọbụ aturụ, maọbụ anụ ụlọ ọzọ, ọ bụrụ na ọ dighị
 onye hụrụ mgbe ihe ndị a dakwasiri anụ ụlọ ahụ, **11** mgbe
 ahụ, onye agbataobi ahụ e nyere anụ ndị a n’aka idebe
 ga-anụ iyi n’ihu Onyenwe anyị. Iyi ahụ ọ n’urụ ga-egosi
 onyenwe anụ ụlọ ahụ na o zughị ya n’ohi. N’ihi nke a, ọ
 gaghị akwughachi ụgwọ ọbụla. **12** Ma ọ bụrụ na o zuru
 anụ ụlọ ahụ n’ohi site na nke agbataobi ya, ọ ghaghị
 ịkwughachi ụgwọ niile nye onyenwe ya. **13** Ọ bụrụ na anụ
 ọhịa gburu ya, ọ ga-eweta ụfọdụ n’ime anụ ahụ a dogburu
 adogbu, iji gosi na anụ ọhịa dogburu ya. Ọ ga-esikwa otu
 a gbanarị ikpe omuma. N’ihi nke a, ọ gaghị akwukwa
 ụgwọ ọbụla n’ihi anụ ụlọ ahụ. **14** “Ọ bụrụ na mmadụ
 agbaziri anụ ụlọ site n’aka onye agbataobi ya, ọ bụrụ na

anụ ụlọ ahụ anwụọ, maọbụ merụọ ahụ mgbe onyenwe ya
 na-anoghi n'ebe ahụ, onye ahụ a gbazinyere anụ ụlọ ahụ
 ga-akwụ ụgwọ ya. **15** Ọ bụrụ na anụ ụlọ ahụ nọ na nke
 onyenwe ya, onye gbaziri ya agaghị akwụ ụgwọ ọbụla.
 Ọ bụrụ na a kwurụ ego mgbazi ọbụla n'isi anumanu a,
 onye gbaziri ya agaghị akwughachi ego ọbụla, n'ihi na
 ego mgbazi ọ kwuru ka a ga-ewere dika ụgwọ. **16** “Ọ bụrụ
 na nwoke arafuo nwaagboghọ na-amaghị nwoke, site
 n'ime ka ha abụọ dinaa, nwoke ahụ ga-akwụ ụgwọ isi
 nwaagboghọ ahụ. Ọ ga-alukwa ya dika nwunye ya. **17** Ọ
 bụrụ na nna nwaagboghọ ahụ ekwenyeghi ka nwoke ahụ
 lụọ ya, nwoke ahụ aghaghị ikwụ ụgwọ isi nwaagboghọ
 ahụ. **18** “E kwesighi ihapu nwanyi mgbaasi ndu. **19** “Onye
 ọbụla ya na anụ ọbụla dinakoro, e kwesiri ime ka ọ nwuo.
20 “Onye ọbụla churu aja nye chi ozọ ma ọ bughị naani
 Onyenwe anyi, a ga-eme ka ọ nwuo. **21** “Ọ kwesighi ka
 mmadu ọbụla mesie onye ọbia ihe ike n'uzo ọbụla. Unu
 aghaghị icheta na unu bu ndi ọbia n'ala Ijpt. **22** “Unu
 emegbula nwanyi ọbụla di ya nwuru, maobu onye ọbụla
 na-enweghi nne na nna. **23** Unu megbuo ha, mee ka ha
 tikuo m, aga m anu mkpu akwa ha, nyere ha aka. **24** Mgbe
 ahụ, iwe m di oke oku ga-eripia unu. Aga m ejikwa mma
 agha tigbua unu. Ndi nwunye unu ga-aghokwa ndi inyom
 na-enweghi di, umu unu ga-abukwa ndi na-enweghi nna.
25 “Ọ bụrụ na i gbazinyere onye Hibru ego, onye bu nwa
 mgbei, i gaghị anara ya omurunwa. **26** Ọ bụrụ na i nara
 ya uwe ya n'ihi ego ahụ i gbazinyere ya, ekwela ka uwe
 ahụ nogide n'aka gi ruo mgbe anwu dara. **27** N'ihi na
 uwe ahụ nwere ike buru naani ihe o nwere, maobu uwe

o ga-eji rahụ ụra. O bụrụ na i zighachighi ya, o tikuo m site n'ikwa akwa, aga m anurū mkpu akwa ya, n'ihina abụ m onye obi ebere. **28** “Ekwulula aha Chineke, abụkwala onye na-achị ndị gị ọnu. **29** “Atufukwala oge ọbụla n'ikwughachi onyinye unu kwesiri inye. Maọbụ nke mkpuru ala ubi gị, na nke mmanya vaini gị, na ụgwọ i kwesiri ikwu. “I ghaghị inye m nwa gị nwoke e buru ụzọ mụ. **30** Otu a ka i ga-emekwa banyere mkpuru mbụ nke ehi gị na aturu gị. I ga-ewebata ya nye m n'ubochi nke asato site n'oge a muru ha, mgbe i hapusiri ha nne ha ubochi asaa. **31** “Unu ga na-aburu m ndi di nsọ. N'ihina nke a, wezuganu onwe unu n'ebe anu a dogburu adogbu di. Unu erikwala anu di otu a, kama tupuru ya nkita.

23 “I ghaghị agbasa akuko ụgha ọbụla. Esokwala mmadu ojojo nwekojo ihe ọbụla site n'igba ama i maara na o bughị eziokwu. **2** “I ghaghị eso igwe mmadu mee ihe ojojo. Mgbe i na-agba akaebe n'uloikpe, i ghaghị esonye igwe mmadu ndi na-atughari ikpe ziri ezi. **3** N'ebe nwa ogbenye no, i ghaghị ekpelara ya n'oge ikpe n'ihina o bu nwa ogbenye. **4** “O buri na i hu ehi, maobu inyinya ibu nke kpafuru akpafu, o burukwa na o bu nke onye iro gi, duru ya dulatarara onye iro gi ahụ. **5** O buri na i hu onye kporo gi asi ka o nagbali iwelite inyinya ibu ya nke dara n'ihina ibu di arọ o bu, elefula ya anya, kama gaa nyere ya aka bulite inyinya ahụ. **6** “Ewezugala ikpe ziri ezi n'ebe ndi ogbenye no, n'ihina onodu ogbenye ha. **7** Ebola mmadu ibe gi ebubo ụgha. Esonyekwala gbuo onye aka ya di ocha, maobu onye name ihe ziri ezi. N'ihina mu onwe m agaghị ahapu onye na-emebi iwu na-ataghị ya ahuhu kwesiri ya. **8** “Erikwala

ngari, n'ihì na iri ngari na-eme ka ndi na-ahụ ụzọ kpuo
 ìsì, meekwa ka okwu onye aka ya di ọcha gbagoọ agbago.

9 “Abụkwala onye na-emegbu ndi ọbia, n'ihì na i maara
 ihe banyere ọndu ndi ọbia nke ọma. Gi onwe gi burii
 ọbia n'Ijipt. **10** “Afọ isi ka i ga-agma mkpuru n'ala ubi gi,
 ghoọkwa ihe omume ya. **11** Ma n'afọ nke asaa, arula ọru
 ọbula n'ala ahụ ọzọ, hapu ka ala ahụ zuru ike. Mgbe ahụ
 ndi ogbenye n'etiti unu ga-aga n'ebe ahụ weta ihe oriri.
 Mkpuru ndi ọzọ fọdurụ ga-adiri umu anu ọhia di iche
 iche. Iwu ndi a ga-adiri ubi vajini na ubi oliv unu niile. **12**
 “I ga-arụ ọru gi niile n'ime ubochi isii. I ga-ezukwa ike
 n'ubochi nke asaa. Izuike a ga-adikwara ehi gi na inyinya
 ibu gi, na ndi ohu gi nọ n'ezinaulo gi na ndi ọbia niile
 bi n'etiti unu. **13** “Kpachapunu anya hu na unu mezuru
 ihe niile ndi a m gwara unu. Unu akpokwala chi ndi ọzọ
 aha. Unu ekwuputakwala ihe banyere ha n'onu unu. **14**
 “Ugboro atọ n'afọ ka unu ga-emere m memme a. **15**
 “Meenu Memme Achicha na-ekoghi eko, ubochi asaa ka
 unu ga-eri achicha nke e jighi ihe na-eko achicha mee.
 Unu ga-eri ya na mgbe a kara aka, n'onwa Abib. N'ihì na
 ọ bu n'onwa ahụ ka unu si n'ala Ijipt puta. “O dighi onye
 ọbula ga-agba aka efu bia n'ihu m. **16** “Mee Memme
 Owuwe ihe ubi, bu nke i ga-eji mkpuru mbu nke ihe niile
 i kuru n'ubi unu. “Meekwanu Memme Nchikota Ihe,
 n'ogwugwu afọ ọbula. Mgbe unu si n'ubi na-achibata
 mkpuru ubi unu niile. **17** “Ugbo atọ n'afọ ka ndi ikom
 niile ga-abia chee onwe ha n'ihu Onye kachasi ihe niile
 elu, bu Onyenwe anyi. **18** “Unu etinyekwala ihe ọbula
 nke nwere ihe na-eko achicha n'ime ya, mgbe unu na-

achụ ọbara nke aja n'ihu m. "Maọbụ hapụ abụba nke aja
 mmemme m ka ọ dīgide ruo ụtutu. **19** "Wetanụ mkpuru
 mbụ niile nke ala ubi unu, bụ ndị kachasi mma, n'ulo
 Onyenwe anyi bu Chineke unu. "Unu esikwala nwa ewu
 n'ime mmiri ara nne ya. **20** "Lee, ana m eziga mmuọ ozi
 n'ihu unu, ichebe unu n'ije unu nakwa ikpobatakwa unu
 n'ebe ahụ M doziri nye unu. **21** Geenụ ya ntị, nūrūkwa olu
 ya. Unu enupukwarala ya isi, n'ihina ọ gaghị agbaghara
 njehie unu niile, n'ihina Aha m di n'ime ya. **22** Ọ buru
 na unu elezie anya nke oma, gee ya ntị, mee ihe niile m
 nyere unu n'iwu, mgbe ahụ, mu onwe m ga-abukwara ndi
 iro unu onye iro, megidekwa ndi na-emegide unu. **23**
 Mmuọ ozi m ga-ejekwa n'ihu unu, ikpobatakwa unu n'ala
 ndi Amorait, na ndi Het, na ndi Periz, na ndi Kenan, na
 ndi Hiv, na ndi Jebus. Aga m ehichapụ obodo ndi a niile.
24 Unu agaghị akpọ isiala nye chi ha niile. Unu efekwala
 ha, maọbụ gbasoro omenaala ha. Kama, kwatuonụ ha.
 Tipiasiakwanu ebe nkume nsọ niile nke chi ha. **25** Ma
 unu ga-efe Onyenwe anyi bu Chineke unu. Mgbe ahụ,
 ngozị ya ga-adikwasị nri unu na mmiri onunụ unu. Aga
 m ewezugakwa orija n'etiti unu. **26** Nwanyi aga na nwanyi
 ime ya na-apu agaghị adi n'ala unu. Aga m emekwa ka
 unu nwee ogologo ndu. **27** "Aga m ezipu oke ujo m ka ọ
 noro unu n'ihu tinye oghaaghara n'ime mba niile unu ga-
 ezute. Aga m eme ka ndi iro unu tugharia gbaa oso. **28**
 Ozokwa, aga m eziga ebu ka ọ chupu ndi Hiv na ndi Kenan
 na ndi Het site n'uzo unu. **29** Ma agaghị m achupu ha
 n'otu afo, n'ihina nke a ga-eme ka ala ahụ niile toghoro
 n'efu, umu anu ohia a baa uba karja unu. **30** Ma aga m

achụpụ ha nwantintị nwantintị, tutu ruo oge unu ga-adi ọtụtụ, mgbe ọnụọgụ unu ga-akarị nke ha ukwuu, mgbe unu ga-ajuputa ala ahụ niile. **31** “Aga m etinye oke ala unu site n’Osimiri Uhie ruo n’osimiri Mediterenja, sitekwa n’ozara ruo n’osimiri Yufretis. Aga m enyefe ndị niile bi n’ala ahụ n’aka unu. Unu ga-achụpụkwa ha. **32** Unu na ha agbala ndụ ọbụla. Unu na chi ha enwekwala mmekọ ọbụla. **33** Unu ekwela ka ha biri n’ala unu, ma ọ bughị ya, ha ga-eme ka unu mehie megide m, n’ihi n’ife chi ha dị iche iche aghaghị ịburu unu ihe ịma n’onyia.”

24 Ọ gwara Mosis si, “Rigokwute Onyenwe anyị, gị na Eron, na Nadab, na Abihu, na mmadụ iri asaa site na ndị okenye Izrel. Ma unu ga-efe ofufe site n’ebe dị anya. **2** Emesija, ọ bụ naanị Mosis ga-abjarute Onyenwe anyị nso. Ndị nke ọzọ agaghị abjaru nso. Ndị mmadụ ndị ọzọ agaghikwa eso ya rigota.” **3** Mgbe ahụ, Mosis bjara gwa ndị Izrel okwu niile na iwu niile Onyenwe anyị nyere. Ha niile zaghachiri ya n’otu olu si, “Anyị ga-emezu ihe niile Onyenwe anyị kwuru.” **4** Mosis deturu ihe niile Onyenwe anyị kwuru. N’isi ụtụtụ echi ya, o biliri wuo ebe ịchụ aja na ndịda ugwu ahụ. O gwunyere ogidi nkume iri na abụọ nke nọchiri anya ebo iri na abụọ ụmụ Izrel. **5** Mosis ziputara ụmụ okorobia Izrel, ndị churụ aja nsure oku ma werekwa ụmụ oke ehi chụọ aja udo nye Onyenwe anyị. **6** Mosis tinyere okara ọbara ehi ndị ahụ n’ime efere. Ma o fesara okara ọbara nke fodoru n’elu ebe ịchụ aja ahụ. **7** Emesija, Mosis guzoro n’ebe ahụ guputa na ntị mmadụ niile, ihe dị n’Akwokwọ Ogbugba ndụ ahụ. Mgbe ụmụ Izrel nuru ya, ha weere otu olu kwuo si, “Anyị anula, anyị

ga-eme ihe niile Onyenwe anyị kwuru. Anyị ga-erube isi.” 8 Mgbe ahụ, Mosis weere ọbara ahụ dị n’ime efere, fesaa ya n’ahụ ndị ahụ niile, sị, “Nke a bụ ọbara ogbugba ndụ ahụ nke dị n’etiti unu na Onyenwe anyị, dika okwu niile ndị a si dị.” 9 Mosis rigoro n’elu ugwu, ya na Eron, na Nadab na Abihu, na mmadụ iri asaa site na ndị okenye Izrel. 10 Ha hụrụ Chineke nke Izrel. N’okpuru ụkwụ ya abụọ, e were ihe dika ebe nzọkwasị ụkwụ nke e ji nkume safaia mee. Nkume ndị a na-enwukwa ezi onwunwu dika mbara eluigwe. 11 Ọ bụ ezie na ndị okenye Izrel hụrụ Chineke anya ma ọ laghi ha n’iyi. Kama o mere ka ha nọ n’ihu ya rie, nūọ. 12 Mgbe nke a gasiri, Onyenwe anyị gwara Mosis okwu sị, “Rigota, bjakwute m n’elu ugwu, nọdụkwa ebe ahụ, maka na aga m enye gi mbadamba nkume nke iwu na ụkpuru di na ya, nke m ji aka m dee maka i ji kuziere ha.” 13 Mosis biliri, ya na Joshua onye na-agara ya ozi. Mosis n’onwe ya rigokwara n’elu ugwu Chineke. 14 Ọ gwara ndị okenye Izrel okwu sị, “Cherenụ anyị n’ebe a tutu ruo mgbe anyị ga-alaghachikwute unu. Unu na Eron na Hua nọ, onye ọbula nwere nsogbu jekwuru ha.” 15 Ngwangwa, Mosis rigoro n’elu ugwu ahụ, oke igwe ojii kpuchiri ugwu ahụ niile, 16 ebube Onyenwe anyị kpuchikwara elu ugwu ahụ. Ọ bụ ụbọchị isii ka igwe ojii kpuchiri ugwu ahụ. N’ụbọchị nke asaa, Onyenwe anyị sitere n’etiti igwe ojii ahụ kpọọ Mosis oku. 17 Ma n’ebe ndị Izrel nọ, ebube Onyenwe anyị na-enwu dika oku na-achọ irechapụ ugwu ahụ. 18 Mosis banyere n’ime igwe ojii ahụ mgbe ọ na-arigo ugwu ahụ. Ọ nọgidere n’elu ugwu ahụ iri ụbọchị anọ, ehilie na abali.

25 Onyenwe anyị gwara Mosis sị, **2** “Gwa ụmụ Izrel ka ha wetara m onyinye. I ga-anabatara m onyinye ahụ site n’aka nwoke ọbụla onye o meturū n’obi inye onyinye a. **3** “Ndị a bụ Onyinye i ga-anata n’aka ha: “ọlaọcha, ọlaedo na bronz. **4** Ogho na-acha anụnụ anụnụ, nke odo odo, nke uhie uhie, nke ezi akwa ọcha, na nke aji ewu; **5** akpukpọ anụ ebule e sijiri uhie uhie, akpukpọ ehi mmiri, na osisi akashia; **6** mmanụ oliv nke a ga-etinye n’iheokụ, ụda isi uto a na-etinye na mmanụ nsọ, na ụda na-eme ka aja nsure okụ na-esi isi uto; **7** nkume ọma ọniks, na nkume ndị ọzọ a na-ahịonye n’efofo, na nke a na-ahịonyekwa n’ihe mgbochi obi. **8** “Mee ka ha wuoro m ebe nsọ. Mụ onwe m ga-ebikwa n’etiti ha. **9** Wuo ụlọ nzute a na ihe ichọ ya mma niile, ka ọ burū otu ihe dika oyiyi m ga-egosi gi. **10** “Ha ga-eji osisi akashia wuo igbe ọgbugba ndụ nke idị ogologo ya ga-abū otu mita na sentimita iri. Obosara ya bụ sentimita iri isii na asato. Ila elu ya ga-abukwa sentimita iri isii na asato. **11** Machie ọlaedo a nuchara anucha n’ime na azu ya niile, jiri ọlaedo kpụọ ihe gburugburu akukū ya niile. **12** Kpụọ mgbaaka ọlaedo anọ maka ya, kwunye ha n’ukwū anọ ya, ya bụ mgbaaka abụọ n’otu akukū, mgbaaka abụọ n’akukū nke ọzọ ya **13** Jirikwa osisi akashia mee mkpara ogologo. Emesịa, were ọlaedo machie mkpara ndị a. **14** I ga-etinye mkpara ndị ahụ n’ime mgbaaka ahụ di n’akukū igbe ahụ, ka ọ burū ihe iji na-ebu ya. **15** N’ihi nke a, mkpara ọlaedo ndị ahụ ga-adigide n’ime mgbaaka ọlaedo igbe a oge niile. **16** Ya mere, mgbe a rusiri igbe ọgbugba ndụ ahụ, tinye Ihe Ama ahụ m nyere gi n’ime ya. **17** “I ga-ejikwa ọlaedo a nuchara

anucha mee ihe mkpuchi igbe ogbugba ndu ahụ. Ogologo ya ga-adị nzo ukwu anọ. Obosara ya ga-abu nzo ukwu abuo na okara. **18** I ga-eji olaedo a nuchara anucha, nke e tipjara etipja kpuo cherubim abuo na nsotu abuo nke ebe mkpuchi ahụ. **19** Ruo otu cherub n'otu nsotu, otu cherub na nsotu nke ozo; mee ka cherubim ndi a na okwuchi igbe ahụ buru otu na nsotu abuo ahụ. **20** Cherubim ndi a ga-agbasa nku ha laa elu, were ha na-ekpuchi okwuchi ahụ. Cherubim ndi ahụ ga-eche onwe ha ihu, na-ele anya n'ebe okwuchi ahụ di. **21** Tukwasị ihe mkpuchi ahụ n'elu igbe ogbugba ndu ahụ. Tinyekwa Ihe Ama ahụ m nyere gi n'ime igbe ahụ. **22** N'ebe ahụ, n'etiti cherubim abuo ndi ahụ di n'elu ihe mkpuchi igbe ogbugba ndu, ka m gazezute gi, nye gi iwu niile i ga-enye ndi Izrel. **23** "Jiri osisi akashia mee tebul nke ogologo ya ga-adị iri sentimita itoolu. Obosara ya ga-abu iri sentimita anọ na ise. Ila elu ya ga-abu iri sentimita isii na asaa. **24** I ga-eji olaedo a nuchara anucha machie ya nke oma, jirikwa olaedo kpuo onu onu ya gburugburu. **25** I ga-etinye ihe njikota a kpuru akpu gburugburu onu onu ya, nke ga-aha ka otu obu aka dimkpa. A ga-eji mpempe olaedo techie ihe njikota ahụ gburugburu. **26** Kpuo mgbaaka olaedo anọ maka tebul ahụ, kwunye ha n'akuku anọ ahụ nke ukwu anọ ya. **27** Mgbaaka ndi ahụ ga-adị nso nso, ihe njiko ahụ ka ha jide mkpara ndi ahụ, i ji ebu tebul ahụ. **28** Jiri osisi akashia mee mkpara a ga-eji na-ebu tebul ahụ. Jiri olaedo techie ha. **29** Ozokwa, jiri olaedo a nuchara anucha kpuo efere di iche iche, na iko di iche iche, na okwa di iche iche, nke e ji awupu onyinye. **30** Dokwasị achicha nke iche

n'Ihu n'elu tebul ahụ, n'ihu m, oge niile. **31** "Jiri ọlaedo a nuchara anucha kpuo ihe idokwasị oriọna. Kpuo ukwu ala ala ya, na alaka ya, mee ka iko ya niile yiri okoko osisi, na isi ya niile, na ifuru ya niile buru otu ya na ahụ ya. **32** Alaka isii ga-esite n'akuku abuo nke ihe idokwasị oriọna ahụ waputa, alaka atọ n'otu akuku ya, alaka atọ n'akuku nke ozo. **33** Iko atọ e mere dika okoko osisi alumonnd ya na ifuru, ya na okoko ya niile ga-adị n'otu alaka, iko atọ n'alaka nke ozo, otu a ka o ga-adị n'alaka isii niile ahụ na-awaputa site n'ihe idokwasị oriọna ahụ. **34** N'elu ihe idoba oriọna ahụ, o ga-adị iko anọ dika ifuru osisi alumonnd, ya na ebe o si awaputa na okoko ya. **35** Otu isi ga-adikwa n'okpuru alaka abuo si n'etiti ihe idoba oriọna ahụ puta. Isi nke abuo ga-adị n'okpuru alaka abuo nke ozo. Isi nke atọ ga-adị n'okpuru alaka nke atọ, ya bu ha niile alaka isii. **36** Isi nwaputa ya na alaka ya niile ga-adikotakwa onu, ha na ihe idokwasị oriọna ahụ, nke e ji ọlaedo a nuchara anucha ruo. **37** "I ga-eme oriọna asaa, doba ha n'elu ihe idokwasị iheoku ahụ, ka ha na-enye ihè naanị n'ebe ihu ya. **38** Mkpa ya na ihe ikpakepu oku ya niile, ga-abu ọlaedo a nuchara anucha. **39** Ọlaedo a nuchara anucha nke di iri kilogram atọ na anọ ka a ga-eji kpuo ihe idokwasị oriọna ahụ na ngwongwo ndi a niile. **40** Lezie anya hu na i mere ihe ndi a niile n'usoro ihe atụ nke e gosiri gi n'elu ugwu.

26 "Ruo ulo nzute nke ga-enwe akwa mgbochi iri, nke e ji ezi ogbo na-acha anunu anunu, na ngwakota anunu na uhie, na uhie uhie kpaa akwa ndi a. Onye oru aka na-eme nka kpanyekwara oyiyi cherubim n'ime ha. **2** Akwa

mgbochi ndi a ga-aha n'otu. O nweghi nke ga-aka ibe ya. Ogologo akwa mgbochi obula ga-abu mita iri na abuo na okara. Obosara ya bu otu mita na sentimita asato. **3** Dukotaa akwa mgbochi ise n'otu, dukotakwa ise nke ozu n'otu. **4** Jiri akwa na-acha anunu anunu dunye anya nko n'elu onu akwa mgbochi nke otu uzu, otu a ka i ga-emekwa na nsotu onu akwa mgbochi nke ozu. **5** Dunye iri anya nko ise n'otu akwa mgbochi, dunyekwa iri anya nko ise n'onu akwa mgbochi nke ozu. Mee ka anya nko ndi a chee ibe ha ihu. **6** I ga-emekwa iri nko olaedo ise, nke i ga-eji jikota akwa mgbochi abuo ahụ n'otu, si otu a mee ka ulo nzute ahụ buru otu. **7** "I ga-eji akpukpo aji ewu mee akwa mgbochi maka i ji kpuchie elu ulo nzute ahụ. Iri na otu ka ha ga-adi n'onuogu. **8** Akwa mgbochi iri na otu ndi a ga-aha n'otu. O ga-abu mita iri na ato na okara n'ogologo. Ebe obosara ya bu otu mita na iri sentimita asato. **9** Dukotaa ise n'ime akwa mgbochi ahụ. Debe ya iche. Dukotakwa isii nke foduru debekwa ya iche. Pijie akwa mgbochi nke isii uzu abuo n'ihu ulo nzute ahụ. **10** Dunyekwa iri anya nko ise n'elu onu otu akwa mgbochi ndi ahụ. Meekwa otu ihe ahụ n'onu akwa mgbochi nke ozu e debere iche. **11** Meekwa iri nko bronz ise, mee ka nko ahụ baa n'anya nko nke ozu, i ji jikota ulo nzute ahụ ka o buru otu. **12** Ma banyere ogologo akwa mgbochi nke foduru maka ulo nzute, ya bu okara akwa mgbochi nke maputara, nke a ga-akwuba n'azu ulo nzute ahụ. **13** Akwa mgbochi ahụ ga-eji ihe ruru okara mita n'ogologo karia n'akuku abuo. Uma ndi a maputara ga-akwudata n'akuku abuo nke ulo nzute ahụ ikpuchi ya. **14** I ga-eji akpukpo

ebule e sijiri uhie uhie mee ihe mkpuchi maka ụlọ nzute ahụ, ya na akwa mkpuchi ọzọ nke e ji akpukpọ ehi mmiri mee maka ikpukwasị n'elu ya. **15** “Ị ga-emere ụlọ nzute ahụ mbudo ibo osisi akashia, guzo ọtọ. **16** Mbudo ibo ọbụla ga-adị mita anọ na ọkara n'ogologo, dirikwa iri sentimita asaa n'obosara. **17** Mbudo ibo ndị a ga-enwe ihe nhịonye abụọ nke ga-abanye n'ime ibe ya ijikọ ha n'otu. Ị ga-arụ mbudo ibo ụlọ nzute ahụ niile otu a. **18** Ị ga-arụ mbudo ibo iri abụọ maka akụkụ ndịda nke ụlọ nzute ahụ. **19** Meekwa iri ụkwụ ọlaọcha anọ n'okpuru ha. Otu mbudo ibo ga-enwe ụkwụ abụọ, otu ụkwụ n'okpuru otu ihe nhịonye, otu ụkwụ n'okpuru ihe nhịonye nke ọzọ. **20** N'akụkụ nke ọzọ, bụ akụkụ ugwu nke ụlọ nzute ahụ, ị ga-arụkwa iri mbudo ibo abụọ. **21** Rụkwaa iri ụkwụ ọlaọcha anọ, ụkwụ abụọ n'okpuru mbudo ibo ọbụla. **22** N'ebe isi isi nsọtụ, ya bụ akụkụ ọdịda anyanwụ nke ụlọ nzute, ị ga-arụ mbudo ibo isii. **23** Rụọ mbudo ibo abụọ, ga-adị na nkuku niile nke nsọtụ ụlọ nzute ahụ. **24** N'isi nkuku abụọ ndị a, ha ga-anọ iche iche site n'okpuru ruo n'elu ya, ma a ga-ejikọ ha ọnụ n'ime otu mgbaaka, ha abụọ ga-adị otu ahụ. **25** Ha niile ga-adị mbudo ibo asatọ na ụkwụ ọlaọcha dī iri na isii, ya bụ ụkwụ abụọ n'okpuru mbudo ibo ọbụla. **26** “Jiri osisi akashia mee osisi ntụbichi, ise maka mbudo ibo ndị dī n'otu akụkụ nke ụlọ nzute, **27** ise nke ọzọ maka ndị dī n'akụkụ nke ọzọ, ise nke ọzọ maka mbudo ibo dī n'akụkụ ọdịda anyanwụ, n'ebe ndịda ndịda nke ụlọ nzute ahụ. **28** Osisi ntụbichi nke dī n'etiti ga-esite n'otu isi ruo n'isi nke ọzọ nke mbudo ibo ahụ. **29** Jiri ọlaedo machie mbudo ibo ndị ahụ niile, kpụọ mgbaaka ọlaedo ka ọ bụrụ

ọ̀nọ̀dụ̀ ị̀chị̀kọ̀ta osisi ntụ̀bichi ndị̀ a. Jirikwa ọ̀laedo machie
 osisi ntụ̀bichi ndị̀ a. **30** “Guzobe ụ̀lọ̀ nzute a n’usoro dị̀ka
 ụ̀dị̀dị̀ ihe ahụ̀ m ziri gi n’elu ugwu si dị̀. **31** “Meekwa akwa
 mgbochi nke e ji ogbo na-acha anụ̀nụ̀ anụ̀nụ̀, ngwakọ̀ta
 anụ̀nụ̀ na uhie, uhie uhie na ezi akwa ọ̀cha a kpara nke
 ọ̀ma, onye ñka kpanyekwara oyiyi cherubim n’ime ya. **32**
 Were anya nko ọ̀laedo kwụ̀ba ya n’elu ogidi osisi akashia
 anọ̀ nke e ji ọ̀laedo machie, mee ka o guzoro n’elu ụ̀kwụ̀
 ọ̀laọ̀cha anọ̀. **33** Konye akwa mgbochi ahụ̀ na nko ndị̀ ahụ̀,
 ma dọ̀nye igbe ihe ama ahụ̀ n’azụ̀ akwa mgbochi ahụ̀.
 Akwa mgbochi ahụ̀ ga-ekewapụ̀ Ebe Nsọ̀ ahụ̀ site n’Ebe
 Kachasị̀ Nsọ̀. **34** Tinyin ehe mkpuchi mmehie ahụ̀ n’elu
 igbe ihe ama n’ime Ebe Kachasị̀ Nsọ̀. **35** Dọ̀nye tebul ahụ̀
 na mpụ̀ta nke akwa mgbochi ahụ̀, n’akụ̀kụ̀ ugwu nke ụ̀lọ̀
 nzute ahụ̀. Dọ̀nyekwa ihe ị̀dọ̀kwasi iheọ̀kụ̀ na ncherita
 ihu tebul ahụ̀, n’akụ̀kụ̀ ndị̀da. **36** “Ị̀ ga-eme akwa mgbochi
 maka ọ̀nụ̀ ụ̀zọ̀ mbata nke ụ̀lọ̀ ikwu ahụ̀ nke eji ogbo na-
 acha anụ̀nụ̀ anụ̀nụ̀ na ngwakọ̀ta anụ̀nụ̀ na uhie, na uhie
 uhie, na ezi akwa ọ̀cha a kpara nke ọ̀ma, nke bụ̀ akaọ̀rụ̀
 onye ñka. **37** Ị̀ ga-arụ̀rụ̀ akwa mgbochi a anya nko ọ̀laedo
 na ogidi ise nke osisi akashia nke e ji ọ̀laedo machie. Ị̀ ga-
 arụ̀kwa ụ̀kwụ̀ bronz ise maka ha.

27 “Ị̀ ga-eji osisi akashia wuo ebe ị̀chụ̀ aja. Ị̀dị̀ elu ya ga-
 abụ̀ otu mita na iri sentimita anọ̀. Ogologo ya na obosara
 ya ga-aha n’otu, mita abụ̀ọ̀ na iri sentimita atọ̀, mita abụ̀ọ̀
 na iri sentimita atọ̀. **2** Rụ̀nye mpi n’akụ̀kụ̀ anọ̀ nke ebe
 ị̀chụ̀ aja ahụ̀ n’otu n’otu. Mee ka mpi ndị̀ a na ebe ị̀chụ̀ aja
 ahụ̀ bụ̀rụ̀ ihe e jikọ̀tara n’otu. Jiri bronz machie ebe ị̀chụ̀
 aja a. **3** Jiri bronz kpụ̀ọ̀ ngwongwo niile dị̀ iche iche, ya

bụ efere ikpofu ntụ, shovel ya niile, efere ikwosa mmiri
 niile, ngaji eze iduta anụ na efere ndi e ji agụ oku. **4** I
 ga-eme ngiga mbadamba, ihe okpukpa bronz, meekwa
 mgbaaka bronz nke ga-adị n'akuku anọ nke ngiga ahụ. **5**
 Tinyin ya n'okpuru oghere di n'ebe ichu aja ahụ. Tinyin ya
 ka o diri n'etiti ebe ichu aja ahụ. **6** Jiri osisi akashia mee
 mkpara osisi maka ebe ichu aja ahụ, were bronz machie
 ha. **7** A ga-eme ka mkpara ahụ baa n'ime mgbaaka ndi
 ahụ, ka ha di n'akuku abuo nke ebe ichu aja ahụ mgbe
 obula a na-ebu ya. **8** Jiri obodobo osisi ruo ebe ichu aja
 ahụ, ka o nwee oghere n'ime, dika igbe. I ga-arụ ya dika
 e gosiri gi n'elu ugwu ahụ. **9** "I ga-arukwa ogige maka
 ulo nzute ahụ. N'akuku ndida ya ga-adị iri mita anọ na
 ise n'ogologo. O ga-enwekwa akwa mgbochi nke e ji ezi
 akwa ocha a kpara nke oma mee. **10** Iri ogidi abuo ga-adị
 na iri ebe ndokwasị abuo nke e ji bronz kpuo. Anya nko
 ogidi ndi ahụ ha na ihe ikegide ha ga-abu olaocha. **11**
 Otu a kwa, akuku ugwu ga-adikwa iri mita anọ na ise.
 O ga-enwe akwa mgbochi, nwekwa iri ogidi abuo na iri
 ebe ndokwasị abuo nke e ji bronz kpuo, ya na anya nko
 nke olaocha na ihe e ji ekegide ha n'ogidi ahụ. **12** "Akuku
 odida anyanwu nke ogige ahụ ga-adị iri mita abuo na ato
 n'obosara. O ga-enwe akwa mgbochi, na ogidi iri na ebe
 ndokwasị iri. **13** N'akuku owuwa anyanwu, ebe anwu na-
 awalite, akwa mgbochi ahụ ga-adikwa iri mita abuo na
 ato n'obosara. **14** Akwa mgbochi nke ogologo ya di mita
 isii na sentimita iri asato ga-adị n'otu akuku nke onu
 uzọ mbata ahụ. O nwere ogidi ato na ebe ndokwasị ato.
15 Otu a kwa, akwa mgbochi nke idi ogologo ya di mita

asaa ga-adị n'akukụ nke ọzọ. Ọ ga-enwekwa ogidi atọ na ebe ndokwasị atọ. **16** “Banyere ọnụ ụzọ mbata nke ogige ahụ, mee akwa mgbochi ga-adị mita itoolu nke e ji oghe na-acha anụnụ anụnụ, ngwakọta anụnụ na uhie, uhie uhie na ezi akwa ọcha a kpara nke ọma, akaorụ nke onye na-akpa ihe ichọ mma. Ọ ga-enwe ogidi anọ na ihe ndokwasị anọ. **17** Ogidi niile dị gburugburu ogige ahụ ga-enwe ihe njikọta ọlaọcha na nko, tinyere ebe ndokwasị bronz. **18** Ogologo ogige ahụ ga-abụ iri mita anọ na ise. Ebe obosara ya ga-adị iri mita abụọ na atọ. Ọ ga-enwe akwa mgbochi nke idị elu ya dị iri mita abụọ na atọ, nke e ji ezi akwa ọcha a kpara nke ọma mee, nwekwa ebe ndokwasị bronz. **19** Ngwongwo niile nke e ji eje ozi n'ụlọ nzute ahụ, ihe ọbụla bụ ọrụ ha, tinyere ntu ya niile na nke ogige ahụ, ga-abụ ihe e ji bronz rụọ. **20** “Nye ndị Izrel niile iwu ka ha wetara gi mmanụ oliv asurụ asụ nke a na-agwaghị ihe maka itinye n'iheokụ ime ka okụ oriọna na-enwu mgbe niile. **21** N'ime ụlọ nzute ahụ, na mpụta nke akwa mgbochi nke kpuchiri igbe Ihe Ama ahụ, Eron na ụmụ ya ndị ikom ga-eme ka oriọna ndị ahụ dị n'ihu Onyenwe anyị, na-enwu okụ, site n'uhuruchi ruo n'ututu. Nke a bụ ụkpụrụ ga-adigide n'etiti ndị Izrel nye ọgbo niile dị n'ihu.

28 “Ugbu a, site n'etiti ụmụ Izrel kpobata nwanne gi nwoke Eron, ya na ụmụ ya ndị ikom, bụ Nadab, na Abihu, na Elieza na Itama. Ka ha jeere m ozi dika ndị nchụaja. **2** Meere Eron nwanne gi nwoke uwe nsọ, nke ga-enye ya ugwu na nsopurụ. **3** Gwa ndị niile nwere onyinye nka n'idu akwa, bụ ndị m nyere amamihe n'ihe ndị a, si ha

4 Nke a bu udi uwe ha ga-adi: Ihe mgbochi obi, efod, uwe ime ahụ akpara akpa na-enweghi aka na uwe mwuda buru ibu, na uwe ime ahụ nke turu agwa agwa na akwa a na-atuhi n'isi na nke a na-eke n'ukwu. Ha ga-aduru Eron nwanne gi nwoke na umu ya ndi ikom uwe ndi a di nsọ. Ka ha na-ejere m ozi dika ndi nchajaja. 5 Ka ha jiri ogbo oiaedo, nke na-acha anunu anunu, nke ngwakota anunu na uhie, nke uhie uhie nakwa nke ezi akwa ocha duo ha. 6 "Weere ogbo oiaedo, na nke na-acha anunu anunu, na ngwakota anunu na uhie, na uhie uhie na ezi akwa ocha a kpara nke oma mee efod ahụ, nke bu akaoru onye nka. 7 O ga-enwe akwa n'ubu ya abuo nke e ji ejikota onu nkuku ya abuo, ka e nwe ike na-ekechisi ya ike. 8 Ihe okike nke ukwu ahụ nke onye nka kpaziri nke oma ga-adi ka ya. Ya na efod ahụ bu otu, nke e ji ogbo na-acha edo edo, nke anunu anunu, na ngwakota anunu na uhie na uhie uhie, nakwa nke ezi akwa ocha a kpara nke oma mee. 9 "Were nkume oniks abuo, gbunye aha umu ndi nwoke Izrel n'elu ya, 10 n'usoro dika e si muo ha, isii n'elu otu nkume, isii foduru na nkume nke ozo. 11 Gbunye aha umu ndi nwoke Izrel n'elu nkume abuo ndi ahụ, dika onye nka si egbunye akara na nkume. Mgbe ahụ, hionye nkume ndi ahụ n'ime ihe oiaedo ahụ a kpara akpa, 12 jikota ha n'elu akwa ubu nke efod ahụ ka o buru nkume ncheta mgbe ebighi ebi nye umu Izrel. Eron ga-ebukwa aha ndi a n'elu ubu ya abuo, dika ihe ncheta n'ihu Onyenwe anyi. 13 I ga-eji oiaedo mee ihe icho mma a turu atu. 14 Jirikwa oiaedo a

nụchara anụcha kpụọ eriri a tūhịkọtara dīka ụdọ, jikọta eriri ọlaedo ahụ na ihe ichọ mma ndị ahụ. **15** “Ị ga-adụ ihe mgbochi obi nke ikpe, nke bụ ọrụ aka onye ñka. Mee ya dīka efọd ahụ: jiri oghe edo edo, nke anụnụ anụnụ, na ngwakọta anụnụ na uhie, na nke uhie uhie nakwa ezi akwa ọcha a kpara nke ọma mee ya. **16** Akụkụ anọ ya ga-aha n’otu, iri sentimita abụọ na atọ n’ogologo, iri sentimita abụọ na atọ n’obosara, nke apịajiri ụzọ abụọ. **17** Mgbe ahụ, hịonye n’elu ya ahiri nkume anọ ndi di oke onuahia. Ụdi ga-adị n’ahiri nke mbụ bụ, nkume kanelian, krisolait na beril, **18** n’ahiri nke abụọ, ga-abụ nkume tokwōisi, safaia na emeraludu. **19** N’ahiri nke atọ ga-abụ nkume jasint, ageeti na ametisiti. **20** N’ahiri nke anọ, ga-abụ nkume topaazi, ọniks na jasper. Hịonye ha n’ime ihe ọlaedo a kpara akpa. **21** Ha niile ga-adị nkume iri na abụọ, nke ọbụla na-anọchi anya aha ụmụ ndi ikom Izrel. Egbunyere aha ebo iri na abụọ ahụ, otu n’otu, nke ọbụla dīka aha ya si di. **22** “Jiri ọlaedo a nụchara anụcha mee eriri a kpara akpa dīka ụdọ, maka ihe mgbochi obi. **23** Kpukwaa mgbaaka ọlaedo abụọ, dūnye ha na nkuku abụọ nke ihe mgbochi obi ahụ. **24** Dūnye ụdọ ọlaedo abụọ ndi ahụ n’elu mgbaaka ndi ahụ di na nkuku ihe mgbochi obi ahụ, **25** were isi ndi ọzọ nke ụdọ ahụ dūnye n’ihe ahụ a kpara akpa, konye ha n’elu ubu efọd ahụ, n’ebe ihu ya. **26** Ị ga-emekwa mgbaaka ọlaedo, konye ha na nkuku abụọ nke ihe mgbochi obi ahụ, n’ime ọnụ ọnụ ya ebe di nso efọd ahụ. **27** Ị ga-akpụ mgbaaka ọlaedo abụọ ọzọ, konye ha n’elu ubu abụọ nke efọd ahụ, n’okpuru n’ebe n’ihu ya, na nso nso ebe a dukotara ya, n’elu ihe okike ukwu

nke efọd ahụ. **28** A ga-eji eriri na-acha anụnụ kekọta mgbaaka ihe mgbochi obi ahụ na mgbaaka efọd ahụ, jikọta ya na ihe okike ukwu ahụ, ime ka ihe mgbochi obi ahụ ghara ịtoghapụ site n'efọd ahụ. **29** “N’uzọ dị otu a, mgbe ọbụla Erọn banyere n’Ebe Nsọ, ọ ga-ebu aha ụmụ ndị ikom Izrel niile n’elu obi ya, n’elu ihe mgbochi obi nke ikpe ahụ, dika ihe ncheta n’ihu Onyenwe anyị mgbe niile. **30** Ị ga-etinyekwa n’ime ihe mgbochi obi ahụ ụmụ nkume abụọ e ji ajuta ase nke bụ Urim na Tumim. Ha ga-adị n’elu obi Erọn mgbe ọbụla ọ gara n’ihu Onyenwe anyị. Otu a kwa, Erọn ga-ebukwa ihe e ji ajuta ase banyere ndị Izrel n’elu obi ya mgbe niile, n’ihu Onyenwe anyị. **31** “Ọ bụ akwa nke na-acha anụnụ anụnụ, ka ị ga-eji dūọ uwe mwuda efọd ahụ. **32** Ọ ga-enwe oghere n’etiti ya ebe a ga-esi na-etinye isi. A ga-enwe ihe ọkpụkpa gburugburu oghere a dika nke olu uwe agha, ime ka o sie ike, ghara ịdọka. **33** N’ọnụ ala ala uwe ahụ gburugburu, ị ga-akpanye ihe ọkpụkpa oyiyi mkpuru pomegranet. Ọ bụ oghe nke na-acha anụnụ anụnụ, ngwakọta anụnụ na uhie na uhie uhie ka ị ga-eji. Ị ga-akpanyekwa atañụ ọlaedo n’etiti ha. **34** N’ọnụ ọnụ ala uwe mwuda ahụ, a ga-adunye otu atañụ ọlaedo, otu oyiyi mkpuru pomegranet, gbaa gburugburu. **35** Mgbe ọbụla Erọn na-eje ozi ya, ọ ghaghị iyi ya. Aga na anụ mgbiri gba atañụ ahụ ka ọ na-akụ, mgbe ọ banyere n’Ebe Nsọ ahụ n’ihu Onyenwe anyị, na mgbe o si n’ebe ahụ na-aputa, ka ọ ghara ịnwu. **36** “Ị ga-ejikwa ọlaedo a nuchara anucha mee efere ntakiri, gbunye akara dị otu a n’elu ya: Ihe nsọ diri Onyenwe anyị. **37** Kenye eriri na-acha anụnụ anụnụ i ji jikọta ya na ihe ike n’isi ahụ; ọ ga-

adi n'ihu akwa ike n'isi ahụ. **38** O ga-adi n'egedege ihu Eron. O ga-ebukwa ikpe omuma metutara njehie gbasara ihe nsọ niile nke umu Izrel doro nsọ, na onyinye ha niile. O ga-adi n'egedege ihu Eron mgbe niile, ka ha buru ndi Onyenwe anyi ga-anabata. **39** "Jiri ezi akwa ocha kpaa uwe ime ahụ. Werekwa ezi akwa ocha mee akwa ike n'isi ahụ. Ihe ike n'ukwu ahụ ga-abu oru aka onye nka na-akpanye ihe icho mma. **40** Meekwara umu ndi ikom Eron uwe ime ahụ, ihe ike n'ukwu na akwa ike n'isi, inye ha ugwu na nsopuru. **41** Mgbe i yinyekwasiri Eron nwanne gi na umu ya ndi ikom uwe ndi a, tee ha mmanu, doo ha nsọ. Chee ha n'ihu m ka ha buru ndi na-ejere m ozi dika ndi nchujaja. **42** "Meekwara ha uwe ukwu nke eji akwa ocha mee, maka ikpuchi anu ahụ ha. O ga-esite n'ukwu ruo n'ikpere. **43** Eron na umu ya ndi ikom aghaghi iyi ha mgbe niile ha ga-aba n'ime ulo nzute, maobu mgbe ha na-abia nso ebe ichu aja ije ozi n'Ebe Nso. Ka ha ghara imeta ihe ikpe omuma, ma nwuo. "Nke a ga-abu iwu na upuru ebighi ebi, nke ga-adiri Eron na umu umu ya.

29 "Nke a ga-abu usoro mmemme nke i ga-eme, iji doo Eron na umu ya ndi ikom nsọ, ka ha na-ejere m ozi dika ndi nchujaja. Were nwa oke ehi na ebule abuo nke na-enweghi ntupo obula. **2** Werekwa oka wiiti a kworo nke oma, mee achicha nke na-enweghi ihe na-eko achicha e tinyere n'ime ha, achicha mbadamba na-ekoghi eko nke e ji mmanu oliv gwakotaa, ya na achicha mbadamba ozọ di nta na-ekoghi eko nke e tere mmanu n'ahu ya. **3** Mgbe ahụ, i ga-etinye achicha ndi a niile n'ime otu nkata, bute ha n'ime nkata ahụ, wetakwa nwa oke ehi, na ebule abuo.

4 Kpọpụta Erọn na ụmụ ya ndị ikom n'ọnu ụzọ ụlọ nzute, jiri mmiri saa ha ahụ. **5** Yikwasị Erọn uwe ime ahụ, uwe mwụda nke efọd, efọd ahụ na ihe mgbochi obi. Were ihe okike efọd ahụ nke akpaziri nke ọma kegide ya efọd ahụ n'ahụ. **6** Tuhịakwa akwa ike n'isi ahụ n'isi ya. Tinye okpu nsọ ahụ n'elu akwa ike n'isi ahụ. **7** Werekwa mmanụ nsọ ahụ, tee ya, site n'iwukwasị ya n'isi ya. **8** Kpọta ụmụ ya ndị ikom, yikwasị ha uwe ime ahụ. **9** Kekwasịkwa ha ihe okike n'isi. Keekwa Erọn na ụmụ ya ndị ikom ihe ike n'ukwu. Mgbe ahụ ọrụ ndị nchụaja ga-abụ nke ha site n'ụkpụrụ ebighị ebi. "N'uzọ dī otu a ka ị ga-esi doo Erọn na ụmụ ya ndị ikom nsọ. **10** "Kpụta oke ehi ahụ n'ihu ụlọ nzute. Erọn na ụmụ ndị ikom ga-ebikwasị aka ha n'elu isi ya. **11** Gbuo ya n'ihu Onyenwe anyị n'ọnu ụzọ ụlọ nzute ahụ. **12** Jiri mkpịsịaka gi rụta ụfọdụ n'ime ọbara oke ehi ahụ tee ya na mpi dī n'ebe ichụ aja ahụ. Wụpụ ọbara fọduru n'ụkwụ ala ala ebe ichụ aja. **13** Were abụba niile kpuchiri ihe ime ya, mba-umeju nke dī n'umeju ya, akuru ya abụọ ya na abụba dī n'elu ha, kpọọ ha ọkụ n'elu ebe ichụ aja. **14** Ma anụ oke ehi ahụ, akpukpọ ya na mgbirị afọ ya, ka ị ga-akpọ ọkụ n'azụ ọmụma ụlọ ikwu ahụ. Ọ bụ aja mmehie. **15** "Were otu n'ime ebule ndị ahụ, ka Erọn na ụmụ ya ndị ikom bikwasị aka ha n'elu isi ya. **16** Gbuo ya. Werekwa ọbara ya fesaa n'akuku ya niile nke ebe ichụ aja. **17** Bọwasia ebule ahụ ntakiri ntakiri, sachaa eriri afọ ya na ihe dī ya n'ime, ha na ụkwụ ya niile, tinyekọ ha na isi ya na akuku anụ ndị ọzọ. **18** Kpọọ ebule ahụ niile ọkụ n'elu ebe ichụ aja. Ọ bụ aja nsure ọkụ nye Onyenwe anyị, nke isisi ya dī ezi mma. Aja a churu nye Onyenwe

anyị site n'ọkụ. **19** “Were ebule nke ọzọ, ka Erọn na ụmụ ya ndị ikom ga-ebikwasị aka ha n'elu isi ya. **20** Gbuo ya. Were ụfọdụ n'ime ọbara ya tee Erọn na ụmụ ya n'ọnu ntị aka nri ha, na isi mkpụrụ aka nke aka nri ha, ya na isi mkpụrụ ụkwụ nke ụkwụ aka nri ha. Werekwa ọbara nke fọdurụ fesaa n'akụkụ ya niile nke ebe ichụ aja ahụ. **21** I ga-esite n'elu ebe ichụ aja were ụfọdụ ọbara, ya na ụfọdụ mmanụ nsọ, fesa ya n'ahụ Erọn na n'elu uwe ya, n'ahụ ụmụ ya ndị ikom, nakwa n'elu uwe ha niile. Mgbe ahụ, ya na ụmụ ya ndị ikom ga-abụ ndị e doro nsọ nye Onyenwe anyị, ha na uwe ha. **22** “Were abụba ebule ahụ, na akụkụ ọdụdụ ya nwere abụba, na abụba nke kpuchiri ime ya, mba-umeju nke dị n'umeju ya, akurū ya abụọ na abụba gbara ha gburugburu, na apata aka nri ya (n'ihu na ebule ahụ bụ ebule ido nsọ), **23** site na nkata achicha ahụ a na-ejighị ihe na-eko achicha mee, nke na-adị n'ihu Onyenwe anyị. Were otu achicha dị gburugburu, otu ogbe achicha a gwakọtara mmanụ oliv, na otu mbadamba ogbe achicha, **24** tinye ihe ndị a niile n'aka Erọn na ụmụ ya ndị ikom, mee ka ha fufee ha n'ihu Onyenwe anyị dika aja mfufe. **25** Mgbe ahụ, nara ha site n'aka ha. Kpọọ ha ọkụ n'elu ebe ichụ aja ha na aja nsure ọkụ, ka ọ burū ihe isisi ya dī ezi mma nye Onyenwe anyị. Onyinye nsure ọkụ nye Onyenwe anyị. **26** Mgbe i weputara obi ebule ahụ e ji doo Erọn nsọ, fufee ya n'ihu Onyenwe anyị dika aja mfufe. Ọ ga-abụkwa oke nke gi. **27** “Doo akụkụ ebule ido nsọ ahụ nsọ, ndị nke bụ oke Erọn na ụmụ ya ndị ikom, ya bụ, obi ya e fufere efufe na apata ya e chere n'ihu Onyenwe anyị. **28** Nke a ga-abụ oke Erọn na ụmụ ụmụ ya

ga-eketa dika ukpuru mgbe ebighi ebi n'aka ndi Izrel. Mgbe niile obula ha na-achụ aja udo maobu aja ekele, ka nke a buru onyinye umu Izrel na-enye Onyenwe anyi site n'aja ha. **29** "Uwe nsọ Erọn ndi a niile ka a ga-edebe n'ih i mmemme ido nsọ. A ga-eji ha na-edo umu ya nsọ bu ndi ga-anochi anya ya site n'ogbo ruo n'ogbo. **30** Nwa ya nwoke obula nke nochiri anya ya dika onye nchujaja, nke bįara n'ulo nzute m ije ozi n'Ebe Nsọ ga-eyi uwe ndi a ubochi asaa. **31** "Were anu ebule ido nsọ ahụ, sienu anu ahụ n'ebe di nsọ. **32** Erọn na umu ya ndi ikom ga-eri anu ebule ahụ, na achicha ndi ahụ di n'ime nkata n'onu uzọ ulọ nzute. **33** Ha ga-eri ihe ndi aja niile ahụ nke e ji chuo aja mkpuchi mmehie, n'oge ido nsọ ha. O dighi onye obula ozọ ga-eso ha rie ya, n'ih i na ha bu ihe di nsọ. **34** O buru na ufodu n'ime anu na achicha ido nsọ ndi ahụ afodu ruo ututu, a ga-akpo ha oku. A gaghi eri ya ozọ, n'ih i na o bu ihe di nsọ. **35** "O bu otu a ka a ga-esi doo Erọn na umu ya ndi ikom nsọ, dika ihe niile m nyere gi n'iwu si di. O ga-ewe ubochi asaa iji doo ha nsọ. **36** I ga-achụ aja oke ehi dika aja mmehie maka ikpuchi mmehie kwa ubochi. I ga-emekwa ka ebe ichu aja m di ocha, site n'ichu aja mkpuchi mmehie n'elu ya, na ite ya mmanu n'ih i iji doo ya nsọ. **37** Ubochi asaa ka i ga-edo ebe ichu aja nsọ site n'ichu aja mkpuchi mmehie. Mgbe ahụ ebe ichu aja ga-abu ebe dikarisiri nsọ. Ihe obula meturu ebe ichu aja ahụ ga-adi nsọ. **38** "Ma nke a bu ihe i ga-achụ n'elu ebe ichu aja kwa ubochi, i ga-eji umu aturu abuo gbara otu afọ chuo aja. **39** Chuo otu n'oge ututu; chookwa nke ozọ n'oge uhuruchi. **40** I ga-ewere nwa aturu, tinyere

lita ụtụ ọka abụọ a kwọziri akwọzi nke a gwọkọtara n’otu lita mmanụ oliv asuru asu, chụọ aja. Wetakwa otu lita mmanya dika aja ihe ọhụhụ. **41** Jirikwa nwa aturu nke ọzọ, ya na otu ụdi aja mkpuru ọka na aja ihe ọhụhụ ya dika i mere n’ututu. Aja isisi ya di ezi mma, nke e sitere n’okụ a na-achụ nye Onyenwe anyi. **42** “A ga na-achụ aja nsure oku a oge niile n’ogbo niile, n’onu ụzọ ụlọ nzute m ka a ga-achụ ya, n’ihu Onyenwe anyi. N’ihi n’ebe ahụ ka m ga-ezute gi gwa gi okwu. **43** N’ebe ahụ kwa ka m ga-ezute ndi Izrel niile. N’ihi ya, aga m esite n’idi ebube m doo ebe ahụ nsọ. **44** “E, aga m edo ụlọ nzute ahụ nsọ, ya na ebe ichu aja, na Eron na umu ya ndi ikom, ka ha na-ejere m ozi dika ndi nchujaja. **45** Mgbe ahụ, aga m ebi n’etiti umu Izrel, burukwa Chineke ha. **46** Ha ga-amata na m bu Onyenwe anyi Chineke ha. Onye sitere n’ala Ijipt kpopta ha, ka m si otu a biri n’etiti ha. Abụ m Onyenwe anyi Chineke ha.

30 “Jiri osisi akashia ruo ebe ichu aja ihe nsure oku na-esi isi uto. **2** Akuku anọ ya ga-aha n’otu. Ogologo ya na obosara ya ga-adị iri sentimita anọ na ise. Idi elu ya ga-adị iri sentimita itoolu. Mpi ya niile ga-esi na ya puta. **3** Jiri olaedo a nuchara anucha machie elu ya, akuku ya niile nakwa mpi ya niile. I ga-ejikwa olaedo kpulite onu onu ya gburugburu. **4** Kpanye mgbaaka olaedo abuo n’okpuru ihe ahụ akpulitere akpulite, abuo na ncherita ihu akuku obula, ebe ga na-ejide mkpara e ji ebu ya. **5** I ga-eji osisi akashia mee mkpara, jiri olaedo machie ha. **6** I ga-adoba ebe ichu aja ahụ n’ihu akwa mgbochi nke kpuchiri igbe iwu ogbugba ndu ahụ, n’ihu oche ebere ahụ di n’elu igbe

iwu ọgbugba ndu, n'ebe m ga-ezute gi. 7 “Ututu niile, mgbe Eron doziri oriṅa, ọ ga-esure ihe nsure ọkụ na-esi isi uto n'elu ebe ichu aja ahụ. 8 N'anyasi kwa, mgbe ọ na-amunye ọkụ n'oriṅa ahụ, ọ ga-esurekwa ihe nsure ọkụ. Ihe nsure ọkụ na-esi isi uto nke ga-adi n'ihu Onyenwe anyi site n'ogbo ruo n'ogbo. 9 Unu echekwala ihe nsure ọkụ na-esi isi uto na-adighi nsọ n'elu ya, maobu aja nsure ọkụ, maobu aja ihe oriri, unu awupula onyinye ihe onunu n'elu ya. 10 Otu ugbo n'afọ Eron ga-ekpuchi mmehie n'elu mpi ya. Mmemme mkpuchi mmehie a nke a na-eme otu ugbo n'afọ, aghaghị ibu nke e ji obara nke si n'aja a churu n'ihu mkpuchi mmehie, n'ihu ogbo niile nke na-abia. A ga na-edo ebe ichu aja nsọ otu a. Nke a bu ebe dikarisiri nsọ nye Onyenwe anyi.” 11 Mgbe nke a gasiri, Onyenwe anyi gwara Mosis okwu si ya, 12 “Mgbe obula a guru mmadu onu, onye Izrel obula ga-akwu Onyenwe anyi ugwo o ji gbara mkpuruobi ya. Nke a di mkpa, ka ihe otiti obula ghara ibiakwasị ha mgbe i ga-agu ha onu. 13 Ihe onye a guru onu ga-akwu bu okara shekel, dika shekel nke ebe nsọ si di. Okara shekel bu iri gera abuo. Okara shekel a bu onyinye nye Onyenwe anyi. 14 Ndi kwesiri inye onyinye a bu ndi niile gbara iri afọ abuo gbagoo. O bu ndi a kwesiri inye Onyenwe anyi onyinye a. 15 Ndi ogaranya agaghị enye karịa okara shekel. Otu a kwa ndi ogbenye agaghị enye ihe di ntakiri karịa okara shekel. N'ihu na onyinye a bu onyinye unu na-enye Onyenwe anyi maka ikpuchiri mkpuruobi unu mmehie. 16 Nabata ego niile ndi a site n'aka umu Izrel, ma jiri ya jee ozi di n'ulo nzute. Ihe onyinye a ga-eme bu ikpotu uche Onyenwe

anyị n'ebe unu nọ n'ihu mkpuchi mmehie maka ndụ unu.”

17 Ọzọkwa, Onyenwe anyị gwara Mosis okwu si, 18 “Jiri bronz kpụọ efere ukwu na ihe ndọkwasi ya, maka ịsa ihe. Wụnye mmiri n'ime ya, dọsa ya n'etiti ụlọ nzute na ebe ịchụ aja. 19 Erọn na ụmụ ya ndị ikom ga na-asa ụkwụ na aka ha site na ya. 20 Mgbe ọbụla ha na-aba n'ụlọ nzute ahụ, ha ga-eji mmiri saa onwe ka ha ghara ịnwụ. Ọzọkwa, mgbe ha na-abiaru nso n'ebe ịchụ aja, maka ije ozi iche onyinye n'ihu Onyenwe anyị site n'ọkụ, 21 ha ga-asa aka ha na ụkwụ ha, ka ha ghara ịnwụ. Nke a ga-abụ ụkpụrụ dīrī Erọn na ụmụ ya ndị ikom site n'ogbọ ruo n'ogbọ.”

22 Ọzọkwa, Onyenwe anyị gwara Mosis okwu si ya, 23 “Were eso osisi na-esi isi uto ndị a dī iche iche: máá, nke ọtụtụ ya ruru kilo isii, na ihe ruru kilo sinamọn abụọ na ụma itoolu, na kilo kalamus atọ, 24 na kilo kashia isii, na lita anọ na ụma asatọ nke mmanụ oliv, dīka ọtụtụ shekel ebe nsọ ahụ si dī. 25 Ị ga-eji ya meputa mmanụ nsọ, nke dī nsọ, nke a gwakọtara nke ọma dīka nke onye na-eme mmanụ na-esi isi uto mere. Ọ ga-abụ mmanụ otite dī nsọ. 26 Ị ga-ewere mmanụ ahụ tee ụlọ nzute ahụ niile na igbe iwu ogbugba ndụ ahụ, 27 na tebul ahụ, na ngwongwo ya niile, na n'ihe ịdọsa oriọna, na n'ihe niile dī ya n'ahụ, na n'ebe ịdọsa ihe nsure ọkụ na-esi isi uto, 28 na n'ebe ịchụ aja nke aja nsure ọkụ, na ngwongwo ya niile, na n'ite ịsa ụkwụ na aka, na n'ebe a na-adọba ya. 29 Ị ga-edo ha nsọ, ka ha burụ ihe dīkariri nsọ. Ihe ọbụla meturụ ha ahụ ga-adikwa nsọ. 30 “Ị ga-eji mmanụ otite a tee Erọn na ụmụ ya ndị ikom. Ha niile ga-adikwa nsọ, burụ ndị na-ejere m ozi dīka ndị nchụaja. 31 Gwa ụmụ Izrel okwu si

ha, ‘Nke a bụ mmanụ nsọ m, nke dị nsọ site n’ogbo ruo n’ogbo. **32** Agaghị awusa ya n’ahụ mmadu. O nwekwaghị onye kwesiri imeputa mmanụ otite dị otu a. O dị nsọ, unu kwesikwara ido ya nsọ. **33** A ga-esite n’etiti ndị m wezuga onye obula mere ụdị mmanụ isi oma a, maobu tee ya onye na-abughị onye nchujaja m.” **34** Mgbe ahụ Onyenwe anyị gwara Mosis okwu si, “Were ụda na-esi isi uto, dika eso osisi stakit, na onyicha, na galbanom, na ezigbo frankisens a na-agwaghị ihe, nke otutu ha niile ga-abu otu ihe. **35** Mee ihe nsure oku na-esi isi uto, nke a gwakotara nke oma, bu oru onye na-eme mmanụ isi uto. Tinyekwa ya nnu, ka o buru ihe nsure oku a nuchara anucha, nke dikwa nsọ. **36** Gwerie ufodu n’ime ya ka o dika uzuzu. Wusa ya n’ihu igbe iwu ogbugba ndu ahụ n’ime ulo nzute, ebe m ga-ezute gi. O ga-abu ihe dikarisiri nsọ nye unu. **37** Unu emerela onwe unu nke dika otutu udi ihe nsure oku a. Huta ya ka ihe di nsọ n’ebe Onyenwe anyi no. **38** Onye obula meere onwe ya udi ihe nsure oku a, inu isisi ya, a ga-ekwapu onye ahụ site n’etiti umunna ya.”

31 Onyenwe anyi gwara Mosis okwu si, **2** “Lee, ahoputala m Bezalel nwa Uri, nwa Hua, onye si n’ebo Juda, **3** emejuputakwala m ya na Mmuo nke Chineke, n’amamihe, nghota, ihe omuma na ike ije ozi oru nka di iche iche, **4** icheputa ihe nka di iche iche, nke metutara olaocha na olaedo na bronz, **5** iwa nkume na ido nkume, ikwa nka osisi, na iru oru nka di iche iche. **6** Ozokwa, ahoputala m Oholiab, nwa Ahisamak, onye si n’ebo Dan, ka o buru onye inyeaka Bezalel. “Enyekwala m ndi nka niile amara

iru oru di iche, nke ga-enyere ha aka iru ihe ndi a niile m
 nyere gi iwu iru: **7** “ya bu, ulo nzute ahụ, na igbe iwu
 ogbugba ndu ahụ, na ebe mkpuchi mmehie di ya n’elu,
 na ngwongwo ndi ozo niile di n’ulo ikwu ahụ, **8** na tebul,
 na ngwongwo ya, ma ihe idokwasị oriona nke olaedo a
 nuchara anucha, na ngwongwo ya, **9** na ebe ichu aja nke
 aja nsure oku na-esi isi uto, na ebe ichu aja nke aja nsure
 oku, na ngwongwo ya, na ite mmiri isa ukwu na aka, na
 ukwu ite ahụ. **10** Na uwe oma ahụ akpara akpa, ma uwe
 nsọ Eron onye nchujaja na uwe nke umu ya ndi ikom,
 mgbe ha na-eje ozi dika ndi nchujaja. **11** Ya na mmanu nsọ
 ahụ, na ihe nsure oku na-esi isi uto e mere maka Ebe Nso.
 “Ha ga-aruzu ihe ndi a n’usoro dika m si nye gi ya n’iwu.”
12 Mgbe ahụ, Onyenwe anyi siri Mosis, **13** Gwa ndi Izrel,
 “Unu aghaghị ido ubochi izuike m nsọ. N’ihi na nke a ga-
 abu ihe iribama n’etiti mu na unu ruo ogbo niile ga-abia,
 ka unu maara na mu onwe m bu Onyenwe anyi, onye
 na-edo unu nsọ. **14** “Ubochi izuike m di nsọ nye unu.
 N’ihi nke a, unu ga-edebe ya nsọ. O buru na onye obula
 edebeghi ya nsọ, o ga-anwu. O burukwa na onye obula
 aruo oru obula n’ubochi izuike m, a ga-ewezuga ya site
 n’ebe unu no. **15** Ubochi isii ka unu ga-aru oru unu niile.
 Ma ubochi nke asaa di iche. O bu ubochi izuike. O bukwa
 ubochi di nsọ nye Onyenwe anyi. N’ihi nke a, onye obula
 ruru oru obula n’ubochi Izuike ga-anwu. **16** Ndi Izrel ga-
 edebe ubochi Izuike, na-eme mmemme ya n’ogbo niile,
 dika ogbugba ndu nke ebighi ebi. **17** O ga-abu ihe iribama
 nke ga-adigide n’etiti mu na ndi Izrel ruo mgbe ebighi
 ebi. N’ihi na n’ubochi isii ka Onyenwe anyi kere eluigwe

na ụwa. Ọ kwụsiri ọrụ n'ụbọchị nke asaa, zuo ike, turu ndụ.” 18 Mgbe Onyenwe anyị gwasiri Mosis okwu ndị a n'elu ugwu Sainai, o nyere ya mbadamba nkume abụọ nke iwu ọgbụgba ndụ ahụ. Ọ bụkwa mbadamba nkume ndị ahụ nke mkpisiaka Chineke dere ihe n'elu ha.

32 Mgbe ndị mmadụ ahụ hụrụ na Mosis anọla ọdụ iridata site n'elu ugwu Sainai, ha zukọtara, biakwute Erọn, si ya, “Bilie, meere anyị chi ndị ga-edu anyị, n'ihina nwoke a bụ Mosis onye dupụtara anyị site n'ala Ijipt, anyị amaghị ihe mere ya.” 2 Erọn zara si ha, “Yiputanyị ọlantị ọlaedo ndị nwunye unu, na ụmụ unu ndị ikom na ndị inyom yi. Wetara m ha.” 3 Ngwangwa, ha niile yipuru ọlantị ha weta ha nye Erọn. 4 Ọ naara ya n'aka ha, were ngwa ọrụ e ji egbunye akara, kpụtara ha arụsị nwa oke ehi. Mgbe ahụ, ha kwuru si, “Ndị Izrel, ndị a bụ chi unu, nke sitere n'ala Ijipt dupụta unu.” 5 Mgbe Erọn hụrụ na ụmụ Izrel juputara n'obi anụrị, n'ihina ihe ahụ ọ kpuru, o wuru ebe ichụ aja n'ihu nwa ehi ahụ ọ kpuru, kwuo okwu si, “Echi, a ga-enwe oke mmemme nye Onyenwe anyị!” 6 Ya mere na echi ya, ha biliri n'oge, bido ichụ aja nsure ọkụ, na aja udo, nye nwa ehi ahụ a kpuru akpụ. Mgbe nke a gasiri, ha nọdurụ ala iri ihe na inụ ihe onụnụ, biliekwa ọtọ gwurie egwu ime onwe ha obi uto. 7 N'oge ahụ, Onyenwe anyị gwara Mosis okwu si, “Gbada ọsịsọ, n'ihina ndị gi, ndị i dupụtara site n'Ijipt emerụla onwe ha. 8 N'otu ntabi anya a, ha ahapụla ụzọ m niile. Ha akpụlara onwe ha arụsị nwa oke ehi, nke ha na-eefe ofufe, nke ha chụkwaara aja nye. Ha kwukwara si, ‘Ndị Izrel, ndị a bụ chi unu, nke dupụtara unu site n'ala Ijipt.’” 9 Mgbe ahụ,

Onyenwe anyị siri Mosis, “Ahula m na ndi a bu ndi isiike, na ndi na-enupu isi. **10** Ugbu a, hapu m ka iwe m bjakwasị ha, ka m laa ha n’iyi. Aga m eme ka gi onwe gi bu Mosis buru mba ukwu n’onodu ha.” **11** Ma Mosis rioro Onyenwe anyi Chineke ya aririo si ya, “Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi gini mere iwe gi ji di oku otu a n’ebe ndi gi no bu ndi nke i ji ike ebube gi, na otutu ihe iribama di itunanya, duputa site n’ala Ijipt? **12** N’ihi gini ka ndi Ijipt ga-ekwu si, ‘O bughị ime ha ihe ojoo ka o ji duputa ha, ka o nwee ike gbuo ha n’ugwu ndi a, ma kpochapukwa ha site n’elu uwa a?’ Site n’iwe gi di oku chigharia, kwere ka o dajuo. Chighariakwaa site n’atumatu ojoo a n’ebe ndi gi no. **13** Cheta nkwa ahụ i kwere ndi ohu gi bu Ebrahim, Aizik, na Izrel. N’ihi na i ji onwe gi nuo iyi nye ha si, ‘Aga m eme ka mkpuru gi mubaa dika kpakpando nke eluigwe. Aga m enye ha ala m kwere umu umu gi na nkwa ka o buru ihe nketa ha ruo mgbe ebigi ebi.’” **14** Ya mere, Onyenwe anyi gbanwere obi ya. O lakwaghi ha n’iyi. **15** Mgbe ahụ, Mosis tughariri site n’ugwu ahụ rịdata, mbadamba nkume abuo nke iwu ogbugba ndu ahụ di ya n’aka. E dere ha ihe n’ihu abuo, n’ihu nakwa n’azu. **16** Mbadamba nkume ndi ahụ bu akaoru Chineke, ihe e dere n’elu ha bu ihe Chineke n’onwe ya dekwasiri n’elu mbadamba nkume ndi ahụ. **17** Mgbe Joshua nuru uzu si na ndida ugwu ahụ, nke umu Izrel niile na-eme, o gwara Mosis okwu si, “Uzu agha di n’omuma ulo ikwu.” **18** Ma Mosis zara si, “Mba, nke a abughi uzu ndi meriri n’agha, maobu uzu ndi e meriri n’agha, kama o bu olu abu ka m na-anu.” **19** Mgbe Mosis bjaruru nso ebe ahụ ha mara

ụlọ ikwu ha, hụ nwa oke ehi ahụ a kpurū akpū na egwu
 a na-ete, iwe were ya nke ukwuu. Ọ tūpūrū mbadamba
 nkume ndị ahụ o ji n'aka. Kurie ha na ndịda ugwu ahụ.
20 Mosis weere nwa oke ehi ahụ ha kpurū akpū, kpoo
 ya oku. Mgbe ahụ, o gweriri ya dika ntụ. Fesaa ya n'elu
 mmiri mee ka ụmụ Izrel nūo mmiri ahụ. **21** Ọ gwara Eron
 okwu si, "Gini ka ndi a mere gi i ji bute udi mmehie ojuo
 di otu a tukwasị ha n'isi?" **22** "Eron zara si ya, ka iwe gi
 ghara idi oku, onyenwe m. Gi onwe gi maara ndi a, mata
 otu ha si buru ndi ojuo. **23** Ha siri m, 'Meere anyi chi ndi
 ga-edu anyi, n'ihi na nwoke a bu Mosis onye duputara
 anyi site n'ala Ijipt, anyi amaghi ihe mere ya.' **24** Asiri m
 ha, 'Onye obula nke nwere ihe icho oma olaedo, ya yipu
 ya.' Mgbe ahụ, ha wetara m olaedo ndi a, nke m tubara
 n'ime oku. Ihe si na ya puta bu nwa ehi a kpurū akpū!" **25**
 Mosis huru na omume ndi a jogbuziri onwe ya na njo
 n'ihi na Eron mere ka isi kopu ha. Nke mere ka ha buruzia
 ihe ochi n'ebe ndi iro ha di. **26** O guzoro nonu uzo ulo
 ikwu ahụ kwuo si, "Onye obula dinyeere Onyenwe anyi
 ya biakwute m." Ndi Livayi niile biakwutere ya. **27** Mgbe
 ahụ, o siri ha, "Ihe ndi a ka Onyenwe anyi, Chineke nke
 Izrel kwuru, 'Nwoke obula nyara mma agha ya n'akuku
 ya, jegharja n'etiti omuma ulo ikwu umu Izrel, site n'otu
 isi ruo n'isi nke ozo. Ya gbuo obuladi nwanne ya nwoke,
 maobu enyi ya, maobu onye agbataobi ya.'" **28** Ndi Livayi
 mezuru ihe Mosis gwara ha. Ya mere ndi nwuru n'ubochi
 ahụ di puku mmadu ato. **29** Mgbe ahụ, Mosis gwara ndi
 Livayi okwu si, "Taa, unu ekwaputala onwe unu nye
 Onyenwe anyi. N'ihi na unu gburu umu unu ndi ikom

na ụmụnne unu ndị ikom. Ugbu a, ọ goziela unu taa.”

30 N’echi ya, Mosis gwara ndị Izrel okwu sị ha, “Unu emeela mmehie dị ukwu megide Onyenwe anyị. Ma aga m alaghachikwuru Onyenwe anyị n’elu ugwu ahụ rịọọ ya. Ma eleghi anya, aga m ariọta maka ikpuchi mmehie unu.”

31 Ya mere, Mosis jekwuuru Onyenwe anyị sị ya, “Biko Onyenwe anyị, ndị a emeela mmehie dị ukwu megide gi, n’ihi na ha akpụlala onwe ha chi ọlaedo. **32** Ma ugbu a, biko, gbaghara mmehie ha. Ọ bụrụ na ị gaghị agbaghara ha, biko hichapụ aha m site n’akwụkwọ ahụ i dere.” **33** Ma Onyenwe anyị zara sị Mosis, “Onye ọbụla mehiere megide m ka a ga-ehichapụ aha ya site n’akwụkwọ m. **34** Ma ugbu a, duru ndị a gaa ebe ahụ m gwara gi. Mmụọ ozi m ga-edu unu n’ije a. Ma otu ọ dị, mgbe m bịara ileta ndị a, aga m ata ha ahụhụ n’ihi mmehie ha.” **35** Ya mere, Onyenwe anyị mere ka ọrịa dị egwu bjakwasị ha, n’ihi ihe ha ji nwa ehi ahụ, bụ nke Erọn kpụrụ mee.

33 Onyenwe anyị gwara Mosis okwu sị, “Duru ndị a i si n’ala Ijịpt kpọpụta baa n’ala ahụ m kwere Ebrahim, na Aizik na Jekọb na nkwa, n’ihi na agwara m ha sị, ‘Aga m enye ụmụ ụmụ unu ala a, ka ọ bụrụ ihe nketa ha.’ **2** Aga m ezipu Mmụọ ozi m ka ọ gaa n’ihu unu chụpụrụ unu ndị Kenan, na ndị Amọrait, na ndị Het, na ndị Periz, na ndị Hiv, na ndị Jebus. **3** Gbago n’ala mmiri ara ehi na mmanụ ańụ na-eru na ya, ma agaghị m eso unu n’ije unu, n’ihi na unu bụ ndị isiike. Ọ bụrụ na m esoro unu, unu ga-anwa m ọnwụnwa, nke ga-eme ka m laa unu n’iyi n’uzọ.” **4** Mgbe ndị mmadụ ahụ nūrụ okwu olu ike ndị a, ha malitere iru ụjụ, ọ dighikwa onye ọbụla yinyere ihe ichọ mma ya

n'ahụ ha. **5** N'ihị na Onyenwe anyị agwala Mosis sị, "Gwa ụmụ Izrel, 'Unu bụ ndị isiike. A sị na m nọ n'etiti unu, otu ntabi anya ezuorola m ịla unu n'iyi. Ugbu a, yipụnụ ihe ịchọ mma niile unu yi n'ahụ, aga m ekpebi ihe m ga-eme unu.'" **6** Ya mere, ndị Izrel yipụrụ ihe ịchọ mma ha niile. N'ugwu Horeb ka ha nọ mgbe ihe ndị a mere. **7** N'oge a, Mosis na-ewere ụlọ ikwu manye n'azụ ọmụma ụlọ ikwu, ọ na-akpọ ya ụlọ nzute. Ọ na-amanye ya n'ebe dị anya site n'ebe ụmụ Izrel mara ụlọ ikwu ha. Onye ọ bụla nke chọrọ ijuta Onyenwe anyị ase, na-apụ, gaa n'ụlọ nzute ahụ nke dị n'azụ ọmụma ụlọ ikwu. **8** Mgbe ọbụla Mosis na-aga n'ụlọ ikwu nzute ahụ, ndị Izrel niile na-apụta guzoro n'ọnụ ụzọ ụlọ ha, na-ele ya anya tutu Mosis abanye n'ụlọ ikwu ahụ. **9** Mgbe ọ banyere n'ụlọ ikwu ahụ; ogidi igwe ojii ahụ na-abia guzochie n'ọnụ ụzọ mgbe Onyenwe anyị na Mosis na-akparị ụka. **10** N'oge ọbụla, ndị mmadụ hụrụ ogidi igwe ojii ahụ ka o guzo n'ọnụ ụzọ ụlọ ikwu nzute ahụ, ha onwe ha na-eguzokwa, onye ọbụla, n'ọnụ ụzọ ụlọ ikwu ha, kpọọ isiala. **11** N'ime ụlọ nzute ahụ, Onyenwe anyị na-agwa Mosis okwu ihu na ihu, dika mmadụ sị agwa enyi ya okwu. Mgbe ha kparịchara ụka, Mosis na-aloghachi azụ n'ebe ụmụ Izrel mara ụlọ ikwu ha. Ma nwokorobia ahụ na-enyere ya aka, bụ Joshua, nwa Nun, na-anogide n'ụlọ ikwu nzute ahụ. **12** Mgbe Mosis na Onyenwe anyị nọ na-ekwurịta okwu, ihe Mosis gwara ya bụ nke a, "Ọ dila anya kemgbe ị na-agwa m sị m, 'Duru ndị m baa n'ala ahụ e kwere na nkwa inye ha.' Ma matakwa na ị gwabeghi m onye ị ga-edunyere m ga-eduzi m ụzọ. I kwuola na ị maara aha m, kwukwaa na

achotala m ihuoma n'ebe i no. **13** Biko, o buru na o si otu a di, zi m uzog gi, nke ga-eme ka m mata gi, gaakwa n'ihu inweta ihuoma site n'ebe i no. Chetakwa na mba a di ukwu bu ndi gi." **14** O zara si, "Mu onwe m ga-eso gi gaa, aga m enyekwa gi izuike." **15** Mgbe ahụ Mosis siri ya, "O buru na i gaghi eso anyi n'ije a, ekwela ka anyi si n'ebe a zopu ukwu. **16** O buru na i soghi anyi, olee otu a ga-esi mata na mu onwe m, na ndi gi achotala ihuoma gi? Olee otu o ga-esi puta ihè na mu na ndi gi bu mba di iche site na mba ndi ozog di n'owa?" **17** Ma Onyenwe anyi zara Mosis si, "E, aga m eme ihe i rioro m, n'ihu na i chotala ihuoma m. N'ezie, amara m onye i bu, marakwa aha gi." **18** Mgbe ahụ, Mosis rioro si, "Gosi m ebube gi." **19** Ma Onyenwe anyi zara si, "Aga m eme ka i hu idi mma m, aga m akowakwara gi ihe aha m bu Onyenwe anyi putara. Onye m chorog imere ebere ka m ga-emere ebere, o bukwa onye m chorog imere omijiko ka m ga-enwere omijiko. **20** Ma i pughi ihu ihu m n'ihu na mmadu obula enweghi ike ihu ihu m ma dirikwa ndu." **21** Mgbe ahụ, Onyenwe anyi siri, "Lee, e nwere ebe di nso n'akuku m, n'elu nkume, ebe i nwere ike iguzo. **22** Mgbe ebube m ga-agafe, aga m ezo gi n'okpuru nkume, werekwa aka m kpuchie gi, tutu ruo mgbe m gafechara. **23** Emesia, aga m eweli aka m, ka i nwee ike ihu azu m anya, ma i pughi ihu ihu m."

34 Onyenwe anyi gwara Mosis, "Waputa mbadamba nkume abuo dika nke mbu, aga m edekwasị n'elu ha okwu niile nke di n'elu mbadamba nkume ndi mbu ahụ, bu nke i tupiasiri. **2** Jikere n'ututu, rigoro ugwu Sainai ka i chee onwe gi n'ihu m n'elu ugwu ahụ. **3** Onye obula esokwala

gị, ma ọ bụkwanụ nọdụ nso ugwu ahụ. Ekwekwala ka igwe ehi maọbụ igwe atụrụ kpaa nri nso nso ugwu ahụ.”

4 Mosis biliri n’isi ụtụtụ, waa mbadamba nkume abụọ dika ndị nke mbụ, rigoro ugwu Sainai dika Onyenwe anyị gwara ya. Ọ jikwa nkume abụọ ahụ n’aka ya. **5** N’oge ahụ, Onyenwe anyị rịdatara n’ime ogidi igwe ojii, guzo n’ihu Mosis, kwuputa aha ya bụ Onyenwe anyị. **6** O si n’ihu Mosis gafee na-ekwu na-asi, “Onyenwe anyị, Onyenwe anyị, Chineke omiiko na onye amara, onye na-adighi ewe iwe osijiso, na onye babigara ụba oke n’ihunanya na ikwesi ntukwasị obi. **7** Onye na-egosi ihunanya ya nye imerime puku, ma na-agbaghara ajọ omume na nnupu isi, na mmehie. Ma ọ dighi ahapụ ka onye ikpe mara laa na-anataghi ahuhụ, ọ na-ata umụ na umụ umụ ha ahuhụ n’ihi mmehie nna nna ha ruo n’ogbo nke atọ na nke anọ.”

8 Otu mgbe ahụ, Mosis hulataro kpọọ isiala, **9** si ya, “Ọ bụrụ n’ezie na m achotala ihuoma n’anya gi, Onyenwe m, ka Onyenwe m, biko soro anyị gaa. Ọ bụ ezie na ndị a bụ ndị isiike, gbaghara anyị ajọ omume anyị, na mmehie anyị niile, ka ị nabatakwa anyị dika ndị nke gi.” **10** Mgbe ahụ, Onyenwe anyị siri, “Mụ onwe m na gi na-agba ndụ. N’ihu ndị gi niile, aga m arụ oke ọrụ itunanya di ukwu, ụdị nke a na-emetubeghi mbụ n’ụwa, maobụ na mba ọ bula. Ndị niile unu bi n’etiti ha ga-ahụ ọrụ Onyenwe anyị. Ọrụ ahụ di oke egwu nke m ga-arụ n’ihi unu. **11** Debe ihe niile m nyere gi n’iwu taa. Aga m esite n’ihu unu chupụ ndị Amorit, ndị Kenan, ndị Het, ndị Periz, ndị Hiv na ndị Jebus. **12** Kpacharanụ anya ka unu na ndị bi n’ala ahụ unu na-aba n’ime ya ghara igba ndụ. Ka ha ghara ị bụ ihe

ịma n'onye n'etiti unu. **13** Kama, tikpoonụ ebe ichụ aja ha niile. Kụrienụ ogidi arụsị ha niile. Gbutukwaanụ osisi Ashera ha jiri mere chi ha. **14** Unu efela chi ọzọ, n'ihina Onyenwe anyị, onye aha ya bụ Ekworo, bụ Chineke na-ekwo ekworo. **15** “Kpacharanụ anya ka unu na ndị bi n'ala ahụ ghara ịgba ndụ, n'ihina mgbe ha na-akwaso chi ha iko, na-achụkwa aja nye chi ha, ha ga-akpọ unu oku nri, mgbe ahụ, unu ga-eri site n'ihe aja ha. **16** Mgbe unu lụgara ụfọdụ ndị inyom ha dika nwunye nye ụmụ unu ndị ikom, ndị inyom ndị a na-akwaso chi ha iko, ga-eme ka ụmụ unu ndị ikom soro ha n'omume dị otu a. **17** “Unu akpụla chi ọbụla. **18** “Na-emenụ mmemme achicha na-ekoghị eko. Rienụ achicha na-ekoghị eko ụbọchị asaa, dika m nyere n'iwu na a ga-eme n'ụbọchị ndị ahụ a họtara, n'ọnwa Abib, n'ihina ọ bụ n'ọnwa ahụ ka unu si n'ala Ijpt pụta. **19** “Nwa nwoke ọbụla e bụ ụzọ mụọ bụ nke m, tinyere ụmụ anụ ụlọ, ma ehi, ma atụrụ, ma ewu. **20** E nwere ike ịgbaputa nwa oke ịnyinya ibu site n'iwere nwa atụrụ dochie n'ọnọdụ ya. Ọ bụrụ na i kpebie na ị gaghị agbaputa ya, mgbe ahụ, ị ga-agbaji olu ya. Ma ụmụ unu ndị ikom niile ka a ga-agbaputa. “O nweghị onye ọbụla n'ime unu ga-abia guzo m n'ihu na-ejighị onyinye. **21** “N'oge ịkụ ihe n'ubi na n'oge owuwe ihe ubi, ruonụ ọrụ naanị ụbọchị isii. Zukwanụ ike n'ụbọchị nke asaa. **22** “Mee Mmemme Izu Ụka asaa, bụ nke ị ga-eji mkpuru mbụ nke ọka wiiti mee, na Mmemme Nchikota Ihe n'ogwugwu afọ ọbụla. **23** Ugboro atọ n'afọ ka ndị ikom unu niile ga-abia chee onwe ha n'ihu Onye kachasi ihe niile elu, bụ Onyenwe anyị nke Izrel. **24** N'ihina aga m esite n'ihu unu

chụpụ mba dị iche iche. Meekwa ka ala unu saa mbara. Ọ
 dighị onye ọbụla ga-enwe anya ukwu n'ebe ala unu dị,
 mgbe unu na-aga iche onwe unu n'ihu Onyenwe anyị bụ
 Chineke unu, ugbo atọ n'afọ. **25** “Unu etinyekwala ihe
 ọbụla nke nwere ihe na-eko achicha n'ime ya, mgbe unu
 na-achụ ọbara nke aja nye m. Unu ahapụkwala aja sitere
 na Mmemme Ngabiga ka ọ nọọ ruo ụtụtụ. **26** “Wetanụ
 mkpụrụ mbụ niile nke ala ubi unu, bụ ndị kachasi mma
 n'ụlọ Onyenwe anyị, bụ Chineke unu. “Unu esikwala nwa
 ewu n'ime mmiri ara nne ya.” **27** Mgbe ahụ, Onyenwe
 anyị gwara Mosis okwu si, “Dee iwu ndị a m nyere gi,
 n'ihị na dika okwu ndị a si dị, ka ọgbụgba ndụ mụ na gi
 na ụmụ Izrel gbara si dị.” **28** Mosis na Onyenwe anyị nọ
 n'ebe ahụ iri ụbọchị anọ, ehie na abali. Ma n'oge ndị
 a niile o righi nri ọbụla. Ọ nụkwaghị ihe ọhụrụ ọbụla.
 O dere na mbadamba nkume abụọ ahụ okwu niile nke
 ọgbụgba ndụ ahụ, nke bụ iwu iri ahụ. **29** Mgbe Mosis ji
 mbadamba nkume abụọ nke ihe ama ahụ na-arịdata site
 n'elu ugwu ahụ, ọ mataghị na ihu ya na-egbuke egbuke,
 n'ihị ọnọdụ nke ọ nọrọ n'ihu Onyenwe anyị. **30** N'ihị
 mgbuke ahụ ihu Mosis na-egbuke, ụjọ ekweghị Erọn na
 ụmụ Izrel bjaruo ya nso. **31** Ma Mosis kpọrọ ha ka ha
 bjakwute ya. N'ihị ya, Erọn na ndị ndu nzuko Izrel bjaru
 ka ha na Mosis kparịta ụka. **32** Mgbe e mesiri, ndị Izrel
 niile bjakwutere ya. O nyekwara ha iwu ndị ahụ Onyenwe
 anyị nyere ya n'elu ugwu Sainai. **33** Mgbe Mosis gwachara
 ha okwu, o weere akwa kpuchie ihu ya. **34** Ma mgbe ọbụla
 ọ na-abanye n'ihu Onyenwe anyị ka ha kparịta ụka n'ime
 ụlọ nzute ahụ, ọ na-ekepụ akwa ahụ o ji kpuchie ihu ya

tutu ruo mgbe ọ nọchara pụta. Mgbe ọ pụtara, ọ na-agwa ndị Izrel ihe niile Onyenwe anyị nyere ya n'iwu. **35** Ha hụkwara na ihu ya na akpụkpọ ihu ya na-egbuke egbuke. Emesịa, Mosis na-ekpuchikwa ihu ya tutu ruo mgbe ọ ga-abanye n'ime ka ya na Onyenwe anyị kparịta ụka.

35 Emesịa, Mosis kpọrọ nzukọ ụmụ Izrel niile gwa ha si, “Ndị a bụ iwu Onyenwe anyị nyere nke unu na-aghaghị idebe. **2** Rụọrụ ọrụ ụbọchị isii, ụbọchị nke asaa bụ ụbọchị izuike, ụbọchị di nsọ nke izuike nye Onyenwe anyị. Onye ọbụla rụrụ ọrụ n'ụbọchị nke asaa ga-anwụ. **3** Unu amụnyela ọkụ n'ebe obibi unu n'ụbọchị izuike ahụ.” **4** Mgbe ahụ Mosis gwara nzukọ Izrel niile si, “Nke a bụ iwu Onyenwe anyị nyere, **5** sitenụ n'ihe unu nwere wetara Onyenwe anyị onyinye. Onye ọbụla nke ọ masịrị, ya wetara Onyenwe anyị onyinye nke ihe ndị a: “Ọlaọcha, ọlaedo na bronz, **6** ogbo na-acha anụnụ anụnụ, nke odo odo, nke uhie uhie na nke ezi akwa ọcha, na aji ewu; **7** akpụkpọ ebule e sijiri uhie uhie, akpụkpọ ehi mmiri, na osisi akashia; **8** mmanụ oliv nke a ga-etinye n'iheokụ, ụda a na-etinye na mmanụ nsọ, na ụda na-eme ka aja nsure ọkụ na-esi isi ụtọ; **9** nkume ọma ọniks, na nkume ndị ọzọ a na-ahịonye n'efọd, na nke a na-ahịonyekwa n'ihe mgbochi obi. **10** “Unu niile ndị nwere onyinye ikwa ñka, bjanụ rụọ ihe ahụ niile Onyenwe anyị nyere anyị n'iwu irụ, nke bụ ihe ndị a: **11** “Ụlọ nzute ahụ, na ihe mkpuchi ya, na nko ya niile, na mbudo ibo ya, na mkpọrọ osisi ya, na ogidi ya, na ụkwụ ya niile. **12** Rụkwanyụ igbe ọgbugba ndụ ahụ, na mkpara ahụ e ji ebu ya. Ya na oche ebere ahụ. Mekwaanụ akwa mgbochi nke ga-ekpuchi ebe nsọ

ahụ, **13** na tebul ahụ, na mkpara e ji ebu ya, na ngwongwo ya niile, na achicha nke iche n'ihu Onyenwe anyị. **14** Mekwaa ebe idokwasị oriṅna maka ihè, ya na ngwongwo ya niile, iheokụ na mmanụ maka imụ okụ; **15** n'ebe ichụ aja ihe nsure okụ na mkpara ya. Mmanụ nsọ ahụ na ihe nsure okụ na-esi isi uto nke e ji ụda mee; akwa mgbochi maka onụ ụzọ nke dị n'ebe mbata ụlọ nzute ahụ; **16** ebe ichụ aja nke aja nsure okụ ya na ihe okpukpa bronza ya, mkpara e ji ebu ya na ngwongwo ya niile, efere ukwu ahụ na ihe ndokwasị ya. **17** Akwa mgbochi nke ogige ụlọ ahụ na ogidi ha, na ihe ndokwasị ya, nakwa akwa mgbochi nke onụ ụzọ e si abanye n'ogige ahụ; **18** ntu maka ikpogide ụlọ ikwu ahụ na nke ogige ahụ, na ụdọ ha, **19** uwe niile a kpara akpa nke a na-eyi eje ozi n'ebe nsọ ahụ, ma uwe nsọ nke Erṅn, onye nchụaja na uwe nke umụ ya ndị ikom na-eyi mgbe ha na-eje ozi ha dika ndị nchụaja.” **20** Ugbu a, ogbakọ umụ Izrel niile siri n'ihu Mosis pụọ. **21** Onye obula chorṅnụ na onye nke mmụọ ya kwaliri laghachiri azụ bịa wetara Onyenwe anyị onyinye n'ihie orụ nke ụlọ nzute ahụ na n'ihie ije ozi dika n'ime ya na n'ihie uwe nsọ ndị ahụ. **22** Ndị niile o meturu n'obi, ma ndị nwoke ma ndị nwanyị bịa weta onyinye ha. Ha wetaara Onyenwe anyị onyinye ihe ichọ mma nke olaedo dika iche iche: ihe ikpochi uwe, olanti, olaaka na ihe ndị ozo e ji achọ mma dika iche iche, nke e ji olaedo kpọ. Ha chere ha n'ihu Onyenwe anyị dika aja mfufe. **23** Ufodu mmadu wetara akwa na-acha anunu anunu na ngwakota anunu na uhie na nke uhie uhie maobu ezi akwa ocha maobu akpukpo aji ewu, akpukpo ebule e sijiri

ọbara ọbara na akpukpọ ehi mmiri. **24** Ndi ọzọ wetara
 ọlaọcha na bronz, dika onyinye ha nyere Onyenwe anyi,
 ufodu wetara osisi akashia nke a ga-eji wuo ulo ikwu ahụ.
25 Umụ nwanyị ndi bu oka n'udu akwa na ikwe akwa turu
 eri na-acha anunu anunu, na ngwakota anunu na uhie,
 nke na-acha uhie uhie na nke ezi akwa ọcha, webata ha
 dika onyinye. **26** Ufodu umu nwanyị kwa ji onyinye nka
 puru iche ha nwere kpaa aji ewu dika akwa puru iche. **27**
 Ndi ndu niile wetakwara nkume oniks na nkume ndi ọzọ
 nke ihinye n'ihe a ga-eji duo efod na ihe mgbochi obi
 ahụ. **28** Ha wetakwara uda di iche iche, mmanu oliv nke
 a ga-etinye n'iheoku, nke a ga-eji mee mmanu otite di
 nsọ, mekwa ihe nsure oku na-esi isi uto. **29** N'uzo di otu
 a ka umu Izrel niile, ma nwoke ma nwanyị, ndi choro
 inyeaka n'oru ahụ Onyenwe anyi nyere Mosis n'iwu si
 weta onyinye ha. Onye obula n'ime ha nyere Onyenwe
 anyi onyinye afọ ofufu. **30** Mgbe ahụ, Mosis gwara ndi
 Izrel, si, "Lee, Onyenwe anyi ahoputala Bezalel, nwa Uri,
 nwa Hua, onye si n'ebo Juda. **31** O mejuputala na Mmuo
 nke Chineke, n'amamihe, nghota na ihe omuma na ike
 ije ozi oru nka di iche iche. **32** Icheputa ihe nka di iche
 iche, nke metutara ọlaọcha na ọlaedo na bronz, **33** iwa
 nkume na ido nkume, ikwa nka osisi nakwa oru nka niile
 di iche iche. **34** Ma o tinyela n'ime ya na Oholiab, nwa
 Ahisamak, onye si n'ebo Dan, amara ikuziri ndi ọzọ ihe.
35 O mejuputala ha n'ike ije ozi oru nka di iche iche,
 dika igbunye akara, ise ihe osise, ikpanye ihe icho mma
 n'akwa di iche iche, ya bu iji ogho na-acha anunu anunu,
 ngwakota anunu na uhie, uhie uhie nakwa n'ezi akwa

ọcha na nke ndị ọkpa akwa. Ha niile bụkwa ndị ñka na ndị nchepụta ihe ịchọ mma doru anya.”

36 Ya mere, Bezalel na Oholiab na ndị ñka niile Onyenwe anyị nyere ike na nghọta ịmata otu ha ga-esi ruo ọrụ iwu ebe nsọ ahụ ga-arụ ọrụ ahụ dika Onyenwe anyị nyere n’iwu. **2** Mgbe ahụ, Mosis kpọrọ Bezalel na Oholiab na ndị ñka ndị ahụ Onyenwe anyị nyere ike na nghọta, ndị weputara obi ha ịbịa iru ọrụ ahụ. **3** Ha si n’aka Mosis nara onyinye ndị ahụ niile umu Izrel wetara maka iru ọrụ ebe nsọ ahụ. Ndi mmadu nokwa na-eweta onyinye afọ ofufu ha ututu niile. **4** N’ihi ya, ndi oru ñka niile no na-arụ ọrụ n’ebe nsọ ahụ hapuru ọrụ ha na-arụ, **5** bjakwute Mosis, si ya, “Lee, onyinye ndi mmadu na-eweta adila ukwu karia ihe a chorọ maka iru ọrụ a Onyenwe anyi nyere n’iwu.” **6** Mgbe ahụ, Mosis nyere iwu, ha zisara ozi ahụ n’omuma ulo ikwu niile si, “Ka nwoke maobu nwanji obula gharakwa inwe ihe obula nke o ga-eweta dika onyinye maka oru ebe nsọ a.” N’ihi nke a, ndi mmadu kwusiri iweta ihe ozọ. **7** N’ihi na onyinye e wetara adila ukwu karia ihe a chorọ maka oru ahụ. **8** Ndi niile mara ñka n’etiti ndi oru ahụ ji ezi ogbo na-acha anunu anunu, ngwakota anunu na uhie na uhie uhie wuo ulo nzute ahụ. Onye oka kpanyekwara oyiyi cherubim n’ime ha. **9** Akwa mgbochi ndi a ha n’otu. Idi ogologo ha n’otu n’otu bu mita iri na abuo na okara. Obosara ha bu otu mita na sentimita asato. **10** E jikotara akwa mgbochi ise n’otu, jikotakwa akwa ise nke ozọ n’otu. **11** Ha ji akwa na-acha anunu anunu dunye anya nko n’elu onu akwa mgbochi nke otu uzọ, otu a ka emekwara menyekwa

na nsọtụ ọ́nụ akwa mgbochi nke ọ́zọ. **12** Ha dụńyere iri anyá nko ise n'otu akwa mgbochi, dụńyekwa iri anyá nko ise n'ọ́nụ akwa mgbochi nke ọ́zọ, mee ka anyá nko ndị a chee ibe ha ihu. **13** Emesị́a, ha jí iri nko ọ́laedo ise jíkọ́ta ụ́zọ akwa mgbochi abụ́ọ ndị a, si otu a mee ka ụ́lọ́ nzute ahụ́ ghọ́ọ́ otu. **14** Ha jí akpụ́kpọ́ ajị́ ewu mee akwa mgbochi maka i jí kpuchie elu ụ́lọ́ nzute ahụ́. Iri na otu ka ha ga-adị́ n'ọ́nụ́ọ́gụ́gụ́. **15** Akwa mgbochi iri na otu ndị́ a ha n'otu. Ọ́ ga-abụ́ mita iri na atọ́ na ọ́kara n'ogologo, ebe obosara ya bụ́ otu mita na iri sentimita asatọ́. **16** Ha dụ́kọ́tara ise n'ime akwa mgbochi ahụ́, debe ya iche. Dụ́kọ́takwa isii nke fọ́dụ́rụ́ debekwa ya iche. **17** Mgbe ahụ́, ha dụńyekwara iri anyá nko ise n'elu ọ́nụ́ otu akwa mgbochi ndị́ ahụ́. Mekwaa otu ihe ahụ́ n'ọ́nụ́ akwa mgbochi nke ọ́zọ e debere iche. **18** Ha mekwara iri nko bronz ise, íjị jíkọ́ta ụ́lọ́ nzute ahụ́ ka ọ́ bụ́rụ́ otu. **19** Mgbe ahụ́, ha jí akpụ́kpọ́ ebule e sị́jiri uhie uhie mee ihe mkpuchi maka ụ́lọ́ nzute ahụ́, ya na akwa mkpuchi ọ́zọ nke e jí akpụ́kpọ́ ehi mmiri mee maka íkpụ́kwasí n'elu ya. **20** Ha meere ụ́lọ́ nzute ahụ́ mbudo ibo osisi akashia, guzo ọ́tọ́. **21** Mbudo ibo ọ́ bụ́la dị́ mita anọ́ na ọ́kara n'ogologo, dírị́kwa iri sentimita asaa n'obosara, **22** nwee ihe nhị́onye abụ́ọ́ nke ga-abanye n'ime ibe ya íjịkọ́ ha n'otu. Ha rụ́rụ́ mbudo ibo ụ́lọ́ nzute ahụ́ niile otu a. **23** Ha rụ́rụ́ mbudo ibo iri abụ́ọ́ maka akụ́kụ́ ndị́da nke ụ́lọ́ nzute ahụ́, **24** ma mekwaa iri ụ́kwụ́ ọ́laọ́cha anọ́ n'okpuru ha. Otu mbudo ibo ga-enwe ụ́kwụ́ abụ́ọ́, otu ụ́kwụ́ n'okpuru otu ihe nhị́onye, otu ụ́kwụ́ n'okpuru ihe nhị́onye nke ọ́zọ. **25** N'akụ́kụ́ nke ọ́zọ́ bụ́ akụ́kụ́ ugwu nke ụ́lọ́ nzute ahụ́, ha

rụkwara iri mbudo ibo abụọ, **26** rụkwaa iri ụkwụ ọlaọcha anọ, ụkwụ abụọ n'okpuru mbudo ibo ọbụla. **27** N'ebe isi isi nsọtụ ya bụ akụkụ ọdịda anyanwụ nke ụlọ nzute, ha rụrụ mbudo ibo isii. **28** Mbudo ibo abụọ ka e mere maka nkuku niile nke nsọtụ ụlọ nzute ahụ, **29** N'isi nkuku abụọ ndị a, mbudo ibo ndị a nọ iche iche site n'okpuru ruo n'elu ya; ma e jikoro ha onụ n'ime otu mgbaaka. Emere ka ha abụọ yie ibe ya. **30** Ha niile dị mbudo ibo asatọ na ụkwụ ọlaọcha dị iri na isii, ya bụ ụkwụ abụọ n'okpuru mbudo ibo ọbụla. **31** Ha ji osisi akashia mekwaa osisi ntubichi, ise maka mbudo ibo ndị dị n'otu akụkụ nke ụlọ nzute ahụ, **32** ise nke ọzọ maka ndị dị n'akụkụ nke ọzọ, ise nke ọzọ maka mbudo ibo dị n'akụkụ ọdịda anyanwụ, n'ebe ndịda ndịda nke ụlọ nzute ahụ. **33** Ha mere osisi ntubichi nke dị n'etiti ka ọ gabiga site n'otu isi ruo n'isi nke ọzọ nke mbudo ibo ahụ. **34** Ha ji ọlaedo machie mbudo ibo ndị ahụ niile. Kpukwaa mgbaaka ọlaedo ka ọ buru onodu ichikota mkporo osisi ahụ niile. Ha ji ọlaedo machiekwaa mkporo osisi ndị ahụ niile. **35** Ha ji ogbo na-acha anunu anunu, ngwakota anunu na uhie, uhie uhie na ezi akwa ọcha a kpara nke oma mee akwa mgbochi. Onye nka kpanyekwara oyiyi cherubim n'ime ya. **36** Ha mere ogidi osisi akashia anọ maka ya were ọlaedo machie ha. Ha meere ha anya nko; wukwara ha ụkwụ ọlaọcha anọ. **37** Ha mere akwa mgbochi maka onu uzọ mbata nke ulọ ikwu ahụ, nke e ji ogbo na-acha anunu anunu, na ngwakota anunu na uhie, na uhie uhie, na ezi akwa ọcha a kpara nke oma, nke bu akaoru onye nka. **38** Ha ruru

ogidi ise ya na anya nko ha. Ha ji ọlaedo machie isi ogidi ahụ na ihe mkpọrọ ha, were bronz ruo ụkwụ ise ha.

37 Bezalel ji osisi akashia wuo igbe ọgbugba ndu nke idi ogologo ya bu otu mita na sentimita iri. Obosara ya ga-abu sentimita iri isii na asato. Ila elu ya ga-abukwa sentimita iri isii na asato. **2** O ji ọlaedo a nuchara anucha machie n'ime na azu ya, jirikwa ọlaedo kpuo ihe gburugburu akuku ya niile. **3** O kpuru mgbaaka ọlaedo anọ maka ya, kwunyekwa ha n'ukwu anọ ya, ya bu mgbaaka abuo n'otu akuku, mgbaaka abuo n'akuku nke ozo ya. **4** O jikwa osisi akashia ahụ mee okporo osisi, machiekwa ha ọlaedo. **5** O tinyekwara mkpara ndi ahụ n'ime mgbaaka ahụ di n'akuku igbe ahụ; ka o buru ihe iji na-ebu ya. **6** Emesja, o ji ọlaedo a nuchara anucha mee ihe e ji ekwuchi igbe ahụ. Aha a na-akpo okwuchi igbe a bu Oche Ebere. Idu ogologo ya di otu mita na sentimita iri, obosara ya di iri sentimita asaa. **7** Mgbe ahụ, o ji ọlaedo a nuchara anucha, nke e tipia etipia, kpuo cherubim abuo na nsotu abuo nke ebe mkpuchi ahụ. **8** A runyere otu cherub n'otu nsotu, otu cherub na nsotu nke ozo; n'isi nsotu abuo ahụ, ka o jikotara ha onu ka ha na okwuchi igbe ahụ buru otu. **9** Cherubim ndi a gbasara nku ha laa elu, were ha na-ekpuchi okwuchi ahụ. Cherubim ndi ahụ cheritara onwe ha ihu, na-ele anya n'ebe okwuchi ahụ di. **10** Emesja, o mere tebul nke idi ogologo ya bu iri sentimita itoolu. Obosara ya bu iri sentimita ise, ila elu ya bu iri sentimita asaa. O bu osisi akashia ka o ji mee ya. **11** O bukwa ọlaedo a nuchara anucha ka e ji machie ya. A kpunyekwara ihe okpuku ọlaedo gburugburu onu onu ya. **12** A runyere

ihe n'ọnụ ọnụ tebul ahụ nke ịla elu ya ga-eru sentimita
 asatọ. Ihe a dị gburugburu ọnụ ọnụ tebul ahụ, ọ bụkwa
 ọlaedo a kpurụ akpụ ka e ji ruo ya. **13** Ha kpurụ mgbaaka
 ọlaedo anọ maka tebul ahụ; kwunyekwa ha n'akụkụ anọ
 ahụ n'ebe ụkwụ anọ ya dị. **14** E tinyere mgbaaka ndị ahụ
 nso nso ihe njikọ ahụ ka ha jide mkpara ndị ahụ, e ji ebu
 tebul ahụ. **15** O jikwa osisi akashia mee okporo osisi ahụ e
 ji ebu tebul ahụ. Jirikwa ọlaedo machie ya. **16** O mekwara
 ihe niile na-adị n'elu tebul ahụ: efere, ngaji, ọkwa na iko,
 nke e ji awụpụ aja ihe ọhụhụ. Ọ bụkwa ọlaedo a nuchara
 anụcha ka o ji kpụọ ha. **17** Ha ji ọlaedo a nuchara anụcha
 kpụọ ihe ịdọkwasi oriọna. Ha kpurụ ụkwụ ala ala ya, na
 alaka ya, mekwaa ka iko ya niile yiri okoko osisi, n'isi ya
 niile, na ifuru ya niile buru otu ya na ahụ ya. **18** Alaka isii
 sitere n'akụkụ abụọ nke ihe ịdọkwasi oriọna ahụ waputa,
 alaka atọ n'otu akụkụ ya, alaka atọ n'akụkụ nke ọzọ. **19**
 Iko atọ e mere dika okoko osisi alụmọnd ya na ifuru, ya
 na okoko ya niile dikwa n'otu alaka; iko atọ n'alaka nke
 ọzọ, otu a ka ọ ga-adị n'alaka isii niile ahụ na-awaputa
 site n'ihe ịdọkwasi oriọna ahụ. **20** N'elu ihe ịdọba oriọna
 ahụ, enwere iko anọ dika ifuru osisi alụmọnd, ya na ebe
 o si awaputa na okoko ya. **21** Otu isi dị n'okpuru alaka
 abụọ si n'etiti ihe ịdọba oriọna ahụ pụta, isi nke abụọ
 ga-adị n'okpuru alaka abụọ nke ọzọ, isi nke atọ ga-adị
 n'okpuru alaka nke atọ, ya bụ ha niile alaka isii. **22** Isi
 nwaputa ya na alaka ya niile dikotara ọnụ, ha na ihe
 ịdọkwasi oriọna ahụ, nke e ji ọlaedo a nuchara anụcha
 ruo. **23** Ha mekwara oriọna asaa ya, ma mkpa ya na ihe
 ikpakepụ ọkụ ya niile. Ha bụ ọlaedo a nuchara anụcha. **24**

Ha sitere na iri kilogram atọ na anọ nke ọlaedo a nuchara anucha kpọọ ihe ịdọkwasi oriọna ahụ na ngwongwo ya niile. **25** Ha ji osisi akashia wuo ebe ịchụ aja a na-anọ esure ihe nsure ọkụ na-esi isi ụtọ. Akụkụ anọ ya ha n'otu. Ogologo ya na obosara ya bụ iri sentimita anọ na ise. Ịdị elu ya bụ iri sentimita itoolu. Mpi ya niile si na ya pụta. **26** Ha ji ọlaedo a nuchara anucha machie elu ya; akụkụ ya niile nakwa mpi ya niile. Ha jikwa ọlaedo kpulite ọnu ọnu ya gburugburu. **27** Ha kpunyere mgbaaka ọlaedo abụọ n'okpuru ihe ahụ akpulitere akpulite, abụọ na ncherita ihu akụkụ ọ bụla, ebe a ga na-ejide mkpara e ji ebu ya. **28** Ha ji osisi akashia mee mkpara ndị ahụ. Jirikwa ọlaedo machie ha. **29** Ha mekwara mmanụ otite dī nsọ, na ezigbo ihe nsure ọkụ na-esi isi ụtọ nke a na-agwaghị ihe; bụ ọrụ nke onye na-eme mmanụ isi ụtọ.

38 Ha ji osisi akashia wuo ebe ịchụ aja nke aja nsure ọkụ. Nke ịla elu ya dī otu mita na iri sentimita atọ. Ogologo ya na obosara ya ha n'otu. Ha dī mita abụọ na iri sentimita atọ, mita abụọ na iri sentimita atọ. **2** Ha rụnyekwara mpi n'akụkụ anọ nke ebe ịchụ aja ahụ n'otu n'otu. Mee ka mpi ndị a na ebe ịchụ aja ahụ ghọọ nke e jikọtara n'otu. Ha jikwa bronz machie ebe ịchụ aja a. **3** Ha ji bronz kpọọ ngwongwo niile dī iche iche, ya bụ efere ikpofu ntụ, shọvel ya niile, efere ịkwọsa mmiri niile, ngaji eze ịduta anụ na efere ndị e ji agụ ọkụ. **4** Ha mere ngịga mbadamba maka ebe ịchụ aja ahụ, ihe ọkpukpa bronz, nke ga-adị n'okpuru oghere ọnu ọnu ya. **5** Ha kpurụ mgbaka bronz ndị a ga-eji jide mkpara ndị ahụ maka akụkụ anọ nke ngịga bronz ahụ. **6** Ha mere mkpara osisi akashia ndị a,

were bronz machie ha. **7** Ha mere ka mkpara ndi ahụ baa n'ime mgbaaka ndi ahụ, ime ka ha diri n'akuku abuo nke ebe ichu aja ahụ maka iji n'ebu ya. Ha ji obodobo osisi ruo ya di ka igbe. **8** Ha ji bronz kpuo efere ukwu na ihe ndokwasị ya. O bu enyo nke ndi inyom ahụ ndi na-eje ozi n'onu uzọ ulo nzute ka e ji kpuo ha. **9** Ozọ, ha mere ogige ahụ. Idi ogologo nke n'akuku ndida di iri mita anọ na ise. O nwere akwa mgbochi nke e ji ezi akwa ocha a kpara nke oma mee. **10** Iri ogidi abuo ga-adi na iri ebe ndokwasị abuo nke e ji bronz kpuo. Anya nko ogidi ndi ahụ ha na ihe ikegide ha ga-abu olocha. **11** Otu a kwa, akuku ugwu dikwa iri mita anọ na ise. O nwere iri ogidi abuo na iri ebe ndokwasị abuo nke e ji bronz kpuo, na anya nko nke olocha na ihe e ji ekegide ha n'ogidi ahụ. **12** Akuku odida anyanwu di iri mita abuo na ato. Nwekwa akwa mgbochi, nwere ogidi iri na ebe ndokwasị iri, tinyere anya nko olocha na ihe e ji ekegide ha n'ogidi ahụ. **13** N'akuku owuwa anyanwu, ebe anwu na-awalite dikwa iri mita abuo na ato n'obosara. **14** Akwa mgbochi nke ogologo ya di mita isii na sentimita iri asato bu ihe di n'otu akuku nke onu uzọ mbata ahụ. O nwere ogidi ato na ebe ndokwasị ato. **15** Otu a kwa, akwa mgbochi nke idi ogologo ya di mita asaa bu ihe di n'akuku nke ozọ nke onu uzọ mbata nke ogige ahụ. O ga-enwekwa ogidi ato na ebe ndokwasị ato. **16** Akwa mgbochi niile nke ogige ahụ gburugburu bu ezi akwa ocha a kpara nke oma. **17** Ogidi obula nwere ihe ndokwasị bronz. Nko niile na ihe njikota niile ka e jikwa olocha machie. O bukwa naani olocha ka e ji mee okporo osisi ndi ahụ. **18** Akwa

mgbochi nke ọ̀nụ ụ̀zọ mbata nke ogige ahụ bụ ihe e ji
 oghe na-acha anụ̀nụ anụ̀nụ, ngwakọta anụ̀nụ na uhie,
 uhie uhie na nke ezi akwa ọcha a kpara nke ọma mee;
 akaorụ nke onye na-akpa ihe ichọ mma. Ọ dī mita itoolu
 n'ogologo, yikwaa akwa mgbochi nke ebe ogige ahụ, dī
 mita abụọ na iri sentimita atọ n'ịdī elu. **19** Ọ bụ ogidi
 anọ ka e ji jidesie ha ike na ihe ndokwasị bronz anọ,
 nko na okporo osisi ha niile bụ ọlaọcha. E jikwa ọlaọcha
 machie isi ogidi ndī ahụ. **20** Ntu niile nke ụlọ nzute ahụ
 nakwa n'ogige ya gburugburu bụ bronz ka e ji kpụọ ha.
21 Ndī a bụ ngwongwo niile e ji wuo ụlọ nzute ahụ; ebe
 a ga-edebe Ihe Ama ahụ. Ọ bụ ndī Livayị depụtara ihe
 niile ndī a n'usoro dīka Mosis si nye ha n'iwu. Ọ bụkwa
 Itama, nwa Erọn onye nchụaja, lekọtara ndī niile rụrụ
 ọrụ idekọta ya. **22** Bezalel, nwa Uri, nwa Hua, onye si
 n'ebo Juda, ruzuru ihe niile dīka Onyenwe anyị si nye ya
 Mosis n'iwu. **23** Onye na-enyere ya aka bụ Oholiab nwa
 Ahisamak, onye ebo Dan, bụ onye ọka a maara aha ya, ọ
 bụ onye ọka ihe ọtụtụ, na onye ọka ịdunye ihe ichọ mma
 dī iche iche n'akwa na-acha anụ̀nụ anụ̀nụ, nke ngwakọta
 anụ̀nụ na uhie, uhie uhie nakwa ezi akwa ọcha. **24** Ịdī arọ
 nke onyinye ọlaedo niile sitere n'aja mfufe ahụ nke ndī
 mmadụ wetara maka ịrụ ebe nsọ ahụ, bụ otu puku na
 narị kilogram ise. **25** Ịdī arọ nke ọlaọcha enwetara n'aka
 ọgbakọ ahụ, bụ puku kilogram anọ, na narị kilogram isii
 na iri ise dīka shekel ebe nsọ si dī. **26** Ha niile tūrụ otu
 beka, otu isi, dīka ụtụ mgbe e kere ụtụ ọkara shekel dīka
 ọtụtụ shekel ebe nsọ si dī, e nyere n'isi onye ọbụla nke
 gabigara n'ebe ndī a gurụ ọ̀nụ nọ, bụ ndī gbara iri afọ

abụọ rigoo. Ọnụogugu ha dị nari isii, na puku atọ, na nari ise, na iri ise. **27** Iḍi arọ nke ọlaọcha niile e ji ruọ ụkwu ibo niile nke ebe nsọ ahụ, na ụkwu ogidi niile e ji jidesie akwa mgbochi ndi ahụ ike bu puku kilogram atọ, na nari kilogram isii. Iḍi arọ nke ọlaọcha e ji wuo ụkwu ọbula bu iri kilogram atọ na isii. **28** Iḍi arọ nke ọlaọcha e ji menye nko n'ibo osisi niile, na nke e ji machie okporo osisi niile, na nke e ji techie isi ogidi osisi niile, bu iri kilogram abụọ. **29** Iḍi arọ nke bronz niile ndi mmadu wetara dika onyinye aja mfufe bu puku kilogram atọ, na nari kilogram atọ, na iri isii. **30** E ji bronz ndi a wuo ụkwu ogidi niile a manyere n'ihu ụzọ e si abata ogige ụlọ nzute ahụ. E jikwa ya wuo ebe ichu aja bronz ahụ, na ihe ọkpukpu bronz ahụ, na ngwongwo niile e ji eje ozi n'ebe ichu aja, **31** na ụkwu ogidi a manyere n'ihu ụlọ nzute, na itu niile e ji wuo ụlọ nzute ahụ, na ogige gbara ya gburugburu.

39 Ha sitekwara n'ogho akwa na-acha anunu anunu na nke na-acha ngwakota anunu na uhie (odo odo), nke na-acha uhie uhie, meere ndi nchujaja uwe akpara akpa nke oma iyi jee ozi n'ebe nsọ ahụ. Ha meekwara Eron uwe nsọ, n'usoro iwu Onyenwe anyi nyere Mosis. **2** Ha ji oghe ọlaedo, na nke na-acha anunu anunu, nke na-acha ngwakota anunu na uhie, na nke na-acha uhie uhie, nakwa nke ezi akwa ọcha a kpara nke oma mee efod ahụ. **3** Ha tipjara mpempe ọlaedo ndi ahụ mee ka o di mbadamba. Biputasia ha ntakiri ntakiri dika eriri maka i ji ha kpanye n'etiti oghe ndi a na-acha anunu anunu; ngwakota anunu na uhie, nke uhie uhie nakwa nke ezi akwa ọcha ahụ, nke bu akaoru onye nka. **4** Ha duru akwa

na-adị n'ubu maka efọd ahụ, nke e jikọtara na nkuku ya abụọ, maka i ji na-ekechisi ya ike. **5** Ihe okike nke ukwu ahụ, nke onye ñka kpaziri nke ọma yiri ya, ya na efọd ahụ bụ otu, nke e ji oghe na-acha edo edo, anụnụ anụnụ, ngwakọta anụnụ na uhie na uhie uhie nakwa nke ezi akwa ọcha a kpara nke ọma mee, dika Onyenwe anyị nyere Mosis n'iwu. **6** Ha doziri nkume ọniks ndị ahụ n'ime ihe ọlaedo a kpara akpa; ma gbunye aha ụmụ ndị ikom Izrel niile n'elu ya dika onye ọka si egbunye aha mmadụ n'elu mgbaaka akara. **7** Ha jikọtara ha n'elu akwa ubu nke efọd ahụ, ka ọ bụrụ nkume ncheta mgbe ebighị ebi nye ụmụ Izrel, dika Onyenwe anyị nyere Mosis n'iwu. **8** Ha mekwara ihe mgbochi obi, nke bụ ọrụ aka onye ñka. Ha mere ya dika e si mee efọd ahụ. Ọ bụ oghe edo edo, nke na-acha anụnụ anụnụ, nke ngwakọta anụnụ na uhie, nke uhie uhie na ezi akwa ọcha a kpara nke ọma ka e ji mee ya. **9** Ọ ha n'otu, iri sentimita abụọ na atọ n'ogologo, iri sentimita abụọ na atọ n'obosara; nke apiajiri ụzọ abụọ. **10** Mgbe ahụ, ha hiyonere ahiri nkume anọ ndị di oke ọnụahịa n'ime ya. Ụdị di n'ahiri nke mbụ bụ: nkume kanelian, krisolait na beril, **11** n'ahiri nke abụọ bụ: nkume tokwọisi, safaia na emeraludu. **12** N'ahiri nke atọ bụ: nkume jasint, ageeti na ametisiti. **13** N'ahiri nke anọ bụ: nkume topaazi, ọniks na jasper. Ahionyere ha n'ime ihe ọlaedo a kpara akpa. **14** Ha di nkume iri na abụọ, nke ọbụla na-anọchi anya aha ụmụ ndị ikom Izrel. Egbunyere aha ebo iri na abụọ ahụ, otu n'otu, nke ọbụla dika aha ya si di. **15** Ha ji ọlaedo a nuchara anucha mee eriri a kpara akpa dika ụdọ, maka ihe mgbochi obi. **16** Ha

mere ihe ọlaedo abụọ nke a kpara akpa, ya na mgbaaka ọlaedo abụọ. Dụnyekwa mgbaaka ndị ahụ na nkuku abụọ nke ihe mgbochi obi ahụ. **17** Ha dūnyere ụdọ ọlaedo abụọ ndị ahụ n'elu mgbaaka ndị ahụ dī na nkuku ihe mgbochi obi ahụ. **18** Were isi ndị ọzọ nke ụdọ ahụ dūnye n'ihe ahụ a kpara akpa. Konye ha n'elu ubu efọd ahụ, n'ebe ihu ya. **19** Ha mere mgbaaka ọlaedo. Konyekwa ha na nkuku abụọ nke ihe mgbochi obi ahụ, n'ime ọnụ ọnụ ya ebe dī nso efọd ahụ. **20** Mgbe ahụ, ha kpurū mgbaaka ọlaedo abụọ ọzọ, konyekwa ha n'elu ubu abụọ nke efọd ahụ, n'okpuru n'ebe ihu ya, na nso nso ebe a dūkọtara, n'elu ihe okike ukwu nke efọd ahụ. **21** Ha jikwa eriri na-acha anụnụ kekọta mgbaaka ihe mgbochi obi ahụ na mgbaaka efọd ahụ, jikọta ya na ihe okike ukwu ahụ, ime ka ihe mgbochi obi ahụ hapụ itoghapụ site n'efọd ahụ, dīka iwu Onyenwe anyị nyere Mosis si dī. **22** Ọ bụ akwa nke na-acha anụnụ anụnụ, ka ha ji dūọ uwe mwụda efọd ahụ, ọrụ onye okwe akwa. **23** A ga-enwe oghere n'etiti uwe mwụda ahụ, dīka oghere olu uwe agha, nwekwa akwa nta a dūnyere n'okpuru oghere a, ime ka o sie ike gharakwa idọka. **24** Ha ji oghe na-acha anụnụ anụnụ, ngwakọta anụnụ na uhie, nke na-acha uhie uhie na ezi akwa ọcha a kpara nke ọma kpanye oyiyi mkpūrū pomegranet, gburugburu n'ọnụ ala ala uwe mwụda ahụ. **25** Ha dūnyekwara atañụ e ji ọlaedo a nūchara anūcha kpūọ, gburugburu n'ọnụ ọnụ ala ya n'etiti pomegranet ndị ahụ. **26** Otu atañụ, otu oyiyi mkpūrū pomegranet, otu a ka a dūnyere ya gburugburu ọnụ ọnụ ala uwe mwụda ahụ, nke a ga-eyi mgbe a na-eje ozi, dīka iwu Onyenwe

anyị nyere Mosis si dị. **27** Ha ji ezi akwa ọcha metara Eron na umu ya ndi ikom, uwe ime ahụ, akaorụ nke onye okpa akwa, **28** jirikwa ezi akwa ọcha mee akwa ike n'isi, okpu akwa ọcha, na uwe ukwu nke ezi akwa ọcha a kpara nke oma. **29** Ihe ike n'ukwu bu nke e ji ogbo na-acha anunu anunu, ngwakota anunu na uhie uhie, na uhie uhie, nke ezi akwa ọcha a kpara nke oma, oru aka onye nka na-akpanye ihe icho mma, dika Onyenwe anyi si nye Mosis n'iwu. **30** Ha mere efere, bu okpu nsọ ahụ, site n'olaedo a nuchara anucha, gbunyekwa akara n'elu ya, dika ihe e dere n'elu mgbaaka akara: Ihe nsọ diri Onyenwe anyi. **31** Mgbe ahụ, ha kenyere ya eriri na-acha anunu anunu i ji jikota ya na ihe ike n'isi ahụ, dika Onyenwe anyi nyere ya Mosis n'iwu. **32** Otu a ka ha si rucha oru iwu ulo nzute ahụ. Ndi Izrel mere ihe niile dika Onyenwe anyi si nye Mosis n'iwu. **33** Mgbe ahụ, ha butere Mosis ulo nzute ahụ: ulo ikwu ahụ ya na ngwongwo ya niile, ya bu nko ya niile, mbudo ibo ya niile, mkporo osisi ya niile, ogidi ya niile na ukwu ya niile, **34** na akpukpo ebule e sijiri uhie uhie, akpukpo ehi mmiri e ji emechi elu ulo nzute ahụ, na akwa mgbochi, **35** na igbe iwu ogbugba ndu ahụ, ya na mkpara e ji ebu ya, na oche ebere ya, **36** na tebul ahụ, ya na ngwongwo ya niile na achicha nke iche n'Ihu Onyenwe anyi, **37** na ihe idokwasị orioma e ji olaedo a nuchara anucha kpuo, na iheoku ya niile na ngwongwo ya niile, na mmanu oliv maka imu oku, **38** na ebe ichu aja olaedo, mmanu nsọ na uda na-esi isi utu na akwa mgbochi nke onu uzọ ulo nzute, **39** na ebe ichu aja bronz ahụ, na ihe okpukpa bronz ya, mkpara ya niile na

ngwongwo ya niile, efere ukwu ahụ ya na ihe ndokwasị ya, **40** akwa mgbochi nke ogige ụlọ ahụ, na ogidi ya na ihe ndokwasị ya nakwa akwa mgbochi nke ọnu ụzọ e si abanye n'ogige ahụ; ụdọ na òtu ìkpogide ogige ahụ; ngwongwo niile nke ụlọ nzute ahụ, ụlọ ikwu nzute ahụ **41** na uwe niile a kpara akpa, nke a na-eyi eje ozi n'ebe nsọ ahụ, ma uwe nsọ nke Erọn, onye nchụaja, na uwe nke ụmụ ya ndị ikom na-eyi mgbe ha na-eje ozi ha dika ndị nchụaja. **42** Ndị Izrel niile ruzuru ọrụ ndị a niile dika Onyenwe anyị si nye ya Mosis n'iwu. **43** Mosis n'onwe ya hụkwara ọrụ ndị a niile, nabata ya ka nke e jere dika iwu Onyenwe anyị nyere si dī. N'ihia ya, Mosis gōziri ha.

40 Mgbe ahụ, Onyenwe anyị gwara Mosis okwu sị ya, **2** “Guzobe ụlọ nzute ahụ n'ụbọchị mbụ nke ọnwá mbụ. **3** Donye igbe ogbugba ndụ nke Ihe Ama ahụ n'ime ya. Konyekwa akwa mgbochi nke ga-ezo ya. **4** Webata tebul ahụ, na ngwongwo dī n'elu ya, webatakwa ihe idoba oriọna ahụ. Mụnyekwa oriọna ndị ahụ ọkụ. **5** Doo ebe ichụ aja ọlaedo ahụ nke e mere maka ichụ aja ihe nsure ọkụ na-esi isi uto n'ihu igbe iwu ogbugba ndụ ahụ. Konyekwa akwa mgbochi nke kwesiri idī n'ọnu ụzọ e si abata n'ime ụlọ nzute ahụ. **6** “Doo ebe ichụ aja nke aja nsure ọkụ ahụ n'ihu ọnu ụzọ ibata n'ụlọ nzute bụ ụlọ ikwu ahụ. **7** Donye efere ukwu isá mmiri ahụ n'etiti ụlọ nzute na ebe ichụ aja ahụ. Gbajukwaa ya mmiri. **8** Guzobe ogige gburugburu ụlọ nzute ahụ. Konyekwa akwa mgbochi n'ọnu ụzọ ogige ahụ. **9** “Were mmanụ nsọ ahụ tee ụlọ nzute ahụ, ya na ihe niile dī n'ime ya, si otu a doo ha nsọ ma ngwongwo ichọ mma ya niile. Ọ ga-abụ ebe dī

nsọ. **10** Mgbe ahụ, tee ebe ichu aja nke aja nsure oku ahụ mmanu ya na ihe ya niile e ji eje ozi. Doo ebe ichu aja ahụ nsọ, o ga-abukwa ebe dikarisiri nsọ. **11** Tekwaa efere ukwu isa mmiri ahụ na ukwu ya mmanu. Doo ha nsọ. **12** “Kpobata Eron na umu ya ndi ikom n’onu uzọ ulọ nzute. Jiri mmiri saa ha ahụ n’ebe ahụ. **13** Yikwasị Eron uwe nsọ ya. Tekwaa ya mmanu, ido ya nsọ maka i jere m ozi dika onye nchujaja. **14** Mekwaa ka umu ya ndi ikom bjaruo nso, yikwasikwa ha uwe ime ahụ. **15** Tee ha mmanu dika i si tee nna ha, ime ka ha buru ndi na-ejere m ozi dika ndi nchujaja. Otite mmanu ha ga-abu nye oru nchujaja ha nke ga-adigide site n’ogbo ruo n’ogbo.” **16** Mosis mezuru ihe niile dika Onyenwe anyi nyere ya n’iwu ime. **17** O ruo, n’ubochi mbu nke onwa mbu, n’afọ nke abuo, e mere ka ulọ nzute ahụ guzo otọ. **18** Mosis mere ka ulọ nzute ahụ guzo otọ site n’itinye mbudo ibo ya niile, ukwu ya na mkporo osisi ya niile n’onodu ha. **19** Emesia, o gbasapuru ihe mkpuchi n’elu ulọ nzute ahụ, tukwasikwa okpukpu ihe mkpuchi nke abuo n’elu ya dika Onyenwe anyi nyere ya iwu. **20** O tinyere Ihe Ama n’ime igbe ogbugba ndu ahụ. Emesia, o tukwasikwara mkpara e ji ebu igbe ahụ n’akuku igbe ahụ, were okwuchi igbe ahụ, nke bu Oche Ebere ahụ, kpuchie igbe iwu ogbugba ndu ahụ. **21** Emesia, o bubatara igbe ahụ n’ime ulọ nzute ahụ, kwunyekwa akwa mgbochi nke mgbochi, kewapu igbe iwu ogbugba ndu ahụ, dika Onyenwe anyi nyere ya n’iwu. **22** Mosis donyere tebul ahụ n’akuku ugwu nke ulọ nzute ahụ, na mputa nke akwa mgbochi ahụ. **23** O dokwasiri achicha ahụ a na-edo n’ihu Onyenwe anyi n’elu tebul ahụ, dika

Onyenwe anyị nyere ya n'iwu. **24** Ọ dọkwasiri ihe idoba oriṅa ahụ n'ime ụlọ nzute n'akuku tebul ahụ, n'akuku ndida nke ụlọ nzute ahụ. **25** Ọ mụnyere oriṅa ndi ahụ n'ihu Onyenwe anyị dika Onyenwe anyị si nye n'iwu. **26** Mosis debere ebe ichu aja olaedo ahụ n'ime ụlọ nzute nso nso ebe akwa mgbochi ahụ di, **27** surekwaa ihe nsure oku na-esi isi uto n'elu ya, dika Onyenwe anyị nyere ya n'iwu. **28** Ọ kwubara akwa mgbochi n'onu uzọ ụlọ nzute ahụ. **29** Debekwa ebe ichu aja nke aja nsure oku ahụ nso onu uzọ iba ụlọ nzute ahụ. O surekwara aja nsure oku n'elu ya, na aja onyinye mkpuru oka dika Onyenwe anyị si nye ya n'iwu. **30** Ọ dobara efere isa mmiri ahụ n'etiti ụlọ nzute na ebe ichu aja, wujuo ya mmiri, maka iji sachaa ihe. **31** Mosis, na Eron, na umu ya ndi ikom na-eji ya akwocha aka ha, sakwaa ukwu ha. **32** Mgbe obula ha na-abanye n'ulo nzute na mgbe ha na-abia nso ebe ichu aja, ha na-asacha, dika Onyenwe anyị nyere ya Mosis n'iwu. **33** Mosis guzobere ogige ahụ gburugburu ụlọ nzute ahụ na ebe ichu aja ahụ. O konyekwara akwa mgbochi n'uzo mbata nke ogige ụlọ nzute ahụ. Otu a, Mosis ruzuru oru niile ahụ. **34** Mgbe ahụ, igwe ojii kpuchiri ụlọ nzute ahụ, ebube Onyenwe anyị juputakwara n'ime ya. **35** Mosis n'onwe ya enweghi ike ibanye n'ime ụlọ nzute ahụ n'ihi igwe ojii kpuchiri elu ya na ebube Onyenwe anyị juputara n'ulo nzute ahụ. **36** N'ime njeghari ha niile, mgbe obula igwe ojii ahụ si n'elu ụlọ nzute ahụ bilie, mgbe ahụ ka umu Izrel na-ebuli njem. **37** Ma o buru na igwe ojii ahụ ebilighi, umu Izrel adighi ebulikwa njem tutuu ruo mgbe o biliri. **38** Igwe ojii Onyenwe anyị ahụ na-anogide n'elu

ụlọ nzute ahụ n'ehihie ma n'abalị, ọkụ na-esi n'ime ya
na-enwupụta. Ndị Izrel niile na-ahụkwa ya anya ụbọchị
niile nke ha jegharịrị n'ọzara.

Levitikọs

1 Onyenwe anyị sitere n'ụlọ nzute ahụ kpọ Mosis oku, gwa ya si, **2** “Gwa ụmụ Izrel si, ‘Mgbe onye ọbụla n’ime unu wetaara Onyenwe anyị onyinye, ka onyinye ọ ga-eweta buru anụ ụlọ si n’etiti igwe ehi maọbụ igwe ewu na aturu. **3** “Ọ buru na ọ bu onyinye aja nsure oku e wetara site n’igwe ehi, ọ bu oke ehi nke na-enweghi ntupu ka ọ ga-eweta. N’onu uto ụlọ nzute ka ọ ga-eweta ya, ka ọ buru ihe Onyenwe anyị ga-anabata. **4** Onye ahụ wetara ya ga-ebikwasị aka ya n’isi anụ aja nsure oku ahụ, a ga-anabata ya maka iji kpuchie mmehie ya. **5** Nwoke ahụ ga-egbu nwa oke ehi ahụ n’ihu Onyenwe anyị. Ụmụ ndị ikom Eron, bu ndị nchụaja ga-ewere ọbara ya fesa ya n’akuku niile nke ebe ichu aja, n’onu uto e si abata ụlọ nzute ahụ. **6** I ga-agba ehi aja nsure oku ahụ akpukpo, bokasia ya ntakiri ntakiri. **7** Ụmụ Eron, ndị nchụaja ga-etinye oku n’ebe ichu aja ahụ, doo nku n’usoro n’elu ya. **8** Mgbe ahụ, ụmụ Eron ndị nchụaja ga-atukwasị akuku ehi ahụ niile, na isi ya, na abuba ya, n’elu nku ahụ na-enwu oku n’ebe ichu aja ahụ. **9** Ma a ga-asacha ihe ndị di n’ime afo ya, na ukwu ya mmiri. Onye nchụaja ga-akpo ha niile oku n’ebe ichu aja ahụ. Ọ bu onyinye aja nsure oku, onyinye e nyere site n’oku nke di ezi uto nye Onyenwe anyị. **10** “Ọ buru na onyinye aja nsure oku ahụ si n’igwe ewu na aturu, ọ ga-aburiri mkpi maobu ebule na-enweghi nkwaru. **11** Onye wetara ya ga-egbu ya n’ihu Onyenwe anyị n’akuku ebe ichu aja chere ihu n’ugwu. Ụmụ ndị ikom Eron, bu ndị nchụaja, ga-efesa ọbara ya n’akuku niile nke ebe ichu aja ahụ. **12** Mgbe nke a gasiri, onye ahụ wetara ya, ga-

abọ ya. Onye nchụaja ga-ewere akụkụ ya niile, na isi ya, na abụba ya tụtasi ha n'elu nkụ ahụ na-enwu ọkụ dị n'ebe ichụ aja. **13** Ma ihe ndị dị n'ime afọ ya, na ụkwụ ya, ka onye ahụ ga-asa mmiri, tupu onye nchụaja eweta ha niile kpọọ ha ọkụ n'ebe ichụ aja. Ọ bụ onyinye aja nsure ọkụ, onyinye e nyere site n'ọkụ, nke isisi ya dị ezi uto nye Onyenwe anyị. **14** “Ọ bụrụ na onyinye ọ na-enye Onyenwe anyị dika aja nsure ọkụ bụ site n'umụ anụ ufe, ọ ghaghị ibụ nduru, maọbụ nwa kpalakwukwu. **15** Onye nchụaja ga-ewebata anụ ufe ahụ n'ebe ichụ aja, tūbipụ isi ya, wusa obara ya n'akụkụ ebe ichụ aja. **16** Ọ ga-ewepụ akpa nri ya, na ihe dị ya n'ime, tūnye ha n'akụkụ ọwụwa anyanwụ nke ebe ichụ aja ahụ; ebe a na-ekposa ntụ. **17** Ọ ga-ejide nku ya abụọ nyawaa ha, ma ọ ghaghị anyakapucha ha. Mgbe ahụ, onye nchụaja ahụ ga-akpọ ya ọkụ n'elu ebe ichụ aja. Ọ bụ aja nsure ọkụ, onyinye e nyere site n'ọkụ, nke isisi ya dị Onyenwe anyị ezi uto.

2 “Mgbe onye oḅula wetaara Onyenwe anyị onyinye mkpuru ọka, onyinye ya ga-abụ nke ezi uto ọka a kworo nke oma. Ha ga-awukwasị ya mmanụ oliv, tinyekwa ihe nsure ọkụ na-esi isi uto n'elu ya, **2** ọ ga-ebutere ya umụ Eron ndi nchụaja. Onye nchụaja ga-ekpoju uto ọka na mmanụ ahụ n'aka, tinyekwara ihe nsure ọkụ na-esi isi uto niile ahụ, kpọọ ihe ndi a ọkụ dika oke ncheta n'elu ebe ichụ aja. Ọ ga-abukwa onyinye nsure ọkụ, nke na-esi isi uto nye Onyenwe anyị. **3** Ma nke foduru n'onyinye ọka ahụ bụ nke Eron na umụ ya. Ọ bụ oke dikarisiri nsọ nke onyinye nsure ọkụ niile echere n'ihu Onyenwe anyị. **4** “Ọ bụrụ na onyinye mmadu wetara bụ achicha eghere n'ite

e ji eghe ihe, ọ ga-abụ nke e ji ezi ụtụ ọka a kworọ nke ọma mee. Ọ ga-abụ ogbe achicha agwara mmanụ oliv nke a na-ejighi ihe na-eko achicha mee, maọbụ achicha mbadamba e tere mmanụ nke a na-ejighi ihe na-eko achicha mee. **5** Ọ bụrụ na onyinye mmadụ wetara bụ achicha e ghere eghe, achicha ahụ aghaghị ibụ nke e mere site n'ezi ụtụ ọka a kworọ nke ọma, nke a gwakọtara mmanụ, nke na-enweghị ihe na-eko achicha n'ime ya. **6** Nyawasị ya, wụkwasi ya mmanụ n'elu, ọ bụkwa onyinye mkpụrụ ọka. **7** Ọ bụrụ na onyinye mkpụrụ ọka gi bụ ihe e siri n'ite, ọ ghaghị ibụ ezi ụtụ ọka a kworọ nke ọma, e tinyeturu mmanụ oliv. **8** I ga-ebute onyinye mkpụrụ ọka ahụ bunye ya onye nchụaja. Ọ ga-eche ya n'ihu Onyenwe anyị n'ebe ichụ aja. **9** Onye nchụaja ga-ekporo ụfọdụ n'aka dika oke ncheta n'ime onyinye ọka ahụ, kpọọ ya ọkụ n'elu ebe ichụ aja dika aja e surere n'ọkụ, nke isisi ya na-atọ Onyenwe anyị ezi uto. **10** Ma nke fọdurụ n'onyinye ọka ahụ bụ nke Erọn na ụmụ ya. Ọ bụ oke dīkarisiri nsọ nke onyinye nsure ọkụ niile echere n'ihu Onyenwe anyị. **11** “Unu etinyela ihe na-eko ọka ọbụla n'onyinye mkpụrụ ọka unu na-enye Onyenwe anyị, n'ihī na unu ekwesighi ikpọ ihe na-eko achicha maọbụ mmanụ ańụ ọkụ n'onyinye nsure ọkụ unu na-enye Onyenwe anyị. **12** Unu nwere ike nye Onyenwe anyị achicha e ji ihe na-eko achicha na mmanụ ańụ mee n'oge onyinye owuwe ihe ubi, ma a gaghị eme otu a n'oge onyinye ọchuchụ aja nsure ọkụ, nke na-esi isi uto. **13** Unu aghaghị itinye nnu n'ime onyinye mkpụrụ ọka ọbụla unu na-enye. Unu ahapula ogbugba ndụ Chineke unu n'onyinye mkpụrụ

ọka unu. Tinyenụ nnu n'onyinye unu niile. **14** “Ọ bụrụ na onyinye mkpuru ọka i na-ewetara Onyenwe anyi bu mkpuru mbu nke ubi gi, site n'ọka oheru gi weta ọka a suru asu, maobu nke a huru n'oku. **15** Tinye ya mmanu na uda na-esi isi utu. O ga-abu onyinye ọka. **16** Onye nchajaja ga-ewere oke ncheta n'ime ọka ahụ a suru asu, nke a gwara mmanu na uda na-esi isi utu, dika onyinye nsure oku nye Onyenwe anyi.

3 “Ọ bụrụ na onye obula achoo inye onyinye aja udo, o nwere ike jiri anu ulo si n'igwe ehi, oke ehi maobu nwunye ehi. Ma anu ahụ o ga-ewebata n'ihu Onyenwe anyi aghaghi ibu ehi na-enweghi nkwaru. **2** Onye ahụ wetara ya, ga-ebikwasị aka ya n'isi anu ahụ, gbuo ya nonu uzọ ulo nzute. Mgbe ahụ umu Eron ndi ikom, bu ndi nchajaja, ga-efesa obara ya n'akuku niile nke ebe ichu aja. **3** Site n'onyinye aja udo, i ga-eweta onyinye nsure oku nye Onyenwe anyi: abuba niile kpuchiri ihe di n'ime afo ya, na abuba niile nke metutara ha, **4** akuru ya abuo na abuba nke di n'elu ha ruo n'akuku ukwu ya, na umeju ya na abuba kpuchiri umeju ya, nke o ga-ewepu ya na akuru ya. **5** Mgbe ahụ, umu Eron ga-esunye ha oku n'elu aja nsure oku a tukwasiri n'osisi e sunyere oku, o bu onyinye nsure oku, nke na-esi isi utu nye Onyenwe anyi. **6** “Ọ bụrụ na onyinye aja udo a na-achuru Onyenwe anyi bu site n'igwe ewu maobu aturu, o ghaghi ibu mkpi maobu nne ewu na-enweghi ntupo. **7** O buri onyinye aturu, onye ahụ ga-ewebata ya n'ihu Onyenwe anyi. **8** O ga-ebikwasị aka ya n'isi aturu ahụ, gbuo ya nonu uzọ ulo nzute. Ndi nchajaja, umu Eron, ga-efesa obara ya n'akuku

niile nke ebe ichu aja ahụ. **9** I ga-esite n'onyinye aja udo a, weta onyinye nsure oku nye Onyenwe anyi: abuba ya, na abuba niile di n'odudu ya nke a ga-esite n'akuku okpuku azu ya beputa, na abuba kpuchiri ihe di n'ime afọ ya; na abuba niile nke metutara ha, **10** na akuru ya abuo, na abuba kpuchiri ha ruo n'akuku ukwu ya, na umeju ya, na abuba kpuchiri ya; nke o ga-ewepu ya na akuru ya. **11** Onye nchujaja ga-akpo ha oku n'ebe ichu aja dika ihe oriri, onyinye nsure oku nye Onyenwe anyi. **12** “O buru na onye obula eweta ewu dika onyinye o nache n'ihu Onyenwe anyi, **13** o ga-ebikwasị aka ya n'isi ewu ahụ, gbuo ya n'onu uzọ ulọ nzute. Umụ Erọn ndi ikom ga-efesa obara ya n'akuku niile nke ebe ichu aja. **14** O bu site n'onyinye nke i wetara ka i ga-esi chee onyinye nsure oku nye Onyenwe anyi: abuba niile kpuchiri ihe di n'ime afọ ya na abuba niile metutara ha, **15** na akuru ya abuo, na abuba kpuchiri ha ruo n'akuku ukwu ya, na ihe kpuchiri umeju ya; nke o ga-ewepu ya na akuru ya. **16** Onye nchujaja ga-akpo ha oku n'elu ebe ichu aja dika ihe oriri, onyinye nsure oku, nke na-esi isi utọ. Abuba niile bu nke Onyenwe anyi. **17** “Iwu ndi a ga-adigide site n'ogbo ruo n'ogbo. Unu ga-edebezu ya n'ebe obula unu bi. Unu agaghị eri abuba maobu obara obula.”

4 Onyenwe anyi gwara Mosis si, **2** “Gwa umu Izrel okwu, si ha, ‘Mgbe onye obula mehiere na-amaghị ama, megide ihe obula Onyenwe anyi nyere n'iwu: **3** “O buru na onye nchujaja e tere mmanu emehie na-amaghị ama, si otu a weta ikpe omuma n'isi oha mmadu. O ga-ewetara Onyenwe anyi otu oke ehi na-enweghi ntupo dika aja

mmehie, n'ihu mmehie ahụ o mere. **4** Ọ ga-ewere oke ehi ahụ bịa n'ọnụ ụzọ ụlọ nzute, n'ihu Onyenwe anyị. Ọ ga-ebikwasị aka ya n'isi ya, gbuo ya n'ebe ahụ n'ihu Onyenwe anyị. **5** Mgbe ahụ, onye nchụaja e tere mmanụ ga-eburu ụfọdụ ọbara oke ehi ahụ baa n'ime ụlọ nzute. **6** Ọ ga-edenye mkpịsịaka ya n'ime ọbara ahụ, fesa ya ugboro asaa n'ihu Onyenwe anyị, n'ihu akwa mgbochi nke ebe nsọ ahụ. **7** Onye nchụaja ga-etekwasị ụfọdụ ọbara ahụ na mpi dị n'ebe ichụ aja nke aja nsure ọkụ ihe na-esi isi ụtọ, n'ihu Onyenwe anyị n'ime ụlọ nzute. Ọbara fọdurụ n'oke ehi ahụ ka ọ ga-awusa n'ụkwụ ebe ichụ aja nke aja nsure ọkụ ahụ, n'ọnụ ụzọ ịba ụlọ nzute. **8** Ọ ga-ewepụ abụba niile site n'oke ehi aja mmehie, abụba niile kpuchiri ihe dị n'ime afọ ya na nke jikọtara ha, **9** na akurụ ya abụọ na abụba kpuchiri ha ruo n'akụkụ ukwu ya, na ihe kpuchiri umeju ya, nke ọ ga-ewepụ ya na akurụ ya, **10** dika e si ewepụ abụba oke ehi e ji chụọ aja udo. Mgbe ahụ, onye nchụaja ga-akpọ ha ọkụ n'elu ebe ichụ aja nke aja nsure ọkụ. **11** Ma akpukpọ anụ oke ehi ahụ na ahụ ya niile, ma isi ya, na ụkwụ ya, na ihe dị n'ime afọ ya, na mgbirị afọ ya, **12** ihe niile fọdurụ n'oke ehi ahụ, ka a ga-ebupu n'azụ ebe obibi ụmụ Izrel, ebe dị ọcha, ebe a na-ekpofu ntụ. Ebe ahụ ka a ga-anọ kpọọ ya ọkụ, n'ọkụ a kwanyere n'ebe a na-ekpofu ntụ. **13** “Ọ bụrụ na nzukọ Izrel niile emehie na-amaghị ama, mee ihe ọbụla megidere ihe Onyenwe anyị nyere n'iwu nke a na-adighị eme eme, ọ bụ ezie na ndị obodo amaghị okwu a, mgbe ha ghọtara ikpe ọmụma ha **14** matakwa mmehie ha mehiera, nzukọ ahụ aghaghị iweta nwa oke ehi dika aja

mmehie, duru ya chee ya n'ihu ụlọ nzute. **15** Ndi okenye nzukọ Izrel ga-ebikwasị aka ha n'isi oke ehi ahụ n'ihu Onyenwe anyị. A ga-egbu ehi ahụ n'ihu Onyenwe anyị. **16** Mgbe ahụ, onye nchụaja e tere mmanụ ga-ewere ụfọdụ n'ime ọbara ya baa n'ụlọ nzute. **17** Ọ ga-edenye mkpịsịaka ya n'ime ọbara ahụ fesa ya ugboro asaa n'ihu Onyenwe anyị, n'ihu akwa mgbochi ahụ. **18** Ọ ga-ete ọbara ụfọdụ n'elu mpi nke dị n'ebe ichụ aja nke dị n'ihu Onyenwe anyị, n'ụlọ nzute. Ọ ga-awụ ọbara nke fọdurụ n'ụkwụ ala ala, n'ebe ichụ aja nke aja nsure ọkụ, n'ọnụ ụzọ ụlọ nzute. **19** Ọ ga-ewepụta abụba niile dị ya n'ahụ kpọọ ha ọkụ n'elu ebe ichụ aja. **20** Ọ ga-eme oke ehi ahụ ihe o mere oke ehi aja mmehie. N'uzọ dị otu a, onye nchụaja ga-ekpuchi mmehie ndị Izrel. A ga-agbagharakwa ha. **21** Emesịa, onye nchụaja ga-eburu ozu oke ehi ahụ gaa n'azụ obodo kpọọ ya ọkụ n'ebe ahụ, dika o mere oke ehi nke mbụ. Nke a bụ aja mmehie n'ihu nzukọ Izrel. **22** “Mgbe otu n'ime ndịisi obodo mehiere na-amaghị ama, si otu a megide ihe Onyenwe anyị Chineke nyere n'iwu banyere ihe a na-agaghị eme, mgbe ọ ghọtara ikpe ọmụma ya. **23** Ọ bụrụkwa na-eme ka ọ mata mmehie ya, ọ ghaghị iweta mkpi na-enweghị nkwarụ dika onyinye n'ihu mmehie ya. **24** Ọ ga-ebikwasị aka ya n'isi mkpi ahụ. Gbuo ya n'ebe a na-egbu anụ aja nsure ọkụ, n'ihu Onyenwe anyị. Ọ bụ aja mmehie. **25** Mgbe ahụ, onye nchụaja ga-arurụ ụfọdụ n'ime ọbara aja mmehie ahụ na mkpịsịaka ya tee ya n'elu mpi ebe ichụ aja nke aja nsure ọkụ. Nke fọdurụ ka ọ ga-awụpụ n'ụkwụ ala ala ebe ichụ aja. **26** Ọ ga-akpọ abụba ya niile ọkụ n'ebe ichụ aja dika o si kpọọ abụba anụ e ji chụọ

aja udo ọkụ. N'uzo di otu a, onye nchujaja ga-ekpuchiri onyeisi ahụ mmehie ya. A ga-agbaghara ya. 27 “O buru na otu onye n'etiti ndi obodo ahụ emehie na-amaghi ama, mee ihe megidere ihe obula Onyenwe anyi nyere n'iwu nke a na-adighi eme eme, mgbe ha ghotara ikpe omuma ha, 28 o burukwa na-amata mmehie ha mere, ha ga-eweta nne ewu na-enweghi ntupo dika onyinye n'ihie mmehie ya. 29 O ga-ebikwasị aka ya n'elu isi aja mmehie ahụ, e gbuo ya n'ebe a na-achụ aja nsure ọkụ. 30 Onye nchujaja ga-ewere ufodu obara ahụ na mkpisiaka ya tee ya na mpi nke ebe ichu aja nke aja nsure ọkụ, o ga-awu obara foduru n'ukwu ala ala ebe ichu aja. 31 O ga-ewepu abuba ya niile dika a na-eme n'aja udo. Onye nchujaja ga-akpo ha ọkụ n'ebe ichu aja, dika ihe na-esi isi utọ nye Onyenwe anyi. N'uzo di otu a, onye nchujaja a ga-ekpuchikwara ha mmehie. A ga-agbagharakwa ha. 32 “Ma o buru na mmadu eweta otu aturu dika onyinye n'ihie aja mmehie ya, o ghaghi ibu nne aturu na-enweghi ntupo. 33 O ga-eweta ya n'ebe a na-egbu anu aja nsure ọkụ. O ga-ebikwasị ya aka n'isi, gbuo ya n'ebe ahụ, ka o buru aja mmehie ya. 34 Onye nchujaja ga-ewere ufodu obara anu aja mmehie ahụ na mkpisiaka ya, tee ya na mpi di n'ebe ichu aja nke aja nsure ọkụ. O ga-awu obara foduru n'ukwu ala ala nke ebe ichu aja. 35 Ha ga-ewepu abuba ya niile, dika a na-eme n'aturu aja udo. Onye nchujaja ga-akpo abuba ahụ ọkụ n'elu ebe ichu aja dika onyinye nsure ọkụ a churu nye Onyenwe anyi. N'uzo di otu a, onye nchujaja ga-ekpuchikwara ha mmehie n'ihie iwu ha dara. A ga-agbaghara ha mmehie ha.

5 “Ọ bụrụ na mmadụ ọbụla emehie n’ihi na ọ jụrụ ikwupụta mgbe ọ nūrụ ọkwa amaara n’ọha maka igba ama banyere ihe ọ hūrụ maọbụ ihe ọ maara, ọ bụ onye ikpe mara. **2** “Onye na-amaghị ama metụ ihe rūrụ arụ aka, dika ozu anụ ọbụla iwu megidere, maọbụ anụ ụlọ, maọbụ anụ ọhia, maọbụ anụ ọbụla na-akpụ akpụ n’ala. Ọ ghọla onye rūrụ arụ, na onye ikpe mara. **3** Ma ọ bụrụ na ha emetụ ihe ọbụla rūrụ arụ si n’ahụ mmadụ pụta aka, ihe ọbụla ga-eme ya ka ọ hapụ idi ọcha, ọ bụ ezie na ha amaghị na ọ bụ ihe rūrụ arụ, mgbe ọ matara ya, ọ ga-abụ onye ikpe mara. **4** Ọ bụrụ na mmadụ a nūọ iyi nzuzu, nke ga-akwagide ya ime ihe ọbụla maọbụ ihe di mma, maọbụ ihe di njọ, mgbe onye ahụ ghọtara na ọ bụ iyi nzuzu ka ọ nūrụ, ọ būrula onye ikpe mara. **5** Onye ọbụla sitere n’uzọ di otu a būrụ onye ikpe mara, ga-ekwuputa mmehie ya, dika o si di. **6** Ọ ga-ewetara Onyenwe anyi nne atūrụ, maọbụ nne ewu site n’igwe ewu na atūrụ, dika aja ikpe omuma maka mmehie ha mere. Onye nchụaja ga-achūrụ ha aja mkpuchi mmehie maka mmehie ha. **7** “Ọ būrụ na o nweghi ike iweta atūrụ, ọ ga-ewetara Onyenwe anyi nduru abụọ, maọbụ kpalakwukwu abụọ, dika ihe ikpe omuma mmehie ha. Otu n’ime nnunụ ndi a ga-abụ maka aja mmehie, nke ọzọ ga-abụ maka aja nsure oku. **8** Ọ ga-eweta ha nye onye nchụaja. Onye ga-ewere nnunụ nke mbụ chūọ aja mmehie. Ọ ga-atūbipụ olu ya, kama ọ gaghị ekwapucha isi nnunụ ahụ site n’ahụ ya. **9** Ọ ga-efesa ụfọdụ ọbara aja mmehie ahụ n’akukụ ebe ichū aja, ma ọbara fọdurū ka ọ ga-awusa n’ukwū ala ala ebe ichū aja. Nke a ga-abụ aja mmehie. **10** Onye nchụaja ga-eji nnunụ

nke ọzọ chụọ aja nsure ọkụ. Ọ ga-agbaso usoro e debere maka ichu aja nsure ọkụ. Ọ ga-ekpuchikwara ha mmehie ha mere. A ga-agbagharakwa ha. **11** “Ọ bụrụ na onye ahụ enweghị ike iweta nduru abụọ, maọbụ kpalakwukwu abụọ, ọ ga-eweta iko ọka asaa a kworọ nke ọma ka ọ bụrụ onyinye aja mmehie. Ọ gaghị etinye ya mmanụ oliv na ụda na-esi isi uto, n’ihi na ọ bụ aja mmehie. **12** Ha ga-ewere ya bjakwute onye nchujaja, onye ga-ekporo nke ga-eju ya aka ya dika oke ncheta. Kpọọ ya ọkụ n’ebe ichu aja nke onyinye nsure ọkụ e chere n’ihu Onyenwe anyị. Nke a ga-abukwa aja mmehie ya. **13** N’uzọ di otu a, onye nchujaja ga-achuru ya aja ikpuchi mmehie ya niile. A ga-agbagharakwa ya. Utu ọka foduru ga-abu nke onye nchujaja, dika e si mee ya n’aja onyinye mkpuru ọka.”

14 Onyenwe anyi gwara Mosis si, **15** “Mgbe onye obula sitere na-amaghi ama mehie, meruo ihe nsọ niile nke Onyenwe anyi, buru onye nke n’ekwesighi ntukwasị obi nye Onyenwe anyi. Ọ ga-ewetara Onyenwe anyi otu ebule na-enweghi ntupo site n’igwe anu, dika onuahia ya si di n’olaocha, n’usoro shekel nke ebe nsọ. Ọ bụ aja ikpe omuma. **16** Ọ ga-akwughachikwa ugwo ihe nsọ ndi ahụ niile nke ọ na-emezughị. Ọ ga-atukwasị otu uzọ n’ime uzọ ise nke onuahia ya n’elu ya, were ha niile nye onye nchujaja. Onye nchujaja ahụ ga-ewere ebule ahụ na ihe ndi a churo ya aja mkpuchi mmehie, n’ihi ikpe omuma ya. A ga-agbagharakwa ya. **17** “Ma ọ bụrụ na mmadu obula emehie, mee ihe obula megidere iwu obula Onyenwe anyi nyere, ọ bụ ezie na e mere mmehie a na-amaghi ama, ma ikpe mara ha, ọ ga-atakwa ahuhu soo ya. **18** Ọ ga-ewetara

onye nchụaja ihe aja ikpe ọmụma nke bụ otu ebule na-enweghị ntupọ site n'igwe anụ, nke ọnụahịa ga-abụ ihe o ruru. N'uzọ dị otu a, onye nchụaja ga-achuru ya aja mkpuchi mmehie n'ihu ihe ọjọọ o mere na-amaghị ama. A ga-agbaghara ya mmehie ya. **19** Ọ bụ aja ikpe ọmụma, n'ihu na onye mehiere megide Onyenwe anyị ka ọ bụ.”

6 Onyenwe anyị gwara Mosis sị, **2** “Ọ bụru na onye ọbụla emehie bụru onye na-ekwesighi ntukwasị obi nye Onyenwe anyị, site n'iduhie onye agbataobi ya banyere ihe e tinyere ya n'aka idebe, maọbụ izunari mmadu ihe, maọbụ iji aghugho nara mmadu ibe ya ihe; **3** maọbụ site n'iji ihe furu efu nke ọ chotara ghaa ugha banyere ya. Ma ọ bụru na ha a nūọ iyi na ha ejighi ya, maọbụ gbasara udi mmehie mmadu puru ime. **4** Mgbe ha mehiere n'uzo ọbụla n'ime uzo ndi a niile, ghota na ikpe mara ha. Ha aghaghị inyeghachi onye nwe ihe ahụ ha zuru n'ohi, maọbụ ihe ha punara n'ike, maọbụ ihe e nyere ya idebe, ma ọ bukwanu ihe ahụ furu efu ọ chotara, **5** maọbụ ihe ọbụla ọ nuru n'iyi ugha. Ọ ga-akwughachi ihe ndi a niile n'uju, tukwasikwa otu uzo n'ime uzo ise nke ọnụahia ihe ahụ, nyeghachi ya onye nwe ya, n'ubochi ahụ ọ ga-eweta aja ikpe ọmụma ya. **6** Ọ ga-ewetara onye nchụaja n'ihu Onyenwe anyị, aja ikpe ọmụma ya nke bụ ebule na-enweghị ntupọ site n'igwe anụ, nke ọnụahia ya ga-abụ ihe ahụ e gbubiri iji ikwu ugwo mmehie. **7** N'uzo di otu a, onye nchụaja ga-ekpuchikwara ya mmehie ya n'ihu Onyenwe anyị, a ga-agbaghakwara ha n'ihu ihe ọbụla ha mere nke ikpe ji maa ha.” **8** Onyenwe anyị gwara Mosis okwu si ya, **9** “Nye Eron na umu ya ndi ikom iwu si: 'Ndi

a bụ usoro iwu metụtara aja nsure ọkụ. Aja nsure ọkụ ga-adịgide n'ekwu ahụ dị n'ebe ịchụ aja site n'abalị ruo n'ututu. A ga-akwanyekwa ọkụ na-adị n'ebe ịchụ aja hapu ya ka o nwuo abalı niile. **10** Mgbe chi boro, onye nchaja ga-eyiri uwe ime ahụ ya nke akwa ocha, nakwa uwe elu ahụ ya, gaa kpopu ntụ dị n'ekwu nke ebe ịchụ aja nsure ọkụ ahụ, wusa ha n'akuku ebe ịchụ aja ahụ. **11** Mgbe o mesiri nke a, o ga-agbanwe uwe ya, kporo ntụ ahụ, buru ya puo n'azu ogige ahụ gaa wufuo ya n'ebe ahụ e mere ka o di ocha. **12** Oku di n'ebe ịchụ aja ga na-enwu mgbe niile, a gaghị ekwe ka o nyuo. N'ututu niile onye nchaja ga-akwanye ya nku ohuru, tukwasikwa aja nsure ọkụ n'elu ya surekwaa abuba aja udo n'elu ya. **13** Oku ga-enwugide n'ebe ịchụ aja mgbe niile. A gaghị ekwe ka o nyuo mgbe obula. **14** “Ndi a bu usoro iwu gbasara onyinye mkpuru oka. Umụ Eron ndi ikom ga-eguzo n'ihu ebe ịchụ aja iche ya n'ihu Onyenwe anyi. **15** Mgbe ahụ, onye nchaja ga-ekpoju oka ahụ a kworo nke oma, na ufodu mmanu oliv, tinyere uda na-esi isi utu n'aka ya dika oke ncheta. Kpo ya oku n'elu ebe ịchụ aja ka o nochie anya onyinye ahụ niile, nke isisi ya di Onyenwe anyi ezi mma. **16** Eron na umu ya ndi ikom ga-eri nke foduru. Ma a ga-eri ya na-ejighi ihe na-eko achicha, n'ime ebe nsọ, n'ogige ulo nzute ka a ga-anọ eri ya. **17** Agaghị etinye ya ihe na-eko achicha ma a na-eghe ya. Enyela ya ka o buru oke ruuru ha site n'onyinye nsure oku e chere n'ihu m. Ha bukwa ihe dikarisiri nsọ, dika aja ikpe omuma na aja mmehie. **18** Nwoke obula sitere n'agburu Eron, onye nchaja, nwere ike iri ya. O bu oke o ga na-eketa site n'onyinye nsure

ọkụ niile echere n'ihu Onyenwe anyị ruo n'ogbo niile na-
 abịa. Ihe ọbụla meturū ha ahụ ga-aghọ ihe dị nsọ.” **19**
 Onyenwe anyị gwakwara Mosis sị, **20** “Nke a bụ aja Erōn
 na ụmụ ya ndị ikom ga-achurū Onyenwe anyị n'ụbọchị a
 ga-ete ya mmanū. Ọ ga-abụ ọtutū ruru lita abụọ nke ọka
 dị ezi mma dika aja onyinye a na-achū mgbe niile. Ha
 ga-enye otu ọkara ya n'ututū, nye nke ọzọ n'uhuruchi.
21 Ha ga-etinye ya mmanū, ghee ya n'ite. I ga-ebubata
 ya mgbe a gwokoro ya nke ọma, chee ya dika aja ọka
 a nyawasiri anyawasi nke isisi ya dị Onyenwe anyị ezi
 mma. **22** Nwa nwoke ahụ nke ga-anochi ya dika onye
 nchajaja e tere mmanū bụ onye ga-akwado ya. Ọ bụ oke
 ruuru Onyenwe anyị ebighi ebi, burukwa nke a ga-esure
 ọkụ kpmkpam. **23** Onyinye mkpuru ọka ọbụla nke onye
 nchajaja nyere ka a ga-akpo ọkụ kpmkpam. A gaghị eri
 ya eri.” **24** Onyenwe anyị siri Mosis, **25** “Gwa Erōn na
 ụmụ ya ndị ikom, sị, ‘Ndi a bụ usoro iwu unu ga-edebe
 banyere aja mmehie. A ga-egbu anụ aja mmehie n'ihu
 Onyenwe anyị, n'ebe ahụ a na-egbu anụ aja nsure ọkụ. Ọ
 bụ ihe dikarisiri nsọ. **26** Onye nchajaja churū ya ga-eri anụ
 ya, ọ bụ n'akukū ebe nsọ ahụ, ya bụ n'ogige ulo nzute ahụ
 ka a ga-anọ rie ya. **27** Ihe ọbụla meturū anụ nke ọbụla
 aka, ga-aghọ ihe dị nsọ. Ọ burukwa na ọbara ya efesa
 n'uwe ọbụla, i ga-asu uwe ahụ n'akukū ebe nsọ ahụ. **28** A
 ghaghị itiwa ite aja e ji sie anụ ahụ. Ọ burukwanū n'ite
 bronz ka e siri ya, a ga-asa ite ahụ mmiri nke ọma, saa ya
 ka ọ dị ezi ọcha. **29** Nwoke ọbụla a murū n'ezinaulo ndi
 nchajaja nwere ike iri anụ ahụ, ọ bụ ihe dikarisiri nsọ. **30**
 Ma a gaghị eri anụ aja mmehie ọbụla, bụ nke e webatara

ọbara ya n’ime ụlọ nzute maka ikpuchi mmehie n’Ebe nsọ ahụ. Aghaghị ikpọ ya ọkụ.

7 “Ndi a bu usoro iwu banyere aja ikpe omuma, bu nke dikarisiri nsọ. **2** A ga-egbu anu aja ikpe omuma ahụ n’ebe a na-egbu anu aja nsure oku, were ọbara ya fesaa n’akuku niile nke ebe ichu aja. **3** Abuba ya niile ka a ga-enye dika onyinye: abuba di n’odudu ya, na abuba niile kpuchiri ihe di n’ime afọ ya, **4** na akuru abuo ya, na abuba nke di n’elu ha, ruo n’akuku ukwu ya, na umeju ya, na abuba kpuchiri ya. **5** Onye nchujaja ga-akpo ha oku n’elu ebe ichu aja dika onyinye nsure oku nye Onyenwe anyi. O bu aja ikpe omuma. **6** Nwoke obula a muru n’ezinaulo ndi nchujaja nwere ike iri anu foduru na ya, maobu n’ebe nsọ ka aghaghị ino rie ya. O bu ihe dikarisiri nsọ. **7** “Otu iwu a metutakwara aja ikpe omuma na aja mmehie. Anu obula foduru ga-abu nke onye nchujaja ahụ nke ji ha chuo aja mkpuchi mmehie. Oke ya ka o bu. **8** Onye nchujaja nke churu aja nsure oku n’isi onye obula, ka o diri iwere akpukpo niile si n’anu ahụ o ji chuo aja nye onwe ya. **9** A ga-ebunye onye nchujaja churu aja mkpuru oka nke e ji utu oka chuo, utu oka foduru. Otu a ka o ga-adikwa n’aja achicha obula a nuru anu, maobu nke e siri esi, maobu nke e ghere eghe. Ihe obula foduru ga-abu nke onye nchujaja ahụ. **10** Aja mkpuru oka obula, ma nke e tinyere mmanu, ma nke a na-etinyeghi mmanu, nke foduru ga-abu nke umu ndi ikom Eron. **11** “Ndi a bu usoro iwu gbasara aja udo nke mmadu obula nwere ike churo Onyenwe anyi n’aja: **12** “O buru na ha enye ya dika aja ekele, tinyere aja ekele a ha ga-eweta ogbe achicha a

na-ejighi ihe na-eko achicha mee, nke a gwakotara ya
na mmanu oliv, na mbadamba achicha a na-ejighi ihe
na-eko achicha mee, nke e tere mmanu n'elu ya, nakwa
achicha e ji oka a kworo nke oma a gwakotara ya na
mmanu n'ime ya. **13** O ga-ewetakwa onyinye achicha ozo
nke e ji ihe na-eko achicha, ya bu, yiist mee, tinyere aja
udo nke ekele ha. **14** Ha ga-esikwa na ya weta otu n'ime
onyinye obula, chee n'ihu Onyenwe anyi, dika onyinye.
O bu nke ndi nchujaja ahụ na-efesa obara anu e ji chuo
aja udo n'elu ebe ichu aja. **15** Ma anu ahụ eji chuo aja
onyinye udo nke ekele, ka a ga-eri n'otu ubochi ahụ e ji
ha chuo aja. O nweghi nke a ga-ahapu ka o bo chi. **16**
“Ma o buru na onyinye mmadu wetara bu onyinye afo
ofufu, maobu onyinye o wetara n'ihu nkwa o kwere, a
ga-eri anu aja ahụ n'ubochi ahụ a churu ya, nweekwa
ike rie nke foduru ma chi bo. **17** Ma anu obula foduru
n'ime anu aja ahụ, nke a na-erichapughi n'ubochi nke
abuo ahụ ka a ga-akpo oku. **18** O buru na e rie anu aja
udo ahụ n'ubochi nke ato, a gaghi anabata ya. A gaghi
agunyere ya onye ahụ wetara ya n'ihu na ihe ruru aru ka
o bu. Onye obula riri ya ga-abu onye ikpe mara. **19** “Anu
obula nke meturu ihe ruru aru aghola ihe na-adighi
ocha. A gaghi eri ya. A ga-akpo ya oku. Ma n'ebe anu ndi
ozo di, onye obula e mere ka o di ocha nwere ike iri ya. **20**
A ga-esite n'etiti ndi m kewapu onye obula riri anu e
ji chuo aja udo nye Onyenwe anyi mgbe onye ahụ no
n'onodu adighi ocha. **21** Onye obula meturu ihe obula
ruru aru aka, ma iru aru ahụ o si na mmadu, ma o si
n'anu ohia, ma o si n'ihe obula ozo, a ga-esite n'etiti ndi

ya kewapụ ya ma ọ buru na onye ahụ anọrọ n'ọnọdụ ahụ rie anụ e ji chụọ aja udo nye Onyenwe anyị.” 22 Mgbe ahụ, Onyenwe anyị gwara Mosis si, 23 “Gwa ụmụ Izrel okwu si ha, ‘Unu erila abụba ehi, maọbụ nke ewu, maọbụ nke aturu. 24 Abụba anụ ọbụla nwuru anwu maọbụ nke anụ ọhia gburu adighi mma oriri. E nwere ike jiri ha mee ihe ozo. 25 A ga-ekewapụ mmadu ọbụla site n’etiti ndi ya, bu onye na-eri abuba anumanu nke a ga-esite na ya chee onyinye nsure oku nye Onyenwe anyi. 26 Ozokwa, unu erila ọbara nnunu maọbụ nke anumanu n’ebe ọbụla unu bi. 27 Onye ọbụla riri ọbara ka a ga-ekewapụ site n’etiti ndi ya.” 28 Onyenwe anyi gwakwara Mosis si, 29 “Gwa ụmụ Izrel okwu si ha, ‘Onye ọbụla wetaara Onyenwe anyi onyinye aja udo aghaghi iweta ufodu n’ime onyinye ahụ dika onyinye puru iche nye Onyenwe anyi. 30 Ha ga-eji aka ha chee onyinye nsure oku ahụ n’ihu Onyenwe anyi. Ha ga-eweta abuba ahụ, ya na obi anụ, fufee obi anụ ahụ n’ihu Onyenwe anyi dika aja mfufe. 31 Onye nchajaja ga-akpo abuba ahụ oku n’ebe ichu aja, ma obi anụ ahụ ga-abu nke Eron na ụmụ ya ndi ikom. 32 Unu ga-enye onye nchajaja apata aka nri nke anụ aja udo ahụ, dika onyinye. 33 Nwa Eron, onye ji ọbara na abuba chuo aja udo ahụ ga-ewere apata aka nri ya dika oke ruuru ya. 34 Site n’onyinye ụmụ Izrel na-enye n’oge aja udo, ewerela m obi anụ ahụ a na-efufe efufe, na apata anụ a na-eche n’ihu m nye Eron, onye nchajaja na ụmụ ya ndi ikom ka ha buru oke ruuru ha mgbe ọbụla ụmụ Izrel na-achụ aja udo.” 35 Nke a bu akuku anụ ahụ e ji chuo aja nsure oku nye Onyenwe anyi, nke e nyekwara Eron na ụmụ ya ndi

ikom n'ụbọchị ahụ e chere ha n'ihu Onyenwe anyị ijere ya ozi dịka ndị nchụaja. **36** N'ihia na n'ụbọchị ahụ e tere ha mmanụ ka Onyenwe anyị nyere ụmụ Izrel iwu sị ha nye Erọn na ụmụ ya ndị ikom oke ndị a oge niile, site n'ogbo ruo n'ogbo. **37** Ndị a bụ usoro iwu metụtara aja nsure oku, na aja mkpuru oka, na aja mmehie, na aja ikpe omuma, na onyinye ido nsọ, na aja udo. **38** Onyenwe anyị nyere Mosis iwu ndị a n'ugwu Sainai n'ụbọchị ahụ o nyere ụmụ Izrel iwu sị ha, wetara Onyenwe anyị onyinye n'ozara Sainai.

8 Onyenwe anyị gwara Mosis sị, **2** “Kpota Erọn na ụmụ ya ndị ikom, chitakwa uwe ha, weta mmanụ nsọ, oke ehi nke aja mmehie na ebule abụọ ahụ, na nkata achicha a na-ejighi ihe na-eko achicha mee. **3** Kpọkọta ogbakọ ụmụ Izrel niile ka ha bịa n'onụ ụzọ ụlọ nzute.” **4** Mosis mere ihe Onyenwe anyị gwara ya ka o mee. Ogbakọ ụmụ Izrel zukọtara n'onụ ụzọ ụlọ nzute ahụ. **5** Mosis gwara ogbakọ ahụ sị, “Nke a bụ ihe Onyenwe anyị nyere n'iwu ka e mee.” **6** Mgbe ahụ, Mosis kpọtara Erọn na ụmụ ya ndị ikom n'ihu, jiri mmiri saa ha ahụ. **7** O yikwasiri Erọn uwe ime ahụ, kee ya ihe okike a na-eke n'ukwu, yikwasikwa ya uwe mwuda na efọd ahụ, jiri ihe okike ahụ a chorọ mma kegidesie efọd ahụ ike n'ahụ ya. **8** O tükwasiri ya ihe igbochi obi ahụ n'ahụ, tinye Urim na Tumim n'ime ihe igbochi obi ahụ. **9** O tühikwara akwa ike n'isi ahụ n'isi Erọn, tinye n'ihu akwa ike n'isi ahụ, okpu nsọ e ji ọlaedo kpuo, nke bụ akara ido nsọ, dịka Onyenwe anyị si nye Mosis n'iwu. **10** Mgbe ahụ, Mosis weere mmanụ nsọ ahụ tee n'ụlọ nzute ahụ, na n'ihia niile di n'ime ya, ido ha

nsọ. **11** Ọ fesakwara ụfọdụ n’ime mmanụ ahụ ugboro asaa n’ebe ichụ aja, fesakwa ya ugboro asaa n’elu ngwongwo niile dị n’ebe ichụ aja, na n’efere e ji asa ihe, na ụkwụ ya, ido ha nsọ. **12** Ọ wusara Erọn ụfọdụ mmanụ nsọ ahụ n’isi, tee ya mmanụ, n’ihi ido ya nsọ. **13** Ọ kpọtara ụmụ ndị ikom Erọn nso, o yikwasịrị ha uwe ime ahụ, kee ha ihe okike nke ukwu, kekwasị ha ihe okike n’isi, dika iwu Onyenwe anyị nyere Mosis si dị. **14** Ọ kpọtara oke ehi e ji achụ aja mmehie, mee ka Erọn na ụmụ ya ndị ikom bikwasị aka ha n’elu isi ya. **15** Mosis gburu oke ehi ahụ, were ụfọdụ n’ime ọbara ahụ, jiri mkpịsịaka ya rụta ọbara tee na mpi niile dị n’ebe ichụ aja, ido ebe ichụ aja ahụ nsọ. Ọ wupụrụ ọbara nke fọdurụ n’ụkwụ ala ala nke ebe ichụ aja ahụ. Otu a ka o si doo ya nsọ, ikpuchiri ya mmehie. **16** Mosis wekwara abụba niile dị gburugburu ihe dị n’ime afọ ehi ahụ, mba-umeju nke umeju ya, akurụ abụọ ya na abụba dị n’elu ha, kpọọ ya ọkụ n’ebe ichụ aja. **17** Ma oke ehi ahụ, akpukpọ ya, anụ ya na mgbirị afọ ya, ka ọ kpọrọ ọkụ n’azụ ọmụma ụlọ ikwu ahụ dika Onyenwe anyị nyere Mosis n’iwu. **18** O weere ebule ahụ, chee n’ihu Onyenwe anyị, dika aja nsure ọkụ. Erọn na ụmụ ya ndị ikom bikwasịrị aka ha n’elu isi ya. **19** Mgbe ahụ, Mosis gburu ebule ahụ, fesa ọbara ya n’akukụ niile nke ebe ichụ aja. **20** Ọ bọwasịrị ebule ahụ ntakiri ntakiri, kpọọ isi ya, iberibe anụ ya na abụba ya ọkụ. **21** Ọ sachara ihe dị n’ime afọ ya na ụkwụ ya niile mmiri, kpọọ ebule ahụ niile ọkụ n’ebe ichụ aja. N’ihi na ọ bụ aja nsure ọkụ nke isisi ya dị Onyenwe anyị ezi mma, n’ihi na ọ bụ dika Onyenwe anyị nyere Mosis n’iwu. **22** O kpuputara ebule

nke ọzọ, bụ ebule nke ido nsọ, Erọn na ụmụ ya ndị ikom bikwasiri aka ha n'elu isi ya. **23** Mgbe ahụ, Mosis gburu ya, were ụfọdụ n'ime ọbara ya tee Erọn n'ọnu ntị aka nri, na n'isi mkpuru aka nke aka nri ya, na n'isi mkpuru ụkwu nke aka nri ya. **24** Mosis kpọtara ụmụ ndị ikom Erọn nso, weere ụfọdụ ọbara ahụ tee n'ọnu ntị aka nri ha, na n'isi mkpuru aka nke aka nri ha, na n'isi mkpuru ụkwu nke aka nri ha. O fesakwara ọbara n'akuku niile nke ebe ichu aja ahụ. **25** O weere abuba ya, akuku odudu ya nwere abuba, na abuba niile nke kpuchiri ihe di n'ime afọ ya, na mba-umeju nke di n'umeju ya, akuru ya abuo na abuba ha, na apata aka nri ya **26** O sitere na nkata achicha ahụ a na-ejighi ihe na-eko achicha mee, nke di n'ihu Onyenwe anyi, weputa otu ogbe achicha, na otu ogbe achicha a gwakotara mmanu oliv, na otu mbadamba ogbe achicha, tukwasi ha n'elu abuba ndi ahụ, na n'elu apata aka nri ahụ. **27** O tinyere ihe ndi a niile n'aka Erọn na ụmụ ya ndi ikom, ha fufere ha n'ihu Onyenwe anyi dika aja mfufe. **28** Mosis naara ya site n'aka ha, kpoo ha oku n'elu ebe ichu aja, ya na aja nsure oku, ka o buru aja ido nsọ nke isisi ya di ezi mma, onyinye nsure oku nye Onyenwe anyi. **29** Mosis werekwara obi ebule ido nsọ ahụ, fufee ya n'ihu Onyenwe anyi, dika aja mfufe, dika Onyenwe anyi nyere n'iwu. Nke a bu oke Mosis. **30** Mgbe ahụ, Mosis weere ụfọdụ n'ime mmanu nsọ ahụ, na ụfọdụ n'ime ọbara ahụ di n'ebe ichu aja fesa ya Erọn na uwe ya, fesakwa ya ụmụ ndi ikom Erọn n'uwe ha. Otu a ka o si doo Erọn na uwe ya, na ụmụ ya ndi ikom na uwe ha nsọ. **31** Mgbe ahụ, Mosis gwara Erọn na ụmụ ya ndi ikom si, "Sienu anu

ahụ n'ọnu ụzọ ụlọ nzute. Nọrọkwanụ n'ebe ahụ rie ya na achicha ahụ dị n'ime nkata onyinye ido nsọ, dika a gwara m, si, 'Erọn na ụmụ ya ndị ikom ga-eri ya.' 32 Ihe ọbụla fọdurụ na anụ ahụ na achicha ahụ, ka unu ga-akpọ ọkụ." 33 Ọ siri ha: "Unu esikwala n'ọnu ụzọ ụlọ nzute a puo ruo ụbọchị asaa, tutu ruo mgbe ụbọchị ido nsọ unu zuruoke, n'ihu na ido nsọ unu ga-anọ ụbọchị asaa. 34 Ihe niile e mere n'ụbọchị taa bụ ihe Onyenwe anyị nyere n'iwu, banyere ichu aja maka mkpuchi mmehie unu." 35 Unu aghaghị inogide n'ọnu ụzọ ụlọ nzute ehie na abali ụbọchị asaa, mezuokwa ihe Onyenwe anyị nyere n'iwu, ka unu ghara inwu. N'ihu na nke a bụ iwu e nyere m. 36 Ya mere, Erọn na ụmụ ya ndị ikom mezuru ihe niile dika Onyenwe anyị si nye n'iwu site n'ọnu Mosis.

9 N'ụbọchị nke asato, Mosis kpọọ Erọn na ụmụ ya ndị ikom, na ndị okenye Izrel. 2 Ọ gwara Erọn si, "Site n'ime igwe ehi were nwa oke ehi i ga-eji chuo aja mmehie. Werekwa ebule na-enweghi ntupo i ga-eji chuo aja nsure oku, nke m ga-eche n'ihu Onyenwe anyi. 3 Ọ gwakwara umu Izrel si ha, 'Horo nu mkpi a ga-eji chuo aja mmehie, na nwa ehi, na nwa aturu na-enweghi ntupo, ndi gbara naani otu afo, a ga-eji chuo aja nsure oku, 4 na ehi, na ebule a ga-eji chuo aja udo n'ihu Onyenwe anyi, tinyere mkpuru oka a gwara mmanu. N'ihu na taa ka Onyenwe anyi ga-eme ka unu hu ya anya.'" 5 Ha wetara ihe ndi a niile bja n'ọnu ụzọ ụlọ nzute dika Mosis nyere n'iwu. Ọgbako umu Izrel niile bjara nso guzo n'ihu Onyenwe anyi. 6 Mgbe ahụ, Mosis siri ha, "Ihe ndi a bu ihe Onyenwe anyi nyere unu n'iwu idebe, ka ebube ya si otu a puta

ihè n'ihu unu.” 7 Mosis siri Erõn, “Bia nso n'ebe ichu aja. Chuõ aja mmehie, na aja nsure oku nke a ga-eji kpuchie mmehie gi na mmehie ndi ahụ niile. Chuõ aja onyinye diri ndi ahụ, maka ikpuchiri ha mmehie ha, dika Onyenwe anyi nyere n'iwu.” 8 Erõn biara nso n'ebe ichu aja, gbuo nwa ehi ahụ ka o buru aja mmehie nke ya. 9 Umụ Erõn buteere ya obara ehi ahụ. O tinyere mkpisiaka ya n'ime obara ahụ tee ya na mpi di n'ebe ichu aja. O wuru obara foduru n'ukwu ala ala ebe ichu aja ahụ. 10 O kporo abuba ya, na akuru ya abuo, na ihe kpuchiri umeju si n'aja mmehie ahụ oku n'ebe ichu aja dika Onyenwe anyi nyere Mosis iwu. 11 Ma anu ahụ ya, na akpukpo ya, ka o kporo oku n'azu ebe obibi. 12 Emesia, o gburu anu e wetara maka aja nsure oku ahụ. Umụ ya ndi ikom nyere ya obara anu ahụ, nke o fesara gburugburu ebe ichu aja. 13 Ha nyefere ya aja nsure oku ahụ n'aka n'otu ha si bo ya, tinyere isi ya. O kporo ihe niile oku n'ebe ichu aja. 14 O sachara ihe di n'ime afõ ya, na ukwu ya, kpoõ ha oku, dika aja nsure oku. 15 Emesia, Erõn wetara onyinye nke di maka ndi mmadu, o were ewu ahụ bu maka mmehie ndi mmadu, gbuo ya, were chuõ aja mmehie, dika o mere nke mbu. 16 O chukwara aja nsure oku n'usoro dika iwu e nyere si di. 17 O webatakwaru aja mkpuru oka ahụ, kporo nke juru ya aka, kpoõ ya oku n'elu ebe ichu aja, tinyekwaru aja nsure oku nke ututu ahụ. 18 N'ikpeazu, o gburu ehi na ebule ahụ, nke bu aja udo ndi Izrel. Umụ Erõn buteere ya obara nke o fesara gburugburu ebe ichu aja. 19 O chikotara abuba niile di ehi na ebule ndi ahụ n'ahụ, na odudu ha, na abuba kpuchiri ihe ime ha, ya na

akurū ha, na abūba kpuchiri umeju ha, **20** tūkwasi ha n'obi anū ndi ahū, kpọọ ha ọkū n'ebe ichū aja. **21** Mgbe ahū, Erōn fufere, dika onyinye mfufe, obi anū ahū, na apata aka nri ha n'ihu Onyenwe anyi dika Mosis nyere n'iwu. **22** Erōn weliri aka ya elu n'ebe ụmū Izrel nọ, gọzie ha. Emesija, mgbe ọ chūchara aja mmehie, na aja nsure ọkū na aja udo, o sitere n'ebe ichū aja ahū rịdata. **23** Mosis na Erōn bara n'ime ụlọ nzute. Mgbe ha pụtara, ha gọziri ọha mmadū ahū. Mgbe ahū kwa, ebube Onyenwe anyi pụtara ihè nye mmadū niile n'ogbakọ ahū. **24** Ọkū sitekwara n'ebe Onyenwe anyi nọ daa, rechapū aja nsure ọkū ahū, na abūba ahū di n'ebe ichū aja. Mgbe ndi Izrel hūrū ya, ha tiri mkpu ọñū. Daa, kpuo ihu n'ala.

10 Ma ụmū Erōn, Nadab na Abihu, were ọkū tinye n'ihe igū ọkū ha, tinyekwa ụda na-esi isi n'ọkū ahū, si otu a chee ọkū na-adighi nsọ n'ihu Onyenwe anyi, n'uzọ megidere ihe e nyere n'iwu. **2** N'ihia ya, ọkū sitere n'ihu Onyenwe anyi daa rechapū ha, ha nwūrū n'ihu Onyenwe anyi. **3** Mgbe ahū, Mosis gwara Erōn si, “Nke a bụ ihe Onyenwe anyi bu n'obi mgbe o kwuru si, “N'etiti ndi niile na-abjaru m nso ka a ga-edo m nsọ ọ bụkwa n'ihu ọha mmadū, ka a ga-asọpūrū m.” Ma Erōn gbara nkịti. **4** Mgbe ahū, Mosis kpọrọ Mishael na Elzafan, ụmū Uziel, nwanne nna Erōn si ha, “Bianū nso. Gaanū buputa ozu ụmūnne unu site n'ihu ebe nsọ, buru ha gaa n'azū ebe obibi.” **5** Ha bjara ghanye aka n'uwe ime ahū ha buru ha bupū n'azū ọmūma ụlọ ikwu, dika Mosis nyere n'iwu. **6** Mosis tughariri si Erōn na ụmū ya, Elieza na Itama, “Unu ekwekwala ka ntutu isi unu kpasaa akpasa iziputa na unu

na-eru ụjụ. Unu adọwakwala uwe unu. N’ihi na ọ bụrụ na unu emee otu a, unu ga-anwụ. Iwe Onyenwe anyị ga-abiakwasịkwa ọgbakọ Izrel niile. Ma ndị ikwu gị, ụmụ Izrel ndị ọzọ, nwere ike ruo ụjụ n’ihi Nadab na Abihu. **7** Ọzọ, unu ahapụla ọnụ ụzọ ụlọ nzute, ka unu ghara ịnwụ, n’ihi na mmanụ nsọ nke Onyenwe anyị dị n’ahụ unu.” Ha mere dika Mosis gwara ha. **8** Mgbe ahụ, Onyenwe anyị gwara Erọn si, **9** “Gị na ụmụ gị ndị ikom agaghị anụ mmanya, ma ọbụ ihe ọnụnụ ọbụla na-aba n’anya mgbe unu na-aba n’ụlọ nzute ka unu ghara ịnwụ. Agbụrụ unu niile ga-esogide iwu a ruo ọgbọ niile na-abia. **10** Ọrụ unu ka ọ bụ ịkpa oke n’etiti ihe dị nsọ na ihe na-adighị nsọ, na n’etiti ihe dị ọcha na ihe na-adighị ọcha. **11** Ọrụ unu bụkwa izi ụmụ Izrel ụkpụrụ niile Onyenwe anyị nyere ha site n’aka Mosis.” **12** Mosis siri Erọn na ụmụ ya ndị ikom fọdurụ, bụ Elieza na Itama, “Werenụ onyinye mkpụrụ ọka nke fọdurụ site na onyinye nsure ọkụ, nke a kwadoro na-etinyeghi ihe iko achicha ọbụla, bụ nke e nyere Onyenwe anyị. Rienụ ya n’akụkụ ebe ịchụ aja, n’ihi na ọ bụ ihe dīkarịsiri nsọ. **13** Rienụ ya n’ime ebe nsọ ahụ, n’ihi na ọ bụ oke ruru unu na ụmụ unu ndị ikom site n’onyinye nsure ọkụ e nyere Onyenwe anyị; n’ihi na nke a bụ ihe e nyere m n’iwu. **14** Ma unu na ụmụ unu ndị ikom na ndị inyom ka ọ dīkwara iri obi anụ na apata ya, nke e fufere n’ihu Onyenwe anyị. Kama, ọ bụ n’ebe dī ọcha ka unu ga-anọ rie ya. Nke a bụ oke enyere unu na ụmụ unu site n’aja udo nke ụmụ Izrel. **15** Apata ụkwụ anụ nke aja mbuli na obi anụ ahụ nke e fufere, ka a ga-eweta ya na abụba ya nye dika onyinye sitere n’ọkụ. A ga-efufe ha

n'ihu Onyenwe anyị dika aja mfufe. Nke a ga-abụ oke ruuru unu na ụmụ unu mgbe niile, dika Onyenwe anyị nyere n'iwu.” 16 Mgbe Mosis juru ajuju banyere mkpi ahụ e ji chọọ aja mmehie, ọ chọputara na a kpọla ya oku. O wesoro Elieza na Itama ụmụ ndị ikom Erọn iwe si ha, 17 “Gini mere unu erighi anụ ahụ e ji chọọ aja mmehie n'akuku ebe nsọ ahụ? Ọ bụ nke dikarisiri nsọ; e nyere unu ya maka iwepu omuma ikpe diri ogbakọ Izrel, na ikpuchi mmehie ha n'ihu Onyenwe anyị. 18 Ebe ọ bụ na e webataghi obara ya n'ime Ebe Nsọ ahụ, unu gaara anọ n'akuku ebe nsọ ahụ rie anụ ewu ahụ, dika m nyere unu n'iwu.” 19 Ma Erọn zara Mosis si ya, “Lee, taa ka ha churu aja mmehie na aja nsure oku ha n'ihu Onyenwe anyị. Ma lee udi ihe dakwasiri m. Ọ gaara atọ Onyenwe anyị uto ma a si na m riri anụ aja mmehie ndi a n'ubochi di otu a?” 20 Mgbe Mosis nuru nke a, o nwere afọ ojuju n'ihio osisa Erọn nyere.

11 Onyenwe anyi gwara Mosis na Erọn, si, 2 “Gwanu ụmụ Izrel, si, ‘N'ime anumanu niile di n'ụwa, ndi a bu anumanu unu ga-eri. 3 Unu nwere ike iri anumanu obula ukwu ya wara njakpa. nke na-ataghari onu. 4 “Ma o di ufodu ndi na-ataghari nri maobu ndi nwere naani ukwu wara njakpa, unu agaghi eri anu ha. Ha bu inyinya kamel, o bu ezie na o na-ataghari nri, ma ukwu ya awaghi njakpa. Unu agaghi eri ha n'ihio na o bu anu na-adighi ocha. 5 Ewi: Ọ na-ataghari nri ya, ma o nweghi ukwu wara njakpa. Ọ bụ anu na-adighi ocha nye unu. 6 Ewi nkume: Ọ na-ataghari nri ya, ma o nweghi ukwu wara njakpa. Ọ bụ anu na-adighi ocha nye unu. 7 Ezi: Ọ bụ

n'ezie na ụkwụ ya wara njakpa ma ọ dighị ataghari nri ya. Ọ bụ anụ na-adighi ọcha nye unu. **8** Unu emetukwala ozu ha aka maọbụ rie anụ ha, n'ihii na ha bụ ihe na-adighi ọcha nye unu. **9** “N’ime ihe niile e kere eke di ndu biri na mmiri, maọbụ n’iyi nta na n’oke osimiri, unu nwere ike iri udi ọbula nwere ntu na akpirikpa n’ahụ ha. **10** Ma unu ekwesighi iri ihe ọbula nke na-enweghi ntu maọbụ akpirikpa, ma ha bụ anụ na-enuputa enuputa, maọbụ na ha so n’anụ ndi ozo di ndu bi na mmiri, unu kwesiri isọ ha aso. **11** Ebe ha bụ ihe na-aso oyi nye unu, unu ekwesighi iri ha, unu ga-agukwa ozu ha ka ihe na-adighi ọcha. **12** Ihe ọbula bi n’ime mmiri nke na-enweghi ntu na akpirikpa n’ahụ ha, bụ nke unu ga-aso aso. **13** “Ndi a bụ nnunu ndi unu ga-aso aso, nke unu na-ekwesighi iri n’ihii na ha bụ ihe aru a na-aso oyi: ugo, udele na udele ojii, **14** ndagbu na ogankwo di iche iche, **15** ugoloma ọbula di iche iche, **16** enyi nnunu, egbe abali, nnunu oke osimiri na egbe di iche iche, **17** okwukwu nta, komorant na okwukwu ukwu, **18** okwukwu nwere mpi, okwolo na udele, **19** ugbara, utu di iche iche, nnunu odu nta na usu. **20** “Umụ ahuhu niile na-efe efe nke na-aga ije n’ukwu anọ bụ ihe ruru aru nye unu, unu agaghị eri ya. **21** Ma e nwere ufodu umu ahuhu na-efe efe nke na-aga ije n’ukwu anọ ndi unu nwere ike iri: ndi a bụ ndi nwere ogwe ụkwu nke ha ji na-awu awu n’ala, **22** ndi a ka unu ga-eri n’etiti ha, igurube di iche iche, na akpankwu di iche iche, na abuzu di iche iche, na ukpana di iche iche. **23** Ahuhu ndi ozo niile na-efe efe, ndi nwere ụkwu anọ, bụ ihe ruru aru. Unu ekwesighi iri ha. **24** “Iri ha ga-eme ka unu ruo aruo.

Onye ọbụla meturụ ozu ha aka ga-abụ onye ruru aru site n'oge o bituru ha aka tutu ruo n'abali nke ubochi ahụ.

25 Onye ọbụla meturụ otu n'ime ozu ha aka ga-asakwa uwe ya, guokwa onwe ya dika onye na-adighi ocha ruo uhuruchi. **26** “Anumanu ọbụla ukwu ya na-awasaghi abuo, maobu nke na-adighi ataghari nri ya ugboro abuo, ruru aru. Onye ọbụla meturụ ozu ya aka ga-abụ onye ruru aru. **27** N'ime anumanu niile na-aga ije n'ukwu ano, anumanu ọbụla na-aga ije n'obuaka ya ruru aru, unu agaghi eri ya. Onye ọbụla meturụ ozu ya aka ga-abụ onye ruru aru ruo uhuruchi. **28** Onye ọbụla ga-ebu ozu ya ga-asa uwe ya, burukwa onye ruru aru ruo uhuruchi, n'ih na o bu ihe ruru aru n'ebe unu no. **29** “N'ime anumanu niile na-enuputa enuputa n'ala, anumanu ndi a bu ndi ruru aru: nkapi, na oke, na agu iyi dika udi ha si di, **30** na o ba mmiri, na ngwere aghu, na ngwere, na ngwere uzuzu, na ogumagala. **31** N'ime ihe niile na-enuputa enuputa n'ala ndi a ruru aru n'ebe unu no. Onye meturụ ozu ha aka ga-abụ onye ruru aru tutu ruo uhuruchi ubochi ahụ. **32** Ihe ọbụla nke ozu ha dakwasiri ga-abu ihe ruru aru, maobu osisi, maobu akwa, maobu akpukpo a na-akwa n'ala, maobu akpa, ihe ọbụla nke eji ya eme. A ga-etinye ya na mmiri, o ga-adigide n'ime mmiri tutu ruo uhuruchi, mgbe ahụ ka o ga-adi ocha. **33** O buru na otu n'ime ihe ndi a adanye n'ite aja, a ga-etiwa ite ahụ. Ihe niile di n'ite ahụ aburu ihe ruru aru. **34** Ihe oriri ọbụla nke mmiri si n'ite a meturụ aburu ihe ruru aru. Mmiri onunu ọbụla di n'ime ite ahụ rukwara aru. **35** Ihe ọbụla ozu anumanu di otu a dakwasiri, maobu ite oku eji eghe

ihe, maobu ekwu a ga-etiwa ha. N'ih na ha bu ihe ru ru
 aru, unu ga-agu ha di ka ihe ru ru aru. **36** O buru kwa na
 ozu anumanu ah u adaba n'isi iyi, maobu n'olulu mmiri,
 mmiri ah u ga-adi ocha, kama onye ga-emetu an u ah u aka
 ga-abu onye ru ru aru. **37** O buru na ozu an u ah u adakwas i
 mkpuru ubi a na-aga iku n'ubi, o gaghi emer u ha. **38** Ma o
 buru na e tinyere mmiri n'elu mkpuru oghigha ndi ah u,
 ozu adakwas i n'elu ya, ha ga-abu ihe ru ru aru. **39** "O
 buru na anumanu unu kwesiri iri eri anwu o, onye ah u
 meturu ya aka ga-abu onye ru ru aru ruo uhuruchi. **40**
 Onye obula riri ozu an u ah u, maobu bufuo ozu ya, ga-abu
 onye ru ru aru ruo uhuruchi. O ga-asa uwe ya mmiri. **41**
 "Anumanu obula na-akpughari n'ala bu ihe ru ru aru nye
 unu. Unu erikwala ha. **42** Unu agaghi eri anumanu obula
 na-akpughari n'ala, ma ha na-akpughari n'af o ha, ma ha
 na-agaghar i n'ukwu an o, ma ha nwere ukwu di otutu.
 Ha bu ihe ru ru aru. **43** Unu emerula onwe unu site n'iri
 anumanu ndi a na-akpughari n'ala. Unu abula ndi na-
 emer u onwe unu site n'anumanu ndi a, maobu mee ka
 unu buru ndi e meruru site na ha. **44** Abu m Onyenwe
 anyi Chineke unu. Doonu onwe unu ns o, n'ih na adi m
 ns o. Unu emerula onwe unu site n'imetu anumanu ndi a
 na-akpughari n'ala aka. **45** Abu m Onyenwe anyi, onye si
 n'ala Ijpt kpopta unu, ka m buru Chineke unu. Unu
 aghaghi idi ns o, n'ih na adi m ns o. **46** "Ndi a bu usoro
 iwu metutara umu anumanu, na an u ufe, na an u bi na
 mmiri, na an u ndi na-arighari arighari n'ala. **47** Ka unu si
 otu a kpaa oke n'etiti ndi ru ru aru na ndi di ocha, n'etiti

ihe e kere eke di ndu ndi unu nwere ike iri n'ih i na ha di ocha, na ndi unu na-ekwesighi iri n'ih i na ha ruru aru.”

12 Onyenwe anyi gwara Mosis si ya, **2** “Nye umu Izrel iwu ndi a si ha, ‘Mgbe nwanyi tuuru ime mesia muo nwa nwoke, o ga-abu onye na-adighi ocha ubochi asaa, dika o si adi mgbe o no n’adighi ocha nke nsọ ya n’oge a kara aka. **3** N’ubochi nke asato site n’oge a muru ya, a ga-ebi nwa nwoke ahụ ugwu. **4** N’ime iri abali ato na ato site n’ubochi nwanyi ahụ musiri nwa ahụ, o ga-anokwa na-adighi ocha nke obara gbara ya. O gaghị emetu ihe di nsọ aka, maobu banye n’ime ebe nsọ, ruo mgbe ubochi ime ya ka o di ocha gasiri. **5** Mgbe nwanyi di ime muru nwa nwanyi, o ga-abu onye n’adighi ocha iri ubochi na anọ, dika o si adi mgbe o no na nsọ ya. O ga-echere tutu iri ubochi isii agwusia, ime ya ka o di ocha. **6** “Mgbe ubochi idi ocha ya zuru, ma o muru nwa nwoke maobu nwa nwanyi, o ga-ewetara onye nchujaja n’onu uzọ ulọ nzute otu nwa aturu gbara otu afọ maka onyinye aja nsure oku, na otu nwa kpalakwukwu maobu otu nduru maka onyinye aja mmehie. **7** Onye nchujaja ga-anarakwa ha chee ha n’ihu Onyenwe anyi, churoro ya aja ikpuchi mmehie. Mgbe ahụ ka o ga-adi ocha site n’iso obara ya. “Nke a bu usoro iwu diiri nwanyi obula muru nwa nwoke, maobu nwa nwanyi. **8** O buru na aka erughi ya iweta nwa aturu, o ga-eweta umu kpalakwukwu abuo, maobu umu nduru abuo. Otu ga-abu maka aja nsure oku, nke ozọ ga-abu maka aja mmehie. Onye nchujaja ga-ewere ha churoro ya aja ikpuchi mmehie, ka o dikwa ocha ozọ.”

13 Onyenwe anyị gwara Mosis na Erọn okwu sị ha, **2** “Mgbe mmadụ hụrụ etuto, maọbụ ọnya, maọbụ ntupọ na-eko eko n’akpukpọ anụ ahụ ya nke dị ka ihe ọrịa ekpenta na-eweta, a ga-eduru onye ahụ bịa n’ihu Erọn onye nchụaja maọbụ ụmụ ya ndị ikom, bụ ndị nchụaja. **3** Onye nchụaja ga-eleru ọrịa ahụ dị ya n’ahụ anya. Ọ bụrụ na aji dị gburugburu ebe ahụ ebidola icha ọcha, ọ bụrụkwa na ebe ahụ mibara ime, ọ bụ ọrịa ekpenta. Mgbe onye nchụaja leruchara ya anya, ọ ga-ekwuputa na onye ahụ bụ onye ruru arụ. **4** Ọ bụrụkwanụ na aji dị gburugburu ebe ahụ dị ọcha, ma na ebe ahụ emighi emi karia akukụ ahụ ya ndị ọzọ, onye nchụaja ga-edebe onye ahụ ebe ọ ga-anọ naanị ya abali asaa. **5** Mgbe ụbọchi asaa gasiri, onye nchụaja ga-ele ya ahụ ọzọ. Ọ bụrụ na ọnya ahụ alabeghi, na ọ nwekwaghi mgbanwe ọbụla, a ga-edebekwa ya abali asaa ọzọ. **6** Mgbe abali asaa nke a gafekwara, onye nchụaja ga-elekwa ya ahụ ọzọ. Ọ bụrụ na ọ dịtula ya mma, na ọnya ahụ agbasaghi n’anụ ahụ ya, onye nchụaja ga-asị na ọ dị ọcha, n’ihi na ọ bụ naanị ọnya efu. Onye ahụ ga-asakwa uwe ya mmiri, mgbe ahụ dị ọcha. **7** Ma ọ bụrụ na ọnya ahụ agbasaa n’ahụ ya mgbe o gosicharala onye nchụaja onwe ya maka nsacha idi ọcha, ọ ga-alaghachikwa azụ ga hụ onye nchụaja ahụ ọzọ. **8** Onye nchụaja ga-eleru ya anya, ọ bụrụ na onye nchụaja achoputa na ọnya ahụ na-agbasa, ọ ga-agụ onye ahụ dika onye ruru arụ, ọ bụ ọrịa na-efe efe. **9** “Mgbe ọbụla mmadụ nwere ihe dị ka ọrịa na-efe efe n’ahụ ya, a ghaghị ikpọtara ya onye nchụaja. **10** Onye nchụaja ga-ele anya n’akukụ anụ ahụ ya zara aza ichoputa ma ọ dị

ọcha, ma aji di gburugburu ebe ahụ ọ na-acha ọcha, na
 ihukwa ma ọ nwere ọnya di gburugburu ebe ahụ. **11** Ọ
 buru na onye nchaja ahụ ihe ndi a, ọ bu ọria ekpenta
 n'ezie. Ọ ga-agukwa onye ahụ dika onye ruru aru. A gaghị
 edebekwa ya ile ya ahụ, n'ihi na ọ burulari onye ruru
 aru. **12** "Ọ buru na onye nchaja elee onye ahụ anya hu
 na ọria ọcha ahụ enuputala n'akuku ahụ ya niile, site
 n'ukwu ya ruo n'isi ya, **13** onye nchaja a ga-eleru ya
 anya, ọ buru na ọria ahụ enuputala n'ahụ ya niile, ọ ga-
 ekwuputa na onye ahụ di ọcha, ebe ọ bu na ọria ahụ
 enuputala mee ka anụ ahụ ya chawa ọcha. **14** Ma ọ buru
 na e nwere akuku ahụ ya ọnya ọ huru putara, ọ ga-agu ya
 dika onye na-adighi ọcha. **15** Onye nchaja ga-enyocha
 ọnya ahụ. Kwuputa na onye ahụ ruru aru. Ọnya ahụ ruru
 aru n'ihi na ọria ekpenta ka ọ bu. **16** Ọ buru n'ọnya ahụ
 agbanwe na-acha ọcha, ha ga-agakwuru onye nchaja. **17**
 Onye nchaja ga-ele ya ahụ. Ọ buru na ọnya niile ahụ
 na-acha ezi ọcha, onye nchaja ga-agu ya dika onye na-
 enweghi ntupọ. Ndi di ọcha ka ha ga-abu. **18** "Ọ buru na
 etuto toro mmadu n'ahụ alaa, **19** ma akpukpo anụ ahụ
 ya anogide na-acha ọcha, maobu na-acha obara obara,
 a ga-ejekwuru onye nchaja ka o lee ya anya n'ahụ. **20**
 Ọ buru na onye nchaja achoputa na e nwere ọria di
 n'okpuru akpukpo ahụ ya, choputakwa na aji ya na-acha
 ọcha, onye nchaja ga-agu mmadu ahụ dika onye ruru
 aru, n'ihi na ekpenta esitela n'etuto ahụ puta. **21** Ọ buru
 na onye nchaja achoputa na aji ọcha adighi n'akpukpo
 ahụ ya, choputakwa na ọnya ahụ abanyeghi n'ime, onye
 nchaja ga-edebe onye ahụ ubochi asaa. **22** N'ime ubochi

asaa ahụ, ọ bụrụ na ọnya ahụ abaa ụba karịa ka ọ dị na mbụ, onye nchụaja ga-agụ mmadụ ahụ dika onye na-adighi ọcha. Ọ bụ ọrịa na-emerụ emerụ ka ọ bụ. **23** Ma ọ bụrụ na ọ baghi ụba karịa, onye nchụaja ga-agụ mmadụ ahụ dika onye di ọcha, n'ihi na ihe a bụ etuto lara ala. **24** “Ọ bụrụ na ọkụ agbaa mmadụ, mee ka ọnya pụta ya n'ahụ: ọ bụrụ na ọnya ahụ ebido na-acha ọbara ọbara, maọbụ na-acha ezigbo ọcha, **25** onye nchụaja ga-elezi onye di otu a anya. Ọ bụrụ na aji di gburugburu ebe ọnya ahụ di na-acha ọcha, maọbụ na ọnya ahụ mibara ime karịa, ọ ghoọla ekpenta nke si n'ọnya ahụ nuputa. Onye nchụaja ga-agụ mmadụ ahụ dika onye na-adighi ọcha. Ọ bụ ọrịa ekpenta. **26** Ma ọ bụrụ na onye nchụaja elee ya hụ na aji di gburugburu ebe ahụ adighi ọcha, ọ bụrụkwa na ọ dighi ala karịa akpukpọ ahụ, na ọ na-añacha, mgbe ahụ onye nchụaja ga-edebe onye ahụ iche ụbọchi asaa. **27** N'ụbọchi nke asaa, onye nchụaja ga-elezi onye ahụ anya nke ọma. Ọ bụrụ na ọ chọputara na ọnya ahụ na-abasaa n'akpukpọ ahụ ya, onye nchụaja ga-agụ onye ahụ dika onye na-adighi ọcha. Ọrịa na-emerụ emerụ ka ọ bụ. **28** Ma ọ bụrụ na ọ gbanweghi, bụrụkwa na ọ basaghi n'akpukpọ ahụ ma ọ na-añacha, ọ bụ ihe ọziza sitere n'ọkụ rere onye ahụ, onye nchụaja ga-agụ ya dika onye di ọcha, n'ihi na ọ bụ apa ọnya lara ala. **29** “Ọ bụrụ na nwoke maọbụ nwanyi ọbụla enwee ọnya n'isi, maọbụ na nti ya, **30** onye nchụaja ga-elezi ọnya ahụ anya. Ọ bụrụ na ọ di ala karịa akpukpọ ahụ ya, ọ bụrụkwa na aji di na ya na-acha odo odo di irighiri, onye nchụaja ga-agụ ha dika ndi na-adighi ọcha. Ọ bụ ọrịa na-emerụ emerụ

nke dị n'isi maọbụ n'agba. **31** Ma ọ buru na onye nchujaja achoputa na onya ahụ adighi abasa abasa, maobu na aji di n'ebe ahụ adighi eji ojii, onye nchujaja ga-edebe onye ahụ ubochi asaa. **32** N'ubochi nke asaa onye nchujaja ga-elezi onya ahụ anya. O buru na onya ahụ abasaghi kari, ọ buru na o nweghi aji na-acha edo edo, ọ burukwa na o mibaghi emiba, **33** ọ ga-akpuchapu aji niile di n'akuku ebe ahụ onya mere ya, ma ọ gaghi akpuchapu aji di n'onya ahụ n'onwe ya. Onye nchujaja ga-edebe onye ahụ ubochi asaa. **34** N'ubochi nke asaa, onye nchujaja ga-elezi onya ahụ anya. O buru na ọ basaghi kari, maobu mibanye n'ime kari anu ahụ, a ga-agu mmadu ahụ dika onye di ocha. O ga-apu sachaa uwe ya, buru onye di ocha. **35** Ma ọ buru na mgbe a guchara ya n'onye di ocha onya ahụ emesia basaa n'ahụ ya. **36** Onye nchujaja ga-ele ya anya. O buru na onya ahụ agbasaala n'akpukpo ahụ ya, onye nchujaja a gaghi achowa aji na-acha edo edo. Onye ahụ ruru aru. **37** Ma ọ buru n'uche onye nchujaja na onya ahụ adighi abasa abasa, ọ burukwa na aji ojii epuputala n'ebe ahụ, onya ahụ alaala. Onye di ocha ka mmadu ahụ bu. Onye nchujaja ga-ekwuputa na ọ di ocha. **38** "Mgbe nwoke maobu nwanji obula nwere ntupo ocha n'anụ ahụ ya, **39** onye nchujaja ga-ele ya ahụ. O buru na ntupo ahụ adighi achazi ezi ocha, ọ bu oko nuputara onye ahụ n'ahụ. Onye ahụ di ocha. **40** "Mgbe aji na-adighikwa nwoke n'isi, ọ bu isi nkwocha, onye ahụ di ocha. **41** Otu aka ahụ, ọ buru na isi ya esite n'egedege ihu ya kwochasia, ọ bughị ekpenta, onye di ocha ka ọ bu. **42** Kama ọ buru na onye ahụ enwee etuto n'isi ya maobu n'egedege ihu ya nke na-acha obara

ọbara, na ọcha ọcha, o nwere ike buru ọria ekpenta na-
 enuputa ya n'isi maobu n'egedege ihu. **43** N'ih ya, onye
 nchujaja ga-elezi ya anya. O buru na etuto ahụ toro ya
 n'isi maobu n'egedege ihu na-acha ọbara ọbara, na ọcha
 ọcha, o ga-abu na o ghoala ọria ekpenta. **44** Onye nchujaja
 ga-agu ya dika onye ekpenta. O bukwa onye ruru aru,
 n'ih ọnya ahụ di ya n'isi. **45** "Onye obula a choputara na
 o bu onye ekpenta ga-eyi uwe dokara adoka, hapu agiri
 isi ya ka o dika nke onye ara. O ga-ekpuchi elu ebugbere
 onu ya, na-eti mkpu na-asi, 'Onye ruru aru ka m bu. Onye
 ruru aru ka m bu!' **46** Ubochi niile nke o no n'oria ahụ, o
 gaghị ebi n'ime obodo n'etiti umu mmadu n'ih na onye
 ruru aru ka o bu. **47** "O buru na a huru ntupo yiri ntupo
 ọria na-efe efe n'uwe aji anu maobu n'uwe ogbo ọcha,
48 maobu n'akpukpo anu obula, maobu n'ihe obula e ji
 akpukpo aji anu maobu uwe ogbo ọcha, uwe a kpara
 akpa, maobu nke a turu atu mee. **49** O burukwa na ntupo
 di n'uwe ahụ, maobu n'akpukpo anu ahụ, maobu nke a
 kpara akpa, maobu nke aturu atu, maobu n'ihe akpukpo
 anu obula na-acha ahijia ndu maobu uhie uhie, o nwere
 ike ibu ọria na-efe efe. A ga-ewegara onye nchujaja uwe
 ahụ ka o lezie ya anya. **50** Onye nchujaja ga-ele ya anya,
 were ya debe ya iche ubochi asaa. **51** N'ubochi nke asaa,
 onye nchujaja ga-ele ya anya ozo. O buru na ntupo ahụ
 agbasaa n'uwe ahụ maobu n'ihe ahụ a kpara akpa, maobu
 n'ihe ahụ a turu atu, maobu n'ihe akpukpo anu ahụ,
 n'ime ubochi asaa ndi a, n'agbanyeghi ihe e ji ha eme, o
 bu ọria ojojo na-efe efe. Ihe ahụ bu ihe ruru aru. **52** A ga-
 akpo uwe ahụ, maobu akwa aji anu ahụ, maobu akwa aji

anụ a kpara akpa, maọbụ akwa ogbo ọcha ahụ, maọbụ ihe
 akpukpọ anụ ọbụla ọkụ, n'ihia na ọrịa na-efe efe dị n'ime
 ya, n'ihia na ọrịa na-eweta mbibi ka ọ bụ. A ghakwaghị iji
 ọkụ rechapụ ya. **53** “Ma ọ bụrụ na onye nchụaja ahụ ele
 hụ na ntupọ ahụ agbasaghị n'uwe ahụ, maọbụ n'akwa
 ahụ a kpara akpa, maọbụ akwa a tūrū atū, maọbụ n'ihe
 akpukpọ anụ ahụ ọbụla. **54** Ọ ga-enye iwu ka a saa ihe
 ndi ahụ niile mmiri, wezugakwa ya iche ruo ụbọchị asaa
 ọzọ. **55** Mgbe a sachara ihe ahụ mmiri, onye nchụaja ga-
 ele ya anya ọzọ. Ọ bụrụ na ntupọ ahụ agbanwebeghi,
 ọ bụrụ na ọ na-achakwa dika o si acha na mbụ, mgbe
 ụbọchị ndi a gasiri, ọ bụ ezie na ọ gbasaghị, ọ bụ ihe
 rūrū arū. A ga-akpọ ya ọkụ, ma ntupọ ahụ ọ di n'ihu uwe
 ahụ maọbụ n'azụ ya. **56** Ma ọ bụrụ na onye nchụaja elee
 ya anya hụ na ucha ntupọ di n'ihe ahụ adighi ukwu
 n'ihia nsacha a sachara ya na mmiri, ọ ga-achakapụ akukū
 uwe ahụ, maọbụ akwa ahụ a kpara akpa maọbụ nke a
 tūrū atū. **57** Ọ bụrụ na ntupọ ahụ emesija pūta ọzọ n'uwe
 ahụ, maọbụ n'akwa ahụ a kpara akpa, maọbụ nke a tūrū
 atū, maọbụ n'akpukpọ anụ ahụ, o gosiri na ọ na-agbasa
 agbasa. Ihe ọbụla nwere ntupọ ahụ ka a ga-akpọ ọkụ.
58 Uwe maọbụ ihe a kpara akpa, maọbụ ihe a tūrū atū,
 maọbụ ihe akpukpọ anụ ọbụla a sara mmiri nke ntupọ
 di na ya pūrū, a ga-asa ya mmiri ọzọ. Ọ ga-abukwa ihe
 di ọcha.” **59** Ndi a bụ usoro iwu metutara ntupọ dika
 ntupọ ọrịa na-efe efe nke di n'uwe aji anụ maọbụ uwe
 ogbo ọcha, maọbụ n'ihe a kpara akpa maọbụ n'ihe a tūrū
 atū, maọbụ n'ihe akpukpọ anụ. Iwu ndi a ga-enye aka
 ichoputa ma ha rūrū arū, maọbụ na ha di ọcha.

14 Onyenwe anyị gwara Mosis, sị, **2** “Ndi a bu usoro iwu gbasara onye orja ekpenta n’oge a na-eme mmemme idi ocha ya, mgbe e dutere ya biakwute onye nchujaja. **3** Onye nchujaja ga-apu gaa n’azu ebe obibi nodu n’ebe ahụ lee ya ahụ, ichoputa ma orja ekpenta ya o laala n’ezie. O buru na orja ya alaala, **4** onye nchujaja ga-enye iwu ka e weta nnunu abuo di ndu, na ufodu osisi sida, na eriri oghe uhie, na hisop, maka onye ahụ a ga-emere mmemme idi ocha. **5** Onye nchujaja ga-enye iwu ka e gbuo otu n’ime nnunu abuo ahụ n’elu mmiri e si n’odo mmiri na-aso aso kute nke di n’ime ite aja. **6** O ga-ewere nnunu nke ozo di ndu, ya na osisi sida ahụ, na oghe uhie ahụ, na hisop ahụ, denye ha n’ime obara nnunu ahụ e gburu n’elu mmiri ahụ. **7** Mgbe ahụ, onye nchujaja ga-eke obara ahụ ugoro asaa n’ahụ onye ahụ a na-eme ka o di ocha site n’orja ekpenta. O ga-ekwuputakwa na a gwoola onye ahụ. Emesia, o ga-ahapu nnunu ahụ ka o felaa n’ohia. **8** “Onye ahụ e mere ka o di ocha ga-asacha uwe ya, kpuchaa ntutu isi ya, saakwa ahụ ya. Mgbe ahụ, o ga-adi ocha. Emesia, o ga-esoro ndi mmadu biri n’obodo. Ma o gaghị abanye n’ulo nke aka ya tutu ubochi asaa agafee. **9** N’ubochi nke asaa, o ga-akpuchapu ntutu isi ya, na afonu ya, na ikuanya ya, na aji ndi ozo di ya n’ahụ. O ga-asa uwe ya na ahụ ya niile. Mgbe ahụ, a ga-agu ya n’onye di ocha. **10** “N’ubochi nke asato, o ga-ewere ebule abuo na-enweghi ntupo, na otu nne aturu nke na-enweghi ntupo gbara otu afu, ya na iri iko oka a kworo nke oma a gwakotara mmanu oliv maka aja mkpuru oka, na otu iko mmanu. **11** Onye nchujaja ahụ lere ya ahụ si na ha di ocha, ga-ewere

aja ndị a, ha na onye ahụ a na-aga ime ka ọ dị ọcha chee n'ihu Onyenwe anyị n'ọnụ ụzọ ụlọ nzute. **12** “Mgbe ahụ, onye nchụaja ahụ ga-ewere otu n'ime ụmụ ebule ahụ, na otu iko mmanụ chụọ ya dika onyinye aja ikpe ọmụma. Ọ ga-efufe ha n'ihu Onyenwe anyị dika aja mfufe. **13** Ọ ga-egbu nwa ebule ahụ n'akụkụ ebe nsọ ahụ, n'ebe a na-anọ egbu anụ aja mmehie na aja nsure ọkụ. Ọ bụ onye nchụaja ga-ewere anụ aja ikpe ọmụma a, dika o were nke aja mmehie. Ọ bụ ihe dīkarisiri nsọ. **14** Onye nchụaja ahụ ga-ewere ụfọdụ n'ime ọbara aja ikpe ọmụma ahụ, tee n'ọnụ ntị aka nri nke onye ahụ a na-eme ka ọ dị ọcha. Ọ ga-etekwa ya n'isi mkpuru aka nke aka nri ya, na n'elu isi mkpuru ụkwụ nke ụkwụ aka nri ya. **15** Emesịa onye nchụaja ga-awunyetu mmanụ oliv ahụ n'ọbụaka nke aka ekpe ya, **16** ọ ga-aranye otu mkpisiaka nri ya n'ime mmanụ dī n'ọbụaka ya, ọ ga-ewere mkpisiaka ya fesa ụfọdụ n'ime ya ugboro asaa n'ihu Onyenwe anyị. **17** Onye nchụaja ga-ewere mmanụ ahụ fọdurụ n'ọbụaka ya tee ya onye ahụ n'ọnụ ntị aka nri nke onye ahụ a na-aga ime ka ọ dị ọcha, na n'isi mkpuru aka nke aka nri ya, na n'isi mkpuru ụkwụ nke aka nri ya, n'elu ọbara aja ikpe ọmụma ahụ mee. **18** Ọ ga-ete mmanụ ahụ fọdurụ n'aka ya, n'isi onye ahụ a na-eme ka ọ dị ọcha. Onye nchụaja ga-ekpuchikwara ha mmehie ya n'ihu Onyenwe anyị. **19** “Mgbe ahụ, onye nchụaja ga-achụ aja mmehie, kpuchiere onye ahụ a ga-eme ka ọ dị ọcha site na-adighi ọcha ha mmehie ya. Emesịa, onye nchụaja ga-egbu aja nsure ọkụ ahụ, **20** were ya na onyinye mkpuru ọka chụoro onye ahụ aja, maka ikpuchiri ya mmehie ya. Mgbe ahụ, a ga-agu

onye ahụ n'onye dị ọcha. **21** “Ọ bụrụ na ọ bụ ogbenye onye na-enweghị ike iweta ihe ndị a, ha aghaghị iwere otu nwa ebule dịka aja ikpe ọmụma nke a ga-efufe n'ihu aja ikpuchi mmehie ha, Ọ ga-ewetakwa iko ọka a kwọrọ nke ọma asaa maọbụ ihe ọtụtụ efaa a gwara mmanụ oliv dịka aja mkpụrụ ọka, ya na otu iko mmanụ. **22** Ọ ga-ewetakwa nduru abụọ maọbụ kpalakwukwu abụọ, nke ọbụla o nwere ike iweta. Otu ga-abụ maka aja mmehie, nke ọzọ ga-abụ maka aja nsure ọkụ. **23** “Ọ ga-ewere ha nye onye nchụaja n'ọnụ ụzọ ụlọ nzute n'ihu Onyenwe anyị, n'ụbọchị nke asatọ ya, maka ime ka ha dị ọcha. **24** Onye nchụaja ga-ewerekwa nwa atụrụ aja ikpe ọmụma ahụ, ya na otu iko mmanụ oliv ahụ, fufee ha n'ihu ebe ichụ aja nye Onyenwe anyị. **25** Ọ ga-egbu nwa atụrụ aja ikpe ọmụma ahụ, were ụfọdụ ọbara ya tee n'ọnụ ntị aka nri onye ahụ a na-aga ime ka ọ dị ọcha, na n'isi mkpụrụ aka nke aka nri ya, na n'isi mkpụrụ ụkwụ nke aka nri ya. **26** Onye nchụaja ahụ ga-awụnye ụfọdụ mmanụ oliv ahụ n'ọbụaka nke aka ekpe ya, **27** ọ ga-ewere mkpịsịaka nri ya fesa ụfọdụ mmanụ ahụ nke dị n'ọbụaka ya ugboro asaa n'ihu Onyenwe anyị. **28** Ọ ga-etekwa ụfọdụ mmanụ ahụ dị n'aka ya n'ebe ndị ahụ o tere ọbara ikpe ọmụma ahụ, nke bụ n'ọnụ ntị onye ahụ nke a na-eme ka ọ dị ọcha, na n'isi mkpụrụ aka nke aka nri ya, na n'isi mkpụrụ ụkwụ nke aka nri ya. **29** Mmanụ nke fọdurụ n'aka ya ka onye nchụaja ga-ete n'isi onye ahụ a na-eme ka ọ dị ọcha, ikpuchi mmehie ha n'ihu Onyenwe anyị. **30** Emesịa, ọ ga-eji nduru abụọ ahụ maọbụ kpalakwukwu abụọ ahụ, nke ọbụla o nwere ike iweta, chụọ aja. **31** Otu ga-abụ maka aja

mmehie, nke ọzọ ga-abụ maka aja nsure ọkụ, ha na aja mkpuru ọka. N'uzọ di otu a, onye nchajaja ga-ekpuchiri ya mmehie ya n'ihu Onyenwe anyi, bu onye ahụ a na-eme ka o di ọcha.” 32 Ndi a bu usoro iwu diri onye obula e sitere n'oria ekpenta mee ka o di ọcha, onye aka ya na-erughi iweta ihe o kwesiri iweta, bu nke e ji eme ka o di ọcha. 33 Onyenwe anyi gwara Mosis na Eron okwu si, 34 “Mgbe unu banyere ala Kenan, bu ala ahụ m na-enye unu, o buru na o nwee ulo obula m webatara oria na-efe efe, 35 onyenwe ulo ahụ ga-ejekwuru onye nchajaja si ya, ‘Ahula m ihe yiri oria na-efe efe n'ulo m.’ 36 Onye nchajaja ahụ ga-enye iwu ka a kwapusia ihe niile di n'ulo ahụ tupu o gaa lezie ulo ahụ anya, ka ihe niile di n'ulo ahụ ghara ibu ihe ruru aru, ma o buru na achoputa oria na-efe efe n'ulo ahụ. Mgbe a kwaputasi ihe di n'ulo ahụ, onye nchajaja ga-aga lee ulo ahụ. 37 O ga-ele ntupo di n'ahu ulo ahụ. O buru na ntupo ahụ na-acha ahijia ndu ahijia ndu, maobu obara obara, o burukwa na ha miri emi karia aja ulo ahụ n'ile anya, 38 onye nchajaja ga-esi n'onu uzọ ulo ahụ puo, kpochie ulo ahụ ubochi asaa. 39 N'ubochi nke asaa, onye nchajaja ga-aloghachi bia lee ulo ahụ ozo. O buru na ntupo ahụ agbasaala n'aja ulo ahụ, 40 onye nchajaja ga-enye iwu ka e tida akuku aja ulo ahụ bufuo ya n'ebe a na-ekpofu ihe ruru aru n'azu obodo. 41 O ga-enyekwa iwu ka a kpuchaa aja ulo niile di n'ime ulo ahụ, bufukwaa aja niile a kpuchaputara n'ebe a na-ekpofu ihe ruru aru n'azu obodo. 42 A ga-ebute nkume ozo jiri ha dochie ndi ahụ e bupusiri. A ga-ejikwa uru ohuru tee ulo ahụ ozo. 43 “Ma o buru na ntupo ahụ

apụta ọzọ, mgbe e bupụsiri nkume ndi ahụ, ma mgbe a
 kpuchasiri aja ụlọ ma techikwaa ya, **44** onye nchụaja ga-
 abia lee ya. Ọ buru na ọ hụ na ntupọ ahụ agbasaala ọzọ, ọ
 ga-agụ ụlọ ahụ dika ihe ruru aru, n'ihi na ntupọ ahụ bu
 ọria na-efe efe. **45** Ọ ga-enye iwu ka a kwatuo ụlọ ahụ
 bufukwaa ihe niile e jiri ruo ya, nkume niile, osisi niile na
 uru niile, n'ebe a na-ekpofu ihe ruru aru n'azu obodo. **46**
 “Onye ọbula banyere n'ụlọ ahụ n'oge e mechiri ya, ga-abu
 onye ruru aru ruo n'oge uhuruchi. **47** Onye ọbula dinara
 ala maobu rie nri n'ime ya, ga-asacha uwe ya. **48** “Ma ọ
 buru na onye nchụaja abia hụ na ntupọ ahụ apụtaghi
 ọzọ, mgbe e techara ụlọ ahụ uru nke ugboro abuo, ọ ga-
 agụ ya n'ụlọ di ọcha, n'ihi na ọria ahụ na-efe efe alaala.
49 Ọ ga-ejikwa nnunu abuo, na osisi sida, na ogbo uhie, na
 osisi hisop mee mmemme ido ihe ọcha. **50** Ọ ga-egbu
 otu n'ime nnunu ndi ahụ n'elu mmiri e si n'iyi na-aso
 aso kute, nke di n'ime ite aja. **51** Ọ ga-edenye osisi sida
 ahụ, na ogbo uhie ahụ, na osisi hisop ahụ, n'ime ọbara
 nnunu ahụ na mmiri ahụ. Ọ ga-efesa ọbara ahụ n'ụlọ
 ahụ ugboro asaa. **52** Ọ bu ọbara nnunu ahụ, na mmiri
 ahụ, na nnunu nke ọzọ ahụ di ndu, na osisi sida ahụ na
 hisop ahụ, na ogbo uhie ahụ ka ọ ga-eji mee ka ụlọ ahụ di
 ọcha. **53** Ọ ga-ahapu nnunu ahụ di ndu ka o fepu felaa
 n'ohia di n'azu obodo. Nke a ga-abu otu e si kpuchiere
 ụlọ ahụ mmehie ya. Ọ ga-adikwa ọcha.” **54** Ndi a bu usoro
 iwu metutara ọria ekpenta, na oko, **55** na ọria na-efe efe
 di n'uwe maobu n'ụlọ, **56** maobu etuto, maobu ntupọ,
 maobu onya. **57** Iwu ndi a ga-enye aka imata ihe ruru aru

maṅbụ ihe na-adighị ọcha. Ndi a bụ usoro iwu metụtara ọrịa ekpenta na ọrịa na-efe efe.

15 Onyenwe anyị gwara Mosis na Erọn okwu si ha, **2** “Gwa ụmụ Izrel okwu si ha, ‘Nwoke ọbụla ihe nsọputa si n’ahụ ya na-asọputa, bụ onye rụrụ arụ. **3** Onye ahụ rụrụ arụ mgbe ihe ahụ si ya n’ahụ na-asọputa, ruokwa arụ mgbe ihe ahụ kwusiri iso. Otu a ka ihe osuso ahụ si eme ka onye ahụ ruo arụ. **4** “The ọbụla onye ahụ ji anọdụ ala, maṅbụ nke o ji dinaa bụ ihe rụrụ arụ. **5** Onye ọbụla meturu ihe ndina ya aka ga-abụ onye rụrụ arụ ruo uhuruchi. O ga-asa uwe ya, na ahụ ya mmiri. **6** Onye ọbụla nọdurụ ala n’ihe onye ahụ nọdurụ ala n’oge ahụ o bụ onye rụrụ arụ, ga-abụ onye rụrụ arụ ruo uhuruchi. O ga-asa uwe ya, na ahụ ya mmiri. **7** “Onye ọbụla meturu nwoke ahụ ihe si n’ahụ ya na-asọputa aka ga-asa uwe ya na ahụ ya mmiri, buru onye rụrụ arụ ruo uhuruchi. **8** “Onye ọbụla di ọcha nke onye ahụ busara onu mmiri ga-abụ onye rụrụ arụ ruo uhuruchi. O ga-asa uwe ya na ahụ ya mmiri. **9** “The ọbụla onye ahụ ji anokwasị n’elu anumanu o na-agba ga-abụ ihe rụrụ arụ. **10** Onye ọbụla ga-eburu, maṅbụ metu ihe ọbụla o ji nọdụ ala aka ga-abụ onye rụrụ arụ ruo uhuruchi. O ga-asa uwe ya na ahụ ya mmiri. **11** “O buru na nwoke ahụ rụrụ arụ ebughi uzọ saa aka ya tupu o metu mmadu aka, onye ahụ o meturu aka ga-abụ onye rụrụ arụ ruo uhuruchi. O ga-asa uwe ya na ahụ ya mmiri. **12** “A ga-etiwa ite aja ọbụla onye ahụ meturu aka, jiri mmiri nachaa ihe osisi ọbụla o meturu aka. **13** “Mgbe e mere ka onye ahụ buru onye di ọcha site n’ihe nsọputa a, o ga-anọ ubochi asaa maka idi ọcha

ya. Ọ ga-asa uwe ya na ahụ ya n'ime mmiri na-asọ asọ tupu ọ bụrụ onye dị ọcha. **14** N'ụbọchị nke asatọ, ọ ga-ewere nduru abụọ maọbụ ụmụ kpalakwukwu abụọ bịa n'ihu Onyenwe anyị n'ọnụ ụzọ ụlọ nzute, were ha nye onye nchụaja. **15** Onye nchụaja ga-eji ha chụọrọ ya aja n'ebe ahụ. Otu n'ime nnụnụ abụọ ahụ ga-abụ maka aja mmehie, nke ọzọ maka aja nsure ọkụ. N'ụzọ dị otu a, ọ ga-ekpuchiri nwoke ahụ mmehie ya n'ihu Onyenwe anyị n'ihị ihe ọsụsọ ahụ. **16** “Nwoke ọbụla mkpụrụ nwa ya si ya n'amụ pụọ, ga-asa ahụ ya nke ọma, bụrụ onye rụrụ arụ ruo uhuruchi. **17** A ga-asacha ihe ọbụla mkpụrụ nwa ahụ meturụ, maọbụ akwa maọbụ akpụkpọ anụ. Ha ga-abụ ihe rụrụ arụ ruo uhuruchi. **18** Mgbe nwoke na nwanyị dinakoro, ma nwoke ahụ anyuputa mkpụrụ nwa, ha abụọ ga-asa ahụ ha nke ọma, bụrụ ndị rụrụ arụ ruo uhuruchi. **19** “Mgbe ọbara si nwanyị n'ahụ pụọ dika o kwesiri n'oge a kara aka n'ọnwa ọbụla, nwanyị ahụ ga-abụ onye rụrụ arụ ụbọchị asaa. Onye ọbụla meturụ ya aka n'oge a ga-abụ onye rụrụ arụ ruo uhuruchi. **20** “Ihe ọbụla o dinara n'elu ya n'oge a, maọbụ ihe ọ nọkwasiri n'elu ya ga-arụ arụ. **21** Onye ọbụla meturụ ihe ndina ya aka, ga-asa uwe ya na ahụ ya. Ọ ga-abụ onye rụrụ arụ ruo uhuruchi. **22** Onye meturụ ihe o ji nọdu ala aka ga-asa uwe ya na ahụ ya. Ọ ga-abụ onye rụrụ arụ ruo uhuruchi. **23** Ọ bụrụkwa na ọ bụ ihe ndina ya, maọbụ ihe ọzọ nke o ji nọdu ala, onye ọbụla meturụ ya aka ga-abụ onye rụrụ arụ ruo uhuruchi. **24** “Nwoke dinakwuru nwanyị ọbara si n'ahụ ya na-aputa, ọ bụrụ na ọbara ahụ emetu ya, ọ ga-abụ onye rụrụ arụ abali asaa. Ihe ndina ọbụla o

dinara n'elu ya ga-abụ ihe ruru aru. 25 “O buru na obara si nwanyi n'ahu na-aputa agafee oge o kwesiri ikwusi maobu na o putara n'oge o na-ekwesighi iputa, nwanyi ahu ga-anogide buru onye ruru aru ogologo ubochi ndi ahu niile obara ahu si ya n'ahu na-aputa. 26 Ihe obula o dinara n'elu ya mgbe obara si ya n'ahu na-aputa, maobu ihe obula o noduru ala n'elu ya, ga-abu ihe ruru aru, dika mgbe obara nke oge a kara aka. 27 Onye obula meturu ihe ndina ya maobu ihe o noduru ala n'elu ya aka, ga-aru aru ruo uhuruchi. O ga-asakwa uwe ya na ahu ya mmiri. 28 “Mgbe obara ahu kwusiri, o ga-agu ubochi asaa site n'oge o kwusiri. Mgbe abali asaa ahu zuru, o ga-abu onye di ocha. 29 N'ubochi nke asato, o ga-ewere nduru abuo maobu umu kpalakwukwu abuo, nye onye nchujaja n'onu uzọ ulo nzute. 30 Onye nchujaja ahu ga-eji otu churoro ya aja mmehie, werekwa nke ozọ churoro ya aja nsure oku. N'uzo di otu a, o ga-ekpuchiri ya mmehie ya n'ihu Onyenwe anyi, n'ihu adighi ocha nke ihe osuso ya. 31 “Unu ga-ekewapu umu Izrel site n'ihe ndi ahu na-emeru ha, ka ha ghara inwu n'onodu adighi ocha ha n'ihu imeru ulo nzute m, nke di n'etiti ha.” 32 Ndi a bu usoro iwu gbasara ndi ikom ihe si n'ahu ha na-asoputa, na ndi ikom ruru aru n'ihu mkpuru nwa si ha n'ahu puo. 33 O bukwa iwu diri nwanyi obara si n'ahu ya puo n'oge a kara aka, na nwoke maobu nwanyi obula ihe si n'ahu ya na-asoputa, na nke diri nwoke obula ya na nwanyi ga-edinako n'oge nwanyi ahu bu onye ruru aru.

16 Onyenwe anyi gwara Mosis okwu mgbe umu ndi ikom Eron abuo ndi ahu biara n'ihu Onyenwe anyi nwusiri. 2

Onyenwe anyị sịrị Mosis, “Gwa nwanne gị nwoke Erọn si ya ka ọ ghara ịbata mgbe ọbụla ọ chọrọ, n’ime Ebe ahụ Kachasị Nsọ nke dị n’azụ akwa mgbochi, nke dị n’ihu ebe mkpuchi mmehie dị n’elu igbe ọgbụgba ndụ ahụ, ma ọ bughị ya ọ ga-anwụ. N’ihi na aga m apụta ịhè n’ime igwe ojii dị n’elu ebe mkpuchi ahụ. **3** “Otu a ka Erọn ga-esi na-abata n’Ebe ahụ Kachasị Nsọ. Ọ ga-eweta nwa oke ehi n’ihi aja mmehie, na ebule ọ ga-iji chụọ aja nsure ọkụ, **4** Ọ ga-eyikwasị onwe ya uwe mwụda ọcha, ya na uwe ime ahụ dị ọcha. Ọ ga-eke gburugburu ukwu ya ihe ike n’ukwu akwa ọcha, keekwa akwa ọcha n’isi ya. Ndị a bụ uwe dij nsọ, n’ihi ya, ọ ga-ebu ụzọ saa ahụ tupu ọ na-eyi ha. **5** Ọ ga-esi n’aka ọgbakọ ụmụ Izrel nata mkpi abụọ n’ihi aja mmehie, na otu ebule n’ihi aja nsure ọkụ. **6** “Erọn ga-eweta oke ehi nke ya, maka aja mmehie iji kpuchie mmehie nke ya na nke ezinaụlọ ya. **7** Emesịa, ọ ga-ewere mkpi abụọ ndị ahụ chee ha n’ihu Onyenwe anyị n’ọnụ ụzọ ụlọ nzute ahụ. **8** Ọ ga-efe nza n’isi mkpi abụọ ahụ, ịchọputa nke dijị Onyenwe anyị nke ọzọ aburụ nke ọ ga-ahapụ. **9** Mkpi ahụ nza mara ga-abụ nke Onyenwe anyị, ya ka Erọn ga-egbu dijka aja mmehie. **10** Ma mkpi ahụ nke nza mara dijka ewu na-ewere ọnọdụ iburu mmehie ka a ga-eche na ndụ n’ihu Onyenwe anyị, n’ihi iji ya mee mmemme mkpuchi mmehie, a ga-ahapụ ya ka o buru mmehie niile kpafuo n’ọzara. **11** “Erọn ga-eweta oke ehi maka aja mmehie nke ya onwe ya, iji kpuchie mmehie ya na nke ezinaụlọ ya. Ọ ga-egbu oke ehi ahụ maka aja mmehie nke ya onwe ya. **12** Ọ ga-esite n’ebe ịchụ aja dij n’ihu Onyenwe anyị were ihe ịgụ ọkụ juputara

n'icheku oku. O ga-ewerekwa uda na-esi isi utu ruru mkpoju aka abuo, were ha bata n'ime akuku nke ozu nke akwa mgbochi ahụ. **13** N'ebe ahụ o ga-awunye uda ndi ahụ na-esi isi utu n'elu icheku oku ahụ n'ihu Onyenwe anyi, ka anwuru oku nke uda ndi a kpuchie ebe mkpuchi mmehie ahụ di n'elu Ihe Ama ahụ ka o ghara inwu. **14** O ga-ewebatakwa ufodu obara oke ehi ahụ, jiri mkpisiaka ya fesa ya n'ihu ebe mkpuchi mmehie ahụ, n'akuku owuwa anyanwu, fesakwa ya ugboro asaa n'ihu ebe mkpuchi mmehie ahụ. **15** "Emesia, o ga-esi n'ebe ahụ puo gaa gbuo mkpi aja mmehie umu Izrel, werekwa obara ya bata n'azu akwa mgbochi fesa ya n'elu ebe mkpuchi mmehie ahụ, na n'ihu ya, dika o jiri obara nwa oke ehi ahụ mee. **16** N'uzo di otu a, o ga-ekpuchiri Ebe ahụ Kachasi Nso mmehie ya, n'ihu mmehie na nnupu isi umu Izrel, ihe obula mmehie ndi ahụ bu. O ga-achukwa udi aja a n'ihu ulu nzute ahụ, n'ihu na o di n'etiti ebe obibi uru aru nke umu Izrel. **17** O nweghi onye obula ozu ga-anu n'ime ulu nzute ahụ, site n'oge Eron banyere n'Ebe ahụ Kachasi Nso ichu aja mkpuchi mmehie tutu ruo mgbe o putara, mgbe o chuchara aja mkpuchi mmehie maka onwe ya na ezinaulo ya, na maka umu Izrel niile. **18** "Mgbe o si n'ebe ahụ puta, gaa n'ebe ichu aja di n'ihu Onyenwe anyi kpuchiere ya mmehie ya. O ga-ewere ufodu obara nwa oke ehi ahụ na nke mkpi ahụ tee ya na mpi niile di n'ebe ichu aja ahụ. **19** O ga-eji mkpisiaka ya fesa ufodu obara ahụ n'elu ebe ichu aja ahụ ugboro asaa iji hichapu adighi ocha ya n'ihu iru aru umu Izrel, na ido ya nso. **20** "Mgbe Eron chuchara aja mkpuchi mmehie maka Ebe

ahụ Kachasi Nso, ụlọ nzute, nakwa ebe ichụ aja, ọ ga-akpụbata mkpi ahụ e debere ndụ. **21** Ọ ga-ebikwasị aka ya abụọ n'isi ya, kwupụta ajọ omume na nnupu isi ụmụ Izrel niile, mmehie ha niile, bokwasị ha mkpi ahụ n'isi. Ọ ga-ezipụ mkpi ahụ puọ n'ime ọzara site n'aka onye ahụ a hoputara ime nke a. **22** N'ụzọ dị otu a, mkpi ahụ ga-eburu mmehie ndị ahụ niile baa n'ebe mmadụ ọbụla na-ebighi. Nwoke ahụ ga-ahapụkwa ya n'ọzara. **23** “Mgbe ahụ, Erọn ga-aba n'ime ụlọ nzute ahụ, yipụ uwe akwa ọcha ndị nchụaja ahụ niile o yi n'ahụ ya tupu ọ banye n'Ebe ahụ Kachasi Nso. Ọ ga-awusa ha n'ebe ahụ. **24** Ọ ga-eji mmiri saa ahụ ya n'akụkụ ebe nsọ ahụ, yirikwa uwe efu ya. Mgbe ahụ, ọ ga-apụta bịa chụọ aja nsure ọkụ nke onwe ya, na aja nsure ọkụ nke ndị ahụ, maka ikpuchiri onwe ya, na ikpuchikwara ndị ahụ mmehie ha. **25** Ọ ga-akpọkwa abụba anụ e ji chụọ aja mmehie ahụ ọkụ n'elu ebe ichụ aja. **26** “Mgbe nwoke ahụ kpugara mkpi ahụ n'ọzara hapụ ya, lotara, ọ ga-asa ahụ ya na uwe ya tupu ọ laghachi n'ime obodo. **27** Oke ehi nakwa mkpi maka ichụ aja mmehie ahụ, bụ nke ewebatara ọbara ha n'ime Ebe ahụ Kachasi Nso, maka ikpuchi mmehie, ka aghaghị ibupụ n'azụ omuma ụlọ ikwu; a ga-akpọ akpụkpọ ha, anụ ahụ ha na mgbirị afọ ha niile ọkụ. **28** Onye ga-akpọ ha ọkụ ga-asa uwe ya, saakwa ahụ ya tupu ọ laghachi n'ime obodo. **29** “Nke a ga-aburū unu ụkpurū ebighi ebi. N'afọ ọbụla, unu ga-ebu ọnu, hapụ iri ọrụ ọbụla, n'ụbọchị iri nke ọnwaa asaa. Iwu a dirị nwa afọ ala maọbụ onye ọbịa bi n'etiti unu. **30** N'ihia na n'ụbọchị a ka a na-ekpuchiri unu mmehie unu, ime ka unu dirị ọcha. Mgbe ahụ, unu ga-

abụ ndị dị ọcha site na mmehie unu niile n'ihu Onyenwe anyị. **31** Ọ bụ ụbọchị izuike nye unu, burukwa ụbọchị unu ga-ebu ọnụ. Iwu a enweghị mgbanwe! **32** Onye nchụaja e tere mmanụ, nke e doro nsọ dika onye nchụaja inọchi nna ya, ga-achụ aja mkpuchi mmehie ndị a, yirikwa akwa ọcha ahụ, bụ uwe nsọ ahụ. **33** Ọ ga-ekpuchiri Ebe ahụ Kachasi Nsọ na ụlọ nzute, ebe ichụ aja na ndị nchụaja, na mkpokota ndị obodo niile mmehie ha. **34** “Nke a ga-abụ iwu ebighị ebi nye unu. Otu ugboro n'otu afọ ka a ga-ekpuchi mmehie maka mmehie ndị Izrel niile.” E mezuru ihe ndị a niile dika Onyenwe anyị si nye ya Mosis n'iwu.

17 Onyenwe anyị gwara Mosis si, **2** “Gwa Erọn, na ụmụ ya ndị ikom, na ụmụ Izrel niile okwu si ha, ‘Ihe ndị a ka Onyenwe anyị nyere n'iwu. **3** Onye ọbụla bụ onye ụlọ Izrel gbuo ehi, maọbụ nwa aturu, maọbụ ewu n'ogige ebe obibi, maọbụ n'azụ ebe obibi, **4** ma o wetaghị ya n'ọnụ ụzọ ụlọ nzute iche ya dika onyinye n'ihu Onyenwe anyị, n'ihu ụlọnsọ Onyenwe anyị, a ga-agụ onye ahụ dika onye ikpe iwufu ọbara mara. Ọ wufuola ọbara, n'ihia ya, a ga-esite n'etiti ndị ya kewapụ ya. **5** Ihe e ji nye iwu a bụ ka ụmụ Izrel wetara Onyenwe anyị aja niile ha na-achụ ugbu a na mbara ezi ọbụla. Ha kwesiri iwetara ya Onyenwe anyị site n'aka onye nchụaja n'ọnụ ụzọ ụlọ nzute, ka o jiri ya chụọ ha aja udo. **6** N'ụzọ dị otu a, onye nchụaja ga-efesa ọbara ahụ n'ebe ichụ aja dị n'ọnụ ụzọ ụlọ nzute, kpọkwa abụba ya oku, ka ọ buru aja nsure oku nke isisi ya dị Onyenwe anyị ezi uto. **7** O kwesikwaghị ka ndị Izrel chụọ aja ha ọzọ na mbara ezi nye arusi ewu ndị ha na-akpọ isiala nye. Iwu a ga-adigide nye ha na ụmụ ha niile,

site n'ogbo ruo n'ogbo.' 8 "Gwa ha, 'Onye Izrel obula, maobu onye obia bi n'etiti unu, nke ga-achụ aja nsure oku maobu aja ozọ, 9 ma o webataghị ya n'onu ụzọ ụlọ nzute, ebe a ga-achuru ya Onyenwe anyi, ka a ga-ewezuga site n'etiti ndi ya. 10 "Onye Izrel obula maobu onye obia bi n'etiti ha, nke riri obara obula ka m ga-eche ihu m megide. A ga-ewezuga ya site n'etiti ndi m. 11 N'ih na ndu ihe nwere ndu di n'obara ya, o bu n'ih nke a ka m ji nye iwu na a ga-awusa obara niile n'elu ebe ichu aja, maka iji ya kpuchie mmehie unu. O bu obara na-ekpuchi mmehie maka ndu mmadu. 12 N'ih nke a, a siri ndi Izrel, "O dighi onye obula n'etiti unu, maobu onye obia obula nke bi n'etiti unu ga-eri obara." 13 "Onye Izrel obula, na onye obia obula binyere unu nke gara ichu nta, gbuo anu maobu nnunu obula a na-eri eri, ga-awufu obara ya were aja kpuchie ya. 14 N'ih na ndu ihe niile nwere ndu di n'obara. O bu ya mere m ji nye umu Izrel iwu si unu erila obara anumanu obula, n'ih na ndu ihe niile nwere ndu di n'obara ya. N'ih ya onye obula riri obara, a ga-ekwapu ya site n'etiti ndi m. 15 "Mmadu obula, maobu nwa afọ ma o bukwanu onye obia, nke riri anu nwuru n'onwe ya, maobu nke anu ohia dogburu, ga-eji mmiri saa uwe ya na ahụ ya, o ga-abukwa onye ruru aru ruo uhuruchi tupu o di ocha ozọ. 16 Ma o buru na o saghi uwe ya na ahụ ya, ikpe omuma di ya n'isi."

18 Onyenwe anyi gwara Mosis okwu si ya, 2 "Gwa umu Izrel okwu ndi a si ha, 'Mu onwe m bu Onyenwe anyi Chineke unu. 3 Ya mere, o bu ezie na unu ebiela n'etiti ndi Ijipt, ma unu ekwesighi ibi ndu unu dika ha si ebi.

Unu ekwesikwaghị ibi ndụ dika ndị Kenan ebe m na-akpobata unu. Unu agbasola omenaala ha. 4 Unu ga-edebe iwu m niile, gbasookwa ukpuru m niile n'ih na abụ m Onyenwe anyị Chineke unu. 5 Debenụ iwu m na ukpuru m, n'ih na onye na-edebe ha ga-adị ndụ site na ha. Abụ m Onyenwe anyị. 6 “Onye obula ya na mmadu bu nwanne e jekwurukwala ya ka ha nwe mmeko edina, i ji kpughee otu ya. Mu onwe m bu Onyenwe anyị. 7 “I gaghị eleda nna gi anya site na i jekwuru nne gi ka gi na ya nwe mmeko edina. Nne gi ka o bu; gi na ya agaghị enwe udi mmeko di otu a. 8 “I gaghị e jekwuru nwunye nna gi ka gi na ya nwe mmeko edina. Nke a bu ileda nna gi anya. 9 “I gaghị e jekwuru nwanne gi nwanyị ka gi na ya nwe mmeko edina, maobu nwa nwanyị nke a muru nna gi, maobu nwa nwanyị nke nne gi muru, ma a muru ya n'ulo ma a muru n'ama. 10 “I gaghị e jekwuru nwa nwanyị nke nwa gi nwoke muru, maobu nwa nwanyị nke nwa gi nwanyị muru i nwe mmeko edina; n'ih na nke a ga-eweta nleda anya nye gi. 11 “I gaghị e jekwuru nwa nwanyị nwunye nna gi muru, ka gi na ya nwe mmeko edina, n'ih na o bu nwa nna gi muru; nwanne gi nwanyị ka o bu. 12 “I gaghị e jekwuru nwanne nwanyị nna gi ka gi na ya nwe mmeko edina, n'ih na obara jikoro ya na nna gi, ha bu otu ahụ. 13 “I gaghị e jekwuru nwanne nne gi nke nwanyị, ka gi na ya nwe mmeko edina, n'ih na obara jikoro ya na nne gi, ha bu otu ahụ. 14 “I gaghị eleda nwanne nna gi nke nwoke anya, site n'jekwuru nwunye ya, ka gi na ya nwe mmeko edina. N'ih na nwunye nwanna gi ka o bu. 15 “I gaghị e

jekwuru nwunye nwa gi nwoke ka gi na ya nwe mmekọ edina; nwunye nwa gi nwoke ka ọ bụ; gi na ya agaghị enwe mmekọrịta ọbụla gosiri mkpughe ọtọ ya. **16** “Ị gaghị e jekwuru nwunye nwanne gi nwoke ka gi na ya nwe mmekọ edina, n’ihi na nke a bụ omume nleda anya nye nwanne gi nwoke. **17** “Ị gaghị e jekwuru nwanyị na nwa ya nwanyị ka gi na ha nwe mmekọ edina. Ị gaghị akpọrọ nwa nwanyị nwa ya nwoke, maọbụ nwa nwanyị nke nwa ya nwanyị mụrụ dinaa ya; n’ihi na otu ọbara ka ha bụ. Ihe dị otu a bụ arụ. **18** “Ị gaghị alụ nwanne nwanyị nwunye gi, dika nwunye ọzọ gi, n’ihi ikpagbu ya, gi na ya a na-enwe mmekọrịta edina, ị na-ekpughe ọtọ nwunye gi mgbe ọ ka dị ndụ. **19** “E jekwurukwala nwanyị ka gi na ya nwe mmekọ edina, mgbe ọ nọ n’ọndụ adighi ọcha nke (ịsọ ụba) nsọ nwanyị ya n’oge a kara aka. **20** “A kpọrkwala nwunye onye agbataobi gi idina ya, si otu a merụọ onwe gi n’ihi mmekọ dị otu a. **21** “Ị gaghị enye nwa gi ka e jiri ya chụọrọ Molek aja. N’ihi na i kwesighi imerụ aha Chineke gi. Mụ onwe m bụ Onyenwe anyị. **22** “Gị na nwoke edinala, dika nwanyị na nwoke si edina. Ihe akpọrọ asị ka ọ bụ. **23** “Gị na anụmanụ ọbụla edinakwala, site otu a merụọ onwe gi. Nwanyị agakwaghị ewere onwe ya nye ka ya na oke anụmanụ nwee mmekọrịta, arụ a na-adighi eme eme ka ọ bụ. **24** “Unu emerukwala onwe unu site na-ime ihe ndị a, n’ihi na ihe ndị a bụ ihe mba ndị ahụ na-eme. Ọ bụkwa n’ihi ya ka m ga-eji chụpụ ha site n’ala ahụ m ga-enye unu. **25** Ọ bụladị ala ahụ niile ghọrọ ihe rụrụ arụ site n’omume ndị a. Ọ bụ nke a mere m ji ata ndị bi n’ime ya ahụhụ n’ihi mmehie ha. Ala ahụ meghere

onụ ya gboputa ndị bi n'ime ya. **26** Unu ga-edebe iwu m na ukpuru m ndị a niile. Unu emekwala ihe arụ ndị a, ma ndị amuru n'ala ma ndị obia niile bi n'etiti unu. **27** Ala m na-aga inye unu ruru aru n'ihu na ndị bi n'ime ya na-eme omume ndị a ruru aru. **28** Unu emekwala ihe aru ndị a, n'ihu na o buru na unu emee ha, o ga-emeghe onụ ya gboputa unu, dika o si mee mba niile bu ndi buru unu uzọ biri n'ime ya. **29** “Onye obula n'etiti unu mere ihe aru ndi a, ka a ga-ekwapu site n'etiti ndi ya. **30** N'ihu ya, lezienụ anya ka unu debe iwu m, ka unu ghara ime ihe aru ndi a, nke ndi buru unu uzọ biri n'ala ahụ mere. Ka unu gharakwa imeru onwe unu site n'omume aru ndi a. Abụ m Onyenwe anyi Chineke unu.”

19 Onyenwe anyi gwara Mosis okwu si ya, **2** “Gwa ogbako umu Izrel niile okwu si ha: ‘Dinu nsọ, n'ihu na mu onwe m bu Onyenwe anyi bu Chineke unu, di nsọ. **3** “Onye obula n'ime unu aghaghi isopuru nne na nna ya, debekwa iwu m nyere maka ubochi izuika, n'ihu na mu onwe m bu Onyenwe anyi Chineke unu. **4** “Unu akpola isiala nye arusi, unu emekwarala onwe unu chi ndi e ji oia kpuo. Mu onwe m bu Onyenwe anyi Chineke unu. **5** “Mgbe unu ga-achuru Onyenwe anyi aja udo, soronu ukpuru m nyere unu chuo ya, ka m nabata ya. **6** Unu ga-eri ya n'ubochi ahụ unu churu ya, maobu n'ubochi nke na-eso ubochi ahụ. Nke obula foduru ruo ubochi nke ato ka unu ga-esure oku. **7** O buru na unu erie ya n'ubochi nke ato ihe aru ka o bu. A gaghị anabata aja obula unu ga-eri n'ubochi nke ato. **8** Ikpe ga-ama onye ga-eri ya n'ubochi nke ato n'ihu na o meela ka ihe nsọ Onyenwe anyi buru ihe aru. A

ga-ekewapụ onye ahụ site n'etiti ndị ya. **9** “Mgbe unu na-ewe ihe ubi, unu ewechala ihe niile dị n'akụkụ ubi niile, maọbụ chikọtachaa irighiri ihe ubi niile fọdurụ n'ala. **10** A ghọrọchakwala mkpụrụ vainị niile miri n'elu vainị gi, maọbụ chikoro mkpụrụ ndị dara n'ala. Hapụrụ ha ụmụ ogbenye na ndị ọbia, n'ihu na mụ onwe m bụ Onyenwe anyị Chineke unu. **11** “Unu ezula ohi. “Unu aghala ụgha. “Unu aghogbula ibe unu. **12** “Unu anụla iyi ụgha, si otu a weta nkocha nye aha Onyenwe anyị Chineke unu. Abụ m Onyenwe anyị. **13** “Unu ejila ike pụnara onye agbataobi unu ihe ya, maọbụ zuru ihe o nwere n'ohi. “Kwụọrụ onye ọbụla unu goro ọrụ ụgwọ ọrụ ya ọjịsọ. Unu echela ka chi bọọ tupu unu akwụọ ya ụgwọ ya. **14** “Akọchala onye ntị chiri, edochikwarala onye isị ihe n'uzọ. Tụọ egwu Chineke. Abụ m Onyenwe anyị. **15** “Unu ekpela ikpe na-ezighị ezi, unu elela mmadụ anya n'ihu mgbe unu na-ekpe ikpe, ma onye unu na-ekpe ikpe ọ bụ ọgaranya maọbụ ogbenye. Kama kpeenụ ikpe kwụ ọtọ. **16** “Unu ejegharịla na-agbasa okwu nkwujo n'etiti ndị mmadụ. “Emela ihe ọbụla ga-ebutere onye agbataobi gi ọnwụ. Abụ m Onyenwe anyị. **17** “Akpọla nwanne gi asị n'ime obi gi. Tụọ onye agbataobi gi mmehie ya n'ihu ya, ka i ghara iketa oke n'ikpe ọmụma dīrī ya. **18** “Abọla ọbọ, ebukwala iro n'obi megide onye ọbụla n'etiti ndị gi. Kama hụ onye agbataobi gi n'anya dika i si hụ onwe gi n'anya. Mụ onwe m bụ Onyenwe anyị unu. **19** “Unu ga-edebe iwu m niile. “Unu ejila otu ụdị anụ ụlọ unu na-agba ụdị anụ ụlọ ọzọ dị iche. “Akula ụdị mkpụrụ abụọ n'ubi. “Eyila uwe e ji ụzọ ihe abụọ, dika aji anụ na ogbo dūọ. **20** “Ọ bụrụ na

nwoke ọbụla akporo nwaagboghọ bu ohu nwanị nke a na-agbaputabeghi, maobu nke na-enwerebeghi onwe ya, nke nwoke ozọ choro ilu, mee ka ha abuo dinakoo, a ga-ekpe ha abuo ikpe n'ulokpe, ma a gaghị egbu ha, n'ih na nwanị ahụ abughi onye nwe onwe ya. **21** Ma nwoke ahụ ga-eweta aja ikpe omuma nye Onyenwe anyi n'onu uzọ ulo nzute. O ga-abukwa ebule ka o ga-iji chuo aja ahụ. **22** Onye nchaja ga-iji ebule aja ikpe omuma ahụ churo nwoke ahụ aja mkpuchi mmehie ya n'ihu Onyenwe anyi, n'ih mmehie o mere. A ga-agbaghakwara ya mmehie ya. **23** “Mgbe unu batara n'ala ahụ ku mkpuru osisi di iche iche, unu erila mkpuru osisi ahụ miri n'afọ nke mbu, o bu ihe ruru aru. Ruo n'afọ nke ato, ha bu ihe ruru aru. Unu agaghị eri ha. **24** N'afọ nke ato, mkpuru nke osisi ndi ahụ niile ga-amị di nsọ. Unu ga-iji ya nye Onyenwe anyi onyinye otuto. **25** Site n'afọ nke ise, mkpuru obula ga-abu nke unu. N'uzo di otu a ihe ha ga-amiputa ga-adi ukwu. Mu onwe m bu Onyenwe anyi Chineke unu. **26** “Unu erila anu obula obara di n'ime ya. “Unu agbala afa maobu juta mmuo ase. **27** “Unu akpuchala agiriri isi di gburugburu akuku isi unu, maobu chabie onu onu afuonu unu. **28** “Unu akala ihe obula n'ahu unu, n'ih onye nwuru anwu maobu jiri mma oku dee ihe n'ahu unu. Abu m Onyenwe anyi. **29** “Emerula nwa gi nwanị site n'ikwagide ya ka o buru akwuna, ka ala unu ghara ijuputa n'igba akwuna na ihe ojoo di iche iche. **30** “Debenu iwu niile m nyere maka ubochi izuike m. Sopuswaranu ebe nsọ m. Abu m Onyenwe anyi. **31** “Unu ejekwurula ndi na-aju mmuo ojoo ase maobu chogaa ndi dibia afa, n'ih na unu ga-

emeru onwe site na ha. Mu onwe m bu Onyenwe anyi Chineke unu. **32** “Bilienu otu n’ihu okenye, so purunu ndi okenye, ma tounu egwu Chineke unu. Abu m Onyenwe anyi. **33** “Mgbe onye obia soro unu biri n’ala unu, unu emejola ya. **34** Mesonu onye obia bi n’etiti unu mmeso dika o bu otu n’ime ndi amuru n’ala. Hunu ha n’anya dika unu si hu onwe unu, n’ihi na o nwere oge unu bu obia n’ala Ijipt. Abu m Onyenwe anyi Chineke unu. **35** “Unu ejila ihe otutu aghughu mgbe unu na-atu ihe di ogologo, ma obu ihe di aru, ma obu ihe di ukwu, **36** Jirinu ezi ihe otutu tu ogologo, ma obu ihe di aru, ma obu ihe di ukwu. Abu m Onyenwe anyi Chineke unu, onye si n’ala Ijipt kpota unu. **37** “Debenu ukuru m niile, na iwu m niile, gbasonu ha. Abu m Onyenwe anyi.”

20 Onyenwe anyi siri Mosis, **2** “Gwa umu Izrel, ‘Onye Izrel obula ma obu onye obia obula bi n’etiti unu, nke weere nwa ya nye maka ichuru Molek aja, aghaghi ime ka o nwuo. Ndi mmadu ga-ewere nkume tugbuo ya. **3** Mu onwe m ga-emegide onye ahụ, bipu ya site n’etiti ndi ya, n’ihi na o merula ebe nsu m, mee ka aha m gharakwa idi nsu, site n’iji umu ya choro Molek aja. **4** O buru na ndi obodo elezie anya mee omume dika a ga-asu na ha amaghi ihe onye ahụ mere, hapukwa igbu ya, mgbe o were otu n’ime umu ya nye Molek, **5** mu onwe m ga-emegide onye ahụ na ezinaulo ya bipu ha site n’etiti ndi ya. Otu a kwa ka m ga-eme ya na ndi niile so ya meru onwe ha site n’ife arusi Molek. **6** “Aga m edo ihu m megide onye obula gara ju ase site n’aka mmuo ojo, ma obu onye gara na dibia afa gbaa afa, site n’iso ha kwaa iko. Aga m ekewapu

onye ahụ site n'etiti ndị ya. **7** “Doonụ onwe unu nsọ, ma dīkwanụ nsọ n'ihī na abụ m Onyenwe anyị Chineke unu. **8** Debenụ ụkpurụ m niile, ma gbasoonụ ha n'ihī na abụ m Onyenwe anyị onye na-edo unu nsọ. **9** “Onye ọbụla kọchara nne ya maọbụ nna ya ka a ga-egbu n'ihī na ọ kọchara nne na nna ya. Ọbara onye dī otu a ga-adīkwa ya n'isi. **10** “Ọ bụrụ na nwoke ọbụla edinakwuru nwunye nwoke ọzọ, ya bụ nwunye onye agbataobi ya, nwoke ahụ na nwanyị kwara iko ka a ga-egbu. **11** “Nwoke ọbụla ya na nwunye nna ya dinakoro nwe mmekọ, emerụọla nna ya. A ga-egbu nwoke ahụ na nwanyị ahụ. Ọbara ha ga-adī ha n'isi. **12** “Ọ bụrụ na nwoke ọbụla edinakwuru nwunye nwa ya, wetara onwe ha ikpe omuma, a ga-egbu ha abụọ n'ihī na ọ bụ arụ ka ha mere. **13** “Ọ bụrụ nwoke na nwoke ibe ya edinakoro nwee ụdị mmekọ edina nwoke na nwanyị, a ga-egbu ha abụọ n'ihī na ihe ha mere bụ ihe ruru arụ. Ọbara ha ga-adī ha n'isi. **14** “Ọ bụrụ na nwoke alụọ nwanyị na nne muru ya, ajọ ihe ka ọ bụ. Nwoke ahụ na ndị inyom ndị ahụ ka a ga-akpo oku, ka ihe ojọọ dī otu a hapu idị n'etiti unu. **15** “Ọ bụrụ na nwoke na anumanu enwee mmekorita, a ga-egbu nwoke ahụ gbukwaa anumanu ahụ. **16** “Ọ bụrụ na nwanyị ọbụla abiaruo anumanu ọbụla nso dinakwuru ya inwe mmekọ, a ga-egbu nwanyị ahụ na anumanu ahụ, n'ihī na ha kwesiri onwu. Ọbara ha ga-adī ha n'isi. **17** “Nwoke ọbụla ya na nwanne ya nwanyị nwere mmekọ edina, maọbụ nwa afo nne ya maọbụ nwa nwunye nna ya, a ga-ekpochapu ha site n'ihu oha mmadu n'ihī na ọ bụ ihe ihere dī ukwu ka ha mere. Ọ meruola nwanne ya, n'ihī ya ikpe omuma

dị ya n'isi. **18** “Nwoke ọbụla nke ya na nwanyị nọ na nsọ nwanyị ya dinakọrọ nwee mmekọ ekpugheela adighi ọcha nwanyị ahụ. Nwanyị ahụ n'onwe ya ekpugheekwala adighi ọcha nke ya. A ga-ebipụ ha abụọ site n'etiti ndị ha. **19** “Ị gaghị enwe mmekọ edina n'etiti gi na nwanne nwanyị nne gi maọbụ nwanne nwanyị nna gi, n'ihina nke a bụ ihe nleda anya nye onye ọbara jikọrọ gi na ya. Ikpe omuma ga-adiri unu abụọ. **20** “Ọ bụrụ na nwoke ọbụla na nwunye nwanne nna ya edinaa, ọ bụ omume ileda anya nye nwanne nna ya. Ha ga-ebu mmehie ha. Ha ga-anwụ na-amụtaghi nwa. **21** “Ọ bụrụ na nwoke alụọ nwunye nwanne ya, ọ bụ omume ruru aru, n'ihina ọ bụ ihe nleda anya nye nwanne ya. Ha ga-agba aka nwa. **22** “Debenụ iwu ndị a na ukpuru ndị a, ma gbasoonu ha ka ala ahụ m na-eduba unu n'ime ya hapu imeghe onu ya gbupu unu. **23** Unu agbasola omenaala ndi mba niile a m na-achupu site n'ala m na-enye unu, n'ihina ha na-eme ihe ndi a niile m nyere unu n'iwu emela. Ọ bụ nke a mere ihe banyere ha ji so m oyi. **24** Ma agwala m unu si, “Unu ga-eketa ala ha. Aga m enye ya unu ka ọ bụrụ ihe nketa unu. Ala mmiri ara ehi na mmanu anu na-eru na ya.” Abụ m Onyenwe anyi Chineke unu onye kewaputara unu doo unu iche site na mba ndi ozọ niile. **25** “Unu aghaghi ikpa oke n'etiti anumanu ndi di ọcha iri eri, na anumanu ndi na-adighi ọcha, na n'etiti anu ufe di ọcha iri eri na ndi ruru aru. Unu emerula onwe unu site n'iri anumanu maobu anu ufe, maobu ihe ozọ na-akpughari n'ala, ndi ahụ m kewapuru iche dika ihe ruru aru. **26** Unu ga-adị nsọ nye m, n'ihina mu, bu Onyenwe anyi, di nsọ.

Ekewaputala m unu, doo unu iche, site n'etiti ndi mba ozon niile, ka unu buru nke m. 27 "A ga-eji nkume tugbuo nwoke maobu nwanyi obula nke na-aju mmuo ojoo ase, maobu dibia afa no n'etiti unu ka o nwuo. Obara ha ga-adikwa ha n'isi."

21 Onyenwe anyi gwara Mosis si, "Gwa ndi nchujaja, umu ndi ikom Eron okwu si ha, 'Onye nchujaja ekwesighi imeru onwe ya mgbe mmadu wuru n'etiti umunna ya. 2 Kariakwa ma onye ahụ bu onye di ya nnoo nso, dika nne ya, maobu nna ya, maobu nwa ya nwoke, maobu nwa ya nwanyi, maobu nwanne ya nwoke, 3 maobu nwanne ya nwanyi na-alubeghi di, onye o na-elekota n'ihu na o nweghi di. N'ihu ya, o nwere ike meruo onwe ya. 4 Ma o gakwaghi eme onwe ya ka o ghara idi ocha n'etiti ndi ogo ya, ma site otu a meruo onwe ya. 5 "Ndi nchujaja ekwesighi ikpucha isi ha, maobu kpuchapu akuku afuonu ha, maobu kaa ihe obula n'akpukpo ahụ ha. 6 Ha ga-abu ndi di nsọ nye Chineke ha, ndi na-agaghi emekwa ka aha Chineke ha ghara idi nsọ. N'ihu na o bu ha na-eche n'ihu Onyenwe anyi onyinye aja nsure oku, bu nri Chineke ha. N'ihu ya, ha aghaghi idi nsọ. 7 "Onye nchujaja agaghi alu nwanyi e meruru site n'igba akwuna, maobu nwanyi luturu di nke kewapuru onwe ya site n'ahu di ya, n'ihu na ndi nchujaja bu ndi di nsọ nye Chineke ha. 8 Guo ha dika ndi di nsọ n'ihu na o bu ha na-eche nri Chineke n'ihu ya. Guo ha dika ndi di nsọ n'ihu na mu onwe m bu Onyenwe anyi di nsọ, mu onwe m na-eme ka unu di nsọ. 9 "O buru na nwa nwanyi onye nchujaja emeruo onwe ya site n'igho onye akwuna, o sitela na ndu ojoo di otu a

wetara nna ya ihe ihere. A ga-akpọ ya ọkụ. **10** “Onyeisi nchụaja, onye ahụ sitere n’etiti ụmụna ya, onye awụsara mmanụ nsọ n’isi ya, onye ahọrọ doo nsọ iyiri uwe onye nchụaja ahụ, agaghị ahapụ agịrị isi ya ka ọ kpasasịa, maọbụ dọwaa uwe ya. **11** Ọ gaghị abanye ebe ozu dị. Ọ gaghị emerụ onwe ya, ọ buladi ma ozu ahụ ọ bụ nke nne ya maọbụ nke nna ya. **12** Ọ gaghị esi n’ebe nsọ Chineke ya pụọ, maọbụ mee ya ka ọ ghara ịdị nsọ, n’ihi na e doola ya nsọ site na ite ya mmanụ nsọ nke Chineke ya. Abụ m Onyenwe anyị. **13** “Nwanyị onyeisi nchụaja ga-alụ ga-abụ nwanyị na-amaghị nwoke. **14** Ọ gaghị alụ nwanyị di ya nwurụ, maọbụ nwanyị ya na di ya na-ebikwaghị, maọbụ nwanyị akwuna. Nwanyị ọ ga-alụ ga-abụ naanị nwanyị na-amaghị nwoke nke si n’etiti ụmụna ya, **15** ka ọ ghara ime ka ụmụ ya ghara ịdị nsọ n’etiti ụmụna ya. Abụ m Onyenwe anyị onye na-edo ya nsọ.” **16** Onyenwe anyị gwara Mosis sị, **17** “Gwa Eron, ‘N’ogbo niile nke na-abia, o nweghị onye ọbụla n’ime ụmụ ụmụ gị nke akụkụ ahụ ya na-ezughị oke ga-abia nso iwetara Chineke ya ihe oriri. **18** O nweghị nwoke ọbụla nwere ọrụsị ọbụla ga-abia nso, o nweghị nwoke kpuru ìsì, maọbụ onye ngwuro, maọbụ onye imi mpịa, maọbụ onye ụkwụ maọbụ aka ya na-ezughị oke, **19** maọbụ onye ọkpukpụ ụkwụ ya maọbụ ọkpukpụ aka ya gbajiri, **20** maọbụ onye mkpumkpu azụ dij, maọbụ nwa akakpọ, maọbụ onye na-adighị ahuzi ụzọ, maọbụ onye agba na-ata, maọbụ onye akpukpa dij n’ahụ, maọbụ onye mkpuru amụ ya chipiara echipia. **21** O nweghị nwa nwa Eron onye nchụaja ọbụla nwere ọrụsị ga-abia iwetara Onyenwe anyị aja onyinye site n’ọkụ. Ebe

ọ bụ na o nwere ọrụsị, ọ gaghị abịa nso iwetara Chineke ya nri. **22** Ma o nwere ike iri nri ahụ dịkarịsiri nso nke sitere na nri Chineke ya, tinyekwara nri ahụ dị nso. **23** Kama ọ gaghị abịa nso akwa mgbochi ahụ maọbụ bjaruo ebe ichụ aja nso, n'ihị ezughị oke ya. Ka ọ ghara imerụ ebe nso m, n'ihị na abụ m Onyenwe anyị onye na-edo ha nso.” **24** Ya mere Mosis nyere Erọn na ụmụ ya ndị ikom na ụmụ Izrel niile iwu ndị a.

22 Onyenwe anyị gwara Mosis si, **2** “Gwa Erọn na ụmụ ya ndị ikom ka ha jiri nsopurụ nabata onyinye dị nso nke ụmụ Izrel na-edo nso nye m, ka ha ghara imerụ aha nso m. Abụ m Onyenwe anyị. **3** “Gwa ha si, ‘N’ogbo unu niile na-abịa, ọ burụ na enwee onye ọbụla n’agburụ unu nke bįara nso n’ihe ndị ahụ dị nso ụmụ Izrel na-edo nso nye Onyenwe anyị, mgbe onye ahụ nọ ọnọdu dika onye rurụ arụ, a ga-esi n’ihu m wezuga onye ahụ. Abụ m Onyenwe anyị. **4** “Onye ọbụla bụ nwa nwa Erọn nke ọrịa ekpenta na-aria, maọbụ nke ihe si n’ahụ ya na-asoputa agaghị eri aja dị nso tutu ruo mgbe e mere ka ọ diri ọcha. Ọ ga-abụkwa onye rurụ arụ ma ọ burụ na o metụ ozu aka, maọbụ onye mkpurụ nwa na-esite n’ahụ awusi, **5** maọbụ na o meturụ anụ na-akpughari akpughari n’ala aka, nke na-emerụ ya, maọbụ na ọ meturụ mmadu aka nke mere ka ọ burụ onye rurụ arụ n’agbanyeghi ihe ọ bụ na-emerụ ya. **6** Onye ahụ meturụ ihe ndị a aka ga-abụ onye rurụ arụ ruo uhuruchi. Ọ gaghị eri ihe nso ọbụla tutu ruo mgbe ọ sachara ahụ. **7** Mgbe anyanwụ dara ka ọ ga-adị ọcha, nweekwa ike iri ihe dị nso, n’ihị na ọ bụ nri ya. **8** Ọ gaghị eri anụ nwurụ anwụ, maọbụ nke

anụ ọzọ ọgburu, n'ihl na ihe ndi a ga-emeru ya. Abu
 m Onyenwe anyi. 9 “Ndi nchajaja kwesiri idebe ukpuru
 m, ka ha ghara ibu ndi ikpe mara si otu a nwuo n'ihl na
 ha leliri ha anya. Abu m Onyenwe anyi onye na-edo ha
 nsọ. 10 “O nweghi onye obula na-esiteghi n'ezinaulo ndi
 nchajaja ga-eri aja nsọ ahụ. Onye bu obia na onye e goro
 oru no n'ulo onye nchajaja agaghi eri ya. 11 Otu o di, o
 buru na onye nchajaja weere ego nke aka ya gbata ohu,
 maobu na a muru ohu ahụ n'ulo ya, ohu ahụ nwere ike iri
 aja nsọ ahụ. 12 O buru na nwa nwanyi onye nchajaja aluo
 onye na-abughi onye nchajaja, o gaghi eri ihe obula site
 n'ime aja nsọ a. 13 Ma nwa nwanyi onye nchajaja nke di
 ya nwuru, maobu na ya na di ya ebikwaghi, o burukwa na
 o mutaghi nwa obula, o loghachi bia biri n'ulo nna ya
 dika o mere mgbe o bu agboghọ, o nwere ike iri nri di
 n'ulo nna ya. O dikwaghi onye na-ekwesighi iri ya, nke
 ga-eri ya. 14 “O buru na onye obula erie onyinye nsọ ahụ
 na-amaghi ama, o ga-eweghachiri onye nchajaja ihe niile
 o riri tukwasikwa ya otu uzọ n'uzọ ise ọzọ. 15 Ndi nchajaja
 ekwesighi imeru onyinye nsọ umu Izrel na-eche n'ihu
 Onyenwe anyi, 16 site n'ikwenye ka ndi mmadu efu rie
 onyinye nsọ ahụ, si otu a wetara ndi riri ya ikpe omuma
 nke ya na nkweghachi so. Abu m Onyenwe anyi onye na-
 edo ha nsọ.” 17 Onyenwe anyi gwara Mosis si, 18 “Gwa
 Eron na umu ya ndi ikom na umu Izrel niile okwu si ha, ‘O
 buru na onye obula, onye Izrel maobu onye obia n'Izrel,
 eweta aja nsure oku nye Onyenwe anyi imezu nkwa o
 kwere, maobu dika onyinye afọ ofufu, 19 o ga-eweta otu
 oke nke na-enweghi nkwaru nke si n'igwe ehi, maobu

atụrụ, maọbụ ewu, ka a nabata ya n’aha. **20** Ewebatala ihe ọbụla nke nwere nkwarụ, n’ihi na agaghị m anabata ya n’aha gi. **21** Mgbe onye ọbụla wetara ehi maọbụ atụrụ maọbụ ewu site n’igwe anụ, dika onyinye aja udo ọ na-enye Onyenwe anyị maka imezu nkwa, maọbụ onyinye afọ ofufu, ọ ga-abụ nke na-enweghị ọrụsi maọbụ ntupọ ọbụla tupu a nabata ya. **22** Anumanu ọbụla kpuru isi, maọbụ nke meruru ahụ, maọbụ nke ukwu maọbụ aka gbajiri, maọbụ nke akpukpa di n’ahụ ya, maọbụ ihe nwere ure, maọbụ nke ọnya di n’ahụ, agaghị abụ ihe onyinye nye Onyenwe anyị. Unu atukwasikwala ha n’ebe ichu aja dika onyinye nye Onyenwe anyị. **23** Unu nwere ike jiri ehi maọbụ aturụ nke akuku ahụ ya tara ata, maọbụ nke otu akuku ya buru ibu karia ibe ya chuo aja onyinye si n’obi, ma a gaghị e ji ya chuo aja imezu nkwa. **24** Unu agaghị enye anumanu ọbụla nke mkpuru amụ ya chipiara echipia, maọbụ nke piara apia, maọbụ nke a dowapuru adowapu maọbụ nke a chakapuru achakapu, dika onyinye n’ihu Onyenwe anyị. Unu enyekwala udi onyinye a n’ala unu. **25** Unu esitekwala n’aka onye ọbia nata udi onyinye a, ma webata ya dika nri a na-enye Chineke unu. A gaghị anabata ha n’onodu unu, n’ihi na ha nwere nkwaru, nwekwa ntupọ.” **26** Onyenwe anyi siri Mosis, **27** “Mgbe a muru nwa ehi, maobu nwa aturu, maobu ewu ohuru, a ga-ahapu ya na nne ya ubochi asaa. Site n’ubochi nke asato gaa n’ihu a ga-anabata ya dika onyinye ihe oriri i ji chuo aja nsure oku nye Onyenwe anyi. **28** Egbula nne anu na nwa ya n’otu ubochi, maobu ehi maobu aturu. **29** “Mgbe unu na-achuru Onyenwe

anyị aja ekele, chụonụ ya n'uzọ ahụ a ga-anabata ya. **30** Riekwanụ anụ aja ahụ n'otu ụbọchị ahụ, ka ọ hapụ ifọdu ruo echi ya. Abụ m Onyenwe anyị. **31** “Unu ga-edebe iwu m ndị a niile, mee ha n’ihi na abụ m Onyenwe anyị. **32** Unu emekwala ka aha m ghara ịdị nsọ. A ga-edo aha m nsọ n’etiti ụmụ Izrel, n’ihi na abụ m Onyenwe anyị onye na-edo unu nsọ. **33** Ọ bụ m kpọtara unu site n’ala Ijipt ka m buru Chineke unu. Abụ m Onyenwe anyị.”

23 Onyenwe anyị gwara Mosis okwu sị ya, **2** “Gwa ụmụ Izrel okwu sị ha, ‘Ndị a bụ mmemme a kara aka nye Onyenwe anyị, nke unu ga-ekwusa dika mkpọkọta dị nsọ. **3** “Ụbọchị isii ka unu ga-eji ruo ọrụ. Ma ụbọchị nke asaa, bụ ụbọchị izuike, ụbọchị mkpọkọta dị nsọ. Unu agaghị arụ ọrụ ọbụla n’ụbọchị ahụ, n’ebe ọbụla unu bi. Ọ bụ ụbọchị izuike nye Onyenwe anyị. **4** “Ndị a bụ mmemme Onyenwe anyị a kara aka, mkpọkọta dị nsọ nke unu ga-ekwusa n’oge a kara aka. **5** N’onwa mbụ, n’ụbọchị nke iri na anọ nke onwa ahụ, n’oge uhuruchi, mgbe anwụ dara, ka Mmemme Ngabiga Onyenwe anyị ga-adi. **6** Mmemme achicha na-ekoghị eko Onyenwe anyị ka unu ga-ebido n’ụbọchị iri na ise nke onwa ahụ. Abali asaa ka unu ga-eri achicha a na-ejighị ihe na-eko achicha mee. **7** N’ụbọchị mbụ nke mmemme a, unu ga-enwe mkpọkọta dị nsọ, ọ dīkwaghị onye ọbụla ga-arụ ọrụ ọbụla. **8** Unu ga-eweta aja e sitere n’okụ chụọ nye Onyenwe anyị. N’ụbọchị nke asaa nweenụ mkpọkọta dị nsọ, unu arukwala ọrụ nke ụbọchị ahụ.” **9** Onyenwe anyị gwara Mosis sị ya, **10** “Gwa ụmụ Izrel sị ha, ‘Mgbe unu banyere n’ala ahụ m na-aga inye unu, ghọta mkpuru ihe ubi nke mbụ unu,

unu ga-ewetara onye nchụaja otu ukwu ọka site n'ọka unu ghotara n'ubi unu. **11** Ọ ga-anara unu ukwu ọka ahụ fufee ya n'ihu Onyenwe anyị, ka a nabata ya. Ọ bụ n'ụbọchị ahụ ga-esote ụbọchị izuike ka onye nchụaja ga-efufe ya. **12** N'otu ụbọchị ahụ e fufere ukwu ọka ahụ, unu ga-ewere nwa ebule na-enweghị ntụpọ, nke gbara naanị otu afọ, chụoro Onyenwe anyị aja nsure ọkụ. **13** Aja mkpuru ọka ga-eso aja nsure ọkụ a. Ọ ga-eji iko ọka a kworo nke oma iri na abụọ a gwara mmanụ oliv, ka ọ buru ihe e surere n'ọkụ na-esi ezi isi oma nye Onyenwe anyị. A ga-enyekwa iko mmanya atọ dika onyinye ihe onunu. **14** Unu agaghị eri achicha, maobu ọka e ghere eghe, maobu ọka ohuru tutu ruo mgbe unu buru uzọ weta onyinye nye Chineke unu. N'ebe obula unu bi, ukpuru a ga-adigide ruo ogbo niile. **15** “Site n'ụbọchị ahụ sotere ụbọchị izuike, bu ụbọchị ahụ unu wetara ukwu ọka nke onyinye mfufe, guputa izu asaa zuru ezu. **16** Guputakwa iri ụbọchị ise site n'ụbọchị izuike ahụ mezuru izu asaa ahụ ma wetara Onyenwe anyị onyinye ọka ohuru. **17** Site n'ebe obula unu bi, unu ga-ewetara Onyenwe anyị ogbe achicha abụọ nke unu ji iko ọka a kworo nke oma iri na abụọ, nke e ji ihe na-eko achicha mee, ya bu yiist, dika aja mfufe nke mkpuru mbu nye Onyenwe anyị. **18** Tinyere achicha a, unu ga-eweta umu aturu asaa gbara otu afọ, ndi na-enweghị ntupọ, na otu nwa oke ehi, na ebule abụọ. Ha ga-abu aja nsure ọkụ nye Onyenwe anyị, ya na aja mkpuru ọka na aja ihe onunu, aja e sitere n'ọkụ chuo, nke isisi ya di ezi mma nye Onyenwe anyị. **19** Unu ga-ejikwa otu mkpi chuo aja mmehie. Werekwa

ụmụ atụrụ abụọ gbara otu afo, otu afo, chụọ aja udo. **20**
 Onye nchụaja ga-efufe ụmụ atụrụ abụọ ndị a, na achicha
 ndị si na mkpuru mbụ ahụ n'ihu Onyenwe anyị dika aja
 mfufe. Ha bụ aja di nsọ nye Onyenwe anyị. O bụkwa ndị
 nchụaja ga-ewere ha dika nri ha. **21** N'otu ụbọchị ahụ
 unu ga-akposakwa mkpokota di nsọ, unu arukwala oru
 nke ụbọchị ahụ. Nke a ga-abụ ukpuru ga-adigide ebighi
 ebi site n'ogbo ruo n'ogbo niile, n'ebe obula unu bi. **22**
 “Mgbe unu na-ewe ihe ubi, unu ewechala ihe niile di
 n'akuku niile nke ubi unu. Hapuru ha ụmụ ogbenye,
 na ndi obia. Hapukwara ha mkpuru ubi niile dara n'ala.
 Abụ m Onyenwe anyi Chineke unu.” **23** Onyenwe anyi
 gwara Mosis si, **24** “Gwa ụmụ Izrel si, ‘Ubochi mbu nke
 onwa nke asaa ga-abu ubochi izuike, ubochi mkpokota di
 nsọ nke a ga-eji opi na-ada oke uda cheta. **25** Unu arula
 oru obula n'ubochi ahụ, kama unu ga-achụ aja nsure oku
 nye Onyenwe anyi.” **26** Onyenwe anyi gwara Mosis si,
27 “Ubochi nke iri nke onwa asaa a bu ubochi Mkpuchi
 Mmehie. O bu ubochi mkpokota di nsọ nye unu. Unu ga-
 ata onwe unu ahuhu bia wetara Onyenwe anyi onyinye
 site n'oku. **28** Unu arula oru obula n'ubochi ahụ n'ih
 na ubochi ahụ bu ubochi ichu aja mkpuchi mmehie unu
 n'ihu Onyenwe anyi Chineke unu. **29** Onye obula na-ejighi
 ubochi ahụ weda onwe ya n'ala ka a ga-ekewapu site
 n'etiti ndi ya. **30** Aga m ebibikwa onye obula ruru oru
 n'ubochi ahụ. **31** Unu agaghị aru oru obula. N'ebe obula
 unu bi, ukpuru a ga-adigide nye unu niile site n'ogbo ruo
 n'ogbo. **32** O ga-abu ubochi izuike zuruoke nye unu, unu
 ga-ewedakwa onwe unu n'ala. N'ubochi nke itoolu nke

ọnwá ahụ, site n'uhuruchi ruo n'uhuruchi nke na-esote
 ya, unu ga-edebe izuike unu.” **33** Onyenwe anyị gwara
 Mosis sị, **34** “Gwa ụmụ Izrel, ‘N’ụbọchị nke iri na ise,
 n’ọnwá nke asaa, ka unu ga-amalite mmemme Ụlọ Ikwu
 Onyenwe anyị. A ga-eme ya ụbọchị asaa. **35** N’ụbọchị nke
 mbụ bụ ụbọchị mkpokọta dị nsọ. Onye ọbụla agaghị arụ
 ọrụ n’ụbọchị ahụ. **36** N’ụbọchị ọbụla n’ime ụbọchị asaa
 ndị a niile ka a ga-ewetara Onyenwe anyị onyinye site
 n’ọkụ. N’ụbọchị nke asatọ ka mkpokọta dị nsọ ga-adị. A
 ga-achụ aja nsure ọkụ nye Onyenwe anyị, n’ụbọchị a. Ọ
 bụ mkpokọta mmechi, n’ihi ya, a gaghị arụ ọrụ ọbụla
 n’ụbọchị ahụ. **37** (“Ndị a bụ mmemme a kara aka, mgbe a
 ga-ekwusa mkpokọta dị nsọ maka iwetara Onyenwe anyị
 onyinye nri, ya bụ, onyinye aja nsure ọkụ, na onyinye
 mkpuru ọka, na aja dị iche iche, na onyinye ihe ọhụrụ
 dịka e sị hazie na ọ ga na-adị kwa ụbọchị. **38** Unu ga-
 enye onyinye ndị a, tinyere onyinye a na-enye Onyenwe
 anyị n’ụbọchị izuike, na tinyere onyinye ndị ọzọ unu na-
 enye na ihe ndị ọzọ unu kwere na nkwa, na onyinye afọ
 ofufu niile unu na-enye Onyenwe anyị.) **39** “Ya mere,
 malite n’ụbọchị nke iri na ise nke ọnwá asaa, mgbe unu
 webatasịrị ihe ubi unu, meerenụ Onyenwe anyị mmemme
 ụbọchị asaa, ụbọchị nke mbụ, na ụbọchị nke asatọ ga-
 abụ ụbọchị izuike. **40** N’ụbọchị nke mbụ, unu ga-ewere
 ụfọdụ mkpuru osisi dị mma nke si n’osisi unu na-amị
 mkpuru, gbutekwa igu nkwa, na alaka osisi nwere ahịhịa
 ndụ, na osisi popla, jiri ha mee mmemme obi uto n’ihu
 Onyenwe anyị Chineke unu ụbọchị asaa. **41** Mmemme
 ụbọchị asaa a ga-adị nye Onyenwe anyị n’afọ niile, site

n'ogbo ruo n'ogbo unu niile. O bukwa n'onwa nke asaa ka unu ga-eme mmemme a. **42** N'oge mmemme a, umu Izrel niile ga-ebi n'ulo e ji alaka osisi na ahijia wuo ubochi asaa. Umu afu Izrel niile ga-ebi n'ulo di otu a. **43** Nke a ga-echetara ogbo umu Izrel niile na mgbe m kpoputara unu site n'ala Ijpt, unu biri n'ulo e ji osisi na ahijia wuo n'ozara. Abu m Onyenwe anyi Chineke unu.” **44** Mosis gwara umu Izrel ihe gbasara mmemme niile a kara aka nye Onyenwe anyi.

24 Onyenwe anyi gwara Mosis si, **2** “Nye ndi Izrel niile iwu ka ha wetara gi mmanu oliv asuru asu, nke a na-agwaghi ihe, maka itinye n'iheoku ime ka oku oriona na-enwu mgbe niile. **3** Na mputa nke akwa mgbochi nke kpuchiri igbe Ihe Ama ahụ, n'ime ulo nzute, Eron ga-amunye oriona ndi ahụ n'ihu Onyenwe anyi mgbe niile, site n'uhuruchi ruo n'ututu. Nke a bu ukuru ga-adigide nye ogbo niile di n'ihu. **4** Ihe oku olaedo a nuchara anucha ndi ahụ dọ n'elu ihe idokwasị oriona, n'ihu Onyenwe anyi ga na-enwu oku mgbe niile. **5** “Were oka a kworo nke oma mee ogbe achicha iri na abuo. Jiri ihe ruru iko oka asato mee otu ogbe achicha obula. **6** Doo achicha ndi a n'ahiri abuo n'elu tebul ahụ e ji olaedo a nuchara anucha kpuo, nke di n'ihu Onyenwe anyi. Ogbe achicha isii ga-adi n'otu ahiri. **7** N'ogologo ahiri obula tinya insensi a na-agwaghi ihe, ka o buru ihe nochiri achicha ndi a dika onyinye nsure oku nye Onyenwe anyi. **8** A ga-edo achicha ndi a n'ihu Onyenwe anyi oge niile, ubochi izuike niile, n'onodu umu Izrel, dika ogbugba ndu ebighi ebi. **9** O diri Eron na umu ya ndi ikom, bu ndi ga-

eri ya n'ime n'ebe nsọ ahụ, n'ihia na ọ bụ oke dīkarīsirī nsọ, site n'oke ha mgbe niile, nke sitere n'onyinye nsure ọkụ e chere nye Onyenwe anyị.” **10** Otu nwokorobīa, nke nna ya bụ onye Ijīpt ma nne ya bụ onye Izrel, sitere n'etiti ụmụ Izrel pụta. O ruo na nwoke a nne ya bụ onye Izrel na otu n'ime ndi ikom Izrel malitere ilu ọgụ. **11** Mgbe ha na-alu ọgụ ahụ nwoke ahụ nne ya bụ onye Izrel kwuluru Aha ahụ kochaa ya. N'ihia ya, a kpọrọ ya ikpe n'ihu Mosis. (Aha nne ya bụ Shelomit, nwa Dibri, onye ebo Dan.) **12** Ha tinyere nwoke ahụ n'ulo mkpọrọ na-eche ka ha nū okwu Onyenwe anyi, imata ihe ha ga-eme ya. **13** Mgbe ahụ, Onyenwe anyi gwara Mosis si, **14** “Kpuru onye nkwulu ahụ gaa n'azu obodo. Ndi niile nuru okwu ahụ o kwuru ga-ebikwasị ya aka ha n'isi. Mgbe ahụ, ọgbako Izrel niile ga-eji nkume tugbuo ya. **15** Gwa umu Izrel okwu si ha, 'Onye obula kochara Chineke ya ga-ebu mmehie ya n'isi ya. **16** Onye obula kwuluru aha Onyenwe anyi ka a ga-egbu. Mmadu niile ga-agbako jiri nkume tugbuo onye ahụ. Onye obula kwuluru Aha ahụ, maobu obia, maobu nwa afọ ala, ka a ga-egbu. **17** “Onye obula gburu mmadu ka a ga-egbu. **18** Onye gburu anu ulo na-abughị nke ya, ga-akwughachi ugwo ya. Ndu ga-alara ndu. **19** Onye obula meruru mmadu ibe ya ahụ, a ga-emerukwa onye ahụ ahụ n'ebe o meruru ibe ya ahụ. **20** Onye tijiri mmadu okpukpu, a ga-etiji okpukpu nke ya. Anya ga-alara anya, eze ga-alakwa eze. Otu e si meruo mmadu ahụ, ka a ga-esi merukwa onye meruru ya ahụ. **21** Onye obula gburu anu ulo onye ozo, ga-akwu ugwo ya. Ma a ga-egbu onye obula gburu mmadu. **22** Unu ga-enwe otu iwu nke ga-

adi nye ndi amuru n'ala, dikwara ndi obia niile. Abu m Onyenwe anyi Chineke unu.” 23 Mgbe ahụ, Mosis gwara ndi Izrel okwu, n'ih i ya ha dokpuru onye nkwulu ahụ puo n'azu obodo, jiri nkume tugbuo ya n'ebe ahụ, dika Onyenwe anyi nyere Mosis n'iwu.

25 Onyenwe anyi gwara Mosis okwu n'ugwu Sainai si ya, 2 “Gwa umu Izrel si ha, ‘Mgbe unu batara n'ala ahụ m ga-enye unu, unu ga-eme ka ala ahụ nwee afọ izuike nke ya nye Onyenwe anyi. 3 Afọ isii ka unu ga-aku ihe n'ubi, afọ isii ka unu ga-ewe ihe ubi, kwachaakwa alaka osisi vaini unu. 4 Ma mgbe o ruru afọ nke asaa, unu ga-ahapu ala ubi unu ka o zuo ike, afọ izuike nye Onyenwe anyi. Unu akula ihe obula n'ubi unu maobu kwachaa osisi vaini unu. 5 Unu agaghi ewe ihe ubi obula ga-epuputara onwe ha n'oge a, maobu tutu mkpuru osisi vaini ndi ga-ada ada. N'ih i na afọ ahụ bu afọ ozuzu ike diri ala ubi niile. 6 Ihe ubi puputara n'ala ahụ niile n'afọ izuike ahụ bu nri diri unu onwe unu, na ndi odibo nwoke na nwanyi unu niile, na onye i goro oru, na onye obia bi n'etiti unu. 7 Ihe ubi ahụ dikwara anu ulo gi, na anu ohia bi n'ala gi. Ihe obula puputara n'ala bu ihe unu ga-eri. 8 “Guputa afọ izuike asaa, afọ asaa, uzọ asaa. Nguko afọ izuike ndi a niile ga-enye iri afọ anọ na itoolu. 9 N'ubochi nke iri nke onwa asaa, zipu onye ga-egbu opi ike, ya bu, n'ubochi mkpuchi mmehie, a ga-egbu opi ike n'ala Izrel niile. 10 Doonu afọ nke iri ise ahụ nsọ, kwusaakwa inwere onwe nye mmadu niile n'ala ahụ niile. Afọ ahụ ga-abu afọ inwere onwe nye unu. Onye obula n'ime unu galaghachi n'ih e onwunwe nke ezinaulo ya, onye obula

kwa ga-alaghachi n'agburu ya. **11** Afọ nke iri ise bu afọ inwere onwe nye unu. A gaghi akụ ihe obula n'ubi, a gakhaghi ewe ihe ubi obula puputara n'onwe ya, maobu mkpuru osisi vaini miri n'onwe ya. **12** O bu afọ inwere onwe, burukwa afọ di nsọ nye unu, nke onye obula ga-eri naani ihe e wetara n'ubi. **13** "Onye obula ga-alaghachi n'ihe onwunwe nke ya, n'afọ inwere onwe a. **14** "O buru na i resiri onye agbataobi gi ala, maobu na o nwere nke o zuru site n'aka gi, unu aghogbula ibe unu. **15** I ga-azuru ala site n'aka onye agbataobi dika onuogugu afọ si di site n'afọ inwere onwe. Ha ga-eresi gi ya dika onuogugu afọ ole foduru maka ikọ ihe n'ala ahụ. **16** O buru na a zuru ala ahụ nso nso mmemme iri afọ ise a, onuahia ala ahụ ga-adị ala, o burukwanu na o di anya site na mmemme ahụ, onuahia ya ga-adị elu, n'ih na ugwo onye ahụ nakwu bu ugwo ugboro ole o ga-akụ ihe n'ala ahụ. **17** Unu emegbula ibe unu kama tūonū egwu Chineke unu. Abụ m Onyenwe anyi Chineke unu. **18** "Gbasoonu ukpuru m, ma lezie anya imezu ihe m nyere n'iwu, ka unu nwee ike ibi obi udo n'ala ahụ. **19** Mgbe ahụ, ala ga-amị mkpuru ya, unu ga-eriju afọ, birikwa n'ala ahụ n'udo. **20** Unu nwere ike juo ajuju si, "Gini ka anyi ga-eri n'afọ nke asaa ahụ ebe o bu na anyi agaghi akụ ihe obula, maobu wee ihe ubi obula n'afọ ahụ?" **21** Aga m ezitere unu ngozi di ukwu n'afọ nke isii, nke ga-eme ka ala mee ihe omume nke ga-ezuru unu afọ atọ. **22** Mgbe unu ga-akụ ihe ubi n'afọ nke asatọ unu ga na-eri site n'owuwe ihe ubi ochie unu tutu ruo n'afọ nke itoolu mgbe unu ga-ewebata ihe ubi ohuru. **23** "Chetanu na ala bu nke m, n'ih nke a, o

kwesighi ka unu ree ala obula kpamkpam. Unu bu naani ndi obia na ndi nlekota nye m. **24** N'ala obibi unu niile, unu ga-enye ohere maka mgbaputa ala erere ere. **25** "O buru na otu onye n'ime unu agho onye ogbenye si otu a ree ala ya, nwanne ya di ya nso ga-abia gbaputa ala ahụ. **26** O buru na-enweghi onye ga-agbaputa ala ahụ nye ha, ma ha mesia gho ndi bara uba nwekwa ihe ga-ezu igbaputa ala ahụ n'onwe ha. **27** A ga-agu afọ ole gara site na mgbe o rere ala ahụ, nyeghachi ya ego ole o kwesiri inweta. Onye rere ala ga-alaghachikwa n'ala ya. **28** O buru na onyenwe ya enweghi ike ichota ego o ga-eji gbara ya, ala ahụ ga-adi n'aka onye ahụ zuru ya tuturuo n'afọ inwere onwe. Mgbe ahụ o ga-ewerekwa ala ahụ nyeghachi ya onye resiri ya. **29** "Onye obula rere ulo obibi di n'obodo e ji mgbidi gbaa gburugburu nwere ikike mgbaputa ya naani mgbe otu afọ zuru site na mgbe e rere ya. N'oge ahụ ka onye rere ya nwere ike igbaghachi ya. **30** O buru na a gbaputaghi ya tupu otu afọ agafee, ulo ahụ di n'ime obodo nwere mgbidi ga-abu nke onye ahụ zuru ya mgbe niile, burukwa nke umu umu ya. A gaghị enyeghachikwa ya mgbe afọ inwere onwe ruru. **31** Ma ulo ndi di n'obodo nta na-enweghi mgbidi a ga-agu ha di ka ihe di n'ohia. E nwere ike igbaputa ha, ha bukwa nke a ga-eweghachite mgbe afọ inwere onwe ruru. **32** "Ma banyere obodo niile nke ndi Livayi di iche iche. Ha nwere ikike igbaputa ulo ha di n'ime nketa ha mgbe obula. **33** Ihe onwunwe ndi Livayi bu nke e nwere ike igbaputa, bu ndi a, ulo niile e rere nke di n'obodo ha nwere. O ga-abu n'afọ inwere onwe ka aga enwetaghachi ha, n'ihi na

ụlọ ndị ahụ dị n'obodo ndị Livayị bụ naanị oke ha nwere
 n'etiti ụmụ Izrel. **34** Ma a gaghị ere ala ebe ịta nri nke
 anụ ụlọ gbara obodo ha gburugburu ere, n'ihị ọ bụ ihe
 ha nwee n'ọha ruo ebighị ebi. **35** “Ọ bụrụ na nwanne
 gị adaa ogbenye ruo na o nweghị ike inyere onwe ya
 aka, ọ dị gị n'aka inyere ya aka, kpobata ya ka ọ bịa biri
 n'ụlọ gị dika ị ga-esi kpobata onye ọbịa. N'uzọ dị otu
 a, ọ ga-anogide biri n'etiti unu. **36** Tụọ egwu Chineke,
 kwerekwa ka nwanne gị soro gị biri n'ala ahụ. A nakwala
 ụma maobụ ọmụrụnwa ọbụla. **37** Ị gaghị ana ọmụrụnwa
 n'ego i gbazinyere ha, maobụ rie uru site na nri i resiri
 ha. **38** Mụ onwe m bụ Onyenwe anyị Chineke unu, onye
 kpoputara unu site n'ala Ijipt, inye unu ala Kenan, na ị
 bụ Chineke unu. **39** “Ọ bụrụ na onye Izrel ọbụla adaa
 ogbenye, resi gị onwe ya, emela ka o jere gị ozi dika onye
 ohu. **40** Kama ị ga-emeso ya mmeso dika ị ga-esi meso
 onye ọrụ e goro ego, maobụ dika onye ọbịa nọ n'etiti
 unu. Ọ ga-ejere gị ozi tutu ruo afọ inwere onwe. **41** N'afọ
 ahụ, ị ga-ahapụ ha na ụmụ ha ka ha laghachikwuru ndị
 ikwu ha, si otu a nwetaghachi ala ubi dị n'ezinaụlọ ha. **42**
 N'ihị na a kpoputara m ndị Izrel site n'ala Ijipt ka ha bụrụ
 ndị na-ejere m ozi. Ya mere, a gaghị ere ha mgbe ọbụla
 dika ohu. **43** A gakhaghị emegbu ha n'uzọ dị njo. Tụọ
 egwu Chineke unu. **44** “Ma unu nwere ike gbara ndị ohu
 nwoke maobụ nwanị site n'etiti ndị mba ọzọ niile bi
 n'akụkụ unu. Unu nwere ike site n'ebe ahụ zuta ndị ohu.
45 Unu nwere ike ịzụ ndị ohu site n'etiti ndị mbịarambịa
 bi n'etiti unu, maobụ site n'etiti ndị agbụrụ ha a mụrụ
 n'ala Izrel. Ndị dị otu a ga-abụkwa ihe onwunwe unu. **46**

Unu nwere ike kenye ha ụmụ unu dika ihe nketa, ma mee ha ndi ohu unu ụbọchị ndu ha niile. Ma unu agaghị eji aka ike chĩa onye Izrel ibe unu. **47** “Ọ bụrụ na onye ọbia bi n’etiti unu agho ọgaranya, ma otu n’ime ụmụna unu adaa ogbenye were onwe ya resi onye ọbia ahụ bi n’etiti unu, ma ọbụ were onwe ya resi nwanna ndi ikwu onye ọbia ahụ, **48** ha nwere ikike igbaputa ya mgbe ha resiri onwe ha. Otu n’ime ụmụna ya nwere ike gbaputa ha. **49** Nwanne nne ya, ma ọbụ nwanne nna ya, ma ọbụ nwanna n’ikwu ha ọbula nwere ike igbaputa ya. Ọ nwekwara ike igbaputa onwe ya ma ọ bụrụ na ọ kpata ego. **50** Ya na onye ahụ o resiri onwe ya ga-agụ afọ ole ọ bụ site na mgbe o rere onwe ya ruo n’afọ inwere onwe. Ego a ga-akwu n’ihi igbaputa ya ga-abụ ego ọ ga-efu ikwu ohu ọzọ ụgwọ iru ọrụ ọnuogugu afọ ndi ahụ niile. **51** Ọ bụrụ n’otutu afọ fọdurụ, ọ ga-esite n’onu ego e rere ha kwuo nke di ukwu dika ego mgbaputa ha. Naani ihe ntakiri ga-apu n’ime ego ahụ. **52** Ọ bụrụ naani afọ ole na ole fọdurụ tupu afọ inwere onwe eruo, ọ ga-aguko ihe ego ahụ putara, kwuo ya maka igbara onwe ya dika o kwesiri. **53** A ga-emeso ha dika ndi ọrụ e goro ego kwa afọ, ma i ga-ahụ na onye ha no n’okpuru ya agaghị eji aka ike chĩa ha. **54** “Ma ọ bụrụ na e nweghi ike gbaputa ya site n’uzo ndi a niile, ya na ụmụ ya ga-enwere onwe ha mgbe afọ inwere onwe ahụ zuru. **55** N’ihi na mụ ka ụmụ Izrel bu ndi ohu nye. Ha bu ndi ohu m, ndi m kpoptara site n’ala Ijipt. Mụ onwe m bu Onyenwe anyi Chineke unu.

26 “Unu emerela onwe unu arusi ọbula, ma ọbụ guzobe oiyi apiri api, ma ọbụ ogidi nkume ọbula oto, nye onwe

unu. Unu edokwala nkume a piri api obula n'ala unu maka ikpo isiala nye ya. Abu m Onyenwe anyi Chineke unu. 2 “Debenu iwu niile m nyere maka ubochi Izuike m, sopuskwaranu ebe nsu m. Abu m Onyenwe anyi. 3 “Oburu na unu ejegharja n'ukpuru m, lezie anya debe iwu m niile, 4 aga m enye unu mmiri ozuzo n'oge ya, nke ga-eme ka ala unu mja otutu ihe ubi. Osi unu niile ga-ejuputakwa na mkpuru mgbe niile. 5 Unu ga-anogide nazocha oka tutu ruo mgbe unu ga-agho mkpuru vaini unu, owuwe ihe ubi mkpuru vaini unu ga-adigidekwa ruo oge iku mkpuru n'ubi. N'uzo di otu a, unu ga-enwe nri ga-ezuru unu, unu ga-ebikwa n'udo n'ala unu. 6 “Aga m eme ka udo diri n'ala ahụ, unu ga-edina ala, o dighikwa onye ga-eme ka unu tuo egwu obula. Aga m ewezuga site n'etiti unu ajo anu ohia, mma agha agahi esitekwa n'ala unu bi n'ime ya gafee. 7 Unu ga-achụ ndi iro unu oso. Ha ga-ada n'ihu unu site na mma agha. 8 Mmadu ise n'ime unu ga-achụ nari mmadu oso. Nari mmadu n'etiti unu ga-achukwa iri puku mmadu oso. Ndi iro unu ga-ada n'ihu unu site na mma agha. 9 “Aga m eji ihuoma leta unu, mee ka unu mubaa ma juputa n'onuogugu. Aga m eme ka ogbugba ndu m n'ebe unu no digide. 10 Unu ga-enwebiga mkpuru ubi oke ruo na mgbe unu ka no na-eri ndi ochie unu ga-ewezuga ha n'akuku maka inye ohere iwebata ihe ubi ohuru. 11 Aga m eme ka ebe obibi m diri n'etiti unu. Agahi m aso unu oyi. 12 Aga m ejeghari n'etiti unu, buru Chineke unu, unu ga-abukwa ndi m. 13 N'ih na abu m Onyenwe anyi Chineke unu onye kpoputara unu site n'ala Ijpt, ka unu ghara ibu ndi ohu oso. Etijiela m

mkporo igwe nke ibu ohu unu, mee ka unu buru ndi ji nganga ejeghari. **14** “Ma o buru na unuaju ige mnti, jukwa imezu ihe ndi a mnyere unu iwu ya, **15** o buru na unuaju igbaso ukpuru m, so o iwu mndi a oyi, si otu a mebie ogbugba ndu m, **16** mgbe ahụ, aga m eme ka oke ujo, na oria na-ebibi ebibi, na ahụ oku, biakwasị unu. Oria ndi a ga-eme ka anya unu daa mba, o ga-eripiakwa anu ahụ unu. Unu ga-aku mkpuru ubi n’ubi unu ma ndi iro unu ga-eri ha. **17** Aga m eguzo megide unu n’oge ibu agha, mee ka ndi iro unu merie unu n’agha. Unu ga-agba oso mgbe onye obula na-adighi achu unu oso. Ndi kporo unu asi ga-achikwa unu. **18** “O buru na unu anogidesie ike ju ige mnti n’agbanyeghi ihe ndi a, aga m enye unu ntaramahuhu di okpukpu asaa n’ihi mmehie unu. **19** Aga m etiji inya isi nganga unu, mee ka mbara eluigwe diiri unu dika igwe, elu ala unu na-azokwasị ukwu ga-adikwa dika bronz. **20** Unu ga-adogbu onwe unu n’oru n’efu, n’ihi na ala unu agaghi emeputara unu ihe omume ya, osisi nke ala unu agaghi amikwa mkpuru ya. **21** “O burukwa na mgbe nke a mesiri, unu anogidekwa ju ime ihe mnyere n’iwu, aga m eme ka ntaramahuhu unu diri ukwu, ugboro asaa ozo, n’ihi mmehie unu. **22** Aga m ezite anu ohia megide unu. Ha ga-adogbu umu unu, bibie anu ulo unu, meekwa ka unu di nta n’onuogugu, ruo na ndi a ga-ahụ n’okporouzo unu ga-adi ole na ole. **23** “O burukwa na unu anogide ju ido aka na nti m, chie nti nogide na-ebu agha nnupu isi unu megide m, **24** mu onwe m ga-ebu agha megide unu. Aga m eti unu ugbo ihe otiti asaa, n’ihi mmehie unu. **25** Aga m ewebata mma agha n’ebe unu no,

ịbọ ọbọ n'ihị ọgbugba ndụ m unu mebiri. Mgbe unu ga-
 agba ọsọ gbaba n'obodo unu, aga m ezite ihe mbibi ga-
 ebibi unu n'ebe ahụ. Aga m enyefekwa unu n'aka ndị iro
 unu. **26** Aga m eme ka unu hapụ inwe ihe oriri ga-ezuru
 unu. Otu ite nri naanị ka ndị inyom iri ga-eji sie nri ha
 nwere. Ha ga-eji ihe ọtụtụ tụtụ ya mgbe ha na-eke ya. Unu
 ga-eri ya, ma afọ agaghị eju unu. **27** “Ọ burukwa na unu
 agaa n'ihu jụ ige m ntị n'agbanyeghị ihe ndị a, nọgide na-
 emegide m, **28** mgbe ahụ, aga m egosi unu oke iwe m, nye
 unu ntaramahụhụ dị okpukpu asaa n'ihị mmehie unu. **29**
 Unu ga-eri anụ ụmụ unu ndị ikom, na anụ ụmụ unu ndị
 inyom. **30** Aga m ebibikwa ụlọ arụsị unu niile dị n'elu
 ugwu, gbutuo ebe ịchụ aja niile unu na-esure ihe nsure
 ọkụ na-esi isi. Aga m atụkọta ozu unu n'elu arụsị unu na-
 enweghị ume ndụ, ka unu buru ihe m na-asọ oyi. **31** Aga
 m eme ka obodo unu niile tọgbọrọ n'efu, kudasịakwa ebe
 nsọ unu niile. Agaghị m anabatakwa isisi uto nke aja unu.
32 Aga m eme ka ala unu tọgbọrọ n'efu, mee ka ọnọdụ ịdị
 ala unu buru ihe ga-eju ndị iro unu ga-ebi n'ime ya anya.
33 Aga m achusa unu na mba niile, mịpụta mma agha m
 jiri ya chuso unu ọsọ. Ala unu ga-atọgbọrọ n'efu, a ga-
 etikpọkwa obodo unu niile. **34** Mgbe ahụ, ala ahụ ga-ezu
 ike, ogologo oge ndị ahụ niile ọ ga-atọgbọrọ n'efu. Mgbe
 unu ga-anọ dika ndị ohu n'ala ndị iro unu. Ala ahụ ga-ezu
 ike, imejuputa afọ izuike ya niile. **35** Ogologo oge niile ala
 ahụ tọgbọrọ n'efu, ala ahụ ga-ezu ike, ụdị izuike ọ na-
 enweghị n'afọ izuike ndị ahụ unu bi n'ime ya. **36** “Ma
 ndị ahụ fọdurụ ndụ n'ime unu, aga m etinye ịda mba
 n'obi ha n'ala ndị iro ha. Mkpọtụ ahịhịa nke ifufe na-

ebughari ga-eme ka ha gbapụ ọsọ. Ha ga-agba ọsọ dika ndi si n'ihu mma agha na-agba ọsọ. Ha ga-ada mgbe onye ọbula na-adighi achu ha ọsọ. **37** N'ezie, ha ga-agba ọsọ mgbe onye ọbula na-adighi achu ha ọsọ. Ha ga-adagide ibe ha mgbe ha na-agba ọsọ a, dika ndi si n'ebe a na-alu agha na-agbapụ ọsọ. Unu agaghị enwe ike iguzo n'ihu ndi iro unu. **38** Unu ga-ala n'iyi n'etiti ndi mba ọzọ, ala ndi iro unu ga-eri unu. **39** Ndi ahụ a hapuru na ndu n'etiti unu ga-ata ahuhu n'ala ndi iro ha n'ihie mmehie ha. Ha ga-atakwa ahuhu n'ihie mmehie nke nna nna ha. **40** “Ma ọ buru na ha ekwuputa mmehie ha niile, na mmehie niile nke ndi nna nna na ha na ha mehere megide m, mmehie ekwesighi ntukwasị obi ha, na mmehie nnupu isi ha, nke ha mehere megide m, **41** nke mere ka m doo onwe m imegide ha, na izipu ha gaa n'ala ndi iro ha, ọ buru na ha eweda onwe ha ala nabata ntaramahuhu m nyere ha n'ihie mmehie ha **42** aga m echeta ọgbugba ndu mu na Jekob gbara, ọgbugba ndu mu na Aizik gbara, na ọgbugba ndu mu na Ebrahim gbara. Aga m echeta ala ahụ. **43** Ma ala ahụ aghaghị itogboro n'efu. Ọ ghakwaghị inwezu izuike ruuru ya, oge ndi ahụ ọ togboro n'efu, mgbe ha na-ebighi n'ime ya. Ha ga-anata ntaramahuhu ruuru ha n'ihie na ha juru iwu m, sookwa ukpuru m oyi. **44** Ma ewezugakwa ihe ndi a niile, agaghị m ajụ ha, maobu so ọ ha oyi, ruo na ibibi ha kpamkpam mgbe ahụ ha no n'ala ndi iro ha. Agakwaghị m emebi ọgbugba ndu mu na ha gbara n'ihie na abụ m Onyenwe anyi Chineke ha. **45** Kama n'ihie ha, aga m echeta ọgbugba ndu ahụ mu na nna nna ha gbara, ibu Chineke ha, ndi ahụ m kpoputara site n'ala Ijpt n'ihu

mba niile. Abụ m Onyenwe anyị.” **46** Ndi a bu iwu, na ukpuru na ndumodu Onyenwe anyi guzobere n'ugwu Sainai, n'etiti ya onwe ya, na umu Izrel, site n'aka Mosis.

27 Onyenwe anyi gwara Mosis okwu si ya, **2** “Gwa umu Izrel si ha, ‘O buru na mmadu e kwee nkwa puru iche iji mmadu nye Onyenwe anyi onyinye, ihe ndi a ka o ga-eji gbara onye ahụ: **3** n’isi nwoke obula gbara iri afọ abuo ruo iri afọ isii, o ga-akwu iri olaocha shekel ise, dika ihe otutu ebe nsọ si di. **4** N’isi nwanyi obula gbara iri afọ abuo ruo iri afọ isii o ga-enye iri olaocha shekel ato. **5** N’isi nwoke gbara afọ ise ruo iri afọ abuo, o ga-enye iri olaocha shekel abuo. N’isi nwanyi gbara afọ ise ruo iri afọ abuo, o ga-enye olaocha shekel iri. **6** A ga-akwuru nwantakiri nwoke gbara site otu onwa ruo afọ ise, olaocha shekel ise, kwora nwantakiri nwanyi gbara otu onwa ruo afọ ise olaocha shekel ato. **7** N’isi nwoke gafere iri afọ isi, a ga-enye olaocha shekel iri na ise. N’isi nwanyi gafere iri afọ isi a ga-enye olaocha shekel iri. **8** O buru na e nwee onye ogbenye na-enweghi ego o ga-eji kwuo ugwo ndi a, a ga-akpotara ya onye nchujaja, onye ga-ekwubi ihe onye ahụ kwere nkwa ga-akwu dika ego o nwere ruru. **9** “‘O buru anu ulo di mma inye Onyenwe anyi dika onyinye ka e kwere nkwa inye, anu ulo e nyere Onyenwe anyi ga-aghọ ihe di nsọ. **10** Onye kwere nkwa inye ya enweghi ike iji anu ulo nke ahụ ya na-ezughị oke gbanwere anu ulo ahụ na-enweghi ntupo. O nwekwaghị ike iji anu ulo ahụ na-enweghi ntupo gbanwere nke anu ahụ ya na-ezughị oke. O buru na o mee otu a, anu ulo nke mbu, na nke abuo, ga-abu ihe di nsọ. **11** O buru na

anụ ụlọ o ji kwee nkwa bụ anụ ụlọ ruru arụ, ụdị anụ ụlọ
 ahụ a juru inabata dika onyinye maka iji ya chuo aja nye
 Onyenwe anyi, a ga-akputara onye nchujaja anụ ụlọ ahụ.
12 O bu ya ka o diri ikpebi ma anụ ụlọ ahụ o di mma,
 ma o joro njo. Onu ego obula onye nchujaja kpebiri, ka
 onye wetara anụ ụlọ ahụ ga-akwu. **13** O buru na onye
 nwe anụ ụlọ ahụ achoo igbara ya, o ga-akwu ugwo anụ
 ụlọ ahụ, tukwasikwa n'elu ya otu uzọ n'ime uzọ ise nke
 onuahia anụ ụlọ ahụ. **14** “O buru na mmadu enye ụlọ
 ya, dika ihe ga-adi nsọ nye Onyenwe anyi, onye nchujaja
 ga-ekpebi maobu ụlọ di mma, ma o bukwanu ụlọ joro
 njo. O ga-ekwukwa ihe bu onuahia ụlọ ahụ. **15** O buru na
 onye ahụ nke na-edo ụlọ ya nsọ achoo igbara ya, o ga-
 akwu onuahia ụlọ ahụ, tukwasikwa n'elu ya otu uzọ n'ime
 uzọ ise nke onuahia ụlọ ahụ. Emesia, ụlọ ahụ ga-abukwa
 nke ya. **16** “O buru na mmadu ewere mpaghara ala ubi
 ezinaulo ya nye Onyenwe anyi ka ihe ido nsọ, ihe a ga-eji
 mata onuahia ala ahụ ga-abu udi ihe ubi e nwere ike iku
 n'ime ya. Onuahia ala ubi e nwere ike ikunye oka bali
 ruru otu ihe otutu homa, ga-abu iri mkpuru ego olocha
 shekel ise. **17** O buru n'ime afọ inwere onwe ka o doro
 ala ahụ nsọ, agaghi agbanwe onuahia ya. **18** Ma o buru
 na o doro ala ahụ nsọ mgbe afọ inwe onwe ahụ gafere,
 onye nchujaja ga-agukoro ya onuahia ya dika afọ ole o
 foduru mgbe mmemme afọ inwere onwe ozọ ga-adi. A
 ga-ewebilatakwa ihe onuahia ya ruru. **19** O buru na onye
 doro ala ahụ nsọ achoo igbara ala ya, o ga-akwu onuahia
 ahụ onye nchujaja kpebiri, tukwasị ya ego ruru otu uzọ
 n'ime uzọ ise nke onuahia ala ahụ. Mgbe ahụ ala ahụ

ga-abụkwa nke ya. **20** Ọ bụrụ na ọ gbapụtaghị ala ahụ, maọbụ na o resila ya onye ọzọ, a gaghị agbapụtakwa ala ahụ ọzọ. **21** Mgbe mmemme afọ inwere onwe ruru, ala ahụ ga-aghọ ala dị nsọ, ala e doro nsọ nye Onyenwe anyị. Ndi nchụaja ga-ewere ya ka ọ bụrụ nke ha. **22** “Ọ bụrụ na mmadụ e doro Onyenwe anyị ala ubi ọ zuru azu nsọ, nke na-abughị ala ezinaụlọ ha, **23** onye nchụaja ga-agụ afọ ole ọ fọdurụ ruo mmemme afọ inwere onwe. Ọ ga-agwa onye ahụ ego ole ọ ga-akwu n’ihi ya. Ego ọbụla ọ kwurụ n’ụbọchị ahụ ga-abụ ihe dị nsọ nye Onyenwe anyị. **24** Mgbe afọ inwere onwe ahụ zuru, onye nwe ala ahụ, ya bụ onye ahụ e si n’aka ya zuo ya, ga-ewerekwa ala ya. **25** Onuahia ọbụla a ga-ekpebi ga-abụ n’usoro dika shekel ebe nsọ si di. Iri gera abụọ ga-abụ otu shekel. **26** “A gaghị edo nwa mbụ anumanu mutara nsọ maọbụ ehi maọbụ aturu n’ihi na ha bụ nke Onyenwe anyị. **27** Ọ bụrụ otu n’ime anu ndi ahụ ruru aru, a ga-agbara ya n’onu ego nke akara bu onu ahia ya, tukwasikwa n’elu ya otu uzọ n’ime uzọ ise nke onuahia ya. Ọ bụrukwanu na onye nwe anu ulo ahụ achoghi igbarakwa ya, a ga-ere ya n’onu ahia dika o ruru. **28** “A gaghị ere, maobu gbara ihe obula mmadu nwere, nke o doro nsọ nye Onyenwe anyi, maobu mmadu, maobu ala ezinaulo, maobu anu ulo, n’ihi na ihe obula nke e wezugara iche bu ihe dikarisiri nsọ nye Onyenwe anyi. **29** “Mgbaputa obula adighi nye onye obula e doro nsọ nye mbibi. A ghaghị ime ka ọ nwuo. **30** “Otu uzọ n’ime uzọ iri nke ihe niile si n’ala, maobu mkpuru oghigha nke ubi, maobu mkpuru nke osisi miri, bu nke Onyenwe anyi. Ha bu ihe nsọ diri Onyenwe anyi.

31 Onye ọbụla chọrọ igbara otu ụzọ n'ime ụzọ iri nke ihe ubi ya aghaghị ikwụ ọnụahịa ya, tụtwasị ya otu ụzọ n'ime ụzọ ise nke ọnụahịa e kwesiri ire ya. **32** Otu ụzọ n'ụzọ iri nke igwe ehi na atụrụ niile, anụ nke iri ọbụla nke na-agabiga n'okpuru mkpanaka onye ọzụzụ atụrụ mgbe a na-agụ ha ọnụ, ga-abụ ihe dị nsọ nye Onyenwe anyị. **33** A gaghị ahọ anụ ụlọ a na-enye Onyenwe anyị ahọ, ile ma ha dị mma, maọbụ na ha dị njọ. A gaghị agbanwekwa ha. Ọ bụrụ na a gbanwee ha, ndị e ji gbanwee ha na ndị a na-achọ igbanwe ga-aghọ ihe dị nsọ, a gaghị agbarakwa ha.”

34 Ndị a bụ iwu Onyenwe anyị nyere Mosis n'ugwu Sainai ka ọ nye ụmụ Izrel.

Ọnụọgụgụ

1 Onyenwe anyị gwara Mosis okwu n'ọzara Sainai, n'ime ụlọ nzute, n'ụbọchị nke mbụ, n'ọnwá nke abụọ nke afọ abụọ, mgbe ụmụ Izrel pụtachara site n'obodo Ijipt. Ọ sịrị, **2** “Gaa guọ ma chọputa ọnụọgụgụ ndị ikom niile e nwere n'etiti ọgbakọ Izrel, dika ebo ha na agburu ha si di, na dika ezinaulo ha si dikwa. Deputa aha nwoke obula n'otu na otu. **3** Gị na Erọn ga-agukọta ndị ikom Izrel niile gbara iri afọ abụọ maobu karịa onu, bu ndi tozuru ije agha. Unu ga-edo ha n'usuu, n'usuu. **4** Otu nwoke, site n'ebo Izrel obula, onye bu onyendu ezinaulo, ga-esonyere unu n'oru a. **5** “Ndi a bu aha ndi ikom ndi ahụ ga-enyere unu aka. “Site n'ebo Ruben, Elizọ na Shedeua, **6** site n'ebo Simion, Shelumiel nwa Zurishadai, **7** site n'ebo Juda, Nashon nwa Aminadab, **8** site n'ebo Isaka, Netanel nwa Zua, **9** site n'ebo Zebulon, Eliab nwa Helon, **10** Site n'umu Josef: site n'ebo Ifrem, Elishama nwa Amihud site n'ebo Manase, Gamaliel nwa Pedazo **11** site n'ebo Benjamin, Abidan nwa Gidon **12** site n'ebo Dan, Ahieza nwa Amishadai **13** site n'ebo Asha, Pagiel nwa Okran **14** site n'ebo Gad, Eliasaf nwa Deuel **15** site n'ebo Naftali, Ahira nwa Enan.” **16** Ndi a bu ndi ikom e si n'ogbakọ ahụ hopta, ndi bu ndi ndu ebo di iche iche n'Izrel. Ha bu ndi ndu ebo niile di n'Izrel. **17** Mosis na Erọn nabatara ndi ikom ndi a, bu ndi e deputara aha ha. **18** Emesia, ha kporo nzuko ndi Izrel niile ka ha zuko n'ubochi mbu nke onwa abuo. Ndi niile zuko kowara ikwu ha na ezinaulo ha si puta n'otu na otu. Ma ndi ikom niile gbara site n'iri afọ abuo gbagoo ka e denyere aha ha n'akwukwo n'otu na otu, **19** dika

Onyenwe anyị si nye Mosis n'iwu. Otu a kwa ka Mosis si guo ha onu n'ozara Sainai. **20** Umụ Ruben, bu okpara Izrel: Ndi ikom niile gbara iri afo abuo gbagoo; ndi tozuru ije agha ka e dere aha ha n'usoro n'otu n'otu dika ikwu ha na ezinaulo ha si di. **21** Onuogugu ndi niile si n'ebo Ruben di iri puku ano, puku isii na nari ise. **22** Site n'umu Simion, ndi ikom niile gbara iri afo abuo gbagoo, ndi tozuru ije agha ka e dere aha ha n'usoro n'otu n'otu dika ikwu ha na ezinaulo ha si di. **23** Onuogugu ndi niile si n'ebo Simion di iri puku ise, puku itoolu na nari ato. **24** Site n'umu Gad, ndi ikom niile gbara iri afo abuo gbagoo, ndi tozuru ije agha ka e dere aha ha n'usoro n'otu n'otu dika ikwu ha na ezinaulo ha si di. **25** Onuogugu ndi niile si n'ebo Gad di iri puku ano, puku ise na nari isii na iri ise. **26** Site n'umu Juda, ndi ikom niile gbara iri afo abuo gbagoo, ndi tozuru ije agha ka e dere aha ha n'usoro n'otu n'otu dika ikwu ha na ezinaulo ha si di. **27** Onuogugu ndi niile si n'ebo Juda di iri puku asaa, puku ano na nari isii. **28** Site n'umu Isaka, ndi ikom niile gbara iri afo abuo gbagoo, ndi tozuru ije agha ka e dere aha ha n'usoro n'otu n'otu dika ikwu ha na ezinaulo ha si di. **29** Onuogugu ndi niile si n'ebo Isaka di iri puku ise, puku ano na nari ano. **30** Site n'umu Zebulon, ndi ikom niile gbara iri afo abuo gbagoo, ndi tozuru ije agha ka e dere aha ha n'usoro n'otu n'otu dika ikwu ha na ezinaulo ha si di. **31** Onuogugu ndi niile si n'ebo Zebulon di iri puku ise, puku asaa na nari ano. **32** Site n'umu Josef, ya bu umu Ifrem, ndi ikom niile gbara iri afo abuo gbagoo, ndi tozuru ije agha ka e dere aha ha n'usoro n'otu n'otu dika ikwu ha na ezinaulo ha si

dị. **33** Ọnụọgụgụ ndị niile sị n'ebo Ifrem dị iri puku anọ na nari ise. **34** Site n'ụmụ Manase, ndị ikom niile gbara iri afọ abụọ gbagoo, ndị tozuru ije agha ka e dere aha ha n'usoro n'otu n'otu dika ikwu ha na ezinaụlọ ha si dị. **35** Ọnụọgụgụ ndị niile sị n'ebo Manase dị iri puku atọ, puku abụọ na nari abụọ. **36** Site n'ụmụ Benjamin, ndị ikom niile gbara iri afọ abụọ gbagoo, ndị tozuru ije agha ka e dere aha ha n'usoro n'otu n'otu dika ikwu ha na ezinaụlọ ha si dị. **37** Ọnụọgụgụ ndị niile sị n'ebo Benjamin dị iri puku atọ, puku ise na nari anọ. **38** Site n'ụmụ Dan, ndị ikom niile gbara iri afọ abụọ gbagoo, ndị tozuru ije agha ka e dere aha ha n'usoro n'otu n'otu dika ikwu ha na ezinaụlọ ha si dị. **39** Ọnụọgụgụ ndị niile sị n'ebo Dan dị iri puku isii, puku abụọ na nari asaa. **40** Site n'ụmụ Asha, ndị ikom niile gbara iri afọ abụọ gbagoo, ndị tozuru ije agha ka e dere aha ha n'usoro n'otu n'otu dika ikwu ha na ezinaụlọ ha si dị. **41** Ọnụọgụgụ ndị niile sị n'ebo Asha dị iri puku anọ, otu puku na nari ise. **42** Site n'ụmụ Naftali, ndị ikom niile gbara iri afọ abụọ gbagoo, ndị tozuru ije agha ka e dere aha ha n'usoro n'otu n'otu dika ikwu ha na ezinaụlọ ha si dị. **43** Ọnụọgụgụ ndị niile sị n'ebo Naftali dị iri puku ise, puku atọ na nari anọ. **44** Ndi a bu ndi ikom Mosis na Eron, na ndi ndu Izrel iri na abuo ndi ahụ gụrụ ọnu, onye ọbụla n'ime ha nọchitere anya ezinaụlọ ya. **45** Ndi Izrel niile gbara iri afọ abụọ gbagoo, ndi nwere ike ije agha ka a gụrụ ọnu dika ezinaụlọ ha si di. **46** Mgbako ọnụọgụgụ ndi a niile di, nari puku isii, puku atọ, nari ise na iri ise. **47** A gụnyekotaghị ọnụọgụgụ ebo nna nna Livayi n'igụ ọnu a, **48** n'ihhi na Onyenwe anyi

gwara Mosis, si, **49** “I gaghị agụ ndị ebo Livayị ọnụ. I gakwaghị agbakonye ọnuogugu ha n’ọnuogugu ndị Izrel. **50** Kama, i ga-ahoputa ndị Livayị ka ha buru ndị nlekota ụlọ nzute Ihe Ama, na ngwongwo niile, na ihe niile di nye ya. O bu ha ga-ebu ụlọ nzute ahụ na ngwongwo ya niile: ha ga na-elekota ihe banyere ya, o bukwaga gburugburu ya ka ha ga-ama ụlọ ikwu ha. **51** Mgbe obuga kwa a ga-ebughari ya maka njem, o bu oru ha iweda ya. Mgbe obuga a ga-eguzo ya oto, o bukwaga oru ndi Livayị iguzobe ya oto. Onye obuga ozo ga-abia nso ka a ga-egbu. **52** Ebo Izrel ndi ozo ga-enwe ebe di iche nye onwe ha, ebe ha ga-ewu ụlọ ikwu ha. Ha ga-akwubakwa okoloto nke ha, igosi aha ebo ha. **53** Ndi Livayị ga-ama ụlọ ikwu ha gburugburu ụlọ nzute Ihe Ama ahụ, ka iwe oku m ghara ibiakwasị n’ahụ nzuko umu Izrel. O bu oru ndi Livayị ilekota ụlọ nzute Ihe Ama ahụ.” **54** Ya mere, Izrel mere ihe ndi a niile Onyenwe anyi nyere Mosis n’iwu.

2 Onyenwe anyi gwara Mosis na Eron si ha, **2** “Umu Izrel ga-ama ụlọ ikwu ha gburugburu ụlọ nzute, n’ebe diputuru adipu site n’ụlọ nzute ahụ. Onye obuga ga-ama ụlọ ikwu ya n’akuku okoloto ebo ya, ha na ihe iribama nke ụlọ ha.” **3** N’akuku owuwa anyanwu, usuu ndi agha ebo Juda, ga-ama ụlọ ikwu ha n’akuku okoloto ha. Onyendu ha ga-abu Nashon nwa Aminadab. **4** Onuogugu usuu ndi agha ya di puku iri asaa na anọ, na nari isii **5** N’akuku ha ka usuu ndi agha ebo Isaka ga-amanye ụlọ ikwu ha. Onyendu ha bu Netanel nwa Zua. **6** Onuogugu usuu ndi agha ha di iri puku ise, puku anọ na nari anọ. **7** N’akuku ha ka usuu ndi agha ebo Zebulon ga-amanye ụlọ ikwu ha. Onyendu ha

8 Ọnụọgụgụ usuu ndị agha ha dị iri puku ise, puku asaa na narị anọ. 9 Ọnụọgụgụ ndị niile a gụkọtara ha na Juda n'ọwụwa anyanwụ nke ụlọ nzute ahụ dị narị puku, iri puku asatọ na puku isii na narị anọ. Ha ga-ebu ụzọ bulie ije. 10 N'akụkụ ndịda ka usuu ndị agha ebo Ruben ga-ama ụlọ ikwu ha n'akụkụ ọkọlọtọ ha. Onyendu ha bụ Elizọ nwa Shedeua. 11 Ọnụọgụgụ usuu ndị agha ha dị iri puku anọ, puku isii na narị ise. 12 N'akụkụ ha ka ebo Simiọn ga-ama ụlọ ikwu ha. Onyendu ha bụ Shelumiel nwa Zurishadai. 13 Ọnụọgụgụ usuu ndị agha ha dị iri puku ise, puku itoolu na narị atọ. 14 Ebo Gad ga-esokwa ha. Onyendu ha bụ Eliasaf nwa Deuel. 15 Ọnụọgụgụ usuu ndị agha ha dị iri puku anọ, puku ise na narị isii na iri ise. 16 Ya mere ọnụọgụgụ ndị niile ha na Ruben bikoro na ndịda ụlọ nzute ahụ dị narị puku, iri puku ise na otu, na narị anọ na iri ise dika usuu ndị agha ha si dị. Ebo atọ a bụ ndị na-eso ebo atọ nke mbụ ahụ n'oge ọbụla ụmụ Izrel nọ n'ije. 17 Ka ụlọ nzute na-azọli ije, ụlọ ikwu ndị Livayị ga-anọ n'etiti ụlọ ikwu ndị ọzọ. Ha ga-ebili ije n'usoro dika ha si maa ụlọ ikwu ha. Ndị ọbụla n'ọnọdụ ha, n'okpuru ọkọlọtọ nke na-akọwa ndị ha bụ. 18 N'akụkụ ọdịda anyanwụ ka ebo Ifrem ga-ama ụlọ ikwu ha dika ọkọlọtọ ha si dị. Onyendu ha bụ Elishama nwa Amihud. 19 Ọnụọgụgụ usuu ndị agha ha dị iri puku anọ na narị ise. 20 Ebo Manase ga-amakwa ụlọ ikwu n'akụkụ ha. Onyendu ha bụ Gamaliel nwa Pedazo. 21 Ọnụọgụgụ usuu ndị agha ha dị iri puku atọ, puku abụọ na narị abụọ. 22 N'akụkụ ha ka ebo Benjamin ga-ama ụlọ ikwu ha. Onyendu ha bụ Abidan nwa Gidiọn. 23 Ọnụọgụgụ

usuu ndi agha ha di iri puku ato, puku ise na nari ano. **24** Ya mere onuogugu ndi niile ha na Ifrem bikoro n'akuku odida anyanwu nke ulo nzute ahụ di nari puku, puku asato na nari mmadu. Ha niile na-esokwa n'azu ndi Livayi na ulo nzute ahụ. Ndi a bu ndi na-eso n'onodu nke ato n'oge obula umu Izrel no n'ije. **25** Ebo Dan na usuu ndi agha ha ga-ama ulo ikwu ha n'akuku elu elu n'okpuru okoloto ha. Onyendu ha bu Ahieza nwa Amishadai **26** Onuogugu usuu ha di iri puku isii, puku abuo na nari asaa. **27** N'akuku ha ka ebo Asha ga-ama ulo ikwu ha. Onyendu ha bu Pagiel nwa Okran. **28** Onuogugu usuu ndi agha ha di iri puku ano, otu puku na nari ise. **29** Otu aka ahụ ka ebo Naftali ga-ama ulo ikwu ha. Onyendu ha bu Ahira nwa Enan. **30** Onuogugu usuu ndi agha ha di iri puku ise, puku ato na nari ano. **31** Ya mere onuogugu ndi niile ha na Dan bikoro n'akuku elu elu nke ulo nzute ahụ di nari puku, iri puku ise na puku asaa na nari isii. Ha ga-abu ndi ga-ekpe azu bilie ije n'okpuru okoloto ha. **32** Ndi a bu ndi Izrel, ndi a guru onu dika ezinaulo ha si di. Ndi ikom niile no n'omuma ulo ikwu, dika usuu ha di iche iche si di, nari puku isii, puku ato na nari ise na iri ise n'onuogugu. **33** Ma otu o di, a gunyeghi ebo Livayi n'onuogugu ndi Izrel ndi ozọ dika iwu Onyenwe anyi nyere Mosis si di. **34** Ya mere, ndi Izrel mere ihe niile dika Onyenwe anyi nyere Mosis n'iwu. Otu a ka ha si maa ulo ikwu ha n'akuku okoloto ha. Otu a kwa ka ha si ebuli ije. Onye obula n'ime ha dika ebo ha na ezinaulo ha si di.

3 Nke a bu akuko banyere usoro agburu Eron na Mosis n'oge Onyenwe anyi gwara Mosis okwu n'ugwu Sainai.

2 Ndị a bụ aha ụmụ ndị ikom Eron, Nadab, okpara ya, Abihu, Elieza na Itama. **3** Ndị a bụ aha ụmụ ndị ikom Eron, ndị e tere mmanụ ibụ ndị nchụaja, ndị e doro nsọ n'ih ije ozi dika ndị nchụaja. **4** Ma Onyenwe anyị mere ka Nadab na Abihu nwụọ, n'ihu ya n'ime ọzara Sainai, mgbe ha ji ọkụ na-adighi nsọ wetara ya onyinye. Ebe ọ bụ na ha amutaghị ụmụ ndị ikom nke aka ha, ọ bụ naanị Elieza na Itama jere ozi dika ndị nchụaja ogologo ụbọchị ndụ nna ha bụ Eron. **5** N'oge ahụ, Onyenwe anyị gwara Mosis okwu sị, **6** “Kpọkọta ebo Livayị niile were ha nyefee Eron onye nchụaja n'aka, ka ha burụ ndị inyeaka ya. **7** Ha ga-ejere ya na nzukọ Izrel niile ozi n'ụlọ nzute ahụ site na iru ọrụ metụtara ebe obibi ahụ. **8** Ha ga-elekọta ngwongwo ụlọ nzute, ruo ọrụ metụtara ndị Izrel niile mgbe ha na-eje ozi ha n'ebe obibi ahụ. **9** Were ndị Livayị nyefee Eron na ụmụ ya ndị ikom n'aka. Ọ bụ ha ka a ga-esi n'etiti ụmụ Izrel nyefee ha n'aka kpamkpam. **10** Họpụta Eron na ụmụ ya ndị ikom ka ha burụ ndị na-eje ozi dika ndị nchụaja. Onye ọbụla ọzọ b́ara nsọ ebe nsọ ahụ ka a ga-egbu.” **11** Onyenwe anyị gwara Mosis okwu sị, **12** “Anarala m ndị Livayị dika ndị nọchitere anya ụmụ ndị ikom mbụ niile a mụrụ n'etiti ndị Izrel. Ndị Livayị niile bụ nke m. **13** N'ih i na ihe niile meghere akpanwa bụ nke m. Site n'ụbọchị ahụ m gburu ụmụ ndị ikom niile e buru ụzọ mụọ n'ala Ijipt ka m doru ụmụ ndị ikom niile e buru ụzọ mụọ n'etiti ndị Izrel nsọ nye onwe m, ma mmadụ, ma anumanụ bụ nke m. Abụ m Onyenwe anyị.” **14** Onyenwe anyị gwara Mosis okwu n'ọzara Sainai sị ya, **15** “Gụọ, chọpụta ihe ọnụọgụ ebo Livayị bụ. Gosi ikwu na ezinaụlọ onye

ọbụla si n’ime ya pụta. Chọpụta ọnụogugu ndị ikom niile site n’onye dị otu ọnwá.” **16** Ya mere, Mosis gurụ ha ọnụ dika iwu ọ natara site n’okwu Onyenwe anyị si dị. **17** Ndi a bụ aha ụmụ ndi ikom Livayi: Geshon, Kohat na Merari. **18** Ndi a bụ aha ndi ikwu Geshon dika ezinaulo ha si di: Libni na Shimei. **19** Umụ Kohat dika ikwu ha si di: Amram, Izha, Hebron na Uziel. **20** Umụ Merari dika ikwu ha si di: Mahali na Mushi. Ndi a bụ ndi agburu Livayi, dika ezinaulo ha si di. **21** Ndi Geshon bụ ndi ikwu Libni na Shimei. Ndi a bụ ndi ikwu Geshon. **22** Onụogugu ndi ikom di otu onwa gbagoo di puku asaa na nari ise. **23** Ndi ikwu Geshon mara ulo ikwu ha n’akuku odida anyanwu, n’azu ulo nzute. **24** Onyendu ezinaulo ndi Geshon bu Eliasaf nwa Lael. **25** Oru diri umu Geshon bu ilekota ulo nzute ahụ, na ulo ikwu ya, na ihe mkpuchi ya, na akwa mgbochi onu uzọ ulo nzute. **26** O dikwa ha n’aka ilekota akwa mgbochi niile nke ogige gbara ya gburugburu, na akwa e ji gechie onu uzọ ogige ahụ. Ha nwekwara oru ilekota ebe ichu aja, na udọ niile, na ozi niile metutara ihe ndi a. **27** Nke Kohat bu ikwu ndi Aram, ndi Izha, ndi Hebron na ndi Uziel. Ndi a bụ ndi ikwu Kohat. **28** Onụogugu ndi ikom niile di otu onwa gbagoo di puku asato na nari isii. Oru diri ndi Kohat bu ilekota ebe nsọ. **29** Ndi ikwu Kohat mara ulo ikwu ha n’akuku ndida nke ebe nsọ. **30** Onyendu ezinaulo ndi ikwu Kohat bu Elizafan nwa Uziel. **31** Oru e tinyere ha n’aka bu ilekota igbe ogbugba ndu, tebul ahụ, ihe idoba oriona ahụ na ebe ichu aja. Ihe ozọ bu ilekota ngwongwo niile e ji eje ozi n’ebe nsọ ahụ, akwa mgbochi na ihe niile metutara otu e si e ji ha eje ozi.

32 Onyeisi ndị ndu nke ndị Livayi bụ Elieza nwa Erõn, onye nchụaja. Ọ bụ ya na-elekọta ndị ọrụ ha bụ ihu maka ihe niile metụtara ebe nsọ ahụ. **33** Ndị Merari bụ ikwu Mahali na Mushi. Ndị a bụ ndị ikwu Merari. **34** Ọnụogugu ndị ikom niile dị otu ọnwá gbagoo dị puku isii na narị abụọ. **35** Onyendu ezinaụlọ ndị ikwu Merari bụ Zuniel nwa Abihail. Ha mara ụlọ ikwu ha n'akụkụ ugwu nke ụlọ nzute ahụ. **36** Ọrụ e tinyere n'aka ndị ikwu Merari bụ ilekọta mbudo niile nke ụlọ nzute ahụ, na mkpọrọ ya niile, ụkwụ ya niile, na ngwongwo niile e kwesiri iji rụọ ọrụ metụtara ha. **37** Ọrụ ndị ọzọ bụ ilekọta ogidi osisi niile dị gburugburu ogige ahụ ha na ụkwụ ha, ñtu na ụdọ ha niile. **38** Mpaghara akụkụ ọwụwa anyanwụ n'ihu ụlọ nzute ahụ ka e debere maka ụlọ ikwu Mosis na Erõn, na nke ụmụ ya ndị ikom. Ọrụ ha bụ ilekọta ebe nsọ ahụ n'aha ụmụ Izrel niile. Onye ọbụla ọzọ b́jara ebe nsọ ahụ nso ka a ga-egbu. **39** Ya mere, ọnụogugu ndị ikom Livayi niile Mosis na Erõn nwetara mgbe a gurụ ha ọnụ n'ikwu n'ikwu d́ka iwu Onyenwe anyi nyere ha si d́, b́ iri puku abụọ na puku abụọ. Nke a b́ ọnụogugu ndị ikom niile d́ site n'otu ọnwá gaa n'ihu. **40** Mgbe ahụ, Onyenwe anyi siri Mosis, "Gụọ ndị ikom Izrel niile e buru ụzọ mụọ, ndị d́ site n'otu ọnwá gbagoo. Chọputa ọnụogugu ha, dee aha ha niile n'akwụkwọ. **41** Nabata ndị Livayi ka ha b́rụ nke m n'ọndụ ndị ikom niile e b́rụ ụzọ mụọ n'Izrel. Ọzọkwa, anụ ụlọ ndị Livayi niile b́ nke m, n'ọndụ ụmụ mbụ nke anụ ụlọ niile a m'urụ n'etiti anụ ụlọ ndị Izrel niile. Abụ m Onyenwe anyi." **42** Ya mere, Mosis gurụ ndị ikom niile e buru ụzọ mụọ n'Izrel, d́ka Onyenwe anyi

nyere ya n'iwu, **43** chọputa na ọnuọgụgụ ndị ikom e buru ụzọ mụọ site n'onye dị otu ọnwá ruo n'okenye dị iri puku abụọ na puku abụọ na narị abụọ na iri asaa na atọ. **44** Mgbe ahụ, Onyenwe anyị gwara Mosis okwu si: **45** “Nye m ndị Livayị n'ọndụ ndị ikom niile e bụ ụzọ mụọ n'izrel. Nyekwa m anụ ụlọ ndị Livayị niile n'ọndụ anụ ụlọ niile e bụ ụzọ mụọ n'izrel. Ndị Livayị bụ nke m. Mụ onwe m bụ Onyenwe anyị. **46** Ihe a ga-eji gbara narị ụmụ ndị ikom Izrel abụọ na iri ndị ikom asaa, na atọ ndị e buru ụzọ mụọ maputara n'elu ọnuọgụgụ ndị Livayị **47** bụ ego ruru shekel ise, na isi onye ọbụla, ụdị shekel ebe nsọ, nke ọtụtụ ya bụ iri gera abụọ. **48** Were ego mgbaputa a nye Erọn na ụmụ ndị ikom ya.” **49** Ya mere, Mosis natara ego mgbaputa ahụ n'isi onye ọbụla dị n'ọnuọgụgụ ndị ahụ mara n'elu ọnuọgụgụ ndị Livayị. **50** Ego niile ọ natara site n'aka ndị ikom Izrel niile e bụ ụzọ mụọ bụ ọlacha ruru puku shekel na narị shekel atọ na iri isii na ise, dika ihe ọtụtụ shekel ebe nsọ si dij. **51** Mosis nyere Erọn na ụmụ ya ego mgbaputa ndị a dika Onyenwe anyị nyere ya n'iwu.

4 Onyenwe anyị gwara Mosis na Erọn okwu si, **2** “Gụọ ọnu chọputa, ọnuọgụgụ ụmụ Kohat dij n'ebo Livayị dika ikwu ha na ezinaụlọ ha si dij. **3** Gụọ ndị ikom niile gbarala iri afọ atọ ruo iri afọ ise, ndị tozuru ije ozi n'ụlọ nzute. **4** “Nke a bụ ọrụ dīrī ndị Kohat n'ụlọ nzute, ilekọta ihe ndị ahụ kachasi idī nsọ. **5** Mgbe ọmuma ụlọ ikwu ahụ ga-ebili ije ha, Erọn na ụmụ ya ndị ikom ga-eburu ụzọ banye n'ụlọ nzute ahụ wetuo akwa mgbochi ahụ, jiri ya kpuchie igbe iwu ọgbugba ndụ ahụ. **6** Mgbe ahụ, ha ga-agbakwasī akpukpọ anụ ehi mmiri n'elu akwa mgbochi

ahụ, sakwasịkwa akwa na-acha anụnụ anụnụ n’elu ya, tinyekwa mkporo osisi niile n’oghere ha kwesiri idi. 7 “N’elu tebul ahụ na-adị n’ihu Onyenwe anyi, ha ga-agbasa akwa anụnụ anụnụ tükwasịkwa efere niile, ngaji niile, okwa niile na iko aja ihe onunụ. Achicha ahụ na-adigide n’elu ya ga-adikwa ebe o di. 8 Ha ga-agbasakwa akwa uhie n’elu ya, jiri akpukpo anụ ehi mmiri gbokwasịkwa n’elu akwa uhie ahụ. Mgbe ahụ, ha ga-etinyekwa mkporo osisi e ji ebu tebul n’ime oghere o kwesiri idi. 9 “Ozo, ha ga-eji akwa anụnụ anụnụ sachie ihe idoba oriṅa ahụ nke na-enye ihè, ya na oriṅa ya niile, mkpa ya niile na ihe ikpakepu oku ya niile na ite mmanụ ya niile, e ji awunye ya mmanụ. 10 Emesịa, ha ga-eji akpukpo anụ ehi mmiri sachie ya na ngwongwo ya niile, tükwasị ya n’elu ihe e ji ebu ya. 11 “Ha ga-ejikwa akwa anụnụ anụnụ tṅsaa n’elu ebe ichu aja ahụ e jiri olaedo mee, werekwa akpukpo anụ ehi mmiri sachie ya, tinyekwa mkporo osisi e ji ebu ya n’oghere di n’akuku ebe ichu aja ahụ. 12 “The ndi ozo niile e ji eje ozi n’ebe nsọ ahụ ka ha ga-eji akwa anụnụ anụnụ kekotaa, jirikwa akpukpo anụ ehi mmiri sachie ha, tükwasị ha n’elu ihe e ji ebu ha. 13 “A ga-ekpopu ntụ di n’ebe ichu aja bronz ahụ, jiri akwa na-acha ngwakota anụnụ na uhie, sachie ebe ichu aja bronz ahụ. 14 Emesịa ha ga-atükwasị ihe niile e ji eje ozi n’ebe ichu aja ahụ n’elu akwa ahụ, ihe dika ite igu oku, na ndudu, na ihe ikpofu ntụ, na efere ikwosa mmiri niile. Akpukpo anụ ehi mmiri ka a ga-eji sachie ha niile. Ma n’ikpeazu, mkporo osisi e ji ebu ya ka a ga-etinye n’ebe ha kwesiri idi. 15 “Mgbe Erṅ na umu ya kpuchisiri ulonso ahụ na

ngwongwo niile nke ebe nsọ ahụ, dika ndi Izrel niile na-
 ejikere ibili ije, mgbe ahụ ka ndi Kohat ga-abata buru ihe
 ndi a. Ma ha agaghị emetụ ihe nsọ ndi a aka ka ha ghara
 inwụ. Ọrụ ibu ihe ndi a niile di n'ime ụlọ nzute diri Ndi
 Kohat. **16** “Elieza nwa Eron, onye nchụaja, ka ọrụ ndi a di
 n'aka: mmanụ e ji amụ oku, na ihe nsure oku e ji ụda di
 iche iche na-esi isi uto mee, na onyinye mkpuru oka a
 na-enye ubochi niile, na mmanụ nsọ ahụ. N'aka ya ka ọrụ
 metutara nlekota ulọ nzute ahụ niile, ihe niile di n'ime
 ya na ngwongwo nsọ ya di iche iche di.” **17** Onyenwe anyi
 gwara Mosis na Eron si, **18** “Unu ekwekwala ka agburu
 Kohat buru ndi e bipuru site n'ebo Livayi. **19** Otu a ka
 unu ga-esi meso ha mmeso ime ka ha diri ndu, ghara
 inwụ, mgbe ha biara nso ihe ndi ahụ dikarisiri nsọ, Eron
 na umu ya ga-esoro ha banye gosi onye o bua n'ime ha
 ihe ha ga-ebu. **20** Ma ndi Kohat ekwesighi ibanye ilekwasi
 ihe nsọ ndi ahụ anya, ka ha ghara inwụ.” **21** Mgbe ahụ
 Onyenwe anyi gwara Mosis okwu si, **22** “Guo onu choputa
 onuogugu umu Geshon, dika ikwu ha na ezinaulo ha si
 di. **23** Mata onuogugu ndi ikom ole ha di, ndi kwesiri iru
 ọrụ n'ulo nzute, ndi gbara iri afọ ato ruo iri afọ ise. **24**
 “The ga-abu ọrụ ndi ikwu Geshon ga-abu ije ozi na ibu
 ibu. **25** Ha ga-ebu akwa mgbochi ebe obibi ahụ na nke ulọ
 nzute ahụ, tinyere akwa e ji sachie ya na akpukpo anu ehi
 mmiri e ji mee elu ulọ ya na akwa mgbochi di n'onu uto
 ulọ nzute ahụ. **26** Ha ga-ebukwa akwa mgbochi niile e ji
 gechie ogige ahụ, akwa e ji gechie onu uto ama ogige
 gbara ebe ichu aja na ulọ nzute ahụ gburugburu, uto
 ya niile na ngwongwo niile e ji eje ozi. **27** Ọrụ ha niile,

maṣbụ ibu ihe ma ọ bụkwanụ ịrụ ọrụ ọzọ, ga-abụ site na ntụziaka Erṛon na ụmụ ya. Ị ga-ekenye ha ọrụ dịrị ha n'ihe niile bụ ihe ha ga-ebu. **28** Nke a bụ ọrụ diiri ikwu Geshon n'ụlọ nzute. Ha ga-anọ n'okpuru Itama, nwa Erṛon, onye nchụaja, onye bụ onyeisi ha. **29** “Gụọ, chọputa ọnuogugu ụmụ Merari dika ikwu ha na ezinaulo ha si di. **30** Chọputa ọnuogugu ndi ikom ole ha di, ndi gbara iri afọ atọ ruo iri afọ ise, ndi toruru ịrụ ọrụ n'ụlọ nzute Onyenwe anyi. **31** Ije ozi ha dika o si metuta ọrụ ulọ nzute bụ ibu mbudo ulọ nzute ahụ niile, osisi ntubichi ya niile, ogidi osisi na ukwu ya niile; **32** tinyere ogidi osisi niile di ogige ahụ gburugburu na ukwu ha niile, ntu niile, udọ ha niile na ngwongwo ndi ọzọ e ji arụ ọrụ metutara ihe ndi a ha ga-ebu. Kenye nwoke obula ọrụ nke ya. Kpọ onye ahụ aha nye ya ọrụ nke ya. **33** Nke a bụ ọrụ diiri ndi agburu Merari mgbe ha na-aga ozi ha n'ụlọ nzute. Ha ga-anọ n'okpuru Itama, nwa Erṛon, onye nchụaja, onye bụ onyeisi ha.” **34** Ya mere, Mosis na Erṛon na ndi ndu nzuko ụmụ Izrel gurụ ma chọputa ọnuogugu ụmụ Kohat, dika ikwu ha na ezinaulo ha si di. **35** Ndi ikom niile gbara iri afọ atọ ruo iri afọ ise, ndi toruru ije ozi n'ụlọ nzute ahụ **36** dika ikwu ha si di bụ puku abuo na nari asaa na iri ise. **37** Ndi a niile bụ ndi si n'ikwu Kohat ndi na-eje ozi n'ụlọ nzute. Mosis na Erṛon gurụ ha onu dika iwu Onyenwe anyi nyere Mosis si di. **38** A gurụ ụmụ Geshon onu dika ikwu ha na ezinaulo ha si di. **39** Ndi ikom niile gbara iri afọ atọ ruo iri afọ ise, ndi toruru ije ozi n'ụlọ nzute, **40** dika ikwu ha si di bụ puku abuo na nari isii na iri atọ. **41** Ndi a niile bụ ndi si n'ikwu Geshon ndi na-eje ozi n'ụlọ nzute. Mosis na

Erɔn gɔrɔ ha ɔnɔ dika iwu Onyenwe anyi nyere Mosis si di. 42 A gɔrɔ umu Merari ɔnɔ dika ikwu ha na ezinaulo ha si di. 43 Ndi ikom niile gbara iri afɔ atɔ ruo iri afɔ ise ndi toruru ije ozi n'ulo nzute 44 dika ikwu ha si di bu puku atɔ na nari abuo. 45 Ndi a niile bu ndi si n'ikwu Merari ndi na-eje ozi n'ulo nzute. Mosis na Erɔn gɔrɔ ha ɔnɔ dika iwu Onyenwe anyi nyere Mosis si di. 46 Otu a ka Mosis na Erɔn na ndi ndu umu Izrel si gɔ ndi Livayi niile ɔnɔ dika ikwu ha na ezinaulo ha si di. 47 Ndi ikom niile gbara iri afɔ atɔ ruo iri afɔ ise, ndi toruru ije ozi na ibu ulo nzute ahɔ 48 di puku asatɔ na nari ise na iri asatɔ. 49 Dika iwu Onyenwe anyi nyere site n'aka Mosis si di, e kenyerere onye obula oru ya ma gwa ya ihe o kwesiri ibu. A gɔrɔ ha ɔnɔ dika Onyenwe anyi nyere Mosis n'iwu.

5 Onyenwe anyi gwara Mosis okwu si ya, 2 “Nye ndi Izrel iwu ka ha site n'omuma ulo ikwu ha kporu onye ekpenta obula maobu onye ihe si n'ahu na-asoputa, na ndi meruru onwe ha site n'imetu onye nwuru anwu aka. 3 Iwu a metutara onye obula, nwoke na nwanyi. Kporu ha ka ha gaa n'azu omuma ulo ikwu, ka ha ghara imeru ogige ulo ikwu ha bu ebe ahɔ m binyere unu.” 4 Ndi Izrel mezuru iwu a, site n'etiti ha kporu ndi di otu a, dika Onyenwe anyi nyere Mosis n'iwu. 5 Onyenwe anyi gwara Mosis okwu si ya, 6 “Gwa umu Izrel okwu si ha, ‘Mgbe onye obula, nwoke maobu nwanyi, mejoro mmadu ibe ya n'uzo obula, si otu a buru onye na-ekwesighi ntukwasi obi nye Onyenwe anyi bu onye ikpe mara. 7 Onye di otu a aghaghi ikwuputa mmehie ya, kwughachi onye ahɔ o mejoro ihe iwu kwuru na o ga-akwu. O ga-atukwasi

n'elu ihe ọ na-akwughachi onye ahụ o mejoro ego ozo ruru otu uto n'uto ise. **8** Ma ọ buru na onye ahụ enweghi onye ikwu ya bu onye a ga-akwughachi ugwo n'ihu meoro ahụ, ihe ikwughachi ugwo ahụ ga-abu nke Onyenwe anyi, aghaghi inye onye nchaja. A ga-atukwasikwa ya ebule a ga-eji choro aja mkpuchi mmehie n'ihu onye ahụ mehiere. **9** Onyinye niile di nso ndi Izrel wetaara onye nchaja bu nke onye nchaja ahụ. **10** Onyinye di nso niile mmadu na-eweta bu nke onye na-eweta ya, ma onyinye e nyere onye nchaja bu nke onye nchaja.”

11 Mgbe ahụ, Onyenwe anyi gwara Mosis okwu si, **12** “Gwa umu Izrel okwu si ha, Ọ buru na nwunye mmadu ejehie uto buru onye na-ekwesighi ntukwasị obi n'ebe di ya no **13** site n'idinakwuru nwoke ozo n'uto zoro ezo n'ebe di ya no ruo na achoputaghi adighi ocha ya (ebe a na-enweghi onye ga-agba akaebe megide ya, maobu na e jidere ya mgbe ọ na-akwa iko ahụ), **14** ọ buru na mmuo ekworo abiakwasị di ya, ọ burukwa na di nwanyi ahụ na-enyo nwunye ya enyo, na-ele ya anya dika onye meruru onwe ya, ma ọ bukwanu, ọ buru na di ya esite n'ekworo nyoo nwunye ya, ọ bu ezie na nwanyi ahụ bu onye na-emerughi onwe ya, **15** nwoke a ga-akporo nwunye ya biakwute onye nchaja. Ọ ga-eweta onyinye iji ibiaru nso n'ihu nwunye ya, nke bu iko utu oka bali abuo a na-awukwasighi mmanu, maobu uda na-esi isi utu a gwakoro agwako, n'ihu na ọ bu onyinye mkpuru oka e sitere n'obi juputara n'ekworo nye, onyinye ikpotu uche n'ikpe omuma. **16** “Onye nchaja ga-akpobata nwanyi a mee ka o guzo n'ihu Onyenwe anyi. **17** Ọ ga-ekunye

mmiri nsọ n'ime ite aja, kporo aja n'ala site n'ụlọ nzute ahụ wụnye ya n'ime mmiri ahụ. **18** Dịka nwanyị ahụ guzo n'ihu Onyenwe anyị, onye nchụaja ahụ ga-atọsa agiri isi ya, tinye onyinye mkpuru ọka ncheta ahụ, nke bu onyinye mkpuru ọka ekworo ahụ n'ọbụaka nwanyị a. Onye nchụaja n'onwe ya ga-eguzo n'ihu nwanyị a jide ite mmiri ilu ahụ na-eweta ọbubu onu. **19** Mgbe ahụ, onye nchụaja ga-eme ka nwanyị a n'ụọ iyi, mgbe ọ na-agwa ya okwu si, "Ọ buru na o nweghi nwoke ọbula gi na ya nwere mmeko, ọ buru na i kpafughi gho onye na-adighi ọcha mgbe i no n'ụlọ di gi, ka ihe ojuo ọbula ghara izute gi site na mmiri ilu a na-eweta ọbubu onu. **20** Ma ọ buru na i kpafuola mgbe i ka no n'ụlọ di gi, ọ buru na i meruola onwe gi site na idinakwuru nwoke ozo na-abughi di gi," **21** (n'oge a, onye nchụaja ga-eme ka nwanyị a n'ụọ iyi nke ya na ọbubu onu a so, gwa nwanyị okwu si ya) "ka Onyenwe anyị mee ka ndi i no n'etiti ha buo gi onu ma kochaa gi mgbe o mere ka apata gi ree ure, mgbe o mere ka afọ gi koo eko. **22** Ka mmiri ilu a, nke na-eweta ọbubu onu banye gi n'ahu ime ka afọ gi koo eko, imekwa ka akpanwa gi daa ada." "Nwanyị ahụ ga-aza si, "Amen, ya diri m otu a." **23** "Mgbe ahụ onye nchụaja ahụ ga-edo ọbubu onu ndi a n'akwukwo, sanye ha n'ime mmiri ilu ahụ. **24** Mgbe ahụ, ọ ga-enye nwanyị a mmiri ilu ahụ na-eweta ọbubu onu ka ọ n'ụọ, mmiri a ga-abanye ya n'ime ahụ, wetara ya ita ahuhu di ilu. **25** Emesia, onye nchụaja ga-anara nwanyị ahụ onyinye mkpuru ọka ekworo ahụ o ji n'ọbụaka ya, fegharia ya n'ihu Onyenwe anyị, buru ya gaa n'ebe ichu aja. **26** Onye nchụaja ga-esite n'onyinye

mkpuru ahụ kporo nke ga-eju ya aka, nke na-anochite anyi ha niile, suo ha oku n'elu ebe ichu aja. Emesia, o ga-enye nwanji ahụ mmiri ahụ ka o nuo. **27** O buru na nwanji a emerula onwe ya, buru onye na-ekwesighi ntukwasị obi nye di ya, mgbe o nuru mmiri na-eweta obubu onu, o ga-abanye n'ime ya wetara ya ahuhu di ilu. Afọ ya ga-eko, buo ibu, akpanwa ya a gaghị anagide nwa. O ga-agho onye a buru onu n'etiti ndi ya. **28** Ma o buru na nwanji emerughị onwe ya, kama o bu onye di ocha, o ga-abu onye nwere onwe ya site n'ikpe omuma. O ga-aturu ime muta umu. **29** "Nke a bu iwu metutara ikwo ekworo mgbe nwanji bi n'ulo di ya kpafuru meruo onwe ya. **30** Maobu mgbe ekworo juputara nwoke n'obi n'ihu na o guru nwunye ya dika onye na-ekwesighi ntukwasị obi. Onye nchujaja ga-eme ka nwanji a guzo n'ihu Onyenwe anyi, mezuokwa ihe niile n'usoro dika e si deputa ha n'ebe a. **31** A gaghị ama di nwanji a ikpe dika onye mere ihe ojo, kama nwanji a ga-ebu ahuhu ya na mmehie ya naani ya."

6 Onyenwe anyi gwara Mosis si, **2** Gwa ndi Izrel si ha, "Mgbe nwoke maobu nwanji nuru iyi o ji kpebie ikwe nkwa puru iche nke ikewapu onwe ya nye Onyenwe anyi dika onye Nazirait, **3** ha ga-ekewapu onwe ha site na inu mmanya, maobu detu ihe onunu obula na-aba n'anya ire. Ha agaghị anu mmiri mkpuru vaini, o gaghị ata mkpuru vaini ohuru maobu nke a mikporo amikpo. **4** Oge ahụ niile o bu onye Nazirait, o gaghị eri ihe obula sitere na mkpuru osisi vaini maobu mkpuru ya maobu okpokoro azu ya. **5** "N'ime oge niile nke imezu nkwa ikewapu onwe

ya nye Onyenwe anyị, agụba agaghị agabiga ya n'isi. Ọ ga-anogide bụrụ onye dị nsọ tutu ruo oge nkwa ikewapụ onwe ya nye Onyenwe anyị zuru. N'ihia nke a, ọ ga-ahapụ agiri isi ya ka o too. **6** “N’ime oge niile nke imezu nkwa ikewapụ onwe ya nye Onyenwe anyị, ọ gaghị aga nso mmadu ọbula nwuru anwu, **7** ọ buladi na nna ya, maobu nne ya, maobu nwanne ya nwoke, maobu nwanne ya nwanyi anwo. Ọ gaghị emerụ onwe ya n’ihia ha, n’ihia na akara ikewapụ onwe ya iche nye Chineke di ya n’isi. **8** N’oge niile nke ikewapụ onwe ya, onye e doro nsọ nye Onyenwe anyị ka ọ bu. **9** “Ọ buri na mmadu anwo na mberede n’akuku onye nazirait, si otu a meruo agiri isi ya nke na-egosi ido nsọ ya, ọ ghaghị ikpacha isi ya n’ubochi nke asaa bu ubochi ime ka ọ di ocha. **10** N’ubochi nke ozo ya, bu n’ubochi nke asato. Ọ ghaghị iwetara onye nchujaja nduru abuo maobu umu kpalakwukwu abuo, n’onu uzọ ulo nzute ahụ. **11** Onye nchujaja ahụ ga-ewere otu n’ime ha चुဝဝ ya aja mmehie. Ọ ga-ewerekwa nnunu nke ozo चुဝဝ ya aja nsure oku maka ikpuchiri onye ahụ nwere akara ido nsọ mmehie ya, bu nke o mere site n’ino onye nwuru anwu nso. Ọ ga-edokwa isi ya nsọ ozo n’ubochi ahụ. **12** Ọ ga-ekewapụ onwe ya nye Onyenwe anyi di ka o mere na mmalite ubochi niile nke ido nsọ ya. Wetakwa otu nwa ebule gbara otu afọ maka aja ikpe omuma. A gaghị agunyere ya ubochi ndi ahụ niile gafere tupu o meruo onwe ya, n’ihia na o meruru onwe ya mgbe ọ no onodu imezu nkwa nkewapụ. **13** “Nke a bu iwu diri onye Nazirait mgbe oge ido onwe ya nsọ nye Onyenwe anyi zuru. A ga-eduru ya bia n’onu uzọ ulo nzute ahụ.

14 N'ebe ahụ ka ọ ga-anọ chee onyinye ya ndị a n'ihu Onyenwe anyị: nwa ebule na-enweghị ntụpọ, gbara otu afọ, maka aja nsure ọkụ na otu nwa nne aturu na-enweghị ntụpọ gbara otu afọ maka aja mmehie, na otu ebule ahụ zuruoke maka aja udo, 15 tinyere aja mkpuru ọka, na aja ihe ọhụhụ na otu nkata achicha a na-ejighi ihe na-eko achicha mee, na achicha e ji ezi utu ọka a gwara mmanu oliv mee, na achicha mbadamba na-ekoghi eko nke e tere mmanu oliv. 16 “Onye nchajaja ahụ ga-eche ihe aja ndị a niile n'ihu Onyenwe anyị, chọọ aja mmehie na aja nsure ọkụ. 17 Ọ ga-eji nwa ebule ahụ chọọ aja udo nye Onyenwe anyị, ya na nkata achicha na-ekoghi eko ahụ. Ọ ga-achukwa aja mkpuru ọka, na aja ihe ọhụhụ. 18 “Mgbe ahụ, onye ahụ doro onwe ya nsọ nye Onyenwe anyị ga-akpuchapụ agiri isi ya nke bụ ihe na-egosi ido nsọ ya. Ọ ga-eme nke a na mbata ọhụ ụzọ ụlọ nzute ahụ. Emesịa, ọ ga-etinye agiri isi ahụ ọ kpuchaputara n'ọkụ ahụ dị n'okpuru aja udo ahụ. 19 “Mgbe a kpuchasiri onye ahụ agiri isi ya, nke na-egosi ido nsọ ya, onye nchajaja ga-ewere ubu aka ebule ahụ e siri esi, otu ogbe achicha na-ekoghi eko na otu mbadamba achicha na-ekoghi eko site na nkata ahụ, tinye ha niile n'aka onye ahụ. 20 Onye nchajaja ahụ n'oge a, ga-ewere aja ndị a fufee ha n'ihu Onyenwe anyị dika aja mfufe. Ha niile ga-abụ ihe nsọ nye onye nchajaja ahụ, tinyere obi anụ ahụ e fufere efufe, na apata anụ ahụ e chere n'ihu Onyenwe anyị. Mgbe nke a gasiri, onye ahụ doro onwe ya nsọ nwere onwe ya ihu mmanya. 21 “Nke a bụ iwu diri onye ọ bula kpebiri ikewapụ onwe ya nye Onyenwe anyị dika onye Nazirait.

Onyinye onye ahụ ga-enye ga-abụ dika nkwa ido nsọ ya si di, tinyere ihe ndi ọzọ ha nwere ike inye. Onye di otu a aghaghị imezu nkwa ọbụla o kwere dika iwu metụtara onye Nazirait si di.” 22 Onyenwe anyi gwara Mosis okwu si, 23 “Gwa Eron na umu ya ndi ikom si, ‘Otu a ka unu gagesi gozie ndi Izrel. Unu ga-asị ha, 24 ““Onyenwe anyi gozie unu ma chebe unu, 25 Onyenwe anyi mee ka ihu ya mukwasị unu, ma meere unu amara, 26 Onyenwe anyi chee ihu ya n’ebe unu nọ, nyekwa unu udo.” 27 “Otu a ka ha ga-esi kwuputa aha m nye umu Izrel. Mu onwe m ga-agozikwa ha.”

7 Mgbe Mosis guzobesiri ulo nzute ahụ ọtọ, o tere ya mmanu. Doo ya na ihe niile e ji choo ya mma nsọ. O tekwara ebe ichu aja mmanu, doo ya nsọ, ya na ngwongwo ya niile. 2 Mgbe ahụ, ndi ndu Izrel, ndiisi ezinaulo niile, ndi bu ndi ndu ebo niile e tinyere oru igu ndi ahụ niile onu wetara onyinye ha. 3 Ha wetara dika onyinye ha nye Onyenwe anyi ugboala isii ihe juputara n’ime ha, na ehi iri na abuo. Ndi ndu abuo obula wetara otu ugboala, ma ha niile n’otu na otu wetara otu ehi, otu ehi. Ha chere ihe ndi a niile n’ihu ulo nzute ahụ. 4 Mgbe ahụ, Onyenwe anyi gwara Mosis okwu si ya, 5 “Nabata onyinye ndi a niile, ka e jiri ha ruo oru ulo nzute, were ha nyefee ndi Livayi n’aka, onye obula dika mkpa oru ya si di.” 6 Ya mere, Mosis nabatara ugboala ndi ahụ na ehi ndi ahụ, nyefee ha ndi Livayi n’aka. 7 O nyere umu Geshon ugboala abuo na ehi anọ, dika oru ha si di. 8 Nye umu Merari, ugboala anọ na ehi asato, dika oru ha si di. Ha niile nọ n’okpuru nlekota Itama nwa Eron, onye nchujaja.

9 Mosis enyeghị ụmụ Kohat ihe ọbụla n'ihu na ọ bụ n'isi mbụ aka ha ka ha ji ebu ihe nsọ ndị ahụ ha ketara ibu. **10** Ndị ndu ụmụ Izrel niile wetara onyinye ido nsọ n'ụbọchị e tere ebe ịchụ aja ahụ mmanụ ido ya nsọ. Ha wetara ha, debe ha n'ihu ebe ịchụ aja ahụ. **11** N'ihu na Onyenwe anyị gwara Mosis okwu si, "Ka onyendu ọbụla weta onyinye n'ụbọchị dị iche iche, otu onye, otu ụbọchị, maka ido nsọ nke ebe ịchụ aja ahụ." **12** Ya mere, Nashon nwa Aminadab onye si n'ebo Juda wetara onyinye nke ya n'ụbọchị nke mbụ. **13** Onyinye o wetara bụ: efere ọlaocha nke ịdị arọ ya bụ narị shekel na iri shekel atọ, na otu efere ikwosa mmiri e ji ọlaedo kpuo nke ịdị arọ ya bụ iri shekel asaa, dika ihe otutu shekel ebe nsọ si di. A wujuru efere abuo ndi a utu oka a gwara mmanu maka onyinye mkpuru oka. **14** O wetara otu efere ọlaedo, nke ịdị arọ ya bụ shekel iri. A wujuru efere a ụda na-esi isi utu. **15** O wetakwara otu nwa oke ehi, otu ebule, otu nwa ebule nke gbara otu afọ maka aja nsure oku. **16** O wetakwara otu mkpi maka aja mmehie, **17** na ehi abuo, na ebule ise, na mkpi ise, na umu ebule ise gbara otu afọ, otu afọ, ka a chuo maka aja udo. Nke a bu onyinye Nashon nwa Aminadab nyere. **18** N'ubochi nke abuo, Netanel nwa Zua, onyendu ebo Isaka wetara onyinye nke ya. **19** Onyinye o wetara bu: otu efere ọlaocha nke ịdị arọ ya bụ narị shekel na iri shekel atọ, na otu efere ikwosa mmiri e ji ọlaedo kpuo, nke ịdị arọ ya bụ iri shekel asaa, efere abuo ndi a bu n'usoro dika shekel ebe nsọ si di. A wujuru efere obula ezi utu oka a gwara mmanu dika onyinye mkpuru oka. **20** O wetara otu efere ọlaedo, nke ịdị arọ ya bụ shekel iri. A wujuru efere a ụda

na-esi isi uto. **21** O wetakwara otu oke ehi, otu ebule, otu nwa ebule gbara otu afọ maka aja nsure oku. **22** O wetakwara otu mkpi maka aja mmehie, **23** na ehi abuo, na ebule ise, mkpi ise, na umu ebule ise gbara otu afọ, otu afọ, ka a chuo maka aja udo. Nke a bu onyinye Netanel nwa Zua. **24** N'ubochi nke ato Eliab nwa Helon onyendu ebo Zebulon wetakwara onyinye nke ya. **25** Onyinye o wetara bu: otu efere olocha nke idi arọ ya bu nari shekel na iri shekel ato, na otu efere ikwosa mmiri e ji oledo kpuo, nke idi arọ ya bu iri shekel asaa, efere abuo ndi a bu n'usoro dika shekel ebe nsọ si di. A wujuru efere obula ezi utu oka a gwara mmanu dika onyinye mkpuru oka. **26** O wetara otu efere oledo nke idi arọ ya bu shekel iri. A wujuru efere a uda na-esi isi uto. **27** O wetakwara otu nwa oke ehi, otu ebule, otu nwa ebule gbara otu afọ maka aja nsure oku. **28** O wetakwara otu mkpi maka aja mmehie, **29** na ehi abuo, na ebule ise, mkpi ise, na umu ebule ise gbara otu afọ, otu afọ, ka a chuo maka aja udo. Nke a bu onyinye Eliab nwa Helon wetara. **30** N'ubochi nke ano, Elizọ nwa Shedeua onyendu ebo Ruben wetara onyinye nke ya. **31** Onyinye o wetara bu: otu efere olocha nke idi arọ ya bu nari shekel na iri shekel ato, na otu efere ikwosa mmiri e ji oledo kpuo, nke idi arọ ya bu iri shekel asaa, efere abuo ndi a bu n'usoro dika shekel ebe nsọ si di. A wujuru efere obula ezi utu oka a gwara mmanu dika onyinye mkpuru oka. **32** O wetara otu efere oledo, nke idi arọ ya bu shekel iri. A wujuru efere a uda na-esi isi uto. **33** O wetakwara otu oke ehi, otu ebule, otu nwa ebule gbara otu afọ maka aja nsure oku. **34** O wetakwara

otu mkpi maka aja mmehie, **35** na ehi abụọ, na ebule ise, mkpi ise, na ụmụ ebule ise gbara otu afọ, otu afọ, ka a chụọ maka aja udo. Nke a bụ onyinye Elizọ nwa Shedeua nyere. **36** N'ụbọchị nke ise Shelumiel nwa Zurishadai, onyendu ebo Simiọn butere onyinye nke ya. **37** Onyinye o wetara bụ: otu efere ọlaọcha nke ịdị arọ ya bụ narị shekel na iri shekel atọ, na otu efere ịkwọsa mmiri e ji ọlaedo kpụọ, nke ịdị arọ ya bụ iri shekel asaa, efere abụọ ndị a bụ n'usoro dika shekel ebe nsọ si dị. A wujuru efere ọbụla ezi ụtụ ọka a gwara mmanụ dika onyinye mkpuru ọka. **38** O wetara otu efere ọlaedo nke ịdị arọ ya bụ shekel iri. A wujuru efere a ụda na-esi isi ụtụ. **39** O wetakwara otu oke ehi, otu ebule, otu nwa ebule gbara otu afọ maka aja nsure ọkụ. **40** O wetakwara otu mkpi maka aja mmehie, **41** ehi abụọ, ebule ise, mkpi ise na ụmụ ebule ise gbara otu afọ, otu afọ, ka a chụọ maka aja udo. Nke a bụ onyinye Shelumiel nwa Zurishadai nyere. **42** N'ụbọchị nke isii, Eliasaf nwa Deuel onyendu ebo Gad butere onyinye nke ya. **43** Onyinye o wetara bụ: otu efere ọlaọcha nke ịdị arọ ya bụ narị shekel na iri shekel atọ, na otu efere ịkwọsa mmiri e ji ọlaedo kpụọ, nke ịdị arọ ya bụ iri shekel asaa, efere abụọ ndị a bụ n'usoro dika shekel ebe nsọ si dị. A wujuru efere ọbụla ezi ụtụ ọka a gwara mmanụ dika onyinye mkpuru ọka. **44** O wetara otu efere ọlaedo, nke ịdị arọ ya bụ shekel iri. A wujuru efere a ụda na-esi isi ụtụ. **45** O wetakwara otu oke ehi, otu ebule, otu nwa ebule gbara otu afọ maka aja nsure ọkụ. **46** O wetakwara otu mkpi maka aja mmehie, **47** na ehi abụọ, ebule ise, mkpi ise na ụmụ ebule ise gbara otu afọ, otu afọ, ka a chụọ

maka aja udo. Nke a bu onyinye Eliasaf nwa Deuel nyere. **48** N'ubochi nke asaa, Elishama, nwa Amihud, onyendu ebo Ifrem butere onyinye nke ya. **49** Onyinye o wetara bu: otu efere olaocha nke idi arọ ya bu nari shekel na iri shekel atọ, na otu efere ikwosa mmiri e ji olaedo kpuo, nke idi arọ ya bu iri shekel asaa, efere abuo ndi a bu n'usoro dika shekel ebe nsọ si di. A wujuru efere obula ezi utu oka a gwara mmanu dika onyinye mkpuru oka. **50** O wetara otu efere olaedo, nke idi arọ ya bu shekel iri. A wujuru efere a uda na-esi isi utu. **51** O wetakwara otu oke ehi, otu ebule, otu nwa ebule gbara otu afọ maka aja nsure oku. **52** O wetakwara otu mkpi maka aja mmehie, **53** na ehi abuo, ebule ise, mkpi ise na umu ebule ise gbara otu afọ, otu afọ, ka a chuo maka aja udo. Nke a bu onyinye Elishama nwa Amihud nyere. **54** N'ubochi nke asato, Gamaliel nwa Pedazo onyendu ebo Manase nyere onyinye nke ya. **55** Onyinye o wetara bu: otu efere olaocha nke idi arọ ya bu nari shekel na iri shekel atọ, na otu efere ikwosa mmiri e ji olaedo kpuo, nke idi arọ ya bu iri shekel asaa, efere abuo ndi a bu n'usoro dika shekel ebe nsọ si di. A wujuru efere obula ezi utu oka a gwara mmanu dika onyinye mkpuru oka. **56** O wetara otu efere olaedo, nke idi arọ ya bu shekel iri. A wujuru efere a uda na-esi isi utu. **57** O wetakwara otu oke ehi, otu ebule, otu nwa ebule gbara otu afọ maka aja nsure oku. **58** O wetakwara otu mkpi maka aja mmehie, **59** ehi abuo, ebule ise, mkpi ise na umu ebule ise gbara otu afọ, otu afọ, ka a chuo maka aja udo. Nke a bu onyinye Gamaliel nwa Pedazo nyere. **60** N'ubochi nke itoolu, Abidan nwa

Gidiyon onyendu ebo Benjamin nyere onyinye nke ya. **61** Onyinye o wetara bu: otu efere olaocha nke idi arọ ya bu nari shekel na iri shekel atọ, na otu efere ikwosa mmiri e ji olaedo kpuo, nke idi arọ ya bu iri shekel asaa, efere abuo ndi a bu n'usoro dika shekel ebe nsọ si di. A wujuru efere obula ezi utu oka a gwara mmanu dika onyinye mkpuru oka. **62** O wetara otu efere olaedo, nke idi arọ ya bu shekel iri. A wujuru efere a uda na-esi isi utu. **63** O wetakwara otu oke ehi, otu ebule, otu nwa ebule gbara otu afọ maka aja nsure oku. **64** O wetakwara otu mkpi maka aja mmehie, **65** na ehi abuo, ebule ise, mkpi ise na umu ebule ise gbara otu afọ, otu afọ, ka a chuo maka aja udo. Nke a bu onyinye Abidan nwa Gidiyon nyere. **66** N'ubochi nke iri, Ahieza nwa Amishadai, onyendu ebo Dan butere onyinye nke ya. **67** Onyinye o wetara bu: otu efere olaocha nke idi arọ ya bu nari shekel na iri shekel atọ, na otu efere ikwosa mmiri e ji olaedo kpuo, nke idi arọ ya bu iri shekel asaa, efere abuo ndi a bu n'usoro dika shekel ebe nsọ si di. A wujuru efere obula ezi utu oka a gwara mmanu dika onyinye mkpuru oka. **68** O wetara otu efere olaedo, nke idi arọ ya bu shekel iri. A wujuru efere a uda na-esi isi utu. **69** O wetakwara otu oke ehi, otu ebule, otu nwa ebule gbara otu afọ maka aja nsure oku. **70** O wetakwara otu mkpi maka aja mmehie, **71** ehi abuo, ebule ise, mkpi ise na umu ebule ise gbara otu afọ, otu afọ, ka a chuo maka aja udo. Nke a bu onyinye Ahieza nwa Amishadai nyere. **72** N'ubochi nke iri na otu, Pagiel nwa Okran, onyendu ebo Asha butere onyinye nke ya. **73** Onyinye o wetara bu: otu efere olaocha nke idi arọ ya bu

nari shekel na iri shekel atọ, na otu efere ikwosa mmiri e ji ọlaedo kpuo, nke idi arọ ya bu iri shekel asaa, efere abuo ndi a bu n'usoro dika shekel ebe nsọ si di. A wujuru efere obula ezi utu oka a gwara mmanu dika onyinye mkpuru oka. **74** O wetara otu efere ọlaedo, nke idi arọ ya bu shekel iri. A wujuru efere a uda na-esi isi utu. **75** O wetakwara otu oke ehi, otu ebule, otu nwa ebule gbara otu afọ maka aja nsure oku. **76** O wetakwara otu mkpi maka aja mmehie, **77** na ehi abuo, ebule ise, mkpi ise na umu ebule ise gbara otu afọ, otu afọ, ka a chuo maka aja udo. Nke a bu onyinye Pagiel nwa Okran nyere. **78** N'ubochi nke iri na abuo, Ahira nwa Enan, onyendu ebo Naftali nyere onyinye nke ya. **79** Onyinye o wetara bu: otu efere ọlacha nke idi arọ ya bu nari shekel na iri shekel atọ, na otu efere ikwosa mmiri e ji ọlaedo kpuo, nke idi arọ ya bu iri shekel asaa, efere abuo ndi a bu n'usoro dika shekel ebe nsọ si di. A wujuru efere obula ezi utu oka a gwara mmanu dika onyinye mkpuru oka. **80** O wetara otu efere ọlaedo nke idi arọ ya bu shekel iri. A wujuru efere a uda na-esi isi utu. **81** O wetakwara otu oke ehi, otu ebule, otu nwa ebule gbara otu afọ maka aja nsure oku. **82** O wetakwara otu mkpi maka aja mmehie, **83** na ehi abuo, ebule ise, mkpi ise na umu ebule ise gbara otu afọ, otu afọ, ka a chuo maka aja udo. Nke a bu onyinye Ahira nwa Enan nyere. **84** Ndi a bu onyinye ndi ndu umu Izrel wetara maka ido ebe ichu aja nsọ n'oge e tere ya mmanu: efere ọlacha iri na abuo, na efere ọlacha ikwosa mmiri iri na abuo, na efere ọlaedo iri na abuo. **85** Idi arọ nke efere ọlacha obula di otu nari shekel na iri shekel atọ.

Idi arọ nke efere ikwosa mmiri obula di iri shekel asaa. Idi arọ efere olaocha niile ha wetara bu puku shekel abuo na nari shekel anọ, dika ihe otutu shekel ebe nsọ si di. **86** Idi arọ nke otu n'ime efere olaedo iri na abuo ndi ahụ uda nsure oku na-esi isi utọ juru n'ime ha bu iri shekel, dika ihe otutu shekel ebe nsọ si di. Idi arọ nke efere olaedo ndi ahụ niile bu otu nari shekel na iri shekel abuo. **87** Onuogugu anu ulo niile e wetara maka aja nsure oku bu: oke ehi iri na abuo, na ebule iri na abuo, na umu ebule iri na abuo gbara otu afọ, otu afọ, tinyere ihe niile ha wetara maka aja mkpuru oka. E ji mkpi iri na abuo chuo aja mmehie. **88** Anu ulo niile e ji chuo aja udo bu, iri oke ehi abuo na anọ, na iri ebule isii, na iri mkpi isii, na umu ebule iri isii ndi gbara naani otu afọ, otu afọ. Ndi a niile bu onyinye e nyere maka ido ebe ichu aja nsọ n'oge e tere ya mmanu. **89** Mgbe Mosis banyere n'ulo ikwu ahụ ka ya na Onyenwe anyi kparia uka, o nuru olu ahụ ka o na-agwa ya okwu site n'etiti cherubim abuo ndi ahụ n'elu ebe mkpuchi mmehie di n'elu igbe iwu ogbugba ndu gwa ya okwu. N'uzo di otu a ka Onyenwe anyi si gwa ya okwu.

8 Onyenwe anyi gwara Mosis okwu si ya, **2** “Gwa Eron okwu si ya, ‘Mgbe obula i mnyere oriṅa asaa nke iheokụ, i ga-edozi ha ka ihè ha na-enwuputa naani n'ihu iheokụ ahụ.’” **3** Eron mere otu a. O doziri oriṅa ndi ahụ ka ha chee ihu n'ihe idoba oriṅa, dika Onyenwe anyi nyere Mosis n'iwu. **4** Otu a ka esi mee ihe idoba oriṅa ahụ. O bu naani olaedo ka e ji kpuo iheokụ ahụ, site n'ukwu ya ruo n'okooko niile e ji choo ya mma. A kpuru iheokụ ahụ n'usoro dika oyiya Onyenwe anyi gosiri

Mosis si dị. **5** Mgbe ahụ Onyenwe anyị gwara Mosis okwu si, **6** “Ugbu a, site n’etiti ụmụ Izrel, kpọpụta ụmụ Livayi, doo ha iche, mee ha ka ha dirị ọcha. **7** Ime ka ha dị ọcha, lee ihe ị ga-eme. Fesa ha mmiri na-asachapụ mmehie. Hụkwa na ha kpuchapụrụ aji niile dị ha n’ahụ, ma sachaa uwe ha. Si otu a mee ka ha burụ ndị dị ọcha. **8** Gwa ha ka ha weta nwa oke ehi na onyinye mkpụrụ ọka, bụ ụtụ ọka a gwara mmanụ. Ha ga-ewetakwa nwa oke ehi ọzọ; ka ọ burụ ihe ha ji achụ aja mmehie. **9** Emesịa, kpobata ụmụ Livayi n’ọnu ụzọ ụlọ nzute ahụ. Meekwa ka ọgbakọ ndị Izrel niile zukọọ n’ebe ahụ. **10** Kpọpụta ndị Livayi n’ihu Onyenwe anyị, ma mee ka ndị Izrel niile bikwasị ha aka ha. **11** Mgbe ahụ, Erọn ga-ewere ndị Livayi chee Onyenwe anyị n’ihu dika onyinye mfufe ndị Izrel niile na-enye ya. N’uzọ dị otu a, ụmụ Livayi niile ga-abụ ndị jikere ijere Onyenwe anyị ozi. **12** “Emesịa, ndị Livayi ga-abia bikwasị aka ha n’isi oke ehi abụọ ndị ahụ jiri otu n’ime oke ehi abụọ ndị ahụ chụọ aja mmehie nye Onyenwe anyị, jiri nke ọzọ chụọ aja nsure oku, maka ikpuchi mmehie ndị Livayi. **13** Mgbe ahụ, mee ka ndị Livayi guzo n’ihu Erọn na ụmụ ndị ikom, werekwa ha nyefee Onyenwe anyị n’aka dika a ga-asị na ha bụ onyinye mfufe a na-enye Onyenwe anyị. **14** Otu a ka ị ga-esi doo ndị Livayi nsọ ime ka ha dirị iche site n’igwe ụmụ Izrel ndị ọzọ. Ọ bụ m nwe ndị Livayi. **15** “Mgbe i dosiri ndị Livayi nsọ, cheekwa ha n’ihu Onyenwe anyị dika aja mfufe, ha ga-abia n’ime ụlọ nzute ahụ ije ozi dirị ha. **16** Ha bụ nke m site n’etiti ụmụ Izrel niile. Anarala m ha ka ha burụ nke m n’ọndụ ụmụ niile e bụ ụzọ mụọ, nwa nwoke nke nwanyị ọbụla n’Izrel. **17** N’ihi

na nwa nwoke mbụ ọbụla a mụrụ n'etiti ndị Izrel bụ nke m, ma mmadụ ma anụmanụ niile. Egoro m ha nsọ nye onwe m, site n'abalị ụbọchị ahụ m tigbusiri ụmụ niile e bụ ụzọ mụọ n'Ijpt. **18** Ewerela m ndị Livayị n'ọnọdu ụmụ nwoke mbụ niile a mụrụ n'Izrel. **19** Site n'etiti ndị Izrel niile, ewerela m ndị Livayị nye Erọn na ụmụ ya ndị ikom dika onyinye, ka ha rụọ ọrụ niile dī n'ime ụlọ nzute ahụ n'ọnọdu ụmụ Izrel. Ka ha kpuchiere ha mmehie ha niile ka ihe otiti nke nrịa nrịa ghara ibiakwasị ụmụ Izrel, mgbe ọbụla ha b́ara nso ebe nsọ ahụ.” **20** Ya mere, Mosis na Erọn na nzukọ niile nke ụmụ Izrel chere ụmụ Livayị n'ihu Onyenwe anyị, n'usoro dika Onyenwe anyị nyere Mosis n'iwu. **21** Ndị Livayị niile doro onwe ha ọcha, sachakwaa uwe ha niile. Erọn chere ha n'ihu Onyenwe anyị dika onyinye aja mfufe, chụọrọ ha aja ikpuchi mmehie, ime ka ha dī ọcha. **22** N'ikpeazụ, ndị Livayị b́ara ije ozi ha n'ụlọ nzute n'okpuru Erọn na ụmụ ya ndị ikom. Ha nyekwara ndị Livayị ọrụ dika Onyenwe anyị nyere Mosis n'iwu. **23** Onyenwe anyị gwara Mosis okwu sị ya, **24** “Iwu m ndị a metụtara ndị Livayị niile. Nwoke onye Livayị ọbụla ga-ebido iri ọrụ n'ụlọ nzute m mgbe ọ gbara iri afọ abụọ na ise. **25** Ọ ga-akwụsịkwa iri ọrụ n'ime ya mgbe ọ gbara iri afọ ise, mgbe oge ezumike ọrụ ya ga-amalite. **26** Ha nwere ike inyere ụmụnne ha aka n'iri ọrụ ha n'ime ụlọ nzute, ma ha onwe ha agaghị arụ ọrụ ahụ. Otu a ka ị gagesi dozie ọrụ ije ozi nke ndị Livayị.”

9 Onyenwe anyị gwara Mosis okwu ndị a n'ọzara Sainai n'ọnwá mbụ n'afọ nke abụọ site n'oge ha hapurụ ala Ijpt. Ọ siri ya, **2** “Gwa ụmụ Izrel ka ha mee Mmemme Ngabiga

n'oge a kara aka. **3** Ha mee ya n'oge a kara aka, malite n'uhuruchi abali iri na anọ nke ọnwaa. Ha ga-eme ya n'usoro dika iwu na ukpuru e ji eme ya si di." **4** Ya mere, Mosis gwara ndi Izrel si ha mee Mmemme Ngabiga. **5** Ha mekwara ya n'ozara Sainai malite n'uhuruchi abali iri na anọ nke ọnwaa mbu. Ndi Izrel mere ihe niile n'usoro dika iwu Onyenwe anyi nyere Mosis si di. **6** Ma ufodu n'ime umu Izrel esoghi mee Mmemme Ngabiga ahụ n'ihina haruru aru site ninu ozu nso. N'ihina ya, ha bjakwutere Mosis na Eron n'ubochi ahụ, **7** si Mosis, "Anyi ghoru ndi ruru aru n'ihina ninu ozu mmadu nso. Gini ga-egbochi anyi iso ndi Izrel ndi ozu iwetara Onyenwe anyi onyinye n'oge a kara aka?" **8** Mosis zara si ha, "Cherenu ka m ga juta Onyenwe anyi ihe bu uche ya banyere mkpa unu." **9** Mgbe ahụ, Onyenwe anyi gwara Mosis okwu si, **10** "Gwa umu Izrel okwu si ha, 'O buru na e nwee onye Izrel obula nke meruru onwe ya n'oge Mmemme Ngabiga site ninu ozu mmadu nso, maobu site ninu n'ije, ha nwekwara ike iso mee Mmemme Ngabiga Onyenwe anyi. **11** Kama ha ga-eme ya n'uhuruchi abali iri na anọ nke ọnwaa abuo. Ha ga-eri nwa aturu ha, achicha na-ekoghi eko, na ahijia ilu. **12** Ha agaghi erifo ihe obula n'ime ya ruo chi obubo ubochi so ya. Ha agaghi agbaji okpukpu obula nke nwa aturu ahụ. Mgbe ha mere Mmemme Ngabiga, ha gagesorokwa uzu niile e si eme mmemme ahụ mee nke ha. **13** Ma obula no nonodu idi ocha, onye nke na-anoghi n'ije n'oge Mmemme Ngabiga ma kpachapuru anya hapu isoro ndi ozu n'oge mmemme a, a ga-ewezuga ya site n'etiti umu Izrel niile, n'ihina na o juru iwetara Onyenwe anyi

onyinye n’oge a kara aka. Onye dị otu a ga-ebu ahụhụ mmehie ya n’isi ya. **14** “Onye ọbịa bi n’etiti unu choro iso na Mmemme Ngabiga Onyenwe anyi, o ga-eme ya n’usoro dika iwu na ukpuru e nyere si di. Unu ga-enwe otu iwu ahụ nye onye amuru n’ala na mbiambia.” **15** N’ubochi ahụ e guzobere ulo nzute ahụ bu ulo ikwu nke igbe iwu ogbugba ndu ahụ, igwe ojii kpuchiri ya. Site n’uhuruchi ruo n’ututu igwe ojii ahụ di n’elu ulo nzute ahụ dika oku n’ile anya. **16** Otu a ka o digidere mgbe niile. Igwe ojii kpuchigidere ya, ma n’abali o na-acha di ka oku. **17** Mgbe o bua igwe ojii ahụ si n’elu ulo nzute ahụ bilie, umu Izrel na-ebuli njem, ma mgbe obula igwe ojii ahụ na-anogide, ha na-anogidekwa. **18** Mgbe Onyenwe anyi nyekwara iwu, ha na-akwusi, maa ulo ikwu ha. Oge niile igwe ojii nogidere n’elu ulo nzute ahụ ka umu Izrel na-anogidekwa n’ulo ikwu ha. **19** O buru na igwe ojii ahụ anotee anya, umu Izrel n’onwe ha na-erube isi n’iwu Onyenwe anyi hapu iga n’ihu n’ije ha. **20** Oge ufodu, igwe ojii ahụ na-anogide naani abali ole na ole. Dika iwu Onyenwe anyi si di, ha na-ama ulo ikwu ha, maobu bulie njem ha. **21** Oge ufodu, igwe ojii ahụ na-anogide naani site n’uhuruchi ruo n’ututu. Mgbe o si n’elu ulo nzute ahụ bilie n’ututu, umu Izrel na-ebuli njem ha. O buru n’ehihie, maobu n’abali, mgbe obula igwe ojii ahụ biliri, umu Izrel na-ebuli njem ha. **22** O buru na igwe ojii ahụ anodu n’elu ulo nzute ahụ abali abuo, maobu otu onwa, maobu otu afo, umu Izrel na-anogide n’ulo ikwu ha. Ma ngwangwa igwe ojii ahụ biliri, ha onwe ha na-ebulikwa njem ha. **23** Site n’iwu Onyenwe anyi na-enye, ha na-ama

ụlọ ikwu ha, sitekwa n'iwu Onyenwe anyị nyere ha, ha na-ebili njem. Ha mere ihe niile Onyenwe anyị kwuru n'usoro dika iwu o nyere ha site n'ọnụ Mosis si di.

10 Onyenwe anyị gwara Mosis okwu si, **2** “Kpụọ opi ọlaọcha abụọ, jiri ha na-akpọ mkpọkọta nzukọ ụmụ Izrel na ime ka ha mara mgbe mbuli ije nke ọmụma ụlọ ikwu ruru. **3** Mgbe a fūrụ opi abụọ ahụ, nzukọ Izrel niile ga-ezukọta n'ihu gi n'ọnụ ụzọ ụlọ nzute. **4** Ma ọ būrụ naanị otu opi ka a fūrụ, ọ bụ ndị ndu, ndịisi ikwu Izrel niile ga-ezukọta bjakwute gi. **5** Otu ụda opi ike ga-egosi na ebo Izrel niile mara ụlọ ikwu ha n'akụkụ ọwụwa anyanwụ ga-ebuli ije. **6** Opi ike ahụ daa ụda nke ugboro abụọ, ọ na-egosi na ndị mara ụlọ ikwu ha na ndịda ga-ebuli ije. Ida ụda nke opi ike bụ ihe e ji amata na oge ibuli ije eruola. **7** Mgbe a ga-akpọkọta ndị Izrel niile a ga-egbu opi, kama ụda ya ga-adị iche. **8** “Ọ bụ naanị ụmụ ndị ikom Eron, ndị nchụaja ga-egbu opi ndị a. Nke a bụ iwu ga-adigide nye unu site n'ogbọ ruo n'ogbọ niile. **9** Mgbe unu gara ibu agha n'ala unu imegide onye iro na-akpagbu unu, fūrụ opi ike. Nke a ga-eme ka Onyenwe anyị Chineke unu cheta unu, ma napụta unu site n'aka ndị iro unu. **10** Unu ga-egbukwa opi ndị a n'oge ahụri, n'oge mmemme unu a kara aka, na n'oge mmemme ọnwá ọhūrụ niile. Gbukwaanụ opi mgbe unu na-achụ aja nsure ọkụ unu, na aja udo unu niile. Ka ọ būrụ ihe a ga-iji na-echeta unu n'ihu Chineke unu. Mụ onwe m bụ Onyenwe anyị Chineke unu.” **11** N'ubochi iri abụọ, n'ime ọnwá nke abụọ, n'afọ nke abụọ, igwe ojii ahụ biliri site n'elu ụlọ nzute nke igbe iwu ọgbugba ndụ ahụ. **12** Mgbe ahụ, ụmụ Izrel

biliri ije site n'ozara Sainai jegharja site n'otu ebe ruo
 n'ebe ozotutu igwe ojii ahụ akwụsị n'ozara Paran. **13** Nke
 a bụ njem mbụ ha mere dika Onyenwe anyị si nye Mosis
 iwu banyere ije ha. **14** Usuu omuma ulo ikwu nke ebo
 Juda buru uzobulie ije a, n'okpuru okoloto ha. Nashon,
 nwa Aminadab, bụ onyendu ha. **15** Netanel nwa Zua bụ
 onyendu usuu ebo Isaka. **16** Eliab nwa Helon bụ onyendu
 usuu ebo Zebulon **17** Mgbe ahụ, e wedara ulo nzute ahụ.
 Umụ Geshon na Merari buru ya, bilikwaa ije ha. **18** Usuu
 omuma ulo ikwu ebo Ruben biliri ije, n'okpuru okoloto
 ha. Elizō nwa Shedeua bụ onyendu ha. **19** Shelumiel nwa
 Zurishadai bụ onyendu usuu ebo Simion. **20** Eliasaf nwa
 Deuel bụ onyendu usuu ebo Gad. **21** Mgbe ahụ, umụ
 Kohat ndi bu ihe nsọ ndi ahụ niile, biliri ije ha. Tutu
 ha erute, e guzobere ulo nzute ahụ n'ebe o kwesiri idi.
22 Usuu omuma ulo ikwu ebo Ifrem biliri ije n'okpuru
 okoloto ha. Elishama nwa Amihud bụ onyendu ha. **23**
 Gamaliel nwa Pedazo bụ onyendu usuu ebo Manase. **24**
 Abidan nwa Gidioni bụ onyendu usuu ebo Benjamin. **25**
 Na ngwusị usoro ahụ, usuu omuma ulo ikwu ebo Dan
 biliri ije n'okpuru okoloto ha. Onyendu ha bụ Ahieza nwa
 Amishadai. **26** Pagiel nwa Okran bụ onyendu usuu ebo
 Asha. **27** Ahira nwa Enan bụ onyendu usuu ebo Naftali. **28**
 Nke a bụ usoro usuu umụ Izrel si bilie ije ha. **29** Mosis
 gwara Hobab nwa Reuel, nna nwunye ya onye Midia okwu
 si, "Anyị ebiliela ije iga ebe ahụ Onyenwe anyị gwara anyị
 si, 'Aga m enye unu.' Bja ka i soro anyị. Anyị ga-emezi gi
 nke oma n'ihina Onyenwe anyị ekwela Izrel nkwa otutu
 ezi ihe." **30** Ma ozara si, "E e, agaghị m eso unu. Ana

m alaghachi n'ala nke aka m ilaghachikwuru umunna m.” 31 Ma Mosis zara si ya, “Biko ahapula anyi n'ihu na i maara ebe anyi nwere ike kwusi zuo ike n'ozara. I ga-aburu anyi anya anyi ji ahụ ụzọ. 32 O bụrụ na i soro anyi, anyi ga-ekenye gi ihe oma obula Onyenwe anyi ga-enye anyi.” 33 Ya mere ha sitere n'ugwu Onyenwe anyi bilie ije. Jeekwa ije abali atọ. Igbe ogbugba ndu Onyenwe anyi na-aga ha n'ihu ubochi atọ ndi ahụ niile ichotara ha ebe ha ga-akwusi zuo ike. 34 Igwe ojii Onyenwe anyi di n'elu ha n'ehihie mgbe ha si n'omuma ulo ikwu ha bilie ije. 35 Mgbe obula igbe ogbugba ndu ahụ biliri ije, Mosis na-ekwu si, “Bilie O Onyenwe anyi, ka ndi iro ya buru ndi a chusasiri; ka ndi iro gi niile site n'ihu gi gbalaga.” 36 Ma mgbe obula igbe ogbugba ndu biara ebe izuike, Mosis na-ekwukwa si, “Loghachi O Onyenwe anyi, biakwute otutu mmadu ndi a, bu imerime puku ndi Izrel.”

11 Mgbe na-adighi anya umu Izrel bidoro itamu ntamu n'ihu ihe ike niile ha na-ezute n'ije ha. Ma ntamu a ruru Onyenwe anyi nti. N'ihu ya, Onyenwe anyi were iwe di ukwu megide ha. Oku sitere n'ebe Onyenwe anyi no, ree n'etiti ha, repia ufodu ndi bi n'akuku ngwusi omuma ulo ikwu ahụ. 2 Mgbe nke a mere, umu Izrel tikuru Mosis mkpu akwa. Mosis kpere ekpere nye Onyenwe anyi n'ihu ha, oku ahụ kwusikwara. 3 N'ihu ya, a kporo ebe ahụ Tabera, n'ihu oku ahụ si n'ebe Onyenwe anyi no ree n'etiti ha. 4 Ndi amakekwu so umu Izrel n'ije a malitere itamu ntamu banyere nri ndi ozọ na-agu ha aguu. Nke a mere ka umu Izrel malite ikwa akwa, na-asị, “A sikwari na anyi nwere anu anyi ga-ata. 5 Anyi chetara

azụ anyị tara n'Ijip, nke na-adighi efu anyị ego, ya na kukumba, na melon, na liik, na ayo na galiik. **6** Ma ugbo a, anyị enweghikwa agụụ iri nri, n'ihii na site n'ụbọchị ruo n'ụbọchị, ọ bụ naanị mánà bụ ihe oriri anyị nwere.”

7 Mánà dika mkpuru korianda, na-acha ka eso osisi kpọọ nkụ. **8** Ndị Izrel na-ejeghari na-achikọta ha. Emesịa, ha na-eji nkume e ji akwọ nri na-akwọri ha. Oge ụfọdụ, ha na-eji ikwe nri sọọ ya. Emesịa, ha na-esi ya esi, maọbụ ghee ya eghe. Ọ na-atọ dika ihe e ji mmanụ oliv ghee. **9** Mánà ndị a na-ada mgbe igirigi dara n'omuma ụlọ ikwu n'abalị. **10** Mosis nuru mkpu akwa umu Izrel niile, nke na-ada n'ezinaulo obula n'akuku onu uzọ ụlọ ikwu ha. Iwe were Onyenwe anyị nke ukwu. Otu a kwa, obi joro Mosis njọ nke ukwu. **11** Mosis juru Onyenwe anyị si, “Gini mere i ji bokwasị ohu gi nsogbu di otu a n'isi? Gini ka m mere na m ahutakwaghi amara n'ebe i no, nke mere i ji bukwasị m ibu arọ nke ilekota ndi a? **12** Ọ bụ m turu ime ndi a niile? Ọ bụ m muru ha? Gini mere i ji si m kuru ha n'aka m gawa n'ala ahụ i nuru n'iyi inye nna nna ha, dika m bu nne nwa na-ekughari nwantakiri? **13** Ebee ka m ga-achota anu ga-ezuru igwe mmadu ndi a? Lee na ha na-akwasa m akwa na-asị m, 'Nye anyi anu!' **14** Agaghi m ebulate ibu ichikota ndi a niile n'onwe m! Ibu a di m arọ nke ukwu. **15** Ọ buru na i ga-esi otu a meso m mmeso, biko napu m ndu m ugbo a, n'ihii na onwu m ga-egosi na m natara amara n'ebe i no. Site n'onodu a ga-ewetara m mbibi wezuga m.” **16** Mgbe ahụ, Onyenwe anyị gwara Mosis okwu si ya, “Kpọkọta iri ndi okenye umu Izrel asaa, ndi i maara na ha bu ndi ndu, na ndi nlekota ije ozi n'etiti

ụmụ Izrel. Kpọta ha n'ụlọ nzute m ka ha soro gị guzoro.
17 Aga m abịa n'ebe ahụ gwa gị okwu. Mgbe ahụ kwa, aga
 m ewere ụfọdụ n'ime Mmụọ m dị n'ime gị tinye n'ime iri
 ndị ndu asaa ahụ. Ha ga-enyere gị aka ibu ibu arọ nke
 ichịkọta ụmụ Izrel. N'uzọ dị otu a, ọ gaghị abụkwa ibu
 dịrị naanị gị ibu. **18** “Ugbu a, gwa ndị Izrel niile si ha,
 ‘Doonụ onwe unu nsọ, kwadoonụ maka echi, mgbe unu
 ga-ata anụ. Onyenwe anyị nūrụ mgbe unu kwara akwa sị,
 “A sịkwa na anyị nwere anụ anyị ga-ata. Ihe dịrị anyị
 mma n'Ijpt karia otu ọ dị ugbu a.” **19** Anụ unu ga-eri
 abughị naanị nke otu ụbọchị, maọbụ ụbọchị abụọ, maọbụ
 ụbọchị ise, maọbụ iri, ma ọ bụkwanụ iri ụbọchị abụọ! **20**
 Kama unu ga-eri ya otu ọnwá zuru ezu, ruo mgbe ọ ga-esi
 unu n'imi sọpụta, ghọrọ unu ihe ịsọ oyi. N'ihu na unu
 ajula Onyenwe anyị, onye nọ n'etiti unu, kwaa akwa n'ihu
 ya, sị, “Gịni mere anyị ji site n'ala Ijpt pụta?”” **21** Ma
 Mosis sịrị Onyenwe anyị, “Ọnụogugụ ndị ikom dị narị
 puku isii ndị ji ụkwụ eje ka m nọ n'etiti ha, ma ị na-asị,
 ‘Aga m enye ha anụ otu ọnwá.’ **22** Ọ ga-ezuru ha ma ọ
 bụrụ na e gbuoro ha igwe ehi na atūrụ? Ọ bụ azụ niile
 nke dị n'oke osimiri ga-ezuru ha ma egbuo ha niile nye
 ha?” **23** Onyenwe anyị sịrị Mosis, “Aka Onyenwe anyị ọ dị
 mkpụmkpụ? Ugbu a, ị ga-ahụ ma m ga-emezu okwu m,
 maọbụ na m agaghị emezu ya.” **24** Ya mere, Mosis pūrụ
 ga gwa ụmụ Izrel ihe Onyenwe anyị kwuru. Ọ chikọtara
 iri ndị okenye asaa ahụ nye ha ọnọdụ gburugburu ụlọ
 nzute ahụ. **25** Mgbe ahụ, Onyenwe anyị rịdatara n'ime
 igwe ojii. Ya na Mosis kparịta ụka. Onyenwe anyị weere
 ụfọdụ n'ime Mmụọ dị n'ime Mosis, tinye ya n'ime iri ndị

okenye asaa ndị ahụ. Mgbe Mmụọ a batara n’ime ha, ha niile buru amụma. Ma ha ebughị amụma gaa n’ihu. **26** Ma mmadụ abụọ n’ime iri ndị okenye asaa ndị ahụ, Eldad na Medad nọgidere n’omụma ụlọ ikwu ha. Ọ bụ ezie na e depụtara aha ha dika ndị ndu, ma ha esoghị ndị ọzọ gaa n’ụlọ nzute. Ma Mmụọ ahụ biakwasiri ha n’ebe ahụ ha nọ. Ha bukwara amụma. **27** Otu okorobia gbapuru ọsọ gaa kọrọ Mosis si ya, “Eldad na Medad na-ebu amụma n’omụma ụlọ ikwu ha.” **28** Joshua nwa Nun, onyeoziri Mosis site na mgbe ọ bụ okorobia, gwara Mosis okwu si ya, “Onyenwe m Mosis, mee ka ndị a kwusi ibu amụma.” **29** Ma Mosis zara si, “Ọ bụ n’ihi ikwochitara m ekworo ka i ji choọ ka m kwusi ha? Ọ gaara atọ m uto ma a si na ndị Onyenwe anyi niile bu ndi amuma, ndi Onyenwe anyi ga-etinye Mmụọ ya n’ime ha!” **30** Mgbe ahụ Mosis na ndi okenye Izrel ndi ahụ niile loghachiri n’ebe ụlọ ikwu ha di. **31** Otu oke ifufe sitere n’ebe Onyenwe anyi nọ bisi n’osimiri bute otutu nnunu a na-akpo kweel. O mere ka nnunu ndi a daa n’ebe umu Izrel mara ụlọ ikwu ha, n’ime ogige ya niile. Nnunu ndi a fere ihe dika otu mita site n’elu ala, n’akuku niile, ruo n’ebe mmadu puru iji ukwu jeruo n’otu ubochi. Ha juputakwara ebe niile. **32** Ya mere ndi Izrel biliri ubochi ahụ niile, na n’abalị ahụ niile, na echi ya niile puo ichikota nnunu kweel ndi a! Onye gbuzere nke nta gbutezuru ihe otutu homa iri. Ha gbasara ha akuku niile nke ogige omuma ulo ikwu ahụ. **33** Ma mgbe anu ndi a ka di ha nonu, Onyenwe anyi were iwe di ukwu megide ha. O tiri ha nri na-efe efe. **34** N’ihi nke a, a kporo aha ebe ahụ Kibrot Hataava, n’ihi

na n'ebe ahụ ka e liri ndị Izrel nwurụ n'ihì oke ọchịchọ nri. **35** Site na Kibrọt Hataava, ndị Izrel biliri njem rute Hazerọt ebe ha nọ.

12 Miriam na Erọn malitere ikwu okwu megide Mosis, n'ihì na ọ lụrụ nwunye onye Kush. **2** Ha kwuru si, “Ọ bụ naanị site n'ọnụ Mosis ka Onyenwe anyị si agwa ndị ya okwu? Ọ naghị esitekwa n'ọnụ anyị kwuo okwu?” Onyenwe anyị nūrụ ihe ndị a ha kwuru. **3** (Ma nwoke ahụ bụ Mosis dī umeala n'obi nke ukwu karia onye ọbụla nọ n'elu ala.) **4** Na mberede, Onyenwe anyị siri Mosis, na Erọn, na Miriam, “Pụtanụ, bịa n'ụlọ nzute, unu mmadụ atọ” Ya mere ha atọ pụtara. **5** Mgbe ahụ, Onyenwe anyị rịdatara n'ime igwe ojii, guzoro na mbata ọnụ ụzọ ụlọ nzute ahụ, kpọputa Erọn na Miriam. Mgbe ha abụọ bịa nso. **6** Onyenwe anyị gwara ha si, “Geenụ ntị n'okwu m ndị a: “Mgbe onye amụma nọ n'etiti unu, Mụ onwe m bụ Onyenwe anyị na-egosi ya onwe m site n'ọhụ. Ana m agwa ya okwu site na nrọ. **7** Ma n'ebe ohu m Mosis nọ, o sighi otu a diri, ọ bụ onye kwesiri ntụkwasi obi n'ụlọ m niile. **8** N'ebe ọ nọ, ana m agwa ya okwu ihu na ihu n'ụzọ doro anya, ọ bughị site n'ihu, ọ na-ahụkwa ụdidi Onyenwe anyị. Gini mere ụjọ atughị unu ikwu okwu megide ohu m Mosis?” **9** Mgbe ahụ, Onyenwe anyị were iwe dī ọkụ megide ha. O si n'ebe ha nọ puo. **10** Ma mgbe igwe ojii ahụ hapuru ụlọ nzute ahụ, lee Miriam ebe o guzo, ekpenta tiwaputara ya n'ahụ dika nzu ọcha. Mgbe Erọn tughariri ebe ọ nọ hụ na ọ ghoọla onye ekpenta, **11** ọ gwara Mosis okwu si, “Biko, onyenwe m, atala anyị ahụhụ n'ihì mmehie anyị sitere na nzuzu mee. **12** Ekwela

ka Miriam dịrị ka nwa ọhụrụ nwurụ anwụ nke akpukpo ahụ ya rere ure n'oge o si n'akpanwa nne ya na-apụta.”

13 Ya mere Mosis tikuru Onyenwe anyị mkpu akwa sị ya, “Chineke, biko, gwọọ ya!” **14** Ma Onyenwe anyị zara Mosis sị ya, “Ọ bụrụ na nna ya gbụrụ ya asụ n'ihu, ọ gaghi abụ onye rụrụ arụ abalị asaa? Ya mere, hapụ ya ka ọ bụrụ onye e sitere n'ogige ọmụma ụlọ ikwu Izrel wezuga abalị asaa. Mgbe oge a gafesiri, o nwere ike ịlọghachi.” **15** Ya mere e wezugara Miriam site n'ogige ọmụma ụlọ ikwu Izrel abalị asaa. Ndị Izrel niile nọduru chere ya ruo mgbe ọ lọghachiri, tutu ha ebilie n'ije ọzọ. **16** Mgbe ihe ndị a gasiri, ha hapuru Hazerot rute n'ozara Paran ebe ha wuru ogige ụlọ ikwu ha.

13 Onyenwe anyị gwara Mosis okwu sị ya, **2** “Ziga ụfọdu ndị ikom ka ha gaa legharị anya n'ala Kenan, ala ahụ m na-enye Izrel. Ziga mmadu iri na abuo, otu onyendu site n'ebo Izrel obula.” **3** Ya mere, dika iwu Onyenwe anyị nyere ya si di, Mosis zipuru ha site n'ozara Paran. Ha niile bu ndi ndu n'etiti umu Izrel. **4** Nke a bu aha ha: Site n'ebo Ruben, Shamua nwa Zakua, **5** Shafat nwa Hori, onye si n'ebo Simion. **6** Kaleb nwa Jefune, onye si n'ebo Juda. **7** Igal nwa Josef, onye si n'ebo Isaka. **8** Hoshea nwa Nun, onye si n'ebo Ifrem **9** Palti nwa Rafu, onye si n'ebo Benjamin. **10** Gadiel nwa Sodi, onye si n'ebo Zebulon. **11** Gadi nwa Susi, onye sitere n'ebo Manase (ya bu ebo Josef). **12** Amiel nwa Gemali, onye si n'ebo Dan. **13** Setua nwa Maikel, onye si n'ebo Asha. **14** Nabi nwa Vofusi, onye si n'ebo Naftali. **15** Geuel nwa Maki, onye si n'ebo Gad. **16** Ndi a bu aha ndi ikom ndi ahụ Mosis zipuru inyocha ala

ahụ. (Ọ bụ n’oge a ka Mosis gbanwere aha Hoshea nwa Nun, ka ọ bụrụ Joshua.) **17** Mosis zipurụ ha iga ledoo ala Kenan, ọ siri, “Gbagoonu site n’uzo Negev gakwanu n’ala ugwu ugwu. **18** Letanu otu ala ahụ di. Choptanu udi ndi bi n’ime ya, ma ha di ike ma ha bu ndi na-adighi ike, ma ha di otutu ma ha di ole na ole. **19** Letanu udi ala ha bi n’ime ya, ma o di mma ma o joro njo. Choptanu udi obodo di n’ebe ahụ, ma ha bu obodo mgbidi na-adighi gburugburu ha, ma ha bu obodo e wusiri ike. **20** Letanu otu ala ahụ di. O na-epuputa ihe ka o bu ala ukpa? Letanu ma ha nwere otutu osisi ka o bu na osisi adighi n’ime ya. Gbalianu ka unu weta ufodu n’ime mkpuru osisi di n’ala ahụ.” (Ọ bụ oge mkpuru mbu nke osisi vaini.) **21** Ya mere ndi a gara ledoo ala ahụ anya site n’ozara Zin ruo na Rehob, nke di nso na Lebo Hamat. **22** Ha gara site na Negev rute Hebron, ebe Ahiman na Sheshai na Talmi, umu umu Anak bi. (Ma ewuru Hebron afọ asaa tupu e wuo obodo Zoan di n’Ijpt.) **23** Mgbe ha rutere Ndagwurugwu Eshkol, ha gbutere otu alaka osisi vaini nke nwere uyoko mkpuru vaini. Mmadu abuo butere ya n’osisi tinyere ufodu mkpuru osisi pomegranet na fiig. **24** A kororo ebe ahụ Ndagwurugwu Eshkol, n’ihi uyoko mkpuru osisi vaini ndi Izrel gbutere n’ebe ahụ. **25** Mgbe iri abali ano gasiri, ndi nledo a sitere n’ije ha loghachi. **26** Ha lotara biakwute Mosis na Eron na nzuko niile nke umu Izrel, na Kadesh nke di n’ozara Paran. Ndi nledo ahụ kororo akuko otu ha si gaa n’ogbako umu Izrel niile. Gosikwa mkpuru osisi si n’ala ahụ. **27** Nke a bu akuko ha kororo Mosis, “Anyi ruru n’ala ahụ i si anyi gaa leta. O

bụkwa ala mmiri ara ehi na mmanụ ańụ na-eru na ya. Ndi a bu mkpuru osisi si n'ala ahụ. **28** Ma ndi bi n'obodo ahụ siri ike. Obodo ha buru ibu burukwa nke e wusiri ike. Anyi hukwara umu umu Anak n'ebe ahụ. **29** Ndi Amalek bi na Negev, ndi Het na ndi Jebus na ndi Amorait bi n'ala ugwu ugwu. Ma n'akuku osimiri Mediterenian na ndagwurugwu mmiri Jordan ka ndi Kenan bi.” **30** Ma Kaleb kwuru okwu mere ka obi sie ndi Izrel ike n'oge a ha guzoro n'ihu Mosis si ha, “Ka anyi gaanu otu ihu nweta ala ahụ. N'ihia na anyi nwere ike imeri ha.” **31** Ma ndi nledo ahụ soro ya gaa zara si, “Anyi enweghi ike ibu agha megide ndi a; ha di ike karja anyi.” **32** Ndi a gbasara akuko ojoo n'etiti umu Izrel banyere ala ahụ ha gara ledoo. Ha siri, “Ala ahụ anyi gara ledoo anya bu ala na-eripia ndi bi n'ime ya. Ndi niile anyi huru n'ebe ahụ gbara nnoo dimkpa **33** Anyi huru ndi Nefilim n'ebe ahụ (ndi bu umu umu Anak, ndi sitere na ndi Nefilim). N'anya anyi, anyi dika ukpana n'ebe ha no, otu a ka anyi dikwa n'anya ha.”

14 N'abalị ahụ, ogbako Izrel niile weliri olu ha bido iti mkpu akwa. Ha kwagidere akwa a abali niile. **2** Ndi Izrel niile tamuru ntamu megide Mosis na Eron. Ogbako ahụ niile si ha, “O gaara aka mma ma a si na anyi nwuru n'ala Ijpt maobu n'ozara a. **3** Gini mere Onyenwe anyi ji akpobata anyi n'ala a ime ka anyi daa n'ihu mma agha. Ndi nwunye anyi na umu anyi ga-aghọ ndi a dotara n'agha. O garaghi akara anyi mma ilaghachi azu n'Ijpt?” **4** Ya mere ha kwekoritara n'etiti onwe ha si, “Ka anyi hoputaranu onwe anyi onyendu ga-edughachi anyi azu n'Ijpt.” **5** Mgbe ahụ, Mosis na Eron dara kpoo ihu n'ala

n'ihu oḡbakọ ndị Izrel niile zukọtara n'ebe ahụ. **6** Mmadụ abụọ n'ime ndị nledo ahụ, Joshua nwa Nun na Kaleb nwa Jefune, dọwara uwe ha. **7** Ha gwara nzukọ Izrel sị, “Ala ahụ anyị gara ledoo anya bụ ala mara mma. **8** Ọ bụrụ na ihe banyere anyị na-atọ Onyenwe anyị ụtọ, ọ ga-edu anyị bata n'ala ahụ, ala mmiri ara ehi na mmanụ ańụ na-eru na ya. **9** Unu enupukwala isi megide Onyenwe anyị. Unu atụkwala egwu ndị bi n'ime ala ahụ, n'ihi na anyị ga-meri ha. Onyenwe anyị nọnyeere anyị. O wepụkwala aka nchebe ya n'ahụ ha. Unu atụla egwu ha.” **10** Ma naanị nzaghachi oḡbakọ ndị Izrel nyere n'ihi okwu nkasiobi ndị a bụ iche uche otu ha ga-esi jiri nkume tugbuo Joshua na Kaleb. N'oge a, ebube Onyenwe anyị pụtara ihe n'ụlọ nzute ahụ nye ndị Izrel niile. **11** Onyenwe anyị gwara Mosis okwu sị, “Ruo ole mgbe ka ndị a ga-anogide na-eleda m anya? Ruo ole mgbe ka ha ga-anọ ju ikwenye na m, n'agbanyeghị ọtụtụ ihe iribama nke m mere n'etiti ha. **12** Aga m eji nrịa nrịa nke na-efe efe tigbuo ha. Napụ ha ihe ha nwere. Ma aga m emekwa gị ka ị ghọọ mba dị ukwu, nke ga-adị ukwu, dịkwa ike karịa ha.” **13** Ma Mosis rịọrọ Onyenwe anyị sị ya, “Gịnị ka ndị Ijịpt ga-eche banyere nke a, mgbe ha ga-anụ ya? Ha maara nke ọma otu ị sịrị jiri ike gị napụta ndị a site n'etiti ha. **14** Ha agwakwala ndị bi n'obodo ndị a ihe banyere ya. Ndị obodo ndị a anụla ihe banyere gị Onyenwe anyị, matakwa na ị nọnyeere Izrel, na gị bụ Onyenwe anyị na ndị Izrel na-ekwurịta okwu ihu na ihu. Ha anụkwala na ogidi igwe ojii gị Onyenwe anyị na-eguzo n'elu, n'isi anyị. Ha matakwa na ị na-edu anyị n'ime ogidi igwe ojii

n'ehihie, na n'ime ogidi na-enwu oku n'abalị. **15** Ma ugbu a, o buru na i gbusie ndi gi a dum, mba niile nuru akuko ndi a banyere gi ga-asị, **16** 'Onyenwe anyi enweghi ike ikpobata ndi a n'ala ahụ o kwere nkwa inye ha. O bu ya mere o ji gbuo ha n'ozara.' **17** "Ugbu a ka Onyenwe anyi gosi ike ya di ukwu, dika i si kwuo. **18** Onyenwe anyi bu onye na-adighi ewe iwe osiso, onye juputara n'ihunanya, onye na-agbaghara mmehie na nnupu isi. Ma o dighi ahapu onye ikpe mara ka o laa na-anataghi ahuhu, o na-ata umu ahuhu n'ihie mmehie nna nna ha ruo n'ogbo nke ato na nke ano. **19** Dika idi ukwu nke ihunanya gi si di; gbaghara mmehie nke ndi a mere, dika i si agbaghara ha kemgbe ha hapuru Ijpt ruo ugbu a." **20** Mgbe ahụ, Onyenwe anyi zaghachiri Mosis si ya, "Agbagharala m ha dika i roro. **21** Ma dika m na-adi ndu na dika o bu eziokwu na uwa niile ga-ajuputa n'ebube Onyenwe anyi. **22** O dighi otu onye n'etiti ndi ikom niile huru ebube m, na oru iribama niile m ruru n'ime Ijpt, na n'ime ozara a, ma buru onye nupuru isi nye m na onye nwaara m ugboro iri ndi a, **23** o nweghi onye obula n'ime ha ga-ahụ ala ahụ m sitere n'inu iyi kwe nkwa inye nna nna ha. O nweghi onye obula n'ime ndi a leliri m ga-ahụ ala ahụ anya. **24** Ma ohu m nwoke Kaleb bu nwoke nwere mmuo di ichie. O rubeere m isi n'ihie niile. Aga m akpobata ya n'ala ahụ o banyere dika onye nledo. Umụ umụ ya niile ga-eketa ya. **25** Ma ugbu a, ebe ndi Izrel na-atu ndi Amalek na ndi Kenan bi n'ime ndagwurugwu ahụ egwu, echi, unu ga-atugharia laghachi azu n'ozara ahụ; chee uzọ gaje Osimiri Uhie ahụ ihu." **26** Onyenwe anyi gwara

Mosis na Erõn okwu sị, **27** “Ruo ole mgbe ka ọgbakọ ọjọọ a ga-anọgide na-atamu ntamu megide m? N’ihi na anụla m ntamu niile nke ndị Izrel a. **28** Gwa ha si, ‘Dị ka m na-adị ndụ, ka Onyenwe anyị kwubiri, aga m emeso unu mmeso dika unu kwunyere ya na ntị m. **29** Unu niile ga-anwupia n’ime ọzara a! Onye ọbụla n’ime unu niile gbarala iri afọ abụọ maobụ kari, nke tamuru ntamu megide m. **30** O nweghị onye ọbụla n’ime unu ga-abanye n’ala ahụ, m sitere n’aka m welie elu n’ụzọ iyi ime ka ọ bụrụ ebe obibi unu, kari Kaleb nwa Jefune na Joshua nwa Nun. **31** Ma ebe unu tūrụ egwu sị na ụmụ unu na-aga ibu ndị ohu nye ndị bi n’ala ahụ. Lee na aga m edubata ha n’ime ala ahụ. Ha ga-eketakwa ala ahụ unu juru, nke unu ledara anya. **32** Ma unu onwe unu, ozu unu ga-ada aghara aghara n’ọzara a. **33** Ụmụ unu ga-abukwa ndị ọzuzu aturu n’ime ọzara a iri afọ anọ, na-ata ahụhụ n’ihi ekwesighi ntukwasị obi, ruo mgbe ozu onye ikpeazu n’ime unu ga-atogboro n’ime ọzara. **34** Iri afọ anọ ka unu ga-ata ahụhụ n’ihi mmehie unu, matakwa ihe ọ putara bu mu iguzo megide unu, ya bu otu afọ ga-anochi otu ubochi n’ime iri ubochi anọ ahụ unu ji ledo ala ahụ anya. **35** Mu onwe m, bu Onyenwe anyi, ekwuola ya. Nke a ka m na-aghaghị ime ka ọ dakwasị ajọ nzuko ndi a, bu ndi gbakoro megide m. Ha ga-ezute ogwugwu ha n’ozara, n’ebe a ka ha ga-anwu.” **36** Ya mere ndi ahụ Mosis zipuru iledo ala ahụ, ndi ahụ lotara mee ka ọgbakọ ụmụ Izrel tamuo ntamu n’ihi akuko ọjọọ ha gbasara. **37** Ndi ikom ndi ahụ e si n’onu ha gbasaa akuko ọjọọ banyere ala ahụ, ka e ji nrja nrja na-efe efe tigbuo n’ihu Onyenwe anyi. **38** N’ime ndi

ikom gara ledoo ala ahụ anya, ọ bụ naanị Joshua nwa Nun na Kaleb nwa Jefune fọduru ndụ. **39** Mgbe Mosis gwara umu Izrel okwu niile si n'onu Onyenwe anyi, ha ruru uju di ilu. **40** N'isi ututu echi ya, ha biliri n'oge bulie ije iga n'ala ugwu ugwu ahụ. Ha siri, "Anyi emehiela. Ugbu a anyi ejikerela ije n'ala ahụ Onyenwe anyi kwere anyi nkwa." **41** Ma Mosis zara si ha, "Gini mere unu ji enupu isi n'iwu Onyenwe anyi nyere? Nke a agaghị aga nke oma. **42** Unu arigokwala, n'ihi na Onyenwe anyi anoghi n'etiti unu. Ndi iro unu ga-emerikwa unu. **43** N'ihi na ndi Amalek na ndi Kenan no na-eche unu n'ebe ahụ! Ebe o bu na unu esitela n'ebe Onyenwe anyi no wezuga onwe unu, o gaghị anonyere unu, unu ga-adakwa n'ihu mma agha." **44** N'agbanyeghikwa nke a, na ha enweghi nkwado. Ha rigooro ruo ebe kachasi elu n'obodo ahụ di n'ugwu, o bu ezie na Mosis maobu igbe ogbugba ndu Onyenwe anyi esighi n'omuma ulo ikwu ahụ puo. **45** Mgbe ahụ, ndi Amalek na ndi Kenan bu ndi bi n'obodo ugwu ahụ, ridatara luso ha ugu. Tidaa ha n'ala ruo Homa.

15 Onyenwe anyi gwara Mosis okwu si ya, **2** "Gwa umu Izrel okwu si ha, 'mgbe unu batara ala ahụ m na-enye unu dika ulo unu, **3** o buru na unu echee n'ihu Onyenwe anyi aja nsure oku nke isisi ya di utu nye Onyenwe anyi, maobu nke si n'igwe ehi, maobu nke si n'igwe ewu na aturu, maobu aja nsure oku, maobu aja ndi ozo, maka imezu nkwa puru iche maobu onyinye afu ofufu, maobu aja mmemme. **4** Onye wetara onyinye a aghaghị iweta n'ihu Onyenwe anyi aja mkpuru oka nke bu ezi utu oka ruru lita abuo nke e ji mmanu ruru otu lita gwakotaa.

5 Ọ ga-eweta otu lita mmanya dika onyinye ihe onunụ maka nwa aturu obula e ji chuo aja nsure oku maobu aja uzọ. 6 “Ọ buru nwa ebule ka e ji achu aja ahụ, weta lita ezi utu oka anọ na okara, nke a gwakotara ya na mmanu jitu ntakiri karja otu lita, 7 tinyekwa ya mmanya jitu ihe nta karja otu lita ka o buru onyinye ihe onunụ nye ha, dika aja nke isisi ya di utọ nye Onyenwe anyi. 8 “Mgbe i ji nwa oke ehi chuo aja nsure oku, maobu aja imezu nkwa, maobu aja udo nye Onyenwe anyi, 9 tinyere oke ehi ahụ, i ghaghị iji ezi utu oka ruru lita isii na okara, nke a gwakotara ya na mmanu ruru lita abuo. 10 Wetakwa lita mmanya abuo nke ga-abu onyinye ihe onunụ. Ọ ga-abu onyinye e sitere n’oku nye, nke isisi ya di utọ nye Onyenwe anyi. 11 Nke a bu usoro a ga-agbaso n’oge obula e ji nwa oke ehi, maobu nwa ebule, maobu nwa aturu, maobu nwa ewu chuo aja. 12 Meenu ya maka anu ulo obula n’oge niile obula unu na-achu aja. 13 “Onye obula bu nwa afọ ala aghaghị ime ihe ndi a mgbe obula o wetara onyinye e sitere n’oku nye dika onyinye isisi ya di utọ nye Onyenwe anyi. 14 N’ogbo niile na-abia, mgbe obula onye obia, maobu onye ozọ bi n’etiti unu wetara onyinye e sitere n’oku nye, nke isisi ya di utọ nye Onyenwe anyi, o ghaghị igbaso uzọ a nye onyinye ya. 15 Ogbako umu Izrel ga-enwe otu iwu ga-adiri unu na ndi obia bi n’etiti unu. Nke a bu ukpuru ebighi ebi ga-adiri ogbo niile na-abia. Unu na ndi obia ga-abu otu n’ihu Onyenwe anyi. 16 Otu iwu na otu ukpuru bu ihe ga-adiri onye obula, diala na ndi obia bi n’etiti unu.” 17 Onyenwe anyi gwara Mosis okwu si ya, 18 “Gwa ndi Izrel okwu

sị ha, 'mgbe unu banyere n'ala ahụ m na-akpobata unu
 n'ime ya, **19** ọ buru na unu erie nri di n'ala ahụ, wetanụ
 ufodu n'ime nri ahụ dika onyinye nye Onyenwe anyi. **20**
 Wetanụ ogbe achicha site n'oka mbu unu ga-akwo, chee
 ya n'ihu Onyenwe anyi dika onyinye e wetara site n'ebe
 izocha oka. **21** Unu aghaghi inye Onyenwe anyi onyinye
 a sitere n'oka mbu obula unu kworo, site n'ogbo ruo
 n'ogbo. **22** "O buru na unu amaghi ama ghara idebe iwu
 ndi a niile Onyenwe anyi nyere site n'aka Mosis, **23** bu
 iwu ndi a niile Onyenwe anyi nyere unu site n'aka Mosis,
 site n'ubochi ahụ Onyenwe anyi nyere ha ruo n'ogbo niile
 nke na-abia. **24** O buru na e mere ya na-amaghi ama, o
 buru na ogbakọ umu Izrel amaghi ama mee ya, mgbe
 ahụ, ogbakọ umu Izrel ga-eji nwa oke ehi chuo aja nsure
 oku, aja na-esi isi utọ nke Onyenwe anyi na-anabata.
 Aghaghi iwetakwa mkpuru oka, na onyinye ihe onunu
 nke ya na aja ahụ so, tinyere otu mkpi maka aja mmehie.
25 Onye nchujaja ga-ekpuchitere nzuko Izrel niile mmehie
 ha. A ga-agbagharakwa ha mmehie ha niile, n'ihia na o
 bu mmehie ha mere na-amaghi ama. Ha e cheela n'ihu
 Onyenwe anyi aja onyinye nri n'ihia amaghi ama ha ya na
 aja mmehie. **26** A ga-agbaghara nzuko Izrel niile na ndi
 obia no n'etiti ha mmehie ha, n'ihia na mmadu ndi a niile
 akpachaghi anya mehie. **27** "O buru na o bu naani otu
 onye mehiera na-amaghi ama, o ga-eweta nwa nne ewu
 gbara otu afọ maka aja mmehie. **28** Onye nchujaja a ga-eji
 ya chuo aja ikpuchitere onye ahụ na-amaghi ama mehie
 mmehie ya n'ihu Onyenwe anyi. Mgbe ekpuchichara
 mmehie ya, a ga-agbaghara onye ahụ. **29** O bu otu iwu a

dirị onye ọbụla mehiere na-amaghị ama, maọbụ nwa afọ
 Izrel, maọbụ onye ọbịa nke bi n'etiti unu. **30** “Ma onye
 ọbụla kpachapụrụ anya mehie, maọbụ nwa afọ maọbụ
 onye ọbịa, nke na-ekwulu Onyenwe anyị, a ga-ebipụ onye
 dị otu a site n'etiti ndị Izrel. **31** N'ihị na ha eledala okwu
 Onyenwe anyị anya, mebie ihe o nyere n'iwu. A ghaghị
 ibipụ onye dị otu a, mmehie ha ga-adịkwa ha n'isi.” **32**
 Mgbe ụmụ Izrel nọ n'ọzara, e jidere otu onye n'ime ha ka
 ọ na-akpa nkụ n'ụbọchị izuike. **33** Ndị hụrụ ya ebe ọ na-
 akpa nkụ duuru ya jekwuru Mosis na Erọn na ọgbako
 ụmụ Izrel. **34** Ha tinyere ya n'ụlọ mkpọrọ n'ihị na o doghị
 anya ihe e kwesiri ime ya. **35** Mgbe ahụ, Onyenwe anyị
 gwara Mosis okwu sị ya, “Nwoke a ghaghị ịnwụ. Ọgbako
 Izrel niile ga-atụ ya nkume n'azụ obodo.” **36** Ya mere,
 ọgbako ahụ kpọpụrụ ya n'azụ obodo jiri nkume tugbuo
 ya, dika Onyenwe anyị nyere Mosis n'iwu. **37** Onyenwe
 anyị gwara Mosis okwu sị ya, **38** “Gwa ụmụ Izrel okwu sị
 ha, ‘N'ogbo niile na-abịa unu ga-adụnye eriri akwa n'ọnụ
 ala ala uwe unu. Unu ga-eji eriri na-acha anụnụ anụnụ
 dūnye ya. **39** Eriri akwa ndị a dị n'ọnụ ọnụ uwe unu ga-
 eme ka unu cheta iwu niile Onyenwe anyị nyere unu. Ka
 unu rube isi na ha hapụ imerụ onwe unu site na ịgbaso
 ihe ọjọọ niile na-agụ obi unu na anya unu. **40** Mgbe ahụ
 unu ga-echeta irube isi n'iwu m niile, bụrụ ndị e doro nsọ
 nye Chineke unu. **41** Abụ m Onyenwe anyị Chineke unu,
 onye si n'ala Ijpt kpọpụta unu ịbụ Chineke unu. Abụ m
 Onyenwe anyị Chineke unu.”

16 Ugbu a, Kora nwa Izha, nwa Kohat, nwa Livayi, na
 ụfọdụ ndị agbụrụ Ruben bụ Datan, na Abiram ụmụ Eliab,

na On, nwa Pelet nupuru isi **2** bilie imegide Mosis. Ndi so ha bu nari ndi ikom abuo na iri ise, ndi ndu a maara nke oma, ndi so nodu n'ulo nzuko ukwu ndi Izrel. **3** Ha kporo ogbako imegide Mosis na Eron si ha, "Omume unu agafeela oke! Ogbako Izrel di nsọ, onye obula n'ime ha kwa. Onyenwe anyi nonyeere ha. Gini mere unu ji ebuli onwe unu elu karja ogbako Onyenwe anyi?" **4** Mgbe Mosis nuru ihe ndi a ha kwuru, o dara n'ala kpuo ihu ya n'ala. **5** Mgbe ahụ, o gwara Kora na ndi niile sonyeere ya, si, "N'ututu echi, Onyenwe anyi ga-eme ka amara ndi bu ndi ya na onye di nsọ. O ga-eme ka onye ahụ bjaruo ya nso. Onye o ga-ahoputa ka o ga-emekwa ka o bjaruo ya nso. **6** Lee ihe i ga-eme, Echi gi onwe gi Kora, na ndi niile nonyeere gi, chirinu ihe igu oku, **7** mune ha oku. Tinyekwanu uda na-esi isi utu n'ime ha, were ha bia n'ihu Onyenwe anyi. Onye ahụ Onyenwe anyi hoputara ga-abu onye ahụ di nsọ. O zuorola unu, unu umu Livayi!" **8** Mgbe ahụ, Mosis gwakwara Kora okwu ozọ si ya, "Ugbu a, geenu nti, unu ndi Livayi! **9** O bu ihe di nta n'anya unu na Chineke nke Izrel kewaputara unu site na nzuko ndi Izrel niile, mee ka unu bjaruo ya nso, n'ih ije ozi n'ulo nzute Onyenwe anyi, nakwa iguzo n'ihu nzuko Izrel niile ijere ha ozi? **10** O kpobatala gi na ndi Livayi ibe gi nso ebe o no. Ugbu a, unu na-achokwa oru nchujaja? **11** O bu Onyenwe anyi ka gi na ndi sonyeere gi gbara izu megide. Onye ka Eron bu unu ji atamu ntamu megide ya?" **12** Mgbe ahụ, Mosis ziri ozi ka a kporo Datan na Abiram, umu ndi ikom Eliab, ma ha siri, "Anyi agaghi abia. **13** O bu na o zurughi gi na i si n'ala Ijipt ebe mmiri ara ehi na mmanu

aṅụ na-eru kpọpụta anyị igbuchapụ anyị n'ọzara a? Ugbu
 a ị chọkwara ime onwe gị onyenwe anyị? **14** Nke kachasi
 nke, ị kpọbatabeghi anyị n'ala mmiri ara ehi na mmanụ
 aṅụ na-eru na ya. I nyebeghi anyị ihe nketa ala ubi na
 ubi vaini. Ị choro ighupusi ndi ikom ndi a mkpuru anya?
 Anyi agaghi abia!” **15** Mgbe ahụ, oke iwe were Mosis. O
 kpokuru Onyenwe anyi si ya, “Anabatakwa aja ha niile!
 O dibeghi oge m naara ha ihe obula, obuladi otu inyinya
 ibu! O nwekwaghi onye obula n'ime ha m mejoro.” **16**
 Mgbe ahụ, Mosis siri Kora, “Echi, gi na ndi na-esonyere gi
 ga-aputa bia n'ihu Onyenwe anyi. Eron ga-abiakwa. **17**
 Nwoke obula ga-eweta ihe igu oku nke ya, tinye ya uda
 na-esi isi utu, chee ha n'ihu Onyenwe anyi. Ha niile di ihe
 igu oku nari abuo na iri ise. Gi na Eron ga-ejikwa nke
 unu bia.” **18** Ya mere, nwoke obula wetara ihe igu oku
 nke ya, mune ya oku, ma tinye ya uda na-esi isi utu. Ha
 niile guzoro nonu uzu ulu nzute ahụ, ha na Mosis na
 Eron. **19** Mgbe Kora kpokotara ndi na-eso ya imegide
 Mosis na Eron n'ihu onu uzu ulu nzute, ebube Onyenwe
 anyi putara ihe nye ogbako Izrel niile. **20** Onyenwe anyi
 gwara Mosis na Eron okwu si, **21** “Sitenu n'etiti ogbako
 ndi a puo, ka m bibie ha n'otu ntabi anya.” **22** Ma Mosis
 na Eron dara kpuo ihu n'ala n'ihu Onyenwe anyi riro ya
 si, “O Chineke, gi bu Chineke nwe ndu mmadu niile, ị ga-
 ewe iwe megide nzuko niile n'ihie mmehie otu onye?”
23 Ma Onyenwe anyi zara Mosis si ya, **24** “Gwa nzuko
 Izrel niile si ha, ‘Wezuganu onwe unu site n'ulu ikwu
 Kora, Datan na Abiram.’” **25** Mosis biliri jekwuru Datan
 na Abiram, ndi okenye Izrel sokwa Mosis. **26** Mgbe Mosis

ruru n'ebe ahụ, ọ doro nzuko Izrel aka na ntị si, “Ngwa, sinu n'ulo ndi ojojo a wezuga onwe unu. Unu ebitukwala ihe obula bu nke ha aka. Ma o bughị otu a, a ga-agunyeko unu na mmehie ha, lakoo unu na ha n'iyi.” **27** Ya mere mmadu niile wezugara onwe ha site n'omuma ulo ikwu Kora, na Datan na Abiram. Ma Datan na Abiram putara guzoro n'onu uzo ulo ikwu ha, ha onwe ha na ndi nwunye ha niile, na umu ha niile, na umuntakiri ha niile. **28** Mgbe ahụ, Mosis kwuru si, “Ugbu a ka unu ga-amata na o bu Onyenwe anyi zitere m ime ihe ndi a niile m mere. N'ihu na-emeghi m ha site n'uche nke onwe m. **29** O buru na ndi ikom ndi a anwo onwu chi ha, bu udi nleta nke diri mmadu obula, mgbe ahụ, matanu na o bughị Onyenwe anyi zitere m. **30** Ma o buru na Onyenwe anyi emee ihe oheru di iche, mee ka ala meghee onu ya, lodaa ndi a niile, na ihe niile bu nke ha, si otu a mee ka ha rida n'ala ili na ndu, mgbe ahụ, unu ga-amata na ndi ikom ndi a eledala Onyenwe anyi anya.” (Sheol h7585) **31** Mgbe Mosis kpu okwu a n'onu ya, lee ala ahụ Kora, na Datan, na Abiram, na ndi ezinaulo ha niile guzo n'elu ya kewara abuo n'otu ntabi anya ahụ, **32** ala ahụ meghere onu ya, loo ha, na ezinaulo ha niile, na ndi ahụ niile so Kora, na ihe niile ha nwere. **33** Ha niile ridaruru n'ala ndi nwuru anwu na ndu. Ala ahụ kpuchikwara ha niile, si otu a mee ka ha laa n'iyi. (Sheol h7585) **34** Ndi Izrel niile no ha gburugburu gbara oso, mgbe ha tiri mkpu akwa, na-asị, “Ala na-agakwa iloda anyi.” **35** Mgbe ahụ, oku si n'ebe Onyenwe anyi no dara, rechapu nari mmadu abuo na iri ise ndi ahụ na-enye onyinye aja nsure oku na-esi isi uto.

36 Onyenwe anyị gwara Mosis okwu sị ya, 37 “Gwa Elieza nwa Erọn, onye nchụaja, ka o site n’okụ ahụ wepụta ihe ịgụ okụ ndị ahụ niile n’ihi na ha dị nsọ. Ọ ga-ekposakwa icheku okụ niile n’akụkụ niile. 38 Ha bụ ihe ịgụ okụ nke ndị ikom sitere na mmehie ha tufuo ndụ ha. Ka etipia ihe ịgụ okụ ndị ahụ. Mee ha ka ha ghọọ ihe sara mbara nke a ga-eji machite ebe ịchụ aja, n’ihi na e chere ha n’ihu Onyenwe anyị, ha aghoọla ihe dị nsọ. Ka ha bụrụ ihe ịrịbama nye ndị Izrel niile.” 39 Ya mere Elieza, onye nchụaja, chikọtara ihe ịgụ okụ bronz ndị ahụ nke ndị ahụ a kpọrọ okụ wetara, tipia ha, mee ka ha ghọọ ihe sara mbara e ji ekpuchi ebe ịchụ aja, 40 dika Onyenwe anyị nyere ya n’iwu site n’onụ Mosis. Ka ọ bụrụ ihe ncheta nye ndị Izrel niile na onye mba ọzọ a na-enyeghi ike, nke na-esiteghi n’agbụrụ Erọn, ekwesighi ịbịaru Onyenwe anyị nso isure aja nsure okụ nye ya, ka ihe mere Kora na ndị sonyere ya ghara ime ha. 41 Ma n’ututụ echi ya, nzukọ Izrel niile malitere itamu ntamu megide Mosis na Erọn sị, “Unu egbuchaala ndị nke Onyenwe anyị.” 42 Ma mgbe ọgbakọ Izrel zukọtara imegide Mosis na Erọn, mgbe ha chere ihu n’ụlọ nzute, na mberede, igwe ojii kpuchiri ụlọ nzute ahụ, ebube Onyenwe anyị pụtakwara ihe. 43 Mgbe ahụ, Mosis na Erọn gara n’ihu ụlọ nzute ahụ. 44 Ma Onyenwe anyị gwara Mosis sị, 45 “Sinu n’etiti ọgbakọ a puo ka m bibie ha n’otu ntabi anya.” Ha dara kpuo ihu n’ala. 46 Mgbe ahụ, Mosis siri Erọn, “Ngwa, were ihe ịgụ okụ ma site n’ebe ịchụ aja gụnye ya okụ. Tinye ya ụda na-esi isi uto. Burukwa ya gaa ngwangwa n’etiti nzukọ Izrel ka i kpuchiere ha mmehie ha, n’ihi na

iwe oku Onyenwe anyi adakwasila ha. Nrija nrija na-efe efe amalitekwalari ibibi ha.” 47 Eron mere dika Mosis kwuru. O mere ngwangwa gbaba n’etiti ndi Izrel n’ihi na nrija nrija ahụ ebidola n’ezie idakwasila ha. Eron munyere uda na-esi isi utu ahụ oku, si otu ahụ kpuchiere ha mmehie ha niile. 48 O guzokwara n’etiti ndi di ndu na ndi nwuru anwu tutu ihe otiti ahụ akwusi. 49 Ma ihe otiti ahụ egbuolari puku mmadu iri, puku anu na nari asaa. A gunyeghi ndi niile ahụ so Kora nwuo n’ubochi gara aga. 50 Mgbe ahụ, Eron laghachikwutere Mosis n’onu uzu ulu nzute ahụ, n’ihi na nrija nrija ahụ na-efe efe akwusila.

17 Mgbe ahụ, Onyenwe anyi gwara Mosis okwu si ya, 2 “Gwa umu Izrel okwu, sitekwa n’aka ha nata mkpanaka iri na abuo otu mkpanaka n’isi onyendu nke ebo obula. Dekwasila aha onyendu obula n’ahu mkpanaka nke ya. 3 Ma n’elu mkpanaka Livayi dekwasila aha Eron. A ga-enwe otu mkpanaka maka onyendu ebo obula. 4 Tinye mkpanaka ndi a niile n’ime ulu nzute, n’ihu Ihe Ama ahụ, ebe m na-ezute gi. 5 Mkpanaka nke onye ahụ m hoputara ga-ama ifuru ndu. M ga-ewezugakwa ntamu niile nke ndi Izrel site n’ebe m no, bu nke ha na-atamu megide unu.” 6 Ya mere, Mosis gwara ndi Izrel okwu ndi a. Ndi ndu ha nyere ya mkpanaka iri na abuo, otu mkpanaka n’isi otu onyeisi maka onyeisi ebo ha n’otu n’otu. Mkpanaka Eron dikwa n’etiti nke ha. 7 Mosis chiri ha niile dozie ha n’ihu Onyenwe anyi n’ime ime ulu nzute Ihe Ama ahụ. 8 N’echi ya, Mosis banyere n’ulu nzute Ihe Ama ahụ choputa na o bughu naani na mkpanaka Eron, onye nochitere anya ebo Livayi, amaala ifuru, kama na o waala okoko ma miakwa

mkpuru osisi chara acha a na-akpo alumond. **9** Mgbe ahụ, Mosis sitere n'ihu Onyenwe anyị weputa mkpanaka ndị ahụ niile gosi ha ndị Izrel niile. Ha huru ha, ma nwoke obula weghachiri mkpara osisi nke ya. **10** Onyenwe anyị gwara Mosis si, "Tinye mkpanaka Eron n'ihu Ihe Ama ahụ, ka o digide n'ebe ahụ dika ihe ama nye ndi nnupu isi. Nke a ga-eme ka ntamu ndi a megide m kwusi, ka ha ghara inwu." **11** Ya mere, Mosis mezuru ihe niile dika Onyenwe anyi nyere ya n'iwu. **12** Ma ndi Izrel zara Mosis si ya, "Ndi nwuru anwu ka anyi bu! Ofufu ka anyi furu. N'ezie anyi bu ndi furu efu. **13** Onye obula bjaruru nso ebe obibi Onyenwe anyi ga-anwu. Anyi niile ga-anwu?"

18 Onyenwe anyi gwara Eron si, "Gi, na umu gi ndi ikom gi, na ezinaulo nna gi ga-ebu ahuhu ajo omume metutara ebe nsọ ahụ. Gi na umu gi ndi ikom naani ka o di n'aka isa ajuju ihe ozo obula banyere oru nchujaja. **2** Site n'ebo unu kpobata umunna gi ndi Livayi ka ha sonyere gi ma nyere gi aka mgbe gi na umu gi ndi ikom na-eje ozi n'ulo nzute Ihe Ama. **3** Ha ga-anọ gi n'okpuru ije ozi niile n'ulo nzute, ma ha agaghị abiaru nso ngwongwo e ji choo ebe nsọ ahụ mma, maobu n'ebe ichu aja. Ma o bughu otu a, gi na ha ga-anwu. **4** Ha ka o diri, isonye gi n'ilekota ulo ikwu ahụ, ya bu, ihe niile metutara ulo ikwu anya. O nweghi onye ozo nke ga-abia nso ebe i no. **5** "Gi ka o diri ilekota ihe niile metutara ebe nsọ ahụ, na ebe ichu aja ahụ, ka oke iwe Onyenwe anyi ghara idakwasị onye obula n'ala Izrel ozo. **6** Mu onwe m ahoputala umunna gi ndi Livayi site n'etiti ndi Izrel, were ha nye gi dika onyinye, ka ha buru ndi e doro nsọ nye Onyenwe anyi maka iru

orụ ụlọ nzute. 7 Ma ọ bụ naanị gị, na ụmụ gị ndị ikom, ga-aga ozi dika ndị nchụaja, ozi metụtara ebe ichụ aja, na ihe niile dị n'azụ akwa mgbochi ahụ. Ana m enye gị orụ nchụaja dika onyinye. Onye ọbụla ọzọ b́ara nso ebe nsọ ahụ ga-anwụ.” 8 Mgbe ahụ, Onyenwe anyị gwara Erọn okwu sị ya, “Mụ onwe m emeela gị onye nlekọta onyinye niile a na-eche n'ihu m, onyinye niile dị nsọ nke ụmụ Izrel wetara m ka m na-enye gị na ụmụ gị ndị ikom dika oke ruuru unu site n'ụkpụrụ ebighị ebi. 9 Unu ga-enwere akụkụ aja ahụ kachasị nsọ nke a na-edopu iche site n'ọkụ. Site n'onyinye niile nke a na-ewetara m, bụ onyinye mkpụrụ ọka maọbụ aja mmehie maọbụ aja ikpe omuma, ndị ahụ a na-edopu iche dika ihe kachasị nsọ, ha ga-abu oke gị na ụmụ gị ndị ikom. 10 A ga-eri ha dika ihe dika iri nsọ. Nwa nwoke ọbụla ga-eri ya. Unu ga-agu ha dika ihe di nsọ. 11 “Nke a bukwa nke gị: Ihe ọbụla nke ewezugara site n'onyinye nke aja mfufe niile nke ndi Izrel wetara. Mụ onwe m na-ewere nke a nye gị na ụmụ gị ndi ikom, na ụmụ gị ndi inyom dika oke unu n'ụkpụrụ ebighi ebi. Onye ọbụla nke dooro onwe ya ọcha n'ezinaulo nwere ike iri ya. 12 “Ana m enye gị mmanu oliv nke kachasi mma, na mmanya ọhuru nke kachasi mma na ọka, bu mkpuru mbu nke owuwe ihe ubi ha na-ewetara Onyenwe anyi. 13 Mkpuru mbu nke ihe niile di n'ala nke ha na-ewebatara Onyenwe anyi, ga-abu nke gi. Onye ọbụla nke di ọcha n'ezinaulo unu nwere ike iso rie ya. 14 “Ihe niile e doro nsọ n'ala Izrel niile nye Onyenwe anyi bu nke gi. 15 Ihe niile e bu uzọ muo, ma mmadu ma anu ulo, nke e nyere Onyenwe anyi dika onyinye, bu

nke gi. Ma unu aghaghị igbara ụmụ ndị ikom niile e bu ụzọ mụọ, na ụmụ oke anụ ụlọ niile e bu ụzọ mụọ ndị na-adighị ọcha. **16** Mgbe ha dị otu ọnwá, a ga-eji shekel ọlaọcha ise, n'usoro shekel ebe nsọ, nke bu iri ihe ọtụtụ gera abụọ gbaputa ha. **17** “Ma a gaghị agbara nwa ehi mbụ, maọbụ nwa aturu mbụ maọbụ nwa ewu mbụ. Ha dị nsọ. Fesa ọbara ha n'elu ebe ichụ aja ahụ, ma kpọọ abụba ha ọkụ dika onyinye e nyere site n'ọkụ, nke na-esi isi uto nye Onyenwe anyị. **18** Ozu anụ ndị a niile e gburu ga-abụ nke gi, dika obi anụ na apata ụkwụ aka nri anụ nke aja mfufe a na-eche n'ihu Onyenwe anyị n'ebe ichụ aja si buru nke gi. **19** Ihe ọbụla e dopuru iche site n'onyinye nsọ niile ụmụ Izrel chere n'ihu Onyenwe anyị ka m na-enye gi na ụmụ gi ndị ikom, na ụmụ gi ndị inyom dika oke ruuru unu n'ukpuru ebighi ebi. O bu ọgbugba ndu nnu ebighi ebi n'ihu Onyenwe anyị nye gi na ụmụ ụmụ gi.” **20** Onyenwe anyị gwara Erọn okwu si ya, “Unu agaghị enwe ihe nketa nke ala, a gaghị ekenyekwa unu ala ọbụla n'ala Izrel niile. N'ihia na mu onwe m bu oke na ihe nketa unu nwere n'etiti ụmụ Izrel. **21** “Enyela m ndi Livayi, onyinye otu ụzọ n'uzọ iri ahụ ụmụ Izrel niile na-akwabatara m. Nke a bu ihe nketa ha n'ihia ọrụ ha na-arụ n'ulo nzute. **22** Site ugbu a gaa n'ihu, o nweghi onye Izrel ọbụla kwesiri ibia nso ụlọ nzute ahụ, ka ha ghara iwetara onwe ha ikpe omuma, mmehie na onwu. **23** O bu naani ụmụ Livayi ga-arụ ọrụ n'ulo nzute ahụ. Ha ka o diri ibu ahuhu ajo omume ọbụla banyere ezejighi ozi nke ulọ nzute. Ukpuru a ga-adi ebighi ebi ruo ọgbọ niile di n'ihu. Ndi Livayi agaghị enwe ihe nketa nke aka ha n'etiti

ụmụ Izrel. **24** Kama, enyela m ndị Livayị onyinye otu ụzọ n'ime ụzọ iri ahụ niile ndị Izrel na-ewetara Onyenwe anyị ka ọ buru ihe nketa ha. Ọ bụ nke a mere m ji kwuo si, 'Ha agaghị enweta ihe nketa n'etiti ụmụ Izrel.'" **25** Onyenwe anyị gwakwara Mosis okwu si, **26** "Gwa ndị Livayị okwu si, 'Mgbe unu si n'aka ụmụ Izrel nata onyinye otu ụzọ n'ime ụzọ iri ahụ m nyere unu dika ihe nketa, unu aghaghị isite n'onyinye ahụ nye otu ụzọ n'ime ụzọ iri dika onyinye nye Onyenwe anyị. **27** A ga-agụ onyinye unu wetara dika ọ bụ onyinye ọka unu si n'ebe izocha ọka weta, maobu dika mmanya unu si n'ebe izocha mmanya weta. **28** N'uzo di otu a, unu onwe unu ga-eche onyinye unu n'ihu Onyenwe anyị site n'onyinye otu ụzọ n'ime ụzọ iri unu si n'aka ụmụ Izrel nata. Site n'onyinye ndi a unu natara, unu ga-enye Eron onye nchujaja onyinye ahụ ruuru Onyenwe anyị. **29** Onyinye unu ga-enye dika nke ruuru Onyenwe anyị ga-abu akuku onyinye ndi ahụ kachasi mma, na ndi kachasi idi nsọ.' **30** "Gwa ndi Livayị okwu si ha, 'Mgbe unu wetara akuku onyinye ndi ahụ kachasi mma, a ga-agunyere unu ya dika a ga-asị na ọ bụ onyinye unu si n'ebe izocha ọka, na n'ebe izocha mmanya vaini unu weta. **31** Unu na ezinaulo unu nwere ike iri ndi foduru n'ulo unu, maobu n'ebe obula masiri unu, n'ihu na ha bu ugwo oru unu n'ihu ozi niile unu jere n'ulo nzute. **32** Ikpe omuma agaghị adiri unu mgbe unu na-eri ya ma ọ buru na unu chere onyinye ndi ahụ kachasi mma n'ihu Onyenwe anyị. Ma kpachapunu anya hu na unu e merughị onyinye ndi a di nsọ ụmụ Izrel webatara. Ọ buru na unu emee nke a, unu ga-anwu.'"

19 Onyenwe anyị gwara Mosis na Erọn okwu sị ha, **2** “Ndị a bụ ụkpụrụ dī n’iwu ahụ Onyenwe anyị nyere. Gwa umụ Izrel ka ha wetara gị nwa nne ehi na-acha uhie uhie nke na-enweghị ntụpọ, na nke ụdọ yoku na-agabeghị n’olu ya. **3** Nye ya Elieza onye nchụaja, ka ọ kpụrụ ya pụọ n’azụ ogige, ebe otu onye ga-egbu ya mgbe ọ nọ na-ele ya anya. **4** Elieza bụ onye nchụaja ga-arurụ ụfọdụ n’ime ọbara ya na mkpịsịaka ya, fesa ya na ncherita ihu ụlọ nzute ahụ ugboro asaa. **5** Mgbe ahụ, onye ọzọ ga-akpọ nwa nne ehi ahụ ọkụ mgbe Elieza nọkwa na-ele ya anya. Ọ ga-akpọ akpukpọ ya, anụ ya, ọbara na mgbirị afọ ya ọkụ. **6** Onye nchụaja ga-ewere osisi sida, na osisi hisop, na ogbo uhie, tūba ha n’etiti ebe ahụ a kpọrọ nwa nne ehi ahụ ọkụ. **7** Emesịa, onye nchụaja ahụ ga-asacha uwe niile o yi; sakwaa ahụ ya. Ọ ga-aloghachikwa azụ n’ime ogige ahụ ebe ọ ga-anọ dika onye na-adighi ọcha ruo n’uhuruchi. **8** Onye ahụ kpọrọ nwa ehi ahụ ọkụ aghaghị ịsa uwe ya niile, sakwaa ahụ ya. Ọ ga-anọkwa onodu onye na-adighi ọcha ruo anyasi. **9** “Mgbe ahụ, onye nke dī ọcha, ga-ekpokota ntụ ozu nwa nne ehi ahụ, wunye ya n’ebe dī ọcha n’azụ ogige ahụ. Ebe ahụ ka nzukọ Izrel ga-edebe ya maka ikporo wunye na mmiri e ji asachapụ adighi ọcha. Ọ bụ maka nsacha pụọ na mmehie. **10** Ma onye ahụ ga-ekpokota ntụ nsure ọkụ nwa nne ehi ahụ aghaghị ịsa uwe ya niile, sakwaa ahụ ya, nọkwaa dika onye na-adighi ọcha ruo n’uhuruchi. Iwu a ga-adigidere ndi Izrel na ndi ọbịa binyere ha site n’ogbo ruo n’ogbo. **11** “Onye ọbula meturū ozu mmadū aka ga-abū onye na-adighi ọcha ụbọchị asaa. **12** Ha aghaghị iji mmiri e ji

asachapụ adighi ọcha saa ahụ ha n'ụbọchi nke atọ na n'ụbọchi nke asaa. Mgbe ahụ, ha ga-adị ọcha. Ma ọ bụrụ na ha asaghị ahụ ha n'ụbọchi nke atọ nakwa n'ụbọchi nke asaa, ha ga-anogide bụrụ ndị na-adighi ọcha ọ buladi mgbe ụbọchi asaa ahụ gafesiri. **13** Onye ọbụla meturu ozu mmadu aka ma ọ saghi ahụ ya dika usoro a si di, o meruola ebe nsọ Onyenwe anyi. A ga-ewezuga onye di otu a site n'etiti ndi Izrel. Ebe ọ bụ na a wusaghi ya mmiri nsacha ahụ; ọ ga-anogide bụrụ onye na-adighi ọcha. **14** “Mgbe mmadu nwuru n'ulo ikwu, ndi a ga-abu iwu unu ga-eso. Ndi no n'ime ulo ikwu ahụ mgbe ọ nwuru na onye ọbụla banyere n'ulo ikwu ahụ, ga-abu ndi na-adighi ọcha ụbọchi asaa. **15** Ihe ọbụla nke ghere oghe, nke na-enweghi ihe mkpuchi eriri e ji kechie elu ya, ga-abu ihe na-adighi ọcha. **16** “Onye gara n'ohia metu onye e gburu n'agha aka, maobu onye nwuru n'uzo ozo di iche, ma ọ bukwanu metu okpukpu, maobu ili onye nwuru anwu aka, ọ ga-abu onye na-adighi ọcha ụbọchi asaa. **17** “Ma banyere onye ahụ na-adighi ọcha, kporo ntụ site n'ime aja mmehie ahụ a kporo oku, tinye ya n'ime ite, wukwasị ya mmiri e si n'iyi na-eru eru kute. **18** Mgbe ahụ, nwoke nke no n'onodu idi ọcha ga-ewere ufodu hisop, denye ya na mmiri ahụ fesaa ya n'ime ulo ikwu ahụ, na ngwongwo niile e ji dozie ulo ahụ, na ndi mmadu no n'ebe ahụ. Ọ ga-efesakwa ya n'ahụ onye ọbụla meturu okpukpu, maobu onye e gburu egbu, maobu onye nwuru anwu ma ọ bukwanu ili aka. **19** Nwoke ahụ di ọcha ga-efesakwa ndi ahụ ruru aru n'ụbọchi nke atọ na n'ụbọchi nke asaa. N'ụbọchi nke asaa ka ọ ga-eme ka ha di ọcha.

Ndị ahụ a na-edo ọcha ga-asa uwe ha mmiri, saa ahụ ha, n'uhuruchi ụbọchị ahụ ka ha ga-adị ọcha. **20** Ma ọburu na ndị ahụ meruru onwe ha e doghi onwe ha ọcha, aghaghị iwepu ha site n'etiti ọgbako Izrel. N'ihia na ha meruru ebe nsọ Onyenwe anyi. E fesakwaghị ha mmiri nke idi ọcha n'ahụ, nke mere na ha adighi ọcha. **21** Nke a bu ukpuru ga-adigide mgbe ebighi ebi. "Nwoke ahụ na-efesa mmiri ahụ e ji edo mmadu ọcha, aghaghị isacha uwe ya niile. Onye obula meturu mmiri nke idi ọcha ahụ aka, ga-abu onye na-adighi ọcha ruo n'uhuruchi. **22** Ihe obula kwa onye na-adighi ọcha meturu aka, ga-agho ihe na-adighi ọcha, onye obula metukwara ya aka ga-abu onye na-adighi ọcha ruo n'uhuruchi."

20 Umụ Izrel, bu nzuko ahụ niile rutere n'ozara Zin n'onwa nke mbu. Ha manyere ulo ha na Kadesh. O bukwa n'ebe ahụ ka Miriam nwuru. E lie ya. **2** Ma mmiri onunu adighi nye ndi nzuko ahụ. Ya mere na ha gbakotara imegide Mosis na Eron. **3** Ha sesiri Mosis okwu si, "O gaara akara anyi mma ma a si na anyi nwuru mgbe umunna anyi nwuru n'ihu Onyenwe anyi. **4** Gini mere i ji kpobata ọgbako nke Onyenwe anyi n'ime ozara a, ime ka anyi na anu ulo anyi niile nwuo n'ebe a? **5** Gini mere i ji si n'ala Ijpt kpoputa anyi, kpobata anyi n'ebe ojojo a? O nweghi mkpuru oghigha maobu fiig, enweghi mkpuru vaini maobu mkpuru pomegranet. O dighi mmiri di nke ha ga-anu." **6** Mosis na Eron si n'ebe ọgbako ahụ no tugharia gaa n'onu uzọ ulo nzute, daa kpuo ihu ha n'ala. E mee ka ha hu ebube Onyenwe anyi anya. **7** Onyenwe anyi gwara Mosis si, **8** "Were mkpara ahụ, gi na nwanne

gị Erõn kpòkòta nzukò Izrel niile. Gwa nkume ahụ okwu n'ihu ha, ọ ga-asòpùta mmiri ya. Unu ga-eme ka mmiri si na nkume ahụ sòpùta nye ọgbakò ahụ, ka ha na igwe anụ ụlò ha, nùò mmiri.” **9** Ya mere Mosis sitere n'ihu Onyenwe anyị weere mkpara ahụ dika iwu Onyenwe anyị nyere ya si dī. **10** Emesịa, Mosis na Erõn kpòkòtara ụmụ Izrel niile n'ihu nkume ahụ. Mgbe ha bjaruru nso, Mosis gwara ha okwu sị ha, “Geenụ ntị unu ndị nnupu isi! Ọ bụ site na nkume a ka anyị ga-enye unu mmiri?” **11** Mgbe ahụ Mosis weliri aka ya elu jiri mkpara ahụ tie nkume ahụ ugboro abụọ. Mmiri sitere na ya sòpùta. Ọgbakò Izrel niile na igwe anụ ụlò ha nùkwara mmiri. **12** Ma Onyenwe anyị gwara Mosis na Erõn okwu sị, “Ebe ọ bụ na unu juru ikwenye n'okwu m, jukwa ido m nsò n'ihu ndị Izrel niile, unu agaghị edubata ọgbakò ndị a n'ala ahụ m na-aga inye ha.” **13** A kpòrò ebe ahụ mmiri Meriba, n'ihia na ọ bụ n'ebe ahụ ka Izrel wesoro Onyenwe anyị iwe. O gosikwara ha idị nsò ya. **14** Mosis sitere n'òzara Kadesh, zipu ndị ozi ka ha gakwuru eze Edòm, sị ya, “Otu a ka nwanne gị bụ Izrel na-ekwu: I nùla akukò ihe nhuju anya niile dakwasiri anyị. **15** Nna anyị gara biri n'ala Ijipt. Anyị biri n'ebe ahụ otutu afo. Ndị Ijipt mekpara anyị na nna nna anyị ha ahụ. **16** Ma mgbe anyị tikuru Onyenwe anyị mkpu akwa, ọ nuru akwa anyị, zitere anyị mmuo ozi ya, onye duputara anyị site n'ala Ijipt. “Ugbu a, anyị no na Kadesh obodo di nso n'oke ala gi. **17** Biko kwere ka anyị si n'ala gi gafee. Anyị ga-akpachara anya hu na anyị esiteghi n'ubi ihe okuku gi maobu n'ubi vajini gi gafee. Anyị agaghị anu mmiri obula site n'olulu mmiri gi. Anyị

ga-anogide naani n'okporouzo eze. Anyi agaghi ahapu ya, chee ihu akuku aka nri maobu aka ekpe, tutu ruo mgbe anyi gafechara oke ala gi." **18** Ma eze Edom zara si, "Unu amanyela ukwu; o buru na unu anwaa anwa bata n'alam, aga m eji ndi agha m zute unu." **19** Ma ndi Izrel zara ozi o ziri si ya, "O bu naani n'okporouzo ka anyi ga-esi gafee. O buru na anyi maobu anu ulo anyi a nuu mmiri di n'ala gi, anyi ga-akwu onuahia ya. Naani mkpa anyi bu igafe. O dighi ihe ozo anyi choru." **20** Ma eze Edom anaghi nti, o gwaghere ha onu si, "Unu agaghi esite n'ala gabiga." Edom chikotara otutu ndi agha di ike duru ha puo iga izute ha. **21** Ebe o bu na ndi Edom ekweghi ka ndi Izrel si n'oke ala ha gafee, ndi Izrel tughariri azu hapu isi uzọ ahụ. **22** Ogbako Izrel niile sitere na Kadesh bulie ije gagide rute n'ugwu Hor. **23** N'ugwu Hor, n'oke ala Edom, Onyenwe anyi gwara Mosis na Eron okwu si ha, **24** "Oge eruola mgbe Eron ga-anwu. O gaghi abanye n'ala ahụ m nyere umu Izrel, n'ihia na unu abuo nupuru isi n'iwu m na mmiri Meriba. **25** Ugbu a, kporo Eron na nwa ya nwoke Elieza, duru ha gaa n'ugwu Hor. **26** N'ebe ahụ ka i ga-eyipu Eron uwe onye nchajaja o yi, yikwasị ha Elieza nwa ya nwoke. O bukwa n'ebe ahụ ka Eron ga-anu nwuo." **27** Ya mere Mosis mere dika Onyenwe anyi nyere ya iwu. Ha ato rigoro n'ugwu Hor mgbe nzuko Izrel niile no na-ele ha anya. **28** Mgbe ha ruru n'elu ugwu ahụ, Mosis yipuru Eron uwe onye nchajaja ya yikwasị ha nwa ya nwoke Elieza. Eron nokwa n'ebe ahụ, n'elu ugwu ahụ nwuo. Emesija, Mosis na Elieza tughariri site n'ugwu ahụ

loghachi. **29** Mgbe ogbako Izrel nuru ihe banyere onwu Eron ha ruru uju n'ihia ya iri ubochi ato.

21 Mgbe eze Kenan, bu Arad, onye bi na Negev nuru na ndi Izrel na-agbaso uzọ ahụ na-aga obodo Atarim, o chikotara ndi agha ya, pukwuru ndi Izrel, luso ha agha. O dotara ufodu n'ime ha n'agha. **2** Mgbe ahụ, ndi Izrel kwere Onyenwe anyi nkwa si, "O buru na i ga-enyere anyi aka imeri eze Arad na ndi ya, anyi ga-ebibi obodo ha niile kpamkpam." **3** Onyenwe anyi nara nti n'ariri ha, nyere ha aka imeri ndi Kenan ahụ. Mgbe ahụ, umu Izrel bibiri obodo ha niile, na ndi niile bi n'ime ya. Ya mere, aha a kporo ebe ahụ niile bu Homa. **4** Mgbe ahụ, umu Izrel sitere n'ugwu Hor bilie ije ha, si uzọ gawara Osimiri Uhie, ka ha nwee ike gaa gburugburu ala ndi Edom. Ma ndi Izrel enweghi ntachiobi oge niile ha no n'ije a. **5** Ha kwuru okwu megide Chineke na Mosis si, "Gini mere i ji site n'ala Ijpt kporuta anyi ka anyi nwusia n'ozara a? Lee na nri obula adighi n'ebe a, mmiri onunu adighikwa, ike iri mana a na-enweghi isi agwukwala anyi." **6** Ya mere, Onyenwe anyi zitere agwo ojoo na-ata ata n'etiti ha. Agwo ndi a tagbukwara otutu n'ime umu Izrel. **7** Mgbe ahụ, ndi Izrel bialkwutere Mosis si ya, "Anyi emehiela, n'ihia na anyi ekwuluola Onyenwe anyi, kwulukwaa gi onwe gi. Biko rioro anyi Onyenwe anyi ka o wezugara anyi agwo ojoo ndi a." Mosis rioro ariri n'ihia ha. **8** Mgbe ahụ, Onyenwe anyi gwara Mosis okwu si ya, "Kpuo otu agwo yiri agwo ndi a. Kwuba ya n'onu ogologo osisi nke i ga-amanye n'ala ebe mmadu niile ga-ahu ya anya. Onye obula agwo ojoo a tara ga-adi ndu ma o buru na o ga-ewelite anya

ya elu lekwasị agwọ ahụ ị kwụbara n'elu osisi ahụ.” **9**
Ya mere, Mosis ji bronz kpụta agwọ yiri otu n'ime agwọ
ndị ahụ, tinye ya n'ọnụ osisi dị ogologo. Onye ọbụla kwa
agwọ ahụ tara nke welitere anya ya elu lee agwọ bronz
ahụ anya, dịkwara ndụ. **10** Ụmụ Izrel biliri njem, manye
ụlọ ikwu ha na Obot. **11** Ha sikwa n'Obot bilie njem, maa
ụlọ ikwu ha na Iye Abarim, n'ọzara ahụ nke chere ihu
n'obodo Moab, n'ụzọ ọwụwa anyanwụ. **12** Ha si n'ebe
ahụ bilie njem, manye ụlọ ikwu ha na Ndagwurugwu
Zered. **13** Ha sitekwara n'ebe ahụ bilie njem, maa ụlọ
ikwu ha n'ofe iyi Anọn nke dị n'ọzara ruru n'oke ala ndị
Amọrait. Iyi Anọn bụ oke ala Moab, n'etiti ndị Moab na
ndị Amọrait. **14** N'ihì nke a, n'Akwụkwọ Agha dị iche
iche nke Onyenwe anyị na-asị, “Waheb n'ime Sufa ya na
ndagwurugwu niile Anọn **15** na mgbadata ndagwurugwu
ndị ahụ nke gbasapụrụ ruo n'ebe Ar dị, nke tọgbọrọ
n'oke ala Moab.” **16** Mgbe ahụ, ụmụ Izrel niile biliri njem
bjarute Bja bụ n'olulu mmiri ahụ Onyenwe anyị nyere
Mosis iwu sị, “Kpọkọta ndị Izrel niile, n'ihì na m na-
aga inye ha mmiri.” **17** Mgbe ahụ, ụmụ Izrel bụrụ abụ a.
“Sọpụta gị olulu mmiri! Bụọnụ abụ banyere mmiri a! **18**
Olulu mmiri ụmụ ndị eze gwuru nke ndị ndu anyị doziri.
Mkpara eze ha na mkpara ha, ka ha ji gwuo ya.” Emesịa,
ha hapụrụ ọzara ahụ, gaa n'ihu ruo n'obodo Matana. **19**
Ha si Matana jeruo Nahaliel, si Nahaliel jeruo Bamot. **20**
Sitekwa Bamot rute na ndagwurugwu ahụ dị n'ọhịa Moab,
ruo n'ugwu Pisga, nke chere ihu n'ala ahụ tọgbọrọ n'efu.
21 Ndị Izrel zipụrụ ndị ozi ka ha jekwuru Saịhọn, eze ndị
Amọrait, sị ya, **22** “Biko, kwere ka anyị site n'obodo gị

gafee. Anyị agaghị atugharị banye n’ime ala ubi gị maọbụ n’ubi vainị, maọbụ n’ụọ mmiri site n’olulu mmiri ọbụla dị n’ala gị. Anyị ga-eje n’okporouzo eze tutu ruo mgbe anyị ga-agabiga oke ala gị.” **23** Ma Saihọn ekweghị na ụmụ Izrel ga-esi n’oke ala ya gafee. Ọ chikọtara ndị agha ya niile, zopu ije ibu agha megide ndị Izrel n’ime ozara ahụ. Mgbe o rutere Jehaz, ọ lụsoro Izrel agha. **24** Ma Izrel jiri mma agha gbuo ya. Nwetara onwe ha ala ya, site n’iyi Anon ruo n’iyi Jabok, gamiekwa rute n’oke ala ha na ndị Amon, ha kwusiri n’ihi n’oke ala ndị Amon siri ike karịa. **25** Ndị Izrel lụgburu obodo niile nke ndị Amorait bichie n’ime ha, tinyere Heshbọn na obodo nta niile gbara ya gburugburu. **26** Heshbọn bụ isi obodo Saihọn, eze ndị Amorait onye busoro eze naara achị Moab agha dọta ala ya niile n’agha ruo Anon. **27** Ọ bụ nke a mere ndị na-arọ abụ ji kwuo si, “Bia na Heshbọn ka e wukwaa ya, ka e mee ka isi obodo eze Saihọn guzosie ike. **28** “N’ihi na oku esitela na Heshbọn puo. Ire oku esitela n’obodo ukwu Saihọn, rechapu obodo Ar, nke di na Moab, ndi nwe ebe niile di elu nke Anon. **29** Ahuhu diri gi Moab! Ndi a lara n’iyi ka unu bu, unu ndi Kemosh. Umụ ya ndi ikom aghoala ndi na-enweghi ebe obibi. A dotala umu ndi inyom n’agha, nye Saihọn eze ndi Amorait. **30** “Ma anyi ebibiela ha, bibie Heshbọn ruo rii na Dibon, bibie ha ruo Nofa, ruokwa rii Medeba.” **31** Ya mere, umu Izrel bichiri n’ala ndi Amorait. **32** Emesia, Mosis zipuru ndi nnyoputa ka ha ga nyochaa Jeza. Umu Izrel tigburu obodo niile di gburugburu ya chupukwa ndi Amorait bi n’ebe ahụ. **33** Mgbe ahụ, ha chighariri gbagoo n’uzo gawara

Bashan. Ma Ọg, eze Bashan, na ndị agha ya niile biliri chiri agha puo izute ha na Edrei. **34** Ma Onyenwe anyi gwara Mosis okwu, si, “Atula ya egwu n’ihi na ewerela m ya na ndi agha ya niile, na ala ya, nyefee gi n’aka. Mee ya ihe i mere Saihon eze ndi Amorait onyeisi obodo ya bu Heshbon.” **35** Ya mere, ha gburu ya, tinyere umu ya na ndi agha ya niile, na-ahapughi onye obula ndu nye ha. Ha nwetakwara ala ha, biri n’ime ya.

22 Ndi Izrel biliri njem bjarute n’obosara ala Moab. Manye ulo ikwu ha n’akuku Jordan ebe chere ihu n’obodo Jeriko. **2** Ma Balak nwa Zipoa ahulari ihe niile Izrel mere ndi Amorait. **3** Oke ujo jidere ndi Moab n’ihi na ndi Izrel di otutu. N’ezie, oke ujo di ukwu jidere ndi Moab n’ihi umu Izrel. **4** Ndi Moab jekwuru ndi okenye Midia si ha, “Igwe mmadu ndi a ga-erichapu ihe niile gbara anyi gburugburu. Ha ga-eripia ha dika ehi si erichapu ahija ndu di n’ala.” Ya mere, Balak nwa Zipoa, onye bu eze ndi Moab n’oge ahụ, **5** zigara ndi ozi ya ka ha jekwuru Belam, nwa Beoa onye bi n’obodo ya bu Petoa, nke di nso n’iyi ukwu Yufretis. O ziri ya si, “Lee otu ndi sitere n’Ijpt puta. Lee ka ha si kpuchie elu ala a; ugbu a, ha bi n’akuku m. **6** Ugbu a, bja ka i buoro m ha onu, n’ihi na ha di ike kari m. Ma eleghi anya aga m enwe ike merie ha, ma chupukwa ha site n’ala m. N’ihi na amaara m na ndi obula i goziri bu ndi a goziri agozi, ndi obula i buru onu ga-anogide buru ndi a buru onu.” **7** Ndi ozi o zigara bu ndi okenye obodo Moab na Midia. Ha ji ego ijuta ase n’aka ha. Mgbe ha ruru, ha ziri Belam ozi Balak ziri. **8** Belam gwara ha okwu si, “Nodunu n’ebe a n’abali a. Aga m ewetara unu

ọsisa ọbụla Onyenwe anyị nyere m.” Ya mere, ndị ozi ahụ
 si Moab nonyeere ya. **9** N’abalị ahụ, Chineke bjakwutere
 Belam juo ya si, “Ndị ikom ndị a bịa iletaka gi, ha bu ndị
 ole?” **10** Belam siri Chineke, “Balak nwa Zipoa eze Moab
 zitere m ozi si m, **11** ‘Otu ndị esitela n’ala Ijpt pụta, ndị
 di ukwu n’onyogugu. Achoro m ka i bịa buoro m ha
 onu. Ma eleghị anya aga m enwe ike luso ha agha, ma
 chupukwa ha.” **12** Ma Chineke siri Belam, “Esola ha aga! I
 gaghị abụ ndị a onu, n’ihi na ha bu ndị a goziri agozi.”
13 Mgbe chi boro, Belam biliri gwa ndị ozi Balak si ha,
 “Laghachinu n’obodo unu n’ihi na Onyenwe anyị ekweghị
 ka m soro unu.” **14** Ya mere, ndị ozi Moab laghachikwuru
 Balak gwa ya si, “Belam juru iso anyị loghachi.” **15** Balak
 nwara ike ya ozo. N’oge a, o zipuru umu eze ndị di otutu
 na ndị a maara aha ha karịa ndị mbu. **16** Ha jiri ozi a
 bjakwute Belam si ya, “Ihe a ka Balak nwa Zipoa si anyị
 zie gi, O si gi ekwela ka ihe obula gbochie gi ibjakwute
 m. **17** N’ihi na aghaghị isopuru gi n’ebe o di ukwu m,
 mekwaa ihe obula i si m mee. Naani bịa ka i buoro m ndi
 a onu.” **18** Ma Belam zaghachiri si, “O buru na Balak enye
 m uloze ya nke juputara n’olaocha na olaedo, apughị
 m ime ihe obula di ukwu maobu nke nta igabiga iwu
 Onyenwe anyi bu Chineke m. **19** Ma otu o di, nonu ka
 chi bozo dika ndi ozo ahụ mere ka m nwee ike choputa
 ma o di ihe Onyenwe anyi ga-atukwasị n’ihe o kwuru
 na mbu.” **20** N’abalị ahụ, Chineke gwara Belam okwu si
 ya, “Ebe o bu na ndi a bịa ikpo gi oku, bilie soro ha
 gaa, kama jikere ikwu naani okwu m ga-etinye gi n’onu.”
21 Ya mere, mgbe chi echi ya boro, Belam rigooro n’elu

ịnyịnya ibu ya soro ụmụ eze Moab gaa. **22** Ma iwe were
 Chineke n'ihl na ọ na-aga, ma mmụọ ozi Onyenwe anyị
 guzochiri ụzọ igbochi ya. Belam na ndị odibo ya abụọ
 nọ na-elu ịnyịnya ibu ya. **23** Mgbe ịnyịnya ibu ahụ hụrụ
 mmụọ ozi Onyenwe anyị ka o guzochiri n'ụzọ, jide mma a
 mịputara amịputa n'aka ya, ịnyịnya ibu ahụ chighariri
 onwe ya hapụ okporouzo, tinye isi n'ohia. Ma Belam
 tiri ya ihe ichughachi ya n'uzo. **24** N'oge a, mmụọ ozi
 Onyenwe anyị guzochiri n'uzo di warawara, nke di n'etiti
 mgbidi ogige ubi vaini abuo. **25** Mgbe ịnyịnya ibu ahụ
 hụrụ mmụọ ozi Onyenwe anyị, o tinyere isi n'ahụ mgbidi
 ogige ubi ahụ, chọọ isite n'ebe ahụ gafee. Mgbe ọ na-eme
 nke a, o mere ka mgbidi ahụ chihapụ Belam ukwu. Ya
 mere Belam tiri ịnyịnya ibu ahụ ihe ọzọ. **26** Mgbe ahụ,
 mmụọ ozi Onyenwe anyị gakwara n'ihu n'okporouzo ahụ
 nochie ụzọ ahụ ebe di nnoo mkpakota, ebe ịnyịnya ibu
 ahụ na-agaghị enwe ike gafee, maobu ichighari aka nri
 maobu aka ekpe. **27** N'ihl nke a, mgbe ịnyịnya ibu ahụ
 hụrụ mmụọ ozi Onyenwe anyị o dinara ala n'okporouzo.
 N'oke iwe, Belam ji mkpara di ya n'aka tie ya ihe ọzọ. **28**
 Mgbe ahụ, Onyenwe anyị mere ka ịnyịnya ibu ahụ kwuo
 okwu. O juru Belam ajuju si, "Gini ka m mere gi i ji tie m
 ihe ugboro ato?" **29** Belam zara ịnyịnya ibu ahụ si, "O bu
 n'ihl na i meela ka m di ka onye nzuzu! N'ezie, a si na m ji
 mma agha n'aka m, agaara m egbu gi." **30** Ịnyịnya ibu ahụ
 gwara Balam okwu ọzọ si ya, "O bu na mu onwe m abughị
 ịnyịnya ibu gi nke i na-anọ n'elu ya ogologo oge ndi a
 niile? O di la mgbe m si otu a meso gi omume n'ime ndu
 m niile?" Belam zara si ya, "Ee." **31** Mgbe ahụ ka Onyenwe

anyị meghere anya Belam. Ọ hụrụ mmụọ ozi Onyenwe anyị ka o ji mma agha ya guzochie ụzọ. Belam dara n’ala, gbatịa onwe ya n’ala n’ihu ya. **32** Mmụọ ozi Onyenwe anyị ahụ juru Belam ajujụ si, “Gini mere i ji tie inyinya ibu gi ihe ugboro atọ? Abịara m igbochi gi ka ịla n’iyi di na-eche gi ghara irute gi. **33** Ugboro atọ ka inyinya ibu a hụrụ m, ma site n’ihu m wezuga onwe ya. A si na ọ bughị ntughari ọ tughariri site n’ebe m nọ, n’ezie, ugbu a, a gara m egbu gi ma hapu inyinya ibu gi ndu.” **34** N’oge a, Belam sirị mmụọ ozi Onyenwe anyị, “Emehiela m. Amaghi m na i guzo n’uzo igbochi m. Ọ buru iwe na-ewe gi, ejikeere m ilaghachi azu.” **35** Ma mmụọ ozi Onyenwe anyị sirị Belam, “Soro ndi ikom a gaa, ma kwuo naani ihe m si gi kwuo.” Ya mere, Belam soro ndi ozi eze Balak gaa. **36** Mgbe Balak nuru na Belam nọ n’uzo na-abia, ọ puru gaa izute Belam n’otu obodo Moab nke di n’onu mmiri Anon, nke di na ngwucha oke ala ya. **37** Mgbe ọ bjarutere, Balak juru Belam ajujụ si ya, “Eziri m gi ozi ka i bia ngwangwa, gini mere i biaghi? Ọ bu na m enweghi ike isopuru gi?” **38** Belam zaghachiri, “Lee, Abiakwutelam gi ugbu a, ma enweghi m ike ikwu ihe obula di m mma. Ọ bu naani ihe Chineke tinyere m n’onu ka m ga-ekwu.” **39** Belam sooro Balak gaa Kiriati Huzot. **40** Balak jiri ehi na aturu chuo aja. O nyere Belam ufodu, nyekwa ma ndi ozi eze ndi ya na ha nọ n’ebe ahụ. **41** N’utu echi ya, Balak kpoo Belam, duru ya rigoo Bamot Baal. O sitere n’ebe ahụ hu nsotu omuma ulo ikwu ndi Izrel.

23 Belam sirị, “Wuoro m ebe ichu aja asaa n’ebe a. Kwadokwaara m oke ehi asaa na ebule asaa.” **2** Balak

mezuru dika Belam gwara ya. Ha abụọ gburu otu oke ehi na otu nwa ebule n'ebe ichụ aja asaa ahụ n'otu na otu. **3** Mgbe ahụ, Belam gwara Balak sị, "Guzoro n'ebe a n'akụkụ aja gị ka m gaa n'ihu chọpụta ma eleghi anya Onyenwe anyị ga-ezute m. Aga m agwa gị ihe ọbụla o kpughere m." Ya mere, Belam rigooro n'ebe ọhia na-adighi. **4** Chineke zutere ya n'ebe ahụ. Belam gwara ya sị, "Edoziela m ebe ichụ aja asaa, gbukwaa otu oke ehi na otu ebule n'elu ha niile n'otu na otu." **5** N'oge a, Onyenwe anyị tinyere Belam ozi n'ọnụ sị ya, "Laghachi gaa zie Balak ozi a." **6** Mgbe Belam loghachiri ọ hụrụ ya ka o guzoro n'akụkụ ihe aja ya ndị ahụ, ya na ndịisi Moab niile. **7** Nke a bụ ozi Belam ziri: "Balak esitela n'obodo Aram kpọta m. Eze Moab esitela n'owụwa anyanwụ nke ugwu ahụ kpọta m. Ọ siri m, bịa buoro m Jekob onụ bịa kwutoo Izrel. **8** M ga-esi añaabụ onye Chineke na-abughị onụ onụ? M ga-esi añaabụ onye Onyenwe anyị na-akochaghị? **9** Esitela m n'elu nkume ndị a hụ ha. Elegidere m ha anya site n'ugwu ahụ, hụ na ha bụ ndị biri onwe ha, ndị di iche site n'etiti mba niile ọzọ. **10** Onye pụrụ iguta ole uzuzu Jekob di? Maobụ guta ole otu ụzọ n'ime nkewa anọ nke Izrel di. Ọ ga-atọ m uto inwụ ụdi onwụ ndị na-eme ezi omume. Ka ọgwugwu ndu m buru ihe nwere ike iyi nke ha!" **11** Balak siri Belam, "Gini bụ ihe a i mere m? Akpotara m gi ka i buoro m ndi iro m onu, ma ugbu a, o dighi ihe ozo i mere kari naani igozu ha!" **12** Ma Belam zaghachiri si ya, "O bughu ihe Onyenwe anyi tinyere m nonu ka m ga-ekwu?" **13** Mgbe ahụ, Balak siri ya, "Soro m bịa n'ebe ọzọ ebe i ga-ahụ ha; ọ bụ naani nsotu omuma ulo ikwu ha ka i ga-ahụ,

ị gaghị ahụ ha niile. Site n'ebe ahụ buorọ m ha onụ." **14**
 Ya mere, eze Balak duuru Belam gaa n'ohia Zofim, n'elu
 ugwu Pisga, wuo ebe ichu aja asaa n'ebe ahụ. O jikwa otu
 oke ehi, otu oke ehi, na otu ebule, otu ebule, chuo aja
 n'ebe ichu aja ndi ahụ. **15** Belam siri Balak, "Guzoro n'ebe
 a n'akuku ihe aja gi, ebe mu onwe m ga-ezute ya n'ofe
 nke ozo." **16** Ma Onyenwe anyi zutere Belam gwa ya ihe o
 ga-ekwu si ya, "Laghachikwuru Balak zie ya ozi a." **17**
 Ya mere, o loghachiri azu n'ebe ahụ Balak na umu eze
 Moab guzoro n'akuku ihe aja ha. Balak juru ya si, "Gini ka
 Onyenwe anyi siri?" **18** Ma Belam zaghachiri si ya: "Bilie
 oto Balak, nuru ozi. Naa nti n'okwu m, gi nwa Zipoa. **19**
 Chineke agaghị agha ugha, n'ihina o bughị mmadu. O
 gaghị agbanwe obi ya, n'ihina o bughị nwa mmadu. O
 kwuola okwu, ma ghara ime ihe o kwuru? O kwela nkwa
 ma ghara imezu nkwa o kwere? **20** Chineke enyela m iwu
 si m gozie ha. O goziela ha, a pughikwa igbanwe ya! **21** "O
 nweghi ajo ihe nke ahuru n'ime Jekob, ahughikwa mwute
 obula n'Izrel. Onyenwe anyi Chineke ha nonyeere ha. Iti
 mkpu nke Eze dikwa n'etiti ha. **22** Chineke kpoputara ha
 site n'Ijpt. Ha di ike dika ehi ohia. **23** O dighi mgbaasi
 ga-emegide ha. O dikwaghị igba afa a puru iji megide
 Izrel. N'ihina ugbu a, ihe di otu a ka a ga-ekwu banyere
 Jekob na Izrel. 'Lee, ihe Chineke mere ha.' **24** Ha na-ebili
 oto dika nne odum, ha na-enughari onwe ha dika odum,
 nke na-adighi edina ala tutu o richaa ihe o gburu, ma
 nuokwa obara ihe ahụ o tigburu!" **25** Mgbe ahụ, Balak siri
 Belam, "Abula ha onu ma oli, ma o bukwanu gozie ha ma
 oli." **26** Ma Belam zaghachiri, "O bu na m agwaghị gi,

ihe ọbụla nke Onyenwe anyị ga-ekwu ka m ga-eme?” 27 Mgbe ahụ, Balak siri Belam, “Bia, aga m akporo gi gaa n’ebe ozọ. Eleghi anya o ga-amasị Chineke ka i si n’ebe ahụ buoro m ha onu.” 28 Ya mere, Balak duuru Belam gaa n’elu ugwu Peoa nke na-elegide ozara ahụ anya. 29 Belam gwara Balak okwu si ya, “Wuoro m ebe ichu aja asaa ozọ. Doziekwa umu oke ehi asaa na ebule asaa e ji achu aja.” 30 Balak mere dika Belam gwara ya. O ji otu oke ehi na otu ebule chuo aja n’ebe ichu aja ahụ n’otu na otu.

24 N’oge a, Belam aghotala n’uche ya na o masiri Onyenwe anyi igozu Izrel. Ya mere, o horoghi igba afa dika o mere n’oge ndi gara aga, kama o chere ihu ya n’ozara. 2 Mgbe Belam lepuru anya o huru umu Izrel dika ha si maa ulo ikwu n’ebo n’ebo. Mgbe ahụ kwa, Mmuo nke Chineke dakwasiri ya. 3 O buru amuma ndi a si, “Okwu si nonu Belam nwa Beoa putu, okwu onye ahụ anya ya saghere asaghe. 4 Okwu onye ahụ na-anu okwu Chineke onye na-ahụ ohu site n’aka onye puru ime ihe niile. Onye na-ada n’ala ma anya ya na-eghe oghe. 5 “Lee ka ebe obibi gi si maa mma, gi Jekob, ebe obibi gi niile, gi Izrel! 6 “Dika ndagwurugwu di iche iche ka ha gbasapuru, dika ubi a gbara ogige di n’akuku osimiri, dika osisi aloos nke Onyenwe anyi kuru, dika osisi sida di n’akuku mmiri. 7 Mmiri ga-esi n’ite mmiri ha na-eruputa, mkpuru ha ga-enwekwa mmiri di ukwu. “Eze ha gaadi ukwu karja Agag, a ga-ebulikwa alaeze ha elu. 8 “Chineke sitere n’ala Ijpt kputa ha. Ha nwere ike dika atu. Ha ga-eripia mba niile na-ebili imegide ha. Ha ga-anyakisi okpuku ha niile, jirikwa otutu aku ha gbatio ha.

9 Ha na-amakpuru, dinara ala dika odum, dika nne odum, onye puru ikpote ha? “Ngozị na-adiri onye o bula na-agozị gi, ma obubu onu na-adiri onye obula na-akocha gi.” **10** Iwe Balak di oku megide Belam n’oge a. O kuko tara aka ya abuo n’iwe. Tie mkpu si Belam, “Akporo m gi ka i bja buoro m ndi iro m onu. Ma i goziela ha ugboro ato a. **11** Si n’ebe m no wezuga onwe gi! Laghachi n’ulo gi! Akwadobere m inye gi onodu di elu, ma Onyenwe anyi e gbochiela gi inweta ugwo oru a.” **12** Belam zara Balak si, “O bu na m agwaghi ndi ozi gi niile, bu ndi i zitere m, **13** ‘na a sikiwari na Balak enye m olocha na olaedo niile nke di n’uloze ya, apughi m ime ihe obula n’ike aka, maobu ihe oma maobu ihe ojoo, i gabiga iwu Onyenwe anyi. O bukwa naani ihe Onyenwe anyi na-ekwu ka m ga-ekwu?’ **14** Ugbu a, ana m alakwuru ndi m, ma bja, ka m doo gi aka na nti banyere ihe ndi a ga-eme ndi gi n’ubochi ndi a na-abja n’ihu.” **15** Ya mere Belam kwuru okwu ndi a: “Amuma Belam nwa Beoa, amuma nke onye ahụ anya ya n’ahụ ụzọ nke oma, **16** amuma onye ahụ nke na-anụ okwu Chineke, onye ihe omuma ya si n’ebe Onye kachasi ihe niile elu na-abja. Onye na-ahụ ohu site n’aka Onye puru ime ihe niile. Onye na-ada n’ala, ma anya ya abuo ghekwa oghe. **17** “Ana m ahụ ya, ma o bughị ugbu a, ana m ele ya anya, ma o noghị nso. Otu kpakpando ga-esi n’ime Jekob zolie. Mkpara eze ga-esi n’etiti Izrel bilie. O ga-etipia egedege ihu ndi Moab, na okpokoro isi ndi ikom Shet niile. **18** A ga-meri Edom, Sia, onye iro ya, ka a ga-meri n’agha. Ma Izrel ga-eto, ghoo onye di ike. **19** Otu onye ochichi ga-esi na Jekob puta. Bibie ndi niile foduru

n'obodo ahụ.” **20** Mgbe ahụ, Belam lepuru anya legide ulo ndi Amalek niile, buo amuma banyere ha si: “Amalek bu mba mbu n'etiti mba niile, ma ikpezuru ya bu mbibi!” **21** O huru ndi Ken anya, kwuo okwu ya: “E, i bi ugbo a n'ebe e wusiri ike, akwu gi di n'ime oke nkume ahụ! **22** Ma, a ga-ebibi unu ndi Ken niile, mgbe Asho ga-adota unu n'agha.” **23** Ndi a bu okwu o ji mechie amuma ya: “Onye ga-adu ndu mgbe Chineke ga-eme ihe ndi a? **24** Ugbo mmiri ga-esi n'onu mmiri Saipros bia. Ha ga-eji ike dobe ndi Eba na ndi Asho n'okpuru ha, ma a ga-ebibikwa ha onwe ha.” **25** Emesja, Belam biliri laghachi n'ulo ya, ma Balak gbasoro uzọ nke ya.

25 Mgbe Izrel bi na Shitim, ndi ikom ha malitere isoro ndi inyom Moab na-akwa iko. **2** Ndi inyom a kporo ha ka ha bia soro na mmemme ichu aja nye chi ha niile. Ndi Izrel riri nri ihe aja ahụ, kpokwa isiala nye chi ndi a niile. **3** Ya mere, ndi Izrel sonyere na-akpo isiala nye chi Baal nke Peoa. Nke a mere ka iwe Onyenwe anyi nwuru oku megide ha. **4** Onyenwe anyi gwara Mosis okwu si ya, “Duru ndi ndu ebo niile nke Izrel gbuo ha ma kwunye ha n'osisi n'ihu Onyenwe anyi n'etiti ehie, ka oke iwe Onyenwe anyi di oku ghara ibiakwasị ndi Izrel.” **5** Ya mere, Mosis siru ndi okaikpe Izrel, “Onye obula n'ime unu aghaghi igbu ndi unu, bu ndi jikotara onwe ha na Baal nke Peoa.” **6** Mgbe ahụ, otu nwoke onye Izrel kpatara n'ime ulo ikwu otu nwanyị onye Midia, n'ihu Mosis na nzuko Izrel niile, mgbe ha niile no na-akwa akwa n'onu uzọ ulo nzute ahụ. **7** Mgbe Finehaz na Elieza, nwa Eron, onye nchajaja huru ihe a, o hapuru ogbako Izrel. O were

ùbe n'aka ya, **8** soro nwoke ahụ baa n'ime ụlọ, ebe ya na nwaagboghọ ahụ dina. Ọ mara ha ùbe ahụ, nke si n'ahụ nwoke ahụ gafee mikpuo n'afọ nwaagboghọ ahụ. Nke a mere ka ihe otiti ahụ na-emegide ndị Izrel kwụsị. **9** Ma tupu ihe otiti ahụ akwụsị, ndị mmadụ ọnuogugu ha ruru iri puku abụọ na anọ anwụọlarị. **10** Onyenwe anyị gwara Mosis okwu sị, **11** “Finehaz nwa Elieza, nwa Erọn, onye nchụaja, emeela ka iwe m megide Izrel dajụọ. N'ihina na o nwere ịnu ọkụ n'obi dika mụ onwe m banyere idebe nsọpuru m nsọ n'etiti ha, ka m ghara isite n'ịnu ọkụ nke obi m bibie ha. **12** Ya mere, gwa ya, na m na-eme ka ọgbugba ndụ udo m dịrị ya. **13** Ya na ụmụ ụmụ ya ka ọgbugba ndụ ebighi ebi nke ịrụ ọrụ nchụaja ga-adịrị, n'ihina na o nwere ịnu ọkụ n'obi banyere nsọpuru nke Chineke ya, si otu a chụọrọ ndị Izrel aja ikpuchi mmehie.” **14** Aha nwoke Izrel ahụ e gburu ya na nwanyị onye Midia ahụ bụ Zimri, nwa Salu, onyendu otu ezinaulo n'ebo Simion. **15** Aha nwanyị Midia ahụ e gburu bụ Kozbi, nwa nwanyị Zua, onye bụ otu n'ime ndịisi ezinaulo na Midia. **16** Onyenwe anyị gwara Mosis okwu sị ya, **17** “Mesoo ndị Midia mmeso dika ndị iro. Gbukwaa ha. **18** N'ihina ha mesoro unu mmeso dika ndị iro mgbe ha ji ụzọ aghughọ ghogbuo unu n'okwu Peoa, na n'okwu Kozbi nwanne ha nwanyị, bụ nwa nwanyị otu n'ime ndịisi Midia, onye e gburu mgbe ihe otiti ahụ bịa n'ihina okwu Peoa.”

26 Mgbe ihe otiti ahụ niile gasịrị, Onyenwe anyị gwara Mosis na Elieza nwa Erọn, onye nchụaja okwu sị ha, **2** “Gaanụ guo, chọpụta ọnuogugu nzuko niile nke ụmụ Izrel dika ezinaulo ha si dị; ndị niile gbara iri afọ abụọ gafee.

Chọputa ọ̀nụ̀ọ̀gụ̀gụ̀ ndị̀ nwere ike ije agha.” 3 Ya mere, na mbara ala Moab, n’akụkụ osimiri Jọdan, na ncherita ihu Jeriko, ka Mosis na Elieza onye nchụaja nọ gwa ha okwu si ha, 4 “Gụonụ ndị ikom gbara iri afọ abụọ gafee ọ̀nụ̀, dika Onyenwe anyị nyere Mosis n’iwu.” Ndị a bụ ndị Izrel si Ijipt pụta: 5 Ụmụ ụmụ Ruben, ọkpara Izrel, bụ ndị a: site na Hanok, ikwu Hanok, site na Palu, ikwu Palu, 6 site na Hezron, ikwu Hezron site na Kami, ikwu Kami 7 Ndị a bụ agbụrụ Ruben. Ọ̀nụ̀ọ̀gụ̀gụ̀ ha dī iri puku anọ, puku atọ na narị asaa na iri atọ. 8 Nwa Palu bụ Eliab, 9 ụmụ Eliab bụ Nemuel, Datan na Abiram. Datan na Abiram bụ ndị ndu ọgbakọ ahụ nupuru isi megide Mosis na Erọn. Ha sonyere ndị ahụ so Kora mgbe ha nupuru isi megide Onyenwe anyị. 10 Ala meghere ọ̀nụ̀ ya, loo ha na Kora, ma ọkụ rechapụrụ narị mmadụ abụọ na iri ise ndị ọzọ ahụ sonyere ha. Ọnwụ ha ghọrọ ihe ịdọ aka na ntị. 11 Otu ọ dī, ndị niile si n’ezinaulọ Kora anwụchaghị. 12 Ụmụ ụmụ Simiọ́n dika ikwu ha si dī bụ, site na Nemuel, ikwu Nemuel, site na Jamin, ikwu Jamin, site na Jakin, ikwu Jakin, 13 Site na Zera, ikwu Zera, site na Shaul, ikwu Shaul. 14 Ndị a bụ ndị agbụrụ Simiọ́n. Ọ̀nụ̀ọ̀gụ̀gụ̀ ndị ikom ha dī iri puku abụọ, puku abụọ na narị abụọ. 15 Ụmụ ụmụ Gad dika ikwu ha si dī bụ ndị a: ikwu Zefon, site na Zefon, ikwu Hagi, site na Hagi, ikwu Shuni, site na Shuni, 16 ikwu Ozni, site na Ozni, ikwu Eri, site na Eri, 17 ikwu Arodi, site na Arodi, ikwu Areli, site na Areli, 18 Ndị a bụ agbụrụ Gad. Ndị a gurụ ọ̀nụ̀ dī iri puku anọ na narị ise. 19 Ụmụ ndị ikom Juda abụọ, Ịa na Onan, nwurụ n’ala Kenan. 20 Ma ụmụ ụmụ Juda ndị ọzọ, dika ikwu ha dī iche

iche si dị bu ndi a: ikwu Shela, site na Shela, ikwu Perez, site na Perez, ikwu Zera, site na Zera. **21** Ikwu abuo ozo si n'agburu Perez bu ndi a: Ikwu Hezron, site na Hezron, Ikwu Hamul, site na Hamul. **22** Ndi a bu agburu Juda. Ndi a guru onu di iri puku asaa, puku isii na nari ise. **23** Umumu Isaka dika ikwu ha si di bu ndi a: ikwu Tola, site na Tola, ikwu Pua, site na Pua **24** ikwu Jashub, site na Jashub, ikwu Shimron, site na Shimron. **25** Ndi a bu agburu Isaka. Ndi a guru onu di iri puku isii, puku anọ na nari ato. **26** Umumu umumu Zebulon dika ikwu ha si di bu ndi a: ndi Sered, site n'ikwu Sered, ndi Elon, site n'ikwu Elon, ndi Jaliil, site n'ikwu Jaliil. **27** Ndi a bu agburu Zebulon. Ndi a guru onu di iri puku isii na nari ise. **28** Umumu umumu Josef dika ha si di n'agburu Manase na Ifrem bu ndi a: **29** Umumu umumu Manase bu ndi a: ndi Makia, site n'ikwu Makia. Makia bu nna Gilead. Ikwu Gilead, site na Gilead. **30** Ndi a bu umumu umumu Gilead: ikwu Leza, site na Leza, ikwu Helek, site na Helek. **31** Ikwu Asriel, site na Asriel. Ikwu Shekem, site na Shekem. **32** Ikwu Shemida, site na Shemida, ikwu Hefa, site na Hefa. **33** (Hefa mutara nwoke a na-akpo Zelofehad. Ma Zelofehad amutaghị nwoke obula kama ndi inyom ndi a ka o mutara, Mahla, na Noa, na Hogla, na Milka, na Tjaza.) **34** Ndi a bu agburu Manase. Ndi a guru onu di iri puku ise, puku abuo na nari asaa. **35** Ndi a bu umumu umumu Ifrem dika ikwu ha si di: ikwu Shutela site na Shutela, ikwu Beka site na Beka, ikwu Tahan site na Tahan. **36** Ndi a bu umumu umumu Shutela: ikwu Eran site na Eran. **37** Ndi a bu agburu Ifrem. Ndi a guru onu di iri puku ato, puku abuo na nari ise. Ndi a bu umumu umumu Josef dika ikwu ha

si dị. **38** Ndi a bu umu umu Benjamin dika ikwu ha si dij: ikwu Bela site na Bela, ikwu Ashbel site Ashbel, ikwu Ahiram site na Ahiram. **39** Ikwu Shufam site na Shufam, ikwu Hufam site na Hufam. **40** Umụ umụ Bela site na Aad, na Naaman bu, ikwu Aad site na Aad, ikwu Neeman site na Neeman. **41** Ndi a bu agburu Benjamin. Ndi a guru onu di iri puku anọ, puku ise na nari isii. **42** Umụ umụ Dan dika ikwu ha si di bu ndi a: ikwu Shuham, site na Shuham. Ndi a bu naani ikwu di na Dan. **43** Ha niile si n'agburu Shuham. Ndi a guru onu di iri puku isii, puku anọ na nari anọ. **44** Umụ umụ Asha dika ikwu ha si di bu ndi a: ikwu Imna site na Imna, ikwu Ishvi, site na Ishvi, ikwu Beriya, site na Beriya. **45** Ikwu e nwere site n'umu umu Beriya bu ndi a: ikwu Heba, site na Heba, ikwu Malkiel, site na Malkiel. **46** Asha mutakwara otu nwa nwanyi aha ya bu Sera. **47** Ndi a bu agburu Asha. Ndi a guru onu di iri puku ise, puku ato na nari anọ. **48** Umụ umụ Naftali dika ikwu ha si di bu ndi a: ikwu Jaziil, site na Jaziil, ikwu Guni, site na Guni, **49** ikwu Jeza, site na Jeza, ikwu Shilem, site na Shilem. **50** Ndi a si n'agburu Naftali. Ndi a guru onu di iri puku anọ, puku ise na nari anọ. **51** Ya mere, onuogugu ndi ikom niile tozuru ije agha n'Izrel di nari puku isii, otu puku na nari asaa, na iri ato. **52** Mgbe ahụ, Onyenwe anyi gwara Mosis okwu si ya, **53** "I ga-ekenye ha ala ahụ ka o buru ihe nketa ha dika onuogugu aha ha si di. **54** Ndi di ukwu n'onuogugu ga-eketa ala di ukwu, ma ndi di nta ga-eketa ala di nta. Ihe nketa nke onye obula ga-enweta ga-adi ka onuogugu ahụ e dere. **55** Lezie anya hụ na e kesara ala ahụ site n'ife nza. Ala ndi obula ga-eketa ga-

abụ dika aha nna ochie ebo ha si di. **56** A ga-esite n'ife nza kenye ndi obula ihe nketa nke ha dika idi ukwu maobu idi nta ha si di." **57** Ndi a bu ndi Livayi a guru onu dika ikwu ha si di, ikwu Geshon, site na Geshon, ikwu Kohat, site na Kohat, ikwu Merari, site na Merari. **58** Ndi a sikwa n'agburu Livayi: ikwu Libni, ikwu Hebron, ikwu Mahali, ikwu Mushi, na ikwu Kora. (Kohat bu nna nna Amram. **59** Aha nwunye Amram bu Jakobed, nwa nwa Livayi, onye a muru n'agburu ndi Livayi n'Ijpt. O mutaara Amram umu ndi a: Eron na Mosis, na Miriam, nwanne ha nwanyi. **60** Eron mutara Nadab, na Abihu, na Elieza, na Itama. **61** Ma Nadab na Abihu wuru mgbe ha chere oku na-adighi nso n'ihu Onyenwe anyi.) **62** Onuogugu umu ndi ikom Livayi niile di otu onwa gaa n'ihu di iri puku abuo na puku ato. Ma a gunyekoghi onuogugu agburu Livayi n'onuogugu ndi Izrel, n'ihu na agburu Livayi enweghi oke obula mgbe e kenyere agburu Izrel niile ihe nketa ha. **63** Ya mere, ndi a bu nchoputa onuogugu umu Izrel, dika Mosis na Elieza onye nchujaja kwadobere guo na mbara ala Moab, n'akuku osimiri Jordan, na ncherita ihu obodo Jeriko. **64** Ma n'etiti ndi a, o nweghi otu onye obula Mosis na Eron onye nchujaja guru n'onuogugu mgbe ha guru ndi Izrel onu n'ozara Sajnai. **65** N'ihu na Onyenwe anyi gwara ndi Izrel ahụ na ha ga-anwu n'ime ozara ahụ. Naani ndi a hapuru ndu bu Kaleb, nwa Jefune, na Joshua nwa Nun.

27 Umu ndi inyom Zelofehad nwa Hefa, nwa Gilead, nwa Makia, nwa Manase bu ndi si n'agburu Manase nwa Josef. Aha ndi inyom ndi a bu: Mahla, Noa, Hogla, Milka na Tjaza. Ha bjara, **2** nonu uzo ulo nzute, guzo n'ihu Mosis,

na Elieza onye nchụaja, na ndị ndu niile na ọgbako Izrel niile kwuo si, **3** “Nna anyị Zelofehad nwurụ n’ozara ma ọ bughị otu n’ime ndị sonyere Kora, bụ ndị ahụ zukọtara megide Onyenwe anyị. Ọ nwurụ ọnwụ n’ihi mmehie nke ya. Ma otu ọ dị, ọ mụtaghị nwoke. **4** Gịnị ga-eme a ga-eji hichapụ aha nna anyị site n’agburụ ya n’ihi na ọ mụtaghị nwoke? Ọ bụ uche anyị na e kwesiri ikenye anyị oke n’oge a na-enye ụmụnne nna anyị oke.” **5** Ya mere, Mosis butere mkpa ha n’ihu Onyenwe anyị. **6** Ma Onyenwe anyị zagbachiri Mosis si ya, **7** “Ihe ụmụ Zelofehad na-ekwu ziri ezi. I ghaghị ikenye ha oke n’etiti ụmụnne nna ha, ma nyefeekwa ha oke ruru nna ha. **8** “Gwa ndị Izrel si ha, ‘Ọ burụ na nwoke ọbụla anwụọ na-amụtaghị nwoke, oke niile ruru ya ga-alara nwa ya nwanyị. **9** Ma ọ burụ na ọ mụtaghị nwa nwanyị, oke ruru ya ga-alara ụmụnne ya ndị nwoke. **10** A sịkwa na o nweghị ụmụnne ndị nwoke, mgbe ahụ oke ya ga-alara ụmụnne nna ya ndị nwoke. **11** Ọ burụkwa na o nweghị ndị nwoke bụ ụmụnne nna ya, mgbe ahụ ihe nketa ya ga-alara onye dịkarịrị ya nso n’ikwu ya, ka ọ burụ nke ya. Nke a bụ iwu dịrị ndị Izrel niile dika Onyenwe anyị si nye ya Mosis n’iwu.” **12** Mgbe ahụ, Onyenwe anyị gwara Mosis okwu si ya: “Gaa rigoro n’ugwu Abarim site n’ebe ahụ lefee anya n’ofe mmiri Jōdan leruo ala ahụ nke m nyere ụmụ Izrel anya. **13** Mgbe i lechasiri ya, i ga-anwụ dika nwanne gi Erōn nwurụ. **14** N’ihi na unu nupuru isi nye okwu m n’ozara Zin, mgbe ọgbako ụmụ Izrel sesiri m okwu. Unu abụọ nupuru isi n’iwu m ido m nsọ n’ihu ha.” (Ndị a bụ mmiri Meriba Kadesh, nke dị n’ozara Zin.) **15** Mosis zara Onyenwe anyị

sị ya, **16** “Ka Onyenwe anyị, Chineke nwe mmụọ nke mmadụ niile, hoputa onyendu ga-elekota ogbako a. **17** Onye ga na-apụ na-abatakwa n’ihu ha, onye ga na-edu ha pụọ, duru ha batakwa, ka ndị Onyenwe anyị ghara ịdị ka aturụ na-enweghị onye ọzuzụ.” **18** Ya mere, Onyenwe anyị sịrị Mosis, “Kpọọ Joshua, nwa Nun, onye nwere mmụọ Chineke n’ime ya, bikwasị ya aka gị. **19** Mee ka o guzo n’ihu Elieza onye nchụaja, nakwa n’ihu ogbako niile, nyefee ya ọrụ nke ịbụ onyendu n’ihu ha. **20** Nyekwa ha ụfọdụ ikike gị, ka nzuko niile nke ụmụ Izrel nwee ike rubere ya isi. **21** Ma ya onwe ya ga-eguzo n’ihu Elieza onye nchụaja, onye ga-ajurụ ya ase site na mkpebi Urim n’ihu Onyenwe anyị. Ọ bụ site n’okwu ọnụ ya ka ha ga-apụ, site n’okwu ọnụ ya ka ha ga-ana abata. Ma ya onwe ya, ma ndị Izrel niile, tinyekwara nzuko niile.” **22** Ya mere, Mosis mere dika Onyenwe anyị nyere ya iwu. O duuru Joshua mee ka o guzo n’ihu Elieza onye nchụaja na ogbako niile. **23** Mosis bikwasịrị aka ya abụọ n’isi Joshua, rara ya nyefee maka ije ozi ahụ niile dika Onyenwe anyị nyere Mosis n’iwu.

28 Onyenwe anyị gwara Mosis okwu sị ya, **2** “Nye ndị Izrel iwu a sị ha, ‘Lezienụ anya hụ na unu na-eche n’ihu m, n’oge niile a kara aka, nri ahụ a na-enye maka onyinye m a na-enye site n’okụ, nke isisi ya na-adị m ezi mma.’ **3** Sị ha, ‘Nke a bụ onyinye unu na-enye site n’okụ nke unu na-eche n’ihu Onyenwe anyị: ụmụ aturụ abụọ gbara otu afo, nke na-enweghị ntupọ, ka e jiri ha chụọ aja nsure okụ kwa ụbọchị niile. **4** Chụọ otu nwa aturụ n’oge ututu, chụọkwa nke ọzọ n’oge uhuruchi. **5** Ị ga-ejikwa lita utu

ọka abụọ a kwọziri akwọzi nke a gwọkọtara n'otu lita mmanụ oliv asurụ asụ, chụọ aja mkpuru ọka. 6 Nke a bu aja nsure oku ahụ Onyenwe anyi nyere iwu ya n'ugwu Sainai na a ga na-achuru ya mgbe niile, dika aja isisi ya di ezi mma, aja nke a churu site n'oku nye Onyenwe anyi. 7 Mmanya ga-eso aja a ga-abu otu lita mmanya gbara uka n'isi otu aturu obula, i ga-awusa aja ihe onunu a n'ebe nsọ nye Onyenwe anyi. 8 N'oge anyasi, i ga-ewerekwa nwa aturu nke abuo, ya na otu udi aja mkpuru oka na aja ihe onunu di ka i mere n'ututu, jiri chuo aja. Nke a bukwa aja e sitere n'oku chuo, nke isisi ya di ezi mma nye Onyenwe anyi. 9 "N'ubochi izuike, jiri umu aturu abuo gbara otu afo, otu afo, ndi na-enweghi ntupo, ha na aja ihe onunu na aja mkpuru oka e ji lita utu oka anọ na okara a kwoziri akwazi, nke a gwaziri mmanu mee. 10 Nke a bu aja nsure oku nke Ubochi Izuike, tinyere aja nsure oku na aja ihe onunu ndi ahụ a na-achụ n'oge ha. 11 "Ozo, n'ubochi mbu nke onwa obula, a ga-achuru Onyenwe anyi aja nsure oku di iche, nke a ga-iji umu oke ehi abuo, na otu ebule, na umu ebule asaa gbara otu afo, otu afo, ndi na-enweghi ntupo chuo. 12 Tinyere oke ehi obula, i ga-iji lita utu oka isii na okara a kwoziri nke oma, nke a gwara mmanu chuo aja. Ma lita utu oka anọ na okara a kwoziri nke oma, nke a gwakotakwara mmanu ka a ga-iji chuo aja mkpuru oka maka otu ebule obula. 13 Ma n'isi otu nwa aturu obula, o bu lita utu oka abuo a kwoziri nke oma, nke a gwakotara ya na mmanu ka a ga-iji chuo aja mkpuru oka. A ga-iji ha chuo aja nsure oku nke isisi ya ga-atokwa Onyenwe anyi ezi utu. 14 Aja obula a churu ga-enwe aja

ihe ọ̀nụ̀nụ̀ nke ga-eso ya, lita mmanya abụ̀ọ̀ maka otu oke ehi, ihe ji ntakiri karịa otu lita mmanya n'isi otu ebule, na otu lita n'isi otu nwa aturu. Nke a ga-abu aja nsure oku nke a ga-achu n'oge onwa oheru o bua, n'ime afo obula, **15** n'agbanyeghi aja nsure oku na aja ihe ọ̀nụ̀nụ̀ nke a na-achu dika mgbe ha si di, a ga-eche otu mkpi n'ihu Onyenwe anyi dika aja mmehie. **16** “N'ubochi nke iri na anọ nke onwa mbu, ka a ga-edebe Mmemme Ngabiga. Onyenwe anyi. **17** N'ubochi na-eso ya, bu abali iri na ise nke onwa ahụ ka a ga-eme mmemme. N'ime abali asaa ka a ga-eri achicha a na-ejighi ihe na-eko achicha mee. **18** N'ubochi mbu mmemme a bidoro, a ga-akpo nzuko di nsọ nke ndi Izrel niile. O dighi oru siri ike a ga-aru n'ubochi ahụ. **19** Unu ga-eji umu oke ehi abuo, na otu ebule, na umu ebule asaa gbara naani otu afo, otu afo, nke na-enweghi ntupo obula churo Onyenwe anyi aja nsure oku. **20** N'isi otu oke ehi obula, a ga-achu aja mkpuru oka nke a ga-eji lita utu oka isii na okara a kwoziri nke oma, a gwakotara ya na mmanu chuo. N'isi ebule obula, lita utu oka anọ na okara. **21** Ma n'isi otu nwa aturu obula, a ga-enye lita utu oka abuo a kwoziri nke oma. **22** Tinye otu mkpi n'ihu ichu aja mmehie maka ikpuchiri unu mmehie unu. **23** A ga-achu aja ndi a, tinyere aja ndi ozo niile a na-achu n'ubochi niile. **24** A ga-achu aja ndi a ubochi niile n'ime ubochi asaa nke mmemme ahụ. Ha ga-abu aja nke isisi ha di Onyenwe anyi ezi utu. A ga-achu ha, chukwaa aja nsure oku na aja ihe ọ̀nụ̀nụ̀ nke a na-achu dika mgbe ha si di. **25** N'ubochi nke asaa nweenu mkpokota di nsọ, unu arukwala oru nke ubochi ahụ. **26** “N'ubochi mbu nke

mkpuru mbu, mgbe unu na-eche onyinye oka oheru unu n'ihu Onyenwe anyi n'oge mmemme Izu Asaa, nweenu mkpokota di nsọ. Unu arukwala oru nke ubochi ahụ. **27** Unu ga-achụ aja nsure oku, nke isisi ya di ezi mma nye Onyenwe anyi. O bu umu oke ehi abuo, na otu ebule, na umu ebule asaa gbara otu afo, otu afo, ka a ga-eji chuo aja a. **28** Ihe unu ga-etinye n'ihe ndi a bu aja mkpuru oka a ga-eji lita utu oka isii na okara a kwoziri akwozi, nke a gwakotara ya na mmanu chuo, n'isi otu oke ehi. Lita utu oka anọ na okara, n'isi otu ebule, **29** na lita utu oka abuo, n'isi otu nwa aturu obula. **30** Ozokwa, a ga-eji otu mkpi chuo aja maka mkpuchi mmehie unu. **31** Dozie aja ndi a tinyere aja ihe onunu ha, ya na aja nsure oku na aja mkpuru oka ya na aja ahụ so. Hukwanu na anu ulo e ji chuo aja ndi a bu ndi na-enweghi ntupo obula.

29 “Ubochi unu ga-egbu opi ike ga-adi n'abali mbu nke onwa asaa n'afọ obula. N'ubochi ahụ, a ga-enwe mkpokota di nsọ nke mmadu niile. Unu agaghi aru oru obula n'ubochi ahụ. **2** N'ubochi ahụ, unu ga-achụ aja nsure oku a ga-eji otu oke ehi, na ebule, na umu aturu asaa gbara otu afo, otu afo ndi na-enweghi ntupo, chuo. Nke a bu aja na-adi Onyenwe anyi ezi mma, ma na-esi ya isi utu. **3** Aja mkpuru oka ka a ga-eji lita utu oka isii na okara a gwakotara ya na mmanu chuo, n'isi oke ehi ahụ, lita anọ na okara, n'isi ebule, **4** na lita abuo, n'isi otu nwa aturu obula. **5** Tinyere otu mkpi a ga-eji chuo aja maka mkpuchi mmehie unu. **6** Aja ndi a niile bu nke a ga-etinye nye n'aja nsure oku a na-achụ kwa onwa, na aja nsure oku a na-achụ ubochi niile, ha na aja mkpuru oka,

na aja ihe ọ̀nụ̀nụ̀ dika e deputara. Ha bu aja ihe oriri a na-achuru Onyenwe anyi, aja nwere isisi di utu. 7 “N’ubochi nke iri nke onwa asaa ahụ, unu ga-enwekwa nzuko di nsọ. Unu ga-ebudata onwe unu n’ala. O nweghikwa udi oru obula unu ga-arụ. 8 N’ubochi ahụ, unu ga-achuru Onyenwe anyi aja nsure oku, nke isisi ya na-atọ ya utu. A ga-eji otu nwa oke ehi, na otu ebule, na umu ebule asaa gbara otu afọ, otu afọ ndi na-enweghi ntupo chuo aja a. 9 Aja mkpuru oka ga-eso ya. A ga-eji lita utu oka isii na okara a gwakotara ya na mmanu chuo aja nwa oke ehi ahụ. Jiri lita utu oka anọ na okara chuo aja ebule, 10 jirikwa lita utu oka abuo chuo aja n’isi otu n’ime nwa aturu obula. 11 Tinyekwa otu mkpi a ga-eji chuo aja mmehie. A ga-atukwasị nke a n’aja mkpuchi mmehie a na-achụ, tinyere aja nsure oku a na-achụ ubochi niile, na aja mkpuru oka, na aja ihe ọ̀nụ̀nụ̀ niile. 12 “N’ubochi iri na ise nke onwa asaa, a ga-enwe mkpokota di nsọ nke umu Izrel niile. N’ubochi ahụ, onye obula agaghi aru oru obula, n’ihi na o bu mmalite mmemme abali asaa n’ihu Onyenwe anyi. 13 Cheenu onyinye a na-enye site n’oku n’ihu Onyenwe anyi nke isisi ya na-atọ ya utu, jirinụ oke ehi iri na atọ, na ebule abuo, na umu ebule iri na anọ ndi na-enweghi ntupo, ndi gbara otu afọ, otu afọ, chuo aja nsure oku. 14 A ga-atukwasikwa aja mkpuru oka nke e ji lita utu oka isii na okara gwakota ya na mmanu, n’isi otu n’ime oke ehi iri na atọ ndi ahụ niile. Lita anọ na okara n’isi otu ebule n’ime ebule abuo ndi ahụ, 15 ma lita abuo n’isi otu n’ime nwa aturu obula. 16 Tinyekwa otu mkpi maka ichu aja mmehie, ya na aja nsure oku a na-

achụ n'oge ha, tinyere aja mkpuru oka na aja onyinye ihe onunụ so ha. **17** “N’ubochi abuo nke mmemme a, a ga-eji oke ehi iri na abuo, ebule abuo, na umu ebule iri na anọ gbara otu afo, otu afo, ndi na-enweghi ntupo chuo aja. **18** Ihe ga-eso aja oke ehi, na ebule na umu aturu ndi ahụ n’onuogugu ha, bu aja mkpuru oka, na aja ihe onunụ dika e si nye ya n’iwu. **19** Tinyekwa otu mkpi maka aja mmehie, ya na aja nsure oku a na-achụ n’oge ha, na aja mkpuru oka, na aja ihe onunụ so ha. **20** “N’ubochi nke atọ nke mmemme ahụ, i ga-ewere umu oke ehi iri na otu, na ebule abuo, na umu ebule iri na anọ ndi gbara otu afo, otu afo, ndi na-enweghi ntupo, chuo aja. **21** Ihe ga-eso aja oke ehi na ebule na umu aturu ndi ahụ n’onuogugu ha bu aja mkpuru oka na aja ihe onunụ dika e si nye ya n’iwu. **22** Tinyekwa otu mkpi maka aja mmehie, ya na aja nsure oku a na-achụ n’oge ha, na aja mkpuru oka, na aja ihe onunụ so ha. **23** “N’ubochi nke anọ nke mmemme ahụ, i ga-ewere umu oke ehi iri, ebule abuo, umu ebule iri na anọ ndi gbara otu afo, otu afo, ndi na-enweghi ntupo, chuo aja. **24** Ihe ga-eso aja oke ehi, ebule na umu aturu ndi ahụ n’onuogugu ha bu aja mkpuru oka, na aja ihe onunụ dika e si nye ya n’iwu. **25** Tinyekwa otu mkpi maka ichu aja mmehie ya na aja nsure oku a na-achụ n’oge ha, tinyere aja mkpuru oka, na aja onyinye ihe onunụ so ha. **26** “N’ubochi nke ise nke mmemme a, i ga-ewere umu oke ehi itoolu, ebule abuo na umu ebule iri na anọ ndi gbara otu afo, otu afo, ndi na-enweghi ntupo chuo aja. **27** Ihe ga-eso aja oke ehi, ebule na umu aturu ndi ahụ n’onuogugu ha bu aja mkpuru oka na aja ihe onunụ

dịka e si nye ya n'iwu. **28** Tinyekwa otu mkpi maka aja mmehie, ya na aja nsure ọkụ a na-achụ n'oge ha, na aja mkpuru ọka, na aja ihe ọñụñụ so ha. **29** “N’ụbọchị nke isii nke mmemme ahụ, ị ga-ewere ụmụ oke ehi asatọ, na ebule abụọ, na ụmụ ebule iri na anọ ndị gbara otu afo, otu afo, ndị na-enweghị ntupọ, chụọ aja. **30** Ihe ga-eso aja oke ehi, na ebule, na ụmụ aturu ndị ahụ n’ọñụgụgụ ha bụ aja mkpuru ọka, na aja ihe ọñụñụ dịka e si nye ya n’iwu. **31** Tinyekwa otu mkpi maka aja mmehie, ya na aja nsure ọkụ a na-achụ n’oge ha, na aja mkpuru ọka, na aja ihe ọñụñụ so ha. **32** “N’ụbọchị nke asaa nke mmemme ahụ, were ụmụ oke ehi asaa, ebule abụọ na ụmụ ebule iri na anọ, ndị gbara otu afo, otu afo, ndị na-enweghị ntupọ, chụọ aja. **33** Ihe ga-eso aja oke ehi, ebule na ụmụ aturu ndị ahụ n’ọñụgụgụ ha bụ aja mkpuru ọka na aja ihe ọñụñụ dịka e si nye ya n’iwu. **34** Tinyekwa otu mkpi maka aja mmehie, ya na aja nsure ọkụ a na-achụ n’oge ha, na aja mkpuru ọka, na aja ihe ọñụñụ so ha. **35** “N’ụbọchị nke asatọ ndị Izrel niile ga-enwe oke nzuko. Ị gaghị aru ọrụ ọbụla n’ụbọchị ahụ. **36** Chụọ aja nsure ọkụ, nke isisi ya dị Onyenwe anyị ezi uto. Ị ga-eji otu nwa oke ehi, otu ebule na ụmụ ebule asaa ndị gbara otu afo, otu afo, ndị na-enweghị ntupọ ọbụla, chụọ ya. **37** Ihe ga-eso aja oke ehi, ebule na ụmụ aturu ndị ahụ bụ aja mkpuru ọka na aja ihe ọñụñụ dịka e si nye ya n’iwu. **38** Tinyekwa otu mkpi maka aja mmehie ya na aja nsure ọkụ a na-achụ n’oge ha, na aja mkpuru ọka, na aja ihe ọñụñụ so ha. **39** “Tinyere onyinye a na-enye dịka nkwa e kwere si dị, na onyinye afo ofufu unu, unu ga-akwadoro Onyenwe anyị

onyinye ndị a n'oge mmemme a kara aka unu: aja nsure ọkụ unu, onyinye mkpụrụ ọka na onyinye ihe ọñụñụ na aja udo.” **40** Ya mere Mosis gwara ụmụ Izrel ihe niile Onyenwe anyị nyere ya n'iwu ịgwa ha.

30 Mosis kpọkọtara ndị ndu ebo Izrel niile gwa ha si: “The ndị a ka Onyenwe anyị nyere n'iwu: **2** Mgbe nwoke ọbụla kwere Onyenwe anyị nkwa, maọbụ ụyọ iyi ime ihe ọbụla, ọ gaghi emebi nkwa di otu a. Kama ọ ga-emezu ihe niile dika o kwuru ya. **3** “Ọ bụrụ na nwaagboghọ nọ n'ụlọ nna ya ekwe Onyenwe anyị nkwa maọbụ ụyọ iyi ime ihe ọbụla, **4** ọ bụrụ na nna ya anụ mgbe ọ na-ekwe nkwa maọbụ ụyọ iyi ime ihe ahụ, ma gba ya nkiti, onye di otu a aghaghi imezu nkwa niile ndi ahụ o kwere. **5** Ma ọ bụrụ na nna ya aju mgbe ọ nuru banyere ya na ọ gaghi emezu nkwa di otu ahụ, mgbe ahụ, nkwa ahụ maọbụ iyi ọ nuru ga-abu ihe efu. Onyenwe anyị ga-agbaghakwara ya, n'ihi na nna ya juru na ọ ga-emezu nkwa ya. **6** “Ọ bụrụ na o mesia luo di, mgbe ọ nusiri iyi, maọbụ kwee nkwa nzuzu o kwesiri imezu, **7** di ya nu banyere ya ma gba ya nkiti n'ubochi ahụ ọ nuru ya, nkwa ahụ ga-eguzogide, ọ ga-emezu ya. **8** Ma ọ bụrụ na di ya aju inabata nkwa ahụ, maọbụ ọñụñụ iyi nzuzu ahụ, ojuru di ya juru nkwa ahụ ga-eme ka iyi ahụ maọbụ nkwa ahụ ghara idi ire. Onyenwe anyị ga-agbaghakwara ya. **9** “Ma nkwa ọbụla nke nwanji di ya nwuru maọbụ nwanji ya na di ya kewara, ihe ọbụla nke o ji onu ya kwuo ka ọ ghaghi imezu. **10** “Ma ọ bụrụ na nwanji ya na di ya bi e kwee nkwa maọbụ site na kwagide ụyọ iyi, **11** di ya nu ihe banyere ya, ma gba nkiti maọbụ ogbochighi ya, mgbe

ahụ, ịñụ iyi na nkwa ndị ahụ niile nke o kwere ga-eguzo. **12** Ma ọ bụrụ na di ya juru ikwenye ka nkwa ahụ digide n'ubochi mbu ọ nuru ya, nkwa ahụ maobu onunụ iyi ahụ aghoala ihe efu. Onyenwe anyi ga-agbaghakwara ya. **13** Ya mere, di ya nwere ike iju, maobu mesie nkwa ahụ, maobu iyi ahụ ọ nuru ike. **14** Ọ bụrụ na di ya ekwughị ihe obula site n'otu ubochi ruo n'ubochi ozo, mgbe ahụ, o gosiri na o kwenyere ka nwunye ya mezuo nkwa maobu iyi ndi ahụ niile. **15** Ọ bụrụ na o mesia ju na nwunye ya agaghị emezu nkwa ahụ ọ kwere, ikpe omuma niile di n'hi emezughị nkwa ahụ di ya n'isi." **16** Ndi a bu usoro iwu Onyenwe anyi nyere Mosis banyere mmekorita nke nwoke na nwunye ya. Ọ metutakwara nna na nwa ya nwanyị onye bi n'ulo ya.

31 Mgbe ahụ, Onyenwe anyi gwara Mosis okwu si ya, **2** "Taa ndi Midia ahuhu, ka i si otu a booro ndi Izrel obọ ihe ojojo ndi Midia mere ha. Mgbe i mesiri nke a, i ga-anwu." **3** Ya mere, Mosis gwara ndi Izrel okwu si, "Kwadoonu ndi ikom unu ibuso ndi Midia agha, maka ibotara Onyenwe anyi obọ. **4** Sinu n'ebo obula di n'Izrel guputa puku ndi ikom puku ndi ikom." **5** Ya mere, e sitere n'igwe ndi ikom niile no n'Izrel zipu puku ndi ikom iri na abuo, ka ha gaa buo agha. Ebo obula zipuru otu puku ndi ikom. **6** Mosis zipuru ha ibu agha, otu puku, otu puku site n'ebo obula. Finehaz nwa Elieza, onye nchaja, du ha gaa agha ahụ. O bu ngwongwo si n'ebe nsọ, tinyere opi ike nke a ga-afu. **7** Ha busoro ndi Midia agha dika Onyenwe anyi nyere Mosis n'iwu. Ha gburu onye obula bu nwoke. **8** N'ime ndi ha gburu n'agha ahụ bu ndi eze Midia ise a na-

akpọ Evi, Rekem, Zua, Hua na Reba. Ha jikwa mma agha gbuo Belam nwa Beoa. **9** Ndi agha Izrel chikotara ndi inyom niile, na umuntakiri niile no n'ala Midia dika ndi ha dotara n'agha. Ha chikotara ngwongwo niile ndi Midia ji biri, tinyere igwe ehi, na igwe ewu na aturu ha niile, dika ihe ha dotara n'agha. **10** Emesja, ha munyere oku n'obodo ndi Midia niile na ebe ha mara ulo ikwu, rechapu ha n'oku. **11** Ha chikotara ihe niile ha dotara n'agha, ma mmadu ma anu ulo. **12** Ndi a niile ha dotara n'agha na ngwongwo niile ha lutara n'agha ka ha buteere Mosis, na Elieza onye nchujaja na ogbakọ Izrel niile na mbara ala Moab, n'akuku osimiri Jordan na ncherita ihu Jeriko. **13** Mosis na Elieza onye nchujaja na ndi ndu ogbakọ Izrel niile puru gaa zute ha n'azu ebe ha mara ulo ikwu ha. **14** Ma Mosis were iwe megide ndiji agha, ya bu ndi ahụ na-achi imerime puku ndi agha, na ndi ochiagha na-achi nari ndi agha, ndi si ibu agha lota. **15** Mosis juru ha si, "Gini mere unu ji debe ndi inyom niile ndi a ndu? **16** O bu ndi a bu ndi gbasoro ndumodu Belam, rafuo ndi Izrel mee ka ha ghoo ndi na-ekwesighi ntukwasị obi nye Onyenwe anyi n'ihe gbasara okwu Peoa. O bu nke a mere ka nri nri ojoj ahụ na-efe efe dakwasị ndi nke Onyenwe anyi. **17** Ugbu a, gbuonu umunta ndi nwoke niile, na ndi inyom niile matarala nwoke. **18** Naani umuntakiri ndi nwanji ha nke nwoke na-edinabeghi ka unu ga-ahapu ka ha diri ndu. Unu nwere ike debere onwe unu ndi di otu a. **19** "Ma ugbu a, unu niile bu ndi soro gbuo mmadu, maobu bitu ozu ha aka, unu abatala n'ime ogige Izrel tutu ubochi asaa agafee. N'oge a, doonu onwe unu ocha,

dokwaanụ ndị niile unu dọtara n’agha ọcha, n’ụbọchị nke atọ na n’ụbọchị nke asaa. **20** Debekwanụ uwe niile ọcha, ya na ihe niile e ji akpukpọ anụ na aji ewu, maọbụ osisi, mee.” **21** Mgbe ahụ, Elieza onye nchụaja gwara ndị ikom niile ahụ jere agha okwu sị ha, “Nke a bụ iwu Onyenwe anyị nyere Mosis. **22** Otu ọ dị ọlaedo, ọlaọcha, bronz, igwe, gbamgbam na opu, **23** na ihe ọ bụla ọzọ bụ nke ga-anagide ọkụ, ka a ga-eme ka ọ gabiga site n’ọkụ, mgbe ahụ ọ ga-adịkwa ọcha. Ma aghaghị ịga n’ihu ime ka ha dị ọcha site n’ịsacha ha n’ime mmiri nke nsacha. Ma ihe ọbụla nke na-agaghị anagide ọkụ ka a ga-eji mmiri sachaa, maka ido ya ọcha. **24** N’ụbọchị nke asaa, unu aghaghị ịsacha uwe unu niile, buru ndị dị ọcha. Mgbe ahụ, unu puru ịlọghachi n’omuma ulọ ikwu ndị Izrel.” **25** Ma Onyenwe anyị siri Mosis, **26** “Gị na Elieza onye nchụaja, na ndịisi ezinaulo nke ọgbako Izrel niile, ga-aguko ihe niile unu dọtara n’agha chọputa onuogugu mmadu na anumanu. **27** Mgbe ahụ, kee ihe ndị a niile uzọ abuo. Okara ya ga-abu nke ndi ikom ahụ niile gara agha, ma okara nke ozọ ka a ga-enye ọgbako Izrel niile. **28** Ma Onyenwe anyi nwere oke site n’oke ndi ahụ jere agha: mmadu, na ehi niile, na inyinya ibu niile, na aturu na ewu niile. Oke Onyenwe anyi bu otu uzọ n’ime nari ise obula. **29** Nye Elieza onye nchujaja oke sitere n’aja a dika ihe Onyenwe anyi ketara. **30** Otu aka ahụ kwa, site n’oke ndi Izrel ga-eketa, kee utu. Otu uzọ n’ime iri ise, maobu mmadu, maobu ehi, maobu inyinya ibu, maobu aturu, maobu ewu, maobu igwe anu ulo uzọ. Were ha nye ndi Livayi, ndi o di n’aka ilekota ulo nzute Onyenwe anyi, ka

ọ bụrụ oke nke ha.” **31** Ya mere, Mosis na Elieza onye nchụaja mere dika Onyenwe anyị nyere ha n’iwu. **32** Ihe nweta bụ nke fọdurụ n’ihe ndị agha lütara n’agha bụ ndị a, bụ aturụ dī narị puku isii, iri puku asaa na puku ise, **33** Ehi dī iri puku asaa na puku abụọ, **34** inyinya ibu dī iri puku isii na otu puku, **35** Umụ agboghọ na-amatabeghi nwoke dī iri puku atọ na puku abụọ. **36** Ya mere, ọkara e nyere ndị gara lụọ agha dī: Igwe ewu na aturụ dī narị puku atọ na iri puku atọ na puku asaa na narị ise. **37** N’ime ya, utu e nyere Onyenwe anyị site n’igwe aturụ ahụ dī narị isii na iri asaa na ise. **38** Igwe ehi dī iri puku atọ na puku isii. N’ime ya, ihe e nyere Onyenwe anyị bụ iri asaa na abụọ. **39** Inyinya ibu dī iri puku atọ na narị ise. Nke e nyere Onyenwe anyị bụ iri isii na otu. **40** Onuogugu umụ agboghọ dī puku iri na isii. Ndị e nyere Onyenwe anyị dī iri atọ na abụọ. **41** Mosis nyere Elieza bụ onye nchụaja Onyenwe anyị oke n’ihe ndị ahụ niile a turu n’utu, dika Onyenwe anyị nyere Mosis n’iwu. **42** Ma ọkara nke ahụ dirị ndị Izrel, nke Mosis kewaputara site na nke ndị ikom luru agha. **43** Ọkara nke nzuko dī, igwe ewu na aturụ, narị puku atọ, iri puku atọ, puku asaa na narị ise, **44** igwe ehi, iri puku atọ na isii, **45** inyinya ibu, iri puku atọ na narị ise, **46** umụ agboghọ, puku iri na isii. **47** Site n’oke ndị Izrel Mosis hoputara otu uzọ n’ime iri ise, ma mmadu ma anu ulo dika Onyenwe anyị nyere n’iwu. O nyere ha ndi Livayi na-elekota ulo nzute Onyenwe anyi mmadu na anu ulo ndi a. **48** Mgbe ahụ, ndịisi agha niile na ndi ochiagha na-achị imerime puku ndi agha, na ndi na-achị narị ndi agha biakwutere Mosis, **49** si ya, “Ndi ohu gi aguola ndi

niile gara agha nọ n'okpuru anyị, chọpụta na o nweghị onye ọbụla a na-achọ achọ. **50** Ya mere, anyị wetaara Onyenwe anyị onyinye site n'ihe anyị kwatara n'agha. Onyinye anyị bụ ihe onye ọbụla nwetara, ihe ọlaedo a na-agba n'ụkwụ na mgbaaka, na ọlaaka ikike, na ọlantị na ihe iyi n'olu niile, i ji ha chụọ aja mkpuchi mmehie n'ihị onwe anyị n'ihu Onyenwe anyị.” **51** Mosis na Elieza onye nchụaja natara onyinye ọlaedo ndị ahụ bụ ihe a kpurụ akpụ site n'aka ha. **52** Ịdị arọ nke ihe ọlaedo niile nke ndị ọchịagha na-achị imerime puku ndị agha, na ndị na-achị narị ndị agha, nke Mosis na Elieza chere n'ihu Onyenwe anyị dika onyinye, di narị kilogram na iri itoolu. **53** Ndị ahụ luru agha ahụ nwekwara ọtụtụ ihe ndị ọzọ ha debeere onwe ha. **54** Mosis na Elieza onye nchụaja natara onyinye ọlaedo ndị a di iche site n'aka ndị ọchịagha na-achị ọtụtụ puku ndị agha na narị ndị agha. E webatara onyinye ndị a n'ụlọ nzute, debe ha n'ihu Onyenwe anyị ka ọ buru ihe ncheta nye Onyenwe anyị n'ihị ndị Izrel niile.

32 Mgbe ndị Izrel rutere ala Jeza na Gilead, ndị ebo Ruben na Gad ndị nwere ọtụtụ igwe ehi, na igwe ewu na aturu chọpụtara na ala ahụ di mma nke ukwu maka izu anu ulo. **2** Ya mere, ha biakwutere Mosis na Elieza onye nchụaja, na ndi ndu nzuko Izrel, si ha, **3** “Ala ndi a: Atarot, Dibon, Jeza, Nimra, Heshbon, Eleale, Sebam, Nebo, na Beon, **4** bu ala nke Onyenwe anyi meriri n'agha n'ihu nzuko Izrel, di mma maka izu anu ulo. Anyi onwe anyi kwa nwere igwe ewu na aturu. **5** O buru na anyi achotala amara n'ihu unu, biko, kwerenu ka akuku ala a buru ihe nketa nke anyi bu ohu unu. Unu emekwala ka

anyị soro ndị Izrel gafee n'akụkụ nke ọzọ nke osimiri Jọdan.” 6 Mosis juru ndị Gad na Ruben ajuju si, “Unu na-ekwu na unu choro ino n'ebe a mgbe umunna unu ndi ikom niile ga-agafe osimiri Jodan ilu agha niile ahụ di na-eche ha? 7 O bu n'ih i gini ka unu ji eme ka ndi Izrel daa mba ghara igafe banye n'ala ahụ Onyenwe anyi nyerela ha? 8 Otu a ka nna unu ha mere mgbe m si Kadesh Banea zipu ha inyocha ala ahụ. 9 Mgbe ha letasiri ala ahụ si na Ndagwurugwu Eshkol loghachi, ha mere ka obi ndi Izrel niile daa mba ibanye n'ala ahụ Onyenwe anyi nyere ha. 10 N'ih i nke a Onyenwe anyi were iwe di oku megide ha n'ubochi ahụ. O nuru iyi kwuo si, 11 'N'ih i na unu juru iji obi unu niile gbasoo m, o nweghi onye obula n'ime ndi ahụ o si n'ala Ijpt kpoputa, ndi gbara iri afo abuo rigoo, ga-ahụ ala ahụ m kwere Ebrahim na Aizik na Jekob nkwa inye ha.’ 12 Naani ndi onunu iyi a na-emegidegh i bu Kaleb, nwa Jefune onye Keniz, na Joshua nwa Nun, n'ih i na ha jiri obi ha niile sogide Onyenwe anyi. 13 Iwe Onyenwe anyi diiri oku megide Izrel, o mere ka ha wagharia n'ozara iri afo ano, tutu ruo mgbe ogbo ahụ niile nke mere ihe ojo n'anya ya nwuchara. 14 “Ma lee unu ugbu a, agburu ndi mmehie, o bukwa otu ihe ahụ ka unu na-eme! Unu na-achọ ime ka iwe di ukwu wee Onyenwe anyi megide ndi Izrel. 15 O buru na unu aju iso Onyenwe anyi ugbu a, Onyenwe anyi ga-emekwa ka ndi Izrel nogide n'ozara. Mbibi na ila n'iyi nke ga-abiakwas i ha ga-abukwa nke unu ji aka unu kpatara ha.” 16 Ma ha zara si ya, “O gagh i adi otu a! Anyi ga-ewuru anu ulo anyi ulo, tnye igwe ewu na aturu anyi n'ime ha.

Anyị ga-ewukwara ndị nwunye anyị na ụmuntakiri anyị obodo ebe ha ga-anọ. **17** Ma anyị onwe anyị ga-eburu ngwa agha anyị, buru ndị Izrel niile ọzọ ọzọ gaa n'ihu ilu ọgu, tutu anyị edubata ha n'ala nke ha ga-eketa. Ma ndị nwunye anyị na ụmuntakiri anyị ga-anọ n'obodo e wusiri ike, ikpuchite ezinaulo anyị niile site n'aka ndị iro bi anyị gburugburu. **18** Anyị agaghị alọta n'ulo anyị tutu onye Izrel ọbụla enweta ihe nketa nke ya. **19** Anyị achoghị ihe nketa, n'ofe Jodan nke ọzọ, n'ihu na anyị ewerela oke nke anyị n'ebe a, n'akuku ọwụwa anyanwu Jodan.” **20** Mgbe ahụ, Mosis zara si ha, “Ọ dị mma, ọ buru na unu ga-eme dika unu kwuru, jikere onwe unu, n'ihu Onyenwe anyị, ibu agha. **21** Ọ buru na ndị agha unu ga-eso gafee n'ofe ọzọ nke osimiri Jodan, soro ndị ọzọ buo agha tutu ruo mgbe Onyenwe anyị chupuchara ndị iro ya niile, **22** mgbe ahụ, e merichaa mba ndị ahụ niile n'ihu Onyenwe anyị, unu nwere ike iloghachi n'ebe a, buru ndị ikpe na-amaghị n'ebe Onyenwe anyị na ndị Izrel nọ. Ala a dị n'ọwụwa anyanwu, ga-abu ihe nketa unu nwere site n'aka Onyenwe anyị. **23** “Ọ burukwanu na unu aju ime dika unu kwuru, mgbe ahụ, ọ bu Onyenwe anyị ka unu na-emehie megide. Matakwanu na unu ga-emesia nata ugwo ọrụ mmehie unu. **24** Wuonu obodo ebe ndị inyom na umu unu ga-ebi, wuokwanu ulo anu maka igwe ewu na aturu unu, ma mezuokwanu ihe niile unu kweere na nkwa.” **25** Ndị ebo Gad na Ruben siri Mosis, “Anyị bu ndị ohu gi ga-eme dika onyenwe anyị nyere n'iwu. **26** Umụ anyị niile, na ndị inyom anyị niile, na igwe ewu na aturu anyị, na ehi anyị niile, ga-anọ n'ebe a, n'obodo ndị

a anyị wuru n'ala Gilead. **27** Ma anyị, ndị ohu gi, ndị niile tozuru ije agha, ga-agafe osimiri Jōdan ibu agha n'ihu Onyenwe anyị, dika onyenwe anyị si kwuo.” **28** Mgbe ahụ, Mosis nyere Elieza, bụ onye nchụaja, na Joshua nwa Nun, na ndịisi ezinaụlọ nke ebo Izrel niile iwu banyere ha, **29** Ọ siri ha, “Ọ bụrụ na ndị ebo Gad na Ruben, onye ọbụla nke jikere iga agha, ga-eso unu gafee Jōdan n'ihu Onyenwe anyị, mgbe ahụ, oge unu lụgburu ndị ala ahụ niile, unu aghaghị inye ha ala Gilead dika ihe nketa ha. **30** Ma ọ bụrụ na ha ajụ iso unu, ha ga-eso ndị ọzọ keta oke n'ala Kenan.” **31** Ndị ebo Gad na Ruben zara si, “Ihe ọbụla Onyenwe anyị nyere n'iwu ka anyị ga-eme. **32** Anyị ga-ejikere soro Onyenwe anyị jee agha n'ala Kenan. Ma ihe nketa anyị ga-adị n'ebe a, n'akụkụ Jōdan.” **33** Mosis nyere ndị ebo Gad, na Ruben, na ọkara Manase nwa Josef, alaeze niile Saihōn eze Amōrị nakwa alaeze niile nke Ọg, eze ndị Bashan na-achị. O nyere ha ala ahụ niile, na obodo niile dī n'ala ahụ gburugburu. **34** Ndị ebo Gad wughariri ma wusiekwa obodo ndị a, Dibōn, Atarōt, Aroea **35** Atrōt-Shofan, Jeza, Jogbeha, **36** Bet-Nimra na Bet-Haran bụ obodo e wusiri ike, wukwaara igwe ewu na aturu ha ulo anu n'ime ya. **37** Ma ndị ebo Ruben wughariri obodo ndi a: obodo Heshbōn, Eleale, Kiriatem, **38** Nebo na Baal-Meon (ma a gbanwere aha ha) na Sibma. Ha gbanwere aha obodo niile ndi ahụ ha wughariri, guo ha aha oheru. **39** Ndị agburu Makia, nwa Manase gara n'obodo Gilead lụgbuo ya, chupu ndi Amōrait bi n'ebe ahụ. **40** Ya mere, Mosis were obodo Gilead nye Makia, umu Manase ka ha biri n'ebe ahụ. **41** Jia, onye sikwa n'ebo Manase gara buso

ọtụtụ obodo nta ndị ọzọ agha, lụgbuo ha. Ọ gbanwere aha obodo nta ndị a, guṅ ha Havṅ Jaja. **42** N’oge a kwa, otu nwoke a na-akpṅ Nṅba duuru ndi agha gaa n’obodo Kenat, na n’obodo nta ndi ọzṅ gbara ya gburugburu, lụgbuo ha, bichie n’ime ha. Ọ gbanwere aha obodo ndi ahṅ niile bido ikpṅ ha Nṅba, nke bu aha ya onwe ya.

33 Ndi a bu usoro mbili ije umu Izrel, site n’oge ha hapuru Ijpt dika ha si nṅ n’igwe n’igwe. Ọ bu Mosis na Erṅ duuru ha n’ije ndi a. **2** Mosis, n’onwe ya, dere usoro ije ha ndi a n’akwukwṅ dika Onyenwe anyi nyere ya n’iwu. **3** Ha biliri njem site na Ramesis, n’ubochi nke iri na ise n’onwa nke mbu, ubochi na-esota nke e mere Mmemme Ngabiga. Ha niile zopuru ije n’atughi egwu n’ihu ndi Ijpt, **4** mgbe ndi ha nṅ na-eli umu ha niile ndi e buru uzṅ muṅ, bu ndi Onyenwe anyi tigburu n’etiti ha n’ihi na Onyenwe anyi kpere chi ha niile ikpe. **5** Ndi Izrel hapuru Ramesis, bja maa ulṅ ikwu ha na Sukṅ. **6** Ha hapuru Sukṅ biaruo Etam, nke di n’onu onu ozara ahṅ. **7** Ha hapuru Etam laghachi azu gaa Pi Hahiot, nke di nso n’akuku owuwa anyanwu Baal-Zefon, ebe ha manyere ulṅ ikwu ha na ndida ugwu Migdol. **8** Mgbe ha hapuru Pi Hahiot, ha sitere n’etiti Osimiri Uhie gafee gaa ije ubochi atṅ bata n’ozara Etam. Ha manyere ulṅ ikwu ha na Mara. **9** Mgbe ha hapuru Mara, ha batara Elim, ebe e nwere mmiri iri na abuo si n’ala na-asoputa, na iri osisi nkwi asaa. Ha nṅ odu di ukwu n’ebe a. **10** Mgbe ha hapuru Elim, ha wuru ulṅ ikwu ha n’akuku Osimiri Uhie. **11** Emesja, ha hapuru Osimiri Uhie gaa maa ulṅ ikwu ha n’ozara a na-akpṅ Sin. **12** Ha hapuru ozara Sin gaa maa

ụlọ ikwu ha na Dofka. **13** Emesịa, ha hapụrụ Dofka b́aruo Alush maa ụlọ ikwu ha. **14** Mgbe ha hapụrụ Alush, ha rutere Refidim, ebe ndi Izrel na-ahụghị mmiri oñuñu. **15** Ha hapụrụ Refidim b́aruo n'ọzara Sajnai ebe ha mara ụlọ ikwu ha. **16** Ha hapụrụ ọzara Sajnai b́aruo Kibrọt Hataava ebe ha mara ụlọ ikwu ha. **17** Ha hapụrụ Kibrọt Hataava b́aruo Hazerọt ebe ha mara ụlọ ikwu ha. **18** Ha hapụrụ Hazerọt b́aruo Ritma ebe ha mara ụlọ ikwu ha. **19** Ha hapụrụ Ritma b́aruo Rimon-Perez ebe ha mara ụlọ ikwu ha. **20** Ha hapụrụ Rimon-Perez b́aruo Libna ebe ha mara ụlọ ikwu ha. **21** Ha hapụrụ Libna b́aruo Rissa ebe ha mara ụlọ ikwu ha. **22** Ha hapụrụ Rissa b́aruo Kehelata ebe ha mara ụlọ ikwu ha. **23** Ha hapụrụ Kehelata b́aruo n'ugwu Shefa ebe ha mara ụlọ ikwu ha. **24** Ha hapụrụ ugwu Shefa b́aruo Harada ebe ha mara ụlọ ikwu ha. **25** Ha hapụrụ Harada b́aruo Makhelot ebe ha mara ụlọ ikwu ha. **26** Ha hapụrụ Makhelot b́aruo Tahat ebe ha mara ụlọ ikwu ha. **27** Ha hapụrụ Tahat b́aruo Tera ebe ha mara ụlọ ikwu ha. **28** Ha hapụrụ Tera b́aruo Mitka ebe ha mara ụlọ ikwu ha. **29** Ha hapụrụ Mitka b́aruo Hashmona ebe ha mara ụlọ ikwu ha. **30** Ha hapụrụ Hashmona b́aruo Moserot ebe ha mara ụlọ ikwu ha. **31** Ha hapụrụ Moserot b́aruo Bene Jaakan ebe ha mara ụlọ ikwu ha. **32** Ha hapụrụ Bene Jaakan b́aruo Họ Hagịdgad ebe ha mara ụlọ ikwu ha. **33** Ha hapụrụ Họ Hagịdgad b́aruo Jotbata ebe ha mara ụlọ ikwu ha. **34** Ha hapụrụ Jotbata b́aruo Abrona ebe ha mara ụlọ ikwu ha. **35** Ha hapụrụ Abrona b́aruo Eziyon Geba ebe ha mara ụlọ ikwu ha. **36** Ha hapụrụ Eziyon Geba b́a maa ụlọ ikwu ha na Kadesh, nke di n'ọzara Zin. **37** Ha

hapuru Kadesh bja maa ulo ikwu ha n'ugwu Hor n'oke ala ndi Edom. **38** Eron, bu onye nchujaja gbagoro n'ugwu Hor site n'iwu Onyenwe anyi. N'ebe o no nwuo, n'ubochi mbu nke onwa nke ise, n'afu nke iri anu site na mgbe umu Izrel si Ijipt puta. **39** Eron gbara nari afu na iri afu abuo na ato mgbe o nwuru n'ugwu Hor. **40** Onye Kenan bu eze Arad, onye bi na Negev n'ime ala Kenan, nuru na ndi Izrel na-abia. **41** Ha hapuru ugwu Hor bjaruo Zalmona ebe ha mara ulo ikwu ha. **42** Ha hapuru Zalmona bjaruo Punon ebe ha mara ulo ikwu ha. **43** Ha hapuru Punon bjaruo Obot ebe ha mara ulo ikwu ha. **44** Ha hapuru Obot bjaruo Iye Abarim, n'oke ala ndi Moab. **45** Ha hapuru Iye Abarim bjaruo Dibon Gad ebe ha mara ulo ikwu ha. **46** Ha hapuru Dibon Gad bjaruo Almon Diblataim ebe ha mara ulo ikwu ha. **47** Ha hapuru Almon Diblataim bjaruo n'ugwu Abarim nke di nso na Nebo ebe ha mara ulo ikwu ha. **48** Ha hapuru ugwu Abarim bata n'obosara ala Moab n'akuku osimiri Jodan, na ncherita ihu Jeriko, ebe ha mara ulo ikwu ha. **49** Mgbe ha no n'ebe a, ha manyere ulo ikwu ha n'ebe di iche iche n'akuku osimiri Jodan, site na Bet-Jeshimot rute rii ebe a na-akpo Ebel-Shitim, n'obosara ala Moab. **50** N'obosara ala Moab, n'akuku Jodan, na ncherita ihu Jeriko ka Onyenwe anyi no gwa Mosis okwu si ya, **51** "Gwa umu Izrel okwu si ha, 'Mgbe unu gafere osimiri Jodan banye n'ala Kenan, **52** unu aghaghi ichupu ndi niile bi n'ebe ahụ ma bibie chi niile ha na-efe, ndi ha ji nkume tuo na ndi ha kpuru akpu. Unu ga-ebibikwa ebe niile di n'elu ugwu niile, ebe ha na-anu efe arusi ha niile ofufe. **53** Nwetanu ala ahụ, birikwa n'ime ya, n'ih i na enyela m

unu ala ahụ ka unu nwere ya. **54** Unu ga-eke ala ahụ site n'ife nza, dika agburu unu niile si di. Ndi bara uba nye ha ihe nketa di ukwu, ndi di ole na ole nye ha ihe nketa di nta. Ihe o bu ruuru agburu obula site n'ife nza ga-abu nke ha. Kee ya dika ebo nna nna unu ha si di. **55** “Ma o buru na unu achupughị ndi niile bi n'ala ahụ, ndi unu hapuru ga-aburu unu iberibe unyi n'anya unu. Ha ga-adikwara unu ka ogwu nke ga-adukasi unu ahụ. Ha ga-enye unu nsogbu n'ala ahụ unu na-aga ibi n'ime ya. **56** Mgbe ahụ kwa, aga m emeso unu udi mmeso ahụ m na-akwado imeso ha ugbu a.”

34 Onyenwe anyi gwara Mosis okwu si ya, **2** “Nye ndi Izrel iwu si ha, ‘Mgbe unu banyere n'ala Kenan, ndi a bu oke ala ndi ahụ unu ga-enweta dika ihe nketa unu: **3** “Oke ala unu n'akuku ndida ga-etinyetu aka n'ozara Zin. Ala unu na ala ndi Edom ga-enweko oke ala. N'akuku owuwa anyanwu, oke ala ndida unu ga-ebido na ngwucha Osimiri Nnu, **4** gafee ndida Akrabim, gabiga ruo ozara Zin, gbada ndida ruo Kadesh Banea. Site n'ebe ahụ o ga-aga ruo Haza Ada, gafee ruo Azmon, **5** ebe o ga-echighari gbasoro iyi Wadi nke Ijpt ma kwusi n'osimiri Mediterenja. **6** Oke ala unu n'akuku odida anyanwu ga-abu onu mmiri osimiri Mediterenja. Nke a ga-abu oke ala unu. **7** Oke ala unu n'akuku ugwu ga-amalite n'osimiri Mediterenja ruo n'ugwu Hor. **8** O ga-esitekwa n'ugwu Hor ruo Lebo Hamat, gbatjakwa ruo Zedad, **9** ruo Zifron tutu kwusi na Haza Enan. Nke a ga-abu oke ala unu n'akuku ugwu. **10** Oke ala unu n'akuku owuwa anyanwu ga-ebido na Haza Enan ruo Shefam. **11** Oke ala ahụ ga-agbada site Shefam

ruo Ribla n'akukụ ọwụwa anyanwụ Ain. Site n'ebe ahụ, ọ ga-agbasoro ndịda ọdịda anyanwụ Osimiri Galili. **12** Mgbe ahụ, ọ ga-aga ogologo ogologo, gbasoro osimiri Jōdan, tutu kwusị n'Osimiri Nnu. “Nke a bụ ala unu, na oke ala ya n'akukụ ọbụla.” **13** Mosis nyere ndị Izrel iwu sị, “Kesaanụ ala a dika ihe nketa site n'ife nza. Onyenwe anyị enyela iwu ka enye ya ebo itoolu na ọkara ndị ahụ fọduru. **14** N'ihị na ebo Ruben na Gad tinyere ọkara ebo Manase, enwetalarị ala ihe nketa ha. **15** Ebo abụọ n'ọkara ndị a enwetala ihe nketa nke ha n'akukụ ọwụwa anyanwụ osimiri Jōdan, na ncherita ihu obodo Jeriko.” **16** Onyenwe anyị gwara Mosis okwu sị ya, **17** “Ndị a bụ aha ndị ikom m họtara ihu na e kenyere unu ala ahụ dika ihe nketa unu. Elieza onye nchụaja, na Joshua nwa Nun. **18** Site n'ebo ọbụla họtara otu onyendu ka ha nye aka ikesa ala nketa ahụ. **19** “Ndị a bụ aha ndị a họtara: “Kaleb nwa Jefune, site n'ebo Juda. **20** Shemuel nwa Amihud, site n'ebo Simiōn **21** Elidad nwa Kislōn, site n'ebo Benjamin. **22** Buki nwa Jogli, onyendu si n'ebo Dan. **23** Haniel nwa Efod, onyendu si n'ebo Manase, nwa Josef. **24** Kemuel nwa Shiftan, onyendu si n'ebo Ifrem, nwa Josef. **25** Elizafan nwa Panak, onyendu si n'ebo Zebūlōn. **26** Paltiel nwa Azan, onyendu si n'ebo Isaka. **27** Abihud nwa Shelomi, onyendu si n'ebo Asha. **28** Pedahel nwa Amihud, onyendu si n'ebo Naftalị.” **29** Ndị a bụ ndị ikom Onyenwe anyị nyere iwu si ha kenye ndị Izrel ihe nketa ha n'ala Kenan.

35 N'oge a, mgbe ndị Izrel ka nọ n'akukụ osimiri Jōdan n'obosara ala Moab, na ncherita ihu Jeriko, ka Onyenwe anyị gwara Mosis okwu sị ya, **2** “Nye ndị Izrel iwu ka ha

nye ndị Livayị ụfọdụ obodo ebe ha ga-ebi. Obodo ndị a ga-abụ ndị si n'ihe nketa ndị Izrel ketara. Nyekwa ha ala ebe anụ ụlọ ha ga-anọ na-akpa nri, nke ga-agba obodo ndị a gburugburu. **3** Obodo ndị a ga-abụrụ ha ebe obibi, ma ala niile gbara ha gburugburu ga-abụ ebe ịta nri nke igwe ehi na atụrụ, na anụ ụlọ ha niile. **4** “Ala ebe ịta nri nke obodo niile nke unu ga-enye ndị Livayị ga-adị narị mita anọ na ọkara n’ogologo site na mgbidi obodo ga gburugburu mgbidi obodo ọbụla. **5** Ya mere n’obodo ndị Livayị ọbụla, ala ịzụ anụ ụlọ ga-adị narị mita anọ na ọkara site na mgbidi ha ruo n’oke ala ha. Ọ ga-adị narị mita anọ na ọkara n’akụkụ ọwụwa anyanwụ, narị mita anọ na ọkara n’akụkụ ọdịda anyanwụ, narị mita anọ na ọkara n’akụkụ ugwu, narị mita anọ na ọkara n’akụkụ ndịda. Obodo ha ga-adịkwa n’etiti ala ịzụ anụ ụlọ ndị a. **6** “Obodo isii n’ime obodo ndị ahụ unu na-enye ndị Livayị ga-abụ obodo mgbaba, ebe onye ọbụla gburu mmadụ na-amaghị ama nwere ike gbagaa izere ndụ ya. Tinyere obodo ndị a unu ga-enyekwasị ha iri obodo anọ na abụọ ọzọ. **7** Ya mere obodo niile a ga-enye ndị Livayị ga-adị iri obodo anọ na asatọ, tinyere obosara ala ịzụ igwe ewu na atụrụ nke gbara obodo ndị a gburugburu. **8** Obodo unu na-enye ndị Livayị site n’ihe nketa ndị Izrel ga-abụ dika unu si keta oke unu. A ga-esite n’aka ebo nwere ọtụtụ obodo wepụta ọtụtụ obodo, ma site n’aka ebo obodo ha nwere na-ehighị nne wepụta ole na ole.” **9** Mgbe ahụ, Onyenwe anyị gwara Mosis okwu sị ya, **10** “Gwa ndị Izrel sị ha, ‘mgbe unu gafere Jōdan banye n’ala Kenan, **11** hoputanụ ụfọdụ obodo ka ọ bụrụ obodo mgbaba ebe mmadụ nwere

ike igbabanye ma ọ bụrụ na o gbuo mmadụ na-amaghị ama. **12** Obodo ndị a ga-abụ ebe mgbaba nye onye na-ezere ndụ site n'aka onye ahụ chọrọ ịbọrọ ọbọ, ka a ghara igbu onye e boro ebubo igbu mmadụ tutu ruo mgbe e buru ụzọ kpee ya ikpe n'ihu ọgbakọ. **13** Obodo isii ndị a unu wepụtara ga-abụ obodo mgbaba. **14** Họpụta obodo mgbaba atọ n'akụkụ ọzọ nke Jọdan. Ka atọ ndị ọzọ dịrị na Kenan. **15** Obodo ndị a agaghị abụ ebe izere ndụ maka naanị ndị Izrel, kama ọ dīkwara ndị ọbịa na ndị ọzọ bi n'etiti unu, ka onye na-akpachaghị anya gbuo mmadụ gbaga ebe ahụ izere ndụ ya. **16** “Ọ bụrụ na mmadụ e jiri mkpirisi igwe tigbuo mmadụ ibe ya, a ga-agụ onye dī otu a dīka ogbu mmadụ. A ga-egbukwa ya. **17** A sīkwa na mmadụ ejide n'aka ya nkume nke o nwere ike jiri tugbuo mmadụ, ọ bụrụ na ọ tūọ mmadụ nkume ahụ tugbuo ya, ọ bụ ogbu mmadụ. Ogbu mmadụ ahụ aghakwaghị ịnwụ. **18** A sīkwa na mmadụ ji ihe e ji osisi tūọ n'aka ya, nke o nwere ike i ji tigbuo mmadụ, ọ bụrụ na o tie mmadụ ihe osisi ahụ, tigbuo ya, ọ bụ ogbu mmadụ. A ghaghị ime ka ogbu mmadụ ahụ nwūọ. **19** Onye na-abọ ọbọ ọbara ga-egbu ogbu mmadụ ahụ n'onwe ya mgbe ọbūla o zutere ya. **20** Ọ bụrụ na mmadụ esite n'ekworo nuo onye ọzọ aka, maọbụ kpachara anya tūọ onye ahụ ihe nke mere ka ọ nwūọ, **21** maọbụ na o sitere n'obi ọnụma jiri aka ya tie mmadụ ihe nke mere ka ọ nwūọ, a ga-egbu onye ahụ, n'ihi na ogbu mmadụ ka ọ bụ. Onye na-agwachite ọchụ ga-egbu ogbu mmadụ ahụ mgbe ọbūla o zutere ya. **22** “Ma ọ bụrụ na mmadụ ebughị iro n'obi nutuo mmadụ ibe ya na mberede, maọbụ tūọ ya ihe, **23** maọbụ tūtu

nkume nke datara dagbuo mmadu ibe ya mgbe o na-ahughị ya, bu onye na-abughị onye iro ya, onye o na-ebughị n'obi imejo, **24** mgbe ahụ, ndi ogbako ga-ekpe ikpe n'etiti onye e boro ebubo na onye na-agwachite ochu dika usoro iwu ndi a si di. **25** Nzuko aghaghị ichekwa onye e boro ebubo na o gburu mmadu site n'aka onye na-agwachite ochu, zilaga onye ahụ e boro ebubo n'obodo mgbaba, bu ebe ha gbalagara. Onye ahụ e boro ebubo ga-anogide n'obodo mgbaba ahụ tutu ruo mgbe onyeisi nchujaja nwuru, bu onye ahụ e tere mmanu nsọ. **26** “Ma o buru na ogbu mmadu a ahapu obodo mgbaba ahụ puo, o burukwa, **27** na onye ahụ na-abo obo obara achota ya n'azu obodo mgbaba ahụ, o nwere ike igbu onye ahụ e boro ebubo, ikpe igbu mmadu agaghị ama ya. **28** Onye ahụ e boro ebubo na o gburu mmadu aghaghị ino n'ime obodo mgbaba ahụ tutu ruo mgbe onyeisi nchujaja nwuru. O bu naani mgbe onyeisi nchujaja nwuchara, ka ha nwere ike ilaghachi n'ulo ya, n'ihe nketa ya. **29** “Ndi a bu usoro iwu ga-adigide nye unu site n'ogbo ruo n'ogbo, n'ebe obibi unu niile. **30** “Onye obula gburu mmadu ga-anwu. A ga-ama ya ikpe onwu naani mgbe e nwere kariya otu onye akaebe. O dighi onye obula a ga-egbu n'ihia akaebe nke otu onye gbara megide ya. **31** “Unu a narakwala ihe igbara isi n'onodu ndu nke onye gburu mmadu, bu onye nke ikpe onwu mara. Aghaghị ime ka ha nwuo. **32** “Unu a narakwala ihe mgbaputa site n'aka onye obula nke gbagara n'obodo mgbaba, site otu a kwere ka ha loghachite azu ga biri n'ala nke aka ha tupu onyeisi nchujaja anwu. **33** “Unu emerukwala ala ahụ nke unu

bi n'ime ya. Ọbara igbu ọchụ na-emerụ ala. Ọ dīkwaghị mkpuchi mmehie a ga-eme banyere ala a wufuru ọbara n'ime ya, ma ọ bughị naanị ọbara nke onye ahụ gburu ọchụ ahụ. **34** Unu emerula ala ahụ unu na-aga ibi n'ime ya. N'ih na mụ onwe m bikwa n'ebe ahụ, mụ bụ Onyenwe anyị bi n'etiti ụmụ Izrel.”

36 N'oge ahụ, ndịisi ezi agburu Gilead, nwa Makia, nwa Manase, otu n'ime ụmụ Josef, bjakwutere Mosis na ndi ndu, na ndisi ezi ụmụ Izrel si ha: **2** “Mgbe Onyenwe anyi nyere unu onyenwe m iwu inye ụmụ Izrel ala ahụ n'ihe nketa site n'ife nza, onye nyekwara gi iwu iwere ihe nketa nwanne anyi nwoke Zelofehad nyefee n'aka ụmụ ya ndi inyom. **3** Ugbu a, ọ buru na ha alu ndi ikom Izrel si n'ebo ozo, mgbe ahụ, ihe nketa ha ga-abu nke anapuru anyi, tukwasị n'ihe nketa nke ebo ebe ha luru di. N'uzo di otu a, ihe nketa anyi ga-abu nke e wepuru ihe site na ya. **4** Mgbe afọ inwere onwe nye Izrel ruru, a ga-aganye ihe nketa ha n'ebo ebe ha luru di. A ga-esi otu a wepu ala ha site n'ihe nketa nke nna nna anyi ha ketara.” **5** Mgbe ahụ, Mosis nyere ndi Izrel ntuziaka site n'iwu Onyenwe anyi si, “Ihe ndi ikom ebo Josef na-ekwu ziri ezi. **6** Ma nke a bu iwu Onyenwe anyi na-enye maka ụmụ ndi inyom Zelofehad. Ha nwere ike ilu onye obula masiri ha, ma onye ha ga-alu ga-aburiri onye si n'agburu ebo nna ha. **7** O nweghi ihe nketa obula n'Izrel ga-esi n'aka otu ebo gafee n'ebo ozo. N'ih na ihe nketa nke ebo obula ga-adigidere ha dika otu e siri kee ya nye nna nna ha. **8** Nwa nwanyi Izrel obula ketara ala n'ebo Izrel o bu ga-alu di site n'agburu ebo nna ya. Ka ala ha ghara igafere ebo

ọzọ. **9** Ọ dighị ihe nketa ọbụla ga-esi n’otu ebo feere ebo ọzọ. N’ihi na ebo Izrel ọbụla ga-edebere onwe ha ala ha ketara.” **10** Ya mere, ụmụ ndị inyom Zelofehad mere dika Onyenwe anyị nyere Mosis n’iwu. **11** Ụmụ Zelofehad ndị a: Mahla, na Tịaza, na Hogla, na Milka, na Noa, lụrụ ndị ikom si n’ebo nna ha. **12** Ha lụrụ di n’agbụrụ ụmụ Manase, nwa Josef. N’ụzọ dị otu a, ihe nketa ha digidere n’ebo na agbụrụ nna ha. **13** Ndị a bụ iwu na ụkpụrụ Onyenwe anyị sitere n’aka Mosis nye ndị Izrel n’oge ha nọ n’obosara ala Moab, n’akụkụ osimiri Jọdan, na ncherita ihu Jeriko.

Diuteronomi

1 Ndị a bụ okwu ahụ Mosis gwara Izrel niile mgbe ha nọ n'ọwụwa anyanwụ Jōdan, n'ọzara n'Araba, ebe chere ihu n'obodo Suf, n'etiti Paran na Tofel na Leban, na Hazerot, na Dizahab. **2** Site n'ugwu Horeb ruo Kadesh Banea, bụ njem abalị iri na otu ma e soro ụzọ gawara ugwu Sia. **3** Ọ bụ n'abalị mbụ nke ọnwá iri na otu, nke afọ iri anọ ka Mosis gwara ụmụ Izrel ihe niile Onyenwe anyị nyere ya n'iwu banyere ha. **4** Nke mere mgbe ọ lụgbuchara Saịhōn, eze ndị Amōrait, onye na-achị na Heshbōn, lụgbukwaa Ọg, eze ndị Bashan na Edrei, onye na-achị n'Ashtarot. **5** N'ọwụwa anyanwụ Jōdan, n'ala ndị Moab ka Mosis nọ kọwara ụmụ Izrel iwu ndị a sị ha, **6** Onyenwe anyị Chineke anyị gwara anyị n'ugwu Horeb sị, “Unu anọla ọtụtụ oge n'ugwu a. **7** Ugbu a bilienụ ije, baa n'ala ugwu ugwu ndị Amōrait. Gaakwanụ n'ala niile ndị agbataobi ha bụ Araba, n'ugwu niile na n'ebe dị ala ala na Negeb, n'ọnụ mmiri nke oke osimiri, garuokwanụ ala ndị Kenan na nke ndị Lebanon, gagidekwanụ ruo n'osimiri ukwu Yufretis. **8** Lee, enyela m unu ala ahụ niile! Baanụ n'ime ya, bichiekwanụ ala ahụ Onyenwe anyị n'ụrụ iyi na ọ ga-enye nna nna unu bụ Ebrahim, Aizik, Jekob na ụmụ ụmụ ha niile ndị ga-esote ha.” **9** N'oge ahụ, agwara m unu ụmụ Izrel okwu sị, “Unu bụrụ m oke ibu arọ, apụghịkwa m ibu unu naanị m. **10** Onyenwe anyị Chineke unu emeela ka unu mụbaa dika kpakpando nke eluigwe. **11** Ka Onyenwe anyị Chineke nna nna unu ha meekwa ka unu mụbaa n'ọnụọgụgụ, puku kwurụ puku, ya gọziakwa unu dika o kwere na nkwa. **12** Ma olee otu naanị

m ga-esi buo ibu unu, doziekwa ise okwu unu na nsogbu unu niile? **13** HỌPỤTANỤ ỤFỌDỤ NDI IKOM NWE AMAMIHE, NGHỌTA, NA NDI A NA-AKWANYERE ỤGWỤ, SITE N’EBO NIILE UNU N’OTU N’OTU, AGA M EMEKWA HA NDIISI UNU.” **14** UNU ZARA SI M, “IHE AHỤ I ZUBERE IME DỊ MMA.” **15** YA MERE, A KPỌRỌ M NDIISI N’EBO DỊ ICHE ICHE, NDI IKOM MAARA IHE, NA NDI A NA-ASỌPỤRỤ, MEE KA HA BURỤ NDIISI OCHICHỊ UNU, ỤFỌDỤ HA NA-ELEKỌTA PUKU MMADỤ, ỤFỌDỤ NARI MMADỤ, NDI OZỌ NA-ELEKỌTA IRI MMADỤ ISE, NDI OZỌ MMADỤ IRI, KA HA BURỤ NDI NDU EBO DỊ ICHE ICHE. **16** ADỌRỌ M NDI IKPE UNU A AKA NA NTỊ N’OGE AHỤ SI HA, “NỤRỤNỤ IKPE NIILE METỤTARA ESEMOKWU DỊ N’ETITI ỤMỤNNA UNU, MA KPEENỤ IKPE OBUŁA NA-ELEGHỊ MMADỤ ANYA N’IHU MA IKPE AHỤ O DỊ N’ETITI ỤMỤNNA UNU NDI IZREL, MAỌBU N’ETITI NDI IZREL NA NDI OBUŁA. **17** KPEENỤ IKPE ZIRI EZI NYE ONYE UKWU NA ONYE NTA. ELEKWALA NDI UNU NA-EKPE IKPE ANYA N’IHU, N’IHI NA UNU NA-EKPE IKPE UNU N’ONỌDỤ CHINEKE.” ENYEKWARA M HA IWU SI HA WETARANỤ M IKPE NIILE SIRI UNU IKE KA M LEBA HA ANYA. **18** N’OGE AHỤ, AGWARA M UNU IHE NIILE UNU NA-AGHAGHI IME. **19** EMESIÁ, DỊKA IWU ONYENWE ANYỊ CHINEKE ANYỊ NYERE SI DỊ, ANYỊ HAPURỤ UGWU HOREB, CHEE IHU GAWA N’ALA UGWU UGWU NDI AMORAIT. ỤZỌ ANYỊ SI GAFAE OZARA UKWU AHỤ DỊ EGWU NKE UNU JI ANYA UNU HỤ TUTU ANYỊ ERUTE KADESH BANEÁ. **20** MGBE AHỤ AGWARA M UNU OKWU SI, “UNU ERUTELA N’ALA UGWU UGWU NDI AMORAIT, ALA AHỤ ONYENWE ANYỊ CHINEKE ANYỊ NA-ENYE ANYỊ. **21** LEE, ONYENWE ANYỊ CHINEKE UNU ENYELA UNU ALA AHỤ. GAANỤ NWETA YA KA O BURỤ NKE UNU DỊKA ONYENWE ANYỊ CHINEKE NNA NNA UNU GWARA UNU SI, UNU ATỤLA EGWU, KA OBI UNU

gharakwa ida mba.” 22 Ma unu niile bjakwutere m si m, “Ka anyi zipu ndi nnyocha ka ha gaa mata ezi uzọ e si abanye n’ala ahụ. Anyi ga-ekpebikwa obodo ndi anyi ga-ebu uzọ banye.” 23 Ntuputa unu juru m afo, n’ihi ya, esitere m n’etiti unu hoputa mmadu iri na abuo, otu onye site n’ebo obula. 24 Ndi a puru, gbago ala ugwu ugwu ahụ tutu bjaruo na Ndagwurugwu Eshkol. Ha leghariri anya n’ala ahụ. 25 Ha ghotara ufodu n’ime mkpuru osisi miri n’ala ahụ, bulatara anyi. Ha wetakwaara anyi ozi, si, “Ala ahụ Onyenwe anyi Chineke anyi na-aga inye anyi di mma.” 26 Ma unu juru iga n’ala ahụ, si otu a nupu isi megide iwu Onyenwe anyi Chineke unu nyere. 27 Unu no n’ulo ikwu unu tamuo ntamu na-asi, “N’ezie Onyenwe anyi ahughi anyi n’anya. Lee ka o si site n’ala Ijpt duputa anyi were anyi nyefee n’aka ndi Amorait ka ha laa anyi n’iyi! 28 Ebee ka anyi nwere ike iga ugbu a? Umunna anyi gara nyochaa ala ahụ emenyela anyi egwu. Ha siru, ‘Na ndi bi n’ala ahụ toro ogologo karja anyi burukwa ndi di ike. Ha sikwara na mgbidi e ji gbaa obodo ha gburugburu topuru ruo n’elugwe! Anyi hukwara umu Anak n’ebe ahụ.” 29 Ma agwara m unu si, “Ka ujo ghara itu unu, unu atula ndi ahụ egwu. 30 Onyenwe anyi Chineke unu, onye na-aga n’ihu unu, ga-aluru unu ogo, dika o si lora unu ogo n’ihu anya unu, n’ala Ijpt, 31 nakwa n’ime ozara, ebe unu no hu otu Onyenwe anyi Chineke unu si bulie unu elu dika nna si ebuli nwa ya elu, n’uzo niile unu gbasoro tutu unu erute ebe a.” 32 Ma agbanyeghi nke a, unu ekwenyeghi na Onyenwe anyi Chineke unu, 33 bu onye gara n’ihu unu n’ije unu niile, ichoputara unu ebe unu

ga-ama ụlọ ikwu unu, onye jikwa ọkụ duo unu n’abalị, jiri igwe ojii duo unu n’ehihie, iji zi unu ụzọ unu ga-agbaso. **34** Ma otu o si dị, mgbe Onyenwe anyị nūrụ ntamu unu, iwe dị ukwu were ya, n’ihi ntamu unu, ọ nūrụ iyi sị, **35** “O nweghị otu onye n’ime ọgbọ ọjọọ a ga-anọ ndụ hụ ala ọma ahụ m nūrụ iyi inye nna nna unu, **36** kariakwa Kaleb, nwa Jefune. Ọ ga-ahụ ala ahụ anya, aga m enye ya na ụmụ ụmụ ya ala ahụ ọ zọkwasịrị ụkwụ ya, n’ihi na o ji obi ya niile sogide Onyenwe anyị.” **37** Ọ bụkwa n’ihi unu ka Onyenwe anyị ji weso m iwe, na-asị, “Gị onwe gị kwa, ị gaghị aba n’ebe ahụ! **38** Kama Joshua, nwa Nun, onye na-enyere gị aka, ga-edu ha banye n’ebe ahụ. Gbaa ya ume n’ihi na ọ bụ ya ga-edu ndị Izrel inweta ala ahụ dika ihe nketa ha. **39** Ọ bụkwa ụmuntakiri ahụ na-amaghị ihe dị iche site n’ihe ọma na ihe ọjọọ ka m ga-enye ala ahụ. Ha ga-abanye n’ime ya, nweta ya dika ihe nketa. **40** Ma unu onwe unu, bilienụ, chigharịa gawa n’ime ọzara. Cheenụ ihu unu n’Osimiri Uhie.” **41** Mgbe ahụ, unu kwupụtara mmehie unu sị, “Anyị emehiela megide Onyenwe anyị. Anyị ga-agbago n’ala ahụ gaa lụọ ọgụ, dika Onyenwe anyị Chineke anyị nyere anyị n’iwu.” Ya mere, onye ọbụla n’ime unu yikwasịrị ihe agha ya na-eche na ọ dị mfe igbago n’obodo ndị ahụ dị n’ugwu. **42** Ma Onyenwe anyị sịrị m, “Gwa ha, ‘Unu arịgokwala, gaa buo agha, n’ihi na agaghị m anonyere unu. Ndị iro unu ga-emerikwa unu.’” **43** Ya mere, agwara m unu, ma unu aṅaghị ntị. Unu nupuru isi n’iwu Onyenwe anyị, jiri nganga juru unu obi bilie, rigoo n’obodo ahụ dị n’ugwu. **44** Ndị Amọrị bụ ndị bi n’ugwu ahụ pụtara, ha chụsasịrị unu dika aṅụ si

eme, tidaa unu n'ala site na Sia ruo Homa. **45** Emesija, unu loghachiri bia kwaa akwa n'ihu Onyenwe anyi, ma o geghi nti nye olu akwa unu, o nakwaghi unu nti. **46** N'ihia, unu noro otutu oge na Kadesh.

2 Anyi laghachiri azu chee ihu n'ozara n'uzo gawara Osimiri Uhie, dika Onyenwe anyi gwara m. Otutu afọ ka anyi no na-awagharị gburugburu ugwu Sia. **2** Mgbe ahụ, Onyenwe anyi siri m, **3** “Unu agbaala ala ugwu ugwu a gburugburu ogologo oge, cheenu ihu n'akuku ugwu. **4** Nye umu Izrel iwu ndi a: ‘Unu ga-aga site n'ala umunna unu ndi Edom gafee. Ndi Edom bu umu umu Iso, onye biri na Sia. Ha ga-atu egwu mgbe ha nuru na unu ga-esi n'ala ha gafee, ma kpachapunu anya. **5** Unu akpasukwala ha ka ha luso unu ogo, n'ihia na agaghi m enye unu ala obula sitere n'ala ha, o buladi ebe ga-ezuru unu izokwasị ukwu unu. Enyela m Iso ala niile nke ugwu Sia dika nke aka ya. **6** Jirinu olocha kwuo ha ugwo nri obula unu riri, jirikwanu olocha kwuo ha ugwo n'ihia mmiri obula unu nuru.” **7** Onyenwe anyi Chineke unu agoziela unu n'ihe obula bu akoru unu. O cheela nzo ukwu unu nche iri afọ anọ ndi a niile unu waghari n'ozara ukwu a. Onyenwe anyi Chineke unu anonyerela unu, o dikwaghi ihe koro unu. **8** Ya mere, anyi sitere n'ala umunna anyi bu umu Iso, ndi bi na Sia gafee. Anyi hapukwara uzo Araba nke si Elat na Eziom Geba, tugharia gawa elu elu uzo ozara Moab. **9** Mgbe ahụ, Onyenwe anyi doro anyi aka na nti si, “Unu esogbula maobu luso ndi Moab ogo n'ihia na unu enweghi oke n'ala ha, n'ihia na enyela m umu umu Lot ala Ar ka o buru ihe nketa nke ha.” **10** (Ndi biri n'ebe ahụ na

mgbe gara aga bu ndi Emim, agburu ha gbara dimkpa dikwa otutu n'onuogugu. Ha toro ogologo dika ndi Anak. **11** A na-eche na ha bu ndi Refaim, dika ndi Anak, ma ndi Moab na-akpo ha ndi Emim. **12** Ma mgbe gara aga o bu ndi Hor bi na Sia, ma ndi Edom, umu Iso, chupuru ha. Ha bibiri ndi Hor bichikwaa ala ha, dika umu Izrel si bichie n'ala ahụ Onyenwe anyi nyere ha dika ihe nketa.) **13** Onyenwe anyi gwara anyi okwu si, "Ugbu a bilienu, gafee Ndagwurugwu Zered." Anyi bilikwara gafee. **14** Iri afọ ato na asato gasiri, site na mgbe anyi hapuru Kadesh Banea ruo mgbe anyi gafere Ndagwurugwu Zered! N'oge a, ogbo ndi ikom ahụ niile na-alu agha anwuchaala site n'omuma ulo ikwu, dika Onyenwe anyi nuru ha n'iyi. **15** E, aka Onyenwe anyi di megide ha, ruo mgbe o mere ka ha niile nwuchaa site n'omuma ulo ikwu ahụ. **16** Mgbe onye nke ikpezu n'ime ndi niile a tozuru ije agha nwuchara, **17** Onyenwe anyi siri m, **18** "Taa, umu Izrel ga-esi na Ar gafee oke ala ndi Moab. **19** Mgbe unu bara n'ala ndi Amon, unu esogbula ha, unu alusola ha ogo, n'ihina agaghi m enye unu ala ndi Amon. Enyela m umu umu Lot ala ahụ dika ihe onwunwe ha." **20** Ndi bi n'ebe a na mbu bu ndi Refaim, ma umu Amon na-akpo ha ndi Zamzum. **21** Ha bu agburu di ukwu n'onuogugu, siekwa ike nke ukwu, ha toro ogologo dika umu Anak. Onyenwe anyi sitere n'aka ndi Amon laa ha n'iyi, bu ndi chupuru ha ma bichie n'obodo ha. **22** Onyenwe anyi mekwara otu ihe ahụ nye ndi agburu Iso bu ndi bi n'ugwu Sia mgbe o lara ndi Hor bu uzọ biri n'ebe ahụ n'iyi. Ha chupuru ha, bichie ala ha ruo taa. **23** Ebe ozokwa Onyenwe anyi mere ihe di otu a

bụ mgbe o mere ka ndị Kafto laa ndị Avim n'iyi. Ha bichiri obodo nta niile ndị Avim nwere nke di gburugburu ebe ahụ rukwaa Gaza. **24** Emesịa, Onyenwe anyị siri, "Gafeenu ndagwurugwu di warawara nke Anon, baakwanu n'alaeze Saihon, onye Amori, eze obodo Heshbon. Lusonu ya agha, bichiekwanu n'ala ya n'ih na enyefeela m ya bu eze na ala ya n'aka unu. **25** Site taa gaa n'ihu, aga m etinye egwu na ujo n'obi ndi niile bi n'okpuru mbara eluigwe. Ha ga-anu akuko unu tuo oke egwu, maakwa jijiji n'ih unu." **26** Esitere m n'ozara Kedemot zipu ndi ozi, ka ha jekwuru Saihon, eze Heshbon, zie ya ozi na anyi choro udo, si, **27** "Kwere ka anyi site n'obodo gi gafee. O bu naani n'okporouzo ka anyi ga-anu. Anyi agaghi atughari gaa n'aka nri maobu n'aka ekpe. **28** Renye anyi ihe oriri anyi ga-eri na mmiri anyi ga-anu n'onu ahia olocha. Naani kweere ka anyi gabiga n'ukwu ala, **29** dika umu Iso, bu ndi bi na Sia, nakwa ndi Moab bi n'obodo Ar meere anyi, ruo mgbe anyi gafere Jordan banye n'ala ahụ Onyenwe anyi Chineke anyi na-enye anyi." **30** Ma Saihon, eze Heshbon, ekweghi ka anyi si n'ala ya gafee. N'ih na Onyenwe anyi Chineke unu mere ka mmuo ya sie ike, meekwa ka o mesie obi ya ike, ka o si otu a nyefee ya n'aka unu dika o mere ugbu a. **31** Mgbe ahụ, Onyenwe anyi gwara m si, "Lee, amalitela m iwere Saihon na obodo a nyefee unu n'aka. Ngwanu, malitenu ibuso ya agha! Merienu ya, nwetakwanu ala ya." **32** Mgbe Saihon na ndi agha ya niile putara izute anyi n'agha n'ebe a na-akpo Jehaz, **33** Onyenwe anyi Chineke anyi nyefere ya n'aka anyi. Anyi gburu ya, gbukwaa umu ya ndi ikom niile,

na ndị agha ya niile. **34** N'oge ahụ, anyị meriri obodo ya niile, bibiekwa ha niile kpamkpam, ma ndị ikom, ma ndị inyom, ma ụmụntakiri. Anyị ahapughị mmadu onye ndu. **35** Ma ihe ndị anyị bukọrọ bu naani anu ulo, na ngwongwo ndi ozọ di iche iche anyi si n'obodo ndi anyi meriri kwata. **36** Anyi lugburu ndi niile bi n'obodo di site n'Aroea ruo nonu ndagwurugwu di warawara nke Anon, na site n'etiti ndagwurugwu ahụ ruo Gilead. O nweghi obodo obula rara anyi ahụ imeri, n'ihi na Onyenwe anyi Chineke nyefere ha niile n'aka anyi. **37** Ma dika usoro iwu Onyenwe anyi Chineke anyi si di, anyi abanyeghi ala ndi Amon obula maobu ruokwa n'ala di n'akuku iyi Jabok nso, maobu n'obodo ndi ahụ niile di n'ugwu.

3 Ihe ozọ bu na anyi chighariri, gbagoo n'uzo gawara Bashan. Ma Og, eze Bashan, ya na ndi agha ya niile biliri chiru agha putu izute anyi n'agha na Edrei. **2** Ma Onyenwe anyi gwara m okwu, si, "Atula ya egwu, n'ihi na ewerela m ya na ndi agha ya niile, na ala ya, nyefee gi n'aka. Mee ya ihe i mere Saihon eze ndi Amorait, onyeisi obodo Heshbon." **3** Ya mere, Onyenwe anyi bu Chineke anyi nyefere Og, eze Bashan na ndi agha ya niile n'aka anyi. Anyi gbuchapukwara ha niile, na-ahapughị onye obula ndu. **4** N'oge ahụ, anyi lugburu obodo ya. O dighi obodo obula n'ime iri obodo isii ahụ niile nke anyi na-anaraghi ha, ya bu akuku Agob niile bu alaeze Og n'ime Bashan. **5** Obodo ndi a bu obodo e wusiri ike, nwechara mgbidi di elu nke ukwu, nwekwaa onu uzo na mkporo e ji akpochi ha. Anyi lugbukwara otutu obodo nta ndi ozọ, ndi na-enweghi mgbidi. **6** Anyi bibiri ihe niile di n'obodo Bashan,

dịka anyị mere n'obodo Saihōn, eze Heshbōn. Anyị gburu mmadụ niile bi n'ime ha, nwoke, nwanyị, na ụmụntakịrị. **7** Ma anụ ụlọ ha niile, na ihe nkata si n'obodo ha niile, bụ ihe anyị lụgara n'agha nye onwe anyị. **8** Mgbe ahụ, anyị napụrụ ala ahụ site n'aka eze abụọ ndị Amōrait, ya bụ ala ndị dị n'akụkụ ọwụwa anyanwụ osimiri Jōdan. Ha dị site na ndagwurugwu Anōn ruo n'ugwu Hemon. **9** (Aha ndị Saiđon na-akpọ ugwu Hemon bụ Sirion, ma ndị Amōrait na-akpọ ya Senia.) **10** Anyị meriri obodo ndị ahụ niile dị n'ala dị larịi, meriekwa Gilead niile na Bashan, tutu ruo obodo Saleka na Edrei, obodo ndị dị n'alaeze Ọg, eze Bashan. **11** (Ọg, eze ndị Bashan bụ naanị onye fọdurụ ndụ n'agburụ ndị Refaim. E ji igwe kwaa ihe ndina ya, nke ogologo ya dị mita anọ, nke obosara ya bụkwa mita abụọ. Ihe ndina a dị ruo taa n'obodo Raba, otu n'ime obodo ndị Amōn.) **12** Mgbe anyị nwetara ala ndị a, eweere m ya nye ndị Ruben, na Gad, ya bụ, oke ala dị n'ebe obodo ugwu Aroea, nke dị n'akụkụ ndagwurugwu Anōn. Tinyekwara ọkara obodo ugwu Gilead, na obodo niile dị n'ime ya. **13** Ala fọdurụ na Gilead nakwa Bashan niile na alaeze Ọg ka m nyere otu ọkara ebo Manase. Nke a bụ ala Agob niile dị na Bashan, bụ ndị amaara dịka ala ndị Refaim. **14** Jaja, onye si n'ebo Manase, were ala niile dị n'Agob, ọ bụladị ruo n'oke ala ndị Geshua na ndị Maaka. Ọ kpọrọ ya n'aha ya, nke mere na ruo taa ihe a na-akpọ Bashan bụ Havot Jaja, nke pụtara, obodo Jaja. **15** Makia ka m nyere Gilead. **16** Ma Ebo Ruben na Gad ka m nyere ala niile dị site na Gilead ruo n'etiti ndagwurugwu Anōn, na site na ndagwurugwu a ruo n'iyi Jabok, nke bụ oke ala

ụmụ Amōn. Etiti ndagwurugwu Anōn bụkwa oke ala ebo Ruben na Gad. **17** Oke ala ha n'akụkụ ọdịda anyanwụ bụ osimiri Jōdan nke dị n'Araba. Oke ala a sitere na Kineret gbatia ruo n'Osimiri Araba (ya bụ Osimiri Nnu), nke dị na mgbada ugwu Pisga. **18** Enyekwara m unu iwu n'oge ahụ si, "Onyenwe anyị Chineke unu enyela unu ala a ka unu nwere ya. Ma ndị unu niile, ndị bụ dimkpa, ndị jikeere maka agha, ga-agafe nọrọ ndị Izrel ndị ọzọ n'ihu. **19** Otu ọ dị, ebe ọ bụ na unu nwere ọtụtụ anụ ụlọ, ndị nwunye unu na ụmuntakiri unu ga-ebi n'obodo ndị m nyere unu, lekọta anụ ụlọ unu anya, **20** tutu ruo mgbe Onyenwe anyị ga-enye ụmunnna unu mmeri dika o nyere unu. Mgbe ha nwetara ala Onyenwe anyị Chineke anyị na-enye ha n'ofe Jōdan, onye ọbụla n'ime unu nwere ike loghachi bịa biri n'ala unu." **21** N'oge ahụ, agwara m Joshua okwu si, "I jirila anya gi hụ ihe Onyenwe anyị Chineke gi mere eze abụọ ndị a. Otu a ka ọ ga-emekwa alaeze niile dị n'ofe Jōdan ebe unu na-aga. **22** Atula ha egwu, n'ihi Onyenwe anyị Chineke gi ga-alurū gi ọgụ." **23** N'oge ahụ, aririọ m Onyenwe anyị aririọ si ya, **24** "Onye kachasi ihe niile elu, bụ Onyenwe anyị i malitela igosi mụ bụ ohu gi idi ukwu gi na ike gi. O nweghi chi ọzọ di n'eluigwe maobu n'ụwa puru iru oru ebube niile i ruru. **25** Kwere ka m gafee hụ ala oma ahụ di n'ofe ọzọ nke Jōdan, ala ugwu ugwu ahụ mara mma, na Lebanon." **26** Ma n'ihi unu, Onyenwe anyị wesoro m iwe jū ige m ntị! Onyenwe anyị gwara m okwu si m, "O zuola! Agwakwala m ihe ọbụla banyere okwu a. **27** Gaa, rigoruo n'elu ugwu Pisga, site n'ebe ahụ lepu anya n'akụkụ ugwu na ndida ma n'akụkụ ọwụwa anyanwụ na

ọdịda anyanwụ. Ọ bụ anya gị ka ị ga-iji hụ ala ahụ, n'ihina ị gaghi agafe osimiri Jodan. 28 Nye Joshua ike ka ọ nọchie ọndụ gị. Gbaakwa ya ume, n'ihina ọ bụ ya ga-edu ndị a gafee Jodan iketa ala ahụ niile ị ga-ahụ.” 29 Ya mere, anyị nọdurụ na ndagwurugwu ahụ dị nso na Bet-Peoa.

4 Ugbu a, O Izrel, gee ntị n'ụkpụrụ na iwu niile m na-aga ikuziri unu ka unu na-eme ma ọ bụrụ na unu chọrọ ịdị ndụ banye, ma nwetakwa ala ahụ Onyenwe anyị Chineke nna nna unu ha na-enye unu. 2 Unu atụkwasi iwu ọzọ n'elu iwu ndị a, ma ọ bụkwanyị site na ha wepụ iwu ọbụla. Kama, meenụ ihe iwu ndị a na-ekwu, n'ihina ha si n'aka Onyenwe anyị Chineke unu. 3 Unu ji anya unu hụ ihe Onyenwe anyị mere na Baal-Peoa. Onyenwe anyị Chineke unu sitere n'etiti unu bibie ndị niile gbasoro Baal nke Peoa. 4 Ma unu niile nọgidesiri ike soro Onyenwe anyị Chineke unu bụ ndị ị ndụ taa. 5 Lee, ezila m unu ụkpụrụ na iwu niile Onyenwe anyị Chineke m si m zi unu, iwu unu na-aghaghị idebe n'ala ahụ unu na-aga inweta. 6 Lezienụ anya hụ na unu debere ha, n'ihina nke a ga-egosi mba gbara unu gburugburu na unu bụ ndị nwere nghota na amamihe. N'ihina mgbe ha nūrụ banyere ụkpụrụ ndị a, ha ga-ekwu okwu si, “N'ezie, ndị juputara na mba ukwu a bụ ndị nwere nghota na amamihe.” 7 Olee mba ọzọ ị ukwu, nke e mere ka chi ha nọ ha nso ịka Onyenwe anyị Chineke anyị si na-anọ anyị nso mgbe ọbụla anyị kpokuru ya n'ekpere? 8 Olee mba ukwu ọzọ ịkwa nke nwere ụkpụrụ na iwu ziri ezi ịka iwu ndị a m na-enye unu taa? 9 Naanị kpachapụnụ anya unu, ma cheenụ onwe

unu nche mgbe niile, ka unu ghara ichefu ihe ndi a niile unu ji anya unu hu, ka ha gharakwa isi n'obi unu puo ubochi niile nke ndu unu. Kama kuziere ha umu unu, na umu umu ndi ga-esote ha. **10** Cheta ubochi ahụ unu biara guzo n'ihu Onyenwe anyi Chineke unu n'ugwu Horeb, n'ubochi ahụ o gwara m okwu si m, "Kpokoata umu Izrel ka ha bia n'ihu m, nuru okwu m, ka ha nwee ike muta itu m egwu ubochi niile nke ha ga-ebi n'ala ahụ, ka ha nweekwa ike ikuziri umu ha." **11** O bu n'ala ugwu ahụ ka unu biara nso, guzo, mgbe oku si n'ugwu ahụ na-ere, na-alali elu iru eluigwe, ya na igwe ojii nakwa oke ochichiri. **12** Mgbe ahụ Onyenwe anyi sitere n'oku ahụ gwa unu okwu. Unu nuru uda olu ya, ma unu ahughi oyiyi obula anya, naani uda olu. **13** O nyere unu ogbugba ndu ya, nke unu na-aghaghị idebe. Ha di iwu iri. O dere ha na mbadamba nkume abuo. **14** E, o bu n'oge ahụ ka Onyenwe anyi nyere m iwu si m nye unu ukpuru na iwu unu ga-agbaso mgbe unu banyere n'ala ahụ di n'ofe Jordan, nke unu na-aga inweta. **15** Unu maara na unu ahughi udidi Onyenwe anyi anya n'ubochi ahụ o sitere n'oku gwa unu okwu n'ugwu Horeb. Ya mere kpachapurunu onwe unu anya **16** ka unu ghara imeru onwe unu site n'ikpu oyiyi obula dika arusi, udi oyiyi ihe obula, maobu n'udi nwoke maobu n'udi nwanyi, **17** maobu n'udi anumanu, maobu n'udi nnunu na-efe efe, **18** maobu n'udi anu na-akpu akpu, ma o bukwanu n'udi azu bi na mmiri. **19** Mgbe unu lere anya na mbara eluigwe hu anyanwu, onwa, na kpakpando, dika ha si basaa na mbara eluigwe, unu ekwela ka unu buru ndi a na-arafu ikpo isiala nye ha na

ife ha ofufe bụ ihe ndị a Onyenwe anyị Chineke unu kere nye mba niile bi n'okpuru eluigwe. **20** Ma banyere unu, Onyenwe anyị kpọrọ unu, kpọputa unu site n'ime oku na-agbaze igwe, site n'Ijịpt pụta, ka unu bụrụ ihe nketa ya, dika unu dị ugbo a. **21** Onyenwe anyị wesoro m iwe n'ihia unu, ọ nburu iyi na m agaghị agafe osimiri Jodan ibanye n'ala oma ahụ nke Onyenwe anyị Chineke gị na- enye gị dika ihe nketa gị. **22** Aghaghị m inwụ n'ala a. Agaghị m agafe Jodan. Ma unu ga-agafe gaa nweta ala oma ahụ. **23** Lezienụ anya ka unu ghara ichefu ogbugba ndu unu na Onyenwe anyị Chineke unu nwekoru, unu emerela onwe unu arusi yiri udidi ihe obula, ndi ahụ iwu Onyenwe anyị Chineke unu nyere megidere. **24** N'ihia na Onyenwe anyị Chineke unu bu oku na-erepia erepia. O bu Chineke ekworo. **25** Mgbe i ga-amu umu, nwekwa umu umu, mgbe unu birila otutu oge n'ala ahụ, ọ buru na unu emeruo onwe unu site n'imere onwe unu udi arusi obula, si otu a mee ihe di njo n'anya Onyenwe anyi Chineke unu, ma kpasuo ya iwe **26** ana m akpoku eluigwe na uwa ka ha buru ndi akaebe mu na unu taa, na a ga- ala unu n'iyi ngwangwa n'ala ahụ bu nke unu na-agafe Jodan inweta. Unu agaghị ebi ogologo oge n'ebe ahụ, n'ihia na a ga-ekpochapụ unu. **27** Onyenwe anyi ga-eme ka unu gbasasia n'etiti mba ndi ozọ. O bukwa naani mmadu ole na ole ga-afodu ndu n'etiti mba ndi ahụ Onyenwe anyi ga-achuga unu. **28** N'ebe ahụ, unu ga-efe chi ndi bu oru aka mmadu nke e ji osisi tuo na nke e ji nkume pia, nke na-adighi ahụ uzọ, nke na-adighi anu ihe, nke na-apughị iri nri ma o bukwanu inu isisi. **29** Ma o buru

na unu anọrọ n'ebe ahụ chọọ Onyenwe anyị Chineke unu, unu ga-achotakwa ya, mgbe unu ji obi unu niile na mkpuruobi unu niile chọọ ya. **30** Mgbe mkpagbu bịa, mgbe ihe ilu ndị a bjakwasiri unu n'oge dị n'ihu, unu ga-emesia loghachikwute Onyenwe anyị Chineke unu, unu ga-egekwa ntị n'ihe ọ ga-agwa unu. **31** N'ihị na Onyenwe anyị Chineke unu bụ Chineke na-eme ebere. Ọ gaghi agonari unu maobu laa unu n'iyi, maobu chefuo ogbugba ndu ya na nna nna unu ha gbara, nke o ji iyi ọ nuru mesie ike. **32** Nyochaanu ihe mere n'oge gara aga, tupu a muo unu, na tupu Chineke ekee mmadu n'ua. Juonu ajuju n'ua niile, juta ma ihe ukwu di otu a o metula mgbe obula. **33** O nweela ndi mmadu nuru olu Chineke mgbe o si n'oku gwa ha okwu dika unu mere, ma ha anwughị? **34** O nweela chi ozọ nwara ka o site na mba ozọ nwetara onwe ya otu mba, site n'ihe nwalee, site n'ihe iribama na ihe ebube di iche iche, site n'agha, n'aka di ike, na ogwe aka esetipuru esetipu, maobu n'ihe di oke egwu di iche iche, dika ihe niile nke Onyenwe anyi Chineke unu mere n'ala Ijpt n'ihu anya unu abuo? **35** O gosiri unu ihe ndi a ka unu mara na Onyenwe anyi bu Chineke n'ezie, na o dikwaghi onye ozọ ma o bughị ya. **36** O sitere n'elugwe mee ka unu nu olu ya maka ido unu aka na ntị. N'ua, o mere ka unu hu oke ogidi oku ahụ o wuru, unu nukwara olu ya n'etiti oku ahụ. **37** N'ihị ihunanya o nwere n'ebe nna nna unu no na n'ihị nhoputa o hoputara umu umu ha, ka o ji si n'Ijpt duputa unu n'ihu ya. Ọ bukwa ike aka ya ka o ji mezuo nke a. **38** Ka o site n'ihu unu chupu mba di ukwu na ndi di ike, ma kpobata unu n'ala ha, inye unu

ala ahụ dịka ihe nketa unu, dị ka o si dị taa. **39** Matanụ nke ọma, ma nabata okwu a n'obi unu na Onyenwe anyị bụ Chineke n'eluigwe na n'ụwa. O nwekwaghị chi ọzọ dị ma ọ bughị ya. **40** Debenụ ụkpụrụ ya na iwu ndị a niile m na-enye unu taa, ka ihe niile gaara unu na ụmụ unu nke ọma, ka unu biekwa n'ala ahụ Onyenwe anyị Chineke na-enye unu ruo mgbe niile. **41** Mgbe ahụ, Mosis họputara obodo atọ n'ofe ọwụwa anyanwụ nke osimiri Jodan, **42** ebe onye ọbụla gburu mmadụ ga-agbaba ọsọ ndụ, ma ọ bụrụ na ha gburu onye agbataobi ha na-amaghị ama, na-akpoghị ya asị na mgbe gara aga. Ọ ga-agbaba n'otu ime obodo ndị a ichebe ndụ ya. **43** Obodo ndị ahụ bụ, Beza, nke dị n'ugwu elu ya dị larịi n'ime ọzara. A họputara ya maka ebo Ruben. Ramot, nke dị na Gilead, maka ebo Gad, na Golan, nke dị na Bashan, maka ebo Manase. **44** Nke a bụ iwu Mosis chere n'ihu ụmụ Izrel. **45** Ndị a bụ ihe ama, na ụkpụrụ, na iwu Mosis nyere ụmụ Izrel nke ha aghaghị idebe mgbe ha si n'Ijpt pụta **46** na ndagwurugwu Bet-Peoa nke dị n'ọwụwa anyanwụ Jodan, n'ala Saihọn, eze ndị Amorit, onye na-achị na Heshbọn, bụ onye Mosis na ndị Izrel meriri n'agha mgbe ha si n'Ijpt pụta. **47** Ndị Izrel nwetaara onwe ha ala ya na ala Ọg, eze Bashan. Eze abụọ ndị a bụ eze ndị Amorit ndị ala ha dị n'ọwụwa anyanwụ nke osimiri Jodan. **48** Ala a sitere n'Aroea, n'ọnụ mmiri Anon ruo n'ugwu Sirion (ya bụ ugwu Hemon), **49** ruo n'ala Araba niile, nke dị n'ọwụwa anyanwụ osimiri Jodan, ruokwa n'Osimiri Nnu, n'ala ala ugwu Pisga.

5 Mosis kpọkọtara Izrel niile gwa ha okwu sị, Geenu ntị, unu Izrel, n'ụkpụrụ ndị a na iwu ndị a niile m na-agụpụta

na ntị unu taa, mụtanụ ha, hụkwanụ na unu debere ha! **2**
Anyị na Onyenwe anyị Chineke anyị gbara ndụ n'ugwu
Horeb. **3** Ọ bughị Onyenwe anyị na nna nna anyị ha gbara
ndụ, kama ọ bụ anyị na ya, anyị niile ndị dị ndụ taa. **4**
Onyenwe anyị sitere n'etiti ọkụ gwa unu okwu ihu na ihu
n'ugwu ahụ. **5** E guzoro m n'etiti unu na Onyenwe anyị
mgbe ahụ, ikwuputara unu okwu Onyenwe anyị, n'ihina
unu turu egwu ọkụ ahụ, unu arigoghikwa n'ugwu ahụ.
Ọ siri: **6** "Mụ onwe m bụ Onyenwe anyị Chineke unu,
onye kpọtara unu site n'Ijpt, bụ ala nke ịbụ ohu. **7** "Gị
enwela chi ọzọ tinyere m. **8** Gị emerela onwe gị arụsị a
pịrị apị, n'oyiyi nke ụdị ọbụla nke yiri ihe dị n'eluigwe
maọbụ nke yiri ihe dị n'ụwa, n'okpuru ya maọbụ n'ime
mmiri, n'okpuru ụwa. **9** Gị akpọla isiala nye ha, efekwala
ha ofufe, n'ihina Mụ onwe m bụ Onyenwe anyị Chineke
gị, abụ m Chineke ekworo. Onye na-ata ụmụ na ụmụ ụmụ
ahụhụ, n'ihina ajọ omume nke ndị mụrụ ha, ọ bụladi ruo
n'ogbo nke atọ na nke anọ, nke ndị ahụ kpọrọ m asi. **10**
Ma na-egosi ihunanya nye puku ogbo niile nke ndị huru
m n'anya, bụ ndị na-edebe ihe niile m nyere n'iwu. **11** Gị
ejikwala aha Onyenwe anyị bụ Chineke gị eme ihe efu,
n'ihina Onyenwe anyị agaghị agụ onye ji aha ya eme
ihe efu dika onye ikpe na-amaghị. **12** Debe ụbọchị izuike
site n'ido ya nsọ, dika Onyenwe anyị Chineke gị nyere
gị n'iwu. **13** N'ime ụbọchị isii ka ị ga-eje ozi gị niile. Ọ
bụkwa n'ime ha ka ị ga-aruzu ọrụ gị niile, **14** ma ụbọchị
nke asaa bụ ụbọchị izuike nke Onyenwe anyị Chineke gị.
Ị gaghị arụ ọrụ ọbụla n'ụbọchị ahụ, gị onwe gị, nwa gị
nwoke na nwa gị nwanyị, onye ọrụ gị nwoke, onye ọrụ gị

nwanyị, ehi gi, inyinya ibu gi maobu anu ulo gi obula, o buladi onye obia bi n'obodo gi, ka ohu gi nwoke na ohu gi nwanyị zuru ike dika gi onwe gi si ezu ike. **15** I ga-echetakwa na i bu ohu n'ala Ijpt, ma Onyenwe anyi Chineke mere ka i si n'ohu puta. O bu ike ya di ukwu ka o ji naputa gi. O bu ya mere Onyenwe anyi Chineke gi ji nye iwu na i ga-edebe ubochi izuika nsọ. **16** Sọpuru nne gi na nna gi, dika Onyenwe anyi Chineke gi nyere gi n'iwu, ka ubochi ndu gi di ogologo, ka ihe dikwara gi mma n'ala ahụ nke Onyenwe anyi Chineke gi na-enye gi. **17** Gi egbula mmadu. **18** Gi akwala iko. **19** Gi ezula ohi. **20** Gi agbala ama ugha megide onye agbataobi gi. **21** Gi enwela anya ukwu n'ebe nwunye onye agbataobi gi di. Gi enwekwala aguu inwetara onwe gi ulo onye agbataobi gi, maobu n'ebe ala ya, maobu ohu ya nwoke, maobu ohu ya nwanyị, maobu ehi ya, maobu inyinya ibu ya, ma o bukwanu n'ihe obula nke onye agbataobi nwere di.” **22** Iwu ndi a ka Onyenwe anyi sitere n'olu ike kwuputa nye ogbako unu niile n'elu ugwu ahụ, site n'oku ahụ na igwe ojii ahụ na oke ochichiri ahụ. O nweghi okwu ozo o tukwasiri n'elu ya. O mechara dee ha na mbadamba nkume abuo, nye m ha. **23** Ma mgbe unu nuru oke olu ahụ kwuru okwu site n'oke ochichiri ahụ, hukwa ire oku ahụ di egwu na-enwu n'elu ugwu, ndisi unu, ndi ndu ebo obula na ndi okenye unu bjakwutere m. **24** Unu sirị, “Onyenwe anyi bu Chineke anyi egosila anyi ebube ya, na idi ukwu ya, anyi anukwala olu ya site n'ime oku ahụ. Taa anyi ahula na mmadu puru idi ndu obuladi ma Chineke kpanyere ha uka. **25** Ma ugbu a n'ihigini ka

anyị ga-eji nwu? Oku a, nke na-enwusi ike ga-erechapu anyị. Anyị ga-anwu ma o buru na anyị anu olu Onyenwe anyị Chineke anyị gaa n'ihu. **26** N'ihu na onye di n'etiti mmadu, nke nuru olu Chineke di ndu ka o na-ekwu okwu site n'etiti oku, dika anyị nuru ma diri ndu. **27** Gaa nso nutara anyị ihe Onyenwe anyị Chineke anyị na-ekwu, mgbe ahụ, gwa anyị ihe obula bu nke o gwara gi, anyị ga-anu, mekwa ya.” **28** Onyenwe anyị nuru olu okwu mgbe unu gwara m okwu, Onyenwe anyị siri m, “Anula m ihe ndi a gwara gi. Ihe niile ha kwuru ziri ezi. **29** Lee, o ga-adị nnoo mma ma mkpuruobi ha di otu a, itu egwu m, na idebe ihe niile m nyere ha n'iwu, ka ihe gaara ha na umu ha nke oma mgbe niile ebighi ebi. **30** “Gaa, gwa ha ka ha laghachi n'ulo ikwu ha. **31** Ma gi onwe gi, guzo n'ebe a n'akuku m, ka m nye gi iwu m na ukuru m niile, i gakuziri ha idebe iwu m, ha aghakwaghi idebe ha n'ala ahụ m gaje inye ha ka ha nweta.” **32** Lezienu anya ime ihe ndi ahụ niile Onyenwe anyị bu Chineke unu nyere unu n'iwu. Unu esitela na ha wezuga onwe unu gaa n'aka nri maobu n'aka ekpe. **33** Jegharianu ije n'uzo niile Onyenwe anyị Chineke unu nyere unu n'iwu, ka unu diri ndu, baa uba, ma meekwa ka ndu unu di ogologo n'ala ahụ unu na-aga inweta.

6 Ndi a bu iwu, na ukuru, na ikpe niile nke Onyenwe anyị bu Chineke unu, nyere m n'iwu ka a kuziere unu ka unu debe, n'ala ahụ unu na-agafe Jodan inweta. **2** Ihe e ji nye iwu ndi a bu ka unu na umu unu, na umu umu unu, tuo egwu Onyenwe anyị bu Chineke unu, site n'idebe iwu ya, ogologo ndu unu niile. O buru na unu emee ya, unu

ga-enwe ndụ ogologo. **3** Nụrụ Izrel ma lezie anya n'irube isi, ka ihe gaara unu nke ọma, ka unu baa ụba nke ukwu n'ala ahụ mmiri ara ehi na mmanụ ańụ na-eru n'ime ya, ọ bụladị dika Onyenwe anyị Chineke nna nna unu ha kwere unu na nkwa. **4** Nụrụ gị Izrel, Onyenwe anyị bụ Chineke anyị, Onyenwe anyị bụ otu. **5** Were obi gị niile, na mkpuruobi gị niile, na uche gị na ike gị niile, hụ Onyenwe anyị Chineke gị n'anya. **6** Iwu ndị a m na-enye gị taa ka ị ga-eme ka ọ dirị gị n'obi. **7** Ị ga-akuziri ya ụmụ gị. Kwuo okwu banyere ha mgbe ị na-anọdụ ala n'ụlọ gị, mgbe ị na-aga n'okporoụzọ, mgbe ị na-edina ala na mgbe i si n'ihe ndina bilie. **8** Keenụ ha dika ihe iribama n'elu aka unu, kekwasikwa ha dika ihe ncheta n'egedege ihu unu. **9** Dee ha n'elu ibo ọnụ ụzọ ụlọ gị na nke ọnụ ụzọ ama gị. **10** Mgbe Onyenwe anyị Chineke ga-akpobata unu n'ala ahụ ọ n'ụrụ iyi nye nna nna unu ha, bụ Ebrahim, na Aizik, na Jekob, na inye unu, ala sara mbara nke juputara n'obodo unu na-ewughị, **11** na ụlọ ihe ọma dī iche iche juputara n'ime ya nke unu na-azughị, na olulu mmiri unu na-egwughị n'onwe unu, na ubi vajị na ọtutụ osisi oliv unu na-amaghị ndị kuru ha, mgbe unu riri ihe rijuo afọ, **12** leronu anya, ka unu ghara ichefu Onyenwe anyị, onye mere ka unu site n'ala Ijipt pụta, bụ ala ebe unu bụ ohu. **13** Onyenwe anyị bụ Chineke gị, ka ị ga-atụ egwu, naanị ya ka ị ga-eke ofufe, ọ bụkwa aha ya ka ị ga-eji n'ụọ iyi. **14** Unu agbasola chi ndị ọzọ, bụ chi ndị niile a gbara unu gburugburu na-eke. **15** N'ihia na Onyenwe anyị Chineke unu, onye nọ n'etiti unu, bụ Chineke ekworo. Ọ ga-eme ka iwe ya dī ọkụ megide unu, ọ ga-ekpochapukwa unu

site n'elu ụwa. **16** Anwala Onyenwe anyị, bụ Chineke gi ọnwụnwụ, dika unu nwara ya na Masa. **17** Lezienụ anya hụ na unu debere iwu niile na ụkpụrụ niile, na ihe ama niile Onyenwe anyị Chineke unu nyere unu. **18** Meenụ ihe ziri ezi, na nke dị mma n'anya Onyenwe anyị, ka ihe niile gaara unu nke ọma, ka unu nweekwa ike ịbanye, ma nweta ezi ala ahụ Onyenwe anyị ji ịñụ iyi kwee nna nna unu ha na nkwa. **19** Ka unu chụpụkwana ndị iro unu niile site n'ala ahụ, dika Onyenwe anyị n'onwe ya kwuru. **20** N'oge na-abia, mgbe nwa nwoke gi ga-ajụ gi si, "Gini bụ isi ihe ama ndị a, na ụkpụrụ ndị a, na iwu ndị a Onyenwe anyị Chineke anyị nyere unu?" **21** I ga-aza ya si, "Anyị buri ndị ohu Fero n'ala Ijipt, ma site n'ike ya dị ukwu, Onyenwe anyị kpọtara anyị site n'ala Ijipt. **22** N'ihu anyị, Onyenwe anyị zipurụ otutu ihe ịribama di iche iche na ihe ebube di iche iche, di ukwu jọkwa njo n'ahụ Ijipt na eze Fero nakwa ndi ulo ya niile. **23** Ma o mere ka anyi site n'Ijipt pata, ikpobata na inye anyi ala ahụ o ji ịñụ iyi kwee nna nna anyi ha na nkwa. **24** N'ihu ya ka Onyenwe anyi ji nye anyi iwu ka anyi debe ụkpụrụ ndi a niile, natu Onyenwe anyi Chineke anyi egwu, ka anyi buru ndi ihe ga-agara nke ọma ubochi niile, ndi a na-edebe ndu, dika o di taa. **25** O buru na anyi elezie anya debe iwu ndi a niile Onyenwe anyi Chineke anyi nyere anyi, dika o nyere anyi n'iwu, anyi ga-abu ndi na-ejghari n'ezi omume."

7 Mgbe Onyenwe anyi bụ Chineke unu ga-akpobata unu n'ala ahụ unu na-abanye inweta, mgbe o si n'ihu unu chupụ otutu mba ndi a n'ihu unu, bu ndi Het, ndi Gigash, ndi Amorait, ndi Kenan, ndi Periz, ndi Hiv na ndi Jebus,

1 Ọ́ bụ mba asaa ndị dị ike nke ukwu, baakwa ụba karịa unu; 2 mgbe Onyenwe anyị bụ Chineke unu nyefere ha n'aka unu, unu meriekwa ha, lezienụ anya hụ na unu bibiri ha kpamkpam. Ka unu na ha ghara igba ndụ, unu emekwarala ha ebere. 3 Unu na ha alurịtakwala di na nwunye, unu enyekwala ụmụ ha ndị ikom ụmụ unu ndị inyom ka ha lụọ, maọbụ lụ tara ụmụ unu ndị ikom ụmụ ha ndị inyom. 4 N'ihị na nke a ga-eme ka ụmụ unu site n'iso m tugharịa, malite ife chi ndị ọzọ. Mgbe ahụ iwe Onyenwe anyị ga-adị ọkụ megide unu, laakwa unu n'iyi ngwangwa. 5 Kama otu a ka unu ga-eme: tikpoonụ ebe ichụ aja ha niile. Kurienu ogidi arụsị ha niile. Gbutukwaanụ osisi Ashera ha, ma suo arụsị ha niile ọkụ. 6 N'ihị na unu bụ ndị dị nsọ nye Onyenwe anyị bụ Chineke unu. Onyenwe anyị bụ Chineke unu ahọputala unu site n'agburụ niile di n'ụwa a, ka unu buru ndị nke ya, ihe onwunwe ya di oke onuahia. 7 Ọ bughị n'ihị na unu di ukwu n'onuogugu karịa ndi mba ọzọ, ka Onyenwe anyị ji hopta unu, hụ unu n'anya otu a, n'ezie unu dikarisiri nta n'onuogugu. 8 Kama, ọ bụ n'ihị Onyenwe anyị huru unu n'anya, mezuokwa iyi ọ nuru nye nna nna unu ha, ka o ji site n'aka ya di ike gbaputa unu site n'ala ebe unu bụ ndi ohu, site n'ike nke Fero, bụ eze Ijpt. 9 Matanụ nke oma na Onyenwe anyị bụ Chineke unu bụ Chineke. Ọ bụ Chineke kwesiri ntukwasị obi, onye na-edebe ogbugba ndi ihunanya ya ruo puku ogbo, nye ndi niile huru ya n'anya, ndi na-edebe ihe niile o nyere n'iwu. 10 Ma onye kporo ya asi, ọ na-eji mbibi kwughachi ya ugwo n'ihu ya, ọ gaghị egbu oge

ịkwughachi onye kporo ya asi ugwo n'ihu ha. **11** N'ihu ya, hu na unu debezuru iwu na ukporu ndi a m na-enye unu taa. **12** O buru na unu elezie anya, naa nti n'iwu ndi a, debe ha, ma mezuokwa ha, Onyenwe anyi bu Chineke unu ga-emezuru unu ogbugba ndu ihunanya ahụ dika o nuru n'iyi nye nna nna unu ha. **13** O ga-ahụ unu n'anya, gozie unu, meekwa ka unu baa uba n'onuogugu. O ga-agozu unu n'omumu, gozie ihe okuku nke ala unu, oka unu, na mmanya ohuru unu, na mmanu unu, na umu ehi unu muru, na umu igwe aturu unu muru, n'ala ahụ o nuru nna nna unu ha iyi inye unu. **14** A ga-agozu unu karịa mba ndi ozo niile di n'ụwa. O dighi onye obula n'ime unu, maobu nwoke maobu nwanji ga-anọ na-amutaghi nwa, o dikwaghi anu ulo unu ga-agba aka nwa. **15** Onyenwe anyi ga-ewepuru unu oria niile. O gaghị ekwe ka oria ndi Ijipt obula, nke unu na-echeta nke oma dakwasị unu, oria ndi a niile ka o ga-eme ka o biakwasị ndi iro unu! **16** Mba obula Onyenwe anyi bu Chineke unu nyefere unu n'aka ka unu ga-ala n'iyi. Unu emerela ha ebere, unu efekwala chi niile ha, n'ihu na nke a ga-aburu unu ihe ima n'onya. **17** Ma eleghi anya, unu ga na-eche n'ime onwe unu si, "Mba ndi a di ike karia anyi, olee otu anyi ga-esi chupu ha?" **18** Ma unu atula egwu! Naani chetanu ihe Onyenwe anyi bu Chineke unu mere Fero na ndi Ijipt niile. **19** Unu ji anya unu hu onwunwa ukwu niile, ihe iribama niile na ihe ebube niile, n'aka ahụ di ike na ogwe aka esetipuru esetipu, nke Onyenwe anyi bu Chineke unu ji kpoputa unu. Onyenwe anyi bu Chineke ga-emekwa otu ihe ahụ n'ebe ndi niile a unu na-atu egwu ugbo a. **20** Karisija,

Onyenwe anyị bụ Chineke unu ga-ezipụ ebu n'etiti ha tutu ruo mgbe ọ bụladị ndị fọdụrụ ndụ, ndị ahụ ga-ezo onwe ha site n'ebe unu nọ, ghorọ ndị e bibiri. **21** Unu amala jijiji n'ihu ha, n'ihị na Onyenwe anyị bụ Chineke unu, onye nọ n'etiti unu bụ Chineke dị ukwuu, dīkwa egwu. **22** Onyenwe anyị bụ Chineke unu, ga-achụpụ mba ndị a ntakịrị ntakịrị. Ọ gaghị ekwe ka unu chụpụ ha otu ugboro, ma ọ bughị ya, ụmụ anụ ọhịa ọjọọ ga-amụba megide unu. **23** Onyenwe anyị Chineke unu ga-enyefe ha n'aka unu, ọ ga-etinye ha oke ọgbaaghara n'obi, tutu ruo mgbe ha lara n'iyi. **24** Eze ha niile ka ọ ga-enyefe n'aka unu, unu ga-ehichapụkwa aha ha n'elu ụwa. Ọ dīkwaghị onye pụrụ iguzo n'ihu unu, n'ihị na unu ga-ebibi ha niile. **25** Kpọonụ arụsị niile nke apịrị apị nke chi niile ha ọkụ. Unu enwela anya ukwu n'ebe ọlaocha maọbụ ọlaedo dī ha n'ahụ dī. Unu ewerela ya ka ọ bụrụ nke unu, ka unu ghara ịbụ ndị ọ matara n'onya, n'ihị na ọ bụ ihe arụ nye Onyenwe anyị bụ Chineke unu. **26** Unu ewebatala ihe arụ ọbụla n'ụlọ unu, ka unu ghara ịbụ ihe e debere iche nye mbibi dīka ya. Kpọonụ ihe arụ ahụ asị, ledakwanụ ya anya, n'ihị na ihe e debere iche nye mbibi ka ọ bụ.

8 Lezie anya hụ na i debezuru iwu ndị a niile m nyere gị taa. Ọ bụrụ na i debe ha, ọ bughị naanị na ị ga-adị ndụ, kama ị ga-amụba, banyekwa inweta ala ahụ Onyenwe anyị kwere nna nna gị ha na nkwa. **2** Chetakwa otu Onyenwe anyị bụ Chineke gị si duo gị n'ime ọzara iri afọ anọ ndị a niile. O wedara mmụọ gị ala, nwakwaa gị ọnwụnwa ịmata ihe dī gị n'obi, ịchọpụta ma ị ga-edebekwa iwu ya. **3** E, o wedatara mmụọ gị ala mgbe o mere ka ihe oriri kọ

gị, mgbe o mere ka i rie mánà, nri ahụ gị na nna gị na-
 amaghị ihe ọ bụ. O mere nke a igosi gị na izi gị na ọ bughị
 naanị achicha ka mmadụ ga-eji dị ndụ, kama ọ bụ n'okwu
 niile nke si n'ọnụ Onyenwe anyị pụta. **4** Iri afọ anọ ndị a
 niile, uwe gị akaghị nka, ụkwụ gị azakwaghị aza. **5** N'ih
 ya, mata nke a n'obi gị, na dika nna si adọ nwa ya aka na
 ntị, otu a ka Onyenwe anyị bụ Chineke gị si adọ gị aka na
 ntị. **6** Debe iwu Onyenwe anyị Chineke gị. Na-ejegharị ije
 n'ụzọ ya, ma na-atụkwa ya egwu. **7** N'ih na Onyenwe
 anyị Chineke gị na-ewebata gị n'ala mara mma, bụ ala
 nwere iyi, na ọdọ mmiri, ala nwere mmiri nke si n'ime ya
 na-asọpụta asọgharị n'ugwu na ndagwurugwu, **8** ọ bụ ala
 na-epu ọka wiiti na ọka balị, na osisi vainị, na osisi fiig,
 na osisi pomegranet, na mmanụ oliv, na mmanụ ańụ. **9**
 Ọ bụkwa ala juputara n'ihe oriri, ebe a na-agaghị enwe
 ụkọ nri. Ọ bụ ala ebe igwe juputara n'ime ya dị ka ha
 bụ nkume, ala ebe ọla juputakwara n'ugwu ya niile. **10**
 Mgbe i riri rijuo afọ, too Onyenwe anyị Chineke gị n'ih
 ala mara mma nke o nyere gị. **11** Ma lezie anya ka ị ghara
 ichefu Onyenwe anyị Chineke gị, na-edebeghị iwu ya
 niile, na ikpe ya niile, na ụkpụrụ ya niile, nke m na-enye
 gị taa. **12** Ka ọ ghara ị bụ, mgbe i riri rijuru afọ, mgbe
 i wuuru onwe gị ezi ụlọ dị mma birikwa n'ime ha, **13**
 mgbe igwe ehi na igwe atụrụ gị mụbara, mgbe ọlaocha na
 ọlaedo gị mụbara, na mgbe ihe niile i nwere mụbara.
14 Kpachara anya hụ na nganga abanyeghị gị n'obi, ime
 ka i chefu Onyenwe anyị Chineke gị onye mere ka ị
 site n'Ijpt, sitekwa n'ala ịbụ ohu pụta. **15** Onye duuru gị
 n'ime ọzara ukwu ahụ dị egwu, ebe agwọ ojojo na akpị

juputara, ebe na-ekpo oku, nke mmiri na-adighi. O sitere na nkume nye gi mmiri onun. **16** O ji manà nyejuo gi afo n'ozara, manà ahụ nna gi ha na-amaghi ihe o bu na mbu. O mere ya n'ihu iweda mmuo gi ala, na inwale gi, ka ihe si otu a gaara gi nke oma. **17** I nwere ike kwuo si, "O bu site n'ike aka m ka m ji baa uba." **18** Ma cheta Onyenwe anyi Chineke gi, n'ihu na o bu ya onwe ya na-enye gi ike i ji akpata aku, ime ka ogbugba ndu ya guzosie ike, bu nke o nuru nna nna gi ha n'iyi, dika o di taa. **19** Ma o buru na i chefuo Onyenwe anyi bu Chineke gi, gbasoo chi ndi ozu, fee ha ofufe ma kpokwa isiala nye ha, ana m agba ama megide gi taa na i ghaghi ila n'iyi. **20** O buru na unu egeghi nti n'olu Onyenwe anyi Chineke unu, ime ihe o choro, o ga-ala unu n'iyi, dika o si bibie mba ndi a niile di iche iche o na-ebibi n'ihu unu.

9 Nuru, Izrel! Taa ka i na-aga igafe osimiri Jordan ibanye ka inweta ala mba ndi di ukwu na ndi di ike kari gi, inweta obodo ndi di ukwu nke nwere mgbidi ha di eluru n'elugwe. **2** Ndi bi n'ime ha bu ndi Anak, ndi gbara dimkpa, too ogologo nke ukwu. I maara banyere ha. I nukwaala ka e kwuru si, "Onye puru iguzo onwe ya n'ihu umu Anak?" **3** Ma mata taa na Onyenwe anyi Chineke gi bu onye na-aga n'ihu gi dika oku na-erepia erepia. O ga-ala ha n'iyi. O bukwa ya ga-eme ka unu lgbuo ha, chupu ha, bibiekwa ha ngwangwa dika Onyenwe anyi kwere gi na nkwa. **4** Mgbe Onyenwe anyi Chineke gi sitere n'ihu gi chupu ha, asila onwe gi, "Onyenwe anyi akpobatala m n'ebe a, ka m nweta ala a n'ihu ezi omume m." Mba, o bu naani n'ihu ajo omume nke mba ndi a bi

n'ala ahụ ka Onyenwe anyị ji esite n'ihu gi chụpụ ha. **5** Ọ bughị n'ihie ezi omume gi, maọbụ izi ezi nke obi gi ka i ga-eji nweta ala ahụ, kama ọ bụ n'ihie ajọ omume nke mba ndị a bi n'ime ya ka Onyenwe anyị Chineke gi ga-eji achụpụ ha site n'ihu gi. Ọ na-emekwa ya n'ihie imezu nkwa ahụ o kwere nna nna gi ha bụ Ebrahim, Aizik, na Jekọb. **6** Ya mere, ghotā ya nke ọma na Onyenwe anyị Chineke gi anaghị enye gi ezi ala a ka inweta ya n'ihie ezi omume gi, n'ihie na unu bụ ndị isiike. **7** Chetakwa nke a ma echefukwala otu i si kpasuo Onyenwe anyị Chineke gi iwe, mgbe mgbe, n'ime ọzara. Site n'ụbọchị i hapurū Ijīpt tutu ruo taa, ka i na-enupu isi n'ebe Onyenwe anyị nọ. **8** Unu kpasuru Onyenwe anyị iwe n'ugwu Horeb, ya mere o jiri were iwe laa unu n'iyi. **9** Mgbe m rigooro n'elu ugwu ahụ inata mbadamba nkume ndị ahụ bụ mbadamba nkume ọgbugba ndụ dī n'etiti Onyenwe anyị na unu, anọrọ m n'elu ugwu ahụ iri ụbọchị anọ, ehie na abalī, ọ dighi nri m riri, ọ dighikwa mmiri m nūru. **10** Onyenwe anyị nyere m mbadamba nkume abụọ ndị ahụ, nke eji mkpisiaka Chineke dee. Edekwasiri n'elu ha iwu niile nke Onyenwe anyị gwara unu n'ugwu ahụ site n'etiti ọkụ, n'ụbọchị mkpokota ahụ. **11** Mgbe iri abalī anọ gwurū Onyenwe anyị nyere m mbadamba nkume abụọ ndị ahụ, bụ mbadamba nkume ọgbugba ndụ. **12** Mgbe ahụ ka Onyenwe anyị gwara m si m, "Ridata ọsiisọ, n'ihie na ndi gi, ndi i si n'Ijīpt duputa, emerula onwe ha, ha emeela ngwangwa iwezuga onwe ha site n'iwu m nyere ha. Ha emeerela onwe ha nwa ehi a kpuru akpu, ka ọ buru chi ha." **13** Onyenwe anyị gwara m si, "Ahula m na

ndị a bụ ndị isiike n'ezie. **14** Hapụ m, ka m kpochapụ ma hichapụkwa aha ha site n'okpuru eluigwe. Aga m emekwa gị ka ị ghọọ mba dị ike karịa, dịkwa otutu n'ọnuogugu karịa ha.” **15** Ya mere, atugharịrị m malite isi n'ugwu ahụ na-enwu oku rịdata, ejikwa m mbadamba nkume abụọ nke ogbugba ndụ ahụ n'aka m. **16** Mgbe m lepuru anya, ahuru m na unu emeela mmehie megide Onyenwe anyị Chineke unu. Unu akpọlara onwe unu arụsị n'ụdị nwa ehi. Unu esitela n'igbaso iwu Onyenwe anyị wezuga onwe unu ọsịsọ. **17** Mgbe ahụ, ewere m mbadamba nkume abụọ ahụ, tupu ha site n'aka m abụọ, kurie ha n'ihu unu. **18** Mgbe ahụ, adara m n'ala ọzọ n'ihu Onyenwe anyị. Iri ubochi anọ, ehie na abali, erighi m nri maobu nno ihe onunu obula, n'ihu mmehie niile unu mere. Unu mere ihe ojoo n'anya Onyenwe anyị si otu a kpasuo ya iwe nke ukwu. **19** Aturu m egwu iwe na onuma nke Onyenwe anyị, n'ihu na iwe ya di ukwu megide unu ruo na ikpochapụ unu. Ma n'oge ahụ, Onyenwe anyị gere nti n'ariri m. **20** N'oge ahụ, Eron n'onwe ya, noro n'oke nsogbu, n'ihu na Onyenwe anyị were iwe megide ya, choo ibibi ya, ma ariro m Onyenwe anyị ariri n'ihu ya. **21** Mgbe ahụ, eweere m ngwa oru mmehie unu, ya bu nwa ehi ahụ unu kpuru, kpo ya oku, tipia ya, gwerie ya nke oma dika ntu, wunye ntu ya n'ime mmiri nke si n'ugwu na-asoputa. **22** Ozokwa, unu kpasuru Onyenwe anyị iwe na Tabera, na Masa, o buladi na Kibrot Hataava. **23** Mgbe Onyenwe anyị si na Kadesh Banea zipu unu o si unu, “Gaanu nweta ala ahụ m nyere unu.” Ma unu nupuru isi n'iwu Onyenwe anyị Chineke unu nyere unu. Unu

ekwenyeghi maobu rubere ya isi. **24** Site n'ubochi m maara ndi unu bu, o dibeghi mgbe unu na-enupughi isi n'ebe Onyenwe anyi no. **25** O bu ya mere m jiri daa n'ala n'ihu Onyenwe anyi iri ubochi ano, ehie na abali, n'ih na Onyenwe anyi kwuru na o ga-ala unu n'iyi. **26** Ekpere m ekpere n'oge ahụ nye Onyenwe anyi si ya, "Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi biko, alala ndi gi n'iyi, n'ih na ha bu ihe nketa gi, burukwa ndi i ji ike aka gi na ebube gi gbaputa site n'Ijpt. **27** Elekwasila nnupu isi ha na isiike ha anya, kama, cheta nkwa gi, nke i kwere ndi ohu gi, Ebrahim, Aizik, na Jekob. Biko, agunyela ndu ojo ha, na mmehie ha megide ha. **28** Ma o bughu otu a, ndi obodo ahụ nke i si na ya kpoputa anyi ga-asi, 'O bu n'ih na Onyenwe anyi apughi inye ha ala o kwere ha na nkwa ka o ji laa ha n'iyi. N'ih na o kporo ha asi, ka o ji kpopata ha n'ime ozara mee ka ha nwuo n'ebe ahụ.' **29** Ma ha bu ndi gi, ha bukwa ihe nketa gi. Ha bu ndi i sitere n'ike gi di egwu na ike nke aka gi kpoputa site n'Ijpt."

10 N'oge ahụ, Onyenwe anyi gwara m, si, "Waputa mbadamba nkume abuo dika nke mbu, were ha biakwute m n'elu ugwu. Ozọ, wuokwara onwe gi igbe osisi. **2** Aga m edekwasị n'elu mbadamba nkume ndi a, okwu niile nke di n'elu mbadamba nkume ndi mbu, bu nke i tupiasiri. I ga-etinyekwa ha n'ime igbe ahụ." **3** Ya mere, eji m osisi akashia kwaa igbe ahụ. A waputakwara m mbadamba nkume abuo yiri ndi nke mbu, were ha rigoro ugwu ahụ. **4** Onyenwe anyi dere n'elu mbadamba nkume ahụ ihe ndi ahụ o dere na mbu, bu iwu iri ndi ahụ o gwara unu n'elu ugwu site n'ime oku, n'ubochi mkpokota ahụ.

Onyenwe anyị nyekwara m ha. **5** Mgbe m si n'ugwu ahụ rịdata, etinyere m mbadamba nkume abụọ ahụ n'ime igbe ahụ m kwara, dika Onyenwe anyị nyere m n'iwu. Ha dika n'ebe ahụ ruo taa. **6** (Ụmụ Izrel gara ije site n'olulu mmiri nke Bene Jaakan garuo Mosera, n'ebe ahụ ka Eron nọ nwụọ, e lie ya n'ebe ahụ. Elieza, bụ ọkpara ya nọchiri ọnọdụ ya dika onye nchụaja. **7** Site n'ebe ahụ, ha gagidere ije ruo Gudgoda, sitekwa na ya ruo Jotbata, ala nke iyi na-asọ asọ juru n'ime ya. **8** N'oge ahụ, Onyenwe anyị kewaputara ebo Livayị ibu igbe ọgbugba ndụ Onyenwe anyị, na iguzo n'ihu Onyenwe anyị ijere ya ozi na ikwuputa ngozi n'aha ya, dika ha si eme ruo taa. **9** Ọ bụ nke a mere ndị Livayị enweghi oke maọbụ ihe nketa n'etiti ndị Izrel ibe ha; Onyenwe anyị bụ ihe nketa ha, dika Onyenwe anyị Chineke unu gwara ha.) **10** Ugbu a, anọla m n'elu ugwu ahụ iri ụbọchị anọ, ehie na abali, dika m mere n'oge mbụ, Onyenwe anyị gekwara m ntị n'oge ugbu a. Ọ bughị ọchịchọ Onyenwe anyị ibibi unu. **11** Onyenwe anyị gwara m, "Bilie, gaa ka i duru ndị a gaa na njem ha, ka ha banye, ma nwetakwa ala ahụ nke m kwere nna nna ha na nkwa inye ha." **12** Ugbu a, Izrel, gini ka Onyenwe anyị Chineke gi na-ana n'aka gi ma ọ bughị ka i tụọ egwu Onyenwe anyị bụ Chineke gi, jee ije na nrube isi nye ya, ihu ya n'anya, na iwere obi gi niile na mmụọ gi niile fee ya ofufe, **13** na ilezi anya debezuu iwu na ụkpuru Onyenwe anyị, ndị m na-enye gi taa, n'ihị ọdịmma gi. **14** Ụwa na eluigwe na ebe niile kachasi elu nke eluigwe, na ihe niile di n'ime ha, bụ nke Onyenwe anyị Chineke gi. **15** Ma Onyenwe anyị nwere mmasi n'ahụ nna nna unu ha,

hukwa ha n'anya, o horo unu, na naani umu ha niile, site n'etiti mba niile dika o di taa. **16** N'ih i nke a, biekwanu obi unu ugwu, kwusikwanu ibi ndu nke isiike. **17** N'ih i na Onyenwe anyi, bu Chineke unu bu Chineke kachasi chi niile, burukwa Onyenwe kachasi ndi nwenu niile. Chineke ukwu ahụ, onye di ike dikwa egwu, onye na-adighi ele mmadu anya n'ihu, o nakwagh i eri ngari. **18** O na-aluru ndi na-enweghi nna, na umu nwan yi na-enweghi di ogu. O na-ah u ndi obia n'anya, na-enyekwa ha nri na uwe. **19** Ya mere, unu onwe unu kwa, hunu ndi obia n'anya, n'ih i na unu onwe unu bururi ndi obia n'ala Ijipt. **20** Tu o Onyenwe anyi Chineke gi egwu, feekwa ya ofufe. Ya ka i ga-arapara n'ahu, o bukwa naani n'aha ya ka i ga-anu iyi. **21** O bu ya bu onye i ga-eto otuto, o bu ya bu Chineke gi, onye ruru gi oru ndi ah u di oke egwu na ebube, nke gi onwe gi ji anya gi hu. **22** Nna nna unu ndi gara n'Ijipt di naani iri mmadu asaa, ma ugbu a, Onyenwe anyi Chineke gi emeela ka imubaa dika kpakpando nke mbara igwe.

11 Hu Onyenwe anyi bu Chineke gi n'anya, na-edebuzukwa ikpe ya na ukpuru ya na ihe niile o nyere n'iwu. **2** Chetanu taa na o bugh i umu unu, kama o bu unu onwe unu jiri anya unu hu ido aka na nti Onyenwe anyi Chineke unu. O bu unu huru idi ukwu ya, idi ike ya, irusi oru ike nke ike ya, **3** ihe iribama ya niile na ihe niile o mere n'Ijipt, otu o si megide Fero eze Ijipt na ndi ala Ijipt niile. **4** Unu huru ihe o mere ndi agha Ijipt na inyinya ha, na ugbo agha ha. Otu o si mee ka ha laa n'iyi n'ime Osimiri Uhie, mgbe ha na-achu unu oso, na otu Onyenwe anyi si wetara ha ila n'iyi ebighi ebi. **5** O bugh i umu unu

hụrụ ihe o meere unu n'oge ahụ niile unu nọ n'ọzara
 tutu unu erute n'ebe a, **6** na ihe o mere Datan na Abiram,
 ụmụ Eliab, ndị si n'ebọ Ruben, otu ala si meghee ọnyụ ya
 loda ha, ha na ezinaụlọ ha, ụlọ ikwu ha na ihe ọbụla nke
 dị ndụ ha nwere n'etiti Izrel niile. **7** Ma ọ bụ anya unu
 hụrụ oke ihe ịtụnanya ndị a niile Onyenwe anyị mere.
8 Lezienụ anya debe iwu ndị a m na-enye unu taa, ka
 unu nwee ike, baa bichikwaa ala ahụ unu na-agafe Jodan
 inweta, **9** ka unu bie ogologo ndụ n'ime ala ahụ Onyenwe
 anyị n'ụrụ n'iyi inye nna nna unu ha, na ụmụ ụmụ ha, ala
 mmiri ara ehi na mmanụ ańụ na-eru na ya. **10** N'ihia na ala
 a unu na-aga ịbanye n'ime ya inweta adighi ka ala Ijipt,
 ebe unu si pụta, ebe ị na-agma mkpuru gi, were ụkwu
 tųwara mmiri ụzọ, dika a na-eme n'ubi akwukwọ nri. **11**
 Ma ala unu na-agafe Jodan inweta bụ ala nwere ugwu na
 ndagwurugwu, nke na-ańụ mmiri ozuzo si n'eluigwe. **12**
 Ọ bụ ala nke Onyenwe anyị Chineke unu n'onwe ya na-
 elekota! Site n'ụbọchi ruo n'ụbọchi, sitekwa na mbido
 afọ ruo n'ogwugwu afọ, anya ya adighi apụ na ya. **13** Ya
 mere, ọ bụrụ na unu ga-eji ntụkwasị obi rube isi n'iwu
 ya niile, nke m na-enye unu taa, ọ bụrụkwa na unu ga-
 eji obi unu niile na mmụọ unu niile hụ Onyenwe anyị
 Chineke unu n'anya, ọ bụrụkwa na unu ga-efe ya ofufe,
14 ọ ga na-ezite mmiri ozuzo n'oge ya, mmiri ozuzo nke
 mbụ na nke ikpeazụ, nke ga-eme ka ọka unu mịa mkpuru
 hiri nne, ka unu nwee ọtụtụ vajini, nweekwa mmanụ oliv.
15 Ọ ga-eme ka ańụ ụlọ gi nwee ahịhịa ha ga-ata, gi onwe
 gi ga-enwekwa ihe oriri di ukwu. Afọ ga-ejukwa gi n'ihe
 i nwere. **16** Ma lezienụ anya, ka ahapụ ịrafu obi unu mee

ka unu wezuga onwe unu, bido ife chi ndi ọzọ ofufe, kpọkwa isiala nye ha. **17** Mgbe ahụ, iwe Onyenwe anyị ga-adị ọkụ n'ebe unu nọ, ọ ga-agbachi eluigwe, mmiri agaghị ezo, ala agaghị epupụtakwa ihe ubi, unu ga-alakwa n'iyi n'otu ntabi anya, n'ezị ala ahụ Onyenwe anyị n'enyere unu. **18** Meenụ ka okwu m ndi a digide n'obi unu na n'ime mmụọ unu. Keenụ ha dika ihe iribama n'elu aka unu, kekwasikwa ha dika ihe ncheta n'egedege ihu unu. **19** Kuzierenụ ha umụ unu, na-ekwu ihe banyere ha mgbe i na-anọdụ n'ụlọ gi, na mgbe i na-aga n'okporoụzọ, mgbe i na-edina ala na mgbe i si n'ihe ndina bilie. **20** Dee ha n'elu ibo ọnụ ụlọ gi na nke ọnụ ụzọ ama gi. **21** Ka ụbọchị ndi unu na nke umụ unu di ogologo n'ala ahụ unu na-aga ibi n'ime ya, nke Onyenwe anyị kwere nna unu na nkwa. Dika ogologo ụbọchị niile ha nke eluigwe di n'elu, ụwa dikwa n'okpuru ya. **22** Ọ buru na unu elezie anya debe iwu niile m na-enye unu taa, na-ahukwa Onyenwe anyị Chineke unu n'anya, na-eso ụzọ ya, na-adaberekwa na ya, **23** Onyenwe anyị ga-achupu mba niile bi n'ala ahụ unu na-aga inweta, unu ga-anapukwa ha ala ahụ, ọ buladi na ha buru ibu, siekwa ike kari unu. **24** Ebe obula unu zonyere ukwu unu n'ala ahụ aghoala nke unu, site na ndida Negeb ruo Lebanon, sitekwa n'Osimiri Yufretis ruo Osimiri Mediterenja. Ha ga-abu nke unu. **25** Ọ dighi onye obula puru imegide unu n'ihi na Onyenwe anyị Chineke unu ga-emenye ha egwu na ụjọ n'afọ n'uzọ obula unu na-aga, dika o kwere na nkwa. **26** Lee, taa, ana m eche n'ihu unu ngozi Onyenwe anyị na obubu ọnụ. **27** Ngozi ga-adiri unu ma ọ buru na unu edebe iwu Onyenwe anyị

Chineke unu, nke m na-enye unu taa. **28** Nkọcha ahụ ga-adị ma ọ bụrụ na unu ajụ irube isi nye iwu niile nke Onyenwe anyị, bụ Chineke unu, wezuga onwe unu n'ụzọ ahụ nke m nyere unu n'iwu taa site n'igbaso chi ndị ọzọ, nke unu na-amaghị. **29** Mgbe Onyenwe anyị Chineke unu mere ka unu nweta ala ahụ, a ga-esite n'elu ugwu Gerizim kwupụta ngozị ga-adịrị unu, a ga-esitekwa n'elu ugwu Ebal kwupụta ọbụbụ ọnu ga-adakwasị unu. **30** Gerizim na Ebal bụ ugwu dị n'ofe Jōdan, n'akụkụ okporoụzọ dị n'ọdịda anyanwụ. Ọ dị nso n'ebe osisi ukwu ndị ahụ toro na More, n'ala ndị Kenan ahụ bi n'Araba, n'akụkụ Gilgal. **31** N'ihị na unu na-aga igafe osimiri Jōdan, ịbanye nweta ala ahụ Onyenwe anyị Chineke unu na-enye unu. Mgbe unu nwetara ya biri n'ime ya, **32** hụnụ na unu rubere isi debe iwu niile na ụkpụrụ niile m na-eche n'ihu unu taa.

12 Ndị a bụ iwu na ụkpụrụ niile unu na-aghaghị idebe ogologo ụbọchị niile unu ga-ebi n'ala ahụ, Onyenwe anyị Chineke nna unu ha nyere unu, dika ihe nweta. **2** Tikpoonụ ebe niile nke dị n'elu ugwu niile dị elu na n'elu ugwu niile dị nta, nakwa n'okpuru osisi mgbasa ọbụla, bụ ebe mba niile unu na-anapụ ala ha fere chi niile ha ofufe. **3** Kwatuokwanụ ebe ịchụ aja ha niile, tijisie ogidi nsọ ha niile, kpoọkwa osisi Ashera ha ọkụ, gbutukwaanụ arụsị niile a apịrị apị nke chi niile ha. Kpochapụkwanụ aha ha niile site n'ebe niile ahụ. **4** Unu agaghị efe Onyenwe anyị Chineke unu ofufe dika ndị ahụ na-efe arụsị na-eme. **5** Kama unu chọpụta ebe ahụ Onyenwe anyị Chineke unu ga-ahọpụta, site n'etiti ebo Izrel niile, ebe ọ ga-akpọkwasi aha ya. N'ebe ahụ ka unu ga-abịakwute ya. **6** Ọ bụkwa

n'ebe ahụ ka unu ga-ewetara Onyenwe anyị aja nsure ọkụ unu, na aja ndị ọzọ niile, na otu ụzọ n'ụzọ iri unu, na onyinye pụrụ iche unu, bụ onyinye unu kwere nkwa inye, na onyinye afọ ofufu unu, na onyinye ụmụ mbụ igwe ehi, na igwe ewu na atụrụ unu. **7** Unu na ezinaụlọ unu ga-anọkwa n'ebe ahụ, n'ihu Onyenwe anyị Chineke unu, rie oriri unu. N'ihu ya kwa ka unu ga-añurikwa ọñụ, n'ihu ihe niile ahụ unu setipụrụ aka unu ime, na n'ihu ngozị Onyenwe anyị Chineke unu goziri unu. **8** Unu agaghị emekwa ihe masịrị unu, dika unu si eme taa, n'ihu na onye ọbụla na-eme ihe ọbụla o chere na o ziri ezi n'anya ya, **9** n'ihu na iwu ndị a ebidobeghi ịdị ire, ebe ọ bụ na unu abanyebeghi n'ebe izuikwa ahụ, na ihe nketa ahụ Onyenwe anyị Chineke unu na-enye unu. **10** Kama, mgbe unu gafere osimiri Jōdan, birikwa n'ala ahụ Onyenwe anyị Chineke unu na-enye unu dika ihe nketa, mgbe Onyenwe anyị nyere unu izuikwa, meekwa ka unu nwere onwe unu site n'ebe ndị iro unu nọ. **11** Mgbe ahụ, unu ga-eweta ihe ndị ahụ niile m nyere unu n'iwu: aja nsure ọkụ unu niile, na aja ndị ọzọ, na onyinye ahụ pụrụ iche unu kwere nkwa inye, unu ga-eweta ya n'ebe ahụ Onyenwe anyị Chineke unu hōpụtara ebe o kpọkwasịrị aha ya. **12** Unu na ụmụ unu ndị ikom, na ụmụ unu ndị inyom, na ndị odibo nwoke na nwanyị niile unu, na ndị Livayị bi n'obodo unu, ndị na-enweghi ihe nketa nke aka ha, ga-anọ n'ebe ahụ n'urịa ọñụ n'ihu Onyenwe anyị Chineke unu. **13** Ị gaghị achụ aja nsure ọkụ gị n'ebe ọbụla masịrị gị, **14** ọ bụ naanị n'ebe ahụ Onyenwe anyị ga-ahōpụta. Ọ ga-ahōpụta otu ebe, n'ala otu ebo. Ọ bụ naanị n'ebe

ahụ ka ị ga-esure aja unu niile, ọ bụkwa n’ebe ahụ ka ị ga-eweta onyinye gị niile. **15** Otu ọ di, ị pụrụ ịnọ n’ebe ọbụla gbuo anụ ị ga-eri, dika ọ bụ ele maọbụ mgbada ugbu a. Rie anụ mgbe ọbụla ọ gurụ gị agụụ, na-erikwa ya mgbe ọbụla i nwetara ya, dika ngozi Onyenwe anyị Chineke unu na-enye unu. Ma onye di ọcha, ma onye na-adighi ọcha nwere ike iso rie ya. **16** Naanị iwu di n’iri anụ ndi a bụ na ị gaghị eri ọbara ya, wusa ọbara ya n’ala, dika mmiri. **17** Ma o nweghi onyinye ọbụla a na-enye Onyenwe anyị i kwesiri ịnọ n’ulọ gị rie. I kwesighi ịnọ n’ulọ gị rie onyinye ndi a: onyinye otu uzọ n’uzọ iri nke ọka na mmanya ọhuru gị, na nke mmanụ oliv, na umu mbu nke igwe ehi na igwe ewu na aturu gị, na ihe ọbụla i kwere na nkwa, na onyinye afọ ofufu gị, na onyinye ndi ozo puru iche. **18** Kama unu ga-eri ha n’ihu Onyenwe anyi bu Chineke unu, n’ebe ahụ Onyenwe anyi Chineke unu ga-ahoputa, gị onwe gị, na umu gị ndi nwoke na umu gị ndi nwanyi, na ndi odibo nwoke na nwanyi niile unu, na ndi Livayi si n’obodo unu niile, unu ga-anurikwa onu n’ihu Onyenwe anyi bu Chineke unu, n’ihe niile aka gị ruputara. **19** Echefukwala ndi Livayi, gị na ha ga na-enweko ihe ndi a niile, ogologo ubochi niile i biri n’ala ahụ. **20** Mgbe Onyenwe anyi, bu Chineke gị mere ka oke ala gị saa mbara, dika o kwere gị na nkwa, i nwee oke aguu maka iri anu na-asị, “Achoro m iri anu,” mgbe ahụ, i nwere ike rie anu dika i si choo. **21** O buru n’ebe ahụ Onyenwe anyi Chineke gị kpokwasiri aha ya di gị anya site n’ebe i no, i nwere ike gbuo anu ulọ site n’igwe ehi maobu ewu na aturu nke Onyenwe anyi nyere gị, dika m

si nye gi n'iwu. Gbuo ha n'obodo ebe i bi, riekwa ha otu i choro. **22** Rie ha dika i ga-esi rie ele maobu mgbada. Onye obula n'ime unu nwere ike rie ya, ma onye di ocha ma onye na-adighi ocha. **23** Ma lezie anya hu na i righi obara, n'ih na ndu di n'obara. I gaghi erikota anu obula na ndu ya. **24** Erila obara, wusa ya n'ala dika mmiri. **25** Erila ya, ka ihe si otu a gaara gi na umu umu gi nke oma, n'ih na i na-eme ihe ziri ezi n'anya Onyenwe anyi. **26** Ma were ihe ndi ahụ niile i doro nsọ, ya na ihe obula i kwere Onyenwe anyi na nkwa gaa n'ebe ahụ Onyenwe anyi ga-ahoputa. **27** Chuo aja nsure oku n'elu ebe ichu aja Onyenwe anyi Chineke gi, ma anu na obara. A ghaghi iwusa obara anu ahụ e ji chuo aja n'akuku ebe nchujaja nke Onyenwe anyi Chineke gi. Ma i nwere ike rie anu ahụ e ji chuo aja. **28** Lezie anya, debe iwu ndi a niile m na-enye gi. O buru na i mee ya, ihe ga-agara gi na umu gi nke oma, n'ih na o bu ihe di mma n'anya Onyenwe anyi Chineke gi, na ihe ziri ezi ka i ga na-eme. **29** Onyenwe anyi Chineke gi ga-ala mba niile bi n'ala ahụ i na-aga ibuso agha n'iyi. Ma mgbe i si n'ala ahụ chupu ha, i ga-ebichi n'ala ha. **30** Mgbe i lachara ha n'iyi, lezie anya ka i ghara ima n'onya, site n'iju ajuju ka ijuputa otu ha si efe chi ha, na-asị, "Mba ndi a o si aña na-efe chi ha ofufe? Anyi ga-emekwa otu a." **31** Ekwala Onyenwe anyi bu Chineke gi dika ha si efe chi ha, n'ih na mgbe ha na-efe chi ha ofufe, ha na-eme ihe aru di iche iche nke Onyenwe anyi kporo asi. O buladi umu ha ndi ikom na ndi inyom ka ha na-esure n'oku nye chi ha di iche iche dika aja. **32** Lezienu anya hu na unu

na-eme ihe niile bu nke m nyere unu n'iwu. Unu etinyela ihe n'ime ya maobu wepukwa ihe site na ya.

13 O buru na onye amuma, maobu onye na-akowa nro aputa n'etiti gi kwee nkwa na ihe iribama maobu ihe di ebube na-aga ime, 2 o burukwa na ihe iribama ahụ maobu ihe ebube ahụ e kwuru maka ya emezuo, emesia onye amuma ahụ na-asi, "Ka anyi gbaso chi ndi ozọ di iche, ka anyi feekwa ha," bu chi ndi i na-amaghi, 3 egela okwu onye amuma maobu oro nro ahụ nti. N'ihi na Onyenwe anyi bu Chineke unu na-ele unu ule imata ma unu jikwa obi unu, na uche unu hu ya n'anya. 4 O bu Onyenwe anyi bu Chineke unu ka unu ga-eso, naani ya ka unu ga-atu egwu. Debenu iwu ya niile na-erubekwara ya isi, na-ejere ya ozi, jidesiekwa ya ike. 5 A ga-egbu onye amuma ahụ maobu onye oro nro ahụ nke chorọ iduhie unu, n'ihi na o chorọ iweta nnupu isi megide Onyenwe anyi bu Chineke unu, onye kpoputara unu site n'ala Ijipt, onye gbaputara unu site n'onodu ibu ndi ohu. Ihe o chorọ ime bu iduhie gi, ka i ghara ibi udi ndu ahụ Onyenwe anyi Chineke gi chorọ ka i bie. Onwu ya ga-eme ka i wezuga ihe ojoo site n'etiti gi. 6 O buru na ezi enyi gi maobu nwanne gi nwoke maobu nwa gi nwoke maobu nwunye gi i huru n'anya ejiri aghughu gwa gi okwu si gi, "Bia ka anyi gaa fee chi ndi ozọ ofufe" (bu chi ndi i na-amaghi maobu nke nna gi ha na-amaghi, 7 chi nke ndi ala ahụ gbara unu gburugburu, ma ha bu ndi bi gi nso ma ha bu ndi bi n'ebe di anya, site n'otu nsotu nke ala ahụ ruo nsotu nke ozọ), 8 ekwenyekwala maobu naa nti n'ihe o na-ekwu. Enwekwala obi ebere n'ebe o no, ekpuchikwala atumatu

ojoo ya niile. **9** I ghaghị igbu ha. Buru ụzọ setipụ aka gi
 tųọ ya nkume, ka ndi ọzọ soro gi tugbuo ya. **10** Jiri nkume
 tugbuo ya, n'ihị na ọ choro ime ka i site n'iso Onyenwe
 anyi Chineke, wezuga onwe gi, ka i puo, ma chigharia
 site n'iso ya, bu Onyenwe anyi, onye mere ka i site n'ala
 Ijipt puta, ala ebe i no n'ime ya dika ohu. **11** Izrel niile
 ga-anukwa banyere ihe ojoo o mere, ha ga-atukwa ihe
 ojoo di otu a egwu, o dikwaghị onye obula n'etiti gi ga-
 achokwa ime ihe ojoo di otu ahụ. **12** Mgbe i bi n'obodo
 ndi ahụ Onyenwe anyi Chineke gi na-enye gi, o buru na
 akuko esite n'otu obodo ndi a ruo gi nti si, **13** na ufodu
 ndi mmadu jogburu onwe ha eduhela ndi obodo ha, na-
 asi, "Ka anyi gaa fee chi ndi ọzọ ofufe" (bu chi ndi i na-
 amaghị na mbu), **14** tupu i mee ihe obula, i ga-eburu ụzọ
 juo ase, juputa nke oma, ma nyochaputa ma okwu ahụ o
 bu eziokwu. O buru na o bu eziokwu na-achoputakwara
 n'ihe aru di otu a mere n'etiti unu, **15** i ghaghị ibuso
 obodo ahụ agha jiri mma agha gbuo ndi mmadu niile bi
 n'ime obodo ahụ. I ghaghị ibibi ya kpamkpam, ma ndi
 mmadu ma anu ulo ha. **16** Ihe nkwata niile i si n'obodo
 ahụ kwata ka i ga-ekpokota n'otu ebe, n'ama di n'etiti
 obodo ahụ. A ga-akpokwa ha niile oku, gbaakwa obodo
 ahụ niile oku, dika aja nsure oku nye Onyenwe anyi bu
 Chineke unu. Ruo mgbe ebighi ebi, obodo ahụ ga-abu
 mkpomkpo ebe, a gaghị ewugharikwa ya ọzọ. **17** O dighi
 ihe ndi ahụ e debere nye mbibi nke e kwesiri ihu n'aka
 gi. Nke a ga-emekwa ka iwe oku Onyenwe anyi dajuo,
 ka o gosikwa gi obi ebere. O ga-enwekwa omiko n'ahụ
 gi, meekwa ka i baa uba n'onuogugu, dika o ji ihu iyi

kwee nna nna gị ha na nkwa. **18** Onyenwe anyị Chineke gị ga-eme ihe ndị a ma ọ bụrụ na ị na-erubere ya isi, na-edebuzukwa iwu ya niile, nke m na-enye gị taa, ma na-eme ihe ziri ezi n'anya Onyenwe anyị Chineke gị.

14 Unu onwe unu bụ ụmụ Onyenwe anyị Chineke unu, ya mere unu egbula onwe unu mma, maọbụ kpuchapụ agịrị isi dị nso nso egedege ihu unu n'ihị onye nwurụ anwụ. **2** N'ihị na onye dị nsọ ka ị bụ nye Onyenwe anyị Chineke gị. Ọ bụkwa gị ka Onyenwe anyị hoọrọ site na ndị niile nọ n'elu ụwa, ị bụ ihe oke ọnụahịa nye ya. **3** Erila ihe ọbụla m kwuru na ọ bụ ihe rụrụ arụ. **4** Ndị a bụ anụmanụ unu ga-eri: ehi, atụrụ, na ewu, **5** na ele nta, na mgbada, na atụrụ ọhịa, na ewu ọhịa, ele ukwu, na anigo bi n'elu ugwu. **6** Anụmanụ ọbụla ụkwụ ya wara njakpa, nke na-ataghari ọnụ ka unu ga-eri. **7** Ma otu ọ dị, n'etiti anụ ndị ahụ na-ataghari nri maọbụ ndị ụkwụ ha wara njakpa, ndị a ka unu na-agaghị eri, inyinya kamel, na ewi maọbụ ewi nkume, na anụ ndị ọzọ yiri ha, ọ bụ ezie na ha na-ataghari ọnụ, ma ha enweghị ụkwụ wara njakpa. Ha bụ ihe na-adighi ọcha nye unu. **8** Ezi bụkwa anụ na-adighi ọcha; ọ bụ ezie na o nwere ụkwụ wara njakpa, ma ọ dighi ataghari nri. Unu agaghị emetula ozu ha aka maọbụ rie anụ ha. **9** N'ime ihe niile e kere eke, dị ndụ, biri na mmiri, unu nwere ike iri nke ọbụla nwere ntu na akpịrịkpa, **10** ma ihe ọbụla nke na-enweghị ntu na akpịrịkpa, unu erila ha, n'ihị na ha rụrụ arụ. **11** Unu ga-eri nnunụ ọbụla dị ọcha, **12** ma unu agaghị eri ndị a: ugo, na udele, na udele ojii, **13** na ndagbụ, na ọgankwọ, na ndagbụ dị iche iche, **14** na ugo ọbụla dị iche iche, **15** na enyi nnunụ, na

egbe abali, na nnunụ oke osimiri, na egbe dị iche iche, **16**
 na okwukwu nta, na okwukwu ukwu, na okwukwu nwere
 mpi, **17** na okwolo na udele, na komorant, **18** na ugbala,
 na utù dị iche iche, na nnunụ ọdụ nta, na usụ. **19** Ụmụ
 ahụhụ niile na-efe efe rụrụ arụ nye unu, unu erila ha, **20**
 Ma unu nwere ike iri ụmụ ahụhụ ndị ahụ nwere nku, ndị
 dị ọcha. **21** Unu erila anụ ọbụla nwurụ anwụ. Ma otu o si
 dij, onye ọbịa n'etiti unu nwere ike rie ya. I nwere ike inye
 ya, maọbụ resi ya onye ahụ, ma erila ya, n'ihu na onye dij
 nsọ nye Onyenwe anyị Chineke gi ka i bụ. Esila nwa ewu
 maọbụ nwa aturụ n'ime mmiri ara nne ya. **22** I ghaghị
 inye otu ụzọ n'ụzọ iri nke mkpuru ubi gi afọ niile. **23** I ga-
 erikwa mkpuru ndị a n'ihu Onyenwe anyị, bụ Chineke gi,
 n'ebe ahụ ọ ga-ahoputa ka ọ buru ebe obibi ya, i ga-anọ
 n'ebe ahụ rie otu ụzọ n'ụzọ iri nke ọka gi, na mmanya
 vainị ohuru gi, na mmanụ oliv gi, na nwa mbu nke igwe
 ehi gi, na igwe ewu na aturu gi. Ihe e ji eme nke a bu ka i
 muta itu egwu Onyenwe anyị Chineke gi ubochi ndu gi
 niile. **24** O buru na ebe Onyenwe anyị hoputara di anya, o
 burukwa na Onyenwe anyị Chineke gi agoziela gi ruo na
 i pughi ibu otu ụzọ n'ụzọ iri gi gaa n'ebe ahụ (n'ihu na
 ebe ahụ Onyenwe anyị hoputara di anya), **25** mgbe ahụ,
 gbanwee otu ụzọ n'ụzọ iri nata ọlaocha, were ọlaocha
 ahụ jee n'ebe ahụ Onyenwe anyị Chineke gi hoputara. **26**
 Were ọlaocha ahụ zuo ihe obula i chorọ: ehi, na aturu, na
 mmanya, maobu mmanya siri ike na-aba n'anya maobu
 ihe obula ozọ nke i chorọ. Mgbe ahụ, gi na ezinaulo
 gi ga-eri nri n'ihu Onyenwe anyị Chineke gi, nuriakwa
 onu. **27** Echefukwala ime ka ndi Livayi soro gi rie ihe i

kpatara, n'ihì na ha enweghì ihe nketa ọ̀bùla, maọ̀bù ihe ubi dika gi. **28** N'ogwugwu afọ atọ ọ̀bùla, ì ga-eweta otu ụzọ n'uzọ iri nke ihe ubi gi, chikọta ha n'ebe a ga-echebe ha n'obodo gi, **29** ka ndị Livayi, ndị na-enweghì ihe nketa n'etiti gi, na ndị ọ̀bịa, na ndị inyom di ha nwurụ anwu, na umu mgbei niile nọ n'obodo gi, bịa n'ebe ahụ were nri ha ga-eri, rijuokwa afọ. N'uzọ di otu a, Onyenwe anyi Chineke gi ga-agozi gi, goziekwa oru aka gi niile.

15 N'ogwugwu afọ asaa ọ̀bùla, ì ga-akagbu ugwo niile mmadu ji gi. **2** Otu a ka a ga-esi mee ya: Onye ọ̀bùla e ji ugwo ga-akagbu ugwo niile onye Izrel ibe ya ji ya. O gaghi elekwa anya na onye agbataobi ya maobu nwanna ya ga-akwu ya ugwo ahụ, n'ihì na oge a na-ekwusa mgbaghara ugwo Onyenwe anyi eruola. **3** Mgbaghara a erughi n'ebe ndi ọ̀bịa nọ, ma ì ghaghi ikagbu ugwo ọ̀bùla nwanna gi ji gi. **4** Otu o di, o kwesighi ka ndi ogbenye diri n'etiti gi, n'ihì n'ala ahụ Onyenwe anyi Chineke gi na-enye gi ka inweta dika ihe nketa gi, o ga-agozi gi nke ukwu, **5** ma o buru na i rube isi nye Onyenwe anyi Chineke gi, ma lezie anya debe iwu ndi a niile m na-enye gi taa. **6** Onyenwe anyi Chineke gi ga-agozi gi dika o kwere na nkwa. I ga-agbazinye otutu mba ego, ì gaghi anọ n'uko! I ga-achị otutu mba, ma ha agaghị achị gi. **7** Ma mgbe ì banyere n'ala ahụ Onyenwe anyi Chineke unu na-enye gi, a si na e nwee onye ogbenye n'etiti gi, nke bu onye Izrel ibe gi, ì gaghi emechi obi gi maobu kechie aka gi megide ya, **8** ì ghaghi igbazinye ya ihe di ka o si choo. **9** Lezie anya ka ì ghara inwe udi echiche ojo a n'obi gi si, "Afọ mgbaghara ugwo na-abia nso," n'ihì ya, i kechie obi gi ju

ibinye nwanna gi nọ na mkpa ihe o choro. O buru na onye ahụ nọ na mkpa akwaa akwa kpokuo Onyenwe anyi, a ga-agu gi dika onye ikpe mmehie mara. **10** I ghaghị inye ha site n'afọ ofufu, meekwa nke a na-enweghị obi ilu, mgbe ahụ, n'ih i nke a, Onyenwe anyi bu Chineke gi ga-agoz i gi n'oru gi niile nakwa ihe niile nke i tinyere aka na ya. **11** A ghaghị inwe ndi ogbenye n'etiti unu, o bu ya mere iwu a jiri di mkpa. Gbasapu aka n'ebe nwanna gi na n'ebe ndi ogbenye na ndi nọ na mkpa nọ. **12** O buru na onye Hibru ibe gi, ndi nwoke maobu ndi nwanyi, eresi gi onwe ha, gbakwaara gi odibo afọ isii, n'afọ nke asaa, i ghaghị ihapu ha ka ha nwere onwe ha. **13** Mgbe o hapuru ulo gi, ezipukwala ya n'aka efu! **14** I ga-esite n'igwe anu ulo gi, na n'ebe izocha oka gi, na n'ebe izocha vaini gi, nye ya onyinye puru iche iji si ya laa n'udo. Nye ya onyinye a dika Onyenwe anyi Chineke gi si gozie gi. **15** Cheta na i buru ohu n'ala Ijipt ma Onyenwe anyi bu Chineke gi gbaputara gi. O bu n'ih i ya ka m ji na-nye gi iwu a taa. **16** Ma o buru na ohu gi asi gi, "Achoghi m ihapu gi," n'ih i na o huru gi na ndi ulo gi n'anya, hukwa na ihe na-agara gi na ya nke oma, mgbe gi na ya nọ. **17** Were agiga kpopuo nti ya n'onu uzọ ulo gi. O ga-abukwara gi ohu ogologo ndu ya niile. Otu aka ahụ kwa ka i ga-eme ohu gi nwanyi. **18** Enwela obi mwute mgbe obula i na-ahapu ohu gi ka o nwere onwe ya, n'ih i na i ga-echeta na o ruru gi oru afọ isii, ihe i mefukwara erughi okara ihe i gaara eji goo ndi oru. Onyenwe anyi Chineke gi ga-agozikwa gi n'ih i niile i na-eme. **19** Nwa oke ehi obula maobu nwa aturu obula maobu nwa ewu obula e bu uzọ

mụọ n'ime igwe anụ ụlọ gị ka ị ga-edo nsọ nye Onyenwe anyị Chineke gị, ejila nwa mbụ nke ehi gị e buru ụzọ mụọ arụ ọrụ ubi, akpachakwala aji nwa ewu maọbụ nwa atụrụ ọbụla e buru ụzọ mụọ dị n'ime igwe ewu na atụrụ gị. **20** Gị na ezinaụlọ gị ga-eri anụ ndị a n'ihu Onyenwe anyị Chineke gị afọ ọbụla n'ebe ọ họtara. **21** Ma ọ bụrụ na nwa anụ ọbụla e buru ụzọ mụọ nwere nkwarụ, dika ngwuro maọbụ isì maọbụ nkwarụ ọbụla nke joro njo, ị gaghị eji ya achụ aja nye Onyenwe anyị Chineke gị. **22** Kama, ka ọ bụrụ ihe oriri nye ezinaụlọ gị n'ime ụlọ gị. Onye ọbụla, ma ndị dị ọcha ma onye ruru arụ n'oge ahụ ga-eri ya, dika onye ọbụla puru iri anụ ele maọbụ anụ mgbada. **23** Ma erila ọbara ya. Wusa ya n'ala dika mmiri.

16 Debe onwa Abib iche maka ime Mmemme Ngabiga Onyenwe anyị Chineke gị, n'ihu na ọ bụ n'onwa Abib ka Onyenwe anyị Chineke gị mere ka i si n'ala Ijipt pụta n'abalị. **2** Ị ga-eji anụ si n'igwe atụrụ na ehi gị churo Onyenwe anyị Chineke gị aja ngabiga n'ebe ahụ Onyenwe anyị ga-ahoputa dika ebe obibi nye aha ya. **3** Erila ya na achicha e ji ihe na-eko achicha mee, kama ubochi asaa ka ị ga-eri achicha na-ekoghi eko, ya bụ, achicha ahuhu, iji cheta na i si n'ala Ijipt pụta ngwangwa. Nke a ga-eme ka i nwee ike na-echeta mgbe i sitere n'ala Ijipt pụta, ubochi niile nke ndu. **4** Ka ihe ọbụla na-eko achicha ghara ibata n'ezinaụlọ gị abali asaa ndi ahụ. Unu ahapukwala anụ ọbụla unu churu n'aja n'oge uhuruchi nke ubochi mbu, noo ruo ututu. **5** Ị gaghị achụ aja ngabiga n'obodo ọbụla Onyenwe anyị Chineke gị nyere gị, **6** kariakwa n'ebe ahụ Onyenwe anyị Chineke gị họtara dika ebe obibi

nye ya ka i ga-anọ chụọ ya. N'ebe ahụ ka i ga-achụ aja ngabiga gi n'oge uhuruchi, mgbe anwụ dachara, n'oge mgbe dika oge ụbọchị ahụ i sitere n'Ijpt pụta. **7** I ga-ahụ ya n'ọkụ riekwa ya n'ebe ahụ Onyenwe anyị bụ Chineke ga-ahoputa. N'ututu, i ga-alaghachikwa n'ulo ikwu gi. **8** Ụbọchị isii ka i ga-eri achicha na-ekoghi eko, n'ụbọchị nke asaa, nweenu mkpokota nye Onyenwe anyị Chineke gi, arukwala oru obula. **9** Guputa izu asaa site na mgbe i malitere itinye mma iwe ihe ubi n'ukwu oka guzoro eguzo n'ubi gi. **10** Meenu Mmemme Izu Uka asaa nye Onyenwe anyị, bụ Chineke gi, site na inye onyinye afo ofufu, n'usoro otutu ngozi Onyenwe anyị bụ Chineke gi ji gozie gi. **11** O bu oge inuri onu nye gi na umu gi ndi ikom na ndi inyom, ndi ohu gi nwoke na nwanyi, ndi Livayi bi n'obodo gi, ndi obia, ndi na-enweghi nna na ndi inyom di ha nwuru bi n'etiti gi. Meenu nke a n'ihu Onyenwe anyị Chineke gi, n'ebe ahụ o hoputara dika ebe obibi nye aha ya. **12** Cheta na i buru ohu n'ala Ijpt, n'ihi nke a, unu echefula iwu ndi a. **13** Mmenu mmemme ulo Ikwu. Unu aghaghi ime ya ubochi asaa mgbe unu wechara ihe ubi, ya bu, mgbe unu chikotachara oka site n'ebe izocha oka, nakwa ebe izocha mmanya unu niile **14** O bu oge inuri onu, nye gi onwe gi, umu ndi ikom na ndi inyom gi, ndi odibo nwoke na nwanyi unu niile, ndi Livayi, ndi obia, umu mgbei na umu nwanyi niile di ha nwuru anwu ndi bi n'obodo gi niile. **15** A ga-eme mmemme a nye Onyenwe anyị Chineke gi ubochi asaa n'ebe ahụ Onyenwe anyị n'onwe ya hoputara. N'ihi na Onyenwe anyị Chineke gi ga-agozi ihe ubi gi niile, goziekwa akaoru gi niile, ime

ka ọ̀nụ̀ gị̀ zuo oke. **16** Ugboro atọ̀ n'afọ̀ ka ndị̀ ikom unu niile aghaghị̀ ị̀bị́a chee onwe ha n'ihu Onye kachasị̀ ihe niile elu, bụ́ Onyenwe anyị̀ unu, n'ebe ọ̀ ga-ahọ̀pụ́ta: n'oge mmemme ndị̀ a: Mmemme Achicha na-ekoghị̀ eko, Mmemme Izu Ụ́ka asaa na Mmemme Ụ́lọ̀ Ikwu. Ọ̀ dighị̀ onye ọ̀bụ́la ga-agba aka efu b́ia n'ihu Onyenwe anyị̀. **17** Onye ọ̀bụ́la ga-eweta onyinye d́ika o nwere ike na d́ika Onyenwe anyị̀ Chineke gị̀ sị̀ gọ́zie ya. **18** Ị̀ ga-ahọ̀pụ́ta ndị̀ ikpe, na ndị̀isi ozi n'ebo niile, na n'obodo ọ̀bụ́la Onyenwe anyị̀ Chineke gị̀ na-enye gị̀. Ha ga-eme ka ezi ikpe d́iri ndị̀ mmadụ̀ niile. **19** Ekpekwa ikpe aghughọ̀, maọ̀bụ̀ kpee ikpe ile mmadụ̀ anya n'ihu. Erikwala ngarị̀, n'ihı̀ na iri ngarị̀ na-eme ka anya onye amamihe kpuo ìsì, meekwa ka okwu onye aka ya d́i ọ́cha gbagọ̀ agbagọ̀. **20** Gbasoo ikpe ziri ezi, mee ka ikpe ziri ezi d́igide, ka ị̀ d́iri ndụ̀, nweta ala ahụ̀ Onyenwe anyị̀ Chineke gị̀ na-enye gị̀. **21** Amanyela oyiya osisi chi Ashera ọ̀bụ́la gị̀ n'akukụ̀ ebe ị́chụ̀ aja ị̀ wuru nye Onyenwe anyị̀ Chineke gị̀. **22** Eguzokwala ogidi nkume ọ̀bụ́la n'ihı̀ na ha bụ́ ihe Onyenwe anyị̀ Chineke gị̀ kpọ̀ọ̀ asị̀.

17 Achurula Onyenwe anyị̀ bụ́ Chineke gị̀ ehi maọ̀bụ̀ aturụ̀ nwere nkwarụ̀ ọ̀bụ́la maọ̀bụ̀ ntupọ̀. Onyinye d́i otu a bụ́ ihe arụ̀ n'ebe ọ̀ nọ̀. **2** Ọ̀ bụ́rụ̀ na ị̀ nụ̀ na onye ọ̀bụ́la n'ime obodo ndị̀ ahụ̀ Onyenwe anyị̀ nyere gị̀, nwoke maọ̀bụ̀ nwanyị̀ na-eme ihe d́i njọ̀ n'anya Onyenwe anyị̀ Chineke gị̀ ime ihe megidere ọ̀gbugba ndụ̀ ya, **3** ọ̀ bụ́rụ̀ na onye ahụ̀ efee chi ndị̀ ọ̀zọ̀, maọ̀bụ̀ kpọ̀ọ̀ isiala nye ha, maọ̀bụ̀ fee anwụ̀, maọ̀bụ̀ ọ̀nwa, maọ̀bụ̀ kpakpando nke mbara eluigwe bụ́ ihe m na-enyeghị̀ n'iwu, **4** ọ̀ bụ́rụ̀

na e mere ka i maara n'ihe di otu a di maobu i nu ya, i ghaghi iju ase, nyochaa ya nke oma. O buru na ihe i nuru bu eziokwu, o buru n'ezie na e mere ihe aru di otu a n'ala Izrel, 5 kporo nwoke maobu nwanyi ahụ mere ihe ojo di otu a, kporuta ya n'onu uzọ ama obodo, tuọ ya nkume, tugbuo ya. 6 Ma otu o si di, a gaghi eme ka onye ahụ nwuo site naani n'ama otu mmadu, kama o ga-anwu site n'ama mmadu abuo maobu ato gbara. 7 Ndi ahụ gbara akaebe n'isi ya ga-eburu uzọ tuọ ya nkume, tupu mmadu niile esoro tugbuo ya. Site n'uzọ di otu a, unu ga-ekpochapu ihe ojo site n'etiti gi. 8 O buru na unu enwee okwu siri ike na mkpebi, dika igbu ochu, maobu okwu na uka metutara mmadu, maobu ilu ogu nke mmeru ahụ daputara n'ime ya, ihe unu ga-eme bu iweta ikpe ahụ n'ebe obibi Onyenwe anyi Chineke gi hoputara, 9 n'ihu ndi nchajaja, bu ndi Livayi na onye no n'ochie ikpe n'oge ahụ ka ha gubie ikpe ahụ. 10 I ga-emekwa dika mkpebi ha nyere gi n'ebe ahụ Onyenwe anyi ga-ahoputa. Lezie anya hu na i mezuru ihe niile dika ha si tuziere gi aka. 11 Mee dika iwu ha ziri gi si di, na dika mkpebi ha nyere gi si di. Ewezugala onwe gi site n'okwu ha nyere gi n'uzo obula 12 Ma onye ahụ ledara onye nchajaja na onye ikpe ahụ a hoputara ije ozi nye Onyenwe anyi Chineke gi ga-anwu. Unu ga-esi n'ala Izrel wezuga ihe ojo di otu ahụ. 13 N'uzo di otu a, mmadu niile ga-anu ihe mere onye ahụ nupuru isi, ha ga-atu egwu ghara ibu ndi mpako. 14 Mgbe i banyere n'ala ahụ Onyenwe anyi Chineke gi na-enye gi, merie ndi bi n'ime ya, biri n'ime ya, i nwere ike malite iche n'obi gi si, "Anyi kwesiri inwe eze dika

mba ndi ọzọ niile di anyi gburugburu.” 15 O si otu a diri, lezie anya hu na onye i ga-eme eze bu onye ahụ Onyenwe anyi Chineke gi ga-ahoputa. Onye ahụ aghaghi ibu onye Izrel n’ihi na i kwesighi ime onye mba ọzọ eze ka o chia gi. 16 Hu na eze ahụ i hoputara enweghi otutu inyinya. Eze ahụ ekwesikwaghi izipu ndi ga-aga Ijipt izuputara ya otutu inyinya ọzọ, n’ihi na Onyenwe anyi agwala gi si, “I gaghị alaghachi Ijipt ọzọ.” 17 Eze ahụ agaghị enwe otutu nwunye, n’ihi na nke a ga-eme ka obi ya si n’ebe Onyenwe anyi no puo. O gakwaghi ababiga uba olaocha na olaedo oke. 18 Mgbe o nokwasiri n’ocheeze dika eze, o ga-esite n’akwukwo iwu a ndi nchujaja bu ndi Livayi nadebe, deputara onwe ya iwu a metutara obibi ndu ndi eze. 19 Ihe ahụ o deputara ka o ga-agu mgbe niile na ndu ya. Nke a ga-eme ka o muta itu egwu Onyenwe anyi Chineke ya, na igbaso ihe niile di n’iwu na ukpuru ndi a. 20 Igu akwukwo iwu a mgbe niile ga-eme ka o mata na o nweghi uzọ o si di elu karja umunna ya. O ga-emekwa ka o ghara iwezuga onwe ya site n’iwu a n’uzo obula. Mgbe ahụ, ya onwe ya, na umu umu ya ga-achi alaeze Izrel ogologo oge.

18 Ndi nchujaja bu ndi Livayi, na ndi ebo Livayi niile agaghị enwe oke maobu ihe nketa obula dika ebo ndi ọzọ n’Izrel. Ihe onyinye ichu aja niile e wetara n’ihu Onyenwe anyi site n’okụ bu ihe nketa ha. 2 Ha agaghị enwe ihe nketa obula n’etiti umu Izrel ndi ọzọ, n’ihi na Onyenwe anyi aburula ihe nketa nke ha dika o kwere ha na nkwa. 3 Nke ga-abu oke ruuru ndi nchujaja n’ebe ndi mmadu no, n’ebe ndi na-achụ aja, site n’anu ehi maobu aturu:

a ga-enye onye nchụaja ubu aka ya, agba ya abụọ na afọ ya. **4** Ha ga-enwetakwa mkpụrụ mbụ nke owuwe ihe ubi unu, ya bụ, ọka mbụ unu, mmanya vajini ọhụrụ unu, mmanụ oliv unu na aji mbụ a kpuchaputara site n'ahụ igwe aturụ unu. **5** N'ihu na Onyenwe anyị Chineke unu ahoputala ebo Livayị na umu umu ha site n'ebo niile nke Izrel ka ha buru ndi ga-eguzo jee ozi n'ihu Onyenwe anyi oge niile. **6** Onye Livayị obula si n'ebe o bi kwapu gaa biri n'obodo ozọ n'Izrel nwere ike ije n'ebe ichu aja Onyenwe anyi hoputara, **7** o ga-eje ozi n'aha Onyenwe anyi bu Chineke ya dika umunna ya ndi Livayị na-eje ozi n'ihu Onyenwe anyi. **8** O ga-esokwa keta oke a na-ekenye ndi Livayị bi n'obodo ahụ, n'agbanyeghi na o na-enweta ego site n'orire e rere ihe onwunwe ezinaulo ya. **9** Mgbe i banyere n'ala ahụ Onyenwe anyi Chineke gi na-enye gi, amutakwala ime omume aru dika ndi mba bi n'ala ahụ. **10** Ka a hapu ichota onye obula n'etiti gi nke na-ewere nwa ya nwoke maobu nwanyị nye ka a kpo ya oku n'ihu ichuru chi ndi mba ozọ aja. Ka onye Izrel obula ghara ibu onye na-aju mmuo ase maobu onye mgbaasi maobu na-agba aja, **11** maobu onye na-aku mmadu ibe ya ogwu, maobu onye na-aju mmuo ojoo ase, maobu dibia afa maobu onye na-aju ase site n'aka ndi nwuru anwu. **12** Onye obula na-eme ihe ndi a bu onye Onyenwe anyi kporo asi. O bukwa n'ihu ihe aru ndi a ka Onyenwe anyi Chineke gi ji na-achupu ndi bi n'ala a. **13** I ghaghi ibu onye zuruoke n'uzo niile n'ihu Onyenwe anyi Chineke gi. **14** Mba ndi i na-aga inweta ala ha bu ndi na-aju ase site n'aka ndi mgbaasi na ndi na-agba aja, ma Onyenwe

anyị Chineke gị anabataghị na ị ga-eme ihe dị otu ahụ. **15** Kama Onyenwe anyị Chineke gị ga-eme ka onye amụma nke dị ka m biliere unu site n’etiti unu, site n’etiti ndị unu bụ Izrel. Ọ bụ ya ka unu ga-aña nti. **16** N’ihi na nke a bụ ihe gị onwe gị rịọrọ Onyenwe anyị bụ Chineke gị n’ugwu Horeb, n’ụbọchị mkpokọta ahụ. I kwuru si, “Anyị achoghị ịnu olu Onyenwe anyị maọbụ hụ ọkụ ahụ dị egwu anya ọzọ, ka anyị ghara ịnwụ.” **17** N’ihi ya, Onyenwe anyị gwara m okwu si m, “Ihe ha kwuru dị mma. **18** Aga m eme ka onye amụma bilie n’etiti ha, onye Izrel dika gị. Aga m agwa ya ihe ọ ga-ekwu, okwu niile m tinyere n’ọnu ya ka ọ ga-agwa ha. **19** Onye ọbụla juru ige nti n’okwu m niile nke onye amụma ga-agwa ha n’aha m ka mụ onwe m ga-emesi ike. **20** Ma onye amụma ọbụla sitere na nganga obi ya kwuo okwu n’aha m, bụ okwu nke m na-ezighị ya ka o kwuo, ga-anwụ, maọbụ onye amụma ọbụla nke kwuru okwu n’aha chi ndị ọzọ, onye amụma ahụ ga-anwụkwa.” **21** I nwere ike ikwu n’obi gị si, “Olee otu anyị ga-esi mata na okwu e kwuru si n’aka Onyenwe anyị n’ezie?” **22** Otu a ka unu ga-esi mata, ọ bụ na ihe onye amụma buru n’amụma n’aha Onyenwe anyị emezughị, okwu ahụ esighị n’ebe Onyenwe anyị nọ bịa. Ọ bụ okwu onye amụma ahụ cheputara kwuo n’onwe ya. Unu atụla ya ujo.

19 Mgbe Onyenwe anyị Chineke gị bibiri mba ndị ahụ nwe ala ahụ ọ na-enye gị, mgbe ị chụpuru ha bichie n’obodo ha nakwa ụlọ ha niile, **2** mgbe ahụ, kewaputa obodo atọ n’ala ahụ Onyenwe anyị Chineke gị na-enye gị inweta, doo ha iche. **3** Kewaa ala ahụ Onyenwe anyị Chineke gị na-enye gị dika ihe nketa ụzọ atọ ka otu obodo

mgbaba dịrị n'otu akụkụ. Wuzie ụzọ e si aga n'obodo ndị
 a ka ọ dịrị onye na-agba ọsọ mfe ịgbaje n'ebe ahụ. **4** Nke
 a bụ iwu banyere onye ọbụla gburu mmadụ gbaba n'ebe
 ahụ maka izere ndụ. Ọ bụrụ na mmadụ esite na-amaghị
 ama gbuo onye agbataobi ya, bụ onye ọ na-akpoghị asị
 n'oge gara aga, ọ ga-agbaba n'obodo ahụ n'hi ize ndụ
 ya. **5** Ọ bụrụ na mmadụ na ibe ya agaa n'ohia iwa nkụ
 ma isi anyụike ya esite n'osisi ya dapụ dagbuo nwoke
 ahụ so ya gaa iwa nkụ, nwoke ahụ na-awa nkụ ga-agbala
 n'ime otu obodo ndị a ichebe ndụ ya. **6** Ma ọ bughị otu
 a, onye ahụ na-agba ụgwọ ọchụ ga-esite n'ọnụma juru
 ya obi chụọ nwoke ahụ ọsọ, chụkwute ya, gbuo ya ma
 ọ bụrụ na obodo mgbaba ahụ adịrị n'ebe dị anya, ọ bụ
 ezie na nwoke ahụ abughị onye kwesiri ọnwụ, ebe ọ bụ
 na o siteghị n'ekworo gbuo onye o gburu. **7** Ọ bụ nke
 a mere m ji nye unu iwu ka unu weputara onwe unu
 obodo mgbaba atọ. **8** Ọ bụrụ na Onyenwe anyị Chineke gị
 emee ka oke ala gị saa mbara dika ọ n'ụrụ nna nna gị ha
 n'iyi na ọ ga-eme, ọ bụrụkwa na o nye gị ala niile dika o
 kwere na nkwa, **9** n'hi na i leziri anya gbasoo iwu ndị a
 m nyere gị taa ihu Onyenwe anyị Chineke gị n'anya, na
 ije ije dika ụzọ ya si dị, mgbe ahụ, i nwere ike họtuta
 obodo atọ ọzọ, nke ga-abụ obodo izere ndụ. **10** N'ụzọ dị
 otu a, i ga-enwe ike gbochie ọnwụ ndị aka ha dị ọcha.
 Ọbara onye na-adighị ihe o mere agaghị adikwa gị n'isi,
 n'ala ahụ Onyenwe anyị Chineke gị na-enye gị dika ihe
 nketa. **11** Ma ọ bụrụ na nwoke ọbụla echere onye ọ kpọrọ
 asị n'ụzọ, gbuo ya, mesia gbara ọsọ gaa n'ime otu obodo
 ndị a, **12** ndị okenye obodo ya ga-ezi ndị mmadụ ka ha

ga kputa ya site n'ebe ahụ. Ha ga-ewerekwa ya nyefee n'aka onye ga-aboro onye ahụ nwuru anwu obo, ka o gbuo ya. **13** Emerela ya ebere. I ghaghị ikpochapụ site n'Izrel ikpe omuma nke so iwufu obara ndi aka ha di ocha, ka ihe gaara gi nke oma. **14** Mgbe i batara n'ala ahụ Onyenwe anyi Chineke gi na-aga inye gi dika ihe nketa, ehigari ala oke ala onye agbataobi gi n'ala ahụ enyere gi inweta. **15** Amala onye obula ikpe mmehie n'ihu ama otu onye gbara. E kwesiri inwe ndi akaebe abuo, maobu ato tupu a maa mmadu ikpe. **16** O buru na onye obula achoo imegide onye ozo site n'igba ama ugha, **17** a ga-eduru mmadu abuo ahụ bia n'ihu Onyenwe anyi na n'ihu ndi nchajaja na ndi ikpe na-arụ oru n'oge ahụ. **18** Ndi ikpe ga-enyocha okwu ahụ nke oma. O buru na a choputa na onye akaebe ahụ gbara ama ugha, **19** o ga-ata ahuhu ahụ nwoke ahụ o gbagidere akaebe gaara ata. N'uzo di otu a, i ga-ekpochapụ ndi ojoo site n'etiti gi. **20** Ndi niile nuru ya ga-atu egwu, ha agaghị emekwa ihe ojoo di otu ahụ ozo. **21** Emekwala ebere obula. Ndu laara ndu, anya laara anya, eze laara eze, aka laara aka, ukwu laara ukwu.

20 Mgbe i puru ibuso ndi iro gi agha, o buru na i lee anya hu na ndi iro gi nwere otutu inyinya, ugbo agha na ndi agha di ukwu n'onuogugu karija gi, unu atula egwu, n'ihu na Onyenwe anyi Chineke gi, onye ahụ mere ka i si n'ala Ijpt puta n'udo, nonyeere gi. **2** Tupu agha ebido, otu onye nchajaja ga-eguzo n'ihu ndi agha Izrel gwa ha okwu si, **3** "Geenu nti, unu ndi Izrel, taa, unu na-apu ibuso ndi iro unu agha. Unu atula egwu. Unu atula ujo. Ka obi unu gharakwa ida mba. **4** N'ihu na Onyenwe

anyị Chineke unu ga-eso unu gaa, ọ ga-alurū unu ọgu imegide ndị iro unu, ọ ga-enyekwa unu mmeri.” 5 Mgbe ahụ, ndị ọchiagha ga-esi otu a gwa ndị agha Izrel okwu si ha, “O nwere onye ọbụla n’ime unu wuru ụlọ ọhụrụ ọ na-edobeghi nsọ nye Onyenwe anyị? Ka onye di otu a laghachi n’ụlọ ya. Ka onye ahụ ghara inwū n’agha hapu ụlọ ya, ka nwoke ọzọ doo ya nsọ nye Onyenwe anyị! 6 Ọ di nwoke ọbụla kuru ubi vaini ọhụrụ nke ọ na-esitebeghi n’ime ya ghọọ mkpuru ọbụla? Ya laa, ka ọ ghara inwū n’agha, hapuru ya onye ọzọ nke ga-eri mkpuru si na ya! 7 Ọ di nwoke nwere nwaagboghọ o kwere nkwa na ọ ga-alu? Ya laa, gaa luo nwanyi! N’ihi na ọ buru na ọ nwuo n’agha, nwoke ọzọ ga-alu ya.” 8 Mgbe ahụ, ndị ọchiagha ahụ ga-ekwukwa si, “Ọ di onye egwu na-atu? Ọ buru na o nwere onye ujo na-atu, ya laghachi n’ụlọ ya ka itu ujo ya hapu ijide ndi ozo.” 9 Mgbe ndiisi agha gwachara ndi agha ha okwu ndi a, ha ga-ahoputa ndiisi ga-achikota usuu ndi agha. 10 Mgbe i bjaruru obodo ọbụla nso ibuso ya agha, i ga-ebu uzọ kpoo ndi bi n’ime ya oku, maka ime udo. 11 Ọ buru na ha anabata ime udo, megheere gi onu uzọ ama ha, ndi niile bi n’ime obodo ahụ ga-aburu gi ndi oru na-agbakwara gi odibo. 12 Ma ọ buru na ha ekweghi ime udo, luso gi agha, mgbe ahụ, ndi agha gi ga-agba ya gburugburu. 13 Mgbe Onyenwe anyi Chineke gi nyefere gi ya n’aka, were mma agha gbuo nwoke ọbụla no n’ime ya. 14 Ma umu nwanyi niile na umuntakiri niile, anu ulo niile na ihe nkwa niile nke ndi obodo ahụ ka i ga-edebere onwe gi. I ga-ewerekwa ihe nkwa nke Onyenwe anyi Chineke gi nyere site n’aka ndi iro gi mee ihe di gi

mma. **15** Iwu ndị a metụtara naanị mmeso ị ga-emeso obodo ndị tere anya. O metụtaghị obodo ndị na-adighị n'ime mba ndị a dị nso. **16** Ma otu ọ dị, n'obodo niile ndị ahụ Onyenwe anyị Chineke na-enye ị dika ihe nketa, o nweghị ihe ọbụla na-eku ume ị ga-ahapụ ndụ. Laa ihe niile na-eku ume n'iyi. **17** Ị ghaghị ịla obodo ndị a n'iyi: obodo ndị Het na nke ndị Amōrait, nke ndị Kenan na nke ndị Periz, nke ndị Hiv na nke ndị Jebus, dika Onyenwe anyị Chineke ị nyere ị n'iwu. **18** Ma ọ bughị otu a, ha ga-akuziri ị ime ihe ndị ahụ niile ruru aru ha na-eme mgbe ha na-eke chi ha ị iche iche, mee ka i mehie megide Onyenwe anyị Chineke ị. **19** Mgbe ị nọchibidoro obodo ọbụla ogologo oge, na-ebu agha megide ya maka iwere ya, ebibila osisi na-amị mkpuru ị n'ime ya site n'iji anyịike gbutuo ha. N'ihia na i nwere ike rie mkpuru osisi ha, egbutula ha. Osisi ị n'ohia ha ọ bu ndị mmadu, na ị ga-anochibido ha? **20** Naanị osisi na-adighị amị mkpuru ka ị ga-egbutu, nke a na-adighị eri mkpuru ya eri. Jiri ha meere onwe ị ngwa ọgụ, dika ubibi, na nkwaso, na ihe unu ị etitu mgbidi obodo ahụ.

21 Mgbe ị batara n'ala ahụ Onyenwe anyị Chineke ị na-enye ị inweta, biri n'ime ya, ọ buru na ị hu otu onye e gburu egbu ka ọ togbo n'ime ohia, ma ị maghị onye gburu ya, **2** ndị okenye ị, na ndị ikpe ga-aputa, tuo ịdi anya nke obodo niile ị gburugburu ohia ahụ, site n'ebe ahụ onye ahụ e gburu egbu togbo. **3** Ndị okenye obodo ahụ ga-ewere nwa nne ehi a na-ejibeghị ruo ọru, maobu nyara yoku ọbụla **4** ha ga-eduru ya gaa na ndagwurugwu nke mmiri na-eru n'ime ya, ndagwurugwu a na-egwuzebeghị

mgbe ọbụla iru ọrụ ubi n'ime ya, nke a na-akughị mkpuru
 n'ime ya, gbajie olu nwaagboghọ ehi ahụ n'ebe ahụ. **5**
 Ndi nchujaja, umu Livayi, ga-abia, n'ihia na Onyenwe anyi
 Chineke gi ahoputala ha ka ha buru ndi na-ejere ya ozi.
 Ha ka o hoputakwara ikwuputa ngozi n'aha Onyenwe
 anyi, na ikpe niile metutara mmeru ahụ. **6** Mgbe ahụ, ndi
 okenye niile nke obodo ndi ahụ dikarisiri ozu ahụ nso,
 ga-akwo aka ha n'elu nwaagboghọ ehi ahụ, nke ahụ a
 gbajiri olu n'ime ndagwurugwu ahụ. **7** Ha ga-ekwuputa
 si, "Aka anyi di ocha, o bughị anyi gburu nwoke a, anyi
 amakwaghị onye gburu ya. **8** Onyenwe anyi, kpuchiere
 ndi gi Izrel mmehie ha, bu ndi gi i gbaputara. Agula ndi
 gi dika ndi ikpe mara n'ihia onwu nwoke a na-emeghi ihe
 ojoo." Otu a ka a ga-esi kpuchie mmehie n'ihia mwufu
 obara ahụ. **9** N'uzo di otu a, ka i ga-esi wezugara onwe gi
 ikpe omuma gaara abu nke gi n'ihia obara onye ahụ nwuru
 anwu, ebe o bu na i meela ihe ziri ezi n'anya Onyenwe
 anyi. **10** Mgbe i puru ibuso ndi iro gi agha, o buru na
 Onyenwe anyi Chineke gi emee ka i merie ndi iro gi, dota
 ufodu n'ime ha n'agha, **11** o buru na i hu nwaagboghọ
 mara mma nke masiri gi n'etiti ndi a dotara n'agha, i
 nwere ike iduru ya ka o buru nwunye gi. **12** I ga-akpobata
 ya n'ulo gi, mee ka o kpucha agiri isi ya, bekwaa mbo
 ya niile, **13** yipu uwe ahụ o yi mgbe e jidere ya. O ga-
 anodu n'ulo gi ruo uju n'ihia nna ya na nne ya otu onwa.
 Emesja, i nwere ike ibakwuru ya ghoo di ya, ya onwe ya
 ga-aghokwa nwunye gi. **14** O buru na ihe ya amasikwaghị
 gi, i ga-ahapu ya ka o gaa ebe obula o choro. I gaghi ere
 ya n'onu ego obula maobu kpasi ya agwa dika ohu, ebe

ọ bụ na ị wedala ya n'ala site n'ihu ọtọ ya anya. **15** Ọ bụrụ na nwoke luru ndi inyom abuo, ma hu otu n'ime ha n'anya karịa nke ọzọ, ọ burukwa na ndi inyom abuo ahụ mụtaara ya umu ndi ikom, ma nwanyị ahụ ọ kpọrọ asị buuru ọzọ mụta nwa nwoke, **16** mgbe nwoke ahụ na-eke ihe onwunwe ya, ọ gaghi ewere oke ruuru okpara ya, nke nwanyị ahụ ọ kpọrọ asị mụtara kenye nwa nwoke nke nwanyị ahụ ọ huru n'anya muru. **17** Ọ ga-anabata nwa nwoke nke nwanyị ahụ ọ na-ahughi n'anya mụtara di ka okpara, nye ya, oke abuo site n'ihe niile o nwere. N'ihu na nwoke ahụ bu mmalite ume ya, onodu nke ị bu okpara bukwa nke ya. **18** Ọ bụrụ na nwoke amuta nwa nwoke na-eme isiike, nke na-enupu isi, onye na-adighi ege nna ya na nne ya nti, ọ buladi mgbe ha dorọ ya aka na nti. **19** Nne ya na nna ya ga-eduru ya gaa n'ihu ndi okenye, n'onu ọzọ ama obodo ha. **20** Ha ga-agwa ndi okenye obodo ahụ, "Nwa anyi nwoke a na-eme isiike, na-enupu isi, ọ dighi ege nti n'olu anyi. Ọ bụ onye mmefu na onye na-anubiga mmanya oke." **21** Ndi ikom niile nke obodo ahụ ga-ewere nkume tugbuo ya. N'uzo di otu a, unu ga-ekpochapu ihe ojoo ahụ n'etiti unu. Ndi Izrel niile ga-anu ihe mere, ujo ga-atukwa ha. **22** Ọ bụrụ na nwoke obula emee ihe ojoo kwesiri onwu, ọ bụrụ na e kpee ya ikpe onwu, kwugbuo ya n'osisi, **23** unu agaghi ahapu ozu ya ka ọ digide n'elu osisi abali ahụ niile. Hunu na e liri ya n'otu ubochi ahụ, n'ihu na onye obula a kwubara n'elu osisi bu onye Chineke buru onu. Emerula ala ahụ Onyenwe anyi Chineke gi na-enye gi dika ihe nketa.

22 Ọ bụrụ na ị hụ ehi, maọbụ atụrụ nwanna gi ka ọ na-akpafu, emela dika a ga-asị na ị hughị ya, jide ya, kpulaara ya onye nwe ya. **2** Ọ bụrụ na ị maghị onye nwe ya, maọbụ na nwanna gi ebigị nso, were ya laa n'ụlọ gi, hapụ ya n'ebe ahụ tutu onye nwe ya achọwa ya, mgbe ahụ ka ị ga-ewere ya nyeghachi ya. **3** Otu a kwa ka ị ga-eme ma ị hụ ịnyịnya ibu nwanna gi, maọbụ uwe, maọbụ ihe ọbụla ị ga-atututa. Were ya debere onye nwe ya. **4** Ọ bụrụ na ị hụ ịnyịnya ibu, maọbụ ehi nwanna gi ka ha dara n'ụzọ, elela anya n'ebe ọzọ, gaa nyere ya aka bulie ya. **5** Nwanyị ekwesighị iyi uwe ndị ikom, nwoke agaghị eyikwa uwe ndị inyom. N'ihi na ihe arụ ka ọ bụ n'anya Onyenwe anyị Chineke gi. **6** Ọ bụrụ na ị hụ akwụ nnụnụ tọgbọ n'ala, maọbụ nke dị n'elu osisi, ọ bụrụkwa na ọ bụ nnụnụ nke nọ n'elu ụmụ ya, maọbụ n'elu akwa ya, ewerela nne na ụmụ nnụnụ ya. **7** Hapụ nne nnụnụ ka ọ laa, ma were naanị ụmụ ya. Ihe ga-agakwara gi nke ọma n'ihi ya, ị ga-enwekwa ndụ ogologo. **8** Mgbe i wuru ụlọ, wuokwa ihe mgbochi gburugburu elu ya, nke ga-eme ka onye ọbụla ghara isi n'elu ya dapụ, si otu a wetara ụlọ na onye nwe ya ikpe ọmụma nke iwufu ọbara. **9** Akula ụdị mkpụrụ abụọ n'ubi vainị gi. Ọ bụrụ na i mee otu a, ihe ọkụkụ ndị a, na mkpụrụ ha miri ga-abụ ihe ruru arụ. **10** Ejikọla ehi na ịnyịnya ibu maka ịdọ ihe e ji akọ ala ubi. **11** Eyila uwe e ji ụzọ ihe abụọ kpaa, dika uwe aji anụ na ogbo ọcha kpaa. **12** Ị ga-akpanyere onwe gi ihe ogbo akpara akpa, n'akụkụ anọ nke uwe mgbokwasị gi. **13** Ọ bụrụ na nwoke alụọ nwaagboghọ, mesie mgbe o dinakwuru ya kpebie n'obi ya na ọ chọkwaghị ịlụ ya

ọzọ, **14** ọ bụrụ na nwoke a ekwutọ nwaagboghọ ahụ, mebie aha ya kwuo na nwaagboghọ ahụ amatalari nwoke tupu ha abụọ alụ, **15** nne nwaagboghọ ahụ, na nna ya, ga-ewere ihe ga-egosi na nwa ha amabeghi nwoke gaa n'ihu ndi okenye obodo ahụ, n'onu ụzọ ama. **16** Nna nwaagboghọ ahụ ga-agwa ndi okenye, "Enyere m nwoke a nwa m nwanyi dika nwunye, ma ugbu a, ọ chokwaghi ilu ya. **17** Ugbu a, o boola ya ebubo ihere, si, 'Achoputaghi m ihe obula n'ahu nwa gi nwanyi a ihe na-egosi na ọ maghi nwoke.' Ma nke a bu ihe ngosi na ada anyi amaghi nwoke." Mgbe ahụ ndi muru ya ga-agbasapu akwa ahụ n'ihu ndi okenye obodo ahụ. **18** Ndi okenye obodo ahụ ga-akporo nwoke nyekwa ya ahuhu. **19** Ha ga-emekwa ya ka ọ kwuo nna nwaagboghọ ahụ nari shekel olaocha, n'ihu na o boro nwaagboghọ Izrel na-amaghi nwoke ebubo ụgha. Nwaagboghọ ahụ ga-anogide buru nwunye nwoke ahụ. Nwoke ahụ agaghi achupukwa ya ubochi ndu ya niile. **20** Ma ọ bụrụ na ebubo nwoke ahụ bu eziokwu, na achoputaghi ihe gosiri na nwaagboghọ ahụ amaghi nwoke. **21** A ga-eduru nwaagboghọ ahụ puta n'onu ụzọ ulo nna ya, n'ebe ahụ ka ndi ikom obodo ya ga-anọ were nkume tugbuo ya. N'ihu na o mere ihe ihere jogburu onwe ya n'Izrel, site n'ibi ndu akwuna mgbe ọ ka no n'ulo nne ya na nna ya. I ghaghi ikpochapu ihe ojoo ahụ site n'etiti unu. **22** Ọ bụrụ na e jide nwoke ebe ya na nwunye onye ozo dina, ma nwoke ahụ dinara ya ma nwanyi ahụ o dinara aghaghi inwu. N'uzo di otu a, i ga-ekpochapu ihe ojoo a site n'Izrel. **23** Ma ọ bụrụ na nwaagboghọ na-amaghi nwoke a na-alu alu na nwoke ozo edinakoo n'ime

obodo, **24** ya na nwoke ahụ ka a ga-eduru gaa n'ọnu ụzọ ama obodo, were nkume tugbuo ha n'ebe ahụ, ka ha nwụọ, nwaagboghọ ahụ ga-anwụ n'ihina o tighi mkpu, ma nwoke ahụ ga-anwụ n'ihina o mebiela nwunye nwoke ibe ya na-achọ ilu. Unu aghaghị ikpochapụ ihe ojọọ site n'etiti unu. **25** Ma ọ bụrụ na nwoke ezute nwaagboghọ na-amaghị nwoke a na-alu alu n'ohia, were ike mee ka ha abụọ dina, ọ bụ naanị nwoke ahụ ga-anwụ. **26** Aka nwaagboghọ ahụ di ọcha, ọ dighi mmehie o mere nke ikpe onwụ ji adiri ya, n'ihina onodu ya di ka onodu mmadu ahụ onye iro ya biakwasiri na mberede gbuo ya. **27** A puru i si na nwaagboghọ ahụ tiri mkpu ma ọ dighi onye no inaputa ya. **28** Ọ bụrụ na nwoke obula ejiri ike jide nwaagboghọ na-amaghị nwoke, nke nwoke obula na-ekwebeghi nkwa ilu, mee ka ha abụọ dinaa, **29** nwoke ahụ ga-akwu nna nwaagboghọ ahụ iri shekel olaocha ise. Ọ ga-alukwa nwaagboghọ ahụ n'ihina o mebiela ya. Ọ gakwaghị achupu ya ubochi niile nke ndu ya. **30** Nwoke obula agaghị alu nwunye nna ya, n'ihina ọ bụ nwunye nna ya. Ime ihe di otu a bu imeru ihe ndina nna ya.

23 Nwoke obula echipara mkpuru amu ya, maobu nke e bipuru mkpuru amu ya, agaghị esonye na mkpokota Onyenwe anyi. **2** Nwa obula a mutara site n'ikwa iko agakwaghị esonye na mkpokota Onyenwe anyi, umu umu ya, ruo n'ogbo nke iri, agakwaghị esonye na mkpokota Onyenwe anyi. **3** Onye Amon, maobu onye Moab, agaghị esonye na mkpokota Onyenwe anyi, ọ buladi ruo n'ogbo nke iri ha. **4** N'ihina ha e jighi achicha na mmiri bia zute unu n'uzo mgbe unu si Ijpt puta, ha goro Belam, nwa

Beoa, onye si Petọ nke dị na Aram Naharaim, ka ọ bụọ unu ọnu. **5** Ma Onyenwe anyị Chineke gị egeghị Belam nti, kama Onyenwe anyị Chineke gị gbanwere ịbụ ọnu ahụ mee ka ọ ghooro gị ngozi, n'ih na Onyenwe anyị Chineke gị huru gị n'anya. **6** Achola udo ndi Amon na Moab, na odimma ha ubochi ndu gi niile ruo mgbe ebighi ebi. **7** Ma eledala ndi Edom anya, n'ih na ndi Edom bu umunna unu. Unu eledala ndi Ijpt anya, n'ih na unu biri dika ndi obia n'ime ala ha. **8** Umụ a ga-amuru ha n'ogbo nke ato ha nwere ike ibata na mkpokota nke Onyenwe anyi. **9** Mgbe unu mara ulo ikwu unu maka ibu agha megide ndi iro unu, wezuganu onwe unu site n'ihe obula na-adighi ocha. **10** Nwoke obula n'etiti gi nke na-adighi ocha site n'inyu mkpuru nwa n'ahu ya n'abali, ga-apu gaa nodu n'azu omuma ulo ikwu. **11** O ga-anọ n'ebe ahụ ruo uhuruchi, emesia, o ga-asa ahụ ya loghachi n'ulo ikwu n'anyasi. **12** I ga-enwekwa otu ebe ndi gi ga-anọ jee n'ogwe ga-adi n'azu omuma ulo ikwu. **13** Onye obula n'ime unu ga-enwe shovel dika otu n'ime ngwa agha ya. Mgbe obula kwa o jere n'ogwe, o ga-eji ya gwuo ala kpochie nsi o nyuru. **14** Ulo ikwu gi ga-adi nsọ, n'ih na Onyenwe anyi Chineke gi na-ejeghari n'etiti gi ichebe gi, na inaputa gi site n'aka ndi iro gi. Onyenwe anyi achoghi ihu ihe obula na-adighi mma n'anya, ka o ghara ilaghachi azu iso gi. **15** O buru na ohu esite n'aka onye nwe ya gbakwute unu, akwagidela ya ka o loghachi, **16** hapu ya ka o biri n'etiti gi n'ime obodo obula masiri ya, emegbukwala ya. **17** O dighi nwoke maobu nwanyi, onye Izrel ga-agho akwuna ulo arusi. **18** I gaghị ewebata n'ulo Onyenwe anyi

Chineke gi, onyinye ọbụla site n'ego nwanyị na-agba akwuna kpatara, maọbụ site n'ego nwoke ahụ na-edebe onwe ya dịka akwuna nye ndị ikom ibe ya kpatara, ịji mezuo nkwa ọbụla. N'ihina ha abụọ bụ ihe ruru aru n'anya Onyenwe anyị Chineke gi. **19** A nakwala onye Izrel ibe gi ọmụrụnwaa, n'ihe ọbụla i binyere ya, maọbụ ego, maọbụ nri, ma ọ bụkwanyị ihe ọbụla ọzọ nwere ike ịmụta ọmụrụnwaa. **20** Onye mba ọzọ ka ị ga-ana ọmụrụnwaa n'ihe i binyere ya, ọ bughị onye Izrel ibe gi. Ka Onyenwe anyị bụ Chineke gi gozie gi n'ihe niile i tinyere aka gi ime n'ala ahụ nke ị na-aba inweta. **21** Mgbe i kwere Onyenwe anyị bụ Chineke gi nkwa, alala azụ n'ikwughachi ya, n'ihina Onyenwe anyị Chineke gi choro ka ị kwughachi nkwa gi ọsịsọ. Ọ ga-abụkwara gi mmehie ma i meghi ya. **22** Ma ọ gaghị aburu gi mmehie ma ọ buru na i kweghi nkwa ọbụla! **23** Ihe ọbụla nke i kwere na nkwa, jisie ike hụ na i mezuru nke ahụ dịka okwu gi si di, n'ihina ọ bụ onyinye afọ ofufu nye Onyenwe anyị Chineke gi. **24** Ọ buru na ị banye n'ubi vainị onye agbataobi gi, i nwere ike ghorọ mkpuru vainị ọbụla ị choro rachaa n'ebe ahụ, ma etinyela mkpuru ọbụla n'akpa gi. **25** Otu a kwa, ị banye n'ubi ọka onye agbataobi gi, ghorọ mkpuru ọka ọbụla ị choro n'aka gi, nookwa n'ebe ahụ taa ya, ma ị gaghị etinye mma iwe ihe ubi n'ime ọka ha ndi guzoro eguzo.

24 Ọ buru na nwoke akporo nwanyị, luo ya, ma emesia ihe nwanyị ahụ amasikwaghị ya n'ihina ọ di ihe ọ choputara n'ahụ ya nke na-adighi mma, ọ ga-edede akwukwo alukwaghị m nye nwanyị ahụ n'aka, zilaa ya. **2** Ọ buru na emesia, nwoke ọzọ aluo ya, **3** ma nwoke ahụ ekpebiekwa

igbara ya akwukwo achokwaghi m, maobu na nwoke a mesiri nwuo, 4 nwoke mbu ahụ luru nwanyi ahụ agaghi alu ya ozo, n'ihi na nwanyi a aburula onye ruru aru nye nwoke ahụ. O bukwa aru n'anya Onyenwe anyi ma di ya nke mbu luo ya ozo. Ihe di otu a ga-eweta ihe ojoo n'ala ahụ Onyenwe anyi Chineke na-enye gi dika ihe nketa. 5 Nwoke obula luru nwunye ohuru agaghi apu soro ndi agha, maobu soro ruo oru ozo puru iche, otu afu ka o ga-enwere onwe ya ino n'ulo ya, ya na nwunye ya, ime onwe ha obi utu. 6 Mmadu agaghi ewere nkume ikwo nri dika ihe ebe, n'ihi na o bu ihe onye nwe ya ji achota nri ubochi ya. 7 O buru na onye obula ezuru nwanna ya onye Izrel n'ohi, meso ya mmeso dika ohu, maobu ree ya, onye ohi ahụ ga-anwu. Nke a bu ikpochapu ihe ojoo n'etiti gi. 8 Gbalisie ike ihu na i na-eso iwu niile onye nchujaja, bu onye Livayi nyere gi banyere ndi nwere oria ekpenta, n'ihi na agwala m ya usoro ha ga-agbaso. 9 Chetakwa ihe Onyenwe anyi Chineke gi mere Miriam, mgbe i si n'Ijpt na-aputa. 10 O buru na i binye mmadu ihe obula, abanyekwala n'ulo ya inata ihe a na-enye gi di ka ihe ebe. 11 Guzo n'ezi! Ka onye ahụ i na-ebinye ihe wetara gi ihe ibe ahụ n'ezi. 12 O buru na o bu onye ogbenye na-enweghi ihe, e jidela ihe ibe ya naba ura abali. 13 Weghachiri ya akwa ahụ n'anyasi, ka onye agbataobi gi jiri ya hie ura abali. Mgbe ahụ ha ga-ekele gi, Onyenwe anyi Chineke gi ga-agukwara gi ya n'ezi omume. 14 Emegbula nwa ogbenye mkpa na-akpa i goro oru, ma onye ahụ o bu nwa Izrel ma o bukwanu onye obia bi n'obodo gi. 15 Kwuo ya uguo ya ubochi niile tupu anwu adaa, n'ihi na ebe o bu

nwa ogbenye, obi ya dabeere n'ugwo ahụ i ga-akwụ ya. Ọ bụrụ na i meghị otu a, ọ ga-akwa akwa kpọkuo Onyenwe anyị megide gi. A ga-agukwara gi ya dika mmehie. **16** Agaghị eme ka ndị mụrụ ụmụ nwụọ n'ihie ihe ụmụ ha metara, maọbụ mee ka ụmụ nwụọ n'ihie ihe ndị mụrụ ha metara, onye ọbụla ga-anwụ n'ihie mmehie nke aka ya. **17** Ikpe ziri ezi ga-adiri, ọ buladi onye ọbia na nwa mgbei, anarakwala nwanị di ya nwuru anwu uwe ya dika ihe ibe. **18** Cheta mgbe niile na i bururi ohu n'ala Ijipt, ma Onyenwe anyi Chineke gi gbaputara gi, n'ihie nke a ka m ji enye gi iwu ndi a. **19** Ọ bụrụ na i lefu ukwu ọka ọfọdu anya mgbe i na-ewe ihe ubi n'ubi gi, alaghachila azu n'ubi gi ichiri ha. Hapuru ya ndi ọbia, na ndi inyom di ha nwuru anwu, na ụmụ mgbei, Onyenwe anyi Chineke gi ga-agozi gi, ọ ga-emekwa ka i baa uba. **20** Mgbe i na-akutusi mkpuru osisi oliv gi, ejeghachila azu n'alaka ọbula inyochazi ya, ichoputa ma i ghotachala mkpuru niile miri n'elu ha. Hapuru ndi ọbia na ụmụ mgbei, na ndi inyom di ha nwuru mkpuru ọbula foduru. **21** Otu a ka i ga-emekwa n'ihie banyere mkpuru ubi vajini gi. Atutukochala mkpuru niile miri n'elu ya. Hapuru ndi ọbia, na ndi mgbei, na ndi inyom di ha nwuru ihe niile foduru. **22** Chetakwa na o nwere mgbe i bu ndi ohu n'ala Ijipt. Ọ bu n'ihie ya ka m ji na-enye gi iwu a.

25 Mgbe esemokwu di n'etiti ndi mmadu, ha ga-ebuga ikpe ha n'ulikpe ebe ndi ikpe ga-elenye anya n'ikpe ahụ, maa onye ajo omume ikpe, meekwa ka onye aka ya di ọcha nwere onwe ya. **2** Ọ bụrụkwa na onye ikpe mara kwesiri ka apia ya utari, onye ọkaikpe ga-eme ka onye

ahụ dinaa ala n'ihu ya, ka apiakwa ya ọnuogugu utari
 kwesiri ajo omume ya, **3** ma agaghị eti ya karịa ọnu utari
 iri anọ. Ọ bụrụ na e tie onye ahụ ikpe mara ọnu utari
 kariri nke a, ọ ga-abụ onye e leliri anya n'ihu ndi Izrel ibe
 ya. **4** Mgbe ehi na-azocha ọka, ejila ihe kechie ya ọnu. **5**
 Ọ bụrụ na nwoke anwụọ na-amutaghị nwa, nwunye ya
 ahụ agaghị alu di n'ama, kama nwanne nwoke di ya ga-
 aluru ya, ha ga-edinakokwa. **6** Nwa nwoke mbu nwanyi
 ahụ ga-amu ga-aza aha nwoke ahụ nwuru anwu, ka a
 ghara ihichapu aha ya n'ala Izrel. **7** Ma ọ bụrụ na nwoke
 ahụ aja ilu nwunye nwanne ya nwuru anwu, nwanyi ahụ
 ga-ejekwuru ndi okenye obodo ahụ n'onu uzọ ama, gwa
 ha si, "Nwanne di m ajula ime ka aha nwanne ya nwoke
 digide n'Izrel. O kweghi iru oru kwesiri nwanne di n'ebe
 m no." **8** Ndi okenye obodo ga-akpo ya, duo ya odu. Ọ
 bụrụ na ọ nogide ju si, "Achoghi m ilu ya," **9** nwanyi ahụ
 ga-ejekwuru ya n'ihu ndi okenye, topu akpukpokwu o yi
 n'ukwu aka nri ya, buo ya asu n'ihu, si ya, "Otu a ka a na-
 eme nwoke obula juru iwuli ulo nwanne ya nwoke." **10** A
 ga-ama ahiri ya n'Izrel dika, "Ezinaulo nwoke ahụ e sitere
 n'ukwu ya yipu akpukpokwu ya." **11** Mgbe ndi ikom abuo
 na-alu ogo, ọ bụrụ na nwunye otu n'ime ha abia inaputa
 di ya site n'aka onye na-eti ya ihe, ma nwanyi ahụ esetipu
 aka jide nwoke ahụ n'amụ ya, **12** a ga-egbupu aka nwanyi
 ahụ. Ebere adighi ya. **13** Enwela uzọ ihe otutu abuo n'ime
 akpa gi, nke di arọ, na nke na-adighi arọ. **14** Enwela udi
 ihe otutu abuo n'ulo gi, nke ukwu na nke nta. **15** I ghaghị
 inwe ezi ihe otutu na nke zuru ezu. Nke a ga-eme ka
 ndu gi di ogologo, dikwa mma n'ala ahụ Onyenwe anyi

Chineke gi na-enye gi. **16** N'ih i na Onyenwe anyi Chineke gi kporo onye obula na-eme ihe ndi a asi, bu onye obula na-agho aghugho. **17** Cheta ihe ndi Amalek mere gi n'uzo mgbe i si n'Ijpt na-aputa. **18** Chetakwa na ha lusero gi ogo mgbe ike gwuru gi, mgbe i dara mba, tigbuo ndi niile ji nwayoo na-abia n'azu. Ha atukwaghi egwu Chineke. **19** Mgbe Onyenwe anyi Chineke gi mere ka i nwere onwe gi site n'aka ndi iro gbara gi gburugburu, mgbe o mere ka i zuru ike n'ala ahụ Onyenwe anyi Chineke gi na-enye gi dika ihe nketa, ime ka i nweta ya, i ghaghi igbuchapu ndi Amalek, ka ha buru ndi a na-agaghi echetakwa ozo n'okpuru eluigwe. Echefukwala ime otu a.

26 Mgbe i ga-aba n'ala ahụ Onyenwe anyi Chineke gi na-enye gi dika ihe nketa, mgbe i nwetara ya, birikwa n'ime ya, **2** i ga-ewere ufodu n'ime mkpuru niile si n'ala ahụ Onyenwe anyi Chineke gi na-enye gi, tnye ya n'ime nkata, were ya gaa n'ebe ahụ Onyenwe anyi Chineke unu ga-ahoputa, dika ebe a kpokwasiri aha ya. **3** I ga-agwakwa onye nchaja no n'oru n'oge ahụ okwu si: "Ana m ekwuputa taa nye Onyenwe anyi Chineke gi na abiala m n'ala ahụ Onyenwe anyi nuru nna nna anyi ha n'iyi inye anyi." **4** Onye nchaja ahụ ga-anara nkata ahụ, dōba ya n'ihu ebe ichu aja Onyenwe anyi Chineke gi. **5** Mgbe ahụ, i ga-ekwuputa n'ihu Onyenwe anyi Chineke gi si, "Nna nna m bu onye Aram na-awagharị awagharị, onye jere Ijpt izere ndu. Ha di ole na ole mgbe ha gara Ijpt, ma n'Ijpt ha ghorō mba di ukwu, ndi di ike, na ndi bara uba n'onogugu. **6** Ma ndi Ijpt mejoro anyi, mee ka anyi taa ahuhu n'ih i oru di ike nke ha bokwasiri anyi. **7**

Mgbe ahụ, anyị tikuru Onyenwe anyị Chineke nna nna anyị. Onyenwe anyị nūrū olu anyị, hụkwa mmegbu a na-emegbu anyị, na ndogbu anyị na-adogbu onwe anyị n'orū, na onodū oḡoḡ anyị. **8** Onyenwe anyị ji aka dī ike na ogwe aka o setiri eseti, n'otutu ihe oke egwu na orū iribama, na ihe ebube, si n'Ijpt kpopta anyị. **9** O kpobatarara anyị n'ebe a, nye anyị ala a, ala mmiri ara ehi na mmanu anu na-eru na ya. **10** Ya mere, ugbu a, Onyenwe anyị, lee, ewebatala m mkpuru mbu sitere n'ala i nyere m." Doba nkata ahụ n'ihu Onyenwe anyị Chineke gi, kpoḡkwa isiala nye ya n'ebe ahụ. **11** Mgbe ahụ, gi na ndi Livayi, na ndi mbiarambia bi n'etiti unu, ga-anuri onu n'ihe oma niile Onyenwe anyị Chineke gi nyere gi na ezinaulo gi. **12** N'afu nke atu obula, i ga-enye onyinye puru iche, onyinye otu uzu n'uzu iri, nke ihe ubi gi. N'afu ahụ, i ga-enye ndi Livayi, na ndi obia, na umu mgbei, na ndi inyom di ha nwuru, onyinye otu uzu n'uzu iri gi, ka ha rie ya n'obodo gi di iche iche, ka afu jukwa ha. **13** I ga-ekwuputa n'ihu Onyenwe anyị Chineke gi si, "Esitela m n'ulo wepu oke ahu di nsu, nye ha ndi Livayi, na ndi obia, na umu mgbei, na ndi inyom di ha nwuru, dika i nyere m n'iwu, enupughi m isi maobu chefuw iwu gi obula. **14** Erighi m ihe obula si n'ime ya mgbe m na-eru uju maobu wepu ihe obula n'ime ya n'onodu adighi ocha m, o dikwaghi nke m ji churo ndi nwuru anwu aja. Egeela m nti n'olu Onyenwe anyị Chineke m, meekwa ihe niile i nyere m n'iwu. **15** Site n'ebe obibi nsu gi di n'eluigwe ledata anya gi, gozie ndi gi Izrel na ala a i nyere anyi, ala mmiri ara ehi na mmanu anu na-eru na ya, dika i kwere

nna nna anyị ha na nkwa.” **16** Onyenwe anyị Chineke gị na-enye gị iwu taa si gị gbaso ụkpụrụ ndị a na iwu ndị a. Lezie anya hụ na i ji obi gị niile na mkpụrụobi gị niile debe ha. **17** I kwupụtala taa na Onyenwe anyị bụ Chineke gị, i kweekwala nkwa na ị ga-ege ya ntị, debe iwu ya niile, na ụkpụrụ ya niile, na ị ga-emekwa ihe niile ọ sị gị mee. **18** Taa kwa, Onyenwe anyị ekwupụtala na unu bụ ndị nke aka ya, dika o kwere na nkwa, na ị ga-edebekwa ihe niile o nyere n’iwu. **19** O kwuru na ọ ga-emekwa ka i kariya mba niile o kere elu, n’otuto, n’aha, nsọpụrụ na ija mma. Na unu ga-abụkwa mba dị nsọ nye Onyenwe anyị Chineke unu, dika o kwere na nkwa.

27 Mosis na ndị okenye Izrel nyere ndị Izrel iwu sị, “Debenụ iwu ndị a niile m na-enye unu taa. **2** Mgbe ị gabigara osimiri Jōdan ruo n’ala ahụ Onyenwe anyị Chineke gị na-enye gị, bukọtaanụ nkume buru ibu n’otu ebe, jirikwa ụrọ ọcha techie ha. **3** Deputa n’elu nkume ndị ahụ iwu na ụkpụrụ ndị a mgbe ị batara n’ala ahụ mmiri ara ehi na mmanụ ańụ na-eru n’ime ya, nke Onyenwe anyị Chineke nna nna gị kwere nkwa inye gị. **4** Mgbe ị nọkwa n’ofe ọzọ nke osimiri Jōdan, doo nkume ukwu ndị a n’ugwu Ebal, dika m na-enye gị n’iwu taa. Jirikwa ụrọ ọcha techie ha. **5** Wuokwara Onyenwe anyị Chineke gị ebe ịchụ aja ya n’ebe ahụ. Ebe ịchụ aja eji naanị nkume wuo, nke ejighị ihe ngwa ọrụ igwe ruọ ihe bula na ya. **6** Jiri nkume a na-awaghị awa wuore Onyenwe anyị Chineke gị ebe ịchụ aja ahụ, chụọkwa aja n’elu ya nye Onyenwe anyị Chineke gị. **7** Chụọ aja udo n’ebe ahụ, rie ha, ma nūrịakwa ọńụ n’ihu Onyenwe anyị Chineke gị. **8** Deputa

iwu ndi a nke oma, n'elu nkume ndi ahụ i guzobere.” **9** Mgbe ahụ, Mosis na ndi nchụaja, bu ndi Livayi, gwakwara ndi Izrel niile okwu si, “Nọọnu jii, gi Izrel, gekwaa nti! Taa, i ghoala ndi nke Onyenwe anyi Chineke unu. **10** N'ihia ya debe iwu niile Onyenwe anyi Chineke gi na ukpuru niile ndi m nyere gi taa.” **11** N'otu ubochi ahụ ka Mosis nyere ha iwu si, **12** Mgbe unu gafere Jodan, ebo ndi a: Simion, na Livayi na Juda na Isaka na Josef na Benjamin, ga-eguzo n'elu ugwu Gerizim gozie umu Izrel **13** Agburu Ruben, Gad, Asha, Zebulon, Dan na Naftali ga-eguzo n'elu ugwu Ebal kwuputa obubu onu. **14** Ndi Livayi ga-iji olu di elu guputa ya nye umu Izrel niile, **15** “Onye a buru onu ka mmadu ahụ bu nke na-apị arusi maobu oiyi obula, akaoru onye nka, nke bu ihe aru n'anya Onyenwe anyi, ma na-eguzobe ya na nzuzo.” Ndi mmadu niile ga-aza si, “Amen.” **16** “Onye a buru onu ka onye ahụ bu, nke na-eleli nna ya na nne ya.” Umu Izrel niile ga-aza, “Amen.” **17** “Onye a buru onu ka onye ahụ bu nke na-ehighari oke ala onye agbataobi ya.” Umu Izrel niile ga-aza, “Amen.” **18** “Onye a buru onu ka onye ahụ bu nke na-eduhie onye isi uzo.” Umu Izrel niile ga-aza, “Amen.” **19** “Onye a buru onu ka onye ahụ bu nke na-adighi ekpe ikpe ziri ezi nye ndi obia, na umu mgbei, na ndi inyom di ha nwuru.” Umu Izrel niile ga-aza, “Amen.” **20** “Onye a buru onu ka onye ahụ bu nke na-abakwuru nwunye nna ya soro ya dinaa, n'ihia na o merula ihe ndina nna ya.” Umu Izrel niile ga-aza, “Amen.” **21** “Onye a buru onu ka onye ahụ bu nke ya na anumanu obula na-edina.” Umu Izrel niile ga-aza, “Amen.” **22** “Onye a buru onu ka onye ahụ bu, nke ya na

nwanne ya nwanyị na-akwa iko, bụ nwanne ya nke nne ya mụrụ, maọbụ nke nwunye nna ya mụrụ.” Ụmụ Izrel niile ga-aza, “Amen.” **23** “Onye a bụrụ ọnụ ka onye ahụ bụ, nke ya na nne nwunye ya na-edina.” Ụmụ Izrel niile ga-aza, “Amen.” **24** “Onye a bụrụ ọnụ ka onye ahụ bụ, nke na-etigbu mmadụ ibe ya na nzuzo.” Ụmụ Izrel niile ga-aza, “Amen.” **25** “Onye a bụrụ ọnụ ka onye ahụ bụ, nke na-anara ngarị maka itigbu onye na-emeghị ihe ọjọọ ọbụla.” Ụmụ Izrel niile ga-aza, “Amen.” **26** “Onye a bụrụ ọnụ ka onye ahụ bụ, nke na-adighị eme ka iwu ndị a guzosie ike site na-edebeghị ha.” Ụmụ Izrel niile ga-aza, “Amen.”

28 Ọ bụrụ na i debezuo ma gbasookwa iwu ndị a niile Onyenwe anyị Chineke gị sitere n’aka m na-enye gị taa, Onyenwe anyị Chineke gị ga-eme ka ị ghọọ mba kachasi mba niile n’ụwa elu. **2** Ngozi ndị a niile ga-abiakwasị gị, zuo gị ahụ, ma ọ bụrụ na i rubere Onyenwe anyị Chineke gị isi. **3** Onye a goziri agozi ka ị ga-abụ n’obodo, bụrụkwa onye a goziri agozi n’ala ubi. **4** Ihe a goziri agozi ka mkpụrụ nke afọ gị ga-abụ na mkpụrụ nke ala ubi gị na mkpụrụ nke anụ ụlọ gị, ụmụ ehi gị mụrụ na ụmụ igwe ewu na aturụ gị. **5** Ihe a goziri agozi ka abọ gị na ihe i ji agwọ achicha ga-abụ. **6** Onye a goziri agozi ka ị ga-abụ mgbe ị na-abata na mgbe ị na-apụ apụ. **7** Onyenwe anyị ga-eme ka ndị iro ọbụla buliri onwe ha elu imegide gị bụrụ ndị e meriri n’ihu anya gị. Ha ga-esite n’otu ụzọ buso gị agha, ma ha ga-esite n’ụzọ asaa si n’ihu gị gbalaga. **8** Onyenwe anyị ga-ezipụ ngozi ya ka ọ dīkwasị n’elu ọba gị na n’elu ihe ọbụla i tinyere aka gị. Onyenwe anyị Chineke gị ga-agozi gị n’ala ahụ ọ na-enye

gị. **9** Onyenwe anyị ga-eme ka i guzosie ike dika ndị nso ya, dika o sitere n'ịnụ iyi kwee nkwa ime ma ọ buru na i debe iwu Onyenwe anyị Chineke gi, ma jee ije n'uzo ya niile. **10** Mgbe ahụ, ndị niile nọ n'ụwa ga-ahuta na ọ bu aha Onyenwe anyị ka a kpokwasiri gi. Ha ga-atukwa gi egwu. **11** Onyenwe anyị ga-eme ka ị babiga uba oke na mkpuru nke afọ gi, na mkpuru nke anụ ulo gi, na mkpuru nke ihe ubi gi, n'ala ahụ ọ nuru n'iyi nye nna nna gi na ọ ga-enye gi. **12** Onyenwe anyị ga-eme hepụ eluigwe ebe ulokwu ya di, zidata mmiri n'ala gi n'oge ya, ma gozie akaorụ gi niile. Ị ga-agbazinye otutu mba ihe, ma gi onwe gi agaghị esite n'aka onye obula gbaziri ihe obula. **13** Onyenwe anyị ga-eme ka ị buru isi, ọ bughị odudu. Ọ buru na ị naa nti n'iwu ndi a Onyenwe anyị Chineke gi na-enye gi taa, lezie anya igbaso ha, ị ga-anogide n'elu, ị gaghị anọ n'okpuru. **14** Ewezugala onwe gi site n'iwu niile ndi a m na-enye gi taa, maobu gaa n'aka nri maobu n'aka ekpe, igbaso chi ndi ozọ na ife ha ofufe. **15** Ma otu ọ di, ọ buru na ị ju irubere Onyenwe anyị Chineke gi isi, jukwa ilezi anya, gbasoo iwu ya na ukpuru ya niile, nke m na-enye gi taa, obubu onu ndi a ga-adakwasị gi. **16** Ị ga-abu onye a buru onu n'obodo, buru onye a buru onu n'ala ubi, **17** Abọ gi na ihe igwo achicha gi ga-abu ihe a buru onu. **18** Ihe a buru onu ka mkpuru nke afọ gi ga-abu, ihe a buru onu ka mkpuru nke ala gi ga-abu, ya na umu nke igwe anu ulo gi, na umu ehi gi na nke igwe ewu na aturu gi muru. **19** Onye a buru onu ka ị ga-abu mgbe ị na-abata abata na mgbe ị na-apu apu. **20** Onyenwe anyị ga-ezidata n'isi gi obubu onu, na ogbaaghara, tinyere nkocha n'ihe

niile nke i tinyere aka gi, tutu ruo mgbe i ghororo onye e bibiri ebibi buru onye lara n'iyi na mberede, n'ihie ogo niile i mere site n'ihapu m. **21** Onyenwe anyi ga-ezite ajo oria n'etiti gi tutu ruo mgbe a ga-ekpochapu gi site n'ala ahụ i gaje iba n'ime ya inweta. **22** Onyenwe anyi ga-eti unu oria na-eripia eripia, ahụ oku na oria na-aza anu ahụ, oke okpomoku na mma agha, uko mmiri ozuzo na oria na-eripia ihe ubi, na omuma ebu ga-abiakwasị gi tutu ruo mgbe i lara n'iyi. **23** Mbara eluigwe nke i na-ahụ anya ga-agho bronzo, ala i na-azokwasị ukwu gi ga-agho igwe. **24** Onyenwe anyi ga-eme ka mmiri kwesiri izo n'ala gi ghororo uzuzu na aja. Ha ga-esi na mbara eluigwe na-ezodata n'ala tutu ruo mgbe i lara n'iyi. **25** Onyenwe anyi ga-eme ka ndi iro gi merie gi n'agha. I ga-esi otu uzoro puta ibuso ha agha, ma i ga-esi uzoro asaa gbalaga. I ga-aghororo ndi uwa ihe a na-asoro oyi mgbe ha huru ihe dakwasiri gi. **26** Ozu unu ga-aghororo umu anu ufe niile na anu ohia niile ihe oriri. O nwekwaghi onye ga-anoro menye ha egwu chupu ha. **27** Onyenwe anyi ga-ezite etuto ndi Ijipt ka ha biakwasị gi, ya na onya, na agba, na oko. O dikwaghi ihe a ga-eji gwo ha. **28** Onyenwe anyi ga-ezitere gi isi mgbaka, na ikpu isi, na ogbaaghara nke obi. **29** I ga-asogharị isi n'etiti ehie dika onye kpuru isi n'asogharị n'ochichiri. O dighi ihe obula ga-agara gi nke oma. Site n'ubochi ruo n'ubochi, i ga-abu onye a na-emegbu emegbu, na onye a na-anapu ihe ya n'ike oge niile, na-enweghi onye ga-anaputa gi. **30** Gi na nwanji ga-enwe nkwekorita ilu di na nwunye, ma nwoke ozoro ga-eduru ya dinaa ya n'ike. I ga-ewu ulo ma i gaghị ebi n'ime ya. I ga-aku ubi vaini ma

ị gaghị eri mkpuru si na ya. **31** N'ihu anya gi ka a ga-
 egbu ehi gi, ma ị gaghị ata iberibe anu ya. A ga-anapu
 gi inyinya ibu gi n'ihu anya gi ma a gaghị eweghachiri
 gi ya. Aturu gi ka a ga-enye ndi iro gi. O dikwaghi onye
 ga-anaputa ha. **32** A ga-ewere umu gi ndi ikom na ndi
 inyom nye ndi mba ozọ. O ga-agu gi agu ogologo oge
 ka ị hu ha anya, ma ị pughi inyere ha aka. **33** Mba nke
 ị na-amaghi ga-eri mkpuru ubi ị tara ahuhu ku n'ala
 gi. Ị ga-abu naani onye a na-emegbu emegbu na onye a
 na-akpagbu ubochi ndu gi niile. **34** Ihe ndi a niile ị ga-
 eji anya gi hu ga-eme ka i nwe isi mgbaka. **35** Onyenwe
 anyi ga-eme ka etuto nke na-egbu oke mgbu a na-apughi
 igwota agwota too gi n'ikpere na ogwe ukwu gi abuo, o
 ga-agbasa site n'obọ ukwu gi abuo ruo n'opi isi gi. **36**
 Onyenwe anyi ga-achupu gi na eze ahụ ị hoputara nye
 onwe gi, chupu gi nye mba ozọ, ebe gi na nna nna gi ha,
 na-amaghi. N'ebe ahụ, ị ga-efe chi ndi ozọ nke e ji osisi
 na nkume kpuo. **37** Ị ga-abu ihe iju anya, na ihe e ji atụ
 ilu, na ihe akuko, n'etiti mba ahụ niile Onyenwe anyi
 ga-achuga gi. **38** Ị ga-aku otutu mkpuru n'ubi ma ị ga-
 aghota ntakiri mkpuru, n'ihi na igurube ga-ericha ihe ị
 kuru n'ubi. **39** Ị ga-ako ubi vaini lekotakwa ya anya, ma ị
 gaghị aracha mkpuru ya maobu nu mmanya si na ya,
 n'ihi na ikpuru ga-eri ha. **40** Osisi oliv ga na-eto ebe niile,
 ma mmanu oliv agaghị adi nke ị ga-ete n'ahu n'ihi na
 mkpuru oliv ga-adasi na-akaghi aka oge ha mara ifuru.
41 Ị ga-amuta umu ndi ikom na ndi inyom ma ha agaghị
 adigide n'ihi na a ga-adota ha n'agha. **42** Igwe igurube ga-
 erichasi osisi niile di n'ubi gi, ya na ihe ị kuru n'ubi gi.

43 Onye ọ́bía bi n'etiti gị ga-aba ụba karịa gị. Ihe ga na-agara ya nke ọ́ma, ma ihe ga na-ajọ́rọ́ gị njọ́. **44** Ọ́ ga-ebinye gị ihe, ọ́ bụkwaghị gị ga-ebinye ya! Ọ́ ga-abụ isi ma ị ga-abụ ọ́dụdụ. **45** Ọ́bụbụ ọ́nụ ndị a niile ga-abiakwasị gị. Ha ga-achụso gị ọ́sọ́, chụkwute gị tutu ruo mgbe a lara gị n'iyi, naani n'ihì na ị jụrụ irubere Onyenwe anyị Chineke gị isi, na idebe iwu na ụkpụrụ ndị a o nyere gị. **46** Ha ga-abụ ihe iribama na ihe ebube nye gị, na mkpụrụ gị niile, ruo mgbe ebighị ebi. **47** N'ihì na ị jụrụ iji ọ́nụ na obi ụtọ fee Onyenwe anyị Chineke gị n'oge ihe na-agara gị nke ọ́ma. **48** Ya mere, n'ọ́nọdụ aguụ na akpịrị ịkpọ nkụ, n'ọ́nọdụ ịgba ọ́tọ́ na ụkọ ka ị ga-efe ndị iro ahụ Onyenwe anyị na-ezite imegide gị. Ọ́ ga-anyakwasị yoku igwe n'olu gị ruo mgbe ọ́ lara gị n'iyi. **49** Onyenwe anyị ga-eme ka mba si n'ebe dị anya na nsọtụ ụwa, bịakwasi gị, imegide gị. Mba a ga-adị gara gara dika ugo, ọ́ ga-abụkwa mba ị na-amaghị asụsụ ha, **50** Mba na-enweghị ihu ọ́chị nke na-adighị asọpụrụ okenye maọ́bụ were ihuoma leta ụmuntakiri. **51** Ha ga-erichapụ mkpụrụ nke anụ ụlọ gị niile na mkpụrụ nke ihe ubi gị niile tutu ruo mgbe ị ghọrọ́ ihe e bibiri ebibi. O nwekwaghị ihe ga-afọduru gị, maọ́bụ ọ́ka, maọ́bụ mmanya ọ́huru maọ́bụ mmanụ oliv, maọ́bụ ụmụ ehi maọ́bụ ewu na aturu gị muru, ruo mgbe e mere ka ị laa n'iyi. **52** Mba ahụ ga-anọchigide obodo ndị ahụ niile dị n'ala gị tutu ruo mgbe mgbidi ndị ahụ niile e wusiri ike, nke ị na-atụkwasi obi dara. Ọ́ ga-anọchigide ndị ahụ niile dị n'ala ahụ niile Onyenwe anyị Chineke gị na-enye gị. **53** Ị ga-erikwa anụ ahụ ụmụ gị ndị ikom na ndị inyom ndị Onyenwe anyị Chineke gị nyere gị n'ihì

oke nnochigide nke ndi agha nochigidere gi na n'ihi oke mmpagbu nke ndi iro. **54** O buladi nwoke ahụ dikasiri nwayo na-enwekwa mmetuta mmadu n'etiti unu gaghọ onye afọ tara mmiri nke ukwu megide nwanne ya nwoke, maobu nwunye nke o huru n'anya, maobu umu ya, ndi ka di ndu. **55** O gaghị enye onye obula n'ime ha ufodu n'ime anu ahụ umu ndi o na-eri, n'ihi na o bu naani ya bu ihe oriri foduru ya, n'ihi ahuhu nke nnochi ndi iro nochiri onu uzọ obodo gi niile butere. **56** Nwanyị nke dikasiri nwayo na-enwekwa mmetuta mmadu n'etiti unu, nke di oke nwayo, nke ihe na-emetuta na o dighi amasi ya izogidesi obu ukwu ya ike n'ala, ga-aju ikenye di ya o huru n'anya, nwa ya nwoke maobu nwa ya nwanyị, **57** o buladi akpanwa si n'etiti ukwu ya puta na umu ohuru o muru. N'onodu ojo n'oke ukwu ya, o chorọ iri ha na nzuzo, n'ihi ahuhu nke ndi iro gi mere ka o biakwasị gi n'oge nnochigide nke obodo gi niile. **58** O buru na i lezighi anya gbasoo okwu iwu niile e dere n'ime akwukwo a, o buru na i soperughị aha a di ebube na nke di egwu, bu Onyenwe anyi Chineke gi, **59** Onyenwe anyi ga-ezitere gi na umu umu gi ihe otiti di oke egwu, oke mbibi nke gaadi ogologo oge, na oria di oke njọ nke na-adighi ala ala. **60** O ga-ezitere gi oria ndi ahụ niile di n'Ijpt, nke i natu ujo ha, ha ga-arapara gi n'ahụ. **61** O bughị naani nke a! Onyenwe anyi ga-eme ka udi oria obula, na udi ihe otiti obula, o buladi ndi na-adighi n'ime Akwukwo Iwu a, biakwasị gi, tutu ruo mgbe a ga-ekpochapu gi. **62** O bu ezie na i di ukwu n'onugugu dika kpakpando nke eluigwe, maobu naani mmadu ole na ole n'ime gi ga-

afọdụ. Ihe ndị a niile ga-emezu n'ihị na i geghị ntị n'olu Onyenwe anyị bụ Chineke gị. **63** Dịka mmụba ị mụbara n'ọnuogugu, na ịdị ukwu nke akunuba gị si buru ihe nyere Onyenwe anyị obi uto, otu a ka ọ ga-esi tokwaa ya uto ibibi gị, na ime ka ị daa ukpa. Ọ ga-esi n'ala ahụ ị na-aga inweta hopu gị. **64** N'ihị na Onyenwe anyị ga-eme ka ị gbasasị n'etiti mba niile, site n'otu nsọtụ ụwa ruo na nsọtụ nke ọzọ. N'ebe ahụ, ị ga-efekwa chi ndị ọzọ, nke gị, maobu nna nna gị ha, na-amaghị, chi e ji osisi na nkume kpụọ. **65** N'etiti mba ndị a, obi agaghị eru gị ala, obu ukwu gị agaghị enwe ebe izuike. N'ebe ahụ, Onyenwe anyị ga-enye gị mkpuruobi na-ama jijiji, anya nke ike gwuru n'ihị enweghị olileanya, na obi na-ada mba. **66** Ndu gị ga-ekonye n'elu n'ihị oke egwu. Ị ga-anọ n'egwu, ehie na abali, ị gaghị ejikwa ndu gị n'aka. **67** N'ututu, ị ga-asi, “Ewoo, a sika na ugbu a bu uhuruchi!” N'uhuruchi ị ga-asika, “Ewoo, a sikwari na ugbu a bu ututu!” Ị ga-ekwu ihe ndị a n'ihị ihe egwu juru gị obi, na n'ihị ihe ndị ahụ niile anya gị na-ahụ. **68** Onyenwe anyị ga-eme ka i soro ugbo mmiri loghachi n'Ijpt, n'ije ahụ m kwuru na ị gaghị ejekwa ọzọ. N'ebe ahụ ị ga-ewere onwe gị resi ndị iro gị dika ohu ndị ikom maobu ndị inyom, ma ọ dighi onye ga-achọ izu gị.

29 Ndi a bu okwu nke ogbugba ndu ahụ Onyenwe anyị nyere Mosis n'iwu ka ya na umu Izrel gbaa n'ala Moab na-agbanweghị ogbugba ndu ahụ ya na ha gbara n'ugwu Horeb. **2** Mosis kpokotara umu Izrel niile gwa ha okwu si, Unu ji anya unu hu ihe Onyenwe anyị mere n'Ijpt megide Fero, na ndi ozi ya, na ala ya niile. **3** Anya unu huru oke

nwale niile, na ihe iribama ndi ahụ, na orụ ebube niile ahụ. **4** Ma tutu ruo taa, Onyenwe anyi enyebeghi unu obi nwere nghota, na anya na-ahụ ụzọ, maobu nti na-anu ihe, nke ga-enyere unu aka inomi ihe ndi a niile. **5** Ma Onyenwe anyi na-asị, “N’ime iri afọ anọ ndi ahụ nke m duuru unu n’ime ozara, uwe unu emeghi ochie, akpukpukwu unu akapughi n’ukwu unu. **6** O dighi achicha unu riri, o dikwaghi mmanya maobu ihe onunu na-aba n’anya unu nuru. E mere m ihe ndi a ime ka unu mata na mu onwe m bu Onyenwe anyi Chineke unu.” **7** Mgbe unu rutere ebe a, Saihon, eze ndi Heshbon, na Og, eze ndi Bashan, putara ibuso anyi agha, ma anyi lughuru ha. **8** Anyi weere ala ha nye agburu Ruben, na Gad, na otu okara ebo Manase, dika ihe nketa ha. **9** N’ihi ya, lezie anya idebe ukpuru niile nke ogbugba ndu a, ka ihe niile unu na-eme gaara unu nke oma. **10** Unu niile, ndi ndu unu, na ndisi unu, na okenye, na ndisi ochichi, na ndi ikom niile nke Izrel, unu ndi guzo n’ihu Onyenwe anyi Chineke taa, **11** na umuntakiri unu, na ndi nwunye unu, na ndi obja bi n’etiti unu, ndi na-egburu unu nku, na ndi na-echukwara unu mmiri. **12** Unu guzo n’ebe a taa ka unu na Onyenwe anyi Chineke gbaa ndu. Unu guzokwa, maka ogbugba ndu a unu na Onyenwe anyi na-agba taa, nke e ji inu iyi mesie ike, **13** ime ka o puta ihè nye unu taa na unu bu ndi nke ya, imekwa ka unu mata na o bu Chineke unu, dika o kwere nna nna unu ha, Ebrahim, na Aizik, na Jekob na nkwa. **14** Ogbugba ndu a nke ya na inu iyi so nke m na-eme ka o diri abughi naani n’ihi unu, **15** ndi soro anyi guzo n’ebe a taa, n’ihu Onyenwe

anyị Chineke anyị, kama ọ bụkwa n'ihị ndị ahụ na-anoghi
 n'ebe a. **16** Unu onwe unu maara otu anyị si bie n'ala
 Ijipt, na otu anyị si gafee mba ndị ahụ niile anyị gafere
 n'uzo. **17** Unu hụrụ n'etiti ha ihe arụ ha niile, na arụsị
 niile e ji osisi, na nkume na ọlaocha, na ọlaedo kpuo. **18**
 Lezienụ anya ka unu hụ na obi onye ọbụla n'ime unu,
 nwoke maobu nwanyị, agburu maobu ebo ọbụla n'Izrel,
 esighi n'ebe Onyenwe anyị bụ Chineke anyị nọ puo, bido
 chewe echiche ife chi ndị mba ọzọ ndị a niile. Lezienụ
 anya hụ na mgborogwu na-eweputa nsi na-elu ilu di otu
 a adighi n'etiti unu. **19** Mgbe onye di otu a nuru okwu inu
 iyi a, na ha ga-agozị onwe ha, na-eche, "Ihe ga-agara m
 nke oma, o bu ezie na m nogidere na-agbaso uzo isiike
 m." Ha ga-eweta mbibi nye ala a gbara mmiri nke oma
 nyekwa ala ahụ kporo nku. **20** N'ihị na Onyenwe anyị
 agaghị agbaghara onye di otu a! Iwe ya, na ekworo ya,
 ga-adị oku megide nwoke ahụ. Obubu onu niile e dere
 n'ime akwukwo a ga-abiakwasikwa ya. Onyenwe anyị ga-
 ehichapukwa aha ya, ka a ghara inukwa ihe banyere ya
 n'ụwa. **21** Onyenwe anyị ga-akpa oke n'etiti ya na ebo
 niile nke Izrel, maka iwetara ya mbibi, di ka obubu onu
 niile nke ogbugba ndu nke e dere n'ime Akwukwo Iwu a
 si di. **22** Mgbe ahụ, umu unu ndi ga-eso unu n'ogbo ndi di
 n'ihu, na ndi obia si ebe di anya bia, ga-ahụ oke ihe otiti
 ojojo a biakwasiri ala a, ya na oria niile Onyenwe anyị
 mere ka o biakwasị ya. **23** Ala ahụ niile ga-abu ala nnu,
 nke oku repiara, ala nke a na-adighi akụ ihe ọbụla n'ime
 ya, ala na-adighi amị mkpuru, nke ahijia na-adighi epu
 n'elu ya. Ala dika ala Sodom na Gomora, na Adma, na

Zeboiim, nke Onyenwe anyị sitere n'oke iwe ya mebie. **24** Mba niile ga-ajụ si, "Gịnị mere Onyenwe anyị ji mee ihe dị otu a n'ala a? Gịnị kpatara oke iwe oku a?" **25** Osisa ya ga-abụ, "Ọ bụ n'ihị na ndị a hapuru idebe ogbugba ndu ha na Onyenwe anyị, Chineke nke nna nna ha gbara, ogbugba ndu ha na ya gbara mgbe o mere ka ha site n'Ijipt pụta. **26** N'ihị na ha fere chi ndi ozo ofufe, kpokwa isiala nye ha, bu chi ndi nke ha na-amaghi, chi ndi nke o na-enyeghi ha. **27** O bu ya mere iwe Onyenwe anyi ji di oku megide ala a, meekwa ka o zidata n'isi ha obubu onu niile e dere n'ime akwukwo a. **28** N'oke iwe ya na onuma ya ka Onyenwe anyi ji hopu ha site n'ala ha, werekwa ha tuba n'ala ozo, dika o di ugbu a." **29** Ihe niile e zoro ezo diri Onyenwe anyi Chineke anyi, ma ihe ndi ahụ niile e kpughere ekpughe diri anyi, dikwara umu anyi ruo mgbe ebighi ebi, ka anyi nwee ike igbaso na imezu okwu niile nke iwu a.

30 Mgbe ihe ndi a niile ga-emezu n'ebe unu no, ya bu, ngozi niile na obubu onu niile m guputara n'ihu unu, o buru na unu ga na-atughari uche na ha n'etiti mba ndi ahụ Onyenwe anyi Chineke unu ga-achuba unu, **2** o burukwa na unu ekpebie n'obi unu n'oge ahụ iloghachikwute Onyenwe anyi Chineke unu, o buru na unu, na umu unu ga-eji obi unu niile na mmuo unu niile mezuo iwu ndi a niile m nyere unu taa. **3** Mgbe ahụ, Onyenwe anyi bu Chineke unu ga-anaputa unu. O ga-enwe obi ebere n'ebe unu no kpokotakwa unu site na mba niile ebe o chusasiri unu. **4** A sikwari na o bu n'ala di na nsotu uwa n'okpuru eluigwe ka a chugara

unu, n'ebe ahụ Onyenwe anyị bụ Chineke gị ga-achịkọta unu, kpoghachitekwa unu. **5** Onyenwe anyị bụ Chineke unu ga-akpọlata unu n'ala ahụ bụ nke nna nna unu ha. Unu ga-enwetakwa ya, ọ ga-eme ka ihe gara unu nke ọma, meekwa ka unu baa ụba karịa nna nna unu ha. **6** Onyenwe anyị bụ Chineke unu ga-ebi obi unu, na obi ụmụ unu, na nke ụmụ ụmụ unu ugwu, ka unu were obi unu niile na mmụọ unu niile, hụ ya n'anya, ma dika ndụ. **7** Onyenwe anyị bụ Chineke unu ga-eme ka ọbụbụ ọnụ ndị a bjakwasị ndị iro unu, ndị kpọrọ unu asị na ndị na-akpagbu unu. **8** Unu ga-emesiakwa rubere Onyenwe anyị isi, gbasookwa iwu ya niile nke m na-enye unu taa. **9** Mgbe ahụ, Onyenwe anyị bụ Chineke unu ga-eme ka unu babiga ụba oke n'ọrụ niile nke aka unu, n'ime mkpuru nke afọ, n'ime mkpuru nke anụ ụlọ gị, na mkpuru nke ala ubi gị. Obi ga-atokwa Onyenwe anyị uto ozo, ime gị ka i baa ụba dika ọ toro ya n'ebe nna unu ha nọ. **10** Ma ọ bụrụ na unu erubere Onyenwe anyị bụ Chineke unu isi, debekwa iwu ya na ụkpuru ya niile nke e dere n'Akwukwo iwu a, jirikwa obi unu niile na mmụọ unu niile bighachikwute Onyenwe anyị bụ Chineke unu. **11** Idebe iwu ndị a m na-enye unu taa abughị ọrụ siri ike, ọ bụkwaghị ihe kariri unu ike ime. **12** N'ihia na iwu ndị a adighi n'elugwe nke i ga-eji si, "Onye ga-arigo n'elugwe wedatara m ya ka m nụ ihe ọ na-ekwu, ma debekwa ya." **13** Iwu a adighikwa n'ofe ozo nke oke osimiri, nke i ga-eji si, "Onye ga-agafe ga weta ya, kposaa ya nye anyị ka anyị nụ, ma debekwa ihe ọ na-ekwu?" **14** Mba, okwu ahụ di gi nso, ọ di gi n'onu, dirikwa n'obi gi, ka i nwee ike idebe ha.

15 Lee, edoola m n'ihu gi taa ndu na oganihu, onwu na ila n'iyi. 16 Enyela m gi iwu taa, si gi hu Onyenwe anyi bu Chineke gi n'anya, ana m asikwa gi gbasoo uzọ ya, ma debekwa iwu na ukpuru ya niile, ka i diri ndu, ghookwa mba buru ibu, ka Onyenwe anyi bu Chineke gi gozie gi n'ala ahụ i na-aga inweta. 17 Ma o buru na obi gi e si n'iso ya tugharia, o burukwa na i ju ige nti, o buru na a dokpufuo gi mee ka i fee chi ndi ozọ ofufe ma ikpo isiala nye ha, 18 agwala m gi hooaha taa, na i ga-ala n'iyi, i gaghị enwe ogologo ndu n'ala ahụ i na-agafe osimiri Jodan inweta. 19 Ana m akpoku eluigwe na uwa taa ka ha buru ndi akaebe m, na edebela m n'ihu gi onwu na ndu, debekwa n'ihu gi ngozi na obubu onu. Ugbu a, horo ndu, ka gi na umu gi di ndu 20 ka i hu Onyenwe anyi bu Chineke gi n'anya, naa nti n'olu ya, daberekwa na ya. N'ih i na Onyenwe anyi bu ndu gi, o ga-enye gi ubochi ndu gi niile n'ala ahụ o kwere nkwa i nye nna nna gi ha Ebrahim, na Aizik, na Jekob.

31 Mgbe Mosis gwachara umu Izrel okwu ndi a niile, 2 o gwakwara ha okwu ozọ si, "Ugbu a, agbaala m otu nari afọ na iri afọ abuo! Enwekwaghị m ike idu unu, n'ih i na Onyenwe anyi agwala m si, I gaghị agafe osimiri Jodan. 3 Onyenwe anyi Chineke gi n'onwe ya ga-ebu gi uzọ gabiga osimiri a. O ga-ebibi mba niile ndi a n'ihu gi. I ga-enwetakwa ala ha. Joshua ga-edu gi gabiga osimiri a, dika Onyenwe anyi kwuru. 4 Onyenwe anyi ga-emekwa ha ihe o mere Saihon na Og, bu eze ndi Amorait, ndi o kpochapuru ha na ala ha. 5 Onyenwe anyi ga-enyefe ndi bi n'ebe ahụ n'aka unu, unu ga-ekpochapukwa ha dika

m nyere unu n'iwu. **6** Dị n'ike! Nweenụ obi ike! Unu atụla ha egwu! N'ihị na Onyenwe anyị Chineke unu ga-anonyere unu. Ọ gaghị agbakụta unu azụ, ọ gakwaghị ahapụ unu.” **7** Mgbe ahụ, Mosis kpọrọ Joshua, gwa ya okwu n'ihu ụmụ Izrel, sị ya, “Dị ike! Nwee obi ike! N'ihị na ọ bụ gị ga-edu ndị a baa n'ala ahụ Onyenwe anyị n'uru iyi inye nna nna ha, ị ga-emekwa ka ha keta ala a dịka ihe nketa ha. **8** Onyenwe anyị n'onwe ya ga-eburu gị ụzọ, ọ ga-anonyekwara gị, ọ gaghị ahapụ gị maọbụ gbakụta gị azụ. Atụla egwu, adala mba.” **9** Mgbe ahụ, Mosis deputara iwu ndị ahụ niile n'akwukwọ, were ya nye ndị nchụaja, ụmụ Livayi, ndị na-ebu igbe ọgbugba ndị Onyenwe anyị ahụ. Mosis nyekwara ndị okenye Izrel akwukwọ a e dere iwu niile. **10** Mgbe ahụ, Mosis nyere ha iwu sị, “Na ngwucha afọ asaa ọbụla, n'afọ ahụ a na-akagbu ụgwọ niile, n'oge a na-eme Mmemme ụlọ lkwu, **11** mgbe Izrel niile ga-abia n'ihu Onyenwe anyị bụ Chineke unu, n'ebe ahụ ọ ga-ahoputa, ị ga-aguputa ihe a site n'akwukwọ iwu a n'ihu mmadụ niile ka ha nuru ya. **12** Kpọkọta mmadụ niile n'otu ebe, ndị ikom, na ndị inyom na ụmuntakiri, na ndị ọbia bi n'etiti obodo unu, ka ha nuru, ma mụta itụ egwu Onyenwe anyị Chineke unu na ilezi anya igbaso okwu niile dị n'iwu a. **13** Ụmuntakiri ha, ndị na-amabeghi iwu ndị a, aghaghi inu na imuta itụ egwu Onyenwe anyị Chineke unu, ụbọchi ndu unu niile n'ala ahụ unu na-agafe Jodan inweta.” **14** Onyenwe anyị gwara Mosis sị, “Lee, ụbọchi onwu gị na-abiaru nso. Kpọrọ Joshua ka gị na ya soro bia n'ulo nzute ebe m ga-anọ nye ya oru ọ ga-aru.” Mosis na Joshua sooro

bja guzo onwe ha n'onu uto ulo nzute. **15** Mgbe ahụ, Onyenwe anyi gosiri ha onwe ya n'ime ogidi igwe ojii nke guzochiri onu uto ulo nzute ahụ. **16** Onyenwe anyi gwara Mosis okwu si, "I ga-anwu, jekwuru nna nna gi ha. Mgbe i nwuru, ndi a ga-amalite ife chi oto ofufe ndi di n'ala ahụ ha na-abanye. Ha ga-agbakuta m azu, mebie ogbugba ndu mu na ha gbara. **17** N'ubochi ahụ, iwe m ga-adi oku megide ha, aga m agbakuta ha azu, zoo ihu m n'ebe ha no. A ga-alakwa ha n'iyi. Odachi na ahuhu di iche iche ga-abiakwasị ha, nke ga-eme ka ha si, 'Chineke anyi anokwaghi n'etiti anyi, o bu ya mere odachi ndi a ji biakwasị anyi.' **18** Aga m echepu ihu m site n'ebe ha no n'ubochi ahụ, n'ihia ajo omume ha nke ife chi oto ofufe. **19** "Ugbu a, deputaranu onwe unu abu a n'akwukwo, kuziekwara ya umu Izrel, ka o buru ihe akaebe m megide ha. **20** Mgbe m mere ka ha bata n'ala ahụ m kwere nna nna ha na nkwa, ala ahụ mmiri ara ehi na mmanu anu na-erughari n'ime ya, mgbe ha rijukwara afo, baakwa uba, ha ga-ebido ife chi oto ofufe, ju m, ma mebi kwaa ogbugba ndu m. **21** Ma mgbe otutu ihe odachi na ahuhu ga-abiakwasị ha, abu a ga-eme ka ha cheta ihe mere nsogbu ha niile ji biakwasị ha, n'ihia na abu a ga-adigide site n'ogbo ruo n'ogbo. Amaara m nke oma ugbu a, o buladi tupu ha abanye n'ala ahụ m kwere nkwa inye ha site n'ihu iyi, udi mmadu ha bu." **22** Ya mere, n'ubochi ahụ, Mosis dere abu ahụ, kuziekwara ya umu Izrel. **23** Mgbe ahụ Onyenwe anyi nyere Joshua nwa Nun iwu si ya, "Di ike, nwee obi ike, i ghaghi ikpobata umu Izrel n'ala ahụ m sitere n'ihu iyi kwee ha na nkwa. Mu onwe m ga-

anonyere gi.” 24 Mgbe Mosis dechara okwu niile nke iwu ndi a n’akwukwo, site na mbido ruo n’ogwugwu, 25 o nyere ndi Livayi na-ebu igbe ogbugba ndu Onyenwe anyi iwu si ha, 26 “Werenu Akwukwo Iwu a tinye ya n’akuku igbe ogbugba ndu Onyenwe anyi Chineke unu, ka o buru ihe igba ama megide unu. 27 N’ihi na amaara m na unu bu ndi nnupu isi, na ndi isiike. Lee, o buladi taa m no ndu n’etiti unu, unu na-enupu isi n’ebe Onyenwe anyi no, unu ga-esi anaa ghara inupu isi mgbe m nwuru? 28 Kpokotaanu ndi okenye unu niile, na ndi ochichi agburu unu niile, ka m kwuputa okwu ndi a mgbe ha na-anu ya. Ka m kpokuokwa eluigwe na uwa ka ha gbaa ama megide ha. 29 N’ihi na amaara m na mgbe m nwuru, unu ga-agho ndi ruru aru nke ukwu, unu ga-ewezuga onwe unu site n’ebe iwu ndi ahụ m nyere unu di. Amakwaara m na n’ubochi ndi ahụ na-abia, ihe ojojo ga-adakwasị unu, n’ihi ihe ojojo niile unu mere n’ihu Onyenwe anyi nke unu ji kpasuo ya iwe site n’ihe ndi ahụ unu ji aka unu kpuo.” 30 Ya mere, Mosis guputara okwu niile di n’abu a site na mbido ruo ogwugwu na nti nzuko ndi Izrel niile.

32 Gee nti, gi eluigwe, nuru ihe m na-ekwu! Gee nti, uwa, nuru okwu si m n’onu. 2 Ka okwu m daa dika mmiri ozuzo ka okwu m daa dika igirigi, ka o daa dika nshansha mmiri n’elu ahija, dika oke mmiri ozuzo n’ahija na-epuputa epuputa. 3 Aga m eto aha Onyenwe anyi toonu idi ukwu Chineke anyi! 4 O bu oke nkume ahụ, oru ya zuruoke, uzọ ya niile ziri ezi. Chineke kwesiri ntukwasị obi, nke na-adighi eme ihe ojojo, onye ezi omume na onye ziri ezi ka o bu. 5 Ha emerula onwe ha, ha abukwaghi umu

ya, ha bu ọgbọ gbagoro agbago, ndi udidị ha gbanwere agbanwe 6 O bu otu a ka unu si emeso Onyenwe anyi unu ndi nzuzu, ndi na-enweghi uche? Onyenwe anyi o bughị nna unu, onye kere unu, onye kpuru unu mee ka unu guzosie ike? 7 Cheta ubochi ochie ndi ahụ gara aga, tulee ọgbọ ndi ahụ gara aga juo nna gi, o ga-akoro gi. Juo ndi okenye gi, ha ga-eme ka o doo gi anya. 8 Mgbe Onye kachasi ihe niile elu nyere mba obula ihe nketa nke ha, mgbe o kesara umu mmadu, mgbe o guzobere oke ala nye ndi niile dika onuogugu umu Izrel si di. 9 N'ihi na oke Onyenwe anyi nwetara bu ndi ya Jekob bu ihe nketa e kenyere ya. 10 N'ala di n'ozara ka o chotara ya, n'ala togboro n'efu, nke kporo nku. O kpuchitere ya, lezie ya anya, o chebere ya dika o bu mkpuru anya ya, 11 dika ugo nke na-akpote umu di n'akwu ya, nke na-erughari n'elu umu ya, nke na-agbasapu nku ya ijide ha, nke na-ebu ha na nku ya, 12 Onyenwe anyi naani ya duru ya, chi ala ozọ esokwaghi ya. 13 O mere ka o rikwasị n'ebe niile di elu nke ala ahụ, jiri mkpuru na-amị n'ala ubi ahụ zuo ya. O ji mmanu anu si na nkume zuo ya, ya na mmanu si n'oke nkume, 14 na mmiri ara rahuru arahu nke igwe ehi, na mmiri ara rahuru arahu nke igwe ewu na aturu, na umu aturu na mkpi gbara abuba, na oke ebule Bashan di ezi mma, tinyere ezi obi oka wiiti. I nukwara mmanya na-agbo ufufu, nke bu obara mkpuru vaini. 15 Ma Jeshurun mara abuba, ma gbagharja ukwu ya, ebe nri juru ya onu, o buru ibu, maa mma ile anya. O hapuru Chineke kpuru ya, ju oke nkume ahụ, bu Onye Nzoputa ya. 16 Ha sitere na chi ndi ala ozọ ha kpasuo ekworo ya,

meekwa ka iwe wee ya n'ih ihe arụ nke arụsị ha. **17** Ha churụ aja nye umu mmuo, ndi na-abughị Chineke, bu chi ndi ha na-amaghị, chi ndi ka putara oheru, chi ndi ahụ nna nna ha na-atughị ujo ha. **18** I gbakutara Oke Nkume ahụ muru gi azu, i chefuru Chineke ahụ muru gi. **19** Onyenwe anyi heru ihe di otu a, ju ha, n'ih na umu ya ndi ikom na ndi inyom kpasuru ya iwe. **20** "Aga m ezo ihu m n'ebe ha no," ka o kwuru, "ka m hu ihe onodu ikpeazu ha ga-abu, n'ih na ha bu ogbo gbagoro agbago, umu na-ekwesighi ntukwasị obi. **21** Ha esitela n'ihe na-abughị chi kpalie ekworo m, jiri arusi ha na-abaghị uru mee ka iwe wee m. Mu onwe m ga-esite na ndi na-abughị ndi kpalie ekworo ha, sitekwa na mba na-enweghi nghota kpalie iwe ya. **22** N'ih na a munya oku nonuma m, oku ga-enwu ruo ala mmuo nokpuru uwa. O ga-erepia uwa na mkporubi niile, o ga-amanye oku na ntala ugwu ukwu niile. (Sheol h7585) **23** "Aga m ekpokwasị mbibi n'elu ha, zipu aku m niile megide ha. **24** Aga m eziga onwu na-eripia eripia megide ha, na ila n'iyi nke na-ebibi ebibi, na oria ojo na-egbu egbu. Aga m eziga anu ohia ndi gaeji eze tapiasia ha, na ajuala na-akpu akpu n'uzuzu, nke elo onwu di nonu ya. **25** Nokporozo, mma agha game ka ha gbara aka umu, n'ime ulo ha, ihe oke egwu ga-abiakwasị ha. Umu okorobia na agboghobia ga-ala n'iyi, o buladi umuntakiri na ndi agadi isi awo. **26** Ekwuru m na m ga-achusasị ha, hichapu ncheta obula banyere ha n'etiti umu mmadu. **27** Ma ihe banyere inya isi onye iro tinyere m ujo n'obi, ka onye iro ghara ighotahie kwuo si, 'Aka anyi ewetarala anyi mmeri, o bughị Onyenwe anyi

mere ihe ndi a niile.” 28 Ha bu mba na-enweghi uche, ndi na-enweghi mmuo nghota obula n’ime ha. 29 A sikwari na ha maara ihe, nwee uche nakwa ighota ihe ikpeazu ha ga-abu. 30 Kedu ka otu onye ga-esi chuo otu puku mmadu oso, kedu ka mmadu abuo ga-esi chuo iri puku mmadu oso, ma o bueghị na Oke Nkume ha erefuola ha, ma o bueghị na Onyenwe anyi echepula ihu ya n’ebe ha no? 31 N’ihi na nkume ha adighi ka Nkume anyi, dika ndi iro anyi, n’onwe ha, jiri onu ha kwuo. 32 Osi vaijini ha si n’osisi vaijini Sodom, na n’ubi di na Gomora mkpuru vaijini ha juputara na nsi, uyoko vaijini ha juputara n’ilu ilu. 33 Mmanya vaijini ha bu elo agwo, elo ajuala na-ebute onwu. 34 “Nke a o bueghị ihe m dokotara chere oge, chezie ha nke oma n’uloaku m? 35 O bu m ka ibo obo diri m, aga m akwughachi. Mgbe oge ruru ukwu ha ga-agbuchapu, ubochi mbibi ha na-abia nso, ila n’iyi ha chi oso na-abiakwasị ha.” 36 Onyenwe anyi ga-ekpe ndi ya ikpe, o ga-enwe omijiko n’ahu ndi ohu ya, mgbe o huru na ike ha nwere agwula, mgbe otu onye na-agaghi afodu, ohu na onye nwe onwe ya. 37 O ga-asikwa, “Ugbu a, olee ebe chi niile ha no, bu oke nkume ahụ ha ghabara izere ndu n’ime ya, 38 chi ndi ahụ riri abuba ihe ichu aja ha, nuokwa mmanya ha ji chuo aja ihe onunu? Ha bilie bia nyere unu aka! Ha buru ulo ndo nye unu!” 39 “Ugbu a, hunu na mu onwe m abu m ya! O dighikwa chi ozọ di ma o bueghị m. Mu onwe m na-eme ka a nwuo, mu onwe m na-eme ka a di ndu. Mu onwe m na-etipu mmadu onya, mu onwe m na-agwo ya, mmadu obula apughikwa inaputa onye m ji n’aka m. 40 Ana m eweli aka n’eluigwe na-ekwuputa

n'ịnyị iyi sị, dika m na-adị ndụ ruo mgbe ebighị ebi, **41** mgbe m mụrụ mma agha m na-egbu amụma, mgbe aka m jidere mma agha ahụ n'ọnọdụ ikpe ikpe, aga m abọ ọbọ megide ndị iro, kwughachi ndị ahụ niile kpọrọ m asị. **42** Aga m eme ka àkụ m nūjuo ọbara afọ, ma mma agha ga-ebibi anụ ahụ, ọbara ndị e gburu egbu, na nke ndị a dọtara n'agha, na isi ndị ndu ndị iro.” **43** Nūrianyị ọnyị mba niile, unu na ndị ya, n'ihị na ọ ga-abọ ọbọ ọbara ndị ohu ya, ọ ga-abọ ọbọ megide ndị iro ya, kpuchiere ala ya na ndị ya mmehie ha. **44** Mosis na Joshua nwa Nun soro bịa guputa mkpuru okwu abụ a na ntị ndị Izrel. **45** Mgbe Mosis guputachara abụ a nye ndị Izrel, **46** ọ gwara ha okwu ndị a sị, “Na-atugharịnyị uche n'okwu niile m kwuputara nye unu taa, ka unu si otu a nyefeekwa ya n'aka ụmụ unu, ka ha onwe ha lezie anya debe okwu niile dị n'iwu ndị a. **47** N'ihị na okwu ndị a abughị okwu efu, ndụ unu dabeere na ha. Unu debe ha, unu ga-adị ndụ ogologo n'ime ala ahụ unu na-aga inweta n'ofe ọzọ nke osimiri Jodan.” **48** N'otu ụbọchị ahụ, Onyenwe anyị gwara Mosis okwu sị, **49** “Bilie ga n'ugwu Nebo nke dị n'etiti ugwu Abarim, n'ala Moab, na ncherita ihu Jeriko, leekwa ala Kenan anya, bụ ala ahụ m na-enye ụmụ Izrel dika ihe nketa ha. **50** Mgbe ị hụsiri ala a, ị ga-anwụ n'ebe ahụ n'elu ugwu ahụ, lakwurukwa nna nna gị ha, dika Eron nwanne gị si nwụọ n'ugwu Hor, lakwuru ha. **51** N'ihị na gị na Eron juru irubere m isi n'ihu ụmụ Izrel, na mmiri Meriba Kadesh, nke dị n'ozara Zin, unu edoghị m nsọ n'ihu ndị Izrel. **52** N'ihị ya, ị ga-esite n'ebe dị anya hụ ala ahụ m na-enye ụmụ Izrel, ma ị gaghị aba n'ime ya.”

33 Nke a bụ ngozi Mosis, onye nke Chineke, jiri gozie umu Izrel, tupu o nwuo. 2 O siri, “Onyenwe anyi si n’ugwu Sainai bia, o waliteere ha site n’ugwu Sia, o nwuputara site n’ugwu Paran Ya na igwe ndi nsọ so bia site n’akuku ndida, site n’ala ala ugwu ahụ. 3 N’ezie, o bu gi na-ahụ ndi mmadu ahụ n’anya, ndi nsọ ahụ niile di gi n’aka. N’ukwu gi ka ha na-ada kpoọ isiala, gi na-akuziri ha ihe, 4 iwu ahụ Mosis nyere anyi, ihe onwunwe nke ogbako Jekob. 5 O bu ya bu eze na Jeshurun, mgbe ndi ndu ndi mmadu zukoro ha na ebo niile nke Izrel. 6 “Ka ebo Ruben diri ndu ghara inwu, ma ka onuogugu ndi ikom ya diri ole na ole.” 7 Ihe a ka o kwuru banyere Juda, “Nuru, Onyenwe anyi, akwa Juda, kpolata ya n’ebe ndi ya no. Aka ya ka o ji aluru onwe ya ogo ichebe ihe o bu n’uche. Buru ya onye inyeaka megide ndi iro ya.” 8 Banyere Livayi o kwuru si, “Urim na Tumim gi diri ohu gi ahụ kwesiri ntukwasị obi. I nwara ya onwunwa na Masa, gi na ya sekwara okwu na mmiri Meriba. 9 Onye ahụ lere nne na nna ya anya si, ‘Ejighi m ha koro ihe.’ O gunyeghikwa umunne ya dika ndi o maara, o nabatakwaghi umu nke aka ya. Ma o debere okwu gi, cheziekwa ogbugba ndu gi. 10 O na-akuziri Jekob ikpe gi, na-akuzikwara Izrel iwu gi. O na-achukwa aja uda na-esi isi utọ n’ihu gi, na-achukwa aja nsure oku n’ebe ichu aja gi. 11 Gozie akunuba ya Onyenwe anyi, ka oru aka ya burukwa ihe na-atọ gi utọ. Tijie ukwu ndi niile na-ebili imegide ya, tigbuo ndi iro ya ka ha ghara inwe ike ibili ozọ.” 12 Mosis kwuru banyere ebo Benjamin si, “Ka onye ahụ Onyenwe anyi huru n’anya zuru ike na-atughị ujo n’ime ya. N’ihi na o

ga-ekpuchi ya ogologo ụbọchị niile. Ọ bụkwa n’etiti ubu ya abụọ ka onye Onyenwe anyị hụrụ n’anya na-anọ.” **13** Banyere Josef o kwuru si, “Ka Onyenwe anyị gọzie ala ya, ya jiri igirigi dị oke ọnụahịa nke eluigwe dị n’elu, na ogbu mmiri dị n’okpuru ala, **14** na ihe ọma niile anyanwụ na-eweta, na ihe ọma niile ọnwá na-ewepụta, **15** na onyinye ọma niile si n’ugwu ukwu ochie, na ịba ụba ugwu ebighị ebi ndị ahụ, **16** na onyinye ọma niile si n’ala na uju ya niile, na ihuoma onye ahụ na-ebi n’ọhịa nta ahụ na-enwu ọkụ. Ka ihe ndị a niile dịrị n’isi Josef, n’iku anya onye bụ nwa eze, n’etiti ụmụnna ya. **17** N’ịma mma, ọ dị ka nwa oke ehi e bụ ụzọ mụọ, mpi ya dị ka mpi ehi ọhịa. Ya ka ọ ga-eji sọda mba niile ọ bụladị mba ndị ahụ dị na nsọtụ ụwa. Otu a ka iri puku kwurụ puku ndị Ifrem dị otu a ka imerime puku ndị Manase dị.” **18** Banyere Zebulun, o kwuru si, “N’urịa, gị Zebulun, n’ọpupu gị, ma gị Isaka, n’urịa n’ebe obibi gị. **19** Ha ga-akpọ ndị mmadụ oku n’elu ugwu ukwu, nọ n’ebe ahụ chụọ aja ezi omume, ha ga-eri site n’ịba ụba nke ihe dị n’osimiri, site n’akụ nzuzo dị n’aja.” **20** Banyere Gad, o kwuru si, “Ngọzị na-adịrị onye ahụ na-eme ka ebe obibi Gad saa mbara. Gad na-ebi dika ọdum, na-adọkapụ aka maọbụ isi. **21** Ọ hōrō ala nke kachasi mma nye onwe ya; oke ruuru onyendu ka e wepuru dobere ya. Mgbe ndị ndu ndị mmadụ zukoro, o mezuru ezi ihe dị Onyenwe anyị n’obi, na ikpe ya niile banyere Izrel.” **22** Banyere Dan, o kwuru si, “Dan bụ nwa ọdum, onye na-esi na Bashan maputa.” **23** Banyere Naftali, o kwuru si, “Naftali bụ onye njuputa nke ihuoma Onyenwe anyị dirị, o juputakwara na ngozị ya, ọ ga-eketa

akụkụ ndịda nke iyi ukwu.” 24 Banyere Asha, o kwuru si, “Onye a goziri karịchasia n’umụ ndị ikom ka Asha bụ, ka ihe banyere ya toọ umunna ya uto, ka o jirikwa mmanu saa ukwu ya. 25 Ihe mkpochi nke onu uzọ ama gi ga-abu bronz na igwe, dika ubochi ndu gi niile si di, otu a ka idi ike gi ga-adi. 26 “O nweghi onye dika Chineke Jeshurun, onye na-agba eluigwe dika inyinya ibia inyere gi aka, onye na-agba igwe ojii dika inyinya n’idi ukwu ya. 27 Chineke ebighi ebi bu ebe mgbaba gi. N’okpuru gi ka aka ebighi ebi ya di. O ga-esite n’ihu gi chupu ndi iro gi, kwuokwa si, ‘Bibie ha!’ 28 Ya mere Izrel ga-ebi naani ya n’udo, isi iyi mmiri Jekob di chim, n’ala ahụ juputara na mkpuru ubi na mmanya ohuru ebe igirigi nke eluigwe na-ada. 29 Onye a goziri agozi ka i bu, gi Izrel, onye di ka gi ndi Onyenwe anyi zoputara? O bu ota gi na onye inyeaka gi, na mma agha gi di ebube. Ndi iro gi ga-eji egwu daa n’ihu gi, i ga-azodakwa ebe ha niile di elu.”

34 Mgbe ahụ, Mosis sitere na mbara ala Moab rigoro n’elu n’ugwu Nebo, ruo n’elu Pisga, nke di na ncherita ihu Jeriko. N’ebe ahụ Onyenwe anyi mere ka o hu ala ahụ niile anya site na Gilead ruo Dan; 2 ya na ala Naftali niile n’oke ala Ifrem, na nke Manase, na ala Juda niile ruo n’osimiri Mediterenja. 3 Mosis hukwara ala Negev, na akuku ala ahụ niile di site na Ndagwurugwu Jeriko, obodo nkwu, ruo Zoa. 4 Mgbe ahụ, Onyenwe anyi gwara Mosis si ya, “Nke a bu ala ahụ m sitere n’inu iyi kwee Ebrahim, Aizik na Jekob nkwa mgbe m kwuru si, ‘Aga m enye ya umu umu gi.’ Ugbu a emeela m ka i jiri anya gi hu ya ma i gaghị agabiga banye n’ime ya.” 5 Ya mere, Mosis,

onyeozì Onyenwe anyị nwurụ n'ebe ahụ, n'ala Moab, dika Onyenwe anyị kwuru. **6** Onyenwe anyị liri ya na Moab, na ndagwurugwu chere ihu na Bet-Peoa, ma ruo taa, ọ dighị onye ọbụla maara ebe ili ya dị. **7** Mosis gbara nari afọ na iri afọ abụọ mgbe ọ nwurụ, ma n'oge ahụ ike ka dị ya n'ahụ, anya ya na-ahụkwa ụzọ nke ọma. **8** Ụmụ Izrel ruru ụjụ n'ihì Mosis, iri ụbọchị atọ n'obosara ala Moab, tutu ruo mgbe oge iru ụjụ na ikwa akwa gasiri. **9** Joshua nwa Nun, juputara na mmụọ amamihe, n'ihì na Mosis ebikwasila ya aka n'isi. Ya mere, ụmụ Izrel nara Joshua ntị, gbasookwa iwu niile Onyenwe anyị nyere ha site n'ọnụ Mosis. **10** Ọ dībeghị onye amuma ọzọ putarala n'ala Izrel niile, nke dika Mosis, onye ya na Onyenwe anyị kparitara ụka ihu na ihu, **11** onye mere ihe iribama ndi a niile, ruokwa ọrụ ebube niile nke Onyenwe anyị ziri ya ka o mee n'Ijpt, n'ihu Fero, na ndi ozi ya niile, nakwa n'ala ahụ niile. **12** N'ihì na o nwebekwaghị onye ọzọ gosirila ike di oke egwu, maobu ruo ọrụ di oke egwu udi nke Mosis rurụ n'ihu ndi Izrel niile.

Joshua

1 Mgbe Mosis, bụ odibo Onyenwe anyị nwurū, Onyenwe anyị gwara Joshua nwa Nun, onye na-enyere Mosis aka okwu sị, **2** “Mosis, odibo m anwụọla. Ugbu a, jikere onwe gị, meekwa ka ndị m jikere igafe ofe ọzọ nke osimiri Jọdan, ịbanye n’ala ahụ m na-aga inye ha, bụ ndị Izrel. **3** Ana m agwa gị ihe m gwara Mosis mgbe ọ dị ndụ sị, Ebe ọbụla unu ga-azọkwasi ụkwụ unu n’ala, ala ahụ ga-abụ nke unu. **4** Oke ala unu ga-abụ site n’ozara dị na ndịda ruo Lebanon, ma site n’iyi ukwu Yufretis, tinyere ala niile nke ndị Het, ruo n’osimiri ukwu ahụ dị n’odịda anyanwụ. **5** Ọ dighị onye ọbụla pụrụ iguzo imegide gị ụbọchị niile nke ndụ gị. Aga m anonyere gị dika m si nonyere Mosis. Agaghị m ahapụ gị aka. Agaghị m agbakutakwa gị azụ. **6** Dirị ike, nweekwa ume, n’ihi na ị ga-abụ onye ga-edu ndị a iketa ala ahụ m n’urū n’iyi inye nna nna ha ochie. **7** “Naanị dirị ike, nweekwa ume. Lezie anya ime ihe niile Mosis bụ odibo m nyere gị n’iwu. Ewezugala onwe gị na ya gaa aka nri maọbụ aka ekpe, ka ihe si otu a gaara gị nke ọma n’ebe ọbụla ị na-aga. **8** Esitela n’onụ gị wezuga ihe dị n’Akwukwo Iwu a. Kama na-atugharị uche gị na ya ehizie na abalị, ka i si otu a lezie anya imezu ihe niile e dere n’ime ya. Mgbe ahụ ị ga-aba ụba, ihe ga-agakwara gị nke ọma. **9** Ọ bụ na m enyebeghị gị iwu sị gị, Nwee obi ike, dirikwa ike! Wezuga ụjọ niile na ịda mba nke obi. Cheta na mụ, bụ Onyenwe anyị Chineke gị, nonyeere gị ebe ọbụla ị na-aga.” **10** Mgbe ahụ, Joshua nyere ndịisi Izrel niile iwu sị ha, **11** “Jegharịanụ n’etiti ebe obibi ụmụ Izrel gwa mmadụ niile okwu sị ha ‘Dozierenụ onwe unu

ihe unu ga-eri n'uzo, n'ih na n'ime ubochi ato, anyi ga-agafe osimiri Jodan, imeri na inweta ala ahụ Onyenwe anyi bu Chineke na-enye unu.” 12 Joshua kpokotara ndjisi ebo Ruben, na Gad, na okara ebo Manase, gwa ha okwu si, 13 “Chetanu iwu ahụ Mosis odibo Onyenwe anyi nyere unu, mgbe o siri, ‘Onyenwe anyi Chineke unu na-enye unu izuike. O nyekwala unu ala a.’ 14 Kama ndi nwunye unu, na umuntakiri unu, na anu ulo unu, ga-anọ n'ala a di n'owuwa anyanwu nke Mosis nyere unu. Ma ndi agha unu, ndi jikeere ejike, ga-eduru ndi Izrel ndi ozọ gafee osimiri Jodan inyere umunna ha aka, 15 tutu ruo mgbe Onyenwe anyi Chineke unu nyere ha izuike, dika o si nye unu, na tutu ruo mgbe ha nwetara ala niile bu nke Onyenwe anyi Chineke unu ga-enye ha. Mgbe nke a mezuru, unu ga-alaghachi azu, nweta ala ahụ Mosis onyeozu Onyenwe anyi nyere unu n'akuku owuwa anyanwu osimiri Jodan.” 16 Mgbe ahụ, ha zara Joshua, “Ihe obula nke i nyere anyi n'iwu anyi ga-eme ha, ebe obula i zigara anyi ka anyi ga-aga. 17 Anyi ga-ege gi nti dika anyi si gee Mosis nti. Ka Onyenwe anyi Chineke gi nonyere gi dika o si nonyere Mosis. 18 Onye obula nupuru isi n'iwu i nyere anyi, o ga-anwu. Naani diri ike, nweekwa obi ike.”

2 Joshua nwa Nun sitere na Shitim zipu ndi nnyoputa abuo na nzuzo si ha, “Gaanu leta otu ihe si aga n'ala ahụ, karisja n'obodo Jeriko.” Ha gara n'obodo ahụ baa n'ulo nwanyi akwuna aha ya bu Rehab noo onodu n'ebe ahụ. 2 Ma otu onye gwara eze Jeriko okwu si, “Lee, ufodu umu ndi ikom Izrel batara obodo a n'abali inyochaputa ala

anyị.” **3** Mgbe eze Jeriko nūrụ okwu a, o zigaara Rehab ozi si, “Kpọpụta ndị ikom ahụ batara n’ụlọ gị n’ihi na ha b́ara iledo ala anyị.” **4** Ma nwanyị ahụ zoro mmadụ abụọ ahụ. Mgbe ndị ahụ e ziri ozi b́arutere, ọ gwara ha okwu si, “Ọ b́ eziokwu na ndị ikom ahụ bakwutere m, ma amaghị m ebe ha si b́ia. **5** Ma ha apụọlari. Ha hapūrụ obodo a mgbe a na-achọ imechi ọnụ ụzọ ama, n’oge ọchịchiri bidoro ịgba. Amaghị m ebe ha gara. Ma, n’uche m, ọ b́rụ na unu ach́so ha ọsọ ọsịisọ unu nwere ike ijide ha.” **6** (N’eziokwu ọ b́ Rehab n’onwe ya mere ka mmadụ abụọ ahụ rigoro n’elu ụlọ ebe o zoro ha n’okpuru ah́h́ia flakisi ọ ẃsara n’ebe ahụ.) **7** Ya mere, ndị ikom ahụ pūrụ na-ach́ ndị nnyoputa ahụ n’akukú ụzọ gara ngabiga Jọdan. Ma ngwangwa ha pūrụ, e mechiri ọnụ ụzọ ama e si abata obodo ahụ. **8** Ma tupu ndị nnyoputa ahụ edina ala ịrahụ ụra n’abalí ahụ, Rehab rigokwuru ha, **9** gwa ha si, “Ama m na Onyenwe anyị enyela unu ala a, marakwa na oke ụjọ nke egwu unu adakwaśla anyị, nke mere na ndị niile bi n’ime ala a na-agbaze n’egwu n’ihi unu, **10** n’ihi na anyị ańla otu Onyenwe anyị si mee ka mmiri d́ n’Osimiri Uhie taa n’ihi unu, mgbe unu si n’Ijpt ṕta. Anyị ńkwara ihe unu mere Saíhón, na Ọg, b́ eze abụọ ndị Amọri, ndị bi n’oẃwa anyanwụ osimiri Jọdan, otu unu si bibie ha, gbuchaṕ ndị niile bi n’ala ahụ. **11** Ma mgbe anyị nūrụ ihe ndị a, obi anyị gbazere n’ihi ụjọ, mmụọ onye ọb́la dara mba n’ihi unu, n’ihi na Onyenwe anyị Chineke unu b́ Chineke n’elugwe na n’ụwa. **12** “Ugbu a, ebe ọ b́ na m emelara unu ebere, jirinụ Onyenwe anyị ńọrọ m iyi na unu ga-emere ezinaulọ m ebere. Gosinụ m ihe ịŕbama

n'ezikwu, **13** na unu ga-emekwa ka ndu nna m, na nne m, na umunne m ndi ikom na ndi inyom, na ndi ezinaulo ha niile diri, na unu ga-anaputa anyi site nonwu." **14** Ndi ikom ahụ kwere ya nkwa si, "Ndu anyi lara ndu unu. O buru na i gbaghi anyi ama, anyi ga-egosi gi obi ebere na ikwesi ntukwasi obi mgbe Onyenwe anyi ga-enye anyi ala a." **15** Ulo Rehab di n'akuku mgbidi obodo ahụ. O ji udọ site na oghereikuku wedata ndi ikom abuo ahụ. **16** O gwakwara ha si, "Gbalaganu n'ugwu, zoonu onwe unu n'ebe ahụ ubochi ato, tutu ndi ahụ na-achọ unu alaghachi azu. Mgbe ahụ, unu nwere ike iputa laghachi ebe unu si bja." **17** Ndi ahụ gwara ya si, "Iyi a i mere ka anyi nuo agaghi adi ire megide anyi, **18** ma o buru na n'ubochi ahụ anyi ga-abata ala a, i wereghi udọ ahụ na-acha uhie uhie kenye ya na oghereikuku i si wedata anyi, ma o burukwa na ikpobataghi n'ulo gi nna gi, na nne gi, na umunne gi ndi ikom, na ndi ezinaulo gi niile. **19** O buru na onye obula esite n'ulo gi puo n'ezi, obara ya agaghi adi anyi n'isi, anyi agaghi abukwa ndi ikpe mara. Ma ikpe omuma diri anyi ma o buru n'ihe obula emee onye obula gi na ya so nodu n'ime ulo. **20** Ma o buru na i gbaa anyi ama, o dikwaghi iwu ji anyi imezu iyi a i mere ka anyi nuoro gi." **21** Rehab zara si ha, "Dika okwu niile unu kwuru si di, otu a ka o ga-adi." O zilagara ha. Ha pukwara gaara onwe ha. Ma Rehab kekwasiri udọ uhie uhie ahụ nonu oghereikuku ulo ya. **22** Ndi ikom abuo ahụ gara zoo onwe ha n'ugwu ahụ. Ha noro ubochi ato n'ebe ahụ dika Rehab gwara ha, tutu ndi ahụ na-achụ ha laghachiri n'obodo Jeriko. Ndi a chororo ha gaa ebe niile, n'okporozo niile,

ma ha ahughị ha. **23** Emesija, mmadu abuo ahụ e zipuru iledo ala ahụ anya sitere n'ebe ha zoro onwe ha riputa, gafee osimiri Jodan, laghachi n'ebe umu Izrel no. Ha bira koro Joshua nwa Nun otu ha si gaa ije ha. **24** Ha gwara Joshua si, "N'ezie, Onyenwe anyi enyela anyi ala ahụ niile, n'ihu na ndi niile bi n'ala ahụ na-atu anyi ujo."

3 N'isi ututu, Joshua na umu Izrel niile hapuru Shitim bjaruo n'akuku osimiri Jodan, maa ulo ikwu n'ebe ahụ. N'ebe a ka ha no chere tutu ruo mgbe ha ga-agafe. **2** Mgbe ubochi ato gasiri, ndisi umu Izrel gabigara jeharia n'etiti omuma ulo ikwu ahụ, **3** nye ha iwu si, "Mgbe unu huru igbe ogbugba ndu Onyenwe anyi Chineke unu, ka ndi nchaja, umu Livayi, bulitere ya, unu onwe unu gagesi n'ebe unu no bilie soro ha n'azu. **4** Ma a ga-enwe oke n'etiti unu na ha, ihe dika otu kilomita site n'ebe igbe ogbugba ndu ahụ di. Unu agaghị abiaru ya nso. Nke a bu maka i mara uzọ unu ga-eso, n'ihu na unu esibeghi n'uzo a gaa ije mbu." **5** Joshua gwara ndi Izrel si, "Doonu onwe unu nso, n'ihu na echi ka Onyenwe anyi ga-eme oke ihe ebube di iche iche n'etiti unu." **6** Joshua gwara ndi nchaja si ha, "Bulienu igbe ogbugba ndu ahụ, gabiga n'ihu ndi Izrel." Ha buliri igbe ogbugba ndu ahụ, bido iga n'ihu umu Izrel. **7** Mgbe ahụ, Onyenwe anyi gwara Joshua si, "Taa, ka m ga-amalite ime ka i di ukwu n'anya umu Izrel niile, ka ha niile mata na dika m si nonyere Mosis, otu a ka m ga-esi nonyere gi. **8** I ga-enye ndi nchaja bu ndi na-ebu igbe ogbugba ndu iwu si, 'Mgbe unu ruru n'onu mmiri osimiri Jodan, banyekwanu gaa guzo n'ime osimiri ahụ.'" **9** Mgbe ahụ, Joshua gwara

umụ Izrel niile sị, “Bịanụ nso, bīanụ nūrụ okwu niile nke Onyenwe anyị Chineke unu. **10** Otu a ka unu ga-esi mata n’ezie na Chineke dī ndụ nọ n’etiti unu, unu ga-amatakwa na ọ ghaghị ịnapụ ndị Kenan, na ndị Het, na ndị Hiv, na ndị Periz, na ndị Gigash, na ndị Amōrait, na ndị Jebus ala ha n’ihu unu. **11** Lee, igbe ọgbụgba ndụ Onyenwe anyị, Onyenwe ụwa niile ga-agabiga n’ihu unu banye n’ime Jōdan. **12** Ugbu a sitenụ n’ebo Izrel niile hōpūta ndị ikom iri na abụọ, site n’ebo ọbụla otu onye. **13** Ngwangwa ndị nchụaja bu igbe ọgbụgba ndụ Onyenwe anyị, Onyenwe ụwa niile zonyere ụkwụ na Jōdan, mmiri Jōdan nke si n’ebe elu ya na-arịdata ga-akwụsị ịsọ, guzoro dīka mgbidi.” **14** Ya mere, mgbe ndị Izrel sitere n’ụlọ ikwu ha bilie njem ịgabiga osimiri Jōdan, ndị nchụaja bu igbe ọgbụgba ndụ buuru ha ụzọ na-aga ha n’ihu. **15** N’oge owuwe ihe ubi ọbụla, osimiri Jōdan na-etoju etoju, sojukwaa akụkụ ya niile. Ma ngwangwa ndị nchụaja bu igbe ọgbụgba ndụ a bīaruru nso zonye ụkwụ ha n’ọnụ mmiri Jōdan, **16** mmiri si n’elu elu osimiri ahụ kwụsiri ịsọ, ọ gara elu tūkọta onwe ya dīka mgbidi n’ebe dī anya, n’obodo a na-akpọ Adam, nke dī nso obodo Zaretan. Ebe mmiri nke na-eruda na-asōbanye osimiri Araba, ya bu, osimiri Nnu kwụsiri ịsọ kpamkpam. Ya mere, ndị Izrel gabigara na ncherita ihu Jeriko. **17** Ndị nchụaja bu igbe ọgbụgba ndụ Onyenwe anyị guzoro n’ala akọrọ n’etiti Jōdan, Izrel niile gabigakwara tutu ruo mgbe mba ahụ niile gafesiri n’ala akọrọ.

4 Mgbe mba ahụ niile gafesiri osimiri Jōdan, Onyenwe anyị gwara Joshua okwu sị ya, **2** “Site n’etiti ndị umụ Izrel

hōpūta ndị ikom iri na abụọ, otu onye site n'ebo ọbụla, **3**
 ka onye ọbụla n'ime ha site n'ebe ahụ ndị nchụaja guzoro
 n'etiti osimiri Jōdan buputa otu nkume, otu nkume, gwa
 ha ka ha debe nkume ndị a ha buputara n'ebe unu ga-anọ
 ọndụ abalị taa." **4** Ya mere, Joshua kpọrọ ndị ikom iri na
 abụọ ndị ahụ, ndị ọ hōpūtara, site n'etiti ndị Izrel, otu
 onye site n'ebo ọbụla, **5** Ọ gwara ha sị, "Sitenụ n'etiti
 osimiri Jōdan, ebe ndị bu igbe ọgbụgba ndụ Onyenwe
 anyị Chineke unu guzoro, buputa nkume. Onye ọbụla
 n'ime unu ga-ebuputa otu nkume, tūkwasi n'ubu ya, dika
 ọnọgụgụ ebo Izrel niile si dị, **6** ka ha bụrụ ihe ịrịbama
 n'etiti unu. N'oge dị n'ihu, mgbe ụmụ unu ga-ajụ unu
 ajụjụ sị, 'Gịnị bụ isi ogidi nkume a dị n'ebe a?' **7** Unu ga-
 asịkwa ha, 'Ọ bụ ihe na-echetara anyị otu osimiri Jōdan si
 kwụsị ịsọ, mgbe ndị bụ igbe ọgbụgba ndụ Onyenwe anyị
 zonyere ụkwụ ha n'osimiri ahụ.' Nkume a ga-abụkwara
 ụmụ Izrel niile ihe ncheta ruo mgbe ebighị ebi." **8** Ụmụ
 Izrel mere dika Joshua gwara ha. Ha buputara nkume iri
 na abụọ site n'etiti osimiri Jōdan, dika Onyenwe anyị si
 nye Joshua n'iwu sị na otu onye, n'ebo Izrel ọbụla, ga-
 ebuputa otu nkume. Ha buuru nkume iri na abụọ ndị
 ahụ gaa n'ebe ha nọrọ ọndụ abalị, debe ha n'ebe ahụ. **9**
 Joshua n'onwe ya kwa ji nkume iri na abụọ ahụ nke si
 n'etiti osimiri Jōdan wuo ogidi ịrịbama, n'ebe ahụ ndị
 nchụaja bu igbe ọgbụgba ndụ ahụ guzoro. Ha dika n'ebe
 ahụ ruo taa. **10** Ndị nchụaja, ndị bụ igbe ọgbụgba ndụ ahụ,
 guzoro n'etiti osimiri Jōdan, tutu ruo mgbe e mezuru iwu
 ahụ niile Onyenwe anyị nyere Joshua site n'ọnụ Mosis.
 Mgbe ahụ kwa, ndị Izrel mere ngwangwa gafee osimiri

Jordan. **11** Ngwangwa ha niile gafetasiri, igbe ogbugba ndu Onyenwe anyi na ndi nchajaja gafetakwara n'akuku nke ozọ, ka ndi mmadu na-ele ha anya. **12** Ndi agha umu Ruben, na umu Gad, na okara ebo Manase, buuru umu Izrel niile uzọ gafee, idu ha n'agha, dika Mosis nyere ha n'iwu. **13** Ndi agha onugugu ha ruru iri puku anọ, ndi jikeere nke oma ibu agha, duuru ebo ndi ozọ, gafere n'ihu Onyenwe anyi bata n'obosara ala Jeriko maka ibu agha. **14** Ubochi ahụ bu ubochi Onyenwe anyi buliri Joshua elu nke ukwu n'ihi na o mere Joshua ka o di ukwu n'anya ndi Izrel niile, si otu a mee ka ha tuo ya egwu nke ukwu dika ha si tuo Mosis egwu, ma sọpukwara ya ubochi niile nke ndu ya. **15** Mgbe ahụ, Onyenwe anyi gwara Joshua okwu si, **16** "Nye ndi nchajaja, ndi bu igbe ogbugba ndu ahụ iwu ka ha si n'osimiri Jordan pụta." **17** Ya mere Joshua nyere ndi nchajaja iwu si ha, "Sitenu n'osimiri Jordan pụta." **18** Mgbe ndi nchajaja bu igbe ogbugba ndu Onyenwe anyi ahụ si n'osimiri Jordan riputa, dika obu ukwu ha na-emetu n'ala akoro, mmiri osimiri ahụ soghachiri n'onodu ya ruchie akuku ya niile, ka o di na mbu. **19** Ihe iribama a mere n'ubochi nke iri, n'onwa nke mbu. N'ubochi ahụ ka ndi Izrel niile gafere osimiri Jordan, gaa maa ulo ikwu ha na Gilgal, ebe di n'owuwa anyanwu obodo Jeriko. **20** Nkume iri na abuo ahụ ha si n'osimiri Jordan buputa, ka Joshua guzobere na Gilgal. **21** O siri ndi Izrel, "N'oge di n'ihu, mgbe umu unu ga-aju ndi bu nna ha ajuju si, 'Gini ka nkume ndi a putara, Gini kwa ka ha na-egosi?' **22** Gwa ha, 'Izrel gafere osimiri Jordan n'ala akoro.' **23** N'ihi na Onyenwe anyi bu Chineke unu mere ka osimiri Jordan

takpọọ n'ihu unu tutu ruo mgbe unu gafesiri n'ofe nke ọzọ. Onyenwe anyi Chineke unu mere osimiri Jodan ihe o mere osimiri Uhie mgbe o mere ka osimiri Uhie takpọọ n'ihu anyi, tutu ruo mgbe anyi gafesiri n'ofe ya nke ọzọ. **24** O mere ihe ndi a niile ka ndi niile bi n'elu uwa mata na aka Onyenwe anyi di ike. O mekwara ya ka unu onwe unu tuọ egwu Onyenwe anyi Chineke unu, mgbe niile.”

5 Mgbe ndi eze ndi Amorait niile, ndi bi n'ofe ọzọ nke osimiri Jodan, n'akuku odida anyanwu, na ndi eze ndi Kenan niile bi n'akuku oke osimiri Mediterenja, nuru na Onyenwe anyi emeela ka osimiri Jodan takpọọ n'ihu umu Izrel, ruo mgbe anyi niile gafesiri, obi lorọ ha mmiri. O dikwaghi ike obula foduru ha iguzo n'ihu umu Izrel. **2** Ma n'oge ahụ, Onyenwe anyi gwara Joshua okwu si ya, “Jiri nkume mee mma i ga-eji bie umu Izrel niile ugwu ọzọ.” **3** Ya mere, Joshua ji nkume mee mma ntakiri e ji bie umu Izrel niile ugwu. Ebe a no bie umu Izrel ugwu bu ebe a na-akpo Gibiat Haaralot. **4** Nke a bu ihe mere o ji mee otu a: Ndi ikom niile si n'Ijpt puta, ndi tozuru ije agha, nwuru n'uzo, n'ime ozara, mgbe ha hapuchara Ijpt. **5** Mgbe umu Izrel niile si Ijpt puta, e biri ndi nwoke niile no n'etiti ha ugwu. Ma n'ime iri afọ anọ ahụ ha na-awaghari n'ozara, o nweghi umu ha ndi nwoke a muru n'oge a e biri ugwu. **6** Ndi Izrel niile awaghariala n'ozara iri afọ anọ tutu ruo mgbe ndi ikom niile toruru ije agha, bu ndi hapuru Ijpt nwuchara, ebe o bu na ha juru irubere Onyenwe anyi isi. N'ihi na Onyenwe anyi nuru iyi si ha na ha agaghi ahụ ala ahụ anya, bu ala ahụ o kwere nna nna ha na nkwa, inye anyi, ala mmiri ara ehi na mmanu anu

na-eru na ya. **7** Onyenwe anyị mere ka ụmụ ndị nnupu isi a mụtara nọchie anya ha. Ọ bụkwa ndị a ka Joshua biri ugwu, n'ihị na tutu ruo ugwu a, e bibeghị ha ugwu. **8** Mgbe e bizuru mba niile ahụ ugwu, ha nọduru n'ebe ahụ ha mara ụlọ ikwu tutu ọnya obibi ugwu ha alaa. **9** Mgbe ahụ, Onyenwe anyị gwara Joshua okwu sị, “Taa, ewezugala m site n'ebe unu nọ ihe nkọcha nke ya na Ijipt so.” N'ihị nke a, ha kpọrọ ebe ahụ Gilgal. Ọ bụkwa aha ya ruo taa. **10** Mgbe ụmụ Izrel mara ụlọ ikwu ha na Gilgal n'ala ihe n'adighị nke Jeriko, ha mere Mmemme Ngabiga n'uhuruchi nke ụbọchị iri na anọ nke ọnwá ahụ. **11** N'ụbọchị sotere ụbọchị ngabiga, n'otu ụbọchị ahụ, ha riri ụfọdụ ihe ubi nke ala Kenan. Ọ bụ achicha a na-ejighị ihe na-eko achicha mee, na ọka ahuru n'okụ ka ha tara. **12** Mánà kwusikwara n'echi ya mgbe ha riri nri sitere n'ala ahụ. Ụmụ Izrel ahụkwaghị mánà anya ọzọ, ma n'afọ ahụ ha riri ihe omume ubi si n'ala Kenan. **13** Mgbe Joshua nọ nso obodo Jeriko, o weliri anya ya elu hụ otu nwoke ka o guzo n'ihu ya. Nwoke a mipụtara mma agha ya jide ya n'aka ya. Joshua jekwuru ya juọ ya sị ya, “Ị dinyeere anyị ka ị dinyeere ndị iro anyị?” **14** Nwoke ahụ zaghachiri ya sị, “Ọ dighị onye m dinyeere, kama abịara m ugwu a dika ọchịagha usuu ndị agha Onyenwe anyị.” Joshua dara n'ala kpuo ihu ya n'ala kpọọ isiala nye ya, sị ya, “Ejikerela m ime ihe ọbụla i nyere n'iwu. Onyenwe m, gini ka ị choro ka m mee?” **15** Ọchịagha usuu ndị agha Onyenwe anyị zara sị Joshua, “Yipụ akpukpoukwu gi, n'ihị na ebe ahụ i guzo bụ ala di nsọ.” Joshua mere dika ọ gwara ya.

6 Ma e mechiri ọ̀nụ ụ̀zọ e si abata Jeriko nke ọ̀ma, n'ihl ụ̀mụ Izrel. Ọ dighi onye ọ̀bụla na-apụ n'ezl, ọ dighikwa onye na-abata n'ime ya. **2** Ma Onyenwe anyi gwara Joshua si, "Lee, enyefela m obodo a bu Jeriko, ya na eze ya, na ndi di ike ibu agha no n'ime ya, n'aka gi. **3** Gi na ndi agha gi zọonụ ije gburugburu obodo a. Unu ga-ejeghari gburugburu mgbidi obodo a otu ugbo n'ubochi. Unu ga-esi otu a jeghari ubochi isii. **4** Ndi nchujaja asaa, ndi ga-eji opi mpi ebule asaa ga-ebu ụ̀zọ gawa n'ihu. Ndi nchujaja ndi ọ̀zọ ga-ebu igbe ọ̀gbugba ndu. N'ubochi nke asaa, unu ga-agba obodo ahụ gburugburu ugboro asaa. Mgbe unu na-eme nke a, ndi nchujaja asaa ahụ ga na-afu opi mpi ebule ha. **5** Emesia, ndi nchujaja ga-afusi opi ahụ ike otu ugbo ọ̀zọ, ha ga-afu ya ka ọ daa ụ̀da nke ukwu. Mgbe mmadu niile nuru ụ̀da opi a, ha niile ga-eti mkpu nke ga-ada ezi ụ̀da. Nke a ga-eme ka mgbidi obodo ahụ daa. Mgbe ahụ, onye agha ọ̀bụla ga-esite n'ebe ọ̀bụla ọ no banye n'ime obodo ahụ." **6** Ya mere, Joshua nwa Nun kporo ndi nchujaja si ha, "Burunu igbe ọ̀gbugba ndu Onyenwe anyi ahụ, ka ndi nchujaja asaa n'ime unu werekwa opi mpi ebule buru ụ̀zọ na-aga n'ihu ya." **7** Mgbe ahụ Joshua nyere ndi Izrel iwu si ha, "Zolienu ije! Gbaanụ obodo a gburugburu, ka ndi agha na-aga n'ihu igbe ọ̀gbugba ndu Onyenwe anyi." **8** Mgbe Joshua gwachara ndi Izrel okwu, ndi nchujaja asaa ahụ bu opi ike n'aka ha, n'ihu Onyenwe anyi, gafere n'ihu na-afu opi ike ha. Ndi bu igbe ọ̀gbugba ndu Onyenwe anyi sochiri ha azu. **9** Ndi agha na-aga n'ihu ndi nchujaja bu ndi na-afu opi ike, ebe ndi agha ndi ọ̀zọ na-esote igbe ọ̀gbugba

ndụ n'azụ. N'oge a niile ha na-azọ ije, ndị na-afụ opi ike gara n'ihu na-eme nke a. **10** Ma Joshua nyere ndị Izrel iwu sị ha, “Unu emela mkpọtụ agha ọbụla, maọbụ kwee ka anụ olu unu, maọbụ kwuo okwu ọbụla, tutu ruo ụbọchị m ga-asị unu tie mkpu. Mgbe m nyere unu iwu a, tienụ ezi mkpu.” **11** Ya mere, e buuru igbe ọgbugba ndụ Onyenwe anyị ahụ jegharịa obodo ahụ gburugburu otu ugboro n'ụbọchị ahụ. Mgbe ha mesiri nke a, onye ọbụla laghachiri n'ebe ụlọ ikwu ya dị rahụ ụra abali. **12** Joshua biliri n'isi ụtụtụ echi ya, ndị nchụaja bulikwara igbe ọgbugba ndụ Onyenwe anyị. **13** Ndị nchụaja asaa ahụ bu opi ike asaa ndị ahụ, na-aga n'ihu igbe ọgbugba ndụ Onyenwe anyị, na-afụ opi ike ha na-esepughị aka. Ndị agha nọ n'ihu ha, ebe ndị nche na-eso ndị bu igbe ọgbugba ndụ Onyenwe anyị n'azụ, n'oge niile a a na-afụ opi ike ndị a na-esepughị aka. **14** N'ụbọchị nke abụọ, ha gbara obodo ahụ gburugburu otu ugboro, laghachikwa n'ụlọ ikwu ha. Otu a ka ha mere ruo n'ụbọchị nke isii. **15** Ma n'isi ụtụtụ ụbọchị nke asaa, ha bilitere mgbe chi na-abọbeghi, gbaa obodo ahụ gburugburu ugboro asaa dika ha na-eme. Ma ọ dị iche n'ụbọchị ahụ, bụ naanị na ha gbara obodo ahụ gburugburu ugboro asaa. **16** O ruo, n'oge njeghari nke ugboro asaa ahụ, mgbe ndị nchụaja asaa ndị a fụsiri opi ike asaa ndị ahụ ike kari, ka Joshua gwara ndị Izrel sị ha, “Tienụ mkpu! N'ihi na Onyenwe anyị enyela unu obodo a! **17** Gbuonụ ihe niile na-eku ume ndụ, n'ihi na obodo a na ihe niile dị n'ime ha bụ ihe e doro nsọ nye Onyenwe anyị. Ma ọ bụ naanị Rehab, nwanyị akwuna ahụ ka unu ga-ahapụ ndụ, ya na ndị ọbụla nọ n'ụlọ ya.

N'ihl na o zoro ndi anyi zigara inyochaputa obodo ahụ. **18** Ma unu onwe unu, wezuganụ onwe unu pụọ n'ebe ihe ndi a kwadoro mbibi di, ka unu gharakwa iweta ila n'iyi nye onwe unu site na iwere ihe oḅula n'ime ha. Ma o bughị otu a, unu ga-eme ka mbibi dakwasị ulọ ikwu umu Izrel niile. **19** Ma ihe niile e ji oḅocha na oḅaedo kpụọ, na ihe niile e ji bronz na igwe kpụọ, ka a ga-edo iche nye Onyenwe anyi. A ga-ewebata ha n'ulọaku Onyenwe anyi.” **20** Mgbe ụda opi ike ahụ dasiri ike, ndi agha tiri mkpu, na ụda opi ike ahụ. Mgbe ndi ikom tiri oke mkpu, mgbidi ahụ dara dapiasia, nke mere na onye oḅula chere ihu banye n'ime obodo ahụ, lughbuo obodo ahụ. **21** Ha debere obodo a iche nye Onyenwe anyi site n'iji mma agha ha gbuchapụ ihe niile di ndu n'obodo ahụ, ma nwoke, ma nwanyi, ma nwantakiri, ma okenye, ma ehi, ma aturu, ma inyinya ibu, ihe niile di n'ime ya. **22** Mgbe ahụ, Joshua gwara ndi ikom abụọ ahụ buru ụzọ gaa nnyochaputa obodo ahụ anya si ha, “Mezuonu nkwa unu kwere. Gaanu n'ulo nwanyi akwuna, kpoputa ya na ndi niile di n'ulo ya.” **23** Ya mere, umu okorobia abụọ ahụ bu ndi mere nledo ala ahụ, bara n'ulo ahụ, kpoputa Rehab na nna ya na nne ya na umunne ya na ndi ikwu ya niile. Ha kpoputara ndi ezinaulo ya niile debe ha n'otu ebe nke di n'azu omuma ulọ ikwu umu Izrel. **24** Ha kporo obodo ahụ oku, ya na ihe niile di n'ime ya. Ma ha weputara naani oḅocha na oḅaedo, na ihe niile e ji bronz na igwe kpụọ, tinye n'ulọaku Onyenwe anyi. **25** Joshua mere ka Rehab, nwanyi akwuna ahụ, na ndi ezinaulo ya niile diri ndu. N'ihl na Rehab zoro ndi ikom abụọ Joshua zigara, mee ka

ha dị ndụ, bụ ndị gara inyochaputa obodo Jeriko. Ya mere, o binyere ndị Izrel ruo taa. **26** Mgbe ahụ, Joshua gbara obodo Jeriko iyi sị, “Ọbụbụ ọnụ ka a na-abụ nwoke ọbụla n’ihu Onyenwe anyị nke ga-ebili wuokwa obodo Jeriko ọzọ. “Ndu ọkpara ya ka ọ ga-eji toọ ntọala ya niile, ndu nwa ya nke nta, ka ọ ga-eji guzobe ọnụ ụzọ ama ya niile ọtọ.” **27** Ya mere, Onyenwe anyị nonyeere Joshua. Akụkọ a kọrọ banyere ya gbasara nke ukwu n’ala ahụ niile.

7 Ma ụmụ Izrel ekwesighi ntụkwasi obi n’ihe gbasara ihe ndị ahụ e debere iche nye Onyenwe anyị. N’ihi na Ekan nwa Kami, nwa Zimri, nwa Zera, onye si n’ebo Juda gara were ụfọdụ n’ime ihe ndị ahụ. Nke a mere ka iwe wee Onyenwe anyị nke ukwu megide ụmụ Izrel. **2** Emesịa, Joshua si Jeriko zipụ ụfọdụ ndị mmadụ ka ha gaa Ai, obodo dị Bet-Aven nso, n’ọwụwa anyanwụ Betel. Ọ gwara ha sị ha, “Gaanụ nnyoputa akụkụ ala ahụ niile.” Ya mere, ndị ahụ gara nnyochaputa obodo Ai. **3** Mgbe ha loghachiri azụ, ha gwara Joshua sị ya, “Ai bụ obodo nta. Ọ gaghi ewe karịa puku mmadụ abụọ maọbụ atọ imeri obodo ahụ. Ọ bakwaghi uru ka anyị niile gaa tigbuo obodo a, n’ihi na ha dị mmadụ ole na ole.” **4** N’ihi nke a, ihe dika puku ndị agha atọ ka e zigara imeri obodo Ai. Ma ngwangwa, ndị agha obodo Ai meriri ndị agha ụmụ Izrel, chụọ ha ọsọ. **5** Ihe dika iri mmadụ atọ na isii n’etiti ndị agha Izrel ka e gburu n’agha ahụ. Ndị Ai churụ ha ọsọ site n’ụzọ ama obodo ruo n’ebe a na-awa nkume, gbuo ha na mgbada ugwu ahụ. N’ihi nke a, ndị agha Izrel dara mba, obi lọkwara ha mmiri. **6** Mgbe ahụ, Joshua na ndị okenye Izrel sitere n’obi mwute dọwaa uwe ha, daa n’ala

kpuo ihu n'ala n'ihu igbe ogbugba ndu Onyenwe anyi site
 n'ututu ruo n'anyasi. Ha wekwara ntụ wukwasị onwe ha
 n'isi igosi obi mwute ha. **7** Mgbe ahụ kwa, Joshua siri,
 “Ewoo, Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi! N'ihu
 gini ka i ji mee ka ndi a gabiga osimiri Jodan, inyefe anyi
 n'aka ndi Amorait, ime ka ha tigbuo anyi? O gaara adi
 anyi mma nke oma ma o buru na anyi noduru n'ofe ozọ
 nke Jodan. **8** Biko, Onyenwe m, Gini ka m ga-ekwu ugbo a
 umu Izrel sitere n'ihu ndi iro ha gbaa oso? **9** N'ihu na
 mgbe ndi Kenan na ndi bi n'akuku ala ahụ ga-anu maka
 mmeri e meriri anyi, ha ga-agba anyi gburugburu luso
 anyi agha, bipu aha anyi n'ua. O bukwa gini ka i ga-eme
 banyere aha ukwu gi di ebube?” **10** Ma Onyenwe anyi
 siri Joshua, “Bilie otu! Gini bu nke a, na i dara kpuo ihu
 n'ala? **11** Izrel emehiela. Ha emehiela ogbugba ndu m
 nyere ha n'iwu idebe, ha ewerela ufodu n'ime ihe ndi
 ahụ e doro iche nye Onyenwe anyi. O bughi naani na
 ha zuru ohi, ha nokwa n'elu ya ghaa ugha banyere ya.
 Ha ewerekwala ihe ndi ahụ tinyekota n'ihe nke aka ha.
12 O bu n'ihu nke a mere na umu Izrel enwekwaghi ike
 iguzo n'ihu ndi iro ha. O bukwa nke a mere ha ji tugharia
 gbaa oso, n'ihu na ha aghoala ndi kwesiri ka e bibie. Ya
 mere, agaghi m anonyere unu ozọ, tutu ruo mgbe unu
 wezugara ma mebie site n'etiti onwe unu, ihe obula e
 debere iche maka mbibi. **13** “Bilie! Doo Izrel nsọ. Gwa
 ndi m okwu si ha, ‘Onye obula n'etiti unu ga-ejikere doo
 onwe ya nsọ maka echi. N'ihu na Onyenwe anyi, Chineke
 Izrel na-ekwu si, Ihe ndi e doro nsọ di n'etiti unu, Izrel.
 Unu apughikwa iguzosi ike n'ihu ndi iro unu, tutu ruo

mgbe unu ga-esite n’etiti onwe unu wezuga ihe ndi ahụ.’

14 “N’ututu echi, unu ga-aputa n’ebo n’ebo. Ebo obula Onyenwe anyi hoputara ga-aputa n’ikwu n’ikwu, ikwu obula Onyenwe anyi hoputara ga-aputa bja n’ezinaulo n’ezinaulo, ulo obula nke Onyenwe anyi horo, ndi ikom ya ga-aputa n’otu n’otu. **15** Ma onye obula e jidere ji ihe ndi ahụ e doro nsọ ka a ga-akpo oku, ya onwe ya, na ihe niile o nwere, n’ihi o mebiela iwu ogbugba ndu Onyenwe anyi, meekwa ihe jogburu onwe ya na njọ n’Izrel.” **16** N’ihi nke a, Joshua biliri n’isi ututu. O mere ka ebo niile di n’Izrel bjaruo nso n’ebo n’ebo, ebo Juda ka a horo. **17** Mgbe ahụ, e mere ka ikwu niile di n’ebo Juda bjaruo nso, ikwu Zera ka ahoputara. Mgbe e mere ka ikwu Zera puta n’ezinaulo ha niile n’otu n’otu, ezinaulo Zimri bu nke ahoputara. **18** Joshua mere ka ndi ikom niile di n’ezinaulo Zimri puta n’otu n’otu, ma e jidere Ekan, nwa Kami, nwa Zimri, nwa Zera onye ebo Juda. **19** Mgbe ahụ, Joshua siri Ekan, “Nwa m, nye Onyenwe anyi, Chineke Izrel otuto, nyekwa ya nsopuru. Gwa m ihe i mere. Ezonari kwala m ihe ojoo i mere.” **20** Mgbe ahụ, Ekan zara Joshua si ya, “O bu eziokwu! Emehiela m megide Onyenwe anyi, Chineke Izrel. Lee ihe m mere. **21** Mgbe m huru n’etiti ihe ndi a kwatara n’agha, otu uwe mwuda Babilon mara mma, na nari Shekel olocha abuo, na mkpirisi oloado idi aro ya ruru iri shekel ise. E nwere m anya ukwu n’ebe ihe ndi a di, chiri ha. Lee, ezoro m ha n’ime ala n’ulo ikwu m, olocha ahụ dikwa n’okpuru ya.” **22** Ya mere, Joshua zigara ufodu ndi ikom ka ha gaa choo ihe ahụ Ekan zoro. Ndi a gara n’ulo ikwu ahụ, choputa ihe ahụ ezuru n’ohi.

Dịka Ekan kwuru, ihe ikpeazu ha huru bu olocha ahụ. **23** Ha chikotara ha niile chitara ha Joshua. Mgbe ha biaruru ebe Joshua na ndi Izrel niile no, ha chisara ya n'ala n'ihu Onyenwe anyi. **24** Mgbe ahụ, Joshua na ndi Izrel niile, duuru Ekan, nwa Zera, chikorokwa olocha ahụ, na uwe mwuda ahụ, na mkpirisi olaedo ahụ, na umu ya ndi ikom na umu ya ndi inyom, na ehi na inyinya ibu ya, na igwe ewu na aturu ya, na ulo ikwu ya, na ihe niile o nwere, gaa na Ndagwurugwu Akọ. **25** Mgbe ahụ, Joshua siri, "Gini mere i ji wetara anyi nsogbu ndi a? Onyenwe anyi gaa eme ka nsogbu dakwasikwa gi onwe gi taa." Ndi Izrel niile weere nkume tugbuo ha n'ebe ahụ. Emesia, a kporo ha oku. **26** Ha tukotara otutu nkume tukwasị ya n'elu Ekan. Nkume ndi a di n'ebe ahụ ruo taa. O bukwa n'uzo di otu a ka iwe oku Onyenwe anyi ji dajuo. Ya mere, e ji akpo ebe ahụ Ndagwurugwu Akọ ruo taa.

8 Mgbe ahụ, Onyenwe anyi siri Joshua, "Atula egwu, adakwala mba. Chiri ndi agha gi niile gaa Ai, n'ihu na ugbu a, unu onwe unu ga-emeri ha. Aga m eme ka i merie eze ndi Ai, na ndi ya na obodo ya, na ala ya. **2** I ga-emekwa obodo Ai na eze ya ihe i mere Jeriko na eze ya. Ma ihe di iche na nke a bu na unu ga-edebere onwe unu ihe niile unu kwatara n'agha, ya bu anu ulo niile na ngwongwo obodo ahụ niile. Jikerenu ibuso ha agha. O bukwa n'azu obodo ha ka unu ga-esi luso ha agha." **3** Mgbe ahụ, Joshua na ndi agha ya niile, biliri gaa ibuso Ai agha. Joshua hoputara iri puku ndi agha ato zipu ha n'abalị **4** o nyere ha iwu a, "Lee! Unu ga-aga zoo onwe unu n'ohia di n'azu obodo Ai. Unu ezola onwe unu n'ebe di anya site n'obodo

ahụ, kama nọnụ nso, nọkwanụ na njikere. **5** Mụ na ndị niile so m ga-abiaru obodo ahụ nso. Mgbe ha ga-apụta iluso anyị ọgụ dika ha mere na mbụ, anyị ga-agbakwa ọsọ n'ihu ha, **6** Ha ga-achụ anyị ọsọ, tutu ruo mgbe anyị mere ka ha niile hapụ n'obodo ha pụta. N'ihị n'uche ha, ha gasị, 'Ha na-agbara anyị ọsọ dika ha mere na mbụ, bjanụ ka anyị chụọ ha ọsọ gbuo ha.' Ya mere, dika anyị na-agbapụ site n'ebe ha nọ, **7** unu ga-esite n'ebe unu zoro onwe unu bilie, nweta obodo ahụ, n'ihị na Onyenwe anyị Chineke unu ga-enyefe ya n'aka unu. **8** Mgbe unu weere obodo ahụ, unu ga-esunye obodo ahụ ọkụ. Meenụ ihe Onyenwe anyị nyere n'iwu. Hụnụ na unu mezuru ihe ndị a m nyere unu n'iwu." **9** Mgbe Joshua nyesiri ha iwu ndị a, o zipurụ ha. Ha hapukwara n'abalị ahụ gaa zoo onwe ha n'ohia di n'etiti Betel na odida anyanwụ Ai. Ma Joshua na ndị agha ndị ọzọ fodurụ nodurụ n'abalị ahụ n'etiti ndị Izrel. **10** N'isi ututu echi ya, Joshua chikotara ndị agha ya, ya na ndị ndu Izrel gara n'ihu ha, ruo Ai. **11** Ndị agha niile ha na ya so, chere ihu ha gaa nso obodo ruo n'ihu ya. Ha mara ulọ ikwu ha n'akukụ ugwu obodo Ai, ndagwurugwu bụ ihe kewara ha na obodo ahụ. **12** Joshua chiji ihe ruru puku ndị agha ise, zoo ha n'akukụ odida anyanwụ obodo ahụ, n'etiti Betel na Ai. **13** Ya mere, ndị agha were onodu ha n'usoro, ndị ga-ebu agha nọ n'akukụ ugwu, ndị niile zoro onwe ha n'akukụ odida anyanwụ nke obodo ahụ. Ma n'abalị ahụ, Joshua gara nodu na ndagwurugwu ahụ. **14** Mgbe eze Ai huru nke a, ya na ndị ikom obodo ahụ niile mere ngwangwa puo n'isi ututu izute ndị Izrel n'otu ebe, nke chere ihu n'Araba. Ma o mataghi na o nwere ndị

agha zubere imegide ya ndị zoro onwe ha n'ohia dị n'azu obodo. **15** Joshua na ndị Izrel niile mere ka ha chughachi ha azu site n'ihu ha, ha gbara osọ na-aga akuku ozara ahụ niile dika ndị e meriri emeriri. **16** N'ihia nke a, a kpokuru ndị ikom niile nọ n'ime obodo Ai si ha puta bịa chuo umu Izrel osọ, ha churu Joshua na-aga, e si otu a raputa ha n'ebe di anya site n'obodo ahụ. **17** O dikwaghi otu onye nwoke nke foduru na Ai maobu na Betel. Ha hapukwara obodo ahụ ka o ghere oghe, gaa ichu ndi Izrel osọ. **18** Mgbe ahụ, Onyenwe anyi kporo Joshua si ya, "Setipu ube di gi n'aka n'uzo Ai, n'ihia na aga m enye gi obodo a." Joshua mere dika Onyenwe anyi gwara ya. **19** Mgbe ndi agha ahụ zoro onwe ha n'ime ohia lere anya hu na Joshua setiri aka ya, ngwangwa, ha wuputara site n'ebe ha zoro onwe ha, gbara osọ gbaba n'obodo Ai, merie ya, mune ya oku. **20** Ma mgbe ndi agha Ai lere anya n'azu, hu ka anwuru oku si n'obodo ha na-alali elu, ha dara mba n'ime onwe ha. Ohere obula adighikwa nye ha igbalaga gaa otu uzo maobu uzo ozo. N'ihia na ndi Izrel ahụ buuru uzo gbaa osọ, ndi ahụ gbara na-aga n'ozara, chighariri bido iluso ndi agha Ai ahụ na-achụ ha osọ ogu. **21** N'ihia na mgbe Joshua na ndi agha Izrel so ya lepuru anya hu ka anwuru oku si n'obodo Ai na-arigo elu, ha matara na ndi ha zoro onwe ha n'ohia abanyela obodo Ai, lugbuo ya. Ya mere, Joshua na ndi agha so ya tughariri bido igbu ndi agha obodo Ai. **22** Ndi agha Izrel ahụ gara kporo obodo ahụ oku putakwara, site n'obodo ahụ, bido iluso ndi agha Ai ogu. Nke a mere ka ndi agha Ai nodu n'etiti uzo ndi agha Izrel abuo. Otu n'ihu ha, ndi nke ozo n'azu ha. Ya

mere, ndị agha Izrel menyurū ha anya, gbuo ha, ruo na ọ dīkwaghī otu onye fōdurū n'ime ha, maṅbū onye gbapurū agbapū. **23** Naanī eze Ai ka e jidere na ndū. A kpōtakwara ya bīaruo n'ebe Joshua nọ. **24** Mgbe ndī agha Izrel gbusirī ndī agha Ai niile nọ n'ohīa na n'ozara, ha lōghachiri azū gbuo ndī niile fōdurū n'ime obodo ahū. **25** Ndī niile e gburu n'ubōchī ahū, ma nwoke ma nwanyī dī puku iri na abū. Ọ būkwa ndī niile nọ n'obodo ahū ka e gburu. **26** N'ihī na Joshua nōgidere setipū ùbe o jī n'aka ya, megide obodo Ai, tutu e bibie ndī niile nọ n'obodo ahū kpmkpam. **27** Ma ndī Izrel kwaara anū ulō, na ihe nkwa n'agha nke obodo ahū, dīka okwu Onyenwe anyī nyere Joshua n'iwu si dī. **28** Ya mere, Joshua kpōrō obodo Ai okū, mee ya ka ọ ghō mkpōmkpō ebe nke tōgbōrō n'efu ruo taa. **29** Ma Joshua kwūbara eze ndī Ai n'elu osisi site n'utūtū ruo n'anyasī. Mgbe anyanwū dara, Joshua nyere iwu ka e wedata ozu eze Ai site n'osisi ahū, tūsa ya n'ihu onū ụzō e si abata obodo ahū. Emesīa, ha tūkōtara otūtū nkume n'elu ya. Nkume ahū ha tūkōtara dīkwa n'ebe ahū ruo taa. **30** Mgbe ahū, Joshua wuuru Onyenwe anyī, Chineke Izrel ebe ichū aja n'elu ugwu Ebal, **31** dīka Mosis onyeozī Onyenwe anyī nyere ndī Izrel n'iwu. O wuru ya dīka ihe e dere n'akwūkwo iwu Mosis si dī, ebe ichū aja a na-ejighī nkume a wara awa wuo, nkume a na-ejighī ngwa orū igwe waa. N'elu ebe ichū aja a ka ha chūurū Onyenwe anyī aja nsure okū na aja udo. **32** Ma mgbe ndī Izrel nọ na-ele anya, Joshua deputara iwu ndī ahū Mosis nyere ha n'elu nkume. **33** Izrel niile, ha na ndī okenye ha, na ndī ochīagha ha, na ndī ikpe ha,

guzo n'akukū abụọ nke igbe ogbugba ndụ Onyenwe anyị, na ncherita ihu ndị nchụaja, bụ ndị Livayị ndị na-ebu ya. Ma ndị obia bi n'etiti ha, ma ndị amurū n'ala ahụ nọ n'ebe ahụ. Okara n'ime ha gara guzo n'akukū ugwu Gerizim, okara ndị ozo guzoro n'akukū ugwu Ebal, dika Mosis onyeozu Onyenwe anyị nyere n'iwu na mbu, na ha ga-agozi ndị Izrel. **34** Emesia, Joshua guputara na nti ha, okwu niile nke iwu ahụ, ya na ngozi na obubu onu so ya, dika ihe niile e dere n'Akwukwo Iwu si di. **35** Iwu niile Mosis nyere ha ka Joshua guputara na nti ndi Izrel niile. Ndi inyom na umuntakiri, na ndi obia niile bi n'etiti umu Izrel so nokoro n'oge a ndi Izrel niile zokoro.

9 Mgbe eze ndi niile bi n'akukū odida anyanwu osimiri Jodan, nuru banyere ihe ndi a, ya bu, ndi niile bi n'ala ugwu ugwu n'odida anyanwu ndagwurugwu, na ndi bi ogologo akukū osimiri Mediterenja ruo Lebanon, eze ndi Het na nke ndi Amorait na nke ndi Kenan na nke ndi Periz na nke ndi Hiv na nke ndi Jebus, **2** ha niile zokotara ibu agha megide Joshua na umu Izrel. **3** Ma mgbe ndi Gibion nuru ihe Joshua mere Jeriko na Ai, **4** ha sitere n'aghughu choo uzo ha ga-esi zoputa onwe ha. Ha zipuru ndi ozi, ndi bokwasiri inyinya ibu ha akpa mere ochie, na karama akpukpo mere ochie, nke a duchiri ebe di iche iche n'ahu ha. **5** Ndi ahụ yikwasiri n'ukwu ha akpukpokwu kara nka nke a kwachiri akwachi, na uwe mere nnoo ochie. Achicha niile ha ji bu nri ha, kporo nku maakwa ebu. **6** Mgbe ha bjaruru n'ebe ndi Izrel mara ulo ikwu ha na Gilgal, ha jekwuuru Joshua, gwa ya na ndi Izrel okwu si ha, "Anyi si n'ala di anya bia. Ugbu a,

biko anyị choro ka anyị na unu gbaa ndu.” 7 Ndi ikom Izrel zaghachiri si ndi Hiv ahụ, “Olee otu anyị si amata na unu ebighi anyị nso? Ma eleghi anya unu bi anyị nso, anyị na unu o ga-esi ahaa gbaa ndu?” 8 Ha zara Joshua si ya, “Anyị bu ndi ohu unu.” Ma Joshua juru ha ajuju si, “Olee ndi unu bu? Ebee ka unu si bia?” 9 Ha zara ya si, “Ala anyị, ebe ndi ohu gi si bia di anya nke ukwu. Anyị bjara n’ihi na anyị anula akuko banyere Onyenwe anyị Chineke unu, na ihe niile o mere n’Ijpt. 10 Anyị anukwala ihe niile o mere eze abuo ndi Amorait, ndi no n’owuwa anyanwu Jordan, Saihon eze Heshbon, na Og eze Bashan, onye chiru n’Ashtarot. 11 Ndi okenye anyị na ndi niile bi n’ala anyị siru anyị, ‘Werenu ihe unu ji aga njem, jekwurunu ndi Izrel si ha, “Anyị bu ndi ohu unu, kwerenu ka anyị na unu gbaa ndu.”’ 12 Lee achicha ndi a bu nke anyị ji mgbe anyị hapuru ala anyị. Ha di oku mgbe anyị hapuru ulo anyị ibia njem a, n’ihi na e si n’ebe a na-eghe ya weputa ya, ma ugbu a, dika unu huru, ha akpola nku, bidokwa ima ebu. 13 A gbajuru karama akpukpo anyị ndi a mmanya ohuru mgbe anyị hapuru, ma ugbu a, karama ndi a adowaala. Uwe anyị, na akpukpokwu anyị, emeela ochie n’ihi iga ije di anya.” 14 Ndi ikom Izrel rituru ufodu n’ime ihe oriri ha ji bia, ma ha ajutaghi ihe bu uche Onyenwe anyị. 15 Mgbe ahụ, Joshua na ndi ahụ gbara ndu udo ikwe ka ha di ndu. Ndisi nzuko Izrel mesiri ogbugba ndu ahụ ike site n’inu iyi. 16 Mgbe ubochi ato gasiri site na mgbe umu Izrel na ndi Gibion gbara ndu, ndi Izrel nuru na ndi Gibion bu ndi agbataobi ha, ndi bi ha nso. 17 Ya mere, ndi Izrel buliri ije gaa ichoputa ebe ndi a si

bja, si otu a bjaruo obodo ha niile n'ubochi nke atọ. Aha obodo ha bu Gibion, Kefira, Beerot na Kariat Jearim. **18** Ma ndi Izrel ebusoghi ha agha n'ihu na ndisi nzuko Izrel ejirila aha Onyenwe anyi, Chineke Izrel nuo iyi idebe ha ndu. Ma nzuko Izrel niile tamuru ntamu megide ndisi ha n'ihu ogbugba ndu a. **19** Ma ndisi Izrel kwuru si, "Anyi anuola iyi n'ihu Onyenwe anyi, Chineke Izrel si, na anyi agaghi emetu ha aka, ugbu a kwa anyi agaghi eme ha ihe obula. **20** Ma nke a ka anyi ga-eme. Anyi ga-ekwe ka ha di ndu, n'ihu na o buru na anyi emezughi iyi anyi nuru, iwe Onyenwe anyi ga-adakwasị anyi niile." **21** Ya mere, ndisi kwukwara si, "Anyi ga-ahapu ha ka ha diri ndu, kama ha ga-agho ohu ndi Izrel, ndi ga na-awara anyi nku na ndi ga na-ekutere anyi mmiri." N'uzo di otu a, e mere ka ha diri ndu. **22** Emesja, Joshua ziri ozi kpo ndisi obodo Gibion juo ha ajuju si, "Gini mere unu ji ghogbuo anyi site n'igwa anyi, 'Anyi bi n'ebe dipuru anya, site n'ebe unu bi,' ebe o bu na unu bi anyi nso? **23** Ugbu a, unu ga-abu ndi a buru onu. Site n'ubochi taa gaa n'ihu, unu aghoala ndi ohu anyi, ndi ga na-awara anyi nku mgbe niile, na ndi ga na-ekutere anyi mmiri nke anyi ga-eji ruo oru n'ulonso Chineke m." **24** Ha zara Joshua si, "Anyi mere nke a n'ihu na agwala anyi na Onyenwe anyi Chineke gi nyere Mosis iwu si ya merie ala ndi a niile, ma kpochapu ndi niile bi n'ime ya. O bu nke a mere ujo ji tuo anyi. O bukwa ya mere anyi ji mee ihe di otu a, n'ihu ichebe ndu anyi. **25** Ma ugbu a, anyi di unu n'aka. Unu nwere ike ime anyi ihe di unu mma." **26** N'ihu nke a, Joshua ekweghi ka ndi Izrel gbuo ha. **27** Joshua mere ha ndi owa nku na ndi ose

mmiri nye ụmụ Izrel, na ihukwa banyere ihe ndị dị mkpa n'ebe ichụ aja Onyenwe anyị, n'ebe ahụ Onyenwe anyị ga-ahọpụta. Ọ bụkwa nke a ka ha bụ ruo taa.

10 Mgbe Adoni-Zedek, eze Jerusalem nūrụ na Joshua emeriela Ai, laa ya n'iyi, gbukwaa eze ya, dika ọ lara Jeriko na eze ya n'iyi, mgbe ọ hukwara na ndị Gibion na ndị Izrel emeela udo, na ha bikwa nso ndị Izrel, 2 ọ tūrụ egwu nke ukwu, ya na ndị ya. N'ihi na Gibion bụ obodo a ma ama, dika otu n'ime obodo ndị eze, ndị ikom ya bụkwa ndị dị ike, n'ihi na ọ dika ukwu karịa Ai. Ndị ikom ya niile maara otu e si ebu agha. 3 Ya mere, Adoni-Zedek, eze Jerusalem ziri ozi zigara eze ndị a: Homa, eze Hebron, Piram, eze Jamut, Jafia, eze Lakish, na Debja, eze Eglon, na-asi, 4 “Bianu nyere m aka, ka anyị gaa tigbuo Gibion, n'ihi na ha na Joshua na ụmụ Izrel emeela udo.” 5 Mgbe ahụ, eze ise ndị Amorait ndị a, eze Jerusalem, na eze Hebron, na eze Jamut, na eze Lakish na eze Eglon chikotara ndị agha. Ha na ndị agha ha gara were onodu ha imegide Gibion, ha lusokwara ha ogu. 6 Ma ndị Gibion mere ngwangwa zigara Joshua ozi n'ulo ikwu di na Gilgal si ya, “Bia nyere ndi ohu gi aka. Bia ngwangwa zoputa anyi, n'ihi na eze niile nke ndi Amorait, ndi bi n'ugwu, abiala n'ebe a, ha na ndi agha ha ibuso anyi agha.” 7 Joshua na ndi agha ya niile, tinyere ndi ahụ niile ibu agha were anya, hapuru Gilgal gawa izoputa Gibion. 8 Ma Onyenwe anyi gwara Joshua okwu si ya, “Atula ha egwu! N'ihi na ha bu ndi e meriri emeri. Enyela m ha n'aka unu ila ha n'iyi. O dikwaghi otu onye n'etiti ha nwere ike iguzo n'ihu unu.” 9 Joshua bjakwutere ha na mberede, n'ihi na

ogologo abali niile ka o si Gilgal gaa njem. **10** Mgbe ahụ, Onyenwe anyị tinyere ha n'ọnọdụ ọgbaaghara mgbe ha zutere ndị Izrel. Nke a mere ka ndị agha Izrel lụgbuo ha na Gibiṅ. N'ezie, ọnuogugụ ndị ha tigburu na Gibiṅ dī nnọọ ukwu. Ma ha chụkwara ndị fọduru ọsọ churuo ha Bet-Horon, na Azeka, na Makeda, na-egbu ha n'ụzọ. **11** Mgbe ha si n'ihu Izrel gbapụ ọsọ n'ụzọ nrịda Bet-Horon na-aga Azeka, Onyenwe anyị sitere n'elu na-atụdakwasị ha ọtụtụ mkpuru mmiri. Ọnuogugụ ndị mkpuru mmiri ndị a dagburu dī ukwu kariya ndị ụmụ Izrel ji mma agha ha gbuo. **12** N'ubochi ahụ, Onyenwe anyị mere ka ndị Izrel lụgbuo ndị Amorait. Joshua gwara Onyenwe anyị okwu n'ihu ndị Izrel niile sị, “Gị, anyanwụ, guzo n'otu ebe na mbara eluigwe Gibiṅ. Gị, ọnwā, guzokwa n'otu ebe na mbara eluigwe na Ndagwurugwu Aijalon” **13** Anyanwụ guzoro, ọnwā guzokwa. Ha abụọ adaghị tutu ruo mgbe ndị agha mba ahụ gbuchasiri ndị iro ha. Ihe banyere akukọ agha a ka e dere n'akwukwọ Jasha. Ya mere, anyanwụ guzoro n'otu ebe n'etiti mbara eluigwe. Ọ nọkwa n'otu ebe ihe dika otu ubochi zuru ezu. **14** O nweghi ubochi ọzọ dika ubochi ahụ n'oge niile gara aga. Ọ dibekwaghị ubochi yiri ubochi ahụ ruo taa. Ọ bụ ubochi Onyenwe anyị mere ka anyanwụ na ọnwā kwusi, n'ihu naanị ekpere otu nwoke. N'ihu na Onyenwe anyị na-eburu Izrel agha. **15** Joshua na ndị Izrel niile laghachiri n'omuma ụlọ ikwu dī na Gilgal. **16** Ma n'oge ahụ a na-alụ agha ahụ, ndị eze ise ahụ si n'ogbo agha gbapụ, zoo onwe ha n'ime ọgba nkume dī na Makeda. **17** Mgbe ozi ruru Joshua ntị, na a chọtala eze ise ndị ahụ, ebe ha zoro

onwe ha n'ime ọgba nkume dị na Makeda, **18** Joshua nyere iwu si, "Werenụ nkume buru ibu mechie ọnụ ọgba nkume ahụ. Debekwanụ ndị nche n'ebe ahụ, ka ha chee ndị eze ahụ nche. **19** Ma unu eguzola n'ebe ahụ n'onwe unu, chụsonụ ndị iro unu, na-egbukwanụ ha site n'azụ. Unu ekwela ka ha gbaba n'obodo ha dị iche iche, n'ihị na Onyenwe anyị Chineke unu enyefeela ha n'aka unu." **20** Ya mere, Joshua na ndị Izrel tigbuchara ha kpamkpam n'ụzọ dị egwu, ọ bụ naanị mmadụ ole na ole n'ime ha nwere ike gbaba n'ime obodo ha e wusiri ike. **21** Ndị agha niile laghachikwuru Joshua n'omuma ụlọ ikwu ha dị na Makeda n'udo. Ọ dịkwaghị onye ọbụla nwara anwa kwuo okwu megide ndị Izrel n'ala ahụ. **22** Mgbe ahụ Joshua siri, "Megheenụ ọnụ ọgba nkume ahụ, weputanụ ndị eze ise ahụ." **23** Ya mere, ha kpoputara ndị eze ise ahụ site n'ọgba nkume ahụ, ha bụ eze Jerusalem, na eze Hebron, na eze Jamut, na eze Lakish, na eze Eglon. **24** Mgbe a kpụtara ha n'ihu Joshua, ọ kporo ndị ikom Izrel niile ka ha zụkọta, ọ gwara ndịisi agha bụ ndị so ya jee, "Bianụ nso, zokwasinụ ụkwụ unu n'olu eze ndị a." Ya mere, ha bịaara zokwasị ụkwụ ha n'olu ha. **25** Joshua siri ha, "Unu atụla egwu, maọbụ daa mba. Dịnụ ike, nweekwanụ ume, n'ihị na otu a ka Onyenwe anyị ga-eme ndị iro unu niile bụ ndị na-ebuso unu agha." **26** Emesịa, Joshua ji mma agha ya gbuo eze ise ndị a. Ọ kwubara ha n'elu osisi ise, ebe ha nọ ruo n'oge anyasi. **27** Ma mgbe anwụ bidoro ida, Joshua nyere iwu ka e site n'osisi wedata ozu ndị eze ise ahụ, tūba ha n'ime ọgba nkume ahụ, ebe ha zoro onwe ha. Ha ji nkume dị ukwu mechie ọnụ ọgba nkume ahụ.

Nkume ukwuu ahụ dīkwa n'ebe ahụ ruo taa. **28** N'otu ụbọchị ahụ, Joshua lara obodo Makeda n'iyi, jiri mma agha gbuo eze ya, na onye ọbụla bi n'ime ya. Ọ dīkwaghị onye ọbụla nọ n'ime obodo ahụ ọ hapụrụ ndụ. Otu ihe ahụ o mere eze Jeriko ka o mere eze Makeda. **29** Joshua na ndị Izrel niile so ya sitere na Makeda gaa na Libna luso ya agha. **30** Onyenwe anyị nyekwara obodo a na eze ya n'aka Izrel. Joshua weere mma agha ya tigbuo mmadụ niile dī n'ime ya. O nweghị onye ọbụla nke ọ hapụrụ ndụ n'ebe ahụ. O mekwara eze obodo a ihe o mere eze Jeriko. **31** Site na Libna, Joshua na ndị Izrel gara ruo Lakish, luso ha agha. **32** Ma Onyenwe anyị nyefere Lakish n'aka ụmụ Izrel. Joshua lụgburu ya n'ụbọchị nke abụọ ya. Ha weere mma agha ha tigbuo mmadụ niile bi n'ime ya, dīka ha mere Libna. **33** Ma mgbe a na-alụ agha na Lakish, Horam eze Gaza, duuru ndị agha ya bịa inyere ndị obodo Lakish aka, ka ha si otu a gbochie ndị agha Izrel ịbata n'ime ya. Ma ndị agha Joshua gburu ya, laa ndị agha ya niile n'iyi, ruo na ọ fọdughị otu onye. **34** Emesịa, n'ụbọchị ahụ kwa, Joshua na ndị Izrel hapụrụ Lakish gaa Eglon lụgbuo ya. **35** Ha were obodo ahụ n'otu ụbọchị ahụ, jiri mma agha ha tigbuo mmadụ niile dī n'ime obodo ahụ, dīka ha mere na Lakish. **36** Mgbe Joshua na ndị Izrel sitere n'Eglon puo, ha gara Hebron buso ya agha. **37** Ha weere obodo ahụ, jiri mma agha gbuo eze ha, na obodo nta niile gbara ya gburugburu. Ha gburu ndị mmadụ niile bi n'ime ya dīka ha mere n'Eglon. Ọ dīkwaghị otu onye a hapụrụ ndụ. **38** Joshua na ndị Izrel niile ya na ha so laghachiri azụ gaa busoo Debja agha. **39** Ha meriri obodo a, na obodo

nta niile gbara ya gburugburu, na eze ya, jiri mma agha gbuchapụ ha niile, mmadụ niile nọ n'ime ya ka ha gburu kpamkpam. Ha ahapughị onye ọbụla ndụ, ha mere Debja na eze ya dika ha mere Libna na eze ya, na Hebron kwa. **40** Ya mere, Joshua na ndị agha ya meriri obodo ahụ niile, na ala ahụ niile. O meriri eze niile nke obodo ugwu ahụ, na ndị bi na Negeb, na mgbada ala ugwu dī n'ọdida anyanwụ, na mgbada ala ugwu ugwu ahụ. O gbuchara mmadụ niile bi n'ala ahụ, dika Onyenwe anyị, Chineke Izrel si nye ya iwu. **41** Joshua tigburu ha niile site na Kadesh Banea ruo Gaza, sitekwa na Goshen ruo Gibion. **42** Eze ndị a niile, na ala ha niile, ka Joshua meriri n'otu oge ibu agha, n'ihia na Onyenwe anyị, Chineke Izrel na-alurū Izrel agha. **43** Emesija, Joshua na ndị Izrel niile laghachiri n'omuma ụlọ ikwu ha dī na Gilgal.

11 Mgbe Jabin eze Hazo nuru nke a, o ziri ozi zigara Jobab eze ndị Madon, zigakwara ndị eze obodo Shimon na Akshaf, **2** na ndị eze bi n'obodo ugwu ugwu, na ndị bi n'ime Araba, na ndida Kineret, na ndagwurugwu odida anyanwụ, na n'ime Nafot Doa, nke dī n'odida anyanwụ, **3** zigakwara eze ndị Kenan ndị bi n'owuwa anyanwụ, na odida anyanwụ, zigakwara eze ndị Amorait, na eze ndị Het, na eze ndị Periz, na nke ndị Jebus nke dī n'ala ugwu. O zigakwara eze ndị Hiv ndị bi na ndida Hemon, na mpaghara Mizpa. **4** Ndị eze a niile kwekoritara chikotaa ndị agha ha niile n'otu. Ndị agha ha chikotara dī ukwu dika aja dī n'akuku osimiri. Ha ji otutu inyinya na otutu ugbo agha. **5** Eze ndị a niile zukoro maa ụlọ ikwu ha n'akuku mmiri Merom, maka ibuso Izrel agha. **6** Ma

Onyenwe anyị siri Joshua, “Atula ha egwu, n’ihi na echi, n’oge dika ugbo a, aga m ewere ha niile n’onodu ndi egburu egbu nyefee ha n’aka Izrel. I ga-ebipu nkwonkwo ukwu inyinya ha niile, kpokwa ugbo agha ha niile oku.”

7 Ya mere, Joshua na ndi agha ya niile bjaruru akuku mmiri Merom na mberede, luso ha agha. 8 Onyenwe anyi nyefere ndi agha ha n’aka ndi Izrel, ndi lughuru ha, chuo ha oso ruo n’oke ala Saidon, ruokwa ebe a na-akpo Mizrefot Maim, na ruo n’akuku owuwa anyanwu, n’ime Ndagwurugwu Mizpa. Ya mere, o nweghi o buladi otu onye iro a hapuru ndu n’agha ahụ. 9 Joshua na ndi agha ya mere ha ihe Onyenwe anyi kwuru na a ga-eme ha. Ha gbupuru nkwonkwo ukwu inyinya ha niile, surekwaa ugbo agha ha niile n’oku. 10 Mgbe ahụ, Joshua laghachiri azu busoo Hazo agha merie ya, were mma agha gbuo eze ya, n’ihi na Hazo buriji isi obodo alaeze ahụ niile. 11 Ha ji mma agha gbuo ndi niile bi n’obodo ahụ, bibie ha kpankpam, o dighi onye a hapuru nke na-eku ume. O sukwaro Hazo oku. 12 Joshua weere obodo niile nke ndi eze ahụ na ndi eze ha niile, jiri mma agha gbuchapu ha. O lakwara ha niile n’iyi, dika Mosis onyeozu Onyenwe anyi nyere n’iwu. 13 Ma ndi Izrel esughi obodo obula n’ime ndi ahụ niile e wuru na mkputamkpu ala oku, kariakwa obodo Hazo, nke Joshua kporo oku. 14 Ihe niile a kwatara n’agha n’obodo ndi a, na anu ulo ha niile, ka ndi Izrel weere. Ma ha gburu mmadu niile. Ha ahapughi o buladi otu onye ndu. 15 N’ihi na nke a bu iwu Onyenwe anyi nyere Mosis onyeozu ya. Mosis nyekwara Joshua otu iwu a. Ugbo a Joshua emeela dika a gwara ya. O mezuru ihe ndi a niile,

bụ nke Onyenwe anyị nyere Mosis n'iwu. **16** Ya mere, Joshua meriri ala ahụ niile, bụ ala ugwu ugwu ahụ, na ala Negeb, na ala Goshen, na obosara ala ọdịda anyanwụ ahụ niile, na ala Araba, na ala ugwu ahụ niile, na ala ahụ dị na mgbada ugwu Izrel. **17** N'ihị nke a, ala ndị Izrel nwere gbasara n'ụzọ niile site n'ugwu Halak, nke dị nso na Sia, ruo Baal-Gad nke dị na Ndagwurugwu Lebanon, na ndịda ugwu Hemon. Joshua jidere ma gbukwaa ndị eze ndị ala ahụ niile. **18** O were Joshua ogologo oge imeri obodo ndị a niile na eze ha n'agha. **19** Ọ dīkwaghị obodo ọzọ e mere ka ha na ụmụ Izrel dị n'udo karịa naanị ndị Hiv, ndị bi na Gibion. Obodo ndị ọzọ niile ka a lara n'iyi. **20** N'ihị na ọ bụ Onyenwe anyị, n'onwe ya, mere ka ndị eze ahụ nyichie obi ha, ka ha luso Izrel agha, ka o si otu a laa ha n'iyi, kpochapụkwa ha niile, na-emereghị ha amara, dika Onyenwe anyị nyere Mosis n'iwu. **21** N'oge ahụ kwa, Joshua gara kpochapụ ndị Anak ahụ bi n'ala ugwu ugwu, ya bụ, na Hebron, na Debja, na Anab, na ala ugwu ugwu Juda, na ala ugwu ugwu Izrel. O gburu ha niile, laa obodo ha n'iyi. **22** Ọ dīkwaghị otu onye Anak a hapurụ ndụ n'oke ala Izrel niile, karịakwa ndị ọduru na Gaza, na Gat, na n'ime Ashdod. **23** Ya mere, Joshua meriri ala ahụ niile dika Onyenwe anyị si nye ya Mosis n'iwu. O nyekwara ndị Izrel ala ahụ dika ihe nketa ha. O kenyere ha ala ahụ dika ebo ha si dị. Site n'oge ahụ gaa n'ihu, ala ahụ dara juu. Ibu agha adighikwa n'ime ya ọzọ.

12 Ndị a bụ ndị eze ala ndị ahụ ndị Izrel lara n'iyi, bụ ala ndị ahụ ha nwetara n'akụkụ ọwụwa anyanwụ osimiri Jodan. Obodo niile a lara n'iyi bụ ndị dị site

na ndagwurugwu iyi Anon ruo n'ugwu Hemon ha na akukū ọwụwa anyanwụ Araba. 2 Saihon, eze ndi Amorait, onye bi na Heshbon. Ala ya gbatiri site n'Aroea, n'akukū ndagwurugwu Anon, na n'etiti ndagwurugwu iyi Anon, ruo iyi Jabok, nke bu oke ala umu Amon. Okara ala Gilead, nke di n'ugwu iyi Jabok bukwa ala ya. 3 O bukwa Saihon na-achi akukū ọwụwa anyanwụ Araba site n'osimiri Kineret ruo n'osimiri Araba (ya bu, Osimiri Nnu), ruo Bet-Jeshimot, gbadaakwa akukū ndida ndida ruo na mgbada ugwu Pisga. 4 Ha merikwara Og, eze Bashan, onye bu otu n'ime ndi eze ikpezū ndi agburu Refaim. Isi alaeze ya di n'Ashtarot na Edrei. 5 O chiru n'ugwu Hemon, Saleka, ala Bashan niile ruo n'oke ha na ndi Geshua na Maaka nwere, nakwa okara nke Gilead, bu oke ala Saihon, bu eze Heshbon. 6 O bu Mosis onyeozi Onyenwe anyi, na umu Izrel, lara eze abuo ndi a n'iyi. Mosis nyekwara ebo Ruben, na ebo Gad, na okara ebo Manase ala ha. 7 Ndi a bu aha ndi eze niile Joshua na umu Izrel meriri, n'ofe osimiri Jordan, n'akukū odida anyanwu, site na Baal-Gad nke di na ndagwurugwu Lebanon, ruo n'ugwu Halak nke di na mgbago n'uzo Sia. Joshua nyere ebo Izrel niile ala ha ndi a dika ihe nketa, n'usoro dika ebo ha si di. 8 Ala ndi ozu bukwa ala ugwu ugwu ahū, na ala di na mgbada ugwu odida anyanwu, na ala Araba, na ala ndi di na mgbada ugwu, na ozara, nakwa Negev. Ndi a bu ala ndi Het, na ndi Amorait, na ndi Kenan, ndi Periz, na ndi Hiv, na ndi Jebus. Ndi a bu ndi eze ahū: 9 Eze Jeriko, otu eze Ai (nke di nso na Betel), otu 10 eze Jerusalem, otu eze Hebron, otu 11 Eze Jamut, otu eze Lakish, otu 12 eze Eglon, otu eze

Gaza, otu 13 eze Debja, otu eze Geda, otu 14 eze Homa, otu eze Arad, otu 15 eze Libna, otu eze Adulam, otu 16 eze Makeda, otu eze Betel, otu 17 eze Tapuqa, otu eze Hefa, otu 18 eze Afek, otu eze Lasharon, otu 19 eze Madon, otu eze Hazo, otu 20 eze Shimon Meron, otu eze Akshaf, otu 21 eze Teanak, otu eze Megido, otu 22 eze Kedesh, otu eze Jokneam, n'ime Kamel, otu 23 eze Doa, (n'ime obodo Naftod), otu eze Goiim, n'ime Gilgal, otu na 24 eze Tija, otu. Ha niile di ndi eze iri ato na otu.

13 N'oge a, Joshua aghoala agadi nwoke, Onyenwe anyi kporo ya si ya, "Ugbu a, i ghoala agadi, ubochi ogwugwu ndu gi abiala nso, ma otutu ala foduru ndi a ga-emeri. 2 "Ndi a bu ala nke foduru unu ga-enweta: "ala ndi Filistia niile na ala ndi Geshua niile, 3 site n'osimiri Shaiho di n'onu Ijpt ruo n'oke ala Ekron, n'akuku uguwu ya, nke a gunyere ndi Kenan, na ndisi ise ndi Filistia: ndi Gaza, ndi Ashdod, ndi Ashkelon, ndi Gat, na ndi Ekron; nakwa ala ndi Ava, 4 site na ndida ala ahụ niile di n'ugwu; n'ala ndi Kenan, na Meara, nke bu ala ndi Saidon, ruo n'Afek, na oke ala ndi Amorait; 5 na ala ndi Gebal niile; na Lebanon niile ruo n'owuwa anyanwu, site Baal-Gad n'okpuru uguwu Hemon ruo na mbata Hamat. 6 "Ndi niile bi n'ala uguwu site na Lebanon ruo Mizrefot Maim, ya bu, ndi Saidon niile, Mu onwe m ga-achupu ha site n'ihu umu Izrel. Ihe diri gi bu ike ala ahụ ka o buru ihe nketa nye ndi Izrel, dika mu onwe m nyere gi iwu. 7 Ya mere, kere ebo itoolu, na okara Manase, ala ndi a niile, ka o buru ihe nketa ha." 8 Okara ebo Manase, na ebo Ruben, na Gad, enwetala ihe nketa ha n'ofe ozọ nke Jordan, n'akuku

ọwụwa anyanwụ, dika Mosis onyeozu Onyenwe anyi nyere ha. **9** Ala ha gbatiri site n'Aroea nke di na ndagwurugwu Anon, na site n'obodo di n'etiti ndagwurugwu ahụ, ruo n'ala di larii nke gbatiri site na Medeba ruo Dibon. **10** O gbatikwara ruo n'oke ala ndi Amon, tinyere obodo niile nke Saihon, eze ndi Amorit na-achi mgbe o bi na Heshbon. **11** O gunyekwara Gilead, n'oke ala ndi Geshua, na ndi Maaka, na ugwu Hemon niile, na Bashan niile, ruokwa Saleka. **12** Ya bu, obodo niile nke Og eze ndi Bashan na-achi, mgbe isi alaeze ya di n'Ashtarot na Edrei. (O bu eze ikpezu n'agburu ndi Refaim.) Mosis busoro Saihon na Og agha, tigbuo ha, napukwa ha ala ha. **13** Ma ndi Izrel achupughu ndi Geshua na ndi Maaka, ya mere, ha nogidere na-ebi n'etiti umu Izrel ruo taa. **14** O nweghi ala o kenye ebo Livayi. N'ihi na Onyenwe anyi kwere ha nkwa na ihe nketa ha ga-abu ihe aja onyinye niile e si n'oku na-ewetara Onyenwe anyi Chineke Izrel. **15** Nke a bu ala Mosis nyere ebo Ruben dika agburu ha si di, ka o buru ihe nketa ha. **16** Ala ha gbatiri site n'Aroea, na ndagwurugwu iyi Anon, sitekwa n'obodo di n'etiti ndagwurugwu ahụ na ala di larii gabiga gafee Medeba, **17** ruo Heshbon, na obodo ndi ozọ di n'ala larii ahụ, tinyere obodo Dibon, na Bamot Baal, na Bet-Baal-Meon, **18** na Jahaz, na Kedemot, na Mefaat, **19** na Kiriatem, na Sibma, na Zeret Shaha, nke di n'ugwu nta di na ndagwurugwu ahụ; **20** na Bet-Peoa, na Bet-Jeshimot, nke di n'ebe di na mgbada ugwu Pisga; **21** na obodo niile di n'ala larii ahụ, na ala Saihon niile, onye bu eze ndi Amori nke chiri na Heshbon. Mosis lugburu ya, lugbukwaa ndiisi Midia

bụ Evi, na nke Rekem, na nke Zua, na nke Hua, na nke Reba, ụmụ ndị eze ha na Saihọn jikọtara aka buo agha. **22** Tinyere ndị ha gburu n'ogbo agha, ụmụ Izrel ji mma agha gbuo Belam nwa Beoa, onye na-agba aja. **23** Ya mere, oke ala ebo Ruben dị n'ọny mmiri osimiri Jōdan. Obodo ukwu na obodo nta ndị a bụ ihe ha nwetara dika ihe nketa ha. Ezinaụlọ ọbụla nwetakwara oke nke ha dika ikwu ha si dij. **24** Mosis nyekwara ebo Gad ala nke ha site n'ala ahụ ha lụgburu, dika ikwu ha si dij. **25** Ndi a bụ ala ebo Gad nwetara: ala ahụ niile dij na Jeza, na obodo Gilead niile, na ọkara ala ndi Amon nke ruru Areoa, n'akuku Raba. **26** Na ala sitere Heshbon ruo Ramat Mizpa, na Betonim, na sitekwa Mahanaim ruo oke ala Debja. **27** N'ime ndagwurugwu ala ha bụ Bet-Haram, na Bet-Nimra, na Sukot, na Zafon, na ala fodoru n'alaeze Saihọn eze Heshbon, nke dij n'akuku ọwụwa anyanwu osimiri Jōdan n'oke ala ya ruokwa nsotu osimiri Galili. **28** Obodo ndi a na obodo nta ndi ozọ bụ ihe nketa ụmụ Gad dika agburu ha si dij. **29** Mosis nyekwara ikwu ọbula dij n'okara ebo Manase ala nke ha, dika mkpa ha si dij. **30** Ala ha ketara gbatiri ruo Mahanaim. O bụ ha nwekwa ala Bashan niile, na ala niile Og, eze Bashan, na-achi, tinyere iri obodo nta isii dij na Bashan, nke Jaja wuru. Ha nwetakwara **31** okara Gilead, na Ashtarot, na Edrei bụ isi obodo alaeze Og n'ime Bashan. Ala ndi a niile ka e nyere okara ebo Manase, ya bụ ikwu niile e nwere site n'umu Makia, okpara Manase. **32** Ndi a bụ otu Mosis si keere ụmụ Izrel ala dij n'akuku ọwụwa anyanwu osimiri Jōdan, mgbe ụmụ Izrel mara ulo ikwu ha n'obosara ala Moab, na ncherita ihu obodo

Jeriko. **33** Ma Mosis enyeghi ebo Livayi ala obula, n'ih na o gwara ha na Onyenwe anyi, Chineke Izrel bu ihe nketa ha nwere, dika o kwere ha na nkwa.

14 Otu a ka esi kenye ndi Izrel ala Kenan, bu nke Elieza onye nchujaja, na Joshua, nwa Nun, na ndi ndu ikwu niile di n'ebo Izrel kere. **2** Ebo obula n'ime ebo itoolu na okara ahụ fodoru nwetara ihe nketa ha site n'ife nza, dika Onyenwe anyi nyere ya Mosis n'iwu. **3** Ma Mosis enyelari ebo abuo na okara ala nke ha n'ofe ozọ nke osimiri Jordan, n'akuku odida anyanwu. Ma o kenyeghi ndi Livayi ihe nketa obula n'etiti ha. **4** N'ih na umu Josef di ebo abuo, ya bu Manase na Ifrem. Enyeghi ndi Livayi oke n'ala ahụ, kariya obodo ufodu ebe ha ga-ebi na ebe ita nri nke anu ulo ha. **5** Ndi Izrel keere ala ahụ n'usoro dika iwu Onyenwe anyi nyere Mosis si di. **6** N'oge a, umu Juda zipuru ndi ozi ndi jekwuuru Joshua na Gilgal. Kaleb, nwa Jefune, onye Keniz so ha n'ije a. Mgbe ha biarutere, Kaleb gwara Joshua okwu si ya, "I chetakwara okwu ahụ Onyenwe anyi gwara Mosis onye nke Chineke banyere gi na banyere mu onwe m, mgbe anyi no na Kadesh Banea? **7** Agbara m iri afọ anọ n'oge ahụ Mosis onyeozi Onyenwe anyi si na Kadesh Banea zipu anyi iga iledo ala ndi Kenan anya. Mgbe anyi loghachiri, agwara m ya okwu, kowaara ya ihe m chere n'obi m bu eziokwu. **8** Ma umunna anyi, ndi anyi na ha so gaa, menyere umu Izrel egwu, mee ka obi ha daa mba icho ibanye n'ala ahụ e kwere anyi na nkwa. Ma ebe m nogidere jiri obi m niile soro Onyenwe anyi Chineke m, **9** Mosis nuru iyi si m, 'Ebe o bu na i ji obi gi niile soro Onyenwe anyi Chineke m, ala ahụ i jeghariri

ije n'elu ya ga-abụ ihe nketa nye gi na ụmụ gi ruo mgbe ebighị ebi.' **10** "Ugbu a, dika Onyenwe anyị kwere na nkwa, o meela ka m dị ndụ. Nke a bụ iri afọ anọ na ise kemgbe Onyenwe anyị gwara Mosis okwu ndị a, mgbe Izrel na-awaghari n'ọzara. Ma ugbu a, lee, agbaala m iri afọ asatọ na ise taa. **11** M dị ike taa dika m dị n'ụbọchị ahụ Mosis zipurụ m. Dika ike m dị mgbe ahụ, adikwa m ike ugbu a, ipụ buo agha ma batakwaa **12** Ya mere, nye m ala ugwu ugwu ahụ Onyenwe anyị kwere m nkwa n'ụbọchị ahụ. Gi onwe gi nuru n'oge ahụ na ụmụ Anak bi n'ebe ahụ, na obodo ha bukwara ibu, na e jikwa mgbidi e wusiri ike gbaa ha gburugburu. Ma site n'inyeaka Onyenwe anyị, aga m achupu ha dika Onyenwe anyị kwuru." **13** N'ihini nke a, Joshua goziri Kaleb nwa Jefune. O nyere ya obodo Hebron ka o buru ihe nketa ya. **14** Ya mere, obodo Hebron ghorọ ihe nketa Kaleb nwa Jefune onye Keniz bido mgbe ahụ, n'ihini na o ji obi ya niile soro Onyenwe anyị, Chineke Izrel. **15** Tupu oge a, aha a na-akpo Hebron bụ Kiriat Aaba, nke putara Obodo Aaba. Aaba bukwaa aha nwoke kachasi idi ukwu n'etiti ndi Anak niile. Site n'oge a gaa n'ihu, e nwere udo n'ala ahụ niile.

15 Ala ndi a ka e nyere ndi Juda dika ikwu di n'ebo ahụ si di. Ikwu obula ketara ala nke ha site n'ife nza. Ala Juda gbatiri nnoo ruo n'oke ala Edom, gbatiakwa ruo n'ozara Zin, kwusi nonu onu ndida ozara a. **2** N'akuku ndida, oke ala ha malitere nonu onu ndida osimiri Nnu. **3** Site n'ebe akuku ndida nrigo Akrabim, gafee ruo n'ozara Zin, ma rigoo n'akuku nke ndida Kadesh Banea, gafee Hebron rigoruo na Aada, gba gburugburu gaa Kaka; **4** site n'ebe

ahụ ruo Azmōn, pụọ gbasoro iyi dị n'oke ala ndị Ijpt gagide ruo n'osimiri Mediterenja. Nke a bụ oke ala n'ebe ndịda. **5** Oke ala ha n'owuwa anyanwu bụ oke osimiri Nnu, ruo n'onu mmiri osimiri Jōdan. Oke ala ha n'akuku ugwu bidoro n'onu mmiri osimiri Jōdan, **6** gbatiri ruo Bet-Hogla, ma ruo n'ugwu Bet-Araba, rukwaa na nkume Bohan, nwa Ruben. **7** Site n'ebe ahụ, o gbatiri ruo na Ndagwurugwu Akọ na Debja, tugharia gbatirikwa ruo Gilgal, na ncherita ihu ala ala Adumim nke di n'akuku ndida ndagwurugwu ahụ. Site n'ebe ahụ o gbatiri ruo na mmiri En-Shemesh, kwusi na En-Rogel. **8** Oke ala ahụ gbagoro Ndagwurugwu nke Ben Hinom, rukwaa n'akuku ndida Jebus n'ebe e wuru obodo Jerusalem. Oke ala ahụ sitekwara ebe ahụ gbagoo ruo n'elu di n'akuku odida anyanwu nke Ndagwurugwu Hinom, na nsotu ugwu nke Ndagwurugwu Refaim. **9** Site n'elu ugwu ebe ahụ, oke ala ahụ gbatiri ruo na mmiri ime ala Neftoa, puta site n'ebe ahụ ruo obodo niile di nso ugwu Efron. Site n'Efron, oke ala ahụ gbadara ruo Baala (nke aha ya ozo bu Kiriat Jearim). **10** Oke ala ahụ mere dika o ga-agba Baala gburugburu n'akuku odida anyanwu, site n'ebe ahụ puta n'ugwu Sia, sitekwa n'ebe ahụ ruo n'akuku ugwu Jearim (ya bu Kesalon), gbatia ruo na ndida Bet-Shemesh, gafee ruo n'odida anyanwu oke ala Timna. **11** O sikwara ebe ahụ ruo ndida ugwu Ekron, tugharia ruo Shikeron, gafee ya, ruo n'ugwu Baala, sitekwa n'ebe ahụ ruo Jabneel, oke ala ahụ kwusiri n'osimiri. **12** Oke ala ha n'akuku odida anyanwu bụ onu mmiri osimiri Mediterenja. Ndi a bụ oke ala gbara ndi Juda gburugburu dika ikwu ha niile si

dị. **13** Dịka iwu Onyenwe anyị nyere si dị, Joshua nyere Kaleb nwa Jefune oke n’etiti ndị Juda. O kenyere ya Kiriath Aaba, ya bụ, Hebron. Aaba bụ nna nna Anak. **14** Kaleb sitere n’obodo Hebron chụpụ ndị ikom atọ, bụ Sheshai, na Ahiman, na Talmai, ụmụ Anak n’ala ha. **15** O si n’ebe ahụ bilie ịluso ndị bi na Debja oḡu. Nke a na-akpọ Kiriath Sefa n’oge mbụ. **16** Kaleb siri, “Nwoke oḡula ga-aga busoo Kiriath Sefa agha ma merie ya ka m ga-akpọnye Aksa, bụ nwa m nwanyị ka ọ bụrụ nwunye ya.” **17** Ya mere, Otniel, nwa Kenaz, nwa nwanne Kaleb, lụgburu obodo ahụ n’agha. N’ihi nke a, Kaleb kpọnyere ya Aksa, bụ nwa ya nwanyị ka ọ bụrụ nwunye ya. **18** Otu ụbọchi, mgbe Aksa bjakwutere Otniel, ọ kwagidere ya ka ọ rịọ ala ubi site n’aka nna ya. Mgbe Aksa si n’elu ịnyinya ibu ya rịdata, Kaleb juru ya si, “Gini ka ị choro ka m mere gi?” **19** Ọ zaghachiri, “Nyem onyinye puru iche. Ebe ọ bụ na i nyela m ala Negev, biko nyekwa m isi mmiri ufoḡu.” N’ihi nke a, Kaleb nyere ya isi mmiri mgbago na isi mmiri nke ndịda. **20** Nke a bụ ihe nketa ebo Juda dịka ikwu ha niile si dị. **21** Obodo niile nke ndị ebo Juda dị na Negev, n’akukụ ndịda n’oke ala Edom bụ ndị a: Kabzeel, Eda, Jaguo, **22** Kina, Dimona, Adada, **23** Kedesh, Hazo, Itnan, **24** Zif, Telem, Bealot, **25** Hazo Hadata, Keriot Hebron (ya bụ Hazoa), **26** Amam, Shema, na Molada, **27** Haza Gada, Heshmon, Bet-Pelet, **28** Haza Shual, Biasheba, Biziotia, **29** Baala, Iyim, Ezem, **30** Eltolad, Kesil, Homa, **31** Ziklag, Madmanna, Sansanna, **32** Lebaot, Shilhim, Ain na Rimon. Onuogugu obodo ndị a dị iri abuo na itoolu. Obodo nta ndị ozo gbara ha niile gburugburu. **33** Obodo niile ndị a dị

na ndịda ugwu ka e nyekwara ebo Juda. Obodo ndị a bụ, Eshtaol, Zora, Ashna, **34** Zanoa, En-Ganim, Tapuqa, Enam, **35** Jamut, Adulam, Soko, Azeka, **36** Shaaraim, Aditaim na Gedera (maoḅu Gederotaim). Ha niile dị obodo iri na anọ. Obodo nta ndị ọzọ gbakwara ha gburugburu. **37** Ebo Juda ketara Zenan, Hadasha, Migdal Gad, **38** Dilean, Mizpa, Jekteel, **39** Lakish, Bozkat, Eglon, **40** Kabon, Laamam, Kitlish, **41** Gederot, Bet-Dagon, Naama na Makeda. Obodo ndị a dị iri na isii, tinyekwara obodo nta ha. Ndị Juda ketakwara: **42** Libna, Eta, Ashan **43** Ifta, Ashna, Nezib, **44** Keila, Akzib na Maresha. Ha niile dị obodo itoolu, tinyekwara obodo nta ha niile. **45** Ha ketakwara Ekron, na obodo nta ya niile. **46** O bụ ha nwekwa obodo niile dị n'akụkụ ọdịda anyanwụ Ekron, ndị dị nso nso Ashdod, na obodo nta niile dị ha nso. **47** Ma Ashdod n'onwe ya, na ụmụ obodo nta ya niile, na Gaza na obodo nta ya niile, ruo n'iyi Ijpt, na ruo n'oke osimiri Mediterenja. **48** Ha nwetakwara ala ndị dị n'ugwu ugwu bụ, Shamia, Jatja, Sokoh, **49** Dana, Kiriath-Sana (ya bụ Debja), **50** Anab, Eshtemo, Anim, **51** Goshen, Holon na Gailo, ha niile dị obodo iri na otu tinyere obodo nta ha niile. **52** Obodo ndị ọzọ bụ Arab, Duma, Eshan, **53** Janim, Bet-Tapuqa, Afeka, **54** Humta, Kiriath-Aba nke bụ Hebron na Zior, obodo itoolu tinyere obodo nta ha niile. **55** Maon, Kamel, Zif, Jutta, **56** Jezril, na Jokdeam, Zanoa, **57** Kain, Gibeon na Timna, obodo iri tinyere obodo nta ha niile. **58** Halhaul, Bet Zoa, Gedoa, **59** Maarat, Bet-Anot na Eltekon, obodo isii tinyere obodo nta ha niile. **60** Kiriath-Baal, ya bụ, Kiriath-Jearim na Raba, obodo abuo tinyere obodo nta ha niile. **61** Obodo

ha ndị dị n'ọzara bụ ndị a: Bet-Araba, Midin, Sekaka, 62 Nibshan, Obodo Nnu na En-Gedi, obodo isii tinyere obodo nta ha niile. 63 Ma ebo Juda enweghị ike ịchụpụ ndị Jebus bi n'ime Jerusalem; ruo taa ndị Jebus bi na Jerusalem, n'etiti ụmụ Juda.

16 Ala e kenwere ụmụ ụmụ Josef bidoro n'osimiri Jodan n'akụkụ ọwụwa anyanwụ Jeriko gbatiri ruo n'ọzara. O sitere na Jeriko gbago ala ugwu ugwu ahụ, ruokwa Betel. 2 O sitekwara Betel (ya bụ Luz), gafee ruo Atarot, ebe ndị Akai bi. 3 Site n'ebe ahụ, ọ gbatiri n'akụkụ ọdịda anyanwụ rute ala ndị Jaflet, ruo ala mgbada mgbada Bet-Horon. O si n'ebe ahụ ruo Gaza, tutu kwụsị n'osimiri Mediterenja. 4 Ụmụ Josef bụ Ifrem, na Manase nwetara ihe nketa ha. 5 Ndị a bụ ala nke ikwu dị iche iche dị n'ebo Ifrem nwetara. Oke ala ha n'akụkụ ọwụwa anyanwụ malitere n'Atarot-Ada. Site n'ebe ahụ, o ruru n'akụkụ elu elu Bet-Horon; 6 sitekwa n'ebe ahụ ruo n'osimiri Mediterenja. Oke ala ha n'akụkụ ugwu malitere na Mikmetat, gafee n'akụkụ ọwụwa anyanwụ ruo Taanat Shailo, gafee ya ruo na Janoa. 7 O sitere na Janoa gbadaa ruo Atarot, na Naara, bjaruo Jeriko, gafee, kwụsị n'osimiri Jodan. 8 Oke ala ahụ n'akụkụ ọdịda anyanwụ sitere na Tapuqa gaa ruo iyi Kana, na ruo n'osimiri Mediterenja. Nke a bụ ala ebo Ifrem ketara, dika ikwu ha si di. 9 E tinyere obodo ukwu na obodo nta niile ekeputara iche n'ihi ebo Ifrem n'etiti ihe nketa ụmụ Manase. 10 Ma ha achupughị ndị Kenan ndị bi na Gaza. N'ihi nke a, ndị Kenan binyere ndị Ifrem ruo taa, ma e mere ka ha buru ndị oru ngo.

17 Nke a bụ oke e kenyere ndị ebo Manase, bụ ọkpara Josef, ya bụ Makia ọkpara Manase, onye bụ nna nna ndị Gilead. Onye natara ala Gilead na Bashan, n'ihl na ndị agbụrụ Makia bụ dike n'agha. **2** Ya mere, oke a dijiri ndi fodoru n'ebol Manase dika ezinaulo ha si di. Agburu Abieza, Helek, Asriel, Shekem, Hefa na Shemida. Ndi a bu umu ndi ikom agburu Manase, nwa Josef, dika ikwu ha si di. **3** Ma Zelofehad, nwa Hefa, nwa Gilead, nwa Makia, nwa Manase, amutaghi umu ndi ikom kama o mutara naani umu ndi inyom, ndi aha ha bu nke a: Mahla, Noa, Hogla, Milka na Tjaza. **4** Ndi inyom ndi a bjakwutere Elieza, onye nchujaja na Joshua nwa Nun, n'ihu ndi ndu umu Izrel niile si ha, "Onyenwe anyi gwara Mosis si ya kenye anyi ala nke anyi, dika o si kenye umu ndi ikom ikwu anyi." Ya mere, dika Onyenwe anyi nyere ya Mosis n'iwu, Joshua nyere ha ihe nketa ruuru ha n'etiti umunne nna ha, dika ndi ozol si keta. **5** Manase chitara ala oke iri, tinyere Gilead, na Bashan nke di n'akuku owuwa anyanwu Jordan, **6** n'ihl na e mere ka ndi inyom Manase keta oke n'etiti ndi ikom ebo Manase. Ala fodoru na Gilead bu ndi ikom ebo Manase nwe ya. **7** Oke ala ebo Manase gbatiri site n'Asha ruo na Mikmetat, nke di n'akuku owuwa anyanwu Shekem. O gbatikwara n'akuku ndida site n'ebe ahul tinyere ndi bi n'ala En-Tapuqa. **8** Ala di gburugburu Tapuqa bu ala ebo Manase, ma obodo Tapuqa n'onwe ya, nke di n'oke ala ebo Manase, bu obodo ebo Ifrem. **9** Oke ala umu Manase gbatiri ga ndida ruo na mmiri iyi Kana. Ufodu obodo ndi Ifrem di n'ebe ahul, n'etiti obodo ndi Manase, kama oke ala ndi Manase n'akuku uguwu iyi ahul

kwusiri n'osimiri Mediterenja. **10** Ala di na ndida bu nke e kenyere Ifrem, ma ala mgbago ugwu bu nke Manase. Ala ndi Manase gbatiri ruo n'osimiri Mediterenja ma ha na ndi Asha nwekororo oke ala n'akuku ugwu, ebe ha na ndi Isaka nwere oke ala n'akuku owuwa anyanwu. **11** Manase ka e nyere obodo ndi a, nke di n'ala e nyere Isaka na Asha: obodo Bet-Shan, na Ibleam, na Doa, na Endoa, na Teanak, na Megido, na obodo nta niile gbara ha gburugburu. Obodo nke ato bu Nafot. **12** Ma umu Manase enweghi ike ichupu ndi Kenan bi n'obodo ndi ahụ, n'hi na ndi Kenan nogidere bichie obodo ndi a. **13** Ma n'ikpeazu, mgbe umu Izrel ghororo ndi di ike, ha achupughị ndi Kenan niile bi n'obodo ndi a kpamkpam, kama ha mere ka ha buru ndi na-ejere umu Izrel ozi, dika ndi ohu ha. **14** Ma umu umu Josef siri Joshua, "Gini mere i ji nye anyi naani otu uzoro ala ka o buru ihe nketa anyi? I huru na Onyenwe anyi goziri anyi mee ka onuogugu anyi baa uba." **15** Joshua zara si ha: "O buru na ala ugwu ugwu Ifrem agaghị ezuru unu n'hi na unu bara uba n'onuogugu, gaanu n'oke ohia sunchasia ala, n'ime ala ndi Periz, na nke ndi Refaim." **16** Umu Josef zara Joshua si, "Ala ugwu ugwu a agaghị ezuru anyi. Oro, ndi Kenan niile bi n'ala di larii nwere ugboala igwe, ma ndi niile bi na Bet-Shan, na umu obodo nta ha na ndi bikwa na Ndagwurugwu Jezril." **17** Ma Joshua zara umu Josef, ya bu, Ifrem na Manase, si ha, "Unu di ukwu n'onuogugu, burukwa ndi di ike, o bughị naani otu oke ka unu ga-eketa, **18** n'hi na ala ugwu ugwu oke ohia ahụ bukwa nke unu. Surchaanu ya, ruo na nsotu ya, ka o buru nke unu. O bu ezie na ndi Kenan bi n'ime ya nwere ugbo

agha igwe, burukwa ndi siri ike, unu nwere ike ichupu ha.”

18 Ogbako Izrel niile zokotara na Shailo maa ulo nzute n'ebe ahụ. N'oge a, ala ahụ niile bjara n'okpuru ochichi ndi Izrel, **2** ma e nwekwara ebo Izrel asaa a na-ekenyebeghi ala nke ha dika ihe nketa. **3** Ya mere, Joshua juru umu Izrel ajuju si ha, “Ruo ole mgbe ka unu ga-eche tupu unu ekpochapu ndi niile bi n'ala a, inweta ala Onyenwe anyi Chineke nna nna unu nyere unu? **4** Hoputanu ndi ikom ato site n'ebo obula, ndi m ga-eziga ka ha gaa jeghari n'ala niile ahụ, dee ya n'akwukwo nkowa otu ihe nketa obula si di, n'akuku ya niile. Mgbe ahụ, ha ga-aloghachikwute m. **5** Ha ga-eke ala ahụ foduru uzọ asaa. Ma ebo Juda ga-anogide n'ala ha n'akuku ndida, umu umu Josef kwa ga-anogide n'ala ha n'akuku uguwu. **6** Unu deputachaa uzọ asaa ndi a n'akwukwo, werenu ya biakwute m ka m feere unu nza n'ihu Onyenwe anyi Chineke anyi ichoputa ebo ga-eketa akuku obula n'ala ahụ. **7** Ma ndi Livayi agaghi eketa ala obula n'etiti unu, n'ihina ihe nketa ha bu oru nchujaja ha na-aru n'ihu Onyenwe anyi. Ebo Gad, na Ruben, na okara ebo Manase agaghi enwetakwa oke ozọ, n'ihina ha anarala ihe nketa nke ha n'ofe Jordan, n'akuku owuwa anyanwu, ebe Mosis onyeozu Onyenwe anyi kwere ha na nkwa na ha ga-ebi.” **8** Ya mere, mgbe ndi ikom nledo ahụ gwara ijeghari n'ala ahụ niile, Joshua gwara ha okwu si, “Jeenu jeghari n'ala ahụ niile. Deputakwanu otu unu chere a ga-esi kee ya n'akwukwo. Mgbe unu lotara aga m anọ n'ebe a bu Shailo juta Onyenwe anyi ase site n'ife nza, choputa ala nke

ebo ọbụla ga-eketa.” **9** Ndi ikom ahụ gabigara ala ahụ, depụta ya n’akwụkwọ, n’obodo n’obodo dika o si di n’oke asaa. Mgbe ha mesiri nke a, ha loghachikwutere Joshua n’omuma ulo ikwu n’ime Shajilo. **10** Joshua feere ha nza na Shajilo n’ihu Onyenwe anyi, n’ebe ahụ ka o no keere ndi Izrel ala ahụ dika ebo ha si di. **11** Ndi mbu e kenyere ala site n’ife nza bu ebo Benjamin dika ikwu ha si di. Ala niile e kenyere ebo Benjamin bu nke di n’etiti ala e nyere ebo Juda na Josef. **12** Oke ala ha n’akuku ugwu sitere n’osimiri Jodan ruo n’akuku ugwu Jeriko. N’odiida anyanwu o sitere na Jeriko ruo ala ugwu ugwu ahụ niile, ruokwa n’ozara Bet-Aven. **13** Oke ala ahụ sitekwara n’akuku ndida ruo n’akuku Luz (ebe a na-akpokwa Betel), ruokwa Atarot-Ada, nke di n’akuku ndida ugwu di na mgbada Bet-Horon. **14** Site n’ugwu ahụ chere Bet-Horon ihu n’akuku ndida, oke ala ahụ gbada ndida gbasoro akuku odida anyanwu putu na Kiriath Baal, ya bu, Kiriath Jearim, otu n’ime obodo ndi Juda. Nke a bu oke ala ahụ n’odiida anyanwu. **15** Oke ala ha na ndida sitere na nsotu akuku Kiriath Jearim rute n’isi iyi mmiri Neftoa. **16** O sitekwara n’ebe ahụ gbada ruo na ndida ugwu ahụ nke chere ihu na Ndagwurugwu nke Ben Hinom, n’akuku ugwu Ndagwurugwu nke Refaim. O sitekwara n’ebe ahụ gafee ruokwa n’akuku ndida ugwu obodo ndi Jebus, ruo En-Rogel. **17** Site n’En Rogel oke ala ahụ gbatiri ruo En-Shemesh, gafee ruo Gelilot, nke chere ihu na nrigo ugwu Adumim. O si n’ebe ahụ ruo na nkume Bohan, nwa Ruben. **18** O sitere n’ebe ahụ gafee n’akuku ugwu Bet-Araba gbadata rute n’Araba, **19** o gafere gbatiri ruo n’akuku Bet-Hogla na mgbago ugwu, putu n’akuku

ugwu nke osimiri Nnu, nke bụ n'akụkụ ndịda ọnụ mmiri osimiri Jōdan. Nke a bụ oke ala ha n'akụkụ ndịda. **20** Oke ala ha n'akụkụ ọwụwa anyanwụ bụ osimiri Jōdan. Ndi a bụ ihe nketa ụmụ Benjamin, dika oke ala ya niile si di gburugburu, di ka ikwu ya niile si di n'akụkụ niile. **21** Ndi a bụ obodo e kenyere ebo Benjamin, dika ikwu ha si di: Jeriko, Bet-Hogla, Emek Keziz, **22** Bet-Araba, Zemaraim, Betel, **23** Avim, Para, Ofra, **24** Kefa Amoni, Ofni, Geba, obodo iri na abụọ na obodo nta ha ndi ọzọ. **25** Na Gibion, Rema, Beerot, **26** Mizpa, Kefira, Moza, **27** Rekem, Iapeel, Tarala, **28** Zela, Haelef na obodo ndi Jebus, nke aha ya bụ Jerusalem, Gibe na Kiriat Jearim, obodo iri na anọ na obodo nta niile gbara ha gburugburu. Ndi a bụ ihe nketa ụmụ Benjamin maka ikwu ya niile.

19 Ndi nke abụọ sitere n'ife nza nweta oke ha bụ ebo Simion dika ikwu ha si di. Ala ha ketara di n'ime ala e kenyere ndi Juda. **2** Ihe nketa ụmụ Simion bụ ndi a: Bjasheba (maobu Sheba), Molada, **3** Haza Shual, Bala, Ezem, **4** Eltolad, Betul, Homa, **5** Ziklag, Bet-Makabot, Haza Susa, **6** Bet-Lebaot na Sharuhem, obodo iri na atọ na obodo nta ndi ọzọ gbara ha gburugburu. **7** Na Ain, Rimon, Eta na Ashan, obodo anọ na obodo nta ha, **8** tinyekwara obodo nta ndi ọzọ niile gbara obodo ukwu ndi a gburugburu, ruo obodo Baalat-Bia, ya bụ (obodo Rema di na Negev). Nke a bụ ihe nketa ebo Simion dika ikwu ha si di. **9** E sitere n'oke ụmụ Juda weputa oke ụmụ Simion, n'ihi na ihe ụmụ Juda ketara di ukwu karia ihe ha kwesiri iketa. O bụ nke a mere ụmụ Simion ji nweta ihe nketa site n'etiti ala ndi Juda. **10** Ebo nke atọ nwetara

ihe nketa ha site n'ife nza bu ebo Zebulon dika ikwu
 ha si di. Ala ha nwetara gbatiri ruo Sarid. **11** Site n'ebe
 ahụ, oke ala ahụ gbatiri gaa n'akuku odida anyanwu, ruo
 Marala na Dabeshet, rukwaa iyi di n'ihu Jokneam. **12**
 O si na Sarid chigharia ihu n'akuku owuwa anyanwu,
 oke ala ahụ ruru n'oke ala Kislot Teboa, gbakorokwa ruo
 Daberat, ruokwa Jafia. **13** O gbatikwara n'akuku owuwa
 anyanwu ruo Gat Hefa, Et Kazin na Rimon, tugharia n'uzo
 e si aga Nea. **14** N'ebe ahụ, o gara gburugburu n'akuku
 ugwu ruo Hanaton, ruokwa na Ndagwurugwu Ifta El ebe
 o soturu. **15** Obodo ndi a niile dikwa n'ime ihe nketa umu
 Zebulon: Katat, Nahalal, Shimon, Idala na Betlehem.
 Obodo niile ndi a di iri na abuo, tinyere obodo nta niile
 gbara ha gburugburu. **16** Obodo ndi a niile na obodo nta
 ha, so n'ala umu Zebulon nwetara dika ihe nketa ha,
 dika ikwu ha si di. **17** Ebo nke anọ sitere n'ife nza nweta
 ihe nketa ha bu umu Isaka dika ikwu ha si di. **18** Ala na
 obodo ha ketara bu ndi a: Jezril, Kesulot, Shunem, **19**
 Hafaraim, na Shion, Anaharat, **20** Rabbit, Kishion, Ebez
 na **21** Remet, En-Ganim, En-Hada na Bet-Pazez. **22** Oke
 ala ha ruru na Taboa, Shahazuma na Bet-Shemesh, ma
 kwusi n'osimiri Jordan. Obodo ndi a niile di iri na isii,
 tinyere obodo nta niile gbara ha gburugburu. **23** Ya mere,
 obodo ukwu ndi a na obodo nta ha di n'ala ahụ ebo
 Isaka nwetara dika ihe nketa ha, di ka ikwu ha si di. **24**
 Ebo nke ise e kenyerere ala site n'ife nza bu umu Asha
 dika ikwu ha si di. **25** Ala na obodo ha ketara bu ndi
 a: Helkat, Hali, Beten, Akshaf, **26** Alamelek, Amad na
 Mishal. Oke ala ha n'akuku odida anyanwu gbatiri ruo

Kamel na Shihoa-Libnat. **27** O sitere n'ebe ahụ tugharia n'akukụ ọwụwa anyanwụ gawa Bet-Dagon, ma ruokwa Zebulon na Ndagwurugwu Ifta El, ma gbagoro ruokwa Bet-Emek na Neiel. O sikwa n'ebe ahụ gafee, ruo Kabul, n'akukụ aka ekpe. **28** Ọ gara ruo Ebron, Rehob, Hamon na Kana, ruokwa ebe obodo Saidon gbasapuru. **29** Oke ala ahụ mere dika ọ na-alaghachi azụ bjaruo Rema, ruokwa obodo e wusiri ike bụ Taja, tughariakwa gawa Hosa pụta n'onu mmiri osimiri Mediterenja nke di n'akukụ Akzib **30** na Umma, Afek na Rehob. Onuogugu obodo ndi a niile bu iri abuo na abuo tinyere obodo nta ha niile. **31** Obodo ndi a na obodo nta ha niile di n'ala ahụ ebo Asha nwetara dika ihe nketa, dika ikwu ha si di. **32** Ebo nke isii e nyere ihe nketa site n'ife nza bu ebo Naftali, dika ikwu ha si di. **33** Oke ala ha malitere na Helef ruo n'osisi ukwu di na Zaananim, Adami Nekeb na Jabneel, gafee ruo Lakum, kwusi n'osimiri Jordan. **34** Site n'ebe ahụ oke ala ha gara n'akukụ odida anyanwụ ruo Aznot Tabo, site n'ebe ahụ ruo Hukok, rute Zebulon na ndida, na Asha n'odida anyanwụ, ruokwa Juda n'akukụ ọwụwa anyanwụ Jordan. **35** Obodo niile e wusiri ike e kenyere ha bu ndi a: Zidim, Zea, Hamat, Rakat, Kineret, **36** Adama, Rema, Hazo, **37** Kedesh, Edrei, En-Hazoa, **38** Iron, Migdal El, Horem, Bet-Anat na Bet-Shemesh. Ya mere, onuogugu obodo ndi a niile bu iri na itoolu, tinyere obodo nta niile gbara ha gburugburu. **39** Obodo ndi a na obodo nta ha niile ka ebo Naftali dika ikwu ha si di, nwetara dika ihe nketa ha. **40** Site n'ife nza ebo Dan, bu ebo nke asaa nwetara ihe nketa dika ikwu ha si di. **41** Oke ala ihe nketa ha bu

ndị a: Zora, Eshtaol, Ia-Shemesh, **42** Shaalabin, Aijalon, Ithla, **43** Elon, Timna, Ekron, **44** Elteke, Gibeton, Baalat, **45** Jehud, Bene-Berak, Gat Rimon, **46** Me-Jakon na Rakon, obodo dị n'oke ala, na ncherita ihu Jopa. **47** Mgbe oke ala umu Dan ketara sitere n'aka ha puo. Ha gara buso obodo Leshem agha merie ha, were mma agha tigbuo ndi niile bi n'ime ya, bichie ya. Ha kporo obodo ahụ Dan, nke bu aha nna nna ha ochie. **48** Obodo ndi a na obodo nta ha bu ihe nketa ebo Dan nwetara dika ikwu ha si di. **49** Mgbe e kechara ala ahụ niile, nye ebo obula ala dika onuogugu ha niile si di, umu Izrel nyere Joshua, nwa Nun ihe nketa ha n'etiti ha. **50** N'ihu na Onyenwe anyi ekwuola na Joshua nwere ike iwere ala obula o choror. Ya mere, ha nyere Joshua obodo Timnat Sera nke di n'ugwu Ifrem. Joshua wughariri obodo ahụ biri n'ime ya. **51** Ndi a bu oke ala nke Elieza onye nchajaja, Joshua nwa Nun na ndisi ulo ebo umu Izrel, kere na Shailo site n'ife nza n'ihu Onyenwe anyi, n'onu uzor ulo nzute. Ha si otu a kebie ala ahụ.

20 Mgbe ahụ, Onyenwe anyi gwara Joshua okwu si ya, **2** "Gwa umu Izrel okwu si ha hoputara onwe unu obodo mgbaba dika m gwara unu site n'aka Mosis. **3** Ka obodo ndi a buru ebe onye gburu mmadu n'oghom na-amaghi ama ga-agbaga n'ihu izere ndu ya site n'aka onye ahụ ga-achor iboro obo ochu. **4** Mgbe onye gburu mmadu ahụ na-amaghi ama gbabara n'ime otu obodo ndi a, o ga-eguzo n'onu uzor ama obodo ahụ gwa ndi okenye obodo ahụ ihe niile mere. Ndi okenye ahụ ga-akporata ya n'ime obodo ahụ, nye ya ebe o ga-ebi n'etiti ha. **5** O burukwa na onye ikwu onye ahụ nwuru anwu abia iboro obo ochu

ahụ, ndị okenye obodo ahụ agaghị ekwe ka e gbuo onye ahụ gburu mmadụ na-amaghị ama, n'ihì na onye ahụ akpachaghị anya mee ihe o mere. **6** Onye ahụ gburu mmadụ na-amaghị ama ga-anọgide n'obodo ahụ ruo mgbe ọ ga-akwụrụ n'ihu nzukọ maka ikpe ruokwa mgbe onyeisi nchụaja nọ n'oge ahụ nwurụ. Mgbe ahụ, o nwere ike laghachi n'ụlọ nke aka ya na n'obodo ya bụ ebe o si gbapụ ọsọ.” **7** Obodo ndị ha kewapụtara iche dịka obodo mgbaba bụ, Kedesh, nke dị n'ime Galili, n'ala ugwu ugwu ndị Naftali; na Shekem, nke dị n'ala ugwu ugwu Ifrem na Kiriath Aba, nke a na-akpọkwa Hebron. Ọ dị n'ala ugwu ugwu Juda. **8** Ha kewapụtara obodo atọ ọzọ n'ihì otu ihe ahụ, n'akụkụ ọwụwa anyanwụ osimiri Jodan n'ofe Jeriko. Obodo atọ ndị a bụ, Beza, nke dị n'ọzara, n'ala larịi ahụ e nyere ebo Ruben, na Ramot; nke dị n'ime Gilead bụ ala ebo Gad; na Golan, n'ime Bashan, nke e si n'ala ebo Manase wepụta. **9** Obodo mgbaba ndị a a họtụtara bụ maka ndị ọbịa bi n'etiti ụmụ Izrel, na maka ụmụ Izrel. Ọ bụ ebe onye ọbụla gburu mmadụ na-amaghị ama ga-agbaga. Onye na-abọrọ ọbọ ọchụ agaghị egbukwa onye ahụ tupu e kpee ya ikpe n'ogbakọ ndị Izrel.

21 Emesịa, ndị ndu ezinaụlọ Livayi biakwutere Elieza, onye nchụaja, na Joshua, nwa Nun, na ndịisi ebo Izrel, **2** na Shailo, n'ime ala Kenan, si ha, “Onyenwe anyị nyere iwu site n'aka Mosis ka enye anyị obodo ụfọdụ ebe anyị ga-ebi, na ala ebe anyị ụlọ anyị ga na-ata ahịhịa.” **3** N'ihì nke a, dịka iwu Onyenwe anyị si dij, ụmụ Izrel sitere n'ihe nketa ha nye ndị Livayi obodo ụfọdụ, nyekwa ha ala ebe anyị ụlọ ha ga-anọ taa nri. **4** Ndị buru ụzọ nweta oke

site n'ife nza bụ ikwu Kohat dika ikwu ha si di. E sitere n'ala ndi Juda, na Simion, na Benjamin nye ha obodo iri na ato, ka o buru ihe nketa umu Kohat ndi si n'obo Livayi, ndi bukwa umu umu Eron onye nchaja. **5** Ma ndi foduru n'umu Kohat ka e nyere obodo iri site n'obodo nke ikwu ndi ebo Ifrem, na Dan, na okara ebo Manase. **6** Umu Geshon nwetara obodo iri na ato site n'ife nza. Obodo ha nwetara di na Bashan. Ha sikwa n'ala ndi ikwu ebo Isaka na Asha, na Naftali, na okara ebo Manase nweta oke ahụ. **7** Umu Merari dika ikwu ha si di ketara obodo iri na abuo site n'ala ndi ebo Ruben, na Gad, na Zebulon. **8** Ya mere, umu Izrel mezuru iwu niile Onyenwe anyi nyere Mosis site n'ikenye ndi Livayi obodo ha ga-ebi, nakwa ebe anu ulo ha ga-ata nri. **9** Ha sitere n'obo Juda na Simion, keputa obodo ndi a akporo aha **10** kenye ndi ikwu Kohat, ndi bu umu umu Eron, burukwa umu umu Livayi. O bu ha ka e bu uzọ kenye ihe nketa site n'ife nza. **11** E kenyerere ha obodo Kiriat Aaba, nke a na-akpokwa Hebron. Obodo a di n'ala ugwu ugwu Juda, ya na ala gbara ya gburugburu ka o buru ebe ita nri anu ulo. (Aaba bu nna nna ndi Anak.) **12** Ma eburulari uzọ nye Kaleb nwa Jefune obodo ukwu na obodo nta niile, na ala ubi niile di n'akuku ya ka o buru ihe nketa ya. **13** Ya mere, umu umu Eron, onye nchaja, ka e kenyerere obodo Hebron, nke bukwa obodo mgbaba, kenyekwa ha obodo ndi a: Libna, **14** Jatja, Eshtemoa, **15** Holon, Debja, **16** Ain, Juta na Bet-Shemesh. E nyekwara ha ala niile gbara obodo ndi a gburugburu ka o buru ebe anu ulo ha ga-anọ taa nri. Ya mere, o bu obodo itoolu ka e si n'ala ebo Juda na Simion

kenye ha. **17** Ebo Benjamin nyere ha obodo anọ ndị a, Gibiṅ, Geba, **18** Anatot, Almon na ala dị ya gburugburu ebe anụ ụlọ ha ga-anọ taa nri, bụ obodo anọ. **19** Ya mere, obodo niile e nyere ndị nchụaja, ụmụ ụmụ Eron dị iri na atọ, tinyere ebe anụ ụlọ ha ga-anọ taa nri. **20** Ụmụ Kohat ndị fọduru, ndị agburu Livayi ka e kenyere obodo anọ ndị a site n'aka ebo Ifrem. **21** E sitere n'ala ugwu ugwu Ifrem nye ha: Shekem, nke bụ obodo mgbaba na Gaza, **22** Kibzaim na Bet-Horon, tinyere ebe ita ahịhia nke anụ ụlọ ha, bụ obodo anọ. **23** Ha sitere n'ala ndị ebo Dan keta obodo anọ ndị a: Elteke na Gibeton, **24** Aijalon na Gat Rimon, tinyere ebe ita nri nke anụ ụlọ ha, bụ obodo anọ. **25** Okara ebo Manase nyere ha obodo abuo, Teanak, Gat Rimon na ebe ita ahịhia nke anụ ụlọ ha. **26** Ya mere, obodo niile na ebe ita ahịhia nke anụ ụlọ e nyere ndị fọduru n'ikwu Kohat dị iri. **27** Ụmụ Geshon, ndị agburu Livayi, ketara obodo abuo ndị a, ya na ebe ita nri nke anụ ụlọ ha. Okara ebo Manase nyere: Golan, n'ime Bashan, nke bụ obodo mgbaba, na Be Eshtera. **28** Ebo Isaka nyere ha obodo anọ. Obodo ndị a bụ, Kishiṅ, Daberat, **29** Jamut na En-Ganim, tinyere ebe ita nri nke anụ ụlọ ha, obodo anọ. **30** Ebo Asha nyekwara ha obodo anọ. Ha bụ, Mishal, Abdon, **31** Helkat na Rehob, tinyere ebe ita nri nke anụ ụlọ ha, obodo anọ. **32** Ebo Naftali nyere ha obodo atọ, nyekwa ha ala ebe anụ ụlọ ha ga-anọ taa nri. Obodo ndị a bụ, Kedesh, n'ime Galili, nke bukwa obodo mgbaba, Hamot Doa na Katan. **33** Obodo iri na atọ, na ebe ita ahịhia nke anụ ụlọ ka e nyere ikwu Geshon. **34** Ndị ikwu Merari, bụ ụmụ ụmụ Livayi fọduru nwetara site n'aka:

Ebo Zebulun, Jokneam, Kata, **35** Dimna na Nahalal, obodo anọ tinyere ebe ịta nri nke anụ ụlọ ha. **36** Ebo Ruben nyere ha obodo anọ: Beza, Jahaz, **37** Kedemot, Mefaat na ala ebe anụ ụlọ ha ga-anọ kpaa nri. **38** Ebo Gad nyere ha obodo anọ. Obodo ndị a bụ, Ramot, n'ime Gilead nke bụ obodo mgbaba, Mahanaim, **39** Heshbon na Jeza, tinyere ebe ịta nri nke anụ ụlọ ha, bụ obodo anọ. **40** Onuogugu obodo niile e kenyere agburu Merari bụ obodo iri na abuo, ha bụ ndi foduru na ndi Livayi. **41** Onuogugu obodo niile na ebe ịta nri nke anụ ụlọ e sitere n'ala umu Izrel nye ndi Livayi di iri anọ na asato. **42** Obodo obula nwere ala gbara ya gburugburu ebe anụ ụlọ ga-anọ kpaa nri. **43** Ya mere, Onyenwe anyi nyere umu Izrel ala ahụ o nuru iyi inye ndi nna nna ha. Ha nwetara ya, biri n'ime ya. **44** Onyenwe anyi nyere ha izuike n'akuku niile, dika o nuru n'iyi nye ndi nna nna ha. O dikwaghi otu n'ime ndi iro ha obula guzogidere ha, n'ihia na Onyenwe anyi nyefere ndi iro ha niile n'aka ha. **45** O nweghi otu n'ime nkwa oma niile Onyenwe anyi kwere Izrel nke na-emezughị. O mezuru nkwa niile o kwere ha.

22 Emesia, Joshua kpokotara ndi agha si n'ebo Ruben, na Gad, na okara Manase, gwa ha okwu si: **2** “Unu emeela ihe niile Mosis onyeoziri Onyenwe anyi nyere unu n'iwu. Unu egeela nti n'olu m, mee ihe niile m nyere unu n'iwu. **3** E, unu aruzuola oru ahụ Onyenwe anyi Chineke unu nyere unu. Unu ahapughị umunna unu n'ogbo agha ogologo ubochi ndi a niile. **4** Ugbu a, Onyenwe anyi Chineke unu enyela umunna unu mmeri. O meekwala ka ha zuru ike dika o kwere nkwa na o ga-eme. Ugbu a, laghachinu n'ulo

unu, laghachikwanu n'ala unu, ala ahụ Mosis onyeozi Onyenwe anyị nyere unu n'ofe ọzọ nke osimiri Jodan.

5 Ma lezienụ anya nke ọma idebe iwu na ukpuru niile nke Mosis onyeozi Onyenwe anyị nyere unu: nke bụ ihu Onyenwe anyị Chineke unu n'anya, iga ije n'irube isi nye ya, irube isi n'iwu ya niile, idabere na ya, na iji obi unu niile na mkpuruobi unu niile fee ya ofufe.” **6** Ya mere, Joshua goziri ha, zipu ha, ha lakwara n'ulo nke aka ha. **7** Okara ebo Manase ka Mosis nyere ihe nketa nke ha n'ime ala Bashan, ma okara ebo Manase nke ọzọ nwetara ihe nketa nke ha n'akuku odida anyanwu osimiri Jodan. Mgbe Joshua na-ezilaga ha n'ulo ha, o goziri ha, gwa ha okwu si, **8** “Werenu otutu aku unu lutara n'agha laa. Mgbe unu ruru, kenyenụ ndi ikwu unu ufodu ihe site n'ime aku ndi iro unu a.” N'ihi na ihe ha kwatara n'agha di ukwu: igwe anu ulo, na olaocha, na olaedo, na bronz, na igwe, na uwe di iche iche. **9** Ya mere, ndi agha Ruben na Gad, na okara ebo Manase, hapuru ndi agha Izrel na Shailo, n'ime ala Kenan, n'ofe osimiri Jodan, laghachi n'ala nke ha di na Gilead, nke ha nwetara dika iwu Onyenwe anyi nyere Mosis si di. **10** Mgbe ha rutere Gelilot di n'akuku Jodan, n'ala ndi Kenan, umu Ruben, ndi Gad na okara ebo Manase wuru ebe ichu aja di ukwu n'ebe ahụ n'akuku Jodan. **11** Mgbe ndi Izrel nuru na ha e wuola ebe ichu aja n'oke ala Kenan, na Gelilot, n'ebe di nso Jodan, n'ofe ala ndi Izrel, **12** ogbakọ Izrel niile zukotara na Shailo, jikere iga ibuso umunna ha ahụ agha. **13** Ya mere, umu Izrel zigara Finehaz, nwa Elieza, bu onye nchujaja ka o ga n'ala Gilead, ya bu ijekwuru umu Ruben, na umu Gad, na

ọkara ebo Manase. **14** Ndi so Finehaz n’ozu a bu ndi ndu iri. Otu onyendu sitere n’otu ebo, n’ime ebo iri nke umu Izrel. **15** Mgbe ndi a rutere n’ala Gilead, ha kpokotara umu Ruben, na umu Gad, na okara ebo Manase gwa ha okwu si, **16** “Otu a ka ogbakọ niile nke Onyenwe anyi sirị, ‘Olee ụdi njehie di nke a, nke unu mere megide Chineke? Olee otu unu si wezuga onwe unu site n’ebe Onyenwe anyi nọ, gaa wuore onwe unu ebe ichu aja, si otu a nupu isi megide ya? **17** O putara na mmehie Peoa ezubereghi anyi? Ruo taa anyi asachapubeghi onwe anyi site na mmehie ahụ, o bu ezie n’orja na-efe efe dakwasiri nzuko nke Onyenwe anyi. **18** Ugbu a, unu na-achokwa isite n’ebe Onyenwe anyi nọ chigharja. “O buru na unu enupu isi megide Onyenwe anyi taa, matakwanu na echi ya, o gaweso nzuko Izrel niile iwe. **19** O buru na unu wuru ebe ichu aja ahụ n’ihi na ala unu ruru aru, biakwutenu anyi n’akuku nke ozo, nke osimiri a, ebe Onyenwe anyi bi n’etiti anyi, n’ime ulo nzute obibi ya. Anyi ga-ekenyekwa unu ala anyi. Ma unu enupula isi megide Onyenwe anyi site n’iwu ebe ichu aja ozo, ebe o bu na e nwere otu ebe bu ezi ebe ichu aja nye Onyenwe anyi Chineke anyi. **20** Mgbe Ekan, nwa Zera, ziputara onwe ya dika onye nakwesighi ntukwasị obi n’ihe metutara ihe e doro nsọ, o bu na nzuko Izrel niile esoghi keta oke n’ahuhu dakwasiri ya? O bughị naani ya nwuru n’ihi mmehie ahụ.” **21** Nke a bu nzaghachi umu Ruben, na umu Gad na okara ebo umu Manase, nyere ndi ndu umu Izrel niile; **22** “Chineke onye kachasi chi niile, bu Onyenwe anyi! Chineke onye kachasi chi niile, bu Onyenwe anyi! Ya onwe ya maara, ka

Izrel niile matakwa. A si na nke a bu nnupu isi, a sɔkwari na o bu enweghi ntukwasi obi nye Onyenwe anyi, unu ahapula anyi ka anyi diri ndu. 23 O buru na anyi sitere na nnupu isi wuo ebe ichu aja a maka ichu aja udo maobu aja mkpuru oka, ka Onyenwe anyi n'onwe ya taa anyi ahuhu. 24 "Ma nke ahụ abughị ihe anyị bu n'obi! Anyị wuru ya n'ihì na anyị turu ụjọ na n'oge di n'ihu, umu unu ga-agwa umu anyi okwu si, 'Gini ka unu na Onyenwe anyi, Chineke Izrel nwekoru? 25 Onyenwe anyi e jirila osimiri Jodan kpaa oke n'etiti anyi na unu, unu umu Ruben na Gad. Unu enweghi oke n'ime Onyenwe anyi!' N'uzo di otu a, umu unu nwere ike ime umu anyi ka ha kwusi itu egwu Onyenwe anyi. 26 "O bu nke a mere anyi ji kpebie si, 'Ka anyi jikere wuo ebe ichu aja, ma o bughị ebe ichu aja nsure oku maobu aja ndi ozo,' 27 Kama, o bu ebe ichu aja ihuba ama n'etiti unu na anyi, nakwa ogbo ndi nke ga-esote anyi, na anyi ga-efe Onyenwe anyi ofufe n'ulonso ya, site na ichuru ya aja nsure oku, na aja udo. Mgbe ahụ, n'oge di n'ihu, umu umu unu agaghị asi umu umu anyi, 'Unu enweghi oke n'ime Onyenwe anyi Chineke.' 28 "Echiche obi anyi bu na o buru na umu umu unu ekwuo ihe di otu a, umu anyi ga-azaghachi ha si, 'Lee ebe ichu aja nna anyi ha wuru, nke yiri ebe ichu aja Onyenwe anyi. E wughị ya maka ichu aja nsure oku, kama e wuru ya dika ihe ama na-egosi nnweko di n'etiti anyi na unu.' 29 "Anyi agaghị enupu isi n'ebe Onyenwe anyi no; anyi agaghị esitekwa n'iso Onyenwe anyi Chineke wezuga onwe anyi, site n'iwuru onwe anyi ebe ichu aja nke aja nsure oku, na aja mkpuru oka maobu udi aja ozo

dị iche iche. Ebe ichu aja anyi maara bu ebe ichu aja Onyenwe anyi Chineke anyi, nke guzo n'ihu ulo nzute ya." 30 Mgbe Finehaz onye nchujaja, na ndi ndu nzuko ahụ, bu ndiisi ezinaulo ndi Izrel nuru ihe umu Ruben, na umu Gad, na umu Manase kwuru, o masiri ha. 31 Ya mere, Finehaz nwa Elieza, bu onye nchujaja, siri Ruben, na Gad, na Manase, "Taa ka anyi maara na Onyenwe anyi no n'etiti anyi, n'ihu na unu emehieghi megide Onyenwe anyi dika anyi chere. Ya mere, unu azoputala ndi Izrel site na mbibi gaara abiakwasị ha site n'aka Onyenwe anyi." 32 Mgbe ahụ Finehaz, nwa Elieza, onye nchujaja, na ndi ndu ahụ laghachitere Kenan site na nzuko ha na umu Ruben na Gad na okara Manase mere n'ala Gilead kporo Izrel ihe ha gatara. 33 Okwu a toro umu Izrel utu. Ha nuriri onu, too Chineke otuto. Ha ekwukwaghi okwu ibu agha megide umu Ruben, umu Gad na umu Manase, banyere ibibi ala ha bi n'ime ya. 34 Ya mere, umu Ruben na umu Gad kporo ebe ichu aja ha wuru, "Ebe ichu aja akaebe," n'ihu na ha siri, "O bu ihe akaebe igosi mmadu niile na Onyenwe anyi bukwa Chineke anyi."

23 Ma mgbe otutu oge gasiri, site n'oge Onyenwe anyi mere ka Izrel nwee ezumike n'ebe ndi iro gbara ha okirikiri no, Joshua aghola agadi, gbaa otutu afu. 2 Ya mere, Joshua kporo ndi Izrel niile, ndi okenye ha, ndi ndu ha, ndi odozi okwu ha na ndiisi ha, si ha, "Emeela m agadi gbaakwa otutu afu. 3 Unu onwe unu ejirila anya unu hu ihe niile Onyenwe anyi Chineke unu mere mba ndi a niile, n'ihu unu. O luru unu ugu, nyere unu aka imeri ndi iro unu. 4 Unu huru na ekekwarala m unu ala mba ahụ niile

nke fọdụrụnụ ka ha bụrụ ihe nketa ebo unu, site na Jọdan, tinyekwara mba niile ndị ahụ m kpochapụrụ n'akụkụ osimiri Mediterenja dị na mpaghara ọdịda anyanwụ. **5** Onyenwe anyị bụ Chineke unu ga-akwapụ ndị bi n'ime ha n'ihu unu. Ọ ga-achụpụ ha n'ihu unu, mee ka unu nweta ala ha, dika Onyenwe anyị Chineke unu kwere unu nkwa. **6** “Ya mere, dịnụ ike, lezienụ anya idebezu na irube isi n'ihe niile e dere n'Akwụkwọ Iwu Mosis. Unu esila n'ime ya wezuga onwe unu n'uzọ ọbụla. **7** Lezienụ anya ka unu na mba ndị a fọdụrụ n'ala a ghara inwe mmekọ ọbụla. Unu akpọtụkwala chi ha niile aha. Unu ańụkwala iyi n'aha ha, maọbụ fee ha ofufe, maọbụ kpọọ isiala nye ha. **8** Kama raparanụ n'ahụ Onyenwe anyị Chineke unu dika unu mere ruo taa. **9** “Onyenwe anyị achụpụla mba dị ukwu na mba siri ike site n'ebe unu nọ. O nwekwaghị otu mba n'ime ha o kwere ka ha merie unu. **10** Otu nwoke n'ime unu achụọla puku ndị ikom ndị iro unu ọsọ. N'ihu na Onyenwe anyị Chineke unu alụọlara unu ọgụ, dika ya onwe ya kwere nkwa. **11** N'ihu ya, lezienụ onwe unu anya nke ọma ka unu hụ Onyenwe anyị Chineke unu n'anya. **12** “Ma ọ bụrụ na unu alaghachi azụ, ma kwere ka e jikọọ unu na mba ndị a fọdụrụ n'etiti unu. Ọ bụrụ na unu na ha ebido ilurịta di na nwunye, na-emekọrịta ihe ọnụ, **13** maranụ nke ọma, na Onyenwe anyị Chineke unu agaghị achụpụrụ unu mba ndị a site n'ala unu. Kama ha ga-abụrụ unu igbudu na ọnya. Ha ga-abụkwara unu apịjia n'akụkụ unu, na ogwu n'anya unu, ruo mgbe unu ga-ala n'iyi n'ezi ala a, nke Onyenwe anyị Chineke unu nyere unu. **14** “Mgbe na-adighị anya, mụ onwe m ga-

agbaso ụzọ ahụ ndị niile bi n'ụwa na-aghaghị igbaso. Unu niile maara n'ime obi unu na n'ime mkpụrụobi unu na o nweghị otu n'ime nkwa ọma Onyenwe anyị Chineke unu kwere nye unu nke na-emezughị. E mezuola nkwa ndị a niile; o nweghị nke ọbụla a na-emezughị. **15** Ma dika ezi nkwa niile Onyenwe anyị Chineke unu kwere si bụrụ ihe e mezuru emezu, otu a kwa ka Onyenwe anyị ga-esi mee ka ihe ojọọ niile ọ bara mba ya mezu n'isi unu, tutu ruo mgbe o mere ka unu laa n'iyi n'ezi ala ahụ ọ na-enye unu. **16** Ọ bụrụ na unu emebie ọgbụgba ndụ Onyenwe anyị Chineke unu, nke o nyere unu iwu idebe, tugharia malite igbaso na ife chi ndị ọzọ na ikpọ isiala nye ha, iwe Onyenwe anyị ga-adị ọkụ megide unu, unu ga-alakwa n'iyi ngwangwa n'ala ọma ahụ o nyere unu.”

24 Joshua kpọkọtara ebo Izrel niile na Shekem. Ọ kpọrọ ndị okenye Izrel na ndịisi ha na ndị ikpe ha na ndị nlekọta ha. Ha niile bįara chee onwe ha n'ihu Chineke. **2** Mgbe ahụ, Joshua gwara ndị Izrel niile sị, “Otu a ka Onyenwe anyị, Chineke nke Izrel kwuru, ‘Nna nna unu ochie ha, nke bụ Tera, nna Ebrahim, na Nahọ, bikwara n'akụkụ ọwụwa anyanwụ nke ofe osimiri Yufretis, ebe ha nọ fee chi ndị ọzọ ofufe. **3** Ma mụ onwe m kpọputara nna nna unu Ebrahim site n'ala ahụ dị n'ofe osimiri dubata ya n'ala Kenan, nye ya ọtụtụ ụmụ ụmụ, site na nwa ya bụ Aizik. **4** Ụmụ m nyere Aizik bụ Jekọb na Iso. Iso ka m nyere ala ugwu ugwu Sia, ka o nweta ma Jekọb na ezinaụlọ ya gara n'ala Ijipt. **5** “Emesia, ezigara m Mosis na Erọn, ma wetara ndị Ijipt ihe otiti ojọọ niile dị iche iche site n'ihe m mere n'ebe ahụ. N'ikpeazụ, akpọputara

m ndi m site n'ala Ijipt. **6** Ma mgbe unu rutere n'Osimiri Uhie, ndi agha Ijipt gbaputara chiru ugbo agha ha na ndi agha na-agba inyinya ha chwa unu oso. **7** Mgbe ndi Izrel huru ha, ha tiri mkpu kpokuo Onyenwe anyi. O tinyere oke ochichiri n'etiti unu na ndi Ijipt. O mere ka oke osimiri kpuchie ha, mee ka ha mikpuo n'osimiri ahụ. Unu niile hukwara ihe m mere ndi Ijipt. Emesja, unu bikwara n'ozara otutu afo. **8** “Ma emesja, emere m ka unu bata n'ime ala ndi Amorait, ndi bi n'akuku owuwa anyanwu osimiri Jordan. Ha luro unu ugu, ma eweere m ha nyefee unu n'aka. E bibiri m ha n'ihu unu, ma unu nwetara ala ha. **9** Mgbe Balak nwa Zipoa, eze Moab, jikeere ibuso Izrel agha, o zigaara Belam, nwa Beoa ozi ka o bia buo unu onu. **10** Ma egeghi m Belam nti. Kama emere m ya ka o gozie unu. Anaputara m unu site n'aka ya. **11** “Emesja, unu gafere osimiri Jordan bjaruo Jeriko. Ndi ikom Jeriko busoro unu agha, otu a kwa ka ndi Amorait, na ndi Periz, na ndi Kenan, na ndi Het, na ndi Gigash, na ndi Hiv, na ndi Jebus. Ma eweere m ha niile nyefee unu n'aka. **12** E zigara m ebun'ihu unu nke chupuru ha n'ihu unu, bu eze abuo ndi Amorait. O bughu mma agha na uta unu ka unu ji mee nke a. **13** Ya mere enyere m unu ala ahụ, nke unu na-adogbughi onwe unu n'ihu ya, nyekwa unu otutu obodo nke unu na-ewughu, bu ala ndi a unu bi n'ime ya ugbu a. Enyere m unu ubi vaini na ubi oliv nke unu na-akughu, nke unu na-eri mkpuru ha.’ **14** “Ya mere ugbu a, tunu egwu Onyenwe anyi, feekwanu ya ofufe n'uzo ikwesi ntukwasu obi na n'eziokwu. Weziganu chi ndi ahụ niile nna nna unu ha

fere ofufe n’ofe osimiri Yufretis ahụ, na n’Ijpt. Feenụ naanị Onyenwe anyị ofufe. **15** Ọ burukwanụ na ọ masighi unu ife Onyenwe anyị, họtaranụ onwe unu taa onye unu ga-efe. Ma ọ bụ chi ndị ahụ nna nna unu ha fere n’ofe ọzọ nke osimiri, maọbụ chi ndị Amọrait, ndị unu bi n’ala ha. Ma n’ebe mụ onwe m na ezinaụlọ m nọ, anyị ga-efe Onyenwe anyị.” **16** Ndị Izrel niile zara sị ya, “O nweghị ihe ga-eme ka anyị hapụ Onyenwe anyị fee chi ndị ọzọ! **17** Ọ bụ Onyenwe anyị Chineke anyị, ya onwe ya si n’ala Ijpt, ebe anyị bụ ndị ohu, kpọpụta anyị na nna anyị ha. Ọ ruru ọrụ ịribama ndị ahụ niile dị oke egwu n’ihu anyị. O chebere anyị n’ije anyị niile n’etiti mba ndị ahụ niile anyị si n’ala ha gafee. **18** Ọ bụ Onyenwe anyị chụpuru ndị Amọri na ọtụtụ mba ndị ọzọ bi n’ala a. E, anyị onwe anyị ga-efe Onyenwe anyị, n’ihi na ọ bụ Chineke anyị.” **19** Joshua zaghachiri ndị Izrel sị, “Unu apughị ife Onyenwe anyị ofufe; n’ihi na ọ bụ Chineke dị nsọ, burukwa Chineke ekworo. Ọ gaghị agbaghara unu nnupu isi unu na mmehie unu niile. **20** Ọ buru na unu agbakuta Onyenwe anyị azu, fee chi ala ọzọ ofufe, ọ ga-echigharị laa unu n’iyi, n’agbanyeghị na ọ nonyerela unu ụbọchị ndị a niile.” **21** Ma ndị Izrel sịrị Joshua, “Mba, kama Onyenwe anyị ka anyị ga-efe ofufe.” **22** Mgbe ahụ, Joshua sịrị, “Unu bụ ndị ama megide onwe unu na unu ahọrọla ife Onyenwe anyị ofufe.” Ha zara sị, “E, anyị bụ ndị akaebe.” **23** Joshua sịrị, “Ugbu a, wezuganụ chi ndị mba ọzọ niile dị n’etiti unu. Werekwanụ obi unu nye maka irubere Onyenwe anyị Chineke Izrel isi.” **24** Ndị ahụ sịrị Joshua, “Anyị ga-efe Onyenwe anyị Chineke anyị ofufe. Anyị ga-egekwa ntị

n'olu ya, mee ihe o nyere n'iwu." 25 Ya mere, Joshua na ndi Izrel gbara ndu n'ubochi ahụ na Shekem. O nyere ha iwu na ukpuru ha ga-edebe. 26 Joshua dere iwu ndi a umu Izrel kwere na ha ga-eme n'Akwukwo Iwu Chineke. Emesja, o buputara otu nkume buru ibu guzo ya n'okpuru osisi ukwu ook di n'akuku ebe nsọ Onyenwe anyi. 27 Joshua siru ndi ahụ niile, "Lee, nkume a ga-abu ihe ama megide anyi. N'ih na o nula okwu niile nke Onyenwe anyi gwara anyi. O ga-abukwa ihe ama megide unu, ma o buru na unu mee ihe mmekpu megide Chineke unu." 28 Emesja, Joshua zilara onye obula, ka ha laa n'ihe nketa nke aka ha. 29 O dighi anya, mgbe ihe ndi a gasiri, Joshua nwa Nun, odibo Onyenwe anyi nwuru, mgbe o gbara nari afọ na iri. 30 E liri ya n'oke ala nke ihe nketa ya, na Timnat Sera, n'ime ala ugwu ugwu Ifrem, n'akuku ugwu di n'ala Gaash. 31 Ndi Izrel fere Onyenwe anyi ofufe ubochi niile nke ndu Joshua, na nke ndu ndi okenye ahụ, bu ndi gara n'ihu bie ndu mgbe o nwusiri, ndi maakwara ihe niile nke Onyenwe anyi ruru ndi Izrel. 32 Okpuku Josef ndi Izrel chitara mgbe ha si n'ala Ijpt puta, ka ha liri na Shekem, n'ime ala ahụ Jekob zuru nari mkpuru olocha n'aka umu Hamo nna Shekem. Ala a ghorọ n'ihe nketa umu Josef. 33 Elieza nwa Eron, nwukwara. E liri ya n'ala ugwu ugwu ndi Ifrem, na Gibe, obodo e nyere nwa ya bu Finehaz.

Ndi Ikpe

1 Mgbe Joshua nwurū, umu Izrel juru Onyenwe anyi si, “Olee ebo ga-ebu uzọ gaa luso ndi Kenan agha n’ihi anyi?” **2** Onyenwe anyi zara, “Ọ bu ebo Juda. Enyefeela m ala ahụ n’aka ha.” **3** Ndi Juda gwara umu nwanne ha ndi ebo Simion si, “Soronu anyi banye n’ala ahụ anyi ketara site n’ife nza, ka anyi ga luso ndi Kenan agha. Anyi ga-esokwara unu banye n’ala nke unu.” Ya mere, ndi ebo Simion soro ha gaa. **4** Mgbe Juda busoro ha agha, Onyenwe anyi nyefere ndi Kenan, na ndi Periz n’aka ha, mee ka ha gbuo puku ndi agha iri n’ime obodo Bezek. **5** N’ebe ahụ ka ha zutere Adoni-Bezek, buso ya agha, tigbukwaa ndi Kenan na ndi Periz. **6** Ma Adoni-Bezek gbapuru osoo onwe ya, ma ha chugidere ya, jide ya, gbupu ya isi mkpuru aka ya abuo na isi mkpuru ukwu ya abuo. **7** Mgbe ahụ, Adoni-Bezek siri, “Iri ndi eze asaa ka m mesoro udi mmeso a unu mesoro m, o bukwa nri si na tebul m dapu ka ha riri. Ugbu a Chineke akwughachila m ugwo oru ojo m.” Ha kpuru ya gaa Jerusalem, ebe o no nwuo. **8** Ndi Juda busoro obodo Jerusalem agha, were mma agha gbuchapu mmadu niile bi n’ime ya, ma gbaakwa obodo ahụ niile oku. **9** Mgbe nke a gasiri, ndi agha Juda busoro ndi Kenan bi na ndida ala ugwu ugwu ahụ, bu Negev, ya na akuku odida anyanwu n’ebe di ala ala. **10** Ha jekwuru ndi Kenan bi n’obodo Hebron (nke a na-akpo Kiriath Abaraham na mbu) merie Sheshai, na Ahiman, na Talmai. **11** Site n’ebe ahụ, ha jekwuru ndi bi na Debir (nke a na-akpo Kiriath Sepha, n’oge mbu). **12** Kaleb siri, “Nwoke obula ga-aga buso Kiriath Sepha agha ma merie

ya ka m ga-akponye Aksa bu nwa m nwanyi ka o buru
nwunye ya.” 13 Otniel nwa Kenaz, nwanne nta Kaleb,
lugburu obodo ahụ n’agha. N’ihi nke a, Kaleb kponyere
ya Aksa, bu nwa ya nwanyi ka o buru nwunye ya. 14 Otu
ubochi, mgbe Aksa biakwutere Otniel, o kwagidere ya
ka o rifo ala ubi site n’aka nna ya. Mgbe Aksa si n’elu
inyinya ibu ya ridata, Kaleb juru ya si, “Gini ka i choro ka
m mere gi?” 15 O zaghachiri, “Nyem onyinye puru iche.
Ebe o bu na i nyela m ala Negev, biko nyekwa m isi mmiri
ufodu.” N’ihi nke a, Kaleb nyere ya isi mmiri mgbago na
isi mmiri nke ndida. 16 Umunna nwunye Mosis, onye
Ken, si n’obodo nkwu nkwu soro ndi Juda, gaa biri n’etiti
ndi ahụ bi n’ozara Juda, na Negev, nke di nso n’Arad. 17
Ndi ikom Juda sooro ndi ikom Simion, umunna ha, luso
ndi Kenan bi na Zefat agha, bibie obodo ahụ kpamkpam.
N’ihi nke a, a gughariri obodo ahụ, kpo ya Homa. 18
Ndi agha Juda lugbukwara obodo Gaza, na Ashkelon, na
Ekron, tinyere ala niile gbara ha gburugburu. 19 Onyenwe
anyi nonyeekwara ndi Juda mee ka ha kpochapu ndi
niile bi n’obodo niile di n’ala ugwu ugwu ahụ. Ma ha
enweghi ike ichupu ndi bi n’ala ndagwurugwu ahụ, n’ihi
na ndi ahụ nwere ugbọ agha igwe di iche iche. 20 E
nyekwara Kaleb obodo Hebron, dika Mosis kwere ya na
nkwa. Kaleb chupuru umu Anak ato site n’ala ahụ. 21
Ndi ebo Benjamin enweghi ike chupu ndi Jebus bi na
Jerusalem. N’ihi nke a, ha soro umu Benjamin biri ruo
taa. 22 Ma ndi sitere n’ebo Josef busoro obodo Betel
agha. Onyenweanyi nonyeere ha. 23 Mgbe ha zipuru
ndi ikom iga nyochaputa obodo Betel, nke a na-akpo

Luz, **24** ndị nnyoputa ahụ hụrụ otu nwoke si n'obodo ahụ na-apụta. Ha gwara ya okwu si ya, "Zi anyị ụzọ anyị ga-esi banye n'ime obodo a, anyị ga-ahụ na e mesoro gi mmeso dị mma." **25** Ya mere, nwoke ahụ gosiri ha ụzọ, ha ji mma agha gbuo mmadụ niile bi n'ime obodo ahụ, ma ha hapụrụ nwoke ahụ na ezinaụlọ ya ndụ. **26** Emesịa, nwoke ahụ kpọrọ ezinaụlọ ya gaa biri n'ala ndị Het wuoro onwe ya otu obodo n'ebe ahụ. Ọ kpọrọ aha obodo ahụ Luz, nke bụkwa aha obodo ahụ ruo taa. **27** Manase achụpughị ndị Bet-Shan na obodo nta ya ndị ọzọ, maọbụ Teanak na obodo nta ya ndị ọzọ, maọbụ Doa, maọbụ Ibleam, maọbụ Megido, tinyere obodo nta niile ndị ọzọ gbara ha gburugburu. N'ihia na ndị Kenan bigidere n'ebe ahụ. **28** Mgbe ụmụ Izrel dịrị ike karịa, ha manyere ndị Kenan ị rụrụ ha ọrụ, ma ha achụpughị ha site n'ala ahụ. **29** Ifrem enwekwaghị ike chụpụ ndị Kenan bi na Gaza. Ndị Kenan gara n'ihu biri n'etiti ha n'ebe ahụ. **30** Otu a kwa, ebo Zebulun achụpughị ndị Kenan bi n'ala Kitron, maọbụ na Nahalol, kama ha mere ha ndị ohu na-arụ ọrụ ike. **31** Ọzọkwa, ndị ebo Asha achụpughị ndị niile bi n'Akọ, na Sajdon, na Ahlab, na Akzib, na Helba, na Afik, maọbụ Rehob. **32** Ndị Asha binyere n'etiti ndị Kenan bụ ndị bi n'ala ahụ, n'ihia na ha achụpughị ha. **33** Ndị ebo Naftalị achụpughikwa ndị bi na Bet-Shemesh, maọbụ ndị bi na Bet-Anat. Kama ndị Naftalị binyere ndị Kenan bi n'ala ahụ. Ma ndị bi na Bet-Shemesh, na Bet-Anat ghorọ ndị ohu ndị Naftalị. **34** Ma banyere ndị ebo Dan, ndị Amorit chụpụrụ ha chụba ha n'elu ugwu. Ha ekwenyeghị ka ha rịdata na ndịda ugwu ahụ. **35** Ma ndị Amorit nọgidēsiri

ike n'ugwu Heres, na Aijalon, na Shaalbim, ma mgbe ike ebo Josef bara ụba, ha meriri ha, mee ha ndị ohu ha. **36** Oke ala ụmụ ndị Amōrait malitere na mgbago Akrabim ruo, ma gafeekwa ebe a na-akpọ Sela.

2 Mmụọ ozi Onyenwe anyị sitere na Gilgal bịa Bokim gwa ndị Izrel okwu sị ha, “Mụ onwe m kpọtara unu site n'Ijpt, kpobata unu n'ala a dika m kwere nna unu ha na nkwa. Asiri m, 'Agaghị m ala azụ imezu ogbugba ndụ mụ na unu, **2** unu na ndị bi n'obodo ahụ agbakwala ndụ oḅula, kama unu ga-etitu ebe ichụ aja ha.' Ma unu erubeghị isi n'okwu a, gini mere unu emeghị nke a? **3** Agwara m unu, na 'agaghị m esite n'ihu unu chụpụ ha; ha ga-adiri unu dika onya n'akukụ niile, ebe chi niile ha ga-abukwara unu ihe na-eweta onwunwa.” **4** Mgbe Mmụọ ozi Onyenwe anyị ahụ kwusiri okwu ndị a, ụmụ Izrel niile kwara akwa nke ukwu. **5** N'ihia nke a, ha kpọrọ ebe ahụ Bokim. Ha chụrụ Onyenwe anyị aja n'ebe ahụ. **6** Mgbe Joshua zilagasiri ndị Izrel niile, onye oḅula n'ime ha gara n'ihe nketa ya, inweta ya, dika ebo oḅula dī n'Izrel si dī. **7** Ndị Izrel fere Onyenwe anyị ofufe ụbọchị niile nke ndụ Joshua, na nke ndụ ndị okenye ahụ, bụ ndị gara n'ihu bie ndụ mgbe o nwusiri, bukwa ndị huru oru ukwu niile nke Onyenwe anyị rụrụ ndị Izrel. **8** Ma Joshua, nwa Nun, onye ozi Onyenwe anyị nwurụ, mgbe o gbara otu narị afọ, na afọ iri. **9** E liri ya n'oke ala nke ihe nketa ya, n'obodo Timnat Heres, n'ala ugwu ugwu nke ebo Ifrem, n'uzo mgbago ugwu Gaash. **10** Emesịa, oḅo ahụ niile nwurụ dika ndi nna nna ha, oḅo ozo tolitere, ndi na-amaghi Onyenwe anyi maobu ihe ndi nke o mere nye umu Izrel.

11 Mgbe ahụ, ndị Izrel mere ihe ojọọ n'anya Onyenwe anyị site n'ife Baal ofufe. **12** Ha gbakọtara Onyenwe anyị azụ, bụ Chineke ahụ, nna ha fere ofufe, onye kpoọtara ha site n'ala Ijipt. Ma ha malitere ife na ịsọpụrụ, na ịkpọ isiala nye ọtụtụ chi dị iche iche, bụ chi nke ndị bi ha gburugburu. Ha si otu a kpasuo Onyenwe anyị iwe. **13** Ha gbakọtara Onyenwe anyị azụ, fee chi Baal na Ashtoret ofufe. **14** Ya mere, Onyenwe anyị were iwe megide Izrel, rara ha nye n'aka ndị ji aka ike pụnara ha ihe ha nwere. O weere ha resi ndị iro ha gbara ha gburugburu, bụ ndị ha enwekwaghị ike iguzogide. **15** Dịka ọ nūrụ ya n'iyi nye ha, mgbe ọbụla ụmụ Izrel pūrụ ibu agha, aka Onyenwe anyị megidere ha ime ka ha būrụ ndị e meriri emerị. Ọnọdụ ha jorọ njọ nke ukwu. **16** N'ihị ọnọdụ ojọọ a, Onyenwe anyị mere ka ndị ikpe sị n'etiti ha pụta, ịnapụta ha site n'aka ndị a ji ike na-apụnara ha ihe ha nwere. **17** Ma ụmụ Izrel egeghị ndị ikpe ahụ ntị, kama ha nọgidere na-akpọ isiala nye ma na-agbasokwa chi ndị ọzọ. Dịka nna nna ha na-emeghị, ha mere ngwangwa wezuga onwe ha site n'uzọ Onyenwe anyị, būrụ ndị na-enupu isi n'ebe iwu Onyenwe anyị dị. **18** Ma mgbe ọbụla Onyenwe anyị nyere ụmụ Izrel onye ikpe, ọ na-anọnyere onye ikpe ahụ ogologo ụbọchị niile nke ndụ ya. Ọ na-esitekwa n'aka onye ikpe a napụta ụmụ Izrel n'aka ndị iro ha n'ihị na Onyenwe anyị nwere obi ebere n'ahụ ụmụ Izrel, mgbe ha na-asụ ude, n'ihị mmegbu na mkpagbu niile ndị iro ha na-emegbu ha, ma na-akpagbukwa ha. **19** Ma mgbe ọbụla onye ikpe a nwūrụ, ụmụ Izrel na-alaghachi azụ biwe ndụ ojọọ kariya nke nna nna ha ochie. Ha na-agbaso chi ndị ọzọ, na-akpọ isiala

nye ha, na ife ha ofufe. Ha juru iwezuga agwa ojo ha ndi a ma o bukwa uzu isiike ha. **20** N'hi nke a, Onyenwe anyi were iwe di oku megide Izrel, ma si, "N'hi na mba a emebiela ogbugba ndu ahụ m nyere nna ha n'iwu, jukwa ige m nti, **21** agaghị m achupukwa site n'ihu ha mba ndi ahụ Joshua hapuru mgbe o nwuru. **22** Aga m eji ha nwalee Izrel, ichoputa ma ha ga-elezi anya idebe uzọ Onyenwe anyi, gaakwa ije n'ime ya dika nna nna ha mere m." **23** Onyenwe anyi hapuru mba ndi ahụ niile ka ha nogide. O chupughị ha ngwangwa site na inyefe ha n'aka Joshua.

3 Ndi a bu aha mba di iche iche Onyenwe anyi hapuru n'ala ahụ iji nwaputa ndi Izrel ahụ niile na-esoghi mgbe e buru agha n'ime ala Kenan. **2** O mere nke a naani ka o kuziere ogbo niile ndi Izrel ibu agha, bu ndi ahụ na-amabeghi ihe agha bu n'oge gara aga. **3** Ndiisi ise nke ndi Filistia, na ndi Kenan niile, ndi Sardon na ndi Hiv, ndi bi n'elu ugwu Lebanon, site n'ugwu Baal-Hemon ruo na mbata obodo Hamat. **4** A ga-esite na ndi a nwaputa okwukwe umu Izrel ma imata ma ha ga-edebe iwu Onyenwe anyi sitere nonu Mosis nye nna nna ha ochie. **5** N'hi nke a, umu Izrel biri n'etiti ndi Kenan, ndi Het, ndi Hiv, ndi Periz, ndi Amorait, na ndi Jebus. **6** Ha lutaara onwe ha umu ha ndi inyom na nwunye, werekwa umu ha ndi inyom nye umu ha ndi ikom, feekwa chi ha niile ofufe. **7** Umu Izrel mere ihe joro njo n'anya Onyenwe anyi. Ha chefuru Onyenwe anyi Chineke ha, malite ife chi Baal, na Ashera ofufe. **8** N'hi ya, iwe oku Onyenwe anyi kpaliri megide umu Izrel. O raara ha nye n'aka eze Kushan Rishataim, eze Aram Naharaim, onye ndi Izrel

noro n'okpuru ochichi ya afo asato. **9** Ma mgbe umu Izrel kpokuru Onyenwe anyi, o mere ka Otniel, nwa Kenaz, bilie n'etiti ha. Otniel bu nwa nwanne Kaleb nke nta. O bukwa ya naputara umu Izrel site n'aka ndi iro ha. **10** Mmuo Onyenwe anyi biakwasiri ya, nke mere ka o buru onye ikpe ndi Izrel, o puru ibu agha. Onyenwe anyi nyefere Kushan Rishataim bu eze ndi Aram n'aka Otniel, onye ike ya kariri nke ya. **11** Sitekwa n'oge ahụ gaa n'ihu, udo diiri n'ala niile iri afo ano, mgbe Otniel na-ekpe Izrel ikpe. N'ikpeazu, Otniel, nwa Kenaz nwuru. **12** Umu Izrel bidoro ime ihe ojo n'anya Onyenwe anyi. Ya mere, Onyenwe anyi nyefere ha n'aka Eglon, eze Moab. **13** O kpotara ndi Amon na ndi Amalek ka ha dinyere ya. Eglon biara buso ndi Izrel agha, nweta obodo Nkwu, ya aburuzia nke ha. **14** Afo iri na asato site n'oge ahụ ka umu Izrel noro n'okpuru ochichi Eglon, eze Moab. **15** Ma mgbe umu Izrel tikuru Onyenwe anyi banyere onodu ojo ha, o zitere ha onye nzoputa. Aha nwoke ahụ bu Ehud, nwa Gera, onye sitere n'agburu Benjamin. O bu onye na-eme aka ekpe. Ya onwe ya bukwa onye na-ebugara Eglon, eze Moab, ego utu niile umu Izrel na-atu kwa afo. **16** Tupu o malite ije ya, o buru uzọ kwadebere onwe ya mma agha nwere ihu abuo na nzuzo. Ogologo mma ahụ ga-eru ihe dika site n'onu mkpisiaka ruo n'isi mbu aka. Ehud kekwasiri mma ahụ n'apata ukwu aka nri ya, yikwasị ya uwe mwuda ya. **17** O banyere Eglon, eze Moab ego utu ahụ. Eglon bu nwoke buru oke ibu. **18** Mgbe Ehud nyesiri eze Eglon ego utu ahụ o ji bja, o zilagara ndi butere ego ahụ. **19** Mgbe o biaruru nso n'obodo Gilgal, ebe arusi di iche iche a piri

apị dī, ọ laghachiri azụ jekwuru eze Eglon sị ya, “Enwere m ozi m ga-ezi gi, ma ọ ga-abụ na nzuzo.” Mgbe ahụ, eze zipurū ndị so ya nọdụ, ka ya na Ehud naanị nwee ike inọ kparià ụka ha na nzuzo. **20** Ehud bjakwutere ya mgbe ọ nọ naanị ya n’onụlọ dī n’ime n’elu ụlọeze ya, sị, “Enwere m ozi Chineke sị m zie gi.” Dịka eze ahụ si n’oche ya bilite ọtọ, **21** Ehud tinyere aka ekpe ya n’ime uwe ya, mịpụta mma ahụ nwere ihu abụọ nke o kegidere n’apata ụkwụ aka nri ya. O weere ya mapuo eze Eglon afọ. **22** Ọ bụladị isi mma ahụ sooro ihu mma ahụ mibanye n’ime afọ ukwu eze Eglon. Onụ mma ahụ pụtakwara n’azụ eze ahụ. Ehud amipụtaghị mma ahụ, kama abụba dī n’afọ eze ahụ kpuchiri ya. **23** Ya mere, Ehud purū n’ezi, mechibido ya onụ ụzọ niile e si abanye n’onụlọ elu ahụ, kpọchie ha. **24** Mgbe ọ pụchara, ndị na-ejere eze ozi bịara chọọ ibanye n’ulo ahụ. Ma mgbe ha hụrū na a kpọchiri onụ ụzọ ụlọ ahụ akpọchi, ha kwuru n’onwe ha sị, “Ọ ga-abụ na ọ na-anyū nsị n’ulo mposi.” **25** Ma mgbe oge dī anya gasiri ma eze apụtaghị, ha enweghị ike ijide onwe ha ọzọ. Ha weere ọtughē ụzọ tughēe onụ ụzọ ahụ, hụ ebe eze ha togboro n’ala, nwụọ. **26** Mgbe ahụ ha nọ na-eche, Ehud gbapurū. O sitere n’ebe ahụ arụsị ndị ahụ a piri apị dī gbafee, gbaga Seira. **27** Mgbe o ruru n’ebe ahụ, ọ furū opi ike n’ala ugwu ugwu Ifrem, ndị Izrel sooro ya site n’ugwu ahụ rida, ya onwe ya na-edu ha. **28** Ọ siri ha, “Soronu m n’azụ, n’ihi na Onyenwe anyị enyela ndị Moab ndị iro unu n’aka unu.” Ya mere, ha sooro ya gbadaa, gaa nọchie ụzọ niile ndị Moab nwere ike isi gafee osimiri Jodan. Ha ekwekwaghị ka onye Moab ọbụla si n’ebe ahụ gafee. **29**

N'ụbọchị ahụ, ha gburu puku ndị agha Moab iri, ha niile siri ike burukwa dimkpa. O nweghi otu onye gbapuru. **30** N'ụbọchị ahụ, e mere ka Moab nọdu n'okpuru ndị Izrel. Ala ahụ nwere ozuzu ike na udo, iri afọ asato. **31** Mgbe Ehud chisiri, Shamga, nwa Anat rigotara ichi. O tigburu nari ndi Filistia isii. O bu ndudu e ji achi ehi ka o ji tigbuo ha. Ya onwe ya kwa, zoputara ndi Izrel.

4 Mgbe Ehud nwusiri, umu Izrel mekwara ihe ojoo megide Onyenwe anyi. **2** N'ihia ya, Onyenwe anyi renyere ha n'aka Jabin, eze Kenan, onye chiri n'obodo Hazo. Aha onyeisi ndi agha ya bu Sisera, onye bi n'obodo a na-akpo Heroshet Hagoyim. **3** N'ihia na o nwere nari ugbo agha igwe itoolu, ma megbukwaa umu Izrel nke ukwu iri afọ abuo, ha tikuru Onyenwe anyi mkpu akwa, ka o nyere ha aka. **4** N'oge a, Debora, bu nwanyi na-ebu amuma, nwunye Lapidot bu onyendu umu Izrel. **5** O na-anọ n'okpuru osisi nkwu a na-akpo Nkwu Debora, nke di n'agbata Rema na Betel, bu n'ala ugwu ugwu Ifrem na-ekpe ikpe. N'ebe ahụ ka umu Izrel na-ejekwuru ya ka o doziere ha okwu ha niile. **6** O ziri ozi kpo Barak, nwa Abinoam, onye bi n'obodo Kedesh, nke di n'ime Naftali, o siri ya, "Onyenwe anyi Chineke umu Izrel na-enye gi iwu, 'Gaa chikotaa puku ndi agha iri bu ndi sitere n'ebo Naftali na Zebulon, duru ha jeruo ugwu Taboa. **7** Aga m edute Sisera, ochiagha ndi agha Jabin, mee ka o bjaruo nso iyi ukwu Kishon, ya na ugbo agha ya niile na ndi agha ya niile ma nyefee ha n'aka gi." **8** Barak siri ya, "Ejikeere m i ga ma o buru na i ga-eso m. O burukwanu na i ju iso m, agaghi m aga." **9** Debora siri, "Aghaghi m isoro gi jee ma

n'ihì mkpebi gị n'ihè a, nsọpuru agaghị abụ nke gị, n'ihì na Onyenwe anyị ga-enyefe Sisera n'aka nwanyị.” Ya mere, Debora biliri soro Barak jee obodo Kedesh. **10** Barak sitere n'èbo Zebulon na Naftali kpọkọta ndị ikom ga-eso ya jee agha ahụ, puku ndị agha iri ndị dinyere ya. Debora sokwa ya jee. **11** N'oge a, Heba, onye Ken, ahapula ndị Ken ndị ọzọ, ndị bụ umu umu Hobab, nwanne nwunye Mosis gaa maa ulọ ikwu ya n'okpuru osisi ukwu dī na Zaananim, nke dī nso Kedesh. **12** Mgbe ha gwara Sisera na Barak nwa Abinoam arigorola n'elu ugwu Taboa, **13** Sisera kpọkọtara ndị agha ya niile, tinyere nari ugbo agha itoolu ya, site na Haroshet Haroyim gaa n'iyi ukwu Kishon. **14** Mgbe ahụ, Debora siri Barak, “Gaa n'ihu! Taa bụ ubochi nke Onyenwe anyị nyefere Sisera n'aka gị. O bụ na Onyenwe anyị apubeghi jee n'ihu gi?” N'ihì nke a, Barak duuru puku ndị agha iri ahụ gbada ndida ugwu Taboa. **15** Mgbe ahụ, Onyenwe anyị jiri mma agha ya chusaa Sisera na ndị agha ya na ugbo agha igwe ha n'ihu Barak. Sisera n'onwe ya hapuru ugbo agha ya jiri ukwu gbapu oso. **16** Barak na ndị agha ya churu ndị agha ahụ oso, ha na ugbo agha igwe ha niile, churuo ha Haroshet Hagoyim. Ha ji mma agha tigbuo ndị agha Sisera niile. O dikwaghị otu onye n'ime ha foduru ndu. **17** Ma Sisera gbapuru oso gaa zoo onwe ya n'ulọ ikwu Jael, nwunye Heba, onye Ken. N'ihì udo dī n'etiti eze Jabin, onye Hazo, na ndị ezinaulo Heba, onye Ken. **18** Jael puru ije zute Sisera si ya, “Bia Onyenwe m, bakwute m. Atula ujo.” Ya mere na o bara n'ime ulọ ikwu ya, o weere akwa ichu oyi kpuchie ya. **19** Mgbe ahụ, o siri ya, “Akpiri na-akpo

m nkụ, nyetụ m mmiri ka m ñụọ.” O meghere karama akpụkpọ mmiri ara ehi, nye ya ihe ọñụñụ, jirikwa akwa ahụ sachie ya. **20** Sisera gwara nwanyị ahụ bụ Jael okwu si, “Guzo n’ọnu ụzọ ụlọ a. Ọ bụrụ na onye ọbụla abịa jụọ gi, ‘O nwere onye gbatara n’ebe a?’ si ya, ‘Mba.’” **21** Ike gwurụ nnọọ Sisera. Mgbe ahụ, ọ malitere irahụ ụra, Jael, nwunye Heba, weputara otu ñtu e ji a kpogide ụlọ ikwu ahụ n’ala, werekwa mkpirisi igwe n’aka ya. O jiri nwayọọ jekwuuru Sisera ebe o dina na-arahụ ụra, kpọọ ya ñtu ahụ n’egedege ihu ya. Otu a ka Sisera si nwụọ. **22** Mgbe Barak b́ara ichọ Sisera, Jael jekwuru ya si, “B́a ka m gosi gi nwoke ahụ ị na-achọ.” Barak sooro ya jee, ma lee, Sisera anwụọlarị site na ñtu ahụ a kpọọ ya n’isi. **23** N’ụbọchị ahụ, Chineke meriri Jabin, eze ndị Kenan n’ihu ụmụ Izrel. **24** Aka ụmụ Izrel bụ nke d́ ike na-adikwa ike nke ukwu megide Jabin bụ eze Kenan ruo mgbe ha lara ya n’iyi.

5 N’ụbọchị ahụ, Debora na Barak nwa Abinoam b́rụ abụ si, **2** “Mgbe ndị ndu na-edu n’Izrel, mgbe ndị mmadụ jikwa afọ ofufu nye onwe ha, toonu Onyenwe anyị! **3** “Nurụnụ nke a, unu ndị eze, Geenu ntị, unu ndịisi! Mụ onwe m, ọ b́ladị mụ onwe m, ga-abụku Onyenwe anyị abụ. Aga m abụ abụ otuto nye Onyenwe anyị, bụ Chineke Izrel. **4** “Onyenwe anyị, mgbe i si Sia ṕta, mgbe i sitere n’ala Edom gabiga, ụwa mara jijiji, mmiri ozuzo d́ ukwu sikwa na mbara eluigwe zodata. **5** E, ọ b́ladị ugwu ukwu niile mara jijiji n’ihu Onyenwe anyị. Ugwu Saịnaj makwara jijiji n’ihu Onyenwe anyị, Chineke Izrel. **6** “N’ụbọchị Shamga, nwa Anat, n’ụbọchị Jael, ndị ịnyịnya ibu na-azụ ah́a n’ozara kwusirị, ndị ije niile na-

esi n'akukū ụzọ gbagoro agbago na-aga. **7** O dikwaghị ihe gara aga n'obodo Izrel, tutu ruo mgbe m b́ara, ee, mgbe m b́ Debora b́ara d́ka nne nye Izrel. **8** Mgbe ụmụ Izrel horo ife chi ndi ozo ofufe, mgbe agha b́ara n'onu ụzọ ama niile, ahughi o buladi otu uta maobu ube. E, o buladi n'etiti iri puku ndi agha anọ, a hughị otu ngwa agha obula. **9** Ma ugbu a, ana m anuri onu banyere ndi na-achi ụmụ Izrel. Ndi ji obi ha niile were onwe ha nye n'etiti ndi Izrel. Toonu Onyenwe anyi! **10** "Kwuputanu ya, unu ndi na-agba inyinya ibu di ocha, unu ndi na-anokwasị n'elu akwa di oke onuahia n'elu inyinya unu, na unu ndi na-aji ukwu na-agaghari n'okporozo. Tuleenu **11** olu abụ igwe mmadu ndi no n'akukū olulu mmiri niile. Ha na-ako akuko mmeri niile nke Onyenwe anyi, ya bu, mmeri nke obodo nta ya niile n'Izrel. "Mgbe ahụ, ndi nke Onyenwe anyi ridara gaa n'onu ụzọ ama niile e si abata n'obodo. **12** 'Teta, teta, gi Debora! Teta, teta, buo abụ. Bilie, gi Barak nwa Abinoam, bilie! Duru ndi ahụ niile i dotara n'agha.' **13** "Ndi foduru na ndi a na-asopuru ridatara, ndi nke Onyenwe anyi biakwutere m imegide ndi di ike. **14** Ufodu si Ifrem b́a, bu ndi ahụ nwere mgborogwu n'ala ndi Amalek, ndi Benjamin sokwa puta, ndi ndu sikwa Makia b́a, ndi na-eso ndi ndu sikwa Zebulon puta. **15** Ndi ndu ebo Isaka pukwutekwara Debora. E, Isaka sokwara Barak na ndagwurugwu ahụ ka ezigara ha n'okpuru ya. Ma n'etiti ndi Ruben, ha no na-atughari uche. **16** Gini mere unu ji nodu n'etiti ogha aturu, inu uda oja a na-egburu igwe aturu? N'etiti obodo niile nke Ruben, ka e nwere otutu ntughari uche. **17** Ndi Gilead nogidere n'ofe

ọzọ nke osimiri Jodan. Ndi Dan nogidekwara n'ime ugbo mmiri ha. Ndi Asha nogidere n'ahu udo n'akuku onu mmiri. **18** Ma ndi Zebulon na Naftali jiri ndu ha chuo aja, puo n'ozara ibu agha ahụ. **19** "Ndi eze ala Kenan bjara ogu na Teanak, n'akuku mmiri ala Megido. Ma ha enweghi mmeri obula. Ha akwataghi olocha maobu ihe nkwata ozu n'agha. **20** O buladi kpakpando niile di na mbara eluigwe luru ogu megide Sisera. **21** Mmiri n-achi oku nke iyi ukwu Kishon bupuru ha niile. Ya mere, mkpuruobi m gaa n'ihu, zoo ukwu gi n'ala, di ike dika odum! **22** Gee nti nuru uda nzo ukwu nke inyinya ndi iro. Leekwa mwuli elu nke ukwu inyinya ahụ! **23** Ma Mmuo ozi Onyenwe anyi sirj, 'Bu Meroz onu.' 'Bu ndi bi na ya onu ebe o di ukwu, n'ihu na ha abighi nyere Onyenwe anyi aka imeri ndi iro ya.' **24** "Onye a goziri karichasia ka Jael, nwunye Heba onye Ken bu, e, onye a goziri karichasia ndi inyom niile na-ebi n'ulo ikwu. **25** Nwoke ahụ rioro mmiri, ma o nyere ya mmiri ara ehi, o ji iko kwesiri ndi a na-asopuru nye ya mmiri ara ehi rahuru arahụ. **26** O setipuru aka ya were ntu ji ulo ikwu ahụ, aka nri ya welitere mkpirisi igwe nke onye oru ji aru oru. O kporo ya Sisera otu mkpo, kporie ya isi, o kpwasiri, ma kpomie ntu ahụ n'egedege ihu ya. **27** N'ukwu ya ka o milara n'ala, n'ebe ahụ o dara, ka o dinara. N'ukwu ya ka o milara n'ala, n'ebe o dara, n'ebe ahụ o milara n'ala, n'ebe ahụ o dara nwuo. **28** "Nne Sisera si na oghereikuku lepu anya n'azu oghere inata ikuku, o tiri mkpu, 'Gini mere ugboala igwe ya ji ano odu ibia? Gini ji na mkpotu ukwu ugboala ya adawabeghi?' **29** Ma otu n'ime ndi inyom na-

ejere ya ozi, nke makarịsirị ibe ya n'ihe. E, ya onwe ya kwukwara si, **30** 'Ọ bụ na ha adighị achọta ma na-ekekwa ọtụtụ ihe a kwatara n'agha: onye agha ọbụla ga-eketa otu nwaagboghọ, maọbụ abụọ. Sisera ga-enweta uwe nwere ọtụtụ agwa dị iche iche, uwe nwere ọtụtụ agwa ndị a kpara nke ọma uwe ndị akpaziri nke ọma maka ịnya n'olu m, ihe ndị a niile dịka ihe nkwata n'agha?' **31** "Onyenwe anyị, biko, ka ndị iro gị niile si otu a laa n'iyi. Ka ndị niile hụrụ gị n'anya nwupụta ihe dịka anyanwụ mgbe o biliri n'ike." E nwere izuike n'ala ahụ iri afọ anọ.

6 Ọzọkwa, ụmụ Izrel mere ihe ojọọ n'anya Onyenwe anyị, n'ihia ya, Onyenwe anyị nyefere ha n'aka ndị Midia afọ asaa. **2** N'ihia na ndị Midia mekpara ha ahụ nke ukwu, ụmụ Izrel meere onwe ha ebe obibi n'ugwu, n'ime ọgba nkume, na n'ebe e wusiri ike dị iche iche. **3** Mgbe ọbụla ndị Izrel ghasịrị mkpụrụ n'ubi ha, ndị Midia, ndị Amalek na ụfọdụ ndị ọzọ si n'ọwụwa anyanwụ na-abịa buso ha agha. **4** Ha na-ebichi ala ahụ, bibie ihe niile a kpuru n'ubi n'ala ahụ niile ruo na Gaza. O nweghị ihe ọbụla dị ndụ ndị Izrel nwere, ma aturu, ma ehi, ma ịnyinya ibu, ha na-ahapụ. **5** Dịka usuu igurube ka ha na-abịa, ha na anụ ụlọ ha niile, na ụlọ ikwu ha niile. Ọnụọgụgụ ha dị ukwu ruo na-apughị ịgụta ole ha dị, maọbụ ịnyinya kamel ha. Ha na-abata n'ala ahụ n'ihia ibibicha ya. **6** Site n'omume ojọọ ndị a, e mere ka ụmụ Izrel buru ndị dara ụbiam nke ukwu n'ihia ọchịchị ndị Midia. N'ikpeazu, ụmụ Izrel tikuru Onyenwe anyị ka o nyere ha aka. **7** Mgbe ụmụ Izrel tikuru Onyenwe anyị n'ihia mkpagbu ndị Midia na-akpagbu ha, **8** Onyenwe anyị zitere onye amuma, onye

gwara ha okwu si, “Ihe a bu ihe Onyenwe anyi Chineke nke Izrel kwuru, Esi m n’ala Ijipt, ala ahụ unu bu ndi ohu n’ime ya, kpoputa unu. **9** Anaputara m unu site n’aka ike ndi Ijipt na site n’aka ndi niile kpagburu unu, chupu ha site n’ihu unu, ma nye unu ala ha. **10** Agwara m unu si, ‘Mu onwe m bu Onyenwe anyi Chineke unu. Unu efela chi niile nke ndi Amorait, ndi unu bi n’ala ha.’ Ma unu juru ige m nti.” **11** Mmuo ozi Onyenwe anyi bira nodu odu n’okpuru osisi ukwu ook di n’Ofra, n’ala ubi Joash, onye obodo Abieza, ebe nwa ya a na-akpo Gidion no na-azocha mkpuru oka wiiti n’ime ebe izocha mkpuru vaini n’ihi na o na-ezo onwe ya ka ndi Midia hapu ihu ya anya. **12** Mmuo ozi Onyenwe anyi putara ihe n’ebe ahụ gwa ya okwu si, “Gi dike na dimkpa n’agha, Onyenwe anyi nonyeere gi.” **13** Gidion zara si, “Biko onyenwe m, ma o buru na Onyenwe anyi nonyeere anyi, ginị mere ihe ndi a niile ji na-adakwasị anyi? Ebeekwanu ka ihe iribama ahụ niile di nke nna anyi ha gwara anyi si, ‘O bughị site n’Ijipt ka Onyenwe anyi siri gbaputa anyi?’ Ma ugbo a, Onyenwe anyi ajula anyi, hapu anyi n’aka ndi Midia ka ha laa anyi n’iyi.” **14** Mgbe ahụ, Onyenwe anyi nyere ya iwu si ya, “Ngwa, jiri ike gi di ukwu puo, gaa ka i gbaputa umu Izrel site n’aka ndi Midia. Mu onwe m na-ezigakwa gi.” **15** Ma Gidion sirị ya, “Biko, Onyenwe m, olee otu m ga-esi zoputa Izrel? Lee, esi m n’ikwu dikarisiri nta n’ime Manase puta. Mu onwe m bukwa onye dikarisiri ala n’ezinaulo m.” **16** Ma Onyenwe anyi zara si ya, “Mu onwe m ga-anonyere gi. I ga-ebikwa ndi Midia niile.” **17** Gidion zaghachiri si, “O buru na m achotala ihuma

n'anya gi, nye m ihe iribama nke ga-egosi na o bu gi n'ezie na-agwa m okwu. **18** Biko esikwala ebe a puo ruo mgbe m loghachiri weta onyinye m ga-eche n'ihu gi." Onyenwe anyi zara si ya, "Aga m eche ruo mgbe i loghachiri." **19** Gidion mere ngwangwa laa n'ulo ya, gbuo otu nwa ewu, sie ya. O jikwa utu oka mee achicha, nke ihe na-eko achicha na-adighi n'ime ya. Emesja, o tinyere anu ahụ n'ime nkata, wunyekwa ofe n'ime ite, buru ha jekwuru Mmụọ ozi ahụ, ebe o no na-eche ya n'okpuru osisi ook ahụ. **20** Mmụọ ozi nke Chineke siri ya, "Were anu a na ogbe achicha ahụ na-ekoghi eko, tukwasị ha n'elu nkume a, wupukwa ofe ahụ." Gidion mere otu a. **21** Mgbe Mmụọ ozi Onyenwe anyi ahụ meturu onu mkpanaka ahụ nke di n'aka ya n'elu anu na achicha ahụ na-ekoghi eko. Oku sitere n'oke nkume ahụ nwuru, rechapu anu ahụ na achicha n'ekoghi eko ahụ. Mmụọ ozi nke Onyenwe anyi ahụ gbara bariji site n'ihu ya. **22** Mgbe Gidion ghotara na o bu Mmụọ ozi nke Onyenwe anyi, o tiri mkpu akwa si, "Ewoo! Onyenwe m Onyenwe anyi! Ahula m Mmụọ ozi Onyenwe anyi ihu na ihu!" **23** Ma Onyenwe anyi siri ya, "Udo diri gi, atula egwu! I gaghi anwu." **24** Ya mere, Gidion wuuru Onyenwe anyi ebe ichu aja n'ebe ahụ, kpoo ya, Onyenwe anyi bu Onye Udo. Ulo nchujaja ahụ dikwa n'ime obodo Ofra n'ala ndi Abieza ruo taa. **25** N'abali ubochi ahụ, Onyenwe anyi gwara Gidion okwu si ya, "Were oke ehi nna gi, bu oke ehi nke abuo, nke gbara afọ asaa. Dotuo ebe ichu aja nna gi wuru maka Baal, gbutukwaa ogidi osisi Ashera di n'akuku ya. **26** Mgbe ahụ, wuro Onyenwe anyi bu Chineke gi ebe ichu aja, n'elu ebe

a dị oke elu. Jiri osisi Ashera ahụ nke ị gbuturu kwanye ọkụ, chụọ oke ehi nke abụọ ahụ dika aja nsure ọkụ.” 27 Ya mere, Gidiyon duuru mmadu iri site na ndi na-ejere ya ozi, ndi nyeere ya aka imezu ihe niile dika Onyenwe anyi nyere ya n’iwu. Kama, site n’egwu maka ndi ikwu nna ya, na ndi bi n’obodo ahụ, o mere ihe ndi a niile n’ime abali.

28 Mgbe chi borọ, mgbe ndi obodo ahụ malitere ijeghari, ha hụrụ na a kwatuola ebe ichu aja Baal, hụkwa na e gbutuola ogidi osisi Ashera di n’akuku ya, ma werekwa oke ehi nke abụọ chụọ aja n’elu ebe ichu aja ohuru ahụ!

29 Ha juritara onwe ha ajuju si, “Onye mere ihe di otu a?” Mgbe ha ji nwayoọ jugharia ajuju, a gwara ha si, “O bu Gidiyon nwa Joash mere ya.” 30 Ndi obodo ahụ siriri Joash, “Kpuputa nwa gi. O ga-anwuriri, n’ihi na o kwadala ebe ichu aja Baal, gbutuo ogidi osisi Ashera, nke di n’akuku ya.” 31 Ma Joash tinyere onu juo ha ajuju si ha, “Baal, o gwara unu na o chorọ ka unu nyere ya aka? Unu na-achọ izoputa ya? Onye obula weputara onwe ya maka iluru Baal ogu ga-anwu tupu chi echi aboo. O buru n’ezie na Baal bu chi, hapunu ya ka o tigbuo onye ahụ mebiri ebe ichu aja ya.” 32 Ya mere, n’ubochi ahụ, ha malitere ikpo Gidiyon “Jerub-Baal.” Ha kwuru si, “Ka Baal luro onwe ya ogu,” n’ihi na o kwadara ebe ichu aja Baal. 33 Mgbe na-adighi anya, usuu ndi agha Midia, na ndi Amalek, na obodo niile gbara ha gburugburu jikotara onwe ha n’otu, bja ibu agha megide umu Izrel. Ha niile gafere osimiri Jodan, bjaruo na Ndagwurugwu Jezril ebe ha mara ulo ikwu. 34 Mgbe ahụ, Mmuo Nso Onyenwe anyi biakwasiri Gidiyon. O furu opi ike nke o ji kpokota ndi agha ka ha

zukoo. Ndi agha niile si n'ikwu Abieza pukwutere ya. **35** Otu aka ahụ, o zipurū ndi ozi ka ha jekwuru ndi agha ndi Manase, na nke ndi Asha, na nke ndi Zebulon, na nke ndi Naftali, ikpo ha ka ha bia soro ya gaa ibu agha. Ha niile kwenyere pukwute ya maka agha ahụ. **36** Gidiōn siri Chineke, "O burū n'ezie na i ga-azoputa Izrel site n'aka m dika i kwere na nkwa, **37** lee, aga m edebe aji anu n'ebe izocha oka. O burū na igirigi adakwasị naani n'elu aji anu ahụ ma ala ebe o togbo gbaqo agbakọ, mgbe ahụ aga m amata na i ga-anaputa Izrel site n'aka m, dika i kwuru." **38** Ihe a mezuwara dika Gidiōn si riqo ya. Mgbe chi boro, o gara welite aji anu ahụ choputa na o juputara na mmiri. Mmiri o si na ya piputa juru otu efere miri emi. **39** Mgbe ahụ, Gidiōn siri Chineke, "Ka iwe gi ghara idi oku megide m. Ka m riqkwuo naani otu ihe ozo. Kwere ka m jiri aji anu a nwalee otu ugboro ozo, kama n'oge a, mee ka mmiri ghara idi n'aji anu ahụ, ma ka igirigi juputa n'ala ebe o togbo." **40** N'abali ahụ, Chineke mere otu a. Ala niile gbaa gburugburu dere mmiri site n'igirigi, ma mmiri obula adighi n'aji anu ahụ.

7 Jerub-Baal, onye bukwa Gidiōn, na ndi agha ya niile biliri n'isi ututu, maa ulo ikwu ha n'isi iyi Harod. Ma ndi agha Midia mara ulo ikwu nke ha n'akuku ugu ebe ndi Izrel no, n'ime ndagwurugwu nke di nso n'ugwu nta More. **2** Mgbe ahụ, Onyenwe anyi gwara Gidiōn okwu si ya, "Lee, ndi ikom gi di otutu. Agaghị m enyefe ndi Midia n'aka ha, ma o bughị otu a, Izrel ga-anya isi megide m, si, 'Ike aka m azoputala m.'" **3** Ugbu a, maa okwa nye ndi agha si ha, 'Onye obula ujo na-atu, ya hapu ugu

Gilead laghachi azụ.” N’ihi nke a, iri puku ndị agha abụọ na abụọ laghachiri azụ n’ụlọ nke aka ha. Ma ndị agha dị puku iri n’ọnuogugụ fọdurụ. **4** Ma Onyenwe anyị gwara Gidiyon, sị ya, “Lee, ndị agha gị ka dị otụtụ. Duru ha gbada na mmiri ala, m ga-anwale ha ma webilatara gị ọnuogugụ ha n’ebe ahụ. Ọ bụrụ na m sị, ‘Onye nke a ga-eso gị jee,’ ọ ga-eje, ma ọ bụrụ na m sị, ‘Onye nke a agaghị eso gị jee,’ ọ gaghị eso jee.” **5** Ya mere, Gidiyon duuru ha bịa na mmiri ala ahụ. N’ebe ahụ, Onyenwe anyị gwara ya okwu sị ya, “Kewapụ ndị ji ire ha rachara mmiri dika nkita, site na ndị ahụ gburu ikpere n’ala inụ mmiri.” **6** Ọ bụ naanị narị ndị agha atọ ji ọbụ aka ha kwolite mmiri ha nūrụ. Ma ndị agha fọdurụ gburu ikpere ha abụọ n’ala tinye ọnu ha na mmiri, nūọ mmiri. **7** Onyenwe anyị siri Gidiyon, “Ọ bụ narị ndị ikom atọ ndị a raara mmiri ka m ga-eji zoputa gị, ma rarakwa ndị Midia nye gị n’aka. Zilaga ndị fọdurụ ka ha laa n’ụlọ nke aka ha.” **8** Gidiyon zilagara ndị Izrel ndị a n’ụlọ ikwu ha ma hapụ naanị narị mmadu atọ ndị naputara ndị ahụ na-ala ala ngwongwo niile ha ji ebu agha, na opi ike. Ndị Midia mara ụlọ ikwu ha na ndagwurugwu, n’ebe na-adighi anya site n’ebe Gidiyon nọ. **9** N’abalị ahụ, Onyenwe anyị gwara Gidiyon okwu sị ya, “Bilie, gaa luso ọmụma ụlọ ikwu ahụ agha, n’ihi na ana m aga inyefe ha n’aka gị. **10** Ma ọ bụrụ na ụjọ na-atụ gị ibuso ha agha, duru Pura onyeozị gị gaa nso n’ọmụma ụlọ ikwu ahụ, **11** naa ntị, nūrụ ihe ha na-ekwu. Emesịa, i ga-abụ onye a gbara ume ibu agha megide ọmụma ụlọ ikwu ahụ.” Ya mere, ya na Pura onyeozị ya gara n’ebe dị nso, n’ebe ndị nche ọmụma ụlọ ikwu ahụ nọ. **12** Ma lee, usuu

ndị agha Midia, na ndị Amalek, na ndị obodo ndị ọzọ ahụ si n'ọwụwa anyanwụ bịa juputara na ndagwurugwu ahụ dị ka igurube. N'ezie, inyinya kamel ha dị otutu, dika aja dị n'akụkụ oke osimiri. **13** Gidiyon rutere mgbe otu onye nọ na-akoro enyi ya banyere nro ọ roro. Ọ na-asi, "Aroro m nro, ebe otu ogbe achicha dị gburugburu, e ji oka bali mee dabatarara n'ime ulo ikwu ndi Midia. O ji ike di egwu tie ulo ikwu a, nke mere na ulo ikwu a dajiri, kpuo ihu n'ala." **14** Onye ibe ya zara si, "Nke a abughi ihe ozọ karia mma agha Gidiyon nwa Joash, onye Izrel na-aga ibiakwute anyi n'ebe a. Chineke enyefeela ndi Midia na ulo ikwu ya niile n'aka ya." **15** Mgbe Gidiyon nuru nro ahụ, na nkowa ya, ọ kporo isiala kelee Chineke. Ọ laghachiri na omuma ulo ikwu ndi Izrel si ha, "Bilienu otu! N'ihu na Onyenwe anyi enyefeela unu omuma ulo ikwu ndi Midia n'aka." **16** O kewara ndi agha ya uzọ atọ, nyekwa onye obula n'ime ha opi ike, na ite aja nke iheokụ di n'ime ya. **17** Ọ sirị ha, "Unu na-ele m anya, meekwa ihe m na-eme. Mgbe anyi biaruru nso na mputa ebe ulo ikwu ahụ di, meenu ihe obula unu huru m mere. **18** Mgbe obula mu na ndi so m n'azu furu opi ike anyi, unu niile ga-afukwa opi ike unu n'akuku obula unu no, tie mkpu, si, 'Anyi dinyere Onyenwe anyi, dinyekwara Gidiyon.'" **19** N'abalị ahụ, mgbe etiti abali ahụ gabigasiri, Gidiyon na nari ndi agha ya gbeere egbere ruo na mputa ebe ndi agha Midia mara ulo ikwu ha. N'oge a, ha ka gbanwere ndi agha na-eche nche. **20** Uzọ ndi agha Gidiyon atọ ahụ furu opi ike ha, tiwakwaa ite aja ha. Ha ji owaokụ ndi ahụ n'aka ekpe ha na opi ike ha gaje igbu n'aka nri ha, ha tiri mkpu si, "Mma agha

Onyenwe anyị, na mma agha Gidiyon!” **21** Onye ọbụla n’ime ha guzoro n’ebe o kwesiri inọ gburugburu ọmụma ụlọ ikwu ahụ. Ndi Midia niile malitere igba ọsọ, na-etikwa mkpu akwa mgbe ha na-agbalaga. **22** Mgbe ha fūrū nari opi ike atọ ndi ahụ, Onyenwe anyi mere ka ndi ikom niile nọ n’akụkụ niile nke ọmụma ụlọ ikwu ahụ tugharia were mma agha gburiita onwe ha. Ndi agha ahụ gbapuru ọsọ gbara gaa Bet-Shita n’uzọ Zerera, gbarukwaa nke oke ala Ebel-Mehola, nke di nso Tabat. **23** A kpoputara ndi Izrel si Naftali, na Asha na Manase niile ka ha puta chuso ndi Midia ọsọ. **24** Gidiyon ziri ozi n’ala ugwu ugwu Ifrem si ha, “Putanu gbochie uzọ niile ndi Midia si agbafẹ. Cheenu onu mmiri Jodan niile nche ruo na Bet-Bara.” Ya mere, a kpoputara ndi ikom niile nọ na Ifrem, bu ndi gbochiri mmiri Jodan ruo na Bet-Bara. **25** Ha jidekwara ochiagha ndi Midia abuo, ndi aha ha bu Oreb na Zeeb. Ha gburu Oreb n’elu nkume nke na-aza aha ya ruo taa. E gbukwara Zeeb n’ebe a na-azocha vaini. Ebe ahụ na-azakwa aha Zeeb ruo taa. Ha bipuru Oreb na Zeeb isi buru ha jekwuru Gidiyon n’akukụ osimiri Jodan.

8 Ndi Ifrem juru Gidiyon ajuju si ya, “Gini mere i ji meso anyi mmeso di otu a? O bu gini mere i zighi ozi kpo anyi mgbe i gara ibuso ndi Midia agha?” Ha tara ya uta nke ukwu. **2** Ma Gidiyon zagbachiri ha si, “Gini ka m ruputara e ji atunyere nke unu. O bu na ntutukota ihe ubi Ifrem adighi mma karja owuwe ihe ubi nke Abieza? **3** Chineke nyefere unu Oreb na Zeeb, ndi ndu Midia, n’aka. Gini ka m ruputara a ga-eji tunyere nke unu?” Okwu a mere ka onuma ha n’ebe o no dajuo. **4** N’oge a, Gidiyon gabigara,

gafee osimiri Jōdan, ya na narị ndị agha atọ so ya. Ike gwurū ha nke ukwu ma ha nọgidere na-achūsi ndị iro ha ọsọ ike. **5** Ọ sirị ndị ikom Sukọt, “Nyetunū ndị agha m achicha n’ihi na ike gwurū ha. Ana m na-achūso Zeba na Zalmuna, ndị eze Midia ọsọ.” **6** Ma ndịisi Sukọt sirị, “Anyị ga-esi ańaa nye ndị agha gi achicha? Ijidela Zeba na Zalmuna n’aka gi?” **7** Mgbe ahụ, Gidiōn zaghachiri, “N’ihi nke a, mgbe Onyenwe anyị nyefere m Zeba na Zalmuna n’aka, aga m eji ogwu na ụga na-epu n’ozara dọkasịa unu ahụ.” **8** O sitere n’ebe ahụ gaa Peniel rịkwaa ndị obodo ahụ otu ariri ahụ. Ma otu ụdị ọsịsa ahụ ndị Sukọt nyere ka ndị Peniel nyekwara. **9** Ya mere, ọ gwara ndị ikom Peniel sị, “Mgbe m nwere mmeri lọta, aga m akwatu ụlọ elu a.” **10** N’oge a, Zeba na Zalmuna na puku ndị agha iri na ise fọdurū ha nọ na Kako. Ndị a bụ naanị ndị agha fọdurū n’ime usuu ndị agha ndị Midia niile. N’ihi na ọnụọgụ ndị agha e gburu egbu dī narị puku na iri puku abụọ. **11** Gidiōn rigoro site ụzọ ndị na-achi anụ ụlọ nke dī n’ọwụwa anyanwụ obodo Nọba na Jogbeha, bīakwasị ndị agha ahụ na mberede n’ihi na ha nọ n’atughị egwu ihe ọbụla ime ha. **12** Zeba na Zalmuna, eze abụọ ndị Midia, gbapurū ọsọ, ma Gidiōn na ndị agha ya chụgidere ha ọsọ, jide ha. Ha gweriri ndị agha ha niile. **13** Emesịa, Gidiōn nwa Joash, sitere n’okporoụzọ Heres lọta agha ahụ. **14** N’ebe ahụ ka Gidiōn nọ jide otu nwokorobịa onye Sukọt. O jurū ya ajujū, nwokorobịa ahụ depụtakwaara ya aha ndịisi obodo Sukọt. Ha dī iri asaa na asaa, ndị okenye obodo ahụ. **15** Mgbe Gidiōn bīaruru obodo Sukọt, ọ gwara ha okwu sị, “Ngwa leenū Zeba na Zalmuna ndị

unu kpariri m maka ha, kwuo si, 'Ijidela Zeba na Zalmuna n'aka gi ugbu a nke mere na anyi ga-enye ndi ikom gi ike gwuru achicha?" 16 O jidere ndi okenye obodo ahụ, were ogwu na uga taa ndi ikom Sukot ahuhu ime ka ha mara ihe. 17 O kwaturu ulo elu Peniel gbukwaa ndi ikom obodo ahụ niile. 18 Mgbe ahụ, o juru Zeba na Zalmuna, "Ndi ikom di aña ka unu gburu na Taboa?" Ha zara si ya, "Ha nwere udiri ka gi onwe gi, onye obula nwere udiri di ka nwa eze." 19 Gideon zaghachiri si, "Ndi ahụ bu umunne m ndi ikom, ndi nke nne m muru. Ugbu a, Onyenwe anyi n'onwe ya maara na a si na unu ebughi ha, agaraghi m egbu unu." 20 O chighariri gwa Jeta, okpara ya, si ya, "Gbuo ha!" Ma Jeta amiputaghi mma, n'ihi na o bu naani nwokorobja. O turu egwu igbu ha. 21 Zeba na Zalmuna, gwara Gideon okwu si, "Jiri aka gi gbuo anyi. 'A hu dimkpa, a hu ike ya.'" N'ihi nke a, Gideon were aka ya gbuo ha, chikorokwa ihe olu niile ha nyakwasiri inyinya kamel ha n'olu. 22 Mgbe ahụ, ndi Izrel gwara Gideon si ya, "Bia ka i buru eze anyi! Gi na umu gi ndi ikom, na ezinaulo gi niile, ga-abu ndi ga-achi, n'ihi na i gbaputala anyi site n'aka usuu ndi agha Midia." 23 Ma Gideon gwara ha okwu si, "Mu onwe m na umu m agaghi abu eze unu, n'ihi na Onyenwe anyi Chineke bu eze unu." 24 O siri, "Enwere m otu ariri m ga-ariri unu. Onye obula n'ime unu nye m olanti site n'oke unu nwetara site n'ihe nkwata n'agha." (O bu omenaala ndi Ishmel niile iyi olanti olaedo.) 25 Ha jiri obi utu kwenye, gbasaa akwa n'ala, tinyechaa olanti ha n'ime ya. Onye obula n'ime ha mere nke a. 26 Idi aru nke olanti olaedo ndi a bu otu

puku na narị shekel asaa, na-agunyeghị ihe ichọ mma ndị ọzọ, na ihe olu, na uwe odo odo ndị eze Midia na-eyi, na ihe olu dị n'olu inyinya kamel ha. **27** Gidiyon jiri ọlaedo ahụ niile kpọọ efọd debe ya n'Ofra, n'obodo nke aka ya. Ma mgbe na-adighi anya, umu Izrel niile malitere igbaso na ife ihe ahụ ofufe. N'uzọ di otu a, o ghọrọ Gidiyon na ezinaulo ya ihe ima n'onya. **28** Otu a ka Midia si ghọọ ndi Izrel meriri emeriri. Midia eweliteghị isi ya ọzọ. N'ihhi nke a, Izrel biri n'udo iri afọ anọ, n'ubochi niile Gidiyon di ndu. **29** Jerub-Baal, nwa Joash laghachiri n'ulo nke aka ya, biri n'ebe ahụ. **30** O mutakwara iri umu ndi ikom asaa, n'ihhi na o luru otutu ndi inyom. **31** O nwekwara iko nwanyi n'obodo Shekem, onye mutaara ya nwa nwoke aha ya bu Abimelek. **32** Mgbe ihe ndi a gasiri, Gidiyon nwa Joash, nwuru, mgbe o kasiri nka nke ukwu. E liri ya n'ili nna ya Joash n'obodo Ofra, n'ala Abieza. **33** O dighi anya ka Gidiyon nwusiri, umu Izrel laghachiri azu bido ife chi Baal. Ha guzobere Baal-Berit ka o buru chi ha. **34** Ma umu Izrel echetaghị Onyenwe anyi Chineke ha, onye naputara ha site n'aka ndi iro ha niile gbara ha gburugburu. **35** Ha ekwesighikwa ntukwasị obi nye ezinaulo Jerub-Baal (ya bu Gidiyon) dika ezi ihe niile o mere ha si di.

9 Otu ubochi, Abimelek nwa Jerub-Baal jekwuuru umunne nne ya ndi ikom bi na Shekem, na ndi ikwu nne ya niile si ha, **2** “Jekwurunu ndi Shekem juo ha, ‘Kedu nke kara unu mma: o bu ka umu iri ndi ikom asaa Jerub-Baal muru chia unu, ka o bu ka otu onye chia unu?’ Chetakwanu na mu na unu bu otu anu ahu na obara.” **3** Mgbe umunne nne ya ndi ikom gwara ndi Shekem ihe Abimelek kwuru, ha

kwekoritara iso ya n'ihii na ha kwuru si, "Nwanne anyi ka o bu." 4 Ha sitere n'ulo arusi Baal-Berit nye ya iri shekel olaedo asaa. Abimelek ji ego ndi a goo ndi efulefu jogburu onwe ha, ndi na-akpoghi ndu ha ihe obula, ndi kwenyere ma gbasoro ya. 5 O gara n'ulo nna ya n'obodo Ofra. N'ebe ahụ, o gburu iri ndi ikom asaa ahụ bu umunna ya n'elu otu nkume. Kama Jotam, bu odudu nwa Jerub-Baal, zoro onwe ya gbapu. 6 Mgbe ahụ, ndi Shekem na ndi Bet Milo kpore nzuko n'okpuru osisi ukwu di n'obodo ahụ n'akuku ogidi e guzobere oto na Shekem. N'ebe ahụ ka ha no mee Abimelek eze Izrel. 7 Mgbe Jotam nuru ya, o rigooro n'ugwu Gerizim guzo n'ebe ahụ tikuo ndi Shekem niile mkpu si ha, "Geenu m nti ka Chineke nwe ike gee unu nti. 8 Otu mgbe, osisi niile puru ije iga tee otu onye mmanu ka o buru eze ga-achi ha. Ha siri osisi oliv, 'Buru eze anyi.' 9 "Ma osisi oliv juru ha ajuju si, 'O kwesiri ka m hapu iweputa mmanu m a nke a na-esite na ya soperu Chineke na umu mmadu, noo onodu ifeghari alaka m n'elu osisi ndi ozu?' 10 "Ozokwa, ha rioro osisi fiig ka o buru eze ha. 11 "Ma osisi fiig siri, 'O buru na m ekwere na m ga-abu eze unu, o putara na m ga-akwusi imiputa mkpuru osisi na-atu utu, noo onodu ifeghari alaka m n'elu osisi ndi ozu?' 12 "Ozokwa, ha rioro osisi vaini ma o ga-ekwenye ibu eze ha. 13 "Ma osisi vaini ahụ zara si ha, 'O buru na m ekwere ibu eze unu, o putara na m ga-akwusi imiputa mkpuru osisi e ji eme mmanya nke na-enye Chineke na umu mmadu obi utu, noo onodu ifeghari alaka m n'elu osisi ndi ozu?' 14 "N'ikpeazu, osisi niile jekwuuru ogwu ohia, 'Bia ka i buru eze anyi.' 15

“Ogwu ọhịa siri osisi niile, ‘Ọ bụrụ n’ezie na unu choro ite m mmanu ka m buru eze unu, bianu zere ndu n’okpuru ndo m kpokwanu isiala nye m. Ọ bụrụ na unuaju ime nke a, ka oku si n’ogwu ọhịa puta rechapu sida niile di na Lebanon!’ **16** “Ugbu a, omume unu o ziri ezi ma sitekwa n’ezi obi na unu mere Abimelek eze? Mmeso unu mesoro Jerub-Baal na ezinaulo ya o ziri ezi? Unu omesoro ya di ka o kwesiri ya? **17** Chetakwanu na nna m luru ogo maka unu, kpo ndu ya ihe efu, n’ihi inaputa unu site n’aka ndi Midia. **18** Ma taa, unu enupula isi megide nna m na ezinaulo ya, gbuo iri umu ndi ikom asaa ya n’elu otu nkume, meekwa Abimelek nwa ya nwoke nke ohu nwanji ya mutara eze ga-achi ndi Shekem niile, n’ihi na o bu onye nke unu. **19** Nke a o gosiri na omume unu ziri ezi, sitekwa n’obi ocha n’ebe Jerub-Baal na ezinaulo ya no taa? Ọ bụrụ na unu mere otu a, ka Abimelek buru onye ga-ewetara unu onu ka unu bukwaru ndi ga-ewetara ya onu. **20** Ma o buru na omume unu ezighi ezi, ka oku si n’Abimelek puta repia unu, ndi Shekem na Bet Milo, ka oku sitekwa n’ebe unu bu ndi Shekem na Bet Milo, puta repia Abimelek.” **21** Emesia, Jotam gbapuru, gbaga Bja, biri n’ebe ahụ n’ihi egwu Abimelek bu nwanna ya. **22** Mgbe o gasiri afọ atọ Abimelek bidoro ichi Izrel, **23** Chineke kpaliri iro di ukwu n’etiti Abimelek na ndi nwe obodo Shekem, nke bu na ha mere omume ihu abuo megide Abimelek. **24** Chineke mere nke a n’ihi na o choro ibota obo obara iri umu Jerub-Baal asaa ahụ n’isi Abimelek, na ndi Shekem ahụ bu ndi nyeere ya aka gbuo umunne ya. **25** N’onodu imegide ya, ndi Shekem doro

ndi ikom ufoḍu n'elu ugwu niile, ndi zoro n'ebe ahụ na-
 apunara ndi obula na-esite n'ebe ahụ agafe ihe ha nwere.
 E mere ka Abimelek mata na ihe di otu a na-eme. **26**
 N'oge ahụ, Gaal, nwa Ebed, chikotara umunne ya ndi
 ikom gaa biri na Shekem, ndi Shekem nwere ntukwasị obi
 n'ebe o no. **27** Mgbe ha puru baa n'ubi, chikota mkpuru
 vaini, zochaa ha, ha mere mmemme n'ulo chi ha. Mgbe
 ha no na-eri na-anu, ha kochara Abimelek. **28** Mgbe ahụ,
 Gaal nwa Ebed siri, "Onye bu Abimelek? Gini mere na
 anyi bu ndi Shekem ga-eji noro n'okpuru ya? O bughi
 nwa Jerub-Baal? O bukwaghi Zebul bu onye na-esote ya?
 O bu ka anyi fee ezinaulo Hamo, nna Shekem ofufe. O
 bu maka gini ka anyi ga-eji fee Abimelek ofufe? **29** A
 sikwari na ndi a no n'okpuru ochichi m, mgbe ahụ, m ga-
 ewezuga Abimelek. Aga m asi ya, 'Kpopta ndi agha gi
 niile.'" **30** Mgbe Zebul onye na-achi obodo ahụ nuru ihe
 Gaal nwa Ebed kwuru, o were nnoo oke iwe. **31** O zigara
 Abimelek ndi ozi na nzuzo ka ha si ya, "Gaal nwa Ebed na
 ndi ikwu ya abiala obodo Shekem. Ha akpaliela obi ndi
 obodo a niile ka ha megide gi. **32** Ugbu a, gi na ndi agha
 gi, bianu n'abalị zoo onwe unu n'ohia. **33** N'ututu, mgbe
 anwu wara, busonu obodo a agha. Mgbe Gaal na ndi ya
 putara iluso gi agha, mee ha ihe di gi mma." **34** Ya mere,
 Abimelek na ndi agha ya di n'otu ano, jiri abali bilie jeruo
 Shekem zoo onwe ha na nso obodo ahụ. **35** Gaal nwa Ebed
 puru guzo n'onu ama obodo ahụ mgbe Abimelek na ndi
 ya sitere n'ebe ha zoro onwe ha puta. **36** Mgbe Gaal huru
 ha, o kpore Zebul si ya, "Lee ndi mmadu si n'elu ugwu
 ndi a na-aridata." Zebul zara si ya, "O bughi mmadu ka i

na-ahụ, kama ọ bụ onyinyo ugwu ka ị na-akpọ mmadụ.”

37 Gaal kwukwara okwu si, “Lee ndị mmadụ si n’etiti ala ahụ na-arịdata, ndị ọzọ sikwa n’akụkụ ụzọ ebe osisi iju ase dị.” **38** Mgbe ahụ, Zebul sirị ya, “Olee uru ọ bara na ị turu ọnụ, gị onye na-asi, ‘Onye bụ Abimelek na anyị ga-efe ya ofufe?’ Ọ bụ ndị a abụghị ndị ahụ ị kọchara? Pụkwuru ha gaa luso ha ọgụ.” **39** Ya mere, Gaal duuru ndị nwe Shekem pụọ iluso Abimelek ọgụ. **40** Ma Abimelek chụpụrụ ya ọsọ ruo mbata ọnụ ụzọ ama, ọtụtụ bụkwa ndị egburu ka ha na-agba ọsọ. **41** Abimelek nọgidere n’Aruma n’oge ahụ. Ma Zebul chụpụrụ Gaal na ndị ikwu ya site na Shekem. **42** N’echi ya, ndị Shekem pụtara baa n’ọhịa. E mere ka Abimelek mara nke a. **43** N’ihi ya, Abimelek kere ndị agha ya ụzọ atọ. Ha niile zokwara onwe ha n’ọhịa. Mgbe ọ hụrụ ka ndị mmadụ si n’ime obodo ahụ na-apụta, o biliri buso ha agha. **44** Abimelek na usuu ndị agha so ya mapụtara, gbara ọsọ were ọnọdụ n’ọnụ ụzọ ama obodo ahụ. Emesịa, ụzọ abụọ n’ime ụzọ atọ nke ndị agha na-eso ya chere ihu n’ọhịa gbuo ndị ahụ niile nọ n’ebe ahụ. **45** Ụbọchị ahụ niile, Abimelek busoro obodo ahụ agha tutu ruo mgbe o meriri ya, gbuo ndị niile bi n’ime ya. Emesịa, ọ lara obodo ahụ niile n’iyi, fesaa nnu n’ala ya niile. **46** Mgbe ndị nwe ala nọ n’ụlọ elu Shekem nūrụ ihe mere, ha gbabanyere n’ebe e wusiri ike nke ụlọ arụsị El Berit. **47** Mgbe Abimelek nūrụ na ha ezukọtala n’ebe ahụ, **48** ya na ndị agha ya rigoro ugwu Zalmon. O ji anyụike gbutuo ụfọdụ ngalaba osisi nke ọ tụtwasirị n’ubu ya. O nyere ndị agha ya iwu si, “Ngwa, meenụ ihe unu hūrụ na m mere.” **49** Ya mere, ndị agha ya niile gbuturu alaka osisi

buru ha soro Abimelek. Ha tũkõtara alaka osisi ndi a niile n'akũkũ ebe ahũ e wusiri ike mũnye ha ọkũ ka o regbuo ndi mmadũ nọ n'ime ya. Ya mere, ndi mmadũ niile nọ n'ũlọ elu Shekem, nwoke na nwanyi, ndi ọnuọgũgũ ha ruru otu puku nwũrũ. **50** Ọzọ, Abimelek gara obodo Tebez lũso ya agha, merie ya. **51** Ma e nwere n'ime obodo ahũ, otu ũlọ elu e wusiri ike, ebe ndi obodo ahũ niile, nwoke na nwanyi, gbabanyere. Ha kpọchidoro onwe ha ọzọ, rigoro n'elu ũlọ ahũ. **52** Abimelek gara n'ũlọ elu ahũ ibuso ya agha. Ma mgbe ọ na-abjaru ọnu ọzọ ama ũlọ elu ahũ isunye ya ọkũ, **53** otu nwanyi tũdara nkume igwe nri n'isi ya, nke tiwara okpokoro isi ya. **54** Ngwangwa, Abimelek kpọrọ onye na-ebu ihe agha ya si ya, "Sepũta mma agha gi jiri ya gbuo m, ka ndi mmadũ ghara i si banyere m, 'Ọ bũ nwanyi gburu ya.'" Ya mere nwokorobia ahũ were mma agha ya dũgbuo ya, ọ nwũkwara. **55** Mgbe ndi Izrel hũrũ na Abimelek anwũọla, ha niile lara n'ũlọ ha. **56** Otu a ka Chineke si kwũghachi Abimelek ihe ọjọọ o mere megide nna ya site n'igbu iri ọmũnna ya asaa. **57** Chineke mekwara ka ndi Shekem nata ọgwọ ọrũ ihe ọjọọ ha. Ọbũbũ ọnu Jotam nwa Jerub-Baal mezukwara n'isi ha.

10 Mgbe Abimelek nwũsirĩ, Tola nwa Pua, nwa nwa Dodo, biliri izọpũta Izrel. O si n'ebo Isaka pũta. Ọ bũkwa n'obodo Shamia ka o bi, n'ime obodo e wukwasirĩ n'elu ugwu Ifrem. **2** O kpere Izrel ikpe iri afọ abũọ na atọ. Mgbe ọ nwũrũ, e liri ya na Shamia. **3** Onye ikpe ọzọ nọchiri ya bũ Jaja, onye si Gilead pũta. O kpere Izrel ikpe iri afọ abũọ na abũọ. **4** O nwere ọmũ ndi ikom iri atọ, ndi na-agba inyinya ibu iri atọ. Ha nwekwara obodo iri atọ nke

aka ha na Gilead, nke a na-akpọkwa Havot Jaja ruo taa. **5** Ma mgbe Jaja nwurū, e liri ya na Kamon. **6** Ozo kwa, umu Izrel mere ihe joro njo n'ihu Onyenwe anyi, ha fere chi Baal na Ashtoret, chi ndi Aram, chi ndi Saidon, nke ndi Moab, nke ndi Amon, na chi ndi Filistia ofufe. Ndi Izrel hapuru Onyenwe anyi, ha efekwaghi ya ofufe. **7** Nke a mere ka Onyenwe anyi wee iwe megide ha. O nyefere ha n'aka ndi Filistia na ndi Amon, **8** ndi mekpara ha ahụ, chie ha onu n'ala. Afọ iri na asato ka ndi Filistia megburu ndi Izrel bi n'akuku owuwa anyanwu osimiri Jordan, n'ime ala ndi Amorit, ya bu na Gilead. **9** Ndi Amon gafekwara osimiri Jordan ibuso ndi Juda, ndi Benjamin na ndi Ifrem agha. Ihe ndi a mere ka onodu umu Izrel di nnoo njo nke ukwu. **10** N'ikpeazu, umu Izrel tikuru Onyenwe anyi mkpu akwa, rijo ya ka o gbaputa ha. Ha kwuputara si, "Anyi emehiela megide gi, anyi ahapula gi Chineke anyi, fee arusi Baal ofufe." **11** Ma Onyenwe anyi siru ndi Izrel, "Mgbe ndi Ijpt, ndi Amorit, ndi Amon, ndi Filistia, **12** ndi Saidon, ndi Amalek na ndi Maon kpagburu unu; unu tikuru m mkpu akwa inyere unu aka, o bu na m anaputaghi unu site n'aka ha? **13** Ma unu nogidere na-agbakuta m azu oge niile, na-efe chi ndi ozo ofufe. Ya mere, gawaranu onwe unu, agaghi m anaputakwa unu ozo. **14** Kpokuonu chi ndi ahụ bu ndi unu hoputaara onwe unu, ka ha zoputa unu mgbe obula nsogbu dakwasiri unu!" **15** Ma ndi Izrel siru Onyenwe anyi, "Anyi emehiela. Mee anyi ihe obula i chere di gi mma, ma biko, zoputa anyi taa." **16** Ha sitere n'etiti ha wezuga chi ala ozo niile di iche iche, fee Onyenwe anyi ofufe. O nweghikwa

ike nagide ọ̀nọ̀dụ ọ̀jọ̀ọ̀ ndị Izrel gaa n'ihu. **17** Mgbe a kpọkọtara ndị Amọ̀n maka ibu agha, ha mara ụlọ ikwu ha na Gilead, ndị Izrel zukọtakwara maa ụlọ ikwu nke ha na Mizpa. **18** Ndị ndu obodo Gilead gwarịtara onwe ha si, “Onye ọ̀bụla ga-amalite agha megide ndị Amọ̀n ga-abụ onyeisi ndị niile bi na Gilead.”

11 Otu ọ di, Jefta, onye Gilead, bụ dimkpa n'agha. Nna ya bụ Gilead; nne ya bụ akwuna. **2** Nwunye Gilead mụtaara ya ọtụtụ ụmụ ndị ikom ọzọ. Mgbe ha tolitere, ha chụpụrụ Jefta site n'obodo ahụ, si ya, “Ị gaghi eketa ihe ọ̀bụla n'ezie nna anyi, n'ihu na nwa nwanyi ọzọ ka ị bụ.” **3** N'ihu nke a, Jefta gbapụrụ site n'ụlọ nna ya, gaa biri n'obodo Tob. Mgbe na-adighi anya, ọtụtụ ndị isi na-anụ ọkụ b́ara n'onyere ya ma sorokwa ya. **4** O ruo mgbe ọtụtụ oge gasiri, ndị Amọ̀n busoro ụmụ Izrel agha. **5** Ndị okenye Gilead jere ikpọpụta Jefta site n'ala Tob. **6** Ha siri ya, “Bia buru onyeisi agha anyi ka anyi nwee ike ibuso ndị Amọ̀n agha.” **7** Jefta siri ha, “Unu akpoghi m asi, ma chụpukwa m site n'ụlọ nna m? Gini mere unu ji na-achọ m ugbo a unu nọ n'oke nsogbu?” **8** Ndị okenye Gilead siri ya, “na-agbanyeghi nke a, anyi abighachikwutela gi ugbo a, bia ka anyi na gi luso ndi Amọ̀n agha. I ga-abukwa onyeisi anyi niile bi na Gilead.” **9** Jefta zara, “A sikhari na m esoro unu gaa luso ndi Amọ̀n agha, ọ buri na Onyenwe anyi enyefee ha n'aka m, m ga-abu onyeisi unu n'ezie?” **10** Ndị okenye Gilead zara, “Onyenwe anyi bu onye akaebe, na anyi aghaghi ime dika i kwuru.” **11** Ya mere, Jefta sooro ndi okenye Gilead, ha mekwara ya onyeisi ha na ochiagha ha. O kwughachikwara okwu ya niile n'ihu Onyenwe

anyị n'obodo Mizpa. **12** Mgbe ahụ, Jefta zipurụ ndị ozi ka ha jekwuru eze ndị Amōn jūọ ya ajujū sị, “Gini bụ ihe i nwere megide anyị i ji ebuso ala anyị agha?” **13** Eze ndị Amōn zaghachiri ndị ozi Jefta, “Mgbe ụmụ Izrel si n'ala Ijpt pụta, ha ji aka ike napụ anyị ala anyị, site n'osimiri Anōn ruo na Jabōk, rukwaa n'osimiri Jōdan. Ugbu a nyeghachinụ anyị ala ahụ niile n'udo.” **14** Jefta zighachiri ndị ozi ka ha jekwuru eze ndị Amōn, **15** na-asị, “Ihe ndị a ka Jefta siri: Izrel esiteghị n'aka ike napụ Moab maọbụ Amōn ala ha. **16** Kama, mgbe ha si Ijpt rigoputa, Izrel sitere n'ọzara bjaruo Osimiri Uhie, sikwa n'ebe ahụ ruo Kadesh. **17** Mgbe ahụ, Izrel zipurụ ndị ozi ka ha jekwuru eze Edōm sị ya, ‘Kwere ka anyị si n'ala gi gafere,’ ma eze Edōm jurū aju. Ha zipukwara ozi nye eze Moab, ma o kwenyeghi. N'ihia ya, Izrel nōgidere na Kadesh. **18** “Ọzọ, ha sitere n'ọzara gaa gburugburu Edōm na Moab, site n'akukū ọwụwa anyanwụ ala Moab, maa ụlọ ikwu ha n'ofe Anōn. Ha abaghi n'oke ala Moab, n'ihia na Anōn bụ oke ala ya. **19** “Mgbe ahụ, ụmụ Izrel zigara ndị ozi ka ha jekwuru Saihōn eze ndị Amōrait, onye bi na Heshbōn, sị ya, ‘Biko, ka anyị site n'ala gi gafee ruo n'ala nke anyị.’ **20** Ma eze Saihōn atukwasighi Izrel obi isite n'oke ala ya gabiga. N'ihia nke a, ọ chikōtara usuu ndị agha ya, ma ụlọ ikwu na Jahaz, buso ụmụ Izrel agha. **21** “Mgbe ahụ, Onyenwe anyị, Chineke Izrel nyere Saihōn na ndị agha ya niile n'aka Izrel. Ha merikwara ha. Izrel nwetara ala niile nke ndị Amōrait, bụ ndị bi n'ala ahụ. **22** Ha nwetara ala niile ahụ, site n'Anōn ruo Jabōk, sitekwa n'ọzara ruo Jōdan. **23** “Ma ugbu a, Onyenwe anyị, Chineke Izrel

achụpụla ndị Amōrait n'ihu ndị ya bụ Izrel. Olee ikike i
 nwere iwere ala ahụ? **24** Ọ bughị ihe chi gi, Kemosh, nyere
 gi ka i ga-enweta? Otu aka ahụ kwa, ihe ọbụla Onyenwe
 anyị Chineke anyị nyere anyị ka anyị ga-enweta. **25** I dī
 mma karịa Balak nwa Zipoa, eze Moab? O nwere mgbe
 ọ choro Izrel okwu, maọbụ luso ha agha? **26** Ọ bụ nari
 afọ atọ kemgbe ụmụ Izrel malitere ibi na Heshbon na
 Aroea, na n'ime obodo ndị ọzọ gbara ha gburugburu ruo
 n'iyi Anon. Ọ bụkwa gini mere na inaputaghị ala ndị a
 n'oge ndị ahụ? **27** Emegideghị m gi, kama ọ bụ gi na-
 emejo m, site n'ibuso m agha. Ka Onyenwe anyị, onye na-
 ekpe ikpe ziri ezi kpebie ikpe a taa n'etiti ndị Izrel na ndị
 Amon." **28** Ma eze Amon egeghị ntị n'ozi Jefta ziri ka
 e zie ya. **29** N'oge ahụ, mmụọ Onyenwe anyị dakwasiri
 Jefta. Site n'ike mmụọ ahụ, o duuru ndị agha Izrel gafee
 obodo Gilead na Manase, gafeekwa Mizpa, nke dī n'ime
 Gilead, gaa luso ndị Amon agha. **30** Jefta kwere Onyenwe
 anyị nkwa si ya, "Ọ buru na i ga-enyefe ndị Amon n'aka
 m, **31** ihe ọbụla sitere n'onu ụzọ ụlọ m pụta izute m
 mgbe m loghachiri n'onodu mmeri megide ndị Amon,
 ga-abu nke Onyenwe anyị. Aga m eji ya chuo aja nsure
 oku." **32** Jefta duuru ndị agha ya gaa ibuso Amon agha.
 Onyenwe anyị nyekwara ya mmeri dī ukwu. **33** O bibiri
 iri obodo abuo site n'Aroea ruo nso nso Minit, ruokwa
 Ebel-Keramim. Otu a ka Izrel si merie ndị Amon. **34** Mgbe
 Jefta loghachiri n'ulo ya na Mizpa, ma lee ada ya nwanyị
 onye ji iti egwu na ite egwu pụta izute ya. Ọ bụ naanị ya
 ka nna ya mutara. Ewezuga ya, nna ya amutaghị nwa
 nwoke maobu nwa nwanyị ozo. **35** Mgbe Jefta huru ya,

ọ dọwara uwe ya, tie mkpu sị, “Ewoo, nwa m nwanyị! I wetarala obi m ihe mgbu, n’ihi na ekwela m Onyenwe anyị nkwa, nke m na-aghaghị imezu.” **36** Ọ zara, “Nna m, lee, ị ghaghị imezu ihe i kwere Onyenwe anyị na nkwa. Jiri m mee ihe i kwere Onyenwe anyị na nkwa, n’ihi na o nyela gi mmeri di ukwu n’ebe ndi Amon, ndi iro gi no. **37** Ma ọ di otu ihe m choro irio gi, biko kwere ka m soro umu agboghọ ibe m gaa wagharia n’ugwu ndi a, ka mu na ha kwaa akwa onwa abuo, n’ihi na agaghị m alu di.” **38** Nna ya zara si ya, “E, nwa m, i nwere ike iga.” Ọ puru gaa, jegharia, kwaakwa akwa, ya na umu agboghọ ndi enyi ya, ruo mgbe onwa abuo ahụ zuru. **39** Mgbe onwa abuo gasiri, ọ laghachiwutere nna ya, onye ji ya mezu nkwa ahụ o kwere. Ọ bu nwaagboghọ na-amatabeghi nwoke. Malite n’oge ahụ ka ọ ghorọ omenaala ndi Izrel, **40** na umu agboghọ na-apu kwa afo, gaa, no abali anọ n’ihi icheta ada Jefta, onye Gilead.

12 Mgbe ahụ, ndi Ifrem kpokotara ndi agha ha na Zafon zigara Jefta ozi si ya, “Gini mere i kpoghi anyi ka anyi bia nyere gi aka iluso ndi Amon agha? Anyi na-abia iwere oku irechapu gi na ezinaulo gi.” **2** Jefta zaghachiri ha si, “Akporo m unu mgbe mu na ndi m na ndi Amon na-ese okwu di ukwu ma unu juru ibia. Unu azoputaghi m site n’aka ha. **3** Mgbe m huru na unu achoghi inyere anyi aka, e tinyere m ndu m n’aka m, gabiga n’ofe nke ozo ibuso ndi Amon agha. Ma Onyenwe anyi nyeere m aka imeri ha. Ugbu a, n’ihi gini ka unu ji bia iluso m ogu taa?” **4** Jefta kpokotara ndi ikom Gilead puo buso ndi Ifrem agha. Ndi Gilead tidara ha n’ala n’ihi na ndi Ifrem siri, “Ndi

gbapuru agbapu site n'Ifrem na Manase ka unu bu." 5
 O nochiri akuku Jordan di ndi agha Ifrem n'azu, ebe ndi
 agha Ifrem nwere ike isi gbapu. Mgbe obula onye agha
 Ifrem obula gbapuru oso choo igafe osimiri ahụ, ndi agha
 Gilead ga-ejide ya juo ya si, "I bu onye Ifrem?" O buru
 na onye ahụ ekwuo na ya abughị onye Ifrem, 6 ha siri,
 "O di mma, kpo, 'Shibolet.'" O buru na onye ahụ akpo,
 "Sibolet," n'ihi na o kpoptaghi mkpuru okwu ahụ nke
 oma, ha na-akpuru ya gbuo ya na ngabiga mmiri Jordan. O
 bu onuogugu iri puku anọ, na puku abuo ndi Ifrem ka e
 gburu mgbe ahụ. 7 Jefta duuru ndi Izrel afọ isii. Mgbe o
 nwuru, e liri ya n'otu obodo Gilead. 8 Onye ikpe ozo Izrel
 nwere bu Ibzan onye bi na Betlehem. 9 O nwere iri umu
 ndi ikom ato na iri umu ndi inyom ato. O kenyere ndi
 ikom ikwu ozo umu ya ndi inyom. Otu a kwa, o sikwa
 n'ikwu ozo lutara umu ya ndi ikom iri ndi inyom ato.
 O kpere Izrel ikpe afọ asaa. 10 Ibzan nwuru, e lie ya na
 Betlehem. 11 Onye ozo kpere Izrel ikpe bu Elon, onye
 Zebulon. O kpere Izrel ikpe afọ iri. 12 Emesja, Elon nwuru,
 e lie ya n'Aijalon, n'ime ala Zebulon. 13 Onye ozo kpere
 Izrel ikpe bu Abdon nwa Hilel, onye Piraton. 14 O nwere
 iri umu ndi ikom anọ na iri umu umu ato ndi na-agba iri
 inyinya ibu asaa. O kpere umu Izrel ikpe afọ asato. 15
 Mgbe ahụ, Abdon nwa Hilel nwuru, e lie ya na Piraton ala
 di n'Ifrem, n'obodo ugwu ndi Amalek.

13 Ndi Izrel mehiekwara ozo n'ihu onyenwe anyi. N'ihi
 nke a, Onyenwe anyi kwenyere ka ndi Filistia merie ha.
 Ndi Izrel noro n'okpuru ochichi ha iri afọ anọ. 2 N'oge
 ahụ, o nwere otu nwoke onye Zora aha ya bu Manoa.

Nwoke a si n'agburu Dan, nwunye ya bu nwanyi aga nke mere na o mutaghi nwa. **3** Otu ubochi, mmuo ozi Onyenwe anyi gosiri nwanyi a onwe ya, gwa ya okwu si, "O bu ezie na i bu nwanyi aga nke mere na i mutaghi nwa ma na mgbe na-adighi anya, i ga-aturu ime muta nwa. **4** Ma site ugbu a, gaa n'ihu, anukwala ihe onunu obula na-aba n'anya. Erikwala ihe obula ruru aru. **5** I ga-aturu ime, mukwaa nwa nwoke, onye aguba agaghi aba n'isi ya, n'ihina o ga-abu onye e kewapuru nye Chineke site n'ime akpanwa. O ga-ebute uzọ n'igbaputa Izrel site n'aka ndi Filistia." **6** Nwanyi ahụ gbara osọ gbalaa gaa gwa di ya si ya, "Otu onye nke Chineke egosila m onwe ya. O dokwara m anya na o bu mmuo ozi Chineke, n'ihina o di oke ebube n'ile anya. Ma ajughị m ya ebe o siri bia, o gwakwaghị m aha ya. **7** Kama o sirị m, 'I ga-adi ime, muta nwa nwoke. Ma ugbu a, i gaghị anu mmanya vaini maobu ihe obula na-aba n'anya, maobu rie ihe obula ruru aru, n'ihina nwantakiri ahụ ga-abu onye e doro nsọ nye Chineke, site n'ime akpanwa ruo n'onwu ya.'" **8** Mgbe ahụ, Manoa kpere ekpere rifo Onyenwe anyi ariri si, "Biko, Onyenwe anyi, ka onye nke Chineke ahụ i ziteere anyi biaghachikwa ozọ, kuziere anyi otu anyi garesi zulite nwa nwoke a ga-amuta." **9** Chineke zara ekpere ya. Mmuo ozi ahụ biakwutekwara nwunye Manoa mgbe o no n'ubi; maobu naani ya no, di ya anoghi ya. **10** Ya mere, nwanyi ahụ gbara osọ gaa gwa di ya si, "Lee, nwoke ahụ biakwutere m ubochi a, abiala ozọ!" **11** Manoa biliri, soro nwunye ya. Mgbe o biarutere ebe nwoke ahụ no, o juru ya ajuju si, "O bu gi bu nwoke ahụ gwara nwunye

m okwu n'oge gara aga?" O zara si ya, "E, o bu m." **12** Manoa gwara ya okwu si, "Mgbe okwu gi mezuru, ginị bu iwu banyere ndu na oru nwa nwoke a?" **13** Mmuo ozi Onyenwe anyi zaghachiri, "Nwunye gi aghaghi imezu ihe niile m nke m gwara ya. **14** Ka o ghara iri ihe obula si n'osisi vaini, maobu nuo mmanya obula maobu ihe obula na-aba n'anya, maobu rie ihe ruru aru obula." **15** Manoa rioro Mmuo ozi Onyenwe anyi si ya, "O ga-amasi anyi ma i nodu chere ka anyi kwadoro gi nwa ewu." **16** Ma Mmuo ozi Onyenwe anyi zara ya, "A sikwari na i mee ka m noro, agaghi m eri nri gi obula. Ma o buru na i kwadoo aja nsure oku, were ya choro Onyenwe anyi aja." Ma Manoa aghotaghi na onye ahụ bu Mmuo ozi Onyenwe anyi. **17** Mgbe ahụ, Manoa juru Mmuo ozi Onyenwe anyi ahụ, si, "Biko, ginị bu aha gi, ka anyi nye gi nsopuru diiri gi mgbe okwu gi mezuru?" **18** O zara, "N'ih i ginị kwa ka i na-aju banyere aha m? O bu ihe kariri nghota." **19** Mgbe ahụ, Manoa weere nwa ewu, ya na ufodu mkpuru oka, jiri ha choro Onyenwe anyi aja n'elu nkume. Mgbe ahụ kwa, Onyenwe anyi mere ihe di ebube nke ukwu mgbe Manoa na nwunye ya guzo na-ele anya: **20** Mgbe ire oku ahụ sitere n'ebe ichu aja ahụ na-arigo na-aga elu, Mmuo ozi Onyenwe anyi wuliri elu soro ire oku ahụ rigoro gawa n'elugwe! Mgbe Manoa na nwunye ya huru ka nke a na-eme, ha kpuru ihu ha n'ala. **21** Mgbe Mmuo ozi Onyenwe anyi na-egosighi onwe ya ozọ nye Manoa na nwunye ya, ka Manoa ghotara na o bu Mmuo ozi Onyenwe anyi ka ha huru. **22** Manoa gwara nwunye ya si, "Anyi aburu ndi nwuru anwu, n'ih i na anyi ahula Chineke!" **23** Ma nwunye

ya zara si ya, “O buru na Onyenwe anyi chorọ igbu anyi, o garaghi anara aja nsure oku, na aja mkpuru oka anyi churu nye ya. Ozokwa, o garaghi egosi anyi ihe ndi a niile maobu gwa anyi ihe ndi a.” 24 Emesja, nwanyi ahụ muru nwa nwoke, onye ha guru Samsin. Onyenwe anyi gozikwara nwantakiri ahụ mgbe o na-etolite. 25 Mmuo Onyenwe anyi bidokwara na-agba ya ume n’oge niile, mgbe o no Mahane Dan, nke di n’etiti Zora na Eshtaol.

14 Samsin gbadara n’obodo Timna ebe o huru otu nwaagboghọ onye Filistia. 2 Mgbe o lotara n’ulo, o gwara nne na nna ya, “Ahuru m otu nwanyi n’ime Timna sitere n’umu ndi inyom Filistia; ugbu a, lutara m ya na nwunye.” 3 Nne na nna ya zara ya, “O bu na o dighi nwanyi di n’etiti ndi inyom umunne gi, maobu n’etiti ndi anyi niile? Gini mere o ji buru n’etiti ndi Filistia a na-ebighi ugwu ka i si lutara onwe gi nwunye?” Ma Samsin siri nna ya, “Gaa lutara m ya. N’ihi na o ziri ezi n’anya m.” 4 (Nne na nna ya aghotaghi na aka Onyenwe anyi di n’olulu nwunye a Samsin chorọ ilu. N’ihi na Onyenwe anyi na-achọ ụzọ o ga-esi megide ndi Filistia, ndi na-achi umu Izrel n’oge ahụ.) 5 Samsin na nne na nna ya gawara obodo Timna maka olulu nwanyi a. Mgbe ha na-erute ubi vaini di obodo Timna nso, otu nwa odum sitere n’ohia maputa, gboro uja na-abiakwute Samsin. 6 N’otu oge ahụ, Mmuo Onyenwe anyi biakwasiri Samsin n’ike. O jekwuuru odum ahụ, were aka ya abuo dowaa ya onu, dika a ga-asị na o bu nwa ewu. Ma Samsin agwaghi nne na nna ya ihe mere. 7 Ma mgbe ha biaruru Timna, Samsin na nwaagboghọ ahụ kparitara uka. Ihe banyere nwaagboghọ ahụ di Samsin

ezi mma. **8** Ọ laghachiri mgbe ụbọchị ole na ole gasiri ka ọ kpọrọ ya. Ma mgbe ọ tughariri ka ọ hụ ozu ọdum ahụ, ọ hụrụ na igwe ańu bizi n'ime ozu ọdum ahụ, na-emepụtakwa mmanụ ańu. **9** Ọ kọputara mmanụ ańu ahụ tinye n'aka ya, malite iracha ka ọ na-aga n'ụzọ. Mgbe ọ bjakwutere nne na nna ya, o nyebinyere ha ụfọdu, ha onwe ha rachakwara ya. Ma ọ gwaghị ha na o wetara ya site n'ozu ọdum. **10** Nna ya gara ihu nwanị ahụ ma Samsin kpọkọtara ụmụ okorobia obodo ahụ meere ha oriri dika omenaala ha si di. **11** Mgbe Samsin rutere, a kponyere ya ndi biara mmemme onuogugu ha di iri ato. **12** Mgbe ahụ, Samsin gwara ha okwu si ha, "O nwere ajuju, gwa m, gwa m, gwa m, m choro ka unu kowara m. O buru na unu enwee ike kowaa ya, site taa ruo n'ubochi asaa nke mmemme a, aga m enye unu iri uwe mwuda ato, nyekwa unu iri uwe mwuda ato ozo akpara akpa. **13** O burukwanu na unu enweghi ike kowaa ya, unu ga-enye m iri uwe mwuda ato, na iri uwe mwuda ato akpara akpa." Ha niile kwenyere si, "O di mma. Kwuo ka anyi nu." **14** O gwara ha si, "Ihe oriri si n'ime onye na-eri eri na-aputa, ozokwa, ihe di utu si n'ime onye di ike puta." Mgbe ubochi ato gasiri, ha enwebeghikwa ike kowaa ya. **15** Ma n'ubochi nke anọ, ha jekwuuru nwunye Samsin gwa ya okwu si, "Choro uzọ rafuta di gi onu, ka o gwa gi ihe okwu a putara. Ma o bughị ya, anyi ga-akpo gi na ezinaulo nna gi oku. O bu inapụ anyi ihe anyi nwere ka unu ji kpo anyi oku bia n'ebe?" **16** Mgbe ahụ nwunye Samsin buuru onwe ya tuo n'elu ahụ ya, n'ebe akwa, si, "I kporo m asi! N'ezie, i hughị m n'anya. I tuuru ndi m ilu, ma i gwaghị m osisa ya." O

siri ya, “Lee, agwaghị m nne na nna m, ọ bụkwa gị ka m ga akwara ya?” 17 Ma nwanyị ahụ kwagidere akwa abali asaa ha nọ na mmemme ahụ. N’ikpeazu, n’ubochi nke asaa, Samsin kowaara ya okwu ahụ n’ihi na ọ nọgidere na-enye ya nsogbu. Nwanyị ahụ gakwara kowaara umu okorobia obodo ihe okwu ahụ putara. 18 Ma tupu anwu adaa n’ubochi nke asaa ahụ, ndi ikom obodo ahụ siri ya, “Olee ihe di utọ karịa mmanu ahu? Gini dikwa ike karia odum?” Ma Samsin zara si ha, “A si na unu enyeghi nwa ehi m nsogbu, unu agaraghi enwe ike kwaa ya.” 19 Otu mgbe ahụ kwa, Mmuo Onyenwe anyi bjakwasiri ya. O sitere n’ebe ahụ puo, gaa n’obodo Ashkelon. N’ebe ahụ ka ọ nọ tgbuo iri mmadu ato, napu ha uwe ha niile, chiru ha chinye ndi ahụ kowaara ya ilu ahụ. Ma site n’oke iwe, o laghachiri n’ulo nna ya. 20 E duuru nwunye Samsin dunye enyi Samsin ka ha abuo buru di na nwunye.

15 Mgbe oge nta gasiri, n’oge owuwe ihe ubi, mgbe a naghọ oka, Samsin weere nwa ewu nta, gaa ileta nwunye ya. O gwara nna nwunye ya si, “Ana m aga n’onuulo nwunye m.” Ma nna nwunye ya ekweghi ka o banye. 2 Nna ya siri, “O doro m anya na i kporo nwa m nwanyị asi, o bu n’ihi nke a ka m jiri kenye ya enyi gi nwoke ka o buru nwunye ya. Nwanne ya nwanyị nke nta, o maghi mma karia ya? Kporo ya ka o nochie anya ya.” 3 Samsin siri ha, “N’oge a, o ziri m ezi i bokwara obo n’ebe ndi Filistia no.” Aghaghi m imesi ha ike. 4 Ya mere, Samsin puru gaa jide nari nkita ohia ato, wetakwa owa ufodu. O kekotara odudu ha abuo abuo. O kenyere owa n’agbata otu nkita ohia na ibe ya. 5 Emesia, o munyere oku n’owa

ahụ niile. O mekwara ka nkịta ọhịa ndị ahụ dọkpuru ọwa a mụnyere ọkụ baa n'ubi ọka ndị Filistia, si otu a rechapu ọka niile guzoro eguzo n'ubi, na ubi vainị niile, ha na osisi oliv niile ọkụ. **6** Mgbe ndị Filistia chọputara ihe mere, ha juru si, "Onye mere ihe dị otu a?" A gwara ha, "Ọ bụ Samsin ọgọ onye Timna, n'ihị na a kponyere enyi ya nwunye ya." N'ihị nke a, ndị Filistia niile zukọtara kpọputa nwaagboghọ ahụ na nna ya kpọọ ha ọkụ. **7** Ma Samsin gwara ha okwu si, "Ebe ọ bụ na unu mere ihe dị otu a, agaghị akwusi tutu m boro ọbọ ihe ojọọ unu mere." **8** Ya mere, ọ pụkwuru ha ọzọ, site n'oke iwe, gbuo otutu mmadu n'ime ha. Mgbe nke a gasiri, ọ gara biri n'ime otu ọgba nkume nke Etam. **9** Ndị Filistia gara maa ulọ ikwu ha n'ala Juda, gbasaa n'ala ahụ ruo obodo Lehi. **10** Ndị Juda juru ajuju si ha; "Ọ bụ gini mere unu ji bia n'ebe a ibuso anyi agha?" Ha zara si, "Anyi na-achọ ijide Samsin, ka anyi megwara ya ihe ojọọ o mere anyi." **11** N'ihị nke a, ndị Juda zipuru puku ndị agha ka ha gaa jide Samsin n'ogba nkume ahụ nke Etam. Ndị a biara juo Samsin ajuju si ya, "Gini bụ ihe a i mere anyi? Ọ bụ na i maghi na ndị Filistia na-achi obodo anyi?" Samsin zara si ha, "Ihe m mere bụ imegwata ha ihe ha mere m." **12** Ha siri ya, "Anyi abiala ka anyi kee gi agbu, dọkpuru gi, nye n'aka ndị Filistia." Samsin siri ha, "Nuronu m iyi na unu agaghị eji aka unu gbuo m." **13** Ha zara si ya, "Anyi agaghị egbu gi kama anyi ga-eke gi agbu." Ya mere, ha kere ya agbu, duru ya jekwuru ndị Filistia. **14** Mgbe ọ na-abiaru Lehi, ndị Filistia tiiri mkpu, bia izute ya. Mmuo Onyenwe anyi bjakwasiri Samsin n'ebe ọ di ukwu. Nke a

mere ka eriri ahụ e kere ya n'aka dịrị ka eriri ogbo flakisi erere oku, sitekwa n'aka ya dapusia. **15** Mgbe ahụ Samsin lere anya gburugburu, hụ okpukpu agba inyinya ibu nke togboro n'ala n'ebe ahụ. O tụtulitere ya, were ya tigbuo puku ndị agha Filistia. **16** Mgbe ahụ, Samsin kwuru si, "E ji m agba inyinya ibu mee ka ha dị ka inyinya ibu. E ji m agba inyinya ibu tigbuo puku ndị ikom." **17** Mgbe o kwuchara ihe ndị a, o tufuru okpukpu agba inyinya ibu ahụ; a kpokwara ebe ahụ Ramat Lehi. **18** N'oge a, akpịrị kpọrọ Samsin nkụ nke ukwu, n'ihia ya, o kpokuru Onyenwe anyị n'ekpere si, "Lee, i nyela ohu gi mmeri a dị ukwu! Ma ugbo a, i ga-ekwe ka m nwuo n'ihia akpịrị ikpo nku, si otu a daba n'aka ndị a na-ebighi ugwu?" **19** Chineke gbawara olulu ahụ nke dị n'ime Lehi, mee ka mmiri si na ya nuputa. Mgbe Samsin nuru mmiri ahụ, ike ya loghachiri, mmuo ya bighachikwara. Ya mere, a kpọrọ isi iyi ahụ En-Hakkore. Mmiri ala ahụ ka dikwa na Lehi n'ebe ahụ ruo taa. **20** Ya mere, Samsin kpere umu Izrel ikpe iri afo abuo n'oge ndi Filistia.

16 Otu ubochi, Samsin gara n'otu obodo ndi Filistia a na-akpo Gaza, soro otu nwanji akwuna bi n'ebe ahụ hie ura abali. **2** A gwara ndi Gaza si, "Samsin no n'obodo a." N'ihia ya, ha gbara ebe ahụ gburugburu ma nodu na-eche n'onu uzọ ama obodo ahụ abali niile. O dighi ihe ha mere n'abali ahụ n'ihia na ha zubere si, "Mgbe chi borọ, anyi ga-egbu ya." **3** Ma Samsin dinara n'ulo nwanji akwuna ahụ ruo n'etiti abali ahụ. Mgbe o putara, o gara ruo n'onu uzọ obodo ahụ, foro ibo onu uzọ obodo ahụ, ya na ibo ya abuo, bukwasi ya n'ubu ya, buru ha gaa n'elu ugwu

chere obodo Hebrōn ihu. **4** Ọ dighi anya, Samsin huru otu nwaagboghō, onye ọ huru n'anya. Aha nwaagboghō a bu Delaila, onye si n'obodo di na Ndagwurugwu Sorek. **5** Ndi eze ndi Filistia, bjakwutere Delaila rifo ya si, "Gbalja lee ma i ga-enwe ike choputa ebe ike Samsin si abia, ka anyi nwee ike imata uzọ anyi ga-esi jide ya, kee ya agbu. Ọ buru na i meere anyi nke a, anyi na-ekwe nkwa na onye obula n'ime anyi ga-enye gi puku shekel na nari shekel olocha." **6** N'ih i nke a, Delaila gwara Samsin okwu si ya, "Gwa m ebe ike gi si abia. Gwakwa m otu mmadu puru isi kee gi agbu, merie gi." **7** Mgbe ahụ, Samsin zara si ya, "Ọ buru na mmadu e jiri akwara eriri asaa di ohuru, ndi a na-amikpoghi amikpo kee m, m ga-abukwa onye na-adighi ike dika mmadu obula ozo." **8** Ngwangwa, ndiisi ndi Filistia wetara ya eriri asaa di ohuru ndi a na-amibeghi n'anwu, o weere ha kee Samsin. **9** Ma o mere ka ufodu ndi ikom Filistia zoo onwe ha n'otu akuku ulo ya. O tiri mkpu si, "Samsin, lee, ndi Filistia abiala ijide gi!" Otu mgbe ahụ kwa, Samsin biliri dobisie eriri ahụ dika ọ bu eriri e ji ogho mee nke bira oku nso. Ya mere, a choputaghi ebe ike Samsin si abia. **10** Emesia, Delaila gwara Samsin si ya, "Lee, i kwaala m emo, ghaara m ugha. Biko, gwa m uzọ a ga-esi kee gi agbu." **11** Samsin zara si ya, "Lee, ọ buru na e jiri udọ ohuru nke a na-ejibeghi kee ihe mgbe obula, kee m, aga m adikwa dika ndi ozo." **12** Ya mere, Delaila chikotara udọ ohuru jiri ya kee ya nke oma. Ma ufodu ndi ikom Filistia zokwara onwe ha n'ime ime ulo ahụ. Ozokwa, Delaila tiri mkpu si, "Samsin, lee, ndi Filistia abiala ijide gi." Ma Samsin

biliri dọbisie eriri ahụ e ji kee ya ka a ga-asị na ọ bụ ogbo ka e ji mee ha. **13** Mgbe ahụ, Delaịla gwara ya si, “Lee, i na-eme ka abụ m onye nzuzu, ghaara m ụgha. Gwa m eziokwu, otu a ga-esi kee gị agbụ.” Samsin zara si ya, “Lee, e kewara agiri isi di m n’isi ụzọ asaa, i were ụzọ nkekọta asaa e kekọtara agiri isi m, kpanyekọta ha n’ihe i ji ekwe akwa, were ntu osisi i ji akpachi akwa kpachie ya, mgbe ahụ, aga m adikwa ka ndi ọzọ.” Mgbe Samsin rahuru ura, Delaịla weere agiri isi Samsin kpanyekọta ya n’ihe o ji ekwe akwa. **14** O jikwa ntu osisi o ji akpachi akwa, kpachikotasie agiri isi Samsin ike. Ọzọ, Delaịla sirị ya, “Samsin, ndi Filistia abiala ijide gi.” Ma Samsin bilitere n’ike fokoro ntu osisi ahụ, na ihe eji akpa akwa, na akwa akpara akpa. **15** Mgbe ahụ, Delaịla gwara ya okwu si, “Olee ka i si kwuo na i huru m n’anya, ebe ọ bụ na i nweghi ike igwa m ihe di gi n’obi? Lee, ugbo atọ ndi a, i mere m ka m dika onye nzuzu, ma i gwabeghi m ebe ike gi di ruo ugbo a.” **16** Delaịla sikwara otu a nyegide Samsin nsogbu tutu ruo mgbe Samsin na-enweghikwa ike inagide nsogbu ya. **17** Ya mere, ọ gwara ya ihe niile, “Ọ dibeghi mgbe aguba obula gara n’elu isi m, n’ihi na abụ m onye Nazirait, onye e doro nsọ nye Chineke ka m bụ, site n’afọ nne m. Ọ burukwa na a kpuchapu agiri isi m, mgbe ahụ, ike niile di m n’ahụ ga-apu. Mgbe ahụ, aga m adikwa ka ndi ọzọ.” **18** Mgbe Delaịla matara na ọ gwala ya ihe niile, o ziri ozi kpoọ ndisi ndi Filistia ahụ, si, “Biaghachinu otu ugbo a, n’ihi na ọ gwara m ihe niile.” Ya mere, ndisi ndi Filistia loghachiri jiri ego olaedo ahụ n’aka ha. **19** Ma Delaịla mere ka o dinaa n’apata ukwu

ya rahụ ụra. Mgbe ahụ, ọ kpọbatara nwoke na-akpucha isi, ka ọ kpuchapụ agịrị isi niile dị Samsin n'isi, si otu a mee ka ike ghara idịkwa ya. Ike ya hapụrụ ya. **20** O tiri mkpu sị, “Samsin, lee, ndị Filistia abịala ijide gi.” Ma mgbe Samsin bilitere site n'ụra, o chere n'obi ya, “Aga m apụ ka m si mee na mbụ megharịa arụ ma nwere onwe m.” Ma ọ maghị na Onyenwe anyị ahapụla ya. **21** Ndị Filistia jidere ya, ghapụ ya anya ya abụọ, duru ya gbadata Gaza. N'ebe ahụ, ha jiri ụdọ bronz kee ya agbụ, nye ya ọrụ inyaghari igwe na-akwọ ọka n'ụlọ mkpọrọ ha tinyere ya. **22** Mgbe na-adighi anya, agiri isi ya malitekwarara ito ọzọ. **23** Ugbu a, ndịisi ndị Filistia niile zuktara ichuru chi ha bu Dagon, aja di ukwu, na inuri onu, na-asị, “Chi anyị enyela Samsin bu onye iro anyị n'aka anyị.” **24** Mgbe ndi mmadu huru ya, ha toro chi ha si, “Chi anyị enyela onye iro anyị n'aka anyị, onye mere ka ala anyị togboro n'efu gbukwaa otutu ndi anyi.” **25** Mgbe ha ka no n'obi utu, ha tiri mkpu si, “Duputara anyi Samsin, ka o kpaa anyi ochi.” Ya mere, e duputara Samsin site n'ulo mkporo ka o meere ha ihe egwuregwu. Ha mere ka o guzo n'etiti ebe ogidi e ji wuo ulo ahụ di. **26** Mgbe ahụ, Samsin siri onye na-eji ya n'aka si, “Debe m n'ebe m ga-emetu ogidi ndi ulu a na-eguzo na ha aka, ka m nwe ike dabere na ha.” **27** N'oge a, mmadu ejuputala n'ime ulu ahụ, nwoke na nwanyi; ndiisi ochichi ndi Filistia nokwa n'ebe ahụ. Ndi ozu onuogugu ha ruru puku atọ, nwoke na nwanyi, no n'elu ulu ahụ na-ele Samsin, ebe o na-emere ha ihe ochi. **28** Mgbe ahụ, Samsin kpere ekpere rifo Onyenwe anyi arifo si, “O! Onyenwe m Onyenwe anyi, biko cheta m

naani otu ugbu a. Biko, Chineke, nye m ike n'otu ohere a m nwere, ka m nwee ike ịbọrọ ọbọ n'ahụ ndị Filistia n'ihị, ọ bụladi, mkpuru anya m abuo." 29 Mgbe ahụ, Samsin jidesiri ogidi abuo di n'etiti ulo ahụ aka ike, aka nri ya n'otu, aka ekpe ya na nke ozọ. 30 Samsin kpere ekpere si, "Ka m soro ndi Filistia nwuo!" O ji ike ya niile nuo ogidi ahụ aka. Otu mgbe ahụ kwa, ulo arusi ahụ dara, dakwasị ndisi ochichi Filistia ndi ahụ, na ndi niile nọ n'ime ulo ahụ. Ya mere, ndi niile so Samsin nwuo n'oge ahụ di otutu kari ndi Samsin gburu mgbe o di ndu. 31 Mgbe ihe ndi a gasiri, umunna ndi ikom Samsin, na ndi ezinaulo nna ya biara n'ebe ahụ, buru ozu ya. Ha liri ya n'agbata Zora na Eshtaol, ebe e liri nna ya Manoa. Samsin kpere umu Izrel ikpe iri afọ abuo.

17 E nwere otu nwoke si n'ala ugwu ugwu Ifrem, aha ya bu Maika. 2 Otu ubochi, Maika gwara nne ya okwu si ya, "I chetara puku na nari ego olocha shekel ndi ahụ funariri gi, nke i ji n'ihị ya buo onye zuru ya onu n'oge gara aga? Eji m olocha ahụ. O bu m weere ya." Nne ya siri, "Ka Onyenwe anyi gozie gi nwa m!" 3 Mgbe o nyeghachiri nne ya puku na nari ego olocha shekel ahụ, nne ya gwara ya si, "Ana m edo olocha ndi a nsọ nye Onyenwe anyi n'ihị nwa m nwoke maka iji ya mee oyiyi a piri api na arusi a kpuru akpu. Aga m emesia nyeghachi gi ya." 4 Ya mere, o nyeghachiri nne ya olocha ahụ, Nne ya weere nari ego olocha shekel abuo wegara okpu uzu olocha, onye jiri ya mee oyiyi a piri api na ihe a kpuru akpu. E tinyere ha n'ulo Maika. 5 Nwoke ahụ bu Maika nwere ulo arusi, o mere efod na arusi ezinaulo

dị iche iche, mee otu n'ime ụmụ ya ndị ikom ka ọ bụrụ onye nchụaja ya. **6** N'ubochi ndị a, Izrel enweghi eze na-achi ha. N'ihhi nke a, onye obula na-eme ihe obula o choro, na ihe obula di ya mma n'anya. **7** Otu nwokorobia onye Livayi, sitere n'obodo Betlehem nke di na Juda, bu onye binyere ndi agburu Juda, **8** hapuru obodo ahụ, bu Betlehem Juda icho onodu n'ebe ozo. Mgbe o na-aga, o bjaruru n'ulo Maika n'ala ugwu ugwu Ifrem. **9** Maika juru ya, "Ebee ka i si bia?" O siri "Abu m onye Livayi si Betlehem di na Juda. Ana m achoro onwe m ebe m ga-anọ." **10** Mgbe ahụ, Maika siri ya, "Soro biri n'ulo m, ghokwara m nna na onye nchujaja, aga m akwu gi mkpuru ego olocha shekel iri kwa afọ, nyekwa gi uwe, na ihe oriri." **11** Ya mere, onye Livayi ahụ kwere n'ihe o gwara ya, nwokorobia ahụ sooro ya biri ka otu n'ime ụmụ ya ndi ikom. **12** Mgbe ahụ, Maika nyere onye Livayi ahụ oru, nwokorobia ahụ ghororo ya onye nchujaja, birikwa n'ulo ya. **13** Mgbe ahụ, Maika kwuru, "Ugbu a, amaara m na Onyenwe anyi ga-agosi m nke ukwu, n'ihhi na onye Livayi a ghoola onye nchujaja m."

18 N'oge ahụ kwa, ụmụ Izrel enweghi eze obula na-achi ha. Ebo Dan na-achokwara onwe ha ebe obibi nke ga-abu ala nke aka ha, n'ihhi na ruo ugbu a, ha enwebeghi ike chupu ndi bi n'ala ahụ e kenyere ha dika ihe nketa nke ha. **2** N'ihhi nke a, ebo Dan sitere n'ikwu ise di n'ebo ha hoputa mmadu ise. Ndi a bu dimkpa, na dike n'agha, burukwa ndi si n'obodo Zora na Eshtaol. Ha zipuru mmadu ise ndi a ka ha gaa nyochaa ala ahụ ha na-achọ ibi n'ime ya. Mgbe ndi ahụ jeruru obodo ugwu ugwu Ifrem, ha

gara nọdụ ọdụ abalị n'ụlọ Maịka. **3** Mgbe ha nọ nso ụlọ Maịka, ha nūrụ asụsụ nwokorobia onye Livayi ahụ bu onye nchụaja. Ha kpọtara ya n'otu akụkụ jụọ ya ajuju si, "Onye kpọtara gi ebe a? Gini ka i na-eme n'ebe a? Gini mere i ji bja n'ebe a?" **4** Nwokorobia ahụ kowara ha ihe Maịka meere ya. Ọ gwara ha, "O nyere m ọrụ, abukwa m onye nchụaja ya." **5** Ha siri ya, "Ọ di mma! Biko, juta Chineke ase, chọputa ma ije anyi a ọ ga-agakwa nke oma." **6** Onye nchụaja ahụ zara si ha, "Gaa n'udo. Ije unu nwere ngozi Onyenwe anyi." **7** Ya mere, ndi ikom ise ndi ahụ biliri ije bjaruo n'obodo Laish, ebe ha hūrụ na ndi ahụ na-ebi n'udo, na-enweghi nsogbu ọbula. Ha dika ndi obodo Saịdon, ndi onwe ha juru afọ, ndi na-adighi atụ anya ihe egwu ọbula. Ha bu ndi bara ụba, ebe ọ dighi ihe ọbula korọ ụkọ n'ala ahụ. Ọzọ, ha bi n'ebe di anya site n'obodo ndi Saịdon. Ọ dikwaghi ihe ha na mmadu ọbula nwekorọ. **8** Mgbe ndi nnyocha ahụ laghachiri n'obodo Zora na Eshtaol, ndi ebo Dan ibe ha juru ha, si, "Unu si aṅaa jee? Gini ka unu chọputara?" **9** Ha zara si, "Bianu, ka anyi gaa buso ha agha. Anyi ahula ala ahụ, ọ dikwa mma nke ukwu. Gini ka unu na-agbara nkiti? Unu egbula oge iba n'ebe ahụ nweta ya. **10** Mgbe unu ruru ebe ahụ, unu ga-ahụ ndi na-adighi atụ anya ihe egwu ọbula, na ala sara mbara nke Chineke na-etinye unu n'aka. Ala nke ihe ọbula na-adighi akọ n'ime ya." **11** Ya mere, nari ndi agha isii ndi si n'ebo Dan biliri gaa ibuso obodo ahụ agha. Ha sikwa Zora na Eshtaol puo. **12** Mgbe ha na-aga, ha rutere Kiriati Jearim, nke di na Juda, maa ulo ikwu ha n'ebe ahụ. Ọ bu ya mere e ji akpo ebe ahụ di n'akuku odida anyanwu

Kiriat Jearim Mahane Dan ruo taa. **13** Emesija, ha pụrụ n'ala ugwu ugwu Ifrem, bjarute n'ụlọ Maịka. **14** Mmadu ise ndị ahụ gara nnyochaputa ala (ya bụ ala Laish) ahụ gwara ụmụna ha si, "Unu maara na n'ime otu ụlọ ndị a na e nwere efọd, n'ufọdụ arụsị ezinaụlọ ndị dị iche iche, na oyiyi a kpurụ akpụ nke eji ọla wuo? Ugbu a, maranụ ihe unu ga-eme." **15** Ya mere, ha gara n'ebe ahụ, banye n'ụlọ nwokorobia Livayi ahụ, ebe o bi n'ụlọ Maịka, jụọ ya maka ọdimma ya. **16** Nari ndị ikom Dan, ndị jikere ibu agha, guzo n'ọnụ ụzọ ama. **17** Mgbe ahụ, ndị nnyocha ise ahụ banyere n'ime ụlọ ahụ buru arụsị ọla ahụ, na efọd ahụ, na arụsị ezinaụlọ ndị ahụ, ma onye nchụaja ahụ na nari ndị agha isii ndị ji ngwa agha guzo n'ọnụ ụzọ ama. **18** Mgbe ndị ikom ahụ banyere n'ụlọ Maịka buru arụsị ọla ahụ, efọd ahụ na arụsị ezinaụlọ ndị ọzọ ahụ, onye nchụaja ahụ sirị ha, "Gini ka unu na-eme?" **19** Ha zara si ya, "Mechie ọnụ gi! Ekwukwala okwu ọbụla. Soro anyi bja buru nna anyi na onye nchụaja anyi. O ga-abara gi uru kariya ibu onye nchụaja nye otu ebo na otu agburu n'Izrel, kariya ibu onye nchụaja nke naani otu nwoke n'ime ezinaụlọ ya." **20** Mgbe ahụ, obi toro nwokorobia onye nchụaja ahụ uto isoro ha gaa. O buuru efọd ahụ, arụsị ezinaụlọ ndị ọzọ ahụ na oyiyi ahụ a piri api soro ndị ahụ gawa. **21** Ha malitekwara ije ha, ụmuntakiri ha, na igwe anụ ụlọ ha, na ngwongwo ha ka ha tinyere n'ihu ha. **22** Mgbe ha gamituru nke nta site n'ụlọ Maịka, ndị ikom ndị bi nso ụlọ Maịka kpokotara onwe ha chuso ndị Dan, gafee ha. **23** Maịka na ndị so ya na-etikwa mkpu na-akpoku ha si ha kwusi ije ha. Ma ndị ebo Dan juru Maịka ajuju

sị ya, “Gịni na-eme gị iji kpọputa ndị gị ka ha bịa luso anyị agha?” **24** Ọ zaghachiri, “Unu chijiri chi ndị m mere, kpọrọ onye nchụaja m puo. Gịni ozo ka m nwekwara? Olee otu unu si aju, ‘Gịni na-eme gị?’” **25** Ndị ikom Dan zara sị ya, “Lezie anya kpachara anya banyere ụdị okwu ị na-ekwu. N’ihi na ị kwuo ụdị okwu a gaa n’ihu, ụfọdu ndị ikom isi na-anụ oku ga-abia luso gị agha gbuo gị na ndị ezinaulo gị.” **26** Ya mere, ndị ebo Dan gbara ya nkịtị na-aga ebe ha na-aga. Mgbe Maịka huru na ha di otutu karia ya, o hapuru ha, tugharia laghachi n’ulo ya. **27** Umụ Dan chijiri arusi ahụ niile Maịka mere, durukwa onye nchụaja ya gawa n’obodo Laish, obodo no n’udo, nke na-adighi atụ anya ihe egwu obula. Ha busoro ndị obodo ahụ agha, suo obodo ahụ oku. **28** Ọ dighi onye obula nwere ike bịa inyere ndị obodo ahụ aka n’ihi ha bi n’ebe di anya site n’obodo Saidon. O nwekwaghị obodo obula ha na ha na-emekorita. Obodo a di na ndagwurugwu di nso na Bet-Rehob. Emesia, ndị ebo Dan wughachiri obodo ahụ ozo, biri n’ime ya. **29** Ọ bu nke a mere e ji kpoa aha obodo ahụ Dan, nke bu aha nna ha ochie, onye bu nwa Izrel. Ma tupu ebo Dan ebibie ya, aha obodo a n’oge gara aga bu Laish. **30** N’ebe ahụ ndị Dan guzobeere onwe ha arusi, Jonatan, nwa Geshom, nwa Mosis, na umu ya ndị ikom niile ghororo ndị nchụaja nye ebo Dan ruo n’oge a dotara ala ahụ n’agha. **31** Ndị ebo Dan nogidere na-eke arusi ndị ahụ Maịka mere oge ahụ niile ulo nzute Chineke di na Shailo.

19 N’oge a, Izrel enweghi eze na-achi ha. N’oge ahụ kwa, o di otu nwoke, onye Livayi bi n’ebe di anya n’ala

ugwu ugwu Ifrem. Nwoke a gara Betlehem, n’ime Juda, kporo otu nwaagboghọ ka o buru iko ya nwanyi. 2 Ma iko ya nwanyi ahụ kwara iko megide ya. O hapuru ya laghachi n’ezinaulo nne na nna ya na Betlehem, Juda. O noro onwa ano n’ebe ahụ. 3 Nwoke ahụ kpebiri iga n’ulo nna nwaagboghọ ahụ irio ya ka o loghachi. O kporo otu n’ime ndi ohu ya, duru inyinya ibu abuo. Mgbe nwoke ahụ bjaruru n’ulo ahụ, iko ya nwanyi kpatara ya n’ulo nna ya. Mgbe nna nwaagboghọ ahụ huru ya, o jiri onu kelee ya ekele. 4 Nna nwanyi ahụ roro ya ka o nonyere ha ufo du oge. N’ihi nke a, o nonyeere ha ubochi ato. Ha niile noro onodu obi ufo abali ato ahụ niile, rie nuokwa. 5 N’ubochi nke ano, nwoke ahụ na iko ya jikeere n’isi ututu ilaghachi. Ma nna nwanyi ahụ roro ha si ha, “Jirinu ihe oriri gbaanu onwe unu ume. Emesia unu nwere ike ilawa.” 6 Ya mere, ha abuo noduru ala rie ihe, nuokwa ihe onunu. Mgbe e mesiri, nna nwaagboghọ ahụ siri ha, “Biko, nodunu rahụ ura n’abali taa, meekwanu onwe unu obi ufo.” 7 Ma mgbe nwoke ahụ biliri ka o laa, nna nwaagboghọ ahụ, nogidere ya, nke a mere ka o kwenye ino ruo echi ya. 8 N’isi ututu ubochi nke ise, ha bilikwara ngwangwa jikere ihapu ma ilaghachi. Ozokwa, nna nwaagboghọ ahụ rikwara ha si ha, “Biko, nogidenu n’ututu taa, ma n’oge ehie unu nwere ike laa.” N’ihi nke a, ha nogidekwara rie, nuo. 9 Mgbe nwoke ahụ na iko ya nwanyi, na ohu ya, jikeere ihapu, nna nwaagboghọ ahụ rikwara ha si ha, “Biko, lee chi ebidola iji ugbu a, abali adikwala nso. Biko, nogide n’ulo m naani abali taa. Anyi ga-emekwa onwe anyi obi ufo abali taa niile. Ma unu ga-amalite ije

unu n'isi ụtụtụ echi. Mgbe ahụ, unu ga-ala n'udo.” 10 Ma nwoke ahụ ekweghi ino onodu abali ozo, o hapuru gawa n'uzo ije Jebus (ya bu Jerusalem), ya na inyinya ibu ya abuo akwadoro maka njem nakwa iko ya nwanyi. 11 Ha rutere ebe ahụ oge chi na-akwado iji. Ohu ya sirị nna ya ukwu, “Bia, ka anyi kwusi n'obodo ndi Jebus a, no onodu abali.” 12 Ma nna ya ukwu zaghachiri, “Mba! Anyi agaghi aba n'obodo ndi na abughi umu Izrel. Anyi ga-aga n'ihu ruo Gibeaa.” 13 O kwukwara si, “Bia ka anyi gbalia iru Gibeaa maobu Rema, no onodu abali n'otu n'ime ebe ndi a.” 14 Ya mere, ha gara n'ihu n'ije ha. Anwu dara dika ha na-eru Gibeaa di na Benjamin. 15 N'ebe ahụ ka ha kwusiri ino onodu abali. Ha gara noro na mbara ama obodo ahụ, ma o nweghi onye obula kpobatarara ha ka ha rahụ ura n'ulo ya. 16 N'anyasi ahụ, otu agadi nwoke zutere ha ka o si iru oru n'ubi na-aloghachi, onye si n'obodo ugwu ugwu Ifrem, ma o bi ka onye obia na Gibeaa (ndi bi n'ebe a bu ndi Benjamin). 17 Mgbe agadi nwoke a huru ndi ije ahụ na mbara ama obodo ahụ, o juru ha ajuju si, “Ebee ka unu si bia? Ebee ka unu na-aga?” 18 Nwoke ahụ zara si ya, “Anyi si Betlehem di na Juda na-aloghachi n'ulo anyi di n'ebe di anya n'ala ugwu ugwu Ifrem. Esi m ebe ahụ gaa Betlehem di na Juda, ma ugbu a, ana m aga n'ulo Onyenwe anyi. O nweghi onye kpobatarara anyi n'ulo ya. 19 Anyi nwere ihe oriri nke inyinya ibu anyi ga-eri, achicha na mmanya nke anyi bu ndi ohu gi ga-eri, ya bu, mu onwe m na ohu gi nwanyi na nwokorobia so anyi. Anyi achoghi ihe obula n'aka onye obula.” 20 Agadi nwoke ahụ sirị ha, “Batany n'ulo m dika ndi obia nke m. Ka m nye

unu ihe niile bu mkpa unu. Naani unu anola onodu abali n'ama." 21 N'ihu nke a, o kpobatarara ha n'ulo ya. O duuru inyinya ibu ha, nye ha ihe oriri. Emesia, ha sara ukwu ha mmiri, nodu ala rie ma nuokwa. 22 Ma mgbe ha risiri nri, noro na-ezu ike, na-akporita uka, na mberede, ndi ikom ufodu sitere n'obodo ahụ, ndi jogburu onwe ha n'omume gbara ulo ahụ gburugburu. Ha malitekwarara iti aka n'uzo ahụ na iti mkpu na-akpoku agadi nwoke ahụ, si ya, "Kpoptara onye obia ahụ no n'ime ulo gi ka anyi mara ya." 23 Agadi nwoke ahụ bu onyenwe ulo ahụ pukwuuru ha n'ezi, si ha, "Biko umunna m, unu emela ihe ojoo di otu a. Nwoke a no n'ulo m dika obia. Unu emela ihe ihere di otu a. 24 Ka m kpoptara unu nwa m nwanyi na-amaghi nwoke, na iko nwanyi nwoke a ka unu jiri ha mee ihe obula unu choroo ma hapunu nwoke a. Unu emela ihe ihere di otu a." 25 Ma ndi ikom ahụ egeghi ya nti. Ya mere, nwoke ahụ kpoptara iko ya nwanyi zipuru ha ya n'ezi. Ha niile n'otu na otu, dinakwuru nwanyi ahụ abali ahụ niile. Mgbe chi na-achoo ibo, ha hapuru ya ka o laa. 26 N'isi ututu, nwanyi ahụ biliri laghachi azu n'ulo ahụ iko ya nwoke no. Ma o dara n'ala n'ihu onu uzo ulo ahụ togboro n'ebe ahụ tutu chi abozie. 27 Mgbe nwoke ahụ biliri n'ututu, meghee uzo ka o malite ije ya, o huru iko ya nwanyi ahụ ka o togbo n'onu uzo ahụ. Aka ya abuo dikwa n'onu uzo mbata ulo ahụ. 28 Nwoke ahụ kpokuru ya si ya, "Ngwa, bilie ka anyi laa." Ma nwaagboghoo ahụ ekwughi okwu obula. Nwoke ahụ buliri ya, tukwasị ya n'elu inyinya ibu ya, buru ya laa n'obodo nke aka ya. 29 Mgbe o biaruru obodo ya, o banyere n'ulo ya weputa

mma jiri ya bɔwaa ozu iko ya nwanyị ahụ ụzọ iri na abụọ. O zigaara ebo iri na abụọ niile dị n'Izrel otu ụzọ, otu ụzọ. **30** N'ihị nke a, Onye ọbụla hụrụ ihe ojọọ a kwuru si, "O nwebeghị onye ọbụla mere ụdị ajọ omume dị otu a kemgbe ụmụ Izrel si n'obodo Ijpt pụta. Chee echiche banyere ihe a. Tulee ya ma gwa anyị ihe anyị ga-eme?"

20 Mgbe ahụ, ndị Izrel niile ndị si n'ala Dan ruo Bjasheba, tinyere ndị si n'ala Gilead, pụtara dika otu mmadụ, bịa zukọọ n'ihu Onyenwe anyị na Mizpa. **2** Ndị ndu ebo Izrel niile weere ọnọdụ na nzukọ nke ndị Chineke, ọnụọgụgụ ha bụ narị puku ndị agha anọ, ndị na-ebu mma agha. **3** Mgbe na-adighị anya, nzukọ ụmụ Izrel niile na Mizpa ruru ụmụ Benjamin ntị. Mgbe ahụ, ndịisi Izrel niile kpọrọ nwoke ahụ e gburu iko ya nwanyị si ya, "Kpọrọ anyị otu ihe ojọọ a si mee." **4** Ya mere, onye Livayị ahụ, di nwanyị ahụ e gburu kwuru si, "Mụ na iko m nwanyị bjaruru obodo Gibeaa, obodo nta ndị Benjamin, kwusị n'ebe ahụ inọ ọnọdụ abalị. **5** N'oge abalị, ndị ikom Gibeaa bįara gba ụlọ anyị nọ n'ime ya gburugburu. Nzube ha bụ igbu m. Ma ha jidere iko m nwanyị, dinakwuru ya n'ike, tutu ruo mgbe ọ nwurụ. **6** N'ihị ya, abowasiri m ahụ iko m nwanyị ụzọ iri na abụọ, zisa ya n'akukụ niile nke ihe nketa ndị Izrel niile n'ihị na ndị ikom Gibeaa ndị ahụ emeela ihe ojọọ na ihe ihere n'ala Izrel. **7** Ugbu a, unu ụmụ Izrel niile, unu onwe unu tūleenụ okwu a, nyekwanụ ndumọdụ ihe a ga-eme ebe a." **8** Ndị mmadụ niile kulitere dika otu onye, si, "O nweghị onye ọbụla ga-ala na be ya. O nweghị onye ọbụla ga-esi n'ebe a laa n'ụlọ ya. **9** Ma ugbu a, nke a bụ ihe anyị ga-eme ndị Gibeaa. Anyị ga-eke nza chọpụta ndị ga-

aga luso ndi Gibe agha. **10** Anyi ga-esite n'ebo niile nke Izrel hoputa mmadu iri site na nari mmadu, hoputa nari mmadu site na puku mmadu, hoputakwa puku mmadu site n'iri puku mmadu, ka ha hu maka iwetara ndi agha ihe oriri. Mgbe ndi agha a rutere Geba di na Benjamin, anyi puru ikwughachi ha ugwo ruru ha dika ihe ihere niile ha mere n'ala Izrel si di." **11** Ya mere, ndi Izrel niile jikotara onwe ha onu ibu agha ahụ dika otu onye, megide obodo ahụ. **12** Ndi ebo Izrel zipuru ndi ozi ka ha gazuo ebo Benjamin niile, si ha, "Gini bu ihe ojojo nke a jogburu onwe ya emere n'etiti unu? **13** Ugbu a, kpoputara anyi ndi ikom ojojo di a si n'obodo Gibe a ka anyi gbuo ha. Anyi ga-esikwa otu a hichapu ihe ojojo a site n'Izrel." Ma umu Benjamin egeghi ndi Izrel ibe ha ntị. **14** Ha sitere n'obodo ha di iche iche zukotaa na Gibe a maka ibuso ndi Izrel agha. **15** N'ubochi ahụ, ndi Benjamin sitere n'obodo ha di iche iche kpokota iri puku ndi ikom abuo na puku isii bu ndi na-amiputa mma agha, tinyere nari ndi ikom asaa ahụ zuruoke site na ndi bi na Gibe a. **16** N'ime ndi agha ndi a, e nwere nari ndi agha asaa, ndi a maara nke oma dika ndi na-agbata uta nke oma. Ha bu ndi na-eme aka ekpe, onye obula n'ime ha nwere ike iji okwute mata otu agiri isi, ghara imahie ya. **17** Ma onuogugu ndi agha umu Izrel, ma o buru na e wezuga umu Benjamin, di nari puku anọ. **18** Ma tupu agha ahụ ebido, ndi agha Izrel buru uzọ gaa Betel ijuta Chineke ase. Ha juru ya si, "Olee ebo ga-edu anyi ibuso ndi agha Benjamin agha?" Onyenwe anyi zara si ha na o bu Juda ga-ebu uzọ. **19** N'ih i nke a, n'isi ututu echi ya, ndi agha umu Izrel niile buliri ihe

agha ha puo, maa ulo ikwu ha nso nso Gibe. 20 Emesja, ndi Izrel puru izute ndi Benjamin, doo onwe ha n'usoro ibu agha na Gibe. 21 Ma n'ubochi ahụ, ndi Benjamin si Gibe nuputa n'igwe gbuo ndi agha Izrel onuogugu ha di iri puku abuo na puku abuo. 22 Ndi agha Izrel gbaritara onwe ha ume, ma werekwa onodu ibu agha di ka ha mere n'ubochi mbu. 23 Ndi agha Izrel kwara akwa nke ukwu n'ubochi ahụ n'ihu Onyenwe anyi site n'ututu ruo anyasi. Ha juru Onyenwe anyi ase ozo si ya, "Anyi ga-aga n'ihu iluso umunna anyi ndi Benjamin ogo?" Onyenwe anyi zara si ha, "Gaanu ga luso ha agha." 24 N'ih i nke a, ndi Izrel jeghachikwara ozo ibuso umu Benjamin agha n'ubochi nke abuo ya. 25 N'oge a kwa, ndi agha Benjamin si n'obodo Gibe puta ibuso ha agha. Ha gburu ndi agha Izrel onuogugu ha di puku iri na asato. Ndi a niile bukwa ndi ji mma agha ebu agha. 26 Mgbe ahụ, ndi Izrel niile gara Betel, nodu n'ebe ahụ, kwaa akwa n'ihu Onyenwe anyi Ha erighi nri obula n'ubochi ahụ site n'ututu ruo n'anyasi. Ha chere n'ihu Onyenwe anyi onyinye aja udo, ma चुokwa aja nsure oku. 27 Ndi Izrel juru ase site n'aka Onyenwe anyi. (N'oge ndi ahụ, igbe ogbugba ndu Chineke di n'ebe ahụ. 28 Finehaz nwa Elieza, nwa nwa Eron na-eje ozi nchujaja n'ebe ahụ.) Umu Izrel juru Onyenwe anyi ase si ya, "O bu anyi gaakwa ozo ibuso umunna anyi ndi Benjamin agha, ka i si anyi agala?" Onyenwe anyi zara si ha, "Gaanu, n'ih i na aga m ahụ na unu meriri ndi agha Benjamin echi." 29 N'ih i nke a, umu Izrel kewaputara ndi zoro onwe ha n'ohia, gburugburu obodo Gibe. 30 N'ubochi nke ato ya, ha puru gaakwa izute ndi Benjamin,

ha were ọ̀nọ̀dụ ha imegide ndị Gibe a dika ha mere n'oge gara aga. **31** Ndị Benjamin pụtara izute ha, e mere ka ha site n'obodo pụọ. Ha malitere igbu ndị Izrel dika ha mere na mbụ, nke mere na ndị ikom iri atọ dara nwụọ n'ọhịa ma na ụzọ, otu nke gawara obodo Betel, na nke ọzọ gawara obodo Gibe a. **32** Ya mere, mgbe ndị agha Benjamin malitere na-asị, "Lee, anyị emeriel a ha dika anyị mere na mbụ," ndị Izrel nọ na-ekwu sị, "Ka anyị gbara ọsọ na-aga ruo mgbe ha ga-anọ ebe dī anya site n'obodo ha." **33** Ndị ikom niile nke Izrel sitere n'ọ̀nọ̀dụ ha bilie, doo onwe ha n'usoro na Baal-Tama, ndị Izrel ndị zoro onwe ha wapụtara site n'ọ̀nọ̀dụ ha n'ọdida anyanwụ nke Geba, si n'ọhịa maputa. **34** Iri puku ndị ikom Izrel ahụ zuruoke gara na ncherita ihu Gibe a busoo ya agha. Agha ahụ dī ike nke ukwu nke mere na ndị Benjamin amataghị na oke mbibi na-abịakwasị ha. **35** Onyenwe anyị meriri ndị Benjamin n'ihu Izrel, n'ụbọchị ahụ; ndị Izrel gburu ndị agha Benjamin ọ̀nọ̀gụgụ ha dī iri puku abụọ, na puku ise, na otu narị. Ha niile bụkwa ndị na-eji mma agha aga agha. **36** Mgbe ahụ, ndị Benjamin n'onwe ha, hụrụ na e emeriel a ha. Ugbu a, ndị ikom Izrel nyere ndị Benjamin ohere ịga n'ihu, n'ih i na ha dabere na ndị ha zoro n'ọhịa n'akụkụ Gibe a. **37** Ndị ahụ zoro n'ọhịa gbapụtara ọsịisọ gbaba n'obodo Gibe a, kesaa onwe ha, were mma agha gbuchapụ ndị niile nọ n'obodo ahụ. **38** Ndị Izrel na ndị zoro n'ọhịa kwekọtara na ha ga-eme ka anwụrụ ọkụ dī ukwu na-ala elu elu site n'obodo ahụ, **39** ma mgbe ahụ, ndị Izrel ga-ebido ịbọ ọbọ ogbugbu egburu ha. Ndị Benjamin egbuolarị iri ndị Izrel atọ, n'ih i ya ha

sirị, “Anyị na-emeri ha dika anyị mere n’agha mbụ.” **40** Ma mgbe anwūrụ ọkụ malitere ịla elu site n’obodo ahụ, ndị Benjamin lere anya n’azụ hụ ka anwūrụ ọkụ na-ala elu site n’akụkụ niile nke obodo ahụ. **41** Mgbe ahụ, ndị Izrel bidoro igbu ha, oke egwu jidere ndị Benjamin n’ihi na ha ghotara na ịla n’iyi adakwasịla ha. **42** Ha si n’ihu ndị Izrel gbaa ọsọ, gbaga n’uzọ gawara n’ozara, ma ha enweghị ike ịgbanarị agha ahụ. Ndị Izrel si n’obodo Gibe a gbaputa gburu ha n’ebe ahụ. **43** Ha gbara ndị Benjamin gburugburu n’akụkụ ọwụwa anyanwụ Gibe a, gbuo otutu n’ime ha n’ebe ahụ. **44** Ndị agha Benjamin e gburu n’agha ubochi ahụ di puku iri na asato. **45** Mgbe ha chighariri na-agbala n’uzọ ozara na-aga n’ebe oke nkume Rimon di, ndị Izrel gburu puku ndi agha ise n’ime ha n’uzọ ahụ. Ha chugidere ndi Benjamin ọsọ ruo Gidom, gbukwaa puku ndi agha ha abuo. **46** Ya mere, ndi Benjamin e gburu n’agha n’ubochi ahụ di iri puku abuo, na ise. Ndi a bu ndi agha mma agha, dike na dimkpa n’agha. **47** Naani nari ndi agha isii n’ime ha tughariri gbapu ọsọ gbalaga n’ozara, n’ebe nkume Rimon di. Ha nogidere n’ebe ahụ onwa anọ. **48** Mgbe ahụ, ndi agha Izrel hapuru ha, laghachi azu, gaa n’obodo ndi Benjamin niile gbuo ndi niile no n’ime ha, igwe anu ulo, na ihe ndi ozo niile di n’ime ha. Obodo niile ha ruru, ha kporo ha oku.

21 Mgbe ndi ikom Izrel niile zukotara na Mizpa, ha nuru iyi si, “O nweghi onye obula n’ime anyi ga-ekwe ka nwoke obula si n’ebo Benjamin luo umu anyi ndi inyom.” **2** Ndi Izrel niile gara Betel, nodu ebe ahụ ruo mgbede n’ihu Chineke. Ha welitere olu bee akwa dara uda. **3** “Ha sirị,

Onyenwe anyị, Chineke Izrel, gini mere ihe di otu a ji dakwasị Izrel? Gini mere a ga-eji na-achọ otu ebo Izrel achọ taa?” 4 N’isi ututu echi ya, ha biliri ngwangwa ruo ebe ichu aja. Ha churu aja nsure oku, na aja udo n’ebe ahụ. 5 Emesịa, ha juritara onwe ha ajuju si, “O nwere ebo Izrel na-enweghi onye nochiri anya ha n’ihu Onyenwe anyi anyi mgbe anyi zukoro na Mizpa?” N’ihi na ha nuru iyi kwuo na onye obula juru ibia n’ihu Onyenwe anyi na Mizpa aghaghi inwu. 6 Ma oke iru uju di n’ala Izrel dum n’ihi ihe dakwasiri umunna ha, bu ndi Benjamin. Ha niile kwuru si, “Taa, otu ebo Izrel alaala n’iyi, e kpochapula ya. 7 Olee otu anyi ga-esi nwetara ndi foduru nwunye ha galu ebe anyi nuru iyi site n’aha Onyenwe anyi na anyi agaghi enye ha umu anyi ndi inyom?” 8 Mgbe ahụ, ha juru ajuju si, “O nwere ebo Izrel na-esoghi anyi zukota mgbe anyi zukotara n’ihu Onyenwe anyi na Mizpa?” Ha choputara na o nweghi onye obula si na Jebesh Gilead bia. 9 N’ihi na mgbe ha guru ndi zukoro onu, ha choputara na o nweghi ndi si Jebesh Gilead bia. 10 Ya mere, nzuko ahụ zipuru puku ndi agha iri na abuo, ndi di ike n’etiti ha, ka ha gaa jiri mma agha gbuchapu mmadu niile bi na Jebesh Gilead, ndi nwoke, na ndi nwanyi, na umuntakiri. 11 Nke a bukwa ihe unu ga-eme, “Gbuonu ndi ikom niile na umu nwanyi niile matarala nwoke.” 12 Onuogugu umu agboghọ na-amabeghi nwoke ha chotara na Jebesh Gilead di nari anọ. Ndi agha ahụ kpotara ha na Shailo, n’ime Kenan, ebe ndi Izrel mara ulo ikwu ha. 13 Emesịa, ha zigara ufodu mmadu ka ha jekwuru ndi agha Benjamin na nkume Rimon maka ime udo. 14 Mgbe ndi Benjamin

lughachiri, e dunyere ha nari ndi inyom anọ, ndi Jebesh Gilead, bu ndi e mere ka ha di ndu. Ma umu agboghọ ndi a ezughị onuogugu ha niile. **15** Oge ahụ bu nnoo oge iru uju di ukwu n'ala Izrel maka onodu ndi Benjamin, n'ihina Onyenwe anyi emeela ka ebo ndi Izrel hapu izu ezu. **16** Ndi okenye Izrel juritara onwe ha si, "Gini ka anyi ga-eme ilutara umunna anyi nwunye ebe o bu na umu agboghọ ndi Benjamin anwuchaala? **17** Ndi Benjamin foduru ndu aghaghi inweta ndi ga-anochi anya ha," bu ihe ha kwuru, "ka otu n'ime ebo Izrel ghara ibu ndi e kpochapuru ekpochapu. **18** Ma anyi enweghi ike inye ha ndi nwunye site n'umu anyi ndi inyom, n'ihina umu Izrel nuru iyi si, 'Onye aburu onu ka o bu, bu onye obula nke nyere onye Benjamin nwunye.' **19** Ma lee, e nwere mmemme Onyenwe anyi a na-eme afọ niile na Shailo, n'akuku uguw Betel, na mpaghara owuwa anyanwu nke uzọ ahụ sitere Betel gaa Shekem, na n'akuku ndida Lebona." **20** Ya mere, ha gwara ndi ikom Benjamin, bu ndi chorọ nwunye okwu si ha, "Gaanu zoo onwe unu n'ubi vaini di n'agbata uzọ ahụ, **21** ma na-elepu anya. Mgbe umu agboghọ Shailo ga-aputa ite egwu ha, sitenu n'ubi vaini gbaputanu jide ha, ka onye obula n'ime unu jide otu nwaagboghọ kpuru ya laa n'ala Benjamin, ka ha buru nwunye unu. **22** O buru na nna ha maobu umunne ha abiakwute anyi iju ajuju banyere ha, anyi ga-agwa ha okwu si, 'Biko, gosinu anyi amara, site n'ihapu ha ka ha luo umu agboghọ ahụ, n'ihina anyi achotaghi umu agboghọ ga-ezuru ha niile mgbe anyi gburu ndi niile bi na Jebesh Gilead. O nwekwaghi uzọ ozọ unu gaara esi nye ha umu unu ndi nwanji ghara

ịbụ ndị ikpe mara.”” 23 Ya mere, ndị Benjamin mere
dịka ndumọdụ e nyere ha si dị. Onye ọbụla n’ime ha
jidere otu nwaagboghọ n’ike mgbe ha na-ete egwu n’oge
mmemme ahụ ka ọ bụrụ nwunye ya. Ha lara n’ihe nketa
ha, wughachi obodo ha, biri n’ime ya. 24 Mgbe ihe ndị a
gasịrị, ụmụ Izrel laghachiri n’obodo ha, n’otu n’otu, onye
ọbụla kwa laghachiri n’ebo ya, n’ikwu ya, n’ihe nketa nke
aka ya. 25 N’ụbọchị ndị a, Izrel enweghị eze na-achị ha.
N’ihi nke a, onye ọbụla na-eme ihe ọbụla ọ chọrọ, na ihe
ọbụla dị ya mma n’anya.

Rut

1 N’oge ndị ahụ, mgbe ndị ikpe na-achi, oke ụnwụ dara n’ala Izrel. N’ihi ụnwụ a, otu nwoke, onye Betlehem, obodo dị na Juda, kwakọrọ ihe ya niile, duru nwunye ya, na ụmụ ya ndị ikom abụọ, hapụ obodo ya gaa biri dika ọbịa n’ala Moab. **2** Aha nwoke a bụ Elimelek. Aha nwunye ya bụ Naomi, ma aha ụmụ ya ndị ikom abụọ bụ Mahlōn na Kiliōn. Ha bụ ndị Efrat si Betlehem nke dị na Juda. Ha bjarutere n’ala Moab biri n’ebe ahụ. **3** Ma Elimelek di Naomi nwurū, hapụ naanị Naomi, na ụmụ ya ndị ikom abụọ. **4** Ha lūrū ndị nwunye site n’etiti ndị inyom Moab. Aha nke mbụ bụ Ọpa, ebe aha nke abụọ bụ Rut. Ha biri n’ebe ahụ ihe dị ka afọ iri. **5** Mahlōn na Kiliōn mechara nwụọ. Ya mere, Naomi ghọrọ onye gba aka di, na onye gba aka ụmụ. **6** Mgbe Naomi nọ n’ala Moab nū na Onyenwe anyị eletala ndị Izrel site n’inye ha ihe oriri, Naomi na ndị nwunye ụmụ ya abụọ kwadoro ilaghachi azụ n’ala Izrel. **7** Ya mere, Naomi na ndị nwunye ụmụ ya abụọ hapūrū ala Moab ebe ha bi kemgbe, malite igbaso ụzọ ha ga-esi laghachi n’ala Juda. **8** Mgbe ahụ, Naomi gwara ndị nwunye ụmụ ya abụọ okwu sị ha, “Ngwa, onye ọbụla n’ime unu laghachi n’ụlọ nne ya. Ka Onyenwe anyị gosi unu obioma dika unu si gosi mụ onwe m, na ndị unu nwurū anwụ. **9** Ka Onyenwe anyị nyekwa unu di ọzọ ma meekwa ka unu chọta udo n’ezinaụlọ ọzọ.” Mgbe ahụ Naomi suturu ha ọnụ, ha niile kwara akwa. **10** Ma Ọpa na Rut zara Naomi sị ya, “E, anyị agaghị ala. Anyị ga-esoro gị laghachikwuru ndị gị.” **11** Naomi zara sị ha, “Laghachinụ ụmụ m, ọ bụ n’ihi gịni ka unu ga-eji soro m

laa? E nwere m ike ịmụta ụmụ ndị ikom ọzọ ndị ga-abụ di unu? **12** Laghachinụ azụ ụmụ m. Emeela m agadi ịlụ di ọzọ. A sịkwari na olileanya fọdụrụ m ịlụ di na ịmụta ụmụ ndị ikom n'abalị taa, **13** unu ga-echere ruo mgbe ha tolitere? Unu ga-anọ na-alughị di ọzọ? Mba, ụmụ m ndị inyom, ọnọdụ m di ilu kariya nke unu, n'ihi na Onyenwe anyị esepụtala aka ya imegide m.” **14** Ha welitere olu ha kwaa akwa ọzọ. Mgbe ahụ Ọpa suturu nne di ya ọnụ ma Rut kwusiri ike n'ebe ọ nọ. **15** Ma Naomi gwara ya si, “Lee, nwunye nwanne di gi alaghachikwurula ndị nwe ya na chi ya niile, soro ya laa.” **16** Ma Rut zara, “Akwapidela m ka m hapụ gi, maọbụ ime ka m site n'iso gi chigharia. Aga m esoro gi gaa ebe ọbụla ị na-aga. Aga m esokwa gi biri n'ebe ọbụla ị ga-ebi; ndị gi ga-abụ ndị m, Chineke gi ga-abụkwa Chineke m, **17** ebe ị nwurụ ka m ga-anwụ, ebe ahụ kwa ka a ga-eli m. Ka Onyenwe anyị mesoo m mmeso, otu ọbụla mmeso ahụ si di njọ, ma ọ bụrụ na m ekwere ka ihe ọzọ, ma ọ bughị ọnwụ, kewaa mụ na gi.” **18** Mgbe Naomi huru na Rut ekpebiela n'ime onwe ya iso ya, ọ kwusiri igwa ya okwu ọzọ. **19** Ya mere, ha abụọ gagidere ije rute Betlehem. Mgbe ha batara Betlehem, obodo ahụ mere mkpọtụ, n'ihi nlotà ha. Ndị inyom juru si, “Ọ bụ Naomi bụ nke a n'ezie?” **20** Ma Naomi zara ha si, “Unu akpokwala m Naomi, kama kpọonụ m Mara, n'ihi na Onye puru ime ihe niile emeela ka ndụ m juputa n'ihe ilu. **21** Aka m juru eju mgbe m si n'ebe a puo, ma Onyenwe anyị emeela ka m gbara aka lota. Gini mere unu ji akpo m Naomi ebe ọ bụ na Onyenwe anyị gbakutara m azu, ebe ọ bụ na Onye puru ime ihe niile mere ka nsogbu

dakwasị m.” 22 Otu a ka Naomi na Rut onye Moab bụ nwunye nwa ya si laghachi n’ala Juda. Oge ha ji lọbata n’obodo Betlehem bụ oge a na-amalite igho oka bali.

2 Ma Naomi nwere otu nwanne di ya, onye bara ụba, bụrukwa onye a maara nke oma, onye si n’agburu Elimelek. Aha nwoke a bụ Boaz. **2** Rut onye Moab, gwara Naomi okwu si ya, “Kwere ka m gaa n’ubi ebe a na-aghọ oka, ka m lee ma m ga-achota ihuoma n’ihu ndi na-aghọ oka, ndi ga-ekwere ka m tụtukota oka ndi ha hapuru.” Naomi zara si ya, “O di mma nwa m, gaa.” **3** Ya mere, Rut puru gaa na-atutu oka n’azu ndi na-ewe ihe ubi. Ma dike ihe si di, Rut choputara na ubi o na-atutu oka bu ubi Boaz, onye si n’agburu Elimelek. **4** N’oge ahụ, Boaz n’onwe ya si na Betlehem bjarute n’ubi ahụ, kelee ndi ahụ na-aghọ mkpuru n’ubi si ha, “Onyenwe anyi nonyere unu.” Ha niile zakwara si ya, “Onyenwe anyi gozie gi.” **5** Mgbe Boaz huru Rut, o juru onyeisi ndi oru ubi ya si, “Onye ka nwanyi a bu?” **6** Onye nlekota oru ubi ahụ zaghachiri, “O bu onye Moab ahụ so Naomi lota. **7** O siri, ‘Biko kwere ka m soro ndi oru n’azu tụtukotaa ukwu oka ha hapuru.’ Kemgbe ututu o bjara, o kwusibeghi oru ya kariakwa naani nwa mgbe nta o zuru ike n’okpuru ndo.” **8** Ya mere, Boaz gwara Rut okwu si ya, “Nwa m nwanyi, gee m nti. Agakwala itutu oka n’ubi ozọ, esitekwala n’ebe a puo. Soro umu agboghọ na-ejere m ozi nodu n’ebe a. **9** Lezie anya n’ubi ebe ndi ikom na-ewe ihe ubi, ma soro umu agboghọ ndi a. Enyela m ndi ikom ndi a iwu ka ha ghara imetu gi aka. Mgbe obula agu mmiri gurug, gaa n’ite mmiri ndi ahụ ndi ikom gbanyere mmiri kuru mmiri

ñụọ.” **10** Mgbe Boaz na-agwa ya okwu, Rut hulatara isi ya ala. Emesịa o kwuru si, “Gịni mere m ji chọta ụdị amara dī otu a n’ebe ị nọ, na ị hụgara m, ebe ị maara na m bụ naanị onye mba ọzọ?” **11** Boaz zara si ya, “Anụla m ihe niile i meere nne di gị site n’oge di gị nwurụ, na otu i si hapụ nne gị na nna gị, na ala ebe amurụ gị, bịa n’ebe a ibi n’etiti ndị ị na-amaghị na mbụ. **12** Ka Onyenwe anyị kwughachi gị ụgwọ ihe ọma ndị a i mere. Ka Onyenwe anyị onye bụ Chineke Izrel, onye ị gbabara n’okpuru nku ya izere ndụ kwughachi gị nkwughachi dī ukwu n’ihi ezi ọrụ gị niile.” **13** Rut zara si ya, “Ka m gaa n’ihu na-achọta amara n’ebe ị nọ, onyenwe m. N’ihi na ị kasịela m obi, gwakwa m, odibo nwanyị gị, okwu dī nro. Ọ bụ ezie na m abughị otu n’ime ndị odibo nwanyị gị.” **14** Mgbe oge iri nri ruru, Boaz siri ya, “Bịa nso n’ebe a, were ụfọdụ nri rie, sunyekwa achicha gị n’ime mmanya viniga.” Mgbe o soro ndị ahụ na-ewe ihe ubi nọdụ ala iri ihe, o nyere ya ụfọdụ ọka a hụrụ n’okụ. O riri, rijuo afo ma nri e nyere ya fọdurụ. **15** Mgbe o biliri ichikotakwa ọka, Boaz nyere ụmụ okorobia ya iwu, “Hapụnụ ya ka ọ chikota ọka ọ buladi n’etiti ukwu ọka ndi guzo eguzo, unu agwala ya okwu ihere ọbula. **16** Unu sitekwa n’ukwu ọka miputara ya ụfọdụ tusa ya n’ala ka ọ tụturu. Unu abarala ya mba.” **17** Ya mere, Rut tụturu ọka n’ubi ahụ ruo oge anyasi. Mgbe ọ fuchasiri ọka balị niile ọ tụtutara, o nwetara ihe nwere ike iru otu bushel. **18** O buuru ya baa n’ime obodo, bunye ya nne di ya, nyekwa ya nri o riforo mgbe o rijuchara afo. **19** Nne di ya juru ya, “Ebee ka ị tụturu ọka taa? Ebee ka ị ruru ọrụ? Ka nwoke ahụ

hụ tara gi buru onye a goziri agozi.” Rut kororo nne di ya banyere onye ahụ o ruru oru na nke ya. O siri, “Aha nwoke mu na ya ruru oru bu Boaz.” **20** Mgbe ahụ Naomi zara nwunye nwa ya si, “Onye Onyenwe anyi goziri ka o bu, onye na-ahapubeghi igosi ebere ya nye ndi di ndu na ndi nwuru anwu. Nwoke a bu otu n’ime ndi agburu anyi, otu onye n’ime ndi onye mgbaputa anyi.” **21** Mgbe ahụ Rut, onye Moab siri, “Ihe o sikwara m bu, ‘Nonyere ndi oru m tutu ruo mgbe ha ghochara oka niile di n’ubi m.’” **22** Naomi siri Rut, nwunye nwa ya, “Nwa m nwanyi, o kaara gi mma ime dika o kwuru. Soro umu agboghoro n’ubi ya n’azu tutuoka i na-atutu, n’ihi na n’ubi onye ozoro, e nwere ike imeru gi ahụ.” **23** Ya mere, Rut sogidere umu agboghoro Boaz na-atutu oka, tutu ruo ogwugwu igho oka bali na wiiti. Ya na nne di ya bigidekwara.

3 Otu ubochi, Naomi, nne di Rut, gwara ya okwu si, “Nwa m nwanyi, o bu na o rubeghi mgbe m ga-achotara gi ulo nke aka gi, ebe a ga-anolekotazie gi anya nke oma? **2** O bu na Boaz, onye gi na umu agboghoro ya so ruo oru ichikota oka abughi onye agburu anyi? Lee, n’abali taa ka o ga-afucha oka bali n’ebe izocha oka. **3** Ugbu a, gaa saa ahụ gi, teekwa mmanu isi utu, yirikwa uwe mara mma. I mesia, gaa n’ebe izocha oka, ma ekwekwala ka o hu gi, tutu ruo mgbe o risiri nri nuokwa ihe onunu. **4** Leziekwa anya choputa ebe o ga-edina rahụ ura. Mgbe i maara na o rahula ura nke oma, gaa kpughepu akwa o ji kpuchie ukwu ya, dinaakwa ala n’ebe ahụ. O ga-agwa gi ihe i ga-eme.” **5** Rut zara si, “Aga m eme ihe obula i si m mee.” **6** Ya mere, Rut puru n’abali ahụ gaa n’ebe

ịzọcha ọka ahụ, meekwa dika nne di ya gwara ya. **7** Mgbe Boaz risiri nri ma n'ụkwa ihe ọhụhụ, mmụọ ya dikwa mma, ọ gara ka ọ dinaa ala na nsọtụ ebe atukọtara akpa ọka. Rut jiri nwayọọ gaa n'ebe ahụ, kpughepụ akwa o ji kpuchie ụkwụ ya abụọ, dina n'akụkụ ụkwụ ya. **8** N'etiti abali Boaz kujara teta na mberede, tugharịa, ma lee o nwere nwanyị dina n'ala ala ụkwụ ya. **9** Ọ jụrụ ya sị, "Ị bụ onye?" Rut zara ya sị, "Abụ m Rut, ohu gi nwanyị, onyenwe m. Were ọnụ ọnụ akwa gi kpukwasị m, n'ihina ị bụ onye agburu mgbaputa m di nso." **10** Boaz zara sị ya, "Onyenwe anyi gozie gi, nwa m nwanyị. Ihunanya i gosiri ugbu a akariala nke i gosiri na mbu, n'ihina i gbasoghi umu okorobia, ma ha bu ogaranya maobu ogbenye. **11** Ma ugbu a, nwa m nwanyị, atula ujo. Aga m emezuru gi dika i si rijo, n'ihina mmadu niile maara na ị bụ onye nwere ezi agwa. **12** Ọ bụ ezie na m bụ onye mgbaputa di nso nke ezinaulo anyi, ma o nwere onye ozo di ezi nso kariya m. **13** Nodu n'ebe a n'abali a. N'ututu, o buru na onye ahụ ekwere imezu oru ya dika onye mgbaputa, ya ruzuo ya. Ọ buru na o kwere, o di mma, o burukwanu na o kweghi, dika Onyenwe anyi na-adi ndu, aga m emezu ya. Ugbu a, dinara ala ruo ututu." **14** Ya mere, Rut dinara n'ukwu ya ruo ututu. Ma chi abozibeghi nke oma mgbe o si n'ebe ahụ bilie n'ihina Boaz siri ya, "Ekwela ka onye obula mata na nwanyị biara n'ebe izocha oka." **15** O gwakwara Rut okwu sị ya, "Chita akwa mgbokwasị gi, gbasaa ya." Ya mere Rut gbasara akwa ya, Boaz manyere ya otutu oka bali isii, bokwasị ya Rut, onye buuru ya banye n'ime obodo. **16** Mgbe Rut biakwutere nne di ya, Naomi juru ya

si, “Nwa m nwanyi, olee otu ihe si gaa?” Rut gwara ya ihe niile Boaz meere ya, si, **17** “O manyeere m otutu oka bali isii ndi a si m, ‘O kwesighi ka i gbara aka lakwuru nne di gi.’” **18** Naomi zara si ya, “Chere, nwa m nwanyi, ruo mgbe i ga-ahu otu okwu a ga-esi bie. Nwoke a agahi ezu ike tutu ruo mgbe o kwubiri okwu a taa.”

4 Ya mere, Boaz puru gaa nonu uzọ ama obodo ahu, nodu ala n’ebe ahu. O dighi anya onye mgbaputa ahu di nso nke Boaz kwuru okwu banyere ya si n’ebe ahu na-agafe. Boaz kporo ya si, “Enyi m bia nodu ala.” O bjara nodu ala. **2** Boaz kporo mmadu iri, ndi bu ndi okenye obodo ahu, gwa ha, “Nodunu ala n’ebe a.” Ha mere otu ahu. **3** Mgbe ahu, o gwara nwoke onye mgbaputa ahu di nso si, “Naomi, onye si n’ala ndi Moab lota, na-achọ ire ala nwanna anyi nwoke Elimelek. **4** Ahuru m na o kwesiri ka m buru uzọ gwa gi ka i zuo ya n’ihu ndi a no odu n’ebe a, na n’ihu ndi okenye obodo anyi. O buru na i ga-agbara ya, gwa m, o burukwanu na i gahi agbara ya, gwa m, ka m mara ihe m ga-eme. N’ihi na o bu gi ka o diri igbaputa ya. Mu onwe m na-esote gi.” O zara si, “Aga m agbaputa ya.” **5** Mgbe ahu, Boaz siri, “N’ubochi i ga-azuru ala ahu site n’aka Naomi ka i ga-enwetakwa Rut onye Moab bu nwunye onye ahu nwuru anwu, ime ka aha onye ahu nwuru anwu na ihe nketa ya na-adigide.” **6** Na nke a, onye nchekwa mgbaputa ahu siri, “Apughi m igbaputa ya n’ihi na e nwere m ike itinye ihe nketa m na nsogbu. Gi onwe gi gbaputa ya. Nke a agahi ekwe m omume.” **7** Na mgbe ochie n’ala Izrel, ime ka mgbaputa ihe na iwefe ihe site n’aka baa n’aka zuo oke, otu onye

ga-eyipụ akpụkpọkụwụ ya were ya nye onye nke ọzọ. Otu a ka e si ekpebi okwu gbasara orire na ọzụzụ, na-ime ka ihe ndị ọzọ guzosie ike n'ala Izrel. **8** N'ihia ya, mgbe nwoke ahụ gwara Boaz sị ya, "Zurụ ala ahụ n'onwe gi," o yiputara akpụkpọkụwụ ya. **9** Mgbe ahụ, Boaz kwuputara na ntị ndị okenye ndị ahụ na ndị mmadụ nọ n'ebe ahụ sị ha, "Unu bụ ndị akaebe na esitela m n'aka Naomi zurụ ala niile Elimelek, na Kilijon na Mahlön nwere. **10** Azurukwala m Rut onye Moab, nwunye Mahlön ka ọ burụ nwunye m, ime ka aha onye nwurụ anwụ na ihe nketa ya na-adigide, ka aha ha hapụ ifu n'etiti ndị ikwu ya maobụ site n'obodo ebe amurụ ya. Taa unu niile bụ ndị akaebe m." **11** Mgbe ahụ, ndị okenye na ndị niile nọ n'onụ ụzọ ama kwuru sị, "Anyị bụ ndị akaebe. Ka Onyenwe anyị mee nwanyị a na-abata n'ezinaulo gi ka ọ dirị ka Rechel na Lia, ndị ebo Izrel niile sitere na ha pụta! Ka ị burukwa ogaranya n'agburụ Efrata, ghọkwa onye a ma ama na Betlehem. **12** Site n'umu Onyenwe anyị ga-enye gi site na nwanyị a, ka ezinaulo gi dirị ka nke Perez onye Tama mụrụ Juda." **13** Boaz kpọrọ Rut ka ọ burụ nwunye ya. Mgbe ya na Rut dinakoro, Onyenwe anyị nyeere ya aka iturụ ime. Ọ mukwara nwa nwoke. **14** Mgbe ahụ, ndị inyom obodo ahụ bjakwutere Naomi sị ya, "Onye a goziri agozi ka Onyenwe anyị bụ, onye na-agbawaghị gi aka onye agburụ mgbaputa di nso. Ka aha ya burụ ihe ga-ada ụda n'ala Izrel niile. **15** Ya wetakwara gi ntute na ndụ gi ma burukwa onye ga-azụ gi n'isi awọ gi. N'ihia na nwunye nwa gi, onye huru gi n'anya, onye baara gi uru kari ndi ikom asaa, amurala gi nwa nwoke." **16** Naomi kuuru

nwantakiri ahụ, jikọọ ya n'apata ya, lekọta ya. **17** Ndi
inyom ndi agbataobi ya siri, "Ugbu a, n'ikpeazu, Naomi
enwetala nwa nwoke ozo!" Ha guru ya Obed. O bukwa
onye ahụ bu nna Jesi, onye bu nna Devid. **18** Nke a bu
usoro ndi a muru site na Perez. Perez muru Hezron **19**
Hezron muru Ram Ram muru Aminadab **20** Aminadab
muru Nashon Nashon muru Salmon **21** Salmon muru
Boaz Boaz muru Obed **22** Obed muru Jesi Jesi muru Devid.

1 Samuel

1O nwere otu nwoke onye Zuf, si na Ramataim, n'ala ugwu ugwu Ifrem. Aha ya bu Elkena nwa Jeroham, nwa Elihu, nwa Tohu, nwa Zuf, onye Ifrem. **2** Elkena luru ndi inyom abuo, aha nke mbu bu Hana, ebe aha nke abuo bu Penina. Penina nwere umu, ma Hana enweghi nwa. **3** Kwa afo, nwoke a na-esi n'obodo ya gaa Shailo ife ofufe na ichuru Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile aja. O bu n'ebe ahụ ka umu ndi ikom abuo Elayi a na-akpo Hofni na Finehaz, bu ndi nchujaja Onyenwe anyi no. **4** N'ubochi obula Elkena na-achụ aja ya, o na-ekenye Penina na umu ya ndi ikom na ndi inyom otutu oke site n'anụ o ji chuo aja. **5** Ma o na-enye Hana oke mmadu abuo, n'hi na o huru ya n'anya, o bu ezie na Onyenwe anyi mechiri akpanwa ya. **6** Ma Penina na-eme ka obi joo Hana njo karja, site n'ikpasu ya iwe, n'hi na Onyenwe anyi mechiri akpanwa ya. **7** Ihe ndi a na-eme kwa afo. Penina na-akwa Hana emo, na-achi ya ochi oge niile ha gara n'ulo Onyenwe anyi, si otu a na-eme ka o na-akwa akwa, gharakwa iri nri. **8** Mgbe Hana bidoro ikwa akwa otu a, Elkena na-aju ya si, "Hana, o bu ginị mere i ji na-akwa akwa? Ginị mere i naghị eri nri? Ginị mere obi ji ajo gi njo? O bu na mu adighi gi mma karja umu ndi ikom iri nye gi?" **9** Otu ubochi mgbe ha risiri nri, nuokwa ihe onunu na Shailo, Hana biliri oto. N'oge a, Elayi onye nchujaja noduru ala n'оче ya n'akuku onu uzo ulo Onyenwe anyi. **10** N'onodu obi mwute Hana kwara akwa, kpee ekpere, kpokuo Onyenwe anyi. **11** O kwere nkwa si, "O! Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile, o

bụrụ na ị ga-elekwasị anya na nhuju anya nke ohu gị
 nwanyị ma cheta m, ghara ichefu ohu gị nwanyị, ma nye
 ya nwa nwoke, mgbe ahụ, aga m enyeghachi ya Onyenwe
 anyị ogologo ụbọchị niile nke ndụ ya. Agụba agakwaghị
 aga n'isi ya mgbe ọbụla.” **12** Mgbe ọ nọgidere na-ekpe
 ekpere nye Onyenwe anyị, Elayị nọ na-ele ya anya n'ọnu.
13 Ka Hana nọ na-ekpe ekpere n'obi ya, naanị egbugbere
 ọnu ya na-emeghari emeghari, ma enweghị onye na-anụ
 olu ya. Mgbe ahụ, Elayị chere n'obi ya na ọ bụ nwanyị
 mmanya na-egbu. **14** Elayị sịrị ya, “Ruo ole mgbe ka ị
 ga-akwụsị ịñụbiga mmanya oke? Si n'ebe mmanya dị
 wezuga onwe gị!” **15** Ma Hana zara sị ya, “Mba, onyenwe
 m, añughị m mmanya ọbụla! Kama abụ m nwanyị obi ya
 dị ilu nke ukwu. Anọ m na-ekwuputara Onyenwe anyị
 ihe dị m n'obi. **16** Biko agụla ohu gị nwanyị dika onye
 ajọ omume. Esi m n'obi mwute na-akwasara Onyenwe
 anyị ụwa m.” **17** Elayị zara sị ya, “Laa n'udo, ka Chineke
 Izrel mezuoro gị dika arịrịọ gị niile si dị.” **18** Hana zara sị,
 “Ka m bụrụ onye si n'aka gị nata ihuoma.” O jiri obi uto
 laghachi, malitekwa iri nri ya. Ihu ya agbarukwaghị ọzọ.
19 N'isi ụtutu echi ya, ha biliri kpọọ isiala n'ihu Onyenwe
 anyị, mgbe ahụ, ha laghachiri n'ụlọ ha dị na Rema. Mgbe
 ha laruru, Elkena bakwuru nwunye ya Hana, Onyenwe
 anyị chetakwara ya. **20** Mgbe oge ruru, o mere ka Hana
 tūrụ ime, mụọ nwa nwoke. Ọ gurụ ya Samuel, n'ihi na ọ
 sịrị, “Arịrịọ m Onyenwe anyị maka ya.” **21** Mgbe di ya, bụ
 Elkena na ndị ezinaụlọ ya gara Shailo ịchurụ Onyenwe
 anyị aja nke afọ ahụ, na ịchukwa aja metutara nkwa dị
 iche nke o kwere Onyenwe anyị, **22** Hana esoghị ha, ọ

gwara di ya, “Mgbe nwantakiri a kwusiri inu ara, ka m duru ya ga chee ya n’ihu Onyenwe anyi, o ga-ebikwa n’ebe ahụ ruo mgbe ebighe ebi.” **23** Elkena bu di ya siri ya, “Mee ihe obula i chere kwesiri ekwesi. Nodu ruo mgbe o hapuru inu ara, ma ka Onyenwe anyi mezuo okwu ya.” Hana nogidere n’ulo tutu ruo mgbe o zulitere nwantakiri ahụ, kwusi ya inu ara. **24** Mgbe o kwusiri nwantakiri ahụ inu ara, nwantakiri ahụ ka di ntakiri. Ma o duuru ya, jiri oke ehi gbara afọ atọ, na iri lita utu oka abuo na abuo, na otu karama mmanya, gaa n’ulo Onyenwe anyi di na Shajilo. **25** Mgbe ha ji oke ehi ahụ chusia aja, ha kpotaara Elayi nwantakiri ahụ. **26** Mgbe ahụ, o siri, “Onyenwe m, dika i si na-adi ndu, o bu m bu nwanyi ahụ guzoro onwe ya nso n’ebe i no kpee ekpere nye Onyenwe anyi. **27** N’ihi nwa a ka m kpere ekpere, Onyenwe anyi emelara m ihe m rioro n’aka ya. **28** Ma ugbu a, ana m enyeghachi ya Onyenwe anyi ka o buru nke ya ndu ya niile.” O fere Onyenwe anyi ofufe n’ebe ahụ.

2 Mgbe ahụ Hana kpere ekpere si: “Obi m na-anuri onu n’ime Onyenwe anyi; n’ime Onyenwe anyi ka e buliri mpi m elu. Onu m na-anyi isi megide ndi iro m, n’ihi na-enwere m mmasi na nzoputa gi. **2** “O nweghi onye di nsọ dika Onyenwe anyi; o nweghi onye di kari gi, o nweghi nkume ozọ yiri Chineke anyi. **3** “Anogidela na-ekwu okwu site na mpako, ekwekwala ka onu gi kwuputa okwu nganga. N’ihi na Onyenwe anyi bu Chineke maara ihe niile, ya bu onye na-anwale oru niile. **4** “Uta ndi na-ebu agha agbajielala ma ndi ahụ dara mba ka e nyere ike. **5** Ndi na-eriju afọ e meela onwe ha ndi oru ngo maka

nri, ma ndi na-adighi eriju afọ na mbu aghoala ndi aguu adighi agukwa. Nwanyị aga amutala umu asaa ma nwanyị ahụ muru otutu umu adighi amutakwa. **6** “Onyenwe anyi na-eweta onwu, ya na-emekwa ka a di ndu, o bu ya na-eme ka mmadu daa n’ura onwu, na-emekwa ka ha di ndu ozo. (Sheol h7585) **7** Onyenwe anyi na-ezite ubiam na akunuba; o na-eweda n’ala, ma na-ebulikwa elu. **8** O n-esite na ntụ welite onye ogbenye na-ebuli ndi mkpa na-akpa site n’ikpo ntụ. O na-eme ka ha soro umu eze nodu, na-emekwa ka ha keta ocheeze nsopuru. “N’ihi na ntala uwa bu nke Onyenwe anyi n’elu ya ka o dokwasiri uwa. **9** O ga-echebe ukwu ndi nsọ ya ma ndi ajo omume ka o ga-eme ka ha dere duu n’ime ochichiri. “O bughị site n’idi ike ka mmeri si abia. **10** Ndi ahụ na-ebuli onwe ha imegide Onyenwe anyi ka a ga-etipia. Onye kachasi ihe niile elu ga-ebigbo site n’elugwe megide ha. Onyenwe anyi ga-ekpe nsotu niile nke uwa ikpe. “O ga-enye eze ya ike bulikwaa idi ike nke onye ya e tere mmanu.” **11** Mgbe ahụ, Elkena na Hana laghachiri Rema, ma ha hapuru Samuel n’ebe ahụ. Nwata ahụ ghorọ onyeozu Onyenwe anyi, n’ihi na o no na-enyere Elayi onye nchujaja aka. **12** Umu Elayi bu ndi omume ha jogburu onwe ya; ha na-eleli Onyenwe anyi anya. **13** Dika mmeso ndi nchujaja n’ebe ndi mmadu si di: mgbe onye obula biara ichu aja, onyeozu onye nchujaja na-abia mgbe a na-esi anu, jiri ndudu nwere eze ato n’aka ya. **14** O na-adunye ya n’ime efere anu maobu ite, maobu iko e ji esi anu. Ihe obula ndudu ahụ duputara ka onye nchujaja na-ewere. Otu a ka ha si emeso ndi Izrel niile na-abia na Shailo. **15** Mgbe ufodu, tupu

e suree abụba anụ n'ebe ichụ aja, ndị ozi onye nchụaja na-abia gwa onye wetara anụ ichụ aja si ya, "Nye onye nchụaja anụ ndụ nke ọ ga-ahụ n'ọkụ, n'ih na ọ chọghị iri anụ e siri esi, kama anụ ndụ ka ọ chọrọ." 16 Ọ buru na onye ji anụ ahụ bịa ichụ aja agwa onyeozu ahụ okwu si, "Chere ka anyị buru ụzọ suo abụba ndị a ọkụ tupu i were ihe i chọrọ," onyeozu ahụ na-aza si, "Nye m anụ ahụ ugbu a, ọ buru na i nyeghi m ya aga m eji ike were ya." 17 Mmehie ụmụ okorobia ndị a na-eme di ukwu n'anya Onyenwe anyi, n'ih na ha na-eleda onyinye a na-ewetara Onyenwe anyi anya. 18 N'oge a, Samuel na-agakwa ozi ya n'ihu Onyenwe anyi. Ọ bu ezie na ọ bu naani nwantakiri, ọ na-eyi akwa ọcha efọd dika ndi nchujaja. 19 Afọ ọbula, nne ya na-akwara ya uwe mwuda, nke ọ na-ewetara ya mgbe ya na di ya bira ichu aja. 20 Tupu ha alaa, Elayi na-agozu Elkena na Hana si, "Ka Onyenwe anyi nye gi umu ozo, ndi ga-anochi anya onye a i rioro maka ya, nke i nyeghachiri Onyenwe anyi." 21 Onyenwe anyi gosiri Hana amara. Ọ turu ime mta umu ndi ikom ato, na umu ndi inyom abuo. Ma Samuel tokwara n'ije ozi ya n'ihu Onyenwe anyi. 22 N'oge a, Elayi aburula nnoo agadi. Ọ nokwa na-anu ihe ojo niile umu ya ndi ikom na-eme ndi Izrel niile, ya na otu ha si edinakwuru umu nwan yi na-eje ozi n'onu uzọ ebe ichu aja ulo nzute. 23 Ya mere, Elayi gwara umu ya si, "Anula m site n'onu ndi Onyenwe anyi, banyere ihe ojo niile di iche iche unu na-eme. Gini mere unu ji na-eme ihe ojo di otu a? 24 Ọ bughu akuko oma ka m na-anu site n'onu ndi Onyenwe anyi banyere unu. 25 Ọ buru na mmadu emehie megide mmadu, Chineke

nwere ike gbooro ya oḡu. Ma ọ bụrụ na mmadụ emehie megide Onyenwe anyị, onye ga-egboro ya oḡu?” Ma ụmụ ya ndị ikom egeghị nna ha ntị, n’ihi na Onyenwe anyị na-akwado ịla ha n’iyi. **26** Nwata ahụ bụ Samuel na-eto, na-agba dimkpa, bụrụkwa onye ihe ya dị Onyenwe anyị na mmadụ mma. **27** Otu onye nke Chineke biara gwa Elayị okwu sị ya, “Ihe ndị a ka Onyenwe anyị kwuru: Ọ bụ na m ezipụtaghị ike m n’uzọ pụtara ihe mgbe nna nna gị ha bụ ohu n’ala Ijpt n’okpuru Fero? **28** Ahọpụtara m nna nna unu ochie site n’etiti ebo niile nke Izrel mee ya ka ọ bụrụ onye nchụaja m, ka ọ chụọ aja n’ebe ịchụ aja m, isure ihe nsure ọkụ na-esi isi ụtọ, na iyi uwe efọd ndị nchụaja n’ihu m. Enyere m ezinaụlọ nna nna gị onyinye niile Izrel ji chụọ aja nsure ọkụ. **29** Gịni mere unu ji na-elelị aja a na-achuru m, na onyinye a na-ewetara m n’usoro dika m si nye ya n’iwu anya? Gịni mere i ji na-asopuru ụmụ gị karịa m, ime onwe unu ka unu gbaa abụba site n’idebere onwe unu akụkụ kachasi mma nke onyinye niile ụmụ Izrel, ndị m, na-ewetara m. **30** “N’ihi ya, otu a ka Onyenwe anyị, Chineke Izrel, kwupụtara, sị, ‘Ekwere m nkwa na ndị ezinaụlọ gị na nke nna gị ga-eje ozi n’ihu m ruo mgbe ebighị ebi,’ ma ugbu a, otu a ka Onyenwe anyị kwubiri ya, ‘Ọ gaghị adikwa otu a n’ebe m nọ! N’ihi na ndị na-asopuru m ka m ga-asopuru, ma ndị niile na-eleda m anya, ka a ga-akpọ ihe efu. **31** Oge na-abia mgbe m ga-ebipụ ike gị na ike ezinaụlọ nna gị, wezuga ha ka nwoke ọbula n’ezinaụlọ gị hapụ ito ghoọ agadi. **32** Ị ga-ahụ mkpagbu n’ebe obibi m; a ga-emere Izrel ihe ọma nke ga-eme ka i nwee anya ụfụ, ma ọ dighị onye ga-

eme agadi n'ezinaulo gi. **33** Onye obula n'ime unu nke m na-ebipughi site n'ebe ichu aja m ga-adi ndu naani n'onodu anya mmiri akwa nke ga-ekpuchi ya anya, na iru uju nke obi. Umụ umụ gi niile ga-anwu tupu ha eruo agadi. **34** "Ihe ga-adakwasị umụ gi ndi ikom, bu Hofni na Finehaz, ga-aburu gi ihe ama. Ha abuo ga-anwu n'otu ubochi. **35** Aga m akpolite nye onwe m, onye nchujaja kwesiri ntukwasị obi, onye ga-eme ihe di m n'uche na n'obi. Aga m eme ka ezinaulo ya guzosie ike. O ga-eje ozi n'ihu Onye m e tere mmanu oge niile. **36** Mgbe ahụ, ndi niile foduru n'ezinaulo gi ga-abia kpo isiala nye ya, riuo ya ego na ihe oriri. Ha ga-asi, "Biko, nyetu m oru m ga-aru n'etiti ndi nchujaja, ka m hu ihe m ga-eri.""

3 Nwata ahụ bu Samuel nokwa na-ejere Onyenwe anyi ozi n'ihu Elayi. N'ubochi ndi ahụ okwu Onyenwe anyi di ukọ, adighikwa ahụ otutu ohu. **2** O ruru n'otu abali, ka Elayi dinara ala n'onodu ya irahu ura, ebe o bu na anya ya akala nka nke bu na o dighi ahuzikwa uzọ nke oma. **3** Mgbe ahụ, oriṅa Chineke anyubeghi, Samuel dinara n'ulonso Onyenwe anyi, n'ebe ahukwa ka igbe ogbugba ndu Chineke di. **4** Onyenwe anyi kporo Samuel oku, Samuel zara si, "Lee m n'ebe a." **5** O biliri jekwuru Elayi, si ya, "Lee m abiala m." Ma Elayi siru ya, "Mba, akpoghi m gi, laghachi gaa dinaa ala." Samuel gara dina ala. **6** Ozokwa, Onyenwe anyi kporo ya si, "Samuel!" Samuel gbaara oso jekwuru Elayi si ya, "Lee m, ginu ka m ga-eme?" Ma Elayi zara si ya. "Mba akpoghi m gi oku, nwa m. Laghachi gaa dinaa ala." **7** Ma Samuel amatabeghi onye Onyenwe anyi bu, ekpughebeghi okwu Onyenwe

anyị nye ya. **8** Onyenwe anyị kpọrọ ya oku nke ugbo atọ; ọzọkwa Samuel biliri jekwuru Elayị si ya, “Lee m, gịni ka ị chọrọ ka m mee?” Mgbe ahụ, Elayị ghọtara na ọ bụ Onyenwe anyị na-akpọ nwantakiri ahụ, **9** n’ihi ya ọ gwara Samuel okwu si, “Laghachi, dinaa ala. Ọ bụrụ na ọ kpọọ gị ọzọ, si ya, ‘Lee m, kwuo, Onyenwe anyị, n’ihi na ohu gi na-ege ntị.’” Ya mere Samuel laghachiri gaa dinaa ala. **10** Onyenwe anyị bịaara guzo onwe ya n’ebe ahụ, kpọọ ya ọzọ dika o si kpọọ ya na mbụ si, “Samuel! Samuel!” Samuel zara si, “Lee m, kwuo, n’ihi na ohu gi na-anụ.” **11** Onyenwe anyị gwara Samuel si, “Lee, ana m aga ime ihe n’Izrel nke ga-eme ka ntị n’urụ ya zụọ wuruwuru. **12** N’oge ahụ aga m emezu ihe niile m kwuru megide Elayị na ezinaụlọ ya, site na mmalite ruo ọgwụgwụ. **13** N’ihi na agwara m ya na m ga-ekpe ezinaụlọ ya ikpe, ruo mgbe ebighị ebi, n’ihi mmehie ahụ ọ maara ihe banyere ya. N’ihi na ụmụ ya mere onwe ha ndị a na-elelị anya, ma o meghị ihe ọbụla ikwusị ha. **14** Ya mere, aṅụọla m iyi nye ụlọ Elayị si, ‘Ikpe omuma dikwasiri ụlọ Elayị bụ nke a na-agaghị eji onyinye maọbụ ichụ aja kpuchie.’” **15** Samuel dinara ala tutu ruo ụtụtụ. Mgbe chi boro, o meghere ọnu ụzọ ụlọ nzute Onyenwe anyị dika ọ na-eme. Ma egwu tūrụ ya igwa Elayị ọhụ ahụ. **16** Ma Elayị kpọrọ ya si, “Samuel, nwa m.” Samuel zara si, “Lee m n’ebe a.” **17** Elayị juru ya si, “Gini ka ọ gwara gi? Ezola ihe ọbụla n’ebe m nọ. Ka Chineke mesoo gi mmeso, otu ọbụla mmeso ahụ si di njo, ma ọ bụrụ na i zoo ihe ọbụla ọ gwara gi n’ebe m nọ.” **18** Ya mere, Samuel gwara ya ihe niile, o zokwaghị ihe ọbụla. Mgbe ahụ Elayị kwuru okwu si, “Ya onwe ya bụ

Onyenwe anyị, ya meekwa dika o si di ya mma n'anya." 19 Onyenwe anyị nonyeere Samuel mgbe o na-eto, meekwa ka amuma niile Samuel buru mezuo. 20 Ndi Izrel niile, site na Dan ruo Bjasheba, matara na Samuel bu onye amuma Onyenwe anyị kwesiri ntukwasị obi. 21 Onyenwe anyị gakwara n'ihu na-egosi onwe ya na Shailo. N'ebe ahụ o gosiri onwe ya nye Samuel site n'okwu ya.

4 Okwu Samuel rutere ndi Izrel niile nti. Mgbe Izrel puru izute ndi Filistia n'agha, ha mara ulo ikwu ha na Ebeneza, ma ndi Filistia mara nke ha n'afek. 2 N'agha a luru n'ubochi ahụ, ndi Filistia doro onwe ha n'usoro izute ndi Izrel, dika agha na-agbasa, ndi Filistia lughburu umu Izrel, gbukwaa puku mmadu anọ n'ime ha. 3 Mgbe ndi agha Izrel foduru laghachiri n'ulo ikwu ha, ndi okenye Izrel juritara onwe ha si, "Gini mere Onyenwe anyị ji kwe ka ndi Filistia merie anyị taa. Ka anyị gaa Shailo buputa igbe ogbugba ndu Onyenwe anyị, ka o soro anyị jee agha, ka o naputa anyị site n'aka ndi iro anyị." 4 Ya mere, ha zigara ndi mmadu ka ha gaa Shailo. Ha sitere n'ebe ahụ bute igbe ogbugba ndu Onyenwe anyị, Onye puru ime ihe niile, onye ahụ na-anokwasị n'ochi ebere n'etiti cherubim. Umu ndi ikom Elayi abuo, bu Hofni na Finehaz, nonyeere igbe ogbugba ndu Chineke ahụ. 5 Mgbe e bubatara igbe ogbugba ndu Onyenwe anyị ahụ n'ebe ndi agha Izrel mara ulo ikwu ha, ndi Izrel tiri mkpu mere ka ala maa jijiji. 6 Mgbe ndi Filistia nuru uda mkpu a, ha juru si, "Gini na-eme? O bu gini kpatara oke iti mkpu a n'ulo ikwu ndi Hibru?" Mgbe a gwara ha na o bu n'ihu na igbe ogbugba ndu Onyenwe anyị erutela, 7 ujo turu

ndị Filistia. Ha sịrị, “Chi abatala n’omuma ụlọ ikwu ahụ. Ahụhụ dīrī anyị n’ihi na ihe dī otu a emetūbeghī n’oge gara aga. **8** Ahụhụ dīrī anyị! Onye ga-anaputa anyị site n’aka chi ndị a dī ike? N’ihi na ọ bụ chi ndị a ji ihe otiti dī iche iche tie ndị Ijipt mgbe ụmụ Izrel nọ n’ozara. **9** Unu dī ike, unu ndị Filistia, burukwanu ndị ikom, ma ọ bughī otu a, unu ga-aghọ ohu ndị Hibru dika ha buuru unu ndị ohu. Burunū ndī ikom, lūọ agha!” **10** Ndī Filistia luru ọgụ dika dike, lūgbuo ndī Izrel. Ndī agha ji ụkwu eje ọgụ onuogugu ha dī iri puku atọ nwuru n’otu ụbọchī ahụ. Ma ndī fodoru gbalara n’ulo ikwu ha. **11** Ndī Filistia dotara igbe ọgbugba ndū Chineke n’agha, ma gbukwaa Hofni na Finehaz ụmụ Elayī. **12** Ma otu nwoke onye Benjamin gbapuru ọsọ site n’ogbo agha ahụ, gbara ruo Shailo n’otu ụbọchī ahụ, o yi uwe dowara adowa, aja dikwa ya n’isi. **13** Mgbe o rutere, Elayī nọ n’oche ya n’akuku ụzọ, na-eche, n’ihi na obi ya na-ama jijiji, n’ihi igbe ọgbugba ndū Chineke. Mgbe nwoke ahụ batara n’ime obodo, kọọ ihe mere, mkpu akwa dara n’obodo ahụ niile. **14** Elayī nuru iti mkpu ahụ juọ sị, “Gini bụ isi ụzụ a?” Onyeozi ahụ mere ngwangwa bata gwa Elayī okwu. **15** Elayī agbaala iri afọ itoolu na afọ asatọ n’oge a, nke mere na ọ naghī ahukwa ụzọ. **16** Nwoke ahụ gwara Elayī sị, “Esi m n’ihu agha gbalata. Anọ m n’ebe ahụ taa hụ ka agha si gaa.” Elayī juru sị, “Nwa m, ọ bụ gini mere?” **17** Onyeozi ahụ zara sị, “Izrel sitere n’ihu ndī Filistia gbaa ọsọ. E tigbukwara otutu n’ime ndī agha ha. Ọzọ, ụmụ gi abuo, Hofni na Finehaz nwuru. E burukwara igbe ọgbugba ndū Chineke.” **18** Mgbe onyeozi ahụ kwutere maka igbe ọgbugba ndū Chineke. Elayī sitere

n'oché ya dalaá azú n'akúkú ọ́nụ ụzọ́ ama, dajie olu ya, nwụọ! N'ihí na o meela nnoọ́ agadi. Ọ́ bụ́kwa onye buru ibu. Ya onwe ya kpekwará ụ́mụ́ Izrel ikpe iri afọ́ anọ́. **19** Nwunye nwa ya, bụ́ nwunye Finehaz, dī́ ime, nọ́kwa nso oge ị́mụ́ nwa ya. Mgbe ọ́ nūrụ́ maka obubu e buuru igbe ọ́gbụ́gba ndụ́ Chineke, nụ́kwa maka ọ́nwụ́ nna di ya na di ya, ọ́ mụ́pụtara nwa ya n'ike. Ma ọ́ nwurụ́ n'ihí ihe mgbu nke afọ́ ime. **20** Ma mgbe ọ́ na-anwụ́, ndī́ inyom na-eji ya ime, sī́rī́ ya, "Atụ́la egwu, adala mba, ị́ mụ́ọ́la nwa nwoke." Ma ọ́ zaghī́ ha ihe ọ́bụ́la. Ọ́ nàkwaghī́ ha ntī́. **21** Ọ́ gurụ́ nwantakī́rī́ aha, kpọ́ọ́ ya Ị́kabọ́dụ́, kwuo sī́, "Ebube esitela n'Izrel pụ́ọ́," n'ihí obubu e buuru igbe ọ́gbụ́gba ndụ́ Chineke, na n'ihí ọ́nwụ́ nna di ya na di ya. **22** O kwuru sī́, "Ebube esitela n'Izrel pụ́ọ́, n'ihí na e buuru igbe Chineke."

5 Mgbe ndī́ Filistia buuru igbe ọ́gbụ́gba ndụ́ Chineke, ha si Ebeneza buru ya buga Ashdọ́d. **2** Ha butere igbe ọ́gbụ́gba ndụ́ Chineke, buba ya n'ime ụ́lọ́ Dagon, dọ́ba ya n'akúkú́ Dagon. **3** Mgbe ndī́ Ashdọ́d tetara n'isi ụtụtụ́ echi ya, ma lee, Dagon adaala, kpuo ihu ya n'ala n'ihu igbe ọ́gbụ́gba ndụ́ Onyenwe anyị́. Ha bulikwara Dagon elu doghachi ya n'ọ́nọ́dụ́ ya. **4** Ma n'ụtụtụ́ echi ya, Dagon adakwala kpuo ihu n'ala n'ihu igbe ọ́gbụ́gba ndụ́ Onyenwe anyị́. Isi ya na aka ya abụ́ọ́ dakapurụ́, tọ́gbọ́rọ́ na mbata ọ́nụ ụzọ́, Ọ́ bụ́kwa naanī́ ogwe ahụ́ ya fọ́durụ́. **5** Ọ́ bụ́ nke a mere, site mgbe ahụ́ ruo taa, ndī́ nchụ́aja Dagon na ndī́ niile na-abata n'ụ́lọ́ Dagon, adighī́ azọ́ ụ́kwụ́ ha n'ọ́nụ ụzọ́ mbata ụ́lọ́ Dagon dī́ n'Ashdọ́d. **6** Aka Onyenwe anyị́ malitere ị́dī́ arọ́ n'ahụ́ ndī́ Ashdọ́d, ha na obodo ndī́

ọzọ gbara ya gburugburu, o ji etuto dị iche iche menye
 ha egwu ma bibiekwa ha n'Ashdod n'oke ala ya niile. **7**
 Mgbe ndị Ashdod huru ihe na-eme, ha siri, "Anyị achoghị
 ka igbe ogbugba ndụ Chineke nke Izrel diri n'etiti anyị,
 n'ihị na aka ya dị ike n'ahụ anyị, otu aka ahụkwa na chi
 anyị Dagōn." **8** Ya mere, ha ziri ozi kpokota ndịisi ndị
 Filistia niile, juo ha si, "Gini ka anyị ga-eme igbe chi ndị
 Izrel?" Ha zara, "Ka e buru igbe chi ndị Izrel buga ya
 n'obodo Gat." Ya mere ha buuru igbe Chineke nke Izrel
 buga Gat. **9** Ma mgbe ha bubatara ya na Gat, aka Onyenwe
 anyị malitere imegide obodo ahụ. O tinyere ndị obodo
 ahụ n'onodu oke egwu. O tiri ndị bi n'obodo ahụ ihe otiti,
 ma nwantakiri ma dimkpa, etuto dị iche iche toro ha
 n'ahụ. **10** Ya mere, ha zilara igbe ahụ Ekrōn. Ma mgbe
 igbe ahụ na-abata Ekrōn, ndị Ekrōn kwara akwa si, "Ha e
 burula igbe ogbugba ndụ chi ndị Izrel butere anyị, ka
 anyị na ndị anyị nwusija!" **11** Ya mere, ha kpokotara ndịisi
 ndị Filistia niile si ha, "Sinu n'obodo zipu igbe chi ndị
 Izrel, maobu zighachinu ya n'obodo e si bute ya na mbu,
 ka o hapu igbuchapu anyị na ndị anyị." N'ihị egwu maka
 onwu ejidela ndị niile bi n'obodo. Aka Chineke dikwa ike
 nke ukwu megide obodo ahụ. **12** Ndị na-anwughị ka
 e mere ka etuto juputa ha n'ahụ, mkpu akwa nke ndị
 obodo ahụ ruru eluigwe.

6 Igbe ogbugba ndụ Onyenwe anyị ahụ noro n'obodo ndị
 Filistia onwa asaa. **2** Emesija, ndị Filistia kporo ndị nchujaja
 ha na ndị na-aju mmuo ase juo ha si, "Gini ka anyị ga-
 eme banyere igbe ogbugba ndụ Onyenwe anyị? Gwa anyị
 otu anyị ga-esi zilaga ya n'ala ya." **3** Ndị ahụ zara si, "O

bụrụ na unu ezighachi igbe ọgbụgba ndụ chi ndị Izrel, unu ezighachila ya n'aka efu, kama jirinụ onyinye aja ikpe ọmụma zilaga ya. Unu mee nke a, ihe otiti ndị a ga-ala. Unu ga-amatakwa ihe mere o ji na-ata unu ahụhụ ndị a.” 4 Ha juru, “Olee ụdị onyinye aja ikpe ọmụma anyị ga-enye.” A gwara ha, “Dịka ọnụọgụgu ndịisi obodo Filistia si dị ise, unu ga-eziga onyinye oyiyi etuto ise nke e jiri ọlaedo kpụọ na oyiyi oke ise nke e jikwa ọlaedo kpụọ, n'ihia na ọ bụ otu ụdị ihe otiti ahụ ka o ji tie unu na ndịisi obodo unu niile. 5 Jiri ọlaedo kpụọ oyiyi etuto na oke ndị ahụ na-emebi ala unu, si otu a nye chi ndị Izrel nsọpuru. Ma eleghị anya ọ ga-ewezuga aka ike ya site n'ebe unu na chi unu dị iche iche na ala unu nọ. 6 Gini mere unu ga-eji nyichie obi unu dika ndị Ijpt na Fero mere? Mgbe Chineke mesiri ha ike, ọ bụ na ha ahapughị ndị Izrel ka ha laa? 7 “Wuonu ụgbọala ọhuru, werekwanu nne ehi abuo na-enye umu ara kegide n'ugbo ahụ. Ehi ndị a ga-abu ndị a na-ejibeghi koo oru ubi mbu. Mgbe unu kegidere ehi ndi a, chirinu umu ha chuba ha n'ebe a na-edebe ehi. 8 Werenu igbe ọgbụgba ndu Onyenwe anyi tinye n'ugboala ahụ, tinyekwa ihe ọlaedo ndi ahụ unu na-enye ka ọ buri aja ikpe ọmuma unu n'ime igbe nta unu ga-etinye n'akuku ya. Zilaganu ya n'uzo ọ ga-agbaso. 9 Ma guzonu na-ele ya anya. O buri na ọ gafee oke ala anyi banye Bet-Shemesh, unu ga-amata na ọ bu Onyenwe anyi mere ka ihe ojoo ndi a dakwasị anyi. Ma ọ buri na o meghi otu a, ọ buri na ọ loghachi, anyi ga-amata na ihe otiti a bu naani ihe ndaba nke dakwasiri anyi, o sikwaghi n'aka Onyenwe anyi.” 10 Ha were dika

okwu ndi a si di. Ha weere nne ehi abuo na-enye umu ara kegide ha n'ugbala ahụ, werekwa umu ha kpochie n'ogba anu. **11** Igbe ogbugba ndu Onyenwe anyi na igbe nta ahụ e tinyere oke na oiyi etuto olaedo ndi ahụ a kpuru akpu ka ha dokwasiri n'elu ugbala ahụ. **12** Ehi ndi ahụ dokpuru ugbo ahụ gawa n'uzo Bet-Shemesh. Ha na-ebekwa muu mgbe ha na-aga. Ha sogidere uzo ahụ na-aga. Ha echigharighi gaa aka nri maobu aka ekpe. Ndi eze ndi Filistia sogidekwara ha n'azu tutu rute n'oke ala Bet-Shemesh. **13** N'oge a, ndi Bet-Shemesh no n'ubi na-ewe ihe ubi nke oka wiiti na ndagwurugwu ala ahụ. Mgbe ha lepuru anya hu igbe ogbugba ndu Onyenwe anyi, onu juru ha obi. **14** Mgbe ugbala ahụ batara n'ubi nwoke a na-akpo Joshua na Bet-Shemesh, o kwusiri n'akuku otu nkume ukwu di n'ebe ahụ. Ngwangwa, ndi no n'ebe ahụ gbuwasiri osisi e ji mee ugbo ahụ, gbukwaa ehi abuo ahụ, were ha churo Onyenwe anyi aja nsure oku. **15** Ndi ikom Livayi no n'ebe ahụ buliri igbe ogbugba ndu Onyenwe anyi na igbe nta ahụ di n'akuku ya nke olaedo niile a kpuru akpu di n'ime ya, dokwasị ha n'elu nkume. Ndi Bet-Shemesh churu otutu aja nsure oku na aja ndi ozo nye Onyenwe anyi n'ubochi ahụ. **16** Mgbe ndi eze ise obodo ndi Filistia huru ihe mere, ha laghachiri n'Ekron n'ubochi ahụ. **17** Onyinye etuto olaedo ise a kpuru akpu nke ha nyere Onyenwe anyi di ka aja ikpe omuma n'ih ihe mere ha bu maka obodo ndi Filistia ndi a, Ashdod, Gaza, Ashkelon, Gat na Ekron. **18** Ha wetakwara oke olaedo a dika onuogugu obodo ndi Filistia si di, bu nke ndiisi ise ahụ nwere, obodo ndi e wusiri ike, na obodo nta

niile ha. Nkume ukwu ahụ ebe a dọkwasiri igbe ogbugba ndụ Onyenwe anyị, bụ ihe akaebe n'ubi Joshua, onye Bet-Shemesh ruo taa. **19** Ma Onyenwe anyị tigburu iri ndị ikom asaa n'etiti ndị Bet-Shemesh n'ihu na ha nyobara anya n'ime igbe ogbugba ndụ Onyenwe anyị ahụ. N'ihu ya ndị Bet-Shemesh ruru ụjụ n'ihu ndị ahụ niile Onyenwe anyị tigburu. **20** Ndị Bet-Shemesh juru si, "Onye puru iguzo n'ihu Onyenwe anyị, bụ Chineke a di nsọ? Olee ebe anyi ga-ezigakwa igbe ogbugba ndu a?" **21** Ha zipuru ndi ozi ka ha gaa gwa ndi Kariat Jearim si ha, "Ndi Filistia ezigachila igbe ogbugba ndu Onyenwe anyi. Bjanu buru ya gaa n'obodo unu."

7 Ya mere, ndi ikom Kariat Jearim biara buru igbe ogbugba ndu Onyenwe anyi bubata ya n'ulo Abinadab nke di n'elu ugwu. Ha doro Elieza, okpara Abinadab nsọ, ka o buru onye na-elekota igbe ogbugba ndu Onyenwe anyi. **2** Igbe ahụ digidere na Kariat Jearim ogologo oge, iri afọ abuo zuruoke. Ma n'oge a niile, ndi Izrel no na-eru ujụ n'ihu Onyenwe anyi. **3** Ya mere, Samuel gwara ezinaulo Izrel niile si, "O buru na unu ji obi unu niile na alaghachikwute Onyenwe anyi, mgbe ahụ, wezuanu chi niile nke ndi ala ozo, na arusi Ashtoret site n'etiti unu. Kpebienu n'obi unu ibiakwute Onyenwe anyi, feekwa naani ya ofufe. O ga-anaputakwa unu site n'aka ndi Filistia." **4** Ya mere, ndi Izrel wezugara arusi Baal na Ashtoret ha, bido ife naani Onyenwe anyi. **5** Samuel gwara ha si, "Unu ndi Izrel, zukotaanu na Mizpa, ka m rifo Onyenwe anyi arifo n'isi unu." **6** Mgbe ha niile zukoro n'ebe ahụ, ha kuuru mmiri wupu ya n'ala n'ihu Onyenwe anyi. N'ubochi ahụ kwa, ha

buru ọ̀nụ̀, kwupụ̀ta mmehie si, “Anyị emehiela megide Onyenwe anyị.” Ọ̀ bụ̀ na Mizpa ka Samuel malitere ikpe ụ̀mụ̀ Izrel ikpe. **7** Mgbe ndị Filistia nụ̀rụ̀ na ụ̀mụ̀ Izrel zukọ̀rọ̀ na Mizpa, ndị eze ndị Filistia chikọtara ndị agha ha, bịa ibuso Izrel agha. Mgbe ụ̀mụ̀ Izrel nụ̀rụ̀ na ha na-abịa nso, ha tū̀rụ̀ ụ̀jọ̀ nke ukwu. **8** Ha sịrị Samuel, “Akwụ̀sịla itiku Onyenwe anyị Chineke anyị mkpu akwa n’ihi anyị, kpeekwa ekpere ka ọ̀ zọ̀pụ̀ta anyị site n’aka ndị Filistia.” **9** Mgbe ahụ, Samuel weere nwa atū̀rụ̀ na-anụ̀ ara jiri ya chụ̀rọ̀ Onyenwe anyị aja nsure ọ̀kụ̀, rịkwa Onyenwe anyị ka o nyere Izrel aka. Onyenwe anyị zara ekpere ya. **10** N’oge ahụ, mgbe Samuel nọ̀ na-esure aja nsure ọ̀kụ̀ ahụ, ndị Filistia bjaruru nso ibuso Izrel agha, ma Onyenwe anyị sitere n’elugwe were oke olu egbe elugwe nke dara oke ụ̀da chụ̀sasịa ha. O mere ka ọ̀gbaaghara bata n’etiti ndị Filistia. Nke a mekwara ka ụ̀mụ̀ Izrel kpochapụ̀ ha, **11** Ndị ikom Izrel si na Mizpa pụ̀ta chụ̀so ndị Filistia ọ̀sọ̀, na-etigbu ha n’ụ̀zọ̀ ruo na ndịda Bet-Ka. **12** Mgbe ahụ, Samuel weere otu nkume doo ya n’agbata Mizpa na Shen, kpọ̀ọ̀ ebe ahụ, Ebeneza, nke pụtara, “Nkume inyeaka,” n’ihi na ọ̀ sịrị, “N’ezie, Onyenwe anyị enyerela anyị aka ruo ugbu a.” **13** Ya mere, mmeri a e meriri ndị Filistia mere ka ha ghara ibuso Izrel agha ọ̀zọ̀, n’ihi na Onyenwe anyị kwụ̀sịrị ha ime nke a ụ̀bọ̀chị niile nke ndụ Samuel. **14** E nyeghachiri ndị Izrel obodo niile ndị Filistia dọtara n’agha na mbụ̀, nke dī site n’Ekrọ̀n ruo Gat. Ndị Izrel napụtara oke ala ndị a site n’aka ndị Filistia. N’ụ̀zọ̀ dī otu a, e mere ka udo dī n’etiti ndị Izrel na ndị Amọ̀rait. **15** Samuel nọ̀gidere dīka onye

ikpe ndi Izrel ubochi niile nke ndu ya. **16** Afọ niile, ọ na-ejeghari site n'otu obodo ruo n'obodo ọzọ, site n'obodo Betel ruo Gilgal, ruokwa Mizpa. Ọ na-anokwa n'obodo ndi a na-ekpe ndi Izrel ikpe. **17** Ma ọ na-aloghachi na Rema, n'ihhi na ọ bu n'ebe ahụ ka ulọ ya di. O kpekwaro ndi Izrel ikpe n'ebe ahụ, wuokwara Onyenwe anyi ebe ichu aja n'ebe ahụ.

8 Mgbe Samuel ghorọ agadi, o mere umu ya ndi ikom ka ha buru ndi ikpe ndi Izrel. **2** Juel, okpara ya, na Abija, nke na-eso ya ka ọ hoputara. Ha nokwa na Bjasheba na-ekpe ndi Izrel ikpe. **3** Ma umu ya esoghi uzọ ya. Ha na-agbaso naani ihe ga-abara ha. Ha na-erikwa ngari, na-ekpe ikpe na-ezighi ezi. **4** N'ihhi ya, ndi okenye umu Izrel niile zukotara, biakwute Samuel na Rema si ya, **5** "I meela agadi, umu gi ndi ikom adighikwa eso uzọ gi. Ugbu a hoputara anyi onye ga-abu eze anyi, onye ga-edu anyi, dika mba ndi ọzọ." **6** Ma obi adighi Samuel utọ mgbe ha rioro si, "Nye anyi eze ga-edu anyi." N'ihhi ya, Samuel kpokuru Onyenwe anyi n'ekpere. **7** Onyenwe anyi gwara ya, "Gee nti n'ihhe niile ndi a na-agwa gi; ọ bughị gi ka ha juru, kama ọ bu mu onwe m ka ha juru ibu eze ha. **8** Site n'ubochi m mere ka ha si n'Ijpt puta ruo taa, ha na-agbakuta m azu, na-efe chi ndi ọzọ. Ọ bukwa otu a ka ha na-eme gi ugbu a. **9** Mee dika ha rioro, ma echefula igwa ha udi omume eze ahụ ga-achi ha gemeso ha." **10** Samuel gwara ndi Izrel na-arịọ ka e nye ha eze ihe Onyenwe anyi kwuru. **11** Ọ zara si ha, "Ihe ndi a bu udi mmeso eze ahụ ga-achi unu ga-emeso unu: Ọ ga-eduru umu unu ndi ikom mee ha ndi na-agba ọsọ

n'ihu ụgbọ agha ya na inyinya ya. **12** Ụfọdụ ka ọ ga-eme ọchịagha, ndị ga-elekọta ọtụtụ puku ndị agha, maọbụ iri ndị agha ise; ndị ụfọdụ ga-abụ ndị ga-akọ ubi ya, ndị ọzọ ga-ewebatakwa ihe owuwe ubi ya, ma ndị ọzọ ga-akpuru ya ngwa agha na ihe niile e ji anya ụgbọ agha ya. **13** Ọ ga-eduru ụmụ unu ndị inyom mee ka ha bụrụ ndị na-esiri ya mmanụ otite na-esi isi uto, na ndị na-esiri ya nri, na ndị na-eghere ya ihe oghighe. **14** Ọ ga-anarakwa unu ubi unu, na ubi vainị unu, na ubi oliv unu ndị kachasi mma, were ha nye ndị na-ejere ya ozi. **15** Ọ ga-ewere otu ụzọ n'ime ụzọ iri nke mkpuru ubi unu na ubi vainị unu nye ndiisi ọrụ ya na ndị na-ejere ya ozi. **16** Ọ ga-akwagidekwa unu ka unu nye ya ndị ohu unu, ndị ikom n'ime ha, na ndị inyom n'ime ha, ya na anụ ụlọ unu ahụ dị ezi mma, na inyinya ibu unu. **17** Ọ ga-ewerekwa otu ụzọ n'ụzọ iri nke igwe anụ ụlọ unu, meekwa ka unu onwe unu bụrụkwa ndị ohu ya. **18** Mgbe ụbọchị ndị ahụ bịara, mgbe ihe ndị a bidoro imezu, unu ga-akwa akwa, rịọọ ka e wezugara unu eze ahụ unu họtara onwe unu, ma Onyenwe anyị agaghị aña unu ntị n'ụbọchị ahụ.” **19** Ma ndị Izrel juru ige Samuel ntị. Ha siri, “Anyị choro eze ga-achị anyị. **20** Mgbe ahụ, anyị onwe anyị ga-adị ka ndị mba niile ọzọ, anyị ga-enwe eze ga na-edu anyị, na-aga n'ihu anyị na-ebukwa agha anyị.” **21** Samuel gwara Onyenwe anyị ihe niile ha kwuru. **22** Ma Onyenwe anyị zara ya ọzọ si, “Mee ihe ha kwuru, nye ha eze.” Mgbe ahụ, Samuel gwara ndị ikom Izrel okwu si ha, “Laanụ, nwoke ọbụla n'obodo ya.”

9 E nwere otu nwoke si Benjamin aha ya bụ Kish nwa Abiel, nwa Zeroa, nwa Bekorat, nwa Afia, onye Benjamin,

burukwa oke mmadu a maa ama. 2 O nwere nwa nwoke aha ya bu Sol, onye bu okorobia no n'uju ya. O nweghi nwoke ozo e ji atunyere ya n'Izrel niile. O toro ogologo kariya onye obula site n'ubu ruo n'isi. 3 Otu ubochi, ufodu n'ime inyinya ibu Kish nna Sol nwere kpafuru. N'ih ya, Kish kporo Sol gwa ya okwu si, "Duru otu odibo ka gi na ya soro ga chogharja inyinya ibu ndi a." 4 Ha choro inyinya ndi ahụ gaa n'ala ugwu ugwu Ifrem, na n'akuku Shalisha, ma ha ahughị ha. Ha chokwara ha gaa n'akuku Shaalim, ma ha ahughị ha n'ebe ahụ. Emesja, ha choro inyinya ibu ndi ahụ gaa n'ala niile nke ndi Benjamin, ma ha ahughị ha ebe obula. 5 N'ikpeazu, mgbe ha choro ha rute n'ala Zuf, Sol gwara onyeozu ahụ ya na ya so, si, "Ka anyi laghachi, n'ih na o buru na nna m elee anya anyi ma o hughị anyi, o ga-amalite iche echiche banyere anyi kariya inyinya ibu ndi a." 6 Ma odibo ahụ zara ya si, "Lee, e nwere otu onye nke Chineke bi n'obodo a; o bukwa onye mmadu niile na-asopuru n'ih na ihe obula o kwuru na-emezu. Ka anyi gaa hu ya, ma eleghị anya o ga-agwa anyi uzọ anyi ga-esi." 7 Sol sirị odibo ya, "O buru na anyi agaa, ginị ka anyi ga-enye nwoke ahụ? Nri di na-akpa anyi agwula, o dikwaghị onyinye anyi nwere nke anyi ga-enye onye nke Chineke. Ginị ka anyi nwere?" 8 Onyeozu ahụ zara ya ozo si, "Lee, enwere m otu mkpuru shekel olaocha. Aga m enye ya onye Chineke a ka o gwa anyi uzọ anyi ga-esi." 9 (Na mgbe gara aga n'Izrel, o buru na mmadu agaa iju Chineke ase, o na-asị, "Bia ka anyi jekwuru onye ohu uzọ," n'ih na onye a na-akpo onye amuma taa, ka a na-akpo onye ohu uzọ n'oge

ahụ). **10** Sọl siri odibo ya, “Ọ di mma, Bịa ka anyi gaa.” Ha biliri gawa n’obodo ebe onye Chineke ahụ nọ. **11** Mgbe ha na-arigo ugwu ibanye obodo ahụ, ha zutere ufodu umu agboghọ ka ha na-aputa iseta mmiri, juo ha ajuju si, “Onye ohu uzo ahụ o nọ n’ebe a?” **12** Umu agboghọ ahụ zara ha si, “E, o nọ ya. Lee ya ka o na-aga n’ihu unu. Unu jesie ike unu ga-ahụ ya. Ugbu a ka o batara obodo anyi, n’ihi na o na-aga iso ndi mmadu gaa ichu aja n’ebe di elu. **13** Ngwangwa unu banye n’obodo, unu ga-ahụ ya tupu o gaa n’ebe di elu iri ihe. N’ihi na ndi mmadu agaghị ebido iri ihe tutu ruo mgbe o rutere, n’ihi na o ghaghị igozị ihe aja ahụ tupu ndi a kporo oku ebido iri ihe. Gbagoonu unu ga-ahụ ya n’oge dika nke a.” **14** Ya mere, ha mere ngwangwa, baa n’ime obodo ahụ. Dika ha na-abata n’ime obodo, lee Samuel ka o na-abiakwute ha; o na-aga n’ebe ahụ di elu. **15** Ma n’ubochi boru tupu ubochi Sọl na-abia, Onyenwe anyi kpughere nke a nye Samuel. **16** “Dika mgbe a echi, aga m ezitere gi otu nwoke si n’ala Benjamin. I ga-ete ya mmanu nke ga-eme ya ka o buru onyendu Izrel ndi m. O ga-azoputa ha site n’aka ndi Filistia, n’ihi na ahula m ahuhu nke ha nọ n’ime ya; anukwala m ikwa akwa ha.” **17** Mgbe Samuel huru Sọl, Onyenwe anyi gwara ya si, “Lee nwoke ahụ m gwara gi ihe banyere ya! O bu ya ga-achi ndi m.” **18** Ma Sọl biaruru Samuel nso juo ya si, “Biko, zi m ebe ulo onye ohu uzo di.” **19** Samuel zara si ya, “Mu onwe m bu ohu uzo ahụ. Gaanu n’ihu m rigoruo n’ebe di elu, n’ihi na mu na unu ga-eso rikoo nri taa. N’ututu echi aga m agwa gi ihe di gi n’obi. Aga m ezilagakwa gi. **20** Enyela obi gi nsogbu

maka ịnyịnya ibu ndị ahụ furu efu n’abalị atọ gara aga, n’ihi na a chọtala ha. Ma, onye ka mmadụ ahụ bụ, onye ndị Izrel niile na-achọsi ike? Ọ bughị gị na ezinaụlọ nna gị.” **21** Ma Sọl zara sị, “Ọ bughị onye Benjamin ka m bụ, onye sitere n’ebo kachasị nta n’Izrel; ọ bughị agbụrụ m dịkarịsiri nta n’etiti agbụrụ niile ọzọ dị n’ebo Benjamin? Gini mere i ji agwa m ụdị okwu dị otu a?” **22** Mgbe ahụ, Samuel duuru Sọl na onyeozu ya kpọbata ha n’ime ụlọ ukwu, nye ha ọnọdụ n’isi oche n’etiti iri mmadụ atọ ọ kpọrọ oriri. **23** Samuel gwara onyeisi ndị na-esi nri okwu sị, “Weta anụ ahụ m nyere gị, nke ahụ m sị gị ka ị debe iche.” **24** Onye na-esi nri weere ụkwụ anụ ahụ na ihe ndị so ya debe ya n’ihu Sọl. Samuel siri, “Lee, ihe ndị e wepụrụ ka e debere gị. Rie, n’ihi na e debere gị ya maka oge akara aka, site n’oge ahụ m kwuru si, ‘Akpọrọ m ndị mmadụ oku nri.’” Sọl sooro Samuel rie nri n’ụbọchị ahụ. **25** Mgbe ha sitere n’ebe ahụ dị elu rịdata n’obodo. Samuel kpanyere Sọl ụka n’elu ụlọ ya. **26** N’isi ụtụtụ mgbe ha biliri, Samuel kpọrọ Sọl n’ụlọ elu sị, “Jikere, ka m zilaga gị.” Mgbe Sọl kwadoro, ya na Samuel sooro pụọ n’ezi. **27** Ka ha na-arịda na-abjara nsọtụ obodo ahụ, Samuel siri Sọl, “Gwa onyeozu ahụ ka ọ gafee n’ihu anyị.” Onyeozu ahụ mekwara otu a, ma, “Gị onwe gị chere ntakiri oge n’ebe a ka m mee ka ị nụrụ ozi sitere n’aka Chineke.”

10 Mgbe ahụ, Samuel weere karama mmanụ wụkwasi ya n’isi, sutukwa ya ọnụ n’agba sị ya, “Ọ bụ na Onyenwe anyị etebeghi gị mmanụ ime gị onyendu ihe nketa ya? **2** Mgbe ị ga-ahapụ m n’ebe a, ị ga-ahụ ndị ikom abụọ n’akụkụ ili Rechel na Zelza, n’ala Benjamin, ha ga-agwa

gi, 'A chọtala ịnyịnya ibu ndị ahụ furu efu, ugbu a, nna gi
 akwụsịla iche ihe gbasara ịnyịnya ibu ya, ma ọ nọkwa
 na-echegbu onwe ya n'ihì gi, ọ na-ajụ, "Olee ihe m ga-
 eme banyere ọkpara m?" 3 "Mgbe i ruru n'osisi ukwu
 Taboa, ị ga-ezute ndị ikom atọ ndị na-aga ife Chineke
 ofufe na Betel. Otu n'ime ha ga-ebu ụmụ ewu atọ, nke
 ọzọ ga-eji ogbe achicha atọ, ma nke atọ ga-eji otu karama
 mmanya. 4 Ha ga-ajụ gi banyere ọdịmma gi, nyekwa
 gi ogbe achicha abụọ, nke ị ga-anara site n'aka ha. 5
 "Emesịa, ị ga-aga Gibe a nke Chineke, ebe ndị agha ndị
 Filistia mara ụlọ ikwu nche. Mgbe ị na-abata obodo ahụ, ị
 ga-ezute ndị amụma, ndị si n'ebe dị elu ahụ na-arịdata.
 Ha ga na-akpọ une, na egwu otiti, na oja, na ụbọ akwara.
 Ha ga na-ebukwa amụma. 6 N'oge ahụ, mmụọ Onyenwe
 anyị ga-abịakwasị gi, ị ga-esorokwa ha buo amụma. Ị
 ga-abụkwa onye a gbanwere, onye dị iche. 7 Mgbe ihe
 ịrịbama ndị a mezuru ị ga na-eme ihe ọbụla i cheputara
 n'obi gi, n'ihì na Chineke nọnyeere gi. 8 "Ị ga-aga Gilgal
 chere m n'ebe ahụ abalị asaa, n'ihì na ana m abia ịchụ
 aja nsure ọkụ na aja udo. Aga m agwa gi ihe ị ga-eme
 mgbe m bịa." 9 Mgbe ọ na-atugharị ka ọ si ebe Samuel
 nọ pụọ, Chineke gbanwere ya, nye ya obi ọhụrụ, ihe
 ịrịbama ndị ahụ mezu kwara n'ụbọchị ahụ. 10 Mgbe ya na
 onye na-ejere ya ozi rutere Gibe a, ndị amụma nọ n'ahịrị
 zutere ha. Mmụọ nke Chineke bịakwasịrị ya n'ebe ọ dị
 ukwu, o sooro ha malite ibu amụma. 11 Mgbe ndị niile
 maara Sọl hụrụ ya ka o so ndị a na-ebu amụma, ha juru
 onwe ha ajụjụ sị, "Gịnị mere nwa Kish? Sọl, ọ ghọla
 otu n'ime ndị amụma?" 12 Otu n'ime ndị bi n'ebe ahụ

juru si, “Onye ka nna ha bu?” Nke a bu mmalite okwu ahụ a na-ekwu si, “Sọl o ghọla otu n’ime ndi amuma?”

13 Mgbe Sọl buchara amuma, o rigooro gaa n’ebe ichu aja ahụ di n’elu ugwu. **14** Mgbe nwanne nna ya huru Sọl, o juru ya ajuru si, “Olee ebe i gara?” Sọl zara ya si, “Anyi gara icho inyinya ibu ndi ahụ furu efu, ma anyi achotaghị ha, n’ihi ya anyi gara n’ebe onye amuma a na-akpo Samuel ijuta ase ebe ha no.” **15** Ma nwanne nna Sọl siri, “Gwa m ihe Samuel gwara gi.” **16** Sọl zara ya si, “O gwara anyi na a chotala inyinya ibu ndi ahụ.” Ma okwu gbasara alaeze, dika Samuel siri kwuo ya, o gwaghị ya ihe obula. **17** Emesja, Samuel kporo nzuko ndi Izrel niile na Mizpa, ka ha bia zute Onyenwe anyi. **18** O gwara ha si, “Otu a ka Onyenwe anyi, Chineke Izrel kwuru, ‘Mu onwe m si n’ala Ijpt kpoputa Izrel ma naputakwa unu site n’aka ike ndi Ijpt, na site n’aka alaeze niile bu ndi kpagburu unu.’ **19** Ma ugbu a, unu ajula Chineke unu onye na-azoputa unu site n’ihe ndakwasị na nhuju anya unu niile. Unu kwukwara si, ‘Mba, nye anyi eze ga-achi anyi.’ Ugbu a, doonu onwe unu n’usoro n’ihu Onyenwe anyi dika ebo unu na ikwu unu niile si di.” **20** Samuel mere ka ebo Izrel niile bjaruo nso n’ebo n’ebo, nza mara ebo Benjamin. **21** O mere ka ebo Benjamin bjaruo nso n’agburu n’agburu, nza mara agburu Matri. N’ikpeazu nza ahụ mara Sọl, nwa Kish. Ha choghariri ya ma ha ahughị ya. **22** Ha juru Onyenwe anyi ase ozo, “Nwoke ahụ o biala n’ebe a?” Onyenwe anyi siri, “E, Lee, o zoro onwe ya n’etiti akpa ndi ahụ.” **23** Ha gbaara gaa n’ebe ahụ kpoputa ya. Mgbe o putara guzoro n’etiti ha, ha huru

na o toro ogologo karia onye obula site n'ubu ruo n'isi. **24** Samuel gwara ndi ahụ niile okwu si, "Onye a bu nwoke ahụ Onyenwe anyi hoputara ka o buru eze unu. O dighi onye ozọ dika ya n'Izrel!" Mgbe ahụ, mmadu niile tiri mkpu si, "Ka eze di ogologo ndu gaa n'ihu!" **25** Ozokwa, Samuel gwara ndi Izrel ihe bu oru eze, na ihe ruuru ya. O dekwara ihe ndi a n'akwukwo, debe akwukwo ahụ n'ihu Onyenwe anyi. Emesia, Samuel mechiri nzuko ahụ. Onye obula laghachikwara n'ulo ya. **26** Mgbe Sol laghachiri n'obodo ya, bu Gibeal, ndi ikom ndi Chineke meturu aka n'obi sooro ya. **27** Ma ufodu ndi efulefu jogburu onwe ha kwuru si, "Olee otu nwoke a ga-esi zoputa anyi?" Ha leli ya anya, jukwa iwetara ya onyinye inata ihuoma. Ma Sol gbachitere ha nkiti.

11 N'oge ahụ, Nahash, eze ndi Amon, duuru ndi agha ya bilie imegide ndi Izrel bi n'ala Jebesh Gilead. Ma ndi Jebesh rioro ya si, "Ka anyi na gi gbaa ndu, anyi ga-anọ n'okpuru ochichi gi." **2** Ma Nahash, onye Amon zara si ha, "Mu na unu ga-agba ndu ma o buru na unu ekwenye ka m ghuputa anya aka nri nke onye obula n'ime unu, si otu a wetara Izrel niile ihe nkocha." **3** Ndi okenye obodo Jebesh zara si, "Nye anyi abali asaa ka anyi ziga ndi ozi n'ala Izrel niile. O buru na o nweghi onye kwere ibia zoputa anyi, anyi ga-ewere onwe anyi nyefee gi n'aka." **4** Mgbe ndi ozi ha zipuru bjaruru Gibeal, nke bu obodo Sol, ha kororo ndi mmadu ihe ndi a, ha niile dapuru n'akwa. **5** Ma n'oge a, Sol si n'ubi na-alota, soro umu ehi ya n'azu, o juru, "O bu ginị na-eme onye obula? Ginị mere na ha ji ebe akwa?" Ha kororo ya ihe banyere ozi e si Jebesh zite. **6**

Mgbe Sọl nūrụ ozi a, Mmụọ nke Chineke bjakwasiri ya n'ike, iwe wekwara ya nke ukwu. 7 Ọ kpuputara ehi abụọ bọkasia ha, zipu ndi ozi ka ha buru ha ga obodo niile di n'Izrel. Ozi ha ga-ezi ndi obodo obula bu nke a. "Ọ bu ihe e mere ehi ndi a ka a ga-eme ehi onye obula juru iso Sọl na Samuel jee ogo." Onyenwe anyi mere ka egwu jide ndi Izrel niile. N'ihu ya, ha niile bjakwutere Sọl di ka otu mmadu. 8 Mgbe Sọl kpokotara ha na Bezek, onuogugu ndi ikom Izrel di nari puku atọ, tinyekwara iri puku mmadu atọ, ndi sitere na Juda. 9 Ha gwara ndi zitere ozi ahụ okwu si ha, "Zienu ndi ikom Jebesh Gilead, 'Echi, tupu anyanwu achaa n'uju ya, a ga-anaputa unu.'" Mgbe ndi ozi a gara zie ndi ikom Jebesh Gilead ozi a, ha nuriri onu nke ukwu. 10 Ndi ikom Jebesh ziri ozi gwa ndi Amon si ha, "Echi, anyi ga-enye unu onwe anyi, ka unu mee anyi ihe masiri unu." 11 Ma n'ututu echi, Sọl na ndi agha ya bjaruru. O kewara ndi agha ya uzọ atọ, buso umu Amon agha na mberede n'isi ututu. O gbugidere ha ututu niile ruo mgbe anyanwu chara n'uju ya, chusasia ndi foduru n'ime ha. Nke a mere na o nweghi ebe a ga-ahu ka ndi agha Amon abuo nokotara. 12 Ndi Izrel niile bjakwutere Samuel juo ya si, "Olee ndi ahụ si na Sọl agaghi abu eze anyi? Kpuputara anyi ha ka anyi gbuo ha!" 13 Ma Sọl zara si, "O nweghi onye obula a ga-egbu taa, n'ihu na taa, Onyenwe anyi anaputala Izrel!" 14 Samuel gwara ha si, "Bianu ka anyi gaa Gilgal mee ibu eze a ka o di ohuru ozọ." 15 Ya mere, mmadu niile gara Gilgal. Na mmemme puru iche, ha mere Sọl eze n'ihu

Onyenwe anyị. Ha chụkwara aja udo nye Onyenwe anyị n'ebe ahụ. Ọnụ jupụtakwara n'obi Sọl na ndị Izrel niile.

12 Mgbe ahụ, Samuel gwara ụmụ Izrel sị, “Lee, emeelara m unu ihe unu rịọrọ, Enyela m unu eze. **2** Ugbu a, unu enweela eze, onye bụ onyendu unu. Ma n'ebe mụ onwe m nọ, aburula m agadi isi awọ, ụmụ m ndị ikom so nọrọkwa n'etiti unu. Abụ m onyendu unu site na mgbe m bụ okorobia ruo taa. **3** Lee m ka m guzo n'ihu unu. Gbaanụ ama megide m n'ihu Onyenwe anyị na n'ihu onye ya o tere mmanụ. Onye ka m zuuru ehi ya? Onye ka m zuuru inyinya ibu ya? Ọ dị onye m ghogburu? Ọ dị onye m megburu? Ọ dị onye m si n'aka ya nara ego aka azụ ime ka m ghara ikpe ikpe ziri ezi? Gwanụ m ma ọ buru na m mere ihe ndị a, aga m emezi ya.” **4** Ha zara sị, “Mba ọ dibeghi mgbe i ghogburu anyi, maobu kpagbuo anyi, n'uzo obula. O nweghikwa onye i si n'aka ya were ihe obula.” **5** Samuel zara sị ha, “Onyenwe anyi bu onye akaebe megide unu. Otu a kwa, onye ya o tere mmanu bu onye akaebe taa, na unu achotaghi ihe obula n'aka m.” Ha zara sị, “E, o bu onye akaebe!” **6** Samuel gakwara n'ihu n'okwu ya sị, “O bu Onyenwe anyi hoputara Mosis na Eron. O bukwa ya mere ka nna nna unu ha si n'Ijpt puta. **7** Ugbu a, guzonu ju n'ebe a n'ihu Onyenwe anyi ka m chetara unu ihe oma niile Onyenwe anyi meere unu na nna nna unu ha. **8** “Mgbe umu Jekob batara Ijpt, ha kpokuru Onyenwe anyi ka o nyere ha aka. Onyenwe anyi zitere Mosis na Eron, ndi kpoputara nna nna unu ha site n'Ijpt, mee ka ha bia biri n'ebe a. **9** “Ma ha chefuru Onyenwe anyi bu Chineke ha, n'ihia ya o nyefere ha n'aka

Sisera, bụ ọchịagha eze Hazọ, nakwa n'aka ndị Filistia, na eze ndị Moab, bụ ndị lụsoro ha ọgụ. **10** Ha tikuru Onyenwe anyị mkpu akwa, sị ya, 'Anyị emehiela, anyị agbakọtala Onyenwe anyị azụ, fee arụsị Baal na Ashtoret. Ma ugbu a, napụta anyị site n'aka ndị iro anyị, anyị ga-efekwa gi.' **11** Onyenwe anyị zitere Jerub-Baal, na Barak, na Jefta, na Samuel, ka ha zọpụta unu site n'aka ndị iro nọ unu gburugburu, mee ka unu biri n'udo. **12** "Ma mgbe unu hụrụ na Nahash, eze ndị Amọn na-achọ ibuso unu agha, unu tūrụ egwu bjakwute m sị m, 'Mba, anyị chọrọ eze ga-achị anyị,' n'agbanyeghị na Onyenwe anyị Chineke unu bụ eze unu. **13** Ugbu a, leenụ eze unu hōpụtara, n'ihị na ọ bụ unu rịrọrọ Onyenwe anyị ka o nye unu ya; Onyenwe anyị azakwala arịrịọ unu. **14** Ugbu a, ọ būrụ na unu ga-atụ egwu Onyenwe anyị, fee ya, rubere ya isi, hapụ inupu isi n'ebe iwu ya dị, ọ būrụkwa na unu na eze unu ga-esogide Onyenwe anyị Chineke unu, ihe niile ga-adị mma. **15** Ma ọ būrụ na unu enupu isi n'iwu Onyenwe anyị, jụ ige ya ntị, aka ya ga-abiakwasị unu n'oke iwe, ọ ga-emekwa unu ihe o mere nna nna unu ha. **16** "Ugbu a, na-elenụ anya ka unu hụ ọrụ ịtunanya niile Onyenwe anyị na-aga ịrụ. **17** Unu maara na ugbu a bụ oge a na-aghọ mkpūrụ ọka wiiti, ma aga m ekpe ekpere ka Onyenwe anyị zite egbe eluigwe na mmiri ozuzo taa, ka unu ghọta ụdị ihe ojọọ unu mere n'anya Onyenwe anyị mgbe unu rịrọrọ ya sị ya nye unu eze." **18** Mgbe ahụ Samuel kpọkuru Onyenwe anyị, Onyenwe anyị zidatakwara egbe eluigwe na mmiri ozuzo n'ubochi ahụ. Nke a mere ka mmadụ niile tūọ Onyenwe anyị na Samuel

egwu. **19** Ndị ahụ rịrọ Samuel arịrọ sị ya, “Biko kpeere anyị ekpere nye Onyenwe anyị Chineke gi ka anyị bu ndị ohu gi ghara inwu. N’ihi na, n’ezie, anyị ejirila aka anyị mee ka mmehie anyị mụbaa site n’irịọ ka e nye anyị eze.” **20** Samuel zara sị, “Unu atụla egwu. Unu emeela ihe ojọọ ndị a niile, ma hụkwanu na unu ji obi unu niile fee Onyenwe anyị ofufe. Unu agbakutakwala ya azu n’uzo obula. **21** Unu agbasola chi ndị ozo, n’ihi na ha abaghị uru. Ha agaghị enyere unu aka maobu naputa unu site n’aka ndị iro unu. **22** Onyenwe anyị agaghị ahapu ndị ya o hoputara, n’ihi na-ime ihe di otu a bu iwetara aha ya di ukwu ihere. O toro Onyenwe anyị utọ ime unu mba puru iche nye onwe ya. **23** Ma banyere mu onwe m, o gaburu m ihe aru ma a si na m ga-emehie megide Onyenwe anyị site n’ikwusi ikpere unu ekpere. Aga m anogidekwa na-ezi unu ihe ndi ahụ di mma, na ihe ndi ahụ kwesiri ekwesi. **24** Naanị tūonū egwu Onyenwe anyị, werekwanu obi unu fee ya ofufe n’ikwesi ntukwasi obi; chetanu ihe ukwu niile o meere unu. **25** Ma o buru na unu anogide na-eme ihe ojoo, unu na eze unu ka a ga-ekpochapu.”

13 Sọl gbara iri afọ atọ mgbe e mere ya eze. O chikwara dika eze n’ala Izrel iri afọ anọ na abuo. **2** Sọl sitere n’etiti umu Izrel hoputa puku ndi ikom atọ ka ha buru ndi agha ya. Sọl na puku abuo no na Mikmash n’ala ugwu ugwu Betel. Otu puku nonyeere Jonatan na Gibe, n’ala Benjamin. Ndi ikom ndi foduru ka o zighachiri, onye obula n’ulo ha. **3** Ma Jonatan busoro ndi agha Filistia no na Geba agha. Ndi Filistia nukwara ihe banyere ya. Mgbe ahụ, Sọl nyere iwu ka e gbuo opi ike n’ala Izrel niile, kwuo

si, “Unu ndi Hibru niile, geenu nti.” **4** Ya mere, umu Izrel niile nuru akuko ahụ nke kwuru si, “Sol ebusola omuma ulo ikwu ndi agha Filistia agha, n’ihi nke a, ndi Izrel niile aburula ndi a kporo asi ugbo a n’etiti ndi Filistia.” Ya mere, ndi agha Izrel niile putakwa soro Sol gaa Gilgal. **5** Ndi Filistia n’onwe ha chikotara ndi agha ha ibuso ndi Izrel agha. Onuogugu ugbo agha ha di puku ato, ndi na-agba inyinya ha nwere di puku isii; ndi agha ha ndi ozo di ukwu n’onuogugu. N’ezie, ha di ukwu dika aja di n’onu osimiri. Ha manyere ulo ikwu ha na Mikmash n’owuwa anyanwu Bet-Aven. **6** Mgbe ndi agha Izrel huru na onodu ha di njo nke ukwu, hukwa na ndi iro na-emegide ha, ha zoro onwe ha n’ogba nkume, n’ime oke ohia, n’etiti nkume, n’ime olulu na n’ime oghere obula. **7** Ndi Hibru ufodu gafere Jordan ruo n’ala Gad na Gilead. N’oge a, Sol no na Gilgal, ndi agha niile ya na ha no na-amakwa jijiji n’ihi ujo. **8** Samuel gwarari Sol ka o chere ya ruo abali asaa, ma mgbe abali asaa zuru Samuel abighi Gilgal. N’oge a, ndi agha Sol malitere na-agbasasi. **9** Ya mere, Sol kwuru si, “Wetaranu m ihe aja nsure oku na nke aja udo.” Sol chukwara aja nsure oku ahụ. **10** Ngwangwa o na-achucha aja ndi ahụ, Samuel rutere, Sol puru izute ya, na ikele ya. **11** Samuel siri, “Gini bu ihe a i mere?” Sol zara, “Mgbe m huru na ndi a na-agba aghara aghara, na-esite n’ebe m no na-agbapu, mgbe m lere anya lee, ma ahughu m ka i na-abia dika i kwuru, mgbe m hukwara ndi Filistia ka ha no na Mikmash, na-akwado ibuso anyi agha, **12** echeere m, ‘Ugbo a, ndi Filistia ga-aridakwute m ibuso m agha na Gilgal, ma arjobeghi m ihuoma Onyenwe

anyị.' Ya mere m, m jisie ike chụọ aja nsure ọkụ ahụ.”

13 Samuel sịrị Sọl, “Ị kpara agwa onye nzuzu. I debeghi ihe Onyenwe anyị Chineke gi nyere gi n'iwu idebe. A si na i mere nke a, ọ gaara eme ka alaeze gi guzosie ike n'ebe Izrel nọ ruo mgbe niile. **14** Ma ugbu a, alaeze gi agaghi adigide. Onyenwe anyị achọputala otu nwoke dika ọchichọ obi ya si di, ọ họtakwala ya ibu eze nke ndi ya; n'ihina i debeghi ihe Onyenwe anyị nyere gi n'iwu.” **15** Samuel biliri hapu Gilgal gaa Gibea n'ala Benjamin. Mgbe Sọl gururu ndi agha so ya, ọ chọtara na ha di naani nari isii. **16** Sọl na nwa ya nwoke Jonatan, na nari mmadu isii ndi soo ha nọ na Geba n'ala Benjamin, ebe ndi Filistia mara ulo ikwu ha na Mikmash. **17** Ufodu n'ime ndi agha Filistia kere onwe ha uzọ atọ site n'ulo ikwu ndi Filistia puta; otu uzọ chere ihu n'uzọ Ofra n'akuku Shual, **18** nke ọzọ chere ihu iga Bet-Horon, nke atọ chee ihu n'uzọ oke ala di na Ndagwurugwu Zeboiim, nke di ọzara nso. **19** N'oge ahụ, e nweghi ike ichota otu okpu uzu n'ala Izrel, n'ihina ndi Filistia siri, “Ma ọ bughị otu a, ndi Hibru gakputara onwe ha mma agha maobu ube.” **20** Izrel niile na-ejekwuru ndi Filistia maka imu ọgu igwuze ala ha, maobu mma oge ha, maobu anyuike ha, maobu mma ha ji ewe ihe ubi. **21** Ihe ha na-akwu maka imu ọgu igwuze ala, na mma oge ha bu uzọ abuo nke shekel e kere uzọ atọ, maka imu anyuike, na ndudu, ya na ipi ndudu e ji achị ehi bu, otu uzọ nke shekel e kere uzọ atọ. **22** Nke mere na ahutaghi mma agha maobu ube obula n'aka ndi agha Izrel n'ubochi agha ahụ, ma ọ bughị naani nke di

n'aka Sọl na Jonatan. **23** Ugbu a ndi Filistia e kewaputara iche a puola gaa n'uzo warawara di na Mikmash.

14 Otu ubochi, Jonatan nwa Sọl, kporo nwokorobia na-ebu ihe agha ya si, "Bia, ka anyi gafee ndagwurugwu jeruo n'ulo ikwu ndi Filistia." Ma o gwaghi Sọl nna ya. **2** Sọl na nari ndi ikom isii ya na-anodu n'ebe di anya site na Gibeaa, n'okpuru osisi pomegranet di na Migron. **3** Otu n'ime ndi so Sọl bu Ahija onye nchujaja, onye yi efod. O bu nwa Ahitub, onye bu nwanne Ikaodu. Ahitub bu nwa nwa Finehaz, onye bu nwa Elayi, onye nchujaja Onyenwe anyi na Shailo. O dikwaghi onye ma na Jonatan apuola. **4** Tupu Jonatan eruo ebe ndi Filistia no, o ghaghi isite na nwa uzo warawara di n'agbata nkume abuo, a na-akpo Bozez na Sene gabiga. **5** Nkume nke di n'akuku elu elu, di n'ihu Mikmash, nke di n'akuku ndida di n'ihu Geba. **6** Jonatan gwara nwokorobia na-ebu ihe agha ya si, "Bia, ka anyi gafee ga n'ebe nguzo ndi ahụ a na-ebighi ugwu, ma eleghi anya Onyenwe anyi ga-aluru anyi ogo. N'ihina o dighi ihe puru igbochi Onyenwe anyi izoputa, site n'otutu mmadu, maobu ole na ole." **7** Nwokorobia ahụ zara si ya, "Gaa n'ihu, eji m obi m na mmuo m na-eso gi dika ochicho gi si di." **8** Jonatan gwara ya si, "Bia ka anyi ga, lee ihe anyi ga-eme. Anyi ga-apukwuru ndi agha ahụ mee ka ha hu anyi anya. **9** O buru na ha asi, 'Guzonu ebe ahụ ruo mgbe anyi biakwutere unu,' anyi ga-echere ebe anyi no, anyi agaghi agakwuru ha. **10** Ma o buru na ha si, 'Rigokwutenu anyi,' anyi ga-emekwa otu ahụ, n'ihina o ga-aburu anyi ihe ama na Onyenwe anyi enyela ha n'aka anyi." **11** Ya mere, ha abuo guzoro ebe ndi Filistia ga-

ahụ ha. Mgbe ndị Filistia hụrụ ha, ha tiri mkpu si, “Lee, ndị Hibru esitela n’ọny ebe ha zoro na-ariputa.” **12** Ndi ikom ndi na-anọ n’ebe nguzo ndi nche tikuru Jonatan na onye ahụ na-ebu ngwa agha ya si, “Rigokwutenụ anyi, ka anyi mee unu ihe.” Jonatan gwara onye ahụ na-ebu ngwa agha, “Soro m n’azụ rigota, n’ihi na Onyenwe anyi ewerela ha nyefee n’aka Izrel.” **13** Ya mere, Jonatan ji ikpere ya na aka ya rigoruo n’ebe ahụ; onye na-ebu ihe agha ya sokwa ya n’azụ. Ma ndi agha Filistia daghachiri azụ mgbe Jonatan na onye na-ebu ihe agha ya bidoro igbu ha. **14** Na ogbugbu mbụ ahụ, Jonatan na onye ahụ na-ebu ngwa agha ya gburu ọnyogugu ndi Filistia di iri abuo. O bu n’ihe ha ka nketa ala ruru otu okara n’ekaa n’otutu. **15** Oke oma jijiji dakwasiri ndi agha niile, na ndi no n’omuma ulo ikwu, ma ndi no n’ohia, ma ndi no n’ebe dipuru adipu, ma ndi na-ejehari ejehari ibu agha. Ala ahụ niile mara jijiji. O bu oma jijiji nke Chineke zitere. **16** Ndi nche Sol, bu ndi no na Gibe a n’ime Benjamin, lepuru anya hu igwe ndi agha ka ha malitere igba bari n’ihu na-azụ. **17** Mgbe ahụ, Sol gwara ndi agha ya na ha so, “Guonu ndi agha onu, choputa onye na-anoghi n’ebe a.” Mgbe ha mere nke a, ha choputara, na Jonatan na onye na-ebu ihe agha ya anoghi n’ebe ahụ. **18** Sol siri Ahija, “Bute igbe ogbugba ndu Chineke.” (N’oge ahụ igbe ogbugba ndu di n’aka umu Izrel.) **19** Mgbe Sol na-agwa onye nchujaja okwu, uzu na iti mkpu nke na-ada n’ulo ikwu ndi Filistia dara karja, n’ihi ya, Sol gwara onye nchujaja ahụ okwu si ya, “Sepu aka gi.” **20** Mgbe ahụ, Sol na ndi niile ya na ha no jikotara onwe ha baa n’agha ahụ, ma lee, ndi Filistia

ji mma agha na-egburita onwe ha. Ogbaghara dika
 n'ebe niile. **21** Ma ndi Hibru, ndi so ndi Filistia na-alu ogo,
 tughariri dinyere ndi Izrel soro Sol na Jonatan. **22** Emesia,
 ndi ikom Izrel niile, ndi ahụ zoro onwe ha n'ala ugwu
 ugwu Ifrem putara, mgbe ha huru na ndi Filistia na-
 agba oso. Ha gbaputara soro ndi oso ichu ndi Filistia oso.
23 Ya mere, Onyenwe anyi naputara ndi Izrel n'ubochi
 ahụ. E buru agha ahụ gabiga Bet-Aven. **24** Ma ndi ikom
 Izrel no onodu nhuju anya n'ubochi ahụ, n'ihi na Sol jiri
 inu iyi kechie ha, mgbe o kwuru si, "Onye a buru onu
 ka nwoke ahụ bu onye ga-eri nri obula site ugbu a ruo
 anyasi, tutu ruo mgbe m bosiri obo megide ndi iro m!"
 N'ihi ya, o nweghi onye obula n'etiti ndi agha ya deturu
 ihe oriri onu. **25** Ndi agha ahụ niile banyere n'ohia ebe
 mmanu anu di n'ala. **26** Mgbe ha banyere n'ohia, ha huru
 mmanu anu ebe o na-asoputa, ma o nweghi onye meturu
 aka n'onu ya, n'ihi na ha turu egwu iyi ahụ ha nuru.
27 Ma Jonatan anughi na nna ya mere ka ndi ahụ nuo
 iyi, ya mere, o setipuru onu onu mkpanaka di ya n'aka
 ruta mmanu anu na ugbugbo ya, tinye n'onu ya rachaa.
 Nke a mere ka ike ya laghachite. **28** Ma otu onye agha
 gwara ya si, "Nna gi ji inu iyi gbaa ndi agha niile iwu, si,
 'Onye a buru onu ka nwoke ahụ bu, onye riri nri taa. O bu
 nke a mere ndi mmadu ji ada mba.'" **29** Jonatan zara si,
 "Nna m esitela n'iwu di otu a wetara ala anyi nsogbu.
 Lee ka m si nweta ike site na mmanu anu nta m rachara.
30 O garaghi aka mma ma a si na ndi ikom riri ihe ha
 si n'aka ndi iro ha kwata n'agha? O bu na ogbugbu a
 gaara egbu ndi Filistia agaraghi adi ukwu kari?" **31**

Ma ndi agha Izrel bu aguu tighuo ndi Filistia, chuo kwa ha oso site na Mikdash ruo Aijalon. Ha dakwara mba karija. **32** Ha dakwasiri ihe a kwatara n'agha, gbuo aturu na ehi na umu ehi, bido iri anu ha na ndu n'ih i aguu. **33** Ma otu onye gwara Sol si, "Ndi ikom Izrel na-emehie megide Onyenwe anyi site na iri anu obara ya di n'ahu ya." Mgbe ahụ, o siri, "Ihe di otu a jogburu onwe ya. Nutenu nkume ukwu n'ebe a ugbo a." **34** Sol siri, "Gaa n'etiti ndi ikom a gwa ha, 'Ka onye obula weta ehi na aturu ha chorọ igbu n'ebe a, ka e gbuo ha n'ebe a, rie anu ha. Unu emehiela megide Onyenwe anyi site n'iri anu obara di n'ime ya.'" Ya mere, onye obula wetara ehi ya n'abali ahụ, gbuo n'ebe ahụ. **35** Emesija, Sol wuuru Onyenwe anyi ebe ichu aja. Nke a bu ebe ichu aja nke mbu o wuru. **36** Mgbe ahụ, Sol gwara ndi agha ya si, "Ka anyi gaa chuo ndi Filistia oso n'abali a niile, ma gbukwaa onye obula foduru n'ime ha." Ndi agha ya zara si, "O di mma, mee di ka i kwuru." Ma onye nchaja siri, "Ka anyi buru uzo juta ihe bu uche Chineke." **37** Mgbe ahụ, Sol juru Chineke si, "O bu m rida gaa chuso ndi Filistia? I ga-enyefe ha n'aka ndi Izrel?" Ma Chineke enyeghi ya osisa obula n'ubochi ahụ. **38** Sol gwara ndisi agha Izrel okwu si, "Ihe emebiela! Anyi aghaghi ichoputa udi mmehie anyi mere taa, nke mere Onyenwe anyi ji ju inye anyi osisa. **39** N'ezie di ka Onyenwe anyi, onye na-azoputa Izrel na-adi ndu, a sikwari na o bu nwa m Jonatan ka a choputara na o bu ya ka ikpe mara, o ga-anwu!" Ma o dighi onye gwara ya ihe obula. **40** Mgbe ahụ, Sol gwara ndi Izrel niile okwu si ha, "Gzonu onwe unu n'ebe ahụ,

mụ na nwa m Jonatan ga-eguzo onwe anyị n'ebe a." Ndi
 ahụ zara si, "Mee ihe ọbụla di gi mma." 41 Mgbe ahụ, Sọl
 kpere ekpere nye Onyenwe anyi, bu Chineke Izrel, "Gini
 mere na i zabeghi ohu gi taa? O buru na ikpe mara m
 maobu nwa m Jonatan, zaa site n'Urim, ma o buru ndi
 ikom Izrel ka ikpe mara, nye osisa site na Tumim." Nza
 ahụ mara Jonatan na Sọl, ma ikpe amaghi ndi ikom Izrel.
 42 Mgbe ahụ, Sọl kwuru si, "Ugbu a feenu nza n'etiti mu
 na Jonatan, nwa m nwoke." Nza ahụ mara Jonatan. 43 Sọl
 gwara Jonatan okwu si ya, "Gwa m ihe i mere." Jonatan
 zara si ya, "O bu naani mmanu anu ntakiri ka m ji onu
 mkpanaka m ruru rachaa. O putara na m ga-anwu n'ih
 ya?" 44 Mgbe ahụ, Sọl zara si, "N'ezie Jonatan, i ghaghi
 inwu. Ka Chineke meso m mmeso, otu obula mmeso ahụ
 si sie ike, ma o buru na i nwughu n'ih ihe a i mere." 45
 Ma ndi ikom ahụ siri Sọl, "Jonatan o ga-anwu, bu onye a
 wetara nzoputa a di ukwu n'Izrel? Nke a apughi ime!
 Dika Onyenwe anyi na-adi ndu, o buladi otu agiri isi
 agaghi esi n'isi ya dapu, n'ih na Chineke ejirila ya ruo oru
 itunanya di ukwu taa." Ya mere, ndi aha ahụ zoputara
 Jonatan, e gbukwaghi ya. 46 Emesia, Sọl kwusiri ndi aha
 ya ichu ndi Filistia oso. Ndi Filistia n'onwe ha lakwara
 n'ala nke ha. 47 Site n'oge Sọl malitere ichi n'Izrel, o
 buru aha megide ndi iro ha n'akuku niile, ndi Moab, ndi
 Amon, ndi Edom, ndi eze Zoba na ndi Filistia. Ebe obula o
 chere ihu o na-alugbu. 48 O buru aha di ukwu, lugbuo
 ndi Amalek; ma zoputa ndi Izrel site n'aka ndi niile na-
 emegbu ha site n'ipunari ha ihe ha nwere. 49 Sọl mutara
 ndi ikom ato; Jonatan, Ishvi na Malkishua. O mutakwara

umụ agboghọ abụọ, Merab na Mikal. **50** Aha nwunye Sọl bụ Ahinoam, ada Ahimaaz. Ọchịagha Sọl bụ Abna, nwa Nea, nwanne nna Sọl. **51** Nea, nna Abna, na Kish, nna Sọl bụ umụnne. Ha bụ umụ Abiel. **52** Ndi Izrel na ndi Filistia nọ n'agha di egwu ubochi niile Sọl bụ eze. Mgbe obula Sọl huru nwoke di ike, maobu dimkpa, o na-eduru ya mee ya ka o buru otu n'ime ndi agha ya.

15 Samuel siri Sọl, “Mụ ka Onyenwe anyi zitere ite gi mmanu ka i buru eze ndi ya, bu Izrel. Ya mere, gee nti n'ozu sitere n'aka Onyenwe anyi bia. **2** Ihe a ka Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile kwuru. ‘Aga m ata ndi Amalek ahuhu n’ihi ihe ojoo niile ha mere Izrel, mgbe ha nochiri ha n’uzo oge ha si Ijpt pta. **3** Ugbu a, gaa buso ndi Amalek agha. Gbuchapu ihe niile ha nwere. Enwekwala omijiko n’ahu ha. Gbuo ndi ikom niile, ndi inyom niile, umuntakiri niile na umu na-ahu ara, igwe ehi na aturu, inyinya kamel na inyinya ibu ha niile.” **4** Ya mere, Sọl chikotara ndi agha ya mee ka ha zukotaa n’obodo Telaim. Onuogugu ha di nari puku abuo, ndi agha ji ukwu, tinyere puku ndi ikom iri si na Juda. **5** Sọl duuru ndi agha ya gaa zoo n’akuku iyi tara ata di nso n’obodo ndi Amalek. **6** Sọl zigaara ndi Ken ozi si ha, “Sitenu n’etiti ndi Amalek wezuga onwe unu ka m ghara ibibikota unu na ha. N’ihi na unu gosiri ndi Izrel obioma mgbe ha si n’Ijpt pta.” Ya mere, ndi Ken sitere n’etiti ndi Amalek wezuga onwe ha. **7** Sọl busoro ndi Amalek agha site na Havila ruo Shua, nke di n’owuwa anyanwu Ijpt. **8** O jidere Agag, eze ndi Amalek na ndu, ma jiri mma agha gbuchapu ndi ya niile. **9** Ma Sọl na ndi agha ya

debere Agag ndụ, debekwa atụrụ na ehi kachasi mma, na umụ ebule na atụrụ gbara abuba, na ihe ndi ozo niile mara mma. N'ezie, ihe obula di mma n'anya ka ha juru ibibi. Ma ihe ndi ozo niile nke na-amasighi ha, na nke na-abaghi uru, ka ha bibiri. **10** Mgbe ahụ, okwu Onyenwe anyi rutere Samuel ntị, **11** “Ọ na-ewute m na m mere Sọl ka ọ buru eze, n'ih na o nupuru isi site n'okwu m, ju ime ihe m nyere ya n'iwu.” O wutere Samuel nke ukwu mgbe ọ nuru ihe Onyenwe anyi kwuru. Ya mere, o tikuru Onyenwe anyi mkpu akwa abali ahụ niile. **12** N'isi ututu echi ya, Samuel puru gawa icho Sọl. Otu onye gwara ya si, “Sọl agaala n'ugwu Kamel iwuru onwe ya ihe ncheta. Ọ ga-esitekwa ebe ahụ gaa Gilgal.” **13** N'ikpeazu, mgbe Samuel huru ya, Sọl ji oke onu kelee Samuel si, “Onye Onyenwe anyi goziri agozi ka i bu. Lee, emeela m ihe niile Onyenwe anyi kwuru!” **14** Ma Samuel juru ya si, “Gini bu ube aturu ndi a m na-anu? Ebee ka ube igwe ehi ndi a si na-ada?” **15** Sọl zara si, “Ndi agha m si n'etiti ndi Amalek chita ufodu n'ime aturu na ehi ndi mara mma nke ha choro iji choro Onyenwe anyi Chineke gi aja. Ma anyi bibiri ihe ndi ozo foduru.” **16** Mgbe ahụ Samuel gwara Sọl si, “Ekwukwala ozo! Gee nti nuru ihe Onyenwe anyi gwara m n'abali!” Sọl zara ya si, “Kwuo, gini ka ọ gwara gi?” **17** Samuel gwara ya si, “Ọ bughiezie n'agbanyeghi na i diri ntakei n'anya gi onwe gi, ma i buru onyeisi ndi ebo Izrel niile? Onyenwe anyi tere gi mmanu ibu eze ndi Izrel. **18** Onyenwe anyi ziri gi ijere ya ozi, gwa gi si, ‘Gaa, laa ndi ajo omume ahụ, bu ndi Amalek n'iyi; buso ha agha ruo mgbe i kpochapuru ha

niile.’ **19** Gịni mere i geghi nti n’okwu Onyenwe anyi ime ihe o kwuru? Gịni mere i ji churu ihe nkwata gaa, si otu a mee ihe di njo n’anya Onyenwe anyi?” **20** Ma Sol siri ya, “Ma erubeere m Onyenwe anyi isi. Ejere m ozi ahụ Onyenwe anyi zigara m. Anwutara m Agag eze Amalek na ndu, ma gbuchapu ndi Amalek niile. **21** Ndi agha sitere n’ihe a kwatara n’agha were ufodu aturu na ehi, bu ndi kachasi mma n’etiti ihe ndi ahụ e debere iche maka ila ha n’iyi, iji ha choro Onyenwe anyi Chineke gi aja na Gilgal.” **22** Ma Samuel siri, “Ihe na-atọ Onyenwe anyi uto o bu onyinye na aja nsure oku dika nrube isi nye ihe si n’onu Onyenwe anyi puta? Nrube isi di mma karja ichu aja ina nti di mma karja abuba ebule. **23** N’ihi na nnupu isi dika mmehie igba afa, mpako dikwa njo dika ikpere arusi. N’ihi na i jula okwu Onyenwe anyi ya onwe ya ajukwala gi dika eze.” **24** Sol zara Samuel si ya, “Emehiela m. N’ezie, enupula m isi na ndumodu gi na n’iwu Onyenwe anyi. O bu n’ihi na m turu egwu ndi Izrel ka m ji mee ihe ha choro. **25** Biko, gbaghara m mmehie m ugbu a, bjakwa soro m ka m gaa fee Onyenwe anyi ofufe.” **26** Ma Samuel siri ya, “Agaghi m eso gi laghachi azu. Ebe i juru okwu Onyenwe anyi, Onyenwe anyi ajukwala gi dika eze ndi Izrel!” **27** Mgbe Samuel tughariri ka o si n’ebe ahụ puo, Sol jidere ya n’onu onu uwe ya ime ka o loghachi azu, ma uwe ahụ dowara. **28** Mgbe ahụ, Samuel zara si ya, “Taa Onyenwe anyi adowapula alaeze Izrel site n’aka gi were ya nyefee otu n’ime ndi agbataobi gi, onye ka gi mma. **29** Chineke, onye bu Ebube Izrel, anaghi agha ugha; o nakwaghi agbanwe obi ya, n’ihi na o bughị mmadu

efu!” **30** Ma Sọl malitekwar a iriọ aririọ ozo si, “Emehiela m. Ma, soṣurū m ugbu a n’ihu ndi okenye ndi m, na n’ihu ndi Izrel. Loḡhachi soro m ka m gaa fee Onyenwe anyi Chineke gi ofufe.” **31** Ya mere, Samuel kwenyere soro Sọl laghachi, Sọl kpokwara isiala nye Onyenwe anyi. **32** Mgbe ahụ, Samuel gwara ya okwu si ya, “Kpọtara m Agag, eze ndi Amalek.” Agag ji ihu ochi biakwute ya, n’ihi na o chere si, “N’ezie oge onwu agaala.” **33** Ma Samuel kwuru si, “Dika mma agha gi si gbawa ndi inyom aka umu otu a ka nne gi ga-esi buru onye na-enweghi nwa n’etiti ndi inyom.” Samuel gburu Agag n’ihu Onyenwe anyi na Gilgal. **34** Emesia, Samuel lara n’ulo ya na Rema. Ma Sọl laghachikwara na Gibe a, obodo nke aka ya. **35** Site n’oge ahụ ruo mgbe Samuel nwuru, o hukwaghi Sọl anya ozo. Ma o rugidere uju n’ihi Sọl oge ndi a niile. O wutekwara Onyenwe anyi na o mere Sọl eze ndi Izrel.

16 Emesia Onyenwe anyi siri Samuel, “Ruo ole mgbe ka i ga-anogide na-eru uju n’ihi Sọl, ebe o bu na m ajula ya dika eze ndi Izrel? Ugbu a, gbajuo mmanu na mpi gi, bilie ije. Ana m eziga gi ka ijekwuru Jesi onye Betlehem, ahoro a m otu onye ga-abu eze site n’etiti umu ya ndi ikom.” **2** Ma Samuel zara si, “Oleekwanu otu m ga-esi gaa n’ebe ahụ? O buru na Sọl anu ya, o ga-egbu m.” Onyenwe anyi siri, “Were nwaagboghọ ehi, jiri ya n’aka, si, ‘Abjara m ichuru Onyenwe anyi aja.’” **3** I ga-akpo Jesi ka o bia soro n’ochuchu aja ahụ. Mgbe ahụ, aga m egosi gi ihe i ga-eme. I ga-etekwara m ya mmanu, bu onye m nke ga-egosi gi.” **4** Samuel mere ihe Onyenwe anyi kwuru. Mgbe o rutere na Betlehem, ndi okenye obodo ahụ ji ima

jijiji pụta izute ya. Ha juru ya si “O dikwa mma? Udo o dikwa?” 5 Ma Samuel zara ha si “E, udo di, Abjara m ichuru Onyenwe anyi aja. Doonu onwe unu nsọ bja soro m gaa ichu aja ahụ.” O dokwara Jesi na umu ya ndi ikom nsọ, gwakwa ha ka ha soro gaa. 6 Mgbe ha ruru, Samuel huru Eliab kwuo n’obi ya si, “N’ezie, onye nke Onyenwe anyi tere mmanu na-eguzo n’ihu Onyenwe anyi.” 7 Ma Onyenwe anyi zara Samuel si ya, “Ejila ihu mmadu maobu ito ogologo ya ekpebi, n’ihi na onye a abughu ya. Onyenwe anyi adighi ahụ ihe dika mmadu si ahụ. Mmadu na-ele anya n’elu ahụ, ma Onyenwe anyi na-ele anya n’obi.” 8 Jesi kporo Abinadab ka o gafee n’ihu Samuel. Ma Samuel siru, “Onyenwe anyi ahoghu onye a.” 9 Jesi mere ka Shama bja gafee, ma Samuel siru, “Mba Onyenwe anyi ahoghu onye a.” 10 Umu ndi ikom Jesi asaa si otu a gafee n’ihu Samuel, ma Samuel siru ya, “Onyenwe anyi ahoghu ndi a.” 11 O juru Jesi si, “Ndi a o gwuchaala umu ndi ikom i mutara?” Jesi zara si “O foduru odudu nwa m, ma o no n’ohia na-azu aturu.” Samuel siru, “Ziga ozi kpolata ya, anyi agaghị anodu ala tutu ruo mgbe o bja.” 12 O zigara ozi ka akpo ya, mee ka o bja. O nwere ucha ahụ puru iche, nwee anya mara mma, dikwa mma ile anya. Mgbe ahụ, Onyenwe anyi gwara Samuel okwu si ya, “O bu onye a, bilie tee ya mmanu.” 13 Ya mere, Samuel weere mpi ahụ mmanu di tee ya n’ihu umunne ya. Site n’ubochi ahụ Mmuo Onyenwe anyi bjakwasiri Devid n’ebe o di ukwu. Emesia, Samuel laghachiri na Rema. 14 Ugbu a, Mmuo Onyenwe anyi esitela n’ime Sol puo, Onyenwe anyi zitekwaro mmuo ojo nke bja na-esogbu Sol. 15

Ndị na-ejere Sọl ozi gwara ya okwu si, “Lee, mmụọ ojọọ si n’ebe Chineke nọ bịa na-enye gi nsogbu. **16** Biko, ka onyenwe anyị nye ndị ohu ya nọ n’ebe a ike, ka ha gaa chọta onye maara akpọ ụbọ akwara nke ọma. Ọ ga-akpọ ụbọ akwara mgbe ọbụla mmụọ ojọọ si n’ebe Chineke nọ bịa bjakwasiri gi, ime ka ahụ di gi mma.” **17** Sọl kwenyere si ha, “Ọ di mma, gaanụ chọta ma kpọtara m nwoke na-akpọ ụbọ akwara nke ọma.” **18** Otu onye n’ime ndị na-eje ozi kwuru si, “Lee, ahụla m otu n’ime ụmụ ndị ikom Jesi, onye Betlehem, onye maara akpọ ụbọ akwara nke ọma. Ọ bụ dike na ọka n’agha. Ọ bụ onye na-ekwu okwu nke ọma, na nwoke mara mma ile anya. Onyenwe anyị nonyekwara ya.” **19** Sọl zipurụ ndị ozi ka ha jekwuru Jesi si ya, “Zitere m nwa gi nwoke Devid, onye na-azurụ gi aturụ.” **20** Ya mere Jesi zipurụ Devid ka o jekwuru Sọl. O mekwara ka Devid duru otu ịnyinya ibu nke o bukwasi achicha, na otu karama akpukpọ mmanya, na otu nwa ewu, onyinye a na-enye Sọl. **21** Devid bjakwutere Sọl, banye n’orụ ijere ya ozi. Sọl huru ya n’anya nke ukwu, n’ihi ya, Devid ghorọ otu n’ime ndị na-ebu ihe agha Sọl. **22** Mgbe ahụ, Sọl ziri Jesi ozi si ya, “Biko, kwere ka Devid buru otu n’ime ndị agha m, n’ihi na ihe ya na-atọ m uto.” **23** Mgbe ọbụla mmụọ ojọọ ahụ si n’ebe Chineke nọ bịa malitere inye Sọl nsogbu, Devid na-akpọ ụbọ akwara ya. Ahụ Sọl na-adajukwa, mmụọ ojọọ ahụ na-esitekwa n’ebe ọ nọ wezuga onwe ya.

17 N’oge a, ndị Filistia chikọtara ndị agha ha onu, zukotaa n’obodo Sokoh nke di na Juda maka ibu agha. Ha mara ulọ ikwu ha n’Efes Damim, nke di n’agbata Sokoh

na Azeka. **2** Mgbe ahụ, Sọl na ndị Izrel niile zuko tara maa ụlọ ikwu nke ha na ndagwurugwu Ịla. Ha doro onwe ha n'usoro agha izute ndị Filistia. **3** Ndi Filistia doro onwe ha n'elu ugwu n'otu akụkụ, ma ndị Izrel dokwara onwe ha n'elu ugwu n'akụkụ nke ọzọ. Ndagwurugwu dika n'etiti ha. **4** Mgbe ahụ, otu onye ọka agha aha ya bụ Golaiat, onye obodo Gat, sitere n'etiti ụlọ ikwu ndị Filistia pụta. Nwoke a toro ogologo nke ukwu; ịdị ogologo ya ga-erukwa mita atọ. **5** O kpu okpu agha e ji bronz kpuo, ma yiri uwe agha nke ịdị arọ bronz e ji kpuo ya ga-erukwa iri kilogram ise na asaa. **6** O yikwa ihe agha o ji kpuchie ụkwụ ya abụọ nke e ji bronz kpuo, nyakwasikwa n'ubu ya ụbe e ji bronz kpuo. **7** A kpuru ụbe ya ka ọ dirị ka osisi e ji ekwe akwa, jiri igwe ịdị arọ ya ga-eru kilogram asaa kpuo ọnu ọnu ụbe ahụ. Onye na-ebu ọta o ji ekpuchi obi ya nọkwa n'ihu ya. **8** Golaiat guzoro kpọkwo ndị agha Izrel si ha, “Gini mere unu ga-eji pụta guzo n'usoro ibu agha. Ọ bụ na m abughị onye Filistia? Ọ bụkwa na unu onwe unu abughị ndị ozi Sọl? Họtaranu onwe unu otu nwoke, ka ọ bjakwute m. **9** Ọ bụ na onye ahụ unu họtara etigbuo m, anyị ga-aburu unu ndị ohu, ma ọ bụkwanu na m etigbuo ya, unu ga-aburu anyị ndị ohu!” **10** Mgbe ahụ, onye Filistia ahụ siri, “Taa, ana m ama usuu ndị agha Izrel aka n'ihu! Kpọtaranu m otu nwoke ka mụ na ya lụọ ọgụ.” **11** Mgbe Sọl na ndị agha Izrel nuru ihe onye Filistia a kwuru, ha mara jijiji tọkwa oke egwu. **12** Ma Devid bụ nwa Jesi, onye Efrat nke Betlehem di na Juda. Jesi mutara ndị ikom asato. N'oge nke Sọl, ọ ghọla agadi nwoke. **13** Atọ n'ime umu ndị ikom Jesi, ndị bụ okenye,

soro Sọl gaa agha. Aha ha bụ Eliab, ọkpara ya, Abinadab, nwa nke abụọ na Shama, nwa nke atọ. **14** Devid bụ ọdụdu nwa. Ụmụnne ya ndị okenye atọ na-eso Sọl. **15** Ma Devid na-apụ jekwuru Sọl, ma na-alaghachikwa n'ụlọ ịzụ atụrụ nna ya na Betlehem. **16** Golajat, onye Filistia na-abiaru nso ụtụtụ na uhuruchi, na-eguzo onwe ya otu a iri ụbọchị anọ. **17** Otu ụbọchị, Jesi gwara Devid okwu sị, “Bịa ka i wegara ụmụnne gị otu akpa ọka ndị a e ghere eghe. Chịrịkwa ogbe achịcha iri ndị a chịlara ha. **18** Wegakwara onyeisi usuu ha, iri chiizi, ndị a. Chọpụta otu ihe si agara ụmụnne gị natakwaa ha ihe ị ga-egosi anyị na ha dị ndụ.” **19** Ha na Sọl na ndị ikom Izrel niile, nọ na ndagwurugwu Ịla, na-ebuso ndị Filistia agha. **20** Devid biliri njem n'isi ụtụtụ, hapụ igwe atụrụ ya n'aka onye na-elekọta atụrụ, buru onyinye ndị ahụ gawa dika Jesi nyere ya n'iwu. Ọ bjarutere ụlọ ikwu ndị Izrel mgbe ha na-apụ n'ihu agha, ha na-etikwa mkpu agha. **21** Ndị Izrel na ndị Filistia dokwara onwe ha n'usoro izute onwe ha n'agha, ndị agha megide ndị agha. **22** Devid hapụrụ ihe ndị ahụ n'aka onye na-elekọta akpa niile, gbara ọsọ gaa n'usoro ndị agha jụọ ụmụnne ya banyere udo ha. **23** Ma mgbe ha na ya nọ na-akparịta ụka, onye mmeri n'ogbo agha, onye Filistia nke Gat, Golajat bụ aha ya, sitere n'usoro ndị agha Filistia pụta, kwuokwa okwu niile ahụ dika ọ na-ekwu na mbụ. Devid nūrụ ihe o kwuru. **24** Mgbe ndị Izrel niile hūrụ nwoke a, ha gbara ọsọ pụọ n'ihu ya ma tụtọkwa oke egwu. **25** Ndị Izrel sịrị, “Unu hūrụ nwoke a na-eguzo onwe ya? Ọ bụ ka ọ kparịa nnọọ ndị Izrel ka o ji apụta? Eze kwere nkwa inye onye ọbụla ga-etigbu ya akụ n'ebe ọ bara ụba.

Ọ ga-akpọnyekwa ya nwa ya nwanyị ka ọ buru nwunye ya, meekwa ka ndị ezinaulo onye ahụ gharakwa itụ utu taks ozo n'Izrel!" 26 Devid juru ndi ikom no ya nso, "Gini ka a ga-emere nwoke ga-etigbu onye Filistia a, meekwa ka mkpari a ghara idiri Izrel ozo? Onye ka onye Filistia a a na-ebighi ugwu bu, na o ga-aputa na-akpari ndi agha Chineke di ndu?" 27 Ha gwara ya otu ihe ahụ ha kwuru na mbu si ya na o bu ihe ahụ ka a ga-emere onye gburu ya. 28 Mgbe Eliab, nwanne Devid nke okenye, nuru ka ya na ndi ikom ahụ na-ekwu okwu, o were iwe di oku megide ya, juo ya si, "Gini ka i biara ime n'ebe a? Onye kwa ka i hapuru aturu ole na ole ndi ahụ n'ozara? Amaara m udi nganga di n'ime gi na echiche ojoo juru gi obi. Ihe i ji bia n'ebe a bu naani ka ihuchata ihe na-eme n'agha." 29 Ma Devid zara si ya, "Oleekwanu ihe m mere ugwu a? Adara m iwu n'ihi na m juru ajuju?" 30 Devid chigharikwara jekwuru onye ozo juokwa ya otu ajuju ahụ. O natakware otu udi osisa ahụ. 31 N'ikpeazu, mgbe a matara ihe bu uche Devid, e mere ka Sol mara ihe banyere Devid. Sol zikwara ozi ka a kpoo ya. 32 Devid siri Sol, "Ka obi onye obula ghara ida mba n'ihi onye Filistia a; ohu gi ga-agaluso ya ogo." 33 Ma Sol zaghachiri, "I puhighi ibuso onye Filistia a agha, megide ya, n'ihi na i bu naani nwantakiri, ma ya onwe ya bu onye na-ebu agha siteri na mgbe o bu okorobia." 34 Ma Devid gwara Sol si, "Ohu gi bu onye na-elekota aturu nna ya. Mgbe odum maobu anu ohia bia biara buru aturu site n'igwe aturu ahụ, 35 achuru m ya, tigbuo ya ma naputakwa aturu ahụ site n'onu ya. Mgbe o biliri imegide m, ejidere m ya n'aji ya, tie ya ihe, gbuo

ya. **36** Etigburu m ọdum na anụ ọhịa bịa ahụ, ugbu a, apụkwara m ime onye Filistia a na-amaghị Chineke otu ihe ahụ, n'ihị na ọ kparịala usuu ndị agha Chineke dị ndụ!

37 Onyenwe anyị ahụ napụtara m site n'aka ọdum na anụ ọhịa bịa ga-anapụtakwa m site n'aka onye Filistia a!" N'ikpeazu, Sọl sịrị Devid, "Gaa, ka Onyenwe anyị nonyere gị." **38** Mgbe ahụ, Sọl yinyere Devid uwe ime ahụ nke ya, yikwasịkwa ya uwe agha igwe, ma kpukwasị ya okpu bronze n'isi. **39** Devid fanyere mma agha n'ime uwe ahụ, malite ijeghari ije, n'ihị na ọ maghị otu e si eyi uwe ndị ahụ ejeghari. Ọ dighị anya, o gwara Sọl okwu sị, "Agaghị m eyi uwe ndị a n'ihị na o doghị m ahụ." Ya mere, Devid yipuru ha. **40** Emesịa, o were mkpanaka ya n'aka ya, site n'iyi họtata nkume ise dị mụrụmụrụ tinye ha n'akpa nta dị n'ime akpa onye ọzuzu aturu ya. O jidere ebe ya n'aka ya, malite ipukwuru onye Filistia ahụ. **41** Onye Filistia ahụ, na-abịa nso na-apukwute Devid, onye ahụ na-ebu ọta ya na-agakwa n'ihu ya. **42** O lere Devid anya hụ na ọ bụ naanị nwantakiri nwoke, onye ahụ dị mma, onye mara mma ile anya. N'ihị ya, o ledara Devid anya. **43** Ọ sịrị Devid, "Abụ m nkita, na i ji mkpanaka na-abiakwute m?" Onye Filistia ahụ ji aha chi niile ya buo Devid onu. **44** Ọ sịrị, "Bia n'ebe a ka m were anụ ahụ gị mere anụ ufe nke eluigwe na anụ ọhịa niile ihe oriri!" **45** Ma Devid sịrị onye Filistia ahụ, "I ji mma agha na ube igwe na ube osisi, na-abiakwute m, ma eji m aha Onyenwe anyị, Onye puru ime ihe niile, Chineke nke usuu ndị agha Izrel ahụ i kpariri, na-abiakwute gị. **46** Taa ka Onyenwe anyị ga-enyefe gị n'aka m. Aga m etigbu gị, bepukwa

gị isi. Taa aga m ewere anụ ahụ ndị agha Filistia niile nyefee n'aka ụmụ anụ ufe niile nke eluigwe, na ụmụ anụ ọhịa niile nke ụwa. Ụwa niile ga-amatakwa na Chineke nọ n'Izrel. **47** Ndị niile guzokwa n'ebe a ga-amata na Onyenwe anyị adighị eji mma agha maọbụ ùbe azọputa. N'ihì na agha a bụ nke Onyenwe anyị, ọ ga-ewerekwa unu niile nyefee anyị n'aka.” **48** Mgbe onye Filistia ahụ na-abịa nso ibuso ya agha, Devid jiri ọsọ gbara gaa n'ihu agha izute ya. **49** Ọ manyere aka n'ime akpa ya weputa otu nkume, maa ya mata onye Filistia ahụ n'egedege ihu. Nkume ahụ mikpuru n'egedege ihu ya, ọ dakwara kpuo ihu n'ala. **50** Otu a ka Devid si jiri ebe na nkume merie onye Filistia ahụ. O gburu onye Filistia ahụ ma o jighị mma ọbụla n'aka ya gbuo ya. **51** Devid gbaara ọsọ jeruo n'ebe Golaiat dara, mjiiri mma agha ya site n'ọbọ, jiri ya gbuo ya. O ji ya bepukwa isi ya! Mgbe ndị Filistia hụrụ na onye ọka agha ha adaala nwụọ, ha tughariri gbawa ọsọ. **52** Mgbe ahụ, ndị agha Izrel na Juda tiri mkpu ọhụ, biliekwa, malite ichụ ndị Filistia ọsọ. Ha churụ ha ọsọ churuo ha n'ọhụ ụzọ ama Gat, na n'ọhụ ụzọ ama Ekron. Ndị Filistia nwurụ anwụ dara nnoọ aghara aghara n'uzọ Shaaraim nke gawara Gat na Ekron. **53** Emesija, ndị Izrel loghachiri bịa kwakoro ihe niile di n'ulo ikwu ndi Filistia, nke ha hapuru gbaa ọsọ. **54** Devid buuru isi onye Filistia bulata na Jerusalem. Ma dobe ngwa agha onye Filistia ahụ n'ime ulo ikwu nke ya. **55** Mgbe Sol nọ na-ele Devid anya ka ọ na-apụ izute onye Filistia ahụ, ọ siri Abna, ọchịagha ya, “Abna, nwa onye ka nwokorobia ahụ bụ?” Abna zara si, “Dika i si adi ndu, eze, amaghi m.” **56** Eze

zara si, “Chọputa onye mụrụ nwokorobia a.” 57 Mgbe Devid si n’igbu onye Filistia ahụ lughachi, Abna duuru ya, dute ya n’ihu Sọl. Isi onye Filistia a dikwa n’aka Devid. 58 Sọl juru ya si, “Nwokorobia, nwa onye ka i bu?” Devid zara si, “Abu m nwa ohu gi nwoke Jesi onye Betlehem.”

18 Mgbe Devid gwasiri Sọl okwu, ihunanya di ukwu malitere n’etiti Jonatan na Devid. Jonatan huru Devid n’anya dika o si hu onwe ya. 2 Sọl mere ka Devid nogide n’uloze. O kwekwaghi ka o laghachi n’ulo nna ya. 3 Jonatan na Devid gbara ndu n’ihi na Jonatan huru Devid n’anya dika o si hu onwe ya. 4 Jonatan yiputara uwe o yi n’ahu nye ya Devid, nyekwa ya uwe ime ahụ ya, na o buladi mma agha ya, ma uta ya na eriri ukwu ya. 5 Devid jeziri ozi niile Sọl ziri ya, o mere ihe niile nke oma nke a mere na Sọl nyere ya okwa di elu n’etiti ndi agha ya. Onodu a di mma n’anya ndi Izrel nakwa n’anya ndi agha Sọl. 6 Mgbe ndi agha ahụ na-aloghachite, mgbe Devid gbusiri onye Filistia ahụ, ndi inyom sitere n’obodo niile nke Izrel puta izute eze Sọl. Ha na-abu abu na-ete egwu onu, nke ha ji ubo akwara na ihe egwu ndi ozọ na-eti. 7 Dika ha na-ete egwu, ha buru abu si, “Sọl egbuola otutu puku ndi agha ma Devid egbuola iri puku kwuru puku ndi agha.” 8 Nke a were Sọl iwe nke ukwu. O kwuru n’ime onwe ya si, “Gini bu nke a? Ha enyela Devid ugwu dika onye gburu iri puku kwuru puku ndi agha, ma mu onwe m ka ha nyere naani ugwu dika onye gburu otutu puku ndi agha. Gini ozọ foduru ya ugbu a, ma o bughị naani inweta alaeze?” 9 Site n’ubochi ahụ gawa, Sọl malitere ile Devid anya ojoo. 10 N’echi ya, mmuo ojoo Chineke

zitere b́ara dakwaś Sọl, ọ malitekwará íbu aḿma n'ụlọ
 ya. Ma Devid kpọrọ ụbọ akwara d́ka ọ na-eme mgbe
 ọb́la. Ma n'oge a, o nwere ụbe d́ Sọl n'aka. **11** Ọ t́rụ ụbe
 ah́, kwuo n'obi ya ś, "Aga m at́gide Devid n'aja ụlọ
 ah́." Ma Devid wezugara onwe ya, ugboro abụọ nd́ a. **12**
 Sọl na-at́ Devid egwu, n'íhi na Onyenwe aný ahaṕla
 Sọl, ma nọnyere Devid. **13** Emeśa, Sọl mere íhe ga-eme
 ka ọ ghara íh́kwa Devid anya ọzọ. O mere Devid ka ọ
 b́rụ onye na-elekọta puku nd́ agha, nd́ ọ na-edu na-
 aga íbu agha. **14** Ma íhe níle ọ na-eme na-agara ya nke
 ọma, n'íhi na Onyenwe aný na-anọnyere ya. **15** Mgbe Sọl
 h́rụ na ọ b́ onye nwere uche nke ọma, ọ t́rụ ya ụjọ.
16 Ma Izrel na Juda níle h́rụ Devid n'anya, n'íhi na ọ
 na-edu ha n'agha. **17** Sọl gwara Devid okwu ś ya, "Lee
 ada m nwaný Merab. Aga m akpọnye ǵ ya, ka í lụọ ya.
 Naań jeere m ozi, lụkwa agha Onyenwe aný." N'íhi
 na Sọl kwuru n'ime obi ya ś, "Agagh́ m ewelite aka m
 megide ya. Ka nd́ Filistia mee nke ah́." **18** Ma Devid śŕ
 Sọl, "Onyekwanụ ka m b́, gínkwa b́ ezinaulọ m maọb́
 agb́rụ m n'Izrel, nke m ga-eji b́rụ ọgọ nwoke eze?" **19** O
 ruo, na mgbe a ga-eduru Merab, ada Sọl dunye Devid,
 akpọrọ ya nye Adriel, onye Mehola ka ọ lụọ. **20** N'oge a, a
 chọṕtara na Mikal, ada Sọl h́rụ Devid n'anya, mgbe e
 mere ka Sọl mata nke a, obi tọrọ ya ụtọ. **21** O kwuru n'obi
 ya ś, "Aga m akpọnye ya nwa m nwaný, ka ọ b́rụ íhe
 íma n'ọnya nye ya, ka aka nd́ Filistia si otu a megide ya."
 Ya mere, Sọl gwara Devid ś ya, "Ugbu a í nwekwara ohere
 ọzọ íghọ ọgọ m nwoke." **22** Sọl nyere nd́ ohu ya íwu ś,
 "Gwanụ Devid okwu na nzuzo ś ya, 'Lee, íhe banyere ǵ

masiri eze, ndi niile na-ejere ya ozi hukwara gi n'anya. Ugbu a, kwerenu ibu ogo ya.” 23 Ha gwara Devid okwu ndi a niile. Ma Devid zara si, “O bu ihe nta ibu ogo eze? Mu onwe m bu onye ogbenye, onye a na-amaghi ama.” 24 Mgbe ndi ohu Sol gwara Sol ihe Devid kwuru, 25 o gwara ha si, “Gwanu Devid, ‘Eze achoghi ihe ozo dika ugwo isi aku obula kari naani nari api ndi Filistia. Ka o buru obo o ga-aboro m n’isi ndi iro m.” Ma ihe Sol bu n’obi bu na a ga-egbu Devid n’ogu ahụ. 26 Mgbe ndi ohu eze gwara Devid ihe eze kwuru, o toro ya utu, n’ihi ya, o kwenyere ibu ogo eze. Tupu oge ahụ a kara aka eruo, 27 Devid na ndi agha ya puru gbuo nari ndi Filistia abuo, werekwa api ha gosi eze. Sol kponyere Devid Mikal, nwa ya nwanyi, ka o buru nwunye ya. 28 Mgbe Sol huru na Onyenwe anyi na-anonyere Devid, hukwa na Mikal nwa ya nwanyi huru Devid n’anya, 29 o turu Devid ujo kari na mbu. Sol kpokwara Devid asi, guo ya dika onye iro ubochi ndu ya niile. 30 Ndisi agha Filistia na-aputa ibu agha dika ha na-eme mgbe obula, ma Devid na-eme nke oma kari ndi ochiagha Sol ndi ozo niile. Nke a mere ka Devid gho onye a mara aha ya n’ala ahụ niile.

19 Sol gwara ndi ohu ya na okpara ya, Jonatan, ka ha gbuo Devid. Ma n’ihi na ihe banyere Devid masiri Jonatan, 2 o doru ya aka na nti, “Nna m Sol na-achọ ohere igbu gi. Lezie anya chee ndu gi nche, ututu echi, gaa n’ebe i ga-ezo onwe gi nodu n’ebe ahụ. 3 Mu na nna m ga-eso bia n’akuku ohia ebe ahụ i zoro onwe gi. Aga m agwa ya okwu banyere gi. Ihe obula m choputara, aga m agwa gi.” 4 Jonatan kwuru okwu oma banyere Devid nye Sol nna ya

si ya, “Ka eze ghara ime ihe ojoo megide Devid bu ohu ya. O nwebeghi ihe ojoo o mere gi. N’ezie, ihe niile o mere bu ihe baara gi uru nke ukwu. 5 O kporo ndu ya asi mgbe o gburu onye Filistia ahụ. Onyenwe anyi nyekwara ndi Izrel niile mmeri di ukwu. Obi dikwa gi utu mgbe i huru nke a. Gini mekwaranu i ga-eji mejoo nwoke aka ya di ocha dika Devid, site n’igbu ya ebe o bu na ikpe amaghi ya?” 6 Sol nara Jonatan nti nuokwa iyi si, “Dika Onyenwe anyi na-adi ndu, agaghi egbu ya.” 7 Emesja, Jonatan kporo Devid gwa ya ihe mere. Jonatan duuru Devid gaa n’ihu Sol. Ihe niile dizikwara dika o di na mbu. 8 Agha ozo dakwara. N’oge a, Devid duuru ndi agha ya puo ibuso ndi Filistia agha. O gburu otutu n’ime ha, chuo kwa ndi agha Filistia oso. 9 Ma mmuo ojoo Onyenwe anyi zitere biakwasiri Sol dika o no n’ime ulu ya, ube ya dikwa ya n’aka. Mgbe Devid na-akpo n’ubu akwara, 10 Sol turu ube ahụ ka o tugbuo Devid n’ahu aja, ma o gbapuru site n’ihu Sol, ma ube ahụ manyere n’aja ulu ahụ. Devid gbapuru oso zoo onwe ya n’abali ahụ. 11 Sol zipuru ndi agha ka ha chee ulu Devid nche, gbuo ya mgbe o putara n’utu. Ma Mikal nwunye Devid gwara ya si, “O buru na i gbapughi, zoo onwe gi n’abali a, onye nwuru anwu ka i ga-abu n’utu echi.” 12 Ya mere, Mikal sitere na oghereikuku wetuo Devid, ebe o si gbapu. 13 Emesja, Mikal kwaghariri ihe ndina Devid, were ihe a kuru akpu tukwasị n’elu ya, werekwa akwa kpuchie ya, tinye ihe aji ewu n’ebe isi ya. 14 Mgbe ndi agha ahụ biaruru ijide Devid na ikpugara ya Sol, Mikal gwara ha si, “Ahụ esighi ya ike.” 15 Mgbe ahụ, Sol zighachiri ndi ahụ azu n’ebe Devid no si ha, “Bute ya

na ihe ndina o dina n'elu ya, ka m gbuo ya." 16 Mgbe ndi ikom ahụ batara, ha hụrụ ihe a kpurụ akpụ ka ọ dị n'elu ihe ndina, hụkwa aji ewu ka ọ dị n'akụkụ ebe isi nke ihe ndina ahụ. 17 Sọl juru Mikal si, "Gini mere i ji ghogbuo m otu a, mee ka onye iro m gbalaga?" Mikal zara, "Ọ bu ya sirị m, 'Hapu m ka m puo, n'ihi gini ka m ga-eji gbuo gi?'" 18 Mgbe Devid gbara oso gbalaga, ọ gakwuru Samuel na Rema, korọ ya ihe niile Sọl mere ya. Ya na Samuel gara biri na Naiot. 19 Ozi ruru Sọl nti, "Devid no na Naiot n'ime Rema," 20 ya mere, o zipuru ndi ikom ka ha gaa jide ya. Ma mgbe ha rutere, ha huru otu ndi amuma ka ha na-ebu amuma, hukwa Samuel ka ọ na-eguzo n'ebe ahụ dika onyeisi ha. Mmuo nke Chineke biakwasiri ndi ozi Sọl ahụ, mee ka ha malitekwa ibu amuma. 21 Mgbe Sọl nuru ihe mere, o zipukwara ndi agha oso, ma ha onwe ha bukwara amuma! Otu ihe ahụ mekwara ndi o zipuru nke ugoro ato. 22 N'ikpeazu ya onwe ya puru gaa Rema, ruo n'olulu mmiri Seku. Ọ juru, "Ebe ka Samuel na Devid no?" Ha sirị, "Ha no na Naiot nke Rema." 23 Ya mere, Sọl gara Naiot nke di na Rema. Ma Mmuo nke Chineke biakwasiri ya, dika ọ na-aga n'uzo ọ malitere ibu amuma tutu ruo mgbe ọ bjaruru Naiot. 24 O yipuru uwe ya buo amuma n'ihu Samuel. Ọ gba oto dinara ala n'ebe ahụ ehie ahụ, na abali ahụ niile. Ọ bu nke a mere ndi mmadu ji si, "Sọl ọ ghoala otu n'ime ndi amuma?"

20 Devid sitere na Naiot n'ime Rema gbapu oso, chota Jonatan, si ya, "Ọ bu gini ka m mere? Gini hukwa ihe ojo m mere? Olee uzo m si mejo nna gi, mere o ji na-achosi ike ka ọ napu m ndu m?" 2 Jonatan sirị ya, "Nke a abughi

eziokwu. I gaghị anwụ! Ihe dị otu a adighi nna m n'obi, n'ihina na o na-agwa m ihe obula o na-ezube ime, o buladi ihe ukwu maobu ihe ntakiri. Amakwaara m na o gaghị ezonari m ihe di otu a. Mba, o bughị eziokwu.” 3 Devid nuru iyi si, “Nna gi maara nke oma na m anatala amara n'ebe i no, n'ihina ya, o kwuola n'ime onwe ya si, 'Agaghị m agwa Jonatan, ka o ghara iwute ya.' Ma eji m Onyenwe anyi na mkpuruobi gi na-anu iyi na-asị na o bu naani otu nzo ukwu di ugbu a n'etiti mu na onwu.” 4 Jonatan sirị Devid, “Ihe obula i chorọ ka m mee, aga m emere gi ya.” 5 Devid sirị ya, “Lee echi ga-abu mmemme onwa oheru, e kwesiri m iso eze rie nri. Ma hapu m ka m ga zoo onwe m n'ohia tutu ruo uhuruchi nke nwanne echi. 6 O buru na nna gi ajuo ase m, si ya, 'Devid riosiri m arijo ike ka m hapu ya ka o gbaga Betlehem, bu obodo ya, n'ihina na-achụ aja nke diri agburu ya kwa afọ.' 7 O buru na o si, 'O di mma,' mgbe ahụ, udo ga-adiri ohu gi. Ma o buru na o wee iwe nke ukwu, mara n'ezie na o zubere ime m ihe ojo. 8 Ma gi onwe gi, meere ohu gi ebere, n'ihina i meela ka o sooro gi baa n'ogbugba ndu n'ihu Onyenwe anyi. O buru na ikpe mara m, gi onwe gi gbuo m. N'ihina ginị ka i ga-eji nyefee m n'aka nna gi?” 9 Jonatan sirị, “Agaghị m eme ya, lee, a sikwa na m maara na nna m na-achọ igbu gi, o bu na m agaghị agwa gi?” 10 Devid juru ya, “Onye ga-agwa m ma o buru na nna gi aza gi okwu ike ike?” 11 Jonatan sirị ya, “Bia ka anyi puo gaa n'ohia.” Ya mere, ha abuo puru jee n'ohia. 12 Jonatan gwara Devid si, “Eji m aha Onyenwe anyi, Chineke Izrel na-ekwe nkwa na-asị gi, n'oge ugbu a echi, maobu nwanne echi, aga m akpanyere

nna m ụka banyere gi, meekwa ka i mata ihe o na-eche banyere gi. O buru na obi di ya mma n'ebe i no, aga m eme ka i mata. **13** Ma o buru na nna m na-achọ imeru gi ahụ, ka Onyenwe anyi mesoo Jonatan mmeso, otu obula o si di njo, ma o buru na m abiaghi gwa gi, zilaga gi ka i laa n'udo. Ka Onyenwe anyi nonyere gi dika o si nonyere nna m. **14** Chetakwa, i ghaghi igosi m ihunanya na obi ebere Onyenwe anyi, ma o buru na m anwuo. **15** E wezugakwala ihunanya gi na obi ebere gi site n'ebe ezinaulo m di, o buladi mgbe Onyenwe anyi bipuchara ndi iro Devid niile site n'elu uwa." **16** Jonatan na ulo Devid gbara ndu. O kwuru si, "Ka Onyenwe anyi kpee ndi iro Devid niile ikpe." **17** Jonatan mere ka Devid site n'ihunanya o huru ya nuora ya iyi. N'ihi na Jonatan huru Devid n'anya dika o huru onwe ya. **18** Mgbe ahụ, Jonatan sirị Devid, "Echi bu mmemme onwa oheru. A ga-ele anya gi, n'ihi na onodu gi ga-atogboro n'efu. **19** Nwanne echi ya, n'oge uhuruchi, gaa n'ebe ahụ i zoro onwe gi mgbe nsogbu a malitere, chere n'ebe ahụ, n'akuku nkume Ezel. **20** Aga m abia gbaa akụ atọ n'akuku ya dika a ga-asị na o nwere ihe m choro iji uta m gbata. **21** Emesia, aga m ezipu otu nwantakiri si ya, 'Gaa chota akụ ndi ahụ.' O buru na i nu ka m na-agwa ya okwu si, 'Lee akụ ndi a di n'akuku azu gi, chita ha ebe a,' mgbe ahụ, puta n'ihi, dika Onyenwe anyi na-adi ndu, udo diri gi, egwu obula adighi. **22** Ma o buru na m agwa nwantakiri ahụ okwu si ya, 'Lee, akụ ahụ di n'ihu gi,' o putara na i ghaghi isi n'ebe a puo, n'ihi na Onyenwe anyi ezipula gi. **23** Ma ihe banyere okwu ahụ anyi kwuru, cheta na Onyenwe anyi

bụ onye akaebe, n’etiti mụ na gị ruo mgbe ebighị ebi.”

24 Ya mere, Devid gara zoo onwe ya n’òhĩa. Mgbe oge mmemme ọnwà ọhụrụ ruru, eze Sọl nọduru ala iri nri.

25 Ọ nọduru ọdụ n’akukụ aja ụlọ, bụ ebe ọ dị mbụ anọ, na ncherita ihu Jonatan. Abna nọduru n’akukụ Sọl, ma oche Devid na-anọ enweghị onye nọ ya. **26** Sọl ekwughị ihe ọbụla banyere ya n’ụbọchị ahụ, n’ihi na o chere na ọ dị ihe ndaba mere, nke tinyere Devid n’ọnọdụ adighị ọcha. Sọl kwuru n’obi ya sị, “E, ọ ghaghị ibụ ihe kpatara ya.” **27** Ma n’echi ya, bụ abalị nke abụọ nke ọnwà ọhụrụ, ọnọdụ Devid togboro n’efu ọzọ. Mgbe ahụ, Sọl siri nwa ya Jonatan, “Gini mere nwa Jesi abighi iso rie nri, ma unyaahụ ma taa?” **28** Jonatan zara sị, “Devid rioro sị m nye ya ike ka ọ gaa Betlehem. **29** Ọ siri m, ‘Kwere ka m gaa n’ihi na ndi ezinaulo anyi nwere aja mmemme ha n’eme n’obodo. Nwanne m nwoke nyere m iwu sị m na m aghaghị ibia. Ọ buru na m ahuta amara n’ebe i nọ, biko kwere ka m gaa hụ umunne m.’ Ọ bụ nke a mere ọ bighi na tebul eze.” **30** Iwe were Sọl nke ukwu. Ọ gwara Jonatan okwu n’iwe sị ya, “Gị nwa nke nwanyị na-enupu isi, nke uche ya gbagoro agbagọ. I na-eche na m amaghị na i dinyere nwa Jesi si otu a wetara onwe gị na nne gị ihe ihere? **31** N’ihi na ụbọchị niile nwa Jesi di ndu n’uwa a, ọnọdụ gị na alaeze gị agaghị eguzosi ike. Ugbu a, puo, zipu ozi kpọtara m ya ka m gbuo ya!” **32** Jonatan juru nna ya Sọl sị, “Gini ka o mere? N’ihi gini ka a ga-eji mee ka ọ nwuo?” **33** Ma Sọl turu ụbe o ji n’aka ya ka o jiri ya tugbuo Jonatan, ma Jonatan zere ya. Nke a mere ka Jonatan mata n’ezie na nna ya na-achọ igbu Devid. **34** Jonatan si na

tebul ahụ bilie n'oke iwe puo, o righikwa nri n'ubochi nke abuo nke mmemme ahụ, n'ihi na omume ihere nna ya mesoro Devid wutere ya hie nne. **35** N'ututu echi ya, dika ha kara aka, Jonatan gara n'ohia, ya na nwantakiri nwoke so gaa. **36** O siri nwantakiri nwoke ahụ, "Gbara oso gaa chota aku ndi ahụ niile m na-agba." Mgbe nwantakiri ahụ na-agba oso na-aga, Jonatan gbapuru aku, gbafee ya n'ihu nwantakiri ahụ. **37** Mgbe nwokorobia ahụ na-ejeru nso ebe aku ahụ Jonatan gbara di, Jonatan kpokuru ya si ya, "Aku ahụ di n'ihu gi." **38** Mgbe ahụ, o tiri mkpu si, "Mee ngwangwa! Gawa osiso! Eguzokwala!" Nwokorobia ahụ chikotara aku ndi ahụ niile gbaghachikwute nna ya ukwu. **39** Ma nwantakiri nwoke ahụ aghotaghi ihe Jonatan mere; ma Jonatan na Devid maara ihe gara. **40** Jonatan nyere nwokorobia ahụ uta ya na aku ndi ahụ ka o chighachi ha n'obodo. **41** Mgbe nwokorobia ahụ lara, Devid biliri site n'akuku ndida nkume ahụ ebe o zoro onwe kpuo ihu ya n'ala, kpo isiala ugboro atọ, n'ihu Jonatan. Ha suritere onwe ha onu, bekwaa akwa. Ma Devid kwara akwa karja. **42** N'ikpeazu, Jonatan gwara Devid okwu si, "Gaa n'udo, n'ihi na anyi ejirila aha Onyenwe anyi nuo iyi ibu enyi n'etiti onwe anyi, na-asi, 'Onyenwe anyi bu onye akaebe n'ebe mu na gi, na n'ebe umu umu m, na umu umu gi no ruo mgbe ebighi ebi.'" Ha kewara. Devid malitere ipu, ma Jonatan tughariri baa n'obodo.

21 Devid jere n'obodo Nob ihu Ahimelek, onye nchaja. Ahimelek mara jijiji mgbe o huru Devid. O siri Devid, "Gini mere naani gi ji bia? Gini mere o nweghi onye so gi?" **2** Devid zara Ahimelek, onye nchaja si, "Eze ziri m

ozi dị mkpa, ma sị m, 'Ka onye ọbụla ghara ịma ihe ọbụla banyere ozi a m na-eziga gi.' Ma banyere ụmụ okorobia m, agwala m ha ebe ha ga-ezute m. **3** Ugbu a, olee ihe oriri i nwere? Nye m ogbe achicha ise maọbụ ihe ọzọ i nwere." **4** Onye nchụaja ahụ zara Devid sị, "Enweghị m achicha ana edoghị nsọ n'ebe a. Ma otu ọ dị, e nwere ụfọdụ achicha e doro nsọ n'ebe a, ma ọ bụrụ na ụmụ okorobia gi na ha so debere onwe ha ọcha, na-emetughị nwanyị ahụ." **5** Devid zara sị ya, "N'ezie, anyị ekwebeghị ka ụmụ nwanyị bia anyị nso, dika anyị dị mbụ eme ma anyị na-eje ozi. Ndị ikom ndị a na-edo onwe ha nsọ ọ bụladị mgbe njem anyị na-adighị nsọ ka ọfọdụzie njem nke taa." **6** Ebe nri ọzọ na-adighị, onye nchụaja ahụ nyere Devid achicha nsọ, bụ achicha nke iche n'ihu Onyenwe anyị, nke ewepụtara site n'ihu Onyenwe anyị n'ime ebe ịchụ aja, debekwa achicha ọhụrụ nke e ji gbanwee nke ochie dị n'ebe ahụ. **7** Ma otu onye odibo Sọl nọ n'ebe ahụ n'ụbọchị ahụ, onye e jigidere n'ihu Onyenwe anyị. Ọ bụ Doeg, onye Edom onyeisi ndị na-azụ anụ ụlọ Sọl. **8** Devid juru Ahimelek ajujụ sị ya, "I nweghị ụbe maọbụ mma agha n'ebe a? Ewetaghị m mma agha m maọbụ ngwa agha ọzọ, n'ihị na ozi eze ziri anyị dị oke ngwangwa." **9** Onye nchụaja zaghachiri, "Mma agha Golajat, onye Filistia, onye ahụ i tigburu na ndagwurugwu Ịla dị n'ebe a, a fuchiri ya n'akwa n'azụ efọd. Ọ bụrụ na ị choro ya, were ya, n'ihị na ọ dighị mma agha ọzọ dị n'ebe a ma ọ bughị nke ahụ." Devid siri, "Ọ dighị nke dika ya, nye m ya." **10** N'ụbọchị ahụ, Devid gbapuru ọsọ site n'ebe Sọl nọ gbakwuru Akish eze ndị Gat. **11** Ma ndị ozi Akish siri ya,

“Onye a ọ bughị Devid, eze nke ala ahụ? Ọ bughị ya bụ isi abụ ha na-abụ mgbe ha na-ete egwu na-asị: “Sọl egbuola ọtụtụ puku ndị iro ya, Devid egbukwaala iri puku kwurụ puku ndị iro nke ya?” **12** Mgbe Devid nūrụ okwu ndị a, ọ tūrụ egwu ihe Akish eze Gat ga-eme ya. **13** N’ihi ya ọ gbanwere omume ya, bido ime dika onyeisi na-adighi mma. O bidokwara ika akara n’ibo, bidokwa na-agusasi onụ mmiri n’ahụonụ ya. **14** Akish gwara ndị ozi ya okwu si ha, “Leenụ nwoke a! Ọ bụ onyeisi mebiri! Gịnị mere unu ji kpọtara m ya? **15** Ndị na-ayi ara ha kọrọ m, nke mere unu ji kpọtara m nwoke a n’ebe a ka ọ bịa na-eme ka onye na-ayi ara n’ihu m? O kwesiri ka onye di otu a bata n’ụlọ m?”

22 Devid hapūrụ Gat gbaba n’ogba nkume Adulam. Mgbe ụmụnne ya ndị ikom na ndị ezinaulọ nna ya nūrụ nke a, ha jekwuru ya n’ebe ahụ. **2** Ndị ọzọ malitekwar a ibiakwute ya n’ebe ahụ, ndị niile nọ na mkpagbu di iche iche, ndi ji ụgwọ, na ndi ọchichi Sọl na-adighi mma. Ha niile jekwuru ya. Ọ dighi anya Devid ghoorọ onyendu ha. Ihe ruru nari mmadu anọ so ya. **3** Devid sitere n’ebe ahụ jee Mizpa di na Moab rịọọ eze obodo ahụ si, “Biko, i ga-ekwe ka nna m na nne m pụta bịa biri n’etiti unu tutu ruo mgbe m matara ihe Chineke na-aga imere m?” **4** Ya mere, ọ hapūrụ ha ka ha nọdụ na nke eze Moab. Ha na ya nọgidere oge niile Devid bi n’ebe ahụ e wusiri ike. **5** Ma Gad onye amụma siri Devid, “Anọgidela n’ebe ahụ e wusiri ike, kama laghachi n’ala Juda.” Ya mere, Devid biliri gaa n’oke ọhia Heret. **6** Ugbu a Sọl nūrụ na achotala ebe Devid na ndi ikom na-eso ya nọ. Sọl, onye ji ụbe ya

n'aka n'okpuru osisi tamarisk nke dī n'ugwu dī na Gibea. Ndī ozi ya guzokwa gburugburu ya. **7** Sọl gwara ha sị, “Geenụ ntị unu ndī ikom Benjamin! Ọ bụ unu niile ka nwa Jesi ga-enye ala ubi na ubi vaini? Ọ bụ unu niile ka ọ ga-eme ndī ọchiagha na-achi ọtụtụ puku ndī agha, na ọchiagha na-achi ọtụtụ nari ndī agha? **8** Ọ bụ ya mere unu ji dinyere ya imegide m? Ọ dighi onye ọbụla n'ime unu gwara m na nwa m na nwa Jesi gbara ndụ. Ọ dighi onye ọbụla n'ime unu ihe gbasara m na-emetụ n'obi igwa m na nwa m nwoke akpaliela ohu m imegide m, ichebiri m n'uzo, dika o mere n'ubochi taa.” **9** Ma Doeg onye Edom, onye so ndī ozi Sọl guzo n'ebe ahụ kwuru sị, “Ahuru m mgbe nwa Jesi bjakwutere Ahimelek, nwa Ahitub na Nob. **10** Ahimelek jutaara ya ase site n'aka Onyenwe anyi, ma nyekwa ya ihe oriri na mma agha Golaat onye Filistia.” **11** Mgbe ahụ, eze Sọl zipuru ozi nye Ahimelek nwa Ahitub na ndī ezinaulo nna ya niile, ndī bụ ndī nchujaja na Nob. Ha niile bjara guzo n'ihu eze. **12** Sọl gwara ha okwu sị, “Gee ntị, gi nwa Ahitub.” Ahimelek zara sị, “Ana m ege ntị, onyenwe m.” **13** Sọl juru ya sị, “Gini mere gi na nwa Jesi ji gbaa izu imegide m? Gini mere i ji nye ya nri na mma agha, jukwaara ya ase site n'aka Chineke? Gini mere i ji na-agba ya ume ka o nupu isi n'ebe m no, na ka ọ bjakwa n'ebe a imegide m taa?” **14** Ahimelek zara eze sị, “Onye n'etiti ndī ohu gi niile bụ onye kwesiri ntukwasị obi dika Devid, ogo eze, na onyeisi ndī agha na-eche gi nche; ọ bukwa onye a na-enye nsopuru dī ukwu n'ezinaulo gi? **15** Nke a ọ bụ ubochi mbu m na-ajuru ya ase n'aka Chineke? Ọ bughị!

Ka eze ghara ibo ohu ya na ezinauḷo nna m ebubo, n'ihina ohu gi amaghi ihe obula banyere okwu a niile.” 16 Ma eze kwuru si, “I ga-anwu. Ahimelek gi na ezinauḷo nna gi niile!” 17 O nyere ndi na-eso ya iwu si ha, “Gbuonu ndi nchujaja ndi a, n'ihina ha na Devid agbaala izuzu; ha makwa na o si n'ihu m na-agbapu, ma ha agwaghi m!” Ma ndi agha eze juru isetipu aka ha megide ndi nchujaja Onyenwe anyi. 18 Mgbe ahụ eze nyere Doeg iwu si ya, “Gi onwe gi, chigharja gbuo ha.” Ya mere, Doeg onye Edom chighariri tigbuo ha. N'ubochi ahụ, o gburu iri ndi nchujaja asato na ise, ndi yi uwe akwa ocha efod. 19 O ji mma agha jee Nob, obodo ndi nchujaja, gbuo ezinauḷo ndi nchujaja niile, nwoke na nwanyi, na umuntakiri, na umu na-anu ara. O gbukwara ehi na inyinya ibu na aturu ha niile. 20 Otu n'ime umu Ahimelek nwa Ahitub, aha ya bu Abjata gbapuru, gbakwuru Devid. 21 O gwara Devid na Sol egbuola ndi nchujaja Onyenwe anyi. 22 Mgbe ahụ, Devid siri Abjata, “N'ubochi ahụ, mgbe Doeg onye Edom no n'ebe ahụ, amaara m na o ghaghi igwa Sol. Mu onwe m kpatara onwu ndi niile nke ndi ezinauḷo nna gi. 23 Soro m nodu n'ebe a, atula ujo, n'ihina onye na-achọ ndu gi na-achokwa ndu nke m. Mmekpa ahụ obula agaghi adakwasị gi ma mu na gi nodu.”

23 Otu ubochi, ozi rutere Devid nti na ndi Filistia nabuso ndi obodo Keila agha na-apunara ha ihe niile ha nwere nke di n'ebe izocha oka ha niile. 2 Devid juru Onyenwe anyi ase si, “O bu m jee buso ndi Filistia a agha?” Onyenwe anyi zara ya, “Gaa, buso ndi Filistia agha, zoputa Keila.” 3 Ma ndi agha Devid siri ya, “Lee,

anyị onwe anyị na-atụ egwu ihe a ga-eme anyị, ọ bụladị n'ime Juda, oleekwanụ otu anyị ga-esi jee buso ndị Filistia niile agha na Keila?" 4 Devid juru Onyenwe anyị ozo, ma Onyenwe anyị zara ya nke ugboro abuo si, "Jee, ridaruo Keila, n'ih i na aga m anonyere gi; i ga-emerikwa ndi Filistia." 5 Ya mere, Devid na ndi agha ya gara Keila buso ndi Filistia agha. Ndi agha Devid gburu otutu ndi Filistia kpokoro igwe anu ulo ha. Ha zopotakwara ndi Keila. 6 (Ugbu a, Abjata nwa Ahimelek chikwa efod n'aka gbadaa, mgbe o gbakwujere Devid na Keila). 7 Mgbe a gwara Sol na Devid no na Keila, o kwuru si, "Ahaa! Chineke enyefeela ya n'aka m, n'ih i na Devid e jirila aka ya kee onwe ya agbu site n'ibanye n'obodo nwere ibo onu uzo na mkporo e ji akpochi ha." 8 Sol chikotara ndi agha ya iga Keila inochibido Devid na ndi ikom ya. 9 Mgbe Devid nuru ihe Sol na-achọ ime, o gwara Abjata onye nchujaja si ya, "Chita efod ahụ." 10 Devid siri, "O! Onyenwe anyi, Chineke Izrel, anula m na Sol na-achọ ibia laa Keila na obodo a n'iyi n'ih i m no n'ebe a. 11 Ndi nwe Keila ha ga-arara m nye n'aka Sol? O bu ezie na Sol na-abia dika m nuru? O! Onyenwe anyi, Chineke Izrel, biko gwa ohu gi." Ma Onyenwe anyi siri, "O ga-abia." 12 Ozokwa, Devid juru si, "Ndi nwe Keila ha ga-arara m na ndi ikom m nye n'aka Sol?" Onyenwe anyi siri, "Ha ga-eme otu a." 13 N'ih i ya, Devid na ndi ikom ya onuogugu ha di nari ndi ikom isii, hapuru Keila puo na-awaghari site n'otu ebe gaa n'ebe ozo. Mgbe Sol nuru na Devid esitela na Keila puo, o jekwaghi ebe ahụ ozo. 14 N'oge a, Devid nogidere n'ebe e wusiri ike di n'ozara, na n'ala

ugwu ugwu nke ọzara Zif. Ụbọchị niile, Sọl chọgharịrị ya ma Chineke enyefeghị Devid n’aka ya. **15** Mgbe Devid nọ na Horesh, nke dị n’ọzara Zif, ọ natara ozi na Sọl na-abịa igbu ya. **16** Jonatan, nwa Sọl pụrụ ịchọ Devid. Mgbe ọ hụrụ ya na Horesh, ọ gbara ya ume, nyere ya aka iguzosi ike n’ime Chineke. **17** Jonatan sịrị ya, “Atụla egwu, nna m Sọl apughị ịchọta gị. I ga-abụ eze Izrel. Aga m abụkwa onye na-eso gị dika Sọl nna m maara nke ọma.” **18** Ha abụọ gbara ndụ n’ihu Onyenwe anyị. Devid nọgidere na Horesh, ma Jonatan laghachiri n’ụlọ ya. **19** Ma ndị Zif biliri jekwuru Sọl na Gibe a sị ya, “Devid o zoghị onwe ya n’etiti anyị n’ogba nkume dị n’ohịa Horesh, n’ugwu Hakila, na ndịda Jeshimon? **20** Ugbu a, eze anyị, bịa mgbe ọbụla i chọrọ, ka anyị gaa jidere gị ya. I ga-emekwa ya dika obi gị sị chọọ.” **21** Sọl zara ha sị, “Onyenwe anyị gọzie unu n’ihi mmetụta ọnọdụ m na-emetuta unu n’obi. **22** Gaanụ chọputa nke ọma ebe ọ na-ezo onwe ya, na onye hụrụ ya, n’ihi na agwara m na ọ bụ onye aghughọ. **23** Chọputanụ ebe ọ na-ezo onwe ya ma loghachikwanụ bịa gwa m ihe unu chọputara. Mgbe ahụ, aga m eso unu jee. Ọ bụrụ na ọ nọ n’ala ahụ, aga m achọputa ya; e, aga m enyobanye anya chọọ ya n’ikwu niile nke Juda.” **24** Ha biliri buru Sọl ụzọ gawa Zif. N’oge a, Devid na ndị agha ya nọ n’ọzara Maon, n’ime Araba, na ndịda Jeshimon. **25** Sọl na ndị agha ya bjarutere ebe ahụ malite chọwa Devid. Mgbe a gwara Devid na Sọl na-achọ ya, o duuru ndị agha ya gbada gaa n’oke nkume ahụ ma nọgide n’ọzara Maon. Mgbe Sọl nūrụ nke a, ọ chụgidekwara Devid ọsọ gaa n’ebe ahụ. **26** Mgbe ha ruru n’ebe ahụ, Sọl na ndị agha ya

nọ n'otu akụkụ ugwu ahụ, Devid na ndị agha ya nọkwa n'akụkụ nke ọzọ, na-eme ngwa ka ha gbanarị Sọl. Ma Sọl na ndị agha ya na-abịa nnoo nso ijide Devid. **27** Ma n'otu mgbe ahụ, onyeozị bjakwutere Sọl sị ya, "Mee ngwangwa, lọta, n'ihị na ndị Filistia apụtala ibuso Izrel agha." **28** Ngwangwa, Sọl sitere n'ichụ Devid chigharịa azụ, lọta ibuso ndị Filistia agha. Site n'oge ahụ, a kpọrọ ebe ahụ Devid nọ, Sela Hamahlekot, nke pụtara, Nkume Nkewa. **29** Devid si n'ebe ahụ puo gaa biri n'ebe e wusiri ike nke En-Gedi, ebe o zoro onwe ya.

24 Mgbe Sọl sitere n'iluso ndị Filistia agha lọta, a gwara ya sị, "Devid nọ n'ozara En-Gedi." **2** Sọl chiri puku ndị agha atọ a zuru nke oma site n'Izrel niile, puo icho Devid na ndị ikom ya n'etiti ogha nkume, na n'akukụ uzọ di warawara nke Ewu Ohia. **3** Mgbe o bjaruru nso n'ogba aturu nke di n'uzo ahụ, otu ogha nkume di n'ebe ahụ, Sọl banyere n'ime ya, iga mposi. Devid na ndị ikom ya nọ n'ime ime ogha nkume ahụ. **4** Ndị ikom Devid siri ya, "Ahaa ugbu a bu oge gi! Taa bu ubochi ahụ Onyenwe anyi kwuru okwu ya, mgbe o siri, 'Aghaghi m inyefe gi onye iro gi n'aka, ka i mee ya dika o si masi gi.'" Ma Devid ji nwayoo gaa nso ebe Sọl nọ bipu onu onu uwe mwuda ya. **5** Emesia, obi Devid malitere ima ya ikpe n'ihị na o bipuru onu onu uwe mwuda Sọl. **6** O gwara ndi ya na ha so okwu si, "Onyenwe anyi ekwela na m ga-emeso nna m ukwu, onye Onyenwe anyi tere mmanu mmeso di otu ahụ, maobu na m ga-eweli aka imegide ya. N'ihị na onye Onyenwe anyi tere mmanu ka o bu." **7** Devid sitere n'okwu ndi a o kwuru baara ndi so ya mba. O nyeghi ha

ohere ibuso Sọl agha. Emesịa, Sọl hapuru ọgba nkume ahụ. **8** Mgbe Sọl si n'ọgba nkume ahụ puo iga n'ihu n'ije ya, Devid sitere n'ime ọgba nkume ahụ puo, kpoo Sọl oku si ya, "Onyenwe m, ezel!" Sọl tughariri ma Devid kpoo isiala nye ya, daa n'ala kpoo ihu ya n'ala. **9** Mgbe ahụ Devid gwara Sọl okwu si, "Gini mere i ji na-ania nti n'okwu ndi mmadu na-ekwu, ndi ahụ na-asị Devid na-achọ ụzọ o ga-esi meruo gi ahụ?" **10** Taa, i jirila anya gi hu na o bughị eziokwu. Onyenwe anyi nyere gi n'aka m n'ime ọgba nkume ahụ i banyere, ufodu ndi mu na ha so gwara m ka m gbuo gi, ma ahapuru m gi ndu n'ihu na m siri, 'Agaghị m eweli aka m megide nna m ukwu n'ihu na o bu onye Onyenwe anyi tere mmanu.' **11** Lee, nna m, lee iberibe uwe mwuda gi n'aka m. Ebiputara m onu onu uwe gi, ma ebughi m gi. Jiri nke a ghotu ma matakwa na ikpe nnupu isi na ajo omume megide gi amaghị m. O nweghi uzọ m si mejoo gi, ma i no na-achosikwa m ike iwere ndu m. **12** Ka Onyenwe anyi kpebie n'etiti mu na gi, ka Onyenwe anyi boọ obo ihe ojoo niile i mere. Ma agaghị m emetu gi aka. **13** Dika ilu ndi mgbe ochie si di, 'The ojoo na-esi n'aka ndi na-eme ihe ojoo,' ma agaghị m emetu gi aka. **14** "Ma onye kwanu ka eze Izrel na-achọ ijide? Onye ka o na-atufu oge ya ichoghari? O bu ozu nkita? Ka o bu akpi?" **15** Ka Onyenwe anyi buru onye ikpe n'etiti mu na gi, ya kpebiekwa okwu anyi. Ya leba okwu m anya kpeputa m, ya gosi na m bu onye ikpe na-amaghị site n'naputa m n'aka gi." **16** Mgbe Devid kwuchara okwu ndi a, Sọl zara si ya, "O bu olu Devid nwa m di nke ahụ?" O malitekwaro ikwa akwa. **17** O siri Devid, "I bu ezi mmadu karịa m, n'ihu

na i jirila ezi omume kwughachi m ajọ omume m. **18** E, i gosila m oke obi ebere taa, n'ih i na mgbe Onyenwe anyi nyefere m n'aka gi, i gbughi m. **19** Ebee ka onye ahụ nọ n'ụwa niile, nke pụrụ ihapụ onye iro ya mgbe ọ mara n'onye ya? Ka Onyenwe anyi kwughachi gi ezi ihe n'ih i obi ebere i gosiri m taa. **20** Ugbu a, amatala m na i ghaghi ibu eze, i ga-achikwa alaeze Izrel. **21** Biko, nuora m iyi n'aha Onyenwe anyi na mgbe oge ahụ ruru, na i gaghi egbu umu m, maobu hichapu aha m site n'ezinaulo nna m.” **22** Devid nuuru Sol iyi. Emesja, Sol laghachiri n'ulo ya, ma Devid na ndi ikom ya laghachiri n'ogba nkume ha.

25 Emesja Samuel nwuru. Izrel niile chikotara onwe ha onu zukota ruo uju n'ih i onwu ya. Ha liri ya n'ulo ya di na Rema. Emesja, Devid gara n'ozara Paran biri n'ebe ahụ. **2** Otu nwoke di, onye obodo Maon, onye ikwu Kaleb, nke nwere akunuba. O nwere igwe aturu di puku ato, na otu puku ewu, ndi o nọ n'ubi n'oge a na-akpuchapu aji ha n'obodo Kamel. **3** Aha nwoke a bu Nebal. Nwunye ya kwa, onye bu nwanyi mara mma, na onye nwere akonuche, ka a na-akpo Abigel. Nwoke a nwere omume ojojo; o kwara obi n'azu, afọ takwara ya mmiri. **4** Mgbe Devid nọ n'ozara nu na Nebal na-akpucha aji igwe ewu na aturu ya, **5** o zipuru ndi ikom iri si ha. “Jekwurunu Nebal n'obodo Kamel, juo ya otu ihe si aga n'aha m. **6** Sinu ya, ndu gi, ndu ogologo, udo na ahụ ike nye gi na ezinaulo gi, udo na ahụ ike nye ihe niile i nwere. **7** “Anula m na i na-akpacha aji igwe ewu na aturu gi. Oge ndi ozuzu aturu gi nọ n'etiti anyi, anyi emejoghi ha, o nweghi ihe obula funariri ha oge ahụ niile ha noro n'obodo Kamel. **8** Juokwa ndi ikom

gị, ha ga-agwa gị ma ihe m kwuru ọ bụ eziokwu. Ya mere gosi ụmụ okorobia ndị a ihuoma, ebe ọ bụ na ha na-abiakwute gị n'oge mmemme. Biko, nyetụ ndị ohu gị ndị a, na mụ bụ Devid nwa gị, ihe ọbụla aka gị ruru.” 9 Ụmụ okorobia Devid zipurụ bjarutere zie Nebal ozi Devid ziri ha. Ha nọgidekwara chere ka onye ha ọsịsa. 10 Ma Nebal juru ha si, “Onye bụ Devid? Onye bukwa nwa Jesi a? Ọtutu ndị ohu dị taa bụ ndị na-esi n'aka nna ha ukwu na-agbapu. 11 M ga-ewere achicha m, na mmiri m, na anụ m gburu n'ihini ndị na-akpachara m aji anụ nye ndị m na-amaghi ebe ha si pụta?” 12 Ndị ikom Devid tughariri azu laghachi ebe ha si bia. Mgbe ha bjarutere, ha korokorokọ akukọ banyere okwu niile Nebal kwuru. 13 Devid siri ndị ikom ya, “Onye ọbụla nyara mma agha!” Ha mere ihe o kwuru. Devid n'onwe ya nyanyekwara mma agha nke ya. Ihe dị ka narị ndị ikom anọ sooro Devid puo, ebe narị mmadu abuo ndi ozozoduru na-eche ulo ha nche. 14 Ma otu n'ime ndi ikom Nebal gara koroko Abigel, nwunye Nebal si ya, “Lee, Devid esitela n'ozara zite ndi ozi ka ha nye onyenwe anyi ekele ya, ma o kpariri ha, baakwara ha mba. 15 Ma ndi ikom ndi a mesoro anyi mmeso oma, ha emejoghi anyi. Oge ahụ niile anyi no ha nso n'ohia o dighi ihe funariri anyi. 16 Ehihie na abali, ha buuru anyi mgbidi, ichebe anyi na aturu anyi, mgbe ha na-akpa nri n'akuku ebe ha no. 17 O di mma ka i mata ma marakwa ihe i ga-eme ngwangwa; n'ihini nsogbu di njo nke na-aga idiri nna anyi ukwu na ezinaulo ya niile. N'ihini o bu nwoke jogburu onwe ya, na o dighi onye puru igwa ya okwu.” 18 Abigel mere ngwangwa chikota nari

ogbe achicha abụọ, karama akpukpọ mmanya abụọ, aturu ise e doziri edozi, otu bushel oka e ghere eghe, otu nari uyokọ mkpuru vaini a mikporo amikpo na nari achicha fiig abụọ, bukwasị ihe ndi a niile n'elu inyinya ibu. **19** O siri umu okorobia na-ejere ya ozi, "Na-aganu n'ihu, ana m abia n'azu." Ma o gwaghi di ya Nebal ihe o na-aga ime. **20** Mgbe o no n'elu inyinya ibu na-agbada uzọ nke ugwu ahụ o huru Devid na ndi agha ya ka ha na-abia. O zutere ha **21** ma Devid nori na-ekwu na-asị, "O bu n'efu ka anyi nyeere nwoke a aka. Anyi chebere igwe ewu na aturu ya n'ozara; o dikwaghi otu furu efu, o dikwaghi otu nke e zuru ezu, ma o jirila ajo omume kwughachi m ihe oma m meere ya. **22** Ka Chineke meso Devid mmeso, otu obula mmeso ahụ si di njo, ma o buru na m ahapu otu mkpuru nwoke ndu n'etiti ihe niile o nwere na-eku ume, mgbe chi echi boru." **23** Mgbe Abigel huru Devid, o mere ngwangwa si n'elu inyinya ibu ya rida, kpuo ihu n'ala, kpo isiala nye Devid. **24** O dara n'ala n'ukwu ya, si, "Ka ajo omume ahụ dikwasị n'isi ohu gi, onyenwe m. Biko, kwere ka ohu gi gwa gi okwu, gekwaa nti n'ihe ohu gi nwere ikwu. **25** Nebal bu nwoke nwere obi ojoo, biko ka onyenwe m ghara igu ihe obula o kwuru n'ihe. O bu onye nzuzu, dika aha ya na-egosi. Aha ya putara nzuzu, nzuzu na-esokwa ya. Ma ahughi m ndi ozi ahụ i zitere, n'ezie ohu gi ahughi ndi ikom onyenwe m zitere. **26** Ugbu a, onyenwe m, dika Onyenwe anyi na-adị ndu ma gi onwe gi na-adikwa ndu, ebe o bu na Onyenwe anyi gbochiri gi ka i ghara iba n'ikpe omuma nke igbu mmadu, na iji aka gi boru onwe gi obo, ka ndu ndi iro gi na ndi niile na-achọ

ime onyenwe m ihe ojoo, dika Nebal. 27 Ma kwerekwa ka onyinye a, nke ohu gi nwanyi wetaara nna m ukwu, buru nke a ga-enye ndi ikom na-eso gi. 28 “Biko, gbaghara njehie ohu gi nwanyi, n’ihi na Onyenwe anyi Chineke gi aghaghi imere onyenwe m alaeze nke ga-adigide, n’ihi na o bu agha Onyenwe anyi ka i na-alu, agaghi ahuta ajo omume n’ime gi ogologo ubochi ndu gi niile. 29 O bu ezie na mmadu puru i na-achu gi inapu gi ndu gi, ma ndu onyenwe m ga-abu ihe Onyenwe anyi Chineke gi gakechi na ngwungwu ndi di ndu. Ma ndu ndi iro gi ka o ga-atufu dika nkume esi n’akpa e ji efe ebe. 30 Mgbe Onyenwe anyi mezuru nye onyenwe m ihe oma niile nke o kwere na nkwa, meekwa ya onyendu ndi Izrel, 31 onyenwe m agaghi enwe akonuche nke ga na-esogbu ya n’ihi na o ji aka ya bororo onwe ya obo, maobu nke iwufu obara. Mgbe Onyenwe anyi Chineke gi mere ka ihe gaara onyenwe m nke oma, chetakwa ohu gi nwanyi.” 32 Devid zara Abigel si ya, “Otuto diri Onyenwe anyi, Chineke nke Izrel onye zitere gi taa ka i bia zute m. 33 Ka ngozi diri gi n’ihi ezi uche gi, na n’ihi na i gbochiri m iwufu obara taa, gbochikwa m iji aka m bororo onwe m obo. 34 Ma o bughu otu a, dika Onyenwe anyi Chineke nke Izrel na-adi ndu, bu onye jidere m site n’imeru gi ahụ, o buru na i putaghi ngwa izute m, o dighi otu nwoke gaara adi ndu n’ulo Nebal n’ihe ututu echi.” 35 Devid naara ya ihe ndi ahụ niile o wetara si ya, “Laghachi n’ulo gi n’udo. Anula m ihe i kwuru ma meekwa ihe i rioro.” 36 Mgbe Abigel batara n’ulo, o jekwuru Nebal ebe o no n’oriri o kporo, oriri dika oriri a na-enwe n’uloeze. O nuokwala mmanya

nụbigakwa ya oke; n'ihl ya ọ gwaghị ya ihe ọbula tutu ruo n'ututu. **37** N'ututu, mgbe mmanya puru Nebal n'anya, nwunye ya gwara ya ihe ndi a niile. Nke a mere ka obi ya nwuo, ka ọ togboro dika nkume. **38** Mgbe abali iri gafere, Onyenwe anyi tiri Nebal ihe otiti, nke mere ka ọ nwuo. **39** Mgbe Devid nuru na Nebal anwola, ọ siri, "Otuto diri Onyenwe anyi, onye kpechitere m okwu m megide Nebal n'ihl nleli anya o leliri m. O gbochiela ohu ya site n'ime ihe ezighi ezi, ma kwughachi Nebal ugwo mmehie ya." Mgbe ahụ Devid zigara ndi ozi ka ha gaa juo Abigel ma ọ ga-ekwe i gho nwunye ya. **40** Ndi ozi Devid biakwutere Abigel na Kamel zie ya ozi si, "Devid zitere anyi biakwute gi iluta gi ka i gho nwunye ya." **41** Abigel kpuru ihu n'ala si ya, "Lee ohu gi nwanyi, ejikeere m ijere gi ozi, na isacha ukwu ndi na-ejere onyenwe m ozi." **42** Abigel mere ngwangwa jikere, kporo umu agboghose na-ejere ya ozi, nokwasị n'elu inyinya ibu, soro ndi ahụ Devid zitere lakwuru Devid. Otu a ka Abigel si gho nwunye Devid. **43** Devid lukwara nwanyi ozo aha ya bu Ahinoam, onye Jezril. Ha abuo bukwa ndi nwunye ya. **44** N'oge a, Sol ewerela nwa ya nwanyi Mikal, onye bu nwunye Devid kponye Palti, nwa Laish, onye obodo Galim, dika nwunye.

26 Ndi Zif jekwuru Sol na Gibe'a gwa ya na Devid na-ezo onwe ya n'ugwu Hakila nke chere ihu n'ozara. **2** N'ihl ya, Sol biliri chiru puku ndi agha ato o leziri anya hoputa n'etiti ndi agha Izrel, duru ha gaa n'ozara Zif icho Devid. **3** Sol mara ulo ikwu ya n'akuku uzo ugwu nta Hakila na ncherita ihu Jeshimon nke no n'okporozo. Ma ka Devid n'onwe ya no n'ime ozara, ọ huru na Sol churu ya bata

n'ime ọzara, **4** Devid zipurụ ndị nledo, matakwa na Sọl b́jara n'ezie. **5** Emesija, Devid purụ jeruo ebe Sọl mara ụlọ ikwu ya. Ọ hụrụ ebe Sọl na Abna nwa Nea, onyeisi agha dinara ala. Sọl dina n'ime ogige ụlọ ikwu ahụ, ndị agha ya dinakwara gburugburu ya. **6** Devid siri Ahimelek onye Het, na Abishai, nwa Zeruaya onye bu nwanne Joab, "Onye ga-eso m gaa n'ogige ebe Sọl na ndi agha ya mara ụlọ ikwu ha?" Abishai zara si, "Aga m eso gi gaa." **7** Ya mere, n'abalị, Devid na Abishai jiri nwayọọ jeruo ebe ndi agha Sọl mara ụlọ ikwu ha. Ha hụrụ Sọl ebe o dinara ala na-arahu ụra. Ụbe ya ka o manyekwara n'ala n'akuku ebe isi ya di. Abna, na ndi agha ndi ozo dina gburugburu Sọl na-arahu ụra. **8** Abishai siri Devid, "N'ezie, Chineke enyefeela gi onye iro gi n'aka taa. Ugbu a, kwere ka m gaa were ụbe magide ya n'ala otu ugboro; agaghị m atụ ya ugboro abuo." **9** Ma Devid siri Abishai, "Mba egbula ya. Onye ga-eseti aka ya megide onye Onyenwe anyi tere mmanu, ghara i bu onye ikpe na-amaghị?" **10** O siri, "N'ezie dika Onyenwe anyi na-adi ndu, o bu Onyenwe anyi ya onwe ya ga-etida ya, maobu oge ya ga-eru mgbe o ga-anwu, ma o bukwanu o gaa agha, o nwufuo. **11** Ma Onyenwe anyi ekwela ka m setipu aka megide onye Onyenwe anyi tere mmanu. Ugbu a, weta ụbe na ihe inu mmiri nke di n'akuku isi ya, ka anyi si n'ebe a puo." **12** Devid weere ụbe ya na ite mmiri di n'akuku isi Sọl, ha sitere n'ebe ahụ puo. O dikwaghị onye huru ha. O dikwaghị onye tetara, n'ihi na Onyenwe anyi mere ka ha daba n'oke ụra. **13** Mgbe ahụ, Devid puru gafee n'ofe nke ozo, guzo onwe ya n'elu ugwu ebe di anya, ebe mbara di

n'etiti ya na ha. **14** Devid kpọrọ Abna nwa Nea na ndị agha oku sị, “Abna, za m oku!” Abna juru ya sị, “Onye ka ị bu i ji si otu a na-eti mkpu ikpote eze?” **15** Devid siri, “N’ezie, ọ bughị nwoke ka ị bu? Onye dikwa ka gi n’Izrel niile? Gini mere i ji hapu ichezi onyenwe gi eze nke oma? Otu onye bira igbu onyenwe gi, bu eze. **16** Ihe a i mere adighi mma. N’eziokwu, dika Onyenwe anyi naadi ndu, gi na ndi ikom gi kwesiri onwu, n’ihi na gi na ndi gi echebeghi onyenwe unu, bu onye Onyenwe anyi tere mmanu. Ebee ka ube eze, na ihe mmiri onunu ya, nke di n’akuku isi ya di?” **17** Mgbe ahụ, Sọl matara na ọ bu olu Devid, ọ siri, “Ọ bu gi nwa m, Devid?” Devid zara sị ya, “E, ọ bu olu m, onyenwe m, eze.” **18** Ọ sika, “N’ihi gini ka onyenwe m ji na-achughari ohu ya? Gini ka m mere? Gini ka bu ihe ojuo i chotara n’aka m? **19** Ugbu a ka onyenwe m eze gee nti n’okwu ohu ya: Ọ buru na Onyenwe anyi kpaliri gi imegide m, mgbe ahụ ariri m bu ka Onyenwe anyi nara onyinye inata ihuoma. Otu ọ di, a si na ọ bu ndi mmadu na-akpali gi imegide m, ka ndi di otu a buru ndi a buru onu n’ihu Onyenwe anyi. N’ihi na ha esitela n’oke m nwere n’ihe nketa Onyenwe anyi chupu m, si m, ‘Gaa fee chi ndi ozọ ofufe.’ **20** Ugbu a, ekwela ka obara m buru ihe a wufuru n’ala di anya, na-abughị n’ihu Onyenwe anyi. Eze Izrel apatala icho akpi dika m, otu dinta si achughari okwa n’elu ugwu.” **21** Mgbe ahụ, Sọl zara sị, “Emehiela m. Loghachi n’ulo nwa m Devid. N’ihi na ị guru ndu m taa dika ihe di oke onuahia. Agaghị m emejọ gi ozọ. N’ezie, a kpaala m agwa dika onye nzuzu, meekwa ihe nke ukwu na-amaghị ama.” **22**

Devid zara ya si, “Lee ùbe eze, Zie otu n’ime ndi ikom gi ka o bja were ya. **23** Onyenwe anyi na-akwughachi nwoke obula ezi omume ya na ikwesi ntukwasị obi ya. Onyenwe anyi nyere gi n’aka m taa ma ajula m igbu onye ya o tere mmanu. **24** Ugbu a, ka Onyenwe anyi zoputa ndu m, o buladi dika m si zoputa ndu nke gi taa. Ka o naputakwa m site na mkpagbu m niile.” **25** Sol siri Devid, “Onye a goziri agozi ka i bu nwa m, Devid. I ga-eme oke ihe, burukwa onye na-emeri n’agha.” Devid sitere n’ebe ahụ puo. Sol laghachikwara n’ulo ya.

27 Devid chere n’ime onwe ya si, “Otu ubochi Sol ga-enweta m, bibie m. Ihe ka mma m ga-eme bu igbaga n’ala ndi Filistia. Nke a ga-eme ka Sol kwusi ichoghari m ebe obula n’Izrel. Aga m esikwa otu a, nwere onwe m site n’aka ya.” **2** Ya mere, Devid na nari ndi ikom isii ya, na ezinaulo ha, biliri jekwuru Akish nwa Maok, eze ndi Gat. **3** Devid na ndi agha ya sooro Akish biri na Gat. Onye obula du ezinaulo ya. Devid n’onwe ya du ndi inyom abuo ya: Ahinoam onye Jezril, na Abigel onye Kamel, nwunye ochie Nebal. **4** O dighi anya, Sol nuru na Devid agbalaala Gat, n’ihi ya o kwusiri ichuso ya. **5** Devid gwara Akish si ya, “O buru na m anatala amara n’ebe i no, o ga-adu mma ka enye m otu obodo n’ime obodo nke ala a, ka m biri. N’ihi ginị ka ohu gi ga-iji soro gi biri n’obodo eze?” **6** Akish nyere ya Ziklag, n’ihi ya, Ziklag bu obodo ndi eze Juda ruo taa. **7** Devid biri n’oke ala ndi Filistia otu afọ na onwa ano. **8** Devid na ndi ikom ya nogidere oge ahụ niile na-emegide ndi Geshua, ndi Gizi na ndi Amalek. (Site na mgbe ochie ndi a bi n’ala ahụ gbatiri ruo Shua na Ijipt) **9**

Mgbe ọbụla Devid wakporo akụkụ ọbụla, ọ dighị ahapụ nwoke maọbụ nwanyị ndụ. Ma ọ na-akpuru aturu ha, na ehi ha, na inyinya ibu ha, na inyinya kamel ha, nakwa uwe ha. Emesia, ọ na-aloghachikwuru Akish. **10** Ọ buru na Akish ajuo Devid ajuju si, “Ndi ole ka unu busoro agha taa?” Devid ga-aza si, “Ọ bu ndi bi na ndida Juda”, maobu “ndi ndida Jerahmel”, maobu “ndi ndida Ken.” **11** Ma ọ dighi nwoke maobu nwanyị onye ọ hapuru ndu, nke a ga-akpota na Gat, n’ihi na o chere n’obi ya si, “Ha nwere ike ibia kwuo megide anyi, si, ‘Otu a ka Devid mere.’” Otu a ka ọ na-emekwa otutu oge ahụ niile o bi n’etiti ndi Filistia. **12** Akish kwenyere Devid, kwuo n’obi ya si, “Devid aburu ihe a kporo asi n’ebe ndi nke ya bu ndi Izrel no. Ọ ga-abukwara m ohu ruo mgbe niile.”

28 N’oge ahụ, ndi Filistia chikotara ndi agha ha jikere iluso ndi Izrel agha. Akish eze Gat gwara Devid okwu, “Ghotakwa na gi na ndi agha gi ga-eso mu na ndi agha m gaa ibu agha.” **2** Devid zara ya si, “I ga-eji anya gi huru ihe ohu gi ga-eme.” Akish zara si, “Ọ di mma aga m eme gi onye nche m ubochi ndu gi niile.” **3** N’oge a Samuel anwula, ndi Izrel niile rukwara uju n’ihi ya, lie ya n’obodo ya bu Rema. Sol achupusiakwala ndi niile na-aju mmuo ndi nwuru anwu ase na ndi dibia afa site n’ala ahụ. **4** Ndi Filistia zukotara, bia maa ulo ikwu ha na Shunem, ebe Sol na ndi Izrel niile zukotakwa maa ulo ikwu ha na Gilboa. **5** Mgbe Sol huru igwe ndi agha ndi Filistia, oke ujo jidere ya. **6** Ọ juru Onyenwe anyi ase, ma Onyenwe anyi azaghi ya. Ọ zaghi na nro, maobu site n’Urim, maobu site n’onu ndi amuma. **7** Mgbe ahụ, Sol

siri ndi na-ejere ya ozi, “Chotara m nwanyi onye na-aju mmuo ndi nwuru anwu ase, ka m gakwuru ya juta ya ase.” Ha siri, “E nwere otu nwanyi di otu a n’Endoa.” **8** Ya mere, Sol nwoghariri onwe ya, yiri uwe ozo, o ruo n’abali, ya na ndi ikom abuo gakwuru nwanyi ahụ. O siri, “Jutara m mmuo ase, kpolitekwara m onye m ga-akpo aha ya.” **9** Ma nwanyi ahụ siri ya, “N’ezie gi onwe gi maara ihe Sol mere. O kwusila ndi niile na-aju mmuo ndi nwuru anwu ase, na ndi dibia afa site n’ala a. N’ihi ginị ka iji a gbara ndu m onya, ime ka m nwuo?” **10** Ma Sol jiri Onyenwe anyi nura ya iyi, “Dika Onyenwe anyi na-adị ndu, agaghị ata gi ahuhu n’ihi ihe a.” **11** Mgbe ahụ, nwanyi ahụ juru, “Onye ka i chorọ ka m mee ka o rigokwute gi?” Sol siri, “Mee ka Samuel rigokwute m.” **12** Mgbe nwanyi ahụ huru Samuel, o tiri mkpu si, “Gini mere iji ghogbuo m? Gi onwe gi bu Sol!” **13** Eze siri ya, “Atula egwu! Gini ka i na-ahu?” Nwanyi ahụ siri, “A huru m chi ka o si n’ala na-arigoputa.” **14** Sol juru, “Gini ka onye ahụ yiri n’odidi?” O siri, “O bu agadi nwoke narigota, e ji uwe mwuda kpuchie ahụ ya.” Mgbe ahụ, Sol matara na o bu Samuel. O kpuru ihu n’ala, kpo kwa isiala. **15** Samuel siri Sol, “Gini mere i ji esogbu m, site na ikpolite m?” Sol zara, “Ano m n’oke nsogbu. Ndi Filistia na-ebuso m agha, ma Chineke esitekwala n’ebe m no wezuga onwe ya. O naghị azakwa m ozo, maobu site na ndi amuma, maobu site na nro. N’ihi ya ka m ji kpo gi, iju gi ihe m ga-eme.” **16** Samuel siri, “N’ihi ginị ka i ji na-aju m, ebe o bu na Onyenwe anyi ewezugala onwe ya site n’ebe i no, ghokwara gi onye iro? **17** Onyenwe

anyị emeela ihe ọ sị na ọ ga-eme. Ọ napụla gị alaeze gị were ya nye Devid. **18** Ihe ndị a niile na-aga idakwasị gị n'ihhi na i geghị ntị na ndumọdụ Onyenwe anyị, mgbe o were iwe dị ọkụ megide ndị Amalek. **19** Onyenwe anyị ga-arara gị na ndị Izrel nyefee n'aka ndị Filistia, echi gị na umụ gị ndị ikom ga-abia nonyeere m n'ebe a. Onyenwe anyị ga-ararakwa ndị agha Izrel nye n'aka ndị Filistia.” **20** Ngwangwa, Sọl dara n'ala, gbatia onwe ya n'oke egwu, n'ihhi okwu ndị a niile Samuel kwuru. Ike adighikwa n'ime ya n'ihhi agụ, ebe ọ bụ na o ribeghị nri ọbụla ụbọchi ahụ niile. **21** Mgbe nwanyị a huru onodu Sọl, ọ gwara ya okwu sị ya, “Onyenwe m, lee, ohu gị rubere isi mee ihe i sị m mee. Ọ bukwa ndu m ka m ji chuo aja imezu ihe i rioro m. **22** Ugbo a, biko, gee ntị n'ihhe ohu gị na-aga igwa gị. Kwere ka m nye gị nri ka i rie, ka i nweta ike i ga-eji laghachi.” **23** Ma Sọl juru iri nri ọbụla. Ma ndị ikom ya na ha so malitere irio ya tutu ruo mgbe o kwenyere bilie, nodu ala n'elu ihe ndina. **24** Nwanyị ahụ mere ngwangwa gbuo nwa ehi gbara abuba o nwere n'ulo ya. O jikwa utu oka mee achicha nke etinyeghi ihe na-eko achicha n'ime ya, **25** O doziri nri n'ihu Sọl na ndị ikom ya. Ha rikwara ya. Ha biliri laa n'abalị ahụ.

29 Ndị Filistia chikotara ndị agha ha bjaruo Afek, ma ndị agha Izrel zukotara n'akuku isi iyi Jezril. **2** Mgbe ndiisi agha ndị Filistia malitere igafesi ha na ndị agha ha, ufodu n'ime ha du otutu nari ndị agha, ufodu, otutu puku ndị agha, Devid na ndị agha ya so n'azu, ha na Akish, eze ndị Filistia. **3** Ndịisi agha ndị Filistia juru eze Akish ajuju si, “Gini ka ndị Hibru ndị a na-eme n'ebe a?” Akish gwara

ha si, “Onye a o bughị Devid, onyeozi si n’aka Sọl eze ndi Izrel gbapu? Mu na ya ebiela ihe kariiri otu afo, ma achoputaghị ihe obula di njo n’ebe o no, site n’ubochi ahụ o hapuru Sọl ruo ugbu a.” **4** Ma ndiisi agha ndi Filistia were iwe megide ya. Ha siri ya, “Zilaga nwoke a, ka o laghachi n’onodu ozi ebe i mere ya onye nlekota. Anyi na ha agaghị eso jee n’ihu ogo, ma o bughị ya o ga-atugharia megide anyi n’agha. Olee uzọ ozo o ga-esi mee ka ya na nna ya ukwu di na mma ma o bughị site n’igbu ndi agha anyi ndi a?” **5** Onye a o bughị Devid ahụ ndi inyom Izrel ji guo egwu si, “Sọl egbuola otutu puku ndi iro ya, ma Devid egbuola iri puku kwuru puku ndi iro?” **6** Ya mere, Akish kporo Devid si ya, “Dika Onyenwe anyi na-adi ndu, i bu onye kwesiri ntukwasị obi. O gaara ato m utọ ka i soro m buo agha. Site na mgbe i biakwutere m tutu ruo ugbu a, o nweghi mmejo obula m choputara n’ime gi. Ma ndiisi anyi anabataghị gi. **7** Ugbu a, laghachinu azu, laa n’udo. Unu emeela ihe obula ga-akpasu ndiisi ndi Filistia iwe.” **8** Devid juru Akish, “Ma ginị ka m mere? Ginikwa ka i hutara megide ohu gi site n’ubochi m biakwutere gi ruo taa? Ginị ga-eme ka m ghara iluso ndi iro onyenwe m, bu eze agha?” **9** Akish zaghachiri, “Ama m n’onye di mma ka i bu n’anya m, dika mmuo ozi nke Chineke. N’agbanyeghi nke a, ochiagha ndi Filistia asila, ‘O gaghi eso anyi jee n’agha.’ **10** Ya mere, bilie n’isi ututu, gi na ndi oru onyenwe gi ndi soro gi bia, bilienu n’isi ututu laghachi mgbe ihè diri unu.” **11** Devid na ndi ikom na-eso ya biliri n’isi ututu ilaghachi n’ala ndi Filistia. Ma ndi agha ndi Filistia gara n’ihu jeruo Jezril.

30 Mgbe Devid na ndi ikom ya rutere obodo Ziklag n'ubochi nke ato, ha huru na ndi Amalek abiala wakporo bi n'akuku ndida Negev na Ziklag. Ha buru agha megide Ziklag, gbaa obodo ahụ oku, **2** dotakwa ndi inyom na ndi niile bi n'ime ya n'agha, ma okenye ma umuntakiri. Ha egbughi ha egbu, kama ha buuru ha laa. **3** Mgbe Devid na ndi ikom ya ruru Ziklag, ha huru na-esuola ya oku, dokpuru ndi inyom ha, na umu ndi ikom na ndi inyom n'agha. **4** Ya mere, Devid na ndi ikom ya kwara akwa ruo mgbe ike akwa gwuru ha. **5** Ndi inyom abuo Devid, Ahinoam onye Jezril na Abigel, nwunye ochie Nebal onye Kamel, sokwa na ndi a dotara n'agha ahụ. **6** Ihe a wetaara Devid oke nsogbu, n'ihi na ndi ikom ya no na-ekwu okwu iji nkume tugbuo ya; ha niile no n'obi ilu n'ihi umu ha ndi ikom na ndi inyom. Ma Devid chotara ike n'ime Onyenwe anyi Chineke ya. **7** Devid siri Abjata, bu onye nchujaja, nwa Ahimelek, "Chitara m efodu ahụ." Ya mere, Abjata chitara ya nye ya **8** Mgbe ahụ, Devid juru Onyenwe anyi ase si, "O bu m chuso ndi a na-apunara ndi mmadu ihe? O buru na m achuso ha, aga m ejide ha?" Onyenwe anyi zara, "E, chuso ha oso, i ga-achukwute ha, ma nataghachikwa ihe niile ha were." **9** Mgbe ahụ, Devid na nari ndi agha isii ya bjarutere n'odo mmiri Beso, ebe ha hapuru ufodu ndi **10** nari ndi ikom abuo n'ime ha enwekwaghi ike igafe ndagwurugwu Beso n'ihi ike ogwugwu, ma Devid na nari anọ ndi ozọ chusoro ha. **11** Ha huru otu nwokorobia onye Ijipt n'ohia, duuru ya bjakwute Devid. Ha nyere ya mmiri ka o nuo, nyekwa ya nri ka o rie. **12** Ihe ha nyere ya bu achicha fiig, na uyoko mkpuru vaini abuo nke a mikporo

amịkpọ. Mgbe o richara ha, o nweghachiri onwe ya, n'ihina o ribeghi nri obula, maobu nuo mmiri obula ubochi atọ, ehie na n'abalị. **13** Mgbe ahụ, Devid juru ya si, "I bu onye? Ebeekwa ka i si bia?" O zara Devid si, "Abu m onye Ijipt, burukwa ohu onye Amalek. Onyenwe m hapuru m n'ebe a abali atọ gara aga n'ihina ahụ adighi m ike. **14** Anyi si obodo ebe anyi gara luo agha na-aloghachi mgbe ha hapuru m n'ebe a. Anyi gara lugbuo obodo ndi Keret, nke di n'ime Negeb, na obodo di na ndida ala Juda na ala Kaleb. Anyi gbakwara obodo Ziklag oku." **15** Devid juru ya si, "I nwere ike duru m gaa ebe ha no." Nwokorobia ahụ zara ya si, "O buru na i ga-anu iyi n'aha Chineke na i gaghị egbu m maobu were m nyeghachi onyenwe m, aga m eduru gi gaa ebe ha no." **16** O duuru ha jee n'ebe ndi Amalek no. Mgbe ha ruru ebe ahụ, ha huru ha ebe ha tusara onwe ha n'ala na-eri na-anu, na-etekwa egwu onu, n'ihina ihe di ukwu ha kwatara n'agha site n'ala ndi Filistia, na n'ala Juda. **17** Devid na ndi agha ya biakwasiri ha na mberede gbuo ha site n'abalị ahụ ruo anyasi echi ya. O dikwaghị otu nwoke n'ime ha foduru ndu ma o bughị narị ndi ikom anọ makwasiri n'elu inyinya kamel ha gbalaga. **18** Devid nwetaghachiri ihe niile ndi Amalek kwatara n'agha, tinyere ndi inyom ya abuo. **19** O nweghi ihe furu efu, ma nke ukwu ma nke nta, umu ndi ikom na umu ndi inyom, ihe a kwatara n'agha, maobu ihe obula ozọ ndi Amalek dotara n'agha. Devid nwetaghachiri ihe niile. **20** Ozokwa, Devid chikotara igwe ehi na igwe ewu na aturu. Ndi ikom ya chiri ha, tinyere anu ulo ndi ozọ, na-aga, na-asị, "Ndi a bu ihe Devid kwatara n'agha." **21**

Emesịa, Devid bjarutere ebe narị ndị ikom abụọ ndị ahụ nọ na Ndagwurugwu Beso. Ndi a bu ndi ahụ na-enweghi ike iso Devid n'ihu na ike gwuru ha. Ha putara zute Devid na ndi so ya. Mgbe Devid na ndi ikom ya bira ha nso, o juru ha otu ha mere. **22** Ma ndi ikom ojoo ahụ niile, na ndi okwu na uka nọ n'etiti ndi na-eso Devid siri, "N'ihu na ndi a esoghi anyi jee, ya mere ha agaghi eso anyi keta ihe ndi a anyi kwatara n'agha. Nyeghachi ha naani nwunye ha na umu ha; gwakwa ha ka ha laa." **23** Ma Devid siri, "Mba, umunna m, unu ekwesighi isi otu a kee ihe ndi ahụ Onyenwe anyi nyere anyi. O chebere anyi, nyefee n'aka anyi ndi agha ahụ niile bira imegide anyi. **24** Unu chere na o di onye ga-ege unu nti mgbe unu na-ekwu okwu di otu a? Anyi niile ga-eketa oke; oke ndi jere agha na ndi chebere ihe anyi ga-abu otu." **25** Site n'ubochi ahụ, Devid mere ka nke a buru iwu nye ndi Izrel niile ruo taa. **26** Mgbe ha rutere Ziklag, Devid weere ufodu ihe ha kwatara n'agha zigara ndi okenye Juda, ndi bu ndi enyi ya, na-asi, "Lee onyinye ewetaara unu site n'ufodu n'ime ihe anyi kwatara site n'aka ndi iro Onyenwe anyi." **27** O zigara ha nye ndi bi na Betel, Ramot Negev na Jatta, **28** nyekwa ndi nọ Aroea, Sifmot, Eshtemoa **29** na Rakal, nyekwa ndi bi n'obodo ndi Jerameel na nke ndi Ken, **30** nyekwa ndi bi na Homa, Bo Ashan, Atak **31** na Hebron na ndi nọ n'ebe niile ndi ahụ ebe Devid na ndi ya waghari.

31 N'oge a, ndi Filistia luso ndi Izrel agha, ndi Izrel si n'ihu ha gbaa oso, ma otutu n'ime ha nwuru n'ugwu Gilboa. **2** Ndi Filistia ji ike chuso Sol na umu ya. Ha gburu umu ya ndi ikom, Jonatan, Abinadab na Malkishua.

3 Agha ahụ siri ike nke ukwu megide Sọl, mgbe ndị na-agba ụta chụkwutere ya ha merụrụ ya ahụ n'ebe ọ dī ukwu. **4** Sọl gwara onye na-ebu ngwa agha ya, si, "Miputa mma agha gi, were ya magbuo m ka ndi a a na-ebighi ugwu ghara ibia jiri m mee ihe egwuregwu." Ma onye na-ebu ngwa agha ya ekweghi, n'ih i onodu oke egwu. N'ih i ya, Sọl were mma agha nke ya, dakwasị n'elu ya. **5** Mgbe onye na-ebu ihe agha Sọl huru na o nwuola, ya onwe ya dakwasikwara n'elu mma agha nke ya, soro Sọl nwuo. **6** Ya mere, Sọl na umu ya ndi ikom ato, onye na-ebu ihe agha ya na ndi agha ya niile, nwuru n'otu ubochi ahụ. **7** Mgbe ndi Izrel no n'ofe ozọ nke ndagwurugwu, na ndi no n'ofe Jodan, huru na ndi agha Izrel agbaala oso, na Sọl na umu ya ndi ikom anwuola, ha hapuru obodo ha niile gbapu oso. Ndi Filistia biakwara bichie n'ime ha. **8** N'echi ya, mgbe ndi Filistia bira iyipu ndi nwuru anwu ihe ha ga-achikoro, ha huru ozu Sọl na nke umu ya ndi ikom ato ka ha togbọ n'ugwu Gilboa. **9** Ha bipuru Sọl isi, yipukwa ya ihe agha ya. Ha zipukwara ndi ozi gara n'ala ndi Filistia niile ikwusa akuko ihe mere n'ulo arusi ha nakwa n'etiti ndi ha niile. **10** Ha tinyere ihe agha Sọl n'ulo Ashtoret, kporidekwa ozu ya n'aja ulo mgbidi obodo Bet-Shan. **11** Mgbe ndi obodo Jebesh Gilead nuru ihe ndi Filistia mere Sọl, **12** ndi ikom ha niile bu ndi dimkpa, gara njem ogologo abali ahụ niile jeruo Bet-Shan. Ha sitere n'elu mgbidi obodo Bet-Shan toda ozu Sọl na nke umu ya ndi ikom buru ha laa Jebesh ebe ha no kporo ozu ha oku. **13** Ha liri okpuku ha n'okpuru osisi Tamarisk di na Jebesh, buo onu ubochi asaa.

2 Samuel

1 Mgbe Sọl nwụsiri, Devid si ebe ọ gara tigbuo ndi Amalek loghachi. Devid noro ubochi abuo na Ziklag. **2** O ruo, n'ubochi nke ato, otu nwoke si n'omuma ulo ikwu Sọl biakwutere ya. Uwe nwoke a yi n'ahu dowara adowa. Isi ya dikwa aja aja. O batara daa n'ala n'ihu Devid n'onodu inye ya nsopuru. **3** Devid juru ya si, "Ebee ka i si bia?" Nwoke ahụ zara si, "Esi m n'omuma ulo ikwu ndi Izrel gbaputa." **4** Devid juru ya si, "Gini mere? Biko gwa m." Nwoke ahụ zara si, "Ndi agha Izrel niile agbaala oso. Otutu n'ime ndi agha Izrel anwukwala. Sọl na Jonatan nwa ya nwukwara!" **5** Devid juru ya si, "Olee otu i si mata na Sọl na Jonatan anwula?" **6** Nwokorobia ahụ siri ya, "O daputara na m no n'ugwu Gilboa hu Sọl mgbe o dabeere n'ube ya. Mgbe ahụ ugbo agha ndi iro na ndi na-agba inyinya agha na-esosi ya ike. **7** Mgbe o huru m, o kporo m ka m biakwute ya. Azara m ya si, 'Gini ka m nwere ike ime?' **8** "O juru m si, 'I bu onye?' "Azara m ya si, 'Abu m onye Amalek.' **9** "O si m, 'Biko, bia guzo n'akuku m ka i gbuo m, n'ihi na o bu ezie na m di ndu, ma anọ m nnoo n'oke ihe mgbu nke onwu.' **10** "Ya mere, eguzoro m n'akuku ya, gbuo ya, n'ihi na amaara m na o gaghị adi ndu tee anya. O bukwa mgbe m gbusiri ya ka m kpupuru ya okpueze di ya n'isi, gbaputakwa ya mgbaaka di n'ogwe aka ya, chirị ha, ka m chitara gi ha, onyenwe m." **11** Mgbe Devid na ndi ikom ya nuru ihe ndi a. Ha dowara uwe ha. **12** Ha ruru uju. Kwaa akwa. Bukwaa onu ruo oge anyasi n'ihi Sọl na Jonatan nwa ya nwoke, na n'ihi ndi agha Onyenwe anyi na ulo Izrel. N'ihi na ha dara site na mma

agha. **13** Mgbe ahụ, Devid juru nwokorobia ahụ wetara
 ozi ahụ ajuju si, “Olee ebe i si bia?” O zara si ya, “Abụ m
 onye obia, onye Amalek.” **14** Devid juru ya si, “Gini mere i
 ji setipu aka gi, na-atughị ujo, tigbuo onye Onyenwe anyi
 tere mmanu?” **15** Devid kporo otu n’ime ndi ikom ya si
 ya, “Gbuo ya!” Nwoke ahụ weere mma agha gbuo ya. **16**
 Mgbe ahụ Devid siri ya, “Obara gi laa gi n’isi, n’ihi na
 i ji onu gi kwuputa si, ‘Egburu m onye Onyenwe anyi
 tere mmanu.’” **17** Emesia, Devid deputara abụ akwa a
 n’ihi Sol na Jonatan. **18** O nyere iwu ka akuziere ndi Juda,
 abụ uta a. E dere ya n’ime akwukwo Jesha. **19** “Ebube gi,
 gi Izrel, aburula ihe e gburu n’ebe gi niile di elu. Lee ka
 ndi bu dike si daa! **20** “Ekwutela ya na Gat. Ekwusala ya
 n’okporozo Ashkelon. Ka ada ndi Filistia ghara inuri
 onu. Ka umu inyom ndi a na-ebighi ugwu ghara iti mkpu
 onu. **21** “Unu ugwu Gilboa, ka igirigi maobu mmiri ozuzo
 ghara ibiakwasu unu. Ka mmiri ozuzo gharakwa izokwasu
 n’aja mbuli elu unu. N’ihi na n’elu unu ka a no meruo ota
 ndi di ike. E, ota Sol, nke a na-adighi etekwa mmanu. **22**
 “Site n’obara ndi e gburu egbu, site n’anu ahụ ndi di ike.
 Uta Jonatan aloghachighi azu. Mma agha Sol agbaghikwa
 aka loghachi. **23** Sol na Jonatan, na ndu ha bu ndi a huru
 n’anya. Ndi juputara n’amara. Ma n’onwu, nkewa obula
 adighi n’etiti ha. Ha di gara gara karia ugo. Ha di ike karia
 odum. **24** “Umuada Izrel, kwaanu Sol akwa. Onye na-eji
 uwe uhie uhie choo unu mma. Onye ji uwe na ihe icho
 mma olaedo choo unu mma. **25** “Lee ka ndi di ike si daa
 n’etiti ogbo agha. E gbuola Jonatan n’elu ugwu; **26** ana m
 eruru gi uju, gi Jonatan, nwanne m n’ihi na ihe di oke

onuahia ka i buuru m. Ihunanya i nwere n'ebe m no di omimi karia ihunanya ndi nwanyi. 27 "Lee ka ndi di ike si daa! Ngwa agha niile aburu la ihe lara n'iyi!"

2 Dika oge na-aga, Devid juru Onyenwe anyi ase si, "M ga-ebili gbagoo n'otu obodo di na Juda?" Onyenwe anyi siri, "Gbagoo." Devid jukwara, "Olee ebe m ga-agbago?" Onyenwe anyi zara, "Hebron." **2** Devid na nwunye ya abuo, Ahinoam onye Jezril, na Abigel nwunye ochie Nebal onye Kamel gara n'ebe ahụ. **3** Devid kpokwaara ndi ikom ahụ ya na ha so, onye obula n'ime ha durukwaara ezinaulo ya, ga biri na Hebron na obodo ndi ozọ gbara ya gburugburu. **4** Ndi ikom Juda biakwutere Devid na Hebron. Tee ya mmanu ibu eze ebo Juda niile. Mgbe Devid nuru na o bu ndi ikom Jebesh Gilead liri Sol, **5** o zigaara ha ndi ozi ka ha si ha, "Ka Onyenwe anyi gozie unu n'ihio obioma unu gosiri site n'ili Sol, nna unu ukwu, n'uzo kwesiri ekwesi. **6** Ka Onyenwe anyi gosikwa unu obioma na ikwesi ntukwasị obi. Mu onwe m ga-egosikwa unu otu udi amara a, n'ihio ihe a unu mere. **7** Ma ugbu a, burunu dike na dimkpa, n'ihio na Sol nna unu ukwu anwula. Ozokwa, ndi Juda niile eteela m mmanu ibu eze ha." **8** Ma Abna nwa Nea, ochiagha ndi agha Sol edurulari Ishboshet, nwa Sol, dubata ya n'obodo Mahanaim. **9** O noro n'ebe ahụ mee ya eze ndi Gilead, ndi Ashuri na ndi Jezril; na ndi Ifrem, ndi Benjamin na Izrel niile. **10** Ishboshet nwa Sol gbara iri afọ anọ mgbe o ghorọ eze ndi Izrel. O chikwara afọ abuo. Ma otu o di, ndi Juda niile nogidere n'okpuru Devid. **11** Ogologo oge niile Devid chiru dika eze ndi Juda na Hebron bu afọ asaa na onwa isii. **12**

Otu ụbọchị, Abna nwa Nea, duuru ndị agha Ishboshet nwa Sọl site na Mahanaim jee Gibiọn. **13** Ma Joab, nwa Zeruaya dukwaara ndị agha Devid puọ izute ha n'odo mmiri Gibiọn. Otu ndị noduru ala n'otu akuku odo mmiri, ndi nke ozo n'akuku ozo nke odo mmiri ahụ. Ha cheritara onwe ha ihu. **14** Abna gwara Joab si, "Ka ụfodu umu okorobia puta n'ihu anyi maa aka mgbā." Joab siri, "Ka ha puta." **15** Ha putara ka a guputachara ha. Ha di mmadu iri na abuo site n'etiti ndi agha Benjamin na Ishboshet nwa Sọl, mmadu iri na abuo site n'etiti ndi agha Devid. **16** Nwoke obula jidere ibe ya n'isi were mma agha ya manye ya n'akuku, si otu a wetara onwe ha onwu. O bu nke a mere e ji kpo ebe ahụ di na Gibiọn, Helkat Hazurim, nke putara Ala mma agha. **17** Agha siri ike dara n'ubochi ahụ. Ma ndi agha Devid lugburu Abna na ndi agha Izrel. **18** Umụ Zeruaya ato no n'ebe ahụ, ya bu, Joab, na Abishai na Asahel. Asahel bu nwoke na-agba oso dika mgbada. **19** O chuwara Abna oso, o dighi mgbe o tughariri gaa n'aka nri maobu n'aka ekpe mgbe o no na-achu ya oso. **20** Mgbe Abna lere anya n'azu hu ya ka o na-abia, o kporo ya oku si ya, "O bu gi Asahel?" Asahel zara si, "O bu m." **21** Abna gwara ya okwu si ya, "Tugharia n'akuku aka nri maobu aka ekpe, jide otu n'ime umu okorobia ndi a. Napu ya ngwa agha ya niile." Ma Asahel akwusighi ichu ya oso. **22** Abna gwara Asahel ozo si, "Laghachi azu. Kwusi ichu m oso! Gini mere m ga-eji tigbuo gi? Olee otu m ga-esi lekwasị nwanne gi Joab anya n'ihu ma m gbuo gi?" **23** Ma Asahel juru ilaghachi azu. N'ihu ya, Abna weere isi ube ya mapuo ya afọ. Ube ahụ sikwa ya n'azu puta. O

dara n'ala, nwuọ otu mgbe ahụ. Ndi niile bjaruru ebe ahụ ọ dara nwuọ kwusiri. Ha agakwaghi n'ihu ichu ndi ozọ. **24** Ma Joab na Abishai chugidere Abna oso. Anwu adaala mgbe ha bjarutere n'ugwu nta Ama, nke di Gja nso, n'uzo e si aga n'ozara Gibion. **25** Ndi ikom Benjamin chikotara onwe ha onu dinyere Abna. Ha niile guzooro n'elu otu ugwu dika otu usuu ndi agha. **26** Mgbe ahụ, Abna kporo Joab oku si ya, "O bu ruo ole mgbe ka anyi ga na-eji mma agha na-egburita onwe anyi? Olee mgbe i ga-akpoghachi ndi gi ka ha hapu ichu na igbu umunne ha? I maghi na ihe di otu a ga-eweta obi ilu?" **27** Joab zara si, "Eji m aha Chineke nuo iyi na-asi na o buru na i gbara nkiti, ndi a gaara achuso umunna ha oso na-akwusighi ruo n'ututu echi." **28** Mgbe ahụ, Joab furu opi ike ya. Nke a mere ka ndi ya kwusi ichu ndi Izrel. Ha kwusikwara ibu agha. **29** N'abali ahụ, Abna na ndi ikom ya jere ije gafee ndagwurugwu Jodan, gabigakwa osimiri Jodan, jee ije n'ututu echi ya tutu ha eruo Mahanaim. **30** Joab kwusiri ichu Abna oso, o chikotara ndi agha niile. Mgbe o guru ha onu, o choputara na mmadu iri na itoolu n'ime ndi ikom Devid, tinyere Asahel nwanne ya, bu ndi na-alotaghi agha. **31** Ma ndi ikom Devid gburu nari ndi agha Benjamin ato na iri isii, bu ndi so Abna. **32** Emesja, Joab na ndi agha ya buuru ozu Asahel gaa lie ya na Betlehem, n'ili nna ya. Ha jere ije abali ahụ niile tutu ha erute Hebron mgbe chi bidozo ibo.

3 Agha di n'etiti ndi ulo Sol na ulo Devid diiri ruo oge toro ogologo. Ma ka Devid na-aga n'ihu na-esiwanye ike, ulo Sol na-aga azu na-ada ada. **2** A mutara otutu umu

ndị ikom nye Devid mgbe ọ nọ na Hebrōn. Ọkpara ya
 bụ Amnon nke, Ahinoam bụ nwanyị Jezril mụrụ. **3** Nke
 abụọ bụ Kiliab, nke Abigel, nwunye ochie Nebal, onye
 Kamel mụrụ. Nke atọ bụ Absalom, nke Maaka nwa nwanyị
 Talmai, bụ eze Geshua mụrụ. **4** Nke anọ bụ Adonaija, nwa
 nwoke Hagit. Nke ise bụ Shefataya nwa Abital; **5** nke isii
 bụ Iream, nwa nwoke Egla nwunye Devid. Ndị a ka a
 mụtaara Devid na Hebrōn. **6** O ruo, mgbe agha na-aga
 n'ihu n'etiti ụlọ Sọl na ụlọ Devid, na Abna nọ na-eme
 ka ọnọdu ya sie ike n'ụlọ Sọl. **7** Ma Sọl nwererịi otu iko
 nwanyị aha ya bụ Rizpa, nwa Aja. Ishboshet juru Abna
 ajuju si, "Gini mere gi na iko nwanyị nna m ji dinaa?" **8**
 Iwe were Abna nke ukwu n'ihie ihie Ishboshet kwuru. Ya
 mere, ọ zara, "Ọ bụ isi nkita nke ụlọ Juda ka m bụ? Taa ka
 m ji obi m niile na-ejere ụlọ nna gi, bụ Sọl, na ezinaulo
 ya, na ndị enyi ya ozi. Ewerebeghi m gi nyefee n'aka
 Devid. Ma lee, ugbu a i na-ebo m ebubo ajọ omume n'ihie
 metutara nwanyị a. **9** Ka Chineke mesoo Abna mmeso,
 otu ọbula mmeso ahụ si di njọ, ma ọ buru na m emereghị
 Devid ihe ndi ahụ niile Onyenwe anyi sitere n'ihu iyi
 kwee nkwa inye ya. **10** Inapu ulọ Sọl alaeze ahụ, na ime
 ka ocheeze Devid guzosie ike n'ebe Izrel niile na Juda
 niile nọ, site na Dan ruo Bjasheba." **11** Ishboshet ekwughị
 ihe ọbula n'ihie na ọ na-atu Abna egwu. **12** Ngwangwa,
 Abna zipuru ndi ozi ka ha jekwuru Devid si ya, "Onye
 nwee ala a? Ka mu na gi gbaa ndu. Aga m enyere gi aka
 kpoghachite ndi Izrel ka ha dinyeere gi." **13** Devid siri,
 "Ọ di mma. Mu na unu ga-agba ndu. Ma ọ di otu ihe m
 chorọ n'aka unu. Unu agaghị ahụ ihu m anya ma ọ buru

na unu eduteghi Mikal, nwa Søl, mgbe unu ga-abia ihu m.” 14 Devid ziri Ishboshet nwa Søl ozi si ya, “Dulatara m nwunye m Mikal, n’ihi na o bu nari api ndi Filistia ka m ji lutara ya onwe m.” 15 Na-atufughi oge, Ishboshet nyere iwu ka e site n’aka di ya bu Paltiel, nwa Laish, kpoputa ya. 16 Mgbe ha du ya na-aga, Paltiel sogidere ya n’azu nakwa akwa tutu ha eruo Bahurim. N’ebe ahụ ka Abna no si ya, “Laghachi ugbu a.” O tughariri laa. 17 Abna na ndi okenye Izrel kparitara uka. O chetaara ha si ha, “O dila anya kemgbe unu na-achọ ka Devid buru eze unu. 18 Ugbu a meenu ya, n’ihi na Onyenwe anyi kweere Devid nkwa, ‘Site n’aka ohu m bu Devid ka m ga-esi zoputa ndi m bu Izrel site n’aka ndi Filistia, nakwa site n’aka ndi iro ha niile.” 19 Abna gwakwara ndi Benjamin okwu. Emesia, o jere Hebron igwa Devid ihe niile ndi Izrel na ndi Benjamin zubere ime. 20 Abna, ya na iri ndi ikom abuo so gakwuru Devid na Hebron. Mgbe ha ruru, Devid meere ha oke oriri. 21 Mgbe ahụ, Abna siri Devid, “Ka m gaa ngwangwa ga kpokotaa ndi Izrel niile, nye onyenwe m bu eze, ka gi na ha gbaa ndu, ka i buru eze ndi niile mkpuruobi gi na-achosi ike.” Ya mere Devid zilara Abna. O laa n’udo. 22 N’otu mgbe ahụ, ndi ikom Devid na Joab si n’ebe ha gara ipunara ndi mmadu ihe lota, bukoru otutu ihe nkwa. Ma Abna anghikwa na Hebron ya na Devid, n’ihi na Devid ezipula ya, o puola n’udo. 23 Mgbe Joab na ndi agha ya lotara, a koru ya na Abna, nwa Nea, bira hu eze, na o laakwala n’udo. 24 Ya mere Joab jekwuuru eze si ya, “Gini ka i mere? Lee, Abna biakwutere gi. Gini mere i ji hapu ya ka o laa? Lee ya ugbu a, o laala! 25 I

maara onye Abna nwa Nea bu? O biara igho gi aghughu, na inyocha njeghari gi, ichoputa ihe niile i na-eme.” 26 Mgbe Joab si n’ihu Devid puta, o zipuru ndi ozi ka ha sochie Abna azu, gwa ya ka o laghachi. Ha huru ya n’olulu mmiri Sira. O sokwara ha laghachi, ma Devid amaghi ihe banyere nke a. 27 Mgbe Abna loghachiri na Hebron, Joab duuru ya gaa n’akuku onu uzọ ama, dika o choro ka ha kparitaa uka. Ngwangwa, o miputara nwa mma ya, jiri ya magbuo Abna, n’ihi ibo obo obara nwanne ya, bu Asahel. 28 Mgbe emesiri, Devid nuru banyere ya, o siru, “Aka m di ocha, ya na nke alaeze m n’ihu Onyenwe anyi banyere obara Abna, nwa Nea. 29 Ka ikpe omuma a dakwasu Joab n’isi, nakwa ezinaulo nna ya niile, ka a gharakwa ihu n’ulo Joab onye na-adighi aria oria ahu ihe ntokasi, maobu oria ekpenta, maobu onye ji mkpara eji akpa akwa, maobu onye ga-anwu site na mma agha, maobu onye ukọ nri adighi ako.” 30 Ya mere, Joab na Abishai nwanne ya gburu Abna, n’ihi na Abna gburu nwanne ha Asahel n’agha Gibion. 31 Emesia, Devid kporo Joab na ndi niile so ya si ha, “Dowaanu uwe unu, yikwasu onwe unu akwa mkpe, jeghariakwanu n’onodu iru uju n’ihi Abna.” Eze, bu Devid n’onwe ya so ndi bu ozu Abna n’azu. 32 Ha liri Abna na Hebron. Eze na ndi Izrel niile kwara akwa n’akuku ili ahu n’ihi Abna. 33 Eze buru abu akwa n’ihi Abna, si, “O kwesiri ka Abna nwuo dika onye nzuzu? 34 E kekwaghi aka gi abuo ihe. E kekwaghi ukwu gi abuo agbu. I nwuru dika onye ndi ajo omume gburu.” Mmadu niile bekwara akwa ozọ n’ihi ya. 35 Mgbe ahụ, ndi mmadu biakwutere Devid rifo ka o ritu ihe, mgbe ihè

ụbọchị ka dị, ma Devid n̄rụ iyi sị, “Ka Chineke mesoo m mmeso, otu ọbụla mmeso ahụ si dị n̄jọ, ma ọ bụrụ na m edetụ achicha maọbụ ihe ọbụla ọzọ ọnụ tutu ruo mgbe anyanwụ dara.” **36** N̄dị mmadụ n̄rụ ihe o kwuru, okwu ahụ tọkwara ha ụtọ. N’ezie, ihe niile eze mere tọrọ ha ụtọ. **37** N’ụbọchị n̄dị mmadụ niile nọ ebe ahụ ka Izrel niile matara na eze amaghị ihe banyere ọnwụ Abna, nwa Nea. **38** Devid juru n̄dị ikom ya ajujụ sị, “Unu ghọtakwara na onye a dara n’Izrel taa bụ nwa eze na onye dị mkpa? **39** Ọ bụ ezie na m bụ onye Onyenwe anyị tere mmanụ ibụ eze, ma o nweghị ihe m pụrụ ime ụmụ n̄dị ikom Zeruaya n̄dị a, n’ihi na ha dị ike karịa m. Ka Onyenwe anyị kwughachi onye ọjọọ ihe ọjọọ ọ mere.”

4 Mgbe Ishboshet nwa Sọl n̄rụ na Abna anwụọla na Hebron. Ọ tūrụ egwu. N̄dị Izrel tųkwara egwu hie nne. **2** N’oge a, nwa Sọl nwere mmadụ abụọ n̄dị bụ ndịisi n̄dị na-aga apunara n̄dị mmadụ ihe. Aha otu onye bụ Baana, aha onye nke ọzọ bụ Rekab. Ha abụọ bụ ụmụ Rimon onye Beerot, nke dị n’ebo Benjamin. A na-agụ n̄dị Beerot dika n̄dị Benjamin, **3** n’ihi na n̄dị Beerot gbara ọsọ agha gbalaa Gitaim, obodo n̄dị Benjamin. Ha bikwa n’ebe ahụ ruo taa dika n̄dị ọbia. **4** (Jonatan nwa Sọl nwere otu nwa nwoke dara ngwuro n’ụkwụ ya abụọ. Ọ gbara afọ ise mgbe akụkọ banyere Sọl na Jonatan si Jezril bjarute ha. Nwanyị na-eku ya kuuru ya bido igbapụ ọsọ, ma dika ọ na-agba ọsọ, nwantakiri nwoke ahụ dara n’ala ghọọ onye ngwuro. Aha ya bụ Mefiboshet.) **5** N’oge a, Rekab na Baana ụmụ Rimon, onye Beerot bjaruru n’ulo Ishboshet n’oge ehie, mgbe ọ nọ na-ezu ike. **6** Ha banyere n’ime ime ulọ, dika a

ga-asị na ha na-aga iburu ọka wiiti. Mgbe ha banyere n'ebe ahụ, ha mara Ishboshet mma n'afọ. Emesịa, Rekab na nwanne ya Baana si n'ụlọ ahụ zopu onwe ha. **7** Ha abatala n'ụlọ mgbe Ishboshet dinara n'elu ihe ndina ya, n'ime ụlọ ndina ya. Mgbe ha machara ya mma, gbuo ya, ha bipurụ ya isi. Buru isi ya gbalaga. Jee ije abalị ahụ niile gafee ọzara. **8** Ha buuru isi Ishboshet butere Devid na Hebrōn, sị eze, "Taa ka Onyenwe anyị bọrọ onyenwe m eze ọbọ megide Sọl na mkpurụ ya. Nke a bụ isi Ishboshet, nwa onye iro gị Sọl, onye chọsiri ike iwepụ ndụ gị." **9** Ma Devid zara Rekab na Baana ụmụ Rimōn onye Beerōt okwu sị ha, "Dịka Onyenwe anyị si adị ndụ, onye napụtara m site na nsogbu m niile, **10** mgbe otu onye bjakwutere m gwa m na Sọl anwụọla, na-eche n'obi ya na o wetaara m ozioma. Egburu m ya na Ziklag, si otu ahụ kwuo ya ugwo ozioma ahụ o chere na ọ wetaara m. **11** Ọ bụladi kari nke a, mgbe ndị ikom ajọ omume gburu nwoke onye aka ya dị ọcha n'ụlọ ya, n'elu ihe ndina ya? M ga-ahapụ ibotara onye e gburu egbu ọbọ, si otu a kpochapụ unu n'ụwa!" **12** Devid nyere ụmụ okorobia ya iwu ka ha gbuo mmadu abuo ahụ. Ha gbukwara ha. Emesịa, ha bipurụ aka ha na ukwu ha. Were ozu ha kwuba ya n'akuku ọdọ mmiri Hebrōn. Ha wekwaara isi Ishboshet, lie ya n'ili Abna na Hebrōn.

5 Mgbe ahụ, ndị ebo Izrel niile bjakwutere Devid na Hebrōn, sị ya, "Lee, ọkpukpu gị na anụ ahụ gị ka anyị bụ. **2** N'oge gara aga, mgbe Sọl bụ eze na-achị anyị, ọ bụ gị duuru ndị agha Izrel n'ọgụ niile, ma ọpupu ma mbata. Onyenwe anyị siri gị, 'Ị ga-azụ ndị m, bụ Izrel, ị ga-

abụkwa onye ga-achị ha.” 3 Mgbe ndị okenye Izrel niile bjakwutere Devid na Hebrōn, ha na eze Devid gbara ndụ n’ihu Onyenwe anyị na Hebrōn. Ha tere Devid mmanụ ịbụ eze Izrel. 4 Devid gbara iri afọ atọ mgbe ọ malitere ịbụ eze. Ọ chikwara iri afọ anọ. 5 Ọ chiri ndị Juda niile na Hebrōn afọ asaa na ọnwá isii. Chikwa ndị Izrel na Juda niile mgbe ọ nọ na Hebrōn na mgbe ọ nọ na Jerusalem iri afọ atọ na atọ, 6 Eze na ndị ikom ya zọrọ ije garuo Jerusalem ibuso ndị Jebus bi n’ebe ahụ agha. Ndi Jebus gwara Devid si, “Ị gaghị abata n’ebe a, ọ bụladi ndị isì na ndị ngwuro nwere ike ichughachi gi azu.” Ha na-eche si, “Devid agaghị abata n’ebe a,” 7 n’agbanyeghi okwu ndi a, Devid dotara ebe ahụ e wusiri ike nke Zayon n’agha, ya bu obodo Devid. 8 N’ubochi ahụ, Devid kwuru si, “Onye obula ga-emerì ndi Jebus ga-esite n’onu warawara ebe mmiri si abanye n’obodo a banyekwuru ndi ngwuro na ndi isì a bu ndi iro Devid.” Ọ bu nke a mere ha ji ekwu okwu si, “Ndi isì na ndi ngwuro agaghị abata n’uloze ahụ.” 9 Devid biiri n’ebe ahụ e wusiri ike, kpoo ya obodo Devid. O wuru akuku ebe di gburugburu ya, site na Milo baa ruo n’ime ya. 10 Ma o gara n’ihu na-adi ukwu karja, n’ihi na Onyenwe anyi, Chineke, Onye puru ime ihe niile nonyeere ya. 11 Hiram bu Eze Taja, zitere Devid osisi sida e ji ewu ulo, na ndi nka osisi, ndi na-ewu ulo. Ha wuuru Devid uloze. 12 Mgbe ahụ, Devid ghotara na Onyenwe anyi emeela ka o guzosie ike dika eze ndi Izrel. Bulikwa alaeze ya elu n’ihi ndi ya Izrel. 13 Mgbe Devid sitere na Hebrōn kwabata na Jerusalem; o luru ndi inyom ozo, nwetakwara onwe ya otutu ndi iko nwanyi. O mutakwara otutu umu

nwoke na ụmụ nwanyị. **14** Ndi a bu aha umu a muru ya na Jerusalem: Shamua, Shobab, Netan, Solomon, **15** Ibha, Elishua, Nefeg, Jafia, **16** Elishama, Eliada na Elifelet. **17** Mgbe ndi Filistia nuru na eteela Devid mmanu i bu eze ndi Izrel, ha puru ka igwe ha niile ha icho ya. Ma Devid nuru maka ya, gbadaa n'ime ebe ahụ e wusiri ike. **18** Ma ndi Filistia biara, gbasaa onwe ha na Ndagwurugwu Refaim niile. **19** Mgbe ahụ, Devid juru Onyenwe anyi ase si, "O bu m gaa buso ndi Filistia agha? I ga-enyefe ha n'aka m?" Onyenwe anyi zara si ya, "Gaa, n'hi na aghaghi m inyefe ndi Filistia n'aka gi." **20** Ya mere, Devid gara Baal-Perazim, meriekwa ha n'ebe ahụ. O kwuru si, "Onyenwe anyi enupula megide ndi iro m n'ihu m, dika idee mmiri si enupu." N'hi ya, a kporo ebe ahụ Baal-Perazim. **21** Ndi Filistia hapuru arusi niile ha n'ebe ahụ. Devid na ndi ikom ya chikotara ha chipu. **22** Ma ndi Filistia loghachiri ozọ, gbasaa onwe ha na Ndagwurugwu Refaim. **23** N'hi nke a, Devid juru Onyenwe anyi ase, o zara si, "Esitekwa n'ihu ha gaa, kama gaa gburugburu ruo n'azu ha, buso ha agha na ncherita ihu osisi balsam ndi ahụ. **24** Ngwangwa i nuru uda ikiri ukwu n'elu osisi balsam ndi ahụ, mee ngwa malite ogu, n'hi na nke a putara na Onyenwe anyi eburula unu uzọ puo, itigbu ndi agha Filistia." **25** Devid mere dika Onyenwe anyi nyere ya n'iwu. O tigburu ndi Filistia, site na Geba ruo Gaza.

6 Emesja, Devid chikotara iri puku ndi agha Izrel ato a zuziri azuzi, **2** Ya na ndi ikom ya niile gara Baala n'ime Juda, isi n'ebe ahụ bugota igbe oghugba ndu Chineke, nke akpokwasiri Aha ya, bu aha Onyenwe anyi. Onye puru

ime ihe niile, onye na-anọkwasi n'etiti cherubim. **3** Ha dọkwasi igbe Chineke ahụ n'elu ụgbọala ọhụrụ ehi na-adọkpụ, buputa ya site n'ụlọ Abinadab nke dị n'elu ugwu nta. Ọ bụ Ụza na Ahio, ụmụ Abinadab, na-edu ụgbọala ọhụrụ ahụ, **4** nke igbe ọgbugba ndụ Chineke dị n'elu ya, Ahio butere ụzọ na-aga n'ihu igbe ahụ. **5** Devid na ndị Izrel weere ike ha niile na-anụ ọñụ n'ihu Onyenwe anyị. Ha ji abụ, ụbọ akwara, opi, une na ogene na ihe egwu dị iche iche, dika igba na ekwe na-eti egwu. **6** Mgbe ha rutere n'ebe izọcha ọka nke Nakon, Ụza setipuru aka ya, jide igbe ọgbugba ndụ Chineke ahụ, n'ihu na ehi ahụ zohiere ukwu. **7** Ma iwe Onyenwe anyị dị oku megide Ụza, n'ihu omume enweghi nsopuru o mere. Ya mere, Chineke tigburu ya. Ọ nwuo n'ebe ahụ n'akuku igbe Chineke. **8** Mgbe ahụ, iwe were Devid, n'ihu onuma Onyenwe anyị dakwasiri Ụza. Ruo taa, a na-akpo ebe ahụ Perez Ụza. **9** Devid turu egwu Onyenwe anyị n'ubochi ahụ. O kwuru si, "Igbe ọgbugba ndụ Onyenwe anyị ọ ga-esi ana bjakwute m?" **10** O kweghi ebubata igbe ọgbugba ndụ Onyenwe anyị ahụ n'ime obodo Devid, kama o bugara ya n'ụlọ Obed-Edom, onye Git. **11** Igbe ọgbugba ndụ Onyenwe anyị noro n'ụlọ Obed-Edom, onye Git onwa ato. Onyenwe anyị gozikwara ya na ezinaulo ya niile. **12** Mgbe a gwara eze bu Devid si, "Onyenwe anyị agoziela ezinaulo Obed-Edom na ihe niile o nwere, n'ihu igbe ọgbugba ndụ Chineke." N'ihu nke a, Devid ji oke onu gaa n'ulo Obed-Edom, n'ihu ibugote igbe ọgbugba ndụ Chineke, buga n'obodo Devid. **13** Mgbe ndi bu igbe ọgbugba ndụ Onyenwe anyi ahụ zoro nzọ ukwu isii; ọ na-eji oke ehi na nwa ehi gbara

abụba chụọ aja. **14** Devid ji ike ya niile na-ete egwu n'ihu Onyenwe anyị. Ọ yi uwe efọd e ji akwa ọcha dūọ n'ubochi ahụ, **15** mgbe ya na ndi Izrel niile ji iti mkpu na ụda ifu opi ike na-ebubata igbe ọgbugba ndu Onyenwe anyị. **16** Mgbe ha bu igbe ọgbugba ndu Onyenwe anyị na-abata n'obodo Devid, Mikal, nwa Sọl lepuru anya site na oghereikuku ulo. Mgbe o huru eze Devid ka o na-awuli elu na-etekwa egwu n'ihu Onyenwe anyị, o ledara ya anya n'ime obi ya. **17** Ha bubatara igbe ọgbugba ndu Onyenwe anyị ahụ, guzobe ya n'onodu ya n'ime ulo ikwu nke Devid manyere maka ya. Devid churu aja nsure oku na aja udo n'ihu Onyenwe anyị. **18** Mgbe o chusiri aja nsure oku na aja udo ndi a, o goziri ndi Izrel n'aha Onyenwe anyị, Onye puru ime ihe niile. **19** O nyekwara onye obula n'etiti igwe ndi Izrel niile ahụ, ma nwoke ma nwanyi, otu ogbe achicha, okpurukpu anu na achicha mkpuru osisi a mikporo amikpo. Ndi a niile lara, onye obula n'ulo nke ya. **20** Mgbe Devid lotara ka o gozie ndi ulo ya, Mikal, ada Sọl putara izute ya, si, "Lee ka eze Izrel si mee onwe ya onye di ukwu taa! O gbara onwe ya otu na mbara, n'ihu ndi ohu nwanyi nke ndi odibo ya dika mmadu efu." **21** Ma Devid zara Mikal si ya, "O bu n'ihu Onyenwe anyị onye hoputara m karja nna gi maobu onye obula ozọ sitere n'ulo ya ka m tere egwu. E, Onyenwe anyị ahụ hoputara m ibu onyendu Izrel, ndi nke ya. N'ezie, aga m aga n'ihu ikpa agwa dika onye nzuzu n'ihu isopuru Onyenwe anyị. **22** E, aga m aga n'ihu igho onye na-enweghi uche, na onye e weturu ala n'anya onwe m. Ma umu agboghohu ndi ahụ

i kwuru okwu ha, ha ga-asopuru m!” 23 Mikal, ada Sol amutaghi nwa obula ruo n’oge onwu ya.

7 O ruo mgbe eze nosara ahụ n’uloze ya, mgbe Onyenwe anyi mekwara ka o site n’aka ndi iro ya no gburugburu zuru ike, 2 o siri Netan, bu onye amuma, “Lee, mu onwe m na-ebi n’ulo sida, ma igbe ogbugba ndu Chineke di n’ime ulo ikwu.” 3 Netan zagbachiri eze si, “Ihe obula di gi n’obi gaa n’ihu mee ya, n’ihi na Onyenwe anyi nonyeere gi.” 4 Ma n’abali ahụ, okwu Onyenwe anyi rutere Netan nti, na-asi, 5 “Gaa gwa ohu m Devid si ya, ‘Otu a ka Onyenwe anyi kwuru, O bu gi ga-ewuru m ulo ebe m ga-ebi? 6 N’ihi na ebibeghi m n’ulo site n’ubochi m si n’Ijpt kpoputa ndi Izrel ruo taa. Kama ana m ejeghari site otu ebe gaa ebe ozo, were ulo ikwu mere ebe obibi m. 7 N’ebe obula m na-ejeghari n’etiti ndi Izrel niile, o di mgbe m siri onye obula n’ime ndi ochichi ha, ndi m nyere iwu ka ha zuo ndi m Izrel, si, “Gini mere unu ewubereghi m ulo sida?”” 8 “Ma ugbu a, gwa Devid bu ohu m, si, ‘Otu a ka Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile kwuru: Mu onwe m sitere n’ohia ebe ita nri nke umu anu ulo, sikwa n’ebe i na-azu igwe ewu na aturu kpoputa gi. Mee gi onye na-achidi ndi m Izrel. 9 Anonyekwara m gi n’ebe obula i gara, kpochapu ndi iro gi niile site n’ihu gi. Ugbu a, aga m eme ka aha gi di ukwu, dika aha ndi ikom dikarisi ukwu n’uwa. 10 Aga m ahoputa otu ebe n’ihi ndi m Izrel, kuka ha dika osisi ka ha biri n’ebe obibi nke aka ha; ka ha ghara i bukwa ndi a na-esogbu ozo. Ndi ajo mmadu agaghi emegbukwa ha dika ha mere na mbu, 11 dika ha na-emekwa siteri na mgbe m hoputara ndi ndu nye ndi m

Izrel. Aga m enyekwa gi ezumike site n'ebe ndi iro gi niile no. "Onyenwe anyi na-ekwuputara gi, na Onyenwe anyi ya onwe ya, ga-eguzobere gi ulo. **12** Mgbe ubochi gi n'awa zuru, mgbe i ga-esoro nna nna gi ha dinaa n'onwu, aga m eme ka otu mkpuru gi bilie nochie onodu gi, onye bu anu ahụ na obara gi, aga m emekwa ka alaeze ya guzosie ike. **13** O bu ya ga-ewuru m ulo. Aga m eme ka ocheeze nke alaeze ya guzosie ike ruo mgbe ebighi ebi. **14** Mu onwe m ga-aburu ya nna. Ya onwe ya ga-abukwara m nwa. O buru na o jehie, aga m eji mkpanaka mmadu taa ya ahuhu. Werekwa ihe otiti si n'aka ndi mmadu duo ya odu. **15** Ma agaghị ewezuga ihunanya m site n'ebe o no, dika m si wezuga ya site n'ebe Sol no, bu onye m wezugara site n'ihu gi. **16** Ulo gi na alaeze gi ga-adigide ruo mgbe ebighi ebi n'ihu m. A ga-eme ka ocheeze gi buru ihe guzosiri ike ruo mgbe ebighi ebi." **17** Netan ziri Devid ozi dika okwu niile nke ohu ahụ si di. **18** Mgbe ahụ, eze Devid banyere nodu ala n'ihu Onyenwe anyi, si: "Onye ka m bu, Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi, ginikwa ka ezinaulo m bu, na i mere ka m bjaruo n'ogogo ha otu a? **19** Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi, dika a gasi na nke a bu ihe di nta n'anya gi. Ugbu a, i kwuola banyere odinihu nke ulo ohu gi, Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi, nke a bukwa ukpuru metutara mmadu efu. **20** "Ma gini ozọ ka Devid ga-agwa gi? O, Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi. N'ihina i maara ohu gi nke oma. **21** N'ihina okwu gi na dika ochicho obi gi si di, i meela ihe a di ukwu, meekwa ka ohu gi mata ha. **22** "Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi, lee ka i si di

ukwuu! Ọ dighị onye dika gi. Ọ dikwaghị Chineke ọzọ dī ma ọ bughị gi, dika anyi nuru ya na nti anyi. **23** Olee ndi dika ndi gi, bu Izrel, bu otu mba n'elu uwa nke Chineke gara igbaputa dika otu ndi nye onwe ya, na iji mere onwe ya aha, ruokwa oru itunanya di egwu dikwa ukwu n'ihha, site n'ichupu mba di iche iche na chi niile ha site n'ihu ndi gi, bu ndi i gbaputara site n'ljipt? **24** I meela ka ndi gi Izrel guzosie ike, dika ndi nke gi ruo mgbe ebighi ebi. Ma gi onwe gi kwa, Onyenwe anyi, aburula Chineke ha. **25** "Ugbu a, Onyenwe anyi Chineke, debe nkwa a nke i kwere banyere ohu gi na ulo ya ka o diri ruo mgbe ebighi ebi. Mezukwaa ihe niile dika nkwa gi si di **26** Ka aha gi buru ihe di ukwu ruo mgbe ebighi ebi. Mgbe ahụ, ndi mmadu ga-asị, 'Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile, bu Chineke na-achị Izrel' A ga-emekwa ka ulo ohu gi bu Devid guzosie ike n'anya gi. **27** "O Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile, Chineke Izrel, n'ihha na i kpugheerela ohu gi ihe a, na-asị, 'Aga m ewuru gi ulo.' Ya mere, ohu gi ji nwee obi ike ikpere gi ekpere a. **28** O, Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi, i bu Chineke n'ezie. Okwu gi kwesiri ntukwasị obi. I kweekwala ohu gi nkwa ihe oma ndi a. **29** Ugbu a biko, ka o masi gi igozu ulo ohu gi, ka o digide n'ihu gi ruo mgbe ebighi ebi. N'ihha na gi, o Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi ekwuola ya, sitekwa na ngozi gi, ulo ohu gi ga-abukwa ihe a goziri agozi ruo mgbe ebighi ebi."

8 Mgbe ihe ndi a gasiri, Devid meriri ndi Filistia. Mee ka ha nodu n'okpuru ochichi ya. Ọ naara obodo Meteg-Amaa site n'ochichi ndi Filistia. **2** Devid merikwara ndi

Moab. O mere ka ha dinaa n'ala. O jikwa ụdọ ọtụtụ tua ha. Ọtụtụ abụọ ọbụla n'ime ha ka egburu. Ọtụtụ nke atọ ka a hapụrụ ka ha dirị ndụ. Ya mere, ndị Moab ghoro ndị ohu Devid, na-ebutakwa ya ụtụ kwa afọ ọbụla. **3** Devid merikwara Hadadeza nwa Rehob, eze Zoba. Mgbe ọ gara inweghachita ogidi e jiri mara ya, n'akụkụ osimiri Yufretis. **4** Devid nwudere otu puku ịnyinya ya na-adọkpụ ụgbọ agha, puku ndị agha asaa ndị na-agba ụgbọ agha, tinyere ndị agha ji ụkwụ eje dị iri puku abụọ. O bipurụ akwara ụkwụ ịnyinya ndị ahụ niile ọ dọtara n'agha, ma hapụ naanị narị ịnyinya. **5** Mgbe ndị Aram nke Damaskos b́ara inyere Hadadeza eze Zoba aka, Devid gburu iri puku ndị agha abụọ na abụọ n'ime ha. **6** O wuru ogige ndị agha n'alaeze ndị Aram nke Damaskos. Ndị Aram ghoro ndị ohu Devid, na-ewetakwa ụtụ ịnata ihuoma. Onyenwe anyị nyere Devid mmeri ebe ọbụla ọ gara. **7** Devid chikọtara ọta ọlaedo ndịisi agha Hadadeza ji lụọ agha webata ha na Jerusalem. **8** Site na Teba nakwa Beirutai, bụ obodo Hadadeza na-achi. Eze Devid weere ọtụtụ bronz dị ukwu. **9** Mgbe Tou, eze Hamat, nūrụ na Devid emerielala ndị agha Hadadeza niile, **10** o zipurụ Joram, nwa ya nwoke, ka ọ gaa kelee Devid, n'ihị mmeri o meriri Hadadeza n'agha, bụ onye ya na Tou nọ n'agha. Joram ji ọtụtụ akurungwa nke ọlaocha, nke ọlaedo na nke bronz b́a. **11** Eze Devid doro akurungwa ndị a niile nsọ nye Onyenwe anyị, dika o si mee ọlaocha na ọlaedo si na mba niile ndị ọ lụgburu. **12** Mba ndị a bụ: Edom, Moab, ndị Amon, ndị Filistia na Amalek. O dokwara nsọ nye Onyenwe anyị ihe ọ kwatara n'agha site n'aka Hadadeza nwa Rehob, bụ eze Zoba. **13**

Devid meere onwe ya aha, mgbe o si n'itigbu puku ndi ikom Edom iri na asato na Ndagwurugwu Nnu loghachite. **14** O wuru ogige ndi agha n'ala Edom niile, ndi Edom niile ghororo ndi na-ejere Devid ozi. Onyenwe anyi nyere Devid mmeri ebe obula o gara. **15** Devid chiriri ndi Izrel niile, na-emere ndi ya ihe di mma na ihe ziri ezi. O mesokwaghi onye obula mmeso ojoo. **16** Onyeisi ndi agha ya bu Joab nwa Zeruaya; ode akwukwo obodo bu Jehoshafat, nwa Ahilud. **17** Zadok nwa Ahitub, na Ahimelek nwa Abjata, bu ndi nchujaja; Seraya bu ode akwukwo eze. **18** Benaya, nwa Jehoiada, bu onyeisi ndi Keret na Pelet. Umụ ndi ikom Devid bukwa ndi nchujaja.

9 Otu ubochi, Devid juru ajuju si, "O nwere onye foduru ndu n'ezinaulo Sol? Achoro m igosi onye ahụ obi ebere n'ihu Jonatan." **2** O nuru ihe banyere otu nwoke aha ya bu Ziba, onye bu otu n'ime ndi ohu Sol. O ziri ozi ka a kpoo ya. Mgbe o biara n'ihu Devid, eze juru ya si, "O bu gi bu Ziba?" O zara si, "E, onyenwe m, o bu m ohu gi." **3** Eze juru ya si, "O di onye foduru ndu n'ezinaulo Sol? O buru na o di onye foduru, achoro m igosi ya udi obioma Chineke na-egosi." Ziba zara ya si, "Otu nwa nwoke Jonatan, nke dara ngwuro no ndu." **4** Eze juru, "Ebee ka o no?" Ziba zaghachiri, "O no na Lo Deba, n'ulo Makia, nwa Amiel." **5** Ya mere eze Devid ziri ka e site n'obodo Lo Deba, n'ulo Makia nwa Amiel kpota ya. **6** Mgbe Mefiboshet nwa Jonatan, nwa Sol, biara n'ebe Devid no, o hulatarara isi, kporo ya isiala, n'onodu nsopuru. Mgbe ahụ, Devid kporo ya aha si, "Mefiboshet," Mefiboshet zara si ya, "A bu m ohu gi." **7** Ma Devid siriri ya, "Atula

egwu, n'ezie, aga m egosi gi obioma n'ihu nna gi Jonatan. Aga m enyeghachi gi ala niile nna nna gi Sọl nwere. Ma i ga-eso soro m na-eri nri na tebul m oge niile.” **8** Mefiboshet dara n'ala n'ihu eze si, “Eze, onye ka m bu i ji egosi nkita nwuru anwu dika m obi ebere?” **9** Eze kporo Ziba ohu Sọl ahụ si ya, “Enyeghachila m nwa nwa nna gi ukwu ihe niile Sọl na ulo ya nwere. **10** Gi na umu gi ndi ikom na ndi ozi gi ga-arụ oru n'ubi ya iruputa nri. Ma Mefiboshet, nwa nwa nna gi ukwu ga na-eri ihe na tebul m.” Ziba, nwere umu ndi ikom iri na ise, na iri ndi ozi abuo. **11** O siri eze, “Onyenwe m, ohu gi ga-eme ihe niile eze nyere m n'iwu.” Site n'oge ahụ, Mefiboshet riri nri na tebul Devid dika o bu otu n'ime umu ndi ikom eze. **12** Mefiboshet nwekara otu nwa nwoke aha ya bu Mika. Ziba na ndi niile bi n'ulo ya niile ghoru ndi ohu Mefiboshet. **13** Ma Mefiboshet biri na Jerusalem n'ihu na o bu na tebul eze ka o na-eri nri mgbe niile. O bu onye dara ngwuro n'ukwu ya abuo.

10 Mgbe ihe ndi a gasiri, eze ndi Amon nwuru. Hanon nwa ya ghoru eze n'onodu ya. **2** Mgbe ahụ, Devid chere si, “Aga m egosi Hanon nwa Nahash obi ebere dika nna ya si gosi m obi ebere.” Ya mere, Devid zipuru ndi ozi ka ha gaa kasie ya obi n'ihu onwu nna ya. Mgbe ndi ikom Devid rutere n'ala ndi Amon, **3** ndisi ala Amon siri Hanon bu onyenwe ha, “I na-eche na Devid na-akwanyere nna gi ugwu site na izite ndi ozi ya ka ha bia kasie gi obi? O bu na Devid eziteghi ha ibiakwute gi, naani ka ha bia mee nledo n'obodo a, nyochaputa ya ma kwatuo ya?” **4** N'ihu nke a, Hanon jidere ndi ozi Devid n'ike, kpuchapu otu

mpaghara afuonu nwoke obula, bipukwa uwe mwuda ha n'etiti ike ha, zilaga ha. 5 Mgbe a gwara Devid ihe mere, o zipuru ndi ozi ka ha gaa zute ndi ikom ahụ, n'ihu na e mere ha ihe ihere n'ebe o di ukwu. Eze siri, "Nodunu na Jeriko ruo mgbe afuonu unu tolitere, mgbe ahụ unu galota." 6 Ma mgbe ndi Amon choputara na ha aburula ihe iso oyi n'ebe Devid no, ha gara goo iri puku ndi agha abuo ji ukwu eje site n'Aram, Bet-Rehob nakwa Zoba. Ha gokwara eze Maaka ya na puku ndi ikom, tinyekwara iri puku ndi ikom na puku abuo ozọ site n'ala Tob. 7 Mgbe Devid nuru nke a, o zipuru Joab na ndi agha ya niile bu dike na dimkpa n'agha. 8 Ndi Amon putara doo onwe ha n'usoro ibu agha, nonu uzọ ama nke obodo ha. Ma ndi Aram, ndi si Zoba na Rehob, na ndi ikom Tob na Maaka, nopuru onwe ha na mbara ala. 9 Mgbe Joab huru na agha di megide ya n'ihu na azu, o hoputara ufodu ndi okachamara site n'etiti ndi agha Izrel, doo ha n'usoro izute ndi Aram. 10 O tinyere ndi ikom foduru n'okpuru ochichi Abishai, nwanne ya, zipukwa ha izute ndi Amon n'agha. 11 Joab siri, "O buru na ndi agha Aram akaria m ike, puta bia nyere m aka; ma o burukwanu na ndi Amon akaria gi ike, aga m aputa bia naputa gi. 12 Nwee obi ike, ka anyi luo ogu a dika ndi di ike, n'ihu ndi anyi, na obodo niile nke Chineke anyi. Ka Onyenwe anyi meekwa ihe di mma n'anya ya." 13 Mgbe ahụ, Joab na ndi agha so ya biara nso ibuso ndi Aram agha, ha sitere n'ihu ha gbapu oso. 14 Mgbe ndi Amon huru ka ndi Aram na-gbapu oso, ha onwe ha gbakwara oso n'ihu Abishai, gbaba n'ime obodo. Ya mere, Joab sitere n'iluso ndi Amon

agha loghachi, bja na Jerusalem. **15** Mgbe ndi Aram huru na ndi Izrel tigburu ha; ha lara, chikotaa onwe ha onu. **16** Hadadeza mere ka a kpota ndi Aram site n'ofe ozọ nke Osimiri Yufretis. Ha gara Hiram, ha na ochiagha ndi agha Hadadeza, a na-akpo Shobak, onye na-edu ha. **17** Mgbe a gwara Devid banyere nke a, o chikotara ndi Izrel niile, gafee Jodan, jeruo Hiram. Ndi Aram doru usoro agha ha izute Devid, lusokwaa ya agha. **18** Ma ha sitere n'ihu ndi Izrel gbaa oso, Devid gburu nari ndi ikom asaa na-anya ugbo agha nke inyinya na-adokpu. Gbukwaa iri puku ndi agha anọ na-eji ukwu eje. O tidara Shobak, bu ochiagha ndi agha ha, o nwuo n'ebe ahụ. **19** Mgbe ndi eze niile no n'okpuru ochichi Hadadeza huru na Izrel etigbuola ha, ha mere ka ha na ndi Izrel diri n'udo, burukwa ndi no n'okpuru ha. Ya mere, ndi Aram turu egwu inyere umu Amon aka ozọ.

11 N'oge okochi, mgbe ndi eze na-apu ibu agha, Devid zipuru Joab ochiagha ya, na ndi agha Izrel. Ha bibiri ndi Amon, nochibidokwa Raba. Ma Devid noduru na Jerusalem. **2** N'otu uhuruchi, Devid sitere n'ihe ndina ya bilie, gagharja n'elu uloze ya. O sitere n'elu ulo ahụ hu otu nwanyị na-asa ahụ. Nwanyị ahụ mara mma nke ukwu n'ile anya. **3** Devid ziri ozi ka a juta onye nwanyị ahụ bu, ma a gwara ya na o bu Batsheba, nwa Eliam, nwunye Uraya onye Het. **4** Devid ziri ka a gaa kpota ya. Mgbe o bjara, ya na Devid dinara. (Ka o ghuchasiri onwe ya site n'adighi ocha ya nke onwa ahụ.) O laghachiri n'ulo ya. **5** Nwanyị a mechara di ime, bja ziga ozi ka agwa Devid. O siri, "Adi m ime." **6** Mgbe Devid nuru ya, o

zigaara Joab ozi si ya, “Zitere m Ụraya, onye Het.” 7 Mgbe Ụraya bjakwutere ya, Devid juru ya otu Joab mere, na otu ndi agha Izrel di na otu agha si aga. 8 Devid siri Ụraya, “Laa n’ulo gi gaa saa ukwu gi.” Ụraya si n’uloze puo. E zipukwara onyinye nke ndi na-ejere eze ozi ji sochie ya azu. 9 Ma Ụraya agaghi n’ulo ya. Kama o so ndi na-ejere eze ozi dinaa n’onu uzọ e si abata uloze. 10 Mgbe a gwara Devid na Ụraya alaghi n’ulo ya, Devid kporo Ụraya, juo ya ajuju si, “O bughị ije di anya ka i si lota? Gini mere i larughi n’ulo gi?” 11 Ụraya zara Devid, “Lee, igbe ogbugba ndu Onyenwe anyi, na Izrel na Juda niile no n’ulo ikwu. Nna m ukwu Joab na ndi agha nna m ukwu no n’ohia. M ga-esi ana laa n’ulo m, iri na inu ihe onunu na isoro nwunye m dinaa? Ana m anu iyi na agaghi m eme ihe di otu a.” 12 Devid gwara ya si, “O di mma, nodu n’ebe a taa, echi i ga-alaghachikwa n’ogbo agha.” Ụraya kwenyere nodu na Jerusalem ubochi ahụ, nakwa ubochi na-eso ya. 13 Emesija, Devid kporo ya oriri, meekwa ya ka o nubiga mmanya oke, ma nke a emeghi ka o laa n’ulo ya n’abali ahụ, kama o bukwa n’onu uzọ e si abata uloze ka o dinara n’etiti ndi na-ejere eze ozi. 14 N’ututu echi ya, Devid degaara Joab akwukwo, zighachikwa ya site n’aka Ụraya. 15 Ihe o dere n’akwukwo ahụ bu nke a, “Tinye Ụraya n’ihu agha ebe ogu siri ike. Mgbe ndi iro na-apukwute unu, laanu azu, ma hapunu Ụraya n’ihu ogu ka ndi iro gbuo ya.” 16 Ya mere, mgbe Joab gbara obodo ahụ gburugburu, o tinyere Ụraya n’ebe o maara na ndi di ike n’etiti ndi iro ha no. 17 Ndi ikom obodo ahụ putara buso Joab agha. Ufodu ndi agha Devid nwuru. Ụraya onye

Het, so na ndị egburu. **18** Mgbe ahụ, Joab zigara ozi gwa Devid otu agha si na-aga, **19** Ọ gwara onyeozị ahụ sị, “Mgbe ị gwachara eze akụkọ ihe gbasara otu agha si gaa **20** iwe nwere ike iwe eze nke ukwu, na o nwere ike juọ gi sị, ‘Gịnị mere unu ji gaa mgbidi obodo ahụ nso ịlụ agha? Ọ bụ na unu amaghị na a ga-esi n’elu mgbidi ahụ gbaa àkụ? **21** Onye gburu Abimelek nwa Jeru-Beshet? Ọ bughị na mgbidi obodo ka nwanyị nọ tūdaa aka nkume dagburu ya na Tebez? Gịnị mere unu ji jeruo mgbidi ahụ nso?’ Ọ bụrụ na ọ juọ gi ihe dị otu a, gwa ya, ‘Ohu gi bụ Ụraya, onye Het anwụkwala.’” **22** Onyeozị ahụ biliri ije, mgbe o rutere, ọ gwara Devid ihe niile Joab ziri ya ka o zie. **23** Onyeozị ahụ sịrị Devid, “Ndị ikom ahụ ji ike karịrị anyị, ha pụtara ị buso anyị agha na mbara ma anyị chughachiri ha azụ. Churuo ha n’ọnu ụzọ ama obodo ahụ. **24** Mgbe ahụ, ndị ọgba ụta sitere n’elu mgbidi malite ịgba ndị ohu gi àkụ, ụfọdụ n’ime ndị ikom eze nwurụ. Ohu gi Ụraya, onye Het, sokwa na ndị nwurụ.” **25** Devid sịrị onyeozị ahụ, “Otu a ka ị ga-agwa Joab, ‘Ka ihe a ghara iwute gi n’obi, n’ihi na mma agha na-egbu otu onye dika o si egbu onye ọzọ. Lụsie ọgụ ike, lụgbukwaa obodo ahụ.’ Jiri okwu ndị a gbaa ya ume.” **26** Mgbe nwunye Ụraya nūrụ na di ya anwụọla, o ruru ụjụ n’ihi ya. **27** Mgbe oge iru ụjụ ya gabigara, Devid ziri ka a kpọta ya n’ulọeze. Ọ ghokwara nwunye ya. Mụọra ya nwa nwoke. Ma ihe Devid mere jorọ njọ n’anya Onyenwe anyị.

12 Ya mere, Onyenwe anyị zigara Netan ka o jekwuru Devid. Mgbe Netan bjakwutere Devid, ọ kọrọ ya akụkọ a, “E nwere ndị ikom abụọ bi n’otu obodo, otu bụ ọgaranya

ma nke ọzọ bụ ogbenye. **2** Onye ọgaranya a nwere ọtutu igwe aturu na igwe ehi. **3** Ma nwoke ogbenye ahụ enweghi ihe ọbụla karịa otu nwa nne aturu nta nke ọ zutara. Ọ zultere ya, o tolite n'etiti ya na umu ya. Ọ na-eri nri site na ihe oriri ya, na-anu mmiri site n'iko mmiri ya, n'obi ya ka ọ na-edinakwa. Ọ nọ onodu dika nwa nwanyi nye ya. **4** "Otu ubochi, onye obia biara n'ulo onye ọgaranya ahụ. Ma kama ọgaranya ahụ ga-ewere otu aturu maobu ehi nke ya siere onye obia ya nri, ọ gara were nne aturu ogbenye ahụ, gbuo ya, jiri ya siere obia ya nri." **5** Devid were oke iwe megide nwoke ahụ, ọ siri Netan, "Ana m anu iyi n'aha Onyenwe anyi di ndu na onye mere ihe di otu a aghaghi inwu! **6** Ọ ga-ejikwa nwa aturu okpukpu anọ kwughachi ogbenye ahụ ugwo otu aturu ahụ o weere, n'ihi na onye ọgaranya ahụ egosighi na o nwere obi ebere ọbụla." **7** Mgbe ahụ, Netan siri Devid, "Ọ bụ gi bụ nwoke ahụ! Otu a ka Onyenwe anyi, Chineke Izrel siri, 'Mu onwe m tere gi mmanu ibu eze Izrel, mu onwe m naputakwara gi site n'aka Sol. **8** Enyere m gi ulo nna gi ukwu, nyefekwa ndi inyom nna gi ukwu n'aka gi, na alaeze Izrel na Juda, ka ha buru nke gi. Ma ọ buru na nke a ezughi, agaara m atukwasiri gi ihe ndi a niile okpukpu okpukpu. **9** Gini mere i ji leja okwu Onyenwe anyi anya, mee ihe a jogburu onwe ya? N'ihi na i jirila mma agha gbuo Uraya onye Het, zurukwa nwunye ya n'ohi. Ọ bukwa mma agha ndi Amon ka i ji gbuo ya. **10** Ya mere, n'ihi ihe a i mere, mma agha agaghi esi n'ezinaulo gi puo, n'ihi na i ledara m anya kporo nwunye Uraya onye Het ka ọ buru nwunye gi.' **11** "Ihe a ka Onyenwe anyi kwuru, 'Aga m

eme ka ihe ojoo si n'ezinaulo gi bilie megide gi. N'ihu gi ka m ga-eduru ndi nwunye gi dunye otu onye di gi nnoo nso, ya na ha ga-edinakoo n'ehihie ocha, n'ihu ndi Izrel niile. **12** I mere mmehie gi na nzuzo, ma aga m eme nke a na mbara, n'ihu Izrel niile.” **13** Mgbe ahụ, Devid siri Netan, “Emehiela m megide Onyenwe anyi.” Netan zara si ya, “Onyenwe anyi n'onwe ya agbagharakwala gi mmehie gi, i gaghị anwu. **14** Ma n'ihina i meela ka ndi iro Onyenwe anyi nwe ohere ikwulu na ileli ya anya, nwa nwoke ahụ amuru gi ga-anwu.” **15** Mgbe Netan lara, Onyenwe anyi mere ka nwantakiri ahụ nwunye Uraya muru Devid daa oia. **16** Devid rioro Chineke aririo banyere nwantakiri ahụ. O buru onu, dinaa n'ala efu abali ahụ niile n'ihu Onyenwe anyi. **17** Emesia, ndi okenye ulo ya rioro Devid ka o bilie rie nri, ma o juru iri ihe obula. **18** N'ubochi nke asaa, nwantakiri ahụ nwuru. Mgbe ahụ, ndi na-ejere Devid ozi turu egwu otu ha ga-esi gwa ya na nwantakiri ahụ anwula. N'ihina ha kwuru n'ime onwe ha si, “Mgbe nwantakiri ahụ ka di ndu, anyi gwara ya okwu ma o geghi anyi nti. Anyi ga-esi ana gwa ya na nwantakiri ahụ anwula? O nwere ike imeru onwe ya ahụ.” **19** Mgbe Devid huru na ha na-ekwurita okwu n'etiti onwe ha na nzuzo; o matara na nwa ahụ anwula. O juru ha si, “Nwata ahụ o nwula?” Ha zara si ya, “E, o nwula!” **20** Mgbe ahụ, Devid sitere n'ala ebe o dina, bilie, saa ahụ, gbanwee uwe ya, baa n'ulo Onyenwe anyi, kporo ya isiala. O loghachiri n'ulo ya nye iwu ka e wetara ya ihe oriri. O rikwara nri. **21** O juru ndi na-ejere ya ozi anya, n'ihina ha juru ya ajuju si, “Gini mere i ji

eme omume dị otu a? Mgbe nwantakiri ahụ nọ ndụ, i buru ọnu, kwaakwa akwa, ma ugbu a, nwa ahụ anwụọla, i kwusila iru uju. Ugbu a, i biliela na-erikwa nri.” 22 Devid zara ha si, “Eburu m ọnu, kwaakwa akwa mgbe nwa ahụ nọ ndụ, n’ihi na ekwuru m si, ‘ma eleghi anya, Onyenwe anyi ga-enwe omiiko n’ebe m nọ mee ka nwa ahụ di ndu.’” 23 Ma ugbu a o nwuru, ginikwa ka m nwere dika uru ibu onu ozọ? M puru ime ka o di ndu ozọ? Aga m alakwuru ya, ma o gaghị alaghachikwutekwa m.” 24 Devid kasiri Batsheba nwunye ya obi, emesia, mgbe ya na ya dinakoro, o turu ime ozọ muo nwa nwoke onye ha kporo aha ya Solomon. Ma Onyenwe anyi huru nwantakiri ahụ n’anya. 25 O zigara ozi site n’aka Netan, onye amuma, ka a guo ya Jedidaya n’ihi Onyenwe anyi. 26 N’oge a, Joab busoro Raba obodo ndi Amon agha dota isi obodo eze ha n’agha. 27 Joab zigara Devid ozi si ya, “Ebuola m agha megide Raba dota isi mmiri onu ya n’agha. 28 Ugbu a chikotaa ndi agha foduru bia lupuchaa agha a, ka i dota obodo a n’agha. O buru na i meghi otu a, aga m adota obodo a n’agha, a ga-akpokwasikwa ya aha m.” 29 N’ihi nke a, Devid duuru ndi agha Izrel jeruo Raba, buso ya agha, meriekwa ya. 30 Devid kpupuru okpueze nke di n’isi eze ha, e kpunye ya n’isi nke ya onwe ya. Idi arọ nke okpueze ahụ ruru kilogram olaedo iri ato na anọ, nke e ji nkume ndi di oke onuahia choo mma. Devid sitekwara n’obodo ahụ kwakoro otutu ihe nkata n’agha. 31 O kporutara ndi nọ n’ebe ahụ, manye ha n’iru oru nke e ji mma nkwo e ji awa osisi, na igwe e ji egwu ala na anyike n’aru. O mere ka ha ruo oru n’ebe a na-akpu blok brik. Devid

mekwara otu ihe a n'obodo niile nke umu Amnon. Emesija, ya na ndi agha ya niile laghachiri na Jerusalem.

13 Absalom nwa Devid nwere otu nwanne nwanyi mara mma, aha ya bu Tama. Ma Amnon, otu n'ime umu ndi ikom Devid, huru nwaagboghọ a n'anya. **2** Ma ihunanya a Amnon huru Tama nwanne ya nwanyi mere ya ka o daa oria, n'ihu na o bu ihe rara Amnon ahụ ichoputa uzọ ya na Tama ga-esi nwee mmekọ, ebe o bu na Tama bu nwaagboghọ na-amaghi nwoke. **3** Ma Amnon nwere otu enyi di aghughọ, onye aha ya bu Jonadab, nwa Shimea, nwanne Devid. **4** Otu ubochi, Jonadab biakwutere Amnon juo ya si, "Gini mere, gi bu nwa eze ji na-ata ahụ ututu niile? O bu na i gaghị akoro m?" Amnon gwara ya si, "Ahuru m Tama n'anya, bu nwanne Absalom, nwanne m nwoke." **5** Jonadab gwara ya si, "O di mma. Lee ihe i ga-eme. Gaa dinaa ala, dika a ga-asị na ahụ adighi gi. Mgbe nna gi biara ileta gi, gwa ya okwu si ya, 'Achoro m ka nwanne m nwanyi bu Tama bia nye m ihe oriri. Achoro m ka o nodu n'ihu m sie nri ahụ, mgbe m na-ele ya anya, ka o jirikwa aka ya nye m nri ahụ.'" **6** Amnon mere otu a. Mgbe eze biara ileta ya, Amnon rioro ya si, "Biko, ka Tama bia ebe a gheere m achicha ole na ole ebe m ga-ahụ ya anya. Ka o jirikwa aka ya dozie ya n'ihu m ka m rie ya." **7** Devid kwenyere, zie Tama ka o gaa n'ulo Amnon gaa siere ya nri. **8** Tama gara n'ulo Amnon, banyekwa n'ime ulo ebe o dinaa, ka Amnon na-ele ya anya mgbe o na-agwogharị utu oka. Emesija, Tama gheere ya achicha mara mma. **9** Mgbe o cheziri achicha ahụ n'ihu Amnon, Amnon juru iri ya. Ihe o mere mgbe ahụ bu

inye ndị na-ejere ya ozi nọ n'ebe ahụ iwu sị ha niile pụọ ngwangwa. Ha niile pụkwara. **10** Mgbe ahụ, Amnon gwara Tama okwu sị, “Ugbu a, wetara m nri ahụ n’ime ụlọ ndina m, bịa jiri aka gị nye m ya.” Tama bugaara ya achicha ahụ n’ime ụlọ ebe ihe ndina ya dị. **11** Ma mgbe Tama guzo n’ihu ya, Amnon jidere ya n’ike sị ya, “Bịa, soro m dinaa, nwanne m nwanyị.” **12** Tama zara sị ya, “Mba! Nwanne m nwoke. Emerụla m. Ihe dị otu a ekwesighi ime n’ala Izrel. Emela ihe ojọọ dị otu a. **13** Olee ihe ga-abụ ọndụ m? Oleekwanụ ihe ga-abụ ọndụ gị? Olee ebe m ga-agbala izo onwe m n’ihi ihe ihere ga-adiri m ma i mee ihe dị otu a? I ga-adị ka otu n’ime ndị nzuzu ojọọ dị n’Izrel. Biko, gwa eze, ọ ga-ekwe ka i lụọ m.” **14** Ma Amnon egeghi ntị. Ebe ọ bụ na ọ ka Tama ike, o jidere ya dinaa ya n’ike meruọ ya. **15** Emesịa, Amnon kpọrọ Tama asị. N’ezie, ọ kpọrọ ya asị ugbu a karià ihunanya ọ huru ya na mbu. Ọ gwara Tama okwu sị ya, “Bilie si n’ebe a pụọ ọsịsọ!” **16** Ma Tama kwara akwa sị ya, “Mba! Iju m otu a ka njọ karià ihe ojọọ i mere m.” Ma Amnon egeghi ya ntị. **17** Ọ kpọrọ nwokorobia na-ejere ya ozi sị ya, “Chupu nwanyị a n’ezi, kpachiere m ụzọ n’azu.” **18** Onyeozị ya chupuru ya n’ezi, kpachie ụzọ n’azu ya. Uwe mwada nwere aka ogologo ka Tama yi, n’ihi na ọ bụ ụdị nke umu ndi inyom eze na-amaghi nwoke na-eyi. **19** Tama dowara uwe mwada ahụ o yi n’ahụ, werekwa ntụ kpokwasị onwe ya n’isi, buru aka ya n’isi na-eti mkpu akwa dika ọ na-ala. **20** Nwanne ya nwoke, Absalom juru ya sị, “Amnon, nwanne gị nwoke, o dinakwuuru gị? Ma ugbu a, nwanne m, gba nkiti, nwanne gị nwoke ka ọ bụ. Etinyela ihe a mere n’obi.” Tama noro

dịka onye mmadụ niile juru aju n'ulo nwanne ya nwoke, bu Absalom. **21** Mgbe eze David nuru ihe ndi a niile, iwe were ya nke ukwu. **22** Absalom agwaghị Amnon okwu obula, maobu nke di mma, maobu okwu ojoo. Ma o kpoo Amnon asi nke ukwu n'ihu onodu iweda n'ala o wedara nwanne ya Tama, mee ya ihe ihere. **23** Mgbe afu abuo gasiri, mgbe ndi na-akpuchara Absalom aji umu aturu ya no na Baal-Hazor, n'oke ala Ifrem, o kpoqtara umu ndi ikom eze niile ka ha bia n'ebe ahụ. **24** Absalom jekwuuru eze si ya, "Ndi na-akpucha aji umu aturu ohu gi bira. Eze na ndisi ozi ya, ha ga-abia sonyere m?" **25** Ma eze zara si ya, "Mba, nwa m, anyi niile agaghị abia, anyi ga-abu ibu di aru nye gi." N'agbanyeghi na Absalom rugidere ya ma o kweghi aga, kama o goziri ya. **26** Mgbe ahụ, Absalom rioro nna ya si, "O di mma, o buru na i gaghị abia, i ga-emekwa ka nwanna m nwoke Amnon, na umu eze ndi ozu bia?" Eze juru ya si, "N'ihu gini ka Amnon ga-aji soro gi gaa?" **27** Ma Absalom rugidere ya, ya mere o zipuru Amnon na umu eze ndi ozu ka ha soro ya gaa. **28** Mgbe ahụ, Absalom nyere ndi na-ejere ya ozi iwu banyere Amnon si, "Cherenu ruo mgbe mmanya bidoro igbu ya, mgbe m sikwara unu tigbuo ya, unu atula egwu, tigbuonu ya. O bu m na-ekwu ihe ga-eme n'ebe a. Nweenu obi ike, meekwanu ya." **29** Mgbe oge ruru, ndi ozi Absalom tigburu Amnon. Mgbe ahụ, umu eze niile biliri makwasị n'inyinya ha gbalaga. **30** Mgbe ha ka no n'uzo na-agbaga Jerusalem, ozi eruolarị David ntị si, "Absalom egbuchaala umu eze niile, o dikwaghị otu onye n'ime ha foduru ndu!" **31** Eze biliri oto, dowaa uwe ya, daa n'ala, gbatia onwe ya

n'ihì obi ojọọ. Ndị na-ejere ya ozi dọwakwara uwe ha n'ihì egwu na obi ojọọ. **32** Ma Jonadab, nwa Shimea, nwanne Devid, siri, "Onyenwe m, echekwala na e gburu ụmụ ndị ikom eze niile, kama ọ bụ naanị Amnon! Nke a bụ ihe Absalom jikere ime site mgbe Amnon wakporo nwanne ya nwanyị bụ Tama, dina ya. **33** Ma ugbu a, ka onyenwe m bụ eze ghara itinye akụkọ banyere onwụ ụmụ ndị ikom eze niile, n'obi ya. Ọ bụ naanị Amnon nwurụ." **34** Ma Absalom gbara ọsọ gbalaga. Ọ dighị anya nwoke na-anọ n'elu mgbidi Jerusalem na-eche nche, lepuru anya hụ ndị mmadụ ka ha si n'uzọ dī n'akụkụ ugwu nta na-abia. Nwoke ahụ gara gwa eze sị ya, "Ahuru m ndị si n'akụkụ Horonaim, n'akụkụ ugwu na-abia." **35** Jonadab gwara eze sị, "Lee, ọ bụ ụmụ ndị ikom eze na-alọta dika m kwuru." **36** Mgbe ha lobatara, ha bidoro ikwa akwa nke ukwu. Eze na ndị na-ejere ya ozi sokwa kwaa akwa. **37** Absalom gbara ọsọ gbakwuru Talmai nwa Amihud, eze Geshua. Ma eze Devid ruru ụjụ nke ukwu maka onwụ Amnon. **38** Mgbe Absalom gbara ọsọ gbaga Geshua, ọ noro n'ebe ahụ afọ atọ. **39** Ọ gurụ eze bụ Devid agụụ igakwuru Absalom, n'ihì ọ kasịela obi maka onwụ Amnon.

14 Joab, nwa Zeruaya matara na obi eze dī n'ebe Absalom nọ. **2** Joab zigara ozi na Tekoa, si n'ebe ahụ kpota otu nwanyị maara ihe. Mgbe nwanyị ahụ bjaruru, Joab gwara ya sị, "Mee onwe gi dika onye na-eru ụjụ. Yiri akwa mkpe, etekwala mmanụ otite. Kpaa agwa dika nwanyị nọ n'iru ụjụ ogologo oge. **3** Emesịa, jekwuru eze, gwa ya okwu ndị a m na-agwa gi." Joab tinyere okwu ndị ahụ n'ọnu ya. **4** Mgbe nwanyị ahụ si Tekoa gara na nke eze, ọ dara n'ala

kpuo ihu ya n'ala isopuru eze. O siri, "Biko nyere m aka, gi onye a na-asopuru!" 5 Eze juru ya ajuru si, "Gini bu mkpa gi?" O zara si, "Abu m nwanyi isi mkpe, di m anwula. 6 Enwere m umu ndi ikom abuo ndi gara luo ogo n'ohia. Mgbe ha na-alu ogo ahụ, o nweghi onye putara gboo ha. N'ihu ya, otu n'ime ha tigburu ibe ya. 7 Ma ugbu a, ndi ikwu di m na-esogbu m na-asi 'Kpopta onye ahụ gburu nwanne ya ka anyi gbuo ya n'ihu ndu nwanne ya o wepuru, ka anyi si otu a memilaa onye nke foduru gagerita oke ezinaulo.' Ha chorọ isi otu a menyuo icheku oku nke foduru m, nke bu na di m agaghi enwezikwa aha maobu onye foduru ya n'elu uwa." 8 Eze siri nwanyi ahụ, "Laa n'ulo gi, aga m ahụ na o nweghi onye meturu ya aka." 9 Ma nwanyi ahụ si Tekoa siri ya, "Ka onyenwe m, bu eze, gbaghara mu na ezinaulo m, ka ikpe omuma obula ghara idiri eze na ocheeze ya." 10 Eze zara ya, "Enyela onwe gi nsogbu maka nke ahụ. O buru na onye obula agwa gi okwu obula, kpotara m ya. Onye di otu a agaghi enyekwa gi nsogbu ozo." 11 Mgbe ahụ o zara, "Biko, ka eze kpokuo aha Onyenwe anyi Chineke ya ka o kwusi onye na-agwa ochu, ka o ghara igbu onye ozo, ka a gharakwa ila nwa m nwoke n'iyi." O siri, "Dika Onyenwe anyi na-adi ndu, otu agirisi agaghi esi n'isi nwa gi dapu n'ala." 12 Mgbe ahụ, nwanyi ahụ siri, "Biko kwere ka ohu gi nwanyi gwa onyenwe m eze otu mkpuru okwu ozo." O siri, "Gaa n'ihu kwuo." 13 Nwanyi ahụ siri, "O bu n'ihu gini ka i chere ihe di otu a megide ndi nke Chineke? Mgbe eze na-ekwu otu a, o bu na o dighi ama onwe ya ikpe, n'ihu na eze a jula ikpoghachi nwa ya a chupuru achupu? 14 Anyi

niile ga-anwụ. Anyị dīkwa ka mmiri a wūsara n’ala, nke a na-apughị ịchikotakwa ọzọ. Ma Chineke adighị anapụ mmadụ ndụ ya, ma ọ na-emegehpe ụzọ ga-eme ka onye ọ chupurū achupụ loghachikwutekwa ya. **15** “Ma ugbu a, ebe m bīara ịgwa onyenwe m bụ eze, okwu a, n’ihi na ndị mmadụ emenyela m egwu. Ohu gị chere n’obi ya, ‘Aga m agwa eze okwu; ma eleghị anya, ọ ga-emezuru ohu ya nwanyị ihe ọ rīrō. **16** Ma eleghị anya eze ga-anaputa ohu ya nwanyị site n’aka nwoke ahụ na-agbalị ibipụ mụ na nwa m nwoke site n’ihe nketa nke Chineke.’ **17** “Ugbu a, ohu gị nwanyị na-asị, ‘Ka okwu onyenwe m eze kwuru wetara m izuike, n’ihi onyenwe m eze na-enyochaputa ihe ọma maobụ ihe ojọọ dīka mmụọ ozi Chineke. Ka Onyenwe anyị Chineke gị nonyere gị.’” **18** Mgbe ahụ, eze gwara nwanyị ahụ okwu sị, “Achọrọ m ka ị gwa m eziokwu n’ajụjụ a m na-aga ijū gị.” Nwanyị ahụ zara sị, “Ka onyenwe m, bụ eze kwuo ihe dī ya n’obi.” **19** Devid jūrū ya sị, “Aka Joab ọ dī n’okwu ndị a niile?” Nwanyị ahụ zara sị ya, “Dīka ị na-adị ndụ, onyenwe m, bụ eze, ọ dighị onye ọbula ga-esi n’ihe onyenwe m bụ eze kwuru, chee ihu n’aka nri maobụ n’aka ekpe. E, ọ bụ ohu gị Joab nyere m iwu ime nke a, ya gwakwara ohu gị nwanyị okwu niile ndị a. **20** Ohu gị bụ Joab mere ihe a ka ọ gbanwee otu ọndụ ihe dī ugbu a. Onyenwe m nwere amamihe dīka ndị mmụọ ozi Chineke. Ọ maakwara ihe niile na-eme n’ala.” **21** Eze sīrī Joab, “Ọ dī mma, aga m eme ya. Gaa kpoghachite nwokorobija ahụ bụ Absalom.” **22** Joab dara n’ala kpuo ihu ya n’ala, kpọọ isiala, gōzie eze. Joab sīrī, “Taa ka ohu gị maara na ahutala m amara n’ihu

gị, onyenwe m bụ eze, n’ihi na eze e merela ohu ya ihe ọ rịọrọ.” **23** Joab biliri gaa Geshua, kpọlata Absalom na Jerusalem. **24** Mgbe ha bjaruru, eze gwara Joab okwu si, “Gwa ya ka ọ laa n’ulo ya. Ọ gaghi abia n’ihu m, n’ihi na-achoghi m ihu ya anya.” Ya mere, Absalom lara n’ulo ya. Ọ hukwaghi eze anya. **25** Ọ dighi nwoke mara mma dika Absalom n’ala Izrel niile. Ọ dikwaghi onye na-adighi ekwu okwu banyere ima mma ya. N’ihi na ntupọ obula adighi ya n’ahu site n’opi isi ya ruo n’obọ ukwu ya. **26** Mgbe obula ọ kpuchara ntutu isi ya, n’ihi na ọ bụ otu ugboro n’afọ ka ọ na-akpucha agiri isi mgbe o bidoro inyị ya arọ. Ọ na-atụ agiri isi a na-akpuchaputa ya n’isi, idi arọ ya na-eru nari shekel abụọ ma a tuọ ya n’ihe otutu eze. **27** Absalom mutara umu ndi ikom atọ, na otu nwanyi, aha ya bụ Tama. Nwaagboghọ a mara mma nke ukwu. **28** Mgbe Absalom norọ afọ abụọ na Jerusalem na-ahughi eze anya, **29** o ziri ozi ka Joab bia, ka ọ gaa ziere ya eze ozi, ma Joab abia ghi. Absalom zigakwara ozi ozọ ka ọ bia ma Joab ekweghi ibia. **30** N’ikpeazu, Absalom gwara ndi na-ejere ya ozi okwu si ha, “Gaanu sunye ubi oka bali Joab di n’akuku nke m oku.” Ha mekwara dika a gwara ha. **31** Mgbe ahụ, Joab biliri jee n’ulo Absalom, ma si ya, “Gini mere ndi na-ejere gi ozi ji gbaa ubi m oku?” **32** Absalom sirị ya, “Lee ezitere m gi ozi, si, ‘Bia n’ebe a ka m ziga gi na nke eze ka i juta, ‘N’ihi gini ka m ji site na Geshua loghachita? Ọ gara a kara m mma ma a si na m nọ n’ebe ahụ ruo ugbu a.’” Ugbu a, achoro m ka mu hu ihu eze, ọ buru na onwe ajo omume di n’ime m, ya mee ka m nwuo.” **33** Joab gakwuru eze, gwa ya ihe Absalom

kwuru. Mgbe ahụ, eze kpọrọ Absalom, onye batara ma kpọọ isiala n'ihu eze. Eze sutukwara ya ọnụ.

15 Mgbe nke a gasiri, Absalom zụtaara onwe ya ụgbọ agha na ịnyinya na-adọkpụ ya. O nwetakwaara onwe ya iri ndị ikom ise ndị na-agba ọsọ n'ihu ya. **2** N'isi ụtutu, ọ na-ebili gaa guzo n'akụkụ ọnụ ụzọ e si abata Jerusalem. Ọ bụrụ na ọ hụ onye ọbụla nwere okwu ọ chọrọ ka eze mara ihe banyere ya, Absalom na-akpọ onye ahụ jụọ ya si, "Olee obodo i si bịa?" Onye ahụ na-aza si, "Ohu gi si n'otu n'ime ebo dị n'Izrel." **3** Absalom na-agwa onye ahụ si, "Ahurū m na okwu gi niile bụ eziokwu. Ma ọ na-ewute m na eze enweghi onye na-enyere ya aka ịnụ okwu ndị a niile." **4** Absalom na-ekwukwa si, "Asị na m bụ onye ikpe n'ala Izrel, onye ọbụla nwere okwu na ụka gaara abiakwute m ka m mee ka ikpe ziri ezi rute ya aka." **5** Mgbe onye ọbụla bịaara ịkpọ isiala nye ya n'ọndu nsọpuru, ọ na-eseti aka ya, jide onye ahụ sutu ya ọnụ. **6** Otu a ka Absalom si na-akpaso ndị Izrel agwa, bụ ndị ahụ niile na-abiakwute eze na-ariọ maka ikpe ziri ezi. O si otu a zuru obi ndị Izrel niile n'ohi. **7** Mgbe afọ anọ gasiri, Absalom bjakwutere eze riọọ ya si, "Biko kwere ka m jee Hebron mezuoro Onyenwe anyi nkwa m kwere ya. **8** Mgbe ohu gi bi na Geshua n'ime Aram, ekweere m nkwa a, 'Ọ bụrụ na Onyenwe anyi ga-eme ka m loghachi ọzọ na Jerusalem, aga m efe ya ofufe na Hebron.'" **9** Eze siri ya, "Gaa n'udo." Ya mere, ọ pụrụ gaa Hebron. **10** Mgbe ahụ, Absalom zigara ndị ozi na nzuzo, ka ha gaa n'ebo niile nke ala Izrel. Nke a bụ ihe o ziri ha, "Mgbe unu nuru ụda opi ike, tienu mkpu si, 'Absalom aburula

eze na Hebron.” **11** Nari mmadu abuo si Jerusalem soro Absalom gaa dika ndi o kporo oku oriri ma ha amaghi ihe obula. **12** Mgbe Absalom nokwa na-achụ aja ahụ, o ziri ozi ka a kporo Ahitofel onye Gailo, otu n’ime ndi na-adu Devid odu, ka o si Gailo bja nke bu obodo ya. Nke a mere ka nkwekorita nzuzo ojoo ahụ na-esi ike karja, ndi dinyere Absalom na-amubanyekwa. **13** O dighi anya, onyeozu bjaruru Jerusalem gwa Devid na ndi Izrel niile kwagidere Absalom. **14** Mgbe ahụ, Devid gwara ndi oru ya niile ndi ya na ha no na Jerusalem, si, “Bilienu! Anyi aghaghi igbapu, ma o bughị otu a, o dighi onye n’ime anyi ga-agbanari Absalom. Anyi ga-ahapu ugbo a, ma o bughị ya, o ga-eme ngwa gafee anyi wetara anyi mbibi, werekwa mma agha gbuchapu ndi niile no n’obodo a.” **15** Ndi na-ejere ya ozi zara si ya, “Anyi dinyere gi! Anyi jikekwara ime ihe obula onyenwe anyi eze kwuru.” **16** Ya mere, eze na ndi ulo ya niile si na Jerusalem puo. O dighi onye o hapuru karjakwa ndi iko ya nwanyi iri n’ihi ilekota obieze ahụ. **17** Eze biliri puo, ya na ndi niile so ya, ha kwusiri n’oke ala nke obodo ahụ. **18** Ndi niile na-ejere ya ozi, gafere n’akuku ya, ha na ndi Keret na Pelet, na nari ndi ikom isii ndi Git, bu ndi so ya site na Gat, gafekwara noro n’ihu eze. **19** Mgbe ahụ, Devid tughariri kporo Itai, onye Git, ochiagha nari ndi agha isii ahụ si ya, “Gini mere i ji eso m? Laghachi azu soro eze Absalom, n’ihi na i bu obia n’Izrel, onye gbatara oso ndu. **20** O dibeghi anya kemgbe i bjara. M ga-esi anaa kwere ka i soro m na-awaghari, ebe o bu na m amaghi ebe m na-aga. Chiri ndi agha gi laghachi. Ka obioma na ikwesi ntukwasị

obi dinyere unu.” **21** Ma Itai zara eze si, “Dika Onyenwe anyi na-adi ndu, onyenwe m na-adikwa ndu, ebe obula onyenwe m bu eze ga-anọ, ma o putara ndu maobu onwu, n’ebe ahụ ka odibo gi ga-anokwa.” **22** Devid siri Itai, “Gaa n’ihu, gabiga.” Ya mere Itai, onye Git gabigara ya na ndi ikom ya niile, na ezinaulo niile ndi so ya. **23** Obodo niile tiri mkpu akwa mgbe ndi ahụ niile na-agabiga. Eze gafere odo mmiri Kidron, ya na ndi mmadu niile chere ihu n’uzo ozara. **24** Zadok bjakwara, ya na ndi Livayi niile, ndi bu igbe ogbugba ndu Chineke. Ha dobara igbe ogbugba ndu Chineke n’ala. Abjata chugidere aja tutu ruo mgbe mmadu niile sitere n’obodo ahụ gabigasiri. **25** Mgbe ahụ, eze siri Zadok, “Bughachi igbe Chineke a n’ime obodo. O buru na m ahuta amara n’anya Onyenwe anyi, o ga-akpoghachi m mee ka m hu ya, na ebe obibi ya anya ozo. **26** Ma o buru na o si, ‘Ihe banyere gi adighi atokwa m uzo,’ lee m, ya mee m otu o si di ya mma n’anya.” **27** Mgbe ahụ, eze gwara Zadok bu onye nchaja si, “Okwa i bu onye ohu uzo? Laghachi n’obodo n’udo, kporo Ahimaaz nwa gi nwoke, na Jonatan nwa Abjata. Gi na Abjata kporo umu unu ndi ikom abuo ndi a laghachi n’obodo. **28** Aga m akwusi chere n’ebe e si akwofe osimiri Jordan, ruo mgbe ozi ga-esi n’ebe i no bia.” **29** Mgbe ahụ, Zadok na Abjata bughachiri igbe Chineke na Jerusalem. Ha nodukwara n’ebe ahụ. **30** Ma Devid na ndi so ya chere ihu irigo Ugwu Oliv. Mgbe o na-aga, Devid no na-akwa akwa. O yikwaghi ihe obula n’ukwu ya, ma o ji ihe kpuchie isi ya. Ndi niile so ya kpuchikwara isi ha na-akwakwa akwa ka ha na-arigo. **31** Mgbe a gwara Devid na Ahitofel onye

na-adu ya odu dinyere Absalom, Devid kpere ekpere si, “O Onyenwe anyi, biko, tugharia ndumodu Ahitofel ka o buru ndumodu nzuzu.” **32** Mgbe Devid bjaruru n’elu Ugwu Oliv, ebe ndi mmadu na-anọ na-eke Chineke ofufe, Hushai, onye Akai no n’ebe ahụ na-eche izute ya. Uwe ya dọwakwara adọwa, aja dikwa ya n’isi. **33** Ma Devid sirị ya, “O buru na i soro m, i ga-abu ibu arọ nye m. **34** Ma o buru na i laghachi n’obodo, si Absalom, ‘Aga m abu ohu gi, eze. Abu m ohu nna gi n’oge gara aga, ugbu a aga m abu ohu gi.’ N’uzo di otu a i ga-enyere m aka mebie ndumodu Ahitofel. **35** O bu na Zadok na Abjata ndi nchujaja agaghi eso gi nodu n’ebe ahụ? Gwa ha ihe obula i ga-anuta n’uloze. **36** Umụ ha ndi ikom, Ahimaaz nwa Zadok na Jonatan nwa Abjata so ha nodu n’ebe ahụ. Zitere m ha ka ha gwa m ihe obula i nutara.” **37** Ya mere Hushai, enyi Devid, bjarutere Jerusalem mgbe Absalom na-abata obodo ahụ.

16 Mgbe Devid gafechara elu ugwu ahụ na-agbada n’akuku nke ozo ya, Ziba, onye na-elekota aku Mefiboshet, guzo na-eche ya. O chi inyinya ibu bu narị ogbe achicha abuo, na otu narị uyoko mkpuru vaini a mikporo amikpo na narị uyoko mkpuru osisi ndi ozo, na karama akpukpo buru ibu mmanya juru n’ime ya. **2** Eze juru Ziba si, “Gini mere i ji bute ihe ndi a?” Ziba zara si, “Inyinya ibu ndi a bu nke ndi uloze ga-anokwasi. Achicha na mkpuru osisi ndi a bu nke ndi ikom gi ga-eri. Mmanya a bu nke ndi na-ada mba n’ozara ga-anu.” **3** Eze juru ya si, “Ebeekwanu ka nwa nna gi ukwu no?” Ziba zara ya si, “O no na Jerusalem n’ihi na o sirị, ‘Taa ulo Izrel ga-enyeghachi m alaeze nna

nna m.” 4 Eze gwara Ziba si ya, “N’ihi ya, enyela m gi ihe niile Mefiboshet nwere, ha ga-abukwa nke gi.” Ziba si ri, “Ka m huta amara n’ihu eze, bu onyenwe m.” 5 Dika eze bu Devid na-abiaru obodo Bahurim, lee, otu nwoke sitere n’agburu ulo Sol sitere n’ebe ahụ pụta. O bu Shimei nwa Gera. O na-akocha mgbe o na-aputa ya. 6 O chiri nkume na-atu Devid na ndi ozi eze niile. O bu ezie na ndi agha Izrel na ndi na-eche Devid nche gbara ya gburugburu n’aka nri na aka ekpe. 7 Ma dika Shimei na-akocha, o si ri, “Si n’ebe a puo, si n’ebe a puo, gi ogbu mmadu, gi onye ojo! 8 Onyenwe anyi akwughachila gi ugwo obara niile i wusiri n’ezinaulo Sol, onye i nochiri onodu ya dika eze. Onyenwe anyi anapula gi alaeze ahụ, were ya nye Absalom nwa gi! Ugbu a, ihe i metara abiala gi ugwo, gi ogbu mmadu.” 9 Abishai, nwa Zeruaya gwara eze okwu si, “N’ihi gini ka nkita a nwuru anwu ga-eji na-akocha onyenwe m bu eze? Biko, ka m gafee gaa bipu ya isi.” 10 Ma eze zara si, “Gini jikoro mu na unu, unu umu ndi ikom Zeruaya. O buru na o na-akocha m n’ihi na Onyenwe anyi si ya ‘Kochaa Devid,’ onye puru iju ajuju si, ‘Gini mere i ji na-eme ihe di otu a?’” 11 Mgbe ahụ, Devid gwara Abishai na ndi ozi ya okwu si, “Nwa m nwoke, onye si n’ahụ m na-agbali inapu m ndu m. Gini ga-eme ka onye Benjamin a ghara ime karja? Hapu ya, ya kochaa, n’ihi na Onyenwe anyi agwala ya ka o kochaa m. 12 Ma eleghi anya, Onyenwe anyi ga-ahụ onodu ahuhu m, nyeghachikwa m ngozi n’onodu nkocha ndi a.” 13 Ya mere, Devid na ndi ya gwara n’ihu ije ha n’uzo ahụ ma Shimei sokwara ha na-aga n’akuku ugwu ahụ na-akocha

ha. Ọ nọgidekwara na-atụ Devid nkume, na-ekpolikwa aja elu ka ọ na-awusa ha n'ahụ. **14** Ya mere, eze na ndị niile so ya gagidere bjaruo n'akukụ Jodan n'onodu ike ogwugwu. N'ihia ya, ha noduru n'ebe ahụ zuo ike. **15** Ma Absalom na ndị Izrel abatalari Jerusalem. Ahitofel sokwa ya. **16** Mgbe Hushai, enyi Devid, onye Akai bjaruru, ọ gara hụ Absalom si ya, "Ka eze di ogologo ndu, ka eze di ndu." **17** Absalom siri Hushai, "Ọ bu otu a ka i si egosi ihunanya i nwere na-ebe enyi gi no? Gini mere i soghi ya?" **18** Hushai zara Absalom si, "Mba! Onye ahụ Onyenwe anyi na oha mmadu na ndi Izrel niile hoputara, nke onye ahụ ka m ga-abu. Ọ bukwa onye ahụ ka m ga-adinyere. **19** Ma onye kwanu ka m kwesiri ijere ozi? Ọ buhi nwa eze? Ejeere m nna gi ozi, ugbu a anokwa m jikere ijere gi ozi!" **20** Absalom tughariri gwa Ahitofel okwu si, "Gini ozọ ka m ga-eme? Nye anyi ndumodu gi. Gini ka anyi kwesiri ime?" **21** Ahitofel zara, "Ga dinaa ndi iko nwanyi nna gi ndi ahụ ọ hapuru ka ha lekotaa ulo. Mgbe ahụ, Izrel niile ga-anu na i meela onwe gi ihe na-asọ oyi n'ebe nna gi no, aka ndi niile nonyere gi ga-akwukwa chim." **22** Ya mere, ha manyeere Absalom ulo ikwu n'elu ulo; ọ kpokwaara ndi iko nwanyi nna ya dinaa ha n'otu n'otu, n'ihu ndi Izrel niile. **23** N'oge ahụ, ndumodu obula Ahitofel duru di ka a ga-asị na ọ bu ozi si n'onu Chineke n'onwe ya bja. Ọ buladi n'ebe Devid no, na n'ebe Absalom nokwa, otu a ka esi bulie ndumodu obula Ahitofel nyere elu.

17 Ahitofel gwara Absalom si ya, "Kwere ka m hoputa puku ndi ikom iri na abuo ka m duru ha chuso Devid oso n'azu n'abali taa. **2** Aga m abiakwasị ya mgbe ike

gwurū ya, mgbe obi ya na-ada mba. Aga m emenye ya egwu nke ga-eme ka ọ maa jijiji. Mgbe ahụ, ndị niile so ya ga-agbasasịkwa. Ọ bụ naanị eze ka m ga-egbu **3** Aga m eme ka ndị ya niile lughachikwute gi. Onwū nke otu nwoke a ị na-achọsi ndū ya ike ga-eme ndị ọzọ niile lughachikwute gi, onye ọbụla ga-anọ n'udo." **4** Atumatū ahū ziri ezi n'anya Absalom na ndị okenye niile nke Izrel. **5** Ma Absalom kwuru sị, "Kpọọ Hushai onye Akai ka anyị juọ ya ihe ọ chere banyere okwu a." **6** Mgbe Hushai bjakwutere ya, Absalom siri ya, "Ahitofel nyere ndumodu di otu a. Gini ka ị chere? Anyi ga-eme ihe o kwuru? Ọ buru na anyi agaghị eme ya, gi onwe gi kwuo nke gi." **7** Hushai zara Absalom sị, "Ndumodu Ahitofel duru n'oge a adighi mma. **8** Ọ siri, Gi onwe gi maara nna gi na ndi ikom ya; ha bu ndi dike n'agha, mkpuruobi ha dikwa ilu ugbu a dika anu ohia bia a gbabara aka nwa n'ohia. Nna gi bu onye ihe banyere agha doro anya. Ọ gaghi eso ndi ya noo onodu abali. **9** Ọ buladi ugbu a, o zoola onwe ya n'ime otu olulu maobu n'ime ogha nkume. Ọ buru na ọ puta buru uzọ buso ndi agha gi agha, onye obula nuru ya ga-ekwu sị, 'Etigbuola ndi agha Absalom oke ntigbu.' **10** Mgbe ahū, ọ buladi dimkpa n'agha ndi nwere obi odum, ujo ga-atukwa ha. Ha agaghị ekwekwa iga n'ihu ogu. N'ihu na Izrel niile maara na nna gi bu dike. Ha maakwara na ndi agha ya bukwa ndi obi kara aka. **11** "Ndumodu m na-enye bu nke a: chikotaa ndi Izrel niile, site na Dan ruo Biasheba, ha dika aja nke di n'akuku oke osimiri. Ọ bukwa gi ga-edu ha n'agha ahū. **12** Mgbe ahū, anyi ga-ebuso ya agha ebe obula anyi huru ya; anyi ga-

abiakwasị ya dika igirigi si adakwasị ala. Anyị ga-egbu ya, gbukwaa ndi niile so ya. Otu onye agaghị afọdụkwa n'ime ha. **13** Ọ burukwa na o zoo onwe ya n'otu obodo, mgbe ahụ Izrel niile ga-eweta ụdọ n'obodo ahụ, anyị ga-adọtu ya dọbanye ya na ndagwurugwu, ruo mgbe ọ bụladị otu nkume ga-afọdụ n'ebe ahụ.” **14** Absalom na ndi ikom Izrel niile siri, “Ndumọdụ Hushai, onye Akai di mma kari nke Ahitofel.” Ma Onyenwe anyi ekpebielari imebi ezi ndumọdụ Ahitofel ka o si otu a wetara Absalom ihe ndakwasị ojọ. **15** Hushai gwara Zadok na Abiata, ndi nchajaja, “Otu a na ihe ndi a ka Ahitofel duru Absalom na ndi okenye Izrel n'odu ka ha mee, ma otu a na nke a ka mu onwe dukwaranu n'odu. **16** Ugbu a, meenu ngwa, ziga ozi gwa Devid si, ‘Anokwala onodu abali n'uzo ngabiga nke osimiri n'ime ozara, kama gabiga na-atufughị oge, ma o bughị otu a, ma eze ma ndi niile ya na ha soo ga-abu ndi elodara.’” **17** Jonatan na Ahimaaz no n'akuku En-Rogel ka a ghara ihu ha mgbe ha na-abata n'obodo. Otu nwaagboghọ na-eje ozi na-aga zie ha ozi, ha onwe ha agaa zie eze Devid. **18** Ma otu nwokorobia huru ha gaa gwa Absalom. Ya mere, ha abuo mere ngwangwa baa n'ulo otu nwoke onye Bahurim, onye nwere olulu mmiri n'ogige ya, ha ridara n'ime olulu ahụ **19** Nwunye nwoke ahụ weere ihe mkpuchi ya tusaa n'onu olulu mmiri ahụ gbasaakwa mkpuru oka n'elu ya. Ọ dighi onye maara maka ya. **20** Mgbe ndi ozi Absalom biaruru juo nwanyi ahụ, “Olee ebe Ahimaaz na Jonatan no”? Nwanyi ahụ zara, “Ha agafeela mmiri iyi.” Ndi ozi Absalom chorọ ha ma ha ahughị ha. Ha laghachiri na Jerusalem. **21** Mgbe ha lawara, mmadu

abụọ ahụ sitere n'olulu mmiri ahụ rigoputa, gaa gwa eze Devid. Ha siri ya, "Bilie gafeenu mmiri ngwangwa, n'ihia na Ahitofel aduola Absalom odu otu a na otu a megide gi." **22** Nke a mere Devid na ndi niile so ya biliri gafee osimiri Jodan. Mgbe chi ututu na-abo, ha niile no n'ofe nke ozu Jodan. **23** Mgbe Ahitofel huru na-emeghi ndumodu ya, o biliri jikwaa inyinya ibu ya, laa n'ulo ya n'obodo ya. Mgbe o ruru n'ulo ya, o doziri n'ezinulo ya n'usoro, were udu kwugbuo onwe ya. O nwuru. E lie ya n'ili nna ya. **24** Devid batara Mahanaim oge Absalom gabigara Jodan, ya na ndi ikom Izrel so ya. **25** Absalom hoputakwara Amasa mee ya onyeisi ndi agha, n'onodu Joab. Amasa bu nwa nwoke Itra, onye Ishmel, onye luru Abigel, nwa nwanyi Nahash, onye bukwa nwanne nwanyi Zeruaya nne Joab. **26** Absalom na ndi agha Izrel mara ulu ikwu ha n'ala Gilead. **27** Mgbe Devid bjarutere Mahanaim, Shobi nwa Nahash onye obodo Raba nke di n'ala ndi Amon, na Makia nwa Amiel onye si Lo Deba, na Bazilai, onye Gilead si Rogelim **28** wetara ute e ji edina ala, na ite isi nri, na efere e ji eri nri bu oru onye okpu ite. Tinyere oka wiiti na oka balj, utu oka na oka a nara n'oku, akidi na lentil. **29** O wetakwara mmanu anu, na bota, aturu na chiizi nke sitere na mmiri ara ehi nye Devid na ndi so ya ka ha rie. N'ihia na ha siri, "Ike agwula ndi mmadu, aguu na-agu ha, akpiri na-akpokwa ha nku, n'ime ozara."

18 Devid gukotara ndi ya na ha so ma hoputa ndiisi agha. Doo ufodu ka ha chia otutu puku ndi agha, ufodu ka ha chia otutu nari ndi agha. **2** Devid zipuru ndi agha ya, otu uzu n'ime uzu ato n'okpuru Joab, O hoputakwara

Abishai, nwanne Joab, nwa Zeruaya, ka ọ chia otu ụzọ. Ma otu ụzọ nke fọduru ka o tinyere n'aka Itai onye Gat. Eze gwara ndị agha ahụ sị, “Mụ onwe m ga-edu unu gaa agha.” **3** Ma ndị ikom ahụ sịrị, “Ị gaghị apụkwa ọzọ n'ihina ọ bụrụ na anyị atugharịa bido igba ọsọ, ọ bụrụkwa na otu ọkara n'ime anyị anwuọ, nke ahụ agaghị emetụ ha n'obi. Naanị gị ka ha na-achọ. Ị dika mkpa karịa puku ndị agha iri. Ọ ga-akara anyị mma ugbu a ka ị na-ezitere anyị inyeaka site n'ime obodo.” **4** Eze zara n'ikpeazu sị, “Ihe ọbụla dị mma n'anya unu ka m ga-eme.” Ya mere, eze guzoro n'akụkụ ọnu ụzọ ama dika ndị ikom ya niile na-apụ n'usu nke ọtụtụ nari, nakwa n'usu nke ọtụtụ puku. **5** Eze nyere ndịisi agha ya, bụ Joab, Abishai na Itai, iwu sị ha, “Bikonu, n'ihina m, werenụ nwayọọ n'ebe nwokorobia ahụ bụ Absalom nọ.” Ndị agha niile nkwara mgbe eze nyere ndịisi niile iwu a banyere Absalom. **6** Ndị agha Devid si n'obodo puọ izute ndị Izrel n'agha. Aluru agha a n'ohia Ifrem. **7** Ndị agha Devid tigbukwara ndị agha Izrel. Ha gburu iri puku ndị agha abuo n'ubochi ahụ. **8** Agha ahụ gbasara n'elu ala ahụ niile. Ndị nwuru n'ohia n'etiti umu Izrel kariri ndị e gburu egbu. **9** Absalom zutere ndị agha Devid. Ọ na-anokwasị n'elu inyinya ya n'oge a, dika inyinya ahụ sitere n'okpuru osisi ook ukwu dị n'ohia ahụ na-agbafee, agiri isi ya konyere n'alaka osisi ahụ, tughikotakwa, nke mere na ọ kwuru n'etiti eluigwe na ala. Ma inyinya ya gbaara na-aga. **10** Otu n'ime ndị ikom ahụ huru ya, kororo Joab, “Lee, ahuru m Absalom ebe ọ kwu n'elu osisi ook.” **11** Joab siri nwoke ahụ onye gwara gị, “Gini, ị huru ya? Gini mere i tighu ya ka o ruo n'ala

n'ebe ahụ? Mgbe ahụ, agaara m enye gi shekel ọlaọcha iri, na belit a na-enye onye bu dike n'agha." **12** Ma nwoke ahụ zara si, "A sịkwari na e nyere m puku ọlaọcha n'aka m a, agaraghi m egbu ya. N'ih na anyi niile nuru mgbe eze na-agwa gi na Abishai na Itai si, 'Lezienu anya banyere nwokorobia bu Absalom, n'ih m.' **13** A si na m gburu ya, o ga-abu imegide eze. O ga-emesiekwacha choputa onye mere ya. Ma gi onwe gi agaraghi aputa kwuchite onu m." **14** Joab siri, "O bughi otu a ka m ga na-eche n'ihu gi." Ya mere, o chiri ube ato n'aka ya, dubaa ha n'obi Absalom, mgbe Absalom ka di ndu makwuru n'elu osi ook. **15** Umu okorobia iri ndi na-ebu ihe agha Joab gbara Absalom gburugburu, tigbuo ya. **16** Emesia, Joab furu opi ike nke mere ka ndi agha David na-achu ndi Izrel kwusi ichu ha oso, n'ih na Joab kwusiri ha. **17** Ha buuru ozu Absalom tuba ya n'olulu ukwu di n'oke ohia ahụ, werekwa nkume tuo ya n'elu. Ndi agha Izrel niile gbalara n'ulo ha. **18** N'oge Absalom di ndu, o wuuru onwe ya ogidi ncheta. O wuru ogidi a na Ndagwurugwu Eze, n'ih na o chere n'ime onwe ya si, "Enweghi m nwa nwoke gaza aha m." Ya mere, o guru ogidi ahụ aha nke ya onwe ya. O bukwa Ogidi Absalom ka a na-akpo ya ruo taa. **19** Mgbe ahụ, Ahimaaz, nwa Zadok, biakwutere Joab si ya, "Biko, ka m gbara oso gaa zie eze ozioma a, na Onyenwe anyi azoputala ya site n'aka ndi iro ya." **20** Ma Joab zara si ya, "O bughi gi ga-ezi eze ozi taa. I nwere ike ime ya mgbe oso, ma o bughi taa, n'ih na nwa eze nwuru." **21** Joab gwara otu nwoke onye Kush si ya, "Gaa gwa eze ihe ihuru." Nwoke ahụ kporo isiala, gbapu oso. **22** Ahimaaz

nwa Zadok rịọkwara Joab ọzọ sị ya, “Otu ọbụla o si dị, biko kwere ka m gbaso onye Kush a.” Ma Joab zara sị, “Nwa m nwoke, gini mere i ji chọọ i ga? I nweghi ozi ọbụla i ga-ezi nke ga-ewetara gi ụgwọ ọrụ.” **23** Ọ rịọrọ sị, “Otu ọbụla o si dị, hapụ m ka m gaa.” N’ikpeazu Joab kwenyere sị ya, “Ọ dị mma, gbara ọsọ gaa.” Ahimaaz sitere n’ụzọ dị mkpụmkpụ nke gafere obosara ala Jodan buru nwoke Kush ahụ ụzọ gbaruo. **24** Devid nọ n’ọnụ ụzọ ama n’oge a. Mgbe onye nche rigoruru n’elu mgbidi ebe ọ na-anọ, ọ hụrụ otu nwoke ka ọ na-agba ọsọ naanị ya. **25** Onye nche ahụ kpọrọ Devid oku gwa ya na o nwere onye na-abia. Ma eze zara ya sị, “Ọ bụrụ naanị ya, o nwere ozioma.” Mgbe onyeozisi ahụ na-abiaru nso, **26** onye nche ahụ lepukwara anya hụ otu nwoke ọzọ ka o ji ọsọ na-abia naanị ya. Ọ kpọkwara oku ọzọ sị, “Onye ọzọ na-abiakwa.” Eze zara sị, “Onye ahụ ga-enwekwa ozioma.” **27** Onye nche ahụ zara sị, “Onye nke mbụ na-abia dị ka Ahimaaz, nwa Zadok,” Eze zara sị, “Ọ bụ ezi mmadu, ọ bụkwa ozioma ka o ji na-abia.” **28** Mgbe ahụ, Ahimaaz kpọrọ eze oku sị, “Udo!” Ọ kpọrọ isiala nye eze. Kpuokwa ihu ya n’ala sị, “Ngọzi na-adiri Onyenwe anyi Chineke gi. Onye nke mebiri nzube ndi ahụ niile weliri aka imegide onyenwe m bụ eze.” **29** Eze juru ya sị, “Oleekwanu maka nwokorobia ahụ bu Absalom? Ọ nọkwa n’udo?” Ahimaaz zara sị, “Mgbe Joab zipuru ohu eze, na mu onwe m, oke uzu di, ma amaghi m ihe kpatara ya.” **30** Eze gwara ya sị, “Chere n’ebe a.” Ahimaaz chighariri chere. **31** Mgbe ahụ, onye Kush ahụ bjarutere sị, “Onyenwe m bụ eze, nuru ozioma a. Taa Onyenwe anyi ekpeputala gi site n’inaputa

gị n'aka ndị niile biliri imegide gị.” 32 Eze jụrụ onye Kush ahụ, “Nwokokorobịa ahụ bụ Absalom, ọ nọkwa n'udo?” Onye Kush ahụ zaghachiri, “Ka ndị iro onyenwe m bụ eze na ndị niile na-ebili imejọ gị dị ka nwokokorobịa ahụ!” 33 Okwu a meturụ eze n'ahụ nke ukwu, o biliri rigoo n'ụlọ nke dị n'ọnyụ ụzọ ama, nọdụ n'ebe ahụ kwaa akwa. Ọ nọ na-akwa akwa mgbe ọ na-aga, na-eti mkpu akwa na-asị, “O, nwa m, Absalom! O nwa m, nwa m, Absalom. A sịkwari na m nwurụ n'ọnyọdụ gị! O, Absalom nwa m, nwa m oo!”

19 Ọ dighị anya ozi ruru Joab ntị sị, “Lee, eze na-akwa akwa, na-eru ụjụ n'ihị Absalom.” 2 Mgbe ndị agha ya nūrụ na eze nọ n'oke iru ụjụ n'ihị nwa ya, mmeri ha ghọrọ ha ihu mgbarụ n'ụbọchị ahụ. 3 Ndị agha Devid niile zobatasiri onwe ha n'ime obodo dika a ga-asị na ha bụ ndị ihere na-eme dika ndị e meriri n'agha. 4 Eze kpuchiri ihu ya nọgidekwa na-akwa akwa na-asị, “O, nwa m Absalom! O! Absalom nwa m, nwa m!” 5 Emesịa, Joab jekwuuru eze n'ụlọ sị ya, “Anyị zoputara ndụ gị, na ndụ ụmụ gị ndị ikom na ndị inyom, na ndị nwunye gị, na ndị iko gị nwanyị taa, ma lee ka ị si emeso anyị. Ị na-eme ka ihere mee anyị, dika a ga-asị na anyị mere ihe ojọ. 6 Ị hūrụ ndị iro gị n'anya, ma na-akpọ ndị hūrụ gị n'anya asị. Ị meela ya ka ọ pụta ịhè taa na o nweghị ihe ndị ọchịagha gị na ndị agha gị bụ n'anya gị. Ahūrụ m na ọ gaara abụ ihe ziri ezi n'anya gị ma a sịkwari na Absalom dị ndụ taa, ma anyị niile anwụ. 7 Ugbu a, pụọ gaa kelee ndị agha gị. Eji m aha Onyenwe anyị na-ahụ iyi na-asị na ọ būrụ na ị pughị n'ezị kelee ha, otu onye n'ime ha agaghị afọdụ n'ebe a mgbe chi taa jiri, mgbe ahụ ihe ga-

ajoro gi njo karja ihe niile i jirila anya gi hu na ndu gi.” 8
Ya mere, eze biliri nodu odu n'onu uzọ ama. Mgbe ndi
agha nuru na eze no n'onu uzọ ama, ha niile putara guzo
n'ihu ya. Ma n'oge a, ndi Izrel niile agbalaala, onye obula
n'ulo ya. 9 N'etiti ebo Izrel niile, ndi mmadu no na-aru
uka na-asi, “Eze naputara anyi site n'aka ndi iro anyi. O
bu ya naputara anyi site n'aka ndi Filistia. Ma ugbu a, o
sitela n'ala a gbapu n'ihi Absalom.” 10 Absalom, onye
anyi tere mmanu ka o chia anyi anwula n'agha. Gini
mere, unu a gaghị ekwu okwu i kpoghachite eze anyi? 11
Eze Devid zigaara Zadok na Abjata, ndi nchujaja ozi a,
“Juru ndi okenye Juda si, 'N'ihi gini ka unu ga-eji buru
ndi ikpezu ime ka eze loghachi n'obi ya, ebe o bu na ihe
a na-ekwu n'ala Izrel niile eruola eze nti n'ebe o bi? 12
Umunne m ka unu bu, okpukpu m na anu ahụ m. Gini
mere unu ga-eji buru ndi ikpezu ga-akpolata eze n'ulo
ya?’ 13 Gwakwanu Amasa si ya, ‘O bu na i bughị okpukpu
m na anu ahụ m? Ka Chineke mesoo m mmeso otu obula
mmeso ahụ si di njo, ma o buru na i bughị ochiagha m
malite taa n'onodu Joab.’” 14 Amasa mere ka obi ndi
okenye Juda rulata, dika otu mmadu. Ha zigara eze ozi, si,
“Loghachikwute anyi, gi na ndi ohu gi niile.” 15 Mgbe
ahu, eze loghachitere na Jodan. Ndi ikom Juda bjarutere
Gilgal izute eze, na ikpofeta ya Jodan. 16 Shimei, nwa
Gera, onye Benjamin, nwoke ahụ sitere na Bahurim, mere
ngwangwa soro ndi ikom Juda puta izute eze Devid. 17 Ya
na puku ndi ikom Benjamin sokwa. Ziba, onyeozi Sol, na
umu ya ndi ikom iri na ise, na iri ndi ozi abuo ndi ozi
ya, mekwara ngwangwa ibjarute Jodan tupu eze erute

n'ebe ahụ. **18** Ha gabigara mmiri n'ebe ọ dị nta ikwofe ndị ụlọeze n'ụgbọ mmiri, na ime ihe ọbụla dị n'anya ya. Mgbe Shimei nwa Gera gafere Jodan, ọ dara n'ala n'ihu eze, **19** si ya, "Ka Onyenwe m, ghara igụkọrọ m njehie m nye m. Echetakwala otu ohu gi si mee ihe n'ezighi ezi n'ubochi onyenwe m hapuru Jerusalem puo. Ka eze ghara itinye ya n'obi ya, **20** n'ihu na mu bu ohu gi maara na m mehiera, ma taa abara m dika onye mbu site n'agburu Josef, ibia zute onyenwe m, bu eze." **21** Abishai nwa Zeruaya juru eze si ya, "O bu na Shimei agaghi anwu n'ihu ihe a? N'ihu nkocha o kochara onye Onyenwe anyi tere mmanu bu eze." **22** Ma Devid siri, "Gini jikotara mu na unu umu ndi ikom Zeruaya, nke mere na taa unu aghoola ndi na-emegide m? O kwesiri ka e gbuo onye obula n'ala Izrel taa? O bu na m amaghi na taa, abu m eze Izrel?" **23** Ya mere eze gwara Shimei si, "I gaghị anwu. Eze jiri inu iyi kwee ya nkwa a." **24** Mefiboshet, nwa nwa Sol bjarukwara izute eze. Site n'ubochi eze hapuru Jerusalem, o sabeghi ukwu ya, ma uwe ya, o kpughikwa afuonu ya tutu ruo mgbe eze lotara n'udo. **25** Mgbe o si Jerusalem puta izute eze, eze juru ya ajuju si, "Mefiboshet, gini mere i soghi m gaa?" **26** O zara ya si, "Onyenwe m, eze, agwara m Ziba ohu m ka o doziere m inyinya ibu m, ka m soro eze, ma ebe m bu onye ngwuro, o ghogburu m. **27** O kwuluru ohu gi n'ebe onyenwe m bu eze no. Ma onyenwe m bu eze dika mmuo ozi Chineke, n'ihu ya mee m ihe masiri gi. **28** N'agbanyeghi na ulo nna m niile dika ndi nwuru anwu n'ebe onyenwe m bu eze no, ma i nyere ohu gi onodu n'etiti ndi na-eri nri n'elu tebul gi. Gini bu ikike

ọzọ m nwere iji rịọọ eze arịrịọ?” 29 Eze sịrị ya, “N’ihi gịni ka ị ka na-ekwuru okwu? Enyela m gị na Ziba iwu ka unu kee ala ahụ n’etiti onwe unu.” 30 Mefiboshet sịrị eze, “Ka o were ihe niile ebe onyenwe m bụ eze lughachiri n’ulo ya n’udo.” 31 Bazilai onye Gilead sikwa na Rogelim bịa iso eze kwofee osimiri Jodan, na izilaga ya site n’ebe ahụ. 32 N’oge a, Bazilai bụ agadi nwoke, onye gbara iri afọ asatọ. O lekọtara eze mgbe eze nọ na Mahanaim, n’ihi na o bụ ogaranya. 33 Eze gwara Bazilai sị ya, “Soro m gafee osimiri ka i soro m biri na Jerusalem. Aga m elekọtakwa gị.” 34 Ma Bazilai zara eze sị ya, “Afọ ole ka o fọdurụ m ịdị ndụ m ga-eji soro eze gaa Jerusalem? 35 Agbaala m iri afọ asatọ. Enwere m ike ịkọwa ihe dị iche n’etiti ihe dị mma na nke na-adighị mma. O nwere ụzọ ohu gị si anụ ụtọ ihe oriri na ihe onụnụ? O nwere ụzọ m si anụ olu ndị ikom na ndị inyom na-abụ abụ? Gịni mere ohu gị ga-eji buru ibu arọ nye onyenwe m na eze? 36 Ohu gị ga-eso eze gafee osimiri Jodan, maobụ n’ihi gịni ka eze ga-eji nye m onyinye ọzọ dị iche. 37 Biko, ka ohu gị laghachi, ka m nwee ike nwụọ n’obodo m, n’akụkụ ili nna m na nne m. Ma lee ohu gị bụ Kimham, ka o soro onyenwe m, bụ eze gafee. Gị mekwara ya ihe obula dị mma n’anya gị.” 38 Eze zara sị ya, “O dị mma, Kimham ga-eso m gafee, aga m emekwara ya ihe oma niile ị rịọọ m.” 39 Ya mere, ndị ahụ niile gabigara Jodan, mgbe ahụ eze gabigakwara. Eze suturu Bazilai onụ, goziekwa ya, Bazilai laghachiri n’ulo ya. 40 Mgbe eze gabigara ruo Gilgal, Kimham sokwa ya gafee. Ndị agha Juda niile na otu okara ndị agha Izrel niile mere ka eze gabiga. 41 O dighị anya, ndị ikom Izrel

niile nọ na-abịakwute eze na-asị ya, “Gịni mere ụmụna anyi, ndi ikom Juda, jiri zopu eze kpofeta ya na ezinaulo na ndi ikom ya niile osimiri Jodan?” **42** Ma ndi ikom Juda zara ndi ikom Izrel, “Anyi mere nke a n’ihi na eze bu onye metutara ahụ anyi. Gini mere iwe ji ewe unu maka nke a? Anyi erielala ihe obula site na nri eze? Ka anyi anarala ihe obula dobere onwe anyi?” **43** Ma ndi ikom Izrel zara si, “Anyi di ebo iri n’Izrel, n’ihi ya, anyi nwere oke iri n’ime Devid karịa unu. Gini mere unu ji lelia anyi anya? Chetakwanu na o bu anyi bu uzọ kwuo okwu maka nlotā ya ibu eze anyi ozọ.” Ma ndi ikom Juda ejighi olu oma nye ndi Izrel osisa.

20 Mgbe ahụ, otu onye okwu na uka, aha ya bu Sheba, nwa Bikri, onye Benjamin nọ n’ebe ahụ n’oge a. O furu opi ike ya tie mkpu si, “Anyi enweghi oke n’ime Devid, anyi enwekwaghi ihe nketa n’ime nwa Jesi. Ndi Izrel, onye obula laa n’ulo ikwu ya!” **2** Ya mere, ndi ikom Izrel niile tughariri hapu Devid, soro Sheba nwa Bikri. Ma ndi ikom Juda nogidere soro eze ha site na Jodan ruo Jerusalem. **3** Mgbe Devid loghachitere n’ulo ya na Jerusalem. O nyere iwu ka ndi iko ya nwanyi iri ndi ahụ o hapuru ilekota ulo, ndi ahụ ha na Absalom dinara, noro n’ulo di iche, ebe a nọ na-eche ha nche. Eze abakwurughi ha ozọ. Ha bu ndi emechibidoro uzọ, ha na-ebi ndu dika ndi di ha nwuru anwu tutu ruo ubochi onwu ha. **4** Mgbe ahụ, eze gwara Amasa okwu si, “Kpokota ndi agha Juda ka ha bjakwute m n’ime abali ato. Gi onwe gi kwa ga-eso ha bia n’oge ahụ.” **5** Amasa puru jee ikpokota ndi Juda; ma o were ya otutu oge karia abali ato. **6** Devid siri Abishai,

“Lee nwoke a bu Sheba nwa Bikri na-aga ime ihe ojuo ga-adi njo karija nke Absalom mere. Chiri ndi agha nna gi ukwu chuso ya, ma o bughu ya, o ga-achota obodo e wusiri ike gbaba, ebe anyi na-apughu inweta ya.” 7 Ya mere ndi agha Joab, na ndi Keret na Pelet, na ndi niile bu dike na dimkpa n’agha puru n’ikike ochichi Abishai. Ha si Jerusalem puo ichuso Sheba nwa Bikri. 8 Mgbe ha rutere n’oke nkume ahụ di na Gibion, Amasa putara izute ha. Joab yi uwe agha ya n’oge a; o fanyekwara mma agha ya n’obo n’ukwu ya. Mgbe o gara n’ihu, mma ahụ si n’obo ya daputa. 9 Joab kelere Amasa si ya, “Kedu ka i di nwanna m.” Mgbe ahụ, Joab ji aka nri ya jide Amasa n’ahonu isutu ya onu, 10 Amasa elezighi anya hu na mma agha nta di n’aka Joab. Joab mabanyere ya n’ime afọ Amasa, mee ka mgbiru afọ ya sosikwaa n’ala. O maghi ya mma ahụ ugboro abuo, n’ihi na otu ugboro ahụ mere ka Amasa nwuo. Mgbe ahụ, Joab na nwanne ya Abishai chusoro Sheba nwa Bikri n’azu. 11 Mgbe ahụ, otu n’ime ndi agha Joab guzo n’akuku Amasa si, “Onye obula dinyeere Joab na Devid ya bja soro Joab n’azu.” 12 Ma Amasa togbo n’ala n’etiti uzo. Obara sikwa ya n’ahụ na-asoputa. Mgbe nwoke ahụ huru na otutu ndi agha na-agbako ile Amasa, o bupuru ozu ya n’uzo, were uwe kpuchie ya n’ohia. 13 Mgbe e bupusiri ozu Amasa n’uzo, ndi agha niile sooro Joab gaa ijide Sheba, nwa Bikri. 14 Sheba gabigara ebo niile nke Izrel ruo Ebel-Bet-Maaka, gabigakwa oke ala ndi Bikri, bu ndi zokotara soro ya. 15 Ndi agha Joab bjara gbochie ya na Ebel-Bet-Maaka. Ha wuru ihe mgbochi ruo obodo ahụ, nobichie mgbidi di ya gburugburu. Ebe ha no

na-akụ mgbidi ahụ ihe, ka ha kwatuo ya. **16** Otu nwanyị maara ihe si n'obodo ahụ kpọọ oku sị, "Geenụ m ntị, geenụ m ntị, gwanụ Joab ka ọ bịa n'ebe a. Achọrọ m igwa ya okwu." **17** Joab pụtara gaa ya nso. Nwanyị ahụ juru sị, "Ọ bụ gi bụ Joab?" Ọ zara sị, "E, ọ bụ m." Mgbe ahụ, ọ gwara ya, "Gee ntị, ka i nụ ihe ohu gi nwere ikwu." Joab sirị ya, "Ana m ege ntị." **18** Ọ gara n'ihu sị, "N'oge ochie a na-ekwu sị, 'Gaa juta ase n'Ebel,' n'uzọ di otu a ka ha si ekwubi okwu. **19** Anyị bụ ndị udo na ndị kwesiri ntụkwasị obi n'Izrel. I na-achọ ibibi obodo bụ nne n'Izrel. Gịnị mere i ji chọọ iloda ihe nketa nke Onyenwe anyị?" **20** Joab zara sị, "Mba! Ọ bughị uche m ịla obodo a n'iyi. **21** Ọ bughị otu a ka okwu ahụ di. Otu nwoke a na-akpọ Sheba nwa Bikri, nke si n'obodo ugwu Ifrem e weliela aka ya imegide eze, bụ Devid. Nyefee nwoke a ọsịisọ n'aka m, aga m esi n'obodo a pụọ." Nwanyị ahụ sirị Joab, "A ga-atuputara gi isi ya site na mgbidi." **22** Nwanyị ahụ ji ndumọdụ nke amamihe ya gakwuru ndị obodo. Ha bipuru Sheba nwa Bikri isi, tuputara ya Joab. Ya mere na ọ furu opi ike ya, ndị ikom ya sitere n'obodo ahụ lasaa, onye ọbụla lara n'ulo nke ya. Joab laghachikwuru eze na Jerusalem. **23** Ọ bụ Joab ka e mere onyeisi agha na-achị ndị agha niile nke Izrel. Benaya nwa Jehoiada bụ onye na-achikọta ndị Keret na ndị Pelet na-eche eze nche. **24** Adoniram na-ahụ maka ihe banyere ndị ọrụ mmanye. Jehoshafat nwa Ahilud bụ onye na-edekọta ihe niile na-eme n'obodo. **25** Sheva bụ ode akwukwo eze, Zadok na Abjata bụ ndị nchụaja. **26** Ira, onye si n'obodo Jaja, bụ onye nchụaja eze Devid.

21 Unwụ dara afọ atọ n’oge Devid na-achi, afọ kwa afọ. Devid chorọ ihu Onyenwe anyị. Mgbe ahụ, Onyenwe anyị sirị, “Ọ bụ maka Sọl na ọbara ụlọ ya kwafuru, n’ihi na o gburu ndị Gibiọn.” **2** Eze kpọrọ ndị Gibiọn, gwa ha okwu. (Ndị Gibiọn abughị ndị Izrel, kama ha bụ ndị fọduru n’ime ndị Amọrait, ndị bi n’ala Kenan mgbe ụmụ Izrel batara. Mgbe ahụ ha batara, ndị Izrel nuru iyi nye ndị Gibiọn na ha agaghị egbu ha, ma Sọl sitere n’inu oku nke obi n’ihi Izrel na Juda chorọ ikpochapụ ha.) **3** Devid juru ndị Gibiọn ajujụ si, “Gini ka m ga-emere unu? Gini ka m ga-eji kpuchie mmehie a e mere megide unu, ime ka unu gozie ihe nketa Onyenwe anyị?” **4** Ndị Gibiọn zara ya si, “Nsogbu anyị na Sọl na ndị ụlọ ya abughị ihe a ga-eji ọlaocha maobu ọlaedo mezie. Anyị achokwaghị ka onye ọbụla n’Izrel nwuo n’ihi anyị.” Devid sirị ha, “Gini ka unu chorọ ka m meere unu?” **5** Ha zara eze si, “Kwere ka anyị wezuga nwoke ahụ wetaara anyị mbibi na ịla n’iyi, onye ahụ mere ka anyị ghara inwe ebe obibi ọbụla n’ala Izrel. **6** Ka akponye anyị ndị ikom asaa site n’umu ya, ka anyị kwugbuo ha nye Onyenwe anyị na Gibe a Sọl, onye Onyenwe anyị họtara.” Eze zara si, “Aga m akponye unu ha.” **7** Ma eze nwere omiko n’ahụ Mefiboshet nwa Jonatan, nwa Sọl, n’ihi igba ndu di n’etiti ya na Jonatan n’ihu Onyenwe anyị. **8** Ma eze kpọrọ Amoni na Mefiboshet, umu ndi ikom abuo nke Rizpa, nwa nwanyi Aja, bu ndi o mutara Sọl. Nakwa umu ndi ikom ise nke Merab nwa Sọl mutara mgbe o bu nwunye Adriel, nwa Bazilai onye Mehola. **9** O nyefere ha niile n’aka ndi Gibiọn; ndi Gibiọn kwubakwara ha n’ugwu n’ihu Onyenwe

anyị. Ha asaa nwurụ n'otu ubochi na mmalite owuwe ihe ubi nke oka balị. **10** Ma Rizpa, nwa nwanyị Aia were akwa mkpe gbasara onwe ya n'elu nkume. O kweghikwa ka anụ ufe bekwasị ha n'ehihie, maobu anụ ohia n'abalị. O nogidere n'ebe ahụ site n'oge mmalite owuwe ihe ubi tutu ruo mgbe mmiri bidoro izokwasị anụ ahụ ha. **11** Mgbe a gwara Devid ihe Rizpa, nwa nwanyị Aia, iko nwanyị Sọl mere, **12** o gara chikotaa okpukpu Sọl na nke nwa ya Jonatan site n'aka ndi nwe obodo Jebesh Gilead. Ha gara na nzuzo zuru ozu Sọl na Jonatan site n'ama di na Bet-Shan, ebe ndi Filistia kwubara ha, oge ha gburu Sọl na Gilboa. **13** Devid sitere n'ebe ahụ chikotaa okpukpu Sọl na nke nwa ya nwoke Jonatan, chikotaa okpukpu ndi ahụ akwugburu. **14** Ha liri okpukpu Sọl na nke nwa ya nwoke Jonatan n'obodo Zela n'ala Benjamin, n'ime ili Kish nna Sọl, meekwa ihe ndi ozọ niile eze nyere n'iwu. Mgbe nke a gasiri, Chineke zara ekpere n'ihi ala ahụ. **15** Emesja, ndi Filistia busokwara Izrel agha ozọ. Devid na ndi agha ya pukwara iluso ha ogu. N'oge ha na-alu ogu a, ike gwuru Devid nke ukwu. **16** Mgbe ahụ, Ishibi-Benob, otu onye agburu Rafa, onye idi arọ nke bronz di n'onu ube ya ruru kilogram atọ na okara, onye jikwa mma agha ohuru, bjaruru Devid nso choo igbu ya. **17** Ma Abishai nwa Zeruaya bjara nyere Devid aka, tigbuo onye Filistia ahụ. Site n'oge ahụ, ndi ikom Devid nuru iyi si ya, "I gaghị esokwa anyi gaa ibu agha ozọ! Ka a ghara imenyu oriọna Izrel." **18** Mgbe oge gaturu, ha na ndi Filistia luru agha ozọ na Gob. N'oge a, Sibekai, onye Husha, gburu Saf, otu n'ime ndi agburu Rafa. **19** N'agha ozọ ha na ndi

Filistia luru na Gob, Elhanan nwa Jaja onye Betlehem gburu nwanne Golaiat onye Gat, onye ube ya nwere osisi di ogologo dika nke onye na-ekwe akwa ji ekwe akwa. **20** N'agha ozokwa, bu nke a luru na Gat, e nwere otu nwoke gbara oke dimkpa, nke nwere mkpisiaka isii n'aka ya obula, nweekwa mkpisiukwu isii n'ukwu ya obula, ya bu, a gukoota ha niile, iri mkpisiaka na mkpisiukwu abuo na ano. O bukwa onye amuru n'agburu Rafa. **21** Mgbe o kochara Izrel, Jonatan nwa Shimei, nwanne nwoke Devid, gburu ya. **22** Mmadu ano ndi a bu ndi agburu Rafa di na Gat. Devid na ndi agha ya gburu ha niile.

22 Devid buuru Onyenwe anyi okwu niile nke abu a mgbe Onyenwe anyi naputara ya site n'aka ndi iro ya niile, nakwa n'aka Sol. **2** O siri: "Onyenwe anyi bu oke nkume m. O bu ebe mgbaba m e wusiri ike, na onye nnaputa m. **3** Chineke m bu oke nkume m, onye m gbabara n'ime ya. O bu ota m, na mpi nzoputa m. Ya bu oke nkume m nke onye obula na-apughu iba n'ime ya, ebe mgbaba m, na onye nzoputa m, site n'aka ndi na-eme ihe ike. **4** "Akpokuru m Onyenwe anyi; onye e kwesiri inye otuto. Azoputara m site n'aka ndi iro m. **5** Ebili mmiri nke onwu gbara m gburugburu; ichi oku nke mbibi ojoo kpuchiri m. **6** Udo niile nke ili kere m agbu, Onya nke onwu guzogidere m. (Sheol h7585) **7** "N'onodu oke mkpagbu m, akpokuru m Onyenwe anyi, akpokuru m Chineke m. Akwa m ruru ya ntj. O sitekwara n'ulonso ukwu ya nu olu m. **8** Uwa mere mkpotu maa jijiji, ntola eluigwe makwara jijiji, ha mara jijiji n'ih iwe nke n-ewe ya. **9** Anwuru oku sitere ya n'imi puta; Oku na-

erep̄ia erep̄ia sikwa n'ònȳ ya p̄ta. Icheku òk̄u na-ere òk̄u sitekwara n'ebe ah̄u nwup̄ta. **10** O kewara mbara eluigwe, r̄idata; oke igwe ojii d̄ikwa n'òkpuru ùkw̄u ya. **11** Ò nòkwas̄ir̄i n'elu cherubim felie elu, O feliri elu n'elu nku nke ifufe. **12** O mere òch̄ich̄ir̄i ihe mkpuchi nke gbara ya gburugburu, b̄u òch̄ich̄ir̄i mmiri igwe ojii nke mbara eluigwe. **13** Site n'ìhè nke na-enwup̄ta n'ah̄u ya, am̄uma egbe eluigwe nwup̄tara ire òk̄u. **14** Onyenwe anȳi sitere n'eluigwe bigb̄o. Olu Onye kachas̄i ihe niile elu dara ùda. **15** Ò gbara àk̄u ya, mee ka nd̄i iro gbasas̄a. O jikwa oke am̄uma nke egbe eluigwe ch̄usaa ha. **16** E kpughere ala ala nke oke osimiri. Gbakwa nt̄ala niile nke ùwa òt̄o, site n'ìba mba nke Onyenwe anȳi, na nkuume si n'imi ya p̄ta. **17** “O sitere n'elu setip̄u aka ya, jidesie m aka ike, ò d̄op̄tara m site n'ogbu mmiri niile. **18** Ò nap̄tara m site n'aka nd̄i iro m d̄i ike, b̄u nd̄i kpor̄o m as̄i, nd̄i d̄ikwa ike kar̄ia m. **19** Ha guzogidere m n'ùb̄och̄i ihe ndakwas̄i m. Ma Onyenwe anȳi b̄ur̄u m ihe ndabere. **20** Ò kpor̄op̄tara m gaa n'ebe sara mbara, Ò nap̄tara m n'ìhi na ihe m na-at̄o ya ùt̄o. **21** “Onyenwe anȳi mesoro m d̄ika ezi omume m si d̄i, Ò kw̄ughachiri m d̄ika ìd̄i òcha nke aka m si d̄i. **22** N'ìhi na edebezuola m ùz̄o niile nke Onyenwe anȳi; ikpe amagh̄i m n'ìhi ìgbak̄uta Chineke az̄u. **23** Iwu ya niile d̄i n'ihu m, esibekwagh̄i m n'ùkp̄ur̄u ya wezuga onwe m. **24** Ab̄u m onye na-enwegh̄i ìta ùta n'ihu ya, edebekwara m onwe m p̄u na mmehie. **25** Onyenwe anȳi kw̄ughachiri m d̄ika ezi omume m si d̄i, d̄ika ìd̄i òcha m si d̄i n'anya ya. **26** “N'ebe onye kwesiri nt̄ukwas̄i obi n̄o, i na-egosi onwe ḡi onye kwesiri nt̄ukwas̄i obi, n'ebe onye zuruoke n̄o, ì

na-egosi onwe gi onye zuruoke. **27** N'ebe onye di ocha no, i na-egosi onwe gi onye di ocha, ma nye ndi uzọ ha na-ezighi ezi, I na-egosi onwe gi dika onye di aghugho. **28** I na-azoputa ndi di umeala n'obi, ma anya gi di n'ahu ndi mpako, I mee ka ha di ala. **29** O bu gi, Onyenwe anyi, bu oriona m, Onyenwe anyi na-eme ka ochichiri m ghoo ihè. **30** Site n'inyeaka gi, apuru m iluso igwe ndi agha ogo; sitekwa na Chineke m apukwara m iwufe mgbidi obula. **31** "Ma banyere Chineke, uzọ ya zuruoke; okwu onu Onyenwe anyi bu ihe a nuchara anucha. O bu ota nke onye obula na-ezo onwe ya n'okpuru ya. **32** N'ih na onye bu Chineke, ma o bugh naani Onyenwe anyi? Onye bukwa Oke Nkume ahụ, ma o bugh naani Chineke? **33** O bu Chineke na-enye m ike, na-echebekwa uzọ m n'izuoke. **34** O na-eme ka ukwu m di gara gara, dika nke nne ele O na-emekwa ka m kwuru chim n'ebe niile di elu. **35** O na-azu aka m abuo ibu agha, ogwe aka m abuo puru iroji uta bronz. **36** I na-eme ka inyeaka nke nzoputa gi buru ota m, inyeaka gi emeela m ka m di ukwuu. **37** I na-edozi uzọ sara mbara nye ukwu. Ka nkwonkwo ukwu m ghara igbuchapu. **38** "Achuru m ndi iro m oso, kpochapu ha. Alaghachighi m azu tutu ruo mgbe ha niile lara n'iyi. **39** Etidara m ha n'ala kpamkpam. Ha enwekwagh ike ibilite. Ha dara n'okpuru ukwu m abuo. **40** O bu gi nyere m ike ibu agha. I wedara ndi niile na-emegide m n'ala n'ihu m. **41** I meela ka ndi iro m tugharia gbalaga. Ebibiekwala m ha niile. **42** Ha bere akwa maka enyemaka, ma o dighi onye na-azoputa ha. Ha kpokuru Onyenwe anyi, ma o zaghi ha. **43** Egwepiara m ha nke oma, mee ka ha diri ka

ntụ nke ala. Asurụ m ha akwụ, zọtọọ ha dika apitị nke okporouzo. **44** “Ị naputala m site n’aka ndị niile na-aluso m oḡu. Ị chebere m dika onyeisi nke otutu mba. Ndi m na-amaghị na mbu na-ejekwara m ozi. **45** Ndi ala ozo na-ehulata n’ihu m n’ihi egwu, ngwangwa ha nuru olu m, ha na-erube isi nye m. **46** Obi na-ada ha mba. Ha na-ama jijiji mgbe ha na-esite n’ebe niile ha e wusiri ike na-aputa. **47** “Onyenwe anyi na-adị ndu. Otuto diri oke nkume m. Mbuli elu diri Chineke m, bu oke nkume ahụ, Onye nzoputa m. **48** O bu Chineke ahụ, onye na-aboro m obo. Onye na-emekwa ka mba di iche iche noro n’okpuru m. **49** Onye na-anaputa m site n’aka ndi iro m. I mere ka m di elu kari ndi iro m. Naputakwa m site n’aka nwoke na-eme ihe ike. **50** N’ihi nke a, Onyenwe anyi, aga m eto gi n’etiti mba niile di iche iche. Aga m abuku aha gi abu otuto. **51** “Chineke na-enye eze ya mmeri di ukwu. O na-egosikwa onye ya o tere mmanu obi ebere. Ihe ndi a ka o na-emere Devid na umu umu ya, ruo mgbe niile ebighi ebi.”

23 Ndi a bu okwu ikpeazu Devid kwuru: “Okwu puru iche si n’onu Devid, nwa Jesi, ihe si n’onu nwoke ahụ Chineke Onye kachasi ihe niile elu buliri elu. Nwoke ahụ onye Chineke nke Jekob tere mmanu, onye bu oka n’ibu abu n’ala Izrel. **2** “Mmuo Onyenwe anyi kwuru okwu site n’onu m, okwu ya dikwa m n’ire. **3** Chineke Izrel kwuru okwu, Oke nkume Izrel siri m, ‘Mgbe mmadu na-achi ndi ozo site n’ezi omume, mgbe o na-achi site n’egwu Chineke. **4** O di ka ihè nke ututu, mgbe anyanwu na-achawaputa n’ututu nke igwe ojii na-adighi. Dika

ihè na-acha mgbe mmiri zochara nke na-eme ka ahìhìja ndụ na-epupụta n'ala.' 5 "Ọ bụrụ na ihe banyere ụlọ m ezighi ezi n'ebe Chineke nọ. N'ezie, ọ garaghị ekwe ka ọgbụgba ndụ ebighi ebi dịrị n'etiti mụ na ya, Ọgbụgba ndụ e doro n'usoro nke e mere ka o guzosie ike n'ụzọ niile. N'ezie, ọ garaghị eme ka nzọpụta m zuo oke. Ma mezuwaara m ọchịchọ obi m niile. 6 Ma ndị ajọ mmadụ ka a ga-atufu n'akụkụ dika ogwu, nke mmadụ anaghị eji aka ekpokọta. 7 Onye ọbụla meturụ ogwu aka, bụ onye nwere ngwa ọrụ igwe maọbụ osisi ụbe. A na-esure ha ọkụ n'ebe ha togboro." 8 Ndị a bụ aha ndị dike n'agha Devid nwere: Josheb-Bashebet, onye Takemon, bụ onyeisi nke mmadụ atọ. O weliri ụbe ya megide narị ndị ikom asatọ, bụ ndị o gburu n'otu mgbe ibu agha. 9 Onye nke na-eso ya bụ Elieza, nwa Dodayi, onye Ahohi. Dika otu n'ime ndị dike atọ ahụ, ya na Devid nọ mgbe ha na-akwa ndị Filistia emo, bụ ndị zukoro na Pas Damim ibu agha. Mgbe ahụ, ndị Izrel lara azụ, 10 ma Elieza guzoro na-alaghị azụ. O gbugidere ndị Filistia ruo mgbe ike gwuru aka ya. Aka ya rapakwaara na mma agha. Onyenwe anyị nyekwara ha mmeri dī ukwuu n'ubochi ahụ. Ndị agha ahụ laghachikwutere Elieza, maọbụ naanị ka ha yipusịa ndị ahụ e gburu egbu ihe ha yi n'ahụ. 11 Onye nke atọ bụ Shama, nwa Agee, onye Hara. Mgbe ndị Filistia chikotara onwe ha n'otu ebe, nke e nwere otu ubi juputara na lentil, ma ndị agha Izrel niile sitere n'ebe ha nọ gbapụ. 12 Ma naanị Shama guzoro n'etiti ubi lentil ahụ. Ọ naputara ya, tigbuo ndị Filistia niile ahụ. Onyenwe anyị nyere mmeri dī ukwuu. 13 N'oge owuwe ihe ubi, mmadụ atọ n'ime iri

ndị dike atọ ahụ, jekwuru Devid n'ogba nkume Adulam, mgbe otù ndị Filistia mara ụlọ ikwu ha na Ndagwurugwu Refaim. **14** Ma Devid nọ n'ebe ahụ ewusiri ike n'oge ahụ, ma ọnọdụ ndị agha Filistia dị na Betlehem. **15** Agụụ mmiri gụrụ Devid nke ukwuu. Ọ si, "Ọ ga-amasị m ma ọ bụrụ na o nwere onye ga-ekunye m mmiri ọñụñụ, site n'olulu mmiri dị nso n'ọnyụ ụzọ ama Betlehem!" **16** Ya mere, ndị dike n'agha atọ ahụ wakpuru ọmụma ụlọ ikwu ndị Filistia, seta mmiri site n'olulu mmiri ahụ dị n'akụkụ ọnyụ ụzọ ama Betlehem, bulatara ya Devid. Ma Devid juru ịñụ ya, kama ọ wufuru ya n'ala n'ihu Onyenwe anyị. **17** Ọ si, "Ya bụrụ m ihe arụ, Onyenwe anyị, na m ga-eme nke a. Nke a ọ bughị ọbara ndị ikom a, ndị ji ndụ ha chụọ aja n'ihu ikute mmiri a?" Devid ekweghị ańụ ya. Nke a bụ ụdị ike dike atọ ahụ kpara. **18** Abishai, nwanne Joab, nwa Zeruaya, bụ onyeisi ndị ikom atọ ahụ. O weliri ùbe ya megide narị ndị ikom atọ, tigbukwaa ha niile. N'ihu nke a ọ ghọrọ onye a ma ama dika mmadụ atọ ndị a. **19** Ma anaghị asọpuru ya n'ebe ọ dị ukwuu karịa iri ndị ikom atọ ahụ? Ọ ghọrọ onyeisi ha. Ọ bụ ezie a na-agunyeghị ya dika otu onye n'ime ha. **20** Benaya, nwa Jehoiada, onye si Kabzeel, bụ dike n'agha nke kpara ike dị ukwuu. O tigburu dimkpa abụọ ndị Moab, ndị bụ ọkaka n'agha. O rịdakwukwara ọdum n'ime olulu na-amị amị n'ụbọchị mkpuru mmiri na-ezo, gbuo ya. **21** O tigburu otu nwoke onye Ijpt, gbara dimkpa. Ọ bụ ezie na onye Ijpt ahụ ji ùbe n'aka ya, ma Benaya ji naanị mkpọ jekwuru ya. Pụnara onye Ijpt ahụ ùbe dị n'aka ya. Jiri ya magbuo ya **22** Nke a bụ ụdị ike Benaya nwa Jehoiada kpara. Ya

onwe ya nwekwara aha dika ndi dike ato mbu. **23** A nasopuru ya n'ebe o di ukwuu kariya onye obula n'etiti iri dike ato ndi ahụ, ma o rughị ogugo ndi dike ato mbu ahụ. Devid mere ya onyeisi ndi na-eche ya nche. **24** N'etiti iri ndi ikom ato ahụ bu: Asahel, nwanne Joab, Elhanan nwa Dodo, onye Betlehem **25** Shama, onye Harod, Elik, onye Harod, **26** Helez onye Palti, Ira, nwa Ikesh, onye Tekoa, **27** Abieza, onye Anatot, Mebunai, onye Husa, **28** Zalmon, onye Ahohi, Maharai, onye Netofa, **29** Heled, nwa Baana, onye Netofa, Itai, nwa Ribai, nke Gibeon umu Benjamin, **30** Benaya, onye Piraton, Hida, nke si n'akuku iyi di na Gaash, **31** Abi-Albon, onye Arba, Azmavet, onye Bahurim **32** Eliaba, onye Shaalbon, Umụ Jashen, Jonatan **33** nwa Shama, onye Hara Ahiam, nwa Shara nke Hara, **34** Elifelet, nwa Ahasbai, onye Maaka, Eliam, nwa Ahitofel, onye Gailo, **35** Hezro, onye Kamel, Parai, onye Aaba, **36** Igal nwa Netan, onye Zoba, nwa Hagri, **37** Zelek, onye Amon, Naharai, onye Beerot, onye na-ebu ihe agha Joab nwa Zeruaya, **38** Ira, onye Itra, Gareb, onye Itra **39** na Uraya, onye Het. Ha niile di iri ndi ikom ato na asaa.

24 Ozokwa, Onyenwe anyi were iwe di oku megide Izrel. O kpaliri Devid imegide ha, si, "Gaa guo Izrel na Juda onu." **2** Ya mere, eze gwara Joab na ndiji ochiagha ya ha so, "Jeghariya n'ebo niile nke Izrel, site na Dan ruo Bhasheba, gukootaa ndi tozuru ije agha n'Izrel niile ka m nwee ike mata ole onugugu ha di." **3** Joab zaghachiri eze, "Ka Onyenwe anyi bu Chineke gi, mee ka ndi agha muba, otu onye nari uzọ, otu onye nari uzọ kariya. Ka anya onyenwe m, bu eze, hukwa ya. Ma n'ihigini ka onyenwe

m bụ eze ji chọọ ime ihe dị otu a?” 4 Ma okwu eze dị ike karịa nke Joab na nke ndị ọchiagha ahụ. Ya mere, ha hapụrụ ihu eze pụọ ịgụ ndị agha Izrel ọnụ. 5 Mgbe ha gabigachara Jōdan, ha manyere ụlọ ikwu ha na nso Aroea, n’aka nri obodo ahụ dị n’etiti ndagwurugwu Gad na-eru Jeza, 6 ha gara Gilead ruokwa n’ala Taatim Hodshi, bjarukwaa Dan Jaan, jee gburugburu jeruo Saịdōn. 7 Ha jere ruokwa n’ebe e wusiri ike nke Tajā, na obodo niile nke ndị Hiv, na nke ndị Kenan. N’ikpeazụ, ha gaara ruo Bjasheba n’ime ndịda Juda. 8 Mgbe ha jegharịchara n’ala ahụ niile; ha lughachitere na Jerusalem na ngwucha ọnwā nke itoolu na iri abalị abụọ ya. 9 Joab nyere eze ngụkọta ọnụọgụgụ nke ndị agha Izrel. N’Izrel, ha dị narị puku asatọ, bụ ndị ikom ndị tozuru iji mma agha buo agha, na Juda ha dị narị puku ise. 10 Ma obi Devid bidoro ịta ya ụta mgbe ọ gụchara ndị ikom na-alụ agha ọnụ. Ọ sịrị Onyenwe anyị, “Emehiela m nke ukwu n’ihi ihe m mere. Ma ugbu a, Onyenwe anyị biko, ariọ m gi, wezuga ikpe ọmụma nke dịrị ohu gi; n’ihi na emeela m ihe nzuzu dị ukwu.” 11 N’ụtụtụ echi ya, tupu Devid na-eteta n’ura, okwu Onyenwe anyị eruola Gad onye amụma, bụ onye ọhụ ụzọ Devid, sị, 12 “Gaa gwa Devid, ‘Otu a ka Onyenwe anyị na-ekwu: Ụzọ ihe atọ ka m na-eche gi n’ihu. Họrọ otu n’ime ha nke m ga-eme ka ọ bjakwasị gi.’” 13 Ya mere, Gad jekwuuru Devid sị ya, “Ọ bụ ka oke ụnwụ ịda n’ala gi afọ atọ? Ka ọ bụ na ị ga-agbalaga site n’ihu ndị iro gi ọnwā atọ, ka ha na-achụ gi ọsọ? Ka ọ bụ ka ajọ ọrịa na-eife efe daa n’ala gi mkpụrụ ụbọchị atọ? Ugbu a, chee echiche, kpebie ọsịsa ị chọrọ ka m weghachiri onye ahụ

zitere m.” **14** Devid siri Gad, “Anọ m n’oke nsogbu, ọ ka mma ka anyi daba n’aka Onyenwe anyi karija idaba n’aka mmadu, n’ihi na obi ebere ya bara uba.” **15** N’ihi ya, Onyenwe anyi zitere ajo orja na-efe efe n’ala Izrel, site n’ututu ahụ ruo oge akara aka. Ọ bụ iri puku mmadu asaa nwuru site na Dan ruo Biasheba. **16** Mgbe mmuo ozi ahụ setipuru aka ya ibibi Jerusalem, o wutere Onyenwe anyi n’ihi oke mbibi ahụ. Ọ siri mmuo ozi ahụ nke na-eweta nhuju anya nye ndi mmadu, “O zuola. Seghachi aka gi.” Mgbe ahụ, mmuo ozi Onyenwe anyi no n’ebe izocha oka Arauna onye Jebus. **17** Mgbe Devid huru mmuo ozi ahụ na-etida ndi mmadu, ọ siri Onyenwe anyi, “Ọ bụ mụ onwe m mehiere; mụ bụ onye ozuzu aturu, mere ajo omume. Ma ndi a bụ naani umu aturu, gini kwanu ka ha mere? Ka aka gi digide naani n’ahu m, digidekwa n’ahu ndi ulo m.” **18** N’ubochi ahụ, Gad biara n’ulo Devid gwa ya si, “Gaa, wuore Onyenwe anyi ebe ichu aja n’ebe izocha oka Arauna, onye Jebus.” **19** Ya mere, Devid rubere isi gaa mee dika iwu Onyenwe anyi nyere site nonu Gad. **20** Mgbe Arauna weliri anya hu eze na ndi oru ya ka ha nabia n’ebe ọ no, ọ putara kpoọ isiala nye eze. Kpudokwa ihu ya n’ala. **21** Arauna siri, “Gini mere onyenwe m, bu eze ji biakwute ohu ya?” Devid zaghachiri, “Abiara m izuru ebe izocha oka gi, ka m nwee ike wuore Onyenwe anyi ebe ichu aja; ka akwusi orja a na-efe efe dakwasiri ndi mmadu.” **22** Arauna siri Devid, “Ka onyenwe m, bu eze were ihe obula o choro, werekwa chuo aja. Lee ehi maka iji chuo aja nsure oku, leekwa ihe igwe izocha oka niile, na osisi ndi ahụ niile a na-anyanye ehi n’olu, ka ha

bụrụ nkụ. **23** Eze, ihe ndị a niile ka mụ bụ Arauna na-
enye eze, ka Onyenwe anyị Chineke gị nabatakwa gị.”
24 Ma eze zaghachiri Arauna, “Ee, aghaghị m ikwuzụ gị
ugwụ ya, n’ihi na agaghị m achụrụ Onyenwe anyị, bụ
Chineke m aja nsure okụ nke na-agaghị efu m ihe ọbụla.”
Ya mere, Devid zurụ ebe izocha oka ahụ na ehi ahụ niile,
kwọ Arauna iri shekel ọlaocha ise, n’ihi ha. **25** Devid
wuru ebe ichụrụ Onyenwe anyị aja n’ebe ahụ. Chụkwaa
aja nsure okụ na aja udo. Mgbe ahụ, Onyenwe anyị zara
ekpere o kpere n’ihi ala ahụ. Nrija nrija ahụ na-efe efe nke
dakwasiri Izrel kwusikwara.

1 Ndi Eze

1 Mgbe eze Devid ghoro agadi, n'agbanyeghi na-eji otutu uwe kpuchie ya, ahụ ya ekpoghi oku. **2** Ya mere, ndi na-ejere ya ozi siri ya, "Ka anyi chotara eze otu nwaagboghọ na-amaghi nwoke, onye ga-akwu n'ihu eze ma burukwa onye ga-elekota ya. O nwere ike idina n'akuku onyenwe anyi bu eze ime ka ahụ kpoo ya oku." **3** Ha gaghari n'ala Izrel niile choo nwaagboghọ mara mma, chota otu nwaagboghọ onye Shunem, aha ya bu Abishag, kpotaara ya eze. **4** Nwaagboghọ a mara mma nke ukwu; o lekotakwara eze, jekwara ya ozi ma ya na eze enweghi mmeko obula. **5** N'oge a, Adonaija onye nne ya bu Hagit, weputara onwe ya, kwuo si, "Aga m abụ eze." N'ihu nke a, o kwadooro onwe ya ugbo agha na otutu inyinya, kpotakwa iri ndi ikom ise, ndi ga-agba oso n'ihu ya. **6** Na ndu Adonaija niile, o nweghi oge nna ya baara ya mba site n'iju ya, "Gini mere i ji akpa agwa di otu a?" O bu nwokorobia mara mma nke ukwu; o bu ya na-esotekwa nwanne ya Absalom. **7** Adonaija na Joab, nwa Zeruaya tinyere Abjata onye nchaja, kparitara uka. Ha kwenyere inyere ya aka ka o gho eze. **8** Ma Zadok onye nchaja, Benaya nwa Jehoiada, Netan onye amuma, Shimei, Rei na ndi agha niile na-eche Devid nche esonyeghi Adonaija. **9** Adonaija chiji aturu, ehi na umu ehi gbara abuba, gaa n'akuku En-Rogel choo aja na Nkume Zoholet. O kporo umunne ya niile bu umu ndi ikom eze na ndisi Juda niile, ndi na-ejere eze ozi oku, **10** ma o kpoghi Netan onye amuma, maobu Benaya, maobu ndi agha niile na-eche Devid nche. O kpokwaghi Solomon nwanne ya. **11** Mgbe

ahụ, Netan onye amụma juru Batsheba nne Solomon ajuju si, “I nughị na Adonaija nwa Hagit aghoala eze ugbu a, ma onyenwe anyi bu Devid amaghi ihe obula banyere ya? **12** Ma ugbu a, ka m duo gi odu otu i gagesi zoputa ndu gi na ndu nwa gi Solomon. **13** Bakwuru eze Devid si ya, ‘Onyenwe m bu eze, o bu na i kweghi m bu ohu gi nkwa si: “N’ezie, Solomon nwa gi ga-abu eze n’onodu m, o ga-anodu n’ocheeze m”? Ma gini mere Adonaija ji buru eze?’ **14** Mgbe i ka no na-akpanyere eze uka, mu onwe m ga-abiakwute gi gbaa okwu niile i na-ekwu ume.” **15** Batsheba bakwuuru eze n’ime ulo. Eze emeela nnoo agadi nke ukwu. Abishag onye Shunem nokwa na-elekota ya. **16** Batsheba gburu ikpere n’ala, kpo isiala nye eze. Mgbe ahụ, eze juru ya si, “Gini ka i na-achọ?” **17** Batsheba zara si ya, “Onyenwe m, i jiri Onyenwe anyi Chineke gi nuro m iyi, kwee m nkwa si na nwa m Solomon ga-abu eze, nodukwa n’ocheeze gi. **18** Ma ugbu a, Adonaija aghoala eze, ma gi onyenwe m bu eze amaghi ihe banyere nke a. **19** O jirila otutu igwe ehi na umu ehi gbara abuba, na aturu chuo aja. O kpokwara umu ndi ikom eze niile na Abjata onye nchujaja, na Joab onyeisi agha. Ma o kpo ghi Solomon bu ohu gi. **20** Ma ugbu a, onyenwe m eze, ndi Izrel niile na-ele gi anya isi n’onu gi nuta onye ga-anochi anya gi, inokwasị n’ocheeze eze gi. **21** Ma o bughị otu a, ngwangwa onyenwe m bu eze ga-esoro ndi nna nna ya ha dina n’onwu, mu onwe m na nwa m Solomon ka a ga-emeso mmeso dika ndi mmebi iwu.” **22** Mgbe Batsheba no na-akpanyere eze uka, Netan onye amuma batara. **23** A gwara eze okwu si, “Netan

onye amuma no n'ebe a." Ya mere, o gara n'ihu eze kpo onwe nye ya. **24** Netan siri, "Onyenwe m, bu eze, o bu gi onwe gi siri Adonaija ga-abu eze mgbe i nwuru, na o ganokwasikwa n'ocheeze gi? **25** Taa, o gaala jiri otutu igwe ehi, na umu ehi gbara abuba, na umu aturu chuo aja. O kpo kwala umu ndi ikom eze niile. O kpo kwara ndisi agha, na Abiata onye nchujaja. Ha na ya na-eri ihe oriri, na-anukwa ihe onunu, na-eti mkpu na-asi, 'Eze Adonaija ga-adi ruo mgbe ebigi ebi.' **26** Ma ha akpoghi mu bu ohu gi na Zadok, onye nchujaja, na Benaya nwa Jehoiada, na ohu gi bu Solomon. **27** O bu site n'aka onyenwe m bu eze ka ihe nke a siri mee, ma i meghe ka ndi ohu ya mata onye ga-anodu n'ocheeze onyenwe m eze, mgbe o nghikwa ya?" **28** Mgbe ahụ, Devid kwuru okwu si, "Kporonu m Batsheba." Batsheba batara, guzo n'ihu eze. **29** Mgbe ahụ, eze nuru iyi si ya, "Dika Onyenwe anyi na-adi ndu, Onye ahụ naputara m site na nsogbu m niile, **30** otu ahụ m siri nuru gi iyi n'aha Onyenwe anyi, Chineke Izrel, si, na Solomon nwa gi ga-abu eze n'onodu m, o bu ya ga-anochi anya m, nodukwa n'ocheeze m. Otu ahụ ka m ga-eme n'ubochi taa." **31** Mgbe ahụ, Batsheba kporo isiala, gbukwaa ikpere n'ihu eze si ya, "Ka onyenwe m eze Devid diri ndu ruo mgbe ebigi ebi." **32** Mgbe ahụ, Devid nyere iwu si, "Kporo m Zadok onye nchujaja, na Netan onye amuma, na Benaya, nwa Jehoiada." Mgbe ha niile bjara n'ihu eze, **33** o siri ha, "Duru ndi ozi onyenwe unu, tinyere unu onwe unu, mee ka Solomon nwa m nokwasị n'elu inyinya muul nke mu onwe m, kporonu ya gbada Gaihon. **34** N'ebe ahụ, ka Zadok onye nchujaja, na Netan

onye amụma, tee ya mmanụ ịbụ eze Izrel. Fụkwaanụ opi, tiekwanụ mkpu sị, ‘Eze Solomọn ga-adị ndụ ruo mgbe ebighị ebi.’ **35** Mgbe ahụ, unu na ya ga-esokwa gbagota, ọ ga-abịa nọkwasi n’ocheeze m ịchị n’ọndụ m. N’ihi na ọ bụ ya ka m họtara ịchị eze n’Izrel na Juda.” **36** Benaya nwa Jehoiada zara eze sị, “Amen, ka Onyenwe anyị Chineke onyenwe m na eze, kwuputa ya ka ọ dị otu a. **37** Dịka Onyenwe anyị si nonyere onyenwe m bụ eze, biko, ka o si otu a nonyere Solomọn ime ka ocheeze ya dị ukwu karịa ocheeze onyenwe m bụ eze Devid.” **38** Ya mere, Zadok, onye nchụaja, na Netan onye amụma, na Benaya, nwa Jehoiada, na ndị Keret na ndị Pelet, duuru Solomọn mee ya ka ọ nọkwasi n’elu ịnyinya muul nke eze Devid. Emesịa, ha duuru ya gaa Gaihon. **39** N’ebe ahụ, Zadok onye nchụaja weputara mpi mmanụ ahụ dị n’ulo nzute Chineke, were tee Solomọn n’isi. Ha fukwara opi. Mgbe ahụ, ndị mmadụ niile tiri mkpu sị, “Ka eze Solomọn dịrị ndụ ruo mgbe ebighị ebi.” **40** Ndị Izrel niile sooro ya rigoo, na-afụ oja na-añurikwa oke ọnu, ruo n’ala mara jijiji n’ihi oke ọzụ. **41** Adonaija na ndị ọbia ya niile nuru mkpu ọnu ahụ mgbe ha onwe ha na-erisi nri. Mgbe Joab nuru opi ike ka ọ na-ada, ọ juru sị, “Gini mere oke ọzụ dị otu a ji na-ada n’ime obodo.” **42** Ma mgbe ọ ka kpụ okwu ahụ n’ọnu, lee Jonatan nwa Abjata onye nchụaja, ka ọ batara. Adonaija siri, “Bata! N’ihi na ị bụ ezi mmadụ amaara m na ọ bụ ozioma ka i ji bia.” **43** Jonatan zara ya sị, “Mba, ọ dighi otu ahụ! Onyenwe anyị eze Devid emeela Solomọn eze. **44** Eze e zigala ya na Zadok onye nchụaja, na Netan onye amụma, na Benaya nwa Jehoiada, ndị Keret

na ndị Pelet sokwa duru ya gaa. Ha mere ka ọ nọkwasi n'elu ịnyịnya muul eze. **45** Zadok onye nchụaja na Netan onye amụma eteela ya mmanụ na Gaihon ịbụ eze. Ha esitekwala n'ebe ahụ nūrụ ọnụ na-alaghachikwa, ndị obodo niile nọkwa ugbu a na-eme mkpọtụ, na-añurikwa ọnụ. Ọ bụkwa ụzụ ọnụ ha ka unu nūrụ. **46** Solomọn na-anọkwasi n'ocheeze ugbu a. **47** Ọzọkwa, ndị na-ejere eze ozi abịala ikele onyenwe anyị eze Devid ekele, na-asị, 'ka Chineke gi mee ka aha Solomọn būrụ aha a ma ama kari a nke gi, ka ocheeze Solomọn dika ukwu kari a nke gi.' Eze nọkwa n'elu ihe ndina ya kpọọ isiala ofufe, **48** si, 'Otuto diri Onyenwe anyi, Chineke Izrel onye mere ka m jiri anya m hụ onye nọchiri anya n'ocheeze m taa.'" **49** Mgbe ahụ, Adonaija, na ndị ọbịa ya si n'ebe ha na-eri ihe malie. Onye ọbụla sikwa n'ebe ahụ gbapụ ọsọ, n'ihị ụjọ. **50** Ma Adonaija tūrụ egwu nke ukwu ihe Solomọn ga-eme ya, n'ihị ya, ọ gara jide mpi di n'ebe ichụ aja aka. **51** Mgbe ahụ, a gwara Solomọn si, "Adonaija na-atụ egwu ihe Solomọn ga-eme ya, n'ihị ya ọ na-ejide mpi ebe nchụaja aka. Ọ na-asị, 'Ka eze Solomọn nūrọ m iyi taa si na ọ gaghi eji mma agha gbuo ohu ya.'" **52** Solomọn zara si, "Ọ būrụ na o gosi onwe ya dika onye kwesiri ntukwasị obi, otu agiri isi di ya n'isi agaghị ada n'ala, ma ọ būrụ na a hụta ihe ọjọọ na n'aka ya, ọ ga-anwụ." **53** Mgbe ahụ, eze Solomọn, zigara ndị ozi mere ka o site n'ebe nchụaja rịdata. Adonaija bịa kpọọ isiala nye eze Solomọn. Mgbe ahụ, Solomọn siri ya, "Laa n'ụlọ gi."

2 Mgbe ụbọchị ọnwụ eze Devid na-abiaru nso, o nyere nwa ya Solomọn iwu si ya, **2** "Oge ọnwụ m eruola," ka ọ

sirị, “Ya mere, dị ike, meekwa dika nwoke. **3** Debe iwu niile Onyenwe anyị bụ Chineke gi nyere, bie ndu n’uzo ya niile. Debekwa ukpuru na ihe niile o nyere n’iwu, na ntuziaka ya niile dika e dere ya n’akwukwo iwu Mosis. Mee nke a ka ihe niile i ga-eme gaara gi nke oma, n’ihe niile i na-eme, n’ebe obula i na-eche ihu gi. **4** Ka Onyenwe anyị mezuo nkwa o kwere banyere m, si ‘O buru na umu gi na umu umu ha elezie anya n’otu ha si ebi ndu, o buru na ha ejegharịa n’uzo ikwesi ntukwasị obi n’ihu m, jiri obi ha niile na mkpuruobi ha mee nke a, i gaghi achọ onye ga-anokwasị n’oche eze Izrel achọ.’ **5** “Ugbu a, gi onwe gi maara ihe Joab nwa Zeruaya mere m, ya bụ ihe o mere mmadu abuo bụ ndisi agha Izrel, Abna nwa Nea, na Amasa nwa Jeta. O gburu ha, wufuo obara ha n’oge udo, dika a ga-asị na o bụ ihe e mere n’agha. O jikwa obara ahụ meruo ihe okike o kere n’ukwu na akpukpokuwu o yi n’ukwu. **6** I bụ nwoke maara ihe, i makwaara ihe i ga-eme. Ekwela ka Joab, n’agbanyeghi isi awo ya, nwuo n’udo. (Sheol h7585) **7** “Ma meere umu Bazilai onye Gilead ebere. Meekwa ka ha buru ndi na-eso gi rie ihe na tebul gi n’ihi na ha ji obi ha zute m mgbe m na-agba oso ndu n’ihi nwanne gi Absalom. **8** “Cheta Shimei, nwa Gera, onye Benjamin ahụ bi n’obodo Bahurim, onye kochara m nkocha jogburu onwe ya n’ubochi ahụ m jere Mahanaim. Mgbe o biara izute m na Jordan, eji m aha Onyenwe anyị nuro ya iyi si ya, ‘Agaghi m eji mma agha gbuo gi.’ **9** Ma achoghi m ka i hapu ya dika onye ikpe na-amaghi. I bụ nwoke maara ihe. I makwaara ihe i ga-eme ya. Mee ka o jiri isi awo obara juru baa n’ili.” (Sheol h7585) **10** Emesia,

Devid sooro ndị nna nna ya ha dina n'ọnwu. E liri ya na obodo Devid. **11** Ma ọ chiri Izrel iri afọ anọ; ọ chiri afọ asaa na Hebron, chikwa iri afọ atọ na atọ na Jerusalem. **12** Solomọn nọdurụ n'ocheeze nna ya Devid dika eze. Alaeze ya guzosiri ike nke ukwu. Ọchichi ya gakwara nke oma. **13** Otu ubochi, Adonaija nwa Hagit, bjakwutere Batsheba, nne Solomọn. Mgbe Batsheba huru ya, ọ juru ya ajuju si, "Ọ bukwa obibia udo ka i bira?" Adonaija zara si ya, "E, abira m n'udo." **14** O kwuru si, "O nwere ihe m nwere igwa gi." Nne Solomọn zara si ya, "Kwuo." **15** Ọ zara si, "Dika i maara, ọ bu m nwe alaeze a. Ndị Izrel niile lekwaranya na m ga-abu eze ha. Ma otu ọ di, ihe niile adighikwa ka ọ di na mbu, alaeze a aghola nke nwanne m, n'ihi na o si n'aka Onyenwe anyi rute ya aka. **16** Ugbu a, enwere m otu ihe m na-ario n'aka gi. Biko ajukwala imere m ya." Batsheba siri ya, "Gini bu ario gi? Kwuo ihe ọ bu." **17** Ọ zaghachiri ya si, "Biko rioro m Solomọn eze, n'ihi na amaara m na ọ ga-eme ihe obula i rioro ya, ka ọ kponye m Abishag, nwanyi Shunem ahụ, ka ọ buru nwunye m." **18** Batsheba zara si ya, "Ọ di mma, aga m agwara gi eze okwu." **19** Emesia, Batsheba bjakwutere eze Solomọn igwa ya okwu banyere Adonaija. Mgbe ọ na-abata, eze sitere n'ocheeze ya bilie gaa izute ya, kpokwaa isiala nye ya ndu ala n'ocheeze ya. O mere ka e butere nne eze ocheeze, ọ ndukwara ala n'aka nri ya. **20** Ọ siri, "Enwere m ario nta m choro irio gi. Ajukwala i mere m ya." Eze zaghachiri, "Rio ya nne m. Agaghi maju i mere gi ya." **21** Ya mere ọ siri, "Biko, kwere ka enye nwanne gi nwoke Adonaija Abishag

nwanyị Shunem, ka ọ bụrụ nwunye ya.” **22** Eze Solomọn zara nne ya si, “Gini mere i ji riọọ m ka m nye Adonaija naanị Abishag nwanyị Shunem ka ọ bụrụ nwunye ya? I gaara ariọkwa m si m nye ya alaeze m. N’ihi na ọ bụ ya toro m” I gaara ariọkwa n’ihi Abiata onye nchụaja ma Joab nwa Zeruaya. **23** Mgbe ahụ, eze Solomọn ji Onyenwe anyị n’ụọ iyi si, “Ka Chineke mesoo m mmeso, otu ọbụla mmeso ahụ si di n’ọ, ma ọ bụrụ na Adonaija ejighi ndu ya kwuo ugwo n’ihi aririọ a. **24** Ugbu a, dika Onyenwe anyi na-adi ndu, bu onye ahụ mere ka m n’ogidesie ike n’ocheeze nna m Devid, onye mere ka ọchichi eze m malite dika o kwere na nkwa, a ga-eme ka Adonaija nwuo taa.” **25** Eze Solomọn zigara Benaya nwa Jehoiada ka ọ gaa gbuo Adonaija. Benaya gakwara tigbuo Adonaija. **26** Eze kpokwara Abiata onye nchụaja si ya, “Laghachi azu n’ubi gi n’Anatot. I kwesiri inwu onwu ma ọ bughị ugbu a ka a ga-egbu gi n’ihi na i buru igbe ogbugba ndu Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi n’oge nna m Devid di ndu. I sokwa ya huọ ahuhu n’oge ahụ niile o nwere nsogbu.” **27** Ya mere, Solomọn chupuru Abiata ka ọ ghara ibu onye nchụaja Onyenwe anyi ozo. Otu a ka o si mezuọ bu okwu ahụ Onyenwe anyi kwuru banyere ezinaulo Elayi na Shailo. **28** Ma mgbe Joab nuru na Adonaija anwulo, ọ gbaara oso gaa n’ulo nzute Onyenwe anyi jigide mpi di n’akuku ebe ichu aja aka. O bu ezie na Joab so Adonaija gbaa izu imegide Solomọn, ma o soghi Absalom gbaa izu imegide Devid. **29** Mgbe a gwara eze Solomọn, na Joab a gbalala n’ulo ikwu Onyenwe anyi, ndu n’akuku ebe ichu aja. Solomọn nyere Benaya, nwa Jehoiada iwu

sị, “Gaa, tituo ya n’ala.” **30** Benaya banyere n’ime ụlọ nzute Onyenwe anyị, sị Joab, “Eze sị gị, ‘pụta ezi!’” Ma ọ zara, “Mba, aga m anwụ n’ebe a.” N’ihi nke a, Benaya jekwuru eze gwa ya ihe Joab kwuru. **31** Mgbe ahụ, eze nyere Benaya iwu sị ya, “Gaa mee dika o kwuru. Gbuo ya, liekwa ya. Nke a ga-eme ka ikpe ọmụma ghara idiri mụ na ezinaụlọ nna m Devid n’ihi ikpe ọmụma diri Joab maka ọbara ndị aka ha dị ọcha ọ wụsiri. **32** Onyenwe anyị ga-emekwa ka ọbara ọ wụsiri laa ya n’isi, n’ihi na o ji mma agha gbuo ndị ikom abụọ, ma nna m Devid amaghi maka ya. Ha abụọ, ya bụ Abna nwa Nea, ọchiagha ndị Izrel, na Amasa nwa Jeta, ọchiagha ndị Juda, ndị di mma ma burukwa ndị ezi omume karịa ya. **33** Ka ikpe ọmụma di n’ihi igbu ọchụ ndị a dikwasị Joab na ụmụ ụmụ ya n’isi ruo mgbe ebighị ebi. Ma n’ebe Devid na ụmụ ụmụ ya, na ụlọ ya, na ocheeze ya di, ka udo Onyenwe anyị dikwasị ha ruo mgbe ebighị ebi.” **34** Benaya nwa Jehoiada gara gbuo Joab. E liri ya n’ala nke ya di n’ozara. **35** Mgbe ahụ, eze hoputara Benaya, nwa Jehoiada ka ọ buru onyeisi ndị agha ya niile, ma mee Zadok onye nchụaja n’onodu Abjata. **36** Emesịa, eze ziri Shimei ozi sị ya, “wuoro onwe gị ụlọ na Jerusalem, biri n’ebe ahụ, esitekwala n’ebe ahụ puo jee ebe ọbula. **37** N’ihi na ubochi i ga-apu gafee iyi di na Ndagwurugwu Kidron, mara nke oma na i ghaghi inwu. Obara gi ga-adikwa gi n’isi.” **38** Shimei zara eze, “Okwu gi di mma. Ohu gi ga-eme dika onyenwe m bu eze kwuru.” Shimei biiri n’ime Jerusalem, nọkwa otutu ubochi. **39** Ma n’ogwugwu afọ atọ, ndi ohu abuo Shimei nwere gbapuru oso gbakwuru Akish, nwa Maaka, eze Gat.

Ndị mmadụ b́ara gwa Shimei sị ya, “Lee, ndị ohu gị nọ na Gat.” 40 Nke a mere ka o bilie, rịkwasi n’elu ịnyinya ibu ya, gaa Gat, jekwuru Akish n’ihi ịchọ ndị ohu ya. Shimei gara mee ka ndị ohu ya soro ya laghachite azụ. 41 Mgbe a gwara Solomōn na Shimei hapurū Jerusalem gaa Gat ma lughachikwa azụ, 42 eze ziri ozi kpọọ Shimei sị ya, “Ọ bụ na m adoghị gị aka na ntị, jiri aha Onyenwe anyị n’ụọ iyi sị, ‘Mara nke ọma n’ụbọchị ọbụla ị ga-esi n’ebe a puo gaa n’ebe ọbụla ọzọ, na ị ga-anwu?’ N’oge ahụ, ị zara m sị m, ‘Okwu gị dị mma. Aga m emekwa ya.’ 43 Ọ bụ gini mere i ji mebie iyi ị n’urū nye Onyenwe anyị, jukwa idebe ihe m nyere gị n’iwu?” 44 Eze gwakwara Shimei okwu sị ya, “I maara ihe ọjọ niile i mere megide nna m Devid. Ugbu a Onyenwe anyị ga-akwughachi gị ụgwọ n’ihi omume ọjọ gị. 45 Ma eze Solomōn ga-abụ onye a goziri agozi. Ocheeze Devid ga-eguzosikwa ike n’ihu Onyenwe anyị ruo mgbe ebighi ebi.” 46 Mgbe ahụ, eze nyere Benaya, nwa Jehoiada iwu ka o gbuo Shimei. Ọ pukwara tituo ya, ọ nwuo. Sitekwa n’oge ahụ, alaeze Solomōn guzosiri ike n’aka ya.

3 Solomōn na Fero eze Ijpt jikotara onwe ha n’otu, ọ luru nwa nwanyị Fero. Ọ kpobatara ya n’obodo Devid ruo mgbe o wusiri uloze ya na ulonso Onyenwe anyị, na mgbidi gbara Jerusalem gburugburu. 2 N’oge ahụ, ndị Izrel ka na-achụ aja ha n’ebe di elu niile, n’ihi na ewubeghi ulonso ukwu nye aha Onyenwe anyị. 3 Ma Solomōn gosiri ihunanya n’ebe Onyenwe anyị nọ, site na igbaso ntuziaka niile nke Devid nna ya nyere ya, ọ bụ naanị na ọ churu otutu aja di iche iche, na ihe nsure oku

na-esi isi uto n'ebe di elu di iche iche. **4** Eze gara Gibion n'ih i chụ aja, n'ih na ebe ahụ bu ebe kachasi mkpa, di elu. Solomon churu otu puku aja nsure oku n'elu ebe ichu aja ahụ. **5** Na Gibion, Onyenwe anyi mere ka Solomon hu ya anya na nro nke abali, Chineke siri ya, "Riio ihe obula i chorok ka m nye gi." **6** Solomon zara si, "I gosila ohu gi bu nna m Devid obi ebere di ukwu, n'ih na o bu onye kwesiri ntukwasi obi nye gi, onye ezi omume nakwa onye obi ya ziri ezi. I nogidela na-egosi ya obi ebere di ukwu, nyekwa ya nwa nwoke ga-anokwasi n'ocheeze ya n'ubochi taa. **7** "Ugbu a, Onyenwe anyi bu Chineke m, i meela ohu gi eze n'onodu nna m, bu Devid. Ma abu m naani nwantakiri na-amaghi otu esi apu ma na-abatakwa. **8** Ohu gi no n'ebe a, n'etiti ndi gi i hoputara, ndi bara uba nke ukwu, ndi a na-adighi aguta onu n'ih n'onugugu ha babigara uba oke. **9** Ya mere, nye ohu gi uche nghota nke m ga-eji chia ndi gi, na ighota ihe di iche n'etiti ezi ihe na ajo ihe. N'ih na onye puru ichikota ndi gi a di ukwu?" **10** O masiri Onyenwe anyi na Solomon rioro nke a. **11** Ya mere, Chineke zara si ya, "N'ih na i rioro amamihe na nghota i ga-eji chia ndi m, ma i rioghi m ka m nye gi ndu ogologo, maobu akunuba, maobu onwu nye ndi iro gi. **12** Aga m eme dika ihe i rioro si di. Aga m enye gi obi maara ihe na uche ighota ihe ziri ezi, nke ga-abu na o dighi onye obula dika gi, o dighikwa onye obula ga-adi ka gi. **13** Ozokwa, aga m enyekwa gi ihe ndi ahu i narioghi m, akunuba, na nsopuru, ka o ga-abu n'ubochi niile nke ndu gi, i gaghi enwe onye obula ga-adi ka gi n'etiti ndi eze niile. **14** O burukwa na i jee ije n'uzo m

niile, debe iwu m, meekwa ihe m gwara gi, dika nna gi Devid mere, aga m enye gi ogologo ndu.” 15 Mgbe ahụ, Solomon si n’ura teta, ghotakwa na o bu nro ka o na-arọ. O lotara na Jerusalem bata guzo n’ihu igbe ogbugba ndu Onyenwe anyi, choo aja nsure oku na aja udo. Emesja, o meere ndi na-ejere ya ozi oke oriri. 16 Mgbe ihe ndi a gasiri, umu nwanyi akwuna abuo bjakwutere eze, guzo n’ihu ya. 17 Otu n’ime ha gwara ya si, “Onyenwe m, mu na nwanyi a bi n’otu ulo. Anyi abuo dikwa ime. Ma eburu m ya uzọ muo nwa nke m. 18 Mgbe ubochi ato gasiri ka m musiri nwa, ya onwe ya mukwara nwa nke ya. Naani anyi abuo bi, o nweghi onye ozo binyere anyi. 19 “Ma n’otu abali, nwa ya nwuru mgbe o dinakwasiri ya n’oge o na-arahu ura. 20 Mgbe o biliri n’etiti abali, choputara na nwa ya anwula, o kuuru ya nibe ya n’akuku m, kurukwanu nwa nke m di ndu nibe n’akuku ya onwe ya. 21 N’isi ututu, mgbe m tetara n’ura choo inye nwa m ara, achoputara m na o nwula. Ma mgbe m leziri ya anya nke oma ka chi boru, ahuru m na nwa mu na ya dina abughi nwa nke m muru.” 22 Mgbe ahụ, nwanyi nke ozo kwuru si, “Mba, nwantakiri ahụ di ndu bu nwa m, ma nke nwuru anwu bu nwa gi.” Nwanyi nke mbu zara si, “Mba, o bughi eziokwu; nwa nke nwuru anwu bu nke gi, ma nke di ndu bu nke m.” Otu a ka ha si na-arurita uka n’ihu eze. 23 Eze kwuru si, “Onye nke a na-asi, ‘Nwa m bu nke di ndu, ma nke gi bu nke nwuru anwu,’ mgbe onye nke ozo na-asi, ‘Mba! Nwa gi bu nke nwuru anwu, ma nke m bu nke di ndu.’” 24 Mgbe ahụ, eze siri, “Wetara m mma agha.” Ya mere, ha wetaara eze mma agha. 25 Eze nyere iwu si,

“Kpɔwaa nwa ahụ dị ndụ ụzọ abụọ, were otu ọkara nye otu onye, werekwa nke ọzọ nye onye nke ọzọ.” 26 Nwanyị ahụ nwa ya dị ndụ jupụtara n’omiiiko n’ebe nwa ya nọ, ọ gwara eze si, “Biko, onyenwe m, kunye ya nwantakiri ahụ dị ndụ. Egbukwala ya.” Ma onye nke ọzọ siri, “Kpɔwaa ya abụọ. Nwa a agaghị abụ nke gi, ọ gaghi abukwa nke m.” 27 Mgbe ahụ, eze kpebiri ikpe si, “Kuru nwantakiri a dị ndụ kunye ya nwanyị ahụ choro ka ọ dị ndụ. Egbula ya, n’ihi na nwanyị ahụ bu nne ya.” 28 Mgbe ndi Izrel niile nuru otu eze si kpebie ikpe a, ha sitere n’itu egwu nye eze nsopuru, n’ihi na ha huru na o si n’aka Chineke nweta amamihe ikpe ikpe ziri ezi.

4 Ya mere Solomon ghorọ eze ndi Izrel niile. 2 Ndi a bu aha ndiisi ochichi obodo eze Solomon hoputara inyere ya aka. Azaraya, nwa Zadok bu onye nchujaja. 3 Elihoref na Ahija, umu ndi ikom Shisha, bu ndi ode akwukwo. Jehoshafat, nwa Ahilud bu onye na-edeko akuko. 4 Benaya, nwa Jehoiada bu onyeisi agha ndi Izrel. Zadok na Abjata, bu ndi nchujaja. 5 Azaraya nwa Netan bu onyeisi na-elekota ndi na-ejere eze ozi. Zabud nwa Netan bu onye nchujaja na onye ndumodu nye eze. 6 Ahisha, bu onyeisi na-elekota n’uloeze. Adoniram nwa Abda bu onyeisi na-elekota ndi oru mmanye. 7 Eze Solomon hoputara ndi ikom iri na abuo ndi o mere ndiisi ga-elekota akuku iri na abuo nke o mere ka Izrel diri. Mmadu iri na abuo ndi a nwekwa oru iwetara eze ihe oriri. Nwoke obula n’ime ha nwe iwetara eze na ezinaulo ya ihe oriri otu onwa n’afọ. 8 Nke a bu aha ndi ikom iri na abuo ahụ. Ben-Hua, onye na-achi ala ugwu ugwu Ifrem. 9 Ben-

Deka, onye na-achị Makaz, na Shaalbim na Bet-Shemesh, na Elon Bethanan. **10** Ben-Hesed, onye na-achị Arubot, na Soko, na Ala Hefa niile. **11** Ben-Abinadab, onye na-achị ala elu elu Doa. Nwoke a luru Tafat, nwa nwanyị Solomon. **12** Baana, nwa Ahilud, onye na-achị Teanak, na Megido n'akuku Bet-Shan niile, nke di n'akuku Zaretan na ndida Jezril, sitekwa na Bet-Shan ruo Ebel-Mehola gafee ma ruokwa Jokmeam. **13** Ben-Geba, onye na-achị Ramot Gilead, na obodo niile nke ikwu Jaja, nwa Manase nwere n'ime Gilead, na akuku Agob niile nke di na Bashan, na iri obodo ukwu isii e ji mgbidi gbaa gburugburu, nke nwekwara mkporo bronz e ji kpuo uzọ ya. **14** Ahinadab nwa Ido, onye na-achị Mahanaim. **15** Ahimaaz, onye na-achị Naftali (o lukwara nwa nwanyị Solomon a na-akpo Basemat). **16** Baana nwa Hushaj, onye na-achị Asha na Alot. **17** Jehoshafat nwa Parua onye na-achị Isaka. **18** Shimei nwa Ela onye na-achị Benjamin. **19** Gebea nwa Uri, onye na-achị Gilead (ala Saihon eze ndi Amorait, na nke Og eze Bashan). Naani ya ka e doro dika govanọ ala ahụ. **20** N'oge a, ndi Juda na Izrel bara uba n'onuogugu dika aja di n'akuku osimiri. Ha dikwa ukwu n'onuogugu. Ha na-eri na-anu, na-emekwa onwe ha obi utọ. **21** Ala niile Solomon na-achị sitere n'oke osimiri Yufretis ruo ala ndi Filistia, rukwaa n'oke ala ndi Ijipt. Ndi niile a lughuru n'agha n'obodo ndi a na-atuta utu ha na-enye Solomon. Ha nogidekwara n'okpuru Solomon ubochi niile nke ndu ya. **22** Ihe oriri a na-ewebata n'ulo Solomon ubochi niile bu otu narị bushel utu oka na iri bushel asato, na iri akpa oka a kworo akwo isii, **23** na ehi iri mara abuba,

na iri ehi abụọ a zuru n'ebe a na-azu anu, na nari aturu na ewu. A gunyeghi anu ele na mgbada na oke ele na okuko oma a na-ewebata. **24** N'ihi na o chiru alaeze niile a ruo n'akuku odida anyanwu nke osimiri Yufretis, site na Tifsa ruo na Gaza. O nwekwara udo n'akuku niile. **25** N'oge ndu Solomon niile, Juda na Izrel site na Dan ruo Biasheba bi n'udo. Nwoke obula no n'okpuru osisi vaini na n'okpuru osisi fiig nke ya. **26** Onuogugu ulo a na-etinye ugbo agha inyinya na-adokpu nke Solomon nwere di puku ano. Onuogugu inyinya a na-agba agba o nwere di puku iri na abuo. **27** N'onwa obula, ndi ahụ a hoputara ichi Izrel na-ewetara eze Solomon na ndi ulo ya ihe oriri. Ha adighi ekwekwa ka otu ihe koo n'ulo ya. **28** Ha na-ewetakwa oka bali na ahija oka n'ebe o kwesiri, maka inyinya na-adokpu ugbo agha na inyinya ukwu oso ndi ozo dika ihe ha ketara n'utu si di. **29** Chineke nyere Solomon amamihe, na uche nghota, na mmuo imuta otutu ihe nke bara uba dika aja di n'akuku osimiri. **30** Amamihe Solomon di ukwu karija amamihe ndi si owuwa anyanwu. N'ezie, o di ukwu kariakwa amamihe ndi maara ihe n'Ijpt. **31** O maara ihe karija onye obula, karija Etan onye Ezra, na Heman, na Kalkol, na Dada, umu ndi ikom Mahol. Ihe banyere idi ukwu ya gbasara na mba niile gbara ha gburugburu. **32** O turu puku ilu ato, deekwa abu onuogugu ha di otu puku na ise. **33** O kwuru okwu banyere osisi, site na osisi sida nke Lebanon ruo n'ahija hisop nke na-eto na mgbidi aja, na ihe banyere umu anumanu na anu ufe, na anu na-akpughari n'ala nakwa azu. **34** Ndi eze niile di n'awa bu ndi bira inuru

banyere amamihe ya zitere ndị si na mba niile dị iche iche inurū okwu amamihe Solomon.

5 Mgbe Hiram eze Taja nūrū na eteela Solomon mmanū ìbū eze n'òndū nna ya Devid, o zipurū ndị ozi ya ijekwuru Solomon, n'ihì na ya na Devid bụ enyi, òrìkwa na mma. **2** Mgbe ahū, Solomon zigara Hiram ozi, sị ya: **3** "Ì maara na Devid nna m enweghì ike iwu ùlòsò ukwu nye Aha Onyenwe anyị Chineke ya, n'ihì agha niile ọ lūrū mgbe ọ dị ndū. Ọ nòkwa na-eche ka Onyenwe anyị nye ya udo. **4** Ugbu a, Onyenwe anyị Chineke m enyela m udo n'akukū ọbùla. Enwekwaghì m ndị iro, ma ọ bụkwanū ihe ndakwasì ọjọọ ọbùla. **5** N'ihì ya, ana m achọ iwu ùlòsò ukwu nye Aha Onyenwe anyị Chineke m, òkwa Onyenwe anyị gwara nna m Devid mgbe ọ sịrì ya, 'Nwa gị nwoke, onye m ga-eme ka ọ nòdū n'ocheeze gị, ga-ewu ùlòsò ukwu nye Aha m.' **6** "Ya mere, nye iwu ka e gbutoro m osisi sida nke Lebanòn. Ndị ọrū m ga-esoro ndị nke gị n'ọrū a. Aga m akwū gị ihe ọbùla i kpebiri bụ ùgwò ọrū ha. Ì maara na anyị enweghì ndị ọka igbutu osisi òkwa ndị Sàidòn." **7** Mgbe Hiram nūrū ozi Solomon ziri, obi tọrọ ya ùtò nke ukwu. O kwuru sị, "Otuto òrì Onyenwe anyị taa, n'ihì na o nyela Devid nwa nwoke nwere amamihe ìchì mba ukwu a." **8** Ya mere, Hiram zigaara Solomon ozi sị, "Anùla m ozi i ziteere m. Aga m emekwa ihe niile òkwa i kwuru banyere i budatara gị osisi sida na osisi junipa. **9** Ndị ohu m ga-esi n'ugwu Lebanòn budaruo ha n'osimiri Mediterenja. A ga-ekekòta ha ọnụ, zitere gị ha n'ebe ì chọrọ ìnọ buru ha. Mgbe ha sere n'elu mmiri rute ebe ì chọrọ, anyị ga-atòsakwara gị ha, ka i buru ha. Ma gị

onwe gi ga-eme ihe bu ochicho m, site na-inye ndi ulo m ihe oriri.” 10 N’uzo di otu a, Hiram nogidere na-ezitere Solomon osisi sida na junipa niile o choro. 11 Solomon nyere Hiram na ezinaulo ya nari puku bushel, na iri puku bushel oka wiiti abuo, ka o buru ihe oriri nye ezinaulo ya, tinyekwara nari puku galonu, na iri puku galonu abuo nke mmanu oliv asuru asu. Solomon nogidere na-enye Hiram ihe ndi a kwa afu. 12 Onyenwe anyi nyere Solomon amamihe di ukwu di ka o kwere ya na nkwa. Hiram na Solomon nwere mmeko udo, ha abuo gbakwara ndu. 13 Eze Solomon, sitere n’akuku Izrel niile kpobata ndi oru mmanye onuogu ha di iri puku ato. 14 N’otu onwa, o na-eziga puku mmadu iri n’ime ndi a ka ha gaa Lebanon iru oru. N’onwa ozo, o na-ezigakwa puku mmadu iri ka ha gaa gbanwee ndi buuru uzo gaa. N’uzo di otu a, otu uzo n’ime iri puku mmadu ato ndi a na-anu na Lebanon otu onwa maka iru oru, ma ha na-alota zuo ike onwa abuo. Adoniram bu onyeisi ndi oru mmanye a. 15 Solomon nwere ndi oru ozo onuogu ha di iri puku asaa na-ebu ibu, nweekwa ndi na-awa nkume n’ugwu onuogu ha di iri puku asato. 16 N’agunyeghi ndi a, o nweekwara ndisi, ndi na-elekota ndi oru ndi a, onuogu ha di puku ato na nari ato. 17 Di ka iwu eze si di, ha na-esite n’ebe a na-awa nkume ebuputa nkume di mma buru ibu nke e ji ewu ntola ulonso ukwu ahu 18 Ndi ikom si Gebal, nyere ndi oru Solomon na ndi oru Hiram aka, igbutu osisi na iwa ha. Ha nyekwara aka ikwado nkume e ji ewu ulo ahu.

6 Solomon bidoro iwu ulonso ukwu Onyenwe anyi ahu n’onwa Zif, bu onwa nke abuo n’afu nke anu nke ibu eze

ya. Ọ bụkwa n'afọ nke mere ya narị afọ anọ na iri afọ asatọ site n'oge ndị Izrel si n'ala Ijipt pụta. 2 Ụlọnsọ nke eze Solomọn wuuru Onyenwe anyị dị iri mita abụọ na asaa n'ogologo, mita itoolu n'obosara, ebe ịla elu ya dịkwa mita iri na anọ. 3 Mputa ọnu ụlọ nke dị n'ihu ụlọ ezumezu nke ụlọnsọ ahụ dị mita itoolu n'ogologo nke gbakwunyere ihe n'obosara ụlọnsọ ahụ, dịrịkwa mita anọ na ọkara n'obosara ya. 4 O meere ụlọnsọ ahụ oghereikuku kpara nkpa n'ime ma saa mbara n'ezi, n'ebe elu elu mgbidi ụlọ ahụ. 5 N'akụkụ mgbidi ụlọ ezumezu ahụ nakwa mgbidi nke ime ebe nsọ ahụ, o wuru okpukpu gburugburu ụlọ ahụ, nke nwere ọtụtụ ụlọ nta dị iche iche gbaa gburugburu. 6 Obosara okpukpu ụlọ nke dịkarịsiri ala bụ mita abụọ na ọkara, obosara okpukpu nke ụlọ etiti dị mita atọ, otu a kwa, obosara okpukpu ụlọ nke atọ dị mita atọ na ọkara. Mgbe e wuru mgbidi gbara ụlọnsọ ukwu ahụ gburugburu, e wukwara ihe dika aka n'akụkụ mgbidi ahụ niile. Ọ bụ n'elu ihe ndị a dika aka ka e dokwasiri osisi e ji wuo ọnuụlọ nta ndị ahụ. N'uzọ dị otu a, ka e ji gbochie ịmanye ihe ọbụla n'aja ụlọnsọ ukwu ahụ. 7 Mgbe a na-ewu ụlọnsọ ukwu ahụ, ọ bụ naanị nkume awara nke ọma n'ebe a nọ gwuputa ha ka eji wuo ya. O nweghi onye nuru uzu itipia nkume, maobu uzu iwa osisi, maobu udi mkpotu ahụ ngwa ọrụ mkpirisi igwe na-eme, n'ebe a nọ wuo ụlọnsọ ukwu ahụ, mgbe a na-ewu ya. 8 Ọnu ụzọ e si abata n'ọnu ụlọ ndị dị n'okpukpu ụlọ elu nke mbụ dị n'akụkụ aka nri nke ụlọnsọ ukwu ahụ. E nwekwara ụzọ nri e wuru e si abanye n'ọnu ụlọ ndị dị n'okpukpu ndị dị n'etiti. A na-esitekwa na nke a rigoro

ruo na nke atọ. **9** Mgbe o wusiri ụlọnsọ ukwu a, Solomon jiri ibe osisi na osisi dị obosara e si n'osisi sida meputa, wuo ihe mgbachị elu ụlọ ahụ. **10** O wuru otutu onuulo nta n'akuku mgbidi gbara ụlọnsọ ukwu ahụ gburugburu. O bukwa osisi sida ka e ji jikota mgbidi ụlọ ahụ na onuulo nta ndi ahụ. Iji elu nke obula n'ime ha bu mita abuo na okara. **11** Okwu Onyenwe anyi rutere Solomon nti, **12** "Banyere ụlọnsọ ukwu a i na-ewu, o buru na i mee ihe m gwara gi, gbasoo ihe niile m nyere gi n'iwu, ma mezuo okwu m niile, aga m esite na gi mezuo nkwa ahụ m kwere nna gi Devid. **13** Aga m ebikwa n'etiti ndi Izrel, agaghị m ahapukwa ndi m, Izrel." **14** Emesija, Solomon wusiri ụlọnsọ ukwu ahụ. **15** O ji osisi sida di obosara machie ahụ ime ụlọnsọ ukwu ahụ site n'akuku ala ruo n'elu ya. E jikwa osisi junipa machie ala ụlọ ahụ niile. **16** O ji osisi sida kewaputa ihe ruru mita itoolu n'azu ụlọnsọ ukwu ahụ, site n'ala ụlọ ahụ ruo n'elu, n'ihu iweputa site n'ụlọnsọ ahụ, ime ime ebe nsọ, nke bu Ebe Kachasi Nso. **17** Ulo ezumezu nke di n'ihu onuulo a di iri mita na asato. **18** Ahu ime ụlọnsọ ukwu ahụ bu osisi sida, nke a turu ihe otutu nke oiyi afufa ohia na okoko osisi wasara awasa n'elu ya. Ihe niile di n'ime ụlọ ahụ bu osisi sida, adighi ahụ nkume obula anya. **19** O kwadokwara ebe nsọ ahụ, ebe di n'ime ime ụlọ ahụ, maka idebe igbe ogbugba ndu Onyenwe anyi n'ebe ahụ. **20** Ime ime ebe nsọ ahụ, di mita iri n'ogologo, obosara ya dikwa mita iri, idi elu ya dikwa mita iri. O ji olaedo a nuchara anucha machie ahụ ime ụlọ a niile, jiri osisi sida machie ebe nchajaja ya. **21** Solomon ji olaedo a nuchara anucha machie ahụ ime ụlọnsọ ukwu

ahụ. Ọ gbatiri ụdọ ọlaedo gafere n'ihu ime ime ebe nsọ ahụ, nke e jikwa ọlaedo machie. **22** Ya mere, o ji ọlaedo machie ime ya niile. O jikwa ọlaedo machie ebe ichu aja nke dijiri ime ime ebe nsọ ahụ. **23** O mere cherubim abụọ, nke e ji osisi oliv tuọ n'ime ime ebe nsọ ahụ, idi elu nke ọbụla bu mita ise. **24** Cherub nke mbu nwere nku abụọ, otu nku di mita abụọ na ụma atọ n'ogologo, nku nke ozo dikwa mita abụọ na ụma atọ n'ogologo. Ya bu, mita ise site na ụma isii, site n'onu otu nku ruo n'onu nku nke ozo. **25** Cherub nke abụọ dikwa iri mita na ụma isii, n'hi na cherubim abụọ ndi a bu otu n'otutu nakwa n'ibu ibu. **26** Idi elu nke cherub ọbụla ruru mita ise na ụma isii. **27** O tinyere cherubim ndi a nke gbasapuru nku ha n'ime ime Ebe Nso Kachasi Nso nke ulonso ukwu. Onu onu nke nku cherub ọbụla na-emetu otu akuku ahụ ulo ahụ, ebe onu onu nke nku cherub ọbụla na-emetu na nke ibe ya n'etiti onuulo ahụ. **28** O jiri ọlaedo machie cherubim ndi ahụ. **29** N'ahụ aja ulonso ukwu ahụ gbaa gburugburu, ma n'ime onuulo nke di n'ime na ndi di na mputa, ka o pikwasiri oiyi cherubim, osisi nkwa na okoko osisi wara awa. **30** O jikwa ọlaedo machie ala ulo nke onuulo niile di n'ime ulo, na onuulo ndi di na mputa ulonso ukwu ahụ. **31** O ji osisi oliv mee ibo onu uzọ mbata nke ime ime ebe nsọ ahụ, osisi ndi a bu otu uzọ n'uzọ ise nke obosara ebe nsọ ahụ. **32** N'ahụ ibo abụọ ahụ nke si n'osisi oliv, o tanyere oiyi cherubim abụọ, igu nkwa na okoko osisi wara awa. O ji ọlaedo etipjara etipja machie oiyi cherubim na igu nkwa ndi ahụ. **33** Otu a kwa, o ji osisi oliv mee mbudo ibo onu uzọ e si abata n'ulo ezumezu ahụ, nke bu otu

uzo na nkewa anọ nke obosara ulo ezumezu ahụ. **34** O jikwa osisi junipa mee ibo abuo a na-emechikota n'otu. **35** O piriri oyiyi cherubim na oyiyi nkwu, na oyiyi okoko osisi wara awa, jiri olaedo techie ibo ndi ahụ na oyiyi a pikwasiri ha. **36** O wuru ogige n'ime ulonso ukwu ahụ. O bu ahiri nkume ato e doziri edozi na otu ahiri osisi sida a kwachara nke oma ka e ji wuo ogige a. **37** O bu n'onwa Ziv, n'afọ nke anọ, nke ibu eze Solomon ka a toro ntala ulonso ukwu Onyenwe anyi. **38** O bu n'ime afọ iri na otu, n'onwa Bul, ya bu onwa nke asato, ka e wusiri ulonso ukwu ahụ, n'ihe niile ya dika ntuziaka e nyere si di. O bu afọ asaa ka o weere ya i ji rucha ulonso ukwu ahụ.

7 Solomon ji afọ iri na ato wuo ulo nke ya, bia ruchakwaa ulo ya niile. **2** O wuru ulozeze ukwu aha ya bu Oke Ohia Lebanon, nke ogologo ya di iri mita ise, obosara ya di iri mita abuo na ise. Otu a kwa, idi elu ya di mita iri na ise. Osisida ukwu e ji ruo elu ya ka e mere ka ha nokwasị n'elu ogidi e doro n'ahiri n'ahiri. Ahiri ogidi ndi a dikwa anọ. **3** O bukwa osisi sida ka e ji machie elu ulo ahụ. A kukwasiri osisi ndi a n'elu osisi sida ukwu ndi a a wara awa, ndi e mere ka ha nokwasị n'ogidi ndi ahụ. Onugugu osisi ndi ahụ bu iri anọ na ise. O bukwa iri na ise ka e nwere n'ahiri obula. **4** Oghereikuku ya dikwa n'uzo ahiri ato, otu n'elu ibe ya. E mere ka oghereikuku ndi di n'elu n'otu akuku chee oghereikuku ndi di n'akuku nke ozo ihu. **5** Onu uzo niile nwere mbudo onu uzo anọ. Ha di ato ato cheritara ibe ha ihu n'ebe mputa ya. **6** O wuru onu uzo mbata nke ogidi, nke ruru iri mita na anọ n'obosara, rukwaa iri mita anọ na ise n'idi ogologo. N'ihu

ya, e nwere mputa onu ulo, n'ihu ya, e nwekwara ogidi na elu ebe kpuchiri ekpuchi. 7 E nwekwara onu ulo ozo a na-akpo, Ulo Ocheeze, maobu Ulo Ikpe ziri ezi ebe Solomon na-anọ ekpe ikpe. E ji osisi sida machie ahụ ya niile, site n'ala ruo n'elu. 8 Ulo obibi Solomon dikwa n'ogige di n'azu ulo ikpe a. E wukwara ya dika e si wuo ulo ndi ozo. Solomon wukwara nwunye ya ulo yiri nke ya. Nwanyị a bu nwa Fero, eze ndi Ijipt, nke Solomon na-alu. 9 E ji nkume di mma ma dikwa oke onuahia nke a wara awa na nke a kwadoro nke oma n'ime na n'ezidi dika otutu si di, wuo ulo ndi a. Site na ezi ruo n'ogige ukwu ahụ ma sitekwa na ntala ruo n'elu ya. 10 Nkume e ji toọ ntala ulo ndi a bu nkume buru ibu, ndi di ezi mma. Ufodu n'ime nkume ndi a ruru mita anọ na okara n'ogologo, ndi ozo di mita ato na uma isii. 11 N'elu nkume ndi a ka e doro nkume ndi ozo, ndi di ezi mma, a waziri awazi dika otutu si di. Emesia, e dokwara osisi sida n'elu ha. 12 Ogige ukwu ahụ bu nke eji ahiri nkume ato a wara awa dikwasiri n'elu ibe ya gbaa gburugburu, otu ahiri bu nke sida a wara awa dika o di n'ime ime ogige ulonso ukwu Onyenwe anyi ahụ, ya na mputa onu ulo ya. 13 Eze Solomon zigara ozi na Taja, ka a kpota Hiram. 14 Nne Hiram bu nwanyị si n'ebonye Naftali nke di ya nwuru anwu, ma nna ya bu onye Taja, onye maara nka di n'ikpu bronz. Hiram juputara n'amamihe na nghota n'ihe omuma iru oru obula metutara bronz. O biakwutere eze bu Solomon, ruokwa oru niile enyere ya iru. 15 O kpuru ogidi bronz abuo, nke otutu ya ruru mita asato na otu uma n'ogologo, na mita ise na uma anọ gburugburu ya. 16 O kpukwara ihe

ọkpụkpụ bronzi, nke isi ya yiri ọnyị ite mmiri. A dọkwasi
 ha n'elu ogidi ọla abụọ ahụ. Otu n'ime ihe ọkpụkpụ bronzi
 abụọ ndị a dị ihe ruru mita abụọ na ụma atọ n'ogologo.
17 E nwekwara ihe e ji chọọ ha mma. Ọ bụ ọla akpara
 akpa, nke yiri ụdọ a tūrū atū ka e ji chọọ ha mma. Asaa
 dị n'otu ihe ọkpụkpụ ọla. **18** Ọ kpūrū ihe yiri mkpūrū
 pomegranet, nke dị n'ahiri abụọ, nke o ji gbaa ihe icho
 mma ndị ahụ gburugburu, maka iji ha chọọ ihe ọkpụkpụ
 ọla ndị ahụ dị n'elu ogidi ndị ahụ mma. O mere otu ihe a
 maka ihe ọkpụkpụ ọla ọbụla. **19** Ihe ọkpụkpụ ọla ndị
 dị n'elu ogidi dị na mgbe ụlọ ka o mere ka ha yie okoko
 osisi lili. Iđi elu ha ruru otu mita na ụma asatọ. **20** N'elu
 ihe ọkpụkpụ ọla dị n'ogidi abụọ ahụ, n'elu elu ha, ebe
 ahụ yiri ọnyị ite mmiri nke dị n'akụkụ ihe ọkpụkpụ ọla
 ahụ, e nwere ihe yiri nari mkpūrū pomegranet abụọ e
 doro n'ahiri n'ahiri gburugburu ha. **21** O guzobere ogidi
 abụọ ndị ahụ na mgbe ọnyị ụzọ ụlọnsọ ukwu ahụ. Ogidi
 nke dị na ndịda ka ọ kpọrọ Jakin, ma nke dị n'ugwu ka ọ
 kpọrọ Boaz. **22** Ihe ọkpụkpụ ọla dị n'elu ogidi ndị a bụ
 nke yiri okoko osisi lili. Ọ bụ n'uzọ dị otu a ka e si ruzuo
 ọnyị niile metụtara ogidi ndị ahụ. **23** O mekwara Oke
 osimiri nke ọla awūrū awū, nke dị gburugburu n'udidi.
 Ọtūtū ya bụ mita abụọ na ụma atọ n'ogologo, dika
 mita ise na ụma atọ, site n'otu ọnyị ruo n'onyị nke ọzọ.
 Ọ bụ eriri e ji atū ihe ruru ihe dika mita iri na anọ ka
 e ji tūọ ya gburugburu. **24** N'okpuru ọnyị ya, oyiya ọba
 gbara ya gburugburu, iri dị na mita anọ na ọkara ọbụla.
 Ọba ndị a dị n'ahiri abụọ, awukọtara ha na Oke osimiri
 ahụ otu mgbe. **25** E mekwara ka Oke osimiri ahụ guzo

n'elu ehi iri na abụọ. Atọ na-eche ihu n'akụkụ ọwụwa anyanwụ; atọ na-eche ihu n'ọdịda anyanwụ; atọ na-eche ihu n'akụkụ ndịda, atọ na-eche ihu n'akụkụ ugwu. Oke osimiri ahụ dịkwasi ha n'elu, ebe azụ ha niile dị n'ime n'etiti. **26** Ịdị arọ ya ha ka otu ọtụtụ ntu-aka dimkpa. E mere ọnyụ ya ka ọ dị ka ọnyụ iko mmiri, dịkwa ka okoko lili na-awaputa awaputa. Ọ na-erite puku galọonyụ iri na abụọ. **27** O mekwara ihe ndokwasị bronz iri, nke e nwere ike ikpughari akpughari. Mita abụọ ka ogologo nke otu ihe ndokwasị ọbụla dị, mita abụọ ka obosara ya dịkwa; ịdị elu ya dị otu mita na ọkara. **28** Ihe ndokwasị ahụ nwere ihe e ji jikọta ya dị n'etiti ya. Otu a ka e si mee ihe ndokwasị ahụ. **29** N'elu ihe njikọta ahụ ka a wụrụ oyiya dị iche iche, dika ọdum, na oke ehi, na ndị mmụọ ozi cherubim nwere nku. N'elu, na n'okpuru ọdum, na oke ehi ndị ahụ, a wụkwara ahịhia na okoko osisi dị iche iche. **30** Otu ihe ndokwasị ọbụla nwere ukwụ bronz anọ dị gburugburu, nweekwa okporo bronz ebe ukwụ ndị a na-agbaghari. N'akụkụ anọ nke ihe ndokwasị ndị a, a rụnyere ebe a na-adokwasị efere. E ji oyiya okoko osisi na ahịhia chọọ ihe ndị a mma. **31** N'ime ihe ndokwasị ahụ, e nwere oghere nke nwere ọnyụ dị gburugburu nke ịdị omimi ya bụ sentimita iri anọ na ise. Oghere a dị gburugburu, nwee ebe ndokwasị n'okpuru ya nke dị sentimita iri isii na asatọ n'ọtụtụ. Oyiya ihe apiri apị dịkwa gburugburu ọnyụ ya. Ihe njikọta ha niile nwere akụkụ anọ nke ha n'otu, ha adighi gburugburu. **32** A na-adokpughari ihe ndokwasị a n'ukwụ anọ o nwere. A dūnyekotakwara ukwụ anọ ndị a n'ime okporo ọla e mekọtara ya na ihe ndokwasị ahụ. Ịdị

elu nke ukwu obula bu iri sentimita isii na asato. **33** E mekwara ukwu ndi a dika ukwu ugboala nke inyinya na-adokpu. O bukwa oia ka e ji kpuo akuku ihe ndokwasị ahụ niile, ma okporo igwe ukwu, ma okporo igwe nta, na ihe niile jikotara ha. **34** Ukwu oia nta anọ dikwa n'okpuru ihe ndokwasị ahụ, n'akuku obula. A wukotakwara ha na ihe ndokwasị ahụ. **35** E nwere ihe a magidere gburugburu n'elu ihe ndokwasị obula, nke omimi ya di iri sentimita abuo na uma ato. Oia a, na ukwu ya, ka a wukotara na ihe ndokwasị ahụ otu mgbe. **36** Ebe obula ohere di, o gbunyere oiyi cherubim nwere nku, na oiyi odum, na oiyi osisi nkwa, n'ahụ ibo oia ahụ e mere ka o diri gburugburu elu ihe ndokwasị oia ahụ. **37** Ihe ndokwasị oia iri ndi ahụ ha otu. Ha yikwara ibe ha, n'ihu na e mere ka ha nwee otu udi. **38** Hiram jikwa bronze kpuo efere isa ihe iri. Ogbu efere obula di mita abuo na otu uma, otu efere maka ihe ndokwasị obula. Mmiri na-eju otu n'ime ha bu nari galonu mmiri abuo na iri anọ. **39** O donyere ihe ndokwasị oia ise n'akuku ndida ulonso ukwu ahụ, donyeka ihe ndokwasị oia ise nke ozo n'akuku ugwu. O dobara ihe ichenye mmiri ukwu ahụ n'akuku ndida, n'ihu owuwa anyanwu nke ulonso ahụ, n'ebe chere ihu na ndida. **40** O kpukwara ite di iche iche, shovel niile, na efere ikwosa mmiri niile. N'ikpeazu, o rucharara oru niile di n'ulonso Onyenwe anyi, nke eze Solomon tinyere ya n'aka iru. **41** Ogidi abuo ahụ; ihe okpukpu abuo dika efere di n'elu ogidi abuo ahụ; ihe okpukpu yiri udo a turu atu nke e ji choo ihe okpukpu abuo ahụ dika efere mma. **42** Nari anọ nke mkpuru pomegranet a

kpurū akpū maka ahiri ihe abuo ahū a kpurū akpū, ya bụ, ahiri pomegranet abuo n'ihu otu ihe okpukpu, iji choo ihe okpukpu ahū yiri efere di n'isi elu ogidi ahū mma. **43** Ihe ndokwasị iri na efere isa mmiri iri nke dokwasiri n'elu ha; **44** na Oke osimiri ahū na oke ehi iri na abuo ahū di ya n'okpuru; **45** ite niile, shovel niile na efere ikwosa mmiri. Ihe ndi a niile nke Hiram meere eze Solomon n'ihu ulonso Onyenwe anyi, bu bronzi na-egbu maramara ka eji mee ha. **46** O bu n'ala uru, n'obosara ala Jordan, n'etiti Sukot na Zaretan ka eze mere ka a noro kpuo ihe ndi a. **47** Ma Solomon atughị ihe ndi a niile a kpurū n'ihu otutu, n'ihu na ha di otutu n'onuogu, achoputaghikwa idi aru nke bronzi ahū. **48** Solomon mekwara ngwongwo niile di n'ime ulonso Onyenwe anyi, ya bu: ebe ichu aja eji olaedo kpuo, tebul olaedo nke a dokwasiri achicha nke iche n'Ihu Onyenwe anyi. **49** E jikwa olaedo a nuchara anucha kpuo ihe idokwasị oriṅa, ise n'akuku aka nri, ise n'akuku aka ekpe, n'ihu ime ime ebe nsọ; tinyere ihe icho mma oyiyi okoko osisi, na oriṅa niile, na ihe iguta ihe niile; **50** na efere olaedo a nuchara anucha di iche iche, na ihe ikpakepu oku niile, na efere ikwosa mmiri, na ngaji na ihe igu oku; na ihe ikonye ibo n'ihu ibo onuulo ndi di n'ime ime, bu Ebe Kachasi Nso, nakwa ibo ndi di n'onu uru ulu ezumezu nke ulonso ukwu. **51** Mgbe a ruzuru oru niile nke eze Solomon nwere iru maka ulonso ukwu Onyenwe anyi ahū, o webatara ihe niile Devid bu nna ya doro nsọ n'ime ya, ya bu olaocha, olaedo na ngwongwo ndi ozọ niile. O tinyere ha n'uloaku di n'ulonso Onyenwe anyi.

8 Mgbe ahụ, eze Solomon kpokotara ndị okenye Izrel, na ndịisi ebo niile, na ndịisi ezinaulo Izrel niile, ka ha bjakwute eze na Jerusalem, maka i site na Zayon bu obodo Devid bugota igbe ogbugba ndu Onyenwe anyi. **2** Ndi Izrel niile gbakotara bjakwute eze Solomon n'oge a na-eme mmemme n'onwa Etanim nke bu onwa asaa n'afu. **3** Mgbe ndi okenye Izrel niile bjarutere, ndi nchujaja buliri igbe ogbugba ndu ahụ. **4** Ha bugotara igbe ogbugba ndu Onyenwe anyi, ya na ulo nzute, na ngwongwo niile di nsu di n'ime ya. Ndi nchujaja na ndi Livayi buliri ha elu. **5** Eze Solomon na ogbako Izrel niile, bu ndi zukotara n'ebe o no, no n'ihu igbe ogbugba ndu ahụ, na-achujaja otutu aturu na otutu ehi nke a na-apughị iguta onu maobu gbakota onuogugu ha n'ihu iba uba. **6** Ndi nchujaja bubatara igbe ogbugba ndu Onyenwe anyi ahụ n'ime ime ulonso ukwu ahụ, n'ime Ebe Kachasi Nso, dōba ya n'okpuru nku cherubim ahụ. **7** Cherubim ndi ahụ gbasara nku ha n'elu igbe ogbugba ndu ahụ, zochie igbe ogbugba ndu ahụ na okporo osisi ndi e ji ebu ya. **8** Okporo osisi ndi a di oke ogologo, na e nwere ike i site n'Ebe Nso, di n'ihu ime ime ebe nsu ahụ hu isi ha anya, ma onye nanoghị n'Ebe Nso ahụ adighi ahụ ha. Ha ka dikwa n'ebe ahụ ruo taa. **9** O nweghi ihe di n'ime igbe ogbugba ndu ahụ, kariakwa mbadamba nkume abuo ahụ Mosis tinyere n'ime ya n'ugwu Horeb, n'ebe Onyenwe anyi na umu Izrel gbara ndu, mgbe ha si n'ala Ijipt puta. **10** Mgbe ndi nchujaja si n'Ebe Nso ahụ puta, igwe ojii juputara ulonso ukwu Onyenwe anyi ahụ. **11** Ndi nchujaja enwekwaghị ike jee ozi ha, n'ihu igwe ojii ahụ, n'ihu na ebube Onyenwe

anyị juputara n'ime ulonso ya. **12** Mgbe ahụ, Solomon siri, "Onyenwe anyi ekwuola na o ga-ebi n'oke igwe ojii. **13** Ma n'ezie, ewuola m ulonso puru iche, maa mma nye gi, ebe i ga-ebi ruo mgbe ebighi ebi." **14** Dika ogbakọ Izrel niile na-eguzo n'ebe ahụ, eze chighariri onwe ya chee ha ihu, gozie ha. **15** Mgbe ahụ, o siri, "Otuto diri Onyenwe anyi, bu Chineke Izrel, onye ji aka ya mezuo nkwa nke o sitere n'onu ya kwee nna m Devid. N'ihu na o kwuru si, **16** 'Site n'ubochi ahụ m si n'ala Ijpt kputa ndi m, ahoputaghi m obodo obula n'ebo obula nke Izrel, ka e wuru m ulonso ka Aha m diri n'ebe ahụ. Ma a horola m Devid i bu onye ga-achi ndi m Izrel.' **17** "Nna m, Devid bu n'obi iwu ulonso ukwu nye Aha Onyenwe anyi, bu Chineke nke Izrel. **18** Ma Onyenwe anyi siri nna m, Devid, 'I mere nke oma ibu n'obi iwu ulonso ukwu nye Aha m. **19** Ma otu o di, o bughu gi ga-ewu ulonso ukwu ahụ, kama o bu nwa gi nwoke, anu ahụ gi na obara gi; o bu ya ga-ewu ulonso ukwu nye Aha m.' **20** "Ugbu a, Onyenwe anyi emezuola nkwa ahụ o kwere. A nochielala m nna m Devid, ugbu a, ana m anodu n'ocheeze nke Izrel dika Onyenwe anyi kwere na nkwa. Ewuokwala m ulonso ukwu nye Aha Onyenwe anyi, bu Chineke nke Izrel. **21** Edoziekwala m onodu ebe igbe ogbugba ndu ahụ ga-adi, n'ime ya ka ogbugba ndu Onyenwe anyi di, bu nke ya na nna nna anyi ha gbara, mgbe o mere ka ha si n'ala Ijpt puta." **22** Mgbe ahụ, Solomon guzoro n'ihu ebe ichu aja Onyenwe anyi, na n'ihu ogbakọ umu Izrel niile, gbasapu aka ya abuo chilie ha elu, **23** kwuo si, "Onyenwe anyi, Chineke nke Izrel, o dighi Chineke dika gi n'eluigwe nke di n'elu, maobu

n'ụwa, n'okpuru eluigwe. Gị onye na-edebe ogbugba ndu ihunanya gi na ndi ohu gi, bu ndi ji obi ha niile na-eso uzọ gi. **24** I mezuokwala nkwa niile i kwere nna m Devid, bu ohu gi. I ji onu gi kwee nkwa a ma taa, i jirila aka gi mezuo ya. **25** "Ugbu a, O! Onyenwe anyi, Chineke nke Izrel, mezuokwala nkwa niile i kwere Devid nna m, mgbe i sirị, 'O buru na umu umu gi elezie anya bie ndu n'uzo kwesiri ntukwasị obi n'ihu m, n'ihe niile ha na-eme, dika gi onwe gi mere, agaghị achọ onye ga-anọ n'ihu m n'ocheeze Izrel n'ime ha.' **26** Ma ugbu a, Chineke nke Izrel, ka okwu gi, bu nkwa nke i kwere ohu gi, bu nna m Devid, bia na mmezu. **27** "Ma o bu ezie na gi Chineke ga-ebi n'elu ụwa? Lee, eluigwe obuladi ebe kachasi elu nke eluigwe, ezughị iba gi. Olee otu ulo a nke m wuru ga-esi bata gi? **28** Ma Onyenwe anyi Chineke m, naa nti n'ekpere ohu gi, na ariri o na-ariri maka ebere. Nuru akwa na ekpere nke ohu gi na-ekpe n'ihu gi taa. **29** Biko, mee ka anya gi abuo ghere oghe n'ebe ulonso ukwu a di, abali na ehie, bu ebe a i kwuru banyere ya, si, 'Aha m ga-adi n'ebe ahụ,' ka i si otu a nuru ekpere nke ohu gi ga-ekpe banyere ebe a. **30** Nuru kwa ariri ohu gi na nke ndi gi Izrel niile, mgbe obula ha chere ihu ha n'ebe a n'ekpere. Biko, site n'eluigwe bu ebe obibi gi nuru, mgbe i nuru biko, gbagharakwa. **31** "Mgbe onye obula mehiere mmadu ibe ya, a kpo ya oku ka o bia nuo iyi, onye di otu a bia, guzo n'ebe a, n'ihu ebe ichu aja gi a, nuo iyi ahụ. **32** Mgbe ahụ, nuru olu ya n'eluigwe ma mee ihe ziri ezi. Kpeekwa ikpe n'etiti ndi ohu gi, maa onye mejoro ikpe site n'itukwasị n'isi ha ihe o metara, meekwa ka onye

aka ya dī ọcha nwere onwe ya, site n’imeso ha dīka ezi omume ha si dī. **33** “Mgbe ndī iro meriri ndī gị Izrel, n’ihi na ha mehiere megide gị, ọ bụrụ na ha aloghachikwute gị, too aha gị, na-ekpe ekpere, na-arịọ gị arịrịọ n’ụlọnsọ ukwu a, **34** biko, site n’eluigwe nūrụ ekpere ha, gbaghara mmehie ndī gị Izrel. Meekwa ka ha loghachita n’ala ahụ nke i nyere nna nna ha. **35** “Mgbe e gbochiri eluigwe, mee na mmiri adighi ezokwa, n’ihi na ndī gị emehiela megide gị, ọ bụrụ na ha echee ihu n’ebe a kpee ekpere, too aha gị, si na mmehie ha chegharia, n’ihi na itaala ha ahụhụ. **36** Biko, site n’eluigwe nūrụ ma gbagharakwa mmehie ndī ohu gị, bụ ndī gị Izrel. Kuziere ha ezi ụzọ ha ga-esi bie ndụ ma zidata mmiri ozuzo n’ala ahụ nke i nyere ndī gị ka ọ bụrụ ihe nketa ha. **37** “Mgbe ụnwụ maọbụ ajọ ọrịa na-efe efe ga-adakwasị ala a, maọbụ ọrịa na-eripia ihe ubi maọbụ omuma ebu, maọbụ igurube maọbụ ụkpana, maọbụ mgbe onye iro nochibidoro ha n’obodo ha niile, ihe mbibi niile maọbụ ọrịa ọbụla, **38** ekpere ọbụla maọbụ arịrịọ nke onye ọbụla n’etiti ndī gị Izrel kpere ma rịọọ, n’ihi ighota ihe otiti niile nke obi ha, ha gbasapụ aka ha, ma chee ihu ha n’ebe ụlọnsọ ukwu dī, **39** mgbe ahụ, site n’eluigwe bụ ebe obibi gị nūrụ arịrịọ ha. Gbaghara ma meekwa; mesoo onye ọbụla dīka ihe niile ha na-eme si dī, ebe ọ bụ na ị maara obi ha niile, n’ihi na naanị gị maara obi mmadụ ọbụla, **40** ka ha tụọ egwu gị oge niile nke ha na-ebi n’ala ahụ nke i nyere nna nna anyị ha. **41** “Ma banyere onye mba ọzọ, onye na-esonyeghi na ndī gị Izrel, kama o si n’ala ebe dī anya bịa n’ihi Aha gị, **42** n’ihi na ha ga-anụ ihe banyere aha ukwu gị, n’aka gị dī ike

na ogwe aka gi e setipuru esetipu. Mgbe ha biara kpee ekpere n'ulonso a, **43** mgbe ahụ, site n'elugwe ebe obibi gi nuru aririo ha. Mekwaa ihe niile nke onye mba ozo ahụ na-ario n'ekpere, ka ndi niile nke uwa mara aha gi, tujukwa egwu gi, dika ndi nke gi bu Izrel na-eme, ka ha matakwa na-akpokwasiri Aha gi n'ulo a nke m wuru. **44** "Mgbe ndi gi ga-aga ibu agha megide ndi iro ha, n'ebe obula i na-eziga ha, mgbe ha chere ihu ha n'uzo obodo a nke i hoputara na n'ulonso ukwu a m wuru nye Aha gi, kpee ekpere nye Onyenwe anyi, **45** mgbe ahụ, site n'elugwe nuru ekpere na aririo amara ha, mezukwa ihe ha na-ario (dinyekwara ha). **46** "Mgbe ha mehiere megide gi, n'ih na o dighi mmadu obula na-adighi emehie, i wee iwe megide ha, rara ha nyefee n'aka ndi iro ha, ndi dokpuru ha n'agha gaa n'obodo ozo, maobu obodo di anya maobu nke di nso; **47** o buru na ha anoro n'ala ahụ a dokpuru ha gaa, chegharia n'obi ha, noro n'ala ebe ahụ eji ha rio gi, si, 'Anyi emehiela, anyi emeela ihe n'adighi mma, anyi emekwala ajo omume'; **48** o buru na ha ejiri obi ha na mmuo ha niile chegharia, n'ala ebe ndi iro ha, bu ndi dororo ha n'agha, ma kpee ekpere nye gi chee ihu ha n'uzo ala a nke i nyere nna nna ha, n'obodo a nke i hoputara, ya na n'ulonso ukwu a m wuru nye Aha gi; **49** mgbe ahụ, site n'elugwe, ebe obibi gi, nuru ekpere ha na aririo ha, nyekwara ha aka. **50** Gbaghara ndi gi, bu ndi mehiere megide gi, gbaghara njehie niile ha mere megide gi, ma meekwa ka ndi dotara ha n'agha gosi ha obi ebere. **51** N'ih na ha bu ndi gi na oke gi, ndi i mere ka ha si n'ala Ijpt puta, ala oke ita ahuhu nke nhuju anya. **52** "Ka anya

gị ghere oghe n'arịrịọ mụ bụ ohu gị, nakwa n'arịrịọ ndị gị Izrel, biko, na-egekwa ha ntị mgbe ọbụla ha bekuru gị akwa. **53** N'ihị na gị onwe gị kewaputara ha site na mba niile nke ụwa ka ha bụrụ gị ihe nketa, dika i kwuputara site n'ọnu ohu gị bụ Mosis, mgbe gị bụ Onye kachasi ihe niile elu, bụ Onyenwe anyi mere ka nna nna anyi ha si n'ala Ijipt pụta." **54** Mgbe Solomon kpechara ekpere ndi a ya na arịrịọ ọ rịrịọ Onyenwe anyi o si n'ihu ebe ichu aja Onyenwe anyi, bụ ebe o gburu ikpere n'ala, bilie, gbasapu aka ya abuo chilie ha elu. **55** O guzoro gozie ọgbako Izrel niile, gwa ha okwu n'oke olu si ha, **56** "Onye a goziri agozi ka Onyenwe anyi bu, onye nyere ndi ya, Izrel izuike dika o kwere na nkwa. O dikwaghi okwu ọbula nke na-emezughị n'ime ezi nkwa ahụ niile o kwere site n'ọnu Mosis ohu ya. **57** Ka Onyenwe anyi Chineke anyi dinyere anyi, dika o si dinyere nna nna anyi ha. Ka o gharakwa ihapu anyi, maobu gbaka anyi azu. **58** Ya nyekwa anyi mmuo ime ihe niile o chorọ, dika uche nsọ ya si di, na mmuo ijezi ije n'uzo ya niile, na idebe ukpuru na iwu niile nke o nyere nna nna anyi ha. **59** Ka okwu m ndi a niile, nke m ji rịo amara n'ihu Onyenwe anyi dikwa Onyenwe anyi Chineke anyi nso ehie na abali. Ka o nyekwara ohu ya na ndi Izrel niile aka, dika mkpa ubochi ọbula si di. **60** Ka ndi niile bi n'ụwa mara na Onyenwe anyi bu Chineke, marakwa na o nweghi chi ozọ di kariya ya. **61** Ya mere, wenu obi unu nyechasia Onyenwe anyi bu Chineke anyi, kpamkpam, na-ebinu ndu n'ukpuru ya, rubenu isi n'iwu ya, dika o di taa." **62** Mgbe ahụ, eze ya na ndi Izrel niile churu aja di iche iche n'ihu Onyenwe anyi.

63 Solomɔn churɔ aja udo, bu nke o churɔ nye Onyenwe anyi. Ehi di puku iri abuo na abuo, na ewu na aturu di nari puku na iri puku abuo. Ya mere, eze na ndi Izrel niile si otu a doo ulonso Onyenwe anyi nsɔ. 64 N'otu ubochi ahɔ kwa, eze doro etiti ogige di n'ihu ulonso Onyenwe anyi ahɔ nsɔ. N'ebe ahɔ ka o no chuo aja nsure oku, aja onyinye mkpuru oka na aja abuba udo. O mere nke a n'ihu na ebe ichu aja bronz nke na-eguzo n'ihu Chineke di oke nta ibata aja nsure oku niile, aja mkpuru oka niile nakwa aja abuba udo niile ahɔ. 65 Ya mere, Solomɔn ya na ndi Izrel niile mere mmemme a n'oge ahɔ, o bu nzuko di ukwu. Ndi mmadu bɔara sitere na Lebo Hamat ruo na mmiri iyi Ijipt. Ha mere mmemme a n'ihu Onyenwe anyi Chineke anyi, ubochi asaa tinyere ubochi asaa ozokwa, ya bu agukota ha ubochi iri na anɔ. 66 N'ubochi nke na-eso ya, o zilagara ndi ahɔ niile. Ha goziri eze, laakwa n'ulo ha, n'inuri onu na obi utu n'ihu ihe oma niile nke Onyenwe anyi meere ohu ya Devid, na ndi ya Izrel.

9 Mgbe Solomɔn rucharara ulonso ukwu Onyenwe anyi, na uloze, ruzukwaa ihe niile bu nke o bu n'obi ime, 2 Onyenwe anyi mere ka o hu ya anya nke ugboro abuo dika o mere ka o hu ya anya na Gibion. 3 Onyenwe anyi sirɔ ya, "Anula m ekpere gi, na aririo gi, nke i rioro n'ihu m. Edoola m ulonso a nke i wuru nsɔ, site n'itinye Aha m n'ebe ahɔ ruo mgbe ebighi ebi. Anya m na obi m abuo ga-adikwa n'ebe ahɔ ubochi niile. 4 "Ma gi onwe gi, o buru na i jiri obi zuruoke na omume ziri ezi, bie ndu n'ikwesɔ ntukwasɔ obi n'ihu m dika Devid nna gi mere, na-eme ihe niile m nyere n'iwu, debe ukpuru m na iwu

m niile, 5 mgbe ahụ, aga m eme ka ocheeze ọchịchị gi n'Izrel guzosie ike ruo mgbe ebighị ebi, dika m kwere nna gi Devid nkwa, mgbe m sirị, 'I ghaghị inwe onye nnọchite anya n'ocheeze Izrel.' 6 "Ma ọ bụrụ na unu, maọbụ ụmụ ụmụ unu alaghachi azụ, site n'ebe m nọ, jụ idebe iwu na ụkpụrụ niile bụ nke m nyere unu, pụọ gbasoro chi ndị ọzọ ife ha ofufe na ikpọ isiala nye ha, 7 mgbe ahụ, aga m esite n'ala ahụ nke m nyere ha wezuga Izrel. Aga m ajụkwa ụlọnsọ a m doro nsọ nye Aha m. Izrel ga-aghọ ihe eji atụ ilu na ihe ikpa ọchị n'etiti ndị niile. 8 Ọ bụ ezie na ụlọnsọ ukwu a kachasi elu ugbo a, ma onodu ya ga-eju ndị niile ga-esi n'akukụ ya gafee anya. Ha ga-emi onu, si, 'Gini mere Onyenwe anyi ji mee ala a na ụlọnsọ a, ihe di otu a?' 9 Ndi mmadu ga-aza, 'N'ihi na ha gbakutara Onyenwe anyi Chineke ha azu, onye kpoputara ha site n'ala Ijipt azu, makuo chi ndi ozo, na-akpo isiala na-efekwa ha ofufe. O bu n'ihi nke a ka O ji mee ka ihe ozo niile ndi a bjakwasị ha.'" 10 N'ogwugwu iri afọ abuo, mgbe Solomon ji wuo ulo abuo ndi a, ya bu ulonsọ Onyenwe anyi na ulozeze. 11 Eze Solomon nyere Hiram, eze Taja, iri obodo abuo di na Galili, n'ihi osisi sida, na osisi junipa, na olaedo niile Hiram butere ya dika o si choo ya. 12 Ma mgbe Hiram si Taja gaa ihu obodo ndi a nke Solomon nyere ya, ha amasighi obi ya. 13 Ya mere, o juru si, "Nwanne m nwoke, udi obodo di a na bu ihe a i nyere m?" N'ihi ya, o kporo ha Kabul, aha o na-aza ruo taa. 14 Hiram zigaara eze olaedo di puku kilogram anọ na iri asato. 15 Nke a bu akuko banyere ndi oru mmanye niile eze bu Solomon chikotara maka iru ulonsọ ukwu Onyenwe anyi,

na ụlọeze nke ya, na ebe e wusiri ike nke Milo, na mgbidi Jerusalem, Hazo, Megido nakwa Gaza. **16** Fero eze Ijipt buru agha na mbu merie Gaza, kpoo ya oku, gbukwaa otutu ndi Kenan bi n'obodo ahụ, were ya nye nwa ya nwanyi, bu nwunye Solomōn, ka o buru ihe o ji duo ya ulo. **17** Solomōn wughariri obodo Gaza, wuokwa ndida Bet-Horon, **18** Baalat na Tadmō nke di n'ozara n'ime ala ya. **19** O wukwara otutu obodo ebe nchikoba ihe, obodo ebe idebe ugbo agha na inyinya ya niile. O wuru ihe obula guru obi ya agu iwu na Jerusalem, Lebanon na n'oke ala ahụ niile o na-achị. **20** Ndi niile foduru ndu n'etiti ndi Amorait, ndi Het, ndi Periz, ndi Hiv na Jebus (ndi ahụ abughi ndi Izrel), **21** ndi umu umu ha niile foduru n'ala ahụ, ndi ahụ ndi Izrel na-enweghi ike egbuchapu, ndi a ka Solomōn mere ndi oru mmanye na ndi ohu, nke a bukwa onodu ha ruo taa. **22** Ma Solomōn emeghi ka onye Izrel obula buru ohu. Kama ha bu ndi ikom agha, ndiisi oru n'ochichi, ndiisi ndi ochiagha, ndiisi ugbo agha na ndi na-agba inyinya agha ya. **23** Ndi a bukwa ndiisi na-ahụ ihe banyere oru niile nke Solomōn ji n'aka. Ndi Izrel di nari ise na iri ise, ka e mere ndiisi na-elekota ndi oru Solomōn. **24** Emesja, ada Fero sitere n'obodo Devid puta gbagoo n'ulọeze nke Solomōn wuuru ya. Solomōn wukwara ebe mputa nke ulo ahụ. **25** Ugboro ato n'afọ, ka Solomōn na-achụ aja nsure oku, na aja udo n'elu ebe ichu aja o wuru nye Onyenwe anyi, tinyere aja nsure oku ihe na-esi isi utu o na-achụ n'ihu Onyenwe anyi. O si otu a wuchaa ulonso ukwu Onyenwe anyi. **26** Eze Solomōn wukwara otutu ugbo mmiri n'Eziōn Geba, bu nke di n'akuku Elat, n'onu

mmiri Oke osimiri Uhie n'ala Edom. **27** Hiram zigaara ndi ikom ya na-anya ugbo, ndi maara ihe banyere ime njem osimiri nke oma, ka ha soro ndi ikom Solomon jee ozi n'ime ugbo ndi a. **28** Ha nyaara ugbo gaa Ofia, site n'ebe ahụ bulatara eze Solomon oiaedo nke idi arọ ya ruru puku kilogram iri na anọ na nari abụọ na asatọ.

10 Mgbe eze nwanji Sheba nuru akuko Solomon, na idi na mma nke di n'etiti ya na Onyenwe anyi, o biara ka o were otutu ajuju siri ike nwalee Solomon. **2** O biarutere Jerusalem, ya na otutu ndi ozi n'ebe ha bara uba, ndi so ya, tinyere otutu inyinya kamel ndi bu uda di iche iche, otutu oiaedo na nkume di oke onuahia di iche iche. O biakwutere Solomon, ya na ya kparitara uka banyere ihe niile nke di ya n'obi. **3** Solomon zara ya ajuju ya niile; o dikwaghi ihe siiri eze ike ikowara ya. **4** Mgbe eze nwanji Sheba huru amamihe niile nke Solomon, hukwa uloze o wuru, **5** na ihe oriri a na-adokwasị n'elu tebul ya, usoro onodu nke ndisi ochichi ya, na ndi guzo na-ejere ya ozi n'uwe ha yi, onye na-ebu iko ihe onunu ya, na aja nsure oku niile o na-achụ n'ulosọ Onyenwe anyi, o dikwaghi ihe ozọ o maara o ga-eme, maobu kwuo. **6** O siri eze, "Akuko niile m no n'ala m nu banyere ihe niile i rupertara na amamihe gi bu eziokwu. **7** Ma ekwenyeghi m akuko ndi a tutu ruo mgbe m biara jiri anya m abuo hu ha. N'ezie, ihe m nuru erughi okara; n'amamihe nakwa n'iba uba gi, i tukwasila ihe n'akuko m nuru. **8** Lee, udi onu ndi gi na-enwe. Lee, udi onu nke ndi ozi na-enwe, bu ndi na-eguzo n'ihu gi mgbe niile na-anu okwu amamihe gi. **9** Ngozu diri Onyenwe anyi Chineke gi, onye nwere mmasi

n'ebe i nọ, o debere gi n'ocheeze Izrel. N'ih i hụnanya nke Onyenwe anyi na-ad i ruo mgbe ebigi ebi n'ebe Izrel nọ, o meelee gi eze, ka i debe ikpe ziri ezi na ezi omume.”

10 O nyere Solomon onyinye ọlaedo idi arọ ya di puku kilogram anọ, nyekwa ya otutu ọda na-esi isi uto di iche iche, na otutu nkume di oke onuahia. O nwebeghi oge ozo ewebatara otutu ọda na-esi isi uto dika ndi ahụ eze nwanji Sheba nyere eze Solomon. **11** (Ozokwa, otutu ugbo mmiri nke eze Hiram bubatara ọlaedo site n'Ofia bulatara Solomon. Ha sitekwara n'ebe ahụ bute osisi almug n'ebe o bara ọba, na otutu nkume di oke onuahia di iche iche.

12 Eze ji osisi almug ndi a wuo ogidi ndabere di n'ulonso ukwu Onyenwe anyi na nke uloze. O jikwa ya meere ndi na-abu abu ubo akwara na une. O dibeghi mgbe obula ahuru maobu tubata osisi almug ha otu a site n'ubochi ahụ ruo taa.) **13** Eze Solomon nyekwara eze nwanji Sheba ihe niile o chorọ na ihe niile bu nke o rioro, na-agunyeghi onyinye niile Solomon nyere ya dika eze o bu. Emesia, o hapuru laghachi n'ala nke aka ya, ya na ndi na-ejere ya ozi. **14** Otutu idi arọ nke ọlaedo Solomon na-enweta kwa afọ bu puku kilogram iri abuo na atọ, **15** na-agunyeghi uru nke na-esi n'aka ndi na-atu mgbereahia na ndi na-azu ahia na nke sitekwara n'aka ndi eze Arebia niile, nakwa n'aka ndisi na-achi obodo niile nke ala ahụ. **16** Eze Solomon kpuru nari ọta ọlaedo ukwu abuo site n'ọlaedo etipara etipia. O bu ọlaedo nke idi arọ ya ruru kilogram isii na uma itoolu ka eji kpuo ọta obula. **17** O kpukwara nari ọta nta atọ, nke sitere na ọlaedo etipara etipia. O bu ọlaedo idi arọ ya ruru kilogram atọ na okara ka eji kpuo

ọta ọbụla. Eze debere ha n'ụlọeze n'Oke Ọhịa Lebanon. **18**
 Eze mekwara ocheeze dị ukwu nke e ji ọdụ enyi na ọlaedo
 a nuchara anucha machie. **19** Ocheeze ahụ nwere ihe
 nrigo isii, o nwere elu dị gburugburu n'azụ ya. E nwere
 ebe ntụkwasị aka n'akụkụ abụọ ya, nke nwere oyiyi ọdum
 abụọ guzo n'akụkụ nke ọbụla n'ime ha. **20** Ọdum iri na
 abụọ na-eguzo n'elu ihe nrigo isii ahụ, otu n'akụkụ isi
 abụọ nke ihe nrigo ọbụla. Ọ dịkwaghị alaeze ọzọ dị nke e
 mere ihe dị otu a nye. **21** Ihe niile Solomon nwere nke
 e ji ahụ ihe bụ ọlaedo ka e ji mee ha. Ngwongwo niile
 nke dị n'ime ụlọeze n'Oke Ọhịa Lebanon bukwa ọlaedo a
 nuchara anucha ka e ji kpụọ ha. Ọ dighị ihe e ji ọlaocha
 kpụọ, n'ihia na-agụnyeghị ọlaocha dika ihe ọbụla n'oge
 Solomon. **22** Eze nwere ọtụtụ ụgbọ mmiri e ji azụ ahia
 n'oke osimiri, tinyere ụgbọ nke Hiram. Otu ugbo n'afọ
 atọ, ka ụgbọ mmiri ndị a na-alọta, buru ọlaedo, ọlaocha
 na ọdụ enyi, enwe na adaka dị iche iche bata. **23** Eze
 Solomon bara ụba n'akụ, nwekwa amamihe karịa ndị eze
 niile dị n'ụwa. **24** Ụwa niile na-abia ichọ ihu Solomon ka
 ha nuta okwu amamihe nke Chineke tinyere n'obi ya. **25**
 Onye ọbụla bjakwutere ya na-ebutere ya onyinye inata
 ihuoma, ya bụ ngwa ọlaocha na ọlaedo, uwe dị iche iche,
 ngwa agha, ụda dị iche iche, inyinya na inyinya muul,
 nke a bụ kwa afọ, kwa afọ. **26** Solomon chikọbara ọtụtụ
 ụgbọ agha na inyinya dị iche iche. O nwere ụgbọ agha
 dị otu puku na narị anọ na inyinya agha dị puku iri na
 abụọ n'ọnuogugu, ndị o debere ụfọdụ n'ime ha n'obodo
 ụgbọ agha ya ma ndị ọzọ dị na Jerusalem ebe ya onwe ya
 nọ. **27** Eze mere ka ọlaocha baa ụba dika nkume efu na

Jerusalem. O mekwara ka osisi sida di otutu dika osisi sikamọ nke di n'ala ala ugwu di iche iche. **28** A na-esite n'Ijipt nakwa ala Kue atubatara Solomọn inyinya. Ndi ahia eze na-azuta ha site na Kue n'onu ahia a na-ere ha n'oge ahụ. **29** Ha sitere n'Ijipt tubata otu ugbo agha n'onu ahia nari shekel olaocha isii, jirikwa otu nari shekel na iri shekel ise zuta otu inyinya. Ha zipukwara ha nye ndi eze niile nke ndi Het na ndi Aram.

11 Ma eze Solomọn huru otutu ndi inyom mba ozo n'anya, tinyere nwa nwanyi Fero, ha bu ndi inyom ndi Moab, ndi Amon, ndi Edom, ndi Saidon na ndi Het. **2** Ha bu ndi sitere na mba ndi ahụ Onyenwe anyi gwara Izrel si, "Unu na ha agaghị aluritakwa di na nwunye, n'ihi na ha aghaghị ime ka obi unu gbasoo chi niile ha." Ma, n'agbanyeghi nke a, Solomọn rapara ha n'ahụ n'ihi ihunanya. **3** Onuogugu ndi inyom Solomọn luru di nari asaa, bu ndi amuru n'obi ndi eze. O nwekwara ndi iko nwanyi, onuogugu ha di nari ato. Ndi inyom ya duhiere obi ya. **4** Mgbe Solomọn ghorọ agadi, ndi inyom ndi a duhiere obi ya mee ka o gbasoo chi ndi ozo, nke mere na o jikwaghị obi ya niile gbasoo Onyenwe anyi Chineke ya, dika Devid bu nna ya mere. **5** O gbasoro Ashtoret, bu chi ndi Saidon na Molek, bu chi ruru aru nke ndi Amon. **6** N'uzo di otu a, Solomọn mere ihe ojoo n'anya Onyenwe anyi. O soghi uzo Onyenwe anyi dika nna ya Devid si mee n'ubochi niile nke ndu ya. **7** N'elu ugwu di n'owuwa anyanwu Jerusalem, Solomọn wuru ebe di elu nye Kemosh, chi ruru aru nke ndi Moab, wuokwara Molek chi ruru aru nke ndi Amon. **8** O mekwara otu ihe

ahụ nye ndị nwunye ya niile si mba ọzọ, bụ ndị na-achụ aja nsure ọkụ ihe na-esi isi uto, na-achukwa aja nsure ọkụ dị iche iche nye chi niile ha. **9** Onyenwe anyị were iwe dị ukwu megide Solomōn, n’ihi na obi ya esitela n’ebe Onyenwe anyị Chineke Izrel nọ pụọ, bụ onye mere ka ọ hụ ya anya ugboro abụọ. **10** Ọ bụ ezie na o nyere Solomōn iwu ka ọ ghara ịgbaso chi ndị ọzọ, ma Solomōn erubeghị isi n’iwu a Onyenwe anyị nyere. **11** Ya mere, Onyenwe anyị gwara Solomōn okwu sị, “Ebe ọ bụ na i mere ihe dị otu a, jụ idebe ọgbụgba ndụ m na ụkpụrụ m, nke m nyere gị idebe, aghaghị m isite n’aka gị dọkapu alaeze a, were ya nye otu n’ime ndị na-ejere gị ozi. **12** Ma n’ihi nna gị Devid agaghị m eme ihe ndị a mgbe ị dị ndụ. Aga m anapụ nwa gị nwoke alaeze Izrel. **13** Ma agaghị m anapụcha ya alaeze Izrel niile, kama aga m eme ka ọ bụrụ eze otu ebo Izrel, n’ihi Devid, na n’ihi Jerusalem, obodo m họtara nye onwe m.” **14** Mgbe ahụ, Onyenwe anyị mere ka onye iro bilie megide Solomōn. Onye a bụ Hadad onye Edom, onye sikwa n’ezinaụlọ ndị eze Edom. **15** N’oge gara aga, mgbe Devid na-ebuso ndị Edom agha, Joab, onyeisi ndị agha, onye gara ili ndị agha e gburu egbu, tigburu ndị ikom niile nọ n’Edom. **16** Joab na ndị agha Izrel niile nọgidere n’ebe ahụ ọnwá isii, tutu ruo mgbe ha gbuchapụrụ ndị ikom niile nọ n’Edom. **17** Ma Hadad, onye bụ nwantakiri n’oge ahụ, gbapụrụ ọsọ gbaga Ijipt, ya na ụfọdụ ndịisi ọchịchị Edom, ndị jeere nna ya ozi. **18** Ha sitere n’ala Midia gaa Paran. Site na Paran, ha duuru ụfọdụ ndị mmadụ, ndị sooro ha gaa Ijipt, jekwuru Fero eze Ijipt, onye nyere Hadad ụlọ obibi na ala, nyekwa

ya ihe oriri. **19** Hadad hūgara amara n'ihu Fero, nke mere na ọ kponyere ya nwanne nwanyị Tapenes bụ nwunye eze ka ọ buru nwunye ya. **20** Nwanne Tapenes mutara ya nwa nwoke aha ya bụ Genubat, onye Tapenes zulitere n'ulọeze. Genubat biri n'etiti umu Fero. **21** Mgbe Hadad no n'Ijpt, ọ nuru na Devid sooro ndi nna nna ya ha dina n'onwu na Joab ochiagha ndi agha anwukwala, ọ riro Fero ariro ka o kwenye ka ọ laghachi n'Edom. **22** Fero juru ya ajuju si ya, "Gini mere i ji choo ila? O nwere ihe i choo nke i na-adighi enweta n'ebe a?" Hadad zara si ya, "O nweghi ihe koru m, kama kwere ka m laghachi." **23** Nwoke ozu Chineke mere ka ọ buru onye iro Solomon bu Rezon nwa Eliada, onye gbapuru site n'aka nna ya ukwu bu Hadadeza, eze Zoba. **24** Devid lara ndi agha Zoba n'iyi, Rezon chikotara ndi ikom gbara ya gburugburu, gho onyendu ha, ndi nupu isi a gara Damaskos biri n'ebe ahụ, na-achikwa n'ebe ahụ. **25** Ogologo ubochi niile nke ndu Solomon, Rezon bu onye iro Izrel, tinyekwara nsogbu nke Hadad wetaara Izrel. Rezon bu eze ndi Aram, burukwa onye na-emegide Izrel. **26** Jeroboam nwa Nebat, onye Ifrem nke Zereda, otu n'ime ndi ozi Solomon, biliri megide eze. Nne ya bu Zerua, nwanyị di ya wuru anwu. **27** Nke a bu akuko banyere otu o siri bilie imegide eze: Solomon wughariri Milo, wuziekwa ntipu di na mgbidi obodo Devid bu nna ya. **28** Ugbu a Jeroboam, n'onwe ya, bu dimkpa. Mgbe Solomon huru otu nwokorobia a si aruzi oru ya nke oma, o mere ya onye nlekota ndi oru niile si n'ezinaulo Josef. **29** Ma otu ubochi, mgbe Jeroboam si Jerusalem na-apu, o zutere Ahija onye amuma, onye

Shilo, n'uzo, ebe o yi uwe oheru. O bukwa naani ha abuo no n'ohia mgbe ahụ. **30** Mgbe ahụ, Ahija yipuru uwe oheru nke o yi n'ahu dwasia ya uzo iri na abuo. **31** Mgbe ahụ, o gwara Jeroboam si, "Chiri iberibe iri nye onwe gi, n'ih na otu a ka Onyenwe anyi, Chineke Izrel siri, 'Lee, aga m anapu Solomon alaeze a, ma aga m enyekwa gi ebo iri n'ime ha. **32** Ma aga m ahapuru ya otu ebo, n'ih ohu m Devid na n'ih Jerusalem obodo m hoputara site n'ebo niile nke Izrel. **33** N'ih na ha ahapula m malite ikpo isiala nye Ashtoret, chi nwanji ndi Saidon; na nyekwa Kemosh, chi ndi Moab; na nye Molek, chi umu Amon. Ha agbasoghi uzo m, ha emekwaghi ihe ndi ahụ m gurụ dika ezi ihe. Ha edebeghi iwu m na ukpuru m niile dika Devid nna Solomon mere. **34** "Ma agaghi m anapu alaeze ya ugbo a, n'ih ohu m Devid, onye m hoputara, na onye mere ihe toro m utu. Aga m ahapu Solomon ka o nogide dika eze ubochi ndu ya niile. **35** Ma aga m anapu alaeze ya site n'aka nwa ya, nye gi ebo iri. **36** Nwa ya ka m ga- enye otu ebo, n'ih na achoro m ka Devid ohu m nogide ibu eze Jerusalem, obodo m hoputara nye onwe m, ebe m mere ka Aha m diri. **37** Ma otu o di, gi ka m ga-ewere. I ga-abukwa onye ga-achi ebe ahụ niile obi gi choro; i ga-abu eze Izrel. **38** O buru na i gee nti mee ihe niile m ga-enye gi n'iwu, jekwa ije n'irubere m isi, mee ihe ziri ezi n'anya m, site n'idebe ukpuru niile na iwu niile, dika ohu m Devid mere, aga m anonyere gi. Aga m ewuru gi ulo ga-adigide dika m siri wuoro Devid. Aga m enyekwa gi Izrel. **39** Aga m eweda agburu Devid n'ih ihe a, ma ha agaghi abu ndi e wedara n'ala ruo ebighi ebi." **40**

Solomon gbaliri igbu Jeroboam, ma Jeroboam gbaara oso gbakwuru eze Shishak nke Ijipt. O nokwara n'Ijipt ruo mgbe Solomon nwuru. **41** Ma banyere ihe ndi oso mere n'oge ochichi Solomon, nke bu, ihe niile o mere na amamihe o gosiputara, o bu na-edeghi ha n'akwukwo akuko nke Solomon? **42** Solomon chiri Izrel niile iri afo ano na Jerusalem. **43** O sooro nna nna ya ha dina n'onwu, e lie ya n'obodo Devid bu nna ya. Rehoboam nwa ya, ghokwara eze nonodu nna ya.

12 Rehoboam gara Shekem, n'ihu na Izrel niile zuko ebe ahụ ime ya eze. **2** Mgbe Jeroboam nwa Nebat nuru nke a (o ka no n'Ijipt ebe o gbagara oso ndu site n'aka eze Solomon), o sitere Ijipt lota. **3** Ya mere, ha ziri ozi kpo Jeroboam, ya na ogbako Izrel niile jekwuru Rehoboam si ya: **4** "Nna gi boro anyi ibu aro, ma ugbu a mee ka ibu aro na iyagba aro a nke o bokwasiri anyi, di mfe, anyi ga-ejere gi ozi." **5** Rehoboam zara ha si, "Laanu, ubochi ato gasia unu biaghachikwutenu m." N'ihu ya ndi ahụ lara. **6** Mgbe ahụ, eze Rehoboam gara inata ndumodu n'aka ndi okenye, bu ndi jeere nna ya Solomon ozi n'oge o di ndu, si ha, "Olee ndumodu unu ga-enye m maka mu inye ndi a osisa?" **7** Ha zara ya, "O buru na i ga-abu odibo nye ndi a taa, jeere ha ozi, nyekwa ha osisa di mma, ha ga-anogide buru ndi ohu gi mgbe niile." **8** Ma o nabataghi ndumodu ndi okenye nyere ya, o gakwuru umu okorobia ndi ya na ha tokoro, bukwa ndi na-ejere ya ozi, ka ha nye ya ndumodu. **9** Rehoboam juru ha si, "Gini bu ndumodu unu? Gini bu osisa anyi ga-enye ndi a nasị, 'Mee ka ibu aro nna gi bokwasiri anyi di mfe?'" **10**

Ụmụ okorobịa ahụ, bụ ndị ya na ha tokoro, zaghachiri
 si, “Gwa ndị ahụ siri gi, ‘Nna gi bokwasiri anyi ibu arọ,
 ma mee ka ibu anyi di mfe,’ i ga-agwa ha, si, ‘Mkpisiaka
 nta di n’aka m gbara okpotokpo karija ukwu nna m. **11**
 Nna m boro unu ibu arọ; aga m atukwasị ihe n’ibu ahụ
 mee ka ọ di arọ karija. Nna m ji apipia dọọ unu aka na
 nti, maobu akpi ka m ga-eji mekpaa unu ahụ.” **12** Mgbe
 ubochi ato gasiri, Jeroboam na ndi Izrel niile biaghachiri
 inuru osisa Rehoboam, dika eze kwuru, si, “Laghachitenu
 n’ubochi nke ato.” **13** Eze sara ndi a okwu n’olu di ike. O
 juru ndumodu nke ndi okenye nyere ya, **14** ma gbasoro
 ndumodu nke umu okorobia nyere. O siri, “Nna m mere
 ka ibu unu di arọ, aga m eme ka ibu unu di arọ karija. Nna
 m ji apipia dọọ unu aka na nti, aga m eji akpi mekpaa
 unu ahụ.” **15** Ya mere, eze anaghi ndi ahụ nti, n’ihi
 mgbanwe nke onodu niile a sitere n’ebe Onyenwe anyi
 no, ka e mezuo okwu ahụ Onyenwe anyi gwara Jeroboam
 nwa Nebat site n’onu Ahija onye Shilo. **16** Mgbe Izrel
 niile huru na eze juru ige ha nti, ha zaghachiri ya si,
 “Olee oke anyi nwere n’ime Devid? Olee ihe nketa anyi
 nwere n’ime nwa Jesi? Ndi Izrel, laanu n’ulo ikwu unu!
 Gi Devid lekotakwa ulo nke gi.” Ya mere, ndi Izrel lara
 n’ulo ha. **17** Ma banyere ndi Izrel bi n’obodo niile nke
 Juda, Rehoboam gara n’ihu buru eze ha. **18** Eze Rehoboam
 zipuru Adoniram, onyeisi na-elekota ndi oru mmanye,
 ma ndi Izrel niile ji nkume tugbuo ya. Ma eze Rehoboam
 jisiri ike gbaba n’ime ugbo agha ya, gbalaga laa Jerusalem.
19 Ya mere, Izrel no na nnupu isi megide ulo Devid ruo
 taa. **20** Mgbe ndi Izrel nuru na Jeroboam alaghachitala,

ha ziri ya ozi si ya p̄ta n'ihu ̄ha mmadu. N'ebe ah̄
 ka ha n̄ mee ya eze Izrel. ̄ dighi ebo ̄b̄la kwenyere
 iso ̄lo Devid, kariakwa ebo Juda. **21** Mgbe Rehoboam
 b̄arutere Jerusalem, ̄ kp̄k̄tara ndi ̄lo Juda niile na ndi
 ebo Benjamin, ha di nari puku na iri asato n'̄n̄oḡu,
 ̄m̄ okorobia ndi tozuru iga agha, ka ha gaa buso ̄lo
 Izrel agha ma weghachitekwa alaeze n'okpuru ̄ch̄ch̄
 Rehoboam, nwa Solom̄n. **22** Ma okwu Chineke rutere
 Shemaya onye nke Chineke ntj, si, **23** "Gwa Rehoboam,
 nwa Solom̄n eze Juda, na ndi Juda niile, na Benjamin na
 ndi ̄z̄ niile, si ha, **24** Otu a ka Onyenwe anyi kwuru,
 'Unu agakwala gaa buso ̄m̄na unu, b̄ ndi Izrel agha.
 Laghachin̄, nwoke ̄b̄la n'̄lo ya, n'ih̄ na ̄ b̄ m na-
 eme nke a.'" Ya mere, ha rubere isi n'okwu Onyenwe
 anyi, onye ̄b̄la n'ime ha laghachikwara n'̄lo ya dika
 Onyenwe anyi nyere n'iwu. **25** Mgbe ah̄, Jeroboam wusiri
 Shekem di n'ala ugwu Ifrem ike, biri n'ebe ah̄. N'ebe ah̄
 ka o si p̄, gaa wuo obodo Peniel. **26** Ma Jeroboam chere
 n'obi ya, si "Ugbu a, ka alaeze nwere ike laghachikwa
 n'aka ̄lo Devid. **27** N'ih̄ na ̄ bur̄ na ndi mmadu gaa ich̄
 aja n'̄l̄ns̄ ukwu Onyenwe anyi nke di na Jerusalem, obi
 ha nwere ike laghachikwuru onyenwe ha, b̄ Rehoboam
 eze Juda. Ha ga-egbu m, laghachikwuru eze Rehoboam."
28 Mgbe ̄ natachara nd̄m̄, eze kp̄r̄ ̄m̄ ehi ̄laedo
 ab̄. ̄ sir̄ ndi mmadu, "̄ b̄ oke ̄r̄ nye unu igbago
 Jerusalem. Leen̄ chi unu, ndi Izrel, ndi sitere n'Ij̄pt
 kp̄p̄ta unu." **29** Otu n'ime ha ka o guzobere na Betel,
 tinyekwa nke ̄z̄ na Dan. **30** Ihe a gh̄r̄ mmehie d̄r̄
 ha, n'ih̄ na ndi mmadu na-ab̄a kp̄ isiala nye nke di

na Betel ma gaakwa ebe dị anya, dika Dan, n'ih i fe ehi
olaedo nke di n'ebe ahụ ofufe. **31** Jeroboam wuru ebe
ichu aja n'ebe di elu di iche iche. O hoputara ndi nchujaja
site n'etiti ndi Izrel niile, n'agbanyeghi na ha abughị ndi
Livayi. **32** O hiwere mmemme a na-eme n'ubochi nke
iri na ise n'onwa nke asato, dika mmemme a na-eme na
Juda. O chukwara aja n'ebe ichu aja. O mere nke a na
Betel, churo umu ehi olaedo ahụ o kpuru aja. O tinyere
ndi nchujaja n'oru n'ebe niile di elu nke o mere ka ha
diri na Betel. **33** N'ubochi nke iri na ise, n'onwa asato, bu
onwa nke ya onwe ya cheputara, o churu aja di iche iche
n'elu ebe ichu aja o wuru na Betel. Ya mere, o hiwere
mmemme a ka o diri ndi Izrel niile; ya onwe ya kwa gara
chuo aja onyinye di iche iche n'elu ebe ichu aja.

13 Otu onye nke Chineke si Juda bia Betel, site n'okwu
nke Onyenwe anyi oge Jeroboam guzo n'ebe ichu aja ka o
chuo aja. **2** O tiri mkpu n'oke olu megide ebe ichu aja ahụ
dika okwu Onyenwe anyi si di, "Ebe ichu aja, ebe ichu
aja! Otu a ka Onyenwe anyi na-ekwu: 'A ga-amu otu nwa
nwoke n'ulo Devid, aha ya ga-abu Josaya. O ga-eji ndi
nchujaja niile nke ebe di elu, bu ndi na-achu aja n'elu gi,
chuo aja n'elu gi. A ga-esurekwa okpuku ndi mmadu oku
n'elu gi.'" **3** N'ubochi ahụ, onye nke Chineke ahụ kwuru
okwu banyere ihe iribama ga-emezu. O kwuru si, "Nke a
bu ihe iribama Onyenwe anyi ji emesi okwu ya ike: Ebe
ichu aja a ga-agbawa uzọ abuo. Ntu di n'elu ya ga-awusasi
n'ala." **4** Mgbe eze Jeroboam nuru ihe onye nke Chineke
ahụ kwuru megide ebe ichu aja Betel, o setipuru aka ya
site n'ebe ichu aja ahụ si, "Jidenu nwoke a!" Ma aka ahụ o

setipuru tugi nwoke ahụ kponwuru na o nwekwaghị
 ike iweghachi ya azu ọzọ. **5** Ọzọkwa, ebe ichu aja ahụ
 gbawara abụ, ntu di n'elu ya wusikwara n'ala dika ihe
 iribama nke onye amuma Chineke nyere, site n'okwu
 Onyenwe anyi. **6** Mgbe ahụ, eze sirị onye nke Chineke
 ahụ, "Biko, rịọ Onyenwe anyi Chineke gi, kpekwaro m
 ekpere ka e nyeghachi m aka m." Ya mere, onye nke
 Chineke ahụ rịọ Onyenwe anyi site n'ekpere, emekwara
 ka aka eze dighachi dikwa ka o di na mbu. **7** Emesia,
 eze gwara onye nke Chineke ahụ okwu si, "Soro m gaa
 n'ulo m. Aga m enye gi ihe oriri, nyekwa gi onyinye." **8**
 Ma onye nke Chineke ahụ zara eze si, "O buru na i nye
 m okara ihe niile i nwere, agaghị m eso gi baa n'ime
 ulo gi. Agaghị m erikwa nri gi maobu nuo mmiri n'ebe
 a. **9** N'ihia na-enyere m iwu site n'okwu Onyenwe anyi,
 si, 'Erila nri, anukwala mmiri, esitekwala uzọ i si gaa
 laghachi.'" **10** Ya mere, o sitere n'uzo ọzọ lawa, nke na-
 abughị uzọ o si bia Betel. **11** Ma o nwere otu onye amuma
 bu agadi bi na Betel. Onye umu ya biara kororo ihe niile
 onye nke Chineke ahụ mere n'ubochi ahụ na Betel, ha
 kokwara nna ha ihe niile o gwara eze. **12** Nna ha juru
 ha, "Olee uzọ o gara?" Umu ya ndi ikom ziri ya uzọ nke
 onye nke Chineke ahụ si juda gara. **13** Mgbe ahụ, o sirị
 umu ya ndi ikom, "Jiekwaranu m inyinya ibu m." Ha
 jiekwara ya inyinya ibu, o nokwasiri n'elu ya. **14** O
 gbasoro onye nke Chineke n'azu, o huru ya ka o no
 ala n'okpuru osisi ook, O sirị ya, "O bu gi bu onye nke
 Chineke ahụ si juda bia?" O zara, "E, o bu mu onwe m."
15 Onye amuma ahụ sirị ya, "Soro m ka anyi gaa n'ulo

m, ka i rie nri.” **16** Ma ọ siri, “Apughị m iso gi laghachi azu, maobu rie nri, ma ọ bukwa nuo mmiri obula n’ebe a. **17** N’ihi na a gwara m site n’okwu Onyenwe anyi si, ‘Erikwala nri maobu nuo mmiri n’ebe ahụ, maobu soro uzọ i si gaa lotakwa.” **18** Ma onye nke ọzọ siri ya, “Mụ onwe m bukwa onye amuma dika gi, mmuo ozi zikwara m ozi site n’okwu Onyenwe anyi si, ‘Kporo ya ka o soro gi laghachi n’ulo gi, ka o rie nri, nuokwa mmiri.” (Ma ọ gwara ya okwu ugha.) **19** Ya mere, nwoke nke Chineke ahụ soro ya laghachi rie nri, nuokwa mmiri. **20** Ma mgbe ha abuo nodu na-eri ihe na tebul, okwu Onyenwe anyi rutere onye amuma agadi ahụ nti, bu onye mere ka ọ loghachi azu. **21** Ọ kporo onye nke Chineke ahụ si Juda bja si ya, “Otu a ka Onyenwe anyi na-ekwu, ‘N’ihi na i nupula isi n’okwu onu Onyenwe anyi, hapu idebe iwu Onyenwe anyi Chineke gi nyere gi. **22** I laghachikwara n’ebe a, rie nri, nuokwa mmiri, bu ebe ọ gwara gi si gi, erila nri, anukwala mmiri. Ya mere, agaghị eli ozu gi n’ala ili nna gi ha.” **23** Mgbe onye nke Chineke ahụ risiri nri, nuokwa ihe onunu, ha kwadooro ya inyinya ibu nke onye amuma ahụ kporoghachiri ya azu. **24** Dika ọ na-alaghachi, otu odum zutere ya n’uzo, dogbuo ya. Ma ọ hapuru ozu ya ka ọ togboro n’okporozo, ma inyinya ibu ya ma odum ahụ dogburu nwoke ahụ guzokwa n’akuku ozu ya. **25** Ndi mmadu na-agafe huru ozu ahụ ka ọ togboro n’uzo, hukwa ka odum ahụ guzo n’akuku ya. Ndi a gara ko akuko ihe ha huru n’uzo n’obodo ebe onye amuma agadi ahụ bi. **26** Mgbe onye amuma ahụ mere ka ọ laghachi azu nuru ihe mere, ọ siri, “Ọ bu onye nke Chineke ahụ nupuru

isi n'okwu Onyenwe anyị. Onyenwe anyị enyefeela ya n'aka ọdum, nke dogburu ma gbukwaa ya, dika okwu Onyenwe anyị dorọ ya aka na ntị.” 27 Mgbe ahụ, ọ sirị umu ya ndi ikom, “Jikekwaranu m inyinya ibu.” Ha mere otu a. 28 Ọ puru gaa chota ozu nwoke ahụ ka ọ togboro n'uzo. Inyinya ibu ya na ọdum ahụ guzokwa n'akuku ozu ahụ. Ọdum erighi anu nwoke ahụ, ọ dogbukwaghị inyinya ibu ahụ. 29 Onye amuma agadi ahụ buliri ozu onye nke Chineke ahụ dokwasị ya n'elu inyinya ibu ya, buru ya bughachi ya n'obodo, n'ihiruru ya uju, nakwa ili ya. 30 O liri ozu onye nke Chineke ahụ n'ili nke aka ya. Mgbe o liri ya, ọ kwara akwa si, “Ewoo nwanna m!” 31 Mgbe o lisiri ya, ọ gwara umu ya ndi ikom si, “Mgbe m nwuru, lienu m n'otu ili a e liri onye nke Chineke; doonu okpukpu m ka ọ diri n'akuku okpukpu ya. 32 N'ihiruru na ozi ahụ niile o ziri site n'okwu Onyenwe anyị megide ebe ichu aja di na Betel, na megidekwa ebe ulo arusi niile di n'ebe di elu n'obodo Sameria aghaghị imezu.” 33 N'agbanyeghi ihe ndi a niile, Jeroboam esiteghị n'uzo ojojo ya tugharia. Kama ọ gara n'ihu hoputa ndi nchujaja maka ebe niile di elu site n'etiti ndi mmadu efu. Onye obula chorọ i bu onye nchujaja ka o doro nsọ maka ije ozi n'ebe niile di elu. 34 Nke a bu mmehie ezinaulo Jeroboam. Ọ bu ya mere alaeze Jeroboam ji daa, meekwa ka e kpochapu ya n'elu uwa.

14 N'oge a, Abija nwa Jeroboam no n'oria nke di ukwu. 2 N'ihiruru ya, Jeroboam sirị nwunye ya, “Gaa, jikwaa onwe gi n'uzo mmadu na-enweghi ike imata na i bu nwunye Jeroboam. I ga-ejekwa Shailo, Ahija onye amuma no n'ebe

ahụ, bụ nwoke ahụ gwara m okwu na m ga-abụ eze ndị nke a. **3** Chirikwa ogbe achicha iri, na achicha nta ole na ole, na otu karama mmanụ ańụ, jekwuru ya. Ọ ga-agwa gị ihe ga-eme banyere nwantakiri a.” **4** Nwunye Jeroboam mere ihe o kwuru, o biliri jee n’ụlọ Ahija na Shailo. Ahija bụ agadi nwoke n’oge a. Ọ naghị ahụkwa ụzọ n’ihi nka ọ kara. **5** Ma Onyenwe anyị agwalarị Ahija okwu si ya, “Nwunye Jeroboam na-abia ijuta ase n’aka gị banyere nwa ya nwoke ahụ na-adighi ike, osisa di otu a ka i ganye ya. Mgbe ọ ga-abia ihu gị ọ ga-eme onwe ya dika ọ bughị nwunye Jeroboam.” **6** Mgbe Ahija nuru ụda nzọ ukwu ya ka ọ na-abata n’onu ụzọ, ọ kpọrọ ya oku si ya, “Bata, nwunye Jeroboam. Gini mere i ji jie ejiji dika onye ozo? Enwere m akukọ ojoọ m ga-akoro gi **7** Ga gwa Jeroboam si ya, Otu a ka Onyenwe anyi, Chineke Izrel kwuru, ‘Esi m n’etiti ndi m welie gi elu, mee gi ka i buru onye ga-achi ndi m, bu Izrel. **8** Adowapuru m alaeze Izrel site n’ulo Devid nye gi ya, ma i geghi nti n’iwu m, maobu debe ha dika ohu m Devid debere ihe niile m nyere ya n’iwu. Onye echiche obi ya na ihe na-atọ obi ya uto mgbe niile bu idebe iwu m, na ime ihe ziri ezi n’anya m. **9** Ma ihe ojoọ i mere adila ukwu kari nke ndi niile bu gi uzo buru eze mere. I kpuolara onwe gi chi ndi ozo, chi ndi e ji ola kpuo, si otu a kpasuo m iwe, gbakuta m azu gi. **10** “N’ihi ihe ndi a, aga m eme ka ihe ojoọ biakwasị ezinaulo Jeroboam. Aga m ekpochapukwa umu ndi ikom gi niile, ma ndi ohu, ma ndi nwe onwe ha no n’ala Izrel. Aga m ekpochapukwa ulo Jeroboam dika mmadu si ekpochapu nsị anu, ruo mgbe e kpochapuru ha niile. **11** Nkita ga-

eri ozu ndi nke Jeroboam ndi nwuru n'ime obodo, ma ndi nwuru n'ohia ka anu ufe nke eluigwe ga-eri ozu ha. Onyenwe anyi ekwuola ya.' **12** "Ma gi onwe gi, Laa n'ulo gi. Mgbe i na-azobanye ukwu gi n'obodo, nwokorobia ahụ ga-anwu. **13** Ndi Izrel niile ga-akwa akwa n'ihia ya lie ya. O bu naani ya bu onye a ga-eli eli, n'ihia na n'ime ezinaulo Jeroboam, o bu naani n'ime nwokorobia a ka Onyenwe anyi, Chineke Izrel chotara ihe di mma. **14** "Ma Onyenwe anyi ga-emekwa ka eze ozọ bilie n'Izrel, onye ga-ekpochapu ezinaulo Jeroboam niile. O bidola taa, e, ma ugbu a kwa! **15** Onyenwe anyi ga-eti Izrel ihe, mee ka o maa jijiji dika osisi achara nke ikuku na-ebughari n'ime mmiri. O ga-ehopu Izrel site n'ezia ala o nyere nna nna ha, fesaa ha n'ofe osimiri Yufretis, n'ihia na ha akpasuola iwe Onyenwe anyi site n'iguzobe ogidi ofufe Ashera. **16** O ga-agbakuta Izrel azu n'ihia mmehie Jeroboam mere, ma meekwa ka Izrel niile soro ya mehie." **17** Mgbe ahụ, nwunye Jeroboam biliri laghachi Tiaza. Ma nwokorobia ahụ nwuru mgbe o na-azobata ukwu ya n'onu uto ulo ha. **18** Ha liri ya, ndi Izrel niile rukwara uju n'ihia ya, dika okwu Onyenwe anyi si di, nke o kwuru site n'onu Ahija, onye amuma. **19** Ihe niile ozọ Jeroboam mere, na ihe niile banyere ibu agha ya niile, na otutu ihe ozọ di iche iche banyere ochichi ya, ka e dere n'akwukwo akuko ihe ndi eze Izrel mere. **20** Jeroboam chiru Izrel iri afọ abuo na abuo. O sooro ndi nna nna ya ha dina n'onwu, nwa ya Nadab ghoro eze n'onodu ya. **21** N'oge a, Rehoboam nwa Solomon, bu eze Juda. O gbara iri afọ anọ na otu mgbe o malitere ibu eze. O chiru afọ iri na asaa na Jerusalem,

bụ obodo ahụ Onyenwe anyị hōrō site n'etiti ebo niile nke Izrel, bụ ebe ọ ga-akpọkwasị Aha ya. Aha nne ya bụ Naama, onye Amōn. **22** Mgbe ahụ, ndị Juda mehiekwara megide Onyenwe anyị. Ha sitere n'ọtụtụ mmehie ha mere, nke kariị mmehie nke ndị nna nna ha ochie mere, kpasuo ekworo ya. **23** Ha wukwara nye onwe ha ebe ịchụ aja na ogidi arụsị n'elu ugwu niile, na ogidi chi Ashera, na n'okpuru osisi ọbụla akwụkwọ ndụ dī n'elu ya. **24** E nwere ndị ikom akwuna n'ala ahụ, ndị nọ n'ụlọ arụsị ha dī iche iche. Ndị mmadụ mere ụdị ihe arụ ahụ nke ndị mba niile ndị ahụ na-eme, bụ mba ndị ahụ Onyenwe anyị sitere n'ihu ndị Izrel chụpụ. **25** N'afọ nke ise, nke ọchịchị eze Rehoboam, Shishak, eze Ijipt, busoro Jerusalem agha. **26** O bukorọ akụ niile dī n'ime ụlọ Onyenwe anyị, na akụ niile dīkwa n'ụlọeze. Ọ kwakōrō ihe niile, werekwa ọta ọlaedo niile ndị ahụ Solomōn kpurū. **27** Ma eze Rehoboam kpurū ọta bronz i ji dochie ndị ahụ, nyefee ha n'aka ndịisi ndị nche, bụ ndị na-eche n'ọnụ ụzọ ụlọeze nche ka a lekọta ha anya. **28** Mgbe ọbụla eze na-aga n'ụlōnsọ ukwu Onyenwe anyị, ndị nche na-ebu ọta ndị ahụ, emesịa, ha na-ebughachikwa ha n'ime ụlọ ndị nche. **29** Ma banyere ihe ndị ọzọ niile mere n'oge ọchịchị Rehoboam, na ihe niile o mere, ọ bụ na e deghị ha n'akwụkwọ akụkọ ndị eze Juda? **30** Agha dīgidere n'etiti Rehoboam na Jeroboam ụbọchị niile nke ndụ ha. **31** Rehoboam sooro ndị nna nna ya ha dina n'ọnwụ, e lie ya n'ebe e liri ha n'obodo Devid. Aha nne ya bụ Naama, onye Amōn. Abija nwa ya ghōrō eze n'ọnọdu ya.

15 Abija malitere ibụ eze Juda, n'afọ iri na asatọ nke ọchịchị eze Jeroboam nwa Nebat. **2** Ọ chiri afọ atọ na Jerusalem. Aha nne ya bụ Maaka, nwa nwanyi Abishalom. **3** O mere mmehie niile nna ya mere n'ihu ya; o jighi obi zuruoke gbasoo Onyenwe anyi Chineke ya, dika obi nna nna ya Devid di. **4** Ma n'ihu Devid, Onyenwe anyi Chineke ya nyere ya oriṅa na Jerusalem, site na-ime ka nwa ya nwoke nọchie ọṅọḍu ya nakwa ime ka Jerusalem guzosie ike. **5** N'ihu na Devid mere ihe ziri ezi n'anya Onyenwe anyi, ọ dighikwa iwu Onyenwe anyi ọbula nke ọ na-edebeghi n'ubochi ndu ya niile, ma ọ bughị naani ihe banyere okwu Uraya, onye Het. **6** Agha di n'etiti Abija na Jeroboam n'ubochi niile nke ndu Abija. **7** Ma banyere ihe ndi ọzọ niile mere n'oge ọchịchị Abija, o bu na e deghi ha n'akwukwo akuko ndi eze Juda? Agha digidere n'etiti Abija na Jeroboam. **8** Abija sooro nna nna ya ha dina n'onwu, e lie ya n'obodo Devid. Asa, nwa ya nwoke ghoro eze n'onodu ya. **9** N'afọ nke iri abuo nke ọchichị Jeroboam eze Izrel, ka Asa ghoro eze Juda. **10** Ọ chiri iri afọ anọ na otu na Jerusalem. Aha nne nne ya bụ Maaka, nwa nwanyi Abishalom. **11** Asa mere ihe ziri ezi n'anya Onyenwe anyi dika Devid nna ya mere. **12** O sitere n'ala ahụ niile chupu ndi ikom akwuna ulo arusi niile, wezugakwa arusi niile nke ndi nna nna ya ha mere. **13** Ọ chudakwara obuladi nne nne ya bụ Maaka, site n'onodu ya dika nne eze, n'ihu na ọ kpuru ihe aru, ogidi Ashera maka iji fee ya ofufe. Asa gbuturu ya kpoọ ya oku na ndagwurugwu iyi Kidron. **14** Ọ bụ ezie na o wezugaghi ugwu niile di elu, ma Asa ji obi zuruoke jere

Onyenwe anyị ozi n'oge ndụ ya niile. **15** O webatara n'ime ụlonsọ Onyenwe anyị ọlaocha na ọlaedo na ihe niile nke nna ya na ya onwe ya doro nsọ. **16** Ma agha digidere n'etiti Asa na Baasha, eze Izrel ụbọchị ọchịchị ha niile. **17** Baasha eze Izrel, busoro Juda agha, wuchie Rema igbochi onye ọbụla na-apụ apụ ma ọbụ onye na-abata abata n'oke ala Asa, eze Juda. **18** Mgbe ahụ, Asa chijiri ọlaocha na ọlaedo niile di n'ụlọakụ ụlonsọ Onyenwe anyị, na ndi di n'ụlọeze ya, nyefee ya n'aka ndi ozi ya ka ha chiri ha zigara Ben-Hadad, nwa Tabrimom, nwa Hezion, bu eze Aram, onye na-achị na Damaskos, si, **19** "Biko, ka anyi gbaa ndu dika nna m na nna gi mere. Lee, ana m ezitere gi onyinye ọlaocha na ọlaedo. Ugbu a, mebie ọgbugba ndu di n'etiti gi na Baasha, bu eze Izrel, ka o si n'ebe m no wezuga onwe ya." **20** Ben-Hadad kwenyere eze Asa, zipu ndi ochiagha ndi agha ya ka ha gaa buso obodo Izrel niile agha. O lugburu Ijon, Dan, Ebel-Bet-Maaka na ala Kineret niile, tinyere ala niile nke ndi Naftali. **21** Mgbe Baasha nuru nke a, o kwusiri iwu Rema, laghachi biri na Tjaza. **22** Mgbe ahụ, eze Asa nyere iwu zigara ndi Juda niile, na o dighi onye iwu ahụ hapuru, ha bira bupusia nkume na osisi niile di na Rema, nke Baasha ji na-ewu ihe n'ebe ahụ. Eze Asa ji ihe ndi a wulie Geba nke Benjamin, wuokwa Mizpa. **23** Ma banyere ihe ndi ozọ niile mere n'oge ochichi Asa, na ihe niile o ruputara na obodo niile ndi o wuru, o bu na e deghi ha n'akwukwo akuko ihe e mere n'oge ndi eze Juda? Ma o rira orja nke metutara ukwu ya abuo, mgbe o mere agadi. **24** Asa sooro ndi nna nna ya ha dina nonwu, e lie ya n'ebe e liri ha, n'obodo

Devid, bụ nna ya. Jehoshafat nwa ya ghoro eze n'onodu ya. **25** Nadab, nwa Jeroboam, malitere ibu eze Izrel, n'afọ nke abuo nke Asa, eze Juda. O chiru Izrel afọ abuo. **26** O mere ihe di njo n'anya Onyenwe anyi. O gbasoro uzo niile nke nna ya ma na-emekwa otu mmehie ahụ nke nna ya ji duba Izrel n'ime mmehie. **27** Baasha nwa Ahija, onye si n'ebọ Isaka gbara izu ojobo megide ya. O tidara ya na Gibeton, n'otu obodo ndi Filistia, mgbe Nadab na ndi Izrel niile nochibidoro ya. **28** Baasha gburu Nadab, nochie onodu ya dika eze, n'afọ nke ato nke ochichi Asa, eze Juda. **29** Ngwangwa, mgbe o malitere ochichi ya, o gburu ndi ezinaulo Jeroboam niile. O kweghi ka onye obula na-eku ume fodu, kama o lara ha niile n'iyi, dika okwu Onyenwe anyi kwuru site n'onu onyeozu ya, bu Ahija onye Shilo. **30** Ihe ndi a mere n'ihu mmehie niile Jeroboam mere, nke o mere ka Izrel mee, nakwa n'ihu na o kpasuru Onyenwe anyi, bu Chineke Izrel iwe. **31** Ma banyere ihe ndi ozọ niile mere n'oge ochichi Nadab, o bu na e deghi ha n'akwukwo akuko ihe mere n'oge ndi eze Izrel? **32** Ma agha digidere n'etiti Asa na Baasha, eze Izrel, ubochi ochichi ha niile. **33** N'afọ nke ato nke Asa, eze Juda, Baasha nwa Ahija ghoro eze ndi Izrel niile na Tjaza. O chiru iri afọ abuo na abuo. **34** O mere otutu ihe di njo n'anya Onyenwe anyi. O gbasoro uzo ojoo niile nke Jeroboam, jeekwa ije n'ime otu mmehie ahụ nke Jeroboam dubara ndi Izrel ime.

16 Mgbe ahụ, ozi Onyenwe anyi sitere n'onu Jehu, nwa Hanani banyere Baasha, eze Izrel si ya, **2** “Esi m n'aja welie gi elu, mee gi onye ochichi ndi m Izrel. Ma i jeela

ije n'uzo ojoj niile nke Jeroboam. I meela ka ndi m bu Izrel mmehie, si otu a kpasuo m iwe site na mmehie ha.

3 Ya mere, aga m ekpochapu Baasha na ezinaulo ya, m ga-emekwa ulo gi ka o dika ulo Jeroboam, nwa Nebat. **4** Onye obula nke metutara Baasha nke nwuru n'ime obodo ka nkita ga-eri ozu ya, ma ndi nwuru n'ohia ka anu ufe nke eluigwe ga-eri ozu ha.” **5** Akuko niile banyere oru Baasha ruru, na ibu agha ya niile, e deghi ha n'akwuko akuko oru ndi eze Izrel? **6** Baasha sooro ndi nna nna ya ha dina n'onwu, e lie ya na Tjaza. Ela, nwa ya nwoke, nochiri onodu ya dika eze. **7** Ma ozi Onyenwe anyi si n'onu Jehu onye amuma, nwa Hanani bira Baasha na ndi ezinaulo ya n'ihie ojoj niile o mere, si otu a kpasuo Onyenwe anyi iwe. O bu ezie na o maara na Onyenwe anyi kpochapuru ezinaulo Jeroboam n'ihie ojoj o mere, ma Baasha gara n'ihu mee ihe ojoj. **8** Ela, nwa Baasha, malitere ibu eze Izrel n'iri afu abuo na isii nke ibu eze Asa, eze Juda. Ma naani afu abuo ka o chiru dika eze na Tjaza. **9** Mgbe ahụ, Zimri, ochiagha na-achi okara ugboala agha eze, gbara izuzu megide ya. N'oge a, Ela no na-anu mmanya na Tjaza, n'ulo Aza, onye na-elekota ulozeze di n'obodo ahụ. O nukwara mmanya ahụ nubiya ya oke. **10** Zimri batara kúdaa ma gbukwaa ya. O bu n'iri afu abuo na asaa nke ochichi Asa, eze Juda. O buuru eze n'onodu ya. **11** Ngwangwa o ghoru eze, nokwasị n'ocheeze ya, o gburu mmadu niile no n'ezinaulo Baasha. O hapughi o buladi otu nwoke. O gburu ikwu na ibe Baasha, na ndi enyi ya niile. **12** Ya mere, Zimri kpochapuru ndi ezinaulo niile Baasha, n'usoro okwu Onyenwe anyi kwuru

megide Baasha site n'ọnụ onye amụma ya bụ Jehu. **13** N'ih i mmehie niile nke Baasha na nwa ya Ela mere, na nke ha ji mee ka Izrel mehie, b́akwa kpasuo iwe Onyenwe anyi b́ Chineke Izrel, site n'arusi ha niile na-abagh i uru. **14** Akukọ banyere ọchichi Ela, na ihe niile o mere e degh i ha n'akwukwo ọchichi ndi eze Izrel? **15** N'afọ nke iri abuo na asaa nke ọchichi Asa, eze Juda, ka Zimri chiri ubochi asaa na Tjaza. N'oge a, ndi agha Izrel mara ulọ ikwu na Gibeton, obodo ndi Filistia na-ebu agha. **16** Mgbe ha nuru na Zimri egbuola eze ha, ha niile kwekotara mee Omri eze ọhur u ha. Omri b́ onyeisi agha ndi agha Izrel niile. **17** N'ih i nke a, Omri duuru ndi agha ah u nọ na Gibeton b́a ibuso Tjaza, isi obodo Izrel agha. **18** Mgbe Zimri huru na-adotala obodo ah u n'agha, ọ banyere n'ulo elu di n'uloeze, sunye onwe ya na uloze ah u oku. O si otu a nwuo, **19** n'ih i na Zimri n'onwe ya mere ihe ojoo n'anya Onyenwe anyi dika Jeroboam. Ọ kpoo isiala nye arusi, dubakwa umu Izrel n'ime mmehie. **20** Akukọ banyere Zimri na ihe ojoo niile o mere e degh i ha n'akwukwo akukọ ọchichi ndi eze Izrel? **21** Ma n'oge a, ndi Izrel kere onwe ha uzọ abuo maka onye ga-abu eze ha. Otu uzọ dinyeere Omri, ndi nke ozọ dinyeere Tibni, nwa Ginat. **22** Ma ndi dinyeere Omri di ike kari ndi dinyeere Tibni, nwa Ginat. Ya mere, Tibni nwuru. Omri ghokwara eze Izrel. **23** Asa, eze Juda anoola iri afọ atọ na otu dika eze mgbe Omri malitere ibu eze Izrel. Omri chiri Izrel afọ iri na abuo, afọ isii n'ime afọ ndi a na Tjaza. **24** Omri zuru ala ugwu ugwu a na-akpo Sameria site n'aka Shema, kwuo ya talenti olocha abuo. O wuru obodo ọhur u n'ugwu

ahụ guo aha ya Sameria, n'ihhi na aha onyenwe ala ahụ na mbụ bụ Shema. **25** Ma Omri mere ihe ojuo n'anya Onyenwe anyi kari ndi eze Izrel niile buru ya uzọ. **26** O kporo isiala nye arusi, di ka Jeroboam nwa Nebat mere. O dubakwara ndi Izrel n'ime mmehie. N'ihhi nke a o mere ka iwe wee Onyenwe anyi, Chineke Izrel, n'ihhi arusi nzuzu ha. **27** Akuko ihe niile Omri mere, o bu na e deghi ha n'akwukwo akuko ochichi ndi eze Izrel? **28** Omri sooro ndi nna nna ya ha dina n'onwu, e lie ya na Sameria. Ehab, nwa ya ghorọ eze n'onodu ya. **29** N'afọ nke iri ato na asato nke ochichi eze Asa na Juda, ka Ehab, nwa Omri, malitere ichi di ka eze n'Izrel. O chiri ndi Izrel iri afọ abuo na abuo na Sameria. **30** Ehab nwa Omri mere ihe ojuo n'anya Onyenwe anyi kari ndi eze niile buru ya uzọ. **31** O bughị naani na o guru mmehie niile Jeroboam nwa Nebat mere di ka ihe di nta, kama o gara n'ihu luo Jezebel, nwa nwanyi Etbaal, eze ndi Saidon. O bidokwara ikpo isiala nye arusi Baal, na ife ya ofufe. **32** O guzobere ebe ichu aja nye Baal, n'ulo arusi Baal nke o wuru na Sameria. **33** Ehab manyere ogidi chi Ashera, si otu a kpasuo Onyenwe anyi bu Chineke nke Izrel iwe kari otu ndi eze Izrel niile bu ya uzọ chia si mee. **34** Mgbe Ehab na-achi, ka Hiel, onye Betel, wughachiri obodo Jeriko. Okpara ya bu Abiram nwuru, mgbe o toro ntoala obodo ahụ, ka o guzobere onu uzọ ama ya oto, nwa ya nwoke nke nta aha ya bu Segub nwuru, imezu okwu Onyenwe anyi kwuru site n'onu Joshua nwa Nun.

17 Ugbu a, ilaija onye Tishbe, onye si obodo Tishbe, nke di n'ala Gilead, siri Ehab, "Eji m aha Onyenwe anyi

Chineke Izrel dị ndụ, onye m na-efe na onye m na-ejere ozi na-agwa gi na igirigi agaghị ada, mmiri agaghị ezo ọzọ n'afọ ndị a na-abịa karịa ma ọ bughị naanị site n'okwu ọnụ m!" 2 Okwu Onyenwe anyị rutere Ịlajja ntị, sị ya, 3 "Si n'ebe a pụọ. Soro ụzọ ọwụwa anyanwụ, gaa zoo onwe gi n'akụkụ iyi Kerit, n'akụkụ ọwụwa anyanwụ ya, nke bụ n'ihu Jodan. 4 Nọdụ n'ebe ahụ n'ụzọ mmiri si n'iyi ahụ, riekwa nri ọbụla ụmụ ugoloma ga-ebutere gi, n'ihi na enyela m ha iwu ka ha nye gi nri." 5 O mere ihe Onyenwe anyị gwara ya ka o mee. Ọ gara n'akụkụ iyi nta Kerit n'akụkụ ọwụwa anyanwụ Jodan n'ọzọ n'ebe ahụ. 6 Ugoloma na-ebutere ya achicha na anụ, ụtụtụ na anyasị niile. Ọ na-anụkwa mmiri site n'iyi ahụ. 7 Ma mgbe ụbọchị ụfọdụ gasiri, mmiri ahụ tara, n'ihi na mmiri adighi ezokwa n'ala ahụ. 8 Okwu Onyenwe anyị bjakwutere ya, 9 "Bilie, jee Zarefat, obodo dị Saịdon nso, biri n'ebe ahụ. O nwere otu nwanyị di ya nwurụ, onye m nyere iwu ka o nye gi nri." 10 Ịlajja biliri jee Zarefat. Mgbe o ruru ọnụ ụzọ ama e si abanye obodo ahụ, ọ huru otu nwanyị di ya nwurụ ka ọ nọ na-achikọta nkụ. Ịlajja kpọrọ ya oku sị ya, "Biko, kutere m ntakiri mmiri n'iko ka m n'ụzọ." 11 Mgbe nwanyị ahụ na-aga ikute mmiri ahụ, Ịlajja kpọrọ ya oku ọzọ sị ya, "Biko, wetara m otu iberibe achicha ka m taa." 12 Ma nwanyị ahụ zara sị ya, "Dika Onyenwe anyị Chineke na-adị ndụ, enweghị m achicha ọbụla n'ụlọ m. Naanị ihe m nwere bụ otu njuaka ụtụ ọka di n'ite, na mmanụ ntakiri di na karama. Ugbo a, ana m achikọta nkụ ka m baa ga siere onwe m siekwara nwa m nri, ka anyị rie, chere ọnwụ ga-abia egburu anyị."

13 Ịlajja siri ya, “Atula egwu! Gaa mee dike i kwuru. Ma naani buru uzọ meere m ogbe achicha ntakiri site n’ihe i nwere, wetara m ya. Emesia, mee nke gi na nwa gi gari. 14 N’ihi na nke a bu ihe Onyenwe anyi, Chineke Izrel kwuru, ‘Utu oka di n’ite ahụ agaghị agwu, mmanu ahụ di n’ite ahụ agakwaghị akọ tutu ruo ubochi ahụ Onyenwe anyi ga-ezite mmiri ozuzo n’ala a.’” 15 Nwanyị ahụ mere dike Ịlajja kwuru. Sitekwa n’ubochi ahụ gaa n’ihu, ihe oriri akokwaghị Ịlajja na nwanyị ahụ, na ezinaulo ya. 16 N’ihi na utu oka ahụ agwughị, mmanu akokwaghị nwanyị ahụ, dike okwu Onyenwe anyi kwuru site n’onu Ịlajja, onye amuma. 17 Mgbe ihe ndi a gasiri, nwa nwanyị ahụ nwe ulo rjara rjara. Rjara a bjara sie ike nke ukwu na ume afodughị n’ime ya. 18 Mgbe ahụ, nwanyị ahụ kwaara akwa bjakwute Ịlajja si ya, “Ewoo, onye nke Chineke, gini ka i nwere megide m? I bjara ka i chetara m mmehie m, na igbu nwa m nwoke?” 19 Ịlajja zara si ya, “Kunye m nwa gi nwoke.” Ịlajja kuuru ya site n’aka nne ya rigoo n’ulo elu ebe ya onwe ya na-edina, nibe ya n’elu ihe ndina ya. 20 O kpokuru Onyenwe anyi si ya, “Onyenwe anyi Chineke m, gini mere i ji wetara nwanyị a m bi n’ulo ya ihe mgbu site n’ikwe ka nwa nwoke ya nwuo?” 21 Ịlajja gbatiri onwe ya n’ahụ nwantakiri ahụ ugboro ato, kpokuo Onyenwe anyi, si, “Biko, Onyenwe anyi Chineke m, kwere ka mkpuruobi nwantakiri a laghachikwute ya.” 22 Onyenwe anyi nuru ekpere Ịlajja, ndu nwantakiri ahụ laghachikwutere ya, o dikwara ndu ozọ. 23 Mgbe ahụ, Ịlajja kuuru ya si n’ulo elu ahụ rjdata, kunye ya nne ya, gwa ya okwu si, “Lee, nwa gi di ndu!” 24 Nwanyị ahụ siri Ịlajja, “Ugbu a, amatala m na

ị bụ onye nke chineke, na okwu Onyenwe anyị si n'ọnụ gị apụta bụ eziokwu.”

18 Mgbe ọtụtụ oge gasiri, n'afọ nke atọ, okwu Onyenwe anyị rutere Ịlaija ntị, “Bilie, gaa gosi Ehab onwe gị. Aga m emekwa ka mmiri zookwa n'ala a.” **2** Ya mere, Ịlaija pụrụ gaa igosi Ehab onwe ya. Ma ụnwụ dị na Sameria n'oge a siri nnọọ ike. **3** O nwere otu nwoke na-elekọta ihe dị n'ezinaụlọ Ehab. Aha ya bụ Ọbadaya. (Ọ bụ nwoke ji obi ya niile kwere na Onyenwe anyị. **4** Mgbe eze nwanyị bụ Jezebel na-egbu ndị amụma Onyenwe anyị chọọ igbuchapụ ha, ọ bụ Ọbadaya zoro narị ndị amụma n'ime ha n'ime ọgba nkume. O zoro iri ndị amụma ise n'otu ọgba nkume, zookwa iri ndị amụma ise fọduru n'ime ọgba nkume ọzọ. Emesịa, ọ na-ewegara ha nri na mmiri n'ebe ahụ.) **5** Ehab kpọrọ Ọbadaya sị ya, “Jegharĩa n'ala a niile nyochapụta na ndagwurugwu na isi iyi niile, ebe ahịhịa ndụ dị. Gbutere ịnyịnya na ịnyịnya muul m ahịhịa ahụ ka ha taa ghara ịnwụ, ka anyị gharakwa igbu ha.” **6** Ha kere ala ahụ n'etiti onwe ha. Ehab sitere otu akụkụ, ma Ọbadaya sitere akụkụ nke ọzọ. **7** Ọ dighị anya, na mberede, Ọbadaya hụrụ Ịlaija ka ọ na-abịa izute ya. Ọbadaya matara na ọ bụ ya. N'ihi ya, ọ dara n'ala kpuo ihu ya n'ala sị, “Ọ bụ gị ka m hụrụ n'ezie, onyenwe m, Ịlaija?” **8** Ịlaija zara sị ya, “E, ọ bụ m. Ugbu a gaa gwa onyenwe gị, 'mụ bụ Ịlaija nọ n'ebe a.”” **9** Mgbe ahụ, Ọbadaya jurụ Ịlaija sị, “Gịni bụ ihe m mejoro, nke mere i ji na-achọ inyefe ohu gị n'aka Ehab ka o gbuo ya? **10** Dịka Onyenwe anyị Chineke gị sị adị ndụ, o nwebeghị mba maọbụ alaeze dị nke nna m ukwu na-ezigaghị mmadụ ichọ gị. Ebe ọbụla

ọ gara a na-akoro ya na Ilaija anoghi n'ebe ahụ. Ehab na-eme ka eze obodo ahụ n'ụọ iyi na ihe ọ na-ekwu bu eziokwu. **11** Ma ugbu a, i na-asị m gaa gwa Onyenwe m na, 'Ilaija nọ n'ebe a.' **12** Ọ burukwanu na m esite n'ebe a puo, onye ma ebe Mmuo Onyenwe anyi ga-ebuga gi. Mgbe ahụ, ọ buru na Ehab abia hapu ihu gi, ọ ga-egbu m. N'ih na mu bu ohu gi bu onye na-efe Onyenwe anyi ofufe siteri na mgbe m bu okorobia. **13** Ọ bu na onyenwe m anoghi ihe m mere mgbe Jezebel no na-egbu ndi amuma Onyenwe anyi? E zoro nari ndi amuma Onyenwe anyi n'ime ogba nkume abuo, iri ise n'ime otu ogba nkume, iri ise n'ime otu ogba nkume ka m zoro ha, jirikwa nri na mmiri onunu zuo ha. **14** Ma ugbu a i na-agwa m si m, 'Gaa gwa onyenwe gi na Ilaija abiala.' Ọ ga-egbukwa m!" **15** Ma Ilaija zara si ya, "Dika Onyenwe anyi Chineke Onye puru ime ihe niile na-adi ndu, onye m na-ejere ozi, ana m agwa gi na agaghi m esi n'ebe a puo tutu ruo mgbe m gosiri Ehab onwe m taa." **16** Mgbe ahụ, Obadaya puru gaa koro Ehab na Ilaija abiala. Emesia, Ehab putara izute Ilaija. **17** Mgbe o huru Ilaija, Ehab siri ya, "O bu gi onwe gi bu nke a, gi onye na-emekpa Izrel ahụ?" **18** Ilaija zara si Ehab, "O nweghi mgbe m ji butere Izrel nsogbu. Ọ bu gi onwe gi na ezinaulo nna gi na-ebutere Izrel nsogbu. Unu agbakatala iwu Onyenwe anyi azu, gbasoro chi Baal di iche iche. **19** Ugbu a, kpokota ndi Izrel niile ka ha zute m n'ugwu Kamel. Kpoutakwa ndi amuma Baal onuogugu ha di nari ano na iri mmadu ise, na ndi amuma Ashera, ndi di nari ano, bu ndi na-eso eze nwanyi Jezebel eriko ihe na tebul ya." **20** Ehab zigara ozi kpokota ndi Izrel

niile, na ndị amụma ahụ niile. Ha niile bjakwara n'ugwu Kamel. **21** Ịlajja gara n'ihu ndị a, sị ha, "Ọ bụ ruo ole mgbe ka unu ga-akwụsị inwe obi abụọ? Ọ bụ ruo na Onyenwe anyị bụ Chineke unu, soronụ ya! Ma ọ bụrụkwanụ na unu ekpebie na Baal bụ chi unu, soronụ ya." Ma ndị zukoro n'ebe ahụ ekwughị ihe ọbụla. **22** Mgbe ahụ Ịlajja sịrị ha, "Leenụ! Ọ bụ mụ onwe m, naanị m, bụ onye amụma Onyenwe anyị fọdurụ, ma ndị amụma Baal dị narị anọ na iri ise n'ọnuogugụ. **23** Ugbu a wetanụ oke ehi abụọ ka ndị amụma Baal horo otu oke ehi, nke ha choro. Ha ga-egbujasi ya, tukwasi ya n'elu nkụ di n'ebe ichu aja, ma ha agaghị amunye oku ọbụla n'okpuru ya. Mụ onwe m ga-akwado oke ehi nke ozo tukwasi ya n'elu nkụ ma agaghị m amunyekwa oku n'okpuru ya. **24** Emesija, unu ga-akpoku chi Baal unu, mụ onwe m kwa ga-akpoku aha Onyenwe anyị. Ọ ga-erukwa na chi ga-eji oku za, chi ahụ bụ Chineke." Ndị Izrel niile zara sị, "Okwu gi di mma." **25** Ịlajja gwara ndị amụma Baal, sị, "Ebe unu di otutu, burunu uzo horo otu oke ehi n'ime ehi abuo a dozie ya. Unu amunyekwala ya oku n'okpuru, kama kpokuonu chi unu." **26** Ya mere, ndị amụma Baal weere oke ehi ahụ e nyere ha doziekwa ya. Mgbe ahụ, ha kpokuru aha Baal, chi ha. Site n'ututu tigide mkpu ruo n'etiti ehie nasị "O Baal, biko, zaa anyị." Ma o nweghị ihe ha nuru site n'onu Baal. Ọ dikwaghị onye zara ha. Ha malitere ite egwu gburugburu ebe ichu aja ahụ ha kwadoro. **27** N'ihe di ka n'etiti ehie, Ịlajja malitere ichi ha ochi, na ikwa ha emo. Ọ gwara ha okwu sị ha, "Tisienụ mkpu ike ka Baal nwe ike inu aririọ unu. N'ezie, ọ bụ chi! Ma eleghị

anya ọ nọ n'oke echiche, maọbụ o ji ọrụ n'aka, maọbụ
 ọ gara njem. Ma eleghị anya ọ na-arahụ ụra. Ọ chọrọ
 onye ga-akpote ya.” **28** Ndi amuma a tiri mkpu n'oke olu
 dika ha si eme. Ha ji mma na ụbe na-egbukasi onwe ha
 ahụ, tutu ruo mgbe ọbara malitere isite ha n'ahụ na-
 agbaputa. **29** Ma mgbe etiti ehie gasiri, ha nọgidekwara
 na-ebu amuma ruo mgbe oge ichu aja uhuruchi ruru,
 ma o nweghi onye zara ha, o nwekwaghi olu a nuru. Ọ
 dikwaghi onye nara ha nti. **30** Mgbe ahụ, Ilaia kporo ndi
 Izrel si ha, “Biaruenụ m nso.” Ha niile biaruru ya nso, o
 doziri ebe ichu aja Onyenwe anyi, bu ndi ahụ a kwaturu
 n'ala na mbu. **31** Ilaia chiri nkume iri na abuo, nke otu
 n'ime ha nochiri anya otu ebo Jekob, onye okwu Onyenwe
 anyi rutere si ya, “Aha gi ga-abu Izrel.” **32** O ji nkume
 ndi a wuzie ebe ichu aja Onyenwe anyi. Emesia, o gwuru
 olulu miri emi, nke gbara ebe ichu aja ahụ gburugburu.
33 Ọ tukwasiri nku n'elu ebe ichu aja ahụ, tukwasikwa otu
 oke ehi o gbujasiri n'elu nku ndi ahụ. Emesia, o nyere
 ndi no n'ebe ahụ iwu si ha, “Gbajuonu ite anọ mmiri.
 Butekwanu mmiri ahụ bia wukwasị ya n'elu aja nsure oku
 a, na n'elu nku ndi a.” Mgbe ha mesiri nke a, Ilaia gwara
 ha okwu si, **34** “Gbajukwaanụ ite mmiri ndi ahụ, bute ha
 bia wukwasị mmiri ahụ nke ugboro abuo n'elu aja nsure
 oku a.” Ha mere dika Ilaia kwuru. Ilaia nyekwara ha iwu
 si, “Gbajukwaanụ ya nke ugboro ato, bia wukwasị ya.” Ha
 mekwara otu a. **35** Mmiri juputakwara n'ebe ichu aja ahụ,
 na olulu ahụ di ya gburugburu. **36** Mgbe oge e ji achu aja
 anyasi ruru, Ilaia, onye amuma biara ebe ichu aja ahụ nso
 kpee ekpere si, “O, Onyenwe anyi Chineke Ebrahim, na

Aizik, na Izrel, biko gosi taa na ọ bụ gị onwe gị bụ naanị Chineke n'Izrel, na mụ onwe m bụkwa ohu gị. Gosikwa na m bụ onyeozu gị, na ọ bụ ihe i nyere m n'iwu ka m mere oge ndị a niile. **37** Biko, Onyenwe anyị m, zaa m ekpere m, zaa m ya, ka ndị Izrel niile mata na gị onwe gị, Onyenwe anyị bụ Chineke, na gị onwe gị na-atugharịkwa obi ha ìlaghachikwute gị.” **38** Mgbe ahụ, na mberede, ọkụ Onyenwe anyị sitere n'eluigwe daa, rechapụ oke ehi ahụ, na nkụ ahụ, na nkume, na ntụ, ma rechapụkwa mmiri niile dị n'ime olulu ahụ dị gburugburu ebe ịchụ aja ahụ. **39** Mgbe ndị mmadụ ahụ niile hụrụ ihe a mere, ha niile dara n'ala kpuo ihu n'ala, na-eti mkpu na-asi, “Onyenwe anyị, ya onwe ya bụ Chineke! Onyenwe anyị ya onwe ya bụ Chineke!” **40** Mgbe ahụ, Ịlajja nyere ha iwu sị, “Jidenụ ndị amụma Baal niile. Unu ekwekwala ka otu onye n'ime ha laa.” Ha jidekwara ha niile. Ịlajja dukwaara ha niile gaa na ndagwurugwu iyi Kishon, gbuo ha n'ebe ahụ. **41** Emesịa, Ịlajja gwara Ehab okwu sị, “Gaa rie nri, n'ụkwa ihe ọñụñụ; n'ihì na anụrụ m ụzụ oke mmiri ozuzo ka ọ na-ada.” **42** N'ihì nke a, Ehab sitere n'ebe ahụ pụọ gaa iri nri na ịñụ ihe ọñụñụ ma Ịlajja rigooro n'elu ugwu Kamel gbuo ikpere n'ala, kpuokwa ihu ya n'ala n'etiti ikpere ya abụọ ikpe ekpere. **43** N'oge a, ọ gwara nwokorobịa na-ejere ya ozi sị ya, “Gaa lee anya n'ụzọ oke osimiri.” Ọ rigooro lee anya, sị, “Ọ dighị ihe ọbụla m hụrụ.” Ịlajja gwakwara ya otu a, ugboro asaa, sị ya, “Jeghachi.” **44** O ruo na nke ugboro asaa, nwokorobịa ahụ b'ìlaghachiri sị Ịlajja, “Onyenwe m, ahụrụ m igwe ojii dị nta d'ịka ọbụ aka mmadụ ka o si n'oke osimiri na-apụta.” Ya mere, Ịlajja

siri, “Gaa gwa Ehab, ‘dozie ugbo agha gi, gbadaa tupu mmiri ozuzo egbochi gi ila.” 45 O dighi anya, eluigwe gbajikotara nnoo oji. Oke ifufe bidokwara ife. Mmiri di ukwu bidokwara izo. Mgbe ahụ, Ehab gbaara ugbo agha ya laa Jezril. 46 Ma ike Onyenwe anyi bjakwasiri Ilaija. O fanyere onu uwe mwuda ya na belit o kere n’ukwu, gbapu oso buru Ehab uzogbaruo obodo Jezril.

19 Ehab kororo Jezebel ihe niile Ilaija mere, na otu o si jiri mma agha gbuo ndi amuma Baal niile. 2 N’ihi nke a, Jezebel zigara onyeozika o ga zie Ilaija si, “Ka chi ndi a mesoo m mmeso, n’agbanyeghi otu mmeso ahụ si di njo, ma o buru na oge dika oge a echi, egbughi gi dika i si gbuo ndi amuma Baal.” 3 Ilaija turu egwu, gbapu oso, n’ihi ichebe ndu ya. Mgbe o bjaruru Bjasheba, di na Juda, o hapuru nwokorobia na-ejere ya ozi n’ebe ahụ. 4 Ma ya onwe ya pukwara jee ije otu ubochi n’ozara naani ya. N’ikpezu, o kwusiri nodu ala n’okpuru otu osisi brum, kpee ekpere rifo ka a napu ya ndu ya. Ekpere o kpere n’oge a bu, “O zuorela m Onyenwe anyi, biko napu ndu m. O nweghi uzog m si di mma karja nna nna m ha.” 5 O dinara n’okpuru osisi brum rahụ ura. Ma lee, otu oge ahụ, mmuo ozi meturu ya aka, si ya, “Bilie, rie nri.” 6 Ilaija biliri legharja anya, hu ogbe achicha na ite mmiri nta nke di n’akuku ebe o tukwasiri isi ya. O riri ogbe achicha ahụ a huru n’icheku oku, nuokwa mmiri ahụ. Emesja, o dinakwara ozo. 7 Mmuo ozi nke Onyenwe anyi bighachikwara nke ugboro abuo, si ya, “Bilie rie ihe, n’ihi na ije di gi n’ihu di ukwu.” 8 Ilaija biliri rie ihe, nuokwa mmiri. Nri ahụ nyere ya ike ije ije iri ubochi ano

ọzọ, ehie na abali, tutu ruo mgbe ọ bjaruru n'ugwu
 Horeb nke bu ugwu Chineke. **9** N'ebe ahụ, ọ banyere n'otu
 ọgba nkume rahụ ụra abali n'ime ya. Ma okwu Onyenwe
 anyị rutere ya si, "Ịlajja, gini ka i na-eme n'ebe a?" **10**
 Ọ zaghachiri si, "Eji m inu oku n'obi na-ejere Onyenwe
 anyi Chineke Onye puru ime ihe niile ozi. Ndi Izrel ajula
 ọgbugba ndu gi, tidasiakwa ebe ichu aja gi, were mma
 agha gbukwaa ndi amuma gi niile, ugbu a, ọ bu naani
 mu onwe m bu onye foduru, ma ha na-achokwa iwepu
 ndu m." **11** Onyenwe anyi siri ya, "Puọ gaa guzo n'elu
 ugwu, n'ihu Onyenwe anyi, n'ihu na Onyenwe anyi na-aga
 isite n'ebe ahụ gafee." Mgbe ahụ, oke ifufe di ike gbawara
 ugwu ahụ, tipiasia nkume ndi ahụ n'ihu Onyenwe anyi,
 ma Onyenwe anyi anoghi n'ime ifufe ahụ. Mgbe ifufe
 ahụ gasiri, e nwere oke ala oma jijiji n'ugwu ahụ, ma
 Onyenwe anyi anokwaghi n'ala oma jijiji ahụ. **12** Mgbe
 ala oma jijiji ahụ gasiri, oku nwuuru, ma Onyenwe anyi
 anoghi n'ime oku ahụ. Ma mgbe oku ahụ gasiri, nwa olu
 nta di nwayoọ dara. **13** Mgbe Ịlajja nuru ya, o ji uwe
 mwada ya kpuchie ihu ya, puọ gaa guzo n'onu uzọ ọgba
 nkume ahụ. Mgbe ahụ, ọ nuru olu juru ya si, "Ịlajja, gini
 ka i na-eme n'ebe a?" **14** Ọ zaghachiri si, "Eji m inu oku
 n'obi na-ejere Onyenwe anyi Chineke Onye puru ime
 ihe niile ozi. Ndi Izrel ajula ọgbugba ndu gi, tidasiakwa
 ebe ichu aja gi, were mma agha gbukwaa ndi amuma gi
 niile, ugbu a ọ bu naani mu onwe m bu onye foduru,
 ma ha na-achokwa iwepu ndu m." **15** Onyenwe anyi siri
 ya, "Sikwa uzọ i si bia laghachi, gaa n'ozara Damaskos.
 Mgbe i ruru ebe ahụ, tee Hazael mmanu ibu eze Aram.

16 Teekwa Jehu, nwa Nimshi mmanụ ịbụ eze Izrel. Ị ga-etekwa Ịlaisha nwa Shafat, onye Ebel-Mehola mmanụ ịbụ onye amụma n'ọnọdụ gi. 17 Onye ọbụla gbanariri Hazael ga-anwụ n'aka Jehu. Otu a kwa, ndi niile gbanariri mma agha Jehu ka Ịlaisha ga-egbu. 18 Ma ghotā na ọ di puku mmadụ asaa nọ n'Izrel, ndi na-egbubeghi ikpere ha n'ala nye Baal, maọbụ sutu ya ọnu, ife ya ofufe.” 19 Ịlajja sitere n'ebe ahụ pụọ gaa chota Ịlaisha nwa Shafat ebe ọ nọ na-akọ ala ubi. Iri ehi abụọ na anọ e jikotara abụọ abụọ di ya n'ihu, ma ya onwe ya ji ehi abụọ e jikotara ọnu, nke iri na abụọ ya na-akọ ala ubi. Ịlajja jekwuru Ịlaisha wụkwasi ya uwe mwuda ya n'ubu ya. 20 Mgbe ahụ, Ịlaisha hapuru ehi ndi ahụ ebe ha guzoro n'ubi ahụ gbara ọsọ gbakwuru Ịlajja si ya, “Biko, kwere ka m gaa sutu nna m na nne m ọnu, si ha nodu nke oma. Emesia, aga m esokwa gi.” Ịlajja zara si ya, “Laghachi azu, ọ bu ginị ka m mere gi?” 21 Ịlaisha laghachiri azu, gbuo ehi abụọ ahụ e jikotara n'otu, kpoo ihe ahụ e ji aru ọru n'ubi oku, were ha sie anu ahụ nye ndi mmadụ, ha rie. Mgbe ahụ, o biliri ije pụọ ga soro Ịlajja, buru nwaodibo ya.

20 Ugbu a, Ben-Hadad, bu eze ndi Aram, chikotara ndi agha ya niile. Iri ndi eze atọ na abụọ sonyere ya, ha na inyinya ha na ugbo agha ha. O rigooro nochibido obodo Sameria buso ya agha. 2 Mgbe ahụ, eze ndi Siria zigaara Ehab, eze Izrel ozi n'ime obodo si ya, “otu a ka Ben-Hadad siri, 3 ‘Olaocha na olaedo gi, nkem ka ha bu, ndi nwunye gi na umu gi, bu ndi di mma karisia nke m ka ha bu.” 4 Ehab eze Izrel, zighachiri ozi si, “O di mma, onyenwe m, mu onwe m, na ihe niile m nwere bu nke

gị.” 5 Ngwangwa ndị ozi Ben-Hadad b̄aghachiri zie Ehab ozi ọzọ sị ya, “Otu a ka Ben-Hadad s̄iri, ‘Ọ bụ ezie na m ziteere gị ozi, sị, ọlaocha gị na ọlaedo gị na ndị nwunye gị na ụmụ gị ka ị ga-enye m. 6 Ma ugbu a, n’oge d̄i ka nke a, echi, aga m ezite ndị ozi m ka ha b̄ia nyochaa ụlọ gị niile na ụlọ ndị ozi gị niile. Ihe ọb̄ula d̄i oke ọn̄ah̄ia n’anya gị ka ha ga-ewere.’” 7 Eze Izrel kp̄or̄o ndị okenye niile nke ala ah̄u, sị ha, “Leen̄u ugbu a, h̄ukwan̄u otu nwoke a si ach̄o nsogbu. Mgbe o zitere m ozi inye ya ndị nwunye m, na ụmụ, na ọlaocha m na ọlaedo m, ekwenyere m ya inye ya ihe ndị a.” 8 Ndị okenye na ndị Izrel zara sị ya, “Ānala ya nt̄i! Enyela ya ihe ọb̄ula.” 9 Mgbe ah̄u, ọ s̄iri ndị ozi Ben-Hadad, “Gwan̄u onyenwe m, b̄u eze, ‘M b̄u odibo gị jikeere ime ihe niile ị buru ụzọ kwuo na m ga-enye gị. Ma ekwenyegh̄i m n’ozi nke ugboro ab̄uọ a.’” Ndị ozi ah̄u laghachiri k̄or̄o Ben-Hadad ihe niile Ehab kwuru. 10 Ma Ben-Hadad zigakwaara Ehab ozi ọzọ sị, “Ka chi ndị a mesoo m mmeso, otu ọb̄ula mmeso ah̄u si d̄i nj̄o, ma ọ bur̄u na aja Sameria ga-af̄ođ̄u inye onye ọb̄ula n’etiti ndị ikom m otu njuaka.” 11 Ma eze Izrel zaghachiri, “Gwa ya, ‘Onye na-ebu agha na-anya isi naan̄i mgbe a l̄uchara agha, ọ b̄ugh̄i tupu a l̄uọ agha.’” 12 Ben-Hadad n̄ur̄u ozi Ehab ziri mgbe ya na ndị eze ndị ọzọ ah̄u n̄o na-ān̄u mmanya n’ụlọ ikwu ha manyere n’ogb̄o agha ah̄u. Ben-Hadad nyere ndị agha ya iwu sị ha, “Jiker̄en̄u, buso ndị Izrel agha.” Ya mere, ha kwadoro ibuso obodo ah̄u agha. 13 N’oge a, otu onye am̄uma b̄iakwutere Ehab, b̄u eze Izrel sị, “Otu a ka Onyenwe anȳi s̄iri, ‘Ị h̄ur̄u oke igwe ndị agha a? Aga m enyefe ha n’aka gị taa, mgbe ah̄u ị ga-amatakwa

na mụ onwe m bụ Onyenwe anyị.” **14** Ma Ehab juru si, “Onye ga-eme nke a?” Onye amuma zara, “Ihe ndi a ka Onyenwe anyi kwuru, ‘O bu umu okorobia bu ndiisi agha no n’okpuru ndi ochiagha na-achi akuku ala Izrel.’” Ehab jukwara ozo, “Onye ga-amalite agha a?” Onye amuma ahụ zara, “Gi onwe gi.” **15** Mgbe ahụ, Ehab kpokotara umu okorobia bu ndiisi agha si n’akuku obodo ya. Onuogugu ha di nari abuo na iri ato na mmadu abuo. Onuogugu ndi agha Izrel ndi ozo di puku asaa. **16** N’etiti ehie, mgbe Ben-Hadad na iri ndi eze ato na abuo ahụ, bu ndi ahụ bira inyere ya aka no na-anu mmanya, na-anubiga ya oke, **17** umu okorobia, bu ndi agha, ndi no n’okpuru ndi ochiagha na-achi akuku ala Izrel buru uzo puo ibu agha. Ma Ben-Hadad, n’onwe ya ezipulari ndi nledo, ndi loghachiri bia gwa ya si, “Ndi agha si Sameria na-abia.” **18** O siri, “O buru na ha abia n’ihi udo, jidenu ha na ndu; o buru na ha bira maka ibu agha, jidenu ha na ndu!” **19** Ma umu okorobia ndi ochichi a bu ndi no n’okpuru ndiisi, na-achi akuku ala ahụ sitere n’obodo zolie ije ebe ndi agha so ha n’azu, puo ibu agha. **20** Onye obu na n’ime ha gburu onye agha Siria obu luro ya ogo. Nke a mere ka ndi agha Siria gbapu oso, ndi agha Izrel chusokwara ha. Ma Ben-Hadad, eze Aram, na ndi agha na-agba inyinya, sitekwara n’ihu ogbo agha ahụ gbapukwa oso. **21** Ma eze ndi Izrel pukwuru ya, nwude otutu inyinya na ugo agha, butere ndi Aram oghom di ukwu. **22** Emesia, onye amuma ahụ bjakwutere eze Izrel si ya, “Mee onwe gi ka i di ike nke oma, mara ihe e kwesiri ka e mee, n’ihi n’etiti okochi na udu mmiri nke afọ n’abia, eze Aram ga-abia

ibuso gi agha ọzọ.” **23** Ma otu ọ di, ndịisi agha eze ndi Aram duru ya ọdu si, “Chi ha bu chi ugwu. N’ihi ya ka ha ji di ike kariya anyi. Ma ọ buru na anyi ebuso ha agha n’obosara ala di larii, anyi aghaghi idi ike kariya ha. **24** Mee ihe a, wepu ndi eze a niile site n’ebe ha no, jiri ndi na-achi ala gbanwee ha. **25** Kpokotakwa ndi agha ọzọ, ndi di ukwu n’onuogugu, dika ndi agha i du gaa agha na mbu. Nyekwa anyi inyinya na ụgbọ agha ga-ezuru anyi. Anyi ga-apukwa buso ndi Izrel agha n’obosara ala di larii. Ọ dikwaghi ihe ga-egbochi anyi imeri ha n’oge a.” Ben-Hadad, eze Aram, kwenyere, meere ha dika ha rioro ya. **26** Mgbe otu afọ gasiri, Ben-Hadad chikotakwara ndi Aram niile duru ha gaa Afek ibuso Izrel agha. **27** Mgbe a kpokotara ndi agha niile no n’Izrel nye ha ngwa agha, ha puru izute ha. Ndi agha Izrel mara ulo ikwu ha na ncherita ihu ndi agha Siria, dika igwe ewu nta abuo, ebe ndi Aram juputara ala ahụ niile. **28** Onye nke Chineke bjara gwa eze ndi Izrel, “Otu a ka Onyenwe anyi siri, ‘N’ihi na ndi Aram na-eche na Onyenwe anyi bu chi nke ugwu, na ọ bughị chi ala ndagwurugwu, aga m arara igwe ndi agha a nyefee gi n’aka, ka gi na ndi gi mata n’eziokwu na m bu Onyenwe anyi.’” **29** Ọ bu ubochi asaa ka ha mara ulo ikwu ha na ncherita ihu ibe ha. Ma n’ubochi nke asaa ahụ, ndi agha malitere ibu agha. Ndi Izrel meruru nari puku ndi agha Aram ahụ n’otu ubochi. **30** Ma ndi foduru n’etiti ndi agha Aram gbapuru oso gbalaga n’obodo Afek. Ebe ahụ ka mgbidi obodo Afek no dagbuo iri puku ndi agha abuo na asaa n’ime ha. Ma Ben-Hadad n’onwe ya gbalagara, gbaba n’ime obodo ahụ, gaa zoo onwe ya n’ime

ime otu ụlọ. **31** Mgbe ahụ, ndịisi agha ya bjakwutere ya sị ya, “Lee, anyị nūrụ na ndị eze Izrel bụ ndị obi ebere. Ka anyị yiri akwa mkpe n’ukwu anyị, kee ụdọ n’olu anyị, gaa rịọọ eze Izrel. Ma eleghị anya ọ ga-edebe gị ndụ.” **32** Ya mere, ha yikwasiri onwe ha akwa mkpe, nyarakwa ụdọ n’olu ha, jekwuru eze Izrel sị ya, “Ohu gị bụ Ben-Hadad na-asị, ‘Biko, kwee ka m dirị ndụ.’” Eze juru ha sị, “Ọ bụ ezie na ọ ka di ndụ ugbu a? Nwanne m ka ọ bụ.” **33** Okwu a mere ka ndị ozi eze Aram nwee olileanya. Ha mere ngwangwa kwughariakwa ihe ahụ o kwuru. Ha siri, “E, Nwanne gị bụ Ben-Hadad.” Mgbe ahụ, eze Ehab nyere ha iwu sị, “Gaanu kpọpụta ya, dutekwanu ya n’ebe a.” Mgbe Ben-Hadad bįara, Ehab mere ka ọ rigota n’ugbo agha nke ya. **34** Mgbe ahụ, Ben-Hadad gwara Ehab sị, “Obodo niile nke nna m naara nna gị, ka m ga-enyeghachi gị. I nwere ike iwuru onwe gị ọdụ ahia n’ama obodo Damaskos dika nna m wuru n’ime Sameria.” Ehab kwuru, “Ọ buru na anyị agbaa ndu, aga m eme ka i nwere onwe gị.” Ya mere, ha abuo gbara ndu. Ehab hapukwara ya ka ọ laa n’udo. **35** Emesia, okwu Onyenwe anyi rutere otu onye n’etiti umu ndi amuma. O gwara otu nwoke n’ime umu ndi amuma ahụ nọ ya nso sị ya, “Jiri ngwa agha di gi n’aka tie m ihe.” Ma nwoke ahụ juru ime ihe onye amuma ahụ kwuru. **36** N’ihi nke a, onye amuma gwara nwoke ahụ okwu sị, “Ebe ọ bụ na i juru ime ihe Onyenwe anyi nyere n’iwu, lee ihe ga-adakwasị gi. Mgbe i si n’ebe a na-ala n’ulo gi, odum ga-ezute gi n’uzo dogbuo gi.” Amuma a mezu kwara, n’ihi na mgbe nwoke ahụ tughariri si n’ebe ahụ na-ala, odum lusero ya ogu n’uzo gbuo ya. **37** Onye

amuma ahụ pụkwara chọta onye ọzọ sị ya, “Biko, tie m ihe.” Nwoke ahụ tiri ya ihe tihia ya ahụ. **38** Mgbe ahụ, onye amuma ahụ e tiri ihe jiri akwa kechie ihu ya, ka mmadu ọbụla ghara imata onye ọ bụ. Ọ pụrụ gaa guzo n’akụkụ ụzọ ebe eze Izrel ga-esi gafee. **39** Mgbe eze na-agafe, onye amuma ahụ tiri mkpu sị, “Onyenwe m, biko gee m ntị. Lee, otu onye agha bjakwutere m mgbe m nọ n’ihu agha sị m, ‘Lee nwoke a a dọtara n’agha; chee ya nche. Ekwekwala ka ọ gbanari gi. N’ihi na ọ buru na o site n’aka gi gbapu, i ga-anwu, maobu i jiri otu talenti olaocha gbara isi gi.’” **40** Ma mgbe m nọ na-arụ ọrụ ọzọ, nwoke ahụ a dọtara n’agha gbapuru. Ahukwaghi m ya anya ọzọ.” Mgbe ahụ, eze Izrel zara sị ya, “I jirila onu gi maa onwe gi ikpe. I ghaghi inata ahuhu diri gi.” **41** Mgbe ahụ, onye amuma ahụ mere ngwangwa wepu akwa ahụ o ji kechie anya ya abuo. Eze Izrel matakware na ọ bụ otu onye n’ime ndi amuma. **42** Onye amuma ahụ gwara eze okwu sị ya, “Otu a ka Onyenwe anyi kwuru, ‘Ebe i mere ka nwoke a laa, bu onye m nyere gi n’aka ime ka ọ nwuo, ugbu a, i ghaghi inwu n’onodu ya. A ga-alakwa ndi gi n’iyi, n’onodu ndi nke ya.’” **43** N’ihi okwu a, eze Izrel ji iwe na ihu mgaru laa n’ulo ya di na Sameria.

21 Mgbe nwa oge nta gasiri, Nebot, onye Jezril, nwere ubi vaini di na Jezril, n’akuku uloze Ehab bu eze Sameria. **2** Ehab siriri Nebot, “Nye m ubi vaini gi ka ọ buru ubi a gbara ogige, ebe m ga-aku akwukwo nri, ebe ọ di nso n’uloze m. Aga m enye gi ubi vaini ọzọ di mma kariya ya, ma ọ burukwa na i choro, aga m akwu gi ego obula o ruru n’onu ahia ya.” **3** Ma Nebot zara sị Ehab, “Ala a

bụ ihe nketa ruuru m site n'aka nna nna m ha. M ga-esi aña nye gi ya. Onyenwe anyị ekwela na m ga-ewere ihe nketa nke nna nna m ha nye gi.” **4** Ehab jiri obi ụfụ na ihu mgbaru laa n'ụlọ ya n'ihu okwu a Nebot, onye Jezril gwara ya, si, “Agaghị m enye gi ihe nketa nna nna m ha.” O dinara n'ihe ndina ya, chee ihu ya n'aja ụlọ, jụ iri ihe ọbụla. **5** Ma nwunye ya bụ Jezebel, bjakwutere ya jụo ya si, “Gini mere i ji jụ iri ihe? Gini mere i ji nọgide n'obi ọjọ na iwe?” **6** Ehab zara si ya, “Agwara m Nebot, nwoke onye Jezril okwu si ya, ‘Resi m ubi vaini gi, ma ọ buru na i chorọ, aga m enye gi ala ubi ọzọ mara mma n'onodu ya.’ Ma ọ juru jwaa isi inye m ubi ahụ.” **7** Mgbe ahụ, nwunye ya Jezebel juru ya ajuju si ya, “O bughị gi bụ eze na-achị Izrel? Bilie, rie nri, enyela obi gi nsogbu, n'ihu na aga m enyefe gi ubi vaini Nebot onye Jezril n'aka.” **8** Ya mere, Jezebel dere akwukwo n'aha Ehab, were mgbaaka akara eze kaa n'akwukwo ndi ahụ, zigara ha ndi okenye obodo na ndi a na-asopuru bi n'obodo ebe Nebot bi. **9** N'ime akwukwo ozi ndi a, o dere si, “Nyenu iwu ka mmadu niile buo onu. Kpokotaanu ndi Jezril niile, ka ha zukota. Mgbe unu zukoro, nyenu Nebot onodu n'ochedị mkpa. **10** Hoputanu ndi ikom abuo, ndi na-abaghi uru ka ha puta n'ihu nzuko unu guzo gbaa ama ụgha megide Nebot si na ha nuru mgbe o kochara Chineke na eze. Maanu ya ikpe onwu, kpuru ya n'azu obodo, jiri nkume tugbuo ya, ka o nwuo.” **11** Ndi okenye na ndi a na-asopuru ndi bi n'obodo ahụ mere dika Jezebel nyere n'iwu n'akwukwo ahụ o degaara ha. **12** Ha nyere iwu maka ibu onu, kpoakwa nzuko ndi obodo ahụ niile, meekwa

ka Nebot n'ochi di mkpa. **13** Mgbe ahụ, ndi ikom abuo na-abaghi uru putakwa, n'ochi na ncherita ihu ya, ha gara ama ugha megide Nebot, n'ihu ndi mmadu, si, "Nebot kochara Chineke na eze." N'ihu nke a, ha dokpuru ya gaa n'azu obodo jiri nkume tugbuo ya. **14** Emesia, ndi okenye na ndi a maara aha ha nke obodo Jezril, ziri ozi zigara Jezebel gwa ya na Nebot anwula. **15** Ngwangwa Jezebel natara ozi na a tgbola Nebot, o siri Ehab, "Bilie, gaa nwetara onwe gi ubi vaini Nebot, nwoke onye Jezril. Ubi ahụ o juru inye gi n'ego aburu nke gi ugbo a n'ihu na Nebot anwula. O dikwaghi ndu ozo!" **16** Mgbe Ehab nuru na Nebot anwula, o biliri puo, gaa ibanye n'ubi ahụ, inwetara onwe ya ubi vaini Nebot, onye Jezril. **17** Ma okwu Onyenwe anyi rutere Ilaija, onye Tishbe, si ya, **18** "Bilie, gaa zute Ehab, eze Izrel onye bi na Sameria. O no ugbo a n'ime ubi vaini Nebot inwetara ya onwe ya. **19** Gwa ya si ya, 'Ihe a ka Onyenwe anyi kwuru: I gbuola ochu mmadu si otu a nwetara onwe gi ihe nketa? Ebe ahụ nkita no rachaa obara Nebot ka ha ga-anọ rachaakwa obara gi. E, obara gi onwe gi.'" **20** Mgbe ahụ, Ehab juru Ilaija ajuju si ya, "Onye iro m, i chorokwala m bia?" Ilaija zara si ya, "E, achoro m gi bia n'ihu nnyefe i nyefere onwe gi ime ihe di njo n'anya Onyenwe anyi. **21** O siri, 'Aga m eme ka ihe ojoo dakwasị gi. Aga m ekpochapu ndi agburu gi, site n'ezinaulo Ehab bipu nwoke obula, maobu ohu maobu onyenwe onwe ya n'Izrel. **22** Aga m eme ka ulo gi diri ka nke Jeroboam nwa Nebat, na dika nke Baasha nwa Ahija, n'ihu na i kpasuola m iwe, meekwa ka Izrel mehie.' **23** "Ma banyere Jezebel, Onyenwe anyi siri,

‘Umụ nkịta ga-eri anụ ahụ Jezebel n’akụkụ mgbidi aja ụlọ dị n’obodo Jezril.’ **24** “Nkịta ga-eri anụ onye ọbụla si n’ezinaụlọ Ehab nke nwurụ n’ime obodo, ma anụ ufe nke eluigwe ga-eri anụ ndị ọbụla nwurụ n’ọhịa.” **25** (N’ezie, o nweghị onye ọbụla ọzọ dị ka Ehab, onye rere onwe ya nye ime ihe ọjọọ dị ukwu n’anya Onyenwe anyị, onye Jezebel nwunye ya kwagidere ime ihe ọjọọ dị iche iche. **26** Ehab bụ onye mere mmehie dị oke njọ nke igbaso na ife arụsị dị iche iche ofufe dika ndị Amōrait mere, bụ ndị ahụ Onyenwe anyị sitere n’ala a chụpụ ime ka ndị Izrel nweta ala ha.) **27** Mgbe Ehab nūrụ okwu amụma ndị a, ọ dọwara uwe ya, yikwasị onwe ya akwa mkpe, buo ọnụ, dinaa n’akwa mkpe ahụ, jegharịakwa n’idị umeala. **28** Ma okwu Onyenwe anyị rutere Ịlajja, onye Tishbe ọzọ, sị ya, **29** “Ị hūrụ otu Ehab si weda onwe ya ala n’ihu m? N’ihi ihe a o mere, iweda onwe ya ala n’ihu m, agaghị m eme ka ihe ọjọọ ndị a m kwuru okwu banyere ha rute ya n’oge ọ dị ndụ. Kama aga m eme ka ihe ndị a dakwasị ezinaụlọ ya mgbe nwa ya ga-achị dika eze.”

22 Agha ọzọ adaghị n’etiti Aram na Izrel afọ atọ. **2** Ma n’afọ nke atọ, Jehoshafat, eze Juda, gara ileta Ehab eze Izrel. **3** Eze Izrel sịrị ndị ozi ya, “Unu amaghị na ala Ramot Gilead bụ nke anyị, ma lee na anyị gbara nkịtị iga napụta ya site n’aka eze Aram?” **4** Ya mere, ọ jurụ Jehoshafat, “Ị ga-eso m gaa buso Ramot Gilead agha?” Jehoshafat zagbachiri eze Izrel, sị, “Otu m dị ka gị onwe gị dị, ndị m bụkwa ndị gị, ịnyinya m bụkwa nke gị.” **5** Ma Jehoshafat gwakwara eze Izrel, sị, “Buru ụzọ chọpụta ihe bụ ntụziaka Onyenwe anyị.” **6** Ya mere, eze Izrel

kpokotara ndi amuma, onuogugu ha ruru nari ndi ikom ano, juo ha si, "O bu m gaa buso Ramot Gilead agha, ka o bu m hapu iga?" Ha zara, "Gaa, n'ih na Onyenwe anyi ga-enyefe ha n'aka eze." 7 Ma Jehoshafat juru, "O bu na e nwekwaghi onye amuma Onyenwe anyi no n'ebe a, onye anyi nwere ike ijuta ase n'aka ya?" 8 Eze Izrel zaghachiri Jehoshafat, si, "A ka nwere otu onye amuma, onye anyi nwere ike isite n'aka ya juo Onyenwe anyi ase, o bu Maikaya nwa Imla, ma akporo m ya asi, n'ih na o nweghi oge o na-ebu amuma ihe oma n'ebe m no, kama o bu naani nke ojo." Jehoshafat siri, "Eze ekwesighi ikwu okwu di otu a." 9 Mgbe ahụ, eze Izrel kporo otu onye na-ejere ya ozi si ya, "Mee osiso kpoa Maikaya nwa Imla n'ebe a." 10 Ehab eze Izrel na Jehoshafat eze Juda, onye obula yi uwe eze ya, na-anokwasị n'ocheeze ya n'ebe izocha oka n'onu uzọ ama e si abata obodo Sameria. Ndi amuma ahụ niile nokwa na-ebu amuma n'ihu ha. 11 Zedekaya nwa Kenaana, mere mpi igwe, o kwuputara si, "Nke a bu ihe Onyenwe anyi na-ekwu, 'Ihe ndi a ka i ga-eji sogide ndi Aram, ruo mgbe a ga-ala ha n'iyi.'" 12 Ndi amuma ndi ozọ niile na-ebu otu ihe ahụ n'amuma, na-asi, "Gaa, busoo Ramot Gilead agha, i ga-enwekwa mmeri, n'ih na Onyenwe anyi ga-enyefe ya n'aka eze." 13 Onyeozu ahụ nke gara ikpo Maikaya siri ya, "Lee, ndi amuma ndi ozọ na-agupughị onye obula na-ebu amuma oganihu nye eze. Mee ka okwu gi na ha dakota. Kwuokwa ihe ga-adị eze mma." 14 Ma Maikaya siri, "Dika Onyenwe anyi na-adị ndu, aga m agwa ya naani ihe Onyenwe anyi gwara m." 15 Mgbe o bjarutere, eze juru ya, "Maikaya, o

bụ anyị gaa buso Ramot Gilead agha, ka ọ bụ anyị hapụ?”

Ọ zara, “Gaa, ma nwekwa mmeri, n’ihi na Onyenwe anyị ga-enyefe ya n’aka eze.” **16** Eze siri ya, “Ugboro ole ka m ga-eme ka ị nọọ iyi na ị gaghi agwa m ihe ozo, karịa naanị eziokwu n’aha Onyenwe anyị?” **17** Mgbe ahụ Mikaya zara, “Ahuru m Izrel niile ka ha gbasasiri n’elu otutu ugwu dika aturu na-enweghi onye ozuzu aturu, ma Onyenwe anyị siri, ‘Ndi a enweghi onyendu. Ka onye obula laghachi n’ulo ya n’udo.’” **18** Eze Izrel, siri Jehoshafat, “Ọ bụ na m agwaghi gi na ọ dighi mgbe ọ na-ebu amuma ihe oma banyere m, kama naanị ihe ojoo?” **19** Mikaya gara n’ihu, si, “Ya mere, nurunu okwu Onyenwe anyị. Ahuru m Onyenwe anyị ka ọ nokwasiri n’ocheeze ya, hukwa usuu nke eluigwe ka ha na-eguzo n’akuku ya, n’aka nri ya nakwa n’aka ekpe ya. **20** Onyenwe anyị siri, ‘Onye ga-ga rafuo Ehab ka ọ gaa buso Ramot Gilead agha, gaa nwuo n’ebe ahụ?’ “Otu onye tputara aro nke a, ebe onye ozo tputara nke ozo. **21** N’ikpeazu otu mmuo putara, guzo n’ihu Onyenwe anyị si, ‘Mu onwe m ga-arafu ya.’ **22** “Onyenwe anyị juru si, Olee otu ị ga-esi mee nke a?” “Aga m apu gaa buru mmuo nrafu n’onu ndi amuma ya niile,’ ka ọ zara. “Onyenwe anyị siri, ‘I ga-enwe ike irafu ya. Gaa mee otu a.’ **23** “Ma ugbu a, Onyenwe anyị etinyela mmuo okwu ugha n’onu ndi amuma gi niile ndi a. Onyenwe anyị ekwubiela n’ihe ojoo ga-adakwasigi.” **24** Mgbe ahụ, Zedekaya nwa Kenaana, gara nso, maa Maikaya aka na nti, juo ya, “Olee uzọ ka mmuo ahụ sitere na Onyenwe anyị gara, mgbe ọ hapuru m bja igwa gi okwu?” **25** Maikaya zaghachiri, “I ga-achoputa

nke a n'ụbọchị ị ga-agbaba n'ime ime ụlọ izo onwe gi.”

26 Mgbe ahụ, eze Izrel nyere iwu si, “Jidenụ Maikaya kpugara ya Amon onye na-achị obodo a, na Joash nwa eze **27** ị ga-asịkwa, ‘Otu a ka eze siri: Tinye nwoke a n'ụlọ mkpọrọ, nye ya naanị achịcha na mmiri ọnụnụ tutu ruo mgbe m lughachiri n'udo.” **28** Maikaya kwupụtara si, “Ọ bụrụ na ị lughachi n'udo, ọ pụtara na ọ bughị Onyenwe anyị si n'ọnụ m kwuo okwu.” O kwukwara si, “Unu niile hụbakwanụ okwu m ndị a niile ama!” **29** Ya mere, eze Izrel na Jehoshafat eze Juda, pụrụ gawa Ramot Gilead. **30** Eze Izrel gwara Jehoshafat, si, “Aga m ejikere onwe m dika m bụ onye ọzọ banye n'ogbo agha, ma gi onwe gi yiri uwe eze gi.” Ya mere, eze Izrel nwoghariri onwe ya ka onye ọzọ baa n'ogbo agha. **31** Ma eze Aram enyelari ndi ochiagha ndi na-agba ụgbọ agha, ọnuogugu ha di iri ato na abuo, iwu si, “Unu ebusola onye obula agha, maobu onye ukwu maobu onye nta, kariakwa naanị eze Izrel.” **32** Mgbe ndi ochiagha, na-achị ụgbọ agha huru Jehoshafat, ha chere n'obi ha, “N'ezie, onye a bu eze Izrel.” N'ihia ya ha tughariri ibuso ya agha, ma Jehoshafat tiri mkpu, **33** ndi ochiagha, na-achị ndi na-agba ụgbọ agha huru na ọ bughị eze Izrel, ma kwusi ichuso ya. **34** Ma otu onye doro uta ya gbapu ya na-ebughị onye obula n'obi, gbata ya eze Izrel n'etiti njiko nke uwe agha ya. Eze gwara onye okwo ụgbọ agha ya, si, “Tugharia, si n'ebe a bupu m, n'ihia na emerula m ahụ.” **35** Agha ahụ siri ike n'ubochi ahụ niile, e ji ihe mee ka eze kwuru oto n'ime ụgbọ agha ya na-eche ndi Aram ihu. Obara si n'onya ahụ sojuru n'ala ụgbọ agha ahụ, ọ nwuru n'uhuruchi ubochi ahụ. **36** Mgbe

anyanwụ na-ada, e tiri mkpu nke gazuru n'ogbo agha ndi Izrel, si, "Nwoke obula laa n'obodo ya, onye obula laakwa n'ala nke aka ya!" **37** Ya mere, eze nwuru, e buta ozu ya n'obodo Sameria, ebe a no lie ya. **38** Ha sachara ugbo agha ya n'odo mmiri di na Sameria (ebe ndi akwuna na-asa ahụ). Umụ nkita rachara obara ya, dika okwu Onyenwe anyi kwubiri. **39** Ma banyere ihe ndi ozo niile mere n'oge ochichi Ehab na ihe niile o mere, uloze o wuru nke o ji odu choo mma, na obodo niile o wusiri ike, o bu na e degi ha n'akwukwo akuko ihe mere n'oge ndi eze Izrel? **40** Ehab sooro ndi nna nna ya ha dina nonwu. Ahazaya nwa ya ghororo eze nonodu. **41** Jehoshafat nwa Asa ghororo eze Juda, n'aforo nke anoro, nke ochichi Ehab eze Izrel. **42** Jehoshafat gbara iri aforo ato na ise mgbe o malitere ibu eze. O chiri iri aforo aburo na ise na Jerusalem. Aha nne ya bu Azuba, nwa Shilhi. **43** N'ihe niile o jere ije n'uzoro Asa bu nna ya, o sitekwaghi n'ime ha wezuga onwe ya, o mekwara ihe ziri ezi n'anya Onyenwe anyi. Naani na o wezugaghi ebe di elu niile, nke mere na ndi mmadu gara n'ihu na-achoro aja, na-esurekwa ihe nsure oku na-esi isi utoro n'ebe ahụ niile. **44** Jehoshafat mere ka udo di n'etiti ya na eze Izrel. **45** Ma banyere ihe ndi ozo niile mere n'oge ochichi Jehoshafat, ihe niile ndi o rupu tara, ike o kpara n'otutu agha nke o buru, o bu na e degi ha n'akwukwo akuko ihe mere n'oge ndi eze Juda? **46** O kpochapuru ndi ikom akwuna uloro arusi, bu ndi nke foduru, mgbe nna ya bu Asa chichara ochichi. **47** N'oge a, eze adighi n'ala Edom, kama o bu onye nnochite anya eze bu onye na-achoro. **48** Jehoshafat wuuru otutu ugbo mmiri eji azu ahia,

maka ije n'ala Ọfịa ịga bute ọlaedo ma ụgbọ mmiri ndị a agaghị ebe ọbụla, n'ihia na ha mikpuru n'Eziyon Geba. **49** N'oge ahụ, Ahazaya nwa Ehab siri Jehoshafat, "Kwere ka ndị ikom m soro ndị ọrụ gi n'ụgbọ gi," ma Jehoshafat ekweghị. **50** Mgbe ahụ, Jehoshafat sooro nna nna ya ha dina n'ọnwụ, e lie ya n'ebe e liri ha n'obodo Devid, nna ya. Jehoram nwa ya ghorọ eze n'ọndụ ya. **51** Ahazaya nwa Ehab, malitere ịbụ eze Izrel na Sameria, n'afọ iri na asaa nke ọchịchị Jehoshafat, eze Juda. Ma ọ chiri Izrel naani afọ abụọ. **52** O mere ihe di njọ n'anya Onyenwe anyi, n'ihia na o sooro ụzọ ọjọọ niile nke nna na nne ya, na ụzọ ọjọọ nke Jeroboam nwa Nebat, onye mere ka Izrel mee mmehie. **53** Ọ fekwara arusi Baal ofufe, kpoakwa isiala nye ya, si otu a kpasuo Onyenwe anyi, Chineke Izrel iwe, dika nna ya mere.

2 Ndi Eze

1 Moab nupuru isi megide Izrel mgbe Ehab nwuru. **2** N’oge a, Ahazaya sitere na mgbe ulo elu ya di na Sameria daa, meruo ahụ nke ukwu. N’ihi oria a, o zigara ndi ozi, si ha, “Gaa juta ase n’aka Baal-Zebub, bu chi Ekron, ma m ga-adiri site n’ihe mmeru ahụ a.” **3** Ma mruo ozi Onyenwe anyi gwara Ilaija onye Tishbe okwu si ya, “Gaa zute ndi ozi eze Sameria zipuru, juo ha si, ‘Gini mere unu ji aga Ekron iju ase? O bu na Chineke anoghi n’Izrel mere unu ji aga iju Baal-Zebub ase imata ma eze o ga-adu?’” **4** N’ihi nke a, otu a ka Onyenwe anyi kwuru, ‘I gaghị esite n’elu ihe ndina ahụ bilie. I ghaghị inwu!’” Ya mere Ilaija puru gaa zie ndi ozi eze ozi ahụ. **5** Ndi ozi ahụ laghachiri azu. Ma mgbe eze huru ha, o juru ha si, “Gini mere unu ji loghachi?” **6** Ha zara ya, “Otu nwoke zutere anyi n’uzo si anyi, ‘Laghachi ga zie eze ahụ zitere unu si ya: “Ihe ndi a, ka Onyenwe anyi kwuru, O bu n’ihi na Chineke anoghi n’Izrel ka i ji zipu ndi mmadu ka ha gaa juta ase site n’aka Baal-Zebub, chi ndi Ekron? N’ihi nke a, i gaghị esite n’ihe ndina gi bilie. Ya doo gi anya na i ghaghị inwu!’”” **7** Eze juru ha si, “Onye bu nwoke a zutere unu n’uzo gwa unu okwu ndi a? Olee udi mmadu o bu?” **8** Ha zaghachiri ya, “O bu nwoke yi uwe e ji aji anu kpa; o kere ihe okike akpukpo anu n’ukwu ya.” Eze siri, “O bu Ilaija, onye amuma si Tishbe!” **9** Mgbe ahụ, eze zigara otu onyeisi agha ya, na iri ndi agha ise ka ha gaa jide Ilaija. Mgbe ndi agha ahụ bjarutere hu Ilaija ka o no ala n’elu ugwu, onyeisi agha ahụ kporo Ilaija si ya, “Onye nke Chineke, eze si gi, ‘rituo!’” **10** Ilaija zara si ha, “O

bụrụ na m bụ onye nke Chineke dịka i kwuru, ka ọkụ si n'eluigwe daa rechapụ gị na iri ndị a agha ise so gị." Otu mgbe ahụ, ọkụ sitere n'eluigwe daa rechapụ iri ndị agha ise ahụ na onyeisi ha. **11** Ọzọkwa, eze zigara otu onyeisi agha na iri ndị agha ise ọzọ ka ha gaa jide Ịlajja. Mgbe ha bjarutere hụ Ịlajja, onyeisi agha ahụ kpokuru ya sị ya, "Onye nke Chineke, eze sị gị, 'rituo, bịa ngwangwa!'" **12** Ịlajja zara sị ya, "Ọ bụrụ na m bụ onye nke Chineke dịka i kwuru, ka ọkụ si n'eluigwe daa rechapụ gị na iri ndị agha ise gị na ha so." Ngwangwa, ọkụ Chineke si n'eluigwe daa rechapụ ha. **13** Ọzọkwa, eze zigara otu onyeisi agha na iri ndị agha ise ọzọ ka ha gaa jide Ịlajja. Mgbe ndị agha a b̄ara hụ Ịlajja, onyeisi agha ahụ rigoro n'elu ugwu gbuo ikpere n'ala n'ihu Ịlajja r̄ọọ ya amara sị ya, "Onye nke Chineke, biko, meere ohu gị na iri ndị agha ise mụ na ha so ebere. **14** Lee, ọkụ esitela n'eluigwe rechapụ ndịisi agha abụọ ahụ buru ụzọ, ha na ndị agha ha. Ugbu a, biko, ariọ m gị, chebe ndụ anyị." **15** Mgbe ahụ, mmụọ ozi Onyenwe anyị gwara Ịlajja okwu sị ya, "Atula egwu! Soro ya gaa!" Ya mere, Ịlajja sooro onyeisi agha ahụ gaa n'ihu eze. **16** Mgbe Ịlajja ruru n'ihu eze, ọ gwara eze okwu sị ya, "Ihe ndị a ka Onyenwe anyị kwuru, ọ bụ n'ihina Chineke anoghị n'Isrel ka i ji zipụ ndị ozi ka ha gaa juta ase site n'aka Baal-Zebub, chi ndị Ekr̄on? Ebe ọ bụ na i mere ihe d̄i otu a, i gaghị esite n'ihe ndina gị bilie. I ganw̄ur̄i!" **17** Ọ nwur̄u d̄ika okwu Onyenwe anyị nke Ịlajja kwuru si d̄i. N'ihina Ahazaya enwegh̄i nwa nwoke ọb̄ula, Jehoram n̄ochiri anya ya d̄ika eze, n'af̄o nke abụọ nke ịb̄u eze Jehoram nwa Jehoshafat, b̄u eze Juda. **18** Akuk̄o

banyere ịbụ eze nke Ahazaya, na ihe niile o mere, e deghị ha n'akwụkwọ akụkọ ndị eze Izrel?

2O ruo mgbe Onyenwe anyị chọrọ ị kpọrọ Ịlaija laa n'eluigwe site n'oke ifufe, Ịlaija na Ịlaisha nọ n'ụzọ sitere Gilgal. **2** Ịlaija sịrị Ịlaisha, “Nọdụ n'ebe a, n'ihị na Onyenwe anyị ziri m ozi ka m gaa Betel.” Ma Ịlaisha zara sị ya, “Dịka Onyenwe anyị na-adị ndụ, na dịka gị onwe gị nọkwa na-adị ndụ, agaghị m ahapụ gị.” Ya mere, ha abụọ sooro gaa Betel. **3** N'ebe ahụ, ụmụ okorobia ndị amụma nọ na Betel pụtara zute ha abụọ. Ndị amụma ahụ bjakwutere Ịlaisha sị ya, “Ị maara na Onyenwe anyị ga-esi n'ebe ị nọ wepụ onyenwe gị Ịlaija taa?” Ịlaisha sịrị, “Mụ onwe m maara, ma unu nọrọ nwayọọ.” **4** Mgbe ahụ, Ịlaija sịrị ya, “Ịlaisha, nọdụ n'ebe a, n'ihị na Onyenwe anyị ziri m ozi ka m gaa Jeriko.” Ma ọ zara, “Dịka Onyenwe anyị na-adị ndụ, na dịka gị onwe gị nọkwa na-adị ndụ, agaghị m ahapụ gị.” Ya mere ha abụọ sokwaara ruo Jeriko. **5** Ndị otu ndị amụma nọ na Jeriko bjakwutere Ịlaisha nso jụọ ya, “Ị maara na Onyenwe anyị ga-ewepụ onyenwe gị taa?” Ọ zara, “E, amaara m, ya mere nọnụ nwayọọ.” **6** Mgbe ahụ, Ịlaija sịrị ya, “Nọdụ n'ebe a, n'ihị na Onyenwe anyị ziri m ka m jee Ọdan.” Ma ọ zara, “Dịka Onyenwe anyị na-adị ndụ, na dịka gị onwe gị nọkwa na-adị ndụ, agaghị m ahapụ gị.” Ya mere, ha abụọ sooro na-eje. **7** Iri ndị amụma ise sitere n'etiti ndị amụma sooro ha guzoro n'ebe dị anya na ncherita ihu ebe Ịlaija na Ịlaisha kwụsịrị n'akụkụ Ọdan. **8** Mgbe ahụ, Ịlaija chịrị uwe mwụda ya, pịakọta ya, tie ya n'elu osimiri ahụ. Mmiri ahụ kewara ụzọ abụọ, ala akọrọ pụtakwara. N'ebe ahụ ka Ịlaija na

Ịlaisha si gafee n’ofe ọzọ nke osimiri ahụ. **9** Mgbe ha abụọ gafesiri, Ịlaija juru Ịlaisha ajuju si ya, “Gini ka i choro ka m meere gi tupu e site n’ebe i no wepu m?” Ịlaisha rioro si ya, “Biko, mee ka m nweta udi mmuo i nwere okpukpu abuo.” **10** Ịlaija zara si ya, “Ihe i rioro bu ihe siri ike omume. O buru na i hu m mgbe a na-ewepu m site n’ebe i no, i ga-enweta ihe i rioro. Ma o buru na i hughu m, i gaghi enweta ihe i rioro.” **11** Mgbe ha na-aga n’ihu n’ije ha na-akparita uka, na mberede, ugbo oku nke inyinya oku na-adokpu putara ihe kewaa ha abuo. Mgbe ahụ kwa oke ifufe buuru Ịlaija rigoro n’eluigwe. **12** Ịlaisha huru ya, lelie anya elu tie mkpu akwa si, “Nna m! Nna m! Usuu ugbo agha na usuu ndi na-agba inyinya Izrel!” O hukwaghi Ịlaija anya ozọ. O jidere uwe o yi n’ahu dowaa ya ibe abuo. **13** Emesia, o chiliri uwe mwuda Ịlaija nke dapuru mgbe e weliri ya elu, laghachi bia guzo n’akuku osimiri Jordan. **14** O tiri akwa ahụ n’elu mmiri ahụ juo si, “Olee ebe Onyenwe anyi, Chineke Ịlaija no?” Mgbe o tiri mmiri ahụ ihe, o kewakwara otu uzọ n’aka nri nke ozọ n’aka ekpe, Ịlaisha gafere n’ofe nke ozọ. **15** Mgbe ndi amuma ahụ si Jeriko n’ele anya, huru ihe mere, ha siri, “Mmuo Ịlaija adakwasila Ịlaisha.” Ha gara zute ya, kpoọ isiala n’ihu ya. **16** Ha siri ya “Lee, anyi bu ndi ohu gi nwere iri ndi ikom ise ahụ siri ike. Kwere ka ha ga chogharịa nna gi ukwu. Ma eleghi anya mmuo Onyenwe anyi eburula ya tudakwa ya n’otu ugwu, maobu n’otu ndagwurugwu.” Ịlaisha zaghachiri, “Unu ezigala ha.” **17** Ma mgbe ha nogidere riosie ya aririọ ike, ruo mgbe o nwekwaghi ike igbochi ha. O gwara ha si, “O di mma,

ziganu mmadu ka ha gaa choo ya.” Ha zigara iri ndi ikom ise, ndi gara chogharia Ilaia ubochi ato, ma ha achotaghi ya. **18** Ilaisha no na Jeriko mgbe ndi a loghachiri bia koro ya otu ha si gaa. Mgbe ahụ, o gwara ha si, “O bu na m agwaghi unu si unu ejela?” **19** Ndi obodo ahụ siri Ilaisha, “Lee, onyenwe anyi, obodo anyi di n’ebe di mma, di ka gi onwe gi na-ahụ, ma mmiri di n’ime ya joro njo, ala ya adighi amiputa mkpuru di ka o kwesiri.” **20** Ilaisha zara si ha, “O di mma, gaanu tinye nnu n’ime efere ohuru wetara m ya.” Ha gara weta efere ohuru nke nnu juru n’ime ya. **21** Ilaisha buuru nnu ahụ gaa n’ebe mmiri ahụ si asoputa, wunye nnu ahụ n’ime ya. Mgbe o na-eme nke a, o kwuru okwu si, “Ihe ndi a ka Onyenwe anyi kwuru, ‘Agwola m mmiri a. Onwu maobu amighi mkpuru nke ala agaghi adikwa.’” **22** Site n’ubochi ahụ gaa n’ihu, mmiri ahụ dijiri ocha ruo taa, di ka Ilaisha kwuru. **23** Emesia, Ilaisha sitere na Jeriko puo ilaghachi Betel. Mgbe o na-aga n’uzo, ufodu umu okorobia nta sitere n’ime obodo puta, bidoro jiri ya na-eme ihe ochi, si ya, “Onyeisi nkwocha, site n’ebe a puo! Onyeisi nkwocha, site n’ebe a puo!” **24** Ilaisha tughariri lee ha anya, buo ha onu n’aha Onyenwe anyi. Otu mgbe ahụ, nne anu ohia abuo, a na-akpo bia, sitere n’ohia puta, dogbuo iri umu okorobia ano na abuo n’ime ha. **25** Emesia, Ilaisha sitere n’ebe ahụ puo jeruo n’ugwu Kamel. Emesiakwa, o sitere n’ebe ahụ laghachi na Sameria.

3 Jehoram nwa Ehab, malitere ibu eze ndi Izrel na Sameria n’afọ nke iri na asato nke ochichi Jehoshafat na Juda. Afọ iri na abuo ka o chiru di ka eze. **20** mere ihe ojoo

n'anya Onyenwe anyị, ma ọ bughị dika nna ya na nne ya mere. O wezugara nkume ahụ e doro nsọ nye Baal nke nna ya kpurū. **3** Otu ọ dị, ọ nọgidere na mmehie Jeroboam nwa Nebat, onye mere ka Izrel baa n'ime mmehie ife arụsị. Joram esiteghị na ha wezuga onwe ya. **4** Eze ndị Moab, bụ Misha, na ndị ya, bụ ndị na-azụ aturū. N'afọ niile, ọ na-aturū eze Izrel otu narị puku aji ebule, na otu narị puku aturū. **5** Ma mgbe Ehab eze Izrel nwurū, eze Moab nupuru isi megide eze Izrel, jukwa inọ n'okpuru ya ọzọ. **6** Ya mere, eze Joram sitere na Sameria pụọ ga kpọkọta ndị Izrel niile. **7** O zigara Jehoshafat eze Juda ozi sị ya, "Eze Moab enupula isi megide m. I ga-abịa soro m iga buso ndị Moab agha?" Ọ zaghachiri, "Aga m eso gi gaa. Mụ na gi bụ otu, ndị m bụ ndị gi, inyinya m bụkwa inyinya gi." **8** "Ma olee ụzọ anyị ga-esi gaa ibu agha ahụ?" Joram zara, "Anyị ga-esi ụzọ ọzara Edom." **9** Ya mere, eze Izrel na eze Juda, na eze Edom, na ndị agha ha niile, zukọtara site ụzọ ọzara Edom iga ibuso Moab agha. Ha gara ije abali asaa n'ọzara. Ma mmiri ọñụñụ ha nwere gwusiri. Ọ dīkwaghị mmiri diri anụ ụlọ ha, na ndị agha ha. **10** Mgbe ahụ, eze Izrel tiri mkpu sị, "Gini ka anyị ga-eme? Ọ ga-abụ na Onyenwe anyị kpọtara anyị bụ eze atọ ndị a, n'ebe a, inyefe anyị n'aka ndị Moab, ka ha merie anyị?" **11** Ma Jehoshafat, eze Juda, jurū ajujū sị, "Ọ bụ na o nweghị onye amuma Onyenwe anyị nọ n'ebe a, onye anyị ga-esi n'aka ya juta Onyenwe anyị ase, site na ya?" Otu onyeisi agha ndị Izrel sị ha, "Ilaisha, nwa Shafat, onye jeere Ilaija ozi, nọ n'ebe a." **12** Jehoshafat zara sị, "Okwu Onyenwe anyị dī n'ọnyụ ya." Ya mere, eze Izrel na

Jehoshafat, na eze Edom, gawuru ya. **13** Ilaisha zara eze Izrel si, "Gini ka mu na gi nwekoru? Jekwuru ndi amuma nne gi na nna gi, juta ha ase." Eze Izrel zara si ya, "Mba, n'ih na o bu Onyenwe anyi kporutara anyi bu eze ato n'ebe a, ka o were anyi nyefee n'aka ndi Moab." **14** Ilaisha siri, "Ebe Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile na-adi ndu, bu onye m na-efe, a si na o bughu nsopuru m nwere n'ebe Jehoshafat eze Juda no, agaraghi m atupuru gi onu maobu lee gi anya n'ihu. **15** Ma ugbu a, kpotaranu m onye na-akpo ubo." Mgbe okpo ubo ahụ malitere ikpo ubo ya, aka Onyenwe anyi biakwasiri Ilaisha. **16** O siri, "Ihe a ka Onyenwe anyi kwuru, aga m eme ka ndagwurugwu a juputa n'olulu mmiri. **17** N'ih na otu a ka Onyenwe anyi kwuru, Unu agaghi ahụ ifufe maobu mmiri ozuzo, ma ndagwurugwu a ga-eputa na mmiri, unu onwe unu ga-anu, na ehi unu, na anumanu ndi ozu unu ga-anukwa mmiri. **18** Ma nke a bu ihe di nta n'ebe Onyenwe anyi no, n'ih na o ga-enyefekwa ndi Moab n'aka unu. **19** Unu ga-etigbu obodo obula e wusiri ike, na obodo ukwu niile. Unu ga-egbudakwa ezi osisi ha na-amị mkpuru, kpochie isi mmiri ha niile, werekwa nkume mebikwaa ezi ala ubi ha niile." **20** O ruo, n'ututu, n'oge e ji achu aja nsure oku ututu, lee na mmiri sitere uzọ Edom soro bu n'ebe ahụ ha gwuru olulu na ndagwurugwu ala ahụ sojuo ala ahụ niile. **21** Mgbe ndi Moab nuru na ndi eze ahụ na-abia imegide ha, ha kpotara ndi ikom obula nwere ike ilu agha, ma okenye ma okorobia, puta bu guzo n'oke ala ha. **22** Mgbe chi boru n'isi ututu, anyanwu wara mukwasị mmiri ahụ. Site n'ebe ha no, ndi Moab lepuru anya hu

mmiri ahụ ka ọ na-acha ọbara ọbara. **23** Mgbe ahụ, ha siri tara onwe ha, “Leenu ọbara! Ọ ga-abụ na ndị agha eze atọ ndị a etigbuola onwe ha. Pụtanu, unu ndị Moab, ka anyị gaa kwakọrọ ihe nkwata na-agma!” **24** Mgbe ha gbaara ọsọ bjaruo n’ụlọ agha ndị Izrel, ndị agha Izrel biliri malite itigbu ha. Ya mere, ndị agha Moab sitere n’ihu ha gbalaga. Ma ndị agha Izrel banyere n’ime obodo ndị Moab, gbuo ihe niile ha hụrụ n’uzọ. **25** Ha tidara obodo ndị Moab niile, tinye nkume n’ala ubi ọma ndị Moab niile. Ha kpọchiri isi mmiri niile, gbudasịakwa ezi osisi niile na-amị mkpuru n’ala ahụ. N’ikpeazu, ọ bụ naanị otu obodo ndị Moab fọdurụ, isi obodo a na-akpọ Kia Hareset. Ndị ji ụdọ na-ama nkume gbara obodo a gburugburu, bido ibuso ya agha. **26** Mgbe eze Moab hụrụ na agha ahụ anaghị agaziri ya nke ọma, ọ chiri nari ndị agha asaa, ndị ji mma agha ebu agha, gbalịa isi n’etiti ndị agha Izrel tikaputa, na ncherita ihu ebe eze Edom nọ, ma ha enweghị ike. **27** Ya mere, o weere ọkpara ya, onye gaara abụ eze n’ọndụ ya, gbuo ya, dika aja n’elu mgbidi gbara obodo ahụ gburugburu nye chi Moab. Iwe di ukwu di n’ubochi ahụ megide Izrel. Ha kwusiri ibu agha, laghachi n’obodo nke aka ha.

4 Otu ubochi, otu nwanyi n’ime ndi inyom ndi amuma biakwutere Ilaisha rifo ya si, “Ohu gi, bu di m anwula. I matara na ọ na-atu egwuOnyenwe anyi. Ma ugbu a, onye o ji ugwo na-abia ikporo umu m ndi ikom abuo ime ka ha buru ndi ohu ya.” **2** Ilaisha juru ya ajuju si, “Gini ka m ga-emere gi? Gwa m, gini ka i nwere n’ulo?” Nwanyi ahụ zara si, “O nweghi ihe obula ohu gi nwanyi nwere n’ulo

kariya naani ntakiri mmanu.” 3 Ilaisha siri, “Jegharja na-
 ezi, gaa nata ndi agbataobi gi niile ite nke ihe obula na-
 adighi n’ime ya. Ha abukwala ole na ole. 4 Mgbe ahụ, baa
 n’ime ulo, gi na umu gi, mechibido onwe unu uzọ. Malite
 igbanye mmanu ahụ n’ime ite ahụ niile, mgbe nke obula
 juru, bupu ya n’otu akuku.” 5 Nwanyị ahụ hapuru ya,
 ga mechibido onwe ya na umu ya ndi ikom uzọ. Ha na-
 ebutere ya ite niile ahụ nso, ebe ya onwe ya na-agbanye
 agbanye n’ime ha. 6 Mgbe o gbajuru ite ndi ahụ niile, o
 siri nwa ya, “Butere m ite ozọ.” Ma o zara, “O nweghi ite
 ozọ foduru.” Mgbe ahụ, mmanu ahụ kwusiri igbaputa. 7
 O gara gwa onye nke Chineke ahụ, onye siri, “Gaa, ree
 mmanu ahụ, kwukwaa ugwo unu ji. Gi na umu gi ndi
 ikom were nke foduru mee mkpa diri unu.” 8 Otu ubochi,
 Ilaisha gara n’obodo Shunem. Otu nwanyị nwere ugwu bi
 n’ebe ahụ. Nwanyị ahụ riosiri ya ike ka o rie nri. N’ihi ya,
 mgbe obula Ilaisha si n’ebe ahụ gafee, o na-akwusi n’ebe
 ahụ rie ihe. 9 Ma nwanyị ahụ gwara di ya okwu si, “O doro
 m anya nke oma na nwoke a na-akwusi n’ulo anyi mgbe
 niile bu onye nsọ nke Chineke. 10 Biko, ka anyi doziere ya
 otu onuulo nta n’ime ulo elu anyi, ka anyi tinyere ya ihe
 ndina na tebul, na oche, na oriṅa, ka o nwee ebe o ga
 na-anọ mgbe obula o biakwutere anyi.” 11 Otu ubochi,
 mgbe Ilaisha biakwara n’ebe ahụ, o bara n’onuulo ahụ,
 dinaa n’ebe ahụ. 12 O siri Gehazi onye na-ejere ya ozi,
 “Gaa kpoo onye Shunem a,” Ya mere, o kporo ya, o biara
 guzo n’ihu ya, 13 Ilaisha gwara Gehazi, “Gwa nwanyị ahụ,
 si, ‘Lee, otu i si enye onwe gi nsogbu niile ndi a maka
 anyi. Ugbu a, ginị ka a ga-emere gi? O bu ka anyi gwa eze

okwu banyere gi, ka o bu igwa onyeisi ndi agha?" O zara, "Ebi m n'etiti ndi m." 14 Ilaisha juru, "Ginikwa ka anyi ga-emere nwanyi a?" Gehazi siri, "N'ezie, o nweghi nwa nwoke, di ya emeekwala agadi." 15 Ilaisha siri, "Kporo ya." Ya mere, Gehazi kporo ya, o biara guzo nonu uzor. 16 Ilaisha siri, "Na mgbe di otu a n'aforozo, i ga-eku nwa nwoke n'aka gi abuo." O siri, "Mba, onyenwe m, biko, gi onye nke Chineke, agwala ohu gi nwanyi okwu ugha." 17 Ma dika Ilaisha si kwuo, nwanyi ahuru turu ime, na mgbe ahuru n'aforozo ya, o muru nwa nwoke. 18 Nwata ahuru toputara, otu ubochi oruru jekwuru nna ya n'ubi, ebe ha no na-aghoroka. 19 O tikuru nna ya si ya, "Isi m o, isi m o!" Nna ya siri otu n'ime ndi ohu ya, "Kuru ya kulaara nne ya." 20 O kuuru ya, kulaara ya nne ya, nwantakiri nwoke ahuru noruru n'apata nne ya ruo etiti ehie, mgbe oruru. 21 Nne ya kuuru ya rigoo n'elu ulor ahuru, torbo ya n'elu ihe ndina ahuru onye nke Chineke ahuru na-edina, mechie uzor puo. 22 O ziri ozi kporo di ya si ya, "Biko, zitere m otu okorobia na otu inyinya ibu, ka m jekwuru onye Chineke ahuru. Aga m alotakwa osiso." 23 O siri, "Gini mere i ji ejekwuru ya taa? O buri Onwa oruru, or buri ike izuike." O zara si, "Udo di." 24 Mgbe ahuru, or nokwasiri n'elu inyinya ibu ahuru, nye nwokorobia ahuru iwu si ya, "Gbasie osor ike. Akwusikwala igba osor ma or buri mgbe m gwara gi kwusi." 25 Ya mere, o buliri ije, gakwuru onye nke Chineke n'ugwu Kamel. Mgbe o leporu anya huru ya ka or na-abia, onye nke Chineke siri odibo ya bu Gehazi, "Lee nwanyi Shunem ahuru. 26 Gbara osor gaa zute ya juo ya si ya, 'O dikwa mma? Di gi or nokwa

n'udo? Nwa gi o nokwa n'udo?" Mgbe Gehazi zutere ya juo ajuju ndi a, nwanyi ahụ zara Gehazi si ya, "E, anyi niile no n'udo, ihe niile na-aga nke oma." 27 Ma mgbe o biakwutere onye nke Chineke, o dara n'ala n'ihu ya, jide ya n'ukwu ya abuo. Gehazi biaruru nso inupu ya, ma onyeozu Chineke siru ya, "Hapu ya aka, n'ihu na o di ihe na-enye ya nsogbu n'ime mmuo ya, ma Onyenwe anyi zonariri m ya, o gwaghikwa m ihe mere." 28 Nwanyi ahụ siru, "Onyenwe m, aroro m gi nye m nwa nwoke? O bu na m asighi gi, 'emeela m ka m nwee olileanya?'" 29 Ilaisha siru Gehazi, "Ngwa, were ihe ike n'ukwu jikota uwe mwuda gi, werekwa mkpanaka m n'aka gi, bilie gaa Shunem. Mgbe i na-aga ekelekwala onye obula ekele. O burukwa na onye obula ekelee gi, azala ekele ya. Gaa n'ulo ahụ. I ruo, tukwasu mkpanaka m n'ihu nwantakiri nwoke ahụ." 30 Ma nne nwantakiri ahụ zara si, "Dika Onyenwe anyi na-adi ndu, na dika gi onwe gi nokwa na-adi ndu, agaghị m ahapu gi laa." Ilaisha biliri soro ya bido ila n'ulo ya. 31 Ma Gehazi butere uzọ rute n'ulo ahụ, were mkpanaka ahụ tukwasu n'ihu nwantakiri nwoke ahụ, ma nke a emeghi ka nwantakiri ahụ teta ma o bukwanyu kuo ume. Ya mere, Gehazi laghachiri izute Ilaisha, gwa ya si, "Nwata ahụ etetaghị." 32 Mgbe Ilaisha rutere n'ulo ahụ, o huru ka nwantakiri ahụ nwuru anwu dina n'elu ihe ndina ya. 33 O banyere n'ime onuulo ahụ, mechibido ha abuo uzọ, kpee ekpere, kpokuo Onyenwe anyi. 34 Emesia, o makpuuru n'elu nwantakiri ahụ, tukwasu onu ya n'onu nwantakiri ahụ, na anya ya abuo na nke nwantakiri ahụ, na aka ya abuo na nke ya. Mgbe o si otu a dinara n'elu

nwantakiri ahụ, ahụ nwantakiri ahụ malitere ikpo oku ozo. 35 Ilaisha biliri jeharịa n'ime ulo ahụ ugboro ole na ole, laghachikwa makpuru n'elu nwantakiri ahụ ozo. Emesja, nwantakiri ahụ zere uzere ugboro asaa, meghe anya ya abuo. 36 Ilaisha kporo Gehazi si ya, "Kporo nwanyi Shunem." Ya mere, o kporo ya. Mgbe o biakwutere ya, o siri, "Kuru nwa gi." 37 O batara, daa n'ala n'ukwu ya, kporo isiala. Emesja, o kuuru nwa ya nwoke puo. 38 Ilaisha loghachiri na Gilgal, mgbe unwu di n'ala ahụ. Otu ubochi, mgbe ya na ufodu ndi amuma no na-enwe nzuko, o gwara onye na-ejere ya ozi okwu si ya: "Sikwasị ite ukwu ahụ n'oku, siere ndi a mu na ha no ihe oriri." 39 Otu onye n'ime ha puru banye n'ohia ichikota akwukwo nri. O huru osisi vaini toro n'ohia, chikotaa ufodu afufa ohia, nke o kpojuru n'uwe mwuda ya dika o ga-ejideli. Mgbe o loghachiri, o gbuji asiri afufa ohia ndi a, wunye ha n'ime ite ahụ si n'oku, o bu ezie na o nweghi onye maara ihe ha bu. 40 Mgbe o ghere, a wuputara ya nye ndi ikom ndi ahụ. Ma mgbe ha bidoro iri ya, ha tiri mkpu akwa si, "Onye nke Chineke, lee, onwu di n'ite nri a." Ha enwekwaghi ike iri ya. 41 Ilaisha kwuru okwu si, "Kpotanu utu oka." O ghanyere ya n'ime ite ahụ si, "Kunyerenu ha nri ka ha rie." Ha riri ya. O nwekwaghi ihe na-egbu egbu di n'ite ahụ. 42 Otu nwoke si Baal-Shalisha bia, butere onye nke Chineke ogbe achicha iri abuo nke e ji oka balị mbu a ghotara n'ubi mee. O butekwaara ya isi oka ole na ole n'akpa. Ilaisha siri, "Were ihe ndi a nye ndi anyi ka ha rie." 43 Onye na-ejere ya ozi juru, "Olee otu m ga-esi chee ihe a n'ihu nari mmadu?" Ma Ilaisha zara, "Chiri ya nye

ndị mmadụ a ka ha rie, n'ihu na otu a ka Onyenwe anyị kwuru, 'Ha ga-eriju afọ ha, nwekwa ndị ga-afọdụkwa.'"

44 Ya mere, o chere ya n'ihu ha, ha rikwara, nri ahụ fọdụkwara dika okwu Onyenwe anyị si di.

5 N'oge a, Neeman bụ ọchiagha ndị agha eze Aram, Ọ bụ onye di ukwu n'anya nna ya ukwu, bụrụkwa onye a na-enye nsọpuru n'ihu na Onyenwe anyị sitere n'aka ya nye ndị agha Aram mmeri n'ogbo agha di iche iche. Ọ bụ dike na dimkpa n'agha, maobu onye ekpenta. **2** Otu mgbe, ufodu n'ime ndi agha Aram na-apunara ndi mmadu ihe puru ga dota otu nwaagboghọ nta site n'Izrel, onye na-ejere nwunye Neeman ozi. **3** Ọ siri nne ya ukwu, "Ọ gaara ato m uto ma a si na nna m ukwu ga-aga hu onye amuma no na Sameria. Ọ ga-agwo ya oria ekpenta a." **4** Neeman nuru nke a, bilie gaa kororo eze Aram ihe niile nwaagboghọ a si Izrel kwuru. **5** Eze Aram siri, "Bilie, gaa, aga m ezigakwara eze Izrel akwukwo ozi." Ya mere Neeman gara, o chiri talenti olaocha iri, na puku shekel olaedo isii, na uwe oma di iche iche, nke di iri nonogugu. **6** Nke a bukwa ihe di n'ime akwukwo ahụ eze Aram degaara eze Izrel: "Nwoke a ji akwukwo a bjakwute gi bu Neeman, onyeisi ndi agha m. Biko, achoro m ka i gwoo ya oria ekpenta di ya n'ahu." **7** Ngwangwa eze Izrel gurū akwukwo ahụ, o dowara uwe ya si, "Abu m Chineke? A puru m ime ka mmadu nwuo na ime ka mmadu di ndu? Gini mere nwoke a ji ezitere m onye m ga-agwo oria ekpenta? Lee ka o si na-achọ ụzọ anyi ga-eji nwee esemokwu." **8** Mgbe Ilaisha onye Chineke nuru na eze Izrel dowara uwe ya, o ziri ozi a zigara ya si, "Gini

mere i ji dọwaa uwe gi? Zitere m Neeman. Ọ ga-amatakwa na e nwere onye amụma n'Izrel." **9** Ya mere, Neeman bjarutere guzo n'ọnụ ụzọ ụlọ Ịlaisha, ya na ịnyinya ya, na ụgbọ agha ya. **10** Ịlaisha zigara onyeozị ya nke b́jara zie sị ya, "Jee saa ahụ gi ugboro asaa n'osimiri Jodan. I mee nke a, ekpenta ahụ ga-esi n'akụkụ ahụ gi niile pụọ. Ị ga-adịkwa ọcha." **11** Ma Neeman were iwe nke ukwuu tugharia bido ịlaghachi ebe o si b́ja. Mgbe ọ na-ala, ọ na-ekwu na-asị, "Echere m na ọ ga-apụkwute m, guzo, kpọkwo aha Onyenwe anyị Chineke ya, fufee aka ya n'ebe ahụ ọrjia m d́, gwọọ m ọrjia ekpenta m. **12** Abana na Fapa, b́ osimiri d́ na Damaskos, ha adighi mma karjia mmiri Izrel niile? Ọ b́ na m enweghi ike isa ahụ n'ime ha ma d́ ọcha." Ọ tughariri jiri ọnụma pụọ. **13** Ma ndi ozi Neeman jekwuru ya sị ya, "Nna anyi, a sị na ọ b́ ihe siri ike nke ukwuu ka onye amụma ahụ gwara gi sị gi mee, ị garaghi eme ya? Ma ihe ọ sị gi mee b́ naani 'Gaa saa ahụ gi ka ị d́ ọcha.'" **14** Ya mere, ọ gara sụnye onwe ya n'ime osimiri Jodan ugboro asaa, d́ka onye nke Chineke gwara ya. Anụ ahụ ya loghachiri d́ ọcha ka anụ ahụ nwantakiri. **15** Mgbe ahụ, Neeman na ndi niile ya na ha so laghachikwutere onye nke Chineke. O guzoro n'ihu ya sị, "Ugbu a amatala m na ọ dighi Chineke ọzọ d́ n'ụwa niile ma ọ b́ghị naani n'Izrel. Ya mere, biko, nara onyinye a site n'aka ohu gi." **16** Ma Ịlaisha zara sị ya, "D́ka Onyenwe anyi na-adị ndu, b́ onye m na-ejere ozi, agaghi m ana gi ihe ọbula." Ma Neeman rjoro ya ariri ọ ka ọ nara ya, ma ọ juru aju. **17** Mgbe ahụ Neeman siri, "Ọ buru na ị gaghi anara, biko, kwerenu ka m kporo aja nke ịnyinya abuo nwere ike ibu.

N'ihu na site ugbu a gaa n'ihu, agaghị m achuru chi ozo aja nsure oku, ma o bughị naani Onyenwe anyi. **18** Ma ka Onyenwe anyi gbaghara ohu gi naani otu ihe a. Mgbe nna m ukwu banyere n'ulo arusi Rimon ikpo isiala, mgbe o na-adabere n'aka m, nke ga-eme ka mu onwe m kpookwa isiala. Mgbe m si otu a kpo o isiala n'ulo arusi Rimon, ka Onyenwe anyi gbaghara ohu gi n'ihu nke a." **19** Ilaisha zara si ya, "O di mma, laa n'udo." Mgbe Neeman lawara, o jerubeghi ebe di anya, **20** Gehazi, bu onyeozi Ilaisha onye nke Chineke, siri n'obi ya, "Nna m ukwu emezighi ikwere ka Neeman onye Aram laa na-anataghi ya ihe o ji bia. Dika Onyenwe anyi na-adidi ndu, aga m eji oso gbakwuru ya naputa ya ufo du ihe ahụ." **21** Ya mere, Gehazi gbara oso gbakwuru Neeman. Mgbe Neeman huru ya ka o gba oso na-abia, o si n'elu ugbu agha ya wudata gaa zute ya, juo ya si: "Udo o dikwa?" **22** "E, udo di," ka Gehazi zara, "Onyenwe m zitere m ka m gwa gi, 'Lee, umu okorobia abuo n'etiti ndi amuma si n'ugwu Ifrem biakwute m. Biko nye ha otu talenti olocha na uwe mgbanwe abuo.'" **23** Ma Neeman zara si ya, "Biko, were talenti abuo." O kwagidere Gehazi ka o nara ha. O kechiri talenti olocha abuo ahụ n'akpa abuo, tinyere uwe mgbanwe abuo. O bunyere ndi ohu ya ka ha buru ya na-aga n'ihu Gehazi. **24** Ma mgbe ha rutere n'ugwu, Gehazi naara ndi ohu Neeman ihe ndi ahụ, si ha laghachikwa. O zoro ihe ndi ahụ n'ime ulo. **25** Mgbe o batara n'ulo guzo n'ihu nna ya ukwu, Ilaisha juru ya si, "Ebee ka i si na-abia Gehazi?" O zara, "Ohu gi ejeghi ebe obula." **26** Mgbe ahụ Ilaisha zara ya, "O bu na mmuo m esoghi gi mgbe nwoke ahụ si

n'ugbo ya rịdata izute gi? Oge a o bu oge inara ego, na inara uwe, na inara ubi oliv, na ubi vaiji, na igwe ehi, na igwe aturu, na ndi ohu ndi ikom, na ndi ohu ndi inyom na-eje ozi? 27 N'ih i nke a, ekpenta ahụ di Neeman ga-abiakwasị gi, na umu umu gi, ruo mgbe ebighi ebi." Ya mere, Gehazi ghoro onye ekpenta si n'ihu ya puo. Anu ahụ ya bidokwara icha ocha dika ogbo ocha.

6 Umụ ndi amuma gwara ilaisha okwu si, "Lee, ebe a anyi bi n'ihu gi di oke nta karja. 2 Ya mere, ka anyi gaa n'akuku Jordan gbute osisi anyi ga-eji wuo ulo ebe anyi ga-ebi." O sir i ha, "Meenu ka unu kwuru." 3 Ma otu onye n'ime ha rioro ya si, "Biko, nna anyi ukwu, soronu anyi." O kwenyere na o ga-eso ha. 4 O sonyekwara ha. Mgbe ha bjaruru n'akuku Jordan, ha malitere igbutu osisi. 5 Ma mgbe otu n'ime ha no na-egbutu otu osisi, anyuike ya dabara n'ime mmiri. O tiri mkpu si, "Ewoo, onyenwe m. O bukwanu ihe a riotara ariota." 6 Mgbe ahụ, onye nke Chineke juru ya si, "Ebee ka o dabara?" Mgbe o ziri ya ebe o dabara, ilaisha gbutere osisi tuba ya n'ebe ahụ, mee ka anyuike ahụ segolite na-erughari n'elu mmiri. 7 O sir i, "Tutulite ya." O setiri aka ya weputa ya. 8 N'oge a, eze ndi Aram na ndi Izrel no n'agha. Mgbe ya na ndisi agha ya kparitachara, o sir i, "Aga m eguzobe omuma ulo ikwu m n'ebe di otu a na n'ebe di otu a." 9 Ngwangwa, onye nke Chineke zigaara eze Izrel ozi si, "Lezie anya, unu ejekwala nso n'ebe ahụ, n'ih i na eze Aram na ndi agha ya no n'ebe ahụ." 10 N'ih i nke a, eze Izrel mere nchoputa banyere ebe ahụ onye nke Chineke gwara ya. Otutu mgbe ilaisha doro eze aka na nti, n'ih i ya, ha noro

na nche n'ebe ahụ niile. **11** Ihe ndị a mere ka iwe wee eze ndị Aram. Ọ kpọkọtara ndịisi ọrụ ya nye ha iwu sị, “Gwanụ m, onye n’ime anyị dinyere eze Izrel?” **12** Otu onye n’ime ndị ọchịagha ya sịrị, “O nweghị onye ọbụla n’ime anyị, onyenwe m bụ eze. Ọ bụ Ịlaisha, onye amụma Izrel, bụ onye na-agwa eze Izrel okwu niile i na-ekwu n’ime ebe ndina gị.” **13** Ya mere, eze Aram nyere ha iwu sị ha, “Gaanụ, chọpụta ebe ọ nọ, ka m ziga ndị agha ga-aga jide ya.” Ha gara lōta, kọrọ ya na Ịlaisha nọ na Dōtan. **14** N’ihi ya, n’otu anyasị eze Aram zigara ọtụtụ ndị agha ya, ndị ji ịnyinya na ụgbọ agha gbaa obodo ahụ gburugburu. **15** Mgbe onye na-ejere onye nke Chineke ozi biliri ọtọ n’isi ụtụtụ puo, ọ huru ọtụtụ ndị agha na ịnyinya na ụgbọala, ka ha gbara obodo ha nọ gburugburu. O tiri mkpu sị, “Ewoo, onyenwe m, gini ka anyị ga-eme ugbu a?” **16** Ma Ịlaisha zara sị ya, “Atula egwu, n’ihi na ndị nonyere anyị dī ọtụtụ kari ndị nonyeere ha.” **17** Mgbe ahụ, Ịlaisha kpere ekpere sị, “Onyenwe anyị, biko, saghee anya ya abụo ka ọ hụ.” Onyenwe anyị meghere anya ohu Ịlaisha, mee ka ọ hụ ịnyinya oku, na ụgbọala oku juputara n’ugwu dī gburugburu ebe ahụ niile. **18** Mgbe ndị iro ahụ na-abjuru ya nso, Ịlaisha kpokuru Onyenwe anyị n’ekpere sị, “Mee ka isi kpuo ndị agha niile.” O mekwara ka isi kpuo ha, dika Ịlaisha rịọrọ. **19** Ịlaisha putara sị ha, “Nke a abughị ụzọ, nke a abukwaghị obodo unu na-achọ. Soronụ m, ka m gosi unu nwoke unu na-achọ.” O duuru ha jee Sameria. **20** Mgbe ha bjaruru Sameria, Ịlaisha kpere ekpere sị, “Biko, Onyenwe anyị, ugbu a meghere anya ha, ka ha hụ ụzọ.” Onyenwe anyị meghere

anya ha dika Ilaisha kpere n'ekpere; ha matakwarana na ha no na Sameria. **21** Mgbe eze Izrel huru ha, o juru Ilaisha ajuju si, "Nna m, i chorokama gbuo ha?" **22** Ilaisha zara si ya, "Egbula ha. I ga-egbu ndi i ji mma agha na uta gi dota n'agha? Nye ha nri na mmiri, zilaga ha ka ha lakwuru onyenwe ha." **23** Ya mere, o kwadooro ha oke oriri di ukwu, mgbe ha riri, nukwaa, o zilagara ha, ha lakwuuru nna ha ukwu. Site n'oge ahụ gaa n'ihu, ndi otu Aram na-apunara mmadu ihe kwusiri inye nsogbu n'oke ala ndi Izrel. **24** Ma mgbe ufodu oge gasiri, Ben-Hadad, eze Aram, chikotara ndi agha ya niile puta bia gbaa Sameria gburugburu. **25** N'ihini nke a, oke unwu dara n'obodo Sameria. Nri korokoro n'ala ahụ ruo na e bidoro ire otu isi inyinya ibu iri shekel olocha asato. E rekwaransi nduru shekel ise. **26** Mgbe eze Izrel na-agafe n'elu mgbidi gbara obodo ahụ gburugburu, otu nwanyi kpokuru ya si ya, "Nyere m aka, onyenwe m eze." **27** Ma eze zara si ya, "O buru na Onyenwe anyi ekweghi inyere gi aka, ebee ka m ga-esi nwetara gi inyeaka? O bu site n'ebe izocha oka? Ka o bu n'ebe izocha mmanya vaini?" **28** Mgbe ahụ, eze juru ya si, "Gini na-eme?" O zara, "Nwanyi a siri, 'Nye nwa gi nwoke ka anyi rie ya taa, echi anyi ga-eri nwa m nwoke.'" **29** Ya mere, na anyi siri nwa m rie ya. N'ubochi nke so ya asiri m ya, 'Weputa nwa gi nwoke ka anyi rie ya,' ma o zoola ya." **30** Mgbe eze nuru okwu nwanyi a, o dowara uwe ya. Ma dika o na-agabiga n'elu mgbidi ahụ, ndi mmadu lere anya hu n'okpuru uwe, akwa mkpe di n'ime ahụ ya. **31** O siri, "Ka Chineke meso m mmeso, otu obula mmeso ahụ si di njo, ma o buru na

isi Ịlaisha nwa Shafat anogide n'ahụ ya taa." 32 N'oge a, Ịlaisha nọduru ala n'ulo ya, ndi okenye sokwa ya nodu. Eze zipuru onyeozu, ma tupu o rute, Ịlaisha gwara ndi okenye ahụ okwu si ha, "Unu ahula na ogbu mmadu a ezitela mmadu ka o bja gbupu m isi. Mgbe onyeozu ya bjaruru, mechienu uzọ hapu ya n'ezu, n'ihu na eze n'onwe ya ga-eso ya n'azu bja." 33 Mgbe Ịlaisha no na-agwa ha okwu, lee onyeozu ahụ ka o na-abiakwute ya. Eze sokwa ya n'azu na-ekwu okwu na-asi, "Onyenwe anyi emeela ka ihe ojoo di otu a dakwasu anyi. Gini mere m ga-eji lee anya inyeaka site n'aka Onyenwe anyi ozo?"

7 Ịlaisha zara si ya, "Nuru okwu Onyenwe anyi. N'ihu na otu a ka Onyenwe anyi na-ekwu, N'oge dika mgbe a echi, a ga-ere otu akpa nta utu oka otu shekel, rekwa akpa nta oka bali abuo otu shekel n'onu uzọ ama obodo Sameria." 2 Ochigaha ahụ, nke eze na-adabere n'aka ya, siru onye nke Chineke, "Lee, a sikwari na Onyenwe anyi emeghee oghere idee nke eluigwe, nke a o puru ime?" Ma Ịlaisha zara ya, "I ga-eji anya gi abuo hu ya, ma i gaghi eri site n'ime ya." 3 N'oge a, e nwere ndi ekpenta ano no n'ezu mgbidi gbara Sameria gburugburu, n'akuku onu uzọ e si abata obodo ahụ. Ha siritara onwe ha, "Gini ka anyi no n'ebe a na-eme? O bu ka anyi noro n'ebe a tutu anyi anwo? 4 O buru na anyi asi, 'Anyi ga-abanye n'ime obodo,' unwu di n'ebe ahụ, anyi ga-anwuka. O burukwanu na anyi anogide n'ebe a anyi ga-anwu. Ya mere ka anyi gafeenu banye nomuma ulo ikwu ndi agha Aram, were onwe anyi nyefee ha n'aka. O buru na ha edebe anyi ndu, anyi ga-adu ndu, o buru na ha egbuo

anyị, anyị ga-anwụkwa.” 5 N’oge uhuruchi, ha biliri gaa n’omuma ụlọ ikwu ndị agha Aram. Mgbe ha bjarutere n’onu ụlọ ikwu ahụ, o nwekwaghị onye nọ n’ebe ahụ, 6 n’ihi na Onyenwe anyị mere ka ndị Aram nụ ụzụ ụgbo agha na nke inyinya, na nke usuu ndị agha. Nke a mere ka onye obula gwa ibe ya si, “Lee, eze ndị Izrel egoola ndị agha ndị Het, na ndị eze Ijipt ibuso anyị agha.” 7 Ha biliri gbapụ oso n’abali ahụ, hapụ ụlọ ikwu ha niile, na inyinya ha niile, na inyinya ibu ha niile, na ihe niile otu o si dīrī, ma gbapụ oso ndū. 8 Mgbe ndị ekpenta ahụ rutere ogige ndị agha ndị Siria, ha banyere n’ime otu ụlọ rie ihe, nūkwaa ihe onūnū dī n’ime ya. Ha chīrī ọlaocha na ọlaedo na uwe oma niile dī n’ime ya gaa zoo ha. Ọzokwa, ha loghachiri banye n’ulo ozo kwakoro ufodu ihe dī n’ime ya gaa zoo. 9 Ma mgbe ahụ ha siritara onwe ha, “Ihe anyị na-eme ezighi ezi. Taa bu ubochi ozioma, ma lee ka anyị na-agba nkiti. O buru na anyị echere ruo ihe ututu, a ga-achoputa ajoo omume anyi. Ugbu a bianu, ka anyi gaa gwa ndi no n’uloeze, ihe anyi huru.” 10 Ya mere, ha gara kpokuo ndi nche onu uzọ obodo ahụ, gwa ha si, “Anyi banyere n’ogige ndi agha Aram, o nweghi mmadu obula no n’ebe ahụ, o dighi olu mmadu anyi nuru n’ebe ahụ, naani inyinya na inyinya ibu elibere n’osisi, na ulọ ikwu ha a hapuru dika ha di.” 11 Ndi na-eche nche tiri mkpu kororo ndi no n’uloeze ihe mere. 12 Eze biliri n’abali ahụ gwa ndisi oru ya si, “Ka m gwa unu ihe ndi Aram mere anyi. Ha maara na anyi no n’oke agu, n’ihi ya, ha akpacharala anya hapu omuma ulọ ikwu ha gaa zoo onwe ha n’ime ohia. Echiche ha bu, ‘Ndi a ga-

aputariri, mgbe ahụ, anyị ga-ejide ha na ndụ, banyekwa n'ime obodo ha.” **13** Ma otu onye n'ime ndịisi agha ya zara si ya, “Ka ụfọdụ mmadụ duru ịnyinya ise ndị ahụ ịduru n'obodo. Ọ bụrụ na ndị a alọtaghi ọndu ha ga-adị ka nke ndị Izrel niile ịduru n'ebe, e, ha ga-adị ka ndị Izrel niile a gụrụ dika ndị nwuru anwu. Ya mere, ka anyị zipu ha ka ha gaa chopta ihe mere.” **14** Ya mere, ha hoputara ụgbọ agha abuo na ịnyinya ndi na-adokpu ha. Eze zipuru ha ichuso ndi agha Aram, O nyere ndi na-agba ha iwu si, “Gaanu chopta ihe mere.” **15** Ha sogidere ha ruo n'osimiri Jordan. N'akuku uzọ niile juputara n'uwe na ngwa agha ndi agha Aram tufuru mgbe ha na-eme ngwangwa. Ndi ahụ e zipuru loghachiri bia kororo eze ihe ha huru. **16** Ndi Izrel niile puru gaa kwakoro ihe di n'omuma ulo ikwu ndi Aram. Nke bu na e rere otu akpa nta utu oka a kororo nke oma otu shekel, rekwa akpa oka balị abuo otu shekel dika Onyenwe anyi si kwuo. **17** Eze hoputara ochiagha ahụ, nke o na-adabere n'aka ya, nye ya oru ilekota onu uzọ obodo ahụ. Ma ndi si n'obodo na-enuputa nuturu ya, zoọ ya ukwu, zogbuo ya mgbe ha na-agbaputa. Ọ nwuru dika Ilaisha onye nke Chineke kwuru mgbe eze biakwutere ya unyaahu, ijide ya. **18** Ihe niile mezuru dika onye nke Chineke gwara eze okwu si ya, “A ga-ere akpa nta oka balị abuo otu shekel na otu akpa nta utu oka otu shekel, n'onu uzọ ama Sameria.” **19** N'oge ahụ, ochiagha ahụ na-ejere eze ozi zara si ya, “Ihe di otu a agaghi eme, o buladi na Onyenwe anyi emeghee eluigwe mee ka nri zoo, nke a o ga-eme?” Ma onye nke Chineke zara ya, “I ga-eji anya gi hu ya, ma i gaghị eso rie

ya.” 20 Ọ bụkwa otu a ka o si mee, n’ihi na ndị mmadu zọgburu ya n’ụkwu n’onu ụzọ ama, ebe ọ nọ nwụọ.

8 Ịlaisha gwara nwanyị ahụ o mere ka nwa ya si n’onu bilie okwu sị ya, “Bilie, gị na ezinaulo gị, gaa n’obodo ọzọ ebe unu ga-anọ dika ọbia n’ihi na Onyenwe anyị ekwuola na oke unwu ga-adakwasị ala Izrel afọ asaa.” 2 Nwanyị ahụ mere dika onye nke Chineke gwara ya, o biliri, ya na ezinaulo ya gaa biri n’ala ndị Filistia afọ asaa. 3 Mgbe unwu ahụ gwusiri n’afọ nke asaa, o si n’ala ndị Filistia lota n’Izrel. Mgbe ọ lotara, o jekwuuru eze ka o nyere ya aka inwetaghachi ulọ ya na ala ya. 4 Mgbe nwanyị ahụ bjakwutere eze, eze nọ na-agwa Gehazi bu onye na-ejere onye nke Chineke ozi okwu sị ya, “Biko, kọrọ m akuko ihe ukwu niile Ịlaisha mere.” 5 Mgbe Gehazi na-akoro eze otu Ịlaisha si mee ka nwantakiri nwuru anwu di ndu ozọ, nwanyị ahụ, onye bu nne nwantakiri ahụ, batara n’ime uloze. Mgbe ahụ, Gehazi kwuru sị, “Onyenwe m eze, onye a bu nwanyị ahụ, leekwa nwa ya nwoke, onye Ịlaisha mere ka ọ di ndu ozọ.” 6 Eze juru nwanyị ahụ ajuju sị ya, “Ọ bu eziokwu?” Nwanyị ahụ koro eze akuko ihe niile mere. Mgbe ahụ, eze dunyere ya otu onyeisi n’ime ndi ozi ya ka o nyere ya aka inwetaghachi ihe ya niile, ya na ugwo ruru ya n’ihi mkpuru ubi ya niile ha goro mgbe ahụ o bi n’ala ndi Filistia. 7 Mgbe ihe ndi a gasiri Ịlaisha gara Damaskos, isi obodo ndi Siria. N’oge a, Ben-Hadad eze Aram, na-aria oria. “A gara gwa eze na onye nke Chineke abiala n’ebe ahụ.” 8 Mgbe eze nuru ya, ọ koro Hazael sị ya, “Were onyinye inata ihoma n’aka gi wegara onye nke Chineke, site n’aka ya juta Onyenwe

anyị ase. Juo ya, ‘M ga-esi n’orja a bilie?’” **9** Hazael weere iri inyinya kamel ano buru ezi ihe niile si n’ala Damaskos, wetara Ilaisha onyinye ndi a si ya, “Nwa gi Ben-Hadad, eze Aram, zitere ka m juo gi si, ‘M ga-esi n’orja a bilie?’”

10 Ilaisha zara si ya, “Laa, gaa gwa ya si ya, ‘I ga-esi n’orja bilie.’ Ma Onyenwe anyi egosila m na, n’ezie, o ga-anwu.” **11** Mgbe Ilaisha no na-ekwu okwu a, o legidere Hazael anya n’ihu tutu ruo mgbe ihere mere ya. Mgbe ahụ, onye nke Chineke kwara akwa. **12** Mgbe ahụ, Hazael juru Ilaisha ajuju si, “O bu ginị mere onyenwe m ji akwa akwa?” Ilaisha zara si ya, “N’ihi na amaara m ihe ojoo i ga-eme umu Izrel n’oge di n’ihu. I ga-akpo obodo niile ha e wusiri ike oku, jiri mma agha gbuo umu okorobia ha. I ga-atupia umuntakiri na-anu ara, bowakwaa afo ndi inyom di ime.” **13** Hazael sirị, “Olee otu oru gi, bu nkita efu, ga-esi nwee ike imezu ihe ukwu a?” Ilaisha zara, “Onyenwe anyi egosila m na i ga-abu eze Aram.” **14** Mgbe Hazael, si n’ebe Ilaisha no laa, o biakwutere nna ya ukwu. Mgbe Ben-Hadad juru ya si, “Gini ka Ilaisha gwara gi?” Hazael zara si, “O gwara m na i ga-esi n’orja bilie.”

15 Ma n’echi ya, Hazael chiri akwa na-egbo oyi, banye ya na mmiri jiri ya baa n’ebe eze dina, gbasaa ya n’ihu eze, tutu ruo mgbe o nwuru. Emesia, Hazael ghoru eze n’onodu ya. **16** N’afu nke ise nke ochichi Joram nwa Ehab eze Izrel, mgbe Jehoshafat bu eze Juda, ka Jehoram nwa Jehoshafat malitere ochichi ya dika eze Juda. **17** O di iri afu ato na abuo mgbe o malitere ibu eze, o chiri afu asato na Jerusalem. **18** O soro uzọ ndi eze Izrel dika ulu Ehab mere, n’ihi na o luru ada Ehab. O mere ihe di njo n’anya

Onyenwe anyị. **19** Ma n'agbanyeghị nke a, n'ihì ohu ya bụ Devid Onyenwe anyị achọghị ibibi Juda. N'ihì na o kwere nkwa ime ka oriọna dijiri Devid na ụmụ ụmụ ruo mgbe ebighị ebi. **20** N'oge Jehoram bụ eze, ka Edom si n'okpuru Juda nupu isi, họtara onwe ha eze. **21** Ya mere, Jehoram duuru ụgbọ agha ya niile gaa n'obodo Zaija. O biliri n'abalị tigbuo ndị Edom ahụ gbara ya na ndị ọchịagha ụgbọ agha ya gburugburu; ma ndị agha ya gbaghachiri azụ, laa n'ụlọ ha. **22** Ya mere, Edom ka na-enupu isi megide Juda, ruo taa. Obodo Libna nupukwara isi n'otu oge ahụ. **23** Akụkọ ihe niile Jehoram mere, e degħị ha n'akwụkwọ akụkọ ihe ndị eze Juda mere n'ụbọchị ndụ ha? **24** Joram sooro ndị nna nna ya ha dina n'ọnwụ, e lie ya n'ebe e liri nna ya ha n'obodo Devid. Ahazaya nwa ya ghoro eze n'ọnọdụ ya. **25** N'afọ nke iri na abụọ nke ọchịchị Joram nwa Ehab, bụ eze Izrel, ka Ahazaya nwa Jehoram, bụ eze Juda malitere ichi. **26** Ahazaya gbara iri afọ abụọ na abụọ mgbe ọ malitere ibụ eze, ọ chiri otu afọ na Jerusalem. Aha nne ya bụ Atalaya, nwa nwa Omri, eze Izrel **27** O soro ụzọ niile nke ndị ezinaụlọ Ehab, mee ihe dị njo n'anya Onyenwe anyị dika ezinaụlọ Ehab mere, n'ihì na ọ luru nwanị si n'ezinaụlọ Ehab. **28** Ahazaya sooro Joram nwa Ehab, gaa ibuso Hazael eze Aram agha na Ramot Gilead. Ndị Aram meruru Joram ahụ. **29** Ya mere, eze Joram loghachitere na Jezril, ka a gwoọ ya mmeru ahụ ndị Aram meruru ya na Ramot, n'agha nke ya na Hazael eze Aram luru. Mgbe ahụ, Ahazaya nwa Jehoram eze Juda, gara Jezril ileta Joram nwa Ehab, n'ihì na e meruru ya ahụ.

9 Emesịa, Ịlaisha onye amụma, kpọrọ otu onye n’ime ụmụ ndị amụma sị ya, “Jikere, fanye ọnụ uwe mwụda gị n’eriri ikere n’ukwu gị, werekwa karama mmanụ oliv a n’aka gị, bịa ka ị gaa Ramot Gilead. **2** I jeruo ebe ahụ, jee hụ Jehu nwa Jehoshafat, nwa Nimshi anya. Mee ka o bilie site n’etiti ndị ha na ya nọ. Mekwaa ka gị na ya naanị baa n’ime ụlọ. **3** Were karama mmanụ wụkwasi ya n’isi gwa ya okwu sị, ‘Otu a ka Onyenwe anyị kwuru, eteela m gị mmanụ ịbụ eze Izrel.’ I mesịa, meghe ụzọ ọsịsọ, sitekwa n’ebe ahụ gbapụ ọsọ.” **4** Nwokorobia onye amụma ahụ gara Ramot Gilead. **5** Mgbe o jeruru, ọ hụrụ ebe ọchịagha ahụ nọduru n’ala n’etiti ndịisi agha ibe ya. O kwuru sị, “Enwere m ozi m ga-ezi gị, ọchịagha.” Jehu juru, “Ọ bụ onye n’ime anyị ka ị chọrọ izi ozi?” Ọ zara, “Ọ bụ gị ọchịagha.” **6** Jehu biliri baa n’ime ụlọ. Nwokorobia onye amụma ahụ wụkwasiri ya mmanụ n’isi, sị ya, “Otu a ka Onyenwe anyị, Chineke Izrel siri, ‘Eteela m gị mmanụ ịbụ eze ndị nke Onyenwe anyị, bụ Izrel. **7** I ga-ekpochapụ ezinaụlọ Ehab, nna gị ukwu, aga m esi otu a bọtara onwe m ọbọ, n’ihi ọbara ndị ohu m, bụ ndị amụma na ọbara ndị ozi Onyenwe anyị niile Jezebel wufuru. **8** Ezinaụlọ Ehab ga-abụ ihe lara n’iyi. N’ala Izrel, m ga-esite n’ezinaụlọ Ehab bipụ ndị ikom niile, maọbụ ohu maọbụ onye nwe onwe ya. **9** M ga-ala ụlọ Ehab n’iyi, ka m si laa ezinaụlọ Jeroboam nwa Nebat n’iyi, na dika m si lakwaa ezinaụlọ Baasha, nwa Ahija n’iyi. **10** Nkita ga-erikwa anụ Jezebel nwunye Ehab na Jezril. Ọ dkwaghị onye ga-eli ya.” Mgbe o kwuchara okwu ndị a, onye amụma ahụ meghere ụzọ gbapụ ọsọ. **11** Jehu jekwuuru ndịisi agha ibe ya. Otu onye

n'ime ha juru ya si, "Gini ka onye ara ahụ choro bia? Udo o dikwa?" Jehu zara, "Unu maara onye o bu, marakwa udi okwu ga-esi ya nonu putu." **12** Ha siri, "Ihe i kwuru abughi eziokwu, gwa anyi ihe o kwuru." Jehu siri, "Ihe ndi a ka o gwara m, 'Otu a ka a Onyenwe anyi kwuru, Eteela m gi mmanu ibu eze Izrel.'" **13** Ngwangwa ha chiri uwe mgbokwasị ha niile doo ha n'usoro n'ala ebe ahụ ka Jehu zokwasị ha ukwu. Ha furu opi ike tie mkpu si, "Jehu bu eze!" **14** Otu a ka Jehu nwa Jehoshafat, nwa Nimshi, si gbaa izu megide Joram. (N'oge a, Joram na ndi Izrel niile na-eche Ramot Gilead nche, n'ihi Hazael eze Aram.) **15** Ma Joram bu eze, laghachitere na Jezril ebe o no ka ahụ di ya mma maka ahụ ndi Aram meruru ya mgbe ya na Hazael, eze Aram luru agha. Ya mere, Jehu siri, "O buru na nke a bu uche unu, ime m eze unu, unu ekwela ka onye obula si n'obodo a gbapu, gaa Jezril ko akuko a." **16** Mgbe ahụ, Jehu wukwasiri n'elu ugbo agha ya gbaga Jezril, n'ihi na Joram no n'ebe ahụ na-ezu ike. Ma Ahazaya, bu eze Juda gakwara ileta ya. **17** Mgbe onye nche no n'ulo elu Jezril huru Jehu na ndi agha ya ka ha na-abia, o tiri mkpu si, "Lee, o nwere ndi agha na-abia." Joram eze Izrel nyere iwu si, "Zipu otu onye na-agba inyinya ka o gaa zute ha juo ha si, 'Udo o dikwa?'" **18** Onye ogbainyinya ahụ nokwasiri n'elu ya gbapu izute Jehu, si, "Otu a ka eze siri, 'Udo o dikwa?'" Jehu zara, "Gini ka gi na udo nwekoro? Tugharia gaa soro m n'azu." Onye nche ahụ ziri ozi si, "Onyeozu ahụ ezutela ha, kama o naghị alota." **19** Eze zipuru onye ogbainyinya nke abuo. Mgbe o biakwutere ha o siri, "Otu a ka eze siri, 'Udo o dikwa?'" Jehu zara,

“Gịni ka gị na udo nwekọrọ? Chigharịa soro m n’azụ.” **20** Onye ahụ nọ na-eche nche siri, “Ọ garuola ha nso, ma ọ dighi aloghachitekwa azụ. Ma ogbugba inyinya dika ọ bu Jehu nwa Nimshi, n’ihi na ọ na-agba inyinya ya dika onye na-ayi ara.” **21** Joram nyere iwu si, “Kwadooro m ugbo agha m.” Mgbe a kwadooro ya, Joram eze Izrel, na Ahazaya, eze Juda, putara nokwasị n’ugbo agha, onye obula na nke ya, puo iga izute Jehu. Ha zutere ya n’oke ala ubi Nebot, onye Jezril. **22** Mgbe Joram huru Jehu, o juru, “I biara n’udo? Udo o dikwa, Jehu?” Jehu zara, “Olee otu udo ga-esi diri, ebe o bu na ihe ojoo niile nke ikpere arusi na mgbaasi nke Jezebel nne gi, juputara n’ebe niile.” **23** Joram chighariri ugbo agha ya bido igba oso. Mgbe o na-agba oso, o tiri mkpu kpokuo Ahazaya si ya, “Ahazaya, Aghugho di, oghaaghara di!” **24** Jehu jiri ike ya niile dotia uta o ji n’aka ya gba ya Joram. O gbatara Joram akụ ahụ n’azụ. Akụ ahụ sikwa ya n’obi puta. Nke a mere ka Joram daa n’ime ugboala ya nwuo. **25** Mgbe ahụ, Jehu siri Bidka, bu onyeisi agha ya, “Bulie ya, tuba ya n’ubi Nebot onye Jezril. Chetakwa na mu na gi nokwasiri n’elu inyinya, anyi abuo, na-eso nna ya Ehab, mgbe Onyenwe anyi kwuru okwu amuma a megide ya. **26** N’ezie, ahuru m obara Nebot na obara umu ya ndi ikom unyaahu, otu a ka Onyenwe anyi kwuputara, n’ihi ya, aghaghi m ime ka i kwughachi ugwo obara ha n’ala ubi a.’ Ugbu a, bulie ya tuba ya n’ala ubi a di ka okwu Onyenwe anyi si di.” **27** Mgbe Ahazaya eze Juda, huru ihe mere, o gbaara oso na-agbago n’uzo Bet Hagan. Ma Jehu chusoro ya, na-eti mkpu si, “Gbukwuonu ya.” Ha meruru

ya ahụ ka ọ nọ n'ụgbọ agha ya, n'uzọ ịga Gua, nso Ibleam, ọ gbara ọsọ ga Megido ebe ọ nọ nwụọ. **28** Ndi ohu ya ji ụgbọ agha bịa buru ozu ya bubata ya na Jerusalem, lie ya n'ebe e liri nna nna ya ha, n'obodo Devid. **29** N'afọ iri na otu nke ọchịchị Joram nwa Ehab, ka Ahazaya malitere ịbụ eze Juda. **30** Mgbe Jezebel nūrụ na Jehu abịaruola Jezril, ọ banyere n'ụlọ ya, tee uri n'anya abụọ, dozie agiri isi ya, pụta bịa nọdụ ala n'akụkụ oghereikuku, site n'ebe ahụ na-elepụ anya n'ezi. **31** Mgbe Jehu batara n'ọnụ ụzọ e si abata ụlọeze, Jezebel kpokuru ya sị, "Ị bịara n'udo, gi Zimri, gi onye gburu nna gi ukwu." **32** Jehu leliri anya elu lee anya na oghereikuku tie mkpu sị, "Onye dinyeere m?" Onozi abụọ maọbụ atọ na-eje ozi n'ụlọeze leputara anya lee ya anya. **33** Jehu nyere ha iwu sị ha, "Tụdanụ ya n'ala." Ya mere, ha si n'elu ebe ahụ tuda ya n'ala. Mgbe ọ daruru ala, ọbara ya fesasiri n'ahụ mgbidi ụlọ na n'ahụ inyinya ndi ji ụkwụ ha zojaa ya. **34** Jehu banyere nọ n'ime ụlọeze rie ihe, n'ụkwaa ihe ọnụnụ. Emesịa, o nyere iwu sị, "Leenụ nwanyi a a buru ọnụ; burunu ya gaa lie ya, n'ihi na ọ bụ ada eze." **35** Mgbe ha pụtara ili ya, ọ bụ naanị okpokoro isi ya na ọkpukpụ ụkwụ ya abụọ, na aka ya abụọ ka ha hụrụ. Ha ahụkwaghị anụ ahụ ya. **36** Ha laghachiri gwa Jehu ihe ha hụrụ. Ọ zara sị ha, "Nke a bụ okwu Onyenwe anyi, nke o kwuru site n'ọnụ ohu ya Ịlaija onye Tishbe sị: 'N'ala ubi dị na Jezril ka nkita ga-anọ rie anụ ahụ Jezebel. **37** Ozu Jezebel ga-adị ka unyi n'ala ubi dị na Jezril, ruo na mmadụ enweghị ike ikwuputa sị, Nke a bụ Jezebel.'"

10 Ugbu a, e nwere ụmụ Ehab ndị ikom ọnuọgụgụ ha dị iri asaa ndị nọ na Sameria, Jehu dere akwụkwọ ozi ziga Sameria, zigara ndịisi obodo Jezril, zigakwara ndị okenye na ndị na-elekọta ụmụ Ehab ndị ahụ. Ọ sịrị, **2** “Ugbu a, mgbe akwụkwọ a rutere unu aka, ebe unu na ụmụ ndị ikom nna unu ukwu nọ, ebe unu nwekwara ụgbọ agha na inyinya, na obodo e wusiri ike na ngwa agha, **3** họtụtanụ onye kachasi inwe ugwu ma kwesikwa n’ime ụmụ ndị ikom nna unu ukwu, mee ka ọ nọkwasi n’ocheeze nna ya. Mgbe ahụ, buo agha chebe ụlọ nna unu ukwu.” **4** Ma ha tūrụ egwu n’ebe ọ dị ukwu, sị, “Lee, eze abụọ enweghị ike iguzogide ya, anyị onwe anyị ga-esi aña guzogide ya?” **5** Ya mere, onye ọ dị n’aka ilekọta ezinaụlọ eze, onyeisi obodo, ndị okenye na ndị niile na-elekọta ụmụ Ehab, dere akwụkwọ a zigara Jehu, sị ya, “Jehu, anyị niile bụ ndị ohu gi. Anyị jikeere ime ihe niile i gwara anyị. Anyị agaghị ahọtuta onye ọbụla dika eze; gi onwe gi mee ihe ọbụla i chere na ọ bụ ya kachasi mma.” **6** Mgbe ahụ, Jehu degaara ha akwụkwọ nke ugboro abụọ sị ha, “Ọ bụrụ na unu dīnyeere m, ọ būrūkwa na unu ga-erube isi nye m, chīrīnụ isi ụmụ ndị ikom nna unu ukwu, bjakwute m n’otu oge a echi na Jezril.” N’oge ahụ, ụmụ eze iri ndị ikom asaa nọ n’aka ndịisi obodo ahụ, ndị na-azulite ha. **7** Mgbe akwụkwọ ozi ahụ rutere ha, ndị ikom ahụ kpọrọ ụmụ ndị ikom eze dị iri asaa n’ọnuọgụgụ gbuo ha niile, chīrī isi ha tinye na nkata zigara ya Jehu na Jezril. **8** Mgbe onyeozī bīarutere, ọ gwara Jehu sị, “Ha ebutala isi ụmụ ndị ikom eze.” Mgbe ahụ, Jehu nyere iwu sị, “Tụkọbanụ ha ọnụ n’oke abụọ, n’ọnụ ụzọ e si abata obodo, tutu ruo

9 N'ụtụtụ ya, Jehu pụrụ, guzoro n'ihu ndị niile
 gbakoro n'ebe ahụ gwa ha okwu si, "Ndị Izrel, unu bụ ndị
 ezi omume. O bụ mụ onwe m gbara izu ojo megide nna
 m ukwu, gbuo ya, ma onye gburu ndị a niile? 10 Matanụ
 nke oma na o nweghi okwu obula Onyenwe anyi kwuru
 megide ezinaulo Ehab nke na-agaghi emezu. Onyenwe
 anyi emeela ihe o kwere nkwa na o ga-eme site n'onu
 ohu ya Ilaija." 11 Emesija, Jehu gburu ndi ikwu Ehab
 foduru n'obodo Jezril, ha na ndisi niile, na ndi enyi ya
 niile, na ndi nchaja ya niile. O dikwaghi otu onye ikwu
 Ehab o hapuru ndu. 12 Emesjakwa, Jehu hapuru Jezril
 gaa Sameria. Mgbe o na-aga n'uzo, o bjaruru ebe a na-
 akpo Ebe Izuike Ndi ozuzu aturu. 13 N'ebe ahụ, o zutere
 ndi umunna Ahazaya, eze Juda, juo si, "Olee ndi ka unu
 bu?" Ha zara, "Anyi bu ndi ikwu Ahazaya, eze Juda, anyi
 bjara ka anyi juo maka odimma ndi ezinaulo eze na nne
 eze." 14 O nyere iwu si, "Jidenu ha na ndu." Ha jidere ha
 na ndu, gbukwaa ha niile n'akuku olulu miri nke Bet-
 Eked. Onuogugu ha di iri anọ na abuo. O nweghi onye
 obula o hapuru ndu. 15 Mgbe o si n'ebe ahụ puo, o zutere
 Jehonadab nwa Rekab, ka o na-abia izute ya. Jehu kelere
 ya, si, "Obi gi, o ziri ezi nwee nkwekorita, dika obi m di
 n'ebe i no?" Jehonadab zara si ya, "E." Jehu siri, "O buru
 na o si otu a diri, kwe m n'aka." Jehonadab kwere ya
 n'aka. Jehu n'onwe ya nyeere ya aka ka o rigota n'ugbo
 agha ya. 16 Mgbe ahụ, Jehu siri ya, "Ugbu a, soro m bia
 lee udi inu oku n'obi m nwere maka oru Onyenwe anyi."
 Ha abuo sooro n'ugbo agha Jehu. 17 Mgbe ha bjaruru
 Sameria, Jehu gburu ndi enyi na ndi ikwu Ehab niile, ndi

fọduru site n'ikwu Ehab, o bibiri ha dika okwu Onyenwe anyi kwuru site n'onu onye amuma Iaija. **18** Emesija, Jehu kpokotara ndi obodo ahụ niile si ha, "Ehab fere Baal ofufe nke nta, Jehu ga-e fe ya ebe o di ukwu. **19** Ugbu a, kpokotaanu ndi amuma Baal niile, ndi niile na-e fe ya, na ndi nchujaja ya niile. Hunu na onye obula n'ime ha bjara, n'ih i na a ga-eme oke mmemme ichu aja nye Baal. Onye obula e lere anya ya n'ebe ahụ, ma a hughu ya, agagh i adi ndu." Ma Jehu ji aghughu n'ih i ka o laa ndi a na-e fe Baal n'iyi. **20** Jehu siri, "Kpootaanu na a ga-enwe oke mkpokota di nsọ nye Baal." Ya mere, ha kwusara ya. **21** O zipuru ozi nye ndi bi n'akuku Izrel niile. Ndi niile na-e fe Baal biazuru. O dighi onye foduru nke na-abighi. Ha juputara n'ulonso ukwu Baal site n'otu isi ya ruo n'isi nke ozo. **22** Jehu siri onye na-elekota ulo ebe a na-edebe uwe ndi na-e fe ofufe na-eyi, "Chiputa uwe nye ndi niile na-e fe Baal." Ya mere, o chiputaara ha uwe. **23** Mgbe ahụ, Jehu na Jehonadab nwa Re kab, banyere n'ebe nzuko Baal. Jehu siri ndi n'efe Baal, "Chozienu nke oma ka unu hu na o nwegh i onye obula na-e fe Onyenwe anyi no n'ebe a, kariakwa naani ndi na-e fe Baal." **24** Mgbe ha malitere ichu aja na isure ihe nsure oku, Jehu emeelar i ka iri ndi agha asato gbaa ulo ahụ niile gburugburu. O nyelar i iwu si, "O buru na unu ekwere ka otu onye si n'ime ulo a gbapu, unu ga-iji ndu unu kwughachi ugwo onye di otu ahụ." **25** Ngwangwa Jehu chuchasiri aja nsure oku, o puru gwa ndi agha ya, na ndisi ha okwu si, "Baanu n'ime ulo gbuo ndi niile no n'ebe ahụ. Unu kwela ka otu onye n'ime ha gbapu." Ha jiri mma agha gbuo ndi ahụ no

n'ime ụlọ Baal, tụtụta ozu ha n'ezi. Emesịa, ndị agha Jehu banyere n'ime ime ụlọ ebe ichụ aja Baal, **26** ha bupụtara ogidi nsọ e ji efe Baal, kpọọ ha ọkụ. **27** Ha kwaturu ogidi nsọ Baal, kwatukwaa ụlọ ichụ aja ya. Ya mere e megharịrị ya ka ọ bụrụ ebe ọha mmadụ na-aga ogwe ruo taa. **28** Jehu kpochapụrụ ofufe Baal n'ala Izrel niile. **29** Ma otu ọ dị, o siteghị na mmehie Jeroboam nwa Nebat wezuga onwe ya. Mmehie nke Jeroboam mere ka Izrel mehie, ya bụ, mmehie nke ife arụsị ụmụ ehi e ji ọlaedo kpụọ, dị na Betel na Dan. **30** Onyenwe anyị gwara Jehu sị, “N’ihi na i mere nke ọma mezuo ihe niile ziri ezi n’anya m, n’ebe ezinaụlọ Ehab nọ, n’usoro ihe niile dị n’uche m ime, ụmụ ụmụ gi ga-anọkwasi n’ocheeze Izrel, ruo n’ogbọ nke anọ ha.” **31** Ma Jehu akpachapụghị anya iji obi ya niile debe iwu Onyenwe anyị, Chineke Izrel. O siteghị na mmehie Jeroboam wezuga onwe ya, bụ mmehie ahụ o mere ka Izrel mee. **32** N’oge ahụ, Onyenwe anyị malitere ime ka ndị Izrel bido ịdị nta. Hazael eze Aram, buru agha merie ọtụtụ akụkụ Izrel, **33** nke dị n’owụwa anyanwụ osimiri Jōdan, na ala niile nke Gilead (n’oke ala ndị Gad, na nke ndị Ruben, na Manase), site n’Aroea nke dị n’akụkụ ndagwurugwu Anon, ruo Gilead na Bashan. **34** Akụkọ gbasara ọchịchị eze Jehu, na ihe niile o mere, na ịkpa ike ya niile, e degị ha n’akwụkwọ akụkọ ndị eze Izrel? **35** Jehu sooro ndị nna nna ya ha dina n’onwụ, e lie ya na Sameria. Nwa ya bụ Jehoahaz nọchiri anya ya dika eze. **36** Ma ụbọchị niile Jehu bụ eze Izrel n’ime Sameria dị iri afọ abụọ na asatọ.

11 Mgbe Atalaya nne Ahazaya hụrụ na nwa ya nwoke anwụọla, ọ gara n'ihu bido igbu ndị niile a mụrụ n'ụlọ eze. **2** Ma Jehosheba, bụ nwa nwanyị eze Jehoram, ma bụrụkwa nwanne nwanyị Ahazaya, kuuru Joash nwa Ahazaya, zopu ya site n'etiti ụmụ ndị ikom eze, bụ ndị a chọrọ igbu egbu. O zoro ya na nwanyị na-elekọta ya anya n'ime ụlọ ndina, ka Atalaya hapụ ihu ya, nke a mere na-egbughị ya. **3** Ya na nwanyị na-elekọta ya anya nọgidere na nzuzo n'ime ụlọnsọ Onyenwe anyị, afọ isii, oge ahụ niile Atalaya na-achị n'ala ahụ. **4** N'afọ nke asaa, Jehoiada, ziri ozi kpọọ ndị ọchịagha na-achị narị ndị agha, ndị Karị na ndị nche oku, mee ka ha bjakwute ya n'ụlọnsọ ukwu Onyenwe anyị. Ya na ha gbara ndụ, o mekwara ka ha nūọ iyi n'ụlọnsọ ukwu Onyenwe anyị. Mgbe ahụ, o gosiri ha nwa eze. **5** O nyere ha iwu, sị, "Nke a bụ ihe unu ga-eme, unu bụ ndị nọ n'otu atọ ga-abia ọrụ n'ụbọchị izuike, nke otu ụzọ n'ime unu na-eche ụlọeze nche, **6** otu ụzọ n'ime ụzọ atọ ga-anọ n'ọnu ụzọ Sua, ebe otu ụzọ ga-anọ n'ọnu ụzọ ama, n'azụ ndị na-eche nche n'ụlọnsọ ukwu Chineke. **7** Ma unu bụ otu abụọ ndị kwesiri ịga ezumike site n'ọrụ unu n'ụbọchị izuike, ga-eguzo na nche n'ụlọnsọ ukwu n'ihie eze. **8** Doonụ onwe unu gburugburu eze, onye ọbụla n'ime unu jide ihe agha n'aka ya. Onye ọbụla nke na-abia nso ahiri unu, ka e gbuo ya. Nọrọnụ eze nso ebe ọbụla ọ gara, mgbe ọ na-apụ n'ezie na mgbe ọ na-aba n'ime." **9** Ndị ọchịagha ndị a na-achị narị ndị agha mere dika Jehoiada, onye nchụaja nyere n'iwu. Onye ọbụla kpọrọ ndị ikom ya, ma ndị na-emechi ọrụ, ma ndị na-abata ịrụ ọrụ n'ụbọchị izuike, bjakwute Jehoiada, bụ onye nchụaja.

10 O nyere ndị ọchịagha ahụ ùbe na ọta niile, ndị burii nke eze Devid, ndị dị n'ụlọnsọ ukwu Onyenwe anyị. **11** Onye ọbụla na ndị nche ahụ ji ngwa agha n'aka ya, ha guzoro onwe ha, nọdụ eze gburugburu, na nso ebe ichụ aja na ụlọnsọ ukwu, site n'akụkụ ndịda ruo n'akụkụ ugwu nke ụlọnsọ ukwu ahụ. **12** Jehoiada kpọputara nwa eze, kpube ya okpueze n'isi, o nyere ya otu akwụkwọ nke ihe ọgbụgba ndụ ahụ, chie ya eze. Ha tekwara ya mmanụ ibụ eze. Ndị niile nọ n'ebe ahụ kuru aka, tie mkpu, si, "Ka eze diri ndụ ruo mgbe ebighe ebi!" **13** Mgbe Atalaya nuru mkpotu nke ndị nche na ndị mmadu na-eme, o gakwuru ndị ahụ nọ n'ụlọnsọ ukwu Onyenwe anyị. **14** O lepuru anya, ma lee eze, ka o guzo n'akụkụ ogidi, dika omenaala mmemme ichi eze si di. Ndịisi na ndị na-afu opi nọ n'akụkụ eze. Ndị niile nke ala ahụ nokwa na-anuri onu na-afu opi. Atalaya dowara uwe ya, si, "Nnupu isi megide eze! Nke a bu nnupu isi megide ochichi!" **15** Jehoiada, bu onye nchujaja nyere ndisi ochiagha na-achi nari ndi agha, bu ndi na-elekota usuu ndi agha, iwu si ha, "Sitenu n'ebe ahụ kputa ya n'etiti ahiri unu, onye ọbụla nke gbasoro ya, werenu mma agha gbuo onye ahụ." N'ihia na onye nchujaja siri, "Agaghi egbu ya n'ime ulonso Onyenwe anyi." **16** Ya mere, ha jidere ya, mgbe o rutere n'uzo ebe inyinya si abata n'ogige uloze, ebe ahụ ka ha nọ gbuo ya. **17** Jehoiada mere ka ọgbụgba ndụ di n'etiti Onyenwe anyi na eze, na ndi mmadu, na ha ga-abu ndi nke Onyenwe anyi. O mekwara ka ọgbụgba ndụ diri n'etiti eze na ndi ahụ. **18** Ndị niile nke ala ahụ gara n'ulo nchujaja Baal kwatuo ya. Ha tidasiri ebe nchujaja na arusi

niile dị n'ebe ahụ mee ka ọ darisịa, gbukwaa Matan onye nchụaja Baal n'ihu ebe ichụ aja ahụ. Mgbe ahụ, Jehoiada onye nchụaja, debekwara ndị nche ka ha lekọta ụlọnsọ ukwu Onyenwe anyị. **19** Ọ kpọrọ ndị ọchịagha na-achị nari ndị agha, ha na ndị Kari, na ndị nche, ha na ndị ala ahụ niile, ha niile dupụtara eze site n'ụlọnsọ Onyenwe anyị site n'ọnụ ụzọ ndị nche banye n'ụlọeze. Eze were ọnọdụ ya n'elu ocheeze. **20** Ndi ala ahụ niile nūriri ọnụ nke ukwu, obodo ahụ dakwara jụ, n'ihu na e ji mma agha gbuo Atalaya n'ụlọeze. **21** Joash gbara afọ asaa mgbe ọ malitere ibụ eze.

12 N'afọ nke asaa, nke ọchịchị Jehu n'Izrel, ka Joash malitere ibụ eze na Juda. Iri afọ anọ ka ọ chiri dika eze na Jerusalem. Aha nne ya bụ Zibia onye Bíasheba. **2** Joash mere ihe ziri ezi n'anya Onyenwe anyị ụbọchị niile nke Jehoiada onye nchụaja ziri ya ihe. **3** Ma naanị na o wezugaghị ebe ichụ aja niile dị n'ugwu. Ndi Juda nọgidere na-achụ aja dị iche iche n'ebe ahụ, na-esurekwa ihe nsure ọkụ na-esi isi uto. **4** Joash siri ndị nchụaja, “Nakọtaanu ego niile a na-ewebata dika onyinye di nsọ n'ụlọnsọ ukwu Onyenwe anyi, ya bu, ego a na-anakota n'oge igu mmadu onu, na ego e webatara maka imezu nkwa ndi mmadu kwere, na ego e webatara n'ụlọnsọ ukwu dika onyinye afọ ofufe. **5** Ka onye nchụaja ọbụla site n'aka otu n'ime ndi na-eche ego nara ego, a ga-eji mezie ihe ọbụla a chọputara na o mebiri n'ụlọnsọ ukwu ahụ.” **6** Ma n'afọ nke iri abuo na ato nke ọchichị eze Joash, ọ chọputara na ndi nchụaja ahụ emezibeghi ihe mebiri n'ụlọnsọ. **7** Ya mere, eze Joash kpọrọ Jehoiada, onye nchụaja, kpokwaa

ndị nchụaja ndị ọzọ jụọ ha, “Gini mere unu emezibeghi
 ulonso a? Site ugbu a gaa n’ihu, unu esitekwala n’aka ndi
 na-eche ego anara ego ọzọ, kama, nyefeenu ya maka iji
 dozie ulonso ukwu ahụ.” **8** Ndi nchụaja ahụ kwenyere
 si, “Anyi agaghi esitekwa n’aka ndi mmadu nara ego
 obula. Otu a kwa, anyi agaghi emezikwa ulonso ukwu
 a n’onwe anyi.” **9** Mgbe ahụ, Jehoiada wetara otu igbe
 mepuo oghere n’elu ya, debe ya n’akuku ebe ichu aja,
 n’aka nri dika mmadu na-abata n’ulonso ukwu Onyenwe
 anyi. Ndi nchụaja niile na-eche nche n’onu uzo ulonso
 ahụ na-etinye ego niile e webatara n’ulonso Onyenwe
 anyi n’ime igbe ahụ. **10** Mgbe obula ha huru na igbe
 ego ahụ ejuputala n’ego, onye ode akwukwo uloze na
 onyeisi nchụaja na-abia, guo ego ahụ e webatara n’ulonso
 Onyenwe anyi, tnye ha n’akpa. **11** Ha na-ewere ego ahụ a
 gurụ onu, nyefee n’aka ndi ikom ahoputara maka ilekota
 ndi oru na-emezi ulo Onyenwe anyi. Ndi ahụ na-eji ya
 kwuo ndi okwa nka osisi na ndi na-ewu ulo, **12** na ndi na-
 edo nkume, na ndi na-awa nkume ugwo. O bu sitekwa
 n’ego ahụ ka a na-azuta osisi na nkume a wara awa iji
 dozie ulonso Onyenwe anyi, na ikwu ugwo ihe ndi ozo
 e ji emezi ihe niile ekwesiri imezi n’ulonso ukwu ahụ.
13 E jikwaghi ego ahụ e webatara n’ulonso kputa efere
 olaocha, ihe e ji akpakepu oku, efere ikwosa mmiri, opi
 maobu ihe ndi ozo nke e ji olaedo maobu olaocha kpuo
 maka ulonso ukwu nke Onyenwe anyi. **14** O bu ndi na-eje
 ozi, ndi ji ya ruzie ulonso ukwu Onyenwe anyi ka e nyere
 ya. **15** O nweghi onye a siru ka o guzie otu e si jiri ego ahụ
 ruo oru, bu ndi e nyere ego ahụ maka ikwu ndi oru ugwo,

n'ihì na ha bụ ndị kwesiri ntụkwasị obi. **16** E webataghị ego niile sitere n'aja ikpe ọmụma nakwa aja mmehie n'ime ụlọnsọ ukwu Onyenwe anyị. Ọ bụ ndị nchụaja nwe nke ahụ. **17** N'oge ahụ, Hazael eze Aram, gara buso Gat agha, lụgbuo ya, dọta ya n'agha. Emesịa, o chere ihu n'ụzọ Jerusalem imegide ya. **18** Ma Joash, bụ eze Juda, chikọtara ihe niile ahụ bụ nke Jehoshafat, Jehoram na Ahazaya nna ya, ndị bụ eze Juda doro nsọ nye Chineke, chirikwa onyinye nke ya onwe ya dokwara nsọ, na ọlaedo niile, na akụ niile e nwere ike ichọta n'ụlọnsọ Onyenwe anyị, na nke dị n'ụlọeze, zigara Hazael, bụ eze Aram. N'ihì ihe ndị a, ọ lara, hapụ ibuso Jerusalem agha. **19** Akụkọ gbasara ọchịchị eze Joash, na ihe niile o mere, e degħi ha n'akwụkwọ akụkọ ihe ndị eze Juda niile mere n'oge ha. **20** Ndị ozi ya gbara izu ojọọ megide Joash, gbukwaa ya na Bet Milo, n'ụzọ e si aga Sila. **21** Ndịisi ozi ahụ gburu ya bụ Jozabad nwa Shimeat, na Jehozabad nwa Shomea. Ọ nwurụ, e lie ya na ndị nna nna ya ha n'obodo Devid. Amazaya nwa ya, ghoro eze n'onodu ya.

13 N'afọ nke iri abuo na ato nke ọchịchị eze Joash nwa Ahazaya na Juda, ka Jehoahaz nwa Jehu malitere ibụ eze n'Izrel n'obodo Sameria. Ọ chikwara na Sameria afo iri na asaa. **2** Kama Jehoahaz bụ eze ojọọ. O mere ihe joro njọ n'anya Onyenwe anyị. O soro ụzọ ojọọ niile nke Jeroboam nwa Nebat, onye dubara ndị Izrel na mmehie. **3** N'ihì nke a, iwe were Onyenwe anyị nke ukwu megide Izrel. O mere ka ha noro n'okpuru ọchịchị Hazael eze Aram na Ben-Hadad nwa ya ogologo oge. **4** Ma Jehoahaz kpere ekpere rịọọ Onyenwe anyị n'oge a ka o nyere ya

aka, Onyenwe anyị gere ya ntị, n'ihị na Chineke hụrụ mmegbu nke eze Aram na-emegbu ndị Izrel. **5** Onyenwe anyị hoputaara Izrel onye nzoputa, ha sitere n'aka ike ndị Aram nwere onwe ha. Izrel biri n'ulo nke aka ha dika ha biiri n'oge gara aga. **6** Ma ha esighi na mmehie niile nke ulo Jeroboam wezuga onwe ha, bu nke o jiri mee ka Izrel mehie, kama ha no na-ejeghari n'ime ha. Ozokwa, ogidi Ashera ka guzoro na Sameria. **7** O dighi ihe foduru na ndi agha Jehoahaz ma o bughị naani iri ndi agha ise na-agba inyinya, na ugbo agha iri, na puku ndi agha iri. N'ihị na eze Aram alaala ndi nke foduru n'iyi, meekwa ka ha diri ka uzuzu mgbe a na-azocha mkpuru. **8** Akuko gbasara ochichi Jehoahaz, na ihe niile o mere, na ihe o ruputara, e deghi ha n'akwukwo akuko ihe ndi eze Izrel mere n'oge ha? **9** Jehoahaz sooro ndi nna nna ya ha dina n'onwu, e lie ya na Sameria. Nwa ya Jehoash nochiri anya ya. **10** N'afọ iri ato na asaa nke ibu eze Joash na Juda, ka Jehoash nwa Jehoahaz malitere i bu eze Izrel na Sameria. O chiru afọ iri na isii. **11** O mere ihe joro njo n'anya Onyenwe anyi. O siteghi na mmehie Jeroboam nwa Nebat wezuga onwe ya, mmehie nke Jeroboam dubara Izrel ime. Jehoash nogidere n'ime ha. **12** Akuko gbasara ochichi Jehoash, na ihe niile o mere, na ihe o ruputara, tinyere agha o buru megide Amazaya eze Juda, e deghi ha n'akwukwo akuko ihe ndi eze Izrel mere n'oge ha? **13** Jehoash soro nna nna ya ha dina n'onwu, Jeroboam anochie n'ocheeze ya. E liri Jehoash na Sameria, n'ebe e liri ndi eze Izrel ndi ibe ya. **14** N'oge a, laisha no n'oria nke o ga-esite na ya anwu. Jehoash, bu eze Izrel gara ihu ya, o kwara

akwa mgbe ọ hụrụ ya sị, “Nna m, nna m, usuu ụgbọ agha na usuu ndị na-agba ịnyịnya Izrel!” **15** Ịlaisha gwara ya okwu sị, “Wepụta ụta na àkụ ụfọdụ.” O mere dika Ịlaisha gwara ya. **16** Ịlaisha gwakwara eze Izrel okwu sị ya, “Jide ụta ahụ n’aka gị abụọ.” Mgbe o jidere ụta ahụ Ịlaisha tụtwasiri aka nke ya n’aka eze. **17** Ịlaisha gwara ya sị, “Meghee oghereikuku ahụ chere ihu n’owụwa anyanwụ.” O meghere ya. Mgbe ahụ Ịlaisha gwara ya sị, “Gbapụ àkụ.” Eze gbapụrụ àkụ. Ịlaisha kwuru sị, “Àkụ mmeri Onyenwe anyị, àkụ mmeri megide Aram. Ị ga-ebibi ndị Aram kpamkpam n’Afek.” **18** Ọ siri, “Chilite àkụ ndị ahụ,” ọ chilitere ha. Ịlaisha gwara eze Izrel, “Gbaa ha n’ala.” Ọ gbara ha n’ala ugboro atọ, ma kwusi. **19** Ma onye nke Chineke ahụ were iwe sị ya, “Ị gaara apịa ya n’ala ugboro ise maọbụ isii. Mgbe ahụ, ị gaara enwe ike merie ndị Aram bibie ha kpamkpam. Ma ugbo a, ọ bụ naanị ugbo atọ ka ị ga-emerị ha.” **20** Ya mere, Ịlaisha nwurụ. E likwara ya. N’oge ahụ, ọtụtụ ndị na-apunara mmadụ ihe n’ike na-esi n’ala ndị Moab na-abịa n’ala Izrel izu ohi site n’onwa nke atọ n’afọ ọhụrụ ọbụla. **21** Otu ụbọchị, mgbe ụfọdụ ndị ikom na-eli otu nwoke nwurụ anwụ, ha hụrụ ndị a na-apunara mmadụ ihe n’ike. N’ihi nke a, ha mere ngwangwa site n’ujọ túbanye nwoke ahụ n’ili Ịlaisha. Mgbe ozu nwoke ahụ dara metụ ọkpụkpụ Ịlaisha ahụ, nwoke ahụ nwurụ anwụ meghariri ahụ bilie, guzo n’ụkwụ ya abụọ. **22** Hazael, eze Aram, busoro Izrel agha ụbọchị niile nke ndụ Jehoahaz eze Izrel. **23** Ma Onyenwe anyị meere ha amara, nwee omịiko n’ebe ha nọ, ma gosikwa ha na ihe banyere ha na-emetụ ya n’obi n’ihi ọgbugba ndụ ya na

Ebrahim na Aizik na Jekob. Ruo taa, o kweghi ka e bibie ha, maobu ka e site n'ihu ya chupu ha. **24** Emesja, Hazael eze Aram nwuru, Ben-Hadad nwa ya nochikwara nonodu ya. **25** Jehoash nwa Jehoahaz, weghachitere obodo niile nke o naara n'aka nna ya Jehoahaz site n'aka Ben-Hadad nwa Hazael. Ugboro atọ ka Jehoash meriri ya, site otu a weghachi obodo niile nke Izrel.

14 N'afọ nke abuo nke ibu eze Jehoash nwa Jehoahaz n'Izrel, ka Amazaya nwa Joash eze Juda malitere ochichi ya. **2** Amazaya gbara iri afọ abuo na ise mgbe o malitere ibu eze. O bu eze na Jerusalem iri afọ abuo na itoolu. Aha nne ya bu Jehoadin, onye Jerusalem. **3** O mere ihe ziri ezi n'anya Onyenwe anyi, ma o meghi dika nna nna ya bu Devid mere. N'ihe niile, o gbasoro nzọ ukwu nna ya Joash. **4** O wezugaghi ebe ichu aja niile di n'ugwu. Ndi Juda gara n'ihu na-achụ aja na-esurekwa ihe nsure oku na-esi isi uto n'elu ugwu ahụ niile. **5** Mgbe alaeze ahụ siri ike n'ochichi ya, o gburu ndi ozi ahụ gburu eze, bu nna ya. **6** Ma o meghi ka umu ndi ogbu mmadu ahụ nwuo, n'usoro ihe e dere n'akwukwo iwu Mosis, ebe Onyenwe anyi nyere iwu si: "Agaghi eme ka ndi muru umu nwuo n'ihie ihe umu ha metara, maobu mee ka umu nwuo n'ihie ihe ndi muru ha metara, onye obula ga-anwu n'ihie mmehie nke aka ya." **7** Amazaya bu onye gburu puku ndi agha Edom iri na Ndagwurugwu Nnu, dotakwa obodo Sela n'agha, gugharia ya Jekteel, nke bu aha a na-akpo ya ruo ubochi taa. **8** Mgbe ahụ, Amazaya zigara ndi ozi ka ha jekwuru Jehoash nwa Jehoahaz nwa Jehu, eze Izrel, zie ya ozi ima aka, si, "Bia, ka dimkpa na ibe ya zute ihu na ihu n'agha."

9 Ma Jehoash eze Izrel zighachiri ozi nye Amazaya eze Juda si ya, “Uke di na Lebanon zigaara osisi sida nke di na Lebanon ozi, si ya, ‘Nye nwa m nwoke nwa gi nwanyi ka o buru nwunye ya.’ Mgbe ahụ, anụ ọhịa nke di na Lebanon gafetere ebe ahụ, zọpịa uke ahụ. **10** I meriela Edom, n’ezie. Ugbu a, mpako abatala. Nụria ọnụ n’ihi mmeri nke i nwetara, ma nọdụ n’ụlọ gi. N’ihi ginị ka i ga-iji kpaliere onwe gi nsogbu, si otu a wetara onwe gi na Juda ọdịda?”

11 Ma otu o di, Amazaya egeghi nti. Ya mere, Jehoash bu eze Izrel buliri agha, ya na Amazaya eze Juda zutere ihu na ihu n’agha na Bet-Shemesh, di n’ala Juda. **12** Ndi Izrel meriri ndi Juda, mee ka ha gbalaga, nwoke ọbula n’ụlọ ya. **13** Jehoash bu eze Izrel nwudere Amazaya bu eze Juda, nwa Joash, nwa Ahazaya na Bet-Shemesh. Mgbe ahụ, Jehoash gara Jerusalem kwada mgbidi Jerusalem, site n’Onu ụzọ ama Ifrem ruo n’Onu ụzọ ama Nkuku, nke ogologo ya ruru nari nzo ukwu isii. **14** O chikoro ọlaedo na ọlaocha niile na ngwongwo niile ahutara n’ulonso ukwu Onyenwe anyi, na nke di n’ulokụ nke uloze. O dotara otutu ndi mmadu n’agha, kporo laghachi na Sameria. **15** Ihe banyere akuko ndi ozọ gbasara ochichi Jehoash, na ihe o mere, na ihe o ruputara, tinyere agha o luru megide Amazaya eze Juda, o bu na-edeghi ha n’akwukwo akuko ihe ndi eze Izrel mere n’oge ha? **16** Jehoash sooro nna nna ya ha dinaa n’onwu, e lie ya na Sameria, ebe e liri eze ndi Izrel ndi ozọ. Jeroboam nwa ya ghorọ eze n’onodu ya. **17** Amazaya nwa Joash, eze Juda noro ndu afọ iri na ise, mgbe Jehoash nwa Jehoahaz, eze Izrel nwusiri. **18** Ma banyere ihe ndi ozọ niile mere n’oge ochichi Amazaya, o

bụ na e degħi ha n'akwukwọ akukọ ihe mere n'oge ndi eze Juda? **19** Ha gbara izuzu imegide ya n'ime Jerusalem, o gbapuru gbalaga Lakish. Ma ha zipuru ndi ikom churu ya gaa Lakish, gbuo ya n'ebe ahụ. **20** Ha bulatara ozu ya n'elu inyinya, e lie ya na Jerusalem n'ebe e liri ndi nna nna ya ha, n'obodo Devid. **21** Mgbe ahụ, ndi Juda niile duuru Azaraya onye aha ya bukwa Uzaya, onye gbara afọ iri na isii, mee ya eze n'onodu nna ya Amazaya. **22** O bu ya wughariri obodo Elat, nyeghachi ya Juda, mgbe Amazaya eze sooro ndi nna nna ya ha dina n'onwu. **23** N'afọ nke iri na ise nke Amazaya nwa Joash, eze Juda, Jeroboam nwa Jehoash eze Izrel ghoro eze na Sameria. O chiriri iri afọ anọ na otu dika eze. **24** Ma o mere ihe ojojo n'anya Onyenwe anyi n'ihi na o wezugaghị onwe ya site na mmehie Jeroboam nwa Nebat, onye ahụ dubara ndi Izrel na mmehie. **25** O bu ya weghachitara oke ala Izrel site na Lebo Hamat ruo n'osimiri Araba, dika okwu Onyenwe anyi, Chineke nke Izrel si di, nke o kwuru site n'onu Jona nwa Amitai, onye amuma si Gat Hefa. **26** Onyenwe anyi huru onodu ojojo nke ndi Izrel no n'ime ya; onye obula n'ime ha, ohu na onye nwe onwe ya, no n'oke ahuhu. O dikwaghị onye inyeaka obula ha nwere. **27** Ma o bughị uche Onyenwe anyi ila Izrel n'iyi kpamkpam n'okpuru eluigwe, n'ihi ya ka o mere ka Jeroboam nwa Jehoash naputa ha site n'aka ndi iro ha. **28** Akukọ niile gbasara ihe niile Jeroboam mere, na ike ya niile, na agha niile o buru, na otu o si nwetaghachiri ndi Izrel obodo Damaskos na Hamat, bu obodo ndi Juda, o bu na e degħi ha n'akwukwọ akukọ ihe ndi eze Izrel mere n'ubochi ndu

ha? **29** Jeroboam sooro ndị nna nna ya ha dina n'ọnwu, e lie ya n'ebe e liri ndị eze Izrel nwurū anwu. Ma Zekaraya nwa ya ghorō eze Izrel n'ọnōdū ya.

15 N'afō nke iri abūō na asaa nke ọchịchị Jeroboam n'Izrel ka Azaraya nwa Amazaya bidoro ịchị dika eze na Juda. **2** Ọ gbara afō iri na isii mgbe ọ malitere ị bụ eze. Ọ chikwara na Jerusalem iri afō ise na abūō. Aha nne ya bụ Jekolaya, onye Jerusalem. **3** O soro nzo ukwu nna ya bụ Amazaya, mee ihe ziri ezi n'anya Onyenwe anyi. **4** Kama dika eze ndi ozo, o wezugaghị ebe ichu aja di n'elu ugwu; ndi mmadu gara n'ihu na-achū aja nsure oku na aja n-esi isi utō n'ebe ahū. **5** Onyenwe anyi tiri eze ihe otiti oria ekpenta ruo ubochi onwu ya. O biri n'ulo ewupuru iche. Jotam nwa nwoke eze ghorō onye nlekota uloze na-achikwa ndi ala ahū. **6** Ma banyere ihe ndi ozo niile mere n'oge ochichị Azaraya, na ihe niile o mere, ọ bu na e deghị ha n'akwukwo akuko ihe mere n'oge ndi eze Juda? **7** Azaraya soro ndi nna nna ya dina n'ọnwu, e lie ya nso n'ebe e liri ha, n'ime obodo Devid. Jotam nwa ya ghorō eze n'ọnōdū ya. **8** N'afō nke iri atō na asatō nke ochichị eze Azaraya bụ eze Juda, ka Zekaraya, nwa Jeroboam ghorō eze Izrel na Sameria. Ọ chirị onwa isii. **9** Dika ndi nna ya bu ya uzō si mee, Zekaraya mere ihe joro njo n'anya Onyenwe anyi. O mekwara dika Jeroboam nwa Nebat, onye dubara ndi Izrel na mmehie ikpo isiala nye chi ozo. **10** Shalum nwa Jebesh, na ndi ozo, gbara izu ojoo megide ya, tigbuo ya n'ihu ndi Izrel niile. Ọ ghokwara eze mgbe Zekaraya nwurū. **11** Akuko metutara ihe ndi ozo mere mgbe Zekaraya bụ eze, e deghị ha n'akwukwo

akukọ ihe ndị eze Izrel mere n'ubochi ndu ha. **12** Ya mere, okwu ahụ Onyenwe anyị gwara Jehu mezuru, nke bụ: “Ụmụ ụmụ gị ga-anọkwasi n'ocheeze Izrel ruo n'ogbo nke anọ ha.” **13** Shalum nwa Jebesh malitere ibu eze n'afọ nke iri atọ na itoolu nke ochichi Uzaya eze Juda. O chiri otu onwa na Sameria. **14** Menahem nwa Gadi sitere n'obodo Tjaza bjaruo Sameria gbuo Shalum nwa Jebesh gho eze n'onodu ya. **15** Akukọ ndi ozo gbasara Shalum na izu ojo ya, e deghi ha n'akwukwo ihe mere n'oge ndi eze Izrel na-achi. **16** N'oge ahụ, Menahem sitere na Tjaza buso obodo Tipsa agha, na onye obula bi n'obodo ahụ na gburugburu ya n'hi na ha ekweghi emeghe onu uzo ama ha. O tighuru Tifsa kwakoro ihe niile, bowakwaa afọ ndi inyom niile di ime. **17** N'afọ iri atọ na itoolu nke Azaraya, eze Juda, Menahem nwa Gadi ghorọ eze oheru ndi Izrel. O chiri afọ iri dika eze na Sameria. **18** O mere ihe joro njo n'anya Onyenwe anyi. N'oge ochichi ya, o sighi na mmehie Jeroboam nwa Nebat wezuga onwe ya, bu nke o mere ka Izrel mehie. **19** Mgbe ahụ, Pul eze Asiria busoro ala ahụ agha. Menahem nyere ya otu puku talenti olocha, ime ka Pul kwagide ochichi ya, na ime ka aka ya siekwa ike n'alaeze Izrel. **20** Menahem si n'aka ndi Izrel nweta ego a. Onye ogaranya obula turu iri shekel olocha ise nke e nyere eze Asiria. Mgbe eze Asiria natachara olocha ndi a, o si n'ala ahụ puo, o nogidekwaghi n'ala ahụ. **21** Akukọ banyere Menahem na ihe niile o mere, e deghi ha n'akwukwo akukọ ihe ndi eze Izrel mere n'ubochi ndu ha? **22** Menahem sooro ndi nna nna ya ha dina n'onwu, Pekahaya nwa ya ghorọ eze n'onodu ya. **23** N'afọ nke iri

ise, nke ọchịchị eze Azaraya na Juda, ka Pekahaya nwa Menahem bidoro ịchị dika eze n'Izrel. Afọ abụọ ka ọ chiri n'ime Sameria. **24** Ma Pekahaya mere ihe ojọọ n'anya Onyenwe anyị. O sighị na mmehie niile nke Jeroboam nwa Nebat wezuga onwe ya, bụ nke o jiri mee ka Izrel mehie. **25** Ma Peka nwa Remalaya, otu n'ime ndịisi agha eze na iri ndị ikom ise ọzọ si Gilead gbara izu megide ya, gbuo ya n'ụlọeze dī n'ime Sameria. Ha gbukwara Agob na Arie n'oge a ha gburu Pekahaya. Emesia, Peka ghorọ eze n'ọnọdụ ya. **26** Akụkọ banyere Pekahaya na ihe niile o mere ka e dere n'akwụkwọ akụkọ ihe ndị eze Izrel mere n'ubochi ndụ ha. **27** N'afọ nke iri ise na abụọ nke ọchịchị Azaraya eze Juda ka Peka nwa Remalaya ghorọ eze Izrel n'obodo Sameria. Ọ chiri dika eze iri afọ abụọ. **28** O mere ihe joro njo n'anya Onyenwe anyị. O fere chi ọzọ ofufe, o sighị na mmehie Jeroboam nwa Nebat wezuga onwe ya, bụ mmehie nke o dubara ndị Izrel n'ime ya. **29** N'oge Peka bụ eze Izrel, ka Tiglat-Pileasa, eze Asiria b̄ara were Ijon, Ebel-Bet-Maaka, Janoa, Kedes̄h, Hazo, Gilead, Galili na ala ndi Naftali niile. Ọ chupuru ndi mmadu niile mee ka ha gaa biri n'Asiria. **30** N'oge ahụ, Hoshea nwa Elaa gbara izu ojọọ megide Peka nwa Remalaya gbuo ya, buru eze n'ọnọdụ ya. Ọ malitere ibu eze n'afọ nke iri abụọ nke ọchịchị eze Jotam nwa Uzaya. **31** Akụkọ banyere Peka na ihe niile o mere, e deghị ha n'akwụkwọ akụkọ ihe ndi eze Izrel niile mere n'ubochi ndu ha? **32** N'afọ nke abụọ nke ọchịchi Peka nwa Remalaya eze Izrel ka Jotam nwa Uzaya eze Juda malitere ọchichị ya. **33** Ọ gbara iri afọ abụọ na ise mgbe ọ ghorọ eze. Ọ chiri afọ iri na isii na Jerusalem.

Aha nne ya bụ Jerusha, nwa Zadok. **34** O mere ihe ziri ezi n'anya Onyenwe anyị dika nna ya Uzaya mere. **35** Kama, o wezugaghị ebe ichu aja di n'elu ugwu, ndi mmadu gara n'ihu na-achụ aja nsure oku di iche iche na aja na-esi isi utu n'ebe ahụ. Jotam wughariri Onu Uzọ ama nke di Elu nke ulonso ukwu Onyenwe anyi. **36** Ma banyere ihe ndi ozọ niile nke oge ochichi Jotam na ihe o mere, o bu na e deghi ha n'akwukwo akuko ihe mere n'oge ndi eze Juda? **37** (N'ubochi ndi ahụ, Onyenwe anyi malitere izite Rezin eze ndi Aram na Peka nwa Remalaya, imegide ndi Juda.) **38** Jotam sooro ndi nna nna ya ha dina n'onwu, e lie ya n'ebe e liri ha, n'obodo Devid, bu obodo nna ya. Ehaz nwa ya nwoke ghoru eze n'onodu ya.

16 Ehaz nwa Jotam, malitere ibu eze Juda n'afu nke iri na asaa nke ochichi eze Peka nwa Remalaya eze Izrel. **2** Ehaz gbara iri afu abuo mgbe o malitere ibu eze. Afu iri na isii ka o chikwara n'ime Jerusalem, ma o meghi ihe ziri ezi n'anya Onyenwe anyi bu Chineke ya, dika nna ya Devid mere. **3** O gbasoro uzu niile nke ndi eze Izrel, obuladi i ji nwa ya nwoke chuo aja n'oku. O gbasoro omenaala niile ruru aru nke ndi mba ozu, ndi ahụ Onyenwe anyi chupuru site n'ihu ndi Izrel. **4** O churu aja surekwaa ihe nsure oku aja na-esi isi utu n'ebe niile di elu, n'elu ugwu niile, na n'okpuru osisi ndu obula. **5** Mgbe ahụ, Rezin eze Aram na Peka nwa Remalaya, eze Izrel rigooro iga buso Jerusalem agha, gbakwaa Ehaz gburugburu. Ma ha emerighi ya n'agha. **6** N'oge ahụ, Rezin eze Aram dotaghachiri obodo Elat nye onwe ya, site na i chupu ndi Juda bi n'Elat. Ndi Edom bara n'obodo Elat, ha bikwa

n'ebe ahụ ruo taa. 7 Ehaz zigara ndị ozi ka ha gaa zie Tiglat-Pilesa, eze ndị Asirija ozi, si ya, "Abụ m ohu gi, onyenwe m ka i bu. Bija naputa m site n'aka eze ndi Aram na eze ndi Izrel, ndi na-ebuso m agha." 8 Ehaz weere oiaedo na oiaocha ahutara n'ime ulonso ukwu Onyenwe anyi, na nke di n'aku niile di n'uloze zigara eze Asirija dika onyinye. 9 Eze ndi Asirija nara ya nti site n'ibuso obodo Damaskos agha na imeri ya. O gburu Rezin, bulaa mmadu niile bi n'ime ya n'ike ka ha gaa biri n'obodo Kia. 10 Mgbe eze Ehaz gara Damaskos izute Tiglat-Pilesa bu eze Asirija. O huru otu ebe nchujaja nke di na Damaskos. O zigaara Uraya onye nchujaja oyiyi ebe ichu aja ahụ. O dekwara ihe gbasara ya n'akwukwo, nke ga-akowa otu e si ewu ya. 11 Ya mere, Uraya onye nchujaja, wuru ebe ichu aja nke di ka nke ahụ Ehaz huru na Damaskos. O wuchara ya tupu eze aloa. 12 Mgbe eze si Damaskos lota na Juda, o huru ebe ichu aja ahụ, bjaruo ya nso, doo onyinye ichu aja ya n'elu ya. 13 O churu aja nsure oku, na aja ihe nsure oku na-esi isi utu, na aja onyinye mkpuru oka. O wukwasiri onyinye ihe onunu n'elu ebe ichu aja ahụ, fesakwa obara aja udo ya niile n'elu ebe ichu aja ahụ. 14 O wepuru ebe ichu aja bronz nke di n'ihu Onyenwe anyi, o sitere n'ebe o di n'ihu ulonso ahụ, n'etiti ebe ichu aja ohuru na ulonso ukwu Onyenwe anyi, bute ya n'akuku ugwu nke ebe ichu aja ohuru ya. 15 Eze Ehaz nyere Uraya, bu onyeisi nchujaja iwu, si, "O bu n'elu ebe ichu aja ohuru a ka i ga na-esure aja nsure oku ututu niile, na onyinye mkpuru oka nke uhuruchi niile, na aja nsure oku eze, na onyinye mkpuru oka nke eze, na aja na

onyinye nke ndị niile n'ala a, ya na onyinye mkpuru oka ha niile na onyinye ihe onunụ ha niile. Fekwasị obara niile e ji chuo aja nsure oku na aja ndi ozọ n'elu ebe ichu aja ahụ. Ma ebe ichu aja oia ahụ ga-adiri m iji juta ase.”

16 Uraya onye nchujaja mere ihe niile dika eze Ehaz nyere ya n'iwu. **17** Eze bu Ehaz wepuru ihe njiko niile jikoro ihe ndokwasị ahụ niile a na-ebughari ebughari. O wepuru efere ukwu idoba mmiri a dokwasiri n'elu ehi oia ahụ di n'okpuru ya, ma dokwasị ya n'elu nkume. **18** N'ihimekwa ka obi tozo eze Asiria utu, o wepuru uzọ a na-esite maka ubochi izuike nke e wuru n'ime ulonso, na uzọ mbata eze si abanye n'ulonso ukwu Onyenwe anyi. **19** Ma banyere ihe ndi ozọ niile mere n'oge ochichi Ehaz, na ihe ndi o mere, o bu na e deghi ha n'akwukwo akuko ihe mere n'oge ndi eze Juda? **20** Ehaz soro nna nna ya ha dina nonwu, e lie ya n'ebe e liri ha n'obodo Devid. Hezekaya nwa ya ghoro eze nonodu ya.

17 N'afọ nke iri na abuo nke ochichi Ehaz, bu eze Juda, ka Hoshea nwa Elaa ghoro eze Izrel n'obodo Sameria. O chiri dika eze afọ itoolu. **2** O mere ihe ojo n'anya Onyenwe anyi mgbe o bu eze. Ma o bughị dika ndi eze Izrel ndi ozọ bu ya uzọ. **3** Shalmanesa eze Asiria bjara buso Hoshea agha, n'ihina Hoshea no n'okpuru ochichi eze Asiria, burukwa onye na-atu utu nye ya kwa afọ. **4** Ma eze Asiria choputara na Hoshea abughi onye kwesiri ntukwasị obi n'ihina Hoshea eze Izrel zipuru ndi ozi ya ka ha jekwuru So, eze Ijipt, maka enyemaka. Ozokwa, Hoshea kwusiri itu utu nye eze Asiria dika o na-eme kwa afọ. N'ihina Shalmanesa nwuchiri ya, tinye ya n'ulo mkporo.

5 Eze Asirja wakporo ala ahụ niile n'agha, gbagoo imegide Sameria, nọchibido ya gburugburu, afọ atọ. **6** N'afọ itoolu nke ọchịchị Hoshea, eze Asirja dọtara Sameria n'agha, dọkpuru ndị Izrel niile buga ha n'ala Asirja. O mere ka ha biri n'obodo Hala, n'ime Gozan nke dị n'osimiri Hoboa, na n'ime obodo ndị Midia. **7** Ihe ndị a niile mere n'ihina ndị Izrel mehiera megide Onyenwe anyị, bụ Chineke ha, onye ahụ mere ka ha site n'okpuru ike Fero, eze Ijipt pụta. Ha kpọrọ isiala nye chi ndị ọzọ **8** gbasoro omenaala niile nke ndị mba ahụ Onyenwe anyị chụpuru site n'ala ha. Ha gbasokwara omenaala ọjọọ ndị ahụ niile ndị eze ha webatara. **9** Ndị Izrel mere ihe ndị ahụ niile Onyenwe anyị Chineke ha na-adighi anabata na nzuzo. Ha wuru ebe ichu aja nye chi di iche iche n'obodo ha niile, e, n'obodo ukwu ma n'obodo nta obula. **10** Ha manyeere onwe ha ogidi nkume, na ogidi chi Ashera n'elu ugwu obula, na n'okpuru osisi obula nwere ndo. **11** Ha churu aja nsure oku na-esi isi utu n'elu ugwu obula dika mba ndi naara ebi n'ala ahụ si eme, bu ndi Onyenwe anyi chupuru site n'ala ha, mgbe Izrel bira biri n'ebe ahụ. Ha mere ihe ojoo di iche iche, nke mere ka iwe wee Onyenwe anyi nke ukwu. **12** E, ha fere arusi di iche iche ofufe, lefu anyi na Onyenwe anyi doru ha aka na nti si ha, "Unu emela ihe di otu a." **13** Mgbe niile ka Onyenwe anyi na-eziga ndi amuma ya, na ndi obu uzọ, ido Izrel na Juda aka na nti, si ha, "Sitenu n'ajo ihe unu na-eme chegharja. Debenu iwu na ukpuru m, dika iwu ahụ niile m nyere nna unu ha ka ha debe si di, nke m sikwa n'onu ndi ozi m bu ndi amuma nye unu." **14** Ma ndi Izrel juru ige nti. Kama ha

kpachara anya kwesie olu ha ike dika nna nna ha mere,
 bu ndi na-ekwenyeghi na Onyenwe anyi Chineke ha. **15**
 Ha juru ukpuru ya niile na ogbugba ndu ya, nke ya na ndi
 bu nna nna ha gbara na iwu nke o doro ha aka na nti ka
 ha debe. Ha gbasoro chi arusi bu ihe efu, ha onwe ha
 ghokwara ihe efu. Ha nomiri mba di iche iche ndi ahụ bi
 ha gburugburu, n'agbanyeghi na Onyenwe anyi nyere
 ha iwu si, "Unu emela dika ha." **16** Ha juru idebe iwu
 niile Onyenwe anyi Chineke ha nyere ha. Ha meere onwe
 ha ogidi arusi Ashera, kpuro onwe ha oyiyi umu ehi
 abuo. Ha kpuro isiala nye Baal, na anyanwu, na onwa,
 na kpakpando. **17** Ha jiri umu ha ndi ikom na umu ha
 ndi inyom chuo aja nsure oku nye chi ndi mba ozo. Ha
 gakwara n'aja iju ase, na igba aja, si otu a nyefee onwe
 ha n'aka ime ihe joro njo n'anya Onyenwe anyi, si otu a
 kpasuo ya iwe. **18** Ya mere, Onyenwe anyi wesoro Izrel
 iwe nke ukwu, wezuga ha site n'ihu ya. O dikwaghi onye
 o kwere ka o fodu, kariakwa naani ebo Juda. **19** Ma ndi
 Juda jukwara idebe ihe niile Onyenwe anyi bu Chineke ha
 nyere ha n'iwu. Ha sooro omume ojo ndi Izrel webatara.
20 N'ihu nke a, Onyenwe anyi juru ndi Izrel niile. O tara ha
 ahuhu site n'inyefe ha n'aka ndi na-apunara mmadu ihe
 n'ike tutu ruo mgbe o mere ka e site n'ihu ya wezuga ha.
21 Mgbe Onyenwe anyi mere ka ndi Izrel dowapu onwe ha
 site n'alaeze Devid, ha mere Jeroboam nwa Nebat, eze
 ha. Ma Jeroboam mere ka Izrel site n'iso Onyenwe anyi
 wezuga onwe ha. O mere ka ha mee mmehie di ukwu.
22 O dikwaghi mgbe umu Izrel sitere n'ime mmehie ahụ
 Jeroboam dubara ha puta, **23** tutu ruo mgbe Onyenwe

anyị kpochapụrụ Izrel niile site n'ihu ya, dịka o kwuru na ọ ga-eme, site n'ọnụ ndị amụma na-ejere ya ozi. Ọ bụ nke a mere ndị Izrel ji gaa biri n'Asīrīa dịka ndị a dọtara n'agha ruo taa. **24** Eze Asīrīa sitere n'ala Babilōn, Kuta, Ava, Hamat na Sefavaim kpọta ndị mmadụ b́jara biri n'obodo Sameria inochi anya ndị Izrel niile e sitere n'ebe ahụ bupụ. N'uzọ dī otu a, ha nwetara Sameria birikwa n'obodo ya niile. **25** Ma mgbe ndị Asīrīa malitere ibi n'ebe ahụ, ha atughị egwu Onyenwe anyị, maobụ fee ya ofufe. N'ihī ya, Onyenwe anyị zitere ọdum ndị batara n'etiti ha gbuo ụfọdụ mmadụ n'ime ha. **26** Ya mere, e zigara eze Asīrīa ozi sị ya, “Ndị ahụ i dọtara n'agha mee ka ha b́ja biri n'obodo Sameria amaghị ihe chi nwe ala ahụ choro. O zitere ọdum n'etiti ha, nke na-egbu ha, n'ihī na ndị ahụ amaghị ihe ọ choro.” **27** Eze Asīrīa nyere iwu sị: “Ka otu onye n'ime ndị nchụaja e si na Sameria dọta n'agha laghachi gaa biri n'ebe ahụ, izi ndị bi n'obodo ahụ ihe chi ala ahụ choro.” **28** Ya mere, otu n'ime ndị nchụaja ebuuru site na Sameria gaa ala ọzọ, b́jara biri na Betel, kuziere ha otu ha ga-esi na-atụ egwu Onyenwe anyị. **29** N'agbanyeghị nke a, ndị mba obula meere onwe ha chi nke aka ha n'obodo ahụ niile ebe ha bi n'ime ya. Ha guzobere chi ndị a n'ulọ arụsị nke ndị Sameria wuru n'ebe niile dī elu. **30** Ndị si Babilōn mere chi ha a na-akpọ Sukot Benot; ndị si Kut emee Neagal, ebe ndị si Hamat mekwara Ashima. **31** Ndị si Ava mekwara Nibaz, na Tatak, ma ndị si Sefavaim na-esure umụ ha n'okụ dika aja nye Adramelek na Anamelek, b́ chi ndị Sefavaim. **32** Ha tūrụ egwu Onyenwe anyị, ma ha hoputara ụdị mmadụ dī iche

iche site n'etiti onwe ha, ndị na-ejere ha ozi dika ndi nchajaja n'ulo chi ha di n'ebe niile di elu. **33** Ha na-atu egwu Onyenwe anyi ma ha gara n'ihu na-efe chi nke aka ha dika omenaala mba ebe ndi e si dota ha n'agha si di. **34** Ruo taa, ha na-anogidesi ike n'ife ofufe dika uzọ ochie ha si di. Ha adighi atu egwu Onyenwe anyi, maobu mee dika ukpuru na iwu niile, maobu dika ntuziaka na ihe niile enyere n'iwu si di, bu nke Onyenwe anyi nyere umu Jekob, onye o kporo Izrel. **35** Mgbe Onyenwe anyi na ndi Izrel gbara ndu, o nyere ha iwu si, "Unu atukwala chi ozọ obula egwu, maobu kpo isiala nye ha. Unu efela ha ofufe maobu chuo aja nye ha. **36** Ma Onyenwe anyi, onye ji ike di ukwu, na aka di ike e setipuru esetipu kpoputa unu site n'ala Ijpt, bu naani onye unu ga-atu egwu. Ya ka unu ga-akpo isiala nye, ya ka unu ga-achuru aja. **37** Unu ga-elezi anya hu na unu debere ukpuru na iwu niile, ntuziaka na ihe niile enyere n'iwu ndi a e deputara n'akwukwo nye unu. Unu atukwala egwu chi ndi ozọ. **38** Unu echefula ogbugba ndu ahụ mu na unu gbara. Unu akpokwala isiala nye chi ndi ozọ n'ihu egwu. **39** Kama, tunu egwu ma fee Onyenwe anyi Chineke unu. O bu ya ga-anaputa unu site n'aka ndi iro unu niile." **40** Ma ndi Izrel egeghi nti, kama, dika uzọ ojoo ha si di, ha fere chi ozọ ofufe. **41** O bu ezie na ndi a na-efe Onyenwe anyi ofufe, ma ha nogidekwara na-ejere arusi niile ha ozi. Ruo taa, umu ha, na umu umu ha, gara n'ihu na-emekwa ihe nna nna ha mere.

18 N'afọ nke ato nke ochichi Hoshea nwa Elaa eze Izrel ka Hezekaya nwa Ehaz eze Juda malitere ochichi nke ya. **2** O gbara iri afọ abuo na ise mgbe o malitere i bu eze. O

chiri iri afọ abụọ na itoolu na Jerusalem. Aha nne ya bụ Abija, ada Zekaraya. **3** O mere ihe ziri ezi n'anya Onyenwe anyi, dika nna nna ya Devid. **4** O wepuru ebe niile di elu, kurisie ogidi nsọ niile, gbutukwa ogidi Ashera niile. O tipiakwara agwo bronz ahụ Mosis mere, n'ih na ruo n'oge ahụ, umu Izrel na-esure aja nsure oku na-esi isi utonye ya. (A kporo ya Nehushtan.) **5** Hezekaya tukwasiri Onyenwe anyi, Chineke Izrel obi ya. N'ezie, o nwekwagh onye ozọ di ka ya n'etiti ndi eze Juda niile, ndi bu ya uzọ chia, na ndi so ya. **6** O gbasoro Onyenwe anyi n'uzo niile. O sitekwagh n'uzo Onyenwe anyi wezuga onwe ya. O debere ihe niile Onyenwe anyi nyere Mosis n'iwu. **7** Onyenwe anyi nonyeere ya n'ebe obula o gara, ihe niile o mere gaara ya nke oma. O nupuru isi ju inokwa n'okpuru eze ndi Asiria, o fekwagh ya ofufe. **8** O tigburu ndi Filistia n'ala ha niile ruo na Gaza, na obodo di ya gburugburu. O lara obodo ahụ niile n'iyi, obodo ukwu niile e wusiri ike na obodo nta niile a na-ewusighi ike. **9** N'afọ nke anọ nke ochichi Hezekaya, nke bukwa afọ nke asaa nke ochichi Hoshea nwa Elaa, bu eze Izrel, Shalmanesa, eze Asiria gbagoro imegide Sameria, nochibido ya gburugburu. **10** Mgbe afọ atọ gasiri, n'afọ nke isii nke ochichi Hezekaya, na afọ nke itoolu nke ochichi Hoshea, bu eze Izrel, ndi agha Asiria dotara Sameria n'agha. **11** O bu n'oge ahụ ka eze Asiria bupuru ndi Izrel niile bulaa ha Asiria n'ime obodo Hala, na Gozan n'akuku iyi ukwu Hoboa, na n'obodo ndi Midia. **12** Nke a mere n'ih na ha juru ige nti n'olu Onyenwe anyi bu Chineke ha, jukwa ime ihe o chorọ ka ha mee. Ha edebeghi ogbugba ndu ya na

iwu niile Mosis onyeozu Onyenwe anyi nyere ha. Ha juru ige nti n'iwu ndi a, maobu debe ha. **13** N'afu nke iri na anu nke ochichi eze Hezekaya, Senakerib bu eze Asiria, busoro obodo Juda niile e wusiri ike agha, merikwaa ha. **14** Mgbe ahụ, Hezekaya choru uzu o ga-esi mee udo, zie ozi zigara eze Asiria n'obodo Lakish si ya, "Emehiela m, biko, site n'ala m puo. Aga m akwu gi ihe obula i choru n'aka m." Eze Asiria sitere n'aka Hezekaya eze Juda nara nari talenti olocha ato, na iri talenti olaedo ato. **15** Hezekaya chiri olocha niile o chotara n'ulonso ukwu Onyenwe anyi, na aku niile di n'uloze, nye ya eze Asiria. **16** N'oge ahụ, Hezekaya bu eze Juda, nyakaputachara olaedo niile o ji techie ibo na ibo onu uzu ulonso ukwu Onyenwe anyi, chiri ihe ndi a niile nye eze Asiria. **17** Eze Asiria sitere na Lakish zipu ochiagha onye okwa ya kasi ukwu, onyeisi ndi na-eje ozi na ochiagha ya na usuu ndi agha ka ha jekwuru Hezekaya na Jerusalem. Ndi agha a bjaruru Jerusalem kwusi n'akuku olulu warawara e gwuru ebe Odo mmiri di elu si n'asofe, n'uzu e si aga obosara ala ndi na-asu akwa. **18** Mgbe ha kporo eze oku ka o bia, Eliakim nwa Hilcaya, onye nlekota uloze, na Shebna, ode akwukwo eze, na Joa nwa Asaf, onye ndeko akuko ihe mere, puru jekwuru ha. **19** Ochiagha ahụ siri ha, "Gwanu Hezekaya: "Otu a ka eze ukwu ahụ, bu eze Asiria na-ekwu, O bu na ginị ka ntukwasị obi gi dabere? **20** I na-ekwu na i nwere ndumodu na ike ibu agha, maobu naani egbe onu ka i na-agba. O bu onye ka i na-atukwasị obi mere i ji enupu isi n'okpuru m? **21** Lee, amatara m na i na-atukwasị obi n'Ijip, mkpanaka achara ahụ gbajiri agbaji,

nke na-aduwa aka onye obula na-adabere na ya. Otu a ka Fero, eze Ijpt di nye ndi niile na-atukwasị ya obi. **22** Ma o buru na unu asi m, "Anyi na-atukwasị Onyenwe anyi bu Chineke anyi obi." O bughị ya ka Hezekaya wezugara ebe ya niile di elu na ebe ichu aja ya niile, na-asi Juda na Jerusalem, "Unu aghaghi ikpo isiala n'ebe ichu aja di n'ime Jerusalem?" **23** "Ma ugbu a, bia kwee nna m ukwu, bu eze Asiria nkwa. Aga m enye gi puku inyinya abuo ma o buru na i nwere ike ichota ndi ga-agba ha. **24** I ga-esi ana ju otu onyeisi nke dikarisiri nta n'ime ndisi oru onyenwe m, na-agbanyeghikwa na i na-atukwasị obi n'Ijpt maka inweta ugbogha na ndi na-agba inyinya? **25** Tinyere nke a, abara m ibuso ala a agha na ibibi ya ma enweghi okwu sitere na Chineke bia? O bu Onyenwe anyi ya onwe ya gwara m ka m bilie megide obodo a, lakwaa ya n'iyi." **26** Mgbe ahụ, Eliakim nwa Hilcaya, Shebna na Joa siri ochiagha ahụ, "Biko, gwa ndi ohu gi okwu n'asusu Aramaik, ebe o bu na anyi na-aghota ya. Agwala anyi okwu n'asusu Hibru, ebe ndi no n'elu mgbidi ganu." **27** Ma ochiagha ahụ zaghachiri, "O bu n'ihhi naani nna unu ukwu na nye unu onwe unu ka nna m ukwu ji zite m, ka m kwuo ihe ndi a? O bughị n'ihhi ndi mmadu ahụ na-anodu n'elu mgbidi, ndi, dika unu, ha ga-eso rie nsị ha nyuru, nuokwa mamiri ha nyuru?" **28** Mgbe ahụ, ochiagha ahụ guzoro were oke olu kwuo n'asusu Hibru, si, "Nurunu okwu eze ukwu ahụ, bu eze Asiria. **29** Nke a bu ihe eze siri, unu ekwela ka Hezekaya duhie unu. O pughị izoputa unu site n'aka m. **30** Unu ekwela ka Hezekaya mee ka unu tukwasị Onyenwe anyi obi. Mgbe o

na-asị, ‘N’ezie, Onyenwe anyị aghaghị ịnapụta anyị, a gaghị enyefe obodo a n’aka eze Asirịa.’ **31** “Unu anakwala Hezekaya ntị. Ihe a ka eze Asirịa kwuru: Pụkwutenụ m, bjanụ ka mụ na unu mee udo. Mgbe ahụ, onye ọbụla n’ime unu ga-eri mkpụrụ si n’ubi vajịni ya na nke si n’osisi fiig ya, n’ụkwa mmiri nke si n’ihe icheta mmiri ya: **32** ruo mgbe m ga-abịa duru unu gaa n’ala dika nke unu, bụ ala mkpụrụ ọka na nke mmanya ọhuru, ala achicha na ubi vajịni, ala mmanụ ańụ na osisi oliv juputara n’ime ya. HỌRỌNỤ ndụ ka unu ghara ịnwụ. “Unu egela Hezekaya ntị, n’ihi na ọ bụ nrafu ka ọ na-arafu unu mgbe ọ na-asị, ‘Onyenwe anyị ga-anaputa anyị.’ **33** O nwere chi mba ọbụla nke naputara ha site n’aka eze Asirịa? **34** Olee ebe ka chi ndị Hamat na Apad nọ? Olee ebe ka chi ndị Sefavaim, Hena na Iva nọkwa? Ha anaputala Sameria site n’aka m? **35** Olee chi n’ime chi mba ndị a niile bụ nke zoputarala ala ya site n’aka m? Unu si ańaa chee na Onyenwe anyị pụrụ ịzoputa Jerusalem site n’aka m?” **36** Ma ndị ahụ niile gbara nkịti, ha ekwughị ihe ọbụla, n’ihi na eze nyere ha iwu sị, “Unu azaghachila ya.” **37** Mgbe ahụ, Eliakim nwa Hilcaya, onye na-elekota ụlọeze, na Shebna ode akwụkwọ eze, na Joa nwa Asaf ode akwụkwọ, ha yi uwe ha dọwara adọwa, bjakwute Hezekaya gwa ya ihe niile onyeisi agha ahụ kwuru.

19 Mgbe eze Hezekaya, nuru nke a, ọ dọwara uwe ya, yikwasị akwa mkpe, baa n’ime ụlonsọ ukwu Onyenwe anyị. **2** O zipuru Eliakim onye nlekota ụlọeze, Shebna ode akwụkwọ eze na ndị okenye n’etiti ndị nchujaja, bụ ndị yikwa akwa mkpe, ka ha jekwuru Aizaya onye amuma,

nwa Emoz. **3** Ha siri ya, “Otu a ka Hezekaya siri, Ubochi taa bu ubochi ahuhu, na iba mba na nke ihe ihere. Ubochi jogburu onwe ya dika ubochi nwanji no n’oke ihe mgbu nke imu nwa ma ike adikwaghi o ji amuputa nwa ya. **4** Ma eleghi anya Onyenwe anyi Chineke gi, ga-anu okwu ahụ niile nke Rabashaka bu ochiagha, onye nna ya ukwu bu eze Asirja, zitere ikwa Chineke di ndu emo. Eleghi anya Onyenwe anyi Chineke gi ga-abara ya mba n’ihi okwu ndi a niile o kwuru, bu ndi o nuru. Ya mere, kpeere anyi ekpere, anyi bu ndi foduru ndu.” **5** Mgbe ndi ozi eze Hezekaya bjakwutere Aizaya, **6** o siri ha, “Otu a ka unu gasi nna unu ukwu, ‘Otu a ka Onyenwe anyi kwuru, Atula egwu n’ihi okwu niile nke i nuru, bu nke ndi na-ejere eze Asirja ozi ji kwuluo m. **7** Gee nti, mgbe o nuru akuko di ana, aga m eme ka o choo ilaghachi n’obodo nke aka ya. N’ebe ahụ ka m ga-emekwa ka e jiri mma agha gbuo ya.” **8** Mgbe ochiagha ahụ nuru na eze Asirja e sitela n’obodo Lakish pu, o laghachiri hu na eze Asirja na-ebuso obodo Libna agha. **9** N’oge ahụ, Senakerib natara ozi na Tiahaka, eze Kush, na-aputa ibia ibuso ya agha. Ya mere, o zipuru ndi ozi ka ha ga zie Hezekaya ozi, si, **10** “Gwanu Hezekaya, eze Juda, Ekwela ka Chineke onye i na-atukwasi obi duhie gi, mgbe o na-asị, ‘Agaghi enyefe Jerusalem n’aka eze Asirja.’ **11** N’ezie a, i nula ihe ndi eze Asirja mere obodo niile ha busoro agha, otu ha si bibie ha kpamkpam. Ma a ga-anaputakwa gi onwe gi? **12** Chi niile nke mba niile ndi ahụ nna nna m ha lara n’iyi, ha naputara ha, bu chi ndi Gozan, Haran, Rezuf na nke ndi Eden, ndi no na Tel Asa? **13** Olee ebe eze ndi Hamat maobu eze Apad no? Olee

ebe eze obodo Lair, Sefavaim, Hena na Iva nọkwa?” **14** Mgbe Hezekaya natara akwụkwọ ozi a site n’aka ndị ozi ahụ, guo ya, o weere ya gaa n’ime ụlọnsọ Onyenwe anyị, gbasaa ya n’ihu Onyenwe anyị. **15** Hezekaya kpere ekpere nye Onyenwe anyị, sị, “O, Onyenwe anyị, Chineke nke Izrel, onye ocheeze ya dị n’etiti ndị cherubim, naanị gị bụ Chineke na-achị alaeze niile nke ụwa. Ọ bụkwa naanị gị kere eluigwe na ụwa. **16** Tọọ ntị gị n’ala, o Onyenwe anyị ma nūrụ; meghee anya gị abụọ Onyenwe anyị, ka ihụ; gee ntị nụkwa okwu ndị ahụ Senakerib zitere, nke o ji ekwulu Chineke dị ndụ. **17** “N’eziokwu, Onyenwe anyị, ndị eze Asirija alala mba niile a dị iche iche na ala ha n’iyi, mee ka ha togboro n’efu. **18** Ha atunyekwala chi ha niile n’ime oku, repiakwa ha, n’ihi na ọ bughị chi ka ha bụ, kama ha bụ naanị ihe a kpurụ akpụ, nke mmadu ji osisi na nkume pịa. **19** Ugbu a, Onyenwe anyị Chineke anyị, biko, zọpụta anyị site n’aka ya, ka alaeze niile nke ụwa mata na naanị gị Onyenwe anyị, naanị, bụ Chineke.” **20** Mgbe ahụ Aizaya nwa Emoz zigaara Hezekaya ozi sị, “Otu a ka Onyenwe anyị, Chineke Izrel siri, Anụla m ekpere i kpere banyere Senakerib, eze Asirija. **21** Nke a bụ okwu nke Onyenwe anyị kwuru megide ya: “Nwaagboghọ na-amaghị nwoke, bụ Ada Zayon na-elelị gị anya, ma jirikwa gị na-eme ihe ọchị. Nwaada Jerusalem na-efufekwa isi ya mgbe ị na-agbapụ ọsọ **22** Onye ka ị kpariri ma kwulukwaa? Ọ bụ onye ka ị sitere na nganga gị welie olu okwu gị na anya gị elu megide? Ọ bụ megide Onye Nso nke Izrel? **23** I sitere n’aka ndị ozi gị kparia Onyenwe anyị, kwuluo ya, ị sịkwara, “Eji m otutu ugboala m rigoruo ebe dị elu nke

n'elu ugwu niile, n'ebe kachasi elu nke ugwu Lebanon. Egbudasiala m osisi sida ya niile toro ogologo, na osisi junipa ya niile kachasi mma. Ejeruola m na nsotu niile ya, bu ebe kachasi maa mma n'oke ohia ya niile. **24** Egwuola m otutu olulu mmiri n'ala ndi mba ozo, nukwa mmiri di n'ebe ahụ. O bu obu ukwu m ka m ji mee ka isi iyi niile di n'Ijpt takpo.

25 “O bu na i nubeghi? Na mgbe ochie ka m kpebiri ya. N'ubochi ndi ahụ gara aga ka m no pia opipia ya; ugbu a, emeela m ka o bia na mmezu, na i meela ka obodo nke mgbidi gbara gburugburu, gho mkpokota nkume. **26** Ndi bi n'ime ha, ndi a napuru ike ha nwere bu ndi dara mba, ndi e tinyekwara nonodu here. Ha dika ahija ndu puru n'ala ubi na ome na-epuputa epuputa nakwa ahija na-etoputa n'elu ulo nke anwu na-achakpo tupo o tolite. **27** “Ma amaara m ebe i no onodu marakwa opupu gi na mbata gi marakwa oke iwe gi megide m. **28** N'ih i onuma di gi n'obi megide m, n'ih i na mkpari gi eruola m nti, aga m etinye nko m n'imi gi werekwa mkpumkpu igwe m kpachie egbugbere onu gi mee ka i laghachi site n'uzo ahụ nke i siri bia.’ **29** “Ma nke a ga-abu ihe iribama, nye gi, Hezekaya: “N'afọ a unu ga-eri ihe na-epu nonwe ya, n'afọ nke abuo unu ga-eri ihe ubi si na nke ahụ puputa. Ma n'afọ nke ato ghaanu mkpuru ubi, weenu ihe ubi; kuọ vaini n'ubi vaini, riekwanu mkpuru ha. **30** Ozokwa, ndi foduru n'alaeze Juda ga-agba mgborogwu n'okpuru ala, mikwaa mkpuru n'elu. **31** N'ih i na o bu site na Jerusalem ka ndi foduru g-esi puta; otu ndi foduru ndu ga-esitekwa n'ugwu Zayon puta. “O bu site n'inu oku n'obi nke Onyenwe anyi, Onye

puru ime ihe niile ga-emezu nke a. **32** “Ya mere, nke a bu ihe Onyenwe anyi kwuru banyere eze Asiria, si, “O gaghị azobata ukwu ya n’ime obodo a maobu gbaa o buladi otu aku n’ebe a. O gaghị eji ota jegharĩa n’onu uzọ ama ya, maobu wuo mgbidi nnochibido megide ya. **33** Uzọ o si bĩa ka o ga-esi laghachi; o gaghị abanye n’obodo a. Otu a ka Onyenwe anyi kwubiri ya. **34** Aga m echebe obodo a, zoputakwa ya n’ihi aha m, na n’ihi Devid, bu ohu m.” **35** N’abalĩ ahũ, mmuo ozi Onyenwe anyi puru gaa tigbuo otu puku nari na puku iri asato na ise n’ulo ikwu ndi Asiria. Mgbe ndi mmadu tetara n’isi ututu, lee, ozu ka ha juputara ebe niile. **36** Ya mere, Senakerib, eze Asiria biliri ije, laghachi n’ala ya. O laghachiri biri n’obodo Ninive. **37** Otu ubochi, mgbe o no na-akpo isiala n’ulo chi ya a na-akpo Nisrok, umu ya ndi ikom aha ha bu Adramelek na Shareza were mma agha gbuo ya. Ha gbapuru oso gbaga n’ala Ararat. Isahadon, bu nwa ya nwoke, ghoro eze n’onodu ya.

20 N’oge ahũ, Hezekaya rĩara orĩa ruo na o gaara anwu. Aizaya onye amuma nwa Emoz biakwutere ya si ya, “Otu a ka Onyenwe anyi siri, Dozie ezinaulo gi, n’ihi na i ga-anwu. I gaghị esite n’ute orĩa a bilie.” **2** Hezekaya tughariri chee ihu ya n’aja ulo, kpee ekpere nye Onyenwe anyi, si, **3** “Chetakwa, Onyenwe anyi, otu m si jegharĩa n’ihu gi n’ikwesĩ ntukwasĩ obi, jiri obi m niile fee gi ofufe, ma meekwa ihe di mma n’anya gi.” Hezekaya bekwara akwa nke ukwu. **4** Tupu Aizaya esite n’etiti ogige uloze puto, okwu nke Onyenwe anyi rutere ya nti, si ya: **5** “Gaghachi azu, gaa gwa Hezekaya, onye na-achĩ ndi m,

‘Otu a ka Onyenwe anyị bụ Chineke nna gị Devid, kwuru: Anụla m ekpere gị, ahụkwala m anya mmiri akwa gị, aga m agwọ gị. Aga m eme ka ahụ dị gị ike n’ụbọchị nke atọ site taa, mgbe ahụ ị ga-aga n’ụlọnsọ ukwu Onyenwe anyị.

6 Aga m atụkwasi afọ iri na ise n’ụbọchị ndụ gị. Aga m anapụtakwa gị na obodo a site n’aka eze Asiriya. Aga m echebe obodo a n’ihi mụ onwe m, na n’ihi Devid, bụ ohu m.”

7 Mgbe ahụ, Aizaya siri, “Kwadoonụ mmanụ fiig dị oku.” Ha mere nke a, teekwasị ya n’elu etuto ahụ, ahụ dịkwara ya mma.

8 Mgbe ahụ, Hezekaya juru Aizaya si, “Gini ga-abụ ihe iribama na Onyenwe anyị ga-agwọ m, na m ga-aga n’ụlọnsọ ukwu Onyenwe anyị n’ụbọchị nke atọ na-abia n’ihu?”

9 Aizaya zara, “Nke a bụ ihe ama Onyenwe anyị nye gị na Onyenwe anyị ga-emezu ihe o kwere na nkwa. Ị choro ka onyinyo a gaa n’ihu ihe nrigo iri, ka o bụ ka o laa azu ihe nrigo iri?”

10 Hezekaya zara si, “O di mfe ka onyinyo gaa n’ihu nzo ukwu iri. Ma mee ka onyinyo a laa azu ihe nrigo iri.”

11 Mgbe ahụ, Aizaya, onye amuma rioro Onyenwe anyị ka o meere Hezekaya nke a. Onyenwe anyị mekwara ka onyinyo laghachi azu ihe nrigo iri di ka o si gbada n’ihe nrigo ulo Ehaz.

12 N’oge ahụ, Merodak-Baladan, nwa Baladan, bụ eze Babilon zigaara Hezekaya akwukwo ozi ekele na onyinye, n’ihi na o nuru na Hezekaya rjara rjia.

13 Hezekaya nabatara ndi ozi ahụ gosi ha ihe niile di n’uloaku ya, olocha, na olaedo, uda di iche iche na-esi isi utọ na ezigbo mmanu oliv, ulo ebe ngwa agha ya niile di, na ihe niile bu aku o nwere. O dighi ihe di n’uloeze ya maobu n’alaeze ya niile nke o na-egosighi ha.

14 Mgbe ahụ, Aizaya onye amuma

jekwuru eze Hezekaya juo ya si, “Gini ka ndi ikom ndi ahụ kwuru? Ebeekwa ka ha si biakwute gi?” Hezekaya zara si, “O bu n’ala di anya ka ha si, ha si Babilon.” **15** Onye amuma juru, “Gini ka ha huru n’ulo gi?” Hezekaya zara si, “Ihe niile nke di n’ulo m ka ha huru. O dighi ihe niile di n’uloaku m nke m na-egosighi ha.” **16** Mgbe ahụ, Aizaya siri Hezekaya, “Gee nti nuru okwu Onyenwe anyi. **17** Lee, oge na-abia mgbe a ga-eburu ihe niile di n’uloeze gi, na ihe niile nke nna nna gi ha debere n’uloaku ruo taa, buru ha bulaa Babilon. O dikwaghi ihe ga-afodu, otu a ka Onyenwe anyi kwuru. **18** A ga-ebupu ufodu n’ime umu gi, ndi bu ahụ na obara gi, ndi a ga-amutara gi, buru ha puo n’ebe di anya, ha ga-abu ndi onozu n’uloeze nke eze Babilon.” **19** Hezekaya zaghachiri, “Okwu Onyenwe anyi nke i kwuru di mma.” N’ihi na o chere n’obi ya si, “O bu na udo na nchekwa agaghi adi n’oge ndu m?” **20** Ma banyere ihe ndi ozu niile mere n’oge ochichi Hezekaya, oru niile o ruru, tinyere odo mmiri o gwuru, na olulu owa mmiri na-aga o gwuru, nke o ji webata mmiri n’ime obodo, o bu na e deghi ha n’akwukwo akuko ihe mere n’oge ndi eze Juda? **21** Hezekaya sooro ndi nna nna ya dinaa n’onwu. Manase nwa ya ghoru eze n’onodu ya.

21 Manase gbara afu iri na abuo mgbe o malitere ibu eze. O chiri iri afu ise na ise na Jerusalem. Aha nne ya bu Hefziba. **2** O mere ihe di njo n’anya Onyenwe anyi, site n’igbaso ihe aru niile nke ndi mba ozu bi n’ala ahụ na mbu mere, bu ndi Onyenwe anyi chupuru n’ihu ndi Izrel. **3** O wughariri ebe di elu niile nke nna ya Hezekaya lara n’iyi. O wukwara ebe ichu aja di iche iche nye Baal,

piakwa ogidi Ashera, dika Ehab eze Izrel mere. Ọ kpọrọ isiala nye usuu ihe niile nke di na mbara eluigwe, feekwa ha ofufe. 4 O wuru ebe ichu aja di iche iche, n'ime ulonso Onyenwe anyi, nke Onyenwe anyi, kwuru okwu banyere ya si, "O bu na Jerusalem ka m ga-etinye Aha m." 5 O wuru ebe ichu aja nye usuu ihe niile di na mbara eluigwe, n'ogige abuo nke n'ulonso Onyenwe anyi. 6 O jikwa nwa ya nwoke chuo aja n'ime oku, o gbara aja, choo osisa n'aka ndi mgbaasi, juta ase n'aka ndi na-aju mmuo ojoo ase, ya na ndi dibia afa mekokwara ihe. O mere ihe di njo n'ebe o di ukwu n'anya Onyenwe anyi, si otu a kpasuo ya iwe. 7 O were chi Ashera a piri api, bu nke o mere, debe n'ime ulonso ahụ, nke Onyenwe anyi gwara Devid na nwa ya Solomon okwu, si, "N'ulonso a na n'ime Jerusalem, nke mu onwe m hoptara site n'ebo niile nke Izrel, ka m ga-akpokwasị Aha m ruo mgbe ebighi ebi. 8 Ma agaghị emekwa ka ukwu ndi Izrel wagharia ozọ site n'ala ahụ nke m nyere ndi nna nna ha, naani ma o buru na ha elezie anya debe ihe niile m nyere ha n'iwu ma debekwa iwu niile nke ohu m bu Mosis nyere ha." 9 Ma ha egeghị ntị, Manase duhiere ha, mee ka ha mee ihe di njo karịa nke ndi mba niile ndi Onyenwe anyi lara n'iyi site n'ihu ndi Izrel. 10 Mgbe ahụ, Onyenwe anyi kwuru okwu site n'onu ndi amuma ya, si, 11 "N'ih i na Manase, eze Juda emeela ihe aru ndi a, o meela ihe di njo karịa nke ndi Amorait, bu ndi bu ya uzọ, o werela arusi ya duba Juda n'ime mmehie. 12 Ya mere, nke a bu ihe Onyenwe anyi, bu Chineke nke Izrel, siri: Lee, ana m aga iweta mbibi di ukwu nke ga-adakwasị Jerusalem na Juda, nke ntị

ọbụla nūrụ ya ga-azụ wuruwuru. **13** Aga m esetipụ eriri ịtụ ọtụtụ nke m ji megide Sameria na ihe ịtụ mgbidi nke m ji megide ụlọ Ehab, n'elu Jerusalem. Aga m ehichapụ Jerusalem dika mmadụ si ehichapụ efere, hichaa ya ihu na azụ ma kpuo ya ihu n'ala. **14** Aga m agbakụtakwa ndị fọdūrụ n'ihe nketa m azụ, were ha nyefee n'aka ndị iro ha. Ha ga-aghọ ihe anaara n'ike, ghọkwa ihe nkwata n'agha nye ndị iro ha niile, **15** n'ihia na ha emeela ihe dī njọ n'anya m, kpasukwaa m iwe, site n'ụbọchị nna nna ha si Ijipt pụta ọbụladi ruo taa.” **16** Nke ka nke, Manase gbukwara ọtụtụ ndị aka ha dī ọcha, ruo na ọ wusaara ọbara ha site n'otu akụkụ Jerusalem ruo n'akụkụ nke ọzọ ya, nke a agunyeghi mmehie ahụ nke o dubara ndị Juda ime, nke mere ka ha mee ihe dī njọ n'anya Onyenwe anyi. **17** Ma banyere ihe ndị ọzọ niile mere n'oge ọchịchị Manase na ihe niile o mere, tinyere mmehie niile nke o mere, ọ bụ na e deghi ha n'akwukwo akukọ ihe mere n'oge ndị eze Juda? **18** Manase soro ndị nna nna ya ha dina n'ọnwu, e lie ya n'ime ubi a gbara ogige n'ụlọeze ya, bụ ubi Ụza a gbara ogige. Amọn nwa ya ghoro eze n'ọnọdụ ya. **19** Amọn gbara iri afọ abụọ na abụọ mgbe ọ malitere ịbụ eze. Ọ chiri afọ abụọ na Jerusalem. Aha nne ya bụ Meshulemet, ada Haruz onye Jotba. **20** O mere ihe dī njọ n'anya Onyenwe anyi dika nna ya Manase mere. **21** Ọ gbasoro ụzọ ahụ niile dī iche nke nna ya gbasoro. O fere arụsi niile nke nna ya fere, kpọkwa isiala nye ha. **22** Ọ juru iso Onyenwe anyi, bụ Chineke nna nna ya ha, jukwa ibi ndụ irube isi nye ya. **23** Ndị na-ejere Amọn ozi gbara izu megide ya, ha gburu eze n'ime ụlọeze ya. **24** Mgbe

ahụ, ndị ala ahụ gburu ndị niile ahụ gbara izu megide eze Amōn. Ha mere Josaya nwa ya nwoke eze n'ọnọdụ ya. **25** Ma banyere ihe ndị ọzọ niile mere n'oge ọchịchị Amōn na ihe ndị o mere, ọ bụ na e degħi ha n'akwụkwọ akụkọ ihe mere n'oge ndị eze Juda? **26** E liri ya n'ili nke aka ya, di n'ogige Ụza. Josaya nwa ya għoro eze n'ọnọdụ ya.

22 Afọ asatọ ka Josaya gbara mgbe ọ malitere ibụ eze Juda. Iri afọ atọ na otu ka ọ chiri na Jerusalem. Aha nne ya bụ Jedida, nwa Adaya onye Bozkat. **2** O mere ihe ziri ezi n'anya Onyenwe anyi, gbasookwa ụzọ niile nke nna nna ya Devid kpamkpam, o sighi n'uzọ a wezuga onwe ya gaa n'aka nri maobu n'aka ekpe. **3** N'afọ nke iri na asatọ nke ọchịchị ya, eze Josaya, zigara ode akwụkwọ bụ Shefan nwa Azalaya, onye bukwa nwa nwa Meshulam, ka ọ gaa n'ulonso Onyenwe anyi. Ọ siri ya, **4** “Gakwuru Hilcaya onyeisi nchujaja, si ya, gukota ego nke e webatara n'ulonso ukwu Onyenwe anyi, bu nke ndi na-eche onu uzọ nakotara site n'aka ndi mmadu. **5** Gwa ha ka ha nyefee ya n'aka ndi ikom ahoputara maka ilekota oru n'ulonso ahụ. Ka ndi ikom a kwuo ndi oru na-aruzi ulonso Onyenwe anyi ugwo oru, **6** ya bu, inye ya ndi okpo ntu, ndi na-ewu ulo, na ndi na-edo nkume ulo. Ha jirikwa ego ahụ zuta osisi na nkume a wara awa, maka i ji dozie ulonso ahụ. **7** Ọ dighi mkpa ka ha guzie otu ha si mefuo ego nke e nyefere ha n'aka, n'ihi na oru ha egosila na ha kwesiri ntukwasị obi.” **8** Hilcaya onyeisi nchujaja, siri Shefan ode akwụkwọ, “Achotala m Akwukwo Iwu n'ime ulonso Onyenwe anyi.” O nyere ya Shefan, onye nke gukwara ya. **9** Mgbe ahụ, Shefan, bu ode akwukwo,

bjakwutere eze, gwa ya si, “Ndi ozi gi enyefela ego niile nke di n’ulonso Onyenwe anyi n’aka ndi oru na n’aka ndi nlekota no n’ulonso Onyenwe anyi.” **10** Mgbe ahụ, Shefan bu ode akwukwo, gwara eze si, “O nwere akwukwo Hilcaya, onye nchujaja nyere m.” Shefan guputara ihe di n’akwukwo a n’ihu eze. **11** Mgbe eze nuru okwu niile di n’ime Akwukwo Iwu ahụ, o dowara uwe ya. **12** O nyere Hilcaya bu onyeisi nchujaja, Ahikam nwa Shefan, Akboa nwa Mikaya, Shefan ode akwukwo na Asaya, bu onye oru eze, iwu, si ha, **13** “Gaanu juta Onyenwe anyi ase, n’isi m na n’isi ndi m, na Juda niile, banyere ihe niile e dere n’akwukwo a nke a chotara. N’ihi na onuma Onyenwe anyi di ukwu bu nke na-ere oku megide anyi, n’ihi na ndi bu anyi uzọ erubeghi isi n’okwu nke akwukwo iwu a, ha agbasoghi ihe niile e dere n’ime ya banyere anyi.” **14** Hilcaya onye nchujaja, Ahikam, Akboa, Shefan na Asaya, jekwuuru Hulda, bu onye amuma nwanyị. Onye bu nwunye Shalum, nwa Tikva, nwa Hahas, o bu onye na-elekota uwe. Hulda na-ebi na mpaghara Jerusalem e wuru oheru. **15** O siru ha, “Otu a ka Onyenwe anyi bu Chineke nke Izrel kwuru: Gwanu nwoke ahụ ziri unu ka unu bjakwutem, si, **16** ‘Otu a ka Onyenwe anyi na-ekwu: Ana m aga iweta mbibi ga-adakwasị ebe a na ndi niile bi n’ime ya, dika ihe niile e dere n’ime akwukwo nke eze Juda gurū, si di. **17** N’ihi na ha ajula m, gbakuta m azu, chuo aja nsure oku na-esi isi utọ nye chi ndi ozọ, kpasuo m iwe site na arusi niile nke aka ha meputara. Iwe m ga-adi oku megide ebe a, o gaghị akwusikwa.’ **18** Gwanu eze Juda, onye ahụ zitere unu ijuta ase site n’onu

Onyenwe anyị sị ya, 'Ihe ndị a ka Onyenwe anyị, Chineke Izrel na-ekwu banyere okwu ndị ahụ ị nụrụ. **19** N'ihu na o wutere gi n'obi, na i wedakwara onwe gi n'ala n'ihu Chineke, mgbe ị nụrụ ihe m kwuru megide ebe a na ndị bi n'ime ya, na ha ga-abụ ihe a buru ọnu, na ihe togboro n'efu, n'ihu na i dọwara uwe gi, bekwaa akwa n'ihu m, mụ onwe m anụkwala, otu a ka Onyenwe anyị kwuputara. **20** Ya mere, aga m achikọta gi nye nna nna gi ha, a ga-eli gi n'udo. Anya gi agaghị ahụ mbibi nke m ga-eme ka ọ bjakwasị ebe a.'" Ha laghachiri inye eze ọsịsa ya.

23 Mgbe ahụ, eze zigara ozi kpokota ndị okenye Juda na Jerusalem. **2** Ọ gara n'ụlọnsọ ukwu Onyenwe anyị, ya na ndị ikom Juda niile, ndị niile bi na Jerusalem, na ndị nchụaja, na ndị amụma niile, na ndị mmadụ niile, site n'onye nta ruo na onye ukwu. Ọ guputara na ntị onye ọbụla okwu niile si n'akwukwọ ọgbụgba ndụ ahụ, bụ nke achọtara n'ime ụlọnsọ Onyenwe anyị. **3** Eze guzoro n'akukọ ogidi, kwee nkwa n'ihu Onyenwe anyị, igbaso Onyenwe anyị, na iji obi ya niile, na mkpuruobi ya niile, debe ihe niile o nyere n'iwu, n'ihe ama ya niile na ukpuru ya niile. O si otu a mee ka okwu niile nke ọgbụgba ndụ ahụ e dere n'akwukwọ guzosie ike. Mgbe ahụ, ndị mmadụ niile kwekwara nkwa idebe ọgbụgba ndụ ahụ. **4** Eze nyere Hilcaya onyeisi nchụaja na ndị nchụaja na-esote n'okwa, na ndị na-eche ọnu ụzọ mbata, iwu ka ha site n'ụlọnsọ Onyenwe anyị kwaputasia ngwongwo niile e mere nye Baal, na Ashera, na usuu ihe niile nke mbara eluigwe. O sunyere ha niile oku n'azụ Jerusalem, n'ohia di na Ndagwurugwu Kidron, buru ntụ ha bulaa

Betel. **5** Ọ chụdara ndị nchụaja arụsị ndị ahụ niile, bụ ndị eze Juda họtara isure ihe na-esi isi uto n'elu ebe di elu nke obodo Juda nakwa ebe di oku. N'ihi na ndi nchujaja ndi a achuola aja, surekwaa ihe nsure oku na-esi isi uto n'ebe ichu aja di n'elu ugwu niile di n'obodo di iche iche na Juda, nakwa ndi di gburugburu Jerusalem. Ha bu ndi surere ihe nsure oku na-esi isi uto nye Baal, na anyanwu, onwa na kpakpando, nyekwa usuu niile nke mbara eluigwe. **6** O sikwa n'ulonso Onyenwe anyi bupu ogidi chi Ashera, wezuga ya n'azu Jerusalem, na Ndagwurugwu Kidron. Ebe ahụ ka o no suo ya oku, supia ya ka o ghoo ntu, fesaa ya n'ebe a na-eli ndi mmadu efu. **7** Ọ kwadakwara ulo obibi umu ndi ikom na-agba akwuna di no n'ulonso Onyenwe anyi. N'ebe ndi inyom na-anoo na-akpara Ashera akwa. **8** O mere ka ndi nchujaja niile site n'obodo Juda niile bia, o merukwara ebe ichu aja niile nke di elu, site na Geba ruo Bjasheba, ebe ndi nchujaja ndi a noro suree ihe nsure oku na-esi isi uto. O kwaturu onu uzoo ama nke di n'ebe onu uzoo ama Joshua, onye bu govanoo obodo, nke di n'akuku aka ekpe nke onu uzoo ama obodo. **9** Ma e kweghi ka ndi nchujaja ahụ jee ozi n'ulonso Onyenwe anyi di na Jerusalem, ma o nyere ha ike iso ndi nchujaja ndi ozo rie achicha a na-ejighi ihe na-eko achicha mee. **10** Josaya meruru Tofet, laa ya n'iyi. Tofet bu ebe ichu aja di na Ndagwurugwu nke Ben Hinom. O mere nke a igbochi mmadu obula iji nwa ya nwoke, maobu nwa ya nwanyi churoo chi Molek aja nsure oku. **11** O sitere n'onu uzoo ulonso ukwu Onyenwe anyi wepu inyinya ndi ahụ ndi eze Juda dororo nsoro nye anyanwu. Inyinya ndi a di n'ogige

ụlọnsọ Onyenwe anyị n'ebe dị nso n'ụlọ onyeozị aha ya bụ Netan-Melek. Josaya kpọrọ ụgbọ agha ndị a niile e doro nsọ nye anyanwụ ọkụ. **12** Josaya kwadara ebe ịchụ aja niile nke ndị eze Juda wukwasiri n'elu ụlọeze, n'elu elu ụlọ Ehaz. Ọ kwadakwa ebe ịchụ aja niile nke Manase wuru n'ime ogige abụọ nke ụlọnsọ ukwu Onyenwe anyị, kporo ha kpofuo n'ime Ndagwurugwu Kidron. **13** Eze merụkwara ebe ịchụ aja niile dị n'akụkụ ọwụwa anyanwụ obodo Jerusalem n'akụkụ ndịda nke Ugwu Mbibi, nke Solomọn eze Izrel wuru nye chi Ashtoret, ihe arụ ndị Sajdon, na chi Kemosh, ihe arụ ndị Moab, na chi Molek, ihe arụ ụmụ Amon. **14** Josaya kwadakwa ogidi nkume niile, gbutuo ihe arụsi Ashera niile, werekwa ọkpụkpụ ndị mmadụ wusa n'elu ala ahụ niile. **15** Josaya kwadakwa ogidi niile dị na Betel, nke Jeroboam nwa Nebat wuru mgbe o dubara ndị Izrel na mmehie. Ọ kwadara ebe ịchụ aja dị n'ebe ahụ, kujisie nkume e doro n'ebe ahụ, gwerie ha dika ntụ. Ọ kpọkwara arụsi Ashera ọkụ. **16** Josaya legharikwara anya gburugburu hụ ọtụtụ ili dị n'elu ugwu. O ziri ndị ohu ya ka ha gaa chiputasia ọkpụkpụ dị n'ili ahụ niile, kpọọ ha ọkụ n'elu ebe ịchụ aja imerụ ya, dika okwu Onyenwe anyị si dị, nke onye nke Chineke kwuputara mgbe o buru amuma banyere ihe ndị a. **17** Josaya juru ndị guzo n'ebe ahụ ajụjụ si, "Ọ bụ ili onye bụ nke a?" Ndị ikom obodo ahụ zara si, "Ọ bụ ili onye nke Chineke ahụ si Juda bịa buo amuma megide ebe ịchụ aja Betel. O buru amuma na ihe ndị a i na-eme ebe ịchụ aja a ga-emezu." **18** Mgbe ahụ, Josaya zara si ha, "Hapụnyụ ya ka o guzoro onwe ya. Ka nwoke ọbụla gharakwa ichiputa ọkpụkpụ ya." Ha

hapuru okpukpu ya, hapukwa okpukpu onye amuma ahụ si Sameria bịa. **19** Dịka o mere na Betel, otu a ka Josaya wepuru ma merukwaa ebe ichu aja niile di n'ebe niile di elu nke ndi eze Izrel wuru n'obodo niile nke Sameria, bu ebe ichu aja kpasuru Onyenwe anyi iwe. **20** O gburu ndi nchujaja chi ndi a niile n'elu ebe ichu aja ha, suo okpukpu ha oku n'elu ebe ichu aja ha. Mgbe o mesiri ihe ndi a, o laghachiri na Jerusalem. **21** Eze nyere ndi Juda niile iwu si ha, "Meerenu Onyenwe anyi Chineke unu Mmemme Ngabiga, dika e dere ya n'akwukwo ogbugba ndu a." **22** O nwebeghi mgbe e mere udi Mmemme Ngabiga dika nke a n'oge obula, site n'ubochi ndi ikpe bu ndi duru Izrel maobu n'ubochi ndi eze Izrel na eze niile chiri Juda, o dighi nke yiri Mmemme Ngabiga a. **23** Ma o bu n'afu nke iri na asato nke ochichi eze Josaya, n'ime Jerusalem ka a no mee Mmemme Ngabiga a nye Onyenwe anyi. **24** Ozokwa, Josaya gara n'ihu kpochapu ndi niile na-ajuta mmuo ojoo ase, na ndi dibia afa, na arusi ezinaulo di iche iche, na arusi a piri api, na ihe aru niile nke a huru n'ime Juda na Jerusalem niile. O mere nke a ka e mezuo ihe niile e dere n'ime akwukwo ahụ Hilcaya onye nchujaja chotara n'ulo Onyenwe anyi. **25** O dighi eze ozo n'ime ndi niile buru ya uzo chia nke dika Josaya, onye chigharikwutere Onyenwe anyi. Onye ji obi ya niile, na mmuo ya niile na ike ya niile debe iwu niile e nyere Mosis. O dikwaghi eze ozo dika ya, onye biliri mgbe o nwusiri. **26** Ma ihe ndi a emeghi ka iwe oku Onyenwe anyi na-ewe megide Juda dajuo, bu iwe a kpasuru ya n'ihi ihe ojoo niile nke Manase mere. **27** Ya mere, Onyenwe anyi siri, "Aga m ekpochapu

Juda niile site n'ihu m, dika m si kpochapu Izrel niile. Aga m ajukwa obodo ahụ m họtara, bu Jerusalem, jukwa ulonso ukwu a nke m kwuru banyere ya si, 'N'ime ya ka Aha m ga-adi.'" 28 Ma banyere ihe ndi ozọ niile mere n'oge ochichi Josaya na ihe niile o mere, o bu na e deghi ha n'akwukwo akuko ihe mere n'oge ndi eze Juda? 29 N'oge Josaya bu eze, Fero Neko, eze Ijipt, gbagoro gaa n'akuku osimiri Yufretis inyere eze Asiria aka. Eze Josaya pukwara izute ya n'agha, ma Neko zutere ya n'agha, gbuo ya na Megido. 30 Ndi na-ejere Josaya ozi si na Megido buru ozu ya n'ime ugbo agha bulata ya na Jerusalem, lie ya n'ili nke aka ya. Ndi ala ahụ kpogoro Jehoahaz nwa nwoke Josaya, tee ya mmanu, mee ya eze nonodu nna ya. 31 Jehoahaz gbara iri afọ abuo na ato mgbe o bidoro ichi, ma o chiri na Jerusalem onwa ato. Aha nne ya bu Hamutal, nwa Jeremaya onye Libna. 32 O mere ihe di njo n'anya Onyenwe anyi dika ndi eze buru ya uzọ. 33 Ma Fero Neko keere ya agbu na Ribla n'ala Hamat, ime ka o ghara ichikwa na Jerusalem. Neko kwagidere ndi Juda ka ha turo ya utu nari talenti olocha, na otu talenti olaedo. 34 Fero Neko mere Eliakim nwa nwoke Josaya, eze, nonodu Josaya bu nna ya. O gughariri aha Eliakim ka o buru Jehoiakim. Ma o duuru Jehoahaz gaa Ijipt, ebe o no nwuo. 35 Jehoiakim kwuru Fero Neko olocha na olaedo ahụ o nara n'aka ya. Ka o nwee ike mee nke a, o kere utu n'ala ahụ, werekwa ike nara ndi ala ahụ olocha na olaedo, dika mkpebi ha si di banyere ihe onye ahụ ga-akwu. 36 Jehoiakim gbara iri afọ abuo na ise mgbe o malitere ibu eze. O chiri afọ iri na otu na Jerusalem. Aha

nne ya bụ Zebida nwa Pedaya, onye Ruma. **37** O mere ihe dị n'ọ n'anya Onyenwe anyị, dika ihe niile nna ya ha ndi bu ya uto mere.

24 N'oge Jehoiakim na-achi, Nebukadneza eze Babilon ji ike bata n'ala ya, mee ka Jehoiakim gho ohu ya afo ato. Ma o mesiri tugharia megide Nebukadneza, nupukwa isi n'okpuru ya. **2** Onyenwe anyi zigara ndi na-apunara mmadu ihe site na Kaldia, Aram, Moab na ndi Amon, ka ha ga bibie Juda. O bu n'usoro okwu Onyenwe anyi kposara site nonu ndi amuma ya. **3** N'ezie, ihe ndi a biakwasiri Juda dika Onyenwe anyi si nye ya n'iwu, ka o si otu a kpochapu ha site n'ihu ya n'ihie mmehie niile Manase mere, na dika ihe niile o mere si di, **4** tinyere obara ndi aka ha di ocha nke o wusiri. N'ihie na o mere ka obara ndi aka ha di ocha juputa na Jerusalem. Onyenwe anyi ekwekwaghi agbaghara ajo omume di otu a. **5** Akuko ozo niile gbasara ochichi Jehoiakim na ihe niile o mere, e deghi ha n'akwukwo akuko ihe e mere n'ubochi ndu ndi eze Juda? **6** Jehoiakim sooro ndi nna nna ya ha dina nonwu. Jehoiakin nwa ya ghororo eze ohuru nonodu ya. **7** Ma eze Ijipt esiteghi n'ala ya puta ozo, n'ihie na eze Babilon nochiri oke ala ya niile, site na mmiri iyi Ijipt ruo n'oke Osimiri Yufretis. **8** Jehoiakin gbara afo iri na asato mgbe o malitere ibu eze. O chiri naani onwa ato na Jerusalem. Aha nne ya bu Nehushta, nwa Elnatan, onye Jerusalem. **9** O mere ihe joro njo n'anya Onyenwe anyi, dika nna ya ha mere. **10** N'oge o bu eze, ndisi Nebukadneza, eze Babilon biara, gbaa Jerusalem gburugburu ma nochibido obodo ahụ n'agha. **11** Nebukadneza, eze Babilon nonwe ya, biara

n'obodo ahụ mgbe ndị agha ya gbara ya gburugburu. **12** Jehoiakin, bụ eze Juda, na nne ya na ndị ọrụ ya niile na ndịisi niile na ndịisi ozi ya niile were onwe ha nyefee Nebukadneza n'aka. N'afọ asatọ nke ọchịchị eze Babilon ka ọ kpụrụ Jehoiakin dika onye mkpọrọ. **13** Ọ kwakọrọ akụ niile dị n'ụlonsọ ukwu Onyenwe anyị, na ndị nke dị n'ụlọeze, o gbukakwara ihe ọlaedo niile Solomọn eze Izrel tinyere n'ụlonsọ ukwu Onyenwe anyị buru ha bulaa Babilon, ihe a niile mere dika Onyenwe anyị kwururij. **14** O bupukwara puku ndị ikom iri site na Jerusalem bulaa ha Babilon dika ndị a dotara n'agha. Ndị so n'ime ndị a bụ ndịisi niile na ndị agha niile. O bupukwara ndị na-akwa ñka niile na ndị ọkpụ ụzụ. Naanị ndị na-enweghị ike, na ndị ogbenye ka ọ hapurụ n'ala ahụ. **15** Nebukadneza kpụrụ Jehoiakin ka ọ ga biri na Babilon. O sikwa na Jerusalem kpọrọ nne eze, na ndị nwunye eze, ndị ozi ya, na ndị niile a ma ama n'ala ahụ gaa Babilon. **16** Eze Babilon bupukwara ndị ikom niile dị ike ma tozukwaa ibu agha, ndị ọnuogugụ ha dị puku asaa, tinyere otu puku ndị ọrụ aka, na ndị ọrụ ñka, bulaa ha Babilon. **17** O mere nwanne nna Jehoiakin, bụ Matanaya, eze n'ọndụ ya. Ọ gughariri ya aha, kpọọ ya Zedekaya. **18** Iri afọ abụọ na otu ka Zedekaya gbara mgbe ọ malitere ibụ eze n'ime Jerusalem. Aha nne ya bụ Hamutal, nwa Jeremaya onye Libna. Ọ chirị dika eze na Jerusalem afọ iri na otu. **19** Ma o mere ihe jorọ njo n'anya Onyenwe anyị dika Jehoiakim mere. **20** Ọ bụ n'ihu iwe Onyenwe anyị ka ihe ndị a niile ji bjakwasị Jerusalem na Juda. N'ikpeazụ, o sitere n'ihu ya

chụpụ ha. N'oge a, Zedekaya nupuru isi n'okpuru eze Babilon.

25 N'afọ nke itoolu nke ọchịchị ya, n'ọnwa nke iri, n'ụbọchị nke iri, Nebukadneza, eze Babilon duuru ndị agha ya niile bịa ibuso Jerusalem agha. Ọ mara ụlọ ikwu n'azụ obodo ahụ, wukwaa mgbidi nnọchibido gburugburu obodo ahụ. **2** Anọchibidoro obodo a n'agha ruo n'afọ nke iri na otu nke ọchịchị eze Zedekaya. **3** N'ụbọchị nke itoolu nke ọnwa anọ n'afọ ahụ, oke ụnwụ siri ike dị n'obodo ahụ ruo na ọ dīkwaghị nri dị nke ndị mmadụ ga-eri. **4** Mgbe ahụ, e tipuru oghere n'aja mgbidi obodo ahụ, ndị agha niile ji abalị gbapụ site n'ọnu ụzọ ama nke dị n'etiti mgbidi abụọ n'akụkụ ubi eze a gbara ogige, n'agbanyeghị na ndị Kaldia nọ obodo ahụ gburugburu. Ha gbapụrụ chee ihu n'ụzọ Araba. **5** Ma ndị agha Kaldia chụsoro eze n'azụ, chụkwute ya na mbara ala Jeriko. Ndị agha ya niile sitere n'ebe ọ nọ gbasasịa, hapụ ya, **6** e jide ya. Ha kpugara ya eze Babilon, n'obodo Ribla, ebe a nọ maa ya ikpe. **7** Ha gburu ụmụ ndị ikom Zedekaya n'ihu ya. Ha ghupụrụ anya ya abụọ, jiri ụdọ bronz kee ya agbụ, kpọrọ ya gaa Babilon. **8** N'ụbọchị nke asaa, n'ọnwa nke ise nke afọ iri na itoolu nke ọchịchị eze Nebukadneza na Babilon, Nebuzaradan, ọchịagha ndị nche, onyeisi n'orụ eze Babilon, bjarutere Jerusalem. **9** O sunyere ụlonsọ Onyenwe anyị ọkụ, ụlọeze na ụlọ niile dị na Jerusalem, ụlọ ọbụla bụ nke dị mkpa ka o surere ọkụ. **10** Ndị agha Kaldia niile bụ ndị nọ n'okpuru onyeisi ndị nche eze kwaturu mgbidi niile gbara Jerusalem gburugburu. **11** Nebuzaradan, ọchịagha ndị nche eze, buuru ụfọdu

mmadu ndi foduru n'obodo, na ndi niile fodukwara, ha na ndi ozọ ahụ ji aka ha gbakwuru eze bulaa ha Babilon, ka ha ga biri n'ala ozọ. **12** Ma ochiagha ahụ, hapuru ufodu na ndi ahụ bu nnoo ndi ogbenye onu ntụ, ka ha na-elekota ubi vaini niile a gbara ogige na ala ubi niile. **13** Ma ndi Babilon tipjara ogidi bronz niile, ha na ihe ndokwasị niile na oke osimiri bronz ndi ahụ di n'ulonso Onyenwe anyi, buru bronz ndi ahụ bulaa Babilon. **14** Ha chikoro ite niile, na shovel niile, na ihe ikpakepu oku, na ngaji ukwu niile na ngwa bronz niile nke e ji eje ozi n'ime ulonso ahụ. **15** Ochiagha ndi nche eze, chiru ihe igunye oku niile, efere ikwosa mmiri niile, ya bu ihe ndi ahụ niile e ji olaedo a nuchara anucha maobu olaocha kpuo. **16** O bukwara bronz sitere n'ogidi abuo ahụ, oke Osimiri ahụ na ihe ndokwasị ya niile, nke eze bu Solomon mere n'ihu ulonso Onyenwe anyi. Ha kariri ihe a ga-eji ihe otutu tuo. **17** I di elu nke otu n'ime ogidi abuo ndi a bu mita asato na uma n'otutu. Isi bronz nke e kpukwasiri n'otu ogidi di otu mita na okara n'idi elu. O bukwa ihe yiri mkpuru pomegranet e ji bronz kpa, ka e ji choo ya mma gburugburu ya niile. Ogidi nke abuo nwekwara pomegranet, yiri ibe ya. **18** Ochiagha ndi nche eze ahụ, kpuru Seraya, onyeisi nchaja, na Zefanaya, bu onye nchaja na-esote ya n'okwa, na ndi nche ato na-eche onu uzọ mbata. **19** O sitere n'etiti ndi ahụ foduru n'obodo kpuru otu onyeisi na-ahụ maka ndi agha, na ndi ikom ise na-enye eze ndumodu. O kpukwaara ode akwukwo, onye isi oru na-ahụ maka imanye ndi ga-aga agha, jidekwa iri ndi ikom isii ndi oru mmany, ndi a huru n'ime obodo

ahụ. **20** Nebuzaradan, bụ ọchịagha kpụrụ ha niile dute ha n'ihu eze Babilon na Ribla. **21** N'ebe ahụ, na Ribla dị n'obodo Hamat, ka eze nọ nye iwu ka e gbuo ha niile. Ya mere, a dọrọ Juda n'agha, mee ka ọ ga biri n'ala ọzọ. **22** Emesja, Nebukadneza eze Babilon hoputara Gedaliya nwa Ahikam, nwa nwa Shefan, ka ọ buru onye na-elekota ndi fodoru na Juda, **23** Mgbe ndisi agha na ndi ikom ha nuru na eze Babilon emeela Gedaliya onye na-achị ala ahụ, ha biakwutere Gedaliya na Mizpa. Ndi biakwutere ya bu, Ishmel nwa Netanaya, Johanan nwa Kariya, Seraya nwa Tanhumet, onye Netofa, na Jaazanaya nwa onye Maaka, na ndi ikom ha. **24** Gedaliya nuro ha iyi, nukwaara ndi ikom ha, si, "Unu atula egwu n'ihhi ndisi oru Babilon. Birinu n'ala a, feekwa eze Babilon, ihe ga-agara unu nke oma." **25** Ma n'onwa nke asaa, Ishmel nwa Netanaya, nwa Elishama, onye ya onwe ya si n'agburu eze, duuru mmadu iri bia Mizpa, tigbuo Gedaliya, na ndi ikom Juda na ndi Kaldia niile, bu ndi ya na ha no. **26** Nke a mere ka ndi Juda niile, site n'onye nta ruo n'onye ukwu, ha na ndisi agha ndi ahụ biliri gaa Ijipt, n'ihhi na ha turu ndi Kaldia egwu. **27** N'afọ nke iri ato na asaa, site na mgbe e mere ka Jehoiakin eze Juda gaa biri n'ala ọzọ, n'afọ Awel-Maduk ghorọ eze Babilon, o mere ka Jehoiakin si n'ulo mkporo puta nwere onwe ya. O bu n'ubochi nke iri abuo na asaa nke onwa iri na abuo ka o mere nke a. **28** O gwara ya okwu oma, nye ya oche onodu ya di elu kariya nke ndi eze ndi ọzọ ya na ha no na Babilon. **29** N'ihhi nke a, Jehoiakin gbanwere uwe mkporo ya, wezuga ya. Sitekwa n'oge ahụ, tutu ruo mgbe o nwuru, ya na eze na-eriko

nri. **30** Site n'ụbọchị ruo n'ụbọchị, eze Babilon na-enye
Jehoiakin oke ihe ruru ya kwa ụbọchị niile nke ọ dị ndụ.

1 Ihe E Mere

1 Adam, Set, Enosh, **2** Kenan, Mahalalel, Jared, **3** Enok, Metusela, Lamek, na Noa. **4** Ụmụ Noa bụ Shem, Ham, na Jafet. **5** Ụmụ ndị ikom Jafet bụ: Goma, Magog, Madai, Javan, Tubal, Meshek na Tiras. **6** Ụmụ ndị ikom Goma bụ Ashkenaz, na Rifat, na Togama. **7** Ụmụ ndị ikom Javan bụ: Elisha, Tashish, Kitim, na Rodanim. **8** Ụmụ ndị ikom Ham bụ: Kush, Ijip, Put na Kenan. **9** Ụmụ ndị ikom Kush bụ: Seba, Havila, Sabta, Raama, na Sabteka. Ụmụ ndị ikom Raama bụ: Sheba na Dedan. **10** Kush bụ nna Nimrod, onye mesiri buru dike n'agha n'ụwa. **11** Ijip bụ nna ndị Lud, ndị Anam, ndị Lehab, ndị Naftuh, **12** ndị Patrus, na ndị Kasluh (onye ndị Filistia sitere na ya) na ndị Kafto. **13** Kenan bụ nna Saidon, okpara ya, na ndị Het, **14** ndị Jebus, ndị Amorit, ndị Gigash, **15** ndị Hiv, ndị Aka, ndị Sini, **16** ndị Avad, ndị Zema na ndị Hamat. **17** Ụmụ ndị ikom Shem bụ Elam, Ashua, Apakshad, Lud na Aram. Ụmụ Aram bụ Uz, Hul, Geta na Meshek. **18** Apakshad bụ nna Shela; Shela buru nna Eba. **19** Eba mutara umu ndi ikom abuo: Aha otu n'ime ha bu Peleg, n'hi na o bu n'oge ndu ya ka e kewara uwa; aha nwanne ya nwoke bu Joktan. **20** Joktan bu nna Almodad, Shelef, Hazamavet, Jera, **21** Hadoram, Uzal, Dikla, **22** Obal, Abimael, Sheba, **23** Ofia, Havila na Jobab. Ndi a niile bu umu ndi ikom Joktan. **24** Shem, Apakshad, Shela, **25** Eba, Peleg, Reu, **26** Serug, Nahō, Tera **27** na Ebram, ya bu Ebrahim. **28** Ụmụ Ebrahim muru bu Aizik na Ishmel. **29** Ndi a bu umu umu ha: Nebaiot (okpara Ishmel), Keda, Adbel, Mibsam, **30** Mishma, Duma, Masa, Hadad, Tema, **31** Jetua, Nafish na Kedema. Ndi a bu

ume ndi ikom Ishmel. **32** Ketura, iko nwananyi Ebrahim, mutara ya Zimran, Jokshan, Medan, Midian, Ishbak na Shua. Jokshan mutara ndi a: Sheba na Dedan. **33** Umu ndi ikom Midian bu: Efaa, Efe, Hanok, Abida na Eldaa. Ndi a niile bu umu umu Ketura. **34** Ebrahim mutara Ajizik. Umu ndi ikom Ajizik bu Iso na Izrel. **35** Iso muru ndi a: Elifaz, Reuel, Jeush, Jalam na Kora. **36** Umu Elifaz bu Teman, Omaa, Zefi, Gatam na Kenaz, na Amalek, site na Timna. **37** Umu ndi ikom Reuel bu: Nahat, Zera, Shama, na Miza. **38** Umu ndi ikom Sia bu Lotan, Shobal, Zibion, Ana, Dishon, Eza na Dishan. **39** Umu ndi ikom Lotan bu Hori na Homam. Timna bukwa nwanne nwananyi Lotan. **40** Umu ndi ikom Shobal bu Alvan, Manahat, Ebal, Shefo na Onam. Zibion muru Aja na Ana. **41** Ana muru Dishon. Umu Dishon bu Hamran, na Eshban, na Itran, na Keran. **42** Umu ndi ikom Eza bu Bilhan, na Zaavan, na Akan. Umu ndi ikom Dishan bu Uz na Aran. **43** Ndi a bu ndi eze chiri n'Edom tupu ndi Izrel enwee eze nke ha. Bela nwa Beoa, onye aha obodo ya bu Dinhaba. **44** Mgbe Bela nwuru Jobab nwa Zera, onye Bozra nochiri ya dika eze. **45** Mgbe Jobab nwuru, Husham onye si n'ala Teman nochiri ya dika eze. **46** Mgbe Husham nwuru, Hadad nwa Bedad, onye meriri ndi agha Midia n'ozara Moab, ghoru eze. Isi obodo ya bu Avit. **47** Mgbe Hadad nwuru, Samla onye Masrika nochiri ya dika eze. **48** Mgbe Samla nwuru, Shaul onye sitere na Rehobot di n'akuku osimiri nochiri ya dika eze. **49** Mgbe Shaul nwuru, Baal-Hanan nwa Akboa, nochiri ya dika eze. **50** Mgbe Baal-Hanan nwuru, Hadad nochiri ya dika eze. Akporo isi obodo ya Pai. Aha nwunye ya bu

Mehetabel, nwa Matred, nwa nwa Mezahab. **51** Hadad mesiri nwuokwa. Ndjisi onumara n'Edom bu Timna, Alva, Jetet, **52** Oholibama, Elaa, Pinon, **53** Kenaz, Teman, Mibza, **54** Magdiel na Iram. Ndi a bu ndjisi onumara n'Edom.

2 Izrel muru umu ndi ikom ndi a: Ruben, Simion, Livayi, Juda, Isaka, na Zebulon, **2** Dan, Josef, Benjamin, Naftali, Gad na Asha. **3** Juda mutara umu ndi ikom ato site na nwunye ya Bat-shua, onye Kenan. Aha ha bu Ia, Onan na Shela. Ma Ia okpara Juda bu nnoo mmadu ojojo n'ihu Onyenwe anyi, n'ihu ya, Onyenwe anyi gburu ya. **4** Juda mutakwara umu nwoke abuo ozo, Perez na Zera, site na Tama nwunye nwa ya nwoke. Umu ndi nwoke niile Juda di ise. **5** Umu ndi ikom Perez bu, Hezron na Hamul. **6** Zera muru: Zimri, na Etan, na Heman, na Kalkol, na Dara. Ha di ndi ikom ise n'onuogugu. **7** Ekan nwa Kami, bu onye ahụ tinyere ndi Izrel na nsogbu, site n'ihu o mere nke gbasara ihe e doro nsọ. **8** Etan muru Azaraya. **9** Hezron mutara Jerameel, Ram na Kaleb. **10** Ram muru Aminadab, Aminadab amuo Nashon onyendu a maara ama na Juda. **11** Nashon muru Salma, Salma amuo Boaz. **12** Boaz amuta Obed, Obed amuo Jesi. **13** Nwa nwoke mbu Jesi muru bu Eliab; nke abuo bu Abinadab, nke ato bu Shimea. **14** Nke ano bu Netanel, nke ise bu Radai, **15** nke isii Ozem, nke asaa Devid. **16** O mukwara umu nwanyi abuo site n'aka nwunye ya, ndi aha ha bu Zeruaya na Abigel. Zeruaya muru Abishai, na Joab, na Asahel. **17** Abigel, nwunye Jeta onye Ishmel muru Amasa. **18** Kaleb nwa Hezron luru umu nwanyi abuo, Azuba na Jeriot. O muru umu ndi ikom ndi a Jesha, Shobab na Adon. **19**

Mgbe Azuba nwurū, Kaleb lūrū nwunye ọzọ. Aha ya bụ Efrat, onye mụtaara ya Hua. **20** Hua mūrū Uri, Uri mūtara Bezalel. **21** Mgbe Hezron gbara iri afọ isii, ọ lūrū ada Makia onye mụtaara ya Segub. Makia bụ nna Gilead. **22** Segub mūrū Jaja, onye chiri iri obodo abụọ na atọ na Gilead. **23** Ma Geshua na Aram dotara obodo Jaja n'agha, dotakwa Kenat n'agha, ya na iri obodo nta isii ndi ọzọ gbara ya gburugburu. Ndi a niile bu umu Makia nna Gilead. **24** Mgbe Hezron nwurū n'obodo Kaleb Efrata, Abija nwunye Hezron mụtaara ya Ashua, onye bụ nna Tekoa. **25** Jerameel okpara Hezron mūtara Ram, onye bụ okpara ya, mụokwa Buna, na Oren, na Ozem, na Ahija. **26** Nwunye Jerameel nke abụọ, aha ya bụ Atara, mūtara Onam. **27** Ram okpara Jerameel mūtara umu ndi ikom ndi a: Maaz, na Jamin, na Eka. **28** Umū Onam mūrū bụ Shamai, na Jada. Shamai mụkwara Nadab, na Abishua. **29** Abishua na nwunye ya Abihail mūrū Aban, na Molid. **30** Umū Nadab mūrū bụ Seled, na Apaim. Seled nwurū na-amutaghị nwa obula. **31** Ma Apaim mūtara Ishi. Ishi mūrū Sheshan, Sheshan amutakwa Alai. **32** Jada nwanne Shamai mūtara umu ndi ikom abụọ, Jeta na Jonatan. Jeta amutaghị nwa obula, **33** ma Jonatan mūtara umu ndi ikom abụọ: Pelet na Zaza. Ndi a bu umu Jerameel. **34** Sheshan mūtara otutu umu nwanyi, ma o nweghi nwa nwoke. O nwere otu ohu bu onye Ijipt, aha ya bu Jaha. **35** O weere ada ya nwanyi nye odibo ya bu Jaha, ka o buru nwunye ya. O mūtara ya otu nwa nwoke aha ya bu Atai. **36** Atai mūrū Netan, Netan mūrū Zabad, **37** Zabad amuo Eflal. Nwa Eflal bu Obed, **38** ma Obed mūrū Jehu. Jehu amuo

Azaraya. **39** Azaraya bụ nna Helez, Helez mụrụ Eleasa. **40** Eleasa mụrụ Sismai, Sismai amụọ Shalum. **41** Shalum bụ nna Jekamaya, ebe Jekamaya mụrụ Elishama. **42** Ụmụ ndị ikom Kaleb nwanne Jerameel bụ Mesha onye bụ ọkpara ya, nna Zif, onye mụrụ Maresha nna Hebron. **43** Hebron mụrụ ndị a: Kora, Tapuqa, Rekem na Shema. **44** Shema mụrụ Raham, onye bụ nna Jokean. Rekem mụrụ Shamai. **45** Ọkpara Shamai bụ Maon, onye mụrụ Bet Zoa. **46** Efaa, iko nwanị Kaleb, mụtaara ya Haran, Moza na Gazez. Haran mụtakwara nwa ọ kpọrọ aha ya Gazez. **47** Jadia mụtaara ndị ikom ndị a: Regem, Jotam, Gesham, Pelet, Efaa na Shaaf. **48** Maaka, iko nwanị ọzọ Kaleb nwere mụtaara ya ndị a: Sheba na Tiahana, **49** ọ mụtakwara Shaaf, onye bụ nna Madmanna, Sheva nna Makbena, tinyere Gibeaa. Aha nwa nwanị Kaleb mụtaara bụ Aksa. **50** Ndi a bụ ụmụ Kaleb. Ụmụ Hua, ọkpara Efrata mụrụ bụ, Shobal, nna Kiriath Jearim, **51** Salma nna Betlehem, na Haref, nna Bet-Gadea. **52** Ụmụ Shobal nna Kiriath Jearim mụrụ bụ Haroe, onye mụrụ ọkara ndị ikwu Menuhot. **53** Ya mụtakwara ndị ikwu Kiriath Jearim, ndị Itra, ndị Put, ndị Shumat na ndị Mishra. N'ime ndị a ka ndị Zorat na ndị Eshtaol si pụta. **54** Salma mụtaara ikwu ndị a: Betlehem, ndị Netofa, ndị Atrot Bet Joab, ụfọdụ ndị Manaha na ndị Zoa. **55** Ụfọdụ ha bụ ikwu ndị ode akwụkwọ, ndị bi n'obodo Jabez: ndị Tirait, na ndị Shimea, na ndị Suka. Ndi a niile bụ ndị Ken, ndị sitere n'agbụrụ Hamat, nna ndị ikwu Rekab.

3 Ndi a bụ ụmụ ndị ikom Devid, ndị amụrụ ya mgbe ọ nọ na Hebron. Ọkpara ya bụ Amnon, nke Ahinoam bụ nwanị Jezril mụrụ. Nwa ya nke abụọ bụ Daniel, onye

nne ya bụ Abigel onye Kamel. 2 Nke atọ bụ Absalom, nwa Maaka, nwa nwanị Talmai, bụ eze Geshua. Nke anọ bụ Adonaija, nwa nwoke Hagit 3 Nke ise bụ Shefataya, nwa Abital. Nke isii bụ Itream, nke nwunye ya bụ Eglamuru. 4 Ụmụ ndị ikom isii ndị a ka a mụtaara Devid na Hebron, ebe ọ nọ chĩa dika eze afọ asaa na ọnwá isii. Devid chirị na Jerusalem iri afọ atọ na atọ. 5 Ndi a bukwa umu a muru ya n'ebe ahụ: Shamua, Shobab, Netan na Solomon. Mmadu anọ ndi a bu ndi Batsheba nwa nwanị Amiel muru. 6 Ndi ozo bukwa Ibha, Elishua, Elifelet, 7 Noga, Nefeg, Jafia, 8 Elishama, Eliada na Elifelet. Ha niile di itoolu n'onuogu. 9 Ndi a niile bu umu ndi ikom Devid, na-agunyeghi umu ndi ikom ndi iko ya nwanị mụtara. Tama bu nwanne ha nwanị. 10 Ndi a bu umu Solomon: Rehoboam, na Abija, na Asa, na Jehoshafat, 11 na Joram, na Ahazaya, na Joash, 12 na Amazaya, na Azaraya, na Jotam, 13 na Ehaz, na Hezekaya, na Manase, 14 na Amon, na Josaya. 15 Umụ ndi ikom Josaya: Johanan nwa mbu ya, na Jehoiakim nwa ya nke abuo, na Zedekaya nwa ya nke atọ, na Shalum nwa ya nke anọ. 16 Umụ Jehoiakim bu ndi a, Jehoiakin nwa ya, na Zedekaya. 17 Ndi a bu umu ndi ikom Jehoiakin, eze ahụ a dotara n'agha: Shealtiel, nwa ya, 18 Malkiram, Pedaya, Shenaza, Jekamaya, Hoshama na Nedabaya. 19 Umụ ndi ikom Pedaya bu Zerubabel na Shimei. Umụ ndi ikom Zerubabel bu ndi a: Meshulam na Hananaya. Shelomit bu nwanne ha nwanị. 20 E nwekwara ndi ikom ise ozo aha ha bu Hashuba, Ohel, Berekaya, Hasadaya na Jushab-Hesed. 21 Umụ Hananaya muru bu Pelataya

na Jeshaya. Jeshaya mụrụ Refaya; Refaya mụrụ Anan na Ọbadaya, Ọbadaya mụrụ Shekanaya. **22** Ụmụ Shekanaya bụ ndị a: Shemaya na ụmụ ya ndị ikom: Hatush, Igal, Bariya, Nearaya na Shafat. Ha dị isii n'ọnuọgụgụ. **23** Ụmụ Nearaya bụ ndị a, Elioenai, Hezekaya na Azrikam. Ha dị atọ n'ọnuọgụgụ. **24** Ndi Elioenai mụrụ bụ ndị a: Hodavaya, Eliashib, Pelaya, Akub, Johanan, Delaya na Ananị. Ha niile dị asaa n'ọnuọgụgụ.

4 Ndi ikwu Juda bụ Perez, Hezron, Kami, Hua na Shobal. **2** Shobal mụrụ Reaya, onye bụ nna Jahat. Jahat bụ nna Ahumai na Lahad, ndị a bụ ndị ikwu Zorat. **3** Ndi a bụ ụmụ Etam: Jezril, na Ishma, na Idbash, aha nwanne ha nwanyị bụ Hazelelponi. **4** Penuel bụ nna Gedoa, Eza bụ nna Husha. Ndi a bụ ụmụ Hua, bụ ọkpara Efrata, nna Betlehem. **5** Ashua nna Tekoa lụrụ ndi nwunye abụọ: Hela na Naara. **6** Naara mụtaara ya Ahuzam, na Hefa, na Temeni, na Haahashitari. Ndi a bụ ụmụ ndi ikom Naara. **7** Ụmụ ndi ikom Hela mụtaara bụ Zeret, Zoha, Etnan **8** na Koz, onye bụ nna Anub na Hazobeba, nakwa nke ikwu Ahahel, nwa Harum. **9** Jabez bụ nwoke a na-asọpụrụ karịa ụmụnne ya ndi ikom niile. Nne ya kpọrọ aha ya Jabez, si, “A mụrụ m ya n’ihe mgbu.” **10** Jabez tikuru Chineke Izrel mkpu akwa si ya, “Biko gọzie m, mee ka oke ala m saa mbara. Kwere ka aka gi dīkwasi m, ma wezuga m site n’ihe mmerụ ahụ ọbụla, ka m si otu a gbanari ihe mgbu.” Chineke zara ekpere ya meere ya ihe ọ rịọrọ. **11** Kelub, nwanne nwoke Shua mụrụ Mehia, nna Eshton, **12** Eshton mụrụ Bet-Raafa, na Pasea, na Tihina. Tihina mụrụ Ir Nahash. Ndi a niile bụ ndi ikwu Reka. **13** Ụmụ ndi ikom

Kenaz mụtara bụ, Otniel na Seraya. Otniel amụta Hatat na Meonotai. **14** Meonotai bụ nna Ofra. Seraya bụ nna Joab, Joab bụ nna Ge Harashim. A kpọrọ ha Ge Harashim n'ihina ha bụ ndị ñka. **15** Kaleb nwa Jefune mụrụ Iru, Elaa na Naam. Ma Elaa mụrụ Kenaz. **16** Ụmụ ndị ikom Jehalelel mụrụ bụ ndị a: Zif, Zifa, Tiria na Asarel. **17** Ụmụ Ezra bụ Jeta, Mered, Efaa na Jalon. Otu n'ime ndị nwunye Mered lụrụ mụtara Miriam, Shamai na Ishba, bụ nna Eshtemoa. **18** Ndi a bụkwa ụmụ ndị ikom Bitaya, bụ nwa nwanị Fero, nke Mered lụrụ. Nwunye ya nke si n'ebo Juda mụrụ Jered bụ nna Gedoa, Heba nna Soko na Jekutiel nna Zanoa. **19** Ụmụ ndị ikom nwunye Hodia, nwanne nwanị Naham, bụ nna Keila onye Gam na Eshtemoa onye Maaka. **20** Ụmụ ndị ikom Shimon mụrụ bụ Amnon, Rina, Ben-Hanan na Tilon. Ishi mụrụ Zohet na Ben-Zohet. **21** Ụmụ Shela nwa Juda mụrụ bụ Iaa, nna Leka, Laada, nna Maresha, na ikwu ndị ọrụ ikpa ezi akwa ọcha nọ na Bet Ashbea **22** na Jokim, ndị ikom Koziba, na Joash na Saraf, ndị chiri na Moab na Jashubi Lehem. Aha ndị a sitere n'akwukwo akuko mgbe ochie. **23** Ha bụ ndị okpu ite, ndị biri na Netaim ya na Gedera. Ha biri n'ebe ahụ n'ihina iruru eze ọrụ. **24** Simion mụrụ Nemuel, Jamin, Jarib, Zera na Shaul. **25** Shaul mụrụ Shalum nna Mibsam. Mibsam bụkwa nna Mishma. **26** Ụmụ Mishma mụrụ bụ Hamuel nwa ya, Zakua nwa ya na Shimei nwa ya. **27** Shimei mụrụ ndị ikom iri na isii, na ndị inyom isii. Ụmụnne ya ndị ikom enweghi otutu umu dika ya onwe ya. N'ihina ya, ndị ikwu ya adighi ukwu n'onuogugu dika ndi ozo na Juda. **28** Ha biri na Bjasheba, Molada, Haza Shual, **29** Bilha, Ezem, Tolad, **30** Betuel,

Homa, Ziklag, **31** Bet-Makabot, Haza-Susim, Bet-Biri na Shaaraim. Ọ bụ ha bi n'obodo ndị a niile tutu ruo n'oge ọchịchị Devid. **32** Obodo gbara ha gburugburu bụ Etam, Ain, Rimon, Token na Ashan, obodo ise, **33** tinyere obodo nta niile gbara obodo ndị a gburugburu ruo na Baalat. Ndị a bụ ebe obibi ha. Ha nwekwara akwụkwọ usoro ọmụmụ. **34** Meshobab, Jamlek, Josha nwa Amazaya, **35** Juel, Jehu nwa Joshibaya, nwa Seraya, nwa Asiel, **36** nakwa Elioenai, Jaakoba, Jeshohaya, Asaya, Adiel, Jesimiel na Benaya, **37** na Ziza nwa Shifi, nwa Alon, nwa Jedaya, nwa Shimri, nwa Shemaya. **38** Ndị ikom ndị a e deputara aha ha bụ ndị ndu ikwu ha. Ezinaụlọ ha mụbara nke ukwu, **39** ha gakwara na mputa Gedoa n'akụkụ ọwụwa anyanwụ ndagwurugwu ịchọrọ igwe anụ ụlọ ha ebe ịta nri. **40** Ha chọtara ebe ịta ahịhịa anụ ụlọ mara mma, nke sara mbara, nke dị jụụ, burụkwa ebe nsogbu na-adighi. Ufodu n'ime umu Ham ebiela n'ebe ahụ na mbụ. **41** Ndị ikom ndị a e dere aha ha n'akwụkwọ usoro ọmụmụ b́ara n'oge Hezekaya na-achị dika eze Juda. Ha busoro umu Ham agha n'ebe obibi ha, busokwa ndị Meunim bi n'ebe ahụ agha, bibie ha kpamkpam, dika o di ruo taa. Emesia ha bichiri ebe ahụ n'ihia na ebe ịta ahịhịa nke igwe anụ ụlọ ha n'ebe ahụ. **42** Ozokwa, narị ndi ikom ise n'ime ndi a si n'ebo Simion, ndi ndu ha bu Pelataya, Nearaya, Refaya na Uziel, umu Ishi busoro obodo ugwu ugwu Sia agha. **43** Ha gburu ndi Amalek foduru ndu n'ebe ahụ, bichie ala ahụ ruo taa.

5 Ọkpara Izrel bụ Ruben. Ma n'ihia na o meruru ihe ndina nna ya site na idinakwuru nwunye nna ya, a napuru ya onodu okpara ya were ya nye umu nwanne ya Josef

mụtara. N'ihia ya, akwukwo akuko usoro omumu umu Izrel akpoghi Ruben okpara. 2 O bu ezie na Juda di ike karija umunna ya, burukwa eziokwu na onyendu si na Juda puta, maobu Josef ka e nyere oke ruuru okpara. 3 Ruben, okpara Izrel muru ndi ikom ndi a: Hanok, na Palu, na Hezron, na Kami. 4 Juel muru Shemaya, nna Gog, Gog muru Shimei. 5 Shimei muru Maika, Maika amuo Reaya. Reaya amuo Baal. 6 Baal muru Beera, onye Tiglat-Pilesa eze ndi Asirja dotara n'agha. Beera bukwa onyendu ndi Ruben. 7 Ndi umunna ha dika agburu niile ha si di, bu ndi e deputara aha ha dika usoro omumu ha si di; Jeiel onyeisi, na Zekaraya, 8 na Bela nwa Azaz nwa Shema, nwa Juel. Ha nwere ebe obibi ha site n'Aroea ruo n'ugwu Nebo, rukwaa Baal-Meon. 9 Ha bu ndi ozuzu aturu, nwekwa otutu igwe anu ulo. O bukwa n'akuku owuwa anyanwu, n'onu ozara ruo n'osimiri Yufretis ka ha na-azu ha, n'ihia na anu ulo ha nwere bara uba na Gilead. 10 N'oge Sol bu eze Izrel, umu Ruben meriri ndi Haga n'agha, bichie ala ha niile di n'owuwa anyanwu Gilead. 11 Umu Gad bi n'akuku ha site na Bashan ruo Saleka. 12 Juel bu onyendu na Bashan, Shafam na-esote ya, ya na Janai na Shafat. 13 Umunna ha, ndi bu ndi ndu ikwu asaa a bu, Maikel, na Meshulam, na Sheba, na Jorai, na Jakan, na Zia, na Eba. 14 Ndi a bu umu ndi ikom Abihail, nwa Huri, nwa Jaroa, nwa Gilead, nwa Maikel, nwa Jehishai, nwa Jado, nwa Buz. 15 Ahi nwa Abdiel, nwa Guni bu onyeisi n'etiti umunna ya. 16 Ndi Gad nwere ebe obibi na Gilead n'ime Bashan, na n'obodo nta niile gbara ya gburugburu. Ha bikwa n'ebe ahijia anu ulo na-ata juputara na Sharon

ruo n'ebe oke ala ha kwụsiri. **17** E denyere aha ndi a niile n'akwukwo usoro omumu n'oge Jotam bu eze Juda, na n'oge Jeroboam bu eze Izrel. **18** Ndi Ruben na ndi Gad, na okara ebo Manase nwere iri puku mmadu anọ na anọ na nari asaa na iri isii ndi jikeere ije agha, ndi di ike, ndi a zuru iji ota na mma agha, na uta ibu agha. **19** Ha busoro ndi Haga, na Jetua, na Nafish na ndi Nodab agha. **20** E nyeere ha aka ibuso ha agha, Chineke nyefere ndi Haga na ndi niile na-enyere ha aka n'aka ha, n'ih na ha kpokuru ya n'oge ogu ahụ. O zara ekpere ha n'ih na ha tukwasiri ya obi. **21** Ha ji ike chikoro anu ulo ndi Haga, di iri puku inyinya kamel ise, nari puku aturu abuo na iri puku ise, puku inyinya ibu abuo. Ha dokpukwara nari puku ndi mmadu n'agha. **22** E gbukwara otutu ndi mmadu n'ih na agha ahụ bu nke Chineke luru n'onwe ya. Ha bichiri ala ahụ tutu ruo mgbe a dororo Izrel niile n'agha. **23** Okara ebo Manase di ukwu n'onuogugu; ha nwere ebe obibi ha site n'ala Bashan ruo Baal-Hemon, ya bu, ruo Senia, ugwu Hemon. **24** Ndisi ikwu ha niile bu ndi a: Efaa, Ishi, Eliel, Azriel, Jeremaya, Hodavaya na Jadiel. Ndi a niile bu dimkpa n'agha, ndi a ma ama na ndisi ezinaulo. **25** Ma ha bu ndi na-ekwesighi ntukwasiri obi nye Chineke nna nna ha. Kama ha meruru onwe ha site n'ife chi niile nke ndi bi n'ala ahụ na mbu, bu ndi Chineke lara n'iyi n'ihu ha. **26** N'ih nke a, Chineke nke Izrel kpaliri mmuo Pul, bu eze Asirja (ya bu Tiglat-Pilesa eze ndi Asirja), ka o bilie megide ndi Ruben, ndi Gad na okara ebo Manase, dota ha n'agha, buru ha gaa Hala, na Hoboa, na Hara na osimiri Gozan, ebe ha no ruo taa.

6 Livayi mụrụ ndị a: Geshom, Kohat na Merari. **2** Kohat mụrụ Amram, Izha, Hebron na Uziel. **3** Amram mụrụ Eron, Mosis na Miriam. Eron mụrụ Nadab, Abihu, Elieza na Itama. **4** Elieza mụrụ Finehaz; Finehaz aburụ nna Abishua **5** Abishua bu nna Buki, Buki aburụ nna Uzi. **6** Uzi mụrụ Zerachya, Zerachya amụọ Meraiot. **7** Meraiot mụrụ Amaraya, Amaraya amụọ Ahitub. **8** Ahitub mụrụ Zadok, Zadok amụọ Ahimaaz. **9** Ahimaaz mụrụ Azaraya, Azaraya amụọ Johanan. **10** Johanan mụrụ Azaraya o bu ya bu onye ahụ bu onye nchụaja ụlonsọ ukwu ahụ Solomon wuru na Jerusalem. **11** Azaraya mụrụ Amaraya, Amaraya amụọ Ahitub. **12** Ahitub mụrụ Zadok, Zadok amụọ Shalum. **13** Shalum mụrụ Hilkaya, Hilkaya amụọ Azaraya. **14** Azaraya mụrụ Seraya, Seraya amụọ Jehozadak, **15** A dotara Jehozadak n'agha mgbe Onyenwe anyi mere ka Nebukadneza dokpuru ndi Juda na Jerusalem n'agha. **16** Umụ ndi ikom Livayi bu, Geshom, Kohat na Merari. **17** Geshom mụrụ Libni na Shimei. **18** Umụ Kohat bu Amram, Izha, Hebron, na Uziel. **19** Merari mutara Mahali na Mushi. Ndi a bu ikwu Livayi ndi e deputara dika aha nna ha si di. **20** Ikwu Geshom bu Libni, Jahat, Zima, **21** Joa, Ido, Zera na Jeaterai. **22** Ikwu Kohat bu Aminadab, Kora, Asia, **23** Elkena, Ebiasaf, Asia, **24** Tahat, Uriel, Uzaya na Shaul. **25** Umụ umụ Elkena bu Amasai na Ahimot. **26** Umụ umụ Ahimot bu Elkena, Zofai, Nahat, **27** Eliab, Jeroham, Elkena na Samuel. **28** Umụ Samuel bu Juel, okpara ya, na Abija nke abuo. **29** Umụ umụ Merari bu Mahali, Libni, Shimei, Uza, **30** Shimea, Hagiya na Asaya. **31** Ndi a bu ndi ikom David hoputara nye oru ilekota ndi obu abu n'ulo

Onyenwe anyị mgbe e bubatara igbe oğbugba ndụ n'ebe ahụ. **32** Ha jere ozi ibụ abụ ha n'ihu ụlọ ikwu, ya bụ, ụlọ nzute, tutu ruo mgbe Solomon wuchara ụlọnsọ Onyenwe anyị na Jerusalem. Ha jere ozi ha dika usoro ije ozi ha si di. **33** Ndi a bu ndi ikom ahụ jere ozi, ha na umu ha ndi ikom: Site n'ikwu Kohat: Heman, obu abụ. Ndi a bu nna nna ya ochie: Juel, nwa Samuel, **34** nwa Elkena, nwa Jeroham, nwa Eliel, nwa Toa, **35** nwa Zuf, nwa Elkena, nwa Mahat, nwa Amasai, **36** nwa Elkena, nwa Juel, nwa Azaraya, nwa Zefanaya, **37** nwa Tahat, nwa Asia, nwa Ebiasaf, nwa Kora, **38** nwa Izha, nwa Kohat, nwa Livayi, nwa Izrel. **39** Asaf onye na-enyere Heman aka, na-eje ozi n'akuku aka nri ya. Ndi bu nna nna ya ochie bu ndi a: Berekaya, nwa Shimea, **40** nwa Maikel, nwa Baaseya, nwa Malkija, **41** nwa Etni, nwa Zera, nwa Adaya, **42** nwa Etan, nwa Zima, nwa Shimei, **43** nwa Jahat, nwa Geshom, nwa Livayi. **44** Onye ozọ na-enyere Heman aka bu Etan, onye ikwu Merari. O na-anọ n'aka ekpe ya. Ndi bu nna nna ochie Etan bu ndi a, Kishi, nwa Abdi, nwa Maluk, **45** nwa Hashabaya, nwa Amazaya, nwa Hilcaya, **46** nwa Amzi, nwa Bani, nwa Shema, **47** nwa Mahali, nwa Mushi, nwa Merari, nwa Livayi. **48** Umunna ha ndi Livayi ufodu ka e tinyere noru di iche iche n'ulo ikwu, bu ulo Chineke. **49** Ma Eron na umu umu ya bu ndi churu aja onyinye n'elu ebe ichu aja nke aja nsure oku, nakwa n'elu ebe ichu aja ihe na-esi isi utu, nke metutara oru ije ozi niile n'ime Ebe ahụ Kachasi Nso, na-ekpuchikwara Izrel mmehie niile ha, n'usoro dika ihe niile si di nke Mosis ohu Chineke nyere n'iwu. **50** Umu umu Eron bu Elieza, na Finehaz, na

Abishua, **51** na Buki, na Uzi, na Zerahaya, **52** na Meraiot, na Amaraya, na Ahitub, **53** na Zadok, na Ahimaaz. **54** Ndi a bu ala na obodo di iche iche umu Eron ketara, nke e nyere ikwu Kohat, umu umu Eron, n'ihi na o bu ha ka e bu uzọ kenye oke site n'ife nza. **55** Hebron, n'ime Juda, ya na ala ita nri anu ulo niile di ya gburugburu. **56** Ma ala ubi na obodo nta niile gbara Hebron gburugburu ka e nyere Kaleb nwa Jefune. **57** Ya mere e nyere umu umu Eron Hebron (obodo mgbaba), na Libna, na Jatia, na Eshtemoa, **58** na Hilen, na Debja, **59** na Ashan, na Juta, na Bet-Shemesh, tinyere ebe ita nri nke anu ulo ha. **60** Site n'ebo Benjamin e nyere ha obodo Gibion, Geba, Alemet, na Anatot, tinyere ebe ita nri nke anu ulo ha. Obodo ndi a, nke e kere n'etiti ndi ikwu Kohat, di iri na otu n'onuogugu. **61** E fere nza tupu e nye ndi foduru n'ime ikwu Kohat obodo iri site n'ala okara ebo Manase. **62** E fekwara nza nye agburu niile di n'ikwu Geshom obodo iri na ato na Bashan, site n'ala ebo Isaka, na Asha, na Naftali, na agburu niile di n'ikwu Manase. **63** E fekwara nza nye ikwu Merari obodo iri na abuo site n'ala ebo Ruben, na Gad, na Zebulon. **64** Otu a ka ndi Izrel si nye ndi Livayi obodo ndi a na ebe ita nri nke anu ulo di. **65** Site n'ebo Juda, na Simion, na Benjamin ka e si kenye ha obodo ndi ahụ a kporo aha ha na mbu. **66** E sitere n'ala ndi ebo Ifrem kenye ufodu n'ime ndi agburu Kohat obodo ufodu. **67** N'ala ugu ugu Ifrem e kenye ha Shekem (obodo mgbaba), na Gaza, **68** na Jokmeam, na Bet-Horon, **69** na Aijalon, na, Gat Rimon, tinyere ebe ita nri nke anu ulo gbara ya gburugburu. **70** Site n'okara ebo Manase, ndi

Izrel nyere ndi ikwu Kohat foduru obodo ndi a: Anea na Bileam, tinyere ala ebe ita nri anu ulo ha. **71** Ndi Geshom natara obodo ndi a: Site n'agburu okara ebo Manase ha natara Golan, nke di na Bashan, na Ashtarot, tinyere ebe ita nri nke anu ulo ha. **72** Ebo Isaka nyere ha Kedesh, Daberat, **73** Ramot na Anem, tinyere ebe ita nri anu ulo niile di ha gburugburu. **74** Ebo Asha nyere ha Mashal, Abdon, **75** Hukok na Rehob, tinyere ebe ita nri anu ulo niile di ha gburugburu. **76** Ebo Naftali nyere ha Kedesh n'ime Galili, Hamon na Kiriates, tinyere ebe ita nri nke anu ulo ha. **77** Ndi ebo Zebulon nyere umu Merari ndi Livayi foduru ala ndi a: Jokneam, Kata, Rimon na Taboa, tinyere ebe ita nri anu ulo ha. **78** Ma n'ofe osimiri Jordan, n'owuwa anyanwu obodo Jeriko, ndi ebo Ruben nyere ha obodo Beza di n'ozara, nyekwa ha Jahaz, **79** Kedemot na Mefaat, tinyere ebe ita nri nke anu ulo ha niile. **80** Ndi ebo Gad nyere ha Ramot nke Gilead, Mahanaim, **81** Heshbon na Jeza, tinyere ebe ita nri nke anu ulo ha niile.

7 Isaka muru umu ano: Tola, na Pua, na Jashub, na Shimron. **2** Umu Tola ndi ghoru ndisi ezi bu ndi a: Uzi, na Refaya, na Jeriel, na Jamai, na Ibsam, na Samuel. N'oge Devid bu eze, onuogugu ndi agha sitere n'etiti ha di iri puku abuo na abuo, na nari isii. **3** Uzi muru Izrahaya. Izrahaya amuta ndi a: Maikel, Obadaya, Juel na Ishaya. Ha niile bukwa ndisi ikwu ha. **4** Ndi bu ndi agha n'etiti umu umu ha n'oge Devid bu eze ruru iri puku ato na isii, n'ih na ha niile luru otutu ndi inyom, muo otutu umu. **5** Umunne ha bu ndi na-alu agha bu ndi agburu Isaka di iri puku asato na asaa n'onuogugu, dika e deputara aha ha

n'akwukwo usoro omumu. **6** Benjamin muru ndi ikom ato: Bela, Beka na Jediael, **7** Bela muru umu ise: Ezbon, Uzi, Uziel, Jerimot na Iri. Ha niile bu ndiisi ezi. Onuogugu ndi agha ha di iri puku abuo na abuo na iri ato na ano. E dekwara aha ndi a niile n'akwukwo usoro omumu. **8** Umuru ndi ikom Beka muru bu Zemira, Joash, Elieza, Elioenai, Omri, Jeremot, Abija, Anatot na Alemet. **9** Akwukwo ebe e dere usoro omumu ha deputara aha ndiisi ezinaulo, na iri puku ndi agha abuo na nari abuo. **10** Jediael muru otu nwa nwoke: aha ya bu Bilhan. Umuru Bilhan bu Jeush, Benjamin, Ehud, Kenaana, Zetan, Tashish na Ahishaha. **11** Umuru ndi ikom Jediael ndi a bu ndiisi ezinaulo. E nwere n'etiti ha ndi agha onuogugu ha di puku iri na asaa na nari abuo, ndi no na njikere ibu agha. **12** Ndi Shupim na ndi Hupim bu umu umu Er ebe ndi Hushim bu umu umu Aha. **13** Umuru Naftali mutara bu Jaziel, Guni, Jeza na Shalum bu umu Bilha. **14** Umuru Manase: Asriel, onye iko ya nwanyi bu onye Aram mutara, na Makia. Makia bu nna Gilead. **15** Makia sitere n'etiti ndi Hupim na Shupim luo nwunye. Aha nwanne ya nwanyi bu Maaka. Otu onye ozo si n'agburu Manase bu Zelofehad, onye mutara naani umu ndi inyom. **16** Maaka nwunye Makia mutara otu nwa nwoke o guru Peresh. Aha nwanne ya bu Sheresh, onye mutara Ulam na Rakem. **17** Nwa nwoke Ulam mutara bu Bedan. Ndi a bu umu Gilead, nwa nwa Makia, nwa Manase. **18** Hamoleket, nwanne nwanyi Makia muru Ishod, Abieza na Mahla. **19** Shemida muru umu ikom ndi a: Ahian, Shekem, Liiki na Aniam. **20** Umuru Ifrem bu Shutela, Bered, Tahat, Eleada, Tahat **21** na Zabad nwa ya,

na Shutela nwa ya. Eza na Elead bụ ndị gara ichikoro anụ ụlọ ndị Gat, ndị ikom nwe obodo ahụ jidere ha gbuo ha n'ebe ahụ. **22** Ifrem nna ha ruru ụjụ nke ukwu n'ihie ọnwụ ha, ma ụmụna ya kasiri ya obi. **23** Mgbe nwunye ya mụrụ nwa nwoke ọzọ, ọ kpọrọ aha ya Beriya, nke pụtara, Ihe ndaba ọjọọ, n'ihie ọnwụ Elead na Eza. **24** Aha nwa Ifrem nke nwanyị bụ Sheera. Sheera bụ onye wuru akụkụ ugwu na ndịda Bet-Horon, wuokwa Uzen-Sheera. **25** Ndị a bụkwa ụmụ Ifrem: Refa, nna Reshef, onye bụ nna Tela. Tela bụ nna Tahan, **26** onye bụ nna Ladan, Ladan bụ nna Amihud, onye bụ nna Elishama. **27** Elishama bụ nna Nun, onye bụ nna Joshua. **28** Betel na obodo ndị ọzọ gbara ya gburugburu, ya bụ Naaran, n'akụkụ ọwụwa anyanwụ, na Gaza na obodo nta ya, ndị di n'odida anyanwụ, na Shekem, na obodo ndị ọzọ, tutu ruo Aya, na obodo nta ya niile, so n'ala ha. **29** Ụmụ Manase, nwa Josef, nwa nwa Izrel, bikwa n'obodo ndị a di n'oke ala ha: Bet-Shan, na Teanak, na Megido, na Doa, tinyere obodo nta ha niile. **30** Asha mụrụ ndị a: Imna, Ishva, Ishvi na Beriya. Nwa ya nwanyị bụ Sera. **31** Beriya amụta ndị a: Heba na Malkiel, onye bụ nna Biazait. **32** Heba bụ onye mụrụ Jaflet, Shoma na Hotam. Nwanne ha nwanyị bụ Shua. **33** Ụmụ Jaflet mụrụ bụ Pasak, Bimhal na Ashvat. Ndị a bụ ụmụ Jaflet. **34** Shoma amụọ Ahi, Roga, Huba na Aram. **35** Nwanne ya nwoke Helem mụrụ Zofa, Imana, Shelesh na Amal. **36** Zofa amụta ndị a: Sua, Hanefa, Shual, Beri, Imra, **37** Beza, Hod, Shama, Shilsha, Itran na Beera. **38** Jeta mụtara Jefune, Pispá na Ara. **39** Ụla amụta Ara, Haniel na Rizia. **40** Ụmụ ụmụ Asha ndị a niile bụ ndịisi ezi, ndị a sara anya

na mmiri hōpūta, ndị bụ dimkpa n'agha, ndị ndu a ma ama. Onuogugu ndi ha tozuru ije agha di puku iri abuo na isii, ndi e deputara aha ha n'akwukwo usoro omumu.

8 Benjamin mutara umu ndi ikom ise. Aha ha n'usoro dika e si muo ha bu: Bela nke mbu, nke abuo Ashbel, nke ato Ahara, **2** nke ano Noha, na nke ise Rafa. **3** Ndi ikom Bela muru bu Aada, Gera, Abihud, **4** Abishua, Neeman, Ahoa, **5** Gera, Shefufan na Huram. **6** Umu Ehud ndi bu ndiisi ezinaulo na Geba, ndi bukwa ndi e si na Geba chupu mee ka ha gaa biri na Manahat bu ndi a: **7** Neeman, Ahija na Gera, onye chupuru ha na onye bukwa nna Uza na Ahihud. **8** A mutara Shaharaim umu ndi ikom na Moab mgbe o gbachara ndi nwunye ya abuo bu Hushim na Baara alukwaghi m. **9** Nwunye ya Hodesh mutara Jobab, Zibia, Mesha, Malkam, **10** Jeuz, Sakia na Miana. Ndi a bu umu ya ndi ikom, ndi bukwa ndiisi ezi. **11** Tupu o chupu nwunye ya Hushim, o mutaara ya Abaitub, na Elpaal. **12** Elpaal muru ndi a: Eba, Misham, Shemed (onye wuru obodo Ono na Lod, na obodo nta gbara ha gburugburu). **13** Umu ya ndi ozo bu Beriya, na Shema, ndi bu ndiisi ezinaulo ndi bi n'Aijalon. O bu ha chupuru ndi Gat site n'obodo ahụ. **14** Beriya muru Ahio, Shashak, Jeremot, **15** Zebadaya, Arad, Eda, **16** Maikel, Ishpa na Joha, ndi a bu umu ndi ikom Beriya. **17** Zebadaya, Meshulam, Hizki, Heba, **18** Ishmerai, Izlaya na Jobab bu umu Elpaal. **19** Jakim, Zikri, Zabdi, **20** Elienai, Ziletai, Eliel, **21** Adaya, Beraya na Shimrat bu umu Shimei. **22** Ishpan, Eba, Eliel, **23** Abdon, Zikri, Hanan, **24** Hananaya, Elam, Antotija, **25** Ifdeya na Penuel bu umu ndi ikom Shashak. **26** Jeroham

mụrụ Shamsherai, Sheharaya, Atalaya, 27 Jareshaya, Ilaija na Zikri bụ ụmụ ndị ikom Jeroham. 28 Ndi a niile bụ ndịisi ezi, ndi ndu, ndi bi na Jerusalem, ndi e deputara aha ha n'akwukwo usoro omumu. 29 Jeiel nna Gibion biri na Gibion. Aha nwunye ya bu Maaka. 30 O muru Abdon, okpara ya, Zua, Kish, Baal, Nea, Nadab, 31 Gedoa, Ahio na Zeka 32 na Miklot, onye bu nna Shimea. Ha onwe ha bikwa ndi umunna ha nso na Jerusalem. 33 Nea muru Kish, nna Sol. Ma Sol muru Jonatan, Malkishua, Abinadab na Esh-Baal. 34 Jonatan muru nwa nwoke a na-akpo Merib-Baal, nna Maika. 35 Umụ Maika muru bu, Piton, Melek, Tarea na Ehaz. 36 Ehaz amuo Jehoda nna Alemet, Azmavet na Zimri. Zimri muru Moza. 37 Moza muru Binea, nna Rafa, nna Eleasa, nna Azel. 38 Azel muru umu ndi ikom isii ndi a: Azrikam, Bokeru, Ishmel, Shearaya, Obadaya na Hanan. Ndi a bu umu ndi ikom Azel. 39 Eshek nwanne nwoke Azel muru ndi ikom ato: Ulam, okpara ya na Jeush, na Elifelet. 40 Umụ Ulam bu dike na dimkpa ndi a zuru igba uta. Onuogugu umu ha na umu umu ha di otu nari na iri mmadu ise, 150. Ha niile sikwa n'ebo Benjamin.

9 E dere usoro omumu umu Izrel niile n'ime akwukwo ndi eze Izrel na Juda. Emesja, a dororo ha n'agha buru ha gaa Babilon n'ihi ekwesighi ntukwasị obi ha. 2 N'ime ndi a, ndi bu uzọ lota bia birikwa n'ihe onwunwe ha n'obodo nke aka ha bu ufodu ndi Izrel, na ndi nchujaja, na ndi Livayi, na ndi na-eje ozi n'ulonso ukwu. 3 Ndi si n'ebo Juda, na Benjamin, na Ifrem na Manase lota bia biri na Jerusalem bu ndi a: 4 Utai nwa Amihud, nwa

Omri, nwa Imri, nwa Bani, onye ikwu Perez, nwa Juda. **5** N'ezinaulo Shilo: Asaya nwa mbu ya na umu ya ndi ikom. **6** Umu Zera, Jeuel so n'ime ha. Onugugu ndi Juda niile lotara di nari isii na iri itoolu. **7** Umu Benjamin: Salu nwa Meshulam, nwa Hodavaya, nwa Hasenua; **8** na Ibneia nwa Jeroham; Elaa nwa Uzi, nwa Mikri; na Meshulam nwa Shefataya, nwa Reuel, nwa Ibnija. **9** Ha niile bu ndiji ezi. Onugugu ndi Benjamin niile lotara ndi e dere aha ha n'akwukwo usoro omumu ha, di nari itoolu na iri ise na isii. **10** Ndi nchaja: Jedaya, Jehoiarib na Jakin; **11** Azaraya nwa Hilkaya, nwa Meshulam, nwa Zadok, na Meraiot, nwa Ahitub. Azaraya bu onye na-eleota ulonso ukwu Chineke. **12** Ndi nchaja ozo lotaranu bu Adaya nwa Jeroham, nwa Pashua, nwa Malkija. Onye ozo bu Maasai nwa Adiel, nwa Jazera, nwa Meshulam nwa Meshilemit, nwa Imea **13** Onugugu ndi nchaja lotaranu bu otu puku na nari asaa, na iri isii. Ha niile bukwa ndiji ezinaulo, ndi tozuru etozu iru oru ha, ndi oru ha bu ije ozi n'ulonso Chineke. **14** Ndi Livayi: Shemaya nwa Hashub, nwa Azrikam, nwa Hashabaya onye ikwu Merari. **15** Bakbaka, Heresh, Galal, na Matanaya nwa Mika, nwa Zikri, nwa Asaf; **16** Obadaya nwa Shemaya, nwa Galal, nwa Jedutun; na Berekaya nwa Asa, nwa Elkena onye biri n'obodo nta ndi Netofa. **17** Ndi nche onu uzo ulonso si n'ebo Livayi: Shalum, onyeisi ha, Akub, Talmon, Ahiman na umunna ha. **18** Ha no ruo ugbu a n'onu uzo ama Eze, n'akuku owuwa anyanwu. Ha bu ndi nche onu uzo ama si n'omuma ulo nke ndi Livayi. **19** Shalum bu nwa Kore, na nwa nwa Ebiasaf na Kora. Ya na umunna ya ka o bu oru

ha ilekọta ebe a na-eje ozi, na ọnụ ụzọ ụlọnsọ ukwu ahụ
 dịka nna nna ha lekọtara, cheekwa ụlọ nzute Onyenwe
 anyị nche. **20** Finehaz nwa Elieza bụ onyeisi ndị mbụ ruru
 ọrụ a na mgbe ochie, Onyenwe anyị nonyekwaara ya.
21 Mgbe ahụ, Zekaraya nwa Meshelemaia bụ onye na-
 elekọta ọnụ ụzọ e si abata n'ime ụlọ ikwu. **22** Ọnụogugu
 ndị na-eche ọnụ ụzọ nche n'oge ahụ bụ narị abụọ na iri
 na abụọ. E depụtara aha ha n'akwukwọ usoro ọmụmụ
 nke obodo nta ha. Ndị nche ọnụ ụzọ ama ndị a bụ ndị
 Devid na Samuel onye amụma họtara nye ha ọndụ a
 n'ihị na-atụkwasi obi. **23** Ha na ụmụ ụmụ ha ka e
 tinyere ya n'aka iche ụlọ nzute Onyenwe anyị nche. **24**
 Ha na-eche akụkụ anọ ya niile, ọwụwa anyanwụ, ọdida
 anyanwụ, ugwu na ndida. **25** Ụbọchi asaa ka ha na-anọ
 n'ọrụ a. Emesia, ụmụna ha na-abia gbanwee ha. Ya
 mere, ha na-agbanwe onwe ha ụbọchi asaa asaa. **26** Ma
 ndịisi nche ọnụ ụzọ ama anọ ndị ahụ bụ ndị Livayi ka
 esitere n'itukwasi obi nyefee ọrụ ilekọta ime ụlọ niile
 nakwa ụlọakụ niile dī n'ime ụlọ Chineke n'aka. **27** Ha na-
 eche nche gburugburu ụlọnsọ Chineke abali niile, n'ihị
 na ọ bụ ha ka ọ dī n'aka iche ya nche. Ọ bụkwa ha ka e
 nyefere ọrụ imeghe ya ututu niile. **28** Ụfọdụ n'ime ha
 ka ọ dī n'aka ilekọta ngwongwo e ji achụ aja. Ha na-agụ
 ya ọnụ mgbe ọbụla e webatara ya, na mgbe ọbụla a na-
 ewepụ ya. **29** Ndị ọzọ na-elekọta ihe niile e ji chọọ ụlọnsọ
 ahụ mma, ya na utu ọka, na mmanya, na ihe nsure ọkụ
 na-esi isi utu, na ụda dī iche iche. **30** Ma ọ bụ ndị nchaja
 ndị ọzọ ka e nyere ọrụ isi, igwakọta na ikpukọta ụda
 na ihe nsure ọkụ na-esi isi utu. **31** Matitaia, onye Livayi,

ọkpara Shalum, onye ikwu Kora, ka esitere na ntụkwasị
 obi nyefee ya ọrụ ime achicha onyinye. **32** Ụfọdụ n’ime
 ndị ikwu Kohat ka ọ dị n’aka ime achicha pụrụ iche, a na-
 adọkwasi n’elu tebul, n’ụbọchị izuike niile. **33** Ndi ọbụ
 abụ, ndi bụ ndịisi ezinaụlọ ndi Livayi na-anogide n’ime
 ọnụlọ ndi di n’ụlonsọ ukwu n’ihi na e kweghi ka ha rụọ
 ọrụ ọzọ ebe ọ bụ na ha na-arụ ọrụ ibụ abụ ehie na abali
 niile. **34** Ha niile bụ ndịisi ezinaụlọ n’ebo Livayi. Ndi ndu
 dika e deputakwara aha ha n’akwukwo usoro omumu. Ha
 bikwa na Jerusalem. **35** Jeiel nna Gibion bụ na Gibion ka o
 bi, Aha nwunye ya bụ Maaka. **36** Ọ mụrụ Abdon, ọkpara
 ya, Zua, Kish, Baal, Nea, Nadab, **37** Gedoa, Ahio, Zekaraya
 na Miklot. **38** Miklot bụ nna Shimeam. Ha onwe ha sokwa
 umunna ha biri na Jerusalem. **39** Nea mụrụ Kish nna Sọl,
 onye bụ nna Jonatan, Malkishua, Abinadab na Esh-Baal.
40 Jonatan mụrụ Merib-Baal nna Maika. **41** Maika mụrụ
 Piton, Melek, Tahrea na Ehaz. **42** Ehaz mụrụ Jada. Jada
 bụ nna Alemet, Azmavet na Zimri. Zimri mụrụ Moza. **43**
 Moza mụrụ Binea, nna Refaya, nna Eleasa, nna Azel. **44**
 Azel mụrụ umu isii: Azrikam, Bokeru, Ishmel, Shearaya,
 Ọbadaya na Hanan. Ndi a bụ umu ndi ikom Azel.

10 N’oge a ndi Filistia lụsoro ndi Izrel agha, ndi Izrel
 si n’ihu ha gbaa ọsọ, ma otutu n’ime ha nwuru n’ugwu
 Gilboa. **2** Ndi Filistia ji ike chuso Sọl na umu ya. Ha gburu
 umu ya ndi ikom, Jonatan, Abinadab na Malkishua. **3**
 Agha ahụ siri ike nke ukwu megide Sọl, mgbe ndi na-
 agba ụta chukwutere ya ha meruru ya ahụ. **4** Sọl gwara
 onye na-ebu ngwa agha ya, si, “Miputa mma agha gi,
 were ya magbuo m ka ndi a a na-ebighi ugwu ghara

1**ib**ia jiri m mee ihe egwuregwu.” Ma onye na-ebu ngwa
 agha ya ekweghi, n’ihi onodu oke egwu. N’ihi ya, Sol
 were mma agha nke ya, dakwasị n’elu ya. **5** Mgbe onye
 na-ebu ihe agha Sol huru na o nwuola, ya onwe ya
 dakwasikwara n’elu mma agha nke ya, nwukwa. **6** Ya
 mere, Sol na umu ya ndi ikom ato nwuru, ndi niile si
 n’ulo ya nwukwara n’otu mgbe ahụ. **7** Mgbe ndi Izrel
 niile no na ndagwurugwu huru na ndi agha agbaala oso,
 na Sol na umu ya ndi ikom anwuola, ha hapuru obodo
 ha niile gba pu oso. Ndi Filistia biakwara bichie n’ime
 ha. **8** N’echi ya, mgbe ndi Filistia bira iyipu ndi nwuru
 anwu ihe ha ga-achikoro, ha huru ozu Sol na nke umu
 ya ndi ikom ka ha togbu n’ugwu Gilboa. **9** Ha yipuru ya
 ihe niile oyi, buru isi ya na ihe agha ya, zipukwa ndi ozi
 gara n’ala ndi Filistia niile ikwusa akuko ihe mere nye
 ndi ha niile na arusi ha niile. **10** Ha tinyere ihe agha ya
 n’ulo chi ha, kwubakwa okpokoro isi ya n’ulo Dagon. **11**
 Mgbe ndi Jebesh Gilead niile nuru ihe ndi Filistia mere
 Sol, **12** ndi ikom ha niile bu ndi dimkpa, biliri gaa buru
 ozu Sol na umu ya, bulata ha na Jebesh. Ha liri okpuku
 ha n’okpuru osisi ukwu di na Jebesh, buo onu ubochi
 asaa. **13** Sol nwuru n’ihi ekwesighi ntukwasị obi ya nye
 Onyenwe anyi, o debeghi okwu Onyenwe anyi, karisia, o
 gara na nke onye na-aju mmuo ojoo ase, n’ihi ijuta ya
 ase, **14** ma o jughi ase site n’onu Onyenwe anyi. O bu nke
 a mere Onyenwe anyi ji gbuo ya, were alaeze ya nyefee
 Devid nwa Jesi n’aka.

11 Ndi Izrel niile gbakotara biakwute Devid na Hebron si
 ya, “Lee, okpuku gi na anu ahụ gi ka anyi bu. **2** N’oge

gara aga, ọ bụladi mgbe Sọl bụ eze, ọ bụ gi duuru ndi agha Izrel n'ogụ niile, ma ọpụpụ ma mbata. Onyenwe anyi bụ Chineke gi, siri gi, 'I ga-azụ ndi m, bụ Izrel, i ga-abụkwa onye ga-achi ha.'" 3 Mgbe ndi okenye Izrel niile bjakwutere eze Devid na Hebron, ya na ha gbara ndu n'ihu Onyenwe anyi na Hebron. Ha tere ya mmanu ibu eze Izrel, dika Onyenwe anyi kwere na nkwa site n'onu Samuel. 4 Devid na ndi Izrel zooro ije garuo Jerusalem nke bu Jebus. Ma ndi Jebus bi n'ebe ahụ, 5 gwara Devid si, "I gaghị abata n'ebe a." N'agbanyeghi okwu ndi a, Devid dotara ebe ahụ e wusiri ike nke Zayon n'agha, ya bu obodo Devid. 6 Devid ekwuolarị si, "Onye obula buru uzobuo agha megide ndi Jebus ga-abu onyeisi ochiagha ndi agha." Joab nwa Zeruaya bu onye mbu gara, n'ihu ya, o nwetara ike ibu ochiagha. 7 Devid biiri n'ebe ahụ e wusiri ike. O bu nke a mere e ji akpo ya obodo Devid. 8 O wuru obodo gburugburu ya, site na Milo ruo na mgbidi gbara ya gburugburu. Ma Joab wuzikwara akuku obodo ahụ nke foduru. 9 Ma Devid gara n'ihu na-adi ukwu karịa, n'ihu na Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile, nonyeere ya. 10 Ndi a bu ndisi ndi dike n'etiti ndi agha Devid. Ha na ndi Izrel niile nyere ichi eze Devid ezi nkwa ime ka ochichi ya ruo n'akuku niile nke ala ahụ, dika Onyenwe anyi kwere na nkwa. 11 Nke a bu ndeko onugogu ndi dike n'agha Devid nwere: Jashobeam, onye Hakmon, bu onyeisi n'etiti ndisi ndi ozo. O weliri ube ya megide nari ndi ikom ato, bu ndi o gburu n'otu mgbe ibu agha. 12 Onye nke na-eso ya bu Elieza nwa Dodayi, onye Ahohi, onye bu otu n'ime ndi dike ato ndi ahụ. 13 Ya na Devid no

na Pas Damin mgbe ndi Filistia zukoro n'ebe ahụ ibu agha. N'otu ebe, nke e nwere otu ubi juputara n'oka bali, ma ndi agha Izrel si n'ogbo agha gbapu oso n'ihhi ndi Filistia. **14** Ma ha were onodu ha n'etiti ubi ahụ, ha naputara ya, tigbuo ndi Filistia niile ahụ. Onyenwe anyi nyere mmeri di ukwu. **15** Mmadu ato n'ime iri ndisi agha ato ahụ jekwuru Devid na nkume di n'ogba Adulam, na mgbe otu ndi Filistia mara ulo ikwu ha na Ndagwurugwu Refaim. **16** Ma Devid no n'ebe ahụ ewusiri ike n'oge ahụ, ma onodu ndi agha ndi Filistia di na Betlehem. **17** Aguu mmiri guru Devid nke ukwu, o si, "O ga-amasi m ma o buru na o nwere onye ga-ekunye m mmiri onunu site n'olulu mmiri di nso nonu uzọ ama Betlehem!" **18** Ya mere, ha ato wakpuru omuma ulo ikwu ndi Filistia, seta mmiri site n'olulu mmiri ahụ di n'akuku onu uzọ ama Betlehem, bulatara ya Devid. Ma Devid juru inu ya, kama o wufuru ya n'ala dika onyinye nye Onyenwe anyi, kwuo si, **19** "Chineke ekwela ka m mee nke a. M ga-anu obara ndi ikom a, bu ndi ji ndu ha chuo aja n'ihhi ikute mmiri a?" N'ihhi na ha ji ndu ha chuo aja iga kute ya, Devid ekweghi anu ya. Nke a bu udi ike dike ato ahụ kpara. **20** Abishai, nwanne Job bu onyeisi ndi ikom ato ahụ. O weliri ube ya megide nari ndi ikom ato, tigbukwaa ha niile. N'ihhi nke a, o ghoro onye a ma ama dika mmadu ato ndi a. **21** N'etiti mmadu ato ahụ, a na-asopuru ya kari, o ghoro onyeisi ha. O bu ezie na-agunyeghi ya dika otu onye n'ime ha. **22** Benaya, nwa Jehoiada, onye si Kabzeel, bu dike n'agha, kpara ike di ukwu. O tigburu dimkpa abuo ndi Moab, ndi bu okaka n'agha. O ridakwukwara odum n'ime olulu

na-amị amị n'ụbọchị mkpụrụ mmiri na-ezo, gbuo ya. **23** O tigburu otu nwoke onye Ijipt, nke ogologo ya dị mita abụọ na ọkara. Ọ bụ ezie na onye Ijipt ahụ ji ụbe buru ezigbo ibu n'aka, nke okporo ya dika nke onye na-ekwe akwa ji ekwe akwa, ma Benaya ji naanị mkpọ jekwuru ya, pụnara onye Ijipt ahụ ụbe dị ya n'aka, jiri ya magbuo ya. **24** Nke a bụ ụdị ike Benaya nwa Jehoiada kpara. Ya onwe ya nwekwara aha dika ndị dike atọ ahụ. **25** A na-asọpụrụ ya n'ebe ọ dị ukwuu karịa onye ọbụla n'etiti iri dike atọ ndị ahụ, ma o rughị ogugo ndị dike atọ mbụ ahụ. Devid mere ya onyeisi ndị na-eche ya nche. **26** Ndị bụ dike n'agha bụ ndị a: Asahel nwanne Joab, Elhanan nwa Dodo onye Betlehem, **27** Shamot onye Haroa, Helez onye Pelon, **28** Ira nwa Ikesh, onye Tekoa, Abieza onye Anatot, **29** Sibekai onye Husha, Ilai onye Ahohi, **30** Maharai onye Netofa, Heled nwa Baana, onye Netofa, **31** Itai nwa Ribai, nke Gibe a ụmụ Benjamin, Benaya onye Piraton, **32** Hurai onye si n'akụkụ iyi dị na Gaash, Abiel onye Arba, **33** Azmavet onye Baharum, Eliaba onye Shaalbon, **34** Ụmụ Hashem onye Gizon, Jonatan nwa Shagee, onye Hara, **35** Ahiam nwa Saka, onye Hara, Elifal nwa Ụọ, **36** Hefa onye Mekerat, Ahija onye Pelon, **37** Hezro onye Kamel, Naarai nwa Ezbai, **38** Juel nwanne Netan, Miba nwa Hagri, **39** Zelek onye Amọn, Naharai onye Beerot, onye na-ebu ngwa agha Joab, nwa Zeruaya, **40** Ira onye Itra, Gareb onye Itra, **41** Ụraya onye Het, Zabad nwa Alai, **42** Adina nwa Shiza, onye Ruben, onye bụ onyeisi ebo Ruben na iri mmadụ atọ ahụ na-eso ya. **43** Hanan nwa Maaka, Joshafat onye Mitna, **44** Ụzia onye Ashterat, Shama na Jeiel ụmụ

Hotam, onye Aroea, **45** Jediael nwa Shimri, Joha nwanne ya, onye Tiza, **46** Eliel onye Mahavi, Jeribai na Joshavia ụmụ Elnaam, Itma onye Moab, **47** Eliel, Obed, na Jaasiel onye Mezoba.

12 Ndi a bu ndi ikom bjakwutere Devid na Ziklag, mgbe e si n'ihu Sol nwa Kish chupu ya. (Ha so n'ime ndi oka agha nyeere Devid aka ibu agha. **2** Ngwa agha ha bu uta, ha nwere ike iji aka nri maobu aka ekpe gbapu aku maobu fee ebe; ndi a bu ndi ikwu Sol si n'ebo Benjamin.) **3** Onyeisi ha bu Ahieza na Joash, bu umu Shema onye Gibeaa. Ndi ozu bu, Jeziel na Pelet umu Azmavet, Beraka, Jehu onye Anatot, **4** Ishmaya onye Gibion, dimkpa n'etiti iri mmadu ato ndi ahụ, onye bu onyendu iri mmadu ato ahụ, Jeremaya, Jahaziel, Johanan, Jozabad onye Gedera, **5** Eluzai, Jerimot, Bealia, Shemaraya, na Shefataya onye Haruf; **6** Elkena, Ishaya, Azarel, Joeza na Jashobeam, ndi Kora; **7** Juela na Zebadaya umu Jeroham onye Gedoa. **8** Ndi a bukwa dike n'agha sitere n'ebo Gad gbasoo Devid n'ebe e wusiri ike ya di n'ozara. Ha bukwa ndi oka n'iji ube na ota alu agha. Ha dikwa gara gara dike ele n'elu ugwu, ihu ha dikwa ka ihu odum. **9** Eza, bu onyeisi ha. Obadaya bu onye na-eso ya, tupu Eliab esoro. **10** Onye nke anu bu Mishmana. Ndi ozu n'usoro ha bu, Jeremaya, **11** na Atai bu nke isii, na Eliel bu nke asaa, **12** na Johanan bu nke asato, na Elzabad bu nke itoolu, **13** na Jeremaya onye nke iri, nakwa Makbanai onye nke iri n'otu. **14** Ndi a, ndi sitere n'ebo Gad bu ndisi agha. Onye na-adighi ike n'ime ha di ike dike nari ndi agha, ma onye di ike n'ime ha di ike dike puku ndi agha. **15** O bu ha gafere osimiri

Jordan n'udu mmiri, mgbe Jordan tofere akukụ ya niile, chusaa ndi niile bi na ndagwurugwu, n'akukụ ọwụwa anyanwụ na ọdịda anyanwụ. **16** Ndi ọzọ sitekwara n'ebo Benjamin na Juda bjakwute Devid n'ebe ya e wusiri ike. **17** Mgbe ahụ, Devid puru iga zute ha, si ha, "O buru na unu bira n'udo inyere m aka, ejikeere m inabata unu ka unu dinyere m. Kama o burukwanu na unu bira irara m nye n'aka ndi iro m, ebe aka m di ocha, ka Chineke nna nna anyi hu ihe di unu n'obi kpee unu ikpe." **18** Mgbe ahụ, Mmuo Nso dakwasiri Amasai, onyendu iri ndi ikom ato ahụ, mee ka o gwa Devid okwu si ya, "Anyi bu ndi gi, Devid! Anyi so gi n'azu, gi nwa Jesi! Udo, udo ga-abu nke gi, udo ga-abukwa nke ndi na-enyere gi aka, n'ihi na Chineke gi na-enyere gi aka." Ya mere, Devid nabatara ha mee ha ndisi agha na-apunara ndi mmadu ihe. **19** Ufodu n'ime ndi ebo Manase gbasoro Devid, mgbe o gara sonyere ndi Filistia n'iluso Sol ogo. Ma ya na ndi agha ya enyereghị ndi Filistia aka, n'ihi na mgbe ndi Filistia gbachara izu, ndi ndu ndi Filistia zilagara ya. Ha kwuru si, "Isi anyi ka anyi ga-atufu ma o buru na Devid ahapu anyi n'ogbo agha gbakwuru nna ya ukwu bu Sol." **20** Mgbe Devid gara Ziklag, ndi a bu ndi ikom si n'ebo Manase ndi gbasoro ya: Adna, Jozabad, Jediael, Maikel, Jozabad, Elihu na Ziletai. Ndi a niile bu ndisi agha na-achi puku ndi agha n'ebo Manase. **21** Ha nyeere Devid aka imegide ndi agha nkwata ahụ, n'ihi na ha niile bu dike n'agha, burukwa ndisi agha. **22** Site n'ubochi ruo n'ubochi, otutu ndi ikom na-agbafeta soro Devid, tutu ruo mgbe ha ghorogwe ndi agha, ndi agha nke Chineke.

23 Ndi a bu ndi jikeere ibu agha, ndi chikwa ngwa agha bjakwute Devid na Hebron, n'ih na ha chorọ ka o bia buru eze ha n'onodu Sol, dika Onyenwe anyi kwuru. 24 Ndi sitere n'ebo Juda, ndi bu ota na ube ha di puku isii na nari asato. 25 Ndi Simion a maara aha ha n'ibu agha di puku asaa na otu nari. 26 Ndi Livayi di puku anọ na nari isii., 27 tinye Jehoiada, onyendu n'ezinaulo Eron na puku ndi ikom ato na nari asaa, 28 na Zadok, nwokorobia bu dike na dimkpa n'agha, onyendu ndjisi agha iri abuo na abuo ndi si n'ezinaulo ya. 29 Umụ Benjamin, ndi ikwu Sol, di puku ato, n'ih na n'oge a, otutu ha nonyeere Sol. 30 Umụ Ifrem di iri puku abuo na nari asato, ndi di ike n'agha, ndi a makwaara aha ha n'ikwu ha. 31 Site n'okara ebo Manase, ndi onuogugu ha di puku iri na asato ka a hoputara iga inyere Devid aka ibu eze. 32 Umụ Isaka; nari ndjisi abuo, na ndi ha na-edu. Ndjisi a bu ndi nwere nghota oge ha no n'ime ya marakwa ihe Izrel kwesiri ime n'oge ahụ. 33 Umụ Zebulon di iri puku ise. Ha enweghi obi abuo obula iso Devid. A zukwara ha n'iji udi ngwa agha obula na-ebu agha. 34 Onuogugu ndi ndu umu Naftali di otu puku, tinyere ndi agha di puku iri ato na asaa, ndi ji ube na ota. 35 Umụ Dan di iri puku abuo na asato, na nari isii. Ha bukwa ndi agha jikeere ibu agha. 36 Umụ Asha di iri puku anọ. Ha bu ndi ibu agha doro nnoo anya. 37 Sitekwa n'owuwa anyanwu Jordan, site n'ebo Ruben na Gad, na okara ebo Manase bi, ndi agha onuogugu ha di nari puku na iri abuo, ndi ji udi ngwa agha obula putara soro Devid. Ha bukwa ngwa agha ha puta. 38 Ndi a niile bu ndi agha na-eje ozi n'usoro

ndị ji obi ha pụta. Ha nwekwara mkpebi mgbe ha si ebe ọbụla ha si pụta ịbịa Hebrọn ime Devid eze. Ndị Izrel niile jikwa otu obi pụta ime Devid eze Izrel. **39** Mgbe ha pụkwutere Devid, ha so ya rie, nūọ, abalị atọ. Ọ bụkwa ihe ndị ezinaụlọ ha kwadoro ha ji bịa ka ha riri. **40** Ndị Isaka, na Zebulun, na Naftalị si ebe dị anya bute nri. Ịnyịnya ibu, na ịnyịnya kamel, na ịnyịnya muul na ehi ka ha ji bute nri ndị a. Ọ bụkwa nri dị iche iche ka ha butere, dika ụtụ ọka, na achicha e ji mkpuru fiig mee, na achicha ndị ọzọ dị iche, na mmanya, na mmanụ, na igwe ehi, na igwe aturu. Ha si otu a bute nri ndị a n'ihhi na oke ọrụ juputara n'ala Izrel niile.

13 Devid na ndịisi agha ya na-achị imerime puku ndị agha, na ọtutu narị ndị agha, zukoro gbaa izu. **2** Ọ gwara ọgbako Izrel niile ahụ si, “Ọ bụrụ na ọ dị unu mma, ọ bụrụkwa na ọ bụ ọchịchọ Onyenwe anyị Chineke anyị, ka anyị ziga ozi zie ụmunnna anyị niile bi n'akuku niile nke ala Izrel, na ndị nchụaja na ndị Livayị niile, bi n'obodo ha na ndị bi n'ebe ịta nri nke anụ ụlọ ha, ka ha bịa, soro anyị. **3** Ka anyị gaa bulata igbe ọgbugba ndụ Chineke n'ihhi na e lefuru ya anya n'oge ahụ niile Sọl bụ eze.” **4** Ha niile kwekoritara ime nke a n'ihhi na okwu ahụ dị ndị niile zukoro mma. **5** Mgbe ahụ, Devid kpọrọ ndị Izrel niile oku ka ha zuo ezuo site n'ebe niile ha bi, site n'oke ala ha na ndị Ijipt, ya bụ iyi Shiho, ruo n'oke ala dị n'ugwu, ya bụ Lebo Hamat, ka ha gaa bulata igbe ọgbugba ndụ Chineke site na Kariat Jearim. **6** Devid na ndị Izrel niile jere Baala n'ime Juda, ya bụ Kariat Jearim, i si n'ebe ahụ bugota igbe ọgbugba ndụ Chineke, bụ Onyenwe anyị, onye na-

anọkwasi n'etiti cherubim, igbe ahụ nke akpọkwasi aha ya. **7** Ha ji ụgbọala ọhụrụ ehi na-adọkpụ buru igbe ọgbugba ndụ Chineke site n'ụlọ Abinadab, Ụza na Ahio na-eduzi ụgbọala ahụ ụzọ. **8** Devid na ndị Izrel niile weere ike ha niile na-añụ ọñụ n'ihu Chineke, jiri abụ, ụbọ akwara, opi, une na ogene na iti egwu na-etekwa egwu. **9** Mgbe ha rutere n'ebe izọcha ọka nke Kidon, Ụza setipụrụ aka ya ijide igbe ọgbugba ndụ ahụ, n'ihu na ehi ahụ zọhiere ụkwụ. **10** Ma iwe Onyenwe anyị dị ọkụ megide Ụza, o tigburu ya n'ihu na o meturụ igbe ọgbugba ndụ ahụ aka. Ya mere, ọ nwurụ n'ebe ahụ n'ihu Chineke. **11** Mgbe ahụ, iwe were Devid n'ihu ọñuma Onyenwe anyị dakwasiri Ụza, ruo taa, a na-akpọ ebe ahụ Perez Ụza. **12** Devid tūrụ egwu Chineke n'ụbọchị ahụ, o kwuru si, "M ga-esi añaabubatarara onwe m igbe ọgbugba ndụ a?" **13** O bubataghị igbe ọgbugba ndụ ahụ n'ime obodo Devid, kama o bugara ya n'ụlọ Obed-Edom, onye Git. **14** Igbe ọgbugba ndụ Chineke ahụ n'ezinaụlọ Obed-Edom n'ụlọ ya ọnwaa atọ. Onyenwe anyị gọzikwara ezinaụlọ ya na ihe niile o nwere.

14 Hiram bụ eze Taja zitere Devid ndị ozi, na ndị ọkwa ñka osisi na ndị na-edo nkume, ka ha nyere Devid aka iwu ụlọeze ya. O nyekwara ya osisi sida o ji ewu ụlọ ahụ. **2** Devid ghọtara na Onyenwe anyị emeela ka o guzosie ike dika eze ndị Izrel, na ebuliela alaeze ya elu nke ukwu n'ihu ndị ya Izrel. **3** Devid lūrụ ndị inyom ọzọ mgbe o jere biri na Jerusalem. Nke a mere ka ọ mụọ ọtụtụ ụmụ nwoke na ụmụ nwanyi. **4** Ndị a bụkwa aha ụmụ a mụrụ ya n'ebe ahụ: Shamua, Shobab, Netan, Solomon, **5** Ibha, Elishua,

Elpelet, **6** Noga, Nefeg, Jafia, **7** Elishama, Beeliada na Elifelet. **8** Mgbe ndị Filistia nūrụ na eteela Devid mmanụ ị bụ eze ndị Izrel niile, ha pūrụ n'igwe ha ịchọ ya. Ma Devid nūrụ maka ya, jikere pụọ izute ha. **9** Ma ndị Filistia b́ara, bukọrọ ihe niile d́ na Ndagwurugwu Refaim. **10** Devid jurụ Chineke ase sị, “Ọ bụ m gaa buso ndị Filistia agha? Ị ga-enyefe ha n'aka m?” Onyenwe anyị zara sị ya, “Gaa, aga m enyefe ha n'aka gị.” **11** Ya mere, Devid na ndị ikom ya gara Baal-Perazim, meriekwa ha n'ebe ahụ. O kwuru sị, “Chineke enupula megide ndị iro m site n'aka m, d́ka idee mmiri si enupu.” N'ihia ya, a kpọrọ ebe ahụ Baal Perazim. **12** Ndị Filistia hapūrụ chi niile ha n'ebe ahụ, Devid nyere iwu ka e suo ha niile ọkụ. **13** Ndị Filistia bukwara agha b́a na ndagwurugwu ahụ ọzọ. **14** N'ihia nke a, Devid jurụ Chineke ase ọzọ. Chineke sịrị ya, “Esitekwala n'ihu buso ha agha, kama gbaa ha gburugburu, buso ha agha na ncherita ihu osisi balsam ndị ahụ. **15** Ngwangwa ị nūrụ ụda ikiri ụkwụ n'elu osisi balsam ndị ahụ, mgbe ahụ ka unu ga-apụ ibu agha, n'ihia na nke a pụtara na Chineke eburula unu ụzọ pụọ, itigbu ndị agha Filistia.” **16** Devid mere d́ka Chineke nyere ya n'iwu. Ha tigburu ndị agha Filistia site na Gibiḡon ruo Gaza. **17** Ya mere, aha Devid bidoro na-ewu ewu; Onyenwe anyị tinyekwara ụjọ ya n'obi mba niile.

15 Mgbe Devid wuchara ụlọ obibi ya n'obodo Devid, o doziri ebe a ga-adọsa igbe ọgbugba ndụ Chineke. Ọ mara ụlọ ikwu maka ya. **2** Devid kwuru sị, “O nweghị onye ọb́la ga-ebu igbe Chineke kariakwa ndị Livayi, n'ihia na Onyenwe anyị h́pụtara ha ibu igbe Onyenwe anyị na ije

ozi n'ihu Onyenwe anyị ruo mgbe ebighị ebi.” **3** Ya mere, Devid kpọkọtara ndị Izrel niile, na Jerusalem ibubata igbe Onyenwe anyị n'ebe ahụ ọ kwadoro na a ga-adọsa ya. **4** Ọ kpọkọtara ụmụ Eron na ndị Livayị: **5** Ndị Kohat na ụmụna ha dị otu narị na iri abụọ. Uriel bụ onyeisi ha. **6** Ụmụ Merari na ụmụna ha dị narị abụọ na iri abụọ. Asaya bụ onyeisi ha. **7** Ụmụ Geshom na ụmụna ha dị otu narị na iri atọ. Juel bụ onyeisi ha. **8** Ụmụ Elizafan na ụmụna ha dị narị abụọ. Shemaya bụ onyeisi ha. **9** Ụmụ Hebron na ụmụna ha dị iri asatọ. Eliel bụ onyeisi ha. **10** Ụmụ Uziel na ụmụna ha dị otu narị na iri na abụọ. Aminadab bụ onyeisi ha. **11** Devid kpọrọ Zadok na Abiata, ndị nchụaja na Uriel, Asaya, Juel, Shemaya, Eliel, na Aminadab ndị Livayị sị ha, **12** “Unu bụ ndịisi ezinaụlọ dị iche iche, n'ebo Livayị. Doonụ onwe unu nsọ unu na ụmụna unu ibulata igbe ọgbụgba ndụ Onyenwe anyị, Chineke Izrel n'ebe a m doziri n'ihia ya. **13** Na mbụ, Onyenwe anyị Chineke tara anyị ahụhụ n'ihia na anyị esoghị omenaala ime ka unu bụ ndị Livayị buru ya. Anyị ajụtaghị ya ase otu a ga-esi bulata ya n'ụzọ ọ kwesiri.” **14** Ya mere, ndị nchụaja na ndị Livayị mezuru omenaala ido onwe ha nsọ maka ibulata igbe ọgbụgba ndụ Onyenwe anyị, Chineke Izrel ahụ. **15** Ndị Livayị jiri osisi ogologo buru igbe Chineke ahụ n'isi ubu aka ha dika Mosis nyere n'iwu n'usoro dika okwu Onyenwe anyị si dị. **16** Devid nyekwara ndị ndu Livayị iwu sị ka ha họtara site n'etiti ụmụna ha ndị abụ na ndị egwu, ndị ga-abụ abụ ọhụ, nke ya na ngwa egwu ndị a ga-eso: ụbọ akwara, une na ogene. **17** Ndị Livayị họtara Heman nwa Juel; ma site n'etiti

ụmụna Juel ha ọpụtara Asaf, nwa Berekaya. Sitekwa
 n'etiti ụmụna ha ndị Merari ha ọpụtara Etan nwa
 Kushaya, **18** tinyere ndị a, ha ọpụtara ụmụna ha ndị a,
 ndị na-esote ha n'ọkwa: Zekaraya, Jaaziel, Shemiramot,
 Jehiel, Unni, Eliab, Benaya, Maaseia, Matitaia, Elifelehu,
 Mikneya, Obed-Edom na Jeiel bụ ndị na-eche ọnụ ụzọ.
19 Heman, Asaf na Etan ka a ọpụtara maka ikụ ogene
 bronzo. **20** Zekaraya na Aziel, Shemiramot, Jehiel, Unni,
 Eliab, Maaseia na Benaya bụ ndị na-akpọ ụbọ akwara dika
 usoro abụ alamot, si dị **21** Matitaia, Elifelehu, Mikneya,
 Obed-Edom, Jeiel na Azazaya bụkwa ndị na-akpọ une dika
 usoro abụ Sheminit si dị. **22** Onyeisi ndị na-abụ abụ a
 ọpụtara bụ Kenaniya, onye bụkwa onyeisi ndị Livayi. A
 ọpụtara ya n'ihu na ọ bụ onye nwere nghọta banyere
 abụ. **23** Berekaya na Elkena bụ ndị na-eche ọnụ ụzọ ebe
 igbe ahụ dị. **24** Shebanaya, Joshafat, Netanel, Amasai,
 Zekaraya, Benaya na Elieza, ndị bụ ndị nchụaja bụ ndị na-
 afụ opi n'ihu igbe ọgbụgba ndụ Chineke. Obed-Edom na
 Jehaya ga-esokwa ndị ga-eche ọnụ ụzọ ebe igbe ahụ dị
 nche. **25** Devid na ndị okenye Izrel, na ndịisi agha na-
 achị puku ndị agha, ji oke ọnụ gaa n'ụlọ Obed-Edom n'ihu
 ibugote igbe ọgbụgba ndụ Onyenwe anyị ahụ. **26** N'ihu
 na Chineke nyeere ndị Livayi na-ebu igbe ọgbụgba ndụ
 Onyenwe anyị aka, ọ bụ oke ehi asaa na ebule asaa ka a
 churụ n'aja. **27** Ọ bụ ezi akwa ọcha ka e ji kee Devid ekike,
 dika ndị Livayi niile bụ ndị bu igbe ọgbụgba ndụ ahụ, na
 ndị ọbụ abụ, na Kenaniya, bụ onyeisi otu ndị na-abụ abụ
 yi akwa ọcha n'ahụ ha. Devid yikwa uwe efọd e ji akwa
 ọcha dụọ. **28** Ya mere, ndị Izrel niile ji iti mkpu, na-ifu opi

mpi ebule na-ifu opi ike, ikpo ubo akwara, iku ogene na une, bulata igbe ogbugba ndu Onyenwe anyi. **29** Mgbe ha bu igbe ogbugba ndu Onyenwe anyi na-abata n'obodo Devid, Mikal nwa Sol, lepuru anya site na oghereikuku ulo. Mgbe o huru eze Devid ka o na-ayori egwu na-anuri onu, o ledara ya anya n'ime obi ya.

16 Ha bubatara igbe ogbugba ndu Chineke ahụ guzobe ya n'ime ulo ikwu nke Devid manyere maka ya. Ha chekwara aja nsure oku na aja udo n'ihu Chineke. **2** Mgbe Devid chusiri aja nsure oku na aja udo ndi a, o goziri ndi Izrel n'aha Onyenwe anyi. **3** O nyekwara onye obula n'Izrel, ma nwoke ma nwanyi, otu ogbe achicha, okpurukpu anu na achicha mkpuru osisi a mikporo amikpo. **4** O hoputara ufodu ndi Livayi ka ha nodu n'ihu igbe ogbugba ndu Onyenwe anyi ahụ inye Onyenwe anyi, Chineke Izrel ekele na otuto na irio ya ngozi n'isi ndi ya Izrel. Ndi a bu ndi o nyere ije ozi a: **5** Asaf bu onyeisi ndi a. Ndi ozu bu Zekaraya, Jeiel, Shemiramot, Jehiel, Matitaia, Eliab, Benaya, Obed-Edom na Jeiel. Oru ha bu ikpo ubo akwara, na une, ma oru Asaf bu onye na-aku ogene ola na-ada uda. **6** Benaya na Jahaziel, ndi nchujaja, ketara oru ifu opi n'ihu igbe ogbugba ndu Chineke kwamgbe kwamgbe. **7** N'ubochi ahụ ka Devid buru uzọ hoputa Asaf na ndi otu ya ka ha nye Onyenwe anyi otuto n'usoro di otu a: **8** Nyenu Onyenwe anyi otuto, kwuputakwa aha ya, meenu ka amata n'etiti mba niile banyere ihe niile o ruru. **9** Bukuonu ya abu, bukuonu ya abu otuto; kwuputaranu mba niile oru ebube ya niile. **10** Nurianu n'ime aha nsu ya; ka obi ndi niile na-achọ Onyenwe anyi nuria onu. **11**

Na-achonụ Onyenwe anyị na ike ya, chonụ ihu ya mgbe niile. **12** Chetanụ ọrụ ebube niile nke ọ rụrụ, ihe iribama ya niile na ikpe ziri ezi niile nke si n'ọnụ ya pụta. **13** Unu, ụmụ Izrel, bụ ohu ya ụmụ Jekọb, ndị ọ họtara. **14** Ya onwe ya bụ Onyenwe anyị Chineke anyị; ikpe ya dị n'ụwa niile. **15** Ọ na-echeta ọgbugba ndụ ya ruo mgbe ebighị ebi; bụ nkwa o kwere nye puku ọgbọ. **16** Ọgbugba ndụ ahụ nke ya na Ebrahim gbara, na iyi ọ n'ụrụ nye Aizik. **17** O mere ka o guzoro nye Jekọb dika ukpuru, ma n'ebe Izrel nọ dika ọgbugba ndụ ebighị ebi: **18** Si, "Aga m enye gi ala Kenan ka ọ buru ihe nketa gi." **19** Mgbe ha dị ole na ole n'ọnuogugu, n'ezie, ole na ole, burukwa ọbia n'ala ahụ. **20** Ha waghari site n'otu mba gaa mba ọzọ, sitekwa n'otu alaeze gaa na alaeze ọzọ. **21** O kweghi ka onye ọbula mekpaa ha ahụ; ọ baara ndị eze mba n'ihu ha, si: **22** "Unu emetukwala ndị m e tere mmanụ aka, unu emekpakwala ndị amuma m ahụ." **23** Bụkuonụ Onyenwe anyị abụ, unu ụwa niile; kwuputanụ nzoputa ya site n'otu ụbọchi ruo n'ụbọchi nke ọzọ. **24** Kwusaanụ ebube ya n'etiti mba niile, kọsakwanụ banyere oke ọrụ ya niile n'etiti ndị niile dị iche iche. **25** N'ihu na Onyenwe anyị dị ukwu, ọ bụkwa onye kachasi ka e nye otuto. Onye a na-atụ egwu karịa chi ọzọ niile ka ọ bụkwa. **26** N'ihu na chi niile nke mba niile dị iche iche bụ arusi efu, maobu Onyenwe anyị kere eluigwe niile. **27** Ima mma na ebube dị n'ihu ya; ike na onụ dị n'ebe obibi ya. **28** Nyenu Onyenwe anyị, unu ezinaulo nke mba niile dị iche iche, nyenu Onyenwe anyị nsopuru na ike. **29** E, nyenu Onyenwe anyị nsopuru ruuru aha ya, werenụ onyinye bịa n'ihu ya. Kponu isiala

nye Onyenwe anyị n'ima mma nke ịdị nsọ ya. **30** Maa jijiji n'ihu ya, unu ụwa niile. Elu ụwa niile kwụ chīm, a pughị iwezuga ya n'ọnọdụ ya. **31** Ka eluigwe nūrīa, ka ụwa nwekwa obi ụtọ; ka ha kwuputa n'etiti mba niile si, "Onyenwe anyị na-achị." **32** Ka osimiri bigbọ, na ihe niile dị n'ime ya, ka ala ubi niile na ihe niile dị n'ime ha juputa n'obi ụtọ. **33** Ka osisi niile nke oke ọhịa buọ abụ, ka ha buọ abụ ọhụ n'ihu Onyenwe anyị, n'ihu na ọ na-abia ikpe ụwa ikpe. **34** Keleenụ Onyenwe anyị, n'ihu na ọ dị mma, n'ihu na ihunanya ya na-adigide ruo mgbe ebighị ebi. **35** Tikuonụ ya mkpu si, "Zoputa anyị, gi Chineke, Onye nzoputa anyị; chikota anyị, ma naputakwa anyị site n'aka mba dị iche iche, ka anyị nwee ike nye aha nsọ gi ekele; ma nyaakwa isi n'ime otuto gi." **36** Otuto dirị Onyenwe anyị, bu Chineke nke Izrel, site n'ebighị ebi ruo ebighị ebi. Mgbe ahụ, mmadụ niile sirị, "Amen" na "Toonu Onyenwe anyị." **37** Devid hapuru Asaf na ndị Livayi ibe ya n'ihu igbe ọgbugba ndụ Onyenwe anyị ahụ ụbọchị niile ije ozi mgbe niile, dika ọrụ ụbọchị ọbula si di. **38** Obed-Edom nwa Jedutun so n'ime ha, ya na Hosa, na iri mmadụ isii na asatọ ọzọ. Obed-Edom nwa Jedutun na Hosa bu ndị na-eche ọnụ ụzọ. **39** Devid nyefekwara Zadok, onye nchụaja, na ndị nchụaja ibe ya, ọrụ inọ n'ihu ụlọ nzute Onyenwe anyị, n'ebe di elu nke Gibion. **40** N'ihu ichu aja nsure oku mgbe niile n'elu ebe ichu aja nke aja nsure oku nye Onyenwe anyị, ututu na anyasi niile n'usoro dika e si dee ya n'akwukwo iwu Onyenwe anyị, nke o nyere ndi Izrel. **41** Devid hoputakwara Heman, na Jedutun, na ndi ọzọ a kporo aha hoputa inye Onyenwe

anyị ekele, “n’ihi ihunanya ya na obi ebere ya nke na-adi ruo mgbe ebighi ebi.” **42** Heman na Jedutun bu ndi o diiri ifu opi, na iku ogene oia, na ihe egwu ndi ozo eji na-enye Chineke otuto. Umụ ndi ikom Jedutun bu ndi no nche n’onu uzọ ama. **43** Mgbe mmemme ahụ gwusiri, onye obula lara n’ulo ya. Devid lakwara igozu ezinaulo ya.

17 Mgbe Devid nosara ahụ n’uloeze ya, o siri Netan onye amuma, “Lee, mu onwe m na-ebi n’ulo sida, ma igbe ogbugba ndu Onyenwe anyi di n’okpuru ulo ikwu.” **2** Netan zaghachiri Devid, “Ihe obula di gi n’obi, mee ya, n’ihi na Chineke nonyeere gi.” **3** Ma n’abali ahụ, okwu Chineke rutere Netan nti, na-asị, **4** “Gaa gwa ohu m Devid si ya, ‘Otu a ka Onyenwe anyi kwuru: Gi onwe gi agaghi ewuru m ulo ebe m ga-ebi, **5** n’ihi na ebibeghi m n’ulo site n’ubochi m si n’Ijpt kpoputa Izrel ruo taa. Kama e sitela m n’otu omuma ulo ikwu baa na nke ozo, sitekwa n’otu ebe obibi gaa ebe nke ozo. **6** N’ebe obula m na-ejehari n’etiti ndi Izrel niile, o di mgbe m siri onye obula n’ime ndi ndu ha, ndi m nyere iwu ka ha zuo ndi m, si, “Gini mere unu ewubereghi m ulo sida?”” **7** “Ma ugbu a, gwa Devid bu ohu m, si, ‘Otu a ka Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile kwuru: Mu onwe m sitere n’ohia ebe ita nri nke umu anu ulo, sikwa n’ebe i na-azu igwe ewu na aturu kpoputa gi, mee gi onye na-achi ndi m Izrel. **8** Anonyekwara m gi n’ebe obula i gara, kpochapu ndi iro gi niile site n’ihu gi. Ugbu a, aga m eme ka aha gi dika aha ndi ikom dikarisiri ukwu n’uwa. **9** Aga m ahoputa otu ebe n’ihi ndi m Izrel, kukwa ha dika osisi ka ha biri n’ebe obibi nke aka ha, ka ha ghara i bukwa ndi a na-

esogbu ọzọ. Ndi ajoy mmadu agaghi emegbukwa ha dika ha mere na mbu, **10** dika ha na-emekwa siteri na mgbe m hoputara ndi ndu nye ndi m Izrel. Aga m eme ka ndi iro gi niile noro n'okpuru gi. "Ana m ekwuputara gi na Onyenwe anyi ga-ewuru gi ulo. **11** Mgbe ubochi gi n'awa zuru, mgbe i gakwuru ndi nna nna gi ha, aga m eme ka otu mkpuru gi bilie nochie onodu gi, o ga-abu otu n'ime umu ndi i muru. Aga m emekwa ka alaeze ya guzosie ike. **12** O bu ya onwe ya ga-ewuru m ulo, aga m emekwa ka ocheeze ya guzosie ike ruo mgbe ebighi ebi. **13** Mu onwe m ga-aburu ya nna, ya onwe ya ga-abukwara m nwa. Agaghi m ewezuga ihunanya m site n'ebe o no, dika m mere onye bu gi uzochia. **14** Aga m eme ka o chia ulo m na n'alaeze m ruo mgbe ebighi ebi. A ga-emekwa ka ocheeze ya buru ihe guzosiri ike ruo mgbe ebighi ebi." **15** Netan ziri Devid ozi dika okwu niile nke ohu ahụ si di. **16** Mgbe ahụ, eze Devid banyere nodu ala n'ihu Onyenwe anyi, si: "Onye ka m bu, Onyenwe anyi Chineke, ginikwa ka ezinaulo m bu, na i mere ka m bjaruo n'ogogo ha otu a? **17** O Chineke m, dika a ga-asị na nke a bu ihe di nta n'anya gi, ugbu a, i kwuola banyere odinihu nke ulo ohu gi. Ma gi onwe gi Onyenwe anyi Chineke na-ele m anya dika a ga-asị na m bu onye onodu ya di elu karichasia nke umu mmadu niile. **18** "Gini ozọ ka Devid ga-agwa gi, n'ih nsopuru i nyere ohu gi? N'ih na i maara ohu gi nke oma, **19** O Onyenwe anyi, n'ih okwu gi na dika ochicho obi gi si di, i meela ihe a di ukwu, meekwa ka o mata nkwa ndi a niile di ukwu. **20** "Onyenwe anyi, o dighi onye dika gi, o dikwaghi Chineke ozọ di ma o bughị gi, dika anyi nuru

ya na ntị anyị. **21** Olee ndị dika ndị gi, bụ Izrel, bụ otu mba n'elu ụwa ndị Chineke ha gara igbaputara onwe ya ka o buru otu ndi, na iji mere onwe gi aha, ruokwa oru itunanya di egwu dikwa ukwu n'ihu ha, site n'ichupu mba di iche iche na chi niile ha site n'ihu ndi gi, bu ndi i gbaputara site n'Ijpt? **22** I mere ka ndi gi Izrel buru ndi nke gi ruo mgbe ebighi ebi. Gi onwe gi kwa, Onyenwe anyi, aburu Chineke ha. **23** "Ma ugbu a, Onyenwe anyi, mee ka nkwa a nke i kwere banyere ohu gi na ulo ya buru nke ga-eguzosie ike ruo mgbe ebighi ebi. Mezukwaa ihe niile dika nkwa gi si di, **24** ka o nwee ike guzosie ike. Ka aha gi buru ihe di ukwu ruo mgbe ebighi ebi. Mgbe ahụ ndi mmadu ga-asi, 'Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile, Chineke nke na-achi Izrel, bu Chineke Izrel.' A ga-emekwa ka ulo ohu gi Devid guzosie ike n'ihu gi. **25** "Gi onwe gi, Chineke m, e kpugheerela ohu gi na i ga-ewuru ya ulo. Ya mere, ohu gi ji nwee obi ike ikpere gi ekpere. **26** Gi onwe gi, Onyenwe anyi, bu Chineke. I kweekwala ohu gi nkwa ihe oma ndi a. **27** Ugbu a, o masiri gi igosi ulo ohu gi, ime ka o diri na-aga n'ihu gi ruo mgbe ebighi ebi, n'ihu na gi Onyenwe anyi, agoziela ya. O ga-abukwa ihe a goziri agozi ruo mgbe ebighi ebi."

18 Mgbe nke a gasiri, Devid meriri ndi Filistia, mee ka ha nodu n'okpuru ochichi ya. O naara obodo Gat na obodo nta ndi ozogbara ya gburugburu site n'aka ndi Filistia. **2** Devid merikwara ndi Moab, ha ghorog ndi ohu ya, na-ebutakwara ya utu kwa afobula. **3** Devid merikwara Hadadeza eze Zoba, na nso Hamat, mgbe o na-aga iguzobe ogidi eji mara ya n'akuku osimiri Yufretis.

4 Devid nwudere otu puku inyinya ya na-adokpu ugbo agha, puku ndi agha asaa ndi na-agba ugbo agha, tinyere ndi agha ji ukwu eje di iri puku abuo. O bipuru akwara ukwu inyinya ndi ahụ niile o dotara n'agha, ma hapu naani nari inyinya. 5 Mgbe ndi Aram nke Damaskos bira inyere Hadadeza eze Zoba aka, Devid gburu iri puku ndi agha abuo na abuo n'ime ha. 6 O wuru ogige ndi agha n'alaeze ndi Aram nke Damaskos, ndi Aram ghoro ndi ohu Devid, na-ewetakwara ya utu inata ihuoma. Onyenwe anyi nyere Devid mmeri ebe obula o gara. 7 Devid chikotara ota olaedo nke ndisi agha Hadadeza na-ebu na Jerusalem. 8 Site na Tibhat nakwa Kun, bu obodo ndi Hadadeza na-achi, Devid weere otutu bronz di ukwu, nke Solomon ji kpuo Osimiri bronz ahụ, ogidi niile na ngwongwo ndi ozo niile nke e ji bronz kpuo. 9 Mgbe Tou eze Hamat nuru na Devid emerielala ndi agha niile nke Hadadeza, eze Zoba, 10 o zipuru Hadoram nwa ya nwoke, ka o gaa kelee eze Devid n'ih i mmeri o meriri Hadadeza n'agha, bu onye ya na Tou no n'agha. Hadoram ji otutu akurungwa nke olaedo, nke olaocha na nke bronz di iche iche bia. 11 Eze Devid doro akurungwa ndi a niile nsọ nye Onyenwe anyi, dika o mere olaocha na olaedo o wetara na mba ndi a: Edom, Moab, ndi Amon, ndi Filistia na Amalek. 12 Abishai nwa Zeruaya gburu puku ndi Edom iri na asato na Ndagwurugwu Nnu. 13 O wuru ogige ndi agha n'Edom, ndi Edom niile ghoro ndi na-ejere Devid ozi. Onyenwe anyi nyere Devid mmeri ebe obula o gara. 14 Devid chiru ndi Izrel niile, na-emere ndi ya ihe di mma na ihe ziri ezi. 15 Joab nwa Zeruaya bu onyeisi agha

ya; Jehoshafat nwa Ahilud bụ onye na-edekọta akụkọ. **16** Zadok nwa Ahitub, na Ahimelek nwa Abjata, bụ ndị nchụaja. Shavsha bụ ode akwụkwọ eze. **17** Benaya nwa Jehoiada bụ onyeisi ndị Keret na Pelet. Ụmụ ndị ikom Devid bụkwa ndịisi n'orụ eze.

19 Mgbe ihe ndị a gasiri, Nahash eze ndị Amọn nwurụ, nwa ya ghorọ eze n'orọdu ya. **2** Mgbe ahụ, Devid chere si, “Aga m egosi Hanon nwa Nahash obi ebere n'ihu na nna ya gosiri m obi ebere.” Ya mere, Devid zipurụ ndị ozi ka ha gaa kasie ya obi n'ihu onwụ nna ya. Mgbe ndị ozi Devid bjakwutere Hanon n'ala ndị Amọn ikasi ya obi, **3** ndiisi ala Amọn siri Hanon, bụ onyenwe ha, “I na-eche na Devid na-akwanyere nna gi ugwu site na izite ndị ozi ya ka ha bja kasie gi obi? O bụ na ndị ozi ya abjakwuteghi gi, naani ka ha mee nledo, nyochaputa otu obodo a di ma kwatuo ya?” **4** N'ihu nke a, Hanon jidere ndị ozi Devid n'ike, kpuchapụ ha aji, bipukwa uwe mwuda ha n'etiti ike ha, zilaga ha. **5** Mgbe otu onye bbara zie Devid ihe banyere ndị ikom ahụ, o zipurụ ndị ozi, ka ha gaa zute ha, n'ihu na e mere ha ihe ihere n'ebe o di ukwu. Eze siri, “Nodunu na Jeriko tutu ruo mgbe afununu unu tolitere, mgbe ahụ unu ga-alota.” **6** Ma mgbe ndị Amọn choputara na ha aburula ihe isio oyi n'ebe Devid no, Hanon na ndị Amọn zipurụ otu puku talenti olaocha iji gbazite ugbo agha na ndi na-agba ugbo agha site na Aram Naharaim, na Aram Maaka, nakwa Zoba. **7** Ha goro ugbo agha onugugu ya di iri puku ato, na puku abuo. Ha gokwara eze Maaka na ndi agha ya, ndi bbara maa ulo ikwu agha ha na nso Medeba, ebe ndi Amọn sikwa n'obodo ha niile chikota onwe ha

pụta ilu agha. **8** Mgbe Devid nuru nke a, o zipuru Joab na ndi agha ya niile bu dike na dimkpa n'agha. **9** Ndi Amon putara doo onwe ha n'usoro ibu agha, nonu uzo ama obodo ha. Ma ndi eze ahụ biara agha, nonuru onwe ha na mbara ala. **10** Mgbe Joab huru na agha di megide ya n'ihu na azu, o hoputara ufodu ndi okachamara site n'etiti ndi agha Izrel, doo ha n'usoro izute ndi Aram. **11** O tinyere ndi ikom foduru n'okpuru ochichi Abishai, nwanne ya, e zipuru ha izute ndi Amon n'agha. **12** Mgbe Abishai na-apu, Joab gwara ya okwu si ya, "O buru na ndi Aram esie ike kari m, mgbe ahụ, i ga-abia naputa m. O burukwanu na ndi Amon adiri ike kari gi, aga m abia naputa gi. **13** Nwee obi ike, ka anyi luo ugu a dike ndi di ike, n'ihu ndi anyi na obodo niile nke Chineke anyi. Ka Onyenwe anyi meekwa ihe di mma n'anya ya." **14** Mgbe ahụ, Joab na ndi agha so ya biara nso ibuso ndi Aram agha, ha sitere n'ihu ha gbapu oso. **15** Mgbe ndi Amon huru ka ndi Aram na-agbapu oso, ha onwe ha gbakwaara oso n'ihu Abishai, gbaba n'ime obodo. Ya mere, Joab laghachiri na Jerusalem. **16** Ma mgbe ndi Aram huru na ndi Izrel tighuru ha, ha zipuru ndi ozi gara kpota ndi Aram site n'ofe ozo nke Osimiri Yufretis. O bu Shofaka ochiagha ndi agha Hadadeza na-edu ha. **17** Mgbe a gwara Devid banyere nke a, o chikotara ndi Izrel niile, puo gafee Jordan. O gara nso imegide ha, o doro usoro agha ya na ncherita ihu ha. Devid doro usoro ndi agha ya izute ndi Aram n'agha, ha lusokwara ya agha. **18** Ma ha sitere n'ihu ndi Izrel gbaa oso. Devid gburu puku asaa n'ime ndi ikom na-anyanya ugbu agha, gbukwaa iri puku ndi agha anu ndi

na-eji ụkwụ eje. O gbukwara Shofaka, bụ ọchịagha agha ha. **19** Mgbe ndị eze niile nọ n'okpuru ọchịchị Hadadeza hụrụ na Izrel etigbuola ha, ha mere ka ha na Devid dīrī n'udo, burụkwa ndị nọ n'okpuru ya. Ya mere, ndị Aram adighikwa njikere inyere ụmụ Amōn aka ọzọ.

20 N'oge ọkọchị, mgbe ndị eze na-apụ ibu agha, Joab duuru ndị agha pụọ ibu agha. O bibiri ala ndị Amōn niile, gaa Raba nọchibido ya, ma Devid nọduru na Jerusalem. Joab busoro Raba agha, mee ka ọ ghọọ mkpọmkpọ ebe. **2** Devid kpupuru okpueze nke dī eze ha n'isi, ahūtara n'ịdī arọ nke okpueze ahụ ruru kilogram ọlaedo iri atọ na anọ, nke e ji nkume ndị dī oke ọnụahịa chọọ mma, e kpunyere ya Devid n'isi. O sitekwara n'obodo ahụ kwakoro ọtutu ihe nkata n'agha. **3** Ọ kpoputara ndị nọ n'ebe ahụ, manye ha n'irụ ọrụ nke e ji mma nkwo e ji awa osisi, na igwe e ji egwu ala, na anyụike na-arụ. Otu a ka Devid mekwara obodo niile nke ndị Amōn. Emesịa, Devid na ndị agha ya niile laghachiri na Jerusalem. **4** Mgbe oge gaturu, agha ọzọ daara ha na ndị Filistia, na Gaza. Mgbe ahụ, Sibekai, onye Husha, gburu Sipai, otu n'ime ndị agburu Refaim. Nke a mere ka ndị Filistia chilie aka ha elu, buru ndị a lụgburu n'agha. **5** N'agha ọzọ ha na ndị Filistia luru, Elhanan, nwa Jaia, gburu Lami nwanne Golaiat, onye Gat. Onye ụbe ya nwere osisi dī ogologo dika nke onye na-ekwe akwa ji ekwe akwa. **6** N'agha ọzokwa, bụ nke a luru na Gat, e nwere otu nwoke gbara oke dimkpa, nke nwere mkpisiaka isii n'aka ya ọbula, nweekwa mkpisiukwu isii n'ukwu ya ọbula, ya bụ, a gukọta ha niile, iri mkpisiaka na mkpisiukwu abuo

na anọ. Ọ bụkwa onye amuru n'agburu Rafa. 7 Mgbe o kochara Izrel, Jonatan nwa Shimea, nwanne Devid gburu ya. 8 Ndị a bụ ndị agburu Rafa di na Gat. Devid na ndi agha ya gburu ha niile.

21 Ekwensu biliri megide Izrel, mgbe o kpaliri Devid ka o guo Izrel onu. 2 Ya mere, Devid gwara Joab na ndisi agha okwu si, "Gaa guo umu Izrel niile onu, site na Bishaba ruo Dan. Emesia, bia gwa m ihe i gutara ka m mata ole onuogu ha di." 3 Ma Joab zaghachiri, "Ka Onyenwe anyi mee ka ndi agha ya muba, otu onye nari uzọ kara. Ma onyenwe m eze, o bu na ndi a niile abughi ndi no n'okpuru ochichi onyenwe m? N'ihi gini ka onyenwe m ji na-achọ ime ihe a? N'ihi gini ka o ga-eji wetara Izrel ikpe omuma?" 4 Ma okwu eze di ike kara nke Joab. Ya mere, Joab puru gagharia n'Izrel niile, mecha loghachikwa na Jerusalem. 5 Joab nyere Devid ngukota onuogu nke ndi agha Izrel niile. N'Izrel niile, ha di otu nde, na nari puku ndi ikom ndi tozuru iji mma agha buo agha, tinyekwara nari puku ndi ikom anọ na iri asaa n'ala Juda ndi na-amiputa mma agha. 6 Ma Joab agunyeghi ndi Livayi, na ndi Benjamin n'onuogu ahụ, n'ihi na iwu eze amasighi ya n'obi n'uzo obula. 7 Iwu banyere onuogu a adighikwa Chineke mma n'anya. Ya mere, o tara ndi Izrel ahuhu n'ihi ya. 8 Mgbe ahụ, Devid siri Chineke, "Emehiela m nke ukwu site n'ihe a m mere. Ma ugbu a, biko, ario m gi, wezuga ikpe omuma dijiri ohu gi; n'ihi na emeela m ihe nzuzu di ukwu." 9 Onyenwe anyi gwara Gad, onye ohu uzọ Devid, si, 10 "Gaa gwa Devid, 'Otu a ka Onyenwe anyi na-ekwu: Uzọ ihe ato ka m na-eche gi

n'ihu. HỌRỌ otu n'ime ha nke m ga-eme ka ọ bjakwasị gi.”

11 Ya mere Gad jekwuuru Devid sị ya, “The a ka Onyenwe anyị kwuru, HỌRỌ nke dị gi mma. **12** Oke ụnwụ nke ga-adi afọ atọ, ka ọ bụ ọnwá atọ nke mkpochapụ n'ihu ndị iro unu, site na mma agha ha ga-eru unu ahụ, ka ọ bụ ụbọchị atọ nke mma agha Onyenwe anyị, bụ ajọ ọrịa na-efe efe ịda n'ala a, nke mmụọ ozi Onyenwe anyị ga-eme ka ọ bjakwasị ala Izrel niile. Ugbu a, chee echiche, kpebie ọsịsa ị chọrọ ka m weghachiri onye ahụ zitere m.”

13 Devid sịrị Gad, “Anọ m n'oke nsogbu. Ọ ka mma ka m daba n'aka Onyenwe anyị karịa ịdaba n'aka mmadụ. N'ihì na obi ebere ya bara ụba nke ukwu.” **14** N'ihì ya, Onyenwe anyị zitere ajọ ọrịa na-efe efe n'ala Izrel, iri puku ndị ikom asaa dara nwụ. **15** Chineke zipurụ mmụọ ozi ị ga bibie Jerusalem, ma dika mmụọ ozi ahụ na-eme nke a, Onyenwe anyị hụrụ ya, o wutere ya n'ihì mbibi ahụ. Ọ sịrị mmụọ ozi ahụ nke na-ebibi ndị mmadụ, “O zuola! Seghachi aka gi.” Mgbe ahụ, mmụọ ozi Onyenwe anyị na-eguzo n'ebe ịzọcha ọka Arauna onye Jebus. **16** Mgbe Devid leliri anya elu hụ mmụọ ozi Onyenwe anyị ka o guzo n'etiti mbara eluigwe na ụwa, hụkwa mma agha o ji, nke o chere ihu ya na Jerusalem, ya na ndị okenye Izrel yi akwa mkpe, dara n'ala kpuo ihu n'ala. **17** Devid sịrị Chineke, “Ọ bughị m nyere iwu ka a guọ ndị tozuru ibu agha ọnu? Ọ bụ mụ onwe m, mụ bụ onye ọzuzụ aturụ, mehiere mee ajọ omume. Ma ndị a bụ naanị ụmụ aturụ, gini kwanụ ka ha mere? Onyenwe anyị Chineke m, biko ekwela ka ọrịa a na-efe efe nọgide n'ahụ ndị gi, ka aka gi dīgide naanị n'ahụ m, dīgidekwa n'ahụ ndị ụlọ m.” **18**

Mgbe ahụ, mmụọ ozi Onyenwe anyị nyere Gad iwu ka ọ gwa Devid, ka ọ gaa wuore Onyenwe anyị ebe ichụ aja n'ebe izọcha ọka Arauna, onye Jebus. **19** Ya mere, Devid rubere isi gaa dika okwu ahụ Gad kwuru n'aha Onyenwe anyị. **20** Mgbe Arauna nọ n'ebe izọcha ọka, ọ tughariri hụ mmụọ ozi ahụ, umụ ya ndị ikom anọ ndị so ya guzo n'ebe ahụ zoro onwe ha. **21** Mgbe Devid biakwutere Arauna, Arauna weliri anya hụ ya, ọ hapuru ebe izọcha ọka ahụ, bịa kpọọ isiala nye Devid, kpudokwa ihu ya n'ala. **22** Devid siri ya, "Nye m ebe a, bu ala ebe izọcha ọka gi, ka m nwee ike wuore Onyenwe anyị ebe ichụ aja, ka akwusi ọria a na-efe efe dakwasiri ndi mmadu. Resi m ya n'onu ahia o ruru." **23** Ma Arauna zara si Devid, "Were ya ka onyenwe m eze mee ihe obula di ya n'obi. Aga m enye ehi maka iji chuo aja nsure oku, ihe nzocha oka niile ka ha buru nku na oka wiiti maka ichu aja mkpuru oka. Aga m enye ha niile." **24** Ma eze Devid zaghachiri Arauna, "ee, aghaghi m ikwuzu gi onuahia ya. N'ih na agaghi m ewere ihe bu nke gi nye ya Onyenwe anyi, maobu chuo aja nsure oku nke na-agaghi efu m ihe obula." **25** Ya mere, Devid kwuru Arauna nari shekel olaedo isii iji zuru ebe ahụ. **26** Devid wuru ebe ichuru Onyenwe anyi aja n'ebe ahụ, chukwa aja nsure oku na aja udo. O kpokuru Onyenwe anyi, Onyenwe anyi zakwara ya, site n'oku nke si n'eluigwe daa n'elu ebe ichu aja nke aja nsure oku ahụ. **27** Mgbe ahụ, Onyenwe anyi nyere mmụọ ozi ahụ iwu ka o tinyekwa mma agha ya n'obọ ya. **28** Mgbe Devid huru na Onyenwe anyi azala ekpere ya n'ebe izọcha ọka nke Arauna onye Jebus, ọ chukwara aja ozọ nye Onyenwe

anyị. **29** Ụlọ ikwu Onyenwe anyị na ebe ichụ aja nke aja nsure ọkụ ahụ Mosis wuru n'ọzara dị n'ebe dị elu Gibiọn, n'oge ahụ. **30** Ma Devid ejerughị ebe ahụ ijuta Chineke ase, n'ihị na ụjọ tūrụ ya mgbe ọ hūrụ mma agha ahụ dị n'aka mmuọ ozi Onyenwe anyị.

22 Mgbe ahụ, Devid sịrị, “Ebe a ka a ga-ewuru Onyenwe anyị Chineke ụlọ, nakwa ebe ichụ aja nke aja nsure ọkụ nye Izrel.” **2** Ya mere, Devid nyere iwu ka a kpọkọta ndị ọbịa niile bi n'Izrel, site n'etiti ha ọ họtara ndị ga-edozi nkume a wara awa nke e ji wuo ụlọ Chineke. **3** Devid wetara ọtụtụ igwe dị ukwu, nke ha ji akpụta ñtu maka ibo ọnụ ụzọ ama niile, na nke ikpụ ihe njikọta niile. O wetakwara bronz a na-apughị ikọwa ịdị arọ ya. **4** O webatakwara osisi sida n'apughị iguta ọnuogugu ha, n'ihị na ndị Taia na Saidon butere ha n'ọnuogugu riri nne nye Devid. **5** Mgbe ahụ, Devid kwuru, “Solomon nwa m bụ nwantakiri, onye na-amachabeghi ihe. Ma ulonso a ga-ewuru Onyenwe anyị ga-abu ulo di ukwu, nke ga-enwe aha a ma ama, na nke mara ezi mma n'anya mba niile di n'ụwa. N'ihị ya, aga m akpakoba ihe niile e ji ewu ya.” Ya mere, tupu Devid anwuọ, ọ kwakọtara ngwongwo riri nne. **6** Ọ kpọrọ Solomon, bụ nwa ya, nye ya iwu iwuru Onyenwe anyị, bụ Chineke nke Izrel ụlọ. **7** Devid gwara Solomon sị, “Nwa m, ọ di m n'obi iwu ulo maka aha Onyenwe anyi bu Chineke m, **8** ma okwu Onyenwe anyi ndi a ruru m nti si m, 'I wusiala otutu obara, bukwa otutu agha. I gaghi ewu ulo nye Aha m, n'ihị na i wusiala otutu obara n'elu ala n'ihu m. **9** Ma i ga-amuta otu nwa nwoke onye ga-abu mmadu udo, na

onye ga-enwe izuike n'oge ya. Aga m enye ya izuike site n'aka ndi iro ya n'akuku niile. Aha ya ga-abu Solomōn. Aga m enye Izrel udo na ahụ di juu n'oge ochichi ya. **10** Ya onwe ya ga-ewuru m ulo ahụ. O ga-aburu m nwa, mu onwe m ga-abukwara ya nna. Aga m emekwa ka ocheeze alaeze ya n'Izrel guzosie ike ruo mgbe ebighi ebi.' **11** "Ya mere, ugbu a nwa m, ka Onyenwe anyi nonyere gi mgbe i ga-ewu ulo Onyenwe anyi Chineke gi, dika o kwuru na i ga-eme. **12** Onyenwe anyi nyekwa gi amamihe na nghota nke i ga-eji chia ezi ochichi mgbe i ghoro eze Izrel, ka i si otu a debe iwu Onyenwe anyi Chineke gi. **13** Mgbe ahụ, i ga-enwe oganihu, ma o buru na i lezie anya idebe iwu na ukpuru niile nke Onyenwe anyi nyere Mosis maka Izrel. Di ike, nwee obi ike. Atula ujo, maobu daa mba. **14** "Ejisiela m ike chikotaa ihe maka ulonso Onyenwe anyi, nari puku talenti olaedo na nde talenti olaocha, na igwe, na bronz, nke a na-apughị iguta idi arọ ha, na osisi, na nkume. I nwere ike itinyekwa ihe ndi ozọ n'ime ha. **15** Lee, i nwekwara otutu ndi oru ndi na-awa nkume, na ndi na-edo nkume, na ndi oka osisi, na ndi a maara aha ha n'ihe gbasara nka noru di iche iche, **16** olaedo, na olaocha, na bronz, na igwe, ndi oru n'enweghi onuogugu. Onyenwe anyi aghaghị inonyere gi. Bilie, ruo oru diiri gi." **17** Devid nyere ndisi Izrel iwu ka ha nyere nwa ya Solomōn aka, mgbe o ga-ewu ulo ahụ. **18** O gwara ha okwu si, "O bu na Onyenwe anyi Chineke anonyereghị unu? O bu na o nyebeghi unu udo n'akuku niile? N'ih na o nyela m mmeri n'ebe ndi iro m no. Ugbu a, ala a dikwa n'aka Onyenwe anyi na n'aka ndi ya. **19** Ya mere, tinyenu

obi unu na mmụọ unu n'igbaso Onyenwe anyị Chineke unu. Malitekwanụ iwu ụlọnsọ Onyenwe anyị Chineke, ka unu nweekwa ike ibubata igbe oğbugba ndụ Onyenwe anyị, na ihe nsọ ndị ọzọ n'ime ụlọnsọ ukwu ahụ a ga-ewu n'ihia Aha Onyenwe anyị.”

23 Mgbe Devid ghoro nnọọ agadi, ụbọchị ndụ ya jukwara ya afo, o mere Solomọn nwa ya, eze Izrel. **2** N'oge a, o kpokọtara ndị ndu Izrel niile, tinyekwara ndị nchụaja na ndị Livayị. **3** A gurụ ndị Livayị niile ọnu, bụ ndị gbara iri afo atọ gbagoo, chọpụta na ha dị iri puku ndị ikom atọ na asatọ n'ọnuogugu. **4** Devid siri, “N'ime ndị a, ka iri puku ndị ikom abụọ na anọ buru ndị ga-ahụ maka ọrụ ụlọnsọ ukwu Onyenwe anyị, puku ndị ikom isii a buru ndịisi na ndị ikpe, **5** puku ndị ikom anọ aburu ndị nche ọnu ụzọ ama, ebe puku ndị ikom anọ ndị ọzọ ga-eji ihe egwu dị iche iche nke m kwadobere maka ito Onyenwe anyị, na-eto ya.” **6** Devid kewara ndị Livayị n'oke, n'oke dika ụmụ ndị ikom Livayị si dị: Geshon, Kohat na Merari. **7** E kekwarara ikwu Geshon ụzọ abụọ dika ụmụ ya si dị, Ladan na Shimei. **8** Ndi sitere n'ezinaulo Ladan di ndi ikom atọ: Jehiel, onyeisi ha, Zetam na Juel. **9** Ụmụ Shimei bụ, Shelomot, Hazieli na Haran, ha di ndi ikom atọ. Ndi a niile bu ndijisi ezinaulo n'ikwu Ladan. **10** Ụmụ Shimei bụ, Jahat, Ziza, Jeush na Beriya. Ha di ndi ikom anọ. **11** Jahat bụ onye mbụ, Ziza onye nke abụọ. Ma Jeush na Beriya amutaghị otutu ụmụ ndi ikom. N'ihia ya, a gunyekotara ha dika otu ezinaulo, kenye ha otu ọrụ. **12** Ụmụ ndi ikom Kohat bụ Amram, Izha, Hebron na Uziel. Ha di ndi ikom anọ. **13** Ụmụ ndi ikom Amram bụ,

Erɔn na Mosis. Erɔn ka e kewapuru iche, ido ya nsɔ ya na umu ya ruo ebighi ebi, maka ido ihe niile kachasi nsɔ nsɔ, ichu aja n'ihu Onyenwe anyi, ije ozi n'ihu ya nakwa ikwuputa ngozi n'aha ya ruo ebighi ebi. **14** Umu Mosis, onye nke Chineke ka a gunyekotara dika ndi si n'ebo Livayi. **15** Umu ndi ikom Mosis bu, Geshom na Elieza. **16** Umu ndi ikom Geshom bu Shubuel, onye mbu. **17** Umu umu Elieza bu Rehabaya onye mbu. Elieza amutaghi umu ndi ikom ozo, ma umu ndi ikom Rohabaya di otutu. **18** Umu ndi ikom Izha bu Shelomit onye mbu. **19** Umu ndi ikom Hebron bu Jereaya onye mbu, na Amaraya, onye nke abuo, Jahaziel onye nke ato, na Jekameam, onye nke ano. **20** Umu ndi ikom Uziel bu Maika, onye mbu, na Ishaya, onye nke abuo. **21** Umu ndi ikom Merari bu Mahali na Mushi Umu ndi ikom Mali bu Elieza na Kish **22** Elieza nwuru na-amutaghi umu ndi ikom. O bu naani umu ndi inyom ka o mutara. Umu nwanne nna ha, umu ndi ikom Kish, luru ha. **23** Umu ndi ikom Mushi bu Mahali, Eda na Jeremot. Ha di ndi ikom ato. **24** Ndi a bu umu umu Livayi dika ezinaulo ha si di, ndisi ezi, dika e si debanye aha, na dika e si guo ha onu n'otu n'otu, ya bu ndi naru ru n'unso ukwu Onyenwe anyi, ndi gbara iri afo abuo gbagoo. **25** N'ihu na Devid kwuru si, "Ebe o bu na Onyenwe anyi, Chineke Izrel enyela ndi ya udo, ebe o bukwa na o ga-ebi na Jerusalem ruo ebighi ebi. **26** Ugbu a, o dikwaghi mkpa o di na ndi Livayi ga na-ebughari ulo ikwu, maobu ngwongwo obula nke ije ozi niile ya." **27** Igu ndi Livayi onu bu otu n'ime ihe ikpezu Devid mere tupu o nwuo. A guru ndi Livayi gbara iri afo abuo gbagoo

orụ. **28** Orụ e nyere ndị Livayị niile bụ inyere ụmụ Erọn ndị nchụaja aka n'ofufe n'ụlọnsọ ukwu Onyenwe anyị: ilekọta ogige, na onụụlọ nta ndị dī n'akukụ ya niile, na ime ka ihe nsọ niile dī ọcha, na irụ orụ ọbụla e nyere ha n'ụlọ Chineke. **29** Ọ bụkwa orụ ha iwebata achicha a na-eche n'ihu Chineke, na ụtụ ọka e ji enye onyinye mkpuru ọka, na achicha mbadamba a na-ejighi ihe na-eko achicha mee. Orụ ha bụkwa igwakọta ihe e ji eme achicha, na ighe ya, na ilekọta ihe otutu niile e ji atụ ihe. **30** Ututu ọbụla, na anyasi ọbụla, ọ bụ orụ ha iguzo n'ihu Onyenwe anyi ibu abu otuto, na ekele. **31** Ha na-enyekwa aka n'ihe gbasara aja nsure oku a na-achụ n'ubochi izuike, na n'oge mmemme onwa ohuru, na mmemme ndi ozọ niile a kara aka. Mgbe niile ka ha ga-eje ozi ha n'ihu Onyenwe anyi dika usoro ha na onugogu ha si di. **32** Ya mere, e tinyere oru ilekọta ulọ nzute Onyenwe anyi, na ulonsọ ukwu ahụ n'aka ha. Ha ka o dikwara inyere ndi ikwu ha, bu ndi nchujaja ahụ, umu Eron, aka n'oru ha niile n'ulonsọ ukwu ahụ.

24 Ndi a bu otu e si kenye umu Eron oru ije ozi ha: Umu ndi ikom Eron bu Nadab, na Abihu, na Elieza, na Itama. **2** Ma Nadab na Abihu nwuru tupu nna ha anwuo. Ha amutaghi umu ndi ikom, ya mere, Elieza na Itama jere ozi dika ndi nchujaja. **3** Devid kewara ha dika usoro ije ozi ha ga-esi di. O bu Zadok onye ikwu Elieza, na Ahimelek onye ikwu Itama nyeere Devid aka ime nke a. **4** Onugogu ndi ndu a chotara n'ikwu Elieza kariri onugogu ndi ndu a chotara n'ikwu Itama. N'ihia ya, e sitere n'ikwu Elieza nweta ndisi ezinaulo iri na isii, sitekwa n'ikwu Itama

nweta ndịisi ezinaụlọ asatọ. **5** E kere ha na-eleghị onye ọbụla anya n'ihu, site n'ife nza, n'ihu na e nwere ndịisi ozi ebe nsọ, nweekwa ndịisi ozi Chineke n'etiti ndị ikwu Elieza na Itama. **6** Ode akwụkwọ Shemaya, nwa Netanel, onye Livayi, dekotara aha ndị a niile n'ihu eze, na ndịisi ozi eze, ya bụ, Zadok onye nchụaja, na Ahimelek nwa Abjata, na ndịisi ezi ndị nchụaja, na nke ndị Livayi. E sitere n'ikwu Elieza, horo otu ezinaụlọ, sitekwa n'ikwu Itama horo otu ezinaụlọ. **7** Nza nke mbụ mara Jehoiarib nke abụọ a maa Jedaya **8** nke atọ, Harim nke anọ, Seorim **9** nke ise, Malkija nke isii, Mijamin **10** nke asaa, Hakoz nke asatọ, Abija **11** nke itoolu, Jeshua nke iri, Shekanaya **12** nke iri na otu, Eliashib nke iri na abụọ, Jakim **13** nke iri na atọ, Hupa nke iri na anọ, Jeshebeab **14** nke iri na ise, Bilga nke iri na isii, Imea **15** nke iri na asaa, Hezia nke iri na asatọ, Hapizez **16** nke iri na itoolu, Petahaya nke iri abụọ, Jehezkel **17** nke iri abụọ na otu, Jakin nke iri abụọ na abụọ, Gamul **18** nke iri abụọ na atọ, Delaya nke iri abụọ na anọ, Maazaya. **19** Otu a ka e si keere ha usoro ije ozi ha mgbe ha batara n'ụlonsọ ukwu Onyenwe anyị. E mere ya dị ka ụkpụrụ nna nna ha Erọn nyere ha si dị, dika Onyenwe anyị, Chineke Izrel si nye ya n'iwu. **20** Ndị a bụkwa ndị ndu a họtara n'ebo Livayi: Site n'ụmụ Amram, a họtara Shubuel. Site n'ụmụ Shubuel a họtara Jehdeia. **21** Site n'ụmụ Rehabaya, onye mbụ a họtara bụ Ishaya. **22** Site na ndị Izha a họtara Shelomot. Sitekwa n'ụmụ Shelomot a họtara Jahat. **23** Site n'ụmụ Hebron a họtara Jeraya, nwa mbụ ya, Amaraya nwa nke abụọ ya, Jahaziel nwa nke atọ ya na

Jekameam nwa nke anọ ya. **24** A hoputara Maika nwa Uziel, sitekwa n'umu Maika hoputa Shamia. **25** A hoputara nwanne Maika nke nwoke aha ya bu Ishaya, sitekwa n'umu Ishaya hoputa Zekaraya. **26** Site n'umu Merari e nwere Mahali na Mushi. A hoputakwara Beno nwa Jaazia. **27** Sitekwa n'umu Merari a hoputara umu Jaazia ndi a: Beno, Shoham, Zakua na Ibri. **28** Site n'umu Mahali a hoputara Elieza, ma Elieza n'onwe ya amutaghi nwa nwoke. **29** Site n'umu Kish a hoputara Jerameel. **30** Site n'umu Mushi, a hoputara Mahali, na Eda na Jerimot. Ndi a niile bu ndi Livayi dika ezinaulo ha si di. **31** Dika e mere mgbe a na-ahoputa umu Eron, e ji ife nza kenye ha niile oru ha kwesiri iru n'otu n'otu, onye ukwu ha na onye nta ha. E mere ya n'ihu eze Devid, na Zadok, na Ahimelek, na ndiji ezinaulo ndi nchujaja na ndi Livayi niile. Mgbe a na-efe nza a, e mesoro ndi ikom niile otu mmeso, ma okenye ha ma ndi na-etolite etolite.

25 Devid na ndiji agha ndi Izrel hoputara ndi ga na-ebu amuma mgbe ndi ji ubo akwara, une na ogene na-eti egwu. Ha sitere n'umu Asaf, Heman na Jedutun, hoputa ha. Ndi a bu aha ndi ruru oru nke a: **2** Ndi amuma na-ebu amuma, ndi nke bu umu Asaf: Zakua, Josef, Netanaya na Asarela bu umu Asaf no n'okpuru Asaf, onye no n'okpuru eze bu onyeisi ha. **3** Ma nye Jedutun, umu ndi ikom ya: Gedaliya, Zeri, Jeshaya, Shimei, Hashabaya na Matitaia. Ha di isii nonuogugu noro n'okpuru nna ha bu Jedutun, onye na-ebu amuma, na-iji une na-enye Onyenwe anyi ekele na otuto. **4** Ma nye Heman, umu ndi ikom ya: Bukaya, Matanaya, Uziel, Shubuel, Jerimot, Hananaya,

Hanani, Eliata, Gidalti, Romamti-Eza, Joshbekasha, Maloti, Hotia, na Mahaziot. **5** Ndi a niile bu umu Heman, onye bu ohu uzọ eze. Dika nkwa Chineke kwere maka ibuli ya elu, Chineke nyere ya umu ndi ikom iri na anọ, na umu ndi inyom atọ. **6** Umu ndi ikom ndi a niile nọ n'okpuru nna ha, maka ibu abu n'ulo Onyenwe anyi na-eji ikpo ubo na une na iti ola na-ada uda, n'ihio ofufe ulo Chineke. Asaf, na Jedutun, na Heman nokwa n'okpuru nlekota eze. **7** Onuogugu ha tinyere umu nne ha ndi e nyere ozuzu n'ihe gbasara abu, bu ndi nwere nghota n'ihe banyere abu a na-abuku Onyenwe anyi, di nari abuo, na iri asato na asato. **8** Ha ji ife nza kee oru ha, ma onye ukwu ma onye nta n'ime ha, ndi nwere nghota ma ndi a na-azu azu, n'otu aka ahụ. **9** Nza nke mbu e fere mara Josef nwa Asaf, ya na umu ya ndi ikom na umunne ya. Ha niile di iri na abuo. Nke abuo, Gedaliya na umu ya ndi ikom na umunne ya. Ha niile di iri na abuo. **10** Nke atọ, Zakua na umu ya ndi ikom na umunne ya. Ha niile di iri na abuo. **11** Nke anọ, Izri na umu ya ndi ikom na umunne ya. Ha niile di iri na abuo. **12** Nke ise, Netanaya na umu ya ndi ikom na umunne ya. Ha niile di iri na abuo. **13** Nza nke isii mara Bukaya, na umu ya ndi ikom na umunne ya. Ha niile di iri na abuo. **14** Nke asaa, Jesarela na umu ya ndi ikom na umunne ya. Ha niile di iri na abuo. **15** Nke asato, Jeshaya na umu ya ndi ikom na umunne ya. Ha niile di iri na abuo. **16** Nke itoolu, Matanaya na umu ya ndi ikom na umunne ya. Ha niile di iri na abuo. **17** Nke iri, Shimei na umu ya ndi ikom na umunne ya. Ha niile di iri na abuo. **18** Nke iri na otu, Azarel na umu ya ndi ikom na umunne

ya. Ha niile dị iri na abụọ. **19** Nza nke iri na abụọ mara Hashabaya, na ụmụ ya ndị ikom na ụmụne ya. Ha niile dị iri na abụọ. **20** Nke iri na atọ, Shubuel na ụmụ ya ndị ikom na ụmụne ya. Ha niile dị iri na abụọ. **21** Nke iri na anọ, Matitaia na ụmụ ya ndị ikom na ụmụne ya. Ha niile dị iri na abụọ. **22** Nke iri na ise, Jeremot na ụmụ ya ndị ikom na ụmụne ya. Ha niile dị iri na abụọ. **23** Nke iri na isii, Hananaya na ụmụ ya ndị ikom na ụmụne ya. Ha niile dị iri na abụọ. **24** Nke iri na asaa, Joshbekasha na ụmụ ya ndị ikom na ụmụne ya. Ha niile dị iri na abụọ. **25** Nza nke iri na asatọ mara Hanani, na ụmụ ya ndị ikom na ụmụne ya. Ha niile dị iri na abụọ. **26** Nke iri na itoolu, Maloti na ụmụ ya ndị ikom na ụmụne ya. Ha niile dị iri na abụọ. **27** Nke iri abụọ, Eliata na ụmụ ya ndị ikom na ụmụne ya. Ha niile dị iri na abụọ. **28** Nke iri abụọ na otu, Hotia na ụmụ ya ndị ikom na ụmụne ya. Ha niile dị iri na abụọ. **29** Nke iri abụọ na abụọ, Gidalti na ụmụ ya ndị ikom na ụmụne ya. Ha niile dị iri na abụọ. **30** Nke iri abụọ na atọ, Mahaziot na ụmụ ya ndị ikom na ụmụne ya. Ha niile dị iri na abụọ. **31** Ebe nza nke iri abụọ na anọ mara Romamti-Eza, na ụmụ ya ndị ikom na ụmụne ya. Ha niile dị iri na abụọ.

26 Usoro otu ndị nche ọrụ ụzọ ụlọnsọ ahụ. Site na ndị Kora: Meshelemaia, nwa Kore, otu n'ime ụmụ Asaf. **2** Meshelemaia nwekwara ụmụ ndị ikom: nke mbụ bụ Zekaraya, na Jediael nke abụọ, Zebadaya, bụ nke atọ, Jatniel, nke anọ **3** Elam, nke ise na Jehohanan, bụ nke isii na Eliehoenai bụ onye nke asaa. **4** Obed-Edom nwekwara ụmụ ndị ikom. Ha bụ ndị a: Shemaya, nwa mbụ ya,

Jehozabad, osote ya, Joa, nke atọ, Saka, bụ onye nke anọ Netanel, nke ise, **5** Amiel, nke isii Isaka, nke asaa na Peuletai, onye bụ onye nke asatọ. N'ihii na Chineke gọziri Obed-Edom. **6** Shemaya, nwa ya mụtakwa ụmụ ndị ikom, ndị bụ ndị ndu n'ezinaụlọ nna ha, n'ihii na ha bụ dike na dimkpa. **7** Ụmụ ndị ikom Shemaya bụ, Otni, Refael, Obed na Elzabad; ụmụnne ya bụ Elihu na Semakaya bụkwa dike na dimkpa. **8** Ndi a niile bụ ụmụ ụmụ Obed-Edom; ha na ụmụ ha ndị ikom, na ndị ikwu ha niile bụ dimkpa ndị nwere ike iru ọrụ ahụ. Ha niile bụ ụmụ ụmụ Obed-Edom. Ha di iri isii na abụọ n'ọnuogugu. **9** E sitekwara n'ezinaụlọ Meshelemaia họtara ndịisi iri na asatọ ndị bụkwa ezi ndị ndu. **10** Hosa, nwa Merari nwekwara ụmụ ndị ikom: Shimri onye nke mbụ (ọ bụ ezie na ọ bughị ọkpara ya ma nna ya họtara ya ka ọ bụ onye mbụ). **11** Hilcaya, nke abụọ, Tebalaya, nke atọ na Zekaraya onye nke anọ. Ụmụ ndị ikom na ụmụnne Hosa nwere di iri na atọ. **12** E kere ndị nche ụlonsọ ukwu niile n'otu n'otu. Otu ndi a nwekwara ndịisi. E kenyekwara otu ọbụla ọrụ dike e si kenye ụmụnna ha ọrụ ha n'ụlonsọ ukwu Onyenwe anyi. **13** E sitere n'ife nza kenye ma nwantakiri ma okenye, ọnu ụzọ ha ga-eche nche, dike ezinaụlọ ha si di. **14** Site n'ife nza, Shelemaya ketara iche ọnu ụzọ di n'akuku ọwụwa anyanwu nche. Zekaraya nwa ya, onye ndumodu nwere uche, sitekwara n'ife nza keta iche ọnu ụzọ di n'akuku ugwu, ya na ndi otu ya. **15** Obed-Edom na ndi otu ya na-eche ụzọ di na ndida. Ụmụ ya bụ ndi na-eche ụlọ ebe a na-achikota ihe. **16** Shupim na Hosa na-eche ọnu ụzọ di n'odida anyanwu ya na ọnu ụzọ

ama Shaleket nke di n'uzo elu elu. Ndi nche na-esota ndi nche ibe ha. **17** Ya mere, o bu ndi Livayi isii na-eche nche n'onu uzo di n'akuku owuwa anyanwu ubochi niile. Mmadu anu na-anu n'ugwu, anu na ndida, abuo n'ebe a na-achikobata ihe. **18** N'ogige nke di n'odida anyanwu e nwere ndi nche anu n'uzo, ndi nche abuo ozo n'ime ogige n'onwe ya. **19** A hoputara ndi nche ndi a site n'ikwu Kora na Merari. **20** Ufodu ndi Livayi ka e nyefere oru ilekota uloku, na ulu a na-ehekota onyinye niile e doro nsu nke e webatara n'ulonso ukwu Chineke. **21** Ndi agburu Ladan, ndi si n'ikwu Geshon, ndi bu ndisi ezinaulo nna ha Ladan, bu onye Geshon, bu Jehieli, **22** na umu ndi ikom Jehieli, Zetam na nwanne ya nwoke Juel. Ndi a bu ndi na-elekota uloku niile di n'ulonso Onyenwe anyi. **23** Site na ndi Amram, na ndi Izha, na ndi Hebron, na ndi Uziel. **24** Shubuel nwa Geshom, na nwa nwa Mosis ka e nyere oru ibu onyeisi uloku di n'ulonso ahu. **25** Umunna ya site na Elieza bu ndi a, Rehabaya nwa ya nwoke, Jeshaya nwa nwoke Rehabaya, Joram nwa nwoke Jeshaya na Zikri nwa nwoke Shelomit. **26** Shelomit na umunna ya ka o di n'aka ilekota uloku nke ihe nsu niile, nke Devid bu eze, na ndisi ezinaulo niile, ndi bu ndisi agha na-achi otutu puku ndi agha, na ndisi agha na-achi otutu nari ndi agha, na ndisi agha ndi ozo, doro nsu. **27** Ufodu ihe agha na ihe sitere n'ihe a kwatara n'agha ka ha doro nsu maka idozi ulonso ukwu Onyenwe anyi. **28** Ya na ihe niile nke Samuel, bu onye ohu uzo, na Sol, nwa Kish na Abna, nwa Nea na Joab, nwa Zeruya na ihe niile ndi ozo e doro nsu. O bu n'aka Shelomit na umunna ya ka o di ilekota ha.

29 Site n'ikwu Izha, Kenaniya, na ụmụ ndị ikom ya ka ozi dịrị puo n'ụlonsọ, dika ndịisi na ndị ikpe nye ndị Izrel. **30** Site na ndị Hebrōn, Hashabaya na ụmụna ya ndị bukwa dimkpa, ọnuogugu ha di otu puku na narị asaa, ka e mere ndịisi ala Izrel di n'akuku odida anyanwu osimiri Jodan. Ihe niile banyere oru Onyenwe anyi, na ijere eze ozi di ha n'aka. **31** Jeraya bu onyendu ndi Hebrōn, dika akwukwo e dekorọ usoro omumu si gosi. N'ih i na n'afọ nke iri anọ nke ochichi eze Devid n'Izrel, ka e mere nnyocha n'akwukwo usoro omumu choputa na e nwere ndi di ike oru n'etiti ndi Hebrōn. A choputara ndi a n'obodo Jeza nke di na Gilead. **32** Jeraya nwere ndi ikwu ya, ndi bu dimkpa, na ndi di ike oru, ọnuogugu ha di puku abuo na narị asaa. Ndi a niile bukwa ndi ndu ezinaulo di iche iche. Ya mere, Devid, eze Izrel, mere ha ndisi ebo Ruben, na ebo Gad, na okara ebo Manase. Oru ha bu ilekota ihe banyere ofufe Chineke na ije ozi niile metutara eze.

27 Nke a bu usoro ndi Izrel, dika ọnuogugu ha si di, ndisi ezinaulo, na ndi ochiagha na-achi otutu puku ndi agha, ndi ochiagha na-achi otutu narị ndi agha, na ndisi ozi ha, bu ndi na-ejere eze ozi n'ihe niile gbasara nkewa e kewara ndi agha dika iru oru ha si di n'onwa n'onwa n'ime onwa niile nke afọ. Nkewa obula nwere ndi agha ọnuogugu ha di iri puku ndi agha abuo na anọ. **2** Ndi a bu aha ochiagha na-achi ndi agha n'onwa obula. Onyeisi nkewa nke mbu, maka onwa nke mbu bu Jashobeam nwa Zabdiel. Ọnuogugu ndi agha di na nkewa ya bu iri puku abuo na anọ. **3** O si n'ikwu Perez nke di n'ebo Juda, o bu onyeisi ndisi agha nke onwa mbu. **4** Onyeisi nkewa nke

abuḡ, maka ɔnwa nke abuḡ bu Dodayi, nwa Ahohi bu onyeisi agha nkewa nke abuḡ. Miklot bu onyendu otu a, ɔnuḡuḡu ndi agha di na nkewa a bu iri puku abuḡ na anḡ. **5** Onyeisi nkewa nke atḡ, maka ɔnwa nke atḡ bu Benaya nwa Jehoiada, onye nchujaja. O bu onyeisi, ɔnuḡuḡu ndi agha di na nkewa ya bu iri puku abuḡ na anḡ. **6** Nke a bu Benaya ahḡ bu dike n'agha n'etiti iri ndiisi agha atḡ, ma burukwa onye na-achḡ iri ndi agha atḡ ahḡ. Amizabad nwa ya ka e tinyere ilekḡta nkewa nke atḡ a. **7** Onyeisi nkewa nke anḡ, maka ɔnwa nke anḡ bu Asahel, nwanne Joab. Zabadaya nwa bu onye nnochiri anya ya. ɔnuḡuḡu ndi agha di na nkewa ya bu iri puku abuḡ na anḡ. Zabadaya nwa ya, nochiri anya ya mgbe o nwuru. **8** Onyeisi nkewa nke ise, maka ɔnwa nke ise bu Shamhut onye Izha. ɔnuḡuḡu ndi agha di na nkewa ya bu iri puku abuḡ na anḡ. **9** Onyeisi nkewa nke isii, maka ɔnwa nke isii bu Ira nwa Ikesh, onye Tekoa, bu onyeisi agha nkewa nke isii. ɔnuḡuḡu ndi agha di na nkewa ya bu iri puku abuḡ na anḡ. **10** Onyeisi nkewa nke asaa, maka ɔnwa nke asaa bu Helez onye Pelon. Onye sitere n'ikwu Ifrem. ɔnuḡuḡu ndi agha di na nkewa ya bu iri puku abuḡ na anḡ. **11** Onyeisi nkewa nke asatḡ, maka ɔnwa nke asatḡ bu Sibekai onye Husha. Onye sitere n'ikwu Zera. ɔnuḡuḡu ndi agha di na nkewa ya bu iri puku abuḡ na anḡ. **12** Onyeisi nkewa nke itoolu, maka ɔnwa nke itoolu bu Abieza onye Anatot. Onye sitere n'ikwu Benjamin. ɔnuḡuḡu ndi agha di na nkewa ya bu iri puku abuḡ na anḡ. **13** Onyeisi nkewa nke iri, maka ɔnwa nke iri bu Maharai onye Netofa, site n'ikwu Zera. ɔnuḡuḡu ndi agha di na nkewa ya bu iri

puku abụọ na anọ. **14** Onyeisi nkewa nke iri na otu, maka ọnwá nke iri na otu bụ Benaya onye Piraton, nke ikwu Ifrem. Ọnụogụgụ ndị agha dī na nkewa ya bụ iri puku abụọ na anọ. **15** Onyeisi nkewa nke iri na abụọ, maka ọnwá nke iri na abụọ bụ Heldai onye Netofa. Onye sitere n'ezinaụlọ Otniel. Ọnụogụgụ ndị agha dī na nkewa ya bụ iri puku abụọ na anọ. **16** Ndị a bụ ndị ndu ebo Izrel niile: Elieza nwa Zikri bụ onyendu ndị Ruben; Shefataya nwa Maaka bụ onyendu ndị Simion; **17** Hashabaya nwa Kemuel bụ onyendu ndị Livay; Zadok bụ onyendu ụmụ Eron; **18** Elihu nwanne Devid bụ onyendu ndị Juda; Omri nwa Maikel bụ onyendu ndị Isaka; **19** Ishmaya nwa Ọbadaya bụ onyendu ndị Zebulon; Jerimot nwa Azriel bụ onyendu ndị Naftali; **20** Hoshea nwa Azazaya bụ onyendu ndị Ifrem; Juel nwa Pedaya bụ onyendu ọkara ebo Manase; **21** Ido nwa Zekaraya bụ onyendu ọkara ebo Manase nke ọzọ dī na Gilead; Jaasiel nwa Abna bụ onyendu ndị Benjamin; **22** Azarel nwa Jeroham bụ onyendu ndị Dan. Ndị a niile bụ ndị ndu ebo Izrel niile. **23** Mgbe Devid gurụ ụmụ Izrel ọnụ. Ọ gughị ndị gbara site n'iri afọ abụọ gbadaa ala, n'ihina Onyenwe anyị kwere nkwa ime ka ọnụogụgụ ụmụ Izrel baa ụba dika kpakpando eluigwe. **24** Joab nwa Zeruaya, aguchaghị mmadụ niile ọnụ n'ihina Chineke tara Izrel ahụhụ n'ihina ịgụ ọnụ a. Ya mere, e denyeghị ọnụogụgụ mmadụ ole a gụ tara n'akwụkwọ akụkọ Devid eze Izrel nwere. **25** Azmavet nwa Adiel, bụ onye na-elekota ụlọ ịchịkọta ihe eze. Ma Jonatan nwa Uzaya bụ onyeisi ndị na-ahụ maka ụlọ nchịkọta ihe dī n'akụkụ ala ahụ niile, ma n'obodo ukwu, ma n'obodo nta, ma n'ụlọ nche ndị

Izrel niile. **26** Ezri nwa Kelub bu onye na-elekota ubi eze na ndi na-aru oru n'ime ya. **27** Shimei onye Ramat na-elekota ubi vaini niile. Otu a kwa, Zabdi onye Sifma ka o di n'aka imeputa mmanya na ichekwa ha. **28** Baal-Hanan onye Gedera na-elekota ubi oliv na osisi sikamo eze, nke di n'oke ala ndi Filistia na Izrel. Joash ka o di n'aka iweta mmanu oliv. **29** Shitrai onye Sharon na-elekota igwe ehi eze ndi na-ata nri na Sharon. Shafat nwa Adlai na-elekota igwe ehi ndi nke di n'ala ndagwurugwu. **30** Obil onye Ishmel nwe ilekota inyinya kamel eze. Jehdeia onye Meronot na-elekota inyinya ibu. **31** Jaziz onye Haga bu onyeisi na-elekota igwe aturu. Ndi a niile bu ndisi na-elekota aku niile nke eze Devid nwere. **32** Jonatan nwanne nna Devid bu onye ndumodu na nwoke nwere ezi nghota. O bukwa ode akwukwo. Jehiel nwa Hakmoni bu onye na-elekota umu eze ndi ikom. **33** Ahitofel bu onye na-adu eze odu. Hushai onye Akai bu enyi eze. **34** Mgbe Ahitofel nwuru, Jehoiada nwa Benaya na Abjata nochiri anya ya. Joab bu ochiagha igwe ndi agha eze.

28 Devid kpokotara ndisi ozi niile nke Izrel, ka ha zukoo na Jerusalem, bu ndi ndu ebo Izrel niile, na ndi ochiagha nke otu ndi agha no n'oru eze. Ndi ozu bu ndisi agha na-achi otutu puku ndi agha, na ndisi agha na-achi otutu nari ndi agha, na ndisi ozi na-elekota ihe niile na anu ulo niile nke eze na umu ya ndi ikom nwere, tinyere ndi ozi niile no n'uloeze, na ndi bu dimkpa na ndi niile bu dike n'agha. **2** Eze Devid biliri kwuru oto si, "Geenu m nti, unu umunna m, na ndi m. O buriji ihe di m n'obi iwu ulo nke ga-abu ebe izuike nye igbe ogbugba ndu Onyenwe

anyị, nke ga-abụ ebe mgbakwasị ụkwụ nye Chineke anyị. Edokọtachaala m ihe e ji ewu ya, **3** ma Chineke sịrị m, ‘Ọ bughị gị ga-ewu ụlọ nye Aha m, n’ihi na ị bụ onye na-ebu agha, onye wufuru ọbara site n’igbu ọtụtụ mmadụ n’agha.’ **4** “Ma otu ọ dị, Onyenwe anyị, Chineke Izrel esitela n’etiti ikwu m họtụta m, mee m eze Izrel ruo ebighị ebi. Ọ họtọ ebo Juda dika onyendu. Ọ bụkwa site n’ebo Juda ka o si họtọ ụlọ nna m, sitekwa n’etiti ụmụmme m ndị ikom họtọ m. Mee m eze Izrel. **5** Onyenwe anyị enyela m ọtụtụ ụmụ ndị ikom, ma site n’ime ha ọ họtụtara Solomọn nwa m ka ọ nọkwasi n’ocheeze nke alaeze Onyenwe anyị dika eze Izrel. **6** Ọ gwara m, ‘Solomọn nwa gị, bụ onye ga-ewuru m ụlọ m, na ogige m niile, n’ihi na ahọtụta m ya ị bụrụ m nwa, aga m abụkwara ya nna. **7** Ọ bụrụkwa na o debe ihe niile m nyere n’iwu, mezuo ha dika o si eme n’oge a. Aga m eme ka alaeze ya dīgide ruo ebighị ebi.’ **8** “Ya mere, ugbu a ana m enye unu iwu n’ihu ndị Izrel niile, na n’ihu ọgbakọ ndị nke Onyenwe anyị, na n’ihu Chineke anyị. Kpachapụnụ anya chọtụta ma debekwa iwu niile nke Onyenwe anyị Chineke unu, ka unu nwee ike nweta ezi ala nke a; ma nyefeekwa ya dika ihe nketa n’aka ụmụ ụmụ unu ruo ebighị ebi. **9** “Ma gị, Solomọn nwa m, mara Chineke nke nna gị, jiri obi zuruoke, na mmụọ nwere njikere mgbe niile fee Onyenwe anyị ofufe, n’ihi na Onyenwe anyị na-enyocha obi mmadụ niile. Ọ na-aghọtakwa ihe niile anyị bu n’obi na echiche niile. Ọ bụrụ na ị chọsie ụzọ ya ike, ị ga-achọta ya, ma ọ bụrụ na ị jụ ya, ọ ga-ajụ gị ruo ebighị ebi. **10** Kpachapụ anya, n’ihi

na Onyenwe anyị ahọrọla gị iwuru ya ụlọnsọ ya. Dị ike, ruokwa oru a e tinyere gị n'aka.” **11** Mgbe ahụ, Devid nyere Solomon nwa ya ihe e sere gbasara otu o ga-esi wuo ụlọnsọ ukwu Onyenwe anyị ahụ, na nke ụlọ ndị ozo niile ga-adị n'ime ya, na n'akụkụ ya; ụlọakụ ya niile, na ime ụlọ elu ya, na ime ụlọ ya, na ụlọ ebe ikpuchi mmehie. **12** O nyekwara ya ihe osise gosiri ihe niile nke Mmụọ Nso tinyere ya n'uche banyere ogige ụlọnsọ ukwu Onyenwe anyị ahụ, na onụlọ niile dị ya gburugburu, maka ụlọ nchikọta akụ nke ụlọnsọ Chineke nakwa akụ niile nke e doro nsọ. **13** Devid nyekwara Solomon iwu otu o ga-esi kewaa ndị nchụaja na ndị Livayi, na iwu metụtara oru ije ozi niile nke ụlọnsọ ukwu Onyenwe anyị, na iwu metụtara ngwongwo niile e ji eje ozi. **14** O weputara ọlaedo dị ukwu maka iji ya kpuo ngwongwo ọlaedo a ga-eji jee ozi dị iche iche. O weputakwa ọlaocha dị ukwu maka iji ya kpuo ngwongwo ọlaocha a ga-eji jee ozi dị iche iche. **15** O weputara ọlaedo nke e ji akpu iheokụ na ihe idoba iheokụ. Weputakwa ọlaocha ga-ezu ikpu oriona ọlaocha, na ihe idoba ha. **16** O weputara ọlaedo e ji akpu tebul achicha nsọ, na ọlaedo e ji akpu tebul ndị ozo, na ọlaocha e ji akpu tebul ọlaocha. **17** O weputara ọlaedo a nuchara anucha a ga-eji kpuo ndudu e ji aduru anu e ji chuo aja, efere ikwosa mmiri na ite mmiri; ọlaedo zuru nke e ji akputa efere ọlaedo obula, na ọlaocha zuru nke e ji akputa efere ọlaocha obula, weputakwa ọlaocha na ọlaedo. **18** N'ikpezu, o weputara ọlaedo a nuchara anucha a ga-eji kpuo ebe ichu aja ihe nsure oku na-esi isi utu. O nyere ya ihe osise gosiri otu a ga-esi wuo ugbo

agha, ya bụ, mmuọ ozi cherubim ndị ahụ e ji ọlaedo kpụọ, ndị gbasapụrụ nku ha n'elu igbe ọgbụgba ndụ Onyenwe anyị. **19** Devid kwuru si, “E deela ihe niile gbasara osise ụlọnsọ ukwu a n'akwụkwọ nke m sitere na ntuziaka Onyenwe anyị nweta. Onyenwe anyị nyekwara m nghọta banyere ihe niile metụtara osise ụlọnsọ ukwu a.” **20** Devid gwakwara nwa ya Solomon okwu si, “Dị ike, nwee obi ike, rụọ ọrụ a. Atụla ụjọ, adakwala mba, n'ihì na Onyenwe anyị Chineke, bụ Chineke m, nonyeere gị. Ọ gaghị ahapụ gị, maọbụ gbakụta gị azụ. Ọ ga-ahụ na ihe niile gaara gị nke ọma, tutu ruo mgbe ọrụ iwu ụlọnsọ Onyenwe anyị gwusiri. **21** Ndị nchụaja ndị a niile, na ndị Livayi jikeere iri ọrụ niile metụtara ụlọnsọ ukwu Chineke ahụ. Ndị ọzọ bụ ndị ọka ọrụ dị iche iche ndị o meturụ n'obi ga-abiakwa inyere gị aka, ma ndị ozi, ma ndị Izrel niile; ha ga-emezu iwu ọbụla i nyere ha.”

29 Mgbe ahụ, Devid gwara ọgbakọ Izrel niile okwu si ha, “Nwa m Solomon, onye Chineke họtara ibụ eze n'ọndụ m, bụ nwantakiri na-amachabeghi ihe. Ma ọrụ o nwere iri di ukwu, n'ihì na ụlọ ukwu a abughị mmadu ka ọ diri, kama ọ bụ nye Onyenwe anyị Chineke. **2** Ma n'ike m niile, agbaljala m wetachaa ihe niile a ga-eji wuo ụlọnsọ ukwu Chineke m ebe ha di ukwu: ọlaedo a ga-eji kpụọ ihe ọlaedo niile, ọlaocha a ga-eji kpụọ ihe ọlaocha niile, bronz a ga-eji kpụọ ihe bronz niile, igwe a ga-eji kpụọ ihe igwe niile, na osisi a ga-eji rụọ ihe osisi niile, nkume di oke ọnụahia ọniks, a ga-ahionye ahionye, na nkume di oke ọnụahia ọkwọisi, na nkume ndi ọzọ ucha ha di iche iche, na nkume ndi ọzọ mara mma, tinyere

mabul. **3** Ugbu a, n'ih i mmasi m n'ebe ulonso Chineke m di, ana m enye akụ nke aka m niile, ya bu olaedo na olaocha m, iji ya nye aka, maka iwu ulonso ukwu Chineke m. Ihe ndi a ka m na-enye, tukwasikwa n'elu ihe ndi ozọ niile bu nke m nyerela, n'ih i ulonso ukwu a: **4** bu puku talenti olaedo ato (olaedo e si Ofia bubata), na puku talenti olaocha asaa nke a nuchara anucha, nke a ga-eji machite ahụ ulo niile nke ulo ndi ahụ. **5** Maka oru niile a ga-eji olaedo ruo, na nke a ga-eji olaocha ruo, na oru niile ndi nka ga-aru. Ugbu a, onye jikeere iwere onwe ya nyechasia Onyenwe anyi n'aka taa?" **6** Mgbe ahụ, ndisi ezinaulo, na ndisi ozi nke ebo Izrel niile, na ndisi agha na-achi otutu puku ndi agha, na ndisi agha na-achi otutu nari ndi agha, na ndisi ozi na-elekota oru eze, jiri obi ha niile nye onyinye. **7** Ha nyere maka oru ulonso ukwu Chineke. Ha nyere puku talenti olaedo ise, na puku darik olaedo iri, nyekwa puku talenti olaocha iri, na puku talenti bronz iri na asato, na nari puku talenti igwe. **8** Ndi niile nwere nkume di oke onuahia di iche iche webatara ya tnye ha n'uloaku di n'ulo nso ukwu Onyenwe anyi, nke Jehiel onye Geshon na-elekota. **9** Ndi Izrel niile nuriri onu n'ih i otu ndisi ha jiri weputa obi nye onyinye, n'ih i na ha ji onu na obi ha niile nye Onyenwe anyi onyinye. Eze Devid n'onwe ya nurikwara onu nke ukwu. **10** N'ihu oha Izrel niile, Devid kelere Onyenwe anyi ekele si, "Otuto diri gi Onyenwe anyi Chineke nna anyi Izrel site n'ebighi ebi ruo ebighi ebi. **11** Gi onwe gi, Onyenwe anyi nwe idi ukwu, na ike, na ima mma, na ugwu eze, na ebube, n'ih i na ihe niile n'eluigwe na n'awa bu nke gi. Gi onwe gi,

Onyenwe anyị nwe alaeze. Gị kwa ka e buliri elu dika onye na-achị isi n'elu ihe niile. **12** Akunuba na nsopuru na-esite n'ebe i nọ abia. Gị onwe gị na-achikwa ihe niile. O bukwa n'aka gị ka ume na ike dī ibuli ihe niile elu, na inye ihe niile ike. **13** Ugbu a, Chineke anyị, anyị na-enye gị ekele na-etokwa aha gị dī ebube. **14** “Ma onye ka m bụ, ole ndi kwa ka umu Izrel bụ, na i kweere ka anyi gbasapu aka anyi nye gị onyinye. Ihe niile anyi nwere sitere n'aka gị bja, ha kwa ka anyi na-enyeghachi gị. **15** Anyi bụ ndi obja na ndi mbjarambja n'ihu gị, dika nna nna anyi ha. Ubochi ndu anyi n'ụwa dī ka onyinyo, nke olileanya na-adighi n'ime ya. **16** O, Onyenwe anyi Chineke anyi, ihe niile ndi a anyi bukorọ maka iji ruora gị ulonso si n'aka gị bja. Ha niile bukwa nke gị. **17** Amaara m, Chineke m, na i na-anwale obi, na i na-enwekwa mmasi n'ihe ziri ezi. Ihe ndi niile ka m onwe m nyere site n'afọ ofufu nakwa obi ziri ezi. Ma ugbu a, ahula m onu ndi gị, bụ ndi nọ n'ebe a, ji were afọ ofufu nye gị onyinye ha. **18** Ya mere, gị Onyenwe anyi, Chineke nna anyi Ebrahim na Aizik, na Izrel, biko, mee ka udi ochicho a digide n'ime obi ndi gị ruo ebighi ebi, meekwa ka ha jiri obi ha niile gbasoo gị mgbe niile. **19** Nye nwa m Solomon obi zuruoke nke o gaeji debe iwu gị niile, ochicho gị niile na ukpuru gị niile, ya na mmuo imezu ihe niile metutara owuwu ulonso ukwu a nke m kwadooro ihe niile ndi a.” **20** Mgbe ahụ, Devid gwara ndi Izrel okwu si, “Toonu Onyenwe anyi Chineke unu!” Ha niile toro Onyenwe anyi Chineke nna ha, kpọ isiala nye Onyenwe anyi na eze. **21** N'echi ya, ha wetara otu puku oke ehi, na otu puku ebule, na otu puku

umụ ebule jiri ha chụọrọ Onyenwe anyị aja nsure ọkụ. Tinyere aja ihe ọ̀nụ̀nụ̀ na ọ̀tụ̀tụ̀ aja ndị ọ̀zọ̀ n'ebe ọ̀ bara ụ̀ba n'ihu umụ Izrel niile. **22** Emesịa, ha jiri ọ̀nụ̀ rie oriri, n'ụ̀kwaa ihe ọ̀nụ̀nụ̀ n'ihu Onyenwe anyị. Ha n'ọ̀kwa n'ebe ahụ nabata Solomon, nwa Devid dika eze nke ugboro abuo, teekwa ya mmanu n'ihu Onyenwe anyị ka ọ̀ buru onye ọ̀chichi. Ha mekwara Zadok onye nchujaja. **23** Ya mere, Solomon n'okwasiri n'ocheeze Onyenwe anyị dika eze, n'onodu nna ya Devid. Ọ̀ bara ụ̀ba nke ukwu. Ndi Izrel rubekwara ya isi. **24** Ndisi ọ̀chichi niile, na ndisi Izrel niile, na umu ndi ikom eze Devid niile kwuputara nrube isi ha nye Solomon, eze oheru. **25** Onyenwe anyị mere ka Solomon di ukwu hie nne n'anya ndi Izrel niile. Ọ̀ yikwasiri ya ebube nke alaeze n'udi ọ̀ dibeghi eze obula buru ya uzọ chja n'Izrel nweturula. **26** Devid nwa Jesi bu eze ndi Izrel niile. **27** Ọ̀ chiri Izrel iri afọ anọ. Ọ̀ chiri afọ asaa na Hebron, chikwa iri afọ atọ na atọ na Jerusalem. **28** Ọ̀ nwuru mgbe ọ̀ ghorọ ezigbo agadi. Ọ̀ bukwa onye biri ogologo ndu, onye newkwa akunuba na nsopuru. Solomon nwa ya nwoke nochiri ya dika eze. **29** Ihe niile gbasara ọ̀chichi eze Devid, site na mmalite ruo n'ogwugwu, ka e dere n'akwukwo akuko Samuel, onye ohu uzọ, na n'akwukwo Netan, onye amuma, na n'akwukwo Gad onye ohu uzọ. **30** Akuko ndi a gosiri ihe gbasara ọ̀chichi eze ya, na idi ike ya, na ihe niile mere ya, na ihe mere ndi Izrel, na ndi eze ndi mba ozọ bi ha gburugburu.

2 Ihe E Mere

1 Solomōn nwa Devid mere onwe ya ka o guzosie ike n'alaeze ya, n'ihī na Onyenwe anyị Chineke ya n'onyeere ya, meekwa ka ọ dị ukwu hie nne. **2** Mgbe ahụ, Solomōn gwara ndị Izrel niile okwu, ya bụ, ndịisi agha na-achị ọtụtụ puku ndị agha, na ndịisi agha na-achị ọtụtụ narị ndị agha, na ndị ikpe, na ndị ndu niile nọ n'Izrel, na ndịisi ezinaụlọ niile. **3** Solomōn ya na ọgbakọ ahụ niile, gara n'ebe dị elu nke Gibiōn, n'ihī n'ebe ahụ ka ụlọ nzute Chineke dị, bụ nke Mosis onyeozī Onyenwe anyị wuru n'ọzara. **4** Ma Devid esitelari na Kariat Jearim buputa igbe ọgbụgba ndụ Chineke ahụ, bulaa ya n'ụlọ ikwu nke o wuru maka ya na Jerusalem. **5** Ebe ịchụ aja bronz ahụ Bezalel nwa Uri, nwa Hua wuru dīkwa na Gibiōn, n'ihu ụlọ nzute Onyenwe anyị. Solomōn na ọgbakọ ahụ na-ajuta ya ase n'ebe bronz ahụ. **6** Solomōn jere n'ebe ịchụ aja ahụ e ji bronz kpụọ, nke dị n'ihu Onyenwe anyị, n'ime ụlọ nzute, jiri anụ ụlọ ọnuọgụgụ ha dị otu puku chụọ aja nsure ọkụ n'elu ya. **7** N'abalị ụbọchị ahụ na Gibiōn, Onyenwe anyị mere ka Solomōn hụ ya anya, sị ya, "Rịọọ ihe ọbụla ị chọrọ ka m nye gi." **8** Ma Solomōn zara Chineke, sị, "I gosila nna m bụ Devid obi ebere dị ukwu. Ugbu a, i meekwala m eze n'ọndụ ya **9** Ugbu a, Onyenwe anyị bụ Chineke, ka nkwa gi nke i kwere nna m, bụ Devid, bụrụ ihe e mezuru, n'ihī na ị meela m eze ndị a bara ụba n'ọnuọgụgụ dīka aja nke ala. **10** Biko, nye m amamihe na nghota, nke m ga-eji edu ndị a napụ na-abata, n'ihī na onye pụrụ ịchịkọta ndị gi a dị ukwu?" **11** Chineke zara Solomōn sị ya, "Ebe ọ bụ na ị rịoghị m ka m nye gi

akunuba, maobu ogologo ndu; ebe o bukwa na i rioghị m ka m mee ka ndi kporo gi asi nwusia, maobu ka m mee ka i nwee nsopuru karja, kama mkpa na-akpa gi bu ka m nye gi amamihe na nghota i ga-eji duzie ndi m, nke m mere gi eze ha. **12** Ya mere, enyela gi amamihe na nghota dika i rioro. Aga m enyeka gi akunuba na nsopuru di ukwu, nke eze obula nke buru gi uzọ na-enwebeghi. O dikwaghi onye nke ga-eso gi ga-enwe udi ya.” **13** Mgbe ahụ, Solomon sitere n’ebe di elu nke Gibion, site n’ihu ulo nzute ahụ, loghachi na Jerusalem. O chirị dika eze n’Izrel. **14** Solomon chikobara otutu ugbo agha na inyinya di iche iche. O nwere ugbo agha di otu puku na nari anọ na inyinya agha di puku iri na abuo n’onuogugu, ndi o debere ufodu n’ime ha n’obodo ugbo agha ya ma ndi ozọ di na Jerusalem ebe ya onwe ya no. **15** Eze mere ka oloacha na oloado baa uba na Jerusalem, dika nkume efu. O mekwara ka osisi sida di otutu dika osisi sikamo nke di n’ala ala ugwu di iche iche **16** A na-esite n’Ijpt nakwa ala Kue atubatara Solomon inyinya. Ndi ahia eze na-azuta ha site na Kue n’onu ahia a na-ere ha n’oge ahụ. **17** Ha sitere n’Ijpt tubata otu ugbo agha n’onu ahia nari shekel oloacha isii; jirikwa otu nari shekel na iri shekel ise zuta otu inyinya. Ha zipukwara ha nye ndi eze niile nke ndi Het na ndi Aram.

2 Solomon nyere iwu ka e wuo ulo nso ukwu nye Aha Onyenwe anyi, ka e wuokwara ya bu Solomon uloeze. **2** O manyere ndi oru onuogugu ha di iri puku asaa na-ebu ibu, na ndi na-awa nkume n’ugwu onuogugu ha di iri puku asato, na ndi o doro dika ndiisi ha, onuogugu ha di

puku atọ na narị isii. **3** Solomọn zigara Hiram eze Taja ozi sị ya, “Zidatara m osisi sida dika i mere n’oge nna m Devid wuru ulọeze nke ya. **4** Ugbu a, ana m akwado iwu ulọnsọ ukwu nye Aha Onyenwe anyị Chineke m, na ido ya nsọ nye ya maka ichu aja nsure oku na-esi isi uto n’ihu ya, na idebe n’ebe ahụ achicha nsọ a na-edo n’usoro mgbe niile. Na isure aja nsure oku ututu na anyasi, na n’ubochi izuike niile, na n’onwa oheru na n’oge mmemme ndi ozo niile a kara aka nke Onyenwe anyị Chineke anyi. Nke a bu ukpuru na-adigide nye umu Izrel ruo ebighi ebi. **5** “Ulonso m ga-ewu ga-adi ukwu n’ihi na Chineke anyi di ukwuu kari chi ndi ozo niile. **6** Ma onye puru iwu ulonsọ nye ya, ebe o bu na eluigwe, obuladi ebe kachasi elu nke eluigwe, ezughi iba gi? Onye ka mu onwe m bu, na m ga-ewu ulonsọ nye ya, ma o bughị naani ebe a ga-anọ chuo aja di iche iche n’ihu ya? **7** “Zitere m, onye nka, onye maara otu e si eji olaedo na olaocha, na bronz, na igwe aru oru. Onye bukwa onye maara oru nka metutara akwa di iche iche, akwa ngwakota anunu na uhie, na nke uhie uhie, na nke anunu anunu. O ga-abukwa onye igbunye akara n’ihe doru anya, onye ga-aru oru na Juda na n’ime Jerusalem, ebe o ga-eso ndi nka m, bu ndi nna m Devid hoputara ruo oru. **8** “Zitekwarra m osisi sida, na osisi junipa, na osisi algum, ndi sitere n’ohia Lebanon, n’ihi na ndi gi bu okachamara n’oru iwa osisi. Aga m ezitekwa ndi m ga-abia soro ha ruo oru, **9** ime ka osisi ha ga-egbutere m di ukwu, n’ihi na ya bu ulonsọ ga-ebu ibu, maakwa mma. **10** Aga m enye ndi oru gi, bu ndi na-awa osisi, narị puku bushel na iri puku bushel oka wiiti abuo a

kworọ akwo, na narị puku bushel na iri puku bushel ọka balị abuo, na narị puku galoonu ite mmanya vaini na iri galoonu abuo, nakwa narị puku galoonu mmanu na iri galoonu mmanu oliv abuo.” **11** Hiram, eze Taia zighachiiri Solomon akwukwo ozi si ya. “O bu n’ihi na Onyenwe anyi huru ndi ya n’anya ka o ji mee gi eze ha.” **12** Hiram kwukwara si, “Otuto diri Onyenwe anyi, bu Chineke Izrel. Onye kere eluigwe na uwa. Onye nyere Devid, bu eze, nwa nwere nghota na akonuche di otu a, iwuru Onyenwe anyi ebe obibi, na iwukwa uloeze nke aka ya. **13** “Ana m ezitere gi Hiram-Abi, onye oka maara oru ya nke oma. **14** Onye nne ya si n’ebo Dan nke di n’Izrel, ma nna ya bu onye Taia. O bu onye a zuru n’oru ikpu uzu nke oma, n’ihe gbasara olaedo, na olaocha, na bronz, na igwe, na nkume, na osisi. O makwa otu e si eji akwa odo odo, na akwa anunu anunu, na akwa uhie uhie na ezi akwa ocha aru oru. Igbunye udi akara obula n’ihe nakwa icheputa ihe o ga-eji ihe obula enyere ya mee doru ya anya nke oma. O ga-esonye ndi nka gi, na ndi nke onyenwe m Devid, bu nna gi. **15** “Ugbu a, ka onyenwe m zitere ndi ohu ya oka wiiti ahụ, na oka balị, na mmanya vaini, na mmanu oliv, dika o kwere na nkwa. **16** Anyi ga-egbutu osisi niile i chorọ site n’ugwu Lebanon, sitekwa n’osimiri budata ha obodo Jopa, ebe i nwere ike isite buruo ha Jerusalem.” **17** Emesia, Solomon guru ndi obia niile bi n’ala Izrel onu, dika Devid mere, achoputara na ha di narị puku iri ise na ato, na narị isii. **18** O mere iri puku ndi oru asaa n’ime ha ka ha buru ndi na-ebu ibu, na onuogugu di iri puku asato ka ha buru ndi ga-awa nkume, meekwa puku ndi ikom

atọ na narị isii, ndị ga-abụ ndịisi ọrụ ime ka ọrụ na-aga nke ọma.

3 Mgbe ahụ, Solomon malitere iwu ụlọnsọ ukwu Onyenwe anyị. Ọ bụ n'ugwu Mọrija, nke dị na Jerusalem, ka e wukwasiri ya, n'ebe ahụ Onyenwe anyị mere ka Devid bụ nna ya hụ ya anya. Ọ bụ n'ala ebe izocha ọka Arauna, onye Jebus, ebe ahụ Devid họtara. **2** O bidoro iwu ụlọ ahụ n'abalị nke abụọ, nke ọnwaa abụọ, n'afọ nke anọ, nke ọchichi eze ya. **3** Ntọala Solomon tọrọ maka iwu ụlọnsọ Chineke dị iri mita abụọ na asaa n'ogologo, mita itoolu n'obosara. (Nke a bụ ma ejiri ihe ọtụtụ ochie). **4** Idị ogologo mputa ọnu ụlọ nke ụlọnsọ ukwu ahụ dị mita itoolu, dika idị ogologo obosara ụlọ nso ahụ n'onwe ya. Idị elu ya dikwa mita itoolu. O jikwa ọlaedo a nuchara anucha machie ime ya. **5** O ji osisi junipa machie ahụ ime ụlọ ezumezu ahụ, jirikwa ọlaedo a nuchara anucha techie osisi ndi ahụ niile. Emesija, e sere oyiyi nkwa di iche iche, na oyiyi ụdọ igwe n'ahụ ụlọ ahụ iji chọọ ya mma. **6** O ji nkume di oke ọnuahia di iche iche chọọ ime ụlọnsọ ahụ mma, ya na ọlaedo nke e si na Pavaim bute. **7** Ogidi osisi silin niile, na ibo ọnu ụzọ niile, na aja ụlọ niile, na ọnu ụzọ niile di n'ụlọnsọ ukwu ahụ ka o ji ọlaedo techie. Ọ gbukwara egbugbu oyiyi cherubim na mgbidi ya niile. **8** O wuru Ebe ahụ Kachasi Nso; nke ogologo ọnu ụlọ ya di mita iri, otu a kwa, obosara ya di mita iri. O ji ọlaedo di ezi mma nke ọnuahia ya ruru narị talenti isii techie ahụ ime ụlọ ahụ niile. **9** Idị arọ ọlaedo e ji kpuọ ntu e ji wuo ya di iri shekel ise. E jikwa ọlaedo techie akuku elu elu nke ime ọnu ụlọ a. **10** Solomon tinyere oyiyi mmuo

ozi cherubim abụọ ọ kpurụ n'ime Ebe ahụ Kachasi Nso, werekwa ọlaedo machie ha. **11** Ịdị ogologo nku cherubim ndị a ruru mita iri. Ịdị ogologo otu nku cherub nke mbụ ruru mita abụọ na ọkara. Ọnụ nku a na-emetụ ahụ ime ụlọ nke ụlonsọ ukwu, ma ọnụ ọnụ nku nke ọzọ, nke ịdị ogologo ya ruru mita abụọ n'ọkara, na-emetụ ọnụ otu nku cherub nke ọzọ. **12** N'otu aka ahụ, otu nku cherub nke abụọ ruru mita abụọ na ọkara n'ogologo. Ọnụ nku ya na-emetụ akụkụ nke ọzọ nke ahụ ime ụlonsọ ukwu, ma nku ya nke ọzọ, nke rukwara mita abụọ na ọkara n'ogologo, na-emetụ ọnụ ọnụ otu nku cherub nke mbụ. **13** Nku cherubim ndị a gbasapurụ ruo mita iri n'ogologo. Ha guzo ọtọ n'ụkwụ ha, na-eche ihu n'ọnụ ụlọ ezumezu ahụ. **14** O ji akwa na-acha anụnụ anụnụ, na uhie uhie, na odo odo, na ezi akwa ọcha, mee akwa mgbochi, nke a kpanyekwara oyiyi cherubim n'ime ya. **15** O wuru ogidi abụọ dị n'ihu ụlonsọ ahụ, nke ịdị elu ya ruru mita iri na asaa. Ọ kpụkwara ihe a dokwasiri n'elu ogidi ndị a, nke ịdị elu ha dị mita abụọ na ọkara. **16** Ọ kpụkwara ihe yiri ụdọ igwe a tūrụ atụ, nke e kokwasiri n'elu ogidi abụọ ndị ahụ. Kpụkwa nari mkpurụ pomegranet, nke a ganyekọtara ya na ụdọ igwe ahụ. **17** O guzobere ogidi abụọ ndị ahụ n'ihu ụlonsọ ukwu ahụ, otu n'akụkụ ugwu nke ọzọ n'akụkụ ndịda. Ogidi nke dị na ndịda ka ọ kpọrọ Jakin, ma nke dị n'ugwu ka ọ kpọrọ Boaz.

4 Solomọn wukwara ebe ịchụ aja bronz. Ogologo ya ruru iri mita na ọkara. Obosara ya rukwara iri mita na ọkara; ma ịdị elu ya dị mita ise na ụma atọ. **2** O mekwara Oke osimiri nke ọla awurụ awụ, nke dị gburugburu n'ụdịdị.

Ọtutu ya bu ihe ruru mita abuo na uma ato n'ogologo,
 dikwa mita ise na uma ato, site n'otu onu ruo n'onu
 nke ozo. O bu eriri e ji atu ihe nke ruru ihe dika mita
 iri na ano ka e ji tuo ya gburugburu. **3** N'okpuru onu
 ya, oyiya umu oke ehi gbara ya gburugburu, iri di na
 mita ano na okara obula. Ehi ndi ahụ di n'ahiri abuo. A
 wukotara ha na Oke osimiri ahụ otu mgbe. **4** E mekwara
 ka Oke osimiri ahụ guzo n'elu ehi iri na abuo. Ato na-eche
 ihu n'akuku owuwa anyanwu; ato na-eche ihu n'odida
 anyanwu; ato na-eche ihu n'akuku ndida, ato na-eche ihu
 n'akuku ugwu. Oke osimiri ahụ dikwasiri ha n'elu, ebe
 azu ha niile di n'ime n'etiti. **5** Idi arọ ya ha ka otu otutu
 ntu-aka dimkpa. E mere onu ya ka o di ka onu iko mmiri,
 dikwa ka okoko lili na-awaputa awaputa. O na-erite puku
 galonu iri na asato. **6** A kpukwara efere ukwu iri nke e ji
 asacha ihe e wetara maka ichu aja nsure oku. Ise n'ime ha
 di n'akuku ndida olulu mmiri ahụ, ise n'akuku ugwu. Ndi
 nchujaja na-esite naani na olulu mmiri ahụ ekuru mmiri
 ha ji asacha ihe. **7** O kpuru ihe idoba oriona olaedo iri
 n'usoro dika Chineke nyere ya n'iwu. O debere ha n'ime
 ulonso ukwu ahụ, ise n'akuku ndida ulo ahụ, ise n'akuku
 nke ugwu. **8** O mekwara tebul iri donye n'ulonso ukwu
 ahụ, ise n'akuku ndida, ise n'akuku ugwu. O kpukwara
 otu nari efere olaedo maka ikwosa mmiri. **9** O mere ogige
 ndi nchujaja, mekwa otu ogige ukwu, na ibo onu uzọ
 maka itinye n'ogige ahụ. O jiri bronz machie ibo onu
 uzọ ndi ahụ. **10** Oke osimiri ahụ ka o dobara n'akuku
 ndida, na ncherita ihu owuwa anyanwu nke ulonso ahụ.
11 Hiram kpukwara ite di iche iche, shovel niile, na efere

ikwosa mmiri niile. N'ikpeazu, o nuchara oru di n'ulonso Chineke, nke eze Solomon tinyere ya n'aka iru. **12** Ogidi abuo ahụ; ihe okpukpu abuo dika efere di n'elu ogidi abuo ahụ; ihe okpukpu yiri udo a turu atu nke e ji choo ihe okpukpu abuo ahụ dika efere mma; **13** nari anọ nke mkpuru pomegranet a kpuru akpu maka ahiri ihe abuo ahụ a kpuru akpu, ya bu, ahiri pomegranet abuo n'ihu otu ihe okpukpu, iji choo ihe okpukpu ahụ yiri efere di n'isi elu ogidi ahụ mma; **14** ihe ndokwasị na efere isa mmiri ha, **15** na Oke osimiri ahụ na ehi iri na abuo ahụ di ya n'okpuru, **16** na ite niile, shovel niile, ihe iguru anu niile na ihe ngwongwo ndi ozo ya na ha so. Ihe niile nke Hiram-Abi mere eze Solomon n'ihu ulonso Onyenwe anyi, bu bronz e hichaziri nke oma. **17** O bu n'ala uru, n'obosara ala Jordan, n'etiti Sukot na Zaretan, ka eze mere ka a noro kpuo ihe ndi a. **18** Ihe ndi a niile nke Solomon mere di ukwu nke ukwu; nke bu na-enweghi ike igukota ihe idi arọ nke bronz ahụ bu. **19** Solomon mekwara ngwongwo niile di n'ime ulonso Chineke, ya bu, ebe ichu aja e ji olaedo kpuo, na tebul niile nke a dokwasiri achicha nke iche n'ihu Onyenwe anyi, **20** ihe idokwasị oriṅa niile nke olaedo a nuchara anucha, ha na oriṅa ha niile, ka o na-enwu n'ihu ime ime ebe nsọ, dika e nyere n'iwu, **21** ihe icho mma oyiyi okoko osisi, na oriṅa niile na ihe iguta ihe niile. E ji olaedo a nuchara anucha kpuo ha niile. **22** O kpukwara ihe ikpakepu oku niile nke olaedo a nuchara anucha, na efere ikwosa mmiri niile, na ngaji niile, na ihe igu oku niile, na ibo olaedo niile nke ulonso, ya bu, ibo

onụ ụzọ ime ime niile nke dịrị Ebe ahụ Kachasị Nsọ, na ibo ndị dị n'onụ ụlọ ezumezu.

5 Mgbe a ruzuru orụ niile nke eze Solomōn nwere iru maka ụlōnsọ ukwu Onyenwe anyị ahụ, o webatara ihe niile Devid bụ nna ya doro nsọ n'ime ya, ya bụ ọlaocha, ọlaedo na ngwongwo ndị ọzọ niile. O tinyere ha n'ụlọakụ dị n'ụlōnsọ Chineke. **2** Mgbe ahụ, Solomōn kpọkọtara ndị okenye Izrel niile, na ndịisi ebo Izrel niile, na ndịisi ezinaụlọ Izrel niile na Jerusalem, maka ị site na Zayon, bụ obodo Devid bugota igbe ọgbugba ndụ Onyenwe anyị. **3** Ndị Izrel niile gbakọtara bjakwute eze n'oge a na-eme mmemme n'onwa Etanim, nke bụ onwa asaa n'afọ. **4** Mgbe ndị okenye Izrel niile bjarutere, ndị Livayị buliri igbe ọgbugba ndụ ahụ. **5** Ha bugotara igbe ọgbugba ndụ Onyenwe anyị, ya na ụlọ nzute, na ngwongwo niile dị nsọ dị n'ime ya. Ndị nchụaja bụ ndị Livayị buliri ha elu. **6** Eze Solomōn na ọgbakọ Izrel niile, bụ ndị zukọtara n'ebe ọ nọ, nọ n'ihu igbe ọgbugba ndụ ahụ, na-achụ aja otụtụ aturụ na otụtụ ehi nke a na-apughị ịgụta onụ maọbụ gbakọta onụogugu ha n'ihị ịba ụba. **7** Ndị nchụaja bubatara igbe ọgbugba ndụ Onyenwe anyị ahụ n'ime ime ụlōnsọ ukwu ahụ, n'ime Ebe Kachasị Nsọ, dọba ya n'okpuru nku cherubim ahụ. **8** Cherubim ndị ahụ gbasara nku ha n'elu igbe ọgbugba ndụ ahụ, kpuchie ya na okporo osisi ndị ahụ e ji ebu ya. **9** Okporo osisi ndị a dị oke ogologo, na isi ha sitere n'igbe ọgbugba ndụ ahụ na-apụta, na e nwere ike ị site n'ihu ime ime ebe nsọ ahụ hụ ha anya, ma onye na-anoghị n'Ebe Nsọ ahụ adighị ahụ ha. Ha ka dīkwa n'ebe ahụ ruo taa **10** O nweghị ihe dị

n'ime igbe ogbugba ndu ahụ, kariakwa mbadamba nkume abụọ ahụ Mosis tinyere n'ime ya n'ugwu Horeb, n'ebe Onyenwe anyị na ụmụ Izrel gbara ndu, mgbe ha si n'ala Ijipt pụta. **11** Mgbe ndị nchụaja sitere n'Ebe Nsọ Kachasi Ebe Nsọ pụta, n'ihina ndị nchụaja ahụ niile doro onwe ha nsọ n'agbanyeghi usuu nke onye oḅula n'ime ha si pụta. **12** Ma ndị Livayi bụ ndị oḅu abụ, ya bụ Asaf, Heman, Jedutun na ụmụ ha ndị ikom na ndị ikwu ha guzoro onwe ha n'akukụ oḅuwa anyanwụ nke ebe ichu aja. Ha yi uwe ezi akwa ocha ma na-akpo ubo akwara, na-akukwa ogene oḅa. Ndị nchụaja di otu nari na iri abuo n'onuogugu. Ndị na-afu opi sokwa ha. **13** Ndị oḅu abụ ahụ na ndị na-afu opi jikoro onwe ha onu were otu olu bukuo Onyenwe anyi abụ ekele na otuto. Ndị na-afu opi, na ndi na-aku oḅa na-ada uḅa, na ndi ji ngwa egwu ndi ozo sonyeere ha, welie olu ha elu too Onyenwe anyi n'abu si: "N'ihina o di mma ihunanya ya na-adi ruo ebighi ebi." Mgbe ahụ igwe ojii juputara n'ulonso ukwu Onyenwe anyi, **14** nke mere na ndi nchujaja enwekwaghi ike jee ozi ha, n'ihina igwe ojii ahụ, n'ihina ebube Onyenwe anyi juputara n'ime ulonso Chineke.

6 Mgbe ahụ, Solomon siri, "Onyenwe anyi ekwuola na o ga-ebi n'oke igwe ojii. **2** Ma ewuola m ulonso puru iche, maa mma nye gi, ebe i ga-ebi ruo mgbe ebighi ebi!" **3** Dika ogbako Izrel niile na-eguzo n'ebe ahụ, eze chighariri onwe ya chee ha ihu, gozie ha. **4** Mgbe ahụ o siri, "Otuto diri Onyenwe anyi, bu Chineke Izrel. Onye ji aka ya abuo mezu nkwa ahụ o ji onu ya kwee nna m Devid. N'ihina o kwuru si, **5** 'Site n'ubochi ahụ m si n'ala Ijipt kpoputa ndi

m, ahọpụtaghị m obodo ọbụla n'ebo ọbụla nke Izrel, ka e wuru m ụlọnsọ ka Aha m dịrị n'ebe ahụ, maọbụ họtụta onye ọbụla ka ọ buru onyendu ndị m Izrel. **6** Ma ugbu a, a họtala m Jerusalem ka ọ buru ebe Aha m ga-adi, ahọtakwala m Devid i bu onye ga-achị ndị m Izrel.' **7** "Nna m, Devid bu n'obi iwu ụlọnsọ ukwu nye Aha Onyenwe anyi, bu Chineke nke Izrel. **8** Ma Onyenwe anyi sirị nna m, Devid, 'I mere nke ọma ibu n'obi, iwu ụlọnsọ ukwu nye Aha m. **9** Ma otu ọ di, ọ bughị gi ga-ewu ya, kama nwa gi nwoke nke si n'ahụ gi pụta ga-ewu ụlọnsọ ahụ nye Aha m.' **10** "Ugbu a, Onyenwe anyi emezuola nkwa ahụ o kwere. A nochiela m nna Devid, ana m anọdu n'ocheeze nke Izrel dika Onyenwe anyi kwere na nkwa. Ewuokwala m ụlọnsọ ukwu nye Aha Onyenwe anyi, bu Chineke nke Izrel. **11** N'ebe ahụ ka m dobara igbe ogbugba ndu, n'ime ya ka ogbugba Onyenwe anyi di, bu nke ya na umu Izrel gbara." **12** Mgbe ahụ, Solomọn guzoro n'ihu ebe ichu aja Onyenwe anyi, na n'ihu ogbako umu Izrel niile, gbasapu aka ya abuo. **13** Solomọn ji bronz kpuo ihe nrigoro ino gwa oha mmadu okwu. Ogologo ihe nrigoro ahụ, obosara ya ruru mita abuo na okara mita abuo na okara. Idi elu ya ruru otu mita na okara. O debere ya n'etiti ebe mputa nke ogige ụlọnsọ ukwu ahụ. O guzoro n'elu ihe nri ahụ, n'ihu ogbako Izrel niile, gbuo ikpere n'ala, gbasaa aka ya abuo chilie ha elu. **14** O sirị, "Onyenwe anyi, Chineke nke Izrel, ọ dighi Chineke dika gi n'eluigwe maobu n'ụwa. Gi onye na-edebe ogbugba ndu ihunanya gi na ndi ohu gi, bu ndi ji obi ha niile na-eso uzọ gi. **15** I mezuokwala nkwa niile i kwere nna m Devid, bu ohu gi. I ji onu gi kwee

nkwa a, ma taa, i jirila aka gi mezuo ya. **16** “Ugbu a, O! Onyenwe anyi, Chineke nke Izrel, mezuwaa nkwa niile i kwere Devid nna m, mgbe i sirị, ‘O buru na umu umu gi elezie anya bie ndu dika iwu m si di n’ihu m, n’ihe niile ha na-eme, dika gi onwe gi mere, agaghị achọ onye ga-anọ n’ihu n’ocheeze Izrel n’ime ha.’ **17** Ma ugbu a, Onyenwe anyi bu Chineke nke Izrel, ka okwu gi, bu nkwa nke i kwere ohu gi Devid bia na mmezu. **18** “Ma o bu ezie na Chineke ga-ebinyere umu mmadu n’elu uwa? Lee, eluigwe, obuladi ebe kachasi elu nke eluigwe ezughi iba gi. Olee otu ulo a nke m wuru ga-esi bata gi! **19** Ma Onyenwe anyi Chineke m, naa nti n’ekpere ohu gi, na ariri o na-ario maka ebere. Nuru akwa na ekpere nke ohu gi na-ekpe n’ihu gi. **20** Biko, mee ka anya gi abuo ghere oghe n’ebe ulonso ukwu a di, ehie na n’abali, bu ebe a i kwuru si, na i ga-akpokwasị Aha gi n’ebe ahụ. Biko, ka i nuru ekpere ohu gi ga-ekpe banyere ebe a. **21** Nuru kwa ariri niile nke ohu gi na nke ndi gi Izrel niile, mgbe obula ha chere ihu ha n’ebe a n’ekpere. Biko, site n’eluigwe bu ebe obibi gi nuru, mgbe i nuru biko, gbagharakwa. **22** “Mgbe onye obula mehiera mmadu ibe ya, a kpo ya oku ka o bia nuo iyi, onye di otu a bia guzo n’ebe a, n’ihu ebe ichu aja gi a, nuo iyi ahụ, **23** mgbe ahụ, nuru olu ya n’eluigwe ma mee ihe ziri ezi, kpeekwa ikpe n’etiti ndi ohu gi. Maa onye meoro ikpe site n’itukwasị n’isi ha ihe o metara, meekwa ka onye aka ya di ocha nwere onwe ya, site n’imeso ha dika ezi omume ha si di. **24** “Mgbe ndi iro meriri ndi gi Izrel, n’ihi na ha mehiera megide gi, o buru na ha aloghachite, too aha gi, na-ekpe

ekpere, na-arịọ arịrịọ n'ihu gị n'ụlọnsọ ukwu a, **25** biko, site n'eluigwe nūrụ ekpere ha, gbaghara mmehie ndị gị Izrel. Meekwa ka ha lughachita n'ala ahụ nke i nyere ha na nna nna ha. **26** “Mgbe e gbochiri eluigwe, mee na mmiri adighị ezokwa, n'ihia na ndị gị emehiela megide gị, ọ būrụ na ha echee ihu n'ebe a kpee ekpere, too aha gị, si na mmehie ha chegharịa, n'ihia na itaala ha ahụhụ, **27** biko, site n'eluigwe nūrụ ma gbagharakwa mmehie ndị ohu gị, ndị gị Izrel. Kuziere ha ezi ụzọ ha ga-esi bie ndụ ma zidata mmiri ozuzo n'ala ahụ nke i nyere ndị gị ka ọ būrụ ihe nketa ha. **28** “Mgbe ụnwụ, maọbụ ajọ ọrịa na-efe efe ga-adakwasị ala a, maọbụ ọrịa na-eripia ihe ubi, maọbụ ọmụma ebu; maọbụ igurube, maọbụ ụkpana, maọbụ mgbe ndị iro ga-anọchibido ha n'obodo ha niile, ihe mbibi niile maọbụ ọrịa ọbụla, **29** ekpere ọbụla maọbụ arịrịọ nke onye ọbụla n'etiti ndị gị Izrel kpere ma rịọ, n'ihia ighota ihe otiti na ihe mgbu niile, ha gbasapụ aka ha, ma chee ihu ha n'ebe ụlọnsọ ukwu dị; **30** mgbe ahụ, site n'eluigwe bụ ebe obibi gị nūrụ arịrịọ ha. Gbaghara ma meekwa; mesoo onye ọbụla dika ihe niile ha na-eme si dị, ebe ọ bụ na ị maara obi ha niile (n'ihia na naanị gị maara obi ụmụ mmadụ), **31** ka ha tọọ egwu gị, jeekwa ije n'irubere gị isi n'oge niile ha na-ebi n'ala ahụ nke i nyere nna nna anyị ha. **32** “Ma banyere onye mba ọzọ, onye na-esonyeghi na ndị gị Izrel, kama o si n'ala ebe dị anya bịa n'ihia ukwu gị, n'aka gị dị ike na ogwe aka gị e setipūrụ esetipụ. Mgbe ha bịa kpee ekpere n'ụlọnsọ a, **33** mgbe ahụ, site n'eluigwe ebe obibi gị nūrụ arịrịọ ha. Mekwaa ihe niile nke onye mba ọzọ ahụ na-arịọ n'ekpere, ka ndị

niile nke ụwa mara aha gi, tọkwa egwu gi, dika ndi nke gi bu Izrel na-eme. Ka ha matakwa na-akpokwasiri Aha gi n'ulo a nke m wuru. **34** “Mgbe ndi gi ga-aga ibu agha megide ndi iro ha, n'ebe obula i na-eziga ha, mgbe ha chere ihu ha n'uzo obodo a nke i hoputara na n'ulonso ukwu a m wuru nye Aha gi, kpee ekpere, **35** mgbe ahụ, site n'elugwe nuru ekpere na aririo amara ha, mezu kwa ihe ha na-ario. **36** “Mgbe ha mehiere megide gi, n'ih na o dighi mmadu obula na-adighi emehie, i wee iwe megide ha, rara ha nyefee n'aka ndi iro, ndi ga-adokpuru ha n'agha gaa n'obodo ozo, maobu obodo di anya maobu nke di nso; **37** o buru na ha anoro n'ala ahụ a dokpuru ha gaa, chegharia n'obi ha, noro n'ala ebe a dotara ha n'agha, rioro gi, si, 'Anyi emehiela, anyi emeela ihe n'adighi mma, meekwa ajo omume.’ **38** O buru na ha ejiri obi ha na mmuo ha niile chegharia, n'ala ebe ndota n'agha ha, bu ebe a kporo ha gaa, ma kpee ekpere nye gi chee ihu ha n'uzo ala a nke i nyere nna nna ha, n'obodo a nke i hoputara, ya na n'ulonso ukwu a m wuru nye Aha gi **39** mgbe ahụ, site n'elugwe, ebe obibi gi, nuru ekpere ha na aririo ha niile, nyekwara ha aka. Gbaghara ndi gi, bu ndi mehiere megide gi. **40** “Ugbu a, Chineke m, biko ka anya gi na nti gi ghere oghe n'ekpere niile a na-ekpe n'ebe a. **41** “Ma ugbu a, bilie, O Onyenwe anyi Chineke, bata n'ebe izuik gi, **42** O Onyenwe anyi Chineke, agbakutala onye gi e tere mmanu azu.

7 Ngwangwa, mgbe Solomon kpesiri ekpere a, oku sitere n'elugwe daa repia aja nsure oku ahụ na aja ahụ niile. Ebube Onyenwe anyi juputakwara n'ulonso ukwu ahụ,

2 Ndi nchujaja enweghi ike ibanye n'ime ulonso ukwu Onyenwe anyi n'ih i ebube Onyenwe anyi nke juputara ulonso ahụ. 3 Mgbe oha ndi Izrel niile huru oku ahụ si n'elu daa, hukwa ebube Onyenwe anyi ka o guzo n'elu ulonso ukwu ahụ, ha dara n'ala kpoo isiala nye Onyenwe anyi, kelee ya ekele si: "N'ih na O di mma ihunanya ya na-adigide ruo mgbe ebighi ebi." 4 Mgbe ahụ, eze na ndi a niile churu aja di iche iche n'ihu Onyenwe anyi. 5 Eze Solomon churu aja ehi nke di puku iri abuo na abuo, na ewu na aturu di nari puku na iri abuo. Ya mere, Eze na ndi ahụ niile si otu a doo ulonso Chineke nsọ. 6 Ndi nchujaja guzo n'ihu oru ha, ha na ndi Livayi. Ha jiri ngwa egwu Onyenwe anyi nke eze Devid mere maka i na-eto Onyenwe anyi, bukwa nke o ji mgbe o nyere ekele, na-asi, "Ihunanya ya na-adi ruo ebighi ebi." Na ncherita ihu ndi Livayi, ndi nchujaja furu opi ike ha mgbe ndi Izrel guzooro oto. 7 Mgbe ahụ, Solomon doro etiti ogige di n'ihu ulonso Onyenwe anyi ahụ nsọ. N'ebe ahụ ka o no chuo aja nsure oku, aja onyinye mkpuru oka na aja abuba udo. O mere nke a n'ih na ebe ichu aja bronz nke o ruru enweghi ike ibata aja nsure oku niile, aja mkpuru oka niile nakwa aja abuba ndi ahụ. 8 Ya mere, Solomon mere mmemme a n'oge ahụ, ubochi asaa, ya na ndi Izrel niile. O bu nzuko di ukwu. Ndi mmadu bira sitere na Lebo Hamat ruo na mmiri iyi Ijpt. 9 N'ubochi nke asato, ha nwere ogbako, n'ih na ha mere mmemme nke ido ebe ichu aja nsọ n'ime ubochi asaa, meekwa mmemme ahụ abali asaa ozo. 10 Ya mere, n'ubochi nke iri abuo na ato n'onwa nke asaa, o zilagara ndi ahụ niile n'ulo ha, n'inuru onu na obi utu

n'ih ihe ọma niile nke Onyenwe anyị Devid na Solomon na ndị ya Izrel. **11** Mgbe Solomon rụchara ụlọnsọ ukwu Onyenwe anyị, na ụlọeze, mezukwaa ihe niile bụ nke o bu n'obi ime n'ụlọnsọ Onyenwe anyị nakwa n'ụlọeze nke ya onwe ya. **12** Onyenwe anyị mere ka ọ hụ ya n'ọhụ abalị sị ya, "Anụla m ekpere gi, ahọrkwala m ebe a nye onwe m, ka ọ bụrụ ebe ichụ aja. **13** "Mgbe ọbụla m mere ka mmiri ghara izo, maọbụ zidata igurube ka ha bịa bibie ihe ubi unu, maọbụ zidata ọrịa n'etiti unu, **14** ọ bụrụ na ndị m ndị a kpọkwasịrị aha m, ewedata onwe ha n'ala, kpee ekpere, chọsie ihu m ike, sitekwa na mmehie ha chigharịa, aga m esite n'eluigwe za ekpere ha, gbaghara ha mmehie ha, mee ka ala ha dirị ndu. **15** Anya m ga-eghere oghe mgbe niile; otu a kwa, ntị m ga-egherekwa oghe ihu na inu ekpere niile a na-ekpe n'ụlọnsọ a. **16** Edoola m ụlọnsọ a nsọ nye onwe m, ka Aha m dị n'ebe ahụ ruo ebighị ebi; anya m abụọ na obi m ga-adịkwa n'ebe ahụ ụbọchị niile. **17** "Ma gi onwe gi, bie ndu n'ikwesị ntụkwasi obi n'ihu m dika Devid nna gi mere, na-eme ihe niile m nyere n'iwu, debe ụkpurụ m na iwu m niile. **18** Aga m eme ka ocheeze ọchịchị gi guzosie ike, dika mụ na nna gi Devid gbara na ndu, mgbe m siri, 'I ghaghị inwe onye nnọchite anya n'ocheeze nke ga-achị Izrel.' **19** "Ma ọ bụrụ unu alaghachi azu, gbakuta ụkpurụ na iwu niile, bụ nke m nyere unu azu, puo gbasoro chi ndi ozo ife ha ofufe, na ikpo isiala nye ha, **20** mgbe ahụ, aga m esite n'ala m, bụ nke m nyere ha, hopu Izrel. Aga m ajukwa ụlọnsọ a m doro nsọ nye Aha m, meekwa ka ọ ghoọ ihe e ji atụ ilu na ihe ikpa ọchị n'etiti ndi niile. **21** O bụ ezie na ụlọnsọ ukwu a kachasi

elu ugbu a, ma ọnọdụ ya ga-eju ndị niile ga-esi n'akụkụ ya gafee anya, ha ga-asị, 'Gịni mere Onyenwe anyị ji mee ala a na ụlọnsọ a, ihe dị otu a?' **22** Ndi mmadụ ga-aza, 'Ọ bụ n'ihị na ha gbakọtara Onyenwe anyị, Chineke nna nna ha, onye kpọputara ha site n'ala Ijipt azụ, makụọ chi ndị ọzọ, na-akpọ isiala na-efekwa ha ofufe. Ọ bụ n'ihị nke a ka O ji mee ka ihe ọjọọ niile ndị a bịakwasi ha.'"

8 N'ogwugwu iri afọ abụọ, mgbe Solomọn ji wuo ụlọnsọ Onyenwe anyị na ụlọeze nke ya onwe ya, **2** Solomọn wughariri obodo ndị ahụ Hiram nyere ya, mee ka ndị Izrel biri n'ime ha. **3** Solomọn gara Hamat-Zoba, merie ha. **4** O wuru obodo Tadmō nke dị n'ozara na ọtụtụ obodo nchikọba ihe na Hamat. **5** O wugharịkwara obodo Bet-Horon nke dị n'elu elu, wuokwa Ndiida Bet-Horon ka ọ ghọọ obodo e wusiri ike nke nwere mgbidi, ibo ọny ụzọ ama na mkporọ e ji kpochie ha. **6** O wukwara obodo Baalat na obodo niile nke ebe ichikọba ihe, na obodo niile ebe idebe ụgbọ agha na inyinnya ya niile. O wuru ihe ọbụla gurụ obi ya aguu iwu na Jerusalem, Lebanon na n'oke ala ahụ niile ọ na-achị. **7** Ndi niile fọdurụ ndụ n'etiti ndị Het, ndị Amorait, ndị Periz, ndị Hiv na Jebus (ndị a abughị ndị Izrel), **8** ndị ụmụ ụmụ ha fọdurụ n'ala ahụ, ndị ahụ ndị Izrel na-ebibighi, ndị a ka Solomọn mere ndị ọrụ mmanye na ndị ohu, nke a bukwa ọnọdụ ha ruo taa. **9** Ma Solomọn emeghi ka onye Izrel ọbụla buru ohu, maka ọrụ ya, kama ha bu ndi ikom agha, ndiisi ndi ochiagha ya, ndiisi ụgbọ agha na ndi na-agba inyinnya agha ya. **10** Ha bukwa ndiisi ozi nke eze Solomọn, nari ndi ikom abuo na iri ise bu ndiisi na-elekota ndi mmadu. **11** Solomọn

kpọtara ada Fero site n'obodo Devid, gaa n'ulọeze nke o wuuru ya, n'ih na ọ siri, "Nwunye m agagh ebi n'ulọeze Devid, bu eze Izrel, n'ih na ebe ọbula igbe ọgbugba ndu Onyenwe anyi banyere aburula ebe di nsọ." **12** Emesia, Solomon churu aja nsure oku nye Onyenwe anyi, n'elu ebe ichu aja Onyenwe anyi, nke o wuru n'ihu mputa onu ulo ulonso ukwu ahụ, **13** ọbuladi dika iwu metutara aja e kwesiri ichu kwa ubochi si di, bu nke Mosis nyere n'iwu. Aja ndi a bu maka Ubochi Izuike, Onwa Ohuru na udi mmemme ato a na-eme n'afọ, ndi bu mmemme achicha ekoghi eko, mmemme izu uka asaa na mmemme ulo lkwu. **14** O sitere n'usoro ije ozi nke Devid, hoputara otu ndi nchujaja oru di iche iche ha na-arụ ubochi niile. O nyekwara ndi Livayi oru idu n'otuto a na-enye Chineke na inyere ndi nchujaja aka ime ihe ubochi ọbula n'ubochi ya. Kenyekwa ndi na-eche onu uzọ ulonso ahụ niile nche oke oru ha n'otu n'otu, n'ih na nke a bu ihe Devid, onye nke Chineke nyere n'iwu. **15** Ha ewezugagh onwe ha n'iso iwu niile eze nyere ndi nchujaja maobu ndi Livayi banyere ihe ọbula na ihe gbasakwara ulokwu niile. **16** A ruzuru oru niile Solomon zubere iru, site n'ubochi a toro ntoala ulonso ukwu Onyenwe anyi tutu ruo mgbe ewuchara ya. Ya mere, e wuchara ulonso ukwu Onyenwe anyi. **17** Mgbe ahụ, Solomon gara Eziom Geba na Elat nke di nonu osimiri, n'ala Edom. **18** Hiram zigaara ya otutu ugbo mmiri nke ndi ikom ya na-anyu ugbo mmiri na-edu, bu ndi maara ihe banyere ime njem n'osimiri nke oma. Ndi a, ha na ndi ikom Solomon nyaara ugbo gaa Ofia site

n'ebe ahụ bulatara eze Solomōn, ọlaedo ịdị arọ ya ruru puku kilogram iri na ise na nari atọ.

9 Mgbe eze nwanyị Sheba nūrụ akụkọ Solomōn, ọ b́ara Jerusalem ka o were ọtụtụ ajujụ siri ike nwalee ya. O du ọtụtụ ndị ozi bara ụba b́a, tinyere ọtụtụ ịnyinya kamel ndị bu ụda d́ iche iche, ọtụtụ ọlaedo na ọtụtụ nkume d́ oke ọnụah́a d́ iche iche. Ọ b́akwutere Solomōn, ya na ya kparítara ụka banyere ihe niile nke d́ ya n'obi. **2** Solomōn zara ya ajujụ ya niile. Ọ d́kwagh́i ihe siiri ya ike ịkọwara ya. **3** Mgbe eze nwanyị Sheba hūrụ amamihe Solomōn, ma h́kwa ụlọeze o wuru, **4** na ihe oriri a na-adọkwasi n'elu tebul ya, usoro ọnọdu nke ndjisi ọch́ich́i ya, na ndị guzo na-ejere ya ozi n'uwe ha yi, ndị na-ebu iko ihe ọnụnụ n'uwe ha, na aja nsure ọkụ niile ọ na-achụ n'ụlọnsọ Onyenwe anyi. Ọ d́kwagh́i ihe ọzọ ọ maara ọ ga-eme, maọbụ kwuo. **5** Ọ siri eze, “Akụkọ niile m nọ n'ala nụ banyere ihe niile ị rụputara na amamihe ǵ bu eziokwu. **6** Ma ekwenyegh́i m ihe ha kwuru tutu ruo mgbe m b́ara jiri anya m abụọ h́ ha. N'ezie, ihe m nūrụ erugh́i ọkara nke ịdị ukwu amamihe ǵ. Ị t́kwasiła ihe n'akụkọ m nūrụ. **7** Lee, ụd́ ọnụ nd́ ǵ na-enwe. Lee, ụd́ ọnụ nke nd́ ozi na-enwe, bu nd́ na-eguzo n'ihu ǵ mgbe niile na-anụ okwu amamihe ǵ. **8** Ngọzi d́ri Onyenwe anyi Chineke ǵ, onye nwere mmasi n'ebe ị nọ. O debere ǵ n'ocheeze ya d́ka eze ịch́i n'aha Onyenwe anyi bu Chineke ǵ. N'ih́ ịh́nanya nke Chineke ǵ nwere n'ebe Izrel nọ, na mmasi ya ime ka ha guzosie ike ruo mgbe ebigh́i ebi. O meela ǵ eze ha, ka ị debe ikpe ziri ezi na ezi omume.” **9** Emeśa, O nyere Solomōn onyinye ọlaedo

ịdị arọ ya dị puku kilogram anọ, nyekwa ya ụda dị iche iche, na nkume oke ọ̀nụahịa dị iche iche. Enwebeghi ụdị ụda dika ndi ahụ eze nwanyị Sheba nyere eze Solomon. **10** Ndi ohu Hiram na ndi ohu Solomon bubatara ọlaedo site n'Ofia. Ha butekwara osisi algum, na nkume di oke ọ̀nụahịa di iche iche. **11** Eze ji osisi algum ndi ahụ mee nkwasia nri n'ụlọnsọ Onyenwe anyi, na nke ụlọeze. O jikwa ya meere ndi na-abu abu ụbọ akwara na une. O nwebeghi oge ọzọ e nwere ụdị ngwa egwu e ji osisi oma di otu a kwaa n'ala Juda niile. **12** Eze Solomon nyekwara eze nwanyị Sheba ihe niile o choro na ihe niile bu nke o rioro. O nyere ya kariya ihe niile o wetaara ya. Emesia, o hapuru laghachi n'ala nke aka ya, ya na ndi na-ejere ya ozi. **13** Otutu idi arọ nke ọlaedo Solomon na-enweta kwa afọ bu puku kilogram iri abuo na ato, **14** na-agunyeghi uru nke na-esi n'aka ndi na-atu mgbereahia na ndi na-azu ahia. Ozokwa, ndi eze niile nke di Arebia na ndiji na-achi obodo niile nke ala ahụ, na-enwetara Solomon ọlaocha na ọlaedo. **15** Eze Solomon kpuru nari ota ọlaedo ukwu abuo site n'ọlaedo etipjara etipia. O bu ọlaedo idi arọ ya ruru kilogram isii ka e ji kpuo ota obula. **16** O kpukwara nari ota nta ato, nke sitere na ọlaedo etipjara etipia. O bu ọlaedo idi arọ ya ruru kilogram ato na okara ka eji kpuo ota obula. Eze debere ha n'ụlọeze n'Oke Ohia Lebanon. **17** Eze mekwara ocheeze di ukwu nke e ji odi enyi na ọlaedo a nuchara anucha machie **18** Ocheeze ahụ nwere ihe nri n'isi na ihe itukwasị ukwu eji ọlaocha ruo nke ejikotara n'ahụ ya. E nwere ebe ntukwasị aka n'akuku abuo ya, nke nwere oyiyi odum abuo guzo n'akuku nke

ọbụla n'ime ha. **19** Ọdum iri na abụọ na-eguzo n'elu ihe nrigo isii ahụ, otu n'akụkụ isi abụọ nke ihe nrigo ọbụla. Ọ dīkwaghị alaeze ọzọ dī nke e mere ihe dī otu a nye. **20** Ihe niile Solomōn nwere nke e ji anụ ihe bụ ọlaedo ka e ji mee ha. Ngwongwo niile nke dī n'ime ụlọeze n'Oke Ọhịa Lebanōn bụkwa ọlaedo a nuchara anucha ka e ji kpuọ ha. Ọ dighị ihe e ji ọlaocha kpuọ, n'ihī na-agunyeghī ọlaocha dīka ihe ọbụla n'oge Solomōn. **21** Eze nwere ọtutụ ụgbọ mmiri e ji azụ ahịa nke ndī ohu Hiram na-elekōta. Otu ugbo n'afọ atọ, ka ụgbọ ndī a na-alōta buru ọlaedo, ọlaocha na ọdụ enyi, enwe na adaka dī iche iche bata. **22** Eze Solomōn bara ụba n'akụ, nweekwa amamihe karịa ndī eze niile dī n'ụwa. **23** Ndī eze niile nke ụwa na-achọ ihu Solomōn, ka ha nūta okwu amamihe nke Chineke tinyere n'obi ya. **24** Onye ọbụla bīakwutere ya na-ebutere ya onyinye ịnata ihuoma, ya bụ ngwa ọlaocha na ọlaedo, na uwe dī iche iche, ngwa agha, ụda dī iche iche, ịnyinya na ịnyinya muul, nke a bụ kwa afọ, kwa afọ. **25** Solomōn nwere ụlọ anumanu dī puku anọ maka ịnyinya na ụgbọ agha, nweekwa puku ịnyinya iri na abụọ ndī o dobere n'obodo ụgbọ agha dī iche iche, na n'ebe eze nọ na Jerusalem. **26** Ọ chiri ndī eze niile site n'osimiri Yufretis ruo n'ala ndī Filistia, rukwaa oke ala ndī Ijīpt. **27** Eze mere ka ọlaocha baa ụba na Jerusalem, dīka nkume efu. O mekwara ka osisi sida dīka osisi sikamọ nke dī n'ala ala ugwu dī iche iche. **28** A na-esite n'Ijīpt na n'ala ndī ọzọ dī iche iche atubatara Solomōn ịnyinya. **29** Ma banyere Ihe ndī ọzọ mere n'oge ọchichi Solomōn, site na mmalite ruo n'ogwugwu, ọ bụ na-edeghī ha n'akwukwọ

Netan onye amuma, n'ime akwukwo amuma Ahija, onye Shilo, nakwa n'ohu Ido onye ohu uzọ, banyere Jeroboam nwa Nebat? **30** Solomōn chirị Izrel niile iri afọ anọ na Jerusalem. **31** O sooro nna nna ya ha dina n'onwu. E lie ya n'obodo Devid bu nna ya. Rehoboam nwa ya ghokwara eze n'onodu ya.

10 Rehoboam gara Shekem n'ihi na Izrel niile zukoro ebe ahụ ime ya eze. **2** Mgbe Jeroboam nwa Nebat nuru nke a (o no n'Ijpt ebe o gbagara oso ndu site n'aka eze Solomōn) o sitere Ijpt lota. **3** Ya mere, ha ziri ozi kpoo Jeroboam, ya na ndi Izrel niile jekwuru Rehoboam si ya: **4** "Nna gi boro anyi ibu arọ, ma ugbu a mee ka ibu arọ na iyagba arọ a nke o bokwasiri anyi di mfe, anyi ga-ejere gi ozi." **5** Rehoboam zara ha si, "Biaghachikwutenu m mgbe ubochi ato gasiri." N'ihi ya ndi ahụ lara. **6** Mgbe ahụ, eze Rehoboam gara inata ndumodu n'aka ndi okenye, bu ndi jeere nna ya Solomōn ozi n'oge o di ndu ya, si ha, "Olee ndumodu unu ga-enye m maka mu inye ndi a osisa?" **7** Ha zara ya, "O buru na i ga-emere ha ihe oma, mee ihe ga-atọ ha uto, nyekwa ha osisa di mma, ha ga-anogide buru ndi ohu gi mgbe niile." **8** Ma o nabataghi ndumodu ndi okenye nyere ya, o gakwuru umu okorobia ndi ya na ha tokoro, bukwa ndi na-ejere ya ozi, ka ha nye ya ndumodu. **9** Rehoboam juru ha si, "Gini bu ndumodu unu? Gini bu osisa anyi ga-enye ndi a na-asị, 'Mee ka ibu arọ nna gi bokwasiri anyi di mfe?'" **10** Umu okorobia ahụ, bu ndi ya na ha tokoro, zaghachiri si, "Gwa ndi ahụ siri gi, 'Nna gi bokwasiri anyi ibu arọ, ma mee ka ibu anyi di mfe,' i ga-agwa ha, si, 'Mkpisika nta di n'aka m gbara

okpotokpo kariã ukwu nna m. **11** Nna m boro unu ibu arõ; aga m atũkwasi ihe n'ibu ahũ mee ka õ di arõ kariã. Nna m ji apipia dõõ unu aka na nti, maõbu akpi ka m ga-eji mekpaa unu ahũ.” **12** Mgbe ubõchi atõ gasiri, Jeroboam na ndi Izrel niile biaghachiri inuru õsisa Rehoboam, dika eze kwuru, si, “Laghachitenu n'ubõchi nke atõ.” **13** Eze sara ha okwu n'olu di ike. O juru ndumõdu ndi okenye **14** ma gbasoro ndumõdu nke umu okorobia nyere, õ siri, “Nna m mere ka ibu unu di arõ, aga m eme ka ibu unu di arõ kariã. Nna m ji apipia dõõ unu aka na nti, aga m eji akpi mekpaa unu ahũ.” **15** Ya mere, eze aaghĩ ndi ahũ nti, n'ihĩ mgbanwe nke onõdu niile a sitere n'ebe Chineke nõ, ka e mezuo okwu ahũ Onyenwe anyi gwara Jeroboam nwa Nebat site n'onu Ahija onye Shilo. **16** Mgbe Izrel niile huru na eze juru ige ha nti, ha zaghachiri ya si, “Olee oke anyi nwere n'ime Devid? Olee ihe nketa anyi nwere n'ime nwa Jesi? Ndi Izrel, laanu n'ulo ikwu unu! Gi Devid lekõtakwa ulo nke gi.” Nke a mere, ka ndi Izrel niile laa n'ulo ha. **17** Ma banyere ndi Izrel bi n'obodo niile nke Juda, Rehoboam gara n'ihu buru eze ha. **18** Eze Rehoboam zipuru Adoniram onyeisi na-elekõta ndi oru mmanye ma ndi Izrel ji nkume tugbuo ya. Ma eze Rehoboam jisiri ike gbaba n'ime ugbo agha ya, gbalaga laa Jerusalem. **19** Ya mere, Izrel nõ na nnupu isi megide ulo Devid ruo taa.

11 Mgbe Rehoboam biarutere Jerusalem, õ kpõtara ndi ulo Juda niile na ndi ebo Benjamin, ha di narĩ puku na iri asatõ n'onuõguõguõ, umu okorobia ndi tozuru iga agha, ka ha gaa buso ulo Izrel agha ma weghachitekwa alaeze n'okpuru õchichi Rehoboam. **2** Ma okwu Onyenwe

anyị rutere Shemaya, onye nke Chineke ntị: **3** “Gwa Rehoboam, nwa Solomōn eze Juda, na Izrel niile nọ na Juda na Benjamin, **4** Otu a ka Onyenwe anyị kwuru, ‘Unu agakwala gaa buso ndị Izrel ibe unu agha. Laghachinụ, nwoke ọbụla n’ụlọ ya, n’ihi na ọ bụ m na-eme ihe ndị a.’” Ya mere, ha rubere isi n’okwu niile nke Onyenwe anyị. Ha tughariri laghachi azụ n’iga megide Jeroboam. **5** Rehoboam bigidere na Jerusalem wusie obodo ndị dị na Juda ike n’ihi nchedo. **6** Obodo ndị a bụ Betlehem, Etam, Tekoa, **7** Bet Zoa, Soko, Adulam, **8** Gat, Maresha, Zif, **9** na Adoraim, Lakish, Azeka **10** Zora, Aijalon na Hebron. Obodo ndị a bụkwa obodo ndị Juda na Benjamin e wusiri ike. **11** O wusiri ha ike tinye ndịisi agha n’ime ha, tinyekwa ihe oriri na mmanụ oliv na mmanya. **12** O tinyere ọta na ụbe n’ebe niile a na-edebe ngwa agha n’obodo niile, n’ihi iche obodo ya nke ọma, ebe ọ bụ naanị Juda na Benjamin nọ n’okpuru ya. **13** Ma ndị nchụaja niile na ndị Livayị ndị sitere n’akụkụ niile nke Izrel dinyere ya. **14** Ndi Livayị hapụchara ebe ita nri anụ ụlọ ha na ihe niile ha nwere bịa biri na Juda na Jerusalem, n’ihi na Jeroboam na ụmụ ya ndị ikom juru ha dika ndị nchụaja Onyenwe anyị. **15** Ọ họtara ndị nchụaja nke aka ya, maka ebe niile di elu, nakwa ife arụsi ewu na nwa ehi ndi ahụ ọ kpuru. **16** Ndi si n’ebo niile nke Izrel, ndi kpebiri n’obi ha icho Onyenwe anyi, Chineke Izrel sooro ndi Livayị bịa Jerusalem ichu aja nye Onyenwe anyi Chineke nna nna ha. **17** Ha mere ka alaeze Juda sie ike. Ha kwagidekwara Rehoboam nwa Solomōn afọ atọ, na-agbasokwa n’uzo niile nke Devid na Solomōn n’oge a. **18** Rehoboam, luru Mahalat, bu

nwa nwanyị Jerimot nwa Devid, na Abihail, nwa nwanyị Eliab, nwa Jesi. **19** O mụtaara ya ụmụ ndị ikom atọ ndị a: Jeush, na Shemaraya, na Zaham. **20** Emesịa, ọ lụkwara nwunye ọzọ aha ya bụ Maaka, nwa nwanyị Absalom. Ụmụ ha mụtara bụ Abija, na Atai, na Ziza, na Shelomit. **21** Rehoboam hụrụ Maaka nwa nwanyị Absalom n'anya kariya ndị nwunye ya na ndị iko ya nwanyị niile. O nwere ndị nwunye iri na asatọ, nweekwa iri ndị iko nwanyị isii. O mụtara iri ndị ikom abụọ na asatọ, na iri ụmụ nwanyị isii. **22** Rehoboam mere Abija nwa Maaka onyeisi n'etiti ụmụ eze niile n'ihia na ọ choro ime ya eze. **23** O ji ezi uche zipuchaa ụmụ ya ndị ikom gaa n'ala ndị Juda na Benjamin, nakwa n'obodo ndị ahụ e wusiri ike. O nyere ha ihe e ji elekota ndụ n'ebe ọ bara ụba ma lụkwara ha otutu ndị inyom.

12 Ma mgbe e mere ka alaeze Rehoboam guzosie ike, mgbe ọ dikwa ike, ọ hapuru iwu Onyenwe anyi ya na ndị Izrel niile. **2** N'ihia na ha ekwesighi ntukwasị obi nye Onyenwe anyi, Shishak eze Ijipt busoro Jerusalem agha n'afọ nke ise nke ochichi eze Rehoboam. **3** O ji otu puku ugbo agha na nari abuo, na ndi agha na-agba inyinya di puku iri isii, na ndi agha ukwu ala, ndi a na-apughi iguta onu, ndi agha si Libia, Sukim na Kush, ndi sooro ya site n'ala Ijipt. **4** O merikwara obodo niile e wusiri ike nke Juda ma bjarukwaa Jerusalem. **5** Mgbe ahụ, Shemaya onye amuma bjakwutere Rehoboam na ndiisi Juda niile, ndi zukotara na Jerusalem n'ihia egwu Shishak, si ha, "Otu a ka Onyenwe anyi siri, 'Unu ahapula m, n'ihia ya, ahapukwala m unu, nyefee unu n'aka Shishak.'" **6** Ndi ndu Izrel na eze

wedara onwe ha n'ala si, "Onye ezi omume ka Onyenwe anyi bu." 7 Mgbe Onyenwe anyi huru otu ha si weda onwe ha n'ala, okwu Onyenwe anyi biakwutere Shemaya, si, "Ebe o bu na ha ewedala onwe ha n'ala, agakwaghi m ebibi ha kama aga m eme ka ha nwe nzoputa ngwangwa. Agakwaghi m eji Shishak gosi Jerusalem oke iwe m. 8 Ma otu o di, ha ga-aburu ya ohu, ka ha nwe ike mata o di iche di n'etiti ijere m ozi na ijere ndi eze ala ozu o di iche iche ozi." 9 Mgbe Shishak eze Ijipt busoro Jerusalem n'agha; o bukoru aku niile di n'ime ulo Onyenwe anyi, na aku niile dikwa n'uloeze. O kwakoro ihe niile, werekwa ota olaedo ndi ahụ Solomon kpuru. 10 Ma eze Rehoboam kpuru ota bronzi ji dochie ndi ahụ, nyefee ha n'aka ndisi ndi nche, bu ndi na-eche n'onu uzọ uloze nche ka a lekota ha anya. 11 Mgbe obula eze na-aga n'ulonso ukwu Onyenwe anyi, ndi nche na-eso ya buru ota ndi ahụ, emesia, ha na-ebughachikwa ha n'ime ulo ndi nche. 12 Mgbe eze wedara onwe ya n'ala, iwe Onyenwe anyi na-eweso ya dajuru, O laghikwa ya n'iyi kpamkpam. N'ezie, ezi ihe fodukwara na Juda. 13 Eze Rehoboam mere onwe ya ka o di ike na Jerusalem na-achikwa ka eze. O gbara iri afu ano na otu mgbe o malitere ibu eze, o chiru afu iri na asaa na Jerusalem, bu obodo ahụ Onyenwe anyi horo site n'etiti ebo niile nke Izrel, bu ebe o ga-akpokwasi Aha ya. Aha nne ya bu Naama, onye Amon. 14 O mere ihe ozo, n'ihu na o dighi mgbe obula o kpebiri n'obi ya icho Onyenwe anyi. 15 Ma banyere ihe ndi ozu niile mere n'oge ochichi Rehoboam, site na mmalite ruo ogwugwu, o bu na e deghi ha n'akwukwo akuko nke Shemaya onye amuma

na nke Ido onye ọhụ ụzọ, nke na-ahụ maka ihe banyere usoro ọmụmụ niile? Agha digidere n'etiti Rehoboam na Jeroboam ụbọchị niile nke ndụ ha. **16** Rehoboam sooro ndị nna nna ya ha dina n'ọnwụ, e lie ya n'obodo Devid. Abija nwa ya ghorọ eze n'ọndụ ya.

13 Abija malitere ịbụ eze Juda, n'afọ iri na asatọ nke ọchịchị eze Jeroboam. **2** Ọ chiri afọ atọ na Jerusalem. Aha nne ya bụ Maaka, otu n'ime ụmụ nwanyi Uriel, onye Gibeaa. Agha digidere n'etiti Abija na Jeroboam. **3** Abija hoputara ndị ya dị ike n'agha bụ ndị ọnuogugụ ha dị narị puku anọ, ma Jeroboam eze Izrel hoputara ndị agha ọnuogugụ ha dị narị puku asatọ doo ha n'usoro. **4** Abija guzoro n'ugwu Zemaraim n'ala ugwu ugwu Ifrem jiri oke olu sị “Jeroboam na ndị Izrel niile geenụ m ntị! **5** Unu amataghị na Onyenwe anyị Chineke nke Izrel esitela n'ogbugba ndụ nnu nyefee ọchịchị ala Izrel niile n'aka Devid na ụmụ ụmụ ya ruo ebighị ebi? **6** Ma Jeroboam, nwa Nebat, bụ onye ọrụ Solomọn nwa Devid, nupuru isi megide onyenwe ya. **7** Ndị efu niile na-abaghị uru chikọtara onwe ha gbaa ya gburugburu guzogide Rehoboam nwa Solomọn, mgbe ọ bụ nwantakiri na onye na-enweghị ike inwe mkpebi, onye n'adighikwa ike iguzogide ha. **8** “Ma ugbu a, unu ejikerela imegide alaeze Onyenwe anyị nke dị n'aka ụmụ ụmụ Devid. N'ezie, unu bu igwe ndị agha bara ụba, n'etiti unu ka ụmụ ehi ọlaedo ahụ dikwa, bụ nke Jeroboam mere ka ha buru chi unu. **9** Ma unu achupughị ndị nchụaja Onyenwe anyị, bụ ụmụ Erọn, chupukwa ndị Livayị ma meere onwe unu ndị nchụaja dika ndị mba ọzọ na-eme? Onye ọbụla ji nwa

oke ehi na ebule asaa b̄ia ido onwe ya ns̄o na-agh̄o
unu onye nch̄aja nye ihe nd̄i ah̄u na-ab̄ugh̄i chi. **10**
“Ma banyere anȳi, Onyenwe anȳi b̄u Chineke anȳi, anȳi
ahap̄ubegh̄i ya. Nd̄i nch̄aja na-ejere Onyenwe anȳi ozi
b̄u um̄u Er̄on, nd̄i Livaȳi b̄ukwa nd̄i na-enyere ha aka. **11**
Ha na-ach̄u aja nye Onyenwe anȳi kwa ut̄utu na anyas̄i
niile, na-esurekwa ihe nsure ok̄u na-esi isi ut̄o; ma na-
edobekwa ach̄icha edoro ns̄o n’elu tebul ah̄u d̄i ocha. Ha
na-am̄unyekwa ok̄u n’iheok̄u nd̄i ah̄u d̄i n’elu ihe id̄oba
orīna ōlaedo kwa abal̄i niile. N’ihi na anȳi onwe anȳi na-
edebe iwu Onyenwe anȳi Chineke anȳi; ma unu onwe unu
ahap̄ula ya, gbak̄uta ya az̄u. **12** Chineke n̄onyeere anȳi. O
b̄ukwa onyendu anȳi. Nd̄i nch̄aja ya ga-eji if̄u opi ike tie
mkpu agha megide unu. Unu nd̄i Izrel, unu al̄usokwala
Onyenwe anȳi b̄u Chineke nna unu ha oḡu n’ihi na mmeri
agagh̄i ab̄u nke unu!” **13** Ma Jeroboam ezip̄ular̄i uf̄odu nd̄i
agha ya ka ha ga nd̄i agha Juda n’az̄u. Mgbe Jeroboam n̄o
n’ihu nd̄i Juda, uf̄odu nd̄i agha ya n̄okwa nd̄i Juda n’az̄u.
14 Mgbe nd̄i agha Juda t̄ughar̄ir̄i h̄u na agha d̄i ha n’ihu
d̄ikwa n’az̄u, ha tikuru Onyenwe anȳi mkpu nz̄op̄uta, nd̄i
nch̄aja f̄ukwara opi ike ha. **15** Nd̄i Juda tiri oke mkpu
agha. Mgbe ha na-eti mkpu a, Chineke mere ka Abija
na nd̄i Juda merie Jeroboam na nd̄i Izrel. **16** Nd̄i agha
Izrel gbara os̄o n’ihu nd̄i Juda, Chineke nyefere ha n’aka
nd̄i Juda. **17** Abija na nd̄i agha ya gburu nar̄i puku nd̄i
Izrel ise n’ub̄och̄i ah̄u. **18** Ya mere, nt̄ukwas̄i obi nke Juda
nwere n’ime Onyenwe anȳi Chineke nna ha mere ka ha
merie Jeroboam na nd̄i Izrel. **19** Abija ch̄ukwara Jeroboam
na nd̄i agha ya os̄o d̄ota obodo nd̄i a n’agha: Betel, na

Jeshana, na Efron, na obodo niile gbara ha gburugburu. **20** Jeroboam enwetakwaghị ike ya ọzọ oge niile Abija nọ dika eze. Ma ọ dighị anya Onyenwe anyị tidara ya tigbuo ya. **21** Ma Abija gara n'ihu buru onye di ike, ọ luru nwunye iri na anọ, mụọ iri umu nwoke abuo na abuo, na umu ndi nwanyi iri na isii. **22** Akuko niile banyere ochichi Abija, ihe o mere na ihe o kwuru, di n'akwukwo akuko nke Ido onye amuma dere.

14 Abija sooro nna nna ya ha dina n'onwu, e lie ya n'obodo Devid. Asa, nwa ya nwoke ghorọ eze n'onodu ya. Udo dikwa afọ iri n'ubochi ibu eze ya. **2** Asa mere ihe di mma na nke ziri ezi n'anya Onyenwe anyi bu Chineke ya. **3** O wezugakwara ebe ichu aja nke chi ozọ niile di n'ugwu, tipia ogidi nsọ niile, gbujasakwa ogidi Ashera. **4** O nyere Juda iwu ka ha choo Onyenwe anyi Chineke nke nna ha, ka ha debekwa iwu ya na ukpuru ya niile. **5** O wezugakwara ebe niile a na-efe arusi n'elu ugwu, bibiekwa ebe niile a na-esure ihe nsure oku na-esi isi utọ n'obodo Juda. Alaeze ahụ nwekwara udo n'okpuru ochichi ya. **6** O wuru otutu obodo e ji mgbidi gbaa gburugburu n'ala Juda niile. O nweghi onye busoro ya agha, n'ihi na Onyenwe anyi nyere ya udo. **7** N'ihi nke a, o gwara ndi Juda si ha, "Ugbu a ka anyi kwesiri iwu obodo ndi a. Ka anyi wuokwa mgbidi gburugburu ha, wuokwa ulo elu nche, tinyesia ha niile ibo onu uzọ ama, na mkporo e ji akpochi ya, ala a bu nke anyi, n'ihi na Onyenwe anyi Chineke onye anyi ji obi anyi chosie ike enyela anyi udo." Ya mere, ha wuru ihe ndi a niile nwekwa oganihu. **8** Onuogugu ndi agha Asa ndi si Juda n'oge ahụ bu nari

puku atọ. Ngwa agha ha ji bụ ọta ukwu na ùbe. Ndi agha ya ọzọ si Benjamin di nari puku abụọ na iri puku mmadu asato. Ndi a jikwa ọta na uta. Ndi agha ndi a niile bu ndi a zuziri azuzi, burukwa ndi di ike. **9** Zera, bu onye Kush duru puku kwuru puku, na nari ugbo agha atọ, biaruo Maresha ibuso Juda agha. **10** Asa puru izute ya. Ha doro onwe ha n'usoro ibu agha na Ndagwurugwu Zefata nke di Maresha nso. **11** Mgbe ahụ, Asa kpokuru Onyenwe anyi Chineke ya, si, "Onyenwe anyi o dighi onye di ka gi n'inyere onye na-adighi ike aka n'ihu onye di ike nke ukwu. Nyere anyi aka, O Onyenwe anyi Chineke anyi, n'ih na anyi dabere na gi. O bukwa n'aha gi ka anyi na-apu ibuso igwe a agha. O Onyenwe anyi i bu Chineke anyi. Ekwela ka o buru na mmadu efu meriri gi." **12** Onyenwe anyi tigbukwara ndi Kush niile ahụ n'ihu Asa na Juda. Ndi Kush gbakwara oso. **13** Asa na ndi agha ya churu ha oso churuo ha obodo Gera ebe otutu ndi Kush dara, ruo na o nwekwaghi onye foduru ndu n'ime ha. E tigburu ha n'ihu Onyenwe anyi na ndi agha ya. Ndi Juda bukororo otutu ihe nkwa n'agha di iche iche. **14** Ha bibiri obodo niile gbara Gera gburugburu, n'ih na egwu Onyenwe anyi dakwasiri obodo ndi ahụ niile. Ndi Juda bukororo otutu ihe nkwa n'ih na otutu ihe di n'obodo ndi ahụ. **15** Ha busokwara ebe obibi ndi na-azu anu ulo agha, chikoro igwe aturu na ewu na inyinya kamel. Emesja ha laghachiri Jerusalem.

15 Mgbe ahụ, Mmụọ nke Chineke dakwasiri Azaraya nwa Oded. **2** O puru jekwuru Asa si ya, "Geenu m ntị, gi Asa na ndi Juda niile na Benjamin. Onyenwe anyi ga-anonyere unu oge niile unu na-eme okwu ya. Unu ga-

achọta ya mgbe ọbụla unu chọrọ ya. Ma ọ ga-agbakuta unu azụ oge ọbụla unu nupuru isi n'iwu ya. **3** Ma ọtụtụ oge dị anya ndị Izrel nọ na-enweghị Chineke nke ezie, ha enweghikwa onye nchụaja ga-ezi ihe, ha enweghikwa iwu Chineke **4** Ma mgbe ọbụla ha chigharịkwutere Onyenwe anyị, Chineke Izrel tikuo ya n'ime mkpagbu ha, ọ na-enyere ha aka. **5** N'oge ahụ, ọ dighị udo dịrị onye ọbụla na-apụ apụ igaghari n'obodo, maka na ndị niile bi n'ala ahụ nọ n'ọnọdụ oke ọgbaaghara. **6** Otu obodo na-azọpịa obodo ọzọ ebe otu mba na-emegidekwa mba ọzọ n'ihi na Chineke ji nsogbu dị iche iche megide ha. **7** Ma unu ndị Juda, unu adala mba n'orụ ọma unu, n'ihi na a ga-akwụ unu ụgwọ ọrụ unu.” **8** Mgbe Asa nūrụ okwu ndị a, bụ amụma Azaraya nwa Oded, ọ bụ onye a gbara ume. O wepūrụ ihe arụ niile dị n'ala Juda na Benjamin na nke dị n'obodo niile ahụ o meriri n'agha ndị dị n'ugwu Ifrem. Ọ wuziri ebe ịchụ aja Onyenwe anyị, nke dị n'ihu mpụta ọnụ ụlọ ụlonsọ ukwu nke Onyenwe anyị. **9** Mgbe ahụ, Asa kpọrọ ndị Juda na Benjamin niile oku, ha na ndị ọbịa niile si Izrel, n'ihi na ọtụtụ sitere n'ala Ifrem na Manase, na Simiọn gbafeta Juda, mgbe ha hūrụ na Onyenwe anyị Chineke nọnyeere Asa. **10** Ha niile zukorọ na Jerusalem n'ónwa nke atọ n'afọ nke iri na ise nke ọchịchị eze Asa. **11** N'oge ahụ, ha ji narị ehi asaa na puku atūrụ na ewu asaa, chūrọ Onyenwe anyị aja n'ụbọchị ahụ. Anụmanụ ndị a so n'ihe ha kwatara n'agha. **12** Emesịa, n'ụbọchị ahụ, ha gbara ndụ, kpebie na ọ bụ naanị Onyenwe anyị Chineke nna ha ka ha ga-efe. **13** Ha kpebikwara na onye ọbụla nke na-agaghị efe Onyenwe anyị, Chineke Izrel ga-anwụ, ma

onye ahụ ọ bụ nwoke maọbụ nwanyi, nwantakiri maọbụ okenye. **14** Ha niile ji oke olu na iti mkpu na opi na opi ike, nūọrọ Onyenwe anyi iyi. **15** Ndi Juda niile nūririri ọnu n'ihia na ha ji obi ha niile nūọ iyi a. Ha jikwa obi ha niile chọọ Chineke. O mere ka ha chọta ya. Onyenwe anyi nyekwara ha udo n'akukū niile. **16** Eze Asa chudakwara nne nne ya bụ Maaka, site n'ọnọdụ ya dika nne eze, n'ihia na ọ kpuru ihe aru, ogidi Ashera maka iji fee ya ofufe. Asa gbuturu ya, supia ya, kpoo ya oku na ndagwurugwu iyi Kidron. **17** Ọ bụ ezie na o wezugaghị ugwu niile di elu site n'Izrel, ma Asa ji obi zuruoke jere Onyenwe anyi ozi n'oge ndu ya niile **18** O webatara n'ime ulonso ukwu Chineke, ọlaocha na ọlaedo na ihe niile, nke nna ya na ya onwe ya doro nsọ. **19** Ọ dikwaghị agha ọzọ a luru tutu ruo n'afọ iri atọ na ise nke ọchichi eze Asa na Juda.

16 N'afọ nke iri atọ na isii nke ọchichi Asa, Baasha eze Izrel, busoro Juda agha, wuchie Rema igbochi onye ọbula na-apu apu maọbụ onye na-abata abata n'oke ala Asa, eze Juda. **2** Mgbe ahụ, Asa chiri ọlaocha na ọlaedo niile di n'ulokū ulonso Onyenwe anyi, na ndi di n'uloeze ya, zigara Ben-Hadad, eze Aram, onye na-achi na Damaskos, si, **3** "Biko, ka anyi gbaa ndu dika nna m na nna gi mere. Lee, ana m ezitere gi ọlaocha na ọlaedo. Ugbu a, mebie ọgbugba ndu di n'etiti gi na Baasha, bu eze Izrel, ka o si n'ebe m no wezuga onwe ya." **4** Ben-Hadad kwenyere eze Asa, zipu ndi ochiagha ndi agha ya ka ha gaa buso obodo Izrel niile agha. Ha lughuru Ijon, Dan, Ebel-Maim na obodo niile a na-achikobata ihe di na Naftali. **5** Mgbe Baasha nuru nke a, ọ kwusiri iwu Rema, hapukwa ọru

ya. **6** Mgbe ahụ, eze Asa chiri ndi ikom niile nke Juda. Ha biara bupusija nkume na osisi niile di na Rema, nke Baasha ji na-ewu ihe. O ji ihe ndi a wulie Geba na Mizpa. **7** N'oge ahụ Hanani, bu onye ohu uzọ biakwutere Asa, bu eze Juda si ya, "Ebe o bu na i hapuru Onyenwe anyi Chineke gi, tukwasị eze Aram obi, lee na usuu ndi agha Siria esitela n'aka gi wezuga onwe ha. **8** Ndi Kush na ndi Libia, ha abughi usuu ndi agha ji otutu ugbo agha, na ndi na-agba inyinya? Ma mgbe i dabeere na Onyenwe anyi, o nyefere ha n'aka gi. **9** N'ihu na anya Onyenwe anyi na-agazu uwa niile, igba ha ume bu ndi obi ha zuruoke n'ebe o no. I meela omume nzuzu na nke a, site ugbu a gaa n'ihu i ga na-enwe agha." **10** Iwe were Asa megide onye ohu uzọ a n'ihu nke a; iwe were ya nke ukwu nke mere na o tanyere Hanani n'ulo mkporo. Sitekwa n'oge ahụ, Asa bidoro imekpa ufodu n'ime ndi ya ahụ. **11** Ihe banyere ihe ozọ niile n'oge ochichi Asa, site na mmalite ruo ogwugwu ka e dere n'ime akwukwo ndi eze Juda na Izrel. **12** N'ime iri afọ atọ na itoolu nke ochichi ya, eze Asa rịara ọrịa nke metutara ukwu ya abuo. O bu ezie na ọrịa a siri noo ike ma n'ime onodu ya o choghi enyemaka site n'aka Onyenwe anyi kama o bu naani ndi dibia ka o jekwuru. **13** Asa nwuru n'iri afọ anọ na otu nke ochichi eze ya, sooro ndi nna nna ya ha dina n'onwu. **14** Ha liri ya n'ili nke o waara onwe ya n'obodo Devid. Ha dobere ya n'elu ihe idoba ozu nke juputara na uda di iche iche, na mmanu na-esi isi utọ nke a gwokotara nke oma, surekwara ya ihe nsure oku n'ebe o di ukwu iji kwanyere ya ugwu.

17 Jehoshafat nwa ya ghorọ eze n'ọnọdụ ya, o mere onwe ya ka ọ dị ike imegide Izrel. **2** O tinyere ụfọdụ ndị agha ya n'obodo niile dị na Juda e wusiri ike, tinyekwa ụfọdụ n'obodo ndị ọzọ dị n'Ifrem, na ebe ndị ọzọ niile nke nna ya, Asa meriri n'agha. **3** Onyenwe anyị nonyeere Jehoshafat n'ihi na o sooro nzọ ụkwụ nna ya, bụ Devid, onye buuru ya ụzọ chịa. Ọ jughị ase site n'aka Baal, **4** kama ọ chọrọ Onyenwe anyị, Chineke nna ya, dobekwa iwu ya niile, ọ bughịkwa dika omume ndị Izrel si dị. **5** N'ihi nke a Onyenwe anyị mere ka ọchịchị ya guzosie ike. Ndị Juda niile tukurara ụtụ ha dika o kwesiri wetara Jehoshafat, nke a mere ka o nwee akụnba ebe ọ dị ukwuu, nwekwa nsopurụ. **6** O ji obi ya niile gbasoo ụzọ Onyenwe anyị. Ọzọkwa, o sitere na Juda wezuga ebe niile dị elu nakwa ogidi Ashera niile. **7** N'afọ nke atọ nke ọchịchị ya, o zipurụ ndịisi ọchịchị alaeze ya ndị a, Ben-Hail, Ọbadaya, Zekaraya, Netanel na Mikaya ka ha gaa zie ndị mmadụ ihe n'obodo niile nke Juda. **8** Ụfọdụ ndị Livayị ndị a sokwa gaa: Shemaya, Netanaya, Zebadaya, Asahel, Shemiramot, Jehonatan, Adonaija, Tobaija, Tob-Adonaija na ndị nchụaja ụfọdụ, ndị dị ka Elishama na Jehoram. **9** Ha ji akwụkwọ iwu Onyenwe anyị, zie ihe na Juda. Ha jere gburugburu obodo niile nke Juda na-ezi ndị mmadụ ihe. **10** Egwu Onyenwe anyị dakwasiri alaeze niile dị gburugburu Juda, n'ihi ya, ha ebukwaghị agha megide Jehoshafat. **11** Ụfọdụ n'ime ndị Filistia wetaara ya onyinye na ọlọcha kwa afọ n'uzọ ikwanyere ya ugwu, ma ndị Arab, wetaara ya igwe anụ ụlọ dị puku ebule asaa na nari asaa, na puku mkpi asaa na nari asaa. **12** Ya mere,

Jehoshafat ghorọ eze di ike. O wusiri obodo ndi di na Juda ike, wukwaa obodo ichikoba ihe. **13** O nwekwara ihe ndi o chikobara n'otutu obodo Juda. O debekwara ndi agha ibu agha doro anya n'ime Jerusalem. **14** Ngukota ha dika e si deko ya n'ezinaulo si di: Ndi si Juda, ndiisi agha na-achi puku ndi agha, Adna, onyeisi agha, na-achi nari puku ndi agha ato, **15** onye na-eso ya bu Jehohanan, onyeisi agha, na-achi nari puku ndi agha abuo na iri puku asato, **16** ozo, Amasiya nwa Zikri, onye ji afo ofufu nye onwe ya maka oru Onyenwe anyi, na-achi nari puku ndi agha abuo. **17** Ndi si Benjamin, Eliada, dimkpa n'agha, na-achi nari puku ndi agha abuo, ndi ji aku na uta, na ota ebu agha. **18** Onye ozo bu Jehozabad, onye na-achi nari puku ndi agha na iri puku asato, ndi jikeere ibu agha. **19** Ndi a bu ndi ikom na-ejere eze ozi, n'agunyeghi ndi ahụ o tinyere ka ha nodu n'obodo niile e wusiri ike di n'ime Juda.

18 Ugbu a, Jehoshafat nwere akunuba na ugwu buru ibu, biakwa gho ogo Ehab. **2** Mgbe afo ole na ole gasiri, Jehoshafat gara Sameria ileta Ehab. Ehab gbuuru ya na ndi ya na ha yi otutu aturu na ehi, o kporo oriri kwagide ya ka o buso Ramot Gilead agha. **3** Ehab eze Izrel juru Jehoshafat eze Juda, si, "I ga-eso m buso Ramot Gilead agha?" Jehoshafat zaghachiri, "Otu m di ka gi onwe gi di, ndi nke m bukwa ndi gi. Anyi ga-eso gi gaa agha." **4** Ma Jehoshafat gwakwara eze Izrel, si, "Buru uzọ choputa ntuziaka Onyenwe anyi." **5** Ya mere, eze Izrel kpokotara ndi amuma di nari ndi ikom anọ n'onuogugu juo ha, si, "Anyi a ga-ebuso Ramot Gilead agha, ka o bu m hapu?" Ha zara, "Gaa, n'ihi na Chineke ga-enyefe ha n'aka eze." **6**

Ma Jehoshafat juru, "O bu na e nwekwaghi onye amuma Onyenwe anyi no n'ebe a, onye anyi nwere ike ijuta ase n'aka ya?" 7 Eze Izrel zaghachiri Jehoshafat, si, "A ka nwere otu onye amuma, onye anyi nwere ike isite n'aka ya juo Onyenwe anyi ase, o bu Maikaya nwa Imla, ma akporo m ya asi, n'ihi na o nweghi oge o na-ebu amuma ihe oma n'ebe m no, kama o bu naani nke ojo." Jehoshafat siri, "Eze ekwesighi ikwu okwu di otu a." 8 Mgbe ahu, eze Izrel kporo otu onye na-ejere ya ozi si ya, "Mee osiso kpota Maikaya nwa Imla n'ebe a." 9 Ehab eze Izrel na Jehoshafat eze Juda, onye obula yi uwe eze ya, na-anokwasị n'ocheeze ya n'ebe izocha oka nonu uzọ ama e si abata obodo Sameria. Ndi amuma ahụ niile nokwa na-ebu amuma n'ihu ha. 10 Zedekaya nwa Kenaana, mere mpi igwe, o kwuputara si, "Nke a bu ihe Onyenwe anyi na-ekwu, 'Ihe ndi a ka i ga-eji sogide ndi Aram, ruo mgbe a ga-ala ha n'iyi.'" 11 Ndi amuma ndi ozọ niile na-ebu otu ihe ahụ n'amuma, na-asi, "Gaa, busoo Ramot Gilead agha, i ga-enwekwa mmeri, n'ihi na Onyenwe anyi ga-enyefe ya n'aka eze." 12 Onyeozi ahụ nke gara ikpo Maikaya siri ya, "Lee, ndi amuma ndi ozọ na-agupughị onye obula na-ebu amuma oganihu nye eze. Mee ka okwu gi na ha dakota. Kwuokwa ihe ga-adị eze mma." 13 Ma Maikaya siri, "Dika Onyenwe anyi na-adị ndu, aga m agwa ya naani ihe Chineke m kwuru." 14 Mgbe o biarutere, eze juru ya, "Maikaya, o bu anyi gaa buso Ramot Gilead agha, ka o bu m hapu?" O zara, "Gaa, ma nwekwa mmeri, n'ihi na a ga-enyefe ha n'aka gi." 15 Eze siri ya, "Ugboro ole ka m ga-eme ka i nuo iyi

na i gaghị agwa m ihe ọzọ, karịa naanị eziokwu n'aha Onyenwe anyị?" 16 Mgbe ahụ, Mikaya zara, "Ahurū m Izrel niile ka ha gbasasiri n'elu otutu ugwu dika aturu na-enweghi onye ozuzu aturu ma Onyenwe anyi siri, 'Ndi a enweghi onyendu, ka onye obula laghachi n'ulo ya n'udo.'" 17 Eze Izrel siri Jehoshafat, "O bu na m agwaghi gi na o dighi mgbe o na-ebu amuma ihe oma banyere m, kama naanị ihe ojoo?" 18 Maikaya gara n'ihu si, "Ya mere, nurunu okwu Onyenwe anyi: Ahurū m Onyenwe anyi ka o nokwasiri n'ocheeze ya, hukwa usuu nke eluigwe ka ha na-eguzo n'aka nri ya nakwa n'aka ekpe ya. 19 Ma Onyenwe anyi siri, 'Onye ga-aga rafuo Ehab, eze Izrel, ka o gaa buso Ramot Gilead agha, gaa nwuo n'ebe ahụ?' "Otu onye tuputara aro nke a, ebe onye ozo tuputara nke ozo. 20 N'ikpeazu, otu mmuo putara guzo n'ihu Onyenwe anyi si, 'Mu onwe m ga-arafu ya.' "Onyenwe anyi juru ya si, 'Olee otu i ga-esi mee nke a?' 21 "O zara, 'Aga m apu buru mmuo nrafu nonu ndi amuma ya niile.' "Onyenwe anyi siri, 'I ga-enwe ike irafu ya. Gaa mee otu a.' 22 "Ma ugbu a, Onyenwe anyi etinyela mmuo okwu ugha nonu ndi amuma gi niile ndi a. Onyenwe anyi ekwubielala n'ihe ojoo ga-adakwasi gi." 23 Mgbe ahụ, Zedekaya nwa Kenaana, gara nso maa Maikaya aka na nti, juo ya, "Olee uzo ka mmuo ahụ sitere na Onyenwe anyi gara, mgbe o hapuru m bia igwa gi okwu?" 24 Maikaya zaghachiri, "I ga-achoputa nke a n'ubochi i ga-agbaba n'ime ime ulo izo onwe gi." 25 Eze Izrel nyere iwu si, "Jidenu Maikaya kpugara ya Amon, onye na-achi obodo a, na Joash, nwa eze. 26 I ga-asikwa, 'Otu a ka eze siri: Tinye nwoke a n'ulo

mkporo, nye ya naani achicha na mmiri onunu tutu ruo mgbe m loghachiri n'udo.” 27 Maikaya kwuputara si, “O buru na i loghachi n'udo, o putara na o bughị Onyenwe anyi si n'onu m kwuo okwu.” O kwukwara si, “Unu niile, hubakwanu okwu m ndi a niile ama.” 28 Ya mere, eze Izrel na Jehoshafat eze Juda puru gawa Ramot Gilead. 29 Eze Izrel gwara Jehoshafat, si, “Aga m ejikere onwe m dika m bu onye ozọ banye n'ogbo agha, ma gi onwe gi yiri uwe eze gi.” Ya mere, eze Izrel nwoghariri onwe ya ka onye ozọ baa n'ogbo agha. 30 Ma eze Aram enyelari ndi ochiagha, ndi na-agba ugbo agha iwu si, “Unu ebusola onye obula agha, maobu onye ukwu maobu onye nta, kariakwa naani eze Izrel.” 31 Mgbe ndi ochiagha na-achi ugbo agha huru Jehoshafat, ha chere n'obi ha, “Onye a bu eze Izrel.” N'ihia ya, ha tughariri ibuso ya agha, ma Jehoshafat tiri mkpu, nke mere na Onyenwe anyi nyeere ya aka. Chineke wezugara ha site n'ebe o no, 32 n'ihia na mgbe ndi ochiagha, na-achi ndi na-agba ugbo agha huru na o bughị eze Izrel, ha kwusiri ichuso ya. 33 Ma otu onye doro uta ya gbapu ya na-ebughị onye obula n'obi, gbata ya eze Izrel n'etiti njiko ihe ikpuchi obi na uwe agha ya. Eze gwara onye okwo ugbo agha, si, “Tugharia, si n'ebe a bupu m n'ihia na emerula m ahụ.” 34 Agha ahụ siri ike n'ubochi ahụ niile. Eze Izrel guzobere onwe ya ka o kwuru oto n'ime ugbo agha ya na-eche ndi Aram ihu ruo uhuruchi. O nwuru mgbe anyanwu dara.

19 Mgbe Jehoshafat, eze Juda, laghachiri n'ulo ya na Jerusalem n'udo. 2 Jehu nwa Hanani, onye ohu ohu, puru gaa izute ya; o siri eze Jehoshafat, “O kwesiri ka

i nyere onye ojoo aka? O bukwa ndi na-akpo Onyenwe anyi asi ka i na-ahu n'anya? N'ih nke a iwe oku Onyenwe anyi adakwasila gi. **3** Ma otu o di, achotara ezi ihe n'ime gi, i sitela n'ala a wezuga ogidi Ashera niile, dozieekwa obi gi icho Chineke.” **4** Jehoshafat biri na Jerusalem. O puru gagharia n'etiti ndi ya site na Biasheba ruo n'obodo ugwu ugwu Ifrem, laghachikwutekwa Onyenwe anyi, bu Chineke nke nna nna ha. **5** O hoputara ndi ikpe n'ala ahụ, n'otu n'otu n'obodo ndi ahụ niile e wusiri ike nke Juda. **6** O gwara ha si, “Lezienụ anya ihe unu na-eme n'ih na o bughị mmadu ka unu na-ekpere ikpe kama o bu Onyenwe anyi, onye na-anonyere unu mgbe unu na-ekpebi ikpe. **7** Ugbu a, kwenụ ka egwu Onyenwe anyi diri n'ime unu. Kpeenụ ikpe ziri ezi, n'ih na n'ebe Onyenwe anyi Chineke anyi no, ikpe ikpe na-ezighi ezi, maobu ile mmadu anya n'ihu maobu iri ngari adighi ya.” **8** Ozokwa, n'ime Jerusalem, Jehoshafat hoputara ufodu ndi Livayi, na ndi nchujaja, na ndisi ezinaulo Izrel ka ha buru ndi na-ahazi iwu nke Onyenwe anyi na-edozikwa esemokwu. Ha bikwa na Jerusalem. **9** O nyere ha iwu ndi a, “Jirinụ ikwesi ntukwasị obi, na itu egwu Onyenwe anyi ruo oru unu. **10** Mgbe obula umunna unu ndi bi n'obodo unu di iche iche buteere unu ikpe igbu mmadu maobu ikpe mmebi iwu obula, maobu ihe megidere ihe e nyere n'iwu, maobu nke megidere ukpuru, ma o bukwanu megide iwu na usoro ime ihe, unu ga-adọ ha aka na nti ka ha ghara imehie megide Onyenwe anyi. O buru na unu emeghi otu a, iwe Onyenwe anyi ga-adakwasị unu na umunna unu. Ma o buru na unu aruo oru unu nke oma, unu agaghi

emehie. **11** “Amaraya, onyeisi nchụaja, ga-abụ onyeisi unu n’ihe ọbụla metụtara Onyenwe anyị. Zebadaya nwa nwoke Ishmel, onyeisi nke ebo Juda ga-abụ onyeisi unu n’ihe o bụla metụtara eze. Ndị Livayị ga-abụ ndịisi ozi n’ihu unu. Bụrụkwanụ ndị dị ike, unu atụkwala ụjọ, ka Onyenwe anyị nọnyere ndị na-eme nke ọma.”

20 Mgbe oge nta gasiri, eze ndị Moab na nke ndị Amon, na ndị ọzọkwa, bịa ibuso Jehoshafat na ndị Juda agha. **2** Ụfọdụ ndị mmadụ bịa gwa Jehoshafat si, “Lee, igwe usuu ndị agha na-abịa imegide gi site n’Edom, nakwa n’ofe osimiri Nnu (osimiri nwurụ anwụ). Ha erutela Hazezon Tama, ebe a na-akpọkwa En-Gedi.” **3** Jehoshafat tụtụ egwu nke ukwuu, kpebiekwa ichọ inyeaka Onyenwe anyị. N’ihi nke a, ọ kpọsara obubu ọny nye ndị Juda niile. **4** Ndị Juda zukọtara ichọ inyeaka Onyenwe anyị; n’ezie, ha sitere n’obodo niile nke Juda bịa ichọ ihu Onyenwe anyị. **5** Mgbe ahụ, Jehoshafat guzoro n’etiti nzukọ ndị Juda na Jerusalem n’ụlọnsọ Onyenwe anyị n’ihu ogige ọhụrụ ahụ, **6** si; “O Onyenwe anyị, Chineke nna nna anyị ha, ọ bughị gi bụ Chineke onye bi n’eluigwe? Ọ bụkwa gi na-achị alaeze niile nke mba dị iche iche. Ike na ume dị n’aka gi, ọ dīkwaghị onye pụrụ iguzogide gi. **7** O Chineke anyị, ọ bughị gi onwe gi chụpụrụ ndị bi n’ala, site n’ihu ndị gi Izrel, were ya nye ụmụ ụmụ Ebrahim, bụ enyi gi nwoke? **8** Ha ebiela n’ime ya wukwaa ebe nsọ n’ime nye n’Aha gi na-asi, **9** ‘Ọ bụrụ na ihe ọjọọ adakwasị anyị, maọbụ mma agha, ma nke ikpe ọmụma, maọbụ ajoyọ ọrịa na-efe efe, maọbụ oke ụnwụ, anyị ga-eguzo n’ihu gi n’ụlọnsọ a nke a kpọkwasiri Aha gi, kpọkuo gi n’ime nsogbu anyị, gi

onwe gi ga-aza anyi, zoputakwa anyi.’ 10 “Ugbu a lee, ndi ikom si Amon, na Moab, na n’ugwu Sia, ndi i na-ekweghi ka ndi Izrel banye n’oke ala ha mgbe ha si n’Ijpt puta, kama ha sitere n’akuku ozọ gabiga si otu a chebe ndi a ndu. 11 Lee ihe ha ji akwu anyi ugwo bu icho ka ha chupu anyi n’ala a i nyere anyi ka o buru ihe nketa anyi. 12 O Chineke anyi, o bu na i gaghi ekpe ha ikpe? N’ihi na ike adighi n’ime anyi iguzogide igwe mmadu ndi a bara uba na-abia iluso anyi ogu. Anyi amakwaghi ihe anyi ga-eme, kama o bu na gi ka anya anyi na-adikwasi.” 13 Ndi ikom Juda niile, ha na ndi nwunye ha, na umu ha, na umuntakiri ha guzoro n’ihu Onyenwe anyi. 14 Mgbe ahụ, mmuo Nso Onyenwe anyi dakwasiri Jahaziel nwa Zekaraya, nwa Benaya, nwa Jeiel, nwa Matanaya, bu onye Livayi, onye si n’ikwu Asaf, dika o guzo n’etiti mkpokota ahụ. 15 O siri, “Geenu m nti, unu ndi Juda niile na ndi bi na Jerusalem, na gi eze Jehoshafat. Nke a bu ihe Onyenwe anyi na-asị unu. ‘Unu atula ujo, maobu daa mba, n’ihi usuu ndi agha a niile di unu n’ihu. O bughị unu ka agha a dijiri, kama o bu Chineke nwe ya. 16 Echi puonu izute ha. Ha ga arigota site n’uzo warawara nriogo Ziz, unu ga-ahụ ha na nsotu ndagwurugwu di tupu e ruo n’ozara Jeruel. 17 O bughị unu ka o diri ilu agha a, kama werenu onodu unu, guzosienu ike ka unu jiri anya unu hu nzoputa Onyenwe anyi bu Chineke unu ga-enye unu, unu ndi Juda na Jerusalem. Unu atula egwu, unu adakwala mba. Pukwuru ha n’ihu agha mgbe chi echi boru, Onyenwe anyi ga-anonyekwara unu.” 18 Mgbe ahụ, Jehoshafat, na ndi Juda na ndi Jerusalem niile dara n’ala

kelee Onyenwe anyị, kpọọ isiala nye ya. **19** Mgbe ahụ kwa, ndị Livayị si n'agburụ Kohat na Kora jiri ike ha niile too Onyenwe anyị Chineke Izrel n'abụ. **20** N'isi ụtụtụ, ha pụrụ gawa n'ọzara Tekoa. Ma mgbe ha na-apụ, Jehoshafat guzoro ọtọ sị, "Geenụ m ntị, unu ndị Juda na ndị bi na Jerusalem. Nweenụ okwukwe n'ime Onyenwe anyị bụ Chineke unu, nwekwanụ ntụkwasị obi na ige ndị amụma ya ntị, ka ihe gaara unu nke ọma." **21** Mgbe ya na ndị ya gbasiri izu, Jehoshafat họtara ndị ikom ndị ga-eji abụ too Onyenwe anyị n'ihu ebube ya na ịdị nsọ ya. Mgbe ha na-aga n'ihu ndị agha, ha na-abụ abụ na-asị: "Nyenu Onyenwe anyị ekele, n'ihu na ihunanya ya na-adigide ruo ebighi ebi." **22** Mgbe ndị Juda malitere ịbụ abụ na ito otuto, Onyenwe anyị cheere ndị agha Amon na nke ndị Moab, na ndị nke si n'ugwu Sia n'uzo, merie ha. **23** Ma ndị agha Amon na Moab buru ụzọ luso ndị agha si n'ugwu Sia ogo. Mgbe ha lakwara onwe ha n'iyi, ogo dakwara n'etiti ndị Moab na Amon. **24** Mgbe ndị agha Juda rutere ebe ha ga-esi lepu anya hụ ihe na-eme n'ozara ahụ, ha lepuru anya ihu usuu ndị agha ahụ, ma ihe ha huru bụ ozu ndị agha togbocha n'ala. O dikwaghị otu n'ime ndị agha ahụ gbapuru na ndu. **25** Ya mere Jehoshafat na ndị agha ya banyere n'ogbo agha ahụ kwakoro ihe nkata n'agha. Ha butere otutu ngwa agha, na uwe na ihe ndị ozo di oke onuahia ma ha enweghi ike ibutecha ihe niile. Ihe nkata n'agha hiri nne ruo na o were ha ubochi ato ibutecha ha. **26** N'ubochi nke anọ ha zukotara na Ndagwurugwu Beraka ebe ha noo too Onyenwe anyi otuto. O bu nke a mere e ji akpo ebe ahụ Ndagwurugwu Beraka ruo taa. **27** Emesia,

Jehoshafat duuru ndi Juda na Jerusalem niile laghachi na Jerusalem n'onu, n'ih na Onyenwe anyi emeelara ha ihe ha kwesiri iji nuri onu n'ebe ndi iro ha no. **28** Ha ji une, na ubo akwara, na opi ike bata Jerusalem, gaa n'unso Onyenwe anyi. **29** Egwu Chineke dakwasiri alaeze niile bi gburugburu, mgbe ha nuru otu Onyenwe anyi si luo ogo megide ndi iro Izrel niile. **30** Ya mere, udo diri n'alaeze Jehoshafat, n'ih na Chineke nyere ya udo. **31** Jehoshafat ghoru eze juda. O gbara iri afu ato na ise mgbe o malitere ibu eze juda. O chiru iri afu abuo na ise na Jerusalem. Aha nne ya bu Azuba, nwa Shilhi. **32** O jere ije n'uzo niile nke Asa bu nna ya, o sitekwaghi n'ime ha wezuga onwe ya, o mekwara ihe ziri ezi n'anya Onyenwe anyi. **33** Naani na o wezugaghi ebe di elu niile, nke mere na ndi mmadu ka no na-ejighi obi ha niile tukwasu na Chineke nke nna nna ha. **34** Ihe banyere ihe ndi ozu niile mere n'ochichi Jehoshafat, site na mbido ruo na ngwucha, ka e dere n'akwukwo ihe mere nke Jehu nwa Hanani, nke e debanyere n'ime akwukwo akuko ndi eze Izrel. **35** Mgbe ihe ndi a gasiri, Jehoshafat, bu eze juda jikoro onwe ha na Ahazaya, eze Izrel, onye ahụ omume ya joro njo. **36** Ha kwekoritara ka ha na ya wuo otutu ubo mmiri e ji azu ahia. Emesia, ha wuru ubo ndi a n'Eziya Geba. **37** Elieza nwa Dodavahu, onye Maresha buru amuma megide Jehoshafat, na-asi, "N'ih na i kwenyere ka gi na Ahazaya na-azuko ahia, Onyenwe anyi ga-emebi ihe ndi a i ruru." Ubo mmiri ahụ niile kpuru, ha enwekwaghi ike ijeru Tashish zuo ahia.

21 Mgbe ahụ, Jehoshafat sooro nna nna ya ha dina n'ọnwu, e lie ya n'ebe e liri ha n'obodo Devid. Jehoram nwa ya ghorọ eze n'ọnọdu ya. **2** Ụmụnne Jehoram, ndị bukwa ụmụ Jehoshafat bụ ndị a: Azaraya, Jehiel, Zekaraya, Azarayu, Maikel na Shefataya. Ndị a niile bụ ụmụ Jehoshafat, bụ eze Izrel. **3** Nna ha nyere onye ọbụla n'ime ha ọtụtụ onyinye nke ọlaocha, na ọlaedo, na ihe ndị dị oke ọnụahịa, tinyere obodo e wusiri ike n'ime Juda. Ma o mere Jehoram eze, n'ihina na ọ bu ọkpara ya. **4** Mgbe Jehoram mere onwe ya ka o guzosie ike n'ebe alaeze nna ya dij, o weere mma agha gbuo ụmụnne ya ndị ikom niile, tinyere ụfọdu n'ime ndịisi Izrel. **5** Jehoram gbara iri afọ atọ na abụọ mgbe ọ malitere ibụ eze. Ọ chirị afọ asatọ na Jerusalem. **6** O soro ụzọ ndị eze Izrel, dika ụlọ Ehab mere, n'ihina na ọ luru ada Ehab. O mere ihe dij njo n'anya Onyenwe anyị. **7** Ma n'agbanyeghi nke a, Onyenwe anyị achoghi ibibi ụlọ Devid, n'ihina ọgbugba ndu ahụ Onyenwe anyị na Devid nwere. N'ihina o kwere ya nkwa ime ka oriona dijiri ya na ụmụ ụmụ ya ruo mgbe ebighi ebi. **8** N'oge Jehoram bụ eze, ka Edom si n'okpuru Juda nupu isi, hoputara onwe ha eze. **9** Ya mere, Jehoram duuru ndịisi agha ya na ụgbọ agha ya niile gaa n'ebe ahụ. O biliri n'abalị tigbuo ndị Edom ahụ gbara ya na ndị ochiagha ụgbọ agha ya gburugburu. **10** Ya mere, Edom ka na-enupu isi megide Juda, ruo taa. Obodo Libna nupukwara isi n'otu oge ahụ, n'ihina Jehoram gbakutara Onyenwe anyị Chineke nna nna ya ha azu. **11** O wukwara ọtụtụ ebe dij elu n'ọtụtụ ugwu nke Juda, mee ka ndị bi na Jerusalem were onwe ha nye ife arusi. O si otu a duhiekwa Juda.

12 Jehoram natara akwukwo ozi site n'aka Ilaija onye amuma, nke sirij: "Otu a ka Onyenwe anyi Chineke nke nna gi Devid, kwuru, 'N'ihi na i soghi uzọ niile nke nna gi, bu Jehoshafat, maobu nke Asa bu eze Juda, **13** kama i sooro uzọ niile nke ndi eze Izrel, meekwa ka ndi Juda na ndi Jerusalem fee chi ozọ, dika ulo Ehab mere. I gbuola umunne nke gi, ndi bu ndi si n'ezinaulo nke gi onwe gi, ndi ikom bu ndi di mma karia gi. **14** Ya mere, ugbo a, Onyenwe anyi ga-eji ihe otiti nke oria tie ndi gi, umu gi ndi ikom, na ndi nwunye gi, na ihe niile i nwere. **15** Gi onwe gi kwa ga-ada n'oke oria, oria afọ nke na-agaghi ekwe ngwota. Oria a ga-eme ka eriri afọ gi na-enuputa kwa ubochi.'" **16** Onyenwe anyi mekwara ka ndi Filistia, na ndi Arab, ndi bi nso ndi Kush, bja luso Jehoram agha. **17** Ha ji ike bata Juda, buru ihe niile di mma ha huru n'uloeze, tinyere umu nwoke ya niile na ndi nwunye ya niile. O bu naani Ahazaya, nwa ya nwoke nke nta ka ha hapuru. **18** O bu mgbe nke a gasiri ka Onyenwe anyi mere ka oria afọ nke a na-apughi igwota agwota biakwasị Jehoram. **19** Mgbe afọ abuo gasiri, eriri afọ ya nuputara n'ihi oria ahụ. O nwukwara n'oke ihe mgbu. Mgbe e liri ya, e meghi omenaala ikwanye oku olili dika a na-eme n'oge a na-eli ndi eze. **20** O gbara iri afọ atọ na abuo mgbe o malitere ibu eze Jerusalem. O chiru afọ asato nwuo. Onwu ya abughi ihe mwute nye onye obula. E liri ya n'obodo Devid ma o bughu n'ime ili a na-eli ndi eze.

22 Ndi Jerusalem mere Ahazaya, nwa Jehoram nke nta, eze nonodu ya, n'ihi na ndi na-apunara mmadu ihe n'ike, bu ndi ha na ndi Arab so bata n'ulo ikwu ha, egbuolaru

umunne ya ndi okenye. Ya mere Ahazaya, nwa Jehoram bu eze Juda malitere ichi. **2** Ahazaya gbara iri afọ abuo na abuo mgbe o malitere ibu eze. O chiru otu afọ na Jerusalem. Aha nne ya bu Atalaya nwa nwa Omri eze Izrel. **3** Ya onwe ya sokwara uzọ niile nke ndi ezinaulo Ehab, n'ihu na nne ya gbara ya ume ime ajo omume. **4** O mere ihe di njo n'anya Onyenwe anyi dika ezinaulo Ehab mere n'ihu na ha ghorọ ndi ndumodu ya mgbe nna ya nwusiri, nke a wetara odida ya. **5** O gbasokwara ndumodu ha, mgbe o sooro Joram nwa Ehab, bu eze Izrel, iga buso Hazael eze Aram agha na Ramot Gilead. Ndi Aram meruru Joram ahụ, **6** ya mere, o loghachitere na Jezril ka a gwọọ ya mmeru ahụ ha meruru ya na Ramot, n'agha nke ya na Hazael eze Aram luru. Mgbe ahụ, Ahazaya nwa Jehoram, eze Juda gara Jezril ileta Joram nwa Ehab, n'ihu na e meruru ya ahụ. **7** O bu site na nleta Ahazaya gara leta Joram, ka Chineke si weta odida Ahazaya. Mgbe Ahazaya bjarutere, ya na Joram puru iga zute Jehu nwa Nimshi, onye ahụ Onyenwe anyi tere mmanu ka o laa ezinaulo Ehab n'iyi. **8** Mgbe Jehu no na-emezu ihe e kpebiri n'ikpe banyere ezinaulo Ehab, o zutere ndi ozi Juda na umu ndi ikom umunne Ahazaya, ndi na-ejere Ahazaya ozi, gbuo ha niile. **9** O puru icho Ahazaya. Ndi ozi ya jidere ya ebe o zoro onwe ya na Sameria. Ha kputaara ya Jehu onye gburu ya. Ha liri ya, n'ihu na ha kwuru si, "Nwa Jehoshafat ka o bu, onye jiri obi ya niile gbasoo Onyenwe anyi." Ya mere, o nwekwaghị onye di ike n'ulo Ahazaya ijide alaeze ahụ. **10** Mgbe Atalaya, nne Ahazaya huru na nwa ya nwoke anwọla, o gara n'ihu bido igbu ndi niile a muru

n'ụlọ eze, bụ ndị ezinaụlọ eze Juda. **11** Ma Jehosheba, bụ nwa nwanyị eze Jehoram, kuuru Joash nwa Ahazaya zopu ya site n'etiti ụmụ eze, bụ ndị a chọrọ igbu egbu. O zoro ya na nwanyị na-elekọta ya anya n'ime ụlọ ndina. N'ihina Jehosheba, bụ nwa nwanyị eze Jehoram, bụ nwanne Ahazaya, ma bụrụkwa nwunye Jehoiada onye nchụaja, ya mere o jiri zonari Atalaya nwantakiri ahụ, ka o ghara igbu ya. **12** Ya na ha nọgidere na nzuzo n'ime ụlọnsọ Chineke, afọ isii, oge ahụ niile Atalaya na-achi n'ala ahụ.

23 N'afọ nke asaa, Jehoiada gosiri ịdị ike nke obi ya. Ya na ndị ochiagha na-achi nari ndị agha gbara ndụ. Ndi a bu: Azaraya nwa Jeroham, Ishmel nwa Jehohanan, Azaraya nwa Obed, Maaseia nwa Adaya na Elishafat nwa Zikri. **2** Ha puru gaa akuku niile nke ala Juda kpokota ndi Livayi na ndiisi ezinaulo Izrel site n'obodo niile. Mgbe ha bjarutere Jerusalem, **3** ogbako ahụ niile na eze gbara ndu n'ulonso ukwu Chineke. Mgbe ahụ, Jehoiada siri ha, "Nwa eze ga-achi dika Onyenwe anyi kwere na nkwa banyere agburu Devid. **4** Ugbu a, nke a bu ihe unu ga-eme: Otu uzọ n'ime uzọ atọ nke ndi nchujaja na ndi Livayi, bu ndi ga-abia oru n'ubochi izuike ga-abu ndi ga-eche onu uzọ niile nche. **5** Otu uzọ n'ime uzọ atọ nke ozọ ga-anọ n'uloeze, ebe otu uzọ ga-anọ n'onu uzọ Ntoala. Ndi ozọ niile ga-anọ gburugburu mputa ulonso Onyenwe anyi. **6** O dighi onye obula ga-abata n'ulonso ukwu Onyenwe anyi karia naani ndi nchujaja na ndi Livayi ndi no oru, ha ga-abata n'ihina bu ndi edoro nsọ, ma ndi ozọ niile ga-edebe iwu Onyenwe anyi, ghara ibata. **7** Ndi Livayi ga-edo onwe ha gburugburu eze, onye obula ga e jide ihe

agha n'aka ya. Onye ọbụla batara n'ime ụlọnsọ ahụ ka a ga-egbu. Nọrọny eze nso, ebe ọbụla ọ gara, mgbe ọ na-apụ n'ezi na mgbe ọ na-aba n'ime.” 8 Ndi Livayi na ndi ikom Juda niile mere dika Jehoiada, onye nchujaja nyere n'iwu. Onye ọbụla kpooro ndi ikom ya, ma ndi na-abata iru oru n'ubochi izuike ma ndi na-emechi oru. N'ihi na Jehoiada onye nchujaja ezipughị otu ọbụla n'ime ndi oru ahụ niile. 9 O nyere ndi ochiagha ahụ na-elekota nari ndi agha, ube na ota ukwu na ota nta niile, ndi burii nke eze David, bu ndi di n'ulonsọ Chineke. 10 O guzobere ndi ikom niile ahụ, onye ọbụla ji ngwa agha ya n'aka ya, ndu eze gburugburu na nso ebe ichu aja na ulonsọ ukwu ahụ. Site n'akuku ndida ruo n'akuku ugwu nke ulonsọ ukwu ahụ. 11 Jehoiada na umu ya ndi ikom kpoputara nwa eze, kpuke ya okpueze n'isi, ha nyere ya otu akwukwo nke ihe ogbugba ndu ahụ, chie ya eze. Ha tekwaro ya mmanu ibu eze, tie mkpu si, “Ka eze diri ndu ruo mgbe ebighi ebi!” 12 Mgbe Atalaya nuru mkpotu ndi mmadu, ndi na-agba oso na-eto eze, o gakwuru ha n'ulonsọ ukwu Onyenwe anyi. 13 O lepuru anya, ma lee eze, ka o guzo n'akuku ogidi ya di na mbata. Ndiisi na ndi na-afu opi no n'akuku eze, ndi niile nke ala ahụ nokwa na-anuri onu na-afu opi. Ndi obu abu jikwa iti egwu na-edu n'abu otuto. Mgbe ahụ, Atalaya dowara uwe ya, si, “Nke a bu nnupu isi megide eze! Nke a bu nnupu isi megide ochichi!” 14 Jehoiada, bu onye nchujaja zipuru ndi ochiagha na-achi nari ndi agha, bu ndi na-elekota usuu ndi agha, si ha, “Sitenu n'etiti ahiri ahụ kpuputa ya n'etiti ahiri unu, onye ọbụla nke gbasoro ya, werenu mma agha gbuo onye ahụ.” N'ihi na onye

nchụaja siri, “Ka egbula ya na ụlọnsọ ukwu Onyenwe anyi.” 15 Ya mere, ha jidere ya mgbe o rutere na mbata nke ọnụ ụzọ inyinya n’ogige ụlọeze, ebe ahụ ka ha gburu ya. 16 Jehoiada mere ka ọgbụgba ndụ dị, na ya, na ndị mmadụ, na eze, ga-abụ ndị nke Onyenwe anyi. 17 Ndị niile ahụ gara n’ụlọ nchụaja Baal kwatuo ya. Ha tidasiri ebe nchụaja na arụsị niile dị n’ebe ahụ, gbukwaa Matan onye nchụaja Baal n’ihu ebe ichụ aja ahụ. 18 Mgbe ahụ, Jehoiada nyefere nlekọta nke ụlọnsọ ukwu Onyenwe anyi n’aka ndị nchụaja bụ ndị Livayi, bụ ndị Devid nyere ọrụ ichụ aja nsure ọkụ nke Onyenwe anyi n’ime ụlọnsọ, dika e dere ya n’iwu Mosis, n’iji ọnụ na ibụ abụ dika Devid nyere n’iwu. 19 O debekwara ndị nche n’ọnụ ụzọ ama ụlọnsọ ukwu Onyenwe anyi, igbochi ka onye ọbụla nke na-adighi ọcha n’ụzọ ọbụla ghara ibanye. 20 O kpọrọ ndị ọchịagha na-achị nari ndị agha, na ndị a na-asọpuru, na ndị na-achị achị, na ndị ala ahụ niile, duputa eze site n’ụlọnsọ Onyenwe anyi. Ha bara n’ụlọeze site n’ọnụ ụzọ ama nke dị Elu, mee ka eze nọkwasi n’elu ocheeze. 21 Ndị ala ahụ niile nūriri ọnụ nke ukwu, obodo ahụ dakwara jụ, n’ihi na e ji mma agha gbuo Atalaya n’ụlọeze.

24 Joash gbara afọ asaa mgbe e mere ya eze, ọ chiri iri afọ anọ na Jerusalem. Aha nne ya bụ Zibia onye Bjasheba. 2 Joash mere ihe ziri ezi n’anya Onyenwe anyi n’afọ niile nke Jehoiada bụ onye nchụaja, dị ndụ. 3 Jehoiada lụtaara ya ndị inyom abụọ, ndị mụtaara ya ụmụ ndị ikom na ụmụ ndị inyom. 4 Mgbe ihe ndị a gasiri, Joash kpebiri ime ka ụlọnsọ ukwu Onyenwe anyi dị ọhụrụ. 5 O kpọkọtara ndị nchụaja na ndị Livayi niile si ha, “Gaanụ n’obodo Juda

niile nakọta ego ụtụ afọ n'aka ndị Izrel niile, maka iwuzi ụlọnsọ Chineke unu. Meenụ ya ugbu a.” Ma ndị Livayị emeghị ya ngwangwa. **6** Ya mere, eze kporọ Jehoiada bụ onyeisi nchụaja sị ya, “Gịni mere i mebeghị ka ndị Livayị gaa nakọtaa, site n'aka ndị bi n'obodo Juda niile, na n'obodo Jerusalem, ego ụtụ nke Mosis ohu Onyenwe anyị na ọgbakọ ụmụ Izrel nyere n'iwu maka ụlọ ikwu nke iwu ọgbụgba ndụ?” **7** N'oge a ụmụ ndị ikom Atalaya, nwanyị ọjọọ ahụ tipuru ụlọnsọ Chineke, bukorọ ihe nsọ niile e ji efe Onyenwe anyị dị n'ime ya maka Baal. **8** Ya mere, eze nyere iwu ka e wuo igbe onyinye, nke a ga-adọba n'ọnu ụzọ e si abanye ụlọnsọ ukwu Onyenwe anyị. **9** A kposara ya na Juda na Jerusalem niile sị ka ha wetara Onyenwe anyị ụtụ nke Mosis ohu Chineke kwagidere ụmụ Izrel n'ọzara na ha ga na-atụ. **10** Ndiisi na ndị mmadụ niile jiri obi ụtọ tuta ụtụ ha. Ha jiri onyinye ha bịa tūnye ha n'igbe onyinye ahụ, tutu ruọ mgbe o juru n'ọnu. **11** Mgbe ọbụla ndị Livayị bubataara ndị ozi eze igbe ahụ, ha hụ na-atujuola ya ego, ode akwukwọ eze ya na onyeozị nke onyeisi nchụaja ga-awụpụta ihe dị n'igbe, ma bughachi okpokoro igbe ahụ n'ọnođụ ya. Otu a ka ha mere ọtūtụ oge ruo mgbe ha nwetara ọtūtụ ego dị ukwu. **12** Eze na Jehoiada weere ego ahụ niile nyefee ha n'aka ndị ọrụ ụlọ Onyenwe anyị dị n'aka, ha chọtara ndị ọka na-edo nkume, na ndị ọkpọ ñtu. Ha tinyere ọrụ ime ka ụlọnsọ ahụ dị ọhụrụ n'aka ndị a. Ha gokwara ndị ụzụ b́ara kpụọ ihe niile gbasara bronz na igwe e ji ruọ ọrụ ahụ. **13** Ndi e nyefere ọrụ ahụ n'aka ji obi ha niile ruọ ọrụ nke mere na ọrụ ahụ gara n'ihu nke ọma. Ha ruziri ụlọnsọ ukwu

Chineke dika atumatu ya mbu si di, meekwa ya ka o sie ike kari. **14** Mgbe ha rusiri oru niile, ha weghachitere ego foduru, nye ya eze na Jehoiada, ha were ya ruta ngwa ije ozi maka ulonso Onyenwe anyi, ngwa ije ozi na ihe isure aja nsure oku, na ngaji, ya na efere di iche iche, na ihe olocha na olaedo. A na-achu aja nsure oku n'ulonso nye Onyenwe anyi ubochi niile Jehoiada di ndu. **15** Ma Jehoiada mere nno agadi, juputakwa n'otutu afo, o nwuru mgbe o gbara narị afo na iri afo ato. **16** E liri ya n'ebe a na-eli ndi eze n'obodo Devid n'ih ihe oma niile o meere Izrel na Chineke na ulonso ya. **17** Mgbe Jehoiada nwusiri, ndisi Juda bira ikwanyere eze Joash ugu. O gekwara ha nti. **18** Ha hapuru ulonso ukwu Onyenwe anyi Chineke nna nna ha, fee ogidi Ashera na arusi ndi ozo. N'ih ike omuma ha wetaara onwe ha, iwe Chineke dakwasiri Juda na Jerusalem. **19** Onyenwe anyi zitere otutu ndi amuma, ndi bira buo amuma maka ikpoghachi ha azu, ma ha mesiri obi ha ike, ju ige nti. **20** Mgbe ahụ, Mmuo nke Chineke biakwasiri Zekaraya nwa Jehoiada onye nchaja. O guzoro n'ihu oha na eze gwa ha okwu si; "Otu a ka Chineke siri, 'Gini mere unu ji enupu isi n'iwu Onyenwe anyi? Ihe agaghi agara unu nke oma. Unu agbakutala Onyenwe anyi azu, ugbu a, ya onwe ya agbakutakwala unu azu.'" **21** Ma ndisi Juda niile gbara izu megide ya, sitekwa n'iwu eze nyere ha ji nkume tugbuo ya n'ogige ulonso ukwu Onyenwe anyi. **22** Eze Joash echetaghị ebere nke nna Zekaraya bu Jehoiada meere ya kama o gburu nwa ya. Ma mgbe o na-anwu, o siri, "Ka Onyenwe anyi hukwa mmeso ojo a ma kwokwa unu

ugwo ajọ omume unu niile.” 23 O ruo ka ọ gbara otu afọ, ndị agha Aram b́ara imegide Joash, ha wakporo Juda na Jerusalem gbuo ndị ndu niile site n’etiti ndị mmadụ. Ha zigaara eze ha nọ na Damaskos ihe niile ha kwatara n’ike. 24 N’agbanyeghị na ndị Aram kpọọ naanị ndị ikom ole na ole b́a, Onyenwe anyị raara igwe ndị agha d́ ukwu ranye ha n’aka. N’ihi na Juda gbakutara Onyenwe anyị azụ, b́ Chineke nke nna nna ha, e mezuru ihe niile e kpere n’ikpe n’ahụ Joash. 25 Mgbe ndị agha Aram lara, hapụ Joash n’onọdụ mmerụ ahụ d́ ukwu, ndịisi ozi ya gbara izu gbuo ya, n’ihi ogbugbu o gburu nwa Jehoiada, onye nchụaja. Ha gburu ya mgbe o dina n’ihe ndina ya. Emesịa, ha liri ya n’obodo Devid, ma ọ bughị n’ebe a nali ndị eze. 26 Ndị gbara izu gbuo ya b́ Zabad, onye nne ya b́ Shimeat onye Amon, na Jehozabad, onye nne ya b́ Shimrit onye Moab. 27 Ihe niile gbasara Joash na ụmụ ya, na amụma niile e buru banyere ya, na otu e si wuzie ụlonsọ ukwu Chineke, ka e dere n’akwukwọ akukọ ndị eze Izrel niile. Mgbe Joash nwurụ, Amazaya nwa ya ghoro eze Juda.

25 Amazaya gbara iri afọ abụọ na ise mgbe e mere ya eze, ọ chiri d́ka eze iri afọ abụọ na itoolu na Jerusalem. Nne ya b́ Jehoadin onye Jerusalem. 2 O mere ihe ziri ezi n’anya Onyenwe anyị, ma o jighi obi ya niile mee nke a. 3 Mgbe alaeze guzosiri ike n’okpuru ochichi ya, o gburu ndị ozi ahụ gburu eze, b́ nna ya. 4 Ma o meghi ka ụmụ ha nwuo, kama ọ gbasoro usoro ihe e dere n’akwukwọ iwu Mosis, ebe Onyenwe anyị nyere iwu si: “Ndị mụrụ ụmụ agaghị anwụ n’ihi ihe ụmụ ha metara, maobu mee ka

umu nwuo n'ih ihe ndi muru ha metara, onye obula ga-
 anwu n'ih mmehie nke aka ya." 5 Amazaya kpokotara ndi
 Juda, guzo ha dika ezinaulo ha si di, kenye ha n'okpuru
 ndi ochiagha na-achi otutu puku ndi agha, na ndi na-
 achi otutu nari ndi agha, bu ndi Juda na ndi Benjamin
 niile. Mgbe o guru ndi di afo iri abuo maobu kariya onu, o
 choputara na ha di nari puku ndi ikom ato ndi tozuru
 iji ube na ota buo agha. 6 O ji nari talenti olaocha gota
 nari puku ndi agha site n'ala Izrel. 7 Ma otu onye nke
 Chineke biakwutere ya, si ya; "Eze, ka ndi agha a si Izrel
 ghara isonyere gi, n'ih na Onyenwe anyi anonyereghi
 ndi Izrel, o nonyereghi onye obula sitere n'Ifrem. 8 A
 sikwari na i jiri obi dimkpa ga agha a, Chineke ga-eme
 ka ndi iro gi merie gi, n'ih na Chineke bu onye nwere
 ike inyere mmadu aka maobu ime ka o suo ngongo."
 9 Amazaya siru onye nke Chineke ahụ, "Gini kwanu ka
 anyi ga-eme banyere nari ego talenti m kwuru maka ndi
 agha Izrel?" Onye nke Chineke ahụ zara, "Onyenwe anyi
 puru inye gi kariya nke ahụ." 10 Amazaya zighachiri ndi
 agha Izrel ahụ azu ka ha laa, bu ndi a si n'Ifrem biakwute
 ya. Ha were iwe nke ukwu megide Juda, jirikwa oke
 iwe laghachi n'ulo ha. 11 Amazaya duuru ndi agha ya
 gaa na Ndagwurugwu Nnu, ebe o gburu ndi ikom Sia di
 puku iri. 12 Ndi agha Juda nwudoro puku ndi ikom iri
 ozu na ndu, duru ha gaa n'elu nkume di elu, si n'ebe
 ahụ tuda ha niile, nke mere na ha niile kupiasiri. 13 Ma
 ndi agha ahụ Amazaya zilagara, ka ha ghara iso ya gaa
 agha, wakporo otutu obodo ndi Juda site na Sameria
 ruo Bet-Horon. Ha gburu puku mmadu ato n'ime ha,

bukorokwa otutu ihe nkwata n'agha, buru ha laa. **14** Mgbe Amazaya sitere n'agha ebe o gburu otutu ndi Edom lota, o bulatara chi nke ndi Sia. O guzobere ha dika chi ndi nke aka ya, kpoo isiala nye ha ma surekwa aja nsure oku na-esi isi utu nye ha. **15** Iwe Onyenwe anyi di ukwu megide Amazaya. O zigaara ya onye amuma, onye siriri, "N'ihigini ka iji ajusi ase site n'aka chi nke ndi ahui, bu ndi na-enweghisi ike izoputa ndi ha site n'aka gi?" **16** Mgbe oku ka kpu okwu nonu ya, eze siriri ya; "Mechie onu! I chorochiwu? Ole mgbe ka anyi mere gi onye na-adu eze odu?" Ya mere, onye amuma ahui kwusiriri, ma si, "Amaara m na Chineke ekpebiela ila gi n'iyi, n'ihina i mere nke a ma jukwa ige nti na ndumodu m." **17** Emesija, mgbe Amazaya, eze Juda gbachara izu ya na ndi ndumodu ya, o zigara Jehoash nwa Jehoahaz, nwa Jehu, eze Izrel ozi ima aka, si, "Bia ka dimkpa na ibe ya zute ihu na ihu n'agha." **18** Ma Jehoash eze Izrel, zighachiri ozi nye Amazaya eze Juda, si; "Uke di na Lebanon zigaara osisi sida nke di na Lebanon ozi si ya, 'Nye nwa m nwoke nwa gi nwanyisi ka oburu nwunye ya.' Mgbe ahui, anu ohia nke di na Lebanon gafetere ebe ahui zopia uke ahui. **19** I na-asisi onwe gi, na i meriela Edom, ugbu a, mpako abatala, isi a na-ebu gi. Ma nodu n'ulo gi. N'ihigini ka igaeji kpaliere onwe gi nsogbu, si otu a wetara onwe gi na Juda odida?" **20** Ma Amazaya egeghisi nti, n'ihina Chineke na-akwado inyefe ya n'aka Jehoash onye iro ha, n'ihina ha chorochi ndi Edom gawa. **21** Ya mere, Jehoash bu eze Izrel buliri agha. Ya na Amazaya eze Juda zutere ihu na ihu n'agha na Bet-Shemesh, di n'ala Juda. **22** Ndi Izrel meriri ndi Juda,

mee ka ha gbalaga, nwoke ọbụla n'ụlọ ya. **23** Jehoash, bụ eze Izrel nwudere Amazaya eze Juda, nwa Joash, nwa Ahazaya na Bet-Shemesh. Mgbe ahụ, Jehoash duuru ya bịa na Jerusalem, kwada mgbidi Jerusalem, site n'Ọnụ ụzọ ama Ifrem ruo n'ọnụ ụzọ ama Nkuku, nke ogologo ya ruru narị nzo ụkwụ isii. **24** Ọ chikoro ọlaedo na ọlaocha niile na ngwongwo niile ahutara n'ụlonsọ ukwu Chineke, nke e tinyere n'aka Obed-Edom ilekota, tinyekwara akụ niile di n'ụlọeze. Ọ dooro otutu ndi mmadu n'agha, kporo laghachi na Sameria. **25** Amazaya nwa Joash, eze Juda noro ndu afọ iri na ise, mgbe Jehoash nwa Jehoahaz, eze Izrel nwusiri. **26** Ma banyere ihe ndi ozo niile mere n'oge ochichi Amazaya, site na mmalite ruo ogwugwu, o bu na e deghi ha n'akwukwo akuko ndi eze Juda na Izrel? **27** Site n'oge Amazaya gbakutara Onyenwe anyi azu, ha gbara izuzu imegide ya n'ime Jerusalem. Ọ gbapuru gbalaga Lakish, ma ha zipuru ndi ikom churu ya gaa Lakish, gbuo ya n'ebe ahụ. **28** Ha bulatara ozu ya n'elu inyinya, e lie ya n'ebe e liri nna nna ya ha n'obodo Juda.

26 Mgbe ahụ, ndi Juda mere Uzaya eze n'onodu Amazaya nna ya, mgbe o di naani afọ iri na isii. **2** Ọ bu Uzaya wughariri obodo Elat, nwetaghachi ya nye Juda mgbe eze bu Amazaya sooro ndi nna nna ya dinaa n'onwu. **3** Uzaya di afọ iri na isii mgbe o malitere ichi dika eze. Ọ chiri iri afọ ise na abuo na Jerusalem. **4** O soro nzo ukwu nna ya bu Amazaya mee ihe ziri ezi n'anya Onyenwe anyi. **5** Uzaya chosiri Chineke ike ubochi niile nke Zekaraya na-adi ndu, bu onye mere ka o ghota itu egwu Chineke. Mgbe niile, dika o na-achọ Onyenwe anyi, Chineke nyere ya oganihu.

6 O busoro ndi Filistia agha, ma kudakwa mgbidi niile nke Gat, Jabna, na Ashdod. Emesja, o wuziri otutu obodo di n'akuku Ashdod na n'ebe ndi ozo n'obodo Filistia. 7 Chineke nonyeere ya n'ogu niile o luroso ndi Filistia, na ndi Arab bi na Gua Baal na ndi Meunim. 8 Ndi Amon na-atutara ya utu afu niile, ude aha ya ruru o buladi ala Ijipt n'ih na o ghoru onye di ike nke ukwu. 9 O wuru otutu ulu elu nche na Jerusalem na nkuku Onu Uzọ Ama, n'Onu Uzọ Ama Ndagwurugwu, na nkuku mgbidi, wusie ha ike. 10 O wukwara otutu ulu elu nche siri ike n'ozara, gwokwa otutu olulu mmiri n'ih na o nwere otutu anu ulu na ndagwurugwu, na n'ala di larii. O huru iru oru ubi n'anya, n'ih ya, o nwere otutu ndi na-aru oru n'ubi na ubi vaini ya di n'ala ugu ugu, na n'ala ndi di na ndagwurugwu. 11 Uzaya nwere ndi agha onugugu ha di ukwu, ndi a zuziri azuzi, na ndi no na njikere mgbe niile ipu ibu agha dika onugugu e kewaputara ha si di. O bu Jeiel, ode akwukwo na Maaseia, onyeisi ozi no n'okpuru Hananaya, otu n'ime ndiisi ozi eze, ka o di n'aka iguputa ndi agha ga-apu ibu agha. 12 Ndi agha a nwekwara puku ndiisi agha abuo na nari isii, ya bu 2,600. 13 Onugugu ndi agha ahụ niile di nari puku ato na asaa, na nari ise, ya bu, 307,500. Ha bu ndi a zuziri nke oma, ndi di nnoo ike iguzo n'azu eze ibu agha megide ndi iro ya. 14 Uzaya nyere ndi agha niile, ota, na ube, na uwe agha, na okpu igwe, na uwe agha igwe, uta na nkume na-akwo murumuru, nke ndi na-atu iche ji alu ugu. 15 O meputakwara ihe ncheputa oheru na Jerusalem, nke ndi nwere amamihe cheputara, bu nke a ga-eguzobe n'ulu elu nche nakwa

n'elu nkuku mgbidi, ka ndi agha nwee ike jiri ha gbaa aku maobu tuo nkume ukwu site n'elu mgbidi ahụ niile. Ude aha ya gbasara ruo ebe di anya, n'ihi na-enyeere ya aka n'uzo di ukwu ruo mgbe o ghororo onye di ike. **16** Ma mgbe Uzaya ghororo onye di ike, nganga wetaara ya odida. O bu onye na-ekwesighi ntukwasị obi nye Onyenwe anyi bu Chineke ya, o banyere n'ime ulonso Onyenwe anyi ka o chuo aja ihe nsure oku na-esi isi utu n'elu ebe ichu aja. **17** Azaraya onye nchujaja na ndi nchujaja Onyenwe anyi iri asato ozo bu dimkpa jekwuru ya n'ebe ahụ. **18** Ha guzogidere eze bu Uzaya, si ya, "Uzaya, i kwesighi ibata n'ebe a jiri aka gi suree ihe nsure oku na-esi isi utu nye Onyenwe anyi. Nke a bu oru diri naani ndi nchujaja ndi bu umu Eron, ndi a hoputara doo iche maka oru a. Site n'ebe nsọ a puo, n'ihi na i gosila onwe gi dika onye na-ekwesighi ntukwasị obi. Ozo i gaghi enwekwa nsopuru site n'aka Onyenwe anyi Chineke gi." **19** Uzaya onye ji ihe igu oku nke e ji esure ihe nsure oku na-esi isi utu ahụ n'aka, were iwe nke ukwu megide ndi nchujaja ahụ. Mgbe o no na-abara ndi nchujaja mba n'ihu ebe ichu aja nke di n'ulonso ukwu Onyenwe anyi, lee ekpenta putara ya n'egedege ihu. **20** Mgbe Azaraya onyeisi nchujaja, na ndi nchujaja ozo niile lere ya anya, ha huru na ekpenta agbaala ya n'egedege ihu ya, ha mere ka o site n'ebe ahụ puo ngwangwa. Ya onwe ya kwa chokwara isite n'ebe ahụ puo ngwangwa, n'ihi na Onyenwe anyi tiri ya ihe otiti. **21** Eze Uzaya bu onye ekpenta ruo ubochi onwu ya. O biri n'ulo ewupuru iche, ebe o bu onye ekpenta, na onye amapuru site n'ulonso Onyenwe anyi. Jotam nwa

ya ghorọ onye nlekọta ụlọeze, na-achikwa ndị ala ahụ. **22** Ihe ndị ọzọ niile mere n’oge ọchịchị Ụzaya, site na mmalite ruo ọgwụgwụ, onye amụma Aizaya nwa Emọz deturu ha n’akwụkwọ. **23** Ụzaya soro ndị nna nna ya dina n’ọnwụ, e lie ya nso n’ọhịa ebe a na-eli ozu nke dijiri ndị eze, maka na ndị mmadụ siri, “Ọ bụ onye ekpenta.” Jotam nwa ya, ghorọ eze n’ọndụ ya.

27 Jotam gbara iri afọ abụọ na ise mgbe e mere ya eze. Ọ chiri afọ iri na isii na Jerusalem. Nne ya bụ Jerusha nwa Zadok. **2** O mere ihe ziri ezi n’anya Onyenwe anyị dika nna ya Ụzaya mere, ma o meghi dika nna ya, ọ banyeghi n’ime ụlọnsọ Onyenwe anyị. Ma ndị mmadụ gara n’ihu na-eme omume ha ruru aru. **3** Jotam wughariri Onu Ụzọ Ama nke di Elu nke ụlọnsọ ukwu Onyenwe anyị, ruokwa otutu oru n’elu mgbidi nke ugwu Ofel. **4** O wuru otutu obodo n’ala ugwu ugwu Juda, wuokwa otutu ebe e wusiri ike na ulọ elu nche n’oke ohia. **5** Jotam busoro eze ndi Amon agha, meriekwa ha. N’afọ ahụ, ndi Amon bunyere ya nari talenti olaocha, na bushel oka iri puku na puku abuo, na bushel oka balị iri puku na puku abuo. **6** Jotam ghorọ eze di ike n’ihi na ọ kpachara anya debe iwu Onyenwe anyi Chineke ya. **7** Ihe ndi ọzọ niile n’oge ọchichị Jotam, tinyere ihe gbasara agha niile ọ luru, na ihe ndi ọzọ niile nke o mere, e deturu ha n’akwukwo akukọ ndi eze Izrel na Juda. **8** Ọ gbara iri afọ abụọ na ise mgbe e mere ya eze. Ọ chiri afọ iri na isii na Jerusalem. **9** Jotam sooro ndi nna nna ya dina n’ọnwụ, e lie ya n’obodo Devid. Ehaz nwa ya nwoke ghorọ eze n’ọndụ ya.

28 Ehaz gbara iri afọ abụọ mgbe ọ malitere ibụ eze. Ọ chikwara afọ iri na isii n'ime Jerusalem, ma o meghị ihe ziri ezi n'anya Onyenwe anyị, dika nna ya Devid mere. **2** Ọ gbasoro ụzọ niile nke ndị eze Izrel, kpụkwa arụsị dị iche iche maka ofufe arụsị Baal. **3** O surere ihe nsure ọkụ na-esi isi ụtọ dị iche iche n'ime Ndagwurugwu nke Ben Hinom, surekwaa ụmụ ya n'ọkụ. Ọ gbasoro omenaala niile ruru arụ nke ndị mba ọzọ, ndị ahụ Onyenwe anyị chụpuru site n'ihu ndị Izrel. **4** Ọ churu aja surekwaa ihe nsure ọkụ aja na-esi isi ụtọ n'ebe niile dị elu, n'elu ugwu niile, na n'okpuru osisi ndụ ọbụla. **5** N'ihia ya, Onyenwe anyị Chineke ya nyefere ya n'aka eze ndị Aram. Ndị Aram lụgburu ya, kporo otutu n'etiti ndị ya dika ndị mkporo kpota ha n'Damaskos. E nyefekwara ya n'aka eze Izrel, onye gburu otutu ndị agha ya. **6** N'otu ubochi, Peka nwa Remalaya gburu narị puku ndị agha Juda na iri puku abụọ. Ihe ndị a mere n'ihia na ha gbakwara Onyenwe anyị Chineke nna nna ha azu. **7** Zikri onye Ifrem, onye bu dike n'agha, gburu Maaseia, nwa eze, na Azrikam onye na-elekota uloze. O gbukwara Elkena onye na-esota eze. **8** Ndị Izrel sitere n'etiti umunne ha ndị Juda dota ndi inyom, na umu okorobia, na umu agboghobia onuogu ha di narị puku abụọ n'agha. Ha bukwara otutu ihe ndi ozo ha kwatara n'agha laghachi na Sameria. **9** Ma Oded, onye amuma Onyenwe anyi, no na Sameria n'oge a. O puru jekwuru ndi agha ahụ na Sameria si ha, "Onyenwe anyi Chineke nna nna unu ha mere ka unu merie ndi Juda n'ihia na ha na-eke arusi. Ma unu ji onuma gbuo ha, nke mere na uzu turu ruo n'eluigwe. **10** Ugbu

a, unu na-achokwa ime ndi ikom na ndi inyom Juda na Jerusalem ndi ohu unu? Ma unu abughị ndi ikpe mmehie mara n'ebe Onyenwe anyi Chineke unu no? **11** Ugbu a, geenu nti n'ihe m na-ekwu. Kpoghachinu umunna unu ndi a unu dotara n'agha n'ulo ha, n'ihina na ugbu a Onyenwe anyi na-ewe oke iwe megide unu." **12** Ufodu ndiisi ndi Ifrem, bu Azaraya nwa Jehohanan, na Berekaya nwa Meshilemot, na Jehizkaya nwa Shalum, na Amasa nwa Hadlai, biliri guzogide ndi ahụ si agha na-alota. **13** Ha siri, "Unu akpobatakwalala ndi a unu dotara n'agha n'ebe a, n'ihina na unu mee ya, anyi ga-abu ndi ikpe maara n'ihu Onyenwe anyi. Unu chorọ itukwasị ihe na mmehie na ikpe omuma anyi? N'ihina na ikpe omuma anyi adila ukwu, iwe ya di oku na-adikwasikwa n'ahu Izrel." **14** Ya mere, ndi agha ahụ hapuru ndi mkporo ahụ na ihe niile ha bulatara, n'ihu ndi ozi na igwe mmadu ahụ niile. **15** Mgbe ahụ, ndi ikom ahụ akporo n'aha n'aha duuru ndi mkporo ahụ, manye aka n'ihe ahụ niile a dotara n'agha weputa uwe, na nri, na mmanya na akpukpokwu, na mmanu, nyeghachi ha ndi ahụ niile a dotara n'agha. Ha bulitere ndi oria no n'etiti ndi ahụ a dotara n'agha kukwasị ha n'elu inyinya ibu. Emesia, ha duuru mmadu ahụ niile dughachiri ha ndi ha no na Jeriko, obodo nkwi. Emesjakwa, ha laghachikwara azu na Sameria. **16** N'oge ahụ, eze Ehaz zigara ndi eze Asiria ozi ka o bia nyere ya aka. **17** Ndi Edom biara ozọ buso Juda agha, ma dorokwa otutu n'ime ha n'agha. **18** Ndi Filistia na-ebusokwa ufodu obodo Juda di na mgbada ugu, na Negeb agha. Ha meriri ma bichikwaa obodo ndi a; Bet-Shemesh, na Aijalon, na

Gederot, na Soko, na Timna, na Gimzo, na obodo nta niile gbara ha gburugburu. **19** Ma Onyenwe anyi wedara Juda n'ala n'ihhi Ehaz, eze Izrel onye mere ka ihe ojoo baa uba na Juda, na-ekwesighi ntukwasị obi ya nye Onyenwe anyi. **20** Mgbe Tiglat-Pileasa eze ndi Asiria biara, o wetaara Ehaz nsogbu kama enyemaka. **21** Ehaz weere ufodu ihe di n'ulonso Onyenwe anyi, na nke di n'uloeze, sitekwa na n'ulo ndisi obodo, were ha nye eze Asiria, ma ihe ndi a enyereghị ya aka. **22** N'oge nsogbu ya, eze Ehaz gakwara n'ihu buru onye na-ekwesighi ntukwasị obi nye Onyenwe anyi. **23** O churu aja nye chi niile nke Damaskos, bu ndi meriri ya n'agha. O siri, "N'ihhi na chi nke ndi eze Aram nyeere ha aka, ha ka m ga-achuru aja, ka ha nwee ike nyere m aka." Ma ha bu ihe wetaara ya odida, burukwa odida nye Izrel niile. **24** Ehaz chikotara ngwongwo niile di n'ulonso ukwu Chineke, gbujasị ha. O mechiri onu uzo niile e si abanye n'ulonso ukwu Onyenwe anyi, ma wuo otutu ebe ichu aja na nkuku uzo niile n'ime Jerusalem. **25** N'obodo niile obula na Juda, o wuru ebe di elu maka ichu aja di iche iche nye chi ndi ozo, si otu a kpasuo Onyenwe anyi, bu Chineke nna nna ya ha iwe. **26** Ma banyere ihe ndi ozo niile mere n'oge ochichi ya, site na mmalite ruo ogwugwu, o bu na e deghị ha n'akwukwo akuko ihe mere n'oge ndi eze Juda na Izrel? **27** Ehaz soro nna nna ya ha dina n'onwu, e lie ya n'obodo Jerusalem, ma o bughị n'ime ili ebe a na-eli ndi eze Izrel. Hezekaya nwa ya, ghoro eze n'onodu ya.

29 Hezekaya gbara iri afọ abuo na ise mgbe o malitere i bu eze. O chirị iri afọ abuo na itoolu na Jerusalem. Aha

nne ya bụ Abija, ada Zekaraya. 2 O mere ihe ziri ezi n'anya Onyenwe anyị dika nna nna ya Devid mere. 3 N'ọnwa mbụ nke afọ ahụ e mere ya eze ka o meghere ụlọnsọ Onyenwe anyị, mezie ime ya. 4 O kpọrọ ndị Livayi, na ndị nchụaja niile oku n'akụkụ ọwụwa anyanwụ nke ụlọnsọ ukwu Chineke, 5 gwa ha okwu si ha, "Geenụ m ntị unu ndị Livayi, doonụ onwe unu nsọ, dokwaanụ ụlọnsọ ukwu Onyenwe anyị Chineke nna nna unu nsọ. Wezугanụ ihe arụ niile dị n'ebe nsọ nke ụlọnsọ ahụ. 6 N'ihị na nna anyị ha bụ ndị na-ekwesighị ntụkwasị obi; ha mere ihe jọrọ njọ n'anya Onyenwe anyị bụ Chineke anyị, hapụ ya. Ha wepụrụ ihu ha site n'ebe obibi Onyenwe anyị, gbakụtakwa ya azụ. 7 Ha mechikwara ụzọ ndị e si abanye na mpụta ọnụ ụlọ ahụ, menyuokwa oku dị n'ime ya. E sureekwaghị ihe nsure oku na-esi isi uto, o dikwaghị aja nsure oku ọbụla a churụ nye Chineke nke Izrel. 8 N'ihị nke a ka iwe Onyenwe anyị ji dakwasị Juda na Jerusalem. O meela ka ha buru ihe oke egwu, na oke ihere na oke ụjọ, dika unu jirila anya unu hụ. 9 E gburu nna anyị ha n'agha, dotakwa ndị nwunye anyị na ụmụ okorobia na ụmụ agboghobia anyị n'agha n'ihị ya. 10 Ma ugbu a, achoro m ka anyị na Onyenwe anyị Chineke nke Izrel gbaa ndu, ka iwe ya juru n'ebe anyị no. 11 Umụ m, o kwesighi ka unu gbakuta oru unu azu ozo, n'ihị na Onyenwe anyị hoputara unu iguzo n'ihu ya, na ijere ya ozi, na iru oru n'ihu ya, na ichuru ya aja ihe nsure oku na-esi isi uto." 12 N'oge a ndi Livayi ndi a malitere oru: site n'ikwu Kohat: Mahat na Amasai, na Juel nwa Azaraya; n'ikwu Merari: Kish nwa Abdi, na Azaraya nwa Jehalelel; n'ikwu Geshon: Joa nwa Zima, na

Eden nwa Joa; **13** n'ikwu Elizafan: Shimri, na Jeiel; n'ikwu Asaf: Zekaraya, na Matanaya; **14** n'ikwu Heman: Jehiel, na Shimei; n'ikwu Jedutun: Shemaya, na Uziel. **15** Mgbe ha kpọkọtara ụmụnna ha bụ ndị Livayi, dokwaa onwe ha ọcha, ha bara ido ụlọnsọ Onyenwe anyị nsọ, dika eze nyere n'iwu, n'usoro okwu Onyenwe anyị si dị. **16** Ndi nchụaja banyere n'ime ebe nsọ ahụ ido ya nsọ. Ihe niile na-adighi ọcha ha hụrụ n'ime ya ka ha weputasiri n'ogige ụlọnsọ ukwu Onyenwe anyị ahụ. Ndi Livayi buuru ha gaa bufuo na Ndagwurugwu Kidron. **17** Ha bidoro mmemme ido nsọ a n'abalị mbụ n'ọnwa nke mbụ. N'abalị nke asatọ ha ruru na mpụta ọnụ ụlọ nke ụlọnsọ Onyenwe anyị. Ma o were ha abalị asatọ ọzọ idochasi ụlọnsọ ahụ nsọ maka ofufe, ha jezuru ozi niile n'abalị iri na isii nke ọnwá mbụ ahụ. **18** Mgbe ahụ, ha bakwuru eze bụ Hezekaya kọrọ ya si, "Anyị emeela ebe niile n'ụlọnsọ Onyenwe anyị ka ọ dị nsọ, ebe ichụ aja nke aja nsure oku na ngwongwo ya, na tebul idọba achicha e doro nsọ, na ihe niile di n'ime ya. **19** Ọzọ, anyị edozielá ma dokwaa ngwongwo ahụ niile nsọ, bụ nke eze Ehaz wepuru n'ihu ekwesighi ntụkwasi obi ya mgbe ọ bụ eze. Ha dikwa ugbo a n'ihu ebe ichụ aja nke Onyenwe anyị." **20** N'ututu echi ya, eze bụ Hezekaya kpọkọtara ndịisi obodo niile, gaa n'ụlọnsọ ukwu Onyenwe anyị ahụ. **21** Ha wetara oke ehi asaa, na ebule asaa, na ụmụ ebule asaa, na mkpi asaa, maka ichụ aja mmehie n'ihu alaeze ahụ, maka ụlọnsọ ukwu ahụ, na ala Juda. Eze nyere ndi nchụaja bụ ụmụ Erọn iwu si ha gbuo anụ ụlọ ndi ahụ n'ebe ichụ aja nye Onyenwe anyị. **22** Ya mere, ha gburu oke ehi ahụ niile. Ndi nchụaja fesara ọbara ha n'elu

ebe ichu aja. Ha gbukwara ebule ndi ahụ fesa obara ha n'ebe ichu aja, gbukwaa umu aturu ndi ahụ fesakwa obara ha n'ebe ichu aja. **23** Ha wetara mkpi ndi ahụ eji achu aja mmehie n'ihu eze na ogbakọ ahụ, ha bikwasikwara ha aka n'elu. **24** Ndi nchujaja gburu mkpi ndi ahụ, chee obara ha n'elu ebe nchujaja maka ikpuchi mmehie ndi Izrel niile. N'ihu na eze nyere iwu ka a chuo aja nsure oku na aja mmehie n'ihu ndi Izrel niile. **25** O mere ka ufodu ndi Livayi nodu n'ulonso ahụ, dika ndi na-abu abu. O nyere ha ogene, na une, na ubo akwara. O mere nke a n'usoro dika Devid na Gad, bu ohu uzọ eze, na Netan, bu onye amuma, nke a bu dika Onyenwe anyi nyereriji n'iwu site n'aka ndi amuma ya. **26** Ya mere, ndi Livayi ji ihe egwu Devid ndi ahụ niile guzoro na njikere, ma ndi nchujaja jikwa opi ha nke ha na-afu. **27** Hezekaya nyere iwu ka a chuo aja nsure oku ahụ n'elu ebe ichu aja. Mgbe a malitere isure aja ahụ oku, a malitekwaro ibu abu nye Onyenwe anyi, na ifu opi na iti ihe egwu niile nke Devid, eze Izrel. **28** N'oge mmemme ochuchu aja ahụ, mmadu niile kporo isiala nye Chineke, mgbe ndi abu na-abu abu, ndi opi na-afukwa opi ha. Ihe niile a no na-eme tutu ruo mgbe a chusiri aja niile ahụ. **29** Mgbe ha chuchara aja ndi ahụ, eze na ndi niile no n'ebe ahụ gburu ikpere n'ala, kpokwaa isiala. **30** Eze Hezekaya na ndisi ozi ya nyere iwu ka ndi Livayi buo ufodu n'ime abu oma Devid, na nke Asaf onye amuma, maka iji ya too Onyenwe anyi. Ha mere otu a, kpokwaa isiala nye Chineke. **31** Emesija, Hezekaya siri, "Ugbu a unu edoola onwe unu nsọ nye Onyenwe anyi, bianu nso, webatanu aja na onyinye ekele

n’ime ụlọnsọ Onyenwe anyị.” Ya mere, nzukọ ahụ niile wetaara aja na onyinye ekele ha, ndị niile nwere mkpebi n’obi ha wetara aja nsure ọkụ. **32** Ọnụogugu anụ ụlọ niile ha wetara bụ ndị a: iri oke ehi asaa, na narị ebule, na narị ụmụ ebule abụọ, ka e wetara maka aja nsure ọkụ nye Onyenwe anyị. **33** Anụ ndị e doro nsọ maka ichụ aja dī narị oke ehi isii na aturu na ewu dī puku atọ. **34** Ma ndị nchụaja dī ole na ole, ha apughikwa igba akpukpọ anụ niile ahụ maka aja nsure ọkụ, n’ihi ya, ụmụnne ha bụ ndị Livayị nyeere ha aka tutu ruo mgbe ozi ahụ gwusiri, ruokwa mgbe e doro ndị nchụaja ndị ọzọ nsọ. N’ihi na ndị Livayị nwere obi ziri ezi karịa ndị nchụaja ido onwe ha nsọ. **35** Aja nsure ọkụ bara ụba, tinyere abuba nke aja udo niile, na aja ihe ọñụñụ nke so aja nsure ọkụ ndị a. Ọ bụ n’uzọ dī otu a ka e si weghachite ije ozi na ichụ aja nke na-adị n’ụlọnsọ ukwu Onyenwe anyị. **36** Hezekaya na ndị Juda niile nuri ọñụ n’ihi ihe Chineke doziri nye ndị ya, n’ihi na ihe niile ndị a mere ngwangwa.

30 Hezekaya zigaara ndị Izrel na Juda niile ozi, degakwara ndị Ifrem na Manase akwukwọ ikpọ oku ka ha bịa n’ụlọnsọ ukwu Onyenwe anyị dī na Jerusalem maka ime Mmemme Ngabiga nye Onyenwe anyị, bụ Chineke Izrel. **2** Eze na ndịisi ya, na ndị nkpokota niile na Jerusalem kpebiri na Mmemme Ngabiga a ga-adị n’onwa nke abụọ. **3** Ha enweghị ike ime ya n’oge e kwesiri ime ya n’ihi na otutu ndị nchụaja enwebeghị ike doo onwe ha nsọ n’onwa ahụ. Otu a kwa, ndị Izrel enwebeghikwa ike zukotaa na Jerusalem. **4** Eze na Izrel niile nwere otu mkpebi ime ya otu a. **5** Ha kpebiri ka e kwusaa n’ala Izrel niile site na Dan

ruo na Bíasheba ka onye ọbụla bịa na Jerusalem maka ime Mmemme Ngabiga nye Onyenwe anyị, Chineke Izrel. Ọtụtụ mmadụ n’Izrel esobeghị mee memme a dika e nyere ya n’iwu. **6** Ndi ọgba ọsọ weere akwụkwọ ozi sitere n’aka eze na ndi ozi ya jegharịa n’Izrel na Juda niile dika ihe eze nyere n’iwu si: “Unu ndi Izrel, ọghachikwutenu Onyenwe anyi Chineke Ebrahim, na Aizik, na Jekob, ka ọ laghachikwute unu bu ndi eze Asiria na-emeribeghi. **7** Unu adikwala ka nna unu ha, na umunne unu ndi Izrel, ndi na-ekwesighi ntukwasị obi nye Onyenwe anyi, bu Chineke nna nna ha, nke a mere o jiri were ha mee ihe iju anya, dika unu huru ya. **8** Unu abula ndi isiike dika ha, kama werenu onwe unu nye Onyenwe anyi. Biakwanu n’ulonsọ ya nke o doro nsọ ruo ebighi ebi. Fee Onyenwe anyi Chineke unu ofufe, ime ka iwe ya juru n’ebe unu no. **9** Ọ buru na unu aloghachikwute Onyenwe anyi, ọ ga-eme ka e gosi umunna unu na umu unu a dotara n’agha obi ebere, meekwa ka ha site n’ebe e bugara ha ọghachikwa. N’ihi na Onyenwe anyi Chineke unu bu onye obi ebere, na onye obioma; ọ gakwaghị agbakuta unu azu, ma ọ buru na unu echegharịa, ọghachikwute ya.” **10** Ya mere, ndi ọgbọ ọsọ ozi ahụ sitere otu obodo gaa obodo ọzọ n’Ifrem, na Manase, ọ buladi ruo Zebulon. Ma ndi mmadu chiru ha ochi, kwaakwa ha emo. **11** Ma otu ọ di, ufodu ndi si n’ebo Asha na Manase, na Zebulon wedatara onwe ha ala, bia Jerusalem. **12** Ma aka Chineke dinyere ndi Juda inye ha otu obi, ime ihe eze na ndisi ya nyere n’iwu, site n’okwu Onyenwe anyi. **13** Ya mere, otutu mmadu bira Jerusalem n’onwa nke abuo nke afọ ahụ, maka

mmemme achicha ekoghi eko. **14** Ha niile jiri otu obi bibie ulo arusi Baal niile di na Jerusalem, kutuokwa ebe ichu aja na-esi isi utu niile, buru ha niile bufuo ha na Ndagwurugwu Kidron. **15** N'abali nke iri na anu nke onwa abuo ahụ, ndi mmadu ahụ niile gburu aturu Mmemme Ngabiga ha. Nke a mere ka ihere mee ndi nchujaja na ndi Livayi. Ha mekwara ngwangwa doo onwe ha nsu were aja nsure oku aja n'ulonsu ukwu Onyenwe anyi. **16** Ha niile guzokwara n'onodu ha dika e dere ya n'iwu Mosis, onye nke Chineke. Ndi nchujaja fesara obara nke ndi Livayi bunyere ha n'aka, n'elu ebe ichu aja. **17** Ebe o bu na otutu ndi so n'igwe mmadu ahụ edobeghi onwe ha nsu, ndi Livayi gbuuru ha aturu Mmemme Ngabiga n'ihia na ha adighi ocha, ha apughikwa ido aturu ha nsu nye Onyenwe anyi. **18** O bu ezie na otutu ndi sitere n'Ifrem, na Manase, na Isaka, na Zebulon edoghi onwe ha ocha, ma ha sokwaria oriri ngabiga ahụ, si otu a mebie ihe e dere n'iwu. Ma Hezekaya kpeere ha ekpere si, "Ka Onyenwe anyi onye di mma gbaghara onye obula **19** bu ndi ji obi ha na-achọ Onyenwe anyi Chineke nke nna nna ha, o buladi ma o buru na ha adighi ocha dika iwu nke ebe nsu si di." **20** Onyenwe anyi nuru ekpere Hezekaya gwokwa ha. **21** Ya mere, ndi Izrel ahụ niile ji onu mee memme achicha ekoghi eko ahụ na Jerusalem ubochi asaa. Ma ndi nchujaja na ndi Livayi ji abụ na ngwa egwu Onyenwe anyi too ya otuto ubochi ahụ niile. **22** Hezekaya ji okwu di mma gbaa ndi Livayi ume n'ihia ezi nghota ha nwere n'ijere Onyenwe anyi ozi. N'ime ubochi asaa ahụ niile, ha churu aja udo, riekwa ihe ha ketara site n'aja niile a churu. Ha

tokwara Onyenwe anyị Chineke nna nna ha otuto. **23** N’ihi oke ọñụ ha niile nwere, ha kpebiri ime mmemme ahụ gaa n’ihu ụbọchị asaa ọzọ. **24** Hezekaya eze Juda, nyere nzukọ ahụ otu puku oke ehi, na puku atụrụ asaa. Ndị ozi eze niile nyekwara ha, otu puku oke ehi na puku atụrụ iri. Ọtụtụ ndị nchụaja dooro onwe ha nsọ. **25** N’oge ahụ kwa, oke ọñụ jupụtara n’obi ndị Juda niile, na n’obi ndị nchụaja na ndị Livayị, na n’obi ndị ọbịa, na ndị sitere ala Izrel bịa. **26** Oke ọñụ jupụtara na Jerusalem n’ihi na site n’oge Solomọn nwa Devid, eze Izrel ruo n’oge a, e mebeghị mmemme dị otu a na Jerusalem. **27** Mgbe ahụ, ndị nchụaja na ndị Livayị guzoro gọzie ọha mmadụ ahụ niile. Chineke nkwara ekpere ha site n’ebe obibi ya dị nsọ nke eluigwe.

31 Mgbe ihe niile a gwusiri, ndị Izrel bụ ndị nọ n’ebe ahụ pụrụ gaa n’obodo niile dị na Juda, kurisie ogidi nsọ niile, gbutukwa ogidi Ashera niile. Ha kwatụrụ ebe niile dị elu na ebe ichụ aja niile dị na Juda, Benjamin, Ifrem na Manase. Mgbe ha lachara ha niile n’iyi, ndị Izrel niile laghachiri n’obodo nke aka ha nakwa n’ihe onye ọbụla nwere. **2** Hezekaya kenyekwara ndị nchụaja na ndị Livayị n’usoro iru ọrụ ha n’ụlọnsọ ukwu Chineke ụbọchị niile, maka ọrụ ichụ aja nsure ọkụ na aja udo, na inye ekele, na ito Onyenwe anyị n’ọñụ ụzọ ama ebe obibi ya. **3** Eze nyekwara ụtụ nke ya site n’ihe nweta ya maka iji chụọ aja nsure ọkụ, nke ụtụtụ na abali, ya na aja nsure ọkụ nke ụbọchị izuike niile na ọnwá ọhụrụ, na nke mmemme niile a kara aka a na-eme dika ọ dị n’iwu Onyenwe anyị. **4** O nyekwara ndị bi na Jerusalem iwu ka ha na-ewebatarara ndị

nchụaja na ndị Livayị oke nke ruuru ha, ka ha nwee ike lebane anye nke ọma n'iwu Onyenwe anyị. **5** Ngwangwa e kwusara okwu a, ụmụ Izrel niile wetara onyinye ha n'ebe ọ bara ụba. Ha wetara mkpụrụ mbụ nke ọka ha, na mmanya vajị ọhụrụ ha, na mmanụ oliv, na mmanụ ańụ, na ihe omume niile nke ubi. Ha wetakwara n'ụba otu ụzọ n'ụzọ iri nke ihe niile ọzọ ha nwere. **6** Ndị Izrel na Juda niile bi n'obodo Juda bubatakwara otu ụzọ n'ime ụzọ iri nke igwe ehi, na igwe ewu na aturụ, na otu ụzọ n'ụzọ iri nke ihe nsọ niile edoro nsọ nye Onyenwe anyị bụ Chineke ha. Ha doro ha niile n'ukwu n'ukwu **7** Ha bidoro iwebata ihe ndị a site n'ọnwa nke atọ n'afọ ruo n'ọnwa nke asaa. **8** Mgbe Hezekaya na ndịisi ya bịara hụ ukwu ihe ndị ahụ niile, ha toro Onyenwe anyị, gọziekwa ndị ya bụ Izrel. **9** Hezekaya juru ndị nchụaja na ndị Livayị banyere onyinye ndị ahụ e bubatara. **10** Azaraya, onyeisi nchụaja, onye sitere n'ikwu Zadok zara sị ya; "Lee, kemgbe ndị mmadu malitere iwebata onyinye ha n'ụlonsọ ukwu Onyenwe anyị o nwebeghi ihe korọ anyị. N'ezie, anyị nwere kariya, n'ihia na Onyenwe anyị agoziela ndị ya. Leekwa ihe di ukwu ka fọdurụ." **11** Hezekaya nyere iwu ka e edozie ụlọ ichikọba ihe n'ime ụlonsọ ukwu Onyenwe anyị ahụ. Ha mekwara otu a. **12** Emesija, ha jiri ikwesi ntukwasị obi bubata onyinye ndị ahụ, na onyinye nke otu ụzọ n'ime ụzọ iri, na onyinye e doro nsọ, tifee ha n'aka Konanaya, onye Livayị. Shimei nwanne ya nwoke bụ onye na-esote ya. **13** Jehiel, Azazaya, Nahat, Asahel, Jerimot, Jozabad, Eliel, Ismakaya, Mahat na Benaya, bụ ndị nlekota ọrụ ndị nọ n'okpuru Konanaya na Shimei nwanne ya. Ndị a niile

14 Ọ́ bụ́ ndị́ eze Hezekaya na Azaraya onye nlekọ́ta ụ́lọ́nsọ́ ukwu Chineke họtara. 14 Kore nwa Imna, onye Livayi, onye bụ́kwa onye na-elekọ́ta ọ́nụ́ ụ́zọ́ ama dị́ n'ọ́wụ́wa anyanwụ́, ka e tinyere ọ́rụ́ ilekọ́ta onyinye afọ́ ofufu niile e wetaara Chineke. Ọ́ bụ́ ya nwekwa ọ́rụ́ ikesa onyinye ndị́ ahụ́ niile e bubataara Onyenwe anyị́ ha na onyinye ndị́ ọ́zọ́ e doro nsọ́. 15 Ndí na-enyere ya aka bụ́ Eden, Miniamin, Jeshua, Shemaya, Amaraya na Shekanaya. Ha na-eke onyinye ahụ́ nye ndị́ nchụ́aja niile n'obodo ahụ́, onye ukwu na onye nta, dika usoro iri ọ́rụ́ ha si di. Ha ji ikwesi ntụ́kwasi obi na-enyere ya aka. 16 Ọ́zọ́kwa, ndị́ ikom niile si n'ezinaulọ́ ndị́ nchụ́aja, ndị́ gbara site n'afọ́ atọ́ gbagoo, ndị́ aha ha di n'akwụ́kwọ́ usoro ọ́mụ́mụ́, bụ́ ndị́ na-arụ́ ọ́rụ́ n'ụ́lọ́nsọ́ ukwu Onyenwe anyị́, na-eketa oke ihe oriri ha na-eri mgbe ọ́bụ́la ha b́jara iri ọ́rụ́ dika usoro ọ́rụ́ ha si di. 17 Ha na-ekenye ndị́ nchụ́aja niile e dere aha ha n'akwụ́kwọ́ usoro ọ́mụ́mụ́, kenyekwa ndị́ Livayi niile gbara site iri afọ́ abụ́ọ́ gbagoo ihe oriri dika usoro ọ́rụ́ ha si di. 18 Ndí na-esokwa keta oke ndị́ a bụ́ ụ́mụ́ntakirí, na ndị́ inyom, na ụ́mụ́ ndị́ ikom na ndị́ inyom na-etolite etolite, bụ́ ndị́ niile e deputara aha ha n'akwụ́kwọ́ usoro ọ́mụ́mụ́. Ndí a bụ́ ndị́ kwesiri ntụ́kwasi obi n'ido onwe ha nsọ́. 19 A họtara ụ́fọ́dụ́ ndị́ ikom ndị́ ọ́rụ́ ha bụ́ ike nri nye ndị́ nchụ́aja niile bụ́ ụ́mụ́ ụ́mụ́ Eron. Ndí nchụ́aja a na-ekwu ihe banyere ha n'ebe a bụ́ ndị́ ahụ́ bi n'ala ubi nke gbara obodo ndị́ nchụ́aja gburugburu, maọ́bụ́ ndị́ bi n'obodo ndị́ ọ́zọ́. Ndí a bụ́kwa ndị́ e dere aha ha niile n'akwụ́kwọ́ usoro ọ́mụ́mụ́ ndị́ Livayi. 20 Ndí a bụ́ ihe ndị́ Hezekaya mere n'ime Juda niile, ọ́ na-eme

ihe dị mma, na nke ziri ezi, n'ikwesị ntụkwasị obi n'ihu Onyenwe anyị bụ Chineke ya. **21** N'ime ihe niile o mere, nke metụtara ije ozi nke ụlọ ukwu Chineke, na idebe iwu niile na ụkpụrụ niile Onyenwe anyị nyere, Hezekaya ji obi ya niile gbasoo Chineke. O jikwa obi ya niile jee ozi niile o jere. Nke a mekwara ka ihe gaara ya nke ọma.

32 Mgbe Hezekaya ji ikwesi ntụkwasị obi rụchaa ọrụ ndị a niile, Senakerib bụ eze Asirija, bịaara n'ime Juda megide ya. Ọ nọchibidoro obodo niile nke e wusiri ike, na-eche na ọ ga-emerị ha nye onwe ya. **2** Mgbe o doro eze anya na Senakerib bịaara ka o buo agha megide Jerusalem, **3** Hezekaya mere ngwangwa kpọkọta ụmụ eze niile na ndịisi agha ya. Mgbe ha zukọtara, ha kpebiri iwuchi isi iyi ahụ niile na-esi n'azụ obodo na-asọpụta. Ha mekwara otu a. **4** Ha kpọkọtara ọtụtụ ndị ọrụ, ndị gara gbochie isi iyi niile, mee ka mmiri gharakwa isọpụta n'ala ahụ niile. Ha mere nke a n'ihi na ha achọghị ka eze ndị Asirija na ndị agha ya nweta mmiri ha ga-anụ mgbe ha bịaaruru ibuso Jerusalem agha. **5** Hezekaya wuzikwara mgbidi obodo ahụ, wusie ha ike n'ebe niile ọ na-ada ada. O wukwara mgbidi ọzọ gburugburu mgbidi nke ochie ahụ. O wusikwara ebe siri ike nke Milo dị n'obodo David ike, kpụkwa ọtụtụ ngwa agha na ọta. **6** O tinyere ndị agha niile nọ n'obodo ahụ n'okpuru ndịisi agha na-achị ha, mee ka ha niile zukọta n'ọnụ ụzọ ama nke obodo. N'ebe ahụ ka ọ nọ gwa ha okwu sị ha, **7** “Dịrị n'ike, unu adakwala mba. Unu atụla ụjọ maọbụ daa mba n'ihi eze Asirija na usuu ndị agha ya, n'ihi na onye dinyeere anyị ka ya ike. **8** Ihe nonyere ya bụ ogwe aka nke anụ ahụ, ma

nke n'onyere anyị bụ Onyenwe anyị, Chineke anyị, inyere anyị aka na ibu agha anyị niile.” Okwu a, nke Hezekaya bụ eze Juda kwuru, mere ka ndị Juda nwee agbamume. **9** Mgbe e mesiri, mgbe Senakerib eze Asirija na ndị agha ya niile n'ochibidoro Lakish, o zipurụ ndị orụ ya gaa Jerusalem, ka ha jiri ozi a gaa maka Hezekaya, bụ eze Juda na ndị Juda niile ndị nọ n'ebe ahụ: **10** “Nke a bụ ihe Senakerib, bụ eze Asirija siri: Ọ bụ na gini ka ntukwasị obi gi dabere, mere i ji n'ogidesie ike na Jerusalem n'onodu n'ochibido a? **11** Mgbe Hezekaya na-asị, ‘Onyenwe anyị bụ Chineke anyị ga-azoputa anyị site n'aka eze Asirija,’ ọ bụ aghugho ka ọ na-agho unu. Ọ na-eduhie unu, na-achọ ka unu nwuo n'aguu nakwa akpiri ikpo nku. **12** Ọ bughị Hezekaya na onwe ya wezugara ebe ya niile di elu na ebe ichu aja ya niile, na-asị Juda na Jerusalem, ‘Unu aghaghị ikpo isiala n'otu ebe ichu aja, chukwa aja n'elu ya?’ **13** “Unu amaghị ihe mu na nna m ha bụ ndi bu m uzọ chia mere ndi ala ozọ? Chi niile nke mba ndi ahụ niile ha nwere ike zoputa ala ha site n'aka m? **14** Ọ bụ onye n'etiti chi niile nke mba ndi a niile, bụ ndi nna nna m ha bibiri, naputarala ndi ya site n'aka m? Aña ka chi unu ga-esi zoputa unu site n'aka m? **15** Unu ekwela ka Hezekaya duhie unu, rafuokwa unu otu a. Unu ekwenyekwarala ya, n'ih na ọ dighi chi obula maobu nke mba obula maobu alaeze obula puru inaputa ndi ya site n'aka m maobu n'aka nna m ha. Ka ọ buruzie chi unu ga-abu nke ga-anaputa unu site n'aka m!” **16** N'uzo di otu a ka ndi ozi Senakerib ahụ ji leda Onyenwe anyi Chineke, na Hezekaya anya kwuokwa okwu mkpari megide ha. **17**

Emesija, Senakerib dekwara akwukwo mkpari ndi ozo, nke o no n'ime ya kwuluo Onyenwe anyi Chineke Izrel, na-asij, "Dika chi ndi ala ozo niile enweghi ike zoputa ndi ha site n'aka m, otu a kwa, Chineke nke Hezekaya apughikwa izoputa ndi ya site n'aka m." 18 Mgbe ahụ, ha ji oke olu kpokuo ndi Jerusalem, bu ndi no na mgbidi ahụ n'asusu Hibru, imenye ha egwu nakwa ime ka ujo tujọ ha, ka ha nwee ike were obodo ahụ. 19 Ha kwuru okwu ojọọ di iche iche banyere Chineke nke Jerusalem, dika ha si kwuo megide chi niile nke ndi ozo di n'ụwa, bu oru aka mmadu. 20 Mgbe ahụ, Hezekaya bu eze, na Aizaya onye amuma, nwa Emoz, kpokuru Chineke nke eluigwe n'ekpere. 21 Onyenwe anyi zipuru otu mmuo ozi, onye gara tigbuo ndi agha niile bu dike, ndi ochiagha na ndiji niile no n'omuma ulo ikwu nke eze Asirija. Ya mere, Senakerib ji oke ihere laghachi n'ala ya. Ma mgbe o gara n'ulo chi ya, ufodu n'ime umu ya ndi ikom, ndi bu anu ahụ na obara ya, were mma agha gbuo ya n'ebe ahụ. 22 Otu a ka Onyenwe anyi si zoputa Hezekaya na ndi Jerusalem, site n'aka Senakerib eze Asirija, na sitekwa n'aka ndi iro ya ndi ozo. Udo dikwara n'ala ya niile. 23 Site n'oge ahụ, Hezekaya ghoro eze a maara aha ya na mba niile di Juda gburugburu. Otutu mmadu bidokwara ibutere Onyenwe anyi onyinye di iche iche na Jerusalem. Hezekaya n'onwe ya nwetakwara onyinye nke ya. 24 Ma n'oge ahụ, Hezekaya rjara rija, ruo na o gaara anwu. Ma o kpere ekpere rjo Onyenwe anyi ka o gworo ya. O zara ekpere ya, gosikwa ya ihe iribama di ebube. 25 Ma Hezekaya ejighi obi ya niile kelee Chineke

ekele n'ihl na nganga batara ya n'obi. Nke a mere ka iwe wee Onyenwe anyi megide ya na ndi Jerusalem na Juda. **26** Mgbe Hezekaya na ndi Jerusalem wedara onwe ha n'ala, iwe Onyenwe anyi dajuru n'ebe ha no, o takwaghi ha ahuhu n'oge niile ahụ Hezekaya di ndu. **27** Ya mere, Hezekaya ghorọ eze bara ogaranya, burukwa onye a na-asopuru. O wuru uloku maka ichebe olaocha ya na olaedo, na nkume di oke onuahia, na uda na-esi isi utu, na ota na efere olaedo ya. **28** O wukwara otutu ulo ozu ebe a na-echebe oka, na mmanya vaini ohuru, na mmanu oliv. O wukwara ulo anumanu maka otutu igwe ewu na aturu ya. **29** O wukwara otutu obodo nta di iche iche, nweekwa otutu igwe anu ulo, na igwe ehi, n'ihl na Chineke mere ka o baa uba. **30** Hezekaya bukwa onye gbochiri mmiri iyi Gaihon n'akuku elu elu ya, gwuo olulu ebe mmiri ahụ si sogharia na-asobata n'akuku odida anyanwu nke obodo Devid. Ihe niile o mere gaara ya nke oma. **31** Ma mgbe ndi ozi nke ndi na-achi Babilon zitere ka ha juo ya banyere ihe ebube ahụ nke mere n'ala ahụ, Chineke hapuru ya i nwalee ya, ka o mara ihe niile di ya n'obi. **32** Ma banyere ihe ndi ozu niile mere n'oge ochichi Hezekaya, na oru ebere niile nke o ruru ka edere n'akwukwo ohu onye amuma bu Aizaya, nwa Emoz, dikwa n'akwukwo akuko ndi eze Juda na Izrel niile. **33** Hezekaya sooro ndi nna nna ya dinaa n'onwu, e lie ya n'ugwu n'ebe ili ndi nna nna Devid di. Ndi Juda niile na ndi niile bi na Jerusalem kwanyere ya ugwu n'onwu ya. Manase nwa ya ghoru eze n'onodu ya.

33 Manase gbara afọ iri na abụọ mgbe ọ malitere ibụ eze. Ọ chiri iri afọ ise na ise na Jerusalem. **2** O mere ihe dị njo n'anya Onyenwe anyị, site n'igbaso ihe arụ niile nke ndị mba ọzọ bi n'ala ahụ na mbụ mere, bụ ndị Onyenwe anyị chụpuru n'ihu ndị Izrel. **3** O wughariri ebe dị elu niile nke nna ya Hezekaya kwadara, o wukwara ebe ichu aja dị iche iche nke Baal, pịakwa ogidi Ashera dị iche iche. Ọ kpọrọ isiala nye usuu ihe niile nke dị na mbara eluigwe feekwa ha ofufe. **4** O wuru ebe ichu aja dị iche iche, n'ime ulonso Onyenwe anyị, nke Onyenwe anyị, kwuru okwu banyere ya, si, "Aha m ga-adigide na Jerusalem ruo mgbe ebighi ebi." **5** O wuru ebe ichu aja nye usuu ihe niile dị na mbara eluigwe n'ogige abụọ dị n'ulonso Onyenwe anyị. **6** O jikwa umu ya chuo aja n'ime oku na Ndagwurugwu nke Ben Hinom. Ọ gbara aja, taa amusu, choo osisa n'aka ndi mgbaasi, juta ase n'aka ndi na-aju mmuo ojoo ase, ya na ndi dibia afa mekokwara ihe. O mere ihe di njo n'ebe o di ukwu n'anya Onyenwe anyi si otu a kpasuo iwe ya. **7** O were oyiyi apiri api nke o mere debe n'ime ulonso Chineke, nke Chineke gwara Devid na nwa ya Solomōn okwu si, "N'ulonso a na n'ime Jerusalem, nke mu onwe m hoputara site n'ebo niile nke Izrel, ka m ga-akpokwasị Aha m ruo mgbe ebighi ebi. **8** Ma agaghị emekwa ka ukwu ndi Izrel hapu ala ahụ nke m kenyere nna nna unu, naanị ma o buru na ha elezie anya debe ihe niile m nyere ha n'iwu banyere iwu niile, ukpuru niile na ntuziaka niile m nyere site n'aka Mosis." **9** Ma Manase duhiere Juda na ndi Jerusalem, mee ka ha mee ihe di njo kari nke ndi mba niile ndi Onyenwe anyi lara n'iyi site

n'ihu ndị Izrel. **10** Onyenwe anyị gwara Manase na ndị ya okwu, ma ha egeghị ntị. **11** N'ihia ya, Onyenwe anyị mere ka ndị ọchiagha nke eze ndị Asiria bịa buso ha agha, bụ ndị jidere Manase, gbanye ya nko igwe n'imi, were ụdọ bronz kee ya agbụ, kpọrọ ya laa Babilon. **12** N'oge ahụ ka anya doro Manase. O wedara onwe ya ala nke ukwu, rịọọ amara site n'aka Onyenwe anyị Chineke nna nna ya. **13** Onyenwe anyị nūrụ aririọ ya mee ya ka ọ lọtakwa n'alaeze ya na Jerusalem. Mgbe ahụ, Manase matara na Onyenwe anyị bụ Chineke n'ezie. **14** Ọ bụ n'oge a ka o wughachiri mgbidi nke abụọ gburugburu obodo Devid, na mgbidi dī n'ọdida anyanwụ iyi Gaihon na ndagwurugwu Kidron. Site n'ebe ahụ, o wuru ya ruo n'ọnụ ụzọ ama Azụ, na gburugburu ugwu Ofel ebe o wuliri ya elu. O dokwara ndiisi agha ya n'obodo niile e wusiri ike dī na Juda. **15** O wezugara chi ndị mba ọzọ niile, wepụkwa oyiyi ahụ o tinyere n'ụlọnsọ ukwu Onyenwe anyị, kụtuokwa ụlọ arụsị o wuru n'ugwu ụlọnsọ, na ndị nke o wuru na Jerusalem. O sitere n'obodo bufuo ha. **16** Emesia, o wughariri ebe ichu aja Onyenwe anyị dī n'ụlọnsọ ukwu Chineke, chụọ aja udo na aja ekele n'elu ya. O nyekwara ndị Juda niile iwu sị ha fee Onyenwe anyị Chineke nke Izrel ofufe. **17** Ma ụfọdụ ndị Juda nọgidekwara na-achụ aja n'ugwu, maọbụ naanị Onyenwe anyị Chineke ha ka ha na-achurụ aja ndị a. **18** Ma banyere ihe ndị ọzọ niile mere n'oge ọchịchị Manase na ekpere nke o kpeere Chineke ya, na okwu niile ndị ọhụ gwara ya n'aha Onyenwe anyị, bụ Chineke nke Izrel, ka e dere n'akwukwọ akukọ ihe e mere n'oge ndị eze Izrel niile. **19** Ekpere ya, na ọsisa Chineke zara ya,

na mmehie ya niile, na-ekwesighi ntukwasị obi ya, na ebe niile o wuru ụlọ arụsị n'elu ugwu, na ebe ọ manyere ogidi arụsị Ashera, na arụsị ndị ọzọ, tupu o weda onwe ya ala, ka e dere n'akwukwọ akukọ ndị amụma. **20** Manase sooro ndị nna nna ya ha dina n'ọnwu, e lie ya n'ụlọeze ya. Amọn, ọkpara ya, nọchiri ya. **21** Amọn gbara iri afọ abụọ na abụọ mgbe ọ malitere ibụ eze. Ọ chiri afọ abụọ na Jerusalem. **22** O mere ihe dị n'anya Onyenwe anyị dika nna ya Manase mere. Amọn kpọrọ isiala, chụọkwa aja nye arụsị niile, nke Manase mere. **23** Ma o wedaghi onwe ya ala n'ihu Onyenwe anyị dika Manase nna ya mere. Kama Amọn gara n'ihu mee ka ikpe omuma ya mubaa. **24** Ndị na-ejere Amọn ozi gbara izu megide ya, ha gburu ya n'ime ụlọeze ya. **25** Mgbe ahụ, ndị ala ahụ gburu ndị niile ahụ gbara izu megide eze Amọn. Ha mere Josaya nwa ya nwoke eze n'ọnọdu ya.

34 Josaya gbara afọ asatọ mgbe e mere ya eze. Ọ chiri iri afọ atọ na otu na Jerusalem. **2** O mere ihe ziri ezi n'anya Onyenwe anyị, gbasookwa ụzọ niile nke nna nna ya Devid, o sighi n'ụzọ a wezuga onwe ya gaa n'aka nri maobu n'aka ekpe. **3** N'afọ nke asatọ nke ọchichi ya, mgbe ọ ka bu okorobia, o bidoro iji obi ya niile na-achọ Chineke nke nna ya Devid. N'afọ iri na abụọ nke ọchichi ya, ọ malitere ime ka Juda na Jerusalem di ọcha site n'wezuga ebe ichu aja niile di elu, na ogidi Ashera niile, na arusi a piri api na nke a kpuru akpu niile. **4** N'ihu ya o mere ka a kwatuo ebe ichu aja Baal n'ike. Ọ kudara ebe ichu aja ihe nsure oku na-esi isi utọ di n'elu ebe ichu aja Baal ndi ahụ, tijisie ogidi Ashera niile, na arusi na oyiyi niile. Ọ

kujasiri ha niile, kpokoro ha ghasaa ha n'elu ili ndi na-eke ha. 5 O kporo okpukpu ndi nchujaja ahụ oku n'elu ebe ichu aja arusi ha, si otu a mee ka Juda na Jerusalem di ocha. 6 N'obodo ndi Manase, na Ifrem na Simion, ruo na Naftali, na mkpomkpọ ebe ha niile gburugburu. 7 O tituru ebe ichu aja nke arusi niile na ogidi arusi Ashera, gwepia arusi ndi a niile di ka ntụ. Otu a ka o mere n'ala Izrel niile tupu o laghachi Jerusalem. 8 N'afọ nke iri na asato nke ochichi Josaya, mgbe o mere ka ala ahụ na ulonso di ocha, o zigara Shefan nwa Azalaya, Maaseia onye na-achi obodo, na Joa nwa Joahaz, onye na-edeko akuko, ka ha wuzie ulonso Onyenwe anyi, bu Chineke ya. 9 Ha jekwuru Hilcaya onyeisi nchujaja nye ya ego nke e webatara n'ulonso Chineke, nke ndi Livayi bu ndi na-eche onu uzọ nakotara site n'aka ndi Manase na Ifrem, na ndi niile foduru n'Izrel, na sitekwa n'aka ndi Juda na Benjamin, na ndi niile bi na Jerusalem. 10 Mgbe ahụ, ha nyefere ya n'aka ndi ikom ahoputara maka ilekota oru n'ulonso Onyenwe anyi. Ndi ikom a kwuru ndi oru ruziri ma mezie ulonso ahụ ugwo. 11 Ha nyekwara ndi okpo ntu na ndi na-ewu ulọ ego iji zuta nkume a wara awa, osisi iji mee ihe njikota na osisi ikwado ulọ, maka iji ruzie ulọ a nke ndi eze Juda hapuru ka o dakasija. 12 Ndi oru a ruru oru ha n'ikwesị ntukwasị obi. Ndi nlekota ha bu ndi Livayi ndi a: Jahat na Obadaya ndi si n'ikwu Merari, na Zekaraya na Meshulam ndisi n'ikwu Kohat. Ndi Livayi ndi ozo, ndi bu ndi nwere nghota n'iti ngwa egwu di iche iche 13 ka e mere ndi nlekota ndi na-ebu ibu. Ha lekotakwara ndi niile ruru oru di iche iche. Ufodu n'ime ndi Livayi ndi a

bụ ndị ode akwụkwọ na ndị na-edekọ ihe, na ndị na-eche ọnụ ụzọ nche. **14** Mgbe ha na-ewepụta ego anabatara n'ụlọnsọ Onyenwe anyị, Hilcaya onye nchụaja chọtara akwụkwọ Iwu Onyenwe anyị, bụ nke o nyere site n'aka Mosis. **15** Hilcaya sịrị Shefan ode akwụkwọ, "Achọtala m Akwụkwọ Iwu n'ime ụlọnsọ ukwu Onyenwe anyị." O nyere ya Shefan. **16** Mgbe ahụ, Shefan buuru akwụkwọ ahụ wegara ya eze, gwa ya sị, "Ndị ozi gị na-eje ozi ha dịka ihe niile i tinyere ha n'aka si dị. **17** Ha enyefela ego niile nke dị n'ụlọnsọ Onyenwe anyị n'aka ndị nlekọta ọrụ, na ndị ọrụ." **18** Emesịa, Shefan ode akwụkwọ gwara eze okwu ọzọ sị ya, "O nwere akwụkwọ Hilcaya nyere m." Shefan wepụtara ya guọ ya na ntị eze. **19** Mgbe eze nūrụ ihe niile e dere n'akwụkwọ iwu ahụ, ọ dọwara uwe ya. **20** O nyere Hilcaya, Ahikam nwa Shefan, Abdon nwa Maịka, Shefan ode akwụkwọ na Asaya, bụ onye ọrụ eze, iwu, sị ha, **21** "Gaanụ jụta Onyenwe anyị ase, n'isi m na n'isi ndị fọdurụ n'Izrel na Juda, banyere ihe niile e dere n'akwụkwọ a bụ nke achọtara. N'ihị na ọnụma Onyenwe anyị dị ukwu bụ nke a wụkwasịrị anyị, n'ihị na ndị bu anyị ụzọ edebeghị okwu nke Onyenwe anyị, ha agbasoghị ihe niile e dere n'ime akwụkwọ a banyere anyị." **22** Ya mere, Hilcaya na ndị ahụ eze zipurụ ya na ha, jekwuuru Hulda, onye amụma nwanyị, onye bụ nwunye Shalum, nwa Tokhat, nwa Hasra. Onye nlekọta ebe a na-edebe uwe. Hulda na-ebi na mpaghara Jerusalem e wuru ọhụrụ. **23** Ọ sịrị ha, "Otu a ka Onyenwe anyị, bụ Chineke nke Izrel, kwuru: Gwanụ nwoke ahụ ziri unu ka unu bjakwutem, sị **24** 'Otu a ka Onyenwe anyị na-ekwu: Ana m aga iweta mbibi ga-

adakwasị ebe a na ndị niile bi n'ime ya, ọbụbụ ọnyị niile e dere n'ime akwụkwọ a, bụ nke a gupụtara n'ihu eze Juda.

25 N'ihị na ha ajula m, gbakuta m azụ, chụọ aja nsure oku na-esi isi uto nye chi ndi ozo, kpasuo m iwe site na ihe niile nke aka ha meputara, a ga-awukwasị iwe m n'ebe a, o gaghị akwusikwa.' **26** Gwanu eze Juda, onye ahụ zitere unu ijuta ase site n'onu Onyenwe anyi si ya, 'Ihe ndi a ka Onyenwe anyi, Chineke Izrel na-ekwu banyere okwu ndi ahụ i nuru. **27** N'ihị na o wutere gi n'obi, na i wedakwara onwe gi n'ala n'ihu Chineke, mgbe i nuru ihe o kwuru megide ebe a na ndi bi n'ime ya, n'ihị na i wedara onwe gi n'ala n'ihu m, ma dowaakwa uwe gi, bekwaa akwa n'ihu m. Mụ onwe m anula, otu a ka Onyenwe anyi kwuputara.

28 Ugbu a, aga m achikota gi nye nna nna gi ha, a ga-eli gi n'udo. Anya gi agaghị ahụ mbibi nke m ga-eme ka o bjakwasị ebe a na ndi bi n'ime ya.'" Ha laghachiri inye eze osisa ya. **29** Mgbe ahụ, eze kporo ndi okenye Juda na Jerusalem niile. **30** O gara n'ulosọ ukwu Onyenwe anyi, ya na ndi ikom Juda niile, ndi niile bi na Jerusalem, na ndi nchujaja, na ndi Livayi, na ndi mmadu niile, site n'onye nta ruo na onye ukwu. O guputara na nti onye obula okwu niile si n'akwukwo ogbugba ndu ahụ, bụ nke achotara n'ime ulonso Onyenwe anyi. **31** Eze guzoro n'akuku ogidi, kwee nkwa n'ihu Onyenwe anyi, igbaso Onyenwe anyi, na idebe iwu ya na ukpuru ya niile, na iji obi ya niile, na mkpuruobi ya niile rube isi n'okwu ogbugba ndu ahụ e dere n'akwukwo ahụ. **32** O mekwara ka ndi niile no na Jerusalem na Benjamin kwee Onyenwe anyi otu nkwa ahụ. Ndi niile bi na Jerusalem mezuwara

ihe ndị a dika ogbugba ndụ Chineke, bụ Chineke nna nna ha si dị. **33** Josaya sitere n'ala niile bụ nke ndị Izrel wezuga ihe arụ niile bụ arụsị, o mere ndị niile nọ n'Izrel n'oge ahụ ka ha fee Onyenwe anyị bụ Chineke ha. N'ụbọchị ndụ ya niile, ha esiteghị n'iso Onyenwe anyị, bụ Chineke nke nna nna wezuga onwe ha.

35 Josaya mere Mmemme Ngabiga Onyenwe anyị na Jerusalem n'ụbọchị iri na anọ nke ọnwá mbụ n'afọ. Ha gburu atụrụ Mmemme Ngabiga n'ụbọchị ahụ. **2** O debekwara ndị nchụaja n'ime ụlọnsọ ukwu Onyenwe anyị, gbaa ha ume ka ha bidokwa irụ ọrụ ha. **3** Ọ siri ndị Livayi, bụ ndị e doro nsọ nye Onyenwe anyị, ndị na-emekwa ka ndị Izrel ghọta ihe, “Donyenụ igbe nsọ ahụ n'ụlọnsọ ukwu ahụ Solomọn, nwa Devid, bụ eze Izrel wuru. Unu ekwesikwaghị ị na-ebugharị ya n'ubu unu ọzọ. Ugbu a jeerenụ Onyenwe anyị Chineke unu, na ndị ya Izrel ozi. **4** Kwadoonụ onwe unu n'usoro ezinaụlọ unu n'otu n'otu, dika ntuziaka ihe Devid, eze Izrel dere n'akwukwọ si dị, ya na nke Solomọn nwa ya si dika. **5** “Werenụ ọndụ n'ebe nsọ unu na otu ndị Livayi, maka nkewa nke ezinaụlọ nna nna unu ha si dị, bụ ikwu ndị Izrel, ndị na-abughị ndị nchụaja. **6** Gbuonụ atụrụ ngabiga ndị ahụ, doonụ onwe unu nsọ, doziekwaranụ ụmụnna unu ndị Izrel aja ha, ime dika ihe Onyenwe anyị nyere Mosis n'iwu si dị.” **7** Josaya nyere ndị niile nọ n'ebe ahụ onyinye igwe ewu na atụrụ ọnuogugu ya dị iri puku atọ, nke ha ga-iji chụọ aja Mmemme Ngabiga. O nyekwara ha puku oke ehi atọ site n'akụ eze. **8** Ndiisi ya nyekwara ndị nchụaja na ndị Livayi onyinye afọ ofufu. Otu a kwa, Hilcaya na Zekaraya, na

Jehiel, ndi na-elekota ulonso Chineke nyere ndi nchujaja puku ewu na aturu abuo na nari isii, nyekwa ha nari oke ehi ato, maka iji chuo aja Ngabiga. **9** Ndi bu ndi ndu n'ebo Livayi aha ha bu Konanaya, na Shemaya, na Netanel, na nwanne ya Hashabaya, na Jeiel, na Jozabad, nyere ndi Livayi puku ewu na aturu ise, na nari oke ehi ise maka iji ha chuo aja Ngabiga. **10** Mgbe e dozichara usoro ije ozi ahụ niile, ndi nchujaja weere onodu ha, ha na ndi Livayi n'oke oru ha n'usoro dika eze nyere n'iwu. **11** Mgbe ahụ ndi Livayi gburu aturu ngabiga ahụ niile, were obara ha nye ndi nchujaja. Ha fesara ya n'ebe ichu aja mgbe ndi Livayi no na-agba anu ndi ahụ akpukpo. **12** Ha kenyere ezinaulo obula anu ndi ahụ niile ka ha jiri nke ha ketara chuo aja nsure oku nye Onyenwe anyi n'usoro dika e dere n'ime akwukwo Mosis. Otu a ka ha mekwara banyere ehi ndi ahụ. **13** Otu a kwa, dika e dere ya n'iwu Mosis, ha huru anu aja ngabiga ahụ n'oku, sie aja ndi di nsọ n'ite, buputa ha ngwangwa kee ha ndi mmadu niile. **14** Emesia, ha kwadooro onwe ha ihe, ma kwadokwara ndi nchujaja, n'ihina ndi nchujaja, bu umu Eron, nori na-achu aja nsure oku na abuba anu ruo abali. Ya mere, ndi Livayi ji kwadoro onwe ha ma kwadokwara ndi nchujaja, bu umu Eron ihe. **15** Ndi ikwu Asaf ndi a, bu ndi na-abu abu, nokwa n'onodu ha n'usoro dika ihe Devid, na Asaf, na Heman, na Jedutun onye amuma eze nyere n'iwu. Ndi na-eche nche n'onu uzọ ama ahapughị onodu ha, n'ihina ndi Livayi ibe ha doziri ihe debere ha. **16** Ya mere, e doziri ofufe niile nke Onyenwe anyi n'otu ubochi ahụ, maka ime Mmemme Ngabiga na ichu aja nsure oku niile n'ebe

ichụ aja Onyenwe anyị, dika eze Josaya nyere n'iwu. **17** Ndi Izrel bu ndi no n'ebe ahụ mere Mmemme Ngabiga n'oge ahụ, meekwa mmemme achicha ekoghi eko ubochi asaa. **18** E mebeghi Mmemme Ngabiga n'udi a n'Izrel, site n'ubochi Samuel onye amuma, o nwebekwaghi eze Izrel obula nke merela mmemme a dika Josaya mere, ya na ndi nchujaja, ndi Livayi na ndi Juda niile na ndi Izrel niile bu ndi no n'ebe ahụ tinyere ndi Jerusalem. **19** O bu n'afọ nke iri na asato nke ochichi Josaya, ka e mere Mmemme Ngabiga a. **20** Emesja, mgbe Josaya hazisiri ihe n'ulonso ahụ, Neko eze Ijipt gbagoro iga buo agha na Kakemish, nke di n'akuku osimiri Yufretis. Mgbe ahụ, Josaya pukwara izute ya n'agha. **21** Ma Neko zipuru ndi ozi bjara zie Josaya ozi, si ya, "Olee esemokwu di ugbu a n'etiti mu na gi, gi eze Juda? O bughị ibuso gi agha ka m bjara, kama o bu naani ulo mu na ha no n'agha. Chineke sirị m ka m mee ngwa; ya mere, egbochikwala Chineke onye nonyeere m, ka o ghara iji iwe bibie gi." **22** Ma Josaya esiteghi n'ebe o no chigharja, kama o nwoghariri onwe ya, ka a ghara imata onye o bu, maka iga buso ya agha. O geghikwa nti na okwu ahụ eze Neko kwuru nke si n'aka Chineke bja, kama o puru ibuso ya agha n'ala Megido. **23** Ma mgbe ndi n'agba uta gbatara eze, bu Josaya uta, eze gwara ndi ozi ya si, "Bupunu m, n'ih i na emerula m ahụ n'ebe o di ukwu." **24** Ya mere, ha sitere n'ugbo agha ya bulie ya bubanye ya n'ime ugbo agha ozo, bulata ya na Jerusalem, ebe o no nwuo. E liri ya n'ili nna nna ya ha, ndi Juda na Jerusalem niile ruuru ya uju. **25** Jeremaya buuru Josaya abu akwa, ruo taa ndi ikom na ndi

inyom na-abụ abụ a iji na-echeta Josaya. Nke a ghorọ
omenaala n'Izrel, e dekwara ya n'akwukwọ abụ akwa dị
iche iche. **26** Ihe ndị ọzọ niile Josaya mere, na ọrụ ebere
niile ọ rụrụ n'usoro ihe e dere n'iwu Onyenwe anyị, **27**
na akukọ ndụ ya site na mmalite ruo n'ogwugwu, ka e
depụtara n'akwukwọ akukọ ndị eze Izrel na Juda.

36 Ndị ala ahụ kpọrọ Jehoahaz, nwa nwoke Josaya mee
ya eze na Jerusalem, n'ọnọdụ nna ya. **2** Jehoahaz gbara
iri afọ abụọ na atọ mgbe o bidoro ichi, ma ọ chiri na
Jerusalem onwa atọ. **3** Eze Ijipt chudara ya site n'ochichi
na Jerusalem, kwagide ndi Juda ka ha tura ya utu nari
talenti olaocha na otu talenti olaedo. **4** Eze Ijipt mere
Eliakim, otu nwanne Jehoahaz, eze ndi Juda na Jerusalem.
O gughariri aha Eliakim ka o buru Jehoiakim. Ma Neko
duuru Jehoahaz nwanne nwoke Eliakim gaa Ijipt. **5**
Jehoiakim gbara iri afọ abụọ na ise mgbe ọ malitere ibu
eze. O chiri afọ iri na otu na Jerusalem. O mere ihe di
njo n'anya Onyenwe anyi Chineke ya. **6** Nebukadneza
eze Babilon busoro ya agha, jiri udo bronz kee ya agbu,
n'ih i duru ya gaa Babilon. **7** Nebukadneza bukukwaara
efere na iko olaedo di n'ulonso ukwu Onyenwe anyi, buru
ha gaa buba ha n'uloeze ya di na Babilon. **8** Akukọ ọzọ
niile gbasara ochichi Jehoiakim, na banyere ihe aru niile
o mere, na ihe niile a choputara megide ya, ka e dere
n'akwukwọ akukọ ndi eze Izrel na Juda. Jehoiakin nwa
ya ghorọ eze n'ọnọdụ ya. **9** Jehoiakin gbara afọ iri na
asato mgbe ọ malitere ibu eze, ọ chiri naani onwa atọ
na abali iri na Jerusalem. O mere ihe joro njo n'anya
Onyenwe anyi. **10** Emesia, n'afọ nke ọzọ ya, Nebukadneza

ziri ozi mee ka akporo ya, na otutu ihe ndi di oke onuahia sitere n'ulonso ukwu Onyenwe anyi, bulaa ha Babilon n'oge a. O mere nwanne nna Jehoiakin bu Zedekaya, eze Juda na Jerusalem. **11** Zedekaya gbara iri afọ abụọ na otu mgbe e mere ya eze. O chirị afọ iri na otu na Jerusalem. **12** O mere ihe joro njo n'anya Onyenwe anyi Chineke ya, o wedaghi onwe ya ala nara ndumodu Jeremaya bu onye amuma, onye na-ekwu okwu nke Onyenwe anyi. **13** Ozokwa, o nupuru isi megide eze Nebukadneza, onye mere ka o ruo iyi n'aha Chineke. O ghorọ onye isiike, onye mechiri obi ya, ju ichigharikwute Onyenwe anyi, Chineke Izrel. **14** N'ime ka ihe di njo karja, mmadu niile, tinyere ndi ndu n'etiti ndi nchaja, nogidere buru ndi na-ekwesighi ntukwasị obi, site n'igbaso omenaala ruru aru nke mba niile gbara ha gburugburu. Ha meruru ulonso Onyenwe anyi, nke o doro nsọ n'ime Jerusalem. **15** Onyenwe anyi, Chineke nna nna ha, sitere nonu ndi amuma ya gwa ha okwu mgbe na mgbe, ido ha aka na nti. O mere nke a n'ihi na o nwere obi ebere n'ebe ha no, na n'ebe ulonso ukwu ya di. **16** Ma ha kwara ndi amuma Chineke ndi a emo, lejia okwu Chineke ha wetara anya, chia amuma ha buru ochi, tutu ruo mgbe ha kpasuru onuma Onyenwe anyi megide ndi ya, ruo mgbe ihe obula na-adighikwa nke puru igbochi ngosiputa oke onuma a. **17** Ya mere, o welitara eze Kaldia imegide ha, bu onye ji mma agha gbuchapu umu okorobia ha n'ulo ebe nsọ ha. O nweghikwa omiko n'ebe umu okorobia, maobu umu agboghọ di, ndi okenye maobu ndi nria nria. Chineke weere ha niile nyefee ha n'aka Nebukadneza. **18** O sitere

n'ụlọnsọ ukwu Chineke kpokoro ihe niile di n'ime ya, ma ihe ukwu ma ihe nta, tinyere akụ niile di n'ime ụlọnsọ Onyenwe anyi, na n'ụlọeze, na n'ụlọ ndịisi ozi eze buru ha gaa Babilon. **19** Ha sunyere ụlọnsọ Chineke oku, kwatukwa mgbidi Jerusalem. Ha sunyere ụlọeze niile oku, mebikwaa ihe niile ndi bara uru di n'ime ya. **20** Ha buuru ndi foduru, bu ndi niile gbanariri mma agha, gaa Babilon, ha ghorọ ya, ghokwara umu ya ndi nochiri anya ya, ndi ohu, tutu ruo mgbe ehiwere alaeze Peshia. **21** Ala ahụ nwere ubochi izuike niile kwesiri ya n'ebe o zuruoke, n'oge niile nke itogbo n'efu ya, o zuru ike, ruo mgbe iri afọ asaa ahụ zuru, n'imezu okwu Onyenwe anyi kwuru site n'onu Jeremaya onye amuma. **22** Ma n'afọ mbu nke ochichi Sairos eze Peshia, ime ka okwu Onyenwe anyi nke sitere n'onu Jeremaya mezu, Onyenwe anyi kpaliri mmuo Sairos, eze Peshia ka o mee mkpota n'alaeze ya niile, ma denyekwa ya n'akwukwo iwu, si, **23** "Otu a ka Sairos, eze Peshia kwuru: "Onyenwe anyi, Chineke nke eluigwe, e nyela m alaeze niile nke di n'ụwa. O nyekwala m oru iwuru ya ụlọnsọ na Jerusalem, nke di na Juda. Ya mere, onye ya obula n'etiti ndi ya nwere ike iga, ka Onyenwe anyi Chineke ha nonykwara ha."

Ezra

1 N'afọ mbụ nke ọchịchị Sairọs, eze Peshia, ime ka okwu Onyenwe anyị nke sitere n'ọnu Jeremaya mezu, Onyenwe anyị kpaliri mmụọ Sairọs, eze Peshia ka o mee mkpọsa n'alaeze ya niile, ma denyekwa ya n'akwụkwọ iwu, si, **2** "Otu a ka Sairọs, eze Peshia kwuru, "Onyenwe anyị Chineke nke eluigwe, e nyela m alaeze niile nke dị n'ụwa, o nyekwala m ọrụ iwuru ya ụlọnsọ na Jerusalem, nke dị na Juda. **3** Ya mere, onye ya ọbụla n'etiti ndị ya nwere ike ịga Jerusalem nke dị na Juda, gaa wuo ụlọnsọ Onyenwe anyị, Chineke Izrel, bụ Chineke nọ na Jerusalem. Ka Chineke ha nonyekwara ha. **4** Ma n'obodo ọbụla ebe ndị ọduru ndụ bi, ka ndị nọ n'ebe ahụ nye ha onyinye ọlaọcha na ọlaedo, na akụ na anụ ụlọ n'uzọ enyemaka, tinyere onyinye afọ ofufu maka ụlọnsọ ukwu Chineke nke dị na Jerusalem." **5** Mgbe ahụ, Chineke tinyere ọchịchọ ịlaghachi Jerusalem n'obi ndịisi ezinaụlọ Juda na Benjamin na ndị nchụaja, na ndị Livayi. Ha kwadokwara ịlaghachi maka ịrụ ọrụ ụlọnsọ Onyenwe anyị ahụ na-atufughị oge. **6** Ndị Juu bi na gburugburu Peshia nyere ndị nke na-alaghachi Jerusalem onyinye ihe ọlaọcha na ọlaedo, na anụ ụlọ na ihe ndị ọzọ, na onyinye dị oke ọnụahịa dị iche iche, tinyere onyinye afọ ofufu ha. **7** Nke ka nke, eze Sairọs chipụtara ọtụtụ ngwongwo nke ụlọnsọ Onyenwe anyị nke Nebukadneza sitere na Jerusalem bukorọ gaa debe n'ụlọ chi ya. **8** Sairọs bụ eze Peshia, chipụtara ha site n'aka Mitredat, onye bụ odozi akụ, onye gụrụ ha ọnu nye Sheshbaza, onye bụ onyeisi ndị Juu ahụ na-alaghachi Jerusalem na Juda. **9** Nke a bụ ọnuọgụgụ

ngwongwo ndị ahụ: efere ọlaedo iri atọ, efere ọlaocha otu puku, efere ọlaocha iri abụọ na itoolu, **10** efere nta ọlaedo iri atọ, efere ọlaocha nta narị anọ na iri, ngwongwo ndị ọzọ otu puku. **11** N'ime ihe ndị a niile, ọnụọgụgụ ihe e ji ọlaocha na ọlaedo kpuọ dị puku ise na narị anọ. Sheshbaza bulatara ihe ndị a mgbe ya na ndị ahụ a dọrọ n'agha hapụrụ Babilon na-alọta Jerusalem.

2 Ugbu a, ndị a bụ ndị obodo niile a na-achị achị, bụ ndị sitere na ndọta n'agha nke Nebukadneza, eze Babilon, onye dọtara ha n'agha buru ha laa Babilon. Ha ọghachitere na Jerusalem nakwa Juda, onye ọbụla n'obodo nke ha. **2** Ndiisi ha na Zerubabel soo, bụ Jeshua, Nehemaya, Seraya, Reelaya, Mọdekai, Bilshan, Mispa, Bigvai, Rehum na Baana. Ihe ndepụta ọnụọgụgụ ndị ikom Izrel bụ nke a: **3** Ndi agburụ Parosh, puku abụọ, otu narị na iri asaa na abụọ. **4** Ụmụ Shefataya, narị atọ na iri asaa na abụọ. **5** Ụmụ Ara, narị asaa na iri asaa na ise. **6** Ụmụ Pahat-Moab (site n'ụmụ Jeshua na Joab), dị puku abụọ na narị asatọ na iri na abụọ. **7** Ụmụ Elam, otu puku na narị abụọ na iri ise na anọ. **8** Ụmụ Zatu, narị itoolu na iri anọ na ise. **9** Ụmụ Zakai, narị asaa na iri isii. **10** Ụmụ Bani, narị isii na iri anọ na abụọ. **11** Ụmụ Bebai, narị isii na iri abụọ na atọ. **12** Ụmụ Azgad, otu puku na narị abụọ na iri abụọ na abụọ. **13** Ụmụ Adonikam, narị isii na iri isii na isii. **14** Ụmụ Bigvai, puku abụọ na iri ise na isii. **15** Ụmụ Adin, narị anọ na iri ise na anọ. **16** Ụmụ Atea, site na Hezekaya, iri itoolu na asatọ. **17** Ụmụ Bezai, narị atọ na iri abụọ na atọ. **18** Ụmụ Jora, otu narị na iri na abụọ. **19** Ụmụ Hashum, narị abụọ na iri abụọ na atọ. **20** Ụmụ

Giba, iri itoolu na ise. **21** Ndi ikom Betlehem, otu nari na iri abuo na ato. **22** Ndi ikom Netofa, iri ise na isii. **23** Ndi ikom Anatot, otu nari na iri abuo na asato. **24** Ndi ikom Azmavet, iri ano na abuo. **25** Ndi ikom Kiriat Jearim, Kefira na Beerot, nari asaa na iri ano na ato. **26** Ndi ikom Rema na Geba, nari isii na iri abuo na otu. **27** Ndi ikom Mikmash, otu nari na iri abuo na abuo. **28** Ndi ikom Betel na Ai, nari abuo na iri abuo na ato. **29** Ndi ikom Nebo, iri ise na abuo. **30** Ndi ikom Magbish, otu nari na iri ise na isii. **31** Umụ Elam nke ozo, otu puku, nari abuo na iri ise na ano. **32** Umụ Harim, nari ato na iri abuo. **33** Umụ Lod, Hadid na Ono, nari asaa na iri abuo na ise. **34** Umụ Jeriko, nari ato na iri ano na ise. **35** Umụ Senaa, puku ato, nari isii na iri ato. **36** Ndi nchaja: ndi agburu Jedaya (site n'ezinaulo Jeshua), nari itoolu na iri asaa na ato **37** ndi Imea, otu puku na iri ise na abuo **38** ndi Pashua, otu puku na nari abuo na iri ano na asaa **39** ndi Harim, otu puku, otu nari na asaa. **40** Ndi Livayi: Ndi agburu Jeshua na Kadmiel (nke umu Hodavaya), iri asaa na ano. **41** Ndi obu abu: Ndi agburu Asaf, otu nari, na iri abuo na asato. **42** Ndi nche onu uzo ulonso ukwu: Ndi agburu Shalum, Atea, Talmon, Akub, Hatita na Shobai. Ha di otu nari, na iri ato na itoolu. **43** Ndi na-eje ozi n'ulonso: Ndi agburu Ziha, Hasufa na ndi Tabaot, **44** Keros, Siaha, Padon, **45** Lebana, Hagaba, Akub, **46** Hagab, Shalmal, Hanan, **47** Gidel, Gaha, Reaya, **48** Rezin, Nekoda, Gazam, **49** Uza, Pasea Besai, **50** Asna, Meunim, Nefusim, **51** Bakbuk, Hakufa, Hahua, **52** Bazlut, Mehida, Hasha, **53** Bakos, Sisera, Tema, **54** Nezaya na Hatifa. **55** Agburu ndi na-ejere eze Solomon

ozi, ya bụ ndị agburu Sotai, Hasoferet, Peruda, **56** Jaala, Dakon, Gidel **57** Shefataya, Hatil, na Pokeret-Hazebaim na Ami. **58** Ndi na-eje ozi n'ulonso, na umu ndi na-ejere eze Solomon ozi, di nari ato na iri itoolu na abuo. **59** Ndi a bu ndi ozo sitere n'obodo Tel Mela, Tel Hasha, Kerub, Adon na Imea, nke di n'ala Peshia lota. Ma ha enweghi ike igosi ezinaulo ebe agburu ha si n'Izrel. **60** Ndi agburu Delaya, Tobaya na Nekoda, nari isii na iri ise na abuo. **61** Sitekwa n'etiti ndi nchujaja: Ndi agburu Hobaya, Hakoz na Bazilai, nwoke luru ada Bazilai onye Gilead, a kpo ya aha n'aha ha. **62** Ndi a choro ebe e deputara usoro omumu ha n'akwukwo, ma ha achotaghi ha, n'ihia ya, e wepuru ha n'oru nchujaja dika ndi na-adighi ocha. **63** Onyeisi ochichi nyere iwu ka ha ghara iri ihe dikarisiri nsotu ro mgbe e nwere onye nchujaja na-eji Urim na Tumim ajuta ase. **64** Nkpokota onuogugu ndi niile lotara di iri puku anu na abuo, na nari ato, na iri isii, **65** nke a agunyeghi ndi ohu ndi ikom na ndi inyom di puku asaa na nari ato na iri ato na asaa, ndi ikom na ndi inyom, ndi obu abu di nari abuo. **66** Inyinya di nari asaa na iri ato na isii, ebe inyinya muul di nari abuo na iri anu na ise. **67** Inyinya kamel ha di nari anu na iri ato na ise, ebe inyinya ibu di puku isii, na nari asaa, na iri abuo. **68** Mgbe ha bjarutere n'ulo Onyenwe anyi di na Jerusalem, ufodu n'ime ndisi ezinaulo nyere onyinye afu ofufu maka i ji ruzie ulo Chineke ka o guzo nonodu ya. **69** Onye obula n'ime ha webatara n'uloku ihe o nwere ike inye n'ihia oru a. Ha nyere darik olaedo di puku iri isii na otu, maina olaocha di puku ise na onyinye uwe ndi nchujaja, otu nari. **70** Ndi nchujaja, ndi Livayi,

ndị ọbụ abụ, ndị na-eche ọnụ ụzọ ama, na ndị na-eje ozi n'ụlọnsọ, tinyere ụfọdụ ndị mmadụ ọzọkwa, ha na ndị Izrel niile fọdurụ gara biri n'obodo nke aka ha.

3 Mgbe o ruru ọnwa asaa n'afọ, ndị Izrel nọkwa n'obodo ha niile, ndị mmadụ zuktara n'otu na Jerusalem. **2** Mgbe ahụ, Jeshua, nwa Jozadak na ndị nchụaja ndị ọzọ, na Zerubabel nwa Shealtiel na ndị na-enyere ya aka malitere iwugharị ebe ịchụ aja Chineke Izrel maka ịchụ aja nsure ọkụ n'elu ya dika Mosis onye nke Chineke si nye n'iwu. **3** N'agbanyeghị oke egwu maka ndị niile gbara ha gburugburu, ha gara n'ihu wughachikwa ebe ịchụ aja ahụ na ntọala ya chụọkwa aja n'elu ya nye Onyenwe anyị, bụ aja nsure ọkụ nke ụtụtụ na nke uhuruchi. **4** Ha mekwara mmemme ụlọ ikwu dika e dere ya n'iwu Mosis, chụọkwa aja nsure ọkụ dī iche iche n'ụbọchị niile nke mmemme ahụ. **5** Mgbe ihe ndị a gasiri, ha churụ aja nsure ọkụ nke a na-achụ mgbe niile, na nke aja maka ọnwa ọhụrụ, na aja ndị ọzọ maka mmemme ndị ọzọ dī nsọ a kara aka nke Onyenwe anyị. Ha chụkwara aja onyinye nke ha ji nye Onyenwe anyị onyinye afọ ofufu. **6** Ndi nchụaja bidoro ịchụ aja nsure ọkụ nye Onyenwe anyị n'abalị mbụ nke ọnwa nke asaa. Ọ bụ ezie na a tọbeghị ntọala ụlọnsọ ukwu Onyenwe anyị. **7** Ha nyere ndị ọrụ na-edo nkume na ndị ọkpọ ñtu ego, nyekwa ndị Sajdon na ndị Taja ihe oriri, na ihe ọñụñụ na mmanụ oliv, ka ha nwee ike isite n'osimiri Lebanon budata osisi sida ndị ahụ rute Jopa, dika ikike Sairos bụ eze Peshja si kwadoo ya. **8** N'ọnwa nke abụọ nke afọ abụọ site mgbe ha bjarutere n'ụlọ Chineke na Jerusalem. Mmadụ niile

ahụ lotara Juda so ruo oru. Zerubabel nwa Shealtiel, Jeshua nwa Jozadak na ndi foduru na umunne ha, bu ndi nchujaja na ndi Livayi, na ndi niile si na ndota n'agha lota Jerusalem, malitere iru oru ahụ. Ha hoputara ndi Livayi niile gbara iri afọ abuo rigoo ka ha lekota ihe banyere oru ulo Onyenwe anyi. **9** Jeshua na umu ya ndi ikom, na umunne ya, Kadmiel na umu ya, ndi si n'ikwu Hodavaya, ha na umu Henadad na umu ha, na umunna ha, ha niile bu ndi Livayi, jikotara aka na-elekota ndi na-aru ulonso ukwu Chineke ahụ. **10** Mgbe ndi na-ewu ulo toro ntala ulonso Onyenwe anyi ahụ, ndi nchujaja ahụ niile yii uwe ha jide opi n'aka. Otu a kwa ndi Livayi, umu ndi ikom Asaf jikwa ogene ha na-eto Onyenwe anyi dika usoro iwu Devid, eze Izrel nyere ha si di. **11** Ha ji abụ otuto na ekele bukwo Onyenwe anyi abụ si: “O di mma, ihunanya ya n'ebe Izrel no na-adị ruo ebighi ebi.” Mmadu niile jiri oke olu too Onyenwe anyi n'ih i ntala ulonso ukwu ahụ ha toro. **12** Ma ufodu ndi merela agadi n'etiti ndi nchujaja, na ndi Livayi, na ndi ndu nke ikwu di iche iche, bu ndi chetara ulonso ukwu ahụ Solomon wuru, kwara akwa hie nne, mgbe ndi ozọ no na-eti mkpu onu. **13** Ya mere, e sitere n'ebe di nnoo anya nu uzu onu na uda akwa ndi mmadu ahụ. Ma o nweghi onye nwere ike ikowata nke bu mkpu akwa maobu mkpu onu, n'ih na uzu ahụ di ukwu.

4 Mgbe ndi iro Juda na Benjamin nuru na ndi ahụ a dotara n'agha alotala, nukwa na ha na-ewughari ulonso ukwu Onyenwe anyi, Chineke Izrel, **2** ha biakwutere Zerubabel na ndiisi ezinaulo si ha, “Kwerenu ka anyi nyere unu aka n'oru iwu ulo a, n'ih na anyi huru Chineke

unu n'anya dika unu onwe unu si hu ya n'anya. Lee na kemgbe Isahadon eze Asiria butere anyi n'ebe a, anyi alabeghiazu ichuru ya aja." 3 Ma Zerubabel, na Jeshua na ndiji ozozara si ha, "Unu enweghi oke obula n'oru iwuru Chineke anyi ulonso. Naani ndi anyi ga-ewuru Onyenwe anyi, Chineke Izrel ulo ukwu a dika Sairos eze Peshia nyere n'iwu." 4 Ya mere ndi niile no ha gburugburu malitere ime ihe ga-ewetara ndi Juda ida mba n'obi, na ihe ga-eme ka ujo tuo ha iga n'ihu n'oru iwu ulo ahụ. 5 Ha ji ngari gota ufodu ndiji ka ha megide ha, mebikwaa atumatu ha niile n'oge niile Sairos bu eze Peshia, ruokwa n'oge Daraios ghoro eze ohuru Peshia. 6 Na mmalite ochichi Sekses, ha deere ya akwukwo ebubo megide ndi Juda na Jerusalem. 7 N'ubochi niile ahụ Atakseksex bu eze ndi Peshia, ka Bishlam, na Mitredat, na Tabeel, na ndi otu ya foduru degaara Atakseksex akwukwo. E dere akwukwo ozi ahụ n'odide akwukwo ndi Aramaik, a sugharikwara ya nasusu Aramaik. 8 Ndi ozozoro ha gbaa ajo izu a bu Rehum onyeisi ochichi, na Shimshai ode akwukwo. Ha deere Atakseksex akwukwo megide ndi Jerusalem si ya: 9 "Akwukwo ozi a si n'aka Rehum, onyeisi agha na Shimshai ode akwukwo, na ndi otu anyi ndi ozozoro, na ndi ikpe, na ndiji obodo na-elekota ndi ahụ niile si Tripolis, na Peshia, na Erek, na Babilon, na Susa nke di n'Elam, 10 na otutu ndi ozozoro ahụ onye ukwu ahụ na onye a nasopuru bu Ashobanipal si n'ala ha bupu bute na Sameria, na obodo ndi ozozoro di n'odi anyanwu Yufretis." 11 Nke a bu ihe ha dere n'akwukwo ha zigaara Eze Atakseksex. O bu gi, eze ukwu Atakseksex, ka ndi ohu gi bi n'akuku

ọdịda anyanwụ Yufretis na-edetara akwụkwọ a. **12** Nke a
 bụ ime ka ị mata na ndị Juu si Babilon lọta Jerusalem
 ọhụrụ a ebidola iwughachi obodo ọjọọ nke nnupu isi ahụ.
 Ha ewuolarị mgbidi ya, tọkwaa ntọala ya. **13** Anyị chọrọ
 ka o doo gi anya na ọ bụrụ na ha ewuchaa ya, ọ ga-abụ
 nsogbu nye alaeze gi, n'ihia na ndị Juu agaghị ekwekwa
 iturụ gi utu isi ha. **14** Ebe anyị na-asọpuru gi dika nna
 anyị ukwu, anyị achoghị ka ihe ọjọọ mee n'alaeze gi, ya
 mere anyị ji kpebie idere gi akwụkwọ a. **15** Anyị chọrọ
 ka i leba anya n'akwụkwọ akukọ nke mgbe ochie, ka ị
 chọputa na ọ dighi mgbe Jerusalem na-ejighi bụrụ obodo
 nnupu isi. N'ezie, ọ bụ n'ihia nnupu isi a na nkwulu nke ha
 na-ekwulu ndi eze di iche iche, ka e ji bibie ya na mbu.
16 Anyị chọrọ ka ị mata na ọ bụrụ na e wuchaa mgbidi
 obodo a, ọ ga-esi ike ka akukọ alaeze gi a, nke di ruo
 n'osimiri Yufretis, burukwa nke gi ozọ. **17** Eze ahụ si otu
 a saa akwụkwọ ahụ, Ọ sirị ha, Rehum onyeisi ọchichị,
 na Shimshai ode akwụkwọ, na ndi otu ha bi na Sameria
 ruo n'odida anyanwu nke osimiri Yufretis. Ndeewonu. **18**
 Akwukwo ozi ahụ unu zitere anyi, agula ma tapiakwaa
 ya n'ihu m. **19** Enyere m iwu ka e nyochaa chọputa, e
 mere nyochaa, a chọputakwara ya n'akwukwo na obodo a
 siteri n'oge gara aga bu obodo na-ebuli onwe ya megide
 otutu ndi eze, burukwa ebe na-akpali nnupu isi na okwu
 na-eweta oghaaghara. **20** Jerusalem e nweela ufodu ndi
 eze nke chiru n'Izrel, ndi di ike a maara aha ha, ndi alaeze
 ha gbasara rute n'osimiri Yufretis, ndi a na-atukwara
 utu di iche iche. **21** Ugbu a, nye iwu ka ndi ikom ndi ahụ
 kwusi oru, ka a ghara iwuzi obodo a tutu ruo mgbe m ga-

enye iwu. **22** Lezienụ anya ka unu ghara i lepuru okwu a anya. Gini ga-eme ka a hapu ihe iyi egwu a ka o gaa n'ihu, ime ka ihe joro alaeze a njo kara? **23** Ngwangwa a guru akwukwo ozi si n'aka eze Ataksekese, nye Rehum na Shimshai bu ode akwukwo, na ndi otu ha, ha mere osiso gkwuru ndi Juu na Jerusalem jiri ike kwagide ha ka ha kwusi iru oru ahụ. **24** Ya mere, ha kwusiri iru oru n'ulosu ukwu Chineke na Jerusalem tutu ruo n'afu abuo nke ochichi Daraios eze Peshia.

5 Ugbu a, ndi amuma, bu Hegai, na Zekarya nwa Ido buru amuma nye ndi Juu no na Juda nakwa Jerusalem. O bu n'aha Chineke nke Izrel, onye na-achi ha ka ha buru amuma ahụ. **2** Mgbe ahụ, Zerubabel nwa Shealtiel, na Jeshua nwa Jozadak malitekwaru iwu ulonso Chineke n'Jerusalem. Ndi amuma Chineke ahụ nonyeere ha na-enyekwara ha aka. **3** Ma Tatenai, onye na-achi mba niile di n'odida anyanwu Yufretis, na Sheta Bozenai, na ndi enyi ha, gara Jerusalem juo ndi Juu si; "Onye nyere unu ike ibido iwuzi ulonso a na mgbidi Jerusalem?" **4** Ha jukwara ha ajuju si: "Gini bu aha ndi na-aru ulo a?" **5** Ma anya Chineke ha dikwasiri n'ahu ndi okenye ndi Juu, ha akwusighi ha oru ruo mgbe akwukwo ozi ruru Daraios, na mgbe osisa ya bira site n'akwukwo ozi. **6** Nke a bu akwukwo ozi Tatenai, onye na-achi ala di n'odida anyanwu Yufretis, na Sheta Bozenai, na ndisi ozo degara eze Daraios: **7** Ha zigara ya akwukwo ozi, nke e si otu a dee, Daraios bu eze nwe akwukwo a, Anyi ekelee gi. **8** O di mma ka eze mata na anyi jeruru mpaghara ala Juda, n'ebe ahụ ulonso ukwu Chineke di. Anyi choputara

na ndị ahụ ji nkume a wara awa na-ewu ya, na-edokwa osisi na-elu mgbidi ya. Ọrụ ahụ na-agakwa n'ihu nke ọma na-esepughị aka n'okpuru nlekota ha. **9** Anyị juru ndị okenye ajuju si: Onye nyere unu ikike ibido iwuzi ulonso a na mgbidi Jerusalem? **10** Anyị jukwara ha aha ha, ka anyị si otu a mee ka i mata aha ndi ndu ha. **11** Ma nke a bu ihe ha zaghachiri anyi: "Anyi onwe anyi bu ndi ohu Chineke nke eluigwe na uwa. Anyi na-ewughari ulonso nke otu eze ukwu ndi Izrel wuru n'oge gara aga. **12** Ma n'ihu na nna nna anyi ha mere ka iwe wee Chineke nke eluigwe, o weere ha nyefee n'aka Nebukadneza, onye Kaldia, bu eze Babilon, onye bibiri ulonso a ma doro ndi bi n'ala ahụ n'agha laa Babilon. **13** "Ma otu o di, n'afọ mbu nke ochichi Sairos, eze Babilon, eze Sairos nyere iwu ka e wugharia ulonso Chineke a. **14** O sikwa n'ulonso di na Babilon weputa ngwongwo olocha na oloedosi n'ulonso Chineke nke Nebukadneza si n'ulonso Chineke di na Jerusalem bupu bulaa n'ulonso di na Babilon. Mgbe ahụ eze Sairos nyefere ha n'aka otu nwoke a na-akpo Sheshbaza, onye o hoputara dika govan. **15** O gwara ya si, 'buru ngwongwo ndi a bulaa ha n'ulonso di na Jerusalem, wughariakwa ulonso Chineke n'onodu ya mbu.' **16** "Ya mere, o bu Sheshbaza a bira to o ntala ulonso di na Jerusalem. Sitekwa n'oge ahụ ruo ugbu a, ha no na-arụ ya ma ha aruchabeghi ya." **17** Ugbu a, o buru na o di eze mma n'obi, ya nye iwu ka e nyochaa n'ulo a na-echebe akwukwo ochie nke ndi eze Babilon, ichoputa maobu eziokwu na eze Sairos nyere iwu di otu a iwughari ulonso

Chineke dị na Jerusalem. Ka eze gwakwa anyị ihe bụ mkpebi ya banyere okwu a.

6 Ya mere, Daraios nyere iwu ka a chọputa n'ụlọ a na-echebe akwụkwọ ochie nke ndị Babilon ma ọ dị akwụkwọ ọbụla dị otu ahụ. **2** Emesia, a chọputara otu akwụkwọ n'ụlọeze dị na Ekbatana n'ala Midia. Nke a bụ ihe e dere n'ime akwụkwọ ahụ: Akwụkwọ ozi eze; **3** N'afọ mbụ nke Sairōs bụ eze, o nyere iwu banyere ụlonsọ ukwu Chineke dị na Jerusalem ebe ndị Juu na-eke Chineke. A ga-ewughachi ụlonsọ ukwu ahụ ka ọ buru ebe ichu aja, ka a tōsiekwā ntọala ya ike. Ịdị elu ya ga-adị iri mita atọ, obosara ya ga-abụkwā otu ihe ahụ. **4** Ahiri atọ nke oke nkume ka a ga-eji tọọ ntọala ya, tinyere otu ahiri osisi. A ga-esi n'ụlọakụ eze Sairōs kwuo ụgwọ ihe ndị a niile. **5** Ọzokwa, a ga-ebughachikwa ngwongwo ọlaedo na ọlaocha niile nke ụlọ Chineke, ndị Nebukadneza sitere n'ụlonsọ ahụ dị n'Jerusalem buru gaa Babilon, doghachikwa ha n'ụlọ Chineke. **6** Mgbe a gusiri ya, Daraios zighachiri Tatenai onye na-achị Yufretis, na Sheta Bozenai, na ndiisi ọzọ nọ n'ọdida anyanwụ Yufretis ozi si ha, Unu hapu ha ka ha ruo oru ha. **7** Unu egbochila owuwu ụlọ Chineke ahụ. Kwerenu ka onyeisi ndi Juu na ndi okenye Juu wughachi ụlọ Chineke a n'ebe e wuru ya na mbu. **8** Ọzọ, ana m enye iwu na nke a bụ ihe unu na-aghaghị imere ndi okenye, na ndi Juu niile na-ewughari ụlonsọ Chineke ahụ. Ka unu site n'utu isi a na-aturu m kwuo ụgwọ e ji ewu ụlọ ahụ na-atufughị oge ọbụla. **9** Unu nye ha ihe ọbụla dikwa ha mkpa, umu oke ehi na ebule, umu aturu, ha ga-eji churo Chineke nke eluigwe aja. Nyekwanu ha

ọka wiiti, na mmanya, na nnu, na mmanụ oliv, dika ndi nchujaja rioro, bu ndi no na Jerusalem, aghaghi inye ha ihe ndi a kwa ubochi niile na-esepughị aka. **10** Ka ha nwee ike ichu ezi aja nye Chineke nke eluigwe, kpeekwaara mu na umu m ekpere. **11** Ana m enye iwu na onye obula ga-agbanwe okwu a, ka ehoputa osisi n'ulo ya jiri kwugbuo ya. A ga-emekwa ulo ya ka o buru ebe ikpofu ahijia. **12** Chineke ahụ, onye mere Jerusalem ebe obibi ya, ga-ebibi eze obula maobu mba obula gbanwere iwu a, maobu bibie ulonso ahụ ozọ. O bu Daraios na-enye iwu a. Ka onye obula were ike ya niile debe ya. **13** Ya mere, n'ihu iwu ahụ eze Daraios zitere, Tatenai, onyeisi ochichi n'ala ofe mmiri, na Sheta Bozenai, na ndi otu ha, mere ihe niile dika ozi ahụ si di na-atufughị oge obula. **14** N'ihu ya, ndisi Juu gara n'ihu n'oru, ihe na-agakwara ha nke oma site na nkwsa onye amuma, bu Hegai, na Zekaraya, nwa Ido. Ha wuchara ulonso ahụ dika iwu Chineke Izrel nyere si di, nakwa dika Sairos, na Daraios, na Ataksekse, ndi eze Peshia, nyekwara n'iwu. **15** Ha wusiri ya n'abali nke ato n'onwa isii (di ka ogugu afọ ndi Juu si di) n'afọ nke isii nke ochichi Daraios. **16** Umụ Izrel, bu ndi nchujaja na ndi Livayi, na ndi foduru n'ime ndi e mere ka ha ga biri n'ala ozọ, ji onu mee mmemme nke ido ulo nke Chineke ahụ nsọ na gbaghee ya. **17** N'ihu ido ulo ahụ nsọ, ha ji oke ehi di otu nari n'onuogugu, na nari ebule abuo, na nari aturu anọ chuo aja, werekwa mkpi iri na abuo chuo aja mmehie n'ihu ndi Izrel niile, dika ebo niile nke Izrel si di. **18** Ha guzobere ndi nchujaja na nkewa ha, ndi Livayi n'otu ha maka ije ozi nke Chineke na Jerusalem, dika e

dere ya n'akwukwo iwu Mosis. **19** Ndi ahụ emere ka ha gaa biri n'ala ozo, mere Mmemme Ngabiga n'abalị iri na anọ nke onwa mbu. **20** Ndi nchujaja na ndi Livayi edoola onwe ha ocha, ha niile dikwa ocha. Ndi Livayi n'onwe ha gburu otutu aturu Mmemme Ngabiga maka ndi nchujaja, na ndi Livayi ndi ozo, na ndi ahụ niile lotara alota site na mba ozo. **21** Ya mere, ndi Izrel niile bu ndi ahụ lotara site n'ebe e mere ka ha gaa biri riri ihe ahụ, ha na ndi ahụ niile kewapuru onwe ha juu ibi ajo ndu nke ndi mba ozo bi n'ala ahụ na-ebi, n'ih i chọ Onyenwe anyi, Chineke nke Izrel. **22** Ha sokwa mee mmemme achicha na-ekoghi eko, nke ha mere ubochi asaa. Oke onu juputara n'ala Izrel niile n'ih i na Onyenwe anyi mere ka eze Asiria nwee obioma n'ebe Izrel no, nyere ha aka iwughari ulonso ukwu Chineke, onye bu Chineke Izrel.

7 Mgbe nke a gasiri, n'oge ochichi Ataksekse bu eze Peshia. Ezra bu nwa Seraya nwa Azaraya, Azaraya nwa Hilkaya, **2** bu nwa Shalum, nwa Zadok, nwa Ahitub, **3** nwa Amaraya, nwa Azaraya, nwa Meraiot, **4** Meraiot nwa Zerahaya; Zerahaya nwa Uzi, Uzi nwa Buki; **5** Buki nwa Abishua, Abishua nwa Finehaz; Finehaz nwa Elieza, Elieza nwa Eron onyeisi nchujaja. **6** Ezra a si Babilon bjarute. O bu onye oka n'ih e gbasara iwu ahụ Onyenwe anyi, Chineke Izrel nyere Mosis. Eze nyere ya ihe niile nke o rioro, n'ih i na aka Onyenwe anyi Chineke ya dikwasiri n'ahụ ya. **7** Ufodu ndi Izrel, ndi nchujaja, ndi Livayi, ndi obu abu, ndi nche na ndi na-eje ozi n'ulonso, soro ya jee Jerusalem n'afọ asaa nke ochichi eze Ataksekse. **8** Ezra bjaruru Jerusalem n'onwa nke ise, nke afọ asaa

nke ọchịchị eze. **9** Ọ hapụrụ Babilon n'abalị mbụ nke ọnwá mbụ, rute Jerusalem n'abalị mbụ nke ọnwá ise n'ihí na Chineke n'onyeere ya. **10** Nke a mere n'ihí na Ezra kpebiri n'obi ya ịmụ, na idebe iwu Onyenwe anyị, na ịbụ onye ozizi nke okwu Chineke nye ụmụ Izrel. **11** Nke a bụ ndepụta akwụkwọ ozi eze, bụ Ataksekse degaara Ezra onye nchụaja, na onye ozizi, na onye ọka n'ihe gbasara iwu na ụkpụrụ nke Onyenwe anyị nyere Izrel: **12** Ataksekse, eze na-achị ndị eze ọzọ, na-edegara Ezra akwụkwọ, bụ onye nchụaja, bụrụkwa onye nkuzi okwu Chineke nke eluigwe. Ndeewo! **13** Ugbu a, ana m enye iwu ka onye Izrel ọbụla bi n'alaeze m, ma ndị nchụaja, na ndị Livayị, ndị weputara onwe ha ị soro gị gaa Jerusalem, ha nwere ike ịga. **14** Eze na mmadụ asaa ndị na-adụ ya ọdụ na-eziga gị Juda na Jerusalem ka ị gaa leba anya n'iwu Chineke nke dị gị n'aka. **15** Ọzọkwa, ịga e were onyinye ọlaedo na ọlaọcha ndị a eze na ndị ndumọdụ ya ji afọ ofufu nye Chineke nke Izrel, onye ebe obibi ya dị na Jerusalem. **16** Tinyere ọlaedo na ọlaọcha nke i nwere ike ịnata n'ala ahụ niile n'akụkụ niile nke Babilon, tinyekwara onyinye ihuoma si n'aka ndị mmadụ, na ndị nchụaja niile, maka ụlọnsọ ukwu Chineke ha dị na Jerusalem. **17** Ị ga-eji ego niile ndị a zụọ oke ehi, na ebule, na atụrụ, na onyinye mkpụrụ ọka, na onyinye ihe ọhụrụ, e ji achụ aja n'ebe ịchụ aja nke ụlọnsọ Chineke dị na Jerusalem. **18** Ọ bụrụ na ego amapụta n'ime ya, gị na ụmụnne gị ga-eji ya mee ihe unu maara bụ uche Chineke unu. **19** Ngwongwo niile e bunyere gị maka ije ozi n'ụlọnsọ Chineke, buru ha buruo n'ihu Chineke nke Jerusalem. **20** Ma ihe ndị

ozo nke foduru n'ihu ulonso Chineke gi, nke kwesiri na i mere, i nwere ike site n'uloaku eze mee ha. **21** Mu, bu Ataksexes, na-eziga iwu a nye ndi na-elekota ego n'odida anyanwu osimiri Yufretis si ha, ihe obula Ezra, onye nchujaja, na onye nkuzi okwu Chineke nke eluigwe chororo site n'aka unu, unu nye ya. **22** O buladi ruo olocha di otu nari talenti, ya na nari akpa oka wiiti ise, na nari galonnu mmanya vaini isii, na nari efa nke mmanu oliv na nnu n'otutu obula, dika o chororo ya. **23** Ihe obula ozo, nke Chineke nke eluigwe chororo, ka e mee ha n'uzo kwesiri nye maka owuwu ulonso Chineke nke eluigwe. N'ihu ginu ka iwe Chineke ga-eji dakwasu eze na umu ya ndi ikom? **24** Ana m enyekwa iwu na ndi nchujaja niile, ndi Livayi niile, ndi obu abu niile, ndi nche niile, ndi ozi ulonso niile, na ndi ozo niile na-aruru Chineke oru, agaghi atu utu obula. **25** "Ugbu a, Ezra, i ga-eji amamihe Chineke gi nyere gi hoputa ndi ikpe, na ndisi, ndi ga-achi obodo niile di n'odida anyanwu nke osimiri Yufretis. O buru na ha amazighi iwu Chineke nke oma, i ga-akuziri ha. **26** Ahuhu ga-adiri onye obula juru idebe iwu Chineke, na iwu eze, ga-abu onwu, maobu nchupu site n'ala ya gaa mba ozo, maobu inakororo ya ihe niile o nwere, maobu ituba ya n'ulo mkporo." **27** Otuto diri Onyenwe anyi Chineke nna nna anyi ha, onye mere ka eze kpebie ime ka ulonso Onyenwe anyi di na Jerusalem di mma ile anya. **28** Keleekwa Chineke onye nyere m ihuma n'ihu ndi ndumodu ya, na n'ihu umu eze, bu ndisi ochichi di ike. N'ihu na aka Onyenwe anyi Chineke m nonyeere m. Eji m obi ike chikota ndisi site n'izrel ka ha soro m gaa.

8 Ndi a bu usoro omumu ndisi ezinaulo ahụ niile sooro m site na Babilon laghachi mgbe Ataksekse bu eze: **2** ndi ikwu Finehaz, Geshom; ndi ikwu Itama, Daniel; ndi ikwu Devid, Hatush **3** ndi ikwu Shekanaya; ndi ikwu Parosh, Zekaraya na nari mmadu na iri ise ndi so ya denye aha ha n'akwukwo. **4** Ndi ikwu Pahat-Moab, Eliehoenai nwa Zerahaya di nari mmadu abuo, **5** ndi ikwu Zatu, Shekanaya nwa Jahaziel na nari mmadu ato so ya. **6** Ndi ikwu Adin, Ebed nwa Jonatan na iri mmadu ise so ya. **7** Ndi sitere n'ikwu Elam, Jeshaya nwa Atalaya, na iri ndi ikom asaa, **8** ndi sitere n'ikwu Shefataya, Zebadaya nwa Maikel, na iri ndi ikom asato. **9** Ndi sitere n'ikwu Joab, Obadaya nwa Jehiel na nari ndi ikom abuo na iri na asato, **10** ndi sitere n'ikwu Bani, Shelomit nwa Josifaya na nari ndi ikom na iri isii. **11** Ndi sitere n'ikwu Bebai; Zekaraya nwa Bebai na ndi ikom iri abuo na asato, **12** ndi sitere n'ikwu Azgad, Johanan nwa Hakatan na nari ndi ikom na iri. **13** Ndi sitere n'ikwu Adonikam, ndi ikpezu, ndi aha ha bu Elifelet, na Jeuel na Shemaya na iri ndi ikom isii bu ndi so ha, **14** ndi sitere n'ikwu Bigvai, Utai na Zakua na iri ndi ikom asaa bu ndi so ha. **15** Akpokotara m ha n'akuku osimiri na-erubanye n'Ahava, anyi noro n'ebe ahụ ubochi ato. Mgbe m leruru anya n'etiti ndi mmadu zokoronu, ha na ndi nchaja bira, a choputara m na o nweghi o buladi otu onye Livayi no n'ebe ahụ. **16** Mgbe ahụ, ezigara m ozi kpo Elieza, Ariel, Shemaya, Elnatan, Jarib, Elnatan, Netan, Zekaraya na Meshulam, ndi bu ndisi. Ezikwara m ozi kpo Joarib na Elnatan, bu ndi maara ihe. **17** Enyere m ha iwu ka ha gakwuru

Ido, onyendu nọ na Kasifia. Agwara m ha ihe ha ga-agwa Ido na ndị Livayị ibe ya, bụ ndị na-eje ozi n'ụlọnsọ dī na Kasifia, ka ha zite ndị ga-eje ozi ka ha bīakwute anyị maka ụlọnsọ Chineke. **18** Chineke gosikwara anyị obioma zitere anyị nwoke a na-akpọ Sherebaya na ụmụ ya, na ụmụnne ya, ndị ọnụọgụgụ ha dī iri na asatọ. Sherebaya bụ nwa Mahali, nwa Livayị nwa Izrel, bụrụkwa nwoke nwere ezi uche. **19** Chineke sitere n'ikwu Merari zite Hashabaya, na Jeshaya, tinyere ụmụnne ya na ụmụ ha ndị ikom, ndị ọnụọgụgụ ha dī iri ndị ikom abụọ. **20** Ha zitekwarara narị abụọ na iri abụọ site na ndị na-eje ozi n'ụlọnsọ. Otu nke Devid na ndịisi ya họtara hiwee, maka inyere ndị Livayị aka. E deturu aha ha niile n'otu n'otu. **21** N'ebe ahụ, ka m nọ kpọsaa obubu ọnụ n'akụkụ osimiri Ahava, n'ihia iweda onwe anyị ala n'ihu Chineke anyị, na iriọ ya ka o duo anyị, ụmụ anyị na akụ anyị niile, n'uzọ ziri ezi n'ije anyị, ma nonyekwara anyị. **22** N'ihia na ihere ekweghị m rịọ eze ka o danyere anyị ndị agha, na ndị na-agba ịnyịnya ga-edu anyị, ichebe anyị n'uzọ, site n'aka ndị iro. N'ihia na anyị agwalari eze na Chineke, onye anyị na-efe, na-echebe ndị niile na-efe ya; gwakwa ya na oke iwe ya na-adakwasị ndị niile gbakwara ya azu. **23** Ya mere, anyị buru ọnụ, kpee ekpere, rịọ Chineke ka o chebe anyị. O chebekwara anyị. **24** Ahọtara m ndị nchajaja iri na abụọ ndị a: Sherebaya, Hashabaya na mmadu iri ndị ọzọ bụ ụmụnna ha ka ha hụ maka ọlaocha, na ọlaedo, na efere ọlaedo ahụ, na ihe ndị ọzọ ahụ eze na ndị na-adu ya ọdu, na ndịisi ọchichi ya, na ụmụ Izrel niile nyere maka ụlọnsọ ukwu Chineke anyị. **25** Eji m ihe otutu tuọ onyinye

ọlaọcha na ọlaedo na ihe ndi ọzọ eze, na ndi ndumodu ya, na ndisi ozi ya, na ndi Izrel nyere maka ulonso ukwu Chineke. **26** E jiri m ihe otutu tunye ha ọlaọcha di nari talenti isii na iri ise (ya bu 650), na ngwongwo ọlaọcha di otu nari talenti (ya bu 100), na ọlaedo di otu nari talenti (ya bu 100). **27** Iri efere ọlaedo abuo nke onuahia ya bu puku darik, tinyere efere bronz abuo e hichaziri nke oma, nke di oke onuahia di ka efere ọlaedo. **28** Emesia, agwara m ha okwu si ha, "Lee, unu onwe unu na ihe ndi a niile bu ihe di nsọ nye Onyenwe anyi. Ọlaọcha na ọlaedo ndi a bukwa onyinye afo ofufu e nyere Onyenwe anyi Chineke nna nna unu ha. **29** Chenu ha nche, debekwa ha nke oma, tupu ruo mgbe unu ga-atu ha n'ihu ndisi nchujaja, na ndisi Livayi, na ndisi ulo nke Izrel n'ime Jerusalem, n'ime ulokwu nke ulo Onyenwe anyi." **30** Ya mere, ndi nchujaja na ndi Livayi kwenyere ibu ọlaọcha na ọlaedo, na ngwongwo ihe nsọ ndi ahụ, buga ha n'ulonso ukwu Chineke di na Jerusalem. **31** Anyi hapuru osimiri Ahava n'ubochi nke iri na abuo nke onwa mbu, chee ihu anyi iga Jerusalem. Chineke nonyekwaara anyi, doputa anyi site n'aka ndi iro obula, na n'aka ndi ohi. **32** N'ikpeazu, anyi rutere Jerusalem n'udo, zukwaa ike ubochi ato. **33** N'ubochi nke anọ, site n'oge anyi ruru, e jiri ihe otutu tujukwa ọlaọcha na ọlaedo ahụ, ha na ngwongwo ihe nsọ ndi ọzọ ahụ. E mere nke a n'ulonso ukwu Chineke. Ndi turu ha bu Meremot nwa Uraya onye nchujaja, na Elieza nwa Finehaz. Jozabad nwa Jeshua, na Noadaya nwa Binui, ndi Livayi, sokwa tuọ ha. **34** Ihe niile zuru ezu dika idi arọ ha si di. E dekwara onogugu ihe a tuptara n'akwukwo

n'oge ahụ. **35** Emesịa, onye ọbụla n'ime anyị si esi lọta chụrụ Chineke Izrel aja nsure ọkụ. E ji oke ehi iri na abụọ chụọ aja maka ebo Izrel niile, ya na iri ebule itoolu na isii, na iri ụmụ ebule asaa na asaa. Ma e ji mkpi iri na abụọ chụọ aja mmehie. E jichakwa ha niile chụọ aja nsure ọkụ nye Onyenwe anyị. **36** E nyere ndịisi ọrụ eze niile, na ndịisi ọchịchị niile dị n'ofe ọdịda anyanwụ osimiri Yufretis akwụkwọ iwu ahụ eze nyere. Ndịisi a nyekwara aka n'ọrụ iwughachi ụlọnsọ Chineke ahụ.

9 Mgbe e mesiri ihe ndi a, ndiisi biakwutere m si, “Ndi Izrel na ndi nchujaja, na ndi Livayi, ekewapughị onwe ha site n'etiti ndi agbataobi ha, na omume aru ha niile, dika nke ndi Kenan, na ndi Het; na ndi Periz, na ndi Jebus, na ndi Amon, na ndi Moab, na ndi Ijipt, na ndi Amorait. **2** Ha alutarala onwe ha nwunye site n'umu ndi inyom mba ozọ ndi a, lutakwara umu ha ndi ikom. Ha agwakotala mkpuru nsọ na ndi di iche iche no ha gburugburu. O bu ndi ndu na ndiisi ochichi ha bu ndi butere uzọ n'ibi ndu ekwesighi ntukwasị obi a.” **3** Ma mgbe m nuru nke a, adowara m uwe ahụ m na uwe mwuda m, dopukwa ufodu agiri isi nke isi m, na aji afonu m, nodukwa ala nonodu mgbagwoju anya. **4** Mgbe ahụ, ndi niile mara jijiji n'okwu Chineke nke Izrel, gbaotara m gburugburu n'ihi ekwesighi ntukwasị obi nke ndi ahụ e mere ka ha jee biri na mba ozọ lotaranu. Mu onwe m nokwa nonodu mgbagwoju anya ruo oge ichu aja nsure oku nke anyasi. **5** N'ikpeazu, n'oge aja uhuruchi, esitere m n'iweda onwe m ala bilie, eji m uwe na uwe mwuda dokara adoka daa n'ala n'ikpere m, chilie aka m abuo elu, tikuo Onyenwe

anyị Chineke m 6 n'ekpere sị, "Ihere na-eme m, Chineke m, amaghị otu m ga-esi lelie anya m lekwasị gị n'ihu, n'ihị na mmehie anyị babigara ụba oke, ikpe omuma dị na-eche anyị dīkwa ukwuu, n'ezie o ruola eluigwe. 7 Site n'ubochi nna nna anyị ha ruo taa, ikpe omuma anyị adịla ukwuu. N'ihị mmehie anyị, anyị na ndị eze anyị, na ndị nchụaja anyị ka enyefere n'aka mma agha, na ndota n'agha, na ipunara anyị ihe n'ike na nweda n'ala n'aka ndị eze ala mba ozo, dika o dī taa. 8 "Ma ugbu a, na nwa oge nta a, gị bụ Onyenwe anyị Chineke anyị egosila anyị amara, mee ka ole na ole fodoru anyị. O nyeela anyị onodu siri ike n'ime ebe nsọ ya. Chineke anyị na-enye anya anyị ihè, mee ka anyị kurutu ume ndu n'oge a site n'onodu ibu ohu anyị. 9 N'ihị na ndị ohu ka anyị bụ, ma n'ihị obioma na obi ebere gị, i gbakutaghi anyị azu n'onodu ibu ohu anyị. Kama i mere ka ndị eze Peshia gosi anyị obi ebere. Ha enyewala anyị ndu ohuru, nke anyị ga-eji nwee ike wughachi ulonso Chineke anyị, ma wuziekwa ebe ya niile dakporo adakpo. Ozokwa, o nyekwala anyị ebe ize ndu site na mwughari nke mgbidi Juda na Jerusalem. 10 "Ugbu a, Chineke anyị, ginikwa ka anyị nwere ikwu banyere ihe ndi a niile mere? Lee na anyị ahapula gị ozo, hapukwa igbaso iwu gị, 11 nke i ji doo anyị aka na nti site n'onu ndi amuma, bu ndi ohu gi. N'ihị na i si n'onu ha kwuo sị, 'Ala ahụ unu na-abanye inweta bu ala nke ndi bi n'ime ya mere ka o ruo aru. N'ihị na ndi bi n'ime ya esitela n'omume ojoo ha mee ka akuku ala ahụ niile ruo aru. 12 Ya mere, unu enyewala umu ha ndi ikom umu unu ndi inyom ka ha luru, maobu

kwenye ka ụmụ unu ndị ikom lụọ ụmụ ha ndị inyom. Unu achọkwala udo nke ọdịmma ọbụla n'etiti unu na ha n'oge ọbụla, ka unu dị ike, rie ezi ihe nke ala ahụ, hapụkwara ya ụmụ unu dika ihe nketa ha ruo mgbe ebighị ebi.' **13** “Ma ihe niile dakwasiri anyị bụ maka ajọ omume anyị, n'ihị ikpe ọmụma dị ukwu anyị. Ma lee, Chineke anyị ataghị anyị ahụhụ dika ịdị ukwu nke mmehie anyị si dị, kama, o mekwara ka ole na ole n'ime anyị fọdụ. **14** Ma anyị ọ ga-emebi iwu gi ọzọ, site n'ịlụ ndị a ruru arụ n'omume ha? Ị gaghi eweso anyị iwe ruo na ị ga-ebibi anyị kpamkpam, na-afọdughị otu onye? **15** Ma gi, Onyenwe anyị, Chineke Izrel, ị bụ onye ezi omume. Lee anyị ka anyị guzo n'ihu gi n'ọnọdụ ikpe ọmụma anyị, ọ bụ ezie na o nweghi onye ọbụla n'ime anyị kwesiri iguzo n'ihu gi n'ihị nke a.”

10 Mgbe Ezra na-ekpe ekpere, na-ekwuputa mmehie ndị a, na-akwa akwa, na-atụ onwe ya n'ala n'ihu ụlọ Chineke, igwe ndị Izrel dị ukwu, bụ ndị nwoke, na nwanyị, na ụmuntakiri gbara ya gburugburu soro ya na-akwa akwa dị ilu. **2** Mgbe ahụ, Shekanaya nwa Jehiel, onye agburu Elam, siri Ezra, “Anyị emehiela megide Chineke anyị, n'ihị n'ịlụ ndị inyom mba ọzọ ndị gbara anyị gburugburu. Ma otu ọ dị, olileanya ka diri ndị Izrel. **3** Ugbu a ka anyị gbaa ndụ n'ihu Chineke anyị, izilaga ndị inyom ndị mba ọzọ ndị a na ụmụ ha dika ndumọdụ onyenwe m Ezra, na ndị na-atụ egwu iwu Chineke anyị si dị. Ka e mee ihe ndị a dika iwu si dị. **4** Biko, bilie gwa anyị ụzọ anyị ga-esi dozie ihe niile mebiri emebi. Anyị ga-eme ihe i kwuru.” **5** Mgbe ahụ, Ezra biliri juo ndịisi ndị nchụaja na ndị Livayi, na Izrel niile, ma ha ga-eme ihe Shekanaya kwuru. Ha niile

n̄rụ iyi kwenye na ha ga-eme ya. **6** Mgbe ahụ, Ezra si n'ihu ụlọ Chineke puo banye n'ime onuulo Jehohanan, nwa Eliashib. Mgbe o no n'ebe ahụ, o righi nri obula, o nughị mmiri obula, n'ih na o nogidere na-eru uju n'ih ekwesighi ntukwasị obi nke ndi si n'ebe a dotara ha n'agha lota. **7** E zisara ozi na Juda na Jerusalem niile na a chorọ ihu ndi niile si esi lota na Jerusalem. **8** Ndiisi na ndi okenye kpebiri na onye obula nke na-abighi n'ubochi atọ, dika atumatụ ha si di, na a ga-anara onye ahụ akụ niile o nwere, kewapukwa onye ahụ site na mkpokota ndi Izrel e mere ka ha gaa biri n'ala ozọ. **9** Mgbe ubochi atọ ahụ zuru, ndi ikom Juda na Benjamin niile zukoro na Jerusalem. N'ubochi nke iri abuo nke onwa itoolu, mmadu niile zukoro nodu n'ama di n'ihu ulonso Chineke. Mmiri di ukwu zoro n'ubochi ahụ. Ujo tukwara ndi ahụ niile zukoro n'ih oke mmiri ozuzo ahụ na n'ih okwu ahụ. **10** Mgbe ahụ Ezra onye nchujaja, biliri otọ, si ha, "Unu emehiela, n'ih na unu luru ndi inyom mba ozọ, si otu a tukwasị ihe n'ikpe omuma diri Izrel. **11** Ugbu a, so purunu Onyenwe anyi, bu Chineke nna nna unu ha, meekwanu ihe bu nzube ya. Kewapunu onwe unu site n'ebe ndi mba ozọ no, nakwa ebe nwunye ndi unu si mba ozọ lota." **12** Nzuko niile ahụ zara n'otu olu si. "Okwu gi ziri ezi, Anyi aghaghị ime dika i kwuru." **13** Ma ha zakwara si, "Nke a abughị ihe anyi ga-eme n'otu ubochi maobu n'ubochi abuo, n'ih na aka otutu mmadu n'ime anyi di na mmehie ahụ. Mmiri na-ezosikwa ike, anyi enwekwaghị ike inogide ruo oge di anya. **14** Ka ndiisi anyi guzobe mkpokota niile. Ka ndi niile no n'obodo anyi ndi luru nwanji site na mba

ọzọ b́a n'oge a kara aka, ha na nd́i okenye na nd́i ikpe nke obodo ọ́b́ula, ruo mgbe oke iwe Chineke banyere okwu a sitere n'ebe anyi nọ pụọ." **15** Ma nd́i na-ekwegh́i ka e mee ya otu a b́u naańi Jonatan nwa Asahel na Jazeia nwa Tikva, na Meshulam na Shabetai onye Livayi. **16** Ya mere, nd́i ah́u niile si esi lọta, mere d́ika mkpebi ah́u si d́i. Ezra h́oṕutara úfọdu nd́i ikom, nd́i b́u nd́iji ezinaúlo, e si n'ezinaúlo ọ́b́ula h́oṕuta otu onye. E dekwara aha nd́i niile a h́oṕutara n'akwukwọ. Ya mere, n'uboch́i mb́u nke ọ́nwa iri, nd́i a malitere inyocha okwu nd́i a. **17** Mgbe ọ́nwa atọ gasiŕi, ya b́u, n'abaĺi mb́u nke ọ́nwa mb́u n'afọ, ha ŕuchara ọ́rụ banyere nd́i ikom ĺurụ nd́i inyom mba ọ́zọ. **18** A ch́oṕutara n'etiti uḿu nd́i nch́uaja, na nd́i a ĺurụ nd́i inyom si na mba ọ́zọ. Nd́i si n'ikwu Jeshua nwa Jozadak na uḿunne ya b́u, Maaseia, Elieza, Jarib na Gedaliya. **19** Ha niile jikọ́rọ aka kpebiekwa na ha ga-ezila nd́i nwunye ha. Onye ọ́b́ula wetara ebule site n'igwe atuŕu d́ika ihe ikpe ọ́muma. **20** Nd́i si n'ikwu Imea b́u Hanani, na Zebadaya. **21** Ikwu Harim: Maaseia, ́lajja, Shemaya, Jehiel na Uzaya. **22** Nd́i si n'ikwu Pashua: Elioenai, Maaseia, Ishmel, Netanel, Jozabad, na Eleasa. **23** N'ime nd́i Livayi: Jozabad, Shimei, Kelaya (onye a na-akpọ́kwa Kelita), Petahaya, Juda na Elieza. **24** N'ime nd́i na-ab́u ab́u, Eliashib. N'ime nd́i nche ọ́nụ ọ́zọ: Shalum, Telem, na Uri. **25** N'etiti nd́i Izrel nd́i ọ́zọ: Site n'ikwu Parosh: Ramaya, Izaya, Malkija, Mijamin, Elieza, Malkija na Benaya. **26** Site n'ikwu Elam: Matanaya, Zekaraya, Jehiel, Abdi, Jeremot na ́lajja. **27** Site n'ikwu Zatu: Elioenai, Eliashib, Matanaya, Jeremot, Zabad na Aziza. **28** Site n'ikwu Bebai: Jehohanan, Hananaya,

Zabai, na Atlai. **29** Site n'ikwu Bani, Meshulam, Maluk, Adaya, Jashub, Sheal na Jeremot. **30** Site n'ikwu Pahat-Moab, Adna, Kelal, Benaya, Maaseia, Matanaya, Bezalel, Binui, na Manase. **31** Site n'ikwu Harim: Elieza, Ishija, Malkija, Shemaya, Shimeon, **32** Benjamin, Maluk na Shemaraya. **33** Site n'ikwu Hashum, Matenai, Matata, Zabad, Elifelet, Jeremai, Manase na Shimei. **34** Site n'ikwu Bani, Maadai, Amram, Uel, **35** Benaya, Bedeia, Keluhi **36** Venaya, Meremot, Eliashib **37** Matanaya, Matenai na Jaasu. **38** Site n'ikwu Bani: Binui na Shimei, **39** Shelemaya, Netan, Adaya, **40** Maknadebai, Shashai, Sharai, **41** Azarel, Shelemaya, Shemaraya, **42** Shalum, Amaraya na Josef. **43** Site n'ikwu Nebo: Jeiel, Matitaia, Zabad, Zebina, Jadai, Juel na Benaya. **44** Ndị a niile lụrụ ndị inyom site na mba ọzọ. Ha zilagara ha na ụmụ ha.

Nehemaya

1 Nke a bụ okwu Nehemaya nwa Hakalaya: N'ọnwa Kislev, nke afọ ahụ mere ya iri afọ abụọ nke ọchịchị Ataksekse mgbe m nọ n'ụlọze dị na Susa, **2** otu nwanne m nwoke aha ya bụ Hanani, na ụfọdụ ndị ọzọ sitere Juda b́jara ileta m. Ajurụ m ha ajurụ otu ihe si agara ndị Juu ahụ fọdurụ, ndị si ebe dị iche iche lọta, juokwa ha maka Jerusalem. **3** Ha zara si: “Ndị ahụ niile lọtara nọ n'oke nsogbu na ihere. A kudara mgbidi Jerusalem; e sukwarara ọnu ụzọ ama ya niile ọkụ.” **4** Mgbe m nūrụ okwu ndị a, anọdurụ m ala kwaa nnọọ akwa. N'ezie, ajurụ m iri ihe ọbụla ọtụtụ ụbọchị, n'ihia na eji m oge m niile kpee ekpere rịọ Chineke nke eluigwe arịrịọ, **5** si ya: “Gị, Onyenwe anyị Chineke nke eluigwe, onye dị ukwu na onye dīkwa egwu; gị onye na-edebe ọgbugba ndụ ihunanya nke ndị ahụ hūrụ ya n'anya na-edebekwa iwu ya niile. Biko nūrụ arịrịọ m. **6** Leda anya ebere gị ka ị nūrụ arịrịọ mụ bụ ohu gị na-arịọ gị ehie na n'abalị. Ana m ekwuputa mmehie anyị bụ ụmụ Izrel, ma nke m na ezinaulọ nna m mere megide gị. **7** Anyị emela ihe jorọ njọ megide gị. Anyị edebeghi iwu gị na ụkpurụ gị nke ị nyere ohu gị Mosis. **8** “Chetakwa ntuziaka inyere Mosis bụ ohu gị, na-asị, ‘Ọ bụrụ na unu emehie, mụ onwe m ga-achusa unu n'etiti mba dị iche iche. **9** Ma ọ bụrụ na unu alaghachikwute m, debe ihe niile m nyere unu n'iwu, a sikwa na a chusara unu mee ka unu gbasaa ga n'akukụ niile nke ụwa, aga m achikọta unu mee ka unu laghachi na Jerusalem bụ obodo m họtara nye Aha m.’ **10** “Anyị bụ ndị ohu gị, bụrụkwa ndị ị ji aka gị dị ike zoputa. **11** Biko, Onyenwe anyị, nūrụ ekpere mụ

bụ ohu gi, nūrūkwa ekpere ndi ohu gi niile o na-atọ uto itụ egwu aha gi. Mee ka ihe gara ohu gi nke oma taa site n'imere ya ebere n'ihu nwoke a." N'oge ahụ abụ m onye na-ebu ihe onụnu eze.

2 N'onwa Nisan, n'iri afọ abụọ nke ọchịchị eze Ataksekkes, mgbe e wetaara eze mmanya. E buru m mmanya ahụ bugara ya eze. Ugbu a, o nwebeghi mgbe ọbula m jirila ihu mgbaru bja n'ihu eze. **2** Ya mere, eze juru m, "Gini mere ihu gi ji gbaruo mgbe o dighi ọria ji gi? Nke a na-egosi naani na obi joro gi njo." Ujo turu m nnoo nke ukwu. **3** Azara m eze si, "Onyenwe m, ka ọchịchị eze di ogologo ndu. Gini ga-eme ka obi di m uto ebe o bu na obodo ahụ e liri nna nna m ha aghoala mkpomkpọ ebe, nke a kpokwara onu uzọ ama ya niile oku?" **4** Eze siru m, "O bu gini ka i chorọ?" Mgbe ahụ ekpere m ekpere n'obi m nye Chineke, **5** ma zaa eze si, "O buru na o ga-amasi eze, biko, o burukwa na ohu gi achota ihuoma n'anya gi, ana m ario ka i ziga m Juda, bu obodo nna nna m ha, ka m gaa wughariakwa ya." **6** Eze siru m, ebe nwunye ya nokwa n'akuku ya, "Ije gi o ga-abu ruo olee mgbe, olee mgbe i ga-aloghachitekwa?" O masiri eze i ziga m. Ya mere, enyere m ya oge. **7** Mgbe ahụ, asiri m ya, "O buru na o ga-amasi eze, aga m achọ ka i nye m akwukwo nke m ga-enye ndiji ọchịchị niile no n'akuku odida anyanwu osimiri Yufretis, ka ha kwere ka m site n'obodo ha gafee ruo mgbe m ga-eru na Juda. **8** Nyekwa m akwukwo ozi m ga-enye Asaf, onye na-elekota ohia eze, ka o nye m osisi nke a ga-eji ruzie onu uzọ di n'akuku ulonso, na nke a ga-eji ruo mgbidi obodo ahụ, na nke m ga-eji ruo

ụlọ nke aka m.” Eze meere m ihe ndị a niile, n’ihi na aka ebere Chineke dinyere m. **9** Mgbe m rutere obodo ndị a dī n’akụkụ ọdịda anyanwụ osimiri Yufretis, enyere m ndịisi ọchịchị niile akwụkwọ ahụ eze dere nye m. Eze dunyere m ndịisi agha na ndị agha na-agba ịnyinya ka ha chebe m n’ije m. **10** Ma mgbe Sanbalat, onye Horonaim, na Tobaya, onye Amōn bụ onyeisi ọrụ ọchịchị, nūrụ ihe banyere ọbịbia m, iwe were ha nke ukwuu ịnụ na o nwere onye na-achọ inyere ndị Izrel aka. **11** E rutere m Jerusalem, nọdụkwa ebe ahụ mkpūrụ ụbọchị atọ, **12** eji m abalị puo kpọrọ mmadụ ole na ole. O nwebeghị onye ọbụla m gwara ihe Chineke tinyere m n’obi ime na Jerusalem. O dighị ịnyinya ọzọ anyị ji ma ọ bughị nke ahụ m na-agba. **13** N’abalị a pūrụ m site n’Ọnụ ụzọ ama Ndagwurugwu ruo n’isi iyi mmiri Nkita ọhia, sitekwa n’ebe ahụ ruo n’Ọnụ ụzọ ama ebe ikpofu ahịhia. Anyị jeghariri ihu ebe niile mgbidi Jerusalem dara ada, na ọnụ ụzọ ama ya niile nke oku rere. **14** Emesija, ejeruru m ọnụ ụzọ nke dī n’ebe isi iyi dī, ruokwa n’odo mmiri eze, ma ịnyinya ibu m enweghị ike isite n’ebe ahụ gafee. **15** Ya mere, ejiri m n’abalị jeruo ndagwurugwu ahụ, leruo mgbidi ahụ anya. Emesija, atughariri m loghachi site n’ọnụ ụzọ Ama ndagwurugwu. **16** Ndịisi obodo amaghị ebe m gara maobu ihe m na-eme, n’ihi na agwabeghị m onye Juu ọbụla ihe m bu n’obi, maobu ndi nchujaja, maobu ndi a na-asopuru, maobu ndi ochichị obodo, maobu onye ozo ọbụla ndi ga-arụ ọrụ ahụ. **17** N’ikpeazu, agwara m ha si, “Unu maara nke oma ihe dakwasiri obodo anyi. Lee otu mgbidi ya si dakasija, na otu ọnụ ụzọ ama ya si

rechapụ ọkụ. Ka anyị wuzienụ mgbidi Jerusalem, si otu a wepụ ihe ihere a dịrị anyị.” **18** Akọrọ m ha ọchịchọ ahụ Chineke tinyere m n’obi na ihe mụ na eze kwuru, na otu o si kwadoo ihe m gwara ya. Ha zara m si, “Ọ dị mma, ka anyị wugharịanụ mgbidi ahụ.” Ọrụ ahụ bidokwara na-atufughị oge. **19** Ma mgbe Sanbalat, onye Horon, na Tobaya, onyeozị ndị Amon, na Geshem onye Arab, nūrụ ya, ha kwara anyị emo si, “Gịnị bụ ihe nke a unu na-eme? Ọ bụ eze ka unu na-enupu isi megide?” **20** Ma azara m ha si, “Chineke nke eluigwe ga-eme ka ihe gara anyị nke ọma. Anyị onwe anyị bụ ndị ohu ya ga-amalite iwughachi mgbidi a, ma unu onwe unu, unu enweghị oke maọbụ ọnọdụ ziri ezi maọbụ ihe ncheta ọbụla n’ime Jerusalem.”

3 Mgbe ahụ, Eliashib onyeisi nchụaja na ndị nchụaja ibe ya wuru mgbidi ahụ ruo n’ụlọ elu Nari na ụlọ elu Hananel. Ha wukwara Ọnụ Ụzọ ama Aturū, kwuba ibo ya, doo ya nsọ. **2** Ndị sitere obodo Jeriko rụkwara ọrụ n’akụkụ ha. Ma Zakua nwa Imri, rūrū ọrụ nke ha n’akụkụ ndị ọrụ si Jeriko. **3** Ụmụ ndị ikom Hasena wuru Ọnụ Ụzọ ama Azụ, dobe osisi ya, kwuba ọnụ ụzọ ya, kpụkwa ihe mkpochi ya niile, na ihe ntuchi ya niile n’ọnọdụ ha. **4** Meremot, nwa Ụraya, nwa Hakozi, ruziri akụkụ mgbidi nke ọzọ. Onye na-eso ya bụ Meshulam, nwa Berekaya, nwa Meshezabel, ruziri mgbidi, onye na-esota ya bụ Zadok nwa Baana, onye ruzikwara mgbidi. **5** Akụkụ nke ọzọ ka ndị ikom Tekoa ruziri, ma ndị ha a na-asọpūrū ekweghị ehudata ubu ha nye ọrụ ahụ n’okpuru ndị nlekọta ha. **6** Joiada nwa Pasea na Meshulam nwa Besodeia wuru Ọnụ Ụzọ Ama Jeshana. Ha tinyere osisi ya niile, kwuba ibo ọnụ ụzọ

ya, ihe mkpochi ya na ihe ntuchi ya niile n'onodu ha. 7 Ndi ozoro ruru oru n'akuku ha bu Melataya, onye Gibion, na Jadon onye Meronot, na ndi si Gibion na Mizpa. Obodo ndi a di n'okpuru onyeisi ochichi akuku odida anyanwu Yufretis. 8 Uziel nwa Hahaya, bu okpu uzu olaedo, doziri otu akuku. Onye na-eso ya bu Hananaya, otu onye n'ime ndi na-eme mmanu otite na-esi isi oma, doziri nke na-esote nke ahụ. Ha doziri Jerusalem ruruo ya na Mgbidi Obosara. 9 Onye na-eso ha bu Refaya nwa Hua onyeisi ochichi otu akuku Jerusalem. 10 Onye na-eso ya bu Jedaya nwa Harumaf, onye ruru akuku mgbidi ahụ chere ihu n'ulo nke aka ya. Onye na-eso ya n'oru a bu Hatush nwa Hashabneia. 11 Onye ozoro bu Malkija nwa Harim, na Hashub nwa Pahat-Moab, ndi wughariri ulo elu oku, na otu akuku mgbidi ahụ. 12 Shalum nwa Halohesh na umu ya ndi inyom meziri akuku mgbidi nke na-esota. O bu onyeisi ochichi otu akuku Jerusalem nke ozoro. 13 Hanun duuru ndi obodo Zanoa wuo Onu Uzoro Ndagwurugwu. Ha wuziri ya, tinye ibo ya, ihe mkpochi ya na ihe ntuchi ya niile n'onodu ha. Ha wuzikwara mpaghara ahụ nke idi ogologo ya ruru nari mita ise, ruo n'onu uzoro ama di n'ebe a na-ekpofu ahija. 14 Malkija nwa Rekab, onyeisi ochichi ala nke di Bet-Hakerem gburugburu, bu onye wuziri onu uzoro ama di n'ebe ikpofu ahija. O tinyere ibo ya, ihe mkpochi ya na ihe ntuchi ya niile n'onodu ha. 15 Shalum nwa Kol-Hoze, onyeisi ochichi ala di Mizpa gburugburu, wuziri onu uzoro ama isi iyi, kpuchie elu ya, tinye ya ibo onu uzoro ya, ihe mkpochi na ihe ntuchi ya niile n'onodu ha. O mezikwara mgbidi ahụ site n'odo mmiri Siloam

ruo n'ubi eze a gbara ogige, na ruokwa na nkwasanrịda
 dī site n'obodo Devid ma e site Jerusalem na-apụta. **16**
 Onye na-eso ya bụ Nehemaya nwa Azbuk, onyeisi ọchịchị
 ọkara n'ime Bet Zoa. O wuziri mgbidi ahụ ruo ncherita
 ihu ebe ili Devid, ruokwa ọdọ ebe emere maka ichekọta
 mmiri, na n'Ụlọ ndị Dike n'agha. **17** Ndị na-eso ya bụ ndị
 Livayj, ndị nke Rehum nwa Bani na-achịkọta. Onye ọzọ
 bụ Hashabaya onyeisi ọchịchị ọkara ndị bi na Keila. Ọ
 ruru ọrụ e kenyerere ndị ya. **18** Onye ọzọ na-eso ya bụ
 Binui nwa Henadad onye bụ onyeisi ọchịchị ọkara akụkụ
 Keila nke ọzọ. O du ndị Keila ibe ya ruo ọrụ ha ketara. **19**
 Onye na-eso ya bụ Eza nwa Jeshua onyeisi ọchịchị obodo
 Mizpa. Ya na ndị otu ya ruziri akụkụ mgbidi ahụ dī na
 mgbago ebe ụlọ nchịkọta ngwa agha ruo na nkuku ya. **20**
 Onye ọzọ na-eso ya bụ Baruk, nwa Zabai, onye ji nnọọ inu
 ọkụ n'obi ruzie mgbidi ahụ site na nkuku ya ruo n'ọnu
 ụzọ e si abata ụlọ Eliashib, bụ onyeisi nchụaja. **21** Onye
 na-eso ya bụ Meremot nwa Ụraya, nwa Hakoz. Ọ sitere
 n'ọnu ụzọ ụlọ Eliashib ruziri ruo na ngwucha ya. **22** Ndị
 nchụaja si n'akụkụ Jerusalem wuziri akụkụ nke na-esote
 ya. **23** Isonye ha, Benjamin na Hashub wuziri akụkụ ahụ
 dī n'ihu ụlọ ha. Azaraya nwa Maaseia, onye bụkwa nwa
 nwa Ananaya wuziri nke na-esote ya, nke dīkwa n'akụkụ
 ụlọ ya. **24** Binui nwa Henadad wuziri akụkụ nke ọzọ, nke
 sitere n'ihu ụlọ Azaraya ruo na nkuku mgbidi ahụ. **25**
 Palal nwa Uzai wuziri akụkụ nke na-eso ya site na nkuku
 mgbidi ahụ ruo n'ụlọ elu dī n'akụkụ elu elu ụlọeze n'ebe
 dī nso n'ogige ndị nche. Nke so ya bụ Pedaia nwa Parosh,
26 na ndị na-eje ozi n'ụlọnsọ ahụ bụ ndị bi n'elu ugwu

Ofel, wuziri akukū nke na-esote ruo n'ebe dī n'akukū ọwụwa anyanwụ nke Ọnụ Ụzọ Ama Mmiri, ruokwa n'ụlọ elu nche nke ụlọ ukwu ahụ. **27** Ndị ikom Tekoa wuru akukū nke ọzọ na-esote ya. Ha sitere n'ebe chere ụlọ elu nche nke ụlọnsọ ukwu ahụ ihu, wuzie mgbidi ahụ ruo na mgbidi dī Ofel nso. **28** Ụfọdụ ndị nchụaja wuziri akukū na-esote, nke dī n'ugwu, site n'Ọnụ Ụzọ Ama Inyinya. Onye ọbụla wuziri mgbidi nke dī n'ihu ụlọ ya. **29** Zadok nwa Imea wuziri nke na-esota, bu akukū mgbidi ahụ chere ihu n'ụlọ ya. Shemaya nwa Shekanaya onye na-eche Ọnụ Ụzọ Ama Ọwụwa Anyanwụ wuziri akukū nke na-esota. **30** Hananaya nwa Shelemaya na Hanun nwa Zalaf nke isii, wuziri akukū mgbidi nke ọzọ. Meshulam nwa Berekaya wuziri akukū mgbidi na-esota, bukwa nke dī n'ihu ụlọ obibi ya. **31** Malkija ọkpụ ụzụ ọlaedo wuziri akukū na-esota ruo n'ụlọ ahụ ndị na-eje ozi n'ụlọnsọ, na ndị na-azụ ahịa na-anọkọ. Ụlọ a dī na ncherita ihu Ọnụ Ụzọ Ama Nnyocha. Malkija sitekwara n'ebe ahụ wuzie mgbidi ahụ ruo n'ọnuụlọ ahụ dī n'elu nkuku mgbidi ahụ. **32** Ndị ọkpụ ụzụ ọlaedo na ndị ahịa rụchara ọrụ iwuzi akukū mgbidi nke fọdurụ, site n'etiti ọnuụlọ ahụ dī n'elu nkuku mgbidi ahụ ruo n'Ọnụ Ụzọ Ama Aturụ.

4 Iwe were Sanbalat nke ukwu mgbe ọ nūrụ na anyị na-ewuzigharị mgbidi ahụ niile. O were iwe dī ọkụ, ọnụma jukwara ya obi. Ọ chiri ndị Juu ọchị, kwaakwa ha emo. **2** N'ihu ndị otu ya na ndịisi agha Sameria, o kwuru si, “Gini ka ndị Juu ole na ole a na-adighi ike na-eme? Ha na-achọ iwugharị mgbidi obodo a? Ha ga-achụ aja? Ha ga-arucha ọrụ niile n'otu ụbọchị? Ha ga-esita n'aja a

kúpiasiri akúpia mee ka nkume ndi a di ndu, ka o bu site
 na nkume ochie ndi a akporo oku?" 3 Tobaya onye Amon,
 onye no ya n'akuku mgbe ahụ, kwukwara okwu si; "Leenu
 udi mgbidi ha na-ewu! O buru na nkita ohia arikwasị
 ya n'elu o ga-ada!" 4 Mgbe ahụ, e kpere m ekpere si,
 "Chineke, biko nuru emo a na-akwa anyi. Ka ikwa emo ha
 laghachikwa ha n'isi; ka a dotakwa ha n'agha buru ha jee
 mba ozo. 5 Elefula mmehie ha anya, agbagharakwala ha,
 n'ihia na ha ledara gi anya, ledakwa anyi anya, bu ndi na-
 ewuzi mgbidi gi." 6 Ya mere, anyi wuziri mgbidi ahụ ruo
 mgbe ha niile ruru okara n'idi elu ya, n'ihia na onye obula
 weputara obi ya iru oru. 7 Ma mgbe Sanbalat, Tobaya, ndi
 Arab, ndi Amon na ndi Ashdod nuru na oru iwuzi mgbidi
 Jerusalem na-aga n'ihu, nukwa na-emechichala ebe niile
 puru epu, iwe were ha nke ukwu. 8 Ha niile gbara izu
 ichiri ndi agha bja imegide Jerusalem, ime ka ogbaaghara
 di n'obodo ahụ. 9 Ma anyi kpere ekpere nye Chineke,
 kwubakwa ndi nche iguzogide ha ehie na abali. 10 Mgbe
 ahụ, ndi Juda bidoro itamu ntamu na-asị, na ike ebidola
 igwu ndi oru ha, na mkpomkpo ihe foduru ka buru ibu,
 na naani anyi apughi irucha mgbidi ahụ. 11 Ma n'otu oge
 ahụ kwa, ndi iro anyi na-agba izu n'akuku, na-achọ igbu
 anyi mgbe anyi na-eleghi anya ha maobu mara ka oru
 ahụ kwusi. 12 Ndi Juu ndi bi ha nso bjara otutu mgbe gwa
 anyi, "Ebe obula unu gbagara, ha ga-ebuso unu agha." 13
 N'ihia ya, eguzobere m ndi ufodu n'ebe niile dikarisiri ala
 n'azu mgbidi ahụ, n'ebe niile ghere oghe, e guzobere ha,
 kpanye ha mma agha, ube na uta n'aka dika ezinaulo ha
 si di. 14 Mgbe m lezichara ihe niile anya, eguzooro m oto

sị ndị ahụ a na-asọpuru, na ndị ọchịchị niile na ndị ọzọ n'obodo ahụ, "Unu atula ha egwu. Chetanụ na Onyenwe anyị, nke dị ukwu na-eyikwa egwu, ma bukwaaranụ ezinaụlọ unu, ụmụ unu ndị ikom ndị inyom, ndị nwunye unu na ụlọ unu agha." **15** Mgbe ndị iro anyị chọputara na anyị amatala izu ojojọ ha, na Chineke emebiekwala atumatụ ha, anyị onwe anyị laghachiri n'ọrụ anyị nke iwuzi mgbidi ahụ. **16** Sitekwa n'oge ahụ gaa n'ihu, anyị kere onwe anyị ụzọ abụọ. Ufodu ndị ji ùbe, ọta na ụta na-anọ na nche mgbe ndị ọzọ na-arụ ọrụ. Ndịisi niile putakwara guzo n'azụ ndị Juda niile ebe ha nọ n'ihu ọrụ ha. **17** Ndị na-edo nkume na ndị ọrụ ọbụla debere ngwa ọgụ ha n'ebe ọ ga-eru ha aka mgbe ọbụla ha na-arụ ọrụ. **18** Ndị ọzọ tinyere mma agha ha n'ukwu ha. Ndị na-egbu opi nọkwa m n'akụkụ mgbe niile maka ifu opi mgbe a choro ya. **19** Mgbe ahụ, asiri m ndị niile a na-asọpuru, ndị ọchịchị na ndị mmadu ọzọ ahụ niile, "Oru anyị nwere iru di ukwu, gbasapukwa, anyi anokotaghi onu n'otu ebe, ekewakwara anyi ebe di iche iche na mgbidi. **20** Ya mere, mgbe ọbụla unu nuru ụda opi, gbaranụ ọsọ bịa n'ebe m nọ. Chineke ga-alukwara anyi ọgụ." **21** Ya mere, anyi nogidere n'oru anyi site n'ihè mbu nke ututu ruo mgbe kpakpando putara. Okara n'ime ndi oru jikwa ube noro na nche. **22** Agwara m ndisi oru niile okwu si ha na onyeisi oru obula na ndi na-enyere ya aka n'oru ga na-anọ na Jerusalem n'abalị niile. N'uzo di otu a, ndi oru ga-aru oru ha n'oge ihe di, ma ha ga-anokwa na nche n'abalị. **23** N'oge ndi a niile, eyipughi m uwe m yi n'ahu. O nwekwaghi onye obula ozo, maobu nwanne m

nwoke, maọbụ ndị nche na-eso m onye yipụrụ uwe ya ma onye ukwu ma onye nta. Mma agha anyị na-adịkwa anyị n'ukwu mgbe niile, ọbụladị mgbe anyị chọrọ mmiri.

5 N'oge ahụ, ụfọdụ ezinaụlọ bidoro itamu ntamu megide ndị Juu ibe ha. **2** Ụfọdụ na-atamu na-asị, “Anyị na ụmụ anyị dī ukwu n'ọnuogugụ. Ọ bụrụ na anyị ga-eri nri dī ndụ, o kwesikwara ka anyị nwee ike ịzụrụ ọka.” **3** Ndị ọzọ na-asịkwa, “Anyị agbaala ubi anyị, ubi vají anyị na ụlọ anyị n'ibe ka anyị nweta mkpụrụ ubi n'oge ụnwụ.” **4** Ma ndị ọzọkwa na-asị, “Lee na anyị gbazitere ego anyị jī tūọ ụtụ isi eze maka ubi anyị na ubi vají anyị. **5** N'agbanyeghị na ọ bụ otu ahụ na ọbara ka anyị na ndị Juu ọzọ nwere, dika ụmụ ha dī ka ụmụ anyị dīkwa, ma anyị emeela ka ụmụ anyị ndị ikom na ndị inyom bụrụ ndị ohu. Ụfọdụ n'ime ụmụ anyị ndị inyom aburularị ndị ohu, ma anyị enweghị ike nke aka anyị, n'ihī na ndị ọzọ bụ ndị nwezi ala ubi anyị na ubi vají anyị niile.” **6** Iwe were m nke ukwu mgbe m nūrụ mkpu akwa ha na mkpesa ndị a. **7** Ya mere, mgbe m chesiri echiche banyere ya, e boro m ndị a na-asọpụrụ na ndị ọchịchị ebubo. A gwara m ha, “Unu na-anara ụmụnna unu ọmụrụnwa ego unu enyere ha.” Ya mere, a kpọrọ m nzukọ ọha mmadụ maka imegide ha. **8** N'ụbọchị nzukọ ahụ, agwara m ha okwu sị, “Ọtụtụ n'ime anyị na-agbalị n'uzọ niile ihụ na anyị zūtaghachiri ụmụnna anyị ndị Juu bu ndị e resiri ndị mba ọzọ. Ma unu nọ n'ebe a na-agbalị ime ha ka ha ghọọ ndị ohu unu. Ruo ole mgbe ka anyị ga-anogide na-agbaputa ha site n'ọnọdụ ibu ohu?” Ma ha niile ekwughị okwu ọbụla, n'ihī na ha enweghị ihe ha ga-ekwu. **9** Agwakwara

m ha okwu ọzọ si, “Ihe unu na-eme jorọ njọ. O kwesighi ka unu tụọ egwu Chineke si otu a gbanari nkọcha nke ndi iro anyi, bu ndi mba ọzọ?” **10** Mụ onwe m na ụmụna m na ndi na-ejere m ozi na-agbazinye ụmụnne anyi ego na ọka. Ma ka anyi kwusi inara omurunwa. **11** Nyeghachinu ha ala ubi ha niile ngwangwa, ma ubi vaini ha niile, ubi oliv ha niile, ulo ha niile na omurunwa nke unu na-anara ha nke bu otu uzọ n’ime nari nke ego, ọka, mmanya oheru na mmanu. **12** Ha siriri, “Anyi ga-enyeghachi ha. Anyi agakwaghi anara ha ihe ọzọ. Anyi ga-emezu ihe i kwuru.” Mgbe ahụ, akpokotara m ndi nchujaja, mee ka ndi ndu na ndisi ozi nuo iyi imezu nkwa ha. **13** Ayoghariri m onu onu uwe mwuda m si, “Otu a ka Chineke ga-esi yochapu site n’ulo ha na ihe nweta ha onye obula nke na-agaghi edebezu nkwa a.” Ndi niile zukoro kwere si, “Amen.” Ha tokwara Onyenwe anyi: Ha niile mekwara ihe ha kwere na nkwa. **14** Ozọ, n’ime afọ iri na abuo ahụ a hoputara m i bu onyeisi ochichi na Juda, site n’iri afọ abuo nke ibu eze Ataksekse ruo n’afọ iri ato na abuo ya, mu na umunne m esiteghi na nri a na-atukoro onyeisi ochichi were ihe oriri obula. **15** Ma o bughu otu a ka o si di na mbu, n’ihi na ndisi ochichi niile buru m uzọ chia boro ndi ahụ ibu arọ di ukwu. Ha na-anakota site n’aka onye obula iri mkpuru olaocha anọ, tinyere ihe oriri na mmanya ha na-ewebatakwa. Obuladi ndi na-enyere ha aka mekpakwara ndi mmadu ahụ. Ma emeghi m otu a, n’ihi itu egwu Chineke. **16** Kama, anogidesiri m ike n’oru iwughari mgbidi ahụ, achikotara ndi ikom m niile n’ebe ahụ n’ihi ije ozi a. O dighikwa ala anyi zuru. **17** Ma otu o

dị, ndịisi Juu ọnụogugụ ha dị otu narị na iri na ise na-eri nri na tebul m, tinyere ndị na-abịakwute anyị site na mba ndị dị anyị gburugburu. **18** Ihe na-ezu nri a na-eri n'ụlọ m kwa ụbọchị bụ otu ehi na atụrụ isii gbara abụba, na ọtụtụ ọkụkụ, na ụdị mmanya dị iche iche a na-ebubata kwa ụbọchị iri ọbụla. N'agbanyeghị nke a, ọ dighị mgbe ọbụla m nara site n'aka ha ụtụ ihe oriri nke onye na-achị ala kwesiri inweta, n'ihi na ha onwe ha nọ na mkpa dị ukwu. **19** Chineke m biko, echefula ihe m meere ndị a, gọzie m n'ụzọ nke gi.

6 Mgbe a gwara Sanbalat, na Tobaya, na Geshem onye Arab, na ndị iro anyị ndị ọzọ na m ewuzichaala mgbidi ahụ, na ọ dīkwaghị ntipu fọduru na ya, ọ bụ ezie na n'oge ahụ, etinyebeghị m ibo n'ọnu ụzọ ama ya niile, **2** Sanbalat na Geshem zitere m ozi a, “Bịa ka anyị zụkọta n'otu obodo nta nke dị n'obosara ala Ono.” Ma ha na-achọ ụzọ imeru m ahụ. **3** Ya mere, azara m ha site n'aka ndị ozi sị, “Ana m arụ ọrụ dị oke mkpa, agaghị enwe ike iridata. N'ihi gini ka ọrụ a ga-eji kwusi mgbe m ga-ahapụ ya ibia n'ebe i nọ?” **4** Ha zitere ozi ahụ ugboro anọ, ma enyere m ha otu ọsịsa ahụ ugboro anọ. **5** Na nke ugboro ise, Sanbalat ziteere m onye na-ejere ya ozi, ya na akwukwọ ozi nke e mechighị emechi o ji bịa. **6** Nke a bụ ihe e dere n'ime ya; “Anụla ya na mba niile, Geshem kwukwara otu ihe ahụ, na gi na ndị Juu na-akwado inupu isi. Ọ bụ ya mere i ji na-ewu mgbidi ahụ. Ozi ahụ na-ekwukwa na gi onwe gi na-achọ ibụ eze ha, **7** na i họtala ndị amuma ndị ga-ekwuputa na Jerusalem na i bụ eze ndị Juda. Ugbu a, ozi a ga-eru ntị eze, ya mere, bịa ka mụ na gi kparịta

ụka n'etiti onwe anyị." **8** Ma eziri m ya ozi si, "O nweghị
 eziokwu ọbụla dị n'ihe ị na-ekwu, n'ihi na ha bụ ihe ị
 cheputara n'obi gị." **9** Nzube ha bụ ime ka ụjọ tọọ anyị.
 Ha na-echekwa si, "Ha ga-ada mba n'ọrụ a ma hapụkwa
 ịrụcha ya." Ma akpọkuru m Chineke si ya, "Biko gbaa aka
 m ume." **10** Otu ụbọchị, a gara m n'ụlọ Shemaya, nwa
 Delaya, nwa Mehetabel, onye e mechibidoro ụzọ n'ụlọ ya.
 Ọ sirị m, "Ka anyị zụkọta n'ụlọ Chineke, n'ime ụlọnsọ, ka
 anyị mechiekwa ụzọ niile nke ụlọnsọ ahụ, n'ihi na ndị
 ikom na-abịa igbu gị, e, n'abalị ka ha na-abịa igbu gị."
11 Ma azara m si; "O kwesiri ka mụ onwe m bụ onyeisi
 ọchịchị gbaa ọsọ? O kwesiri ka mmadụ dika m gbaa ọsọ
 gbaba n'ụlọnsọ Chineke ịzọputa ndụ ya? Agaghị m aga."
12 Mgbe ahụ ka o doro m anya na Chineke agwaghị ya
 okwu ọbụla, kama na ọ bụ Tobaya na Sanbalat zuru ya. **13**
 E goro ya ọrụ ka o yinye m egwu, ka m site na-ime otu a
 mehie, mgbe ahụ, ha ga-ahụ ihe ha ga-eji nye m aha ọjọọ,
 kwaa m emo. **14** "Chineke m, cheta Tobaya na Sanbalat,
 n'ihi ihe ndị a niile ha mere, chetakwa Noadaya, bụ onye
 amụma nwanyi, na ndị amụma ndị ọzọ niile fọduru, bụ
 ndị ahụ choro ime ka m tọọ egwu." **15** E wuchara mgbidi
 ahụ n'ụbọchị iri abụọ na ise nke ọnwa Elul, n'ime iri
 ụbọchị ise na abụọ. **16** Mgbe ndị iro anyị niile nuru ya,
 mba niile ndị nọ anyị gburugburu turu ụjọ, obi jukwara
 ha oyi, n'ihi na ha matara na-aruru ọrụ a site n'inyeaka
 Chineke. **17** Ọzọ, n'ụbọchị ndị ahụ ndị Juda a na-asopuru
 na e zigara Tobaya otutu akwukwo ozi, akwukwo ozi
 Tobaya na-erutekwa ha aka. **18** N'ihi na otutu ndị Juda
 nuru iyi ino ya n'ukwu, n'ihi na ogo ya nwoke n'ala Juda

bụ Shekanaya nwa Ara. Ọzọkwa, Jehohanan nwa nwoke Tobaya na-alụ nwa nwanị Meshulam, nwa Berekaya. **19** Ha niile nọgidere na-agwa m otu Tobaya si buru ezigbo mmadu. Ma ha na-apukwa gaa koro ya ihe niile m kwuru. N'hi ya Tobaya zitere otutu akwukwo ozi ime ka ujo tu m.

7 Mgbe e wuzichara mgbidi ahụ, na mgbe m guzobesiri ibo n'onu uzọ ya niile n'onodu ha, hoputakwa ndi obu abụ na ndi nche, na ndi Livayi. **2** Enyefere m oru ilekota Jerusalem n'aka nwanne m nwoke bu Hanani, ya na Hananaya onye bu onyeisi ulo ukwu ahụ e wusiri ike, n'hi na o bu nwoke na-ekwu eziokwu, burukwa onye na-atu egwu Chineke kari otutu ndi ozo. **3** Agwara m ha, "Na-emeghenu onu uzọ ama naani mgbe chi boziri nke oma. Kpochiekwu ha mgbe ndi nche ka no na nche. Hoputakwanu ndi bi na Jerusalem ka ha buru ndi nche. Ufodu ga-eche n'ebe a hoputara ha, ufodu ga-eche n'akuku ulo nke aka ha." **4** N'oge a obodo ahụ buru ibu dikwa mbara, ma ndi bi n'ime ya di ole na ole n'onuogugu, ulo ndi di n'ime ya bukwa ihe ewugharibeghi. **5** Ya mere Chineke m tinyere ya n'obi m ka m chikota ndi niile a na-asopuru, ndi ochichi, na ndi niile bi n'obodo, maka idebanye aha n'akwukwo ezinaulo n'ezinaulo. Achotara m ebe e deputara usoro ndi mmadu niile bu uzọ lota Juda n'oge gara aga. Nke a bu ihe m choputara edere n'ime ya: **6** Ndi a bu ndi obodo niile a na-achichi, bu ndi sitere na ndota n'agha nke Nebukadneza, eze Babilon, onye dotara ha n'agha buru ha laa n'ala ozo. Ha loghachitere na Jerusalem nakwa Juda, onye

ọ̀bùl̩a n'obodo nke aka ya. 7 Ndi̩isi ha na Zerubabel soo, bu̩ Jeshua, Nehemaya, Azaraya, Raamaya, Nahamani, Mòdekai, Bilshan, Misperet, Bigvai, Nehum na Baana. Ihe ndepùta ọ̀nụ̀ọ̀gụ̀gụ̀ ndi̩ ikom Izrel bu̩ nke a: 8 Ndi̩ agbùrù Parosh, puku abùọ, otu narị na iri asaa na abùọ, 9 nke Shefataya, narị atọ na iri asaa na abùọ, 10 nke Ara, narị isii na iri ise na abùọ, 11 nke Pahat-Moab site n'ụmụ Jeshua na Joab, puku abùọ, na narị asatọ na iri na asatọ, 12 nke Elam, otu puku, na narị abùọ na iri ise na anọ, 13 nke Zatu, narị asatọ na iri anọ na ise, 14 nke Zakai, narị asaa na iri isii, 15 nke Binui, narị isii na iri anọ na asatọ, 16 nke Bebai, narị isii na iri abùọ na asatọ, 17 nke Azgad, puku abùọ, na narị atọ na iri abùọ na abùọ, 18 nke Adonikam, narị isii na iri isii na asaa, 19 nke Bigvai, puku abùọ, na iri isii na asaa, 20 nke Adin, narị isii na iri ise na ise, 21 nke Atea (site na Hezekaya), iri itoolu na asatọ, 22 nke Hashum, narị atọ na iri atọ na asatọ, 23 nke Bezai, narị atọ na iri abùọ na anọ, 24 nke Harif, otu narị na iri na abùọ, 25 nke Gibiọ, iri itoolu na ise. 26 Ndi̩ ikom Betlehem na Netofa, otu narị na iri asatọ na asatọ, 27 ndi̩ Anatot, otu narị na iri abùọ na asatọ, 28 ndi̩ Bet-Azmavet, iri anọ na abùọ, 29 ndi̩ Kiriath Jearim, Kefira na Beerot, narị asaa na iri anọ na atọ, 30 ndi̩ Rema na Geba, narị isii na iri abùọ na otu, 31 ndi̩ Mikmash, otu narị na iri abùọ na abùọ, 32 ndi̩ Betel na Ai, otu narị na iri abùọ na atọ, 33 ndi̩ Nebo nke ọ̀zọ, iri ise na abùọ, 34 ndi̩ agbùrù Elam nke ọ̀zọ, otu puku, narị abùọ na iri ise na anọ, 35 ndi̩ Harim, narị atọ na iri abùọ, 36 ndi̩ Jeriko, narị atọ na iri anọ na ise, 37 ndi̩ Lod, Hadid, na

Ono, narị asaa na iri abụọ na otu, **38** ndị Senaa, puku atọ, na narị itoolu na iri atọ. **39** Ndi nchụaja: ndi agburu Jedaya site n'ezinaulo Jeshua, narị itoolu na iri asaa na atọ, **40** ndi Imea, otu puku, na iri ise na abụọ, **41** ndi Pashua, otu puku, na narị abụọ na iri anọ na asaa, **42** ndi Harim, otu puku, na iri na asaa. **43** Ndi Livayi: ndi agburu Jeshua site na Kadmiel nke umu Hodavaya, iri asaa na anọ. **44** Ndi obu abu: ndi agburu Asaf, otu narị, na iri anọ na asatọ. **45** Ndi nche onu uzọ ulonso ukwu: ndi agburu Shalum, Atea, Talmon, Akub, Hatita na Shobai otu narị, na iri atọ na asatọ. **46** Ndi na-eje ozi n'ulonso: ndi agburu Ziha, Hasufa na ndi Tabaot, **47** Keros, Sia, Padon, **48** Lebana, Hagaba, Shalmal, **49** Hanan, Gidel, Gaha, **50** Reaya, Rezin, Nekoda, **51** Gazam, Uza, Pasea, **52** Besai, Meunim, Nefusim, **53** Bakbuk, Hakufa, Hahua, **54** Bazlut, Mehida, Hasha, **55** Bakos, Sisera, Tema, **56** Nezaya na Hatifa. **57** Agburu ndi na-ejere eze Solomon ozi, ya bu ndi agburu Sotai, Soferat, Perida, **58** Jaala, Dakon, Gidel, **59** Shefataya, Hatil, Pokeret-Hazebaim na Amon. **60** Ndi na-eje ozi n'ulonso na umu ndi na-ejere eze Solomon ozi, di narị atọ na iri itoolu na abụọ. **61** Ndi a bu ndi ozọ sitere n'obodo Tel Mela, Tel Hasha, Kerub, Adon na Imea, nke di n'ala Peshia lota. Ma ha enweghi ike igosi ezinaulo ebe agburu ha si n'Izrel. **62** Ndi agburu: Delaya, ndi Tobaya na ndi Nekoda, narị isii na iri anọ na abụọ. **63** Sitekwa n'etiti ndi nchụaja: Ndi agburu: Hobaya, Hakoz na Bazilai (nwoke luru ada Bazilai onye Gilead a kpoo ya aha n'aha ha). **64** Ndi a choro ebe e deputara usoro omumu ha n'akwukwo, ma ha achotaghi ha n'ihia ya e

wepurū ha n'orū nchūaja dīka ndī na-adighī ọcha. **65** N'ihī nke a, onyeisi ọchīchī nyere iwu ka ha ghara iri ihe aja dīkarīsīrī nsọ, tutu ruo mgbe a ga-enwe onye nchūaja na-eji Urim na Tumim ajūta ase. **66** Nkpọkọta ọnuọgugu ndī niile ọtara dī iri puku anọ na abụọ, na narī atọ na iri isii, **67** nke a agūnyeghī ndī ohu ndī ikom na ndī inyom dī puku asaa, na narī atọ na iri atọ na asaa, ndī ikom na ndī inyom, ndī ọbụ abụ dī narī abụọ, na iri anọ na ise. **68** Inyīnya dī narī asaa na iri atọ na isii, inyīnya muul narī abụọ na iri anọ na ise, **69** inyīnya kamel dī narī anọ na iri atọ na ise, ebe inyīnya ibu dī puku isii, na narī asaa na iri abụọ. **70** Ma ọfọdụ n'ime ndīisi ezinaụlọ nyere onyinye maka ọrū ahụ. Onyeisi ọchīchī tinyere n'ụlọakū otu puku darik ọlaedo, iri efere ọlaedo ise na uwe ndī nchūaja narī ise na iri atọ. **71** Ọfọdụ ndīisi ezinaụlọ tinyere n'ụlọakū maka ije ozi ahụ, darik ọlaedo puku iri abụọ, na ọtutu minas ọlaọcha puku abụọ na narī abụọ. **72** Nkpọkọta ọnuọgugu nke ndī mmadū fọduru nyere bụ, darik ọlaedo puku iri abụọ, na minas ọlaọcha puku abụọ, na uwe ndī nchūaja iri isii na asaa. **73** Ndī nchūaja, na ndī Livayī, na ndī nche ọnu ụzọ, ndī ọbụ abụ na ndī na-eje ozi n'ụlọnsọ, tinyere ọfọdụ ndī mmadū na ndī Izrel niile fọduru, gara birikwa n'obodo nke ha. Mgbe ọnwa asaa ruru, n'oge a ndī Izrel niile e birila n'obodo nke aka ha,

8 Ndī mmadū niile zukọrọ dīka otu onye na mbara ala dī n'Ọnụ Ụzọ Ama Mmiri. Ha gwara Ezra onye nkuzi ka ọ weta akwụkwọ Mosis, nke Onyenwe anyi nyere ndī Izrel n'iwu. **2** Ya mere, Ezra, onye nchūaja weputara akwụkwọ Iwu ahụ n'ubochi mbu nke ọnwa asaa n'ihu mkpokota

ahụ bụ nke ndị ikom na ndị inyom na onye ọbụla ga-aghọta ihe mejupụtara. **3** O chere ihu n'Ọnụ Ụzọ Ama Mmiri were oke olu guọ ya site n'ụtụtụ ruokwa ehie n'ihu ndị nwoke, ndị nwanyị na ndị ọzọ nwere ike ighọta ihe o na-agụ. Mmadụ niile gekwara ntị na nguputa nke akwụkwọ iwu ahụ. **4** Ezra onye ode akwụkwọ, rigoro n'elu ihe mgbakwasị ụkwụ ha mere maka nke a. Ndị guzo n'aka nri ya bụ, Matitaia, Shema, Anaia, Ụraya, Hilkaya na Maaseia. Ndị guzo n'aka ekpe ya bụkwa ndị a: Pedaia, Mishael, Malkija, Hashum, Hashbadana, Zekaraya na Meshulam. **5** Ezra meghere akwụkwọ ahụ mgbe mmadụ niile na-ahụzu ya n'ihina o guzoro n'ebe dị elu mgbe ọ na-agụ ya. Mmadụ niile guzoro ọtọ mgbe ọ na-agụ ya. **6** Mgbe ahụ, Ezra gọziri Onyenwe anyị Chineke ukwu ahụ, mmadụ niile zakwara sị; "Amen! Amen!" Ha chịliri aka ha abụọ elu, kpọọ isiala nye Onyenwe anyị. **7** Ndị Livayị aha ha bụ Jeshua, Bani, Sherebaya, Jamin, Akub, Shabetai, Hodia, Maaseia, Kelita, Azaraya, Jozabad, Hanan na Pelia, kuziri ndị mmadụ ihe dị n'iwu mee ka ha ghọta ya dịka ha guzo n'ebe ahụ. **8** Ha gupụtara site n'akwụkwọ iwu Chineke ahụ, sugharịa ya, kowazie ọkpurụkpụ okwu niile dị n'ihe a gupụtara, mee ka ndị mmadụ ghọta ihe a na-aguputa nke ọma. **9** Mgbe ahụ, Nehemaya, onyeisi ọchịchị, na Ezra, ode akwụkwọ na onye nchụaja, na ndị Livayị ahụ na-atuziri ndị mmadụ ihe, gwara ndị ahụ niile sị: "Taa bụ ụbọchị dị nsọ nye Onyenwe anyị, Chineke unu. Unu erula ụjụ maọbụ bee akwa." N'ihina ha niile na-akwa akwa mgbe ha na-ege ntị n'okwu niile nke iwu ahụ. **10** Nehemaya gwakwara ha sị; "Laanụ n'ụlọ unu gaa

mee mmemme oriri na ọ̀nụ̀nụ̀ nyekwanụ̀ ndị̀ na-enweghị̀ nke ha ga-eri. Ụ̀bọ̀chị̀ taa dī̀ nsọ̀ nye Chineke anyị̀. Unu erukwala ụ̀jụ̀, n'ihī̀ na ọ̀nụ̀ Onyenwe anyị̀ bụ̀ ike unu.” **11** Ndị̀ Livayị̀ mere ka ndị̀ mmadụ̀ ahụ̀ nọ̀rọ̀ nwayọ̀ọ̀, na-asị̀, “Nọ̀rọ̀nụ̀ nwayọ̀ọ̀, n'ihī̀ na taa bụ̀ ụ̀bọ̀chị̀ dī̀ nsọ̀, ọ̀ bụ̀ghị̀ ụ̀bọ̀chị̀ iru ụ̀jụ̀ na anya mmiri.” **12** Ya mere, ha niile lawara ị̀ ga rie ma ńụ̀ọ̀, na ikenye ndị̀ ọ̀zọ̀ site n'ihḕ ha nwere. Ha gakwara ime mmemme nke oke ọ̀nụ̀, n'ihī̀ na ha ghọtara okwu agwara ha. **13** N'ụ̀bọ̀chị̀ nke abụ̀ọ̀ nke ọ̀nwa ahụ̀, ndị̀isi ezinaụ̀lọ̀ niile na ndị̀ nchụ̀aja, na ndị̀ Livayị̀, zukọ̀rọ̀ n'ebe Ezra, bụ̀ onye nkuzi nọ̀, maka itinye uche n'akwụ̀kwọ̀ iwu ahụ̀. **14** Mgbe ha na-agụ̀ ya, ha chọ̀pụtara ebe Onyenwe anyị̀ gwara Mosis sị̀ ya na ụ̀mụ̀ Izrel kwesiri ibi n'ụ̀lọ̀ ikwu mgbe ọ̀bụ̀la a na-eme mmemme ụ̀lọ̀ ikwu nke a ga-eme n'ọ̀nwa ahụ̀. **15** O kwukwara na ha ga-ekwusa okwu a n'obodo niile nke Juda na Jerusalem sị̀; “Gaanụ̀ n'ala ugwu ugwu gbute alaka osisi oliv ụ̀lọ̀, na alaka oliv ọ̀hị̀ja, na alaka osisi mietul, na alaka nkwu, na alaka osisi ndị̀ ọ̀zọ̀ na-enye ndo nke a ga-eji wuo ebe unu ga-ebi tutu ruo mgbe mmemme ahụ̀ ga-agwụ̀sị̀, dī̀ka e dere ya n'akwụ̀kwọ̀ iwu.” **16** Ya mere, ndị̀ ahụ̀ pụ̀rụ̀ gaa weta alaka osisi, jiri ha wuore onwe ha ụ̀lọ̀ ahị̀hị̀ja ha ga-ebi nwa mgbe nta n'elu ụ̀lọ̀ ha, na n'ogige ụ̀lọ̀ nke aka ha, nakwa n'ogige ụ̀lọ̀ Chineke, na mbara ala Ọ̀nụ̀ Ụ̀zọ̀ Ama Mmiri, na n'akụ̀kụ̀ Ọ̀nụ̀ Ụ̀zọ̀ Ama Ifrem. **17** Ndị̀ ahụ̀ niile si na ndọ̀ta n'agha lọ̀ta wuuru onwe ha ụ̀lọ̀ ikwu biri n'ime ya ụ̀bọ̀chị̀ asaa ahụ̀ niile e mere mmemme ahụ̀. Oke ọ̀nụ̀ jupụtara obi mmadụ̀ niile, n'ihī̀ na site n'oge Joshua nwa Nun ruo n'oge a,

o nwebeghi mgbe umu Izrel mere mmemme a n'uzo di otu a. **18** Ezra na-aguputa site n'akwukwo iwu Chineke kwa ubochi, site n'ubochi mbu ruo n'ubochi ikpeazu. Ha mere mmemme ahụ ubochi asaa ma n'ubochi nke asato ha nwere ogbakọ ofufe mmechi dika e dere ya n'iwu.

9 N'ubochi nke iri abuo na anọ nke otu onwa ahụ, ndi Izrel niile zukokwara na obubu onu, yiri uwe iru uju, kpokwasikwa onwe ha ntụ n'isi. **2** Ndi si n'agburu Izrel wezugakwara onwe ha site n'ebe ndi mba ozọ niile nọ. Ha guzoro n'onodu ha kwuputa mmehie ha na ajo omume nke nna nna ha. **3** Ha guzokwara n'ebe ahụ ha nọ guo site n'akwukwo iwu nke Onyenwe anyi, bu Chineke ha ruo awa ato. Ha jikwa awa ato nke ozọ kwuputa mmehie ha, na ife Onyenwe anyi Chineke ha ofufe. **4** Mgbe ahụ Jeshua, Bani, Kadmiel, Shebanaya, Buni, Sherebaya, Bani na Kenani rigoro guzo n'elu ihe nguzo ndi Livayi. Ha jiri oke olu kpokuo Onyenwe anyi bu Chineke ha. **5** Ndi Livayi ndi a, Jeshua, Kadmiel, Bani, Hashabneia, Sherebaya, Hodia, Shebanaya na Petahaya siri, "Bilienu oto, too Onyenwe anyi Chineke unu, onye na-adi site n'ebighi ebi ruo ebighi ebi." "Ka aha gi di ebube buru ihe a goziri agozi, ka o buru ihe e buliri elu karja ngozi niile na otuto niile. **6** Gi onwe gi, naani gi bu Onyenwe anyi. Gi kere eluigwe, o buladi eluigwe kachasi elu, na kpakpando niile nke mbara eluigwe, uwa na ihe niile di n'ime ya, oke osimiri niile na ihe niile di n'ime ha. O bu gi na-enye ihe niile ndu, usuu niile nke eluigwe na-akpokwa isiala nye gi. **7** "Gi, onwe gi bu Onyenwe anyi Chineke ahụ, onye hoputara Ebram site n'obodo Uo nke ndi Kaldia,

kpọpọta ya, gugharịa aha ya ka ọ buru Ebrahim. **8** I hukwara n'obi ya kwesiri ntukwasị obi nye gi, gi na ya gbakwara ndu na i ga-enye umu ya ala ndi Kenan, nke ndi Het, nke ndi Amorait, nke ndi Periz, nke ndi Jebus na nke ndi Gigash. I mezuola nkwa gi n'ihi na i bu onye ezi omume. **9** "I huru nsogbu na iru uju niile nke nna nna anyi ha n'ala Ijpt; i nukwara akwa ha n'akuku Osimiri Uhie. **10** I gosiri Fero na ndisi ochichi ya na ndi ya niile otutu ihe iribama na oru ebube n'ihi na i huru otu ha siri site na nganga juru ha obi mesoo ndi gi mmeso ojoo. Uwa niile maara aha gi taa n'ihi oru ebube ndi a niile i ruru. **11** I kewara Osimiri Uhie abuo mee ka ndi gi site n'ala akoro gafee. Ma i mere ka ndi iro ha na-achu ha oso nwuo n'ime oke osimiri ahụ. Ha mikpuru dika nkume danyere n'ime mmiri, nke oke osimiri. **12** I ji ogidi igwe ojii duo nna nna anyi ha n'ehihie, ma were ogidi oku duo ha n'abali, inye ha ihè ka ha ghara ijehie uzo. **13** "I sitere n'eluigwe gwa ha okwu, i ridatara n'ugwu Sainai, i nyere ha iwu na ntuziaka niile ziri ezi, nyekwa ha ukpuru na ihe niile di mma nke enyere n'iwu. **14** I mere ka ha mata ubochi izuika gi di nsọ, nyekwa ha iwu site n'onu ohu gi Mosis, ka ha debe iwu gi na ukpuru gi niile. **15** I sitere n'eluigwe nye ha achicha mgbe aguu guru ha, sitekwa na nkume nye ha mmiri mgbe akpiri kporo ha nkụ. I sikwara ha baa n'ime ala ahụ inweta ala ahụ bu nke i weliri aka gi nuo iyi inye ha. **16** "Ma nna nna anyi ha erubeghi isi n'okwu gi, n'ihi isiike ha na nganga ha. **17** Ha egeghi nti obula, ha echetakwaghi ihe iribama niile i meere ha. Kama ha nupuru isi hoputara onwe ha

onyeisi ga-eduru ha ìlaghachi Ijipt. Ma ì bụ Chineke onye na-eme ebere, onye na-agbaghara mmehie ndị gị mgbe ọbụla. Ì bụ onye obioma, onye iwe na-adighi ewe ọsiiso. I juputara n'ihunanya na amara mgbe niile. N'ihia ya, ì gbakutaghi ha azu, **18** ọ buladi mgbe ha meere onwe ha nwa ehi ha kpuru akpu kwuo si, 'Nke a bu chi unu. O bu ya si n'ala Ijipt duputa anyi,' maobu mgbe ha mehiere megide gi n'uzo niile. **19** "Ma n'ihia obi ebere gi nke di ukwu, ì hapughi ha ka ha nwuo n'ozara. Ogidi igwe ojii ahụ duuru ha ubochi niile, ma ogidi oku ahụ dukwara ha abali niile. **20** I zitere ezi Mmuo nke gi ime ka ha nwee uche. Ì gbochikwaghi manà gi iru ha onu, ì nyekwara ha mmiri n'ihia akpiri ikpo nku ha. **21** Iri afo anọ ka i debere ha ndu n'ozara. O dighi ihe korọ ha n'oge ahụ. Uwe ha akaghi nka, ukwu ha azaghi. **22** "I nyere ha alaeze na mba di iche iche, kenye ha obuladi ebe ndi dikarisiri anya. Ha nwetara ala Saihon bu eze Heshbon, na ala Og bu eze Bashan. **23** I mere ka umu Izrel mubaa di ka kpakpando nke eluigwe, ì kpobataru ha n'ala ahụ i gwara ndi bu nna ha ka ha baa nweta. **24** Umu ha banyere nweta ala ahụ. I meriri ndi Kenan n'ihu ha, bu ndi bi n'ala ahụ. I weere ndi Kenan ahụ nyefee n'aka ha, ha na ndi eze ha, na ndi niile bi n'ala ahụ ka ndi gi jiri ha mee ihe obula ha kpebiri n'obi ha. **25** Ndi gi nwetara ala mara mma, na otutu obodo e wusiri ike; ha nwetakwara otutu ulo nke ihe oma juru n'ime ha, na olulu mmiri e gwuru nke oma, na ubi vaini mkpuru di, na ubi oliv, na otutu osisi oma ndi ozọ na-amị mkpuru. Ha rijuru afo, ahụ ha mara mma ile anya, ha nurikwara onu n'ihia ngozi ì goziri ha. **26** "Ma

ha nupuru isi n'okwu gi, ju iwu gi, gbuo ndi amuma turu
ha mmehie ha n'ihu, meekwa otutu ihe ojobo ndi ozo di
iche iche. 27 N'ihie nke a, i nyefere ha n'aka ndi iro ha, ndi
kpagburu ha. Ma n'ime mkpagbu ha, ha kpokuru gi, i
nokwa n'eluigwe nu ekpere ha, sitekwa n'obi ebere gi
zigara ha ndi bira zoputa ha, na ndi naputara ha site
n'aka ndi iro ha. 28 "Ma mgbe ihe bidoro igara ha nke
oma, ha mekwara ihe joro njo n'ihu gi. Ozokwa, i nyefere
ha n'aka ndi iro ha ka ndi iro ha merie ha. Ma mgbe obula
ndi gi chegharikwutere gi, kpokuo gi ka i nyere ha aka, i
na-anu aririo ha, sitekwa n'obi ebere gi gbaputa ha. 29 "I
doro ha aka na nti si ha loghachi debe ihe i nyere n'iwu.
Ma ha sitere na nganga juru ha obi ju idebe iwu gi. Ha
mehiere megide ihe niile i nyere n'iwu, o bu ezie na ha
maara na idebe ya ga-ewetara ha ndu. Ma site n'isiike
ha, ha gbakutara gi azu, buru ndi isiike na ndi juru ige
nti. 30 Ma i sitere na ntachiobi gi nye ha ogologo oge
icheghari; i doro ha aka na nti site nonu ndi amuma gi,
ma ha egeghi nti. Ya mere, i kwenyekwara ka ndi iro
ha merie ha ozo. 31 Ma n'ihie obi ebere gi i bibighi ha
kpankpan; i gbakutakwaghi ha azu n'ihie na i bu Chineke
onye di ebere na onye amara. 32 "Ugbu a, Chineke anyi,
Chineke di ukwu, onye di ike dikwa ebube, onye na-
edebe ogbugba ndu ihunanya ya, ka onodu ihe isi ike a
ghara ibu ihe nta n'anya gi. Ntaramahuhu nke dakwasiri
anyi, ndi eze anyi na ndi ndu anyi, ndi nchujaja anyi,
ndi amuma anyi, nna nna anyi ha na ndi gi niile, site
n'oge ndi eze Asiria buru uzọ lụgbuo anyi n'agha tutu
ruo taa. 33 Ma gi onwe gi bu onye ezi omume, n'ihie niile

bjākwasiri anyi; I mere ihe kwesiri, ebe anyi onwe anyi mere ajo omume. **34** Ndi eze anyi, ndi ndu anyi na ndi nchujaja na nna nna anyi edebeghi iwu gi; ha anaghikwa nti n'ihe niile i nyere n'iwu maobu ihe ama gi nke i doro ha aka na nti idebe. **35** O buladi mgbe ha no n'alaeze nke aka ha na-ekpori ndu, nke oke idi mma gi nke i mere ka o rute ha aka, n'ala oma ahụ sara mbara nwere ume i nyere ha, ha efeghi gi ofufe, ha esitekwaghi n'uzo ojojo ha chigharia. **36** “Ma lee, anyi bu ndi ohu taa, e, anyi bu ndi ohu n'ala ahụ i nyere nna nna anyi ha, ka o buru ebe ha ga-esi rie mkpuru o miputara na ihe oma o na-amiputa. **37** N'ih i mmehie anyi, mkpuru oma niile a na-esi na ya weputa ka ndi eze ahụ niile i mere ka ha na-achi anyi na-ewere. Ha nwere ike n'ahụ anyi, na n'ebe anu ulo anyi di ka o si di ha mma. Anyi na-ahujukwa anya. **38** “N'ih ihe ndi a niile, anyi na-ekwe gi nkwa ugbo a na anyi ga-e fe gi. Anyi, ndisi anyi, ndi Livayi na ndi nchujaja, na-etinye aha anyi n'ogbugba ndu a.”

10 Ndi tinyere aka, n'akwukwo ahụ bu: Onyeisi ochichi: Nehemaya nwa Hakalaya. Zedekaya, **2** Ndi ozu bu Seraya, Azaraya, Jeremaya, **3** Pashua, Amaraya, Malkija, **4** Hatush, Shebanaya, Maluk, **5** Harim, Meremot, Obadaya, **6** Daniel, Gineton, Baruk, **7** Meshulam, Abija, Mijamin, **8** Maazaya, Bilgai na Shemaya. Ndi a bu ndi nchujaja. **9** Ndi Livayi so tinye aka ha n'akwukwo bu, Jeshua nwa Azanaya, Binui otu n'ime umu Henadad, Kadmiel, **10** ndi so ha na-aru oru: Shebanaya, Hodia, Kelita, Pelaia, Hanan, **11** Mika, Rehob, Hashabaya **12** Zakua, Sherebaya, Shebanaya, **13** Hodia, Bani na Beninu. **14** Ndisi ochichi tinyere aka ha

bụ, Parosh, Pahat-Moab, Elam, Zatu, Bani, **15** Buni, Azgad, Bebai, **16** Adonaija, Bigvai, Adin, **17** Atea, Hezekaya, Azoa, **18** Hodia, Hashum, Bezai, **19** Harif, Anatot, Nebai, **20** Magpiash, Meshulam, Hezia, **21** Meshezabel, Zadok, Jadia, **22** Pelataya, Hanan, Anaia, **23** Hoshea, Hananaya, Hashub, **24** Halohesh, Pilha, Shobek, **25** Rehum, Hashabna, Maaseia, **26** Ahaya, Hanan, Anan, **27** Maluk, Harim na Baana. **28** “Ndi ọzọ fọduru bụ ndi nchaja, ndi Livayi, ndi nche, ndi obu abu, ndi na-eje ozi n’ulonso na ndi ahụ niile sitere n’irube isi n’iwu Chineke wezuga onwe ha site n’ebe ndi mba ọzọ ahụ bi ha gburugburu nọ, ha na ndi nwunye ha na umu ha ndi ikom na ndi inyom, bụ ndi niile tozuru ighota ihe. **29** Ndi a niile sooro umunne ha ndi Izrel a na-asopuru, jikotaa onwe ha n’obubu onu na inu iyi igbaso iwu Chineke, nke o nyere site n’aka Mosis, bụ ohu Chineke; na ilezi anya rube isi n’ihe niile enyere n’iwu, ntuziaka niile na ukpuru niile nke Onyenwe anyi bụ Onyenwe anyi. **30** “Anyi kpebikwara na umu anyi ndi ikom na ndi inyom agaghi alu di maobu nwunye site na mba ọzọ. **31** “Anyi kpebikwara na o buru na ndi mba ọzọ eburu ngwa ahia ha maobu mkpuru ubi ha bia ire ya n’ubochi izuike, maobu n’ubochi ọzọ di nsọ, anyi agaghi azu ihe obula. Anyi na-ekpebikwa na anyi agaghi aru oru obula n’afọ nke asaa niile, kwekọkwa na anyi ga-agbaghara umunna anyi niile ji anyi ugwo n’afọ ahụ. **32** “Anyi kwekoritakwara na anyi ga-atu utu otu uzọ n’ime uzọ atọ nke otu shekel afọ niile maka iji kwadoo oru ulonso ukwu Chineke, **33** maka ime ka ihe ndi a diri n’ulonso ukwu ahụ: achicha nsọ, onyinye oka nke

ụbọchị niile, aja nsure ọkụ na onyinye nke ụbọchị izuike, mmemme ọnwá ọhụrụ niile, ha na mmemme ndị ọzọ niile a kara aka, maka aja dị nsọ niile na aja ikpuchi mmehie ndị Izrel, maka ozi niile a na-aga n'ụlọnsọ Chineke anyị. **34** “Anyị bụ ndị nchụaja, ndị Livayị na ndị ọzọ, ejirila ife nza chọputa mgbe ezinaụlọ ọbụla n'etiti anyị ga-eji bubata nku n'ụlọ Chineke anyị n'oge ya kwa afọ, maka ebe ịchụ aja nke Onyenwe anyị Chineke anyị dika e dere ya n'iwu. **35** “Anyị kpebikwara na mmadụ niile n'otu n'otu ga na-ewebata mkpụrụ mbụ nke ihe ubi ya n'ụlọnsọ Onyenwe anyị, na mkpụrụ osisi ọbụla, maọbụ ihe ubi ndị ọzọ. **36** “Dika e dere ya n'Iwu, anyị ga-ewebata ụmụ ndị ikom mbụ anyị, na nwa mbụ nke igwe ehi, na igwe ewu na atụrụ anyị niile, n'ụlọ Chineke anyị. A ga-enye ha ndị nchụaja na-eje ozi n'ebe ahụ. **37** “Karịsịa, anyị ga-ewebata n'ụlọ ịchịkọba ihe nke ụlọnsọ Chineke anyị, nyekwa ha ndị nchụaja, ụtụ ọka mbụ anyị kworọ, ya na onyinye ndị ọzọ nke mkpụrụ ubi mbụ anyị, dika mmanya vainị mbụ, mmanụ oliv mbụ na mkpụrụ osisi ndị ọzọ. Anyị kpebikwara inye ndị Livayị otu ụzọ n'ime ụzọ iri nke ihe niile anyị nwetara n'ubi anyị, n'ihị na ọ bụ ọrụ ndị Livayị ịnakọta otu ụzọ n'ụzọ iri site n'obodo niile ebe anyị na-arụ ọrụ. **38** Ndị nchụaja bụ ụmụ ụmụ Eron ga-eso ndị Livayị mgbe ha na-anakọta onyinye otu ụzọ n'ime ụzọ iri ndị a. Ha ga-ewekọta ihe ndị a niile webaa ha n'ụlọ Chineke anyị, ruo n'ime ọnuụlọ ịchịkọba ihe, nke ụlọakụ. **39** Ndị Izrel na ndị Livayị, kwesiri iweta onyinye ọka ha, na mmanya vainị ọhụrụ, na mmanụ oliv n'ime ụlọ ịchịkọba ihe, n'ebe a na-edebe ngwongwo niile e ji

eje ozi n'ụlọ ukwu ahụ, nke ndị nchụaja na-eje ozi, ndị nche na nke ndị ọbụ abụ. “Anyị agaghị agbakụtakwa ụlọ Chineke anyị azụ.”

11 Ugbu a, ndịisi Izrel bi n'obodo nsọ Jerusalem n'oge a, ma e sitere n'ife nza họtuta otu ụzọ n'ime ụzọ iri nke ndị bi n'obodo ndị ọzọ niile ka ha bịa biri na Jerusalem, bụ obodo nsọ ahụ, ebe ụzọ itoolu fọdurụ bikwa n'obodo nke aka ha. **2** Ndị mmadụ toro ndị niile jiri afọ ofufu họtọ ịbịa soro biri na Jerusalem. **3** Ndị a bụ ndịisi ala ahụ a na-achị achị ndị bịa biri na Jerusalem (ma ọtụtụ ndị Izrel, ndị nchụaja, ndị Livayi, ndị na-eje ozi n'ụlọnsọ na ụmụ ndị na-ejere Solomọn ozi biiri n'obodo Juda, onye ọbụla n'ihe onwunwe ya n'obodo ha dị iche iche. **4** Ebe ndị ọzọkwa bụ ndị sitere na Juda na Benjamin, biiri na Jerusalem). Ndị sitere n'agburụ Juda bụ ndị a: Ataia nwa Uzaya, nwa Zekaraya, nwa Amaraya, nwa Shefataya, nwa Mahalalel, nwa Perez; **5** na Maaseia nwa Baruk, nwa Kol-Hoze, nwa Hazaia, nwa Adaya, nwa Joiarib, nwa Zekaraya, nwa onye Shilo. **6** Ọnụogugu ụmụ Perez niile bi na Jerusalem dị narị anọ, na iri isii na asatọ. Ha bụ ndị ikom gbara dimkpa. **7** Ndị sitere n'agburụ Benjamin bụ, Salu nwa Meshulam, nwa Joed, nwa Pedaia, nwa Kolaya, nwa Maaseia, nwa Itiel, nwa Jeshaya, **8** ya na ndị na-eso ya bụ ụmụ Gabai na Salai. Ọnụogugu ha dị narị itoolu na iri abụọ na asatọ. **9** Juel nwa Zikri bụ onyeisi ha. Juda nwa Hasenua bụ onye na-eso ya, na onye na-achị akụkụ ọhụrụ nke obodo ahụ. **10** Ndị sitere n'etiti ndị nchụaja bụ, Jedaya nwa Joiarib, na Jakin, **11** na Seraya nwa Hilcaya, nwa Meshulam, nwa Zadok, nwa Meraiot, nwa Ahitub

onye na-elekota ụlọ ukwu Chineke. **12** Onuogugu ndi ikom ha na ha na-aruko oru n'ulo ukwu ahụ bu nari asato na iri abuo na abuo. Adaya, nwa Jeroham, nwa Pelalaya, nwa Amzi, nwa Zekaraya, nwa Pashua nwa Malkija, **13** na ndi ikom bu ndiji ezinaulo ndi so ya ruo oru di nari abuo na iri anọ na abuo n'onuogugu, Amashai nwa Azarel, nwa Ahazai, nwa Meshilemot, nwa Imea, **14** na ndi otu ya n'oru ndi bukwa dimkpa, di otu nari na iri abuo na asato n'onuogugu. Onyeisi ha bu Zabdiel nwa Hagedolin. **15** Site na ndi Livayi: Shemaya nwa Hashub, nwa Azrikam, nwa Hashabaya, nwa Buni, **16** na Shabetai, na Jozabad, mmadu abuo na ndi ndu ndi Livayi, ndi o bu ha na-aruko di n'ezinike ulo Chineke; **17** Matanaya nwa Mika, nwa Zabdi, nwa Asaf, bu onyendu nke duru n'ekpere na ofufe ekele. Bakbukaya onye nke abuo n'etiti ndi otu ya, na Abda nwa Shamua, nwa Galal, nwa Jedutun, bu ndi na-enyere ya aka. **18** Onuogugu ndi Livayi niile no na obodo nsọ ahụ di nari abuo na iri asato na anọ. **19** Ndi nche onuuzo ama, Akub, Talmon na ndi otu ha di otu nari na iri asaa na abuo n'onuogugu, ha bu ndi na-eche nche n'onuuzo ama niile. **20** Ndi foduru n'Izrel, ha na ndi nchujaja, na ndi Livayi, no n'obodo Juda niile, onye obula n'ihe nketa ya. **21** Ndi ahụ niile na-eje ozi n'ulonso bi n'ugwu Ofel. Ndiisi ha bu Ziha na Gishpa. **22** Onye na-elekota ndi Livayi bi na Jerusalem bu Uzi, nwa Bani, nwa Hashabaya, nwa Matanaya, nwa Matanaia, nwa Mika. Uzi bu otu onye si n'ikwu Asaf, ndi obu abu maka ije ozi nke ulo Chineke. **23** Eze hoputara ndi obu abu nyekwa ha oru ha kwesiri iru ubochi niile. **24** Petahaya nwa Meshezabel, onye bu otu

n'agburu Zera, nwa Juda, bu onyeozu eze banyere ihe niile gbasara ndi mmadu ahu. **25** Obodo ufodu ebe ndi Juda bi bu ndi a: Kiriath-Aba, Dibon, Jekabzeel na obodo nta ndi di ha gburugburu, **26** Jeshua, Molada, Bet-Pelet, **27** Haza Shual, Bhasheba na obodo ya niile, **28** Ziklag, Mekona na obodo ya niile, **29** En-Rimon, Zora, Jamut, **30** Zanoa, Adulam na obodo nta di ha gburugburu, Lakish, ala di ya gburugburu, Azeka na obodo ya niile. Nke a putara na ndi mmadu bi site na Bhasheba ruo na Ndagwurugwu Hinom. **31** Ndi agburu Benjamin biri na Geba, Mikdash, Aija, Betel na obodo di ya gburugburu, **32** Anatot, Nob, Ananaya, **33** Hazo, Rema, Gitaim, **34** Hadid, Zeboim, Nebalat, **35** Lod, Ono na Ge Harashim. **36** Ufodu n'otu ndi Livayi, ndi ebe obibi ha di na Juda ka e zigara isoro biri n'obo Benjamin.

12 Ndi a bu ndi nchaja na ndi Livayi ndi so Zerubabel nwa Shealtiel na Jeshua lota. Seraya, Jeremaya, Ezra, **2** Amaraya, Maluk, Hatush, **3** Shekanaya, Rehum, Meremot, **4** Ido, Gineton, Abija **5** Mijamin, Maadaya, Bilga, **6** Shemaya, Joiarib, Jedaya, **7** Salu, Amok, Hilkaya na Jedaya. Ndi a niile bu ndi ndu ndi nchaja na ndi na-enyere ndi ndu aka n'ubochi Jeshua. **8** Ndi Livayi so ha bu ndi a: Jeshua, Binui, Kadmiel, Sherebaya, Juda nakwa Matanaya, onye ya na ndi otu ya na-elekota ofufe ekele. **9** Bakkukaya, na Unni, ndi otu ha no na ncherita ihu n'ofufe ahu. **10** Jeshua muru Joiakim, Joiakim muru Eliashib, Eliashib muru Joiada, **11** Joiada muru Jonatan, ebe Jonatan muru Jada. **12** Ndi a bu ndisi ikwu ndi nchaja n'oge ndu Joiakim. Meraia bu onyeisi umu Seraya, Hananaya bu onyeisi umu Jeremaya, **13** Meshulam bu onyeisi umu Ezra,

Jehohanan, onyeisi ụmụ Amaraya; **14** Jonatan, onyeisi ụmụ Maluk; Josef bụ onyeisi ụmụ Shekanaya; **15** nke Harim, Adna, nke Meremot, Helkai; **16** Zekaraya, onyeisi ụmụ Ido; Meshulam, onyeisi ụmụ Gineton **17** Zikri, onyeisi ụmụ Abija; Piltai, onyeisi ụmụ Modaya na Miniamin **18** Shamua, onyeisi ụmụ Bilga, Jehonatan, onyeisi ụmụ Shemaya; **19** Matenai, onyeisi ụmụ Joiarib; Uzi, onyeisi ụmụ Jedaya; **20** Kalai, onyeisi ụmụ Salu; Eba, onyeisi ụmụ Amok, **21** Hashabaya, onyeisi ụmụ Hilcaya; Netanel, onyeisi ndị Jedaya. **22** E dekotara aha ndịisi ezinaụlọ ndị Livayị niile n'ụbọchị Eliashib, Joiada, Johanan na Jadua, nakwa nke ndị nchụaja n'akwụkwọ n'oge ọchịchị Daraios bụ eze Peshia. **23** E dekwara aha ndịisi ndị Livayị niile n'akwụkwọ tutu ruo n'oge Johanan nwa Eliashib dị ndụ. **24** Ndị a bụ ndịisi ndị Livayị n'oge ahụ: Hashabaya, Sherebaya, Jeshua, nwa Kadmiel na ndị otu ha. Ha kere onwe ha ụzọ abụọ. Ụzọ abụọ ndị a na-eguzokwa na-eche ibe ha ihu mgbe ọbụla ha na-abụku Chineke abụ otuto na ekele. Otu ụzọ na-amalite nke ọzọ azaghachi, dika Devid onye nke Chineke si nye ya n'iwu. **25** Ndị nche na-eche ọnụ ụzọ ụlọ ịchikọba ihe nke ụlonsọ bụ ndị a: Matanaya, Bakbukaya, Ọbadaya, Meshulam, Talmon na Akub. **26** Ha jere ozi ha n'oge Joiakim nwa Jeshua, nwa Jozadak, dị ndụ, na n'oge Nehemaya bụ onyeisi ọchịchị, na n'oge Ezra bụkwa onye nchụaja, na onye nkuzi okwu Chineke. **27** Mgbe a na-edo mgbidi Jerusalem ọhụrụ ahụ nsọ, e sitere n'obodo niile ndị Livayị bi kpọọ ha ka ha bịa nye aka iji ọnụ mee mmemme ido nsọ ahụ. Ha bjakwara jiri abụ ekele na ihe egwu dị iche iche dika ụbọ akwara,

igba na une kelee Chineke. **28** Ndi ọbụ abụ sitekwara n'obodo niile di gburugburu Jerusalem bia, o buladi site n'obodo niile ndi Netofa, **29** na Bet-Gilgal, na akuku Geba na Azmavet, n'ih na ha ewuorola onwe ha obodo nta di iche iche gburugburu Jerusalem. **30** Mgbe ndi nchujaja na ndi Livayi dochara onwe ha ọcha, ha dokwara ndi Izrel niile, na onu uzọ ama niile, na mgbidi ahụ ọcha. **31** E mere m ka ndi ndu Juda niile rigoro n'elu mgbidi ahụ. N'ebe ahụ ka m kenyere otu ndi ọbụ abụ abụọ inye ekele. Otu uzọ gara akuku aka nri nke elu mgbidi ahụ ruo n'Onu Uzọ Ama Ikpofu Ahija. **32** Hoshaya na okara ndi ndu Juda na-eso ha n'azu, **33** ha na Azaraya, Ezra, Meshulam, **34** Juda, Benjamin, Shemaya, Jeremaya **35** na ndi nchujaja ndi a ndi na-afu opi, tinyere Zekaraya nwa Jonatan, nwa Shemaya. Ndi bu nna nna Zekaraya bu Matanaya, Mikaya na Zakua, ndi ikwu Asaf. **36** Ndi otu ya, bu Shemaya, Azarel, Milalai, Gilalai, Maai, Netanel, Juda na Hanani. Ha niile ji ngwa egwu ha, udi ngwa egwu ndi ahụ Devid onye nke Chineke nyere n'iwu na ndi ọbụ abụ ga-eji. Ezra, bu ode akwukwo nọ n'ihu na-edu ha. **37** Mgbe ha rutere n'Onu Uzọ ama Isi Iyi, ha rigoro n'elu nkwas nri go ulo elu e si abata n'obodo Devid, si ebe ahụ gafee uloze Devid, gaakwa loghachi n'Onu Uzọ Ama Mmiri, nke di n'akuku owuwa anyanwu obodo ahụ. **38** Ndi ọbụ abụ nke ozọ bu ndi na-enye ekele gara uzọ aka ekpe. Mu onwe m sooro ha n'elu mgbidi ahụ, tinyere okara ndi mmadu ahụ, gafee Ulo elu Ite Oku jeruo Mgbidi Sara Mbara. **39** Anyi sitekwara n'ebe ahụ gafee Onu Uzọ Ama Ifrem, Onu Uzọ ama Jeshana, Onu Uzọ Ama Azu, Onu Uzọ Ama Ulo

Elu Hananel, ruokwa n'Onu Uzọ Ama Ulo Elu Nari na ruo n'Onu Uzọ Ama Aturu, kwusi n'Onu Uzọ Ama Ndi Nche. **40** Ya mere, uzọ ndi mmadu abuo na-abu abu ekele nye Chineke zukotara bata n'ulosọ ukwu. Esokwa m ha bata, mu na okara ndi ndu, **41** tinyere ndi nchujaja ndi a: Eliakim, Maaseia, Miniamin, Mikaya, Elioenai, Zekaraya na Hananaya. Ndi a niile ji opi ha. **42** Ndi ozọ sokwa bata bu ndi a: Maaseia, Shemaya, Elieza, Uzi, Jehohanan, Malkija, Elam na Eza. Onyendu ndi obu abu ahụ niile bu Jezrahaya. **43** Ha churu otutu aja n'ubochi ahụ n'ihi na Chineke nyere ha oke onu. Umunta na ndi inyom sokwa nuriya onu. Ha nukwara uda onu ndi Jerusalem site n'ebe di anya. **44** N'oge ahụ ka a hoputara ndi ikom na-elekota ulo ichikoba ihe, ebe a na-achikoba onyinye mkpuru mbu, na onyinye otu uzọ n'uzọ iri. A na-esite n'obodo gbara Jerusalem gburugburu na-ewebata n'ulo ichikoba ihe onyinye niile e nyere n'iwu maka odimma ndi nchujaja na ndi Livayi. E si otu a na-ewebata ya n'ihi na oru ndi nchujaja na ndi Livayi na-arụ na-atọ ndi Juda utọ nke ukwu. **45** N'ihi na ha na-arụ oru Chineke ahụ ha ketara iru, ya na oru ido ndi mmadu na ihe obula nsọ. Otu a kwa ka ndi obu abu, na ndi na-eche nche si arukwa oru a dika iwu Devid na Solomon nwa ya nyere si di. **46** O bu n'oge Devid na Asaf ka e bido inwe ndi ndu abu ito na ikele Chineke. **47** Ya mere, n'oge Zerubabel na Nehemaya, ndi Izrel niile na-ewebata onyinye e ji akwagide oru ndi obu abu, na ndi nche, na ndi Livayi. Ha kewaputakwara oke ruru ndi Livayi ndi ozọ iche, ndi

Livayi n'onwe ha kwa, kewaputara oke ruru umu Eron n'ime ihe e nyere ha dika e si nye ya n'iwu.

13 N'ubochi ahụ, a guputara okwu Chineke na ntị ndị Izrel site n'akwukwo iwu Mosis. Mgbe a na-aguputa ya, a choputara na o megidere iwu na onye Amon, maobu onye Moab, ga-eso n'ofufe ulonso ukwu Chineke. **2** N'ihina ha bu ndi iro umu Izrel. Ha enyeghi ha ihe oriri na ihe onunụ kama ha zuru Belam ka o buo umu Izrel onu. (Ma Chineke anyi gbanwere ibu onu ahụ mee ka o ghoo ngozi.) **3** Mgbe a guputara iwu a, ndi Izrel chupuru ndi mba ozo niile no n'ogbako ha. **4** Ma tupu ihe ndi a niile emee, Eliashib onye bu onye nchujaja, onye e doro n'isi ilekota ime ulo a na-achikoba ihe n'ulo Chineke anyi, ya na Tobaya nwee ezi mmekorita, **5** o weere otu onuulo buru ibu a na-achikoba ihe nye ya. Na mbu, o bu onuulo ebe a na-achikota onyinye oka na uda na-esi isi utu, na ngwongwo ulonso, na efere mmanya ohuru, na mmanu oliv. Mosis enyelari ya n'iwu na o bu ndi Livayi na ndi obu abu na ndi nche nwe onyinye ndi ahụ. Ndi nchujaja nwekwa oke n'ihe ndi a. **6** Mgbe ihe ndi a na-eme, anoghi m na Jerusalem, n'ihina na n'iri afu ato na abuo nke ochichi Ataksekese, eze Babilon, a loghachikwutere m eze. Ma e mesiri m nata ya ike **7** laghachikwa na Jerusalem. N'ebe a ka m no mata banyere ihe ojoo ahụ Eliashib mere, inye Tobaya otu onuulo nke di n'ogige ulo Chineke ka o buru ebe izuika ya. **8** Iwe were m nke ukwu, nke mere na m sitere n'onuulo ahụ tupusia ngwongwo Tobaya niile n'ezi. **9** Enyere m iwu ka e doo onuulo ndi ahụ niile ocha, a chighachikwara m ngwongwo ulo Chineke niile

n'ime ha, ha na onyinye mkpuru oka, na uda na-esi isi utu ndi ahụ. **10** A choputakwara m na-enyebeghi ndi Livayi oke ihe ruru ha, nke mere na ndi obu abụ, na ndi nche ndi o bu oru ha i doo ofufe, alaghachila n'ubi ha di iche iche. **11** N'ihia ya, abaara m ha mba juo ha si: "Gini mere unu jiri gbakuta ulonso ukwu Chinekeazu?" Mgbe ahụ akpoghachiri m ndi Livayi nyekwa ha oru ha n'ulonso. **12** Ndi Juda niile bidokwara iweta utu ha, na onyinye oka, na mmanya vaini na mmanu oliv ha n'ulo ichikoba ihe di n'ulonso. **13** E tinyere m Shelemaya onye nchajaja, na Zadok ode akwukwo, na Pedaia onye Livayi, ka ha buru ndi na-elekota ulo ichikoba ihe niile ahụ. Emekwara m Hanan nwa Zakua, nwa Matanaya, onye ga na-enyere ha aka, n'ihia na a guru ha dika ndi kwesiri ntukwasị obi. Oru ha bu ikere ndi Livayi ibe ha niile oke. **14** Chineke m, biko cheta m n'ihia nke a, ehichapukwala ihe niile m ji obi m niile ruo n'ulonso gi na ije ozi niile ya. **15** N'ubochi ndi ahụ, ka m huru na Juda ndi nazocha mmanya vaini n'ubochi izuike, ndi ji inyinya ibu na-ebubata ogbe oka, na-ebokwasị ha n'elu inyinya ibu, tinyekwara mmanya, na mkpuru vaini na fiig, na ibu niile obula. Ha na-ebubatakwa ha n'ime Jerusalem n'ubochi izuike. Nke a mere m ji doo ha aka na nti megide ire nri n'ubochi ahụ. **16** Ndi si obodo Taja, bu ndi birila na Jerusalem no na-ebubata azu na ngwa ahia ndi ozo di iche iche, na-ere ha na Juda, nakwa na Jerusalem n'ubochi izuike. **17** A baara m ndi a na-asopuru na Juda mba, si ha, "Gini bu ihe ojo nke a unu na-eme, na-emeru ubochi izuike? **18** O bughị otu ihe a ka nna nna unu ha mere, nke

mere na Chineke wetara ọdachi a tụtwasị anyị nakwa obodo a? Ugbu a, unu na-akpali ọnụma tụtwasị na nke dị megide Izrel site n'imeru ụbọchị izuike?" **19** N'ihị nke a, enyere m iwu na a ga-emechi ọnụ ụzọ ama Jerusalem n'uhuruchi tupu ụbọchị izuike, ruo mgbe ụbọchị izuike gafesiri. Emere m ka ụfọdu ndị ohu m na-anọ na nche n'ebe ahụ, ihu na ọ dighi onye ahia ọbula ga-abata n'ime obodo Jerusalem n'ụbọchị izuike. **20** Ya mere, ndị na-azụ ahia na ndị na-ere ụdị ngwa ahia dị iche iche, na-anọ ọnọdu abali n'azụ Jerusalem, otu gboro maọbụ ugboro abụọ. **21** Ma a dorọ ha aka na ntị, si, "Gini ka unu ji na-anọ ọnọdu abali n'akuku mgbidi a? Ọ buru na unu eme ya ọzọ, aga m enye iwu ka e jide unu." Site n'ụbọchị ahụ gaa n'ihu, ha abiakwaghị ọzọ n'ụbọchị izuike. **22** Mgbe ahụ, enyere m ndị Livayi iwu ka ha doo onwe ha ọcha, nọkwa na nche n'ọnụ ụzọ ama, ihu na onye ọbula doro ụbọchị izuike nsọ. Chineke m, biko, cheta m n'ihị ihe ọma ndị a niile, nwee amara n'ebe m nọ, dika iba ụba nke obi ebere gi si di. **23** Ọzọ, n'ụbọchị ndị ahụ a huru m ndị ikom Juda ndị lutura ndị inyom site n'etiti ndị Ashdod, na ndị Amon, na ndị Moab, **24** chọputakwa na okara n'etiti umu ha nasu naani asusu ndi Ashdod, maobu otu asusu nke ndi mba ọzọ, ma ha amaghị asusu Juda ma oji. **25** Ya mere, abaara m ha mba, bukwa ha onu. Ufodu ha ka m tiri ihe, dokwa ha n'agiri isi. Emesia, emere m ka ha nuo iyi n'aha Chineke si: "Unu agaghị ekwekwa ka umu ndi ikom na ndi inyom unu luo ndi mba ọzọ ma unu onwe unu agakwaghị alutura umu unu, maobu onwe unu, ndi inyom ndi mba ọzọ. **26** Ọ bughị olulu di na nwunye di otu a

wetara ọdịda Solomon? O nweghi eze ọzọ di na mba ọbụla a puru iji tnyere Solomon, n'hi na Chineke ya huru ya n'anya mee ya eze ndi Izrel niile. Ma o bu ndi nwunye mba ọzọ o luru dubara ya na mmehie ikpere arusi. **27** Ugbu a, o bu ka anyi gere na nti na unu onwe unu na-emekwa ajo ihe di otu a, na unu ekwesighi ntukwasi obi nye Chineke anyi, site n'ilu ndi inyom ndi mba ọzọ?" **28** Ya mere, esitere m n'ebe m no chupu otu n'ime umu ndi ikom Joiada, nwa Eliashib, onyeisi nchujaja, onye bu ọgọ Sanbalat onye Hor. **29** Cheta ha, Chineke m, n'hi na ha meruru oru nchujaja, na ogbugba ndu oru nchujaja, na nke ndi Livayi. **30** Ya mere, e doro m ndi nchujaja, na ndi Livayi ọcha, wezugakwa ihe ọbụla nke na-ekwesighi n'ebe ha no. E kenyere m ha oru, onye ọbụla n'ije ozi ya. **31** Emekwara m ka a na-ebubata nku nke ebe ichu aja n'oge kwesiri, meekwa ka a na-ewebata onyinye mkpuru mbu niile n'oge ha. Cheta m Chineke, gosi m ihuma gi.

Esta

1 Nke a bu ihe mere n'oge ochichi eze Sekses, bu Sekses nke chiri alaeze nwere mpaghara di iche iche nke kariji otu nari na iri abuo na asaa, nke gbasakwa site n'India ruo Kush. **2** N'oge ahụ, isi ochichi obodo eze Sekses bu Susa ebe ocheeze ya dikwa. **3** N'afọ nke ato nke ochichi ya, o mere mmemme oke oriri nye ndisi oru ya niile. Ndi ozọ o kpokwara bu ndisi agha nke Peshia na Midia, na umu eze, na ndi ochichi sitere na mba di iche iche o na-achi. **4** Mmemme a were otu nari na iri ubochi asato. Eze jikwa oge a gosi akunuba, na ima mma na ebube nke alaeze ya. **5** Mgbe ubochi ndi a gafesiri, eze kporo oke oriri noro ubochi asaa n'ubi a gbara ogige di n'uloeze, nye ndi niile no na Susa, site n'onye ukwu ruo n'onye nta. **6** Ihe icho mma e ji dozie ogige ahụ bu ezi akwa mgbochi di ocha, nke e ji ogbo ocha kpaa na nke e jikwa ogbo na-acha anunu anunu kpaa. E jikwa eriri ogbo di ezi ocha na nke na-acha odo odo kekotaa akwa mgbochi ndi ahụ, n'ihe mgbaaka olocha di n'ogidi nkume di oke onuahia e wuru n'ebe ahụ. A dọbakwara oche olocha na olaedo ndi ahụ n'ebe e wulituru elu, nke e ji nkume mabul na nkume ndi ozọ di oke onuahia, ndi na-acha ezi ocha, ndi na-acha odo odo na nke na-eji oji wuo ala ya. **7** E jikwa iko olaedo nuo ihe onunu. Iko olaedo obula e weputara n'ubochi ahụ di iche n'iche. O nweghi nke yiri ibe ya. E mekwara ka mmanya eze baa uba dika afọ oma aka eze si di. **8** E nyeghikwa iwu obula banyere iko mmanya ole mmadu kwesiri inu kama ndi chorọ ga-anu dika o si masi ha. N'ihia na eze agwalari ndisi ozi ya na onye obula kwesiri

ịhụ dika o si chọọ. **9** N'otu oge ahụ, eze nwanyị Vashti, kpọkwara oke oriri nye ụmụ nwanyị niile nọ n'ụlọeze, Sekses. **10** N'ụbọchị nke asaa, mgbe obi dị eze Sekses mma n'ihì mmanya ọ n'urū, ọ nyere ndị onozì asaa ndị a na-ejere ya ozi iwu, ha bụ, Mehuman, na Bizta, na Habona, na Bigta, na Abagta, na Zeta, na Kakas, **11** sị ha gaa kpọọ Vashti nwunye eze ka ọ bjakwute ya. Eze nyekwara iwu ka Vashti kpuru okpueze n'isi ya, maka igosì ndị mmadụ niile na ndị a na-asọpụrụ nọ n'ebe ahụ ìma mma ya. N'ihì na Vashti mara mma. **12** Ma mgbe e mere ka ozi eze ruo ya ntị, eze nwanyị, bụ Vashti juru ịbịa. Nke a mere ka iwe wee eze nke ukwu. **13** Dika eze Sekses na-eme, ọ kpọkwara ndị okachamara n'ihe gbasara iwu na ikpe ziri ezi. Eze na ndị a mara ihe, bụ ndị maara ihe ụbọchị nyere kparitara ụka. **14** Ha bụkwa ndị na-anọkarị eze nso. Aha ha bụ Kashena, na Sheta, na Admata, na Tashish, na Meres, na Masena, na Memukan. A maara aha mmadụ asaa ndị a n'ala Midia na Peshia. Ha bụ ndị na-aga n'ihu eze mgbe ọbula ha choro, burukwa ndị dikarisiri elu n'alaeze ahụ. **15** Eze juru sị, "Dika iwu si di, ginị ka a ga-eme Vashti bụ nwunye eze n'ihì na o nupuru isi n'iwu eze Sekses nyere nke o zigaara ya site n'onu ndị onozì ya?" **16** Memukan kwuchitere onu ndị ozọ sị, "Ihe Vashti nwunye eze mere joro njo. O mehiela eze, mehiakwa ndị ochichi niile, na ndị niile bi n'akuku niile nke alaeze Sekses. **17** N'ihì na ndị inyom niile ga-amata ihe eze nwanyị mere, malite ileli ndi di ha anya, ma na-ekwu sị, 'Eze Sekses nyere Vashti nwunye ya iwu ka ọ bja n'ihu ya, ma ọ juru ịbịa.' **18** N'ụbọchị taa ka ndị inyom ndiisi nke Peshia na

Midia, bụ ndị nūrū banyere omume nwunye eze mere, ga-azakwa ndịisi ọchịchị alaeze gi n'ụzọ dị otu a. A ga-enwe nleda anya na esemokwu n'ala a mgbe niile. **19** “Ya mere, ọ būrū na ọ masị eze, ya nye iwu, nke a ga-edepụta, ka ọ būrū iwu n'ala Peshia na Midia, nke na-agaghị agbanwe, na Vashti agaghị abatakwa n'ihu eze Sekses ọzọ. Ka eze werekwa ọnọdụ eze nwanyị ahụ nye onye ọzọ ka ya mma. **20** Ọ ga-erukwa na mgbe a guputara iwu a eze nyere n'akukū alaeze a niile, ndị inyom niile ga-asopurū ndị di ha site n'onye dīkarịsiri nta n'etiti ha ruo n'onye dī ukwu.” **21** Eze na ndịisi ọchịchị ya nabatara ndumọdụ a, n'ihī ya, eze mere ihe Memukan kwuru. **22** O zipurū akwukwọ ozi a nye akukū niile a na-achị achị nke alaeze ahụ. E dekwara akwukwọ ozi ahụ n'asusū dī iche iche, na-ekwuputa n'asusū ọbula na nwoke ọbula kwesiri jibū onye na-achị ezinaulọ ya.

2 Mgbe ihe ndị a gasiri, ka iwe eze Ahasueros dajurū, ọ malitere iche echiche banyere Vashti. O chetara ihe Vashti mere, chetakwa ihe e kpebiri banyere ya. **2** Mgbe ahụ, ndị na-ejere eze ozi siri ya, “Ka anyị gaa chotara eze umu agboghọ na-amaghị nwoke mara mma ile anya. **3** Ka eze hoputa ndị nchikota n'isi obodo niile, ndị ga na-ahoputa, ma na-akpobatakwa umu agboghọ ndị a niile mara mma, n'ulọeze dī na Susa. Ka Hegai, onozī eze burukwa onye ga-elekota ndị inyom ndị a. Ka e jirikwa ihe icho mma niile choo ha mma dika o si kwesi. **4** Emesia, nwaagboghọ ahụ ihe ya masiri eze kariya ga-abu nwunye eze n'onodu Vashti.” Ntuputa a toro eze utu nke ukwu. O nyere ha ike ka ha malite na-atufughị mgbe. **5** N'oge a, enwere

otu onye Juu nọ n'obodo Susa nke ewusiri ike, a na-akpọ Mōdekai nwa Jaija, nwa Shimei, nwa Kish, onye Benjamin. 6 Ọ bụ onye a dọtara n'agha mgbe Nebukadneza bibiri Jerusalem. N'oge ahụ, e mere ka ọ hapụ obodo ya gaa biri na Babilon bụkwa oge a dọtakwara Jekonaya eze ndị Juda na ọtụtụ ndị ọzọ n'agha. 7 Mōdekai nwere nwa nwanne nna ya, aha ya bụ Hadasa, ma a na-akpọkwa ya Esta, onye mara mma n'ahụ dika mma ile anya. Nne ya na nna ya anwụọla, ma Mōdekai kpbatara ya n'ụlọ ya zụọ ya dika nwa ya nwanyị. 8 Ya mere, n'ih iwu ahụ eze nyere, e mere ka ọtụtụ ụmụ agboghobia bịa na Susa, n'ime ụlọ ukwu eze. Ọ bụkwa Hegai na-elekota ha niile. A kpbatakwa Esta n'ụlọeze nyefee ya Hegai n'aka, onye na-elekota ebe obibi ndị iko nwanyị eze. 9 Ọ masiri ya, ọ natakwa ihuoma n'ebe ọ nọ. Ngwangwa ọ malitere inye ya nri pụrụ iche, na ihe ndị ahụ niile e ji edozi ahụ na icho mma. O sitere n'etiti ụmụ agboghọ nọ n'ụlọeze hopta ụmụ agboghọ asaa ndị na-ejere Esta ozi. O duuru ya na ndị na-ejere ya ozi dubaa n'ebe kachasi mma n'ogige ebe ndị inyom eze bi. 10 Ma Esta agwabeghi onye obula obodo ya maobu ihe banyere ezinaulo ya, n'ih i na Mōdekai nyere ya iwu ka ọ ghara igwa onye obula. 11 Ụbuchi niile, Mōdekai na-abia n'ogige ulo ndi inyom na-aju ase otu Esta mere, n'ichopta otu ihe si agara ya. 12 Tupu o ruoro nwaagboghọ obula ibakwuru eze Sekses, ọ ga-anozu onwa iri na abuo n'ebe a na-achọ ya mma dika iwu e nyere banyere icho mma ndi inyom si di. A ga-eji mmanu maá chọọ ya mma onwa isii, werekwa mmanu isi utọ di iche iche, na ihe icho mma ndi ozọ kwadoo ya n'ime onwa isii

nke ọzọ. **13** N'uzọ dị otu a, ka nwaagboghọ ọbụla ga-adị gakwuru eze, bụ Sekses. A na-enye ya ihe ọbụla ọ chọrọ site n'ebe obibi ha nke o ji aba n'ụlọeze. **14** A na-eme ka ọ banye n'ụlọeze n'anyasi, ma n'ututu, ọ na-aloghachi n'ụlọ ọzọ nke dị n'ebe umu nwanị eze bi. N'ebe ahụ ka Shashgaz, onozị eze nọ na-elekota ndị iko nwanị eze. Ọ gakwaghị aloghachi n'ebe eze ọzọ kariakwa ma ihe ya ọ masiri eze, eze akpọọ ya ka ọ biaghachi ọzọ. **15** Mgbe oge Esta (ada Abihail, onye bụ nwanne nna Modekai, onye kpọrọ nwantakiri nwaagboghọ a ka ọ buru nwa nke ya) ga-eji gaa n'ihu eze ruru, ọ nabatara ndumodu Hegai, onozị ahụ na-elekota ndị inyom. Ọ hutara amara n'ihu mmadu niile ndị huru ya. **16** E mere ka Esta bakwuru eze n'onwa nke iri n'afọ nke asaa nke ochichi eze Ahasueros. **17** Eze huru Esta n'anya kariya umu agboghọ ndị ọzọ niile. Ọ natara amara na mmasi eze kariya umu agboghọ na-amaghị nwoke ndị ọzọ. Ya mere, o weere okpueze kpukwasị ya n'isi mee ya eze nwanị n'onodu Vashti. **18** Eze kpọrọ oke oriri, n'ihu Esta, nye ndiisi ochichi ya niile na ndị ozi ya niile. Ọ kpọsara ezumike nye ndị ọrụ niile n'alaeze ya, ma kesaakwa onyinye nye otutu ndị mmadu dika eze puru ime. **19** Mgbe a chikotara umu agboghọ ndị a na-amaghị nwoke nke ugboro abuo, Modekai nọ ala n'onu uzọ ama eze. **20** Ma Esta emebeghi ka onye ọbụla mara ihe banyere ezinaulo ya maobu obodo ya, dika Modekai nyere ya n'iwu, nke ọ na-emeri mgbe a na-azulite ya. **21** Otu ubochi, mgbe Modekai nọ n'oru n'onu uzọ ama ulo ukwu eze, ndi onozị abuo eze nwere, aha ha bu Bigtan na Teresh, ndi na-eche onu uzọ uloze

nche, were iwe megide eze. Ha gbara izu kpebie na ha ga-egbu eze Sekses. **22** Ma Mòdekai chọpụtara nzube ojọọ a gwa ya Esta, nwunye eze, onye gwara eze, meekwa ka eze mata na ọ bụ Mòdekai gwara ya. **23** Mgbe e nyochara kwu a, chọpụta na ọ bụ eziokwu, e jidere mmadụ abụọ ahụ kwugbuo ha n'osisi. E dekwara ihe ndị a niile n'ihu eze n'ime akwụkwọ akụkọ ihe e mere.

3 Mgbe ihe ndị a gasiri, eze bụ Ahasueros mere Heman nwa Hamedata onye Agag ka ọ buru onye ukwu, o nyere ya ugwu site n'inye ya oche di elu karịa nke ndi ọzọ niile a na-asopuru. **2** Ndiisi ochichi eze niile na-egbu ikpere n'ala nye Heman nsopuru mgbe obula o si n'onu uzọ ama uloze na-agafe, n'ih na ọ bu otu a ka eze nyere n'iwu. Ma Mòdekai ekweghi egbu ikpere nye ya, ọ kwekwaghi enye ya nsopuru. **3** Mgbe ahụ, ndi ozi eze ndi no n'onu uzọ ama eze juru Mòdekai ajuju si ya, "Gini mere i ji na-enupu isi n'iwu eze nyere?" **4** Ha na-agwa ya okwu kwa ubochi kwa ubochi, ma o geghi ha nti. N'ih nke a, ha gwara Heman ihe banyere ya, ihu ma ọ ga-anabata omume Mòdekai, ebe ọ gwara ha na ya bu onye Juu. **5** Ihe a were Heman iwe nke ukwu mgbe ọ chọpụtara na Mòdekai juru igbu ikpere n'ihu ya, maobu isopuru ya. **6** Mgbe ọ matara ndi Mòdekai ha bu, ọ di ya ka ihe ileda anya ma o gbuo naani Mòdekai. Kama Heman chorọ uzọ ọ ga-esi laa ndi Mòdekai niile, bu ndi Juu no n'alaeze niile nke Sekses n'iyi. **7** N'onwa mbu, nke bu onwa Nisan, n'afọ nke iri na abuo nke ochichi eze Ahasueros. Ha fere nza (nke bu Pua) n'ihu Heman iji hoputa ubochi na onwa. Ma nza ahụ danyere n'ubochi nke iri na ato n'onwa nke iri

na abụọ, nke bụ ọnwá Aada. **8** Mgbe ahụ Heman sịrị eze Sekses, “O nwere otu ndị gbasara ebe niile, n’etiti ndị bi n’obodo dī iche iche niile nke alaeze gị, ha kepuru onwe ha iche. Iwu ha dī iche site n’iwu nke ndị mba ọzọ. Ha adighi edebekwa iwu eze, ọ gaghị abara eze uru i hapu ha ka ha nọduru onwe ha. **9** Ọ buru na ọ masiri eze, ya nye iwu ka a laa ha n’iyi, aga m akwanye puku talenti ọlaocha iri n’aka ndi nlekota n’ihi ulokwu eze.” **10** Ya mere, eze gbaputara ọlaaka ikike ya nye ya Heman nwa Hamedata onye Agag, onye iro ndi Juu **11** Eze gwara Heman, “Enyela m gi ọlaocha ahụ, ya na ndi a. Mee ha dika o si di gi mma.” **12** N’abalị iri na atọ nke ọnwá mbu, a kpokoro ndi ode akwukwo eze niile. Ha deputara n’akwukwo isi obodo dī iche iche, nakwa n’asusu ndi obula, ihe niile Heman nyere n’iwu nye ndi nnochị anya eze niile, ndi ochichi nke ala niile ha na-achi, na ndisi nke ndi obula no n’ime alaeze a. E ji aha Ahasueros dee akwukwo ndi ahụ, werekwa mgbaaka eze n’onwe ya kaa ya akara. **13** E zipuru ndi ogba oso ozi eze ka ha gaa n’isi obodo obula n’alaeze ahụ, na-enye iwu a edere n’akwukwo ka a laa n’iyi, gbuo, ma kpochapukwa ndi Juu niile, ma nwantakiri ma okenye, ma nwanyi, ma umuntakiri, n’otu ubochi, n’abalị iri na atọ nke ọnwá iri na abụọ, nke bụ ọnwá Aada, nakwa ipunara ha akunuba ha n’ike. **14** Ihe ndeputa nke otu akwukwo ahụ bụ nke a ga-enye dika iwu n’obodo niile obula site na nkwaputa, mee ka ndi mba niile mara maka ya, nookwa na njikere n’ihi ubochi ahụ. **15** Ọ bụ ndi ozi eze na-agba oso nke oma ka e nyere ozi ahụ, ka ha jiri ya jee n’obodo niile. E mekwara ka iwu ahụ baa mmadu

niile bi na Susa ntị. Emesịa, eze na Heman nọduru ala
jnu ihe onun n'oge ndi niile bi na Susa no n'egwu n'ih
okwu ibibi ndi Juu ahụ.

4 Mgbe Mdekai nuru ihe mere, o dowa uwe ya, yikwas
onwe ya akwa mkpe, werekwa ntụ kpokwas onwe ya, pu
baa n'ime obodo, na-eti mkpu akwa. **2** O bjaruru n'onu
uzo ama nke uloze guzo n'ebe ahụ, n'ih na o dighi onye
a na-ekwe ka o yiri akwa mkpe banye n'ogige uloze. **3**
N'alaeze ahụ ndi Juu niile, no n'iru uju na ibu onu na ikwa
akwa na iti aka n'obi n'ih iwu eze ahụ. Otutu yikwa akwa
mkpe ha, dinarakwa na ntụ. **4** Mgbe umu agboghona
ndi onozu Esta gwara ya ihe banyere Mdekai, o wutere
ya nke ukwu. O zigaara Mdekai uwe, ka o nwee ike
gbanwee uwe mkpe ahụ o yi, ma o naraghi ha. **5** Mgbe
ahụ, Esta ziri ka a kpo Hatak, otu n'ime ndi onozu eze,
onye nke o bu oru ya ijere Esta ozi, gwa ya ka o jekwuru
Mdekai juo ya ihe kpatara nke a, na ihe mere o ji na-
eme otu a. **6** Hatak jere n'ama obodo ahụ ebe o huru
Mdekai n'onu uzo uloze. **7** Mdekai kororo ya ihe niile,
na otu Heman si kwe nkwa ikwunye ego n'uloku eze
ka e were laa ndi Juu n'iyi. **8** O nyekwara ya akwukwo
iwu eze ebe e dere maka ila ha n'iyi, bu nke akposara na
Susa, ka o gosi ya Esta, kowaakwa ya nye ya. O gwara ya
ka o nye ya iwu ka o bakwuru eze roro ya aroro amara,
rorokwa ya ebere n'ih ndi ya. **9** Hatak lohachiri zie Esta
ihe niile Mdekai kwuru. **10** Ma Esta gwara Hatak ka o
jeghachi gwa Mdekai si, **11** "Uwa niile maara nke oma na
onye obula, maobu nwoke maobu nwanyi, banyere n'ime
ime uloze mgbe eze na-akporo ya, ga-anwu, kariakwa

ma eze o setipuru mkpara olaedo ya gosi onye ahụ na o nabatara oḅiḅia ya. Ugbu a, o meela ihe dī ka otu onwa kemgbe eze na-ezibeghi ozi ka a kpoo m.” **12** Mgbe ha gwara Modekai ihe Esta zara, **13** o zighachiri osisa a, “Echela n’ihi na i bi n’ulozeze na naani gi ga-afodu ndu n’etiti ndi Juu niile. **14** O buru na i gba nkiti n’oge a, oghere na napa ndi Juu ga-esite n’uzo ozo bia, ma gi onwe gi na ulo nna gi ga-ala n’iyi. Onye makwanu ihe mere i ji noro n’ulozeze n’oge di otu a?” **15** Mgbe ahụ, Esta zara Modekai si; **16** “Gaa kpokotaa ndi Juu niile bi na Susa, bukwaaranu m onu. Unu erila ihe obula, maobu nuo ihe obula abali ato, ehie na abali. Mu onwe m kwa, na umu agboghọ na-ejere m ozi, ga-emekwa otu ihe ahụ. Emesja, o bu ezie na o bu ihe megidere iwu, ma aga m aga hu eze anya. Ihe o putara ya puta. O putara m onwu, ka m nwuo!” **17** Modekai puru, gaa mee dika Esta gwara ya.

5 N’abali nke ato ya, Esta yiri uwe eze nwanyi ya, guzo n’ime ime ogige ulozeze, nke chere ihu n’ulo nzuko ukwu di n’ulozeze, ebe eze nodu n’ocheeze ya chee ihu n’onu uzo. **2** Mgbe o huru Esta bu nwunye eze ka o na-eguzo n’ogige ahụ, ihe ya masiri ya, o nabatakwarara ya site na i setipuru ya mkpara olaedo nke di n’aka ya. Ya mere, Esta biaruru nso metukwa isi mkpara olaedo ahụ aka. **3** Eze juru ya si, “Gini ka i chorọ, eze nwanyi Esta? Gini bu mkpa gi? Aga m emere gi ya, o buladi ma o buru inye gi otu okara alaeze m.” **4** Esta zara si, “O buru na o masiri eze, achoro m ka gi na Heman bia rie oriri m kwadooro unu taa.” **5** Eze tughariri gwa ndi ozi ya si, “Gwanu Heman ka o mee ngwangwa bia ka anyi gaa mee ihe Esta roro.”

Emesija, eze na Heman bɪara n'oriri Esta. **6** Mgbe ha na-anu mmanya, eze siri Esta, "Ugbu a, gwa m ihe i choro, aga m enye gi ya, o buladi ma o buru otu okara alaeze m." **7** Esta zara si, "Ariso m na mkpa m bu nke a, **8** o buru na m ahutala amara n'ihu eze n'ezie, o burukwa na o masiri eze imere m ihe m na-ariso, na ime ihe m na-achoro, ka ya na Heman sorokwa bja echi n'oriri ozoro m ga-akwado. Echi ka m ga-akokwara gi ihe niile." **9** Heman hapuru ebe oriri ahụ n'oke obi utu. Ma mgbe o huru Mokedai n'onu uzoro ama eze, hukwa na o bilighi maobu maa jijiji n'ihu ya, iwe were ya nke ukwu. **10** N'agbanyeghi nke a, Heman jisiri onwe ya ike, laa n'ulo ya. O kpokotara ndi enyi ya niile na Zeresh, nwunye ya, **11** o nyara ha isi n'ihio oke akunuba ya, na otutu umu ndi ikom ya, n'uzoro niile nke eze si nye ya nsopuru ma bulikwaa ya elu kariya ndi ozoro okwa ha di elu na ndi oru eze niile. **12** Heman kwukwara si, "Nke a abughi di okwu, o bu naani mu ka Esta nwunye eze, kporo ka m soro eze bja n'oriri nke o kwadooro. Echi ka o kporo m ka m soro eze bja. **13** Ma ihe ndi a niile bu ihe efu mgbe obula m na-ahụ Mokedai onye Juu ahụ ka o na-anodu ala n'onu uzoro ama uloeze." **14** Mgbe ahụ, Zeresh nwunye ya na ndi enyi ya niile, duru ya odu si ya, "The i ga-eme bu nke a: Kwadoo osisi e ji akwugbu mmadu, nke idi elu ya ga-adi iri mita abuo na ato. N'ututu echi, roro eze ka o nye gi ike ikwugbu Mokedai n'elu ya. Mgbe e mere nke a, onu gi ga-ezukwa oke, mgbe i ga-esorokwa eze gaa rie oriri a kporo unu." Okwu a masiri Heman nke ukwu. O nyere iwu ka a kwadoo osisi ahụ ngwangwa.

6 N'abalị ahụ, ụra abịaghị eze n'anya ma ọlị. N'ihī ya, o meturū ya n'obi ịgụ akwukwọ ihe ncheta. Ya mere, o nyere iwu ka e wetara ya akwukwọ a na-edekọta ihe niile e mere n'oge ọchịchị ya. **2** N'ime ya, ọ gūtarā ihe e dere banyere Mọdekai, otu o si kpughee izuzu ọjọọ Bigtan na Teresh, ndị onozī eze na-eche nche n'ọnụ ụzọ ụlọeze, gbara ịgbu eze Sekses. **3** Mgbe ahụ eze jurū ajujū sị, "Gini bụ ihe ọma e meere Mọdekai n'ihī ihe a o mere?" Ndị ozi ya zara, "O nwebeghị ihe ọbụla e meere ya!" **4** Eze siri, "Onye nọ n'ogige?" Ma Heman ka batachara na mbata ogige ụlọeze, ịgwa eze banyere mkwugbu Mọdekai n'elu osisi nke o guzobere n'ihī ya. **5** Ndị na-ejere ya ozi zara, "Heman na-eguzo n'ogige." Eze siri, "Kpobata ya." **6** Mgbe Heman batara, eze jurū ya ajujū sị, "Gini bụ ugwu m kwesiri inye onye mere ihe na-atọ m ụtọ?" Heman chere n'ime onwe ya sị, "Oleekwanụ onye ọzọ eze ga-achọ inye ugwu kariya mụ onwe m?" **7** Ya mere ọ zara eze, "Banyere nwoke ahụ ọ masiri eze ikwanyere ugwu, **8** nye iwu ka e weputa uwe gi, nke gi bụ eze yituru, na inyinya gi, nke eze gbaarala, nke e kpukwasiri oyiyi okpueze n'isi ya. **9** Ka enye uwe ahụ na inyinya ahụ n'aka otu onye kachasi nwee ugwu n'ime umu eze, ka ha yikwasị nwoke ahụ nke eze chorọ isopuru uwe ahụ, ka inyinya buru ya dika ha dokpu ya na-ejeghari n'okporoizọ niile n'obodo, na-ekwusa n'ihu ya na-asị, 'Otu a ka a na-emere nwoke ahụ ọ masiri eze inye nsopuru!'" **10** Mgbe ahụ eze nyere Heman iwu, sị; "Aha! Ntuputa gi di mma nke ukwu! Mee ngwangwa, were uwe ndi a, na inyinya m, meekwara Mọdekai onye Juu ahụ na-anodu n'onu uzọ

ama ụlọeze ihe niile ndị a i kwuru. Hụkwa na i mechasiri ihe ndị a niile i kwuru.” **11** Ya mere, Heman chiji uwe eze ahụ yikwasị ya Mdekai n’ahụ. O mekwara ka ọ nọdu n’elu inyinya eze. Emesịa, o duuru ya jegharịa n’akuku obodo ahụ niile na-eti mkpu na-asị, “Otu a ka eze gagesi sọpuru nwoke ahụ ihe ya di ya mma.” **12** Emesịa, Mdekai loghachiri n’onu ụzọ ama eze. Ma Heman mere ngwangwa laa n’ulo ya, kpuchiekwara isi ya n’iru ụjụ, **13** ọ kọrọ Zeresh nwunye ya, na ndi enyi ya niile ihe niile nke mere ya. Ndi ndumodu ya na nwunye ya Zeresh siri ya, “Ebe ọ bu na Mdekai, onye i bidoro ida n’ihu ya, bu onye Juu, i gaghị enwe ike emegide ya, i ghaghị ila n’iyi.” **14** Mgbe ha na ya nọ na-akparita uka, ndi onozu eze bjaruru duru Heman ngwangwa maka iga n’oriri ahụ Esta kwadoro.

7 Eze na Heman gara iri oriri ahụ Esta nwunye eze kporo ha, **2** mgbe ha nọ na-anụ mmanya, n’ubochi nke abuo ahụ, eze juru Esta ajuju si, “Gini bu ariri gi, Esta, eze nwanyi? Gini ka i chorọ? Ihe obula o bu, aga m enye gi ya, o buladi otu okara alaeze m.” **3** N’ikpeazu, Esta nwunye eze zara si, “Eze biko, o buru na m ahutala amara n’ihu gi, o burukwa na o masiri gi, zoputa ndu m na ndu ndi m. **4** N’ihi na mu na ndi m aburu ndi erere ere n’aka ndi ga-ala anyi n’iyi. Anyi aburu ndi a ga-egbu, na ndi aghaghị ila n’iyi. A si na e rere anyi dika ndi ohu nwoke na nwanyi, agaara m agba nkiti, hapu inye gi nsogbu, ma n’ihi n’odighi ihe ga-akwu ugwo isogbu eze.” **5** Eze, bu Sekses, juru Esta, bu nwunye eze, “Onye ka mmadu ahụ bu, olee ebe o nọ, bu onye na-ezube ime ihe ojoo di otu

a?” 6 Esta zara, “Ọ bụ onye iro na onye mmegide. Ọ bụ Heman, nwoke ojọọ a!” Mgbe ahụ, ụjọ dị ukwu jidere Heman n’ihu eze na nwunye eze. 7 Eze biliri ọtọ n’iwe, hapụ mmanya ya site n’ebe oriri ahụ pụọ, gaa n’ime ubi ya a gbara ogige dị n’ụlọeze. Ma Heman nọduru iriọ eze nwanyi, bụ Esta aririọ maka ndụ ya, n’ihi na ọ maara na eze ekpebiela ịla ndụ ya n’iyi. 8 Mgbe eze sitere n’ubi a gbara ogige ọghachita n’ụlọ oriri ahụ, lee ka Heman tụtụ onwe ya n’elu oche ahụ Esta na-adabere n’elu ya. Eze siri, “Ọ chọrọ iwedakwa nwunye eze n’ala n’ihu m n’ụlọ m?” Ngwangwa okwu a si n’onu eze pụta, ha kpuchiri Heman akwa n’ihu. 9 Mgbe ahụ kwa, Habona otu n’ime ndi ozi eze gwara eze si, “Onyenwe m, lee na Heman enyela iwu ka a kwadoo osisi nke ịdị elu ya bụ iri mita abụọ na atọ, ebe ọ chọrọ ịnọ kwụgbuo Mọdekai, nwoke ahụ mere ka a ghara igbu eze. Osisi ahụ guzokwa ugbo a n’ihu ụlọ Heman.” Eze siri, “Kwụgbuonu ya n’osisi ahụ!” 10 Ya mere, ha kwụgburu Heman n’osisi ahụ ọ kwadoro maka Mọdekai. Iwe eze dajukwara.

8 N’otu ụbọchị ahụ, Ahasueros bụ eze, nyefere Esta nwunye eze akunuba niile Heman onye iro ndi Juu nwere. E mekwara ka Mọdekai bia n’ihu eze, n’ihi na Esta agwala eze na ọ bụ nwanne nna ya. 2 Mgbe ahụ, eze weputara ọlaaka ikike ya, nke a gbaputara site n’aka Heman nye ya Mọdekai. Esta mekwara Mọdekai onye nlekota akunuba Heman. 3 Ozokwa, Esta bįara n’ihu eze daa n’ala n’ukwu eze riọ ya aririọ n’anya mmiri ka ọ kwusi echiche ojọọ ahụ Heman onye Agag, chere megide ndi Juu. 4 Eze setipuru mkpara ọlaedo ya nye Esta. Esta biliri, guzo

n'ihu eze, 5 ọ siri, "Ọ buru na ọ di eze mma, ọ burukwa na m hutara amara n'ihu ya, burukwa ihe ziri ezi n'anya eze, ọ burukwa na ihe m masiri ya, ka ede iwu n'akwukwo ikagbu ozi Heman nwa Hamedata, onye Agag, nke o cheputara dee ime ka a laa ndi Juu n'iyi n'ala niile eze na-achi. 6 N'ihia na m ga-esi anaa nagide ya, ihu ka a na-egbu ndi m, na-alakwa umunna m n'iyi?" 7 Mgbe ahụ, eze bu Ahasueros gwara Esta nwunye eze na Mdekai onye Juu okwu si ha, "Enyela m Esta akunuba Heman, ha akwugbukwaala Heman n'osisi, n'ihia na ọ chorọ ila ndi Juu n'iyi. 8 Ugbu a, deenu akwukwo ozi banyere ndi Juu niile, dee ihe obula di mma n'anya unu n'aha eze. Werekwa olaaka ikike eze kaa ya akara, n'ihia na ọ dighi akwukwo obula e dere n'aha eze, kaakwa ya akara mgbaaka eze nke a puru imeghari." 9 Otu mgbe ahụ, akporo ndi ode akwukwo eze. Ọ bu n'iri abali na ato nke onwa ato n'afọ nke bu onwa Sivan ka ihe ndi a mere. Ha dere iwu niile Mdekai nyere banyere ndi Juu, ndiji ochichi niile na ndi ochichi niile na-elekota mpaghara alaeze niile site n'India ruo Kush. Onugugu ha niile di otu nari na iri abuo na asaa. E deputasiri iwu ahụ n'odide akwukwo nke ala obula a na-achi achisi di, na dika asusu ndi obula si di, ma nyekwa ndi Juu dika odide akwukwo na asusu ha si di. 10 Mdekai dere akwukwo ahụ n'aha eze, bu Ahasueros, werekwa olaaka ikike eze kaa ya akara, zipu akwukwo ndi a site n'aka ndi ogba oso ndi inyinya na-ebu, bu ndi na-agba inyinya ukwu oso nke e leziri anya nke oma zuo maka ije ozi diri eze. 11 Akwukwo nke iwu eze a, nyere ndi Juu niile no n'obodo

ọbụla ike izukọta n'otu maka ịzọ ndụ ha, nyekwa ha
 ikike ibibi, gbuo ma laa n'iyi ndị agha nke mba ọbụla,
 maọbụ ala ndị ahụ a na-achị achị bụ ndị nwere ike ịla
 ha, ndị inyom ha na ụmuntakiri ha n'iyi, na ịpunara ha
 akunuba ha. **12** Ụbọchị a akara aka maka ndị Juu ime ihe
 ndị a n'obodo niile n'alaeze eze Ahasueros bụ n'abalị iri
 na atọ nke ọnwá Ada. **13** E kwukwara n'akwukwọ iwu
 ahụ na a ghaghị ịnabata iwu eze ahụ n'obodo ọbụla dị
 n'alaeze ya. E kwukwara na a ga-aguputara ya mmadụ
 niile, kowazie ya ime ka ndị Juu niile nọdụ na njikere
 imeri ndị iro ha. **14** Ndị ahụ na-agba ọsọ, bụ ndị na-ebu
 akwukwọ ozi, nọkwasiri n'elu ịnyinya eze mee ngwangwa
 puo, ebe iwu eze kwaliri ha. E nyekwara iwu a na Susa. **15**
 Mgbe Mōdekai si n'ihu eze puo, o yi uwe ndị eze nke na-
 acha ọcha, na nke na-achakwa anụnụ anụnụ, kpurukwa
 okpueze ọlaedo dị ukwuu, na uwe mwuda e ji ezi akwa
 nke na-acha odo odo dọ n'ahụ ya. Obodo Susa tiri mkpu
 nuriakwa ọnu. **16** Nye ndị Juu n'onwe ha, ọ bụ oge ịnuri
 ọnu, obi uto na nsopuru. **17** Na mpaghara alaeze ahụ
 niile, na n'obodo ọbụla nke iwu eze ahụ bjaruru, e nwere
 ọnu na obi uto n'etiti ndị Juu niile, nweekwa oke oriri na
 ọnu. Ọtutu mmadụ n'ime ndị si mba dị iche iche ghoro
 ndị Juu, n'ihie egwu ndị Juu dakwasiri ha.

9 N'abalị iri na atọ nke ọnwá iri na abuo, nke bụ ọnwá
 Ada, bụ ụbọchị a gaara emezu iwu ahụ eze nyere. N'ụbọchị
 a, ndị iro ndị Juu lere anya na ha ga-ekpochapu ha. Ma
 ugbu a, a tugharjala iwu ahụ, mee ya ka ọ buru ihe
 megidere ndị ahụ kporo ndị Juu asi. **2** Ndị Juu chikotara
 onwe ha ọnu n'obodo niile dị n'alaeze eze Sekses, maka

ịzọ ndụ ha. Ma o nweghị onye ọbụla pụrụ imegide ha, n'ihl na egwu ha dakwasịrị ndị obodo niile dī iche iche. **3** Ndjisi ọchichị obodo niile, ndi na-anochite anya eze, na ndjisi, na ndi ozi eze, nyeere ndi Juu aka, n'ihl na ha tūrū egwu Mōdekai. **4** N'ihl na Mōdekai bụ onye a ma ama n'ulōeze, ọ bụkwa onye a maara aha ya n'alaeze ahụ niile, n'ihl na ike ọchichị ya na-abawanye ụba karịa ụbōchị niile. **5** Nke a mere, na ndi Juu ji mma agha gbuo, ma bibie ndi iro ha niile. Ha mesoro ndi kpōrō ha asị mmeso ọbūla masiri ha. **6** N'ime obodo ahū e wusiri ike bū Susa, ndi Juu gburu narị ndi ikom ise laa ha n'iyi. **7** Ha gbukwara Pashandata, Dalfon, Aspata, **8** Porata, Adalia, Aridata, **9** Pamashta, Arisai Aridai na Vaizata, **10** ha bụkwa ụmū ndi ikom iri Heman nwa Hamedata, onye iro ndi Juu mūtara. Ma ha emetughị akunuba ha aka. **11** N'ubochi ahū, a gwara eze ọnūogugū ndi e gburu n'obodo Susa. **12** Eze siri Esta bū nwunye eze, "Ndi Juu egbuola narị mmadū ise n'obodo Susa, gbukwaa ụmū ndi ikom Heman iri. Ebe ha mere otu a n'ebe a, onye ma ihe ha mere n'obodo dī iche iche n'alaeze m? Ugbu a, gini ọzō bū ariri gi? A ga-emezuru gi ya. Gini ọzō bū ihe i choro? A ga-emekwa ya." **13** Esta siri, "O buru na o di eze mma, ka ndi Juu bi na Susa meekwa ihe ha mere taa echi, ka a kwubakwa ụmū ndi ikom iri Heman n'elu osisi." **14** Ya mere, eze kwenyere, a kkwara ya dika ekwe na Susa, a kwubara ụmū iri Heman n'elu osisi. **15** Ndi Juu bi na Susa chikotakwara onwe ha onu n'ubochi iri na anọ nke onwa Ada, gbuo narị mmadū atō ọzō n'obodo Susa. Ma ha emetughị akunuba ndi ahū aka. **16** Ma ndi Juu ndi ọzō bi n'obodo ndi ọzō dī

iche iche eze na-achi, jikotakwara onwe ha onu izo ndu ha, site otu a nwere onwe ha puo n'aka ndi iro ha. Ha gburu iri puku mmadu asaa na ise bu ndi kporo ha asi, ma ha emetughi akunuba ha aka. **17** E mere ihe ndi a n'abali iri na ato nke onwa Ada, ha zukwara ike n'ubochi so ya bu abali iri na ano. Ha mere ubochi ahụ, ubochi onu na nke oriri na onunu. **18** Ma ndi Juu no na Susa zukotara n'ubochi nke iri na ato, na n'ubochi nke iri na ano. Emesia, n'ubochi nke iri na ise ha zuru ike, mekwa ya ubochi onu na nke oriri na onunu. **19** O bu nke a mere ndi Juu niile bi n'ime ime obodo ji eme mmemme onu na nke oriri na onunu n'abali iri na ano nke onwa iri na abuo nke afọ obula. Ha mere ubochi ahụ ka o burukwa ubochi inyerita onyinye. **20** Emesia, Modekai dere ihe ndi a niile n'akwukwo, zigakwara ndi Juu niile no n'okpuru ochichi eze Sekses, ma ndi no nso ma ndi no n'ebe di anya, **21** ka ha na-eme mmemme a kwa afọ n'ubochi nke iri na ano na nke iri na ise nke onwa Ada obula. **22** Nke a bu iji gosi mgbe ndi Juu nweere onwe ha site n'aka ndi iro ha, na iji cheta mgbe iru ujū ha ghoro onu, na mgbe ikwa akwa ha ghoro ubochi mmemme onu. O deere ha ka ha debe ubochi ndi a dika ubochi mmemme onu na oriri na onunu, na inyerita onwe ha onyinye ihe oriri na inye umu ogbenye onyinye di iche iche. **23** Ya mere, ndi Juu kwenyere iga n'ihu ime mmemme a nke ha malitere ime, dika Modekai si deere ha ya, **24** n'ihia na Heman nwa Hamedata, onye Agag, onye iro ndi Juu niile, kpebiri ila ha n'iyi n'ubochi ahụ o tputara site n'ife nza. **25** Mgbe izu ojoo a ruru eze nti, o nyere iwu nke e debanyere

n'akwukwọ si, ka echiche ojọọ nke Heman megide ndi Juu tugharia n'isi ya, o kwukwara ka akwugbuo ya na umu ndi ikom niile n'elu osisi. **26** Ya mere, a kpọọ ubochi ndi ahụ Purim nke sitere na mkpuru okwu Pur. N'ihie niile e dere n'akwukwọ ahụ na nke ha hukwara na nke mekwaara ha. **27** Ndi Juu niile kwekoritara idebe mmemme a, na imekwa ka umu ha, na ndi niile kwenyere iso ha, na-emekwa ya. Ha kpebiri na ha ga-edebe ubochi abuo ndi ahụ kwa afọ, n'uzo nakwa oge e zubere ka o buru. **28** Aga na-echeta ubochi ndi a, na-eme kwa ya n'ogbo niile obula, n'ezinaulo obula, n'ala obula a na-achi nakwa obodo obula. Ndi Juu aghaghi idebe mmemme ubochi Purim, ma o bukwany ncheta ubochi ndi a apuo n'obi ogbo ha niile. **29** N'oge a, Esta nwunye eze, nwa Abihail, na Mōdekai onye Juu jikotara aka dee akwukwọ ozo nke e ji mesie akwukwọ ahụ Mōdekai dere ike, maka imalite mmemme Purim. **30** Mōdekai zipuru akwukwọ ozi nke okwu udo na eziokwu di n'ime ya, nye ndi Juu niile bi n'ime mpaghara alaeze Sekses, nke di otu nari na iri abuo na asaa. **31** E ji akwukwọ a mesie okwu ahụ ike na a ga-edebe ubochi ndi ahụ kwa afọ maka mmemme Purim dika Mōdekai onye Juu na Esta nwunye eze nyere n'iwu. Ndi Juu niile na umu umu ha ga-eme mmemme a n'oge a kara aka, dika ha si edebe iwu ndi ozo metutara oge ibu onu na oge iru uju. **32** Iwu a Esta nyere mesiri ukpuru mmemme Purim ike. E dekwara ya n'akwukwọ.

10 Eze bu Ahasueros na-anakota utu site n'aka ndi niile bi n'alaeze ya tutu ruo n'onu mmiri osimiri ebe alaeze ahụ soturu. **2** Ma oru ukwu na oru niile o ruru, ya na ihe

niile gbasara ịdị ukwu nke Mōdekai, na uguwu niile eze nyere ya, ha niile ka e dere n'ime akwụkwọ akụkọ ihe ndị eze Midia na Peshja mere n'oge ọchịchị ha. **3** Mōdekai, onye Juu, bụ onye na-esote eze Ahasueros n'ọkwa. Ọ bụ onye ịdị ukwu n'etiti ndị Juu, na onye ndị Juu ibe ya na-asọpụkwara, n'ihi na ọ na-elenye anya n'ihe gbasara udo ndị Juu. Ọ bụkwa onye na-ekwuchite ọnụ n'ihe banyere ọdịmma nke ndị Juu niile.

Job

1 Otu nwoke aha ya bu Job bi n'obodo Uz. Nwoke a bu Job bu onye na-enweghi ita uta obula, burukwa onye ezi omume nke na-atu egwu Chineke ma na-agbara mmehie oso. **2** O muru umu ndi ikom asaa na umu agboghota. **3** O nwere puku aturu asaa, na puku inyinya kamel ato, na ehi onugugu ha di otu puku e jikoro abuo abuo, na nari inyinya ibu ise, na otutu ndi na-ejere ya ozi. O bu nwoke di ukwu karja ndi niile bi n'owuwa anyanwu. **4** Umu ya ndi ikom na-eme mmemme oriri na onunu n'ubochi omumu ha n'ulo ha, nke obula n'ime ya n'usoro. Mgbe ha na-eme nke a, ha na-akpokwa umunne ha ndi nwanji ato ka ha bia soro ha rie ma nukwaa. **5** Mgbe oge mmemme ndi ahụ gwusiri, Job na-akpokota umu ya doo ha nsọ. N'isi ututu ya, o na-achụ aja nsure oku n'ihu onye obula n'etiti umu ya. Echiche ya bu, "Ma eleghi anya, umu ya emehiela kochaa Chineke n'ime obi ha." Nke a bu ihe Job na-eme mgbe niile. **6** Otu ubochi umu Chineke biara igosi onwe ha n'ihu Onyenwe anyi ma ekwensu sonyekwara ha bia. **7** Onyenwe anyi siri Ekwensu, "Ebee ka i si abia?" Ekwensu zara Onyenwe anyi, "Site n'iwaghari n'awa na site n'igaghari ihu na azu n'ime ya." **8** Mgbe ahụ, Onyenwe anyi siri Ekwensu, "I leziela ohu m nwoke Job anya? O dighi onye ozọ nọ n'awa nke dika ya. O bu nwoke zuruoke, onye na-emekwa ihe ziri ezi. O bu onye na-atu egwu Chineke, na-adighi etinye aka ya n'ihe ojoo obula." **9** Ekwensu zara Onyenwe anyi si, "Job o na-atu Chineke egwu n'efu? **10** O bu na i gbaghi Job na ezinaulo ya na ihe niile o nwere ogige gburugburu n'akuku niile? I goziela

orụ aka ya, nke mere na igwe ewu na aturụ ya na igwe ehi ya juputara ebe niile. **11** Ngwa, setipụ aka gi metụ ihe niile o nwere aka, ka i hụ ma ọ gaghi abụ gi onụ.” **12** Mgbe ahụ, Onyenwe anyị zara ekwensu si ya, “Lee Job, jiri niile o nwere mee ihe ọbụla i choro, kama emetukwala ndụ ya aka.” Emesịa, ekwensu sitere n’ihu Onyenwe anyị puo. **13** Otu ubochi, mgbe umu Job ndi nwoke na umunne ya ndi nwanji zukoro iri ihe oriri na inu ihe onunu n’ulo nwanne ha nwoke nke okenye. **14** Otu onye n’ime ndi na-eje ozi biakwutere Job si, “Mgbe ehi anyi na-ako oru na mgbe inyinya ibu anyi na-ata nri n’ebe di nso, **15** ndi Sheba bira luso anyi ogo ma chikoro ha laa. Ha ji mma agha gbuo ndi ohu gi, maobu naani m bu onye gbaputara igwa gi.” **16** Mgbe o ka kpu okwu n’onu, onyeozi ozo gbabatara kwuo si, “Oku Chineke zitere sitere na mbara eluigwe daa rechapu igwe aturu na ndi ohu niile. O bu naani m bu onye gbaputara igwa gi ihe mere.” **17** Mgbe onye nke ahụ no na-ekwu okwu, onyeozi ozo batara kwuokwa si, “Ndi agha ndi Kaldia kere onwe ha uzoro ato biakwasị inyinya kamel gi niile, dota ha n’agha, kpuru ha laa. Ha ji mma agha gbuo ndi ohu gi niile gbalaa. O bu naani m bu onye gbaputara igwa gi ihe mere.” **18** Mgbe o kpu okwu ya n’onu, onyeozi ozo batakwara kwuo si, “Umu gi ndi ikom na ndi inyom no n’ulo nwanne ha nke okenye na-eri na-anu, **19** na mberede, oke ifufe di ukwu nke si n’ozara feere tie akuku ano nke ulo ahụ, mee ka o dakwasị ha. Ha niile nwuru, ma o bukwa naani m gbaputara igwa gi ihe mere.” **20** Mgbe Job nuru ihe ndi a, o sitere n’ebe o no bilie oto, dowaa uwe ya, kpuchaa

agiri isi ya, o dara n'ala ma kpoo isiala, 21 kwuo si: "Oto ka m gba mgbe m si n'afọ nne m puta n'onodu igba oto ka m ga-eji laghachikwa. Onyenwe anyi nyere ihe niile, Onyenwe anyi ewerekwala ihe niile, ka aha Onyenwe anyi buru ihe a goziri agozi." 22 N'ime ihe ndi a niile, Job emehieghi site n'ibo Chineke ebubo ime ihe ojoo.

2 Ubochi ozokwa, umu Chineke biakwara igosi onwe ha n'ihu Onyenwe anyi. Ekwensu sonyekwaara ha ozo biakwa igosi onwe ya n'ihu ya. 2 Mgbe ahụ, Onyenwe anyi jukwara ekwensu ajuju si, "Ebee ka i si abia?" Ekwensu zara onyenwe anyi, "Site n'iwaghari n'ụwa na site n'igaghari ihu na azu n'ime ya." 3 Mgbe ahụ, Onyenwe anyi sirị ekwensu, "I leziela ohu m nwoke Job anya? O dighi onye ozo di n'ụwa nke dika ya. O bu nwoke zuruoke, onye na-emekwa ihe ziri ezi. O bu onye natu egwu Chineke, na-adighi etinye aka ya n'ihe ojoo obula. O ka jidekwara izuoke ya, n'agbanyeghi na i kpaliri m imegide ya ka m laa ya n'iyi mgbe o na-adighi ihe o mere." 4 Ekwensu zaghachiri Onyenwe anyi, "Akpukpo anu ahụ lara akpukpo anu ahụ; mmadu ga-enye ihe niile o nwere n'onodu ndu ya. 5 Setipu aka gi metu akpukpo anu ahụ ya na okpukpu ya, o ghakwaghi i bu gi onu n'ihu gi." 6 Onyenwe anyi sirị ekwensu, "Lee, o no n'aka gi. Kama i ghaghi idebe ndu ya." 7 Mgbe ahụ, ekwensu sitere n'ihu Onyenwe anyi puo. O were onya ojoo na-egbu mgbu tie Job, site n'obo ukwu ya ruo n'opi isi ya. 8 Job tuturu mpekele ite wara awa, jiri ya na-ako onwe ya oko n'ahu, ma dinara n'ebe e kpokotara ntu. 9 Nwunye ya sirị ya, "I ka na-eguzo n'izuoke gi? Buo Chineke onu, nwuo." 10 Ma

ọ zara, “Ị na-ekwu okwu dika otu n’ime ndi inyom nzuzu. Anyi ga-anata ihe oma site n’aka Chineke, hapu inata ihe ojoo?” Ma n’ime nsogbu a niile, Job emehieghi site n’ikwu okwu ojoo obula. **11** Mgbe ndi enyi Job ato, Elifaz onye Teman, Bildad onye Shua na Zofa onye Neama, nuru banyere nsogbu niile dakwasiri ya, ha biliri ije site n’ulo ha, ha zokotara site na nkwekorita iga nonyere ya na ikasi ya obi. **12** Mgbe ha huru ya site n’ebe di anya, ha amataghi ya, ha weliri olu bido iti mkpu akwa, dokaa uwe ha yi n’ahu ha, kporo aja kpokwasị onwe ha n’isi. **13** Ha sooro Job nodu n’ala ubochi asaa, ehie na abali. O dighi onye gwara ya okwu n’ihi na ha huru otu ihe mgbu ya si di ukwu.

3 N’ikpeazu, onye kwuru okwu bu Job n’onwe ya. O kwuru okwu buo ubochi a muru ya onu. **2** Job siri: **3** “Ka ubochi ahụ amuru m buru ubochi lara n’iyi; ya na abali ahụ e kwuru si, ‘Aturu ime nwa nwoke.’ **4** Ubochi ahụ, ka o gho o chichiri: ka Chineke site n’elu ghara iju ase ya; ka ihè gharakwa imukwasị ya. **5** Ka o chichiri na onyinyo onwu gbara ubochi ahụ dika ubochi nke aka ya, ka igwe ojii kpuchigidekwa ya, ka o chichiri kpuchie ya n’ebe o di ukwu. **6** Abali ahụ, ka oke o chichiri kpuchie ya, ka a kachapu ya, ka o hapu ibukwa ubochi a ga-aguko ya na ubochi ndi ozo n’afọ, ka o ghara dika otu ubochi nke naadi n’onwa. **7** Ka abali ubochi ahụ buru ubochi togboro n’efu, ka a ghara inu mkpu onu obula n’ime ya. **8** Ka ndi ahụ na-abu ubochi onu buo ubochi ahụ onu, bu ndi ahụ jikeere ikpote Leviatan. **9** Ka kpakpando ututu ya gbaa o chichiri, ka o lee anya ihè na-efu, ka o ghara ihu

mgbubere anya nke chi ọbụbọ, **10** n'ihì na o mechighị akpanwa nne m, i zonarịkwa anya m nsogbu. **11** “Gịnị mere m ji hapụ inwụ mgbe ahụ nne m mụputara m, kubie ume mgbe m si n'ime akpanwa pụta? **12** Gịnị mere ikpere ji dirị inabata m? Gịnị mere ara ji dirị i ji zuo m? **13** N'ihì na ugbu a, agara m idina n'udo; agaara m anọ n'ura na izuike, **14** mụ na ndị eze na ndị ọchịchị nke ụwa, ndị rụkwaara onwe ha ebe obibi dī iche iche nke togbooro n'efu ugbu a, **15** mụ na ụmụ ndị ikom eze, ndị nwere ọlaedo, ndị jikwa ọlaocha kpojuo ụlọ ha. **16** O bu gịnị mere e zofughị m n'ala dika nwantakiri a mukworo amukwo, dika nwa ọhuru nke na-ahughị ihè nke ụbọchi anya? **17** N'ebe ahụ ka ndị na-emebi iwu na-akwusi iweta ọgbaaghara, n'ebe ahụ ka ndị ike gwuru na-ezu ike. **18** Ebe ahụ ka ndị nọ n'agbu na-enwere onwe ha, ha adighị anukwa jba mba nke ndị na-eji aka ike achị ha. **19** Ebe ahụ ka ndị ukwu na ndị nta nọ; ebe ahụ kwa ka ohu na-enwere onwe ya kpamkpam site n'aka onye nwe ya. **20** “N'ihì gịnị ka e ji enye ndị nọ n'ọndu nhuju anya ihè? Gịnị bu uru ndu nye onye mkpuruobi ya juputara n'ihe ilu? **21** Gịnị bu uru ya nye ndị na-echere onwu ma o dighị abia, ee, ndị na-achosi onwu ike karia akụ e zoro ezo, **22** ndị juputara n'ọnu, na-anuri ọnu mgbe ha ridaruru n'ili? **23** Gịnị mere e ji enye mmadu ndu; bu onye ahụ ụzọ ya zoro ezo, onye Chineke mechibidoro ụzọ? **24** N'ihì na ima osu aghoala ihe oriri m kwa ụbọchi; isu ude m na-awuputakwa dika mmiri. **25** Ihe m turu egwu ya abiakwasila m, ihe m turu ụjọ ya bu ihe bjakwasiri m. **26**

Enweghị m udo, anọkwaghị m jụụ, enweghị m izuike, naanị ọgbaaghara.”

4 Mgbe ahụ, Elifaz onye obodo Teman zara Job si: **2** “Iwe ọ ga-ewe gị ma ọ bụrụ na mmadụ agwa gị okwu? Onye kwanụ nwere ike inọ n’ebe a hapụ ikwu okwu? **3** Lee ka i siri nye ọtụtụ mmadụ ndumọdụ, na ka i si mee ka ndị na-ada mba nwee ume. **4** Okwu ọnụ gị aburula ihe igbaume nye ọtụtụ mmadụ, ị burula igbaume nye ndị ikpere ha na-ama jijiji. **5** Ma leenụ ugbu a, nsogbu abiakwasịla gị, ị burula onye na-ada mba; nsogbu etielala gị aka, i na-ama jijiji. **6** Egwu ị na-atụ Chineke ọ gaghị abụ ihe igbaume nye gị, izi ezi nke ndụ gị aburukwa olileanya gị? **7** “Chee echiche ugbu a! Onye, bụ onye aka ya dị ọcha, nke a larala n’iyi? Ebee ka i hụrụ ka e bibiri ndị na-eme ihe ziri ezi? **8** Dịka m si hụ ya, ndị na-agma ajọ ihe dịka mkpuru na ndị na-akụ okwu na ụka na-aghota ya dịka ihe ubi. **9** Chineke na-ala ha n’iyi site n’ume ọ na-ekuputa. Ọ na-esitekwa n’oke iwe ya repia ha. **10** Ọdum nwere ike gbọọ ụja, maọbụ bigbọọ, ma eze ọdum dị ike ka a gbajisiri. **11** Oke ọdum na-ala n’iyi site na-enweghị ihe ọ dogbutara, ụmụ nne ọdum niile ka a na-achusa. **12** “E mere ka okwu rute m n’uzọ nzuzo, ntị m nuru ya n’igba izu. **13** N’ime nkuja nke oke nro nke abali, mgbe oke ura na-adakwasị ụmụ mmadụ, **14** oke ụjọ na ahụ ima jijiji dakwasiri m, meekwa ka ọkpukpu niile dijị n’ahụ m maa jijiji. **15** Otu mmụọ sitere n’ihu m gafee. Ọ buladi aji dijị m n’ahụ guzochara ọtọ n’ihi ụjọ. **16** Ọ kwusiri; ma apughị m ikọ ihe ọ bụ. Onyinyo guzooro n’anya m, anuru m olu dijị nro, nke kwuru si: **17** ‘Mmadụ efu ọ nwere ike buri onye

ezi omume karịa Chineke? Ọ bụladị nwoke dị ike, ọ pụrụ
ịdị ọcha n'obi karịa Onye kere ya? **18** Ọ bụrụ na Chineke
adighị atụkwasi ndị ozi ya obi, ọ bụrụ na ọ na-ebo ndị
mmụọ ozi ya ebubo imejọ ihe, **19** ọ ga-esi aña ghara ibo
ndị bi n'ụlọ ụrọ ebubo karịa, bụ ndị ntọala ha dị n'aja,
ndị nke a na-azọpịa ngwangwa dika nla. **20** Site n'ụtutu
ruo n'anyasi, a na-etipiasị ha: ha na-ala n'iyi ruo mgbe
ebighị ebi, ihe niile a na-agakwa dika o si aga. **21** Ọ bụ
na-eholiteghị eriri ụlọ ikwu ha elu, mee ka ha nwụọ na-
enweghị amamihe?

5 “Kpọọ oku ma ị chọọ, ma onyekwanụ ga-aza gi? Ole
ndị dị nsọ ị ga-agbakwuru? **2** Oke iwe na-egbu onye
nzuzu, ekworo na-egbu onye na-enweghị uche. **3** Mụ
onwe m ahụla onye nzuzu ka ọ na-agba mgbọrọgwụ,
mana mberede, aburū ụlọ ya ọnụ. **4** Ụmụ ya na-anọpụ
anya site n'ebe nchebe dij, a na-azọpịa ha n'ọnụ ụzọ ama,
ọ dīkwaghị onye na-anaputa ha. **5** Onye agụụ na-agụ
na-eripia ihe o wetara n'ubi; ọ na-ewere ihe ubi ndị a
ọ bụladị site n'etiti ogwu; akunuba ya ka onye akpịrị
na-akpọ nkụ ga-achuso. **6** N'ihī na ọnọdụ ọjọọ adighi
esite n'ala puputa, ma ọ bụkwanụ nsogbu adighikwa
esite n'ala walite. **7** Kama, a mụrū mmadụ nye nsogbu,
dika ire ọkụ si esite n'ọkụ a kwanyere na-amali elu. **8**
“Ma ọ bụrụ na m bụ gi, m ga-ekpesara Chineke; ya ka
m ga-akosara ihe niile. **9** N'ihī na Chineke na-arū ọrụ
itunanya kariri nghota, ọrụ ebube nke a na-apughị iguta
ọnụ. **10** Ọ bụ ya na-enye elu ụwa mmiri ozuzo, ma na-
ezigakwa mmiri n'ubi niile. **11** Ọ na-ebuli ndị dij ala elu,
na-emekwa ka ndị na-eru ụjụ nọ n'ebe a na-echebe ha. **12**

Ọ na-emebi nzube niile nke ndị aghugho, ka aka ha ghara imezu ihe ha zubere. **13** Ọ na-ejide ndị oke amamihe n'aghugho ha niile, mee ka atumatu ndị aghugho buru ihe e kpochapuru. **14** Ọchichiri na-abiakwasị ha n'oge ehie, n'etiti ehie ha na-asọ isi dika ndi no n'ochichiri nke abali; **15** Ọ na-azoputa ndi mkpa na-akpa, site na mma agha di ha n'onu, o na-anaputakwa ha site n'aka ndi di ike. **16** Ya mere, ndi ogbenye na-enwe olileanya, ikpe ezighi ezi na-emechikwa onu ya. **17** "Ngozi na-adiri mmadu ahụ Chineke na-adọ aka na ntị; ya mere, ajula ido aka na ntị nke Onye puru ime ihe niile. **18** N'ihia na o na-etihia mmadu ahụ ma na-ekechikwa onya ha; Ọ na-etimadu ihe, ma aka ya na-agwo kwa. **19** Ọ ga-anaputa gi site n'uzo nsogbu isii, mee ka ihe ozo hapu irute gi na nsogbu nke asaa. **20** Ọ ga-echebe gi ka i hapu inwu n'oge unwu; chebekwa gi ka mma agha hapu imetu gi n'oge agha. **21** I ga-abu onye a na-echebe site na nkwo nke ire ndi ga-ekwo gi. I gaghị atukwa egwu mgbe mbibi biara. **22** I ga-achi ochi n'oge unwu na n'oge mbibi, i gaghị atukwa egwu ajo anu ohia di iche iche. **23** N'ihia na gi na nkume niile di n'ohia ga-agba ndu, gi na anu ohia ga-anokwa n'udo. **24** I ga-amata na ulo ikwu gi di n'udo; i ga-aguko ihe niile i nwere choputa na o nweghi nke na-efu efu. **25** I ga-amata na umu gi ga-adi otutu, matakwa na umu umu gi di ukwu n'onuogugu dika ahia di n'ala. **26** I ga-aba n'ili gi mgbe i mere nno ezigbo agadi, dika oka a ghoro mgbe oge ya ruru. **27** "Anyi enyochaala ihe a, hu na o bu eziokwu. Ya mere nuru ya, ma jiri ya ruo ru na ndu gi."

6 Mgbe ahụ, Job zara si: **2** “A sịkwari na a pụrụ itụ ihe mgbu m ya na nhuju anya m niile n’elu n’ihe ọtụtụ! **3** Ọ ghaghị ịdị arọ karịa aja dị n’ọnu mmiri ọtụtụ osimiri, nke mere okwu m ji ada ike ike. **4** Àkụ Onye pụrụ ime ihe niile gbara dị n’ime m; mmụọ m na-añukwa nsi dị na ha; ihe egwu Chineke edoola onwe ha n’usoro imegide m. **5** Ịnyinya ibu ọhia ọ na-akwa akwa mgbe o nwere ahịhia ọ na-ata, ka oke ehi ọ na-akwa akwa mgbe ihe oriri ya dị? **6** A na-eri nri na-adighi uto ma e etinyeghi ya nnu, ka o nwere uto dị na eso ọkwuru? **7** A juru m imetu ya aka, n’ihi na nri di otu a na-eme ka m daa ọria. **8** “O, asi nnoo na a ga-emere m ihe m na-arịo, na Chineke ga-enye m ihe m na-atu anya ya. **9** Ọbuladi ka Chineke kwe igwepia m ka ọ topu aka ya, bipu ndu m. **10** Mgbe ahụ, aga m enwe nkasiobi a, wulikwaa elu n’ime ihe mgbu na-adigide, na o nwebeghi oge ọbula m gonariri okwu nke Onye ahụ di nsọ. **11** “Ike ginị ka m nwere, na m ga-anogide na-enwe olileanya ndu? Ọganihu ginị di, na m na-anogide na-enwe ndidi? **12** Ọ ga-abu na m nwere ike nkume? Ka anu ahụ m ọ bu bronzi? **13** Ọ ga-abu na m nwere ike inyere onwe m aka, ugbu a, e siterela n’ebe m no wezuga nzube? **14** “Onye ọbula n’ejichi ebere site n’ebe enyi ya no na-agbakuta egwu Onye puru ime ihe niile azu. **15** Ma umunna m bu ndi a na-ekwesighi idabere na ha, dika iyi mmiri na-ako, dika iyi nke na-etofe onu ya, **16** nke na-eji ojii n’ihi mkpuru mmiri oyi, nke unyi juputara n’ihi mgbaze nke mkpuru mmiri oyi. **17** Nke na-akwusi isoputa n’oge okochi, nke na-ata ata n’ihi okpomoku. **18** Ndi ije na-atughari site n’okporozo ije ha. Ha na-arigo n’ala

akorọ si otu a laa n'iyi. **19** Ndị ije si Tema na-ele anya mmiri, otu a kwa ndị ahịa Sheba na-ele anya n'olileanya. **20** Obi mgbu na-ejide ha n'ihia na ha nwere ntụkwasị obi, ha bjarutere ebe ahụ, buru ndị emenyere ihere. **21** Ma ugbu a, unu egosila na unu abaghị uru, unu ahụla ihe na-eyi egwu ma ụjọ ejidela unu. **22** O nweela mgbe m siri unu, 'Nyenu ihe oḅula n'ọnodu m, sitenu n'akunuba unu kwuo ụgwọ igbaputa m, **23** gbaputana m n'aka ndi iro, maobu naputana m n'aka ndi na-enweghi obi ebere?' **24** "Zienu m ihe ga-eme ka m mechie onu, gosi m ebe m si mejoo. **25** Eziokwu na-egbu mgbu n'obi! Ma ginia ka iru aka unu na-eweputa? **26** I chorọ idozi okwu onu m? Si otu a mee ka okwu onye ike gwuru ghoo ikuku efu? **27** Unu nwere ike ife nza n'isi onye na-enweghi nna, ma refukwaa enyi unu. **28** "Lezie m anya nke oma, o di unu ka m nwere ike ilegide unu anya gwa unu okwu igha? **29** Kwusinu ihe unu na-eme. Unu abula ndi na-eme ihe na-ezighi ezi, tuleenu ihe unu na-eme, n'ihia na ezi omume m ka guzosiri ike. **30** O di ihe ojuo si n'egbugbere onu m abuo puta? O bu na onu m apughi ichoputa nzube iro?"

7 "Ndu mmadu n'ua o bughia ogu na mgba? Ubochi ya o dighi ka ubochi onye e goro oru? **2** Dika ohu na-eche mgbe anyanwu ga-ada, maobu dika onye e goro oru si ele anya ugwo oru ya, **3** otu a ka e si kenye m otutu onwa nke obi utu na-adighi n'ime ya, nakwa abali nhuju anya di n'ime ya. **4** Mgbe m na-edina ala, ana m asi, 'Olee mgbe m ga-ebili?' Abali na-eseti onwe ya, n'ihia ya, m na-anu na-atughari onwe m tutu chi aboo. **5** Lee na anu ahu m juputara n'ikpuru, na akpukpo; anu

ahụ m etiwasịala juputa n'onye. **6** “Ụbọchị nke ndụ m na-agabiga ngwangwa kariya ihe eji akpa akwa nke ọkpa akwa, ha na-agwucha na-enweghị olileanya ọbụla. **7** O Chineke cheta na ndụ m bụ naanị otu nkuume; anya m abụọ agaghị ahụkwa ọñụ ọzọ. **8** Anya na-ahụ m ugbo a agaghị ahụkwa m ọzọ; unu ga-achọ m ma unu agaghị a hụ m ọzọ. **9** Dịka igwe ojii si efefusi ma na-agbasa, otu a ka ọ dirị onye na-arịda n'ime ili ọ naghị arịputakwa. (Sheol h7585) **10** E, ọ naghị aloghachikwa n'ụlọ ya ọzọ; ebe ya agaghị amakwa ya ọzọ. **11** “Ya mere agaghị m emechi ọñụ; aga m ekwuputa n'ihị ihe mgbu dị m n'ime mmụọ. Aga m eme mkpesa n'ihị ihe ilu dị m n'obi. **12** A bụ m oke osimiri, maọbụ anụ ukwu dị n'ogbu osimiri, nke mere i ji eche m nche? **13** Mgbe m chere na ihe ndina m ga-akasi m obi, maọbụ na oche izuike m ga-ewepụ ntamu m, **14** n'agbanyeghị na ị na-eji nrọ menye m egwu werekwa ihu ọhụ mee ka m maa jijiji, **15** ya mere, ahoro m ị bụ onye a togburu atogbu na onwu, kariya inwe ụdị ahụ m nke a. **16** Ana m aso ndụ m oyi; agaghị m adi ndụ ruo ebighị ebi. N'ihị ya, hapụ m ka m nooro onwe m, n'ihị na ụbọchị ndụ m enweghị isi. **17** “Gini ka mmadu bụ i ji na-agụ ya dika ihe, i ji na-elenye anya n'ihe gbasara ya, **18** i ji na-enyocha ya ututu niile, ma na-anwale ya mgbe mgbe? **19** Ị gaghị elepụ anya gi site n'ebe m nọ, maọbụ hapụ m ka m nooro onwe m loda asu mmiri? **20** O buru na m emehiela, gini ka m mere megide gi, gi onye na-ahụ ihe niile anyi na-eme? Gini mere i ji elekwasị m anya? Aburula m ibu arọ nye gi? **21** O bụ na i nweghị ike igbaghara m njehie m, ma bupu mmehie m? N'ihị na

oge ọnwụ m eruola nso, e, oge a ga-eliba m n'aja, ma m nwụọ. Mgbe ahụ ị ga-achọ m, ma ị gaghi ahukwa m anya ọzọ, n'ihhi na agaghị m adikwa.”

8 Mgbe ahụ, Bildad onye Shua zaghachiri si: **2** “Ruo ole mgbe ka i ga na-ekwu okwu di otu a? Okwu ọnu gi bu naani ifufe di ike. **3** Chineke o na-ekpe ikpe na-ezighi ezi? Onye puru ime ihe niile o na-eme ka ihe ziri ezi gbagoo agbagoo? **4** Mgbe umu gi mehiere megide ya, o weere ha nyefee n'ikpe omuma kwesiri mmehie ha. **5** Ma o buru na i ga-achosi Chineke ike, rio Onye puru ime ihe niile, **6** o buru na i bu onye di ocha n'obi na onye uzọ ya ziri ezi, o buladi ugbu a, o ga-agbachitere gi weghachi gi n'onodu ibu ogaranya gi. **7** O bu ezie, na mmalite gi nwere ike idi ala, ma ubochi ikpezu gi ga-adi elu. **8** “Ju o gbọ ndi gara aga ma choputa ihe ndi bu nna ha choputara. **9** N'ihhi na anyi onwe anyi bu ndi a muru naani unyaahu, ndi o dighi ihe ha maara. Ubochi ndu anyi n'awa dika onyinyo. **10** O bu na ha agaghị agwa gi ma kuziekwara gi ihe? O bu na ha agaghị esite na nghota kwuo okwu? **11** Ahijia papiros o nwere ike ito n'ebe apiti na-adighi? Ahijia riidi o ga-eto n'ebe mmiri na-adighi? **12** N'ihhi na mgbe ha ka na-etoputa etoputa, mgbe a na-egbubibeghi ha, ha na-ebu ahijia ndi ozọ uzọ kponwuo. **13** Nke a bu oke ndi na-echefu Chineke, otu a kwa ka olileanya nke onye na-amaghị Chineke si ala n'iyi. **14** Ihe o tukwasiri obi bu ihe na-awa awa; ihe mgbakwasị ukwu ya bu akwu udide. **15** O buru na o dabere na ya, o ga-etibi; o buru na o jide ya aka, o ga-adobikwa. **16** O di ka ahijia ubi a na-agba mmiri nke oma n'ubi a gbara ogige, nke anwu na-amukwasị,

nke ome ya na-awasa ruo akukū niile nke ogige ahụ. **17** Mgborogwu ya tūhīrī gburugburu nkume ndī dī n'ubi ahụ, ma na-achokwa onodu n'etiti nkume ndī a. **18** Ma mgbe e si n'onodu ya hopu ya, ebe ahụ na-agonariḱwa ya, na-asī, 'Ahutubeghī m gi.' **19** N'ezie, ndū ya na-akponwū, site n'ala ahū ahīhīa ndī ozō na-etoputakwa. **20** "N'ezie Chineke anaghī agbakūta onye uzō ya ziri ezi azū, maobū gbaa aka onye ajō omume ume. **21** O ga-eme ka onū gi jupūta n'ochī. O ga-eme ka mkpu onū si n'egbugbere onū gi pūta. **22** Ndī iro gi ka a ga-eyikwasī ihere dī ka uwe, ebe obibi nke ndī na-emebi iwu agaghī adīkwa."

9 Job zara sī: **2** "N'ezie, amaara m na ihe ndī a bụ eziokwu. Ma mmadū dī ndū o ga-esi aḱaa gosi na ya bụ onye aka ya dī ocha n'ihu Chineke? **3** O burū na Chineke ekpebie ijū mmadū ajūjū, ebee ka mmadū ahū nō nke nwere ike iza o buladī otu n'ime ajūjū dī iche iche Chineke ga-ajū ya? **4** Amamihe ya dī ukwu, ike ya sara mbara, onye guzogidere ya ma hapū imerū ahū? **5** O na-enugharī ugwu ukwu ma ha adighī ama nke a, na-akwatū ha n'iwe ya. **6** O na-enugharīkwa ūwa site na ntōala ya, mee ka ogidi ya maa jijiji. **7** O na-agwa anyanwū okwu mee ka o kwūsī icha; o na-emenyū ihè kpakpando na-enye. **8** Naanī ya gbasara mbara eluigwe, o na-agakwa ije n'elu ebili mmiri nke oke osimiri. **9** O bụ ya mere kpakpando Bīaa, na Orion na Pleiades, na kpakpando niile nke ndīda eluigwe. **10** O na-arū otūtū orū ebube nke mmadū na-enweghī ike ighōta, ihe irībama nke onū na-enweghī ike igūta. **11** Mgbe o na-esi n'akukū m agafe, enweghī m ike ihū ya, mgbe o na-agabiga, adighī m amata na o bụ

ya. **12** Ọ bụrụ na ọ pụnara ihe, onye na-akwụsị ya? Onye kwa pụrụ iju ya si, 'Gini ka i na-eme?' **13** Chineke adighi eme ka iwe ya laghachi, ọbụladị ndị inyeaka Rehab, ruru ala n'ụkwụ ya. **14** "Onye kwanụ ka m bụ, m ga-eji nwee ike iguzo n'ihu ya iju ya ajuju, maọbụ mụ na ya irurita ụka? **15** N'agbanyeghi na aka m di ọcha, apughị m isa ya okwu; kama m ga-ariọ onye ikpe m ka o mere m ebere. **16** A sịkwari na m kpọọ ya oku, ọ za m, ekwenyeghi m na ọ ga-ege m ntị. **17** Ọ ga-eji oke ifufe tirie m, meekwa ka ihe mgbu m baa ụba na-enweghi ihe butere ya. **18** Ọ gaghị ekwe ka iku ume m loghachi kama ọ ga-eji iru ụju kpuchie m. **19** Ọ bụrụ ihe e ji ike eme, lee na ọ di ike nke ukwu! Ọzọ ọ bụrụ n'ikpe ziri ezi, onye pụrụ iguzogide ya. **20** A sịkwari na aka m di ọcha, ọnu m ga-ama m ikpe; ọ bụrụ na abụ m onye na-enweghi ita uta, ọ ga-agụ m n'onye ikpe mara. **21** "Ọ bụ ezie na abụ m onye ikpe na-amaghị ejighi m onwe m kpọrọ ihe; n'ezie ana m eleda ndụ m anya. **22** Otu ihe ahụ ka ọ bụ; n'ihia ya ka m ji asi, 'Ọ na-ala ndi ezi omume na ndi ajo omume n'iyi.' **23** Mgbe ipia utari wetara onwu mberede, ọ na-achị enweghi olileanya nke ndi na-enweghi ihe ha mere ochi. **24** Mgbe ala dabara n'aka ndi na-emebi iwu, ọ na-ekpuchi ndi okaikpe anya. Ọ bụrụ na ọ bughị ya na-eme ya, onye kwanụ bụ onye ahụ na-eme ya? **25** "Ubochi ndu m di gara gara kariya onye ogba oso; ha na-agafekwa na-ahutuighi onu anya. **26** Ha na-agafe dika ụgbọ mmiri papiros, dika mgbe ugo na-efeda ngwangwa ijide anu ọ ga-eri. **27** Ọ bụrụ na m si, 'Aga m echefu mkpesa m, aga m agbanwe ihu m, nwee ihu ochi.' **28** Nsogbu m niile ka na-atu m

egwu n'ihl na amara m na i gaghil ewere m dika onye aka ya di ocha. **29** Ebe m buril onye ikpe mara, n'ihl gini ka m ji na-adogbu onwe m n'efu? **30** A sikwari na m jiri ncha saa ahul m werekwa soda saa aka m abul, **31** i ga-enuba m n'olulu apiti nke puru ime ka uwe m yi n'ahul m kpoo m asi. **32** "O bughil mmadu efu dika m nke m ga-aza ya, ka anyi abul kporitaa onwe anyi ikpe n'ulokpe. **33** A sikwari na e nwere onye odozi okwu n'etiti mu na gi, onye ga-ebikwasil anyi abul aka ya, **34** onye ga-ewepu mkpara Chineke site n'ebe m no, ka oke egwu ya gharakwa itu m ozu. **35** Mgbe ahul ka m ga-ekwu okwu na-atughil ya egwu; ma ka o di ugbu a o dighil ihe m nwere ike ime.

10 "Ike idi ndu agwula m. Hapunul m ka m kwuo ihe di m n'obi, kwuputa ya dika obi ilu nke mkpuruobi m si di. **2** Ihe m ga-agwa Chineke bu nke a: Aputala maa m ikpe, kama gwa m ihe mere i ji ama m ikpe. **3** O di gi mma n'obi imegbu m, si otu a leda oru aka gi anya, mgbe i na-anabata atumatul nke ndi na-emebi iwu? **4** I nwere anya nke anu ahul? I na-ahul uzu dika mmadu si ahul? **5** Ubochil nke gi, ha dika nke ndi nwere anu ahul, ka afu nke gi, ha dika nke mmadu di ike? **6** Nke ga-eme na i na-achoputa ikpe omuma m ma nyochaa mmehie m? **7** O bu ezie na i maara na ikpe amaghil m, na o dighil onye puru inaputa m site n'aka gi. **8** "O bu aka gi kpuru m kee m. O ga-atugharia ugbu a bibie m? **9** Cheta na i kpuru m dika uru. I ga-eme ka m laghachi n'aja ozu? **10** O bu na i wupughil m dika mmiri ara ehi mee ka m kpukota dika mmiri ara rahuru arahul? **11** Yikwasil m akpukpo ahul na anu ahul, werekwa okpukpu na akwara kpaal m dika

uwe? **12** I nyere m ndụ gosikwa m obioma gi, n'idi mma gi chebekwara mmuo m. **13** "Ma nke a bu ihe i zoro n'ime obi gi, amakwa m na o bu ihe di gi n'uche. **14** O buru na m mehiere, i ga na-ele m anya, i gaghi ekwe ka m ghara ita ahuhu n'ihim m. **15** O buru na ikpe mara m, ahuhu na-adiri m! A sikwari na aka m di ocha, apughi m iweli isi m elu n'ihim na ejuputara m n'ihere, burukwa onye e mibara n'ime nsogbu m. **16** O buru na m welie m isi elu, dika odum i ga-eji nwayoo na-eso m n'azu ma werekwa ike gi di egwu megide m. **17** I na-eweta ndi ama oheru megide m, mee ka iwe gi baa uba n'ebe m no; i na-eme ka ndi agha gi na-abiakwute m, otu n'elu ibe ya dika ebili mmiri. **18** "Gini mere i ji weputa m site n'afon nne m? O gaara aka m mma inwu tupu anya obula ahu m. **19** A sikwari na amuputaghi m maobu na e sitere n'afon nne m buba m n'ime ili! **20** Ubochi ndu m o dighi ole na ole? Si n'ebe m no wezuga onwe gi ka m nwetu onu nwa mgbe nta, **21** tupu m hapu laa n'ala ochichiri na onyinyo nke onwu ebe m na-agaghi esi putakwa. **22** N'ala nke oke ochichiri, ala nke onyinyo onwu, nke usoro na-adighi, ebe obuladi ihè dikwa ka ochichiri."

11 Mgbe ahụ, Zofa onye Neama zara si: **2** "O dighi nzaghachi diiri otutu okwu niile ndi a? A ga-agu onye ekwurekwu a dika onye ikpe na-amaghi? **3** Okwu efu gi ndi a ha ga-eme ka mmadu gba nkiti? O bu na o dighi onye ga-abara gi mba mgbe i na-akwa emo? **4** I na-asị Chineke, 'Okwukwe m enweghi ntupo, adikwa m ocha n'anya gi.' **5** O ga-adi m nnoo mma ma a si na Chineke ga-ekwu okwu, na o ga-asaghe egbugbere onu ya imegide

gị. **6** Kpugheere gị ihe nzuzo niile nke amamihe, n'ih i na ezi amamihe nwere akụkụ abụọ. Mara nke a: Chineke echefuola ụfọdụ mmehie gị. **7** “I nwere ike ịchọpụta ihe omimi Chineke? I nwere ike ịnwapụta nsọtụ nke Onye pụrụ ime ihe niile? **8** Ha dị elu karịa eluigwe, gini ka ị pụrụ ime? Ha dị ogbu karịa ala ili, gini ka ị pụrụ ịma? (Sheol h7585) **9** Ọtụtụ ha dị ogologo karịa ụwa, di obosara karịa oke osimiri. **10** “Ọ bụrụ na ọ bịa tūba gị n'ime ụlọ mkpọrọ, kpọkọta ndi ikpe, onye ga-egbochi ya? **11** N'ezie, ya onwe ya na-amata ndi nduhie, mgbe ọ hụrụ ajọ ihe, ọ bu na ọ dighi amatakwa ya? **12** Onye nzuzu ga-aghọ onye maara ihe naani mgbe nwa inyinya ibu ohia mụrụ ghorọ mmadu. **13** “Ma ọ bụrụ na i were obi gị nye ya, setipụ aka gị abụọ nye ya, **14** ọ bụrụ na i wezuga mmehie nke di gị n'aka, ghara ikwe ka ihe ojọọ diri n'ulo ikwu gị **15** mgbe ahụ, ihere agaghị eme gị iwelite ihu gị, ị ga-eguzokwa chim na-atughị egwu. **16** N'ezie ị ga-echefukwa nsogbu gị, na-echeta ya dika mmiri gabigara agabiga. **17** Ndu gị ga-amuke karịa etiti ehie, ochichiri ya ga-adikwa ka ututu. **18** Ị ga-anokwa n'udo n'ih i na olileanya di; ị ga-elegharikwa anya gburugburu gị zuo ike na-atughị ujo. **19** Ị ga-edina ala na-atughị egwu onye obula, otutu ndi mmadu ga-achọ ịnata amara n'ihu gị. **20** Ma anya ndi na-emebi iwu ga-ada, ha agaghị achota ụzọ mgbapu; olileanya ha ga-abu nkubi ume nke onwu.”

12 Mgbe ahụ, Job zara: **2** “N'ezie, naani unu bu ndi maara ihe, unu na amamihe ga-anwuko n'otu. **3** Ma enwere m mmuọ iche uche dika unu; abughị m onye na-erughị eru n'ebe unu no. Onye bu onye na-amaghị

ihe ndị a unu na-ekwu? 4 “Abuzi m ihe ọchị n’ebe ndị enyi m nọ, n’agbanyeghị na m kpokuru Chineke, ọ za, onye ezi omume, onye na-enweghị ita ụta bụzikwa ihe eji akpa ọchị! 5 Ndị na-enweghị nsogbu na-eleda ndị ọdachi dakwasiri anya dika nsogbu si eche ndị ukwu ha na-amichapu amichapu. 6 Ụlọ ikwu nke ndị na-apunara mmadu ihe na-adi juu; ndị na-akpasu Chineke iwe na-adi n’udo, bu ndị na-ebughari chi ha n’aka ha. 7 “Ma juo umu anumanu, ha ga-akuziri gi, maobu umu nnunu, ha ga-agwa gi. 8 Ma o bukwanu gwa ala okwu, o ga-akuziri gi, maobu kwere ka azu no na mmiri kororo gi. 9 Olee otu n’ime ihe ndi a nke na-amaghi na o bu aka Onyenwe anyi mere nke a? 10 N’aka ya ka ndu ihe niile e kere eke di, ya na ndu umu mmadu. 11 O bu na nti adighi anwale okwu, otu ire si anwale ihe oriri? 12 O bu na-adighi ahụ amamihe n’etiti ndi okenye? Ogologo ndu, o dighi eweta nghota? 13 “O bu Chineke nwe amamihe na ike, ndumodu na nghota bukwa nke ya. 14 Ihe o tidara enweghi mwughari ozo; mgbaputa adighi nye onye o tubara n’ulo mkporo. 15 O buru na o gbochie mmiri, ebe niile atakorochaa. O buru na o zipu ha, ha erikpuo ala niile. 16 N’aka ya ka ike na nzube ihe di; ndi a ghogburu na ndi na-aghogbu bukwa nke ya. 17 O na-anapu ndi ndumodu okwa ha chupu ha, ma ndi ikpe ka o na-eme ka ha ghoo ndi nzuzu. 18 O na-atopu mkporo igwe ndi eze kere, ma were akwa mgbochi kee ha n’ukwu. 19 O na-agbawa ndi nchujaja oto chupu ha, kwatuokwa ndi onodu ha sirila ike ogologo oge gara aga. 20 O na-emechi onu ndi ndumodu a tukwasiri obi, wepukwa nghota nke ndi

okenye. **21** Ọ na-eji ndị ọgaranya eme ihe ọchị, napụkwa ngwa agha nke ndị dị ike. **22** Ọ na-ekpughe ihe omimi nke ọchịchiri meekwa ka oke ọchịchiri pụta ìhè. **23** Ọ na-eme ka mba dị ukwu, ọ na-emekwa ka ha laa n'iyi; Ọ na-eme ka mba baa ụba, ma chusakwaa ha. **24** Ọ na-anapụ ndị ndu nke ụwa amamihe ha, zipụkwa ha ka ha na-awaghari n'ọzara ebe ụzọ na-adighi. **25** Ha na-asoghari isì n'ọchịchiri na-enweghi ìhè. Ọ na-eme ha ka ha na-adaghari dika ndi mmanya na-egbu.

13 “Anyị m abụọ ahụla ihe ndị a niile, ntị m anụla ma ghotakwa ha. **2** Mụ onwe m makwa ihe unu maara; abughị m onye dị ala n'ebe unu nọ. **3** Ma ọ bụ Onye pụrụ ime ihe niile ka m choro igwa okwu, ka mụ na Chineke rụkwa ụka banyere okwu m. **4** Ma otu ọ dị, unu ji okwu ụgha etechi m dika ọ bụ mgba ulo; unu niile bụ ndi dibia na-abaghị uru. **5** Ọ bụrụ nnoo na unu ga-agba nkiti, nke a gaara egosi na unu bụ ndi nwere amamihe. **6** Ugbu a, nurunu iru ụka m; geekwanu ntị nuru okwu si m n'onu na-aputa. **7** Unu ga-ekpelara Chineke ikpe mmegide? Unu ga-esite n'okwu aghugho kwuchitere Chineke onu ya? **8** Unu ga-egosi ya na unu na-ekpelara ya ikpe? Unu ga-ekwuchite onu Chineke? **9** Ọ ga-adiri unu mma ma ọ buri na o nyochaa unu? Unu puru ighogbu ya dika unu si aghogbu ndi mmadu? **10** Ọ ghaghị ibara unu mba ma ọ buri na unu ejiri okwu ụgha choo inyere ya aka. **11** Ọ ga-abu na ebube na idi ukwu ya adighi eme ka unu maa jijiji? Egwu ya ọ dighi atu unu? **12** Okwu amamihe unu niile dika ilu nke ntu; okwu ngopu unu dika ihe ngopu uru. **13** “Nnonu juu ka m kwuo okwu; ihe ọ putara ya

pụta. **14** N'ihu gịni ka m ga-eji tinye onwe m na nsogbu, werekwa ndu m tinye n'obuaka m? **15** A sikiwari na o ga-etigbu m aghaghi m itukwasị ya obi m. Aga m ekwuchite onu m gwa ya na uzọ m di ocha. **16** N'ezie, nke a ga-aghorọ m nzoputa maka na o dighi onye ajo omume obula puru ibia n'ihu ya. **17** Geenụ nti nke oma n'okwu m. Kwerenu ka ihe m na-ekwu baa unu nti. **18** Ugbu a, edoziela m ikpe m n'usoro, amatala m na ikpe agaghi ama m. **19** O di onye puru ibo m ebubo? O buru na o nwere, aga m emechi onu m ma nwuo. **20** "Meere m naani ihe abuo ndi a, O Chineke, mgbe ahụ agaghi m ezo onwe m n'ihu gi. **21** Wepu aka gi i ji emegide m, meekwa ka ha di anya n'ebe m no. Kwusi ime ka oke egwu gi mee ka m maa jijiji. **22** Mgbe ahụ, kpoo m oku, aga m azakwa gi. Maobu, kwerekwa ka m kwuo okwu, ka i zaa m. **23** Ole ka ha di bu mmejọ na mmehie m mere? Gosi m ajo omume m na mmehie m. **24** Gini mere i ji gbakuta m azu? Gini mere i ji guo m dika onye iro gi? **25** I ga-enye ahia ikuku na-ebughari ntaramahuhu? I ga-achu ahia kporo nkụ oso? **26** N'ihu na i na-edetu ihe ndi di ilu megide m, na-emekwa ka m ghorọ mkpuru mmehie m mere n'oge okorobia m. **27** I na-eji mkporo igwe kegide ukwu m abuo; na-enyochakwa nzo ukwu m niile site n'itinye akara n'ebe obula obu ukwu m zoro. **28** "Ya mere, mmadu n'ala n'iyi dika ihe rere ere, na dika akwa nke nla riri.

14 "Mmadu nke nwanyi muru nwere ubochi ole na ole nke juputara na nsogbu. **2** O na-awalite dika okoko osisi, ma kpownuokwa mgbe na-adighi anya, dika onyinyo, o na-agabiga agabiga. **3** I na-elegide onye di otu a anya? I

ga-akpọ ya ikpe n'ihu gi? 4 Onye puru iweputa ihe di
ocha site n'ihe na-adighi ocha? O dighi onye o bu. 5 I
kpebiela ubochi ndu nke mmadu; i kabiela onuogugu nke
onwa ya niile, kpaakwa oke ebe o na-agaghi agabiga. 6
N'ihu nke a, wepu anya gi n'ebe o no, hapu ya ka o nooro
onwe ya ruo mgbe ubochi ya ga-ezu dika onye e goro oru.
7 "Ma olileanya diiri osisi; n'ihu na o buru na e gbutuo ya,
o ga-epuchikwa, alaka ohuru ya aghaghi iwaputakwa. 8
A sikwari na mgborogwu ya emeela ochie n'ala, maabu
na ogwe ya anwuo n'aja, 9 mgbe obula mmiri zokwasiri
ya, o na-epuputa dika ihe a kuru aku. 10 Ma mmadu na-
anwu, e lie ya; o na-ekubikwa ume si otu a gabiga. 11 Dika
mmiri di n'oke osimiri si ata, maabu ka mmiri di n'iyi
si ata n'oge okochi, 12 otu a ka mmadu si e dinaa ma o
dighi etetakwa ozo; tutu ruo mgbe eluigwe na-agaghi
adikwa; mmadu obula apughi i si n'ura kpotee ya, agaghi
akpotekwa ha site n'ura ha. 13 "A si na i ga-ezo m n'ala
mmuo, na i ga-ezobe m tutu ruo mgbe iwe gi gabigara. A
si na i ga-akanyere m oge ma mesia cheta m. (Sheol h7585)
14 O buru na mmadu anwuo, o ga-adi ndu ozo? Ubochi
niile nke oru ahuhu m, aga m echere mgbe nnaputa m
ga-abia. 15 I ga-akpo, aga m azakwa gi, aguu oru aka gi
ga-agu gi. 16 N'ihu mgbe ahu i ga-agu nzo ukwu m niile
onu, ma i gaghi aguko mmehie m. 17 A ga-ekechi njehie
m n'akpa, i ga-ekpuchi mmehie m. 18 "Ma dika ugwu si
erichasi daa, na dika a na-enupu oke nkume n'onodu ya,
19 dika mmiri si akwochasi nkume, na dika oke mmiri
ozuzo si akwazekwa aja ala, otu a ka i si eme ka olileanya
mmadu laa n'iyi. 20 I na-egosi ya na i kariiri ya ike, ma ha

na-agabiga; i na-eme ka ihu ya gbanwee, ma zilaga ya. **21**
O buru na a na-asopuru umu ha, ha adighi amata nke a; o
burukwa na a na-eweda ha n'ala, ha o dighi ahụ ya. **22**
Ihe mgbu nke anu ahụ ya ka o na-ama ma na-erukwara
naani onwe ya uju.”

15 Mgbe ahụ, Elifaz onye Teman zara si: **2** “Onye maara
ihe o ga-eji okwu na-abaghi uru zaghachi? O ga-emeju
afọ ya n'ifufe na-ekpo oku nke si n'owuwa anyanwu? **3** O
ga-eji okwu na-abaghi uru ruo uka, maobu kwuo okwu
na-enweghi isi? **4** Ma i na-eleda ezi omume anya na-
egbochikwa isopuru Chineke. **5** Mmehie gi na-eme ka
onu gi kwuo okwu ngwangwa; o bukwere ire ndi aghughu
ka i nwere. **6** Onu gi na-ama gi ikpe, o bughu mu onwe
m, egbugbere onu gi na-ekwu okwu megide gi. **7** “I bu
mmadu mbu a muru? A muola gi tupu e kee ugu niile?
8 O getula nti n'izu nzuzo nke Chineke? Amamihe niile
o bu n'ime gi ka ha juru? **9** Gini ka i maara nke anyi
na-amaghi? Udi nghota di anaa ka i nwere nke anyi na-
enweghi? **10** Ndiisi awo na ndi kara nka no n'etiti anyi,
ndi ikom mere agadi kari nna muru gi. **11** O ga-abu na
nkasiobi Chineke buru gi ihe nta, ka o bu okwu di nro nke
o gwara gi? **12** Gini mere obi gi ji duhie gi, gini mekwara
anya gi abuo ji chagharia, **13** nke mere iwe gi jiri di oku
megide Chineke, meekwa ka okwu ojo ndi a niile si
n'onu gi puta? **14** “Gini ka mmadu efu bu, o ga-eji di ocha
n'obi, gini ka mmadu nwanyi muru bu, na ha nwere ike i
bu ndi ezi omume? **15** O buru na Chineke atukwasighi ndi
nsọ ya obi, o burukwa na eluigwe adighi ocha n'anya ya,
16 o ga-esi anaa tukwasị mmadu efu onye ruru aru obi, bu

onye na-anụ ajoy omume dika mmiri. **17** “Gee m nti ka m
 kowaara gi; kwerekwa ka m gwa gi ihe m huru, **18** bu ihe
 ndi amamihe kwuru, ndi na-ezobeghi ihe ha natara n’aka
 nna nna ha, **19** bu ndi e nyefere ala ndi a n’aka ha mgbe o
 dighi onye obia gabigara n’etiti ha. **20** Ubochi ndu ya
 niile, onye ajoy omume na-ata ahuhu mmekpa ahụ, bu nke
 e debere ogologo afonye nwoke ahụ na-eme ihe ike. **21**
 Uzu na-eweta oke egwu na-eju ya nti, mgbe o di ka ihe
 niile na-aga nke oma, ndi na-apunara mmadu ihe na-
 abiakwasị ya. **22** Onweghi olileanya igbanari ochichiri;
 mma agha no na-echere ya. **23** Ona-akpaghari na-achoy
 ebe nri dika udele; o makwara na ubochi ochichiri no
 nso. **24** Ahuhu na mkpagbu na-eme ka o tuo oke egwu,
 nsogbu na-abiakwasị ya dika eze nke no na njikere ibuso
 ndi iro ya agha. **25** N’ihi na o na-atu Chineke aka n’ihu,
 dokwaa onwe ya imegide Onye puru ime ihe niile. **26** O ji
 ikwesi olu ike, dika ota siri ike, na-eme gide Chineke. **27**
 “O bu ezie na abuba kpuchiri ihu ya, abuba nke di n’ukwu
 ya na-eme ka anu ahụ nuputakwa, **28** o ga-ebi n’obodo
 e bibiri ebibi, n’ulo nke mmadu na-ekwesighi ibi n’ime
 ha, ulo nke na-adakasị adakasị. **29** Ma o gaghị aga n’ihu
 i bu ogaranya, akụ ya agaghị adigidekwa. Ihe o nwere
 agakwaghị agbasapu n’ala niile ahụ. **30** On gaghị agbanari
 ochichiri, ire oku ga-eme ka ome ya kponwuo, iku ume
 nke onu Chineke ga-ebufu ya. **31** Ka onye di otu a hapu
 ighogbu onwe ya site n’itukwasị uche n’ihe efu, n’ihi na o
 dighi ugwo oru obula o ga-enweta. **32** Tupu oge ya eruo,
 o ga-anata ugwo oru ya n’uju, ozoy, alaka ya ga-akponwu
33 On ga-adi ka osisi vaini nke mkpuru ya dapusiri na-

achaghị acha, dika osisi oliv nke akwukwo ya kponwuru akponwu. **34** N'ih i na ndi na-amaghị Chineke ga-adị ka nwanyị aga, oku ga-erepịa ulo ikwu niile nke ndi huru iri ngari n'anya. **35** Ha na-aturu ihe ojoo dika ime, ma mukwa ajoo omume; naani aghugho ka akpanwa ha naruputa.”

16 Mgbe ahụ, Job zara si: **2** “Anụla m otutu ihe dika ndi a; ndi nkasiobi na-eweta onodu ojoo ka unu niile bu. **3** Ogologo okwu efu ndi a niile unu na-ekwu, o naghị akwusi? Gini bu nsogbu unu nke mere unu ji aga n'ihu na-arụ ụka niile ndi a? **4** Mụ onwe m nwekwara ike ikwu okwu dika unu, ma o buru na unu no n'onodu m; enwere m ike kwuo okwu di utu na nti megide unu, ma fufekwaa isi m megide unu. **5** Ma onu m ga-agba unu ume; nkasiobi si n'egbugbere onu m ga-emekwa ka ihe mgbu unu daju. **6** “Ma o buru na m ekwuo, adighi egbochi ihe mgbu m, o buru na m ahapu ikwu okwu, odighi esi n'ahu m puo? **7** N'ezie o Chineke, i meela ka ike gwu m, i tidakwala ezinaulo m. **8** I keela m agbu; agbu m aburula ihe akaebe megide m; ita ahụ m ebiliela igba akaebe megide m. **9** Chineke na-eweso m iwe, jiri iwe ya na-adowasi m, o na-atakwa ikikere eze ya megide m; onye iro m na-achichapuru m anya ya. **10** Umụ mmadu na-asaghe onu ka ha chia m ochi, ha ji iti m aka n'onu na-akwa m emo, jikotakwa onwe ha megide m. **11** Chineke ewerela m nyefee n'aka ndi ajo omume, tubakwa m n'aka ndi na-emebi iwu. **12** Ihe na-agara m nke oma, ma Chineke tipjara m. O jidere m n'olu ma tiwasia m. O meela m ihe igba uta ya; **13** ndi ogba uta ya agbaala m gburugburu. O

na-agbawa akurū m na-enweghị ọmịiko mee ka oluilu m wusịa n'ala. **14** Mgbe niile, ọ na-emegide m; ọ na-achuso m dika dike n'agha. **15** "Adụkọtala m akwa mkpe were ya kpuchie anụ ahụ m, liekwa ikuanya m n'ime ntụ. **16** Ihu m na-acha ọbara ọbara site n'akwa nke m na-akwa, onyinyo nke ọnwụ dika gburugburu ebugbere anya m abụọ; **17** ma aka m emeghị ihe ike ọbụla, ọzọ ekpere m dika ọcha. **18** "Ala, biko, ezokwala ọbara m; mee ka akwa m ghara jbu ihe lara n'iyi! **19** Ọ bụladi ugbo a, onye akaebe m nọ n'eluigwe, onye nkwuchite ọnu m nọ n'ebe di elu. **20** Onye na-arịọ m arịọ bu enyi m, dika m na-awasara Chineke anya mmiri m. **21** N'ọnọdụ mmadu ka ọ na-arịọ Chineke dika mmadu na-arịọ n'ihi enyi ya. **22** "Naanị afọ ole na ole ga-agabiga tupu m ga n'uzo nke nloghachi m na-adighi.

17 Mmụọ m tiwara etiwa, ubochi m niile di mkpumkpu, ili na-echere inabata m. **2** N'ezie ndi na-akwa emo gbara m gburugburu; anya m na-elekwasikwa mkpasu iwe ha. **3** "Debere m ihe ebe n'ebe gi Chineke no. Olee onye ozọ puru inara m n'akaebe? **4** I mechiela uche ha ka ha ghara inwe nghota; ya mere, i gaghi ekwe ka ha nwee mmeri. **5** Ọ buru na mmadu ekwujoro enyi ya ka o were nweta uru di n'ime ya, anya umu ya ga-ada mba. **6** "Chineke emeela ka m buru okwu ilu nye onye obula, meekwa ka m buru onye ha na-agbasa aso mmiri n'ihu. **7** Anya m na-ahu inyogho inyogho n'ihu iru uju; ahụ m aghola onyinyo nke ihe m bu na mbu. **8** Ndi na-eme ihe ziri ezi na-akuja mgbe ha huru nke a; ndi aka ha di ocha na-enwe mkpali megide ndi ajo omume. **9** Ma otu obula o di, ndi

ezi omume ga-aga n'ihu n'iso ụzọ ha, ndị aka ha dị ọcha ga-aga n'ihu n'ịdị ike. **10** “Ma bjanu, unu niile, bidonu okwu unu ọzọ! Agaghị m achọta onye maara ihe n'etiti unu. **11** Ụbọchị m niile agafeela, atumatụ m aburula ihe lara n'iyi. Ma ọchịchọ nke obi m **12** na-edo abalị n'ọnọdụ ehiehie; n'ihu ọchịchiri ka ìhè dị nso. **13** Ọ bụrụ na ebe obibi m na-ele anya ya bụ ili, ọ bụrụ na m agbasaa ihe ndina m n'elu ọchịchiri, (Sheol h7585) **14** a sikwa na m asị ire ure, ‘Nna m ka ị bụ,’ maọbụ sị ikpuru ‘Nne m’ maọbụ ‘Nwanne m nwanyi,’ **15** ebeekwa ka olileanya m dị? Onye pụrụ ihu ma m nwere olileanya? **16** Olileanya m ọ ga-arịda ruo n'onu ụzọ ama nke ọnwụ? Anyị ga-esokota rịdaruo n'uzuzu?” (Sheol h7585)

18 Mgbe ahụ Bildad onye Shua zara sị: **2** “Ruo ole mgbe ka ị ga-ekwubi okwu ndị a ị na-ekwu? Nwee ezi uche ka anyị kparịta ụka. **3** Gini mere i ji were anyị dika anụ ọhia, guo anyị dika ndị na-enweghị uche n'anya gi? **4** Gi onye na-eji iwe adokasi onwe gi, a ga-ahapu ụwa n'ihie gi? Ka a ga-enupu oke nkume n'ọnọdụ ha? **5** “A nafunyụ oriọna nke onye na-emebi iwu; ire oku ya ga-akwusikwa inwu enwu, **6** ìhè nke dị n'ime ulọ ikwu ya na-abụ ọchịchiri, oriọna nke dị n'akuku ya na-anyukwa. **7** Ike agakwaghị adị na nzọ ukwu ya; atumatụ ya onwe ya ga-atuda ya n'ala. **8** Ụkwu ya na-eduba ya n'onya; ọ na-akpagharị na-adaba n'ime oghere. **9** Ọnya na-ejide ikiri ụkwu ya, ọnya ahụ na-ejidesi ya ike. **10** E zobere ya ụdọ ọnya igbudu n'ala, ihe e ji ejide ya na-echere ya n'ụzọ ya. **11** Ihe egwu na-emenye ya ụjọ n'akuku niile, na-agbasokwa nzọ ụkwu ya niile. **12** Ịla n'iyi na-achosi ya

ike; mbibi nọkwa na njikere na-eche mgbe ọ ga-ada. **13** Mbibi na-eripia akukụ anụ ahụ ya; ọkpara ọnwụ na-eripia ahụ ya niile. **14** Esi na nchekwa nke ụlọ ikwu ya dọpụta ya duru ya jekwuru eze nke ihe egwu niile. **15** Ọkụ na-ebe n'ime ụlọ ikwu ya; a ga-efesasi nkume na-enwu ọkụ n'ebe obibi ya. **16** Mgborogwu ya na-akpọ nkụ n'ime ala, alaka ya ga-akpọnwụ n'elu. **17** A gaghi echeta echiche ya n'ụwa ọzọ, o nweghi onye ọbụla na-echetakwa aha ya. **18** A na-esite n'ihè chụba ya n'ochichiri, otu a kwa, a na-achupukwa ya site n'ụwa. **19** O nweghi umu, o nkwaghi umu umu n'etiti ndi ya, ọ dighi onye foduru n'ebe o bi na mbu. **20** Onodu ya na-eju ndi si n'odida anyanwu anya; oke egwu na-ejidekwa ndi si n'owuwa anyanwu n'ihi ya. **21** N'ezie, otu a ka ebe obibi nke onye ajọ omume di, ee, bu onye ahụ nke na-amaghi Chineke.”

19 Job zara si: **2** “Ruo ole mgbe ka unu ga-anogide nata m ahuhu? Ruo ole mgbe ka unu ga-ewere okwu onu unu zopia m? **3** Ugboro iri ndi a ka unu kocharala m, ihere adighi eme unu na unu na-ebuso m agha? **4** A sikwari na m bu onye mmehie, ọ bu naani mu onwe m ka ọ gbasara. **5** Ọ buru na unu na-ebuli onwe unu elu kari m, ma were onodu idi ala m megide m, **6** mgbe ahụ, maranu na Chineke emejola m, were ụgbu ya tuo m gburugburu. **7** “Ọ bu ezie na m na-eti mkpu akwa si: ‘A na-emejo m.’ Ma ọ dighi osisa m na-anata; ọ bu ezie na m na-eti mkpu ka e nyere m aka ma ikpe ziri ezi adighi. **8** Ọ nochie ụzọ m ka m ghara igafe; o jirila ochichiri kpuchie ụzọ m. **9** O yipula m ugwu m, wepukwa okpueze m kpu n'isi. **10** Ọ na-eti m ihe otiti n'akukụ niile, ruo

mgbe m gabigara; ọ na-ehopu olileanya m dika osisi. **11**
 Iwe ya di oku megide m; ọ na-agunyekwa m dika onye
 iro ya. **12** Ndi agha ya ji ike na-abia; ha ewuola mgbidi
 were nnochibido m ha agbaala ulo ikwu m gburugburu
 imegide m. **13** “O meela ka umunne m na ndi enyi m si
 n’ebe m no puo. **14** Ndi ikwu m anaghi etinyekwa uche
 n’ihe banyere m; ndi ezi enyi m niile echefuola m. **15** Ndi
 obia no n’ulo m na ndi odibo m nwanyi na-agu m dika
 onye ala ozọ; adi m ka onye mba ozọ n’ebe ha no. **16** Ana
 m akpo odibo m oku ma o dighi aza m, o buladi mgbe
 m jiri onu m rio ya. **17** Iku ume m aburula ihe nwunye
 m apughi inagide; aburula m ihe aru nye umunne m.
18 O buladi umuntakiri nwoke na-akwa m emo; ha na-
 ejikwa m eme ihe ochi mgbe obula m putara. **19** Ndi ahụ
 m kporo ndi enyi oma m na-ele m anya dika m bu ihe
 aru; ndi ahụ niile m huru n’anya echighariakwala megide
 m **20** Abu m naani okpukpu okpukpu; ihe m ji gbanari
 onu adighi ukwu. **21** “Meerenu m ebere, ndi enyi m,
 meerenu m ebere, n’ihi na aka Chineke na-emegide m. **22**
 Gini mere unu ji achu m dika Chineke si achu m? O ga-
 abu na ahuhu m ejubeghi unu afo? **23** “O gaara ato m utu
 ma a si na e dekoru okwu m n’akwukwo, **24** na e ji mkpisi
 igwe dee ha, maobu kakwasị ha n’elu mbadamba nkume
 ruo mgbe ebighi ebi. **25** Amara m na onye mgbaputa m
 na-adi ndu, amakwaara m na o ga-eguzo n’elu uwa n’oge
 ikpeazu. **26** Mgbe e mebisikwara akpukpo ahụ m, ma
 n’anu ahụ m aga m ahụ Chineke. **27** Mu onwe m ga-eji
 anya m abuo hu ya, mu onwe m, o bughị onye ozọ. Lee ka
 obi m si anu oku n’ime m maka nke a! **28** “O buru na unu

asi, 'Anyị ga-emegide ya n'ihị na nsogbu a si n'aka ya,' 29 unu onwe unu kwesiri ịtụ egwu mma agha; n'ihị na iwe ga-ebute ịta ahụhụ nke mma agha, mgbe ahụ, unu ga-ama na ikpe dị.”

20 Mgbe ahụ, Zofa onye Neama zara sị: 2 “Enweghị udo nke echiche m na-akpali m izaghachi n'ihị na anọ m na mwute dị ukwu. 3 Anụla m okwu mkparị nke ileda anya nye m, ma nghọta m na-akpalite m izaghachi gi. 4 “N'ezie, ị maara otu ọ dị site na mgbe ochie, ya bụ kemgbe e debere mmadụ n'ụwa. 5 Obi ụtọ nke onye na-emebi iwu na-adị nwa mgbe nta, ọñụ nke ndị na-amaghị Chineke na-anọ naanị nwa oge. 6 N'agbanyeghị na ịnya isi ya ga-eru eluigwe, na isi ya ga-emetụkwa igwe ojii; 7 ọ ga-ala n'iyi ebighị ebi, dika nsị ya onwe ya nyurụ; ndị maara ya ga-ajụ, 'Olee ebe ọ nọ?' 8 Ọ ga-efelaga dika nrọ, agaghị achọtakwa ya mgbe ọbụla, dika ọhụ abalị nke e chefuru echefu. 9 Anya hūrụ ya na mbụ agaghị ahụkwa ya ọzọ, ebe obibi ya agaghị elegidekwa ya anya ọzọ. 10 Ụmụ ya ga-achọ ihuoma site n'aka ndị ogbenye; aka ya abụọ kwa ga-enyeghachi akụ ya. 11 Ọkpụkpụ ya nke juputara n'ike okorobia ga-eso ya buru ihe a ghanyere na ntụ. 12 “Ọ bụ ezie na ihe ojọọ na-atọ ya ụtọ n'ọñụ, na ọ na-ezokwa ya n'okpuru ire ya; 13 ọ bụ ezie na ọ pughị n'ihapụ ya, ọ na-edebe ya n'ọñụ ya, 14 ma nri ọ na-eri ga-aghọ ihe gbara ụka n'afọ ya, ọ ga-aghokwa elo agwọ n'ime afọ ya. 15 Ọ ga-agbọputa akunuba niile o lodara; Chineke ga-eme ka o si n'afọ ya gbọputachaa ha. 16 Ọ ga-amicha elo agwọ, eze agwọ ajuala ga-egbu ya. 17 Ọ gaghị anụ ụtọ mmiri si n'iyi, bụ iyi nke na-asọ asọ nke juputara na mmanụ añụ na

mmiri ara ehi rahuru arahu. **18** Ihe o rupu tara ka o ga-eji kwughachi ugwo o ji na-erighi ma otu. Uru o zutara n'ahia agaghi aburu ya ihe onu. **19** N'ih na o kpagburu ndi ogbenye, hapu ha na-enweghi olileanya obula, o nakotakwara ulo nke o na-ewughi. **20** "N'ezie, o gaghi enwe izuike site n'oke ochicho ya; o gaghi azoputakwa onwe ya site n'uloaku ya. **21** O dighi ihe foduru ya iripia, oganihu ya agaghi adigide. **22** N'etiti ihe niile o nwere ka mkpagbu ga-abiakwas ya, oke ita ahuhu ga-adakwas ya. **23** Mgbe o rijuru afu ka Chineke ga-eme ka iwe ya di oku megide ya, iti aka Chineke ga-adakwas ya dika mmiri ozuzo. **24** O buru na o si na ngwa agha e ji igwe kpuo gbalaga, aku nke e ji ola bronz kpuo onu ya ga-amapu ya ahu. **25** N'azu ya ka o na-esi miputa ya, site n'umeju ya ka a ga-esi miputa onu ya na-egbu amuma. Oke egwu di iche iche ga-abiakwas ya. **26** Oke ochichiri no na-echere akunuba ya, oku nke a na-afunwughi afunwu ga-erepia ya o ga-erechapukwa ihe niile foduru n'ulo ikwu ya. **27** Eluigwe ga-ekpughe ikpe omuma ya uwa niile ga-ebili megide ya. **28** Idee mmiri ga-ebupu ulo ya; oke mmiri okwukwo n'ubochi iwe Chineke. **29** Nke a bu oke nke Chineke debeere ndi na-emebi iwu, ya bukwa ihe nketa nke Chineke kwadooro ha."

21 Mgbe ah, Job zara si: **2** "Gee nti nke oma n'okwu m; ka nke a buru nkasiobi i ga-enye m. **3** Nwee ndidi ka m kwuchaa okwu m, mgbe m kwuchara, gaa n'ihu ikwa m emo. **4** "O bu mmadu ka m na-ekpesara? Gini ka m ga-eji ghara ibu onye na-enweghi ndidi? **5** Lee m anya ka ah, maa gi jijiji; were aka gi kpuchie onu gi. **6** Mgbe m chere

echiche maka nke a, egwu tury m meekwa ka ahụ m maa jijiji. 7 Gini mere ndi ajọ omume ji enwe ndu ogologo, ghoọ okenye, baakwa uba n'idi ike? 8 Ha na-ahụ umu ka ha na-akwusike ike gburugburu ha, umu ha ka ha ji anya ha ahụ. 9 Ha na-ebi ndu udo n'ezinaulo ha na-atughị egwu na ihe ojọ obula ga-adakwasị ha; mkpara Chineke adighikwa adakwasị ha. 10 Oke ehi ha na-agba nne ehi ha na-esepughị aka; nne ehi ha na-amu umu, ha adighi ekwo ime. 11 Ha na-ezipu umu ha dika igwe atury; umuntakiri ha na-eteghari egwu. 12 Ha na-abu abu n'uda egwu otiti na ubo akwara; ha na-anurikwa onu n'uda nke oja. 13 Ha na-anọ ubochi ndu ha niile n'oganihu, ha na-aridakwa n'ili ha n'udo. (Sheol h7585) 14 Ma ndi a na-asị Chineke, 'Hapu anyi aka, o dighi anyi mkpa imata uzọ gi. 15 Onye ka Onye puru ime ihe niile bu, anyi ga-iji jeere ya ozi? Uru gini ka irio ya aririo ga-abara anyi?' 16 Ma oganihu ha adighi n'aka ha ya mere ana m ewezuga onwe m site na ndumodu ndi na-emebi iwu. 17 "Ma ugboro ole ka a na-emenyu oku oriona nke ndi na-emebi iwu? Ugboro ole ka nhuju anya na-adakwasị ha, bu nke Chineke kenyere ha n'iwe ya? 18 Ugboro ole ka ha dika ahija kporo nku n'ihu ikuku, maobu dika igbugbo oka nke ikuku siri ike na-efesasi? 19 A na-asị, 'Chineke na-akpakotara umu ha ntaramahuhu nke njehie ha.' Ka a kwughachi ha ya, ka ha nwee ike mata ya. 20 Ka anya ha hu mbibi nke onwe ya, ka ha nuo onuma nke Onye puru ime ihe niile dika mmiri. 21 Gini gbasara ha banyere ezinaulo ha hapuru mgbe onwa ndi e kenyere ya bira na ngwucha? 22 "O di onye puru izi Chineke ihe omuma, ebe o bu ya na-

ekpe ndị kachasị elu ikpe? **23** Otu onye na-anwụ mgbe o jupụtara n'ike na ume, mgbe ọ nọ na nchekwa na udo, **24** mgbe ahụ ya bụ nke eji ezi nri zụọ nke ọma, ọkpụkpụ ya jupụtakwara n'ụmị. **25** Onye ọzọ na-anwụ n'ihe ilu nke mkpuruobi, n'ihi na o nweghị mgbe o riri ezi ihe ọbụla. **26** Nke ọbụla n'ime ha dina n'akụkụ ibe ya n'ime aja, ikpuru kpuchikwara ha abụọ. **27** “Amaara m nke ọma ihe bụ echiche unu na nzube unu ji emegide m. **28** Unu ga-ajụ m ajujụ sị, ‘Ugbu a, ole ụlọ oke mmadụ ahụ. Ụlọ ikwu ndị ahụ ebe ndị na-emebi iwu biiri?’ **29** Ọ bụ na unu ajụbeghị ndị njem ajujụ? Ọ bụ na unu ejighị ihe ha kọrọ mere ihe, **30** na a na-echebe ndị ọjọọ pụọ n'ụbọchị nhuju anya, na a na-anapụta ha site n'ụbọchị oke iwe? **31** Onye na-atụ ha mmehie ha n'ihu? Onye kwa na-akwughachi ha ụgwọ ihe ha mere? **32** A na-eburu ha gaa n'ili, a na-echekeha ili ha nche. **33** Aja dị na ndagwurugwu na-atọ ha uto; Mmadụ niile na-eso ha n'azụ, na otutu a na-apughị iguta ọnu na-ebu ha ụzọ n'aga. **34** “Ya mere, olee otu unu ga-esi were okwu na-enweghị isi kasie m obi? Ọ dighị ihe fọdurụ n'ọsịsa unu ma ọ bughị naanị okwu ụgha.”

22 Mgbe ahụ, Elifaz onye Teman zara sị: **2** “Mmadụ ọ pụrụ ịbara Chineke uru? Ọ bụladị onye nwere uche ọ pụrụ ịbara Chineke uru? **3** O nwere ọnu ọ ga-enye Onye pụrụ ime ihe niile ma a sị na ị bụ onye ezi omume? Uru gini ka ọ ga-enweta ma ọ bụrụ na ụzọ gi niile enweghị ịta ụta? **4** “Chineke ọ na-abara gi mba na-ebo gi ebubo n'ihi na ị na-atụ egwu ya? **5** Ọ bụ na mmebi iwu gi adighị ukwu? Mmehie gi o nwere ogwugwu? **6** Ị naara ụmunne gi ihe ebe n'efu; ị yipuru ndị mmadụ uwe ha gbawa ha

7 I nyeghi ndi ike gwuru mmiri, i nyeghikwa ndi aguu na-agu ihe oriri. 8 O bu eziokwu na i bu nwoke di ike na onye nwere ala, burukwa onye a na-asopuru bi n'ala ya, 9 I na-agbaba umu nwanyi di ha nwuru aka, zipu ha, I na-anyaji ogwe aka nke umu na-enweghi nna. 10 O bu ya mere onya jiri gbaa gi gburugburu, burukwa ihe mbibi ji eyi gi egwu. 11 O bukwa ya mere ochichiri ji gbaa gi gburugburu ka i ghara ihu uzọ, meekwa ka idee mmiri kpuchie gi. 12 "O bu na Chineke anoghi n'ebe di elu nke eluigwe? Lee ka idi elu nke kpakpando di elu si di. 13 Kama i na-asi, 'Gini ka Chineke maara? O na-esite n'oke ochichiri di otu a ekpe ikpe? 14 Oke ochichiri kpuchiri ya, nke mere na o naghị ahụ anyi mgbe o na-agaghari n'ebe di elu nke eluigwe.' 15 I ga-agbaso uzọ ochie nke ndi na-eme ihe ojoo zoro ije na ya? 16 E bupuru ha tupu oge ha eru. Ntala ndu ha ka idee mmiri sachapuru 17 Ha siri Chineke, 'Hapu anyi aka! Gini ka Onye puru ime ihe niile ga-eme anyi?' 18 Ma o bu ya ji ihe di mma di iche iche mejuputa ulo ha, ya mere ana m ewezuga onwe m site na ndumodu ndi na-emebi iwu. 19 Ndi ezi omume na-ahụ mbibi ndi di otu a ma nri; ndi aka ha di ocha na-akwa ha emo si: 20 'N'ezie, e bibiela ndi iro anyi, oku erepiala akunuba ha.' 21 "Doo onwe gi n'okpuru Chineke ka gi na ya noo n'udo, n'uzo di otu a, oganihu ga-abara gi. 22 Gee nti, nabata ndumodu si ya n'onu, doo okwu ya niile n'obi gi. 23 O buru na ilaghachikwute Onye puru ime ihe niile, o ga-eweghachi gi n'onodu gi; o buru na iwezuga ihe mmebi iwu mee ka o di anya site n'ebe ulo ikwu gi di, 24 togbo okpurukpu olaedo gi n'aja, tupukwa olaedo nke

Ọfịa gị n'elu nkume dị n'ime ọdọ mmiri nta. **25** Mgbe ahụ, Onye pụrụ ime ihe niile ga-abụrụ gị ọlaedo, bụkwara gị ọlaocha kachasi mma. **26** N'ezie, mgbe ahụ kwa, ihe nke Onye pụrụ ime ihe niile ga-atọ mkpụrụobi gị uto, i ga-ewelikwa ihu gị nye Chineke. **27** I ga-ekpe ekpere, ọ ga-azakwa gị ekpere gi, i ga-emezukwa nkwa i kwere. **28** Ihe i kpebiri ga-emezukwa, ihè ga-amụkwasi n'uzọ gị niile. **29** Mgbe a na-eweda ndị mmadụ ala, ọ bụrụkwa na i si, 'Bulienụ ha elu,' mgbe ahụ ọ ga-azọputa ndị e wedara n'ala. **30** Ọ ga-azọputa ọ buladi onye ahụ nke aka ya na-adighi ọcha, bụ onye nke a ga-azọputa site n'idi ọcha nke aka gi."

23 Mgbe ahụ, Job zara si: **2** "Ọ buladi taa, mkpesa m di ilu; aka ya di arọ megide m n'agbanyeghi isu ude m. **3** A sika na m maara ebe m ga-achota ya; a sika na m nwere ike ijeru ebe obibi ya! **4** Aga m edozi mkpesa m n'usoro n'ihu ya were iru uka mejuo onu m. **5** Aga m achoputa ihe o ga-aza m ma tuleekwa ihe o ga-agwa m. **6** Ọ ga-eji ike di egwu megide m? Mba, o gaghi ebo m ebubo. **7** N'ebe ahụ, onye ziri ezi ga-eme mkpesa n'ihu ya. N'ebe ahụ, a ga-anaputakwa m site n'aka onye ikpe m ruo mgbe ebighi ebi. **8** "Ma o buru na m agaa n'owuwa anyanwu o noghi n'ebe ahụ; o buru na m gaa n'odida anyanwu, agaghi m achota ya. **9** Mgbe o no n'oru n'ugwu anaghi m ahụ ya, mgbe o loghachiri na ndida anaghi m ahukwa ya. **10** Ma o maara uzọ m na-aga, mgbe o nwaputasi m, aga m aputa dika ọlaedo, **11** ukwu m abuo na-agbaso nzo ukwu ya; ana m eso uzọ ya na-atugharighi n'aka nri maobu aka ekpe. **12** Esibeghi m n'iwu nke si

n'ọnyụ ya pụta wezuga onwe m; a na m echekwa okwu ọnyụ ya karịa nri nke m na-eri kwa ụbọchị. **13** “Ma o guzo naanị ya, onye pụrụ iguzogide ya? Ọ na-eme ihe ọbụla masịrị ya. **14** Ọ na-emezu ụkpụrụ ya niile o zubere megide m, ọ ka nwekwara nzube ndị ọzọ yiri nke a o dobere imegide m. **15** N'ihu ya ka obi ji ama m jijiji n'ihu ya; mgbe m chetara banyere ihe ndị a niile, ana m atụ egwu ya. **16** Chineke emeela ka obi m daa mba; Onye pụrụ ime ihe niile emeela ka m maa jijiji. **17** Ma ọchịchiri emeghị ka m mechie ọnyụ m, bụ oke ọchịchiri nke kpuchiri ihu m.

24 “Gini mere Onye pụrụ ime ihe niile adighi ahoputa oge maka ikpe ikpe? Gini mere ndi maara ya ga-eji na-ele anya n'efu maka oge ndi a? **2** Ụfọdụ ụmụ mmadu na-ewezuga nkume oke ala, na-elekota igwe aturu ha zutere n'ohi. **3** Ha na-apunara inyinya ibu nke nwa mgbei, ha na-anarakwa ehi nke nwanyi di ya nwuru n'ihe ebe. **4** Site n'okporozo ka ha na-akwapu ndi no na mkpa. Ha na-ejikwa aka ike mee ka ndi ogbenye di n'ala ahụ zoo onwe ha. **5** Dika inyinya ibu oha no n'ozara, otu a ka ndi ogbenye si agaghari na-achoghari ihe oriri, ala na-adighi epuputa ihe na-enye umu ha nri. **6** Ha na-ekpokota ahinia anu ulo na-ata n'ubi, na-atutukotakwa mkpuru vaini nke foduru n'ubi ndi ajo omume. **7** N'ihu enweghi uwe, ha na-agba oto n'abali, ha enwekwaghi akwa iji kpuchie onwe ha oyi. **8** Oke mmiri ozuzo nke ugwu na-edede ha ahụ, ha na-amaku nkume n'ihu enweghi ebe mgbaba. **9** Nwa na-enweghi nna ka a na-eji ike napu ara. Nwa oheru nke onye ogbenye ka a na-anara n'ihe ebe. **10** N'ihu enweghi akwa ha na-agba oto na-agaghari, ha na-ebu ukwu oka

ma n'ọrọ n'agụ. **11** Ha na-asuputa mmanu oliv n'elu ebe e mebere maka ya, ha na-azochaputa mmanya vaini ma akpiri na-akpo ha nku. **12** Uzu isu ude ndi na-anwu si n'obodo na-ebili, mkpuruobi nke ndi e meruru ahụ na-eti mkpu enyemaka. Ma o dighi onye Chineke na-ahuta ka onye ikpe mara n'ihi ihe ndi a. **13** "O di ndi na-enupu isi megide ihè, ndi na-amaghi uzọ ya maobu na-anogide n'uzọ ya. **14** Mgbe ihè nke ubochi gafere, ogbu mmadu na-ebili, gbuo onye ogbenye na onye no na mkpa; n'abalị kwa, o na-ezoba dika onye ohi. **15** Anya onye na-akwa iko na-ele anya chi ojiji; o na-eche n'obi ya si, 'O dighi onye obula ga-ahụ m,' o na-ekpuchikwa ihu ya. **16** N'ochichiri, ndi ohi na-egbuka ulo ndi mmadu baa, ma n'ehihie ha na-emechibido onwe ha uzọ n'ime ulo; o nweghi ihe ha na ihè jikoro. **17** N'ebe ha niile no, etiti abali bu ututu ha, ha na ihe egwu nke ochichiri bu enyi. **18** "Ma ha bu ufufu di n'elu mmiri; ala ha ketara bu ihe a buru onu, nke mere na o dighi onye na-agakwa n'ubi vaini ha. **19** Dika okpomoku na okochi si eme ka mkpuru mmiri oyi gbazee, otu a ka ala ili si ewere ndi mehiere n'ike. (Sheol h7585) **20** Akpanwa na-echefu ha, ikpuru na-eji ha mere ihe oriri; anaghi echetakwa ndi ajo omume kama a na-etiji ha dika osisi. **21** Ha na-akpagbu nwanyi aga na nwanyi na-enweghi nwa, ha adighi elekota nwanyi di ya nwuru. **22** Ma Chineke na-eji ike ya dokpuru ndi di ike nke ukwu puo, o bu ezie na ha bu ndi ihe na-agara nke oma, ma ha enweghi nkwa nke ndu. **23** O nwere ike ime ka ha dabere na ntukwasị obi na o nweghi ihe puru imetu ha, ma anya ya dikwasiri uzọ ha niile. **24** A na-ebuli ha elu

nwa mgbe nta, ma e mesia, ha anokwaghị, a na-eweda ha n'ala chikotakwa ha dika ndi ozo, a na-ebipu ha dika ukwu oka. **25** "O buru na o bughị otu a, onye puru i si na ihe m kwuru bu okwu ugha si otu a mee ka okwu m buru ihe efu?"

25 Mgbe ahụ, Bildad onye Shua zara si: **2** "Ike ochichi na oke egwu bu nke Chineke; O bu ya na-eme ka udo diri n'eluigwe. **3** Onye puru iguta usuu ndi agha ya onu? Onye kwa ka ihè ya na-adighi enwukwasi? **4** Mmadu o ga-esi anaa buru onye ezi omume n'ihu Chineke? Mmadu nwanyi muru o ga-esi anaa di ocha? **5** Lee, o buladi onwa adighi achawaputa, ozo kpakpando adighi ocha n'anya ya, **6** ka ofoduzie nwa mmadu efu muru, nke bu naani ikpuru, mmadu, nke bu naani idide."

26 Mgbe ahụ, Job zaghachiri: **2** "Lee ka i si nyere onye na-adighi ike aka! Leekwa ka i si zoputa ogwe aka nke onye ume na-adighi! **3** Lee udi ndumodu i nyerela onye na-enweghi amamihe! Leekwa udi oke nghota nke i gosiputara. **4** O bu onye nyeere gi aka ikwu okwu ndi a? Mmuo onye si n'onu gi kwuo okwu? **5** "Ndi nwuru anwu no n'oke ihe mgbu, ha na ndi no n'okpuru mmiri na ndi bi n'ime ya. **6** Ala mmuo gba oto n'ihu Chineke; mbibi togbokwara na-enweghi ihe kpuchiri ya. (Sheol h7585) **7** O na-agbasapu elu elu nke mbara eluigwe n'elu ebe togboro n'efu. O nweghi ihe o kokwasiri uwa n'elu ya. **8** O na-ekechi mmiri n'ime igwe ojii, ma idi arọ ya adighi eme ka igwe ojii gbawaa. **9** O na-ekpuchi ihu onwa nke di n'uju ya, na-agbasakwa igwe ojii ya n'elu ya, **10** O kewaputara oke n'elu ogbu mmiri, ka o buru oke di n'etiti ihè na

ọchịchiri. **11** Ogidi niile nke eluigwe na-ama jijiji, tuokwa oke egwu n'ihu ịba mba ya. **12** N'ike ya ka o ji kpalie oke osimiri; ọ bụ amamihe ya ka o ji tigbuo Rehab. **13** Ọ bụ site na nkuume ya ka mbara eluigwe ji maa mma; aka ya dupuru agwọ na-agba ọsọ. **14** Ihe ndị a bụ ọnu ọnu ọru aka ya; lee ka o si dị nta bụ okwu ntakwu anyị na-anụ gbasara ya! Onye pụrụ ighotacha ịda ụda nke ike ya?"

27 Ma Job gakwara n'ihu n'okwu ya si: **2** "N'ezie, dika Chineke na-adị ndụ, onye juru ikpere m ikpe ziri ezi, Onye pụrụ ime ihe niile, onye mere ka m hụ ihe ilu nke mkpuruobi. **3** Ogologo mgbe m nwere ndụ n'ime m, mgbe iku ume Chineke dikwa n'imi m, **4** egbugbere ọnu m agaghị ekwu ihe ojọ, ire m agakwaghị ekwu okwu aghugho. **5** Agaghị m ekwenye na ihe unu kwuru ziri ezi; ruo mgbe m ga-anwu, agaghị m agonari izuoke m. **6** Aga m ejigidesi ezi omume m aka ike, agaghị m ahapu ya; o nwekwaghị mgbe obi m ga-ata m uta ogologo ubochi niile nke ndu m. **7** "Ka ndi iro m diri ka ndi ajo omume, ka ndi na-ebili imegide m diri ka ndi na-emebi iwu. **8** N'ihu nke a, gini bu olileanya onye na-amaghị Chineke nwere mgbe e bipuru ya, mgbe Chineke wepuru ndu ya? **9** Chineke o na-anu ikwa akwa ya mgbe nsogbu dakwasiri ya? **10** O ga-achota ihe utu n'ime Onye puru ime ihe niile? O ga-akpoku Chineke mgbe niile? **11** "Aga m akuziri unu maka ike nke Chineke; agaghị m ezo ihe banyere uzu Onye puru ime ihe niile. **12** Unu onwe unu ahula ihe ndi a, gini mere unu ji ekwu okwu ndi a na-enweghi isi? **13** "Nke a bu oke Chineke na-ekenye ndi ajo omume, nke a bukwa ihe nketa nke onye ahụ na-adighi eme ebere na-

anata site n'aka Onye puru ime ihe niile. **14** N'agbanyeghi onuogugu umu ya, oke ha bu mma agha; umu ya agaghi enwe ihe oriri ga-ezuru ha. **15** Orja na-eefe efe ga-egbu ndi ya foro ndu; ozo, umu nwanyi ha hapuru nwuo agaghi akwa akwa n'ihia ha. **16** O buru na o kpakota olocha dika uzuzu, ma tukotakwa uwe dika aja uru, **17** ihe ndi o kpakotara bu onye ezi omume ga-eyi ha, ndi aka ha di ocha ga-ekekwa olocha ya. **18** Ulo o wuru di ka ulu nla, dikwa ka ulu ntu nke onye nche wuru. **19** O na-edina ala dika ogaranya ma o gaghi edinakwa dika ogaranya ozo; mgbe o saghere anya ya abuo, ihe niile efuola. **20** Oke egwu na-adakwasi ya dika idee mmiri; oke ebili mmiri na-ebufu ya n'abali. **21** Ifufe si n'owuwa anyanwu na-ebufu ya, agaghi ahukwa ya anya ozo; o na-azachapu ya site nonodu ya. **22** O na-atufu ya na-enweghi ebere mgbe o na-eme ngwangwa igbapu site n'ike ya. **23** O na-akukota aka ya n'ikwa emo, were ima osu wezuga ya nonodu ya."

28 Olulu e si egwuputa olocha di; ebe a na-anucha olaedo dikwa. **2** E si n'ime ala eweputa igwe, olandara na-agbazeputa site nkume na-aghola. **3** Mmadu na-eme ka ochichiri nwee ogwugwu; o na-enyochaputa ihe di ebe di anya, na-achola igwe n'ime oke ochichiri. **4** O na-egwu olulu n'ebe di anya site n'ebe mmadu bi, n'ebe ukwu mmadu na-adighi eru, n'ebe ahu di anya site n'ebe mmadu bi ka ha na-akwufeghari. **5** Ala ahu e si na ya enweta nri, aburula ihe e ji oku gbanwee n'okpuru ya. **6** Safaia bu nkume di oke onuahia di na nkume ya; aja ya nwekwara mkpuru olaedo. **7** O dighi anu ufe nke n-eri anu maara uzor ahu zoro ezo; anya agu nkwo obula

ahụtubeghị ya. **8** Anụ ọhịa dị nganga anaghị azonye ụkwụ n'elu ya, ọdum ọbụla adighị awaghari n'ebe ahụ. **9** Ndi mmadu na-eji aka na-etiwasi nkume ahụ na-enwu oku mee ka mgborogwu ugwu ahụ pụta ihè. **10** Ha na-awaputa ọwa ụzọ n'etiti nkume ahụ, anya ha na-ahụkwa akunuba ya niile. **11** Ha na-achoputa isi mmiri niile ma meekwa ka ihe nzuzo pụta ihè. **12** Ma olee ebe ka a ga-achota amamihe? Olee kwa ebe nghota bi? **13** Mmadu apughị ighota onuahia ya, agaghị achotakwa ya n'ala ndi di ndu. **14** Ogbu mmiri na-asị, "Ọ dighị n'ime m," osimiri na-asị, "Ọ dighị n'aka m." **15** A gaghị eji ọlaedo a nuchara nke oma zuta ya, apughị itụ ihe bu onuahia ya n'ọlaocha. **16** A gaghị eji ọlaedo nke Ofia zuta ya, a gaghị ejikwa nkume dara oke onuahia nke oniks maobu safai zuta ya, **17** A gaghị eji ọlaedo maobu kristal tunyere ya, maobu iji ejiji ọlaedo nweta ya. **18** Koral na jasper erughị ihe a na-akpotu aha n'ebe ọ di; onuahia nke amamihe kariri otutu rubi. **19** A gaghị eji ọla topaazi nke Kush tunyere ya; a pughị iji ọlaedo a nuchara anucha zuta ya. **20** Olee ebe amamihe si abia? Olee ebe nghota bi? **21** E zoro ya ezo site n'anya ihe niile di ndu, e kpuchikwara ya nye ọ buladi anu ufe nke eluigwe. **22** Mbibi na onwu na-asị; "Naani akuko ya ruru anyi nti." **23** Chineke ghotara ụzọ ya, naani ya makwara ebe obibi ya di. **24** N'ihi na ọ na-ahụ nsotu nke uwa, na-ahụkwa ihe niile di n'okpuru eluigwe. **25** Mgbe o hiwere ike nke ikuku, tọkwa mmiri n'ihe otutu, **26** mgbe o nyere mmiri ozuzo iwu meekwa ụzọ nye egbe eluigwe na oke ikuku, **27** mgbe ahụ, o lere amamihe anya, nyochasia ya, meekwa ka o guzosie ike, ma nwaputakwa

ya. **28** Ọ siri mmadu, “Itu egwu Onyenwe anyi, nke ahụ bu amamihe; ọzọ, i si n’ihe ọjọọ wezuga onwe bu nghota.”

29 Job gakwara n’ihu n’okwu ya si: **2** “Ọ gaara adi m nọọ mma ma a si na m ga-adi dika m di n’onwa ole na ole gara aga, dika ubochi ndi ahụ mgbe Chineke na-elekota m, **3** mgbe oriona ya na-achakwasị m n’isi ihè ya ka m ji jee ije n’ochichiri. **4** Ewoo, otu ihe diiri n’ubochi ihe na-agara m nke oma, mgbe mmekorita mu na Chineke mere ka ulo m buru ebe a goziri agozi, **5** mgbe Onye puru ime ihe niile nonyeere m na mgbe umu m nokwa m gburugburu, **6** mgbe uzọ m juputara na mmiri ara ehi rahuru arahụ, mgbe nkume na-awuputara m mmanu oliv dika mmiri na-asọ asọ. **7** “Mgbe m na-apu n’onu uzọ ama obodo were onodu m n’ama. **8** Umụ okorobia na-ahụ m wezuga onwe ha, ndi okenye na-ahukwa m ma guzo n’ukwu ha; **9** ndisi ochichi obodo na-akwusi ikwu okwu ma were aka ha kpuchie onu ha; **10** olu ndi a na-asopuru na-adakwa juu, ire ha na-araparakwa ha n’akpo onu. **11** N’oge ahụ, onye obula nuru olu m na-ekwu ihe di mma banyere m, ndi hukwara m na-agba ama oma maka m. **12** N’ihi na anaputara m ndi ogbenye na-eti mkpu enyemaka, naputakwa ndi mgbei na-enweghi ndi enyemaka. **13** Onye no n’onu onwu goziri m; emekwara m ka obi nwanyi di ya nwuru buo abu. **14** Ana m eyikwasị ezi omume dika uwe, ikpe ziri ezi bu uwe mwuda m na akwa okike nke isi m. **15** Abu m anya nye onye isi, burukwa ukwu nye onye ngwuro. **16** Abu m nna nke onye no na mkpa; burukwa onye gbaliri ihu na ndi obia natara ikpe ziri ezi. **17** Etijiri m ikiri eze nke ndi ajo omume, si otu a

napụta ndị ha na-achọ ịdọgbu. **18** “Echere m si, ‘Aga m anwụ n’ụlọ nke aka m, na ụbọchị m ga-abakwa ụba dika aja di n’ala. **19** Mgborogwu m ga-eto rida na mmiri, na igirigi ga-adakwasikwa n’alaka m abali niile. **20** Nsoyuru m ga-adigide oheru n’ime m, uta m ga-adigidekwa oheru n’aka m.’ **21** “Umụ mmadu na-eji oke olileanya na-ege m nti, ha na-ederekwa duu inuru ndumodu m. **22** Mgbe m kwusiri okwu, ha anaghi ekwukwa ozo. Okwu m na-ada juu na nti ha. **23** Ha na-echerekwa m dika e si echere mmiri ozuzo, na-anukwa okwu m dika ala si anu mmiri ozuzo n’okochi. **24** Mgbe m miiri ha onu ochi, ha adighi ekwenye ya; ihè nke ihu m di oke mkpa nye ha. **25** O bu m na-ahoputara ha uzọ, na-anodu dika onyeisi ha; ebiri m dika a ga-asị na m bu onye eze n’etiti ndi agha ya; na dika onye na-akasi ndi na-eru uju obi.

30 “Ma ugbu a, ha na-akwa m emo bu ndi bu umuntakiri n’ebe m no, bu ndi nna ha na-etorughi ndi m na-ezipu ka ha na nkita na-eso aturu m nokota. **2** Uru gini ka ike aka ha ga-abara m, ebe o bu na ha adighikwa ike? **3** Ha bu ndi ike gwuru site n’uko na agu, ha na-agahari n’ala kporo nkụ na-awaghari kwa n’ime ozara n’abali. **4** N’ala ohia ka ha na-aturi ahijia nnu, mgborogwu osisi brum bukwa nri ha. **5** A chupuru ha site n’etiti ndi mmadu ibe ha, a na-etiso ha mkpu dika ha bu ndi ohi. **6** A chupuru ha ka ha gaa biri n’ala iyi mmiri na-adighi. Ha bi n’etiti ogha nkume na onu a turu n’ime ala. **7** Ha na-eme uzu n’ohia dika umu anumanu, na-ejikota onwe ha n’ahijia toro n’okpuru osisi. **8** Ha bu ndi e ledara anya, ndi na-enweghi aha, e sitere n’ala ahụ chupu ha. **9** “Ma ugbu a, aburu m

ihe ụmụ okorobia ji abụ abụ ikwa emo; aburukwala m
 okwu ha ji anopuru ubochi. **10** Abụ m ihe isọ oyi nye ha,
 ha adighi abiakwa m nso; ha anaghi egbu oge igbu m aso
 mmiri n'ihu. **11** Ma ugbu a, ebe o bu na Chineke atopula
 eriri uta m ma kpagbuo m, o nwekwaghi ihe ha na-
 adighi eme n'ihu m. **12** N'aka nri m mba ndi a na-ebuso
 m agha. Ha na-esiri ukwu m onya, ha na-ewuli mgbidi
 ha nochibido m. **13** Ha na-etiwasi uzọ m, ha kwadoro
 mmekpa ahụ m. 'O nweghi onye ga-enyere ya aka,' ka
 ha na-ekwu. **14** Ha na-abiakwasị m dika ndi sitere ebe e
 tipuru mgbidi; n'etiti mbibi ya ha na-enu onwe ha enute
 n'ebe m no. **15** Oke egwu abiakwasila m; ugwu m adila ka
 ihe ifufe buuru, nchekwa m agabigala dika igwe ojii. **16**
 "Ugbu a, ndu m ji nwayo nwayo na-agabiga; ubochi
 ahuhu ejidela m. **17** Abali na-esewasi okpukpu m, ihe
 mgbu m nke na-ata ata enweghi ezumike. **18** N'oke ike ya,
 Chineke na-adiri m ka uwe; o na-ekechi m dika olu uwe
 m. **19** O na-atuba m n'ime apiti, mee ka m ghoo ntụ na
 aja. **20** "Chineke m, anam etiku gi ma i dighi aza m; anam
 eguzo oto, ma naani anya ka i lere m. **21** I na-emegide m
 na-enweghi obi ebere; i ji aka gi di ike megide m. **22** I na-
 ejide m n'ike welie m elu chuba m n'oke ifufe, i na-eme
 ka m buru onye na-akwufeghari n'oke ifufe nke mmiri. **23**
 Amara m na i ga-eweda m ruo onwu; ruo n'ebe e debeere
 mmadu niile di ndu. **24** "N'ezie, o dighi onye na-emegide
 onye e tidara n'ala; mgbe o na-eti mkpu n'onodu nhuju
 anya ya na-achọ enyemaka. **25** O bu na m akwaghi akwa
 n'ihhi ndi no na nsogbu; o bu na mmuo m erughi uju n'ihhi
 ndi ogbenye? **26** Ma mgbe m lere anya ihe oma, ihe ojuo

bịara; mgbe m lere anya ihè, mgbe ahụ ka ọchịchiri bịara.
27 Obi m anaghị ezu ike n'ime m; ụbọchị ahụhụ na-ezute
m. 28 Ana m agaghari na-eji nji ma ọ bughị n'ih i oke
anwụ. Eguzola m ọtọ n'ogbakọ ndi mmadu tikuo ha ka ha
nyere m aka. 29 Aburula m nwanne nkita ohia; onye ya
na ikwighikwighi na-esoghari. 30 Akpukpo ahụ m na-
eji nji na-ekpe iwere; anụ ahụ m na-anụ oku dika ihe a
kwanyere oku. 31 Uda ubo akwara m bu uda iru uju; uda
oja m bukwa uda iti mkpu akwa.

31 “Mụ na anya m gbara ndu kpebie na o nweghi mgbe
m ga-ele nwaagboghọ obula anya n'ih i aguụ ikwa iko. 2
N'ih i na, ginị bu oke mmadu ketara n'aka Chineke onye bi
n'elu; ginị bukwa ihe nketa ya site n'aka Onye puru ime
ihe niile no n'elu? 3 O bughị mbibi nye ndi ajo omume,
nhuju anya nye ndi na-eme ihe ojoo? 4 O bu na o naghị
ahụ uzọ m niile, guokwa nzọ ukwu m niile onu? 5 “O
buru na m gara ije n'uzo ugha maobu na ukwu m mere
ngwangwa gbasoro uzọ aghugho, 6 ka Chineke were
ihe otutu ziri ezi tuo m, o ga-amata na m bu onye na-
enweghi ita uta. 7 O buru na nzọ ukwu m si n'uzo wezuga
onwe ya, o buru anya m na-edu obi m, ma o bukwanu
na aka m abuo bu ihe e meruru emeru, 8 o buru otu a,
ka onye ozọ rie ihe m kuru n'ubi, ka e hopuchakwa ihe
niile m kuru n'ubi. 9 “O buru na o guola obi m aguụ
ijekwuru nwanyị ozọ, maobu na m ezoola n'onu uzọ onye
agbataobi m, 10 mgbe ahụ, ka nwunye m kworo nwoke
ozọ nri, ka ndi ikom ozọ dinaa ya. 11 N'ih i na nke ahụ
ga-abu ihe ihere, burukwa mmehie kwesiri ka e kpee ya
ikpe. 12 O bu oku na-ere ruo n'ebe ila n'iyi; nke puru

ihopu ihe owuwe ubi m niile. **13** “Ọ bụrụ na m juru ikpe ikpe ziri ezi nye nwoke maobu nwanji obula na-ejere m ozi mgbe ha nwere mkpesa megide m, **14** ginị ka m ga-eme mgbe Chineke bjakwutere m? Ginị ka m ga-aza ya mgbe o juru m ajuju? **15** Ọ bu na o bughị onye kpuru m n’afọ nne m mekwara ha? Ọ bughị ya kpuru anyi abuo n’afọ nne anyi? **16** “Ọ bụrụ na m aju inye ndi ogbenye ihe di ha mkpa, ma o burukwa na m eme ka anya nwanji di ya nwuru dala ya n’isi, **17** o bụrụ na m dobere ihe oriri m maka naani m, ma ju inye ya umu mgbei; **18** ma site n’okorobia m, azulitere m ha dika nna kwesiri, o bukwa site na nwantakiri ka m bu onyendu nye nwanji di ya nwuru. **19** Ọ bụrụ na o di mgbe m huru onye na-ala n’iyi n’ihi enweghi akwa, maobu onye no n’uko nke na-enweghi uwe, **20** ma obi ha agozighi m n’ihi iji aji sitere n’umu aturu m mee ka o nwee okpomoku n’ahu ya. **21** Ọ bụrụ na m eweliela aka m megide onye nna ya nwuru, n’ihi na m mara na m nwere nkwuwa okwu n’uloikpe, **22** mgbe ahụ, ka aka m si n’ubu m dapu, ka e tijiakwa ogwe aka m site na nkwonkwo ya. **23** N’ihi na aturu m egwu mbibi na-esite n’aka Chineke, n’ihi egwu ebube ya, enweghi m ike ime ihe ndi a. **24** “Ọ bụrụ na ntukwasi obi m di n’olaedo, maobu na m si olaedo a nuchara anucha, ‘I bu ebe ndabere m.’ **25** Ọ bụrụ na m nuriri onu n’ihi oke aku m, ihe nnweta nke aka m ritere n’uru, **26** o bụrụ na m legidere anyanwu anya n’ebube ya, maobu onwa n’ike nchawa ya, **27** nke ga-eme ka obi m buru ihe a rafuru na nzuzo, maobu aka m aburu ihe e weliri ife ha ofufe, **28** mgbe ahụ, ihe ndi a ga-abu mmehie nke a ga-ekpe ikpe,

n'ih na m gaara abụ onye na-ekwesighi ntukwasị obi nye Chineke, Onye bi n'elu. **29** “Ọ bụrụ na m nūriri ọnu n'ih ọdachi nke dakwasiri onye iro m maobu chia ochi n'ih nsogbu nke dakwasiri ya, **30** ekwebeghi m ka onu m mehie megide ha site n'ibu ndu ha onu. **31** Ọ bụrụ na o nwebeghi oge ndi no n'ezinaulo m kwuru okwu si. ‘Onye ka o bu nke na-erijubeghi afọ site n'ihe oriri Job na-enye?’ **32** Ma o dighi onye obia na-anọ onodu abali n'ama, n'ih uzọ m na-eghe oghe mgbe obula nye ndi ije. **33** Ọ bụrụ na m na-ezo mmehie m dika ndi ozọ, site n'izobe mmehie m n'ime obi m, **34** n'ih na m turu egwu igwe mmadu, si otu a, tuo oke egwu n'ih nleda anya nke ndi agburu di iche iche, nke mere ka m gbaa nkiti ghara ipu n'ez. **35** (“O, a si na o nwere onye ga-ege m nti! Ana m ebinye aka m n'okwu ngonu m, ka Onye puru ime ihe niile za m, ka onye na-ebo m ebubo deputa ihe o nwere megide m n'akwukwo. **36** N'ezie, aga m eyiri ya n'ubu m, aga m eyinyekwa ya dika okpueze. **37** Aga m agukoro ya nzo ukwu m niile, aga m ejekwuru ya dika okpara eze.) **38** “Ọ bụrụ na ala m etie mkpu megide m, ọ bụrụ na olulu di na ya ejuputa n'anya mmiri, **39** ọ bụrụ na m eripia ihe o meputara na-akwughị ugwo, maobu mee ka mmuo ndi bi n'ime ya daa mba, **40** ka ogwu puputa n'onodu oka wiiti, ka ahija na-esi isi ojo puputakwa n'onodu oka bali.” Okwu Job agwula.

32 Mgbe ahụ, ndi ikom ato ndi a kwusiri isa Job okwu obula ozọ n'ih na o huru onwe ya dika onye ezi omume. **2** Ma oke iwe were Elihu nwa Barakel onye obodo Buz, si n'ikwu Ram megide Job n'ih na o guru onwe ya dika

onye ezi omume karịa Chineke. **3** Iwe wekwara ya n'ebe mmadụ atọ ndị enyi Job nọ, n'ihina ọ dighị ebe ha hụgara Job dika onye ụzọ ya na-ezighị ezi, ma ha gara n'ihu ịma ya ikpe. **4** Ma ruo ugbo a, Elihu agwaghị Job okwu ọbụla n'ihina ndị ọzọ bụ okenye n'ebe ọ nọ. **5** Ma mgbe ọ hụrụ na ndị ikom atọ ndị a enweghị okwu ọzọ ha ga-ekwu, nke a kpasuru ya iwe. **6** Ma Elihu nwa Barakel onye obodo Buz zara si: "Abụ m nwantakiri n'ọnuọgụgụ afo m gbara, ma unu bụ ndị okenye; ọ bụ nke a mere m jigi gbaa nkịtị n'ụjọ, hapụ ịgwa unu ihe m maara. **7** Echere m n'obi m si, 'Ọnuọgụgụ afo ga-ekwu okwu; ọtụtụ afo ka ọ dīkwara ikuzi amamihe.' **8** Ma ọ bụ mmụọ dī n'ime mmadụ, nkuume nke Onye pụrụ ime ihe niile na-enye nghọta. **9** Ọ bughị naanị ndị okenye bụ ndị mara ihe, ọ bụkwaghị naanị ndị gbara ọtụtụ afo bụ ndị na-aghọta ihe ziri ezi. **10** "Ya mere m na-asị, Geenu m ntị; mụ onwe m ga-agwa unu ihe m ma. **11** Echeere m oge niile unu na-ekwu okwu, egere m ntị na ntugharị uche unu, oge niile unu na-achọputa okwu unu ga-ekwu. **12** Egere m nnoo unu ntị, ma ọ dighị onye n'ime unu nwerela ike gosi Job ụzọ o si jehie; ọ dighị onye n'ime unu zagbachiri ịrụ ụka ya. **13** Unu ekwula si, 'Anyị achọtala amamihe; ka Chineke na-abughị mmadụ gosi ya mmehie ya.' **14** Ma Job edozighị okwu ya n'usoro megide m, ya mere agaghị m eji ịrụ ụka unu zagbachi ya. **15** "Ha adaala mba na-enweghị ihe ọzọ ha ga-ekwu; ike okwu agwula ha. **16** M ga-echere, ugbo a ha deere duu, ugbo a ha guzo ebe ahụ na-enweghị ọsịsa? **17** Mụ onwe m ga-ekwu uche m; ihe m maara ka mụ onwe m ga-ekwu, **18** n'ihina okwu juru

m ọ́nụ́, ọ́ bụ́kwa mmụ́ọ́ dị́ n'ime m na-akwagide m. **19**
N'ime m, adị́ m ka mmanya na-agbọ́ ụ́fụ́fụ́ a kwuchiri na
karama, dika karama akpukpọ́ ọ́hụ́rụ́ dị́ njikere igbawa.
20 Aga m ekwuriri okwu ka m si n'uzọ́ dị́ otu a chọ́ta
izuike; aga m emeghe egbugbere ọ́nụ́ m ma zaghachi.
21 Agaghị́ m ekpe mmadụ́ ọ́bụ́la ikpe mmegide maọ́bụ́
jaa mmadụ́ ọ́bụ́la mma n'uzọ́ na-ezighi ezi. **22** N'ihu na ọ́
bụ́rụ́ na m bụ́ ọ́ka nwere ire utó n'ija ihe na-ezighi ezi
mma, Onye kere m ga-ewepụ́ m n'oge na-adighi anya.

33 “Ma ugbu a, Job, gee nti n'okwu m; naakwa nti nke
oma n'ihe niile m ga-ekwu. **2** Ejikerela m imeghe ọ́nụ́
m ikwu okwu; okwu m dikwa n'onu ire m. **3** Okwu m
sitere n'izi ezi nke obi m; egbugbere ọ́nụ́ m na-ekwu
naanị́ eziokwu nke m ma. **4** Ọ́ bụ́ Mmụ́ọ́ nke Chineke
mere m, nkuume nke Onye puru ime ihe niile na-enye m
ndu. **5** Zaghachi m ma ọ́ bụ́rụ́ na i nwere ike; jikere onwe
gi ka anyi rurita ọ́ka. **6** Mu onwe m di ka i si di n'ihu
Chineke; mu onwe m bukwa ihe esitere n'uru kpuo. **7**
Egwu m ekwesighi ime ka i tuo oke ujo, ma ọ́ bukwanu
ogwe aka m idi arọ́ n'ahu gi. **8** “Ma i kwuola ya na nti m,
anuru m okwu ndi ahụ́ niile, **9** ‘Mu onwe m di ocha n'obi
m, o nweghi ihe na-ezighi ezi m mere; adị́ m ocha na-
enweghi mmehie ọ́bụ́la. **10** Ma Chineke chotara ezughi
oke n'ebe m no; ọ́ na-ahuta m dika onye iro ya. **11** Ọ́ na-
eji mkporo kechie ukwu m abuo; ọ́ na-enyochakwa uzọ́ m
niile.’ **12** “Ma ana m agwa gi, na nke a i meghi nke oma,
n'ihu na Chineke di elu kari mmadu. **13** Gini mere i ji na-
ekpesara ya na ọ́ dighi azaghachi mmadu ọ́bụ́la okwu?
14 Ma Chineke na-ekwu okwu, ugbu a n'otu uzọ́, ugbu

a kwa n'uzo ozo, o bu ezie na mmadu nwere ike ghara ighota ya. **15** Na nro maobu n'ohu nke abali, mgbe umu mmadu na-ada n'oke ura, mgbe ha na-atughari n'elu ihe ndina ha. **16** O nwere ike kwunye ha okwu na nti ma mee ka egwu tuo ha site n'otutu ido aka na nti; **17** ka mmadu si n'ajo omume ya chegharia, ka o si na nganga ya wezuga onwe ya, **18** ka o chebe mkpuruobi ya site n'olulu, chebekwa ndu ya site n'ila n'iyi nke mma agha. **19** "Ozokwa, a na-abara mmadu mba site n'ihe mgbu nke na-eme ka o dinara n'elu ihe ndina, ebe okpukpo niile di ya n'ahu na-anogide na-egbu ya mgbu. **20** Nke na-eme ka ndu ya na-aso ihe oriri oyi, ozo, mkpuruobi ya na-ajukwa nri dikarisiri ufo. **21** Anu ahu ya na-abu ihe na-ala n'iyi, ma okpukpu ya; nke bu ihe zoro ezo na mbu, na-aputa ihe ugbu a. **22** Mkpuruobi ya na-abiaru ili nso, ndu ha na-anokwa nso n'aka ndi na-ejere onwu ozi. **23** Ma a si na e nwere mmuo ozi no ya n'akuku, dika onye nkwuchite onu, otu onye n'etiti puku mmadu, onye ga-agwa mmadu ihe ziri ezi nye ya, **24** o na-emere onye ahu amara, na-asikwa Chineke, 'Naputa ya, ekwela ka o gbadaa n'ime olulu ili; achotala ihe mgbaputa n'ihia ya. **25** Ka ahu ya nwogharja dika nke nwantakiri, ka a eweghachi ike ya dika o di n'ubochi okorobia ya.' **26** Mgbe ahu, onye ahu ga-arifo Chineke arifo ma chotakwa ihuma ya, ha ga-ahu ihu Chineke ma tiekwa mkpu onu, o na-enyeghachi ha ezi ihe n'ihia ezi omume ya. **27** Mgbe ahu, o na-abiakwute umu mmadu si ha: 'Emehiere m, mee ihe ziri ezi ka o buru ajo omume, ma anaghị m ihe kwesiri ibu ugwo oru m; **28** o gbaputara mkpuruobi m ka m ghara irida

n'olulu ili, ya mere aga m adi ndu hukwa ihè nke ndu.'

29 "The ndi a niile ka Chineke na-emere mmadu ugboro abuo, obuladi ugboro ato. **30** Ka o doghachite mkpuruobi ya site n'olulu ili, ka ihè nke ndu si otu a mukwasị ya. **31** "Gee nti, Job, ma nuru okwu m; dere jii ka m kwuo okwu. **32** O buru na i nwere ihe i choro ikwu, zaghachi m; kwupu okwu, n'ihì na achoro m igu gi n'onye ezi omume. **33** Ma o bughị otu a, gee m nti; dere jii, ka m zi gi amamihe."

34 Mgbe ahụ Elihu siri: **2** "Nuru okwu m, unu ndi amamihe; gee m nti unu ndi ikom nwere mmuta. **3** Nti na-anwale okwu dika ire si anu utọ ihe oriri. **4** Ka anyi choputara onwe anyi ihe ziri ezi; ka anyi nokota muta ihe di mma. **5** "Job na-asị, 'Abu m onye ezi omume, ma Chineke na-anapu m ikpe ziri ezi. **6** O bu eziokwu na aka m di ocha ma a na-ahuta m dika onye ugha; o bu eziokwu na ikpe amaghi m ma onya na-enweghi ngwota ka akụ ya na-enye m.' **7** Olee nwoke dika Job, nke na-anu ikwa emo dika mmiri? **8** Ya na ndi na-eme ajo ihe bu enyi, ya na ndi ajo omume na-emekokwa ihe. **9** N'ihì na o na-asị, 'O dighi uru di ya na mmadu na-achọ ime ihe na-atọ Chineke utọ.' **10** "Ya mere, geenu m nti, unu ndi ikom nwere nghota. Ya buru ihe di anya n'ebe Chineke no, bu ime ajo omume, burukwa ihe di anya n'ebe Onye puru ime ihe niile no, bu ime ihe na-ezighi ezi. **11** O na-akwughachi onye obula dika ihe o mere si di, o na-ewetara mmadu dika omume ya kwesiri. **12** O bu ihe a na-ekwesighi iche n'uche na Chineke puru ime ihe na-ezighi ezi, na Onye puru ime ihe niile ga-ekpe ikpe n'ezighi ezi. **13** Onye hoputara ya ichi uwa? Onye mere ya onye nlekota uwa niile? **14**

Ọ bụrụ na ọ bụ ebumnuche ya iweghachi mmụọ ya na nkuume ya, **15** mmadụ niile ga-alakọta n'iyi, mmadụ niile ga-alaghachikwa n'aja. **16** “Ọ bụrụ na i nwere nghọta, nūrụ nke a; gee ntị n'okwu m. **17** Ọ pūrụ ịchị bụ onye ahụ kpọrọ ikpe ziri ezi asi? I ga-ama Onye ezi omume na onye dị ike ikpe? **18** Ọ bughị ya na-agwa ndị eze okwu si, ‘Unu abaghị uru,’ ma na-agwakwa ndị a mara aha ha si, ‘Unu bụ ndị ajọ omume.’ **19** Onye na-adighị ekpe ikpe mmegide nye ụmụ ndị ikom eze, onye na-adighị emenyere ndị ọgaranya, ma megbuo ndị ogbenye, n'ihina ha niile bụ ọrụ aka ya. **20** N'otu ntabi anya, ha na-anwụ n'ime etiti abalị; ndị ahụ na-ama jijiji ma gabiga; a na-ewezugakwa ndị dị ike ma ọ bughị site n'aka mmadụ. **21** “Anyanya ya na-elekwasị ụzọ niile nke ụmụ mmadụ; ọ na-ahụkwa nzọ ụkwụ ha niile. **22** Ọ dighị ọchịchiri dijị, ọ dighikwa oke ọchịchiri dijị, ebe ndị na-eme ajọ ihe pūrụ izo. **23** Ọ dighị mkpa ọ diiri Chineke iga n'ihu inyocha ụmụ mmadụ, nke mere na ha ga-abia n'ihu ya maka ikpe ikpe. **24** Na-ajughị ajujụ Chineke na-akutu ndị a maara aha ha ma were ndị ọzọ dochie n'ọnọdụ ha. **25** N'ihina ọ na-agukọ ọrụ ha niile, ọ na-achupụ ha n'abalị mee ka ha ghọọ ndị e gwepiara egwepia. **26** N'ebe mmadụ niile ga-ahụ ha ka ọ na-ata ha ahụhụ n'ihia ajọ omume ha, **27** n'ihina ha sitere n'iso ya wezuga onwe ha, ha enweghikwa uche ilebanye anya n'uzọ ya ọbụla. **28** Ha mere ka iti mkpu akwa nke ndị ogbenye ruo ya ntị, nke mere na ọ nūrụ akwa ndị nọ na mkpa. **29** Ma ọ bụrụ na ọ gba nkịtị, onye ga-ama ya ikpe? Ọ bụrụ na ọ zoo ihu ya, onye pūrụ ihu ya? Ma ya onwe ya na-achị isi n'ebe mmadụ na mba

nọ, **30** igbochi nwoke na-adighi atụ egwu Chineke ichi obodo, ka ọ gharakwa ibụ ihe ọnya nye ndị mmadụ. **31** “Ọ bụrụ na mmadụ a si Chineke, ‘Abụ m onye ikpe mara ma agaghị m emehie kwa ọzọ. **32** Biko, zi m ihe ndị ahụ m na-apughị ihu; ọ bụrụ na m emehiela, agaghị m emekwa ya ọzọ.’ **33** Chineke ọ ga-akwughachi gi ụgwọ ọrụ site na mkpebi gi mgbe i juru icheghari? Gi onwe gi ga-ekpebi, ọ bughị mụ; ya mere gwa m ihe i mara. **34** “Ndi ikom ndi nwere nghota na-ekwu si, ndi amamihe nuru okwu m na-asị m, **35** ‘Job na-ekwu okwu dika onye na-amaghị ihe; okwu ya di ka nke onye na-enweghi uche.’ **36** Ọ ga-adị nnọọ mma ma a si na a nwaa Job ruo nsọtụ maka ọsịsa ya dika nke ajọ mmadụ! **37** Ọ na-atụkwasi nnupu isi n’elu mmehie ya; na-akụ aka n’etiti anyị n’uzọ ikwa emo, ma werekwa okwu nkwulu bara ụba megide Chineke.”

35 Mgbe ahụ, Elihu siri: **2** “I na-eche na nke a ziri ezi? I siri, ‘Na m ziri ezi ọ bughị Chineke.’ **3** N’agbanyeghi ihe ndi a, i na-aju ya si, ‘Uru ginị ka ọ baara m, ginị bu uru m ma ọ bụrụ na emehieghi m?’ **4** “Ọ ga-amasị m izaghachi gi, zaghachikwa ndi enyi gi na ha nọ. **5** Lelie anya na eluigwe ma hukwa. Legide mbara igwe na igwe oji niile, nke di anya karịa gi. **6** Ọ bụrụ na i mehie, olee uzọ nke a si metuta ya? Ọ bụrụ na mmehie gi bara ụba, ginị ka nke a puru ime ya? **7** Ọ bụrụ na i bu onye ezi omume, ginị ka i na-enye ya, maobu ginị ka ọ na-anata site n’aka gi? **8** Ajọ omume gi na-emetuta naani mmadụ dika gi, ma ezi omume gi na-emetuta naani umu ndi mmadụ. **9** “Umu mmadụ na-eti mkpu akwa n’ihi iba ụba nke mmegbu, ha na-arịọ arịrịọ enyemaka site n’aka ndi di ike. **10** Ma

ọ dighi onye na-asị, ‘Olee ebe Chineke onye kere m nọ, onye na-enye abụ n’ime abali, **11** onye na-akuziri anyị ihe karịa ka ọ na-akuziri ụmụ anụ ọhịa nke ụwa, onye na-eme ka anyị bụrụ ndị maara ihe karịa ụmụ nnụnụ nke igwe?’ **12** Ọ dighi azaghachi mgbe ụmụ mmadụ na-eti mkpu akwa, n’ihi inya isi nke ndị ajọ omume. **13** N’ezie, Chineke adighi aña ntị n’arịrịọ efu ha; Onye pụrụ ime ihe niile a dighi elebara ya anya. **14** Ma ya bụrüzie nke a ị na-ekwu, ọ ga-esi aña gee ntị mgbe ị na-ekwu na ị dighi ahụ ya anya, na i burula ikpe gi bịa n’ihu ya na ị ga-anọkwa na-eche ya! **15** Ọzọ, n’ihi na iwe ya adighi eweta ntaramahụhụ, n’ihi na ọ dighi arịba ama ajọ omume ọ bụladị nke dīkarịsiri nta. **16** Ya mere, Job saghere ọnụ ya kwuo okwu dīka onye na-amaghị ihe; ka onye na-enweghị uche ọ na-ekwu okwu nkwukwasị efu.”

36 Elihu gara n’ihu sị: **2** “Nyetụ m nwa oge nta, ka m gosi gi na ọ ka dī ọtụtụ ihe e nwere ikwu nyere Chineke. **3** Ana m enweta amamihe m site n’ebe dī anya; aga m enye Onye kere m ezi omume. **4** Ya doo gi anya na okwu m abughị okwu ụgha; onye zuruoke n’ihe ọmụma n’onyeere gi. **5** “Chineke dī ike ma ọ dighi eleda mmadụ ọbụla anya; ọ dī ike, bụrụkwa onye na-eme ihe ọbụla o zubere ime. **6** Ọ naghị edebe ndị ajọ omume ndụ, kama ọ na-enye ndị a na-akpagbu akpagbu ihe ruuru ha. **7** Ọ dighi ewepụ anya ya n’ebe ndị ezi omume nọ, kama ọ na-eme ka ha na ndị eze nọkwasi n’ocheeze, bụrụ ndị e buliri elu ruo mgbe ebighị ebi. **8** Ma ọ bụrụ na e kechie ụmụ mmadụ n’agbụ igwe, jirikwa agbụ nke mkpagbu jidesie ha ike, **9** ọ na-agwa ha ihe ha mere, na ha sitere na nganga ha mehie.

10 Ọ na-eme ka ha n̄aa ntị nye nt̄ziaka, na-enyekwa ha iwu ka ha chegharịa site n’ajọ ihe ha na-eme. **11** Ọ bụrụ na ha erube isi, jekwaara ya ozi, ha ga-abụ ndị ga-ebi oge ndụ ha fọdụrụ n’akunuba, biekwa ogologo ndụ ha niile n’afọ ojuju. **12** Ma ọ bụrụ na ha egeghị ntị, ha ga-ala n’iyi site na mma agha, ha ga-anwụ na-enweghị omuma ihe. **13** “Ndi ajọ omume na-ebu iro n’obi ha. Ha adighi echeghari kpokuo ya ọ buladi mgbe o kere ha agbu. **14** Ha na-anwụ n’oge okorobia ha, n’etiti ndi ikom na-agba akwuna n’ulo arusi di iche iche. **15** Ma ndi na-ahusi anya ka ọ na-azoputa site n’ahuhu ha; na-agwa ha okwu site na mkpagbu ha. **16** “Ọ na-achosi ike inaputa gi site n’onu mkpagbu, baa n’ebe sara mbara, ebe mkpagbu na-adighi, baa na tebul nke juputara na nri di ezi utọ. **17** Ma ugbu a, ikpe omuma diiri ndi ajọ omume na-anyigbu gi; ikpe omuma na ikpe ziri ezi abiakwasila gi. **18** Lezie anya ka mmadu obula ghara iji akunuba rafuo gi; ekwekwala ka ihe ngari bara uba wezuga gi n’onodu gi. **19** Akunuba gi maobu idi ike gi ha puru inaputa gi ka i ghara ino na mkpagbu? **20** Anola na-echere ka abali bia, mgbe a na-adokpuru ndi umu mmadu site n’ulo ha puo. **21** Lezie anya, ka i ghara iche ihu nye ajọ ihe, bu nke ọ di ka i na-ahoro kari mkpagbu. **22** “E buliela Chineke elu n’ike ya, onye bu onye ozizi di ka ya? **23** Onye hoputaara ya uzọ ọ ga-agbaso, maobu si ya ‘I meela ajọ ihe’? **24** Cheta ka i bulie oru aka ya elu, bu nke umu mmadu torola site n’abu. **25** Mmadu niile ahuzuola ya; umu mmadu no n’ebe di anya na-ele ya anya. **26** Lee, Chineke di ukwu, kari nghota anyi. Onuogugu afọ ya kari mmadu ichoputa. **27**

“Ọ bụ ya na-eme ka ukuru mmiri rigoro n’elu mgbe anwụ na-acha, nke a na-aghọ mmiri ozuzo nye iyi niile. **28** Igwe ojii na-awụdata mmiri dị n’ime ya mee ka mmiri ozuzo dị ukwuu zokwasị ụmụ mmadụ. **29** Onye pụrụ ighọta ka o si gbasaa igwe ojii, ka o si ebigbọ site n’ebe obibi ya? **30** Lee, ọ gbasaala amụma ya gburugburu ya na-ekpuchi ebe niile dịkarịsiri omimi nke oke osimiri. **31** Nke a bụ ụzọ o si achị mba niile na-enyejukwa ha nri afọ. **32** O ji amụma nke egbe eluigwe kpojuo aka ya, ma na-enye ya iwu itida ihe ọbụla ọ chọrọ. **33** Ịda ụda nke egbe eluigwe na-akọwa ọbịbịa nke oke ifufe mmiri; ọ bụladị ehi na-eme ka a mara na ọ nọ nso.

37 “N’ihi nke a, obi m na-ama jijji, na-amali elu site n’ọnọdụ ya. **2** Gee ntị! Gee ntị nūrụ ụda olu ya, na ụzụ nke si n’ọny ya apụta. **3** Ọ na-atọpụ amụma ya ka ọ na-ejeru n’okpuru eluigwe niile, ọ na-ezisakwa ya ebe niile ụwa sọturụ. **4** Nke a gasịa, ihe ọzọ na-eso ya bụ mbigbọ nke olu ike ya; ụda olu ya na ada ụda dika egbe eluigwe, mgbe olu ahụ dara dakwasị, ọ naghị egbochi amụma igbu egbu. **5** N’ụzọ dị ebube ka olu Chineke si ada dika egbe eluigwe; ọ na-eme ọtụtụ ihe ukwuu nke anyị na-apughị ighọta. **6** N’ihi na ọ bụ ya na-agwa snoo okwu sị: ‘Daa n’elu ala,’ na-agwakwa mmiri ozuzo okwu sị, ‘Zoo nnukwu mmiri ozuzo.’ **7** Ka mmadụ o kere mata akaorụ ya; ọ na-emekwa ka mmadụ ọbụla kwusị ịdọgbu onwe ya n’orụ. **8** Ụmụ anụmanụ bi n’ohịa na-agbaba zoo onwe; ha na-anogide n’ebe obibi ha. **9** Oke ifufe na-esite n’ụlọ ya na-abịa, oyi na-esitekwa n’ikuku na-agbasa agbasa. **10** Iku ume Chineke na-emepụta mkpụrụ mmiri,

ogbu mmiri na-akpukotakwa. **11** O na-eme ka igwe ojii juputa na mmiri; na-eme ka amuma gbuo n'ime igwe ojii. **12** Site na ntuziaka ya ka ha na-echighari onwe ha gburugburu imezu ihe obula o choror ka ha mee n'elu uwa niile. **13** O na-ewebata igwe ojii maka ita ndi mmadu ahuhu, na-eweta ya maka ime ka mmiri zokwasị elu ala igosi ihunanya ya. **14** "Job, gee ntị. Tulee oru ebube niile Chineke na-arụ. **15** I maara otu Chineke si achikota igwe ojii na-eme ka amuma gbuo? **16** I maara otu Chineke si kwuba igwe ojii na mbara eluigwe, nke bu oru ebube onye ihe omuma ya zuruoke? **17** Gi onye uwe i yi n'ahu na-ekpo gi oku mgbe uwa dere jii n'ih i fufe na-esite na ndida na-abia, **18** i puru iso ya tusaa mbara eluigwe nke di ike dika enyo bronz a wuru awu? **19** "Gwa anyi ihe anyi ga-azaghachi ya; ebe o bu na anyi apughị ido okwu anyi n'usoro n'ih ochichiri nke anyi no n'ime ya. **20** A ga-agwa ya na m nwere okwu? O di mmadu obula ga-achor ka e loda ya? **21** Ugbu a, o dighi mmadu obula puru ilekwasị anyanwu anya ka o na-achake na mbara igwe, mgbe ifufe ji ngwangwa gabiga mee ka o nwuo ocha. **22** N'ugwu ka ebube na-enwu dika olaedo si aputa; Chineke na-eji ebube di egwu na-abia. **23** Onye puru ime ihe niile bu onye anyi na-enweghi ike chota. Ike ya di ukwu, n'ikpe ikpe ya ziri ezi na ezi omume ya bara uba, o naghị emegbu mmadu. **24** Ya mere, umu mmadu na-atu egwu ya, o bu na o nweghi nsopuru nye ndi niile obi ha maara ihe?"

38 Mgbe ahụ, Onyenwe anyi sitere n'oke ifufe gwa Job okwu si: **2** "Onye bu onye a nke ji okwu ihe omuma na-

adighi na ya na-eme ka atumatu m ghara iputa ihè? **3**
 Ugbu a, jikere onwe gi dika dimkpa n'hi na enwere m
 ajuju m ga-aju gi nke m chorọ ka i nye m osisa ha. **4**
 “Ebee ka i nọ mgbe m torọ ntọala ụwa? Gwa m ma ọ
 buru na i ghotara. **5** Onye kpebiri ihe ụwa ga-aha ka ya?
 N'ezie i maara, onye setiri ihe otutu e ji tuọ ya n'elu ya? **6**
 N'elu gini ka a torọ ntọala ya, onye doro nkume mbu e ji
 toọ ntọala ya? **7** Mgbe kpakpando nke isi ututu zukoro
 buọ abu, umu Chineke niile tisikwara mkpu onu ike? **8**
 “Onye kara akara nye osimiri iwu ebe ọ ga-ejedebe mgbe
 o nuputara dika a ga-asị na o si n'akpanwa puta, **9** mgbe
 m yikwasiri ha igwe ojii dika uwe, werekwa ochichiri
 meere ya akwa okike, **10** mgbe m kpaara ya oke ebe ọ
 ga-akwusi, tnye ibo onu uzọ na mkporo e ji akpochi
 ya, **11** mgbe m siri, ‘Ruo ebe a ka i ga-asorute, i gaghị
 agabiga ya, n'ebe a ka a ga-akwusi ebili mmiri mpako
 gi?’ **12** “O nweela oge i nyere ututu iwu, maobu mee ka
 chi obubo maara onodu ya, **13** ka o jide akuku niile nke
 ụwa aka ma site n'ụwa yopu ndi mmebi iwu? **14** Ụwa
 na-ewere udidi ya dika urọ a kakwasiri akara; udidi ya
 na-egosiputa dika uwe. **15** A na-eme ka ndi na-emebi
 iwu ghara inwe ihè, meekwa ka aka e weliri elu buru nke
 a nyajiri. **16** “I jeruola n'isi iyi mmiri di n'osimiri, ka i
 jeghariala n'ebe miri emi nke ogbu mmiri? **17** O nweela
 onye gosiri gi onu uzọ onwu? Ka i jirila anya gi hu onu
 uzọ nke onyinyo onwu? **18** I ghotara idi ukwu nke ụwa na
 otu o si gbasapu? Gwa m, ma ọ buru na i maara ihe ndi a
 niile. **19** “Olee uzọ e si aga ebe ihè bi? Olee ebe ochichiri
 bi? **20** I nwere ike iduru ha jee n'ebe ha bi? I maara uzọ e

si eje ebe obibi ha? **21** N'ezie i maara, n'ih na a muola gi
 tupu e kee ihe ndi a! I bikwaala otutu afo. **22** "I banyela
 n'ulo niile ebe a na-achikoba snoo, ka i hula ulo niile ebe
 a na-achikoba mkpuru mmiri igwe, **23** nke m chekwara
 nye oge nsogbu, n'oge ogu na n'oge agha? **24** Kedu uzọ
 e si ejeru ebe a na-anọ ekesasi amuma egbe eluigwe,
 ebee ka e si ekesasi ifufe owuwa anyanwu n'elu uwa? **25**
 Onye wara uzọ maka oke mmiri ozuzo, onye kwa waara
 amuma na egbe eluigwe uzọ? **26** Si otu a mee ka mmiri
 zokwasị ebe mmadu na-ebighi, ala ozara ebe o dighi onye
 no n'ime ya, **27** ka mmiri ozuzo mee ka ala kporo nku
 nweta mmiri jii mee ka ahija puputa n'ime ya. **28** Mmiri
 ozuzo o nwere nna? Onye muru igirigi? **29** Site n'akpanwa
 onye ka mkpuru mmiri si aputa? Onye kwa bu nne oke
 oyi nke eluigwe, **30** nke na-eme ka mmiri kpukotaa diri
 ike dika nkume, meekwa ka ihu ogbu mmiri kpukota?
31 "I puru ikechi agbu niile nke Pleiades? I puru itopu
 ihe nkechikota Orion? **32** I puru ime ka igwe kpakpando
 puta n'oge ha maobu duputa anu ndogbu Bia na umu ya
 ndi ozọ? **33** I maara iwu na-achi ihe niile di na mbara
 eluigwe? I puru inye ha ike ichi uwa? **34** "I puru iti mkpu
 ruo igwe ojii si otu a mee ka idee mmiri kpuchie gi? **35**
 I puru izipu amuma egbe eluigwe n'uzọ ha? Ha na-asị
 gi, 'Ebe a ka anyi no'? **36** Onye na-etinye amamihe n'obi
 mmadu, maobu na-enye oke okpa nghota? **37** Onye nwere
 amamihe igu igwe ojii niile di na mbara eluigwe onu?
 Onye kwa puru ihulata karama mmiri niile nke eluigwe
 niile, **38** mgbe aja di n'ala siri ike, mgbe okpurukpu aja di
 n'ala na-akpukota n'ahu ibe ha? **39** "O bu gi na-achutara

nne ọdum ihe oriri, mee ka afọ ju umu ọdum **40** mgbe ha makpuuru n'ime ọgba ha, maọbu mgbe ha zoro onwe ha na-eche anu n'ohia? **41** Onye na-edoziri ugooma ihe oriri ya, mgbe umu ya na-etiku Chineke mkpu agu, mgbe ha na-akpagharị na-achọ ihe oriri?

39 “I maara mgbe ewu ohia bi n'elu ugwu ji amu nwa? O nweela mgbe i ji hu nne ele ka o na-amuputa nwa ya? **2** I na-aguko onwa ole afọ ime ha na-adị tupu ha amuo nwa ha. I maara oge ha na-amu umu ha? **3** Ha na-amakpuru ala muputa nwa ha. Ihe mgbu nke omumu nwa ha ebiewa. **4** Umu ha na-eto n'ohia gbasiekwa ike. Ha na-apu, ha adighi alaghachikwute ha ozo. **5** “Onye na-eme ka inyinya ibu ohia nwere onwe ya? Onye na-atopu agbu e kere ya? **6** Nke m nyere ala ihe na-adighi ka o buru ebe obibi ha, ala nnu ahụ ka o buru ulo ha. **7** Uzu di n'obodo adighi emetuta ya, o naghị anukwa mbigbo nke onye na-achị ya. **8** Elu ugwu niile bu ebe ikpa nri ya, ebe ahụ ka o na-achoputa ahia ndu obula. **9** “I nwere ike ime ka atụ jeere gi ozi? I nwere ike ime ka o nodu n'abali n'ulo ebe i na-azu anu ulo gi nri? **10** I nwere ike ime ka atụ ruora gi oru n'ubi gi? O ga-akpughariri gi ogo i ji ako ala? **11** I ga-atukwasị ya obi n'ihi na ike ya hiri nne? I ga-ahapuru ya oru ndi ahụ siri ike ka o ruo? **12** I nwere ike itukwasị ya obi ka o gaa bulatara gi oka site n'ebe izocha oka gi? **13** “Enyi nnunu na-eji onu gbasapu nku ya, ma a pughi iji nku ya tanyere nku na abuba nke ugala. **14** O na-eyi akwa ya n'ala ma hapu ha ka uzuzu kpoo ha oku. **15** O naghị emetu ya n'obi na ukwu nwere ike izopia ha maobu na anu ohia nwere ike zorie ha. **16** O na-emeso

ụmụ ya ihe ike dika a ga-asị na ha abughị nke ya, ọ dighị
 emetuta ya na ndogbu n'orụ ya nwere ike i bu n'efu,
 ma ọ dighị atụ egwu. **17** N'ihina Chineke ekenyeghị ya
 amamihe maobu kenye ya oke na inwe uche. **18** Ma ọ na-
 agbalite osọ. Mgbe obula ọ gbasara nku ya igba osọ, ọ na-
 achị inyinya na onye na-agba inyinya ochi. **19** "Ọ bu gi
 na-enye inyinya ike ya, ka ọ bu gi mere ka aji ogologo ahụ
 o nwere diri n'olu ya? **20** I na-eme ya ka ọ wugharịa dika
 igurube, were ebube nke imapu imi ya na-eyinye ihe oke
 egwu? **21** Ọ na-azọ ukwu gam gam n'ala, ọ na-anurị onu
 n'ihina ike ya, ọ na-apu izute agha na-atughị egwu. **22** Ọ na-
 achị ihe egwu ochi, ujo obula anaghị atụ ya; ọ naghị esi
 na mma agha wezuga onwe ya. **23** Akpa akụ na-ayogharị
 n'akuku ya, ya na ube na arua na-egbu maramara. **24**
 Mgbe uzu agha bara ya n'isi, ọ na-eripia ala. Mgbe ọ nuru
 uda opi ike, ọ naghị eguzo otu ebe. **25** Mgbe uzu agha
 bara ya n'isi, ọ na-eti mkpu si, 'Ahaa!' Site n'ebe di anya
 ka ọ na-anu isisi agha. Ọ na-anurikwa onu maka iti mkpu
 nke ndi ochiagha n'oge agha. **26** "Ọ bu site n'amamihe gi
 ka egbe ji efego n'elu, gbasakwa nku ya gaa n'ebe ndida?
27 Ọ bu gi nyere ugo iwu ifeli elu ma wuo akwu ya n'ebe
 di elu? **28** N'elu nkume di elu ka ọ na-ebi nookwa onodu
 abali; owara nkume di elu bu ebe e wusiri ike ya. **29** O bu
 site n'ebe ahụ ka ọ na-esi enyochaputa ihe ọ ga-eburu. **30**
 Umụ ya na-amichakwa obara, n'ihina ebe ọ na-aga bu
 ebe obula ọ ga-ahụ ihe e gburu egbu."

40 Onyenwe anyi zara Job si: **2** "Onye ahụ na-aruso Onye
 puru ime ihe niile uka ọ puru ido ya aka na nti? Ka onye
 ahụ na-ebo Chineke ebubo zaghachi ya." **3** Mgbe ahụ, Job

zaghachiri Onyenwe anyị si: **4** “Abụ m onye na-erughị eru. Oleekwanụ ka m ga-esi zaghachi gi? Eji m aka m kpuchie ọnụ m. **5** Ekwuola m mbụ, ma enweghị m ọsịsa ọzọ kwuokwa ugboro abụọ, ma agaghị m ekwukwa ọzọ.”

6 Mgbe ahụ, Onyenwe anyị sitere n’oke ifufe gwa Job okwu si: **7** “Kwadoo onwe gi dika dimkpa; enwere m ajuju m ga-aju gi, achokwara m ka i nye m ọsịsa. **8** “Ị ga-aga n’ihu ikwujo ikpe ziri ezi m? Ị ga-aga n’ihu maa m ikpe ka ị si otu a buru onye ikpe gaara? **9** Ogwe aka gi o di ike dika nke Chineke? Olu gi o puru ida uda dika nke ya? **10** Were ebube na idi ukwu choo onwe gi mma, yikwasikwa onwe gi nsopuru na ugwu dika uwe. **11** Wusa iwe gi di oku n’ebe ndi mpako niile no, weda ha n’ala, **12** lekwasikwa ndi mpako niile anya mee ha ihe ihere, ma tiriekwa ndi na-emebi iwu ebe ha guzo. **13** Likota ha niile n’otu n’aja, kpuchie ihu ha niile n’ala ili. **14** Mgbe ahụ, mu onwe m ga-ekwenyere gi, na aka nri nwere ike izoputa gi. **15** “Lee enyi mmiri anya, bu nke m kere dika m si kee gi, ma ihe o na-eri bu ahija dika ehi. **16** Lee ike di n’ukwu ya, leekwa ike di n’ime afo ya. **17** Odudu ya ka o na-efeghari dika osisi sida; akwara di ya n’ahu ka e jikotara nke oma. **18** Okpukpu ya niile dika ogidi bronz nwere umi, okpukpu ukwu na aka ya dika okporo igwe. **19** Ya onwe ya bu otu n’ime oru aka mbu nke Chineke, ma naani onye kere ya nwere ike jiri mma agha bia ya nso. **20** Ugwu na-enye ya ihe o na-eri. N’ebe ahụ kwa ka umu anu ohia ndi ozo na-anọ egwuri egwu. **21** O na-edina n’okpuru ahija na-eto n’akuku mmiri, zookwa onwe ya n’etiti ahija riidi n’apiti. **22** Ahija lotus na-eji ndo ya kpuchie ya, osisi

popla nke di n'akuku mmiri gbara ya gburugburu. 23 O buladi mgbe ebili mmiri na-ama, o dighi atu egwu; o na-anọ nwayo, n'agbanyeghi na mmiri Jordan na-asoputa na-asọju ya n'onu. 24 Onye puru ijide ya mgbe o na-ele anya, maobu were onya jide ya mapuo ya imi?

41 “I puru iji nko azu jide Leviatan maobu jiri udo kegide ire ya bida ya? 2 I puru ikenye eriri n'imi ya maobu were ngu igwe mapuo agba ya? 3 O ga-ario gi aririo ka i meere ya ebere? O ga-eji olu di nro gwa gi okwu? 4 O ga-ekwe ka gi na ya baa n'ogbugba ndu ka i were ya dika ohu gi ogologo ndu ya niile? 5 I ga-eji ya gwurie egwu dika nnunu? Maobu kee ya eriri nye ya umu agboghonon n'ulo gi? 6 Ndi ahia ha ga-eji ya zuo ahia? Ha ga-eke ya n'etiti ndi mgbereahia? 7 I puru iji igwe nko mejuo akpukpo ahụ ya maobu iji ube ndi oku azu dupuo isi ya? 8 O buru na i tukwasị ya aka, i gaghị echefu ogu o galuso gi. I gkwaghị anwa ya ozo. 9 O bu ime ihe nzuzu bu mmadu igbali ijide ya. Naani ilekwasi ya anya na-eyi egwu. 10 N'ih nke a, o nweghi onye nwere obi ike ikpasu ya iwe. O bu onye puru iguzogide m? 11 Olee onye m ji ugwo nke m na-aghaghị ikwu? Ihe niile di n'okpuru eluigwe bu nke m. 12 “Agaghị m akwasi ikwu ihe banyere ukwu na aka Leviatan, na ike ya, na udiri ya mara mma. 13 Onye nwere ike ikpughepu ihe e ji kpuchie ya ahu? Onye newkwar a ike ibanye n'agba ya apajiri okpukpu abuo? 14 Onye puru imeghe uzo nke onu ya, nke eze di oke egwu gbara gburugburu? 15 Azu ya nwere ota ndi e doro n'usoro nke e mechisiri ike ka ha rapara n'ahu ibe ha, 16 nke obula di ibe ya nso, na ikuku enweghi ike gafee

n'etiti ha. 17 E jikọtara ha ọ́nụ́ nke ọ́ma, ha na-ejisi onwe ha ike, enweghị́ ike ikewa ha. 18 Ị̀hè na-enwupụ́ta mgbe ọ́bụ́la o zere uzere; anya ya abụ́ọ́ na-achakwa dị́ka anwụ́ ụtụtụ́. 19 Ire ọ́kụ́ na-asọ́pụ́ta site n'ọ́nụ́ ya, icheku ọ́kụ́ na-ekeputakwa n'ọ́nụ́ ya. 20 Anwụ́rụ́ ọ́kụ́ na-esi n'imi ya na-apụ́ta, dị́ka ukuru ọ́kụ́ nke na-esi n'ime mmiri na-agbọ́ n'elu osisi achara. 21 Ume ọ́ na-ekupụ́ta na-afunwu ọ́kụ́ icheku. Ire ọ́kụ́ na-esitekwa n'ọ́nụ́ ya na-amapụ́ dị́ka àkụ́. 22 Ike nwere ọ́nọ́dụ́ n'olu ya, obi ị́lọ́ mmiri na-aga ya n'ihu. 23 Akpụ́kpọ́ anụ́ ahụ́ ya bụ́ ihe jikọtara ọ́nụ́ nke ọ́ma, ha siri ike na-apụ́ghị́ inugharị́ ha. 24 Obi ya dī́ ike dī́ka nkume, dī́ka nkume e ji akwọ́ ihe. 25 Mgbe o bilitere ọ́tọ́, ndī́ dike na-atụ́ oke ụ́jọ́; ha na-alaghachi azụ́ n'ihī́ mmagharị́ ya. 26 O nweghị́ mma agha ọ́bụ́la pụ́rụ́ igbochi ya, o nwekwaghị́ ụ́be igwe, maọ́bụ́ àkụ́ maọ́bụ́ ihe ọ́bụ́la a pị́rī́ ọ́nụ́ ya apị́ nke pụ́rụ́ igbochi ya. 27 N'ebe ọ́ nọ́, igwe dī́ ka ahī́hī́a; bronz dī́kwa ka osisi rere ure n'ebe ọ́ nọ́. 28 Àkụ́ adī́ghī́ eme ka ọ́ gbalaga, ị́tụ́ ya nkume dī́ ka ị́tụ́ ya igbugbo ọ́ka. 29 Mkpọ́rọ́ osisi na-adī́ ya ka ahī́hī́a ọ́ka, ọ́ na-achī́ ọ́chī́ na mkpọ́tụ́ arụ́a na-eme. 30 Okpuru afọ́ ya dī́ ka ejuju dī́ nkọ́, nke na-ahapụ́ ụ́zọ́ n'apị́tī́ dī́ka igwe eji azọ́cha mkpụ́rụ́ ọ́ka site n'ogbe ya. 31 Ọ́ na-eme mmiri dī́ ogbu ka ọ́ gbọ́ọ́ dī́ka ite; ọ́ na-akpagharị́ oke osimiri ka ọ́ dī́ ka mmanụ́ otite dī́ n'ite. 32 Ọ́ na-ahapụ́ ụ́fufụ́ n'azụ́ mgbe ọ́ na-aga; mmadụ́ ga-eche na ọ́ osimiri nwere isi awọ́. 33 O nweghị́ ihe ọ́zọ́ dī́ n'ụ́wa yiri ya, o nweghị́ ihe na-emenye ya ụ́jọ́. 34 Ọ́ na-eleda ndī́ mpako niile anya. Ọ́ bụ́kwa eze n'ebe ndī́ na-anya isi nọ́.”

42 Mgbe ahụ, Job zara Onyenwe anyị sị: **2** “Amara m na ị pụrụ ime ihe niile; ọ dighị atumatụ gị nke a pụrụ ikposa. **3** Ị juru sị, ‘Onye bụ onye nke a ji okwu ihe omuma na-adighi na ya na-eme ka atumatụ m ghara iputa ihe?’ N’ezie, ekwuru m banyere ihe ndi m na-aghotaghị, ihe ndi di oke ebube kari m imata. **4** “I siri, ‘Gee nti ugbu a, aga m ekwu okwu; m ga-aju gi ajuju, gi onwe gi ga-azakwa m.’ **5** Nti m nuru ihe banyere gi ma ugbu a, ejirila m anya abuo hu gi. **6** Ya mere, ana m akpo onwe m asi, na echegharikwa n’ime ntu na uzuzu.” **7** Mgbe Onyenwe anyi gwasiri Job okwu, o tughariri gwa Elifaz onye Teman okwu si ya, “Ana m ewesa gi na ndi enyi gi abuo iwe, n’ihi na ihe unu kwuru banyere m ezighi ezi dika nke ohu m Job kwuru. **8** Ugbu a, werenu oke ehi asaa na ebule asaa, jekwuru ohu m bu Job ka o jiri ha choro unu aja nsure oku, ohu m bu Job ga-ekpekwaru unu ekpere. Aga m anabatakwa ekpere o ga-ekpe n’ihi unu. Agaghị m alakwa unu n’iyi n’ihi okwu nzuzu unu. Unu ekwughị ihe ziri ezi banyere m dika ohu m Job si kwuo.” **9** Ya mere, Elifaz onye Teman, na Bildad, onye Shu, na Zofa, onye Naaman mere dika Onyenwe anyi si nye ha n’iwu. Onyenwe anyi nabatakwaru ekpere nke Job kpere n’ihi ndi enyi ya. **10** Mgbe Job kpesiri ekpere maka ndi enyi ya, Onyenwe anyi mekwara ka o baa uba ozu. O nyekwara ya okpukpo abuo nke ihe niile o nwere na mbu. **11** Mgbe ahụ, umunne ya ndi ikom na umunne ya ndi inyom, na ndi enyi ya niile bjara soro ya rie oriri n’ulo ya, na-akasi ya obi n’ihi iru ujụ ya niile. Ha kasikwara ya obi n’ihi onwunwa niile Onyenwe anyi mere ka o biakwasị ya. Ha niile n’otu n’otu

nyere ya onyinye ọlaọcha na mgbaaka ọlaedo. **12** Mgbe ahụ, Onyenwe anyị gọziri Job n'oge ikpeazụ nke ndụ ya karịa ka o si gọzie ya na mbụ. Job nwere puku atụrụ iri na anọ na puku ịnyinya kamel isii na puku ehi abụọ na otu puku ịnyinya ibu. **13** Chineke mekwara ka ọ mụta ụmụ ndị ikom asaa, na ụmụ ndị inyom atọ ọzọ. **14** Ndị a bụ aha ụmụ ya ndị inyom: nke mbụ bụ Jimajima, nke abụọ bụ Kezaya, ebe nke atọ bụ Kerin-Hapuk. **15** N'ala ahụ niile, o nweghị ụmụ agboghọ mara mma dika ụmụ ndị inyom Job ndị a. Job mekwara ka ha bụrụ ndị ga-eso ụmụ ya ndị ikom keta oke n'ihe niile o nwere. **16** Job nọgidekwara ndụ narị afọ na iri afọ anọ ọzọ. Ọ hụrụ ụmụ ya, na ụmụ ha ruo ọgbọ nke anọ. **17** Job nwurụ mgbe o mere ezigbo agadi, ụbọchị ndụ ya jukwara ya afọ.

Abụ Ọma

1 Onye ihe na-agara nke ọma ka mmadụ ahụ bụ, onye na-adighị aga ije na ndumọdụ ndị na-emebi iwu; onye na-adighị eguzokwa n'ụzọ ndị mmehie maọbụ soro n'otu ndị nkwo. **2** Kama ihe na-atọ ya uto bụ ime ihe niile dị n'iwu Onyenwe anyị. Ọ na-atugharịkwa uche ya n'iwu Onyenwe anyị ehihie na abalị, **3** Ọ dị ka osisi a kuru n'akuku iyi, nke na-amiputa mkpuru ya n'oge ya, nke ahijia ya na-adighị akponwu akponwu. Ihe niile ọ na-eme na-agara ya nke ọma. **4** Ma ndị ajọ omume adighị otu a. Ha dị ka igbugbo ọka nke oke ifufe na-efesasi. **5** Ya mere, ndị ajọ omume agaghị eguzosi ike n'ubochi ikpe; ndị mmehie agaghị eguzokwa na nzuko ndị ezi omume. **6** N'ihia na Onyenwe anyị na-eche ụzọ ndị ezi omume nche. Ma ụzọ ndị ajọ omume ga-eduba ha n'ila n'iyi.

2 Gini mere mba niile ji agba izu nzuzo? Gini mere ndi mmadu ji na-apia opipia nke na-abaghi uru? **2** Ndi eze nke uwa na-eguzokwa onwe ha, ndi na-achi achị na-agbakotakwa imegide Onyenwe anyi na imegide Onye ya e tere mmanu. **3** Ha na-asị, “Ka anyi tijie mkporo igwe niile ha kere anyi ma tufukwaa ha, nwere onwe anyi.” **4** Onye na-anodu n'elugwe na-achi ochi. Onyenwe anyi na-akwa ha emo. **5** Mgbe ahụ, ọ na-eji iwe baara ha mba mee ka uto juputa ha obi n'ihia oke iwe ya. **6** “Mụ onwe m eguzobela m eze m na Zayon, ugwu m di nsọ.” **7** Aga m ekwusa iwu Onyenwe anyi: Ọ siri m, “I bu Okpara m; taa aburu m nna gi. **8** Rido m, aga m enye gi mba niile nke uwa ka ha buru ihe nketa gi. **9** I ga-eji mkpara igwe chia ha, tipia ha dika onye na-akpu ite si etipia ite ndi

ọ kpurụ na-adighi mma.” 10 N’ihi nke a, unu ndi eze, burunu ndi nwere uche; ka nke a burukwa ihe ido aka na nti nye ndi na-achi achi n’uwa. 11 Jirinu itu egwu fee Onyenwe anyi ofufe; jirikwanu ima jijiji nuria onu n’ihu ya. 12 Sutukwanu Okpara ahụ onu ka iwe ghara iwe ya, ka unu ghara i bu ndi a lara n’iyi n’uzo unu. N’ihi na iwe ya puru imalite n’otu ntabi anya. Ndi niile na-eme ya ebe mgbaba ha bu ndi a goziri agozi.

3 Abu Oma Devid. Nke o dere mgbe o si n’ihu Absalom gbapu oso ndu. O Onyenwe anyi, onuogugu ndi iro m di otutu. Otutu ndi mmadu na-ebili imegide m. 2 Otutu n’ime ha na-ekwu banyere m si, “Chineke agaghi azoputa ya.” (Sela) 3 Ma gi, Onyenwe anyi bu ota na-ekpuchi m; I na-ebuli isi m elu na-eme ka m buru onye nwere nsopuru. 4 Etikuru m Onyenwe anyi mkpu akwa, o nukwara olu m, sitekwa n’ugwu nsọ ya za m. (Sela) 5 Edinara m ala, hie ura, ma bilikwa n’ututu n’udo, n’ihi na Onyenwe anyi na-eche m nche. 6 A sika na iri puku kwuru puku ndi iro agbaa m gburugburu, agaghi m atu egwu obula. 7 Bilie Onyenwe anyi! Zoputa m Chineke m! Tie ndi iro m niile aka n’agba; tipukwa ndi ajo omume eze n’onu. 8 N’ihi na nzoputa na-esite n’ebe Onyenwe anyi no na-abia. Ka ngozi gi diiri ndi gi niile. (Sela)

4 Abu Oma nke diri onyeisi abu. Abu Oma Devid nke a na-eji ubo akwara akpo. Zaa m mgbe m na-akpoku gi Chineke m, gi onye ezi omume; Naputa m site n’ihe mgbu m, meere m ebere, nurukwa ekpere m. 2 Unu umu mmadu, ruo ole mgbe ka unu ga-atugharia ebube m, mee ka o buru ihe ihere? Ruo ole mgbe ka unu ga-ahu ihe

efu n'anya na-achọ chi ndị ahụ na-abughị chi n'ezie?
(Sela) **3** Matanụ nke ọma na Onyenwe anyị ahọpụtala ndị ezi omume nye onwe ya; ọ ga-egekwa ntị n'olu m mgbe ọbụla m kpọkuru ya. **4** Maanụ jijiji, unu emehiekwala; mgbe unu nọ n'elu ihe ndina unu; nọnụ jụụ na-enyocha obi unu. (Sela) **5** Tụkwasiñụ Onyenwe anyị obi unu, chụkwaranụ ya aja ezi omume. **6** Ọtụtụ ndị mmadụ na-ajụ, "Onye pụrụ imere anyị ihe ọma?" Ma Onyenwe anyị, biko mee ka ihè nke ihu gị mụkwasi anyị. **7** Were ọñụ mejupụta obi m kariya mgbe mkpụrụ ubi, ya na mmanya ọhụrụ ha bara ụba nke ukwuu. **8** Aga m edina ala ma rahụ ụra n'udo, n'ihì na ọ bụ naanị gị Onyenwe anyị, na-eme ka m nọrọ na-enweghị ihe egwu ọbụla.

5 Abụ Ọma. Abụ Ọma nke dịrị onyeisi abụ. Ọ bụ opi ka e ji abụ ya. Abụ Ọma nke Devid. Onyenwe anyị, biko, nụrụ ekpere m tleele ịsụ ude m. **2** Geekwa ntị n'akwa arịrịọ m, gị Chineke onye bụ eze m. N'ihì na ọ bụ naanị gị ka m na-akpọku. **3** Ụtụtụ ụbọchị niile, O Onyenwe anyị, ị ga-anụ olu m; aga m ekwupụtara gị ihe niile na-akpa m mkpa. Aga m elekwa anya ọsịsa gị. **4** Ị bụ Chineke, onye ihe ọjọọ ọbụla anaghị atọ ụtọ; gị na ndị ajọ omume apughị ibikọta. **5** Ndi mpako agaghị eguzo n'ihu gị. Ị kpọrọ ndị niile na-eme ihe ọjọọ asị. **6** Ị ga-ala ndị niile na-agma ụgha n'iyi; Onyenwe anyị kpọrọ ndị ogbu mmadụ niile na ndị aghughọ niile asị. **7** Ma mụ onwe m, aga m abata n'ime ụlọ gị, site n'oke ihunanya gị; aga m ejikwa ịtu egwu kpọọ isiala n'ebe ụlonsọ ukwuu gị dị. **8** Onyenwe anyị, biko, duo m n'ime ezi omume gị n'ihì ndị iro m; mee ka ụzọ gị zie ezi n'ihu m. **9** Obi ha jupụtara n'echiche

ịla n'iyi, a pughị itukwasị okwu ọbụla si ha n'ọnu pụta obi. Akpịrị ha bụ ili ghere oghe; ha ji ire ha ekwu okwu ụgha. **10** Maa ha ikpe, Chineke. Mee ka nzube ojoo ha niile buru odida ha. Chupu ha n'ihị ịba ụba nke otutu mmehie ha, n'ihị na ha enupula isi megide gi. **11** Ma mee ka onye ọbụla na-agbaba n'ime gi nuri; mee ka ha nogide na-eti mkpu onu. Were aka nchebe gi kpuchie ha, ka ndi niile huru aha gi n'anya nuri onu n'ime gi. **12** N'ezie, O Onyenwe anyi, i na-agosi onye ezi omume. I na-eji ihuoma gi gbaa ha gburugburu dika ota.

6 Abu Oma nke diri onyeisi abu. Nke e ji ubo akwara abu. N'usoro Sheminit. Abu Oma Devid. O Onyenwe anyi, abarala m mba mgbe i na-ewe iwe. Atala m ahuhu n'oge onuma gi. **2** Biko, meere m ebere Onyenwe anyi, n'ihị na adighi m ike. Gwo m, n'ihị na okpukpu m niile no n'ihe mgbu. **3** Mkpuruobi m no n'onodu ihe mgbu. Ruo ole mgbe, O Onyenwe anyi, ka i ga-anogide na-agba m nkiti? **4** Onyenwe anyi, biko, bia zoputa m; n'ihị ihunanya gi na-enweghi ogwugwu, naputa m. **5** N'etiti ndi nwuru anwu o dighi onye na-ekwuputa aha gi. O nwere onye na-eto gi site n'ala ili? (Sheol h7585) **6** Ike agwula m n'ihị isu ude. Abali niile, ana m eji ikwa akwa mee ka ihe ndina m juputa na mmiri, ana m eji anya mmiri dee ihe ndina m. **7** Anya m adighi ahuzikwa uzọ nke oma n'ihị ihe mwute; o kaala nka n'ihị mmeso ndi iro m. **8** Sitenu n'ebe m no wezuga onwe unu, unu ndi na-eme ajo ihe, n'ihị na Onyenwe anyi anula akwa m niile. **9** Onyenwe anyi anula akwa m; o nula aririo nke m na-ario ya ka o meere m ebere. O nabatala ekpere m. **10** Ka ndi iro m niile buru

ndị ihere ga-eme. Ha ga-ada mba, burukwa ndị ga-eji ihere laghachi ebe ha si bịa.

7 Abụ Shiggaion nke Devid, nke ọ bụkuru Onyenwe anyị banyere Kush, onye Benjamin. Onyenwe anyị Chineke m, n'ime gị ka m gbabara; zọpụta m, ma napụta m site n'aka ndị niile na-achụ m ọsọ, **2** ma ọ bụ ha adọkaa m dika ọdum, ha ga-adọsasịkwa m ebe mmadụ ọbụla enweghị ike inapụta m. **3** O Onyenwe anyị Chineke m, ọ buru na m mere ihe dị otu a; ọ burukwa na aka m adighi ọcha. **4** Ọ buru na m jiri ihe ojoo kwughachi onye mu na ya no n'udo ugwo, maobu site n'uzo na-ezighi ezi zuo ihe onye iro m. **5** Mgbe ahụ, ka onye iro m chuo m ọsọ, jide m; ka ọ tuo m n'ala zopia ndu m, mee ka m buru onye a ga-ahapu n'uzuzu n'onodu odindu-onwukamma. (Sela) **6** Bilie, Onyenwe anyi, n'ive gi, bilie megide oke iwe ndi iro m; teta Chineke m, kpee ikpe ziri ezi. **7** Ka nzuko niile chikotara onwe ha onu gbaa gi gburugburu, ebe i na-anokwasikwa n'ebe di elu na-achi ha. **8** Ka Onyenwe anyi kpee umu mmadu niile ikpe. Kpee m ikpe, O Onyenwe anyi, dika ezi omume m si di, na dika izuoke m si di, gi Onye kachasi ihe niile elu. **9** O Chineke onye ezi omume, onye na-enyochaputa echiche na obi mmadu, mee ka ihe ike ndi ajo omume bia na njedebe meekwa ka ndi ezi omume guzosie ike. **10** Chineke nke kachasi ihe niile elu, bu ota m, ọ na-azoputa ndi niile obi ha ziri ezi. **11** Chineke bu onye na-ekpe ikpe ziri ezi, Chineke, onye na-eziputa oke iwe ya kwa ubochi. **12** Ọ buru na onye ahụ echegharighi, ọ ga-amu mma agha ya ka ọ diri nko, ọ ga-arogo uta ya, kwadokwa igba ya. **13** Ọ kwadoola ngwa

agha niile nke ọnwụ; ọ na-eme ka àkụ ya bụrụ nke na-ere ọkụ. **14** Onye ọbụla dị ime ajọ ihe, na-atụrụ ime okwu na ụka mụputakwa ngharịpụ nke ụgha na-eweta. **15** Ma onye ahụ na-egwu olulu na-adaba n'ime olulu ahụ o gwuru. **16** Nsogbu ahụ ọ kpaliri na-abịakwasị ya ihe ike ahụ ọ kwadooro na-alaghachikwa azụ dakwasị ya n'isi. **17** Aga m enye Onyenwe anyị ekele n'ih i ezi omume ya, aga m abụku aha Onyenwe anyị, Onye kachasị ihe niile elu abụ otuto.

8 Abụ Ọma dirị onyeisi abụ. Abụ Ọma Devid n'usoro gittit. O Onyenwe anyị Onyenwe anyị, lee ka ịdị ukwu nke aha gị si juputa ụwa niile! I meela ka ebube gị di elu n'ime eluigwe. **2** Site n'otuto ụmuntakiri na ụmụ na-añụ ara, ị toọla ntọala siri ike megide ndi iro gị, ka e si otu a mechie ọnu onye iro na onye ahụ na-abọ ọbọ. **3** Mgbe ọbụla m lere anya na mbara eluigwe, hụ ọrụ niile nke aka gị rụrụ, mgbe m lere anya n'elu hụ ọnwa na kpakpando i tinyere n'ọndụ ha, **4** gini ka mmadu bu i ji na-eche banyere ha? Gini ka mmadu bu iji na-elekota ha? **5** I mere ka ha di ala nwantakiri n'ebe ndi mmuo ozi no, I jikwa ebube na nsopuru kpube ya n'isi dika okpueze. **6** I mekwaala ya ka ọ bụrụ onyeisi nke ihe niile i kere eke, tinyekwa ihe niile n'okpuru ukwu ya. **7** Ọ na-achi igwe ewu na aturu, na ehi, na umu anu ohia ndi ozọ niile, **8** na nnunu niile, na azu niile, na anu ndi ozọ na-ebi n'ime mmiri. **9** O Onyenwe anyi, Onyenwe anyi, lee ka ịdị ukwu nke aha gị si juputa ụwa niile.

9 Abụ Ọma. Abụ Ọma nke dirị onyeisi abụ. N'usoro olu abụ “Ọnwụ nke Ọkpara.” Abụ ọma Devid. O Onyenwe

anyị, aga m esite n'ala ala obi m too gi, aga m agwakwa onye ọbula ihe ọma niile i na-eme. **2** Obi ga-atọ m uto; obi m ga-ejuputa n'onu n'ihu gi, aga m aburu gi abu otuto, gi Onye kachasi ihe niile elu. **3** Ndi iro m na-alaghachi azu, ha na-asọ ngongo na-alakwa n'iyi n'ihu gi. **4** I kpeela ikpe m n'uzo ziri ezi, n'ocheeze gi ka i noduru na-ekpe ikpe ziri ezi. **5** I baarala mba niile mba ma laa ndi ajo omume n'iyi, hichapukwa aha ha ruo mgbe ebighi ebi. **6** Mbibi nke na-enweghi ogwugwu adakwasila ndi iro m, I hopukwala obodo ha niile. O dighi onye na-echetakwa ha ozo. **7** Onyenwe anyi bu eze ruo mgbe ebighi ebi. O kwadoola ocheeze ya maka ikpe ikpe ziri ezi. **8** O ga-eji ezi omume kpee mba niile ikpe; jirikwa ikpe ziri ezi chia mba niile. **9** Onyenwe anyi bu ebe mgbaba nye ndi niile a na-emegbu emegbu. O buuru ha ebe mgbaba e wusiri ike n'oge nsogbu. **10** Onyenwe anyi, ndi niile maara aha gi ga-atukwasị gi obi, n'ihu na o dighi mgbe i na-agbakuta ndi niile na-atukwasị gi obi azu. **11** Bikuonu Onyenwe anyi abu otuto, bu onye no n'ocheeze ya na Zayon. Kwusaaranu mba niile ihe banyere oru ebube ya. **12** N'ihu na onye ahụ na-aboro ndi e gburu egbu obo anaghi echefu ihe; o dighi elefu mkpu akwa nke ndi a na-akpagbu anya. **13** O Onyenwe anyi, lee ka ndi iro m si akpagbu m! Meere m ebere ma naputa m site n'onu onwu, **14** ka m nwee ike ikwusa banyere otuto gi n'onu uzo ama niile nke ada Zayon, norokwa ebe ahụ nuri onu n'ime nzoputa gi. **15** Ndi mba niile adabala n'ime olulu ahụ ha gwuru; onya ahụ ha siri, zoo, amaala ha. **16** Ihe e ji mara Onyenwe anyi bu ikpe ya ziri ezi; oru

aka ndị na-emebi iwu na-ama ha dika ọnya. (Sela) **17** Ndị niile na-eme ajọ omume na-alaghachi n'ili; nke a bukwa ọnọdụ mba niile na-echefu Chineke. (Sheol h7585) **18** Ma ọ bughị ruo mgbe ebighị ebi ka a ga-echefu ndị nọ na mkpa; olileanya ndị a na-akpagbu agaghị abukwa nke efu. **19** O Onyenwe anyị, bilie! Ekwela ka mmadụ nwee mmeri ọbụla n'ebe ị nọ; ka e kpee mba niile ikpe n'ihu gi. **20** O Onyenwe anyị! Mee ka ha maa jijiji n'oke egwu; mee ka mba niile ghọta na ha bụ naanị mmadụ. (Sela)

10 Onyenwe anyị, gini mere i ji na-eguzoro onwe gi n'ebe di anya? Gini mere ị na-ezo onwe gi n'oge nsogbu? **2** Site na mpako, onye ajọ omume na-eme mbu ndi na-adighi ike, ndi mpi mpi aghugho ya mara dika ọnya. **3** Ọ na-anya isi banyere ọchịchọ niile nke obi ya, ọ na-eleli Onyenwe anyi anya ma na-agọzi ndi oke ọchịchọ. **4** N'ọnọdụ mpako ya, onye ajọ omume anaghị achọ Chineke, n'echiche ya niile, ọ naghị eche banyere ya. **5** Ma ihe niile ọ na-eme na-agara ya nke ọma; ọ bụ onye na-ebuli onwe ya elu, iwu gi niile dikwa anya site n'ebe ọ nọ; ọ na-eleli ndi iro ya niile. **6** N'ime obi ya, ọ na-asi, "Ọ dighi ihe ga-emetuta m. Aga m anọ n'ọnọdụ ọnu mgbe niile. Nsogbu ọbụla agaghị adakwasị m." **7** Ọnụ ya juputara n'okwu ugha na iba mba ime ihe ojoo, n'okpuru ire ya ka nsogbu na ajọ ihe dikwa. **8** Ha na-ezo onwe ha n'obodo nta di iche iche, n'ebe zoro ezo ka ha na-anọ, na-eche itigbu ndi aka ha di ọcha. **9** Dika odum, ha anaghị eme mkpotu ọbụla, ọ na-eche idakwasị umu ogbenye. Dika ndi bu dinta si ejide umu anumanu n'onyha ha siri, otu a ka ha si ejide umu ogbenye. **10** Umụ ogbenye ndi a na-ada n'ala

n'ihì ìdì ike ya, ọ na-azọpìakwa ha. **11** N'ime obi ya, ọ na-asi, "Chineke echefuola. O zofuola ihu ya, ọ dighi mgbe ọ hụrụ ya." **12** Bilie O Onyenwe anyị! O Chineke welie aka gi, echefukwala ndi na-enweghi onye inyeaka. **13** Gini mere onye ajo omume ji na-eleda Chineke anya? Gini mere o ji na-asi n'ime obi ya, "Ọ gaghị akpọ m ka m zaa ajuju banyere omume m"? **14** Ma gi, O Chineke, i na-ahụ nsogbu na ihe mwute, i na-atule ihe i ga-eme banyere ha. Ndi a na-emegbu na-atukwasị gi obi, n'ihì na i bu onye inyeaka ndi na-enweghi nna. **15** Gbajie aka onye ajo omume a na-eme ihe ojuo, kpoo ya ka o zaa ajuju banyere ajo omume ya niile nke a na-apughi ichoputa. **16** Onyenwe anyi bu eze ruo mgbe ebighi ebi. O ga-esite n'ala ya kpochapu mba niile. **17** O Onyenwe anyi, i maara ochicho obi ndi niile a na-akpagbu; i na-ege nti na mkpu akwa ha ma kasiekwa ha obi, **18** i na-echedo ndi na-enweghi nna na ndi niile a na-emegbu emegbu, ka mmadu efu, onye e kere eke, ghara imenye ha egwu ozo.

11 Abụ Ọma nke diri onyeisi abụ. Abụ ọma Devid. N'ime Onyenwe anyi ka m mere ebe mgbaba m. Gini mere i ji na-agwa m okwu si, "Felagaa n'elu ugwu gi dika nnunu." **2** N'ihì na ndi ajo omume ekweela uta ha; ha edoziela akụ n'elu eriri uta ha, zoo onwe ha n'akuku uto, ino n'ochichiri, gbaa ndi obi ha ziri ezi uta. **3** Mgbe a na-ebibi ntala niile, gini ka ndi ezi omume puru ime? **4** Onyenwe anyi no n'ulonso ukwu ya; Onyenwe anyi nokwa n'elu ocheeze ya di n'eluigwe. O na-ahuzu ihe niile umu mmadu na-eme; anya ya na-anwalekwa uto ha. **5** Onyenwe anyi na-ele onye ezi omume ule, ma onye ajo

omume na ndị niile hụrụ imebi iwu n'anya, ka ọ na-akpọ asị nke ukwu. 6 Ọ ga-eme ka nkume ọkụ zokwasị ndị ajọ omume dika mmiri ozuzo; oke ifufe di ọkụ ga-abụ ihe nketa ha. 7 N'ih i na Onyenwe anyi bụ onye ezi omume, ọ hụkwara ikpe ziri ezi n'anya; ndi ezi omume niile ga-ahụkwa ihu ya anya.

12 Abụ Ọma nke diri onyeisi abụ. N'usoro Sheminit. Abụ Ọma nke Devid. Onyenwe anyi, nyere anyi aka! N'ih i na ndi ezi omume agwula! Ndi kwesiri ntukwasị obi anokwaghị n'etiti umu mmadu. 2 O nwekwaghị onye eziokwu di n'onu ya nye onye agbataobi ya. Egbugbere onu onye obula na-ekwukwa okwu ire utu, maobu aghughu di n'obi ha. 3 Ka Onyenwe anyi wezuga egbugbere onu niile na-ekwu okwu ire utu na ire niile na-ekwu okwu inya isi. 4 Ndi na-asị, "O bu site n'ire anyi ka anyi ga-enwe mmeri; egbugbere onu anyi ga-echebe anyi, o bu onye na-achi anyi?" 5 "N'ih i na a na-apunara ndi ogbenye ihe n'ih i ndi no na mkpa na-asu ude, aga m ebili ugbo a, ka Onyenwe anyi kwuru. Aga m zoputa ha puo n'aka ndi ahụ ji iwe ekwulu ha." 6 Okwu onu Onyenwe anyi niile zuruoke, ha dika olaocha a nuchara n'oku, nke a nuchara ugboro asaa. 7 O Onyenwe anyi, i ga-edebe anyi n'udo ma sitekwa n'aka ndi di otu a chebe anyi ruo mgbe ebighi ebi. 8 Ndi ajọ omume na-ejghari n'ebe niile mgbe a na-eto ihe ojoo n'etiti umu mmadu.

13 Abụ Ọma nke diri onyeisi abụ. Abụ ọma Devid. Ruo ole mgbe ka i ga-echefu m Onyenwe anyi? Ruo ole mgbe ka i ga-ezonari m ihu gi? 2 Ruo ole mgbe ka mu na mmuo m ga na-agba mgba nodukwa na-eru ujū kwa

ụbọchị n’ime mkpuruobi m? Ruo ole mgbe ka ndị iro m ga-anogide na-emeri m? **3** Lekwasị m anya, ma zaa m, O Onyenwe anyị Chineke m. Nyeghachi m ìhè nke anya m ka m ghara ìnwụ; **4** mgbe ahụ onye iro m ga-asị, “Emeriela m ya,” mgbe m ga-ada, ndị kpọrọ m asị ga-añurikwa ọñụ. **5** Ma atụkwasi m obi n’ìhụnanya gị nke na-enweghị ogwugwu; mkpuruobi m na-añurị ọñụ na nzọpụta gị. **6** Aga m abụku Onyenwe anyị abụ, n’ihi na o mesoro m mmeso ọma.

14 Abụ Ọma nke dīrī onyeisi abụ. Abụ ọma Devid. Onye nzuzu na-asị n’ime obi ya, “Ọ dighị Chineke ọbụla dī.” Ha bụ ndị ajọ omume riri ahụ, ọrụ aka ha niile bụkwa ihe arụ; ọ dighị onye ọbụla na-eme ezi ihe. **2** Onyenwe anyị sitere n’eluigwe na-ele ụmụ mmadụ anya ìhụ ma ọ ga-achọta onye ọbụla nwere nghọta onye nke na-achọ Chineke. **3** Mmadụ niile ewezugala onwe ha, ha niile aburula ndị ajọ omume riri ahụ; ọ dighị onye ọbụla na-eme ihe ziri ezi, ọ dighị ọ bụladi, otu onye. **4** Ndi niile na-eme ajọ ihe, ha amaghị ihe? Ha na-eripia ndi m dika mmadụ si eri nri, ha adighi akpokukwa Onyenwe anyi. **5** Ma n’ebe ahụ ka ha nọ, n’ọnọdụ oke egwu, n’ihi na Chineke nọ n’etiti ndi ezi omume. **6** Unu ndi ajọ omume na-emebi atumatụ ndi ogbenye, ma Onyenwe anyi bụ ebe mgbaba ha. **7** A sịkwari na nzọpụta Izrel ga-esi na Zayon pụta! Mgbe Onyenwe anyi ga-akpoghachite ndi ya n’ọnọdụ ha, ka Jekob nūrīa ọñụ, ka Izrel nwekwaa obi uto!

15 Abụ Ọma Devid. Onyenwe anyi, onye pụrụ ìnọgide n’ùlọnsọ ukwu gị? Onye pụrụ ibi n’ugwu nsọ gị? **2** Onye

na-ebi ndụ nke na-enweghị ịta ụta, onye na-arụ ọrụ ezi omume, onye na-ekwu eziokwu site n'obi ya. **3** Onye juru ikwutosi ndi ozo, onye na-adighi eme onye agbataobi ya ihe ozo, na onye na-adighi ekwulu mmadu ibe ya, **4** onye na-eleda onye ajo omume anya, ma na-asopuru ndi ahụ na-atu egwu Onyenwe anyi, onye na-adighi agbanwe nkwa obula o kwere, o buladi mgbe nkwa ahụ na-emegide ya, **5** onye na-agbazinye mmadu ego na-anaghị ụma, onye na-adighi a nara ngari imegide onye aka ya di ocha. Onye na-eme ihe ndi a agaghị ama jijiji n'onodu ya, mgbe obula.

16 Abụ miktam nke Devid. Chebe m, O Chineke, n'ihi na n'ime gi ka m gbabara izere ndu. **2** A gwara m Onyenwe anyi, "I bu Onyenwe m, e wezuga gi, enwekwaghị m odimma obula." **3** Ana m asi maka ndi nsọ bu ndi no n'ala a, "Ha bu ndi a na-asopuru, ndi ihe ha n'ato m uto." **4** Iru uju nke ndi ahụ na-agbaso chi ndi ozo ga-aba uba. Agaghị m eso ha wusa aja ihe onunu obara nye chi ndi a, maobu were egbugbere onu m kpoo aha ha. **5** Onyenwe anyi, i nyeela m oke m na iko m; i na-elekota ihe niile bu nke m site n'ife nza. **6** Otutu oke ala niile dabara m n'ebe di ezi mma; n'ezie, e nwere m ihe nketa nke na-enye m onu. **7** Aga m eto Onyenwe anyi, onye na-adu m odu; o buladi n'abali, obi m na-agwa m ihe m ga-eme. **8** Ana m elekwasi Onyenwe anyi anya mgbe niile. Ebe o no n'aka nri m, agaghị m ama jijiji. **9** N'ihi nke a, obi di m uto, ire m juputakwara n'onu; aga m anokwa n'udo. **10** N'ihi na i gaghị ahapu m n'ala mmuo, i gaghị ekwekwa ka Onye gi kwesiri ntukwasị obi hu ire ure. (Sheol h7585) **11** I gosila m

uzo ndu; i ga-eji onu mejuputa obi m n'ihu gi; ya na ihe utu ndi di n'aka nri gi ruo ebighi ebi.

17 Ekpere Devid. O Onyenwe anyi, nuru ariri m ziri ezi, nurukwa mkpu akwa m. Gee nti n'ekpere m n'ihi na o siteghi n'egbugbere onu na-ekwu okwu aghughu. **2** Ka mkpeputa m si n'aka gi bia; ka anya gi hu ihe ziri ezi. **3** O bu ezie na i nyochaala obi m, i letala m n'abali, nwalekwaa m, i ga-achoputa na o nweghi ihe o ojojo bu la m zubere, na onu m ekwuhiebeghi. **4** Ndi mmadu agbaliala inye m ngari ma anaghi m ekwe ka mu na ndi na-eme ihe ike nwee mmekorita n'ihi iwu sitere n'egbugbere onu gi. **5** Nzọ ukwu m akpafubeghi site n'uzo gi, ukwu m agbuchapughikwa site nonodu ya. **6** Ana m akpoku gi, O Chineke, n'ihi na amaara m na i ga-aza m; gee m nti ma nuru ekpere m. **7** Ziputa ihunanya gi di oke ebube; gi onye na-eji aka nri gi di ike azoputa ndi niile gbabara na gi site n'aka ndi iro ha. **8** Chebe m dika mkpuru anya gi; zoo m na ndo nke nku gi, **9** site n'aka ndi ajo omume gbara m gburugburu, o buladi ndi iro m, ndi chorọ igbu m. **10** Ha anaghi eme ebere, ha bu ndi afọ tara mmiri, okwu inya isi juru ha onu. **11** Ha achoputala ebe m no, ugbu a, ha gbara m gburugburu, ha ji anya nkọ, jikerekwa itu m n'ala. **12** Ha ka odum aguu na-agu nke zoro onwe ya n'ohia, dika odum di ike na-eche ihe o ga-adogbu. **13** Onyenwe anyi, bilie guzogide ha, tigbuo ha. Jiri mma agha gi zoputa m site n'aka ndi ajo omume. **14** O Onyenwe anyi, zoputa m site n'aka ndi di otu a, site n'aka ndi ugwo oru ha bu n'uwa a. Ka ihe ikpakobara debere ndi ajo omume juputa afọ ha, ka afọ jukwa umu site n'ihe ndi a,

ka ha hapuru ihe foduru nye umuntakiri ha. **15** Ma mu onwe m ga-ahu ihu gi site n'ez omume; mgbe m ga-ebili, afọ ga-eju m nke oma, n'ih na aga m ahụ gi ihu na ihu.

18 Abụ oma Devid. Abụ Devid ohu Onyenwe anyi. O buuru Onyenwe anyi okwu niile nke abụ a mgbe Onyenwe anyi naputara ya site n'aka ndi iro ya niile, nakwa n'aka Sol. O siri: O Onyenwe anyi, ahuru m gi n'anya, gi bu ike m. **2** Onyenwe anyi bu oke nkume m, na ebe mgbaba m e wusiri ike, na onye nnaputa m. Chineke m bu oke nkume m, onye m gbabara n'ime ya. O bu ota m, na mpi nzoputa m, na oke nkume m nke onye obula na-apughị iba n'ime ya. **3** Akpokuru m Onyenwe anyi, onye e kwesiri inye otuto, o zoputara m site n'aka ndi iro m. **4** Udọ niile nke onwu kere m agbu; ichi oku nke mbibi ojoo kpuchiri m. **5** Udọ nke ili kere m gburugburu, onya nke onwu guzogidere m. **(Sheol h7585)** **6** N'onodu oke mkpagbu m, akpokuru m Onyenwe anyi; etiri m mkpu akwa, kpokuo Chineke m ka o nyere m aka; akwa m rutekwara ya nti, o sitekwara n'ulonso ukwu ya nu olu m. **7** Uwa mere mkpotu, maa jijiji, ntoala niile nke ugwu niile makwara jijiji, ha mara jijiji n'ih iwe nke na-ewe ya. **8** Anwuru oku sitere ya n'imi puta, oku na-erepia erepia sikwa n'onu ya puta; icheku oku na-ere oku sitekwara n'ebe ahụ nwuputa. **9** O kewara mbara eluigwe, ridata; oke igwe ojii dikwa n'okpuru ukwu ya. **10** O nokwasiri n'elu cherubim felie elu, o feliri elu n'elu nku nke ifufe. **11** O mere ochichiri ebe nzuzo ya, ihe mkpuchi nke gbara ya gburugburu, bu ochichiri mmiri igwe ojii nke mbara eluigwe. **12** Site n'lhè nke na-enwuputa n'ahu ya, igwe

ojii ji mkpuru mmiri na amuma egbe eluigwe gabiga. **13**
 Onyenwe anyi sitere n'eluigwe bigbo; olu Onye kachasi
 ihe niile elu dara uda. **14** O gbara akụ ya, mee ka ndi iro
 gbasasi, o jikwa oke amuma nke egbe eluigwe chusaa
 ha. **15** E kpughere ala ala nke oke osimiri, gbakwa ntala
 niile nke uwa oto, site n'iba mba gi, O Onyenwe anyi,
 na nkuume si gi n'imi puta. **16** O sitere n'elu setipu aka
 ya, jidesie m aka ike, o doputara m site n'ogbu mmiri
 niile. **17** O naputara m site n'aka ndi iro m di ike, bu ndi
 kporo m asi, ndi dikwa ike kari m. **18** Ha guzogidere
 m n'ubochi ihe ndakwasị m, ma Onyenwe anyi buru m
 ihe ndabere. **19** O kpoputara m gaa n'ebe sara mbara, o
 naputara m n'ihu na ihe m na-atọ ya uto. **20** Onyenwe
 anyi mesoro m dika ezi omume m si di; o kwughachiri m
 dika idi ocha nke aka m si di. **21** N'ihu na edebezuola m
 uzọ niile nke Onyenwe anyi, ikpe amaghi m n'ihu igbakuta
 Chineke azu. **22** Iwu ya niile di n'ihu m, esibekwaghi m
 n'ukpuru ya wezuga onwe m. **23** Abu m onye na-enweghi
 ita uta n'ihu ya, edebekwara m onwe m puo na mmehie.
24 Onyenwe anyi kwughachiri m dika ezi omume m si di,
 dika idi ocha nke aka m abuo si di n'anya ya. **25** N'ebe
 onye kwesiri ntukwasị obi no, i na-egosi onwe gi onye
 kwesiri ntukwasị obi, n'ebe onye zuruoke no, i na-egosi
 onwe gi onye zuruoke. **26** N'ebe onye di ocha no, i na-
 egosi onwe gi onye di ocha, ma nye ndi uzọ ha na-ezighi
 ezi, i na-egosi onwe gi dika onye di aghugho. **27** I na-
 azoputa ndi di umeala n'obi, ma i na-eme ka ndi nwere
 anya mpako di ala. **28** O bu gi, Onyenwe anyi, na-eme
 ka orioma m na-enwu, Chineke m na-eme ka ochichiri

m ghoḡ ìhè. **29** Site n'inyeaka gị, apurụ m ìluso igwe ndị agha oḡu, sitekwa na Chineke m, apukwara m iwufe mgbidi oḡula. **30** Ma banyere Chineke, ụzọ ya zuruoke, okwu onụ Onyenwe anyị bụ ihe a nuchara anucha; o bụ oḡa nke onye oḡula na-ezo onwe ya n'okpuru ya. **31** N'ihina onye bụ Chineke, ma o bughị naanị Onyenwe anyị? Onye bukwa oke Nkume ahụ, ma o bughị naanị Chineke anyị? **32** O bụ Chineke na-enye m ike, na-echebekwa ụzọ m n'izuoke. **33** O na-eme ka ukwụ m dī gara gara, dīka nke nne ele; O na-emekwa ka m kwurū chim n'ebe niile dī elu. **34** O na-azū aka m abūo ibu agha, ogwe aka m abūo purū irōji uta bronz. **35** I na-eme ka inyeaka nke nzoputa gị burū oḡa m, aka nri gị na-akwagidekwa m, inyeaka gị emeela m ka m dī ukwuu. **36** I na-edozi ụzọ sara mbara nye ukwū, ka nkwonkwo ukwū m ghara igbuchapū. **37** Achurū m ndi iro m oḡo, jidekwa ha; alaghachighi m azu tutu ruo mgbe ha niile lara n'iyi. **38** Etidara m ha n'ala ebe ha enwekwaghị ike ibilite. Ha dara n'okpuru ukwū m. **39** O bụ gị nyere m ike ibu agha, i wedara ndi niile na-emegide m n'ala n'ihu m. **40** I mere ka ndi iro m tugharia gbapū oḡo. Ebibikwara m ndi kporo m asi. **41** Ha bere akwa maka enyemaka, ma o dighi onye na-azoputa ha. Ha kpokuru Onyenwe anyi, ma o zaghi ha. **42** Egwepiara m ha nke oma dika ntū nke ikuku na-ebufu; a zotoḡo m ha dika apiti nke okporouzo. **43** I naputala m site n'aka ndi na-aluso m oḡu i meela m onyeisi nke otutu mba; ndi m na-amaghi na mbu na-ejekwara m ozi. **44** Ndi ala ozo na-ehulata n'ihu m n'ihigwu, ngwangwa ha nuru olu m, ha na-erube isi nye m. **45** Obi na-ada ha mba; ha

na-ama jijiji mgbe ha na-esite n'ebe niile ha e wusiri ike na-aputa. **46** Onyenwe anyi na-adị ndụ! Otuto dịrị oke nkume m! Mbali elu dịrị Chineke, Onye nzọputa m. **47** Ọ bụ Chineke ahụ onye na-abọrọ m ọbọ, onye na-emekwa ka mba dị iche iche nọrọ n'okpuru m, **48** onye na-anaputa m site n'aka ndị iro m. I mere ka m dị elu karịa ndị iro, naputakwa m site n'aka nwoke na-eme ihe ike. **49** N'ihie nke a, Onyenwe anyi, aga m eto gi n'etiti mba niile di iche iche, aga m abuku aha gi abụ otuto. **50** Ọ na-enye eze ya mmeri di ukwu; Ọ na-egosikwa onye ya onye e tere mmanu ihunanya na-adighi ada ada, nye Devid na ndi agburu ya ruo mgbe ebighi ebi.

19 Abụ Ọma nke dịrị onyeisi abụ. Abụ ọma Devid. Eluigwe na-eziputa ebube Chineke; mbara eluigwe na-egosikwa ọrụ aka ya. **2** Ụbọchị niile, ha na-ekwuputa okwu, ehie na abali, ha na-egosiputa ihe omuma. **3** Ha nweghi asusu, ha nweghi okwu, ma a na-anu uda ha. **4** N'ụwa niile ka olu ha na-apu gazuo, okwu onu ha niile erukwaala n'ebe uwa soturu. Ọ bụ na mbara eluigwe ka Chineke maara ulo ikwu nye anyanwu. **5** Ọ di ka nwokorobia luru nwunye oheru mgbe o si n'ulo ndina ya na-aputa, dika ogha oso nke o na-anu oku n'obi igba oso iso mpi. **6** Ọ na-esite n'otu nsotu nke mbara eluigwe, bido ije ya, gafee ruo na nsotu nke oso. Ọ dikwaghi ihe obula na-ezonari onwe ya site n'okpomoku ya. **7** Iwu Onyenwe anyi zuruoke; o na-eweghachi mkpuruobi. Ukpuru Onyenwe anyi niile kwesiri ntukwasị obi; o na-eme ka onye na-enweghi uche mara ihe. **8** Iwu Onyenwe anyi ziri ezi, o na-enye mkpuruobi onu. Iwu Onyenwe

anyị na-amụke amụke, ọ na-enye anya ìhè. **9** Itụ egwu Onyenwe anyị dị ọcha, ọ na-adigide ruo mgbe ebighi ebi; ụkpurụ niile nke Onyenwe anyị na-eguzosi ike, ha niile bụkwa ihe ziri ezi. **10** Ha dị oke ọnụ karịa ọlaedo, karịa ọlaedo a nuchara anucha; ha na-atokwa uto karịa mmanụ ańụ, karịa mmanụ ańụ si n'ububọ ańụ. **11** Ọ bụ site na ha ka a na-adọ ohu gi aka na ntị; ugwo ọrụ di ukwu di n'idebe ha. **12** Onye puru ighota amaghi ama ya niile? Gbaghara m ihe niile zoro ezo nke adighi ike m. **13** Chebe m, ka m ghara ilezi anya mehie megide gi. Ekwela ka ha na-achi achị na ndu m. Mgbe ahụ ka m ga-abu onye zuruoke, onye nwere onwe ya site n'ebe ihe ojojo niile nke mmehie di. **14** Kwere Onyenwe anyi, Onye mgbaputa m, na Oke nkume nchebe m, ka okwu onu m niile, na echiche obi m niile, buru ihe na-atọ gi uto, na nke i na-anabata.

20 Abu Oma nke diri onyeisi abu. Abu Oma Devid. Ka Onyenwe anyi zaa gi n'ubochi nsogbu gi; ka aha Chineke nke Jekob chebe gi. **2** Ya sitekwa n'ebe nsọ ya zitere gi inyeaka, ma site na Zayon kwagide gi. **3** Ya chetakwa aja niile i churu, ma nabata aja nsure oku niile i churu nye ya. (Sela) **4** Ya mezuwara gi ihe niile nke obi gi na-achọ, mekwaa ka atumatu gi niile gaa nke oma. **5** Anyi ga-eti mkpu onu maka mmeri i meriri, buliekwa okolo to anyi elu n'aha Chineke anyi. Ka Onyenwe anyi mezuo aririo gi niile. **6** Ugbu a, amaara m na Onyenwe anyi na-azoputa onye ya o tere mmanu; ọ na-esite n'ebe nsọ ya n'elugwe jiri aka nri ya, zoputa ma zakwaa ya. **7** Ufodu na-atukwasị obi ha na inyinya, ndi ozọ n'ugbo agha; ma anyi na-atukwasị aha Onyenwe anyi, Chineke anyi, obi. **8**

Ha na-egbu ikpere n'ala ma daa, ma anyị ga-ebili, kwurū
chīm. **9** O Onyenwe anyị, zoputa eze! Zakwaa anyị mgbe
anyị kpokuru gi!

21 Abụ Oma nke dirị onyeisi abụ. Abụ Oma Devid. O
Onyenwe anyị, lee na eze na-añurị ọñụ n'ike gi. Obi na-
atọkwa ya uto nke ukwu n'ihī mmeri niile i nyere ya! **2** I
nyela ya ihe obi ya choro; i mekwaara ya ihe niile o roro
gi! (Sela) **3** I ji ngozi bara uba nabata ya, o bukwa okpueze
e ji o laedo a nuchara nke oma kpuo ka i kpukwasiri ya
n'isi. **4** O roro ka i nye ya ndu, i zara ekpere ya mekwaa
ka o nwee ogologo ndu nke ga-adigide ruo mgbe ebighi
ebi. **5** Nso puru ya di ukwu site na mmeri niile i nyere
ya, ebube na ima mma bu onyinye i nyere ya. **6** N'ezie, i
nyela ya ngozi na-adigide ruo mgbe ebighi ebi, i mere
ka o nwee obi uto nke na-esite n'onu nke nonyere gi.
7 N'ihī na eze na-atukwasị Onyenwe anyi obi, agaghi
ewezuga ya nonodu ya site n'ihunanya nke Onye kachasi
ihe niile elu nke na-enweghi ogwugwu. **8** I ga-anwuchi
ndi iro gi niile; aka nri gi ga-ekwade ndi koro gi asi. **9**
Mgbe i putara ilu ogo, i ga-erepia ha dika oku nke na-
enwu ajo onwunwu. N'oke iwe ya, Onyenwe anyi ga-
elo ha, oku ya ga-erepiakwa ha. **10** I ga-esite n'elu uwa
laa agburu ha niile n'iyi, umu ha kwa site, n'etiti umu
mmadu. **11** N'agbanyeghi na ha nwere ike ipia opipia ogo
megide gi, maobu tupa atumatu ogo, ha agaghi emezu
ebumnuche ha. **12** N'ihī na i ga-eme ka ha gbaghachi azu
mgbe i kwere uta gi tugide ha n'ihu. **13** O Onyenwe anyi,
ka e bulie gi elu n'ihī ike gi; anyi ga-abu abu ma tokwaa
ike gi.

22 Abụ Ọma dịrị onyeisi abụ. N’usoro olu abụ nke “Nne ele nke ụtụtụ.” Abụ Ọma Devid. Chineke m, Chineke m, gịni mere i jiri hapụ m? Gịni mere i ji nọ ebe dị anya izọpụta m, n’ebe dị anya site n’ịsụ ude m niile? **2** O Chineke m, ana m akpọku gị n’ehihie, ma ị dighị aza m, n’abalị kwa, ma ọ dighị izuike m nwere. **3** N’ezie, i nọ n’ocheeze gị dika Onye ahụ dị Nsọ; ị bụ otuto ndị Izrel. **4** Nna anyị ha tụtwasịrị gị obi; ha tụtwasịrị gị obi, ị zọpụtakwara ha. **5** Ha kpọkuru gị si otu a buru ndị a zọpụtara; ihere emeghị ha n’ihi na ha tụtwasịrị gị obi. **6** Abụ m idide, abughị m mmadụ; onye ndị ọzọ na-akwa emo, onye ndị mmadụ na-eleda anya. **7** Ndị niile hụrụ m na-achị m ọchị; na-emiri m ọnu ịkwa emo, na-efufekwa isi ha na-asị. **8** “O na-atụtwasị Onyenwe anyị obi; ka Onyenwe anyị bịa gbapụta ya. Ya napụta ya ebe ọ bụ na ihe ya masịrị ya.” **9** Ma Onyenwe anyị, ọ bụ gị wepụtara m site n’afọ nne m. Ọ bụ gị mere ka m tụtwasị gị obi, ọ buladị mgbe m ka na-añụ ara. **10** Site n’oge amurụ m ka e nyefere m n’aka gị. Site n’afọ nne m, ka gị onwe gị bụ Chineke m. **11** Anọla m ebe dị anya, n’ihi na nsogbu dị nso. Ọ dīkwaghị onye inyeaka nọ nso. **12** Ọtụtụ oke ehi gbara m gburugburu; oke ehi dị ike nke Bashan gbara m gburugburu. **13** Ọdum ndị na-agbọ uja mgbe ha na-adọgbu anụ ọhịa asaghepula ọnu ha megide m. **14** A wupula m dika mmiri, ọkpukpu m niile apukwaala n’ọndu ha. Obi m agbazela dika mmanu, obi ilọ mmiri ewerela ọndu n’ime m. **15** Ike ọbula adighikwa m n’ahụ, dika a ga-asị na m bụ urọ nke anwu mīkọrọ mmiri dị ya n’ime. Ire m na-araparakwa m n’onu, n’ihi na ị togboro m

n'ọnu ọnwụ. **16** Ọtụtụ nkịta agbaala m gburugburu; otù ndị na-eme ihe ọjọọ agbaala m gburugburu, ha adupuola m aka m na ụkwụ m. **17** A pụrụ ịgụta ọkpụkpụ m niile ọnu; ndị mmadụ na-ele m anya na-emikwa ọnu ọchị **18** Ha na-eke uwe m n'etiti ha, ha sitere n'ife nza kee uwe m. **19** Ma gị, Onyenwe anyị, anọla m ebe dị anya; gị Onye bụ ike m, mee ngwangwa bịa nyere m aka. **20** Napụta ndụ m site na mma agha, site n'ike ụmụ nkịta, napụta ndụ m nke dị oke ọnụahịa. **21** Gbapụta m site n'ọnu ọdum ndị a, zopụta m site na mpi atụ ndị a. **22** Aga m ekwupụta aha gị nye ụmụmna m; n'etiti ọha mmadụ aga m enye gị otuto. **23** Toonu Onyenwe anyị! Unu niile bụ ndị na-atụ egwu ya; unu bụ ndị agburụ Jekọb, sọpụrụnyụ ya! Tụọnyụ ya egwu, unu agburụ Izrel! **24** N'ihu na o ledaghị ahụhụ onye a na-akpagbu anya maọbụ kwaa ya emo; o lefughị ya anya kama mgbe ọ kpokuru ya, ọ nūrụ olu akwa ya. **25** Isiokwu otuto m n'etiti ọha mmadụ sitere na gị; aga m emezukwa nkwa niile m kwere gị n'ihu ndị ahụ na-atụ egwu gị. **26** Ndị ogbenye ga-eri nri, rijuo afọ ha, ndị niile na-achọ Onyenwe anyị ga-eto ya ka mkpụrụobi unu dị ndụ ruo mgbe ebighị ebi. **27** Nsọtụ elu ụwa niile ga-echeta, ma laghachikwute Onyenwe anyị. Ezinaụlọ nke mba niile dị iche iche ga-akpọ isiala n'ihu ya. **28** N'ihu na ike ọchịchị bụ nke Onyenwe anyị, ọ na-achikwa mba niile. **29** Ndị ọgaranya niile nke elu ụwa ga-eri oriri ma fee ya; ihe niile na-anwụ anwụ ga-akpọ isiala n'ihu ya; ndị na-apughị idebe onwe ha ndụ. **30** Agburụ anyị ga-ejere ya ozi; a-gakọrọ ọgbọ ndị na-abịa n'ihu ihe banyere onyenwe anyị.

31 Ha ga-ekwusa ezi omume ya nye ọgbọ niile na-abịa n'ihu, bụ ndị a na-amụbeghị n'ihl na o meela ya.

23 Abụ Ọma Devid. Onyenwe anyị na-azụ m dika aturụ, ọ dighi ihe akoro m. **2** Ọ na-eme ka m dinaa ala n'ebe ahijia ndu na-eto, ọ na-edughari m n'akuku mmiri di juu, **3** ọ na-atute mkpurubi m. Ọ na-edu m n'uzo niile nke ezi omume n'ihl aha ya. **4** A sikwari na m na-aga ije, na ndagwurugwu nke ochichiri onwu, agaghil m atu egwu ihe ojoo obula; n'ihl na i nonyeere m, mkporo gi na mkpanaka gi na-akasi m obi. **5** I na-akwado tebul n'ihu m, n'anya ndi iro m. I tere isi m mmanu iko m na-ejubiga oke. **6** N'ezie, idi mma na ebere ga-agbaso m ogologo ubochi niile nke ndu m, m ga-ebikwa n'ulo Onyenwe anyi mgbe niile ebighi ebi.

24 Abụ Ọma Devid. Uwa na ihe niile di n'ime ya bu nke Onyenwe anyi; uwa na ndi niile bi n'ime ya. **2** Ọ toro ntala ya n'ime oke osimiri niile, o mekwara ka o guzosie ike. **3** Onye bu onye ahụ nwere ike irigo n'elu ugwu Onyenwe anyi? Onye nwere ike ibata guzo n'ime ulonso ya? **4** Ọ bu onye aka ya emeghi ihe ojoo, obi ya dikwa ocha, onye na-adighi atukwasi obi na chi arusi, maobu nuo iyi aghugho. **5** Ha ga-anata ngozi site n'aka Onyenwe anyi, natakwala mkpeputa site n'aka Chineke Onye nzoputa ha. **6** Otu a ka o ga-adiri ọgbọ ndi ya, bu ndi na-achọ ihu gi, Chineke nke Jekob. (Sela) **7** Welitenu isi unu, unu onu uzo ama, meenu ka isi unu buru ihe e welitere, unu onu uzo ama ochie, ka eze ebube nwee ike ibata. **8** Onye bu eze ebube a? Ọ bu Onyenwe anyi, onye bu dimkpa na dike. Ọ bu Onyenwe anyi, onye bu dike

n'agha. **9** Welitenụ isi unu, unu ọnụ ụzọ ama, buliekwanụ ha elu, unu ọnụ ụzọ ama ochie, ka Eze ebube nwee ike ịbatakwa. **10** Onye bụ eze ebube a? Ọ bụ Onyenwe anyị, Onye pụrụ ime ihe niile, ọ bụ ya bụ Eze ebube! (Sela)

25 Abụ Ọma Devid. Ọ bụ na gị Onyenwe anyị ka m tụtwasịrị obi m. **2** Ọ Chineke m, ọ bụ gị ka m tụtwasịrị obi m. Ekwela ka ihere mee m, ekwekwala ka ndị iro m merie m. **3** Ihere agaghị eme onye ọbụla olileanya ya dị na gị, ma ihere ga-eme ha bụ ndị niile ighọ aghughọ juru ahụ. **4** Ọ Onyenwe anyị, zi m ụzọ gị niile, kuzikwaara m ụzọ gị niile. **5** Duo m n'ezikwu gị, kuzikwaara m ihe, n'ihị na ị bụ Chineke, onye Nzọpụta m, ụbọchị niile, olileanya m dị na gị. **6** Cheta, Onyenwe anyị, oke obi ebere na ịhụnanya gị, n'ihị na ha na-adị siterị na mgbe ochie. **7** Echetala mmehie m mere n'okorobia m, ya na nnupu isi m niile. Kama site n'ịhụnanya gị cheta m, Onyenwe anyị, n'ihị na onye dị mma ka ị bụ. **8** Onye dị mma na onye ezi omume ka Onyenwe anyị bụ; ọ bụ ya mere ọ na-ezi ndị mmehie ụzọ ya. **9** Ọ na-edu ndị dị umeala n'obi n'ụzọ ziri ezi, na-ezikwa ha ụzọ nke ya. **10** Ụzọ niile nke Onyenwe anyị jupụtara n'ịhụnanya na ikwesi ntụtwasị obi, nye ndị niile na-edebe iwu ọgbụgba ndụ ya. **11** N'ihị aha gị, Ọ Onyenwe anyị, gbaghara m ajọ omume m n'agbanyeghị na ha dị ukwu. **12** Olee mmadụ ahụ nke na-atụ egwu Onyenwe anyị? Ọ ga-ezi ya ihe n'ụzọ ahụ a họtụtaara ya. **13** Ọ ga-ebi ogologo ụbọchị nke ndụ ya n'ime ịba ụba, ndị agburu ha ga-eketa ala ahụ. **14** Onyenwe anyị na-eme ka ndị ahụ na-atụ egwu ya mara ọgbụgba ndụ ya na izu nzuzo ya. **15** Anya m abụọ na-elegide Onyenwe anyị

mgbe niile; n'ihì na ọ bụ naanị ya ga-eme ka ụkwụ m abụọ site n'onyà pụta. **16** Chee m ihu ma gosi m ebere gị, n'ihì na abụ m onye nọ na nsogbu, naanị m nọkwa. **17** Ihe mgbu nke obi m abaala ụba, napụta m site n'obi mwute. **18** Lekwasị nsogbu m na ihe mgbu m anya. Biko, gbaghara m mmehie m niile. **19** Lee ka ndị iro m si mụbaa, ha ji oke iwe kpọọ m asị. **20** Chebe ndụ m ma gbapụta m; ekwela ka m bụrụ onye ihere ga-eme, n'ihì na n'ime gị ka m gbabara izere ndụ **21** Kwere ka ezi omume na izuoke bụrụ ihe ga-agba m gburugburu, n'ihì na olileanya m dị n'ime gị. **22** O Chineke, Gbapụtakwa Izrel, site na nsogbu ya niile.

26 Abụ Ọma Devid. Onyenwe anyị, biko kpepụta m, n'ihì na ebiela m ndụ zuruoke; atụkwasi m Onyenwe anyị obi, na-eleghị anya n'azụ. **2** Tulee m, O Onyenwe anyị, ma nwakwaa m, nyochaa obi m na echiche m. **3** N'ihì na ejirila m ihunanya gị mere ihe nlere anya nye onwe m. Ana m ejegharikwa n'ime eziokwu gị. **4** Mụ na ndị na-aghọ aghughọ adighị enwe mmekọ ọbụla. Otu a kwa, nnwekọ ọbụla adighikwa n'etiti mụ na ndị ihu abụọ. **5** Akporọ m otu ndị na-emebi iwu asị. Mụ na ndị ajọ omume agaghị anọkọkwa. **6** Ana m asacha aka m abụọ n'ọnọdụ emeghị ihe ọjọọ, na-eje ozi n'ebe ichụ aja gị ife gị ofufe, o Onyenwe anyị. **7** Ana m abụkwa abụ ekele, jiri iti mkpu na-ekwusa otuto gị, na ọrụ ebube gị niile. **8** O Onyenwe anyị, ahụrụ m ụlọ obibi gị n'anya, ụlọ ahụ ebe ebube gị na-adigide n'ime ya. **9** Ebibikọtala mụ na ndị mmehie, ewezagakọtala ndụ m na nke ndị na-awụfu ọbara, **10** ndị aka ha jupụtara n'atụmatụ ọjọọ, aka nri ha jupụtakwara na ngari. **11** Ma mụ onwe m na-ebi ndụ

zuruoke; gbaputa m ma meere m ebere. **12** Ukwu m na-eguzo n'ala di lariji; aga m eto Onyenwe anyi n'etiti oha mmadu.

27 Abu Oma Devid. Onyenwe anyi bu ihè m na nzoputa m, onye ka m ga-atu egwu ya? Onyenwe anyi bu ebe siri ike nke ndu m, o bukwá onye ka m ga-atu egwu? **2** Mgbe ndi na-eme ihe ojo busoro m agha ka ha ripia anu ahụ m, o bu ndi iro m na ndi kporo m asi, bu ndi ga-aso ngongo ma dakwaa. **3** O buru na usuu ndi agha agbaa m gburugburu, obi m agaghi atu ujo obula; o buladi na agha adaa imegide m, n'oge ahụ, ka m ga-enwe ntukwasị obi. **4** Naani otu ihe ka m rioro n'aka Onyenwe anyi, nke ahụ bukwá ihe m na-achosi ike; ka m biri n'ulo Onyenwe anyi ubochi niile nke ndu m, na ka m lekwasị ima mma Onyenwe anyi, na ka m choo ya n'ime ulonso ukwu ya. **5** N'ihì na n'ubochi nsogbu, o ga-echebe m n'ime ebe obibi ya; o ga-ezo m n'ime ulo ikwu ya; ma bulie m elu, debe m n'elu oke nkume. **6** Mgbe ahụ, a ga-eweli isi m elu karia ndi iro m gbara m gburugburu; aga m eji iti mkpu onu, chuo aja n'ulo ikwu ya; aga m abu abu, kuo egwu nye Onyenwe anyi. **7** Gee nti mgbe m na-akpoku gi Onyenwe anyi. Meere m ebere, zaa m. **8** Obi m na-ekwu banyere gi, "Choo ihu ya!" Ihu gi, Onyenwe anyi, ka m ga-achoo. **9** Ezonari la m ihu gi, agbakutala ohu gi azu n'iwe; n'ihì na i buriji onye inyeaka m. O Chineke, Onye nzoputa m, ahapukwala m. **10** O bururi na nne na nna m ahapu m, Onyenwe anyi ga-anabata m. **11** Zi m uzo gi, O Onyenwe anyi; duo m n'uzo kwesiri n'ihì ndi na-akpagbu m. **12** Ararala m nyefee n'aka ndi kporo m asi n'ihì ochicho ha,

ọtụtụ ndị ama ụgha ebiliela imegide m, ha na-ekupụ ihe ike dịka ume. **13** Olileanya m bụ nke a: Aga m ahụ ịdị mma Onyenwe anyị n'ala ndị dị ndụ. **14** Chere Onyenwe anyị; dīrī ike, nwekwaa ume, ma chere Onyenwe anyị.

28 Abụ Oma Devid. Gị Onyenwe anyị ka m na-akpọku; gị bụ Oke nkume m, agbala m nkīti. Ọ bụrụ na ị jụ ịza m, aga m eyi otu n'ime ndị ahụ na-arịda n'olulu. **2** Nụrụ arịrịọ m maka ebere dịka m na-akpọku gị maka enyemaka, mgbe m chīliri aka m abụọ elu n'Ebe gị Kachasị Nsọ. **3** Adọkpurūla m tinyere ndị ajọ mmadụ, tinyekwara ndị na-eme ajọ ihe, ndị ji ire uto agwa ndị agbataobi ha okwu udo, ma ha bu iro n'ime obi ha. **4** Kwughachi ha dịka ọrụ ọjọọ ha na omume ha kwesiri; kwughachi ha maka ihe aka ha mere, ka ihe ga-adakwasị ha bụrụ ihe ha kwesiri iketa. **5** N'ihī na ha adighi aghota ọrụ niile nke Onyenwe anyị, ha adighikwa aghota ihe aka ya abụọ ruru, ọ ga-akwada ha n'ala, ọ gaghi ewulikwa ha elu ọzọ. **6** Toonu Onyenwe anyị, n'ihī na o gere ntị n'arịrịọ m rịrọ ya ka o meere m ebere. **7** Onyenwe anyị bụ ike m na ọta m; ana m atukwasị ya obi m, si otu a bụrụ onye a na-enyere aka. Obi m na-awuli elu n'ihī ọrụ, aga m ejikwa abụ m na-eto ya. **8** Onyenwe anyị bụ ike nke ndị ya, ebe mgbaba e wusiri ike nke nzọpụta dīrī onye ya etere mmanụ. **9** Zọpụta ndị gị, gọzikwaa ihe nketa gị; buuru ha onye ọzuzụ aturu, na-ekukwa ha ruo mgbe ebighi ebi.

29 Abụ Oma Devid. Toonu Onyenwe anyị, unu ndị bi n'elugwe, nyenu Onyenwe anyị nsopuru n'ihī ebube na ike ya. **2** Nyenu Onyenwe anyị nsopuru kwesiri aha ya; kpọọ isiala nye Onyenwe anyị n'ebube nke ịdị nsọ ya. **3**

Olu Onyenwe anyị na-ada n'elu osimiri; olu Chineke dị ebube na-ada ike ike, olu Onyenwe anyị na-ada dika egbe eluigwe n'elu oke osimiri. **4** Olu Onyenwe anyị dị ike, olu Onyenwe anyị juputakwara n'ebube. **5** Olu Onyenwe anyị na-etiwasi osisi ukwu sida; Onyenwe anyị na-etiwasi osisi ukwu sida nke Lebanon. **6** O na-eme ka Lebanon wulie elu dika nwa ehi, o na-eme ka Siriön wulie elu dika nwa atụ. **7** Olu Onyenwe anyị na-agba dika egbe eluigwe mgbe amuma na-egbu. **8** Olu Onyenwe anyị na-eme ka ozara maa jijiji; Onyenwe anyị na-eme ka ozara Kadesh maa jijiji. **9** Olu Onyenwe anyị na-eme ka osisi ook gbagoo na-agbuchapukwa akwukwo niile nke oke ohia. N'ime ulonso ukwu ya mmadu niile na-eti, "Ebube!" **10** Onyenwe anyị no n'ocheeze ya n'elu uju mmiri; Onyenwe anyị na-achi dika eze ruo mgbe ebighi ebi. **11** Onyenwe anyị na-enye ndi ya ike, o ga-ejikwa udo gozie ndi ya.

30 Abụ Oma. Abụ nke ido obieze Devid nsọ. Aga m eto gi, O Onyenwe anyị, n'ihi na i sitere n'ebe di omimi doputa m. I kweghi ka ndi iro m chia m ochi. **2** O Onyenwe anyị Chineke m, akpokuru m gi, ka i nyere m aka, i gwokwara m. **3** O Onyenwe anyị, i si n'ala ili kpoputa m, i mere ka m diri ndu. (Sheol h7585) **4** Bakuonu Onyenwe anyị abụ, unu ndi nsọ ya, toonu aha nsọ ya. **5** Iwe ya adighi adigide tee anya, ma ime amara ya na-adi ruo ebighi ebi! Ikwa akwa nwere ike diri ogologo abali niile, ma iti mkpu onu ga-adi n'ututu. **6** Mgbe m no n'udo, asiri m, "Ihe obula apughi inapu m udo m." **7** O Onyenwe anyị, mgbe i gosiri m ihuma, i mere ka m kwuru chim dika ugwu; ma mgbe i zoro ihu gi site n'ebe m no, adara m mba. **8** O

bụ gi, Onyenwe anyị, ka m kpokuru; ọ bụkwa onyenwe anyị ka m rịọrọ arịrịọ amara sị, **9** “Uru gini di ma m laa n’iyi? Uru gini di ma m rida n’ili? Uzuzu aja ọ ga- enye gi otuto? Ọ ga-ekwusa banyere ikwesi ntukwasị obi gi?” **10** O Onyenwe anyị, gee m ntị ma meere m ebere; O Onyenwe anyị, bụrụ m onye inyeaka. **11** I meela ka iti mkpu akwa m ghoọ ite egwu; i napurū m akwa mkpe m, ma yinye m ọnụ dika akwa mmemme. **12** I mere nke a ka obi m bụọ maka otuto gi, ghara inọ nwayọọ. O Onyenwe anyị Chineke m, aga m eto gi ruo mgbe ebighi ebi.

31 Abụ Ọma nke diri onyeisi abụ. Abụ Ọma Devid. Onyenwe anyị, n’ime gi, ka m gbabara izere ndu; ekwela ka ihere mee m; site n’ezi omume gi gbaputa m. **2** Tọọ ntị gi n’ala nuru olu m, bja ngwangwa gbaputa m; ghooro m oke nkume nke ebe mgbaba, ebe mgbaba e wusiri ike maka nzoputa m. **3** Ebe i bu oke nkume m na ebe mgbaba m e wusiri ike, n’ihi aha gi, duo m ma na-edukwa m. **4** Naputa m site n’onye nke e zobere n’ihi m, n’ihi na ọ bu naanị gi bu ebe mgbaba m siri ike. **5** N’aka gi ka m na-enyefe mmuo m; gbaputa m, o Onyenwe anyị, Chineke, onye eziokwu. **6** Akporo m ha asi bu ndi niile na-efe chi mba ozo ndi na-abaghi uru; ana m atukwasị Onyenwe anyị obi m. **7** Aga m enwe obi utọ ma nurikwaa onu n’ime ihunanya gi, n’ihi na i huru nsogbu m marakwa ihe mgbu nke mmuo m. **8** I wereghị m nyefee n’aka ndi iro m, kama i nyela m ohere ijeghari ebe obula m chorọ. **9** O Onyenwe anyị, meere m amara n’onodu ihe mgbu m. Anya m abuo na-acha uhie uhie n’ihi ikwa akwa; ike adighikwa m. **10** Iru ujū erielā m ahū; ikwa akwa m ewepula ihe n’afọ m;

ihe mgbu m mere ka ike gwusija m ruo na ume adighikwa n'okpukpu m. **11** N'ih i ndi iro m niile; ndi agbataobi m na-eleli m anya. Ndi enyi m na-atu ujo ibiakwute m, ndi huru m n'okporozo na-esite uzo ozo gafee. **12** Aghola m onye e chefuru echefu, di ka a ga-as i na m nwuru anwu. A puru iji ite kwara akwawa tnyere m. **13** Anula m nkwulu ha megide m; oke egwu di n'akuku niile; ha na-agba izu megide m, na-agba izu nzuzo iji napu m ndu m. **14** Ma ana m atukwas i gi obi Onyenwe anyi. Ekwuola m ya si, "Naani gi bu Chineke m." **15** Oge m niile di gi n'aka. Naputa m n'aka ndi iro m na n'aka ndi ah u na-adighi ezu ike ichu m oso. **16** Mee ka amara gi mukwas i ohu gi dika anyanwu; zoputa m n'ih i ihunanya gi na-enweghi ogwugwu. **17** O Onyenwe anyi, ekwela ka ihere mee m, n'ih i na akpokuola m gi; kama mee ka ihere mee ndi na-eme ihe ojoo, ka ha togboro n'ala mmuo debe onu ha duu. **(Sheol h7585)** **18** Ka onu ah u ha ji ekwu okwu ugha mechie kpankpam; n'ih i na o bu site na mpako na nleli ka ha ji na-ekwu okwu megide ndi ezi omume. **19** Lee ka idi mma gi si baa uba, nke i na-edebere ndi niile na-atu egwu gi, nke i na-enye ndi na-agbaba n'ime gi, n'ihu oha mmadu. **20** I na-ezobe ha n'ebe nzuzo gi puo n'izu nzuzo nke umu mmadu; i na-echebe ha n'ime ebe obibi gi; ka ha puo n'ebubo nke ire di iche iche. **21** Otuto diri Onyenwe anyi n'ih i na o gosila m ihunanya ya di ukwu mgbe m no n'obodo ndi iro gbara gburugburu. **22** Akujara m, kwuo okwu n'ujo si, "Ewezugala m site n'ihu ya!" Ma i nuru arifo m maka ebere mgbe m kpokuru gi ka i nyere m aka. **23** Hunu Onyenwe anyi n'anya, unu ndi

ya niile kwesiri ntụkwasị obi, n'ihl na Onyenwe anyi na-
anaputa ndi niile kwesiri ntụkwasị obi nye ya, ma o na-
akwughachi ndi mpako oke zuru ezu. 24 Ya mere, dirinu
ike, ka obi siekwa unu ike, unu niile ndi olileanya ha di
n'ime Onyenwe anyi.

32 Abu Oma Devid. Abu Maskil. Onye a goziri agozi
ka mmadu ahụ bu, onye a gbaghaara ajo omume ya
niile, onye e kpuchikwaara mmehie ya niile. 2 Ngozi na-
adirị nwoke ahụ, onye Onyenwe anyi na-adighi agunyere
mmehie ya, onye ahụ nke aghugho obula na-adighikwa
n'ime mmuo ya. 3 Mgbe m gbachiri nkiti, okpukpu m rere
ure site n'isu ude m ogologo ubochi niile. 4 Ehihie niile
na abali niile, i tara m ahuhu, ume di m n'obi gwuchara,
dika mgbe okpomoku nke okochi. (Sela) 5 Mgbe ahụ,
ekwuputara m mmehie m niile n'ihu gi, kwusikwa izo
ha ezo. Agwara m onwe m okwu si, "Aga m ekwuputa
mmehie m niile n'ihu Onyenwe anyi." I gbaghakwaara m
ikpe omuma nke mmehie m niile. (Sela) 6 Ya mere, ka ndi
niile bu ndi ezi omume kpokuo gi n'ekpere mgbe e nwere
ike ichota gi; n'uzo di otu a, o buru na uju mmiri abia, o
gaghi erute ha. 7 Gi onwe gi buuru m ebe nzuzo; I ga-
echebekwa m ka nsogbu obula hapu irute m nso. O bukwa
abu nzoputa ka i ji gbaa m gburugburu. (Sela) 8 Aga m
eme ka i nwee uche, zikwa gi uzo i kwesiri igbaso; Aga m
adu gi odu, anya m ga-adikwasikwa n'ahu gi. 9 Adikwala
ka inyinya maobu inyinya ibu nke na-enweghi akonuche,
nke a na-aghaghi iji mkpumkpu igwe na eriri kechie onu
ya, ijide ya, ma emeghi otu a, o gaghi abiakwute gi. 10
Otutu ihe mgbu na-abiakwasị ndi na-eme ihe ojoo, ma

ihunanya Onyenwe anyi nke na-enweghi ogwugwu, na-
agba onye ahụ tukwasiri ya obi gburugburu. **11** Nrianyu
onu n'ime Onyenwe anyi, nweekwanu obi uto, unu ndi
ezi omume; buo abu, unu ndi obi ha ziri ezi.

33 Tienu mkpu onu nye Onyenwe anyi, unu ndi ezi
omume; n'ih na o bu ihe ziri ezi ka ndi obi ha ziri ezi
too ya. **2** Werenu ubo akwara too Onyenwe anyi; werenu
une nke nwere akwara iri kporo ya egwu. **3** Bkuonu ya
abu ohuru; were nka kporo ubo akwara ma tiekwa mkpu
onu. **4** N'ih na okwu Onyenwe anyi niile ziri ezi burukwa
eziokwu; o kwesiri ntukwasi obi n'oru ya niile. **5** Onyenwe
anyi na-ahu ezi omume na ikpe ziri ezi n'anya; uwa niile
juputara n'ihunanya ya nke na-enweghi ogwugwu. **6** O
bu site n'okwu onu Onyenwe anyi ka e ji kee eluigwe
niile, jirikwa nkuume nke onu ya mee anwu, na onwa na
kpakpando niile. **7** O bu ya kekwaro osimiri niile chikota
ha n'otu ebe, kpaa oke ebe ha ga-anu dika uloku di
ukwu. **8** Ka uwa niile tu Onyenwe anyi egwu; ka mmadu
niile bi n'uwa sopusu ya. **9** N'ih na o kwuru okwu, okwu
ahu mezuwara; o nyere iwu, iwu ahụ guzokwara chim.
10 Onyenwe anyi na-emebi atumatu mba niile; o na-emebi
ebumnobi umu mmadu. **11** Atumatu Onyenwe anyi na-
adigide ruo mgbe ebighi ebi, ebumnobi ya ruo ogbo niile.
12 Mba a goziri agozi ka mba ahụ bu, bu ndi Chineke
bu Onyenwe anyi ha; bu ndi o hoputara ka ha buru ihe
nketa ya. **13** Onyenwe anyi si n'eluigwe na-ele ndi mmadu
bi n'uwa anya. O na-ahuzu umu mmadu niile anya. **14**
O sitere n'ebe obibi ya na-ele onye obula bi n'elu uwa
anya. **15** Ebe o bu ya kporu obi mmadu niile n'otu na

otu; ọ na-ahụzu, na-amazukwa ihe niile ha na-eme. **16** Ọnụọgụgụ ndị agha eze apughị ịzọpụta ya; o nweghị onye agha ọbụla na-azọpụta onwe ya, site n'ịdị ukwu nke ike ya. **17** Ịnyịnya agha ezukwaghị iwetara ndị na-agba ha mmeri n'agha. Ọ bụ ezie na ịnyịnya dị ike, ma ha apughị ịzọpụta ndị nwe ha. **18** Ma Onyenwe anyị ji anya ya na-eche ndị niile na-atụ ya egwu nche, ya bụ ndị niile na-atụkwasi obi ha n'ihunanya ya, nke na-adighị agwụ agwụ. **19** Ọ ga-anapụta ha site n'aka ọnwụ. Ọ ga-echebekwa ha ọ bụladị n'oge ụnwụ. **20** Anyị ji olileanya eche Onyenwe anyị; ọ bụ ya bụ inyeaka anyị na ọta anyị. **21** Obi anyị na-anụrị ọñụ n'ime ya; n'ihina anyị tụtwasiri aha nsọ ya obi. **22** O Onyenwe anyị, ka ihunanya gị na-adigidere anyị, dika olileanya anyị dị na gị.

34 Abụ Ọma Devid. Mgbe ọ gbanwere omume ya mee ka onye na-ayi ara n'ihu Abimelek, onye nke chupuru ya, ya a puo. Aga m eto Onyenwe anyị mgbe niile. Mgbe niile ka otuto ya ga-adị n'ọñụ m. **2** Mkpuruobi m ga-anya isi na Onyenwe anyị; ka ndị niile a na-akpagbu gee ntị nuriya ọñụ. **3** Soro m too Onyenwe anyị; ka anyị bulie aha ya elu. **4** N'ihina etikuru m Onyenwe anyị mkpuakwa, ọ zakwara m, naputa m site n'aka itụ ụjọ m niile. **5** Ihu ndị na-elekwasị ya anya na-enwu dika ihe; ihere adighi eme ha. **6** Onye ogbenye a kpokuru Onyenwe anyị, ọ zakwara ya; ọ zoputara ya site na nsogbu ya niile. **7** Mmuo ozi Onyenwe anyị na-agba ndị niile na-atụ egwu ya gburugburu na-anaputakwa ha. **8** Jiri aka gị tulee ma hukwa na Onyenwe anyị dị mma; onye a goziri agozi ka onye ahụ bụ, onye nke na-agbaba n'ime ya. **9** Tụonu

egwu Onyenwe anyị, unu ndị nsọ ya, n'ihị na ọ dighị ihe na-akọ ndị niile na-atụ egwu ya. **10** Agụụ nwere ike ịgụ ụmụ ọdum, ike pụkwara ịgwụ ha, ma ihe ọbụla bụ ihe ọma agaghị akọ ndị niile na-achọ Onyenwe anyị. **11** Ụmụ m, bjanu gee m ntị; aga m ezi unu ihe ịtụ egwu Onyenwe anyị bụ. **12** Onye ọbụla n'ime unu hụrụ ndụ n'anya, ma nwee ọchịchọ ihu ọtụtụ ụbọchị ndị dị mma, **13** chezie ire gi ka ọ ghara ikwu ihe ọjọọ, chezikwaa egbugbere ọnu gi ka ọ gharakwa igha ụgha. **14** Site n'ihe ọjọọ wezuga onwe gi ma mee ezi ihe, chọọ udo ma gbasookwa ya. **15** Anya Onyenwe anyị dị n'ahụ ndị ezi omume, ntị ya gheekwa oghe nye mkpu akwa ha; **16** ma ihu Onyenwe anyị na-emegide ndị na-eme ihe ọjọọ, ime ka a hapụ ichetakwa ihe banyere ha n'ụwa. **17** Onyenwe anyị na-anụ olu ndị ezi omume, mgbe ha na-akpọku ya ka o nyere ha aka; ọ na-azọpụtakwa ha site na nsogbu ha niile. **18** Onyenwe anyị na-anọ ndị niile obi ha tiwara etiwa nso, ọ na-anaputa ndị niile olileanya ha gwurū. **19** Nsogbu na-adakwasị ndị ezi omume na-adị ukwuu, ma Onyenwe anyị na-anaputa ha site na nsogbu ndị ahụ niile. **20** Ọ na-anapụtakwa ha kpamkpam. Ọ gaghị ekwe ka ọ bụladi otu ọkpụkpụ dị ha n'ahụ gbajie. **21** Ihe ọjọọ ga-eme ka onye ajọ omume nwụọ; ndị na-akpọ onye ezi omume asị ka a ga-ama ikpe ọnwụ. **22** Onyenwe anyị na-agbaputa ndị ohu ya; ọ dighị onye ọbụla nke na-agbaba n'ime ya a ga-ama ikpe ọnwụ.

35 Abụ Ọma Devid. O Onyenwe anyị, luso ha ọgụ bụ ndị na-aluso m ọgụ; buso ha agha bụ ndị na-ebuso m agha. **2** Yikwasị uwe agha gi, werekwa ọta gi; bilie bịa nyere m aka. **3** Seputa ùbe gi na anyuike agha gi; bịa zute ndị na-

achụ m ọsọ. Gwa mkpuruobi m, “Abụ m nzọputa gi.” **4**
 Mee ka ihere mee ndị niile na-agbalisi ike igbu m. Ka ndị
 na-agba izuzu igbu m burukwa ndị a chughachiri azụ, na
 ndị ihere mere. **5** Ka ha dika igbugbo oka mgbe oke ifufe
 na-efe, ka mmuo ozi Onyenwe anyi buru onye na-achufu
 ha. **6** Mee ka uzọ ha gbaa ochichiri, burukwa ebe na-amị
 amị; ka mmuo ozi Onyenwe anyi buru onye na-achụ ha
 ọsọ. **7** O bu ezie na o dighi ihe ojojo obula m mere ha, ma
 ha siere m onya, gwukwaara m olulu n’uzo m. **8** Ka mbibi
 bjakwasị ha na mberede, ka ugbu ha zobeere m kee ha; ka
 ha lakwaa n’iyi site n’idaba n’olulu ahụ ha gwuru. **9** Mgbe
 ahụ, mkpuruobi m ga-anuri onu na Onyenwe anyi, o ga-
 enwekwa obi utọ n’ime nzọputa ya. **10** Ihe niile di n’ime
 m ga-eti mkpu si, “O Onyenwe anyi, o bu onye dika gi? I
 na-agbaputa ndi na-adighi ike site n’aka ndi di ike karia
 ha, ma na-anaputa ndi ogbenye ndi chorọ enyemaka
 site n’aka ndi na-apunara ha ihe ha nwere n’ike.” **11** Ndi
 akaebe, ndi kwara obi n’azu na-apukwute m; ha na-ebo m
 ebubo ihe ndi m na-anubeghi ihe banyere ha na mbu. **12**
 Ana m emere ha ihe oma, ma ha na-akwughachi m ihe
 ojojo. Nke a na-ewute mmuo m ruo n’onwu. **13** Mgbe ha
 na-aria oria, eyiri m akwa mkpe, site na ibu onu weda
 onwe m n’ala. Mgbe ekpere m loghachikwutere m na-
 enweghi osisa, **14** ejeghariri m n’onodu iru uju, dika a ga-
 asi na o bu nwanne m, maobu enyi m, jegharikwa n’obi
 ojojo dika a ga-asi na o bu nne m na-aria oria ahụ. **15** Ma
 mgbe m dahiere, ha zukotara na-anuri onu; mgbe m na-
 adighi ele anya, ha biliri imegide m. Ha na-ekwulu m na-
 esepughi aka. **16** Dika ndi ajo omume, ha na-akwa m emo

n'ibe, na-atakwara m ikikere eze ha. **17** O Onyenwe anyị, ọ bụ ruo ole mgbe ka ị ga-anọ na-ele ihe na-eme? Gbaputa ndụ m site na mbibi ha niile, site n'aka ụmụ ọdum ndị a, gbaputa ndụ m dị oke ọñahịa. **18** Aga m enye gị ekele n'ihu ọha mmadụ dị ukwuu, n'etiti ọha kachasi ibe ya dị ukwuu, ka m ga-anọ too gị. **19** Ekwekwala ka ndị ahụ bụ ndị iro m, mgbe o nweghị ihe m mere ha, chịa m ọchị; ekwekwala ka ndị ahụ kpọrọ m asi n'ihu iro, mgbe o nweghị ihe m mere ha nwee izuike. **20** N'ihu na ọ bughị okwu udo ka ha na-ekwu, kama ha na-echeputa ebubo ụgha dị iche iche megide ndị ahụ na-anọrọ onwe ha jụụ n'ime ala ahụ. **21** N'iju anya, ha na-ele m anya na-eti mkpu na-asi, "Ewo! Ewo! Anya anyị abụọ ka anyị ji hụ ya." **22** O Onyenwe anyị, ị hụla nke a, agbakwala nkịtị; anọkwala m n'ebe dị anya, O Onyenwe anyị. **23** Teta, bilie bụrụ m onye mkpeputa m. Kpechitere m ọñụ m, Chineke m na onyenwe m. **24** O Onyenwe anyị Chineke m, kpeputa m n'ihu ezi omume gị; ekwekwala ka ha chịa m ọchị. **25** Ekwekwala ka ha si, "Ahaa, ọ dị ka anyị tụtụ anya ya!" Maọbụ si, "Anyị eloola ya!" **26** Mee ka ihere na ọgbaaghara bụrụ nke ndị na-achị m ọchị n'ime mkpagbu m; were ihere na nweda n'ala yinye ha dika uwe, bụ ndị niile na-ebuli onwe ha elu imegide m. **27** Ka ndị niile mkpeputa m dị mma were obi ụtọ tie mkpu ọñụ; ka ha na-asi mgbe niile, "Ka e bulie Onyenwe anyị elu, onye ọdịmma nke ohu ya na-amasi." **28** Ire m ga-ekwu banyere ezi omume gị na otuto gị niile ogologo ụbọchị niile.

36 Abụ Ọma dirị onyeisi abụ. Abụ Ọma Devid, bụ ohu Onyenwe anyị. E nwere m ozi dị n'ime obi nke sitere

n'aka Chineke banyere ndụ mmehie nke ndị na-eme ajọ ihe: Ọ dighị ịtụ egwu Chineke dị n'anya ha. **2** N'ihị ha na-agwarịta onwe ha okwu ire uto n'anya ha onwe ha, na o nweghị uto a ga-esi nwe ike ịchọputa mmehie ha maobu kpoo ya asi. **3** Okwu onu ha niile bu ihe ojoo na aghughu; ha adighi eji uche eme ihe maobu mee ihe di mma. **4** O buladi mgbe ha no n'elu ihe ndina ha, ha na-eche echiche ajọ ihe; ha enyefeela onwe ha n'aka ndu ajọ omume, ha adighi ajukwa ihe na-ezighi ezi. **5** O Onyenwe anyi, ihunanya gi na-eru mbara eluigwe, ikwesi ntukwasị obi gi na-erukwa igwe ojii nke eluigwe. **6** Ezi omume gi dika ugwu di ukwu, ikpe ikpe ziri ezi gi dika omimi nke oke osimiri. O Onyenwe anyi, i na-echebe umu mmadu na anumanu. **7** Lee ka ihunanya gi nke na-adighi agwu agwu si di oke onuahia, O Chineke! Umu mmadu na-agbaba n'okpuru ndo nke nku gi abuo. **8** Ha na-eri oriri site n'iba uba nke ulokwu gi; i na-enyekwa ha mmiri site n'iyi nke obi uto gi. **9** N'ihị na mmiri na-enye ndu di na gi; o bukwa n'ihè gi ka anyi na-ahu ihè. **10** Mee ka ihunanya gi na-adigidere ndi maara gi, ka ezi omume gi na-adigidekwara ndi ziri ezi n'obi. **11** Ekwela ka ndi mpako a zoo m ukwu n'isi, ekwekwala ka aka ndi ajọ omume nupu m n'ebe m guzo. **12** Lee ka ndi na-eme ajọ ihe si daa n'ala, a kwatuola ha n'ala, ha apughikwa ibilite ozo.

37 Abụ Oma Devid. Echegbula onwe gi n'ihị ndi na-eme ihe ojoo, maobu kwosa ndi na-eme ihe ojoo ekworo; **2** n'ihị na mgbe na-adighi anya, ha ga-akponwu dika ahijia, dika ahijia ndu, ha ga-anwukwa. **3** Tukwasị Onyenwe anyi obi meekwa ihe ziri ezi; biri n'ala na nchebe, rijuokwa

afọ. **4** Ka ihe Onyenwe anyị toọ gi uto. O ga-enyekwa gi ihe niile bu ochicho nke obi gi. **5** Nyefee onwe gi n'aka Onyenwe anyi; tukwasi ya obi, o ga-emere gi nke a: **6** O ga-eme ka ezi omume gi puta ihè dika ihe nke chi obubo, meekwa ka izi ezi nke ikpe gi dika ihe nke anyanwu n'ehihie. **7** Dere duu n'ihu Onyenwe anyi, were ndidi chere ya; echegbula onwe gi mgbe ndi ozo na-enwe oganihu, mgbe ha na-emezu atumatu ojoo ha niile. **8** Kwusi iwe iwe, kwusikwa oke iwe; echegbula onwe gi, o na-eduba naani n'ihe ojoo. **9** N'ihi na a ga-ala ndi ajo omume n'iyi, ma ndi niile olileanya ha di na Onyenwe anyi ga-eketa ala ahụ dika ihe nketa ha. **10** O foduru nwa oge nta, ndi ajo omume ga-agabiga; o bu ezie na i ga-achọ ha, ma i gaghi achota ha. **11** Ma ndi niile di nwayoo n'obi ga-eketa ala a dika ihe nketa ha, ha ga-enwekwa udo di ukwu. **12** Ndi ajo omume na-agba izu ojoo megide ndi ezi omume, na-ata ikekere eze megide ha; **13** ma onyenwe anyi na-achi ndi ajo omume ochi, n'ihi na o maara na ubochi ha na-abia. **14** Ndi ajo omume amiputala mma agha ha, kwee uta ha ime ka ndi no na mkpa na ndi ogbenye daa, igbu ndi uzọ ha ziri ezi. **15** Ma ha ga-ewere mma agha ha gbuo onwe ha, kurisiekwa uta ha. **16** Ihe ntakiri nke onye ezi omume nwere di mma kari akunuba otutu ndi ajo omume; **17** n'ihi na a ga-etiji ike niile nke ndi ajo omume, ma Onyenwe anyi ga-akwagide ndi ezi omume. **18** Ndi na-enweghi ita uta na-ebi ndu ha n'okpuru nlekota Onyenwe anyi, ihe nketa ha ga-adigide ruo mgbe ebighi ebi. **19** N'oge ihe ndakwasi, ha agaghi akponwu; ha ga-erijukwa afọ n'ubochi unwu. **20** Ma ndi

ajọ omume ga-ala n'iyi. N'agbanyeghi na ndi iro Onyenwe anyi dika ima mma nke ubi ahijia ndu, ha ga-agabigakwa ngwangwa n'anya dika anwuru oku. **21** Ndi na-eme ihe ojo na-ebiri mmadu ihe ma ha adighi akwughachi ya, ma onye ezi omume na-eme amara na-enye ndi ozo ihe o nwere. **22** Ndi Onyenwe anyi goziri agozi ga-eketa aku nke uwa, ma ndi o buru onu ka a ga-egbuchapu. **23** O buru na Onyenwe anyi nwere mmasi na ndu mmadu, o ga-eme ka nzo ukwu ya guzosie ike; **24** o buru na o kpobie ukwu, o gaghị ada, n'hi na Onyenwe anyi na-eji aka ya ejigide ya. **25** Abu m nwantakiri na mbu, ugbu a, abu m agadi, ma ahubeghi m ebe e chefuru ndi ezi omume, maobu ebe umu ha na-ario nri. **26** Mgbe niile, ha na-eme amara jiri obi ha na-agbazinye ndi mmadu ihe, umu ha ga-abu ngozi. **27** Site n'ihe ojo puo, mee ezi ihe, mgbe ahụ, i ga-ebi n'ala a ruo mgbe ebighi ebi. **28** Onyenwe anyi na-ahu onye ezi omume na ikpe ziri ezi n'anya. O gaghị ahapukwa ndi ya kwesiri ntukwasị obi. A ga-echebe ha ruo mgbe ebighi ebi, ma umu ndi ajo omume ka a ga-egbuchapu; **29** ndi ezi omume ga-eketa ala ahụ dika ihe nketa ha, ha ga-ebikwa n'ime ya ruo mgbe ebighi ebi. **30** Okwu amamihe na-esi n'onu onye ezi omume puta, ire ya na-ekwukwa ihe ziri ezi. **31** Iwu Chineke ya di ya n'obi; nzo ukwu ha adighi agbuchapu. **32** Ndi ajo omume na-echere ndi ezi omume na nzuzo, na-achọ inapu ha ndu ha; **33** ma Onyenwe anyi agaghị ahapu ha n'aka ha, o gaghị ekwe ka a maa ha ikpe mgbe a na-ekpe ha ikpe. **34** Chere Onyenwe anyi, debekwa uzọ ya. O ga-ebuli gi elu ka i nweta ala ahụ dika ihe nketa; mgbe a

na-egbuchapụ ndị ajoy omume, i ga-eji anya gi hu ya. **35** Ahula m onye ajoy omume na nwoke na-eme ihe ike, ka o na-eto, na-awasa, dika osisi di ndu n'ezi ala, **36** ma o dighi anya, o nwuru, n'agbanyeghi na m choghariri ya, o dighi ebe obula a huru ya. **37** Ma tugharia uche banyere ndi ezi omume, ribaa ndi uzọ ha ziri ezi ama; oganihu diiri onye udo. **38** Ma a ga-ala ndi mmehie niile n'iyi; o dighi olileanya diiri ndi ajoy omume. **39** Nzoputa nke ndi ezi omume si n'aka Onyenwe anyi bia; o bu ebe ha e wusiri ike n'oge nsogbu. **40** Onyenwe anyi na-enyere ha aka, na-anaputakwa ha ma na-azoputakwa ha site n'aka ndi ajoy omume, n'ihina ha mere ya ebe mgbaba ha.

38 Abụ Oma Devid. Aririọ. Biko, Onyenwe anyi, abarala m mba n'iwe, maobu taa m ahuhu mgbe iwe gi di oku. **2** N'ihina akụ gi niile amapuola m ahụ, aka gi adakwasikwala m, dika o bu okpo. **3** N'ihina oke iwe gi, o dighi izuoke di n'ime anu ahụ; enweghikwa m udo n'ime okpukpu m niile n'ihina mmehie m. **4** Mmetuta ikpe omuma m na-adakwasi m dika ibu arọ nke di arọ kariya m. **5** Onya m na-ere ure na-asọ oyi n'ihina mmehie enweghi uche m. **6** Abụ m onye a nyidara ma kwatukwaa n'ala ogologo ubochi niile, ana m agaghari n'iru uju. **7** Azu na-egbu m mgbu nke ukwu ahụ adighikwa m. **8** Ume obula adighikwa n'ime. Adi m ka onye e gwepiara egwepia. Ana m asu ude n'ihina oke ihe mgbu nke obi. **9** O Onyenwe m, i maara aguu niile nke na-agu obi m; isu ude m ezokwaghi ezo n'ebe i no. **10** Obi na-alo m mmiri, ike na-agwukwa m, ihè esitekwala n'anya m puo. **11** Ndi m huru n'anya na ndi enyi m na-asọ m oyi n'ihina onya m, ndi agbataobi m na-anọ m ebe di anya.

12 Ndi na-achọ igbu m na-esiri m onya, ndi ahụ choro imeru m ahụ na-ekwu maka ihe dakwasiri m; ogologo ubochi niile ha na-agba izuzu aghugho. 13 Adi m ka onye nti chiri, onye na-apughị inu ihe obula, dika onye ogbu, onye na-apughị imeghe onu ya. 14 Adila m dika onye na-anaghi anu ihe, onye onu ya apughị isa okwu. 15 O Onyenwe anyi, ana m eche gi; o Onyenwe m Chineke m, i ga-aza. 16 N'ihi na asiri m, "Ekwela ka ha nuria onu n'isi m; maobu bulie onwe ha elu n'ebe m no mgbe ukwu m na-agbuchapu." 17 N'ihi na lee, ana m achọ ida ada. Anokwa m n'onodu oke mgbu. 18 Ana m ekwuputa mmehie m; mmehie m na-ewute m. 19 Ndi iro m, ndi name ihe ike di otutu, ndi na-akpo m asi, na-enweghi ihe m mere, bara uba. 20 Ndi na-eji ihe ojoo akwughachi m ezi ihe, na-ebo ebubo megide m n'agbanyeghi na m na-achọ ime naani ezi ihe. 21 O Onyenwe anyi, ahapukwala m; O Chineke m, anokwala m ebe di anya. 22 Bja osiso inyere m aka Onyenwe m na Onye nzoputa m.

39 Abụ Oma nke diri onyeisi abụ maka Jedutun. Abụ Oma Devid. Asiri m, "Aga m elezi anya n'uzo m niile ma debe ire m ka m ghara ikwuhie; aga m eji ihe kechie onu m mgbe m no n'etiti ndi ajo omume." 2 Ma mgbe m mechiri onu m ma noro duu, ju ikwu o buladi ihe obula di mma, oke ihe mgbu m mubara. 3 Obi m kporo oku n'ime m, ma mgbe m na-atughari ihe ndi a n'uche, oku ahụ no na-ere; mgbe ahụ ekwuru m okwu si: 4 "O Onyenwe anyi, gosi m ogwugwu nke ndu m na onugogu ubochi m niile; mee ka m mara na ndu m na-agafe ngwangwa. 5 I meela ka ubochi m niile buru naani ihe di nta; ogologo afo m

niile adighi ka ihe obula n'ihu gi. Ndu onye obula bu naani otu nkuume obuladi ndi dika ha guzosirike. (Sela) **6** "N'ezie onye obula na-ejeghari dika onyinyo n'efu ka ha na-ekwoghari n'otu ebe na nke ozọ, na-akpakoba aku, na-amaghi onye o ga-abu nke ya n'ikpeazu. **7** "Ma ugbu a, Onyenwe m, gini ka m na-ele anya ya? Olileanya m di n'ime gi. **8** Zoputa m site na mmehie m niile; ekwela ka m buru ihe ochi nye ndi nzuzu. **9** Agbachiri m nkiti, ajuru m ikwu okwu, n'ihi na o bu gi mere ihe a. **10** Kwusi iti m ihe; ihe otiti nke aka gi ezuola m ahụ. **11** I na-abara ndi mmadu mba ma na-ata ha ahuhu n'ihi mmehie ha; i na-eripia akunuba ha dika nla, mmadu obula bu naani otu nkuume. (Sela) **12** "O Onyenwe anyi, nuru ekpere m, gekwaa nti n'akwa m maka enyemaka; emechila nti gi nye ibe akwa m. N'ihi ana m ebinyere gi dika onye obia, dika onye ije, dika nna nna m ha mere. **13** Lepu anya na-ebe m no, ka m nwee ike kporie ndu ozọ, tupu m hapu ebe a laa, a gaghị ahukwa m ozọ."

40 Abu Oma nke diri onyeisi abu. Abu Oma Devid. Eji m ndidi chere Onyenwe anyi, o tugharikwutere m, o nukwaara akwa m. **2** O sitere n'olulu na-amị amị, nke apiti na uru juru, seputa m; o guzobere ukwu m abuo n'elu oke nkume, nyekwa m ebe siri ike ka m guzo. **3** O tinyere abu ohuru n'onu m, abu otuto nye Chineke anyi. Otutu ga-ahu ya ma tuo egwu, ha ga-atukwasị obi ha n'ime Onyenwe anyi. **4** Onye a goziri agozi ka onye ahụ bu, onye na-eme Onyenwe anyi ebe ntukwasị obi ya; onye na-adighi ele ndi mpako anya maobu ndi na-atughari gbasoo arusi. **5** O Onyenwe anyi Chineke m, oru

ebube i rurụ di ọtụtụ, o dighi onye puru igukota ihe niile
 i kwadooro maka inye anyi; a sikiwari na aga m ekwu ma
 kosaa ihe banyere ha, ha kariri ihe onu puru ikwu. **6** Aja
 na onyinye abughi ihe i chorọ ma i megheela nti abuo;
 aja nsure oku na aja a churu maka mmehie abughi ihe i
 chorọ. **7** Mgbe ahụ, ekwuru m si, “Lee m, abiala m, e dere
 banyere m n’ime akwukwo mpiakota. **8** O Chineke m, o
 bu ochicho m ime ihe i na-achọ, iwu gi di n’ime obi m.”
9 Ana m anọ n’etiti ogbako ukwu na-ekwusa ihe ziri
 ezi; dika i maara, o Onyenwe anyi, anaghi m emechi onu
 m. **10** Ekpuchighi m ezi omume gi n’ime obi m, ana m
 ekwuputa maka ikwesi ntukwasi obi gi na nzoputa gi.
 Adighi m ekpuchi ihunanya na eziokwu gi, n’ebe ogbako
 ukwu no. **11** O Onyenwe anyi, ezonari la m ebere gi, ka
 ihunanya gi na eziokwu gi chebe m oge niile. **12** N’ihi na
 otutu nsogbu a na-apughi iguta onu gbara m gburugburu;
 mmehie m niile akari la m, apughikwa m ihu uzọ: ha
 kariri agiri isi di m n’isi, obi m na-adakwa mba n’ime m.
13 O Onyenwe anyi, ya masi gi izoputa m; O Onyenwe
 anyi, bia ngwangwa inyere m aka. **14** Ka ndi niile na-
 achọ inapụ m ndu m, buru ndi a ga-etinye n’onodu ihere
 na ogbaaghara; ka ndi niile o na-amasi ihu ila n’iyi m,
 laghachi azu n’ihere. **15** Ka ndi ahụ na-asị m, “Ehee!
 Ehee!” kaja n’ihi ihere onwe ha. **16** Ma ka ndi niile na-
 achọ gi nuria onu, nweekwa obi utọ n’ime gi; ka ndi ahụ
 huru nzoputa gi n’anya na-ekwu mgbe niile, “Onyenwe
 anyi di ukwu.” **17** Ma mu onwe m bu m ogbenye na onye
 no na mkpa; ka Onyenwe anyi cheta m. I bu onye inyeaka
 m na onye mgbaputa m; I bu Chineke m, anola odu ibia.

41 Abụ Ọma nke dịrị onyeisi abụ. Abụ Ọma Devid. Ndị a goziri agozị ka ha bụ ndị nwere uche na-eleta ndị ogbenye; Onyenwe anyị na-azọpụta ha n'oge nsogbu. **2** Onyenwe anyị ga-echebe ha, debekwa ha ndụ; ọ ga-eme ka ihe na-agara ha nke ọma n'ala ahụ, ọ gaghị arara ha nye n'ọchịchọ ndị iro ha. **3** Onyenwe anyị na-elekọta ha mgbe ahụ na-esighị ha ike, meekwa ka ahụ dị ha mma. **4** Ekwuru m si, "O Onyenwe anyị, meere m ebere; gwọọ m, n'ihị na emehiela m megide gi." **5** Ndị iro m na-esite n'iro ha ekwu okwu megide m na-asị, "Olee mgbe ọ ga-anwụ ka aha ya laa n'iyi?" **6** Mgbe otu n'ime ha bịara ihụ m, ọ na-ekwu okwu ụgha, ma obi ya na-achikọta ihe nkwulu; mgbe ahụ ọ na-apụ, ga kọsaa ya. **7** Ndị niile kpọrọ m asị na-agbarịta izu megide m; ha na-echekwa echiche ojọọ banyere m, na-asịrịta onwe ha: **8** "Ọrịa ojọọ adakwasịla ya; ọ gaghị esite na ihe ndina ya bilie ọtọ ọzọ." **9** Ọ bụladị ezigbo enyi m, onye m tụtawasịrị obi, onye mụ na ya na-eso erikọ nri m, ebiliela imegide m. **10** Ma gi, O Onyenwe anyị, meere m ebere, mee ka ahụ sie m ike ọzọ, ka m nwee ike kwughachi ha ụgwọ. **11** Amaara m na ihe banyere m na-atọ gi uto n'obi, n'ihị na i kwebeghị ka ndị iro m nwee mmeri n'ebe m nọ. **12** N'ihị ikwesi ntụtwasị obi m, i na-akwagide m, mee ka m nọrọ n'ihu gi ruo mgbe ebighị ebi. **13** Otuto dịrị Onyenwe anyị, Chineke nke Izrel, site n'ebighị ebi ruo ebighị ebi.

42 Abụ Ọma nke dịrị onyeisi abụ. Abụ Maskil nke ụmụ Kora. Dịka agụụ ihụ mmiri si na-agụ nne ele, otu a ka agụụ ihe banyere gi si na-agụ m, O Chineke. **2** Akpịrị nke ihe banyere Chineke, bụ Chineke ahụ dị ndụ, na-

akpọ m nkụ. Olee mgbe m pụrụ ịga zute Chineke? **3** Anya mmiri m aghọlara m ihe oriri n'ehihie ma n'abalị, mgbe ndị mmadụ na-asị m ogologo ụbọchị niile, "Olee ebe Chineke gị nọ?" **4** Ihe ndị a ka m na-echeta mgbe m na-ekwuputa ihe mgbu nke obi m: ma m cheta mgbe mụ na igwe mmadụ so aga, mgbe m ji iti mkpu ọñụ na ekele na-edu ha n'etiti ọha kachasị ibe ya, ndị ọñụ juru obi, na-aga n'ụlọ Chineke. **5** O mkpuruobi m, gịni mere i ji daa mba? Gịni mere i ji na-asụ ude n'ime m? Nwee olileanya na Chineke, n'ihina m ka ga-eto ya, Onye nzọpụta m na Chineke m. **6** Mkpuruobi m na-ada mba n'ime m; ya mere, aga m echeta gị site n'ala Jōdan, na ebe dī elu nke Hemon, na sitekwa n'ugwu Miza. **7** Ogbu mmiri na-akpọku ogbu mmiri mgbe olu ha na-ada ụda n'etiti nruda mmiri gị niile; ebili mmiri gị niile na mmali mmiri gị niile ekpuchiela isi m. **8** N'ehihie, Onyenwe anyị na-awụkwasị m ịhunanya ya, n'abalị abụ ya dī m n'obi, ekpere nye Chineke nke ndụ m. **9** Ana m asị Chineke, oke nkume m, "Gịni mere i ji chefuo m? Gịni mere m ga-eji na-ejegharị n'iru ụjụ n'ihina mmegbu nke onye iro?" **10** Ọkpụkpụ m na-agabiga oke ihe mgbu, mgbe ndị iro m ji m na-eme ihe ọchị, ogologo ụbọchị niile ha na-ajụ m, "Olee ebe Chineke gị nọ?" **11** O mkpuruobi m, gịni mere i ji daa mba? Gịni mere i ji na-asụ ude n'ime m? Nwee olileanya na Chineke, n'ihina m ka ga-eto ya ọzọ, Onye nzọpụta m na Chineke m.

43 O Chineke, kpeputa m, kpechitere m ikpe m n'ebe mba na-amaghị Chineke nọ; gbaputa m site n'aka ndị ajọ omume na ndị aghughọ. **2** Ị bụ Chineke, ebe m e wusiri

ike. Gịni mere i ji jụ m? Gịni mere m ga-eji na-ejeghari n'iru ujụ, n'ih i mmegbu nke onye iro? 3 Zipụ ihè gị na eziokwu gị, ka ha duo m; ka ha kpobata m n'ugwu nsọ gị, bụ ebe i bi. 4 Mgbe ahụ, aga m aga n'ebe ichụ aja Chineke, gakwuru Chineke, bụ onụ m na obi uto m. Aga m eji ubo akwara too gị, O Chineke, bụ Chineke m. 5 O mkpuruobi m, gini mere i ji daa mba? Gini mere i ji nasu ude n'ime m? Nwee olileanya na Chineke, n'ih i na m ka ga-eto ya ozo, onye Nzoputa m na Chineke m.

44 Abụ Oma nke diri onyeisi abụ. Abụ maskil nke umu Kora. O Chineke, anyi anula; nna anyi ha agwakwala anyi ihe ndi i mere n'oge ha, n'oge gara aga. 2 I ji aka gi chupu ndi mba ozo, ma kunye nna nna anyi ha dika osisi. I gwepiara ndi ahụ ma mee ka ndi nna anyi naeto na-awasa. 3 O bughị site na mma agha ha ka ha ji merie nweta ala a, ha emerighi site n'ike nke aka ha; o bu aka nri gi, aka gi, na ihè nke ihu gi nyere ha mmeri, n'ih i na i huru ha n'anya. 4 I bu eze m na Chineke m, onye na-ekpebi na Jekob aghaghị inwe mmeri. 5 N'ih i o bu naani site n'ike gi, ya na aha gi, ka anyi ji zoda ndi iro anyi n'okpuru ukwu anyi. 6 Atukwasighi m obi m n'uta m, mma agha m anaghị enye m mmeri; 7 ma i na-enye anyi mmeri n'ebe ndi iro anyi no, i na-eme ka ihere mee ndi na-eguzogide anyi. 8 N'ime Chineke ka inya isi anyi di ogologo ubochi niile, anyi ga-eto aha gi ruo mgbe ebighi ebi. (Sela) 9 Ma ugbu a, i julā anyi ma weda anyi n'ala; i naghị esokwa ndi agha anyi apu ozo. 10 I mere ka anyi site n'ihu ndi iro anyi gbalaga, i meela ka ndi na-emegide anyi were aka ike napu anyi ihe bu nke

anyị. **11** I gbakutara anyị azụ ka e ripịa anyị dika aturu, ma chusasiya anyị n'etiti mba niile. **12** I rere ndị gi onu ala, ihe i retara ha abaghi uru nye gi. **13** I meela ka anyị buru nkocha nye ndi agbataobi anyi, anyi bu ihe ikwa emo na ihe ochi nye ndi gbara anyi gburugburu. **14** I meela anyi ka anyi buru ihe imaatu ochi n'etiti mba niile, ndi obula huru anyi na-efufe isi na mkpari. **15** Ogologo ubochi niile, ihere m di m n'ihu, ihere m na-ekpuchikwa m ihu, **16** mgbe ndi nkwulu na ndi nkocha na-eji m eme ihe ochi, n'ih i onye iro, onye kpebiri ibo obo. **17** O bu ezie na ihe ndi a adakwasila anyi, ma anyi echefubeghi gi. Anyi enupubeghi isi n'ogbugba ndu anyi na gi. **18** Obi anyi ahapubeghi gi! Anyi ahapubekwaghi iso uzog gi. **19** Ma i gwepiara anyi mee ka anyi buru ebe nkita ohia na-akpaghari, jirikwa oke ochichiri kpuchie anyi. **20** O buru na anyi chefuru aha Chineke anyi, maobu na anyi gbasaara chi mba ozog aka anyi, **21** o bu na Chineke agaraghi achoputa ya, ebe o maara ihe nzuzo niile di n'obi? **22** O bu n'ih i gi ka anyi na onwu ji agba mgba, ogologo ubochi niile. A na-ele anyi anya dika aturu a gaje igbu egbu. **23** O, Onyenwe m teta! Gini mere i ji arahu ura? Kpotee onwe gi! Ajukwala anyi ruo mgbe ebighi ebi. **24** Gini mere i ji ezopu ihu gi, ma chefu mmegbu na ita ahuhu anyi? **25** E tidala anyi n'ala, n'uzuzu, ahu anyi rapara n'aja **26** Bilie ma nyere anyi aka; gbaputa anyi maka ihunanya gi nke na-adighi agwu agwu.

45 Abu Oma nke diri onyeisi abu. N'usoro olu abu "Okoko osisi lili." Abu maskil umu Kora. Abu maka agbamakwukwo. Isi okwu di ebube na-akpali mkpuruobi

m, mgbe m na-agughari abụ m nye eze; ire m bụ mkpisi akwukwo dị n'aka oka ode akwukwo. 2 I bụ onye kachasi mma n'etiti umu mmadu, e ji amara tee egbugbere onu gi mmanu, ebe o bu na Chineke agoziela gi ruo mgbe ebighi ebi. 3 Kenye mma agha gi n'ukwu gi, gi onye di ike; yikwasị onwe gi ebube na ima mma dika uwe. 4 N'ebube gi, gaa n'ihu n'ime mmeri, n'ih i eziokwu, na idi obi umeala, na ezi omume; ka aka nri gi gosiputa oru gi niile nke na-eju anya. 5 Ka akụ gi niile di nkọ mapuo mkpuruobi ndi iro niile nke eze; ka mba niile na-adakwa n'okpuru ukwu gi. 6 O Chineke, ocheeze gi ga-adigide ruo mgbe ebighi ebi, mkpara omume ziri ezi ka mkpara alaeze gi ga-abu 7 I huru ezi omume n'anya, ma kpoo ihe ojojo asi; ya mere, Chineke, onye bu Chineke gi, emeela ka idi elu kari ndi ibe gi, site na ite gi mmanu nke onu. 8 Uwe gi niile juputara n'isisi utu nke si na mmanu maá na aloos na akashia; ha sitere n'uloeze niile, e ji odu enyi choo mma. Egwu sitere n'ubu akwara na-eme ka i nwee obi utu. 9 Umụ agboghọ eze no n'etiti ndi inyom gi ka a na-asopuru; nwunye eze, onye yikwasiri oiaedo nke Ofia na-eguzo n'aka nri gi. 10 Gee ntị, gi nwaagboghọ, tulee ma nurukwa ihe m na-ekwu: "Chefuo ndi gi na ezinaulo nna gi. 11 N'ih i na ima mma gi ga-eme ka eze chosie gi ike. Soporu ya n'ih i na o bu onyenwe gi." 12 Ada Taija ga-eji onyinye bia; ndi ogaranya ga-achokwa ka i gosi ha ihuma. 13 Adaeze, lee ka o si maa mma di ukwu n'ime ulu ya; o bu akwa a kpanyere oiaedo ka e ji duu uwe mwuda ya. 14 Umụ agboghọ ibe ya, ndi na-amaghi nwoke, na-eso ya biakwute gi; o bu uwe mwuda a kpanyere ihe

ọkpukpa ka o yi mgbe e dubatara ya n'ụlọeze. **15** E ji ọñụ na obi uto dubata ha; ha bara n'ime ụlọeze. **16** Ụmụ gi ndi ikom ga-anochi anya nna nna gi; i ga-eme ka ha buru ndiji n'ala ahụ niile. **17** Aga m eme ka echeta ihe banyere gi ruo ogbo niile; n'ih i nke a, mba niile ga-eto gi ruo mgbe niile ebighi ebi.

46 Abụ Oma nke diri onyeisi abụ. Abụ ụmụ Kora. N'usoro olu abụ alamot. Otu Abụ. Chineke bụ ebe mgbaba anyi, na ike anyi, onye inyeaka anyi ka o bụ n'oge nsogbu. **2** N'ih i ya, anyi agagh i atụ egwu, o buladi mgbe ụwa niile na-emebi, maobu mgbe a na-ewezuga ugwu n'onodu ha, mee ka ha daba n'oke osimiri. **3** N'agbanyeghi na mmiri ya na-agba aghara, na-asukwa ufufu, maobu na ugwu niile na-eme mkpotu site n'oke mbili elu ha. (Sela) **4** Otu iyi di nke na-asobata na-eweta onu n'ime obodo Chineke, n'ime ebe obibi di nsọ nke Onye kachasi ihe niile elu. **5** Chineke bi n'ime ya, o gagh i ada; Chineke ga-enyere ya aka mgbe chi boru. **6** Mba niile na-agba aghara, alaeze niile na-adakwa; o welitere olu ya elu, ụwa na-agbaze. **7** Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile nonyere anyi; Chineke nke Jekob bụ ebe mgbaba anyi e wusiri ike. (Sela) **8** Bja, huru ihe ebube niile Onyenwe anyi mere, lee oke ila n'iyi niile o webatara n'elu ụwa. **9** O na-eme ka agha kwusi ruo nsotu nke elu ụwa niile. O na-agbaji uta, na-ebibi ube, ma na-esu ota agha niile oku. **10** O na-as i, "Nnonu juu! Maranu na mu onwe m bu Chineke! A ga-ebuli m elu n'etiti mba niile, a ga-ebulikwa m elu n'ụwa." **11** Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile nonyere anyi; Chineke nke Jekob bụ ebe mgbaba anyi e wusiri ike. (Sela)

47 Abụ Ọma nke dịrị onyeisi abụ. Abụ ụmụ Kora. Abụ Ọma. Kụọnu aka unu, unu mba niile; jiri iti mkpu ọnu tikuo Chineke. **2** N'ihị na Onyenwe anyị bụ Chineke kachasi ihe niile elu. Ọ dị egwu! Ọ bụ eze ukwu na-achị ụwa niile. **3** O wedara mba niile mee ka ha nọ n'okpuru anyị; ndị mmadụ niile nọ n'okpuru ụkwụ anyị. **4** Ọ họtụtaara anyị ihe nketa anyị, ihe ịnya isi nke Jekọb, onye ọ hụrụ n'anya. (Sela) **5** Chineke ewerela iti mkpu ọnu rigoro n'eluigwe. Onyenwe anyị ewerela olu opi ike rigoo. **6** Bụkuonu Chineke abụ otuto, buọ abụ otuto; bụkuonu eze anyị abụ otuto, buọ abụ otuto. **7** N'ihị na Chineke anyị bụ eze ụwa niile. Jirinụ abụ too ya. **8** Chineke bụ eze mba niile; ọ na-anọkwasi n'ocheeze ya dị nsọ na-achị mba niile. **9** Ndị niile a ma ama na mba niile ezukọtala, dika ndị Chineke nke Ebrahim, n'ihị na ndị eze niile dị n'ụwa bụ nke Chineke; ọ bụ onye e buliri elu n'ebe ọ dị ukwu.

48 Otu Abụ. Abụ Ọma nke ụmụ Kora. Onyenwe anyị dị ukwu, burukwa onye kwesiri ịnata otuto, n'ime obodo Chineke anyị, n'ugwu nsọ ya. **2** Ọ mara mma n'ịdị elu ya, bụkwa ọnu elu ụwa niile. Ugwu Zayon, obodo eze ahụ dị ukwu, dika ebe kachasi elu nke Zafon. **3** Chineke nọ n'ime ebe ya e wusiri ike; o gosila onwe ya dika ebe mgbaba ha e wusiri ike. **4** Mgbe ndị eze jikọtara ndị agha ha ọnu, mgbe ha bjakọtara nso, **5** ihe ha hụrụ juru ha anya; n'ihị oke egwu, ha gbara ọsọ. **6** Ahụ ọma jijiji bidoro ha n'ebe ahụ, ihe mgbu ha dika nke nwanyị na-achọ ịmụ nwa. **7** Ị lara ha n'iyi dika oke ifufe si n'owuwa anyanwụ si ala ụgbọ mmiri ukwu nke Tashish n'iyi. **8**

Dịka anyị nūrụ, otu a ka anyị hūrụ, n'ime obodo Onyenwe anyị, Onye pūrụ ime ihe niile, n'ime obodo Chineke anyị: Chineke na-eme ka o guzosie ike ruo mgbe ebighị ebi. (Sela) **9** O Chineke, n'ime ụlọnsọ ukwu gi, ka anyị nọ na-atugharị uche n'ihunanya gi nke na-enweghị ọgwụgwụ. **10** O Chineke, dika aha gi, otuto gi na-eru na nsọtụ ụwa niile; aka nri gi juputara n'ezi omume. **11** Ugwu Zayon na-anūrị ọrụ, obodo nta niile nke Juda nwere obi uto n'ihu ikpe gi niile. **12** Gaanụ Zayon gburugburu, Jegharĩa ya gburugburu, guokwanụ ụlọ elu ya niile ọrụ. **13** Lezienụ mgbidi ya niile anya, nyochakwaanụ ebe ya niile e wusiri ike, ka unu nwee ike ịkọrọ ọgbọ na-abia n'ihu akụkọ ndị a. **14** N'ihu na Chineke a, bụ Chineke anyị ruo mgbe niile ebighị ebi, ọ ga-abụ onyendu anyị, ọ buladị ruo n'ogwụgwụ.

49 Abụ Ọma dirị onyeisi abụ. Abụ ụmụ Kora. Abụ Ọma. Nūrụnụ nke a, unu mmadụ niile! Geenụ ntị, unu ndị niile bi n'ụwa, **2** ma ndị dị ala ma ndị dị elu, ma onye ọgaranya ma onye ogbenye. **3** Aga m ekwu okwu amamihe, ihe sị n'obi m ga-enye nghota. **4** Aga m aña ntị nye ilu, aga m e ji ụbọ akwara kowaa ilu m. **5** N'ihu gini ka m ga-eji tūọ egwu mgbe ụbọchị ojọọ bīara, mgbe ndị aghughọ ojọọ gbara m gburugburu, **6** ndị na-atukwasị obi n'akunuba ha ma na-anyakwa isi n'ihu oke ụba ha. **7** O nweghị onye pūrụ igbaputa ndụ onye ọzọ, maọbụ nye Chineke ụgwọ e ji agbara onye ahụ, **8** n'ihu na ụgwọ e ji agbara ndụ dị oke ọrụ, o nweghị ụgwọ a ga-akwụ nke ga-ezu, **9** nke ga-eme ka mmadụ dirị ndụ ruo ebighị ebi, ma hapụ inwụ. **10** N'ihu na mmadụ niile na-ahụ na ndị amamihe na-anwụ,

ndị nzuzu na ndị na-enweghị uche na-anwụkwa, si otu a hapụrụ ndị ọzọ akụnụba ha. **11** Ili ha na-aghọ ụlọ ha ruo ebighị ebi, ebe obibi ha ruo ọgbọ niile n'agbanyeghị na ha gurụ ọtụtụ ala aha ha. **12** Ma mmadụ, n'agbanyeghị akụnụba ya, aghaghị inwụ, dika anụ ọhịa, ọ ga-anwụkwa. **13** Nke a bụ ihe na-adakwasị ndị na-atụkwasi obi n'onwe ha, na ndị na-eso ụzọ ha, ndị na-akwado okwu ha. (Sela)

14 Dika aturū, ọ bụ ala mmụọ ka a kwadooro ha, ọnwụ ga-abụ onye na-azụ ha dika aturū, ma ndị na-eme ihe ziri ezi ga-emerị ha n'ututū. Ozu ha ga-erekasi n'ime ili n'ebe dị anya site n'ụlọeze ha. (Sheol h7585) **15** Ma Chineke ga-agbaputa ndụ m site n'ili, n'ezie, ọ ga-akporo m nye onwe ya. (Sela) (Sheol h7585) **16** Amala jijiji mgbe mmadụ na-aba oke ụba, mgbe idị ebube nke ụlọ ya na-amụba, **17** n'ihu na ọ ga-agba aka laa ma ọ nwụọ, idị ebube ya agaghị eso ya banye n'ili. **18** N'agbanyeghị na ọ gurū onwe ya dika onye a gọziri agozi mgbe ọ dị ndụ, ọ bụ ezie na ndị mmadụ na-eto gi mgbe i na-enwe ọganihu, **19** ọ ga-eso ọgbọ ndị nna nna ya ndị na-agaghị ahụkwa ihè ọzọ. **20** Ndị bara ụba nke na-enweghị nghọta dika anụ ọhịa nke ga-ala n'iyi.

50 Abụ Ọma Asaf. Onyenwe anyị, Chineke, Onye kachasi chi niile, ekwuola okwu ma kpọkọta ụwa niile, site na ọwụwa anyanwụ ruo na ọdida ya. **2** Chineke na-enwuputa dika ihè, site na Zayon, nke zuruoke n'ime ịma mma. **3** Chineke anyị na-abia, ọ gaghị emechikwa ọnu; ọkụ na-erepịa erepịa dị n'ihu ya, oke ifufe na-efesi ike gbakwara ya gburugburu. **4** Ọ na-akpọku eluigwe na ụwa ka o kpee ndị ya ikpe: Ọ na-asị, **5** “Chikọtaranu m ndị m e doro

nsọ, bụ ndị mụ na ha ji ịchụ aja gbaa ndụ.” 6 Eluigwe na-ekwuputa ezi omume ya, n’ihi na Chineke n’onwe ya bụ onye ikpe. (Sela) 7 “Nurunu, ndị m, m ga-ekwukwa, Izrel, aga m agba ama megide unu, Abụ m Chineke, Chineke unu. 8 Anaghị m abara unu mba n’ihi ịchụ aja unu, na aja nsure oku unu nke na-adị m n’ihu oge niile. 9 Enweghị m mkpa maka oke ehi unu site n’ulo anumanu unu maobu mkpi site n’ogba igwe ewu na aturu unu, 10 n’ihi na umu anumanu niile nke oke ohia bu nke m, ha na ehi niile no n’elu otu puku ugwu. 11 Amaara m umu nnunu niile no n’elu ugwu niile, ihe niile e kere eke no n’ohia bu nke m. 12 O buru na aguu agu o m, agaghị m agwa gi ya, n’ihi na uwa na ihe niile di n’ime ya bu nke m. 13 Ana m ata anu oke ehi, ka o bu obara mkpi ka m ga-anu? 14 “Churoro Chineke aja ekele, mezuo nkwa i kwere Onye kachasi ihe niile elu, 15 ma kpokuo m n’ubochi nsogbu gi, aga m agbaputa unu, unu ga-enyekwa m nsopuru.” 16 Ma Chineke na-agwa ndi n-eme ihe ojoo okwu si, “Olee, nkwuwa okwu unu nwere igughari iwu m, maobu kwuputa ogbugba ndu m n’onu unu? 17 Unu kporo ndumodu m asi, na-atufekwa okwu m n’azu unu. 18 Mgbe unu huru onye ohi, unu na ya na-ejikota aka; unu na ndi na-akwa iko na-ekekokwa oke. 19 Onu unu na-eme osiso ikwu okwu ojoo, okwu aghughu na nke rere ure na-esikwa n’onu unu na-asoputa dika iyi. 20 Unu na-ekwugide umunna unu mgbe niile, na-ekwutokwa nwanne unu nwoke. 21 Ihe ndi a ka unu mere ma agbachiri m nkiti; unu chekwara na adi m ka unu. Ma aga m abara unu mba ma bokwaa unu ebubo unu

n'ihu unu. **22** "Tugharja uche na nke a, unu ndi na-echefu Chineke, ma o bughị ya, aga m adorisi unu, o dikwaghi onye ga-agbaputa unu. **23** Onye na-eji ekele achuru m aja, na-asopuru m, o bukwa onye na-edozi uzọ ya, ka m ga-eme ka o hu nzoputa Chineke."

51 Abu diri onyeisi abu. Abu Oma Devid. Mgbe Netan bu onye amuma biakwutere Devid n'oge ya na Batsheba kwara iko. O Chineke, meere m ebere, n'ihị ihunanya gi nke na-adigide adigide; n'ihị oke omijiko gi, hichapu njehie m niile. **2** Sachapu mmehie m niile, ma mee m ka m di ocha. **3** N'ihị na amaara m njehie m niile, mmehie m dikwa n'ihu m mgbe niile. **4** O bukwa naani gi ka m mehiere megide, mee ihe ahụ bu ihe ojoo n'ihu gi, nke mere na i bu onye na-ekpe ikpe ziri ezi mgbe i na-ekwu okwu, na onye ezi omume mgbe i na-ekpe ikpe. **5** N'ezie, onye mmehie ka m bu site n'oge amuru m; burukwa onye mmehie site n'oge nne m turu ime m. **6** N'ezie, i na-achọ eziokwu n'akuku niile zoro ezo; i na-akuziri m amamihe n'akuku niile zoro ezo. **7** Were hisop sachaa m, aga m adi ocha; sachaa m ka m di ocha karja snoo. **8** Mee ka m nuru olu obi utọ na onu; ka okpukpu ndi i gwepiara nurikwaa. **9** Zopu ihu gi n'ebe mmehie m niile di, hichapukwa mmehie m niile. **10** Kee obi di ocha n'ime m, O Chineke, nwogharja ezi mmuo n'ime m. **11** Achupula m n'ihu gi, anapukwala m Mmuo Nso gi. **12** Nyeghachikwa m onu nke nzoputa gi, ma jiri ezi mmuo kwagide m. **13** Mgbe ahụ, aga m enwe ike izi ndi njehie uzọ gi, ndi mmehie ga-echeghari loghachikwute gi. **14** O Chineke, zoputa m site n'ikpe omuma nke mwufu obara,

Chineke, gi bu Chineke Onye nzoputa m, ire m ga-abu abu banyere ezi omume gi. **15** O, Onyenwe m, meghee onu m, ka m kwuputa otuto gi. **16** I naghị enwe mmasị n'aja, ma o bughị ya, agaara m eweta ya. I naghị enwe mmasị n'aja nsure oku. **17** Aja Chineke chorọ bu mmuo tiwara etiwa, O Chineke, i naghị elefu anya, n'obi tiwara etiwa na nke nwere ezi nchehari. **18** Ka o masi gi inye Zayon oganihu; i wulie mgbidi niile nke Jerusalem. **19** Mgbe ahụ, a ga-enwe ezi aja, aja nsure oku nke ga-atọ gi uto; mgbe ahụ, a ga-achukwa aja otutu oke ehi n'elu ebe ichu aja gi.

52 Abu Oma nke diri onyeisi abu. Abu maskil Devid. Nke o buru mgbe Doeg onye Edom gara gwa Sol si, "Devid gara hu Ahimelek n'ulo ya." Gini mere i ji na-anya isi n'ihe ojoo, gi nwoke di ike? Gini mere na ogologo ubochi niile, i na-anya isi, gi onye Chineke na-eleda anya? **2** Ire gi na-atu atumatu ila n'iyi; o di ka aguba di nko, gi onye na-ebi ndu aghughu. **3** I huru ihe ojoo n'anya kariya ihe oma, i huru okwu ugha n'anya kariya eziokwu. (Sela) **4** O onye ire aghughu! I huru okwu obula nke na-emegide mmadu n'anya. **5** N'ezie, Chineke ga-akwatu gi ruo mgbe ebighi ebi. O ga-ajide gi, doputa gi site n'ulo ikwu gi, o ga-ehopukwa gi site n'ala ndi di ndu. (Sela) **6** Ndi ezi omume ga-ahu ya tukwaa egwu; ha ga-achi ya ochi nasị, **7** "Ugbu a, lee nwoke ahụ, onye juru ime Chineke ebe mgbaba ya. O tukwasiri obi ya na akunuba ya nke di ukwu. O sitekwara na ibibi ndi ozo ghoo onye di ike!" **8** Ma adi m ka osisi oliv, nke na-eto na-awasa n'ulonso ukwu Chineke. Ana m atukwasị obi m n'ihunanya Chineke, nke na-adigide ruo mgbe niile ebighi ebi. **9** Aga m eto gi ruo

mgbe niile ebighi ebi n'ihu ihe i mere; aga m eto gi n'ihu ndi gi di nsọ. Olileanya m ga-adi n'ime aha gi, n'ihu na aha gi di mma.

53 Abụ Ọma nke diri onyeisi abụ. N'usoro Mahalat. Abụ maskil Devid. Onye nzuzu na-asị n'ime obi ya, “Ọ dighi Chineke ọbụla di.” Ha bụ ndi ajọ omume riri ahụ, ụzọ ha niile bụkwa ihe arụ; ọ dighi onye ọbụla na-eme ezi ihe. **2** Chineke sitere n'eluigwe na-ele ụmụ mmadụ anya, ihu ma ọ ga-achọta onye ọbụla nwere nghọta, onye nke na-achọ Chineke. **3** Onye ọbụla, n'otu n'otu ewezugala onwe ha, ha niile aburula ndi ajọ omume riri ahụ; ọ dighi onye ọbụla na-eme ihe ziri ezi, ọ dighi ọ bụladi otu onye. **4** Ndi niile na-eme ajọ ihe, ha amaghị ihe? Ha na-eripia ndi m diika mmadụ si eri nri, ha adighi akpọkukwa Chineke. **5** Ma n'ebe ahụ ka ha nọ, n'ọnọdụ oke egwu, ebe ọ dighi ihe egwu na-adighi. Chineke fesasiri ọkpukpu ndi niile megidere gi; i mere ka ihere mee ha, n'ihu na Chineke ajula ha. **6** O, a sịkwarị na nzọpụta Izrel ga-esi na Zayon pụta! Mgbe Chineke ga-akpoghachite ndi ya n'ọnọdụ ha, ka Jekọb nuri ọnu, ka Izrel nwekwaa obi uto!

54 Abụ Ọma Devid. Abụ eji ụbọ akwara akpọ. Abụ maskil Devid. Mgbe ndi Zif gara si Sọl, “Devid ọ dighi ezo n'etiti anyi?” O Chineke, jiri aha gi zọpụta m; jirikwa ike gi kpepụta m. **2** O Chineke, nuri ekpere m; gee nti n'okwu onu m. **3** Ndi m na-amaghị na-ebuso m agha; ndi na-eme ihe ike na-achọ inapụ m ndu m, ndi na-akpoghị Chineke ihe ọbụla. (Sela) **4** N'ezie, Chineke bụ onye inyeaka m; onyenwe m bụ onye na-agba m ume. **5** Mee ka ihe ojoo loghachikwute ndi na-ekwulu m; n'ime ikwesi ntukwasị

obi gi, laa ha n'iyi. **6** Aga m eji onyinye afọ ofufu chụọrọ gi aja; O Onyenwe anyi, aga m eto aha gi, n'ih na ọ di mma. **7** N'ih na ọ gbaputala m site na nsogbu m niile, ọ bu anya mmeri ka m ji na-ele ndi iro m anya.

55 Abụ Ọma nke diri onyeisi abụ. Abụ eji ubo akwara akpo. Abụ maskil Devid. O Chineke, nuru ekpere m, agbakwala aririọ m nkiti; **2** naa m nti, zaakwa m. Echiche m na-esogbu m; ana m asukwa oke ude **3** n'ih ihe onye iro m na-ekwu, n'ih iba mba nke ndi ajo mmadu, n'ih na ha na-ewetara m ntaramahuhu, na-akpagbu m n'iwe ha. **4** Obi m no n'onodu oke ihe mgbu n'ime m; oke ujo nke onwu abiakwasila m. **5** Itu egwu na ahụ ima jijiji abiakwasikwala m; oke egwu ekpuchiela m. **6** Agwara m onwe m okwu si, "A sikwari na m nwere nku dika nduru! Agaara m efelaga ebe ozo gaa zuru ike. **7** Agaara m efelaga ebe di anya, ga noro n'ozara; (Sela) **8** Agaara m eme ngwangwa gaa n'ebe mgbaba m, ebe di anya site n'ebe ifufe siri ike na oke ifufe di." **9** O Onyenwe anyi, gbagwojuo ndi ajo omume anya, mee ka ha ghara ighota ihe ibe ha na-ekwu, n'ih na ana m ahụ ihe ike na ilu ogo n'ime obodo. **10** Eihie na abali, ha na-ejeghari n'elu mgbidi ya; iro na mmegbu di n'ime ya. **11** A na-ahuta akaoru ihe ila n'iyi n'ime obodo; ihe ike na ugha ewerela onodu ha n'ime obodo. **12** A si na ọ bu onye iro ji m eme ihe ochi, apuru m inagide ya; a sikwa na ọ bu onye iro na-eweli onwe ya megide m, apuru m izonari onwe m site n'ebe ọ no. **13** Maobu gi, nwoke dika m, onye mu na ya di na mma, enyi m oma, **14** onye mu na ya na-enwe mmekorita di utu na mbu, n'ulo Chineke, ka anyi na-

ejegharị n'etiti ọha mmadụ b́jara ife ofufe. **15** Ka ọnwụ b́jakwasị ndị iro m na mberede; ka ha ŕdaa ala mmụọ na ndụ, n'ihị na ihe ọjọọ na-achọta ebe ọnọdụ n'etiti ha. (Sheol h7585) **16** Ma akpọkuru m Chineke, Onyenwe anyị na-azọputakwa m. **17** N'ututu, ma n'ehihie, ma n'abalị, ka m sitere n'oke ihe mgbu, na-akpọku ya ma ọ na-anụkwa olu m. **18** Ọ na-agbaputa m, mee ka m ghara imerụ ahụ, site n'agha niile e busoro m, n'agbanyeghị n'otutu biliri megide m. **19** Chineke, onye nọkwasi n'ocheeze ya ruo mgbe ebighe ebi, onye na-adighi agbanwe, ga-anu olu ha, taakwa ha ahuhu, n'ihị na ha adighi atu egwu Chineke. (Sela) **20** Onye mu na ya di na mma na-emegide ndi enyi ya, ọ na-emeru ogbugba ndu ya ka ọ ghara idi nsọ. **21** Okwu onu ya di murumuru ka bota, ma ibu agha juru ya obi; okwu ya niile di nro karja mmanu, ma ha bu mma agha e welitere maka ibu agha. **22** Tukwasị Onyenwe anyi mkpa gi niile, ọ ga-agba gi ume; ọ gaghị ekwe ka ewezuga onye ezi omume. **23** Ma gi, O Chineke, ga-adotu ndi ajo omume n'ime olulu nke juputara n'ire ure; ndi ogbu mmadu na ndi aghughu agaghị ebi ọ buladi okara ndu ha. Ma mu onwe m, ọ bu na gi ka m na-atukwasị obi m.

56 Abụ Ọma nke diri onyeisi abụ. Ọ bu olu abụ “Nduru nọ n'osisi Ook di ebe di anya.” Abụ nke Devid ka eji agu ya. Abụ miktam. Mgbe ndi Filistia nochibidoro ya n'obodo Gat. O Chineke, meere m ebere, n'ihị na ndi mmadu ji ike na-achuso m; ogologo ubochi niile, ha na-ebu agha imegide m. **2** Ogologo ubochi niile ndi iro m na-achuso m; site na nganga ha, otutu na-ebu agha megide m. **3** Ma mgbe ujo na-atu m, ọ bu na gi ka m na-atukwasị obi m. **4**

N’ime Chineke onye m na-eto okwu ya, n’ime Chineke ka m na-atụkwasi obi; ujo agaghị atụ m. Gini ka mmadu efu puru ime m? **5** Ogologo ubochi niile, ha na-asughari okwu m kwuru isi; oge niile ka ha na-atu atumatu imeru m ahụ. **6** Ha na-agba izu nzuzo na-ezokwa onwe ha, ha na-enyochaputa nzo ukwu m niile, dikwa njikere inapu m ndu m. **7** N’ihi ajo omume ha, ekwekwala ka ha gbapu; o Chineke, n’ime iwe gi, wedaa mba ndi a niile di iche iche n’ala. **8** Deputa akwa ariri m; chekotasia anya mmiri akwa m niile n’ime karama gi. O bu na ha adighi n’akwukwo ndeputa gi? **9** Mgbe m ga-akpoku gi maka enyemaka, ndi iro m ga-agbaghachi azu. Site n’uzo di otu a, aga m amara na Chineke nonyeere m. **10** N’ime Chineke, onye m na-eto okwu ya, n’ime Onyenwe anyi, onye m na-eto okwu ya, **11** n’ime Chineke ka m na-atukwasi obi; ujo agaghị atụ m. Gini ka mmadu puru ime m? **12** O Chineke m, n’isi m ka nkwa niile m kwere gi di; aga m ewetara gi onyinye ekele m niile. **13** N’ihi na i zoputala m site n’onwu, ma naputa ukwu m site n’iso ngongo, ka m nwee ike jegharia n’ihu Chineke, n’he nke ndu.

57 Abu Oma nke diri onyeisi abu. Nke olu abu “E bibikwala” Devid. Abu miktam. Mgbe o gbapuru ga biri n’ime ogha nkume n’ihi Sol. Meere m ebere, O Chineke, meere m ebere, n’ihi na o bu gi ka mkpuruobi m ji mere ebe mgbaba. O bu na ndo nke nku gi abuo ka m ga-agbaba tutuu ihe mbibi ndi a agafesia. **2** Aga m akpoku Chineke nke kachasi ihe niile elu, Chineke na-emezuru m ihe niile na-akpa m mkpa. **3** O na-esite n’eluigwe zidata inyeaka ma zoputa m na-abara ndi ahụ ji ike na-achu

m mba; (Sela) Chineke na-ezite ihunanya ya na ikwesi ntukwasị obi ya. **4** Anọ m n'etiti otutu odum; amanyere m ka m dina n'etiti ajo anu ohia, umu mmadu ndi eze ha di nkọ dika akụ na ube, ire ha dikwa nkọ dika mma agha. **5** O Chineke, ka e bulie gi elu karja eluigwe niile; ka ebube gi di n'elu uwa niile. **6** Ha gbasaara ukwu m ugbu, ihe mgbu nyituru m. Ha egwuola olulu n'uzo m si agafe, ma ha onwe ha adabala n'ime ya. (Sela) **7** Obi m di njikere, o Chineke, obi m di njikere sikwaa ike; aga m abu abu, kukwaa egwu. **8** Teta n'ura mkpuruobi m! Teta, ubo akwara na une! Aga m akpote chi obubo. **9** O Onyenwe anyi, aga m eto gi n'etiti mba niile; aga m abu abu banyere gi n'etiti ndi niile di iche iche. **10** N'ihina ihunanya gi di ukwu na-eru na mbara eluigwe; ikwesi ntukwasị obi gi na-erukwa mbara eluigwe. **11** O Chineke, ka e bulie gi elu karja eluigwe; ka ebube gi di n'elu uwa niile.

58 Abu Oma nke diri onyeisi abu. Nke olu abu "E bibikwala." Abu Devid. Abu miktam. Unu ndi na-achi achi, O nweela oge unu na-ekwu ihe ziri ezi? O nweela oge unu na-ekpe ikpe ziri ezi n'etiti mmadu? **2** Mba, n'ime obi unu, unu na-echeputa mmegbu, aka unu na-emeputa ihe ike n'elu uwa. **3** O buladi site n'omumu, ndi ajo omume na-akpafu; site n'ime afo, ha na-akpafu akpafu na-ekwusa okwu ugha. **4** Ha na-agboputa nsi n'onu ha dika agwo, na-emechi nti ha dika ajuala nti chiri, **5** nke na-adighi anu olu onye mgbaasi na-akpopta ya, n'agbanyeghi otu nka onye ahụ si di. **6** O Chineke, tijie eze niile di ha n'onu; o Onyenwe anyi, doputa eze odum ndi a! **7** Mee ka ha sofu

dịka mmiri na-asọ asọ; mgbe ha na-eseti ụta ha, mee ka ọnụ àkụ ha gbajie. **8** Dịka ejula nke na-agbaze mgbe ọ na-aga n'ụzọ ya; dịka nwa nwurụ n'afọ nne ya, ka ha ghara ihụ anyanwụ. **9** Tupu ite unu amata okpomọkụ nke osisi ogwu, ma ha dị ndụ, ma ha kpọnwurụ akpọnwụ, a ga-azachapụ ndị ajọ omume. **10** Ndị ezi omume ga-enwe obi uto mgbe a booro ha obo, mgbe ha ga-asacha ukwu ha n'ime obara ndị ajọ omume. **11** Mgbe ahụ, ndị mmadụ ga-ekwu si, “N’ezie, a na-akwughachi ndị ezi omume ugwo; n’ezie, e nwere Chineke onye na-ekpe ụwa ikpe.”

59 Abụ Oma nke diri onyeisi abụ. Abụ Devid. Abụ miktam nke eji olu abụ “E bibikwala,” abụ. Mgbe Sọl zipurụ ndị ikom ka e chee ulọ Devid nche n’ihi igbu ya. O Chineke, site n’aka ndị iro m gbaputa m, chebe m site n’aka ndị na-ebili imegide m. **2** Gbaputa m site n’aka ndị na-eme ajọ ihe, zoputakwa m site n’aka ndị ogbu mmadụ. **3** Lee ka ha siri zoo onwe ha n’ihi inapụ m ndụ! Ndị na-eme ihe ike na-agba izu megide m, o Onyenwe anyị, ma ọ bughị n’ihi ihe m mere maobụ mmehie m. **4** Mgbe ọ na-adighị ihe ojọọ m mere, ma lee ha dị njikere imegide m. Bilie, bịa nyere m aka; lee ihe ojọọ dakwasiri m! **5** Gị, Onyenwe anyị Chineke Onye puru ime ihe niile, gị onye bu Chineke nke Izrel, kpotee onwe gi ita mba niile di iche iche ahuhu; e gosikwala ndi na-ezube nzube ojoo obi ebere. (Sela) **6** N’anyasi, ha na-alaghachi, na-eme mkpotu dika umu nkita mgbe ha na-akpaghari n’ime obodo. **7** Lee ihe ha si n’onu ha na-aghuputa, okwu si n’onu ha na-agbuputa di nkọ dika mma agha, ha na-asikwa, “Onye puru inu ihe anyi na-ekwu?” **8** Ma gi Onyenwe anyi, na-achi ha ochi; i

na-akwa mba ndi a niile emo. **9** O, gi onye bu ike m, ana m ele anya gi; gi, o Chineke, bu ebe mgbaba m e wusiri ike. **10** Chineke m, onye m tukwasiri obi. Chineke ga-ebutere m uzọ mekwaa ka m chia ndi niile na-ekwulu m ochi. **11** O Onyenwe anyi na ota anyi, egbukwala ha, ma o bughị ya, ndi m ga-echefu. Were ike gi mee ka ha wagharia, wedakwaa ha n'ala. **12** Ka e jide ha n'ime nganga ha, n'ihim mēhie si ha n'onu na-aputa, na n'ihim okwu onu ha. N'ihim okwu obubu onu ha na okwu ugha ha, **13** jiri iwe oku repia ha, repia ha ruo mgbe ha ga-agho ntu. Mgbe ahụ, a ga-amata ruo na nsotu nke uwa, na Chineke na-achi Jekob. **14** N'anyasi ha na-alaghachi; na-eme mkpotu dika umu nkita, mgbe ha na-akpaghari n'ime obodo. **15** Ha na-awaghari na-achọ nri, na-etikwa mkpu ma o buru na afo ejughị ha. **16** Ma aga m abụ abụ banyere ike gi, n'ututu aga m abụ abụ banyere ihunanya gi; i bu ebe mgbaba m e wusiri ike, ebe mgbaba m n'oge nsogbu. **17** O, gi onye bu ike m, ana m abuku gi abụ otuto; gi, o Chineke, bu ebe mgbaba m e wusiri ike, Chineke m, onye m na-adabere.

60 Abụ Oma nke diri onyeisi Abụ. O bu olu abụ eji ekwe “Okoko lili nke Ogbugba Ndu.” Abụ miktam nke David maka izi ihe. Mgbe o luso Aram Naharaim na Aram Zoba ogo, nakwa mgbe Joab loghachitara, tigbuo nari ndi Edom iri n'abuo na Ndagwurugwu Nnu. O Chineke, i julala anyi, i tiwawo anyi n'ike; i wesola anyi iwe, ugbo a, kpoaghachi anyi. **2** I meela ka ala a maa jijiji, i dowakwala ya; mezie ntiwa ya niile, n'ihim na o na-ama jijiji. **3** I meela ka ndi gi gabiga onodu ihe isi ike; i nyela anyi mmanya nke mere ka anyi na-adaghari. **4** Ma nye ndi na-atu egwu

gị, i weliela otu okoloto nke a ga-agbasa n'ihi eziokwu imegide uta nke ndi iro. (Sela) **5** Were aka nri gi zoputa anyi ma nyere anyi aka, ka a gbaputa ndi i huru n'anya. **6** Chineke esitela n'idi nsọ ya kwuo, si, "N'onodu onu nke mmeri, aga m ekesa Shekem, tukwaa Ndagwurugwu Sukot n'ihe otutu nyepu ya. **7** Gilead bu nke m, otu a kwa, Manase bukwa nke m; Ifrem bu okpu igwe m, Juda bu mkpara eze m. **8** Moab bu efere ikwo aka m, aga m atusa akpukpokwu m n'elu Edom; n'elu isi Filistia, ana m eti mkpu mmeri." **9** Onye ga-akporo m gaa n'obodo e wusiri ike? Onye ga-edu m gaa Edom? **10** O bughị gi, O Chineke? Gi onye juru anyi, onye na-adighi esokwa ndi agha anyi aga agha? **11** Nyere anyi aka ka anyi puo n'aka ndi iro, n'ihi na inyeaka mmadu bu ihe efu. **12** Site na Chineke, anyi ga-enwe mmeri, o ga-azopia ndi iro anyi niile n'ala.

61 Abu Oma nke diri onyeisi abu. Abu oma Devid nke eji ubo akwara akpo. Nuru akwa m, O Chineke, gee nti n'ekpere m. **2** Ana m akpoku gi site na nsotu nke uwa, ana m akpoku gi mgbe obi m na-ada mba; duru m gaa n'oke nkume ahụ nke kariji m elu. **3** N'ihi na i buriji ebe mgbaba m, na ulo ahụ dikariji elu, sie ike imegide onye iro ahụ. **4** O na-agu m ibi n'ulo ikwu gi ruo mgbe ebighi ebi, ka m gbaba, zere ndu n'okpuru nku gi abuo. (Sela) **5** N'ihi na gi onwe gi, Chineke, anula nkwa niile m kwere; i nyela m ihe nketa nke ndi na-atu egwu aha gi. **6** Tukwasi otutu ubochi na ndu eze, mee ka afọ ya ruo otutu ogbo. **7** Kwere ka o noro n'ocheeze n'ihu Chineke ruo mgbe ebighi ebi; zidata ihunanya gi na ikwesi ntukwasi obi gi, ka ha na-echezikwa ya. **8** Mgbe ahụ, aga m abu abu otuto

nye aha gi, ruo mgbe ebighi ebi. Aga m emezukwa nkwa m kwere gi ubochi niile.

62 Abu Oma nke diri onyeisi abu. Maka Jedutun. Abu Oma Devid. O bu naani n'ime Chineke ka mkpuruobi m na-achota izuike. Nzoputa m na-esite na ya na-abia. **2** Naani ya bu oke nkume m na nzoputa m; o bu ebe mgbaba m e wusiri ike, agaghi m ama jijiji n'onodu m. **3** Ruo ole mgbe ka unu ga-anogide na-ebuso agha megide nwoke a? Unu niile, unu choror ikwatu ya, ebe o bu naani mgbidi na-ada ada, mgbidi na-esighi ike e ji osisi wuo? **4** Ha ekpebiela isite n'onodu ya di elu kwatuo ya; okwu ugha na-atohu ha uho. Ha na-eji onu ha na-agozu, ma n'ime obi ha, ha na-abu onu. (Sela) **5** O mkpuruobi m, chota ezumike naani n'ime Chineke; olileanya m na-esite na ya na-abia. **6** Naani ya bu oke nkume m, na onye nzoputa m. Naani ya kwa bu ebe mgbaba m e wusiri ike, agaghi m ama jijiji n'onodu m. **7** Nzoputa m na nsopuru m dabeere na Chineke, O bu oke nkume m, ebe mgbaba m. **8** Tukwasinu ya obi mgbe niile, unu ndi mmadu; kwuputaranu ya obi unu, n'ihu na Chineke bu ebe mgbaba anyi. (Sela) **9** Ndi nta n'etiti umu mmadu bu naani otu nkuume, ndi ukwu bu naani ugha; o buru na a tuho ha n'ihu otutu, ha bu ihe efu; ha niile bu naani otu nkuume. **10** Unu atukwasila obi unu n'iji aka ike kpata ego, maobu tukwasu olileanya unu n'ihu e zuru ezu; aku unu nwere ike mubaa, unu atukwasila ha obi. **11** Chineke ekwuola otu ihe, ihe abuo ka m nuru: "Na gi, O Chineke, di ike, **12** na gi, Onyenwe anyi, juputara n'ihunanya. N'ezie, i ga-akwughachi onye obula dika oru ya si di."

63 Abụ Ọma Devid, mgbe ọ nọ n'ọzara Juda. O Chineke, ị bụ Chineke m, e ji m obi m niile na-achọ gi; akpịrị na-akpọ mkpụrụobi m nkụ, anụ ahụ m na-achọsi gi ike, n'ala kpọrọ nkụ na nke ịda mba ebe mmiri na-adighi n'ime ya. **2** Ahụla m gi n'ụlọnsọ gi, hụkwa ike gi na ebube gi. **3** N'ihi na ịhụnanya gi dị mma kariya ndụ, aga m eji egbugbere ọnụ m jaa gi mma. **4** Ogologo ụbọchị m niile ka m ga-eto gi, aga m eweli aka m abụọ elu kpọkuo aha gi. **5** Mkpụrụobi m ga-enwe afọ ojuju dika onye ji ezi nri rijuo afọ; aga m eji egbugbere ọnụ jupụtara n'abụ too gi. **6** N'elu ihe ndina m, ana m echeta gi, ana m atugharị uche n'ihe banyere gi, ogologo abali niile. **7** N'ihi na ị bụ onye inyeaka m, ana m abụ abụ n'okpuru ndo nke nkụ gi. **8** Mkpụrụobi m na-arapara gi n'ahụ; aka nri gi na-ejigide m. **9** A ga-ala ndi na-achọ ndụ m n'iyi; ha ga-arịda ruo ebe omimi nke ụwa. **10** A ga-eji mma agha laa ha n'iyi, ha ga-abụkwa nri nye nkita ọhịa. **11** Ma eze ga-añurị ọnụ n'ime Chineke; ndi niile na-eji aha Chineke anụ iyi ga-eto ya, ma a ga-eme ka ọnụ ndi niile na-agma ụgha dere duu.

64 Abụ Ọma diri onyeisi abụ. Abụ Ọma Devid. Nuru olu m O Chineke, mgbe m na-akọsara gi ihe na-esogbu m. Chebe ndụ m site n'aka ndi iro m. **2** Zopu m puo n'izu nzuzo niile nke ndi ojuo, site n'atumatu ndi na-eme ajo ihe. **3** Ha na-amu ire ha dika e si amu mma agha, na-agbapu okwu dika akụ ojuo. **4** Ha na-agba onye na-enweghi ihe o mere akụ site n'ebe nzuzo, na mberede ka ha na-agba ya, na-atughị egwu. **5** Ha na-agbarita ibe ha ume na-atumatu ojuo, ha na-ekwu banyere isi onya ha na nzuzo, ha na-asị, "Onye ga-ahụ ya?" **6** Ha na-atuputa

atumatu ojojo na-asị, “Anyị echeputala atumatu zuruoke!”
N’ezie, uche na obi mmadu di aghugho. 7 Ma Chineke
ga-agba ha akụ, na mberede ka a ga-etida ha. 8 O ga-
atughari okwu onu ha megide ha, mee ka ha laa n’iyi;
ndi niile huru ha ga-efufe isi ha n’ikwa emo. 9 Mmadu
niile ga-atu egwu, ha ga-ekwuputa oru niile nke Chineke,
ma tugharia uche nke oma banyere ihe o mere. 10 Ndi
ezi omume ga-anuri onu n’ime Onyenwe anyi, ha ga-
agbabakwa n’ime ya; ndi niile obi ha ziri ezi ga-anyakwa
isi n’ime ya.

65 Abu Oma diri onyeisi abu. Abu Oma Devid. Otu Abu. I
kwesiri otuto, O Chineke, n’ime Zayon; o bu gi ka anyi ga-
emezuru nkwa anyi, 2 O gi onye na-anu ekpere, o bu
gi ka mmadu niile ga-abjkwute, 3 Mgbe mmehie na-
anyigbu anyi, i gbaghara anyi njehie anyi niile. 4 Ngozi
na-adiri ndi ahụ i hoputara, ka ha biaruo nso, ibi n’ebe
obibi gi! E ji otutu ezi ihe nke ulo gi, nke ulonso ukwu
gi, mee ka afọ ju anyi. 5 O Chineke, Onye nzoputa anyi, i
ji oru ezi omume di oke egwu na-aza anyi, i bu olileanya
ndi niile bi na nsotu nke uwa, na osimiri niile di ebe di
anya, 6 onye ji ike ya kpuo ugwu niile, ebe i yikwasiri
onwe gi ike dika ngwa agha, 7 onye mere ka uda olu oke
osimiri niile na uda olu ebili mmiri, na ogbaaghara mba
niile deere duu. 8 Uwa niile juputara n’itunanya n’ihi oru
ebube gi niile, n’ebe chi na-abo, ebe anyanwu na-ada, ka i
na-akpolite abu onu. 9 I na-elekota ala na-agba ya mmiri;
i na-eme ka o buru ala di mma. Isi iyi Chineke adighi ata
ata, n’ihi inye ndi mmadu mkpuru ubi, n’ihi na o bu otu a
ka i chorọ ka o diri. 10 I na-eme ka mmiri juputa n’ala a

kọrọ akọ mee ka elu aja a kọrọ akọ dị larịi; ị na-eji mmiri ozuzo eme ka ọ dị nro, na-agozikwa ihe ndị akụnyere na ya. **11** Ị na-eji owuwe ihe ubi bara ụba kpukwasị afọ ọbụla dika okpueze, ụgbọ na-ebu ihe owuwe ubi na-ejubiga oke. **12** Ala ebe ahịhịa na-epu n'ọzara na-ejuputa n'ahịhịa ndụ, e yikwasiri ụgwu niile obi uto dika uwe. **13** E were igwe anụ ụlọ kpuchie n'elu ala niile ebe ahịhịa dị ndụ puru, ọka kpuchikwara ndagwurugwu niile; ha na-eti mkpu ọñụ na-abụkwa abụ.

66 Abụ diri onyeisi abụ. Otu Abụ. Abụ Ọma. Ụwa niile, jirinụ ọñụ tikuo Chineke! **2** Bụọ abụ banyere ebube aha ya; meenụ ka otuto ya buru ihe dị ebube! **3** Gwa Chineke okwu si ya, “Lee ka ọrụ gi niile si dị oke egwu! Ike gi dị nnọọ ukwu, ya mere ndị iro gi, na-ada n'ihu gi n'ihị ụjọ. **4** Ndị niile bi n'ụwa na-akpọ isiala nye gi; ha na-abuku gi abụ otuto, ha na-abụ abụ otuto nye aha gi.” (Sela) **5** Bịa lee ihe Chineke mere, ụdị ọrụ oke egwu ọ na-arụ n'ihị mmadu! **6** O mere ka osimiri ghoọ ala akoro, ha ji ukwu si n'etiti osimiri gafee; bjanu ka anyi nuria n'ime ya. **7** O na-achị ruo mgbe ebigi ebi site n'ike ya, anya ya na-elekwa mba niile, ka ndi nnupu isi ghara ifuli onwe ha elu megide ya. (Sela) **8** Toonu Chineke anyi, unu mmadu niile, kwere ka a nu uda otuto ya; **9** O chebela ndu anyi, ma mee ka ukwu anyi ghara imichapu. **10** N'ihị na ọ bu gi, O Chineke, nwara anyi; ị nuchara anyi dika ọlaocha. **11** Ị kpobatarara anyi n'ulo mkporo, ma bokwasị ibu dị arọ n'azu anyi. **12** I kwere ka ndi mmadu ria anyi elu; anyi esitela n'ime oku na n'ime mmiri gafee. Ị kpobatala anyi ebe anyi nwezuru ihe niile. **13** Aga m e ji aja nsure oku

bata n'ime ụlọnsọ ukwu gi, imezu nkwa m kwere gi **14** n'ih i na nke a bu ihe m ji onu m kwuo, o bukwa nke a ka egbugbere onu m kwuputara na m ga-eme n'oge nsogbu m. **15** Aga m eji anu ndi gbara abuba churo gi aja, ya na aja onyinye nke otutu ebule; Aga m achukwa aja onyinye nke otutu oke ehi na mkpi. (Sela) **16** Bianu nuru, unu niile na-atu egwu Chineke; ka m kororo unu ihe o meere m. **17** Eji m onu m kpokuo ya; otuto ya di m n'ire. **18** O buru na mmehie na-amasi m n'ime obi m, Onyenwe anyi agaraghi ege m nti; **19** ma Chineke gere nti n'ezie, nurukwa olu ariri m. **20** Otuto diri Chineke, onye na-ajughi ekpere m maobu ghara izi m ihunanya ya!

67 Abu Oma diri onyeisi abu. Abu eji ubo akwara akpo. Abu Oma. Otu Abu. Ka Chineke meere anyi amara ma gozie anyi, ma mee ka ihu ya chakwas anyi, (Sela) **2** Ka a mara uzog gi niile n'ua, marakwa nzoputa gi n'etiti mba niile. **3** Ka mmadu niile too gi, O Chineke; ka mmadu niile too gi. **4** Ka mba niile nura ma buo abu onu, n'ih i na i na-eji ikpe ziri ezi na-achi ndi mmadu, na-edukwa mba niile nke ua. (Sela) **5** Ka mmadu niile too gi, O Chineke; ka mmadu niile too gi. **6** Mgbe ah, ala gamiputa ihe owuwe ubi ya, Chineke, onye bu Chineke anyi, ga-agozikwa anyi. **7** Chineke ga-agoz anyi, nsotu niile nke ua ga-atu egwu ya.

68 Abu Oma diri onyeisi abu. Nke Devid. Abu Oma. Otu Abu. Ka Chineke bilie, ka ndi iro ya buru ndi a chusasiri; ka ndi iro ya site n'ihu ya gbalaga. **2** Dika ikuku si achusa anwuru oku, sikwa otu a chusaa ha. Dika mmanu na-ehi ura si agbaze n'oku, ka ndi na-eme ihe ojoo laa n'iyi n'ihu

Chineke. **3** Ka ndị ezi omume bụrụ ndị nwere obi uto, ma nūrjia n'ihu Chineke; ka ha bụrụ ndị nwere obi uto, jupụtakwa n'ọñụ. **4** Bụkwo Chineke abụ, bụkuonu aha ya abụ otuto, toonu onye na-agba igwe ojii dika inyinya, Onyenwe anyị bụ aha ya, nūrjia ọñụ n'ihu ya. **5** Ọ bụ nna ndị nke na-enweghị nna, onye na-ekpechitere ndị di ha nwurụ anwụ ọñụ ha, onye a bụ Chineke, onye bi n'ebe ya dị nsọ. **6** Chineke na-eme ka ndị naanị ha nọ nwee ezinaulo, ọ na-eji ibụ abụ duputa ndị nọ n'ulo mkporo, ma ndị nnuwu isi ka ọ na-eme ka ha biri, n'ala kporo nku. **7** Mgbe i buteere ndị gi uto, O Chineke, mgbe i gabigara n'ala togboro n'efu, (Sela) **8** elu uwa mara jijiji, eluigwe wupuru mmiri ozuzo, n'ihu Chineke, Onye Sainai, n'ihu Chineke, Chineke nke Izrel. **9** I nyere mmiri ozuzo n'ebe ọ di ukwu, O Chineke, i tutere ihe nketa gi nke ike gwuru. **10** Ndị gi biri n'ime ya, site n'oke akunuba gi, O Chineke, i roputaara ndi ogbenye mkpa ha. **11** Onyenwe anyi kposara okwu ahụ, onuogugu ndi inyom kwusara ya bu igwe di otutu; **12** ndi eze na ndi agha ha ji oso gbalaa; ndi mmadu kere ihe a dotara n'agha, n'ime omuma ulo ikwu. **13** Ọ buladi mgbe i na-arahu ura n'etiti ogba aturu, nku abuo nke nduru m bu ihe e ji olocha kpuchie, jirikwa oloed nke na-enwuke kpuchie abuba ya. **14** Mgbe Onye puru ime ihe niile chusasiri ndi eze bi n'ala a, ọ di ka snoo dara n'elu Zalmon. **15** Ugwu Bashan, ugwu mara mma nke ukwu, ugwu Bashan, ugwu nwere n'elu ya otutu ugwu di iche iche. **16** Gi ugwu nwere otutu ugwu, ginị mere i ji ele anya site n'ekworo n'ugwu Chineke horo i bu ebe o ga-anọ chia, ebe Onyenwe anyi n'onwe ya ga-ebi, ruo ebighi

ebi? **17** Ọnụọgụgụ ụgbọ agha Chineke dị iri puku kwurụ puku, a pughị ịgụta ha; ha dịkwa puku kwurụ puku; Onyenwe anyị sitere Sainai bata n'ụlonsọ ya. **18** Mgbe i rigoro gaa n'elu, i duuru ndị a dọtara n'agha; ị natara onyinye dị iche iche n'aka ndị mmadụ, ọ bụladị n'aka ndị na-enupu isi, ka gị, O Onyenwe anyị Chineke, biri n'ebe ahụ. **19** Otuto dịrị Onyenwe anyị, Chineke anyị, na Onye Nzọpụta anyị, Onye na-ebu ibu arọ anyị ụbọchị niile. (Sela) **20** Chineke anyị bụ Chineke na-azọpụta; mgbapụta pụọ n'ọnwụ na-esite n'aka Onye kachasi ihe niile elu, bụ Onyenwe anyị. **21** N'ezie, Chineke ga-egwepịa isi ndị iro ya niile, isi ndị niile na-aga n'ihu ibi ndụ mmehie. **22** Onyenwe anyị kwuru sị, “Aga m esite na Bashan kpọlata ha, aga m adọpụta ha site n'ebe omimi nke osimiri, **23** ka unu nwee ike saa ụkwụ unu n'ime ọbara ndị iro unu, ka ire nkịta unu niile ketakwa oke nke ha.” **24** O Chineke, ahụla igwe ahiri mmadụ ndị na-eso gị, bụ igwe ahiri mmadụ nke so Chineke m, na Eze m na-aba n'ebe nsọ ahụ. **25** Ndị na-abụ abụ nọ n'ihu, ndị na-eti egwu, na-eso ha n'azụ; ụmụ agbọghọ na-akpọ ụbọ sokwa ha. **26** Too Chineke n'etiti nzukọ ukwu ahụ; toonu Onyenwe anyị n'etiti nzukọ ụmụ Izrel. **27** Lee Benjamin bụ agbụrụ dịkarisiri nta, ka ọ na-edu ha, lekwa igwe ụmụ ndị eze Juda na nke Zebulun na Naftali. **28** O Chineke, kpọlite ike gị; mee ka ike gị pụta ìhè, O Chineke, dika i mere na mbụ. **29** N'ihu ụlonsọ ukwu gị nke dị na Jerusalem, ndị eze ga-ewetara gị onyinye dị iche iche. **30** Baara anụ ọhịa ahụ zoro n'etiti riidi mba, igwe oke ehi nọ n'etiti ụmụ ehi nke mba niile. Site na nweda n'ala, ka o wetara

gị ogbe ọlaocha. Chụsasịa mba niile, bụ ndị na-enwe mmasị n'ibu agha. **31** Ndi nnọchi anya obodo, ga-esite n'Ijpt bịa, Kush ga-etinye onwe ya n'okpuru Chineke. **32** Bụkuo Chineke abụ, unu alaeze niile nke ụwa, bụkuo Onyenwe anyị abụ otuto, (Sela) **33** Bụọ abụ nye onye na-agba ịnyịnya n'eluigwe, e, ọ bụladi eluigwe nke dīrī site na mgbe ochie, onye olu ike ya dīka egbe eluigwe. **34** Kwusaa ike Chineke, onye ịdī ukwu nke ịma mma ya na-ekpuchi Izrel, onye ike ya dī n'eluigwe. **35** O Chineke, ị dī oke egwu n'ime ụlọnsọ gị; Chineke nke Izrel na-enye ndi ya ume na ike. Toonu Chineke!

69 Abụ Ọma dīrī onyeisi abụ. Eji olu abụ “Okoko Lili.” Abụ Devid. O Chineke, zọpụta m, n'ihī na mmiri abjaruola m n'olu. **2** Ana m emikpu n'ururọ ebe dī omimi, e nwekwaghī ebe ịzọkwasi ụkwu dī. Abjāla m n'ebe mmiri dī omimi; uju mmiri na-achọkwa ikpuchigide m. **3** Akpīrī akpọla m nkụ; ike agwula m ebe m na-akpọ oku maka enyemaka. Anya m agbaala ọchichirī ebe m na-ele anya Chineke. **4** Ndi kpọrọ m asī n'efu dī ukwu karjā agirī isi dī m n'isi. Ndi na-achọ ịla ndu m n'iyi dī ukwu, bụ ndi hōrō ịbū ndi iro m, mgbe ọ na-adighi ihe ọbula m mere ha. Ha nōgidesirī m ike mee ka m nyeghachi ihe m na-ezughī n'ohi. **5** Gī, Chineke, ị maara enweghī uche m niile; ikpe ọmuma m abughī ihe zoro ezo n'ihu gī. **6** Ekwela ka ihere mee ndi na-atukwasī gī obi n'ihī m, O Onyenwe m, Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile; ka ndi na-achọ gī ghara ịbū ndi a ga-eme ihe ihere n'ihī m, O Chineke nke Izrel. **7** O bụ n'ihī gī ka m na-anagide ịkwa emo, ihere ekpuchiela m ihu. **8** Abụ m ọbja n'ebe

9 ụmụna m nọ, n'ebe ụmụne nọ, abụ m onye mba ọzọ. 9
 N'ih i na ihe gbasara ụlọ gi na-anụ m ọkụ n'obi, ịta ụta
 niile nke ndi na-akpari gi adakwasila m. 10 Mgbe m na-
 ebe akwa na-ebukwa ọnu, ha kpariri m n'ih i na m na-eme
 nke a. 11 Mgbe m yikwasiri uwe iru uju m, a ghorọ m
 ihe ha ji eme ihe ọchi. 12 Ndi na-anọ ọndu ala n'onu
 uto ama, na-akwa m emo, na-akọ m ọnu, abụ m isi abụ
 nke ndi na-anubiga mmanya oke na-abu. 13 O Onyenwe
 anyi, ana m akpoku gi n'ekpere, n'oge ihuoma gi; na oke
 ihunanya gi, O Chineke m, zaa m n'eziokwu nke nzoputa
 gi. 14 Doputa m site n'uruo, ekwela ka m mikpuo; zoputa
 m site n'aka ndi kporo m asi, site na mmiri miri emi. 15
 Ekwela ka uju mmiri kpuchie m, maobu ka ebe di omimi
 loda m, ma o bukwanu ka olulu lomie m, kpuchie m n'ime
 onu ya. 16 O Onyenwe anyi, zaa m, site n'idi mma nke
 ihunanya gi, n'ime idi ukwu nke oke ebere gi, chee m
 ihu. 17 Ezonarila mu bu ohu gi ihu gi. Anọ m na nsogbu,
 mee ngwangwa zaa m! 18 Bja m nso zoputa m. Gbaputa
 m site n'aka ndi iro m. 19 I maara ihe niile banyere ihe
 ọchi ha ji m mee, mweda n'ala m na ihe ihere: ndi iro
 m niile nokwa gi n'ihu. 20 Ochi ha na-achi m etiwaala
 m obi, ma hapu m n'onu enweghi inyeaka. Elere m
 anya onye ga-emere m ebere, ma o dighi onye obula m
 huru; lee anya ndi ga-akasi m obi, ma o dikwaghi onye
 m chotara. 21 Ha tinyere oluilu n'ime nri m, nyekwa m
 mmanya gbara uka ka m nuo. 22 Ka tebul e debere n'ihu
 ha ghorọ ha onya; ka o buru ha ihe ibo obo mgbe ha
 no n'udo ya ghorọ ha onya igbudu. 23 Ka anya ha gbaa
 ochichiri, ka ha gharakwa ihu uto ozo, mekwa ka ukwu

ha na-ama jijiji mgbe niile. **24** Wụkwasi ha oke iwe gi, ka iwe gi di oku zute ha. **25** Ka ebe obibi ha togboro n'efu, ka mmadu obula gharakwa ibi n'ime ulo ikwu ha. **26** Ha na-akpagbu ndi ahụ i meruru ahụ, na-ekwukwa banyere ihe mgbu ndi ahụ i kwohara ahụ. **27** Boo ha ebubo ajo omume tukwasị n'elu ajo omume, ekwekwala ka ha keta oke na ezi omume gi. **28** Mee ka e hichapu aha ha site n'akwukwo nke ndu, ka a hapu idekota aha ha na nke ndi ezi omume. **29** Anọ m n'ufu na ihe mgbu, O Chineke, mee ka nzoputa gi kpuchie m. **30** Aga m eji ibu abu too aha Chineke, jirikwa ekele bulie ya elu. **31** Nke a ga-atọ Onyenwe anyi utọ karja oke ehi, karja oke ehi, nke mpi ya na ukwu ya ka di. **32** Ndi ogbenye ga-ahụ ya ma nurjakwa onu; unu ndi na-achọ Chineke, ka obi unu na-adi ndu. **33** Onyenwe anyi na-anu ekpere ndi no na mkpa, o naghị eledakwa ndi ya a dotara n'agha anya. **34** Ka eluigwe na uwa too ya, osimiri niile na ihe niile bi n'ime ha. **35** N'ihina Chineke ga-azoputa Zayon; o ga-ewughari obodo niile nke Juda. Mgbe ahụ, ndi mmadu ga-ebi n'ime ya, mee ya ihe nweta ha. **36** Umụ ndi na-ejere ya ozi ga-eketa ya, ndi huru aha ya n'anya ga-ebikwa ebe ahụ n'ime ya.

70 Abu Oma diri onyeisi abu. Nke Devid. Aririo. O Chineke, gbata oso bia zoputa m, O Onyenwe anyi, bia ngwangwa inyere m aka. **2** Ka ndi niile na-achọ inapu m ndu m, buru ndi a ga-etinye n'onodu ihere na ogbaaghara. Ka ndi o na-amasi ihu ila n'iyi m laghachi azu n'ihere. **3** Ka ndi ahụ na-asị m, "Ehee! Ehee!" laghachi azu n'ihina ihere ha. **4** Ma ka ndi niile na-achọ gi nurja onu, nweekwa obi utọ n'ime gi, ka ndi ahụ huru nzoputa gi n'anya na-

ekwu mgbe niile, “Onyenwe anyị dị ukwu.” 5 Ma mụ onwe m bụ ogbenye na onye nọ na mkpa; O Chineke, mee ngwangwa bịakwute m. I bụ onye inyeaka m na onye mgbaputa m; O Onyenwe anyị, anọla odu ibia.

71 Onyenwe anyị, n’ime gi ka m ghabara izere ndu; ekwela ka ihere mee m. 2 Site n’ezi omume gi, gbaputa m, mee ka m nwere onwe m; toto nti gi n’ala nuru olu m ma zoputa m. 3 Ghororo m oke nkume nke ebe mgbaba, ebe m nwere ike igbaba mgbe obula; nye iwu maka nzoputa m, n’ihi na i bụ oke nkume m na ebe m e wusiri ike. 4 O Chineke m, site n’aka ndi ajo omume na ndi mmadu na-eme ihe ojoo, ndi afọ tara mmiri, gbaputa m. 5 N’ihi na gi onwe gi burij olileanya m, Onyenwe m Onyenwe anyị, ntukwasị obi m site na mgbe m bụ nwantakiri. 6 O bụ gi ka m tukwasiri obi, site n’oge amuru m; gi onwe gi weputara m site n’afọ nne m. Aga m anogide na-eto gi. 7 Adila m ka ihe ama nye otutu mmadu, ma i bụ ebe mgbaba m siri ike. 8 Onu m juputara n’otuto gi, o na-ekwuputa ima mma gi ogologo ubochi niile. 9 Agbakutala m azu mgbe m mere agadi; ahapukwala m mgbe ike adighikwa m. 10 N’ihi na ndi iro m na-ekwu okwu megide m; ndi ahụ na-achọ igbu m na-agbarita izu nzuzo. 11 Ha na-asị, “Chineke agbakutala ya azu; chuo ya oso, jidekwa ya, n’ihi na o nweghi onye obula ga-agbaputa ya.” 12 O Chineke, anola m ebe di anya; O Chineke m, bia ngwangwa nyere m aka. 13 Ka e were ihere kpuchie ndi na-ebo m ebubo ugha; ka ihere na nleda anya buru ihe ga-ekpuchi ndi ahụ na-achọ imeru m ahụ. 14 Ma mụ onwe m ga-anogide na-enwe olileanya mgbe niile;

aga m eto gi mgbe niile kariya otu m toro gi na mbu. **15** Onu m ga-ekwu banyere ezi omume gi na nzoputa gi ogologo ubochi niile, o bu ezie na-amaghi m otutu ya. **16** Aga m abia kwusaakwa idi ukwu oru gi niile, Onyenwe m Onyenwe anyi, aga m ekwusa ezi omume gi, e, naani nke gi. **17** O Chineke, site na mgbe m bu nwantakiri, i kuzielera m ihe, ruo taa, ana m ekwuputa banyere oru ebube gi niile. **18** O Chineke m, o buladi mgbe m mere agadi, mgbe isi awo juru m isi, ahapula m, tutu ruo mgbe m ga-ekwuputa ike gi nye ogbo nke na-abia, na idi ike gi nye ndi niile na-abia n'oge di n'ihu. **19** O Chineke, ezi omume gi na-eru n'eluigwe, gi onye merela otutu ihe di ukwu. O Chineke, onye di ka gi? **20** N'agbanyeghi na i meela ka m gabiga otutu nsogbu nke di ilu, i ga-atute ndu m ozo; site n'ebe di omimi nke uwa, i ga-adokpuputa m ozo. **21** I ga-eme m ka m diri ukwu kariya ka m di na mbu. I ga-akasikwa m obi ozo. **22** O Chineke m, aga m eji ubo akwara too gi, n'hi ikwesi ntukwaso obi gi; aga m eji une bukwo gi abu otuto, gi Onye nsogbu nke Izrel. **23** Egbugbere onu m ga-eti mkpu onu mgbe m na-abuku gi abu otuto, mu, onye i gbaputara. **24** Ogologo ubochi niile, aga m ekwuputa oru ezi omume gi niile, n'hi na ndi ahụ choro imeru m ahụ, ka e tinyere n'onodu ihere na ogbaaghara.

72 Abu nke Solomon. O Chineke, jiri ikpe ziri ezi mejuputa eze. Nyekwa nwa eze ezi omume gi. **2** O ga-eji ezi omume chia ndi gi, jiri ikpe ziri ezi chia ndi a na-emegbu. **3** Ka ugwu niile wetara ndi mmadu iba uba; ugwu nta niile wetakwara ha mkpuru ezi omume. **4** O ga-ekpeputa ndi a na-emegbu n'etiti ndi mmadu, zoputakwa

umuntakiri ndi no na mkpa; o ga-egwepia onye mmegbu.
 5 Ka o digide ruo mgbe niile dika anyanwu na-adigide,
 dika onwa na-adigidekwa ruo ogbo niile. 6 O ga-adi ka
 mmiri na-ezokwasị ala ubi a suru asu, dika mmiri ozuzo
 na-edede elu ala. 7 N'oge ndu ya, ka ndi ezi omume too,
 na-awasa; iba uba ga-ajuputa ebe niile ruo mgbe onwa
 agaghị adikwa. 8 O ga-achi site n'osimiri ruo osimiri, na-
 esite n'iyi ukwu. ruo na nsotu niile nke uwa 9 Ebo niile
 ndi bi n'ozara ga-akpo isiala nye ya, ndi iro ya niile ga-
 abu ndi e wedara n'ala. 10 Ndi eze Tashish na mba niile di
 n'ebe di anya, ga-atu utu wetara ya; e, o buladi ndi eze
 si Sheba na Seba, ga-ewetara ya otutu onyinye. 11 Ndi
 eze niile ga-akpo isiala nye ya, mba niile ga-ejekwara ya
 ozi. 12 N'ihia na o ga-azoputa ndi no na mkpa mgbe ha
 kpokuru ya. O ga-azoputakwa ndi ogbenye na-enweghi
 onye ga-enyere ha aka. 13 O ga-enwe omiko n'ahu ndi
 na-enweghi ike, na ndi no na mkpa, o ga-azoputa ndi no
 na mkpa site n'onwu. 14 O ga-azoputa ha site na mkpagbu
 na ihe ike, n'ihia na ndu ha di oke onuahia n'anya ya. 15
 Ka o di ogologo ndu! Ka e nye ya olocha e wetara na
 Sheba. Ka ndi mmadu na-ekpere ya ekpere mgbe niile,
 ma goziekwa ya ogologo ubochi niile. 16 Ka mkpuru oka
 juputa n'ebe niile n'ala a; ka ha na-efufeghari n'elu ugu
 niile. Ka mkpuru ubi ya wasaa dika Lebanon; ka mmadu
 juputa nke oma n'obodo dika ahijia ndu nke ohia. 17 Ka
 aha ya na-adigide ruo mgbe ebighi ebi; ka o na-adigide
 ruo mgbe niile dika anyanwu si adigide. A ga-esite na ya
 gozie mba niile, a ga-akpo ya onye a goziri agozi. 18 Otuto
 diri Onyenwe anyi Chineke, Chineke nke Izrel, onye naani

ya na-arụ ọrụ ebube dị iche iche. **19** Otuto dịrị aha ya dị ebube ruo ebighị ebi; ka ụwa niile juputa n'ebube ya. **20** Nke a bụ ọgwụgwụ ekpere Devid nwa Jesi.

73 Abụ Ọma Asaf. N'ezie, Chineke dijiri Izrel mma, dikwara ndi obi ha di ọcha. **2** Ma mu onwe m, o foduru nwantiji ka m zohie ukwu, o foduru nwantiji ka ukwu m gbuchapu. **3** N'ihi na e kwosara m ndi mpako ekworo; mgbe m huru iba uba nke ndi ajo omume. **4** Ha anaghi adogbu onwe ha; ahụ ha gbara abuba, siekwa ike. **5** Nsogbu niile mmadu ibe ha na-enwe adighi erute ha. Ha enweghi mkpa obula nke na-akpa ha dika ndi ozọ nwere. **6** N'ihi nke a, nganga bu ihe inya n'olu ha; ha jikwa ihe ike kpuchie onwe ha dika uwe. **7** Mmehie na-esite n'obi ojoo ha aputa; echiche ojoo ha enweghi nguta. **8** Ha na-akwa emo, na-ejikwa iro ekwu okwu; n'ime mpako ha, ha na-aba mba imegbu ndi ozọ. **9** Ha ji onu ha na-ekwu na eluigwe bu nke ha, ha jikwa ire ha kwuo na ụwa niile bu nke ha. **10** N'ihi nke a, ndi ha na-eso ha, na-anuru okwu ha ebe o bara uba dika mmiri. **11** Ha na-asị, "Olee otu Chineke ga-esi mara? O dikwanu ihe Onye kachasi ihe niile elu maara?" **12** Otu a ka ndi ajo omume di, ha na-ebi ndu na-enweghi nsogbu; akunuba ha na-amubakwa. **13** N'ezie, o bu naani n'efu ka m debere obi m ọcha, n'efu ka m kworo aka m abuo n'emeghi ihe ojoo. **14** Ogologo ubochi niile, ano m na nsogbu; ututu niile ka m na-anata ntaramahuhu. **15** O buru na m kwuru si, "Nke a ka m ga-ekwu," agaara m abu onye na-ekwesighi ntukwasị obi n'etiti umu gi. **16** Mgbe m gbaliri ighota ihe ndi a niile, o ghororo m ihe mwute, **17** tutu ruo mgbe m bara

n'ebe nsọ Chineke; mgbe ahụ ka m ghọtara ihe ga-eme ha n'ikpeazu. **18** N'ezie, ị na-eguzo ha n'ala na-achị achị; ị na-atụda ha, laa ha n'iyi. **19** Lee, ka ha si laa n'iyi n'otu ntabi anya, buru ndi ihe egwu di iche iche kpochapuru kpamkpam! **20** Dika nro, mgbe mmadu na-eteta, otu a, O Onyenwe anyi, mgbe i tetara, ị ga-eleda ha anya dika echiche na-agaghị emezu. **21** Mgbe m nọ n'obi mwute; mmuọ m dara mba. **22** Abụ m onye nzuzu na onye na-amaghị ihe. Adi m ka anu oha n'ihu gi. **23** Ma ana m anonyere gi mgbe niile; ị na-ejide m n'aka nri m. **24** Ị na-eji ndumodu gi na-edu m, ma emesia, ị ga-anabata m n'ebube gi. **25** Onye ka m nwere n'eluigwe ma o bughị gi? O dighi ihe uwa a nwere nke m ga-achosi ike karia gi. **26** Anu ahụ m na mkpuruobi m nwere ike ida mba, ma Chineke bu ike nke obi m, na ihe nketa m ruo ebighi ebi. **27** Ndi niile nọpuru gi n'ebe di anya ga-ala n'iyi. Ị ga-alakwa ndi niile na-ekwesighi ntukwasị obi, nye gi n'iyi. **28** Ma nye mu onwe m, o di mma ino Chineke nso. Emeela m Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi ebe mgbaba m. Aga m akọ banyere oru gi niile di iche iche.

74 Abụ maskil nke Asaf. Chineke, ginị mere i ji ju anyi ruo mgbe ebighi ebi? Ginị mere iwe gi ji akwu anwuru megide igwe aturu ndi ị na-azu? **2** Cheta mba ahụ nke ị zutara na mgbe ochie, ebo ahụ bu ihe nketa gi, ndi ị gbaputara, n'ugwu Zayon ebe i biri. **3** Tugharia nzo ukwu gi bia na mbibi ebighi ebi ndi a. O bu onye iro wetara ịla n'iyi a niile n'ulonso a. **4** Ndi iro gi gboro uja n'ebe i zutere anyi. Ha weliri okolo to ha dika ihe iribama. **5** Ha

kpara agwa dika ndi ikom ji anyuike ha ga-iji gbutuo otutu osisi di n'oke ohia. **6** Ha ji anyuike na egbugbu ha kujisie ihe niile eji amachi ihe bu nke egbunyere ihe. **7** Ha kpokwara ulonso gi oku, mee ya ka o repia. Ha meruru ulo obibi ahụ a kpokwasiri aha gi. **8** Ha siri n'obi ha, "Anyi ga-etipia ha kpankpan!" Ha kporo ebe niile a na-anọ efe Chineke n'ala a oku. **9** Enyeghi anyi ihe iribama obula site n'aka Chineke. O dikwaghi ndi amuma foduru. O dikwaghi onye obula n'etiti anyi onye maara, mgbe ihe a ga-agwu. **10** O Chineke, ruo ole mgbe ka ndi iro ga-anogide na-achi gi ochi? Onye iro, o ga-eleli aha gi ruo mgbe ebighi ebi? **11** Gini mere i na-eseghachi aka gi azu, e aka nri gi? Seputa aka gi laa ha n'iyi! **12** Ma gi, O Chineke, burij eze m site na mgbe ochie. O bu gi naruputa nzoputa n'elu uwa. **13** Site n'ike gi di ukwu i mere ka osimiri kewaa abuo. O bu gi gwepiara isi anu ojo ahụ n'ime mmiri. **14** O bu gi gwepiara isi anu ojo ahụ a na-akpo leviatan, mee ka o ghoo nri nye umu anumanu bi n'ozara. **15** O bu gi mere ka isi iyi na mmiri iyi na-aso. I mere ka osimiri na-eru eru mgbe niile taa. **16** Eihie na abali bu nke gi. I mere ka anyanwu na onwa guzosie ike. **17** O bu gi kewaputara oke ala niile nke uwa. O bu gi mere ka okochi na udu mmiri di. **18** O Onyenwe anyi, cheta otu onye iro si chia gi ochi, na otu ndi nzuzu si kwaa aha gi emo. **19** Eweralo ndu nduru gi nyefee anu ohia ojo n'aka. Echefukwala ndu ndi gi a na-akpagbu ruo mgbe ebighi ebi. **20** Chetakwa ogbugba ndu gi, n'ihi na ihe ike na-ekuputa ebe niile gbara ochichiri n'ala a. **21** Ekwela ka ndi a na-akpagbu gbaghachi azu n'ihere; ka ndi

ogbenye na ndị nọ na mkpa too aha gị. **22** O Chineke, bilie, kpechitara onwe gị ikpe. Chetakwa otu ndị nzuzu si kọọ gị ọnu ogologo ụbọchị niile. **23** Elepụla mkpọtụ nke ndị iro gị niile anya, olu mkpọtụ nke ndị iro gị na-aga n'ihu na-ala elu.

75 Abụ Ọma nke dīrī onyeisi abụ. Nke olu abụ “E bibikwala.” Abụ Ọma Asaf. Otu Abụ. Anyị na-eto gị, O Chineke. Anyị na-eto gị, n’ihi na aha gị dī nso. Ndị mmadụ na-ekwu banyere ọrụ ebube gị dī iche iche. **2** I na-asị, “Ana m ahọpụta oge a kara aka. Ọ bụ m na-ekpe ikpe ziri ezi. **3** Mgbe ụwa na mmadụ niile bi n’ime ya na-ama jijiji, ọ bụ m na-ejidesi ogidi ya ike ka o guzo chīm. (Sela) **4** Nye ndị mpako, ana m asị, ‘Unu etukwala ọnu ọzọ, nye ndị ajọ omume, ana m asị, Unu ewelila mpi unu elu. **5** Unu ewelila mpi unu megide eluigwe; unu ejila nnupu isi kwuo okwu.’” **6** Ọ dīghị onye ọbụla sitere n’ọwụwa anyanwụ, ma ọbụ n’ọdịda anyanwụ, ma ọbụ n’ọzara nke pụrụ ibuli mmadụ elu. **7** Kama ọ bụ Chineke, onye na-ekpe ikpe; ọ na-eweli otu onye elu, wedakwa onye ọzọ ala. **8** Otu iko dī n’aka Onyenwe anyị nke jupụtara na mmanya na-agba ụfufu nke a gwanyekọtara ụda dī iche iche. Ọ na-awụpụ ya, ndị ajọ omume niile nke ụwa na-añụ ya ruo mgbe ọ gwụsiri. **9** Ma mụ onwe m, aga m ekwuputa nke a ruo mgbe ebighi ebi. Aga m abụku Chineke nke Jekọb abụ otuto, **10** bụ onye sirī, “Aga m ebipụ mpi ndị ajọ omume niile, ma a ga-ebuli mpi ndị ezi omume elu.”

76 Abụ Ọma dīrī onyeisi abụ. Nke eji ụbọ akwara akpọ. Abụ Ọma Asaf. Otu Abụ. A maara Chineke n’obodo Juda; aha ya dī ukwu n’obodo Izrel. **2** Ụlọ ikwu ya dī na Salem,

ebe obibi ya dị na Zayon **3** Ebe ahụ ka o tijisiri àkụ niile na-egbu amụma, na ọta niile, na mma agha niile, na ngwa agha niile. (Sela) **4** I juputara n'ihè, i dị oke ebube karia otutu ugwu nke anumanu juputara. **5** A punarila ndi nwere obi ike ihe ha, ha na-arahukwa ura ikpeazu ha; o nweghi otu onye n'ime ndi dike n'agha ndi a puru iweli aka ya abuo elu. **6** N'ih i ba mba gi, O Chineke nke Jekob, inyinya na ugbo agha na-anọ juu. **7** O bu naani gi ka e kwesiri itu egwu. Onye puru iguzo n'ihu gi mgbe i na-ewe iwe? **8** I sitere n'elugwe mee ka a nu olu ikpe ikpe gi. Uwa tukwara egwu, dere duu, **9** mgbe gi, O Chineke, biliri ikpe ikpe, izoputa ndi niile a na-akpagbu n'ala a. (Sela) **10** N'ezie, oke iwe gi megide umu mmadu na-ewetara gi otuto, ndi foduru mgbe oke iwe gi gabigasiri, na-anọ juu. **11** Kwenụ Onyenwe anyi Chineke nkwa ma mezuokwa ha; ka ndi ala niile bu agbataobi unu wetara onye ahụ e kwesiri itu egwu onyinye di iche iche. **12** O na-eweda ndi na-achi achi n'ala; ndi eze niile nke uwa na-atu ya egwu.

77 Abụ Oma nke diri onyeisi abụ. Maka Jedutun. Abụ nke Asaf. Abụ Oma. Etikuru m Chineke n'oke olu maka enyemaka; etikuru m Chineke mkpu ka o nuru olu m. **2** Mgbe m no n'ihe mgbu, o bu Onyenwe anyi ka m chorọ. N'anyasi, esetipuru m aka m abuo, ike na-agwughị, mmuo m jukwara ka a akasie ya obi. **3** O Chineke, echetara m gi, sukwaa ude; echere m echiche, mkpuruobi m dakwara mba. (Sela) **4** I kweghi ka anya m abuo mechie; n'ih i oke mwute m, enweghi m ike kwuo okwu. **5** Echere m echiche banyere ubochi niile gara aga, na afọ niile ndi gara aga. **6** Echetara m abụ niile m na-abu n'ime anyasi. Mkpuruobi

m nọ n'ọnọdụ ntughari uche, mmuọ m jukwara ajuju. 7
 “Onyenwe anyi ọ ga-agbakuta m azu ruo mgbe ebighi
 ebi? Ọ putara na ọ gaghị egosi ihuoma ya ọzọ? 8 Ọ putara
 na ihunanya ya nke na-adigide ruo ebighi ebi agwula?
 Ọ putara na nkwa ya agaghị emezu ruo ebighi ebi? 9
 Chineke, o chefuola i mere anyi ebere? O jichiela omiko
 ya n'ih iwe?” (Sela) 10 Mgbe ahụ, ekwuru m, “Lee ọnọdụ
 ojọọ m, afọ niile mgbe Onye kachasi ihe niile elu setipuru
 aka nri ya. 11 Aga m echeta ọrụ niile Onyenwe anyi ruru;
 e, aga m echeta ihe iribama niile i mere n'oge gara aga.
 12 Aga m atugharia uche m n'oru gi niile, tuleekwa ọrụ
 ukwu gi niile di iche iche.” 13 O Chineke, uzọ gi niile di
 nsọ. Olee chi di ukwu dika Chineke anyi? 14 I bu Chineke
 onye na-arụ ọrụ ebube di iche iche; i na-egosiputa ike gi
 n'etiti umu mmadu. 15 I ji aka gi di ike gbaputa ndi gi,
 bu umu umu Jekob na Josef. (Sela) 16 Osimiri huru gi, O
 Chineke, osimiri huru gi, taa; ogbu mmiri mere mkpotu.
 17 Igwe ojii wupuru mmiri, mkpotu egbe eluigwe juputara
 mbara eluigwe; akụ gi gburu amuma ebe niile. 18 A nuru
 uda egbe eluigwe gi n'oke ifufe, amuma gi nyere uwa
 niile ihe; elu uwa niile mara jijiji, tukwaa oke egwu. 19 Ọ
 bu n'osimiri ka nzọ ukwu gi gara, uzọ gi gara n'etiti oke
 osimiri, ọ bu ezie na ahughị m nzọ ukwu gi anya. 20 I
 sitere n'aka Mosis na Eron duo ndi gi dika igwe aturu.

78 Abụ maskil nke Asaf. Ndi m, nurunu ihe m na-ezi;
 geenu nti n'okwu onu m. 2 Aga m eji ilu malite okwu
 m, aga m ekwu otutu ihe omimi, ihe ndi sitere na mgbe
 ochie; 3 ihe ndi anyi nuru, marakwa, ihe ndi nna nna
 anyi ha gwara anyi. 4 Anyi agaghị ezonari umu anyi ihe

ndị a, kama anyị ga-akọrọ ọgbọ nke na-abịa n'ihu akụkọ
ịdị ike Onyenwe anyị, na ọrụ ebube ya, na ihe ịtụnanya
niile o mere. **5** O nyere Jekọb iwu banyere ụkpụrụ ya,
mekwaa ka iwu ahụ guzosie ike n'Izrel, bụ nke ọ doro
nna nna anyị ha aka na ntị, ka ha kuziere ụmụ ha, **6** ka
ọgbọ na-eso ha nwee ike mụta ya, ọ buladi ọgbọ nke a
ka amụbeghi, ndị nke ga-agwakwa ha ụmụ ha. **7** Mgbe
ahụ, ha ga-atụkwasi Chineke obi ha, ma ghara ichefu
ọrụ ya niile di iche iche. Ha ga-edebekwa iwu ya niile. **8**
Ha agakwaghị adi ka ndị nna nna ha, ọgbọ ndị nnupu
isi na ndị isiike; ndị obi ha na-adighi n'ebe Chineke no,
ndị mmuo ha na-ekwesighi ntukwasị obi nye ya. **9** Ndị
ikom Ifrem, n'agbanyeghi na ha kwere uta ha, chighariri
azu, gbaa oso n'ubochi agha. **10** Ha edebeghi ogbugba
ndu Chineke. Ha jukwara ibi ndu dika iwu ya si di. **11** Ha
chefuru ihe o mere, ọrụ ịtụnanya o gosiri ha. **12** Chineke
ruru ọrụ ebube ndị a n'ihu nna nna ha n'ala Ijipt na
n'ohia Zoan. **13** O kewara oke osimiri, site n'etiti ya dufee
ha. O mere ka mmiri ahụ guzo oto dika mgbidi. **14** O ji
igwe ojii duo ha n'ije n'ehihie, jirikwa ihè sitere n'oku
ahụ, duo ha ogologo abali niile. **15** O gbawara oke nkume
di n'ozara, si otu a nye ha mmiri hiri nne, dika a ga-
asi na o bu mmiri si n'otutu oke osimiri. **16** O mere ka
mmiri iyi site na nkume gbaputa, mee ka mmiri rudata
dika osimiri. **17** Ha nogidere na-emehie megide ya. Ha
nupuru isi n'ozara megide Onye kachasi ihe niile elu.
18 Ha kpachara anya nwaa Chineke onwunwa, mgbe ha
rirono ya nri nke obi ha chororo. **19** Ha kwuhiere Chineke;
juo ya onu si, "Chineke o puru inye anyi ezi nri na mmiri

ọ̀nụ̀nụ̀ n'ọ̀zara a? 20 Ọ̀ bụ́ ezie na o tiri nkume ahụ́ ihe, mee ka mmiri sọpụ́ta, mmiri iyi sọpụ́tara n'ebe o hiri nne, ma ọ̀ pụ́rụ́ inye anyị́ nri? Ọ̀ pụ́rụ́ inye ndị́ ya anụ́?"

21 Mgbe Onyenwe anyị́ nụ́rụ́ ihe ha kwuru, iwe were ya; ọ̀kụ́ ya repị́ara Jekọ́b, iwe ọ̀kụ́ ya biliri megide Izrel. 22 N'ihl na ha ekwenyeghị́ na Chineke, maọ́bụ́ tụ́kwasí obi na nzọpụ́ta ya. 23 N'agbanyeghị́ ihe ndị́ a, o nyere mbara eluigwe iwu meghekwa ọ̀nụ́ ụ́zọ́ niile nke eluigwe. 24 O mere ka mánà zokwasị́ ndị́ mmadụ́ a dika mmiri, ka ha rie. O nyere ha mkpụ́rụ́ ọ̀ka nke si n'eluigwe. 25 Ndị́ mmadụ́ tara achicha ndị́ mmụ́ọ́ ozi. O zitere ha nri niile ha nwere ike iri. 26 O sitere n'eluigwe tọ́pụ́ ikuku nke ọ̀wụ́wa anyanwụ́, o jikwa ike ya duo ikuku nke ndị́da. 27 O zidatara ha anụ́ dī́ ukwu dika ọ̀ bụ́ uzuzu, anụ́ ufe ọ̀nụ́ọgụ́ ha dika ọ̀nụ́ọgụ́ aja dī́ n'ala ọ̀nụ́ oke osimiri. 28 O mere ka ụ́mụ́ anụ́ ufe ndị́ a daara ha n'ala n'etiti ọ̀mụ́ma ụ́lọ́ ikwu ha nakwa gburugburu ụ́lọ́ ikwu ha. 29 Ha riri ihe tutu ruo mgbe ha enwekwaghị́ ike iri ọ́zọ́, n'ihl na o nyere ha ihe obi ha chọ́rọ́. 30 Ha erisibeghị́ nri ahụ́ obi ha chọ́rọ́, anụ́ ụ́fọ́dụ́ dī́kwa ha n'ọ̀nụ́, 31 mgbe iwe Chineke biliri imegide ha; o tigburu ndị́ kachasí ike n'etiti ha, tigbukwaa ụ́mụ́ okorobija ndị́ Izrel. 32 Ma na-eleghị́ ihe ndị́ a anya, ha gakwara n'ihu na mmehie ha, jukwa ikwere n'ọ́rụ́ ebube niile Onyenwe anyị́ rụ́rụ́. 33 O mere ka ụ́bọ́chị́ ndụ́ ha bụ́rụ́ ihe efu. O mekwara ka afọ́ ha gwusị́a n'obi ọ́lụ́lọ́ mmiri. 34 Mgbe ọ́bụ́la Chineke tigburu ha, ha na-achọ́ ya; ha na-alaghachi azụ́, chọ́sie ya ike. 35 Ha na-echeta na Chineke bụ́ Oke nkume ha, na Chineke nke kachasí ihe niile elu bụ́rụ́ ha Onye Mgbapụ́ta. 36 Ma

mgbe ahụ, ha ga-eji naanị okwu efu fee ya ofufe, were ire ha na-aghara ya ụgha. **37** Obi ha ekwesikwaghị ike nye ya. Ha ekwesighị ntụkwasi obi nye ogbugba ndụ ya. **38** Ma o meere ha ebere. Ọ gbaghara ha mmehie ha. Ọ laghị ha n'iyi. Ọtụtụ oge ka o jidere iwe ya. Ọ kpali kwaghị oke iwe ya. **39** N'ihia na o chetara na ha bụ naanị anụ ahụ nke o kere eke, chetakwa na ha dika ikuku nke na-adighi aloghachi azụ mgbe ọ gabigasiri. **40** Ọtụtụ oge ka ha nupuru isi megide ya n'ozara; ha kpasuru ya iwe n'ala ahụ togboro n'efu. **41** Mgbe mgbe, ha nwara Chineke; ha kpasuru Onye Nso nke Izrel iwe. **42** Ha echetaghị ike ya, ubochi ahụ ọ gbaputara ha site n'aka ndi na-emegbu ha; **43** n'ubochi o gosiputara ihe iribama niile n'ala Ijpt, oru ebube ya niile n'ohia Zoan. **44** O mere ka osimiri ha niile ghoo obara. Ha enwekwaghị ike inu mmiri si na ha. **45** O zigakwara igwe ijiji n'etiti ha, nke tara ha, zitekwa awo n'ala ha, nke bibiri ha. **46** O zitekwa umu ukpana ndi tachapuru mkpuru a kuru n'ubi ha, zitekwa igurube nke ripara ihe niile a gaara eweta dika ihe ubi. **47** O ji oke mkpuru mmiri mebie osisi vaini ha, jirikwa igirigi juru oke oyi bibie osisi sikamo ha niile. **48** O weere ehi ha niile nyefee mkpuru mmiri, werekwa anu ulo ha nyefee amuma egbe eluigwe. **49** O zipuru iwe oku ya n'etiti ha, oke iwe ya, na iwe ya, na mmeso nke iwe ya, ndi mmuo ozi na-ebibi ihe na-eleghi anya n'azu. **50** O doziri uzọ nke iwe ya ga-eso; o gbochighi ka ha ghara inwu; kama o nyefere ndu ha n'aka oria na-efe efe. **51** O tigburu nwa obula e bu uzọ muo n'ala Ijpt, mkpuru mbu nke ndi ikom n'ime ulo ikwu Ham. **52** Ma o duputara ndi nke ya dika

igwe aturu; o duuru ha dika aturu gafee ozara. **53** O duuru ha n'udo, ujo atukwaghi ha, ma osimiri kpuchigidere ndi iro ha. **54** Otu a ka o si duru ha biaruo n'oke ala nsọ ya, ala ugwu ugwu ahụ nke aka nri ya nwetara. **55** O chupuru mba niile n'ihu ha, tugo ala ha kesara ha dika ihe nketa; o mere ka ebo niile nke Izrel biri n'ulo nke aka ha. **56** Ma ha nwarra Chineke onwunwa, nupu isi megide Onye kachasi ihe niile elu; ha edebeghi ukpuru ya. **57** Dika nna nna ha, ha bu ndi na-ekwesighi ntukwasị obi, na ndi aghugho, ha dika uta a na-ekweghi nke oma. **58** N'ihu ebe nchujaja ha wuru, ha mere ka iwe wee ya; sitekwa n'arusi ha piri api, ha kpaliri ekworo ya. **59** Mgbe Chineke nuru ha, iwe were ya nke ukwu. O juru ndi Izrel kpamkpam. **60** O gbakutara ulo nzute ya nke di na Shailo azu, ulo ikwu ahụ o mara n'etiti ndi mmadu. **61** O nyefere igbe ogbugba ndu ike ya ka a dota ya n'agha, o nyefekwara onye iro ahụ ebube ya n'aka. **62** O kwere ka e gbuo ndi ya n'agha; iwe ya di oku megide ihe nketa ya. **63** Oku repjara umu okorobia ha, o dikwaghi onye a guuru egwu olulu di na nwunye, n'etiti umu agboghọ ha; **64** E gburu ndi nchujaja ha n'agha; ndi inyom ha ndi di ha nwuru enwekwaghi ike iru uju. **65** Mgbe ahụ, onyenwe anyi tetara dika onye si n'ura teta, dika dike si n'ura mmanya teta. **66** O chughachiri ndi iro ya azu, mee ha ihe ihere nke ga-adigide ruo ebighi ebi. **67** O juru ulo ikwu Josef, o hoputaghi ebo Ifrem; **68** ma o horo ebo Juda, na ugwu Zayon, nke o huru n'anya. **69** O wuru ulonso ya ka o di ka ebe di elu, dika uwa nke o mere ka o guzosie ike ruo mgbe ebighi ebi. **70** O hoputara Devid, ohu ya, koro ya site n'ogba igwe aturu; **71** o si

n'ebe ọ nọ na-azụ aturụ kpọrọ ya, ka ọ bịa buru onye na-azụ ndị ya Jekọb, na Izrel, ihe nketa ya dika aturụ. **72** Devid ji izuoke nke obi ya zuo ha, aka nke maara ihe ọ na-eme ka o ji duo ha.

79 Abụ Ọma Asaf. O Chineke, mba dī iche iche abatala n'ihe nketa gị; ha emerụọla ụlonsọ ukwu gị, ha etikpọla Jerusalem, mee ka ọ togboro n'efu. **2** Ha ewerela ozu ndi ohu gị nye anụ ufe niile nke eluigwe ka ọ buru ihe oriri nye ha, werekwa ozu nke ndi nsọ gị nye anụ ohia niile nke ụwa. **3** Ha awupula obara dika mmiri n'akuku niile nke Jerusalem, ọ dighi otu onye foduru nke ga-eli ndi nwuru anwu. **4** Anyi aghola ihe ita uta n'ebe ndi agbataobi anyi no, ghokwara ndi gbara anyi gburugburu ihe ichi ochi, na ihe ikwa emo. **5** O Onyenwe anyi, ruo olee mgbe? I ga-ewe iwe ruo mgbe ebighi ebi? Ruo olee mgbe ka ekworo gị ga na-ere dika oku? **6** Wukwasị mba niile ndi na-amaghi gị dika Chineke oke iwe gị, bu alaeze niile ndi ahụ na-adighi akpoku aha gị; **7** n'ih na ha eripiala Jekob mekwaa ka ebe obibi ya togboro n'efu. **8** Atala anyi ahuhu mmehie nke nna nna anyi mere; ka ebere gị bia ngwangwa zute anyi, n'ih na anyi no n'onodu oke mkpa. **9** Nyere anyi aka, O Chineke, Onye Nzoputa anyi, n'ih ebube nke aha gị; naputa anyi, gbaghara mmehie anyi niile n'ih aha gị. **10** Gini mere ndi mba ozọ ji na-aju ajuju si, "Olee ebe Chineke ha no?" N'ihu anyi, mee ka a mara n'etiti ndi mba ozọ, na i na-abo obo obara ndi ohu gị niile a wufuru. **11** Gee nti n'isu ude nke ndi no n'ulo mkporo; site n'ike nke aka gị chebe ndi niile a mara ikpe onwu. **12** Boro obo ugboro asaa megide ndi agbataobi anyi n'ih uta

ha tara gi, O Onyenwe anyi. **13** Mgbe ahụ, anyi bu ndi gi, umu igwe aturu gi ga-eto gi ruo mgbe niile ebighi ebi; anyi ga na-ekwuputa otuto gi, site n'ogbo ruo n'ogbo.

80 Abu Oma nke diri onyeisi Abu. O bu olu abu eji ekwe "Okoko lili nke Ogbugba Ndu" Abu Oma nke Asaf. Nuru olu anyi, O Onye ozuzu aturu nke Izrel, gi onye na-edu Josef dika igwe aturu. Gi onye na-anodu dika eze, n'etiti cherubim, nwuputa lèhè 2 n'ihu Ifrem, Benjamin na Manase. Kpotee idi ike gi, bia zoputa anyi. **3** O Chineke, kpoghachi anyi azu, mee ka ihu gi nwukwasị anyi, ka e nwee ike izoputa anyi. **4** O Onyenwe anyi, Chineke, Onye puru ime ihe niile ruo ole mgbe ka iwe gi ga-adi oku megide ekpere ndi gi? **5** I jirila anya mmiri dika a gasi na o bu achicha zuo ha nri; i meela ka ha nuo anya mmiri n'ihe otutu. **6** I meela ka anyi buru ihe na-eweta esemokwu n'etiti ndi agbataobi anyi, ndi iro anyi na-achikwa anyi ochi. **7** O Chineke, Onye puru ime ihe niile, kpoghachi anyi azu, mee ka ihu gi nwukwasị anyi, ka e nwee ike izoputa anyi. **8** I sitere n'ala Ijipt weputa osisi vaini; i chupuru mba ndi ozo, kuo ya. **9** I suchaara ya ala, mgborogwu ya bara n'ime ala nke oma, o juputakwara ala ahụ niile. **10** Ndo ya kpuchiri ugwu niile, alaka ya gbasara kpuchie osisi sida ukwu sida. **11** O wasaala alaka ya ruo oke osimiri wasaakwa ume ya ruo osimiri. **12** Gini mere i ji tiwasia mgbidi ya niile si otu a mee ka ndi niile na-agafe ghoru mkpuru ya? **13** Oke ezi si n'oke ohia na-emebisi ya, umu ahuhu si n'ohia di iche iche na-ejikwa ya emere ihe oriri. **14** Loghachikwute anyi, O Chineke, Onye puru ime ihe niile. Si n'eluigwe ledata anya ma hu!

Letakwa osisi vainị a, **15** mgborogwu nke aka nri gi kuru, okpara nke i zulitere nye onwe gi. **16** E gbutuola osisi vainị gi, e ji oku repia ya; mgbe i bara mba, ndi gi na-ala n'iyi. **17** Ka aka gi dikwasị nwoke ahụ nọ n'aka nri gi, nwa nke mmadu onye i zulitere nye onwe gi. **18** Mgbe ahụ, anyi agaghị esikwa n'ebe i nọ laghachi azu; tutee anyi, anyi ga-akpokukwa aha gi. **19** Kpoghachi anyi azu, O Onyenwe anyi, Chineke, Onye puru ime ihe niile mee ka ihu gi nwukwasị anyi, ka e nwee ike zoputa anyi.

81 Abụ Oma nke diri onyeisi Abụ. Abụ nke Asaf n'usoro gittit. BUKUO Chineke bu ike anyi abụ onu, tikusie Chineke Jekob mkpu ike! **2** Bidonu iti egwu, kuọ ihe iti egwu, kponu ubo akwara na-enye abụ utọ na une. **3** Funu opi ike n'oge onwa ohuru, na mgbe onwa gbaputara n'uju ya, n'ubochi mmemme anyi; **4** nke a bu iwu diri Izrel, ukuru Chineke nke Jekob. **5** O mere ka o guzosie ike dika iwu nye Josef mgbe o puru imegide Ijipt. Anukwara m olu n'asusu nke m na-amaghi, ka o na-asi: **6** "Ewezugala m ibu arọ site n'ubu ha; aka ha abuo nwere onwe ha site n'iru oru. **7** N'ime ihe mgbu unu, unu kporo oku, anaputara m unu, azara m unu site n'egbe eluigwe; anwara m unu na mmiri nke Meriba. (Sela) **8** "Nuru, ndi m, aga m adọ unu aka na nti, a sikwari na unu ga-ege m nti, unu ndi Izrel! **9** Unu agaghị enwe chi ndi mba ozo n'etiti unu; unu agaghị akpokwa isiala nye chi si ala ozo. **10** Abụ m Onyenwe anyi Chineke unu, onye kpoputara unu site n'ala Ijipt. Meghe onu unu ka o saa mbara, aga m emeju ya. **11** "Ma ndi m ekweghi ige m nti. Izrel emekwaghi dika m gwara ha. **12** Ya mere, ahapuru m ha na ndu isiike ha, ka ha soro

ncheputa nke echiche ha. **13** “Ewoo, a si na ndi m gaara ege m nti, a sikwa na Izrel ga-eso uzọ m niile. **14** O gaghi adi anya mgbe m ga-eji ike m, wezuga ndi iro ya site n'onodu ha. Aga m eweli aka m, megide ndi iro ya niile. **15** Ndi niile kporo Onyenwe anyi asi, ga-ada n'ihu ya n'ujo. Ita ahuhu ha ga-adigidekwa, ruo ebighi ebi. **16** Ma a ga-eji utu oka wiiti kachasi mma, nyejuo unu afo; aga m ejikwa mmanu anu nke sitere n'oke nkume, nyejuo unu afo.”

82 Abu Oma Asaf. Chineke na-ewere onodu ichi isi n'etiti ogbakọ di ukwu; o na-ekpebi ikpe n'etiti chi niile. **2** Ruo ole mgbe ka unu ga-anogide na-ekpe ikpe na-ezighi ezi? Ruo ole mgbe ka unu ga na-egosi ndi ajo omume ihuma? (Sela) **3** Kperenu ndi na-adighi ike na ndi na-enweghi nna ikpe ziri ezi; hunu na ndi ogbenye na ndi a na-emegbu nwetara ihe ruuru ha. **4** Gbaputanu ndi na-adighi ike na ndi no na mkpa; nputa ha site n'aka ndi ajo omume. **5** Ha amaghi ihe obula, ha aghotaghi ihe obula. Ha na-ejeghari n'ochichiri; ntala niile nke uwa na-ama jijiji. **6** “Asiri m, ‘Unu bu “chi,” unu niile bu umu ndi ikom nke Onye kachasi ihe niile elu.’ **7** Ma unu ganwu onwu dika mmadu ndi ozo; unu ga-ada dika ndi ochichi ozo.” **8** O Chineke, bilie kpee uwa ikpe, n'hi na mba niile bu ihe nketa gi.

83 Abu, bu Abu Oma Asaf. O! Chineke agbachikwala nkiti. Biko, Chineke, ahapukwala ikwu okwu, anokwala juu. **2** Lee na ndi iro gi no na-ebigbo, ndi kporo gi asi na-eweli isi ha. **3** Ha ji aghugho na-agba izu imegide ndi gi; ha na-atu atumatu ojo megide ndi i huru n'anya. **4** Ha na-asi, “Bianu ka anyi laa mba a n'iyi, ka a ghara

ichetakwa aha Izrel ọzọ.” 5 Ha ji otu obi na-agbarita izu; ha agbaala ndu imegide gi, 6 ulo ikwu niile nke ndi Edom, na ndi Ishmel, na ndi Moab, na ndi Haga, 7 na ndi Gebal, na ndi Amon, na ndi Amalek, na ndi Filistia, ha na ndi Taja. 8 O buladi ndi Asiria esorokwala ha, igba ndi agburu Lot ume. (Sela) 9 Mee ha dika i si mee ndi Midia, na dika i mere Sisera na Jabin, n'akuku iyi Kishon, 10 ndi lara n'iyi n'Endoa ma gho o ihe dika nsi anu e kpofuru ekpofu n'ala. 11 Mee ka ndi ogaranya ha dika Oreb na Zeeb, ka umu ndi ikom eze ha niile dika Zeba na Zalmuna, 12 ndi siri, “Ka anyi nwetara onwe anyi, ebe ita nri umu anumanu niile nke Chineke.” 13 O Chineke m, mee ha ka dika ahijia ifufe na-efeghari gburugburu, maobu dika igbugbo oka n'ebe ifufe di. 14 Dika oku na-erepia oke ohia, maobu nke na-ere n'elu ugwu, 15 si otu a were oke ifufe chuo ha oso, jiri oke ifufe nke na-eso mmiri ozuzo mee ka ha noro n'onodu obi olulo mmiri. 16 Were ihere kpuchie ha ihu, ka ndi mmadu si otu a choo aha gi, O Onyenwe anyi. 17 Ka ha nodu n'onodu ihere na ida mba mgbe niile; ka ha laa n'iyi n'onodu mweda n'ala. 18 Mee ka ha mata na gi, onye aha ya bu Onyenwe anyi, na o bu naani gi bu Onye kachasi ihe niile elu n'awa niile.

84 Abu Oma nke diri onyeisi Abu. Abu Oma umu Kora n'usoro gittit. Lee ka ebe obibi gi si maa mma, O Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile! 2 O na-agusi mkpuruobi m aguu ike, e mkpuruobi m na-adakwa mba, ibata n'ogige Onyenwe anyi; mkpuruobi m na anu ahu m na-eti mkpu na-achoo Chineke di ndu. 3 O buladi umu nnunu nta nke eluigwe, achotala ebe obibi; eleke achotakwarala onwe ya

akwụ, ebe ọ ga na-edebe ụmụ ya, n'akụkụ ebe ịchụ aja nsọ gi, O Onyenwe anyị, Onye pụrụ ime ihe niile, Eze m na Chineke m. **4** Ndị a gọziri agozi ka ndị bi n'ụlọ gi bụ; ha na-eto gi mgbe niile. (Sela) **5** Ndị a gọziri agozi ka ha bụ, bụ ndị ike ha nwere dī na gi, ndị kpebiri n'obi ha iga njem. **6** Mgbe ha na-esite na Ndagwurugwu Baka na-agafe, ha na-eme ya ka ọ buru ebe isi iyi dī iche iche na-asọpụta; mmiri ozuzo mbụ na-ewere ngozi niile kpuchie ya. **7** Ike ha na-abawanye abawanye, tutu ha niile n'otu na otu, abia guzo n'ihu Chineke na Zayon. **8** O Onyenwe anyị, Onye pụrụ ime ihe niile, nuru ekpere m. Gee m nti, gi Chineke nke Jekob. **9** Lekwasị anya n'ota anyị, O Chineke, jiri ihuoma lekwasị onye gi e tere mmanu anya. **10** Otu mkpuru ubochi a noro n'ime ogige gi, kariji puku ubochi a noro ebe ozo; o ga-akara m mma ibu onye nche n'onu uzọ ulonso Chineke m, karija ibi n'ulo ikwu nke ndi ajo omume. **11** Onyenwe anyi Chineke bu anyanwu na ota; Onyenwe anyi na-enye ihuoma na nsopuru; o naghị egbochi ihe oma obula site n'ebe ndi na-eje ije n'izuoke no. **12** O Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile, ngozi na-adiri ndi niile na-atukwasị gi obi.

85 Abu Oma nke diri onyeisi Abu. Abu Oma umu Kora. O Onyenwe anyi, i gosila ala gi ihuoma; i nyeghachila Jekob akunuba ya. **2** I gbagharala ajo omume ndi gi, kpuchikwaa mmehie ha niile. (Sela) **3** I kwusila iwe oke iwe gi, I sikwala n'idi oku nke iwe gi chigharia. **4** Kpoghachi anyi azu, O Chineke, Onye Nzoputa anyi, wezuga iwe gi site n'ebe anyi no. **5** O bu ruo mgbe ebighi ebi, ka i ga na-eweso anyi iwe: I ga-eme ka iwe gi digide ruo ogbo niile?

6 I gaghi eme ka anyi dikwa ndu ozo ka ndi gi nuria onu n'ime gi? 7 O Onyenwe anyi, gosi anyi ihunanya gi nke na-adigide, nyekwa anyi nzoputa gi. 8 Aga m ege nti mara ihe Chineke, onye bu Onyenwe anyi ga-ekwu; o na-ekwe ndi ya, ndi nsọ ya nkwa udo, ma ka ha ghara iloghachi na nzuzu. 9 N'ezie, nzoputa ya di nso ndi na-atu egwu ya, ka ebube ya si otu a digide n'ala anyi. 10 Ihunanya na ikwesi ntukwasị obi ezukotala; ezi omume na udo esutula onu. 11 Ikwesi ntukwasị obi ga-esite n'ala puputa, ezi omume ga-esite n'eluigwe ledata anya. 12 N'ezie, Onyenwe anyi ga-enye ihe di mma, ala anyi ga-amikwa mkpuru ubi ya. 13 Ezi omume ga-aga n'ihu ya, idoziri ya uzọ o ga-esi gaa.

86 Ekpere Devid. Gee m nti, O Onyenwe anyi, ma zakwa m, n'ihu na abu m ogbenye na onye no na mkpa. 2 Chebe ndu m, n'ihu na m na-erubere gi isi; zoputa ohu gi onye nke na-atukwasị gi obi. I bu Chineke m; 3 meere m ebere, O Onyenwe m, n'ihu na ana m akpoku gi ogologo ubochi niile. 4 Wetara ohu gi onu, n'ihu na o bu gi, O Onyenwe m, ka m na-eweliri mkpuruobi m. 5 I bu onye na-agbaghara ajo omume na onye di mma, O Onyenwe m, i juputara n'ihunanya nye ndi niile na-akpoku gi. 6 O Onyenwe anyi, nuru ekpere m; gekwaa nti n'akwa aririo m maka ebere. 7 N'ubochi nsogbu m, aga m akpoku gi, n'ihu na i ga-aza m. 8 N'etiti chi niile, i nweghi oyiri, O Onyenwe m; o dighi oru ebube obula a puru i si na o di ka nke i na-aru. 9 Mba niile i kere ga-abia n'ihu gi, fee gi ofufe, O Onyenwe anyi; ha ga-ebutere aha gi ebube. 10 N'ihu na i di ukwu na-arukwa oru ebube di iche iche; o bu naani gi bu Chineke. 11 Kuziere m uzọ gi, O Onyenwe anyi, ka

m dabere n'ikwesị ntụkwasi obi gi; nye m obi na-adighi agba abụọ, ka m nwee ike tūọ egwu aha gi. **12** Aga m eji obi m niile too gi, O Onyenwe anyi, na Chineke m; aga m ebulikwa aha gi elu ruo mgbe niile ebighi ebi. **13** N'ih na ihunanya gi n'ebe m nọ di ukwuu; i sitela n'omimi nke di ala site n'ala ndi nwuru anwu doputa m. (Sheol h7585) **14** O Chineke, ndi mpako na-emegide m; otu ndi mmadu na-eme ihe ike na-achọ igbu m, ha bu ndi na-ejighi gi kporo ihe obula. **15** Ma gi, Onyenwe anyi, i bu Chineke onye omiko na onye amara, iwe adighi ewe gi ngwangwa, i juputara n'ihunanya na ikwesi ntụkwasi obi. **16** Chee m ihu, mekwaara m amara. Nye ohu gi ike gi, zoputakwa nwa ohu gi nwanyi n'ih na m na-ejere gi ozi. **17** Gosi m ihe iribama nke ga-egosiputa idi mma gi, ka ndi iro m hu ya si otu a buru ndi ihere ga-eme, n'ih na gi, O Onyenwe anyi, nyere m aka ma kasiekwa m obi.

87 Abụ Oma umu Kora. Otu Abụ. Chineke atoola ntola ya n'elu ugwu nsọ ahụ; **2** Onyenwe anyi huru onu uzo ama Zayon n'anya, kari ebe obibi niile nke Jekob. **3** Ihe di iche iche nke di ebube ka a na-ekwu banyere gi, O obodo Chineke; (Sela) **4** "Aga m agunye Rehab na Babilon, dika ndi na-asopuru m, aga m agunyekwa ndi Filistia, na ndi Taja, na ndi Kush, aga m asi, 'A muru nke a na Zayon.'" **5** N'ezie, a ga-ekwu okwu banyere Zayon si, "A muru nke a na nke ozọ n'ime ya, ya onwe ya, bu Onye kachasi ihe niile elu, ga-eme ka o guzosie ike." **6** Onyenwe anyi ga-edo n'ime akwukwo usoro nke ndi mmadu: "A muru onye a na Zayon." **7** Dika ha na-eti egwu, ha ga-abu abu si, "Isi iyi m niile di na gi."

88 Abụ, bụ Abụ Oma ụmụ Kora, nke dịrị onyeisi Abụ. N'usoro olu abụ Mahalat leannot. Abụ Maskil nke Heman onye Ezra. O Onyenwe anyị, Chineke onye na-azọpụta m, n'ehihie na abalị ka m na-eti mkpu akwa n'ihu gị. **2** Ka ekpere m bịa n'ihu gị. Chee ntị gị n'uru akwa m. **3** N'ihina otụtụ nsogbu ejupụtala mkpuruobi m, anọ m nso n'onu ụzọ onwu. (Sheol h7585) **4** Agunyela m n'etiti ndi na-arida n'olulu. Adị m dika onye na-enweghi ike. **5** A hoputara mu na ndi nwuru anwu iche, dika ndi e gburu egbu na-edina n'ili, ndi i nakwaghi echeta ozọ, ndi e kewapuru site na nlekota gị. **6** I tubanyela m n'ime olulu dikariri omimi, olulu nke ochichiri juputara n'ime ya. **7** Oke iwe gi na-anyigide m nke ukwu; i jirila ebili mmiri gi niile kpuchigide m. (Sela) **8** I napula m ndi enyi m, ndi m huru n'anya, mee ka m buru ihe a na-asọ oyi n'ebe ha no. Abụ m onye emechibidoro ụzọ; nke n'enweghi ike ipu ezi; **9** anya m adighi ahukwa ụzọ n'ihina iru ujụ. O Onyenwe anyi, ubochi niile ka m na-akpoku gi; ana m agbasa aka m abuo n'ihu gi, **10** o bu ndi nwuru anwu ka i na-egosi oru ebube gi? Ndi nwuru anwu, ha na-ebili too gi? (Sela) **11** O bu n'ime ili ka a na-ekwuputa ihunanya gi? A na-ekwuputa ikwesi ntukwasị obi gi n'ebe ila n'iyi? **12** A na-amata banyere oru ebube gi n'ebe ochichiri di? Ma o bu oru ezi omume gi, na idi mma gi niile n'ala ndi echezoro echezọ? **13** Ma Onyenwe anyi m, o bu gi ka m na-akpoku. Ututu niile ka ekpere m ga na-abia n'ebe i no. **14** O Onyenwe anyi, ginị mere i jiri ju m? Ginị mekwara i jiri zonari m ihu gi? **15** Site na mgbe okorobia m, abụ m onye a na-esogbu, onye nokwa onwu nso; ataala m ahuhu oke

ujọ gi, anọ m n'ọnođu ida mba. **16** Oke iwe gi agabigala n'ahụ m; ihe egwu gi alaala m n'iyi. **17** Ha na-agba m gburugburu ụbọchị niile dika idee mmiri; ha gbara m gburugburu n'akụkụ niile. **18** I napula m ndi enyi m na ndi m huru n'anya; ochichiri bu enyi m nkarisiri m nso.

89 Abu maskil nke Etan, onye Ezra. Aga m abu abu banyere oke ihunanya Onyenwe anyi ruo mgbe ebighi ebi; aga m eji onu m mee ka ogbo niile mara maka ikwesi ntukwasị obi gi. **2** Aga m ekwuputa na ihunanya gi nadigide ruo mgbe ebighi ebi; na i mere ka ikwesi ntukwasị obi gi, guzosie ike n'eluigwe. **3** Onyenwe anyi siri, "Mu na onye m hoputara agbaala ndu. Anukwala m iyi nye ohu m Devid si, **4** 'Aga m eme ka agburu gi guzosie ike ruo mgbe ebighi ebi meekwa ka ocheeze gi digide ruo ogbo niile.'" (Sela) **5** O Onyenwe anyi, eluigwe na-eto oru ebube gi niile, na ikwesi ntukwasị obi gi, n'etiti nzuko ndi di nso. **6** N'ih, o bu onye n'eluigwe niile, ka a ga-eji tanyere Onyenwe anyi? Onye yiri Onyenwe anyi n'etiti ndi mmuo ozi niile? **7** Na nzuko ndi nso, Chineke bu onye a na-atu oke egwu; o di oke egwu kari ndi niile gbara ya gburugburu. **8** O Onyenwe anyi Chineke Onye puru ime ihe niile, onye dika gi? Gi, O Onyenwe anyi, di ike nke ukwu, ikwesi ntukwasị obi gi na-agba gi gburugburu. **9** I na-achị osimiri nke ji ike na-aso; mgbe ebili mmiri ya na-amali elu; i na-eme ka ha daju. **10** I zopjara Rehab dika otu n'ime ndi ahụ e gburu egbu; jiri aka gi di ike chusasia ndi iro gi. **11** O bu gi nwe eluigwe; gi nwekwa uwa, o bu gi toro ntoala elu uwa dum, na ihe niile di n'ime ya. **12** O bu gi kere ugwu na ndida; Taboa na Hemon na-abu

abụ ọ́nụ́ n'ìhì aha gị. **13** Aka gị ka e mejupụtara n'ike; aka gị dī ike, a na-ebuli aka nri gị elu. **14** Ezi omume na ikpe ziri ezi, bụ ntọ́ala ocheeze gị; ìhụnanya na ikwesi ntụ́kwasi obi, na-aga n'ihu gị. **15** Ndị a gọ́ziri agozi ka ndị ahụ bụ ndị na-èjì olu iti mkpu ọ́nụ́ na-abụ́ku gị abụ, ndị na-ejeharị́kwa n'ìhè nke ihu gị, O Onyenwe anyị. **16** Ha na-añurị́ ọ́nụ́ n'aha gị ogologo ụ́bọ́chị́ niile; ha na-añurị́ n'èzi omume gị. **17** N'ìhì na ì bụ ebube na ike ha, site n'ihuoma gị, ì na-ebuli mpi anyị elu. **18** N'èzie, ọ́ta anyị bụ nke Onyenwe anyị, eze anyị bụ́kwa nke Onye nsọ́ Izrel. **19** I kwuru okwu otu mgbe site n'ọ́hụ́, nye ndị gị kwesiri ntụ́kwasi obi sị: “Enyela m otu onye dī ike agha ike; Ebuliela m otu nwa okorobịa elu site n'etiti ndị m. **20** Achọ́tala m Devid ohu m, were mmanụ́ nsọ́ m tee ya. **21** Aka m ga-agba ya ume; n'èzie, aka m ga-eme ka ọ́ dī ike. **22** Ọ́ dighị́ onye iro ga-abiakwasị́ ya, na mberede; ọ́ dighị́ onye ajọ́ omume ga-emegbu ya. **23** Aga m etigbu ndị iro ya niile n'ihu ya. Aga m emekwa ka ndị niile na-akpọ́ ya asị́ laa n'iyi. **24** Ìhụnanya m kwesiri ntụ́kwasi obi ga-adị́nyere ya, site n'aha m, a ga-ebuli mpi ya elu. **25** M ga-edo aka ya n'oke osimiri, dokwaa aka nri ya n'osimiri niile. **26** Ọ́ ga-akpọ́ m sị́ m, ‘Ì bụ́ Nna m, bụ́rụ́kwa Chineke m, na oke Nkume nzọ́puta m.’ **27** Aga m eme ya nwa mbụ́ m, onye kachasị́ dī elu n'èbe eze niile nke ụ́wa nọ́. **28** Aga m eme ka ìhụnanya m nwere n'èbe ọ́ nọ́ dīgide ruo ebighị́ ebi, ọ́gbụ́gba ndụ́ mụ́ na ya ga-adīgidekwa. **29** Aga m eme ka agbụ́rụ́ ya guzosie ike ruo mgbe ebighị́ ebi, ocheeze ya ga-adīgidekwa dī́ka eluigwe na-adīgide. **30** “Ọ́ bụ́rụ́ na ụ́mụ́ ya elefuo iwu m niile anya, gharakwa

ijeghari n'uzo m niile, **31** o buru na ha elelia ukpuru m
 niile anya, hapukwa idebe ihe m nyere ha n'iwu, **32** aga
 m eji mkporo taa ha ahuhu maka mmehie ha, tikwaa ha
 utari maka njehie ha; **33** ma agaghi m ewezuga ihunanya
 m, n'ebe ha no. Ma o bu laa azu n'ikwesi ntukwasi obi
 m. **34** Agaghi m emeru ogbugba ndu m. Agakwaghi m
 agbanwe ihe obula siterela n'onu m puta. **35** Ejirila m idi
 nsu m nuu iyi, kpebie na m apughi ighara Devid ugha, **36**
 na agburu ya ga-adigide ruo mgbe ebighi ebi, ocheeze
 ya ga-adigidekwa n'ihu m ka anyanwu na-adigide. **37** O
 ga-adigide ruo ebighi ebi dika onwa. E, dika onwa ahu,
 onye akaebe m kwesiri ntukwasi obi na mbara eluigwe.”
 (Sela) **38** Ma i jula, i werela nleli jukwa, i na-ewe iwe di
 ukwu megide onye gi e tere mmanu. **39** I jula ogbugba
 ndu gi na ohu gi gbara i meruola okpueze ya n'ime ntu di
 n'ala. **40** I kutuola mgbidi gbara ya gburugburu, i meela
 ka ebe ya niile e wusiri ike buru ihe dapara adapia. **41**
 Ndi niile si uzo ahu na-agafe, ezuruchaala ihe niile o
 nwere. Ndi agbataobi ya na-akwakwa ya emo. **42** I meela
 ka aka nri ndi iro ya di elu; mekwaa ka ndi iro ya nuria
 onu. **43** I meela ka aka o ji jide mma agha ya suu ngongo,
 i nyereghi ya aka mgbe agha dara. **44** I meela ka ima mma
 ya gwusia. I tudakwala ocheeze ya n'ala. **45** I meela ka
 ubochi ndu nke okorobia ya di mkpumkpu. I ji ihere dika
 akwa kpuchie ya. **46** Ruo ole mgbe Onyenwe anyi, ka i ga-
 ezonari onwe gi? Ruo ole mgbe ka iwe gi di ukwu ga-
 eregide dika oku? **47** Cheta, na ndu m bu ihe na-agafe
 ngwangwa. N'ihie ihe efu ginu ka i ji kee mmadu niile! **48**
 Olee onye ahu nwere ike idi ndu ghara ihu onwu anya,

maḳbụ zḳpṫa onwe ya site n'ike nke ili? (Sela) (Sheol
h7585) 49 O Onyenwe anyi, olee ebe oke ihunanya mbu di,
nke i sitere n'ikwesị ntukwasị obi gi nḳoro Devid n'iyi? 50
Onyenwe m, cheta otu e si leda ndi ohu gi anya, otu m si
anagide n'ime obi m ichi ochi niile nke ndi mba niile. 51
O Onyenwe anyi, ichi ochi nke ndi iro gi ji akwa m emo,
nke ha ji leli nzo ukwu niile nke onye gi i tere mmanu.
52 Otuto diri Onyenwe anyi ruo mgbe ebighi ebi.

90 Ekpere Mosis, bu onyeozi Chineke. O Onyenwe anyi,
ebe obibi ka gi onwe gi burii nye anyi n'ogbo niile. 2
Tupu e kee ugu niile, na tupu a kpuo uwa na elu uwa,
siteri na mgbe ebighi ebi ruo ebighi ebi, i bu Chineke.
3 I na-eme ka mmadu laghachi buru aja mgbe i kwuru
okwu si, "Unu umu mmadu, laghachi buru aja." 4 Puku
afu di n'anya gi dika otu ubochi; ha dika unyaahu gafere
agafe maḳbụ ka otu awa nke anyasi. 5 N'ime ura nke
onwu ka i na-ekpochapu mmadu; ha dika ahijia ohuru
nke na-epuputa n'isi ututu, 6 o bu ezie na o na-agbawa
uzari na-etokwa eto n'ututu, ma n'anyasi, o na-akponwu
ma-achanwukwaa. 7 E meela ka anyi gwusia n'ih i oke
iwe gi megide anyi; anyi na-amakwa jijiji n'ih i onuma
gi. 8 I gbasaala njehie anyi niile n'ihu gi. I na-ahuzukwa
mmehie nzuzo anyi niile. 9 Ogologo ubochi anyi niile na-
agabiga n'oke iwe gi; afu ndu anyi nke foduru ka anyi na-
ebi dika okwu e ji nwayo kwuo na mwute. 10 Ogologo
ubochi anyi niile nwere ike ruo afu iri asaa, maḳbụ afu iri
asato, ma o buru na ike anyi adigide, ma otu o di, nke a
ga-as i na o bu ya kachasi mma na-epuputa na nsogbu na
isu ude, n'ih i na ha na-agabiga osiiso, anyi onwe anyi na-

efelakwa. **11** Onye pụrụ ighota idi ike nke oke iwe gi? N'ih i na oke iwe gi di ukwuu di ka itu egwu kwesiri gi si di ukwuu. **12** Kuziere anyi igu ubochi niile nke ndu anyi onu, ka anyi si otu a nweta obi amamihe juputara. **13** O Onyenwe anyi, nwee ntughari obi! Tutu ruo ole mgbe ka o ga-adi? Meere ndi ohu gi ebere. **14** Jiri ihunanya gi nke na-adigide adigide, mejuputa anyi n'ututu, ka anyi nwee ike ibu abu onu ma nwekwaa obi utu ogologo ubochi ndu anyi niile. **15** Mee ka anyi nwee obi utu, nke onugugu ubochi ya ga-adikwa ka onugugu ubochi niile i tara anyi ahuhu, ka onugugu afu ya dikwa ka onugugu afu niile anyi hurula nsogbu. **16** Kwere ka ndi ohu gi hu oru gi di iche iche, ka umu ha hukwa ima mma gi. **17** Ka ihuma Chineke, Onyenwe anyi dikwas i anyi; mee ka oru aka anyi guzosie ike, e, mee ka oru aka anyi guzosie ike.

91 Onye ah i na-ebi n'ebe mgbaba Onye kachasi ihe niile elu ga-ezu ike n'okpuru ndo Onye puru ime ihe niile. **2** Nke a ka m ga-ekwu maka Onyenwe anyi, "O bu ebe mgbaba m na ebe nchebe m e wusiri ike, Chineke m, onye m na-atukwas i obi m." **3** N'ezie, o ga-anaputa gi site n'onya nke onye osi onya na site n'aka ajo oria na-efe efe na-eweta ila n'iyi. **4** O ga-eji nku ya kpuchie gi. O bukwa n'okpuru nku ya abuo, ka i ga-agbaba zere ndu, ikwesi ntukwas i obi ya ga-echebe gi, ghokwaara gi ota. **5** I gagh i atu egwu ihe itu oke egwu nke abali, maobu aku na-efeghari n'ehihie, **6** maobu ajo oria na-efe efe, nke na-ejeghari n'ochichiri, ma o bukwanu ihe mbibi mberede na-eme n'ehihie. **7** Puku mmadu puru ida n'akuku gi, iri puku mmadu nwekwara ike ida n'akuku aka nri gi, ma

ihe ojọọ ndị a agaghị erute gi nso. **8** Ọ bụ naanị anya gi abụọ ka ị ga-eji hụ ntaramahụhụ nke ndị ajọ omume. **9** Ọ bụrụ na i mee Onye kachasi ihe niile elu ebe obibi gi, ọ bụladị Onyenwe anyị, onye bụ ebe mgbaba m, **10** mgbe ahụ, ihe ojọọ ọbụla enweghị ike idakwasị gi; ihe ike ọbụla enweghị ike ịbịaru ụlọ obibi gi nso. **11** N’ihi na ọ ga-enye ndị mmụọ ozi ya iwu banyere gi, ka ha chebe gi n’ụzọ gi niile. **12** Ha ga-eji ọbụ aka ha, bulie gi elu ime ka ị ghara ịkpọbi ụkwụ gi na nkume. **13** Ị ga-azọkwasi ọdum na ajuala ụkwụ, zọgbukwaa ọdum na-akpa ike, na agwọ ojọọ. **14** “N’ihi na ọ hụrụ m n’anya, Mụ onwe m ga-agbaputa ya, ka Onyenwe anyị kwuru; aga m echebe ya, n’ihi na ọ maara aha m. **15** Ọ ga-akpọku m, aga m azakwa ya. Aga m anonyere ya n’ime nsogbu ya, aga m adọputa, ma sọpuru kwa ya. **16** Aga m eji ogologo ndụ mee ka afo ju ya, gosikwa ya nzọputa m.”

92 Abụ Ọma. Abụ maka ụbọchị izuikwe. Ọ bụ ihe ziri ezi ito Onyenwe anyị, na iti egwu nye aha gi, gi Onye kachasi ihe niile elu, **2** ikwuputa ihunanya gi n’ututu, na ikwesi ntukwasị obi gi n’abali, **3** jiri ihe iti egwu ụbọ akwara na une buoro gi abụ di uto. **4** N’ihi na ị na-eme ka obi di m uto, site n’oru gi niile, o Onyenwe anyị, Ọ bụ ya mere m ji na-abụ abụ onu. **5** Lee ka oru gi si di ukwu, Onyenwe anyị. Leekwa udi echiche miri emi ị na-eche. **6** Ndi uche korọ amaghị nke a, ndi nzuzu enweghị nghota, **7** ọ bụ ezie na ndi ajọ omume na-etoputa dika ahijia ndi na-emekwa ajọ ihe na-eto na-awasa, a ga-ala ha n’iyi ruo mgbe ebighi ebi. **8** Ma gi, O Onyenwe anyị, bụ onye e buliri elu ruo mgbe ebighi ebi. **9** N’ezie, ndi iro gi niile,

Onyenwe anyị, e ndị iro gị niile ga-ala n'iyi; ndị niile na-eme ajọ ihe ka a ga-achụsasi. **10** I meela ka mpi m dị elu dika oke ehi na-akpa ike; awụsala m mmanụ dị mma. **11** Ejirila m anya m abụọ hụ ka e meriri ndị iro m; ejirila m ntị m nụ maka ịla n'iyi nke ndị iro m afọ tara mmiri. **12** Ma ndị ezi omume ga-awa igu dika osisi nkwu; ha ga-ebukwa ibu dika osisi ukwu sida nke Lebanon, **13** nke a kuru n'ime ulọ Onyenwe anyị, ha ga-eto, wasaakwa n'ime ogige Chineke anyị. **14** Ha ga-amị mkpuru, o buladi mgbe ha mere agadi. Ha ga-ejuputakwa n'ahija ndu, **15** na-ekwuputa, "Onyenwe anyị bu Onye ziri ezi; o bu Oke Nkume m, o dikwaghị ajọ omume di n'ime ya."

93 Onyenwe anyị bu eze, o na-eyikwasị ima mma dika uwe; Onyenwe anyị na-eyikwasị ima mma dika uwe, o dikwa ike nke ukwu; n'ezie, uwa niile na-eguzosikwa ike; apughikwa iwezuga ya n'onodu ya. **2** Ocheeze gi eguzosiela ike siteri na mgbe ochie; i na-adikwa site n'ebighi ebi ruo ebighi. **3** Oke osimiri niile amaliela elu, O Onyenwe anyi; oke osimiri niile eweliela olu ha elu; ebili mmiri niile nke oke osimiri na-amali elu na-eme mkpotu. **4** Onyenwe anyi onye no n'elu, di ukwu karija mkpotu nke oke osimiri niile na-eme, ma kariakwa uda nke ebili mmiri nke oke osimiri. **5** Ukpuru gi niile, Onyenwe anyi na-eguzosi ike; idi nsọ bu ihe e ji choo ulo gi mma ruo ubochi na-enweghi ogwugwu.

94 O Onyenwe anyi, Chineke onye na-abo obo, o Chineke, onye na-abo obo, ziputa onwe gi. **2** Bilie, o Onye Ikpe nke uwa; kwughachi ndi nganga ugwo oru ruuru ha. **3** Onyenwe anyi, o bu ruo ole mgbe? O bu ruo ole mgbe

ka ndi na-eme ajo omume ga-anogide na-anuri onu? **4**
 Ha na-ekwuwapu okwu mpako; ndi niile na-eme ajo ihe
 juputara n'itu onu. **5** Ha na-azopia ndi gi, O Onyenwe
 anyi; ha na-eme ihe nketa gi. **6** Ha na-egbu ndi di ha
 nwuru na ndi obia; ha na-egbu ndi na-enweghi nna. **7**
 Ha na-asị, "Onyenwe anyi anaghi ahụ ihe ndi a; Chineke
 Jekob na-agba nkiti." **8** Lezienụ anya, unu ndi amamihe
 korọ n'etiti ndi m; unu ndi nzuzu, olee mgbe unu ga-
 amuta ihe? **9** O putara na onye kpuru nti anaghi anu
 ihe? O putara na onye kere anya anaghi ahụ ụzọ? **10** O
 putara na onye na-adọ mba niile aka na nti agaghi ata ha
 ahuhu? O putara na onye na-ezi mmadu ihe enweghi ihe
 omuma? **11** Onyenwe anyi maara echiche obi mmadu; o
 maara na ihe mmadu na-eche n'obi ya bu naani ihe na-
 enweghi isi. **12** Onye a goziri agozi ka mmadu ahụ bu,
 onye i na-adọ aka na nti, O Onyenwe anyi, onye ahụ i
 na-akuziri ihe site n'iwu gi; **13** i na-enye ya izuike site
 n'ubochi nsogbu; tutu ruo mgbe a ga-egwuru ndi ajo
 omume olulu. **14** N'ihi na Onyenwe anyi agaghi ajụ ndi
 ya; o gaghi agbakuta ihe nketa ya azu. **15** Ezi omume
 ga-abu ntọala ikpe ikpe niile; ndi niile ndi ziri ezi n'obi
 ga-agbasokwa ya. **16** Onye ga-ebiliri m imegide ndi ajo
 omume? Onye ga-eguzo n'onodu m imegide ndi na-eme
 ajo ihe? **17** A si na Onyenwe anyi abighi nyere m aka,
 agaara m rii abụ onye nwuru anwu. **18** Mgbe m kwuru si,
 "Ukwu m na-agbuchapu," o bu ihunanya gi, O Onyenwe
 anyi, kwagidere m. **19** Mgbe oke nchekasi obi batara
 n'ime m, nkasiobi gi wetara mkpuruobi m onu. **20** A ga-
 ejikota gi na ocheeze ochichi ya ruru aru, nke na-eweta

mmekpa ahụ site n'iwu ya? **21** Ndị ajọ omume na-ejikọta onwe ha imegide ndị ezi omume na-amakwa ndị aka ha dị ọcha ikpe ọnwụ. **22** Ma Onyenwe anyị a bụrụla ebe mgbaba e wusiri ike nye m, na Chineke m na oke nkume ebe m na-ezere ndụ. **23** Ọ ga-akwughachi ha ụgwọ ọrụ kwesiri mmehie ha, lakwaa ha n'iyi n'ihị ajọ omume ha; Onyenwe anyị Chineke anyị ga-ala ha n'iyi.

95 Bìanụ ka anyị jiri ọñụ bụkuo Onyenwe anyị abụ; ka anyị tikuo oke nkume nzọputa anyị mkpu ọñụ. **2** Ka anyị jiri ekele bjakwute ya jirikwa iti egwu na ibụ abụ jaa ya mma. **3** N'ihị na Onyenwe anyị bụ Chineke dị ukwuu, eze ukwuu kachasị chi niile elu. **4** Ebe niile michasịrị emi nke ụwa dị n'aka ya, ebe kachasị elu nke ugwu niile bụkwa nke ya. **5** Osimiri niile bụ nke ya, n'ihị na ọ bụ ya kere ha, aka ya kpurụ ala akọrọ niile. **6** Bìanụ ka anyị kpọọ isiala n'ofufe, ka anyị gbuo ikpere n'ala n'ihu Onyenwe anyị, onye kere anyị; **7** n'ihị na ọ bụ Chineke anyị anyị bụkwa ndị ọ na-azụ dika aturụ, igwe aturụ ọ na-elekọta anya. Taa, ọ bụrụ na unu anụ olu ya, **8** “Unu emela ka obi unu sie ike dika unu mere na Meriba, maọbụ dika unu mere n'ụbọchị ahụ na Masa n'ime ọzara, **9** ebe nna nna unu ha nwarra m, n'agbanyeghị na ha hụrụ ihe niile m mere. **10** Iri afọ anọ ka m were iwe megide ọgbọ ahụ; ekwuru m sị, ‘Ndị a bụ ndị obi ha na-akpafu akpafu site n'ebe m nọ, ha amatabeghị ụzọ m niile.’ **11** N'ihị nke a, ańurụ m iyi n'uwe, sị, ‘Ha agaghị abanye n'izuike m ma ọlị.’”

96 Bụkuonụ Onyenwe anyị abụ ọhụrụ, bụkuonụ Onyenwe anyị abụ, unu ụwa niile. **2** Bụkuonụ Onyenwe anyị abụ, toonu aha ya; kwuputanụ nzọputa ya site n'otu ụbọchị

ruo n'ụbọchị nke ọzọ. **3** Kwusaanụ ebube ya n'etiti mba niile, kọsakwanụ banyere oke ọrụ ya niile n'etiti ndị niile dị iche iche. **4** N'ihu na Onyenwe anyị dị ukwuu, burukwa onye kwesiri inata otuto; onye a na-atụ egwu karịa chi ọzọ niile ka ọ bukwa. **5** N'ihu na chi niile nke mba niile dị iche iche bụ arụsị efu, maọbụ Onyenwe anyị kere eluigwe niile. **6** Ima mma na ebube dị n'ihu ya; ike na otuto dị n'ebe nsọ ya. **7** Nyenụ Onyenwe anyị, unu ezinaụlọ nke mba niile dị iche iche, nyenụ Onyenwe anyị nsọpuru na ike. **8** Nyenụ Onyenwe anyị nsọpuru ruuru aha ya; werenụ onyinye bata n'ime ogige ya. **9** Kpọonụ isiala nye Onyenwe anyị n'ima mma nke ịdị nsọ ya; maa jijiji n'ihu ya, unu ụwa niile. **10** Kwusaa n'etiti mba niile sị, "Onyenwe anyị na-achị." Elu ụwa kwụ chịm, a pughị iwezuga ya n'ọnọdụ ya; ọ ga-eji ikpe ziri ezi kpee ndị niile ikpe. **11** Ka mbara eluigwe n'urịa, ka ụwa nwekwa obi uto; ka osimiri bigbo, na ihe niile dị n'ime ya. **12** Ka ala ubi niile na ihe niile dị n'ime ha juputa n'obi uto. Ka osisi niile nke oke ọhịa bụ abụ n'ihu ọhụ. **13** Ka ihe niile e kere eke n'urịa ọhụ n'ihu Onyenwe anyị, n'ihu na ọ na-abia, ọ na-abia ikpe ụwa ikpe. Ọ ga-eji ezi omume kpee elu ụwa ikpe, jirikwa ikwesi ntukwasị obi kpee ndị niile dị iche iche ikpe.

97 Onyenwe anyị bụ eze, ka ụwa niile nwee obi uto; ka ndị niile bi n'ebe dị anya n'urịa. **2** Igwe ojii na oke ọchịchiri gbara ya gburugburu; ezi omume na ikpe ziri ezi bụ ntọala ocheeze ya. **3** Oku na-enwu enwu na-aga n'ihu ya ọ na-erepiasi ndị iro ya n'akuku ya ọbula. **4** Amuma ya na-acha chazuo elu ụwa niile; ụwa niile na-

ahụ ya na-ama jijiji. **5** Ugwu niile na-agbaze dika mmanụ n'ihu Onyenwe anyị, n'ihu Onyenwe ụwa niile. **6** Eluigwe na-ekwuwaputa ezi omume ya; ndị niile bi n'ụwa na-ahụkwa ebube ya. **7** A na-eme ka ihere mee ndị niile na-eke arụsị niile a piri apị ofufe, ndị na-anya isi na chi niile e jiri aka mee feenụ ya ofufe, unu chi niile! **8** Zayọn na-anụ ma na-añurikwa ọñụ, obodo nta niile nke Juda na-enwekwa obi ụtọ n'ihu ikpe gi, O Onyenwe anyị. **9** N'ihu na gi, O Onyenwe anyị, bụ Onye kachasị ihe niile elu n'ụwa niile; ị bụ onye e buliri elu karịa chi ndị ọzọ niile. **10** Ka unu, ndị hụrụ Onyenwe anyị n'anya, kpọọ ihe ọjọọ asị, n'ihu na ọ na-echebe ndụ ndị nke ya, ndị tụtwasiri ya obi ma na-anaputakwa ha site n'aka ndị ajọ omume. **11** Ìhè na-amụkwasị onye ezi omume, ọñụ na-adịkwa n'ime obi onye na-eme ihe ziri ezi. **12** Nụrianyị ọñụ n'ime Onyenwe anyị, unu ndị ezi omume, tookwanụ aha nsọ ya.

98 Abụ Ọma. Bụkuonyị Onyenwe anyị abụ ọhụrụ, n'ihu na ọ rụọla ọtụtụ ọrụ dị ebube; aka nri ya na aka nsọ ya arụputarala ya nzọputa. **2** Onyenwe anyị emeela ka a mata nzọputa ya o kpugheela ezi omume ya nye mba niile. **3** O chetala ihunanya ya na ikwesi ntụkwasị obi ya n'ebe ụlọ Izrel dị; nsọtụ nke ụwa niile ahụla nzọputa Chineke anyị. **4** Tikusienụ Onyenwe anyị mkpu ọñụ ike, ụwa niile jirinụ iti egwu tiwaa mkpu abụ ọñụ; **5** werenu ụbọ akwara bụkuo Onyenwe anyị abụ, e, were ụbọ akwara na olu abụ ọma, **6** jirinụ opi na opi ike, tisie mkpu ọñụ ike n'ihu Onyenwe anyị, Onye bụ Eze. **7** Ka oke osimiri niile gbọọ ụja, ya na ihe niile dị n'ime ya, ụwa na ndị niile bi n'ime ya. **8** Ka osimiri na iyi niile kụọ aka ha, ka ugwu

niile bụkuokwa ya abụ n'ihu ọ́nụ; **9** ka ha bụọ abụ n'ihu Onyenwe anyị, n'ihu na ọ na-abia ikpe ụwa ikpe. Ọ ga-eji ezi omume kpee ụwa ikpe. Ọ ga-eji ikpe ziri ezi kpee ndị niile ikpe.

99 Onyenwe anyị bụ eze, ka mba niile maa jijiji! O wuru ocheeze ya n'etiti cherubim, ka elu ụwa maa jijiji. **2** Onyenwe anyị dị ukwu n'ime Zayon; ọ bụ onye e buliri elu karịa mba niile dị iche iche. **3** Ka ha too aha gị nke dị ukwu, dika oke egwu, ọ dị nsọ. **4** Eze bụ onye dị ike, ọ hụrụ ikpe ziri ezi n'anya, i meela ka ihe ziri ezi guzosie ike; n'ime Jekob ka i mere ihe ziri ezi na ihe dị mma. **5** Bulienụ Onyenwe anyị Chineke anyị elu, feenu ofufe n'ihu ebe ihe itukwasị ukwu ya; ọ dị nsọ. **6** Mosis na Eron so n'etiti ndị nchaja ya, Samuel sokwa n'etiti ndị kpokuru aha ya; ha kpokuru Onyenwe anyị ọ zakwara ha. **7** Ọ gwara ha okwu site n'ogidi igwe ojii. Ha debere ukpuru ya na iwu niile o nyere ha. **8** O Onyenwe anyị, Chineke anyị, i zara ha; i bụrụ Izrel Chineke onye na-agbaghara mmehie, n'agbanyeghi na i tara ha ahuhu n'ihu mmehie ha. **9** Bulienụ Onyenwe anyị Chineke anyị elu; na-efe ya ofufe n'elu ugwu ya dị nsọ, n'ihu na onye dị nsọ ka Onyenwe anyị Chineke anyị bụ.

100 Abụ Oma maka ikele ekele afọ ojuju. Tikusienụ Onyenwe anyị mkpu ọ́nụ ike, ụwa niile. **2** Jiri obi uto fee Onyenwe anyị ofufe; jirinụ ibụ abụ ọ́nụ bịa n'ihu ya **3** Matanụ na Onyenwe anyị bụ Chineke. Ọ bụ ya onwe ya kere anyị, ọ bụkwa ya nwe anyị, anyị bụ ndị ya, igwe aturu nke ọ na-azu. **4** Jirinụ ekele banye n'onu uto ama ya jiri otuto baa n'ogige ya; keleenụ ya, tookwa aha ya. **5**

N'ihì na Onyenwe anyị dī mma, ìhụnanya ya na-adìgide ruo mgbe ebighị ebi. Ruo ọgbọ niile ka ikwesi ntụkwasi obi ya na-adìgidekwa.

101 Abụ Ọma Devid. Aga m abụ abụ banyere ìhụnanya gị na ikpe gị ziri ezi; o Onyenwe anyị, ọ bụ gị ka m ga-abụku abụ otuto. **2** Aga m enwe uche ì hụ na m biri ndu na-enweghị ìta ùta ọbụla, olee mgbe ì ga-abịakwute m? Aga m ejikwa obi nke a na-agaghị ata ùta ọbụla jegharịa n'ime ùlọ m. **3** Agaghị m edo ihe jọgburu onwe ya n'ihu m. Ana m akpọ ọrụ ndị na-ekwesighị ntụkwasi obi asị. Agaghị m enwekwa oke n'ime ya. **4** Ndị obi ha gbagoro agbago agaghị anọ m nso. Agakwaghị m etinye aka n'ọrụ ọjọọ ọbụla. **5** Onye ọbụla na-ekwulu onye agbataobi ya na nzuzo, onye ahụ ka m ga-emechi ọnu; agaghị m anabata onye ọbụla dī mpako ma nwee obi nganga. **6** Aga m elekwasi ndị kwesiri ntụkwasi obi n'ala a anya, ka mụ na ha biri; onye ahụ na-eje ije na-enweghị ìta ùta ọbụla ga-ejere m ozi. **7** Onye ọbụla na-aghọ aghughọ agaghị ebi n'ùlọ m; onye ọbụla na-ekwu okwu ùgha agaghị eguzokwa n'ihu m. **8** Ùtùtù niile ka m na-eme ka ha dere duu bụ ndị ajọ omume niile nọ n'ala a; Aga m ebipụ ndị niile na-eme ajọ ihe site n'obodo Onyenwe anyị.

102 Ekpere nke onye nọ na mmekpa ahụ na ọnođụ ìda mba, na-ekwuputa otu o si dīrị ya n'ihu Onyenwe anyị. Nụrụ ekpere m, O Onyenwe anyị; ka ìkwa akwa m maka inyeaka ruo gị ntị. **2** Ezonarịla m ihu gị n'ùbọchị nsogbu m. Gee ntị n'ekpere m, zakwaa m ngwangwa. **3** N'ihì na ùbọchị m niile na-agabiga, dika anwuru ọkụ; ọkpukpu m niile dika ka ọlọkọ ọkụ. **4** Mkpuruobi m etawaala

abuọ na-achanwụkwa dika ahịhịa; ana m echefu iri nri m. 5 N'ih i oke işu ude m na-asu, enwekwaghị m anu ahụ oḅula n'ahụ m. Abu m naanị oḅpukpu. 6 Adị m ka ikwighikwighi nke ozara, a dı m ka ikwighikwighi n'etiti ebe dakposiri adakposi. 7 Ana m amu anya abali niile; adi m ka nwa nnunu naanị ya bekwasiri n'elu ulo. 8 Uḅochi niile, ndi iro m na-eji m eme ihe ochi; ndi na-akwa m emo na-eji aha m mere ihe ibu onu. 9 N'ih i na ejirila m ntu mere ihe oriri m, anya mmiri m na-agwakota n'iko ihe onunu m 10 n'ih i oke iwe gi, i bulitela m, ma tupu m n'akuku. 11 Uḅochi m niile dika onyinyo nke a na-ahu anya mgbe anwu na-ada. Ana m akponwu akponwu, dika ahịhịa. 12 Ma gi Onyenwe anyi, na-anogide n'ocheeze gi ruo mgbe ebighi ebi; aha gi ga-adigide site n'ogbo ruo n'ogbo. 13 I ga-ebili nwee omiiko n'ebe Zayon no, n'ih i na oge izi ya ihuma eruola; oge ahụ a kara aka eruola. 14 N'ih i na nkume ya niile di oke onuahia nye ndi ohu gi; mgbe ha huru uzuzu ya, ha na-emere ya ebere. 15 Mba niile ga-atu egwu aha Onyenwe anyi, ndi eze niile nke uwa ga-asopurukwa ebube gi. 16 N'ih i na Onyenwe anyi ga-ewughari Zayon, o ga-aputa ihe n'ebube ya. 17 O ga-aza ekpere ndi no na mkpa; o gagh i eleda ariri o ha anya. 18 Ka e deputa ihe ndi a maka ogbo nke di n'ihu, ka ndi a na-amubeghi nwee ike too Onyenwe anyi: 19 "Onyenwe anyi sitere n'ebe nsọ ya di elu ledata anya, o sitere n'eluigwe ledata anya ya n'upa, 20 inu işu ude nke ndi a turu mkporo na igbaputa ndi a mara ikpe onu." 21 N'ih i nke a, a ga-ekwuwaputa aha Onyenwe anyi na Zayon; a ga-eto ya na Jerusalem, 22 mgbe mba niile na

alaeze niile, ga-ezukoṭa n'otu ebe, ife Onyenwe anyị ofufe. **23** O meela ka ike gwụ m n'oge ndụ m; o meela ka ndụ m dirị mkpụmkpụ. **24** N'ihia ya, ekwuru m si, "Anapula m ndụ m, o Chineke m, ugbu a m ka di ndu; i na-adigide ndu site n'ogbo ruo n'ogbo. **25** Na mmalite, i toro ntoala uwa, eluigwe bukwa oru aka gi. **26** Ha ga-ala n'iyi, ma i ga-adigide; ha ga-erichasi dika akwa ochie. I ga-agbanwe ha dika mmadu si agbanwe uwe ya, ha ga-abu ndi ewezugara ewezuga. **27** Ma gi onwe gi enweghi mgbanwe, onuogugu afu gi adighi agwukwa agwu. **28** Umụ ndi ohu gi ga-ebigide; umu umu ha ga-eguzosie ike n'ihu gi."

103 Abụ Oma Devid. Mkpurubi m, too Onyenwe anyi; ka ihe niile di n'ime m too aha nsu ya. **2** Mkpurubi m, too Onyenwe anyi; echefukwala mmeso oma ya niile, **3** o bu ya na-agbaghara gi mmehie gi niile; na-agwokwa gi oria gi niile, **4** onye na-agbaputa ndu gi site n'olulu werekwa ihunanya na omiiko kpukwasu gi dika okpueze, **5** onye na-eji ezi ihe na-emejuputa ochicho gi niile, ka oge okorobia gi buru ihe a gbanwere dika nke ugo. **6** Onyenwe anyi na-aru oru ezi omume, na-ekpe ikpe ziri ezi nye ndi a na-emegbu emegbu. **7** O mere ka Mosis mata uzọ ya, mekwaa ka umu Izrel mara oru ya di iche iche: **8** Onyenwe anyi nwere obi omiiko na-emekwa amara. O dighi ewe iwe osiso, o juputara n'ihunanya. **9** Iwe ya anaghi adigide ruo mgbe ebighi ebi, o bughu oge niile ka o na-anogide na-ata mmadu uta; **10** o bughu dika mmehie anyi si di ka o na-emeso anyi, o dighi akwughachi anyi dika ajo omume anyi si di. **11** N'ihia na dika eluigwe si di elu karja uwa, otu a ka ihunanya ya si di ukwu n'ebe ndi

na-atụ egwu ya nọ. **12** Dịka ọwụwa anyanwụ si dị anya, site n'ọdịda anyanwụ, otu a ka o sirila mee ka mmehie anyi niile dirị anya site n'ebe anyi nọ. **13** Dịka nna si enwe obi ebere n'ebe ụmụ ya nọ, otu a ka Onyenwe anyi si enwe obi ebere n'ebe ndi na-atụ egwu ya nọ, **14** n'ihina ya onwe ya maara otu e si kpụọ anyi, ọ na-echeta na anyi bu aja. **15** Ebe mmadu nọ, ụbọchị ya niile di ka ahịhịa, ọ na-etoputa, na-awasa di ka okoko osisi ọhịa, **16** ifufe na-efesi ya ike, ọ na-adakwa, adighi echetakwa ya n'onodu mbu ya. **17** Ma ihunanya Onyenwe anyi na-adigide site n'ebighi ebi ruo ebighi ebi n'etiti ndi na-atụ egwu ya. Ezi omume ya na-adigidekwara umu umu ha, **18** nye ndi ahụ niile na-edebe ogbugba ndu ya na ndi na-echeta irubere ukpuru ya isi. **19** Onyenwe anyi emeela ka ocheeze ya guzosie ike n'eluigwe, alaeze ya na-achi ihe niile. **20** Toonu Onyenwe anyi, unu ndi mmuo ozi ya, unu ndi di ike ndi na-eme ihe o chorọ, na-erubere okwu ya isi. **21** Toonu Onyenwe anyi unu usuu ndi agha ya niile; unu ndi na-ejere ya ozi, ndi na-eme uche ya. **22** Toonu Onyenwe anyi, oru aka ya niile n'ebe obula o na-achi. Mkpuruobi m, too Onyenwe anyi.

104 Mkpuruobi m, too Onyenwe anyi. O Onyenwe anyi na Chineke m, i di ukwu nke ukwu; i na-eyikwasị ima mma na ebube di ka uwe. **2** O na-eji ihè kpuchie onwe ya di ka akwa; ọ na-agbasa eluigwe di ka ulo ikwu **3** na-atọ ntọala ulo elu ya n'elu mmiri. O na-eji igwe ojii emere onwe ya ụgbọ agha na-ejirikwa nku nke ifufe felie elu. **4** O ji oke ifufe mere ihe na-ejere ya ozi, meekwa ka oku na-enwu enwu buru ndi na-ejere ya ozi. **5** O bu ya toro

ntọala ụwa; agaghị ewezugakwa ya site n'ọnọdụ ya. **6**
I gbokwasiri ogbu mmiri n'elu ya dika o bu uwe ka i
yikwasiri ya, mmiri tokpukwara ugwu niile. **7** Ma mgbe i
bara mba, mmiri ahụ gbapuru, n'uda oke olu nke egbe
eluigwe gi, ha gbapuru oso. **8** Ha sitere n'elu ugwu niile,
soro gaa na ndagwurugwu, ruokwa n'ebe ahụ i kpara oke
na ha ga-anọ. **9** I kpara oke nye ha, nke ha na-agaghị
agafe, gbochie ha ikpuchi elu ụwa ozo. **10** O na-eme ka
mmiri, site n'ala na-asoputa na ndagwurugwu, meekwa
ka iyi niile site n'etiti ugwu na-asofe. **11** Ha na-enye
anụ ohia niile mmiri onunu burukwa ebe akpiri ikpo
nkụ nke inyinya ibu ohia na-adaju. **12** N'osisi di n'akuku
ha ka umu anụ ufe nke eluigwe ga-anọ wuo akwu ha;
norokwa n'alaka ha buo abụ. **13** O na-esite n'eluigwe
na-ezidata mmiri ozuzo n'elu ugwu niile; ụwa niile na-
ejuputakwa na mkpuru nke oru aka ya. **14** O na-eme ka
ahija puputara anụ ulo, na-emekwa ka ihe a kuru n'ala
puoro mmadu n'ubi ya, ime ka nri site n'ala puputa; **15**
mmanya nke na-enye obi mmadu anuri, mmanu nke na-
eme ka ihu na-egbupu amuma, na achicha nke na-enye
ya ume n'obi. **16** A na-agba osisi niile nke Onyenwe anyi
mmiri nke oma, osisi sida nke Lebanon nke o kuru. **17**
Umu nnunu na-ewu akwu ha; n'osisi fia ka ugbala na-
ewu akwu ya. **18** Ugwu niile di elu diriri ewu ohia; n'ogba
di na nkume ka ewi nkume na-ezo onwe ha. **19** I mere
onwa ka o buru ihe a ga-eji na-agu oge na mgbe di iche
iche; anyanwu makwaara mgbe o ga-eji daa. **20** I na-eme
ka ochichiri bia, o buru abali; umu anụ ohia niile nke
oke ohia na-akpaghari. **21** Umu odum na-agbo uja ha

na-elegharị anya anụ ha ga-adogbu, ichoro onwe ha ihe oriri ahụ Chineke na-enye ha. **22** N'isi ututu mgbe anwu wara, ha na-alaghachi zoo onwe ha n'ebe nzuzo ha. **23** Umụ mmadu na-amalitekwa oru ha n'isi ututu, kwusikwa n'anyasi mgbe ochichiri bido igba. **24** Onyenwe anyi, oru aka gi di otutu. O bu site n'amamihe ka i ji kee ha. Elu uwa niile juputara n'ihe niile i kere eke. **25** Leenu osimiri nke buru ibu saakwa mbara; juputara n'ihe e kere eke na-akpu akpu nke a na-apughi iguta onu bi, anu di ndu ma ndi ukwu ma ndi nta. **26** N'ebe ahụ ka ugbo mmiri niile na-ejeghari, n'ime ya kwa ka leviatan, nke gi onwe gi kere, na-anogwuri egwu. **27** Ha niile na-adabere na gi, ka i nye ha nri n'otu n'otu, mgbe oge iri nri ha ruru. **28** I na-enye ha nri; ha na-erikwa ya. Mgbe i meghere obu aka gi nye ha nri, afo na-eju ha nke oma. **29** Mgbe i zonariri ha ihu gi, egwu na-eju ha obi. Mgbe i napukwara ha ume ndu i nyere ha, ha na-ekubi ume, nwuo, laghachikwa n'aja ebe ha siri puta. **30** Mgbe i zipuru mmuo gi, a na-eke ha; i na-agbanwekwa ihu elu uwa. **31** Ka ebube Onyenwe anyi digide site n'ebighi ebi ruo n'ebighi ebi; ka oru aka Onyenwe anyi niile wetara ya onu, **32** onye na-ele uwa anya, uwa amaa jijiji, onye na-emetu ugwu niile aka, ha na-akwu anwuru oku. **33** Aga m abuku Onyenwe anyi abu ogologo ubochi niile nke ndu m; aga m abuku Chineke m abu otuto oge niile m na-adu ndu. **34** Ka ntughari uche m niile buru ihe na-atu ya utu, dika m na-anuri onu n'ime Onyenwe anyi. **35** Ka e kpochapu ndi mmehie niile site n'uwa. Ka ndi niile na-emebi iwu gharakwa idi ozo. Too Onyenwe anyi gi mkpuruobi m! Toonu Onyenwe anyi!

105 Nyenu Onyenwe anyi otuto, kwuputakwa aha ya. Meenu ka amata n'etiti mba niile banyere ihe niile o ruru. **2** Bukuo ya abu, bukuo ya abu otuto; kwuputanu oru ihe iribama ya niile. **3** Nurianu n'ime aha nsọ ya; ka obi ndi niile na-achọ Onyenwe anyi nuri. **4** Na-achonu Onyenwe anyi na ike ya, chonu ihu ya mgbe niile. **5** Chetanu oru ebube niile nke o ruru, ihe iribama ya niile na ikpe ziri ezi niile si nonu ya puta, **6** unu umu umu Ebrahim, bu ohu ya, unu umu umu Jekob, ndi o hoputara. **7** Ya onwe ya bu Onyenwe anyi Chineke anyi; ikpe ya di n'wa niile. **8** O na-echeta ogbugba ndu ya ruo mgbe ebighi ebi, bu nkwa o kwere nye puku ogo, **9** ogbugba ndu ahụ nke ya na Ebrahim gbara na iyi o nuru nye Aizik. **10** O mere ka o guzoro nye Jekob dika ukuru, ma n'ebe Izrel no, dika ogbugba ndu ebighi ebi: **11** "Aga m enye gi ala Kenan dika oke i ga-eketa." **12** Mgbe ha di ole na ole nonugugu, n'ezie ha di ole na ole, burukwa obia n'ime ya. **13** Ha waghari site n'otu mba gaa na mbaozo, sitekwa n'otu alaeze gaa alaezeozo. **14** O kweghi ka onye obula mekpaa ha ahụ; o baara ndi eze mba n'ihaha; **15** si, "Unu emetukwala ndi m e tere mmanu aka; unu emekpakwala ndi amuma m ahụ." **16** O zitere unwu n'ala ahụ, bibie uzọ niile ha si enweta ihe oriri; **17** o zipuru otu nwoke ka o gaa n'ihu ha, Josef, onye e refuru dika ohu. **18** Ha ji mkporo igwe meruo ya ahụ n'ukwu, nyanyekwa ya mkporo igwe n'olu, **19** tutu ruo mgbe ihe ahụ o kwuru na o ga-eme mezuru, tutu ruo mgbe okwu Onyenwe anyi nwaputara ya dika onye eziokwu. **20** Eze ahụ zipuru ozi ka a topu ya, onye ahụ na-achị ndi di iche

iche mere ka o nwere onwe ya. **21** O mere ya ka o buru onyenwe ezinaulo ya, onye na-achi ihe niile o nwere, **22** ikuziri umu eze ndi ikom dika o si masi ya, na izi ndi okenye ya amamihe. **23** Mgbe ahụ, Izrel bara n'ala Ijipt; Jekob bikwara n'ala Ham dika onye si mba ozọ bja. **24** Onyenwe anyi mere ka ndi ya mubaa nke ukwuu; o mere ka ndi ya di ukwuu n'onuogugu karia ndi iro ha, **25** ndi otughariri obi ha ka ha kpoo ndi ya asi, ka ha gbaa izu nzuzo megide ndi ohu ya. **26** O zipuru Mosis, ohu ya, na Eron, onye otuputara. **27** Ha mere otutu ihe iribama di iche iche n'etiti ha, oru ebube ya di iche iche n'ala Ham. **28** O zipuru ochichiri, mee ka ala ahụ gbaa ochichiri, n'ihina ha nupuru isi megide okwu ya. **29** O mere ka mmiri ha niile ghoo obara, nke mere ka azu niile di n'ime ya nwusia. **30** Ala ha niile juputara n'awo otu buladi n'ime onuulo ndina nke ndi na-achi achi. **31** O kwuru okwu, igwe ijiji na anwu nta di iche iche ejuputa n'ala ha niile. **32** Nonodu mmiri ozuzo, o zitere ha mkpuru mmiri na amuma egbe eluigwe n'ala ha niile; **33** otijisiri osisi vaini na osisi fiig niile ha, kwatusiakwa osisi niile di n'ala ha. **34** O kwuru okwu, igurube na ukpana a na-apughi iguta onu juputara ebe niile; **35** ha richapuru ihe niile bu ahija ndu di n'ala ahụ, ripiakwa mkpuru niile ha kuru n'ubi ha. **36** Mgbe ahụ, o gburu ndi niile e buru uzọ mọ n'ala ahụ, mkpuru mbu nke ndi ikom ha. **37** Otuputara umu Izrel, ndi chiri olocha na oloedo, otudighi otu onye n'ime ebo ya niile nke ahụ na-esighi ike. **38** Obi di Ijipt utu mgbe ha puru, n'ihina oke egwu ndi Izrel dakwasiri ha. **39** Otugasara igwe ojii dika ihe mkpuchi, na oku na-enye ihè

n'abali. **40** Ha rìṛoṛo ya, o zitere ha ụmụ nnụnụ kweel, jirikwa achicha si n'eluigwe nyejuo ha afo. **41** O tiwara nkume ahụ, mmiri sọputara; ọ sọghariri n'ime ọzara dika iyi. **42** N'ih i na o chetara nkwa ya di nsọ, nke o kwere ohu ya Ebrahim. **43** O ji anuri duputa ndi ya, jirikwa onodu iti mkpu onu duputa ndi ya o hoputara; **44** o nyere ha ala niile nke mba di iche iche, ha ghoru ndi nnweta nke ihe ndi ozu rupuata, **45** ka ha nwee ike debe ukuru ya niile ma na-erubekwa isi n'iwu ya niile. Toonu Onyenwe anyi.

106 Toonu Onyenwe anyi. Keleenu Onyenwe anyi n'ih i na o di mma; ihunanya ya na-adigide ruo mgbe ebighi ebi. **2** Onye uru ikwuputasicha ihe ukwu niile nke Onyenwe anyi na-aru maobu kwuputa otuto ya niile? **3** Ndi a goziri agozi ka ha bu, bu ndi na-edebe ikpe ziri ezi, ndi ahụ na-eme ezi ihe mgbe niile. **4** O Onyenwe anyi, cheta m mgbe i ga-egosi ndi gi ihuma, bia leta m, mgbe i na-azoputa ha, **5** ka m soro keta oke na ngozi ndi gi i hoputara, ka m keta oke n'onu ahụ diri mba gi sorokwa ihe nketa gi nye otuto. **6** Anyi emehiela, dika nna nna anyi ha mehiere; anyi emeela ihe ojoo, ruokwa oru ajo omume. **7** Mgbe nna nna anyi ha no n'Ijpt, ha echeghi uche banyere oru ebube gi niile; ha echetakwaghi iba uba nke ebere gi niile, kama ha nupuru isi n'akuku oke osimiri ahụ, bu Osimiri Uhie. **8** Ma o zoputara ha n'ih i aha ya, ime ka a mara ike ya di ukwu. **9** O baara Osimiri Uhie mba, o tachaa; o dufere ndi ya site n'ebe di omimi gafee dika o bu ozara. **10** O zoputara ha site n'aka ndi kporo ha asi; gbaputakwa ha site n'aka ndi iro ha. **11** Mmiri ahụ riri ndi iro ha niile; o dighi otu onye n'ime ha foduru. **12** Mgbe ahụ, ha

kweere okwu gi niile, ma bukuo gi abu otuto. **13** Ma o teghi aka, ha chefuru ihe niile o ru ru, ha e chereghi ka ndumodu ya puta ihè. **14** N'ozara, ha sooro ochicho nke obi ha; n'ala togboro n'efu, ha nwara Chineke onwunwa. **15** N'ihia ya, o nyere ha ihe ha rioro ya, ma zite oria na-efe efe ka o dakwasị ha. **16** N'etiti omuma ulo ikwu ha, ha kworo ekworo megide Mosis na Eron, ndi e doro nsọ nye Onyenwe anyi. **17** Ala meghere loda Datan, o likwara Abiram, na ndi otu ya. **18** Oku repjara ndi niile sonyere ha; ire oku repjara ndi ajo omume. **19** Na Horeb, ha kpuru nwa ehi, kpo isiala nye arusi e jiri igwe pia. **20** Ha jiri oyiyi oke ehi nke na-ata ahija gbanwere Ebube ha. **21** Ha chefuru Chineke, onye zoputara ha, onye ru ru otutu oru di ukwu n'Ijpt, **22** otutu ihe iribama n'ala Ham, na otutu oru itunanya n'akuku Osimiri Uhie. **23** N'ihia ya, o kwuru na o ga-ala ha n'iyi, ma Mosis, onye ya o hoputara, guzoro n'etiti ndi ahụ na Chineke, ka oke iwe ya ghara ila ha n'iyi. **24** Emesja, ha ledara ala oma ahụ anya, ha ekwenyeghi na nkwa ya. **25** Ha tamuru ntamu n'ime ulo ikwu ha; ha erubekwaghi isi nye Onyenwe anyi. **26** N'ihia nke a, o weliri aka ya elu nuro ha iyi na o ga-eme ka ha niile nwuo n'ozara, **27** mee ka agburu ha daa n'etiti mba di iche iche, ma chusasia ha n'ala niile. **28** Ha dinyeere ndi na-efe arusi Baal nke Peoa, riekwa ihe e ji churo chi na-enweghi ndu aja; **29** ha sitere n'ajo omume ha kpasuo Onyenwe anyi iwe, nke mere ka oria na-efe efe dakwasị ha. **30** Ma Finehaz guzoro oto, mee ihe ziri ezi, oria ahụ na-efe efe kwusikwara. **31** A gunyere nke a dika ezi omume nye ya site n'ogbo ruo n'ogbo. **32** N'akuku mmiri

Meriba, ha kpasuru Onyenwe anyị iwe, n'ihị ha, nsogbu dakwasiri Mosis; 33 n'ihị na ha nupuru isi megide Mmụọ nke Chineke, Mosis kwuru okwu, na-echeghi echiche banyere ihe ọ na-ekwu. 34 Ha egbuchapughi mba niile bi n'ala ahụ dika Onyenwe anyị doro ha aka na ntị ka ha mee. 35 Kama ha gwakotara onwe ha na mba niile nke ala ahụ, site otu a, mụta ime ka ha na-eme. 36 Ha fere arusi ha ofufe, nke ghorọ ihe ima n'onya nye ha. 37 Ha gara n'ihu were umu ha ndi ikom na ndi inyom choro chi nabughi chi aja. 38 Ha na-awufu obara ndi na-emeghi ihe obula, obara umu ha ndi ikom na ndi inyom, bu ndi ha churu dika aja nye arusi niile nke ala Kenan, si otu a jiri obara ha meruo ala ahụ. 39 Ha sitere n'ihe ha na-eme meruo onwe ha; site n'aka oru ha, maka uru ha nyefere onwe ha n'aka ndi na-emeru ha. 40 N'ihị nke a, iwe were Onyenwe anyị megide ndi ya; ọ gwakwara ihe nketa ya dika ihe ruru aru. 41 Ọ raara ha nye n'aka ndi mba ozọ di iche iche, ndi koro ha asi chikwara ha. 42 Ndi iro ha mekpara ha ahụ chie ha onu n'ala n'okpuru ike ha. 43 Otutu oge, ọ naputara ha, ma ha nogidesiri ike n'inupu isi site na ndumodu ya, buru ndi lara n'iyi n'ime mmehie ha. 44 Ma mgbe ọ nuru mkpu akwa ha, onodu mkpagbu ha metutara ya; 45 n'ihị ha, o chetara ogbugba ndu ya, sitekwa n'oke ihunanya ya, meere ha ebere. 46 Ọ na-emekwa ka ndi ahụ dotara ha n'agha nwee omiiko n'ahụ ha. 47 O Onyenwe anyị Chineke anyị, zoputa anyị, chikota anyị site n'aka mba di iche iche, ka anyị nwee ike nye aha nsọ gi ekele ma nyaakwa isi n'ime otuto gi. 48 Otuto diri Onyenwe anyị, bu Chineke nke Izrel, site n'ebighi ebi ruo

ebighi ebi. Ka mmadu niile si, "Amen!" Toonu Onyenwe anyi.

107 Keleenu Onyenwe anyi, n'ihina o di mma; ihunanya ya na-adigide ruo mgbe ebighi ebi. **2** Ka ndi niile Onyenwe anyi gbaputara kwuo otu a, ndi niile o gbaputara site n'aka onye kporo ha asi, **3** ndi o kpolatara site n'ala niile di iche iche, site n'owuwa anyanwu na odida anyanwu, site n'ugwu na ndida. **4** Ufodu waghari n'ozara, ala nke togboro n'efu, ha enweghi ike ichota uzọ nke ga-eduba ha n'obodo ebe ha ga-ebi. **5** Aguu gurū ha, akpiri kpokwara ha nku, olileanya gwuru ha n'obi. **6** Mgbe ahū, ha kpokuru Onyenwe anyi, n'ime nsogbu ha, o naputakwara ha site na mkpagbu ha niile. **7** O duuru ha n'uzo ziri ezi baa n'obodo ha ga-ebi. **8** Ka ha kelee Onyenwe anyi n'ihina ihunanya ya nke na-adighi agwu agwu na n'ihina oru ebube ya niile nye umu mmadu, **9** n'ihina o jirila otutu ezi ihe nyejuo ndi aguu na-agu afọ meekwa ka onye akpiri na-akpo nku njuo afọ. **10** Ufodu noduru ala n'ochichiri na n'onodu oke ihe mwute nke obi, ndi no n'ulo mkporo na-ata ahuhu ndi e ji mkporo igwe kee ha agbu, **11** n'ihina ha nupuru isi megide okwu niile nke Chineke ma lelikwaa ndumodu niile nke Onye kachasi ihe niile elu. **12** N'ihina ya, Chineke mere ka ha hujuo anya site n'idogbu onwe ha n'oru, ha suru ngongoda, ma o dighi onye obula nyeere ha aka ibilite oto. **13** Mgbe ahū, ha kpokuru Onyenwe anyi n'ime nsogbu ha, o zoputara ha site na mkpagbu ha niile. **14** O mere ka ha site n'ochichiri na oke ihe mwute nke obi puta. O tijikwara agbu ha niile. **15** Ka ha kelee Onyenwe anyi n'ihina ihunanya ya, nke na-adighi

agwụ agwụ na n'ihì ọrụ ebube ya niile nye ụmụ mmadụ,
16 n'ihì na o tijiela ọnụ ụzọ ama niile e ji bronz kpụọ
gbujiekwa mkpọrọ ịkpọchi ụzọ niile e ji igwe kpụọ. 17
Ụfọdụ ghorọ ndị nzuzu site na nnupu isi taakwa ahụhụ
n'ihì njehie ha niile. 18 Ihe oriri ọbụla ghorọ ha ihe ruru
aru ha biakwara ọnụ ụzọ ama ọnwụ nso. 19 Mgbe ahụ,
ha kpokuru Onyenwe anyị n'ime nsogbu ha ọ zoputara
ha site na mkpagbu ahụ niile. 20 O zipuru okwu ọnu ya,
gwọọ ha; ọ naputara ha site n'ili. 21 Ka ha kelee Onyenwe
anyị n'ihì ihunanya ya nke na-adighi agwụ agwụ na n'ihì
ọrụ ebube ya niile nye ụmụ mmadụ. 22 Ka ha chuo aja
ekele nye ya jirikwa otutu abu onu kwuputa banyere
oru ya niile. 23 Ufodu ji ugbo mmiri na-ejeghari n'elu
oke osimiri; ha bu ndi na-azu ahia ma na-ebugharikwa
ngwa ahia n'elu oke osimiri. 24 Ha huru oru niile nke
Onyenwe anyi, otutu oru ebube ya n'ogbu mmiri. 25 N'ihì
na o kwuru okwu mere ka oke ifufe kuo nke buliri ebili
mmiri elu. 26 Ha bu ndi e buliri nnoo ezigbo elu, ma
budatakwa ruo ogbu mmiri niile; nonodu ihe egwu ahụ,
obi loro ha mmiri. 27 Ha na-adaghari, na-anagharikwa
dika ndi nubigara mmanya oke. Mmuta ha banyere inya
ugbo mmiri adighi enyekwara ha aka n'oge di otu a. 28
Mgbe ahụ, ha kpokuru Onyenwe anyi n'ime nsogbu ha, o
mere ka ha puta na mkpagbu ahụ niile. 29 O mere ka
oke ifufe dere duu; o mekwara ka ebili mmiri nke oke
osimiri dajuo. 30 Ha nuriri onu mgbe o dajuru, o duuru
ha ruo ebe ha na-aga n'udo. 31 Ka ha kelee Onyenwe anyi
n'ihì ihunanya ya nke na-adighi agwụ agwụ na n'ihì ọrụ
ebube ya niile nye ụmụ mmadụ. 32 Ka ha bulie ya elu

n'etiti oḡbakọ ukwu ụmụ mmadụ ma tookwa ya na nzuko ndi okenye. **33** Ọ na-eme ka iyi ḡhọọ ọzara; na-emekwa ka ebe mmiri si asọputa ḡhọọ ala kpọrọ nkụ. **34** Ọ na-eme ka ala na-amị mkpuru hiri nne ḡhọọ ọzara, n'ih i aḡo omume nke ndi bi n'ime ya. **35** Ọ na-eme ka ọzara ḡhọọ ala nke ọdọ mmiri juputara mee ka ala akọrọ ḡhọọ isi iyi nke na-asọ asọ; **36** ebe ahụ ka ọ kpọbatara ndi agụ na-agụ ka ha biri, ebe ahụ ka ha wuru obodo ebe ha ga-ebi. **37** Ha ḡhara mkpuru n'ubi ha di iche iche, kuokwa ọtutu ubi vaini ndi miri mkpuru di ukwu; **38** ọ ḡoziri ha, ọnuogugu ha bakwara ụba, o mekwara ka anụ ụlọ ha mubaa. **39** Mgbe ahụ, ọnuogugu ha adighikwa ka ọ di na mbu, ha bu ndi e ji mkpagbu na ihe ndakwasị na iru uju wedata n'ala; **40** onye ahụ na-eleda ndi na-achi achi anya mere ka ha wagharia n'ozara, ebe ụzọ na-adighi. **41** Ma ọ na-anaputa ndi mkpa na-akpa site na nhuju anya ha, mee ka ezinaulo ha mubaa dika igwe anụ ụlọ. **42** Ndi ezi omume na-ahụ ya na-anuri onu, ma ndi aḡo omume na-emechi onu ha noo duu. **43** Onye obula maara ihe ga-echezi echiche banyere ihe ndi a, ma tuleekwa ọru ihunanya Onyenwe anyi nke di ukwu.

108 Abụ, Abụ Ọma Devid. Obi m di njikere, o Chineke; aga m eji mkpuruobi m niile buo abụ ma kukuwa egwu. **2** Teta! Ụbọ akwara na une! Aga m akpote chi obubo. **3** Aga m eto gi, O Onyenwe anyi, n'etiti mba niile; aga m abụ abụ banyere gi n'etiti ndi niile di iche iche. **4** N'ih na ihunanya gi di ukwu kari eluigwe; ikwesi ntukwasị obi gi na-erukwa mbara eluigwe. **5** Ka e bulie gi elu, o Chineke, kari eluigwe niile, ka ebube gi di n'elu ụwa

niile. **6** Were aka nri gi zoputa anyi ma nyere anyi aka, ka a gbaputa ndi i huru n'anya. **7** Chineke esitela n'idi nsọ ya kwuo, si, "N'onodu onu nke mmeri, aga m ekesa Shekem, tukwaa Ndagwurugwu Sukot n'ihe otutu, nyepu ya. **8** Gilead bu nke m, Manase bukwa nke m; Ifrem bu okpu igwe m, Juda bu mkpara eze m. **9** Moab bu efere ikwo aka m, aga m atusa akpukpokwu m n'elu Edom n'elu isi Filistia, ana m eti mkpu mmeri." **10** Onye ga-akporo m gaa n'obodo e wusiri ike? Onye ga-edu m gaa Edom? **11** O bughi gi, o Chineke? Gi onye juru anyi, onye na-adighi esokwa ndi agha anyi aga agha? **12** Nyere anyi aka ka anyi puo n'aka ndi iro, n'ih na inyeaka mmadu bu ihe efu. **13** Site na Chineke, anyi ga-enwe mmeri, o ga-azopia ndi iro anyi niile n'ala.

109 Abu Oma nke diri onyeisi Abu. Abu Oma Devid. O Chineke, onye m na-eto, anogidekwala na-agba nkiti, **2** n'ih na ndi ajo omume na ndi aghughu emegheela onu ha megide m; ha aghaala ugha megide m. **3** Ha na-eji okwu ikpo asi gbaa m gburugburu; na-ebuso m agha n'efu. **4** N'onodu ihunanya m huru ha, ha na-ebo m ebubo ma abu m nwoke onye ekpere. **5** Ha ji ihe ojoo na-akwu m ugwo ihe oma m mere, ikpo asi n'onodu ihunanya. **6** Hoputa otu onye ajo omume ka o guzogide ya; ka onye na-ebo ebubo ugha guzokwa n'aka nri ya. **7** Mgbe a ga-ekpe ya ikpe, ka o buru onye ikpe mara, ka ekpere ya maa ya ikpe onwu. **8** Ka ubochi ndu ya di ole na ole, ka onye ozo nara ya okwa ya. **9** Ka umu ya ghoo ndi na-enweghi nna, ka nwunye ya buru nwanyi na-enweghi di. **10** Ka umu ya ghoo ndi aririo na-enweghi ebe obibi, ndi e

si na mkpòmkpò ebe ha bi chụpụ. **11** Ka ndị o ji ụgwò kwakọrọ ihe niile o nwere, ka ndị ọbịa baa bukorọ ihe niile ọ rụpụtaara onwe ya. **12** Ka onye ọbụla ghara igosi ya obioma; ka onye ọbụla gharakwa imere ụmụ ya ndị ọ hapụrụ ebere. **13** Kama ka ụmụ ụmụ ya niile nwusịa, ka a ehichapụkwa aha ha n'ogbo nke na-abịa n'ihu. **14** Ka Onyenwe anyị chetakwa mmehie niile nke nna nna ya ha, ka Onyenwe anyị hapụkwa igbaghara mmehie nne ya. **15** Ka Onyenwe anyị na-echeta mmehie ha oge niile; ma ka o mee ka ha bụrụ ndị a ga-echefu echefu n'ogbo niile. **16** N'ihia na ọ dighị mgbe o chere echiche banyere imere onye ọzọ obi ebere, ọ kpagburu ndị ogbenye, ndị nọ na mkpa na ndị obi ha tiwara etiwa ruo n'ọnwụ. **17** Ọ hụrụ ịbụ ndị ọzọ ọnụ n'anya, ka ọbụbụ ọnụ biakwasị ya; ọ dighị atọ ya uto igozị onye ọbụla, ka ngozị di anya site n'ebe ọ nọ. **18** O yikwasiri ịbụ ọnụ dika uwe ya; ọ bara n'ime ahụ ya dika mmiri, bakwaa n'ime ọkpụkpụ ya dika mmanụ. **19** Ka ọ diiri ya ka uwe mwuda nke e kere ya gburugburu dika akwa, dika belit e kegidere ya gburugburu ruo mgbe ebighi ebi. **20** Onyenwe anyi, mee ka nke a buru udi ugwo oru ndi iro m ga-anata, bu ndi ahụ niile na-ekwu okwu ojojọ megide m. **21** Ma gi onwe gi, Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi nyere m aka n'ihia aha gi, site n'idi mma nke ihunanya gi, naputa m. **22** N'ihia na abụ m ogbenye na onye nọ na mkpa, obi m tiwakwara etiwa n'ime m. **23** Ana m efu dika onyinyo nke a na-ahụ anya mgbe anwu dara; adikwa m ka igurube nke onye m bekwasiri n'ahụ ya na-efechapu. **24** Ike agwula ikpere m, n'ihia ibu ọnụ; ataakwala m ahụ, buru naani

ọkpukpu. **25** Aghoala m onye e ji eme ihe ochi nye ndi na-ebo m ebubo, mgbe ha huru m, ha na-efufe isi ha. **26** Nyere m aka, o Onyenwe anyi Chineke m; zoputa m dika ihunanya gi si di. **27** Ka ha mara na o bu aka gi, na o bu gi, o Onyenwe anyi, mere ya. **28** Ha nwere ike nogide na-abu onu, ma i ga-agozi; mgbe ha ga-abia ogu, a ga-eme ha ihe ihere, ma ohu gi ga-anuri onu. **29** A ga-eji ihere yikwasị ndi na-ebo m ebubo dika uwe werekwa ihere kee ha gburugburu dika uwe mwuda. **30** Aga m eji onu m jaa Onyenwe anyi mma nke ukwu; n'etiti oha mmadu di ukwu, aga m eto ya. **31** N'ihi na o na-eguzo n'aka nri nke onye no na mkpa, izoputa ya site n'aka ndi na-ama ya ikpe onu.

110 Abu Oma Devid. Onyenwe anyi gwara Onyenwe m okwu si ya: “Nodu ala n'aka nri m ruo mgbe m ga-eme ndi iro gi ihe mgbakwasị ukwu nye ukwu gi.” **2** Onyenwe anyi ga-eme ka ike ochichi gi site na Zayon ruo ala ndi ozo; i ga-achi n'etiti ndi iro gi niile. **3** N'ubochi i ga-ebu agha, ndi agha gi niile ga-ahoro n'onwe ha i soro gi. Ndi yikwasiri ima mma nke idi nsọ ka uwe, bu umu okorobia gi ga-abiakwute gi dika igirigi site n'afọ ututu. **4** Onyenwe anyi anuola iyi, o gaghị agbanwe uche ya: “Gi onwe gi bu onye nchajaja ruo mgbe ebighi ebi, n'usoro Melkizedek.” **5** Onyenwe anyi no n'aka nri gi. O ga-egwepia ndi eze n'ubochi oke iwe ya. **6** O ga-ekpe mba niile ikpe, natukota ndi nwuru anwu, ma gwepia ndi na-achi achi n'elu uwa niile. **7** O ga-anu mmiri site n'iyi nta nke di n'akuku uzo; n'ihi nke a, o ga-eweli isi ya elu.

111 Toonu Onyenwe anyị! Aga m eji obi m niile jaa Onyenwe anyị mma n'ime nzukọ ndị ụzọ ha ziri ezi na n'ime ọgbakọ ukwu. **2** Ọrụ niile Onyenwe anyị na-arụ dī ukwu; ndị niile na-enwe mmasị na ha na-atugharị uche n'ime ha. **3** Ọrụ ya juputara n'ebube na ịma mma, ezi omume ya na-adigidekwa ruo mgbe ebighị ebi. **4** O meela ka e cheta ọrụ ebube ya niile; Onyenwe anyị bụ onye amara na onye ọmịiko. **5** Ọ na-egboro ndị na-atụ egwu ya mkpa ihe oriri; ọ na-echetakwa ọgbugba ndụ ya ruo mgbe ebighị ebi. **6** O gosila ndị ya ike nke ọrụ ya niile, site n'inye ha ala niile nke ndị mba ọzọ. **7** Ọrụ aka ya niile bụ ihe kwesiri ekwesị na ikpe ziri ezi; ụkpụrụ ya niile bụ ihe kwesiri ntụkwasị obi. **8** E hiwere ha ịdị ruo mgbe niile ebighị ebi, ha bụ ihe e mere n'ikwesị ntụkwasị obi na izi ezi. **9** O wetaara ndị ya mgbaputa; o meela ka ọgbugba ndụ ya guzosie ike ruo ebighị ebi, aha ya dī nsọ dīkwa oke egwu. **10** Ịtụ egwu Onyenwe anyị bụ mmalite amamihe; ndị niile na-edebe ụkpụrụ ya nwere ezi nghota. Otuto ya na-adị ruo mgbe ebighị ebi.

112 Toonu Onyenwe anyị. Onye a gọziri agozi ka nwoke ahụ bụ onye na-atụ egwu Onyenwe anyị; onye na-enwe oke mmasị idebe iwu ya niile. **2** Ụmụ ya ga-abụ ndị dī ike n'ala ahụ; ọgbọ ndị na-eme ihe ziri ezi ga-abụ ndị a gọziri agozi. **3** Akunuba na-adigide n'ụlọ ya; ezi omume ya na-adigidekwa ruo mgbe ebighị ebi. **4** Ịhè na-enwuru ndị na-eme ihe ziri ezi, ọ bụladị n'ime ọchịchiri, nyekwa ndị na-eme amara, ndị obioma na ndị ezi omume. **5** Ihe ọma ga-abịara onye ahụ na-eme ebere na-ejikwa obi ya agbazinye ndị mmadụ ihe, onye na-eji ikpe ziri ezi arụ ọrụ ya niile.

6 N'ezie, agaghị ewezuga ya n'ọnọdụ ya; a ga-echeta onye ezi omume ruo mgbe ebighị ebi. 7 Ọ gaghị atụ egwu akụkọ ojọọ; obi ya na-eguzosi ike, na-atụkwasi Onyenwe anyị obi. 8 Obi ya siri ike, ọ gaghị atụ egwu ihe ọbụla; n'ikpeazụ, ọ ga-ele ndị na-akpọ ya asi anya na mmeri. 9 Ọ gbasapụrụ aka ya nye ndị ogbenye onyinye dị iche iche, ezi omume ya na-adigide ruo mgbe ebighị ebi; a ga-ewere nsọpụrụ welie mpi ya elu. 10 Iwe ga-ewe onye ajọ omume mgbe ọ ga-ahụ ya, ọ ga-atagide ikikere eze tutu ọ nwụọ; olileanya niile nke ndị ajọ omume ga-ala n'iyi.

113 Toonu Onyenwe anyị! Toonu Onyenwe anyị unu ndị ohu ya. Toonu aha Onyenwe anyị. 2 Ka aha Onyenwe anyị bụrụ ihe a goziri agozi site ugbo a ruo mgbe ebighị ebi. 3 Site n'ọwụwa anyanwụ ruo n'ọdịda ya, aha Onyenwe anyị ga-abụ ihe a na-eto eto. 4 Onyenwe anyị dị elu karia mba niile, ebube ya dị elu karia eluigwe. 5 Onye dị ka Onyenwe anyị Chineke anyị, onye nọkwasiri ocheeze n'ebe dị elu, 6 onye na-eme onwe ya ka ọ dị ala ilekwasi eluigwe na ụwa anya? 7 Ọ na-esi n'uzuzu bulie ogbenye elu sitekwa n'ebe ikpofu ahịhịa bulie onye nọ na mkpa elu; 8 ọ na-eme ka ya na ụmụ eze ndị ikom nọkọọ, ọ na-eme ka o soro ndị a maara aha ha n'etiti ụmụ mmadụ nọkọọ. 9 Ọ na-eme ka nwanyị aga biri n'ụlọ nke ya dika nne mụrụ ọtụtụ ụmụ ọhụ juru obi. Toonu Onyenwe anyị.

114 Mgbe ụmụ Izrel si n'ala Ijipt pụta, mgbe ezinaụlọ Jekọb sitekwara n'ebe ndị asụsụ ha dị iche pụta, 2 Juda ghorọ ebe nsọ Chineke, Izrel ghorọ ala ọ na-achi. 3 Osimiri hụrụ ya, gbaa ọsọ, osimiri Jodan hụkwara ya chigharịa laa azụ; 4 Ugwu ukwu niile wuliri elu dika

ebule; ugwu nta niile wulikwara elu dika umu aturu. **5** Gini mere gi oke osimiri, i ji na-agba oso? Osimiri Jodan, gini na-eme gi i ji chigharia laa azu? **6** Gini na-eme unu, ugwu ukwu niile unu ji na-awuli elu dika umu ebule? Gini na-emekwa unu, ugwu nta niile, unu ji na-awuli elu dika umu aturu? **7** Ka uwa niile maa jijiji n'ihu Onyenwe anyi, ka o maakwa jijiji n'ihu Chineke nke Jekob, **8** onye mere ka oke nkume ghoo odo mmiri, onye mere ka omu nkume ghoo isi iyi mmiri.

115 O bughi anyi ka o diri, o Onyenwe anyi, o bughi anyi ka o diri, kama o bu aha gi ka ebube na-adiri, n'ihu ihunanya gi na ikwesi ntukwaso obi gi. **2** Gini mere otutu mba niile nke uwa ji na-aju si, "Olee ebe Chineke ha no?" **3** Chineke anyi bi n'eluigwe. O bukwa ihe toro ya utu n'obi ka o na-eme. **4** Arusi ha niile bu olocha na oloed ka e ji kpuo ha, ha bu oru aka mmadu. **5** Ha nwere onu ma ha adighi ekwu okwu, ha nwere anya abuo ma ha adighi ahụ uzo; **6** ha nwere nti ma ha adighi anu ihe, ha nwekwara imi ma ha adighi anu isisi obula; **7** ha nwere aka, ma ha adighi emetu ihe obula aka, ha nwere ukwu, ma ha adighi eje ije; ha enweghi ike iji akpiri ha mee mkpotu obula. **8** Ndi na-eme ha ga-adikwa ka ha. Ndi na-atukwaso ha obi ga-adikwa ka ha. **9** Umu Izrel, tukwasinu Onyenwe anyi obi o bu onye inyeaka ha na ota ha. **10** Ezinaulo Eron, tukwasinu Onyenwe anyi obi. O bu ya bu onye inyeaka ha na ota ha. **11** Unu ndi na-atu egwu ya, tukwasinu Onyenwe anyi obi o bu onye inyeaka ha na ota ha. **12** Onyenwe anyi na-echeta anyi, o ga-agozikwa anyi, o ga-agozi ndi ya bu Izrel, o ga-agozi ezinaulo Eron,

13 ọ ga-agozi ndi niile na-atu egwu Onyenwe anyi, ma onye nta ma onye ukwu. 14 Ka Onyenwe anyi mee ka unu muba, unu na umu unu. 15 Ka Onyenwe anyi onye kere eluigwe na elu uwa gozie unu. 16 Eluigwe niile bu nke Onyenwe anyi, o bukwa ya nyere umu mmadu elu uwa niile. 17 O bughị ndi nwuru anwu na-eto Onyenwe anyi, ndi na-arida n'ebe ino duu; 18 o bu anyi ga-aja Onyenwe anyi mma, site ugbo a ruo mgbe ebighi ebi. Toonu Onyenwe anyi.

116 Ahuru m Onyenwe anyi n'anya, n'ihu na o nuru olu m; o nuru mkpu akwa m maka ebere. 2 N'ihu na o gere m nti, aga m akpoku ya oge ndu m niile. 3 Agbu nke onwu kekoro m, oke ihe mgbu nke ili bjakwasiri m; nsogbu na iru uju dakwasiri m. (Sheol h7585) 4 Mgbe ahụ, akpokuru m aha Onyenwe anyi: "O Onyenwe anyi, zoputa m!" 5 Onyenwe anyi bu onye na-eme ebere na onye ezi omume. Chineke anyi juputakwara n'omiko. 6 Onyenwe anyi na-echebe ndi na-enweghi uche; mgbe m no n'onodu mkpa, o zoputara m. 7 Laghachi azu zuru ike, gi mkpuruobi m, n'ihu na Onyenwe anyi emesola gi mmeso oma. 8 N'ihu na gi, o Onyenwe anyi, naputara mkpuruobi m site n'onwu, anya m site na anya mmiri akwa, naputakwa ukwu m site n'iso ngongo, 9 ka m nwee ike jegharja n'ihu Onyenwe anyi n'ime ala ebe ndi di ndu bi. 10 Ekwenyere m na Onyenwe anyi mgbe m kwuru si, "Abu m onye no n'oke nsogbu," 11 n'ime ida mba m, ekwuru m si, "Mmadu niile bu ndi ugha." 12 Gini ka m ga-enyeghachi Onyenwe anyi n'ihu mmeso oma niile o mesoro m? 13 Aga m eweli iko nke nzoputa m elu kpokuokwa aha Onyenwe anyi. 14

N'ihu ndị ya niile ka m ga-anọ mezuo nkwa m kwere Onyenwe anyị. **15** Ọnwụ nke ndị nsọ ya dị oke ọñahịa n'anya Onyenwe anyị. **16** O Onyenwe anyị, n'ezie, abụ m ohu gị; abụ m ohu gị, nwa nwoke nke ohu gị nwanyị; ị zọputala m site na agbụ e kere m. **17** Aga m achụrụ gị aja ekele kpọkuokwa aha Onyenwe anyị. **18** Ọ bụkwa n'ihu ndị ya niile ka m ga-anọ kwughachi Onyenwe anyị nkwa m kwere, **19** n'ime ogige ụlọ Onyenwe anyị, n'etiti gị, O Jerusalem. Toonu Onyenwe anyị.

117 Toonu Onyenwe anyị, unu mba niile dị iche iche. Jaakwa ya mma, unu ndị niile dị iche iche. **2** N'ihina ihunanya ya n'ebe anyị nọ dị ukwu. Ikwesi ntụkwasi obi Onyenwe anyị na-adịkwa ruo mgbe ebighị ebi. Toonu Onyenwe anyị!

118 Keleenu Onyenwe anyị n'ihina ọ dị mma; ihunanya ya na-adigide ruo mgbe ebighị ebi. **2** Ka umu Izrel kwuputa n'onwe ha si, "Ihunanya ya na-adigide ruo mgbe ebighị ebi." **3** Ka ndị ezinaulo Eron kwuokwa si, "Ihunanya ya na-adigide ruo mgbe ebighị ebi." **4** Ka ndị niile na-atụ egwu Onyenwe anyị kwuo si, "Ihunanya ya na-adigide ruo mgbe ebighị ebi." **5** N'onodu oke ihe mgbu m, akpokuru m Onyenwe anyị, ọ zara m, mee ka m nwere onwe m. **6** Onyenwe anyị nonyeere m, agaghị m atụ egwu. Gini ka mmadu puru ime m? **7** Onyenwe anyị nonyere m; ọ bu onye na-enyere m aka. Aga m ele ndi iro m anya na mmeri. **8** Ọ kachasi mma igbaba n'ime Onyenwe anyị karịa itukwasi umu mmadu obi. **9** Ọ kachasi mma igbaba n'ime Onyenwe anyị karịa itukwasi ndi amara aha ha obi. **10** Mba niile gbara m gburugburu ma site n'aha Onyenwe

anyị aga m ala ha n'iyi. **11** Ha gbara m gburugburu, ma site n'aha Onyenwe anyị ka m na-egbuda ha. **12** Ha gbara m gburugburu dika aṅụ, ma e menyuṅla ha dika ogwu na-ere ọkụ; site n'aha Onyenwe anyị, ka m na-egbuda ha. **13** Akwaghachiri m azụ, agaara m ada, ma Onyenwe anyị nyere m aka. **14** Onyenwe anyị bụ ike m na abụ m; ọ ghọla nzọpụta m. **15** Olu iti mkpu ọṅụ na mmeri na-ada n'ime ụlọ ikwu ndị ezi omume: "Aka nri Onyenwe anyị emeela ọtụtụ ihe dị ukwu!" **16** Aka nri Onyenwe anyị bụ ihe e weliri elu; aka nri Onyenwe anyị emeela ọtụtụ ihe dị ukwu!" **17** Agaghị m anwụ, kama aga m adi ndụ kwusaara ndị ọzọ ọrụ ebube Onyenwe anyị rụrụ. **18** Onyenwe anyị tara m ahụhụ nke ukwu, ma o nyefeeghị m n'aka ọnwụ. **19** Megheere m ọṅụ ụzọ ama nke ezi omume; aga m abanye nye Onyenwe anyị ekele. **20** Nke a bụ ọṅụ ụzọ ụlọnsọ Onyenwe anyị, ebe ndị ezi omume ga-esite na ya banye. **21** Aga m enye gi ekele, n'ihi na i zara m; i ghọla nzọpụta m. **22** Nkume ahụ ndị na-ewu ụlọ juru, aghọla nkume isi ntọala ụlọ; **23** nke a bụ ọrụ aka Onyenwe anyị, ọ bụkwa ihe itụnanya n'anya anyị. **24** Nke a bụ ụbọchị Onyenwe anyị anyị mere, ka anyị nūrịa ọṅụ, nweekwa obi uto n'ime ya. **25** O Onyenwe anyị, zọpụta anyị; o Onyenwe anyị, mee ka ihe gaara anyị nke ọma. **26** Onye a gọziri agozi ka onye ahụ bụ, nke na-abia n'aha Onyenwe anyị. Anyị sitere n'ụlọ Onyenwe anyị na-agozi gi. **27** Onyenwe anyị bụ Chineke, ọ bụ ya mere ka ihè ya mụkwasi anyị. Chiri igu nkwa n'aka gi, soro ndị ji ọṅụ bata n'ogige Chineke bjaruo n'ebe ichu aja. **28** I bụ Chineke m, aga m eto gi; i bụ Chineke m, aga m

ebuli gi elu. **29** Keleenu Onyenwe anyi n'ih na o di mma, ihunanya ya na-adigide ruo mgbe ebighi ebi.

119 Ndi a goziri agozi ka ha bu, bu ndi uzọ ha na-enweghi ihe ita uta obula, ndi na-ejeghari dika iwu Onyenwe anyi si di. **2** Ndi a goziri agozi ka ha bu, bu ndi na-edebe ukpuru ya ma jirikwa obi ha niile na-achosi ya ike. **3** Ha adighi eme ihe ojoo obula; ha na-ejeghari n'uzo ya niile. **4** I doola ukpuru ndi a ga-erubekwara isi. **5** O ga-adi m mma ma o buru na m anogidesie ike na-erube isi nye iwu gi niile! **6** Mgbe ahụ, ihere agaghị eme m mgbe m tulere uche n'iwu gi niile. **7** Aga m eji obi ziri ezi too gi dika m na-amu ihe banyere iwu gi ziri ezi. **8** Aga m erubere iwu gi niile isi; biko ahapukwala m. **9** Olee uzọ nwa okorobia ga-esi bie ndu di nso? O bu site n'ibi ndu dika okwu gi si di. **10** Eji m obi m niile na-achosi gi ike. Ekwela ka m kpafuo site n'ihe niile i nyere n'iwu. **11** Ezoola m okwu gi niile n'obi m, igbochi m imehie imegide gi. **12** Otuto diri gi, o Onyenwe anyi; kuziere m iwu gi niile. **13** Aga m eji egbugbere onu m gugharia iwu niile nke si n'onu gi. **14** Ana m anuri onu n'igbaso iwu gi niile dika mmadu si anuri onu n'ime oke iba uba. **15** Ana m atughari uche n'ukpuru gi na-atulekwa uche n'uzo gi niile. **16** Iwu gi na-amasi m; agaghị m elefu okwu gi anya. **17** Meere ohu gi ihe oma, ka m nwe ike di ndu; aga m erubere okwu gi isi. **18** Kpughee anya m abuo ka m hu oke ihe ebube niile di iche iche di n'ime okwu gi. **19** Abu m onye obia n'elu uwa; ezonari la m iwu gi niile. **20** N'oge niile, ihe banyere iwu gi niile na-agu mkpuruobi m aguu. **21** I na-abara ndi mpako mba, ha bu ndi a buru

ọnyụ na ndị na-anaghị agbaso iwu gi. **22** Site n'ebe m nọ
 wepụ ichị ọchị na nlelị, n'ihị na m na-edebe ụkpụrụ gi
 niile. **23** N'agbanyeghị na ndịisi nọkoro na-ekwulu m,
 ohu gi ga-atugharị uche n'iwu gi. **24** Ụkpụrụ gi niile bụ
 ihe na-amasị m; ha bụ ndị ndumọdụ m. **25** Mkpụrụobi m
 na-arapara n'uzuzu; kpoghachite ndụ m dika okwu gi si
 dij. **26** Akọwaara m gi ụzọ m niile, ị zakwara m; ugbu a,
 kuziere m iwu gi. **27** Mee ka m ghọta ozizi ụkpụrụ gi; ka
 m nwe ike tugharị uche n'orụ ebube gi niile. **28** Iru ụjụ
 emeela ka mkpụrụobi m daa mba; gbaa m ume dika okwu
 gi si dij. **29** Chebe m pụọ n'ụzọ aghughọ niile; site n'iwu gi
 meere m amara. **30** Ahọrọla m ụzọ ikwesi ntụkwasi obi; e
 kpebiela m idebe obi m n'iwu gi niile. **31** O Onyenwe anyị,
 ana m ejigidesi iwu gi niile aka ike; ekwela ka ihere mee
 m. **32** Aga m agbaso iwu gi niile n'ihị na i meela ka obi
 m nwere onwe ya. **33** O Onyenwe anyị, zi m ụzọ m ga-
 esi gbasoo iwu gi niile; mgbe ahụ, aga m edebe ha ruo
 n'ogwugwu. **34** Nye m nghọta, aga m edebe iwu gi ma
 jiri obi m niile rubere ya isi. **35** Duo m n'ụzọ nke iwu gi
 niile, n'ihị na ọ bụ n'ime ha ka m na-achọta obi uto. **36**
 Mee ka obi m chee ihu n'iwu gi niile ọ bughị nye uru na-
 esite n'ochicho nke onwe. **37** Wepụ anya m site n'ihe na-
 abaghị uru; chebe ndụ m dika okwu gi si dij. **38** Mezuo
 nkwa i kwere ohu gi, ka a tọọ egwu gi. **39** Wepụ nkocha
 nke m na-atụ egwu ya, n'ihị na iwu gi niile ziri ezi. **40**
 Ụkpụrụ gi na-agusị m agụụ ike! Chebe ndụ m site n'ezị
 omume gi. **41** O Onyenwe anyị, ka ihunanya gi nke na-
 adigide bjakwasị m, nzoputa gi dika nkwa i kwere si dij; **42**
 mgbe ahụ, aga m azaghachi onye ahụ na-achị m ọchị,

n'ihì na ana m atụkwasi obi m n'okwu gi. **43** Esitela n'ọnu m napụ okwu nke eziokwu, n'ihì na olileanya m dị n'iwu gi niile. **44** Aga m anọgide na-erubere iwu gi isi ruo mgbe ebighị ebi. **45** Aga m ejegharị n'ọnođụ inwere onwe n'ihì na achọputala m ụkpurụ gi niile. **46** Aga m ekwuputa banyere ụkpurụ gi n'ihu ndị eze ma ihere agaghị eme m, **47** n'ihì na iwu gi na-amasi m n'ihì na ahurụ m ha n'anya. **48** Ana m eweliri iwu gi niile aka elu, bụ ndị m hurụ n'anya, ana m atugharịkwa uche n'iwu gi niile. **49** Cheta okwu i nyere ohu gi, n'ihì na i nyela m olileanya. **50** Nkasiobi m n'ime ita ahuhụ m bụ nke a: nkwa gi na-echebe ndụ m. **51** Ndị mpako na-akwa m emo na-esepughị aka, ma anaghị m esite n'iwu gi wezuga onwe m. **52** O Onyenwe anyị, ana m echeta iwu gi niile, ndị dī site na mgbe ochie, ha na-ewetara m nkasiobi. **53** Ana m ewe iwe nke ukwu n'ihì ndị ajọ omume, ndị gbakutara iwu gi azụ. **54** Iwu gi niile bụ isi okwu abụ m ebe ọbụla m na-anọ. **55** N'abalị, o Onyenwe anyị, ana m echeta aha gi, aga m edebekwa iwu gi. **56** Nke a burijị ihe m na-eme oge niile: ana m erubere ụkpurụ gi isi. **57** O Onyenwe anyị, i bụ ihe nketa m; ekweela m nkwa irube isi nye okwu gi niile. **58** Ejirila m obi m niile chọọ ihu gi; meere m ebere dika nkwa gi si dī. **59** Echeela m echiche banyere ụzọ m niile, chigharịakwa na-agbaso ụkpurụ gi niile. **60** Aga m eme ngwangwa, agaghị atụfu oge irubere iwu gi niile isi. **61** A sịkwari na ndị ajọ omume ejiri ụdọ kee m agbụ, agaghị m echefu iwu gi. **62** N'etiti abalị, aga m ebili nye gi ekele n'ihì iwu gi niile ziri ezi. **63** Abụ m enyi ndị niile na-atụ egwu gi, ndị niile na-agbaso ụkpurụ gi. **64** O

Onyenwe anyị, ụwa niile jupụtara n'ihunanya gi; kuziere m iwu gi niile. **65** Meere ohu gi ihe ọma dika okwu gi si di, o Onyenwe anyị. **66** Zi m ihe ọmuma na ikpe ziri ezi n'ihini na ekwenyere m n'iwu gi niile. **67** Tupu m nwee nsogbu, a kpafuru m, ma ugbu a, ana m erubere okwu gi isi. **68** I di mma, ihe i na-eme ziri ezi; kuziere m iwu gi niile. **69** N'agbanyeghi na ndi mpako a gbasaala okwu ụgha techie m, ana m eji obi m niile na-edebe ụkpuru gi. **70** Obi ha siri ike, o dighi ihe na-emetuta ha, ma ana m enwe mmasi n'iwu gi. **71** O di mma na m tara ahuhu ka m nwee ike mta iwu gi niile. **72** Iwu si n'onu gi puta di oke onuahia nye m kari imerime puku ọlacha na ọlaedo. **73** Aka gi kere m, kpuokwa m; nye m nghota ka m mta iwu gi niile. **74** Ka ndi na-atu egwu gi nuri mgbe ha huru m, n'ihini na olileanya m di n'okwu gi. **75** O Onyenwe anyị, amaara m na iwu gi niile ziri ezi, o bukwa n'ikwesi ntukwasi obi ka i tara m ahuhu. **76** Ka ihunanya gi nke na-adighi agwu agwu kasi m obi, dika nkwa i kwere ohu gi si di. **77** Ka omiko gi biakwasi m, ka m nwee ike di ndu, n'ihini na iwu gi na-amasi m. **78** Ka ihere mee ndi mpako n'ihini ihe ojoo ha mere m na-enweghi ihe m mere; ma aga m atughari uche n'ukuru gi. **79** Ka ndi niile na-atu egwu gi biakwute m, ndi na-aghota ukuru gi niile. **80** Ka m were obi zuruoke na-agbaso ukuru gi niile, ka ihere ghara ime m. **81** Mkpuruobi m na-ada mba site n'ochicho ya maka nzoputa gi, ma olileanya m di n'okwu gi. **82** Anya na-egbu m mgbu ebe m na-ele anya nkwa gi; ana m asi, "Olee mgbe i ga-akasi m obi?" **83** N'agbanyeghi na adi m ka karama akpukpo nke di n'anwuru oku, anaghi

m echefu iwu gi niile. **84** Ruo olee mgbe ka ohu gi ga-anogide na-eche? Olee mgbe ka i ga-ata ndi na-akpagbu m ahuhu? **85** Ndi mpako na-egwuru m olulu, bu ihe nke na-adighi ka iwu gi si di. **86** Iwu gi niile kwesiri ntukwasobi; nyere m aka, n'ihina ndi mmadu na-akpagbu m ma o nweghi ihe m mere ha. **87** O foduru ntakiri ihe, ha gaara ala m n'iyi, ma agbakutaghi m ukpuru gi azu. **88** Site n'ihunanya gi nke na-adigide chebe ndu m, ka m nwe ike rube isi n'iwu nke onu gi. **89** O Onyenwe anyi, okwu gi na-adigide ruo mgbe ebighi ebi; o na-eguzosi ike n'elugwe. **90** Ikwesi ntukwasobi gi na-adigide site n'ogbo ruo n'ogbo; o bu gi kere uwa, o na-eguzosikwa ike. **91** Ruo taa, iwu gi niile na-eguzosi ike, n'ihina ihe niile na-ejere gi ozi. **92** A sikwari na iwu gi anaghi amasi m, agaara m anwu n'ime nsogbu m. **93** Agaghi m echefu ukpuru gi niile, n'ihina o bu ha ka i ji chebe ndu m. **94** Zoputa m, n'ihina abu m nke gi; achoputala m ukpuru gi niile. **95** Ndi ajo omume na-eche ila m n'iyi, ma aga m atughari uche n'ukpuru gi. **96** Ana m ahụ nsotu ihe niile zuruoke, ma iwu gi niile enweghi nsotu. **97** O, otu m si hu iwu gi n'anya! Ana m atughari uche na ya ogologo ubochi niile. **98** Iwu gi na-eme ka amamihe m kariya nke ndi iro m, ha na-anonyere m oge niile. **99** Enwere m nghota kariya ndi na-ezi m ihe, n'ihina ana m atugharia uche n'iwu gi niile. **100** Enwere m nghota kariya ndi okenye n'ihina ana m erubere ukpuru gi niile isi. **101** Ajuru m ajuru ije ije n'uzo ojo obulala ka m nwee ike rubere okwu gi isi **102** Ewezugaghi m onwe m n'iwu gi niile, n'ihina o bu gi onwe gi ziri m ha. **103** Lee ka okwu gi niile si

atọ m uto, ha di uto n'onu m karija mmanu anu! **104** A na-enweta nghota site n'ukpuru gi niile; ya mere ana m akpo uzo ojo obulu asi. **105** Okwu gi bu oriona diri ukwu m burukwa ihè n'uzo m. **106** Anuola m iyi, mee ka o guzosie ike, na aga m agbaso iwu ezi omume gi niile. **107** Ataala m ahuhu nke ukwu; chebe ndu m, o Onyenwe anyi, dika okwu gi si di. **108** O Onyenwe anyi, nabata otuto afọ ofufu niile nke si n'onu m, kuziekwara m iwu gi niile. **109** Mkpuruobi m na-adi m n'obuaka m oge niile, ma echezoghi m iwu gi. **110** Ndi ajo omume esielera m onya, ma esitebeghi m n'ukpuru gi kpfuo. **111** Iwu gi niile bu ihe nketa m ruo mgbe ebighi ebi; ha bu ihe na-enye obi m onu. **112** Obi m ekpebiela idebe ukpuru gi ruo na ngwucha. **113** Ana m akpo ndi na-enwe obi abuo asi, ma ahuru m iwu gi n'anya. **114** I bu ebe mgbaba m na ota m; olileanya m di n'okwu gi. **115** Sitenu n'ebe m no puo, unu ndi na-eme ihe ojo, ka m nwee ike idebe iwu niile nke Chineke m! **116** Gbaa m ume dika nkwa gi si di, aga m adikwa ndu; ekwekwala ka olileanya m daa. **117** Kwagide m, aga m abu onye a gbaputara; aga m anogide na-asopuru iwu gi niile. **118** I na-aju ndi niile na-adighi edebe iwu gi, nzube aghugho ha niile bu ihe na-enweghi isi. **119** I na-ekpochapu ndi ajo omume dika unyi a na-ekpofu ekpofu; n'ih ya, ahuru m ukpuru gi niile n'anya. **120** Anu ahu m na-ama jijiji n'ih itu egwu gi; ana m eguzo n'oke egwu n'ih iwu gi niile. **121** Emeela m ihe di mma na ihe ziri ezi; ahapukwala m n'aka ndi na-emegbu m. **122** Kwee ohu gi nkwa na i ga-elekota ya; ekwela ka ndi mpako kpagbuo m. **123** Anya na-egbu m mgbu ebe m na-

ele anya nzọpụta gị ebe m na-ele anya nkwa gị ziri ezi.
124 Biko mesoo ohu gị mmeso dika ihunanya gị si di ma
 kuziekwara m ukpuru gị niile. **125** Abu m ohu gị, nye
 m nghota, ka m nwee ike mara ukpuru gị niile. **126** O
 Onyenwe anyi, oge eruola mgbe i ga-arụ oru, n'ih na a
 na-emebi iwu gị. **127** N'ih na ahuru m iwu gị niile n'anya
 karja olaedo, e karja olaedo a nuchara anucha, **128** n'ih
 na m na-ahuta ukpuru gị niile ka ihe ziri ezi, akporo m
 uzọ niile na-ezighi ezi asi. **129** Iwu gị niile di itunanya; ya
 mere, ana m erubere ha isi. **130** Mkpughepu na nkowa
 nke okwu gị na-enye ihè; o na-eme ka ndi na-enweghi
 uche ghota ihe. **131** Ana m asaghe onu m na-ekupu ume
 ike ike, na-achosi iwu gị niile ike. **132** Chee m ihu, meere
 m ebere, dika i si emere ndi niile huru aha gị n'anya
 ebere. **133** Mee ka nzọ ukwu m niile na-aga dika okwu gị
 si di; ekwela ka mmehie chia m. **134** Gbaputa m site n'aka
 ndi na-eme m, ka m nwee ike debe iwu gị. **135** Mee
 ka ihuma gị dikwasị n'ahu ohu gị. Kuziere m ukpuru
 gị niile. **136** Anya mmiri akwa na-agba m nke ukwu
 n'ih na ndi mmadu adighi erube isi nye iwu gị. **137** O
 Onyenwe anyi, i bu onye ezi omume, iwu gị niile zikwara
 ezi. **138** Ukpuru gị niile ziri ezi; ha kwesiri ntukwasị obi.
139 N'ih na ndi iro m na-elefu okwu gị anya, inu oku n'obi
 m na-ada mba. **140** Nkwa gị niile bu ihe enyochara nke
 oma, ohu gị na-ahukwa ha n'anya. **141** O bu ezie na m bu
 onye di ala, na onye a na-eleda anya, ma adighi m eleda
 ukpuru gị niile anya. **142** Ezi omume gị na-adị ruo mgbe
 ebighi ebi. Iwu gị niile bukwa eziokwu. **143** Nsogbu na ihe
 mgbu adakwasila m, ma iwu gị niile bu ihe na-amasị m.

144 Iwu gi niile bu ezi omume ruo mgbe ebighi ebi; nye m nghota, ka m nwe ike di ndu. 145 Eji m obi m niile na-akpo oku; zaa m o Onyenwe anyi, aga m erubekwa isi nye ukpuru gi niile. 146 Ana m akpoku gi; zoputa m aga m erube isi nye ukpuru gi niile. 147 Tupu chi na-abo, ana m ebili, na-akwa akwa maka enyemaka; olileanya m di n'okwu gi. 148 Ana m amu anya abali n'elu ihe ndina m, n'ih i tughari uche na nkwa gi niile. 149 Nuru olu m dika ihunanya gi si di; chebe ndu m, o Onyenwe anyi, dika iwu gi niile si di. 150 Ndi na-atuputa atumatu ojojo no nso ma ha no iwu gi niile n'ebe di anya. 151 Ma i no nso, Onyenwe anyi; ihe niile i nyere n'iwu bu eziokwu. 152 Site na mgbe ochie ka m mutara site n'ukpuru gi, na i mere ka ha guzosie ike ruo mgbe ebighi ebi. 153 Ledata anya ka i hu ita ahuhu m ma gbaputa m, n'ih i na echefughi m iwu gi. 154 Kpeputa m, gbaputa m, chebe ndu m dika nkwa gi si di. 155 Nzoputa di anya n'ebe ndi na-eme ihe ojojo no, n'ih i na ha anaghi agbaso ukpuru gi niile. 156 O Onyenwe anyi, omiiko gi di ukwuu; chebe ndu m dika iwu gi niile si di. 157 Ndi iro m na ndi na-akpagbu m di otutu, ma aga m anogide na-edebe iwu gi. 158 Ana m aso ndi niile na-enweghi okwukwe n'ime gi oyi, n'ih i na ha anaghi erubere okwu gi isi. 159 Lee ka m si hu ukpuru gi niile n'anya; chebe ndu m, o Onyenwe anyi, dika ihunanya gi si di. 160 Okwu gi niile bu eziokwu; iwu gi niile ziri ezi na-adigide ruo mgbe ebighi ebi. 161 Ndisi na-emegbu m na-enweghi ihe m mere, ma obi m na-ama jijiji n'ih i okwu gi. 162 Ana m anuri onu n'ime nkwa gi dika onye chotara otutu ihe nkwa n'agha. 163 Akporo m okwu ugha asi, o

bukwa ihe aru n'ebe m no, ma ahuru m iwu gi n'anya. **164** Aga m eto gi ugboro asaa n'ubochi, n'ih iwu gi ziri ezi. **165** Ndi huru iwu gi n'anya nwere udo di ukwuu, o dighi ihe ga-eme ka ha so ngongo. **166** Ana m echere nzoputa gi, o Onyenwe anyi, na-agbasokwa iwu gi niile. **167** Ana m erubere ukpuru gi niile isi n'ih i na m huru ha n'anya nke ukwuu. **168** Ana m erubere ukpuru na iwu gi niile isi, n'ih i na i maara uzọ m niile. **169** Ka akwa m ruo gi nti, o Onyenwe anyi; nye m nghota dika okwu gi si di. **170** Ka ariri m ruo gi nti; gbaputa m dika nkwa gi si di. **171** Ka onu m juputa n'otuto, n'ih i na i na-ezi m iwu gi niile. **172** Ka m jiri ire m buo abu banyere okwu gi, n'ih i na iwu gi niile ziri ezi. **173** Noo na njikere oge niile inyere m aka, n'ih i na ahoro m ukpuru gi niile. **174** Ana m ele anya nzoputa gi, o Onyenwe anyi, iwu gi bu ihe na-amasi m. **175** Kwere ka m diri ndu ka m nwee ike ito gi, ka iwu gi niile gbaa m ume. **176** Akpafuola m dika aturu nke furu efu, choo ohu gi, n'ih i na echefubeghi m iwu gi niile.

120 Abu nrigo. Ana m akpoku Onyenwe anyi n'ime nsogbu m, o na-azakwa m. **2** O Onyenwe anyi, zoputa m site n'egbugbere onu okwu ugha na ire na-ekwu okwu aghughu. **3** Gini ka a ga-eme gi, o bukwa gini ozo ka a gatukwasiri gi, gi ire aghughu? **4** O ga-eji aku di nkọ nke dike n'agha taa gi ahuhu, ya na icheku oku osisi brum na-ere ere. **5** Ahuhu diri m n'ih i na m bi na Meshek, n'ih i na m bikwa n'etiti ulo ikwu ndi Keda! **6** Ogologo oge ka m binyere ndi kporo udo asi. **7** Abu m onye udo; ma mgbe m kwuru okwu, okwu ha bu okwu agha.

121 Abụ nrigo. Aga m eweli anya m abụọ elu, lee ha n'elu ugwu niile, olee ebe inyeaka ga-esi b́jara m? **2** Inyeaka m na-esite n'aka Onyenwe anyi, onye kere eluigwe na ́wa b́ja. **3** O gaghi ekwe ka ukwu gi gbuchapu, onye na-eche gi nche na-amu anya oge niile; **4** n'ezie onye na-eche Izrel nche adighi arahu ura, o dighi atukwa oru ura. **5** Onyenwe anyi na-eche gi nche, Onyenwe anyi bu ndo gi n'aka nri gi; **6** anyanwu agaghi achagbu gi n'ehihie, onwa agaghi etigbukwa gi n'abalj. **7** Onyenwe anyi ga-edebe gi ka ihe ojojo obula ghara idakwasj gi. O ga na-eche ndu gi nche mgbe niile. **8** Onyenwe anyi ga-echebe gi mgbe j na-apu na mgbe j na-abata abata, site ugbu a ruo mgbe niile ebighi ebi.

122 Abụ nrigo, nke Devid. Anuriri m onu mgbe ha si m, "Ka anyi gaa n'ulonso Onyenwe anyi." **2** Ukwu anyi eguzola ugbu a n'onu uzọ ama gi niile, gi obodo Jerusalem. **3** E wuru Jerusalem dika obodo a chikotara onu nke oma. **4** O bu ebe ahj ka ebo niile na-arigo, bu ebo niile nke Onyenwe anyi, jbuaku aha Onyenwe anyi abu dika iwu o nyere ndi Izrel si di. **5** N'ebe ahj ka ocheeze niile nke ikpe ikpe di, bu ocheeze niile nke ezinaulo Devid. **6** Kpeenu ekpere maka udo Jerusalem: "Ka ndi niile huru gi n'anya noo n'udo. **7** Ka udo dirj n'ime mgbidi gi niile nchekwa dirikwa n'ime ebe nche gi niile e wusiri ike." **8** N'ihj umunne m na ndi enyi m, ana m ekwu okwu sj, "Udo dirj gi." **9** N'ihj ulo Onyenwe anyi, Chineke anyi, aga m achọ oganihu gi.

123 Abụ nrigo. Ana m eweli anya m abụọ elu ile gi, gi onye ocheeze ya di n'eluigwe. **2** Dika ohu si elekwasj

nna ya ukwu anya ya, na dika ohu nwanji na-eje ozi si elekwasị nne ya ukwu anya, inata ozi o ga-eje, otu a ka anyi si na-elekwasị Onyenwe anyi bu Chineke anyi anya, ruo mgbe o ga-emere anyi ebere. **3** Meere anyi ebere, O Onyenwe anyi, meere anyi ebere, n'ihina anyi aburula ndi a na-akocha akocha. **4** N'ihina nnagide anyi na-anagide ichi ochi ndi nganga, na ileda anya ndi mpako adila ukwu.

124 Abu nrigo. Nke Devid. A si na Onyenwe anyi adinyereghi anyi, ka Izrel kwuo, **2** a si na Onyenwe anyi adinyereghi anyi, mgbe ndi mmadu biliri imegide anyi, **3** mgbe iwe ha rere dika oku megide anyi, ha gaara eloda anyi na ndu; **4** idee mmiri gaara iri anyi, oke mmiri gaara ebufu anyi, **5** ebili mmiri niile gaara ebufu anyi. **6** Ma otuto dirị Onyenwe anyi, onye na-ekweghi ka ha jiri eze ha dorie anyi. **7** Anyi agbanarila ha dika nwa nnunu si gbanari onya osi onya chorọ iji jide ya; onya ahụ agbajielā, anyi ewezugakwala onwe anyi, nwere onwe anyi. **8** Inyeaka anyi di n'aha Onyenwe anyi, onye kere eluigwe na uwa.

125 Abu nrigo. Ndi niile na-atukwasị Onyenwe anyi obi na-anogidesi ike di ka ugwu Zayon nke a na-apughi inughari, nke na-adigidekwa nonodu ya ruo mgbe ebighi ebi. **2** Dika ugwu niile si gbaa obodo Jerusalem gburugburu, otu a ka Onyenwe anyi na-agba ndi ya gburugburu ugbu a na ruo mgbe ebighi ebi. **3** Mkpapa ochichi ndi ajo omume agaghi adigide n'ala ndi ezi omume ketara n'ife nza, n'ihina ndi ezi omume nwere ike itinye aka ha na-ime ihe ojoo. **4** O Onyenwe anyi,

meere ndị niile na-eme ezi omume ihe oma, ya bụ, ndị niile obi ha ziri ezi. **5** Ma Onyenwe anyị ga-achụpụ ndị niile na-agbaso ụzọ aghughọ na ndị niile na-eme ajọ ihe. Ka udo dịrị Izrel.

126 Abụ nrigo. Mgbe Onyenwe anyị kpoghachitere ndị e mere ka ha lọta na Zayon, anyị dị ka ndị na-arọ nrọ. **2** Ọchị juru anyị ọnụ, abụ ọnụ jukwara anyị ire. Mgbe ahụ, e kwukwara ya na mba niile si, “Onyenwe anyị emeerela ha ọtụtụ ihe dị ukwu.” **3** Onyenwe anyị emeerela anyị ọtụtụ ihe dị ukwu, obi anyị jupụtakwara n’ọnụ. **4** Nyeghachi anyị akunuba anyị, o Onyenwe anyị, dika mmiri iyi na-asọ n’ala Negev. **5** Ndi niile na-eji anya mmiri na-arụ ọrụ ikụ mkpuru ga-emesia jiri abụ ọnụ wee ihe ubi ahụ. **6** Onye ji ikwa akwa buru mkpuru ubi ọ ga-agha na-aga, ga-emesia jiri abụ ọnụ na-aloghachi azụ, mgbe ha bu ukwu oka ha.

127 Abụ nrigo, nke Solomon. Ọ bụrụ na Onyenwe anyị ewughị ulọ, ndị na-ewu ya na-adogbu onwe ha n’oru n’efu. Ọ bụrụ na Onyenwe anyị echehị obodo, n’efu ka ndị nche na-amụ anya. **2** Ọ bụ n’efu ka i na-ebili n’isi ututu na-adogbu onwe gi n’oru ichota ihe i ga-eri ruo n’abali, n’ihi na ọ na-eme ka ndị niile ọ huru n’anya hie ura n’udo. **3** Umuntakiri bụ ihe nketa si n’aka Onyenwe anyị, umuntakiri bụ ugwo ọrụ ọ na-enye. **4** Dika akụ n’aka dike n’agha, otu a, ka umu a mụtaara na mgbe okorobia di. **5** Onye a goziri agozi ka nwoke ahụ bụ onye kpojuru akụ ndi a n’akpa akụ ya. Ihere agaghị eme ha mgbe ha na ndi iro na-arurita uka n’ama.

128 Abụ nrigo. Ngozi na-adiri ndi niile na-atu egwu Onyenwe anyi, ndi na-aga ije n’irube isi nye ya. **2** I ga-

eri mkpuru oru aka gi; otutu ngozi na ihe iga nke oma ga-abu nke gi. **3** Nwunye gi ga-adi ka osisi vaini na-ami mkpuru n'ime ulo gi; umu gi ndi ikom ga-adikwa ka ome osisi oliv gburugburu tebul gi. **4** Otu a ka a ga-esi gozie nwoke ahụ na-atu egwu Onyenwe anyi. **5** Ka Onyenwe anyi gozie gi site na Zayon ubochi niile nke ndu gi; ka i hukwa odimma Jerusalem, **6** ka i di ndu hu umu umu gi. Ka udo diri Izrel.

129 Abu nrigo. Site na mgbe m bu nwantakiri, ha kpagburu m otutu oge, ka Izrel kwuo. **2** "Site na mgbe m bu nwantakiri, ha kpagburu m otutu oge, ma ha enweghi ike merie m. **3** Ndi ikom na-ako ubi akogharijala azu m dika ala ubi, mee ebe ha koru ako ka o di ogologo. **4** Ma Onyenwe anyi bu onye ezi omume; o topula m site n'agbu niile nke ndi ajo omume." **5** Ka ndi niile koru Zayon asi buru ndi ga-alaghachi azu n'ihere. **6** Ka ha niile diri ka ahijia na-epu n'elu ulo nke na-akponwu tupu o puputa; **7** nke onye na-ewe ihe ubi na-adighi eji ha kpojuo aka ya abuo, maabu onye mkpokota e nwee ike kpojuo aka ya. **8** Ka ndi si n'uzo na-agafe hapu i si ha, "Ngozi Onyenwe anyi diri unu. Anyi na-agozi unu n'aha Onyenwe anyi."

130 Abu nrigo. O Onyenwe anyi, o bu site n'ebe di omimi ka m na-ebeku gi akwa. **2** Onyenwe anyi, nuru olu m. Ka nti gi na-anakwa nti n'olu ariri m, maka amara. **3** O Onyenwe anyi, a si na i detuo mmehie niile, Onyenwe anyi, onye puru iguzo? **4** Ma o bu n'aka gi ka mgbaghara mmehie di; ime ka anyi tuo gi egwu, ma jeere gi ozi. **5** Ana m echere Onyenwe anyi, mkpuruobi m na-echekwa ya, o bu n'okwu ya ka olileanya m di. **6** Mkpuruobi m na-

echere Onyenwe anyị karịa ndị nche abalị na-echere chị ọbụbọ, e, karịa ndị nche abalị na-echere chị ọbụbọ. 7 Ndị Izrel, ka olileanya unu dirị na Onyenwe anyị, n'ihina na ihunanya ya na-adigide adigide, n'aka ya ka nzọpụta zuruoke dika. 8 Ya onwe ya, ga-agbaputa Izrel site na mmehie ya niile.

131 Abụ nrigo, nke Devid. O Onyenwe anyị, nganga adighi n'obi m, ndu mpako abukwaghi ochicho m; adighi m etinye onwe m n'okwu kariri m maobu n'ihe ndi di ukwu karia m. 2 Ma ana m edere duu, mkpuruobi m nokwa juu; dika nwantakiri a napuru ara, ya na nne ya no, e, dika nwantakiri a napuru ara, otu a ka mkpuruobi m no n'ime m. 3 Ndị Izrel, ka olileanya unu dirị na Onyenwe anyị ugbo a na mgbe niile ebighi ebi.

132 Abụ nrigo. O Onyenwe anyị, cheta Devid, n'ihe niile bu ndi o gbakutara azu. 2 O nuru iyi nye Onyenwe anyi, kwee nkwa nye Onye di ukwu nke Jekob: 3 "Agaghi m abanye n'ime ulo m maobu rigoo n'ihe ndina m, 4 agaghi m arahu ura, egbugbere anya m agaghi atu ura, 5 tutu ruo mgbe m chotara Onyenwe anyi onodu ebe obibi nye Onye di ukwu nke Jekob." 6 Anyi nuru ihe banyere ya n'Efrata, anyi chotara ya n'ubi niile nke Jearim. 7 "Ka anyi gaa na-ebe obibi ya; ka anyi kpoo isiala n'ebe ihe mgbakwasị ukwu ya. 8 'Bilie, Onyenwe anyi, bata n'ebe izuike gi, gi na igbe ogbugba ndu nke ike gi. 9 Ka ndi nchajaja gi yiri ezi omume gi dika uwe; ka ndi gi kwesiri ntukwasị obi buo abu n'ihia onu." 10 N'ihia ohu gi, bu Devid, agbakutala onye gi e tere mmanu azu. 11 Onyenwe anyi nuru Devid iyi n'eziokwu, bu iyi nke o gaghị esi na

ya laghachi azu: “Otu n’ime umu gi, ka m ga-eme ka o noḍu n’ocheeze gi, **12** o buru na umu ndi ikom gi edebe ogbugba ndu m na ukpuru niile m kuziri ha, mgbe ahụ umu ha ga-anodu ala n’ocheeze gi ruo mgbe ebighi ebi.” **13** N’ihi na Onyenwe anyi ahoro la Zayon, o bu ochicho obi ya ime ya ebe obibi ya; **14** “Ebe a bu ebe izuike m ruo mgbe ebighi ebi, ebe a ka ocheeze m ga-adikwa, n’ihi na o bu ihe m choro. **15** Aga m eji otutu nri di iche iche gozie ya; aga m eji nri mee ka afọ ju ndi ogbenye ya. **16** Aga m eji nzoputa yinye ndi nchajaja ya niile dika uwe, ndi nsọ ya ga-abu abu n’ihi onu. **17** “N’ebe a ka m ga-eme ka mpi puputara Devid ma debekwa oriona n’ihi onye m e tere mmanu. **18** Aga m eyikwasị ndi iro ya ihere dika uwe ma aga eji okpueze mara mma choo isi ya mma.”

133 Abu nrigo, nke Devid. Lee ka o si buru ihe di mma na ihe onu mgbe umunne na-ebiko n’otu! **2** O di ka mmanu di oke onuahia a wuru n’isi, nke na-asodata ruo n’ahunu, e, nke na-asodata ruo n’ahunu Eron, ruokwa n’olu uwe mwuda ya. **3** O di ka a ga-asị na igirigi si na Hemon na-ada n’elu n’ugwu Zayon. N’ihi na n’ebe ahụ ka Onyenwe anyi na-enye onyinye ngozi ya, o buladi ndu na-adị ruo mgbe ebighi ebi.

134 Abu nrigo. Toonu Onyenwe anyi, unu ndi ohu Onyenwe anyi niile ndi na-eje ozi n’ime ulo Onyenwe anyi n’oge abali. **2** Chalienu aka unu abuo elu n’ime ulonso ya ma toonu Onyenwe anyi. **3** Ka Onyenwe anyi, onye kere eluigwe na uwa site na Zayon gozie unu.

135 Toonu Onyenwe anyị. Toonu aha Onyenwe anyị, toonu ya, unu ndị ohu Onyenwe anyị niile, **2** unu ndị na-eje ozi n'ime ụlọ Onyenwe anyị, n'ime ogige ụlọ Chineke anyị. **3** Toonu Onyenwe anyị, n'ihina Onyenwe anyị dīmma; bụkwa aha ya abụ otuto, n'ihina ọ bụ ihe ziri ezi. **4** N'ihina Onyenwe anyị ahọpụtala Jekọb nye onwe ya, ọ họpụtala Izrel ka ọ bụrụ ihe oke ọnụahịa nke aka ya. **5** Amaara m na Onyenwe anyị dī ukwu, na Onyenwe anyị dī ukwu karịa chi niile. **6** Onyenwe anyị na-eme ihe ọbụla masịrị ya n'eluigwe na elu ụwa na n'oke osimiri na n'ime ogbu mmiri niile. **7** Ọ bụ ya na-eme ka igwe ojii na-apụta site n'akụkụ niile nke ụwa. Ọ bụkwa ya na-ezite amụma nke na-eweta mmiri ozuzo. Ọ na-ewepụtakwa ifufe site n'ụlọ ifufe ya niile. **8** O tigburu ụmụ niile e buru ụzọ mụọ n'ala Ijipt, ụmụ mmadụ buru ụzọ mụọ na ụmụ anụ ụlọ e buru ụzọ mụọ. **9** O zipurụ ihe iribama ya dīiche iche na ọrụ ebube ya niile n'etiti unu, o Ijipt, megide Fero na ndị niile na-ejere ya ozi. **10** O tigburu ọtụtụ mba dī ukwu n'ọnụogụgụ, tigbukwaa ndị eze ha, ndị dī ike n'agha. **11** Ụfọdụ n'ime ha bụ Sạihon, eze ndị Amorait, na Ọg eze Bashan, na ndị eze niile dī na Kenan. **12** O weere ala ndị obodo ahụ niile nye ndị ya, nye ya ụmụ Izrel dīka ihe nketa ha. **13** O Onyenwe anyị, aha gị na-adigide ruo mgbe ebighị ebi a maara aha gị ruo ọgbọ niile. **14** N'ihina Onyenwe anyị ga-ekpepụta ndị ya. Ọ ga-enwekwa ọmịiko n'ahụ ndị ohu ya. **15** Chi ndị mba ọzọ bụ arụsị e jiri aka kpuo, nke e ji ọlọcha na ọlọdo kpuo. **16** Ha nwere ọnụ ma ha adighị ekwu okwu, ha nwere anya ma ha adighị ahụ ụzọ. **17** Ha nwere ntị ma ha adighị anụ ihe,

ọ dīkwaghị nkuume dī n’ime ọnụ ha. **18** Ndị na-eme ha ga-adị ka ha. Ọ bụkwa otu a ka ndị na-atụkwasi ha obi ga-adị. **19** Ndị Izrel, toonu Onyenwe anyị. Unu ndị ụlọ Erọn, toonu Onyenwe anyị. **20** Unu ndị ụlọ Livayi, toonu Onyenwe anyị; unu ndị na-atụ egwu ya, toonu Onyenwe anyị. **21** Ka otuto dīrị Onyenwe anyị site na Zayon, nye onye ahụ na-ebi na Jerusalem. Toonu Onyenwe anyị.

136 Keleenụ Onyenwe anyị, n’ihi na ọ dī mma. **2** Keleenụ Chineke kachasi chi niile elu. **3** Keleenụ Onyenwenụ kachasi ndi nwenụ niile. **4** Keleenụ onye ahụ naani ya na-arụ ọrụ ebube dī iche iche, **5** Keleenụ onye ahụ ji nghota ya kee mbara eluigwe niile, **6** Keleenụ onye wuru ụwa n’elu ogbu mmiri, **7** Keleenụ onye ahụ kere anyanwụ na ọnwa, **8** Onye mere anyanwụ ka ọ na-acha n’ehihie, **9** Onye mere ka ọnwa na kpakpando na-achị n’abali, **10** Onye ahụ tigburu ụmụ niile e buru ụzọ mụọ n’Ijpt, **11** O duuru ndi Izrel site n’Ijpt pụta, **12** O ji aka ya dī ike nke o setipuru esetipu duputa ha; **13** Onye ahụ kewara Osimiri Uhie abuo, **14** Onye duuru ndi Izrel gafee n’etiti ya, **15** Ma Osimiri Uhie riri Fero na ndi agha ya niile; **16** Keleenụ onye duuru ndi ya gafee ozara, **17** Onye ahụ tigburu ndi eze dī ukwu, **18** O gbukwara ndi eze dī ike nke ukwu, **19** O gburu Saihon eze ndi Amorait, **20** Na Og eze Bashan, **21** Were ala ha nye dika ihe nketa, **22** O nyere ohu ya Izrel ala ahụ ka ọ buru ihe nketa ha, **23** Onye chetara anyi mgbe anyi na-adighi ike, **24** Mee ka anyi nwere onwe anyi site n’aka ndi iro anyi, **25** O na-enye ihe niile dī ndu nri, **26** Keleenụ Chineke nke eluigwe ekele.

137 N'akukū iyi niile Babilon ka anyị nọdurū ala kwaa akwa mgbe anyị chetara Zayon. 2 Ọ bụ n'osisi pọpla ka anyị kokwasiri ubo akwara anyị niile. 3 N'ebe ahụ ka ndị dọtara anyị n'agha gwara anyị ka anyị buoro ha abụ, ndị na-emekpa anyị ahụ rioro anyị ka anyị buoro ha abụ onụ; ha kwuru si, "Buoronu anyị otu abụ n'ime abụ Zayon!" 4 Ma, olee otu anyị ga-esi buo abụ Onyenwe anyị ebe anyị nọ n'ala ozo? 5 Ọ buru na m echezọọ gi, Jerusalem, ka aka nri m chefuo nka ya. 6 Ọ buru na m echezọọ gi, o burukwa na m akwusi iche echiche banyere Jerusalem, oke onụ m, ka ire m rapara n'okpo onụ m. 7 Cheta, o Onyenwe anyị, ihe ndị Edom mere n'ubochi ahụ a dọtara Jerusalem n'agha. "Tikposia ya," ka ha tiri, "Tikposia ya ruo na ntala ya niile!" 8 Gi ada Babilon, onye a ghaghị ịla n'iyi, onụ ga-abụ nke onye ahụ ga-akwughachi gi ugwo oru ruru gi n'ihu ihe i mere anyị, 9 onye ahụ ga-achiri umu gi ndi na-anu ara tupia ha n'elu nkume.

138 Abụ Oma Devid. O Onyenwe anyị, aga m eji obi m niile too gi; n'ihu chi niile di iche iche ka m ga-abuku gi abu otuto. 2 Aga m akpo isiala n'ebe ulonso ukwu gi di aga m etokwa aha gi n'ihu ihunanya gi na ikwesi ntukwasị obi gi, n'ihu na i meela ka aha gi na okwu gi di elu kariya ihe niile. 3 Mgbe m kpokuru gi, i zara m; i mere m ka m nwee nkwiwa okwu ma guzosiekwa ike. 4 O Onyenwe anyị, ka ndi eze niile no n'owa too gi, mgbe ha nuru ihe niile i nyere n'iwu. 5 Ka ha buo abụ banyere uzọ niile nke Onyenwe anyị, n'ihu na ebube Onyenwe anyi di ukwu. 6 N'agbanyeghi na Onyenwe anyi di ukwu, o na-elekwasi ndi di umeala n'obi anya, ma o naghị ekwe

ka ndị nganga bịa ya nso. 7 A sịkwari na m na-eje ije n'etiti nsogbu, i na-echebe ndu m; i na-esetipu aka gi megide iwe ndi kporo m asi, i na-eji aka nri gi zoputa m. 8 Onyenwe anyi ga-emezuru m ihe niile o kwadoro m; ihunanya gi, o Onyenwe anyi, na-adigide ruo mgbe ebighi ebi, ahapukwala oru aka gi niile.

139 Abụ nke diri onyeisi abụ. Abụ Oma Devid. O Onyenwe anyi, i nyochaala m, i makwaara m nke oma 2 I maara mgbe m na-anodu ala na mgbe m na-eguzo oto; site n'ebe di anya, i na-aghota echiche obi m niile. 3 I na-ahuzu opupu m na ndina ala m; i mazukwara uzọ m niile. 4 O Onyenwe anyi, i maara ihe m gaje ikwu tupu m kwuo ya. 5 I na-anọ m n'ihu, ma na-esokwa m n'azu, i tukwasila m aka gi. 6 Ihe omuma di otu a di oke omimi nye m, o dikwa elu apughi m iru ya. 7 Ebee ka m gaezo onwe m si otu a zonari Mmuo gi? Ebeekwa ka m puru igbaga ka m si n'ihu gi zoo onwe m? 8 O buru na m arigoro n'eluigwe i no n'ebe ahụ. O burukwa na m arida zoo onwe m n'ala mmuo, i nokwa n'ebe ahụ. (Sheol h7585) 9 O buru na m efepu n'isi ututu dika nwa nnunu, felagaa n'ebe di nnoo anya nke oke osimiri, 10 o buladi n'ebe ahụ ka aka gi ga na-edu m aka nri gi ga-ejidesi m ike. 11 O buru na m asi, "N'ezie, ochichiri ga-ekpuchi m ihè ga-agho abali gbaa m gburugburu." 12 O buladi ochichiri agaghi abụ ochichiri n'ebe i no; abali ga-enye ihè dika ehie, n'ihu na ochichiri di ka ihè n'ebe i no. 13 O bu gi kpuru akuku niile di m n'ahu. O bukwa gi jikotara ha niile ka ha buru otu mmadu n'ime afọ nne m. 14 Ana m eto gi n'ihu na abụ m onye e sitere n'oke egwu na ebube kee;

ọrụ ị niile ị ebube; amaara m nke a nke ọma. **15** Ụdị ị m abụghị ihe zoro ezo n'ebe ị nọ mgbe a kpụrụ m n'ebe nzuzo ahụ, mgbe a kpakọtara m n'ebe omimi nke ụwa. **16** Anya ị abụọ hụrụ ahụ m mgbe ị na-enweghị ụdị ị ọbụla. E dere ụbọchị niile a kwadoro m n'ime akwụkwọ ị tupu otu n'ime ha adịrị. **17** Lee ka echiche ị na-eche banyere m si ị oke ọnụahịa, o Chineke! Leekwa ka ha si ị ukwu. **18** Ọ bụrụ na m agụọ ha ọnụ, ha ga-adị ukwu karịa ọnụgụgụ aja ị n'ala. Mgbe m tetara, mụ na ị ka nọ. **19** O Chineke, a sịkwari na ị ga-ala ndị ajọ omume niile n'iyi! Sitenụ n'ebe m nọ pụọ, unu ndị na-akwafu ọbara! **20** Site n'echiche ọjọọ, ha na-ekwu okwu banyere ị; ndị iro ị na-ekwutọ aha ị. **21** O Onyenwe anyị, ị bụ na m akpoghị ha asị bụ ndị kporọ ị asị, na-asokwa ndị na-enupu isi megide ị oyi? **22** Ọ bụ naanị ịkpọ asị ka m nwere n'ebe ha nọ? Ana m agụnye ha dika ndị iro m. **23** O Chineke, nyochaa m, mara obi m. Nwaa m, matakwa echiche uche m niile. **24** Chọputa ma o nwere ihe ọjọọ ị n'ime m, ma duo m n'uzọ ebighị ebi.

140 Abụ nke ịrị onyeisi abụ. Abụ Ọma Devid. O Onyenwe anyị, dọputa m site n'aka ndị na-eme ihe ọjọọ. Chebe m ka m ghara ịdaba n'aka ndị na-eme ihe ike ị iche iche. **2** Ndị na-atụ atụmatụ ime ihe ọjọọ n'obi ha na-akpali agha ụbọchị niile. **3** Ha na-eme ire ha ka ha ị nkọ dika nke agwọ; elo ajuala ị n'egbugbere ọnụ ha. (Sela) **4** Chebe m Onyenwe anyị, ka m ghara ịdaba n'aka ndị na-emebi iwu; chebe m ka m ghara ịdaba n'aka ndị na-eme ihe ike, ndị na-eche echiche ọdida m. **5** Ndị mpako esielera m ọnya igbudu; ha agbasaala ụgbu ha na udo

ha, siekwara m ọnya dị iche iche n'ụzọ m na-aga. (Sela)
6 A siri m Onyenwe anyị, "Gị onwe gị bụ Chineke m."
 Nuru, O Onyenwe anyị, olu aririọ m maka amara. **7** Onye
 kachasi ihe niile elu, bụ Onyenwe anyị Onye nzoputa m
 di ike, i na-ekpuchi isi m n'ubochi agha. **8** Ekwewala ka
 ndi ajo omume chota ihe ha na-achọ, o Onyenwe anyị,
 ekwewala ka nzube ha mezu. (Sela) **9** Ndi niile gbara m
 gburugburu na-ebuli isi ha elu na nganga ka ndu ojojo
 nke egbugbere onu ha rikpuo ha. **10** Ka icheku oku na-ere
 ere dakwasị ha; ka a tuba ha n'ime oku na-ere ere, n'ime
 olulu apiti juputara, nke ha na-enweghi ike isite n'ime
 ya puta ozo. **11** Ekwela ka ndi na-ekwu okwu nkwulu
 guzosie ike n'ala, ka ihe ojojo chuda ndi na-eme ihe ike.
12 Amaara m na Onyenwe anyi ga-ekpe ikpe ziri ezi nye
 ndi ogbenye na-emekwa ka ndi no na mkpa nweta ihe
 ruuru ha. **13** N'ezie, ndi ezi omume ga-eto aha gi, ndi ziri
 ezi ga-ebikwa n'ihu gi.

141 Abu Oma Devid. O Onyenwe anyi, ana m akpoku
 gi; biakwute m osiiso. Nuru olu m mgbe m na-akpoku
 gi. **2** Ka ekpere m bja n'ihu gi dika ihe na-esi isi utu; ka
 nchili elu nke m chiliri aka m abuo diri ka aja a na-achu
 n'anyasi. **3** Nyere m aka ka m mechie onu m, o Onyenwe
 anyi; na-echekwa egbugbere onu m nche. **4** Ekwela ka obi
 m nwee mmasi n'ihe ojojo, isonye ndi na-eme ihe ojojo
 ruo ruo ajo omume niile di iche iche; ekwela ka m soro
 ha rikoo ihe utu ha niile. **5** Ka onye ezi omume tie m ihe,
 nke a na-egosi obi ebere; ka o baara m mba, nke a bu
 mmanu n'elu isi m. Isi m agaghiaju ya. Otu o di, ekpere
 m na-emegide ruo niile nke ndi na-eme ihe ojojo. **6** A ga-

esite n'elu nkume di elu tuda ndi na-achi ha, mgbe ahụ,
ndi ajo omume ga-amata na okwu m niile bu eziokwu. **7**
Ha ga-ekwu si, "Dika mmadu na-egburi, na-akoghari ala,
otu a ka a ghasasiri okpukpu anyi nonu ili." (Sheol h7585) **8**
Ma olileanya m di na gi, Onye kachasi ihe niile elu, bu
Onyenwe anyi n'ime gi ka m gbabara izere ndu, ararala m
nyefee n'aka onwu. **9** Naputa m ka m ghara idaba n'ime
onya igbudu niile nke ndi na-eme ajo ihe siiri, sitekwa
n'onya niile ha siiri m. **10** Ka ndi ajo omume daba n'ime
ugbu ha, ma mu onwe m ga-agabiga na-emerughị ahụ
obula.

142 Abụ maskil nke Devid. Mgbe o no n'ogba nkume.
Ekpere. Etikuru m Onyenwe anyi mkpu akwa; ewelitara
m olu m rijo Onyenwe anyi ka o meere m ebere. **2**
Ekwuputara m ihe na-esogbu m n'ihu ya, gwakwa ya
ahuhu nke m no n'ime ya. **3** Mgbe mmuo m dara mba
n'ime m, o bu gi maara uzọ m. N'uzo ebe m na-esi aga ka
ndi mmadu siiri m onya. **4** Lee anya n'aka nri m ma hu
na o dighi onye obula na-eche ihe banyere m. Enweghi
m ebe mgbaba. O dighi onye obula ihe banyere m na-
emetuta n'obi. **5** Ana m etiku gi mkpu akwa, o Onyenwe
anyi, na-asi, "Gi bu ebe mgbaba m, oke m n'ala ndi di
ndu." **6** Gee nti na mkpu akwa m, n'ihu na anọ m nonodu
ihe isiike; gbaputa m site n'aka ndi na-achụ m oso, n'ihu
na ha siri ike karija m. **7** Mee ka m nwere onwe m site
n'ulo mkporo, ka m nwee ike too aha gi. Mgbe ahụ ndi
ezi omume ga-agba m gburugburu n'ihu idi mma gi n'ebe
m no.

143 Abụ Ọma Devid. O Onyenwe anyị, nūrụ ekpere m, gekwaa ntị n'akwa arịrịọ m maka amara; n'ihị ikwesi ntụkwasi obi gị na ezi omume gị, bịa nyere m aka. **2** Edubatala m n'ọnọdụ ikpe m ikpe, n'ihị na ọ dighị onye ọbụla dị ndụ bụ onye ezi omume n'ihu gị. **3** Onye iro na-achụ m ọsọ, ọ na-azọpịa ndụ m n'ala; na-emekwa ka m nọdụ n'ọchịchiri, dika ndị nwurụ anwụ n'ogologo oge gara aga. **4** Ya mere mmụọ m na-ada mba n'ime m ụjọ jupụtakwara m n'obi. **5** Ana m echeta ụbọchị niile ndị ahụ gara aga; ana m atugharị uche n'orụ gị niile na-echekwa echiche banyere ihe niile aka gị rurū. **6** Ana m agbasa aka m abụọ nye gị; agụụ gị na-agụ mkpuruobi m dika agụụ mmiri ozuzo si agụ ala kpọrọ nkụ. (Sela) **7** O Onyenwe anyị, zaa m ọsịsọ; mmụọ m na-ada mba. Ezonari! m ihu gị, ma ọ bughị ya, aga m adi ka ndị na-arịda ruo n'ili. **8** Mee ka m nūrụ okwu ihunanya gị nke na-adighị agharipụ n'isi ututu, n'ihị na ọ bụ gị ka m tükwasiri obi. Zi m ụzọ m kwesiri igbaso, n'ihị na ọ bụ gị ka m na-eweli mkpuruobi m nye. **9** O Onyenwe anyị, gbaputa m site n'aka ndi iro m, n'ihị na ọ bụ n'ime gị ka m na-ezo onwe m. **10** Kuziere m ime uche gị, n'ihị na ị bụ Chineke m; ka ezi Mmụọ gị duo m n'ala di larịi. **11** O Onyenwe anyị, n'ihị aha gị chebe ndụ m; n'ime ezi omume gị, naputa m site na nsogbu. **12** N'ime ihunanya gị na-adighị agharipụ, kpochapụ ndi iro m; laa ndi niile kpọrọ m asi n'iyi, n'ihị na abụ m ohu gị.

144 Abụ Ọma nke Devid. Otuto diri Onyenwe anyị, onye bụ oke nkume m, onye na-ezi aka m abụọ ibu agha, na mkpisiaka m ilu ọgụ. **2** O bụ Chineke m, onye juputara n'ihunanya, burukwa ebe mgbaba m e wusiri ike, ebe m e

wusiri ike na onye mgbaputa m, o bu ota m, onye m na-
agbaba n'ime ya, onye ji aka ike mee ka ndi di iche iche
nodu n'okpuru m. **3** O Onyenwe anyi, gini ka mmadu bu i
ji na-eche echiche banyere ya, gini ka nwa nke mmadu
bu ihe banyere ya ji na-emetu gi n'obi? **4** Mmadu di ka
otu nkuume; ubochi ndu ya niile na-agafe ngwangwa
dika onyinyo. **5** O Onyenwe anyi, kewaa eluigwe ridata;
metu ugu niile aka ka ha kwuo anwuru oku. **6** Zipu
amuma ka o chusasia ndi iro niile; gbaa ha aku gi niile
ma chusasia ha. **7** Site n'elu setipu aka gi; gbaputa m,
naputakwa m site n'oke osimiri, site n'aka ndi si mba ozu,
8 ndi onu ha juputara n'ugha, ndi aka nri ha juputakwara
n'aghughu. **9** O Chineke, aga m abuku gi abu oheru. Une
e ji akwara iri mee ka m ga-eji kpoozo gi egwu; **10** gi onye
na-enye ndi eze mmeri, onye na-agbaputa ohu ya Devid.
Site na mma agha di njo **11** gbaputa m; naputakwa m site
n'aka ndi si mba ozu ndi onu ha juputara n'ugha, ndi aka
nri ha juputakwara n'aghughu. **12** Mgbe ahụ, umu ndi
ikom anyi, n'oge okorobia ha, ga-adi ka ihe a kuru n'ala e
lekotara anya nke oma, umu anyi ndi inyom ga-adi ka
ogidi a piru api e ji achu uloze mma. **13** Oba anyi niile ga-
ejuputa n'ihe oriri di iche iche si n'ubi anyi. Aturu anyi
ga-amuba n'otutu puku n'onuogugu, ha ga-adi iri puku
kwuru puku n'ubi anyi; **14** igwe ehi anyi ga-adokpu ibu di
arọ. A gaghị enwe ntipu na mgbidi anyi niile, a gaghị
adota anyi n'agha gaa obodo ozu, akwa ihe mgbu agaghị
adi n'okporozu anyi niile. **15** Ndi a goziri agozi ka ndi
ahu bu, ndi ihe ndi a diiri; ndi a goziri agozi ka ndi ahu
bu, ndi Chineke bu Onyenwe anyi ha.

145 Abụ Ọma otuto, nke Devid. Aga m ebuli gị elu, Chineke m onye bụ eze; aga m eto aha gị, site n'ebighị ebi ruo ebighị ebi. **2** Ụbọchị niile ka m ga-eto gị jaakwa aha gị mma site n'ebighị ebi ruo ebighị ebi. **3** Onyenwe anyị dị ukwu, burukwa onye kwesiri inata otuto; idi ukwu ya kariri ihe onye obula puru ighota. **4** Otu ogbo ga-eto oru gị niile n'ihu ogbo ozo; ha ga-ekwuputa maka oru ukwu gị niile di iche iche. **5** Ha ga-ekwuputa ihe banyere idi ebube nke ima mma gị, aga m atugharikwa uche n'oru ebube gị niile. **6** Ha ga-ekwuputa ihe banyere ike nke oru itunanya gị niile, aga m ekwusakwa oru ukwu gị niile. **7** Ha ga-eme mmemme n'ihu idi mma gị di ukwu jirikwa onu buo abu banyere ezi omume gị. **8** Onyenwe anyi na-eme amara nweekwa obi omiko, o dighi ewe iwe osiso, o bara uba n'ihunanya. **9** Onyenwe anyi di mma n'ebe mmadu niile di; o nwere omiko n'ebe ihe niile o kere eke di. **10** O Onyenwe anyi, ihe niile i kere eke ga-eto gị; ndi nsọ gị na-aja gị mma. **11** Ha ga-ekwuputa banyere ebube nke alaeze gị. Kwuputakwa maka idi ike gị, **12** ka mmadu niile mata ihe banyere oru ukwu gị niile di iche iche na ebube nke idi mma alaeze gị. **13** Alaeze gị bu alaeze na-adigide ruo mgbe ebighi ebi, ochichi gị na-adigidekwa site n'ogbo ruo n'ogbo. Onyenwe anyi na-emezu nkwa ya niile na-ahukwa ihe niile o kere eke n'anya. **14** Onyenwe anyi na-ekulite ndi niile dara ada na-akwagide ndi niile dara mba. **15** Olileanya ihe niile di na gị, i na-enye ha nri ha mgbe oge ya ruru. **16** I na-asaghepu aka gị na-emezu ochicho ihe niile di ndu. **17** Uzọ Onyenwe anyi niile ziri ezi; o na-ahukwa ihe niile o kere eke n'anya. **18** Onyenwe

anyị na-anọ nso ndị niile na-akpọku ya, bụ ndị niile na-akpọku ya n'eziokwu. **19** Ọ na-emezu ọchịchọ niile nke ndị na-atụ egwu ya; ọ na-anụ akwa ha na-azọputakwa ha. **20** Onyenwe anyị na-echebe ndị niile hụrụ ya n'anya, ma ọ ga-ala ndị ajọ omume niile n'iyi. **21** Ọnụ m ga-ekwuputa otuto Onyenwe anyị; ka ihe niile e kere eke too aha nsọ ya ruo mgbe ebighị ebi.

146 Toonu Onyenwe anyị. O mkpuruobi m, too Onyenwe anyị. **2** Aga m eto Onyenwe anyị ogologo ndụ m niile; aga m abụ abụ otuto nye Chineke m mgbe m nọ na-adị ndụ. **3** Atụkwasiła ụmụ eze obi gị, ndị bụ mmadụ efu na-apughị ịzọputa. **4** Mgbe mmụọ ha pụrụ, ha na-alaghachi n'aja; n'ụbọchị ahụ, atumatụ ha na-aghọ ihe efu. **5** Onye a gọziri agozi ka onye ahụ bụ, onye inyeaka ya bụ Chineke nke Jekọb, onye olileanya ya dị na Onyenwe anyị, Chineke ya. **6** Onye kere eluigwe na ụwa, na osimiri, na ihe niile dị n'ime ha, Onyenwe anyị, onye ikwesi ntụkwasi obi ya na-adigide ruo mgbe ebighị ebi. **7** Ọ na-ekpe ikpe ziri ezi nye ndị a na-akpagbu na-enyekwa ndị agụụ na-agụ nri. Onyenwe anyị na-eme ka ndị nọ n'ụlọ mkpọrọ nwere onwe ha, **8** Onyenwe anyị na-emege anya ndị kpuru ịsì, Onyenwe anyị na-akwagide ndị niile dara mba, Onyenwe anyị hụrụ ndị ezi omume niile n'anya. **9** Onyenwe anyị na-echebe ndị ọbịa, na-elekọtakwa ndị na-enweghị nna na ndị di ha nwurụ anwụ, ma ọ na-eme ka ihe ghara ịgara ndị ajọ omume nke ọma. **10** Onyenwe anyị na-achị ruo ebighị ebi, Chineke gị, o Zayọn, site n'ogbọ ruo n'ogbọ. Toonu Onyenwe anyị.

147 Toonu Onyenwe anyị! Ọ bụ ihe dị mma ibụku Chineke anyị abụ otuto. Ọ bụ ihe na-eweta mmasị, bụrụkwa ihe ziri ezi ito ya! **2** Onyenwe anyị na-ewu Jerusalem: ọ na-akpoghachita ụmụ Izrel ndị a dọrọ n'agha gaa n'ala ọzọ. **3** Ọ na-agwọ ndị niile obi ha tiwara etiwa na-ekechikọtakwa ebe niile ha merurụ ahụ. **4** Ọ bụ ya na-ekpebi ọnuogugụ kpakpando niile na-akpokwa ha n'otu na otu. **5** Onyenwe anyị dị ukwuu, ike ya dịkwa ukwuu; nghota ya enweghi nsotu. **6** Onyenwe anyị na-agba ndị dị umeala n'obi ume ma ọ na-atụda ndị ajo omume n'ala. **7** Jirinụ ekele bụkwo Onyenwe anyị abụ; jirinụ ụbọ akwara kpọrọ Chineke anyị egwu. **8** Ọ na-eji igwe ojii na-ekpuchi mbara eluigwe; ọ na-ewetara elu ụwa mmiri ozuzo na-eme ka ahịhịa puo n'elu ugwu niile. **9** Ọ na-enye ehi niile nri na-enyekwa ụmụ ugooma nri mgbe ha na-ebeku ya akwa n'ihị nri. **10** Mmasị ya adighi n'ike nke inyinya, maobu n'ike ukwu nke mmadu. **11** Onyenwe anyị na-enwe mmasị n'ebe ndị na-atụ egwu ya no, ndị olileanya ha dị na ihunanya ya nke na-adighi agharipu. **12** O Jerusalem, jaa Onyenwe anyị mma; o Zayon, too Chineke gi. **13** N'ihị na o wusiela mkporo onu uzọ ama gi niile ike, na-agozikwa ndị niile bi n'ime gi. **14** Ọ na-eme ka oke ala gi nwee udo, jirikwa oka wiiti kachasi mma nyejuo gi afo. **15** Ọ na-ezipu iwu ya n'elu ụwa niile; okwu ya na-agbasa ngwangwa. **16** Ọ na-atusa snoo n'ala dika aji anu, na-efesasi igirigi snoo dika ntụ. **17** Ọ na-atudata mkpuru mmiri ya di ka mkpuru okwute. Onye puru iguzogide oke ifufe oyi ya? **18** Ọ na-ezipu okwu ya na-agbaze ha; ọ na-akpalite ikuku ya mee ka mmiri

bido ịsoghari. **19** O kpugheela okwu ya nye Jekob, iwu ya na ukpuru ya niile nye Izrel. **20** O mesobeghi mba ozo udi mmeso di otu a. Ha amakwaghi iwu ya niile. Toonu Onyenwe anyi!

148 Toonu Onyenwe anyi. Toonu Onyenwe anyi site n'eluigwe, toonu ya n'ebe niile kachasi elu. **2** Toonu ya, ndi mmuo ozi ya niile, toonu ya, unu usuu ndi agha ya niile. **3** Toonu ya, anyanwu na onwa toonu ya, kpakpando niile. **4** Toonu ya, unu eluigwe kachasi elu na unu mmiri di n'elu mbara eluigwe. **5** Ka ha niile too aha Onyenwe anyi, n'ihi na ha niile malitere idi site n'okwu onu ya. **6** O doro ha nonodu ha ga-anon ruo mgbe ebighi ebi; o nyere iwu nke a na-agaghi agabiga. **7** Toonu Onyenwe anyi, site n'owa, unu oke anu mmiri niile na ogbu mmiri niile, **8** na amuma, na mkpuru mmiri, na snoo na igwe ojii niile, na oke ifufe niile na-eme ihe o nyere n'iwu, **9** unu ugwu ukwu niile, na ugwu nta niile na osisi niile na-ami mkpuru na osisi sida niile **10** na anu oha, na anu ulo niile, na ihe niile na-akpu akpu n'ala na nnunu niile, **11** ndi eze niile nke owa na mba niile di iche iche, unu umu eze na ndi niile na-achi achu n'owa, **12** umu okorobia na umu agboghoo, ndi okenye na umuntakiri. **13** Ka ha niile too aha Onyenwe anyi, n'ihi na o bu naani aha ya ka e buliri elu; ebube ya di ukwu kari eluigwe na owa. **14** O meela ka mpi ndi ya di elu, otuto ndi nsoro ya niile, nke Izrel ndi o huru n'anya. Toonu Onyenwe anyi.

149 Toonu Onyenwe anyi! Bikuonu Onyenwe anyi abu ohuru. Bunu abu ito ya n'etiti ndi nsoro ya. **2** Ka Izrel nuri onu n'ime onye kere ha; ka ndi bi na Zayon nwee

obi uto n'ime Eze ha. **3** Ka ha jiri ite egwu too aha ya ka ha jiri oyo na ubo akwara kporo ya egwu. **4** N'ih na ihe banyere ndi ya na-atọ Onyenwe anyi uto. O na-iji nzoputa kpukwasị ndi di umeala n'obi n'isi dika okpueze. **5** Ka ndi nsọ nuri onu n'ime nsopuru a, bukwa abụ n'ih onu n'elu ihe ndina ha. **6** Ka otuto Chineke diri n'onu ha, ka mma agha ihu abuo dirikwa n'aka ha, **7** iji boro mba niile obotaakwa ndi niile di iche iche ahuhu, **8** iji mkoro igwe kee ndi eze ha na ndi ha a na-asopuru agbu igwe, **9** imezu ihe ahụ e kpebiri, deputakwa megide ha. Nke a bu nsopuru diri ndi nsọ ya. Toonu Onyenwe anyi.

150 Toonu Onyenwe anyi. Toonu Chineke n'ime ulonso ya. Toonu ya, na mbara igwe nke ike ya. **2** Toonu ya, n'ih oru niile o ruru site n'ike ya. Toonu ya, n'ih idi ukwu ya nke kachasi idi ukwu niile. **3** Werenu opi ike too ya, werekwanu ubo akwara na une too ya, **4** jirinu ihe iti egwu na ite egwu too ya, jirikwanu ubo akwara di iche iche na oja too ya, **5** werenu ogene too ya, werekwanu ogene na-ada oke uda too ya. **6** Ka ihe niile na-eku ume too Onyenwe anyi. Toonu Onyenwe anyi.

Ilu

1 Ndi a bu ilu Solomōn nwa Devid, eze Izrel. **2** Ọ bu maka amamihe na ntuziaka, maka ighota okwu niile kwesiri ighota nke oma, **3** n'ih i nweta ntuziaka n'inwe uche, ime ezi omume na ikpe ziri ezi nke aghugho na-adighi. **4** N'ih ime ka ndi na-enweghi uche nwee ezi uche, ka ndi na-eto eto nweta ihe omuma na izuzu oma. **5** Ka onye maara ihe gee nti, tukwasikwa ihe n'ih e maara, ka ndi nwere nghota nwetakwa ezi ndumodu. **6** Ka ha ghotu ilu niile na okwu niile na-esi n'onu ndi maara ihe. **7** Itu egwu Onyenwe anyi bu mmalite ihe omuma. Ọ bukwa naani ndi nzuzu bu ndi na-adighi anabata amamihe na idọ aka na nti. **8** Nwa m, na-ana nti na ntuziaka nke nna gi ahapukwala ndumodu nne gi. **9** N'ih na okpu amara ka ha ga-aburu isi gi, burukwa ihe inya n'olu nye gi. **10** Nwa m, o buru na ndi mmehie ara gi ura, ekwenyerela ha, Ekwela! **11** Ọ buru na ha asi gi, "Bia soro anyi; ka anyi zoo onwe anyi, tigbuo onye obula anyi huru, bu onye na-emeghi ihe ojoo obula. **12** Ka anyi loo ha na ndu, dika ala ili, loo ha kpankpam dika ndi na-arida n'olulu. (Sheol h7585) **13** Anyi ga-enwetakwa otutu ihe di oke onuahia, nke anyi ga-akwaju n'ulo anyi. **14** Soro anyi fee nza gi ka anyi nwaa ike anyi, ihe obula kwa anyi nwetara, anyi na gi ga-ekekota ya onu." **15** Nwa m, ejela ije n'uzo ndi di otu a, a zookwala ukwu n'okporouzo ha; **16** n'ih na ukwu ha na-agba oso ime ihe ojoo, na-emekwa ngwangwa iwufu obara. **17** Ọ bu ihe abaghi uru igbasa ugbu, n'ebe nnunu obula na-ahu ya anya. **18** Ma ndi a na-esi onya nke na-ama ha. Ha onwe ha ka onya ahụ ga-ejide. **19**

Otu a ka ọ na-adikwara ndị ọ na-agụsi agụụ ike inweta akunuba n'uzo na-ezighi ezi. N'ihina na igbaso uzo di otu a na-ewetara ndi na-eso ya onwu. **20** Amamihe na-eti mkpu n'ezika mmadu nu. Olu ya na-ada uda n'ama. **21** O bu n'isi akuku uzo nke mkpotu dikarisiri ka ọ na-akpo oku, nonu uzo ama obodo ka ọ na-anọ ekwuputa okwu onu ya niile. **22** "Unu ndi na-enweghi uche ruo ole mgbe ka unu ga-anogide buru ndi ga-ahu enweghi uche n'anya? Ruo ole mgbe ka ndi na-akwa emo ga-anogide na mmasi ikwa emo? Ruo ole mgbe ka ndi nzuzu ga-anogide na-akpo ihe omuma asi? **23** O buru na unu gere nti na mba m na-abara unu, aga m awupu echiche niile nke obi m nye unu, aga m emekwa ka unu mara okwu m. **24** Ma ebe o bu na unu egeghi nti mgbe m kporo oku, setipukwa aka m nye unu ma o dighi onye nara nti, **25** ebe o bu na unu akpola ndumodu m asi, jukwa inabata iba mba m nye unu, **26** ubochi unu ga-adaba na mmekpa ahụ, aga m achị ochi. Mgbe ihe egwu biakwasiri unu, aga m akwa unu emo. **27** Mgbe oke ihe egwu ga-abiakwasiri unu dika ikuku di ike, mgbe nhuju anya ga-erubiga n'elu unu dika oke ifufe, mgbe ita ahuhu na nsogbu ga-agbagwoju unu anya. **28** "Agaghi m ege nti n'akwa unu, o bu ezie na unu ga-na-akpo m. Unu ga-achokwa m ma unu agaghi achota m. **29** N'ihina na unu mechiri anya unu n'ebe ihe omuma di, unu atughi egwu Onyenwe anyi. **30** Unu anaghi nti na ndumodu m. Unu leliri iba mba m anya. **31** Ihe niile unu kuru ka unu ga-aghota. O bukwa uzo unu na ndumodu unu ga-eju unu afọ. **32** N'ihina na ezejighi ije nke ndi na-enweghi uche na-egbu ha, o bukwa onodu afọ ojuju ndi

nzuzu ga-alakwa ha n'iyi. **33** Ma onye na-ege ntị n'okwu m ga-ebi obi ntụkwasị obi. Ọ ga-anọ jụụ na-enweghị ihe ọbụla ga-atụ ya egwu.”

2 Nwa m, ọ bụrụ na ị nabata okwu ọnụ m niile zobekwa iwu m niile n'ime obi gị, **2** tọọ ntị gị n'ala nye amamihe, weputa obi gị inwe nghọta. **3** E, ọ bụrụ na ọ bụ ihe ọmụma ka ị na-akpọku, ọ bụrụkwa na ọ bụ nghọta ka ị na-eweliri olu gị, **4** ọ bụrụ na ị na-achọ ya dika i si achọ ọlaocha maọbụ akụ nke zoro ezo, **5** mgbe ahụ, ị ga-aghọtakwa ihe bụ ịtụ egwu Onyenwe anyị chọtakwa ihe ọmụma nke Chineke. **6** N'ihị na ọ bụ Onyenwe anyị na-enye amamihe; n'ebe ọ nọ ka nghọta na ihe ọmụma na-esi abịa. **7** Ọ na-edebere ndị ụzọ ha ziri ezi nzube ọganihu, ọ bụ ọta nye ndị na-eje ije n'izuoke. **8** Ọ na-echebekwa ụzọ nke ndị na-eme ezi ihe na-agbaso, na-elekọtakwa ụzọ nke ndị hụrụ ya n'anya na-agbaso. **9** Mgbe ahụ ka ị ga-aghọta ihe ziri ezi na ihe dị mma na ezi ụzọ niile. **10** N'ihị na amamihe ga-enwe ọnọdu n'ime obi gị, ihe ọmụma ga-adịkwa mkpuruobi gị uto. **11** Izuzu zuruoke ga-echebe gị, nghọta ga na-eche gị nche. **12** Amamihe ga-azọputa gị site n'ụzọ ndị mmehie, sitekwa na mmadụ ndị okwu ha joro njo, **13** ndị hapuru ụzọ niile ziri ezi nke Chineke na-agbaso ụzọ niile nke ọchịchiri, **14** ndị na-anuri ọnụ n'ihe ojoo, n'ihị na mmehie ha na-atọ ha uto. **15** Ihe ọbụla ha na-eme gbagoro agbago, joo kwa njo. **16** Ọ bụ naanị amamihe ga-anaputa gị n'aka nwanyị akwuna, na nwanyị na-abughị nwunye gị nke na-ekwu okwu nrafu. **17** Onye na-ahapụ di ọ luru n'agboghọ, nke chefuru ogbugba ndụ ọ gbara n'ihu Chineke. **18** Ụlọ nwanyị di otu a di

n'okporouzo nke na-eduba n'onwu na n'oku ala mmuo.

(questioned) 19 Ndi ikom niile banyere n'ulo ha na-ala n'iyi. Ha adighi alotakwa n'okporouzo nke na-eduba na ndu. 20 N'ih i nke a, i ga-aga ije n'uzo ndi ezi omume, debekwa ukwu gi n'okporouzo niile nke ndi ezi omume, 21 n'ih i na o bu naani ndi ziri ezi ga-ebi n'ala ahụ, ndi na-enweghi ita uta ga-afodukwa n'ime ya. 22 Ma ndi na-emebi iwu ka a ga-ebipu site n'ala ahụ, o bukw a ndi na-ekwesighi ntukwas i obi ka a ga-ewezuga na ya.

3 Nwa m echezola ihe niile m ziri gi. Ma debe iwu m n'obi gi. 2 N'ih i na ha ga-eme ka ndu gi di ogologo ruo otutu afọ, wetakwara gi udo na oganihu. 3 Ekwela ka ihunanya na ikwesi ntukwas i obi hapu gi, kekwas i ha n'olu gi, deekwa ha n'elu mbadamba nkume, bu obi gi. 4 Mgbe ahụ, i ga-enwe ihuoma na ezi aha n'anya Chineke na n'ihu mmadu. 5 Tukwas i Onyenwe anyi obi gi niile, adaberekwala na nghota gi. 6 N'ih e obula i na-eme, ka Chineke bute uzo, o ga-eduzi gi, meekwa ka okporouzo gi niile gazie. 7 A bu la onye maara ihe n'anya nke onwe gi. Tu o Onyenwe anyi egwu, kpo okwa ihe ojoo asi. 8 Nke a ga-eme ka i nwee ahụ ike gbaakwa okpukpu gi ume. 9 Soporu Onyenwe anyi site n'inye ya mkporu mbu nke akunuba gi, na mkporu mbu nke ihe ubi gi. 10 Mgbe ahụ ka o ga-eme ka o ba gi niile jubigakwa oke, ebe inara mmanya gi ga-eputa na mmanya ohuru. 11 Nwa m nwoke ajula ido aka na nti nke Onyenwe anyi, ike agwula gi inagide iba mba ya. 12 N'ih i na o bu ndi Onyenwe anyi huru n'anya ka o na-abara mba, dika nna si abara nwa ya nke ihe ya na-atọ ya utọ mba. 13 Onye a goziri agozi ka

mmadu ahụ bu onye chọtara amamihe, onye nwetara nghota. **14** N'ih i na amamihe di mma karia olocha, o bakwara uru karia olaedo. **15** O di oke onuahia karia ola rubi, o dighi ihe na-amasi gi e ji atunyere ya. **16** Ndu ogologo di n'aka nri ya; n'aka ekpe ya ka akunuba na nsopuru dikwa. **17** Uzọ ya bu uzọ di mma burukwa uzọ udo. **18** Amamihe bu osisi nke ndu nye ndi na-ejide ya aka, e, onye ahụ nke na-ejidesi ya aka ike ka ihe na-agara nke oma. **19** O bu site n'amamihe ka Onyenwe anyi ji toọ ntọala uwa; o bukwa nghota ya mere ka eluigwe diri ebe o di. **20** Esitere n'ihe omuma ya kewaa ogbu mmiri niile, igwe ojii na-atudakwa igirigi. **21** Nwa m nwoke, ekwela ka ihe abuo ndi a site n'ihu gi wezuga onwe ha: amamihe na nghota nke ime ihe di mma n'izuzu zuruoke, **22** n'ih i na ha na-enye gi ndu ohuru, ha bukwaara gi ihe icho mma amara n'olu gi. **23** Ha na-eme ka i na-aga ije n'uzo gi na-enweghi ihe egwu maobu ihe mkpobi ukwu. **24** Mgbe i ga-edina ala, i gagh i atụ egwu, i ga-edina ala ura gi ga-ad i uto. **25** I gagh i atụ egwu ihe mbibi mberede obula maobu tuo egwu ila n'iyi nke na-abiakwas i ndi ajo omume. **26** N'ih i na Onyenwe anyi bu ebe ndabere gi, o ga-echebekwa gi. **27** Ejigidele ihe oma i puru imere onye ozọ mgbe o di gi n'aka ime ya. **28** A sikwala onye agbataobi gi laa, biaghachi azu echi mgbe i nwere ike ime ya taa. **29** Agbala izu ojoo megide onye agbataobi gi, n'ih i na o nwere ntukwas i obi n'ebe i no. **30** Ebola mmadu ebubo na-enweghi isi, mgbe onye ahụ na-emeghi gi ihe ojoo obula. **31** Ekwasola onye na-eme ihe ike ekworo maobu horo uzọ ya obula. **32** N'ih i na ndi di otu a bu

ihe arụ n'anya Onyenwe anyị, ma ọ na-emeso ndị na-eme ihe ziri ezi mmeso ọma. **33** Ọbụbụ ọnu Onyenwe anyị dị n'ụlọ ndị na-eme ajọ omume, ma ọ na-agozi ụlọ ndị ezi omume. **34** Ndi mpako na-akwa emo ka ya onwe ya na-akwakwa emo, ma ndi di umeala n'obi ka ọ na-enye amara. **35** Ndi maara ihe na-enweta nsọpuru, ma ndi nzuzu na-enweta ihere.

4 Ụmụ m ndi ikom, geenu nti na ndumodu nke nna unu, lezienu anya ka unu nwee nghota. **2** Naanu nti, nwee uche, n'ihi na ọ bu ezi ozizi ka m na-ezi unu; ya mere, unu ahapukwala iwu m. **3** Mgbe m bu nwantakiri n'ulo nna m, mgbe m ka di ntakiri, burukwa naani otu nwa nne m ji, **4** ọ ziri m ihe, sikwa m, "Ka obi gi jidesie okwu m niile ike, debe n'iwu niile, i ga-adikwa ndu. **5** Nweta amamihe, nwetakwa nghota, echezokwala okwu m, maobu site na ya wezuga onwe gi. **6** Ahapula amamihe, ọ ga-echebe gi, hu ya n'anya, n'ihi na ọ ga-eduzi gi. **7** Mmalite amamihe bu nke a, nweta amamihe, ihe obula o ga-efu gi, nweta nghota. **8** Ọ buru na i bulie amamihe elu, o ga-ebulikwa gi elu. Jidesie ya ike, ọ ga-ewetara gi oke nsopuru. **9** Ọ ga-eji okpueze okoko osisi chọ isi gi mma nyekwa gi okpueze mara mma n'isi gi." **10** Nwa m, naa m nti, meekwa ihe m gwara gi; i ga-enwekwa ndu ogologo. **11** M ga-edu gi n'uzo nke amamihe, duokwa gi n'uzo ziri ezi. **12** Ọ buru na i bie udi ndu di otu a, ihe agaghị akpo gi n'ukwu n'ije gi, i gaghị asukwa ngongọ mgbe i na-agba osọ. **13** Mee ihe niile m gwara gi, echefukwala ha, n'ihi na ọ ga-eduba gi na ndu zuruoke. **14** Emela dika ndi na-emebi iwu. Esokwala uzo ha. **15** Zeere ha, ejekwala n'uzo

ha; chepu ihu gi n'uzo ahụ, **16** n'ihhi na ndi na-emebi iwu adighi arahụ ụra tutu ha emee arụ nke ubochi ahụ. Ha anaghị ezu ike tutu ha emee ka otu onye maa n'onyanya. **17** Ha na-eri ihe oriri nke mmebi iwu, na-anukwa ihe onunụ nke ogbaaghara. **18** Ma uzo ndi ezi omume di ka anyanwu na-awa n'isi ututu, nke na-enwuwakwa dika ihè n'etiti ehiehie ubochi. **19** Ma uzo onye na-emebi iwu di ka itiri nke ochichiri, ha anaghị ama ihe na-eme ka ha sọ ngongo. **20** Gee nti nwa m, n'ihe m na-ekwu. Gee nti nke oma. **21** Doo ihe ndi a n'uche gi mgbe niile; ka ha bamiekwa n'ime obi gi, **22** n'ihhi na ha bu ndu nye ndi chotara ha, burukwa ahụ ike nye mmadu. **23** Nke ka nke, lezie echiche uche gi niile anya, n'ihhi na ha na-emetuta ndu gi niile. **24** Ka ugha obula ghara isi gi n'onu puta; kpoo igha ugha niile na okwu ruru aru niile asi. **25** Legide anya n'ihu ime ihe bu eziokwu; atugharikwala isi gi ile ihe obula. **26** Leruo ije ukwu gi anya, doziekwa uzo gi niile ka o guzozie. **27** Ewezugala onwe gi site n'aka nri maobu n'aka ekpe; si n'ihe ojoo wezuga ukwu gi.

5 Nwa m, naa nti n'okwu amamihe m, gee nti n'okwu nghota m ndi a. **2** Lezie anya, ka i debe izuzu di iche iche, ka egbugbere onu gi na-echebekwa ihe omuma. **3** N'ihhi na egbugbere onu nwanji na-akwa iko na-atọ ka mmanu anu, okwu onu ya na-akwo murumuru kari mmanu. **4** Ma n'ikpeazu, o na-elu ilu dika oluilu dikwa nkọ ka mma agha ihu abuo. **5** Ukwu ya abuo na-aridaru n'onwu, nzo ukwu ya abuo na-eje n'uzo oku ala mmuo. **(Sheol h7585)** **6** N'ihhi na o dighi agbaso uzo kwesiri ndu; uzo ya gbagoro agbago, ma o maghi nke a. **7** Ugbu a umu m, geenu m

ntị, unu esikwala n'okwu niile nke ọnụ m wezuga onwe unu. **8** Gbaara nwanyị dị otu a ọsọ! Ejekwala ọnụ ụzọ ụlọ ya nso, **9** ka ị ghara ire ugwu gị n'ebe ndị ọzọ nọ, maọbụ were ndụ gị tinye n'aka ndị na-enweghị obi ebere. **10** Ka ndị ọbịa ghara inwe oke oriri n'elu akụ gị, ka ihe niile ị dọgburu onwe gị n'ọrụ ịkpata gharakwa imejuputa ụlọ onye ọzọ. **11** Ka ị gharakwa ịsụ ude n'ikpeazụ mgbe ọrịa ga-eripịa ọkpụkpụ gị na anụ ahụ gị. **12** Mgbe ị gasị, Lee ka m si kpọọ ịdọ aka na ntị asị! "Leekwa ka obi m si lelịa iba mba anya! **13** Egeghe m ntị n'ozizi nke ndị nkuzi m maọbụ nabata ndumọdụ nke ndị ndumọdụ m. **14** N'ihina na ugbo a, abjaruola m na mbibi n'ihu ọha mmadụ niile." **15** Nụọ naanị mmiri nke si n'ite mmiri gị; mmiri dị mma nke si n'olulu mmiri gị. **16** Gịni mere ị ga-eji kwe ka isi mmiri gị sọọ n'okporoụzọ, ka mmiri nke aka gị sọọ n'ama? **17** Kwee ka ha buru nke naanị gị, nke onye ọbịa na-agaghị enwe oke n'ime ya. **18** Kwere ka ịbụ nwoke gị buru ngozi nye gị; nuriakwa ọnụ n'ihina nwunye nke ị lụ tara n'okorobia gị. **19** Nne anụ nke na-ahụ n'anya, dika ele mara mma, ka ara dị ya n'obi zuore gị, ka ihunanya ya na-enye gị obi uto mgbe ọbula. **20** Gịni ka ị na-achọ n'ahụ nwanyị na-akwa iko? Gịni mere ị ji na-amaku nwunye onye ọzọ obi? **21** N'ihina na Onyenwe anyị na-ele gị anya, ihe niile ị na-eme ka ọ na-ahụ. **22** Onye na-emebi iwu na-esite na mmehie ya laa onwe ya n'iyi; mmehie ndị a bu uto nke na-ejide ya. **23** Ọ ga-anwu n'ihina na ọ nabataghị ịdọ aka na ntị; ọ bukwa nzuzu ya dufuru ya.

6 Nwa m, ọ buru na ị nara onye agbataobi gị n'ibe, ọ buru na ị nara aka ị buru onye ọbịa onye akaebe, **2** ị burula

onye mara n'onye site n'ihe i kwuru, onye enwudere site n'okwu onu ya. **3** Mee nke a, nwa m, si n'ime ya wepu onwe gi; n'ihi na idabala n'aka onye agbataobi gi: Jee osiisọ weda onwe gi n'ala rịọọ ya enyekwala ya izuike oḅula. **4** Ekwekwala ka ụra baa gi anya abụọ, ekwekwala ka mbubara anya gi ruo ụra. **5** Naputa onwe gi, dika mgbada site n'aka dinta, maobu dika nnunu site n'onye osi onya. **6** Gaa muta ihe site n'aka ndanda, gi onye umengwu. Muta ihe site n'uzo ya niile. **7** O bu ezie na o nweghi eze na-achikota ha, maobu onyendu, maobu ochiagha, **8** ma o na-akpakota nri ya n'oge okochi ma na-ewebata nri ya n'oge owuwe ihe ubi. **9** O bu ruo ole mgbe ka i ga-edina ala n'ebe ahụ, gi onye umengwu? Olee mgbe ka i ga-esi n'ura bilie? **10** Nwa ura nta, nwa iru ura nta, nwa ichikoba aka nta zuo ike, **11** ubiam ga-abiakwasị gi dika onye ohi, ukọ abiakwasikwa gi dika onye na-apunara mmadu ihe. **12** Onye okwu na uka na onye omume ya jogburu onwe ya, onye na-ejeghari na-ekwu okwu aghugho, **13** onye ji iro na-egbu ikuanya ya, jiri ukwu ya na-ekwu okwu na mkpisiaka ya na-egosi ihe. **14** Onye obi ya na-echeputa ihe ojoo na aghugho, onye na-akpalikwa esemokwu mgbe niile. **15** N'ihi ya, mbibi ga-abiakwasị ya na mberede; n'otu ntabi anya ka a ga-ebibi ya, apughikwa igwota ya. **16** O di uzo ihe isii Onyenwe anyi kporo asi, e, ha di asaa bu ihe aru n'ebe o no. **17** Anya di nganga, ire na-ekwu okwu ugha, aka na-awufu obara ndi na-emeghi ihe ojoo. **18** Obi na-echeputa nzube ojoo; ukwu na-eme ngwangwa igbaba n'ajo ihe, **19** onyeama ugha na-awupu ugha dika mmiri na onye

na-agbasa esemokwu n'etiti ụmụnna. **20** Nwa m, debe ihe nna gị nyere gị n'iwu, ahapụkwala iwu nke nne gị. **21** Ka ndụmọdụ ha dịrị gị n'obi mgbe niile, ka ị ghara ichefu ha. **22** Mgbe ị na-ejeghari, ọ ga na-edu gị; mgbe ị na-arahụ ụra, ọ ga na-eche gị. Mgbe ị tetakwara, ha ga-akpanyere gị ụka. **23** N'ihi na iwu a bụ oriọna, Ihe ozizi a bụkwa ìhè, otu a kwa ịdọ aka na ntị na ịba mba bụ ụzọ ezi ndụ, **24** idebe gị ka ị pụọ n'ebe nwunye onye agbataobi gị nọ, sitekwa n'ire ụtọ nke nwanyị ojọọ. **25** Ekwela ka agụ n'ezighị ezi guọ gị n'ime obi n'ihi ịma mma ya, ma ọ bụkwana ka o jiri ile anya ya rata gị. **26** N'ihi na nwanyị akwuna ka enwere ike iji otu ogbe achicha nweta, ma nwunye nwoke ọzọ na-achụ nta ndụ gị ịla ya n'iyi. **27** Mmadụ ọ pụrụ ịgụrụ ọkụ tụtwasị n'ahụ ya, ma uwe ya ereghị ọkụ? **28** Mmadụ ọ pụrụ ịje ịje n'elu icheku ọkụ ma ụtụ ya ahapụ ịgbuchapụ? **29** Otu a ka ọ na-adịrị nwoke na-abakwuru nwunye mmadụ ibe ya; o nweghị onye ọbụla na-emetụ ya aka nke a na-agaghị ata ahụhụ. **30** Ndị mmadụ adighị eleda onye ohi anya ma ọ bụrụ na o zuo ohi ka o were gboo mkpa agụ nke na-agusị ya ike. **31** Ma ọ bụrụ na ejide ya ọ ga-akwughachi ụgwọ ihe niile ahụ o zuru okpukpu asaa. N'agbanyeghị na nke a ga-eme ka o ree ihe niile o ji biri n'ụlọ ya. **32** Ma nwoke ahụ na-akwa iko bụ onye nzuzu, amamihe kọrọ ya, n'ihi na ọ bụ onwe ya ka ọ na-ala n'iyi. **33** A ga-eti ya ezi ihe otiti, a ga-elelikwa ya anya, ihere ya agaghị ekwe ihichapụ. **34** N'ihi na di nwanyị ahụ ga-esite n'ekworo wee iwe dī ọkụ; ọ gakwaghị enwe obi ebere n'ebe ọ nọ n'ụbọchị ọ ga-abọ ọbọ. **35** Ọ gaghị anara ihe ọbụla n'ọnọdụ ihe nkweghachi

n'ih ihe ojoo o mere ya. O nwekwaghi ihe a ga-enye ya puru ime ka iwe ya dajuo.

7 Na-agbaso okwu m nwa m, nogide na ya, dokwaa iwu m niile n'ime obi gi. **2** Debe iwu m ka i di ndu, chee ozizi m nche dika o bu mkpuru anya gi. **3** Kee ha na mkpisiaka gi, deekwa ha n'elu mbadamba nkume, bu obi gi. **4** Hu amamihe n'anya dika nwaagbogh o i huru n'anya; hukwa inwe nghota n'anya dika a ga-as i na o bu nwanne gi. **5** Kwee ka ha debe gi, ka i ghara ijekwuru nwan yi na-akwa iko, ka i gharakwa ina nti n'okwu ire ut o ya. **6** N'ih i na otu ubochi, esi m na oghereikuku di n'ulo m lepu anya, **7** hu n'etiti ndi na-enweghi uche, ahutara m otu nwokorobia n'etiti ha, onye amamihe kor o, **8** ka o na-aga n'uz o di nso ebe nkuku ulo n'akuku ulo nwan yi ihere na-adighi eme, **9** n'oge anyasi, dika chi na-eji, mgbe ochichiri na-agbachi. **10** Mgbe ah u, nwan yi ah u putara zute ya. O yi uwe dika nwan yi akwuna, jiri aghugh o na-abiakwute ya. **11** (O na-eme uzu na-anaghi nti inu ihe obula. Ukwu ya anaghi anogide n'ulo ya. **12** O na-akwughari ma n'okporouzo ma n'ama; na-amighari n'ebe nzuzo niile.) **13** O weere aka ya abuo jikuo nwokorobia ah u n'olu, sutu ya onu, were ihu nke ihere na-adighi, si: **14** "Emezuru m nkwa niile m kwere taa, enwekwara m nri nke sitere n'ih e aja udo m churu n'ulo m, **15** O bu gi ka m na-achokwute, lee gi ka i na-abia. **16** Agbasaala m akwa mara mma n'elu ihe ndina m, bu akwa ocha mara mma turu otutu agwa nke e ji oghe ndi Ijipt kpaa. **17** Efesakwala m mmanu isi oma nke maá, aloos na sinamon n'elu n'ih e ndina m. **18** Bia, ka anyi were ihunanya nujubiga af o anyi; ka anyi mee onwe

anyị obi ụtọ site ugbu a ruo ụtụtụ echi. **19** N’ihi na di m anọghị n’ụlọ o jeela njem dị anya. **20** O ji akpa ego juru gaa njem, abalị ole na ole ga-agafekwa tupu ọ lọta.” **21** Otu a ka o si jiri okwu ire ụtọ ya megharịa nwokorobịa ahụ isi tutu o kwenyere ya. O nwekwaghị ike inaputa onwe ya site n’okwu nrafu nke nwanyị ahụ. **22** O sooro nwanyị ahụ dika ehi a na-adokpụ na-aga ebe a ga-egbu ya, dika ele nke na-aba n’onye, **23** nke na-eche ka e were àkụ gbata ya n’obi. Nwoke ahụ dika nnụnụ nke na-efeba n’onye na-amaghị ihe na-eche ya pụrụ iwepụ ndu ya. **24** Geenụ ntị, ụmụ m, ma ọ bughị naanị ige ntị, kama meekwanụ ihe m na-ekwu. **25** Ekwela ka agụụ nke obi gi chia gi; ejela nwanyị di otu a nso; gbaara ya ọsọ, ka ọ ghara inwa gi nwetakwa gi. **26** N’ihi na o mebiela ndu ọtụtụ mmadụ, ọtụtụ mmadụ amaala n’onye ya. **27** Ụlọ ya bụ okporoụzọ nke na-eduba n’ili, nke na-edubakwa n’ala ọnwụ. (Sheol h7585)

8 Ọ bụ na amamihe adighị eti mkpu? Ọ bụ na nghota anaghị eme ka olu ya daa ụda? **2** Ọ na-eguzo n’elu ebe niile di elu n’okporoụzọ, n’agbata ụzọ niile. **3** N’onye ụzọ nke obodo niile na n’onye ụzọ ụlọ niile ka ọ nọ na-eti mkpu, **4** ọ na-asị, “Ụmụ mmadụ geenụ m ntị; ọ bụ unu ndi di ndu ka m na-agwa okwu. **5** Unu ndi na-enweghị uche, nweenụ uche zuruoke; unu ndi nzuzu, nweenụ nghota. **6** Geenụ m ntị, n’ihi na enwere m okwu di mkpa m ga-agwa unu; Ihe ọbụla m kwuru bụ ihe ziri ezi, **7** Onu m na-ekwu eziokwu n’ihi na akporo m okwu ụgha asị. **8** Ndumodu m zuruoke, ọ dikwa mma. Ihe ojoo ọbụla adighi n’ime ya. **9** N’ebe onye nwetara nghota nọ, okwu

m doru anya; n'ebe ndi chotara ihe omuma no, okwu m ziri ezi. **10** Horo ido aka na nti m kara olaocha horokwa ihe omuma kara olaedo di ezi mma.” **11** Amamihe di mkpa kara nkume rubi di oke onuahia. O dikwaghi ihe a ga-eji tunyere ya. **12** “Mu onwe m bu amamihe na ezi nghota na-agakota. Enwere m omuma ihe na ezi izuzu. **13** Itu egwu Onyenwe anyi bu ikpo ihe ojoo asi. Akporo m nganga na mpako, omume ojoo nakwa okwu gbagoro agbago asi. **14** Ndumodu na ezi nghota bu nke m; enwekwa m omuma ihe na ike. **15** Site na m ka ndi eze ji achị, o bu m na-eme ka ndi na-achị achị mee iwu ziri ezi. **16** Site na m ka ndi eze ji achị bu ndisi niile na-achị n'ụwa. **17** Ndi niile huru m n'anya ka m na-ahu n'anya. Ndi niile na-achọ m aghakwaghi ichota m. **18** Ana m ekenye ụba na nsopuru, na ikpe ziri ezi na ezi omume. **19** Onyinye m na-enye di mma kara olaocha, o karikwara olaedo. **20** Ana m aga ije n'uzo ezi omume, n'okporozo ikpe ziri ezi. **21** Ndi niile huru m n'anya, na-eketa akunuba. Ana m emejuputakwa uloku ha. **22** “Onyenwe anyi kpuru m dika mmalite uzo ya, tupu o bido ike ihe obula ozo. **23** Site n'ebighi ebi gara aga ka m di; adikwa m adi tupu e kee uwa. **24** Anọ m na-adi tupu e kee ogbu mmiri, tupu isi iyi obula agbaputa mmiri n'elu uwa, **25** tupu e kee ugwu ukwu na ugwu nta. **26** E, amula m rii tupu Chineke ekee uwa na osisi niile, na aja niile di n'ime ya. **27** Anọ m ya mgbe o doziri mbara eluigwe n'onodu ya, mgbe o tusara ha n'elu ogbu mmiri niile; **28** mgbe o hiwere mbara eluigwe, mgbe o mere ka isi iyi niile nke ogbu mmiri di ike, **29** mgbe o kpara oke nye

osimiri ebe ọ ga-akwụsị, ka mmiri ya ghara ịgafe iwu ya, mgbe ọ kara akara ebe a tọrọ ntọala nke ụwa. **30** Oge ahụ niile ka m na-anọ n'akụkụ ya dika onye ñka. Ihe banyere m na-atọkwa ya uto; ana m egwuri egwu n'ihu ya. **31** Ihe niile o kere tọkwara m uto, ụwa niile na ụmụ mmadu! **32** "N'ihu ya, ụmụ m ndị ikom, geenụ m ntị; n'ihu na ndị niile na-eso ụzọ m na-enwe ọñụ. **33** Gee ntị na ndumọdụ m ka ị burụ onye maara ihe, agbakutakwala ndumọdụ m azụ. **34** Ngozị diri mmadu ahụ na-aña ntị n'okwu m, onye na-anọ na nche n'ọñụ ụzọ m ụbọchi niile, onye na-anọ na-echere m n'ọñụ ụzọ ụlọ m; **35** n'ihu na onye ọbụla chọtara m chọtara ndụ; ọ natakwala ihuoma n'ebe Onyenwe anyị nọ. **36** Ma onye na-enweghị ike chọta m na-emerụ onwe ya ahụ; ndị niile kpọrọ m asị hụrụ ọnwụ n'anya."

9 Amamihe ewuola ụlọ ukwu ya n'elu ogidi asaa. **2** O doziela oriri ya n'usoro, o gbuola anụ ya, gwaakwa mmanya. **3** O zipukwala ndị ozi ya ka ha gaa kpọọ mmadu niile, site n'ebe di elu nke obodo ka ha nọ na-akpọ oku na-asị, **4** "Bianu n'ụlọ m, unu ndị niile na-enweghị uche" Ma nye ndị amamihe kọrọ, ọ na-asị, **5** "Bianu, rie nri m, n'ụkwa mmanya m gwakọtara. **6** Hapụnụ ụzọ enweghị uche unu, ka unu were di ndụ; gbasokwanụ ụzọ mmụọ ighota ihe." **7** Onye ọbụla na-adọ onye na-akwa emo aka na ntị na-ewetara onwe ya nlelị; onye na-abara mmadu ojọọ mba na-enweta nkọcha. **8** Abarala ndị na-akwa emo mba, ma ọ bughị ya, ha ga-akpọ gi asị; baara ndị maara ihe mba, ha ga-ahụ gi n'anya. **9** Kuziere onye maara ihe ihe o kwesiri imuta, ọ ga-ama ihe kariya, kuziere onye ziri ezi ihe ọ ga-atụkwasi ihe ọ mutara n'amamihe ya. **10**

N'ihì na ìtù egwu Onyenwe anyị bụ mmalite amamihe, inwe ihe ọmụma banyere onye Nsọ ahụ bụkwa nghọta. **11** N'ihì na ọ bụ site na amamihe, ka ụbọchị gị ga-adị ogologo. A ga-etinyekwara gị ọtụtụ afọ na ndụ gị. **12** I bụrụ onye nwere amamihe, amamihe gị ga-abara gị uru, ma i bụrụ onye na-akwa emo, naanị gị ga-ata ahụhụ ya. **13** Nwanyị dī nzuzu na-eme mkpọtụ, o nweghị uche; ihere adighikwa eme ya. **14** Ọ na-anọ ọdụ n'ọnu ụzọ ụlọ ya, n'elu oche n'ebe dīkarịsiri elu n'obodo, **15** na-akpọ ndị na-aga n'ụzọ oku, bụ ndị na-aga mkpa ha, **16** “Ka ndị niile amamihe kọrọ bịa n'ụlọ m.” Ọ na-asikwa ndị na-enweghị uche, **17** “Mmiri e zutere n'ohi na-atọ ụtọ, nri e riri na nzuzo na-atokarịkwa n'ụtọ.” **18** Ma ha adighi aghọta na ndị n'adighi ndụ nọ n'ebe ahụ, na ndị ọ kporo oku nri aghoqlari ndi nọ n'ala mmuo. (Sheol h7585)

10 Ilu dī iche iche nke Solomōn: Nwata maara ihe na-eme ka nna ya nūrīa ọñụ; ma nwantakiri dī nzuzu na-ewetara nne ya n'iru ụjū. **2** Akụ a kpatara n'ụzọ na-ezighi ezi adighi aba uru, ma ezi omume na-azoputa mmadu site n'onwu. **3** Onyenwe anyi agaghị ekwe ka onye ezi omume nwuo n'aguu, ọ gakwaghị ekwe ka ihe nọgide na-agara onye ajọ omume nke oma. **4** Aka ndi umengwu na-eweta ogbenye, ma aka na-arusi oru ike na-eweta uba. **5** Onye na-ekpokota n'oge okochi bu nwa maara ihe, ma nwa ahụ nke na-arahu ura n'oge oru bu nwa na-eweta ihere. **6** Onye ezi omume na-anata ngozi, ma naanị nkocha juputara n'onu onye ajọ omume. **7** Aha onye ezi omume ka eji enye ngozi, ma aha onye ajọ omume ga-ere ure. **8** Onye obi ya maara ihe na-anabata ihe e nyere

n'iwu, ma onye nzuzu ekwurekwu ga-ala n'iyi. **9** Onye ụzọ ya ziri ezi na-aga ije n'atughị egwu, ma onye ụzọ ya ezighị ezi ka a ga-achọpụta. **10** Onye ọbụla na-egbu ikuanya na-ebute ihe mwute, onye nzuzu ekwurekwu ga-abia n'ila n'iyi. **11** Onu onye ezi omume bu isi iyi nke ndu, ma naani nkocha juputara n'onu onye ajo omume. **12** Ikpọ asi na-akpali esemokwu, ma ihunanya na-ekpuchi mmehie niile. **13** Ndi nwere nghota na-ekwu okwu nwere isi, ma ndi na-enweghi uche ka a na-eti ihe dika ohu. **14** Onye amamihe na-akpakoba ihe omuma, ma onye nzuzu na-eji onu ya akpo ila n'iyi oku. **15** Aku ndi ogaranya buru ha obodo e wusiri ike, ma ubiam bu ila n'iyi nke ndi ogbenye. **16** Ugwo oru onye ezi omume bu ndu, ma ihe nweta nke onye ajo omume bu mmehie na onwu. **17** Onye na-ege nti na ndumodu na-egosi uzọ nke ndu, ma onye na-adighi anabata ndumodu na-eme ka ndi ozọ kpafuo. **18** Onye ji egbugbere onu ugha ekpuchi ikpo asi na onye na-agbasa okwu nkwtọ bu onye nzuzu. **19** N'otutu okwu mmehie adighi akwusi ma ndi nwere uche na-ejide ire ha. **20** Ire nke onye ezi omume bu olaocha kachasi mma, ma obi onye ajo omume bu ihe onuahia nta. **21** Egbugbere onu onye ezi omume na-azuju otutu mmadu afo, ma ndi nzuzu na-anwu n'ihia amamihe nke korọ ha. **22** Ngozi Onyenwe anyi na-eme mmadu ogaranya, o naghi atukwasị ya nsogbu. **23** Ihe na-atọ onye nzuzu utọ bu izube nzube ojoo; ma ihe na-atọ onye maara ihe utọ bu inwe nghota. **24** Ihe ahụ onye na-emebi iwu n'atu ujọ ya ga-abiakwasị ya, ihe onye ezi omume na-achọ ka a ga-enye ya. **25** Mgbe oke ifufe na-emebi ihe, ndi na-emebi

iwu ka ọ na-eburu; ma ndị ezi omume na-eguzosi ike ruo ebighị ebi. **26** Onye umengwụ na-abụ ihe mgbu nye onyenwe ya; ọ dika anwụrụ ọkụ n'anya mmadụ maọbụ dika mmanya gbara ụka nke na-ējiji eze. **27** Itụ egwu Onyenwe anyị na-enye ogologo ndụ, ma ọnụogugu afọ nke onye ajọ omume na-adị mkpụmkpụ. **28** Olileanya ndị ezi omume ga-abụ ọrụ; olileanya ndị na-emebi iwu bụ naanị ihe efu. **29** Ụzọ Onyenwe anyị bụ ebe mgbaba nye ndị na-enweghị ita ụta, maọbụ ịla n'iyi nye ndị na-eme ajọ ihe. **30** A pughị iwezuga onye ezi omume, ma onye na-emebi iwu agaghị anogide. **31** N'ọnụ onye ezi omume ka mkpụrụ amamihe si abịa, ma ire na-ekwu okwu nduhie ka a ga-eme ka o dere duu. **32** Egbugbere ọnụ onye ezi omume mara ihe na-eweta ihuoma, ma ọnụ ndị ajọ omume bụ naanị okwu nduhie.

11 Ihe ọtụtụ aghughọ bụ arụ n'ihu Onyenwe anyị ma ihe ọtụtụ zuru ezụ na-anata ihuoma n'ebe ọ nọ. **2** Nganga bịa, nlelị a na-eso ya, ma onye dī umeala n'obi na-amụta ihe. **3** Eziokwu nke ndị ziri ezi n'obi na-edu ha; ma omume gbagoro agbago nke ndị aghughọ n'ala ha n'iyi. **4** Akunuba gị agaghị azọpụta gị n'ubochi ikpe; ọ bụ naanị ezi omume na-anaputa site n'onwu. **5** Ezi omume nke ndị na-enweghị ita ụta na-eme ka ụzọ ha zie ezi, ma ajọ omume nke ndị na-emebi iwu na-akwada ha. **6** Ezi omume nke onye ziri ezi na-azọpụta ya; ma ọchịchọ ọjọ nke ndị na-aghọ aghughọ ka a ga-eji jide ha. **7** Mgbe onye ajọ omume nwurụ, olileanya ya niile alala n'iyi, ihe niile ọ na-ele anya inweta site n'ike ya alaakwala n'iyi. **8** Chineke na-azọpụta ndị ezi omume site na nsogbu ha, ma ndị ajọ

omume ka o na-ahapu ka ha daba n'ime ya. **9** Okwu ojoo ka onye ajo omume ji emebi onye agbataobi ya. Ma site n'ihe omuma ka onye ezi omume ga-eji doputa ndu ya. **10** Oganihu nke onye ezi omume na-atọ mmadu niile uto, otu aka ahụ kwa, onwu onye ajo omume na-atọ mmadu niile uto. **11** A na-esite na ngozi nke ndi ziri ezi bulie obodo elu, ma a n'ala ya n'iyi site n'okwu onu ndi ajo omume. **12** Ikwu okwu nleda megide onye agbataobi gi bu nzuzu; ma onye ahụ nwere nghota na-agba nkiti. **13** Onye na-agba asiri na-ekpughe ihe nzuzo, ma onye kwesiri ntukwasị obi na-ekpuchi ihe nzuzo. **14** N'ih i enweghi ezi ndi ndu ka obodo ji ada, ma otutu ndi ezi ndumodu na-eweta mmeri. **15** Onye obula na-ana onye obia n'akaebe ga-ata ahuhu, ma onye juru ikwu ugwo onye ozọ ji, no na ntukwasị obi. **16** Nsoपुरu na-adiri nwanyi nwere obioma, ma ndi na-adighi eme ebere bu naani akunuba ka ha na-enweta. **17** Onye nwere obioma baara onwe ya uru, ma onye nwere obi ojoj na-ewetara onwe ya nsogbu. **18** Onye ajo omume na-anata ugwo oru aghugho, ma onye na-gha ezi omume dika mkpuru na-anata ugwo oru kwesiri ekwesi. **19** Onye na-eguzosi ike ime ihe ziri ezi ga-enwe ndu; ma onye na-agbaso ihe ojoj ga-ahu onwu. **20** Onyenwe anyi na-akpo ndi obi ha gbagoro agbago asi ma ndi uzọ ha na-enweghi ihe ita uta na-amasị ya. **21** O bu ihe doro anya na ndi na-emebi iwu ga-ata ahuhu, ma ndi ezi omume ka a ga-anaputa. **22** Nwanyi mara mma, nke na-enweghi uche, dika olaedo a gbanyere ezi n'imi. **23** Olileanya onye ezi omume bu onu, ma onye na-emebi iwu na-ele naani anya ihe ojoj. **24** Otu onye na-

agbasapụ aka ya na-enye enye ma na-enweta akụ karịa, ma onye ọzọ na-egbochi egbochi ma na-ada ogbenye. **25** E, onye na-agbasa aka ya ga-aba ọgaranya; onye ọbụla na-atụte ndị ọzọ ka a ga-atụtekwa. **26** Ndị mmadụ na-abụ onye na-achịkọba mkpụrụ ọka na-ereghị ya ere ọnụ, ma ha na-ekpetara onye nke dị njikere ire nke ya ngozi Chineke. **27** Onye na-achọ ihe ọma na-enweta ihuoma, ma ihe ọjọọ na-abịakwasị onye na-achọ ya. **28** Ndị tụtwasiri obi n'akunuba ha ga-ada, ma onye ezi omume ga-epuputa dika akwukwo ndu. **29** Onye na-ewetara ezinaulo ha nsogbu ga-eketa naanị ifufe, onye nzuzu ga-abụ ohu nke onye maara ihe. **30** Mkpụrụ nke ndị ezi omume bụ osisi na-enye ndu, onye na-erita mkpuruobi n'uru bụ onye maara ihe. **31** Ọ bụrụ na a ga-akwu ndị ezi omume ugwo ọrụ ha n'ụwa a; a ga-esi aña ghara ikwu ndị na-amaghi Chineke na ndị mmehie ugwo ọrụ.

12 Onye ọbụla na-ahụ ido aka na ntị n'anya na-ahụ ihe omuma n'anya, ma onye na-akpo iba mba asị bụ onye na-enweghi uburu isi. **2** Ezi mmadụ na-anata ihuoma site n'aka Onyenwe anyi, ma onye na-atuputa atumatu ojobo ka o na-ama ikpe. **3** Onye ajo omume agaghi anogide, ma apughi ihopu onye ezi omume. **4** Ezi nwanyị bụ onu na okpueze di ya, ma nwanyị na-eweta ihere dika ire ure n'okpukpu di ya. **5** Echiche obi niile nke onye ezi omume bụ ihe ziri ezi, ma ndumodu onye ajo omume juputara n'aghugho. **6** Okwu niile nke ndi ajo omume bụ ihe na-eweta onwu, ma okwu ndi omume ha ziri ezi na-anaputa ha. **7** Ndị na-emebi iwu ga-ala n'iyi, ma ndi ezi omume ga-eguzosi ike. **8** Onye nwere uche zuruoke ka mmadu niile

na-achọ, ma onye uche ya gbagoro agbago ka mmadu na-
eleda anya. **9** O ka mma ibu onye a na-eleli anya ma i
nwere ohu, karia ibu onye a na-asopuru ma buru onye nri
na-adighi n'ulo ya. **10** Onye ezi omume na-elekota anu ulo
ya, ma obi ebere kachasi nro nke onye ajo omume mere
bu enweghi obi ebere. **11** Onye na-aru ala ubi ya ga-enwe
nri n'ebe o bara uba, ma onye na-agbaso ihe efu di iche
iche, amamihe koru. **12** Ndi ajo omume na-enwekwa anya
ukwu n'ihe ndi ajo omume ibe ha nwere, ma mgborogwu
nke ndi ezi omume ga-eto eto. **13** A na-ejide onye ajo
omume site n'okwu onu ya, ma onye ezi omume na-esi
na nsogbu wezuga onwe ya. **14** Ikwu eziokwu na-enye
mmadu obi utu, inwe mgbalu na-ewetara ya ngozi. **15** Uzo
ndi nzuzu n'uche ha onwe ha ziri ezi, ma onye maara
ihe na-ana nti nye ndumodu. **16** Ndi nzuzu na-egosiputa
iwe ha osiso, ma onye nwere uche na-elepuru mkpari
anya. **17** Ezi onye akaebe na-ekwu eziokwu, ma ajo onye
akaebe na-ekwu okwu ugha. **18** Okwu ojoo na-agbawa
obi dika mma agha, ma ire onye maara ihe na-eweta
ogwugwo. **19** Eziokwu na-eguzo ruo mgbe ebighi ebi, ma
okwu ugha anaghi adigide. **20** Aghughu na-ejuputa n'obi
na-eche ihe ojoo; ma ndi na-eme ka udo di na-enwe onu.
21 Ihe ojoo anaghi adakwasu onye ezi omume, ma ndi ajo
omume enwetala nsogbu ebe o di ukwu. **22** Onyenwe
anyi kporo egbugbere onu n'agha ugha asi, ma ihe ndi
kwesiri ntukwasu obi na-amasi ya. **23** Onye nwere uche
na-edebe ihe omuma ha nye onwe ha, ma onye nzuzu
na-agbasa enweghi uche ya n'anwu. **24** Aka na-arusi ru
ike ga-achi achu, ma umengwu ga-akwasu naani n'oru

mmanye. **25** Obi nke juputara na nchegbu na-ada mba, ma okwu oma na-eme ka obi nuria. **26** Onye ezi omume na-eduzi onye agbataobi ya, ma onye na-emebi iwu na-eduhie ha. **27** Onye umengwu adighi ahụ anụ ọ chutara na nta n'okụ, ma ndi na-arusi oru ike na-eri site n'aku ha nwetara n'ichu nta. **28** Uzọ nke onye ezi omume na-eduba na ndu, n'uzo ahụ, onwu adighi ya.

13 Nwa maara ihe na-ege nti na ndumodu nna ya ma onye na-akwa emo adighi ege nti n'iba mba. **2** Onye na-eme ezi ihe ga-esite n'okwu onu ya nweta ugwo oru, ma ndi na-aghogbu ibe ha ga-anata ihe ike dika ugwo oru ha. **3** Mmadu zuruoke bu onye na-ejide ire ya aka! Ma onye ekwuruekwu na-ewetara onwe ya mbibi. **4** Ndi umengwu na-achọ otutu ihe ma ọ dighi ihe ha na-enweta; ma onye na-arusi oru ike na-enweta ihe niile ọ choro. **5** Onye ezi omume kporo ugha asi, ma okwu onu onye na-emebi iwu na-ewetara ya ihere na nkocha. **6** Ezi omume mmadu na-abara ya uru na ndu ya niile, ma ajo omume ndi mmehie na-ala ha n'iyi. **7** O di mmadu na-eme ka ọ bu ogaranya maobu onye ukpa. Ma ọ dikwa mmadu na-eme ka ọ bu onye ukpa maobu ogaranya. **8** Ogaranya nwere ike jiri ego ya gbaputa onwe ya, ma ogbenye adighi azaghachi mba banyere imeru ya ahụ. **9** Ihe onye ezi omume na-enwupu enwupu, ma orioma onye mmebi iwu ga-anyu. **10** Nganga na-eweta esemokwu, ma a na-ahu amamihe n'ime ndu ndi na-anata ndumodu. **11** Aku a kpatara ngwangwa na-emebikwa ngwangwa; ma aku sitere n'irusi oru ike na-eto eto. **12** Nchere a na-echere ogologo oge maka imezu olileanya e nwere na-egbu obi, mgbe ihe a na-eche

mezuru, oke ọ́nụ na-adi. **13** Onye na-elelị ntuziaka anya ga-akwụ ụgwọ n'ihia ya, ma onye na-atụ egwu ihe enyere n'iwu ga-anata ụgwọ ọ́rụ ya. **14** Nkuzi nke onye maara ihe bụ isi iyi nke ndụ, nke na-eme ka mmadụ ghara ịma n'onye ọ́nwụ. **15** Ezi nghọta na-eweta ihuoma, ma ụzọ nke ndị na-ekwesighi ntụkwasị obi na-eduba ha na mbibi. **16** Onye nwere uche na-eji ọ́mụma ihe n'arụ ọ́rụ, ma ndị nzuzu na-egosiputa enweghị uche ya. **17** Onyeozị ajoy omume na-adaba na nsogbu, ma onyeozị kwesiri ntụkwasị obi na-eweta ọ́gwụgwọ. **18** Onye na-ajụ ịdọ aka na ntị ga-anwụ n'ụkpa na n'ihere; ma onye na-anabata ịdọ aka na ntị ka a ga-asọpuru. **19** Mgbe ihe a na-ele anya mezuru ọ na-atọ mkpuruobi uto, ma ndị nzuzu kpọọ isite n'ajọ ihe wezuga onwe ha asị. **20** Na-eso ndị maara ihe ka ị ghọọ onye mara ihe, n'ihia na onye na-eso ndị nzuzu na-aba na nsogbu. **21** Nsogbu bụ ihe na-esogharị ndị mmehie, ma ngozị na-esogharị ndị ezi omume. **22** Mgbe ezi mmadụ nwuru, ọ na-ahapuru umu ya na umu umu ya akụ, ma mgbe onye mmehie nwuru, akụ ya na-abụ nke ndị ezi omume. **23** Ubi onye ogbenye puru inwe otutu ihe oriri, ma ikpe na-ezighi ezi na-azachapụ ya. **24** Onye obula na-adoghi umu ya aka na ntị, na-egosi na ọ hughị ha n'anya; ma onye huru ha n'anya, ga-adosi ha aka na ntị ike. **25** Onye ezi omume na-eri nri ruo na nriju afọ onwe ya, ma nri na-akọ n'afọ onye ajoy omume.

14 Nwanyị maara ihe na-ewu ulọ ya, ma nwanyị nzuzu na-eji aka ya akwada ulọ ya. **2** Ime ihe ziri ezi bụ itu egwu Onyenwe anyi; ma ndi na-ejehie n'uzo ha na-akpo ya asị. **3** Onu onye nzuzu na-ekwuputa okwu mpako, ma

egbugbere ọ́nụ́ onye maara ihe na-echebe ha. **4** Mgbe ehi na-adighi, ụ́lọ́ ebe a na-azụ́ anụ́ na-adị́ ọ́cha, ma site n'ike ehi ihe omume nke ubi na-ejuputa n'ụ́lọ́. **5** Onye akaebe eziokwu adighi aghogbu mmadu, ma onye akaebe ụ́gha na-agma ụ́gha mgbe ọ́bụ́la. **6** Onye na-akwa emo na-achọ́ amamihe ma ọ́ dighi achota ya; ma ihe ọ́mụ́ma na-abjara onye nwere nghota osiiso. **7** Si n'ebe onye nzuzu wezuga onwe gi, n'ihi na i gaghị́ achota ihe ọ́mụ́ma n'ọ́nụ́ ya. **8** Amamihe nke onye nwere uche bu ihe na-eme ka ọ́ mata ebe ọ́ na-aga, ma enweghi uche nke ndi nzuzu bu aghugho. **9** Ndi nzuzu na-eji okwu idozi ihe mmehie mebiri akwa emo; ma obi ebere ka a na-achota n'etiti ndi omume ha ziri ezi. **10** Ọ́ bu naani onye ihe na-eme maara ụ́fụ́ ya, ọ́ dighi onye ọ́zọ́ ga-eso keta ọ́nụ́ ya. **11** A ga-ala ụ́lọ́ onye ajo omume n'iyi, ma ụ́lọ́ ikwu onye omume ya ziri ezi ga-awasa ka igu. **12** Ọ́ di ụ́zọ́ nke ziri ezi n'anya mmadu, ma n'ikpeazu ọ́ na-eduba n'onwu. **13** Ọ́ buladi n'ime ọ́chi obi mgbu na-adi, ma ọ́nụ́ nwere ike kwusi n'iru uju. **14** Ndi na-ekwesighi ntukwasi obi aghaghi inweta ụ́gwọ́ ọ́rụ́ ha, ma ezi mmadu ga-enwetakwa ụ́gwọ́ ọ́rụ́ ya. **15** Onye na-enweghi uche na-ekwenye ihe niile a gwara ya; ma onye nwere uche na-atule mara ebe ọ́ na-eje. **16** Onye mara ihe na-atu egwu Onyenwe anyi na-ewezugakwa onwe ya n'ihe ojoo, ma onye nzuzu na-ewebiga iwe oke ma na-eche na ọ́ ka bu onye kwesiri ntukwasi obi. **17** Onye iwe oku na-eme ihe nzuzu, ma onye na-echeputa nzube ojoo ka a na-akpo asi. **18** Ndi enweghi uche na-enweta ụ́gwọ́ ọ́rụ́ nke uche gbagoro agbago, ma onye nwere uche na-enweta ihe ọ́mụ́ma. **19**

Ndị ojọọ ga-akpọ isiala n'ihu ndị ezi mmadụ, ndị ajọ omume ga-ada n'ọnụ ụzọ ama ndị ezi omume. **20** Ọ bụladị ndị agbataobi onye ogbenye na-akpọ ya asị, ma ọgaranya na-enwe ọtụtụ ndị enyi. **21** Onye na-eleda onye agbataobi ya anya na-emehie, ma onye na-emere ndị ogbenye ebere ka ihe ga-agara nke ọma. **22** Ndị na-ezube ihe ojọọ, ha ọ naghị akpafu? Ma ndị na-ezube ihe ọma na-achọta ihunanya na ikwesi ntụkwasị obi. **23** Irụsị ọrụ ike na-eweta uru; ma oke okwu na-eweta ụkpa. **24** Okpueze nke ndị maara ihe bụ akụnba ha, ma enweghị uche nke ndị nzuzu na-emepụta naanị ihe na-abaghị uru. **25** Onye na-agba akaebe eziokwu na-anaputa ndụ mmadụ, ma onye akaebe ụgha bụ onye aghughọ. **26** Onye ọbụla na-atụ egwu Onyenwe anyị nwere ebe mgbaba; nye ụmụ ya ọ ga-abụkwa ebe ize ndụ. **27** Itụ egwu Onyenwe anyị bụ isi iyi nke ndụ; nke na-eme ka mmadụ ghara ịma n'ọnya ọnwụ. **28** Otuto onye eze na-enwe dabeere n'ọnuogugu ndị ọ na-achị, e wezuga ndị ọ na-achị, eze enweghị ugwu ọbụla. **29** Onye na-enwe ndidi nwere ọtụtụ nghọta, ma onye obi ọkụ na-egosi enweghị uche ya. **30** Ndụ dị jụụ na-eme ka ụbọchị mmadụ dị ogologo; ekworo na-eme ka o ree ure. **31** Onye ọbụla na-emegbu onye ogbenye na-elelị Chineke kere ha anya, ma onye na-emere onye ogbenye ebere na-asọpuru Chineke. **32** Ọ bụladị n'ọnwụ onye ezi omume nwere ebe mgbaba n'ime Chineke, ma ndị ajọ omume na-ala n'iyi, mgbe mbibi bịa. **33** N'obi onye nwere nghọta ka amamihe na-anogide, ma ọ bụladị n'etiti ndị nzuzu ọ na-eme ka amara ya. **34** Ezi omume na-ewuli mba elu, ma mmehie bụ ihe ihere nye ndị ọbụla. **35** Eze na-añurị ọnụ

n'ihì odìbo màara ihè; mà odìbo nà-eweta ihere nà-akpali oke iwe ya.

15 Ọsịsa okwu dī nro nà-eme ka iwe nà ọnụma laa azụ; mà okwu ike nà-akpali iwe. **2** Ire onye màara ihè nà-eme ka ihè ọmụma mụbaa, mà ọnụ onye nzuzu nà-ekwupụta okwu enweghị uche. **3** Onyenwe anyị nà-ahụzu ihè niile, anya ya dīkwa n'ahụ ndị ọma nà ndị ọjọọ. **4** Okwu dī nwayọọ nà-eweta ndụ nà ume; mà nkwtọ nà-eweta ịda mba. **5** Naanị onye nzuzu nà-akpọ ndumọdụ ndị mụrụ ya ihè efu; mà onye ọbụla nà-ege ntị nye mgbanwe nà-ezipụta ezi uche. **6** Ụlọ ndị ezi omume nà-ejupụta n'ọtụtụ akụ, mà akụ ndị nà-emebi iwu nà-ewetara ha nsogbu. **7** Egbugbere ọnụ onye màara ihè nà-agbasa ihè ọmụma, mà obi ndị nzuzu ezighị ezi. **8** Onyenwe anyị nà-akpọ aja ndị ajọ omume asị, mà ekpere ndị ndụ ha ziri ezi nà-atọ ya ụtọ. **9** Onyenwe anyị kpọrọ ụzọ ndị nà-emebi iwu asị, mà ndị nà-achuso ezi omume ka ọ nà-ahụ n'anya. **10** Oke ịdọ aka nà ntị nà-echere ndị nà-ahapụ ụzọ. Onye kpọrọ ịba mba asị ga-anwụ ọnwụ. **11** Onyenwe anyị mazuru ihè omimi niile nke ọnwụ nà ọkụ ala mmụọ; ọ ga-esikwa aña ghara ịma obi ụmụ mmadu? **(Sheol h7585)** **12** Ọ dighị atọ onye nà-akwa emo ụtọ mà a baara ya mba, ya mere ọ dighị ejekwuru onye màara ihè. **13** Obi nke nà-añurị ọnụ nà-eme ka ihu dī mma. Ihu gbarurū agbarū nà-egosi obi nwere ihè mwute. **14** Obi nwere nghọta nà-achọ ịmata ihè, mà ọnụ onye nzuzu nà-azụ onwe ya n'okwu nà-abaghị uru. **15** Ndụ onye ogbenye juputara nnọọ nà mgbalị, mà ndị nwere udo n'obi nà-eri oriri mgbe niile. **16** Ọ dī mma inwe akunuba dī nta mà

buru onye na-atu egwu Onyenwe anyi, karja inwe aku ma noro na nsogbu. 17 O ka mma bu oke nri akwukwo nri nta nke nwere ihunanya, karja ehi buru ibu a zuziri azuzi nke ikpo asi di na ya. 18 Onye iwe oku na-amalite ogo; ma onye na-adighi ewe iwe osiso na-eme ka ilu ogo kwusi. 19 Eji ogwu gbochie uzọ onye umengwu, ma uzọ onye omume ya ziri ezi bu uzọ di larji. 20 Nwa nke maara ihe na-eme ka obi toọ nna ya uto, ma onye nzuzu na-eleda nne ya anya. 21 Onye na-enweghi uche na-anuri onu n'ime amaghi ihe ya, ma onye nwere nghota na-aga ije n'uzo ziri ezi. 22 Nzube na-enweghi ndumodu na-ama afo n'ala, ma ndi ndumodu diri otutu oganihu ga-adi. 23 Onu na-adi mgbe mmadu natara osisa di mma, okwu e kwuru n'oge o kwesiri di mma. 24 Uzọ ndu na-agbago elu nye onye nwere uche, iwezuga ha site na-igbada n'ala mmuo di n'okpuru. (Sheol h7585) 25 Onyenwe anyi na-adotu ma na-adorisi ulo nke onye mpako, ma oke ala nke nwanyi di ya nwuru ka o na-elekota. 26 Echiche ojojo niile nke ndi na-emebi iwu ka Onyenwe anyi kporo asi ma okwu ebere niile di ocha n'anya ya. 27 Onye anya ukwu na-ewetara ezinaulo ya nsogbu. Ma onye kporo iri ngari asi ga-adi ndu. 28 Obi onye ezi omume na-atule osisa ya ma onu nke onye ajo omume na-asoputa ihe ojojo di iche iche. 29 Onyenwe anyi anoghi ndi na-emebi iwu nso; ma o na-anu ekpere ndi ezi omume. 30 Ihu ochi na-eweta obi uto. Akuko oma na-enyekwa okpukpu ndu. 31 Onye na-ege nti nye iba mba nke na-enye ndu ga-esoro ndi amamihe noro. 32 Onye juru ido aka na nti kporo onwe ya asi ma onye obula naara ndumodu nwere nghota. 33 Itu egwu

Onyenwe anyị bụ amamihe na-abịa site n'ịdọ aka na ntị; onye dị umeala n'obi ga-anata ugwu na nsọpụrụ.

16 Mmadụ nwere ike pịa ihe ọ chọrọ ime, ma okwu ikpeazụ ga-esi n'ọnụ Onyenwe anyị. **2** Ụzọ niile nke mmadụ dị ọcha n'anya ya, ma Onyenwe anyị na-atule ebumnobi niile nke mmadụ. **3** Were ọrụ gị niile nyefee n'aka Onyenwe anyị, ọ ga-eme ka ha gaa n'ihu. **4** Onyenwe anyị na-eme ka ihe niile rụpụta ebumnuche ya, o bụladị ndị mmebi iwu ka e debere maka ụbọchị mbibi. **5** Onyenwe anyị kpọrọ ndị nwere obi dị mpako asị. Mara nke a nke ọma: Ha aghaghị ịta ahụhụ. **6** Ọ bụ site n'ịhụnanya na eziokwu ka eji ekpuchi mmehie; ọ bụkwa site n'egwu Onyenwe anyị ka mmadụ ji agbanarị mmehie. **7** Mgbe ụzọ mmadụ na-agbaso na-atọ Onyenwe anyị ụtọ, ọ na-eme ka mmadụ ahụ na ndị iro ya dị n'udo. **8** Ọ dị mma inwe ihe nta n'ezị omume karịa inwe ọtụtụ uru n'uzọ ikpe na-ezighị ezi. **9** Anyị nwere ike pịa ọpịpịa n'obi anyị, ma ọbụ Onyenwe anyị na-edu ije anyị. **10** Egbugbere ọnụ eze na-ekwu okwu sitere na-ezi nghọta, ọnụ ya adighị ekpe ikpe na-ezighị ezi. **11** Ihe ọtụtụ ziri ezi na ihe niile ha n'otu dịrị Onyenwe anyị, ihe niile e ji atụ ihe dị n'ime akpa bụ ya mere ha. **12** Ndi eze kpọrọ ime ihe na-adighị mma asị, n'ihu na site n'ezị omume ka ocheeze ji eguzosi ike. **13** Ndi eze na-enwe mmasị n'egbugbere ọnụ na-ekwu eziokwu, ha na-agụ onye na-ekwu eziokwu dị ka ezi mmadụ. **14** Iwe eze bụ onyeozu nke ọnwụ. Onye maara ihe ga-eme ka ọ dajụọ. **15** Mgbe ọchị dị n'ihu eze ọ na-ewetara onye hụrụ ya ndụ, ihuoma ya dị ka igwe ojii na-eweta mmiri ozuzo. **16** Ọ ka mma inwe amamihe na mmụọ ighọta ihe

karịa inwe ọlaocha na ọlaedo. **17** Ụzọ dị larịi nke onye ziri ezi bụ iwezuga onwe ya pụọ n'ihe ọjọọ, ndị na-echebe ụzọ ha niile na-echebekwa ndụ ha. **18** Nganga na-eweta ịla n'iyi, mpako na-ewetakwa ọdịda. **19** Ọ ka mma ịbụ onye ogbenye nwere obi umeala karịa ịbụ onye nganga, na onye so ndị nganga keta oke n'ihe ha kwatara n'agha. **20** Onye ọbụla na-aña ntị na ndumọdụ ka ihe na-agara nke ọma, onye a gọziri agọzi bụ onye ahụ nke na-atụkwasi Onyenwe anyị obi. **21** A na-amata onye nwere uche site n'ụdị nghọta o nwere. Okwu dị uto na-eme ka mmadụ mụta ihe nke ọma. **22** Inwe uche bụ isi iyi ndụ nye ndị niile nwere ya, ma enweghị uche na-ewetara ndị nzuzu ntaramahụhụ. **23** Obi onye maara ihe na-eme ka e tinye uche n'okwu ọnyụ ya, egbugbere ọnyụ ha na-emekwa ka mmụta gaa n'ihu. **24** Okwu dị nro na-atọ uto ka mmanụ ańụ, ọ na-atọ mkpuruobi uto, na-enyekwa ọkpụkpụ ahụ ike. **25** Ọ dị uto nke ziri ezi n'anya mmadụ, ma n'ikpeazu ọ na-eduba n'ọnwụ. **26** Agụụ ihe oriri nke onye ọrụ na-arụputara ya ọrụ; agụụ na-akpali mmụọ ya ịga n'ihu. **27** Ndị ọjọọ na-atụputa echiche ọjọọ, egbugbere ọnyụ ha dị ka ọkụ nke na-ekpochapụ ahụ. **28** Onye na-emebi iwu na-agbasa ise okwu; ha na-akpali nsogbu, na-ekewa enyi na enyi. **29** Ndị ọjọọ na-arafu ndị agbataobi ha, na-edubakwa ha n'uzọ ga-ewetara ha mbibi. **30** Onye ji ikuanya ya ekwu okwu na-atụ atụmatụ ọjọọ, onye na-atabi egbugbere ọnyụ ya abụọ ekpebiela ime mmehie. **31** Isi awọ bụ okpueze nke mara mma, a na-enweta ya n'uzọ ezi omume. **32** Onye na-adighị ewe iwe ọsịisọ karịrị onye a maara aha ya. Onye nwere ogologo ntachiobi karịrị onye na-adọta obodo

n'agha. **33** A na-efe nza, n'ihì ịchọputa uche Onyenwe anyị, maọbụ Chineke n'onwe ya na-ekpebi ihe a ga-efeta na nza ahụ.

17 Ọ ka mma ịta iberibe achịcha kpọrọ nkụ ma ịnọ n'udo adi ya, kariya n'ụlọ juputara n'oke oriri na ịlụ ọgụ. **2** Ohu nwere uche ga-achị nwa nna ya ukwu na-eweta ihere ma ketakwa oke n'ihe nketa dika otu n'ime ndi ezinaulo ahụ. **3** Ite eji anucha ihe diri olocha, oke oku dikwara olaedo ma Onyenwe anyi na-anwale obi. **4** Ajo mmadu na-ana nti n'egbugbere onu na-eduhie, onye ugha na-anakwa nti nye ire na-ekwu okwu ịla n'iyi. **5** Onye obula na-akwa ogbenye emo o bu Chineke kere ha ka o na-eleli anya. Ndi niile na-anuri onu n'ihì ihe ike dakwasiri ha aghaghi ita ahuhu. **6** Umụ umụ bu okpueze ndi okenye. Nne na nna bu inya isi nke umu ha. **7** Egbugbere onu na-ekwu okwu di mma abughi nke onye nzuzu, otu a kwa, egbugbere onu na-agma ugha ekwesighi ibu nke onye na-achì achì. **8** N'anya onye na-enye ngari o na-ahuta ya dika ogwu irata mmadu, ha na-eche n'ebe obula ha chere ihu ihe ga-aga nke oma. **9** Onye obula na-akwado ihunanya na-ekpuchi njehie, ma onye na-ekwu ihe mere mgbe na mgbe na-ekewa ezi enyi. **10** Iba mba ntakiri a baara onye nwere nghota bara uru kariya nari utari nke a piara onye nzuzu. **11** Onye ojoo na-ebi naani ndu nnupu isi megide Chineke. O bukwa onyeozì nke onwu ka a ga-eziga imegide ya. **12** O ka mma izute nne Bia a napuru umu ya kariya izute onye nzuzu uche ya gbagoro agbago. **13** O buru na i jiri ihe ojoo kwuo ugwo ihe oma, obubu onu diri ezinaulo gi. **14** Esemokwu malite o na-esi ike imedo ya, n'ihì ya

ekwela ka ọ malite. **15** Onye na-asị onye ikpe maara na ikpe amaghị ya na-amakwa onye aka ya dị ọcha ikpe, Onyenwe anyị na-akpọ omume abụọ a asị. **16** Uru ginị ka ego bara n'aka onye nzuzu; ebe ọ bụ na o nweghị ike ịchọ amamihe. **17** Ezi enyi na-egosi ịhunanya ya n'oge ọbụla. Otu a kwa, nwanne na-aba uru n'oge mkpa. **18** Ọ bụ uche ezughị oke ịnara ụgwọ onye ọzọ ji, si otu a ghọọ onye ji ụgwọ. **19** Onye na-ahụ esemokwu n'anya hụrụ mmehie n'anya. Onye na-ewuli ọnụ ụzọ ama ya elu na-akpọ ntipia oku. **20** Ọ dighị aga n'ihu bụ onye obi ya gbagoro agbagọ. Onye nwere ire nrafu ga-adanye na nsogbu. **21** Ọ bụ naanị iru ụjụ na obi ọjọọ dijiri nna nke nwa ya na-eme ihe nzuzu. **22** Obi nke na-ahuri ọnụ na-eme ka ahụ sie ike, ma mmụọ na-eru ụjụ oge niile na-akpata ọrịa. **23** Onye ajọ omume na-anara ihe ngarị na nzuzo ka ọ sugharia ikpe ziri ezi isi. **24** Onye nwere nghota na-eche uche amamihe n'ihe ọ na-eme, ma anya onye nzuzu na-eleghari ruo na nsotu nke ụwa. **25** Nwa di nzuzu na-ewetara nna ya mwute, burukwa nne muru ya ihe ilu. **26** Ọ buru na ira onye ezi omume nra adighi mma, n'ezie, ipia ndi oru ihe n'ihi ezi oru ha ezighi ezi. **27** Nwoke ahụ na-adighi ekwu otutu okwu bụ onye maara ihe, onye mmụọ ya dikwa juu bụ onye nwere nghota. **28** A ga-agu onye nzuzu n'onye maara ihe ma ọ buru na ha gba nkiti, guokwa ha na ndi nwere nghota ma ọ buru na ha e jide ire ha.

18 Onye ihe mmadu na-adighi amasi na-agbaso naanị ọchicho nke ya onwe ya, na-alusokwa ezi nzube niile ọzọ ọgụ. **2** Nghota adighi atọ onye nzuzu uto. Naanị ihe ọ maara bụ ikwu uche ya. **3** Mgbe onye ajọ omume na-

abata, ka nleda anya na-abata, otu a kwa nkocha na-eweta ihere. 4 Okwu ọnu niile bu mmiri di omimi, ma amamihe di ka mmiri iyi na-aso aso. 5 O dighi mma ime ka ikpe gara onye mere ihe ozo, si otu a gbochie onye aka ya di ocha inweta ikpe ziri ezi. 6 Egbugbere ọnu ndi nzuzu na-ebutere ha esemokwu, ọnu ha na-ebutere ha ihe otiti. 7 Ọnu onye nzuzu na-etinye ya na nsogbu, egbugbere ọnu ya bu ọnya nye mkpuruobi ya. 8 Okwu niile nke onye na-agba asiri na-ekwu dika iberibe nri n'ato ezi uto, ha na-agbadakwa n'ime ime ala afo. 9 Onye di umengwu n'oru ya bu nwanne nke onye mbibi. 10 Aha Onyenwe anyi bu ulo elu e wusiri ike, ndi ezi omume na-agbaba n'ime ya izere ndu. 11 Aku ndi ogaranya buru ha obodo e wusiri ike, o bukwu mgbidi di elu nke a na-apughi imafe n'echiche ha. 12 Tupu mmadu adaa obi ya na-ajuputa na nganga, ma inwe obi umeala na-eweta nsopuru. 13 Inye osisa okwu tupu mmadu ege nti bu enweghi uche na ihe ihere. 14 O bu mmuo mmadu na-akwado ya n'oge nri nri, ma mmuo e tipara etipia, onye puru ibuli ya? 15 Obi onye nwere nghota na-enweta ihe omuma, n'ihu na nti onye maara ihe na-achoputa ya. 16 Onyinye mmadu na-akwara ya uzọ sara mbara, o na-edubakwa ya n'ihu ndi di elu. 17 N'ikpe onye buru uzọ kwuo ihe na-ese na-adi ka onye ikpe gaara, tutu ruo mgbe mmadu biara bido iju ya ajuju. 18 Ife nza na-akwusi esemokwu na ndorondoro di n'etiti mmadu abuo ndi olu ha na-ala elu. 19 O di mfe ilugbu obodo kariya ime ka obi nwanne e mehiere tugharia. Iwe ya na-adi ike dika ọnu uzọ e jiri igodo tuchia. 20 Site na mkpuru nke okwu

onụ mmadụ mipụtara ka afo ga-eji ju ya. Sitekwa n'ihe owuwe ubi nke ebugbere onụ ha ka ha ga-eji rijuo afo. **21** Ike onwụ na ndụ dī ire n'aka. Ndī huru ya n'anya ga-eri mkpuru ya. **22** Nwoke ahụ chotara nwunye chotara ezi ihe. O na-anatakwa ihuoma site n'aka Onyenwe anyi. **23** Onye ogbenye na-arifo arifio maka ebere; ma ogaranya na-asa okwu ike ike. **24** Onye nwere otutu ndi enyi ndi na-ekwesighi ga-abia n'ila n'iyi mgbe na-adighi anya, ma o di enyi nke na-arapara nso karja nwanne.

19 O ka mma ibu ogbenye onye kwesiri ntukwasị obi karja ibu onye nzuzu na-ekwu okwu ugha mgbe niile. **2** Arifio nke na-enweghi ihe omuma adighi mma otu a kwa onye ukwu ya na-eme ngwa na-ejehie uzo. **3** Enweghi uche nke mmadu na-eduba ha n'oghom, ma obi ha na-ewe iwe di ukwu megide Onyenwe anyi. **4** Onye nwere ego na-enwe otutu ndi enyi, ma o na-ara ahụ ka ndi enyi onye ogbenye nogide. **5** Onye na-agba ama ugha ga-ata ahuhu, uzo onye na-ekupu ugha dika ume ka a ga-achoputakwa. **6** Otutu mmadu na-achọ ihuoma n'ebe onye na-achi achị nọ, otu a kwa, mmadu niile na-agbali ibu enyi onye na-agbasa aka ya na-enye onyinye. **7** Ebe o bu na umunne onye ogbenye na-akpo ya asi, ginikwa ka ndi enyi ya ga-eme? Mgbali ya niile irio ha arifio ezughi ime ka ha nogide. **8** Onye na-enweta amamihe huru ndu n'anya, onye na-edebekwa nghota na-enweta oganihu. **9** Onyeama ugha aghaghi ita ahuhu, onye obula na-ekwupu okwu ugha dika mmiri ga-ala n'iyi. **10** Onye nzuzu ekwesighi ibi dika ogaranya; ohu ekwesikwaghi ichi umu eze. **11** Ezi uche mmadu nwere na-amuputa

ndidi; ọ bụkwa nkwanye ugwu nye onye n'adighi agu
mkpari a na-akpari ya. **12** Iwe eze di ka mbigbo nke odum.
Ma obi utọ ya di ka igirigi n'elu ahija ndu. **13** Nwa nzuzu
bu ila n'iyi nke nna, nwunye na-ese okwu di ka mmiri
otutu na-atu kpom, kpom, mgbe niile n'elu ulo puru epu.
14 Ulo di iche iche na aku bu ihe nketa a na-anata n'aka
ndi nne na nna, ma nwunye nwere uche na nghota na-
esite naani n'aka Onyenwe anyi. **15** Umengwu na-akpata
oke irahu ura, onye ofo ogori ka aguu na-agu. **16** Onye
na-edebe iwu Chineke na-enweta ndu, ma onye na-akpo
ya asi na-anwu. **17** Onye obula na-egosi ndi ogbenye obi
ebere na-ebinye Onyenwe anyi ihe, o ga-akwughachi ha
n'ih ihe oma ha mere. **18** Doo nwa gi aka na nti mgbe o
ka di na nwantakiri n'ih ihe na oge ahụ ka olileanya di. Ma
i meghi otu a, o bu ndu ya ka i na-emebi. **19** Onye oke
iwe ga-anata nra so ya, n'ih ihe na o buru na i naputa ya,
i ga-anaputakwa ya ozọ. **20** Gee nti na ndumodu a na-
enye gi, nabata ido aka na nti. N'ikpeazu, i ga-abu onye
maara ihe. **21** Otutu atumatu di n'obi mmadu; maobu
uche Onyenwe anyi ga-emezu. **22** Obi ebere mmadu na-
eme ka a na-achosi ya ike. O ka mma ibu ogbenye kari
ibu mmadu nke eziokwu obula na-adighi n'onu ya. **23** Itu
egwu Onyenwe anyi na-eweta ndu na onu, na nchebe
site n'ih ihe mmeru ahu. **24** Onye umengwu na-amanye aka
n'efere nri, o gagh i eweghachi ya o buladi tnye n'onu ya.
25 Tie onye na-akwa emo ihe, onye na-enweghi uche ga-
aghọ onye nwere ezi uche, baara onye nwere nghota mba,
ha ga-enweta ihe omuma. **26** O bu nwa ahu na-eweta
ihere ga-ezu nne na nna ya ohi, maobu chupu ha site

n'ulo ya. 27 Nwa m o buru na i hapu ige nti na ntuziaka m, i ga-esi n'okwu ihe omuma kpafuo. 28 Onyeama ugha na-akwa ikpe ziri ezi emo. Onu nke onye ajo omume na-eloda ajo ihe. 29 Ndi na-akwa emo na ndi nzuzu ga-ata ahuhu; a ga-etikwa ha ihe.

20 Mmanya bu onye na-akwa emo. Onye mkpotu ka ihe onunu na-aba n'anya bu. Onye obula kwere ka ha duhie ya bu onye nzuzu. 2 Onuma eze na-emenye oke ujo n'ahu dika mbigbo nke odum; ndi na-akpasu ya iwe ga-atufu ndu ha. 3 O bu ihe nsopuru nye onye na-ezere okwu na uka, ma onye nzuzu obula na-eme ngwa ise okwu. 4 Onye umengwu adighi aru oru ubi n'oge ya. N'oge owuwe ihe ubi o puhu ichota ihe oriri. 5 Nzube niile nke di mmadu n'obi bu mmiri di omimi, ma onye nwere nghota na-adoputa ha. 6 Otutu mmadu na-asị na ha nwere ihunanya na-adighi agharipu, ma onye kwesiri ntukwasị obi, onye puru ichota ya? 7 Onye ezi omume nke na-ejehari n'izuo, ndi ihe na-agara nke oma ka umu ga-anochi ya ga-abu. 8 Mgbe eze na-anokwasị n'ocheeze ya ikpe ikpe, o na-eji anya ya abuo afuchapu ihe ojo niile. 9 Onye puru i si, "Emeela m ka obi m di ocha; Abu m onye di ocha, mmehie adighikwa n'ime m?" 10 Ihe otutu aghughu na ihe otutu nghogbu, ha niile bu ihe aru n'ihu Onyenwe anyi. 11 Obuladi umuntakiri ka a na-amata site n'omume ha niile, nke a o putara n'omume ha di ocha n'ezie a, burukwa ihe ziri ezi? 12 Nti nke na-anu ihe na anya nke na-ahu uzọ, o bu Onyenwe anyi mere ha abuo. 13 Ahula irahu ura n'anya, ka i ghara igho onye ukpa. Bilie, muru anya, rusie oru ike, ka i nweekwa ihe oriri. 14

“Lee, ihe a jorọ njo, ọ baghi uru,” ka onye na-azụ ahia na-asi, ma mgbe ọ pụrụ ọ na-anya isi n’ihi ihe ọ zụtara. **15** Ọlaedo di, na otutu rubi n’ebe ọ bara ụba, ma egbugbere onụ nke na-ekwuputa ihe omuma bu ọla di oke onuahia. **16** Chiri uwe onye ahụ naara onye mba ọzọ n’aka mbe. Jichiekwa ihe mbe ahụ o nyere n’ihi onye mba ọzọ ọ nara na mbe. **17** Nri e nwetara n’uzọ aghughọ na-atọ mmadu uto. Ma n’ikpeazu aja ga-eju ya onu. **18** Buru uzọ nata ndumodu tupu i mee ihe obula i chorọ ime; ebula agha ma i bubeghi uzọ pia pipia. **19** Agwala onye na-akpa asiri ihe nzuzo gi, n’ihi na ọ ga-akụ ya n’ekwe nye uwa niile. **20** Oriona onye ahụ na-akocha nne ya na nna ya ka Chineke na-afunyū. **21** Ihe nketa nke anatarā n’oke osisi, agaghị agozi ya n’ikpeazu. **22** A sikhala, “Aga m akwughachi gi n’ihi ihe ojo a.” Chere Onyenwe anyi, ọ ga-aboro gi obo. **23** Onyenwe anyi kporo ihe otutu gbara iche iche asi, ihe otutu aghughọ adighi ato ya uto. **24** Onyenwe anyi na-eduzi nzọ ukwu niile nke mmadu. Olee otu onye obula ga-esi ghotā uzọ ha? **25** Ime ngwangwa doo ihe nsọ, bu ima n’onyā ma mesie tughariwa uche banyere imezu nkwa ahū. **26** Eze maara ihe na-afuchapu ndi ajo omume, ọ na-eji wili ifucha mkpuru gaa n’elu ha. **27** Akonuche mmadu bu oku Onyenwe anyi ji enyocha mmuo ya, ọ na-egwuputa ala ala obi ya, igosi anyi ihe anyi bu. **28** Ihunanya na ikwesi ntukwasị obi na-echebe eze, site n’ihunanya ka ocheeze ya na-eguzo chim. **29** Ugwu a na-akwanyere umu okorobia bu n’ihi idi ike ha, ma isi awo bu nsopuru ndi okenye. **30** Okpo na mmeru

ahụ na-ehichapụ ihe ojọọ, ụtari na-asachapụ ime ime nke ahụ mmadu.

21 Iyi di iche iche nke juputara na mmiri ka obi eze bu n'aka Onyenwe anyi, nke o na-ahazi n'uzo obula di ya mma. **2** Oru niile bu ihe ziri ezi n'anya onye na-aru ya, ma Onyenwe anyi bu onye na-eleba anya n'echiche obi anyi niile. **3** Ime ezi omume na ihe ziri ezi ka Onyenwe anyi na-anabata karija ichu aja. **4** Nganga na mpako na aguu ihe ojoo nke bu oru ndi ajo omume, bu mmehie. **5** Echiche niile nke onye na-arusi oru ike na-eweta uru, dika echiche onye ome ngwangwa na-enweta naani ukw. **6** Uru niile enwetara n'uzo na-ezighi ezi adighi adigide, ha bu nkuume ifufe na-efesa, ndi na-achọ ya na-achọ onwu. **7** N'ih na ndi na-emebi iwu anaghi eme ihe oma, ihe ojoo ha na-eme na-alaghachi laa ha n'iyi. **8** Uzo onye na-emebi iwu bu ihe gbagoro agbago, ma omume onye aka ya di ocha ziri ezi. **9** O ka mma ibi n'otu akuku elu ulo karija ibinyere nwanji na-ese okwu. **10** Ihe na-atọ onye ojoo utọ bu imeru ndi ozo ahụ; o maghi imere mmadu ibe ya ebere. **11** Mgbe a na-ata onye na-akwa emo ahuhu, onye na-enweghi uche na-enweta amamihe, ma mgbe a na-akuziri onye maara ihe ihe o na-enweta ihe omuma. **12** Onye ezi omume na-amuta ihe site n'ile ulo onye ajo omume anya na-emekwa ka ndi ajo omume laa n'iyi. **13** Onye na-adighi ege nti na mkpu onye ogbenye, ya onwe ya ga-akpokwa mkpu ma agaghi aza ya. **14** Onyinye enyere na nzuzo na-eme ka iwe dajuo, otu a kwa, ngari ezonyere n'ime uwe na-eme ka oke onuma dajuo. **15** Onye ezi omume na-anuri onu mgbe e kpere ikpe ziri ezi,

ma bụrụ ihe oke egwu dịrị ndị na-eme ajọ ihe. **16** Onye ọbụla si n'ụzọ nghọta wezuga onwe ya ga-eso n'otu ndị nwurụ anwụ. **17** Nwoke hụrụ ibi ndụ nganga n'anya na-ada ụkpa; ịñụ mmanya na oke oriri abughị ụzọ esi akpata akụ. **18** Onye ajọ omume ga-abụ ihe mgbaputa maka onye ezi omume, onye aghughọ ga-abụkwa ihe mgbaputa maka onye ndụ ya ziri ezi. **19** Ọ ka mma ibi n'ọzara karịa ibinyere nwanị na-atamu ntamu na-esekwa okwu. **20** Onye maara ihe na-edebe ezi ihe oriri na mmanụ oliv n'ụlọ ya, ma onye nzuzu na-eloda ihe niile n'ọnu ya. **21** Onye na-achụso ezi omume na ịhụnanya ga-achọta ndụ, na ugwu na ọganihu. **22** Onye maara ihe nwere ike megide obodo ndị dike, kwatuokwa ebe ewusiri ike nke ha tụtwasiri obi ha. **23** Onye na-echedekwa ire ya na ọnu ya na-egbochiri onwe ya ọdachi. **24** Onye nganga na onye mpako, onye na-akwa emo bụ aha ya. Ọ na-eji oke nganga eme ihe niile. **25** Oke ọchịchọ nke onye umengwụ na-ewetara ya ọnwụ n'ihi na ọ jụrụ ịrụ ọrụ. **26** Kwa ụbọchị ka ọ na-achọ inwe karịa, ma onye ezi omume na-enye na-akpaghi oke. **27** Chineke kporo aja ndị na-emebi iwu asi, nke ka nke, ma ọ bụrụ na ha na-enye onyinye a site na nzube ọjọọ. **28** Onyeama ụgha ga-ala n'iyi, ma onye ọbụla na-ege ya ntị ka a ga-ebibi ruo ebighi ebi. **29** Ndị ajọ omume na-ebi ndụ atughị egwu, ma ndị omume ha ziri ezi na-atughari uche n'ụzọ ha niile. **30** O nweghi amamihe di, o nweghi nghota di, o nwekwaghi atumatu ọbụla, nke puru iguzosi ike megide Onyenwe anyi. **31** E nwere ike jikere ịnyinya, kwadokwaa maka agha, maobu naani Onyenwe anyi na-enye mmeri.

22 Ihe nhorọ dị ezi mma ka aha ọma bụ karịa ọtụtụ akụ, ịnata amara ihuoma ka mma karịa ọlaocha na ọlaedo. **2** Ma ogbenye ma ọgaranya bụ otu n'ihu Onyenwe anyị onye kere ha niile. **3** Onye nwere uche na-ahụ nsogbu nke na-abịa n'ihu ma zobe onwe ya, ma onye na-enweghị uche anaghị ele anya, ọ na-adaba n'ime nsogbu ahụ taa ahụhụ so ya. **4** Obi umeala bụ egwu Onyenwe anyị, ụgwọ ọ na-akwụ bụ akụnuba, na nsọpụrụ na ndụ ogologo. **5** Ogwu na igbudu dị n'uzọ onye na-emebi iwu; ma onye kpọrọ ndụ ya ihe na-asọ ya asọ. **6** Kuziere nwantakiri ka ọ horo ụzọ ziri ezi, mgbe o tolitere ọ ga-anogide n'ime ya. **7** Dika ọgaranya si achị ogbenye, otu a kwa ka onye na-ebi ego si buru ohu onye na-ebinye ya ego. **8** Onye na-agma ikpe na-ezighi ezi dika mkpuru, ga-ewe ajo ihe dika ihe ubi, mkpanaka nke ikike iwe ha ga-agbajikwa. **9** Onye na-agbasapu aka enye onyinye ga-abu onye a goziri agozi, n'ihi na ha na ekenyetu ndi ogbenye nri. **10** Chupu onye na-akwa emo, ise okwu ga-akwusi, e, ilu ogo na nleli ga-akwusikwa. **11** Onye na-ahu idi ocha nke obi n'anya, onye okwu ya juputara n'amara ga-abu enyi eze. **12** Anya Onyenwe anyi na-echebe ihe omuma, ma ọ na-emebi atumatu niile nke ndi aghughu. **13** Onye umengwu na-asi, "Odum no n'ezi! A ga-egbu m n'ama oha mmadu!" **14** Onu nwanyi na-akwa iko bu oke olulu, nwoke no n'okpuru oke iwe Onyenwe anyi na-adaba n'ime ya. **15** Obi umuntakiri juputara n'enweghi uche, ma apipia ido aka na nti ga-achupu ya n'ebe di anya. **16** Onye na-achọ uru site n'imegbu onye na-enweghi ike, maobu onye na-enye ọgaranya onyinye ga-ebi n'oke ukọ.

17 Lezie anya gee ntị n'okwu niile nke ndị maara ihe, tinye uche gi n'ihe m na-akuzi. 18 O di uto ma idebe ha n'obi gi, ma ha dikwa n'egbugbere onu gi mgbe niile. 19 O bu ka ntukwasị obi gi di n'ime Onyenwe anyi, ya ka m na-akuziri gi taa, obuladi gi onwe gi. 20 O bu na m edeputabereghi gi iri ndumodu ato ndi a, bu okwu ndumodu na ihe omuma? 21 Ha na-ezi gi ihe bu ikwesi ntukwasị obi na ikwu eziokwu. Mgbe ahụ o buru na-ezie gi si gi gaa chota eziokwu i ga-eji ezi osisa loghachi. 22 Emegbula ogbenye n'ihina o bu ogbenye. Emegidekwala ya n'uzo ikpe. 23 N'ihina Onyenwe anyi ga-ekwuchitere ha onu ha ma bibiekwa ndi na-emegide ha. 24 Gi na onye na-ewe oke iwe abula enyi, gi na onye na-ewe iwe osiso emekowala ihe, 25 ma o bughị ya, i nwere ike imuta ndu ha, si otu a tinye ndu gi na nsogbu. 26 Abula onye otu n'ime ndi na-anara ndi mmadu akaebe maobu kwee nkwa ikwu ugwo onye ozo ji. 27 N'ihina o buru na i nweghi ego i ga-eji kwuo ugwo ahụ, a ga-anapu gi o buladi ihe ndina gi. 28 Ehigharila oke ala e tinyere site na mgbe ochie. Nke ndi nna ochie gi ha hiwere. 29 I huru mmadu ahụ nke nwere nka n'iru oru ya nke oma? O ga-eguzo n'ihu ndi eze, o gaghị eguzo n'ihu ndi a na-amaghi aha ha.

23 Mgbe gi na onye na-achị achị noduru iriko nri, lezie ihe di n'ihu gi anya, 2 tukwasị mma n'akpiri gi, ma o buru na i bu onye iri oke nri na-atọ uto. 3 Achosila nri uto ya ike, n'ihina nri ahụ bu nri aghughu. 4 Adogbula onwe gi n'oru maka ibu ogaranya, atukwasila obi na nghota gi. 5 N'ihina akụ nwere ike ifu n'otu ntabi anya dika a ga-asị na ha nwere nku dika nnunu ugo. 6 Erila nri onye aka

ntagide na-enye gi. Nri uto ya agukwala gi agu. 7 N'ih na o bu udi mmadu ahụ na-eche onuahia ihe o na-emefuru gi. O na-asị gi, "Rie ihe, nuchokwa ihe onunu," ma obi ya adighi n'ebe i no. 8 I ga-agbokwa nke ntakiri ahụ i riri mgbe ahụ, okwu oma ahụ niile i kwuru banyere ya ga-abu ihe efu. 9 Atufula ume gi igwa onye nzuzu okwu, n'ih na o ga-eleda okwu i sitere n'ezi uche kwuo anya. 10 Anarala nwa na-enweghi nne na nna ala ya site n'ihighari oke ala e gwunyere site n'oge gara aga, 11 n'ih na onye mgbaputa ha di ike; ya onwe ya ga-ekwuchitere ha onu ha. 12 Tinye uche gi n'idu aka na nti; gekwaa nti nuru okwu ihe omuma niile. 13 Ahapula idu umu gi aka na nti. Ha agaghi anwu n'ih na i tiri ha ihe. 14 Jiri mkparatie ya ihe ma zoputa ndu ya site n'onwu. (Sheol h7585) 15 Nwa m, aga m anuri onu nke ukwu ma o buru na i ghoo onye maara ihe. 16 Mkpuruobi m ga-anuri onu mgbe ebugbere onu gi abuo kwuru ihe ziri ezi. 17 Ekwela ka obi gi kwosa ndi mmehie ekworo, kama nogide n'inu oku n'obi n'itu egwu Onyenwe anyi mgbe niile, 18 n'ih na i nwere otutu ihe oma n'ihu gi. Olileanya di ukwu diri gi. 19 Nwa m, nwee uche, gbasookwa uzọ Chineke. 20 Anola n'etiti ndi na-anubiga mmanya oke, na ndi iri oke oriri na-atu uto, 21 n'ih na ihe niile ga-ako ha. O bukwa nkirinka akwa ka onye oke ura na-eyi n'ahu. 22 Naa nti n'idu aka na nti nna gi, akpokwala idu aka na nti nne gi bu agadi nwanyi asi. 23 Zuta eziokwu, erekwala ya, zutakwa amamihe, ntuziaka, na nghota. 24 Nna onye ezi omume ga-anuri onu. O bukwa ihe oke onu inweta nwa maara ihe. 25 Ka nne na nna gi nwee obi uto. Ka onye

mụrụ gị n'urịa. **26** Nwa m, nye m obi gị ka ụzọ m niile nyekwa anya gị ọñụ. **27** N'ihị na onye akwuna bụ olulu miri emi, nwanị nwe di na-akwa iko bụ olulu mmiri dī warawara. **28** Dịka onye ohi ka ọ na-echere na-emekwa ka ndị na-ekwesighi ntụkwasi obi baa ụba n'etiti ụmụ nwoke. **29** Onye ka obi ya juputara n'ahụhụ? Onye nọ na iru ụjụ? Olee onye nwere esemokwu? Onye nwere ọtụtụ ihe mkpesa? Onye nwere mmerụ ahụ nke na-abaghi uru? Onye nwere anya nke na-acha ọbara ọbara? **30** Ọ bụ ndị na-anọ ogologo oge na-anụ mmanya, onye na-aga ichọputa mmanya agwara agwa. **31** Elekwasila mmanya anya mgbe ọ na-acha ọbara ọbara, mgbe ọ na-eziputa ọdidi ya n'iko mgbe ọ na-asughari nke oma n'ime iko. **32** N'ikpeazu, ọ na-ata dika agwo na-atukwa dika ajuala. **33** Anya gị abụọ ga-ahụ ihe i na-amaghi isi ya na ọdu ya, obi gị ga-atulekwa ihe ndi na-agbagwoju anya. **34** I ga-adị ka onye na-edina n'etiti oke osimiri, nke na-edinakwa n'elu ụdọ n'ejide ụgbọ. **35** I ga-asị, "Ha tiri m ihe, ma emerughị m ahụ. Ha pịara m ihe, ma amaghi m. Olee mgbe m ga-eteta, ka m pụọ ga chọọ mmanya ọzọ?"

24 Ekwosola ndi ajo omume ekworo, ka ihe banyere ha ghara ito gị uto. **2** N'ihị na-atumatu obi ha niile bu otu ha ga-esi mee ihe ike, egbugbere onu ha na-ekwu naani maka ogbaaghara. **3** Ọ bụ amamihe ka e ji ewu ulo, ọ bukwa nghota ka e ji eme ka o guzosie ike. **4** Sitekwa n'ihe omuma ka akụ niile ji ejuputa n'ime ya, bu akụ ndi puru iche ma dikwa oke onuahia. **5** Onye maara ihe na-emeri site n'idi ike, ndi nwere omuma ihe na-akpali ike ha. **6** Ejela ogu ma ọ bughị na i nwetara ezi ndumodu, n'ihị

na nzọpụta dị n'ige ọtụtụ ndị ndụmọdụ ntị. **7** Amamihe
dị elu nke ukwu nye ndị nzuzu, ha gaghi asaghe ọnu
ha n'ogbakọ ọnu ụzọ ama. **8** Onye na-eche echiche ime
ihe ọjọọ ka a ga-agụ dika onye nzube ihe ọjọọ **9** Nzube
niile nke onye na-enweghi uche bu mmehie, ndi mmadu
na-akpo onye na-akwa emo asi. **10** O buru na i pughi
iguzosi ike n'oge nsogbu, i bu nnoo onye ike ya di ntakiri.
11 Naputa ndi a na-eduba n'onwu. Naputakwa ndi ahụ
a mara ikpe onwu n'uzo na-ezighi ezi. **12** O buru na i
si, "Anyi amaghi banyere ihe ndi a," o bu na onye na-
enyocha obi aghotaghi ya? O bu na onye na-eche ndu gi
amaghi ya? O bu na o gaghi akwughachi onye obula ugwo
dika akaoru ya siri di? **13** Nwa m nwoke, rachaa mmanu
anu n'ihi na o di mma. Mmanu anu nke si n'ugbugbo
mmanu anu na-adigide gi utu n'onu. **14** Marakwa na otu a ka
amamihe kwesiri isi toọ obi gi utu. O buru na i chota ya
i nwere olileanya nke ga-adigide. **15** Adila ka onye na-
emebi iwu, onye echiche ya niile bu imegide ulo onye ezi
omume. A gakwala ga kwakoro ihe di n'ulo ya. **16** N'ihi na
onye ezi omume nwere ike daa ugboro asaa ma o ga-
ebilikwa ozu. Ma ndi na-emebi iwu na-asu ngongo mgbe
nsogbu bjakwasiri ha. **17** Anurila onu mgbe onye iro gi
dabara na nsogbu. Ka obi gharakwa itu gi utu mgbe o
dara. **18** N'ihi na Onyenwe anyi puru iwe iwe n'ihi ya
megide gi ma kwusi ita ya ahuhu. **19** Ekwosola onye na-
emebi iwu ekworo, maobu nwe anya ukwu n'ebe onye
aju omume noo. **20** N'ihi na onye na-emebi iwu enweghi
odinihu; a ga-afunyukwa oku onyeaju omume. **21** Nwa
m, tuo egwu Onyenwe anyi na onye bu eze, esonyerela

ndị ozi na-enupu isi megide nna ha ukwu. **22** N’ihi na ọ bụ na mberede ka ị ga-eso ha daba na nhụju anya. Onye maara ihe ga-abụ ọgwụgwụ ya? **23** Ndi a bụkwa okwu ọzọ ndi amamihe kwuru, iji gosi na ikpe ikpe na-akwughị ọtọ adighi mma. **24** Onye ọbụla nke na-asị onye ikpe mara, “Onye ezi omume ka ị bụ,” ga-anata ọbụbụ ọnu site n’ọnu ọtụtụ mmadụ, mba niile ga-eweso ya iwe. **25** Ma ọ ga-adiri ndi ahụ na-abara onye ikpe mara mba na mma, ha ga-anatakwa ezi ngozi. **26** Ọsisa ziri ezi bụ ihe na-egosi ikwesi ntụkwasị obi. **27** Ruchaa ọrụ gi di n’ezi. Dozie ala ubi gi. Emesịa wuoro onwe gi ulo. **28** Agbala ama ụgha megide onye agbataobi gi n’efu. Ọ bụ egbugbere ọnu gi abụọ ka ị ga-eji ghoọ aghughọ? **29** Asịla, “Aga m emeso ha dika ha siri meso m. Aga m akwughachi ha ụgwọ ihe ha mere.” **30** Esitere m n’ubi otu onye umengwu gafee, bụ ubi vaiñi nke onye na-enweghi uche, **31** hụ na ogwu etochiela ya, ahijia etochiekwala ya; mgbidi di ya gburugburu adaakwala. **32** Eleghariri m ya anya site na ya mụta otu ihe a: **33** Nwa ụra nta, nwa iru ụra nta, nwa ichikoba aka nta zuo ike **34** ubiam ga-abiakwasị gi dika onye ohi, ukọ abiakwasikwa gi dika onye na-apunara mmadụ ihe.

25 Ndi a bụkwa ilu Solomon, nke ndi ozi Hezekaya eze ndi Juda dekọtara n’akwukwo. **2** Ọ bụ nsopuru Chineke izobe okwu, ma nsopuru ndi eze bụ ichoputa ala okwu. **3** Dika idi elu nke eluigwe, dika idi omimi nke ala, otu a ka obi ndi eze bụ ihe a na-apughị ichoputa. **4** Wepu ihe ahụ niile na-ekpuchi mma ọlaocha, onye okpu uzu ọla ga-aruputa efere; **5** wezugakwa ndisi n’eme ajo ihe n’ihu

eze, ocheeze ya ga-eguzosikwa ike site n'ezi omume. **6** Egosiputala onwe gi n'ihu eze, ewerela onodu n'etiti ndi oke mmadu, **7** o ga-aka mma ma o buru na o si gi, "Rigota n'ebe a," karija na o wedara gi ala n'ihu ndi oke mmadu. Ihe iji anya gi abuo hu **8** e mekwala ngwangwa iga n'uloikpe, n'ihina o bu ginika i ga-eme n'ikpeazu ma o buru n'onye agbataobi gi etinye gi nonodu ihere? **9** O buru na gi na onye ozonwee esemokwu, dozienya n'onwe unu, emekwala ka ndi ozonwee mata okwu nzuzo gi na onye ozonwee kwuru, **10** ma o bughiya, onye nuru ya nwere ike menye gi ihere, agwa ojoo gi agaghienwekwa ogwugwu. **11** Ndumodu e nyere n'oge kwesiri ekwesi di ka mkpuru osisi apul olaedo e tinyere n'efere olaocha. **12** Dika olanti olaedo maobu ihe icho mma nke olaedo mara mma ka mba onye maara ihe bu na nti onye na-anu ya. **13** Onyeozikwesiri ntukwasibina-eweta ntute nandu, dika mmiri oyi si eme ka ahudiju n'oge okpomoku owuwe ihe ubi. **14** Onye ahuna-adighi emezu nkwa okwere dika igwe ojii nke na-adighi ezo mmiri. **15** Nwee ndidi, n'ikpeazu i ga-enwe mmeri, n'ihina ire di nro nagbaji okpukpu. **16** Mmanu anu o na-atogitu? Arachala ya karija, ka o ghara iwetara gi orija. **17** Ejela ileta onye agbataobi gi mgbe mgbe, ka i ghara ire ugwu gi. **18** Onye na-agbagide onye agbataobi ya ama ugha, dika mkporo osisi maobu mma agha, maobu aku a piziri apizi. **19** Itukwasionye aghughuobi n'oge nsogbu di ka iji eze n'eme ndakapu ata ihe, maobu iji ukwu jiri eji agba oso. **20** Dika onye e yipuru uwe n'ubochi oyi uguru, maobu iwere nnu tee n'elu onya, otu a ka onye na-aburu onye

iwe na-ewe abụ dị. **21** Ọ bụrụ na agụ na-agụ onye iro gi, nye ya nri ka o rie, ọ bụrụkwa na akpịrị na-akpọ ya nkụ, nye ya mmiri ka ọ nūọ. **22** Mgbe ị na-eme nke a, ị na-agụkwasi icheku ọkụ na-ere ere n'isi ya, Onyenwe anyị ga-akwughachikwa gi. **23** Dịka ifufe si n'ugwu si eweta mmiri ozuzo, otu a ka ikwu mmadụ okwu azụ si eweta iwe. **24** Ọ ka mma ibi n'otu akụkụ elu ụlọ karịa ibinyere nwanyị na-ese okwu. **25** Ozioma e sitere na mba dị anya nata dị ka mmiri juru oyi nye onye akpịrị na-akpọ nkụ. **26** Onye ezi omume nke kwenyere n'ihe onye na-emebi iwu kwuru dị ka iyi a gworuru n'isi ya. **27** Dịka iracha mmanụ ańụ hie nne si jọọ njọ, otu a ka o si bụrụ ihe na-enweghị nsopuru, mmadụ ichoputa ihe ndị ezomiri ezomi. **28** Nwoke ọbụla na-adighi achi mmụọ ya dị ka obodo na-enweghị ndị na-eche ya nche, nke e tikporo mgbidi ya etikpo.

26 Ịhụ onye nzuzu a na-enye nsopuru dika ihu mkpuru mmiri ka ọ na-ada n'oge okochi maobu mmiri na-ezo n'oge owuwe ihe ubi. **2** Dika nnunu nta na-efeghari efeghari, maobu dika eleke na-awughari otu a ka obubu onu na-ekwesighi agaghi ere. **3** Utari diri inyinya, inyinya ibu ka a na-ekenye mkpumkpu igwe n'onu; otu a kwa ka apipia di nye azu ndi nzuzu. **4** A zaghachila onye nzuzu dika enweghi uche ya si di, ma o bughu ya gi onwe gi gaadi ka ya. **5** Zaa onye nzuzu dika enweghi uche ya si di, ma o bughu ya o ga-abu onye maara ihe n'anya onwe ya. **6** Iziga ozi site n'aka onye nzuzu dika mmadu ibipu ukwu ya maobu inu ihe ike dika mmiri. **7** Dika onye ngwuro si eji ukwu ya eje ije, otu a ka ilu si esite n'onu onye

nzuzu apụta. **8** Ọ baghị uru inye onye nzuzu nsọpuru, n'ih i na ọ gaghị anọgide. Ọ d i ka iwu ọkukọ mmiri n'azu. **9** Dika ogwu manyere n'aka onye na-anubiga mmanya oke otu a ka ilu d i n'onu onye nzuzu. **10** Dika ọgba ụta si agba ụta ya na-enwegh i onye o bu n'obi, otu a ka ọ d i bu onye na-enye onye nzuzu maobu onye o bu la na-agafe n'uzo ọru ka o ruora ya. **11** Dika nkita laghachiri ozo n'ihe ọ gboro, otu a ka ndi nzuzu d i mgbe ha na-emekwa omume enwegh i uche ha. **12** I huru onye mara ihe n'anya nke onwe ya? Olileanya d i nye onye nzuzu kari ndi d i otu a. **13** Onye umengwu na-asj, "Odum no n'okporozo, odum ji oke iwe na-awaghari no n'ama niile!" **14** Dika ibo onu uzọ si emeghari n'ihe nkonye ya, otu a ka onye umengwu si na-atughari onwe ya n'elu ihe ndina ya. **15** Onye umengwu na-amanye aka n'efere nri ma oke umengwu a nagh i ekwe ka o weghachi ya tinye n'onu ya. **16** N'uche ya, onye umengwu na-eche na ọ maara ihe kari ndi ikom asaa na-eji ezi uche azaghachi okwu. **17** Onye na-etinye onwe ya n'esemokwu na-agbasagh i ya d i ka mmadu na-apu n'okporozo dokpuru nkita obula ọ huru na nt i. **18** Dika onye ara na-agba ak u na-ere oku nke na-eweta onwu, **19** ka nwoke ah u bu nke na-aghogbu onye agbataobi ya ma s i, "o bu naan i egwuregwu ka m na-egwu." **20** Oku na-anyu mgbe nku gwuru, otu a kwa esemokwu na-akwusi mgbe a kwusiri ikwu ndi ozo okwu n'azu. **21** Dika icheku si eme ka nku nwuru oku, otu a ka onye na-ese okwu si eme ka ogu nwuru oku. **22** Okwu niile nke onye na-agba asiri na-ekwu dika iberibe nri n'ato ezi ut o, ha na-agbadakwa n'ime ime ala af o. **23**

Dịka ite aja ụrọ nke e ji ọlaocha na-abaghị uru techie, ka egbugbere ọnu dị nro nke obi juputara n'ihe ojọọ bụ. **24** Ndi iro na-eji egbugbere ọnu ha gbanwee onwe ha, ma n'ime obi ha ọ bụ naani aghugho di ya. **25** Okwu ọnu ya nwere ike toọ uto na nti ma ekwenyerela ha, n'ihi na ihe aru asaa juputara n'ime obi ha. **26** Ọ bụ ezie na ọ ga n-eme ka ọ huru gi n'anya, ma iro ya ga-aputa ihe, mmadu niile ga-ahukwa ya. **27** Onye na-egwuru ibe ya olulu ga-adaba n'ime ya. Ọzọ, onye na-enuda nkume, ya ka nkume ahụ ga-adagbu. **28** Onye i kporo asi bu onye i ga-achọ iwetara ihe mgbu site n'igha ugha. Okwu oma na-esighi n'obi mmadu puta na-eweta ila n'iyi.

27 Anyala isi banyere echi, n'ihi na i maghi ihe echi ga-abu. **2** Ka onye ozọ too gi, ọ bughị ọnu gi. Ka onye ozọ too gi, ka egbugbere ọnu gi abuo ghara ito gi. **3** Nkume di arọ, aja bukwa ibu arọ, ma mkpasu iwe nke onye nzuzu di arọ kariha ha abuo. **4** Iwe na-emebi ihe, ma ekworo joro njo kariha iwe. **5** Mba abara n'ihe ka mma kariha ihunanya ezoro ezo. **6** Ihe kwesiri ntukwasị obi ka mmeru ahụ nke sitere n'aka enyi bu, ma onye iro na-eme ka isutu ọnu mubaa. **7** Mmanu anu adighi ato onye rijuru afo uto; ma mgbe agu ji ya, ọ ga-eri ọ buladi ihe di ilu. **8** Nwoke na-akpafu site n'ulo ya di ka nnunu na-amakwaghị akwu ya. **9** Mmanu isi uto na ihe nsure oku na-esi isi uto na-eme ka obi nuria, otu a ka uto enyi di, site na ndumodu nke mkporuobi ha. **10** Ahapula enyi gi maobu ndi enyi nna gi. Mgbe i no na mkpa ariola nwanne gi ka o nyere gi aka. Onye agbataobi no gi nso nwere ike inyere gi aka kariha nwanne gi no ebe di anya. **11** Nwa m, obi ga-atọ m

uto nke ukwu ma a si na i ga-amuta ihe! Mgbe ahụ, aga
 m enwe ihe m ga-asa ndi na-akocha m. **12** Onye nwere
 uche na-ahụ nsogbu nke na-abia n'ihu ma zobe onwe ya.
 Ma onye na-enweghi uche anaghi ele anya, o na-adaba
 n'ime nsogbu ahụ taa ahụhụ so ya. **13** Chiri uwe onye ahụ
 nke naara onye mba ozo na mbe. E, chiri ya ma o buru
 nwanji na-abughi nwunye ya ka o nara na mbe. **14** O
 buru na onye obula e jiri oke olu gozie onye agbataobi ya
 n'isi ututu a ga-agu nke a dika ibu onu. **15** Mmiri na-ata
 n'ime ulo mgbe mmiri na-ezo na nwanji na-eso okwu
 bu otu. **16** Onye nwere ike ikwusi ya nwere ike iji aka
 jide ifufe, maobu were aka jide mmanu. **17** Dika e si eji
 igwe amu igwe ozo ka o di nkọ, otu a ka mmadu si enyere
 ibe ya aka idi nkọ. **18** Onye na-eche osisi fiig nche ga-eri
 mkpuru ya, onye na-echebekwa nna ya ukwu ka a ga-
 asopuru. **19** Dika e si ahụ ihu mmadu n'ime mmiri otu
 a ka obi mmadu si egosi ihe onye ahụ bu. **20** Dika afo
 adighi eju onu na mbibi, otu a ihe na-agu anya mmadu
 adighi agwu agwu. **(Sheol h7585)** **21** Ite eji anucha ihe diri
 olaocha, oke oku dikwara olaedo ma a na-anwale ndi
 mmadu site n'otuto a na-enye ha. **22** N'agbanyeghi na i
 ga-egwepia onye nzuzu n'ime ikwe, were aka odo gwee
 ha dika mkpuru oka, i pughi isite n'ahụ ha wepu enweghi
 uche ha. **23** Lezie oru gi anya nke oma, marakwa onodu
 igwe ewu na aturu gi na anu ulo ndi ozo, **24** n'ihia na
 akunuba adighi adigide. O buladi okpueze nke onye eze
 na-emesia gabiga. **25** Mgbe e gbupuchara ahijia ochie,
 nke ohuru na-epuputa, mgbe ahụ ka a na-achikobata
 ahijia si n'ugwu. **26** Umụ aturu ga-enye gi uwe i ga-eyi,

umụ ewu ga-enyekwa gi ego onuahia ala ubi gi. 27 I ga-enwe mmiri ara ewu nke ga-ezuru gi na ndi ezinaulo gi nri, na nke ga-edozi ahụ ndi odibo nwanyị gi.

28 Ndi ajo omume na-agba oso mgbe onye obula na-adighi achu ha, ma ndi ezi omume na-enwe ntukwasị obi dika odum. 2 Mgbe njehie di n'obodo di otutu, o nwere otutu ndisi, ma onyeisi nwere ezi nghota na ihe omuma ga-eme ka udo na-adigide ogologo oge. 3 Onye na-achị achị nke na-emegbu ndi ogbenye, bu mmiri ozuzo nke na-azachapu ihe niile mee ka nri ghara idi. 4 Onye na-adighi asopuru iwu na-eto ndi ajo omume, ma ndi nadebe ihe iwu kwuru na-ebu agha megide ha. 5 Ndi ajo omume adighi aghota uru ikpe ziri ezi bara, ma ndi neso Onyenwe anyi na-aghota ihe bu uru ya. 6 O kaara gi mma ibu nwa ogbenye na onye eziokwu kari na i bu ogaranya na eze aghugho. 7 Umụ okorobia nwere nghota na-eme ihe iwu kwuru, ma nwa nke ya na ndi oke oriri bu enyi na-emenye nna ya ihere. 8 Onye na-eme ka aku ya baa uba site na inara uma maobu omurunwa n'aka onye ogbenye, na-ekpokota ya nye onye oso, onye na-emere ndi ogbenye ebere. 9 Onye na-ewezuga nti ya site n'ebe iwu m di, o buladi ekpere ha bu ihe aru. 10 Onye obula na-eduhie ndi ziri ezi n'uzo ihe ojoo, ga-adaba n'onya ahụ ha onwe ha gbara, ma ndi na-enweghi ita uta ga-anata ezi ihe nketa. 11 N'anya nke onwe ya, onye ogaranya na-agu onwe ya dika onye maara ihe, ma n'ezie, onye ogbenye nwere nghota na-enyochaputa amaghi ihe nke onye ogaranya. 12 Mgbe ihe na-agara ndi ezi omume nke oma, onye obula na-anuri onu, ma onye obula na-

ezo onwe ya mgbe onye na-emebi iwu na-aga n'ihu. **13** Onye na-ezo mmehie ya agaghị enwe ọganihu na ndụ ya. Ma onye na-ekwuputa mmehie ya hapukwa ha, ka a ga-emere ebere. **14** Ngozi na-adiri mmadu ahụ na-atụ egwu Chineke, ma onye na-enupu isi na-etinye onwe ya na nsogbu. **15** Dika odum na-agbo ụja maobu nne bia na-achụ mmadu otu a ka onye ochichi ojo nke na-achi ndi na-enweghi ike di. **16** O bu naani eze na-amaghi ihe ga-akpagbu ndi ya; ma eze ga-achi ogologo oge bu eze kporo iri ngari asi. **17** Obi ogbu mmadu ga na-ama ya ikpe ruo ala mmuo. Ka onye obula ghara inyere ya aka. **18** Onye na-eje ije na-enweghi ita uta ka a na-echebe, ma onye uzọ ya gbagoro agbago ga-adaba n'olulu. **19** Onye na-arụ ala ubi ya ga-enwe nri n'ebe o bara uba, ma onye na-agbaso ihe efu di iche iche, ubiam ga-eju ya afọ. **20** Onye obula nke kwesiri ntukwasị obi ga-enweta otutu ngozi, ma nwoke ahụ na-achọ ibu ogaranya ngwangwa aghaghị inweta ntaramahuhu. **21** Ile mmadu anya n'ihu n'oge ikpe jogburu onwe ya. Ma ufodu ndi ikpe na-eme ihe na-ezighi ezi, o buladi, n'ih iberibe nri. **22** Onye aka ntagide o na-anu oku n'obi igho ogaranya amaghi na ukpa no na-eche ya. **23** Onye obula na-abara mmadu mba, n'ikpeazu ga-enweta amara kariya onye ahụ na-aja mmadu ibe ya mma ire utọ. **24** Nwoke na-ezu nne na nna ya ohi ma nasikwa, "Olee ihe ojo di na ya?" Onye di otu a bu nno enyi ndi mbibi. **25** Ndi oke ochicho na-akpali ise okwu, ma ndi na-atukwasị Onyenwe anyi obi na-enwe oganihu. **26** Nwoke ahụ na-atukwasị onwe ya obi bu onye nzuzu! Ma ndi na-agbaso amamihe Chineke, aka adighi akpa ha.

27 Ọ bụrụ na i nye ogbenye, a ga-egboro gi mkpa gi. Ma ọbụbụ ọnu dịrị ndị ahụ na-ekpuchi anya ha n'ebe ndị ogbenye nọ. 28 Mgbe ndị ajọ omume na-aga n'ihu, ndị ezi omume na-ezo onwe ha, ma mgbe ha n'ala n'iyi, ndị ezi omume n'aba ụba.

29 Onye a na-abara mba mgbe niile ma ọ naghị anata ndumọdụ, n'otu ntabi anya ka a ga-etipia ya, ọ gaghi ekulikwa ọzọ. 2 Mgbe ndị ezi omume nọ n'ọchịchị, ndị a na-achị na-anụrị ọnu, ma ha na-asụ ude mgbe onye ajọ omume na-achị. 3 Nwoke hụrụ amamihe n'anya na-eme ka nna nūrja, ma onye bụ enyi ụmụ nwanyị akwuna, na-ala akunuba ya n'iyi. 4 Eze na-achị n'eziokwu na-ewetara obodo ya ọganihu, ma nke na-achọ ngarị na-ala ya n'iyi. 5 Onye ahụ ji ire ụtọ na-aja onye agbataobi ya mma bụ ọnya ka ọ na-esiri ya. 6 Ọ bụ onye ajọ omume siri ọnya ka ọnya ahụ na-ama. Ma ndị ezi omume na-anọrọ onwe ha na-agụ egwu ọnu. 7 Onye ezi omume na-etinye anya n'ihe banyere ikpe ziri ezi nke ndị ogbenye, ma ụdị echiche ahụ adighi abata ndị ajọ omume n'obi. 8 Ndị nzuzu na-amalite ọgụ ebe niile, ma ndị nwere uche na-agbalisi ike ime ka udo di. 9 Ọ bụrụ na onye maara ihe esoro onye nzuzu gaa n'uloikpe, onye nzuzu ga-ewe iwe ọkụ, mee mkpọtụ, kwaa emo ma udo agaghị adi. 10 Ndị ndụ ha na-ebi bụ ime ihe ike na-akpọ onye eziokwu asi, ha na-achosikwa ike ụzọ ha ga-esi gbuo onye ndụ ya ziri ezi. 11 Onye nzuzu na-egosi oke iwe ya, ma onye nwere uche na-ejide onwe ya na-emekwa ka mmụọ ya dajụọ. 12 Ọ bụrụ na onye na-achị achị aña ntị n'okwu ụgha, ndị niile na-ejere ya ozi ga-aghọ ndị ajọ omume. 13

Ogbenye na ogaranya bu otu na nke a: o bu Onyenwe anyi na-eme ka ha jiri anya ha na-ahu uzọ. **14** O buru na eze esite n'izi ezi kpee ndi ogbenye ikpe, a ga-eme ka ocheeze ya guzosie ike ruo mgbe ebighi ebi. **15** Iba mba na iti nwantakiri ihe na-enye aka mee ka o buru ezi nwa, ma nwantakiri a na-adighi adu odu na-eme nne ya ihe ihere. **16** Mgbe ndi na-emebi iwu na-aga n'ihu, njehie na-aba uba n'etiti ndi a na-achi achị, ma ndi ezi omume ga-eguzo hu odida ha. **17** Doo nwa gi aka na nti, ndu ya ga-enye obi gi udo na onu. O gaghi emekwa ka ihere mee gi. **18** Obodo na-adighi atu egwu Chineke bu obodo na-adighi agazi n'usoro, ma onu na-adiri obodo ahụ na-edebe ihe Onyenwe anyi nyere n'iwu. **19** O bughị naani okwu onu ka e ji adọ ndi na-eje ozi aka na nti, n'ihị na ha nwere ike ghotu ma ha ga-aju ime ihe i choro. **20** Olileanya diri onye nzuzu kariya onye ahụ na-adighi echezi echiche tupu o kwuo okwu. **21** I malite na mbu na-emezi onye na-ejere gi ozi, o ga-emesia choro ka i meere ya dika nwa gi. **22** Onye na-ewe iwe na-akpali ogu, onye na-ewe iwe oku na-eme otutu mmehie. **23** Nganga mmadu na-eme ka o daa, ma mmadu ahụ di umeala n'obi ga-eweta nsopuru. **24** Ndi obula na-enyere ndi ohi aka bu ndi iro nke ndu ha, a na-edu ha n'inu iyi, ma ha adighi agba akaebe. **25** Itu egwu mmadu bu ihe ima n'onya, ma onye obula na-atukwasị Onyenwe anyi obi na-anọ n'udo. **26** I choro ikpe ziri ezi? Elela onye ikpe anya n'ihu, kama gwa Onyenwe anyi maka ya. **27** Onye ezi omume na-akpo ajo omume asi; ndi na-emebi iwu na-akpo onye ndu ya ziri ezi asi.

30 Ndị a bụ okwu Ago, nwa Jake, onye Masa, Okwu si n'ọnu nwoke a zigaara Itiel na Ukal: "Ike agwula m, Chineke ma a puru imeri. **2** N'ezie, abụ m onye nzuzu karịa mmadu obula; Enweghi m udi nghota ahụ mmadu na-enwe. **3** Amutabeghi m amamihe, maobu ruo imata maka Onye Nso ahụ. **4** Olee onye na-arigo n'eluigwe naridatakwa? Onye ka o bu, bu onye jikotara ifufe n'aka ya? Onye kwa weere akwa kechikotaa osimiri niile n'aka ya? Onye hiwere oke nsotu uwa niile? Onye ka o bu? O buru na i ma onye o bu, ginu bu aha ya? Gini kwa bu aha nwa ya? **5** "Okwu onu Chineke niile bu ihe anuchara anucha, o bu ota nye ndi na-agbaba n'ime ya izere ndu. **6** Atukwasila ihe obula n'okwu ya, ka o ghara ibara gi mba, ka i gharakwa igho onye ugha. **7** "O Onyenwe anyi, naani ihe abuo ka m na-ario gi tupu m nwuo; ajukwala imere m ha: **8** Nke mbu, mee ka okwu efu na okwu ugha di anya n'ebe m no. Nke abuo, e nyela m onodu ogbenye maobu onodu ogaranya, kama nye m naani nri ga-ezuru m kwa ubochi niile. **9** N'ihu na, o buru na m aghoo ogaranya, ma eleghi anya, afo ga-eju m, jubiga m oke, ruo na m ga-asu na m achokwaghi gi ma kwuokwa si, 'Onye ka Onyenwe anyi bu?' O burukwa na m adaa ogbenye, ma eleghi anya, aga m ezu ohi, site n'uzo di otu a, wetara aha nso gi Chineke, ihe ihere. **10** "Ekwujola ohu n'ihu nna ya ukwu, ka o ghara ibu gi onu, ikpe amaa gi. **11** "O di ndi na-akocha nna ha, ha adighi agozikwa nne ha; **12** Ogbo ndi di ocha n'anya nke onwe ha ma asapubeghi isisi n'uni ha ruru. **13** O di ndi anya ha di n'elu, ndi ile anya ha juputara na nleli. **14** Ndi eze ha niile bu mma

agha ikiri eze ha bukwa mma maka irichapu ndi ogbenye site n'owa na ndi no n'uko site n'etiti mmadu. **15** "Etu nwere umu nwanji abuo ndi na-eti, 'Nye, nye.' "O di uzọ ihe atọ nke afo na-adighi eju. E, anọ di na-adighi asi, 'O zuola.' **16** Ala ili, akpanwa nwanji na-adighi atụ ime, ala nke mmiri na-adighi eju afo, na oku nke na-adighi asi, 'O zuola.' (Sheol h7585) **17** "Onye ahụ na-akwa nna ya emo, nke na-akpokwa irubere nne ya isi asi, ugooma ga-aturu mkpuru anya ya, udele ga-erikwa anu ahụ ya. **18** "O di ihe atọ na-agbagwoju m anya, apughi m ighota ha; mbaa, ha di anọ! **19** Otu ugo si efeghari na mbara eluigwe; otu agwo si akpu n'elu nkume, otu ugbo mmiri si achota uzọ ya n'oke osimiri; na otu ihunanya si eto n'etiti nwoke na nwaagbogho. **20** "Nke bu uzọ nwanji na-akwa iko, O n-eri ma hichaa onu ya, na-asi, 'E meghi m ajo ihe obula.' **21** "O di ihe atọ na-eme ka uwa maa jijiji, n'okpuru ihe anọ nke o na-apughi inagide, **22** Ohu ghorọ eze, onye nzuzu ihe na-agara nke oma, **23** nwanji obi ilu mesiri luta di, na odibo nwanji ghorọ nwunye nna ya ukwu. **24** "Ihe anọ di nke di nta n'elu uwa, ma ha maa ihe nke ukwu. **25** Ndanda bu ndi na-enweghi ume, ma ha na-akpakota nri ha, dozie nke ha ga-eri n'oge oyi. **26** Ewi nkume bu ndi na-adighi ike, ma ha na-echebe onwe ha site n'ibi n'ogba nkume. **27** Igurube enweghi eze, ma ha na-aga n'igwe n'ahiri n'ahiri. **28** Ngwere di mfe iji aka jide ya, ma i ga-achota ha o buladi n'ulo ndi eze. **29** "Ha di ihe atọ na-ejehari n'owa n'onodu idi oke ebube, mbaa, ha di anọ: **30** Odum, eze umu anumanu. O naghị atụ onye obula egwu, **31** na oke okuko na-ejehari ejehari, na mkpi, na

eze ndị agha ya gbara gburugburu. **32** “Ọ buru na i meela ihe nzuzu site n’ifuli onwe gi elu maobu zube nzube ojoj, anyala isi n’ihi ya, were aka gi kpuchie onu gi n’ihere. **33** A pjaa mmiri ara ehi a na-eweputa mmanu ara ehi; iti mmadu aka n’imi na-akpata igba obara, otu a kwa ikpali iwe na-eweta ise okwu.”

31 Ndi a bu okwu si nonu Lemuel, eze Masa. Ha bu okwu ndi ahụ nne eze Lemuel kuziri ya. **2** Gee nti, nwa m, gee nti, nwa nke afọ m. Gee nti, nwa m, nwa nke oziza ekpere m niile. **3** Enyela umu nwanyi ike gi, enyekwela idi ike gi n’aka ndi n’ala ndi eze n’iyi. **4** Lemuel nwa m, o bughị ihe kwesiri ekwesi na ndi eze ga-anu mmanya. O kwesikwaghị ka agu inu mmanya buru ihe ga na-agu ndi eze. **5** Ka ha ghara inubiga mmanya oke si otu a chefuo ikpe ikpe ziri ezi dika iwu kwuru. Ka ha gharakwa isite n’inubiga mmanya oke napu ndi a na-emegbu emegbu ikpe ziri ezi ha kwesiri inweta. **6** Ndi e kwesiri inye mmanya bu ndi ahụ na-ala n’iyi, ndi ahụ no nonodu oke ihe mgbu nke obi. **7** Ka ha nuọ chefuo onodu ojoj ha, ka ha gharakwa icheta onodu nhuju anya ha. **8** Jisie ike kwuchite onu ndi ahụ na-enweghi ike ikwuru onu onwe ha; kwuchitekwa onu ndi niile onodu ha di ala. **9** Kwusie okwu ike, kpeekwa ikpe ziri ezi. Gbooro ndi ogbenye na ndi mkpa na-akpa ogu site n’aka ndi na-emegbu ha. **10** Nwanyi nwere ugwu onye ga-achotali ya? O di oke onu karja nkume rubi. **11** Di nwanyi di otu a na-atukwasị obi ya niile n’ime ya, o dighi ihe di mkpa nke na-ako ya. **12** Ihe nwanyi di otu a na-ewetara di ya bu naani ihe oma. Ihe ojoj obula adighi esi n’aka ya abiakwasị di ya ubochi

niile nke ndụ ya. **13** Ọ na-ahọrọ aji anụ na flakisi jiri ya na-arụ ọrụ na-atọ aka ya ụtọ. **14** Ọ na-esite n'ebe dị anya na-ebubata ihe oriri n'ụlọ ya dika a ga-asị na ọ bụ ụgbọ mmiri. **15** Tupu chi abọzie, nwanyị a esitelari n'ihe ndina bilie kwadooro ezinaụlọ ya ihe oriri, ma debekwara odibo ndi inyom na-ejere ya ozi oke ihe oriri nke ha. **16** Ọ na-apụ nyochaputa idi mma ala ubi, ma zuputa ya. Ọ bụ ego ọ ruputara n'onwe ya ka o ji arụ ọrụ ubi vaini. **17** Ike iru ọrụ adighi agwu ya. Ọ di nnoo ike, burukwa onye na-aruputa ihe di iche iche. **18** Ọ na-elezi anya hu na ihe ahia o meputara di ezi oke onuahia; ọ bụ nke a mere o ji na-arụ ọrụ ruo n'ime ime abali. **19** N'obuaka ya ka o jidere osisi itu ogbo akwa; mkpisiaka ya na-ejidesikwa ozele e ji na-ekwe akwa ike. **20** Ọ na-agbasapu aka inyere ndi ogbenye na ndi mkpa na-akpa aka. **21** Udu mmiri maobu oge oke oyi adighi eche ya uche n'ihu na ndi niile no n'ezinaulo ya nwere uwe ha ga-iji chuo oyi. **22** Ọ na-akpa akwa a na-agbasa n'elu ihe ndina, ma ya onwe ya na-eyikwa uwe e ji ezi akwa ocha na akwa odo odo duo. **23** Di ya bu onye a na-asopuru n'onu uzọ ama obodo ebe ọ na-ewere onodu n'etiti ndi okenye nke ala ahụ. **24** Ọ na-akpa ma na-adukwa akwa di iche iche, ya na ihe ike n'ukwu, ndi ọ na-eresi ndi ahia ndi ozo. **25** Ọ bụ nwanyị di ike, onye a na-asopuru asopuru. Ujo adighi atukwa ya maka ihe ga-eme n'oge di n'ihu. **26** Ọ na-iji amamihe na-ekwu okwu ntuziaka kwesiri dikwa n'ire ya. **27** Ọ na-etinye uche n'ihe niile banyere ezinaulo ya, ọ naghị aru ọrụ umengwu. **28** Umụ ya na-ebili gozie ya; otu a kwa di ya ga-eto ya ezi otuto. **29** Ọ ga-asị; "E nwere otutu

ndị inyom ndị bụ ezi nwunye nye di ha, ma gị onwe gị kachasi ha niile mma.” **30** Ima mma nke elu ahụ adighi egosi ihe mmadụ bụ, n’ihi na ima mma adighi adigide ogologo oge. Ma nwanyị ọbụla nke na-atụ egwu Onyenwe anyị bụ onye e kwesiri ito. **31** E kwesiri ito ya n’ihi ọrụ ọma niile nke aka ya rụpụtara. Ka ọrụ ya niile wetara ya otuto n’ọnụ ụzọ ama nke obodo.

Ekiliziastis

1 Okwu onye ozizi, nwa Devid, onye bụ eze na Jerusalem.
2 Ihe efu, ihe niile bụ ihe efu ka onye ozizi na-ekwu. Ihe na-enweghị isi ka ihe niile bụ. Ihe niile bụ nnọọ ihe efu. **3** Olee uru mmadụ na-enweta site na ndogbu niile ọ na-adogbu onwe ya n'ọrụ n'okpuru anyanwụ?
4 Otu ogbọ laa, ogbọ ọzọ abia, ma ụwa na-adigide ruo ebighị ebi. **5** Anyanwụ na-awa, na-adakwa, ma mee ngwangwa laghachi ebe o si awaputa. **6** Ifufe na-efe gaa na ndida; feekwa gburugburu gaa n'ugwu, ọ na-efegharị gburugburu ebe niile; na-efe na-enweghikwa nsotu. **7** Mmiri dị n'iyi niile na-asobanye n'oke osimiri ma oke osimiri ejughị eju. Emesiakwa, mmiri ndị a na-aloghachi n'iyi ndị a, malitekwa isokwa na-aga n'osimiri. **8** Ihe niile nọ na-adogbu onwe ha n'ọrụ; ọ n'apughị ikọ ụdị ike ogwugwu dịnụ. Otu ọbụla anyị si lee anya, afọ adighị eju anya anyị. Afọ adighikwa eju ntị anyị inụ ihe, na ige ntị. **9** Ihe ọbụla nke dirila na mbụ ga-adikwa ọzọ. Ihe ndị mmadụ mere n'oge gara aga ka a ga-emekwa ọzọ. Ọ dikwaghị ihe ọhụrụ ọbụla dị n'okpuru anyanwụ. **10** Ọ dị ihe enwere ike ikwu si, "Lee, ihe a bụ ihe ọhụrụ"? Ọ bụ ihe dijiri n'oge gara aga, n'oge ndị garalarị tupu oge anyị.
11 Anaghị echeta ndị mgbe ochie, otu aka ahụ kwa, ogbọ na-abia abia ndị ga-eso ha agakwaghị echeta ha. **12** Mụ onwe m bụ onye nkuzi, buri eze Izrel n'ime Jerusalem. **13** Ekpebiri m, were onwe m nye, iji amamihe nnyochaputa ihe m nwere ike imata banyere ihe niile a na-eme n'ime ụwa. Olee ụdị ibu arọ bụ nke a, nke Chineke bokwasiri umụ mmadụ? **14** Enyochaala m ihe niile a na-eme n'ụwa

chọpụta na ha enweghị isi. Ọ dị ka mmadụ ịchugharị ifufe. **15** Ihe gbagoro agbago, apughị ime ya ka ọ dzie. Ihe na-ezughị ezụ, enweghị ike ịguta ha onụ. **16** Ehere m n'ime obi m si, "Lee anya! Aghoola m onye ukwu, buru onye maara ihe karịa ndị eze niile chiri na Jerusalem. Enweela m amamihe n'ebe ọ dị ukwu, babigakwa ụba oke n'ihe omuma." **17** N'hi ya, agbalisiri m ike imuta ihe di iche n'etiti ihe omuma, na iyi ara na nzuzu. Ma ihe m chọpụtara bu na ọ baghi uru. Ọ di ka itufu oge icho ụzo ijide ifufe. **18** N'hi na mgbe amamihe na-aba ụba, mgbe ahụ ka iwe na omuma na-ejuputa, oke ihe omuma na-ewetakwa oke ihe mgbu.

2 Ehere m n'ime obi m si, Ugbu a, aga m eji ihe na-enye obi anuri nwaa gi site otu a chọputa ihe di mma, ma nke a bukwa ihe efu. **2** "Ochi," ka m siri na "o bu ihe nzuzu. Ikpori ndu, uru gini ka o bara?" **3** Ehere m n'obi utu m ga-esite n'inu mmanya. Agbasokwara m uto ibi ndu nzuzu ma obi m no nnoo na-edu m site n'amamihe. Olileanya m bu na m ga-esi otu a chota uto kachasi mma ndi mmadu nwere ike iji bie mkpumpku ndu ha n'owa. **4** Aruputara m otutu ihe di iche iche, ewuru m ulo nye onwe m ma nweekwa ubi vaini. **5** Ewuru m ubi a gbara ogige ebe izuike, ma kuka osisi na-amị mkpuru di iche iche n'ime ha, **6** wuore onwe m odo mmiri ebe a ga-esi na-agba ubi m niile mmiri. **7** Agbatara m ndi ohu nwoke na nwanyi, nweekwa ndi ohu ozo a muru n'ulo m. Enwekwara m otutu igwe ehi na anu ulo karịa eze niile ndi bu m uto chia na Jerusalem. **8** Achikota m olocha na olaedo nye onwe m, na akunuba nke otutu ndi eze na-

achị ala ha na-atụtara m. E nwetakwara m nye onwe m
 ndị ikom na ndị inyom ndị na-abụ abụ. Enwekwara ndị
 iko nwanyị n'ebe ọ bara ụba. Ihe uto niile ndị na-amasị
 obi nwa mmadu. **9** E, aghoro m onye di ukwu karịa eze
 niile ndi burula m uto chĩa na Jerusalem. Ma n'ime ihe
 ndi a niile, anya doro m, ihe niile ka m ji amamihe tulee.
10 Ihe obula m choro, ka m na-ewere; egbochighi m onwe
 m anuri obula. Obi m nuriri onu site n'oru niile, nke a
 bukwa oke m ketara na ndogbu niile m dogburu onwe m.
11 Mgbe m tulere ihe banyere ihe ndi a niile m tinyeturu
 aka, otu m si dogbuo onwe m n'oru banyere ha, mkpebi
 m bu na ha niile bu ihe efu, dika icho ijide ifufe. N'ezie,
 ihe niile bu ihe efu, ha abakwaghi uru. **12** Atughariri m
 bido imu ihe banyere amamihe, na iyi ara na nzuzu. Olee
 ihe ozo nke onye ga-anochi anya eze ga-eme, karia ihe
 ndi ahụ e merela na mbu? **13** Achoputara m na amamihe
 di mma karia nzuzu, dika ihè si di mma karia ochichiri.
14 N'ih i na onye maara ihe na-ahụ uto ma isi kpuru onye
 nzuzu. Ma achoputakwara m na otu ihe ndaba na-adabara
 onye amamihe na onye nzuzu. **15** Agwara m onwe m
 okwu si, "Dika onye nzuzu ga-anwu, otu ahụ kwa ka m
 ga-anwu. Gini bu uru amamihe m niile bara?" Ekwuru m
 n'obi m si, "Ihe a bukwa ihe efu. **16** N'ih i na onye maara
 ihe na onye nzuzu bu ndi a na-agaghi echeta ihe banyere
 ogologo oge di n'ihu. N'ubochi ndi na-abia n'ihu, a gaghi
 echeta ha. Onye amamihe na onye nzuzu aghaghi inwu."
17 Ya mere, akporo m idi ndu asi, n'ih i na oru a na-aru
 n'okpuru anyanwu wutere m. Ihe efu ka o bu; o di ka
 ichughari ifufe. **18** Ihe niile m gbaliri iruputa ka m kporo

asị, n'ihị na amaara m na emesịa, aga m ahapụrụ ha onye ọzọ na-abịa n'azụ m. **19** Onye maara ma ọ ga-abụ onye maara ihe ma ọ ga-abụkwanụ onye nzuzu? Ma ihe niile m ji amamihe ñka m na ike m rụpụta n'okpuru anyanwụ ga-abụ nke ya! Ihe a bụ ihe efu. **20** Ya mere, o wutere m n'obi na m dọgburu onwe m n'ọrụ n'okpuru anyanwụ. **21** N'ihị na mmadụ nwere ike jiri amamihe, na ihe ọmụma na ñka dọgbuo onwe ya n'ọrụ, emesịa, ha ahapụrụ onye na-enweghị mgbe ọ rụrụ ọrụ ọbụla ihe ndị ahụ niile. Nke a bụkwa ihe efu, na oke ihe ndakwasị. **22** Gịnị bụ uru mmadụ na-enweta na ndọgbu niile ọ na-adọgbu onwe ya n'ọrụ n'okpuru anyanwụ? **23** N'ihị n'ụbọchị ha niile jupụtara naanị n'ihie mgbu na iru ụjụ, ọ bụladị n'abalị, obi ha anaghị ezu ike. Ihe ndị a bụkwa ihe efu. **24** N'ihị ya, ekpebiri m na ọ dighị ihe ọzọ ga-abara mmadụ uru kariakwa naanị inọdụ ala rie nri, n'ụkwa ihe ma chọta ojuju afọ n'ọrụ ya. Achọputakwara m na ọ bụladị nke a si n'aka Chineke. **25** Ọ dighị onye pụrụ iri maọbụ n'ụma o siteghị na Chineke? **26** N'ihị na ndị na-eme ihe na-atọ ya ụtọ, ka Chineke na-enye amamihe na ihe ọmụma, na ọñụ; ma ọ na-enye onye mmehie ọrụ ikpakọta na ichikọba akunuba nke ọ ga-enyefe n'aka onye ahụ ihe ya dị Chineke mma. Nke a bụkwa ihe efu; ichuso ifufe.

3 Ihe ọbụla nwere oge; mgbe dīkwara ihe ọbụla a na-eme eme n'eluigwe. **2** Oge imụ nwa na oge inwụ anwụ, oge ikụ ihe na oge ihopu, **3** oge igbu egbu; na oge igwọ ọrịa, oge itikpọ na oge iwuzi ewuzi, **4** oge ikwa akwa, na oge ichi ọchị, oge iru ụjụ na oge ite egwu, **5** oge ikposi nkume na oge ichikọta nkume, oge ibakụ na oge ikwusị ibakụ, **6** oge

ichọ ihe, na oge ntufu, oge ichikọba, na oge ichifusi, 7
oge ndowasi, na oge ndukota, oge igba nkiti, na oge ikwu
okwu, 8 oge ihunanya na oge ikpo asi, oge ibu agha, na
oge ime udo. 9 Gini bu nnoo ihe mmadu na-enweta site na
ndogbu niile nke n'oru niile o na-aru? 10 Ahula m ibu aru
nke Chineke bokwasiri ndi mmadu e kere eke. 11 O meela
ka ihe niile maa mma n'oge nke ya. O tinyekwala ebighi
ebi n'ime obi ndi mmadu; ma o nweghi ka mmadu ghota
oru Chineke site na mmalite ruo n'ogwugwu. 12 N'hi ya,
ekpebiri m na ihe diiri mmadu icho bu obi utu na inwe
anuri na ndu ya niile. 13 Ihe ozu bu ka mmadu rie, nuu,
ma nwee afu ojuju na ndogbu niile o na-adogbu onwe ya,
n'hi na ha bu onyinye si n'aka Chineke. 14 Amaara m
na ihe niile Chineke mere na-adigidekwa. O nweghi ihe
apuru itinye na ya, o nweghikwa ihe apuru iwepukwa site
na ya. Chineke na-eme nke a ka ndi mmadu tuu egwu
ya. 15 Ihe obula di ugbu a, adilara na mgbe ochie, ihe
obula gaje idi dilara na mbu. Chineke na-eme ka ihe niile
mere na mgbe gara aga meghariakwa ozu. 16 Ozokwa,
achoputara m otu ihe n'okpuru anyanwu, na onodu ezi
ikpe naani mmebi iwu juputara, n'ebe e kwesiri inwe ikpe
ziri ezi i ga-achoputa na ihe ojojo dikwa ya. 17 A gwara m
onwe m, "Chineke ga-ekpe, ndi ezi omume na ndi ajo
omume ikpe, n'hi na a ga-enwe oge maka ihe obula a
na-eme eme, oge dikwa maka ikpe oru niile nke mmadu
ikpe." 18 Echerere m n'obi si, "Ebe mmadu no, Chineke
na-anwale ya, ka mmadu mata na ha di ka anumanu. 19
N'hi na ihe na-eche mmadu na anumanu bu otu. Ha
abu na-eku ume, ha abu na-anwukwa anwu. O dighi

ihe mmadụ ji karịa anụmanụ. Ihe niile bụ ihe efu. **20** Ha niile na-alaghachi n'otu ebe; ọ bụ n'aja ka ha si pụta, ebe ahụ kwa ka ha ga-alaghachi. **21** Onye pụrụ iguzo gbaa akaebe na mmụọ mmadụ na-ala n'elu ma nke anụmanụ na-ala n'aja?" **22** N'ihị ya, ahụrụ m na ọ dighị ihe ọzọ ụmụ mmadụ kwesiri ime kariakwa inwe ọhụ n'ọrụ ha, n'ihị na nke ahụ bụ oke ha n'ebe a. Onye ga-eme ka ha bɔaghachi hụ ihe ga-eme n'azụ ha?

4 Ọzọ, ahụrụ m mmegbu na obi ilu niile dị n'okpuru anyanwụ, anya mmiri akwa ndị a na-emegbu emegbu, ma ọ dīkwaghị ndị nkasiobi ha nwere, ma ike dị n'aka ndị mmegbu a, ma ha enwekwaghị ndị nkasiobi. **2** N'ihị ya, ekwuru m, na ndị nwurụ anwụ, bụ ndị nwurụ anwụ mgbe gara aga, ka ndị dī ndụ mma, bụ ndị nke dī ndụ ruo ugbu a. **3** Ma ọ dī mma karịa ha abụọ bụ onye ahụ a na-amụbeghị, onye na-ahụbeghị ihe ọjọọ nke dī n'okpuru anyanwụ. **4** Achọputakwara m na ihe mere ndị mmadụ ji na-adọgbu onwe ha n'ọrụ bụ n'ihị anya ụfụ ha nwere n'ebe ihe ndị agbataobi ha dī. Nke a bụ ihe efu, ịchuso ifufe. **5** Onye nzuzu na-afanye aka abụọ n'apata, na-eri anụ ahụ onwe ya. **6** Ọ ka mma inwe ihe ntakiri na obi udo, karịa mmadụ inweju akụ site n'ịdọgbu onwe ya n'ọrụ, nke bụ naanị ịchuso ifufe. **7** Ọ dīkwa ihe ọzọ m hụrụ n'okpuru anyanwụ bụ naanị ihe efu. **8** Ọ dī otu nwoke nke naanị ya nọ, o nweghị nwa, o nwekwaghị ụmụnne. Mgbe niile, ọ na-adọgbu onwe ya n'ọrụ, ma nke a emeghị ka afọ ju ya n'akunuba o nwere. Ọ jurụ sị, "Ọ bụ n'ihị onye ka m ji adọgbu onwe m n'ọrụ," "n'ihị gini ka m ji anapụ onwe m ihe obi anuri?" Ihe nke a enweghị isi, ihe efu na-eweta

obi mgbawa ka ha bu. **9** Mmadu abuo ka mma karia otu onye, n'ih na ha ga-aruputa otutu ihe: **10** Otu onye n'ime ha daa, onye nke ozo ga-apalite ya. Ma mgbe o bu naani otu onye, onye ga-apalite ya? O no n'ime nsogbu. **11** Ozo, o buru na mmadu abuo edinakoo, ahụ ga-ekpokwa ha oku, ma olee otu onye naani ya dina ga-esi nweta okpomoku? **12** O bu ezie na e nwere ike merie onye naani ya guzo, ma mmadu abuo puru iguzo zoo onwe ha. Udo e ji eriri ato tukota n'otu, adighi adobi ya ngwangwa. **13** O ka mma ibu nwantakiri na onye ogbenye nwere nghota karia ibu agadi bu eze ndi nzuzu, onye na-adighi ana nti na ndumodu obula. **14** Nwata di otu a, ma eleghi anya, o ga-esi n'ulo mkporo puta buru eze, ma o bukwanu na a muru ya ogbenye n'alaeze ahụ. **15** Ahuru m na mmadu niile ndi bi n'okpuru anyanwu na-eso nwantakiri ahụ onye nochiri anya eze. **16** A pughị iguta ndi dinyere ya, ma ndi ga-esota n'azu agaghị enwe onu n'ebe onye nochiri eze ahụ no. Ozokwa, nke a bu ihe efu, naani ichuso ifufe.

5 Mgbe i na-aba n'ulo ukwu Chineke, lezie anya. Meghee nti gi nke oma, karia ichu aja onyinye nke ndi nzuzu, ndi na-amaghi na ha na-eme ihe ozo. **2** Abula onye na-eme osijiso ikwu okwu maobu ime ngwangwa n'ime echiche obi gi, maobu ikwe Chineke nkwa onu efu. N'ih na Chineke no n'elugwe ma naani n'ua ka i no, n'ih ya ka okwu onu gi di ole na ole. **3** Di ka otutu nchekasi si eweta i roo nro, otu a ka okwu onye nzuzu si di mgbe otutu okwu di ya n'onu. **4** N'ih ya, mgbe i na-ekwe Chineke nkwa, atufula oge imezu ihe ahụ, n'ih na ihe banyere ndi nzuzu adighi ato Chineke utu. Mezu nkwa niile i

kwere Chineke. 5 Ọ ka mma na ị gbara nkịtị karịa na ị ga-ekwe nkwa ma ị gaghi emezu ya. 6 Ekwela ka ọnu gi duba gi na mmehie. Azọkwala onwe gi site n'igwa onyeozi Chineke, "na i kwere nkwa a na-amaghi ama." N'ih i gi gi ka Chineke ga-eji wee iwe n'ih ihe ị kwuru, ma bibiekwa ọrụ aka gi? 7 Aga m eme, aga m eme, ma e meghi ya bu naani okwu efu. Ya mere, tuo egwu Chineke. 8 Ọ buru na ị hu ebe a na-emegbu ndi ogbenye, na-anapukwa ha ihe ruru ha site n'ikpe ikpe na-ezighi ezi na mpaghara obodo a na-achi achi, ya ejula gi anya, n'ih i na onyeisi obula nwere onye na-aturu ya. Ndiisi na-atu iwu nwekwara ndi kachasi ha elu. Otu a kwa, o dikwa ndi di elu karia ha. 9 Mgbe ihe nnweta si n'ala ubi bara uba, o na-abara onye obula uru; o na-abakwara eze n'onwe ya uru. 10 Onye obula huru ego n'anya, o gaghi eju ya afu. Onye obula huru akunuba n'anya adighi enwe afu ojuju n'ih e obula. Nke a bukwa ihe efu. 11 Aku na-abawanye, ndi na-eri ya na-abawanyekwa. Olee uru ha bara nye onyenwe ha karia iji anya ya abuo na-ele ha? 12 Onye na-arusi oru ike na-arahu ura nke oma, ma o riri nri nta ma o rikwaranu nke di ukwu, ma oke iriju afu onye ogaranya anaghi ekwe ya rahu ura. 13 Ahuru m ihe ojojo ozu n'okpuru anyanwu, mmadu debere akunuba ruo mgbe o wetara ya ihe mgbu, 14 ma akunuba ndi ahụ bu ihe furu site n'odachi nke bu na mgbe ha mutara umu, o nwekwaghi ihe foduru umu ahụ iketa. 15 Dika mmadu si gbara oto site n'afu nne ya bata n'uwu, otu a ka anyi ga-esi hapu ya. O nweghi ihe o ga-ebu puo site na ndogbu niile o dogburu onwe ya n'oru. 16 Ma nke a bu ihe ojojo nke na-egbu mgbu n'obi.

Mmadu na-ala di ka o siri bia. Gini bu uru ya, mgbe o na-adogbu onwe ya n'oru nye ifufe? 17 Ubochi ndu ya niile, o na-eri ihe n'ochichiri, site oke mgbagwoju anya, na nsogbu na iwe. 18 Ma achoputara m na o bu ihe di mma na ihe kwesiri omume, ka nwoke rie ihe ma nuokwa ihe onunu. Ka o chotakwa afu ojuju n'ime ndogbu niile nke oru o ruru n'okpuru anyanwu, n'oge mkpumkpu ndu nke Chineke nyere ya. N'ihi na nke a bu oke ya. 19 Ozokwa, o buru na Chineke enye mmadu akunuba na ihe nweta, ma nyekwa ya ike o ga-eji kporie ndu n'ime ihe ndi a, ya nabata nke a di ka oke ya ma were onu ruo oru ya. Ha bu onyinye si n'aka Chineke. 20 Ebe o bu na Chineke enyela ya obi utu, ubochi ndu ya ekwesighi iwetara ya oke echiche.

6 O di ihe ojoo ozo nke m huru n'okpuru anyanwu, nke na-anyido umu mmadu. 2 Chineke na-enye mmadu akunuba, na ihe nnweta, na nsopuru, na-emekwa ka ha nwee ihe niile ha choro, ma o dighi enye ha ike inu utu ha; ma onye ozo na-anu utu ha. Nke a bu ihe efu, burukwa ihe jogburu onwe ya. 3 Mmadu nwere ike muta nari umu, o nwekwa ike nwee ndu ogologo ruo agadi, ma o buru na o nweghi ike inu utu akunuba ya, o burukwa na o nwetaghị udi olili ruru ya, ana m asi, na nwa nwuru n'afu di mma kariya ya. 4 Obibia ya e nweghi isi, n'ochichiri ka o na-ala, o bukwa ochichiri ka e kpuchiri aha ya. 5 O bu ezie na o gaghi ahụ ihe anwu anya, o makwaghị ihe obula, o nwere izuika kariya nwoke ahụ. 6 A sikwari na o biri ndu puku afu, okpukpu abuo, ma o nughị utu akunuba ya. O bughị n'otu ebe ka ha niile na-ala? 7 Ndogbu niile

mmadu na-adogbu onwe ya n'oru bu ka o rijuo afo, ma o nweghi onye na-enweta ihe na-ezuru ya. **8** Olee uzọ onye maara ihe si di mma karịa onye nzuzu? Gini bu uru diiri onye ogbenye na o maara otu e si akpa ezi agwa n'ihu ndi di ndu? **9** Ihe eji anya hu ka mma karịa oke ochicho! Nke a bukwa ihe efu na ichuso ifufe. **10** Ihe obula di ugbo a, ka akporo aha na mgbe gara aga. Amakwaara ihe mmadu bu, mmadu obula apughi iluso onye ka ya ike ogo. **11** Okwu na-aba uba, nghota na-adi nta. O nwere uru nke a bara? **12** Onye mara ihe diri mmadu mma na ndu, n'ubochi ole na ole nke na-abaghi uru o nwere igabiga ndu a dika onyinyo? Onye puru igwa ya ihe game n'okpuru anyanwu, mgbe o nwusiri?

7 Ezi aha ka mma karịa mmanu isi utu. Ubochi mmadu nwuru ka ubochi a muru ya mma. **2** O kaara gi mma ije n'ebe a na-eru uju karịa ebe a na-eri na-anu. N'ihi na onwu diiri mmadu obula; ndi di ndu kwesiri iburu nke a n'obi. **3** Iru uju ka ichi ochi mma, ihu gbaruru agbaru na-enyere obi aka **4** Onye maara ihe na-eche echiche banyere onwu, ma onye nzuzu na-eche naani banyere ikpori ndu. **5** O ka mma ige nti nye mba onye maara ihe karịa ina nti n'abu ndi na-enweghi uche na-abu. **6** Ochi onye nzuzu di ka mkpotu nke ogwu na-ere oku na-eme n'okpuru ite. Ihe a bukwa ihe efu. **7** Iji anya ike nara mmadu ihe na-eme ka onye mara ihe ghoo onye nzuzu, iri ngari na-emeru obi mmadu. **8** Ogwugwu ihe obula di mma karịa mmalite ya! Ogologo ntachiobi di mma karịa mpako! **9** Abula onye na-ewe iwe osiso, n'ihi na iwe bu oke ndi nzuzu. **10** Asila, "Gini mere ubochi gara aga ji di mma karịa ubochi

ndị a?” N’ihi na ọ bughị amamihe i jụ ajujụ dị otu a. **11** Amamihe dika ihe nketa, bụ ihe dị mma. Ọ na-abara uru nye ndị na-ahụ anyanwụ anya. **12** Amamihe bụ ndo dika ego si burukwa ndo, ma ụzọ ihe ọmụma ji dị mma karịa bụ nke a: Amamihe na-echebe ndụ ndị nwere ya. **13** Chee echiche banyere ihe Chineke na-eme. Mmadụ ọ pụrụ ime ka ọ dizie adizie, bụ ihe Chineke mere ka ọ gbagọ agbagọ? **14** Mgbe ihe na-agara gị nke ọma, n’iriya ọhụ, n’ihi ọ dirị gị mma, ma mgbe mmekpa ahụ batara, mata nke ọma na Chineke onye na-enye ọndụ ọma makwa ihe banyere ọndụ ọjọ. Ya mere, o nweghị onye ọbụla nwere ike ịchọpụta ọdịnihu ya. **15** Ndụ m n’ụwa a bụ ihe efu, ahụla m ihe abụọ ndị a; onye ezi omume na-anwụ n’ezi omume ya, ma onye na-emebi iwu na-ebi ogologo ndụ na mmebi iwu ya. **16** N’ihi ya, abụbigala onye ezi omume oke, emekwala onwe gị onye mabigara ihe oke. Gịnị mere i ji achọ igbu onwe gị? **17** Abụbigala onye na-emefe ajọ omume oke, abụkwala onye nzuzu! Gịnị ka i ga-eji nwuo mgbe oge gị na-erubeghị? **18** Ọ dị mma ijide otu na-esepughị aka na nke ọzọ, onye na-atụ egwu Chineke ga-enweta uru n’ime ha abụọ. **19** Amamihe na-eme ka otu onye dị ike karịa mmadụ iri na-achị otu obodo. **20** Gbaa ụwa niile gburugburu, ọ dighị otu onye bụ onye ezi omume, ọ dighị onye na-eme ihe ziri ezi nke na-adighị eme mmehie mgbe ọbụla. **21** Egela ntị n’ihe niile ndị mmadụ na-ekwu, i pụrụ inụ nkọcha nke ohu gị na-akọcha gị. **22** Gị onwe gị maara na ọtụtụ oge, i na-akọchakwa ndị ọzọ. **23** Agbalịsiela m ike inwe nghọta. Ekwuru m si, “Aga m abụ onye amamihe,” ma nke a karịrị m. **24**

Amamihe adighi mfe inweta, o di omimi nke ukwu; o bu onye puru ichoputa ya? **25** A tughariri uche m ka m ghota, iledo na ichoputa amamihe na atumatu otu ihe niile si di na ighotakwa nzuzu nke di na ajo omume na iyi ara nke di na enweghi uche. **26** Achoputara m na o di ihe di ilu kariya onwu, ihe ahụ bu nwanyi. Obi ya di ka ugbu. Otu a kwa, aka o ji ejiku gi di ka udo igwe. Onye ahụ na-eme ihe na-atọ Chineke uto na-esi n'aka ya gbapu, ma ndi mmehie ka o na-enwude n'onya ya. **27** "Lee, Ihe a ka m choputara," ka onye nkuzi kwuru: "Site n'itukwasị otu ihe n'elu ibe ya ka m matara isi ihe niile. **28** Mgbe m ka na-achọ ma achotaghi m, n'etiti puku mmadu ndi ikom, achotara m otu onye aka ya di ocha, ma o dighi otu nwanyi m chotara n'etiti ha. **29** Achoputara m naani nke a, Chineke mere ndi mmadu ka ha buru ndi uzo ha ziri ezi, ma ha atugharjala choro otutu ihe ncheputa gawa."

8 Onye di ka onye amamihe? Onye maara nkowa ihe? Amamihe na-enyekwa ihu ya ihe, na-emekwa ka mgbaru nke ihu ya gbanwee. **2** Asi m, debe iwu eze, n'ih i iyi i nuru n'ihu Chineke. **3** Emela ngwangwa isi n'ihu eze puo. Akwagidela ihe ojo n'ih na o ga-eme ihe masiri ya. **4** N'ih na okwu eze nwere ike o dighi onye puru iju ya, Gini ka i na-eme? **5** Onye na-edebe iwu eze agaghi adaba na nsogbu. Onye maara ihe na-ama mgbe kwesiri na uzo kwesiri ime ihe. **6** Ihe niile nwere oge kwesiri ya, uzo e si eme ha dikwa, o bu ezie na nsogbu mmadu di ukwu n'ahu ya. **7** Ebe o bu na o nweghi onye mara ihe na-aga ime, onye puru igwa ibe ya ihe gaje ime? **8** O dighi onye nwere ike igbochi mmuo mmadu mgbe o choro. O dighi

onye nwere ike igbochi ụbọchị ọnwụ ya. Dịka o si sie ike izighachi mmadụ azụ n'oge agha, otu a ka o si sie ike ajọ omume itoghapụ ndị na-eme ihe ọjọọ. **9** Ihe ndị a niile ka m hụrụ, mgbe m na-atugharị uche banyere ihe niile a na-eme n'okpuru anyanwụ. Mgbe ụfọdụ, mmadụ na-eme gide ibe ya si otu a wetara onwe ya nsogbu. **10** Ọzọkwa, ahụrụ m ebe e liri ndị ajọ omume, ndị na-abata na apụkwa site n'ebe dị nsọ, a na-etokwa ha n'obodo ebe ha mere ihe ndị a. Nke a bụkwa nnọọ ihe na-enweghị isi; ihe efu. **11** N'ihia na e nyeghị ntaramahụhụ mmehie mgbe o kwesiri, obi ndị mmadụ na-ejuputa n'atụmatụ ime mmehie. **12** Onye ajọ omume nwere ike mee narị mmehie bikwaa ogologo ndụ, ma amara m na ọ ga-adịrị ndị na-atụ egwu Chineke mma karịa, bụ ndị na-atụ egwu n'ihu Chineke. **13** N'ihia na ndị ajọ omume adighị atụ egwu Chineke, ọ gaghị adịrị ha na mma, ụbọchị ndụ ha agaghị agbatikwa ogologo dika onyinyo. **14** Ọ dị ihe ọzọ na-enweghị isi n'ụwa: ndị ezi omume na-anata ntaramahụhụ dīrī ndị na-emebi iwu. Ndị na-emebi iwu na-anata ụgwọ ọrụ ruru ndị ezi omume. N'ezie, ihe ndị a niile bụ ihe efu, ha enweghị isi. **15** Ya mere, ana m ekwuputa, na ikpori ezi ndụ dị mma, n'ihia na ọ dighị ihe ka mma nye mmadụ n'okpuru anyanwụ, karịa iri, na inwe obi uto. Mgbe ahụ ọ ga-enwe obi uto n'ọrụ ọ na-arụ n'ụbọchị niile nke Chineke nyere ya n'okpuru anyanwụ. **16** Mgbe m weputara obi m ichọ amamihe na ighota ọrụ mmadụ n'okpuru anyanwụ nke mere na ọ naghị ehi ụra ehihie na abali, **17** mgbe ahụ ka m choputara ihe Chineke mere. O nweghị onye puru ighota ihe na-aga n'okpuru anyanwụ.

Otu ọbụla mmadụ siri gbalia o nweghi ike ichoputa ihe o putara. Onye maara ihe puru i si na a amatala ya, ma n'ezie o maghi ya.

9 Ihe ndi a niile ka m tulere nke oma n'obi m, kpebie na ihe ndi ezi omume na ndi maara ihe na-eme di n'aka Chineke, ma o dighi onye maara ihe na-echere ha maobu ihunanya maobu ikpo asi. **2** Ihe niile na-adakwasị mmadụ niile n'otu uzọ ahụ, ma onye ezi omume ma onye ajọ omume, ezi mmadụ na onye na-abughị ezi mmadụ, onye di ọcha na onye na-adighi ọcha, onye na-achụ aja na onye na-adighi achụ aja. Dika o diri ezi mmadụ, otu a ka o diri onye mmehie; dika o diri ndi na-anụ iyi, otu a kwa ka o di nye ndi na-adighi anụ. **3** Nke a bukwa ihe ojojọ na-eme n'okpuru anyanwụ. Otu ihe ndakwasị diri mmadụ niile. Ozokwa, obi umu mmadụ juputara n'ihe ojojọ na iyi ara mgbe ha nọ na ndu, emesia ha alakwuru ndi nwuru anwu. **4** Naani ndi di ndu nwere olileanya. O ka mma ibu nkita di ndu karja ibu odum nwuru anwu. **5** N'ihina ndi di ndu maara nke oma na ha ga-anwu, ma ndi nwuru anwu amaghi ihe obula; ha enwekwaghi ugwo oru ozo, n'ihina ha bu ndi echefurula echefu. **6** Ihunanya ha, na ikpo asi ha, na ekworo ha gabigara mgbe ha nwuru. Ha agaghi enwekwa oke n'ihe obula na-eme n'okpuru anyanwụ. **7** Ya mere, gaa n'ihu, jiri onu rie nri gi, jirikwa onu nuhe onu nu n'ihina o bu ugbo a ka Chineke nabatara oru gi. **8** Yiri akwa di ọcha mgbe niile, tee mmanu na-esi isi utọ n'isi gi. **9** Bie ndu obi utọ, gi na nwunye gi i huru n'anya, ubochi niile nke ndu ihe efu gi nke Chineke nyere gi n'okpuru anyanwụ, n'ihina nke a

bụ oke dịrị ị na ndụ ndọgbu onwe ị n'ọrụ n'okpuru anyanwụ. **10** Ihe ọbụla ị na-eme, were ike ị niile mee ya, n'ihi na ịrụ ọrụ maọbụ iche echiche, maọbụ ihe ọmụma, maọbụ amamihe adighị n'ala ndị nwurụ anwụ. Ebe ahụ kwa ka ị na-aga. **(Sheol h7585)** **11** Ahurū ihe ọzọ n'okpuru anyanwụ, ọ bughị ndị nwere ụkwụ ọsọ na-agbata ihe, ọ bụkwaghị onye sikarịrị ike na-emerị n'agha; ọ bughị ndị maara ihe ka nri dīrī, ọ bughị ndị nwere nghota ka akunuba dīrī, ọzokwa, ọ bughị ndị nka ka amara na-adirī; kama ọ bụ mgbe na ihe ndaba na-eme ka ihe ndị a dīrī. **12** Nke ka nke, ọ dighị mmadụ ọbụla maara mgbe oge ya ga-eru: Ọ dī ka nnunụ nke mara n'onye, maọbụ azụ e jidere n'ugbu. Dika ha, umụ mmadụ na-adaba n'onye nke ihe ọjọ mgbe ha na-atughị anya ya. **13** Ahukwara m ihe ọzọ n'okpuru anyanwụ, nke a bụ ụdị amamihe nke meturū m n'obi n'ebe ọ dī ukwu. **14** Ọ dī obodo nke naanī mmadụ ole na ole bi n'ime ya, ma otu eze dī ike chīrīrī ndī agha ya bīa ibuso obodo nta a agha. Ndī agha ya gbara obodo a gburugburu na-achọ ịkwatu mgbidi ya. **15** Ma ọ dī otu onye ogbenye bi n'obodo nta ahụ, onye maara ihe, ọ zoputara obodo ahụ site n'amamihe ya. Ma o nweghī onye chetara ihe banyere ya. **16** Nke a mere m jī sī, inwe amamihe bara uru karīa ịdī ike, ma ọ burū na onye amamihe ahū bụ onye ogbenye, a ga-eleda ya anya, a gaghī akpokwa okwu ya ihe. **17** Okwu nke onye maara ihe na-ekwu na nwayọọ ka a na-anū, karīa iti mkpu nke onye na-achī achī n'etiti ndī nzuzu. **18** Amamihe ka ihe agha niile mma, ma otu onye mmehie na-ala ọtutū ezi ihe n'iyi.

10 Ijiji nwurū anwū ga-eme ka mmanū isi uto sie isi ojoyo. Otu a kwa, nzuzu nta purū ime ka amamihe di ukwu ghara inwe nsopurū. **2** Obi onye maara ihe na-eme ka o mee ihe ziri ezi, ma obi onye nzuzu na-eduba ya na mmehie. **3** I ga-ama onye nzuzu site n'ije ukwu ya, n'ihina o maghi ihe. O buladi onye obula na-achoputa onye nzuzu osiso. **4** O buru na iwe onye ochichi ebilie megide gi, ahapula onodu gi, n'ihina mmuo di nwayoo ga-eme ka mmehie ukwu di iche iche dajuo. **5** O dikwa ihe ojoyo ozo m huru n'okpuru anyanwu, dika njehie nke ndi eze na ndi na-achi achina-ejehie. **6** Ahuru m ka ndi nzuzu na-enweta okwa di elu, ma ndi ogaranya adighi enweta onodu ruuru ha. **7** Ahula m ka ohu na-agba inyinya, ma umu eze ji ukwu na-aga dika umu ohu. **8** Onye gwuru olulu ga-adaba n'ime ya! Onye na-etida mgbidi ka agwo ga-atagbu. **9** Onye na-aruru n'ebe a na-awa nkume ka nkume ga-adakwas. Onye na-awa nku no n'ize ndi site na ha. **10** O buru na anyuika adighi nko, o burukwa namughi ihu ya amu, a ga-etinye ike karja, ma ima eme ihe na-eme ka ihe gazie agazi. **11** O buru na agwo ataa mmadu tupu e kechie ya onu, o dikwaghi uru o bara na e kechiri ya onu. **12** Okwu onye maara ihe na-ejuputa n'amara, ma okwu onye nzuzu na-eduba ya n'ila n'iyi **13** N'ihina mmalite okwu ya bu nzuzu, ogwugwu okwu ya bukwa naani mmebi iwu na iyi ara. **14** Onye nzuzu na-ekwu otutu okwu. Ma o nweghi onye ma ihe na-aga ime, onye puru igwa ya ihe gaje ime mgbe o nwuru? **15** Oru nke ndi nzuzu na-agwu ya ike, ha makwaghi uzoo ijeru obodo. **16** Ahuhu ga-adiri ala nke eze ya bu nwantakiri, nke ndi na-

achi achị bu ndị na-akpọ oriri n'ụtutu. 17 Ngozi na-adiri ala ahụ nke eze ya bu onye a na-asopuru, nke umu eze ya na-eri ihe mgbe o kwesiri n'ihweta ike, o bughị maka inubiga mmnya oke. 18 O bu umengwu na-eme ka ulo hie mmiri; o bukwa umengwu na-eme ka elu ulo malite ize eze. 19 Ikpọ oriri na-eweta onu ochi, mmnya na- enye obi utọ, ma ego bu osisa nye ihe niile. 20 Akochala eze, o buladi n'echiche obi gi; maobu buo ogaranya onu n'ime ulo ndina gi, n'ihweta na anu ufe no n'elu nwere ike buru okwu gi nwa nnunu nwere nku ga-akọ ihe i kwuru.

11 Gbasapu aka gi n'inye onyinye n'ihweta na mgbe otutu ubochi gasiri i ga-anata ugwo oru gi. 2 Kee akụ gi uzọ asaa maobu uzọ asato n'ihweta na i maghi udi ihe ndaba ojoo nwere ike ibiakwasị gi n'obodo. 3 Mgbe eluigwe rujiri, mmiri ga-ezo; mgbe osisi dara, maobu n'ugwu maobu na ndida, ebe ahụ ka o na-atogbo. 4 Onye na-ele ikuku anya agaghị akụ mkpuru obula, onye na-ele igwe ojii anya agaghị ewe ihe ubi. 5 Dika mmadu na-apughị imata uzọ ikuku si aga maobu otu ndu ohuru si ebido n'ime afọ nwanyị di ime, otu a ka o si diri ma mmadu apughị ighota oru Chineke, onye mere ihe niile. 6 Ghaa mkpuru gi n'ututu, esepukwala aka n'anyasi, n'ihweta na i maghi nke ga-eto, maobu nke a maobu nke ozo, ha niile nwere ike too nke oma. 7 Ihe di utọ, o na-amasikwa anya ihu ihè anyanwu. 8 O buru na mmadu adi ndu otutu afọ, ya nuria n'ime ihe niile, ma ya cheta ubochi ochichiri ga-adi otutu. Ihe niile ndi na-abia bu ihe efu. 9 Nwa okorobia, o bu ihe oke onu na i bu okorobia. Ya mere, ka obi gi nye gi onu n'ubochi niile nke okorobia gi. Mee ihe niile i chorọ ime;

gbasookwa ihe niile nke anya gi na-ahụ. Kama, ghotakwa nke a, na i ghaghị iza ajujụ n'ihu Chineke n'ih ihe niile i mere. **10** Ya mere, wezuga nchegbu site n'obi, wezugakwa nsogbu nke ahụ gi, n'ih na okorobia na idi ike bu ihe efu.

12 Ya mere, cheta Onye kere gi mgbe i ka bu okorobia, tupu ubochi ojoo ndi ahụ abia, na mgbe afo aka abiarubeghi mgbe i ga-asi, "Ha anaghi atokwa m uto."

2 Tupu anyanwu na ihè, onwa na kpakpando ga-agba ochichiri, na nloghachi igwe ojii mgbe mmiri zosiri. **3** Mgbe ndi na-echebe ulo ga-ama jijiji, mgbe ndi dimkpa nwoke ga-ehulata, mgbe ndi na-akwo ihe kwusiri maka ha di ole na ole, mgbe ndi na-elepu anya site n'oghere ga-ebido igba ochichiri, **4** mgbe e mechiri onu uzo nke puru n'okporozo, mgbe olu ikwo nri ga-adi ala, mgbe uda olu abu umu nnunu ga-akpote ndi mmadu, ma abu ha niile na-ala ala, **5** mgbe ndi mmadu ga-atu egwu ebe di elu; na ihe egwu nke okporozo, mgbe osisi alumonnd ga-ama ifuru mgbe ukpana ga na-adokpu onwe ya n'uzo, aguu ihe obula ga-akwusikwa. Mgbe ahụ, ndi mmadu ga-ala ulo ebighi ebi ya, ndi na-akwa akwa ga na-agaghari n'okporozo niile. **6** E, cheta ya, tupu e gbubie udo olaocha ahụ, tupu e tiwaa okwa olaedo, tupu ite adawaa n'isi iyi, tupu e tijie ukwu igwe olulu mmiri. **7** Mgbe ahụ, anu ahụ anyi ga-alaghachi n'aja ebe o si puta; mmuo anyi ga-alaghachikwuru Chineke onye nyere ya. **8** "Ihe efu! Ihe efu!" ka onye ozizi kwuru. "Ihe niile bu ihe efu!" **9** O bughu naani n'onye ozizi ahụ bu onye maara ihe, o jeghariri na-ezi ndi mmadu ihe o maara. O tughariri uche choputa otutu ilu, detuokwa ha n'usoro. **10** Onye ozizi

chọputara okwu ndị dabanyere n'usoro, ihe o deputara bu ihe ziri ezi na eziokwu. **11** Okwu onye nke onye maara ihe di ka ndudu e ji achu ehi. Nchikota okwu amamihe ndi a di ka ntu a kumiri nke oma, nke onye na-azu aturu nyere. **12** Ma nwa m nwoke lezie anya, atukwasila ihe ozu n'elu ihe ndi a. Akwukwo a na-edede enweghi ogwugwu, otutu mmuta na-agwu ike. **13** Ugbu a anula ihe ndi a niile, ma nuru ihe bu nkwubi okwu: Tu egwu Chineke, debekwa iwu ya niile, n'ihu na nke a bu oru niile diri mmadu. **14** N'ihu na Chineke ga-ekpe oru obula ikpe, ya na ihe nzuzo anyi niile, ma ha di mma ma ha di njo.

Abụ nke Abụ

1 Abụ nke abụ nke Solomōn. **2** Ya were nsusu niile nke ọnụ ya susuo m ọnụ, n'ihì na ìhụnanya gị dị ụtọ karịa mmanya. **3** Mmanụ otite gị niile na-esi isi ọma, aha gị dika mmanụ isi ụtọ awụputara awụputa, ọ bughị ihe ìtụnanya na ụmụ agboghọ hụrụ gị n'anya. **4** Kporo m, ka mụ na gị soro, ka anyị mee ngwangwa. Ka eze kpobata m n'ime ụlọ ya. Ndị Enyi Anyị ga-añurị ọnụ nwekwa obi ụtọ n'ime gị. Anyị ga-eto ìhụnanya gị karịa mmanya. Onye a hụrụ n'anya Lee n'izi ezi ka ha n'ahụ gị n'anya nke ukwu. **5** Ana m eji nji ma a maara m mma ile anya, unu ụmụ agboghọ Jerusalem. Adị m nji dika ụlọ ikwu nke Keda dika akwa mgbochi dị n'ụlọ Solomōn. **6** Unu elekwasịla m anya, maka na m na-eji nji. Ọ bụ anwụ gbajiri m. Ụmụnne m ndị ikom were iwe megide m, zipụ m n'ezi ilekọta ubi vainị anyị, ma ubi vainị nke m ka m na-elekotaghị. **7** Gwa m, gị onye m hụrụ n'anya, ebee ka anụ ụlọ gị na-ata nri? Ebee ka aturụ gị na-ezu ike n'etiti ehiehie? N'ihì gị ka m ga-eji dika nwanyị e kpuchiri ihu n'etiti igwe anụ ụlọ ndị enyi gị. **8** Ọ bụrụ na ì maghị, gị nwanyị kachasị mma, soro nzo ụkwụ igwe aturụ meekwa ka ụmụ ewu gị taa ahịhia dị n'akụkụ ụlọ ikwu ndị na-elekota aturụ. **9** Ana m atunyere gị, gị onye m hụrụ n'anya dika nne ìnyinya e kenyere n'otu ụgbọ agha Fero. **10** Agba nti gị ka e jiri ọlantị chọọ mma, olu gị kwa ka e jiri nkume dị oke ọnahịa e doro n'ahịrị chọọ mma. **11** Anyị ga-emere gị ọlantị dị iche iche nke ọlaedo, nke e ji ọlaocha chọọ mma. **12** Mgbe eze nọ na tebul ya, mmanụ isi ọma m tere sijuru ebe niile. **13** Onye m hụrụ dị m ka ụda máá e kechiri

n'akpa nke di n'etiti ara m abuo. **14** Onye m huru n'anya diri m ka uyoko ukwu okoko henna nke sitere n'ogige ubi vaini En-Gedi. **15** N'ezie, i mara mma, onye m huru n'anya. Leenu ka i si maa mma! Anya gi dika nduru. **16** Onye m huru n'anya, i mara mma nwoke. E, i mara mma. Ebe ndina anyi dika ahijia ndu. **17** Ogidi nke ulo anyi bu osisi sida, ntuhie ya bukwa osisi fia.

2 Abu m okoko osisi ohia nke Sharon, na okoko lili nke na-epe na ndagwurugwu. **2** E, dika okoko lili nke na-epe n'etiti ogwu, otu a ka omasiri m di n'etiti umu agboghon di ozo. **3** Onye m huru n'anya dika osisi apul, n'etiti osisi na-amu mkpuru n'ohia, mgbe e ji ya tonyere umu okorobia ndi ozo. O na-enye m obi utu ino n'okpuru ndo ya, mkpuru ya dikwa utu nonu. **4** Ka o kporo m jee n'ulo oriri, ka okoloto ya n'ekpuchi m buru ihunanya. **5** Were mkpuru osisi a mkiporo amikpo gbaa m ume; werekwa mkpuru osisi apul mee ka ahu m di ike, n'ihia na abu m onye ihunanya mere ka ike gwusia. **6** Aka ekpe ya di n'okpuru isi m, aka nri ya na-ejiku m. **7** Unu umu agboghon Jerusalem, eji m nne mgbada niile na nne ele ohia niile na-agba unu iyi si: Unu akpotela maobu mee ka ihunanya teta, ruo mgbe o masiri ya. **8** Gee nti! Onye m huru n'anya! Lee ya ka o na-abia, na-amali elu n'elu ugwu niile, na-amafekwa n'elu ugwu nta niile. **9** Onye m huru n'anya yiri mgbada, o yiri nwa ele. Lee ya ka o na-eguzo n'azu mgbidi anyi, o na-esikwa na oghereikuku na n'oghere di ya na-alebata anya. **10** Onye m huru n'anya gwara m okwu si m, "Bilie, onye ihe ya na-atu m utu, onye m mara mma, soro m. **11** Lee, oge oyi agafeela, udu

mmiri agabigakwala. **12** Okoko osisi epuputala n'ala; oge eji agu egwu eruokwala, a na-anu abu nduru n'ala anyi niile. **13** Mkpuru osisi fiig ebidola imiputa mkpuru ya nke mbu, isi osisi vaini na-amiputa okoko na-esiju ebe niile. Bilie, ma bja, omasiri m. Onye nke m mara mma! Bja ka i sooro m.” **14** Nduru m no n'ogba nkume, n'ebe nzuzo nke akuku ugwu, gosi m ihu gi, mee ka m nu olu gi, n'ih na olu gi di utu, ihu gi makwara mma. **15** Jidenu nkita ohia, umu nkita ohia niile na-emebiri anyi ubi, o buladi ubi vaini anyi na-agbawa okoko. **16** Onye m huru n'anya bu nke m, mu onwe m bukwa nke ya. O na-azu igwe aturu ya n'etiti okoko urodi, **17** tutu chi ututu aboo mgbe onyinyo niile na-agabigakwa. Tugharia, onye m huru n'anya, di ka mgbada maobu nwa ele nke no n'elu ugwu.

3 Achoro m onye m huru n'anya n'elu ihe ndina m n'abali, ma ahughi m ya. Ebiliri m choo ya ma ahughi m ya. **2** Ugbu a, aga m ebili puo jegharia n'ama niile na n'okporozo niile nke obodo icho ya, m ga-achoghari onye m huru n'anya. Ya mere, achoro m ya ma ahughi m ya. **3** Ndi nche na-eche obodo huru m, mgbe ha na-agaghari n'obodo, ma ajuru m ha si, “Biko, unu huru onye ahu m huru n'anya?” **4** O dighi anya mgbe m gafere ha, achotara m onye m huru n'anya, ejidesiri m ya ike, ahapughi m ya aka tutu m duta ya n'ulo nne m, n'ime ulo nwanji turu ime m. **5** Unu umu agboghọ Jerusalem, eji m nne mgbada niile na nne ele ohia gbaa unu iyi si, unu akpotela, maobu mee ka ihunanya teta ruo mgbe o masiri ya. **6** Onye bu nke a na-esi n'ozara na-abia dika anwuru oku, nke tere mmanu maá na uda na-esi isi utu,

uda nke ndi ahia na-ere? 7 Lee o bu ugbo Solomon. Iri mmadu isii ndi oka agha, ndi a maara aha ha karisja n'ala Izrel sokwa ya. 8 Ha niile ji mma agha; ha bu ndi a zuru nke oma ibu agha. Mma agha onye obula dikwa n'ukwu ya, idi njikere maka ihe egwu abali. 9 Eze Solomon ruru onwe ya ugbo a nke o ji osisi sitere Lebanon ruo. 10 Ogidi ya ka o ji olocha mee; ala ya bukwa olaedo. Ebe inodu odu ya ka e ji akwa odo odo kpa, e ji ihunanya dozie ebe ime ya. Ndi inyom Jerusalem, 11 putanu, bia huru, unu umu agbogho Zayon, bianu ka unu hu Solomon bu eze; lee udi okpueze nne ya kpunyere ya n'isi, n'ubochi agbamakwukwo ya, n'ubochi obi utu na inuri onu ya.

4 Leenu ka i si maa mma, onye m huru n'anya, e, i mara mma! Anya gi abuo nke di n'azu akwa mkpuchi ihu gi di ka nduru. Agiri isi gi di ka igwe ewu nke na-arida n'akuku ugwu Gilead. 2 Eze gi di ka igwe aturu a ka kpachapuru aji ha ohuru, nke si n'ebe a sapuru ha ahụ na-ariputa. Nke obula chi umu abuo, o dighikwa nke gba aka nwa n'etiti ha. 3 Egbugbere onu gi abuo di ka ogho uhie. Onu gi di mma ile anya. Agba nti gi abuo nke di n'ime akwa mkpuchi gi di ka pomegranet e kere abuo. 4 Olu gi di ka ulu elu Devid, nke e wuziri nke oma. E konyere puku ota na ya, ha niile bu ota nke ndi oka n'agha. 5 Ara gi abuo di ka umu mgbada abuo, nke otu nne muru n'otu oge, ndi na-ata nri n'etiti okoko urodi. 6 Tutu chi ututu aboo, tutu onyinyo agbalaga, aga m aga n'ugwu uda maá na n'ugwu insensi. 7 I mara mma nke ukwu, onye m huru n'anya, o dikwaghi ntupo obula di gi n'ahu. 8 Si na Lebanon soro m, nwunye m luru ohuru. Si na Lebanon

bịa soro m; rịdata site n'ugwu Amana, n'ugwu Senia, na n'ugwu Hemon, site n'ogba ọdum n'ugwu niile ebe agụ bi. **9** I riela m obi, nwanne m nwanyị, nwunye ọhụrụ m; i riela m obi, i werela ile anya gi na ihe olu i yi rie obi m. **10** Lee ka ihunanya gi si di uto, nwanne m nwanyị, nwunye ọhụrụ m. Lee ka ihunanya gi si di mma nke ukwu karịa mmanya, isisi uto nke mmanu otite gi na-esi isi oma karịa mmanu uda obula. **11** Egbugbere onu gi di uto dika mmanu anu di, nwunye ọhụrụ m, mmiri ara ehi na mmanu anu di n'okpuru ire gi, isisi uto nke uwe gi na-esi ka Lebanon **12** Ubi a gbara ogige, ma gbachiekwa, ka nwanne m nwanyị, nwunye ọhụrụ bu. I bu isi iyi nke a gbara ogige, rachiekwa. **13** Ihe okuko di n'ime ogige gi bu pomegranet nwere ezi mkpuru di oke onuahia, nke nwere henna na naad, **14** naad na safron, kalamus na sinamon, na osisi nke ihe nsure oku na-esi isi uto, na uda maá, na aloos na uda kachasi mma di iche iche na-esi isi uto. **15** I bu isi iyi nke ubi a gbara ogige, olulu mmiri di ndu nke si na Lebanon asodata. **16** Teta n'ura gi ifufe si n'ugwu; biakwa gi ifufe si na ndida, fekwasi ubi m a gbara ogige, ka isisi uda ya di uto fesaa ebe niile, ka onye m huru n'anya bịa n'ubi ya a gbara ogige, ka o bịa rie mkpuru di iche iche di n'ime ya nke di oke onuahia.

5 Abatala m n'ubi m a gbara ogige, nwanne m nwanyị, nwunye ọhụrụ m. Achikotala m maá ya na uda m, arachakwala m mmanu anu m na ugbugbo mmanu anu. Anukwala m mmiri ara ehi na mmanya m. Ndi Enyi Rie, nuokwa, unu ndi bu enyi; nujuo afo, unu ndi huru onwe unu n'anya. **2** A rahuru m ura, ma obi m mu

anya. Gee nti, onye ahụ m hụrụ n'anya na-akụ aka n'ibo
onụ ụzọ. "Megheere m ụzọ, nwanne m nwanyị, onye m
hụrụ n'anya, nduru m, onye na-enweghị ntupọ. Igirigi
ezokwasịla m n'isi, agiri isi m juputara na mmiri nke
abalị." 3 Eyipulari m uwe m. O bu m yirikwa ha ozọ?
Asaala m ukwu m, aga m eme ka ha ruo unyi ozọ? 4 Onye
m hụrụ n'anya gbatiri aka ya imeghe ụzọ, mgbe ahụ,
obi m chosikwara ya ike. 5 Mu onwe m biliri imeghere
onye m hụrụ n'anya ụzọ, ma aka m abuo juputakwara na
mmanu maá, mmanu maá si na mkpisiaka m niile na-
atapusi, n'elu ihe mkpochi nke ibo. 6 Mgbe m megheere
onye m hụrụ n'anya ụzọ, ma lee, o nokwaghị ya, o laala.
Obi fepuru m mgbe o puwara. Eleghariri m anya choo ya
ma ahughi m ya ebe obula. Akporo m ya oku ma o zaghi.
7 Ndi nche huru m mgbe ha na-agaghari n'obodo, ha tiri
m ihe meruo m ahụ. Ndi nche mgbidi obodo napuru m
akwa mkpuchi m. 8 Unu umu agboghọ Jerusalem, ana m
agba unu iyi, o buru na unu ahụ onye m hụrụ n'anya,
gini ka unu ga-agwa ya? Gwa ya na abu m onye ihunanya
mere ka ike gwuchasị n'ahụ. 9 Gi nwanyị kachasi mma,
olee otu onye i huru n'anya si di mma kari ndi ozọ? Olee
otu onye i huru n'anya si di mma kari ndi ozọ nke i ji
enye anyi iwu di otu a? 10 Onye m huru n'anya chapuru
achapu, di mma ile anya. O puru iche n'etiti puku ndi
nwoke iri. 11 Isi ya dika olaedo a nuchara anucha, agiri isi
ya na-eruda dika igu nkwu, na-ejikwa nji dika ugoloma.
12 Anya ya abuo dika nduru no n'akuku mmiri iyi nke
e jiri mmiri ara ehi sachaa, dika nkume di oke onuahia
e doro n'ahiri. 13 Nti ya abuo di ka ihe ndina uda nke

juputara na mmanu isi utu. Egbugbere onu ya di ka okoko urodi, nke na-agbusi mmanu maá. **14** Aka ya abuo di ka mkpara olaedo a kpuziri akpuzi, nke a hionyere nkume oke onuahia beril n'ime ya. Ahu ya na-akwo murumuru dika odu nke e ji nkume di oke onuahia safaia choo mma. **15** Ogwe ukwu ya abuo di ka ogidi e ji nkume mabul kpuo, nke e ji olaedo a nuchara anucha to o ntala ha. Udidi ya di ka Lebanon, dikwa oke onu dika osisi sida ya. **16** Onu ya bu ihe tokarisi utu n'onwe ya, ihe niile banyere ya di mma n'ile anya. Unu umu agboghọ Jerusalem, onye di otu a bu onye ahu m huru n'anya, o bukwa enyi m.

6 Gi onye mara mma n'etiti ndi inyom, ebee ka onye i huru n'anya jere? Olee uzọ o sitere? Ka anyi soro gi choo ya. **2** O gara n'ubi ya a gbara ogige, n'ebe ihe ndina ya nke e fesara uda na-esi isi utu, ijeghari n'etiti okoko urodi, na ichikota okoko lili. **3** Abu m nke onye m huru n'anya, onye m huru n'anya bukwa nke m. O na-azu igwe aturu ya n'etiti okoko urodi. **4** Onye m huru n'anya, i mara mma dika Tiaza, i mara mma nke ukwu dika Jerusalem, i di ebube ka usuu ndi agha ji okolo. I di mma ile anya dika Jerusalem; I di ka ndi agha bu okolo. **5** Wepu anya gi n'ebe m no, n'ihi na i jirila anya gi dota m. Agiri isi gi di ka igwe ewu nke na-aridata site n'ugwu Gilead. **6** Eze gi di ka igwe aturu nke si n'ebe a sapuru ha ahu nariputa. Nke obula chi umu abuo, o dighikwa nke nwa ya furu efu n'etiti ha. **7** Agba nti gi abuo nke di n'ime akwa mkpuchi gi di ka pomegranet e kere abuo. **8** E nwere ike nwee iri eze nwanji isii, na iri ndi iko nwanji asato, na otutu umu agboghọ a na-apughi iguta onu, **9** ma gi

onwe gi, nduru m, ezigbo m zuruoke, pụrụ iche n'etiti ha niile. Naanị otu nwanyị nne ya nwere, ọ masịrị onye mụrụ ya. Ụmụ agboghọ hụrụ ya kpọọ ya onye a goziri agọzi, ndị eze nwanyị na ndị iko nwanyị tooro ya. **10** Onye bụ onye a, pụtara ihe dika chi ọbụbọ, nke mara mma dika ọnwá, na-enwu dika anyanwụ, di ebube ka di usuu kpakpando na-aga n'ahiri n'ahiri? **11** Agara m n'ubi a gbara ogige ebe a kuru mkpuru osisi, ile ihe na-etoputa ọhuru na ndagwurugwu, ilekwa akwukwo ndu ọhuru ndi na-epuputa n'osisi vaini, na i mata ma n'osisi pomegranet o mara ifuru. **12** Tupu m mata ebe m no, agu nke mkpuruobi m adotala m tinye n'etiti ụgbọ agha nke ndi eze ala m. **13** Laghachi azu, gi onye Shulam, laghachi azu; laghachi azu, e, laghachi azu ka anyi lee gi anya. Onye huru ibe ya n'anya Maka ginu ka unu ga-iji lee onye Shulam anya dika o bu ite egwu ndi Mahanaim?

7 Lee ka ukwu gi si di mma n'ime akpukpokwu gi ada nwa eze. Apata ukwu gi abuo di ezi mma dika nkume oke onuahia, oru aka nke ezigbo onye okwa nka. **2** Otubo gi mara mma dika iko nke a gbajuru mmanya. Ukwu gi di ka ukwu oka e ji okoko urodi gbaa gburugburu. **3** Ara gi abuo di ka umu mgbada abuo nke otu nne muru n'otu oge. **4** Olu gi guzo kwem di ka ulo elu e ji odu wuo. Anya gi abuo di ka odo mmiri Heshbon nke di n'akuku onu uzo ama Bat-Rabim. Imi gi mara mma di ka ulo elu Lebanon nke chere Damaskos ihu. **5** Isi gi guzo n'ahu gi ka ugwu Kamel. Agiri isi nke isi gi dikwa ogbo odo odo. Ima mma nke agiri isi gi emela eze onye a dotara n'agha. **6** Lee ka i si maa mma nke ukwu, n'ezie, i mara mma. I dikwa utu

nke ukwuu, gi onye m huru n'anya. 7 I di ogologo dika osisi nkwu; ara gi abuo dikwa ka uyoko mkpuru osisi. 8 Ekwuru m si, "Aga m arigoro elu osisi nkwu ahụ, jidekwa mkpuru ya aka." Ugbu a, ka ara gi abuo dikwa ka uyoko mkpuru vaini, ka isisi nke iku ume gi dikwa ka mkpuru osisi apul, 9 ka okpo onu gi dika mmanya makarisiri na mma. Onye a huru n'anya Ka mmanya ahụ gbadaa nwayo nye onye m huru n'anya, na-asoda nwayo n'elu egbugbere onu ya na eze ya. 10 Abu m nke onye ahụ m huru n'anya, o bukwa m ka o choro. 11 Bia, onye m huru n'anya, ka anyi gaa n'ime obodo, ka anyi noo onodu abali n'obodo nta. 12 Ka anyi bilie ngwangwa n'isi ututu puo jee n'ubi lee ma osisi vaini ha amaala ifuru, ma okoko ya agbawaala, ma osisi pomegranet agbawaala okoko. N'ebe ahụ ka m ga-egosi gi ihunanya m. 13 N'ebe ahụ ka i ganu n'isi nke mandreki na-eweputa; mkpuru osisi niile na-atu utu ga-adikwa n'onu uzọ anyi, ma ndi ohuru ma ndi ochie, n'ihina edokotaala m ha maka onye m huru n'anya.

8O, a sikhari na i bu nwanne m nwoke; nke otu nne muru mu na ya m gaara esutu gi onu mgbe anyi zutere n'okporozo ma o dikwaghi onye obula ga-eleda m anya. 2 Agaara m akporo gi baa n'ulo nne m, ka i nodu n'ebe ahụ, n'ulo onye ziri m ihe. Agaara m enye gi mmanya e tinyere ihe na-esi isi utu, mmanya utu nke pomegranet. 3 Aka ekpe ya di n'okpuru isi m, aka nri ya na-ejiku m. 4 Unu umu agboghọ Jerusalem, ana m agba unu iyi, unu agaghi akpote maobu mee ka ihunanya teta tupu ruo mgbe o masiri ya. 5 Onye bu onye a si n'ozara na-

abia, onye na-adabere n'ahụ onye ọ hụrụ n'anya. Onye a
 hụrụ n'anya N'okpuru osisi apul ka m kpọtere gi; n'ebe
 ahụ ka nne gi tūrụ ime gi; n'ebe ahụ ka ọ nọ muo gi. **6**
 Tụkwasi m dika mgbaaka ihe a kara n'obi, dika mgbaaka
 ihe a kara n'aka gi n'ihi na ihunanya di ike dika onwu,
 ekworo ya dikwa ike dika ala mmuo. O na-enwuputakwa
 dika oku na-ere ere, dika oku nke di ukwu. **(Sheol h7585)**
7 Otutu mmiri apughị imenyu ihunanya, osimiri niile
 enwekwaghị ike iri ya. O buru na mmadu ga-enye aku
 niile nke ulo ya n'ihi ihunanya, a ga-eleda ya anya nke
 ukwu. **8** Anyi nwekwara otu nwanne nwanyi nta ma o
 kpubeghi ara. Gini ka anyi ga-emere nwanne anyi nwanyi,
 n'ubochi a ga-abia ilu ya? **9** O buru na o bu mgbidi, anyi
 ga-ewukwasi ulo elu olocha n'elu ya; ma o buru na o bu
 onu uzọ, anyi ga-eji ibo e ji osisi sida wuo mechie ya,
 ichebe ya. **10** Abu m mgbidi, ara m abuo guzokwa dika
 ulo elu. Otu a ka m siri di n'anya ya dika onye na-ewetara
 ya afọ ojuju. **11** Solomon nwere ubi vaini na Baal-Hamon,
 o nyefere ubi vaini ya n'aka ndi oru nlekota. Onye obula
 n'ime ha ga-eweta puku shekel olocha maka mkpuru o
 na-amita. **12** Ma ubi vaini m bu nke aka m. Ana m enye ya
 onye m chorọ inye. Puku olocha bu nke Solomon, ndi
 oru ubi ga-enwetakwa nari olocha abuo. **13** Gi onye bi
 n'ubi a gbara ogige, gi na ndi enyi gi, kwere ka m nu olu
 gi. **14** Soro m ka anyi puo, onye m huru n'anya, biakwute
 m dika mgbada, maobu dika nwa ele na-awughari n'elu
 ugwu ebe uda di iche iche na-esi isi utọ juputara.

Aizaya

1 Ọhụ Aizaya nwa Emọz, nke ọ hụrụ banyere Juda na Jerusalem n’oge ọchịchị Uzaya, Jotam, Ehaz na Hezekaya, bụ ndị eze Juda. **2** Gee ntị, gị eluigwe, gee ntị, gị ụwa! N’ihi na Onyenwe anyị ekwuola okwu: “Azurụ m ụmuntakiri, zụlite ha, ma ha enupula isi megide m. **3** Ehi maara onyenwe ya, ịnyịnya ibu makwaara ebe onyenwe ya na-anọ azụ ya nri, ma Izrel amaghị m, ndị m adighị aghotakwa.” **4** Ahụhụ dirị mba ndị mmehie, ndị ajoy omume riri ahụ, ụmụ ndị ajoy omume, ụmụ ndị nyefere onwe ha na mmerụ! Ha agbakwatala Onyenwe anyị azụ, ha eleliala Onye dị Nsọ nke Izrel, ha agbakwatala ya azụ ha. **5** Gini mere a ga-eji nọgide na-eti unu ihe? Gini mere unu ji nọgide na nupu isi? Lee ọnya juru unu isi, leekwa na ọria na-aria obi unu. **6** O nweghị akụkụ ahụ unu zuruoke, site n’ọbọ ụkwụ unu ruo n’opi isi unu; ọnya, na ntihia ahụ, na ọnya mmerụ ahụ, juputara unu n’ahụ; e kechikwaghị ha, e tekwaghị ha mmanụ. **7** Ala unu togboro n’efu, agbaakwala obodo unu oku. Ndị mbiarambia ewerechaala ihe di n’ubi unu n’ihu unu, ha emeela ka ọ togboro n’efu dika mgbe onye obia kpochapuru ihe di n’ime ya. **8** Ada Zayon ka a hapuru dika ulo nche di n’ubi vaini, dika ulo nta di n’ubi kukumba, dika obodo ndi iro gbara gburugburu. **9** O buru na Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile emeghi ka mmadu ole na ole fodu ndu n’ime anyi, anyi gara adi ka Sodom, anyi gaara adikwa ka Gomora. **10** Nurunu okwu Onyenwe anyi, unu ndi na-achi Sodom; geenu nti n’ozizi Chineke anyi, unu ndi Gomora. **11** “N’ihi gini ka unu ji na-achuru m otutu aja, gini ka ihe ndi a bu nye m?” ka

Onyenwe anyị siri. “Afọ ejula m n’aja nsure oku niile nke eji ebule na anumanu e mere ka ha gbaa abuba chuo; Obara oke ehi na nke umu aturu na mkpi adighi atokwa m utu. **12** Mgbe unu na-abia ka ahụ unu n’ihu m, onye choro nke a n’aka unu? Kwusinu izoto ogige m. **13** Kwusi iweta onyinye niile na-enweghi isi. Ihe nsure oku na-esi isi utu unu buru m ihe aru. Mmemme onwa ohuru, na nke ubochi izuike, na nzukota unu niile, apughị m inagide mkpokota unu nke na-abaghị uru. **14** Mkpuruobi m kporo mmemme onwa ohuru, na mmemme unu ndi ozo a kara aka asi. Ha buru m ibu aru, ike agwukwala m ibu ha. **15** Mgbe unu na-agbasa aka unu n’ekpere, agaghị m ana unu nti; o buladi mgbe unu na-ekpe otutu ekpere, agaghị m ana nti.” N’ihi na aka unu juputara n’obara! **16** Sachapunu onwe unu, dikwanu ocha. Weziganu ajo omume unu niile site n’ihu m; kwusinu ime ihe na-adighi mma. **17** Mutanu otu e si eme ihe ziri ezi; chononu ikpe ziri ezi, nyerenu ndi a na-emegbu aka. Werenu onodu nna n’ebe ndi na-enweghi nna no, ma kwuchitenu onu umu nwanji di ha nwuru. **18** “Bianu ka anyi kparitaa uka,” bu ihe Onyenwe anyi na-asi. “A sikwari na mmehie unu di ka uwe uhie, ha ga-adi ocha dika akummiri igwe, a sikwa na ha di uhie uhie dika oghe uhie, ha ga-adikwa ka aji anu ocha. **19** O buru na unu ga-ekwenye, o buru na unu ga-erubere m isi, aga m eme ka unu nwee ezi ihe nke unu ga-eri n’ala a. **20** Ma o buru na unu aju ma nupu isi, o bu mma agha ka a ga-eji gbuchapu unu.” N’ihi na onu Onyenwe anyi ekwula ya. **21** Lee ka obodo ahụ kwesiri ntukwasị obi aghoala onye akwuna! O bu nke juputarari n’ikpe ziri ezi;

ezi omume na-anọbu n’ime ya, ma ugbu a, ọ bụzi ndị ogbu mmadu. 22 Ọlaocha gi aghọla unyi, ezi mmanya gi aghọla nke a gwafere mmiri oke. 23 Ndi ndu gi niile bu ndi nnupu isi, ndi bukwa ndi enyi ndi ohi, onye obula n’ime ha huru iri ngari n’anya, na-agbasokwa onyinye. Ha adighi echebe ndi na-enweghi nna ikpe gbasara ndi inyom di ha nwuru adighi abia n’ihu ha. 24 N’ihi ya, Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile, Onye di ike nke Izrel, kwubiri si, “Aga m abo obo megide ndi iro m, ime ka unu gharakwa inye m nsogbu ozọ. 25 Aka m ga-abiakwasị unu. Aga m anucha unu dika e si anucha oiaedo, si otu a wepuchaa unyi niile di n’ime unu. 26 Emesia, aga m enye unu ndi na-ekpe ikpe ziri ezi. Ndi na-adu unu odu ga-abukwa ndi nwere uche dika ndi unu nwere na mbu. Ozọ, a ga-akpo obodo unu Obodo Ezi Omume, Obodo kwesiri Ntukwasị Obi.” 27 A ga-eji ikpe ziri ezi zoputa Zayon. O ga-ejikwa ezi omume zoputa ndi niile loghachikwutere ya. 28 Ma ndi mmehie niile na ndi niile na-enupu isi ka o ga-ala n’iyi; o ga-egbukwa ndi niile na-agbakuta Onyenwe anyi azu. 29 “There ga-eme unu n’ihi osisi ook nsọ ndi ahụ niile obi unu na-enwe anuri n’ime ha. There ga-eme unu n’ihi ubi a gbara ogige ndi ahụ unu jiri aka unu horo. 30 Unu ga-ala n’iyi dika osisi ook na-akponwu akponwu maobu ka ubi a gbara ogige nke mmiri koru. 31 Onye kachasi ike n’etiti unu ga-ala n’iyi dika ahijia na-ere oku; oru ya ga-abu icheku oku nke ga-emenye oku ahụ ga-erepia unu. O dikwaghi onye puru imenyu ya.”

2 Nke a bụ ihe Aizaya nwa Emoz hụrụ banyere Juda na Jerusalem. **2** N'ubochi ikpeazu, ugwu nke ulonso ukwu Onyenwe anyi, ga-abu nke eguzobere dika ugwu di elu kariya ugwu niile, a ga-ebuli ya elu kariya ugwu nta niile, mba niile di iche iche ga-eruba n'ime ya dika iyi. **3** Otutu ndi mmadu ga-abia ma sikwa, "Bianu, ka anyi rigoruo ugwu Onyenwe anyi, ka anyi gaa n'ulonso ukwu Chineke nke Jekob. O ga-akuziri anyi uzọ ya niile, ka anyi nwe ike jee ije n'okporozo ya niile." Iwu ga-esi na Zayon puta, okwu Onyenwe anyi ga-esitekwa na Jerusalem puta. **4** O ga-ekpe ikpe n'etiti mba niile, doziekwa esemokwu di n'etiti ndi di iche iche. Ha ga-akpugharika mma agha ha niile mee ka ha buru mma oge; kpugharika ube ha mee ya ka o ghoo mma ikwacha osisi. Mba obula agakwaghi ebuli mma agha megide mba ozo, maobu zuo onwe ha nilu agha ozo. **5** Unu ulo Jekob, bianu ka anyi na-agbaso ihè nke Onyenwe anyi anyi. **6** Gi, bu Onyenwe anyi, I gbakutala ndi gi, bu ulo Jekob azu. N'ihi na ha juputara n'ikpere arusi nke si n'owuwa anyanwu. Ha najukwa ase dika ndi Filistia. Ha na ndi na-ekpere arusi na-ejikokwa aka. **7** Ala ha juputara n'olaocha na olaedo, ha bara uba nke ukwu. Ala ha juputara n'inyinya. Ugbo agha ha dikwa ukwu. **8** Ala ha juputara n'arusi, ha nakpo isiala nye ihe ndi ahụ ha ji aka ha kpuo, ihe ndi ahụ mkpisiaka ha kpuru. **9** N'ihi ya, a ga-eme ka mmadu buru ihe e wedara n'ala, meekwa ka mmadu niile buru ndi e wedara n'ala. Ya mere, agbagharala ha. **10** Gaanu n'ime nkume, zonu n'ime ala n'ihi ihe egwu si n'ebe Onyenwe anyi, na n'ihi ima mma ebube nke idi ukwu ya. **11** Anya

nke onye nganga ka a ga-eweda n'ala, mpako nke ndị mmadụ ka a ga-ewedakwa n'ala. Ọ bụ naanị Onyenwe anyị ka a ga-ebuli elu n'ụbọchị ahụ. **12** Onyenwe anyị, Onye pụrụ ime ihe niile, nwere ụbọchị ọ kwadooro nye ndị mpako na ndị na-ebuli onwe ha elu, n'ihị na ihe niile e buliri elu (ka a ga-eweda n'ala), **13** nye osisi sida niile topurụ ogologo ma maa mma nke Lebanon, na osisi ook niile nke Bashan, **14** nye ugwu ukwu niile nke dị elu, na ugwu nta niile e buliri elu, **15** nye ụlọ elu niile, na mgbidi niile e wusiri ike, **16** nye ụgbọ mmiri niile e ji azụ ahịa, na ụgbọ mmiri ndị ọzọ niile buru ibu maa mma. **17** Onye nganga ka a ga-eweda n'ala, mpako nke ndị mmadụ niile ka a ga-eweda n'ala. Naanị Onyenwe anyị ka a ga-ebuli elu n'ụbọchị ahụ. **18** A ga-ala arụsị niile n'iyi, mee ka ha ghara idịkwa. **19** Ndị mmadụ ga-agba ọsọ gbaba n'ọnu dị na nkume, na n'ọnu e gwuru n'ala, n'ihị egwu Onyenwe anyị, na n'ihị ịma mma ebube nke idị ukwu ya, mgbe ọ ga-ebili iyoğharị ụwa. **20** N'ụbọchị ndị ahụ, ha ga-atufusị arụsị ọlaedo na nke ọlaọcha ha kpurụ, nke ha kpurụ ma na-eфе, hapurụ ha ụmụ oke, na ụmụ ụsụ. **21** Mgbe ahụ, ha ga-ezo onwe ha n'oghere niile dị n'oke nkume, na n'ime ọgba niile nke oke nkume n'ihị igbanarị iwe ọkụ Onyenwe anyị, na ịma mma ebube nke idị ukwu ya, mgbe o biliri iyoğharị ụwa. **22** Kwusị itukwasị mmadụ efu obi. O nweghị ihe ọ bụ karịa naanị nkuume ahụ dị ya n'ime, n'ihị gịni ka e ji agụnye ya?

3 N'ihị na, lee, Onyenwe anyị, bụ Onyenwe anyị, Onye pụrụ ime ihe niile, na-akwado isite na Jerusalem na Juda wezuga ihe nnweta na ihe nkwado niile, ya na ihe

oriri niile na mmiri ọ́nụ́nụ́ niile. **2** Ọ́ ga-ewezugakwa ndị́ bụ́ dike n’etiti ha, na onye agha, na onye ikpe, na onye amụma, na onye na-ajụ ase, na ndị́ okenye ha, **3** na onyeisi agha na-achị́ ndị́ agha iri ise, na onye a-na-asọpụrụ, na onye ndụmọ́dụ, na onye ọ́ka maara ọ́rụ, na onye nwere ezi mmụọ́ nghọ́ta ịkọ́ mmadụ́ ibe ya ọ́gwụ. **4** “Aga m eme ka ụmụ́ okorobịá ghọ́ọ́ ndị́ ozi ha, meekwa ka ụmụ́ na-anụ́ ara bụrụ́ ndị́ ịchị́ isi dī́ n’aka ha.” **5** Ndị́ mmadụ́ ga-emegbu ibe ha, otu onye megide onye ọ́zọ, onye agbataobi megide onye agbataobi ibe ya. Ụmụ́ okorobịá ga-ebili megide ndị́ okenye, ndị́ a na-elelị́ ga-emegide ndị́ a na-asọpụrụ. **6** Otu nwoke ga-ejide nwanne ya nwoke n’ụlọ́ nna ya sị́ ya, “I nwere akwa mgbochi, bụrụ́ onyendu anyị; lekọ́ta mkpọ́mkpọ́ ebe a anya.” **7** Ma ọ́ ga-azaghachi n’ụbọchị́ ahụ́ sị́, “O nweghị́ ihe m pụrụ́ ime. Enweghị́ m nri maọ́bụ́ akwa mgbochi n’ụlọ́ m. Emela m onyendu ndị́ a.” **8** Lee na Jerusalem na-asọ́ ngọ́ngọ. Juda na-adakwa. N’ihi na ndị́ bi n’ime ya ekwujoọ́la Onyenwe anyị. Ha na-elelị́kwa, ma na-enupu isi n’ebube Onyenwe anyị. **9** Ihu ha na-egosi ihe ha bụ́. Ọ́ na-ezipụ́ta ajọ́ omume ha. Ha na-anya isi n’ime mmehie ha dī́ka Sọ́dọm. Ihere adighị́kwa eme ha. Ahụ́hụ́ ga-adị́rị́ ha, n’ihi na ha ejirila aka ha kpatara onwe ha ahụ́hụ́. **10** Zie ndị́ ezi omume niile ozi sị́ ha, na ihe ga-agara ha nke ọ́ma, n’ihi na mkpụrụ́ sitere n’omume ha niile ka ha ga-eri. **11** Ma gwa ndị́ na-emebi iwu na ahụ́hụ́ dī́rị́ ha. Mbibi adakwasị́la ha! Ha ga-eketa oke ruoru ha, n’ihi ihe aka ha kpataara ha. **12** Ụmụ́ okorobịá na-emegbu ndị́ m, ụmụ́ nwanyị́ na-achị́kwa ha. Ndị́ m, lee na ndị́ na-achị́ unu na-eduhie unu ụ́zọ. Ha na-

eme ka unu kpafuo; ha esitela n'ezi ụzọ wezuga unu. **13** Onyenwe anyị anyị ewerela ọnọdụ ya n'ụlọikpe; ọ na-eguzo ikpe ndị ya niile ikpe. **14** Onyenwe anyị na-aba n'ikpe megide ndị okenye na ndị ndu nke ndị ya niile. Ọ bụ unu bụ ndị lara ubi vajị m n'iyi; ihe unu ji aka ike pụnara ndị ogbenye jupụtara n'ụlọ unu. **15** Gịni mere unu ji azọpịa ndị m, "Gịni mere unu ji si otu a na-egwepịa ihu ndị ogbenye?" Otu a ka Onyenwe anyị, bụ Onyenwe anyị, Onye pụrụ ime ihe niile kwupụtara. **16** Ọzọkwa, Onyenwe anyị kwuru si, "Ndị inyom Zayọn bụ ndị mpako. Ha ji olu e setiri eseti, na anya na-achoghari ndị ikom ha ga-aghogbuta na-ejeghari. Ha na-ejeghari kwa na-arọ mma na-añagharikwa ukwu, na-emekwa ka ihe ichọ mma ọla ụkwụ ha na-ada ụda. **17** N'ihia ya, Onyenwe anyị ga-eme ka ọnya juputa n'isi ndị inyom Zayọn, Onyenwe anyị ga-emekwa ka ha gharakwa inwe agiri isi n'isi ha." **18** N'ubochi ahụ, Onyenwe anyị ga-anapụ ha ihe ichọ mma ha niile, ma mgbaaka, ma ichafọ igbado isi, ma ihe olu nke di n'udidi ọnwa ọhuru, **19** ma ọlantị, ma mgbaaka, ma akwa e ji ekpuchi ihu, **20** ma akwa ha na-eyi n'isi, na ọla ụkwụ, ma ihe ha na-eke n'ukwu, ma karama mmanu isi uto, ma ọgwụ di iche iche; **21** ma ọlaaka ha niile na ọla imi ha niile, **22** ma uwe mmemme ha niile ma uwe mwuda niile, ma akwa akwa mgbochi, ma akpa nta niile, **23** ma enyo ha niile, ma akwa ọcha niile, ma okpu oma niile, ma mgbokwasị ha niile. **24** N'ọnọdụ ụda oma, ha ga-esi ure ure; n'ọnọdụ ihe ike n'ukwu, ha ga-ekekwasị onwe ha eriri; n'ọnọdụ agiri isi e doziri edozi, ha agaghị enwe ọ buladi otu agiri isi; n'ọnọdụ akwa ọcha, ọ bụ akwa

mkpe ka ha ga-eyi; n'ọnọdụ ịma mma, anụ ahụ ha ga-achakposị. **25** Ndi ikom unu ka a ga-eji mma agha gbuo, ndi bu dike ka a ga-egbu n'agha. **26** Onu uzọ ama niile nke Zayon ga-eti mkpu akwa ruokwa ujụ. O ga-atogboro n'efu. O ga-anodu n'ala.

4 N'oge ahụ, ndi ikom ole na ole ga-afodu ndu. Nke a ga-eme ka ndi inyom asaa na-azọ otu nwoke. Ha ga-abiakwute ya si ya "Kwere ka anyi niile buru ndi nwunye gi! Anyi ga-akpara onwe anyi nri, zura onwe anyi akwa. Naani kwere ka anyi na-aza aha gi, ka a ghara iko anyi onu." **2** N'ubochi ahụ, Onyenwe anyi ga-eme ka Alaka Onyenwe anyi mabiga mma oke, ma nwekwa ebube di ukwu. Ndi foduru ndu n'Izrel ga-enweta ihe ubi ga-enye ha onu, na nke ga-ewetara ha obi nganga na mmuo inya isi. **3** Ndi ahapuru na Zayon, ndi no na Jerusalem ka a ga-akpo ndi di nsọ, bu ndi ahụ niile e dere aha ha n'etiti ndi bi n'ime Jerusalem. **4** Onyenwe anyi ga-asachapu unyi niile nke ndi inyom Zayon, o ga-asachapukwa obara niile di na Jerusalem site na mmuo nke ikpe, na mmuo nke oku. **5** Mgbe ahụ, Onyenwe anyi ga-ewuru ugwu Zayon niile na ndi niile zukoro n'ebe ahụ ndo ga-ekpuchi ha niile. Ihe o ga-eji mee ndo a bu igwe ojii na anwuru oku nke ga-adiri ha n'ehihie, na oku na-enwu enwu, nke ga-adiri ha n'abalị. Ebube ahụ ga-abu ihe mkpuchi nye ha. **6** O ga-aburu ha ebe mgbaba na ndo ime ka okpomoku nke ehie hapu ichagbu ha. O ga-abukwara ha ebe izere ndu, na ebe nzuzo puo n'oke ifufe na mmiri.

5 Aga m abụ abụ nye onye m huru n'anya, abụ banyere ubi vaini ya. Onye m huru n'anya nwere ubi ya n'elu

ugwu nta nke bu ezi ala. 2 O gwuzere ya, wepusia okwute niile di n'ime ya, werekwa mkpuru vaini mara mma kuo n'ime ya. O wuru ulo nche n'etiti ya, sitekwa na nkume waputakwa ebe izocha mmanya. Emesia, o noduru chere oge owuwe ihe ubi. Mgbe oge ahuru, o choputara na nonodu mkpuru vaini mara mma, o bu ndi joro njo miri.

3 “Ugbu a, ndi ikom Jerusalem na Juda, unu anula ihe mere. Kpebienu ikpe a di n'etiti mu na ubi vaini m. **4** Olee ihe ozo m gaara emere ya karja ihe m mere? Gini mere ubi vaini m ji mbara m mkpuru joro njo nonodu mkpuru na-atu utu? **5** Ugbu a, lee, ihe m na-aga ime ubi vaini m a. Aga m ewepu ihe mgbochi a gbara ya, hapu ya ka o ghoo ebe anu ulo na-ata nri. Aga m etida mgbidi ya hapu ya ka o buru ebe a na-azotu ukwu. **6** Agaghi m akwachakwa ya ozo. Agakwaghi m egwuru ya ala, aga m ahapu ya ka ogwu na uke too n'ime ya. Aga m enyekwa igwe ojii iwu ka mmiri ghara izokwasu ya ozo.” **7** Ubi vaini nke Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile, bu mba Izrel na ndi Juda, ha bu vaini ahuru nke n'atu obi ya utu. Ma o lere anya ikpe ziri ezi, ma ihe o huru bu iwusi obara. O lere anya ezi omume, ma ihe o nuru bu mkpu akwa ndi a na-emegbu emegbu. **8** Ahuru diri unu ndi nazukota ala ma ndi ozo ahughi ebe ha ga-ebi, unu ndi na-ewu ulo na-ewukwasu ulo n'ala buru ibu, ime ka o buru naani unu bi n'ua. **9** Ma Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile ekwuola ihe banyere unu, na nonodu unu. Eji m nti m abuo nu mgbe o na-asu, “N'ezie, otutu ulo mara mma ga-atogboro n'efu, ulo ukwu mara mma ndi nwe ha agaghi anokwa. **10** Ubi vaini ahuru a ga-ehi abuo koo

ụbọchị iri ga-ewepụta naanị ihe nwere ike iru galọọnu
 mmanya isii, ma ọka a kọrọ, nke ruru akpa ọka atọ ga-
 amịputa ihe ruru otu akpa n'okara.” **11** Ahụhụ ga-adịrị
 unu niile ndị na-ebili n'isi ụtụtụ igbaso mmanya. Ndị na-
 amụgide anya abalị tutu ruo mgbe ha nùbigara mmanya
 oke. **12** Unu na-eji ụbọ akwara dī iche iche na une, na
 ihe iti egwu na opi, na mmanya na-eme onwe unu obi
 ụtọ n'oge mmemme oriri unu, ma unu na-elelị Onyenwe
 anyị anya; unu adighikwa asọpuru akaoru ya. **13** N'ih
 ya, ndị m ga-eje biri na mba ọzọ, n'ih amaghị ihe; ndị
 ọkwa ha dī elu ga-anwu n'ih aguụ, ndị mmadu efu ga-
 abu ndị akpiri ga-akpo nku n'ih aguụ mmiri. **14** N'ih
 ya, ala mmuo na-eme ka ọchicho ya saa mbara, ọ na-
 asaghebigakwa onu ya oke; ndi ukwu na ndi nta bi n'ime
 ala a ka ọ ga-elo, tinyere ndi na-emebiga mkpotu oke, na
 ndi na-egwuribiga egwu onu oke. (Sheol h7585) **15** N'ubochi
 ahụ, a ga-eweda n'ala ndi dī elu, na ndi dī ala, ndi mpako
 ka a ga-eweda n'ala. **16** Ma Onyenwe anyi, Onye puru ime
 ihe niile, nwee onodu dikarisiri elu, n'ih ikpe ikpe ziri ezi
 ya, Chineke onye dī nsọ na-egosikwa onwe ya na ọ dī nsọ
 site n'ez omume ya. **17** Mgbe ahụ, umu aturu ga-akpa
 nri ha dī ka ọ bu n'ozara ka ha no, ehi na anu ulo ga-
 akpa nri ha n'ulo ndi ogaranya niile e tikporo etikpo. **18**
 Ahuhu ga-adiri ndi ji aghugho na-adokpughari mmehie
 ha; ahuhu dikwara ndi na-adokpughari ajo omume ha
 dika udo eji adokpughari ugboala. **19** Nye ndi ahụ na-
 asi “Ka Chineke mee ngwa; ya ruo oru ya osiiso, ka anyi
 hu ya. Atumatu nke Onye nsọ nke Izrel, ka ọ biaruo nso,
 ka ọ puta ihè, ka anyi nwe ike mara ihe o zubere.” **20**

Ahụhụ dīrī ndī na-akpọ ihe ojọọ ezi ihe ndī na-akpọkwa ezi ihe ihe ojọọ, ndī na-etinye ọchịchiri n'ọnọdu ihè na ihè n'ọnọdu ọchịchiri ndī na-etinye ihe dī ilu n'ọnọdu ihe uto, na ihe uto n'ọnọdu ihe ilu. **21** Ahụhụ ga-adiri ndi maara ihe n'anya nke onwe ha, ndi na-elekwa onwe ha anya na ha bu ndi nwere nghota. **22** Ahụhụ ga-adiri ndi bu dike n'ihu mmanya, na ndi bukwa dimkpa n'igwakota mmanya, **23** ndi na-asị onye ikpe maara n'ikpe amaghi ya n'ihu inata ngari, ma wezuga ikpe ziri ezi site n'ebe onye aka ya di ocha no. **24** N'ihu ya, dika ire oku si erechapu ahijia oka, na dika ahijia kporo nku si ada n'ime oku na-enwu enwu, otu a ka mgborogwu ha ga-ere ure okoko ha ka ikuku ga-ebufu dika uzuzu; n'ihu na ha ajula iwu niile Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile nyere, leliakwa okwu nke Onye nsọ Izrel. **25** N'ihu nke a, iwe Onyenwe anyi di oku megide ndi ya; o setipuru aka ya na-etitu ha n'ala. Ugwu niile ga-ama jijiji, ozu ndi ahụ dika ihe na-abaghị uru n'okporozọ niile. Ma n'agbanyeghi ihe ndi a niile, iwe ya alaghachibeghi azu, aka ya ka setipukwara esetipu. **26** O ga-eweli okoloto nye mba niile di n'ebe di anya, o na-akpokota ndi niile no na nsotu uwa. Ma lee, ka ha na-abia, ha na-eme ngwa bia osijiso. **27** O dighi onye na-ada mba, o dikwaghi onye n'asu ngongo n'ime ha, o dighi onye n'atu oru ura maobu rahụ ura, o dighi ihe ike n'ukwu ha nke topuru atopu o dighi ihe ikechi akpukpokwu nke dōbiri adōbi. **28** Aku ha niile di nkọ, ekweela uta ha niile, ukwu inyinya di ka nkume oku, ukwu ugbo agha ha di ka oke ifufe. **29** Ha na-ebigbo dika odum, ha na-ebigbokwa dika umu odum; ha na-asu mgbe

ha wụkwasịrị n'elu ihe ndọgbu. Ha na-ejide ndị m, kpurụ ha laa, ọ dịkwaghị onye nnapụta ha nwere. **30** N'ụbọchị ahụ, ha ga-ebigbọ n'elu ya dika mbigbọ nke oke osimiri. A sịkwa na mmadụ elegide ala ahụ anya, ọ ga-ahụ na ọchịchiri na ihe mgbu, ọ buladi anyanwụ ka igwe ojii ga-eme ka ọ gbaa ọchịchiri.

6 N'afọ ahụ, mgbe eze bụ Uzaya nwurụ, ahurụ m Onyenwe anyị ka ọ nọ n'ocheeze ya dị oke elu. Ọnụ ọnụ ala uwe ya juputara ụlonsọ ukwu ya. **2** Ndị na-erughari n'elu ocheeze ya bụ ndị mmụọ ozi a na-akpọ seraf, ndị nwere nku isii. Ha ji nku ha abụọ kpuchie ihu ha; abụọ ka ha ji kpuchie ụkwụ ha, abụọ nke fọdurụ ka ha ji na-efeghari. **3** Ha na-aburịtara onwe ha abụ, sị, “Nsọ, Nsọ, Nsọ, ka Onyenwe anyị, Onye purụ ime ihe niile dị. Ụwa niile juputara n'ebube ya.” **4** N'ihị ụda olu ha, ọnụ ụzọ na mgbidi ụlonsọ mara jijiji, ụlọ ahụ juputara n'anwurụ oku. **5** Etiri m mkpu akwa sị. “Ewoo! Onye nwurụ anwụ ka m bụ, n'ihị na onye mmehie ka m bụ, egbugbere ọnụ m bụ egbugbere ọnụ rurụ arụ; ọ bụkwa n'etiti ndị egbugbere ọnụ ha rurụ arụ ka m bi. Ugbu a, ejirila m anya m hụ Onyenwe anyị, Onye purụ ime ihe niile, onye bụ Eze ukwu ahụ!” **6** Mgbe ahụ, otu n'ime seraf ndị ahụ sitere n'ebe ọ nọ fekwute m, were mkpa gụta otu icheku dị oku site n'ebe ichụ aja. **7** O weere icheku oku ahụ sọtụ m n'ọnụ, sị m, “Ugbu a, a gụọla gi dika onye dị ọcha, n'ihị na icheku a emetula gi n'ọnụ. A gbagharakwala gi mmehie gi niile.” **8** Mgbe ahụ, anurụ m olu Onyenwe anyị ka ọ na-aju, “Onye ka m ga-eziga? Onye ga-ejekwara anyị?” Asịrị m, “Lee m, ziga m.” **9** Ọ siri, “Gaa gwa ndị a

sị, “Na-anụny, ma unu aghọtala, na-elenụ anya ma unu ahụla.’ 10 Mee ka obi ndị a maa abụba, dīkwa arọ, mee ka ntị ha kpọchie, mechiekwa anya ha. Ma ọ bughị otu a, ha nwere ike jji anya ha hụ ụzọ, jiri ntị ha nụ ihe, jirikwa obi ha ghọta, ma chigharia buru ndị a gworo.” 11 Ma ekwuru m sị, “Onyenwe m, ọ bụ ruo ole mgbe?” Ọ zara, “Ọ bụ ruo mgbe obodo ha togboro n’efu, mgbe ọ na-adighi onye ga-afodu n’ime ya; mgbe ulo obibi ha niile ga-atogboro n’efu, mgbe e bibisiri ala ubi ha niile. 12 Ọ bụ ruo mgbe Onyenwe anyi zigara onye obula gaa ebe di anya, ala niile atogbokwara n’efu. 13 Ma ọ burukwa na otu uzọ n’ime uzọ iri n’ime ha niile afodu n’ala a, a ga-eme ka ọ laa n’iyi. Ma dika osisi terebint na osisi ook na-ahapu ogwe mgbe e gbujiri ha, ya mere mkpuru nsọ ahụ ga-abu ogwe osisi n’ala ahụ.”

7 Mgbe Ehaz, nwa Jotam, nwa nwa Uzaya bu eze na Juda, Rezin eze Aram, na Peka eze Izrel, nwa Remalaya, busoro Jerusalem agha. Ma ha emerighi ya; obodo ahụ guzosiri ike. 2 Ma mgbe e mesiri, ozi ruru ulo Devid nti si, “Ndi Aram na Ifrem ejikola onwe ha onu”; nke a mere ka uloze, na obi ndi ọ na-achi maa jijiji, dika osisi di n’ohia si ama jijiji mgbe oke ifufe na-efe. 3 Mgbe ahụ, Onyenwe anyi gwara Aizaya okwu si ya, “Jekwuru Ehaz bu eze. Mgbe i na-aga, kporo Shia-Jashub nwa gi nwoke. Unu ga-ahụ Ehaz n’akuku Elu elu olulu odo mmiri nke di n’uzo ahụ gwara n’Ala osu akwa. 4 Gwa ya ka ọ ghara inye ndu ya nsogbu, ka ọ gharakwa itu egwu. Si ya, ‘Lezie anya, no juu, echegbula onwe ya banyere icheku oku abuo ahụ na-anyu anyu. Atula egwu n’ihi iwe

Rezin nwa Aram, na iwe Peka nwa Remalaya. **5** E, Aram, na Ifrem, na nwa nwoke Remalaya, agbaala izu ibuso gi agha ıla gi n'iyi. Ha ekwuola si, **6** “Ka anyi wakpo Juda, ka anyi dōwaa ya ma kee ya n'etiti onwe anyi, mee nwa Tabeel ka o buru eze ya.” **7** Ma otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi kwuru, “O gaghi adi ire! O gaghi emezukwa. **8** N'ihisi obodo Aram bu Damaskos. Onyeisi Damaskos bu naani Rezin. Ma tupu afọ iri isii na ise agafee a ga-etikpokwa Ifrem. **9** Isi obodo Ifrem bu Sameria. Onyeisi Sameria bu naani nwa Remalaya. O buru na unu eguzosighi ike n'okwukwe unu, unu agaghi eguzo ma oji.” **10** O dighi anya, Onyenwe anyi ziri Ehaz ozi ndi a si, **11** “Juo m bu Onyenwe anyi Chineke gi, ka m meere gi ihe iribama nke ga-egosi gi na m ga-ebibi ndi iro gi niile dika m kwuru. Rijo m ihe masiri gi, n'ebe di elu n'eluigwe maobu n'ebe kachasi omimi n'owa.” (Sheol h7585) **12** Ma Ehaz zara si, “Mba, agaghi ario, agaghi m anwakwa Onyenwe anyi m otu a.” **13** Ma Aizaya siri, “Naanu nti unu ulo Devid. O bu na o zurughi unu ime ka ike gwu mmadu? Unu ga-emekwa ka ike gwu Chineke n'onwe ya? **14** Ya mere, Onyenwe anyi n'onwe ya ga-enye gi ihe iribama! Lee, nwaagboghọ ahụ na-amaghi nwoke ga-aturu ime, muo nwa nwoke. O ga-akpo aha ya imanuel, nke putara, Chineke nonyeere anyi. **15** Mmiri ara ehi rahuru arahu na mmanu anu ka nwantakiri ahụ ga-eri mgbe o matara iju ihe ojo na ihoro ezi ihe. **16** Tupu a zulite nwantakiri ahụ imata ihoro ezi ihe na iju ajo ihe, ndi eze abuo ndi i na-atu egwu ha, ga-anwucha. **17** Onyenwe anyi ga-eme ka obubu onu di ukwu bjakwasị

gị na obodo gị, na ezinaụlọ gị. Ihe egwu ga-adịkwa, ụdị nke a na-ahụbeghị mbụ, site n'oge e kewapuru Ifrem site na Juda. Eze Asirija ga-edu ndị agha ya bịa.” **18** N'ụbọchị ahụ, Onyenwe anyị ga-akpọku ijiji site na nsọtụ Najil dī n'Ijīpt nakwa aṅụ sitere n'ala Asirija. **19** Ha ga-abịa n'igwe, bichie ndagwurugwu ala gị niile, na n'ogba nkume niile, na n'ohia ogwu ogwu niile, na n'ozara niile, na n'ezī ala niile. **20** N'ụbọchị ahụ, Onyenwe anyị ga-eji agụba e gotara n'ofe osimiri, nke bụ eze Asirija, kpuchapụ unu agiri isi na aji ukwu, kpuchapukwa afuonu unu niile. **21** N'ụbọchị ahụ, otu onye ga-edebe otu nwa ehi na ewu abụọ ndu. **22** Onye oḅula kwa n'ala ahụ ga-eri mmiri ara ehi rahuru arahụ, ya na mmanu aṅụ, n'ihī na mmiri ara ehi ga-aba ụba nke ukwu n'ala ahụ. **23** N'ụbọchị ahụ, ala oḅula nke nwere otu puku osisi vaini nke onuahia ya ruru otu puku shekel olaocha ga-abu naani ogwu na uke. **24** Ndị dinta ga-achiri akụ na uta gaa n'ebe ahụ, n'ihī na uke na ogwu ga-ekpuchi ala ahụ. **25** Ma banyere ugwu eji oḅu kọọ na mbụ, i gaghị abakwa n'ebe ahụ ozo n'ihī egwu uke na ogwu; ha ga-abu ebe a na-atopu ehi na ebe aturu na-agbaghari.

8 Onyenwe anyị siri m, “Were otu mbadamba ihe dī ukwu, were odee nke onye oḅula na-eji ede ihe dekwasī ya Maha-shalal-Hash-Baz. **2** Aga m akpobata Uraya onye nchujaja na Zekaraya nwa Jeberekaya dika ndi akaebe kwesiri ntukwasī obi.” **3** Emesija, mu na nwunye m, bu onye amuma dinakoro, o tuuru ime, muro m nwa nwoke. Ma Onyenwe anyi siri m, “Guo ya Maha-shalal-Hash-Baz. **4** N'ihī na tupu nwantakiri ahū etolite ikpo

nne maobu nna, eze ndi Asiria ga-ebuso Damaskos na Sameria agha, bukorokwa aku ha niile.” 5 Onyenwe anyi gwakwara m okwu ozos, 6 “N’ihi na ndi a ajula mmiri Shiloa nke ji nwayos na-asos ma na-anuri onu n’ihi Rezin na nwa nwoke Remalaya, 7 ya mere, Onyenwe anyi na-aga iweta iju mmiri nke osimiri Yufretis megide ha, bu eze ndi Asiria ya na ebube ya niile. O ga-erubiga oke, gafee uzo ya niile, o ga-erubiga ma tofeekwa onu ya niile, 8 wusjakwa n’ala Juda niile. O ga-erikpu ala Juda niile, o ga-agabiga, kpuchiekwa o buladi n’olu ka o ga-eru. Nku ya ga-agbasa kpuchie obosara niile nke ala gi, O Imanuel.” 9 Tienu mkpu agha unu mba di iche iche, ma a ga-etipia unu. Geenu nti unu mba niile di ebe di anya. Kwadoonu maka agha ma a ga-etipia unu. Kwadoonu maka agha ka e tipia unu. 10 Tuonu atumatu unu ma a ga-ekposa ya. Weputanu atumatu unu ma o gaghie eguzo n’ihi na Chineke nonyere anyi. 11 Otu a ka Onyenwe anyi siru m n’ike nke aka ya di n’ahu, o doros m aka na nti ka m ghara ije ije n’uzo ndi nke a, na-asi: 12 “Adinyerela ha n’ihe niile ha na-ezube ime na nzuzo megide ochichi; ka ihe ha na-atu egwu hapu ibu ihe ga-eme ka i tuos egwu. 13 Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile, ya ka unu ga-edo nsos. Ya bu onye unu kwesiri itu ujo. Ya bu onye unu ga-atu egwu ma jijiji. 14 O ga-abukwa ebe nsos; nye ulos Izrel na Juda, o ga-aghoro ha nkume nke na-eme ka ndi mmadu sos ngongo, oke nkume nke na-eme ka ha daa. O ga-abukwara ndi Jerusalem igbudu na onya nke ha ga-adaba n’ime ya. 15 Otutu n’ime ha ga-asos ngongo; ha ga-ada buru ndi e tipjara. Ha ga-abu ndi onya ga-ama, na ndi

a ga-anwude.” **16** Kechie ihe igba ama nke iwu a kpuchie ntuziaka Chineke nke oma n’etiti ndi na-eso uzọ ya. **17** Aga m echere Onyenwe anyi, onye na-ezonari ulo Jekob ihu ya ugbo a. Aga m atukwasị obi m na ya. **18** Lee mu onwe m, na umu ndi Onyenwe anyi nyere m. Anyi bu ihe iribama na ihe iji cheta ihe nye ndi Izrel site na Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile, onye na-ebi n’ugwu Zayon. **19** Mgbe onye obula siri unu, jutanu ndi na-aju mmuo ojoo ase na ndi dibia afa ihe, bu ndi na-ekwu okwu n’olu di nta nke mmadu na-adighi anu nke oma na ndi na-atamu atamu, ndi mmadu o gaghiaju Chineke ha ase? O bu n’ihi gini ka eji juta ndi nwuru anwu ase n’ihi ndi di ndu? **20** Lezienu okwu ntuziaka na nke ido aka na nti Chineke anya. O buru na ozi ha di iche na nke a, o gosiri na ha enweghi ihè maobu eziokwu obula n’ime ha. **21** Ndi a ga-awaghari n’ala a niile. Aguu ga-agu ha, ha ga-adakwa mba. N’onodu oke aguu nke ga-agu ha, iwe di ukwu ga-ewe ha, mee ka ha lelie anya ha n’elu, kochaa eze ha, na Chineke ha. **22** Mgbe ahụ, o buru na ha eledata anya ha n’ala o bu naani oke nsogbu na oke ihe mgbu ka ha ga-ahu. Ha ga-ahukwa oke ihe egwu na ochichiri. Uzọ mgbapu agaghị adikwara ha n’oge nsogbu a. A ga-achubanye ha n’ime ochichiri.

9 Ma otu obula o siri di, oge ahuhu na ochichiri na iru uju ahu agaghị adigide nye ndi ahu no na nkpa. N’ihi na n’oge gara aga, o mere ka e lejia ala Zebulon na ala Naftali anya, ma n’oge di n’ihu, o ga-eme ka a asopuru Galili nke mba niile, nke di n’akuku osimiri, n’ofe Jordan. **2** Ndi no na-agaghari n’ochichiri ahula ihè di ukwu; ndi ahu bi

n'ala nke onyinyo ọnwụ ka ìhè nwukwasịrị. **3** I meela ka mba ahụ baa ụba dịrị ukwu, mee ka ọñụ ha dika ukwu, ha na-enwe ọñụ n'ihu gi, dika ọñụ nke ndi ọrụ ubi n'oge owuwe ihe ubi, dika ndi agha na-eteghari egwu ọñụ mgbe ha na-ekesa ihe a kwatara n'agha. **4** N'ihu na dika n'ubochi nke Midia, i gbajisiela ibu arọ niile e bokwasiri ha, ihe mgbochi nke di n'ubu ha, nke bu mkpara ndi na-akpagbu ha. **5** N'ihu na akpukpokwu nke ndi agha na-eyi, na uwe agha nke obara mechuru, ha ga-abu ihe a ga-agba oku, ha ga-abu ihe ndi ga-eme ka oku ree nke oma. **6** N'ihu na amoralala anyi otu nwa, e nyekwala anyi otu nwa nwoke. O ga-abukwa onye ga-achi anyi. Ndi a ga-abu aha ya, Onye Ndumodu di Ebube, Chineke bu dike, Nna nke mgbe ebighi ebi, Eze Udo. **7** Alaeze ya ga-aba uba, ochichi eze ya ga-abu nonodu udo nke na-enweghi ogwugwu. O bu nocheeze Devid ka o ga-anokwasi, chikwa n'alaeze ya. O ga-eme ka alaeze ahụ guzosie ike; o bukwu ikpe ziri ezi na ezi omume ka o ga-eji chia site n'oge ahụ ruo mgbe ebighi ebi. Inu oku nke Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile, ga-emezukwa nke a. **8** Onyenwe anyi eziela ozi megide Jekob o ga-adakwasikwa Izrel. **9** Ndi ahụ niile ga-amatakwa ya, Ifrem na ndi bi na Sameria ga-amatakwa bu ndi na-eji nganga na mpako na-ekwu si, **10** "Nkume brik ndi ahụ adakposiala ma anyi ga-eji nkume a waziri awazi wughachi ha; o bu ezie na e gbutusiala osisi sikamo niile anyi ji wuo ulo anyi, ma anyi ga-eji osisi oma sida dochie ha." **11** Ma Onyenwe anyi a kpaliela ndi iro Rezin ka ha bilie megide ha, o kwalielwala ndi iro ha. **12** Ndi Aram sitere n'owuwa anyanwu, na ndi

Filistia sitere n'òdìda anyanwụ ha e werela ọ́nụ́ ghere oghe richapụ́ Izrel. Ma n'agbanyeghị́ ihe ndị́ a niile, iwe ya alaghachibeghị́ azụ́, aka ya ka setipụ́kwara esetipụ́.

13 Ma ọ́ bụ́ ezie na Onyenwe anyị́, Onye pụ́rụ́ ime ihe niile ataala ha ahụ́hụ́ dị́ otu a, ndị́ Izrel echegharibeghị́, ha alọghachikwutebeghị́ ya. **14** N'ìhi ya, n'otu ụ́bọ́chị́, Onyenwe anyị́ ga-ebibi ndị́isi Izrel na ndị́ ọ́dụ́dụ́, ọ́ ga-ebibikwa alaka nkwa na osisi achara niile. **15** Ndị́ okenye na ndị́ a maara aha ha bụ́ ndị́isi ha, ndị́ amụ́ma ụ́gha bụ́ ọ́dụ́dụ́ ha. **16** N'ìhi na ndị́ ndu nke ndị́ ya eduhiela ha; ndị́ na-ezi ha ụ́zọ́ emeela ka ha kpafuo. **17** Ya mere, Onyenwe anyị́ agaghị́ enwe mmasị́ n'ụ́mụ́ okorobịa ahụ́, ọ́ gaghị́ enwekwa obi ebere n'ebe ụ́mụ́ ndị́ na-enweghị́ nna maọ́bụ́ n'ebe ụ́mụ́ nwanyị́ na-enweghị́ dị́ nọ́, n'ìhi na onye ọ́bụ́la n'ime ha adighị́ asọpụ́rụ́ Chineke, bụ́rụ́kwa ndị́ ajọ́ omume, ọ́nụ́ onye ọ́bụ́la na-ekwu ihe nzuzu. Ma n'agbanyeghị́ ihe ndị́ a niile, iwe ya alaghachibeghị́ azụ́, aka ya ka setipụ́kwara esetipụ́.

18 N'ezie, ajọ́ omume na-ere dị́ ka ọ́kụ́: ọ́ na-erepịa ogwu na uke, ọ́ na-emekwa ka oke ọ́hịá nwuru ọ́kụ́, mee ka anwụ́rụ́ ọ́kụ́ si na ya rigoruo na mbara eluigwe. **19** N'ìhi iwe ahụ́ Onyenwe anyị́, Onye pụ́rụ́ ime ihe niile na-ewe, ahụ́hụ́ ọ́ ga-enye ga-adị́ ka ọ́kụ́ na-ere ere; ọ́ na-erepịa ala ahụ́ niile na ndị́ bi n'ime ya; ọ́ dīkwaghị́ onye ga-azọpụ́ta ibe ya. **20** N'ala ahụ́ niile, ma n'aka nri ma n'aka ekpe, onye ọ́bụ́la ga-agbalị́ ìdọ́tara onwe ya ihe oriri. Ha ga-eri ma afọ́ agaghị́ eju ha; n'ezie, ha ga-eri ọ́ bụ́ladị́ anụ́ ahụ́ ụ́mụ́ nke aka ha. **21** Ndị́ Manase ga-alụ́so ndị́ Ifrem ọ́gụ́, ndị́ Ifrem ga-alụ́sokwa ndị́ Manase ọ́gụ́. Ha abụ́ọ́ kwa ga-ejikọ́ta aka

luso Juda oḡu. Ma n'agbanyeghị ihe ndị a niile, iwe ya alaghachibeghị azu. Aka ya ka setipukwara esetipụ.

10 Ahuhụ na-adiri ndi niile na-atuputa iwu na-ezighi ezi; ndi niile na-atuputa iwu mmegbu, **2** jiji napu ndi ogbenye ihe ruru ha nakwa inapu ndi m a na-emegbu emegbu ikpe ziri ezi, na-emekwa ka umu nwanyi di ha nwuru buru anu oriri ha na izunara umu na-enweghi nne na nna ihe ha nwere. **3** Gini ka unu ga-eme n'ubochi m ga-abia ileta unu? Gini ka unu ga-eme n'ubochi m ga-eweta ila n'iyi, nke ga-esi n'ebe di anya biara unu? Onye ka unu ga-agbakwuru maka enyemaka? O bu ebe ka unu ga-ahapu aku unu niile? **4** Mba, o dighi ihe ga-afodu; karija na a ga-egbu unu n'ihu oḡu, maobu dokpuru unu dika ndi mkporo. Ma n'agbanyeghi ihe ndi a niile, iwe ya alaghachibeghi azu, aka ya ka setipukwara esetipu. **5** "Ahuhu ga-adiri Asiria onye bu mkpara nke iwe m. N'aka ya ka mkpo nke onuma m di. **6** Ana m ezipu ya imegide mba a na-amaghi Chineke, m na-eziga ya imegide ndi na-akpasu m iwe, ka ha kwakoro ihe nkwa n'agha ha, punakwara ha ufodu n'ike, nakwa izoto ndi ha niile n'ala dika apiti nke okporozo. **7** Ma o bughị ihe a ka o zubere, nke a abughị ihe o na-eche n'obi ya; o zubere ila ndi m n'iyi, na ibibi otutu mba di iche iche. **8** O siri, 'Ndi ochiagha m niile ha abughị ndi eze?' **9** 'Onodu Kalno o dighi ka nke Kakemish? Hamat o dighi ka Apad; Sameria o dighikwa ka Damaskos? **10** Dika aka m si chikota alaeze di iche iche nke otutu arusi, alaeze di iche iche nke arusi apiri api ha kariji nke Jerusalem na Sameria. **11** O bu na m agaghi emekwa Jerusalem na arusi ya niile apiri

apị dika m mere Sameria na arụsị ya niile?” **12** Mgbe Onyenwe anyị rụsiri ọrụ ya niile megide ugwu Zayon na Jerusalem, ọ ga-asị, “Aga m ata eze ndị Asiria ahụhụ n’ihi nganga nke obi ha, na inya isi nke anya mpako ya. **13** N’ihi na ọ na-asị, “Ọ bụ site n’ike aka m, ka m ji mee nke a, ọ bụkwa na amamihe m, n’ihi na m nwere nghọta. Ewezugara m oke ala mba niile dị iche iche, apunara m ha akụ ha niile; dika onye dị ike, e wedara m ndị eze ha niile n’okpuru m. **14** Dika mmadụ si agbatị aka n’ime akwụ nnụnụ, otu a ka m chikọtara akunuba mba dị iche iche, dika mmadụ si achikọta akwa ahapuru ahapụ, otu a ka m chikọtara mba ụwa niile; Ọ dighi onye meghariri otu nku, maobu saghee onu ya ime mkpotu!” **15** Anyuike ọ ga-anya isi si na ya di ukwu karịa onye na-eji ya awa nku, ka ọ bụ mma nkwo, ọ ga-aja onwe ya karịa onye na-eji ya akpowa ihe? Dika a ga-asị na okporo igwe ga-ebuli onye na-eweli ya elu, maobu mkpo ọ ga-efeghari onye na-abughị osisi. **16** N’ihi ya, Onyenwe anyi, bu Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile, ga-ezitere ndi agha gi mara abuba ihe otiti; ọ ga-akwanye oku n’okpuru ihe ngosiputa nke idi ebube ya dika ire oku nke na-ere ere. **17** Ihe nke Izrel, ga-agho oku, Onye nsọ ha, ga-aghokwa ire oku nke ga-ala ihe niile n’iyi. N’otu abali ka ọ ga-erechapu ogwu niile na uke niile oku. **18** A ga-ala ima mma nke oke ohia ya na ala ya na-amị ezi mkpuru n’iyi kpamkpam, dika mgbe ọria na-ala mmadụ n’iyi. **19** Naanị osisi ole na ole ga-afodu, ha ga-adị ntakiri ruo na nwantakiri nwere ike guo ha onu. **20** N’ubochi ahụ, ndi foduru n’ala Izrel, na ndi foduru ndu n’ulo Jekob, agaghikwa adabere n’onye

ahụ tidara ha, kama ha ga-adabere naanị na Onyenwe anyị, Onye nsọ nke Izrel. **21** Ndi ƚoduru ga-aloghachi, bu ndi Nke Jekob ƚoduru ga-aloghachikwute Chineke di ukwu. **22** O bu ezie na ndi gi Izrel di ukwu dika aja di n'akuku osimiri, o bu naani mmadu ole na ole ga-aloghachi. A kabiela ila n'iyi, nke di oke ukwu ya na ezi omume. **23** E, Onyenwe anyi, Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile, ekpebiela na o ga-ebibi ala ahụ niile. **24** Ya mere, ihe a ka Onyenwe anyi, bu Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile, siri, "Unu ndi m, ndi bi na Zayon, unu atukwala ndi Asiria egwu bu ndi na-eti unu mkpara igwe, na-ewelikwa mkpo megide unu dika ndi Ijipt mere. **25** N'oge na-adighi anya, iwe m ga-adaju n'ebe unu no, ma o ga-ebili megide ha, laakwa ha n'iyi." **26** Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile, ga-eji utari tie ha ihe dika o siri tie ndi Midia ihe na nkume Oreb. O ga-eweli mkpanaka ya n'elu oke osimiri, o ga-eweli ya dika o mere n'Ijipt. **27** N'ubochi ahụ, aga m eme ka unu nwere onwe unu site n'ebe ndi Asiria no. Udọ igwe ha kenyere unu n'olu ka m ga-adobisi, wezuga ibu arọ unu. **28** Ha erutela Ayiat; ugbu a, ha no na Migron. Ha na-edokota ngwa agha ha na Mikmash. **29** Lee ka ha na-agabiga uzọ warawara; ha ekpebiela ino onodu abali na Geba! Ndi Rema na-ama jijiji, obodo Gibea nke bu obodo Sol agbapula oso ndu. **30** Tienu mkpu akwa unu ada Galim, geenu nti unu ndi Laisha! Leenu ihe na-adanyere gi, gi Anatot! **31** Lee na Madmena no n'oso, ndi Gebim na-ezo onwe ha. **32** Ndi iro akwusila n'obodo Nob taa; ha na-atu ugwu Zayon na Jerusalem aka, na-ekwere ya n'isi. **33** Lee Onyenwe anyi,

Onyenwe anyị, Onye pụrụ ime ihe niile, ga-eji oke ike gbutuo ngalaba osisi niile. Ọ ga-egbutukwa osisi ndị dị elu, meekwa ka ndị toro ogologo dị ala. **34** Ya onwe ya ga-egbutu ha niile ka e si eji anyịike egbutu osisi dị n'oke ọhịa. Lebanon ga-adakwa n'ihu Onye ahụ dị ike dika osisi dị n'oke ọhịa si ada.

11 Ome ga-epuputa site n'ogwe osisi Jesi; otu Alaka ga-esitekwa na mgborogwu ya tolite ga-amikwa mkpuru. **2** Mmuo Onyenwe anyị ga-enwekwa onodu n'ime ya, inye ya Mmuo amamihe na Mmuo nghota, Mmuo ndumodu na ike, Mmuo ihe omuma na nke itu egwu Onyenwe anyị. **3** Ihe ga-amasi ya bu egwu Onyenwe anyị. Ọ gaghi ekpe ikpe site naani n'ihe o ji anya ya abuo hu, maobu gbubie ikpe site naani n'ihe o nuru na nti ya. **4** Kama o bu ezi omume ka o ga-eji kpee ndi ogbenye ikpe; o bukwa ikpe ziri ezi ka o ga-ekpere ndi na-adighi ike nke uwa. Okwu onu ka o ga-eji nye ndi mmadu ahuhu, o bu okwu onu ka o ga-eji maa ndi ajo omume ikpe onwu. **5** Ezi omume ya ga-adi ka ihe ike n'ume, ma ikwesi ntukwasi obi ga-abu ihe okike ukwu ya. **6** N'ubochi ahụ, nkita ohia na nwa aturu ga-ebiko n'udo; agu na nwa ewu ga-amakpukokwa. Nwa ehi na umu odum na nwa inyinya mara abuba ga-anokotakwa, o bukwa nwantakiri ga na-edughari ha. **7** Nne ehi na anu ohia bia ga-atakokwa ahijia n'otu ebe, umu ha ga-amakpukokwa n'udo n'otu ebe. Odum ga-atakwa ahijia dika ehi. **8** Umuntakiri ga-egwughari egwu n'akuku onu ajuala; nwantakiri ga-etinyekwa aka n'akwu ibi. **9** Ha agaghi eme ihe mmeru maobu bibikwa ihe, n'elu ugwu nsọ m niile. N'ihia na uwa niile ga-ejuputa na ihe

omuma nke Onyenwe anyi dika mmiri si ekpuchi oke osimiri. **10** N'ubochi ahụ, mgborogwu Jesi ga-eguzo ka okoloto nye ndi di iche iche. Mba niile ga-abiakwute ya; ebe izuike ya ga-ejuputakwa n'ebube. **11** N'ubochi ahụ, Onyenwe anyi ga-esetikwa aka nke ugboro abuo inwetaghachiri onwe ya ndi ya foduru site na Asiria, sitekwa na ndida Ijipt, sitekwa na Mgbago Ijipt, sitekwa na Kush, sitekwa na Elam, sitekwa na Babilon, bu Shaina, sitekwa na Hamat na obodo niile di n'ala niile osimiri gbara gburugburu. **12** O ga-ebuliri mba niile okoloto o ga-akpoghachite umu Izrel achupu ru achupu, o ga-esite na nsotu anọ nke uwa kpokota ndi Juda niile site n'ebe a chusasiri ha. **13** Ekwo ro Ifrem ga-akwusi, a ga-ebipu ndi iro Juda. N'ikpeazu, ekwo ro ahụ nke di n'etiti Izrel na Juda ga-akwusi; ha agahi alusokwa onwe ha ogu ozo. **14** Ha ga-ejikota aka ha buso ndi Filistia no n'akuku odida anyanwu ala ha agha; ha ga-ebusokwa ndi bichiri n'akuku owuwa anyanwu ala ahụ agha. Ha ga-emeri ndi Edom na Moab. Ndi Amon ga-erubekwara ha isi. **15** Onyenwe anyi ga-eme ka warawara onu osimiri Ijipt taa. O ga-eji ifufe siri ike, nke na-ekpo oku mikro mmiri di n'osimiri Yufretis. O ga-ekewa ya ka o buru isi iyi asaa, nke mmadu nwere ike iji ukwu gafee. **16** O ga-esite n'Asiria kpawaa uzọ n'ihidi ndi ya foduru n'ebe ahụ, dika o si meere ndi Izrel n'oge gara aga, mgbe ha si n'Ijipt na-alota.

12 N'ubochi ahụ, i ga-ekwu si, "Aga m eto gi Onyenwe anyi. O bu ezie na i wesara m iwe, ma ugbu a, iwe gi adajuola; i kasikwara m obi. **2** N'ezie, Chineke bu onye nzoputa m; aga m atukwasị ya obi, ujo agahi atukwa

m. Onyenwe anyị, Onyenwe anyị ya onwe ya, bụ ike m bụrụkwa abụ m, ọ ghorọla m onye nzọpụta.” 3 I ga-eji ọñụ doro mmiri site n’olulu mmiri nke nzọpụta. 4 N’ubochi ahụ, i ga-ekwukwa si, “Nyenu Onyenwe anyị otuto, Kwuputakwa aha ya; meenu ka amata n’etiti mba niile ihe niile ọ ruru; kwusaanu na aha ya bu ihe e buliri elu. 5 Bụkuonu Onyenwe anyị abụ, n’ihi na o meela oke ihe di ebube. Meekwanu ka uwa niile mara ihe ọ ruru. 6 Ka ndi niile bi na Zayon tie mkpu onu, bukwa abụ. N’ihi na Onye nsọ nke Izrel. di ukwu, e, ọ di ike nke ukwu, bu Onye ahụ na-ebi n’etiti unu.”

13 Nke a bu amuma megide Babilon nke Aizaya nwa Emoz huru. 2 Welienu okoloto agha n’elu uguw togboro n’efu. Kpokuonu ndi agha. Feerenu ha aka, ka ha site n’onu uzọ ama nke ndi a maara aha ha bata n’ime obodo ukwu ahụ na-anya isi. 3 Enyela m ndi m kwadoro maka agha iwu; akpola m ndi oka agha m oku, bu ndi na-anuri onu na mmeri m, ka ha gosiputa oke iwe m. E, ndi m kporo bu ndi ahụ na-anuri onu ihu na m meriri ndi iro m. 4 Gee nti nuru uzu na-ada n’ugwu niile; gee nti nuru uzu yiri uzu nke igwe mmadu na-eme. Gee nti nuru mkpotu na-ada n’etiti alaeze di iche iche. Dika mkpotu na-eme mgbe otutu mba na-ezokota n’otu ebe. O bu Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile na-achikota ndi agha ya n’ihi ibu agha. 5 Ha si n’obodo di iche iche, nke di anya na nke di na nsotu uwa na-abia. Ha bu ngwa agha na-egosi oke iwe Onyenwe anyi na-abia imebi ala ahụ niile. 6 Kwasienu akwa ike n’ihi na ubochi Onyenwe anyi di nso, ubochi ahụ oke mbibi ga-esi n’aka Onye puru ime

ihe niile b̄jara unu. 7 N'ih̄i nke a, aka nd̄i mmad̄u ga-ada mba, obi ga-al̄okwa nd̄i mmad̄u mmiri. 8 Ha ga-ama jijji n'ih̄i oke egwu. Ah̄u mgbu ga-ab̄iakwas̄i ha mee ka ha s̄uḡ ude d̄ika nwanȳi ime na-eme. Ha ga-eler̄ita onwe ha anya n'ḡḡd̄u mgbagwoju anya, ha agagh̄i amakwa ihe ha ga-eme. ḡḡd̄u d̄i otu a ga-ap̄uta ihe n'ihu ha. 9 N'ih̄i na lee, ṽb̄och̄i Onyenwe anȳi na-ab̄ia, ṽb̄och̄i nke obi ebere na-agagh̄i ad̄ikwa, ṽb̄och̄i iwe na oke ḡḡma. A ga-ekpochap̄u ala ah̄u, ya na nd̄i mmehie niile d̄i n'ime ya. 10 N'ih̄i na kpakpando niile nke eluigwe na kpakpando nd̄i ḡḡ gbara ha gburugburu agagh̄i egosip̄uta ih̄e ha. Anyanw̄u ga-agba ḡch̄ich̄ir̄i n'ḡw̄uwa ya ḡnwa agakwagh̄i enye ih̄e ya. 11 Aga m ata ṽwa ah̄uh̄u n'ih̄i mmehie ya, taakwa nd̄i na-emebi iwu ah̄uh̄u n'ih̄i mmehie ha. Inya isi nke onye mpako ka m ga-egwep̄ia, ya na nganga onye na-adigh̄i eme ebere. 12 Aga m eme ka mmad̄u d̄i ṽk̄o kar̄ia ḡlaedo a n̄chara an̄cha, ha ga-ak̄o ṽk̄o kar̄ia ḡlaedo si ḡf̄ia. 13 N'ih̄i na m ga-eme ka eluigwe maa jijji, meekwa ka e wezuga ṽwa site n'ḡḡd̄u ya, n'ih̄i oke iwe ga-ewe Onyenwe anȳi, Onye p̄r̄u ime ihe niile. Ha ga-emezu n'ṽb̄och̄i ah̄u ḡ ga-ezip̄uta oke iwe ya d̄i ḡk̄u. 14 ḡ ga-erukwa na onye ḡb̄ula n'ime ha ga-eche ihu ya n'ṽḡḡ gawara ebe nd̄i ya n̄. Ha ga-agbarakwa ḡḡ laghachi n'ala nke aka ha d̄ika mgbada na-agbanar̄i nd̄i na-ach̄u nta, maḡb̄u ṽm̄u at̄ur̄u nd̄i na-enwegh̄i onye na-az̄u ha. 15 Onye ḡb̄ula e jidere n'ime ha ka a ga-amapu af̄o, onye ḡb̄ula nke e jidere ka a ga-eji mma agha gbuo. 16 A ga-etip̄ia ṽm̄u ha na-an̄u ara n'ihu ha; a ga-anap̄u ha ṽl̄o ha, mer̄ukwaa nd̄i nwunye ha. 17 N'ih̄i na lee, aga m

eme ka ndi Midia puo imegide ha; o dikwaghi olaedo maobu olaocha ha puru iji megharia ha anya. **18** Ha gaeji uta ha gbatusia umu okorobia; ha agaghi emekwara umuntakiri ebere, maobu gosi umu na-etoputa etoputa obi ebere. **19** Babilon, bu ola mma nke alaeze niile, ima mma na ebube ndi Kaldia, mgbe Chineke ga-akwatu ya o ga-adi ka Sodom na Gomora. **20** O gaghi abu ebe obibi ozoro ruo mgbe ebighi ebi. Site n'otu ogbo ruo n'ogbo ozoro ndi mmadu agaghi ebi n'ime ya. O dighi onye Arebia na-ejeghari ejeghari ga-ama ulo ikwu ya n'ime ya; ndi ozuzu aturu agaghi ekwe ka aturu ha makpuru n'ebe ahụ. **21** O ga-abu ebe obibi nye anu ohia niile bi n'ozara. Ulo di n'ebe ahụ ga-abukwa ebe obibi nye nkita ohia, na ikwighikwighi, n'ebe ahụ kwa ka umu mkpi ohia ga-na-awughari. **22** A ga-anukwa uda akwa anu ohia, na igbo uja nkita ohia n'ime ulo ha niile e wusiri ike. Nkita ohia ga-ebikwa n'ime ulo oma niile di n'ebe ahụ. Lee na oge ha ji emezu adila nso, a gaghi emekwa ka oge imezu ihe ndi a di anya.

14 Ma Onyenwe anyi ga-emekwara Jekob ebere; o ga-ahoputakwa ndi Izrel ozoro, meekwa ka ha loghachi bia biri n'ala nke aka ha. Otutu ndi obia di iche iche ga-adinyere ha, soro ezinaulo Jekob bikotaa onu. **2** Mba di iche iche ga-enyere ha aka iloghachi n'ala ha, nke Onyenwe anyi nyere ha. Mba ndi a ga-aghokwa ndi di n'okpuru umu Izrel, ghokwara ha ndi ohu nwoke na nwanyi. Umu Izrel ga-adotakwa n'agha ndi ahụ dotara ha n'agha na mbu, ma chikwa ndi ahụ kpagburu ha n'oge gara aga. **3** N'ubochi ahụ, Onyenwe anyi ga-eme ka i puo site n'ihe

mgbu na ihe mwute, sitekwa na ndogbu onwe unu n'oru
 nke ibu ohu unu wetaara onwe unu, **4** unu ga-achi eze
 Babilon ochi si ya, Leenu gi. Ahaa, lee ka i si daa gi onye
 na-emegbu ndi mmadu. Lee ka ikpa ike gi si gwusia! **5**
 N'ihi na Onyenwe anyi anyajielu mkpara ndi na-eme ajo
 ihe, meekwa ka mkpara ndi na-achi achi, **6** nke sitere
 n'ibe tidasia ndi mmadu na-esepughi aka n'iti ha ihe,
 nke ji nrubiga oke nke iwe ya megbuo mba di iche iche
 ya na oke mmekpa ahụ na-enweghi nkwusi. **7** Uwa niile
 adaala ju, ha enwekwaala izuika, ha na-etipu olu ibu abu.
8 O buladi osisi junipa na osisi sida niile nke Lebanon
 na-anuri onu megide gi na-asi, "Agbajielu ike gi; ugbu a
 o dikwaghi onye ga-esogbu anyi ozo." **9** Ala mmuo na-
 eme mkpotu, na-eche izute gi n'obibia gi; o na-akpote
 mmuo nke ndi nwuru anwu ibia kelee gi, bu ndi niile
 buriji ndi ndu n'awa, o na-eme ka ha si n'ocheeze ha
 niile bilie bu ndi niile ahụ bu eze na mba niile di iche
 iche. (Sheol h7585) **10** Ha niile ga-eji otu olu zaa, ha ga-asi
 gi, "Gi onwe gi adighikwa ike, dika anyi na-adighi ike; I
 ghola otu onye n'ime anyi." **11** Nganga ibu eze gi niile,
 na oke uzu ubo akwara gi, ka a na-elikota n'aja. Ikpuru
 ga-aghoro anu ahụ gi ebe ndina; o bukwa ikpuru ga-
 agho ihe mkpuchi ahụ gi. (Sheol h7585) **12** Lee ka i si site
 n'eluigwe daa, gi kpakpando ututu, nwa chi obubo. O bu
 ezie na i di ukwuu n'ebe mba niile nke awa no na mbu,
 ma lee ka e si mee ka i buru onye a tudara n'ala. **13** N'ihi
 na i kwuru ya n'obi gi si, "Aga m arigoro n'eluigwe, doo
 ocheeze m n'elu kpakpando niile Chineke kere; aga m
 anodukwa n'ugwu nzuko, na nsotu ugwu nsu ahụ di n'elu

elu ugwu, tūọ iwu. **14** Aga m arigo n'ebe kachasi elu nke eluigwe, mee onwe m ka m diri ka Onye kachasi ihe niile elu." **15** Ma a ga-ewedata gi ala ruo n'ili, ruo na nsotu ala mmuo. (Sheol h7585) **16** Ndi niile huru gi na-elegide gi anya, na-atule banyere ndu gi, si, "O bu nwoke a bu onye ahụ mere ka uwa maa jijiji, onye mekwara ka alaeze mee mkpotu. **17** O bu onye a bu onye ahụ mebiri uwa mee ya ka o di ka ozara? O bu ya tikporo obodo ukwu ya niile, jukwa ihapu ndi o dotara n'agha ka ha laa?" **18** Ndi eze mba niile di iche iche na-edina na nsopuru n'ime ili ha. **19** Ma ozu gi ka a tupuru dika alaka osisi ruru aru, nke gbajiri agbaji. O bukwa ozu ndi niile e gburu n'agha, na ozu ndi e ji mma agha mapuo afo, ndi na-aridaru n'olulu nkume, ka e ji kpuchie gi n'ili gi. E, ozu gi di ka ozu nke inyinya zotoro ukwu. **20** A gaghị eli gi dika e si lie ndi eze ndi ozọ, n'ih na i bibiela ala gi. I gbukwaala ndi gi. A gaghị akpotukwa aha umu umu ndi na-emebi iwu ozọ. **21** Dozienu ebe a ga-anọ gbuo umu ya ndi ikom, n'ih mmehie nke ndi bu nna ha. Ha agaghị ebili nweta ala ahụ, mee ka elu uwa juputa n'obodo ha niile. **22** N'ih na mu bu Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile kwuputara si, "Aga m ebili megide ha; aga m esitekwa na Babilon bipu aha ndi foduru, na umu ha na umu umu ha. Otu a ka Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile kwubiri ya. **23** Aga m eme ka Babilon ghoo ulo obibi nye ikwighikwighi, na ebe mmiri ga na-adoko. M ga-eji aziza ila n'iyi zachapu ha." Otu a ka Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile kwubiri ya. **24** Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile anuola iyi kwuo si, "N'ezie, dika m si tuo ya n'obi m, otu

a ka ọ ga-emekwa. Ọ ga-eguzosikwa ike dika m si zube ya.

25 M ga-etipia ndi Asiria n'ala m, n'elu ugwu m ka m ga-anọ zopia ha n'okpuru ukwu. A ga-ebupu ibu arọ ya site n'ahụ ndi m, a ga-ewezugakwa ibu arọ ya site n'ubu ha.”

26 Nke a bu nzube ahụ nke ezubere maka uwa niile; nke a bukwa aka ahụ esetipuru n'elu mba niile di iche iche. **27** N'ihina Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile, bu dike n'agha, ezubela ime ya. Onye kwa puru igbanwe nzube ya? O setipula aka ya, onye puru ime ka o weghachi ya azu? **28** Amuma a bjara n'afọ ahụ eze Ehaz nwuru: **29** Unu anurila onu, unu ndi Filistia, maka na mkporo e ji eti unu ihe agbajielia; Ọ bu ezie na ọ gbajielia, ma ihe ga-esite n'odudu agwo ahụ puta bu ajuala, mkpuru ya ga-abu agwo ojo, nke na-amaghari ebe niile. **30** Ndi bu nnoo ogbenye ga-achota ihe oriri, ndi mkpa na-akpa ga-ebikwa n'udo. Ma aga m eji aguu na unwu laa ndi foduru ndu n'etiti unu n'iyi. **31** Kwasi akwa ike gi onu uzọ ama! Tie mkpu gi obodo! Tūonu oke egwu unu ndi Filistia. N'ihina lee, ndi agha a zuziri azuzi si n'ugwu na-abia imegide gi. Ọ dighi onye na-aga iche n'etiti ahiri ha. **32** Osisa di aña ka anyi ga-enye ndi ozi si na mba ahụ? Gwa ha na Onyenwe anyi emeela ka Zayon guzosie ike. Ọ bukwa n'ime ya ka ndi ya e wedara n'ala ga-achotara onwe ha ebe mgbaba.

15 Amuma megide Moab: Ar di na Moab a laala n'iyi, a lara ya n'iyi naani n'otu abali. Kia di na Moab a laala n'iyi, a lara ya n'iyi naani n'otu abali. **2** Ndi niile bi na Dibon na-aga n'ihu ulo mmuo ha ikwa akwa. Ndi Moab na-akwa akwa n'ihina Nebo na Medeba. Isi ha niile bu isi nkwocha,

afuonụ ha niile ka akpuchakwara. **3** Ha na-eyi akwa mkpe na-agaghari n'ezi, mkpu akwa na-ada n'elu ulo, na n'ama. Ha niile ji iti mkpu na ikwa akwa na-ada n'ala. **4** Heshbon na Eleale na-eti mkpu akwa, a na-anu olu akwa ha o buladi ruo Jehaz. N'ih i nke a, ndi agha Moab na-eti mkpu akwa, mkpurubi ha na-amakwa jijiji. **5** O na-ewute mkpurubi m n'ih i Moab, ndi ya na-agba oso ruo o buladi n'obodo Zoa na Eglat Shelishiya. Ha na-akwa akwa dika ha na-arigo Luhit. Mgbe ha na-agbago uzọ Heronaim, ha na-ebe akwa mwute n'ih i mbibi biakwasiri ha. **6** Mmiri Nimrim atachaala! Ahija akponwukwala; ahija ndu niile agwukwala o nwekwaghi akwukwo ndu nke foro. **7** Ya mere akunuba ha kpakobara ndi ha chekwara ka ha buuru gafee ofe ndagwurugwu warawara nke odo mmiri osisi popla niile. **8** Mkpu akwa ha na-ada uda gburugburu oke ala Moab niile; akwa ha na-ebesi ike na-ada ruo obodo Eglaim; abu akwa ha na-erukwa Bja-Elim. **9** Iyi Dibon juputara n'obara, ma aga m atukwasikwa o buladi otutu ihe ndi ozo n'elu Dibon! Odum ka a ga-atukwasiri ndi Moab gbapuru tukwasikwara ndi foduru n'ala ahụ.

16 Ziganu umu aturu dika onyinye nye onye na-achi ala ahụ site na Sela, gafee n'uzo ozara ruo ugu nke Ada Zayon. **2** Ndi inyom Moab nokwa nonu mmiri Anon na-akwughari dika umu nnunu e si n'akwu ha chupu. **3** Moab na-asi, "Nwee mkpebi na mmuo gi," "Kwubie okwu n'ih e i kpebiri. Mee ka onyinyo gi diri ka abali n'etiti oke ehie. Zobe ndi gbapuru oso ndu, ekpugheela onye na-achọ ebe nchebe. **4** Ka ndi Moab achupuru achupu noro n'etiti unu, ghorọ ha ebe nchebe puo n'aka onye mbibi

ahụ.” Onye mmegbu ahụ nwere ọgwụgwụ, mbibi ga-akwụsịkwa, onye ahụ na-azọda mmadụ ga-agwụchakwa site n’ala ahụ. **5** A ga-ehiwe otu ocheeze site n’ihunanya; otu nwoke ga-anọkwasi n’elu ya site n’ikwesị ntụkwasi obi, otu onye sitere n’ulọ ikwu Devid, bụ, onye mgbe ọ na-ekpe ikpe, na-achọ ikpe ziri ezi, na-emekwa ngwa ime ezi omume. **6** Anyị anụla akụkọ banyere Moab, nụkwa ihe banyere nganga ya na aghughọ ya niile. Obodo ahụ na-anya isi, nke nganga juru obi? Ugbu a, lee na inya isi ha erijughị afọ. **7** Ya mere, ndị Moab niile na-eti mkpu akwa, ha na-ebetara Moab akwa. Kwasi akwa ike, nwee mwute, n’ihi achicha e ji mkpuru osisi a mịkpọọ amịkpọ mee nke Kia Hereset. **8** Lee ka ubi niile nke Heshbon si tọgboro n’efu; osisi vainị ha niile dị na Sibma akpọnwụsịala. E, ndị eze mba dị iche iche azọdala ọtutu osisi vainị oma ndị a niile n’ukwu. E, osisi vainị ndị gbatiri ruo Jeza, ruokwa n’ozara, nke mgboro gwụ ha gbasara ruo n’onu osimiri. **9** N’ihi ya, ana m akwa akwa dị ka ndị Jeza si akwa akwa n’ihi ubi vainị Sibma. Anya mmiri akwa m ga-eede gi ahụ gi Heshbon, na gi Eleale, n’ihi na e meela ka uzu mkpu onu nke na-ada mgbe a na-ewe ihe ubi n’ime gi gharakwa idi ozọ. **10** Ewepula onu na obi utọ site n’ubi na-amị mkpuru oma, ọ dighi onye na-abu maobu tie mkpu onu n’ubi vainị a gbara ogige; ọ dikwaghị onye na-azochaputa mmanya m vainị n’ebe izocha mmanya; n’ihi na emeela m ka iti mkpu onu niile kwusi. **11** Mkpuruobi m na-enwe mwute n’ihi Moab dika ubo akwara, ime mmuo m kwa n’ihi Kia Heres. **12** Mgbe Moab ga-egosiputa onwe ya n’ebe ya di elu, ọ na-eme naani ka ike gwu ya, mgbe ọ ga-

aga ikpe ekpere n'ihu mmụọ ya, o nweghị uru nke a ga-abara ha. **13** Ihe ndị a niile bụ okwu Onyenwe anyị kwuru banyere Moab na mbụ, **14** ma ugbu a Onyenwe anyị na-ekwu, si, “Tupu afọ atọ agachaa, dika onye e goro ọrụ si agụ afọ, a ga-eleli ugwu niile Moab nwere, ya na igwe mmadụ ya bara ụba. Ndi fọdụkwara ndụ ga-adị naani mmadụ ole na ole burukwa ndi na-adighi ike.”

17 Nke a bụ amuma megide Damaskos, isi obodo Siria. “Lee, Damaskos agaghị adikwa! Ọ gaghị abukwa obodo ozo, kama ọ ga-agho mkpomkpo ebe, nke zedara ezeda. **2** Ọ dikwaghị onye ga-ebi n'ime n'obodo niile nke Aroea, ọ ga-adiri igwe aturu na ehi di iche iche, ndi ga-amakpu, ọ dikwaghị onye ga-eme ka egwu tuo ha n'ebe ahụ. **3** Ebe e wusiri ike nke Ifrem agaghị adikwa, ya na ike alaeze nke si Damaskos, ndi fodoru nke Aram ga-adị ka ebube nke ndi Izrel,” otu a ka Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile kwubiri ya. **4** “N'ubochi ahụ, a ga-eme ka nsopuru Jekob nwere buru ihe e wedara n'ala. Abuba dikwa ya n'ahu ga-atalata. **5** Ọ ga-adị ka ubi e si n'ime ya wee ihe mkpuru site n'oka guzoro oto, na-achikota mkpuru n'ogwe aka ha dika mgbe mmadụ na-atutukota mkpuru site n'igbo oka n'ime Ndagwurugwu Refaim. **6** Ma ọ bụ ole na ole n'ime mkpuru ahụ ga-afodukwa, dika mgbe a kuchasiri osisi oliv, hapu mkpuru abuo maobu ato, nke di n'alaka kachasi elu, maobu mkpuru anọ maobu ise a hapuru n'onu onu alaka nke ahụ miri mkpuru.” Otu a ka Onyenwe anyi, Chineke Izrel kwubiri ya. **7** N'ubochi ahụ, ha ga-echeta onye kere ha, nweekwa nsopuru n'ebe Onye nsọ nke Izrel no. **8** N'ubochi ahụ, ha agaghị elekwasikwa chi ha di iche

iche anya ka ha nyere ha aka. Ha agakwaghị efe ihe ndị ahụ ha ji aka ha mee. Ha agakwaghị asọpuru chi nwanị ha bụ Ashera, maọbụ ebe ichụ aja ụda na-esi isi uto nke mkpisiaka kpuru. **9** N'ubochi ahụ, obodo ha niile e wusiri ike, nke ha hapuru n'ihị ndị Izrel, ga-adị ka ebe ahapuru ahapụ nye oke ohi na ahijia nke ohi. Ebe niile ga-abu nnoo mkpomkpo ebe. **10** N'ihị na i chezola Chineke onye na-azoputa gi. I chetaghị Nkume ahụ, nke bụ ebe mgbaba gi. Ya mere, o masikwa gi ku o ihe okuku di iche iche nke di uto, maobu manye alaka osisi vajini i si n'ala ozo bubata, **11** o burukwa na i mee ka ha too n'ubochi ahụ i kunyere ha n'ala, maobu na ha mara ifuru n'ututu ubochi ahụ i kunyere ha n'ala, i gaghi aghota mkpuru o miri, n'ihị na o bu naani oria na ihe mgbu ka ha ga-ewetara gi. **12** Ahaa, lee uzu nke otutu mmadu na-eme, nke yiri mkpotu oke osimiri. O bu mkpotu nke mba di iche iche; ha na-eme mkpotu di ka nnughari nke otutu osimiri. **13** O bu ezie na ha na-agbo uja dika mkpotu nke oke osimiri, ma Chineke ga-abara ha mba nke ga-eme ka ha gbaa oso. A ga-achusa ha dika ifufe si efesa igbugbo oka, na dika mpempe akwukwo ifufe siri ike na-ebughari gburugburu gburugburu. **14** N'anyasi, ha na-eme ka oke egwu diri, tutu ruo ututu, ha adighikwa. Nke a bu ihe nketa diiri ndi ahụ na-apunara anyi ihe anyi nwere n'ike. E, o bu ihe nza ruru ndi ahụ ji ike na-anakoro anyi ihe anyi nwere.

18 Ahuhu ga-adiri ala ahụ a na-anu uzu otutu nku n'ime ya, ala ahụ di n'ofe iyi ukwu niile nke Kush. **2** Ala nke na-ezipu ndi ozi ya site n'osimiri, bu ndi na-eji ugbo mmiri papiros n'aga n'elu mmiri. Gaanu ngwangwa, unu ndi

ozi di nkọ gawkuru ndi toro ogologo nke ahụ ha na-
 akwọ mụrụmụrụ, gawkuru ndi a na-atụ egwu n'ebe niile,
 mba na-achọ okwu na ụka, nke na-azọpịakwa azọpịa,
 ndi osimiri di iche iche kewara ala ha. **3** Unu niile bi
 n'elu ụwa dum, na unu ndi nwere ebe obibi n'ụwa, geenu
 m nti. Mgbe e buliri ọkọlọtọ elu n'elu ugwu niile, lee
 anya; mgbe a furu opi ike, gee nti. **4** N'ihu na ihe ndi
 a bu ihe Onyenwe anyi gwara m, "Aga m anọ jụu na-
 elepu anya site n'ebe obibi m, dika mgbe igirigi na-ada
 n'oge okpomoku nke owuwe ihe ubi, na dika anyanwu
 si acha n'oge okpomoku." **5** N'ihu na tupu oge owuwe
 ihe ubi eruo, mgbe ifuru dapusiri, mgbe okoko na-agho
 mkpuru vaini nke ka na-achata achata, o ga-eji mma oge
 gbuchapu umu alaka ya, o ga-egbutu ma wezugakwa alaka
 ndi ahụ na-awasa awasa. **6** A ga-ahapu ozu ndi agha ha ka
 anu ufe nke ugwu na umu anu ohia rie ha. Umu nnunu
 ga-eri anu ha n'oge okpomoku, ma umu anu ohia ga-
 eri ha n'oge oyi. **7** Ma mgbe ahụ, a ga-ewetara Onyenwe
 anyi, Onye puru ime ihe niile onyinye di iche iche, site na
 ndi toro ogologo, ndi ahụ na-akwọ mụrụmụrụ, site na
 ndi a na-atụ egwu n'ebe niile, bu mba ndi okwu na ụka,
 nke na-azọpịakwa azọpịa, ndi osimiri di iche iche kewara
 ala ha. A ga-eweta onyinye a n'Ugwu Zayon, n'ebe ahụ a
 na-akpoku aha Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile.

19 Nke a bu amuma megide Ijpt: Lee, Onyenwe anyi na-
 abia imegide Ijpt, o na-anokwasikwa n'eluigwe ojii nke
 na-agba oso. Arusi ndi Ijpt niile na-ama jijiji n'ihu ya.
 Ozọ, n'ihu ujo obi ndi Ijpt na-agbaze n'ime onwe ha. **2**
 "Aga m akpali ndi Ijpt mee ka ha luo ogo n'etiti onwe

ha. Nwanne ga-emegide nwanne ya, onye agbataobi ga-emegidekwa onye agbataobi ya; obodo ga-emegide isi obodo; otu a kwa, alaeze ga-emegidekwa alaeze. **3** Ndi Ijipt ga-ada mba n'ime mmuò ha, aga m eme ka nzube ha niile buru ihe efu, ha ga-ajuta arusi na mmuò ndi nwuru anwu ase, juokwa ndi na-ajuta mmuò ojoo ase na ndi dibia afa. **4** Onyenwe anyi, bu Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile ekwuola ya si, O bu n'aka eze afo tara mmiri, nke na-adighi eme ebere, ka m ga-enyefe ndi Ijipt, ka o buru onye ga-achi ha.” **5** Mmiri di n'osimiri ga-atada; o ga-atakwa takorokwa. **6** Uzò niile osimiri Ijipt ahụ si asoghari ga-atalata bido n'isi isi. Ahijia riidi niile na ami niile ga-akponwusikwa. **7** Ahijia ndu niile di n'akuku Naii ga-akponwu, ifufe ga-efesakwa ha. Mkpuru niile a kuru n'ebe ahụ ga-ala n'iyi, ihe niile ga-anwu. **8** Ndi oku azu ga-asu ude, kwaa uwa, na ndi niile na-atuba nko azu n'ime Naii, ndi na-agma ugbu n'elu mmiri ga-ata ahụ. **9** Ndi n'aru oru flakisi etiri eti ga-eru uju, na ndi na-akpa akwa ocha ka olileanya ha ga-agharipu. **10** Obi utò agaghi adikwara ndi na-esite n'ikpa akwa enweta ego, ha na ndi oru di iche iche a na-akwu ugwo. **11** Naani ndi nzuzu ka ndiji Zoan bu, ndumodu na-enweghi isi ka ndi na-adu eze Ijipt odu na-enye. I ga-esi anaa gwa Fero, “Abu m otu n'ime ndi maara ihe, onye si n'agburu ndi eze ochie”? **12** Ebee ka ndi ikom gi ahụ maara ihe no ugbu a? Ka ha gosi gi ma meekwa ka i maara, ihe Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile zubere megide Ijipt. **13** Ndiisi obodo Zoan aghola ndi nzuzu, ndiji obodo Memfis aghokwaala ndi e duhiere eduhie; ndi bu nkume isi nkuku nke ndi ya niile

eduhiela ndi Ijipt ụzọ. **14** Onyenwe anyi awunyela n'ime ha mmuọ nzuzu nke uche na-ezughị oke; nke mere ka Ijipt na-adagharị n'ihe niile ọ na-eme dika onye n'ubigara mmanya oke si adagharị n'ihe ọ gbọrọ. **15** Ọ dighi ihe Ijipt nwere ike ime, isi maobu odu; alaka nkwa maobu osisi achara. **16** N'ubochi ahụ, ndi ikom Ijipt ga-adi ka ndi inyom, ha ga na-ama jijiji n'egwu n'hi aka ahụ Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile weliri elu imegide ha. **17** Ala Juda ga-ewetara ndi Ijipt oke egwu, oke ụjọ ga-atu onye obula akpotaara aha Juda, n'hi ihe Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile na-ezube megide ha. **18** N'ubochi ahụ, obodo ise n'ime ala Ijipt ga-asu asusu Kenan, nuo iyi irubere Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile isi. Otu n'ime obodo ndi a ka a ga-akpo Obodo anwu. **19** N'ubochi ahụ, ebe ichuru Onyenwe anyi aja ga-adi n'etiti ala Ijipt. A ga-ewukwa otu ogidi ncheta nye Onyenwe anyi n'oke ala ha. **20** Nke a ga-abu ihe ama na ihe ngosi, na Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile nokwa n'Ijipt. Mgbe ha kpokuru Onyenwe anyi maka ndi na-emegbu ha, ọ ga-aza ha, ọ ga-ezitere ha onye nzoputa, onye ga-azoputa ha. **21** Ya mere, Onyenwe anyi ga-eme ka ndi Ijipt mara onye ọ bu, n'ubochi ahụ, ha ga-amata Onyenwe anyi, jirikwa ichu aja na onyinye fee ya. Ha ga-ekwe Onyenwe anyi nkwa debekwa ya. **22** Onyenwe anyi ga-eti Ijipt ihe otiti, ma ọ ga-agwokwa ha. Ndi Ijipt ga-aloghachikwute Onyenwe anyi, ọ ga-anakwa nti n'aririo ha gwokwa ha. **23** N'ubochi ahụ, a ga-enwe okporouzo atuliri atuli nke ga-esite na Ijipt ruo Asiria. Ndi Asiria ga-aga Ijipt, ndi Ijipt ga-agakwa Asiria, ndi Ijipt na ndi Asiria ga-eso fee

ofufe. **24** N'ụbọchị ahụ ka Izrel ga-abụ nke atọ imezu Ijipt na Asirịa, buru ngozi n'ụwa. **25** Onyenwe anyị, Onye pụrụ ime ihe niile ga-agozi ha, na-asi, "Ka ngozi diri Ijipt, ndi m, diri Asiria nke bu akaoru m, na Izrel ihe nketa nke m."

20 N'afọ ahụ, Sagon, eze Asiria, zipuru ochiagha onye okwa ya kasi ukwu, ka o gaa buso Ashdod agha. O gara meriekwa ya n'agha. **2** N'oge ahụ Onyenwe anyi kwuru okwu site n'onu Aizaya nwa Emoz. O siri ya, "Yipu uwe mkpe iyi n'ahu, ya na akpukpokwu di gi n'ukwu." O mere otu a, o gbaara oto, jeghariakwa n'ukwu efu. **3** Mgbe ahụ, Onyenwe anyi siri, "Di ka ohu m Aizaya si gbara oto jeghari n'ukwu efu afọ atọ ndi a niile, o bu ihe ama na ihe ido aka na nti na-egosi ihe gaje ibiakwasị ndi Ijipt na ndi Kush. **4** N'ihi na otu a ka eze Asiria ga-esi kpuru ndi Ijipt na ndi Kush o dotara n'agha. Ha ga-agba oto na-eghari n'ukwu efu, ma nwantakiri ma okenye. Otule ha gba oto ga-aburu Ijipt ihe ihere. **5** Egwu ga-ejide ndi ahụ niile nwere nchekwube n'ike Kush, na ndi ahụ niile jiri Ijipt nyaa isi ga-ada mba. Ihere ga-emekwa ha. **6** N'ubochi ahụ, ndi ahụ dinyeere ha, bu ndi bi n'onu mmiri ha ga-asi, 'O buru na ihe di otu a dakwasiri ndi Ijipt anyi tukwasiri obi inyere anyi aka, na inaputa anyi site n'aka eze Asiria, ebeekwanu ka anyi ga-agbaga?'"

21 Amuma megide ozara nke di n'akuku oke osimiri: Dika oke ifufe si n'ozara Negeb na-efebiga, ka onye n-eme ihe ike ga-esi n'ozara bja, site n'ala nke oke egwu. **2** Ahuru m ohu di egwu, ohu oke mbibi, na ohu oke nrara nye n'aka ndi mbibi, n'ebe onye na-apunara mmadu ihe n'ike na-akwakota ngwongwo. Bilienu unu ndi agha

Elam, bonu agha! Unu ndi agha Midia, gbaanu obodo gburugburu! Aga m eme ka isu ude na mmegbu niile kwusi. **3** N'ihie nke a, ahụ m niile nọ n'oke ihe mgbu, oke ihe mgbu zuru m ahụ, dika ihe mgbu nke nwanji ime na-eme. Amara m jijiji n'ihie ihe m nuru, ihe m na-ahụ na-agbagwoju m anya. **4** Obi m anokwaghi juu, oke oma jijiji na-eme ka m tuo egwu; chi ojiji nke m na-ele anya ya aghoolara m ihe ima jijiji. **5** Ha na-akwado tebul. Ha na-edozi ute inodu ala, ha na-eri, ha na-anu. Bilienu ndiji agha, teekwanu ota niile mmanu! **6** Ihe a ka Onyenwe anyi gwara m, "Gaa, guzobe onye nche, ka o kwuo ihe o na-ahụ. **7** Mgbe o huru ugbo agha, na usuu inyinya, na ndi na-agba inyinya ibu, maobu ndi na-agba inyinya kamel ka ha na-abia abuo abuo, gwa ya ka o lezie ha anya nke oma, nookwa na njikere." **8** Onye nche na-elepu anya tiri mkpu dika odum, si, "Onyenwe m, n'ehihie ubochi niile ka m na-eguzo n'elu ulo nche, n'onodu nche m ka m na-eguzokwa abali niile. **9** Lee, otu nwoke no n'ime ugbo agha na-abia, ya na ndi no n'elu inyinya na-abia abuo abuo. O nyeghachiri osisa ahụ, 'Babilon adaala, e o daala, arusi niile apiri api nke chi ya niile a kurisiela togboro n'ala.'" **10** O, ndi m, ndi a zochara azocha, dika oka a zochara n'ebe izocha oka, agwala m unu ihe Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile bu Chineke Izrel kwuru. **11** Nke a bu amuma megide Duma: Otu onye si na Sia na-akpo m oku, "Onye nche, gini ka o foduru tupu chi aboo? Onye nche, gini ka o foduru tupu chi aboo?" **12** Onye nche zara si, "Chi obubo na-abia, abali na-abiakwa. O buru na i choroo iju ajuju, juonu ajuju, ma laghachikwa ozo." **13**

Amụma megide Arebịa: Unu ndị ije niile nke Dedan, ndị na-anọ ọnọdụ abalị n’oke ọhịa nke Arebịa, **14** kuterenu ndị ahụ bjakwutere unu akpịrị na-akpọ nkụ mmiri ọhụhụ; unu ndị bi n’ala Tema, buterenụ ndị gbakwutere unu ọsọ ndụ nri. **15** N’ihi na ọ bụ site n’agha nke e ji mma agha egbu ndị mmadụ, na agha e ji akụ agbatu mmadụ ka ha si na-agbapụ ọsọ. **16** Nke a bụ ihe Onyenwe anyị sịrị m, “Tupu otu afọ agwụ, dị ka esi agụ afọ onye ohu e goro ọrụ, ịma mma Keda ga-agwụsi. **17** Ndị fọduru ndụ n’ime ndị na-agba ụta, ndị bụ dike n’agha na Keda, ga-adị mmadụ ole na ole.” Onyenwe anyị, bụ Chineke Izrel ekwuola ya.

22 Amụma megide ndagwurugwu nke ọhụ. Ọ bụkwa gịni na-eme unu ugbu a nke mere na unu niile rigooro n’elu ụlọ? **2** Gị obodo jupụtara n’oke ọgbaaghara, gị obodo oke ụzụ na-ahụrị obi uto? Ndị unu niile nwurụ anwughị n’ime ọgbọ agha, ma ọ bụkwanụ site na mma agha. **3** Ndịisi unu niile agbapụchaala. E jidechara ha niile na-enweghị àkụ ọbụla a gbapuru. Unu niile e jidere ka a dọkpuru n’otu dika ndị mkporo bụ ndị ahụ gbapuru ọsọ mgbe ndị iro ka nọrị ebe dị anya. **4** N’ihi nke a, asịrị m, “Lepunụ m anya ka m nọrọ onwe m; ka m bee akwa dị ilu. Unu anwakwala ikasị m obi, n’ihi mbibi e bibiri ndị m.” **5** Onyenwe anyị, bụ Onyenwe anyị, Onye pụrụ ime ihe niile, nwee otu ụbọchị ụbọchị ọgbaaghara na nzọda na ihe nke ịgba mmadụ gharị, n’ime ndagwurugwu nke ọhụ, ọ bụ ụbọchị itida mgbidi na nke itiku ugwu niile mkpu akwa. **6** Elam bu akpa àkụ, ya na ndị nọkwasịrị n’elu ụgbọala na ịnyinya ha; Kia ewepụtakwala ọta. **7**

Ụgboala juputara na ndagwurugwu unu niile mara mma; ndi na-agba inyinya anochisiela onu uzọ niile e si abanye n'obodo unu. **8** Onyenwe anyi wezugara ihe nchedo niile nke Juda, n'ubochi ahụ unu legidere anya na ngwa agha di n'Ulozeze di n'Oke oha. **9** Unu huru na mgbidi obodo Devid nwere otutu mgbawa n'ebe di iche iche na ya. Unu chekota mmiri n'odo mmiri nke ala ala. **10** Unu guru ulo di na Jerusalem onu, tiwaa ufodu ulo iji mee ka mgbidi sie ike. **11** Unu gwuru odo mmiri n'etiti mgbidi abuo maka ichekwa mmiri si n'odo mmiri ochie, ma unu elekwasighi Onye ahụ kere ya anya, unu ejikwaghi Onye ahụ turu atumatu ya site na mgbe gara aga kporo ihe. **12** Onyenwe anyi, Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile, kporo unu ubochi ahụ ka unu kwaa akwa, ruo uju, kpuchaa agiri isi unu ma yirikwa akwa mkpe. **13** Ma lee, e nwere obi utu, na-egwuri egwu; igbu ehi na igbu aturu, iri anu nakwa inu mmanya. Unu na-asị, "Ka anyi rienu, nuokwanu, n'ihia na echi ka anyi ga-anwu." **14** Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile, ekpugheerala m mee ka m nuru, "N'ezie, agaghi ekpuchiri unu mmehie a ruo ubochi unu ga-anwu." O bu ihe Onyenwe anyi, bu Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile kwuru. **15** Otu a ka Onyenwe anyi, bu Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile, kwuru: "Gaa, gwa odozi aku a bu Shebna, nke bu onye na-elekota ulo ukwu eze: **16** Gini ka i na-eme n'ebe a, onye nyekwara gi ikike na i gwuwaara onwe gi ili n'ebe a, na-egwuwakwa ili gi n'ebe di elu na-akaputara onwe gi ebe izuika n'ime nkume ahụ? **17** "Kpachara anya, Onyenwe anyi na-aga ikpata gi aka, tufuo gi n'ebe di

anya, gi dike na nwoke. **18** O ga-afikota gi okirikiri dika bolu, tufuo gi n'obodo sara mbara. N'ebe ahụ ka i ga-anọ nwu, n'ebe ahụ kwa ka ugboala gi nke i ji anya isi ga-agho ihe ihere nye ezinaulo onyenwe gi. **19** Onyenwe anyi ga-achupukwa gi site n'okwa gi, na sitekwa n'onodu gi di elu, doda gi n'ala. **20** "N'ubochi ahụ, aga m akpo ohu m, Eliakim, nwa Hilcaya. **21** Aga m eyikwasị ya uwe oru gi, kekwasikwa ya ihe ike n'ukwu, werekwa ike ochichi ahụ i nwere na mbu nyefee ya. O ga-abukwara ndi Jerusalem na ndi Juda nna. **22** Aga m enyefekwa ya n'aka ihe ntughe uzọ nke ulo Devid. A ga-emegehe ihe niile o si na a ga-emegehe, mechiekwa ihe niile o si na a ga-emechi, **23** Aga m eme ka o guzosie ike dika ntu a kpogidere n'aja ulo. Ocheeze ya ga-ewetara ulo nna ya nsopuru. **24** A ga-ekokwasị ya ebube nke ezinaulo ya, umu ya na umu umu ya, ihe niile nke di nta, site na ite na efere, sitekwa n'obaru na karama niile. **25** "N'ubochi ahụ," ka Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile kwubiri, "N'oge ahụ, ntu ahụ a kpogidesiri ike n'aja ulo ga-apu n'onodu ya, a ga-akpajipu ya o dapu n'ala. Ibu niile nke kokwasiri n'elu ya ka a ga-egbuda n'ala." N'ihina na Onyenwe anyi ekwuola ya.

23 Nke a bu amuma megide Taja: Tienu mkpu akwa, unu ugbo mmiri nke Tashish n'ihina e bibiela Taja, ahapula ya na-enweghi ulo obula maobu onu mmiri mbata. Ozi erutela ha aka site n'obodo Sairos. **2** Derenu duu, unu ndi bi n'ala ahụ osimiri gbara gburugburu. Unu ndi nazu ahia na Saidon, ndi na-ezipu ugbo mmiri na-aga n'osimiri, kwaanu akwa. **3** N'elu otutu mmiri di ukwu, ka mkpuru okuku Shihoa si bia, owuwe ihe ubi nke Najl

bụ ihe uru ahịa Taia, ọ ghọrọ ọma ahịa nke mba dị iche iche. **4** Ka ihere mee gi, Saịdọn, na gi bụ ebe e wusiri ike nke osimiri, n'ihị na oke osimiri ekwuola okwu; “Ime emetubeghi m, nke m ji amuputa nwa; o nwebeghi mgbe m ji zuputa umu ndi ikom maobu umu ndi inyom tozuru oke.” **5** Mgbe ozi ga-abịara ndi Ijipt, ha ga-anọ na mwute n'ihị ozi si Taia. **6** Gabiganu ruo Tashish tisienu mkpu akwa ike, unu ndi bi n'ala mmiri gbara gburugburu. **7** Nke a ọ bụ obodo ahụ onu na-ejuputa n'ime ya oge niile? Obodo ahụ dirila kemgbe oge gara aga? Nke a ọ bụ ihe foduru n'obodo ahụ ndi ya na-esi n'ime ya puo gaa n'ebe di anya iwu obodo ozo? **8** Onye zubere ihe di otu a megide Taia, bu mba na-ekpube ndi ozo okpueze, mba nke ndi ahia ya bu umu eze, nke ndi ozu ahia ya bu ndi a na-asopuru n'ụwa? **9** Ọ bụ Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile zubere ya, n'ihị iweda n'ala mpako na ima mma ya niile, na iwetara ndi niile a na-asopuru n'ụwa nleli. **10** Gaanu koo ala ubi unu dika ha na-eme n'akuku Nail, unu umuada Tashish, n'ihị na unu enwekwaghi onu mmiri. **11** Onyenwe anyi esetipula aka ya n'elu osimiri mee ka alaeze ha niile maa jijiji. O nyela iwu banyere Fonisia ka e bibie ebe ya niile nke wusiri ike. **12** Ọ siri, “I gaghị anuri onu inu mmanya n'oke oriri ozo, gi ada Saịdọn na-amaghi nwoke, nke a na-emegbu emegbu. “Bilie, gafee garuo Saiproso, ọ buladi n'ebe ahụ, i gaghị enweta ezumike.” **13** Lee anya n'ala ndi Kaldia, ndi a gupuru la ugbo a na mmadu! Ndi Asiria mere ya ka ọ buru ebe obibi nye anu ohia na-ebi n'ozara. Ha wuliri ulo nche ha niile di elu gburugburu tikpoo ebe ya niile e wusiri ike, mee ha ka

ha togboro n'efu gho mkpomkpọ ebe. **14** Tienụ mkpu akwa, unu ụgbọ mmiri Tashish niile dị n'oke osimiri, n'ihị na e mebiela ebe unu niile e wusiri ike. **15** A gaghị echeta Taja ọzọ, tutu iri afọ asaa agafee, nke bụ ogologo ụbọchị ndụ onye eze. Mgbe oge ahụ zuru, Taja ga-adikwa ka nwanyị akwuna e jiri rọọ abụ dị otu a: **16** “Welite ụbọ akwara, jegharịa n'ime obodo, gi nwanyị akwuna e chefuru echefu; kpọzie ụbọ gi nke oma, bụọ ọtụtụ abụ, ka e si otu a mee ka i bụrụ onye e chetara echeta.” **17** E, mgbe iri afọ asaa gasiri, Onyenwe anyị ga-eleta Taja. Ọ ga-alaghachi n'orụ ya dika nwanyị akwuna, ya na alaeze niile dị n'ihu elu ụwa niile. **18** Ma uru ahia ya niile, na ego niile ọ kpatara site n'izu ahia ka ọ ga-edo nsọ nye Onyenwe anyị. Ha agaghị edokokwa ha n'otu ebe izo ha, kama uru ahia ha niile ga-adiri ndi niile na-ebi ezi ndu n'ihu Onyenwe anyị. Ha ga-ejikwa ego ahụ zụọ ihe oriri na uwe di mma.

24 Lee, na Onyenwe anyị na-aga igba ụwa ọtọ. Ọ na-aga ime ka ọ togboro n'efu. Ọ na-aga ibibicha ihe di n'elu ụwa, mee ka ndi bi n'ime ya gbasasịa. **2** Otu ihe ahụ ka ọ ga-eme mmadu niile, nye ndi nchujaja ma ndi mmadu, nye umuodibo na ndi nwe ha, nye ndi odibo nwanyị, na nne ha ukwu, nye ndi na-azụ ihe a na-ere ere, na ndi na-ere ihe orire; nye ndi na-ebinye ego, na ndi a na-ebinye ego; nye ndi ji ụgwọ, na ndi e ji ụgwọ. **3** O nweghi onye ọ ga-ahapu. A ga-agba ala ahụ ọtọ kwakoro ihe niile di n'ime ya. Nke a ka Onyenwe anyi kwuru. **4** Ala atakochaala, ma kponwuo. Uwa ahujuola anya ma kponwuo. Eluigwe na n'ụwa so na-ahujukwa anya. **5** Uwa

bụ ihe e merurū emerū site na ndị ya; ha enupula isi n'iwu niile, ha agbanweela ukpuru ya, mebie ogbugba ndu ebighi ebi ahụ. **6** Ya mere, obubu onu na-eripia uwa; ndi bi n'ime ya aghaghi inatakwa ikpe omuma ha. Ya mere ndi niile bi n'owa na-ere oku, o bukwa naani mmadu ole na ole foduru. **7** Mmanya ohuru atakorola, osisi vainj akponwukwala, n'ihi ya, ndi ahụ niile onu na-ejuputa n'obi ha na-asu ude. **8** Egwu utu niile akwusila, mkpotu nke ndi na-eri oriri di iche iche akwusila. Uda obi utu nke ubo akwara adighikwa. **9** Abu obi utu nke ya na mmanya na-eso adighikwa; mmanya di ike na-akuzi ilu n'onu ndi na-anu ya. **10** Obodo atogborola n'efu; a kpochichaala onu uzọ e si abata ulo ndi mmadu ka onye obula ghara inwe ike ibata. **11** Igwe ndi mmadu no n'okporozu na-eti mkpu n'ihi na mmanya adighikwa. Onu adighikwa, otu a, ewezugakwala obi utu site n'owa. **12** Obodo ahụ aghola mkpomkpo ebe, e tikpola onu uzọ ya niile. **13** Otu a ka o ga-adi n'owa niile, nakwa n'etiti mba niile, dika mgbe a na-etitusi mkpuru di n'elu osisi oliv, maobu mgbe ahapuru ufodu mkpuru grepu n'elu osisi mgbe a ghochasiri ihe ubi. **14** Ma ndi niile foduru ga-eti mkpu onu; ndi no n'odida anyanwu ga-eto idi ebube nke Onyenwe anyi. **15** Ndi no n'owuwa anyanwu ga-enye Onyenwe anyi otuto. Ndi bi n'ala nta niile osimiri gbara gburugburu ga-ebuli aha Onyenwe anyi, Chineke Izrel elu. **16** Anyi ga-anu abu oma di iche iche site na nsotu uwa. Ha ga-abu abu na-asi, "Otuto diri Onye ezi omume ahụ." Ma n'ezie, o nweghi olileanya diri m. "Lee ka anu ahụ m si na-akponwu! Ahuhu diri m! N'ihi na ndi ahụ

na-ekwesighi ntukwasị obi ereela anyi. Akpiri ego ha ka ha ji refuo anyi.” 17 Ihe egwu, na olulu, na igbudu nke onye na-esi onya di na-eche unu, unu ndi niile bi n’uwa. 18 Onye obula n’ime unu nke gbara ozọ n’ihi ihe egwu ga-adaba n’olulu; onye obula sitekwara n’olulu riputa ga-azonye ukwu ya n’onyanya. N’ihi na mmiri nke ila n’iyi esitela na mbara eluigwe na-ezokwasị unu. Ntala uwa na-amakwa jijiji. 19 Uwa adapiasiala; uwa agbawasiala; e jirila oke ike nugharia uwa. 20 Uwa ga-adagbughari dika onye mmanya na-egbu. O ga-anagharikwa dika osisi nke oke ifufe na-efeghari. O daala, o pughikwa ibili ozọ, n’ihi na njehie ya di arọ na-anyidakwa ya. 21 N’ubochi ahụ, Onyenwe anyi ga-ata ike usuu niile di n’eluigwe ahuhu. O ga-atakwa ndi eze niile n’uwa ahuhu. 22 A ga-achikota ha dika ndi mkporo, kpochiekwa ha n’ulo mkporo n’ebe ahụ ka ha ga-anogide, tutu ruo mgbe a ga-ekpe ha ikpe. 23 Onwa ga-ada mba, anwu ka ihere ga-eme; n’ihi na Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile, ga-achi n’ugwu Zayon nakwa n’ime Jerusalem, o ga-eji oke ebube chia n’ihu ndi okenye ya.

25 O Onyenwe anyi, i bu Chineke m; aga m ebuli gi elu, nye aha gi otuto, n’ihi na site na ntukwasị obi zuruoke, i ruola otutu ihe iribama, nke i turu atumatu ha siteri n’oge gara aga. 2 N’ihi na i meela ka obodo ghoo mkpomkpo ebe; mee ka obodo e wusiri ike ghoo ebe dakporo adakpo; meekwa ka ebe siri ike nke ndi mba ozọ ghoo ebe obodo na-adighizi, agaghị ewukwa ya ruo mgbe ebighi ebi. 3 N’ihi nke a, ndi niile di ike ga-asopuru gi. Obodo ndi ahụ na-emenye ndi mba ozọ egwu ga-atu gi egwu. 4

N’ihi na ị bụurū onye na-enweghị ike ebe mgbaba; ị bụkwaara ndị ogbenye ebe mgbaba n’oge mkpa ha, ebe nchebe siri ike n’oge oke mmiri ozuzo, na ndo n’oge okpomọkụ. N’ihi na nkuume nke ndị na-adighị emere mmadụ ebere dị ka oke mmiri ozuzo nke na-amakwasị mgbidi, 5 dika ka okpomọkụ nke na-adị n’ozara. Ị na-eme ka mkpọtụ nke ndị mba ọzọ kwusị, dika ndo nke igwe ojii na-eweta si eme ka okpomọkụ dajū, otu a ka abụ ọma nke ndị na-adighị eme ebere si kwusị. 6 N’elu ugwu a, ka Onyenwe anyị, Onye pūrū ime ihe niile ga-anọ kwadooro ụwa niile oke oriri. Ọ ga-abụ oke oriri nke ga-adịrị ndị niile. Oke oriri nke ezi anụ na mmanya dị mma ga-adị. 7 N’elu ugwu a, ka ọ ga-ewepụ ihe ndị ahụ niile na-eweta ihu mgbarū, nke dị ka akwa e ji kpuchie mmadụ niile, nke kpuchikwara ihu ndị mba niile. 8 Ọ ga-elomi ọnwụ ruo mgbe ebighị ebi. Onye kachasị ihe niile elu, bụ Onyenwe anyị ga-ehicha anya mmiri niile site n’ihu mmadụ niile, ọ ga-ewezuga ihe ịta ụta niile dakwasịrị ndị ya site n’ụwa niile. Onyenwe anyị ekwuola ya. 9 N’ụbọchị ahụ, ndị mmadụ ga-asị, “Nke a bụ Chineke anyị n’ezie, anyị tụtwasịrị ya obi, ọ zopụtakwara anyị. Nke a bụ Onyenwe anyị ahụ, anyị tụtwasịrị ya obi, ka anyị nwee ọñụ ma nūrịakwa na nzọpụta ya.” 10 N’ihi na aka Onyenwe anyị ga-adigide n’elu ugwu a, ma a ga-azọtọ ndị Moab n’ọndụ ha, dika esi azọda ahịhịa dị n’okpuru ụkwū mmadụ. 11 Ha ga-agbasa aka ha abụọ n’ime ya, dika onye na-egwu mmiri si agbasapụ aka ya, ma Chineke ga-eweda mpako ha niile, n’agbanyeghị ọrụ aghughọ niile nke aka ha. 12 Ọ ga-akwatu mgbidi gị niile dị elu nke e

wusiri ike, mee ka ha daruo ala, ọ ga-eme ka ha daruo ala, ruo mgbe ha ghorọ uzuzu.

26 N'ụbọchị ahụ, a ga-abụ abụ a n'ala Juda niile: Anyị nwere obodo e wusiri ike. Chineke na-eme ka mgbidi ya na ebe ya niile e wusiri ike buru nzọpụta nye anyị. **2** Meghee ụzọ ama niile, ka mba ndị ahụ na-eme ezi omume bata, e, bụ mba ahụ kwesiri ntụkwasi obi. **3** I na-eme ka ndị niile echiche uche ha guzosiri ike nwee udo zuruoke, n'ihina ọ bụ na gị ka ha na-atụkwasi obi ha. **4** Tụkwasi Onyenwe anyị Chineke obi mgbe niile, n'ihina Onyenwe anyị Chineke bụ oke nkume nke mgbe ebighị ebi. **5** Ndị na-akpa nganga ka ọ na-ewedata ala, na-emekwa ka obodo na-anya isi kpọọ ọnu n'ala. Mgbidi ya ka ọ na-eme ka ọ daruo ala. **6** Ọ na-enyefe obodo ahụ n'aka ndị a na-emegbu emegbu, na n'aka ndị ogbenye ka ha zọtọọ ya ukwu. **7** Ụzọ nke onye ezi omume ha n'otu, gị, Onye ziri ezi, na-eme ka okporouzọ ndị ezi omume dị larịi. **8** E, Onyenwe anyị, anyị na-aga n'ụzọ nke ikpe gị niile, na-ele anya gị. Aha gị na ihe niile e ji mara gị bụ ihe na-agusi obi anyị agụ ike. **9** Abalị niile ka obi m na-achosi gị ike, n'ututu eji m mmuọ m niile na-achosi gị ike, n'ihina ọ bụ naanị mgbe i bịa kpee uwa ikpe ka mmadu gagesi n'ajọ omume tugharịa ime ezi ihe. **10** Obi ebere gị n'ebe ndị na-emebi iwu nọ adighi eme ka ha gbanwee. Ọ buladi n'ala a, ebe ndị ezi omume bi, ha na-anogide na-eme ihe ojọ. Ha adighi echeta idi ukwu gị, Onyenwe anyị. **11** Onyenwe anyị ebuliela aka ya elu, ha adighi ahụ ya. Gosi ha ekworo gị banyere ndị gị, ka e si otu a mee ka ihere mee ha. E, ka oku ahụ i kwadooro ndi iro gị rechapu

ha. **12** Onyenwe anyị, ị na-enye anyị udo; n'ih i na ihe niile anyị nwere sitere n'aka gị. **13** O, Onyenwe anyị Chineke anyị, ọ dị mgbe anyị nọ n'okpuru ọchịchị ndị ọzọ dị iche iche, ma ugbu a, ọ bụ naanị aha gị ka anyị na-efe. **14** Ndị niile anyị fere na mbụ anwụchaala; ha adighịkwa ndụ; mmụọ ha agakwaghị aloghachi ọzọ. N'ih i na ị tara ha ahụhụ, laa ha n'iyi; e chefukwaala ha. **15** I meela ka mba a dị ukwu, Onyenwe anyị; i meela ka mba a saa mbara. I wetarala onwe gị nsopurū, i meela ka oke ala ahụ niile gbatia. **16** Onyenwe anyị, n'ime mkpagbu ha, ha gbakwutere gị. Mgbe iwe gị bjakwasiri ha, ọ bụ olu dị nta ka ha ji kpeere gị ekpere. **17** Gị, Onyenwe anyị, emeela ka anyị kwaa akwa, dị ka nwanyị ime na-eme si ata ikikere eze na akwa akwa n'ih ihe mgbu. Otu a ka anyị nọ n'ihu gị. **18** Anyị anọla onọdu ihe mgbu, na ita ikikere eze, ma o nweghị ihe ọma anyị nwetara n'ime ya. Mgbali anyị niile emeghị ka nzoputa rute uwa aka. O nwekwaghị ihe nwere isi anyị rụputara. **19** Ma ndị gị niile nwurū anwụ ga-adị ndụ, O Onyenwe anyị. Ozu ha ga-esite n'ọnwụ bilie. Unu ndị niile bi n'aja tetanū ma tie mkpu ọnū. N'ih i na igirigi gị dị ka igirigi nke ututu, ala ga-amuputakwa ndị ya niile nwurū anwụ. **20** Baanū n'ulo, ndị m, kpochienū ụzọ unu! Zoonū onwe unu naanị nwa oge nta, tutu ruo mgbe iwe Chineke ga-agabiga. **21** Lee anya! Onyenwe anyị si n'ebe obibi ya na-abia ikpe ndị bi n'ụwa ikpe n'ih i mmehie ha niile. Ụwa ga-ekpughepu gosi ọbara niile a wusiri n'elu ya, ọ gaghị ezokwa ndị niile e gburu lie n'ime ya.

27 N'ụbọchị ahụ, Onyenwe anyị ga-eji mma agha ya iwe ya, dị ukwuu dịkwa ezigbo ike, taa agwọ ahụ na-akpu akpu bụ Leviatan ahụhụ. Leviatan bụ agwọ mgbakọ ahụ; ọ ga-egbukwa nnukwu anụ ọjọọ ahụ nke bi na mmiri. **2** N'ụbọchị ahụ, abụ a ga-adị n'ọnu ha, abụ ha ga-abụ banyere ubi vainị nke na-amị ezi mkpuru. **3** "Mụ onwe m bụ Onyenwe anyị na-elekọta ya, ana m agba ya mmiri ụbọchị niile, na-eche ya nche ehihie na abalị. Ka onye ọbụla ghara iji ihe ọjọọ leta ya. **4** Adighị m ewekwa iwe. Ọ bụrụ na ọ bụ naanị ogwu na uke na-echere m aka mgba, aga m ebili buso ha agha, aga m esurekwa ha ọkụ. **5** Ma ọ bughị otu a, ka ha bjakwute m maka nchekwa, ha bja ka mụ na ha mee udo. E, ha bja ka mụ na ha mee udo." **6** N'ụbọchị ndị na-abia, Jekob ga-agba mgborogwu. Izrel ga-agbawa okoko dika osisi, maakwa ifuru, jirikwa mkpuru mejuputa ụwa niile. **7** Onyenwe anyị atabeghi Izrel ahụhụ dika o si taa ndị iro ya. O mebekwaghi ka e gbuo ndị ya di ka e si gbuo ndị iro ha. **8** Onyenwe anyị tara ndị ya ahụhụ, mee ka a dorọ ha n'agha ma buru ha gaa mba ọzọ. Ọ bụ ifufe ọjọọ nke si n'owuwa anyanwu ka o ji bupu ha. **9** Ọ bụ n'uzo di otu a ka a ga-esi bupu ikpe omuma diri Jekob, nke a bukwa iju eju nke mkpuru e ji wezuga mmehie ya: Mgbe ha gweriri nkume niile ha ji wuo ebe ichu aja arusi ha dika ntụ, mgbe ha wezugara ogidi arusi Ashera, na ebe ichu aja ihe nsure oku na-esi isi uto niile. **10** Obodo ahụ e wusiri ike adakposiala. Ọ ghọla ọzara nke ndi mmadu na-ebighi n'ime ya. Ọ ghokwala ebe umu ehi na-akpa nri, ebe ha na-amakpu na-ezu ike. Ha ga-atacha ahija di n'alaka osisi. **11** Mgbe

alaka osisi ndi ahụ kpọnwurū daa, ụmụ nwanyi ga-abia chikọtaa ha were ha kwanye oku. N'ih na ndi a bu ndi na-enweghi nghota. O bu nke a mere Onye kere ha adighi emere ha ebere. Onye ahụ kpurū ha agakwaghị egosi ha obi ebere. **12** N'ubochi ahụ, Onyenwe anyi ga-ahocha site n'ebe mmiri na-eru eru Yufretis ruo na Wadi nke Ijipt, ma gi, bu Izrel ka a ga-achikota otu n'otu. **13** N'ubochi ahụ, opi ike ga-ada. Ndi ahụ na-ala n'iyi n'Asiria na ndi ahụ e mere ka ha gaa biri n'Ijipt dika ndi mba ozọ ga-abia fee Onyenwe anyi ofufe n'ugwu nsọ ya di na Jerusalem.

28 Ahuhụ ga-adiri okpueze okoko ohia ahụ, nke bu mpako Ifrem, obodo ahụ ndi ya na-anubiga mmanya oke ji anya isi. Obodo ahụ e wukwasiri na mbara ala ndagwurugwu mara mma. Obodo ahụ ima mma ya na-ada dika okoko osisi e kpukwasiri ndi ndu ya mmanya na-egbu n'isi. **2** Lee, Onyenwe anyi nwere otu onye di ike, onye nwekwara ume, dika oke mmiri ozuzu nke akummiri igwe na dika oke ifufe na-eweta mbibi, dika oke mmiri ozuzo na-erubiga oke na dika oke mmiri ozuzo bu idee mmiri ji ike ekwo, o ga-eji ike tupu ya n'ala. **3** Okpueze okoko osisi, bu mpako nke ndi Ifrem na-anubiga mmanya oke, ga-abu ihe a ga-azotokwa n'okpuru ukwu. **4** Okoko ohia nke na-akponwu akponwu, nke bu ebube ima mma ya, nke di n'isi ndagwurugwu na-emeputa ihe, ga-adi ka mkpuru fiig chara tupu oge owuwe ihe ubi eruo, nke mgbe onye obula huru ha na-ewere ha n'aka, tinye n'onu ya, loo ha. **5** N'ubochi ahụ, Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile n'onwe ya, ga-aghoro ndi ya foduru n'ala ahụ okpueze mara mma, o ga-aghokwara ha

okoko mara mma. **6** Ọ ga-abụ mmụọ nke ikpe ziri ezi nye ndị ikpe. Ọ ga-abụkwa ike nye ndị na-achughachi ndị iro azụ n'ọnu ụzọ ama. **7** Ndị a kwa na-adagharị site na mmanya sitekwa n'ihe ọñụñụ na-aba n'anya. Ndị nchụaja na ndị amụma na-adagharị site na ihe ọñụñụ na-aba n'anya, mmanya emeela na ha amakwaghị ihe ha na-eme; ha na-adagharị site n'ihe ọñụñụ na-aba n'anya ha na-adagharị mgbe ha na-ahụ ọhụ dị iche iche, ha na-asọ ngọngọ mgbe ha n'ekpe ikpe. **8** N'ihị na tebul ha niile jupụtara n'ihe ọgbugbọ ruru unyi. O nwekwaghị ebe dị ọcha. **9** “Ọ bụ onye ka ọ na-achọ ikuziri ihe? Ọ bụ onye ka ọ na-achọ ka ọ ghọta ozi ya? Ọ bụ ụmụnta ndị a kwusiri iñụ mmiri ara, bụ ndị a ka napurụ ara? **10** N'ihị na ọ na-agbalị izi anyị ihe dika e si dee ya, ahiri ime nke a, n'ahiri ime nke ọzọ, n'usoro tukurasi n'usoro, nwantinti n'ebe a, nwantinti n'ebe ahụ.” **11** N'ezie, Chineke ga-eji ndị na-asụ asụsụ unu na-amaghị zi unu ihe. **12** N'ihị na ọ gwara unu okwu si, “Lee, nke a bụ ebe izuike ahụ, ebe onye ike gwurụ nwere ike inọ zuru ike; nke a bụ ebe igbaume ahụ.” Ma ha juru ige ya ntị. **13** Ọ bụ n'ihị ya ka e ji na-ezi unu okwu Onyenwe anyị n'ahiri n'ahiri, n'usoro n'usoro; nwantinti n'ebe a, nwantinti n'ebe ahụ, ka unu gaa sọ ngọngọ dalaa azụ, ka unu buru ndị e tihara ahụ, ndị ọnya mara, ndị e jidekwara. **14** N'ihị nke a, nurunu okwu Onyenwe anyị, unu ndị na-akwa emo, ndị ọchichi Jerusalem di n'aka. **15** N'ihị na unu ekwuola si, “Anyị na ọnwụ agbaala ndụ, anyị na ala mmụọ enwekọkwala otu mkpebi. Mgbe ịla n'iyi ahụ di ukwu ga-esi n'ebe anyị nọ gafee, ọ gaghị erute anyị, n'ihị na anyị emeela ka okwu

ụgha buru ebe mgbaba anyi; o bukwa n'ime okwu ụgha ka anyi na-ezo onwe anyi." (Sheol h7585) **16** Ma otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi siri, "Lee, ana m atogbo na Zayon otu nkume, nke anwaputarala. Nkume nkuku di oke onuahia, n'ih i ntala siri ike. Onye nke kweere na ya egwu agaghi ejide ya. **17** Ikpe ziri ezi ga-abu eriri otutu nke ji atu ihe, ezi omume ga-abukwa ihe itu mgbidi; akummiri nke oke mmiri ozuzo, ga-ekpochapu ebe mgbaba unu, okwu ụgha unu, mmiri ga-etojukwa n'ebe nzuzo unu. **18** Mgbe ahụ, a ga-akagbu ogbugba ndu ahụ unu na onwu gbara; mkpebi unu na ala mmuo agaghi eguzokwa. Mgbe oke ila n'iyi ahụ si n'ebe unu no na-agafe, o ga-azoda unu. (Sheol h7585) **19** Mgbe obula o si n'ebe unu no na-agafe, o ga-eburu unu, maobu n'ututu, ehie, maobu n'abali, oge niile, mgbe mgbe." Mgbe ahụ, obi unu ga-aghota okwu Chineke; o ga-ewetara unu ahụ ima jijiji. **20** Ihe ndina di mkpumkpu, mmadu enweghi ike esetipu onwe ya n'elu ya; akwa mkpuchi di oke warawara, mmadu enweghi ike iji ya fuchizie ahụ nke oma. **21** Onyenwe anyi ga-ebili dika o mere n'ugwu Perazim, o ga-akpali onwe ya dika o mekwara na Ndagwurugwu Gibion, iru oru ya, oru ya nke di ike n'ikowa, na iruzu oru ya, udi nke a na-atughi anya ya. **22** Ugbu a, ya mere, kwusinu ikwa emo, ka a ghara ime ka ahuhu unu di ukwu karia. N'ih na Onyenwe anyi, Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile agwala m na o kpebiela ila unu n'iyi. **23** Geenu nti, nurunu olu m, naanu nti n'ihe m na-agwa unu. **24** O bu ubochi niile ka onye oru ubi na-ako ala ubi ya hapu ikunye ya mkpuru? O bu mgbe niile ka o na-egwuze ala

ubi ya ime ka ọ dị larij, ma ọ gaghị akunye ya mkpuru ọbula? **25** Mgbe o gwuzesiri ya, ọ naghị aghasa mkpuru karawe, ghasaakwa kumin? Ọ bu na ọ naghị akunye ọka wiiti n'ahiri nke ya, ọka bali n'ebe o kwesiri, na spelti n'ebe o kwesiri? **26** Ọ maara ihe o kwesiri ime, n'ihi na Chineke na-ezi ụzọ ziri ezi. **27** N'ihi na ejighi igwe eji azocha mkpuru ọka etichaputa mkpuru karawe, maobu kporee ukwu igwe n'elu kumin, kama ọ bu mkporo ka e ji etichaputa kumin, werekwa osisi nta kwesiri ekwesi kuputa karawe. **28** A na-akwo ọka e ji eme achicha akwo, ọ bughị ruo mgbe ebighi ebi ka a na-anogide na-etichaputa ya. E nwere ike jiri ukwu igwe ugboala inyinya na-adokpu zochaa ha, ma ọ bughị ka a kwopiasia mkpuru ha. **29** Ihe ndi a niile na-esite n'aka Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile na-abia, onye nzube ya di itunanya, onye amamihe ya di ebube.

29 Ahuhu ga-adiri gi, gi bu Ariel, Ariel, gi obodo ebe Devid bi. Gbakonyenu otu afọ n'afọ ozọ nke unu ga-eji rie oriri, mee mmemme. **2** Ma aga m akpagbu Ariel, ọ ga-eru ujụ, ma bee akwa, ọ ga-adị ka ala ebe ichu aja. **3** Aga m ama ulo ikwu m n'akuku gi niile gburugburu, aga m eji otutu ulo elu gba gi gburugburu dokwaa ihe nnochibido m niile megide gi. **4** N'onodu mweda n'ala, i ga-ekwu okwu site n'ala, okwu onu gi ga-esikwa n'uzuzu puta. Olu gi ga-ada ka nke onye mmuo site n'ala, ọ bu site n'uzuzu ka okwu onu gi na-ada ntakiri ntakiri ga-esi puta. **5** Ma igwe ndi iro gi ga-aghọ ntụ, igwe ndi na-adighi eme obi ebere ga-adikwa ka igbugbo ọka nke ifufe na-ebufu. Mgbe ahụ, na mberede, **6** mu onwe m, bu Onyenwe anyi, Onye

pụrụ ime ihe niile, ga-eji egbe eluigwe na ala oma jijji na oke ifufe na oke ụzụ, na oku na-erepịa erepịa, bjakwute ha. **7** Mba niile ahụ, ndị na-ebuso Ariel agha, bụ ndị na-ebuso ya na ebe ya e wusiri ike agha, ga-efu dika nrọ, onye na-arahụ ụra n'abalị rọrọ. **8** Dika mgbe onye agụụ na-agụ, nke na-arọ nrọ ebe ọ na-eri nri, ma agụụ nọkwa na-agụ ya mgbe o si n'ura teta. Dika onye agụụ mmiri na-agụ, nke nọ na nrọ hụ mmiri ọ na-añụ, ma teta n'ura chọputa na akpịrị na-akposị ya nkụ ike, na-adakwa mba. E, otu a ka ọ ga-adị mgbe igwe ndị agha mba ahụ niile ga-ebuso ugwu Zayon agha. **9** Ka ọ gbagwojuo unu anya. Ka o jukwa unu anya. Kpuonu onwe unu isi ka unu ghara ihu ụzọ. Nagharianu ma ọ bughị site na mmanya unu n'uru, sọonu ngongo ma ọ bughị site na mmanya na-aba n'anya. **10** N'ihina na Onyenwe anyị awụkwasịla unu mmuọ nke oke ụra. O mechela anya ndị amuma unu niile, kpuchie isi ndị niile na-ahụ ọhụ. **11** Ihe ndị a niile na-aga ime n'oge dī n'ihu dika akwukwọ a kara akara. Mgbe e weere ya nye onye ma akwukwọ ka ọ guo, ọ ga-asị, "Enweghị m ike, n'ihina na a kaala ya akara." **12** Mgbe e weere ya nye onye na-amaghị akwukwọ, ọ ga-asị, "Ewela iwe, amaghị m agụ." **13** Onyenwe anyị siri, "Ndị a ji onu ha na-abia m nso, ha ji egbugbere onu ha na-asopuru m, ma obi ha dī anya n'ebe m nọ. Ofufe ha na-efe m, bụ nke gbadoro ukwụ n'ihe mmadu nyere n'iwu, bukwa nke a kuziiri ha. **14** Ya mere, otu ugboro ozọ, aga m eme ndị a ihe oke iju anya jiri ihe itunanya tukwasị n'elu ihe itunanya, amamihe nke ndị maara ihe ga-ala n'iyi, nghota nke ndị nwere nghota ga-agba barịi." **15** Ahuhu ga-adiri ndi na-

eche na ha na-ezonari Onyenwe anyi nzube ha, ndi na-agbalisi ike ime ihe ha zubere na nzuzo, ma na-asirita onwe ha, "Chineke agaghi ahụ anyi. O maghi ihe anyi na-eme!" **16** Lee ka unu si ekpu ihe ihu n'ala, ka a ga-asị na okpu ite di ka uru e ji akpu ite. Ihe mmadu kpuru o nwere ike itughari gwa onye kpuru ya, si, "I kpughi m"? Ka ite o nwere ike i si okpu ite, "I ghogaghi ihe obula"? **17** Mgbe na-adighi anya o bu na Lebanon agaghi agho ala ubi na-emeputa ihe, ala ubi ahụ na-emeputa ihe ga-adikwa ka oke oha? **18** N'ubochi ahụ, ndi nti chiri ga-anu ihe a na-aguputa site n'akwukwo ahụ, ndi isi, ndi ahụ naara ejeghari n'ochichiri ga-emegehe anya ha, hukwa uzọ ozo. **19** Ndi di umeala n'obi, na ndi ogbenye n'etiti ndi mmadu ga-achota onu na obi utu nke Onyenwe anyi Onye di nsọ nke Izrel na-enye. **20** Ndi na-adighi enwe obi ebere agaghi adikwa; ndi niile na-akwa emo agaghi adikwa, ndi niile echiche ha bu ime ajo ihe ka a ga-ebipu ndu ha, **21** bu ndi ahụ na-eme ka e site n'okwu onu ha mee onye ozo onye ikpe mara, ndi na-eme ka onye na-ekpechite onu onye a na-emegbu emegbu maa n'onya, ndi na-eji igba akaebe ugha mee ka ikpe ziri ezi hapu irute ndi ezi omume aka. **22** Ya mere, nke a bu ihe Onyenwe anyi onye gbaputara Ebrahim na-agwa ulu Jekob, "Ndi m, a gaghi emekwa ka ihere mee unu ozo. Ihu unu agaghi agbarukwa ozo. **23** Mgbe ha huru umu ha, bu oru aka m abuo, n'etiti ha, ha ga-edo aha m nsọ, ha ga-ekwuputa, nabatakwa idi nsọ nke Onye nsọ Jekob, ha ga-eguzokwa n'ihu Chineke Izrel n'egwu na n'ima jijiji. **24** Ndi na-akpafu n'ime mmuo ha

ga-enweta nghoṭa, ndi ntamu ga-achokwa ka ha muta ihe.”

30 “Ahuhụ ga-adiri umu ndi nnupu isi,” otu a ka Onyenwe anyi kwuputara, “bu ndi na-agbaso nzube nke na-esiteghi n’aka m, ndi ha na ndi ozo na-agba ndu nke Mmuo m na-anabataghi, si otu a na-eme ka mmehie na-aba uba n’elu mmehie. **2** Ndi na-aga Ijpt icho enyemaka ma ha ajutaghi ase site n’aka m. Ndi were obi ha tukwasị na Fero maka nchebe, chosiekwa ike ime Ijpt ebe mgbaba. **3** Ma nchekwa Fero ga-aghoru unu ihe ihere, ndo ndi Ijpt ga-etinye unu n’onodu mweda n’ala. **4** O bu ezie na ha nwere ndi ozi na Zoan ndi nnochị anya ha erutekwala Hans, **5** ihere ga-eme onye obula n’ihi ndi na-abaghi uru nye ha, ndi na-abughi ihe inyeaka maobu ihe iba uru, kama naani ihe ihere na ita uta.” **6** Amuma banyere umu anumanu bi na Negev. N’ala ahuhụ na mkpagbu, nke odum na nne odum, nke ajuala na agwo ojoo na-efe ka oku, ndi nnochite anya obodo na-ebu aku ha niile n’elu inyinya ibu, na-ebukwa akunuba ha di oke onuahia n’elu inyinya kamel, na-agakwuru mba ahụ na-abaghi uru, **7** bu Ijpt, ndi inyeaka ha na-enye enweghi isi. N’ihi nke a, ana m agu ya Rehab, onye na-enweghi ihe o na-arụ. **8** Gaa ugbo a, dekwasiri ha ya n’elu mbadamba nkume, detuokwa ha n’ime akwukwo, ka o diri maka ubochi na-abia dika ihe akaebe ruo mgbe ebighi ebi. **9** N’ihi na ndi a bu ndi na-enupu isi, umu aghughu ndi kpachaara anya ju inabata ozizi Onyenwe anyi na-ezi. **10** Ha na-agwa ndi ohu uzoo, “Unu ahukwala ohu, o zuola,” ma sikwa ndi amuma, “Mechienu onu! Unu ahutakwarala anyi ihe ziri

ezi n'òhụ unu. Gwanụ anyị ihe na-atọ ụtọ na ntị, bonu amụma nduhie. **11** Unu na-anọchiri anyị ụzọ, nyenụ anyị ohere. Anyị achọkwaghị inụ ihe ọbụla banyere onye ahụ unu na-akpọ Onye dị nsọ nke Izrel.” **12** Ya mere, ihe a ka Onye dị nsọ nke Izrel na-ekwu, “N’ihi na unu kpọrọ okwu m na-agwa unu asi, ma dabere na mmegbu na-atụkwasi kwa obi unu n’aghugho, **13** mmehie a ga-aghoro unu ihe dika mgbidi di elu, nke gbawara agbawa, nke ga-ada na mberede, n’otu ntabi anya. **14** O ga-etipiasị dika ite aja, nke etipịara na-enweghi obi ebere, nke a na-enweghi ike ichota mpekele ejuju ọbụla n’etiti ya, iji guta oku site na-ekwu, maobu kuputa mmiri site n’ite.” **15** N’ihi na otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi bu Onye nsọ nke Izrel siri, “O bu na ncheghari na izuika ka a ga-azoputa unu, na ino juu na ntukwasị obi ka idi ike unu ga-adi, ma unu ekweghi na nke ọbụla. **16** Kama unu na-asi, ‘Anyi ga-arikwasị n’elu inyinya gbapu.’ E, unu ga-agba oso n’ezie. Unu siri, ‘Anyi ga-arikwasị n’inyinya ndi na-eke oso.’ Ya mere, ndi ga-achụ unu ga-adi ngwa. **17** Otu onye n’ime ndi iro unu ga-achụ puku mmadu n’ime unu oso. Mmadu ise si n’ime ha ezuola ichusasị unu, ruo mgbe unu ga-adi ka osisi a manyere okoloto debe n’elu ugwu, e, ka okoloto a hapuru n’elu ugwu nta.” **18** Ma Onyenwe anyi nokwa na-echere ka unu bjakwute ya, ka o gosi unu ihunanya ya. O jikeere imere unu ebere, n’ihi na Onyenwe anyi bu Chineke na-ekpe ikpe ziri ezi. Ngosi na-adikwara ndi niile na-ele anya inyeaka ya. **19** Unu ndi Zayon ndi bi na Jerusalem, ndi nke m, unu agaghi ebekwa akwa oso, n’ihi na Onyenwe anyi bu onye obi

ebere. Ọ ga-enyere unu aka mgbe ọbụla unu kpọkuru ya. **20** N’agbanyeghi na Onyenwe anyi na-enye unu achicha nke nhuju anya na mmiri nke ahuhu, ndi ozizi unu agaghi abukwa ndi zoro onwe ha ozo, kama unu ga-eji anya unu hu ha. **21** Ma unu tughariri n’aka nri ma o bukwanyu n’aka ekpe, nti unu ga-anu otu olu n’azu unu, nke na-asi, “Nke a bu uzọ, Jeenu ije n’ime ya.” **22** Mgbe ahụ kwa, unu ga-emebi arusi unu niile, nke e ji ọlaocha na ọlaedo kpuo. Unu ga-atufukwa ha dika ihe ruru unyi, nke na-aso oyi. Unu ga-asi ha, “Punụ n’ebe a!” **23** Ọ ga-ezitekwa mmiri ozuzo maka mkpuru unu kuru n’ala ubi unu, ihe omume nke ga-esite n’ala ahụ pụta ga-ama abuba baakwa uba. N’ubochi ahụ anu ulo unu ga-ata nri n’ebe ita nri sara mbara. **24** Ehi na inyinya ibu ndi na-arụ oru ubi ga-ata nri a gwara nke oma nke nnu di, nke eji ngwa oru ifucha oka na shovel kpasaa nke oma. **25** N’elu ugwu obula di elu na n’elu ugwu nta obula di elu, ka iyi na mmiri niile ga-eru, n’ubochi oke ogbugbu, mgbe ulo elu niile ga-ada. **26** Onwa ga-amuke dika anwu, ihè anyanwu ga-adikwa okpukpu asaa dika ihè ubochi asaa e mere ka o mụo n’otu ubochi! Ihe ndi a ga-emezu n’ubochi ahụ Onyenwe anyi malitere ikechi na igwo onya o mere ka o rute ndi ya aka. **27** Lee, Aha Onyenwe anyi ka o si n’ebe di anya na-abia! Ọ na-abia n’oke iwe, anwuru oku gbakwara ya gburugburu. Iwe juputara n’egbugbere onu ya, okwu ya na-erechapu dika oku. **28** Iku ume ya dikwa ka iyi rubigara oke, nke na-achi oku, nke na-etoru onye no n’ime ya n’olu. Ọ na-ayocha mba niile n’ime nyo ila n’iyi, o na-etinye n’agba ndi mmadu eriri igwe nke na-edufu ha. **29** Ma unu ga-

abụ abụ dika unu na-abụ n'abalị mmemme dị nsọ, obi unu ga-anụrị ọñụ dika mgbe ndị na-egbu opi na-arigo elu na-aga n'ugwu nsọ Onyenwe anyị, na-agakwuru Oke Nkume Izrel. **30** Onyenwe anyị ga-eme ka ndị mmadụ nụ olu ya dị ebube, ọ ga-emekwa ka ha hụ aka ya na-arịdata ala jiri ọñuma nke iwe ya na ọkụ na-erepịa erepịa, jirikwa oke mmiri ozuzo, na egbe eluigwe, na akummiri igwe. **31** Olu Onyenwe anyị ga-emenye ndị Asiria egwu; ọ ga-eji mkpara igwe ya kụdaa ha n'ala. **32** Ihe otiti ọbụla nke Onyenwe anyị na-eji mkpọ ya, tie ha n'ahụ ga-adị ka egwu ụbọ akwara na une dị iche iche na-enye, mgbe ọ na-eweli aka ya na-eti ha oke ihe otiti dika ọ na-aluso ha ọgụ. **33** Edoolarị ihe niile n'usoro site n'oge gara aga. A kwadoola ebe a ga-akwanye ọkụ nke ga-erechapụ eze ahụ. Ọ bụ ebe sara mbara, nke dị omimi, na nke a kwajuru nkụ. Ọ bụ iku ume Onyenwe anyị nke dika mwụpụta nke nkume na-enwu ọkụ ka a ga-eji mụnye ya ọkụ.

31 Ahụhụ dīrī ndī na-aga Ijīpt ịchọ enyemaka, ndī nchekwube ha dī n'ike ndī ha na-agba ịnyịnya, ndī na-atụkwasi obi ha n'ugboala ha, nke dī ọtutụ, ndī na-atụkwasiakwa obi ha n'ịdī ike nke ndī Ijīpt na-agba ịnyịnya. Ma ha adighi ele anya inyeaka site n'aka Onye Nsọ Izrel; ha adighi arịokwa ya ka Onyenwe anyị nyere ha aka. **2** Ma ya onwe ya maara ihe, ọ pụrụ iweta ịla n'iyi. Ọ dīkwaghī agbanwe okwu ya. Ọ ga-ebili megide ndī mba na-eme ihe ọjọ; ha na ndī niile na-enyere ndī na-eme ajọ ihe aka. **3** N'ihī na ndī Ijīpt bụ naanī mmadū, ha abughī Chineke! Ịnyịnya ha nwekwara anụ ahụ, ha abughī mmụọ. Mgbe Onyenwe anyị setipurū aka ya imegide ha,

ha ga-asọ ngongo; ndị ha na-enyere aka ga-adakwa. Ha niile ga-alakokwa n'iyi. **4** Ma ihe ndị a ka Onyenwe anyị gwara m, “Dịka odum na-agbọ uja, na-ebigbọ n'elu anụ ọ dogburu, n'agbanyeghi na-akpokotara igwe ndị ozuzu aturu imegide ya, ọ naghị atụ egwu mkpu ha, mkpotu uzu ha adighi enyekwa ya nsogbu, Otu a kwa, Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile ga-aridata ibu agha n'ugwu Zayon, na n'ugwu nta ya niile. **5** Dika nnunu si efeghari n'elu akwu ya ichebe umu ya, otu a ka mu bu Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile ga-esi chebe Jerusalem, ọ ga-ekpuchi ya napa ya, ọ ghaghị igabiga ya, gbaputakwa ya.” **6** Loghachitenu azu, unu bu Izrel, laghachikwurunu onye ahụ nke unu nupuru isi n'ebe odi ukwu megide. **7** Amaara m nke oma na ubochi ahụ na-abia, mgbe onye obula n'ime unu ga-atufu arusi olaedo na olocha niile nke aka mmehie unu kpuru. **8** “Mgbe ahụ, Asiria ga-ada, kama ọ bughị site na mma agha mmadu, mma agha na-abughị nke mmadu efu ga-erichapu ha. Ha ga-esi n'ihu mma agha gbaa oso, ma umu okorobia ha ka a ga-akpuru tinye n'oru mmanye. **9** Obodo ha niile e wusiri ike ga-ada n'ihi oke egwu, ndi ochiagha ha ga-atukwa ujọ mgbe ha huru okoloto agha.” Otu a ka Onyenwe anyi kwubiri ya. Onye oku ya di na Zayon, onye ekwu igwe oku ya di na Jerusalem.

32 Lee, eze ga-achị n'ezi omume na-abia, ya na ndisi kwesiri ntukwasị obi, ndi ga-ekpe ikpe ziri ezi. **2** Onye obula n'ime ha ga-aghorọ ndi mmadu ebe a na-ezere ndu n'oge oke ifufe, na ebe mgbaba n'oge oke mmiri ozuzo. Ha ga-adị ka mmiri na-asọ n'ozara, maobu dika

ndo nke nkume di elu na-enye n'ebe okpomoku na-eweta ike ogwugwu di. **3** Mgbe ahụ, agaghị emechikwa anya ndi niile na-ahụ ụzọ, agakwaghị eme ka nti na-anụ ihe kwusi inu ihe. **4** O buladi obi ndi nzuzu n'etiti ha ga-ejuputa n'akonuche na nghota, ndi ahụ na-asu nsu ga-ekwukwa okwu nke oma. **5** N'ubochi ahụ, a gaghị ahukwa onye nzuzu si na o bu onye maara ihe. A gaghị enyekwa onye aghugho nsopuru ozo. **6** N'ih na ndi nzuzu na-ekwu okwu na-eheghị echiche, obi ha niile di na-ime ajo ihe. O na-ebi ndu asopurughi Chineke, na-ekwusakwa okwu njehie megide Onyenwe anyi; ndi aguu na-agu ka ha na-agbaba aka ndi akpiri na-akpo nku, ha adighi enye ha mmiri onunu. **7** Ndi ojojo na-eji ụzọ aghugho niile eme ihe ojojo, ha na-echeputa nzube ajo ihe niile, jji okwu ugha laa onye ogbenye n'iyi, o buladi mgbe aririo nke onye ahụ no na mkpa bu nke ziri ezi. **8** Ma onye a na-asopuru na-atuputa atumatu di ezi mma, o na-eguzokwa chim nye ezi ihe. **9** Unu ndi inyom na-ebi ndu ndi afọ juru, bilie oto, gee m nti; unu ndi ada ndi nwere ntukwasị obi, nurunu ihe m nwere ikwu. **10** N'oge na-adighi anya, mgbe otu afọ na abali ole na ole gasiri, unu bu ndi nwere ntukwasị obi ga-ama jijiji; n'ih na mkpuru ubi vaini unu ga-emebi, owuwe mkpuru ihe ubi agaghị abia. **11** Maanu jijiji, unu ndi inyom afọ juru, tuo egwu unu ndi ada ndi nwere ntukwasị obi. Yipunu uwe oma unu, kekwasinu onwe unu akwa mkpe. **12** Tienu aka n'obi n'ih ubi unu na-enye afọ ojuju, n'ih osisi vaini na-amị mkpuru. **13** N'ih na ogwu na uke ga-epuputa n'ala unu. Ruonu uju, n'ih na ulo niile unu na-anọ n'ime ya enwe obi oto, na obodo

niile unu na-anọ n'ime ya na-eri, na-añu agakwaghị adj.
14 N'ihì na a ga-ahapụ ebe niile e wusiri ike, gbahapụkwa obodo ahụ ụzụ na-adị n'ime ya; ụlọ elu nche niile na ebe niile ewusiri ike ga-abụ ebe ga-atọgbọrọ n'efu ruo mgbe ebighị ebi, ha ga-aghọ ebe ìnyịnya ibu ọhịa ga na-enwe obi uto, na ebe igwe anụ ụlọ ga na-akpa nri ha. 15 Ha niile ga-adigide otu a tutu ruo mgbe a ga-esite n'eluigwe wụkwasi anyị Mmụọ Nsọ. Mgbe ahụ ọzara ga-aghọ ala ubi mara mma, ala ubi ọma ahụ ga-adịkwa ka ọhịa. 16 A ga-emekwa ka ikpe ziri ezi ga-ebi n'ọzara, ezi omume ga-adịkwa n'ubi ọma ahụ. 17 Mkpurụ nke ezi omume ahụ ga-abụ udo; ihe ga-esikwa na ya pụta ga-abụ ì nọ jụu na ntụkwasi obi mgbe niile ebighị ebi. 18 Ndị m ga-ebi n'ebe obibi nke udo, n'ụlọ nwere ezi nchekwa, n'ebe izuike nke nsogbu na-adighị. 19 A sikwa na mkpurụ mmiri ezoo n'oke ọhịa niile, a sikwa na e bibie obodo niile, 20 ndị a gọziri agozi ka unu ga-abụ, mgbe unu na-agma mkpurụ unu n'akụkụ iyi, mgbe ehi unu na ìnyịnya ibu unu na-akpagharị na-aga ebe ọbụla ha chọrọ.

33 Ahụhụ dīrī gī, onye mbibi, onye bibiri ihe niile dī gī gburugburu, ma ọ dībeghī mbibi rutere gī aka. Ahụhụ dīrī gī, onye nrafu, onye na-enwebeghī ndī rafuru gī. Mgbe ì kwusīrī ibibi ihe ka a ga-ebibi gī, mgbe ì kwusīkwara nrafu ka a ga-arafu gī. 2 Biko, Onyenwe anyị, nwee obi ebere n'ebe anyị nọ, n'ihì na ọ bụ gī ka anyị na-ele anya. Bụurū anyị ike n'ututū ụbọchī niile, burukwara anyị onye nzọpụta mgbe niile anyị nọ na mkpa. 3 Ndī iro na-agba ọsọ mgbe ha nūrū olu gī. Mgbe ì guzoro ọtọ, mba niile na-agbalaga. 4 Dīka igurube si atachapụ ihe dī n'ubi,

otu a ka a ga-esi kwakoro ihe niile unu nwere n'agha,
 unu mba di iche iche. 5 Onyenwe anyi di elu, n'ih na o
 bi n'ebe di elu. O ga-eji ikpe ya ziri ezi, na ezi omume
 mejuputa Zayon. 6 O ga-abu ntola guzosiri ike nke oge
 unu niile, uloku di ukwu nke nzoputa, na amamihe na
 ihe omuma; egwu Onyenwe anyi bu igodo nke aku a. 7
 Lee ndi ha di ike ka ha na-eti mkpu akwa n'okporozo
 niile; ndi na-anochite anya ha, ndi bira ikwu otu udo
 ga-esi diri na-akwa akwa. 8 O dikwaghi onye a na-ahu
 anya n'okporozo obula. E meela ka ogbugba ndu niile
 ghara idikwa ire. A na-eleli ndi e sitere n'akaebe ha mee
 ka ogbugba ndu ahụ guzosie ike. O dikwaghi onye a na-
 asopuru. 9 Ala ahụ niile na-eru uju. O togbokwara n'efu.
 Oke ohia Lebanon akponwula buru ihe ihere. Sharon
 aghokwaala ozara; osisi di na Bashan na n'elu ugwu
 Kamel na-agbuchakwa akwukwo ha. 10 Ma Onyenwe anyi
 na-asj, "Ugbu a, m ga-ebili." "Ugbu a, ka a ga-eme ka m
 di elu; ugbu a, ka a ga-ebuli m elu. 11 Unu na-atu ime
 ahija kporo nku, unu na-amuputa ahija, nkuume unu
 na-ekuputa bu oku ga-erepia unu. 12 Ndi gi ga-ere oku,
 dika osisi ogwu e gbuturu egbutu tunye n'oku; ha ga-ere
 oku dika avuvu nkwa." 13 Geenu nti nuru ihe m mere,
 unu mba niile di n'ebe di anya! Unu ndi no nso, kwerenu
 n'ezie na m siri ike! 14 Ndi mmehie na ndi ajo omume no
 na Zayon na-ama jijiji n'egwu, ha na-akwa akwa na-asj,
 "Onye n'ime anyi puru ibi n'ebe a, n'etiti onye a bu oku
 na-erepia erepia, oku nke na-ere ruo mgbe ebighi ebi?"
 15 Ndi na-ejehari n'ezie omume na-ekwu ihe ziri ezi, ndi
 na-aju uru sitere n'uzo n'ezighi ezi, ndi na-ewezuga aka

ha site na inata ngari di iche iche, ndi na-emechi nti
 megide izu ikwafu obara, na-amuchi anya ha abuo ka
 ha ghara itughari uche n'ihe ojo. **16** Ha bu ndi ahụ ga-
 ebi n'ebe di elu, ndi ebe mgbaba ha ga-abu ebe e wusiri
 ike nke ugwu. A ga-enye ha nri, mmiri a gaghị akokwa
 ha. **17** Anya unu ga-ahụ eze n'ebube ya; unu ga-ahukwa
 alaeze ya nke nsotu oke ya di n'ebe di anya. **18** N'ime
 echiche obi unu, unu ga na-atule ihe oke egwu nke oge
 ndi ahụ gara aga. "Olee ebe onyeisi ochichi ahụ no ugbu
 a? Ebee ka onye na-anakota utu ahụ no? Ebeekwa ka
 onyeisi ahụ nke ulo elu nche niile di n'aka ya no?" **19**
 N'oge ahụ, unu agaghị ahukwa ndi nganga ahụ ozo, bu
 ndi ahụ na-asu asusu nke unu na-amaghị, nke unu na-
 adighi aghotakwa. **20** Lekwasinu Zayon anya, obodo anyi
 na-anọ eme mmemme anyi niile; anya unu ga-ahukwa
 Jerusalem, ulo obibi di juu, ulo ikwu nke a na-apughị
 ibupu ebupu; apughikwa iholite ntu jidere ya, maobu
 dobie nke obula n'ime udọ ji ya. **21** Ebe ahụ ka Onyenwe
 anyi ga-aburu anyi Onye di ike. O ga-adikwara anyi ka
 osimiri na iyi di obosara. O dighi ugbo amara maobu
 ugbo ukwu ga-abia na mmiri ahụ. **22** N'ihia na Onyenwe
 anyi bu onye ikpe anyi. Onyenwe anyi bu onye na-enye
 anyi iwu. Onyenwe anyi bu eze anyi, o bu ya na-azoputa
 anyi. **23** A tosaala udọ niile: Ha adighi ejidesikwa okoloto
 gi ike, a gbasaghikwa akwa igbochi ifufe. Mgbe ahụ, a ga-
 ekesa uba ihe a kwatara n'agha o buladi ndi ngwuro ga-
 ebute ihe nkwa n'agha. **24** O dikwaghị onye bi na Zayon
 ga-asi, "Ahụ esighi m ike," n'ihia na a ga-agbaghara ndi bi
 n'ime ya mmehie ha niile.

34 Bjanu nso, unu ndi mba niile, naa nti. Geenu nti, unu mba niile nke uwa. Ka uwa na ihe niile di n'ime ya, na ihe niile na-esi n'ime ya aputa nuru. **2** N'ihia na Onyenwe anyi na-eweso mba niile nke uwa iwe, iwe ya di oku megide ndi agha ha niile. O ga-ala ha n'iyi kpamkpam, nyefee ha n'aka ndi ga-egbu ha. **3** Ndi ha e gburu egbu ka a ga-atupu. Ozu ha ga-esikwa isi. Ugwu niile ga-ejuputa n'obara ha. **4** N'oge ahụ, kpakpando niile nke eluigwe ga-agbaze, a ga-apiakotakwa mbara eluigwe dika akwukwo, kpakpando niile ga-ada dika ahia osisi vaini kporo nku, dika mkpuru osisi fiig chakporo achakpo. **5** N'ihia na mma agha m aruchaala oru ya n'eluigwe, lezie anya ihe gaje ime, o ga-adakwasị Edom, ndi m mara ikpe mbibi. **6** Mma agha Onyenwe anyi juputara n'obara, abuba kpuchikwara ya, obara umu aturu na mkpi na abuba sitere n'akuru ebule n'ihia na Onyenwe anyi nwere ichu aja na Bozra. O nwekwara oke ogbugbu ga-adi n'ala Edom. **7** Oke ehi ohia ga-esokwa ha daa, ha na oke ehi ukwu na oke ehi nta. Ala ga-ejuputa n'obara ha. Uzuzu nke obodo ahụ ga-amikoro obara ha. **8** N'ihia na Onyenwe anyi nwere ubochi ahụ bu ubochi ibo obo. O bu afọ ikwughachi Edom ihe ha mere Zayon. **9** Isi iyi ndi Edom niile ga-agbanwe gbajie ojii, uzuzu di n'ala ga na-ere oku dika solfo (ntu oku), ala ahụ niile ga-enwuru oku di ka unyi ojii. **10** O gaghị anyu anyu n'abalị maobu n'ehihie; anwuru oku ya ga na-ala n'elu ruo ebighi ebi. Ala ahụ ga-atogboro n'efu site n'ogbo ruo n'ogbo; o dighi onye ga-esitekwa n'ebe ahụ gafee ozo. **11** Ikwighikwighi nke ozara na okwolo ga-enweta ya, ikwighikwighi ukwu na ugooma ga-akpa akwu ha

birikwa n'ebe ahụ. Chineke ga-eseti n'elu Edom, eriri otutu nke ogbaaghara, na ihe itu mgbidi nke e tikporo etikpo, togboro n'efu. **12** Ndi ya a na-asopuru agaghi ahukwa ihe obula n'ebe ahụ nke ha ga-akpo alaeze. Otu a kwa, umu ndi eze ya niile agaghi adikwa. **13** Ogwu ga-etochi ulo ukwu ya niile; ebe ya niile e wusiri ike ga-agho ahija ogwu, o ga-abukwa ulo nkita ohia na nke ikwighikwighi. **14** Anu ohia niile nke ozara ga-ezute nkita ohia n'ebe ahụ. Umu mkpi ohia ga-awaghari n'ebe ahụ na-ebeku ibe ha akwa. N'ebe ahụ ka umu anu ohia na-akpaghari n'abali ga-ezo onwe ha, chotakwara onwe ha onodu ebe izuike. **15** Ikwighikwighi ga-akpa akwu ya n'ebe ahụ. O ga-anokwa n'ebe ahụ yie akwa, zuo umu ya, lekotaa ha site n'iji nku ya kpuchie ha. Ebe ahụ kwa ka ndagbu ga-ezuko kwa, nke obula na ibe ya. **16** Nyochaa akwukwo nsọ ka i guo ihe Onyenwe anyi gaje ime: O dighi anu ohia obula ga-efu. O dighi nke obula ga-anọ n'ebe ahụ hapu ikpo ibe ya, n'ihia na onu ya enyela iwu a. Mmuo ya ga-achikotakwa ha. **17** O bu ya onwe ya ga-ekewa ala ahụ, jiri ihe otutu n'aka keere ha oke ahụ. Ha ga-enweta ya ruo mgbe ebighi ebi, nwekwa ebe obibi n'ebe ahụ site n'ogbo ruo n'ogbo.

35 N'ubochi ahụ, ozara na ala kporo nku ga-enwe obi utu; okoko osisi mara mma ga-awaputakwa n'ozara. Dika rozu, **2** o ga-agbawa ifuru juputa; o ga-anuri onu nke ukwu, tiekwa mkpu onu. A ga-enye ya nsopuru nke ugwu Lebanon, nyekwa ya ima mma nke ala ubi Sharon na Kamel. Ha ga-ahụ ebube Onyenwe anyi n'ebe ahụ, ha ga-ahukwa idi ukwu nke Chineke anyi. **3** Meenu ka

aka ndị ahụ kùdara akùda dìkwa ike, gbaakwanụ ùkwù ndị ahụ na-asò ngòngò ume. **4** Gwanụ ndị ahụ na-atụ egwu sị ha, “Dịrịnụ ike, unu atùla egwu, n’ihi na Chineke unu na-abịa. Ọ ga-abịa ìbòtara unu ọbò, ìkwughachi ndị iro unu ihe ruuru ha. Ọ ga-abịa ìzọputa unu.” **5** Mgbe ọ b́jara, ọ ga-emegehe anya ndị kpuru ìsì, meekwa ka ndị ntị chiri nù ihe. **6** Ọ ga-eme ka onye ngwùrò wulie elu d́jka ele, meekwa ka ndị na-adìghì ekwu okwu tie mkpu ọ́nù. Mmiri ga-agbawapùta sọọ n’òzara, mmiri iyi ga-ejupùtakwa n’ala kpòrò nkù. **7** Elu ala ahụ na-ere ọkù n’ùkwù ga-aghò ọdò mmiri. Ala ahụ nke mmiri kòrò ga-aghò isi iyi nke mmiri ga-ejupùta. Ebe ahụ nkítà ọ́hía naara ebi ga-aghò ala mmiri mmiri; ahìhía, na ahìhía riidi, na ahìhía papíròs, ga-epupùta n’ime ya. **8** Okporouzò ga-adìkwa n’ebe ahụ, nke a ga-akpò, Okporouzò Ìdì Nsò, Ọ ga-adìrì naanì ndị ahụ na-agbaso Ùzò ahụ. Ndị na-adìghì ọ́cha agaghì eje ije n’elu ya, ndị nzuzu ajò omume agaghì ejegharì n’elu ya. **9** Ọdum agaghì anò nso ùzò ahụ. Ọ dìkwaghì anù ọ́hía na-egbu mmadù ga-aga n’elu ya. E, agaghì ahụ anù dì otu a n’ebe ahụ. Kama, ọ b́ naanì ndị a gbapùtara ga-eje ije na ya. **10** Ma ndị ahụ Onyenwe anyì gbapùtara ga-alòtakwa. Ha ga-eji abù bata na Zayon; ọ́nù na-adìgide ga-adìkwasì n’isi ha. Oke ọ́nù na obi ụtò ga-ejupùta n’obi ha. Iru ùjù na ìsù ude ga-efelaga.

36 N’afò nke iri na anò nke ọ́chìchì eze Hezekaya, Senakerib, b́ eze Asìrìjà, busoro obodo Juda niile e wusiri ike agha, meriekwa ha. **2** Mgbe ahụ, eze Asìrìjà sitere na Lakish zipù ọ́chìagha ya, ya na usuu ndị agha ijekwuru Hezekaya na Jerusalem. Mgbe ọ́chìagha ahụ kwùsìrì n’ùzò

mmiri nke ọdọ mmiri dị Elu, n'ụzọ jere n'ebe ọhịa Ọsụ akwa. **3** Eliakim, nwa Hilcaya, onye nlekọta ụlọeze, na Shebna, bụ ode akwụkwọ eze, na Joa nwa Asaf, onye ndekọ akụkọ ihe mere, pụrụ jekwuru ya. **4** Ọchịagha ahụ sịrị ha, “Gwanụ Hezekaya: “Otu a ka eze ukwu ahụ, bụ eze Asīrīa, na-ekwu, Ọ bụ na gini ka ntụkwasi obi gi dabere? **5** I na-ekwu na i nwere ndumọdụ na ike ibu agha, maọbụ naanị egbe ọnụ ka i na-agba. Ọ bụ onye ka i na-atụkwasi obi, mere i ji enupu isi n'okpuru m? **6** Lee, amatara m na i na-atụkwasi obi n'Ijīpt, mkpanaka achara ahụ gbajiri agbaji, nke na-adụwa aka onye ọbụla na-adabere na ya. Otu a ka Fero, eze Ijīpt dị nye ndị niile na-atụkwasi ya obi. **7** Ma ọ bụrụ na unu asị m, “Anyị na-atụkwasi Onyenwe anyị bụ Chineke anyị obi.” Ọ bughị ya ka Hezekaya wezugara ebe ya niile dị elu na ebe ichū aja ya niile, na-asị Juda na Jerusalem, “Unu aghaghị ikpọ isiala n'ebe ichū aja a?” **8** “Ma ugbu a, bịa kwee nna m ukwu, bụ eze Asīrīa nkwa. Aga m enye gi puku inyinya abụọ ma ọ bụrụ na i nwere ike ichota ndị ga-agba ha. **9** I ga-esi kwa aṅaa jụ otu onyeisi nke dīkarīsiri nta n'ime ndịisi ọrụ onyenwe m, na-agbanyeghikwa na i na-atụkwasi obi n'Ijīpt maka inweta ụgbọ agha na ndị na-agba inyinya? **10** Tinyere nke a, abịara m ibuso ala a agha na ibibi ya ma ọ bughị nkwardo Onyenwe anyị? Onyenwe anyị ya onwe ya gwara m ka m bilie megide obodo a, lakwaa ya n'iyi.” **11** Mgbe ahụ Eliakim, Shebna na Joa sịrị ọchịagha ahụ, “Biko, gwa ndị ohu gi okwu n'asụsụ Aramaik, ebe ọ bụ na anyị na-aghota ya. Agwala anyị okwu n'asụsụ Hibru, ebe ndị nọ n'elu mgbidi ga-

anụ.” **12** Ma ọchịagha ahụ zaghachiri, “Ọ bụ n’ihi naanị nna unu ukwu na nye unu onwe unu ka nna m ukwu ji zite m, ka m kwuo ihe ndị a? Ọ bughị n’ihi ndị mmadu ahụ na-anọdụ n’elu mgbidi, ndị, dika unu, ha ga-eso rie nsị ha nyurụ, n’ụkwaka mamiri ha nyurụ?” **13** Mgbe ahụ, ọchịagha ahụ guzoro were oke olu kwuo n’asụsụ Hibru, si, “Nurunụ okwu niile nke eze ukwu ahụ, bụ eze Asirja. **14** Nke a bụ ihe eze siri, Unu ekwela ka Hezekaya duhie unu. Ọ pughị ịzoputa unu. **15** Unu ekwela ka Hezekaya mee ka unu tuskasi Onyenwe anyi obi, mgbe ọ na-asị, ‘N’ezie, Onyenwe anyi aghaghị inaputa anyi. A gaghị enyefe obodo a n’aka eze Asirja.’ **16** “Unu anakwala Hezekaya nti. Ihe a ka eze Asirja kwuru: Pukwutenụ m, bianụ ka mụ na unu mee udo. Mgbe ahụ, onye ọbula n’ime unu ga-eri mkpuru si n’ubi vaini ya na nke si n’osisi fiig ya, n’ụkwaka mmiri nke si n’ihe icheta mmiri ya: **17** ruo mgbe m ga-abia duru unu gaa n’ala dika nke unu, bụ ala mkpuru ọka na nke mmanya ọhuru, ala achicha na ubi vaini juputara n’ime ya. **18** “Unu ekwela ka Hezekaya rafuo unu mgbe ọ na-asị, ‘Onyenwe anyi ga-anaputa anyi.’ O nweela chi niile nke ndi mba ozo, nke naputarala ala ha site n’aka eze Asirja. **19** Olee ebe ka chi ndi Hamat na Apad no? Olee ebe ka chi ndi Sefavaim nokwa? Ha anaputala Sameria site n’aka m? **20** Olee chi n’ime chi mba ndi a niile, bụ ndi zoputarala ala ha site n’aka m? Unu si anaa chee na Onyenwe anyi puru izoputa Jerusalem site n’aka m?” **21** Ma ndi ahụ niile gbara nkiti, ha ekwughị ihe ọbula, n’ihi na eze nyere ha iwu si, “Unu azaghachila ya.” **22** Mgbe Eliakim nwa Hilcaya, onyeisi ochichi, na Shebna

ode akwukwo eze, na Joa nwa Asaf, ode akwukwo akuko eze laghachikwuuru Hezekaya, ha dowara uwe ha mgbe ha na-aga igosi ya ida mba nke obi ha. Ha gwakwara ya ihe niile onyeisi agha ndi Asiria kwuru.

37 Mgbe eze Hezekaya nuru nke a, o dowara uwe ya, yikwasị akwa mkpe, baa n'ime ulonso ukwu Onyenwe anyi. **2** O zipuru Eliakim, onye nlekota uloeze, Shebna ode akwukwo na ndi okenye n'etiti ndi nchujaja, bu ndi yikwa akwa mkpe, ka ha jekwuru Aizaya onye amuma, nwa Emoz. **3** Ha siri ya, "Otu a ka Hezekaya siri, Ubochi taa bu ubochi ahuhu, iba mba na nke ihe ihere. Ubochi jogburu onwe ya dika ubochi nwanyị no n'oke ihe mgbu nke imu nwa ma ike adikwaghi o ji amuputa nwa ya. **4** Ma eleghi anya Onyenwe anyi Chineke gi, ga-anu okwu ahụ nke Rabashaka, bu ochiagha, onye nna ya ukwu bu eze Asiria, zitere ikwa Chineke di ndu emo. Eleghi anya Onyenwe anyi Chineke gi ga-abara ya mba n'ihi okwu ndi a niile o kwuru, bu ndi o nuru. Ya mere, kpeere anyi ekpere, anyi bu ndi foduru ndu." **5** Mgbe ndi oru eze Hezekaya bjakwutere Aizaya, **6** o siri ha, "Otu a ka unu ga-asị nna unu ukwu, 'Ihe a ka Onyenwe anyi kwuru: Atula egwu n'ihi okwu niile nke i nuru, bu nke ndi na-ejere eze Asiria ozi ji kwuluo m. **7** Gee ntị, mgbe o nuru akuko di aña, aga m eme ka o choo ilaghachi n'obodo nke aka ya. N'ebe ahụ ka m ga-emekwa ka e jiri mma agha gbuo ya.'" **8** Mgbe ochiagha ahụ nuru na eze Asiria e sitela n'obodo Lakish pua, o laghachiri hu na eze Asiria na-ebuso obodo Libna agha. **9** N'oge ahụ, Senakerib natara ozi na Tiahaka, eze Kush, na-aputa ibia ibuso ya agha. Mgbe o nuru

nke a, o zipurụ ndị ozi ka ha zie Hezekaya ozi, sị, **10** “Gwanụ Hezekaya, eze Juda: Ekwela ka Chineke onye ị na-atụkwasi obi duhie gi, mgbe ọ na-asi, ‘Agaghị enyefe Jerusalem n’aka eze Asirja.’ **11** N’ezie a, ị nula ihe ndị eze Asirja mere obodo niile ha busoro agha, otu ha si bibie ha kpamkpam. Ma a ga-anaputakwa gi onwe gi? **12** Chi niile nke mba niile, ndị ahụ nna nna m ha lara n’iyi, ha naputara ha, bụ chi ndị Gozan, Haran, Rezuf na nke ndị Eden ndị nọ na Tel Asa? **13** Olee ebe eze ndị Hamat maobu eze ndị Apad nọ? Olee ebe eze obodo Lair, Sefavaim, Hena na Iva nokwa?” **14** Mgbe Hezekaya natara akwukwo ozi a site n’aka ndị ozi ahụ, guo ya, o weere ya gaa n’ime ulonso Onyenwe anyi, gbasaa ya n’ihu Onyenwe anyi. **15** Hezekaya kpere ekpere nye Onyenwe anyi, sị: **16** “O, Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile, Chineke nke Izrel, onye ocheeze ya di n’etiti ndi cherubim, naani gi bu Chineke na-achị alaeze niile nke uwa. O bukwa naani gi kere eluigwe na uwa. **17** Tooo nti gi n’ala, o Onyenwe anyi ma nuru; meghee anya gi abuo Onyenwe anyi, ka ihu; gee nti nukwa okwu niile ndi ahụ Senakerib zitere, nke o ji ekwulu Chineke di ndu. **18** “N’eziokwu, Onyenwe anyi, ndi eze Asirja alala ndi a niile na ala ha n’iyi, mee ka ha togboro n’efu, **19** ha atunyekwala chi ha niile n’ime oku, repiakwa ha, n’ihi na o bughị chi ka ha bu, kama ha bu naani ihe a kpuru akpu, nke mmadu ji osisi na nkume pja. **20** Ma ugbu a, Onyenwe anyi Chineke anyi, biko, zoputa anyi site n’aka ya, ka alaeze niile nke uwa mata na naani gi Onyenwe anyi bu Chineke, na o dikwaghị chi ozo ma o bughị gi.” **21** Mgbe ahụ, Aizaya nwa Emoz, zigaara

Hezekaya ozi, si, "Otu a ka Onyenwe anyi, Chineke Izrel, siri, N'ih i ekpere gi niile nye m banyere Senakerib, eze Asiria, 22 nke a bu okwu Onyenwe anyi kwuru megide ya. "Nwaagboghọ na-amaghi nwoke, bu ada Zayon, na-eleli gi anya, jirikwa gi na-eme ihe ochi, Nwaada Jerusalem na-efufekwa isi ya mgbe i na-agbapu oso. 23 Onye ka i kpariri ma kwulukwaa? O bu onye ka i sitere na nganga gi welie olu okwu gi na anya gi elu megide? O bu megide onye Nso nke Izrel? 24 I sitere n'aka ndi ozi gi kparia Onyenwe anyi, kwuluo ya, i sikwara, 'Eji m otutu ugboala m rigoruo ebe di elu nke n'elu ugwu niile, n'ebe kachasi elu nke ugwu Lebanon. Egbudasiala m osisi sida ya niile toro ogologo, na osisi junipa ya niile kachasi mma. Ejeruola m na nsotu ya kachasi n'idi elu, bu ebe kachasi maa mma n'oke ohia ya niile. 25 Egwuola m otutu olulu mmiri n'ala ndi mba ozọ, nukwa mmiri di n'ebe ahụ. O bu obu ukwu m ka m ji mee ka isi iyi niile di n'Ijpt takpo.' 26 "O bu na i nubeghi? Na mgbe ochie ka m kpebiri ya. N'ubochi ndi ahụ gara aga ka no pia opipia ya, ugbu a, emeela m ka o bia na mmezu, na i meela ka obodo nke mgbidi gbara gburugburu, ghoo mkpokota nkume. 27 Ndi bi n'ime ha, ndi a napuru ike ha nwere, bu ndi dara mba, ndi e tinyekwara nonodu ihere. Ha dika ahijia ndu puru n'ala ubi, na ome na-epuputa epuputa, nakwa ahijia na-etoputa n'elu ulo nke anwu na-achakpo tupu o tolite. 28 "Ma amaara m ebe i no onodu, marakwa opupu gi na mbata gi, marakwa oke iwe gi megide m. 29 N'ih i onuma di gi n'obi megide m, n'ih i na mkpari gi eruola m nti, aga m etinye nko m n'imi gi, werekwa mkpumkpu

igwe m kpachie egbugbere ọ́nụ́ gị, mee ka ị laghachi site n'ụzọ ahụ nke i siri bịa. **30** “Ma nke a ga-abụ ihe iribama nye gị, Hezekaya. “N’afọ a, unu ga-eri ihe na-eputa n’onwe ya, n’afọ nke abụọ unu ga-eri ihe si na nke ahụ pupụta. Ma n’afọ nke atọ ghaanụ mkpụrụ ubi, weenụ ihe ubi, kuọ vainị n’ubi vainị, riekwanụ mkpụrụ ha. **31** Ọzọkwa, ndị ọ́dụrụ n’alaeze Juda ga-agba mgborogwu n’okpuru ala, mịkwaa mkpụrụ n’elu. **32** N’ihi na ọ bụ site na Jerusalem ka ndị ọ́dụrụ ga-esi pụta, otu ndị ọ́dụrụ ndụ ga-esitekwa n’ugwu Zayon pụta. Ọ bụ site n’ịnụ ọkụ n’obi nke Onyenwe anyị, Onye pụrụ ime ihe niile, gamezu nke a. **33** “Ya mere, nke a bụ ihe Onyenwe anyị kwuru banyere eze Asirija. “Ọ gaghị azọbata ụkwụ ya n’ime obodo a maọbụ gbaa ọ bụladị otu àkụ n’ebe a. Ọ gaghị eji ọta jegharịa n’ọ́nụ ụzọ ama ya, maọbụ wuo mgbidi nnọchibido megide ya. **34** Ụzọ o si bịa ka ọ ga-esi laghachi; ọ gaghị abanye n’obodo a.” Otu a ka Onyenwe anyị kwubiri ya. **35** “Aga m echebe obodo a, zọputakwa ya n’ihi aha m, na n’ihi Devid, bụ ohu m.” **36** Mmụọ ozi Onyenwe anyị pụrụ gaa tigbuo otu puku narị na puku iri asatọ na ise n’ụlọ ikwu ndị Asirija. Mgbe ndị mmadụ tetara n’isi ụtụtụ, lee, ozu ka ha juputara ebe niile. **37** Ya mere, Senakerib, eze Asirija, biliri ije, laghachi n’ala ya. Ọ laghachiri biri n’obodo Ninive. **38** Otu ụbọchị, mgbe ọ nọ na-akpọ isiala n’ụlọ chi ya a na-akpọ Nisrọk, ụmụ ya ndị ikom aha ha bụ Adramelek na Shareza were mma agha gbuo ya. Ha gbapụrụ ọsọ gbaga n’ala Ararat. Isahadon, bụ nwa ya nwoke ghorọ eze n’ọ́nọdu ya.

38 N’oge ahụ, Hezekaya rịara ọrịa ruo na ọ gaara anwụ. Aizaya onye amụma, nwa Emoz, bjakwutere ya, si ya, “Otu a ka Onyenwe anyi siri: Dozie ezinaulo gi, n’ihi na i ga-anwu. I gaghị esite n’ute ọrịa a bilie.” **2** Hezekaya tughariri chee ihu ya n’aja ulo kpee ekpere nye Onyenwe anyi si, **3** “Chetakwa, Onyenwe anyi, otu m si jeharia n’ihu gi n’ikwesị ntukwasị obi, jiri obi m niile fee gi ofufe, ma meekwa ihe di mma n’anya gi.” Hezekaya bekwara akwa nke ukwu. **4** Mgbe ahụ, okwu nke Onyenwe anyi rutere Aizaya, **5** “Gaa, gwa Hezekaya, si ‘Otu a ka Onyenwe anyi, bu Chineke nna gi Devid kwuru, anula m ekpere gi, ahukwala m anya mmiri akwa gi. Aga m atukwasị afo iri na ise n’ubochi ndu gi. **6** Aga m anaputakwa gi na obodo a site n’aka eze Asiria. Aga m echebe obodo a. **7** “Nke a bu ihe iribama site n’aka Onyenwe anyi nye gi, na Onyenwe anyi ga-emezu ihe a nke o kwere na nkwa. **8** Aga m eme ka anyanwu laa azu nzo ukwu iri n’ihe nrigo ulo elu Ehaz.” Ya mere, anyanwu laghachiri azu nzo ukwu iri. **9** Ederede Hezekaya eze Juda, mgbe orjachara oria, nwee ahụ ike: **10** Asiri m, “O bu n’oge m bu okorobia ka m ga-agabiga n’onu uzọ nke onwu, buru onye anapuru oge ndu m nke foduru afodu?” (Sheol h7585) **11** Asiri m, “O dikwaghị mgbe m ga-ahụ Onyenwe anyi ozọ n’ala ndi di ndu, m gaghị elegidekwa mmadu ibe m anya ozọ, maobu bie n’etiti ndi bi n’ime uwa a. **12** Esila n’onodu ya bupu ulo m dika ulo ikwu nke onye ozuzu aturu. Apiakotala m ndu m dika okpa akwa si apiakota akwa o bipula ndu site nkwe-akwa, ehie na n’abali, i mere ka ndu m gwusia. **13** Enwere m ntachiobi chere chi obubo. Ma dika odum ka

ọ na-agbaji ọkpụkpụ m niile. Ehihie na n'abalị ka ị na-eme ka ndụ m gwusịa. **14** Dịka eleke maọbụ ụgbala ka m na-ebe akwa. Ana m asụ ude dịka nduru na-eru ụjụ. Ike gwurụ anya m n'ihie ile anya n'eluigwe. Anọ m n'ọnọdu mkpagbu, Onyenwe anyị, bịa nyere m aka." **15** Ma gini ka m ga-ekwu? Ya onwe ya gwara m si na ọ bụ ya mere nke a. M ga-eji obi umeala gagharịa ụbọchị ndụ m niile n'ihie ihe mwute nke obi m. **16** Onyenwe anyị, ọ bụ n'ihie ihe ndị a ka mmadu ji adị ndụ. Mmụọ m na-adikwa ndụ n'ime ha. I nyeghachila m ahụ ike, mee ka m di ndụ. **17** N'ezie, ọ bụ n'ihie ọdimma m, ka m ji taa ahụ nke ihe mgbu di otu a. N'ihunanya gi ka ị zoputara m site n'olulu nke ịla n'iyi. I werela mmehie m niile wefee n'azụ gi. **18** N'ihie n'ala mmụọ agaghị eto gi, ọnwụ agakwaghị abụku gi abụ otuto. Ndị na-arịda n'olulu agaghị ele anya ikwesi ntụkwasi obi gi. (Sheol h7585) **19** Ọ bụ ndị di ndụ, e, naanị ndị di ndụ ga-eto gi otuto, di ka m na-eme taa. Ọ bụ otu ọgbọ na-eme ka ọgbọ na-eso ha mata ihe banyere ikwesi ntụkwasi obi gi. **20** Onyenwe anyị ga-azoputa m, anyị ga-abụ abụ kpọ ụbọ akwara n'ụbọchị niile nke ndụ anyị, n'ime ụlọnsọ ukwu Onyenwe anyị. **21** Aizaya ekwuolarị si, "Kwadoonu mmanu fiig di oku tee ya n'elu etuto ahụ, ahụ ga-adikwa ya mma." **22** Hezekaya juru si, "Gini ga-abụ ihe iribama na m ga-aga n'ụlọnsọ ukwu Onyenwe anyị?"

39 N'oge ahụ, Merodak-Baladan, nwa Baladan, bụ eze Babilon zigaara Hezekaya akwukwọ ozi ekele na onyinye, n'ihie na ọ nuru na Hezekaya rịara ọrịa ma nwe ahụ ike. **2** Hezekaya nabatara ndị ozi ahụ nke oma gosi ha ihe ndi di n'ulokwu ya, ọlaocha, na ọlaedo, ụda di iche iche na-esi isi

uto, ezigbo mmanu oliv, ulo niile ebe ngwa agha ya niile di, na ihe niile bu aku o nwere. O dighi ihe di n'uloze ya maobu n'alaeze ya niile nke o na-egosighi ha. **3** Mgbe ahụ, Aizaya onye amuma jekwuru eze Hezekaya juo ya si, "Gini ka ndi ikom ndi ahụ kwuru? Ebeekwa ka ha si bjakwute gi?" Hezekaya zara si, "O bu n'ala di anya ka ha si bjakwute m, ha si Babilon." **4** Onye amuma juru, "Gini ka ha huru n'ulo gi?" Hezekaya zara si, "Ihe niile nke di n'ulo m ka ha huru. O dighi ihe niile di n'uloaku m nke m na-egosighi ha." **5** Mgbe ahụ, Aizaya siri Hezekaya, "Gee nti nuru okwu Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile. **6** Lee, oge na-abia mgbe a ga-eburu ihe niile di n'uloze gi, na ihe niile nke nna nna gi ha debere n'uloaku ruo taa, buru ha bulaa Babilon. O dikwaghi ihe ga-afodu, otu a ka Onyenwe anyi kwuru. **7** A ga-ebupu ufodu n'ime umu gi, ndi bu ahụ na obara gi, ndi a ga-amutara gi, buru ha puo n'ebe di anya, ha ga-abu ndi onozu n'uloze nke eze Babilon." **8** Hezekaya zaghachiri, "Okwu Onyenwe anyi nke i kwuru di mma." N'ihi na o chere n'obi ya si, "Udo na nchekwa ga-adi n'oge ndu m."

40 Kasienu ndi m obi, kasienu ha obi, ka Chineke gi kwuru. **2** Were nwayoo gwa Jerusalem okwu, gwa ya; na ubochi ojobo ya niile agwula, na a kwuzuola ugwo mmehie ya niile, na o sitela n'aka Onyenwe anyi nata ugwo oru kariri okpukpu abuo nke mmehie ya niile. **3** Otu onye nati mkpu si, "Dozienu uzo nye Onyenwe anyi n'ime ozara, meenu ka uzo atuliri atuli guzozie kwem n'ime ozara nye Chineke anyi. **4** A ga-eme ka ndagwurugwu obula di elu, ugwu obula na ugwu nta obula ka a ga-emekwa

ka ọ dị ala, ebe niile dị mkputamkpu ka a ga-eme ka o guzo kwem, meekwa ka ebe niile dị ndakoro ndakoro diri lari. **5** N'ihia na a ga-ekpughepu ebube Onyenwe anyi, mmadu niile ga-ahukokwa ya n'otu. N'ihia na onu Onyenwe anyi ekwuola ya." **6** Olu ahụ siri, "Tie mkpu!" Ma ajuru m si, "Gini ka m ga-eti?" "Mmadu niile di ka ahija, ikwesi ntukwasị obi ha niile dikwa ka okoko osisi oha. **7** Ahija na-akponwu, okoko osisi na-achanwu, n'ihia n'okuku ume nke Onyenwe anyi na-ekukwasị ya. N'ezie, ahija ka ndi mmadu bu. **8** E, ahija na-akponwu, okoko na-achanwukwa, ma okwu Chineke anyi na-eguzogide ruo mgbe ebighi ebi." **9** Gi onye na-eweta ozioma nye Zayon, rigoro n'elu ugwu; gi onye na-eweta ozioma nye Jerusalem, welie olu gi elu tisie mkpu ike; e, tisie mkpu ike, atula egwu. Gwa obodo niile nke Juda okwu si ha: "Chineke unu na-abia." **10** Lee, Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi na-abia n'ike, ike aka ya ka o ji achị. Lee, ugwo oru ya di ya n'aka, o na-abia ikwughachi ugwo. **11** O ga-azu igwe aturu ya dika onye ozuzu aturu. O na-achikota umu aturu. N'aka ya abuo ka o ga-ekuru umu aturu n'obi ya. O ga-iji nwayo duo ndi na-enye umu ara. **12** Onye jirila obu aka ya tuo mmiri di n'oke osimiri? Maobu onye jiri ntu-aka ya tuo mbara eluigwe? Onye ka o bu jirila nkata kute uzuzu? Maobu jiri ihe otutu tuo ugwu ukwu? Onye kwa ji ihe otutu tuo ugwu nta? **13** Onye nwere ike ighota Mmuo nke Onyenwe anyi, maobu dika onye ndumodu Onyenwe anyi na-ezi ya ihe? **14** O bu onye ka Onyenwe anyi gakwuru gbaa izu ka o kowaara ya ihe, o bu onye ziri ya uzo bu nke di mma? Onye bu onye

ahụ kuziri ya ihe omuma, maobu gosi ya uzọ nke nghota?

15 N'ezie, mba niile di iche iche dika otu ntuputa mmiri tanyere n'ime efere; a na-aganye ha dika uzuzu di n'elu ihe otutu e ji atụ ihe; o na-atụ ala ndi ahụ mmiri gbara gburugburu dika a ga-asị na ha bu uzuzu oma na-adighi arọ. **16** Osis niile di na Lebanon ezughị iji kwanye oku e ji a churu Chineke anyi aja. Otu a kwa, anumanu niile di n'ohia Lebanon niile erughị iji choro Chineke anyi aja. **17** O nweghi ihe obula mba niile di n'ua bu n'ihu ya; o na-agu ha ka ihe na-abaghi uru, dika ihe na-erughị ihe efu. **18** Onye kwanu ka unu ga-eji tanyere Chineke? Olee udi oyiyi unu ga-eji kowaa ihe o yiri? **19** Ma gbasara arusi apiri api, nke onye na-akwa nka ola turu, nke onye okpu uzu olaedo na-eji olaedo techie ya, o bukwa ya ka o na-akpuru olaocha. **20** Ma onye ogbenye na-enweghi ichu aja di otu a na-ahoro osisi nke na-agaghi ere ure. O na-akpotara onwe ya onye maara akwa nka osisi nke oma, onye ga-apitara ya oyiyi arusi nke na-agaghi ada ada. **21** O bu na unu amaghi? O ga-abu na unu anubeghi ya? O putara na a kobereghị unu ya site na mmalite? O bu na unu aghotabeghi site na mgbe a toro ntala uwa? **22** Na Chineke no n'elu ocheeze ya nke gbara uwa gburugburu. Ndi no n'ua dikwa ka umu ukpana. O bu ya tusara eluigwe dika akwa, were ya mere ebe obibi ya. **23** O na-eweda ndi ukwu niile nke uwa, mee ha ka ha ghoo ihe efu. **24** Mgbe a na-ele ha anya, ha na-adi ka ihe a kuru n'ubi nke na-epute epute. Mgbe a kuru ha, mgbe ha na-epute, mgbe ha na-amanye mborogwu n'ala, mgbe ahụ kwa ka Onyenwe anyi na-ezite ifufe nke na-akponwu ha,

bufuo ha dika ahijia kporo nku. **25** “Olee onye unu ga-
 eji tonyere m? Onye kwa ka mu na ya ha?” Nke a bu
 ihe Onye Nso Izrel na-aju. **26** Lee anya n’eluigwe; onye
 kere kpakpando ndi a niile? Onye na-edu ha dika onye
 ozuzu aturu? Onye na-akpo nke obula aha ya? O bu site
 n’amamihe na ike ya di ukwu, ka o ji eme ka ha ghara
 ikpafu. **27** O bu n’ihi gini ka i ji na-asj, gi Jekob? O bukwa
 gini mere gi Izrel, i ji na-atamu ntamu na-asj, “Uzo m bu
 ihe ezonari Onyenwe anyi, Chineke adighi etinyekwa
 anya ya n’ihe metutara m?” **28** O bu na i matabeghi? O
 ga-abu na i nubeghi ya? Onyenwe anyi bu Chineke nke
 mgbe niile ebighi ebi, Onye kere nsotu niile nke uwa. O
 naghj ada mba; ike adighikwa agwu ya. O nwekwaghj
 onye puru imata idi omimi nke nghota ya. **29** O na-enye
 ndi na-ada mba ike, na-emekwa ka ndi na-enweghi ume
 nwee ume. **30** O buladi umu okorobia na-ada mba, ike na-
 agwukwa ha. E, umu okorobia na-aso ngongo daa, **31** ma
 ndi niile olileanya ha di na Onyenwe anyi, ga-agbanwe
 ike ha, nweta ike ohuru. Ha ga-eji nku felie elu dika ugo.
 Ha ga-agba oso, ma ike agaghj agwu ha; ha ga-aga ije ma
 ha agaghj ada mba.

41 Noronu juu n’ihu m, unu mba niile mmiri gbara
 gburugburu! Ka mba niile gbanwee ike ha. Ka ha puta
 kwuo okwu. Ka anyi zukotaa n’ebe ikpe ikpe. **2** “Onye
 kpotere onye a sitere n’owuwa anyanwu na-abja, onye e
 sitere n’ezi omume kpo ya ije ozi? O weere mba niile
 nyefee ya n’aka, meriekwa ndi eze n’ihu ya. O ji mma
 agha ya tie ha mee ka ha ghoo uzuzu, jiri uta ya mee ka
 ha ghokwa igbugbo oka nke ifufe na-ebughari. **3** O na-

achụ ha ọsọ, ma na-agakwa n'ihu na-enweghị mmerụ ahụ ọbụla. E, ọ na-agbasokwa ụzọ nke ọ na-agabeghị mbụ. 4 Ọ bụ onye ruru ọrụ di otu a mezu kwa ya, na-akpọ ọgbọ niile site na mmalite? Ọ bụ mụ onwe m, bụ Onyenwe anyị, onye di siteri na mbido ihe niile, onye ga-adigidekwa ruo ọgwugwu ihe niile. Ọ bụ mụ onwe m bụ onye ahụ.” 5 Mba niile bi n'ala mmiri gbara gburugburu ahụla ọrụ m ruru. Ha huru ya tuọ egwu; ndi niile bi na nsotu uwa na-amakwa jijiji. Ha zokotara bia nso. 6 Onye obula n'ime ha na-agba ibe ya ume na-asị, “Nwee obi ike.” 7 Onye okpu uzu ola na-agba onye okpu uzu olaedo ume. Onye ji mkpirisi igwe eme ka ihe di murumuru, na-agba onye na-aku osiama ume. Otu onye na-ekwu banyere nkpuota ya, na-asị, “A kpuziri ya akpuzi.” Onye nke ozo, na-eji ntu kpogidesie ihe ahụ apiri api ike ka o ghara ida. 8 “Ma gi onwe gi, Izrel, ohu m, Jekob, onye m hoputara, gi mkpuru Ebrahim, bu enyi m. 9 Esitere m na nsotu niile nke uwa kpoghachi unu, gwa unu na ohu m ka unu bu, n'ihi na ahoputala m unu, agakwaghị m ahapu unu. 10 Ya mere, unu atula egwu n'ihi na anonyeere m unu. Ka obi ghara ilo unu mmiri n'ihi na abụ m Chineke unu. Aga m eme ka unu diri ike; aga m enyere unu aka; aga m ejikwa aka nri nke ezi omume m kwagide unu. 11 “Lee! A ga-etinye ndi niile iwe ha di oku megide unu n'onodu ihe ihere, ihere ga-emekwa ha. Ndi niile na-eguzogide unu ga-agho ihe efu, buru ndi lara n'iyi. 12 Unu ga-ele anya ha, choo ha, ma o dighi onye obula n'ime ha ga-afodu ndu. Ndi a na-ebuso unu agha ga-abu naani ihe efu. 13 N'ihi na mu onwe m, bu Onyenwe anyi Chineke gi, onye na-ejidesi aka

nri gi ike bu onye na-asị gi, 'Atula egwu; aga m enyere gi aka.' 14 Atula egwu, gi idide, bu Jekob, unu Izrel di nta, atula egwu, n'ihhi na mu onwe m ga-enyere gi aka," otu a ka Onyenwe anyi kwuputara, Onye mgbaputa gi, bu Onye nsọ nke Izrel. 15 "Lee, aga m eme ka unu ghọọ igwe oheru eji azocha mkpuru oka nke di nkọ, nwekwa otutu eze. Unu ga-azocha ugwu niile zopia ha, meekwa ka ugwu nta niile dika igbugbo oka. 16 Unu ga-ayoghari, fuchaa ha; ikuku ga-eburu ha bufuo, oke ikuku ga-ekposasi ha. Ma unu ga-anuri onu n'ime Onyenwe anyi, nyaakwa isi n'ime Onye di nsọ nke Izrel. 17 "Mgbe mmiri onuunu korọ ndi ogbenye na ndi mkpa na-akpa, mgbe ha na-enweghi ike ichota mmiri onuunu mgbe akpiri na-akpo ha nkụ n'ihhi aguu mmiri, mu onwe m bu Onyenwe anyi ga-aza ha. Mu onwe m, bu Chineke nke Izrel, agaghi agbakuta ha azu. 18 Aga m eme ka mmiri site n'ala kporo nkụ nke ugwu niile na-erudatarara ha. Aga m eme ka isi iyi na-asoputa na ndagwurugwu niile. Aga m eme ka mmiri juputa n'ozara, meekwa ka isi iyi mmiri site n'ala kporo nkụ na-asoputa. 19 Aga m akụ n'ozara, osisi sida, na osisi akashia, na osisi mietul, na osisi oliv. M ga-eji osisi junipa, na osisi saipres na osisi fia, kuko ha onu n'ala ahụ togboro n'efu, 20 ka ndi mmadu hu, matakwa, tuleekwa uche ma ghota, na o bu aka Onyenwe anyi mere nke a, na o bu Onye nsọ nke Izrel kere ya. 21 "Weputanu mkpesa unu," ka Onyenwe anyi siri, "Doo okwu unu n'usoro," ka Eze nke Jekob na-asikwa. 22 "Ka ha bubata arusi ndi a, ma gwa anyi, ihe gaje ime. Ka ha gwa anyi ihe mere n'oge gara aga, ihe ha putara, ka anyi nwee ike tulee ha matakwa ihe ga-

abụ ikpeazụ ha. Maọbụ kwuputara anyị ihe ndị ahụ na-abịa, **23** gwa anyị ihe ọdinihu ji, ka anyị mara na unu bụ chi. Meenụ ezi ihe, maọbụ ihe ọjọọ, nke ga-eme ka anyagbagwojuo anyị, ka anyị juputakwa n'egwu. **24** Ma unu dị nta karịa ihe efu. Ọrụ unu niile bụkwa ihe na-abaghị uru. Onye hōrō unu emeela onwe ya ihe arụ. **25** “Akpoliela m otu onye site n'akukụ ugwu, ọ na-abiakwa. Otu onye nasopurū aha m sikwa n'owūwa anyanwū. Ọ na-azọpịa ndị ọchịchị niile dika ha bụ urō, ọ ga-azọpịa ha dika onye na-akpū ite si azọpịa aja urō. **26** O kwuru maka nke a site na mmalite, ka anyị nwee ike mara, maọbụ mgbe na o mebeghị, ka anyị nwee ike sị, ‘Ihe o kwuru ziri ezi?’ O nweghị onye kwuru ihe banyere nke a, o nweghikwa onye mere ka amata ya, o nwekwaghị onye si n'ọnụ gị nū okwu ọbụla. **27** Abụ m onye mbụ gwara Zayon, ‘Lee, n'ebe a ka ha dị!’ Ọ bụ m ziteere Jerusalem onyeozizi ozioma. **28** Eleghariri m anya ma o nweghị onye m huru. O nweghị onye nọ n'etiti chi ha nke nwere ike inye ndumodu; o nweghị onye inye ọsisa ajuju mgbe m juru ha. **29** Lee, ha niile bụ ugha! Ọrụ ha niile putara ihe efu, arusi ha niile awuru awu bụ naanị ifufe na ọgbaaghara.

42 “Lee ohu m, onye m na-agba ume, onye m hōputara, onye ihe ya na-atọ mkpurubi m uto. Aga m eme ka Mmūo m diri n'ime ya. Ọ ga-emekwa ka ikpe ziri ezi rute mba niile aka. **2** Ọ gaghị eti mkpu maọbụ welie olu ya kwaa akwa, maọbụ welie olu ya elu, ọ gaghị eme ka a nū olu ya n'ezi. **3** Ọ gaghị agbaji ahija riidi azopara azopia, maọbụ menyo ọgho oriona na-enwu ntakiri ntakiri. Ọ ga-esite n'ikwesị ntukwasị obi weputa ikpe ziri ezi. **4** Ọ

gaghị asọ ngongo maobu daa mba, ruo mgbe o hiwere ikpe ziri ezi n'elu uwa. O bukwa n'ozizi ya ka agwa etiti niile ga-atukwasị olileanya ha.” 5 Nke a bu ihe Chineke bu Onyenwe anyi kwuru, onye ahụ kere eluigwe niile, onye gbasapukwara ha, onye gbasapukwara uwa n'ihe niile nke si n'ime ya aputa, onye na-enye ndi niile bi n'ime ya ume, na-enyekwa ndi na-agaghari n'ime ya ndu. 6 “Mu onwe m, bu Onyenwe anyi, akpola gi ka i gosi ezi omume m. Aga m echebe gi, gbaa gi ume, n'ihia na eweere m gi nye ndi m ka i buru ihe imesi ogbugba ndu m ike. I ga-abukwa ihè nye mba niile. 7 I ga-emeghe anya ndi kpuru isi, gbaputakwa ndi no n'ulo mkporo, meekwa ka ndi no n'ulo mkporo gbara ochichiri nwere onwe ha. 8 “Mu onwe m bu Onyenwe anyi! Nke a bukwa aha m. Agaghị m enye onye ozọ ugwu na nsopuru m. Mu na arusi a piri api agakwaghị azo otuto m. 9 Lee ihe ochie emezuola ma nke ohuru ka m na-ekwuputa. Tupu ha puta ihè ana m akpasa ha nye unu.” 10 Bikuonu Onyenwe anyi abu ohuru; tookwanu ya, unu ndi niile bi na nsotu niile nke uwa, unu ndi na-arida n'osimiri, na ihe niile bi n'ime ya. Toonu ya unu ndi bi n'ala ebe mmiri gbara gburugburu. 11 Ka ozara na obodo niile di n'ime ya welie olu ha elu, ka ndi bi na Keda nuria onu. Ka ndi bi na Sela tie mkpu onu, ka ha si n'elu ugwu niile tisie mkpu onu ike. 12 Ka ha nye Onyenwe anyi ebube, kpasaakwa otuto ya n'ala niile mmiri gbara gburugburu. 13 Onyenwe anyi ga-aputa buo agha dika dike. O bu site n'inu oku n'obi nke onye agha ka o ga-eji buo agha. O ga-eti mkpu agha megide ndi iro ya, ma merie ha. 14 “O dila anya kemgbe m gbara

nkịj; ejidesiri m onwe m aka ike. Ma ugbu a, aga m egosi iwe m; aga m asu ude, kwaa akwa di ka nwanyi ime n-eme. **15** Aga m eme ka ugwu ukwu na ugwu nta niile di larii, meekwa ka ihe okuku ha niile kponwuo. Aga m eme ka osimiri ghoo ozara, meekwa ka odo mmiri niile takpoo. **16** Aga m edu ndi kpuru isi, site n'uzo nke ha namaghi, n'okporozo ha agatubeghi ka m ga-edu ha; Aga m eme ka ochichiri ghoo ihè n'ihu ha, meekwa ka ebe niile gbagoro agbago guzozie. Ihe ndi a niile ka m ga-eme. Agaghi m agbakuta ha azu. **17** Ma ndi niile na-atukwasị arusi obi, ndi na-asị ihe ndi ahụ a piri api, 'Unu bu chi anyi,' a ga-achughachi ha azu n'onodu ihere. **18** "Geenu nti, unu ndi nti chiri, leenu anya unu ndi isi kpuru, ma hu zo. **19** Olee onye kpuru isi dika ohu m? Onye kwa ka nti chiri dika onyeozie nke eziokwu m? O di onye ozo kpuru isi dika onye a m hoputara ka o buru ohu Onyenwe anyi? **20** I hula otutu ihe, ma i dighi atukwasị uche gi na ha. Nti gi ghere oghe, ma i dighi eji ya anu ihe." **21** Onyenwe anyi emeela ka iwu ya di ukwu, meekwa ka o di ebube, n'ihu na o toro ya utu isite na ya mee ka ezi omume ya puta ihè. **22** Ma e meela ka ndi ya buru ndi e zukporo ihe ha nwere n'oge agha. A kpochikwara ha n'olulu e gwuru n'ala, zoo ha n'ime ulo mkporo di iche iche. Ha aghoola ihe a kwatara n'agha, ma o dighi onye na-anaputa ha. Ha aghokwaala ihe e si n'aka mmadu punara ya n'ike, ma o dighi onye na-asị ndi iro ha, "Nyeghachikwa m ihe m i ji aka ike were." **23** Onye ka o bu n'etiti unu nke ga-ege nti n'ihu ndi a? Onye ga-ana nti si otu a mata ihe na-aga ime n'oge di n'ihu? **24** Onye weere Jekob nyefee n'aka ndi

na-ebibi ihe, onye were Izrel nyefee ndị ohi? Ọ bụ na ọ bughị Onyenwe anyị onye ha mehiere megide? N'ihina ha ekweghị eso ụzọ ya niile, ha erubeghị isi nye iwu ya. 25 Ọ bụ ya mere o ji wụkwasi ndị ya iwe ọkụ ya, ihe ike nke agha. Ọ bụ ezie na iwe ya bjakwasiri ha dika ọkụ na-erepịa erepịa, ma ha aghotaghị ihe kpatara ya; o repiara ha, ma ha atugharịa uche ha banyere ya.

43 Ma ugbu a, nke a bụ ihe Onyenwe anyị kwuru, bụ onye kere gi, Jekob, na onye kpuru gi Izrel, “Atula egwu, n'ihina agbaputala m gi. Akpọla m gi aha, i bukwa nke m. 2 Mgbe i si na mmiri di omimi na-agafe, aga m anonyere gi. Mgbe i si na mmiri nke na-ekwo oke okwukwo, agaghị m ekwe ka o bufuo gi. Mgbe i na-eje ije n'ime ọkụ, ọ gaghi eregbu gi. Ire ọkụ ahụ agakwaghị erepịa gi. 3 N'ihina mu onwe m bụ Onyenwe anyị Chineke gi, Onye nzoputa gi, na Onye nsọ nke Izrel. Ewerela m Ijipt na Kush na Seba nye ka ha buru ihe i ji gbara onwe gi. 4 Ebe i bụ ihe di oke onuahia n'anya m, ebe ọ bukwa na m huru gi n'anya, aga m ewere ndi mmadu nye n'ihina igbaputa gi. Aga m ebibi ndu ndi mmadu n'ihina ichebe gi ndu. 5 Atula egwu n'ihina anonyeere m gi. Aga m esite n'owuwa anyanwu na n'odida anyanwu chikotaa umu gi. 6 Aga m enyekwa ugwu na ndida iwu si ha, 'Hapunu ha ka ha laa, unu egbochikwala ha.' Hapunu ndi m ka ha site n'ala niile di anya nke nsotu uwa loghachi, 7 onye obula nke a na-akpo aha m, onye m kere n'ihina otuto m, onye m kpuru, ma meekwa.” 8 Kpoptanu ha, bu ndi ahụ nwere anya ma ha adighi ahụ uzọ, ndi nwere nti ma ha adighikwa anu ihe. 9 Mba niile di iche iche ezukotala,

mmadu niile agbakotakwala. Onye n'ime chi ha kwuru na ihe di otu a ga-eme, onye kwa kwuru ihe ndi a mere n'oge gara aga? Ka ha kpobata ndi akaebe ha iziputa na ihe ha kwuru ziri ezi, ka ndi ozọ nụ ya ma si na, "Ọ bụ eziokwu." **10** "Unu bụ ndi akaebe m," ka Onyenwe anyi kwuputara, "burukwa ndi ohu m hoputara, ka unu mara m, ma kwerekwa na m, ghotakwa na Mu onwe m bu onye ahụ. Ọ dighi chi a kpuru tupu m diri, ọ dikwaghi nke gageso m n'azu. **11** Mu, ọ bụ na naani m, bụ Onyenwe anyi, ọ dikwaghi onye nzoputa ozọ di ma ewezuga m. **12** Mu onwe m egosila, zoputa ma kwuputakwa ya, mee ka unu nuru ya, mu onwe m, ọ bughị chi ndi mba ozọ nọ n'etiti unu. Unu bukwa ndi akaebe m, na mu onwe bu Chineke," otu a ka Onyenwe anyi kwubiri ya. **13** "E, site n'ebighi ebi ruo n'ebighi ebi, mu onwe m bu Chineke. Ọ dighi onye puru inaputa m ihe m ji n'aka. Mgbe m ruru ọrụ, onye puru igbanwe ya?" **14** Nke a bu ihe Onyenwe anyi kwuru, Onye mgbaputa unu na Onye nsọ nke Izrel. "N'ih i unu, aga m eziga ozi na Babilon budata ndi Kaldia niile dika ndi gbapuru agbapu, n'ime ugbo mmiri ahụ niile ha ji anya isi. **15** Mu onwe m bu Onyenwe anyi, Onye nsọ gi, onye kere Izrel, Eze unu." **16** Otu a ka Onyenwe anyi kwuru, bu onye ahụ kwara uzọ n'ime osimiri, nke mere ka okporozọ diri n'ime oke osimiri. **17** Nke na-eme ka ugbo ndi agha di ukwu, na inyinya puta, ndi agha na usu ha achikotara onu, mee ha ka ha dinaa n'ebe ahụ, ghara ibilitekwa ozọ, dika ha bu oku ogbo oriona e menyuru emenyu. **18** "Chefuonu ihe ndi ahụ niile mere n'oge gara aga; unu atugharikwala uche unu na ha. **19** Kama leenu

anya ihe ọhuru nke m na-aga ime. Leenu ya n'ihi na o bidolari iputa ihe. O ga-abu na unu adighi ahụ ya? N'ihi na ana m akwa okporozo n'ozara, na-emekwa ka mmiri juputa n'ala togboro n'efu. **20** Anu ohia niile na-asopuru m, nkita ohia, na enyi nnunu niile na-ekele m, n'ihi na emeela m ka mmiri juputa n'ozara, meekwa ka isi iyi naso n'ala ebe togboro n'efu, nye ndi nke m ihe onunu, bu ndi m hoputara. **21** Ndi m kpuru nye onwe m, ka ha kosaa akuko otuto m. **22** "Ma unu akpokughi m, Jekob, kama ihe banyere m agwula gi ike, Izrel. **23** I kpuru ghi aturu wetara m maka aja nsure oku, maobu jiri aja niile sopuru m. O nweghi mgbe m kwagidere gi ka i wetara m onyinye mkpuru oka, maobu mee ka ike gwu gi site n'ina gi uda na-esi isi uto. **24** Unu ewetabereghi m uda kalamus na-esi isi uto, maobu were abuba anu nke aja unu niile mee ka obi to m uto. Kama o bu naani mmehie unu ka unu na-ebokwasi m, unu ejirila ajo omume unu mee ka ike gwusia m. **25** "Mu onwe m, o bu naani mu onwe m, bu onye na-ehichapu mmehie unu. Ana m emekwa ya n'ihi na o di m mma n'obi ime ya. Agakwaghi m echeta mmehie unu ozo. **26** Chetara m ihe gara aga, ka anyi rurita uka n'etiti onwe anyi, doo okwu gi n'usoro igosi na i bu onye ikpe na-amaghi. **27** Site na mmalite, nna nna unu ha mehiere megide m. Ndi m dunyere ka ha kuziere unu ihe nupukwara isi megide m. **28** Ya mere, m ji menye ndi a maara aha ha n'ulonso ihere. Enyefere m Jekob ka o buru onye ewezugara nye mbibi, nyekwa Izrel ka o buru ihe mkpari.

44 “Ma ugbu a, gee ntị gị Jekọb, bụ ohu m, geekwanụ ntị, unu ndị Izrel m họtara. **2** Nke a bụ ihe Onyenwe anyị na-ekwu, bụ onye kere unu, onye kpuru unu n’ime n’afọ, na onye ga-enyere unu aka: Atụla egwu, gị Jekọb, ohu m, atụkwala egwu gị Jeshurun, onye nke m họtara. **3** N’ihi na aga m eme ka ala ahụ kpọrọ nkụ nweta mmiri, mee ka mmiri na-asọgharị n’ala ahụ akpiri na-akpọ nkụ. Aga m awụkwasi ụmụ ụmụ unu Mmụọ m, meekwa ka ngozi m diri ha. **4** Ha ga-etoputa etoputa dika ahija a gbara mmiri, e, dika osisi popla n’akuku iyi juputara na mmiri. **5** Ha ga-eji nganga si, ‘Abụ m nke Onyenwe anyị,’ maobu ‘Abụ m nwa nwa Jekọb,’ ebe ndi ozọ ga-edeputa n’aka ha, ‘Nke Onyenwe anyi ka m bu,’ ha ga-agukwa onwe ha Izrel. **6** “Nke a bụ ihe Onyenwe anyi na-ekwu, onye bu Eze Izrel na Onye mgbaputa ya, Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile: Mu onwe bu Mmalite na Ogwugwu; o dikwaghi Chineke ozọ di ma ewezuga m. **7** O bukwa onye di ka m? Ya kwuputa ya. Ya kwuputa ya, doo ya n’usoro ka nti nuru! Ya kwuputa ihe niile mere kemgbe m mere ka ndi m guzosie ike. Ya kwuputakwa, ma dokwaa ha n’usoro, ihe niile na-aga ime n’oge di n’ihu. **8** Unu atula egwu. Unu amakwala jijiji. O bu na m akopotaghi ihe ndi a ma kwuputa ha n’oge gara aga. Unu onwe unu bu ndi akaebe m. O di chi ozọ di ma e wezuga m? Mba! O nweghi Oke nkume ozọ di, nke m maara ihe banyere ya.” **9** Ndi a niile na-apị arusi bu ndi nzuzu. Chi ndi ahụ niile ha na-agu di ka ihe ukwu bukwa ihe na-enweghi isi. Ndi niile na-akpọ isiala nye chi ndi a bu ndi kpuru isi, na ndi amamihe korọ, ndi ihere ga-emekwa. **10** O baghi uru

mmadu ikpuru onwe ya arusi maobu chi a piru api, nke na-apughu inyere ya aka n'uzo obula? **11** Lee ihere ga-eme ndi niile na-akpo isiala nye ya. Ndi kpuru ha bu naani ndi mmadu. Ka ha niile chikota onwe ha, guzo, nwee mkpebi ha, ha ga-anu n'onodu n'ihere, na n'oke egwu. **12** Okpu uzu na-ewere ngwa oru ya na-ahu ya n'ime icheku oku, o na-eji mkpirisi igwe onye oka tipia ya n'udidi arusi, o bu ike nke ogwe aka ya ka o ji akpu uzu. Agu na-agu ya, ike na-agwusikwa ya; o nughu mmiri obula, o na-adakwa mba. **13** Onye oka osisi na-esite n'eriri otutu tupta osisi were pensulu kaa ya; o na-ewere ngwa oru ya kpuchaa osisi ahụ, were ngwa oru ika akara, kaa ya akara. O naru ya dika oyiyi mmadu, oyiyi mmadu n'ima mma ya niile, maka ibi n'ime ulo arusi. **14** O na-egbutu osisi sida di iche iche, maobu osisi saipres ma o bukwa osisi ook. O na-ahapu ya ka o too n'etiti osisi di iche iche nke oke ohia, maobu kuo osisi fia, nke mmiri ozuzo na-eme ka o too nke oma. **15** O bukwa nku ka eji ya e mere; ufodu ka o na-ewere nya oku, o na-eji ya afunwu oku ghee achicha. Sitekwa na ya pia chi, kpuo ihu n'ala nye ya; o na-emekwa arusi apiru api, kpo isiala nye ya. **16** Okara n'ime osisi ndi a ka o ji emenwu oku; n'elu ya kwa ka o na-esi nri ya, o na-ahunye anu, were tajuo afu ya. Nku ahụ ka o ji anya oku na-asi, "Ahaa, ahụ ekpola m oku; ahula m oku." **17** Ihe foduru n'ime osisi ahụ ka o na-ewere kwaara onwe ya arusi a piru api; O na-ada n'ala n'ihu ya, fee ya ofufe. O na-ekpekwaru ya ekpere na-asi, "Biko, Zoputa m, n'ihu na chi m ka i bu!" **18** Ha amaghi ihe obula; ha adighi aghotakwa, n'ihu na-emechiela anya ha ka ha ghara ihu

19 Ọ dighi onye na-anodu chee echiche, o dighikwa onye nwere ihe omuma maobu nghota i si, "Ufodu n'ime osisi a ka m ji kwanye oku, O buladi ghee achicha n'elu icheku oku ya, ejikwa m ufodu n'ime ya huo anu m tara. M ga-esite na nke foduru meputa ihe ruru aru? O bu ogwe osisi ka m ga-akpo isiala nye?" 20 Onye na-adighi eche udi echiche a bu onye nzuzu, nke na-eji ntusi n'ebe a kwanyere oku na-azu onwe ya. O pughi inaputa onwe ya, maobu juo onwe ya ajuju si, "Ihe a m ji n'aka m, nke m na-akpo chi, o bughu okwu ugha ka o bu?" 21 "Cheta ihe ndi a, gi Jekob, n'ihu na gi bu Izrel, i bu ohu m. O bu m kpuru gi, i bu ohu m; gi bu Izrel, agaghị m echezọ gi. 22 Ehichapula m njehie gi niile; dika igwe ojii, hichapukwa mmehie gi dika igirigi ututu. Loghachikwute m, n'ihu na akwuola m ugwo igbaputa gi." 23 Bunu abu oke onu, unu eluigwe, n'ihu na Onyenwe anyi emeela ya; tienu oke mkpu, unu uwa di n'ala. Tienu mkpu onu, unu ugwu niile, unu bu oke ohia niile na osisi obula nke di n'ime gi, n'ihu na Onyenwe anyi agbaputala Jekob, na-egosikwa ebube ya n'Izrel. 24 "Otu a, Onyenwe anyi na-ekwu, Onye mgbaputa unu, onye ahụ kpuru unu n'ime afo: Mu onwe bu Onyenwe anyi, Onye kere ihe niile, onye gbatipuru eluigwe, onye gbasara uwa naani mu onwe m, 25 onye na-emebi ihe iribama niile nke ndi amuma ugha na-emekwa ka ndi na-ajuta ase ghoo ndi nzuzu, onye na-ekpu ihe omumu ndi maara ihe ihu n'ala tugharia ya, ha ghoo ihe nzuzu, 26 onye na-eme ka okwu ndi ohu ya mezu meekwa ka amuma ndi ozi ya buru mezu, onye na-asị banyere Jerusalem, 'A ga-ebikwa

n'ime ya ọzọ,' na-asịkwa banyere obodo niile nke Juda, 'A ga-ewughachi ha,' banyere mkpòmkpọ ebe ha niile, 'Aga m ewulikwa ha.' 27 Onye ahụ na-asị, ogbu mmiri, 'Takọrọ, aga m emekwa ka iyi ya niile takọrọsịa,' 28 Onye na-asị banyere Sairọs, 'Ọ bụ onye ọzuzụ aturụ m, ọ ga-emezukwa ihe niile na-adị m mma; Ọ ga-asịkwa banyere Jerusalem, "Ka ewugharịa ya," ma banyere ulọnsọ, "Ka ehiwe ntọala ya."

45 "Nke a ka Onyenwe anyị na-ekwu nye ohu ya nke o tere mmanụ, bụ Sairọs, onye m ga-eji aka nri ya megide mba niile, mee ka ha nọrọ n'okpuru ya, napụkwa ndị eze ngwa agha ha niile, megheere ya ọnụ ụzọ niile nke na ọ dīkwaghị ọnụ ụzọ ama a ga-emechibido ya. 2 Mụ onwe m ga-ebu ụzọ gaa n'ihu gị kwazee ugwu ukwu niile, tiwasịa ibo ọnụ ụzọ bronz niile gbuwakwaa mkpọrọ igwe dī iche iche. 3 Aga m enye gị akụ niile e zoro n'ebe ọchịchịrị gbara, akunuba niile e zoro n'ebe nzuzo dī iche iche. Ka ị mata na ọ bụ mụ onwe m bụ Onyenwe anyị, bụ Chineke nke Izrel, onye ahụ kpọrọ gị aha, na-eme ihe ndị a niile. 4 N'ihị Jekọb bụ ohu m, n'ihị Izrel onye m họtara nye onwe m, ka m ji kpọọ gị aha gị nyekwa gị aha nke nsopurụ, maọbụ ezie na ị maghị onye m bụ. 5 Ọ bụ m bụ Onyenwe anyị, ọ dighịkwa onye ọzọ dī; ewezuga m, ọ dīkwaghị Chineke ọzọ dī. Ọ bụ ezie na ị maghị m, ma aga m eme ka ị dīrị ike. 6 Mgbe ahụ, ụwa niile, site n'owụwa anyanwụ ruo n'odịda anyanwụ, ga-amata n'ezie na Chineke ọzọ adighị, karịa m. Abụ m Onyenwe anyị, ọ dighịkwa onye ọzọ dī. 7 Ọ bụ m kpurụ ihè, keekwa ọchịchịrị. Ọ bụ m na-ezite ọganihu, na-ekekwa ịla n'iyi.

Mụ onwe m, bụ Onyenwe anyị, na-eme ihe ndị a niile.

8 “Gị, eluigwe, zodata ezi omume m ka mbara eluigwe na-ezodakwa ya dika mmiri. Ka ala meghee onwe ya, ka nzọpụta pupụta, ka ezi omume soro ya puokwa dika ahịhịa. Ọ bụ mụ onwe m, bụ Onyenwe anyị kere ha niile.

9 “Ahụhụ na-adịrị mmadụ ahụ nke na-aluso onye kere ya ọgụ, mmadụ ahụ bụ otu mpekele ejuju n’etiti mpekele ejuju niile dị n’ala. Ụrọ ọ na-ajụ onye ji ya akpụ ihe ajujụ si, ‘Gịni ka i ji m akpụ?’ Ka ọrụ gị ọ ga-asị, ‘Lee, ọ dighị aka abụọ o nwere?’ **10** Ahụhụ na-adịrị nwantakiri ahụ gwara nna ya okwu si, ‘Gịni ka i mụtara na nwa?’ maọbụ sịkwa nne ya, ‘Gịni bụ ihe i mụpụtara?’ **11** “Otu a ka Onyenwe anyị, Onye nsọ nke Izrel, Onye kere Izrel na-ajụ ajujụ si; banyere ihe ndị gaje ime i na-ajụ m ajujụ banyere ụmụ m, maọbụ nye m iwu banyere ọrụ aka m? **12** Ọ bụ mụ onwe m kere ụwa, keekwa mmadụ ka o biri n’ime ya. Aka m abụọ ka m ji gbasaa mbara igwe, nyekwa kpakpando niile iwu. **13** M ga-akpọlite Sairọs n’ezi omume m: M ga-eme ka ụzọ ya niile zie ezi. Ọ ga-ewughachi obodo m, mee ka ndị m a dọtara n’agha nwere onwe ha, ma ọ bughị n’ihi ọnụahịa maọbụ ihe nrite, ka Onyenwe anyị, Onye pụrụ ime ihe niile kwuru.” **14** Otu a ka Onyenwe anyị siri, “Ihe ndị Ijipt rụpụtara na ngwa ahia ndị Kush na ndị Saba ahụ toro ogologo, ha ga-abịakwute gị, ha ga-abụ nke gị; ha ga-esokwa gị n’azụ dika ndị mkpọrọ e kere agbụ. Ha ga-akpọ isiala n’ihu gị riọ gị aririọ, na-asị, ‘N’ezie, ọ bụ naanị otu Chineke dị, onye nonyere gị, ọ dīkwaghị chi ọzọ dī.’” **15** N’ezie, gị onwe gị bụ Chineke, Onye nzọpụta Izrel. I bụkwa Chineke, onye na-ezonari

mmadu onwe ya. **16** A ga-eme ndi niile na-akpu arusi ihe ihere, e, ihere ga-eme ha n'ih na a ga-etinye ha n'onodu oke ihere. **17** Ma Onyenwe anyi ga-eji nzoputa nke ga-adi ruo mgbe ebighi ebi zoputa Izrel. Ihere agaghi eme ha. A gaghi etinyekwa ha n'onodu ihe ihere ruo mgbe ebighi ebi. **18** N'ih na otu a ka Onyenwe anyi onye kere eluigwe sirj, o bu ya dobekwara ihe niile n'onodu ha. O bu ya, bu Chineke, onye zubere ma kee uwa, tokwaa ntala ya. O keghi uwa ka o togboro n'efu, kama o bu ka e biri n'ime ya ka o ji kee ya. O sirj, "Mu onwe m bu Onyenwe anyi; o dikwaghi Chineke ozodi. **19** O bugh na nzuzo ka m kwuru okwu, site n'otu ebe n'ala nke ochichiri. Agwaghi m mkpuru Jekob 'Chonu m n'efu.' Mu onwe m, bu Onyenwe anyi na-ekwu eziokwu, Ana m ekwuputa ihe ziri ezi. **20** "Chikotanu onwe unu, gbakotanu, bianu nso, unu ndi si na mba niile gbaputa oso ndu. Ha amaghi ihe bu ndi a na-ebughari chi osisi e ji aka mee, ndi na-ekpekwar chi ndi ah na-enweghi ike izoputa ekpere. **21** Kwuputani ihe kwesiri idi, gosinu ya, ka ha gbaakokwa izu. Onye buru uzokwu ihe ndi a n'oge gara aga, onye kwuputara ya site na mgbe ochie? O bugh mu onwe m, bu Onyenwe anyi? O dikwaghi Chineke ozodi ma o bugh mu onwe m, Chineke onye ezi omume na Onye nzoputa; o dighi onye ozodi ma ewezuga m. **22** "Laghachikwutenu m, ka m zoputa unu. Laghachikwutenu m, unu ndi bi na nsotu niile nke uwa. N'ih na o bu naani m bu Chineke, o dikwaghi chi ozodi. **23** Ejirila m onwe m nuoyi, onu m ekwupula okwu n'ezi omume, bu okwu nke na-enweghi mgbanwe: N'ihu m ka ikpere niile obula ga-egbu n'ala;

mụ ka ire niile ọbụla ga-añurụ iyi. **24** E, ha ga-ekwuputa si, ‘Ọ bụ n’ime Onyenwe anyị naanị ka ezi omume na ike dị.’” Ndi niile na-akpo ya asi ga-abiakwute ya. Ihere ga-emekwa ha. **25** Ma agburu niile nke Izrel ga-achota nnaputa ha n’ime Onyenwe anyi, o bukwa na ya ka ha ga-anya isi.

46 Bel na Nebo, arusi ndi Babilon makpu amakpu. Lee, arusi niile ha ka ebukwasiri ha n’azu inyinya ibu. Arusi niile apiri api bu nke a na-ebughari bu ibu di arọ, ibu aru nye umu anumanu na-ada mba! **2** Ha makpuuru, rudakokwa ala n’otu; ha enweghi ike iwezuga ibu ndi a n’onwe ha, ha onwe ha kwa, a dotala ha n’agha. **3** “Geenu m nti, unu umu umu Jekob, unu ndi foduru n’ulo Izrel, unu bu ndi m na-elekota siteri na mgbe a muru unu na-akpogharikwa unu siteri na mgbe amuputara unu. **4** Mu onwe m, bu onye ahụ, o bu m ga-elekotakwa unu anya, o buladi ruo mgbe isi awo juputara unu n’isi, n’agadi unu. N’ihi na o bu m kere unu, aga m elekotakwa unu. Aga m agba unu ume, burukwa onye nzoputa unu. **5** “Onye ka unu ga-asi na o yiri m? Onye kwa ka mu na ya ha? Onye ka unu ga-iji tanyere m? **6** Ufodu mmadu na-emeghe akpa ego ha wuputa olaedo di n’ime ya, na-atuputakwa olaocha n’ihe otutu, were ya goo onye okpu uzu olaedo ka o jiri ya kpuro ha chi, emesia, ha na-akpo isiala na-eke arusi ahụ ofufe. **7** Ha na-ebuli arusi ahụ buru ya n’ubu ha, buru ya debe ya n’onodu ya, n’ebe ahụ ka o na-akwuru. O dighi apu site n’ebe ahụ jeharia. O buru na mmadu e tikuo ya mkpu, o gaghị aza, o pughi izopotakwa ha puo na nsogbu ha niile. **8** “Chetanu nke a,

ma tuleekwa ya, ka ọ dīgidekwa unu n’obi, unu ndị na-enupu isi. **9** Chetakwanụ ihe ndị ahụ niile mere n’oge gara aga, n’ihi na abụ m Chineke, chi ọzọ adighikwa. Naanị m bụ Chineke, ọ dīkwaghị onye ọzọ dī ka m. **10** Ọ bụ m na-egosi ikpeazụ site na mmalite, ọ bụ m na-ekwu site na mgbe ochie ihe ga-eme n’ọdịnihu. Ana m asị, ‘nzube m ga-eguzogide. Ọ bụkwa ihe dī m mma n’obi ka m ga-eme.’ **11** Aga m esite n’ọwụwa anyanwụ kpọọ anụ ufe, e, sitekwa n’ala ebe dī anya kpọọ nwoke ahụ ga-abịa mee nzube m. N’ihi na ihe m kwuru ya ka m ga-eme ka o mezuo; ọ bụkwa atumatụ m ka m ga-emekwa. **12** Geenụ m ntị, unu ndị isi ike, unu ndị nọpuru ezi omume m n’ebe dī anya. **13** Ana m eweta ezi omume nso, ọ dighị n’ebe dī anya, nzọpụta m agaghị anọkwa ọdụ. Aga m enye Zayon nzọpụta, nyekwa Izrel ịma mma m.

47 “Rịda n’ala, nọdụ na uzuzu, gị nwaagboghọ na-amaghị nwoke, bụ ada Babilon, nọdụ n’ala na-ejighị ocheeze, gị eze nwanyị obodo ndị Babilon. Agaghị akpọkwa gị onye dī nro, maọbụ onye dī pekepeke. **2** Were nkume igwe nri gwee ọka, wepụ akwa ahụ i ji kpuchie ihu gị. Chilite uwe mwụda gị, kpughepụ ogwe ụkwụ gị, mgbe ị na-agabiga iyi dī iche iche. **3** A ga-ekpughe ọtọ gị, tinyekwa gị n’ọdụ ihere. N’ihi na aga m abotara ndị m ọbọ, agaghị m elekwa anya n’azụ.” **4** Otu a ka Onye mgbaputa anyị kwuru, Onye ga-azọpụta Izrel. Aha ya bụ Onyenwe anyị, Onye pụrụ ime ihe niile, Onye nsọ Izrel. **5** “Nọdụ duu, baa n’ime ọchịchiri, gị eze obodo nke ndị Kaldia; Ọ dīkwaghị mgbe ọzọ a ga-akpọ gị nwanyị nwe alaeze dī iche iche. **6** Ewesoro m ndị m iwe, mee ndị ahụ bụ ihe nketa m ka ha

ghọọ ihe na-adighi nso. Eweere m ha tinye gi n'aka, ma i gosighi ha obi ebere. O buladi ndi bu agadi n'etiti ha ka i bokwasiri ibu arọ. **7** I kwuru si, 'Abu m eze nwanyi ruo mgbe ebighi ebi!' Ma i cheghi echiche banyere ihe ndi a, i tugharighi uche banyere ihe puru ime. **8** "Ugbu a gee nti, gi onye na-eme dika o si toọ gi uto. Gee nti, gi onye na-anọ n'udo, na-asị onwe gi, 'O bu naani m di, o nweghi onye ozo ka m n'ụwa. O nweghi mgbe m gaadi ka nwanyi di ya nwuru, maobu dika nwanyi umu ya nwuru.' **9** Ma lee anya! Ihe abuo ndi a na-aga ibiakwasị gi na mberede. N'otu ubochi di gi ga-anwu, umu gi ga-anwuchakwa. Mgbaasi gi niile, na idi ike nke ogwu okike gi niile, agaghi egbochi ihe ndi a ibiakwasị gi n'uju. **10** N'ih i na i werela obi gi tukwasi n'ajọ omume gi i na-asị, 'O nweghi onye na-ahụ m.' Ma amamihe gi na ihe omuma gi na-eduhie gi, mgbe i na-asị onwe gi, 'O bu naani mu onwe m, o dighikwa onye ozo ma ewezuga m.' **11** Ihe ojoo ga-abiakwasị gi, i gaghi ama otu i ga-esi gbaa afa iwezuga ya. Oke mbibi ga-adakwasị gi nke i na-agaghi enwe ike iji ego gbara onwe gi; Ila n'iyi nke i na-atughị anya ya ga-abiakwasị gi na mberede. **12** "Dokotazie ogwu okike gi niile, na ihe mgbaasi gi niile. Ihe ndi ahụ niile i jirila na-eche onwe gi siteri na mgbe i bu nwantakiri. Ma eleghi anya ha puru inyere gi aka n'oge di n'ihu. I puru iji ha menye ndi iro gi ujo, maobu mee ka ha maa jijiji. **13** Ndumodu niile a na-enye gi adighi enyere gi aka. Mee ka ndi ahụ ihe banyere ngaghari onwa na kpakpando doro anya bia nso. Kpopta ndi ahụ na-esite n'ihe ha huru na kpakpando akowa ihe ga-eme site n'otu onwa

ruo n'ónwa nke ọzọ. Kpọkuo ha ka ha zọpụta gi site na nsogbu nke na-aga ịbịakwasị gi. **14** Lee, ha bụ ihe efu dika ahijia kporo nku. Oku ga-erechapukwa ha. Ha apughikwa izọpụta onwe ha site n'okụ ahụ na-enwusi ike. N'ihia na oku ahụ adighi ka oku a na-akwanye, nke a na-anya n'oge oyi. **15** Lee ihe ndi a na-enyocha kpakpando ga-emere gi, bu ndi i na-ana nti na ndumodu ha site na mgbe i bu nwantakiri. Ha ga-ahapu gi gaa n'uzo nke aka ha; i gaghi enwekwa onye ga-azoputa gi.

48 “Geenu nti na nke a, unu agburu Jekob, unu ndi a na-akpo n'aha Izrel, ndi si n'agburu Juda puta. Unu ndi na-eji aha Onyenwe anyi na-anu iyi, ndi na-akpoku aha Chineke nke Izrel, ma o bughu n'eziokwu maobu n'ezinomume. **2** Unu ndi na-akpa nganga na unu bu ndi bi n'obodo di nsọ, ndi na-anyakwa isi na unu na-adabere na Chineke Izrel. Onye aha ya bu Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile. **3** N'oge gara aga ka m kwuru ihe na-aga ime n'oge di n'ihu. Mgbe m kwupuru ya, emekwara m ka ihe ahụ m kwuru mezu. **4** N'ihia na amaara m na unu bu ndi isiike, matakwa na akwara di unu n'olu bu igwe a na-apughu iroji aroji. Amakwaara m na egedege ihu unu bu bronzi. **5** O bu ya mere m ji buru uzo gwa unu n'oge gara aga ihe m gaje ime, ka unu ghara i si, 'O bu arusi anyi mere ya. O bu arusi anyi a piri api na chi oia m nyere iwu ka ha mee!' **6** Unu anula ama m na-agba, hukwa ka ha na-emezu, ma unu ajula ikwere na o bu eziokwu. “Site ugbo a gawa, aga m agwa unu ihe oheru nke m na-agwabeghi unu na mbu. **7** O bu ugbo a ka e kere ya, o bughu na mgbe ochie. Unu anutubeghi

ihe banyere ya mbụ, ya mere, unu agaghị asi, ‘Ọ bụ ihe maara ihe banyere ya.’ 8 E, ị nụbeghi, ị maghikwa, site na mgbe ochie ntị gi egheghị oghe. N’ihi na amaara m na ị bụ onye aghughọ na-ekwesighị ntụkwasi obi, onye a na-akpọ onye nnupu isi site n’afọ nne ya. 9 Ma n’ihi aha m, ka m na-eme ka ọnụma m juru n’ihi otuto m, a na m egbochi ya n’ebe ị nọ, ka a ghara ikpochapụ unu kpamkpam. 10 Lee, anụchaalam unu, ma ọ bughị dika e si anụcha ọlaocha n’okụ. E, anwaleela m unu n’oke oku nke ahụhụ. 11 N’ihi mụ onwe m, e, n’ihi mụ onwe m, ka m na-eme nke a. Aga m esi aña hapụ ka m buru onye emere ka aha m ghara idi nsọ? Agaghị m enye onye ọzọ otuto m. 12 “Geenu m ntị, gi Jekob, na gi Izrel onye m kpọrọ. Mụ onwe m bụ onye ahụ; Abụ m onye mbụ, burukwa onye ikpezụ. 13 Ọ bụ aka m toro ntọala uwa. Ọ bukwa aka nri m gbasara eluigwe. Mgbe m kpọrọ ha oku ha na-abia guzo n’ihu m. 14 “Chikọtaanu onwe unu, unu niile, geenu ntị. Onye n’etiti arusi ndi a gosiri ihe ndi a na-aga ime? Onye ahụ Onyenwe anyi horo ka ya na ya di na mma ga-emezu nzube ya megide Babilon, aka ya ga-eme gide ndi Kaldia. 15 Mụ onwe m, ọ buladi mụ onwe m ekwuola ya; e, akpọla m ya. Aga m eme ka obia n’ije ya, ọ ga-agakwa nke oma. 16 “Bikwutenu m nso, geenu ntị na nke a: “Site na mkpọsa mbụ ọ bughị na nzuzo ka m kwuru okwu; mgbe o mere anọ m n’ebe ahụ.” Ma ugbu a, Onye kachasi ihe niile elu, bụ Onyenwe anyi ezitela m, o mejuputala m na Mmụọ ya. 17 Otu a ka Onyenwe anyi sirị, Onye mgbaputa unu, bụ Onye nsọ Izrel, “Mụ onwe m bụ Onyenwe anyi Chineke gi, onye na-ezi unu ihe n’ihi

ọdịmma unu, na-eduzikwa unu n'ụzọ unu kwesiri iso. **18**
 A sịkwari na unu nara ntị n'iwu m niile, udo unu gaara
 na-eru dika osimiri, ọdịmma unu adikwa ka mmali nke
 ebili oke osimiri. **19** Mkpuru gi gaara amuba dika aja, umu
 unu gaara a di ka mkpuru okuku a na-enweghi ike iguta
 onu, a gaghị ehichapukwa aha ha, maobu bibie n'ihu ha."
20 Sitenu na Babilon puo, gbanarinu ndi Kaldia! Werenu
 olu iti mkpu onu kwusaa inwere onwe unu a. Meenu ka
 ndi bi na nsotu niile nke uwa nuru ya sinu, "Onyenwe
 anyi agbaputala ohu ya Jekob."
21 Mgbe O duuru ndi ya
 jee ije n'ozara, ala kporo nku, akpiri akpoghi ha nku. O
 mere ka mmiri si n'oke nkume sputara ha, e, o kpowara
 oke nkume mee ka mmiri sputa. **22** Onyenwe anyi siri,
 "O dighi udo diri ndi na-emebi iwu."

49 Geenu m nti, unu niile ndi bi n'ala mmiri gbara
 gburugburu, nurukwanu nke a, unu ndi no na mba di
 anya. Onyenwe anyi kporo m tupu amuo m. O kporo m
 aha m mgbe m ka no n'ime afonne m. **2** O mere ka okwu
 si m onu diri nko dika mma agha. O zobere m n'aka ya
 kpuchie m. O mere m ka m diri ka aku di nko nke o zoro
 n'ime akpa aku ya. **3** O siri m, "I bu ohu m, Izrel. O bukwa
 site na gi ka m ga-eji gosi ima mma na ike m." **4** Ma mu
 onwe m siri, "O bu n'efu ka m dogburu onwe m noru.
 Etufuola m ike m niile n'ihi ihe na-abughi ihe. Ma ihe
 ruru m di n'aka Onyenwe anyi, ugwo oru m dikwa n'aka
 Chineke m." **5** Ma ugbu a Onyenwe anyi na-asị, Onye
 ahụ kpuru m n'afonne m ka m buru onye na-ejere ya
 ozi; ka o kpoghachite Jekob nye ya ka achikotakwa ndi
 Izrel nyekwa ya onwe ya, n'ihi na-abu m onye nsopuru

diri n'anya Onyenwe anyi, Chineke m aghokwaarala m ike m. 6 O siri, "O bu ihe di nta kari, gi i buru m ohu, ikpoghachita ebo niile nke Jekob na ikpoghachita ndi Izrel ndi m chebere. Aga m emekwa ka i buru ihè nye ndi mba ozọ, ka nzoputa m site n'aka gi ruo ndi bi na nsotu uwa niile." 7 Nke a bu ihe Onyenwe anyi kwuru, Onye mgbaputa na Onye nsọ Izrel na-agwa onye ahụ a na-eleli anya, onye ahụ mba kporo ihe aru, e, onye ahụ ndi na-achi achị mere ka o ghoo ohu ha, "Ndi eze ga-eguzo oto mgbe i na-agafe. Ndiisi na-achi achị ga-akpo isiala nye gi, n'ihi na Onyenwe anyi, Onye kwesiri ntukwasị obi, Onye nsọ Izrel, ahoputala gi." 8 Otu a ka Onyenwe anyi na-ekwu: "N'oge amara m, aga m aza unu, n'ubochi nzoputa aga m enyere unu aka. Aga m echebe unu, mee ka unu buru ogbugba ndu nye ndi mmadu, iweghachite ala ahụ na ikegharikwa ihe nketa ya nke togboro n'efu; 9 na-asị ndi mkporo, 'Putanu,' na-asikwa ndi no n'ochichiri, 'Putanu n'ihe.' "Ha ga-adikwa ka aturu m, noo n'akuku uzọ, ndi na-ata ahijia n'ebe ita nri nke ahijia ndu, n'akuku ugwu nta niile. 10 Agu agaghị agu ha, akpiri agaghị akpokwa ha nku. Oke anwu otiti nke ozara agaghị acha ha ozọ. N'ihi na Onyenwe anyi ga-esite n'obi ebere ya duo ha n'akuku isi iyi juputara na mmiri. 11 Aga m emekwa ka ugwu ukwu niile ghoo okporouzo, meekwa ka okporouzo niile guzozie. 12 Lee, ndi m ga-aloghachi, ha ga-esitekwa n'ebe di anya, ufodu ga-esite n'ugwu, ufodu n'odida anyanwu, ndi ozọ ga-esite na mpaghara Aswan." 13 Tienu mkpu onu, eluigwe niile; ka uwa nuria onu. Ugwu ukwu niile, buonu abu, n'ihi na Onyenwe

anyị akasiela ndị ya obi. Ọ ga-enwekwa obi ebere n'ihiri
 iru ụjụ ha. **14** Ma Zayon siri, "Onyenwe anyị agbakutala
 m azụ; Onyenwe m echefuola m." **15** "Nwanyị ọ pụrụ
 ichezọ nwa ya na-anụ ara, hapụ inwe obi ebere n'ahụ
 nwa si n'afọ ya? Eleghị anya ọ pụrụ ichezọ, ma agaghị m
 echezọ unu. **16** Lee, edeela m aha gị n'ọbụaka m, n'ihu
 m kwa ka m debere foto mgbidi gị nke ga-adigide. **17**
 Ụmụ gị emeela ngwangwa loghachite, ndị ahụ mere ka ị
 togboro n'efu ga-esi n'ime gị pụọ. **18** Welie anya gị abụọ
 lee gburugburu, legharia anya, ụmụ gị niile na-ezukota
 na-aloghachikwute gị. Dika m na-adị ndu," ka Onyenwe
 anyị kwubiri. "Ị ga-eyi ha niile dika ọla ichọ mma, ị ga-
 ekekwa ha dika nwanị a na-alụ ọhụrụ si eme. **19** "Ọ bụ
 ezie na e bibiri gị, mee ka ị togboro n'efu, ala gị aburu
 nkponkpọ ebe, ma ugbu a, ị gaghị ezuru ndị gị, otu a kwa,
 ndị ahụ ripiara gị ga-anọ gị n'ebe di anya. **20** Ụmụ niile a
 mụrụ n'oge onwụ gbabara gị aka, ga-asikwa na ntị gị, 'Ebe
 a diri anyị oke ntakiri, nye anyị ebe sara mbara kari nke
 anyị ga-ebi n'ime ya.' **21** Mgbe ahụ, ị ga-eche n'ime onwe
 gị si, 'Onye mtaara m otutu ụmụ ndị a niile? A diri m ka
 nwanị na-amughị nwa maobu onye ụmụ ya nwuchara.
 Onye ajuru aju na nke e mere ka ọ gaa biri n'ala ozo. Mụ
 onwe m foduru, naani m. Onye kwa muru m ụmụ ndị a?
 Onye zulitere ha?'" **22** Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu,
 bụ Onyenwe anyị kwuru, "Lee, aga m akpoku ndi mba
 ozo, weliere ha okoloto m, ha ga-ekulatara gi umu gi ndi
 ikom n'aka ha. Umụ ndi inyom ka ha ga-ekukwasị n'ubu
 ha kulatakwa ha. **23** Ndi eze ga-abukwa ndi nna na-azu
 umu gi, ndi eze nwanị ha ga-abukwa ndi inyom na-enye

umụ gi ara. Ha ga-akpọ isiala nye gi, rachakwa aja di n'ukwu gi abụ. Mgbe ahụ, i ga-amata na mụ onwe m bụ Onyenwe anyị, matakwa na ihere agaghị eme ndị niile na-ele anya inyeaka m.” **24** A ga-anara dike n'agha ihe o lụgara n'agha, maobu zoputa ndi a doro n'agha site n'aka onye afọ tara mmiri? **25** Ma otu a ka Onyenwe anyị siri, “N’ezie, a ga-esi n’aka ndi bu dike n’agha punara ha ndi ha dotara n’agha. A ga-esitekwa n’aka onye na-akpa ike naputa ya ihe o dotara n’agha. N’ihi na aga m ebuso ha agha bu ndi niile na-ebuso gi agha. Aga m anaputakwa umu gi. **26** Aga m eme ka ndi na-akpagbu gi rie anu ahụ onwe ha; ha ga-anu obara onwe ha nubiya ya oke, dika mmanya. Mgbe ahụ, ihe niile bu mmadu n’uwa ga-amata, na mụ onwe m Onyenwe anyị, bu Onye na-azoputa gi, Onye mgbaputa gi, na Onye di ike nke Jekob.”

50 Otu a ka Onyenwe anyị siri, “Olee ebe akwukwo m ji gbaa nne unu alukwaghị m di bu nke m ji chupu ya? Ma o bu onye n’ime ndi m ji ugwo ka m resiri unu? O bu n’ihi mmehie unu ka e ji ree unu; n’ihi mmebi iwu unu ka e jiri chuo nne unu. **2** Gini mere o ji buru na o nweghi onye no ya mgbe m biara? Gini mere o nweghi onye zara m mgbe m kporo oku? O putara na aka m di mkpumpku izoputa unu? O ga-abu na m enwekwaghị ike izoputa? N’ihi na enwere m ike ibara osimiri mba mee ya ka o ghoo ala akoro. Enwere m ike ime ka osimiri ghoro ozara, ka azu niile di n’ime ya nwuo n’ihi enweghi mmiri. **3** O bu mu bu onye ahụ na-eme ka ochichiri kpuchie ihu eluigwe, ka ihu eluigwe diri ka ihu onye na-eru uju.” **4** Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi enyela m

amamihe ya ka m nwee ike imata ihe m ga-agwa ndi a ike gwuru. Ututu niile ka o na-akpote mmuo m, meghee akpa uche m, ime ka m ghotu uche ya. **5** Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi emeghela nti m abuo, ma enupughi m isi, a tugharikwaghi m azu. **6** Azu m ka m megheere ndi tiri m ihe; agba nti m abuo ka m hapuru ndi hopusiri m afonu m. Ezopughi m ihu m n'ebe ndi na-akwa emo, na ndi na-agbu onu mmiri no. **7** Ebe o bu na Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi na-enyere m aka, ihere agaghi eme m. N'ih ya, ejikerela m onwe m ime uche ya; agaghi m elekwa anya n'azu, a maara m na ihere agaghi eme m. **8** N'ih na onye na-agu m n'onye ezi omume no nso. Onye ga-aputa ibo m ebubo? Ya puta ka anyi guzo ihu na ihu! Onye nwere ebubo megide m? Ya bia ka anyi kwuo ya. **9** Lee, Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi bu onye na-enyere m aka. Onye puru ima m ikpe? Lee, ha niile ga-aka nka diri ka uwe, nla ga-erichapukwa ha. **10** Onye n'etiti unu bu onye ahụ na-atu egwu Onyenwe anyi, na-egekwa nti n'okwu odibo ya? Ka onye ahụ na-eje ije n'ochichiri, nke na-enweghi ihè obula, tukwasị obi n'aha Onyenwe anyi daberekwa na Chineke ha. **11** Ma lee, unu niile ndi na-amanye oku, ndi meere onwe ha owaoku, nke unu ji na-ejehari n'ochichiri, gaanu n'ihu na-ejehari n'ihè oku ahụ unu mnyeere onwe unu. Ihe unu ga-anata site n'aka Onyenwe anyi bu ihe mwute nke ga-abiakwasị unu.

51 Geenu m nti, unu ndi niile na-agbaso ezi omume, ndi na-achọ Onyenwe anyi! Legidenu oke nkume ahụ e sitere na ya waputa unu anya. E, legidenu ogba nkume ahụ e

si n'ime ya gwuputa unu anya! **2** Legidenụ Ebrahim bu nna unu na Sera anya, bu ndi muru unu. Ebrahim no naani ya mgbe m kporo ya, ma a goziri m ya, mee ka o ghoo oke mba. **3** Onyenwe anyi aghaghi ikasi Zayon obi, werekwa obi ebere leta ebe ya niile e tikporo etikpo, o game ala ozara ya niile ka o dika Iden, ala ya nke niile ihe na-adighi ga-adikwa ka ubi a gbara ogige nke Onyenwe anyi. Onu na obi utu ga-ejuputa n'ime ya, inye ekele na uda abu utu di iche iche ga-adikwa. **4** Ndi m, geenu m ntị; naa ntị, gi Izrel mba nkem, n'ih na iwu m ga-esi n'onu m puo; ikpe ikpe ziri ezi m ga-aghokwara mba niile ihè. **5** Ezi omume m na-abiaru unu nso osiso, nzoputa m na-adikwa nso. Aga m achikwa mba niile. Mba di anya ga na-ele anya obibia m; ha ga na-ele anya nzoputa nke m ga-azoputa ha. **6** Welienu anya unu lee anya n'elu, leekwanu anya n'ua, n'ih na mbara eluigwe ga-agba barji fuo, dika anwuru oku; uwa ga-aka nka dika akwa, ndi bi n'ime ya ga-anwukwa dika ijiji. Ma nzoputa m ga-adigide ruo mgbe ebighi ebi, ezi omume m ga-adigidekwa, o gaghi agwu agwu. **7** Geenu m ntị, unu niile ndi maara ihe oma, unu ndi na-anabata iwu m n'obi unu. Unu atula egwu ihe ndi mmadu ga-asi unu, unu atukwala egwu nkwtu ha ga-ekwtu unu. **8** N'ih na nla ga-eri ha dika o si eri akwa. Ikpuru ga-erichapu ha dika o si eri aji anu. Ma ezi omume m, na obi ebere, ga-adi ruo mgbe ebighi ebi. Nzoputa m ga-adikwa site n'ogbo ruo n'ogbo. **9** Teta, teta, yikwas onwe gi ike, gi aka Onyenwe anyi, bilie, dika ubochi ndi gara aga, dika ogbo nke mgbe ochie. O bughu gi gbubisiri Rehab ma dugbukwaa anu ojojo ahụ? **10** O bughu gi mere

ka osimiri taa? Mmiri ahụ dị omimi. Ọ bughị gị mekwara ka okporoẖo dịrị n'etiti ya, ebe ndị ahụ ị gbaputara si gafee? **11** Ndị ahụ Onyenwe anyị gbaputara ga-alotakwa. Ha ga-eji abụ bata na Zayon; ọñụ na-adịgide ga-adịkwasi n'isi ha, oke ọñụ na obi uto ga-eguputa n'obi ha, iru ujụ na işu ude ga-efelaga. **12** “Mụ, ọ bụladi mụ onwe m, bụ Onye ahụ na-akasi unu obi. Onye ka ị bụ, na ị na-atụ egwu nwa mmadu nke ga-anwụ anwụ, ị na-atụ egwu nwa mmadu nke bụ naanị ahịhịa, **13** na ị na-echefu Onyenwe anyị bụ onye kere unu, onye na-esetipụ eluigwe, onye tokwara ntọala niile nke ụwa; na-ebi ndụ itụ oke egwu ubochi niile n'ihi oke iwe nke onye mkpagbu ahụ, onye nke kpebiri ibibi unu? Ma olee ebe oke iwe nke onye mkpagbu ahụ di? **14** N'oge na-adighi anya, a ga-agbaputa ndi mkporo egwu mere ka ha rudata ala. Ha agaghị anwụ n'ime olulu, nri agakwaghị akọ ha. **15** N'ihi na abụ m Onyenwe anyị Chineke unu, onye na-akpali oke osimiri mee ka ebili mmiri ya bigbo, Onyenwe anyị, Onye puru ime ihe niile bụ aha ya. **16** Etinyela m okwu m n'onu gi, chebekwa gi n'obuaka m. Ọ bụ m tinyere eluigwe n'onodu ya, dokwaa ntọala nke ụwa. Ọ bukwa m na-asị Zayon, 'Ndị m ka unu bụ.'” **17** Teta, teta, bilie gi Jerusalem, gi onye nuru site n'aka Onyenwe anyị, bụ iko nke oke iwe ya. Gi onye nuru ihe niile di n'ime iko ahụ nke na-eme ka umu mmadu dagbugharịa. **18** Ọ dighi otu nwa ya nke foduru, nke ga-agwa ya ihe ọ ga-eme, maobu nke ga-edu ya n'uzo o kwesiri igbaso. **19** Ihe abuo ndi a adakwasila gi. Onye ga-akasi gi obi? Mbibi na ila n'iyi, unwu na mma agha, onye ga-akasi gi obi? **20** N'ihi na umu gi ndi ikom adaala mba.

Ha na-atọgbọkwa n'akukụ okporouzo niile, dika mgbada onya mara. Ha bu ndi juputara n'onuma Onyenwe anyi na iba mba nke Chineke gi. **21** Ya mere, nuru nke a, unu ndi a na-akpagbu, ndi ihe na-egbu ma o bughị mmanya. **22** Lee ihe Onyenwe anyi kwuru, bu Chineke unu, onye ihe banyere ndi ya na-emetu n'obi. "Lee, aga m esite n'aka gi wezuga iko ahụ mere ka i dagbugharịa, i gaghị anukwa site n'iko onuma ahụ ozo. **23** Ma m ga-etinye ya n'aka ndi ahụ na-akpagbu gi, bu ndi siri gi, 'makpuru n'ala ka anyi gaa ije n'elu ahụ gi.' I mere azu gi ka o di ka ala, dika okporouzo ebe ndi mmadu si aga ije."

52 Teta, teta gi Zayon, yikwasị onwe gi ike dika uwe! Yikwasị onwe gi uwe mara mma, gi Jerusalem, obodo di nsọ. Ndi a na-ebighi uguwu na ndi ruru aru agaghị abata n'ime gi ozo. **2** Kuchapu aja di n'ahu gi, bilie oto, gi Jerusalem, nodu ala n'ocheeze gi. Topu onwe gi site n'agbu igwe e kere gi n'olu, gi ada Zayon, a dotara n'agha. **3** N'ihia na otu a ka Onyenwe anyi siri, "N'efu ka erere unu, anaghị ndi zuru unu ego obula, o bughikwa ego ka a ga-eji gbaputa unu." **4** N'ihia na otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi kwuru, "Na mbu, o bu n'ala Ijpt ka ndi m gara biri, ugbu a, o bu ndi Asiria na-akpagbu ha. **5** "Ma ugbu a, ginị ka m nwere n'ebe a?" bu ihe Onyenwe anyi kwuputara. "Ebe o bu na e durula ndi m puo n'efu, ndi na-achi ha na-akwakwa ha emo na-achi ha ochi nleji," ka Onyenwe anyi kwuputara. "Ha na-ekwulukwa aha m ogologo ubochi niile. **6** N'ihia ya, ndi m ga-ama aha m; n'ihia nke a, ha ga-amarakwa n'ubochi ahụ na o bu Mu onwe m kwuru na o ga-eme. E, o bu mu onwe

m.” 7 Lee ka ha si maa mma n’elu ugwu bu ukwu ndi na-eweta ozioma, onye na-ekwusa okwu udo, e, onye na-eweta akuko oma, onye na-agbasa akuko banyere nzoputa, onye na-asị Zayon, “Lee, Chineke gi bu eze!” 8 Geenu nti! Nuruonu olu ndi nche unu, ndi na-eweli olu ha elu na-eti mkpu onu. N’ihi na mgbe Onyenwe anyi ga-aloghachi Zayon, ha ga-ahu ya anya. 9 Tienu mkpu onu unu mkpomkpo ebe niile e tikporo etikpo na Jerusalem, n’ihi na Onyenwe anyi akasiela ndi ya obi. O gbaputala Jerusalem. 10 Onyenwe anyi ga-eme ka mba niile huru ike ya di nsq; ebe niile uwa soturu ga-ahukwa nzoputa Chineke anyi. 11 Wezaganu onwe unu, wezaganu onwe unu, sinu n’ebe ahụ puo. Unu emetukwala ihe obula ruru aru aka. Sitenu n’etiti ya puta, dirinu ocha, unu ndi na-ebu ihe di iche iche nke ulo Onyenwe anyi. 12 Ma unu agaghị eji oku oku puo, unu agakwaghị agbapu oso, n’ihi na Onyenwe anyi ga-ebutere unu uzọ, o bukwa ya, Chineke Izrel, ga-echebe unu n’azu. 13 Lee, ohu m ga-enwe uche, a ga-ebulikwa ya elu, o ga-abukwa onye a na-asopuru. 14 Dika ibubo si nwuo otutu ndi mmadu n’ahu; otu a ka ihu ya bu ihe e bibiri ebibi nke ukwu, nke mere na o dikwaghị ka ihu mmadu ozo, anu ahụ ya ka ebibikwara n’uzo o na-agaghị eyikwa anu ahụ mmadu. 15 Otu a ka o ga-esi fesaa otutu mba di iche iche, ndi eze ga-emechikwa onu ha n’ihi ya, o bu ihe a na-agwaghị ha ka ha ga-ahu, ihe ha a ka anubeghi, ka ha ga-aghotakwa.

53 Onye kweere ozi anyi, o bukwa n’ahu onye ka e kpugheere ogwe aka Onyenwe anyi? 2 N’ihi na o tolitere n’ihu Onyenwe anyi dika ome, dika mgborogwu nke

puputara n'ala kporo nku. O nweghi udiri oma maobu ima
mma nke ga-eme ka anyi lee ya anya. O nweghi ihe obula
di n'udidi ya nke ga-eme ka ihe banyere ya masi anyi,
maobu mee ka anyi chosie ya ike. **3** Ndi mmadu ledara
ya anya, jukwa ya. O bu onye nwere otutu ihe mgbu,
burukwa onye huru otutu ahuhu. Ma anyi gbakutara ya
azu, ju ilenye anya n'ebe o no. E, anyi ledara ya anya,
ju igu ya dika o bu ihe obula. **4** N'ezie, ihe mgbu niile
anyi ka o buuru, burukwa ahuhu nke oria anyi niile, ma
anyi guru ya ka onye Chineke tara ahuhu, onye o tiri
ihe otiti, na onye o mekpara ahu. **5** Ma e tipuru ya onya
n'ihie mmehie anyi: o bukwa n'ihie ajo omume anyi ka e ji
meruchaa ya ahu. E mere ka anyi nwee udo n'ihie ahuhu o
huru; o bukwa ubiri utari di ya n'ahu mere anyi ji buru
ndi ahu di ike. **6** Anyi niile akpafuola dika igwe aturu;
onye obula n'ime anyi etinyela isi ya n'uzo nke aka ya.
Ma Onyenwe anyi ebokwasila ya ajo omume anyi niile. **7**
A kpagburu ya, mesie ya ihe ike, ma otu mkpuru okwu
esighi ya n'onu puta. E duuru ya puo dika aturu a na-
aga igbu egbu, dika aturu a na-akpachapu aji ya si ano
nwayoo n'ihu ndi na-akpacha ya aji, otu a ka o si nodu na-
asagheghi onu ya. **8** Site na mmegbu na ikpe ka e ji wepu
ya. Ma, onye n'etiti ndi ogbo ya weliri olu kwuo okwu?
N'ihie na e bipuru ya site n'ala ndi di ndu; maka njehie ndi
m ka e ji tie ya ihe. **9** E nyefere ya ka e lie ya dika onye na-
emebi iwu, o bukwa n'etiti ndi ogaranya ka e liri ya, o bu
ezie na o nweghi ihe ojo obula o mere, o dikwaghi okwu
aghughu si n'onu ya puta. **10** Ma o bu ochicho Onyenwe
anyi izopia ya, na ime ka o taa ahuhu. N'ihie na onwu ya

bụ aja a chụrụ n’ihi ikpe ọmụma nke mmehie. Ọ ga-ahụ ọtụtụ ụmụ na ụmụ ụmụ ya; ọ ga-adịkwa ndụ ogologo oge. Nzube Chineke niile ga-emezukwa site na ya. **11** Mgbe ọ hụsiri ahụhụ, ọ ga-emesia hụ ihè nke ndụ, afo ga-ejukwa ya, site n’ihe ọmụma ya, ka onye ezi omume ahụ, bụ ohu m ga-eme ka a guo ọtụtụ mmadụ dika ndi ezi omume, ọ ga-ebukwa mmehie ha niile. **12** N’ihi ya, aga m enye ya oke n’etiti ndi bara ụba, ọ ga-esokwa ndi bụ dike keta ihe nkwata n’agha, n’ihi na ọ wupuru ndụ ya nye onwu, a gukotara ya na ndi na-emebi iwu. Ma ya onwe ya buuru mmehie ọtụtụ mmadụ, rịookwara ndi na-emebi iwu ariri.

54 “Buo abụ, gi nwanji aga, gi onye na-amutaghi nwa; tie mkpu onu, tiwakwaa olu abụ, gi onye ime nwa na-emetubeghi; n’ihi na umu nwanji ahụ a hapuru naani ya ga-adi otutu kari umu nke nwanji nwere di,” Otu a ka Onyenwe anyi kwuru. **2** “Mee ka ebe ulo ikwu gi saa mbara, gbasapu akwa mgbochi ulo ikwu gi, egbochila gbasapu aka; mee ka udọ gi di ogologo, meekwa ka o sie ike nke oma. **3** N’ihi na n’aka nri na n’aka ekpe ka i ga-agbasa gaa; umu gi ga-achupu mba di iche iche site n’ala ha, bichikwaa n’obodo ha niile dakposiri adakposi, nke togboro n’efu. **4** “Atula egwu, n’ihi na ihere agaghi emekwa gi ozo. I gaghi abukwa onye e wedara n’ala. I gkwaghi echeta ihere mere gi mgbe i bu nwantakiri, na ita uta diri gi n’ihi onwu di gi. **5** N’ihi na onye kere gi ga-aburu gi di. Aha ya bu Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile; Onye nsọ Izrel bu Onye mgbaputa gi, Chineke nke uwa niile ka a na-akpo ya. **6** N’ihi na Onyenwe anyi

ga-akpoghachi gi dika a ga-asị na i bu nwunye a hapuru ahapu, nke o na-ewutakwa n'ime mmuo ya bu nwunye alutara na nwantakiri, naani ka o buru onye ajuruaju," ka Chineke gi na-ekwu. 7 "Naani nwa mgbe nta ka m hapuru gi. Ma aga m eji obi ebere ukwu kpoaghachikwa gi. 8 Na nwa oge, esitere m n'oke iwe na-ewe m zonari gi ihu m, ma site n'ihunanya m nke na-adigide ruo mgbe ebighi ebi, aga m enwe omiiko n'ahu gi." Otu a ka Onyenwe anyi, onye mgbaputa gi kwuru. 9 "Dika m si nuo iyi n'oge Noa si na m agahi ekwekwa ka mmiri kpuchie uwa ozo, bibie ndu ndi di n'ime ya, ana m anukwa iyi ugbu a na mu agahi ekwe ka iwe m bjakwasị gi ozo. Agakwaghi m abasiri gi mba ike. 10 N'ihu na a puru iwezuga ugwu ukwu niile, wezugakwa ugwu nta niile site n'onodu ha, ma obi ebere m agahi esi n'ebe i no puo, agahi ewezugakwa ogbugba ndu nke udo m," ka Onyenwe anyi, onye nwere omiiko n'ahu gi, kwuru. 11 "Gi, onye a na-emekpa ahụ, onye oke ikuku uwa a na-ebughari, nke onye obula na-adighi akasi obi, lee, aga m e ji nkume tokwosi wugharia gi, jirikwa nkume oma safaiadi oke onuahia tootoala gi niile. 12 Aga m eji nkume rubi wugharia akuku ulo gi niile, jiri nkume na-egbu nweghenweghe wuo onu uzo ama gi niile. Aga m ejikwa nkume di oke onuahia wuo mgbidi obodo gi. 13 Umụ gi niile ga-abu ndi Onyenwe anyi ga-akuziri ihe. Udo ha ga-adikwa ukwu. 14 N'ezi omume ka a ga-eme ka i guzosie ike. Mmegbu ga-adikwa anya site n'ebe i no, n'ihu ya, i gaghị atụ egwu ihe ojoo obula. O dighi ihe egwu ga-abiaru gi nso, n'ihu na a ga-ewezuga ha site n'ebe i no. 15 O buru na onye obula abia

iluso gi ogu, o siteghi n'aka m; onye obula nke na-aluso gi ogu ga-abu onye e meriri emeriri. **16** "Lee, o bu mu onwe m kere okpu uzu nke na-eji icheku afu oku o ji akpu ihe agha nke mbibi. O bukwa m kere ndi agha ahụ mbibi bu oru ha. **17** N'ubochi ahụ, o dighi ihe agha a kpuru megide gi nke ga-adi ire. Ozọ, i ga-emeri ndi niile kporo gi ikpe mmegide. N'ih na nke a bu ihe nketa diri ndi ohu Onyenwe anyi. Mkpeputa ha na-esite na m." Otu a ka Onyenwe anyi kwubiri ya.

55 Gee nti, bia onye obula akpiri na-akpo nku, bianu na mmiri, unu ndi na-enweghi ego bianu zuo, riekwa. Bianu, zuru mmanyana na mmiri ara ehi na-ejighi ego na-arughi onuahia obula. **2** N'ih gini ka i ji na-atufu ego gi izu ihe na-abughi ezi nri? Gini mere i ji na-adogbu onwe gi n'oru n'ih na-apughi iju gi afọ? Gee nti, geenu m nti nke oma, rie ezigbo nri mkpuruobi gi ga-enwe afọ ojuju na nri di ezi mma! **3** "Toonu nti unu n'ala, biakwute m! Gee nti, ka inwe ike di ndu. Mu na unu ga-aba n'ogbugba ndu ebighi ebi, bu ihunanya m kwesiri ntukwasị obi nke m kwere Devid na nkwa. **4** Lee, emere m ya ka o ghororo ndi niile di iche iche onyeama, ka o buru onyendu na onyeisi ochichi nye ndi niile di iche iche. **5** N'ezie, gi onwe gi ga-akpoku mba di iche iche na i maghi, mba ndi ahụ na-amaghi gi ga-ejikwa oso gbakwute gi, n'ih Onyenwe anyi Chineke gi, Onye nsọ nke Izrel, n'ih na o meela ka i buru ihe di oke mma." **6** Chonu Onyenwe anyi mgbe a ga-achota ya. Kpokuonu ya mgbe o no nso. **7** Ka onye na-eme ihe ojoo hapu uzu ya, ka onye ajo omume hapu echiche ojoo ya niile. Ka ha tugharia biakwute Onyenwe anyi, o ga-

emere ha ebere, ha b̄iakwute Chineke anyi, n'ih i na o ga-agbaghara ha mmehie ha niile. **8** “N'ih i na echiche m ha abugh̄i echiche unu, ụzọ unu niile, ha abukwagh̄i ụzọ m,” ka Onyenwe anyi kwuputara. **9** “N'ih i na d̄ika eluigwe si d̄i elu karīa ụwa, otu a ka ụzọ m niile si d̄i elu karīa ụzọ unu niile, otu a kwa ka echiche m niile si d̄i elu karīa echiche unu niile. **10** D̄ika mmiri na mkpuru mmiri si esi n'eluigwe ada n'ụwa na-alaghachigh̄i n'eluigwe ma o buru na o megh̄i ka mmiri dee ala, mee ka ihe ubi puputa, too eto, meekwa ka o m̄ia mkpuru nye onye na-aku ihe okuku, burukwa ihe oriri nye onye na-eri nri. **11** Otu a ka okwu si m n'onu puo si adi. Ana m ezipu ya, o gagh̄i aloghachikwute m n'efu. O ga-emezu ihe niile m chorọ ka o mee, baakwa ụba ebe obula m zigara ya. **12** N'ih i na unu ga-eji onu puo, a ga-esikwa n'ebe ahụ duputa unu n'udo. Ugwu ukwu niile, na ugwu nta niile na osisi niile nke ubi, ga-eti mkpu onu, kuokwa aka n'obi utọ. **13** Ebe ogwu na-eto na mbu, osisi junipa ga-eto na ya; ebe uke toro, osisi mietul ga-eto na ya. Ihe ndi a ga-aghorọ Onyenwe anyi aha d̄i ukwu, nke ga-abukwa ihe iribama ga-adi ruo mgbe ebighi ebi.”

56 Nke a bu ihe Onyenwe anyi siri, “Debenu ikpe ziri ezi, meekwanu ihe ziri ezi. N'ih i na nzoputa m d̄i nso, ezi omume m ga-aputa ihe mgbe na-adighi anya. **2** Ngozi na-adiri onye na-eme nke a, bu onye ahụ nke na-ejidesi ya aka ike, onye ahụ nke na-edebe ubochi izuike m na-emerugh̄i ya, nke na-edebekwa aka ya ka o ghara ime ihe ojoo.” **3** Ka onye ala ozo bu onye jikoro onwe ya na Onyenwe anyi si, “Onyenwe anyi aghagh̄i i site na ndi

ya kewapụ m.” Ka onye onozị ọbụla gharakwa ị si “Mụ onwe m bụ naanị osisi kpọnwụrụ akpọnwụ.” 4 N’ihi na otu a ka Onyenwe anyị kwuru: “Nye ndị onozị ahụ na-edebe ụbọchị izuike m niile, ndị na-ahọrọ ihe na-atọ m ụtọ, na ndị na-ejidesikwa ọgbugba ndụ m ike. 5 Aga m enye ha n’ime ụlọ m na n’etiti mgbidi ya, ihe ncheta na aha dị mma karịa ụmụ ndị ikom na ụmụ ndị inyom. Aga m enye ha aha ga-adị ruo ebighị ebi nke a na-agaghị echezọ ruo ebighị ebi. 6 Ma ndị mba ọzọ ndị gbakwuuru Onyenwe anyị ijere ya ozi, na ịhụ aha Onyenwe anyị n’anya, nakwa ị bụ ndị ohu ya, ndị niile na-edebe ụbọchị izuike nsọ na-emerughị ya, na ndị jidesiri ọgbugba ndụ m ike, 7 ndị a ka m ga-akpọta n’ugwu nsọ m, meekwa ka ha n’rịa ọhụ n’ime ụlọ ekpere m. Aga m anabata aja nsure ọkụ ha na onyinye niile ha nyere n’ebe ịchụ aja m. N’ihi na a ga-akpọ ụlọ m Ụlọ Ekpere nye mba niile dị iche iche.” 8 Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bụ Onyenwe anyị kwupụtara, bụ onye ahụ na-eme ka Izrel si n’ebe ha gbapụrụ ọsọ lọta, “Aga m achikọtakwa ndị ọzọ tinyere ha tinyekọtara na ndị ya achikọtarala.” 9 Bjanụ, unu anụmanụ niile nke oke ọhịa. Bjanụ dogbuo, unu ụmụ anụmanụ nke oke ọhịa. 10 N’ihi na ndị na-eche ndị m nche kpuru ịsị. Ha niile bụ ndị amamihe kọrọ. Ha dị ka nkịta dara ogbi, nke na-adighị agbọ ụja. Ha hụrụ ịrahụ ụra na ịrọ nrọ, na idina ndina n’anya. 11 Ha bụ nkịta na-eribiga nri oke; ha adighị enwe afọ ojuju. Ha bụ ndị ọzọ atụrụ na-enweghị nghọta, ha niile echela ihu n’uzọ nke aka ha, onye ọbụla na-agbalịsi ike ịchọta uru nke ya. 12 Onye ọbụla na-asị, “Bịa ka m weta mmanya, ka

anyị n̄juokwa mmanya n'aba n'anya afọ anyị. Echi ga-adịkwa ka taa, ma ọ bụkwanụ dī mma karịa.”

57 Ndị ezi omume na-ala n'iyi, ma ọ dighị onye ọbụla na-etinye ya n'obi; a na-ewezuga ndị ji obi ha niile na-eke Chineke, ma ọ dighị onye na-aghọta, na-ewezugara onye ezi omume pụọ n'ihu ihe ọjọọ. **2** Ndị na-agazi agazi n'uzọ ha na-abanye n'udo. Ha na-enwekwa izuike mgbe ha dinara n'ọnwụ. **3** “Ma unu onwe unu, bjanụ n'ebe a, unu ụmụ ndị mgbaasi, unu ụmụ ndị na-akwa iko, na ụmụ ndị akwuna. **4** Onye ka unu na-akwa emo? Onye ka unu na-akọcha, na-arapụtakwara ire unu? Unu ọ bughị ụmụ ndị nnupu isi, mkpụrụ ndị na-ekwu okwu ụgha? **5** Unu na-emejuputa ihe ọjọọ niile na-agụ obi unu agụụ mgbe unu zukoro na-eke arụsị unu n'okpuru osisi ook ọbụla. Unu na-ewerekwa ụmụ unu chụọ aja na ndagwurugwu niile, na n'okpuru nkume niile dī elu. **6** Chi unu na-eke bụ nkume niile na-akwọ mụrụmụrụ, nke dī na ndagwurugwu niile, ha bụ ihe nketa nza unu fere. E, ọ bụ ha ka unu na-awupurụ onyinye mmanya unu niile na onyinye mkpụrụ ọka unu niile. N'ihu ihe ndị a niile, m ga-esi aña dere duu? **7** Ọ bụ n'elu ugwu dī elu ka unu doziiri onwe unu ihe ndina, n'ebe ahụ kwa ka unu gara chụọ aja unu. **8** Ọ bụkwa n'azụ ọny ụzọ niile, na ibo ụzọ niile, ka ị kwubara oyiya arụsị gi. Ị gbakutara m azụ, yipụ uwe gi rịbanye n'ime ihe ndina gi, ebe gi na ndị ahụ ị hụrụ n'anya dinakoro, imejuputa ihe ọjọọ ahụ na-agụ obi gi agụ. **9** Ị were mmanụ jekwuru Molek meekwa ka mmanụ otite gi na-esi isi uto baa ụba. Ị zipurụ ndị nnochite anya gi gaa na mba dī anya; ị gbadara ruo n'ime

ime ala mmụọ. (Sheol h7585) **10** Oke mwaghari ndi a niile emeela ike gwusia gi, ma i dighi asi, 'Olileanya adighi.' I chotara ntute nye ndu gi, ya mere, na i daghi mba. **11** "Onye na-emenye gi ujo na egwu di otu a? Nke mere na i dighi agwa m eziokwu? I naghị echetakwa m, i naghị atugharikwa ihe banyere m n'obi gi? O bu n'hi na m gbara nkiti oge ndi a niile ka i ji hapu itu m egwu? **12** Lee, aga m ekpughe ezi omume gi na oru oma gi, igosi gi na ihe ndi a i gurụ di ka ezi ihe agaghị enyere gi aka. **13** Mgbe i ga-eti mkpu akwa maka enyemaka, ka arusi niile ndi ichikobara zoputa gi. Ikuku ga-eburu ha niile bufuo, naani otu nkuume ga-ekutu ha. Ma onye obula gbabara n'ime m izere ndu ga-eketa ala ahụ; ha ga-enwetakwa ugwu nsọ m." **14** A ga-asikwa, "Dozienụ ụzọ! Dozienụ ụzọ, mee ya ka o maa mma. Bupusianu ihe iso ngongo niile n'uzo ndi m." **15** N'hi ihe a ka onye di elu, onye e mere ka o di ukwu, onye di mgbe ebighi ebi, onye aha ya di nsọ kwuru: "Ebi m n'ebe di elu nke dikwa nsọ, ibinyere onye di umeala n'obi, na onye wedara mmụọ ya n'ala, itute mmụọ nke onye e wedara n'ala, na ikpote mmụọ nke onye di umeala n'obi. **16** N'hi na o bughị ruo ebighi ebi ka m ga na-emegide gi, maobu na-egosi iwe m. O buru na m emee otu a, mmụọ ndi mmadu uwa niile ga-ada mba, ya na mkpurubi niile ahụ m ji aka m kpọ. **17** Ewesoro m ha iwe n'hi mmehie ha na oke ochicho ha. O bukwa n'hi ya ka m ji taa ha ahuhu, gbakutakwa ha azu. Ma lee, ha nogidesikwara ike na-eme mmehie, na-eme ihe obula nke na-atọ obi ha uto. **18** Ahula m ihe niile ha mere ma aga m agwo ha. Aga m edu ha, kasiekwa

ndị na-eru ụjụ n'izrel obi. **19** Aga m eme ka abụ otuto dī n'egbugbere ọnụ ha. Udo, udo, dīrī ndī nọ nso na ndī nọ n'ebe dī anya," ka Onyenwe anyī kwuru. "Aga m agwọkwa ha." **20** Ma ndī niile na-emebi iwu dī ka oke osimiri na-amaghari amaghari, nke na-adighi ezu ike mgbe ọbula. Ọ na-amaputakwa urọ na apiti. **21** "Ọ dīkwaghī udo dīrī onye na-emebi iwu," ka Chineke kwuru.

58 "Welie olu gī tie mkpu, egbochikwala iti mkpu. Welie olu gī dīka opi ike. Gwa ndī m nnupu isi ha, gwakwa ụlọ Jekọb mmehie ha. **2** Kwa ụbọchī ka ha na-achọ m ha na-eme dīka ọ na-agụ ha agụ imara ụzọ m niile, dīka a ga-asī na ha bụ mba na-eme ihe ziri ezi, ndī na-agbakutaghī iwu Chineke ha azụ. Ha na-ajụ m maka ikpe ziri ezi, na-eme dīka ọ na-agụ ha agụụ ka Chineke bjaruo ha nso. **3** Ha na-asī, 'N'ihī gīnī ka anyī ji ebu ọnụ, ma ị dighi ahuta ya? N'ihī gīnī ka anyī ji weda onwe anyī n'ala, ma ị dighi ahuta nke a?' "Ma n'ụbọchī unu na-ebu ọnụ, unu na-eme ihe masiri unu, unu na-eji anya ike nara ndī na-aruru unu ọrụ ihe ha ruputara. **4** N'oge ahụ, ọ bụ ise okwu na ilu ọgụ, ya na iti ibe unu ọkpọ n'ihī ajọọ obi ka unu ji emechi ụbọchī ibu ọnụ unu. Unu apughī ibu ọnụ otu unu si eme taa na-ele anya ka anụ olu unu n'elu. **5** Nke a ọ bụ ụdī obubu ọnụ nke m họtara, naanī ụbọchī nke ndī mmadu ji eweda onwe ha n'ala? Ọ bụ naanī nke mmadu ji ehulata isi ya n'ala dīka osisi achara, nke i dina n'akwa mkpe na ntụ? Ọ bụ nke a ka unu na-akpọ obubu ọnụ, ụbọchī nke Onyenwe anyī nabatara? **6** "Nke a ọ bughī ụdī obubu ọnụ m họtara: Itopu agbụ niile nke ikpe na-ezighi ezi, na itopu ụdọ niile nke mmegbu, na ime ka ndī

a na-emegbu nwere onwe ha na itiji yoku ọbụla? 7 Ka i kenye ndị agụụ na-agụ ihe oriri gi, ka i kpọbata n'ime ụlọ gi ndị na-enweghị onye inyeaka, ma ndị ogbenye. Ka i nye ndị na-agba ọtọ uwe, ka i hapụ izo onwe gi n'ebe ndị ikwu gi chọrọ inyeaka gi nọ. 8 Ọ bụrụ na i mee ihe ndị a, aga m eme ka ihuoma m chakwasị gi dika ihè isi ụtụtụ. A ga-agwọkwa ọrịa gi niile. Mgbe ahụ, ezi omume gi ga-edu gi, ebube Onyenwe anyị ga-echekwa gi n'azu. 9 Mgbe ahụ, i ga-akpọ, Onyenwe anyị ga-azakwa, i ga-eti mkpu akwa maka enyemaka, ọ ga-asị gi, Lekwa m n'ebe a. "Ọ bụrụ na i wezuga yoku mmegbu, ọ bụrụkwa na ikwusị itụ mkpisiaka, na igbasa okwu ikpọ asi, 10 ọ bụrụ na inye ndị agụụ na-agụ nri, nyere ndị nọ na mkpa aka, mgbe ahụ, ihè gi ga-achawaputa, ọchịchiri niile gbara gi gburugburu ga-aghọ ihè, na-achakwa ka ehie. 11 Onyenwe anyị ga na-edu gi mgbe niile. Ọ ga-eme ka afọ jụ gi n'ala kpọrọ nkụ, meekwa ka i nọrọ n'ahụ isiike. I ga-adikwa ka ubi a gbara ogige nke a na-agba mmiri nke ọma, dika isi iyi na-adighi ata ata. 12 Ndị gi ga-edozi mkpọmkpọ ebe ochie niile. Ha ga-ebulikwa ntọala nke mgbe ochie. A ga-akpọ unu ndị na-edozi mgbidi dara ada, ndị na-aruzikwa okporoụzọ nke ebe obibi. 13 "Ọ bụrụ na i debe ụkwụ gi site na-edebeghi ụbọchi izuike nsọ, sitekwa na-ime ihe ndị na-atọ gi uto n'ụbọchi nsọ m, ọ bụrụ na ikpọ ụbọchi izuike m ihe mmasi na ụbọchi nsọ Onyenwe anyị ihe a na-akwanyere ugwu, ọ bụrụ na i sọpuru ya site na-emeghi ihe n'uzọ nke gi, na-emeghi ọchịchọ nke obi gi, maọbu ikwugheri ọnu, 14 mgbe ahụ, i ga-achọta ọnu gi n'ime Onyenwe anyị, m ga-emekwa ka inokwasị n'ebe di elu

niile nke ala ahụ, meekwa ka irie oriri na ihe nketa nke nna gị Jekọb.” N’ihi na ọ nọ Onyenwe anyị ekwuola ya.

59 N’ezie, aka Onyenwe anyị adighi mkpụmkpụ nke na o nweghi ike izoputa, nti ya adighikwa arọ nke na o nweghi ike inu ihe. **2** Kama mmehie unu ekwapula unu site n’ebe Chineke unu no; mmehie niile unu ezokwala ihu ya site n’ebe unu no, nke mere na o chokwaghi ige nti ozọ. **3** N’ihi na aka unu juputara na ntupo obara, mkpisiaka unu bukwa nke mmehie meruru. Egbugbere onu unu ekwuola okwu ugha, ire unu na-atamukwa ihe ojoo. **4** O dighi onye na-ekpe ikpe ziri ezi, o dikwaghi onye na-eji ikwesi ntukwasị obi kpee ikpe. Ha na-adabere n’iru uka n’enweghi isi, ha na-ekwu okwu ugha, ha na-aturu ime okwu na uka mupkwa ajo ihe. **5** Ha na-avu akwa ajuala, na-akpakwa akwu udide. Onye obula riri akwa ha ganwu, mgbe obula otu kwara, o bu agwo ajuala na-esi n’ime ya aputa. **6** Akwu udide ha abaghi uru iji mee uwe, ha enweghi ike iji ihe ha meputara kpuchie onwe ha. Oru ha niile bu ajo oru, omume ihe ike juputara ha n’aka. **7** Ukwu ha na-eme ngwangwa igbaba n’ime mmehie, ha na-emekwa ngwa ikwafu obara ndi o nweghi ihe ojoo ha mere. Ha na-achuso echiche ajo ihe, oru mbibi na ntipia bu ejiri mara nke uzọ ha niile. **8** Ha amaghi ihe uzọ udo bu, ikpe ziri ezi adighi n’uzọ ha na-eso. Ha e mela uzọ ha ka ha gbagoo agbagoo. Ndi niile na-eso ya anaghi enweta udo. **9** Ya mere ikpe ziri ezi di anya n’ebe anyi no, ezi omume adighi erute anyi nso. Anyi na-ele anya ihè, ma lee, ochichiri ka anyi na-ahu. Anyi na-ele anya mmuke ihè ma anyi na-ejehari n’ime oke ochichiri.

10 Anyị na-asọgharị ìsì na mgbidi dịka ndị na-enweghị
 anya, na-asọgharị isi dịka ndị na-enweghị anya; anyị
 na-ada na-akpọbi ukwu n'etiti ehie dika a ga-asị na
 ọ bụ oge chi ojiji, n'etiti ndị nwere ezi ndu, anyị nọ ka
 ndị nwurụ anwu. **11** Anyị na-agbọ ụja dika bịa; anyị na-
 akwasị akwa ike dika nduru n'eru ụjụ. Anyị na-ele anya
 ikpe ziri ezi, ma ọ dighị eru anyị aka; anyị na-ele anya
 nzọpụta, ma ọ dị anya n'ebe anyị nọ. **12** N'ihu na mmehie
 anyị amụbaala n'ihu Onyenwe anyị; ọ na-agbakwa ama
 megide anyị. E, anyị makwaara ụdị ndị mmehie anyị
 bụ, n'ihu na mmehie anyị dika n'ihu anyị mgbe niile.
13 Anyị maara nnupu isi anyị na ngonari anyị gonoriri
 Onyenwe anyị; anyị esitela n'iso Onyenwe anyị Chineke
 anyị wezuga onwe anyị, nọgide na-akpali mmegbu na
 nnupu isi. Okwu onu anyị bụ okwu ụgha, nke anyị si n'obi
 anyị tụtuta. **14** Ụlọ ikpe anyị niile adighị achọ onye ezi
 omume; anyị amaghị ihe a na-akpọ ikpe ziri ezi. Eziokwu
 asọla ngongọ n'ama niile, ihe ziri ezi apughị ibata. **15** E,
 eziokwu alaala; onye ọbula kwa nke na-achọ ibi ndu oma
 na-etinye onwe ya na nsogbu. Onyenwe anyị lere anya hụ
 ihe ojọ ndị a niile, nke na-enyeghị ya obi uto; ọ hụkwara
 na ikpe ziri ezi adighị. **16** Ọ hụrụ na anyị enweghị onye
 inyeaka ọbula; o wutere ya na ọ dighị onye na-arịọ anyị
 arịọ. Ọ bụ ya mere o ji bata site n'ike aka ya na n'ezie
 omume ya, bịa ịzọpụta anyị. **17** Ọ na-eyikwasị ezi omume
 dika ngwa agha ikpuchi obi ya. Okpu nke nzọpụta ka ọ
 na-eyikwasikwa n'isi ya. Ọ bụkwa uwe ibo ọbọ na nke
 ekworo na inu oku na obi ka o ji kpuchie onwe ya. **18**
 Ọ ga-akwughachi ndị iro ya dika ajọ omume ha niile si

dị. Iwe ọkụ ya ka ọ ga-eji megide ndị iro ya niile bi na mba dị anya. **19** Site n'ọdịda anyanwụ, ndị mmadụ ga-asọpuru aha Onyenwe anyị, sitekwa n'ọwụwa anyanwụ, ha ga-atụ egwu ebube ya. N'ihị na ọ ga-abịa dika idee mmiri nke nkume, Onyenwe anyị na-agba na-aga. **20** “Onye mgbaaputa ga-abịa na Zayon; ọ ga-abiakwute ụmụ Jekob ndị na-esite na mmehie ha chegharịa.” Otu a ka Onyenwe anyị kwubiri. **21** “Ma mụ onwe m, nke a bụ ọgbugba ndụ m nke dị n'etiti mụ na ha,” ka Onyenwe anyị na-ekwu. “Mmụọ m, nke dị n'ahụ gi, na okwu m niile nke m tinyere n'ọnu gi, agaghị apụ n'egbugbere ọnu gi, maọbụ n'egbugbere ọnu ụmụ gi, maọbụ n'egbugbere ọnu agburu gi. Ha ga-adigide site ugbu a ruo mgbe niile ebighi ebi,” ka Onyenwe anyị kwuru.

60 “Bilie, mụkee, n'ihị na ihè gi abiala, ebube Onyenwe anyị awaakwala n'ahụ gi dika anyanwụ. **2** Lee, ọchịchiri na-ekpuchi ụwa niile, oke ọchịchiri na-ekpuchi ndi niile bi n'ụwa, ma Onyenwe anyị ga-awa dika anyanwụ n'ahụ gi ebube ya ga-achakwa ka ihe n'ebe i nọ. **3** Mba niile di iche iche ga-abiakwute ihè gi, ndi eze niile ga-abiaru mmuke nke ọwụwa gi. **4** “Welienu anya unu abuo elu legharịa gburugburu unu, ha niile na-ezukota na-abiakwute gi; ụmụ gi ndi ikom na-esi n'ebe di anya bja, ụmụ gi ndi inyom ka a ga-ekukwa n'ukwu. **5** Mgbe ahụ, i ga-elepu anya ma chakee, obi gi ga-atọ gi uto, saa mbara n'ihị ọnu, n'ihị na akụ niile nke osimiri ka a ga-ewebatara gi, akunuba nke otutu mba ga-abijara gi. **6** Otutu igwe inyinya kamel nke si Midia na Efaa ga-ejuputa n'ala gi, ma ndi sikwa n'obodo Sheba ga-ebutere gi olaedo na ụda

na-esi isi uto. Ha ga-ekwusakwa otuto Onyenwe anyi.

7 A ga-enye gi igwe ewu na aturu niile nke ndi Keda. Ebule niile nke Nebaiot ga-abu nke gi. A ga-anabata ha dika onyinye n'elu ebe ichu aja m. Aga m edozi ulonso m di ebube, mee ya ka o maa mma karija. 8 "Olee ndi bu ndi a na-efeghari dika igwe ojii, ndi na-efeghari dika umu nduru na-efeba n'akwu ha? 9 N'ezie, mu ka ala ndi ahụ mmiri gbara gburugburu na-echere; ugbo niile nke Tashish ga-ebukwa uzọ, na-ebughachi umu gi site n'ebe di anya, ha na olocha na oloed ha niile. Inye Onyenwe anyi bu Chineke gi nsopuru, Onye nsọ nke Izrel, n'ihina o jirila ima mma gozie gi. 10 "Ndi mba ozọ ga-abia wuziere unu mgbidi unu niile. Ndi na-achi achị na ndi eze ha niile ga-ejere unu ozi. O bu ezie na m tikporo gi n'iwe m, ma site n'amara m, aga m emere gi ebere. 11 Onu uzọ ama gi ga-eghe oghe oge niile site n'ututu ruo n'ututu, inabata aku niile si na mba di iche iche. A ga-edurukwa ndi eze di iche iche bata n'ime ya nonodu ndi a dotara n'agha. 12 Mba obula juru ijere gi ozi ga-ala n'iyi; a ga-ekpochapu ha. 13 "Otuto niile na ima mma niile nke Lebanon ga-abu nke gi. Osi junipa, na osi fia, na osi junipa, na osi saipres, ka a ga-eji choo ulonso m mma. Aga m emekwa ka ebube juputa n'ebe ahụ ukwu m na-adi mgbe niile. 14 Umu ndi na-emegbu gi ga-abia kpo isiala nye gi. Ndi ahụ niile na-eleli gi ga-abia daa n'ala n'ihu gi sutu ukwu gi onu. Ha ga-akpo Jerusalem, Obodo Onyenwe anyi, Zayon nke Onye nsọ Izrel. 15 "O bu ezie na o di mgbe i bu onye a kporo asi, onye a na-emegbu, onye mmadu niile na-eweda n'ala, ma ugbu a,

ị ga-ama mma ruo ebighị ebi; ị ga-abụ ihe na-ewetara
 ọgbọ niile nke ụwa ọñụ, n'ihì na otu a ka m ga-eme gi. **16**
 Ị ga-ànụ mmiri ara nke mba dị iche iche, ọ bụkwa ara ndị
 eze ka a ga-eji zuo gi. Mgbe ahụ, ị ga-amata n'ezie na mụ
 onwe m, bụ Onyenwe anyị bụ Onye nzọpụta gi na Onye
 mgbapụta gi, Onye dị ike nke Jekọb. **17** N'ọñọdụ bronz,
 aga m eweta ọlaedo, n'ọñọdụ igwe aga m eweta ọlaọcha.
 N'ọñọdụ osisi, ọ ga-abụ ọla, n'ọñọdụ nkume, ọ ga-abụ
 igwe. M ga-eme ka udo bụrụ ndị nlekọta gi ezi omume
 ga-abụ onye na-achị gi. **18** Ihe ike agaghị adịkwa n'ala
 gi ọzọ. Agha niile ga-akwụsị, mbibi na ịla n'iyi agaghị
 adịkwa. Mgbidi gi ga-aghọ Nzọpụta, ị ga-akpọkwa ọñụ
 ụzọ ama gi niile Otuto. **19** Anyanwụ agaghị abụkwara gi
 ìhè n'ehihie ọzọ, maọbụ maramara nke ọñwa amụkwasi
 gi ihe, n'ihì na Onyenwe anyị Chineke gi ga-aburū gi ìhè
 ruo ebighị ebi, Chineke gi ga-abụkwa ebube gi. **20** Anwụ
 gi agaghị ada ada, ọñwa gi agaghị akwụsịkwa ịcha; n'ihì
 na Onyenwe anyị ga-aburū gi ìhè ụbọchị gi niile, iru ụjū
 gi niile ga-agabigakwa. **21** Mgbe ahụ, ndị gi niile ga-abụ
 ndị ezi omume, ha ga-enwetakwa ala ahụ ruo ebighị ebi.
 Ha bụ ome nke m kūrū, bụ ọrū aka m, ime ka ịma mma m
 pụta ìhè. **22** Ezinaulọ di nta ga-aba ụba ghọọ obodo, mba
 nta ga-aghọ obodo buru ibu. Mụ onwe m bụ Onyenwe
 anyị, ga-eme ka ha niile mezuo ọsịsọ n'oge ya.”

61 Mmụọ nke Onye kachasi ihe niile elu, bụ Onyenwe
 anyị di n'ahụ m, n'ihì na Onyenwe anyị eteela m mmanū
 ka m kwusaa ozioma nye ndị ogbenye. O zitela m ịkasi
 ndị obi ha tiwara etiwa obi, ikwuputa inwere onwe nye
 ndị a dọtara n'agha, na ntoghapụ site n'ochịchiri nye ndị

mkpọrọ. 2 O zitere m ikwuputa afọ mgbe Onyenwe anyị ga-eji ihuoma leta ndị mmadu, na ubochi ibo obo nke Chineke anyi. O zitekwarara m ikasi ndi niile na-eru ujju obi, 3 na igboro ndi niile na-eru ujju na Zayon ihe na-akpa ha. O zitere m inye ha okpueze mara mma n'onodu ntu, inye ha onu, n'onodu ikwa akwa, na iyikwasị ha mmuo otuto n'onodu mmuo ida mba. N'ih na Chineke akwola ezi omume n'ime ha, dika osisi ook siri ike, igosi ima mma Onyenwe anyi. 4 Ha ga-ewugharikwa ebe niile e tikporo etikpo n'oge ochie, doziekwa ebe niile togboro n'efu site n'oge di anya; ha ga-eme ka obodo e tikporo etikpo di ohuru, bu ebe togborori n'efu nke otutu ogbo gara aga. 5 Ndi obia ga-azuru gi igwe ewu na aturu unu; ndi mba ozọ ga-akoro unu ala ubi unu, lekotakwa ubi vaini unu niile. 6 A ga-akpo unu ndi nchujaja Onyenwe anyi, kpokwa unu ndi ozi Chineke anyi. A ga-eji aku niile si na mba di iche iche zuo unu. O bukwa akunuba ha ka unu ga-eji nyaa isi. 7 N'onodu ihere dijiri ha ugbo a, ndi m ga-enweta ngozi okpukpu abuo, n'onodu nkocha dijiri ha ha ga-anuri onu n'ih ihe nketa ha nwetara. Ha ga-enweta okpukpu ihe nketa ala abuo, ketakwa onu nke ga-adigidere ha ruo mgbe ebighi ebi. 8 "N'ih na mu onwe m, Onyenwe anyi, na-ahu ikpe ziri ezi n'anya. Ma ana m akpo izu ohi na ajo omume niile asi. Aga m esite n'ikwesị ntukwasị obi m kwughachi ndi m n'ih ahuhu ha tara, mu na ha ga-agbakwa ndu ebighi ebi. 9 Mkpuru ha ga-abu ndi a ma ama, a ga-asopukwara ha n'etiti mba niile. Ndi niile huru ha ga-amata, kwuputakwa na ha bu ndi Onyenwe anyi goziri." 10 Obi na-atọ m uto nke ukwu

n'ime Onyenwe anyị, mkpuruobi m ga-etegharikwa egwu onu n'ime Chineke m. N'ihina o werela uwe nzoputa kpuchie m, werekwa uwe oke onu nke ezi omume ya yikwasị m n'ahụ. Adị m ka nwoke na-alu nwanị oheru, onye na-emezi isi ya ka o dirị ka nke onye nchaja. E, adị m ka nwaagboghọ na-alu di, nke ji oia oma di iche iche choo onwe ya mma. **11** Dika aja di n'ubi si eme ka ihe a kuru n'ubi puputa, dika ubi a gbara ogige si eme ka mkpuru ubi too, otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi ga-esi mee ka ezi omume na otuto puputa n'ihu mba niile.

62 N'ihina Zayon agaghi m emechi onu, n'ihina Jerusalem agaghi m anọ jii, ruo mgbe ezi omume ya ga-enwuwa dika ihe ututu; mgbe nzoputa ya kwa ga-enwukwa dika owaoku na-enwu enwu. **2** Mba niile ga-ahu ezi omume gi. Ndi eze niile ga-ahukwa ebube gi. A ga-akpokwa gi aha oheru ahụ nke onu Onyenwe anyi ga-agu gi. **3** I ga-agho okpueze nke ima mma n'aka Onyenwe anyi, ihe iyi n'isi nke ndi uloze n'aka Chineke gi. **4** A gkwaghi akpo gi onye ahapuru ahapu, maobu kpo ala gi ala toghoro n'efu. Ma a ga-akpo gi Hefziba, kpo kwa ala gi Beula, n'ihina ihe gi ga-atọ Onyenwe anyi uto, a ga-alukwa ala gi dika nwunye. **5** Dika nwokorobia si aluru nwaagboghọ na-amaghi nwoke, otu a ka Onye na-ewu gi ga-alu gi, dika onye luru nwunye oheru si anuri onu n'ebe nwunye oheru ya no, otu a ka Chineke gi ga-anuri onu n'ihina gi. **6** Enyela m ndi nche onodu oru n'elu mgbidi gi niile, Jerusalem. Ha agaghi edebe onu ha duu mgbe obula, ma ehie ma abali. Unu ndi na-akpo Onyenwe anyi, unu

enyela onwe unu izuike. **7** Unu enyekwala ya izuike tutu ruo mgbe ọ ga-eme ka Jerusalem guzosie ike, meekwa ya otuto nke ụwa niile. **8** Onyenwe anyị ewerela aka nri ya werekwa ogwe aka ya n̄ụọ iyi sị, “Ọ dighịkwa mgbe m ga-enye mkpuru ubi gi ka ọ buru nri nye ndi iro gi ọzọ, ọ dighịkwa mgbe ndi ọbia ga-anukwa mmanya ọhuru ahụ bu nke i dogburu onwe gi n’oru n’ihi ya. **9** Ma ndi were ya ka ihe ubi ga-eri ya, tookwa Onyenwe anyi, ndi kpokotara oroma grepu ga-anu ya n’ime ogige ebe nsọ m.” **10** Gabiganu! Gabiganu sitenu n’onu uzọ ama niile. Dozientu uzọ maka ndi m. Wuzientu uzọ niile, wuzientu okporouzo niile. Bupusanu nkume niile, weliekwanu okoloto maka mba niile. **11** Onyenwe anyi ekwusaala okwu nye nsotu niile nke ụwa si, “Gwanu Ada Zayon, ‘Lee Onye Nzoputa gi na-abia! Lee, ugwo oru ya di ya n’aka, nkughachi nke ọ ga-akughachi sokwa ya na-abia.” **12** A ga-akpo ha Ndi Nso, ndi Onyenwe anyi gbaputara; a ga-akpokwa unu ndi a na-achosi ike, Obodo a na-agbakutaghi azu.

63 Onye bu onye a si n’Edom na-abia, onye si Bozra, nke uwe ya di obara obara? Onye bu onye a, yi uwe mara oke mma, onye na-azo ije dika iba uba nke ike ya si di? “O bu mu onwe m, onye na-ekwu okwu n’ezi omume, onye di ike izoputa!” **2** Gini mere uwe gi ji na-acha obara obara, dika uwe onye na-azocha mkpuru vaini? **3** “Azochaala m ebe izocha mkpuru vaini, naani m zochara ya; o nweghi onye si na mba niile di iche iche bia nyere m aka. Azochara m ha n’iwe m, zopiasiakwa ha n’ime oke onuma m; obara ha gbasariri n’uwe m, ma metosia uwe m niile. **4** N’ihi na o bu ubochi m ji abo obo; afo mgbaputa m kwadoro eruola.

5 Elere m anya ma o nweghi onye b̄jara inyere m aka. O juru m anya, jukwa m ̄nu, na o nweghi onye p̄tara inyere m aka. N'ih̄i ya, aka m wetara m mmeri. ̄ bukwa ̄n̄ma juru m obi gbara m ume imezu ya. 6 N'ibe m, az̄p̄jara mba niile d̄i iche iche; esitere m n'̄n̄ma juru m obi z̄p̄ias̄ia ha. Emekwara ka ̄bara nd̄u ha b̄r̄u ihe a w̄siri n'ala." 7 Aga m ekwup̄ta ihe banyere ih̄unanya Onyenwe anyi. Aga m eto ya n'ih̄i ihe niile o mere. Aga m ān̄r̄i ̄n̄u n'ih̄i id̄i mma ya n'ebe Izrel n̄, e, n'ih̄i ̄t̄t̄u ihe ̄ma o mere n'ih̄i mmeso ̄ma niile o mesoro ̄l̄o Izrel, nke ̄ na-emeso ha d̄ika obi ebere ya na ̄m̄iko ya si d̄i. 8 N'ih̄i na Onyenwe anyi s̄r̄i, "Nd̄i a b̄ nke m; e, ha agakwaghi aḡnari m ̄z̄." Ya mere, ̄ gh̄or̄o ha Onye nz̄p̄ta. 9 N'ime mkpagbu ha niile, a kpagbukwara ya onwe ya, ̄ bukwa mm̄o ozi nke ihu ya z̄p̄tara ha. N'ime ih̄unanya ya na obi ebere ya, ̄ gbap̄tara ha, bulie ha elu, kuru ha ogologo ̄b̄ch̄i nd̄i a niile nd̄i gara aga. 10 Ma ha nupuru isi megide ya, meekwa ka obi j̄o Mm̄o Ns̄o ya n̄. ̄ b̄ ya mere o ji gh̄o onye iro ha, l̄sokwa ha ̄ḡu n'onwe ya. 11 Mgbe ah̄u, nd̄i ya chetara ̄b̄ch̄i nd̄i ah̄u gara aga, ̄b̄ch̄i Mosis na nd̄i nke ya. Olee ebe onye ah̄u n̄ nke mere ka ha si n'oke osimiri rigop̄ta, ya na onye ̄z̄z̄ at̄r̄u nke igwe at̄r̄u ya? Olee ebe onye ah̄u tinyere Mm̄o Ns̄o ya n'etiti ha n̄. 12 Olee onye ah̄u ike ya mere ka osimiri kewaa ab̄o n'ihu ha, mgbe Mosis weliri aka ya elu, meekwa ka aha ya d̄igide ruo ebigh̄i ebi? 13 Onye duuru ha gafee mmiri d̄i oke omimi? D̄ika in̄yina na-agba ̄s̄o n'̄zara, ike agwugh̄i ha. 14 D̄ika ehi na-ata ah̄ih̄a na ndagwurugwu, Mm̄o Onyenwe anyi

nyere ha izuike. Otu a ka i si duo ndi gi, ime ka aha gi buru ihe a na-asopuru asopuru. **15** Onyenwe anyi, biko site n'eluigwe, ebe obibi nsọ gi, lee anyi anya. Olee ebe n'inu oku n'obi na ike gi di? Olee ebe obi ebere gi na omiko gi dikwa? **16** Ma gi onwe gi, bu Nna anyi, a sikwari na Ebrahim amaghi anyi maobu Izrel agonari anyi, gi onwe gi, Onyenwe anyi, bu Nna anyi, onye Mgbaputa anyi ka i na-azakwa siteri na mgbe ochie. **17** Onyenwe anyi, gini mere i ji na-eme ka anyi si n'uzo gi kpafuo na-eme ka obi anyi sie ike otu a, na anyi adighi atu egwu gi? Loghachi n'ihidi ndi ohu gi, n'ihidi ebo ndi ahụ bu ihe nketa gi. **18** O bu naani nwa oge nta ka ndi gi nwetara ebe nsọ gi, ma ugbo a, ndi iro anyi azodala ebe nsọ gi. **19** Anyi bu nke gi site na mgbe ochie, ma i naghị achị n'ebe ha no, ha bu ndi a na-akpokwasighikwa aha gi.

64 O gaara adi mma ma asi na i ga-adowa eluigwe ridata n'ala, ma asi n'ugwu ukwu niile ga-ama jijiji n'ihu gi! **2** Dika mgbe oku na-agba umu osisi, na-eme ka mmiri e sikwasiri n'oku gbo. Si n'elu ridata bia mee ka ndi iro gi niile maara aha gi, meekwa ka mba niile di iche iche maa jijiji n'ihu gi. **3** N'ihidi na o bu mgbe i mere otutu ihe egwu di iche iche nke anyi na-atughi anya ya ka i ridatara mee ka ugwu ukwu niile maa jijiji n'ihu gi. **4** N'ihidi na site na mgbe ochie, o dibeghi onye nuru, o dibeghi nti ghotara, o nwebeghi anya huru Chineke ozọ kari gi, onye na-emejuputara ndi na-echere ya ihe na-akpa ha. **5** I na-enyere ndi na-eme ezi ihe aka, bu ndi ji onu na-echeta uzo gi n'echiche uche ha. Ma mgbe anyi nogidere na-emehie megide ha, iwe were gi. A ga-esikwanu ana zoputa anyi?

6 Anyị niile dika onye ruru aru, ezi omume anyị niile kwa dika nkiriinka akwa ruru unyi. Anyị akponwụọla dika akwukwo osisi, mmehie anyị na-ebufukwa anyị dika ifufe. 7 O dighi onye n'ime anyị na-arịọ gi arịrịọ; o dkwaghị onye na-akpoku aha gi. N'ihia ya, i zoola ihu gi site n'ebe anyị nọ, meekwa ka anyị buru ndi gbazere agbaze n'ihia mmehie anyị. 8 Ma otu obula o si di, gi Onyenwe anyị bu Nna anyị. Anyị bu uru, ma i bu okpu ite. O bu aka gi kpuru anyị niile. 9 Biko, Onyenwe anyị, anogidela na-eweso anyị iwe; echetakwala mmehie anyị ozoro mgbe ebighi ebi. Biko, lekwasị anyị anya n'ihia na ndi gi ka anyị bu. 10 Obodo nsọ gi niile aghoala ozara; o buladi Zayon aghoala ozara, Jerusalem, ebe togboro n'efu. 11 Ulonso ukwu anyị ahụ mara mma, nke dikwa nsọ, ebe nna anyị ha nọ too gi, ma feekwa gi ofufe, aburula ihe a gbara oku. Ihe niile mara mma n'ime ya alaala n'iyi. 12 Mgbe ihe niile gasiri, Onyenwe anyị, i ga-ejisi onwe gi ike? I ga-agba nkiti, taa anyị ahuhu ebe o gafere oke?

65 “Ana m egosiputa onwe m nye ndi ahụ na-adighi aju ase m. O bukwa ndi ahụ na-adighi achosi m ike na-achota m. Ana m agwa mba ahụ nke na-adighi akpoku aha m, asiri m, ‘Lee m, anọ m n'ebe a.’ 2 Ogologo ubochi niile ka m gbasapuru aka m abuo nye ndi na-enupu isi, bu ndi na-agbaso uzoro na-ezighi ezi ndi a na-agbaso ihe obula ha tuputara n'uche ha, 3 ndi na-anogide na-akpasu m iwe n'ihu m mgbe niile, ndi na-achụ aja n'ubi ha a gbara ogige, n'ebe ichu aja eji brik wuo, 4 ndi na-anodu n'etiti ili, ma na-anodukwa onodu abali n'ebe nzuzo di iche iche; ndi na-eri anu ezi, ndi ite ofe ha juputara n'anu na-

adighi ocha; 5 ndi na-asirita onwe ha, 'Nodu iche, Abiala m nso, n'ih na i ga-emeru m, adi m nsọ karija gi!' Ma ndi di otu a dika anwuru oku n'imi m. Ha bu oku nanwu ehie na n'abali. 6 "Lee, edeela ya rii n'ihu m si: Agaghi m agba nkiti, aga m akwughachi n'uju. E, aga m akwughachi ha. 7 O bugh naani maka mmehie ha, kama maka mmehie nna nna ha niile," Otu a ka Onyenwe anyi kwuru, "N'ih na ha surere aja nsure oku n'elu ugwu di iche iche, kpariakwa m n'elu ugwu nta niile. Aga m akwughachi ha n'uju, n'ih ihe ndi a niile ha mere n'oge gara aga." 8 Otu a ka Onyenwe anyi na-ekwu, "Dika a nachota mmayana site n'uyoko mkpuru vaini ndi mmadu asi, 'Ebibila ya, n'ih na ngozi ka di n'ime ha,' otu a ka m ga-eme n'ih ndi ohu m; Agaghi m ebibicha ha niile. 9 Aga m eme ka mkpuru site na Jekob puta, sitekwa na Juda nweta ndi ga-enweta ugwu m niile. Ndi m hoputara ga-eketa ha, ndi ohu m ga-ebikwa n'ebe ahụ. 10 Sharon ga-aghokwa ebe ita nri nke igwe anu ulo; Ndagwurugwu Akọ ga-abukwa ebe izuika nye igwe ehi, na ndi m nachosi m ike. 11 "Ma unu ndi wezugara onwe unu site n'ebe Onyenwe anyi no, ndi chezoro ugwu nsọ m, ndi na-edozi tebul maka Ihuoma, ndi na-agbaju mmayana agwara ogwa n'iko maka Akara aka. 12 Aga m eme ka unu zute mma agha; unu niile ga-adakwa mgbe a na-egbu unu. N'ih na akporo m unu ma unu azaghi; mgbe m gwara unu okwu, unu anaghi nti. Unu kpachapuru anya mehie megide m n'ihu, horokwa ime ihe ndi ahụ unu maara nke oma na m kporo asi." 13 Ya mere, nke a bu ihe Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi na-

ekwu, “Ndi ohu m ga-eriju afo, ma unu ga-anọ agu, akpiri ga-akpokwa unu nku, ma ha ga-anu mmiri. Unu ga-anọ n’onuma na ihere, ma ha ga-anọ n’onu. **14** Ndi ohu m ga-abu abu n’ihi onu nke juputara n’obi ha, ma unu ga-akwa akwa, n’ihi ihe mgbu nke obi unu, tiekwa mkpu akwa n’ihi obi ntiwa nke mmuo unu. **15** Unu ga-ahapu aha unu nye ndi m hoputara nye onwe m ka o buru ihe ha ji abu onu; n’ihi na Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi ga-etigbu unu, ma o ga-akpo ndi ohu ya aha ozo. **16** Onye obula na-ekpe ekpere n’ala ahụ, ga-eme otu a n’aha Chineke nke eziokwu, onye obula na-anukwa iyi n’ime ala ahụ ga-anu iyi n’aha Chineke nke eziokwu. N’ihi na-echezolam nsogbu niile ndi gara aga, zokwa ha site n’anya m. **17** “N’ihi na lee, ana m eke eluigwe ohuru na uwa ohuru. O dighi onye ga-echetakwa ndi ochie ahụ ozo; o gaghị abatakwa n’echiche onye obula. **18** Ma nurianu onu, tegharikwa mgbe niile n’obi utu n’ihi ihe nke mu onwe m na-eke, n’ihi na-aga eke Jerusalem ka o buru ihe onu ndi ya ga-abukwa ihe obi utu. **19** Aga m anuri onu n’ihi Jerusalem, nweekwa obi utu n’ihi ndi m; a gaghị anukwa olu ikwa akwa n’ime ya ozo, maobu olu iti mkpu akwa. **20** “O dighikwa nwa ohuru nwuchuru anwuchu ga-adi n’ebe ahụ ozo, a gaghị ahukwa agadi nwoke nke na-anozughi ubochi ndu ya; n’ihi na a ga-aganye onye nwuru mgbe o gbara nari afo tupu o nwuo di ka nwantakiri; a ga-agukwa onye na-anorughi nari afo dika onye a buru onu. **21** Ha ga-ewu ulo, biekwa n’ime ya; ha ga-akukwa ubi vaini, riekwa mkpuru ha. **22** Ndi m agaghị ewukwa ulo hapuru ya ndi ozo, maobu ghaa

mkpuru n'ubi nke ndi ozo ga-aghoror rie. N'ih na dika osisi si adi ndu ogologo oge otu a ka ndi m ga-esi dikwa ndu ogologo oge. Ha ga-anurikwa onu n'ihe ahụ ha ji aka ha rupa. **23** Ha agaghị adogbu onwe ha n'oru n'efu. Ha agaghị amutakwa umu ndi ga-emesia nwuchuo onwu. N'ih na ha ga-abu ndi Onyenwe anyi goziri, ha na umu umu ha. **24** Tupu ha akpokuo m, aga m aza ha. Mgbe ha ka no na-agwa m banyere mkpa ha, aga m anu, zakwa ekpere ha. **25** Nkita ohia na nwa aturu ga-atakori nri n'otu ebe, odum ga-ata ahia dika ehi, ma agwo ojoo niile ga-ata aja! Ha agaghị emeru ihe obula ahụ, maobu bibie ihe obula n'ugwu nsom." Ka Onyenwe anyi kwuru.

66 Ihe ndi a ka Onyenwe anyi na-ekwu, "Eluigwe bu ocheeze m, uwa bukwa ebe mgbakwasị ukwu m. O bu udi ulo gini ka i ga-ewuru m? Ebee ka ebe izuikwe m ga-adi?" **2** O bughị aka m mere ihe ndi a niile, mee ka ha ji diri? Otu a ka Onyenwe anyi kwuputara. "Ma olee ndi ihe ha na-atom utom, o bu ndi ahụ nwere obi umeala, ndi na-adighi ebuli onwe ha elu, ndi na-amakwa jijiji n'okwu m. **3** Ma onye obula nke na-achụ aja ehi dika nwoke na-egbu mmadu, onye obula jikwa nwa aturu achu aja di ka onye na-agbaji nkita olu, onye obula na-achu aja mkpuru oka di ka onye na-eche obara ezi, otu a kwa, onye obula na-esure uda na-esi isi utom nke ncheta di ka onye na-efe arusi. Ha ahoputarala onwe ha uzom nke ha, ha na-enwekwa mmasi n'ihe aru ha niile. **4** Ya mere, aga m ezitere ha ahuhu di egwu, mee ka ihe ahụ ha na-atu egwu ya bjakwasị ha. N'ih na mgbe m kpoo ha oku, ha azaghi, mgbe m gwara ha okwu, ha egeghi nti. Kama ha mere

ihe ojoo n'ihu m, hoo kwaa ime ihe ndi ahu ha maara na
 m kporo asi." 5 Nuru nu okwu Onyenwe anyi, unu ndi
 na-ama jijiji n'okwu ya, "Umunna unu, ndi kporo unu
 asi, ndi chupukwara unu n'ihia m, ekwuola si, 'Ka a
 sopuru Onyenwe anyi! Ka anyi lee udi onu ga-abu nke
 unu!' Ma a ga-etinye ha nonodu ihere. 6 O bu gini bu
 mkpotu di n'ime obodo? Gini bu oke uzu na-ada n'ime
 ulonso ukwu Onyenwe anyi? O bu uzu Onyenwe anyi na-
 eme. Onye ahu na-akwughachi ndi iro ya ugwo ruuru ha.
 7 "Tupu ime amalite ime ya, o muputalari nwa ya. Tupu
 ihe mgbu ya ebido, o muputala nwa nwoke. 8 Onye jiri
 nti ya nutu ihe di otu a mbu? Onye kwa ji anya ya hu ihe
 di otu a? A puru imuputa otu mba n'otu ubochi? Ka e
 nwere ike ime ka otu obodo malite idi n'otu ntabi anya?
 Lee na tupu ihe mgbu nke omumu nwa ya ebido Zayon
 amuputala umu ya. 9 Mu onwe m, m ga-eme ka nwa rute
 n'oge omumu gharakwa ime ka a muo ya?" ka Onyenwe
 anyi na-ekwu. "M ga-emechi akpanwa mgbe m na-eme ka
 a muputa ya?" ka Chineke gi juru. 10 "Soronu Jerusalem
 nuria onu, soronu ya nwee obi utu, unu ndi niile huru ya
 n'anya; soronu ya nuria onu nke ukwu, unu ndi ruru uju
 n'ihia ya. 11 N'ihia na ihe banyere Jerusalem ga-atu unu
 utu. Unu ga-anujukwa ara nkasiobi ya afu, o buladi dika
 nwantakiri si enwe obi utu mgbe o na-anu ara nne ya
 nke na-agba nke oma." 12 N'ihia na ihe ndi a ka Onyenwe
 anyi kwuru, "Aga m eme ka udo bara ya uba dika osimiri,
 mee ka akunuba niile nke ndi mba ozu diri ka mmiri na-
 asobiga oke. O ga-elekota gi, kurukwa gi, makuokwa gi
 n'aka ya, wughariakwa gi n'ikpere ya. 13 Dika nne si akasi

nwa ya obi, otu a ka m ga-esi kasịe unu obi. Ọ bụ n’ime Jerusalem ka a ga-akasi unu obi.” 14 Mgbe ị hụrụ ihe ndị a, obi gị ga-añurị ọñụ, ịga awasa dika ahijia ọhuru; a ga-emekwa ka aka Onyenwe anyị pụta ihè n’ebe ndị ohu ya nọ, ma a ga-egosi ndị iro ya oke iwe ya. 15 N’ihi na lee, Onyenwe anyị ga-eji ọkụ bịa. Ụgbọala ya ga-adịkwa ka oke ifufe. Ọ ga-eji ọñuma gosi iwe ya, werekwa ọkụ nanwu enwu baa mba. 16 N’ihi na Onyenwe anyị ga-eji ọkụ na mma agha ya kpee ndị mmadụ niile ikpe. Ọ ga-egbukwa ọtụtụ mmadụ. 17 “Ndị ahụ niile na-edo onwe ha nsọ, ndị na-eme onwe ha ka ha dị ọcha n’ihi ịbanye n’ubi a gbara ogige, ndị ahụ na-eso onye ahụ nọ n’etiti ndị ahụ na-eri anụ ezi, na oke, na ihe ndị ọzọ ahụ niile ruru arụ, ga-ezute ọnwụ nke nọ na-eche ha niile.” Otu a ka Onyenwe anyị kwubiri ya. 18 “Ma mụ onwe m, amaara m nke ọma ihe ha zubere ma meekwa, ana m abịa ịchịkọta mba niile na-asụ asụsụ dī iche iche. Ha niile ga-abịakwa hụ ebube m. 19 “Aga m edokwa ihe ịribama n’etiti ha, zipukwa ndị fọdurụ ndụ n’etiti ha ka ha gaa n’obodo Tashish, na Libiya, na Lidiya (ndị na-agba àkụ n’uta nke ọma) na Tubal, na Griis. E, ha ga-eje na mba niile nke dī anya, n’ofe osimiri, ebe ndị bi n’ime ya na-anubeghi ihe banyere ịdị ukwu nke m, maọbụ hụ ebube m. Ha ga-ekwusakwa ihe banyere ebube m n’etiti mba niile dī iche iche. 20 Ha ga-akpoghachi ụmụnne unu niile site na mba niile, bịa n’ugwu nsọ m dī na Jerusalem, dika onyinye a na-ewetara Onyenwe anyị. Ha ga-ebute ha n’elu ịnyinya, n’ugbo agha, n’elu ụgbọala a na-adokpu adokpu, n’elu ịnyinya muul na n’elu ịnyinya kamel,” ka

Onyenwe anyị na-ekwu. “Ha ga-ebubata ha dika mgbe ndi Izrel na-ewebata onyinye mkpuru ha n’ulonso Onyenwe anyi n’efere mmemme di ocha. **21** Aga m ahorokwa ufodu ka ha buru ndi nchaja na ndi Livayi,” ka Onyenwe anyi kwuru. **22** “Dika eluigwe ohuru na uwa ohuru ahụ nke m ga-eke ga-esi digide n’ihu m, otu a ka aha unu na agburu unu ga-adigide, ka Onyenwe anyi kwubiri. **23** O ga-abukwa na site n’otu Onwa ohuru ruo nke ozọ, sitekwa n’otu ubochi izuike ruo na nke ozọ ya, anụ ahụ niile bu mmadu ga-abia, daa, kpoo isiala n’ihu m,” ka Onyenwe anyi kwuru. **24** “Ha ga-apu, jee, lekwasị ozu ndi ahụ niile nwuru anwu anya, bu ndi ahụ niile nupuru isi megide m. N’ihi na ikpuru ha agaghị anwu anwu, oku a kwanyere agakwaghị anyu anyu. Ha ga-abukwara mmadu niile ihe na-asọ oyi.”

Jeremaya

1 Ndi a bu okwu Jeremaya nwa Hilcaya, bu otu onye n'ime ndi nchujaja, no n'Anatot nke di n'ala Benjamin. **2** Onye okwu nke Onyenwe anyi biakwutere n'afọ nke iri na ato n'oge ochichi Amon, eze Juda bu nwa Josaya. **3** Ozi ndi ozọ rukwara ya nti n'oge Jehoiakim nwa Josaya, bu eze Juda, ruokwa n'onwa nke ise n'afọ nke iri na otu nke Zedekaya nwa Josaya, bu eze Juda kwusiri, mgbe a dokpuuru ndi Jerusalem n'agha buru ha ka ha gaa biri na mba ozọ. **4** Okwu Onyenwe anyi biakwutere m, na-asị, **5** "Amaara m gi tupu a turu ime gi, tupu a muo gi, edoro m gi nsọ, ahoputakwara m gi dika onye amuma nye mba niile." **6** Asiri m, "Ewoo, Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi. Lee, amaghi m ekwu okwu. Abu m naani nwantakiri." **7** Ma Onyenwe anyi siri m, "Asikwala 'Abu m naani nwantakiri,' n'ihi na i ga-agakwuru onye obula m zigara gi, i ga-ekwukwa ihe niile m nyere gi n'iwu. **8** Atukwala egwu n'ihi ha, n'ihi na mu onwe nonyere gi inaputa gi," o bu ihe Onyenwe anyi kwuputara. **9** Mgbe ahụ, Onyenwe anyi setipuru aka ya metu m nonu, si m, "Lee, ewerela m okwu m tinye gi nonu. **10** Lee, taa, ana m eme gi onye nlekota mba di iche iche na alaeze niile, ihopu na ikwada, ila n'iyi na itikpokwa ha, i wulite ma kọkwa." **11** Mgbe ahụ, okwu nke Onyenwe anyi biakwutere m, na-asị, "Jeremaya, gini ka i na-ahụ?" Azara m si, "Ana m ahụ otu alaka osisi alumonnd." **12** Mgbe ahụ, Onyenwe anyi siri m, "I huru nke oma, n'ihi na m na-eche okwu onu ihu m na m mezuru ha." **13** Okwu Onyenwe anyi biakwutere m nke ugboro abuo na-asị, "Gini ka i na-

ahụ?” A siri m, “Ana m ahụ ite mmiri oku, nke na-agbo agbo, nke e mere ka o hulata chee onu ya na ndida.” 14 Onyenwe anyi siri m, “Ihe egwu ga-esite n’ugwu bialkwasị ndi niile bi n’ala a. 15 Ma ugbu a, ana m akpoku ndi niile bi n’alaeze di n’ugwu,” otu a ka Onyenwe anyi kwubiri ya. “Ndi eze ha ga-abia doo ocheeze ha n’onu uzọ ama e si abata Jerusalem, imegide ogologo mgbidi nke obodo ahụ gburugburu, na imegidekwa obodo niile nke Juda. 16 Aga m ekwuputa ikpe niile m megide ha, n’ihi ajo omume ha niile n’igbakuta m azu, na isure ihe nsure oku na-esi isi utọ nye chi ndi ozo, nakwa ikpo isiala nye ihe ndi ahụ niile ha ji aka ha kpuo. 17 “Bilie oto, jikere onwe gi, ka i puo gaa gwa ha ihe obula m nyere gi n’iwu. Atukwala ujo ha, ma o bughị ya, aga m emenye gi egwu n’ihu ha. 18 N’ihi na lee, site taa gaa n’ihu emeela m gi ka i diri ka obodo e wusiri ike. I dikwa ka mgbidi e ji igwe kpuo, na dika ibo e ji ola di arọ kpuo, iguzogide ala ahụ niile. Iguzogide ndi eze Juda niile, ndisi ala Juda niile, na ndi nchujaja niile, na ndi mmadu ozo. 19 Ha ga-agbali ka ha megide gi, ma ha agaghị emeri gi. N’ihi na mu onwe m nonyeere gi, aga m anaputakwa gi.” Otu ka Onyenwe anyi kwubiri ya.

2 Okwu nke Onyenwe anyi bialkwutere m na-asị, 2 “Gaa, kwuputa na nti Jerusalem, “Otu a ka Onyenwe anyi kwuru, “Echetara m inu oku n’obi nke okorobia gi n’oge gara aga ime ihe ga-atọ m utọ, ihunanya gi dika onye a luru ohuru, echetakwara m otu unu si soro m n’ime ozara, ga n’ala togboro n’efu nke a na-akughị mkpuru. 3 Izrel bu ihe di nsọ nye Onyenwe anyi, mkpuru mbu nke

owuwe ihe ubi ya. Ndị niile ripiara ya ka a gurụ dị ka ndị ikpe mara. Ihe ojọọ dakwasikwara ha.” Otu a ka Onyenwe anyị kwuputara. **4** Nurụ okwu nke Onyenwe anyị unu ụlọ Jekob, na unu ndị bụ agburụ niile sitere n’Izrel. **5** Ihe a ka Onyenwe anyị kwuru, “Gịnị bụ ihe ojọọ nna unu ha chọputara n’ime m, mere ha ji si n’ebe m nọ kpafuo, nọrọ m ebe dị anya? Nke mere na ha ghorọ ndị nzuzu site n’igbaso arụsị? **6** Ha ajughị ‘Olee ebe Onyenwe anyị ahụ nọ, bụ onye sitere n’ala Ijipt kpọtuta anyị, duuru anyị gafee ọzara togboro n’efu, n’ala ọzara na ala olulu juputara, ala nke akpiri ikpo nkụ na nke oke ochichiri, ala ebe ọ dighi onye na-esi na ya agafee na nke mmadu na-ebighi na ya?’ **7** O bụ m kpobatara unu n’ala na-amị otutu mkpuru, ka unu rie ihe dị ukwu na ihe dị mma si n’ime ya. Ma unu bara meruo ala m unu mere ihe nketa m ka ọ ghorọ ihe arụ. **8** Ndị nchaja ajughị si, ‘Olee ebe Onyenwe anyị nọ?’ Ndị ikpe ha amaghị m, ndị na-achi ha mehere megide m, ndị amuma ha bukwa aha Baal ka ha ji ebu amuma, ha gbasoro ihe na-enweghi isi. **9** “N’ihi ya, aga m ebulite ebubo megide unu,” Otu a ka Onyenwe anyị kwubiri ya. “M ga-ebulikwa ebubo megide umu umu unu. **10** Gafee n’onu mmiri Sairos lee anya, zie ozi gaa Keda ma leruo anya nke oma, ma i ga-ahụ ihe obula yiri nke a. **11** O nwerela mba gbanwere chi ndị ha na-efe? (O bụ ezie na ha abughị chi.) Ma ndị m ewerela arusi na-enweghi isi gbanwere ebube ha. **12** Ka ibubo nwuo gi, gi eluigwe n’ihi nke a, maa jijiji, tuokwa oke ujo.” Otu a ka Onyenwe anyị kwuputara. **13** “N’ihi na ndị m emeela ihe ojọọ abuo. Ha agbakutala m azu, bụ Isi iyi

mmiri ndu, gwuoro onwe ha ebe ichebe mmiri nke tipuru etipu na-enweghi ike inagide mmiri obula. **14** Izrel o bu ohu, ka o bu ohu a muru n'ulo? Gini mere o ji ghoo ihe nluta n'agha? **15** Odum agbola uja, ha ebigbola meekwa ka o nu olu ha. Ha ebibiela obodo ya laa ya n'iyi, suo ya oku, nke mere na o nweghi onye bi na ha. **16** Ozokwa, ndi ikom Memphis na Tapanhis a kupuola gi isi. **17** O bughu unu onwe unu wetaara onwe unu ihe ojoo di otu a site na ihapu Onyenwe anyi bu Chineke unu, mgbe o na-edu unu na-aga n'uzo? **18** Ugbu a, gini bu uru unu nwetara site n'iga Ijipt sitekwa n'inu mmiri nke osimiri Nail? Gini bu uru unu nwetara site n'iga Asiria, sitekwa n'inu mmiri si na Yufretis? **19** O bu ajo omume unu ga-ewetara unu ahuhu; ahuhu soo ndaghachi azu unu bu ihe ga-adu unu aka na nti. Tulee ma matanu n'onwe unu otu o si buru ihe ojoo na ihe ilu nye unu bu inupu isi na igbaka Onyenwe anyi bu Chineke unu azu na-enweghi egwu obula n'ime unu banyere m," nke a bu ihe Chineke, Onye puru ime ihe niile, kwuputara. **20** "N'oge gara aga, unu gbajiri yoku unu dokapu agbu jikotara mu na unu, unu siru, 'Agaghi m ejere gi ozi.' N'ezie, o bu n'elu ugwu obula nakwa n'okpuru osisi na-agbasa agbasa, ka i na-edina dika onye akwuna. **21** Ma mu onwe m kuru gi dika osisi vaini kachasi mma nke mkpuru ya di ndu dikwa mma. Olee otu i siri tugharia megide m, ghoo ihe ruru aru, osisi vaini ohia? **22** N'agbanyeghi na iji ncha sachaa onwe gi, maobu jirikwa otutu ntu ncha, ntupo nke mmehie gi ka di n'ihu m," Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi kwuputara. **23** "I ga-esi ana na-asu, 'A

bughị m onye e merurū emerū; o nwebeghị oge ọbụla m
 ji gbaso Baal? Leruo ụzọ gi anya na ndagwurugwu, tulee
 ihe ndị i mere. I bụ nne ịnyinya ibu dī nkọ, na-agbagharị
 ebe a n'ebe nke ọzọ. **24** Nne ịnyinya ibu ọhịa nke mara
 ụzọ ya nke ọma n'ọzara, na-esi imi ma ọ ga-esichaputa
 oke ịnyinya ibu, onye pūrū igbochi ya n'oge mmekọ ya na
 oke ịnyinya zuru? Oke ịnyinya ọbụla chọrọ ya agaghị
 atufu oge n'ichugharị ya, n'ihī n'oge ha chọrọ mmekọ, ha
 ga-achọta ya. **25** Agbala ọsọ ruo mgbe ị ga-agbara ụkwū
 efu, mgbe akpīrī ga-akpọ gi nku. Ma ị na-asī, 'O nweghī
 uru ọ bara. N'ihī na ahurū m chi ndī mba ọzọ n'anya,
 aghaghī m ịgbaso ha.' **26** "Dīka a na-eme onye ohi ihe
 ihere mgbe e jidere ya, otu a ka a ga-eme ụlọ Izrel ihere,
 ha onwe ha, ma ndī eze ha, ma ndīisi ha, ndī nchūaja ha
 na ndī amūma ha. **27** Ha na-asī osisi, 'Nna m ka ị bụ,'
 na-asīkwa nkume, 'Ọ bụ gi mūrū m.' Ha agbakūtala m
 azū, jū iche m ihu. Ma mgbe ọbụla nsogbu bīakwasīrī ha,
 ha na-asī, 'Bīa, zọpūta anyī.' **28** Olee ebe chi ndī ahū i
 meere nye onwe gi nọ? Ka ha bīa, ma ọ burū na ha nwere
 ike ịzọpūta gi, mgbe nsogbu bīakwasīrī unu. N'ihī na gi,
 bụ Juda, nwere ọtūtū chi dīka i si nwee ọtūtū obodo. **29**
 "Gīnī mere unu ji ekwu okwu ebubo megide m? Unu niile
 enupula isi megide m," ka Onyenwe anyī kwupūtara. **30**
 "N'efu ka m tiri ụmū unu ihe; ma nke a emeghī ka ha
 nabata ịdọ aka na ntī. Dīka ọdum na-adọgbu anū, mma
 agha unu eripīala ndī amūma unu. **31** "Unu ndī ọgbọ
 a, tuleenū okwu nke Onyenwe anyī: "O nweela mgbe
 m bụ ọzara nye ndī Izrel ma ọ bụkwanū ala gbara oke
 ọchīchīrī? Gīnī mekwaranū ndī m ji na-asī, 'Anyī enwerela

onwe anyị iwaghari, anyị agaghị abiakwutekwa gị ọzọ?’

32 Nwaagboghọ ọ na-echefu ọla ichọ mma ya, nwanyị a na-alụ ọhụrụ ọ na-echefu ngwa ichọ mma ya? Ma n’ime ọtụtụ ụbọchị nke a na-apughị igụta ọnu, ndị m echefuola m. **33** Lee ka unu si buru ndị ọka n’igbaso ihunanya. Ọ buladi umu nwanyị di njọ karisịa nwere ike imuta ihe site n’uzo unu. **34** N’uwe unu ka achotara obara ndi ogbenye na-enweghi ihe ojoo ha mere, n’agbanyeghi na unu ejideghi ha ka ha n’agbaka uzo. Ma unu gara n’ihu **35** na-asikwa, ‘Emeghi m ihe ojoo, ọ dighi eweso m iwe.’ Ma aga m ekpe unu ikpe, n’ihi na unu na-asi, ‘Emeghi m mmehie.’ **36** Gini mere unu ji na-akpaghari na-agbanwe uzo unu otutu mgbe? Ijpt ga-etinye unu n’onodu ihere dika ndi Asiria mere unu. **37** Unu ga-ebu aka unu n’isi mgbe unu si ebe ahụ na-apu, n’ihi na Onyenwe anyi ajula ndi ahụ unu tukwasiri obi. Ha agaghị enyere unu aka.

3 “Ọ buru na nwoke agbaara nwunye ya alukwaghi m, nwanyị ahụ ahapu ya puo ga luru nwoke ozo, di mbu ya ahụ, o kwesiri ilaghachi ka ọ luokwa ya ozo? Ọ bu na agaghị emeru ala ahụ nke ukwu? Ma unu ebiela ndu dika ndi akwuna nwere otutu ndi iko, ọ bu ugbu a ka unu ga-alaghachikwute m?” otu ka Onyenwe anyi kwuputara. **2** “Welie anya gi abuo ma lee ebe niile nke di elu nke ohia na-adighi n’ala a, olee ebe gi na ndi ikom na-edinakobeghi n’ikwa iko? I na-anọ n’akuku uzo niile na-eche ndi iko, na-anokwa dika onye Arebia n’ozara. I werela ikwa iko gi niile na ihe ojoo gi meruo ala a. **3** Ọ bu nke a mere mmiri ji kwusi izokwara unu, obula di mmiri nke na-ezo n’oge okochi. N’ihi na unu bu ndi akwuna, ndi

ihere na-adighi eme. **4** O dibeghi anya mgbe unu kporo m, si m, 'Nna m, i bu enyi m kemgbe m di na nwantakiri. **5** Iwe gi o ga-adigide mgbe niile? Iwe gi di oku o ga-adigide ebighi ebi?' Otu a ka unu si ekwu okwu, ma unu nogidesiri ike na-eme ihe ojoo niile unu nwere ike ime." **6** Ozi a, nke si nonu Onyenwe anyi puta, rutere m aka n'oge eze Josaya na-achi. Lee ihe o gwara m. "I hula ihe Izrel na-ekwesighi ntukwasi obi na-eme? O gaala n'elu ugwu obula di elu nakwa n'okpuru osisi ndu obula, na-akwa iko n'ebe ahụ. **7** Echere m na mgbe o mesiri ihe ndi a niile na o ga-aloghachikwute m, ma o lotaghi. Nwanne ya nwanyi bu Juda, onye na-ekwesighi ntukwasi obi hukwara ya. **8** Enyere m Izrel na-ekwesighi ntukwasi obi akwukwo alukwaghi m, chupu ya n'ihu ndu ikwa iko ya, ma lee na nwanne ya nwanyi onye na-ekwesikwaghi ntukwasi obi bu Juda atughi egwu. O gakwara n'ihu ikwa iko. **9** Ma nke a emeghi ka ihere mee ya. O meruola ala, o na-akwakwa iko site n'ife nkume na osisi. **10** N'agbanyeghi nke a, nwanne ya nwanyi nke na-ekwesighi ntukwasi obi, bu Juda ejighi obi ya loghachikwute m, maobu naani nloghachi aghugho," otu a ka Onyenwe anyi kwuputara. **11** Mgbe ahụ, Onyenwe anyi siriri m, "Izrel na-adaghachi azu na-egosi onwe ya n'onye ezi omume karia Juda onye na-aghoghugho. **12** Gaa, kwusaa ozi a n'uzo ugwu, nasiri, "Lota, gi Izrel nke na-ekwesighi ntukwasi obi,' otu a ka Onyenwe anyi kwuputara, 'Agaghi m ewesokwa gi iwe ozo, n'ihu na abụ m onye obi ebere,' otu a ka Onyenwe anyi kwuputara, 'Agaghi m ewe iwe ruo mgbe ebighi ebi. **13** Naani nabata na i bu onye ikpe mara, na i nupula

isi megide Onyenwe anyị, bụ Chineke gi. Kwupụta na i werela onwe gi kesara ndị mba ọzọ dị iche iche n'okpuru osisi ndụ niile, na ị jụkwara irubere m isi.” Otu a ka Onyenwe anyị kwupụtara. **14** “Lọghachinụ unu ndị na-ekwesighị ntụkwasị obi,” ka Onyenwe anyị kwupụtara, si, “n’ihi abụ m di unu. M ga-ahọrọ unu, otu onye site n’otu obodo na mmadụ abụọ site n’otu agbụrụ. M ga-akpọghachi unu Zayōn. **15** Mgbe ahụ, aga m enye unu ndị ọzụzụ aturū masiri m, ndị ga-eji amamihe na nghota duo unu. **16** N’ubochi ahụ, mgbe ọnuogugụ unu mubara di ukwu n’ala ahụ,” otu ka Onyenwe anyị kwubiri ya, “ndị mmadụ agaghị asikwa ọzọ, ‘igbe ọgbugba ndụ nke Onyenwe anyị.’ Ọ gaghị abakwa ha n’obi maobu ha echeta ya; ọ gaghị adikwa ha mkpa maobu emepụtakwa ọzọ. **17** Mgbe oge ahụ ruru, aha a ga-akpọ Jerusalem bụ Ocheeze Onyenwe anyị. Mba niile kwa ga-ezukota n’ebe ahụ ife m ofufe. Ha agakwaghị agbaso echiche obi ojoo ha. **18** N’ubochi ahụ ndị Juda ga-adinyere ndị Izrel, ha abuo ga-ejikota aka site n’ala ahụ di n’ugwu bja n’ala nke m nyere nna nna unu dika ihe nketa.” **19** “Mụ onwe m kwuru si, “Lee ka ọ ga-esi masi m imeso unu mmeso dika unu bu umu m ndi ikom, nye unu ala di mma nke ga-ewetara unu onu, nke bu ihe nketa kachasi mma na mba niile.’ Ana m eche na unu ga-akpo m ‘Nna’ ma hapu iwezuga onwe unu site n’igbaso m. **20** Ma dika nwunye na-ekwesighi ntukwasị obi, i gosila onwe gi, O Izrel na i bu onye a na-ekwesighi itukwasị obi” Otu a ka Onyenwe anyi kwuputara. **21** A na-anu uzu mkpu akwa n’elu ugwu. Ọ bu uzu akwa umu Izrel ndi na-ario aririo n’ihi na ha

ebiela ndụ mmehie; ha echefuokwala Onyenwe anyị bụ Chineke ha. **22** “Lọghachinụ, unu bụ ndị na-adaghachi azụ. Mụ onwe m ga-agwọ unu ndaghachi azụ unu.” Ma unu na-aza sị, “E, anyị na-alọghachikwute gị n’ihi na gị onwe gị bụ Onyenwe anyị Chineke anyị. **23** N’ezie, aghugho, ka mkpọtụ ofufe nke arụsị niile, n’elu ugwu nta dị iche iche na n’elu ugwu niile bụ, n’ezie, n’ime Onyenwe anyị, bụ Chineke anyị ka nzọpụta Izrel dị. **24** Ma site mgbe anyị dị na nwantakiri, ihe ihere ahụ eripịala mkpuru sitere na ndogbu n’oru nke nna nna anyị ha igwe anu ulo na ehi ha, umu ha ndi ikom na umu ha ndi inyom. **25** Ka anyi dinara ala n’ihere anyi, ka onodu oke ihere diri anyi kpuchikwa anyi. Anyi na nna nna anyi ha emehiela megide Onyenwe anyi Chineke anyi; site mgbe anyi di na nwantakiri ruo taa o nwebeghi mgbe anyi ji rube isi ime ihe Onyenwe anyi Chineke anyi nyere n’iwu.”

4 “O buru na unu bu Izrel, ga-alota, ka Onyenwe anyi kwubiri, mu ka i ga-aloghachikwute,” “O buru na unu ewezuga arusi ndi ahuru ru ru aru site n’ihu m, hapu isi ebe m no kpafuo, **2** o burukwa na unu ga-eji eziokwu, ikpe ziri ezi na uzọ ezi omume nuo iyi si, ‘Dika Onyenwe anyi na-adị ndu,’ mgbe ahụ mba niile ga-agọzi onwe ha site na ya nyakwaa isi n’ime ya.” **3** Ihe ndi a ka Onyenwe anyi na-agwa ndi Juda na Jerusalem si, “Kozeenu ala ubi unu nke unu na-akobeghi; unu akunyela mkpuru ubi unu n’etiti ogwu. **4** Bienu onwe unu ugwu nye Onyenwe anyi, biekwanu mkpuruobi unu ugwu, unu ndi Juda na ndi bi na Jerusalem ma o bughu otu a, iwe m ga-abiakwasu unu dika oku, n’ihi ihe ojoo niile unu mere, o ga-ere ma o dikwaghi

onye ga-emenyū ya. **5** “Kwupūta ya na Juda, kwusaa ya na Jerusalem si, ‘Fūṣū opi n’ala ahū niile.’ Tienū mkpu n’uzo mmadu ga-aghota ya. Gwanū ndi Juda na Jerusalem ka ha zukotaa gbaga n’obodo ndi ahū niile e wusiri ike. **6** Bulie ihe i gosi uzō i ga Zayon! Gbaganu zoo onwe unu. Unu atūfula oge! Lee na mū onwe m na-ewebata mbibi na ila n’iyi site n’akukū ugwu.” **7** Dika odum si n’ebe o zoro onwe ya amaputa, ka onye a na-ebibi mba niile si abia. O hapula ebe obibi ya, na-abia ila Juda n’iyi. O ga-etidasi obodo niile nke Juda, o dikwaghi onye ga-ebi n’ime ha. **8** Ya mere, yikwasinu onwe unu uwe mkpe; kwaanū akwa, tiekwanū mkpu akwa, n’ihi na onuma Onyenwe anyi esitebeghi n’ebe Juda no wezuga onwe ya. **9** “N’ubochi ahū,” ka Onyenwe anyi kwuputara, “Obi ndi eze na ndisi ochichi ga-ada mba; ahū ga-akponwu ndi nchujaja, otu a kwa, ihe ga-eme ga-eju ndi amuma anya.” **10** Mgbe ahū ekwuru m si; “Ewoo, Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi lee na i ghogbuola ndi a na Jerusalem site na i si, ‘Unu ga-enwe udo,’ mgbe mma agha di anyi n’olu.” **11** N’oge ahū, a ga-agwa ndi a na Jerusalem, “Ifufe di oku, nke sitere n’ebe di elu ihe na-adighi si n’ozara na-efebata irute ndi m. Ma o bughu ifufe maka ifucha, maobu ime ka adi ocha, **12** o bu ifufe nke di oke ike karja nke na-esite na mu. Ugbu a, ana m ekwuputa okwu ikpe m megide ha.” **13** Lee anya, ha na-abia dika igwe ojii. Ugboala agha ya na-abia dika oke ifufe, inyinya ha niile na-agbasikwa oso ike karja ugo. Ahuhu diri anyi, anyi aburu la ndi e bibiri ebibi! Anyi aburu la ndi na-aga ila n’iyi! **14** Jerusalem, sachapu mmehie di gi n’obi, ka a

zọpụta gi. Ruo ole mgbe ka echiche mmehie ga-ejuputa
 gi obi? **15** Otu olu na-akpọsa site na Dan, ọ na-akpọsa ịla
 n'iyi site n'ugwu niile nke Ifrem. **16** “Gwa mba niile otu a,
 ha abịala, kpọsaa banyere Jerusalem: ‘Ndị agha ga-agba gi
 gburugburu na-abịa site n’ala dị anya, na-etị mkpu agha
 megide obodo niile nke Juda. **17** Ha ga-agbakwa Jerusalem
 gburugburu dika ndị agha na-eche ubi a gbara ogige
 nche, n’ihi na ndị bi n’ime ya enupula isi megide m,’”
 Otu a ka Onyenwe anyị kwubiri ya. **18** “Ụzọ gi na omume
 gi niile buteere gi ihe ndị a. Nke a bụ ntaramahụhụ gi.
 Lee ka o si dị ilu! Lee ka o si emibanye n’ime obi.” **19**
 Ihe mgbu a dị ukwu. Lee na apughị m ịnagide ya. Obi
 m o, obi m o! Lee ka obi m si ada m gbim gbim gbim.
 Apughịkwa m ịnọ jụ. Ana m anụ ụda opi ike, na-anụkwa
 ụzụ agha. **20** Mbibi na-arị mbibi ibe ya elu, lee na a laala
 ala a niile n’iyi. Na mberede, e bibiela ụlọ ikwu anyị niile;
 a dọkasịkwala akwa mgbochi ha niile. **21** Ruo ole mgbe ka
 m ga-anogide na-ahụ ọkọlọtọ agha ndị a a na-alụ? Ruo
 ole mgbe kwa ka m ga-anogide na-anụ ụda opi ike? **22**
 “Ndị m bụ ndị nzuzu, ha amaghị m. Ha bụ ụmuntakiri
 ndị na-enweghị uche, ha enweghị nghota ọbụla. Ha bụ
 ọkachamara n’ihe gbasara ajọ omume, ma ha amaghị
 otu esi eme ezi ihe ọbụla.” **23** Elere m anya n’ụwa hụ na
 ọ bụ ihe tọgboro n’efu, leekwa anya na mbara eluigwe,
 ma o nweghị ihè dị ya. **24** Elere m anya n’ugwu ukwu,
 hụ na ha na-ama jijiji, leekwa anya n’ugwu nta, hụ na
 ha na-anaghari anaghari. **25** Elere m anya ma ahughị
 mmadu ọbụla, ụmụ nnunụ niile dị na mbara eluigwe
 efefusịala. **26** Ala ọma ahụ aghoala ozara, obodo niile

aghọla mkputamkpu ebe n'ihu Onyenwe anyị, n'ihu oke iwe ya. 27 Ihe a ka Onyenwe anyị kwuru, "A ga-ebibi ala ahụ niile, ma agaghị m ebibicha ya kpamkpam. 28 Uwa ga-eru ụjụ, mbara eluigwe ga-agbakwa ọchịchiri. N'ihu na ekwuola ya, agaghị m agbanwe obi m. Ekpebiela m ya, agaghị m alakwa azụ n'ihe m zubere ime." 29 Ndị mmadụ niile ga-agbapụ ọsọ site n'obodo ha mgbe ha nūrụ ụzụ ndị agha na-agba ụta nọ n'elu ịnyinya na-abịa nso nso. Ha ga-ezo onwe ha n'ohia; ndị ọzọkwa ga-agbalaga zoo onwe ha n'ugwu ukwu. Obodo ha niile ga-atọgbọrọkwa n'efu, mgbe ndị mmadụ si n'ime ya gbapụ ọsọ n'ihu oke ihe egwu. 30 Gịnị bụ nke a, gị onye na-enweghị olileanya? Gịnị mere unu ji yiri uwe uhie, were ọlaolu ọlaedo dị oke ọnụ yiri n'olu? Gịnị mere unu ji were ihe ịchọ mma tee n'anya unu? N'efu ka unu na-eme onwe unu ka unu dị mma. Ndị iko unu na-elelị unu; ndụ unu ka ha na-achọkwa. 31 Ana m anụ olu iti mkpu akwa nke yiri olu akwa nwanyị ime na-eme, ọ dị ka ude nwanyị na-agbalị ịmụputa nwa mbụ ya. Ma olu akwa m nūrụ bụ nke ada Zayon, ebe ọ nọ na-eku ume ike ike. Ọ dara n'ala gbasapụ aka ya, ma na-akwa akwa na-asi, "Onye nwūrụ anwụ ka m bụ! Lee, ndụ m ka e nyere ndị ogbu mmadụ."

5 "Jegharĩa n'okporoụzọ niile dị na Jerusalem, legharĩa anya, ma mara, chọkwanụ gburugburu n'ama ya niile. Ma unu ọ ga-achọputa otu onye, bụ onye na-eme ihe ziri ezi, na onye na-achọ eziokwu. M ga-agbagharakwa obodo a 2 Ọ bụ ezie, na ha na-asi, 'Dịka Onyenwe anyị na-adị ndụ,' ma ha ka na-anụ iyi n'okwu ụgha." 3 Onyenwe anyị, anya gị abụọ ọ bughị eziokwu ka ọ na-achọ? Ị tiela ha ihe, ma o

metughị ha n'ahụ. I gwepiara ha, ma ha ekweghị a nabata idọ aka na ntị. Ha emeela ka ihu ha sie ike kari nkume, ha ajula ichighari. **4** Mgbe ahụ, a siri, "Ndị a bụ naani ndị ogbenye na ndị na-enweghị uche, ha amaghị ihe ọbụla gbasara ụzọ Onyenwe anyị, na iwu nke Chineke ha. **5** Aga m ejekwuru ndị ndu, gwa ha okwu si, n'ezie ha maara ihe gbasara ụzọ Onyenwe anyị, marakwa iwu niile nke Chineke ha." Ma ha onwe ha n'otu obi agbajielā iyagba ahụ, tjiakwa agbụ niile. **6** Ya mere, aga m eme ka ọdum si n'oke ọhia bia luso ha ọgụ; nkita ọhia bi n'ozara ga-ebibi ha. Otu a kwa, agụ ga-abia makpuru nso nso obodo ha idokasi onye ọbụla si n'ime obodo ahụ na-aputa. Ihe ndị a ga-emezu n'ihi na nnupu isi ha adila ukwu, na n'ihi na ndaghachi azụ ha site na iso ụzọ m adila ukwu. **7** "N'ihi ginị ka m ga-eji gbaghara unu? Lee na umu unu ahapula m, na-agbaso, ma na-eji chi ndị na-abughị chi na-anụ iyi. Ọ bụ m gbooro ha mkpa ha, ma ha nọgidere na-akwa iko. Ha jikwa ulo ndi akwuna mere ebe ha na-ezuko. **8** Ha rijuru afọ, gbaa abuba di ka oke inyinya. Onye ọbụla n'ime ha kwa na-esighari imi na-akpoku nwunye na-abughị nke ya. **9** Ma Onyenwe anyi na-aju ajuju si, m ga-ahapu ita ha ahuhu n'ihi ihe ndi a niile? M ga-ahapu ibotara mkpuruobi m obo megide mba di otu a?" **10** "Baanu n'ime ubi vaini ha a gbara ogige kposaa ihe di n'ime ya, ma unu emebila ya kpamkpam. Gbajisienu alaka ya n'ihi na o nweghi oge ndi a ji buru ndi nke Onyenwe anyi. **11** Onyenwe anyi ekwuola ya si, Lee, ulo Izrel na ulo Juda egosila na ha abughị ndi e kwesiri itukwasị obi." Otu a ka Onyenwe anyi kwuputara. **12** Ha ekwuola okwu ugha

megide Onyenwe anyị. E, ha ekwuola si, “O nweghị ihe Ọ ga-eme! Ihe ọjọọ ọbụla agaghị adakwasị anyị; mbibi nke unwu na mma agha na-eweta agaghị erute anyị nso. **13** Ndi amuma ndi a niile dika ikuku, nke okwu nwere isi na-adighi n’ime ha. Ya mere, ka ihe ahụ niile ha buru n’amuma biakwasị ha.” **14** N’ihi ihe ndi a niile, ihe ndi a ka Onyenwe anyi Chineke Onye puru ime ihe niile kwuru, “N’ihi na okwu ndi a esitela n’onu ndi a puta, aga m eme ka okwu m, nke si gi n’onu na-aputa, ghoo oku. Aga m emekwa ka ndi a ghoo nku oku ahụ ga-erepịa. **15** Unu bu ndi Izrel,” otu a ka Onyenwe anyi kwubiri, “Aga m eme ka otu mba si n’ebe di anya bia megide unu. Ọ bu mba na-adị site na mgbe ochie, mba di ike, nke unu na-adighi anu asusu ha, ndi unu na-adighi aghota okwu ha. **16** Akpa akụ ha dika ili ghere oghe; ha niile bukwa ndi dike n’agha. **17** Ha ga-eripia ihe niile unu wetara n’ubi, ya na nri niile unu nwere. Ha ga-ebibi umu unu ndi nwoke na ndi nwanyi. Ha ga-ebibi igwe ewu na aturu unu, na igwe ehi unu. Ha ga-ebibikwa osisi vaini na osisi fiig unu. Ọ bu mma agha ha ka ha ga-eji bibie obodo unu niile e wusiri ike, bu obodo ndi ahụ niile unu na-atukwasị uche. **18** “Ma ọ buladi na n’ubochi ndi ahụ,” otu a ka Onyenwe anyi kwuputara, “Agaghị m ebibicha unu kpamkpam. **19** Ọ ga-erukwa, mgbe ndi mmadu ga-aju ajuju si, ‘Gini mere Onyenwe anyi Chineke anyi ji mee anyi ihe di otu a?’ Unu ga-agwa ha si, ‘Dika unu si gbakuta ya azu malite ife chi ndi mba ozo n’ala nke aka unu, otu a ka unu ga-esi kpoo isiala nye ndi mba ozo n’ala na-abughị nke unu.’ **20** “Kwuputa ihe a ka ulo Jekob

nurụ ya, kwusaa ya na Juda. **21** Nurunụ ihe ndị a, unu ndị nzuzu na ndị na-enweghị uche, unu ndị nwere anya nke na-adighị ahụ ụzọ, na unu ndị nwere ntị nke na-adighị anụ ihe. **22** Otu a ka Onyenwe anyị kwuputara, na-ajụ si, o kwesighị ka unu tụtọ m egwu?” “O kwesighị ka unu maa jijiji n’ihu m? Emeela m ka uzuzu bụrụ oke osimiri nwere. O bụkwa ụkpurụ ebighị ebi nke o na-enweghị ike igafe. Ebili mmiri nwere ike magharịa, ma nke a apughị ime ka osimiri si n’onọdụ ya wezuga onwe ya. Osimiri nwere ike bigboọ, ma o pughị igafe oke ahụ. **23** Ma ndị a nwere obi nke na-enupu isi, na obi nke na-adighị ekwe ekwe. Ha atugharịala wezuga onwe ha. **24** Ha adighị asị onwe ha, ‘Ka anyị tụtọ egwu Onyenwe anyị Chineke anyị, onye nanye anyị mmiri ozuzo n’oge ya, o bụkwa ya na-eme ka anyị na-ewebata ihe ubi anyị n’oge ya.’ **25** Ajo omume unu emeela ka ihe ndị a hapụ irute unu aka. Mmehie unu anapula unu ihe oma gaara abụ nke unu. **26** “E nwere ndị ajo mmadụ n’etiti ndị m, ndị na-edo onwe ha dika ndị mmadụ na-esiri nnunụ ọnya, dika ndị na-esi ọnya ka ha nwude mmadụ. **27** Dika nkata a kpara nke nnunụ juputara n’ime ya, ụlọ ndị dī otu a juputara n’aghughọ. N’ihi nke a, ha ghọrọ ndị ogaranya na ndị dī ike, **28** ha amaala abụba, anụ ahụ ha na-akwọkwa mụrụmụrụ. Ajo orụ ha enweghị nsọtụ; ha adighị achọkwa ikpe ziri ezi. Ha adighị ekwuchite ọnụ onye na-enweghị nna; ha adighị ekwuchitekwa ọnụ ndị ogbenye ime ka ha nweta ihe ruuru ha. **29** M ga-ahapụ ita ha ahụhụ n’ihi ihe ndị a niile?” ka Onyenwe anyị kwuputara, na-ajụ. “M ga-ahapụ iborọ onwe m obo megide mba dī otu a? **30** “Ihe ojọo nke

jòbigara njò oke emeela n'ala a. **31** Lee, ndị amụma na-ebu naanị amụma ụgha, ndị nchụaja na-achịkwa ndị m site n'òchịchị nke n'aka ike, ma lee, ndị m hụrụ ndụ dī otu a n'anya. Gịnikwa ka unu ga-eme n'oge ikpeazụ.”

6 “Gbalaganụ unu ụmụ Benjamin! Sitenụ na Jerusalem gbapụ! Gbuonụ opi ike na Tekoa! Bulienụ ihe ngosi elu na Bet-Hakerem! N'ihī na lee, ihe ojọọ si n'akụkụ ugwu na-abịa, e, mbibi dī ukwu na-abịa. **2** Aga m ebibi ada Zayon, onye mara ezi mma, na onye dīkwa pekepeke. **3** Ndị na-azụ aturụ ga-eduru igwe aturụ bīa megide ya. Ha ga-ama ụlọ ikwu ha gburugburu ya. Onye ọbūla n'ime ha ga-elekọtazi akụkụ ala nke o ketara anya nke ọma. **4** “Jikerenu ibu agha megide ya! Bilienu, ka anyị buso ha agha n'ehihie. Ma lee, anyanwụ ebidola ịda, onyinyo anyasị na-esetipukwa onwe ya. **5** Ya mere, bilienu ka anyị buso ha agha, ọ bụladị n'abalị! Ka anyị bibie ebe ha niile e wusiri ike!” **6** Ihe ndị a bụ ihe Onyenwe anyị, Onye pūrụ ime ihe niile, kwuru, “Gbutusienụ osisi niile, wuonụ nkwasā ọgụ gburugburu Jerusalem. A ghaghị ịta obodo a ahụhụ, n'ihī na mmegbu jupụtara n'ime ya. **7** Dịka mmiri si esite n'olulu mmiri na-asọpụta otu a ka ajọ omume na-esite n'ime ya na-asọpụta. Ihe ike na mbibi ka a na-anụ n'ime ya; ọrịa ya niile na ọnya ya niile ka a na-eche n'ihu m oge niile. **8** Nabata ịdọ aka na ntị m, gị Jerusalem, ka m ghara igbakụta gị azụ, mee ka ala gị tọgbọrọ n'efu, ka mmadụ ọbūla hapukwa inwe ike ibi n'ime ya.” **9** Nke a bụ ihe Onyenwe anyị, Onye pūrụ ime ihe niile kwuru, “Ka ha tụtukọtasịa ndị niile fọdūrụ n'ala Izrel nke ọma, dika e si atụtukọta mkpūrụ niile dī n'osisi vainị; werenụ aka

chogharia n'alaka niile, dika onye ogho mkpuru vainj si eme." 10 Ma onye kwanu ka m nwere ike igwa okwu ma doo aka na nti? Onye ga-ege nti inuru ihe m na-ekwu? Nti ha emechiela ruo na ha enweghi ike inu ihe obula. Okwu Onyenwe anyi aghola ihe ha na-achoghi inu ozo; nke na-adighi ewetara ha obi utu. 11 Ma onuma Onyenwe anyi juru m obi, apughi m inagide ya n'ime m. "Wukwasị ya n'ahu umuntakiri ndi no n'okporozo; wukwasikwa ya umu okorobia ebe ha zukoro. O buladi di na nwunye ganuru ufu onuma ahụ, ndi agadi na ndi ahụ merela nnoo ezigbo agadi. 12 A ga-ewere ulo ha nyefee n'aka ndi ozo. A ga-ewerekwa ala ubi ha na ndi nwunye ha nye ndi ozo, mgbe m setipuru aka m megide ndi ahụ bi n'ala ahụ." Otu a ka Onyenwe anyi kwubiri. 13 "N'ih i na site n'onye ukwu ruo n'onye dikarisiri nta, o bu naani akpiri uru na-ezighi ezi ka e ji mara ha. O buladi ndi amuma na ndi nchajaja na-etinyekwa aka n'oru aghughu. 14 Ha na-ekechi onya ndi m, dika a ga-asị na o dighi ihe o bu. Ha na-asị, 'Udo di, udo di,' mgbe udo na-adighi. 15 O nwere uzọ omume ha ndi a ruru aru si eme ha ihere? Mba! Ihere adighi eme ha ma oli. N'ezie, ha amakwaghị ihe a na-akpo inwe ihere! N'ih i ya, ha ga-ada n'etiti ndi dara ada. Ha ga-aso ngongo mgbe m tara ha ahuhu." Otu a ka Onyenwe anyi kwuru. 16 Ihe ndi a kwa bu ihe Onyenwe anyi kwuru, "Guzonu n'ebe niile uzọ gbara abuo. Lee anya. Juonu ajuju banyere okporozo ochie ahụ. Juputanu ebe uzọ oma ahụ di, jeenu ije n'ime ya. Unu gbaso ya, unu ga-achotara mkpuruobi unu ebe izuike. Ma ginj ka unu kwuru? Unu siri. 'Anyi agaghị agbaso uzọ oma ahụ.' 17 Ahoputara m ndi nche

doo ha ichebe unu. Agwakwara m unu okwu si, 'Naanu ntị n'uda opi ike ha.' Ma unu kwuru si, 'Anyị agaghị ege ntị!' **18** Ya mere, nūrūnū, unu mba niile; lezienū anya, unu ndị akaebe niile, ka unu hūrū ihe na-aga ịbiakwasị ha. **19** Nūrū, gị ụwa, lee, ana m aga iwetara ndị a ịla n'iyi, nke bụ mkpūrū atūmatū ojōō ha niile, n'ihī na ha jurū ige ntị n'okwu m. Ha jūkwarā ịnabatara onwe ha iwu m. **20** Gīnī ka m ji ihe nsure ọkū na-esi isi ụtō nke unu si n'obodo Sheba bubata, eme? Gīnī ka m ji ụda kalamus ọma unu si mba dī anya bubata eme? Ajūla m ịnabata aja nsure ọkū unu niile. Aja niile unu na-achū adighi atō m ụtō." **21** Ya mere, ihe ndị a bụ ihe Onyenwe anyi kwuru, "Aga m etinye ihe ịsō ngōngō n'uzō ndị a si agafe. Nna na nwa ya ga-asō ngōngō n'elu ya; otu a kwa, ndị agbataobi na enyi ha ga-ala n'iyi." **22** Otu a ka Onyenwe anyi kwuru, "Lee, ndị agha si n'ala dī n'ebe ugwu na-abia; mba dī ukwu ka a na-akpōlitekwa site na nsōtū niile nke ụwa. **23** Ha ji ụta na ụbe, ha bụ ndị afō tara mmiri, ndị na-adighi eme obi ebere. Ha na-ebigbō dika mbigbō nke osimiri, dika ha na-anokwasị n'elu ịnyinyā ha. Ha na-abia dika ndị ikom e doro n'usoro ibu agha, ibuso gị agha, Ada Zayōn." **24** Anyi anūla akūkō banyere ude ha, ike agwūla aka anyi abūō kpamkpam. Oke ihe mgbu na-ējide anyi dī ka nke nwanyi ime na-eme. **25** Ka onye ọbūla gharakwa iga n'ubi, ma ọbū ijegharī n'okporoūzō, n'ihī na ndị iro ji mma agha na-agagharī, egwu dīkwa n'ebe niile. **26** Unu ndi m, yikwasinū onwe unu uwe mkpe. Tūrūonū onwe unu na ntū, ruonū uju, ma kwaanū akwa, dika nwanyi na-eru ujū n'ihī ọnwū otu nwa nwoke ọ mūtara. N'ihī

na onye mbibi ahụ ga-abiakwasị anyị na mberede. **27** “Emeela m gị ka ị bụrụ onye na-anwapụta ọla, ma ọla ahụ bụkwa ndị m. Achọrọ m ka i nyochaa ma nwapụtakwa ụzọ ha niile. **28** Ha bụ ndị nnupu isi, ndị nwere obi n’azụ, ndị na-ejeghari na-ekwutọ ibe ha. Ha bụ bronz na igwe; ọ bụkwa ndụ ruru arụ ka ha na-ebi. **29** Ngwa ọrụ ọkpụ uzu na-afunwu ọkụ ike ike, ime ka ọkụ rechapụ akụkụ igwe ahụ na-enweghi isi, ma nnucha ahụ na-aga n’ihu abaghi uru, n’ihi na anuchapughị ndị ajọ omume. **30** Ọlaocha a juru ajụ ka akporọ ha, n’ihi na Onyenwe anyị ajula ha.”

7 Ndi a bụ okwu nke si n’ebe Onyenwe anyị nọ biakwute Jeremaya. **2** “Guzo n’onu ụzọ ama nke ulọ Onyenwe anyị kwusaa ozi a n’ebe ahụ, “Nurunu okwu Onyenwe anyị, unu ndi Juda niile, ndi na-esi n’onu ụzọ a niile na-abata ife Onyenwe anyi ofufe. **3** Ihe ndi a bu ihe Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile, bu Chineke Izrel na-ekwu. Mezienu ụzọ unu na omume unu niile, m ga-ekwe ka unu biri n’ebe a. **4** Unu atukwasila uche unu n’okwu aghugho niile a na-agwa unu na-asi, “Nke a bu ulonso ukwu Onyenwe anyi, ulonso ukwu Onyenwe anyi, ulonso ukwu Onyenwe anyi!” **5** O buru na unu emee ka ụzọ unu na omume unu guzozie, o buru na unu emesoo ibe unu mmeso n’uzo ikpe ziri ezi, **6** o buru na unu ahapu imegbu ndi obia, na ndi na-enweghi nna, maobu nwanyi di ya nwuru; o buru na unuaju iwufu obara onye aka ya di ocha n’ebe a, o burukwa na unuaju igbaso chi ndi ozo nke na-ewetara unu nsogbu, **7** mgbe ahụ, aga m ekwere ka unu biri n’ebe a, n’ala a m nyere nna nna unu ha, ruo mgbe ebighi ebi. **8** Ma lee, ihe unu na-eme ugbu a bu

itụkwasi uche unu n'okwu aghugho nke na-enweghi isi. **9**
 “Unu ga-aga n'ihu na-ezu ohi, na-egbu mmadu ibe unu,
 na-akwa iko, ma na-eji chi ndi ozo na-anu iyi? Unu ga-
 anogide na-achu aja ihe nsure oku na-esi isi utọ nye Baal,
 ma na-agbaso chi ndi ozo unu na-amaghi? **10** Unu ga-
 emecha bja guzo n'ihu m n'ulonso a, nke a kpokwasiri aha
 m, na-asi, “Anyi no na nchekwa,” o bu ino na nchekwa
 maka ime ihe aru niile ndi a? **11** O putara na ulo a, nke a
 kpokwasiri aha m aghola ogige nye ndi ohi? Ma anokwa
 m ya na-ele unu anya, ka Onyenwe anyi kwuputara. **12**
 “Otu o di, biko, Jeruonu ebe ahụ di na Shailo, ebe ahụ
 m buru uzo mee ka o buru ebe a kpokwasiri aha m, ka
 unu choputa ihe m mere ya n'ih i ajo omume ndi m, umu
 Izrel. **13** Mgbe unu no na-eme ihe ndi a niile, ka Onyenwe
 anyi kwuputara, agwara m unu okwu mgbe mgbe, ma
 unu juru ige nti. Akporo m unu oku, ma unu juru iza.
14 N'ih i ya, ihe ahụ m mere na Shailo ka m ga-emekwa
 ozo megide ulo ahụ a kpokwasiri aha m. E, aga m eme
 ya megide ulonso ukwu ahụ unu na-atukwasi obi unu
 n'ime ya, ulonso ukwu ahụ m nyere unu na nna nna unu
 ha. **15** A ga-esite n'ihu m wezuga unu, tufuo unu, dika m
 wezugara ma tufukwaa umunna unu, bu ndi Ifrem.’ **16**
 “Ya mere, unu ekperela m ekpere n'ih i ndi a; unu atufula
 oge unu irio m aririo n'ih i ha. Agaghi m ege nti n'ekpere
 na aririo unu. **17** O bu na unu adighi ahụ ihe na-eme
 n'obodo niile nke Juda, na ihe ha na-eme n'okporozo
 niile nke Jerusalem? **18** Umu na-achikota nku nke nna ha
 ji emenye oku, ebe nne ha na-eghe achicha ha na-eche
 n'ihu Eze nwanji mbara Eluigwe. Ha na-awupuru chi ndi

ọzọ mmanya n'ihị ikpasu m iwe. **19** Ọ bụ m ka ha na-akpasu iwe? Otu a ka Onyenwe anyị kwupụtara. Ọ bughị onwe ha ka ha na-emesi ike, ka ihe ihere mee ha? **20** “Ya mere, otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bụ Onyenwe anyị sirị: Iwe m na ọnụma m ka a ga-awụkwasi n'ebe a, n'elu ndị mmadụ, na anụmanụ, na osisi dī n'ọhịa, na mkpuru nke ala ubi. Ọ ga-ere oku ma agaghị emenyu ya. **21** “Ihe ndị a ka Onyenwe anyị, Onye puru ime ihe niile, bụ Chineke Izrel kwuru, Gaanụ n'ihu, tukwasinụ aja nsure oku unu n'elu aja unu ndị ọzọ niile. Riekwanụ anụ ndị a n'onwe unu. **22** N'ihị na mgbe m si n'ala Ijīpt kpọpụta nna nna unu ha, gwa ha okwu, e nyeghị ha naanị iwu maobu gwa ha okwu banyere ichu aja nsure oku na aja ndị ọzọ. **23** Ma iwu m nyere ha bụ nke a, ruberenụ m isi, aga m abụ Chineke unu, unu ga-abukwa ndị nke m. Bienụ ndụ n'iwu niile m nyere unu, ka ihe gaara unu nke oma. **24** Ma ha juru ige ntị, jukwa ilezi anya ime ihe ndị ahụ m nyere n'iwu. Kama ha gbasoro ochichọ ojọ nke obi ruru aru ha. Kama iga n'ihu, ha daghachiri azu. **25** Site na mgbe nna nna unu ha hapuru ala Ijīpt, esepubeghị m aka izitere unu ndị amuma bụ ndị ohu m. **26** Ma ha juru ige ntị, jukwa ilezi anya ime ihe m nyere n'iwu. Ha bụ ndị ntị ike, ndị nọgidere na-eme ihe ojọ kariri nke nna nna ha mere.’ **27** “Mgbe ị gwara ha ihe ndị a niile, ha agaghị ege ntị. Ọ burukwa na ị kpọọ ha oku ha agaghị aza. **28** Ya mere, ihe ndị a ka ị ga-agwa ha, ‘Nke a bụ mba na-enwebeghị oge ha ji rubere Onyenwe anyị Chineke ha isi. O nwebekwaghị oge obula ha ji nabata idọ aka na ntị ya. Eziokwu obula adighikwa; okwu onu ha bụ naanị ugha

ụgha. **29** “Kpụchaanụ agiri isi unu, tufuo ya, nọọnụ n’ebe
 dị elu nke tọgbọrọ n’efu bulie abụ akwa, n’ihi na Onyenwe
 anyị esitela n’oke ọnụma ya jụ ọgbọ a. Ọ gbakutala ha
 azụ bụ ọgbọ nke a iwe ya na-adakwasị. **30** “Onyenwe
 anyị kwuputara sị, ndị Juda emeela ihe ọjọọ dị iche iche
 n’ihu m. Ha akpụọla arụsị rụrụ arụ nke ha tinyere n’ime
 ụlọnsọ ukwu ahụ a kpọkwasiri aha m. Ha emerụọla ya.
31 Ha ewuolara onwe ha ebe ichụ aja dị elu na Tofet,
 nke dị na Ndagwurugwu nke Ben Hinom. Ebe ahụ ka ha
 na-anọ na-esure ụmụ ha ndị ikom na ndị inyom ọkụ.
 Ihe dị otu a abụkwaghị ụdị ihe m nyere ha n’iwu ka ha
 mee. O nwekwaghị oge ihe dị otu a batara m n’obi. **32** Ya
 mere, kpacharanụ anya, n’ihi na otu a ka Onyenwe anyị
 kwubiri, ụbọchị ndị ahụ na-abịa, mgbe ndị mmadụ na-
 agaghị akpọkwa ebe ahụ Tofet maọbụ Ndagwurugwu nke
 Ben Hinom. Kama ha ga-akpọ ya ndagwurugwu ogbugbu
 mmadụ, n’ihi na ha ga-eli ọtụtụ ndị ha na Tofet ruo mgbe
 ha na-agaghị ahụkwa ebe ha ga-eli ndị fọdurụ. **33** Mgbe
 ahụ, ozu ndị mmadụ ndị a ga-aghọrọ ụmụ anụ ufe na anụ
 ọhịa ihe oriri. O nwekwaghị onye ga-anọ menye ha egwu
 chụpụ ha. **34** Mgbe ahụ, aga m eme ka ụzụ ọñụ na obi
 ụtọ, na olu ndị ikom na ndị inyom na-alụ di na nwunye
 n’obodo niile nke Juda, na n’okporoụzọ Jerusalem kwusị.
 Ala ahụ ga-aghọkwa ebe tọgbọrọ n’efu.

8 “Otu a ka Onyenwe anyị kwuputara, n’oge ahụ a ga-
 esi n’ili ha wezuga ọkpụkpụ ndị eze, na ọkpụkpụ ndịisi
 ọchịchị Juda, na ọkpụkpụ ndị nchụaja na ndị amụma, na
 ọkpụkpụ ndị niile bi na Jerusalem. **2** A ga-agbasapụ ha
 nye anyanwụ, na ọnwa, na kpakpando niile nke mbara

eluigwe, bụ ihe ndị ahụ niile ha hụrụ n'anya na ihe ha na-
 akpọ isiala nye. Bụkwa ihe ndị ahụ ha na-agbaso, nke ha
 na-ajụta ase site n'aka ha, na-efekwa. A gaghị ekpokota
 ọkpụkpụ ndị a niile, maọbụ lie ha n'ala. Kama ha ga-
 aghasara n'ala dika unyi. **3** N'ebe niile nke m chusara ha,
 bụ ndị fọduru ndụ site na mba ojọọ a, ha ga-ahọrọ ọnwụ
 karịa ịdị ndụ. Otu a ka Onyenwe anyị, Onye puru ime
 ihe niile kwubiri.' **4** "Ị ga-asịkwa ha, 'Otu a ka Onyenwe
 anyị kwuru: "Mgbe mmadụ dara ada, ọ dighị ebili ọtọ?
 Mgbe mmadụ daghachiri azụ, ha ọ dighị alaghachi azụ? **5**
 Gịnịkwa mere ndị a ji tugharịa site n'igbaso ụzọ ojọọ ha?
 Gịnị mere Jerusalem ji nọgide na-agbaso ụzọ ojọọ? Lee,
 ha na-ejidesi aghughọ aka ike; ha juru ịtughari. **6** Añaala
 m ntị, ma anubeghi m ka ihe ọma ọbụla si ha n'onu na-
 aputa. O nweghi onye n'ime ha cheghariri tie aka n'obi
 si, "Gini bụ ihe a m mere?" Kama onye ọbụla na-agbaso
 ụzọ nke aka ya, dika inyinya nke na-agbaba n'ogbo agha.
7 Ọ buladi ụgbala na-efeghari na mbara eluigwe maara
 oge ya a kara aka. Nduru, na eleke, na okwolo makwaara
 mgbe ha kwesiri isite n'otu ebe obibi ha gafee n'ebe obibi
 ọzọ. Ma ndi m amaghi ihe Onyenwe anyi chorọ site n'aka
 ha. **8** "Unu si aña kwuo, "Ndi maara ihe ka anyi bu,
 n'ih na iwu Onyenwe anyi di n'aka anyi," ebe ọ bu na
 mkpisi akwukwo aghugho ndi ode akwukwo unu adighi
 akowa iwu ya otu o kwesiri? **9** A ga-eme ka ihere mee ndi
 maara ihe; a ga-eme ka ụjọ juputa ha obi, meekwa ka ha
 maa n'onya. Ebe ọ bu na ha ajula okwu Onyenwe anyi, ọ
 bu udi amamihe di aña ka ha nwere? **10** Ya mere, aga
 m akponye ndi ikom ọzọ nwunye ha, werekwa ubi ha

nyefee n'aka ndi oru ubi ozọ. N'ih na site n'onye ukwu ruo n'onye dikarisiri nta, o bu naani akpiri uru na-ezighi ezi ka e ji mara ha. O buladi ndi amuma na ndi nchujaja na-etinyekwa aka n'oru aghugho. **11** Ha na-ekechi onya ndi m dika a ga-asị na o dighi ihe o bu. Ha na-asị, "Udo di, udo di," mgbe udo na-adighi. **12** Ihere o mere ha n'ih omume aru ha niile? Mba! Ihere adighi eme ha ma oji; n'ezie, ha amakwaghi ihe a na-akpo inwe ihere. N'ih ya, ha ga-ada n'etiti ndi dara ada; ha ga-aso ngongo mgbe e nyere ha ntaramahuhu. Otu a ka Onyenwe anyi kwuru. **13** "Aga m anapu ha ihe owuwe ubi niile ha nwetara, otu a ka Onyenwe anyi kwuputara. Ha agaghi enwekwa mkpuru vaini, maobu mkpuru osisi fiig n'elu osisi fiig ha. Akwukwo osisi ndi a niile ga-akponwu. A ga-anapukwa ha ihe niile m nyere ha." **14** Gini ka unu na-eme n'ebe a unu noduru ala? Kwakotanu ihe unu niile. Ngwa, ka anyi gbapunu oso gaa n'obodo ndi ahụ niile e wusiri ike nodu n'ebe ahụ nwu! N'ih na Onyenwe anyi Chineke anyi amaala anyi ikpe onwu. O nyela anyi mmiri e tinyere nsi ka anyi nuo, n'ih na anyi emehiela megide ya. **15** Anyi lere anya udo, ma o nweghi ihe oma obula anyi huru. Anyi lere anya ogwugwo oria anyi, maobu naani ihe egwu ka anyi huru. **16** E sitere na Dan nu uda ima imi inyinya ndi iro. Ala a niile mara jijiji mgbe ha nuru akwa nke inyinya ndi ahụ di ike. Ha na-abia ila ala a na ihe niile di n'ime ya n'iyi. O bukwa otu ihe ahụ ka ha na-abia ime obodo a na ndi bi n'ime ya. **17** "Lee, ana m ezibata agwo ojoo, ndi na-atagbu atagbu, n'etiti unu. Ajuala nke o dikwaghi ura ga-arata ha. Ana m ezibata

ha ka ha taa unu.” Otu a ka Onyenwe anyị kwubiri. **18** Ọ ga-adị mma ma ọ bụrụ na m hụrụ onye ga-akasi m obi n’ime ọnođu iru uju m, n’ihi na obi m na-ada mba n’ime m. **19** Gee ntị nūrụ akwa ndị m ka ọ na-ada site n’ebe dị anya. “Onyenwe anyị, ọ sitela na Zayon puo? Ọ pụtara na Eze ha ankwaghị n’ebe ahụ?” “Gini mere ha ji site n’oyiyi a tūrụ atụ, na arusi ndị mba ozọ ha na-eefe kpasuo m iwe?” **20** “Oge owuwe ihe ubi agafeela, leekwa na okochi agabigakwala, ma a zoputabeghi anyi.” **21** Ebe ọ bụ na a zopịara ndị m, ọ bukwa m ka azopịara. Anam eru uju, oke egwu jisikwara m aka ike. **22** Ọ pụtara na o nweghi mmanu otite na-eme ka onya laa di na Gilead? Ọ bụ na e nkwaghị dibia no n’ebe ahụ? Gini mere o nweghi ogwugwo diri ndi m n’ihi mmeru ahụ ha niile?

9 Ọ gaara adi m mma ma a si na isi m bu isi iyi, ebe mmiri si asoputa; ọ gaara adi m mma ma a sikwa na anya mmiri akwa juputara m n’anya. Agaara m akwagide akwa ehie na abali n’ihi ndi m niile e gburu egbu. **2** Ọ gaara adi m mma ma a si na m nwere ulo ndi ije e wuru n’ime ozara. Ka m nwee ike hapu ndi m site n’ebe ha no puo. N’ihi na ha niile bu ndi na-akwa iko, igwe ndi na-ekwesighi ntukwasị obi. **3** “Ha na-ekwe ire ha dika uta, igbapu okwu ugha dika aku; Ọ bughị site n’eziokwu ka ihe ji agara ha nke oma n’ala ahụ. Ha na-esite n’otu mmehie gaa n’ozo; ọ dikwaghị mgbe ha ji mara m,” otu a ka Onyenwe anyi kwuputara. **4** “Lezie anya, gbaara enyi gi oso. Atukwasikwala nwanne gi obi. N’ihi na nwanne obula na-aghọ aghughọ. Ndi enyi niile bukwa ndi nkwuto. **5** Enyi na-aghogbu enyi ya, ọ dikwaghị onye na-agwa

ibe ya eziokwu. Ha azuola ire ha ikwu naani okwu ugha; ha emeekwala ka ike gwu anu ahụ ha ime mmehie. 6 I bi n'etiti aghugho. Ha jukwara imara m n'ime aghugho ha.” Otu a ka Onyenwe anyi kwuputara. 7 Ya mere, ihe ndi a ka Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile kwuru, “Lee, aga m anucha ha, nwaa ha onwunwa. Gini ozo ka m kwesiri ime n'ihi mmehie ndi m? 8 Ire ha na-egbu dika aku. O bu naani okwu aghugho si na ya aputa. Ha ji onu ha na-agwarita ibe ha okwu udo, ma n'ime obi ha, ha na-esiritara onwe ha onya igbudu.” 9 Otu a ka Onyenwe anyi kwuputara si, “M ga-aghara ita ha ahuhu n'ihi ihe ndi a niile? M ga-ahapu iboro onwe m obo megide mba di otu a?” 10 Aga m ano n'elu ugwu ukwu kwa akwa. N'ebe ahụ ka m ga-anọ kwaa uwa m n'ihi ebe ita nri nke anumanu ndi ahụ di n'ozara. Ha togboro n'efu. O dighi onye na-ejehari n'ime ya. A naghị anukwa olu anu ulo n'ebe ahụ. Umụ nnunụ efusiala. Otu a kwa, umu anumanu alaala. 11 “Aga m eme ka Jerusalem ghoo ebe a na-awufu unyi. O ga-aghoo ebe nkita ohia na-awaghari na-achọ nri. Aga m ekposa obodo niile nke Juda. O dikwaghị onye ga-ebi na ya.” 12 Olee onye ahụ maara ihe, nke nwere ike ighota ihe ndi a niile? Onye ka Onyenwe anyi ziri ihe ndi a, nke ga-akowa ya? Gini mere e ji bibie ala a, kposaa ya, mee ka o togboro n'efu dika ozara mmadu na-enweghi ike igafe? 13 Onyenwe anyi kwuru si, “O bu n'ihi na ha agbakutala iwu ahụ m nyere ha idebe azu. Ha juru irubere m isi, jukwa igbaso iwu m. 14 Kama, ha na-agbaso isiike nke obi ha, ha gbasoro chi Baal dika nna nna ha si kuziere ha.” 15 N'ihi ya, nke a bu ihe Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile,

Chineke nke Izrel kwuru, “Lee, aga m eme ka ndị a rie nri na-akụ ilu. Ha ga-añụkwa mmiri e tinyere nsi. **16** Aga m ekposa ha na mba niile nke ụwa. Ha ga-ebi na mba nke ha na nna ha na-amaghị. Aga m eji mma agha chụọ ha ọsọ tutu ruo mgbe m bibiri ha niile.” **17** Otu a ka Onyenwe anyị, Onye pụrụ ime ihe niile kwuru, “Tugharianụ uche unu ugbu a. Kpọonụ ụmụ nwanyị ndị ọrụ ha bụ ịbụ abụ akwa. E, zienụ ozi ka ndị ọkachamara n’etiti ha bịa. **18** Ha bịa ngwangwa kwaa akwa n’ihi anyị, tutu anya mmiri akwa ejupụta ha n’anya, tutu anya mmiri akwa esite anyị n’anya na-asọda ruo na ntị anyị. **19** Olu ụzụ ịkwa akwa ka a nūrụ site na Zayon ‘Lee ka anyị si laa n’iyi! Lee ka ihe ihere anyị si dị ukwu! N’ihi na anyị hapụrụ ala anyị, n’ihi na ha etikposịala ebe obibi anyị niile.” **20** Ugbu a, nūrụnụ okwu Onyenwe anyị, unu ụmụ nwanyị, megheenu ntị unu nūrụ okwu si ya n’ọnụ. Kuzierenụ ụmụ unu ndị inyom otu e si eti mkpu akwa, kuziekwaranụ ibe unu abụ akwa. **21** N’ihi na ọnwụ abatala n’etiti anyị, o si na oghereikuku niile nke ụlọ anyị bata n’ebe niile e wusiri ike nke ala anyị. O gbuola ụmuntakiri ndị na-ejeghari n’okporoụzọ, gbukwaa ụmụ okorobia ndị na-anọ n’ama. **22** Gwa ha, si, “Otu a ka Onyenwe anyị kwubiri, “Ozu ndị nwurụ anwụ ga-atọgborọ dika unyi e kpofuru n’ohia, dika ukwu ọka nke e gbuturu n’azụ onye na-aghọ mkpuru ubi, nke ọ dighi onye ga-achikota ha.” **23** Otu a ka Onyenwe anyị kwuru, “Ka onye maara ihe hapu inya isi n’ihi amamihe ya, ka onye di ike ghara inya isi n’ihi idi ike ya, ka ọgaranya hapukwa inya isi n’ihi iba uba nke akụ ya, **24** kama, onye obula na-anya isi, ya nyaa isi

n'ihì nke a: na o nwere uche ìghòta na mụ onwe m bụ, Onyenwe anyị nke na-eme obi ebere, na-ekpe ikpe ziri ezi na ezi omume n'ụwa. N'ihì n'ìhe ndị a ka m na-enwe obi ụtọ,” ka Onyenwe anyị kwubiri. **25** “Lee, ụbọchị ahụ na-abịa,” ka Onyenwe anyị kwupụtara, “mgbe m ga-ata ndị ahụ niile nke e biri ugwu naanị n'anụ ahụ ha ahụhụ. **26** Ya bụ ndị Ijìpt, Juda, Edòm, Amòn, na Moab, na ndị ahụ niile bi n'òzara n'ebe dị anya. N'ihì na, n'ezie, mba ndị a niile bụ ndị a na-ebighị ugwu. Ọ bụladị ụlọ Izrel niile bụ ndị a na-ebighị ugwu n'ime obi ha.”

10 N'urụnụ ìhe Onyenwe anyị na-agwa unu, ụmụ Izrel. **2** N'ihì na otu a ka Onyenwe anyị kwuru, “Unu amụtala ụzọ ndị mba ọzọ, unu atụkwala ụjọ ìhe ìrìbama niile nke na-apụta ìhe na mbara eluigwe, ọ bụ ezie na ndị mba dị ìche ìche na-atụ ha ụjọ. **3** N'ihì na omenaala ndị mmadụ ahụ abaghị uru. Ha na-aba n'òhịa gbute osisi, nke onye ìka osisi na-eji anyụike pịara ha ìhe. **4** Ha na-eji ọlọcha na ọlọaedo chọọ ìhe ahụ a pịrị apị mma, jiri mkpirisi igwe na ìtu kụọ ya ka o sie ìke, ka ọ ghara ìda. **5** Arụsị ha yiri osisi eguzobere n'ubi kukumba maka ìji chụọ anụ ufe ọsọ, ha adighị ekwu okwu. A na-ebugharị ha n'aka n'ihì na ha adighị eje ìje. Unu atụla ha egwu, n'ihì na ha apughị ìmerụ unu ahụ, ha enwekwaghị ìke ìmere unu ìhe ọma ọbụla.” **6** O nweghị onye dika gị, Onyenwe anyị. Ì dī ukwu. Aha gị dī ukwu, na-arupụtakwa ìhe dī ìke. **7** Onye ka ọ bụ nke na-ekwesighị ìtụ gị egwu? Ọ bụ gị bụ eze mba niile. Ọ bụkwa gị ka e kwesiri ìtụ egwu. N'etiti ndị niile maara ìhe na mba niile, na n'alaeze niile, ọ dighị onye dika gị. **8** Ha niile bụ ndị na-enweghị uche na ndị

nzuzu. Ọ bụkwa arụsị osisi na-abaghị uru na-ezi ha ihe. **9**
 A na-esite na Tashish bubata ọlaocha e tipjaziri nke ọma,
 site na Ụfaz bubata ọlaedo. Ihe ahụ nke ọka osisi piri, nke
 ndị ọkpụ ụzụ ọlaedo chọrọ mma ka a na-eyikwasị uwe na-
 acha anụnụ anụnụ, na uwe na-acha odo odo. Ọ bụkwa ndị
 ñka dị iche iche na-eme ha niile. **10** Ma naanị Onyenwe
 anyị bụ Chineke n'ezie. Ọ bụ Chineke dị ndụ, na Eze nke
 ebighị ebi. Mgbe iwe were ya, ụwa na-ama jijiji. Mba niile
 apughịkwa inagide iwe ya dị ọkụ. **11** “Ihe ndị a ka unu ga-
 agwa ha, ‘Chi ndị ahụ niile a na-esiteghị n’aka ha mee
 eluigwe na ụwa niile ga-ala n’iyi. A ga-ewezuga ha site
 n’ụwa na n’okpuru eluigwe niile.” **12** Ma Chineke sitere
 n’ike ya mee ụwa. Ọ tọrọ ntọala ụwa mee ka o guzosie
 ike site n’amamihe ya, ọ jikwa nghọta ya setipụ eluigwe
 niile. **13** Mgbe o bigbọrọ, mmiri niile nke dị n’eluigwe na-
 ebighịkwa. Ọ na-eme ka igwe ojii site na nsọtụ niile nke
 ụwa kwulie. Ọ na-ezipụ amụma mgbe mmiri na-ezo, na-
 esitekwa n’ụlọ nkwakọba ihe ya niile na-ewepụta ifufe.
14 Onye ọbụla bụ onye na-enweghị uche nke ihe ọmụma
 kọrọ. Emeela ka ihere mee onye ọkpụ ụzụ ọlaedo ọbụla
 site n’arụsị ọ kpurụ. N’ihi na oyiyi niile ọ na-akpụ bụ
 aghughọ; ha enweghị nkuume ọbụla n’ime ha. **15** Ha bụ
 ihe efu, na ihe ịkwa emo, mgbe ikpe ọmụma ha bjakwasiri
 ha, ha ga-ala n’iyi. **16** Ma Onye ahụ bụ Oke Jekọb adighị
 ka ihe ndị a, n’ihi na Ọ bụ ya na-eke ihe niile, tinyere
 Izrel bụ ebo nke ihe nketa ya. Onyenwe anyị, Onye pụrụ
 ime ihe niile bụ aha ya. **17** Chikọtaanụ ngwongwo unu
 niile; nọnụ na njikere ihapụ ala a, n’ihi na lee, ndị iro
 gbara unu gburugburu. **18** N’ihi na ihe ndị a ka Onyenwe

anyị kwuru, “N’oge a, aga m amafu ndị niile bi n’ala a. M ga-eme ka oke mkpagbu bjakwasị ha, meekwa ka ndị iro ha jide ha.” **19** Ahụhụ dijiri m n’ihi mmeru ahụ m meruru. Onya di m n’ahụ enweghi ogwugwo. Ma ana m akasi onwe m obi na-asị, “N’ezie, oria a dakwasiri m bu oria m, aga m edikwa ya.” **20** Ebibiela ulo ikwu m, e tibiiala udo ya niile. Umụ m ndi kom esitela n’ebe m no puo, ha anokwaghi ya. O dikwaghi onye foduru nke ga-enyere m aka isetipu ulo ikwu m, maobu onye ga-edoziri m ebe m ga-anọ zuo ike. **21** N’ihi na ndi ozuzu aturu a enweghi uche. Ha adighi ajuta ase site n’aka Onyenwe anyi, ya mere, na ihe adighi agara ha nke oma, igwe aturu ha niile agbasajakwala. **22** Gee nti, nuru! Lee ozi na-abia, oke uzu nke ogbaaghara site n’ala di n’ugwu, ime ka obodo niile nke Juda togboro n’efu, ghokwa ebe obibi nye nkita ohia. **23** O Onyenwe anyi, amaara m na uzọ mmadu adighi n’aka ya, na o bughị mmadu ka o dijiri ituziri onwe ya uzọ nke o ga-agbaso. **24** Ya mere, Onyenwe anyi, site n’uzo nke ikpe ziri ezi doo m aka na nti, ma o bughị site n’iwe gi, ma o bughị ya, i ga-eme ka m ghoo ihe efu. **25** Wukwasị onuma gi n’elu mba niile di iche iche bu ndi na-amaghi gi, wukwasikwa ya ndi ahụ niile na-adighi akpoku aha gi. N’ihi na ha eripiala Jekob, ha eripiala ya kpamkpam, bibiekwa ebe obibi ya.

11 Nke a bu okwu nke si n’ebe Onyenwe anyi no bjakwute Jeremaya, **2** “Gee nti n’ihe niile metutara ogbugba ndu a, gwakwa ndi Juda, na ndi bi na Jerusalem. **3** Gwa ha na nke a bu ihe Onyenwe anyi, Chineke Izrel kwuru, ‘Onye a buru onu ka mmadu ahụ bu nke na-adighi edebe ihe

niile banyere oḡbūḡba ndū a, 4 bū nke m nyere nna nna unu ha, mgbe m si n'Ijīpt, site n'oke oḡkū e ji agbaze igwe, kpḡḡḡta ha.' Asīrī m, Ruberenū m isi, meekwa ihe niile m nyere unu n'iwu, unu ga-abū ndī m, mū onwe m kwa ga-abūkwa Chineke unu. 5 'Mgbe ahū, aga m emezu iyi ahū m nūūrū nna nna unu ha, inye ha ala mmiri ara ehi na mmanū aḡū na-eru na ya,' ya bū, ala ahū unu bi n'ime ya taa." Azara m sī, "Amen, Onyenwe anyī." 6 Onyenwe anyī sīrī m, "Kpḡsaa okwu ndī a n'obodo Juda niile, na n'okporoḡzḡ Jerusalem niile, 'Geenū ntī n'iwu nke oḡbūḡba ndū ahū, ma mezuo ihe o kwuru. 7 Site n'oge ahū m si n'ala Ijīpt kpḡḡḡta nna nna unu ha ruo taa, adḡḡla m unu aka na ntī mgbe mgbe sī, "Ruberenū m isi." 8 Ma ha jūrū ige ntī. Ha akpḡkwaghī okwu m mkpa dīrī ha. Kama ha jegharīrī n'isiike nke obi oḡḡḡ ha. O bū nke a mere m ji mee ka oḡbūḡbū ḡnū niile nke ya na oḡbūḡba ndū ahū so bīakwasī ha, dīka m buru ūzḡ nye n'iwu, ma ihe ndī a emeghī ka ha jezie ije." 9 Mgbe ahū, Onyenwe anyī gwara m sī, "Achḡḡḡtala na-enwere njikḡta na igba izu mmegide n'etiti ndī Juda na ndī bi na Jerusalem. 10 Ha alaghachila azū n'udī mmehie ahū nna nna ha mehiera, bū ndī ahū jūrū ige ntī n'okwu m. Ha agbasoola chi ndī oḡḡ na-efe ha. Ūḡ Izrel na ūḡ Juda adīghī edebekwa oḡbūḡba ndū ahū mū na nna nna ha gbara. 11 N'ihī ya, nke a bū ihe Onyenwe anyī kwuru, 'Aga m eme ka mbibi, nke ha na-enweghī ike igbanarī, bīakwasī ha. O burūkwa na ha akpḡkuo m agaghī m aḡa ntī. 12 Ndī obodo Juda na ndī bi na Jerusalem ga-apū kpḡkuo chi ndī ahū niile ha na-achūrū aja ihe nsure oḡkū

na-esi isi uto, ma chi ndi a agaghi enyere ha aka mgbe mbibi a biakwasiri ha. **13** Gi, bu Juda, nwere otutu chi di iche iche dika obodo di n'ime gi si di otutu. Ebe ichu aja i wukwara n'ih i churu chi ahụ na-eweta ihere bu Baal aja ihe nsure oku na-esi isi uto, dikwa otutu dika okporozozo di na Jerusalem.' **14** "Ekperela ndi a ekpere, ariokwala ariri o bula n'ih ha. N'ih na agaghi m ege nti mgbe ha ga-akpoku m n'oge ihe mgbu ha. **15** "Gini ka onye m huru n'anya na-eme n'ime ulonso ukwu m, mgbe ya na otutu ndi ozo na-ejikota onwe ha n'otu itu atumatu ihe ojo? Anu e doro nsu apughi ime ka ahuhu unu kwesiri inata hapu ibiakwas unu. A si na o si otu a diri, mgbe ahụ, unu puru inuri onu mgbe unu na-eme ihe ojo unu." **16** Aha Onyenwe anyi nyere gi bu Osis oliv di ndu, nke na-amị mkpuru mara mma. Ma o bu olu mkpotu nke oke mmiri ozuzo ka o ga-iji mukwas gi oku; alaka gi ga-agbajisikwa. **17** Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile bu onye ahụ kunyere gi n'ala, e nyela iwu na mbibi ga-abiakwas gi, n'ih na ndi Izrel na Juda emeela ihe ojo, kpasuo m iwe site n'ichu aja ihe nsure oku na-esi isi uto nye Baal. **18** O bu Onyenwe anyi kpughere izuzu ojo ha nye m; amatakwar m ihe ha na-ezube, n'ih na o gosiri m ya n'oge ahụ. **19** Mu onwe m di ka nwa aturu di nwayo nke e du na-aga ebe a ga-egbu ya. Ma aghotaghi m na o bu m ka ha zubereri nzube ojo megide. Ha kwuru si, "Bianu ka anyi bibie osisi a na mkpuru ya. Ka anyi site n'ala ndi di ndu wezuga ya, ka a hapu ichetakwa aha ya ozo" **20** Ma gi, Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile, i bu onye na-ekpe ikpe ziri ezi, na-anwaputakwa obi

mmadu na mmuo ya. Mee ka m hu mgbe i ga-abo obo megide ha, n'ihu na o bu n'aka gi ka m na-etinye okwu a metutara m. **21** Ya mere, nke a ka Onyenwe anyi na-ekwu banyere ndi Anatot ahụ na-achọ inapụ gi ndu gi, ndi ahụ na-asị gi, "Ebukwala amuma site n'aha Onyenwe anyi ka i ghara inwu n'aka anyi." **22** N'ihu nke a Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile kwuru, si, "Aga m ata ha ahuhu. Umụ okorobia ha ga-anwu site na mma agha, unwu ga-egbukwa umu ha ndi ikom na ndi inyom. **23** O nweghi ndi ga-afodu ndu n'ime ha n'ihu na a ga-eme ka oke mbibi biakwasị ndi Anatot n'afọ ahụ m ga-ata ha ahuhu."

12 Onye ezi omume ka i bu mgbe niile, gi Onyenwe anyi, mgbe obula m butere ikpe bia n'ihu gi. Ma achoro m igwa gi okwu banyere ikpe ziri ezi gi: Gini mere ihe ji agara ndi ajo omume nke oma? Gini mere ndi na-agho aghugho ji ebi ndu enweghi nsogbu obula? **2** I kupa ha ka osisi, ha agbaala mgborogwu; ha na-etokwa na-ami mkpuru. I no nso mgbe niile nonu ha, ma i no n'ebe di anya n'obi ha. **3** Ma gi onwe gi maara m Onyenwe anyi; i na-ahu m, na-anwaputakwa echiche niile m na-eche banyere gi. Dokpuru ha dika aturu a ga-egbu egbu. Doo ha iche nye ubochi ahụ a ga-egbu ha. **4** Ruo ole mgbe ka ala ga-eru uju? Ruo ole mgbe ka ahija di n'ubi ga-anogide na-akponwu? Umụ anumanu na nnunu na-anwuchasi n'ihu na ndi bi n'ala ahụ bu ndi na-emebi iwu. Ma ndi mmadu ahụ na-ekwu si, "O gaghị ahụ ihe ga-adakwasị anyi." **5** "O buru na ndi ji ukwu ha agba oso emerie gi n'oso nke gi na ha gbara, i si aña chee na gi na ndi ji inyinya agba oso nwere ike igbakota oso iso mpi? O buru na i so ngongo

n'ala ebe udo di, i ga-esi a'naa ghara iso ngongo n'ohia di n'akuku osimiri Jodan? **6** Lee, o buladi umunne gi, ndi ezinaulo nke aka gi, ararala gi nye. Lee, ha eweliela oke olu iti mkpu megide gi. Atukwasila ha obi, o buladi mgbe ha na-ekwu okwu oma banyere gi. **7** "Aga m agbakuta ulo m na ihe nketa m hoputara nye onwe m azu. Aga m ewere onye ahụ m huru n'anya nyefee ya n'aka onye iro ya. **8** Ihe nketa m aghoro'ola m, ihe dika odum no n'ohia, O na-agbo uja megide m; ya mere, m ji kpo'ya asi. **9** O bu na ihe nketa m aghobeghi nnunu ugo turu agwa nye m nke otutu ugo gbara gburugburu na-emegide ya? Gaanu, kpo'kota umu anu ohia niile, mee ka ha zukoo bia dorie nri. **10** Otutu ndi ozuzu aturu ebibiela ubi vaini m. Ha azoto'ola ubi m n'okpuru ukwu, ha emeela ka ubi m mara mma gho'ozara togboro n'efu. **11** Ha emeela ya ka o gho'oze ebe togboro n'efu; e, o gho'ola ebe kporo nku n'ebe togboro n'efu n'ihu m. Ala ahụ niile ga-atogborokwa n'efu, n'ihu na o nweghi onye obula ihe banyere ya na-emetu n'obi. **12** Ndi mbibi ga-ajuputa n'elu ebe niile di elu nke ozara, n'ihu na mma agha Onyenwe anyi ga-esite n'otu nsotu ala ahụ ruo na nsotu nke ozo, ripia ndi niile di na ya. O nweghi onye obula udo ga-adiri n'ala ahụ. **13** Ha ga-agma mkpuru oka wiiti, maobu ogwu ga-epuru ha. Ha ga-adogbu onwe ha n'oru ma ha agaghi enweta ihe obula. Ya mere, ka ihe ihere unu ghotara dika ihe ubi diri unu, n'ihu na ahuhu ndi a sitere n'iwe di oku nke Onyenwe anyi." **14** Ihe ndi a ka Onyenwe anyi kwuru, "Ma banyere ndi agbataobi ojo' m ahụ niile, bu ndi na-apunara ndi m Izrel ihe nketa ahụ m nyere ha. Aga m

esite n'ala ha hopu ha. Aga m esitekwa n'etiti ha hopu ụlọ
Juda. **15** Ma mgbe m hopuchara ha, aga m emesịa meere
ha ebere, meekwa ka onye ọbụla n'ime ha laghachikwa
n'obodo nke aka ya. Ha ga-enwetakwa ihe nketa ha niile.
16 Ọ burukwa na ha amuta ụzọ niile nke ndị m nke oma,
na iji aha m n'ụọ iyi, na-asị, 'Dịka Onyenwe anyị na-adị
ndụ,' dịka ha si kuziere ndị m iji aha Baal na-anụ iyi, aga
m eme ka ha guzosie ike n'etiti ndị m. **17** Ma ọ buru na
mba ọbụla aju ige ntị, aga m ehopu ha kpamkpam, laa ha
n'iyi." Otu a ka Onyenwe anyị kwubiri.

13 Ihe ndị a ka Onyenwe anyị gwara m, "Gaa, zuta
mgbado ukwu akwa ọcha nke a na-eke n'ukwu. I zutachaa
ya, kekwasị ya n'ukwu gi. Ma ekwekwala ka o metu na
mmiri." **2** Ejere m zuta aji ahụ dịka Onyenwe anyị kwuru,
kee ya n'ukwu m. **3** Mgbe ahụ, okwu Onyenwe anyị
bịakwutere m nke ugboro abụọ, si m, **4** "Were aji ahụ
ị zutara, nke i kekwasịrị n'ukwu gi, bilie, jee n'osimiri
Yufretis. I ruo, zoo ihe okike ukwu ahụ na mgbawa
nkume di n'ebe ahụ." **5** Ya mere, apuru m, jee, zoo ya
na Yufretis dịka Onyenwe anyị gwara m. **6** Mgbe otutu
ubochi gasiri, Onyenwe anyị gwara m okwu si m, "Bilie,
jeghachi Yufretis. I jeruo, weputa aji ahụ m si gi zoo
n'ebe ahụ." **7** Ya mere, agara m Yufretis, gwuputa aji ahụ
site n'ebe m zoro ya, ma mgbe m weputara ya, ahuru
m na o mebiela, na ọ bakwaghị uru ọbụla. **8** Mgbe ahụ,
okwu Onyenwe anyị ruru m ntị, si, **9** "Otu a ka Onyenwe
anyị kwuru, 'N'otu aka ahụ, mu onwe m ga-ebibi mpako
Juda na oke mpako Jerusalem. **10** Ndị ajọ omume ahụ, bu
ndị juru ige ntị n'okwu m, ndị ahụ na-ejeghari n'isiike

nke obi ha na-agbaso chi ndi ọzọ na-efe ma na-akpọkwa isiala nye ha. Ha ga-adịka belit a, nke na-abakwaghi uru ọbụla. **11** N'ih i na dika belit mmadu kere n'ukwu ya si arapara ya n'ukwu, otu a ka m si mee ka ulo Izrel niile, na ulo Juda niile rapara m n'ahu,' ime ka ha ghoo ndi m, ndi a ga-esite na ha bulie aha m elu, nye m otuto na nsopuru. Ma ha ajula ige nti." Otu a ka Onyenwe anyi kwuputara. **12** Si ha, "Otu a ka Onyenwe anyi, Chineke Izrel kwuru: A ga-agbaju karama akpukpo obula mmanya. O buru na ha si gi, 'O bu na anyi amaghi na a na-agbaju karama akpukpo obula mmanya?' **13** Mgbe ahụ gwa ha, 'Ihe ndi a ka Onyenwe anyi na-ekwu, Aga m eme ka ndi bi n'ala a nubiga mmanya oke, ma onye eze na-anokwasị n'ocheeze Devid, ma ndi nchujaja, na ndi amuma niile bi na Jerusalem. **14** Aga m atupiakwa ha, otu onye n'elu ibe ya, nna na umu ya n'elu ibe ha kwa. Agaghi m ekwe ka obi omiko, maobu obi ebere gbochie m ibibi ha.'" Otu a ka Onyenwe anyi kwubiri. **15** Nurunu, geekwanu nti, unu ebulila onwe unu elu, n'ih i na Onyenwe anyi ekwuola ya. **16** Nyenu Onyenwe anyi Chineke unu nsopuru. Tupu o mee ka ochichiri dakwasị unu; tupu unu akpobie ukwu unu n'elu uguwu gbara ochichiri. Unu na-ele anya ihè ma o ga-eme ka ihe ahụ ghoo unu oke ochichiri. O ga-agbanwe ihe ahụ, mee ka o ghoo onyinyo onwu. **17** Ma o buru na unu aju ige nti. O bu na nzuzo ka m ga-anokwaa akwa n'ih i mpako unu. Anya mmiri ga-esi m n'anya puta; anya mmiri ga-esi na ya na-eruda nke ukwu n'ih i na igwe aturu Onyenwe anyi ka a ga-adota n'agha. **18** Gwanu eze na nne eze okwu si ha, "Sitenu n'ocheeze unu

riidata, n'ihhi na okpueze oma unu ga-esi n'isi unu dapu.”

19 A ga-emechi obodo niile nke Negeb. O dikwaghi onye ga-emege ha. A ga-adotakwa Juda niile n'agha buru ha kpamkpam buga ha n'ala ozọ. **20** Welienu anya unu ka unu huru ndi ahụ si n'ugwu na-abia. Ebee ka igwe ewu na aturu ndi ahụ e tinyere unu n'aka no, igwe ewu na aturu ahụ unu ji na-anya isi? **21** Gini ka i ga-asị mgbe Onyenwe anyi mere ka ndi ahụ i gururu dika ndi enyi gi bia buso gi agha? Ihe mgbu nke ga-abiakwasị gi o gaghị adị ka ihe mgbu na-abiakwasị nwanyị ime na-eme? **22** Mgbe ahụ, i ga-ajukwa obi gi ajuju si, “Gini mere ihe ndi a ji dakwasị m?” O bu n'ihhi iba uba nke mmehie gi ka e ji dowaa uwe mwuda gi, meruo gi ahụ n'akuku ahụ gi niile. **23** Onye Kush o puru igbanwe akpukpo ahụ ya? Agụ o puru igbanwe akpukpo ahụ ya turu agwa agwa? N'uzo di otu a kwa, unu ndi ihe ojoo riri ahụ apughi ime ezi ihe. **24** “Aga m efesasi unu dika ahijia oka kporo nku, nke oke ifufe si n'ozara na-ebughari. **25** Nke a bu ihe unu fetara na nza, oke nke m kwadoro si n'aka m inye unu.” Otu a ka Onyenwe anyi kwubiri. “N'ihhi na unu echefuola m, tukwasị obi unu na chi okwu ugha di iche iche. **26** Ya mere, aga m ekpughepu uwe i yi n'ahụ, jiri ya kpuchie gi ihu, si otu a gbaa gi oto. Ihere ga-emekwa gi. **27** Mgbe ahụ, ikwa iko gi niile ga-aputa ihe ya na aguu ihe ojoo niile na-agu gi, na onodu enweghi ihere nke igba akwuna gi niile! N'ihhi na ahula m omume ruru aru gi niile, nke i na-eme n'elu ugwu, na n'ime ohia. Ahuhu diri gi, Jerusalem! Ruo ole mgbe ka i ga-anogide n'ime adighi ocha gi?”

14 Nke a bụ okwu Onyenwe anyị, nke rutere Jeremaya banyere ụkọ mmiri. **2** “Juda na-eru ụjụ, ndị bi n’obodo ya niile na-ahujukwa anya. Ha na-akwa akwa n’ihi ala ahụ, ụda ịkwa akwa ha eruokwala Jerusalem. **3** Ndị a-na-asọpuru na-ezipu ndị ohu ha ịga chọta mmiri. Ha na-aga n’olulu mmiri ma o nweghi mmiri ha na-achota. Ha bu ite nke mmiri oḅula na-adighi n’ime ya na-alota. Ha ji aka ha kpuchie isi ha n’ihi ida mba nke obi na n’ihi onodu obi oḅo nke ha no n’ime ya. **4** Ala na-agbawa n’ihi enweghi mmiri ozuzo. Ndị oru ubi na-ekpuchikwa isi ha n’ihi obi oḅo ha. **5** O buladi nne ele, nke no n’ohia, na-ahapu nwa ohuru ya, n’ihi na ahia ndu adighi. **6** Inyinya ibu ohia na-eguzokwa n’elu ebe di elu nke ahia na-adighi. Ha na-eku ume na-ekupu ngwangwa, ngwangwa, dika nkita ohia; anya ha adabamiela ha n’isi n’ihi ahughi ahia ndu ha ga-ata.” **7** O bu ezie na mmehie anyi na-agbagide anyi ama, Onyenwe anyi, biko ruo oru gi n’ihi aha gi. Anyi emehiela megide gi. Ndaghachi azu anyi site n’ebe i no dikwa ukwu. **8** Gi, onye bu olileanya Izrel. Onye Nzoputa ya n’oge ahuhu, ginị mere i ji nodu dika onye obia n’ala a, dika onye ije nke na-anọ naani onodu otu abali? **9** Ginị mere i ji nodu dika onye ihe mere na mberede, dika dike nke na-enweghi ike izoputa? Onyenwe anyi, i no n’etiti anyi; o bukwa aha gi ka a kpokwasiri anyi. Ahapukwala anyi! **10** Ihe ndi a bu okwu Onyenwe anyi kwuru banyere ndi a, “Ha huru mwaghari n’anya nke ukwu. Ukwu ha adighi anokwa n’otu ebe. N’ihi nke a, ihe banyere ha adighi atokwa Onyenwe anyi utu. Ugbu a kwa ka o na-echeta ajo omume ha, o ga-atakwa ha ahuhu n’ihi

mmehie ha.” **11** Mgbe ahụ, Onyenwe anyị siri m, “Ekpela ekpere n’ihi odimma ndi a. **12** O bu ezie na ha na-ebu onu, agaghị m ege nti n’akwa ha; o burukwa na ha achuoro m aja nsure oku, maobu aja mkpuru onyinye, agaghị m anabata ha. Kama, aga m eji mma agha na unwu, na oria di iche iche bibie ha.” **13** Ma asiri m, “Ewoo, Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi! Lee na ndi amuma na-asi ha, ‘Unu agaghị ahụ mma agha anya, maobu hu ahuhu nke unwu na-eweta, n’eziokwu, aga m enye unu udo nke na-adigide adigide n’ebe a.” **14** Mgbe ahụ, Onyenwe anyi gwara m okwu si, “Ndi amuma ahụ na-ebu amuma ugha n’aha m. O bughị m hoputara ha, o bughị m gwara ha okwu, o bukwaghị m ziri ha. O bu amuma ugha ka ha na-eburu unu, amuma ugha nke ohu ugha, na nke igba afa, na nke na-enweghi isi, na nke si n’obi ha nke aghugho juputara. **15** Ya mere, ihe ndi a ka Onyenwe anyi kwuru banyere ndi amuma ahụ na-ebu amuma n’aha m. O bughị m ziteere ha, ma ha nogidere na-asi, ‘Mma agha na unwu enweghi ike ibiara ala a nso.’ Ndi amuma a niile ka a ga-ebibi site na mma agha na unwu. **16** A ga-esitekwa n’ulo tupu ndi ahụ niile ha na-eburu amuma n’okporozo Jerusalem n’ihi unwu na mma agha. O nweghi onye ga-eli ha, maobu ndi nwunye ha, maobu umu ha ndi ikom na ndi inyom. N’ihi na aga m awukwasị ha ihe ojojo ahụ niile ruuru ha. **17** “Gwa ha okwu ndi a, “Ka anya mmiri si n’anya m na-eruda ehie na abali, na-akwusighi akwusi, n’ihi ndi m, n’ihi ada ndi m, nke na-amaghị nwoke, ndi hurula ahuhu di ukwu, ndi e tiputara onya joro njo. **18** O buru na m apuo jee n’ime ime obodo ana m ahụ ndi e

ji mma agha gbuo; Ọ bụrụ na m abata n'obodo ukwu, ana m ahụ mbibi nke ụnwụ wetara. Ma onye amụma ma onye nchụaja agaala n'ala nke ha amaghị.” **19** I jula Juda kpamkpam? Ọ pụtara na ihe banyere Zayon adighi atokwa gi uto? Gini mere i ji tigbuo anyi ruo na ogwugwo adighikwa nye anyi? Anyi lere anya udo, ma o dighi ezi ihe bira; anyi lere anya ogwugwo, ma lee, ihe anyi huru bu oke egwu. **20** Onyenwe anyi, anyi nabatara ajo omume anyi, na ikpe mara nna nna anyi ha; n'ezie, anyi onwe anyi emehiekwala megide gi. **21** Eleli anyi anya, n'ihia aha gi. Ekwela ka ocheeze gi di ebube buru ihe a na-adighi asopuru. Cheta ogbugba ndu nke anyi na gi gbara; emebikwala ya. **22** O di chi ihe efu nke ndi mba ozu nwere ike ime ka mmiri zoo? Mbara eluigwe o puru ime ka mmiri zoo site n'ike aka ya naani? Mba! O bu gi, Onyenwe anyi Chineke anyi puru ime ihe ndi a. N'ihia nke a, olileanya anyi di n'ime gi, n'ihia na o bu gi na-eme ihe ndi a niile.

15 Mgbe ahụ Onyenwe anyi gwara m okwu si m, “Ọ bụrụ na Mosis na Samuel aputa bira guzo n'ihu m, udididi obi m agaghị agbanwe n'ebe ndi a no. Chupu ha n'ihu m. Mee ka ha si n'ebe a puo. **2** Ọ bụrụ na ha ajuo gi si, 'Ebee ka anyi ga-aga?' Gwa ha na ihe ndi a ka Onyenwe anyi kwuru, “Ndi e debere n'ihia onwu ga-anwu, ndi e debere n'ihia mma agha ka mma agha ga-egbu; ndi e debere n'ihia unwu ka unwu ga-egbu, otu a kwa, ndi e debere n'ihia idota n'agha, ka a ga-adota n'agha buru ha gaa mba ozu.’ **3** “Aga m ezite udi mbibi anu megide ha: mma agha nke ga-egbu ha, nkita ga-adokpuru ozu ha puo, umu anu ufe

na ụmụ anụ ọhịa dị iche iche ga-eripịa ha, ma bibiekwa ha.” Otu a ka Onyenwe anyị kwubiri. **4** Aga m eme ka ha ghọọ ihe a na-asọ oyi n’alaeze niile nke ụwa, n’ihi ihe Manase nwa eze Hezekaya nke Juda mere na Jerusalem. **5** “Onye ga-enwe ebere n’ahụ gị, gị Jerusalem? Onye ga-eru ụjọ n’ihi ihe ga-adakwasị gị? Onye ga-apụta guzo iju ajụju banyere otu ihe si agara gị? **6** Gị onwe gị ajụla m,” ka Onyenwe anyị kwupụtara. “Ị nọgidela na-adaghachi azụ. Ya mere, aga m ebikwasị gị aka, bibie gị. Ike m ji akwụsị gị ka ị ghara ịdaghachi azụ agwula m. **7** Aga m eji ihe e ji afụcha ọka fụchaa ha n’ọnụ ụzọ ama nke ala ahụ. Aga m eme ka mbibi bjakwasị ndị m, nke ga-eme ka ha gbara aka ụmụ, n’ihi na ha esitebeghi n’ụzọ ojọọ ha chigharịa. **8** Aga m eme ka ọnụọgụgụ ụmụ nwanyị di ha nwurụ baa ụba. Ha ga-ehi nne karịa aja dị n’ọnụ oke osimiri. N’etiti ehihie ka m ga-eme ka onye mbibi bjakwasị ndị bụ nne ụmụ okorobịa ha; na mberede ka m ga-eme ka nhuju anya na ihe oke egwu bjakwasị ha. **9** Nwanyị mụrụ ụmụ asaa ga-ada mba, kubie ume. Ọ ga-anwụ mgbe oge ya na-erubeghi, ihere ga-eme ya; ọ ga-abụkwa onye e wedara n’ala. Ma ndị fọdurụ ndụ ka m ga-eme ka ha nwụọ site na mma agha ndị iro ha.” Otu a ka Onyenwe anyị kwubiri. **10** Ahụhụ dijiri m, nne m, na ị mụrụ m, onye ya na ndị niile bi n’ala a na-alụ ọgụ, ma na-ese okwu. O nwebeghi onye m binyere ego, ọ dikwaghị onye binyere m ego, ma mmadụ niile na-akọcha m. **11** Onyenwe anyị kwuru si, “N’ezie, aga m anaputa gị n’ihi ezi ihe, aga m eme ka onye iro gị riọ gị aririọ n’oge ihe ojọọ na n’oge mkpagbu. **12** “Mmadụ o nwere ike igbaji igwe, ya bụ igwe e si n’akụkụ

ugwu bubata, maọbụ bronz? **13** “Aga m ewere ihe niile i nwere, ya na akụnuba gi, nye ya onye ga-akwata ha n’agha. Ọ gaghị akwụ gi ihe ọbụla. N’ihi na mmehie gi niile ejuputala n’ala a niile. **14** Aga m ewere gi nye ka i bụrụ ohu ndị iro gi. I ga-ebi n’ala i na-amaghị. N’ihi na a ga-esite n’iwe m mụnye ọkụ nke ga-eregbu gi.” **15** I maara O Onyenwe anyị, ya mere cheta m, lekọtaakwa m. Bọrọ m ọbọ megide ndị na-akpagbu m. Ewezugala m, biko, n’ihi na i bụ onye ogologo ntachiobi. Lee ka m si na-anata nkọcha n’ihi na m na-asọpuru gi. **16** Mgbe m chọputara okwu gi, eweere m ya rie dika nri. Ha toro obi m uto, burukwa ihe na-enye m onu, n’ihi na-akpokwasiri m aha gi, Onyenwe anyi Chineke Onye puru ime ihe niile. **17** O nwebeghi oge mu na ndi na-achi ochi nke ukwuu ji noko. Esokwaghi m ha nuriko onu. A noduru m onwe m n’ihi na aka gi dikwasiri m. I mekwara ka iwe juputa m n’obi n’ihi ajo omume ha. **18** Gini mere ihe mgbu m adighi akwusi akwusi? Gini mekwara onya m ji di njo na-apughị igwota ya? I diri m dika mmiri iyi na-arafu mmadu, dika isi iyi nke na-ekwesighi ntukwasị obi. **19** Ya mere, ihe ndi a ka Onyenwe anyi kwuru, “O buru na i chegharia, aga m etinyeghachi gi nonodu gi, ime ka i guzokwa n’ihu m. O buru na okwu si gi nonu aburu okwu kwesiri ntukwasị obi, okwu na-abughị okwu nzuzu i ga-abu onye na-ekwuchitere m onu m. Ndi a galaghachikwute gi ma i gaghị alaghachikwuru ha. **20** Aga m eme ka i diri ka mgbidi n’ebe ha no. I ga-abu mgbidi e wusiri ike, nke e ji bronz wuo. Ha ga-ebuso gi agha, ma ha agaghị emeri gi n’ihi na m nonyeere gi inaputa gi,

nakwa ịzọpụta gị,” Otu a ka Onyenwe anyị kwubiri. **21**
“Aga m anapụta gị site n’aka ndị ojọọ. Gbapụtakwa gị site
n’aka ndị na-enweghị obi ebere.”

16 Mgbe ahụ, okwu Onyenwe anyị ruru m nti, si, **2** “Ị
gaghị alutara onwe gị nwunye, ị gaghị amụtakwa ụmụ
ndị ikom na ndị inyom n’ebe a.” **3** N’ihi na otu a ka
Onyenwe anyị kwuru banyere ụmụ ndị ikom niile na
ụmụ ndị inyom niile a mụrụ n’ala a. Otu a ka ọ kwukwara
banyere nne na nna ụmuntakiri ndị a. **4** “Ha ga-anwụ site
n’ajọ ọrịa nke ga-egbu ha niile. O nweghị onye ga-eru
ujụ n’ihi ha, a gaghị elikwa ha. Kama ha ga-adị ka unyi e
kposara n’ala. Mma agha na ụnwụ ga-ala ha n’iyi, ozu ha
ga-abụkwa ihe oriri nye ụmụ anụ ufe na ụmụ anụ ọhịa
nke ụwa.” **5** N’ihi na ihe ndị a ka Onyenwe anyị kwuru,
“Abanyela n’ụlọ ọbụla a na-akwa ozu; abanyela maka iso
ha ruo ujụ, maọbụ maka igosi ha ebere, n’ihi na ewepụla
m ngozi m n’ihunanya m, na omijiko m site n’ebe ha nọ,”
otu a ka Onyenwe anyị kwuputara. **6** “Ma ndị ukwu na
ndị nta n’ime ha ga-anwụ n’ala a. O nweghị onye ga-eli
ha, maọbụ ruo ujụ n’ihi ha. O nweghị onye ga-akpucha isi
ya, maọbụ gbuo onwe ya mma n’ihi ha. **7** O nweghị onye
ga-eweta ihe oriri nye ndị zukoro maka ikasi ndị na-eru
ujụ obi. Nri agaghị adị ọ buladi nye ndị na-eru ujụ, n’ihi
onwu nna ha maọbụ onwu nne ha. Ọ dikwaghị onye ga-
enye ha ihe onunụ n’ihi ikasi ha obi. **8** “Abanyekwala
n’ụlọ ebe e nwere oriri soro ndị nọ n’ebe ahụ nọdu ala
iri ihe na inụ ihe onunụ **9** N’ihi na otu a ka Onyenwe
anyị, Onye puru ime ihe niile, onye bukwa Chineke Izrel
kwuru, ‘N’ihu gị, na n’oge ndị a niile ị di ndu, ka m ga-

eme ka ụzụ ọ́nụ na obi ụtọ, na olu ndị ikom na nke ndị inyom na-alụ di na nwunye kwụsị.’ **10** “Mgbe ị gwara ndị a ihe ndị a, ha ga-ajụ ị ajụsị, ‘Gịnị mere Onyenwe anyị ji kpebie izitere anyị ụdị oke ịla n’iyi di otu a? Gịnị bụ ihe ojọọ anyị mere? Gịnị bụ mmehie anyị mere megide Onyenwe anyị Chineke anyị?’ **11** Mgbe ahụ, ị ga-asa ha sị ha, ‘Ihe ndị a na-adakwasị unu n’ihi na nna nna unu ha gbakọtara m azụ,’ otu a ka Onyenwe anyị kwupụtara, ‘gbasoro, fee ma kpọkwa isiala nye chi ndị ọzọ. Ha jụrụ iso m, jụkwa idebe ihe m nyere ha n’iwu. **12** Ma unu emesoola m mmeso ojọọ karịa ụdị mmeso nna unu ha mesoro m. Lee ka unu niile n’otu n’otu si agbaso ụzọ isiike nke obi ojọọ unu chepụtara, kama irubere m isi. **13** Ya mere, aga m esite n’ala a tufuo unu. Aga m atụbanye unu n’ala ahụ unu na nna unu ha na-amaghị. Ebe ahụ ka unu ga-anọkwa fee chi ndị ọzọ ehie na abalị. N’ihi na agaghị m emere unu amara.’ **14** “Otu ọ di, ụbọchị ndị ahụ na-abịa,” ka Onyenwe anyị kwupụtara, “mgbe ndị mmadụ na-agaghị asịkwa ọzọ, ‘Dịka Onyenwe anyị na adị ndụ, bụ onye ahụ sitere n’ala Ijpt kpọputa ụmụ Izrel.’ **15** Ma a ga-asị, ‘Dịka Onyenwe anyị na-adị ndụ, bụ onye ahụ kpọputara Izrel site n’ala di n’ugwu, na mba ahụ niile ọ chụsara ha.’ N’ihi na aga m akpọtata ha n’ala ahụ m nyere nna nna ha. **16** “Ma ugbu a, aga m ezipu ọtụtụ ndị ọkụ azụ ka ha gaa jide ha.” Otu a ka Onyenwe anyị kwubiri. “Mgbe nke ahụ gasịrị, aga m ezipukwa ọtụtụ ndị na-achụ nta, ndị ga-esite n’elu ugwu ukwu niile na n’elu ugwu nta niile, na n’ọ́nụ mgbawara di na nkume niile, chụọ nta ha. **17** Ana m ahụzu ụzọ ha niile. O nweghị ihe

zoro ezo n'ebe m nọ. Anya m na-ahụzukwa mmehie ha niile. **18** Aga m akwughachi ha okpukpu abụọ n'ihị ajoy omume ha, na mmehie ha, n'ihị na ha ejirila oyiyi ihe arụ a piri api ha, nke na-enweghi ndu n'ime ya, meruo ala m. Ha emekwala ka arusi bu ihe aru juputa n'ihe nketa m.” **19** Onyenwe anyi, i bu ike m na ebe m e wusiri ike, ebe mgbaba m n'oge nsogbu. Mba niile nke uwa gagesite na nsotu uwa niile bjakwute gi. Ha ga-abiakwute gi si gi, “Nna anyi ha enweghi ihe obula kariakwa chi ndi na-abughi chi n'ezie. Ha bukwa chi na-abaghi uru, nke na-adighi ewetara ha ihe oma obula.” **20** Mmadu o puru imere onwe ya chi? E, ma chi ndi ahụ abughi chi. **21** “Ya mere, aga m eme ka ha mata. N'oge a ka m ga-eme ka ha mata ike m, na idi ike m. Mgbe ahụ, ha ga-amata na aha m bu Onyenwe anyi.

17 “E ji mkpisi igwe gbunye mmehie Juda, jikwa onu nkume siri ike a piri onu ya api, deputa n'elu mbadamba nkume, bu obi ha, nakwa n'elu mpi niile nke ebe ichu aja ha. **2** O buladi umu ha na-echeta ebe ichu aja ha, na ogidi a manyere n'ala n'ihị arusi Ashera, nke di n'ebe otutu osisi ndu na-etoko onu, ma n'elu ugu nta niile. **3** Ugu m, nke di n'ala ahụ, na ihe niile ha nwere, na akunuba ha ka m ga-eweta nye ndi ga-adota ha n'agha. Aga m enyekwa ha ihe niile ahụ di n'elu ugu, n'ihị mmehie gi, nke juputara n'ala gi niile. **4** Ihe nketa ahụ m nyere gi ga-efunari gi, n'ihị ihe i ji aka gi wetara onwe gi. Aga m emekwa ka i buru ohu ndi iro gi n'ala nke i na-amaghi, n'ihị na i kpasuola iwe m, o ga-adigidekwa ruo mgbe niile ebighi ebi.” **5** Ihe ndi a ka Onyenwe anyi kwuru, “Onye a

bụrụ ọ́nụ́ ka mmadụ́ ahụ́ bụ́ nke na-atụ́kwasí mmadụ́ ibe
 ya obi, onye olileanya ya dị́ n'inyeaka ga-esi n'aka mmadụ́
 rute ya aka, onye wezugara obi ya site n'ebe Onyenwe
 anyị́ nọ́. **6** Onye ahụ́ ga-adị́ ka osisi na-eto n'ala tọ́gbọ́rọ́
 n'efu. Ọ́ gaghị́ ahụ́kwa mgbe ọ́ dímma na-abị́ara ya. Ọ́ ga-
 ebi n'ebe niile kporọ́ nkụ́ nke ọ́zara, n'ala nnu nnu, ebe
 ndị́ mmadụ́ na-ebighị́. **7** “Ma ngozị́ na-adị́rị́ onye ahụ́ na-
 atụ́kwasí Onyenwe anyị́ obi ya. Onye ị́nya isi ya bụ́ n'ime
 Onyenwe anyị́. **8** Onye dị́ otu a ga-adị́ ka osisi a kụ́rụ́
 n'akụ́kụ́ iyi, nke mgbọ́rọ́gwụ́ ya na-awasa banye n'iyi ahụ́.
 Ujọ́ adighị́ atụ́ ya n'oge okpomọ́kụ́, akwụ́kwọ́ ndụ́ na-
 adigidekwa n'elu ya. Ọ́ dighị́ echegbu onwe ya n'afọ́ ụ́nwụ́
 dị́. Ọ́ dīkwaghị́ mgbe ọ́ na-akwụ́sị́ ị́mị́ mkpụ́rụ́.” **9** Obi
 mmadụ́ dị́ aghụ́ghọ́ karia ihe niile, o nwekwaghị́ ngwọ́ta.
 Onye pụ́rụ́ ighọ́ta ya? **10** “Mụ́ onwe m bụ́ Onyenwe anyị́
 na-enyocha obi, na-anwụ́pụ́ta ihe dị́ n'ime mmụ́ọ́, n'ihị́
 ị́kwụ́ mmadụ́ ụ́gwọ́ dīka ọ́rụ́ ya si dị́, na dīka ihe ruuru
 ya si dị́ n'ihị́ ọ́rụ́ ya.” **11** Dīka ọ́kwa si ekpokọ́ba akwa ọ́
 na-eyighị́, otu a ka ndị́ na-akpakọ́ba akụ́ n'ụ́zọ́ na-ezighị́
 ezi dị́. N'etiti ụ́bọ́chị́ ndụ́ ha, akụ́ ndị́ a ga-efunarí ha.
 N'ikpeazụ́ ha ga-aghọ́ ndị́ nzuzu. **12** Ocheeze dị́ ebube,
 nke e mere ka ọ́ dị́ elu site na mmalite, ka ebe nsọ́ anyị́
 bụ́. **13** Onyenwe anyị́, olileanya Izrel ka ị́ bụ́. A ga-emekwa
 ka ihere mee ndị́ na-agbakụ́ta gị́ azụ́. A ga-edekwa aha
 ndị́ ahụ́ niile si n'ebe ị́ nọ́ wezuga onwe ha n'ala, n'ihị́ na
 ha ewezugala onwe ha site n'ebe Onyenwe anyị́, isi iyi
 nke mmiri na-enye ndụ́, nọ́. **14** Onyenwe anyị́, ọ́ bụ́rụ́
 na i mee ka ahụ́ sie m ike aga m adị́ ndụ́. Ọ́ bụ́rụ́ na ị́
 zọ́pụ́ta m aga m abụ́ onye azọ́pụ́tara, n'ihị́ na ọ́ bu naanị́

gi ka m na-eto. **15** Ha nọ na-ajụ m ọnụ, na-asị m, “Olee ebe okwu Onyenwe anyị dị? Ya mezuonụ ugbu a!” **16** Ma esitebeghi m na i bu onye ozuzu aturu gi wezuga onwe m. I maara na o bughị ọchicho obi m ihu ubochi ahụ na-eweta ida mba. I maara udi okwu niile na-esite n’onu m na-apu. **17** A ghorola m ihe na-eyi egwu, n’ihi na i bu ebe mgbaba m n’ubochi mbibi. **18** Mee ka ihere mee ndi na-akpagbu m. Ekwekwala ka ihere mee m. Mee ka ha tuo ujo, ma chebe m site n’ihe egwu. Mee ka ubochi mbibi bjakwasị ha, werekwa okpukpu ihe mbibi abuo tipia ha. **19** Ihe a ka Onyenwe anyi gwara m, “Gaa, guzo n’onu uzọ ama obodo, ebe ndi eze Juda na-esi apu, ma na-abatakwa. Guzokwa n’onu uzọ ama ndi ozọ niile di na Jerusalem. **20** Gwa ha si, ‘Nuru onwu Onyenwe anyi, unu ndi eze Juda na ndi Juda niile, na ndi niile bi na Jerusalem, ndi na-esi n’onu uzọ a apu, na-abatakwa.’ **21** Ihe ndi a ka Onyenwe anyi kwuru, ‘Lezienu onwe unu anya ihu na unu ebughi ibu obula n’ubochi izuike; lezienu onwe unu anya ihu na unu esiteghi n’onu uzọ ama Jerusalem bufee ya. **22** Unu esitela n’ulo unu buputa ihe obula, unu arukwala oru obula n’ubochi izuike. Doonu ubochi izuike nsọ dika m nyere nna unu ha n’iwu. **23** Ma ha egeghi nti, maobu kpoọ ya mkpa ha. Ha bu ndi nti ike, ndi na-adighi ana nti n’ido aka na nti, maobu nabata ya. **24** Ma otu a ka Onyenwe anyi kwubiri, o buru na unu ga-elezi anya rubere m isi, hapu isi n’onu uzọ ama obodo a bufee maobu bubata ibu n’ubochi izuike, kama debe ubochi izuike nsọ, site narughị oru obula n’ime ya, **25** mgbe ahụ, ndi eze ndi ganokwasị n’ocheeze Devid ga-edu ndi na-ejere ya ozi na-

agafe na-abatakwa site n'ọnu ụzọ ama a. Ha na ndị na-ejere ha ozi ga-anọkwasi n'inyinya ha, na n'ụgbọ agha ha, mgbe ha si n'ọnu ụzọ ama a na-abata, ma na-apụ. Ndi Juda, na ndi bi na Jerusalem ga-esokwa ha n'azu. Aga m emekwa ka ndi mmadu biri n'obodo a ruo mgbe ebighi ebi. **26** Ndi mmadu ga-esite n'obodo niile nke Juda, na n'obodo nta gbara Jerusalem gburugburu; ha ga-esitekwa n'ala ndi Benjamin, na n'ala ndagwurugwu nke ugwu ndi ahụ di n'odida anyanwu, sitekwa n'ala Negev, na-ewebata onyinye aja nsure oku, na aja di iche iche, na onyinye oka, na onyinye ihe nsure oku na-esi isi utu, na onyinye ekele, n'ime ulo Onyenwe anyi. **27** Ma o buru na unu enupu isi ju idebe ubochi izuike nsọ, o buru na unu anogide na-ebubata ihe site n'onu uzọ ama Jerusalem n'ubochi izuike, aga m amanye onu uzọ ama niile di na Jerusalem oku, nke a na-apughị imenyu emenyu. O ga-erepiakwa ebe niile e wusiri ike na Jerusalem.”

18 Nke a bu okwu nke si n'ebe Onyenwe anyi no biakwute Jeremaya. **2** “Bilie, jee n'ulo okpu ite, ebe ahụ ka m ga-anọ zie gi ozi.” **3** Ya mere, ebiliri m jee n'ulo okpu ite, biakwute ya mgbe o no na-arụ oru na nkume ikpu ihe. **4** Ma ite ahụ o chorọ ikpu aputaghị dika okpu ite si choọ ya, n'ihia ya, o kpukotara uru ahụ ozo, malitekwa ikpughari ya. **5** Mgbe ahụ okwu Onyenwe anyi ruru m nti, **6** O siri, “O bu na m apughị ime unu dika okpu ite a mere, unu umu Izrel?” Otu a ka Onyenwe anyi kwubiri, “Dika uru si di n'aka okpu ite ahụ, otu a ka unu onwe unu si diri n'aka m, gi Izrel. **7** Mgbe obula m kposara na a ga-akwada maobu bibie, maobu si n'onodu ya hopu mba maobu

alaeze ọbụla, **8** ọ buru na mba ahụ m doro aka na nti esite na mmehie ha chegharja, a gaghi ebibi ya dika m si zube.

9 Ozo, o buru na m akposaa na a ga-ewuli mba ọbụla maobu alaeze ọbụla elu, kọkwa ya, **10** ọ buru na o mee ihe joro njo n'anya m, ju irubere m isi, agaghi m emere ya ihe oma ahụ m zubere imere ya. **11** “Ugbu a, gwa ndi Juda na ndi ahụ bi na Jerusalem, si, ‘Otu a ka Onyenwe anyi siri: Lee, ana m akwado mbibi nke ga-abiakwasị unu; ana m echekwa echiche ojoo megide unu. Ya mere, ka onye ọbụla n’ime unu site n’uzo ojoo ya chegharja, ya meekwa ka uzo ya na omume ya zie ezi.’ **12** Ma ha ga-aza si, ‘O nweghi isi! Anyi ga-anogide na-eme ihe ọbụla anyi cheputara n’echiche anyi, na-emekwa atumatu isiike nke obi ojoo anyi tuputara.’” **13** N’ihi ya ka Onyenwe anyi ji kwuo si, “Jutanu ajuju n’etiti mba niile, onye nuru ihe di otu a? Ndi m, Izrel, bu nwaagboghọ na-amaghi nwoke emeela ihe jogburu onwe ya. **14** O nweela mgbe mmiri oyi m mere ka o kpukotaa koru n’elu ugwu Lebanon? O nweela mgbe mmiri ya juru oyi, nke si n’ebe di anya na-asodata ji akwusi iso aso? **15** Ma ndi m echezola m. Ha na-achu aja nsure oku na-esi isi utu nye arusi na-enweghi isi, bu arusi ndi ahụ mere ka ha so ngongo n’uzo ha niile. Ha suru ngongo hapu igbasokwa uzo oma ahụ di site na mgbe ochie. Kama ha na-eje ije n’uzo ohia, nke na-enweghi ukpuru, nke a na-ewuzighi ewuzi. **16** Ala ha gatogboro n’efu. O ga-agho ihe iju anya ruo ebighi ebi. Ndi si n’akuku ya na-agafe ga-efufe isi ha, n’ihi na ihe ha ga-ahụ ga-eju ha anya. **17** Aga m achusa ha n’ihu ndi iro ha dika ifufe na-efe site n’owuwa anyanwu. Aga m agbakuta

ha azụ. Ha agaghị ahụkwa ihu m anya n'ụbọchị ahụ mbibi ga-abiakwasị ha.” **18** Ha siri, “Bịanụ ka anyị gbaa izu megide Jeremaya, n'ihị na izi iwu agaghị esite n'ebe ndị nchụaja nọ kwụsị, maọbụ ndumọdụ n'ebe ndị maara ihe, ma ọ bụkwanụ okwu site n'ebe ndị amụma nọ. Ya mere, bjanụ ka anyị were ire anyị buso ya agha, gharakwa ịna ntị n'okwu ọbụla nke ọ na-ekwu.” **19** Gee m ntị, Onyenwe anyị. Nụrụ ihe ndị na-ebo m ebubo na-ekwu megide m. **20** O kwesiri iji ajọ omume kwughachi ihe ọma? Ma lee na ha egwuolara m olulu. Chetakwa na m guzoro n'ihu gi ma rịọ gi arịrịọ n'ihị ha. Arịrịọ m bụ ka ị hapụ iweso ha oke iwe. **21** Ya mere, were ụmụ ha nyefee n'aka ụnwụ. Werekwa ha onwe ha nyefee n'aka mma agha. Mee ka ndị nwunye ha ghọọ ndị gba aka ụmụ na di. Meekwa ka e gbuo ndị ikom ha, ka mma agha gbukwaa ụmụ okorobia n'ogbo agha. **22** Mee ka e site n'ụlọ ha nụ mkpu akwa, mgbe i mere ka ndị iro ha buso ha agha na mberede. N'ihị na ha egwuola olulu ijide m, ha esiekwarala m ọnya nzuzo ijide m n'ụkwụ. **23** Ma gi onwe gi, Onyenwe anyị, maara nzube ọjọọ ha niile igbu m. Agbagharala ha ajọ omume ha; maọbụ hichapụ mmehie ha site n'ihu gi. Mee ka ụkwụ ha gbuchapụ ka ha daa n'ihu gi; mesie ha ike mgbe ị na-ewe iwe.

19 Ihe ndị a ka Onyenwe anyị kwuru, “Jee, zūta otu ite aja site n'aka ọkpụ ite. Duru ụfọdụ n'ime ndị okenye na ndị nchụaja, **2** jee na Ndagwurugwu nke Ben Hinom, nke di nso n'ọnu ụzọ ama Ejuju di n'ọwụwa anyanwụ. Nọdụ n'ebe ahụ kwuputara ha okwu ndị m gwara gi. **3** Sị ha, ‘Nụrụnụ okwu Onyenwe anyị, unu ndị eze Juda, na

ndị Jerusalem. Ihe ndị a ka Onyenwe anyị, Onye pụrụ
 ime ihe niile, onye bụ Chineke Izrel kwuru. Geenụ ntị!
 Aga m eme ka ihe ojọọ bjakwasị ala a, ụdị ihe ojọọ ga-
 eme ka ntị ọbụla nūrụ ya zụọ wuruwuru. **4** N'ihị na ha
 ahapụla m, mee ka ebe a ghọọ nke chi ndị mba ọzọ. Ha
 achụọla aja nsure ọkụ n'ime ya nye chi ndị ahụ ha na
 nna nna ha, maọbụ ndị eze Juda, na-amaghị. Ha ejirila
 ọbara ndị aka ha dī ọcha mejuputa ebe a. **5** Ha ewuola ebe
 ichụ aja dī elu nye chi Baal. N'elu ya kwa ka ha na-esure
 ụmụ ha dika aja nye Baal, bụ nke m na-enyeghị n'iwu,
 ekwughikwa m ya, o nwekwaghị mgbe o ji bata m n'obi.
6 Ya mere, kpacharanụ anya, n'ihị na ụbọchị ahụ na-
 abia, ka Onyenwe anyị kwubiri, mgbe ndị mmadụ agaghị
 akpokwa ebe a Tofet ma ọ bụkwanụ Ndagwurugwu nke
 Ben Hinom, kama a ga-akpọ ya Ndagwurugwu Ogbugbu.
7 “N'ebe a ka m ga-anọ laa nzube niile nke Juda na
 Jerusalem n'iyi. Aga m eme ka ha daa site na mma agha
 n'ihu ndị iro ha, n'aka ndị ahụ na-achọsi ndụ ha ike. Aga
 m enye ụmụ anụ ufe na anụ ọhịa ozu ha dika nri. **8** Aga
 m ebibi obodo a mee ka ọ ghọọ ihe iju anya na ihe ịma
 ọsụ. Ndị niile na-esi n'akukụ ya agafe ga-anọ n'ọnọdụ iju
 anya, ha ga-eledakwa ya anya n'ihị ọnya ya niile. **9** Aga m
 emekwa ka ha rie anụ ahụ nke ụmụ ha ndị ikom na ndị
 inyom. Ha ga-erikwa anụ ahụ ibe ha, n'ihị na ndị iro ha
 ga-agba ha gburugburu nọchibido ha n'ime oke mkpagbu
 ka ha bibie ndụ ha.’ **10** “Kuwaa ite ahụ mgbe ndị gị na ha
 so nọ na-ele gị anya. **11** Gwa ha sị, ‘Otu a ka Onyenwe
 anyị, Onye pụrụ ime ihe niile sịrị: Aga m etipia mba a na
 obodo a, dika ite aja nke ọkpụ ite a si daa tipiasia n'uzọ a

na-apughị imezikwa ya ọzọ. Ha ga-eli ndị nwurụ anwụ na Tofet tutu ruo mgbe ohere na-agaghị adịkwa ili ozu ọzọ. **12** Ihe dị otu a ka m ga-eme n'ebe a, meekwa ndị bi na ya. Otu a ka Onyenwe anyị kwubiri. Aga m eme obodo a ka ọ dịrị ka Tofet. **13** Ụlọ niile dị na Jerusalem na ụlọ niile nke ndị eze Juda ka a ga-emerụ dika ebe a, bụ Tofet, otu a ka a ga-esi meruokwa ụlọ niile a suree ihe nsure oku na-esi isi uto n'elu ha nye usuu niile nke eluigwe, wusakwara chi ndị ọzọ ihe onuonu dika onyinye.” **14** Mgbe Jeremaya si na Tofet, ebe ahụ Onyenwe anyị zigara ya ibu amuma lota, o guzoro n'ogige ulonso ukwu Chineke ahụ, gwa ndị mmadu niile okwu si ha, **15** “Otu a ka Onyenwe anyị, Onye puru ime ihe niile, onye bu Chineke nke Izrel siri, ‘Geenu nti! Ana m aga ime ka ihe ojoo ahụ m kwuru okwu ya biakwasị obodo a, na obodo nta niile gbara ya gburugburu, n'ihi na ha bu ndi isiike, ndi juru ige nti n'okwu m.”

20 Mgbe Pashua nwa Imea, bu onye nchujaja, ma burukwa onyeisi na-elekota ulonso ukwu Onyenwe anyi, nuru amuma ndi a Jeremaya na-ebu, **2** o nyere iwu ka e tie Jeremaya, bu onye amuma ihe, kee ya agbu, tinye ya n'onu uzọ ama Di Elu nke Benjamin, nke di ulonso ukwu Onyenwe anyi. **3** N'echi ya, mgbe Pashua topuru ya site n'agbu ahụ, Jeremaya siri ya, “Onyenwe anyi akpoghi gi Pashua, kama aha gi bu Mago-Misabib, nke putara, Nwoke ihe egwu gbara gburugburu. **4** N'ihi na nke a ka Onyenwe anyi na-ekwu, ‘Aga m eme ka i ghoro onwe gi, ghookwara ndi enyi gi niile ihe egwu. Anya gi abuo ka i ga-eji hu ha mgbe mma agha ndi iro ha ga-egbuda

ha. Aga m ararakwa ala Juda niile nyefee ha n'aka eze Babilon, onye ga-egbuda ha. Aga m ararakwa ala Juda niile nyefee ha n'aka eze Babilon, onye ga-eburu ndi niile bi n'ime ya gaa Babilon. O ga-egbu ndi foduru. 5 Aga m enyefe ndi iro ha aku niile di n'obodo, na ihe niile ha rupu tara, na ihe niile di oke onuahia, na ngwongwo na aku niile nke ndi eze Juda. Ha ga-eburu ya dika ihe a kwatara n'agha laa Babilon. 6 Ma gi onwe gi bu Pashua, na ndi niile bi n'ulo gi, ka a ga-adota n'agha buru gaa Babilon. N'ebe ahụ ka i ga-anwu. Ebe ahụ kwa ka a ga-eli gi, gi na ndi enyi gi ndi a niile i na-eburu amuma ugha.”

7 Onyenwe anyi, i ghoola m aghugho, meekwa m ka m ghoo onye a ghogburu n'aghugho. I jidesiela m aka ike, mee ka uche gi mezu m n'ahu. Lee na mmadu niile na-akpari m ubochi niile. Onye obula jikwa m na-eme ihe ochi. 8 N'ih na mgbe obula m meghere onu kwuo okwu, aghaghi m iti mkpu. Aga m akpo mkpu banyere ihe ike na ila n'iyi. N'ih na okwu Onyenwe anyi ewetarala m mkpari na ikwa emo ubochi niile. 9 O burukwa na m ekwuo n'obi m si, “Agaghi m ekwute ihe obula metutara okwu ya maobu aha ya ozọ.” O dighi ekwe m. N'ih na okwu ya na-enwu m oku n'obi. O dikwa ka oku na-enwu enwu emechibidoro uzọ n'ime okpukpu m. Ike agwula m inagide okpomoku nke okwu ya. N'ezie, apughikwa m inagide ya. 10 Ana m anu otutu akuko nzuzo, “Oke egwu n'akuku niile! Juunu ya! Ka anyi juunu ya!” Ndi enyi m niile no na-eche mgbe m ga-azohie ukwu daa, nasị, “Ma eleghi anya o ga-abu onye eduhiere, mgbe ahụ, anyi ga-emegide ya, booro onwe anyi obo n'ahu ya.” 11

Ma Onyenwe anyị nonyeere m dika dike n'agha; n'ihia ya, ndi na-esogbu m ga-aso ngongo, ha agaghi emerikwa m. Ihe ha zubere agaghi emezuru ha, n'ihia ya, ihere ga-eme ha nke ukwu; a gaghi echezokwa onodu ihere ha ruo ebighi ebi. **12** Ma gi, Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile, gi, onye na-enyocha onye ezi omume, onye anya ya na-eru n'ihe di mmadu n'obi na n'ime echiche uche ya, biko, kwere ka m di ndu hu mgbe i ga-aboro onwe gi obo megide ha, n'ihia na o bu n'aka gi ka m tinyere ihe niile gbasara m. **13** Bakuonu Onyenwe anyi abu! Nyenu Onyenwe anyi otuto! N'ihia na o na-anaputa ndu ndi mkpa na-akpa, site n'aka ndi ajo omume. **14** Ihe a buru onu ka ubochi ahụ a muru m bu. Ka ubochi nne m muru m ghara inwe ngozi. **15** Onye a na-abu onu ka nwoke ahụ bu nke wetara nna m akuko omumu m, nke mere ka o nura onu, na-asị ya, "A mulara gi nwa, o bu nwa nwoke!" **16** Ka e meekwa nwoke ahụ ihe Onyenwe anyi mere obodo ndi ahụ o bibiri na-enweghi omijiko. Ka nwoke ahụ nogidekwa na-anu iti mkpu akwa n'utu, na akwa ibu agha n'ehie. **17** N'ihia na o hapuru igbu m mgbe m no n'afu nne m, hapu ime ka afu nne m buru ili m, ka afu ya burukwa ihe buru ibu ruo mgbe ebighi ebi. **18** N'ihia gini ka m ji site n'afu nne m puta ihu onodu ojo ndi a, na inogide n'obi mwute, na ino onodu ihere ogologo ubochi niile nke ndu m?

21 Ndi a bu okwu Onyenwe anyi, nke ruru Jeremaya nti mgbe eze Zedekaya zigara Pashua nwa Malkija, na onye nchaja bu Zefanaya nwa Maaseia, **2** si, "Jutara anyi ase site n'aka Onyenwe anyi, n'ihia na Nebukadneza

eze Babilon na-ebuso anyi agha. Eleghi anya Onyenwe anyi ga-emere anyi ihe itunanya dika oge gara aga, nke ga-eme ka o si n'ebe anyi no wezuga onwe ya." 3 Ma Jeremaya zara si ha, "Gwanu Zedekaya si ya, 4 'Ihe ndi a ka Onyenwe anyi, Chineke Izrel kwuru: Lee ejikerela m ugbu a ichighari ihe agha niile di unu n'aka, nke unu ji na-ebuso eze Babilon na ndi Kaldia gbara obodo unu gburugburu agha, e, ejikerela m ichighari ha megide unu. Aga m akpobata ha n'ime obodo a. 5 Mu onwe m ga-eji aka e setipuru nke oma, na aka di ike, nke iwe na onuma di ukwu, buo agha megide unu. 6 Aga m etida ndi niile bi n'obodo a, ma mmadu ma anu ohia. Ha ga-anwukwa site n'oke ihe otiti, nke m ga-eme ka o biakwaso ha. 7 Mgbe nke a mesiri, Otu a ka Onyenwe anyi kwuputara, aga m ewere Zedekaya eze Juda, na ndiisi ochichi ya, na ndi niile bi n'obodo a, ndi mma agha na unwu na ihe otiti ndi a na-egbughi, nyefee ha n'aka Nebukadneza eze Babilon, na n'aka ndi iro ha, ndi na-achosi ndu ha ike. O ga-eji mma agha gbuo ha. O gaghie emere ha ebere, o gaghie egosikwa ha omiko.' 8 "Tinyere nke a, gwanu ndi mmadu niile, 'na ihe ndi a ka Onyenwe anyi kwuru: Lee, ana m eche n'ihu unu uzọ abuo, uzọ na-eduba na ndu, na uzọ na-eduba n'onwu. 9 Onye obula n'ime unu nogidere n'obodo a ka mma agha, maobu unwu, maobu ihe otiti ga-egbu. Ma onye obula n'ime unu pukwuru ndi Kaldia gbara obodo unu gburugburu, were onwe ya nyefee ha n'aka, ga-adi ndu; o ga-echebekwa ndu ya. 10 Ekpebiela m imesi obodo a ike; o nweghi ihe oma obula ga-esi n'aka m rute ha, otu a ka Onyenwe anyi kwubiri. A

ga-enyefe obodo a n'aka eze Babilon, onye ga-eji oku laa ya n'iyi.' **11** "Karihasia, gwa ndi ezinaulo eze Juda si, 'Nuru okwu Onyenwe anyi. **12** Unu ulo Devid, otu a ka Onyenwe anyi siri, "Kpeenu ikpe ziri ezi kwa ututu niile; naputanu ndi a na-emegbu emegbu site n'aka ndi na-emegbu ha. Naputakwanu ndi a na-apunara ihe ha nwere site n'aka ndi na-apunara ha ihe ndi a. O buru na unu emeghi otu a, iwe m ga-abiakwasị unu, dika oku n'ihị ajoy omume unu, o dikwaghi onye puru ime ka o kwusi. **13** Edoola m onwe m megide gi, Jerusalem, gi onye bi n'ebe di elu kari ndagwurugwu a, onye bi n'ebe di elu nke di larịi, Otu a ka Onyenwe anyi kwubiri. Gi onye na-asị "Onye puru ibuso anyi agha? Onye kwa puru ibata n'ebe anyi e wusiri ike?" **14** Aga m enye gi ahuhu nke ruuru gi n'ihị ajoy omume gi, otu a ka Onyenwe anyi kwubiri. Aga m amunye oku n'oke ohia gi niile, nke ga-erechapu ihe niile di gi gburugburu."

22 Ihe ndi a ka Onyenwe anyi kwuru, "Jee n'uloeze Juda nodu n'ebe ahụ kwusaa ozi ndi a. **2** 'Nuru okwu Onyenwe anyi, nye gi, gi eze Juda, gi onye na-anokwasị n'ocheeze Devid. Nuru ya, gi na ndiisi ochichi gi, na unu ndi niile na-esite n'onu uzọ ama ndi a na-apu na-abatakwa. **3** Ihe ndi a ka Onyenwe anyi kwuru, Meenu ihe di mma na ihe ziri ezi. Naputanu onye eji aka ike napu ihe o nwere site n'aka onye ahụ na-emegbu ya. Unu emejokwala onye obia, maobu mee ya ihe ike. Unu emekwala ndi na-enweghi nna, maobu ndi inyom di ha nwuru ihe ojoo. Unu awusikwala obara ndi aka ha di ocha n'ebe a. **4** N'ihị na o buru na unu elezie anya mee iwu ndi a niile, mgbe

ahụ, ndị eze na-anọkwasi n'elu ocheeze Devid ga-anọgide na-esite n'ọnu ụzọ ama ndị a na-apụta, na-abata n'elu ụgbọ agha ha, ma n'elu ịnyinya ha, ha na ndiisi ọchịchị ha, na ndị ha na-achị. 5 Ma ọ bụrụ na unu ajụ irube isi nye iwu ndị a, otu a ka Onyenwe anyị kwubiri, eji m onwe m na-anụ iyi na ụlọeze a ga-aghọ mkpọmkpọ ebe.” 6 N'ihina na ihe ndị a ka Onyenwe anyị kwuru banyere ụlọeze Juda, “Ọ bụ ezie na ịdị dika Gilead nye m, dika elu ugwu ukwu Lebanon, aghaghị m ime gi ka ị dirị ka ebe ikpofu ahịhịa, dika obodo ndị mmadụ na-ebighi n'ime ya. 7 Aga m ezite ndị mbibi ndị ga-abia megide gi. Onye ọbụla n'ime ha ga-eji ngwa agha ya. Ha ga-egbutusikwa osisi sida oma gi niile, tūnye ha niile n'ime ọkụ. 8 “Ọtụtụ ndị si mba ọzọ bia ga-agafe obodo a. Ha ga-ajurita ibe ha ajuju si, ‘Gini mere Onyenwe anyị ji mee obodo ukwu a ihe ọjọọ di otu a?’ 9 Ọsisa ha ga-enweta ga-abụ, ‘Ọ bụ n'ihina ha gbakutara ọgbugba ndụ Onyenwe anyị Chineke ha azụ, malite ikpọ isiala na ife chi ndị ọzọ.’” 10 Unu akwala akwa n'ihina eze ahụ nwurụ anwụ, ma ọbụ ruo ujụ n'ihina na ọ gaghi abukwa eze unu, kama kwaanụ akwa n'ihina onye ahụ a dotara n'agha buru gaa mba ọzọ. N'ihina na ọ gaghi aloghachi ọzọ; ọ gaghi ahukwa ala ebe a muru ya anya ọzọ. 11 N'ihina na ihe ndị a ka Onyenwe anyị kwuru banyere Shalum nwa Josaya, onye nochiri anya nna ya dika eze Juda, bụ onye ahụ e si n'ebe a buru gaa mba ọzọ, “Ọ gaghi alotakwa ọzọ. 12 Ebe ahụ e buuru ya gaa ka ọ ga-anọ nwuo. Ọ gaghi ahukwa ala nke aka ya anya ọzọ.” 13 “Ahụhụ na-adiri onye ahụ na-ewu ụlọeze ya site n'uzọ ajọ omume, nke jikwa ikpe na-ezighi ezi na-ewu ime ụlọ

elu ya niile, onye ahụ nke na-eme ndị mmadụ ruo ọrụ
 n'efu, nke na-adighi akwụ ha ugwo obula n'ih i ọrụ ha.
14 Onye na-asị, 'Aga m ewuru onwe m uloze buru ibu,
 nke onuulo di n'ulo elu ya sara ezi mbara.' Ya mere, o
 tinyere oghereikuku sara mbara n'ulo ahụ, jirikwa osisi
 sida machie elu ya, werekwa penti na-acha uhie uhie
 choo ya mma. **15** "I ga-abu eze n'ih na i nwere otutu
 osisi sida kari ndi ozo? Nna gi o nweghi ihe oriri na ihe
 onunu? O mere ihe di mma na ihe ziri ezi n'ih ya ihe
 niile gaara ya nke oma. **16** O kwuchitere onu ndi ogbenye
 na ndi no na mkpa, nke a mere na ihe niile gara nke oma.
 O bughi nke a bu ihe o putara bu imara m? Ka Onyenwe
 anyi kwuputara **17** Ma anya unu na obi unu adighi n'ihe
 ozo ma o bughi naani n'uru n'ezighi ezi n'iwufu obara
 ndi aka ha di ocha, na imegbu ndi mmadu, na iji aka
 ike punara ha ihe ha nwere." **18** Ya mere, ihe ndi a ka
 Onyenwe anyi kwuru banyere Jehoiakim nwa Josaya eze
 Juda: "Ha agaghi eruru ya uju si, 'Ewoo nwanne m nwoke!
 Ewoo nwanne m nwanyi!' Ha agaghi eruru ya uju si,
 'Ewoo nna anyi ukwu! Ewoo ima mma ya!' **19** A ga-eli
 ya dika e si eli inyinya ibu. A ga-adokporu ozu ya n'ala
 tufuo ya n'azu onu uzọ ama Jerusalem." **20** "Gbagoruo
 na Lebanon tie mkpu akwa, meenu ka a nu olu unu na
 Bashan, sitekwanu na Abarim tie mkpu akwa n'ih na e
 gweriela ndi niile unu na ha di na mma. **21** Adoro m gi
 aka na nti n'oge ahụ i no na-eche na i guzo chim, ma i
 juru ige nti. Nke a bukwa omume gi site na mgbe i bu
 nwantakiri. I jukwara irubere m isi. **22** Oke ifufe ga-ebufu
 ndi ozuzu aturu gi niile, a ga-emekwa ka ndi gi na ha di

na mma gaa biri na mba ọzọ. Mgbe ahụ, ihere ga-eme gi, i ga-aghọkwa onye e wedara n'ala n'ih i ajọ omume gi niile. **23** Gi onye na-ebi na Lebanon, onye ebe obibi ya di n'ulo e ji osisi sida wuo, lee ka i si na-asu ude mgbe ihe mgbu biakwasiri gi, ihe mgbu yiri nke nwanyi ime na-eme. **24** "Ma di ka m na-adi ndu," otu a ka Onyenwe anyi kwubiri ya, "a sikwari na gi, bu Jehoiakin, nwa Jehoiakin eze Juda, bu mgbaaka akara m gbanyere na mkpisiaka di n'aka nri m, aga m agbapukwa gi, **25** were gi nyefee n'aka ndi ahụ na-achosi ndu gi ike, bu ndi ahụ i na-atu ujo ha. Aga m enyefe gi n'aka Nebukadneza eze Babilon na ndi Kaldia. **26** Aga m atufu gi na nne muru gi, tuga unu na mba ọzọ di iche site n'obodo a no muo unu. Ebe ahụ ka unu ga-anọ nwuo. **27** Unu agaghị aloghachikwa n'ala ahụ na-agu unu agu iloghachi n'ime ya." **28** Nwoke a bu Jehoiakin, o bu ite tiwara etiwa, nke e leliri eleli, ihe onye obula na-achoghi? N'ih i gin i ka a ga-eji tufuo ya na umu ya, tuga ha na mba ha na-amaghi? **29** Ala, ala, ala, nuru okwu Onyenwe anyi. **30** Ihe ndi a ka Onyenwe anyi kwuru: "Detuo ya n'akwukwo na nwoke a bu onye gba aka nwa, nwoke nke ihe na-agagh i agara nke oma n'oge ndu ya niile, n'ih i na o nweghi onye n'ime umu o muru nke ihe ga-agara nke oma, o nwekwagh i onye n'ime ha ga-anokwas i n'ocheeze Devid, maobu chikwa ọzọ na Juda."

23 "Ahuhu diri ndi ozuzu aturu ahụ na-achusasi, ma na-ebibi igwe aturu m ha kwesiri ilekotazi anya." Otu a ka Onyenwe anyi kwuputara. **2** Ya mere, ihe ndi a ka Onyenwe anyi, Chineke Izrel na-agwa ndi ozuzu aturu ahụ na-elekota ndi m, "Ebe o bu na unu akpasasiala igwe

ewu na aturu m, chusaa ha, kama ilekotazi ha anya nke oma, aga m ata unu ahuhu n'ih ihe ojoo ndi a unu mere.”

Otu a ka Onyenwe anyi kwubiri. **3** “Mu onwe m ga-eji aka m chikota ndi m foduru n'igwe ewu na aturu m site na mba ahụ niile m chugara ha, kpoghachikwa ha n'ebe ita nri ha, ebe ha ga-anọ mubaa, di ukwu n'onuogugu. **4** Aga m ahoputakwa ndi ozuzu aturu, ndi ga-elekotazi ha anya. Egwu agaghi atu ha, o dikwaghi onye ga-emenye ha ujo. O nwekwaghi onye ga-akpafu akpafu n'ime ha.”

Otu a ka Onyenwe anyi kwubiri. **5** “Ubochi ndi ahụ na-abia,” ka Onyenwe anyi kwuputara, “mgbe m ga-eme ka Ngalaba na-eme ezi omume bilie n'ezinaulo Devid. O ga-abu Eze ga-eji amamihe chia ndi ya. O ga-eme ezi ihe, kpeekwa ikpe ziri ezi n'ala ahụ. **6** N'ubochi, ya ka a ga-azoputa Juda, Izrel ga-ebikwa n'udo. Nke a bu aha a ga-akpo ya: Onyenwe anyi Onye Nzoputa, bu Ezi omume Anyi. **7** “N'ih ihe nke a, ubochi ahụ na-abia,” ka Onyenwe anyi kwuputara, “mgbe ndi mmadu na-agaghi asikwa ozo, 'Dika Onyenwe anyi na-adi ndu, bu onye sitere n'ala Ijipt duputa ndi Izrel,' **8** ma ha ga-asi, 'Dika Onyenwe anyi na-adi ndu, bu onye ahụ kpolatara agburu Izrel site n'ala di n'ugwu, na mba di iche iche ebe o chugara ha.' Mgbe ahụ, ha ga-ebi n'ala nke aka ha.” **9** Ma banyere ndi amuma, obi m na-agbawa n'ime m, okpukpu m na-amakwa jijiji n'ih ihe ha. Adi m dika nwoke mmanya na-egbu, dika onye nubigara mmanya oke, n'ih ihe na-eche ha site n'aka Onyenwe anyi, na site n'okwu nsọ ya. **10** Ndi juputara n'ala a bu ndi na-akwa iko. N'ih ihe bu onu ndi a niile ala a togboro n'efu, ahijia niile di n'ozara

akpɔnwuola. Ndi amuma na-agbasokwa ihe ojoo. Ha na-egosi kwa ike ha n'uzo na-ezighi ezi. **11** "N'ih i na ndi amuma na ndi nchujaja aghoola ndi na-amaghi Chineke. O buladi n'ime ulonso ukwu m ka m na-ahu ajo omume ha." Otu a ka Onyenwe anyi kwuputara. **12** "N'ih i ya, uzo ha na-agbaso ga-adi ka ebe na-am i ami; a ga-achubanye ha n'ochichiri ebe ah u ka ha ga-anokwa daa. Aga m eme ka ihe mbibi bjakwas i ha n'af o ah u, a ga-ata ha ahuh u." Otu a ka Onyenwe anyi kwubiri ya. **13** "Ahuru m ihe aru n'etiti ndi amuma Sameria: Ha buru amuma site n'ike chi Baal, si otu a duba ndi m, bu Izrel na mmehie. **14** Ahukwara m ihe jogburu onwe ya n'etiti ndi amuma no na Jerusalem. Ha na-ebi ndu ikwa iko, na ikwu okwu ugha. Ha na-agba ndi ajo omume ume, si otu a na-egbochi ha isi n'ihe ojoo ha tugharja. Ha niile dika ndi Sodom n'ebe m no; ndi Jerusalem dikwa ka ndi Gomora n'ihu m." **15** N'ih i nke a, ihe ndi a ka Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile kwuru banyere ndi amuma a, "Aga m eme ka ha rie nri na-aku ilu, meekwa ka ha nuo mmiri e tinyere nsi, n'ih i na mmuo nke amaghi Chineke esitela n'aka ndi amuma no na Jerusalem gbasaa ruo ndi niile bi n'ala ah u." **16** Ihe ndi a ka Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile kwuru, "Unu anala nti n'ihe ndi amuma ah u na-eburu unu n'amuma, n'ih i na olileanya ha na-ewetara unu abughi ezi olileanya. Oh u ha na-agwa unu na ha huru bu ihe ha cheputara n'obi ha, o sighi n'onu Onyenwe anyi rute ha **17** Ha na-anogide na-agwa ndi ah u na-eleli m anya na-as i ha, 'Onyenwe anyi kwuru si, unu ga-enwe udo.' Ndi ah u niile na-agbasokwa uzo isiike nke obi ha

tuputara, ka ha na-agwakwa okwu si, 'O nweghi ihe ojoo ga-abiakwasị gi.' **18** Ma olee onye o bu n'etiti ndi amuma a nke na-abiaru Onyenwe anyi nso, hu ya anya maobu inu ihe o na-ekwu? Onye kwa n'etiti ha nwerela ike naa nti nuru okwu ya? **19** Lee, Onyenwe anyi na-ezite oke ifufe na-efesi ike, o bu oke ifufe nke iwe ya, nke ga-abia bufuo ndi ajo omume a. **20** Onyenwe anyi agaghi akwusi iwe iwe ya tutu ruo mgbe o mezuru ihe niile di ya n'obi. N'ubochi ndi ahụ na-abia n'ihu, unu ga-aghota ihe ndi a niile nke oma. **21** O bughị m zitere ndi amuma a, ma ha na-ekwu na o bu okwu si m nonu ka ha na-ekwu. O nwebeghi oge m ji gwa ha okwu, ma ha nokwa na-ebu amuma. **22** A si na ha abiala nso guzo n'ebe igba izu nzuzo m, ha gaara ekwusara ndi m okwu m, nke gaara eme ka ha site n'ajo omume ha tugharia, sitekwa n'uzo ojoo ha chigharia. **23** "Abu m naani Chineke na-anọ ha nso, ma adighi m anọ n'ebe di anya?" Otu a ka Onyenwe anyi kwuputara. **24** "O nwere onye puru izo onwe ya n'ebe nzuzo nke m na-enweghi ike ihu anya?" Otu a ka Onyenwe anyi kwuputara. "O bu na m anoghi n'ebe niile n'eluigwe nakwa n'awa?" Otu a ka Onyenwe anyi kwuputara. **25** "Anula m ka ndi amuma a, bu ndi na-ebu amuma ugha n'aha m na-ekwu na-asi, 'Aroro m nro! Aroro m nro!'" **26** Ruo ole mgbe ka ihe di otu a ga-adigide n'obi ndi amuma ndi a, ndi na-ebu amuma aghugho di ha n'obi? **27** Ha na-eche na nro ha na-akoritara ibe ha ga-eme ka ndi mmadu chezo aha m, dika ndi nna nna ha si chezo aha m site n'ikpo isiala nye Baal. **28** Ka onye amuma ahuru roro nro kogharia nro o roro. Otu a kwa, ka onye ahuru

okwu m di n'onu ya nogidekwa na-ekwusa ya n'eziokwu. N'ih na gin na okporo oka na mkpuru oka nwekoru?" Otu a ka Onyenwe anyi kwuputara. **29** "Okwu m o dighi ka oku? Otu a ka Onyenwe anyi kwuputara, Okwu m o dikwaghi ka okporo igwe nke na-etiwasi nkume?" **30** N'ih ya, Onyenwe anyi kwubiri si, "Ana m edo onwe m megide ndi amuma na-esite n'onu ibe ha na-ezute okwu ha na-ekwu, ma na-as na o bu n'onu m ka ha si nata ya. **31** E, otu a ka Onyenwe anyi kwubiri, Ana m edo onwe m megide ndi amuma ah ire ha na-ekwu otutu okwu, ndi ah na-asikwa, 'O bu ihe si n'onu Onyenwe anyi puta.' **32** N'ezie, ana m edo onwe m megide ndi ah niile na-ebu amuma nro ugha." Otu a ka Onyenwe anyi kwuputara. "Ha ji okwu ugha ha na-agwa ndi m okwu, na-eduhie ha, ma o bugh m hoputara ha. O bukwaghi m zitere ha. Okwu ha adighikwa abara ndi m uru obula." Otu a ka Onyenwe anyi kwuputara. **33** "Mgbe ndi a, maobu ndi amuma ha, maobu ndi nchaja ha, juru gi ajuju si gi, 'Gini bu ozi i si n'onu Onyenwe anyi nata?' I ga-asa ha si, 'Ozi nke ole? Aga m agbakuta unu azu, ya bu ihe Onyenwe anyi kwubiri.' **34** O buru na onye amuma maobu onye nchaja maobu onye obula oz ekwuo si, 'Ihe di otu a bu ozi si n'onu Onyenwe anyi,' aga m ata onye ah kwuru okwu ah na ndi ezinaulo ya ahuhu. **35** Ihe ndi a bu ihe unu na-agwarita onwe unu n'otu n'otu. O bu ihe enyi na-agwa enyi ya, na ihe nwanna na-agwa nwanna Izrel ibe ya. Unu na-as, 'Gini bu osisa Onyenwe anyi nyere?' maobu, 'Gini bu okwu e si n'onu Onyenwe anyi nata?' **36** Kwusin ijughari ajuju banyere ihe Onyenwe anyi kwuru,

n'ihu na okwu onye ọbụla n'ime unu kwuru na-aghọrọ onye ahụ ihe si n'ọnụ Onyenwe anyị pụta. Site n'uzọ dị otu a unu na-agbanwe ma na-asugharịkwa okwu Chineke dị ndụ isi, bụ okwu Onyenwe anyị, Onye pụrụ ime ihe niile, onye bụ Chineke anyị. **37** Ihe ndị a niile bụ ihe unu na-ajụkarị onye amụma, 'Gịnị bụ ọsịsa Onyenwe anyị nyere gị? Maọbụ, gịnị ka Onyenwe anyị kwuru?' **38** Ọ bụ ezie na unu na-ekwu sị, 'Ihe ndị a bụ ozi si n'aka Onyenwe anyị,' ma lee ihe Onyenwe anyị na-ekwu: Unu na-ekwu okwu ndị a, 'Ihe a bụ ozi si n'aka Onyenwe anyị,' ọ bụladi mgbe m gwarala unu si unu asịkwala 'Ihe ndị a bụ ozi n'aka Onyenwe anyị.' **39** Ya mere, mụ onwe m ga-echezo unu kpamkpam ma sitekwa n'ihu m chụpụ unu na obodo a nke m nyere unu na nna nna unu ha. **40** Aga m eme ka ita ụta ebighị ebi bjakwasị unu. Aga m etinyekwa unu n'ọnọdụ ihere nke ga-adịgide ruo ebighị ebi, e, ọnọdụ ihere nke a na-agaghị echefu echefu."

24 Emesịa, Onyenwe anyị gosiri m nkata fiig abụọ, nke a dọbara n'ihu ụlonsọ Onyenwe anyị. N'oge a, Nebukadneza eze Babilon esitelari na Jerusalem dọkpuru Jehoiakin nwa Jehoiakim, eze Juda, na ndịisi Juda, na ndị ọka, na ndị ụzụ, mee ka ha gaa biri na Babilon, nke dị na mba ọzọ. **2** Otu nkata nwere mkpuru fiig mara mma, dika ndị ahụ na-ebu ụzọ acha, nkata nke ọzọ nwere mkpuru fiig nke joro njo, ha joro njo na mmadu enweghi ike iracha ha. **3** Mgbe ahụ, Onyenwe anyị juru m ajuju si m, "Jeremaya, gini ka i huru?" Azara m si ya, "Ahuru m mkpuru fiig. Ufodu di nnoo ezi mma, ma ndi ozo joro njo. Ha adighikwa mma nracha." **4** Mgbe ahụ, okwu Onyenwe anyị ruru m nti, si,

5 “Ihe ndị a ka Onyenwe anyị, bụ Chineke Izrel kwuru: Ndi ahụ m mere ka e si na Juda dọta n’agha, ndi e buuru gaa n’ala Kaldia di m dika mkpuru osisi fiig ndi a mara mma. 6 Anya m ga-adikwasị ha n’ahụ ihu na ihe gaara ha nke oma. Aga m akpoghachitekwa ha n’ala a. Aga m ewulikwa ha elu ghara ikwada ha; Aga m akụ ha dika osisi ghara ihopu ha. 7 Aga m enye ha udi obi ha ga-eji mata m, na m bu Onyenwe anyi. Ha ga-abu ndi m, mu onwe m ga-abukwa Chineke ha. N’ihi na obi ha niile ka ha ga-eji loghachikwute m. 8 “Ma dika fiig ojojo ndi a, bu ndi di njo nke ukwu na-enweghi ike iri ha eri,’ Onyenwe anyi siri, ‘otu a ka m gaa emeso Zedekaya, eze Juda, na ndisi ochichi ya, na ndi ahụ niile foduru ndu na Jerusalem, ma ha bi n’ime ya, maobu biri n’Ijpt. 9 Aga m eme ka ha ghororo alaeze niile nke uwa ihe iso oyi, na ihe na-eweta obi ojojo. Ha ga-agho ihe ita uta, na ihe e ji akọ akuko, na ihe nkocha na ihe ibu onu n’ebe obula m mere ka ha gaa biri. 10 Aga m ezigakwa mma agha na unwu na oria na-e fe efe n’etiti ha, tutu ruo mgbe e mere ka ha gwusia n’elu ala ahụ nke m nyere ha, nyekwa ndi bu nna nna ha.”

25 Okwu ruru Jeremaya nti banyere ndi Juda niile, n’afọ nke anọ nke ochichi eze Jehoiakim, nwa Josaya na Juda. O bukwa n’afọ nke mbu nke ochichi eze Nebukadneza na Babilon. 2 Ya mere, ihe ndi a ka Jeremaya, bu onye amuma gwara ndi Juda na ndi niile bi na Jerusalem: 3 Kemgbe afọ iri abuo na ato, sitekwa n’afọ iri na ato nke ochichi eze Josaya nwa Amon, bu eze Juda ruo taa, ka okwu Onyenwe anyi ruru m nti, a gwara m unu okwu,

mgbe na mgbe, ma unu juru ige nti n'ihe m gwara unu. 4 O bukwa ezie na Onyenwe anyi eziterela unu ndi ohu ya bu ndi amuma site n'oge ruo n'oge ma unu ajula ige nti. Unu jukwara ina nti n'ihe ha na-ekwu. 5 Ozi ha ziri unu bu nke a, "Unu niile n'otu n'otu sitenu n'uzo ojoo unu na ndu ojoo unu tugharia, ka unu nwee ike ibigide n'ala a Onyenwe anyi nyere unu na nna nna unu ha ruo mgbe ebighi ebi. 6 Unu agbasola maobu fee, maobu kpoo isiala nye chi ndi ozo; unu ejila arusi unu ji aka unu mee kpasuo m iwe, ka m ghara imeru unu ahụ. 7 "Ma unu juru ige m nti," otu a ka Onyenwe anyi kwuputara. "Unu ejirila arusi unu ji aka unu mee kpasuo m iwe, si otu a wetara onwe unu mmeru ahụ." 8 Ya mere, Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile na-asi, "Ebe o bu na unu ajula ige nti n'okwu m. 9 Aga m akpoku ndi ahụ si n'ugwu, ha na ohu m bu Nebukadneza, eze Babilon." Otu a ka Onyenwe anyi kwubiri, "Aga m eme ka ha bia megide ala a, na ndi bi n'ime ya. Ha ga-emegidekwa mba niile gbara ala a gburugburu. Aga m ebibi ha niile kparamkam, mee ha ka ha ghoo ihe iju anya, na ihe a na-eleli. Ha ga-aghokwa mkpomkpo ebe ruo mgbe ebighi ebi. 10 Aga m emekwa ka olu obi utu na onu, na olu ndi ikom na ndi inyom na-alu di na nwunye, na olu ndi na-akwo oka, na ihè nke oriona na-enye, hapukwa idi n'ime ya. 11 Ala a niile ga-agho mkpomkpo ebe togboro n'efu, mba ndi a niile ga-ejere eze Babilon ozi iri afu asaa. 12 "Ma mgbe iri afu asaa zuru, aga m ata eze Babilon na mba ya, bu ala ndi Babilon, ahuhu n'ihia ajo omume ha," otu a ka Onyenwe anyi kwubiri, "Aga m emekwa ka ala ahụ ghoo

mkpòmkpọ ebe ruo mgbe ebighị ebi. **13** Aga m emekwa ka ihe niile m buru ụzọ kwuo megide ala ahụ bjakwasị ya, bụ ihe niile e dere n'akwụkwọ a, na ihe niile Jeremaya buru n'amụma megide mba niile dị iche iche. **14** A ga-eme ka ha ghọọ ndị ohu nye mba dị iche iche na nke ndị eze dị ukwu. Aga m akwughachikwa ha dika omume ha si dij, na dika akaorụ ha si dikwa.” **15** Ihe ndị a ka Onyenwe anyị, Chineke Izrel gwara m, “Nara m iko a dij m n'aka, nke a gbajuru mmanya ọnuma m, gaa mee ka mba niile m zigara gi ijekwuru n'uru site na mmanya ọnuma m dij n'ime ya. **16** Mgbe ha n'uru ya, ha ga-adagharị, malitekwa iji ara n'ihimma agha, nke m ga-ezite n'etiti ha.” **17** Ya mere, esi m n'aka Onyenwe anyị nara iko ahụ, meekwa ka mba ndị ahụ niile o ziri m ka m jekwuru n'uru ihe dij n'ime ya. **18** Jerusalem na obodo Juda niile, na ndị eze ha, na ndịisi ọchịchị ha, si n'iko ahụ n'uru ihe dij n'ime ya, n'ihime ka e bibie ha, ka ha ghọọ ihe iju anya, na ihe nkọcha, na ihe a buru ọnu, dika ha dij taa. **19** Fero, eze Ijipt, na ndị na-ejere ya ozi, na ndịisi ọchịchị ya, na ndị ya niile, **20** na ndị mba ọzọ niile bi n'ebe ahụ; na ndị eze Uz; na ndị eze ndị Filistia niile, bụ nke ndị Ashkelon, na Gaza, na Ekron, na ndị fọdurụ n'ime Ashdod. **21** Ndị eze Edom, na Moab, na ndị Amon; **22** na ndị eze Taja na Saidon, na ndị eze obodo ha dij n'akukụ osimiri, nke dij n'ofe nke ọzọ; **23** na ala Dedan, na Tema, na Buz, na ndị niile bi n'ebe dij anya. **24** Na ndị eze Arebia, na ndị eze mba niile ndị ahụ bi n'ozara; **25** na ndị eze Zimri, na Elam, na Midia; **26** na ndị eze ala dij n'ugwu, na mba dij nso, na mba dij anya, ha niile n'otu n'otu, na alaeze niile dij n'ụwa. Mgbe eze

ndị a niile n̄tūrū site n̄ihe d̄i n̄'iko ahū, eze Sheshak ga-esitekwa na ya n̄ūrū. **27** “Mgbe ahū, gwakwa ha s̄i, ‘Ihe ndị a ka Onyenwe anyị, Onye pūrū ime ihe niile, b̄u Chineke Izrel kwuru: N̄ūōnū, n̄ūbiganū oke; gb̄ōkwānū agb̄ōō, daanū n̄’ala ebe unu na-agagh̄i esi bilitekwa ọzō, n̄’ihi mma agha m ga-ezite n̄’etiti unu.’ **28** Ọ b̄ūrū na ha ajū ịnara ḡi iko a site na ya n̄tūtū ihe d̄i ya n̄’ime, gwa ha s̄i, ‘Unu ga-añūr̄r̄i ya, n̄’ihi na otu a ka Onyenwe anyị, Onye pūrū ime ihe niile kwuru. **29** Lee, ana m amalite ime ka mbibi b̄jakwas̄i obodo ahū a kp̄kwās̄r̄i aha m. Ma unu ga-esi aña gbanar̄i ahūhū? Unu agagh̄i agbanar̄i ahūhū, n̄’ihi na ana m enye iwu ka e webata mma agha n̄’etiti ndị niile bi n̄’ūwa. Otu a ka Onyenwe anyị, Onye pūrū ime ihe niile kwubiri.’ **30** “Ugbu a buo amūma ndị a niile megide ha, s̄i ha, “Onyenwe anyị ga-esi n̄’elu bigb̄ōō; ọ ga-esitekwa n̄’ebe obibi ya d̄i ns̄ō mee ka olu ya daa ụda. Ọ ga-ebigb̄ōs̄i ike megide ala ya Ọ ga-eti mkpu d̄ika ndị ahū na-az̄ocha mkpūrū vaiñi; ọ ga-eti mkpu megide ndị niile bi n̄’ūwa. **31** Ụda mkp̄tū ahū ga-eru na ns̄tū niile nke ụwa, n̄’ihi na Onyenwe anyị ga-ebo mba niile nke ụwa ebubo. Ọ ga-eme ka ikpe ọmūma rute mmadū niile, meekwa ka e jiri mma agha bibie ndị aj̄ō omume.” Otu a ka Onyenwe anyị kwubiri. **32** Ihe ndị a ka Onyenwe anyị, Onye pūrū ime ihe niile kwuru, “Lee, mbibi na-agbasa site n̄’otu mba na-eru na mba ọzō; oke ifufe na-ab̄jakwa site na ns̄tū niile nke ụwa.” **33** N’oge ahū, ndị ahū Onyenwe anyị ga-egbu ga-at̄ōgb̄ōr̄o n̄’ebe niile, site n̄’otu ns̄tū nke ụwa ruo na nke ọzō. A gagh̄i eli ha, o nwekwagh̄i onye ga-akwa ha. Kama ha ga-at̄ōgb̄ōr̄o n̄’ala

dịka unyi. **34** Kwasienu akwa ike, unu ndi ozuzu aturu, tiekwanu mkpu akwa; turuonu onwe unu n'ala, unu ndi ndu nke igwe ewu na aturu. N'ih na oge a ga-egbu unu eruola, unu ga-adakwa tiwasia dika ite aja. **35** Ndi ozuzu aturu agaghi enwe ebe ha ga-agbaga oso; ndi ndu igwe ewu na aturu agaghi enwekwa ebe ha ga-ezo onwe ha. **36** Geenu nti ka unu nuru ikwa akwa ndi ozuzu aturu, geenu nti nuru mkpu akwa ndi ndu igwe ewu na aturu, n'ih na Onyenwe anyi na-ebibi ebe ita nri ha. **37** Ebe mmakpu oma niile nke anu ulo ga-aghokwa mkpomkpo ebe, n'ih oke iwe nke Onyenwe anyi. **38** O ga-apukwute ha, dika odum si esi n'ebe ndina ya na-aputa ichu anu ohia. O game ka ala ha ghoo mkpomkpo ebe, n'ih mma agha nke onye mmegbu, na n'ih oke iwe Onyenwe anyi.

26 Na mmalite oge ahụ, Jehoiakim nwa Josaya eze Juda bidoro ichi ndi Juda, Onyenwe anyi mere ka okwu ya rute Jeremaya nti. **2** Ihe ndi a ka Onyenwe anyi kwuru, "Guzo n'ogige ulonso Onyenwe anyi. Nodu n'ebe ahụ gwa ndi niile si n'obodo Juda bia ikpo isiala n'ulonso Onyenwe anyi okwu. Gwa ha ihe ahụ niile m nyere gi n'iwu. Mee ka ihe ndi ahụ niile m nyere gi n'iwu rute ha nti, na-afodughu otu. **3** Ma eleghi anya ha ga-anu, si na mmehie ha chegharia. Mgbe ahụ, mu onwe m ga-eme ka ihe ojobo ahụ m na-ezube na o ga-abiakwasị ha ghara ibiakwasị ha. **4** Gwa ha si, 'Otu a ka Onyenwe anyi kwuru: O buru na unu aju ige m nti, jukwa igbaso iwu m, nke m nyere unu. **5** O burukwa na unu aju ige nti n'okwu ndi ohu m bu ndi amuma ahụ m ziteere unu site n'oge ruo n'oge (ndi unu nogidekwara ju ige nti), **6** mgbe ahụ,

aga m eme ka ụlọnsọ a dịrị ka Shaịlo. Aga m emekwa ka obodo a bụrụ obodo a bụrụ ọnwụ n'etiti mba niile dị n'ụwa.” 7 Ndi nchụaja, na ndi amuma, na ndi mmadu ndi ozo no n'ulonsọ Onyenwe anyi nuru mgbe Jeremaya kwuru okwu ndi a niile. 8 Mgbe Jeremaya kwusiri okwu ndi ahụ Onyenwe anyi si ya kwuo, ndi nchụaja ahụ, na ndi mmadu ndi ozo, na ndi amuma ahụ niile, jidere ya si ya, “I ghaghị inwụ! 9 Gini mere i ji buo amuma na ulonsọ a ga-adị ka Shaịlo? Gini kwere mere i ji akwado na obodo a ga-aghọ mkpompko ebe, nke onye obula na-aghị ebikwa n'ime ya?” N'oge ahụ, ndi mmadu ahụ niile gbara Jeremaya gburugburu n'ulonsọ Onyenwe anyi. 10 Mgbe ndiisi ochichi Juda nuru ihe ndi a na-eme, ha sitere n'uloze bilie puo, jee n'ulonsọ Onyenwe anyi. Mgbe ha ruru n'ebe ahụ, ha weere onodu n'onu uzọ ama oheru nke di n'ulonsọ Onyenwe anyi. 11 Mgbe ahụ, ndi nchụaja na ndi amuma gwara ndiisi ochichi ahụ okwu si ha: “O kwesiri ka a maa nwoke a ikpe onwu, n'ihina o buru amuma megide obodo a. Unu onwe unu ji nti unu nuru ihe o kwuru.” 12 Mgbe ahụ, Jeremaya gwara ndiisi ochichi ahụ na mmadu niile no n'ebe ahụ okwu si ha, “O bu Onyenwe anyi zitere m ibu amuma megide ulonsọ a na obodo a. Okwu niile m kwuru, nke unu nuru, bu ihe Onyenwe anyi ziri m ikwu. 13 Ma o buru na unu emee ka uzọ unu na omume unu zie ezi, o buru na unu erube isi nye Onyenwe anyi Chineke unu, mgbe ahụ, Onyenwe anyi ga-eme ka ihe ojoo ahụ o zubere na o ga-abiakwasị unu ghara ibiakwasị unu. 14 Ma n'ebe mu onwe m no, lee adi m unu n'aka, jirinụ m mee ihe obula ziri unu ezi

n'anya nke dikwa mma n'anya unu. **15** Ma ghotakwanu nke oma, na o buru na unu emee ka m nwuo, unu gaeweta ikpe omuma nke igbu onye aka ya di ocha n'isi unu. Ikpe omuma ga-adikwara obodo a na ndi bi n'ime ya, n'ihu na eziokwu, Onyenwe anyi zitere m ikwuputa na nti unu okwu ndi a niile.” **16** Mgbe ahụ, ndiisi ochichi na ndi mmadu ahụ niile gwara ndi nchaja na ndi amuma okwu si ha, “O kwesighi ka a maa nwoke a ikpe onwu n'ihu na o gwara anyi okwu site n'aha Onyenwe anyi Chineke anyi.” **17** Ufodu n'ime ndi okenye no n'ebe ahụ putara n'ihu oha mmadu ahụ gwa ha okwu si, **18** “Maika onye Moreshet buru amuma n'oge Hezekaya, bu eze Juda. O gwara ndi Juda niile, si ha, ‘Otu a ka Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile kwuru: “A ga-akoghari Zayon dika ala ubi. Jerusalem ga-aghọ ebe e kpokotara nkume na ngwongwo ulo dakporo adakpo, ugwu nke ulonso ukwu ahụ ga-aghọ ebe di elu nke oke ohia tochiri.’ **19** “Hezekaya bu eze Juda, na ndi Juda niile, ha mere ya ka o nwuo? Hezekaya o tughị egwu Onyenwe anyi, rifo amara na ihuma ya? O bu na Onyenwe anyi atugharighi uche, mee ka ihe ojo o kwuru megide ya gharakwa imezu? Ma anyi na-achọ iwetara onwe anyi ihe ojo nke oke mbibi.” **20** (Uraya nwa Shemaya, onye si Kiriat Jearim puta, bukwa onye ozo buru amuma site n'aha Onyenwe anyi. Amuma o buru megide obodo a na ala a bukwa udi amuma nke Jeremaya na-ebu. **21** Mgbe Jehoiakim bu eze na ndiisi ochichi nuru amuma Uraya na-ebu, ha gbaliri ijide ya gbuo ya, ma Uraya nuru ihe ha zubere ime. Ya mere, Uraya nuru ya gbapu oso gbalaa Ijipt n'ihu egwu.

22 Ma eze bụ Jehoiakim, zipurụ Elnatan nwa Akboa na ụfọdụ ndị ikom ọzọ ka ha gaa Ijipt jide Ụraya. **23** Ha si n'Ijipt kpọlata Ụraya, duru ya gaa n'ihu Jehoiakim bụ eze, onye nyere iwu ka e jiri mma agha gbuo ya. A tũnyere ozu ya n'ebe a na-eli ndị mmadụ efu n'ala ahụ.) **24** Ma otu ọ dị, Ahikam nwa Shefan, dinyeere Jeremaya, n'hi ya a raraghị Jeremaya nye n'aka ndị mmadụ ka ha gbuo ya.

27 Na mmalite ọchịchị Zedekaya, nwa Josaya eze Juda, okwu ndị a si n'ọnụ Onyenwe anyị rute Jeremaya ntị. **2** Ihe ndị a ka Onyenwe anyị gwara m, "Jiri akpukpọ anụ dị warawara na ụfọdụ okporo igwe, meere onwe gi ụdị agbụ ahụ a na-amanye ụmụ ehi n'olu, nyakwasị ya n'olu gi. **3** Mgbe ahụ, zigara ndị eze Edom, na Moab, na Amon, na Taja, na Sajdon ozi site n'ọnụ ndị ozi ha bịara Jerusalem iwetara Zedekaya eze Juda ozi. **4** Zie ha ozi ha ga-ezi ndị nwe ha, si, 'Ihe ndị a ka Onyenwe anyị, Onye puru ime ihe niile, bụ Chineke Izrel kwuru, si, "Zienụ ndị nna unu ukwu ozi a, si, **5** Ọ bụ site n'ike aka m, na site n'ogwe aka m, nke e setiri eseti, ka m ji mee ụwa, na mmadụ, na anumanu di n'ime ya. Mụ onwe m ka ọ dkwara ikpebi itinye ha niile n'aka onye ọbụla m hoptara dika o si di m mma. **6** Ugbu a, ana m ewere alaeze unu niile nyefee ya n'aka onye na-ejere m ozi bụ Nebukadneza eze Babilon; aga m emekwa ka ọ buladi umu ajo anu ohia mee ihe o nyere n'iwu. **7** Mba niile ga-akpo isiala nye ya; ha ga-akpokwa isiala nye nwa ya na nwa nwa ya, tutu ruo mgbe m kpebiri na oge ha ezuola. Mgbe ahụ, aga m eme ka otutu mba na otutu ndi eze merie ya. **8** ""Ma ọ burukwa na mba maobu alaeze obulaaju ife Nebukadneza, bu

eze Babilon, maobu ju ijere ya ozi dika ohu, aga m eji
mma agha na unwu na orja na-efe efe, taa mba ahụ
ahụhụ, tutu ruo mgbe m bibiri ya site n'aka ya. Otu a ka
Onyenwe anyi kwubiri. **9** Ya mere, unu anala ndi amuma
unu, na ndi na-aju mmuo ase, na ndi na-akowara unu
nrọ, na ndi mmuo ojoo si n'onu ha ekwu okwu, na ndi
mgbaasi ntị. Unu anala ha ntị mgbe ha na-asị unu, 'Unu
agaghị abụ ndi ohu eze Babilon.' **10** N'ihia na o bu naani
amuma igha ka ha na-eburu unu, okwu igha nke ga-
eme ka e site n'ala unu wezuga unu, bulaa unu ala di
anya. Aga m esi n'ala unu chusaa unu. Unu ga-alakwa
n'iyi. **11** Ma o buru na mba obula ekwere ibu ohu eze
Babilon, kwenyekwa ife ya ofufe, mba ahụ ka m ga-eme
ka o nogide n'ala nke aka ya. O ga-ako ala ahụ, birikwa
n'ime ya. Otu a ka Onyenwe anyi kwubiri.'"**12** Otu ozi
ahụ ka m ziri Zedekaya, bu eze Juda. Asiri m, "Were olu
gi nyefee eze Babilon n'aka dika ohu, feekwa ya na ndi
ya, i ga-adikwa ndu. **13** N'ihia ginia ka gi na ndi gi ga-eji
nwuo site na mma agha, na site n'unwu na orja na-efe
efe, dika nke Onyenwe anyi kwurula banyere mba obula
nke na-agaghị efe eze Babilon? **14** Egela ntị n'okwu ndi
amuma na-agwa gi si, 'Unu agaghị efe eze Babilon,' n'ihia
na o bu okwu igha ka ha na-agwa unu. **15** 'O bughia m
zitere ha,' otu a ka Onyenwe anyi kwuputara. 'Ha ji aha m
na-ebu amuma igha. N'ihia ya, aga m achupu unu, unu
ga-alakwa n'iyi, unu na ndi amuma ahụ na-eburu unu
amuma.'" **16** Mgbe ahụ, agwara m ndi nchujaja na ndi
mmadu niile okwu si ha, "The ndi a ka Onyenwe anyi
kwuru: Unu egela ndi amuma ahụ ntị, bu ndi na-asị unu,

‘Na mgbe na-adighi anya a ga-ebughachi ngwongwo ahụ e si n’ụlọnsọ Onyenwe anyị bulaa Babilon.’ Ọ bụ amụma ụgha ka ha na-eburu unu. **17** Unu egela ha ntị. Feenu eze Babilon, n’ihi na ọ bụ naanị site n’ụzọ ahụ ka unu ga-esi diri ndụ. N’ihi gini ka unu ga-iji kwenye ka obodo a ghọọ mkpọmkpọ ebe? **18** Ọ bụrụ n’ezie na ọ bụ okwu Onyenwe anyị si n’ọnụ ndị amụma a na-apụta, ha rịọọ Onyenwe anyị, Onye pụrụ ime ihe niile arịrịọ ka ọ hapụ ikwe ka e bukorọ ngwongwo fọdurụ n’ime ụlọnsọ nakwa ndị fọdurụ n’ụlọeze Juda, na n’ime Jerusalem bulaa Babilon. **19** N’ihi na ihe ndị a ka Onyenwe anyị, Onye pụrụ ime ihe niile kwuru banyere ogidi niile ndị ahụ, na Oke osimiri bronz ahụ, na ihe ndokwasị niile, na ihe niile fọdurụ n’obodo a, **20** nke Nebukadneza, bụ eze Babilon na-eburughị mgbe o sitere na Juda na Jerusalem, dọkpụrụ Jehoiakin nwa Jehoiakim, bụ eze Juda, na ndị niile a na-asopurụ bulaa Babilon. **21** E, ihe ndị a ka Onyenwe anyị, Onye pụrụ ime ihe niile bụ Chineke Izrel kwuru banyere ihe niile fọdurụ n’ụlọnsọ Onyenwe anyị, na ndị fọdurụ n’ụlọeze Juda na n’ime Jerusalem. **22** ‘A ga-eburu ha niile bulaa ha Babilon. Ebe ahụ ka ha ga-anọkwa tutu ruo mgbe m ga-abịa leta ha,’ ka Onyenwe anyị kwubiri. ‘Mgbe ahụ, aga m ebulatakwa ha, kpoghachitekwa ha n’ebe a.’”

28 O ruo, n’ọnwá nke ise nke otu afọ ahụ, nke bụ afọ nke anọ, na mmalite ọchịchị Zedekaya eze Juda, Hananaya, nwa Azoa, onye amụma si Gibon, gwara m okwu n’ụlọnsọ Onyenwe anyị n’ihu ndị nchụaja na ndị mmadụ si m. **2** “Ihe ndị a ka Onyenwe anyị, Onye pụrụ ime ihe niile, bụ Chineke Izrel kwuru, ‘Aga m agbaji agbụ nke eze Babilon.

3 Tupu afọ abụọ agabiga, aga m esi Babilon bulata ihe ndị ahụ niile Nebukadneza eze Babilon si n'ụlonsọ Onyenwe anyị bupụ bulaa Babilon. 4 Aga m akpọlatakwa Jehoiakin nwa Jehoiakim, na ndị niile ọzọ e si na Juda dọta n'agha bulaa Babilon, n'ihu na aga m agbaji agbụ ahụ eze Babilon nyanyere ha n'olu.” Otu a ka Onyenwe anyị kwubiri. 5 Mgbe ahụ, Jeremaya onye amụma zara Hananaya onye amụma n'ihu ndị nchụaja na ndị mmadụ niile guzo n'ụlonsọ Onyenwe anyị. 6 Jeremaya onye amụma sịrị, “Amen! Ka Onyenwe anyị mezuo okwu amụma a i buru site na ibughachite ngwongwo ụlọ Onyenwe anyị na ịkpọghachite ndị niile e mere ka ha si n'ebe a gaa biri na Babilon. 7 Ma gee ntị nūrụ ihe m ga-ekwu n'ihu gị na n'ihu ndị a niile guzo n'ebe a. 8 Site na mgbe ochie, ndị amụma ahụ bu mụ na gị ụzọ ebuola amụma banyere agha na mbibi na ọrịa na-efe efe megide ọtụtụ obodo dị iche iche, na ọtụtụ alaeze dị iche iche. 9 Ma ihe e ji amata na ọ bụ Onyenwe anyị n'ezie, zitere onye amụma buru amụma kwuo na udo ga-adi, bụ naanị ma ọ bụrụ na amụma ya emezuo.” 10 Mgbe ahụ, Hananaya bụ onye amụma yipūrụ Jeremaya agbụ ahụ o yikwasịrị onwe ya n'olu gbajie ya. 11 Ọ sịrị n'ihu ọha mmadụ ahụ niile, “Nke a ka Onyenwe anyị kwuru: ‘Ọ bụ n'otu aka ahụ ka m ga-agbajipụkwa agbụ iyagba Nebukadneza, eze Babilon nyanyere n'olu mba niile tupu afọ abụọ agabiga.’” Mgbe o kwuru otu a, Jeremaya onye amụma hapūrụ ebe ahụ laa. 12 Mgbe Hananaya bụ onye amụma gbajisiri iyagba ahụ Jeremaya, onye amụma nyanyere onwe ya n'olu, okwu Onyenwe anyị ruru Jeremaya ntị sị ya, 13 “Gaa gwa Hananaya okwu

si ya, 'Ihe ndi a ka Onyenwe anyi kwuru: I gbajielala agbu e ji osisi mee, ma n'onodu ya ihe i ga-enweta bu agbu igwe. **14** Ihe ndi a ka Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile, bu Chineke Izrel, kwuru. Aga m anyanye mba ndi a niile agbu igwe, i mee ka ha fee Nebukadneza eze Babilon. Ha ga-efekwa ya. Aga m enyekwa ya ike o buladi n'ebe umu anu ohia di.'" **15** Mgbe ahụ, Jeremaya onye amuma siri Hananaya onye amuma, "Gee nti, Hananaya! O bughị Onyenwe anyi zitere gi, ma i ghogbuola mba a mee ka ha tukwasị uche n'okwu ugha. **16** N'ih i nke a, otu a ka Onyenwe anyi kwuru, 'Ekpebiela m isite n'uwa wepu gi. I ga-anwu n'afọ a, n'ih na i kwusaala nnupu isi megide Onyenwe anyi.'" **17** N'onwa asaa nke afọ ahụ Hananaya onye amuma nwuru.

29 Ihe ndi a bu ihe di n'akwukwo ozi Jeremaya onye amuma si Jerusalem degaara ndi foduru ndu n'etiti ndi okenye, na ndi nchujaja, na ndi amuma, na ndi Izrel Nebukadneza dotara n'agha si na Jerusalem bulaa ha Babilon. **2** Nke a bu mgbe eze Jehoiakin, nne eze, ndi ozi n'ulozeze, ndi ndu Juda na Jerusalem, ndi oka, na ndi uzu sitere na Jerusalem dota ha n'agha buru ha gaa mba ozọ. **3** Onye Jeremaya nyere akwukwo ozi a ka o nyeruo ndi e deere ya bu Eleasa nwa Shefan, na Gemaraya nwa Hilkaya, ndi Zedekaya eze Juda zigara Babilon izi Nebukadneza bu eze ozi. **4** Ihe ndi a ka Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile, bu Chineke Izrel na-agwa ndi niile m mere ka e si na Jerusalem dota n'agha buru laa Babilon, **5** "Wuoronu onwe unu ulo, birikwanu n'ime ya; kponu ihe n'ubi a gbara ogige, riekwa mkpuru si na ya; **6** luponu nwunye,

mụọkwanụ ụmụ ndị ikom na ụmụ ndị inyom; lụọkwaranụ ụmụ unu ndị ikom nwunye, kwenyekwanụ ka ụmụ unu ndị inyom lụọ di, ka ha mụọkwa ụmụ ndị ikom na ụmụ ndị inyom. Mụbaanụ n'ebe ahụ, unu ebilatakwala. 7 Chọonụ udo nke obodo ahụ m mere ka unu gaa biri n'ime ya. Kpeekwanụ ekpere nye Onyenwe anyị banyere ya. N'ihina ọ bụrụ na ihe agaara obodo ahụ nke ọma, ọ ga-agakwara unu nke ọma.” 8 N'ihina ihe ndị a ka Onyenwe anyị, Onye pụrụ ime ihe niile bụ Chineke Izrel kwuru, “Unu ekwela ka ndị amụma ahụ nọ n'etiti unu, na ndị na-ajụ arụsị ase rafuo unu; unu egela ntị n'akụkọ ha na-akọ banyere nrọ ndị ahụ unu na-akwagide ha ka ha rọọ. 9 N'ihina amụma ha na-ebu n'aha m bụ amụma ụgha. Ọ bụkwaghị m zitere ha.” Otu a ka Onyenwe anyị kwupụtara. 10 Ihe ndị a ka Onyenwe anyị kwuru, “Mgbe iri afọ asaa m kwadoro maka Babilon zuru, aga m abịa mezuo nkwa ahụ m kwere. Aga m eme ka unu lọtakwa n'ebe a. 11 N'ihina mụ onwe m maara echiche niile m na-eche banyere unu,” ka Onyenwe anyị kwubiri, “echiche ime ka ihe gaara unu nke ọma, ọ bụkwaghị echiche ime unu ihe ojọ, echiche ime ka unu nwee ezi ọdịnihu, na olileanya kwesiri ntụkwasị obi. 12 Mgbe ahụ, unu ga-abjakwute m, unu ga-abịa kpọkuokwa m n'ekpere, aga m egekwa unu ntị. 13 Unu ga-achọsikwa m ike, chọta m ma ọ bụrụ na unu ejiri obi unu niile chọọ m. 14 Aga m emekwa ka unu chọta m,” otu a ka Onyenwe anyị kwubiri, “meekwa ka unu bụ ndị a dọtara n'agha lọta. Aga m esitekwa na mba ahụ niile m chụgara unu chikọtaa unu, kpoghachitekwa unu n'ebe ahụ m si chụpụ unu.” Otu a

ka Onyenwe anyị kwubiri ya. **15** Unu pụrụ ị sị, “Onyenwe anyị akpọlite ndị amụma nye anyị na Babilon.” **16** Ma ihe ndị a ka Onyenwe anyị na-ekwu banyere eze ahụ na-anọkwasi n’ocheeze Devid, na banyere ndị mmadụ niile fọdurụ n’obodo a, bụ ụmụnne unu ndị ahụ na-esoghị unu gaa ebe e mere ka ha ga biri na mba ọzọ. **17** E, ihe ndị a ka Onyenwe anyị, Onye pụrụ ime ihe niile kwuru, “Aga m eziga mma agha n’etiti ha, zigakwa ụnwụ na ọrịa na-eefe efe. Aga m eme ha ka ha dị ka mkpụrụ fiig jọgburu onwe ya, nke mmadụ na-agaghị ata ata. **18** Aga m eji mma agha, na ụnwụ, na ọrịa na-eefe efe, chụọ ha ọsọ. Aga m eme ha ka ha bụrụ ihe alaeze niile nke ụwa ga na-asọ oyi. Ha ga-abụ ihe ịbụ ọnụ, na ihe iju anya, na ihe nkọcha, na ihe ịta ụta n’etiti mba niile ebe m ga-achula ha ọsọ. **19** N’ihi na ha egeghị ntị n’okwu m, bụ okwu si n’ọnụ ndị ohu m bụ ndị amụma, ndị m zigaara ha mgbe mgbe. Ma unu onwe unu, ndị bi na mba ọzọ egekwaghị ntị n’okwu m.” Otu a ka Onyenwe anyị kwubiri. **20** Ya mere, nūrụnụ okwu Onyenwe anyị, unu niile bụ ndị m mere ka e si na Jerusalem dọta n’agha gaa Babilon. **21** Ihe ndị a ka Onyenwe anyị, Onye pụrụ ime ihe niile, bụ Chineke Izrel na-ekwu banyere Ehab nwa Kolaya, na Zedekaya nwa Maaseia, ndị na-ebu amụma ụgha n’aha m, “Aga m ewere ha nyefee n’aka Nebukadneza bụ eze Babilon. Ọ ga-etigbukwa ha n’ihu unu. **22** N’ihi ha, ndị niile e si Juda dọta n’agha buru gaa Babilon ga na-ekwu okwu nkọcha sị, ‘Ka Onyenwe anyị mesokwa gị ụdị mmeso o mesoro Zedekaya na Ehab, ndị eze Babilon tūnyere n’okụ nke regburu ha.’ **23** N’ihi na ha emeela ihe ndị jọgburu onwe

ya na njo n'izrel; ha na nwunye ndi agbataobi ha akwaala iko; ha esitekwala n'aha m buo amuma ugha, amuma nke m na-enyeghi ha iwu ibu. Amaara m na ihe ndi a bu eziokwu, n'ihi na ahuru m ya.” Otu a ka Onyenwe anyi kwubiri. **24** Gwa Shemaya onye Nehelam okwu si ya, **25** Otu a ka Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile, bu Chineke Izrel kwuru, “I dere akwukwo zigara ndi niile bi na Jerusalem, ha na Zefanaya nwa Maaseia onye nchujaja, na ndi nchujaja ndi ozo. I gwara Zefanaya okwu n'akwukwo ahụ si ya, **26** ‘Onyenwe anyi ahoputala gi mee gi onye nchujaja ga-anochi anya Jehoiada. N'ihi ya, i burula onyeisi ulonso ukwu Onyenwe anyi. Ya mere, o kwesiri ka i jide onye ara obula na-akpo onwe ya onye amuma, manye ya agbu igwe n'ukwu, na n'olu ya. **27** Gini mere i ji hapu ibasiri Jeremaya, onye Anatot mba ike, onye na-eme onwe ya onye amuma n'etiti unu? **28** O ziterela anyi ozi di otu a na Babilon si anyi, Unu ga-anọ n'ebe ahụ tee anya. Ya mere, wuoronu onwe unu ulo, birikwanu n'ime ya. Kuonu ihe n'ubi, riekwanu ihe si n'ubi unu.” **29** Zefanaya bu onye nchujaja, guru akwukwo ozi ahụ n'ihu Jeremaya, bu onye amuma. **30** Mgbe ahụ, okwu Onyenwe anyi biakwutere Jeremaya, si, **31** “Zigara ndi ahụ niile e mere ka ha gaa biri na mba ozo ozi si ha, ‘Ihe ndi a ka Onyenwe anyi kwuru banyere Shemaya onye Nehelam, Ebe o bu na Shemaya ebuorola unu amuma mee ka unu tukwasị obi unu n'okwu ugha ya, ma o bughị m ziri ya, **32** ihe ndi a ka Onyenwe anyi kwuru, Mu onwe m aghaghi ita Shemaya onye Nehelam na mkpuru ya ahuhu n'ihi mmehie ya. O gaghi enwe nwoke obula ga-

afọdụ ndụ n'etiti ndị ya niile. Ọ gaghị esokwa unu lekwasị
anya n'ihe ọma ahụ niile m na-akwado imere ndị m, n'ihi
na o kwusara nnupu isi megide Onyenwe anyị. Otu a ka
Onyenwe anyị kwubiri.”

30 Ndị a bụ okwu nke sị n'ebe Onyenwe anyị nọ bjakwute
Jeremaya. **2** “Otu a ka Onyenwe anyị, Chineke Izrel kwuru,
'Dee ihe niile m gwara gi n'ime akwukwọ. **3** N'ihi na
ubochi ndi ahụ na-abia,' ka Onyenwe anyị kwuputara,
'mgbe m ga-akpoghachite ndi m bụ Izrel na Juda si n'ebe
e mere ka ha jee biri na mba ọzọ lọta. Aga m eme ka ha
laghachi n'ala ahụ m nyere nna nna ha, ka ha nwetakwa
ya.' Otu a ka Onyenwe anyị kwuru.” **4** Ma ndi a bụ okwu
Onyenwe anyị kwuru banyere Izrel na Juda. **5** “N'ihi na
otu a ka Onyenwe anyị kwuru, “A na-anụ mkpu akwa
sitere n'egwu, nke oke egwu, ọ bughị udo. **6** Juonụ ajuju,
ma hụ, nwoke ọ pụrụ imụ umụ? Gịnịkwa mere m ji na-
ahụ ndi ikom di ike ka ha tukwasiri aka ha n'ukwu ha
dika nwanyi ime na-eme, ihu onye obula gbanwekwara
dika nke onye na-anwu anwu? **7** Ubochi di oke egwu ka
ubochi ahụ ga-abu. O nwekwaghị ubochi ga-adị ka ya. Ọ
ga-abu oge oke nsogbu nye Jekob, ma a ga-anaputa ya
site na ya. **8** “N'ubochi ahụ,' 'aga m agbaji ihe inya n'olu
a nyakwasiri ha n'olu, tibisikwaa agbu niile e kere ha. Ha
agaghị abukwa ndi ohu nye ndi mba ọzọ, ka Onyenwe
anyị, Onye pụrụ ime ihe niile kwubiri. **9** Kama ha ga-eke
Onyenwe anyị bụ Chineke ha, na Devid eze ha, onye m ga-
esi n'etiti ha mee ka o biliere ha. **10** “Ya mere, atula egwu,
gi Jekob, ohu m. Atukwala ujọ gi Izrel,' Otu a ka Onyenwe
anyị kwuputara. 'Aghaghị m izoputa gi site na mba ahụ di

anya, zoputakwa umu umu gi site na mba ahụ e mere ka
 ha gaa biri n'ime ya. Jekob ga-emesiakwa biri n'udo na
 nchebe. O dikwaghị onye ga-eme ka ujo tuo ya ozo. **11**
 N'ihị na mu onwe m nonyeere gi, aga m azoputakwa gi,
 otu a ka Onyenwe anyi kwubiri. 'A sikwari na m alaa mba
 ndi ahụ niile n'iyi, bu mba ndi ahụ m chubanyere gi n'ime
 ha, agaghị m ebibi gi onwe gi kpamkpam. Aga m ado gi
 aka na nti maobu dika o kwesiri, i gaghị agbanari ita
 ahuhu.' **12** "Ihe ndi a ka Onyenwe anyi kwukwara, "Onya
 di gi n'ahụ enweghi ngwota, mmeru ahụ i meruru di
 ukwu, o pughi ila ala. **13** O nweghi onye na-ekpechitere
 gi onu gi, o nweghi ogwu di nke e ji eme ka onya gi laa.
 Olileanya adighi na a ga-agwo gi. **14** Ndi niile gi na ha di
 na mma e chezoala gi; ha adighi echetakwa gi n'echiche
 uche ha. E tieela m gi ihe dika onye iro gi ga-esi tie gi
 ihe; ataala m gi ahuhu dika onye na-enweghi obi ebere
 ga-esi taa gi ahuhu, n'ihị na ajo omume gi bara uba nke
 ukwu, mmehie gi dikwa otutu. **15** Gini mere i ji na-akwa
 akwa n'ihị onya di gi n'ahụ? Gini mere i ji na-akwa akwa
 n'ihị ihe mgbu nke na-enweghi ogwugwo? Emere m ka
 ihe ndi a bjakwasị gi n'ihị iba uba nke ajo omume gi, na
 n'ihị otutu mmehie gi. **16** "Ma a ga-erepia ndi niile na-
 eripia gi; ndi iro gi niile, ha niile n'otu n'otu, ka a ga-
 adota n'agha buru gaa mba ozo. Ndi na-apunara gi ihe i
 nwere n'ike ka a ga-apunarakwa ha ihe ha nwere n'ike.
 Ndi niile na-alutakwa ihe inwere n'agha ka a ga-enye ka
 ha ghoo ihe nluta n'agha. **17** Ma aga m eme ka ahụ sie
 gi ike; aga m agwokwa onya gi niile,' otu a ka Onyenwe
 anyi kwubiri ya. 'N'ihị na a na-akpo gi onye a juruaju.

Gị Zayon, nke o nweghị onye na-elekọta ya.’ **18** “Otu a ka Onyenwe anyị kwuru, “Lee, ana m aga ime ka Jekob nwetaghachi ụlọ ikwu ya; aga m enwekwa obi ebere n’ebe obibi ya. A ga-ewugharị obodo ahụ n’elu mkpọmkpọ ebe ya; ụlọeze ga-eguzokwa n’ọnọdụ kwesiri ya. **19** N’ebe ahụ ka a ga-esi na-anụ olu abụ ekele, na olu ndị na-anụrị ọñụ. Aga m eme ka ha baa ụba n’ọnụogụgụ, ha agaghị adịkwa ole na ole. Aga m eme ka ha bụrụ ndị a na-asọpụrụ, ndị a na-agaghị eledakwa anya. **20** Ụmụ ha ga-adịkwa ka ụmuntakiri ndị mgbe ochie ahụ, nzukọ ha ga-eguzosikwa ike n’ihu m. Aga m atakwa ndị ahụ na-emegbu ha ahụhụ. **21** Onyendu ha ga-abụ otu onye n’ime ndị ha; onye ga-achị ha ga-esi n’etiti ha pụta. Aga m akpobata ya nso ebe m nọ, ọ ga-abjaru m nso, n’ihi na olee mmadụ ahụ nke pụrụ inyefe onwe ya kpamkpam, maka ibjaru m nso?’ Otu a ka Onyenwe anyị kwubiri. **22** ‘N’uzọ dị otu a unu ga-abụ ndị m, mụ onwe m kwa ga-abụ Chineke unu.’” **23** Lee, Onyenwe anyị ga-esite n’ọnụma ya mee ka oke ifufe ya fee. Ọ ga-efekwasị ndị na-emebi iwu dika ifufe na-efesi ike. **24** Iwe ọkụ Onyenwe anyị agaghị akwụsị tutu ruo mgbe o mezuru ihe ndị o bu n’obi. N’ụbọchị ndị ahụ na-abjara unu ga-aghọta ihe ndị a.

31 “N’oge ahụ,” otu a ka Onyenwe anyị kwuputara ya, si, “Aga m abụ Chineke nke agbụrụ Izrel niile. Ha ga-abụkwa ndị m.” **2** Otu a ka Onyenwe anyị kwuru, “Ndị ahụ gbanariri mma agha ga-ahụta ihuoma n’ozara. Aga m abjara iwetara Izrel izuike.” **3** Onyenwe anyị mere ka anyị hụ ya anya site n’ebe dị anya, na-asị, “Ọ bụ ihunanya nke na-adigide ruo mgbe ebighị ebi ka m ji hụ gị n’anya; Ọ bụ

ebere nke na-adighi agbanwe ka m ji dota unu nso. **4**
 Aga m ewulikwa gi elu ozo, e, aga m eme ka i buru ihe e
 wughariri ozo, gi Izrel bu nwaagboghona-amaghi nwoke.
 Mgbe ahụ, i ga-eji ihe iti egwu gi puo soro ndi onu juru
 obi tee egwu. **5** Mgbe ahụ, i ga-akukwa ubi vaini a gbara
 ogige n'elu ugwu Sameria. Ndi oru ubi kuru ya ga-erikwa
 mkpuru si na ya. **6** Ubochi ahụ ga-adi mgbe ndi nche ga-
 anu n'elu ugwu nta niile nke Ifrem tikuo ndi niile si ha,
 'Bianu ka anyi jeruo Zayon, ka anyi jee n'ihu Onyenwe
 anyi Chineke anyi.'" **7** Ihe ndi a ka Onyenwe anyi kwuru,
 "Tienu mkpu onu n'ihu Jekob, tienu mkpu onu n'ihu onye
 ahụ kachasi mba niile ndi ukwu. Meenu ka a nuru ya,
 toonu ma na-asikwanu, 'Onyenwe anyi, biko, zoputa ndi
 gi, bu ndi Izrel foduru.'" **8** Lee, aga m esite n'ala ahụ di
 n'ugwu kpota ha; aga m eme ka e si na nsotu niile nke
 uwa chikotaa ha. N'etiti ha ka a ga-ahụ ndi kpuru isi
 na ndi ngwuro, na ndi inyom di ime, na ndi inyom ime
 na-eme. Ndi ga-alota ga-adi nnoo ukwu! **9** Ha ga na-
 akwa akwa mgbe ha na-alota, ha ga-anokwa n'ekpere
 mgbe m ga-edulata ha. Aga m edu ha site n'akuku iyi,
 n'ala di larii, ebe ha na-agaghi akpobi ukwu ha, n'ihu
 na aghoolara m Izrel nna, Ifrem bukwa okpara m. **10**
 "Nurunu okwu Onyenwe anyi, unu mba niile; kwusaanu
 ya n'ebe di anya nke ala ahụ di n'akuku osimiri niile. Onye
 ahụ chusara Izrel ga-achikotakwa ha. O ga-elekotakwa
 igwe ewu na aturu ya dika onye ozuzu aturu. **11** N'ihu na
 Onyenwe anyi ga-agbaputa Jekob, o ga-anaputakwa ha
 site n'aka ndi ka ha ike. **12** Ha ga-abia noo n'ugwu Zayon
 tie mkpu onu, ha ga-anuru onu n'ihu idi ukwu nke ezi ihe

Onyenwe anyị nyere ha, dika oka, na mmanya oheru, na mmanu, na umu igwe ewu na aturu, na otutu ehi. Ha ga-adi ka ubi a na-agba mmiri mgbe niile; ha agaghi erukwa uju ozo. **13** Mgbe ahụ, obi ga-atọ umu agboghọ uto, ha ga-etekwa egwu onu, umu okorobia na ndi agadi ga-anurikwa onu. Aga m eme ka iru uju ha ghoro ha obi uto, aga m enyeka ha nkasiobi na onu n'onodu mwute. **14** Aga m emekwa ka afọ jubiga ndi nchaja oke n'ihidi ukwu nke onyinye ha ga-enweta, afọ ezi ihe m gaejukwa ndi m," otu a ka Onyenwe anyi kwubiri. **15** Ihe ndi a bu ihe Onyenwe anyi kwuru, "A nuru otu olu na Rema, iru uju na oke ikwa akwa. Rachel na-akwa akwa n'ihidi umu ya, o kwekwaghi inabata nkasiobi a na-akasi ya, n'ihidi na umu ya adighikwa." **16** Ma otu a ka Onyenwe anyi kwuru, "Jide olu gi aka, ka o ghara ikwa akwa, jidekwa anya gi abuo, ka ha ghara igba anya mmiri, n'ihidi na ga-akwu gi ugwo oru n'ihidi oru gi." Otu a ka Onyenwe anyi kwuputara. "Ha ga-esite n'ala ndi iro ha lotakwa. **17** N'ihidi ya, olileanya dikwara odin'ihu gi." Otu a ka Onyenwe anyi kwubiri. "Umu gi ga-alotakwa n'ala nke aka ha. **18** "Anula m nnoo isu ude Ifrem, na okwu o kwuru si, 'I doola m aka na nti dika nwa ehi nke na-eme isiike. Lee, amutala m ihe i choro ka m muta site n'ido aka na nti gi. Ya mere, kpolata m, ka m nwee ike lotakwa, n'ihidi na i bu Onyenwe anyi na Chineke m. **19** Mgbe m kpafuru, echeghariri m. Mgbe m ghotakwara, e tiri m aka n'obi m, ihere mere m, o wutekwara m n'ihidi n'onodu ihe ihere n'ihidi udi ndu m biri n'okorobia m.' **20** Ifrem, o bughu nwa m nwoke, onye ihe ya na-atọ m uto? O bu ezie na m na-ekwu okwu megide

ya, ma anọkwa m na-echeta ya. N’ihi ya, ihe banyere ya na-agụsi obi m agụụ ike. Ana m enwekwa obi ebere n’ebe ọ nọ.” Otu a ka Onyenwe anyị kwupụtara. **21** “Manyenụ ogidi ihụba ụzọ ama, manyekwanụ osisi ihụba ụzọ ama. Lezienụ anya mụta aha okporouzo niile, bụ okporouzo unu ga-eso. Lọta, gị Izrel, bụ nwaagboghọ na-amaghi nwoke, laghachi n’obodo gị ndị a. **22** Ruo ole mgbe ka i ga-anọ na-awaghari, gị nwaagboghọ na-ekwesighi ntụkwasị obi Izrel? N’ihi na Onyenwe anyị na-aga ime ihe ọhụrụ n’ụwa; nwanị ga-anọ nwoke gburugburu.” **23** Ihe ndị a ka Onyenwe anyị, Onye pụrụ ime ihe niile, bụ Chineke Izrel, kwuru, “Mgbe m si na mba ọzọ kpoghachi ha, ndị ga-ebi n’ala Juda na n’ime obodo ya niile ga-ekwu okwu ndị a ọzọ si: ‘Onyenwe anyị gọzie gị, gị ebe obibi dị nsọ, gị ugwu dị nsọ.’ **24** Ndị mmadụ ga-ebikọta ọnụ na Juda na n’obodo niile dị n’ime ya, ma ndị na-arụ ọrụ ubi, ma ndị na-elekọta igwe ewu na atụrụ ha. **25** Aga m enwoghakwa ike ndị na-ada mba, meekwa ka afọ ju ndị ike gwurụ.” **26** N’oge a, esi m n’ura teta, lee anya gburugburu m. Ụra m rahurū tọrọ m ụtọ nke ukwuu. **27** Otu a ka Onyenwe anyị kwupụtara, “Lee, ụbọchị ndị ahụ na-abịa, mgbe m ga-akụ ụmụ mmadụ na ụmụ anụmanụ n’ụlọ Izrel na n’ụlọ Juda. **28** Ọ ga-erukwa na dika m legidere ha anya maka ihopu ha, ikwada ha, itikpọ ha, laa ha n’iyi, ma mee ka ihe ojọọ bjakwasiri ha, otu a ka m ga-esikwa lezie ha anya iwuzi ha na ikụ ha dị ka mkpụrụ.” Ọ bụ otu a ka Onyenwe anyị kwubiri. **29** “N’ụbọchị ndị ahụ, ndị mmadụ agaghị asịkwa, “Nna anyị ha arachaala mkpụrụ osisi na-achaghị acha, ma lee, eze ụmụ ha na-ejiji ejiji.’ **30** Kama onye

ọbụla ga-anwụ n’ihi mmehie nke aka ya; onye rachara mkpuru osisi na-achaghị acha ka eze ya ga-ejiji. **31** “Lee, oge na-abịa,” ka Onyenwe anyị kwuputara, “mgbe m ga-eme ka ọgbugba ndụ ọhuru dịrị n’etiti mụ na ụlọ Izrel, nakwa ụlọ Juda. **32** Ọ bughị ụdị ọgbugba ndụ ahụ mụ na nna nna ha gbara, mgbe ahụ m jidere ha n’aka site n’ala Ijpt duputa ha, n’ihi na ha mebie ọgbugba ndụ m, ọ bụ ezie na mụ onwe m bụ di nye ha,” Otu a ka Onyenwe anyị kwuputara. **33** “Ma nke a bụ ọgbugba ndụ mụ na ụlọ Izrel ga-agba mgbe oge ndị ahụ gasiri,” ka Onyenwe anyị kwuputara. “Aga m etinye iwu m n’ime obi ha, aga m edekwasikwa ha n’uche ha. Aga m abụ Chineke ha, ha onwe ha ga-abukwa ndị m. **34** Ọ dighị onye ọbụla n’etiti ha ga-akuziri onye agbataobi ya ihe, maọbụ otu onye asị ibe ya, ‘Mara Onyenwe anyị,’ n’ihi na ha niile ga-ama onye m bụ, site n’onye dīkarisiri nta ruo n’onye dīkarisiri ukwu n’etiti ha.” Otu a ka Onyenwe anyị kwubiri ya. “N’ihi na aga m agbaghara ajọ omume ha, agaghị m echetakwa mmehie ha niile ọzọ.” **35** Ihe ndị a ka Onyenwe anyị kwuru, bụ onye ahụ họtara anyanwụ mee ka ọ na-enye ihe n’ehihie, onye ahụ nyere ọnwá na kpakpando iwu ka ha na-enye ihe n’anyasi, onye na-akpali oke osimiri, na-eme ka ebiliri mmiri na-ebigbo. Aha ya bụ Onyenwe anyị, Onye puru ime ihe niile. **36** Otu a ka Onyenwe anyị kwuputara, “Ọ bụ naanị ma ukpuru ndị a ọ puru n’ihu m, ghara idikwa, ka a ga-eme ka umu umu Izrel ghara idi, ka ha ghara ibukwa mba n’ihu m ọzọ.” **37** Ihe ndị a ka Onyenwe anyị kwuru, “Ọ bụ naanị mgbe e nwere ike itụ ma chọputa isá mbara nke mbara

eluigwe, na ịdị omimi nke ntọala ụwa, ka m ga-ajụ ụmụ ụmụ niile nke Izrel, n'ih ihe niile ha mere.” Otu a ka Onyenwe anyị kwubiri. **38** “Ụbọchị ndị ahụ na-abia, Otu a ka Onyenwe anyị kwubiri, mgbe a ga-ewughari obodo a nye m, site n'ụlọ elu Hananel ruo n'ọnu ụzọ ama Akụkụ. **39** Ịdị ogologo nke eriri ọtụtụ a ga-eji tọọ ya ga-adị ka site n'ihu ọnu ụzọ ama ahụ ruo n'ugwu Gareb, gaakwa ruo Goa. **40** Ndagwurugwu ahụ niile ebe a tūnyere ozu ndị mmadụ, na ebe e kpofuru ntụ, na mgbada ugwu ahụ niile ebe e doziri edozi maka ịkụ ihe, ruo na ndagwurugwu iyi Kidron nke dī n'akụkụ ọnu ụzọ ama ịnyịnya, ga-aghọkwa ebe dī nsọ nye Onyenwe anyị. A gaghị ehopukwa obodo ahụ ọzọ, maọbụ tikpọọ ya.”

32 Ihe ndị a bụ okwu Onyenwe anyị nke rutere Jeremaya n'afọ nke iri nke ọchịchị Zedekaya eze Juda, nke bụkwa afọ nke iri na asatọ nke ọchịchị Nebukadneza. **2** N'oge a, ndị agha Babilon gbara Jerusalem gburugburu. E tinyekwara Jeremaya, bụ onye amụma n'ogige ụlọ ndị nche nke dī n'ụlọeze Juda. **3** Zedekaya eze Juda tūrụ ya mkpọrọ n'ebe ahụ, sị ya, “Gini mere i ji na-ebu amụma dī otu a. N'ih na ị na-asị, 'Ihe ndị a ka Onyenwe anyị kwuru, ejikerela m inyefe gi na obodo a n'aka eze Babilon. Ọ ga-alutakwa ya n'agha. **4** Zedekaya eze Juda agaghị agbapụ site n'aka ndị Babilon, n'ih na a ga-enyefe ya n'aka eze Babilon, onye ya na ya ga-ekwuritakwa okwu ihu na ihu. Zedekaya ga-ejikwa anya ya abụọ hụ eze Babilon, **5** onye ga-eduru ya, bụ Zedekaya, gaa Babilon, ebe ọ ga-anọ tutu ruo mgbe mụ, bụ Onyenwe anyị, mesiri ya ike. Ọ būrụ na ibuso ndị Babilon agha, ị gaghị emerị.” **6** Jeremaya siri,

“Okwu Onyenwe anyị rutere m ntị, sị, **7** Lee, Hanamel nwa Shalum, nwanne nna gi, ga-abịakwute gi, sị gi, ‘Zurụ ala m dị n’Anatot, n’ihi na ebe ị bụ onye ikwu m ọ bụ gi ka o ruuru ịzụ ya.’ **8** “Mgbe ahụ, dika Onyenwe anyị si kwuo ya, Hanamel nwa nwanne nna m bịakwutere m n’ogige ndi nche sị m, ‘Zurụ ala m dị n’Anatot, n’ime ala ndi Benjamin. Ebe ọ bụ ihe ruuru gi igbaputa ya ime ka ọ bụrụ nke gi, ọ bụ gi kwesiri ịzụ ya.’ “Amaara m na nke a bụ okwu Onyenwe anyị. **9** Ya mere, azurụ m ala ahụ dị n’Anatot site n’aka nwanna m Hanamel. Atuputara m ọlaocha shekel iri na asaa onuahia ala ahụ, jiri ya kwuo ya ugwo. **10** Emesija, etinyere m aka m n’akwukwo ire ala ahụ, kaa ya akara, nyachie ya, n’ihu ndi akaebe. Atukwara m ọlaocha ahụ n’ihe otutu. **11** Eweere m akwukwo izuta ala ahụ a kara akara, nke a nyachikwara anyachi, ebe e dere ihe banyere ozuzu na orire nke ala ahụ, werekwa udi akwukwo ahụ nke a na-anyachighi anyachi, **12** nyefee ha n’aka Baruk nwa Neraya, nwa Mahseia, n’ihu Hanamel nwanna m, na n’ihu ndi akaebe ndi ozo, ndi aka ha di n’akwukwo ahụ, na n’ihu ndi Juu ndi ozo, ndi no n’ogige ulo ndi agha ahụ. **13** “N’ihu ha, enyere m Baruk iwu ndi a sị ya, **14** ‘Ihe ndi a ka Onyenwe anyị, Onye puru ime ihe niile, bu Chineke Izrel kwuru, Were akwukwo ndi a, ma nke a nyachiri anyachi, ma nke a na-anyachighi anyachi, tinye ha n’ime ite e ji uru kpuo, ebe ha ga-adị ogologo oge. **15** N’ihi na ihe ndi a ka Onyenwe anyị, Onye puru ime ihe niile, bu Chineke Izrel kwuru, a ga-emesiakwa zuo ulo, ala ubi nakwa ubi vaini n’ala a.’ **16** “Mgbe m nyechasiri Baruk nwa Neraya akwukwo ndi ahụ, ekpere

m ekpere nye Onyenwe anyị sị, **17** “Gị, Onye kachasị ihe niile elu, bụ Onyenwe anyị ọ bụ gị sitere n’ike gị dị ukwu, na aka gị e setiri eseti mee eluigwe na ụwa. O nweghi ihe ọbụla i na-enweghi ike ime. **18** I na-egosi ihunanya nye otutu puku ndi mmadu ma na-eweta ita ahuhu nye umu site n’ihi mmehie nna ha. O Chineke di ukwu dikwa ike, Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile bu aha gi. **19** Nzube gi di ukwu, otu a kwa akaoru gi dikwa ukwu. Anya gi ghere oghe nye uzọ mmadu niile. I na-akwughachikwa onye ọbụla dika ndu ya na akaoru ya si di. **20** O bu gi mere ihe iribama na ihe ebube di iche iche n’Ijpt. I nogidekwara na-arụ ha ruo taa, ma n’ala Izrel ma n’etiti ndi niile no n’uwa. N’ihi ya, i meere onwe gi aha nke ka bukwa nke gi n’ebe niile. **21** O bu ihe iribama na oru ebube di iche iche, n’aka di ike, na ogwe aka e setipuru esetipu, n’ihe oke egwu, ka i ji kpoputa ndi gi Izrel site n’Ijpt. **22** I nyere ha ala a, nke i nuru n’iyi inye nna nna ha, ala mmiri ara ehi na mmanu anu na-eru na ya. **23** Ha batara n’ala a, nweta ya, ma ha juru irubere gi isi, maobu jeharua n’iwu gi; ha emeghi ihe ndi i nyere ha n’iwu mee. N’ihi ya, i mere ka ihe ojoo ndi a biakwasị ha. **24** “Lee ka ndi iro si wuo ihe agha ha gburugburu mgbidi obodo a, ihe agha nke ha ga-egi luta ya n’agha. I werela obodo a nyefee ndi Babilon na-ebuso ya agha n’aka, n’ihi mma agha na unwu, na oke oria di n’ime ya. Ihe i kwuru na o ga-eme emezuola, dika i si ahụ ya ugbu a. **25** Ma o bu ezie na a ga-enyefe obodo a n’aka ndi Babilon, ma gi, Onye kachasị ihe niile elu, bụ Onyenwe anyi gwara m sị, ‘Were olocha zuta ala ahụ. Zukwaa ya n’ihu ndi akaebe.’”

26 Mgbe ahụ, okwu Onyenwe anyị ruru Jeremaya ntị sị ya,
27 “Abụ m Onyenwe anyị, Chineke nke anụ ahụ niile bụ
mmadụ. Ọ dị ihe ọbụla kariiri m ime? **28** Ya mere, ihe
ndị a ka Onyenwe anyị kwuru: Ejikerela m ugbu a inyefe
obodo a n’aka ndị Babilon, na n’aka Nebukadneza eze
Babilon, onye ga-aluta ya n’agha. **29** Ndị Babilon ahụ na-
ebuso obodo a agha, ga-abata n’ime ya, kpọọ ya ọkụ. Ha
ga-akpọ ya ọkụ, ya na ụlọ niile dị n’ime ya, bụ ụlọ niile
ahụ ndị bi n’ime ya nọ kpasuo m iwe, site n’isure ihe
nsure ọkụ na-esi isi ụtọ nye chi Baal n’elu ụlọ ha niile, na
site n’iwusara chi ndị ọzọ onyinye ihe ọhụhụ. **30** “Ọ bụ
naanị ihe ọjọọ ka ndị Izrel na ndị Juda mere n’ihu m site
na mgbe ha bụ nwantakiri. N’ezie, ha esitela n’ihe ha ji
aka mee kpasuo m iwe, ka Onyenwe anyị kwuru. **31** Site
n’oge e wuru ya ruo ugbu a, ndị bi n’obodo a akpaliela
iwe m na ọnụma m. Ya mere, aga m esite n’ihu m wezuga
ha. **32** Ndị Izrel na Juda, na ndị eze ha, na ndịisi ọchịchị
ha, na ndị nchụaja ha, na ndị amụma ha, na ndị ikom
Juda, ma ndị bi na Jerusalem, akpasuola m iwe site n’ihe
ọjọọ niile ha mere. **33** Ha gbakutara m azụ, jụ ilenye anya
n’ebe m nọ. Ọ bụ ezie na m ziri ha ihe mgbe mgbe, ma
ha juru ige ntị, jukwa inabata idọ aka na ntị m. **34** Ha
doro oyiya ihe aru n’ulonsọ ahụ a kpokwasiri aha m, si
otu a meruọ ya. **35** Ha wuru ebe di elu di iche iche na
Ndagwurugwu nke Ben Hinom nye Baal, ebe ha nọ jiri
umụ ha ndị ikom na ndị inyom chụọ aja nye Molek. O
nweghi mgbe m nyere ha iwu ime ihe di otu a, o nweghi
mgbe ajọ ihe di otu a batara m n’obi, nke i nye ha iwu ime
ihe aru di otu a, nke ime ka Juda mehie. **36** “Ihe i kwuru

banyere obodo a bụ, 'A ga-esite na mma agha, na n'ụnwụ, na n'oke ọrịa, nyefee ha n'aka eze Babilon,' ma ihe ndị a ka Onyenwe anyị, Chineke Izrel kwuru, **37** Lee, aghaghị m ịchịkọta ha site na mba ndị ahụ niile m sitere n'ife m, na n'oke ọnuma m chụga ha. Aga m akpoghachite ha n'ebe a, mee ka ha biri n'udo. **38** Ha ga-abụ ndị m, mụ onwe m ga-abụkwa Chineke ha. **39** Aga m enye ha otu obi na otu ụzọ, ime ka ha na-atụ egwu m, n'ihị ọdịmma nke ha, na ọdịmma nke ụmụ ha ndị ga-eso ha. **40** Aga m eme ka ọgbụgba ndụ ebighị ebi dīrī n'etiti mụ na ha. Agaghị m akwụsị imere ha ihe ọma, aga m akwalikwa obi ha ịtụ egwu m. N'ụzọ dī otu a, ha agaghị esitekwa n'iso m wezuga onwe ha. **41** Obi ga-atọkwa m uto ime ha mma; m ga-ejikwa obi m niile, na mkpuruobi m niile kụọ ha n'ala a. **42** "Ihe ndị a ka Onyenwe anyị kwuru, Dika m mere ka ihe ọjọọ ukwuu a niile bjakwasị ndị a, otu a ka m ga-esikwa mee ka ezi ihe ahụ niile m kwere ha na nkwa bjakwasị ha. **43** A ga-azukwa ọhịa n'ala a unu nasị na ọ bụ ala togboro n'efu, nke mmadu na anumanu na-adighi n'ime ya, ala nke e nyefere n'aka ndi Babilon. **44** A ga-ejikwa ọlaocha zuo ala ubi, deekwa ihe banyere orire na ozuzu ya n'akwukwo. A ga-aka akwukwo ndi ahụ akara n'ihu ndi akaebe, n'ala Benjamin, na n'obodo nta niile di gburugburu Jerusalem, ma n'ala Juda, na n'obodo di n'ala ugwu ugwu, na nke di na mgbada ugwu niile di n'odida anyanwu, na nke di na Negev, n'ihia na aga m esite n'obodo ndi ahụ dotara ha n'agha buuru ha gaa kpolata ha. Otu a ka Onyenwe anyi kwubiri."

33 Mgbe Jeremaya ka nọ dika onye mkpọrọ n'ogige ụlọ ndị nche, okwu Onyenwe anyị ruru ya ntị nke ugboro abụọ, sị ya, **2** “Ihe ndị a ka Onyenwe anyị, onye ahụ kere ụwa kwuru, Onyenwe anyị, onye kpụrụ ya mee ya ka o guzosie ike, Onye aha ya bụ Onyenwe anyị: **3** ‘Kpọkuo m, aga m aza gi, gosi gi ihe dị ukwuu dị iche iche, na ihe siri ike na nghọta nke ị na-amaghị.’ **4** N’ihi na nke a bụ ihe Onyenwe anyị, bụ Chineke Izrel, kwuru banyere ụlọ ndị ahụ niile dị n’obodo, na ụlọeze niile nke ndị eze Juda, bụ nke akwadara maka iji megide nnọchibido niile na mma agha **5** n’agha a na-aluso ndị Babilon. ‘Aga eji ozu ndị mmadụ ahụ niile m ga-etigbu site n’iwe m na n’ọnụma m kpojuo ha. Aga m ezo ihu m site n’ebe obodo a nọ, n’ihi ajọ omume ya niile. **6** “Ma otu ọ dị, aga m agwọ ya, mee ka ahụ sie ya ike. Aga m agwọ ndị m, meekwa ka ha nwe udo n’ebe ọ bara ụba. Ha ga-ebikwa n’udo na-enweghị egwu ọbụla. **7** Aga m emekwa ka ndị Izrel na ndị Juda a dọtara n’agha lọta. Aga m ewugharịkwa ha dika ụlọ, mee ka ha dirị ka ha dị na mbụ. **8** Aga m eme ka ha dijị ọcha site na mmehie ha niile, nke ha mere megide m. Aga m agbaghara ha mmehie ha na nnupu isi ha niile megide m. **9** Mgbe ahụ, obodo a ga-aghọkwa ihe ga-eme ka mba niile nke ụwa mara m, ka ha n’urịa ọñụ n’ime m, tookwa m, ma wetara m nsọpụrụ, mgbe ha ga-anụ ihe ọma niile m meere obodo a. Ha ga-atụkwa oke egwu, maakwa jijiji, n’ihi ezi ihe ahụ niile na n’ihi udo ahụ niile nke mụ onwe m mere ka o rute ha aka.’ **10** “Ihe ndị a ka Onyenwe anyị kwuru, ‘Unu na-asị banyere ebe a, “Ọ bụ mkpọmkpọ ebe, ebe ụmụ mmadụ na ụmụ

anumanu na-ebighi n'ime ya." Ma n'obodo Juda, ya na okporouzo niile di na Jerusalem, nke togboro n'efu ugbu a, nke mmadu maobu anumanu na-ebighi n'ime ya, a ga-emesia nukwa **11** olu onu na obi utu, na olu ndi ikom na ndi inyom na-alu di na nwunye, na olu ndi ahụ niile na-eweta onyinye ekele n'ulo Onyenwe anyi, ndi ahụ gasi, ""Nyenwe Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile ekele n'ihi na Onyenwe anyi di mma. Ihunanya ya na-adigidekwa ruo mgbe ebighi ebi." N'ihi na aga m eme ka ndi ala a, nke a dotara n'agha lota, dikwa ka ha di na mbu,' otu a ka Onyenwe anyi kwuru. **12** "Ihe ndi a ka Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile kwuru, 'N'ebe a, nke bu mkpomkpo ebe ugbu a, nke mmadu maobu anumanu na-ebighi n'ime ya, ka a ga-emesia nweekwa ebe ita nri nke igwe ewu na aturu, n'ime obodo niile, ebe ndi ozuzu aturu ga-eduru igwe ewu na aturu ha gaa izuika. **13** N'ime obodo niile nke di n'ala ugwu ugwu, na n'obodo niile nke di na mgbada ugwu niile nke Negev, n'oke ala Benjamin, n'ime obodo nta niile nke gbara Jerusalem gburugburu, na n'ime obodo niile nke Juda. Igwe ewu na aturu ga-agabigakwa ozo n'okpuru aka abuo nke onye na-agu ha onu.' Otu a ka Onyenwe anyi na-ekwu. **14** ""Ubochi ndi ahụ na-abia,' ka Onyenwe anyi kwuputara, 'mgbe m ga-emezu ezi nkwa ahụ m kwere ulu Izrel na ulu Juda. **15** ""N'ubochi ndi ahụ, na n'oge ahụ, aga m eme ka Alaka ezi omume puputa site n'ezinaulo Devid. O ga-eme ihe ziri ezi, kpeekwa ikpe ziri ezi n'ala ahụ. **16** N'ubochi ndi ahụ, ka a ga-azoputa Juda, Jerusalem ga-ebikwa n'udo. Nke a bu aha a ga-akpo ya, Onyenwe

anyị Onye Nzọpụta, bụ ezi omume anyị.’ 17 N’ihi na
 ihe ndị a ka Onyenwe anyị kwuru, ‘O nweghị oge a ga-
 ahapụ inweta otu onye site n’ezinaụlọ Devid onye ga-
 anọ n’ocheeze ụlọ Izrel. 18 Ọ dīkwaghị mgbe a ga-ahapụ
 inweta onye ga-esite n’etiti ndị nchụaja na ndị Livayi,
 nke ga-eguzo n’ihu m ụbọchị niile ịchụ aja nsure ọkụ, na
 i wetara m onyinye inata ihuoma, na ịchurụ m aja dī iche
 iche.’” 19 Emesịa, okwu Onyenwe anyị ruru Jeremaya
 ntị sị ya, 20 “Ihe ndị a ka Onyenwe anyị kwuru, ‘Ọ bụrụ
 na unu nwere ike ime ka ọgbụgba ndụ m na ehiehie, na
 ọgbụgba ndụ mụ na abalị ghara idīkwa, ime ka ehiehie na
 abalị gharakwa ipụta n’oge ha, 21 mgbe ahụ ọgbụgba ndụ
 nke mụ na Devid ohu m gbara, na ọgbụgba ndụ nke m
 mere ka ọ dīrị n’etiti mụ na ndị Livayi, bụ ndị nchụaja na-
 eje ozi ha n’ihu m, agaghị adīkwa. A gaghị enwekwa onye
 ga-esi n’ezinaụlọ Devid nke ga-anọkwasi n’ocheeze ya. 22
 Aga m eme ka ụmụ ụmụ Devid ohu m, na ndị Livayi, bụ
 ndị na-eje ozi ha n’ihu m, dī ukwu n’ọnuogugụ dīka
 kpakpando dī na mbara eluigwe; ha ga-adīkwa ukwu
 dīka uzuzu dī n’ọnu mmiri osimiri nke a na-apughị igụta
 ọnu.’” 23 Okwu Onyenwe anyị ruru Jeremaya ntị sị ya, 24
 “Ị hụla ajujụ ndị a na-aju? Ha na-aju na-asi, ‘Onyenwe
 anyị ọ jula agburụ abụọ ndị a ọ họtara?’ N’ihi ya, ha
 na-elelị ndị m, ha adighị agụkwa ha dīka mba. 25 Ihe
 ndị a ka Onyenwe anyị kwuru, ‘Ọ bụrụ na m emeghị ka
 ọgbụgba ndụ dīrị n’etiti mụ na ehiehie na abalị, meekwa
 ka iwu na-achị eluigwe na ụwa guzosie ike, 26 mgbe ahụ,
 agaara m aju ụmụ ụmụ Jekọb, na ụmụ ụmụ Devid ohu m.
 Agaraghị m ahọtuta otu n’ime ụmụ ya ka ọ chīa ụmụ

umụ Ebrahim na Aizik na Jekob. Ma aga m eme ka ndị ha a dotara n'agha lota; aga m enwekwa obi ebere n'ahụ ha.”

34 Mgbe Nebukadneza eze Babilon na ndị agha ya niile, na mba niile dī n'alaeze nke o na-achī na-ebuso Jerusalem na obodo niile gbara ya gburugburu agha, okwu Onyenwe anyi ruru Jeremaya ntī sī, **2** “Ihe ndī a ka Onyenwe anyi, Chineke Izrel kwuru, Jekwuru Zedekaya bụ eze Juda, gwa ya sī, ‘Ihe ndī a ka Onyenwe anyi kwuru, ejikerela m ugbu a inyefe eze Babilon obodo a n’aka. O ga-esurekwa ya oku. **3** I gaghī agbanari ya, n’ihi na o ga-ejide gi. A ga-arara gi nyefekwa ya n’aka. Anya gi abuo ka i ga-eji hu eze Babilon. Gi na ya ga-ekwuritakwa okwu. I ga-agakwa Babilon. **4** “Ma nurukwa nkwa Onyenwe anyi na-ekwe gi, gi Zedekaya eze Juda. Ihe ndī a ka Onyenwe anyi kwuru banyere gi, I gaghī anwu site na mma agha; **5** i ga-anwu n’udo. Dika ndi mmadu si mune oku kwaa ozu nna gi ha, bu ndi buru gi uzọ chia ka eze, otu a ka ha ga-esi mune oku kwaa gi. Ha ga-eti aka n’obi kwa akwa si, “Ewoo, onyenwe anyi!” O bu mu onwe m na-ekwe nkwa a, otu a ka Onyenwe anyi kwubiri ya.” **6** Mgbe ahụ, Jeremaya onye amuma gara gwa Zedekaya eze Juda ihe ndi a niile na Jerusalem. **7** N’oge a, ndi agha eze Babilon na-ebuso Jerusalem agha. Ha na-ebusokwa obodo ndi ozọ nke nogidere na-ebuso ha agha, nke bu obodo Lakish na Azeka. Obodo ndi a bu naani obodo foduru n’ala Juda nke ndi agha Babilon na-emeribeghi. **8** Okwu Onyenwe anyi ruru Jeremaya ntī mgbe Zedekaya bụ eze, na ndi Izrel niile gbachara ndu na Jerusalem ikposara

ndị ohu niile nwere onwe ha. **9** Onye ọbụla ga-ahapụ
 ohu ya bụ onye Hibru ka o nwere onwe ya, ma ohu ahụ
 ọ bụ nwoke maọbụ nwanyi. A gaghị agukwa onye Juu
 ọbụla dika ohu ọzọ. **10** Ya mere, ndịisi ọchịchị niile, na
 ndị niile bụ ndị kwekọritara gbaa ndụ a, na ha ga-ahapụ
 ohu ha ndị nwoke na ndị nwanyi ka ha nwere onwe ha.
 Ha mekwara dika ha si kwuo. **11** Ma mgbe oge nta gasiri,
 ndị a niile gbanwere obi ha. Ha gara jide ohu ndị ahụ ha
 hapurū, mee ka ha ghọkwa ndị ohu ha ọzọ. **12** Mgbe
 ahụ, okwu Onyenwe anyị ruru Jeremaya ntị sị ya, **13**
 “Ihe ndị a ka Onyenwe anyị, Chineke Izrel, kwuru, Mụ
 na nna nna unu ha gbara ndụ mgbe m si n’ala Ijipt, bụ
 ala ebe ha bụ ohu kpọputa ha. Mgbe ahụ agwara m ha
 sị, **14** ‘N’ogwugwu afọ asaa ọbụla, onye ọbụla n’ime unu
 aghaghị ihapụ onye Hibru ibe unu resiri unu onwe ya
 dika ohu, ka o nwerekwa onwe ya. Mgbe onye ahụ jeere
 unu ozi afọ isii, unu kwesiri ihapụ ya ka o nwere onwe ya.’
 Ma nna nna unu ha egeghị m ntị, ha etinyeghikwa uche
 ha n’iwu m nyere ha. **15** Na nwa oge nta gara aga unu
 cheghariri mee ihe ziri ezi n’anya m. Onye ọbụla n’ime
 unu kpọsara inwere onwe nye ndị unu. Unu gara n’ihu
 gbaa ndụ n’ihu m n’ime ụlonsọ ahụ a kpọkwasiri aha m.
16 Ma ugbo a, unu echigharịala, meruo aha m; onye ọbụla
 n’ime unu akpoghachikwala nye onwe ya ndị ohu ndị
 ikom na ndị inyom ahụ unu hapurū ka ha nwere onwe ha,
 gaa dika o si masị mkpuruobi ha. Unu akwagidekwala ha
 ka ha burukwa ndị ohu unu ọzọ. **17** “N’ihi nke a, ihe ndị a
 ka Onyenwe anyị kwuru, Unu erubeghi isi nye m, unu
 ekwusaghị nwere onwe nye ndị unu. Ya mere, ugbo a mụ

onwe m na-akpōsa ‘Inwere onwe’ nye unu, ka Onyenwe anyị kwubiri, ‘inwere onwe’ nke ịda n’ihi mma agha, na ajọ ọrịa na-efe efe, na oke ụnwụ. Aga m emekwa unu ka unu ghọọ ihe ịsọ oyi nye alaeze niile nke ụwa. **18** Ma ndị ikom ahụ niile merụrụ ọgbụgba ndụ m, ndị ahụ na-edebuzhị ọgbụgba ndụ ha gbara n’ihu m, ka m ga-eme ka ha diri ka nwa ehi ọgbụgba ndụ ahụ ha kpọwara abụọ, nke ha si n’etiti ọkara abụọ ya gafee, maka imesi ọgbụgba ndụ ha ike. **19** Ndị ndu Juda na Jerusalem na ndị ozi eze na ndị nchụaja na ndị niile bi n’ala a ndị si n’etiti ọkara nwa ehi ahụ gabiga **20** ka m ga-enyefe n’aka ndị iro ha ndị na-achọ iwepụ ndụ ha. Ozu ha ga-abụ ihe oriri nye anụ ufe nke eluigwe na anụ ọhịa nke ụwa. **21** “Aga m enyefe Zedekaya eze Juda na ndịisi ọchịchị ya n’aka ndị iro ha, ndị na-achọ ndụ ha. Aga m enyefe ha n’aka ndị agha eze Babilon, ndị siterela n’ibuso unu agha wezuga onwe ha. **22** Aga m enye iwu, ka Onyenwe anyị kwubiri, mee ka a kpọghachi ha azụ n’obodo a. Ha ga-ebuso ya agha, merie ya, surekwaa ya ọkụ. Aga m emekwa ka obodo Juda niile togboro n’efu. Ọ dīkwaghị onye ga-ebi n’ime ya.”

35 Ndị a bụ okwu Onyenwe anyị nke ruru Jeremaya ntị n’oge ọchịchị Jehoiakim nwa Josaya eze Juda sị ya, **2** “Jee n’ụlọ ụmụ Rekab kpọọ ha oku ka ha bịa n’ụlọnsọ Onyenwe anyị, n’otu n’ime ọnụlọ ya, nọdụ n’ebe ahụ nye ha mmanya ka ha nịọ.” **3** Ya mere, ejekwuuru m Jaazanaya nwa Jeremaya, nwa Habazinaya na ụmụnne ya, na ụmụ ya ndị ikom, ya bụ, ndị ezinaụlọ Rekab niile. **4** Akpobatara m ha n’ụlọnsọ Onyenwe anyị, n’ime ọnụlọ ụmụ Hanan nwa Igdalaya, onye nke Chineke. Ọnụlọ a dī

nso n'ọ̀nụ̀lọ̀ ndị̀isi ụ̀lọ̀nsọ̀, nke dị̀ n'elu ọ̀nụ̀lọ̀ Maaseia nwa Shalum, onye nche ọ̀nụ̀ ụ̀zọ̀ ụ̀lọ̀nsọ̀. **5** Mgbe ahụ̀, e doziri m ọ̀kwa ụ̀fọ̀dụ̀ jupụtara na mmanya na iko ụ̀fọ̀dụ̀ n'ihu ụ̀mụ̀ Rekab, sị̀ ha, “Ngwanụ̀, ńụ̀anụ̀ mmanya.” **6** Ma ha zara sị̀, “Anyị̀ adighị̀ ańụ̀ mmanya, n'ihı̀ na nna nna anyị̀ Jehonadab nwa Rekab nyere anyị̀ iwu sị̀ anyị̀, ‘Unu ańụ̀kwala mmanya, unu na ụ̀mụ̀ ụ̀mụ̀ unu. **7** Ọ̀zọ̀kwa, unu ewurula onwe unu ụ̀lọ̀, unu akụ̀la mkpụ̀rụ̀ ubi, maọ̀bụ̀ kụ̀ọ̀ ubi vaị̀nị̀. Unu adọ̀tarala onwe unu ihe ndị̀ a niile, kama na-ebinụ̀ n'ụ̀lọ̀ ikwuu. Ọ̀ bụ̀ n'ụ̀zọ̀ dị̀ otu a ka unu ga-esi bie ogologo ndụ̀ n'ala ahụ̀ unu bụ̀ ndị̀ ọ̀bịà n'ime ya.’ **8** Anyị̀ erubela isi n'ihe niile nna nna anyị̀ Jehonadab nwa Rekab gwara anyị̀. Anyị̀ na ndị̀ nwunye anyị̀ na ụ̀mụ̀ anyị̀ ndị̀ ikom na ndị̀ inyom adighị̀ ańụ̀ mmanya, **9** maọ̀bụ̀ wuo ụ̀lọ̀, maọ̀bụ̀ nwee ubi vaị̀nị̀, ala ubi maọ̀bụ̀ mkpụ̀rụ̀ ọ̀kụ̀kụ̀. **10** Ọ̀ bụ̀kwa n'ụ̀lọ̀ ikwuu ka anyị̀ na-ebi dị̀ ka nna nna anyị̀ Jehonadab nyere anyị̀ n'iwu. **11** Ma mgbe Nebukadneza eze Babilon busoro ala anyị̀ agha, anyị̀ kpebiri sị̀, ‘Bị̀anụ̀ ka anyị̀ gbaba Jerusalem si otu a gbanarị̀ ndị̀ agha Babilon, na ndị̀ agha ndị̀ Aram.’ Ọ̀ bụ̀ nke a mere anyị̀ jı̀ biri na Jerusalem.” **12** Mgbe ahụ̀, okwu Onyenwe anyị̀ ruru Jeremaya ntị̀ sị̀ ya **13** Ihe ndị̀ a ka Onyenwe anyị̀, Onye pụ̀rụ̀ ime ihe niile, bụ̀ Chineke Izrel kwuru, “Gaa gwa ndị̀ Juda na ndị̀ bi na Jerusalem, ‘Ọ̀ bụ̀ na unu agaghị̀ esite n'ị̀dọ̀ aka na ntị̀ mụ̀ta irubere okwu m isi?’ ka Onyenwe anyị̀ kwupụtara. **14** ‘Jehonadab nwa Rekab nyere ụ̀mụ̀ ụ̀mụ̀ ya iwu sị̀ ha ańụ̀la mmanya, ha na-edebe iwu ahụ̀. Ruo taa, ha adighị̀ ańụ̀ mmanya, n'ihı̀ na ha na-edebe iwu nna nna ha nyere ha. Ma mụ̀ onwe m

agwala unu okwu mgbe na mgbe, ma unu juru irubere m isi. **15** Mgbe mgbe ka m ziteere unu umu ohu m bu ndi amuma, ndi bjara gwa unu okwu si, “Dozienu uzọ unu, sitekwanu n’ajọ omume unu tugharja. Unu niile n’otu n’otu, unu agbasola chi ndi ozo ife ha. O buru na unu emee otu a, unu ga-ebi n’ala a m nyere unu na nna nna unu ha.” Ma unu juru ina nti, jukwa ige m nti. **16** Umu umu Jehonadab, nwa Rekab, emeela ihe nna nna ha nyere ha n’iwu, ma ndi a juru irubere m isi.’ **17** “N’ihi ya, ihe ndi a ka Onyenwe anyi Chineke Onye puru ime ihe niile, Chineke Izrel kwuru: ‘Geenu nti! Lee, ana m aga ime ka ihe ojoo bjakwasị Juda na ndi niile bi na Jerusalem, dika m kwuru na o ga-adi. N’ihi na agwala m ha okwu, ma ha juru ige m nti. Akporo m ha oku, ma ha juru iza.’” **18** Mgbe ahụ, Jeremaya gwara ndi ezinaulo Rekab, “Ihe ndi a ka Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile, bu Chineke Izrel kwuru, ‘Unu erubeela isi mee ihe niile nna nna unu bu Jehonadab nyere unu n’iwu.’ **19** N’ihi ya, Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile, bu Chineke Izrel, kwuru si, ‘O nweghi mgbe obula nwoke ga-ejere m ozi ga-ako n’ezinaulo Jehonadab nwa Rekab.’”

36 N’afọ anọ nke ochichi Jehoiakim nwa Josaya bu eze Juda, okwu Onyenwe anyi ndi a ruru Jeremaya nti, **2** “Were akwukwo detuo okwu ahụ niile m gwarala gi banyere Izrel, na Juda, na banyere ndi mba ozo di iche iche, bu okwu ndi ahụ m bidoro igwa gi site n’oge ochichi Josaya ruo ugbo a. **3** Ma eleghi anya mgbe ndi Juda nuru ka e kwuputara ihe banyere ihe ojoo ndi ahụ m zubere, nke na-aga ibjakwasị ha, onye obula n’ime ha n’otu

n'otu ga-esite n'uzo ojojo ya tugharia. Mgbe ahụ, aga m agbaghara ha ajo omume ha na mmehie ha.” 4 Ya mere, Jeremaya kporo Baruk nwa Neraya ka o biakwute ya. Mgbe Jeremaya no na-akpota okwu ahụ niile Onyenwe anyi gwara ya, Baruk noka na-edeputa ha n'akwukwo. 5 Emesia, Jeremaya gwara Baruk okwu si ya, “Onodu nke m no n'ime ya ugbo a agaghị ekwe ka m site n'ebe a puo jeruo n'ulonso Onyenwe anyi. 6 N'ihia ya, gaa n'ulonso Onyenwe anyi n'ubochi ibu onu, nodu n'ebe ahụ guputara ndi mmadu okwu Onyenwe anyi ndi a i dere n'akwukwo dika m kpoutara ha. Guputara ya ndi Juda si obodo niile bia n'ulonso ahụ. 7 Ma eleghi anya, ha ga-ario Onyenwe anyi aririo. Ma eleghi anya onye obula n'ime ha ga-esite n'uzo ojojo ya tugharia, ka iwe na onuma di ukwu nke Onyenwe anyi ga-ekpughe megide ndi a ghara ibiakwasị ha.” 8 Baruk nwa Neraya mere dika Jeremaya onye amuma si gwa ya. O guputara okwu Onyenwe anyi, nke di n'akwukwo ahụ, n'ulonso Onyenwe anyi. 9 N'onwa itoolu nke afọ ise nke ochichi Jehoiakim nwa Josaya eze Juda, e doro oge di iche nye maka ibu onu n'ihu Onyenwe anyi. E kwusara ibu onu a nye ndi niile no na Jerusalem, na ndi si n'obodo Juda niile bia na Jerusalem. 10 Baruk no n'onuulo Gemaraya nwa Shefan, bu ode akwukwo, guputara ndi niile no n'ulonso Onyenwe anyi okwu Jeremaya, nke di n'akwukwo a di nsọ n'onu uzo ama ohuru nke ulonso ahụ. 11 Mgbe Mikaya nwa Gemaraya nwa Shefan nuru okwu Onyenwe anyi nke e si n'akwukwo ahụ guputa, 12 o si n'ebe ahụ puo, gaa n'ulo ode akwukwo di n'uloeze, ebe ndisi niile zukoro. Ndi a bu

ndị zukorọ n'ebe ahụ; Elishama, ode akwụkwọ, na Delaya nwa Shemaya, na Elnatan nwa Akboa, na Gemaraya nwa Shefan, na Zedekaya nwa Hananaya, na ndịisi ọchịchị ndị ọzọ. **13** Mgbe Mikaya gwara ha ihe ọ n'ụrụ Baruk si n'akwụkwọ ahụ guputara ndị mmadụ, **14** ndịisi ahụ niile zipurụ Jehudi nwa Netanaya, nwa Shelemaya, nwa Kushi, ka o jekwuru Baruk sị ya “Were akwụkwọ ahụ ị si na ya guputara ndị mmadụ ihe, bịa.” Ya mere, Baruk, nwa Neraya, ji akwụkwọ a n'aka ya jekwuru ha. **15** Mgbe o ruru n'ebe ahụ, ha gwara ya sị ya, “Biko, n'ọdụ ala guora anyị ihe dị n'akwụkwọ a.” Ya mere, Baruk guputara ha ihe dị n'akwụkwọ ahụ. **16** Mgbe ha nuchasiri okwu dị n'akwụkwọ ahụ, ha leritara onwe ha anya n'egwu, gwa Baruk okwu sị ya, “Anyị aghaghị ime ka okwu ndị a ruo eze ntị.” **17** Ha juru Baruk sị ya, “Gwa anyị i si aña detuo ihe ndị a niile? Ọ bụ Jeremaya kpọtaraa gị ihe i dere?” **18** Baruk zara sị ha, “E, ọ bụ ya kpọtara m okwu ndị a niile m deturu. E ji m inki dee ha n'akwụkwọ.” **19** Mgbe ahụ, ndịisi ahụ gwara Baruk okwu sị ya, “Ọsọ, gaa ka gị na Jeremaya zoo onwe unu. Unu ekwekwala ka onye ọbụla mata ebe unu zoro onwe unu.” **20** Mgbe ha zochasiri akwụkwọ ahụ n'ọnuụlọ Elishama onye ode akwụkwọ, ha jekwuuru eze n'ogige ụlọ ya kọrọ ya ihe niile. **21** Eze ziri Jehudi ka ọ gaa weta akwụkwọ ahụ. Mgbe Jehudi wetara ya site n'ọnuụlọ Elishama, ode akwụkwọ, ọ gurụ ya n'ihu eze, na n'ihu ndịisi ọchịchị ahụ niile guzo n'akụkụ eze. **22** N'ọnwaa nke itoolu ahụ, mgbe eze nọ n'ụlọ oyi ya, ọkụ na-enwukwa n'ime ite ọkụ dị n'ihu ya. **23** Mgbe ọbụla Jehudi gusiri ibe akwụkwọ atọ maọbụ anọ, eze na-anara

ya akwụkwọ ndị ahụ were agụba ode akwụkwọ chakasia ha, wunye ha n'ọkụ. O megidere otu a tutu ruo mgbe ọ wunyechara akwụkwọ ndị ahụ niile n'ọkụ. **24** Eze na ndị so ya nọdụ n'oge a na-aguputa akwụkwọ a atughị egwu ọbụla; ha adọwakwaghị uwe ha igosi obi ọjọọ. **25** Ọ bụ ezie na Elnatan na Delaya na Gemaraya rịrọrọ eze sị ya adọkasịla akwụkwọ ndị ahụ, ma o geghị ha ntị. **26** Kama eze nyere Jerameel otu n'ime ụmụ eze, na Seraya nwa Azriel, na Shelemaya nwa Abdeel iwu ijide Baruk ode akwụkwọ, na Jeremaya onye amụma, ma Onyenwe anyị zoro ha. **27** Mgbe eze suresiri akwụkwọ ahụ na okwu niile nke Baruk dere n'ime ya ọkụ, bụ okwu nke Jeremaya kpọtara site n'ọnụ ya, okwu Onyenwe anyị ruru Jeremaya ntị sị ya: **28** “Werekwa akwụkwọ ọzọ dee okwu ndị ahụ niile e dere n'akwụkwọ nke mbụ ahụ, nke Jehoiakim eze Juda kpọrọ ọkụ. **29** Ọzọkwa, gwa Jehoiakim eze Juda sị ya, ‘otu a ka Onyenwe anyị kwuru, ị kpọrọ akwụkwọ ndị ahụ ọkụ, kwuo sị, “Gini mere i ji dee n'ime ya na eze Babilon aghaghị ịbia bibie ala a, gbuchapụ ndị niile nọ n'ime ya, ma mmadụ ma anụmanụ?” **30** N'ihi ya, ihe ndị a ka Onyenwe anyị kwuru banyere Jehoiakim eze Juda; Ọ gaghị amụta onye ga-anọ n'ocheeze Devid. Ọzọ, a ga-atufu ozu ya n'ebe igirigi nke abalị ga-adakwasị ya, ebe okpomọkụ nke ehie ga-erute ya. **31** Aga m ata ya na ụmụ ya, na ndị ozi ya ahụhụ n'ihi ajọ omume ha. Aga m eme ka ihe ọjọọ ahụ m kwuru ihe banyere ya bjakwasị ha na ndị niile bi na Jerusalem, na ndị Juda niile, n'ihi na ha juru ige m ntị.” **32** Ya mere, Jeremaya weere akwụkwọ ọzọ nye Baruk ode akwụkwọ, bụ nwa Neraya,

dịka Jeremaya na-akpọpụta okwu, Baruk deputakwara n'akwụkwọ okwu ndị ahụ niile, nke Jehoiakim eze Juda surere n'ọkụ. A tụtwasikwara n'elu ha ọtụtụ okwu ndị ọzọ nke dịka ha.

37 Emesija, Nebukadneza eze Babilon mere Zedekaya nwa Josaya eze Juda, n'ọnọdụ Konaya nwa Jehoiakim. **2** Ma Zedekaya na ndị ozi ya, na ndị Juda niile egegħi ntị n'okwu Onyenwe anyị nke o si n'ọnụ Jeremaya onye amụma gwa ha. **3** Zedekaya bụ eze, ziri Jehukal nwa Shelemaya, na Zefanaya onye nchụaja, bụ nwa Maaseia ozi sị ha, jekwuru Jeremaya onye amụma gwa ya okwu sị, “Biko, kpeere anyị ekpere, rịrọrọ anyị Onyenwe anyị Chineke anyị arịrịọ.” **4** N'oge a, Jeremaya nweere onwe ya ijegharị n'etiti ndị Izrel, n'ihia na ha etinyebegħi ya n'ụlọ mkpọrọ. **5** N'ihia na mgbe ndị agha Babilon gbara Jerusalem gburugburu na-ebuso ya agha, ndị agha Fero sitere Ijipt na-apụkwute ha ibuso ha agha. Mgbe ndị agha Babilon nūrụ na ndị agha Ijipt na-abija, ha mere ngwangwa si n'ibuso Jerusalem agha wezuga onwe ha. **6** Mgbe ahụ, okwu Onyenwe anyị ruru Jeremaya onye amụma ntị sị ya, **7** “Ihe ndị a ka Onyenwe anyị bụ Chineke Izrel kwuru, Ihe ndị a ka ị ga-agwa eze Juda onye zitere ozi sị gị rịọọ m arịrịọ, ‘Ndị agha Fero ahụ si n'Ijipt pụta bja inyere unu aka ga-emesija laghachi n'ala ha bụ Ijipt. **8** Mgbe ahụ, ndị agha Babilon ga-aloghachikwa ibuso obodo a agha. Ha ga-emerị ya, dọta ya n'agha, kpọkwa ya ọkụ.’ **9** “Ihe ndị a ka Onyenwe anyị kwuru, Unu arafula onwe unu site n'iche echiche sị, ‘Ndị Babilon agaghị abiakwa ibuso anyị agha.’ E, ha agaghị abiakwa ọzọ. **10** A sịkwa na

ndị agha unu enwee ike merie ndị agha Babilon ahụ ga-
 abia ibuso unu agha, a sịkwa na ọ bụ naanị ndị e meruru
 ahụ bụ ndị fọdurụ n'etiti ha, ndị a ga-esi n'ogige ndị agha
 Babilon pụta bịa kpọọ obodo a ọkụ.” **11** Mgbe ndị agha
 Babilon si na gburugburu Jerusalem wezuga onwe ha
 n'ihị ọbịbịa ndị agha Fero na-abia, **12** Jeremaya sitekwara
 na Jerusalem pụọ malite igawa n'ala ndị Benjamin, n'ihị
 iketa oke ruuru ya site n'aka ndị bi n'ebe ahụ. **13** Ma
 mgbe o ruru n'ọnu ụzọ ama Benjamin, onyeisi ndị agha
 aha ya bụ Irija nwa Shelemaya, nwa Hananaya jidere
 ya, boo ya ebubo sị ya, “Ọ bụ ọsọ ka ị na-agba! Ị na-
 achọ igbakwuru ndị Babilon!” **14** Ma Jeremaya zara sị
 ya, “Ọ bụ okwu ụgha ka ị na-ekwu. Anaghị m agba ọsọ
 igbakwuru ndị Babilon.” Ma Irija egeghị ya ntị, kama o
 jidere Jeremaya kpụta ya n'ihu ndịisi ọchịchị. **15** Ha were
 iwe megide Jeremaya, nye iwu ka e tie ya ihe, kpọchiekwa
 ya n'ụlọ Jonatan, ode akwụkwọ. N'ihị na ha ji ụlọ ahụ
 mere ụlọ mkpọrọ n'oge a. **16** E tinyere Jeremaya n'ime
 ụlọ mkpọrọ olulu, ebe ọ nọrọ ogologo oge. **17** Emesịa,
 Zedekaya bụ eze nyere iwu ka a kpọta ya n'ụlọeze. Mgbe
 a kpọtara ya, Zedekaya juru ya ajuju na nzuzo sị ya, “I
 nwere okwu site n'aka Onyenwe anyị?” Jeremaya zara sị
 ya, “E, lee, a ga-arara gi nyefee gi n'aka eze Babilon.”
18 Mgbe ahụ, Jeremaya gwara Zedekaya, bụ eze okwu
 ọzọ sị ya, “Ihe ọjọọ dị aña ka m mere megide gi, ma ọbụ
 megide ndị ọrụ gi, ma ọbụ megide ndị a, unu ji tinye m
 n'ụlọ mkpọrọ? **19** Ebee ka ndị amụma unu nọ, bụ ndị ahụ
 na-eburu unu amụma na-asị unu, ‘Eze Babilon agaghị
 ebuso unu agha, ọ gaghị ebusokwa ala a agha?’ **20** Ugbu

a, biko, onyenwe m eze, biko gee m ntị. Biko, nūrū aririō m: Ezighachila m n'ụlọ Jonatan, ode akwukwọ, n'ih na ọ būrū na i mee otu a, aga m anwū n'ebe ahụ.” 21 Zedekaya bụ eze, nyere iwu ka e debe Jeremaya n'ogige ndị nche. O nyekwara iwu ka a na-enye ya achicha e si n'ụlọ ndị na-eme achicha na-ewebata ụbọchị niile, tutu ruo mgbe achicha e nwere n'obodo ahụ gwusiri. Ya mere, o mere ka Jeremaya nógide n'ogige ndị nche.

38 Shefataya nwa Matan, na Gedaliya nwa Pashua, na Jehukal nwa Shelemaya, na Pashua, nwa Malkija, nūrū mgbe Jeremaya nọ na-agwa ndị mmadụ okwu ndị a sị ha, 2 “Ihe ndị a ka Onyenwe anyị kwuru, ‘Onye ọbụla nógidere n’ime obodo a ga-anwū site na mma agha, maọbụ site n’ụnwū, maọbụ site n’orja na-efe efe. Ma onye ọbụla pụkwuru ndị Babilon ga-adị ndụ. Ọ ga-adị ndụ, n’ih na ọ ga-echebe ndụ ya.’ 3 Ihe ndị a kwa ka Onyenwe anyị kwuru, ‘A ga-arara obodo a nyefee ya n’aka ndị agha eze Babilon, onye ga-adọta ya n’agha.’” 4 Mgbe ahụ, ndiisi ọchịchị sirị eze, “O kwesiri ka e gbuo nwoke a, n’ih na ọ na-eme ka obi ndị agha na obi ndị mmadụ fọdurū n’ime obodo a na-ada mba site n’ụdị okwu ọ na-agwa ha. Ọ bughị ọdịmma ndị a ka ọ na-eche echiche ya, kama ọ bụ otu ha ga-esi laa n’iyi.” 5 Zedekaya bụ eze zara sị ha, “Ọ dī unu n’aka. Unu maara na o nweghị ihe ọbụla eze nwere ike ime igbochi unu ime ihe unu chọrọ.” 6 Ya mere, ha jidere Jeremaya, tinye ya n’ime olulu mmiri Malkija, nwa eze. Olulu mmiri a dī n’ogige ụlọ ndị nche. Ọ bụ ụdọ ka ha ji wetuo Jeremaya n’ime olulu mmiri ahụ. Ma mmiri adighị n’ime ya, naanị apiti. Ya mere, Jeremaya

danyere n'ime aṣiṣi ahụ, mibanye n'ime ya. **7** Ma Ebed-Melek, onye Kush, otu n'ime ndịisi ozi n'ụlọeze nṛu na etinyela Jeremaya n'ime olulu mmiri. Mgbe eze nọduru n'onu ụzọ ama Benjamin, **8** Ebed-Melek si n'ụlọeze puo jekwuuru ya n'ebe ahụ si ya, **9** "Onyenwe m eze, lee na mmeso ndi a mesoro Jeremaya onye amuma jogburu onwe ya. Ha atubala ya n'ime olulu mmiri hapu ya ka o nodu n'ebe ahụ nwuo n'ihia aguu mgbe achicha koru n'obodo." **10** Mgbe ahụ, eze nyere Ebed-Melek onye Kush iwu si ya, "Si n'ebe a kporo iri mmadu ato ka gi na ha soro gaa doputa Jeremaya onye amuma site n'olulu ahụ tupu o nwuo." **11** Ya mere, Ebed-Melek duuru ndi ahụ puo. O buru ụzọ jee n'onuulo di n'okpuru ulokwu nke uloze. N'ebe ahụ, o chiputara ufodu nkirinka akwa, na ufodu uwe kara nka. O kenyere ha n'udo, wetuore ya Jeremaya n'ime olulu mmiri ahụ. **12** Ebed-Melek onye Kush ahụ gwara Jeremaya okwu si ya, "Were nkirinka akwa ndi a, na uwe ndi a kara aka fanye ha na mkpa abu gi, ime ka udo a ghara imeru gi ahụ." Jeremaya mere di ka a gwara ya. **13** Emesija, ha dolitere ya elu, doputa ya site n'olulu mmiri ahụ. Site n'oge ahụ, Jeremaya nogidere n'ogige ulo ndi nche. **14** Mgbe ahụ, Zedekaya bu eze, ziri ozi ka a kpota Jeremaya onye amuma, ka o biakwute ya n'onu ụzọ nke ato, nke ulonso Onyenwe anyi. Mgbe o biara, eze gwara ya okwu si ya, "Achoro m iju gi ajuju. Ezonari la m ihe obula." **15** Ma Jeremaya zara Zedekaya si ya, "O buru na m enye gi osisa, i gaghie egbu m? A sikwa na m aduo gi odu, i gaghie ege m nti." **16** Ma Zedekaya bu eze nuru iyi na nzuzo nye Jeremaya si ya, "Dika Onyenwe

anyị onye nyere anyị ume anyị na-eku si adị ndụ, agaghị
 m egbu gị, maọbụ nyefee gị n'aka ndị na-achọsi ndụ gị
 ike.” 17 Mgbe ahụ, Jeremaya zara Zedekaya si ya, “Ihe ndị
 a ka Onyenwe anyị Chineke Onye pụrụ ime ihe niile, bụ
 Chineke Izrel kwuru, ‘Ọ bụrụ na ị pụkwuru ndịisi eze
 Babilon nyefee onwe gị n'aka ha, ha ga-echebe gị ndụ, ha
 agakwaghị akpọ obodo a ọkụ. Gị na ezinaụlọ gị ga-adikwa
 ndụ. 18 Ma ọ bụrụ na ị jụ iwere onwe gị nyefee n'aka
 ndịisi eze Babilon, a ga-enyefe obodo a n'aka ndị Babilon.
 Ha ga-akpọkwa ya ọkụ, ma gị onwe gị agakwaghị agbapụ
 site n'aka ha.’” 19 Eze Zedekaya siri Jeremaya, “Mụ onwe
 m na-atụ egwu ndị Juu ahụ bụ ndị gbakwuru ndị Babilon,
 n'ihina ndị Babilon nwere ike nyefee m n'aka ha, ha ga-
 emesikwa m ike.” 20 “Ha agaghị enyefe gị n'aka ha,” ka
 Jeremaya zara ya. “Rubere Onyenwe anyị isi, site n'ime
 ihe m gwara gị. Mgbe ahụ, ihe niile ga-agara gị nke ọma.
 A ga-echebekwa ndụ gị. 21 Ma ọ bụrụ na ị jụ iwere onwe
 gị nye, lee ihe Onyenwe anyị mere ka m hụ: 22 A ga-
 akpụta ndị inyom niile fọduru n'ụlọeze Juda mee ka ha
 pụkwuru ndịisi eze Babilon. Ndị inyom ndị a ga-asị gị,
 “Ndị enyi gị ahụ niile ị na-atụkwasị obi arafuola gị, mee
 ka ị bụrụ onye e meriri emeriri. Ụkwụ gị abụọ emikpuola
 n'ime apitị, ugbu a, ndị enyi gị niile ahụ agbanarịla gị.’” 23
 “A ga-akpụpụtara ndị Babilon ndị nwunye gị niile na ụmụ
 gị niile. Gị onwe gị agaghị agbanarị ha, ma eze Babilon
 ga-ajidekwa gị, a ga-esurekwa obodo a ọkụ.” 24 Mgbe
 ahụ, Zedekaya gwara Jeremaya, “Ekwela ka ntị ọzọ nụ ihe
 ndị a niile mụ na gị kwuru, ma ọ bughị ya, ị ga-anwụ.
 25 Ọ bụrụ na ndịisi ọchịchị anụ na mụ na gị kparitara

ụka, ha bjakwute gi, si gi, 'Gwa anyi ihe i gwara eze na ihe eze gwara gi, ezola ihe obula n'ebe anyi no, ma o bughị ya anyi ga-egbu gi,' 26 mgbe ahụ i ga-agwa ha, 'Ano m na-ariyo eze aririyo ka o hapu izighachi m n'ulo Jonatan, ka m nwuo n'ebe ahụ.'" 27 Ndiisi ochichi ahụ niile bjakwutere Jeremaya juo ya ajuju. O gwakwara ha ihe ahụ niile eze nyere ya n'iwu. Ha hapuru iju ya ihe ozo, n'hi o nwekwaghị onye ozo nuru okwu niile ya na eze kwuru. 28 Jeremaya nogidekwara n'ogige ndi nche tutu ruo ubochi ahụ a dotara Jerusalem n'agha. Otu a ka esi were Jerusalem.

39 Otu a ka e si dota Jerusalem n'agha. N'afọ nke itoolu, nke ochichi Zedekaya eze Juda, n'onwa nke iri ya, Nebukadneza eze Babilon duuru ndi agha ya niile bia ibuso Jerusalem agha, Ha gbara ya gburugburu, nochibido ya. 2 N'ubochi nke itoolu, n'onwa nke ano, n'afọ nke iri na otu nke ochichi Zedekaya, ha gwupuru mgbidi obodo ahụ. 3 Mgbe ahụ, ndiisi niile nke eze Babilon batara were onodu ha n'onu uzo ama nke Etiti. Ndi a bu ndi batara: Negal-Shareza onye Samga, na Nebo-Sasekim, onyeisi n'etiti ndiisi, na Negal-Shareza onyeisi nke okwa ya di elu, na ndiisi niile ozo nke eze Babilon ndi foduru. 4 Mgbe Zedekaya eze Juda na ndi agha ya niile huru ha, ha gbapuru oso. Ha ji abali gbapu n'obodo ahụ site n'onu uzo ama nke di n'etiti mgbidi abuo n'akuku ubi eze a gbara ogige, chee ihu n'uzo Araba. 5 Ma ndi agha ndi Babilon chusoro ha n'azu, chukwute Zedekaya na mbara ala Jeriko. Ha jidere ya, kpugara ya Nebukadneza eze Babilon, n'obodo Ribla, nke di n'ala Hamat, ebe o no maa

ya ikpe. **6** O bu na Ribla, ka eze Babilon no gbuo umu ndi ikom Zedekaya niile n'ihu ya. Ebe ahụ ka a nokwa gbuo ndi Juda niile a na-asopuru. **7** Emesia, o ghupuru Zedekaya anya ya abuo, jiri udo bronz kee ya agbu kporo ya gaa Babilon. **8** Ndi Babilon sunyere uloeze na ulo ndi mmadu niile oku, kwatukwa mgbidi niile nke Jerusalem. **9** Nebuzaradan bu ochiagha ndi nche eze, buuru ndi niile foduru n'obodo, ha na ndi ahụ buuru uzo jekwuru ya, na ndi ozo foduru, bulaa ha Babilon, dika ndi a dotara n'agha. **10** Ma Nebuzaradan bu ochiagha ndi nche eze, hapuru ufodu ndi ogbenye, ndi na-enweghi ihe obula n'ala Juda. N'oge ahụ, o nyere ha ubi vaini a gbara ogige na ala ubi niile. **11** Ugbu a, Nebukadneza eze Babilon enyelari Nebuzaradan ochiagha ndi nche eze iwu banyere Jeremaya, si, **12** "Kporo ya, lekotazie ya anya nke oma; emekwala ya ihe ojo obula, kama meere ya ihe obula o rioro gi." **13** Ya mere, Nebuzaradan, ochiagha ndi nche eze, na Nebushazban, onyeisi n'etiti ndisi, na Negal-Shareza, bu onyeisi okwa ya di elu, na ndisi ndi ozo niile nke eze Babilon, **14** ziri ndi jere kporuta Jeremaya site n'ogige ndi nche. Ha nyefere ya n'aka Gedaliya nwa Ahikam, nwa Shefan, ka o dulaa ya n'ulo ya. Ya mere, Jeremaya nogidere n'etiti ndi nke ya. **15** Ma n'oge ahụ, Jeremaya no di ka onye mkporo n'ogige ulo ndi nche, okwu Onyenwe anyi ruru ya nti si ya, **16** "Jekwuru Ebed-Melek onye Kush, gwa ya si ya, 'Ihe ndi a ka Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile, bu Chineke Izrel kwuru, Lee, ana m aga ime ka okwu ahụ m kwuru megide obodo a mezu. Ihe ga-abiakwasị obodo a bu ila n'iyi, o bughị

oganihu. N’oge ahụ, ihe ndị a ga-emezukwa n’ihu gi. **17** Ma aga m anaputa gi n’ubochi ahụ, otu a ka Onyenwe anyị kwubiri. A gaghi enyefe gi n’aka ndi ahụ i na-atu egwu ha. **18** Aga m azoputa gi. I gakwaghi ada site na mma agha kama i ga-agbapukwa na ndu, n’ihi na i tukwasiri m obi.” Otu a ka Onyenwe anyi kwubiri ya.

40 Mgbe oge nta gasiri site n’oge Nebuzaradan ochiagha ndi nche no na Rema mere ka Jeremaya nwere onwe ya, okwu Onyenwe anyi ruru ya nti. Nebuzaradan huru Jeremaya mgbe e kekotara ya na ndi e si na Jerusalem na Juda dota n’agha agbu, bu ndi ahụ a na-ebula Babilon. **2** Mgbe ochiagha ndi nche eze a huru Jeremaya, o siri ya, “O bu Onyenwe anyi Chineke gi nyere iwu na ihe ojo ndi a ga-abiakwasị ala a. **3** Ugbu a kwa Onyenwe anyi emeela ka ihe o kwuru mezu. O wetarala ala a mbibi ahụ. Ma ihe ndi a niile mezuru n’ihi na ndi gi mehiera megide Onyenwe anyi, ju irubere ya isi. **4** Ma taata, ana m eme ka i nwere onwe gi site n’agbu nke e kere gi na nkwoji aka. O buru na i choo, soro m gaa Babilon. N’ebe ahụ, aga m elezi gi anya nke oma. O burukwa na i kpebie na i gaghi eso m gaa Babilon, abiala. Ma, lee, ala a niile di gi n’ihu. Jee ka i biri n’akuku ya obula di gi mma; jehharikwa n’ebe obula i choro.” **5** Ma tupu Jeremaya atugharia ihapu ya puo, Nebuzaradan gwakwara ya ozo si, “Laghachikwuru Gedaliya nwa Ahikam, nwa Shefan, onye eze Babilon hoputara ka o na-elekota obodo Juda niile. Gaa soro ya biri n’etiti ndi gi, maobu i nwere ike gaa ebe obula ozo di gi mma.” Mgbe ahụ, ochiagha ahụ nyere ya ihe oriri hiri nne. O nyekwara ya onyinye, hapu ya ka o laa. **6** Ya mere,

Jeremaya jekwuuru Gedaliya nwa Ahikam na Mizpa, soro ya na ndi foduru n'ala ahụ biri. **7** Mgbe ndisi agha ahụ niile na ndi ikom ha, bu ndi gbalagara n'ohia, nuru na eze Babilon emeela Gedaliya nwa Ahikam, onye na-achi ala ahụ, na onye nlekota ndi ikom na ndi inyom, na umuntakiri, bu ndi ogbenye onu ntụ, ndi a na-eburughi gaa Babilon, ka ha gaa biri n'ala ozo, **8** ha bjakwutere Gedaliya na Mizpa. Ndi bjakwutere ya bu ndi a; Ishmel nwa Netanaya, Johanan na Jonatan umu Kariya, na Seraya nwa Tanhumet, na umu Efai onye Netofa, na Jaazanaya nwa Maaka, na ndi ikom ha. **9** Gedaliya nwa Ahikam, nwa Shefan, nuoro ha iyi, nukwaara ndi ikom ha iyi, si, "Unu atula egwu ife ndi Babilon: birinu n'ala a, feekwa eze Babilon, ihe ga-agara unu nke oma. **10** Mu onwe m gabi na Mizpa inochite anya unu n'ihu ndi Babilon gabajakwute anyi, ma gaanu chikotaa mkpuru vaini niile, na mkpuru niile e kwesiri ighokota n'oge okpomoku, na mmanu niile. Chikotanu ha tinye ha n'ime ite ichebe nri unu. Birikwanu n'obodo ahụ niile unu nwetara." **11** Mgbe ndi Juu niile no na Moab, na Amon, na Edom, na n'obodo ndi ozo niile nuru na eze Babilon hapuru ufodu ka ha biri na Juda, na o hoputara Gedaliya nwa Ahikam, nwa Shefan, mee ya onye na-achi ndi ahụ niile, **12** ha niile si n'ebe ahụ ha no loghachikwa n'ala Juda. Ha lokwutere Gedaliya na Mizpa, site na mba ndi ahụ niile a chugara ha. Ha chikotakwara mmanya vaini, na mkpuru di ukwu, bu mkpuru nke na-acha n'oge okpomoku. **13** Johanan nwa Kariya, na ndisi agha niile no n'ohia bjakwutere Gedaliya na Mizpa **14** si ya, "O bu na i maghi na Baalis eze

ndị Amōn ezitela Ishmel nwa Netanaya ka ọ bịa gbuo gi?”
Ma Gedaliya nwa Ahikam ekwetaghị na ọ bụ eziokwu ka
ha na-ekwu. **15** Mgbe ahụ, Johanan nwa Kariya pụrụ na
nzuzo jekwuru Gedaliya na Mizpa sị ya, “Biko, kwere ka
m gaa gbuo Ishmel nwa Netanaya. O nweghị onye ga-
amata otu o si nwụọ. N’ihi ginị ka ọ ga-eji gbuo gi, ime ka
ndị Juu niile na-aloghachikwute gi gbasasiakwa ozo, na
imekwa ka ndị Juda fọduru laa n’iyi?” **16** Ma Gedaliya
nwa Ahikam zara Johanan nwa Kariya sị ya, “Biko, emela
ihe dị otu ahụ! N’ihi na ihe ị na-ekwu banyere Ishmel
abughị eziokwu.”

41 N’onwa nke asaa, Ishmel nwa Netanaya, nwa Elishama,
onye si n’agburu eze, na onye naara abụ otu n’ime ndiisi
ozi eze, duuru ndị ikom iri bịa n’ulo Gedaliya nwa Ahikam
na Mizpa. Mgbe Gedaliya soo ha niile na-eri nri, **2** Ishmel
nwa Netanaya na mmadu iri ndi ahụ ya na ha so, biliri jiri
mma agha tigbuo Gedaliya nwa Ahikam, nwa Shefan, bụ
onye eze Babilon hoputara dika onye na-achị ala ahụ niile.
3 Ishmel gbukwara ndi ikom Juda niile ha na Gedaliya
no na Mizpa, gbukwaa ndi agha Babilon nokwa n’ebe
ahụ. **4** N’ubochi na-eso ubochi ahụ ha gbusiri Gedaliya,
tupu mmadu obula anu ihe banyere ya, **5** o nwere iri
mmadu asato, bụ ndi kpuchara afuonu ha, dwasia uwe
ha, gbukasakwa onwe ha ahụ, sitere n’obodo Shekem, na
Shailo na Sameria buuru onyinye inata ihuoma, na ihe
nsure oku na-esi isi utu na-abia n’ulonso Onyenwe anyi.
6 Ishmel nwa Netanaya sitere na Mizpa puo izute ha, na-
akwa akwa mgbe o na-aga. Mgbe o zutere ha, o siri ha,
“Biakwutenu Gedaliya nwa Ahikam.” **7** Mgbe ha batara

n'obodo, Ishmel nwa Netanaya na ndi ikom ahụ bu ndi so ya, gburu ndi ahụ tūnye ozu ha n'ime olulu. **8** Mmadu iri n'ime ndi ahụ gwara Ishmel okwu si ya, "Biko, egbula anyi, n'ih na anyi nwere oka wiiti na oka bali, na mmanu anu anyi zoro n'ime oha." N'ih ya, o gbughi ha, kama o hapuru ha ndu. **9** Olulu ahụ Ishmel tūnyere ozu Gedaliya na ozu ndi ozo ahụ niile bu olulu nke Asa bu eze gwuru maka ichebe Jerusalem mgbe Baasha eze Izrel na-ebuso ya agha. O bukwa ozu ndi mmadu ka Ishmel, nwa Netanaya kpojuru n'ime olulu ahụ. **10** Ishmel dotakwara ndi niile foduru n'ime Mizpa n'agha. O dotara umu ndi inyom eze n'agha, dotakwa ndi ahụ niile a hapuru n'ebe ahụ, bu ndi ahụ Nebuzaradan, ochiagha ndi nche eze mere ka Gedaliya nwa Ahikam buru onye na-achi ha. Ishmel nwa Netanaya dotara ha niile n'agha duru ha na-achọ igbapu gaa n'ala ndi Amon. **11** Mgbe Johanan nwa Kariya, na ndisi agha ahụ niile ya na ha no nuru ihe ojo Ishmel nwa Netanaya mere, **12** ha duuru ndi agha ha niile puo ibuso Ishmel nwa Netanaya agha. Ha chukwutere ya n'ebe di nso n'iyi ukwu Gibon. **13** Mgbe ndi ahụ niile Ishmel dotara n'agha huru Johanan nwa Kariya na ndisi agha so ya, ha nuriri onu. **14** Ndi ahụ niile Ishmel dotara n'agha na Mizpa, chighariri gafee n'ebe Johanan nwa Kariya no. **15** Ma Ishmel nwa Netanaya, na mmadu asato n'ime ndi agha ya, gbapuru oso gbanari Johanan. Ha gbalagara n'ala ndi Amon. **16** Mgbe ahụ, Johanan nwa Kariya na ndisi agha niile ya na ha so duuru ndi ahụ niile ha naputara site n'aka Ishmel puo, bu ndi ahụ Ishmel nwa Netanaya dotara n'agha na Mizpa, mgbe o buuru

uzo gbuo Gedaliya nwa Ahikam. Ndi ozo Johanan si na Gibion durukwa bu ndi a, ndi agha, na ndi inyom, na umuntakiri, na ndisi ulo ikpe. **17** Ha duuru ha na-aga, ma kwusi n'obodo Gerut Kimham, nke di nso na Betlehem, ebe ha bu n'obi iga Ijipt, **18** n'ihi igbanari ndi Babilon. Ha turu egwu ihe ndi Babilon ga-eme ha n'ihi ogbugbu Ishmel nwa Netanaya gburu Gedaliya nwa Ahikam, onye eze Babilon hoputara ka o buru onye na-achi ala ahụ.

42 Mgbe ahụ, Johanan nwa Kariya, na ndisi agha ahụ niile, na Jezenaya nwa Hoshaya, na ndi Izrel niile, site n'onye dikarisiri nta ruo n'onye dikarisiri ukwu, bjakwutere **2** Jeremaya onye amuma si ya, "Biko, anyi bjara irio gi aririo. Kpokuo Onyenwe anyi Chineke gi n'ekpere n'ihi anyi bu ndi foduru n'ala a. I maara na o nwere oge anyi di otutu n'ala a, ma ugbu a anyi di naani ole na ole. **3** Kpee ekpere ka Onyenwe anyi Chineke gi gosi anyi ihe anyi ga-eme, maobu ebe anyi ga-eje." **4** Jeremaya onye amuma zara si ha, "Anula m ihe unu kwuru. Aga m ekpere Onyenwe anyi Chineke unu ekpere dika unu rioro. Mgbe m natara osisa ya, aga m agwakwa unu ihe niile Onyenwe anyi kwuru. O nwekwaghi ihe m ga-ezonari unu." **5** Ha siri Jeremaya, "Ka Onyenwe anyi buru onyeama eziokwu na nke kwesiri ntukwasị obi megide anyi, ma o buru na anyi emeghi dika ihe niile Onyenwe anyi bu Chineke gi gwara gi ka i gwa anyi. **6** O bu ihe Chineke, onye anyi na-eziga gi ka i juta ase, kwuru ka anyi ga-eme. Ma o di mma, ma o di njo. Anyi ga-erubere Onyenwe anyi Chineke gi isi, ka ihe gaara anyi nke oma." **7** Mgbe ubochi iri gasiri okwu Onyenwe

anyị ruru Jeremaya ntị. **8** N'ihị ya ọ kpọrọ Johanan nwa Kariya, ndịisi agha ya na ha so na ndị Izrel niile, site n'onye dīkarīsiri nta ruo n'onye dīkarīsiri ukwu. **9** Mgbe ha bīara, ọ gwara ha okwu sị ha, "Ihe ndị a ka Onyenwe anyị, Chineke Izrel, onye unu zigara m ka m wegara ariri unu, siri: **10** 'Ọ buru na unu anogide n'ala a, aga m ewuli unu elu; agaghị m akwada unu. Aga m akwaka unu dika osisi, gharakwa ihopu unu. N'ihị na ihe ojoo ahụ m mere ka ọ bjakwasị unu na-ewute m nke ukwu. **11** Unu atula eze Babilon egwu, bu onye unu na-atu egwu ya ugbu a. Unu atula ya egwu, otu a ka Onyenwe anyị kwubiri, n'ihị na anonyeere m unu, aga m azoputa unu, naputakwa unu site n'aka ya. **12** Aga m enwe obi ebere n'ebe unu no, si otu a mee ka ya onwe ya nweekwa obi ebere n'ebe unu no. O ga-emekwa ka unu nwetaghachikwa ala unu.' **13** "Ma ọ buru na unu onwe unu asi, 'Anyị agaghị anogide n'ala a,' si otu a nupu isi n'ebe Onyenwe anyị Chineke unu no; **14** ọ burukwa na unu asi, 'Mba, anyị ga-aga biri n'ala Ijpt ebe anyị na-agaghị ahụ agha, maobu nu uda opi ike, maobu noo agu n'ihị enweghị ihe oriri,' **15** mgbe ahụ, nurunu okwu Onyenwe anyị, unu ndi foduru na Juda. Ihe ndi a ka Onyenwe anyị, Onye puru ime ihe niile, bu Chineke Izrel kwuru, 'Ọ buru na unu anogidesie ike na mkpebi unu iga Ijpt ibiri n'ebe ahụ, ọ burukwa na unu agaa biri n'Ijpt n'eziokwu, **16** mgbe ahụ, mma agha ahụ unu na-atu egwu ga-eru unu n'ahụ, unwu ahụ unu na-atu oke egwu ya ga-esoro unu baa n'Ijpt. Unu ganwukwa n'ebe ahụ. **17** N'ezie, ndi ahụ niile kpebiri iga biri n'Ijpt ga-anwu site na mma agha, na site n'unwu, na

site n'orjia na-efe efe. O nweghi onye obula n'ime ha ga-afodu ndu, o nweghi onye obula n'ime ha ga-agbanari ihe ojoo ahụ m ga-eme ka o biakwasị ha.' **18** Ihe ndi a ka Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile, bu Chineke Izrel kwuru, 'Dika iwe m na onuma m bu ihe awukwasiri n'elu ndi bi na Jerusalem, otu a ka m ga-esi wukwasikwa unu onuma m, mgbe unu ga-aga Ijipt. Unu ga-agho ihe obubu onu na ihe iju anya, ihe nkocha na ihe ita uta. Unu agakwaghi ahụ ebe a anya ozo.' **19** "Unu bu ndi foduru na Juda, lee na Onyenwe anyi agwala unu si, 'Unu agala Ijipt.' Matanu nke oma na m adoola unu aka na ntị, **20** na unu mehiere n'obi unu mgbe unu ziri m si m juta Onyenwe anyi Chineke unu ase. Mgbe ahụ, unu rioro m si m, 'Rioro anyi Onyenwe anyi Chineke anyi aririo, gwa anyi ihe niile o kwuru, anyi ga-emekwa ya.' **21** Agwala m unu taa ihe o kwuru, ma unu ajula ime ihe ahụ niile Onyenwe anyi Chineke unu, bu onye unu zigara m ka m jekwuru, kwuru. **22** Ya mere, matanu ya nke oma taa na unu ga-anwu site na mma agha, na site n'unwu, na site n'orjia na-efe efe, n'ebe ahụ unu chorọ iga biri."

43 Mgbe Jeremaya gwasiri ndi ahụ niile okwu ahụ Onyenwe anyi Chineke ha ziri ya ka o zie ha, **2** Azaraya nwa Hoshaya, Johanan nwa Kariya na ndi nganga niile no n'ebe ahụ, gwara Jeremaya okwu si ya, "O bu okwu ugha ka i kwuru! Onyenwe anyi Chineke anyi ezighi gi ka i kwuo na anyi ekwesighi iga biri n'Ijipt, **3** Kama o bu Baruk nwa Neraya na-akwalị gi megide anyi, n'ihi na o chorọ inyefe anyi n'aka ndi Babilon ka ha gbuo anyi, maobu buru anyi gaa Babilon dika ndi a dotara n'agha."

4 Ya mere, Johanan nwa Kariya na ndịisi agha ahụ niile, nakwa ndị mmadụ ahụ niile nupuru isi n'iwu Onyenwe anyị, juu inogide n'ala Juda. **5** Kama Johanan nwa Kariya, na ndịisi agha ahụ, duuru ndị ahụ fọdurụ na Juda pụọ, ha na ndị ahụ si na mba ndị ọzọ dị iche iche, ebe ha gbagara lọta. **6** Ha duuru ndị ikom niile na ndị inyom niile na ụmuntakiri niile, na ụmụ ndị inyom eze niile, bụ ndị ahụ Nebuzaradan ọchịagha ndị nche eze Babilon tinyere na nlekota Gedaliya nwa Ahikam, nwa Shefan na Jeremaya onye amụma na Baruk nwa Neraya. **7** Ya mere, ha nupuru isi n'ebe Onyenwe anyị nọ site n'ibanye ala Ijipt. Ha jegidere ije ruo n'obodo Tapanhis. **8** Mgbe ha nọ na Tapanhis, okwu Onyenwe anyị ruru Jeremaya ntị si ya, **9** "Mgbe ndi Juu nọ na-ele gi anya, chiri ụfọdu nkume buru ibu n'aka gi, gaa zoo ha n'ime ụrọ di na mputa ihu ulọ e ji aja ụrọ wuo, nke di n'onu ụzọ e si abata n'ulọ Fero di na Tapanhis. **10** Mgbe ahụ si ha, 'Ihe ndi a ka Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile, bu Chineke Izrel siri, Aga m ezi ozi kpota ohu m bu Nebukadneza, eze Babilon. Aga m edokwasikwa ocheeze ya n'elu nkume ndi a m zoro n'ebe a, o ga-agbasa ulọ ndo nke ibu eze ya n'elu ha. **11** O ga-abia buso Ijipt agha, si otu a mee ka ha nwuo, bu ndi ahụ a kwadobere maka onwu, mee ka a dota ha n'agha, bu ndi ahụ a kwadobere na-aga adota n'agha; mekwaa ka ha nwuo site na mma agha bu ndi ahụ a kwadobere na ha ga-anwu site na mma agha. **12** O ga-esunyekwa oku n'ulọ ebe a nọ na-efe chi niile nke ndi Ijipt. O ga-esure ulọ ndi a oku, dotakwa chi ha niile n'agha. Dika onye ozuzu aturu si ewepucha igwu site na uwe ya, o ga-esikwa

otu a wezuga onwe ya n'udo site n'Ijpt pụọ. **13** N'ime ụlonsọ anyanwụ dī n'Ijpt, ka ọ ga-akwatu ogidi nsọ niile, surekwaa ụlonsọ niile nke chi dī iche iche n'Ijpt ọkụ.”

44 Ndị a bụ okwu ruru Jeremaya ntị banyere ndị Juu ahụ niile bi n'ala Ijpt, bụ ndị bi na Migdol, na n'ime Tapanhis, na n'ime Memphis, na n'ime Patros, **2** “Ihe ndị a ka Onyenwe anyị, Onye pụrụ ime ihe niile, bụ Chineke Izrel kwuru, Unu ji anya unu hụ ihe ojọọ ahụ niile m mere ka ha bīakwasị Jerusalem, na obodo niile nke Juda. Lee, obodo ndị ahụ aghọla mkpọmkpọ ebe taa, o nwekwaghị onye bi n'ime ha. **3** Ihe ndị a bīakwasịrị ha n'ihī ihe ojọọ ha mere. Ha kpasuru m iwe site n'ichū aja ihe nsure ọkụ na-esi isi ụtọ, na site n'ife chi ndị ọzọ, ndị ha onwe ha maọbụ nna ha na-amaghị. **4** Site n'oge ruo n'oge, mgbe mgbe, eziteere m ha ndị ohu m, bụ ndị amụma, ndị gwara ha okwu sị ha, ‘Unu emela ihe arụ dī otu a nke m kpọrọ asi!’ **5** Ma ha egeghị ntị, ha atọkwaghị ntị ha n'ala. Ha esiteghị n'ihē ojọọ ha na-eme chegharia, maọbụ kwusị ichū aja ihe nsure ọkụ na-esi isi ụtọ nye chi ndị ọzọ. **6** N'ihī ya, awụkwasịrị m ha ọnuma m na iwe m, nke rere dīka ọkụ megide obodo niile nke Juda, na okporoụzọ nke Jerusalem. Ya mere, ha ghọrọ mkpọmkpọ ebe na ebe togboro n'efu taa. **7** “Ma ugbu a, ihe ndị a ka Onyenwe anyị Chineke Onye pụrụ ime ihe niile, bụ Chineke Izrel kwuru, N'ihī gīnī ka unu ji chọọ jji aka unu wetara onwe unu ihe ojọọ ndị a? Lee ka unu si duru ndị ikom na ndị inyom niile, na ụmuntakirī niile, na ụmụ a mụrụ ọhụrụ niile na-agbala n'ala Ijpt, si otu a mee ka, ọ bụladi, otu mkpụrụ mmadụ hapụ ifọdukwa n'ala Juda. **8** Gīnī mere

unu na-eji ọrụ aka unu na-akpasu m iwe, na-esurere chi
 ndị ọzọ ihe nsure ọkụ na-esi isi uto n’ala Ijipt, ebe unu
 bịara ibi? Unu onwe unu ga-ala onwe unu n’iyi, mekwaa
 onwe unu ihe ịbụ ọnụ nakwa ihe nkọcha n’etiti mba niile
 dị n’ụwa. **9** Unu echefuola ihe ọjọọ nna unu ha mere na
 ihe ọjọọ niile ndị eze Juda na ndị eze nwanyị Juda mere
 na ihe ọjọọ niile nke unu onwe unu na ndị nwunye unu
 mekwara n’ala Juda, na n’okporoụzọ Jerusalem? **10** Ruo
 ụbọchị taa, o nwebeghị onye ọbụla n’ime ha wedarala
 onwe ya ala, maọbụ tọọ egwu m; ha adighi ejeghari n’iwu
 m, maọbụ jidesie ụkpụrụ ndị ahụ niile m debere n’ihu
 ha na n’ihu nna nna ha aka ike, ịgbaso ya. **11** “N’ihi ihe
 ndị a niile, otu a ka Onyenwe anyị, Onye pụrụ ime ihe
 niile, bụ Chineke Izrel kwuru: Ekpebiela m ime ka ihe
 ọjọọ bjakwasị unu; ekpebiela m ibibi Juda. **12** Aga m eme
 ka ndị ahụ niile fọduru n’ala Juda, bụ ndị ahụ kpebiri
 n’obi ha ịga biri n’ala Ijipt ghara ịdịkwa. A ga-ala ha
 n’iyi n’ala Ijipt; ha ga-ada site na mma agha, maọbụ site
 n’ụnwụ. Ndị niile dīkarịsiri ukwu n’etiti ha na ndị niile
 dīkarịsiri nta ga-anwụ. Ha ga-aghokwa ihe ịbụ ọnụ na ihe
 iju anya, ihe ọmụma ikpe na ihe nkọcha. **13** Dika m si taa
 Jerusalem ahụhụ, otu a ka m ga-esi jiri mma agha, na
 ụnwụ, na ọrịa na-efe efe, taa ndị ahụ bi n’Ijipt ahụhụ.
14 O nweghị onye ọbụla n’ime ndị Juda ahụ fọduru, ndị
 gara biri n’Ijipt nke ga-agbanari ọnwụ. Ọ bụ ezie na ọ na-
 agụsị ha agụụ ike ịlọghachi n’ala Juda, ma o nweghị onye
 ọbụla n’ime ha ga-alọghachi, kariakwa mmadu ole na
 ole ndị ga-agbapu agbapu.” **15** Ndị nọ n’ebe ahụ mgbe
 ahụ Jeremaya kwuru okwu ndị a bụ ndị ikom ahụ niile

maara na ndi nwunye ha na-achụ aja ihe nsure oku na-esi isi uto nye chi ndi ozo, na ndi niile bi n'Ijpt n'akuku Patros. Ndi a zara Jeremaya si ya, **16** "Anyi agaghị anabata okwu ahụ i si n'aha Onyenwe anyi gwa anyi **17** N'hi na anyi aghaghị ime ihe ndi ahụ anyi kpebiri ime. Anyi ga-achuru Eze nwanyị mbara Eluigwe aja ihe nsure oku na-esi isi uto. Anyi ga-awusakwara ya aja ihe onunu dika anyi na nna anyi ha, ndi eze anyi na ndisi ochichi anyi mere n'obodo Juda niile na n'okporozo Jerusalem. N'oge ahụ, anyi na-eriju afọ, ihe na-agakwara anyi nke oma, o nweghi ihe ojoo bjakwasiri anyi. **18** Ma site n'oge anyi kwusiri ichuru Eze nwanyị mbara Eluigwe aja, ihe nsure oku na-esi isi uto na iwusara ya aja ihe onunu, ihe niile akola anyi, o bukwa site na mma agha na oke unwu ka anyi na-ala n'iyi." **19** Ndi inyom ahụ niile kwukwara si, "Mgbe ahụ anyi na-eji ihe nsure oku na-esi isi uto na-achuru Eze nwanyị mbara Eluigwe aja na mgbe ahụ anyi na-awusakwara ya aja ihe onunu, o bu na ndi di nalụ anyi amaghị na anyi na-eme achicha n'oyiyi ya, na-awusakwara ya aja ihe onunu?" **20** Mgbe ahụ, Jeremaya gwara mmadu ahụ niile okwu, ma ndi ikom ma ndi inyom ahụ niile zara ya okwu si ha, **21** "Onyenwe anyi chetara ihe nsure oku na-esi isi uto niile unu na nna unu ha, na ndi eze unu, na ndisi ochichi unu, na ndi Izrel niile jichu aja n'obodo Juda niile na n'okporozo Jerusalem niile. **22** N'hi ya, mgbe Onyenwe anyi na-enweghikwa ike inagide ihe ojoo niile ndi a unu mere, na ihe aru niile unu mere, o mere ka ala unu ghoo mkpomkpo ebe, na ihe iju anya, na ihe nkocha, nke mmadu na-ebighi n'ime ya, dika

ọ dị taa. **23** N'ih i na unu surere ihe nsure ọkụ na-esi isi
 ụtọ na n'ih i na unu mehiere megide Onyenwe anyi, ghara
 irubere ya isi, maọbụ igbaso iwu ya, maọbụ idebe ụkpuru
 ya, maọbụ imezu ihe niile ọ siri ka unu mee, n'ih i ya ka
 ihe ojọọ ndi a ji dakwasị unu dika unu na-ahụ ugbu a.” **24**
 Mgbe ahụ, Jeremaya gwara ndi inyom ahụ, na ndi Izrel
 niile okwu si ha, “Nurunu okwu Onyenwe anyi unu ndi
 Juda niile no n'Ijpt. **25** Ihe ndi a ka Onyenwe anyi, Onye
 puru ime ihe niile, bu Chineke Izrel kwuru, Unu na ndi
 nwunye unu esitela n'omume unu gosi na unu na-emezu
 ihe ndi ahụ unu ji onu kwuo si, 'Anyi aghaghi imezu nkwa
 niile anyi kwere banyere ichu aja ihe nsure ọkụ na-esi isi
 ụtọ na nke ihe onunu nye Eze nwan yi mbara Eluigwe.’
 “Gaanu n'ihu mezuo nkwa unu kwere! Mezuokwanu iyi
 unu nuru. **26** Ma nurukwanu okwu Onyenwe anyi, unu
 ndi Juu niile bi n'Ijpt, 'Eji m aha m di ukwu na-anu iyi,'
 ka Onyenwe anyi na-ekwu, 'na o nweghi onye Juda obula
 bi n'akuku obula nke Ijpt, nke ga-akpokukwa aha m ozo,
 maobu jiri ya nuo iyi si, "Dika Onye kachasi ihe niile elu,
 bu Onyenwe anyi na-adu ndu.” **27** N'ih i na anya m na-ele
 ha abughi maka ime ha mma, kama o bu maka ime ha ihe
 ojoo. Ndi Juu niile bi n'Ijpt ga-anwu site na mma agha,
 maobu site n'oke unwu, tutu ruo mgbe e bibichara ha
 dum. **28** Naani mmadu ole na ole ga-esi Ijpt gbalata Juda
 igbanari mma agha. Mgbe ahụ ndi Juda niile foduru, bu
 ndi bira biri n'Ijpt, ga-amata onye okwu ya na-eguzosi
 ike, maobu nke m, maobu nke ha. **29** “Nke a ga-aburu
 unu ihe ama nke ga-egosi unu na m ga-ata unu ahuhu
 n'ebe a,' otu a ka Onyenwe anyi kwuputara. 'Ka unu si

otu a mara na mba m na-aba na m ga-emesi unu ike aghaghị iguzosi ike.’ 30 Ihe a ka Onyenwe anyị kwuru, ‘Aga m arara Fero Hofra, eze Ijipt nyefee n’aka ndị iro ya, bụ ndị na-achọ ndụ ya, dika m si rara Zedekaya eze Juda, nyefee n’aka Nebukadneza eze Babilon, bụ onye iro ahụ chọrọ ndụ ya.’”

45 Okwu ndị Jeremaya onye amụma gwara Baruk nwa Neraya, mgbe o dere okwu ndị a n’akwụkwọ dika Jeremaya na-akpọputa ha, n’afọ nke anọ nke ọchịchị Jehoiakim nwa Josaya eze Juda. Jeremaya gwara Baruk si, 2 “Ihe ndị a ka Onyenwe anyị bụ Chineke Izrel na-agwa gi, gi Baruk, 3 I siri, ‘Ahụhụ diiri m! Lee na Onyenwe anyị atụkwasi rila m mwute n’elu ihe mgbu nke m nwere. Ike isụ ude agwula m, ma ruo ugbu a, achotabeghi m izuika.’ 4 Ma ihe ndị a ka i ga-agwa ya, ‘Otu a ka Onyenwe anyị kwuru, Aga m akwada ihe ndị ahụ niile m wuru, hopukwa ihe ndị ahụ niile m kuru n’ala a niile. 5 Ma gi onwe gi, i na-achoro onwe gi ihe ukwu? Achokwala ha. N’ihi na, lee, aga m eme ka ihe ojoo biakwasị mmadu niile, otu a ka Onyenwe anyị kwubiri, ma aga m eme ka i jiri ndụ gi gbapu jee ebe obula i ga-eje.’”

46 Ndị a bụ okwu Onyenwe anyị, nke ruru Jeremaya onye amụma nti, banyere mba di iche iche. 2 Nke diri Ijipt: Ndị a bụ okwu di megide usuu ndi agha Fero Neko, bụ eze Ijipt, ndi Nebukadneza eze Babilon meriri n’agha na Kakemish, n’akuku osimiri Yufretis, n’afọ nke anọ nke ọchịchị Jehoiakim nwa Josaya, bụ eze Juda. 3 “Kwadoonu ota agha unu, ndi ukwu na ndi nta, zopunu ije maka ibu agha. 4 Kegidezienu inyinya unu, rikwasikwanu n’elu ha.

Guzokwanu n'onodu ibu agha unu, ma kpukwasikwanu onwe unu okpu agha unu. Mufonu ube unu ka o di nko, yikwasikwanu uwe agha unu. 5 Gini ka anya m abuo huru? Ujo na-atu ha, ha na-agbaghachikwa azu; lee, a na-etipia ndi ha bu dike n'agha. Ha na-agbasi oso ike, na-eleghi anya n'azu. Egwu dikwa n'akuku niile," otu a ka Onyenwe anyi kwuputara. 6 "Ndi nwere ukwu oso enweghi ike igbalaga, ndi di ike enweghi ike isi n'ebe ahụ wezuga onwe ha. Ha na-aso ngongo daa, n'akuku ugwu di nso n'osimiri Yufretis. 7 "Onye bu onye a, nke na-ebili oto dika osimiri Nail, na dika osimiri nke mmiri ya na-amaghari? 8 Ijpt na-ebili elu dika osimiri Nail, dika osimiri nke mmiri ya na-amaghari. O na-asj, 'Aga m ebili kpuchie uwa niile. Aga m ebibi obodo ukwu di iche iche, na ndi mmadu bi n'ime ha.' 9 Gbabanyenu n'ogbo agha, unu inyinya niile. Gbanu oku oku, unu ndi na-agba ugbo agha. Zofonu ike ike, unu ndi bu dike n'agha, unu ndi ikom Kush na Put, ndi na-ebu ota, na unu ndi ikom Lidiya ndi na-agba uta. 10 Ma ubochi ahụ diri Onyenwe anyi, bu Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile. O bu ubochi ibo obo ya, ubochi o ga-aboro obo n'ahu ndi iro ya. Mma agha ga-eripia ha tutu afọ eju ya, e, tutu ruo mgbe o nujuru obara afọ. N'ih na Onyenwe anyi bu Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile ga-achụ aja n'ala ahụ di n'ugwu, nke di nso osimiri Yufretis. 11 "Rigoro Gilead ka i weta mmanu a na-ete n'onya, gi Ada Ijpt na-amaghi nwoke. Ma o bu n'efu ka i na-ewebata ogwu ndi a niile, n'ih na ogwugwo obula agaghi adiri gi. 12 Mba niile ga-anu akuko ihe ihere bjakwasiri gi. N'akuku niile nke

ụwa ka a ga-anụkwa ịkwa akwa gi. Otu dike n'agha na-
 asọ ngọngo na-adakwasị dike ibe ya; ha abụọ na-adakwa
 n'ala." **13** Okwu ndị a ka Onyenwe anyị gwara Jeremaya
 onye amụma, banyere ọbịbịa nke Nebukadneza, bụ eze
 Babilon, onye na-abịa ibuso Ijipt agha. **14** "Kwuputany
 ihe ndị a n'Ijipt. Kwusaa ya na Migdol. Kwusaakwa ya
 na Memfis, na n'obodo Tapanhis. Guzozienụ onwe unu
 n'usoro, nọkwanyụ na njikere, n'ihị na mma agha na-
 eripịa ndị gbara unu gburugburu. **15** Gịnị mere a ga-eji
 gbudasia ndị gi niile bụ dike n'agha? Ha agaghị enwe ike
 guzokwa, n'ihị na Onyenwe anyị ga-akwada ha. **16** Ha ga-
 asọ ngọngo mgbe mgbe, ha ga-adakwasịkwa n'elu ibe ha.
 Ha ga-asịkwa, 'Bilienụ ọtọ, bjanụ ka anyị laghachikwuru
 ndị anyị, ka anyị laghachikwa n'ala ebe a mụrụ anyị, ka
 anyị wezugakwa onwe anyị site na mma agha nke ndị
 mmegbu.' **17** N'ebe ahụ ka ha ga-anọ tie mkpu si, 'Fero
 eze Ijipt bụ naanị onye oke okwu. Lee, oge a kara aka nye
 ya efunarịla ya.' **18** "Dịka mụ onwe m na-adị ndụ," ka
 Eze ahụ kwuputara, onye aha ya bụ Onyenwe anyị, Onye
 pụrụ ime ihe niile, "otu onye ga-abịa, onye dī ukwu dīka
 ugwu Taboa si dī ukwu n'ebe ugwu ndī ọzọ dī, na dīka
 Kamel si dīrī n'akukū osimiri. **19** Kwakọtaanụ ngwongwo
 unu, jikerenu maka ije biri n'ala ọzọ, unu ndi bi n'Ijipt,
 n'ihị na a ga-eme ka Memfis ghọọ ebe tọgboro n'efu. O
 ga-aghokwa mkpomkpọ ebe, nke mmadu na-agaghị ebi
 n'ime ya. **20** "Ijipt mara mma dīka nne ehi, ma ijiji nke si
 n'akukū ugwu, na-abia imegide ya. **21** Ndī agha e goro
 ego nọ n'etiti ha dīka ụmụ ehi gbara abuba. Ha onwe
 ha kwa ga-atugharịa gbaa ọsọ, ha agaghị eguzo, n'ihị na

ụbọchị nhuju anya na-abiakwasị ha, bụ ụbọchị a ga-ata
 ha ahụhụ. **22** Ijipt ga-eme mkpọtụ, dika mkpọtụ nke agwo
 na-agba ọsọ na-eme, mgbe ndị iro ya ji ike na-abiakwasị
 ya. Ha ga-eji anyuike bjakwasị ya, dika ndị na-egbutu
 osisi. **23** Ha ga-egbutu oke ọhia ya,” otu a ka Onyenwe
 anyị kwubiri, “n’agbanyeghi na ọ bụ oke ọhia rubigara
 oke. Ha di ọtutụ karịa igurube, a pughikwa iguta ole ha
 di. **24** A ga-eme ka ihere mee Ada Ijipt, mgbe e nyefere
 ya n’aka ndị si n’akukụ ugwu bja.” **25** Onyenwe anyị,
 Onye pūrū ime ihe niile, bụ Chineke Izrel, siri, “Ana m
 aga ime ka ahụhụ bjakwasị Amon, bụ chi ndị Tibs, na
 Fero, na ala Ijipt na chi niile di n’ime ya, ndị eze ya niile
 nakwa ndị ahụ na-atukwasị Fero obi. **26** Aga m enyefe
 ha n’aka ndị ahụ na-achosi ndụ ha ike, bụ Nebukadneza
 eze Babilon, na ndịisi ọchichị ya. Ma n’ikpeazu, aga m
 emekwa ka ndị mmadu birikwa n’ime ya ọzọ, dika e si
 biri n’ime ya na mgbe ochie.” Otu a ka Onyenwe anyị
 kwubiri ya. **27** “Atula egwu, gi Jekob, ohu m. Adakwala
 mba, gi Izrel. N’ihi na lee, aghaghi m izoputa gi site n’ebe
 di anya nke e mere ka i gaa biri. Aga m azoputakwa umu
 umu gi site n’ala ebe e mere ka ha gbapu ọsọ gaa biri.
 Jekob ga-emesiakwa biri n’udo, na-atughị egwu ọbula. O
 dikwaghị onye ga-eme ka ọ tuọ ujo. **28** Atula egwu, gi
 Jekob, ohu m, n’ihi na anonyeere m gi,” otu a ka Onyenwe
 anyị kwubiri ya. “A sịkwarị na m ebibie mba ndị ahụ niile
 nke m mere ka i gaa biri n’etiti ha kpamkpam, agaghị m
 ebibi gi kpamkpam. Aga m adọ gi aka na ntị, ma ọ ga-abu
 site n’uzọ ikpe ikpe ziri ezi. Agakwaghị m ahapu inye gi
 ahụhụ i kwesiri inata.”

47 Okwu Onyenwe anyị nke ruru Jeremaya onye amụma ntị banyere ndị Filistia. Okwu ndị a b́ara tupu Fero ebuso obodo Gaza agha. **2** Ihe ndị a ka Onyenwe anyị kwuru, “Lee ka mmiri si ala elu n’akụkụ ugwu; ha ga-aghọkwa mmiri nke na-erubiga oke. Ha ga-erukwasị ala ahụ, kpuchiekwa ihe niile dī n’ime ya, ọ ga-ekpuchikwa obodo niile dī n’ala ahụ, na ndị bi n’ime ya. Ndị niile bi n’ala ahụ ga-eti mkpu akwa, mmadụ niile ga-akwasikwa akwa ike. **3** Mgbe ha ga-anụ ụzụ ikiri ụkwụ nke ọtụtụ ịnyịnya, nke na-agbata ọsọ na-abia n’ebe ha nọ, mgbe ha ga-anụkwa ụzụ ụgbọ agha ndị iro, na ụzụ nzo ụkwụ igwe ha. N’oge ahụ, ndị bụ nna agaghị enwe ike nyere ụmụ ha aka, n’ihi na aka ha ga-akụda n’akụkụ ha. **4** N’ihi na ụbọchị ahụ abiala mgbe a ga-ebibi ndị Filistia niile, mgbe a ga-ebipụ ndị niile fọdụrụ, ndị nwere ike inyere obodo Taja na Sajdon aka. N’ihi na Onyenwe anyị akwadoola ibibi ndị Filistia, o kwadoola ibibi ndị ahụ fọdụrụ n’ọnụ mmiri Kafto. **5** Gaza ga-akpucha isi ya n’ọndụ iru ụjụ. A ga-eme ka Ashkelon dere duu. Ruo ole mgbe ka unu ga-anogide na-egbukasị onwe unu ahụ, unu bụ ndị fọdụrụ afọdụ bi n’ala dī larịi? **6** “Ewoo, gị mma agha Onyenwe anyị, ole mgbe ị ga-ezu ike? Mịnye onwe gị n’ọbọ gị, kwusị ịkpa ike gị ma dere duu.’ **7** Ma ọ ga-esikwanụ ańaa zuru ike, ebe ọ bụ Onyenwe anyị nyere ya iwu ibu agha megide Ashkelon, na ndị bi n’ọnụ mmiri oke osimiri?”

48 Nke a dīrị Moab: Ihe ndị a ka Onyenwe anyị, Onye pụrụ ime ihe niile, bụ Chineke Izrel kwuru, “Ahụhụ dīrị Nebol! N’ihi na a ga-emebi ya. A ga-emekwa ka ihere mee Kiriatem, e, a ga-adọta ya n’agha. A ga-etipia Misgab,

mee ka ihere mee ya. 2 Ọ dīkwaghị ndị ga-eto Moab ọzọ, kama a ga-anọ na Heshbōn pịa ọpipịa ọdịda ya. Ha ga-asị, 'Bjanu ka anyị bibie mba a, ka ọ ghara idikwa.' Ọ buladi gi bu Madmen, ka a ga-eme ka i dere duu. A ga-ejikwa mma agha chuo gi oso. 3 Gee nti nuru akwa na-ada na Horonaim, o bu mkpu akwa oke mbibi na ila n'iyi. 4 A ga-etikpo Moab, umuntakiri ya ga-etikwa mkpu akwa. 5 Ha ga-eji oke ikwa akwa na-agbago uzọ Luhit; a ga-anukwa mkpu akwa nke ndi e bibiri ihe ha n'uzo na-agbada Horonaim. A ga-anu akwa mwute n'ih i mbibi nke bjakwasiri ha. 6 Gbalaganu! Gbapunu oso ndu! Dikwanu ka osisi nta nke di n'ozara. 7 Ebe o bu na unu na-atukwasi obi n'aka oru unu, na n'akunuba unu, a ga-adotakwa unu n'agha. Ndi Kemosh ka a ga-eburu gaa mba ozọ, ha na ndi nchujaja na ndiisi ochichi ya. 8 Onye mbibi ahụ ga-abia megide obodo niile. O nwekwaghị obodo nke puru igbanari mbibi ya. A ga-ala ndagwurugwu niile n'iyi, bibiekwa ebe di elu nke di larii, n'ih na o bu okwu si n'onu Onyenwe anyi puta. 9 Wukwasị ala Moab nnu, n'ih na a ga-eme ka o ghoo ebe togboro n'efu. Obodo niile di n'ime ya ga-agho mkpomkpo ebe, nke mmadu obula na-agaghị ebikwa n'ime ya. 10 "Obubu onu diri onye ahụ ji aghughu na-arụ oru Onyenwe anyi. Ahuhu diri onye na-ewezuga mma agha n'ebe iwusi obara di. 11 "Onye na-anọ juu ka Moab bu site na mgbe o bu nwantakiri, o dika mmanya doro edo, nke a na-adighi esi n'otu udu wugharia ya n'ime udu ozọ, o nwebeghi oge obula e ji mee ka o ga biri n'ala ozọ. O bu ya mere utọ ya adighi agbanwe agbanwe, isisi ya agbanwekwaghị. 12 Ma ubochi

ndị ahụ na-abịa,” otu a ka Onyenwe anyị kwupụtara, “mgbe m ga-eziga ndị ikom ọrụ ha bụ iwupụ ihe site n’ite, ha ga-awupụkwa ya. Ha ga-agbapụ ihe niile dī n’ite ya niile, tūwakwaa ite ya niile. **13** Mgbe ahụ, ihere Kemosh ga-eme Moab, dīka ihere si mee Izrel mgbe ha tūkwasiṛi Betel obi ha. **14** “Unu si aṅaa ekwu sị, ‘Ndị dī ike n’agha ka anyị bụ; anyị bụkwa dimkpa n’agha?’ **15** A ga-ebibi ala Moab, busokwa obodo ya niile agha. Ụmụ okorobia ya niile ndị ahọrọ ahọ ga-ada n’ogbugbu ahụ.” Otu a ka Eze ahụ kwubiri, onye aha ya bụ Onyenwe anyị, Onye pụrụ ime ihe niile. **16** “Ọdida Moab dī nso; oke nhuju anya ya ga-abiakwa ọsịsọ. **17** Kasienụ ya obi, unu ndị niile gbara ya gburugburu, unu ndị niile maara na ọ bụ mba dī ukwu. Kwuputanụ sị, ‘Esi aṅa gbajie mkpanaka eze a, nke dī ike, lee ka e si gbajiekwa mkpanaka a nke dī ebube!’ **18** “Sitenụ n’ebe nsọpuru unu dī elu rịdata, bīa nọdunụ n’ala kporọ nkụ, unu ndị bi n’obodo bụ Ada Dibon. N’ihi na onye ahụ bibiri Moab ga-abia ibu agha megide unu, ọ ga-alakwa obodo unu niile e wusiri ike n’iyi. **19** Guzonụ n’akukụ ụzọ, huru ihe na-eme, unu ndị bi n’ime Aroea. Juonụ nwoke unu huru na-agba ọsọ, na nwanyị nke na-ewezuga onwe ya ajuju sị ha, ‘Gini mere?’ **20** E meela ka ihere mee Moab, n’ihi na a tūpiala ya. Kwasienu akwa ike, tiekwanụ mkpu akwa. Kwuputa ya n’Anon na e bibiela Moab. **21** Oge a ga-ekpe ndị bi n’ala dī larịi ikpe abiala, bụ ndị bi na Holon, Jahaz na Mefaat, **22** Dibon, Nebo na Bet-Diblataim, **23** Kiriatem, Bet-Gamul na Bet-Meon, **24** Keriot na Bozra, na obodo niile dī n’ala Moab, ndị dī nso, na ndị nke dī anya. **25** E bipula mpi Moab, a gbajiekwala ogwe

aka ya,” otu a ka Onyenwe anyị kwuputara. **26** “Meenụ ya ka ọ nùbiga mmanya oke, n’ihi na o nupuru isi megide Onyenwe anyị. Moab ga-atụrụ onwe ya n’ihe ọ gbọrọ. Ọ ga-aghọkwa ihe ọchị. **27** Izrel ọ bughị ihe ọchị nye gị? Ọ bụ n’etiti ndị na-ezu ohi ka e jidere ya, mere i ji na-efufere ya isi mgbe ọbụla i na-ekwu okwu banyere ya? **28** Sitenụ n’obodo unu niile gbapụ ọsọ; jeenụ biri n’etiti nkume, unu ndị bi n’ala Moab. Dirinụ ka nduru nke na-ewu akwụ ya n’akụkụ ọnụ ọgba nkume. **29** “Anyị anụla ihe banyere mpako Moab. Anyị anụla na mpako ahụ dị ukwu, nụkwa ihe banyere oke mbuli elu nke ọ na-ebuli onwe ya, na oke nganga nke obi ya. **30** Amaara m ihe banyere mmụọ nke akpoghị onye ọzọ ihe ọbụla, nke dị n’ime ya, ma ọ gaghị abara ya uru ọbụla. Inya isi ya agaghị aruputakwa ihe ọbụla, otu a ka Onyenwe anyị kwubiri ya. **31** N’ihi ya, aga m akwasị akwa ike n’ihi Moab, aga m eti mkpu akwa n’ihi ala Moab niile. Aga m asụ ude akwa n’ihi ndị Kia Hareset. **32** Akwa nke kariri akwa Jeza ka m ga-akwa n’ihi gị, gị osisi vainị dị na Sibma. Alaka gị gbasara ruo n’akụkụ osimiri, e, ha gbasara ruo n’osimiri Jeza. Ma onye mbibi abiakwasịla mkpuru gị niile chara acha, e, ọ bīakwasịla mkpuru vainị gị niile. **33** Ọnụ na obi uto ka e wepuru site n’ubi vainị niile, na n’ala ubi niile nke Moab. E meela ka mmanya vainị kwusị igbaputakwa site n’ebe izocha mmanya. Ọ dikwaghị onye na-eji mkpu ọnụ na-azocha ha, Ọ bụ ezie na a na-anụ olu iti mkpu, ma ọ bughị olu iti mkpu ọnụ. **34** “A na-anụ ụda iti mkpu akwa ha site n’obodo Heshbon ruo Eleale, na Jehaz. A na-anukwa ya site na Zoa ruo, ọ buladi obodo ndị dị anya,

dịka Horonaim, na Eglat Shelishiya. N’ihi na mmiri niile nke Nimrim ataala. **35** Aga m eme ka ndị ahụ niile na-achụ aja n’ebe niile dị elu, na ndị ahụ niile na-achụru chi ha dị iche iche aja ihe nsure oku na-esi isi uto, hapu idikwa n’ala Moab,” otu a ka Onyenwe anyị kwubiri. **36** “Uda akwa nke na-ada n’ime obi m n’ihi Moab dịka uda oja. Uda akwa nke dikwa ka uda oja na-adakwa n’ime obi m n’ihi ndị Kia Hareset. Akụ niile ha kpakọtara alaala n’iyi. **37** A kpuchapula agiri isi niile, kpachakwa afuonu ha niile. E bipukwala aka ha niile. O bukwa akwa mkpe ka e ji kpuchie ukwu niile. **38** N’elu ulo niile nke di na Moab, nakwa n’ama egwuregwu niile, o dighi ihe ozọ karịa naanị iru uju ka a na-ahụ. N’ihi na e tiwaala m Moab dika e si etiwa ite aja nke o dighi onye buła chorọ ya,” otu a ka Onyenwe anyị kwuputara. **39** “Lee ka e si tipia ya! Lee ka ha si akwasị akwa ike! Leekwa ka Moab si gbakuta azu ya n’ihi onodu ihere ya! Moab aghoala ihe ochi, o ghoala ihe iju anya nye ndi niile gbara ya gburugburu.” **40** Ihe ndi a ka Onyenwe anyi kwuru, “Lee, o di otu ugo na-efedata, nke gbasapuru nku ya kpuchie ala Moab niile. **41** A ga-adota Keriot n’agha, meriekwa ebe ya niile e wusiri ike. N’ubochi ahụ, obi ndi bu dike n’agha n’ala Moab ga-adi ka obi nwanji ime na-eme. **42** A ga-ebibi obodo Moab, mee ya ka o ghara idikwa, n’ihi na o kagidere Onyenwe anyi anya. **43** Oke egwu na olulu, na igbudu nke onye na-esi onya no na-eche unu, unu ndi Moab,” Otu a ka Onyenwe anyi kwubiri. **44** “N’oge ahụ, onye obula gbapuru oso site n’ihe oke egwu ga-adaba n’olulu. Onye obula ga-esikwa n’olulu ripta ka igbudu ga-ejide. N’ihi na aga m eme

ka afọ ahụ a kara aka maka ịta Moab ahụhụ bjakwasị ya,” Otu a ka Onyenwe anyị kwubiri ya. **45** “N’okpuru ndo Heshbōn ka ndị ahụ gbapụrụ ọsọ ndụ guzoro, naneweghi onye inyeaka. N’ihi na ọkụ esitela na Heshbōn rere na-aga; ire ọkụ dī ukwu esitela n’etiti Saihōn n- apụ, na-erepịa egedege ihu ndị Moab, na okpokoro isi ndị ahụ ji oke ụzụ na-anya isi. **46** Ahụhụ dīrī gī, gī Moab! Ebibiela ndị Kemosh niile. A dōtakwala ụmụ gī ndị ikom na ụmụ gī ndị inyom n’agha, buru ha gaa mba ọzọ. **47** “Ma emesịa, n’ụbọchị ndị ahụ na-abịa, aga m eme ka ndị Moab a dōtara n’agha lōghachi.” Otu a ka Onyenwe anyị kwubiri ya. Nke a bụ ọgwụgwụ ikpe ọmụma dīrī Moab.

49 Nke a dīrī ndị Amōn: Ihe ndị a ka Onyenwe anyị kwuru, “Ọ bụ na Izrel enweghi ụmụ ndị ikom? Izrel o nweghi onye nnweta ihe o nwere? Gīnī mere Molek ji nweta obodo Gad? Gīnī mere ndị ya ji bichie obodo ya niile? **2** Ma ụbọchị ahụ na-abịa,” ka Onyenwe anyị kwupụtara, “mgbe m ga-eme ka a nū ụda iti mkpu agha, nke a ga-eti megide Raba, obodo ndị Amōn. A ga-eme ya ka ọ ghọọ mkputamkpu ebe. A ga-esurekwa ya ọkụ, ya na obodo nta niile gbara ya gburugburu. Mgbe ahụ Izrel ga-achupụkwa ndị ahụ niile chupụrụ ya.” Otu a ka Onyenwe anyị kwuru. **3** “Kpọọ mkpu akwa, gī Heshbōn, n’ihi na ebibiela Ai! Tisienụ mkpu akwa ike unu ndị bi na Raba! Yirinụ uwe mkpe unu, tiekwanụ aka n’obi n’ihi iru ụjụ; gbagharianụ n’ogige mgbidi obodo unu, n’ihi na a ga-adọta Molek n’agha, buru ya na ndị nchụaja ya na ndiisi ọchịchị ya gaa mba ọzọ. **4** Gīnī mere unu ji anya isi n’ihi ndagwurugwu nke na-amị mkpụrụ hiri nne, gī ada

nwanyị na-ekwesighị ntụkwasị obi, onye ntụkwasị obi ya dị n'akunuba ya, gị onye na-asi, 'Onye ga-ebuso m agha?'

5 Aga m esite n'aka ndị niile gbara gị gburugburu mee ka oke egwu bjakwasị gị," otu a ka Onye kachasị ihe niile elu, bụ Onyenwe anyị, Onye pụrụ ime ihe niile kwuputara ya, "A ga-achụpụ onye ọbụla n'ime unu. Ọ dīkwaghị onye ga-achikọta ndị ahụ niile gbapuru agbapu. **6** "Ma mgbe e mesiri, aga m emekwa ka ndị Amọn laghachikwa n'ala ha." Otu a ka Onyenwe anyị kwubiri. **7** Nke dīrị Edom: Ihe ndị a ka Onyenwe anyị, Onye pụrụ ime ihe niile kwuru, "Ọ putara na onye amamihe adighikwa na Teman? Okwu ndumodu ọ gwula n'onu ndi nwere nghota? Amamihe ha o reela ure? **8** Chigharianu gbalaga, unu ndi bi na Dedan. Gaa zoonu onwe unu n'ogba nkume miri emi, n'ihi na aga m eme ka ihe ojuo bjakwasị Iso, n'oge ahụ m ga-ata ya ahuhu. **9** Ọ buru na ndi na-aghoro mkpuru vaini abiakwute gi, ọ bu na ha agaghị ahapuru gi mkpuru ole na ole? Ọ burukwa na ndi ohi abia n'abali, ọ bughị naani ihe ha choro ka ha ga-akwakoro? **10** Ma aga m agba Iso otu. Aga m ekpughe ebe nzuzo ya niile ka ọ ghara izobe onwe ya. Umụ ya na ndi ikwu ya, tinyere ndi ya na ha di na mma na ndi agbataobi ya, ga-ala n'iyi. Ya mere, ọ dighikwa onye ga-asi, **11** 'Hapunu umu mgbei unu niile, n'ihi na mu onwe m ga-edebe ha ndu. Ndi inyom unu niile ndi di ha nwuru nwere ike itukwasị m obi.'" **12** Ihe ndi a ka Onyenwe anyi kwuru, "Ọ buru na e mere ka ndi ahụ na-ekwesighi inu ihe di n'iko ahụ nuo ya, a gae esi ana ghara ita gi ahuhu? A ghaghị ita gi ahuhu; i ghakwaghị inu site n'iko ahụ." **13** "Eji m onwe m nuo

iyi, otu a ka Onyenwe anyị kwuputara, si, na Bozra ga-aghọ mkpompko ebe, na ihe iju anya, na ihe ita uta, na ihe ibu onu. Obodo ya niile ga-aghokwa mkpompko ebe ruo mgbe ebighi ebi.” 14 Anula m ozi si n'onu Onyenwe anyi. E zipula onyeozu ka o ga mba niile di iche iche zie ha ozi, si, “Chikotaanu onwe, megide ya. Bilikwanu maka ibu agha!” 15 Ugbu a, aga m eme ka i di nta n'etiti mba di iche iche, ihe nleli na-ebe mmadu no. 16 Idi egwu gi nke na-eyinye ndi mmadu egwu, na nganga nke obi gi eduhiela gi, gi onye na-ebi na mgbawa niile nke nkume di elu, gi onye ji ebe niile di elu nke ugwu n'aka ya. A sikwari na i wuo akwu gi n'ebe di elu, dika ebe ugo ga-ewu akwu ya, aga m esite n'ebe ahụ kpudata gi n'ala, otu a ka Onyenwe anyi kwubiri ya. 17 “Edom ga-aghọ ihe iju anya. Ndi niile na-esi n'akuku ya agafe ga-anu n'onodu iju anya, ha ga-eledakwa ya anya n'ih i onya ya niile. 18 Dika a kwaturu Sodom na Gomora, ya na obodo niile gbara ya gburugburu. Otu a kwa, o dighi onye obula ga-ebi n'ebe ahụ; nwa mmadu obula agakwagh i ebi n'ime ya,” otu a ka Onyenwe anyi kwuru. 19 “Aga m esi n'ala ya chupu Edom n'otu ntabi anya, dika mgbe odum na-esi n'oke ohia Jordan na-arigoputa n'ebe ita nri nke umu anumanu juputara n'ahihia ndu. Ma onye bu onye ahụ a hoputara, onye m ga-enyefe oru a n'aka ya? Onye dika m? Onye kwa puru iputa tuo m aka n'ihu? Onye bukwa onye ozuzu aturu ahụ nke puru ido onwe ya megide m?” 20 N'ih i nke a, nuru ihe Onyenwe anyi kwadobere megide Edom, nurukwa ihe o zubere megide ndi bi na Teman. A ga-adokpuru ndi di nta n'etiti igwe ewu na

atụrụ ahụ, ebe ịta nri ha ga-anọ n'ọnọdụ mgbagwoju
 anya n'ihie nke a. **21** Ụwa ga-ama jijiji mgbe ha nūrụ
 mkpọtụ ọdịda ha; iti mkpu akwa ha ga-adakwa ụda ruo
 n'Osimiri Uhie. **22** Lee, otu ugo ga-efeli elu, fedatakwa. Ọ
 ga-agbasapụ nku ya kpuchie ala Bozra niile. N'ụbọchị
 ahụ, obi ndị bu dike n'agha n'Edom ga-adị ka obi nwanyị
 ime na-eme. **23** Nke dīrī Damaskos: “Ụjọ ejula Hamat
 na Apad obi, n'ihie na ha anụla akụkọ ọjọọ. Ha adaala
 mba, nọkwa n'oke echiche dika osimiri nke ebili na-
 amaghari n'elu ya. **24** Damaskos aghoala onye ike gwurū.
 Ọ tugharịala igbapụ ọsọ, ma ọma jijiji ejidela ya. Oke obi
 ụfụ na ihe mgbu ejidesiela ya aka ike, dika obi ụfụ na ihe
 mgbu nke na-ejide nwanyị ime na-eme. **25** Gini mere na-
 agbahapụbeghi obodo ahụ a maara aha ya, bu obodo ahụ
 nke ihe ya na-atọ obi m uto? **26** N'ezie, ụmụ okorobia nọ
 n'ime ya ga-ada n'okporoụzọ niile, a ga-emekwa ka ndi
 agha ya niile dere duu n'ụbọchị ahụ.” Otu a ka Onyenwe
 anyi, Onye puru ime ihe niile kwubiri. **27** “Aga m esunye
 mgbidi Damaskos oku. Oku ahụ ga-eripiakwa ebe e wusiri
 ike nke Ben-Hadad.” **28** Banyere Keda na alaeze Hazo,
 nke Nebukadneza eze Babilon busoro agha: Ihe ndi a
 ka Onyenwe anyi kwuru, “Bilienụ gaa buso Keda agha.
 Bibiekwanu ndi ahụ niile bi n'akuku ọwụwa anyanwu. **29**
 A ga-adota ulo ikwu ha, na igwe ewu na aturu ha n'agha.
 A ga-ebukorokwa ulo mgbochi ha niile, ya na ngwongwo
 na inyinya kamel ha niile. Ndi mmadu ga-etikwa mkpu si
 ha, 'Oke egwu di n'akuku niile!' **30** “Gbalaganu osiso.
 Jeenu nodu n'ime ogba nkume niile miri emi, unu ndi
 niile bi na Hazo,” otu a ka Onyenwe anyi kwuputara.

Nebukadneza eze Babilon atụọla atumatụ megide unu, o cheputakwala ụzọ ọ ga-esi megide unu. **31** “Bilienu, gaa buso mba ahụ agha, bụ mba ahụ na-ebi na ntụkwasi obi,” otu a ka Onyenwe anyị kwupụtara, “mba nke na-enweghị ibo ọnu ụzọ, maọbụ mkporo e ji akpochi ya, mba ahụ nke ndị ya na-ebiri naanị onwe ha. **32** Inyinya kamel ha ga-abụ ihe a ga-akwata n’agha, otutu igwe ehi ha ga-abụkwa ihe a ga-aluta n’agha. Aga m efesa ha nye ifufe, bụ ndị niile nọ ebe dị anya, bụ ndị ahụ niile na-akpuchapụ agiri isi egedege ihu ha. Aga m emekwa ka ihe ojoo si n’akuku niile biakwasị ha,” otu a ka Onyenwe anyị kwubiri. **33** “Mgbe ahụ, Hazo ga-agho ebe obibi nke nkita oha. O ga-agho ebe togboro n’efu ruo mgbe ebighi ebi. Onweghi onye obula ga-ebi n’ebe ahụ, nwa mmadu obula agakwaghi ebi n’ime ya.” **34** Nke a bu okwu Onyenwe anyi ndi ruru Jeremaya onye amuma nti banyere Elam, mgbe Zedekaya eze Juda bidoro ochichi ya. **35** Ihe ndi a ka Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile kwuru, “Lee, aga m agbaji uta nke Elam, bu uta ahụ ha ji anya isi na o bu ebe ike ha di. **36** Aga m esite n’akuku anọ nke mbara eluigwe zite oke ifufe anọ, nke ga-abia megide Elam. Aga m efesa ha nye oke ifufe anọ ndi a, ndi ga-ebufu ha buga ha na mba niile di iche iche, o dighi obodo a na-agaghi ahụ ndi Ilam a dotara n’agha. **37** Aga m etipia Elam n’ihu ndi iro ha, e, n’ihu ndi ahụ na-achosi ndu ya ike. Aga m eme ka ihe ojoo biakwasị ha, meekwa ka oke iwe m di oku biakwasị ha,” otu a ka Onyenwe anyi kwubiri. “Aga m eji mma agha chuo ha oso tutu ruo mgbe m mere ka ha niile gwusia. **38** Aga m edo ocheeze m

n'Elam, bibiekwa eze ya na ndịisi ọchịchị ya," otu a ka Onyenwe anyị kwubiri. 39 "Ma n'ikpeazụ, n'ụbọchị ndị ahụ na-abịa, aga m eweghachite akunụba niile nke Elam." Otu a ka Onyenwe anyị kwubiri ya.

50 Okwu Onyenwe anyị nke ruru Jeremaya onye amụma ntị banyere Babilon na banyere ala ndị Babilon. 2 "Kwusaa ya na mba niile, mee ka a nūrụ ya; bulie ọkọlọtọ mgbe a na-ekwusa ya. Kwuputa ihe niile, ezokwala ihe ọbụla, kama kwusaa ya sị, 'A ga-adọta Babilon n'agha. Ihere ga-emesia mee Bel; otu a kwa, egwu ga-ejuputa Maduk obi. A ga-eme ka ihere mee oyiyi ya niile a kpūrụ akpū; oke egwu ga-ejidekwa arụsị ya niile.' 3 Otu mba, nke si n'akūkū ugwu, ga-ebuso ya agha, mee ala ya ka ọ tọgbọrọ n'efu. Ọ dīkwaghị onye ga-ebi n'ime ya, n'ihī na mmadū na anumanū ga-esi n'ime ya gbalaga. 4 "N'ụbọchị ndị ahụ, ma na mgbe ahụ," otu a ka Onyenwe anyị kwuputara, ndị Izrel na ndị Juda ga-ejikọta onwe ha n'otu. Ha niile ga-eji anya mmiri pụọ ichọ Onyenwe anyị Chineke ha. 5 Ha ga-ajū ajūjū, banyere ụzọ e si eje Zayon. Mgbe ahụ, ha ga-eche ihu ha ijeru n'ebe ahụ. Ha niile ga-abiakwa were onwe ha nyefee n'aka Onyenwe anyị, n'ime ọgbugba ndū ebighi ebi, nke a na-agaghị echefu echefu. 6 "Ndị m akpafuola dika aturū furu efu. Ndị ọzuzū aturū ha eduhiela ha, mee ka ha na-awaghari n'ugwu ukwu niile. Ha na-akpaghari n'elu ugwu ukwu, ma n'elu ugwu nta. Ha echefuokwala ebe izuike nke ha. 7 N'ihī ya, ndị niile chọtara ha na-eripia ha. Ndị iro ha na-ekwukwa sị, 'Ikpe amaghị anyị n'ihī na ha emehiela megide Onyenwe anyị, onye bụ ezi ebe ita nri ha, na onye bụkwa olileanya nke

nna nna ha.’ **8** “Sinu na Babilon gbalaga; sitekwanu n’ala Babilon puo, dirinu ka mkpi na-edu igwe ewu na aturu. **9** N’ihi na aga m akpali otutu mba di ike site n’ala di n’ugwu, ndi ga-ejikota onwe ha ibuso Babilon agha. Ha ga-edo onwe ha n’usoro imegide ya; o bukwa n’akuku ugwu ka ha ga-esi dota ya n’agha. Aku ha ga-agba ga-adi ka aku nke onye bu dike n’agha na onye oka igba uta na-agba. Ha agaghi agba aka lota. **10** N’ihi nke a, Babilon ga-agho ihe nkata n’agha. Afu ga-ejukwa ndi niile bu ndi ga-akwata ya.” Otu a ka Onyenwe anyi kwubiri. **11** “N’ihi na i nuri onu nwee obi utu, gi onye bibiri ihe nketa m, i wughariri dike nwa ehi nke na-azocha oka, bee akwa dike oke inyinya. **12** Ihere ga-eme nne unu, e, a ga-eme ka oke ihere mee nne muru unu. O ga-abukwa mba dikarisi ala n’etiti mba niile, burukwa ozara, ala kporo nku na ala uzuzu. **13** N’ihi iwe di ukwu nke Onyenwe anyi, o dighi onye ga-ebikwa n’ala Babilon ozo, n’ihi na a ga-ebibi ya kpamkpam. Ndi niile si n’akuku ya na-agafe ka o ga-eju anya. Ha ga-akpari ya n’ihi onya niile di ya n’ahu. **14** “Doonu onwe unu n’usoro gburugburu obodo Babilon, unu ndi niile na-agba uta. Gbaanu ya uta. Unu echela banyere aku ole unu ga-agbapu n’ihi na o mehiela megide Onyenwe anyi. **15** Kporonu mkpu agha megide ya, site n’akuku niile! O chiliela aka ya elu. Lee, ulu elu ya e wusiri ike adaala, a kwatuokwala mgbidi ya niile. Ebe o bu na Onyenwe anyi na-aboro onwe ya obo n’ahu Babilon, bonu ya obo. Meenu ya dike o si mee ndi ozo. **16** Site na Babilon wezuga onye na-agha mkpuru na onye ji mma owuwe ihe ubi na-

ewe ihe ubi. Ka onye ọbụla laghachikwuru ndị nke ya, ka onye ọbụla gbalaakwa n'ala nke aka ya, n'ihị mma agha nke onye na-emegbu emegbu. **17** “Izrel dī ka ewu na atūrū a chūsasirī achūsasi, nke ọdum chūsasirī. Onye bu ụzọ ripia ya bụ eze Asirja. Onye ikpeazu gwepiara ọkpukpu ya bụ Nebukadneza, eze Babilon.” **18** N'ihị ya, ihe ndị a ka Onyenwe anyị, Onye pūrū ime ihe niile, bụ Chineke Izrel kwuru, “Aga m ata eze Babilon, na ndị ala ya ahụhụ, dika m si taa eze Asirja ahụhụ. **19** Ma aga m akpoghachitekwa Izrel n'ebe ita nri nke ha. Ha gataakwa nri na Kamel na Bashan. O bukwa n'ugwu Ifrem na Gilead ka afọ ga-ejukwa ha. **20** N'ubochi ndi ahụ, ma na mgbe ahụ,” otu a ka Onyenwe anyi kwubiri, “a ga-achọ ajoy omume nke Izrel, ma o dighi nke a ga-achota. A ga-achokwa mmehie niile nke Juda, ma o nweghi nke a ga-achota, n'ihị na aga m agbaghara ndi ahụ m mere ka ha fodu mmehie ha. **21** “Busonu ala Merataim agha, busokwanu ndi bi na Pekod agha. Chuo ha oso, gbuchapu ma bibiekwa ha niile kpamkpam.” Otu a ka Onyenwe anyi kwubiri. “Mezuonu ihe niile m nyere unu n'iwu. **22** A na-anu uzu agha n'ala ahụ, a na-anu uzu oke mbibi. **23** Lee ka e si gbajie, ma tipia mkpirisi igwe ahụ na-esupia uwa niile. Lee ka Babilon si togboro n'efu n'etiti mba niile nke uwa. **24** Esiiri m gi onya, gi Babilon; i makwara n'onya ahụ tupu i mata na onya ahụ di. A chotala gi, jidekwa gi, n'ihị na i doola onwe gi ibuso Onyenwe anyi agha. **25** Onyenwe anyi emegheela ulokwu ngwa agha ya, site n'ime ya weputa ngwa agha nke onuma ya. N'ihị na Onyenwe anyi bu Onyenwe anyi, Onye pūrū ime ihe niile

nwere ọrụ ọ ga-arụ n'ala Babilon. **26** Sitenụ n'ebe dị anya bịa buso ya agha. Kụkapunụ ọba ya niile, tụtọtanụ ha ọnụ dika akpa ọka dị ukwu, nke atụtọtara n'elu ibe ha. Bibienụ ya kpamkpam, ka ihe ọbụla ghakwara ifoduru ya. **27** Gbuonụ ụmụ oke ehi ya niile, ka ha niile gaa n'ebe ụlọ igbu anụ Ahụhụ na-adiri ha, n'ihu na ụbọchi ahụ a kara aka banyere ha abịala, bụ oge a ga-eji taa ha ahụhụ. **28** Geenụ ntị n'ihe ndị na-agbalaga na-ekwu, bụ ndị si na Babilon na-agbapụ ọsọ. Ha na-ekwusa na Zayon otu Onyenwe anyị Chineke anyị si bọọ ọbọ, otu o si abọ ọbọ n'ihu ụlonsọ ukwu ya. **29** “Kpọkọtanụ ndị na-agba ụta maka imegide Babilon, bụ ndị niile na-agba ụta. Maanụ ụlọ ikwu, gbaa ya gburugburu; unu ekwela ka onye ọbụla si n'ime ya gbapụ. Kwughachi ya ụgwọ dika ọrụ ya si di, dika ihe niile ahụ o mere si di meenụ ya otu ahụ. N'ihu na o buliela onwe ya elu megide Onyenwe anyị, bụ Onye nsọ nke Izrel. **30** N'ihu ya, ụmụ okorobia ya ga-ada n'okporozi ama niile. A ga-emekwa ka ndị agha ya niile dere duu n'ụbọchi ahụ.” Otu a ka Onyenwe anyị kwubiri. **31** “Lee, edoola m onwe m imegide gi, gi onye nganga.” Otu a ka Onyenwe anyị, bụ Onyenwe anyị, Onye pụrụ ime ihe niile kwubiri ya. “N'ihu na ụbọchi gi abịala, bụ oge ahụ a ga-ata gi ahụhụ. **32** Onye nganga ahụ gaso ngongo daa, ma o nweghi onye ga-enyere ya aka ka o bilitekwa. Aga m esunye obodo ya niile oku, nke ga-erechapụ ndị niile gbara ya gburugburu.” **33** Ihe ndị a ka Onyenwe anyị, Onye pụrụ ime ihe niile kwuru: “A na-emegbu nnọọ ndị Izrel, n'otu aka ahukwa, ndị Juda. Ndị dotara ha n'agha jidesiri ha aka ike. Ha adighi ahapu

ha ka ha laa. **34** Ma Onye mgbaputa ha di ike. Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile bukwa aha ya. O ga-eji ike ya niile kpeputa onu ha, ime ka ala ha nweekwa izuike, ma meekwa ka ndi bi na Babilon ghara inwe izuike. **35** “Mma agha ga-ebili megide ndi Babilon niile,” otu a ka Onyenwe anyi kwuputara, “na ndi ahụ niile bi na Babilon ma megidekwa ndisi ochichi niile na ndi ahụ niile maara ihe. **36** Mma agha ga-ebili megide ndi amuma ugha ha niile. Ha ga-agho ndi nzuzu. Mma agha ga-ebili megide ndi bu dike n’agha. Obi ha ga-epuputakwa n’oke egwu. **37** Mma agha ga-ebili megide inyinya ha, na ugbo agha ha, na ndi mba ozo niile no n’etiti ha. Ha ga-aghokwa ndi inyom. Mma agha ga-ebilikwa megide aku ha niile. A ga-aluta ha niile n’agha. **38** Okpomoku ga-abiakwasị mmiri ha niile mee ka ha taa. N’ihi na ala ha bu ala arusi: arusi ha niile ga-ayikwa ara n’ihi oke egwu nke ga-abiakwasị ha. **39** “N’ihi ya, o bu umu anumanu nke ozara, na nkita ohia ga-ebi n’ebe ahụ. Ikwighikwighi ga-ebikwa n’ebe ahụ. Mmadu obula agaghị ebikwa n’ime ya ozo. O nweghi onye ga-ebikwa n’ime ya site n’ogbo ruo n’ogbo. **40** Dika m si kwatuo Sodom na Gomora, ya na obodo niile gbara ya gburugburu,” otu a ka Onyenwe anyi kwubiri ya. “Otu a kwa, o dighi onye obula ga-ebi n’ebe ahụ; nwa mmadu obula agakwaghị ebi n’ime ya.” **41** “Lee, ndi agha si n’ala di n’ebe ugwu na-abia; mba di ukwu na otutu ndi eze ka a na-akpolitekwa site na nsotu niile nke uwa. **42** Ha ji otutu uta na ube; ha bu ndi afo tara mmiri, ndi na-enweghi obi ebere. Ha na-ebigbo dika mbigbo nke osimiri, dika ha na-anokwasị n’elu inyinya

ha. Ha na-abia dika ndi ikom e doro n'usoro ibu agha, ibuso gi agha, Ada Babilon. **43** Eze Babilon nuru akuko banyere ude ha, akuko mere ka ike gwuru aka ya abuo kpankpan. Oke ihe mgbu ejidela ya, ihe mgbu dika nke nwanji ime na-eme. **44** Lee, dika mgbe odum na-esi n'oke ohia Jordan na-arigoputa n'ebe ita nri nke umu anumanu juputara n'ahihia ndu, n'otu ntabi anya ka m ga-esi n'ala ya chupu Babilon. Ma onye bu onye ahụ a hoputara, onye m ga-enyefe oru a n'aka? Onye dika m? Onye kwa puru iputa tuo m aka n'ihu? Onye bukwa onye ozuzu aturu ahụ nke puru ido onwe ya megide m?" **45** N'ihia ya, nuru ihe Onyenwe anyi kwadobere megide Babilon, nurukwa ihe o zubere megide ala ndi Babilon. A ga-adokpuru ndi di nta n'etiti igwe ewu na aturu ahụ. Ebe ita nri ha ga-anọ n'onodu mgbagwoju anya n'ihia nke a. **46** Uwa ga-ama jijiji mgbe ha nuru mkpotu odida Babilon, iti mkpu akwa ya ga-adakwa uda n'etiti mba niile di iche iche.

51 Ihe ndi a ka Onyenwe anyi kwuru, "Lee, aga m akpali mmuo onye mbibi, ka o bia megide Babilon na ndi bi na Kaldia. **2** Aga m eziga ndi mba ozo n'obodo Babilon, ka ha gaa fuchaa ya, bibiekwa ala ya. Ha ga-emegeide ya n'akuku niile, n'ubochi ahụ ihe ojoo ga-abiakwasị ya. **3** Ekwela ka onye na-agba uta kwee uta ya, ekwekwala ka o yikwasị uwe agha ya. Enwekwala omiiko n'ebe umu okorobia ya no, kama bibie usuu ndi agha ya kpankpan. **4** Ha ga-ada, buru ndi e gburu egbu n'ime Babilon, ha ga-abu ndi e meruru oke ahụ n'okporozu niile. **5** O bu ezie n'ala ha juputara n'ikpe omuma, n'ihu Onye nsọ nke Izrel, ma Chineke bu Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile

agbakutabeghi ndi Izrel na Juda azu. 6 “Sinu na Babilon gbapu oso. Gbasienu oso ike n’ihi ndu unu. Unu ekwela ka e bibie unu n’ihi mmehie ya. Oge ibo obo Onyenwe anyi eruola, o ga-akwughachi ya ihe ruuru ya. 7 Babilon di ka iko olaedo n’aka Onyenwe anyi. O mere ka uwa niile si n’iko ahụ nubiaga ihe onunu oke. Mba niile nke uwa nuru mmanya ya. Ugbu a ha niile na-ayi ara. 8 Na mberede, Babilon ga-ada, a ga-etipakwa ya. Kwasierenu ya akwa ike. Wetanu ogwu tee ya, ma eleghi anya onya ahụ ga-adi ya mma. 9 “Anyi gaara agwo Babilon, ma orja ji ya enweghi ngwota. Ka anyi hapunu ya; ka anyi niile n’otu n’otu laghachi n’obodo nke aka anyi, n’ihi na ikpe omuma diri ya eruola mbara eluigwe. O narigokwa ruo n’igwe ojii.’ 10 “Onyenwe anyi emeela ka ezi omume anyi puta ihè. Ka anyi kwuputa ihe Onyenwe anyi Chineke anyi mere na Zayon.’ 11 “Munu onu aku unu; bulienu ota unu! Onyenwe anyi akwaliela ndi eze ndi Midia, n’ihi na nzube ya bu ila Babilon n’iyi. Onyenwe anyi ga-aboro onwe ya obo, o ga-abotara ulonso ukwu ya obo. 12 Bulienu okoloto n’ihi imegide mgbidi Babilon. Tinyekwanu ndi aghaozo n’etiti ndi nche, ka onugugu ha hie nne Kwadoonu ndi ga na-elepu anya. Kwadoonu ndi agha ga-ezo onwe ha, n’ihi na Onyenwe anyi ga-eme ka ihe o zubere mezuu, bu ihe ahụ o kpebiri megide ndi Babilon. 13 Unu bu ndi bi n’akuku otutu mmiri, ndi nwere akunba di ukwu, ogwugwu unu abiaruola. Oge ahụ eruola mgbe e ji wezuga unu. 14 Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile ji onwe ya nuoyi, si, N’ezie, aga m eme ka ndi mmadu onugugu ha ga-aha ka igurube juputa

n'ime gi. Ha ga-etikwa mkpu ọ́nụ megide gi. **15** “O sitere n’ike ya mee ụ́wa; ọ́ tọ́rọ́ ntọ́ala ụ́wa mee ka o guzosie ike site n’amamihe ya, ọ́ jikwa nghọ́ta ya setipụ́ eluigwe niile. **16** Mgbe o bigbọ́rọ́, mmiri niile nke dị́ n’eluigwe na-ebigbọ́kwa. Ọ́ na-eme ka igwe ojii site na nsọtụ́ niile nke ụ́wa kwụ́lie. Ọ́ na-ezipụ́ amụ́ma mgbe mmiri na-ezo, na-esitekwa n’ụ́lọ́ nkwakọ́ba ihe ya na-ewepụ́ta ifufe. **17** “Onye ọ́bụ́la bụ́ onye na-enweghị́ uche nke ihe ọ́mụ́ma kọ́rọ́. Emeela ka ihere mee onye ọ́kpụ́ ụ́zụ́ ọ́laedo ọ́bụ́la site n’arụ́sị́ ọ́ kpụ́rụ́. N’ihi na oyiyi niile ọ́ na-akpụ́ bụ́ aghughọ́; ha enweghị́ nkuume ọ́bụ́la n’ime ha. **18** Ha bụ́ ihe efu, na ihe ị́kwa emo, mgbe ikpe ọ́mụ́ma ha bjakwasị́rị́ ha, ha ga-ala n’iyi. **19** Ma onye ahụ́ bụ́ Oke Jekọ́b adighị́ ka ihe ndị́ a, n’ihi na Ọ́ bụ́ ya na-eke ihe niile, tinyere Izrel bụ́ ebo nke ihe nketa ya. Onyenwe anyị́, Onye pụ́rụ́ ime ihe niile bụ́ aha ya. **20** “Ị́ bụ́ mkpọ́rọ́ osisi m ji ebu agha, na ngwa agha m ga-eji gaa n’ihu agha. Gị́ ka m ga-eji tipị́a mba niile dị́ iche iche, gị́ ka m ga-eji laa alaeze niile n’iyi; **21** gị́ ka m ga-eji tipị́a ị́nyị́nya na onye na-agba ya, gị́ ka m ga-eji tipị́a ụ́gbọ́ agha na onye na-anya ya; **22** gị́ ka m ga-eji tipị́a nwoke na nwanyị́, gị́ ka m ga-eji tipị́a agadi nwoke na okorobị́a, gị́ ka m ga-eji tipị́a okorobị́a na nwaagbọ́ghọ́, **23** gị́ ka m ga-eji tipị́a onye ọ́zụ́zụ́ atụ́rụ́ na igwe ewu na atụ́rụ́ ya, gị́ ka m ga-eji tipị́a onye ọ́rụ́ ubi na ehi ya; gị́ ka m ga-ejikwa tipị́a ndị́ na-achị́ achị́ na ndị́isi ọ́chị́chị́ eze. **24** “N’ihu gị́ ka m ga-anọ́ kwughachi Babilọ́n na ndị́ niile bi na Babilọ́n ihe ọ́jọ́ọ́ niile ha mere na Zayọ́n,” ọ́ bụ́ ihe Onyenwe anyị́ kwubiri. **25** “Edoola m onwe m imegide gi, gị́ ugwu ukwu

na-emebisi ihe, gi onye na-ala uwa niile n'iyi." Otu a ka Onyenwe anyi kwuputara. "Aga m esetipu aka m megide gi, kwapu gi site na nkume di elu. Aga m emekwa gi ka i buru igwu ukwu e suru oku. **26** A gaghị esite n'ime gi weta nkume e ji ewu isi nkuku ulo, maobu nke e ji ewu ntala ulo obula, n'ih na i ga-abu ebe togboro n'efu ruo mgbe ebighi ebi," otu a ka Onyenwe anyi kwubiri ya. **27** "Bulienu okoloto elu n'ala ahụ. Fūonu opi ike n'etiti mba niile. Kwadoonu mba niile maka ibu agha megide ya; kpokuonu alaeze ndi a niile imegide ya: Ararat, na Mini, na Ashkenaz. Hoputanu ochiagha ga-edu usuu ndi agha megide ya; ziganu inyinya ga-adi ukwu n'onuogu, dika igurube. **28** Kwadoonu mba niile maka ibu agha megide ha, kwadoonu ndi eze Midia, na ndi ha na-achi achi, na ndiisi ochichi, na mba niile nke ha na-achi. **29** Ala ahụ na-ama jijiji, na-atakwa ikikere eze nke ihe mgbu, n'ih na nzube Onyenwe anyi zubere megide Babilon ga-emezu. O ga-eme ka ala Babilon ghoo ebe togboro n'efu, ka mmadu obula gharakwa ibi n'ime ya. **30** Ndi bu dike n'agha na Babilon akwusila ilu ogu; ha anochidela n'ebe ha e wusiri ike. Ike agwula ha; ha adila ka ndi inyom. E sunyela ebe obibi ya niile oku, tijiakwa mkporo e ji akpochi onu uzọ ama ya niile. **31** Otu onye na-agba oso na-agbaso ogba oso ibe ya, otu onyeozu na-esochikwa onyeozu ozọ n'azu; ha niile na-abia izi eze Babilon ozi si ya na a dotala obodo ya n'agha, **32** na ndi iro anochiela uzọ e si agafe iyi, na e sunyela ala mmiri mmiri niile oku, na ndi agha niile na-amakwa jijiji." **33** Ihe ndi a ka Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile, bu Chineke Izrel

kwuru, “Ada Babilon dika ebe izocha oka, n’oge a na-azocha ya. Mgbe a ga-ewe ya dika e si ewe ihe ubi na-abia nso.” **34** “Nebukadneza eze Babilon eripiala anyi, o tinyela anyi n’onodu mgbagwoju anya. O meela ka anyi diri ka ite ihe na-adighi n’ime ya. O lodara anyi dika o bu agwo ojoo, jiri ihe utu anyi niile mejuo afu ya. Emesia, o gboputara anyi. **35** Ka ihe ike ahụ niile o mere anyi na umu anyi dikwasikwa Babilon n’isi.” O bu ihe ndi bi na Zayon kwuru. Jerusalem na-ekwukwa si, “Ka obara anyi dikwa n’isi ndi bi na Babilon.” **36** N’ihi ya, ihe ndi a ka Onyenwe anyi na-ekwu, “Lee, aga m ekwuchitere gi onu gi, botakwara gi obo. Aga m emekwa ka osimiri taa, meekwa ka isi iyi mmiri niile taakwa. **37** Babilon ga-agho mkpomkpo ebe, o ga-agho ebe obibi nke nkita oha, burukwa ihe iju anya, na ihe nkocha, na ebe mmadu obula na-aghị ebikwa. **38** Ndi ya niile na-agbo uja dika umu odum, ha na-emekwa uzu dika umu odum na-anu ara. **39** Ma n’oge ahụ a kpaliri ha, aga m edo oriri n’ihu ha. Aga m eme ka ha nubiga mmanya oke, si otu a mee ka ha jiri oke ichi ochi tie mkpu onu. N’ikpeazu, ha ga-arahụ ura ebighi ebi, nke ha na-agaghị esite na ya bilie.” Otu a ka Onyenwe anyi kwubiri. **40** “Aga m akputata ha, dika umu aturu a na-aga igbu egbu, dika ebule na mkpi. **41** “Lee ka a ga-esi dota Sheshak n’agha, jichie ihe uwa niile ji anya isi n’agha. Lee ka Babilon ga-esi gho ihe togboro n’efu n’etiti mba niile! **42** Osimiri ga-eri Babilon, mmali elu nke mmiri ya ga-ekpuchi ya. **43** Obodo ya niile ga-atogboro n’efu, o ga-abu ebe kporo nku, na ala ozara, o ga-agho ala onye obula na-agaghị ebi n’ime ya, nke

mmadu ọbula na-agaghị esi n'etiti ya gafee. **44** Aga m ata Bel dī na Babilon ahuhū, mee ya ka ọ gboputa ihe ndi ahū o loro. Mba dī iche iche agakwaghị agakwurukwa ya ọzọ. Mgbidi Babilon ga-adakwa. **45** “Sinu n’ime ya pta, unu ndi m! Gbapunu ọsọ n’ihi ndu unu. Gbapunu ọsọ site n’iwe dī ọkụ nke Onyenwe anyi. **46** Unu adala mba, unu atukwala ujo, mgbe unu nuru akuko dī iche iche n’ala ahū. N’ihi na otu udi akuko ka a ga-anu n’afọ a, akuko ọzọ dī iche ka a ga-anukwa n’afọ nke ọzọ. A ga-anu akuko iwusi ọbara n’ala ahū, nukwa akuko onye ọchichi nke na-ebuso onye ọchichi ọzọ agha. **47** N’ihi na oge ahū aghaghị ibia mgbe m ga-ata arusi niile dī na Babilon ahuhū. A ga-eme ka ihere mee ala ahū niile. Ndi ya niile e gburu egbu ga-ada, togborokwa n’ime ya, **48** mgbe ahū, eluigwe na uwa, na ihe niile dī n’ime ha ga-eti mkpu onu n’ihi ihe dakwasiri Babilon. Ndi ga-ebuso ya agha ga-esitekwa n’ugwu bja.” Otu a ka Onyenwe anyi kwubiri. **49** “Babilon ga-ada n’ihi ndi Izrel e gburu, dika ndi niile e gburu n’uwa si daa site n’aka ndi Babilon. **50** Unu ndi siterela n’ihu mma agha gbapu ọsọ, wezuganu onwe unu, unu eguzokwala. Chetanu Onyenwe anyi n’ala ahū dī anya, na-echetakwa Jerusalem.” **51** “Ihere emeela anyi, n’ihi na a kpariala anyi. Ihere ekpuchiekwala ihu anyi, n’ihi na ndi mba ọzọ abatala n’ebe nsọ nke ulonso Onyenwe anyi.” **52** “Ma ubochi ndi ahū na-abia,” ka Onyenwe anyi kwuputara, “mgbe m ga-ata arusi ya niile ahuhū. Ndi e meruru ahū ga-asukwa ude n’ala ahū niile. **53** A sikwari na Babilon a arigoruo n’eluigwe, ma a sikwa na o wusie ebe dī elu nke ike ya mee ka o siwanyekwuo

ike kariya, aga m ezite ndi mbibi ga-abia megide ya.” Otu a ka Onyenwe anyi kwubiri ya. **54** “Uzu ikwa akwa si na Babilon na-aputa, uzu oke ila n’iyi sikwa n’ala ndi Babilon na-aputa. **55** Onyenwe anyi ga-ala Babilon n’iyi. O ga-emekwa ka oke uzu ha kwusi. Mbigbo nke ndi iro ga-adikwa ka mbigbo nke otutu mmiri, mkpotu nke olu ha ga-ada uda di ukwu. **56** Onye mbibi ga-ebuso Babilon agha. A ga-adota ndi bu dike ya n’agha, gbajisiekwa uta ha niile. N’ihi na Onyenwe anyi bu Chineke onye nakwughachi; o ga-akwughachikwa n’uju ya. **57** Aga m eme ka ndisi ochichi ya niile, na ndi maara ihe ha nubiga mmanya oke; aga m emekwa ndi ha na-achi achi, na ndisi ha, na ndi ha bu dike n’agha otu ihe ahụ. Ha garahụ ụra ruo mgbe ebighi ebi. Ha agaghị esitekwa n’ura ahụ bilie ozo.” O bu ihe Eze ahụ kwubiri, bu onye ahụ aha ya bu Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile. **58** Ihe ndi a ka Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile kwuru, “A ga-akwada mgbidi Babilon nke sara mbara, mee ka o daruo ala, a ga-eji oku sunye n’onu uzọ ama ya niile di elu. Ndi di iche iche na-adogbu onwe ha n’oru n’efu. Ndogbu n’oru nke mba niile di iche iche ga-abu nku a na-akwanye n’oku.” **59** Ndi a bu ozi Jeremaya, bu onye amuma ziri onyeisi ozi aha ya bu Seraya nwa Neraya, nwa Mahseia, mgbe o so Zedekaya eze Juda gaa Babilon. E ziri ya ozi a n’afọ nke anọ nke ochichi Zedekaya. **60** Jeremaya deputara n’akwukwo ihe banyere ihe ojoo ndi ahụ niile ga-abiakwasị Babilon, ya bu ihe niile e dere banyere Babilon. **61** O siri Seraya, “Mgbe i ruru Babilon, lezie anya hu na i guputara okwu ndi a niile ebe ndi

mmadu ga-anu ya. **62** Emesija, i ga-ekwukwa si, 'Onyenwe anyi, gi onwe gi ekwuola na i ga-ebibi ebe a, ma mmadu maobu anumanu agaghi ebikwa n'ime ya. I kwuokwala na o ga-aghọ mkpomkpọ ebe ruo mgbe ebighi ebi.' **63** Mgbe i gusiri ihe di n'akwukwo a, kegide ya nkume, tunye ya n'etiti iyi ukwu Yufretis. **64** I ga-asikwa, 'Otu a ka Babilon ga-esi mikpuo. O gaghi ebilikwa ozọ, n'ih ihe ojoo ahụ m ga-eme ka o biakwasị ya. Ndi ya ga-adakwa.'" Ebe a ka okwu Jeremaya niile gwuru.

52 Zedekaya gbara iri afọ abuo na otu mgbe o malitere ibu eze. O chiru di ka eze na Jerusalem afọ iri na otu. Aha nne ya bu Hamutal nwa Jeremaya, onye Libna. **2** O mere ihe joro njo n'anya Onyenwe anyi dika Jehoiakim mere. **3** O bu n'ih iwe Onyenwe anyi ka ihe ndi a niile ji biakwasị Jerusalem na Juda. N'ikpeazu, o sitere n'ihu ya chupu ha. N'oge a, Zedekaya nupuru isi n'okpuru eze Babilon. **4** N'ih ya, n'afọ nke itoolu, nke ochichi Zedekaya, n'ubochi nke iri n'onwa nke iri, nke afọ ahụ, Nebukadneza, eze Babilon, duuru usuu ndi agha ya niile bia ibuso Jerusalem agha. Ha mara ulo ikwu ndi agha n'azu obodo ahụ, wuokwa mgbidi nnochibido gburugburu obodo ahụ. **5** Anochibidoro obodo a n'agha ruo n'afọ nke iri na otu nke ochichi eze Zedekaya. **6** N'abalị nke itoolu, nke onwa anọ n'afọ ahụ, oke unwu siri ike di n'obodo ahụ ruo na o dikwaghi nri di nke ndi mmadu ga-eri. **7** Mgbe ahụ, e tipuru oghere n'aja mgbidi obodo ahụ, ndi agha niile ji abali gbapu site n'onu uzọ ama nke di n'etiti mgbidi abuo n'akuku ubi eze a gbara ogige, n'agbanyeghi na ndi Babilon no obodo ahụ gburugburu. Ha gbapuru chee

ihu n'uzo Araba. **8** Ma usuu ndi agha Babilon chusoro Zedekaya bu eze n'azu, chukwute ya na mbara ala Jeriko. Ndi agha ya niile sitere n'ebe o no gbasasia, hapu ya, **9** e jide ya. Ha kpugara ya eze Babilon, n'obodo Ribla, nke di n'ala Hamat, ebe a no maa ya ikpe. **10** Na Ribla ka eze Babilon no gbuo umu ndi ikom Zedekaya niile, n'ihu ya, o gbukwara ndisi ochichi Juda niile. **11** O ghupuru anya Zedekaya abuo, jiri udo bronz kee ya agbu, kpuru ya gaa Babilon, ebe o tinyere ya n'ulo mkporo tutu ruo ubochi onwu ya. **12** N'ubochi nke iri, n'onwa nke ise, nke afu iri na itoolu, nke ochichi Nebukadneza eze Babilon, Nebuzaradan ochiagha ndi nche eze, onye na-ejere eze Babilon ozi, bjarutere Jerusalem. **13** O sunyere ulonso Onyenwe anyi oku, uloze na ulo niile di na Jerusalem, ulo obula bu nke di mkpa ka o surere oku. **14** Usuu ndi agha Kaldia niile bu ndi no n'okpuru onyeisi ndi nche eze ahụ, kwaturu mgbidi ahụ niile gbara Jerusalem gburugburu. **15** Nebuzaradan, ochiagha ndi nche eze, buru ufodu n'ime ndi dakarisi n'ogbenye na ndi foduru n'ime obodo ahụ, ha na ndi nka niile foduru, na ndi ahụ ji aka ha gbakwuru eze Babilon, bulaa ha Babilon, ka ha ga biri n'ala ozo. **16** Ma Nebuzaradan, hapuru ndi ahụ bu nnoo ndi ogbenye onu ntụ, ka ha na-elekota ubi vaini niile a gbara ogige na ala ubi niile. **17** Ma ndi Babilon tipara ogidi bronz niile, ha na ihe ndokwasị niile na Oke osimiri bronz ndi ahụ di n'ulonso Onyenwe anyi, buru bronz ahụ niile bulaa Babilon. **18** Ha chikoro ite niile, na shovel niile na ihe ikpakepu oku niile, na efere ikwosa mmiri niile, na ngaji ukwu niile, na ihe bronz niile, bu nke e ji eje ozi n'ime

ụlọnsọ ahụ. **19** Ọchịagha ndị nche eze ahụ sikwa n'ụlọnsọ
 ahụ chiri ihe ndị a: efere ukwu niile, ihe igunye oku niile,
 efere ikwosa mmiri niile, ite niile, ihe idokwasị oriọna
 niile, ngaji ukwu niile na iko e ji enye onyinye ihe onunụ,
 ya bụ ihe ndị ahụ niile e ji ọlaedo a nuchara anucha
 maobu ọlaocha kpuo. **20** O burukwara bronz sitere n'ogidi
 abuo ahụ, oke Osimiri ahụ na ehi iri na abuo e ji bronz
 kpuo, bu nke di n'okpuru ya, na ihe ndokwasị ya niile,
 nke eze bu Solomon mere n'ihu ulonsọ Onyenwe anyi.
 Ha kari ihe a ga-eji ihe otutu tuo. **21** I di elu nke otu
 n'ime ogidi abuo ndi a bu mita asato na uma n'otutu. I di
 gburugburu ya bukwa mita ise na uma ano, nke obula
 n'ime ha bu mkpisiaka ano. Oghere dikwa n'ime ha. **22** Isi
 bronz nke e kpukwasiri n'otu ogidi di mita abuo na uma
 ato n'idi elu. O bukwa ihe yiri mkpuru pomegranet e ji
 bronz kpa, ka e ji choo ya mma gburugburu ya niile.
 Ogidi nke abuo newkwa pomegranet, yiri ibe ya. **23**
 Pomegranet ndi ahụ di iri itoolu na isii, o bukwa n'akuku
 obula ka o di. Onuogugu pomegranet niile di n'elu ihe
 ahụ a kpuru akpu di otu nari. **24** Ọchịagha ndị nche
 eze ahụ, kpuru Seraya, onyeisi nchujaja, na Zefanaya,
 bu onye nchujaja na-esote ya n'okwa, na ndi nche ato
 na-eche onu uzọ mbata dika ndi mkporo. **25** O sitere
 n'etiti ndi ahụ foduru n'obodo kpuru otu onyeisi na-ahụ
 maka ndi agha, na ndi ikom asaa na-enye eze ndumodu.
 O kpukwara ode akwukwo, onye isi oru na-ahụ maka
 imanye ndi ga-aga agha, jidekwa iri ndi ikom isii bu ndi
 a huru n'ime obodo ahụ. **26** Nebuzaradan, bu ochiagha
 kpuru ha niile, dute ha n'ihu eze Babilon na Ribla. **27**

N'ebe ahụ na Ribla, dị n'obodo Hamat, ka eze nọ nye iwu ka e gbuo ha niile. Ya mere, a dọrọ Juda n'agha, mee ka ọ ga biri n'ala ọzọ. **28** Nke a bụ ọnụogụgụ ndị ahụ Nebukadneza mere ka ha gaa biri n'ala ọzọ. N'afọ nke asaa nke ọchịchị ya, puku atọ ndị Juu na iri abụọ na atọ, 3,023. **29** N'afọ nke iri na asatọ nke ọchịchị Nebukadneza, ka o mere ka narị mmadụ asatọ na iri atọ na abụọ, 832 si na Jerusalem gaa biri n'ala ọzọ. **30** N'afọ nke iri abụọ na atọ, Nebuzaradan, onyeisi ndị nche alaeze Babilon bulara ndị dị narị ndị Juu asaa na iri anọ na ise, 745 ka ha ga biri n'ala ọzọ. Ọnụogụgụ ha niile dị puku anọ na narị isii, 4,600. **31** N'afọ nke iri atọ na asaa, site na mgbe e mere ka Jehoiakin eze Juda gaa biri n'ala ọzọ, n'afọ Awel-Madukghorọ eze Babilon. Mgbe ahụ, o mere ka Jehoiakin eze Juda, si n'ụlọ mkpọrọ pụta, nwere onwe ya. O mere nke a n'ụbọchị iri abụọ na ise nke ọnwá iri na abụọ. **32** Ọ gwara ya okwu ọma, nyekwa ya ọndụ ugwu dị elu karịa ọndụ ndị eze ndị ọzọ niile ha na ya nọ na Babilon. **33** N'ihị nke a, Jehoiakin gbanwere uwe mkpọrọ ya, wezuga ya. Sitekwa n'oge ahụ tutu ruo mgbe ọ nwurụ, ya na eze narikọ nri. **34** Site n'ụbọchị ruo n'ụbọchị, eze Babilon na-enye Jehoiakin oke ihe ruru ya kwa ụbọchị niile nke ọ dị ndụ, ruokwa n'ụbọchị ọnwụ ya.

Abụ Akwa

1 Lee ka obodo ahụ nke ndị ya dị ọtụtụ si bụrụ ebe togboro n'efu! Lee ka o si ghọọ nwanị di ya nwuru, bu obodo ahụ a maara aha ya n'etiti mba niile. Lee ka onye naara abụ eze nwanị n'etiti ala niile a na-achị achị si ghọọ ohu. **2** O na-akwasị akwa ike n'abali, anya mmiri na-asodakwa na nti ya, n'etiti ndị ahụ niile hụrụ ya n'anya, o dighi onye na-akasị ya obi. Ndi enyi ya niile aghogbuola ya; ha niile aghoala ndi iro ya. **3** Juda ejeela biri n'ala ozo, mgbe o siri n'onodu mweda n'ala na ndogbu n'oru puta. O na-ebi n'etiti mba di iche iche, ma o chotaghi ebe izuike obula. N'etiti nhuju anya ya ndi niile na-achụ ya oso achukwutela ya. **4** Okporozo niile e si eje Zayon n-eru uju, n'ihi na o dighi onye na-abjakwa na mmemme ndi ahụ a kara aka. Onu uzọ ama ya niile atogborola n'efu, ndi nchujaja ya na-asu ude, umu agboghọ nọ n'onodu mwute, ya onwe ya nokwa n'onodu di ilu. **5** Ndi iro ya aghoala ndi na-achị ya; ndi iro ya nọ n'ahụ udo. N'ihi na Onyenwe anyi emekpaala ya ahụ, n'ihi iba uba nke njehie ya niile. E burula umuntakiri ya bulaa mba ozo, dika ndi a dotara n'agha. **6** Ima mma niile esitela n'ahụ ada Zayon puo. Umu eze ya di ka ele nke na-enweghi ike ichota ebe ita nri. N'ihi adighi ike ha, ha esitela n'ihu ndi na-achụ ha oso gbalaga. **7** N'ubochi ndi ahụ niile e wedara ya n'ala, Jerusalem echetala akụ ndi ahụ niile bu nke ya na mgbe ochie. Jerusalem echetala ha n'ubochi ndi ahụ niile o na-awaghari. Mgbe ndi ya dabara n'aka ndi iro ya, o nweghi onye inyeaka ha huru. N'oge ahụ, ndi iro ya huru onodu ya, chia ya ochi. **8** Jerusalem emehiela nke ukwu, n'ezie, o

ghoḡla ihe ruru aru. Ndi ahụ niile na-asopuru ya na mbu eleliala ya anya, n'ihu na ha ahula otu ya. Ya onwe ya kwa na-asu ude, ma chighariakwa azu. **9** Iru aru ya putara ihe, o buladi n'uwe ya. O dikwaghi mgbe o chere echiche banyere ihe di na-eche ya n'oge di n'ihu. Lee ka o si daa, dasie ike, ma o dighi onye bira kasie ya obi. "Onyenwe anyi, lee nsogbu m niile. Lee ka ndi iro si merie m." **10** Onye iro agbasaala aka ya chikotaa aku ya niile. O ji anya ya hu ka mba ndi ozu di iche iche si bata ebe nsu ya. Ndi ahụ na-ekwesighi ibata bu ndi batara n'ebe nzuko gi. **11** Ndi ya niile na-asu ude mgbe ha na-achọ ihe ha gari. Ha na-ewere ihe ha nwere nye n'ihu oriri, ime ka ha nwee ike diri ndu. "Onyenwe anyi, lee, ma tuleekwa ihe ndi a niile, n'ihu na aburu m onye a na-eleli." **12** "O bu na o dighi emetu unu n'obi, unu ndi niile na-esi ebe a na-agafe? Legharianu anya unu ka unu huru. O nwere ahuhu dika ahuhu m, nke e mere ka o biakwasi m, bu nke Onyenwe anyi mere ka o biakwasi m, n'ubochi o na-ewe iwe ya di oku? **13** "O si n'elu zite oku, e, o zitere oku nke na-ere n'ime okupku m. O gbasara ubu n'ebe ukwu m ga-esi gafee, meekwa ka m laghachi azu. O mere ka m buru ihe togboro n'efu, onye na-ada mba ogologo ubochi niile. **14** "O na-eleru anya na mmehie m niile; jiri aka ya na-akpa ha dika udo. A nyakwasila ya n'olu m. Onyenwe anyi emeela ka ike gwusia m. O werela m nyefee n'aka ndi ahụ m na-apughi iguzogide. **15** "Onyenwe anyi ajula ndi niile bu dike n'agha no n'etiti m. O kpokuola usuu ndi agha ka ha bia buo agha megide m, ka ha bia gwepia umu okorobia m niile. N'ebe izocha mkpuru vaini ya ka

Onyenwe anyị zochara ada Juda na-amaghị nwoke. **16** “Ọ bụ nke a mere m ji akwa akwa. Ọ bụ ya mekwara anya mmiri ji ju m anya. O nweghị onye nkasiobi ọbụla nọ m nso; o nwekwaghị onye ga-akpoghachi mkpuruobi m. Ụmụ m atọgbọla n’efu, n’ihi na onye iro emerielala.” **17** Lee ka Zayon si gbasapụ aka ya ma o nweghị onye nkasiobi o nwere. Onyenwe anyị enyela iwu banyere Jekob na ndị agbataobi ya ga-aghọ ndị iro ya. Jerusalem aghokwaala ihe ruru aru n’etiti ha. **18** “Ma Onyenwe anyị bụ onye ezi omume. Ọ bụ mụ onwe m nupuru isi n’iwu ya. Geenu ntị unu ndị niile, leenu anya n’ụdị ahụhụ dakwasiri m. A dotala umu okorobia na umu agboghobia m niile n’agha buru ha jee mba ozọ. **19** “Akpokuru m ndị mụ na ha di na mma, ma ha ghogburu m. Ndị nchujaja m na ndị okenye m nwuru n’ime obodo mgbe ha nọ na-achota nri ha ga-eji debe onwe ha ndu. **20** “Lee, Onyenwe anyị, ka m si buru onye ahuhu di ukwu dakwasiri. Ime anu ahụ m na-anu oku, obi m kwa enweghị izuike n’ime m n’ihi na onye nnupu isi di ukwu ka m bu. N’ezi, o bu mma agha ka a ga-eji mee ka mmadu gbara aka nwa. Ma n’ime ulo, o bu naani onwu di ya. **21** “Ndị mmadu anula olu isu ude m, ma o nweghị onye bira ikasi m obi. Ndị iro m niile anula akuko ihe ojoo dakwasiri m, ma ha na-anurikwa onu n’ihi ihe i mere ka o biakwasi m. Mee ka ubochi ahụ i kara aka bira, nke ga-eme ka ha diri ka m di. **22** “Kwere ka ihe ojoo niile ha na-eme bira n’ihu gi. Mesokwa ha mmeso dika i si mesoo m n’ihi mmehie niile nke m. N’ihi na isu ude m di otutu, ana m adakwa mba n’obi m.”

2 Lee ka Onyenwe anyị si jiri igwe ojii nke iwe ya kpuchie ada Zayon! O sitela n'eluigwe tuda ima mma Izrel n'ala, o chetakwaghị ebe mgbakwasị ukwụ ya, n'ubochi iwe ya. **2** Onyenwe anyị elodala ebe obibi niile nke Jekob; na-enweghikwa omijiko n'ebe o nọ. O sitela n'oke iwe ya dọdasịa ebe niile e wusiri ike nke ada Juda. O wedala alaeze ya na ndi umu eze ya n'ala, mee ka ha gharakwa i nwee nsopuru. **3** O sitela n'oke iwe ya bipu ike niile Izrel nwere. O seghachiri aka nri ya, mgbe ndi iro ha na-abia nso. O nwukwara dika oku na-enwusi ike n'etiti Jekob; si otu a rechapu ihe niile di gburugburu ya. **4** O kweela uta ya, jide ya n'aka nri ya, dika onye iro. Dika onye iro kwa o gbuola ndi ahụ niile mara mma ile anya; o wupula iwe ya, dika o bu oku, n'elu ulo ada Zayon. **5** Onyenwe anyi di ka onye iro, o lomichaala Izrel. O lomichaala uloze ya niile, bibiekwa ebe ya niile e wusiri ike. O meela ka iru uju na ikwa akwa mubaara ada Juda. **6** O meela ka ebe obibi ya togboron n'efu, dika ubi a gbara ogige; o bibiela ebe nzuko ya niile. Onyenwe anyi emeela ka Zayon chezo ime mmemme ya a kara aka, na idebe ubochi izuika obula nsọ. Site n'oke iwe ya, o julā eze na onye nchaja. **7** Onyenwe anyi ajula ebe ichu aja ya gbakuta ebe nsọ ya azu. O werela mgbidi niile nke uloze ya nyefee n'aka onye iro; ha emeela ka olu ha daa uda n'ime ulo Onyenwe anyi dika n'ubochi mmemme a kara aka. **8** Onyenwe anyi ekpebiela ibibi mgbidi gbara ada Zayon gburugburu. O setipuru ihe otutu; o sepukwaghị aka ya na ibibi ya. O mere ka mkputamkpu aja na mgbidi ruo uju, meekwa ka ha richapusia. **9** Onu uzọ ama ya niile emikpuola n'ala; o

gbajielala mkporo niile e ji akpochi ha, laakwa ha n'iyi. A dotala eze ya na umu eze ya n'agha, buru ha jee mba ozo. Iwu adighikwa, otu a, ndi amuma ya enwekwaghi ike ihu ohu site n'ebe Onyenwe anyi no. **10** Ndi okenye ada Zayon no odu n'ala, dere duu. Ha ekpokwasila aja n'isi ha; ha eyikwasikwala onwe ha uwe mkpe. Umu agboghoh Jerusalem na-amaghi nwoke ehulatala isi ha n'ala. **11** Ike agwula anya m n'ih i kwa akwa, ime ime ahụ m na-anu oku. Obi m di ka ihe a wupuru n'ala, n'ih na e bibiela ndi m, n'ih na umuntakiri na umu a muru ohuru na-ada mba n'okporozozo nke obodo. **12** Ha na-ebere nne ha akwa na-asị, "Olee ebe oka na mmanya di?" Mgbe ha na-ada mba di ka ndi e meruru ahụ n'okporozozo obodo, mgbe onwu ji nwayozo na-eripiasị ndu ha n'aka nne ha ku ha. **13** Gini ka m nwere ike ikwu banyere gi? Gini ka m ga-eji tanyere gi, gi ada Jerusalem? Gini ka m ga-asị na i yiri, nke ga-enyere m aka imata otu m ga-esi kasie gi obi, gi ada Zayon na-amaghi nwoke? Onya di gi n'ahụ miri emi, di ka idi omimi nke osimiri. Onye puru igwo gi? **14** Ohu niile ndi amuma gi huru bu ohu ugha na ohu na-enweghi isi. Ha ekpugheghi mmehie gi, igbochi ndota n'agha nke a dotara gi. Kama ihe ha hutaara gi bu ihe ugha na nduhie. **15** Ndi niile si n'ebe i no na-agafe na-akuru gi aka ha; ha na-efufe isi ha, jirikwa ada Jerusalem na-eme ihe ochi. Ha na-aju ajuju na-asị, "Nke a o bu obodo ahụ a na-akpo ebe mabigara mma oke, onu nke uwa niile?" **16** Ndi iro gi niile na-emeghepu onu ha megide gi; ha na-achi gi ochi, na-atara gi ikekere eze. Ha na-ekwu na-asị, "Anyi eloola ya. Nke a bu ubochi ahụ anyi na-ele anya ya. Anyi adirila

ndụ hụ ya.” 17 Onyenwe anyị emeela ihe o zubere ime. O mezuola ihe o kwuru na ọ ghaghị ime site n’oge gara aga. Ọ kwatuola gi, na-enweghị ọmịiko ọbụla. O meela ka ndị iro gi n̄rịa ọrụ n’ahụ gi; o meekwala ka e bulie ike nke ndị iro gi. 18 Obi ndị mmadụ na-etiku Onyenwe anyị. Gi, mgbidi niile nke ada Zayon, ka anya mmiri gi na-asọputa dika osimiri ehilie na abali niile, enyekwala onwe gi izuike, enyekwala anya gi izuike. 19 Bilie, kwaa akwa n’abali, n’oge mmalite nche abali. Wuputa ihe di gi n’obi n’ihu Onyenwe anyi dika o bu mmiri. Welie aka unu elu nye Onyenwe anyi n’ihi umuntakiri ndi a, ndi na-ada n’ihi aguu n’isi okporouzo niile. 20 “Lee anya, Onyenwe anyi, ma tugharia uche gi. Onye ka i sirila otu a mesoo mmeso? O kwesiri ka ndi bu nne rie umu ha, bu umu nke ha muru? O kwesiri ka e gbuo onye nchujaja na onye amuma n’ime ebe di nsọ nke Onyenwe anyi? 21 “Umu okorobia na ndi okenye dinakoro n’otu ebe, n’uzuzu nke okporouzo. E jirila mma agha gbuo umu okorobia m na umu agboghọ m. I gbuola ha n’ubochi iwe gi; i gburu ha ju inwe omiko n’ahu ha. 22 “Dika i si akpo oku ka a bia n’ubochi oriri, otu a ka i si kpokota ihe egwu niile ka ha biakwasị m n’akuku niile. N’ubochi nke iwe Onyenwe anyi o dighi onye gbapuru oso, o dikwaghị onye foduru ndu; ndi m lekotara, zultekwa ka ndi iro m lara n’iyi.”

3 Abụ m onye hụrula ahuhụ site na mkpara igwe nke nrubiga oke nke iwe Onyenwe anyi. 2 O sitela n’ihu ya chupu m, mee ka m jeharia n’ochichiri kama n’ihè. 3 N’ezie, ọ tugharjala aka ya megide m, mgbe mgbe, ogologo ubochi niile. 4 O meela ka akpukpo ahụ na anụ

ahụ m fikpọọ, ọ nyajisiela ọkpukpụ di m n'ahụ. 5 O busola m agha, jiri ihe ilu na oke mkpagbu gbaa m gburugburu. 6 O meela ka m biri n'ochichiri dika ndi nwuru anwu kemgbe oge gara aga. 7 Ọ gbachibidola m ogige, ime ka m ghara igbapu; o jirila udo igwe di arọ mee ka m ghara ijeghari. 8 Ọ na-eme ka ekpere m hapu irute ya, ọ buladi mgbe m kpokuru ya ka o nyere m aka. 9 O jirila nkume a wara awa gbachie uto m niile, o meela ka okporouto m gbagoo agbagoo. 10 Dika anu ohia bia nke makpu na-eche nche, na dika odum nke na-ezo onwe ya, 11 o sitela n'okporouto dokpuru m dobisie m ahụ, hapu m na-enweghi onye inyeaka. 12 Ọ doola uto ya mee m ka m buru onye akụ ya ga-agbata. 13 O ji akụ nke si n'akpa akụ ya gbapuo m obi. 14 Aghoro m ihe ochi nye ndi m niile; ha ji abụ na-akwa m emo ogologo ubochi niile. 15 O meela ka ihe niile na-elu ilu ju m afo, meekwa ka m nujuo oluilu afo. 16 O meela ka m jiri okwute tajisie eze m, o kponykwala m ntụ n'onu m. 17 Enweghi m udo, echezokwala m ihe oganihu bu. 18 N'ihia ya, ana m ekwu, "Ima mma m obula adighikwa. Agaghị m enwetakwa ihe ndi ahụ m lere anya na m ga-esi n'aka Onyenwe anyi nweta." 19 Ana m echeta ahuhu m, na mwaghari m, ya na ihe ilu na oluilu. 20 Mgbe m na-echeta ya, obi m na-ada mba n'ime m. 21 Ma ọ di ihe m na-echeta n'obi m nke na-eme ka m nwee olileanya. 22 Ọ bu n'ihia ihunanya di ukwu nke Onyenwe anyi na-emeghi ka anyi gwusia, n'ihia na obi ebere ya adighi agwu agwu. 23 Ha na-adi oheru ututu niile; ikwesi ntukwasị obi gi bu ihe kwudosiri ike. 24 Mkpuruobi m na-ekwu, "Onyenwe anyi bu oke

m, n'ihia ya, aga m enwe nchekwube na ya." 25 Onyenwe anyi di mma n'ebe ndi olileanya ha di n'ime ya, e, n'ebe obi ahụ di, nke na-achosi ya ike. 26 O bu ihe di mma iji nwayo chere nzoputa nke Onyenwe anyi. 27 O bu ihe di mma ka mmadu buru ibu arọ diri ya mgbe o bu okorobia. 28 Ya norokwa duu naani ya, n'ihia na o bu Onyenwe anyi bokwasiri ya ibu ahụ. 29 Ya tinye ihu ya n'aja, n'ihia na olileanya nwere ike diri. 30 Ya cheziere onye ahụ choro iti ya ihe nti ya, ya kwerekwa ka ihe ihere ju ya afo. 31 N'ihia na Onyenwe anyi adighi aju onye obula ruo mgbe ebighi ebi. 32 O bu ezie na o na-eme ka mmekpa ahụ bia, ma o na-emesiakwa gosi obi ebere ya, n'ihia na ihunanya ya, nke na-adighi agwu agwu, di ukwu. 33 N'ihia na o naghị elezi anya eweta ahuhu, maobu mee ka umu mmadu noo na mmekpa ahụ. 34 Iji ukwu zogbuo ndi mkporo no n'ala ahụ 35 ime ka ihe ruru mmadu hapu iru ya aka n'ihu Onye kachasi ihe niile elu, 36 ime ka ikpe ziri ezi ghara irute mmadu. O bu na Onyenwe anyi agaghia ahụ ihe ndi a? 37 Onye puru ikwu okwu mekwa ka o di ire ma o buru na Onyenwe anyi enyeghi iwu ka o di otu ahụ? 38 O bughia site nonu Onye kachasi ihe niile elu ka ihe oma na ihe ojo si abia? 39 Gini mere mmadu di ndu gaeji tamuo ntamu mgbe o na-ahụ ahuhu n'ihia mmehie ya? 40 Ka anyi nyochaanu uzọ anyi nwaputa ya. Ka anyi loghachikwutenu Onyenwe anyi. 41 Ka anyi welie aka anyi abuo na obi anyi elu nye Chineke no n'eluigwe, si: 42 "Anyi emehiela, nupu isi, ma i gbagharabeghi. 43 "I jirila iwe kpuchie onwe gi, si otu a chuo anyi oso. I gbuola anyi, ju imere anyi ebere. 44 I jiri igwe ojii kpuchie onwe gi ka

ekpere anyị ghara irute gi. 45 I meela ka anyị ghọọ unyi na ihe a zachapuru azachapu n'etiti mba niile. 46 "Ndi iro anyi niile asaghepula onu ha megide anyi. 47 Anyi ahula ahuhu site n'oke ihe egwu na ihe ndaba di iche iche, na mbibi na ila n'iyi." 48 Anya mmiri nke dika iyi na-aso aso si n'anya m na-asoputa n'hi ndi m a lara n'iyi. 49 Anya mmiri si m n'anya ga-anogide na-asoputa na-akwusighi akwusi, 50 tutu ruo mgbe Onyenwe anyi ga-esite n'eluigwe ledata anya ma hu. 51 Ihe anya m na-ahu na-ewetara mkpuruobi m ihe mgbu, n'hi onodu nke ndi inyom niile no n'ime obodo m. 52 Ndi ahụ mere onwe ha ndi iro m, ndi m na-emeghi ihe ojoo obula, na-achu m oso dika m bu nnunu. 53 Ha gbaliri ime ka m nwuo n'ime olulu site nitu m nkume. 54 Mmiri kpuchiri m isi, echere m na-efuola m. 55 Esitere m na nsotu olulu ahụ kpokuo aha gi, gi Onyenwe anyi. 56 I nuru ariri m riro gi, "Biko, emechila nti gi. Nuru ariri inyeaka nke m nariri gi." 57 I bira nso mgbe m kpokuru gi. I siri, "Atula egwu." 58 Gi onwe gi, Onyenwe anyi, kpechitere onu m, gi gbaputara ndu m. 59 Onyenwe anyi, i hula ihe ojoo ha mere m. Kpechitere m onu m. 60 I hula ibo obo ha niile na nzube niile ha na-ezube megide m. 61 Onyenwe anyi, i nula nkocha niile ha na-akocha m na nzube niile ha na-ezube megide m. 62 I na-anu izu na ntamu nke ndi iro m megide m ogologo ubochi niile. 63 Lee ha! Ha na-akocha m mgbe ha guzoro oto, na-akocha m mgbe ha noduru ala. Ha ji abụ na-akocha m. 64 Onyenwe anyi, biko, kwughachi ha ihe ruuru ha, n'hi ihe niile aka ha rputara. 65 Jiri ihe mkpudo kpuchie obi ha. Meekwa

ka ibụ onụ gi dīkwasi ha. 66 Site n'īwe gi chūọ ha ọsọ. Laakwa ha n'iyi n'īwe gi, ka ha ghara idīkwa n'okpuru eluigwe nke Onyenwe anyi ọzọ.

4 Lee ka ọlaedo si chuo echu. Lee ka ọlaedo makarisiiri mma si gbanwee ghoọ ihe na-amakwaghi mma. Nkume niile di oke onuahia nke ebe nsọ bu ndi a ghasara n'isi okporouzo niile. 2 Lee ka umu ndi ikom Zayon di oke onuahia, ndi di oke onuahia na mbu dika ọlaedo a nuchara anucha, si diri ugbu a dika ite aja nke okpu ite kpuru. 3 O buladi umu nkita ohia na-eji ara ha azu umu ha, ma ndi a aghoala ndi na-enweghi obi ebere; ha aghoala enyi nnunu nke na-ebi n'ozara. 4 Lee na ire nwa ohuru na-arapara n'akpo onu ya n'ih akpiri ikpo nku. Umuntakiri na-arikwa ka e nye ha nri, ma o nweghi onye na-enye ha nri ahụ. 5 Ndi ahụ naara eri ihe utọ di iche iche togboro n'efu ugbu a n'okporouzo. Ndi ahụ a zuru iyi uwe uhie uhie no ugbu a na-edina n'ebe a na-ekpofu ahia. 6 Ahuhu diri ndi m di ukwu karja ahuhu nke biakwasiri Sodom. N'ih na o bu n'otu ntabi anya ka a kwaturu ya. O dikwaghi onye biara nyere ya aka. 7 Umu ndi eze ha na-egbuke karja akummiri igwe, ha na-acha ocha chakarja mmiri ara ehi. Anu ahụ ha na-akwo murumuru dika nkume rubi di oke onuahia; ha makwara mma ile anya dika nkume safaia, bu nkume di oke onuahia. 8 Ma ugbu a, ha na-eji nji karja unyi. A nagh amatakwa ha ma a hu ha n'ezi. Anu ahụ ha araparala n'okpuku ha; o kponwula dika a ga-asi na o bu osisi kporo nku. 9 Onodu ndi e ji mma agha gbuo ka mma karja onodu ndi nwuru site n'unwu, ndi aguugugburu, ndi ji nwayo

nwayoọ nwuọ n’ihi nri nke na-adighi n’ubi. **10** Aka ha ka ndi inyom ndi ahụ nwere obi ebere ji gbuo umu ha, sie ha. Umu ha ghooro ha nri n’oge ahụ a lara ndi m n’iyi. **11** Onyenwe anyi emeela ka nrubiga oke nke iwe ya puta ihè; o wupula iwe ya di oku. O sunyela oku na Zayon, nke rechapuru ntala ya niile. **12** Ndi eze nke uwa ekwetaghị; otu a kwa, ndi uwa niile ekwetaghị na ndi iro nwere ike si n’onu uzọ ama banye n’ime Jerusalem. **13** Ma ihe ndi a mere n’ihi mmehie ndi amuma ya, na n’ihi ajo omume nke ndi nchaja ya, ndi wusiri obara ndi ezi omume no n’etiti ya. **14** Ugbu a, ha na-asọ isi n’okporozo niile, dika ndi kpuru isi. Ha ejirila obara meruo onwe ha. O nwekwaghị onye na-agbali ibiara ha nso imetu uwe ha aka. **15** Ndi mmadu na-eti mkpu na-asị ha, “Sitenu n’ebe anyi no wezuga onwe unu! Unu ruru aru! Wezugu onwe unu, unu emetukwala anyi aka!” Mgbe ha gbapuru oso bido na-awaghari, ndi no na mba di iche iche na-asị ha, “O kwesighi ka ha norokwa n’ebe a.” **16** Onyenwe anyi n’onwe ya achusaala ha. O gaghi agunyekwa ha. O dikwaghị ndi na-asopuru onye nchaja, o dikwaghị ndi na-emere ndi okenye amara. **17** Nke ka nke, anya agbaala anyi ochichiri, ebe anyi no na-elepu anya n’efu maka enyemaka. O bu site n’ulo elu nche ka anyi no na-elepu anya, na-ele anya maka obibia mba ahụ na-enweghi ike bia zoputa anyi. **18** Ndi mmadu na-esoghari anyi ebe niile anyi jere, n’ihi ya anyi enweghi ike jeghariakwa n’okporozo anyi. Ogwugwu anyi adila nso, a pukwara iguta ubochi ole foduru anyi, tupu ogwugwu anyi eruo. **19** Ndi na-achu anyi oso na-agbasi oso ike

karịa ugo na-efe na mbara eluigwe. Ha chughariri anyi n'elu ugwu niile, norokwa n'ozara zoo onwe ha na-eche anyi. **20** Ume ndu anyi, nke Onyenwe anyi tere mmanu, ka ha jidere n'onya ha. Anyi naara eche na anyi ga-ebi n'okpuru ndo ya, n'etiti mba di iche iche. **21** Nuria onu, ka obi tokwaa gi utu, gi ada Edom, onye nke bi n'ala Uz. Ma a ga-emesiakwa nye gi iko ahụ. I ga-esitekwa na ya nuo ihe onu nu nujubiga afọ oke. A ga-agbakwa gi otu. **22** Gi ada Zayon, ahuhu gi agwusiala; O gaghị emekwa ka i jee biri ogologo oge na mba ozu. Kama, o ga-ata gi ahuhu n'ihie mmehie gi, gi, ada Edom, kpugheekwa aju omume gi niile.

5 Onyenwe anyi, biko, cheta ihe niile dakwasiri anyi; leekwa anya ka i huru onodu ihere anyi. **2** E werela ihe nketa anyi nyefee ndi obia n'aka, werekwa ebe obibi anyi nyefee n'aka ndi mba ozu. **3** Anyi aghoala umu mgbei, na ndi na-enweghi nna. Nne anyi ha di ka ndi inyom di ha nwuru. **4** Anyi na-akwu ugwo n'ihie mmiri anyi na-anu. O bukwa ego ka anyi ji azu nku. **5** Agbanyeghi na anyi nya yoku n'olu, anyi bu ndi a na-adogbu n'oru, ike agwula anyi, enyeghi anyi izuika. **6** Anyi weere onwe anyi nyefee ndi Ijipt na ndi Asiria n'aka n'ihie inweta nri ga-ezuru anyi. **7** Nna anyi ha mehiere, ma ha anwula. Ma o bu anyi na-anata ntaramahuhu kwesiri ibu nke ha. **8** Ndi bu ohu na-achi anyi. O dighi onye anyi nwere nke ga-anaputa anyi site n'aka ha. **9** Anyi ji ndu anyi n'aka mgbe anyi na-achọ inweta ihe anyi ga-eri, n'ihie mma agha nke di n'ozara. **10** Anu ahụ anyi di oku dika ite oku, na-amakwa jijiji n'ihie aguu. **11** Emerula ndi inyom di na

Zayon, ha na umu agboghọ na-amaghi nwoke niile di n'obodo di iche iche nke Juda. **12** Akwugbuola umu eze site n'ikegide aka ha n'elu; a dighi enyekwa ndi okenye nsopuru. **13** Umu okorobia na-adogbu onwe ha n'oru na nkume ikwo nri, umuntakiri ndi nwoke na-asukwa ngongong n'okpuru otutu nku. **14** Ndi okenye adighikwa anọ n'onu uzọ ama, umu okorobia akwusikwala ikpo ubo akwara ha. **15** Onu adighikwa n'obi anyi; ite egwu anyi aghoolara anyi ino onodu iru uju. **16** Okpueze esitela n'isi anyi dapu. Ahuhu diri anyi n'ih na anyi emehiela. **17** N'ih nke a, obi anyi na-ada mba, n'ih ihe ndi a ka anya anyi na-agba ochichiri. **18** N'ih ugwu Zayon nke togboro n'efu, nke ghorọ ebe nkita ohia na-akpaghari. **19** Gi, Onyenwe anyi, na-abu eze ruo mgbe ebighi ebi. Ocheeze gi na-adigide site n'ogbo ruo n'ogbo. **20** Gini mere i ji na-echezọ anyi kpamkam? Gini mere i ji gbakuta anyi azu ogologo ubochi ndi a niile? **21** Mee ka anyi loghachikwute gi, Onyenwe anyi, ka anyi si otu a lotakwa; gbanwee ubochi anyi ka o di ohuru dika na mgbe ochie, **22** ma o bughu na i jula anyi kpamkam na-eweso anyi iwe nke ukwu.

Izikiel

1 O ruo n'afọ nke iri atọ, n'ọnwa nke anọ, n'ụbọchị nke ise ya, mgbe mụ onwe m na ndị ahụ e mere ka ha gaa biri na mba ọzọ nọ n'akụkụ iyi ukwu Keba, na e meghere eluigwe mee ka m hụ ọhụ dị iche iche site n'aka Chineke.

2 N'ụbọchị nke ise n'ọnwa ahụ, ọ bụ n'afọ nke ise mgbe a dọkpụrụ eze Jehoiakin jee mba ọzọ, **3** okwu Onyenwe anyị ruru Izikiel onye nchụaja nwa Buzi ntị, mgbe ọ nọ n'akụkụ iyi ukwu Keba, nke dị n'ala ndị Kaldia. N'ebe ahụ kwa ka aka Onyenwe anyị nọ dīkwasi ya n'ahụ. **4** Elere m anya hụ oke ifufe nke si n'ugwu na-abia, ahụkwara m oke igwe ojii na amụma nke na-egbuke egbuke; ihè nke na-enwu nnọọ vaa gbara ya gburugburu. Etiti ọkụ ahụ nwere ihe dika ọlaọkụ na-amụke amụke. **5** Ihe e kere eke anọ dij ndụ, nke yiri mmadụ n'udidị ha, nọkwa n'etiti oke ihe ahụ. **6** Nke ọbụla n'ime ha nwere ihu anọ, na nku anọ. **7** Ụkwụ ha guzoro kwem; ọbụ ụkwụ ha dika nke nwa ehi, na-amụkekwa dika bronz e hichara nke ọma. **8** N'okpuru nku ha, ha nwere aka yiri aka mmadụ n'akụkụ anọ ha niile. Otu a ka ihu ha na nku anọ dij. **9** Nku ha na-emetụ na nke ibe ha. Mgbe ha na-efe, ha na-eche ihu ha n'otu ụzọ, ha adighi agha anya ha n'azu mgbe ha na-aga. **10** Maka oyiyi ihu ha: Ha anọ nwere ihu mmadụ, n'akụkụ aka nri ha nwere ihu ọdum, n'akụkụ aka ekpe ha bụ ihu ehi, onye ọbụla nwekwara ihu ugo. **11** Otu ahụ ka ihu ha niile dij. Ha gbasara nku ha n'elu, nke ọbụla nwere nku abụọ, otu n'ime nku ndi a na-emetụ nku nke ibe ya, ebe abụọ kpuchiri ahụ ha. **12** Ha niile gawara n'ihu. Ebe ọbụla mmụọ ahụ gara ka ha na-aga, na-eleghị anya n'azu.

13 N’etiti ihe ndị a dị ndụ, e nwere ihe dika icheku oku na-enwu enwu, dika ka owa na-enwu oku. Oku na-esi n’etiti ihe ndi ahụ di ndu na-aga ihu na azu, oku ahụ nwupuru enwupu, amuma eluigwe sikwa na ya egbuputa. **14** Ihe ndi ahụ di ndu na-efeghari n’ebe a, na-efegharikwa n’ebe nke ozọ, dika mgbe amuma na-egbu. **15** Mgbe m na-ele ihe e kere eke di ndu ndi a anya, ahuru m ukwu ugbo agha anọ nke di n’ala n’okpuru ha. Onye obula nwere nke ya. **16** Ukwu ugboala ahụ niile di ka ihe e ji nkume na-egbu maramara a na-akpo beril kpuo. Nke obula n’ime ha anọ yikwara ibe ya. Ha niile dika ka wili a kpuru tinye n’etiti ukwu ugboala buru ibu. **17** Mgbe ha puru, ha na-aga n’akuku anọ nke ha chere ihu ha, ma ukwu ugbo agha ahụ adighi echighari echighari mgbe ha na-aga. **18** Azu ukwu ugbo agha ha di elu, dika egwu. Anya juputakwara n’azu ukwu ugbo agha ndi ahụ. **19** Mgbe ihe ndi a di ndu fepuru gaa n’ihu, ukwu ugboala ndi ahụ di n’akuku ha na-eso ha. Mgbe ha feliri elu, ukwu ndi ahụ na-esokwa. **20** Ebe obula mmuo ha jere, ebe ahụ ka ha na-aga, ukwu ugbo agha ahụ na-esokwa ha, n’ihi na mmuo nke anu ndi ahụ di ndu di n’ukwu ugbo agha ndi ahụ. **21** Mgbe ha biliri, ndi ozọ na-ebilikwa. Mgbe ha guzoro otu ebe, ndi ozọ na-eguzokwa. Mgbe ha feliri elu, ukwu ugboala ahụ na-eso ha. N’ihi na mmuo anu ndi ahụ di ndu di n’ime ukwu ugbo agha ndi ahụ. **22** A tusara ihe sara mbara dika mbara eluigwe n’elu isi ihe ndi ahụ di ndu. O na-eyi egwu, ma na-egbukwa nweghenweghe dika kristal. **23** N’okpuru ihe ahụ ka ha gbasapuru nku ha, ka o na-emetu nke ibe ya. Ha niile n’otu n’otu nwere nku

abụọ nke na-ekpuchi ahụ ya. **24** Mgbe ha na-aga, nku ha na-eme mkpọtụ dị ka mkpọtụ ebili mmiri na-amaghari amaghari. Mkpọtụ ahụ dịkwa ka ịda ụda nke olu Onye pụrụ ime ihe niile, ka olu iti mkpu nke usuu ndị agha. Mgbe ọbụla ha guzoro, ha na-achịtu nku ha. **25** Mgbe ahụ ha kwụsiri mechie nku ha olu sitere n'ime ihe ahụ dịka mbara eluigwe nke dị n'elu isi ha na-abịa. **26** N'elu mbara eluigwe ahụ, o nwere ihe dịka ocheeze e ji nkume dị oke ọñahịa a na-akpọ safaia wuo. Otu onye, nke ụdidi ya dị ka nwoke, nọkwasikwara n'elu oche ahụ. **27** Site n'ụkwụ ya ruo n'isi ya, ahụ onye ahụ na-egbu maramara dịka ọkụ. Site n'ụkwụ ya ruo n'ukwu ya, ọ dị ka ọkụ na-enwu enwu, ìhè nke na-enwukwa ka ọkụ gbara ya gburugburu. **28** Ìhè ahụ gbara ya gburugburu, nke a na-ahụ anya, dịkwa ka ìhè eke na egwurugwu, nke a na-ahụ anya n'oge mmiri na-ezo. Otu a ka ebube Onyenwe anyị si gosi m onwe ya. Mgbe m hụrụ ya, adara m n'ala kpuo ihu m n'ala. Mgbe ahụ, anụrụ m olu onye na-ekwu okwu.

2 Ọ siri m, “Nwa nke mmadụ, bilie ọtọ, guzo n'ụkwụ gị abụọ, n'ihì na ana m aga ịgwa gị okwu.” **2** Mmụọ ahụ banyere n'ime m mgbe ahụ ọ na-ekwu okwu, mee ka m guzo ọtọ n'ụkwụ m abụọ. Anụrụ m ka ọ gwara m okwu. **3** Ọ siri m, “Nwa nke mmadụ, ana m eziga gị ka i jekwuru ndị Izrel, ndị bụ mba na-enupu isi, ndị nupuru isi megide m. Ha na nna nna ha enupula isi megide m, ruo ọ bụladi n'ụbọchị taa. **4** Ndị ahụ m na-eziga gị ka i jekwuru bụ ndị isiike na ndị nnupu isi. Sị ha, 'Ihe ndị a ka Onye kachasi ihe niile elu, bụ Onyenwe anyị na-ekwu.' **5** Ma ha gere gị ntị, ma ha egeghị gị ntị (ha bụ ndị na-enupu isi), ihe dị

mkpa bụ na ha ga-amata na onye amuma anọla n'etiti ha. **6** Ma gi nwa nke mmadu, atula ha egwu. Ka ujo okwu si ha n'onu ghara itukwa gi. Atula egwu, o buladi ma a si na ogwu na uke gbara gi gburugburu, o buladi ma a si na i bi n'etiti umu akpi. Ka ujo ghara itu gi n'ihu okwu onu ha, ekwekwa ka ha menye gi egwu, n'ihu na ha bu ndi na-enupu isi. **7** I ghaghị izi ha ozi m ziri gi zie ha, ma ha gere nti ma ha egeghi nti, n'ihu na ha bu ndi na-enupu isi. **8** Ma gi, nwa nke mmadu, gee nti n'ihe m na-agwa gi. Enupula isi dika ha si nupu isi. Meghee onu gi taa ihe m ga-etinye gi n'onu.” **9** Otu mgbe ahụ, elere m anya hu aka e setipuru, nke ji akwukwo a fukoro afuko, **10** nke e dekwara ihe n'ime ya, ihu na azu ya. Aka ahụ ji ya gbasapuru ya mee ka m hu ihe e dere n'ime ya. O bu okwu ikwa akwa na iru uju na ahuhu.

3 O siri m, “Nwa nke mmadu, rie ihe a m gaje inye gi. Taa akwukwo a a fukoro afuko; puo gaa gwa umu Izrel okwu.” **2** Ya mere, a saghere m onu m, o nyere m akwukwo ahụ a fukoro afuko ka m rie. **3** O siri m, “Nwa nke mmadu, taa akwukwo a niile m nyere gi, tajuo ya afọ gi.” Atara m ya. Ma mgbe m na-ata ya, o toro m utọ n'onu dika a ga-asị na o bu mmanu anu. **4** O siri m, “Nwa nke mmadu, bilie jekwuru umu Izrel gwa ha okwu m niile. **5** N'ihu na-ezighi m gi ka i jekwuru mba ndi okwu ha edoghi anya na ndi a naghị aghota asusu ha, kama o bu ijekwuru ulo Izrel. **6** Ezikwaghị m gi ka i jekwuru mba nwere asusu na-edoghi anya, nke i na-adighi aghota okwu ha. N'ihu na a si na o bu ndi di otu a ka m zigara gi ka i jekwuru, ha gaara ege gi nti. **7** Ma ulo Izrel agaghị ekwe gee gi nti, n'ihu na ha

juru ige m nti. N'ih na ulo Izrel bu ndi obi ha siri ike, na ndi isiike. **8** Lee, emeela m ka ihu gi sie ike karija nke ha, ka egedege ihu gi siekwa ike karija nke ha. **9** Aga m emekwa ka egedege ihu gi di ka nkume siri ike, sie ike karija nkume. N'ih ya, atula ha egwu; o bu ezie na ha bu ndi na-enupu isi, ma atula ihu ha egwu." **10** O siri m, "Nwa nke mmadu, gee nti nke oma n'okwu ndi a niile m na-agwa gi, tinyekwa ha n'uche gi. **11** Jekwuru ndi gi a dotara n'agha no na mba ozo, si ha, 'Ihe ndi a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi na-ekwu,' Gwa ha ya, ma ha gere gi nti ma ha egeghi gi nti." **12** Mgbe ahụ, Mmụọ ahụ buliri m elu. Anurū m olu mere oke uzū n'azū m, mgbe ebube nke Onyenwe anyi si n'onodu ya bilie. **13** O bu uzū nke nku ihe ndi ahū di ndū na-eme mgbe ha na-emeturita nku ibe ha; o bukwa uzū ukwu wijilu ha nke di n'akuku ha. **14** Mmụọ ahụ buliri m, bupu m. Ejeghariri m n'obi ilu na iwe nke mmụọ m, ebe aka Onyenwe anyi dikwa ike n'ahū m. **15** A biakwutere m ndi ahū a doro n'agha, ha aga biri na Tel Abib n'akuku osimiri Keba. N'ebe ahū, bu ebe ha na-ebi, anoduru m n'etiti ha abali asaa, n'onodu obi ilu na onuma. **16** Mgbe abali asaa gasiri, okwu Onyenwe anyi biakwutere m, **17** "Nwa nke mmadu, emeela m gi ka i buru onye nche nye ulo Izrel. N'ih ya, gee nti n'ih m na-ekwu, ka i doro m ha aka na nti. **18** Mgbe m na-asi onye ajo omume, 'I ghaghi inwu,' ma o buru na i doghi ya aka na nti, maobu i kwughi okwu ime ka ha chigharia site n'uzo ojo ha niile puta n'ih izoputa ndu ha, onye ahū na-emebi iwu ga-anwu n'ih mmehie ya niile, ma n'aka gi ka m ga-ajuta obara ha. **19** Ma o buru

na ị dọọ onye ajọ omume aka na ntị, ma ha esighị n'ajọ omume maọbụ n'ụzọ ojọọ ha niile chigharịa, ha ga-anwụ n'ihị mmehie, ma ndụ gi ka ị zọputara. **20** “Ma ọ buru na onye ezi omume esite n'ụzọ ezi omume ya wezuga onwe ya bido ime ihe ojọọ, m siere ha ọnya, ha ga-anwụ n'ihị na ị dọghị ha aka na ntị, ha ga-anwụ n'ihị mmehie ha. Agaghikwa echeta ihe ọma niile ndị ha mere, ma ị ga-aza ajuju maka ọnwụ ha. **21** Ma ọ buru na ị dọọ onye ezi omume aka na ntị ka ọ ghara ime mmehie, ha gharakwa ime mmehie, ha ga-adị ndụ n'ihị na ha nabatara ịdọ aka na ntị ahụ. Gị onwe gị azọputakwala ndụ gi, n'ụzọ dị otu a.” **22** Aka Onyenwe anyị dīgidesiri ike n'ahụ m n'ebe ahụ. Ma ọ siri m, “Bilie gaa n'ebe ahụ obosara ala dị ka m gwa gị okwu n'ebe ahụ,” **23** Ebiliri m gaa n'ebe ahụ ala dị larịi. Ebube Onyenwe anyị guzo n'ebe ahụ dika ebube nke m huru n'akuku iyi Keba. Adara m kpuo ihu m n'ala. **24** Mgbe ahụ, Mmuo ahụ banyere n'ime m mee ka m guzo ọtọ n'ukwu m abuo. O gwara m okwu si m, “Gaa, baa n'ulo, mechibido onwe gi uzo. **25** Ma gi, nwa nke mmadu, a ga-eji udo kee gi ka ị ghara inwe ike ipu gaa n'etiti ndi mmadu. **26** Aga m eme ka ire gi rapara n'akpo onu gi, ka ị ghoro onye ogbi, gharakwa ibu onye na-adọ ha aka na ntị, n'ihị na ha bu ndi na-enupu isi. **27** Ma mgbe obula m ziri gi ozi, aga m atoghepu ire gi. I ga-asikwa ha, ‘Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi kwuru.’ Ka onye nwere ntị nuru, ka onye nke na-achoghi inu ghara inu, n'ihị na ha bu ndi na-enupu isi.

4 “Ugbu a, gi nwa nke mmadu, were otu okpurukpu aja, togbo ya n'ihu gi. Seputakwa obodo Jerusalem n'elu ya. **2**

Seekwa ihe nnọchigide n'agha megide ya, wuokwa ụlọ
 ndị agha gburugburu ya, wukọta ụlọ ikwu dị iche iche
 megide ya na ihe e ji akụdasi mgbidi ya niile. **3** Werekwa
 efere igwe debe n'etiti gị na obodo ahụ dika mgbidi e ji
 igwe wuo. Chee obodo ahụ ihu gị, ka ị chegide ya nke
 ọma n'ihi na ndị iro gbara ya gburugburu. Nke a ga-abụ
 ihe ama nye ndị Izrel. **4** “Ugbu a, dinara ala n'akụkụ aka
 ekpe gị, aga m enye gị ntaramahụhụ mmehie ndị Izrel,
 ị ga-ata ahụhụ mmehie ha ụbọchị niile nke ị ga-edina
 n'akụkụ gị. **5** N'ihi na ana m enye gị narị ụbọchị atọ na
 iri ụbọchị itoolu, ọnuọgụgụ nke a na ọnuọgụgụ nke afo
 ntaramahụhụ ha ga-abụ otu, ọ bụ oge ha. Otu a ka ị ga-
 esi buru mmehie Izrel. **6** “Mgbe i mesiri nke a, ị ga-edina
 ala nke ugboro abụọ, ma ọ ga-abụ n'akụkụ aka nri gị, ị
 ga-eburu ntaramahụhụ mmehie ndị Juda. Ọ bụ iri abalị
 anọ, otu ụbọchị ga-anọchi anya otu afo. **7** Chee ihu gị
 n'ebe nnọchibido Jerusalem, gbara aka nkịtị buo amụma
 megide ya. **8** Aga m eke gị eriri ahụ gị niile, ka ị ghara
 inwe ike tugharia site n'otu akụkụ gaa n'akụkụ nke ọzọ
 tutu ụbọchị nnọchigide gị ahụ niile ezuo. **9** “Ma gị were
 ọka wiiti na ọka balị, werekwa akidị na lentil, na ọka millet
 na spelti. Tinyekọta ha n'otu ite were ha meere onwe gị
 achicha. N'ụbọchị ole ahụ niile nke ị ga-edina n'akụkụ gị,
 narị ụbọchị atọ na iri ụbọchị itoolu, ọ bụ ya ka ị ga-eri. **10**
 A ga-atụ ihe oriri gị atụ, nri nke ị ga-eri otu mgbe ga-abụ
 narị gram abụọ na iri gram atọ; naanị otu mgbe ka ị ga-
 eri nri n'ụbọchị. **11** A ga-ekuputakwa mmiri ị ga-añụ, ị
 ga-añụ mmiri naanị otu ugboro n'ụbọchị, otu udu mmiri
 e kere ụzọ isii. **12** Ị ga-eri ya dika ogbe achicha ọka balị, ị

ga-eghe ya n'elu nsị mmadụ kpọrọ nkụ mgbe ndị mmadụ nọ na-ele gị anya.” 13 Onyenwe anyị kwuru, “Otu a ka ndị Izrel ga-esi rie nri ruru arụ, n'etiti mba dị iche iche ebe m ga-achuga ha.” 14 Mgbe ahụ, asịrị m, “E e, Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyị lee, emerubeghi m onwe m site na nwantakiri m ruo ugbu a, eribeghi ihe obula nwuru n'onwe ya, maobu nke anu ohia dogburu, anu nadighi ocha abatubeghi m n'onu.” 15 O siri, “O di mma, aga m enye gi nsị ehi n'onodu nke mmadụ, n'elu ya ka i ga-akwado achicha gi.” 16 Mgbe ahụ, o gwara m, “Nwa nke mmadụ, lee, aga m eme ka nri ko na Jerusalem; ha ga-eji nchegbu rie nri a tuputara atuputa, jirikwa egwu nuo mmiri e kuputara ekuputa. 17 Aga m eme ka ihe oriri na mmiri onunu ko ha. Ha ga na-elerita onwe ha anya n'oke egwu, ha ga-anwukwa n'ihie mmehie ha.”

5 “Ma gi, nwa nke mmadụ, were mma agha di nko dika aguba onye okpuiisi, kpuchaa isi gi na afonu gi; werekwa ihe e ji atu ihe otutu tuo agiri isi gi, ka uzọ obula hara n'otu. 2 I ga-ewere otu uzọ n'uzọ ato, kpo ya oku n'etiti obodo ahụ mgbe ubochi nke nnochigide ahụ zuru; i ga-ewere otu uzọ, jiri mma agha chabichaa ya gburugburu obodo ahụ, otu uzọ nke ozọ ka i ga-efesacha n'ikuku. N'ihie na aga m eji mma agha chusachaa ha. 3 Ma i ga-esite n'ime ya weputa agiri isi di ole na ole, kedo ha n'onu onu uwe gi. 4 Ozokwa, site na ndi a, i ga-ewere ufodu tunye ha n'ime oku ka ha ree oku, site na ha ka oku ga-esi banye n'ulo Izrel niile. 5 “Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi kwuru, Nke a bu Jerusalem, obodo m mere ka o diri n'etiti mba di n'uwa, nke mba di

iche iche gbara gburugburu. **6** Ma o sitela n'ajọ omume ya, nupu isi n'iwu na ụkpụrụ m nyere, kariya mba na obodo ndi ọzọ ahụ niile gbara ya gburugburu. O jukwara idebe iwu m, jukwa igbaso ụkpụrụ m. **7** "N'ihia ya, ihe ndi a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi na-ekwu: I burula onye nnupu isi kariya mba niile ndi gbara gi gburugburu. I jukwara idebe iwu m na igbaso ụkpụrụ m, o bughikwa dika iwu na atumatu nke mba di iche iche no gi gburugburu ka i mere. **8** "Ya mere, otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi siri, Mu onwe m, o buladi mu onwe m, ga-emegide gi bu Jerusalem, kpee gi ikpe n'ihu mba niile. **9** N'ihia ihe aru gi niile, aga m eme gi ihe m na-emebeghi mbu, nke m agaghi emekwa ozo. **10** N'ihia nke a, ndi bu nna ga-eri umu ha n'etiti gi, umu ga-erikwa ndi nna ha. Aga m ekpe gi ikpe mee ka ndi foduru ndu gbasasia n'awa niile. **11** Ya mere, dika mu onwe m na-adi ndu, otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi kwuputara, ebe o bu na i jirila oiyi ihe aru na omume ruru aru meruo ulo m, aga m esite n'ebe i no wezuga ihunanya m. Agaghi m emekwara gi ebere maobu hapu ita gi ahuhu. **12** Otu uzọ n'ime uzọ ato nke ndi bi n'ime gi ga-anwu site n'aguu maobu na oria; otu uzọ ga-anwu site na mma agha nke ndi iro no n'azu mgbidi gi, otu uzọ foduru ka a ga-achusa n'ifufe, a ga-eji mma agha ndi iro chusasia ha. **13** "Mgbe ahụ, iwe m ga-akwusi, onuma m megide ha ga-adajukwa, na nke a ka a ga-aboro m obo. Ha ga-amata na mu onwe m bu Onyenwe anyi kwuru okwu site n'ekworo mgbe m mezuru onuma m n'ahu ha. **14** "N'ihia ya, aga m eme ka i buru ihe e bibiri

ebibi, na ihe e ji eme ihe ọchị nye mba niile gbara gi gburugburu, na n'ihu ndị na-agafe n'uzọ ahụ. **15** I ga-abụ ihe e ji eme ihe ọchị na ihe nkọcha nye mba dī iche iche gbara gi gburugburu, mgbe m ga-eji iwe na obi ọkụ na ntaramahụhụ dī egwu kpee gi ikpe, mụ onwe m bụ Onyenwe anyị ekwuola. **16** Mgbe m gbara gi àkụ ọjọọ ahụ na-eweta ọnwụ na ịla n'iyi, bụ àkụ nke oke ụnwụ, aga m agba gi ya, gbajaa gi. Aga m anọgide na-ezite ụnwụ tutu ruo mgbe e mere ka ihe oriri kọọ gi. **17** Aga m ezitere gi oke ụnwụ na ajoy anụ ọhịa, ha ga-agbawa gi aka nwa, ọria ọjọọ na ọbara ga-esi n'etiti gi gafee; aga m eji mma agha megide gi. Mụ onwe m bụ Onyenwe anyị ekwuola.”

6 Okwu Onyenwe anyị ruru m ntị, sị, **2** “Nwa nke mmadụ, chee iru gi n'ugwu niile nke n'Izrel, buo amụma megide ha, **3** sị, ‘Unu ugwu niile nke Izrel, nūrūnū okwu nke Onye kachasị ihe niile elu, bụ Onyenwe anyị. Otu a ka Onye kachasị ihe niile elu, bụ Onyenwe anyị siri nye ugwu ukwu na ugwu nta niile, na iyi mmiri niile, na ndagwurugwu niile. Mụ, ọ bụladị mụ onwe m, ga-eme ka agha bjakwasị unu, aga m ebibikwa ebe dī iche iche unu na-achụ aja. **4** A ga-etikpọ ebe ichụ aja unu, tipia ebe unu na-anọ esure ihe nsure ọkụ na-esi isi uto. Aga m atusa ndị unu e gburu egbu n'ihu arụsị unu. **5** Aga m atogbo ozu ndị Izrel n'ihu arụsị ha. Aga m aghasakwa ọkpukpu unu gburugburu ebe ichụ aja unu. **6** Ebe ọbụla unu bi, a ga-etikpọ obodo ndị ahụ, tipiakwa ebe ichụ aja niile, si otu a mee ka ebe ichụ aja unu ghoọ mkpọmkpọ ebe nke togborọ n'efu. A ga-etipiakwa arụsị unu, kujiekwa ebe unu na-anọ esure ihe nsure ọkụ na-esi isi uto. Ihe

niile unu ji aka unu meputa ka a ga-ekpochapukwa. 7 Ndi e gburu egbu ga-ada n'etiti unu, unu ga-amata na mu onwe m bu Onyenwe anyi. 8 "Ma aga m eme ka ufodu n'ime ndi m fodu. Ndi ahụ fodoru ga-esi n'ihu mma agha gbapu, gbasasi n'ala niile, na mba niile nke uwa. 9 Mgbe ha no dika ndi a dotara n'agha na mba ozo, ndi ahụ gbapuru oso ga-echeta m. Ha ga-echeta otu ha si jiri obi nke ikwa iko juputara n'ime ya, nke si n'ebe m no wezuga onwe ya, na anya nke na-agbaso arusi ha, mee ka obi jojo m njo. Ha ga-akpo onwe ha asi n'ihi ihe ojojo ndi ahụ ha mere, ya na ochuchụ aja ruru aru ha churu. 10 Ha ga-amata na m bu Onyenwe anyi, matakwa na mgbe m gwara ha na ihe ndi a niile gaje ibiakwasị ha, na o bughị okwu efu ka m kwuru. 11 "Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi sirị, kukojo obo aka gi abuo onu, zokwaa ukwu gi n'ala, ma tisikwaa mkpu akwa ike site n'obi mwute, n'ihi ihe ojojo niile na omume ruru aru ndi Izrel mere. N'ihi na ha ga ila n'iyi site n'oke unwu, na site n'agha, na site n'oria na-efe efe. 12 Ndi no n'ebe di anya ga-anwu site n'oria na-efe efe, ndi no nso ga-anwu site na mma agha, ndi fodoru ndu ga-anwu site n'agu. Aga m eme ka ha nuru ufu oke iwe m. 13 Unu ga-amata na mu onwe m bu Onyenwe anyi, mgbe ozu ndi e gburu egbu ga-atogbosi n'etiti arusi niile, na n'ebe ichu aja niile, na n'ugwu nta niile, na n'ugwu ukwu niile, na n'okpuru osisi obula, na n'okpuru osisi ook niile, ebe ha na-anọ na-esure uda na-esi isi utọ nye arusi ha. 14 E, aga m esetipu aka m megide ha, mee ka ala ha laa n'iyi, n'ebe

niile ha bi, site n'ozara ruo na Ribla. Mgbe ahụ, ha ga-amata na mụ onwe m bụ Onyenwe anyị.”

7 Okwu Onyenwe anyị ruru m nti, si, **2** “Ma gi onwe gi, Nwa nke mmadu, nke a bụ ihe Onye kachasi ihe niile elu, bụ Onyenwe anyị sirị ala Izrel: “Ogwugwu! Ogwugwu abiakwasila akuku anọ nke ala ahụ. **3** Ugbu a ka ogwugwu bjakwasiri unu. Lee, aga m eme ka iwe m bjakwasị unu; aga m ekpe unu ikpe dika omume unu si di, aga m ata unu ahuhụ maka arụ unu niile. **4** Agaghị m enwekwa omiiko n'ebe i nọ, agaghị m emekwara gi ebere, kama aga m ata unu ahuhụ maka omume unu na arụ niile di n'etiti unu. “Mgbe ahụ, unu ga-amata na mụ onwe m bụ Onyenwe anyị.’ **5** “Nke a bụ ihe Onye kachasi ihe niile elu, bụ Onyenwe anyị sirị, “Oke mbibi, oke mbibi nke a na-anubeghi udi ya mbu. Lee, ka o na-abia. **6** Ogwugwu abiala! Ogwugwu abiala! O kpalitela onwe ya imegide unu. Lee, ka o na-abia! **7** Oke nsogbu abiakwasila gi, gi onwe gi bi n'ala ahụ. Oge ahụ abiala! Ubochi ahụ dikwa nso! Ogbaaghara di ebe niile, o bughị onu di n'elu ugu niile. **8** Ejikerela m iwukwasị gi onuma m n'ahụ mee ka oke iwe m zuo gi ahụ niile. Aga m ekpe gi ikpe dika omume gi si di, kwughachikwa gi n'ih i ibi ndu ruru aru gi niile. **9** Agaghị m emere gi ebere, agakwaghị m ahapu ita gi ahuhụ. Aga m akwughachi gi dika omume gi si di, kwughachikwa gi n'ih i ibi ndu ruru aru niile nke di n'etiti unu. “Mgbe ahụ, i ga-amata na o bụ mụ onwe m bụ Onyenwe anyị, na-eti unu ihe ndi a. **10** “Lee, ubochi ahụ! Lee, ka o na-abia! Oke nsogbu enuputala, mkpanaka agbala okoko nganga amaala ifuru! **11** Ihe ike ebilitala,

mkporo eji ata ndi ajo omume ahuhu. O nweghi onye
 obula n'ime ha nke ga-afodu, maobu igwe mmadu maobu
 uba ha, o nweghikwa nke bara uru. **12** Mgbe ahụ abiala!
 Ubochi ahụ abiakwala nso. Ka onye na-azu ahia ghara
 injiri onu ka onye na-ere ere ghara iru uju, n'ihi na
 onuma ahụ diri igwe mmadu niile. **13** Onye rere ahia
 agaghị enwetaghachi ngwa ahia nke erere ere o buladi
 dika onye rere na onye zuru na-adi ndu. N'ihi na onu
 nke a gbasara igwe mmadu niile bu nke a na-apughi
 igbanwe. N'ihi mmehie ha niile, o nweghi onye n'ime
 ha nke puru ichebe ndu ya. **14** “Ha afuola opi ike, ha
 edoziela ihe niile ma o nweghi onye ga-aga ibu agha n'ihi
 na onuma m dikwasiri igwe mmadu ahụ niile. **15** Mma
 agha di n'ez; ajo oria na-efe efe na unwu dikwa n'ime.
 Onye no n'ohia ga-anwu site na mma agha, ndi no n'ime
 obodo ukwu ka unwu na oria na-efe efe ga-eripia. **16** Ma
 ndi gbapuru agbapu ga-agbaga noro n'ugwu. O bu dika
 nduru nke ndagwurugwu, ha niile ga-asu ude akwa, onye
 obula n'ihi mmehie ha. **17** Aka niile ga-akuda, ikpere niile
 ka a ga-eji amiri nyudee. **18** Ha ga-eyikwasị akwa mkpe,
 oke ihe egwu ga-ekpuchi ha. O bukwa ihu niile ka ihere
 ga-ekpuchi, a ga-akpuchakwa isi niile. **19** “Ha ga-etufu
 olocha ha niile n'okporozu niile, oloado ha ga-aghokwa
 ihe na-adighi ocha. Olocha na oloado ha agaghị enwe ike
 nputa ha n'ubochi nrubiga oke nke oke iwe Onyenwe
 anyi. Ha agaghị eme ka agu gharakwa igu ha, maobu
 mee ka afu ju ha, n'ihi na o buuru ha ihe iso ngongo nke
 idaba na mmehie. **20** Ihe icho mma ha ghoro ha ihe
 ikpa nganga, ha jikwa ya meputa arusi ruru aru ha di

iche iche. Ha ji ya metakwa oyiyi ihe arụ niile jọgburu onwe ya; ya mere, aga m eme ka ọ bụrụ ha ihe rụrụ arụ. **21** Aga m ewere akunuba ha nye ndị mba ọzọ dika ihe apunatarara n'agha, nyekwa ya ndị ajọ omume nke ụwa dika ihe nkwaata ndị ga-emerụ ya. **22** Aga m esite n'ebe ha nọ wezuga ihu m ndị ohi ga-emerukwa ebe ahụ m kpọrọ ihe dị oke ọnụahịa. Ha ga-abata n'ime ya merụkwa ya. **23** “Kwadoonụ ụdọ igwe. N'ihii na ala ha juputara n'igbu ọchụ na iwusa ọbara, obodo ahụ juputara n'ihe ike. **24** Aga m akpota mba ndị ahụ jọgburu onwe ha ka ha bịa nwetara onwe ha ụlọ ha niile. Aga m eme ka mpako nke ndị bụ dike kwusị, meekwa ka ebe nsọ ha niile bụrụ ebe e merurụ emerụ. **25** Mgbe ihe mmekpa ahụ bịara, ha ga-achọ udo ma o nweghị nke ga-adi. **26** Mbibi ga-esochi mbibi, akukọ na-enweghị isi ga-esochikwa akukọ na-enweghị isi. Ha ga-agaghari na-achọ ọhụ site n'aka onye amuma, ntuziaka onye nchujaja ga-akwusị, ndumodu nke ndị okenye agaghị adikwa. **27** Eze ga-eru ụjụ, nwa eze ga-eyikwasị ida mba nke obi dika uwe, aka ga-ama ndị ala ahụ niile jijiji n'ihii egwu. Aga m emeso ha dika omume ha si di, aga m ekpekwa ha ikpe dika ihe ha kwenyeere si di. “Mgbe ahụ, ha ga-amata na mụ onwe m bụ Onyenwe anyi.”

8 N'afọ nke isii, n'onwa nke isii, n'ubochi nke ise nke onwa ahụ, mgbe mụ onwe m nọdụ ala n'ụlọ m, ndị okenye Juda na-anodukwa ala n'ihu m, aka Onye kachasi ihe niile elu, bụ Onyenwe anyi dikwasiri m n'ahụ n'ebe ahụ. **2** Ahuru m oyiyi yiri mmadu. Akukọ oyiyi a nke di site n'ukwu ya ruo n'ala ya na-acha dika oku, sitekwanu

n'ụkwụ ya rigoo, ọ na-egbu nnoo amuma dika nkume
amba di oke onuahia. **3** Oyiya a setipuru ihe dika aka
mmadu, jiri ya jide m n'agiri isi m. Mgbe ahụ, Mmuo nke
Chineke buliri m elu n'etiti ala na mbara eluigwe. N'ime
ohu nke Chineke, o buuru m jee Jerusalem, n'onu uzọ ama
nke di n'ugwu, n'ime ogige ya, ebe arusi ahụ na-akpasu
ekworo guzo. **4** Ma, lee, ebube Chineke Izrel juputara
n'ebe ahụ, di ka m si hu ya na mbu na ndagwurugwu. **5** O
siri m, "Nwa nke mmadu, welie anya gi lee n'uzo nke
ugwu." Eweliri m anya m lee n'uzo ugwu, ma lee, n'onu
uzo e si abata n'ime ebe ichu aja, ahuru m oyiya arusi
ekworo ka o guzo n'akuku ugwu ya. **6** O siri m, "Nwa nke
mmadu, i na-ahụ ihe ha na-eme, aru di egwu nke ulo
Izrel na-eme n'ebe a, ihe ndi ga-achupu m n'ebe di anya
site n'ebe nsọ m? Ma i ga-ahukwa ihe aru ndi di ukwu
karia ndi a." **7** O mere ka m guzo n'onu uzọ ogige ahụ,
mgbe m lere anya, ahuru m oghere di n'aja ulo ahụ. **8**
O siri m, "Nwa nke mmadu, ugbu a gwupuo aja ulo a."
Mgbe m gwupuru ya, ahuru m onu uzọ e si aba n'ebe ahụ.
9 O siri m, "Banye n'ime ka i hu ihe aru ojobo niile nke
ha na-eme n'ebe a." **10** Abanyere m hu na ihe juputara
n'ahu ulo ahụ bu naani oyiya e sere ese, nke ihe na-akpu
akpu dika agwo di iche iche, ngwere na anumanu ruru
aru di iche iche, tinyekwara arusi niile nke ulo Izrel na-
efe. **11** N'ihu ihe ndi a, ka iri ndi okenye asaa nke ulo
Izrel, ha na Jaazanaya nwa Shefan guzo n'ebe ahụ. Onye
obula n'ime ha ji ihe nsure oku na-esi isi utọ n'aka ya,
anwuru oku si n'ime nsure oku ndi a na-agbagokwa elu.
12 O siri m, "Nwa nke mmadu, i hula ihe ndi okenye ulo

Izrel na-eme n'ochichiri, onye obula n'ime ulo ya n'ihu arusi ya? Ma ha na-asi, 'Onyenwe anyi adighi ahụ anyi, O sitela n'ala anyi wezuga onwe ya.' 13 Ozọ, o siri m, "I ga-ahukwa oke ihe aru kari ndi a ha na-eme!" 14 O mere ka m biakwa n'onu uzọ ahụ di n'akuku ugwu nke ulonso nke Onyenwe anyi. N'ebe ahụ, ahuru m ndi inyom no na-akwa akwa n'ihu Tamuz, chi ha. 15 Mgbe ahụ, o siri m, "I hula ihe ndi a, nwa nke mmadu? I ga-ahukwa ihe aru ndi di ukwu kari ndi a." 16 O mere ka m baa n'ime ogige di n'ime ulo ukwu nke Onyenwe anyi, n'ebe ahụ, n'onu uzọ ulonso ukwu nke Onyenwe anyi, n'agbata ebe ichu aja na mputa onu ulo ahụ, ka ihe ruru iri mmadu abuo na ise guzo, chee ihu ha n'akuku owuwa anyanwu na-efe anyanwu. Ha gbakutara ulonso ukwu nke Onyenwe anyi azu mgbe ha na-eche ihu n'owuwa anyanwu na-akpo isiala nye anyanwu. 17 O siri m, "I hula nke a, nwa nke mmadu? O bu ihe di nta nye ulo Juda, bu ime ihe aru niile ndi a ha na-eme n'ebe a? Ha ga-ejikwa ihe ike mejuputa ala, siri otu a na-akpasu m iwe mgbe niile? Lee ka ha si nogide na-akpari m, na-etinye alaka n'imi ha. 18 N'ihu ya, aga m eme ka ha nuru ufu iwe m, o dikwaghi onye m ga-ahapu. O burukwa na ha anogide na-ebe akwa n'oke olu, agaghi m ana ha nti."

9 Mgbe ahụ, a nuru m ka o ji oke olu kpo oku si, "Bianu nso, unu bu ndi ahoputara ilekota obodo a, onye obula jidekwa ngwa agha n'aka ya." 2 A huru m ndi ikom isii si n'onu uzọ ama nke di n'akuku ebe di elu na-aputa, nke chere ihu n'ugwu, onye obula jikwa mma agha n'aka ya. Otu onye n'ime ha yi uwe akwa ocha,

nyarakwa nwa akpa nke ihe e ji ede akwukwo di n'ime ya. Ha niile batara n'ime ulonso, guzokwa n'akuku ebe ichu aja e ji bronz wuo. **3** Ma ebube nke Chineke Izrel sitere n'elu cherubim ndi ahụ, ebe o no na mbu, bilie bja guzokwa n'onu uzọ ulonso ahụ. Mgbe ahụ, Onyenwe anyi kporo nwoke ahụ yi uwe akwa ocha bu onye nya akpa ahụ nke ihe e ji ede ihe di n'ime ya, **4** o siri ya, "Bilie, jegharja n'okporozọ niile nke obodo Jerusalem, kakwasị akara n'egedege ihu ndi niile na-akwa akwa na ndi niile na-asu ude n'ihu ihe aru niile nke a na-eme n'ime ya." **5** Anukwara m ka o gwara ndi ozo, "Soronu ya baa n'ime obodo, gbukwaanu, unu emekwarala onye obula ebere maobu omijiko. **6** Gbuonu ha niile, ndi okenye, na umu okorobia, na umu agboghobia, na ndi inyom, na umuntakiri. Ma unu emetukwala onye obula nwere akara ahụ n'ihu ya. Malitenu n'ebe a, n'ime ulonso ukwu m." Ya mere, ha malitere igbu ndi okenye ndi no n'ihu ulonso. **7** O sikwara ha, "Merunu ulonso a! Werekwanu ozu ndi unu gburu egbu tujuo n'ime ogige ya! Gaanu!" Ha puru baa n'ime obodo, bido igbu ndi mmadu. **8** Mgbe ha no na-egbu ndi mmadu maobu naani m foduru, adara m n'ala kpuchie ihu m, tie mkpu akwa, si, "Ewoo, Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi! I ga-esite n'oke iwe i na-eweso Jerusalem bibie ihe niile foduru n'Izrel?" **9** O siri m, "Mmehie niile nke ulo Izrel na Juda di ukwu rie nne. Ala niile juputakwara n'obara ndi egburu, obodo juputakwara n'ikpe ikpe na-ezighi ezi. N'ihu na ha nasị, 'Onyenwe anyi esitela n'ala anyi wezuga onwe ya. O dighi ihe Onyenwe anyi na-ahu.' **10** N'ihu ya, agaghị m

ahapụ ha, agakwaghị m enwe omiiko n'ahụ ha. Aga m akwughachi ha n'ih ihe ojoo niile ha mere." 11 Mgbe ahụ, nwoke ahụ yi uwe akwa ocha, nke nya akpa nke ihe e ji ede akwukwo di n'ime ya, loghachiri si, "Aruchaala m oru i nyere m iru."

10 Mgbe ahụ, elere m anya hu ocheeze oma e ji nkume safaia wuo ka o putara ihe na mbara eluigwe, n'elu ebe ahụ isi cherubim ndi ahụ di. 2 Mgbe ahụ, Onyenwe anyi siru nwoke ahụ yi uwe akwa ocha, "Baa n'etiti ukwu ugboala ahụ di n'okpuru cherubim ndi ahụ. Site n'etiti cherubim ndi ahụ kpojuo icheku oku nke na-ere ere n'aka gi, fesachaa ha n'ime obodo ahụ niile." O bara n'ime ka m n'ele ya anya. 3 Cherubim ndi ahụ na-eguzo n'akuku ndida nke ulonso ahụ mgbe nwoke ahụ banyere. Igwe ojii juputakwara n'ogige ime ulonso ahụ. 4 Mgbe ahụ, ebube Onyenwe anyi sitere n'elu cherubim bilie, bja guzo n'onu uzọ ulonso ahụ. Ulonso ahụ juputakwara n'igwe ojii, ihe nke ebube Onyenwe anyi juputakwara n'ogige ulonso ahụ. 5 Uzu nke nku cherubim ndi ahụ na-eme dikwa ka olu Chineke Onye puru ime ihe niile. A nanukwa uzu nku ndi ahụ n'ogige ulonso ahụ di n'ezi. 6 Mgbe Onyenwe anyi nyere nwoke ahụ yi uwe ezi akwa ocha iwu, si, "Gaa n'etiti cherubim ahụ guta ufodu icheku oku di n'etiti wijilu ugboala ahụ," nwoke ahụ banyere guzo n'akuku otu wijilu ahụ. 7 Mgbe ahụ, otu n'ime ndi cherubim ahụ setipuru aka ya n'ebe oku ahụ di n'etiti ha. O gutara ufodu icheku oku tnye n'aka nwoke ahụ yi uwe akwa ocha onye weere ya puo. 8 N'okpuru nku ndi cherubim ahụ ka a na-ahuta ihe yiri aka mmadu. 9 Elere

m anya hụ wịilụ anọ, nke dị n'akụkụ cherubim ndị ahụ. Cherubim ọbụla nwere otu wịilụ n'akụkụ ya. Wịilụ ndị a niile na-egbu maramara dika nkume beril. **10** Wịilụ anọ ndị ahụ yiri onwe ha. Nke ọbụla n'ime ha dika wịilụ a rụnyere n'etiti wịilụ ọzọ. **11** Mgbe ha na-aga, ha niile na-eche ihu n'akụkụ ọbụla nke cherubim ndị ahụ chere ihu. Wịilụ ndị a adighi echighari echighari mgbe cherubim ndị a na-agahari. Kama ebe isi cherubim ndị ahụ chere ihu ka wịilụ ndị ahụ na-aga. Ha adighi elekwa anya n'azụ dika ha na-aga. **12** Gburugburu ha, n'anụ ahụ ha niile, ma n'azụ ha, ma n'aka ha, ma na nku ha, ma na wịilụ ndị ahụ, ihe jupụtara ha bụ anya. Anya dị n'akụkụ ha niile. **13** Aha m nūrụ a na-akpọ wịilụ ndị ahụ bụ, Ọgba gburugburu. **14** Nke ọbụla n'ime cherubim ndị a nwere ihu anọ. Ihu nke mbụ dika ihu cherub. Nke abụọ dika ihu mmadu; nke atọ dika ihu ọdum, ma nke anọ dika ihu ugo. **15** Mgbe ahụ, Cherubim ndị ahụ buliri onwe ha elu. Ndị a bụ ihe ndị ahụ dị ndụ nke m hūrụ na mbụ n'akụkụ osimiri Keba. **16** Mgbe cherubim ndị ahụ na-aga, wịilụ ndị ahụ dị n'akụkụ ha na-eso ha na-aga. Mgbe ha na-achili nku ha i si n'ala bulie onwe ha elu, wịilụ ha na-anogidekwa n'akụkụ ha. **17** Mgbe cherubim ndị ahụ guzoro n'otu ebe, wịilụ ahụ na-eguzokwa. Mgbe ha na-ebuli onwe ha elu, wịilụ ndị ahụ na-ebulikwa onwe ha elu, n'ihì na mmụọ nke ihe ahụ dị ndụ dị n'ime ha. **18** Emesija, ebube nke Onyenwe anyị sitere na mbata ọnu ọzọ ọlonsọ ahụ pụọ, gaa guzo n'elu cherubim ndị ahụ. **19** Mgbe m nọ na-ele anya, cherubim ahụ gbasapūrụ nku ha felie, wịilụ ha niile dika n'akụkụ ha. Ha guzoro na mbata ọnu ọzọ nke

dị n'akụkụ ọwụwa anyanwụ nke ụlọ Onyenwe anyị, na ebube nke Chineke nke Izrel dịkwa n'elu ha. **20** Ndị a bụ ihe ndị ahụ dị ndụ, nke m hụrụ n'okpuru Chineke Izrel n'akụkụ osimiri Keba, amatara m na ha bụ cherubim. **21** Nke ọbụla n'ime ha nwere ihu anọ na nku anọ, na ihe yiri aka mmadụ n'okpuru nku ha. **22** Ihu ha yikwara ihu ihe ndị ahụ m hụrụ n'akụkụ osimiri Keba. Nke ọbụla na-agakwa ije n'ihu ihu na-eleghị anya n'azụ.

11 Mgbe ahụ, Mmụọ nke Chineke buliri m mee ka m bjaruo n'ọnụ ụzọ ama ụlọ Onyenwe anyị, nke dị n'akụkụ ọwụwa anyanwụ. N'ebe ahụ, n'oghere nke ọnụ ụzọ ama ahụ, ahụrụ m iri mmadụ abụọ na ise. Ahụkwara m n'etiti ha, Jaazanaya nwa Azoa na Pelataya nwa Benaya, bụ ndịisi ndị Izrel. **2** Ọ sịrị m, "Nwa nke mmadụ, ndị a bụ ndị ikom na-agba izu ajọ ihe, na-enyekwa ndumọdụ ojọọ niile a na-enye n'obodo a. **3** Ha na-asị, 'Oge a ga-ewuzi ụlọ ndị ahụ ọ dighị nso? Obodo a bụ ite igwe, anyị onwe anyị bụkwa anụ dị n'ime ya.' **4** N'ihia ya, nwa nke mmadụ, buo amụma megide ha." **5** Mgbe ahụ, Mmụọ nke Onyenwe anyị bjakwasịrị m sị m kwuo, "Otu a ka Onyenwe anyị sịrị: otu a ka unu na-ekwukwa, unu ndị ndu ụlọ Izrel, ma amaara m ihe unu bụ n'uche. **6** Unu egbuola ọtụtụ mmadụ n'ime obodo a, meekwa ka okporoụzọ ya jupụta n'ozu ndị nwurụ anwụ. **7** "N'ihia ya ka Onye kachasị ihe niile elu, bụ Onyenwe anyị ji sị, ozu ndị ahụ niile togbo n'okporoụzọ obodo unu bụ anụ ndị ahụ unu gburu egbu, obodo a bụkwa ite. Ma aga m eme ka unu site n'ime ya pụta. **8** Mma agha ahụ unu na-atụ egwu ya ka m ga-eme ka ọ bjakwasị unu. Otu a ka Onye kachasị ihe niile elu, bụ

Onyenwe anyị kwubiri ya. **9** Aga m esitekwa n’etiti ya kpọpụta unu, were unu nyefee n’aka ndị mba ọzọ, ma kpekwa unu ikpe. **10** Unu ga-ada site na mma agha. Ọ bụ n’oke ala Izrel niile ka m ga-anọ kpee unu ikpe. Mgbe ahụ, unu ga-amata na mụ onwe m bụ Onyenwe anyị. **11** E, obodo a agaghị abụrụ unu ite. Unu agaghị anọkwa n’ime ya dịka anụ. Aga m ekpe unu ikpe n’oke ala Izrel niile. **12** Mgbe ahụ, unu ga-amata na mụ onwe m bụ Onyenwe anyị. N’ihi na unu bụ ndị na-enupu isi site n’iwu m na ụkpụrụ m. Ma unu na-agbaso nzọ ụkwụ nke mba ndị ahụ niile gbara unu gburugburu.” **13** Mgbe m ka nọ na-ebu amụma, Pelataya nwa Benaya nwurụ. Mụ onwe m kpuo ihu m n’ala kwaa akwa sị, “Ewoo, Onye kachasi ihe niile elu, bụ Onyenwe anyị ị ga-ebibi ndị niile fọdụrụ n’ala Izrel?” **14** Okwu Onyenwe anyị ruru m ntị, sị, **15** “Nwa nke mmadụ, ụmụ nke nna gị, ọ bụladi ụmụnna gị, na ndị mgbaputa gị na ezinaụlọ Izrel niile, ọ bụ ha ka ndị bi na Jerusalem siri, ‘Ha esitela n’ebe Onyenwe anyị nọ gaa ebe di anya, ọ bụkwa anyị ka enyere ala nke a ka ọ bụrụ ihe nnweta anyị,’ **16** “N’ihi nke a, kwuo, ‘Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bụ Onyenwe anyị na-asị, N’agbanyeghi na m zipurụ ha gaa ebe di anya n’etiti mba di iche iche, chusakwaa ha n’etiti ala di iche iche, ma nwa mgbe nta, a buurụ m ha ebe di nsọ n’ala niile ahụ bụ ebe ha gara.’ **17** “Ya mere kwuo, ‘Nke a bụ ihe Onye kachasi ihe niile elu, bụ Onyenwe anyị na-ekwu: Aga m achikotakwa unu onụ ọzọ, site n’obodo niile bụ ebe unu gbasara, nyeghachikwa unu ala Izrel.’ **18** “Ha ga-aloghachi n’ebe ahụ, sitekwa n’etiti ya wezuga oyiyi ihe

arụ niile, na arụsị niile bụkwa ihe arụ. **19** Aga m enyekwa ha otu obi, tinyekwa mmụọ ọhụrụ n’ime ha. Aga m ewepụ site n’ime ha obi kpọrọ nkụ ma nye ha obi nke anụ ahụ. **20** Nke a ga-eme ka ha soro ụkpụrụ m na iwu m niile, leziekwa anya idebe ha. Ha ga-abụ ndị nke m, mụ onwe m ga-abụkwa Chineke ha. **21** Ma banyere ndị ahụ obi ha na-agbaso ihe ojọọ na ihe niile rụrụ arụ, mmehie ha ka m ga-atụkwasị n’isi ha; otu a ka Onye kachasị ihe niile elu, bụ Onyenwe anyị kwubiri ya.” **22** Mgbe ahụ, cherubim ndị ahụ weliri nku ha elu, wịlụ ndị ahụ dịkwa n’akụkụ ha ma ebube nke Chineke nke Izrel guzokwa n’elu ha. **23** Ebube Onyenwe anyị sitere n’etiti obodo ahụ rigoo, guzo n’elu ugwu, n’akụkụ ọwụwa anyanwụ. **24** N’ime ọhụ, Mmụọ nke Chineke buliri m elu bubata m na Kaldia, ebe ndị a dọkpụrụ gaa mba ọzọ nọ. Otu a ka ọhụ m hụrụ si hapụ m. **25** Agwakwara m ndị niile ahụ e mere ka ha jee biri na mba ọzọ ihe niile nke Onyenwe anyị gosiri m.

12 Okwu Onyenwe anyị ruru m ntị, sị, **2** “Nwa nke mmadụ, i bi n’etiti ndị na-enupu isi, ndị nwere anya ihu ụzọ ma ha adighị ahụ; ndị nwere ntị inu ihe ma ha adighị anụ ihe, n’ihi na ha bụ ndị nnupu isi. **3** “Ya mere, nwa nke mmadụ, kwakọta ngwongwo ụlọ gị maka ị ga biri n’ala ọzọ, mee nke a n’ehihie dika ha na-ele gị anya, hapụ ụlọ gị gaa n’ebe ọzọ. Ma eleghị anya ha ga-aghota, ọ bụ ezie na ha bụ ndị nnupu isi. **4** Kwaputa ngwongwo gị n’ezi n’ehihie ka ha hụ ya. Ma hapụ ụlọ gị n’abalị dika ndị na-agba ọsọ ndụ si eme, mgbe ha na-amalite ije ha, nke ịga ibi n’ala ọzọ. **5** Mgbe ha na-ele gị anya, gwupuo mgbidi, site na ya kwara ngwongwo gị pụọ. **6** Mgbe ha nọ

na-ele gi anya, bulie ibu gi, tukwasị ya n'ubu gi, puo gawa n'ime ochichiri, kpuchie ihu gi, ka i ghara ihu ala ahụ anya. N'ihia na emela m gi ihe iribama nye ulo Izrel niile.”

7 Emere m ihe e nyere m n'iwu. Ebuputara m ngwongwo m n'ehihie, jikota ha maka igba oso ndu. N'anyasi, eji m aka m gwuo onu na mgbidi ahụ. Ebukwasiri m ngwongwo m n'ubu, bulie ije n'ime ochichiri mgbe ha no na-ele m anya. 8 N'ututu echi ya, okwu Onyenwe anyi biakwutere m, 9 “Nwa nke mmadu, o bu na ulo Izrel ndi nnupu isi ahụ ajubeghi gi, ‘o lee ihe i na-eme?’ 10 “Gwa ha, ‘Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi kwuru: Amuma a bu maka onyeisi no na Jerusalem, n'ulo Izrel niile nokwa ebe ahụ.’ 11 Si ha, ‘Mu onwe m bu ihe ama nye unu.’ “Dika m mere, otu a kwa ka a ga-eme nye ha. Ha ga-aga na mba ozo biri ka ndi a dotara n'agha. 12 “Nwa eze nke no n'etiti ha ga-amaburu ibu ya n'ubu puo n'ochichiri, o ga-egwupu mgbidi aja nke obodo site n'ebe ahụ puo. O ga-ekpuchikwa ihu ya ka o ghara iji anya ya hu obodo ahụ. 13 Ma aga m eji ugbu m jide ya, meekwa ka o biaruo Babilon bu ala ndi Kaldia. Ebe ahụ ka o ga-anọ nwuo, ma o gaghi ahụ ya anya. 14 Ndi niile gbara ya gburugburu na ndi agha ya niile ka m ga-achusa n'ala niile, o bukwa mma agha ka m ga-amiputa jiri chuo ha oso. 15 “Ha ga-amata na mu onwe m bu Onyenwe anyi, mgbe m chusachara ha n'etiti mba niile di iche iche, fesaakwa ha n'ala niile. 16 Ma o bu mmadu ole na ole n'ime ha ka m ga-edebe ndu site na mma agha, na unwu na orja na-efe efe. Ka ha nwee ike ko akuko ihe aru niile ha n'etiti mba di iche iche ebe ha gbagara oso. Ha ga-

amatakwa na mụ onwe m bụ Onyenwe anyị.” 17 Okwu Onyenwe anyị ruru m ntị, sị, 18 “Nwa nke mmadụ, tọọ egwu mgbe ị na-eri nri gị. Jirikwa ihe ọtụtụ tụtuta mmiri ọñụñụ gị, dika a ga-asị na ọ bụ ihe ikpeazu i nwere. 19 Ị ga-asịkwa ndị bi n’ala ahụ, ‘Otu a ka Onye kachasị ihe niile elu, bụ Onyenwe anyị na-ekwu banyere ndị bi na Jerusalem, n’ala nke Izrel, sị, Ha ga-iji ụjọ rie achicha ha, jirikwa obi ịlọ mmiri nọọ mmiri ha, n’ihi na a ga-ekpochapụ ihe niile dị n’ala ha, n’ihi ihe ike nke ndị bi n’ime ya. 20 Obodo niile nke ndị mmadụ bi n’ime ya ga-ala n’iyi, otu aka ahụ, ala unu niile ga-abụ ebe togboro na nkịtị. Mgbe ahụ, unu ga-amata na mụ onwe bụ Onyenwe anyị.” 21 Okwu Onyenwe anyị ruru m ntị, sị, 22 “Nwa nke mmadụ, kedụ ihe ilu a na-atụ n’Izrel pụtara, nke na-asị ‘Ụbọchị adịla oke anya, ọhụ niile aburukwala ihe na-enweghị isi?’ 23 Gwa ha, ‘Otu a ka Onye kachasị ihe niile elu, bụ Onyenwe anyị na-ekwu, Aga m eme ka ilu a kwusị, ha agaghị atụkwa ya dika ilu n’Izrel ọzọ.’ Kama gwa ha, ‘N’ubochi ahụ adịla nso mgbe ọhụ niile ga-emezu. 24 N’ihi na agaghị enwekwa ọhụ ụgha ọzọ, maọbụ ijụ ase ire uto n’etiti ụlọ Izrel. 25 Ma mụ onwe m bụ Onyenwe anyị ga-ekwu ihe m zubere. Ihe ọbụla m kwuru ga-emezu na-atufughị oge. N’ihi na ọ bụ n’oge unu dị ndụ, unu ndị nnupu isi, ka m ga-emezu ihe ọbụla bụ nke m kwuru. Otu a ka Onye kachasị ihe niile elu, bụ Onyenwe anyị kwubiri ya.” 26 Okwu nke Onyenwe anyị bjakwutere m, 27 “Nwa nke mmadụ, lee, ụlọ nke Izrel na-asị, ‘Ọhụ niile ọ na-ahụ bụ maka ọtụtụ afọ dị n’ihu, amụma ya bụkwa maka oge na-abịa n’ihu.’ 28 “N’ihi ya, gwa ha, ‘Otu a ka Onye

kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi siriji, o dighikwa okwu m nke a ga-atufu oge ozọ n'ime ya, ihe obula m kwuru ka a ga-emezu. Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi kwubiri ya.”

13 Okwu Onyenwe anyi ruru m nti, si, **2** “Nwa nke mmadu, buo amuma megide ndi amuma nke Izrel ndi na-ebu amuma ugbu a, gwa ndi amuma ahụ na-ekwu ihe sitere ha n'uche: ‘Nurunu okwu nke Onyenwe anyi. **3** Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi kwuru, Ahuhu ga-adiri ndi amuma nzuzu ndi na-agbaso mmuo nke onwe ha, ndi o dighi ihe ha na-ahu. **4** Gi Izrel, lee, ndi amuma gi niile di ka nkita ohia bi na mkpomkpo ebe. **5** Unu arigobeghi na oghere juputara na mgbidi maobu ruzie mgbidi aja ndi ahụ maka nchekwa ndi Izrel ka o nwee ike kwudosie ike n'ubochi agha nke Onyenwe anyi. **6** Ohu ha bu ugha, otu a, iju ase ha bukwa ugha, ha na-asij, “Onyenwe anyi kwuputara,” ebe Onyenwe anyi ezipughi ha, ha na-agakwa n'ihu na-atu anya ka o mezuo okwu ha. **7** O bughij ohu ugha ka unu huru, o bughikwa okwu iju ase ugha ka unu kwuru, mgbe unu na-asij, “Otu a ka Onyenwe anyi kwuputara,” n'agbanyeghi na mu onwe m ekwughi okwu? **8** “N'ih ya, Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi siriji, aga m ebibi unu n'ih okwu ugha na ohu ugha unu niile. Edoola m onwe m imegide unu, otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi kwubiri. **9** Aka m ga-emegeide ndi amuma niile ahụ bu ndi na-ahu ohu ugha, na-agbakwa afa ugha. Ha a gaghij esonye na otu ogbako ndi m maobu buru ndi agunyekoro n'akwukwo ndekota aha ulo nke Izrel, ha agaghij abakwa

n'ala ndị Izrel. Mgbe ahụ unu ga-amata na mụ onwe m
bụ Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi. **10** “N’ihi
na ha eduhela ndi m, mgbe ha na-asi, “Udo,” ebe udo
na-adighi, n’ihi na mgbe e wuru mgbidi na-esighi ike, ndi
amuma ndi a jara ha mma, werekwa nzu techie ya. **11** Ya
mere, gwa ndi ahụ jiri nzu techie mgbidi ahụ na o ga-
ada. Oke mmiri ozuzo nke ga-ezobiga oke ga-ezo, aga m
ezitekwa mkpuru mmiri di ukwu nke ga-ada, na oke
ifufe nke ga-akwada ya. **12** Mgbe mgbidi ahụ dara, ndi
mmadu o gaghị aju, “Olee ebe mgba ocha ahụ i ji techie
ya di?” **13** “Ya mere, Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu,
bụ Onyenwe anyi kwuru, aga m eji oke ifufe nke onuma
m, na oke mmiri ozuzo nke iwe m, ma oke akummiri nke
oke iwe m mebie ya. **14** Aga m akwada mgbidi ahụ unu
tere nzu, aga m emekwa ka o daruo ala nke ga-eme ka
ahụ ntala ya anya; o ga-adakwasikwa unu, gwepia unu.
Mgbe o dara o ga-egbuchapu unu niile; unu ga-amatakwa
na mụ onwe m bu Onyenwe anyi. **15** Otu a ka m ga-esi
gosiputa iwe m n’ebe mgbidi ahụ no, na n’ahụ ndi ahụ ji
nzu techie ya. Aga m asi unu, “Mgbidi ahụ adighikwa, otu
a ka o dikwa ndi ahụ ji nzu techie ya, **16** bu ndi amuma
Izrel ndi ahụ buru amuma nye Jerusalem, ndi hukwara ya
ohu udo mgbe udo na-adighi, otu a ka Onye kachasi ihe
niile elu, bu Onyenwe anyi kwubiri.” **17** “Ma ugbo a, gi
nwa nke mmadu, chee ihu n’ebe umada ndi unu no,
ndi nke na-ebu amuma di ka o si si ha n’obi puta. Buo
amuma megide ha **18** si, ‘Otu a ka Onye kachasi ihe niile
elu, bu Onyenwe anyi na-ekwu, Ahuhu diri ndi inyom na-
adunye ogwu mgbaasi na nkwoji aka ha na-emekwa akwa

mgbokwasị nke ikpuchi isi maka ndị mmadụ dị iche iche, iji raata ha. Unu si ańaa chee na unu ga-echebe ndụ unu mgbe unu buru ụzọ mee ka ndị m maa n'onye? **19** Unu emeela ka m ghara ịdị nsọ n'etiti ndị m, n'ihị mkpoju aka ọka balị na iberibe achicha ole na ole. N'ihị ya, unu emeela ka ha nwụọ bụ ndị na-ekwesighi ịnwụ anwụ. Unu edebekwala ha ndụ bụ ndị na-ekwesighi ịdị ndụ, site n'okwu ụgha unu na-agwa ndị m, bụ ndị na-ńńa ntị n'okwu ụgha. **20** “N'ihị nke a, Onye kachasị ihe niile elu, bụ Onyenwe anyị na-ekwu, ana m emegide ọgwụ mgbaasị niile nke unu ji achụ nta mkpuruobi ndị m dika nnunụ. Aga m adọwapụ ha site n'aka unu, napụtakwa ndị m, bụ ndị unu ji n'onye dị ka nnunụ e tinyere n'ụlọ akpara akpa. **21** Aga m adọwa akwa mgbokwasị ọgwụ unu, napụta ndị m site n'aka unu. Ha agaghị amakwa n'onye nke ike unu ọzọ. N'ụzọ dị otu a unu ga-amatakwa na mụ onwe m bụ Onyenwe anyị. **22** N'ihị na ụgha unu emeela ka obi ndị ezi omume daa mba, mgbe ọ na-abughị uche m na ihe dị otu a ga-eme. Ma unu emeela ka obi ndị ajọ omume sie ike site na nkwa ogologo ndụ unu kwere ha, mee ka ha ghara isite n'ụzọ ọjọọ ha chegharịa ma zoputa ndụ ha. **23** N'ihị nke a, unu agaghị ahụkwa ọhụ ụgha ọzọ, maọbụ gbaa afa. M ga-anaputa ndị nke m site n'aka unu. Mgbe ahụ unu ga-amata na mụ onwe m bụ Onyenwe anyị.”

14 Ụfọdụ n'ime ndị okenye Izrel bịakwutere m, nọdụ ala n'ihu m. **2** Mgbe ahụ okwu Onyenwe anyị ruru m ntị, **3** “Nwa nke mmadụ, ndị ikom ndị a na-efe arụsị n'ime obi ha, ma tinyekwa ihe ịsụ ngongọ nke ajọ omume ya n'ihu ha. Aga m ekwenye ka ha juta m ase ọbụla? **4** Ya mere,

gwa ha okwu si ha 'Nke a bu ihe Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi kwuru: Mgbe onye Izrel obula na-agbaso arusi n'obi ya, nke na-ekwekwa ka arusi ndi a na-eduba ya na mmehie, bjakwutere onye amuma ijuta ya ase, mu onwe m bu Onyenwe anyi ga-aza onye ahụ dika o si di, ya bu dika iba uba nke arusi ya niile si di. 5 N'uzo di otu a ka m ga-esi nwetaghachikwa obi ndi Izrel niile bu ndi si n'ebe m no wezuga onwe ha, ma malite ife arusi.' 6 "N'ihia ya, gwa ulo Izrel, 'Ihe ndi a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi na-ekwu, Chegharianu! Sitenu n'ife arusi unu niile chigharia, jukwanu omume unu niile ruru aru. 7 "N'ihia na onye obula n'ulo Izrel maobu onye obula n'ime ndi obia bi n'ala Izrel, nke kewapuru onwe ya site n'iso m, si otu a mee ka arusi o na-efe baa ya n'obi, nke na-etinye ihe iso ngongo ajo omume n'ihu ha, mecha, gakwuru onye amuma maka isite n'aka ya ijuta m ase, mu onwe m bu Onyenwe anyi ga-azaghachi ha. 8 Aga m edokwa onwe m imegide ha, mee ka ha buru ihe imaatu na ilu nye ndi ozo. Aga m esitekwa n'etiti ndi m wezuga ha. Mgbe ahụ, unu ga-amata na mu onwe m bu Onyenwe anyi. 9 "O buru na arafuo onye amuma ahụ ka o buo amuma, o bu mu onwe m bu Onyenwe anyi rafuru onye amuma ahụ. Aga m esetipu aka m megide ya, bipukwa ya site n'etiti ndi m, bu Izrel. 10 Ha ga-ata ahuhu n'ihia mmehie ikpe omuma ha, dika ikpe omuma diri onye na-aju ase, otu a ka o ga-adikwa nye onye amuma ugha ahụ. 11 Mgbe ahụ, umu Izrel agaghị esitekwa n'iso m kpafo ozo. Ha agakwaghị eji mmehie meruo onwe ha, kama ha ga-abu ndi m, mu onwe m ga-abukwa Chineke

ha. Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi kwuputara ya.” 12 Okwu Onyenwe anyi ruru m nti, si, 13 “Nwa nke mmadu, o buru na ndi bi n’ala emehie megide m, site n’ekwesighi ntukwasi obi ha, o buru na m esetipu aka m mee ka oke unwu biakwasi ha, o burukwa na m emee ka mmadu na anumanu niile di n’ala a nwuchasia, 14 a sikwa na Noa, Daniel na Job bi n’etiti ya, ha gazoputa naani onwe ha n’ezi omume ha. Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi kwubiri ya. 15 “Asi na m eziga anu ohia ojoo ka ha bia bibie ala ahụ, mee ka o ghoo ebe togboro n’efu meekwa ka mmadu obula ghara i site n’ime ya gafee n’ihi anu ohia ndi ahụ, 16 dika m naadi ndu ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi na-ekwu, o burukwari na ndi ikom atoo ndi a no n’ebe a, ha agaghi anaputa o buladi umu ha ndi nwoke maobu umu ha ndi nwanji site n’ila n’iyi. Naani ha ka a gazoputa, ma ala ahụ ga-abu ihe togboro n’efu. 17 “O buru na a si na m mere ka mma agha biakwasi ala ahụ, m si, ‘Ka mma agha gabiga site n’ala ahụ niile gburugburu,’ ma gbuo mmadu na anumanu niile di n’ime ya, 18 dika m naadi ndu, otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi kwubiri, a sikwari na ndi ikom atoo ndi a no n’ala ahụ, ha agaghi anaputa umu ndi ikom na umu ha ndi inyom site n’ila n’iyi. Kama, o bu naani ha onwe ha ka a ga-anaputa. 19 “Ozokwa, o buru na m eziga oke iwe m site n’ajo oria na-efe efe, o buru na oria ahụ egbuo mmadu na anumanu ha niile, 20 dika m naadi ndu, otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi kwubiri, a sikwa na Noa, Daniel na Job bi n’ime ya, ha agaghi

anaputa umu ha ndi ikom maobu ndi inyom site n'ila n'iyi. Ha ga-azoputa naani onwe ha n'ezi omume ha. **21** "N'ih na otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi kwuru, a ga-esi ana naputa ya, mgbe m zipuru uzo ikpe m ano di oke egwu nke na-echere Jerusalem. Ikpe ndi a bu: mma agha na unwu, anu ohia ojoo na-adogbu adogbu na oria na-efe efe, ka ha gbuchapu mmadu na anumanu niile di n'ime ya. **22** Ma a ga-enweta ufodu ndi ga-afodu ndu, bu umu unu ndi nwoke na ndi nwanyi, ndi a ga-anaputa site n'ahuhu ndi a. Ha ga-abiakwute unu. Mgbe unu huru omume ha, na obibi ndu ha, ha ga-aburu unu ihe nkasiobi n'ih na unu ga-esite na ha mata udi mbibi nke m mere ka o biakwasi Jerusalem. **23** A ga-akasikwa unu obi mgbe unu huru omume ha na obibi ndu ha, unu ga-amatakwa na o bughu n'efu ka m mere ka ihe ndi a niile dakwasi ha." Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi kwubiri ya.

15 Okwu Onyenwe anyi ruru m nti, si, **2** "Nwa nke mmadu, olee, uzo osisi vaini si puo iche site n'alaka osisi ndi ozo di n'ime oke ohia? **3** A na-esi n'ime osisi ya were meputa ihe obula bara uru? O bu site na ya ka a na-esi emeputa osisi nke e ji ekonye ihe? **4** Uru ha bara bu iji ha menye oku. Ma mgbe isi ya abuo repiara, mgbe etiti ya rekwara oku, o nwere ihe ozo mmadu nwere ike iji ya mee? **5** O buru na o baghi uru mgbe o zuruoke, a ga-esi ana were ya meputa ihe bara uru mgbe oku repiasirila ya, o ghoo unyi? **6** "N'ih ya, ihe ndi a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi na-ekwu, dika m sitere n'etiti ohia niile weputa osisi vaini nye ka o buru

nkụ e ji emenye ọkụ, otu a ka m ga-esi mesoo ndị bi na Jerusalem. 7 Aga m eche ihu m imegide ha. Ọ bụ ezie na ha esitela n'ọkụ pụta, ma ọkụ ga-erepịa ha. Unu ga-amata na mụ onwe m bụ Onyenwe anyị, mgbe m guzoro onwe m megide ha. 8 Aga m emekwa ka ala ha togboro n'efu, n'ihina bụ ndị na-ekwesighi ntụkwasị obi. Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bụ Onyenwe anyị kwubiri.”

16 Okwu nke Onyenwe anyị bjakwutere m, 2 “Nwa nke mmadu, gwa Jerusalem okwu mee ka o mara banyere ndu ya niile ruru aru. 3 si ya, ‘Ihe ndi a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi na-agwa Jerusalem: Iputa uwa gi na omumu gi bu n’ala ndi Kenan; nna gi bu onye Amori, nne gi bu onye Het. 4 N’ubochi ahụ a muru gi, ebeghi otubo gi, o dighi onye lekotara gi maobu jiri mmiri saa gi ahụ i sachapu gi unyi maobu tee gi nnu, maobu jiri akwa kechie gi. 5 O dighi onye nwere obi ebere n’ebe i no. O dighi onye ihe banyere gi meturu n’obi, o dikwaghi onye lekotara gi. Kama n’ubochi ahụ a muru gi a tufuru gi n’ohia, n’ihina-eledara gi anya. 6 “Ma mgbe m si n’ebe ahụ i togbọ na-agafe, ahuru m gi ka i chiri ukwu gi, obara jukwara gi ahụ, dika i dina n’ime obara gi. N’oge ahụ, ihe puru m n’onu bu, “Di ndu.” 7 Emere m ka i too dika osisi na-eto eto n’ime ohia. I tolitere, too ogologo ma tozuo oke na nwanji, i kpuru ara, agiri isi gi pukwara, ma gi onwe gi gba otu. 8 “Emesia, a gafere m n’akuku gi, mgbe m lere gi anya ahuru m na i tozuola onye mmadu ga-ahụ n’anya. A gbasapuru m akuku akwa m n’ahụ gi, jiri ya kpuchie otu gi. Anuru m gi iyi, mu na gi gbara ndu, i ghokwara nke m. Ka Onye kachasi ihe niile elu, bu

Onyenwe anyị kwupụtara. **9** “Eji m mmiri saa gi ahụ, sachapụ ọbara dị gi n’ahụ, teekwa gi mmanụ. **10** Enyere m gi akwa ọcha na uwe a kpara nke ọma, nke i ji kpuchie ahụ gi. Nyekwa gi akpụkpọkwụ e ji ezi akpụkpọ kwaa, jirikwa ezi akwa ọcha na uwe ndị di oke ọnụ kpuchie gi. **11** Eyinyere m gi ihe ịchọ mma, tinye ọlaaka n’aka gi, nakwa ọlaolu n’olu gi. **12** Etinyekwara m gi ọla n’imi, tinye gi ọlantị abụọ na ntị gi, na okpueze mara mma n’isi gi. **13** E ji ihe ịchọ mma ọlaọcha na ọlaedo chọọ gi mma. Uwe gi bụkwa uwe ezi akwa ọcha, uwe di oke ọnụ, na uwe a kpara nke ọma. Nri i na-eri bụ ụtụ ọka a yochaziri nke ọma, na mmanụ ańụ, na mmanụ oliv. Mma gi pụtaziri ihe nke ọma, i ruo ogo ibụ eze nwanyị. **14** Aha gi dara ụda nke ukwu n’etiti mba di iche iche n’ihi mma gi, nke zuruoke site n’ebube ahụ bụ nke m tükwasiri gi. Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bụ Onyenwe anyị kwupụtara. **15** “Ma i tükwasiri mma gi obi, jiri n’ihi na a mara aha gi ghoọ onye akwuna. I wekwaara onwe gi nye nwoke ọbula gabigara mee ka mma gi buru nke ya. **16** I were uwe gi ụfodu, meere onwe gi ebe di iche iche di elu nke turu agwa, ebe doziri ihe ndina ikwa iko gi. Ihe di otu a emetubeghi mbu, ha ekwesikwaghi ime mgbe ọbula. **17** I chiri ọlaọcha na ọlaedo ndi ahụ mara mma, bụ nke m nyere gi, were ha kpuro onwe gi oyi nwoke di iche iche, ndi i na-akpo isiala nye. N’uzo di otu a ka gi na ha si na-akwako iko. **18** Uwe ọma ahụ a kpara akpa ka i ji kpuchie ha. Mmanụ m na ụda m na-esi isi uto ka i chere n’ihu ha dika onyinye. **19** Ozokwa, ụtụ ọka ọma, mmanụ oliv na mmanụ ańụ, nri ndi m nyere gi ka i rie,

ka i ji chụọ aja na-esi isi uto n'ihu ha. Otu a ka o si di,
 ka Onyenwe anyi Onyenwe anyi kwuputara. **20** “Umụ
 niile i mụtaara m, nwoke na nwanyi, ka i ji chụoro arusi
 gi aja ka ha rie. O bu na igba akwuna gi ezughiri gi? **21**
 Ma i gburu umu m, jiri ha chụọ aja nye arusi! **22** N’oge
 ndi a niile i na-akwa iko, na-eme ihe aru ndi a niile, o
 metubeghi gi n’obi ka i cheta ubochi niile ndi ahụ i bu
 nwantakiri, mgbe i no na-agba oto, mgbe obara juputara
 gi n’ahụ. **23** “Ahuhu, ahuhu, ga-adiri gi, ka Onye kachasi
 ihe niile elu, bu Onyenwe anyi kwubiri. Tinyekwara ajo
 omume gi niile, **24** i wuuru arusi gi ulo ebe ikwa iko,
 wuokwa ulo arusi ndi ozo n’akuku okporozo niile. **25** I
 wuuru onwe gi ebe ichu aja e wuliri elu di iche iche n’isi
 uzo niile, si otu a meruo mma gi. N’ebe ahụ ka i na-anọ
 na-emeghere onye obula gafetara ukwu gi abuo, mee
 ka ikwa iko gi na-amubanye. **26** I kwasoro ndi Ijpt bu
 ndi agbataobi gi iko, ndi anuahụ ha di ukwu. I si otu
 a mee ka iwe di ukwu wee m megide ikwa iko gi nke
 na-aba uba. **27** N’ihi ya, esetipuru m aka megide gi, e
 webilatara m oke ala gi ka o di ntakiri; ewere m gi nyefee
 oke ochicho nke ndi iro gi, bu ndi inyom Filistia, ndi ihere
 mere n’ihi omume gi niile ruru unyi. **28** Gi na ndi Asiria
 akwala iko, n’ihi na afọ adighi eju gi. O buladi mgbe nke
 a gasiri, i bukwa onwe na-enweghi afọ ojuju. **29** I mere ka
 ikwa iko gi mubaa ruo ala ndi Kaldia, mba ahụ izu ahia
 doro anya. Ma obuladi na nke a afọ ejughikwa gi. **30** “Iwe
 m di oku megide gi, otu a ka Onye kachasi ihe niile elu,
 bu Onyenwe anyi kwuputara. Mgbe i na-eme ihe ndi a,
 i na-eme ha nnoo di ka onye akwuna nke ihere adighi

eme. **31** Mgbe ị rụrụ ụlọ arụsị n'isi ụzọ niile, wuokwa ụlọ ịkwa iko gi na mbara ụzọ niile, i meghị ya dika akwuna, n'ihị na ị juru inara ndị gi na ha kwara iko ego oḅula. **32** “N'ezie, ị bụ nwanyị na-akwa iko ma ị nọ na di, onye na-anabata ndị ikom ọzọ karịa di ya! **33** Ndị akwuna niile na-anata onyinye, ma gi onwe gi na-enye ndị ikom niile hụrụ gi n'anya onyinye, inye ha ngarị ka ha bjakwute gi site n'ebe niile bjakwute gi n'ihị ịgba akwuna gi. **34** N'ihị ya, ị di iche n'etiti ndị inyom ndị ọzọ n'udi ịgba akwuna gi, o nweghị onye na-agbaso gi na-arịo gi maka ikwaso gi iko. Ị kwurụ ugwo ma o nweghị ugwo a kwurụ gi, n'uzo di otu a ị di iche. **35** “N'ihị nke a, gi nwanyị akwuna, nuru okwu Onyenwe anyị! **36** Nke a bụ ihe Onye kachasi ihe niile elu, bụ Onyenwe anyị kwuru, N'ihị na ị wupuru agu nke anu ahụ gi, kpugheekwa otọ gi n'ikwa iko gi nke gi na ndị ị huru n'anya na-akwa, na n'ihị arusi gi niile ruru aru, nakwa n'ihị na ị nyere ha obara umu gi, **37** n'ihị ya, aga m achikota ndi niile bu ndi ahụ niile ị huru n'anya, ndi gi na ha na-enwe obi utọ, ndi ị huru n'anya, ma ndi ị kporo asi. Aga m achikota ha site gburugburu gi imegide gi, gbaa gi otọ n'ihu ha, ka ha hu otọ gi niile. **38** Aga m ata gi ahuhu a na-ata ndi inyom na-akwa iko, na ndi inyom na-egbu mmadu. Aga m eme ka ibo obo obara nke onuma m, ya na ekworo m, bjakwasị gi. **39** Aga m enyefe gi n'aka ndi ahụ ị huru n'anya, bu otutu mba ahụ di iche iche. Ha ga-ebibi gi, kwada ulo ikwa iko gi, na ulo arusi gi niile di elu, gbaa gi otọ, narakwa gi uwe gi niile, na ihe icho mma gi niile, hapu gi ka ihere mee gi. **40** Ha ga-akpota igwe mmadu ga-emegide gi, ndi

ga-atụ gị nkume, jirikwa mma agha ha bọkasịa gị. **41** Ha ga-agba ụlọ gị ọkụ ma takwaa gị ahụhụ n'ihu ọtụtụ ndị inyom. Aga m ahụkwa na ị kwụsiri ịkwa iko ị na-akwa, ị ga-akwụsịkwa ịkwụ ụgwọ ahụ ị na-akwụ ndị iko gị. **42** Mgbe ahụ, oke iwe m megide gị ga-adajụ, ekworo m ga-esite n'ebe ị nọ gabiga. Aga m anọ nwayọọ gharakwa iwe iwe ọzọ. **43** “Ebe ọ bụ na ị chetaghị ụbọchị ndị ahụ niile, mgbe ị dị n'agboghobia, ma i ji ihe ọjọọ ndị a niile ị na-eme kpasuo m iwe. Ya mere, aghaghị m ịkwughachi gị dika mmehie gị si dị. Ọ bụ na i meghe omume ndị a ruru arụ, tinyekwara mmehie agụụ ịkwa iko? Ọ bụ ihe Onye kachasi ihe niile elu, bụ Onyenwe anyị kwubiri. **44** “Lee, onye ọbụla na-atụ ilu, ga-atụ ilu a banyere gị sị, “Otu ọ dị nne ka ọ dị nwa ya nwanyị.” **45** N'ezie, ị dị ka nne gị, n'ihi na nne gị kpọrọ di ya na ụmụ ya asi. Ị dika ka ụmụnne gị ndị inyom. Ha na-akpọ di ha na ụmụ ha asi. N'ezie, nne gị bụ onye Het, nna gị bụkwa onye Amọri. **46** Ada nne gị bụ Sameria, ya na ụmụ ya bi n'ugwu. Nwanne gị nwanyị nke nta bụ Sodom, ya na ụmụ ya bi n'ala ndida. **47** Ọ bughị naanị na ị soro ụzọ ha niile, ị nomiri omume ibi ndụ arụ ha niile, kama dika a ga-asị na nke a bụ ihe nta, n'ụzọ gị niile, ị ghọrọ onye ruru arụ kariha ha. **48** Ebe m na-adị ndụ, ka Onye kachasi ihe niile elu, bụ Onyenwe anyị kwuru, Sodom na ụmụ ya ndị inyom emetubeghi ihe ndị a gị na ụmụ gị ndị inyom mere. **49** “Mmehie nwanne gị nwanyị Sodom bụ nganga, na umengwu, na oke oriri. Ha juru inyere ndị nọ na mkpa, na ndị agụụ na-agụ nọ n'onu ụzọ ha aka. **50** Ha dị elu n'obi ha, mee ihe arụ n'ihu m. N'ihi ya, esitere m n'ihu m wezuga ha dika ị

hụrụ. **51** Ọ bụladị Sameria emerughị ọkara mmehie niile
 i mere. I meela ihe arụ bara ụba karịa nke ha mere, si
 otu a guọ ụmụnne gị ndị inyom ka ndị ezi omume site
 n'ihe ndị a niile nke ị mere. **52** Gị onwe gị buru ihe ihere
 gị, n'ihia na omume gị ekpeputala ụmụnne gị ndị inyom.
 N'ihia na mmehie gị dị n'ọ, d'ikwa ukwu karịa nke ha, ha
 bụ ndị a gụrụ na ndị ezi omume karịa gị. Ya mere, ka
 ihere mee gị, burukwa ọndụ ihere gị, n'ihia na ị meela
 ka a guọ ụmụnne gị ndị inyom d'ika ndị ezi omume. **53**
 “Ma otu ọ dị, aga m eme ka ọganihu nke Sọdòm na ụmụ
 ya ndị inyom, na ọganihu nke Sameria na ụmụ ya ndị
 inyom, na ọganihu nke gị d'ighachikwa n'etiti ha: **54** Ka i
 nwee ike b'urụ ọndụ ihere gị, ka ihere mekwa gị n'ihia ihe
 niile i mere, n'ikasị ha obi. **55** Ọzọ ndị ụmụnne gị nwanyị
 bụ Sọdòm na Sameria na ụmụ ha ndị inyom ga-alọta
 n'ọndụ mbụ ha; gị na ụmụ gị ndị inyom ga-alotakwa
 n'ọndụ mbụ unu. **56** Ma ị p'ughị emeghe ọnyị gị kp'ọ aha
 nwanne gị nwanyị bụ Sọdòm n'ubochi nganga gị, **57** tupu
 e kpughe ajọ omume gị. Ọ bụladị otu ahụ, ugbu a ị bụ ihe
 ikwa emo nye ndị ada Edòm na ndị agbataobi ya niile,
 na ndị ada ndị Filistia. Ndị niile nọ gị gburugburu na-
 elelikwa gị anya. **58** Ị ga-anata ụgwọ ọrụ nke ikwa iko
 gị, na ihe arụ ndị ọzọ ị na-eme. Otu a ka Onyenwe anyị
 kwubiri ya. **59** “Nke a bụ ihe Onye kachasị ihe niile elu,
 bụ Onyenwe anyị siri, Aga m akwughachi gị d'ika omume
 gị si dị, n'ihia na ị ledara iyi ahụ ị n'urụ anya site n'imebi
 ọgbugba ndụ ahụ. **60** Ma otu ọbụla o si dị, aga m edebezu
 nkwa ahụ niile m kwere gị mgbe ị dị na nwantakiri. Aga
 m eme ka ọgbugba ndụ ahụ dị n'etiti mụ na gị guzosie ike

ruo ebighi ebi. **61** Mgbe ahụ, i ga-echeta ụzọ gi niile, ma nwee ihere, mgbe m ga-ewere ụmụnne gi ndi inyom ndi ahụ toro gi na ndi nke i toro nye gi ha di ka ụmụ, ma o bughị n'ih i ogbugba ndu m. **62** Aga m eme ka ogbugba ndu mu na gi guzosie ike, i ga-amatakwa na mu onwe m bu Onyenwe anyi. **63** Mgbe ahụ, aga m ekpuchiri gi ajo omume niile bu nke i mere. Ihere ga-eme gi mgbe i chetara ndu ojo gi, i gaghị emeghekwa onu gi kwuo okwu n'ih i oke mweda n'ala gi. Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi kwubiri.”

17 Okwu Onyenwe anyi ruru m nti, si, **2** “Nwa nke mmadu, tuo ilu kowaara ulo Izrel akuko ihe omuma atu. **3** Si ha, ‘Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi kwuru, otu ugo nke nwere nku abuo buru ibu, nke abuba ya turu agwa agwa ma dikwa ogologo, feere bja na Lebanon, tujiri onu onu osisi sida kachasi ibe ya ogologo. **4** O kubipuru onu onu alaka osisi a, buru ya gaa n'ala ebe otutu ndi na-azu ahia juru, kuo ya n'obodo ahu. **5** “O sitekwara n'ala ahu were otu mkpuru kuo ya n'ala mara nno ezi mma. O kuru ya di ka e si aku osisi wilo n'akuku ebe enwere uba mmiri. **6** O dighi anya, mkpuru osisi ahu gbara mgborogwu, too, ghoo osisi vaini di mkpumkpu, nke na-awasa awasa, nke alaka ya niile chere ihu n'ebe ugo ahu no. O nwekwara alaka siri ike, na akwukwo mara mma. **7** “Ma e nwekwara ugo ozo, nke nwere nku sara mbara, nke juputara n'abuba. Mgbe ugo a bjara, osisi vaini a gbasakwara mgborogwu ya na alaka ya, chee ugo ahu ihu, ka o gbakwasị ya mmiri. **8** A kuru ya n'ebe ala di mma, n'akuku otutu mmiri, ka o nwee

ike wapụta ngalaba, mja mkpuru, ghookwa ezigbo vaini mara mma.’ 9 “Si ha, ‘Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi kwuru: O ga-adihukwa? O bu na agaghi ehopu mgborogwu ya niile, bipukwa mkpuru ya niile mee ka o kponwuo? Ka akwukwo ndu niile nke na-epute ohuru kponwuo. O gaghi ewekwa ogwe aka di ike maobu otutu ndi mmadu ihoputa ya site na mgborogwu ya. 10 A kuola ya ma o ga-etokwa? O gaghi akponwu kpankpam mgbe oke ifufe si n’owuwa anyanwu feturu ya, kponwuchakwaa n’ala ebe ahụ o no puo?” 11 Mgbe ahụ, okwu Onyenwe anyi ruru m nti, si, 12 “Ugbu a, gwa ndi nnuhu isi ahụ, ‘unu maara ihe ilu a putara?’ Si ha, ‘Lee, Babilon bira na Jerusalem dokpuru eze ya na ndi ochichi ya laa Babilon. 13 O were otu onye site n’ezinaulo eze, ya na ya gbara ndu, bu onye o mere ka o nuo iyi. O sitekwara n’ala ahụ bupu ndi ndu obodo ahụ niile. 14 N’uzo di otu a, alaeze ahụ ghorọ alaeze e wedara n’ala nke ukwu, nke na-enweghikwa ike ibili ozọ. Oganihu nke alaeze ahụ dabere naani na ndebe ha debere ogbugba ndu ahụ. 15 Ma o nupuru isi n’okpuru ya site n’iziga ndi ozi n’Ijpt ka ha nye ya otutu inyinya na ndi agha. O ga-enwetakwa ihe o chorọ? Onye na-eme ihe di otu a, o puru igbanari ntaramahuhu? O puru imebi ogbugba ndu ma gbalaga? 16 “‘N’ezie, dika mu onwe m na-adu ndu, otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi kwubiri, o ga-anwu na Babilon, n’ala nke eze ahụ mere ka o nokwasị n’ocheeze, bu onye o ledara inu iyi ya anya mebikwaa ogbugba ndu ya. 17 N’agbanyeghi igwe ndi agha ya siri ike, Fero agaghi enwe ike zoputa ya

n'agha, mgbe ha ga-ewulite mgbidi agha, gwuokwa olulu nnochibido iji gbuo otutu mmadu. **18** O leliri inu iyi ahụ site n'imebi ogbugba ndu ahụ. N'ihina o nyere aka ya n'ihe ibe ma gaa n'ihu mee ihe ndi a niile, mgbapu agaghi adiri ya. **19** "Ya mere, otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi siri, Dika mu onwe m na-adi ndu, aga m akwughachi ya n'ihina nleda anya o ledara inu iyi m nakwa n'ihina ogbugba ndu nke o mebiri. **20** Aga m agbasa ugbu m n'uzo o si aga; onya m ga-amakwa ya. Aga m ewetakwa ya na Babilon, nodukwa n'ebe ahụ taa ya ahuhu n'ihina okwesighi ntukwaso obi nye m. **21** Mma agha ka a ga-eji gbuo ndi agha ya niile na-agbapu oso, ndi niile foduru ka a ga-achusasi n'akuku niile. Mgbe ahụ, i ga-amata na mu onwe m bu Onyenwe anyi ekwuola ya. **22** "Ihe ndi a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi kwuru, Mu onwe m ga-esi nonu onu osisi kachasi mma nke osisi sida kachasi elu kuru ihe m ga-aku. Aga m esi nonu onu osisi sida di elu kuru alaka di nro, nke m ga-aku n'ugwu di ezigbo elu. **23** O bu n'elu ugwu niile nke Izrel ka m ga-akunye ya. O ga-awaputakwa alaka ya, mia mkpuru, burukwa sida mara oke mma. Umụ nnunụ di iche iche ga-ewu akwu ha na ya, ha ga-achotakwa ebe obibi na ndo nke alaka ya niile. **24** N'oge ahụ, osisi ohia niile ga-amata na mu onwe m bu Onyenwe anyi, bu onye na-egbuda osisi niile di elu, ma na-ewelikwa ndi di nta elu. Na o bu m na-eme ka osisi di ndu kponwuo, ma na-emekwa ka nke nwuru anwu diri ndu. "Mu onwe m bu Onyenwe anyi ekwuola ya. Aghakwaghi m ime ya."

18 Okwu Onyenwe anyị ruru m ntị, sị, sị, **2** “Gịni ka unu bụ mmadụ na-ekwu mgbe unu na-atụ ilu a banyere ala Izrel? “Ndị bụ nna erielā mkpuru vaini na-achaghị acha, eze ụmuntakiri a na-eru ha izizi.’ **3** “Dịka m na-adị ndụ, otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bụ Onyenwe anyị kwubiri, unu agaghị atukwa ilu a ọzọ n’ala Izrel. **4** N’ihi na mkpuruobi niile bụ nke m, ma nke nna ma nke nwa, ha niile bụ nke m. Mkpuruobi ọbula mehiere bụ nke ga-anwu. **5** “Ọ buru na-enwere otu onye ezi omume nke na-eme naanị ihe ziri ezi na ihe di mma, **6** onye na-adighi eje n’ugwu iri oriri maobu welie anya ya n’ebe arusi niile nke Izrel di, onye na-adighi emeru nwunye onye agbataobi ya, maobu dinakwuru nwanyi no n’oge nsọ ya. **7** Onye na-adighi emegbu ndi mmadu, kama o na-akwughachi ugwo o ji, maobu na-enyeghachi ihe o naara dika ihe mbe, o dighi apunara mmadu ihe o nwere n’ike, kama o na-enye ndi agu na-agu nri, na-enyekwa ndi gbaa otu akwa mkpuchi. **8** O dighi agbazinye mmadu ego nara muru nwa, o dighi ana uma site n’aka ha. O na-esite n’ihe ojoo sepu aka ya, na-ekpekwa ikpe ziri ezi n’etiti mmadu na ibe ya. **9** O na-edebezu iwu m niile, na-agbaso ukuru m niile n’ikwesi ntukwasi obi. Onye ezi omume ka nwoke ahụ bụ; o ghaghị idikwa ndu, otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bụ Onyenwe anyị kwubiri. **10** “Ọ buru na o nwere nwa nwoke na-akpa ike, na-akwafu ọbara, na-emekwa ihe ndi ọzọ di iche iche, **11** o bụ ezie na nna ya emeghi ihe ndi a: “Ma o na-eri nri n’ulo arusi di n’ugwu, na-emeru nwunye onye agbataobi ya; **12** O na-emegbu ndi ogbenye na ndi no na mkpa. O na-apunara

mmadu ihe n'ike. O dighi eweghachi ihe o naara na mbe. O na-efe arusi, na-emekwa ihe aru ndi ozọ di iche iche. 13 O na-anara ndi o gbazinyere ego omurunwa na uma. O kwesiri ka onye di otu a di ndu? O gaghi adi ndu. N'ih na o meela ihe ndi a niile ruru aru. A ga-egbu ya. Obara ya ga-adikwa n'isi ya. 14 "O burukwa na nwoke a nwere nwa nwoke nke huru ihe ojoo ndi a niile nna ya na-eme, ma kpebie na o gakwaghi ebi udi ndu ahụ. 15 "O dighi eri nri n'ulo arusi di n'elu ugwu maobu welie anya lee arusi niile nke Izrel. O dighi emeru nwunye onye agbataobi ya. 16 O dighi emegbu onye obula, maobu anara ihe mbe n'ih ego o gbazinyere mmadu. O dighi apunara mmadu ihe o nwere n'ike, kama na o na-enye ndi agu na-agu ihe oriri ya, na-enyekwa ndi gbaa otọ akwa mkpuchi; 17 o buru na o dighi etinye aka na mmehie obula, na o naghị anara omurunwa na uma n'aka ndi o binyere ego, na o na-erubekwara iwu m niile isi, na-agbaso ukpuru m niile. Onye di otu a agaghi anwu n'ih mmehie nke nna ya mere. O ga-adi ndu. 18 Ma nna ya ga-anwu n'ih mmehie niile o mere, n'ih na o bu onye na-ewe ihe na-abughị nke ya, onye na-apunara ndi ozọ ihe ha nwere n'ike. O bukwa onye na-eme ihe ojoo di iche iche n'etiti ndi ya. 19 "Ma unu na-aju, 'Gini mere nwa adighi eketa oke n'ahuhu nke ajo omume nna ya?' Ihe di otu ahụ apughị ime, ebe o bu na nwa ya emeela ihe ziri ezi ma leziekwa anya devezuo ukpuru m niile, o ghaghi idi ndu. 20 Onye ahụ mere mmehie bu onye ga-anwu. Nwa agaghi ata ahuhu n'ih ihe nna ya metara, nna agakwaghi ata ahuhu n'ih ihe nwa ya metara. Onye ezi omume ga-anata ugwo ezi

omume o mere, ma onye ajọ omume ga-anata ụgwọ n’ihi ajọ ihe o mere. **21** “Ma ọ bụrụ na onye ajọ omume esite na mmehie niile o mere chigharịa, malite idebe ụkpụrụ m niile, ma na-emekwa ihe ziri ezi na nke dị mma, onye ahụ aghaghị ịdị ndụ, ọ gaghị anwụ. **22** Ọ dighị ajọ omume niile bụ nke ha mere a ga-echeta megide ha. Ha ga-adị ndụ n’ihi ihe ezi omume ha mere. **23** Ọ na-atọ m uto bụ ọnwụ nke ndị ajọ omume? Ka Onye kachasi ihe niile elu, bụ Onyenwe anyị kwuputara. Kama, ọ bughị mgbe ha si n’uzọ ha chigharịa, dirị ndụ, ka obi na-atọ m uto? **24** “Ma ọ bụrụ na onye ezi omume esite n’ezi omume ya chigharịa, mee mmehie na-emekwa ihe arụ nke ndị ajọ mmadụ na-eme, ha ọ ga-adị ndụ? Mba! Ọ dighị ihe ezi omume nke onye dị otu a mere nke a ga-echetakwa. N’ihi ekwesighị ntukwasị obi ha, ha bụ ndị ikpe mara, n’ihi mmehie ndị ha mere, ha ga-anwụ. **25** “Ma unu na-asị, ‘Uzọ Onyenwe anyị ezighị ezi!’ Geenụ ntị, unu ụlọ Izrel. Ọ bụ n’uzọ m ezighị ezi? Ọ bughị uzọ unu niile bụ nke na-ezighị ezi? **26** Ọ bụrụ na onye ezi omume esite n’ezi omume ya chigharịa malite ime mmehie, ọ ga-anwụ maka ya; n’ihi mmehie ahụ o mere ka ọ ga-anwụ. **27** Ọ bụrụ na onye ajọ omume esite n’ajọ omume niile nke o mere chigharịa malite ime ihe ziri ezi na nke dị mma, ọ ga-azọpụta ndụ ya. **28** N’ihi na ọ tuleela n’obi ya, kpebiekwa ịhapụ mmehie ya niile, ma malite ibi ndụ ziri ezi. Ndụ ga-abụ nke ya. Ọ gaghị anwụ. **29** Ma ụlọ Izrel na-asị, ‘Uzọ Onyenwe anyị ezighị ezi!’ Ọ bụ n’uzọ m niile ezighị ezi, unu ụlọ Izrel? Ọ bughị uzọ unu niile bụ nke na-ezighị ezi? **30** “Ya mere, unu ụlọ Izrel, aga m ekpe onye ọbụla n’ime

unu ikpe dika uto ya si di, otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi kwubiri ya. Chegharianu, sitenu na njehie unu niile unu chigharia, mgbe ahụ, mmehie agaghị a buru unu ihe iso ngongo. **31** Wezuganu njehie niile unu jehiere n'ime ya, ka unu nweta obi oheru na mmuo oheru. Ulo Izrel, gini mere unu ga-eji nwuo? **32** N'ihu na o dighi ato obi m uto ihu na onye obula nanwu, otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi kwuputara. Cheghariakwanu, ka unu diri ndu!

19 “Ma gi onwe gi, buoronu ndiisi Izrel abu akwa a, **2** ma kwuo, “Udi nne Odum gini ka nne gi bu n'etiti umu odum. O dinara n'etiti ha, na-azu umu ya. **3** O zulitere otu n'ime umu ya nke ghoru nwa odum siri ike. O mutakwara ka e si adorisi anu ohia, ghoo odum na-eri mmadu. **4** Mba niile nuru maka ihe banyere ya, mee ka o danye n'olulu ha gwuru. Ha ji nko koro ya, duru ya gaa n'ala Ijipt. **5** “Mgbe o heru na o dikwaghi ihe ozo o nwere ike ime banyere onodu ahụ, matakwa na olileanya ya aburu ihe efu, o hoputara nwa ya ozo kuziere ya otu o ga-esi buru odum di ike. **6** O ghoru onyeisi umu odum niile, n'ihu na o bu odum siri ike, o mutakwara ka e si ejide anu ohia, ya onwe ya ghokwara odum na-eri mmadu. **7** O tikporo ebe ha niile e wusiri ike meekwa obodo ha niile mkpomkpo ebe. Ala ahụ na ndi niile no n'ime ya, mara jijiji site n'oke egwu n'ihu olu igbo uja ya. **8** Mgbe ahụ, ndi agha nke mba niile di iche iche putara gbaa ya gburugburu. Ha sitere n'akuku niile nwude ya n'onya olulu ha siiri ya. **9** Ha tinyere ya nko n'imi, were dokpuo ya n'ulo igwe a kpara akpa, bute ya n'ihu eze Babilon. E mere ka o biri na

mba ọzọ dika ohu, ka a ghara inu uda olu ya ọzọ n'ugwu niile nke Izrel. **10** “Nne gi dika osisi vaini n'ogige vaini a kuru n'akuku mmiri, nke nwere otutu alaka, nke namikwa mkpuru n'ihhi mmiri o na-enweta. **11** Alaka ya niile siri ike, ha toputara gho mkpara eze. O topuru etopu, tokaria alaka ndi ọzọ elu. Nke a mere e ji nahu ya anya site n'ebe di anya. **12** Ma e ji oke iwe hopu ya tupu ya n'ala. Oke ifufe si n'owuwa anyanwu mere ka akwukwo ya kponwusia, meekwa ka mkpuru ya daa. Alaka ya ndi ahụ di ike kponwusiri, oku rechapukwara ha niile. **13** Ugbu a, akwola ya n'ime ozara ebe kporo nku nke mmiri na-adighi. **14** Oku esitela n'ogwe ya rechapu alaka ya na mkpuru ya niile. O dikwaghị alaka siri ike foduru nke dikwa mma ibu mkpara eze.' Abụ a bu abụ akwa, nke e kwesiri ibu mgbe ikwa akwa.”

20 O ruo, n'ogwugwu onwa ise, n'afọ nke asaa, ufodu n'ime ndi okenye Izrel biara ijuta Onyenwe anyi ase. Ha noduru ala n'ihu m. **2** Mgbe ahụ, okwu Onyenwe anyi ruru m nti, si, **3** “Nwa nke mmadu, gwa ndi okenye Izrel okwu si ha, 'Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi na-aju, O bu ijuputa ase n'aka m ka unu biara? Dika mu onwe m na-adi ndu, agaghị m ekwe ka unu juo m ase obula, o bu ihe Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi kwubiri.' **4** “I ga-ekpe ha ikpe? I ga-ekpe ha ikpe, nwa nke mmadu? Mee ka ha mara banyere ihe aru niile nna nna ha mere. **5** Gwa ha, 'Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi siri, n'ubochi m hoputara Izrel, eweliri m aka m nuoro ya na umu ya bu ulo Jekob iyi ma kpugheekwa onwe m gosi ha n'ala Ijpt.

Site n'iweli aka m, agwara m ha okwu si, "Mụ onwe m bụ Onyenwe anyị bụ Chineke unu." **6** N'ụbọchị ahụ, ańuuru m ha iyi na m ga-esi n'ala Ijpt duputa ha baa n'ala nke m chọputara ha, ala mmiri ara ehi na mmanụ ańụ na-eru na ya, bụ ala nke kachasi ibe ya mma. **7** Mgbe ahụ, agwara m ha, "Onye ọbula n'ime unu, wezuganụ oyiya ihe arụ niile ndị ahụ bụ nke unu legidere anya, unu ejikwala arusi niile nke Ijpt meruọ onwe unu. Mụ onwe m bụ Onyenwe anyị bụ Chineke unu." **8** "Ma ha nupuru isi megide m. Ha ańaghị m ntị. Ha ewezugakwaghị oyiya ihe arụ ndị a, bụ nke ha lekwasiri anya, maọbụ hapukwanụ arusi niile nke ndị Ijpt. N'ihya, aga m awukwasị ha oke iwe m, meekwa ka iwe m zuo oke n'ahụ ha n'Ijpt. **9** Ma n'ihya aha m, e si m Ijpt kpọputa ha. E mere m nke a ka a ghara imerụ aha m bụ nke di nsọ, n'anya ndi mba di iche iche n'etiti ndi ha binyere, bụ ndi mkpughere onwe m nye Izrel n'ihu ha. **10** N'ihya, esitere m n'Ijpt duputa ha, dubata ha n'ozara. **11** N'ebe ahụ ka m nọ nye ha iwu m niile, gosikwa ha ukpuru m, gwa ha na onye ọbula debere ha ga-adị ndụ. **12** Ọzọ, e nyekwara m ha ụbọchị izuika, ka ọ bụrụ ihe iribama di n'etiti mụ na ha, ka ha maara na mụ onwe m bụ Onyenwe anyi, na-edo ha nsọ. **13** "Ma ulo nke Izrel nupuru isi megide m. N'ime ozara ahụ, ha juru idebe iwu m. Ha agbasoghi usoro m, ọ bụ ezie na igbaso ya putara idi ndu. Ha edebeghi ubochi izuika m nsọ. N'ihya, ekpikwara m na m ga-awukwasị ha iwe oku m, ka m kpochapu ha n'ime ozara. **14** Ma n'ihya aha m, e mere m ihe ga-eme ka a ghara ime ya ka ọ hapu idi nsọ n'anya ndi mba niile, bụ ndi huru mgbe m si Ijpt kpọputa ha. **15**

Ma n'ime ọzara ahụ, eweliri m aka n'ụrọ ha iyi na m agaghị eduba ha n'ala ahụ m nyere ha, ala mmiri ara ehi na mmanụ ańụ na-eru na ya, ala ahụ kachasị ala niile ọzọ dị n'ụwa mma. **16** N'ihị na ha juru iwu m, ha jukwara igbaso ukpuru m niile. Ha meruru ubochi izuike m, n'ihị na obi ha niile dị n'ebe arusi ha dị. **17** Ma eji m obi ebere lee ha anya ma ghara ıla ha n'iyi. Ekpochapughị m ha n'ozara. **18** Mgbe ahụ, agwara m umu ha okwu n'ozara, "Unu agbasola nzo ukwu nna unu ha maobu debe iwu ha maobu jiri arusi ha meruo onwe unu. **19** Mu onwe m bu Onyenwe na Chineke gi. Gbasoonu iwu m niile, lezie anya ka i sorokwa uzọ m niile. **20** Doonu ubochi izuike m nsọ, ka ha ghokwa ihe iribama n'etiti mu na unu. Mgbe ahụ, unu ga-amata na mu onwe m bu Onyenwe na Chineke unu." **21** "Ma umu ahụ nupuru isi megide m. Ha ejegharighi n'ukpuru m, ha elezighi anya ka ha debe iwu nke m kwuru banyere ha, "Na onye obula n-erubere ha isi ga-adị ndu site na ha," ha meruru ubochi izuike m. N'ihị ya, asiri m, Aga m awukwasị ha onuma m, mezuokwa iwe m megide ha n'ozara. **22** Ozokwa, eseghachiri m aka m, n'ihị aha m, e mere m ihe ga-eme ka a ghara ime ya ka o hapu idi nsọ n'anya ndi mba niile, bu ndi huru mgbe m si Ijpt kpoputa ha **23** E jikwa m iweli aka elu n'urọ ha iyi n'ime ọzara, na m ga-achusasị ha n'etiti mba niile, mee ka ha gbasaa n'akuku niile nke uwa, **24** n'ihị na ha edebeghi iwu m, kama ha juru ukpuru niile, leja ma meruokwa ubochi izuike m. Naanị ihe na-agu ha bu arusi niile nke nna ha. **25** Ahapuru m ha ka ha nabatara onwe ha iwu na omenaala di iche iche nke

na-abaghị uru. N’ihi na site n’idebe omenaala ndị a, ha apughị inweta ndụ. **26** E merurū ha site n’onyinye ha, bụ, jji nwa mbụ obula chụọ aja, ka m si otu a menye ha egwu ka ha mara na mụ onwe m bụ Onyenwe.’ **27** “Ya mere, nwa nke mmadu, gwa ulọ Izrel okwu, si ha, ‘Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bụ Onyenwe anyi na-ekwu, Nna unu ha kwuluru m na nke a, site na-ekwesighi ntukwasị obi nye m. **28** Mgbe m dubatara ha n’ala ahụ nke m nuru n’iyi inye ha, ha huru ugwu di elu maobu osisi nwere otutu akwukwo, ebe ahụ ha churu aja ha, nyekwa onyinye ha, si otu a kpasuo m iwe. Ha doro ha ihe ndi ahụ niile na-esi isi utu, wusakwara ha aja ihe onunu. **29** Ya mere a juru m ha, Gini ka a na-akpo ebe ichu aja a unu na-aga?’” (A na-akpo ya Baama ruo taa.) **30** “N’ihi nke a, gwa ulọ Izrel, ‘Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bụ Onyenwe anyi kwuru: Unu o ga-emeru onwe unu dika nna nna unu ha mere site n’ichuso oyiyi ihe aru ha di iche iche? **31** Mgbe unu na-enye onyinye unu, na-eme ka umu unu site n’oku gafee, unu na-aga n’ihu jiri arusi unu niile na-emeru onwe unu ruo taa. Mu onwe m, m ga-ekwe ka unu juta m ase, O ulọ Izrel? Dika mu onwe m na-adị ndu, otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bụ Onyenwe anyi kwubiri, agahi m ekwe ka unu juo m ase. **32** “Unu na-ekwu n’obi unu si, “Anyi chorọ idi ka mba ndi ozọ, dika agburu ndi ozọ no n’uwa, ndi na-akpo isiala nye osisi na nkume.” Ma ihe unu bu n’obi agahi emezu. **33** Dika m na-adị ndu, aga m eji aka ike na ogwe aka e setiri eseti nakwa nwupu nke oke iwe m chia unu, otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bụ Onyenwe anyi

kwubiri ya. **34** Aga m akpọpụta unu site na mba dị iche iche, chikọtaa unu site na mba ndị ahụ a chụsasịrị unu. Ọ bụ aka m dị ike, aka m setipụrụ na ọnụma a wụpụrụ ka m ga-eji mee ya. **35** Aga m akpọbata unu n'ọzara nke mba niile, nọdụ n'ebe ahụ kpee unu ikpe n'ihu n'ihu. **36** Dịka m kpere nna nna unu ha ikpe n'ọzara nke dị n'ala Ijpt, otu a ka m ga-esi kpee unu ikpe, otu a ka Onye kachasị ihe niile elu, bụ Onyenwe anyị kwubiri. **37** Aga m eme ka unu si n'okpuru mkpanaka m gafee, aga m akpọbata unu na njikọ nke ọgbugba ndụ ahụ. **38** Aga m esi n'etiti unu wezuga ndị na-ekwe ntị ike ma na-enupu isi megide m. Ọ bụ ezie na m ga-akpọpụta ha site n'ala ahụ ha bi, ma ha agaghị abata n'ala Izrel. Mgbe ahụ, unu ga-amata na mụ onwe m bụ Onyenwe anyị. **39** “Ma banyere unu, bụ ụlọ Izrel, nke a bụ ihe Onye kachasị ihe niile elu, bụ Onyenwe anyị na-ekwu: Gaanụ fee arụsị unu niile dị iche iche, onye ọbụla n'ime unu. Ma emesịa, unu aghaghị ịna m ntị, ọ dighịkwa mgbe unu ga-eji onyinye na arụsị unu niile merụọ aha nsọ m. **40** N'ihia na ọ bụ n'elu ugwu m dị nsọ, nke bụ elu ugwu ukwu nke Izrel, ka Izrel niile ga-anọ fee m. N'ebe ahụ ka m ga-anọkwa nabata onyinye unu na onyinye pụrụ iche unu, na aja nsọ unu dị iche iche. Otu a ka Onye kachasị ihe niile elu, bụ Onyenwe anyị kwubiri. **41** Aga m anabatakwa unu dịka onyinye ihe nsure ọkụ nasesi isi ụtọ, mgbe m si na mba dị iche iche kpọlata unu, mgbe m ga-achikọta unu site n'obodo ahụ niile a chụgara unu. Mgbe ahụ, mba niile ga-amata na m dij nsọ. **42** Mgbe m mere ka unu lọta n'ala Izrel, bụ ala ahụ m weliri aka elu n'ụọ iyi inye nna nna unu ha, unu ga-amata na mụ

onwe m bụ Onyenwe anyị. **43** N’ebe ahụ, unu ga-echeta obibi ndụ na omume mmehie niile unu ji merụọ onwe unu. Unu ga-asọkwa onwe unu oyi, n’ihi ihe ojọọ niile unu mere. **44** Unu ga-amata na mụ onwe m bụ Onyenwe anyị, mgbe m mesochara unu mmeso n’ihi aha m, na-agughị ajọ omume unu maọbụ otu ụzọ ojọọ niile unu si dị, unu bụ ụlọ Izrel. Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bụ Onyenwe anyị kwuputara.” **45** Okwu Onyenwe anyị ruru m ntị, si, **46** “Nwa nke mmadụ, chee ihu gi n’ụzọ ndịda. Kwuokwa okwu megide ala ahụ di na ndịda, na oke oghia niile di na ndịda. **47** Si oke oghia ndịda ahụ, ‘Nuru okwu nke Onyenwe anyị. Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bụ Onyenwe anyị kwuru: Ana m akwado isunye gi oku, nke ga-erechapu osisi niile di n’ime gi, ma ndi di ndu ma ndi kponwuru akponwu. A pughi imenyu oke oku ahụ, o ga-erechapukwa ihu niile site na ndida ruo n’ugwu niile. **48** Ihe niile bu mmadụ, ga-ahụ na mụ onwe m bụ Onyenwe anyị, sunyere oku ahụ. A gaghị emenyukwa ya.” **49** Mgbe ahụ, ekwuru m si, “Ewoo, Onye kachasi ihe niile elu, bụ Onyenwe anyị ha na-ekwu banyere m, si, ‘O bughị naani ilu ka o na-atu?’”

21 Mgbe ahụ, okwu Onyenwe anyị ruru m ntị, si, **2** “Nwa nke mmadụ, chee ihu gi n’ụzọ Jerusalem, buo amuma megide ulonso ukwu ahụ. Bukwaa amuma megide ala Izrel **3** si ala Izrel otu a, ‘Otu a ka Onyenwe anyị na-ekwu, Mụ onwe m na-emegide gi. Aga m esite n’obọ miputa mma agha m, site na gi gbuchapu ma onye ezi omume na onye ajọ omume. **4** N’ihi na m na-aga igbuchapu ndi ezi omume na ndi ajọ omume, mma agha m ga-esite n’obọ

ya pụta megide onye ọbụla site n'ugwu ruo na ndịda.

5 Mgbe ahụ, mmadụ niile ga-amata na mụ onwe m bụ Onyenwe anyị amịputala mma agha m site n'ọbọ ya, ọ gaghị amighachi baa n'ọbọ ọzọ.' 6 "N'ihu ya, sụọ ude, nwa nke mmadụ, sụọ ude n'ihu ha n'ọndụ oke mwute na obi mgbawa. 7 Mgbe ha juru gi, 'Gini kpatara i ji asu ude?' I ga-asị, 'N'ihu ozi nke na-abia. Obi niile ga-agbaze site n'egwu, aka niile ga-akudakwa; mmụọ niile ga-ada mba, ikpere niile ga-edede mmiri site n'amiri.' Ọ na-abia, ọ gaghị imezu, otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bụ Onyenwe anyị kwubiri ya." 8 Ọzokwa, okwu Onyenwe anyị ruru m nti, si, 9 "Nwa nke mmadụ buo amuma si, 'Ihe a ka Onyenwe anyị kwuru: "Lee, mma agha, lee, mma agha, a mụọla ya, hichakwaa ya. 10 Amụọla ya n'ihu oke ogbugbu nke gaje idi, hichakwaa ya nke oma ka ọ na-egbu dika amuma. "Anyị ọ ga-anuri onu na mkpara eze nwa m nwoke Juda? Mma agha na-eleli mkpara niile di otu a anya. 11 "E nyere iwu ka e hichazie mma agha ahụ, ka e jidekwa ya n'aka. A mụọla ya, hichazie ya. E doziela ya maka onye ahụ ga-eji ya laa ndu n'iyi. 12 Nwa nke mmadụ, tie mkpu akwa ma kwasie akwa ike, n'ihu na ọ bu megide ndi m ọ bukwa megide ndisi Izrel niile. A na-atunyere ha mma agha ga-egbu ha, ha na ndi m. N'ihu ya, tie aka gi n'obi gi. 13 "Onwunwa aghaghi ibia. Ma gini ga-eme, ma ọ buru na mkpara eze nke mma agha na-eleli anya, agaghị n'ihu na-adigide? Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bụ Onyenwe anyị kwubiri.' 14 "N'ihu ya, buo amuma, nwa nke mmadụ. Kuko ọbu aka gi abuo, ka mma agha gbuo ugboro abuo e, ọ buladi ugboro ato.

Ọ bụ mma agha e debere maka ogbugbu, nke e debere
 maka oke ogbugbu nke ga-abịachibido ha gburugburu. **15**
 Ka obi ha gbazee site n'egwu, ka ndị na-ada ada hie nne,
 n'ih i na edoziela m mma agha ahụ n'ọnụ ụzọ ama ha niile
 maka oke ogbugbu. Lee, mma agha ahụ na-egbu amuma,
 etinyela ya n'aka onye ga-egbu oke ogbugbu. **16** Gị mma
 agha, ebe ọbụla ị chọrọ, ebe ọbụla i nwere ike, gbuo onye
 ọbụla, ma ọ nọ gị n'aka nri ma ọ nọ gị n'aka ekpe. **17** Mụ
 onwe m ga-akụkọtakwa ọbụ aka m, ime ka iwe m juru.
 Mụ onwe m bụ Onyenwe anyị ekwuola.” **18** Okwu nke
 Onyenwe anyị ruru m ntị, sị, **19** “Nwa nke mmadụ mee
 ụzọ abụọ nke mma agha eze Babilon ga-eso. Ka ụzọ abụọ
 ndị a malite n'otu obodo. Dee ihe ngosi manye ha n'ebe
 ahụ ụzọ wara abụọ. **20** Mee ka otu n'ime ụzọ ndị ahụ
 buru ebe mma agha ga-esi bịa megide Raba nke Amon,
 ka nke ọzọ megide Juda na Jerusalem, bụ ebe e wusiri
 ike. **21** N'ih i na eze Babilon ga-abia guzo n'ebe ahụ ụzọ
 wara abụọ, n'isi ụzọ abụọ ahụ ịchọ ihe ama. Ọ ga-esite
 n'igba àkụ nke ife nza, juo ase site n'aka arusi ya niile,
 nyochakwaa umeju ahụ. **22** N'uzọ dī n'aka nri, ka ihe iju
 ase banyere Jerusalem ga-esi bịa. N'ebe ahụ ka ọ ga-ewu
 ihe niile ha ji etida mgbidi obodo ahụ. N'ebe ahụ ka ọ ga-
 anọ nye iwu maka igbuchapụ ndi niile, na iwu ido ihe e ji
 etipu mgbidi n'ọnụ ụzọ ama niile, na iwu a ga-eji wuo
 nkwas agha na mgbidi e ji ebuso ya agha. **23** Ọ ga-adị ha
 dika ojuru ase nke na-abaghi uru, nye ndi ahụ nuru ha
 iyi, ma ọ ga-echetara ha ihe ojoo ha mere, dokpuru ha
 n'ike. **24** “N'ih i ya, ihe ndi a ka Onye kachasi ihe niile
 elu, bụ Onyenwe anyi kwuru. 'Ebe ọ bụ na unu esitela na

nnupu isi unu mee ka e cheta ajoy omume unu, si otu a na-
 ekpughe mmehie unu n'ihe niile unu na-eme. Ebe o bu
 na unu emeela ihe di otu a, a ghaghi idota unu n'agha. **25**
 "Gị onye ruru aru, onye na-emebi iwu, gi nwa eze n'Izrel,
 gi onye ubochi ahuhu ya rurula, **26** ihe ndi a ka Onye
 kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi siri, yipu okpueze
 gi, ya na akwa i na-atughi n'isi. Ihe agaghi adikwa dika o
 si adi na mbu. A ga-ebuli ndi di ala, wedata ndi di elu. **27**
 Mbibi, mbibi. Aga m eme ka o ghoo ihe e bibiri ebibi.
 A gaghị eweghachikwa ya ozo tutu ruo mgbe onye ahụ
 o ruuru n'izi ezi bįara. Ya ka m ga-enyefe ya n'aka.' **28**
 "Ma gi onwe gi, Nwa nke mmadu, buo amuma kwuo, 'Ihe
 ndi a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi
 kwuru megide ndi Amon n'ih i kwa emo ha: "Lee mma
 agha, lee mma agha, nke a miputara maka oke ogbugbu. E
 hichaziela ya mee ka o di nkọ iripia, ka o na-egbu amuma
 dika amuma egbe eluigwe. **29** N'agbanyeghi ohu ugha nke
 a na-ahu banyere unu, na a jutakwala ase ugha banyere
 unu, a ga-etinye ya n'olu ndi mmebi iwu ahụ a gaje igbu
 egbu, bu ndi ubochi ha rurula, ndi oge ita ahuhu ha
 zukwara. **30** "Mighachinu ya n'obo ya. N'ebe ahụ e kere
 unu n'ala nna nna unu ha, Aga m ekpe unu ikpe. **31** Aga
 m awukwasị unu onuma m, kukwasikwa unu ikuku nke
 oke iwe m. Aga m ewere unu nyefee n'aka ndi na-eme ihe
 ike, ndi bu oka na ila mmadu n'iyi. **32** Unu ga-aghokwa
 mmanu a na-awunye n'oku. A ga-awusikwa obara unu
 n'ala unu. O dikwaghi onye ga-echeta unu ozo, n'ih na
 mu onwe m bu Onyenwe anyi ekwuola."

22 Okwu nke Onyenwe anyị ruru m ntị, sị: **2** “Ma gị onwe gị, Nwa nke mmadu, ị ga-ekpe ya ikpe? Ị ga-ekpe obodo ọbara a ikpe? Mgbe ahụ, ị ga-eguzogide ya ihu n’ihu mee ka ọ mara ihe arụ niile o mere. **3** Ị ga-asị, Otu a ka Onye kachasị ihe niile elu, bụ Onyenwe anyị na-ekwu: Gị obodo nke na-ewetara onwe gị mbibi n’ihi ọbara niile a na-awụsi n’etiti gị, na arụsị niile i ji na-emerụ onwe gị. **4** Lee ka i si bụrụ onye ikpe mara n’ihi ọbara ị wụsiri. Leekwa ka i si bụrụ onye e merurụ emerụ site n’arụsị niile ị kpurụ. I jirila aka gị mee ka ọgwụgwụ gị dị nso, leekwa na ọgwụgwụ gị dị nso, leekwa na ọgwụgwụ gị abịala n’ezie. N’ihi ya, aga m eme gị ka ị bụrụ ihe nkọcha nye mba niile, na ihe ịkwa emo nye mba dị iche iche. **5** Ndị nọ gị nso na ndị nọ gị ebe dị anya ga-achị gị ọchi, gị obodo rurụ arụ, na nke juputara n’ogbaaghara. **6** “Lee ka ndịisi Izrel nọ n’ime gị si e ji ike ha nwere na-awụsi ọbara. **7** A na-elelị nne na nna n’ime gị. Ndị mbịarambịa ka e ji anya ike na-emegbu. Ndị na-enweghị nna na ndị inyom di ha nwurụ ka a na-akpagbu, na-emejọkwa. **8** I lelịala ihe nsọ m niile, merụọkwa ụbọchị izuike m niile. **9** Ndị nkwo, ndị na-awụsi ọbara nọ n’ime gị. Ndị nari nri n’ihu arụsị niile dị n’elu ugwu, na ndị na-eme omume rurụ arụ nọkwa n’ime gị. **10** N’ime gị ka ndị na-akwaso nwunye nna ha iko dị, n’ime gị ka ndị na-awakpo ụmụ nwanyị mgbe ha nọ na nsọ ha, bụ mgbe ha nọ n’ọndụ adighị ọcha. **11** N’ime gị ka otu nwoke na-eme ihe arụ ya na nwunye onye agbataobi ya, onye ọzọ na-enweghị ihere emerụọla nwunye nwa ya, onye ọzọkwa, emerụkwala nwanne ya nwanyị, bụ ada nke nna

ya mụrụ. **12** E nwekwara ndị na-anara ego gbuo mmadụ ibe ha n’ime gi. Gi onwe gi na-anarakwa ndị i binyere ego ụma buru ibu, na-esitekwa n’aka ike na-anara ndị mmadụ ihe ha. I chefuokwala m. Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bụ Onyenwe anyị kwubiri. **13** “Lee, aghaghị m ịkụkọta ọbụ aka m abụọ n’ihi uru nke na-ezighị ezi i na-eri, na ọbara niile nke i wụsiri n’etiti gi. **14** Obi gi ọ ga-esikwa ike? I ga-eguzokwa n’ụbọchị m ga-ekpe gi ikpe? N’ihi na mụ onwe m bụ Onyenwe anyị ekwuola. Aga m emezukwa ya. **15** Aga m achusa unu n’etiti mba niile, fesaa unu n’etiti mba niile. Aga m emekwa ka adighi ọcha unu kwusi. **16** Mgbe e mere ka i ghara idi nsọ n’anya ndị mba di iche iche, i ga-amatakwa na mụ onwe m bụ Onyenwe anyị.” **17** Mgbe ahụ, okwu Onyenwe anyị ruru m nti, si, **18** “Nwa nke mmadụ, ụlọ Izrel aghoqlara m ihe efu. Ha niile aghoqla ọla, na gbamgbam, na igwe, na ọla opu a hapuru n’okụ. Ha bụ nnoo ihe efu nke ọlaocha. **19** N’ihi ya, otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bụ Onyenwe anyị kwuru: ‘N’ihi na unu niile aghoqla ihe efu, aga m achikota unu n’ime Jerusalem. **20** Dika a na-achikota ọlaocha, na ọla, na igwe, na opu, na gbamgbam, tinye ha n’oke oku ka ha gbazee, otu a ka m ga-esite n’iwe m na onuma m chikotaa unu n’ime obodo ahụ gbazee unu. **21** Aga m achikota unu, fukwasị unu oku nke onuma m, mee ka unu gbazee n’ime ya. **22** Dika ọlaocha si agbaze n’okụ, otu a ka unu ga-esi gbazee n’ime ya. Unu ga-amatakwa n’ezie na mụ onwe m bụ Onyenwe anyị awukwasila unu iwe m.” **23** Ozokwa, okwu Onyenwe anyị ruru m nti, si, **24** “Nwa nke mmadụ, gwa ala ahụ okwu, ‘I bụ ala nke a

na-emebeghi ka o di ocha, maobu mmiri izokwasị ya n'ubochi onuma.' 25 E nwere izuzu ojoo nke ndi umu eze no n'ime ya, dika odum nke na-agbo uja na-adogbu anu o na-eri eri, ha na-eripia ndi mmadu. Ha ewerela aku ha na ihe ha niile di oke onuahia, mekwa ka umu nwanyi na-enweghi di baa uba n'etiti ya. 26 Ndi nchujaja ya na-enupu isi n'iwu m niile, mee ka ihe nsọ m niile gharakwa idi nsọ, n'ebe nsọ m. Ha adighi akpakwa oke n'etiti ihe di nsọ na ihe na-adighi nsọ. Ha na-ezi ndi m na ihe di iche obula adighi n'etiti ihe di ocha na ihe na-adighi ocha. Ha adighi akpokwa ubochi izuika m ihe obula. N'ihia ya, e mere ka m ghara idikwa nsọ n'etiti ha. 27 Ndisi no n'ime gi dika nkita ohia na-adogbu anu o gbutara. Ha na-awusi obara, ime ka mkpurubi mmadu laa n'iyi n'ihia uru akpa ha. 28 Ndi amuma ha eteela nzu n'oru ha niile site n'ohu ugha n'igba afa ugha mgbe ha na-ahughi ohu obula. Ha na-asị, 'Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi siri,' mgbe Onyenwe anyi na-ekwughi ihe obula. 29 Ndi ala a na-eji aka ike na-apunara ndi ozo ihe ha nwere na-ezuka ohi. Ha na-emegbu ndi ogbenye na ndi no na mkpa, na-emegbukwa ndi obia site n'uzo ekpeghị ikpe ziri ezi. 30 "Achoro m otu onye n'etiti ha bu onye nke gawuzi mgbidi ogige, guzokwa n'ihu m ikwuchite onu ala a, ka m ghara ila ala a n'iyi, ma o dighi onye m huru. 31 N'ihia ya, aga m awukwasị ha onuma m, jirikwa iwe m di oku rechapu ha. Aga m ebokwasikwa ahuhu niile nke mmehie ha, n'isi ha, otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi kwubiri."

23 Okwu nke Onyenwe anyị ruru m ntị, sị m, **2** “Nwa nke mmadu, ọ dị ndị inyom abụọ nke otu nne mụrụ. **3** Ha ghọrọ ndị akwuna n’ala Ijpt site na mgbe ha bụ agboghọ. N’ala ahụ, a bịagidere ara ha aka, pịakwa ọnu ara agboghọ ha aka n’onodu igwuri egwu. **4** Aha nke okenye bụ Ohola. Aha nwanne ya nwanyị bụ Oholiba. Ha burijị nkem, ha mutakwara m umu ndi nwoke na ndi nwanyị. Ohola bụ Sameria, Oholiba bukwa Jerusalem. **5** “Ohola na-agba akwuna mgbe ọ ka bụ nkem. O nwere aguu ikwa iko n’ebe ndi niile ọ huru n’anya no, bụ ndi dike n’agha nke ndi Asirja, **6** ndi yi uwe anunu, ndiji ochichi na ndi ochiagha, ha niile bụ umu okorobia mara mma n’ile anya, na ndiji agha, ndi ikom na-amakwasị n’elu inyinya. **7** O weere onwe ya nyefee n’aka ndi ikom Asirja ogugo ha kachasi elu dika onye akwuna, merokwa onwe ya site n’ife arusi di iche iche nke onye obula aguu ya gurụ obi ya. **8** Ma ọ hapughị mmuo akwuna ahụ di n’ime ya, bụ nke o bidoro n’Ijpt, nke bụ na mgbe ọ bụ agboghọ ya na ndi ikom dinakoro, ha na-apikwa ọnu ara agboghọ ya aka, na-awukwasikwa aguu nke ochicho ojoo ha n’ahụ ya. **9** “N’ihi nke a enyefere m ya n’aka ndi ahụ huru ya n’anya, bụ ndi Asirja, ndi aguu ha na-agu ya. **10** Ha gbara ya otọ, ha kporo umu ya ndi ikom na ndi inyom, ma ya onwe ya ka ha were mma agha gbuo. N’uzo di otu a, ọ ghoro ihe akuko ilu n’etiti ndi inyom niile, a takwara ya ahuhu. **11** “Oholiba bụ nwanne ya nwanyị huru ihe ndi a, ma n’ime aguu ihe ojoo nke gurụ ya nakwa igba akwuna, ọ kpara agwa joro njo kari nke nwanne ya nwanyị. **12** Ya onwe ya kwa, aguu umu Asirja gurụ ya, bụ ndiji ochichi, na

ndị ọchịagha, ndị dike n'agha yi uwe agha dika o kwesiri, ndị ikom na-amakwasị n'elu ịnyinya, ha niile bụ ụmụ okorobia dī mma n'ile anya. **13** Ahurū m na ya onwe ya merụkwara onwe ya; ha abụọ si otu ụzọ aga. **14** “O gara n'ihu tūkwasi ihe n'igba akwuna ya kari. Ọ hurū onyinyo ndị ikom atunyere n'ahụ aja, bụ onyinyo nke ndị Kaldia e ji ihe chara uhie uhie seputa, **15** ha kere ihe okike n'ukwu ha nakwa akwa okike n'isi ha; n'ile anya ha niile dika ndiisi ụgbọ agha ndị Babilon, Kaldia bụ ala amurū ha. **16** Ngwangwa ọ na-ele ha anya, agụ ha gurū ya, o zipurū ha ndị ozi na Kaldia. **17** Mgbe ahụ ndị Babilon bjakwutere ya, n'elu ihe ndina ihunanya, n'ime agụ nke anụ ahụ ha, ha merurū ya. Mgbe ha mesiri ka ọ burū ihe rurū arū site n'ikwa iko, o si n'ebe ha nọ wezuga onwe ya n'onodu iso ha oyi. **18** Mgbe ọ gara n'ihu na-akwa iko n'ezoghi ezo na-ekpughekwa otọ ya, elepurū m ya anya n'ih i iso oyi, dika m mere lepukwara anya site n'ebe nwanne ya nwanyị nọ. **19** Ma ọ gara n'ihu na-akwa iko kari, dika ọ na-echeta ndu akwuna o biri n'Ijpt mgbe ọ bụ agboghọ. **20** N'ebe ahụ, agụ ndị ikom ya na ha na-akwa iko gurū ya, bụ ndị anuahụ ha dika nke ịnyinya ibu, ndị ihe ha na-anyuputa dikwa ka nke ịnyinya. **21** Ya bụ, na-agụ ndu ojoo nke i biri mgbe i bụ agboghọ na-agusi gi ike, mgbe i nọ n'Ijpt ebe a na-abigide gi aka n'ara, ebe apikwara onu ara nta gi aka. **22** “N'ih i nke a, gi Oholiba, nke a ka Onye kachasi ihe niile elu, bụ Onyenwe anyi kwuru: Aga m akpali ndi ahụ hurū gi n'anya megide gi, bụ ndi ahụ ihe ha na-amasikwaghi gi ozọ. Aga m esi n'akuku niile kpota ha, megide gi. **23** Ndị Babilon, ndi Kaldia niile, ndi ikom

Pekod, ndị Shoa, na ndị Koa, na ndị Asīrīa niile ha na ha soo. Ụmụ okorobia niile di mma ile anya, ha niile bu ndi na-achi achi na ndi ochiagha, ndiisi na-agba inyinya, na ndi ikom okwa ha di elu, ha niile ga-anokwasị n'elu inyinya. **24** Ha ga-eji ngwa agha di iche iche, ugboala nke agha na otutu igwe ndi mmadu di iche iche; ha ji ota ukwu na ota nta, kpurukwa okpu agha igwe, were onodu gburugburu gi n'akuku obula, imegide gi. Aga m enyefe gi n'aka ha, ka ha taa gi ahuhu, ha ga-atakwa gi ahuhu dika usoro ikpe ha si di. **25** Aga m edo ekworo nke iwe m megide gi, ha ga-eji iwe na onuma mesie gi ike. Ha ga-ebipu imi unu na nti unu, ndi fodukwara n'ime unu ga-anwu site na mma agha. Ha ga-achikoro umu unu ndi ikom na ndi inyom puo, unu ndi nke foduru ka oku ga-erepia. **26** Ha ga-eyipu gi uwe oma gi niile, chikoro ihe icho mma gi niile. **27** N'uzo di otu a, a ga-eme ka agu ochicho ojo nke anuahụ na ikwa iko, bu nke i bido n'ala Ijpt kwusi. I gaghị enwekwa agu ile ihe ndi a niile anya maobu chetakwa Ijpt n'uche gi. **28** "N'ih na otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi kwuru: Lee, ana m aga iwere gi nyefee n'aka ndi ahụ kporo gi asi, bu ndi ahụ i wezugara onwe gi site n'ebe ha no n'ih iso oyi. **29** Ha ga-esite n'ikpo asi mesie gi ike, punara gi ihe niile i nwere nke i dogburu onwe gi n'oru n'ih ha. Ha ga-ahapu gi ka igbara oto ihu na azu, mgbe ahụ ihere nke igba akwuna gi ga-aputa ihe. Agu nke ochicho ojo na ikwa iko gi **30** emeela ka ihe ndi a biakwasị gi, n'ih na agu mmekorita n'ebe mba ndi ozo guru gi, i jikwa arusi ha meruo onwe gi. **31** I gbasoro nzo ukwu nwanne

gị nwanyị, n’ihi ya, aga m ewere iko ya tinye gị n’aka. **32** “The ndị a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi kwuru: “Iko nwanne gị nwanyị ka i ga-anụ bu iko sara mbara ma dikwa omimi; nke ga-eme ka i ghọọ onye a na-achị ọchị na onye a na-akwa emo, n’ihi na ọ na-anagide ihe di ukwu. **33** I ga-ejuputa n’inubiga mmanya oke na iru ujū, n’ihi iko mbibi na ntikposi, bu iko nke nwanne gị nwanyị bu Sameria. **34** I ga-anụ ya, nuchaa ihe di n’iko ahụ. I ga-atapiakwa iberibe ya niile, dokasiakwa ara gị abụ. Ekwuola m. Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi kwubiri. **35** “N’ihi ya, ihe ndi a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi kwuru: Ebe ọ bu na i chefuola m, gbakuta m azu gi, i ga-ata ahuhu niile ruuru gi n’ihi mmehie, aguu ochicho ojojo na igba akwuna gi.” **36** Onyenwe anyi sirị m, “Nwa nke mmadu, i ga-ekpe Ohola na Oholiba ikpe? Mgbe ahụ, guzogide ha mee ka ha mara ihe aru niile ha na-eme. **37** N’ihi na ha akwaala iko, obara juputakwara n’aka ha, ha na arusi ha kwakwara iko. Ha jikwa ọ buladi umu nke ha mutaara m chuo aja nsure oku nye ha. **38** Ihe ozọ ha mere m bu nke a: Ha meruru ebe nsọ m n’otu ubochi ahụ ha mere ka ubochi izuike m gharakwa idi nsọ. **39** N’ihi na n’otu ubochi ahụ ha ji umu ha chuo aja nye arusi ha, bukwu ubochi ha batara n’ulonso m meru ya. Ihe di otu a ka ha mere n’ulonso m. **40** “O bughị naani nke a, ha zigara ndi ozi ikpo ndi ikom na-esi ebe di anya bia, mgbe ha biara, n’ihi ha, i sachara ahụ gi nke oma, tee ihe n’anya gi, yirikwa ezigbo ihe icho mma gi. **41** I noduru n’elu ihe ndina e doziri nke oma, na tebul e doro n’usoro dikwa

n'ihu ya nke i dọbara ihe nsure oku na-esi isi utu na mmanu oliv bu nke m n'elu ya. **42** "Olu igwe mmadu ndi obi di utu na-ada gburugburu ya n'ime ulo, e sitekwara n'ozara bubata ndi nubigara mmanya oke, ha na otutu ndi ozo, Ha gbanyekwara nwanyi a na nwanne ya nwanyi mgbaka na nkwoji aka ha, yinyekwa ha okpueze mara mma n'isi. **43** Mgbe ahụ, ihe m kwuru banyere nwanyi ahụ ikwa iko riri ahụ bu nke a, 'Ugbu a, ka ha mesoo ya mmeso dika onye na-agba akwuna, n'ihu na nke ahụ ka o bu.' **44** Ha bara dinakwuru ya. Dika ndi ikom si abakwuru nwanyi akwuna, otu a ka ha si bakwuru umu nwanyi ndu ojojo a bu Ohola na Oholiba. **45** Ma ndi ikpe ezi omume ga-ama ha udi ikpe a na-ama ndi inyom na-akwa iko na ndi na-awusikwa obara. N'ihu na ha bu ndi na-akwa iko, na ndi obara di n'aka ha. **46** "Ihe ndi a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi siri, aga m akpokota igwe ndi mmadu ga-emegide ha, nyefee ha n'aka oke ihe egwu, nakwa ihe nluta n'agha. **47** Mkpokota mmadu ahụ ga-atu ha nkume, werekwa mma agha gbudasia ha. Ha ga-egbu umu ha ndi ikom na umu ha ndi inyom, kpokwaa ulo ha niile oku. **48** "Otu a, aga m eme ka ibi ndu ojojo kwusi n'ala ahụ, ka esi otu a adu ndi inyom niile aka na ntị, ka ha hapu igbaso nzo ukwu gi. **49** I ghaghị ita ahuhu n'ihu ndu ojojo nke ikwa iko gi, hukwaa ahuhu n'ihu mmehie niile nke ikpo isiala nye arusi. Mgbe ahụ i ga-amata na mu onwe m bu Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi."

24 O ruo n'afu nke itoolu, n'onwa nke iri, n'ubochi nke iri, okwu nke Onyenwe anyi ruru m ntị, si, **2** "Nwa nke

mmadu, detuo ubochi taa n'akwukwo, n'ih na o bu taa ka eze Babilon gbara Jerusalem gburugburu. **3** Ugbu a, turo ndi a na-enupu isi ilu a, gwa ha: 'Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi kwuru: "Sikwasinu ite ahụ n'oku; sikwasị ya kunyekwanu mmiri n'ime ya. **4** Tinyenu anu a boru abo n'ime ya. Tinye anu di mma, apata ya na aka ya. Tinyekwa okpukpu ndi ahụ di mma n'ime ya. **5** Werenu naani ndi kachasi mma na ndi ahoputara site n'igwe ewu na aturu, kwajuokwa nku n'okpuru ya maka okpukpu ndi ahụ, mee ya ka o gbo o nke oma, sie okpukpu ndi ahụ n'ime ya. **6** "N'ih na Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi siri, "Ahuhu diri obodo ahụ a na-awusi obara n'ime ya. E, ahuhu diri ite ahụ nchara di n'ime ya, nke a na-apughị isachapu nchara ya. Weputasianu ha n'otu n'otu. Ka a hapu ifekwa nza mgbe a na-eme nke a. **7** "N'ih na obara o wusiri di n'etiti ya. O bukwa n'elu nkume ka a wusiri ya. O bughị n'elu ala efu, ebe e nwere ike jiri aja kpochie ya. **8** O bu n'ih ikpali onuma na ibo obo ka m ji hapu obara ahụ n'elu nkume, ebe a na-apughị iji aja kpochie ya. **9** "Ya mere, ihe a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi na-ekwu, "Ahuhu diri gi obodo ahụ na-awusi obara. Mu onwe m ga-akwanyekwa nku di ukwu n'oku. **10** Chikotaa nku di ukwu, mnyekwanu oku. Jirinu uda di iche iche sizie anu ahụ nke oma; surekwaanu okpukpu ya oku. **11** Sinyekwanu ite ahụ ihe na-adighi n'ime ya n'oku, tutu ruo mgbe o nuru oku, chagharia, gbazee ihe niile na-abughị ola di n'ime ya ga-asoputasi, nchara ya ga-agwusikwa. **12** Ndogbu n'oru niile a emeghi ka nchara

ahụ puo. O buladi oku di ukwu ahụ a kwanyere n'okpuru ya emeghi ka o gbazee. **13** "Ugbu a, adighi ocha gi sitere na ndu ojo nke ikwa iko gi. N'ihi na m agbaljala ime ka i di ocha, ma i kweghi adi ocha site na mmeru gi, i gaghị adikwa ocha ozọ tutu ruo mgbe onuma m megide gi zuruoke. **14** "Mu onwe m bu Onyenwe anyi ekwuola ya. Oge m ji emezu ihe m kwuru eruola. Agaghị m ahapu imezu ya. Agaghị m eme ebere maobu weghachi aka m azu. A ga-ekpe gi ikpe dika omume na obibi ndu gi si di. Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi kwubiri ya." **15** Okwu Onyenwe anyi ruru m nti, si, **16** "Nwa nke mmadu, ana m aga iwere ihe otiti napu gi onye ahụ ihe ya na-atọ gi uto. Ma mgbe o mere, i gaghị eti aka n'obi maobu kwaa akwa. Anya mmiri agakwaghị esi gi n'anya puta. **17** I nwere ike sọ ude, ma asusila ya ike. I gaghị eru uju n'ihi onye nwuru anwu. Kechie isi gi, yirikwa akpukpokwu gi, ekpuchila egbugbere onu gi, maobu rie nri ndi na-eru uju na-eri." **18** Agwara m ndi mmadu okwu a n'ututu, ma n'anyasi nwunye m nwuru. N'ututu echi ya, emere m ihe niile dika e siri nye m ya n'iwu. **19** Mgbe ahụ, ndi mmadu sirị m, "I gaghị agwa anyi ihe ihe ndi a putara? Gini mere iji eme omume di otu a?" **20** Ya mere a sirị m ha, "Okwu nke Onyenwe anyi bjakwutere m, **21** Gwa ulo Izrel, 'Ihe ndi a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi na-ekwu: Ana m aga ime ka ebe nsọ m ghara i di nsọ, bu ebe e wusiri ike nke unu ji na-anya isi, ihe na-amasi anya unu, nke ihe banyere ya na-atọ obi unu uto. Umụ unu ndi ikom na ndi inyom, ndi unu hapuru ga-ada site na mma agha. **22** Mgbe ahụ,

unu ga-eme dika m mere. Unu agaghị ekpuchi egbugbere onụ unu, maobu rie nri ndi na-eru uju kwesiri iri. **23** Ihe ikechi isi unu ga-adigide n'isi unu, akpukpokwu unu ga-adikwa n'ukwu unu. Unu agaghị akwa akwa maobu tie aka n'obi, kama unu ga-ata ahụ n'ihhi mmehie unu, sukwa ude n'etiti onwe unu. **24** Izikiel ga-aburu unu ihe imaatụ. Unu ga-emekwa dika o mere mgbe ihe ndi a mezuru. Unu ga-amata n'ezie na mu onwe m bu Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi.' **25** "Ma gi, nwa nke mmadu, n'ubochi ahụ m napuru ha ebe ha siri ike, nke bu onu ha na ebube ha, na ihe anya ha na-achosi ike; na ihe na-atọ obi ha uto, na umu ha ndi ikom na umu ha ndi inyom, **26** n'ubochi ahụ, o bu onye na-agba oso ndu ga-agbakwute gi ikoro gi ihe mere. **27** N'oge ahụ, i ga-asaghe onu gi. Gi na onye ahụ na-agba oso ndu ga-ekwurita okwu. I gaghị anokwa juu ozo. N'ihhi ya, i ga-aghoro ha ihe iribama. Ha ga-amatakwa na mu onwe m bu Onyenwe anyi."

25 Okwu Onyenwe anyi ruru m nti, si, **2** "Nwa nke mmadu, chee ihu gi n'ala umu Amon buo amuma megide ha. **3** Gwa ndi Amon, 'Nurun okwu nke Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi. Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi kwuru: N'ihhi na i siri "Aha!" megide ebe nsọ m mgbe e meruru ya na megide ala Izrel, mgbe e mere ka o toboro n'efu, na mgbe a dotara ndi Juda n'agha duru ha gaa mba ozo dika ohu, **4** n'ihhi ya, aga m ewere gi nyefee n'aka ndi si n'owuwa anyanwu puta, ka i buru ihe nketa ha. Ha ga-ewu ebe obibi n'etiti gi, rie mkpuru ubi gi, nukwa mmiri ara ehi gi. **5** Aga m eme ka

obodo Raba ghọọ ebe ịta nri nye ịnyịnya kamel, meekwa
 ka ala Amọn ghọọ ebe igwe ewu na aturu na-amakpu.
 Mgbe ahụ, ị ga-amata na mụ onwe m bụ Onyenwe anyị. **6**
 N'ihina otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bụ Onyenwe
 anyi na-ekwu: N'ihina ị kuru aka gi, zoọ ukwu gi n'ala
 gidim, ma sitekwa n'ikpo asi nke obi gi nuri onu megide
 ala Izrel, **7** n'ihina ya, lee, aga m esetipu aka m megide gi,
 were gi nyefee n'aka otutu mba, ndi ga-aluta gi n'agha.
 Aga m eme ka ị gwusia, mee ka ị hapu idikwa ozo. Aga m
 ala gi n'iyi. Ị ga-amatakwa na mụ onwe m bụ Onyenwe
 anyi.” **8** “Ihe ndi a ka Onye kachasi ihe niile elu, bụ
 Onyenwe anyi na-ekwu, ‘N'ihina Moab na Sia siri, “Lee,
 Juda adirila ka mba ndi ozo niile,” **9** n'ihina nke a, aga
 m emeghe akuku Moab, site n'obodo nke nsotu oke ala
 ya niile, bụ Bet-Jeshimot, Baal-Meon na Kiriatem, nke
 bụ ebube nke ala ahụ. **10** Aga m ewere Moab na Amọn
 nyefee ha n'aka ndi ga-esi n'owuwa anyanwu puta, ka o
 buru nke ha. N'uzo di otu a, a gaghị agukwa maobu cheta
 Amọn n'etiti mba niile. **11** Aga m ata Moab ahuhu. Mgbe
 ahụ, ha ga-amatakwa na mụ onwe m bụ Onyenwe anyi.”
12 “Ihe ndi a ka Onye kachasi ihe niile elu, bụ Onyenwe
 anyi na-ekwu, ‘N'ihina Edom bororo onwe ha obo megide
 ulo Juda sitekwa n'ibo obo ha buru ndi ikpe mara, **13** n'ihina
 nke a, otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bụ Onyenwe
 anyi kwuru: Aga m esetipu aka m megide Edom, gbuo ndi
 bi n'ime ya, ma mmadu ma anumanu. Aga m eme ka o
 togboro n'efu. Ndi niile bi n'ala ahụ site na Teman ruo na
 Dedan ka a ga-eji mma agha gbuo. **14** O bụ site n'aka ndi
 nke m Izrel ka m ga-esi bo obo megide Edom, ha ga-

emeso ndi Edom dika iba uba nke iwe m na onuma m si di, ha ga-amata ihe ibo obo bu, otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi kwubiri.” 15 “Ihe ndi a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi kwuru: ‘N’ihi na ndi Filistia esitela na mmuo nke ibo obo, na mmuo ikpo asi nke di ha n’obi booro onwe ha obo, choo ila ha n’iyi. 16 Ya mere, ihe a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi kwuru, ana m aga isetipu aka m megide ndi Filistia. Aga m ebipu ndi Keret, bibie ndi ahụ niile bi n’onu mmiri osimiri. 17 Aga m esite n’oke onuma boo ha obo site na ita ha ahuhu. Mgbe ahụ ha ga-amata na mu onwe m bu Onyenwe anyi, mgbe m ga-abogwata ha obo.”

26 N’ubochi nke mbu n’onwa, n’afọ nke iri na otu, okwu nke Onyenwe anyi rutere m nti si, 2 “Nwa nke mmadu, Taja anuriala onu n’ihi odida Jerusalem. O na-ekwukwa na-asi, ‘Ahaa, agbajuela obodo ahụ bu onu uzo e si eje mba di iche iche. Onu uzo ama ya niile egherekwala oghe nye m. Ugbo a, e mebirila ya, ihe ga-agara m nke oma karja.’ 3 N’ihi ya, ihe ndi a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi na-ekwu: Lee, ana m eguzo imegide gi Taja. Aga m emekwa ka otutu mba bilie biakwas gi dika ebili mmiri nke oke osimiri. 4 Ha ga-etida mgbidi Taja niile, kwadakwa ulo elu ya niile. Aga m akochapu aja mgbidi ya dakporo adakpo mee ka ala ahụ gho ala nkume nkume. 5 O ga-aghokwa ebe ndi oku azu na-agbasa ugbo ha n’etiti oke osimiri. N’ihi na mu onwe m ekwuola ya. Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi kwuputara. O ga-aghokwara mba niile di

iche iche ihe a kwatara n'agha. **6** Ma a ga-eji mma agha laa ụmụada ya bi n'elu ala n'iyi. Mgbe ahụ, ha ga-amata na mụ onwe m bụ Onyenwe anyị.” **7** “N’ihi na otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bụ Onyenwe anyị kwuru: Aga m esite na mgbago ugwu kpota Nebukadneza eze Babilon, onye bụ eze ndi eze, o ga-achi otutu ndi agha na ụgbọala, na ndi na-agba inyinya bilie imegide Taia. **8** O ga-ebu ụzọ jiri mma agha bibie ndi gi bi n'elu ala. O ga-agbakwa obodo gi gburugburu, wulie mgbidi agha ya elu, imegide mgbidi obodo gi. O ga-ewelikwa ota agha ya elu. **9** O ga-echezikwa ihe agha e ji akwatu mgbidi n'ebe mgbidi gi di, jiri ngwa agha ya kwada ulo elu gi niile. **10** Inyinya ya ga-adi otutu nke ga-eme ka ha jiri uzuzu kpuchie gi. Mg bidi gi ga-ama jijiji n'ihi oke uzu nke inyinya agha ndi a, na ụgbọ agha, na wagon inyinya na-adokpu ga-eme, mgbe ha na-abata n'onu ụzọ ama gi, di ka mgbe otutu mmadu na-abanye n'ime obodo e tidara mgbidi ya. **11** O ga-eji ukwu inyinya ya niile zoto okporozo gi niile, jirikwa mma agha gbuchapu ndi gi niile. Ogidi niile nke ike gi ga-adaru ala. **12** Ha ga-akwara aku gi niile, na ihe ahia gi niile dika ihe ha dotara n'agha. Ha ga-akwatu mgbidi gi niile, na ulo oma gi niile, kpokotaa osisi gi niile, na nkume niile, na ngwongwo niile n'abaghi uru wunye ha n'ime osimiri. **13** Aga m emekwa ka uzu nke abụ gi niile kwusi. A gaghị anukwa uda ubo akwara gi ozo. **14** Aga m emekwa ka ala gi ghoo ala nkume nkume, nke ihe na-adighi n'ime ya. I ga-abukwa ebe ndi oku azu ga-agbasa ụgbu ha. O dighi onye ga-ewuzi gi ozo. Mụ onwe m bụ Onyenwe anyị ekwuola ya. Otu a ka Onye kachasi

ihe niile elu, bu Onyenwe anyi kwubiri. **15** “Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi na-agwa Taija, O bu na agaghi anu mkpotu odida gi na mba ndi ahụ niile di n’onu mmiri osimiri, mgbe ndi e meruru ahụ ga nasu ude n’oge a na-egbu ndi bi n’ime gi? **16** Mgbe ahụ, ndi ndu n’obodo ndi ahụ niile di n’onu mmiri osimiri ga-esi n’ocheeze ha ridata. Ha ga-eyipu uwe mwuda ha, yipusikwa uwe ha niile a kpara nke oma. Ha ga-anodu odu n’ala na-ama jijiji site n’oke egwu n’ihi ihe ha huru dakwasiri gi. **17** Ha ga-ebulikwa abụ akwa banyere gi, si gi, “Lee ka i si laa n’iyi, gi obodo a maara aha ya, nke ndi na-ejehari n’osimiri bi n’ime ya. Na mbu, i bu obodo nke idi ike ya putara ihe n’osimiri niile, gi na ndi bi n’ime gi. I na-emenyekwa ndi bi n’ime ya egwu. **18** Ugbu a, lee na ala niile di n’onu mmiri nke osimiri na-ama jijiji n’ihi odida gi. O buladi agwa etiti niile ka ujo juru obi n’ihi nkwalu a kwaturu gi.’ **19** “Ihe a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi kwuru: Mgbe m mere ka i ghoo obodo togboro n’efu, dika obodo niile nke mmadu nabighi, mgbe m mekwara ka ogbu mmiri nke oke osimiri biakwasi gi, mgbe otutu mmiri ya kpuchiri gi, **20** mgbe ahụ ka m ga-eme ka i ridaruo n’ala mmuo, gi na ndi narida n’olulu, ka i jekwuru ndi mgbe ochie. Aga m eme ka ebe obibi gi buru n’okpuru ime ime ala, ka i diri ka obodo ndi ochie ahụ e tikporo etikpo. Gi na ndi ahụ naridaru n’olulu. I gaghị esitekwa n’ebe ahụ loghachi ibia isoro ndi di ndu birikwa. **21** Aga m eme ka ogwugwu gi buru ihe a ga-atu egwu. I gaghị adikwa. A ga-achọ gi, ma

agaghị achọta gị. Otu a ka Onye kachasị ihe niile elu, bụ Onyenwe anyị kwubiri ya.”

27 Okwu Onyenwe anyị ruru m ntị, sị, **2** “Nwa nke mmadụ, bulie abụ akwa banyere Taia, **3** sị ya, gị oke obodo dị n’ọnụ oke osimiri, onye bụ onye ahia nke mba niile dị n’ọnụ osimiri. ‘The ndị a ka Onye kachasị ihe niile elu, bụ Onyenwe anyị kwuru: “Gị onwe gị, bụ Taia, nasị, “Ezuru m oke n’ima mma.” **4** I meela ka oke ala gị dirị n’etiti oke osimiri. Ndị wuru gị emeekwala ka ima mma gị zuo oke. **5** Osis e ji wuo ahụ ụgbọ gị sitere n’osisi junipa nke si Senia; ọ bụkwa osisi sida nke si Lebanon ka e ji jidesie ihu ụgbọ ahụ ike. **6** Osisi ook nke si Bashan ka e ji mee ụmara gị niile. Osis e si Saipros bubata ka e ji wuo ala ụgbọ gị, jirikwa ọdụ machie ya n’ọndụ ichọ ya mma. **7** Ezi akwa ọcha a kpara nke ọma, nke e si Ijipt bubata, ka e ji mee ọkọlọtọ gị. Akwa ndo gị bụkwa akwa na-acha anụnụ anụnụ, na odo odo, nke e si n’obodo ọnụ mmiri Elisha bubata. **8** Ndị ikom si Saidon na Avad bụ ndị na-akworo gị ụgbọ mmiri gị. Ndị nka ndị ikom gị, gị Taia, nọ n’ụgbọ dika ndị ọka n’ikwo ụgbọ mmiri. **9** Ndị okenye na ndị nka Gebal a maara aha ha nọ n’ime ụgbọ mmiri gị. Ọrụ ha bụ imechisi oghere ọbula dị n’ụgbọ ahụ. Ụgbọ mmiri niile na ndị na-anya ha na-abata n’ọnụ mmiri gị n’ihi izu ihe ahia gị. **10** “Ndị ikom Peshia na Lidiya, na Put, jere gị ozi dika ndị agha n’usuu ndị agha gị. Ha kokwasiri ọta ha na okpu agha igwe ha n’aja ulọ gị, na-ewetara gị ebube. **11** Ndị ikom Avad, na Helek bụ ndị na-eche mgbidi gị n’akukụ niile. Ndị ikom Gamad na-eche nche n’ulọ elu gị niile e wusiri ike. Ha konyekwara

ọta ha n'usoro na mgbidi gi, ime ka ima mma gi zuo oke. **12** "Tashish bu onye ahia gi, n'ih i ba uba nke akw gi. O bu olaocha na igwe, na gbamgbam, na opu, ka ha ji akwu gi ugwo ihe ha si n'aka gi zuru. **13** "Ndi Griis, Tubal na Meshek, bukwa ndi ahia gi. Ha na-ebutere gi ndi ohu, na ihe e ji bronz kpuo, iji kwuo gi ugwo ihe ha si n'aka gi zuru. **14** "Otu a kwa ndi ikom Bet Togama jikwa inyinya ugbo, na inyinya agha, na inyinya ibu na-agbanwere ihe ha zuru. **15** "Ndi ahia si na Dedan bukwa ndi ahia gi. Otu a kwa otutu ndi bi n'onu mmiri bukwa ndi ahia gi. Ha ji odu, na osisi eboni kwuo gi ugwo ihe ha zuru gi. **16** "Ndi Aram ka gi na ha zuru ahia n'ih i otutu ngwa ahia gi. Ha na-ejikwa nkume di oke onu tokwoisi na akwa e sijiri esiji odo odo, na akwa a kpara nke oma, na ezi akwa ocha, na koral, na nkume oke onuahia rubi na-akwu gi ugwo ihe ha zuru gi. **17** "Ndi Juda na ndi Izrel niile bukwa ndi ahia gi. Ha na-eji oka wiiti nke si n'obodo Minit, ya na shuga, na mmanu anu, na mmanu, na mmanu otite na-akwu gi ugwo ihe ha zuru gi. **18** "Damaskos bukwa ndi ahia gi, n'ih i otutu ngwa ahia na uba ihe ndi i nwere ire ere. O bukwa mmanya si Helbon, na aji anu di ocha nke esi Zaha weta, **19** na mmanya a gbara n'udu n'udu nke si Uzal, na igwe nwupuru enwupu, na kashia, na kalamus, ka ha ji akwu gi ugwo ihe ha zuru gi. **20** "Dedan bu onye ahia gi n'akwa a na-agbasa n'elu inyinya anokwas i odu. **21** "Arebja na umu eze niile nke Keda bukwa ndi ahia gi. O bu umu aturu, na ebule, na mkpi, ka gi na ha n'azurita na-erekwa. **22** "Ndi ahia Sheba, na Raama, bukwa ndi ahia gi. Ha ji uda di iche iche na nkume di oke onuahia, na

ọlaedo akwụ gi ụgwọ ihe ha zuru. **23** “Ndi Haran, Kanne na Eden, na ndi ahia Sheba, Asho na Kilmad, bu ndi gi na ha zuko ahia. **24** Ha na-eweta uwe mara mma di iche iche, na akwa e tejiri anunu anunu, na akwa a kpara nke oma, na kapeeti mara mma di iche iche, nke e ji udo kpazie nke oma, nke e tejiri n’udi dikwa iche iche n’oma ahia gi. **25** “Ugbọ mmiri niile nke Tashish bu ndi na-ebu ihe ahia gi. I juputara n’ihe ahia, gi obodo di n’etiti mmiri. **26** Ndi na-anyagharị ụgbọ mmiri gi na-ebuba gi n’osimiri. Ma ifufe siri ike nke si n’owuwa anyanwu ga-etiwasi gi n’etiti osimiri. **27** Akụ gi niile, na ngwa ahia gi niile, na ihe izu ahia gi niile, na ndi niile na-arụ ọrụ n’ụgbọ mmiri gi, na ndi na-anya ụgbọ mmiri, ma ndi na-edozi ụgbọ mmiri gi, ma ndi na-azu ahia gi, ma ndi agha gi niile, ha na ndi niile no n’ime ụgbọ gi ka mmiri ga-eri n’etiti mmiri, n’ubochi ahụ ụgbọ gi ga-emikpu. **28** Ala niile di n’onu mmiri ga-ama jijiji mgbe ndi oka ụgbọ mmiri gi ga-eti mkpu akwa. **29** Ndi niile na-anya ụgbọ mmiri, na ndi oka ụgbọ niile nke oke osimiri, ga-esitekwa n’ụgbọ ha rịdata guzo n’elu ala. **30** Ha ga-eti mkpu akwa, ha ga-akwa akwa nke ukwu, werekwa aja wukwasị onwe ha n’isi, na-aturukwa onwe ha na ntụ. **31** Ha ga-akpuchapu agiri isi ha, yirikwa akwa mkpe, kwaa akwa n’ihi idi ilu nke mkpuruobi ha. Ha ga-etikwa aka ha n’obi. **32** Mgbe ha ga na-eti mkpu akwa na-erikwa uju n’ihi gi, nke a bu abụ akwa a ga-abụ banyere gi, “Onye ka e mere ka o dere duu ka e si mee obodo Taja, nke osimiri gbara gburugburu?” **33** Mgbe e si n’ime gi na-ebupusi ihe ahia gi, e ji ha na-enyeju mba di iche iche afo. E sitekwara

n'akụ gị dị ukwuu na ngwa ahịa gị mee ka ọtụtụ ndị eze nke ụwa bụrụ ọgaranya. **34** Ugbu a, mmiri e riela gị, ọ bụ n'okpuru osimiri ka ị togbọ. Akụ gị niile na ihe ahịa gị niile, na ndị niile nọ n'ime gị esorola gị laa n'iyi. **35** Ihe ndị a niile ga-eju ndị bi n'ala ọnụ mmiri osimiri niile anya. Ndị eze ha niile tụtụkwara egwu nke ukwuu; ihu ha gbarụkwara agbarụ site n'egwu. **36** Ndị ahịa nke mba dị iche iche na-efufe isi ha, n'ihị na ihe mere gị dị egwu. Ị laala n'iyi ruo ebighị ebi.”

28 Okwu Onyenwe anyị ruru m ntị, sị, **2** “Nwa nke mmadụ, gwa eze Taja, ‘Ihe ndị a ka Onye kachasị ihe niile elu, bụ Onyenwe anyị sịrị: “N’ihị nganga nke juru gị obi, ị na-ekwu sị, “Mụ onwe m bụ chi, mụ onwe m na-anọkwasi n’ocheeze nke otu chi, nke dị n’etiti oke osimiri niile.” Ma gị onwe gị bụ mmadụ efu, ị bughị chi, ọ bụ ezie na ị na-eche na ị mara ihe dika chi. **3** Ị maara ihe karịa Daniel? Ọ bụ na o nweghị ihe e zoro ezo n’ebe ị nọ? **4** Ị werela amamihe gị na nghọta gị nwetara onwe gị akụ, tụtụkọba ọlaedo na ọlaọcha, n’ime ụlọakụ gị dị iche iche. **5** E, mmụta n’izụ ahịa gị emeela ka ị ghọọ ọgaranya, n’ihị akunụba inwere ị bụrụla onye na-akpa nganga. **6** “Ya mere, nke a bụ ihe Onye kachasị ihe niile elu, bụ Onyenwe anyị na-ekwu; “ebe ọ bụ na ị gurụ onwe gị dika onye maara ihe onye maara ihe dika chi, **7** ana m aga ikpobata ndị mba ọzọ megide gị, bụ mba kachasị mba niile dị iche iche njọ na-enweghị obi ebere. Ha ga-amipụta mma agha ha megide ịma mma gị na amamihe gị, ha ga-adụwakwa ebube nke mma gị. **8** Ha ga-eme ka ị rịdaruo n’olulu nke ala mmụọ. Ị ga-anwụ ọnwụ ike n’etiti oke osimiri niile. **9**

Mgbe nke a mere, i ga-asị, “Mụ onwe m bụ chi,” n’ihu ndị ahụ na-egbu gi? Ma gi onwe gi bụ mmadụ efu, i bughị chi, n’aka ndị ahụ na-egbu gi. **10** I ga-anwụ ọnwụ dika ndị a na-ebighị ugwu, site n’aka ndị ọbia. Mụ onwe m ekwuola, otu a ka Onye kachasị ihe niile elu, bụ Onyenwe anyị kwubiri.” **11** Okwu nke Onyenwe anyị rutere m ntị, si, **12** “Nwa nke mmadụ, bulie abụ akwa banyere eze Taja ma gwa ya, ‘Ihe a ka Onye kachasị ihe niile elu, bụ Onyenwe anyị kwuru, “Gi onwe gi bụ akara izuoke, i juputara na amamihe na i ma mma. **13** I nọ n’Iden, n’ubi Chineke a gbara ogige. N’ebe ahụ ka e ji nkume di oke ọṅahia ndị a chọọ gi mma, rubi, na topaazi, na emeraludu, na krisolait, na ọniks, na jasper, na safia, na tokwosisi, na beril. A ronyere nkume ndị a niile n’ime ọlaedo. Ọ bụkwa n’ubochi ahụ e kere gi ka e doziri ha. **14** Ahoputara m gi mee gi ka i buru cherub, ọrụ ahụ e doro gi iche iru. Ọ bụ n’ugwu nsọ Chineke ka i na-anọ, na-ejegharikwa n’etiti nkume ndị ahụ na-acha oku. **15** I bụ onye na-enweghi ita uta n’uzo gi niile site n’ubochi e kere gi, tutu ruo mgbe a huru ajo omume n’ime gi. **16** Site n’iba uba nke ozuzu ahia gi i ghorọ onye na-eme ihe ike, si otu a mehiekwa. N’ihi ya, esi m n’ugwu Chineke chupu gi, n’ihi adighi nsọ gi. Esitekwara m n’etiti nkume oku ndi ahụ chupu gi, gi cherub na-ekpuchi ekpuchi. **17** Obi gi juputara na nganga n’ihi i ma mma gi, i mere ka amamihe gi buru ihe ruru aru n’ihi ebube nke i ma mma gi. N’ihi ya, achudara m gi, tuo gi n’ala, mee ka i buru ihe nlere anya nye ndi eze niile. **18** N’ihi otutu mmehie gi, na izu ahia aghugho gi, i meela ka ulonso gi niile ghoo ihe ruru aru. N’ihi ya,

emere m ka oku si n'etiti gi puta, repia gi. Ka i ghoo ntu n'elu ala, n'ihu ndi ahụ niile na-ele gi anya. **19** Ndi niile maara gi ka ihe ndi a juru anya, n'ihina i ghoola ihe oke egwu. I laala n'iyi ruo ebighi ebi.” **20** Okwu Onyenwe anyi ruru m nti, si, **21** “Nwa nke mmadu, chee ihu n'ebe Saidon di buo amuma megide ya, **22** ma kwuo, ‘Ihe ndi a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi kwuru, “Mu onwe m na-emegide gi, gi Saidon, n'etiti unu ka m ga-egosiputa otuto m. Unu ga-amata na mu onwe m bu Onyenwe anyi mgbe m mere ka ahuhu dakwasị unu, n'ime unu, a ga-anwaputa na m bu onye di nsọ. **23** Aga m ezite ajo oria na-ele efe, nke ga-emegide ya, meekwa ka obara juputa n'okporozo ya niile. Ndi e gburu egbu ga-ada n'ime ya, site na mma agha nke ga-abiakwasị ya n'akuku niile. Mgbe ahụ, ha ga-amata na mu onwe m bu Onyenwe anyi. **24** “Ulo Izrel agaghị enwekwa mba kporo ha asi gbara ha gburugburu ndi dika uke, nke na-adu adu, na ogwu nke na-egbu mgbu. Ha ga-amatakwa na mu onwe m bu Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi. **25** “Ihe ndi a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi kwuru: Ndi Izrel ga-aloghachi biri n'ala nke aka ha ozo, ala nke m nyere nna ha Jekob ohu m. N'ihina aga m esite na mba niile ha gbasasiri chikotaa ha, si otu a gosi mba niile nke uwa idi nsọ m. **26** Ha ga-ebi n'ala a na ntukwasị obi. Ha ga-ewu ulo, kuo ubi vaini, birikwa na-atughi egwu obula. Mgbe m piachara mba niile di ha gburugburu utari, bu mba ndi ahụ mekpara ha ahụ, mgbe ahụ, ha ga-amata n'ezie na mu onwe m bu Onyenwe anyi Chineke ha.”

29 N'afọ nke iri, n'ọnwa nke iri, n'ụbọchị nke iri na abụọ, okwu nke Onyenwe anyị ruru m nti, si, **2** “Nwa nke mmadụ, chee ihu gi n'Ijpt buo amụma megide Fero bu eze Ijpt, na ala Ijpt niile. **3** Gwa ya okwu, si, ‘Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi siri: “Lee, mu onwe m na-emegide gi, Fero eze Ijpt, gi onye bu ogologo anu ojojo ahụ na-amakpu n'etiti mmiri iyi. N'ihina i siri, “O bu m nwe Naiil, o bukwa mu onwe m mere ya nye onwe m.” **4** Ma aga m etinye nko n'agba gi, mee ka azu niile nke iyi gi niile rapara n'akpirikpa gi. Aga m adoputa gi site n'etiti iyi gi niile, mee ka azu niile rapara n'akpirikpa gi. **5** Aga m ahapu gi na azu niile nke osimiri iyi gi n'ozara, ebe ahụ ka unu ga-anọ nwuo n'ala ubi, a gaghi eli unu eli maobu tutu unu, n'ihina emeela m ka unu buru nri nye anu ohia niile, na nnunu niile. **6** Mgbe ahụ, ndi niile bi n'Ijpt ga-amata na mu onwe m bu Onyenwe anyi. “I dirila ka mkpanaka achara n'ebe ulo Izrel no. **7** Mgbe ha jidere gi n'aka, i nyajiri dowaa ha ubu ha. Mgbe ha dabeere na gi, i gbajiri mee ka ha ghara inwekwa ike iguzosi ike n'ukwu ha. **8** “N'ihina ya, otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi kwuru: Lee, aga m eme ka mma agha biakwasi gi, aga m ebipukwa mmadu na anumanu niile di n'ime gi. **9** Ala Ijpt ga-agho ebe togboro n'efu; ha ga-amatakwa na mu onwe m bu Onyenwe anyi. “N'ihina i siri, “Osimiri Naiil bu nke m. O bu m kere ya.” **10** N'ihina ya, aga m edo onwe m megide gi, megidekwa osimiri gi. Aga m ala Ijpt niile n'iyi site na Migdol ruo Aswan, ruokwa n'oke ala ha na ndi Kush. **11** O dighi ukwu anumanu maobu mmadu ga-agafe n'ime

ya, agaghị ebikwa n'ime ya ruo mgbe iri afọ anọ gasiri.

12 Aga m emekwa ka ala Ijipt buru ebe togboro n'efu n'etiti mkpomkpo ala niile, obodo ya niile ga-atogboro n'efu iri afọ anọ n'etiti obodo ndi e mere ka ha laa n'iyi. Aga m achusasi ndi Ijipt n'etiti mba niile, fesaa ha n'ala niile. **13** "Ozokwa, Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi siri, n'ogwugwu iri afọ anọ ahụ, aga m achikotakwa ndi Ijipt site n'ebe niile ha gbasara. **14** Aga m emekwa ka ndi ya niile laghachi n'ala Patros, ala ebe a muru ha. Ma Ijipt agaghị abukwa alaeze a maara nke oma ozo. **15** O ga-abu alaeze di nnoo ala kari alaeze niile. O dikwaghị mgbe ozo o ga-eweli onwe ya elu kari mba ozo niile. Aga m emekwa ka ha di nta, nke ha agaghị inwe ike achikwa mba niile ozo. **16** Ijipt agaghị abukwara ulo Izrel ihe ntukwasị obi, kama o ga-aburu ha ihe iji cheta mmehie ha mere mgbe ha lere anya enyemaka site n'aka ya. Mgbe ahụ, ha ga-amata na mu onwe m bu Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi." **17** O ruo, n'iri afọ abuo na asaa, n'onwa mbu, n'ubochi nke mbu, ka okwu nke Onyenwe anyi ruru m nti, si, **18** "Nwa nke mmadu, Nebukadneza bu eze Babilon mere ka ndi agha ya luso Taja ogu n'ebe o di ukwu. Isi niile obula ka e mere ka o kwochasia, ubu niile kwa echihara echihia. Ma ya na ndi agha ya anataghị ugwo oru obula, n'agha ahụ o buru megide Taja. **19** N'ihia nke a, Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi na-ekwu si: Lee, ana m aga inye Nebukadneza eze Babilon ala Ijipt. O ga-akworo akunuba ya, o ga-azacha ma burokwa ihe niile nke di n'ala ahụ. Ha ga-abukwa ugwo oru nke ndi agha ya. **20**

Enyefeela m ala Ijipt n'aka ya, ka ọ buru ugwo oru n'ih
oru ya, n'ih na ya na ndi agha ya ruru m ya. Otu a ka
Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi kwubiri.” 21
“N'ubochi ahụ, aga m eme ka otu mpi puputara ulo Izrel.
Aga m asaghekwa onu gi n'etiti ha. Mgbe ahụ, ha ga-
amata na mu onwe m bu Onyenwe anyi.”

30 Okwu Onyenwe anyi ruru m nti, si, 2 “Nwa nke
mmadu, buo amuma sika, ‘Otu a ka Onye kachasi ihe
niile elu, bu Onyenwe anyi na-ekwu, “Kwasienu akwa ike
ma si, “Ewoo, n'ih ubochi ahụ!” 3 N'ih n'ubochi ahụ
adila nso, Ubochi nke Onyenwe anyi abiala nso, ubochi
igwe ojii, ubochi ga-ewetara mba di iche iche mbibi.
4 Mma agha ga-abiakwasị Ijipt, ihe mgbu ga-adakwasị
Kush. Mgbe ndi e gburu egbu ga-abu aja di n'ala, a ga-
ekpokorokwa akunuba ya, mebikwaa ntala ya. Ala ya ga-
abukwa ihe e bibiri ebibi. 5 Kush na Libiya, Lidiya na ndi
Arebja niile gwara ogwa, Kub na ndi mba ogbugba ndu
ahu, na Ijipt ga-eso daa site na mma agha. 6 “O bu ihe a
ka Onyenwe anyi kwuru: “Ndi niile na-akwagide Ijipt ga-
ada, nganga niile nke ike ya ga-agwusika. Site na Migdol
ruo n'Aswan, o bu site na mma agha ka ha ga-ada n'ime
ya. Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi
kwubiri. 7 Ha ga-atogboro n'efu, n'etiti ala niile togboro
n'efu. Obodo ha niile ga-abu mkpomkpọ ebe, n'etiti otutu
obodo e bibiri ebibi. 8 Mgbe ahụ, ha ga-amata na mu
onwe m bu Onyenwe anyi, mgbe m tinyesiri oku n'Ijipt,
mgbe m gwepjara ndi niile na-enyere ya aka. 9 “N'ubochi
ahụ, aga m ezipu ndi ozi ndi ga-eji ugbo di iche iche, ka
ha gaa menye ndi Kush egwu, bu ndi onwe ha juru afo.

Oke egwu ga-ejidekwa ha n'oge ahụ n'ih ihe dakwasiri Ijipt, n'ih ihe ndi a aghaghi imezu. **10** "Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi kwuru, "Aga m esite n'aka Nebukadneza eze Babilon bibie igwe ndi agha Ijipt niile. **11** Ya onwe ya na ndi agha ya, bu mba kachasi mba niile njo na-enweghi obi ebere, ka a ga-akpobata ka ha bia bibie ala ahụ. Ha ga-amiputa mma agha ha megide Ijipt, werekwa ozu ndi e gburu egbu tusasia n'ala ahụ. **12** Aga m eme ka osimiri Najil taa. O ga-aghokwa ala kporo nkụ. Aga m ewerekwa ala ahụ resi mba ndi ojojo. Aga m ala ala ahụ na ihe niile di n'ime ya n'iyi. O bukwa ndi mba ozo ka m ga-eji mee ya. Mu onwe m bu Onyenwe anyi ekwuola ya. **13** "Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi kwuru, "M ga-ala arusi niile n'iyi, mekwaa ka ihe niile a kpuru akpu di na Memfis kwusi. Onye eze agakwaghi adi ozo n'Ijipt, aga m emekwa ka egwu juputa n'ala ahụ niile. **14** Aga m emekwa ka Patros togboro n'efu. Aga m etinye oku na Zoan, ma taa Tibs ahuhu. **15** M ga-awukwasị Pelusium onuma m, bu ebe siri ike nke Ijipt, m ga-ebipukwa igwe ndi Tibs niile. **16** Aga m amanye oku n'Ijipt, Pelusium ga-anọ n'oke ihe mgbu. A ga-eji ike tipia Tibs. Memfis ga-anogidekwa n'onodu ojojo ubochi niile. **17** Umụ okorobia Heliopolis na Bubasti ganwu site na mma agha. Obodo ndi a niile ga-abukwa ndi a dotara n'agha. **18** Ubochi ahụ ga-agba ochichiri na Tapanhis mgbe m ga-agbaji yoku Ijipt, n'ebe ahụ ka mpako nke ike ya ga-agwusi. Igwe ojii ga-ekpuchi ya, a ga-adotakwa obodo nta ya niile n'agha. **19** Aga m eme ka Ijipt taa ahuhu di ukwu, ka ha mata n'ezie na mu onwe

m bụ Onyenwe anyị.” 20 O ruo, n’afọ nke iri na otu ya, n’ụbọchị nke asaa, n’ọnwá nke mbụ, okwu nke Onyenwe anyị ruru m ntị, sị, 21 “Nwa nke mmadụ, agbajielá m ogwe aka Fero, eze Ijìpt. Lee, o nwebeghị onye gbara ya ọkpụkpụ, ma ọ bụkwanụ kee ya ihe, ka o sie ike ọzọ ijide mma agha. 22 N’ihi ya, nke a ka Onye kachasị ihe niile elu, bụ Onyenwe anyị sịrị: Lee, mụ onwe m na-emegide Fero bụ eze Ijìpt. Aga m agbaji ogwe aka ya abụọ, ma nke siri ike ma nke gbajiri agbaji na mbụ. Aga m emekwa ka mma agha ya si n’aka ya dapụ. 23 Aga m achusa ndị Ijìpt n’etiti mba niile tusaakwa ha n’obodo niile, 24 meekwa ka ogwe aka abụọ nke eze Babilon sie ike. Aga m etinye mma agha m n’aka ya, ma ogwe aka abụọ nke Fero ka m ga-agbajisi. Mgbe ahụ, Fero ga-asụ ude n’ihu eze Babilon dika onye e merurụ ahụ. 25 Aga m eme ka ogwe aka abụọ nke eze Babilon sie ike; ma ogwe aka Fero ga-akpọnwụ. Mgbe ahụ, ha ga-amatakwa na mụ onwe m bụ Onyenwe anyị, mgbe m tinyere mma agha n’aka eze Babilon, na mgbe o setipurụ ya imegide Ijìpt. 26 Aga m achusa ndị Ijìpt n’etiti mba niile, fesaa ha n’ala niile. Mgbe ahụ, ha ga-amata na mụ onwe m bụ Onyenwe anyị.”

31 O ruo, n’afọ nke iri na otu, n’ọnwá nke atọ, n’ụbọchị nke mbụ ya, okwu nke Onyenwe anyị ruru m ntị, sị, 2 “Nwa nke mmadụ, gwa Fero eze Ijìpt na ndị agha ya niile okwu sị ha, “Olee onye ahụ yiri gị n’idị ukwu? 3 Tulee n’obi gị ihe gbasara Asirija, nke bụ oke obodo bụrukwa mba a maara aha ya. Ọ dī ka osisi sida nke Lebanon, nke juputara n’alaka mara mma, nke otutu alaka ya na-enye ndo, nke dī ezi ogologo, nke alaka onu ya topuru tokaria

osisi ọhịa niile. **4** O nwetara mmiri mere ka o buo ibu, na isi iyi mmiri miri emi nke mere ka o too ogologo. Iyi ha niile na-asọ n'okpuru ya. Ebe ahụ ka ha si ezipu ụzọ mmiri ndị na-enye osisi ndị ọzọ dị n'ọhịa mmiri. **5** N'ihia ya, o toro tokarịa osisi niile n'ogologo. Ngalaba ya bara ụba, alaka ya topụkwara ogologo n'ihia ịdị ukwu nke mmiri ha na-enweta. **6** N'alaka ya niile ka anụ ufe niile nke eluigwe na-akpa akwụ, n'okpuru ndo nke alaka ya niile ka ụmụ anụ ọhịa niile mụrụ ụmụ, oke mba niile dị iche iche bikwara n'okpuru ndo ya. **7** Ọ mara mma n'ịdị ukwu ya, n'ogologo nke alaka ya n'awasa, n'ihia na mgbọrọgwụ ya mibara emiba n'ebe mmiri dị ukwu. **8** Osisida niile dị n'ubi Chineke a gbara ogige erughị ya n'ọtụtụ. Ọ dighị osisi junipa niile nwere ngalaba a ga-eji tūnyere nke ya, osisi plenu niile adighikwa ka alaka ya, ọ dighikwa osisi dị n'ubi Chineke a gbara ogige, nke yiri ya n'ima mma ya **9** Emere m ya ka ọ maa mma site n'ịba ụba nke alaka o nwere, ọ bụ ihe ekworo nye osisi niile nọ n'Iden n'ubi Chineke a gbara ogige. **10** “N'ihia ya, ihe ndị a ka Onye kachasi ihe niile elu, bụ Onyenwe anyi kwuru: N'ihia na o toro ogologo tokarịa osisi ọhịa niile, n'ihia na ọ nyara isi banyere ọndụ ịdị ogologo ya karịa ndị ọzọ, **11** Eweere m ya nyefee n'aka onye ahụ na-achị mba niile, ka o mesie ya ike, dika ịba ụba nke ajoyomume ya si dị. Ewezugakwara m ya n'akukụ. **12** Mba ahụ kachasi mba niile njọ na-enweghị obi ebere gbuturu ya, hapụ ya ka ọ togboro n'ala. Ngalaba ya dara n'elu ugwu ukwu niile nakwa n'ime ndagwurugwu niile. Alaka ya kwa dajisiri danyesia n'ime ebe niile gbawara agbawa nke

ala mmiri si eru. Mba niile nke ụwa sitere n'okpuru ndo ya pụta wezuga onwe ha. **13** Ụmụ nnụnụ niile bere n'elu ukwu osisi ahụ dara ada, n'etiti alaka ya niile ka ụmụ anụ ọhịa b́ara biri. **14** Ya mere, ka osisi niile nke dị n'akụkụ mmiri gharakwa eto ogologo, maọbụ ka ọnụ ọnụ ya ghakwara ịdị elu karịa alaka ndị ahụ bara ụba. Nyekwa na ọ dīkwaghị osisi ọbụla na-enwetazu mmiri nke ga-etoru osisi ndị ahụ n'ogologo. N'ih i na edebela ha nye ọnwụ, nye ịrịdaru n'okpuru ụwa, n'etiti ndị mmadụ ndị na-arịda n'olulu omimi ahụ. **15** “Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, b́ Onyenwe anyị kwuru: N'ụbọchị ahụ e mere ka ọ rịdaruo n'ala mmụọ, a kwusiri m ogbu mmiri niile were ha kpuchie ya. A kwusiri nsogharị nke mmiri, meekwa ka ịba ụba nke mmiri ya niile kwusi. N'ih i ya, eyinyere m Lebanon uwe mkpe, osisi niile nke ọhịa kponwukwara n'ih i ya. (Sheol h7585) **16** Emere m ka mba niile maa jijiji n'egwu n'ih i ọdida ya, mgbe m tonyere ya na ndị ahụ na-aga n'olulu n'ime ala mmụọ. Mgbe ahụ, a kasiri osisi niile mara mma obi, b́ osisi ndị ahụ dī n'ogige Iden, na osisi ọma niile nke Lebanon, ndị nke mgborogwu ha na-enweta mmiri nke ọma. (Sheol h7585) **17** Ha onwe ha kwa, dika sida ukwu ahụ, sokwaara gbadaruo n'ala mmụọ, gakwuru ndị niile eji mma agha gbuo, ha na ndị ikom ji mma agha b́ ndị biri n'okpuru ndo ya n'etiti mba dī iche iche. (Sheol h7585) **18** “Olee osisi dī n'I den a ga-eji tonyere gi n'ima mma, na n'idi ebube? Ma gi onwe gi kwa, na osisi ndị a niile dī n'I den ka a ga-eme ka unu rịdaruo n'okpuru ụwa. I ga-edina n'etiti ndị a na-ebighi ugwu, gi na ndị eji mma agha gbuo. “Nke a b́ Fero na usuu

ndị agha ya niile, otu a ka Onye kachasị ihe niile elu, bụ Onyenwe anyị kwubiri.”

32 N’afọ nke iri na abụọ, n’ọnwá nke iri na abụọ, n’ụbọchị nke mbụ ya, okwu nke Onyenwe anyị rutere m ntị, sị, **2** “Nwa nke mmadụ, buliere Fero bụ eze Ijpt, abụ akwa sị ya, “Ị dị ka ọdum n’etiti mba niile. Ị dịkwa ka ogologo anụ ọjọọ na-anọ n’osimiri. I na-akpugharị onwe gị n’ime mmiri. I ji ụkwụ abụọ na-agbarụ mmiri, na-emekwa ka mmiri iyi niile gbarụọ. **3** “Otu a ka Onye kachasị ihe niile elu, bụ Onyenwe anyị sịrị, “Aga m eji ọtụtụ ndị dị ukwu n’ọnuogugu gbasaa ụgbụ m n’elu gị. Ha ga-adọkpụkwara gị n’ime ụgbụ m. **4** Aga m atụsa gị n’ala, n’ọhịa ka m ga-atufukwa gị, meekwa ka ụmụ nnụnụ niile nke eluigwe bekwasị gị. Aga m emekwa ka anụ ọhịa nke ụwa niile rijuo afọ n’anụ ahụ gị. **5** Aga m túsasịkwa anụ ahụ gị n’ugwu niile, werekwa ihe ọbụla fọdurụ n’ime gị mejuo ndagwurugwu niile. **6** M ga-eji ọbara gị na-asọ asọ dee ala niile dika mmiri ọ bụladị ruo n’ugwu niile, ebe niile mmiri si erufe ga-ejuputakwa n’anụ ahụ gị. **7** Mgbe m ga-emenyụ gị dika ọkụ, aga m ekpuchi ihu eluigwe, meekwa ka kpakpando niile jie nji. Aga m eji igwe ojii mechie ihu anyanwụ, ọnwá agakwaghị enye ihè ya. **8** Ihe niile nke na-enye ihè n’eluigwe ka m ga-eme ka ha jie nji n’elu gị, mee ka ọchịchiri gbachie n’ala gị niile, otu a ka Onye kachasị ihe niile elu, bụ Onyenwe anyị kwubiri ya. **9** Aga m eweta obi mgbawa n’etiti ndị mmadụ dị iche iche mgbe m ga-eme ka mbibi gị bịa n’etiti mba niile n’ime ala dị iche iche nke ị na-amaghị. **10** Aga m eme ka i ju ọtụtụ ndị mmadụ anya, ndị eze ha ga-ama jijiji

n'ụjọ maka gi mgbe m ga-efeghari mma agha m n'ihu ha. Onye ọbụla n'ime ha ga-ama jijiji na ntabi anya ọbụla n'ihu ndu ya n'ubochi ahụ, i ga-ada. **11** “N'ihu na nke a bu ihe Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi kwuru, “Mma agha nke eze Babilon ga-abiakwasị gi. **12** Usuu ndi agha gi ga-adakwa n'ihu mma agha nke ndi di ike, bu ndi mba ahụ kachasi mba niile njo. Nganga niile nke Ijipt na ndi ya, ka ha ga-egwepia. Ha ga-akwatu usuu ndi agha ha niile. **13** Aga m emekwa ka anumanu ya niile, nke na-ata ahijia n'akuku mmiri laa n'iyi. Ukwu mmadu, na ukwu anumanu agakwaghi agbaru mmiri ahụ ozo. **14** N'ihu ya, mmiri niile nke ya ga-adi ocha, na-asokwa dika mmanu. Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi kwuru. **15** Mgbe m bibiri Ijipt, kpochapukwa ihe niile di n'ime ya, mgbe m tidara ndi niile bi n'ime ya, ha ga-amata n'ezie na mu onwe m bu Onyenwe anyi.’ **16** “Nke a bu abụ akwa ha ga-aburu ya. Ndi inyom mba di iche iche ga-abu ya. Ha ga-abu ya n'ihu Ijipt na usuu ndi agha ya, otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi kwubiri.” **17** N'afọ nke iri na abuo ahụ, n'ubochi nke iri na ise nke onwa ahụ, okwu nke Onyenwe anyi rutere m nti si, **18** “Nwa nke mmadu, tie mkpu akwa n'ihu usuu ndi agha Ijipt niile, wezuga ha baa n'okpuru uwa ma ndi inyom mba di iche iche di ukwu, ha na ndi ahụ na-aridaru n'olulu. **19** Gwa ha okwu si ha, ‘Unu o nwere ihuoma kari ndi ozo? Lee, ihe na-eche gi bu olulu. O bukwa ndi a na-ebighi ugwu ka i ga-edinakwuru.’ **20** N'etiti ndi e ji mma agha gbuo ka ha ga-ada. Amiputala mma agha maka ya, ka a dokpuru ya na igwe ndi ya niile

puo. **21** Ndi dike nke ndi ndu dike ga-esite n'ala mmuo kwuo banyere Ijpt na ndi niile ha na ya di na mma, 'Ha aridatala, ha na-edina ala ha na ndi a na-ebighi ugwu, nakwa ndi niile ahụ e ji mma agha gbuo.' (Sheol h7585) **22** "N'ebe ahụ ka Asirja na ndi agha ya niile no; ili ndi niile o gburu egbu gbara ya gburugburu, bu ndi niile nwuru site na mma agha. **23** Ili ha di na nsotu niile nke olulu, ndi agha ya niile gbakwara ili ya gburugburu. E gbudala ndi niile mere ka oke egwu di n'ala ndi di ndu. Ndi a nwuru site na mma agha. **24** "N'ebe ahụ ka Elam na usuu ndi agha ya no gbaa ili ya gburugburu. Ha niile bu ndi e gburu egbu, ndi nwuru site na mma agha. Ndi niile mere ka oke egwu di n'ala ndi di ndu aridaruola n'olulu ahụ dika ndi a na-ebighi ugwu. Ha esorola ndi ahụ ridaruru n'ala mmuo keta oke n'ihere diri ha. **25** E meere ya ebe ndina n'etiti ndi nwuru anwu. Igwe mmadu ya nwuru anwu gbakwara ili ya gburugburu. Ha niile bu ndi a na-ebighi ugwu, ndi e ji mma agha gbuo, n'ih na-emere ka oke egwu ha di n'ala ndi di ndu, ma ha na-eburu ihere ha, ha na ndi ahụ na-aridaru n'olulu. Ha bu ndi e debere n'etiti ndi nwuru anwu. **26** "Meshek na Tubal nokwa n'ebe ahụ, ha na usuu ndi agha ha niile, gburugburu ili ha. Ha niile bukwa ndi a na-ebighi ugwu, ndi e ji mma agha gbuo, n'ih na ha mere ka oke egwu ha di n'ala ndi di ndu. **27** Ugbu a, e likoala ha na ndi a na-ebighi ugwu, bu ndi dike n'agha, ndi nwuru anwu, ndi ji ngwa agha ha gbadaa n'ime ili ha, ndi e hinyere ngwa agha ha n'okpuru isi ha, ebe ota ha dikwasiri n'okpukpu mgbe e tinyere ha n'ili. Ma n'ezie, ndi a bu dike n'agha mere ka oke egwu

dị n'ala ndị dī ndụ. (Sheol h7585) **28** “Ma gị onwe gị, bụ Fero, otu a ka a ga-esi gbajie gị, ị ga-edinakwa n'etiti ndị a na-ebighị ugwu, gị na ndị e ji mma agha gbuo. **29** “N’ebe ahụ ka Edom na ndị eze ya, na ndịisi ya niile nọ. N’agbanyeghị ịdị ike ha, ha na ndị e ji mma agha gbuo togboro n’ebe ahụ. Ha na ndị a na-ebighị ugwu so dinaa, bụ ndị na-arịdaru n’olulu. **30** “Ndịisi nke mba ndị ugwu, na ndị Sajdon niile nọ n’ebe ahụ. Ujọ niile nke ha sitere n’isiike ha menye ndị mmadụ egbochighị ha iketa oke n’ihere nke iso ndị e gburu egbu nwụọ. Ha soro ndị eji mma agha gbuo dinaa na-ebighị ugwu, buru ihere ha, ha na-arịdaru n’olulu. **31** “Fero na ndị agha ya niile ga-ahụ ndị a, ọ ga-enwe nkasiobi maka ndị ya niile, na usuu ndị agha ya niile ndị eji mma agha gbuo. Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bụ Onyenwe anyị kwuputara. **32** N’agbanyeghị na emeela m ka ọ gbasaa ujọ n’ala ndị dī ndụ, Fero na igwe mmadụ a niile ka a ga-eli n’etiti ndị a na-ebighị ugwu, ya na ndị ejiri mma agha gbuo. Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bụ Onyenwe anyị kwubiri.”

33 Okwu Onyenwe anyị ruru m ntị, sị, **2** “Nwa nke mmadụ, gwa ndị gị okwu sị ha, ‘Mgbe m wetara mma agha imegide mba obula, ma ndị ala ahụ ahoputa otu onye n’etiti ha mee ya ka ọ ghoro ha onye nche, **3** onye ga-ahụ mma agha ka ọ na-abiakwasị ala ahụ, ọ buru na o gbuo opi ike, idọ ndị bi na mba ahụ aka na ntị banyere mma agha nke na-abia, **4** ọ burukwa na onye obula anụ opi ike ahụ ma jụ inabatara onwe ya idọ aka na ntị ahụ, mma agha ahụ gbuo ya, obara ya ga-adikwasị ya n’isi. **5** N’ihi na ha nuru ụda opi nke idọ aka na ntị ahụ ma ha

geghi nti. O bu ha wetaara onwe ha ila n'iyi. A si na ha gere nti ha gaara azoputa ndu ha. **6** Ma o buru na onye nche elepu anya hu ndi agha ka ha na-abia hapu igbu opi ido ndi mmadu aka na nti, onwu ha di n'isi ya. Ha ga-anwu n'ime mmehie ha, ma aga m ajuta obara ha site n'aka onye nche ahụ.' **7** "Nwa nke mmadu, emeela m gi ka i buru onye nche nye ulo Izrel. N'ihia ya, gee nti n'ihie m na-ekwu, ka i dororo m ha aka na nti. **8** Mgbe m na-asị onye ajo omume, gi onye na-emebi iwu, i ghaghị inwu! O buru na i kwughi okwu, ime ka o chigharia site n'uzo ya puta, onye ahụ na-emebi iwu ga-anwu n'ihia mmehie ya niile, ma n'aka gi ka m ga-ajuta obara ha. **9** Ma o buru na i doo onye ajo omume aka na nti ka o chigharia site n'uzo ya puta, ma o meghi nke a, ha ga-anwu n'ihia mmehie ha, ma ndu gi onwe gi ka i zoputara. **10** "Nwa nke mmadu, gwa ulo Izrel, 'Otu a ka unu na-ekwu, "Njehie niile anyi na mmehie niile anyi adila arọ n'ahụ anyi. O bukwa n'ime ya ka anyi na-ata ahụ. Olee otu anyi ga-esi di ndu?" **11** Gwa ha, 'Dika m na-adi ndu, otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi kwuputara, onwu onye na-emebi iwu adighi ato m uto, kama o na-ato m uto mgbe onye na-emebi iwu sitere n'uzo ya chegharia diri ndu. Chigharianu, sitenu n'uzo ojo unu niile chigharia. N'ihia ginia ka unu ga-eji nwuo, unu bu ulo Izrel?' **12** "N'ihia ya, nwa nke mmadu, gwa ndi ala gi, 'Ezi omume nke onye na-eme ezi ihe agaghị azoputa ya ma o buru na o tugharia, mee ihe ojo. Otu a kwa, mmehie niile nke onye na-emebi iwu agaghị eme ka o laa n'iyi ma o buru na o chegharia puo site na mmehie.' **13** O buru na m asị onye ezi omume,

na ọ ghaghị ịdị ndụ, ma onye dị otu a atụkwasi obi n'ezị omume ya mee ajọ ihe, ọ dighị ihe ezi omume nke onye dị otu a mere nke a ga-echetakwa. Ha ga-anwụ n'ihị ajọ ihe ha mere. **14** Ma ọ bụrụ na m asị onye ajọ omume, 'Ị ghaghị ịnwụ,' ma onye ahụ esite na mmehie ya chigharịa, mee ihe ziri ezi na nke dị mma, **15** ọ bụrụ na o nyeghachi ihe ebe ọ naara n'aka ndị ọ gbazinyere ego, kwughachi ihe niile o zuuru n'ohi, gbasoo ụkpụrụ ahụ niile bụ nke na-enye ndụ, gharakwa ime ajọ omume; onye dị otu a aghaghị ịdị ndụ, ọ gaghi anwụ. **16** Ọ dighị mmehie niile nke onye ahụ mere nke a ga-echeta megide ya. N'ihị na o meela ihe ziri ezi na nke dika mma, ọ gaghi ịdị ndụ. **17** "Ma ndị gị na-asị, 'Ụzọ Onyenwe anyị ezighị ezi.' Ma ọ bụ ụzọ ha bụ nke na-ezighị ezi. **18** Ọ bụrụ na onye ezi omume esite n'ezị omume ya chigharịa malite ime ihe ojọ, ọ ga-anwụ maka ya. **19** Ma ọ bụrụ na onye ajọ omume esite n'ajọ omume ya chigharịa malite ime ihe ziri ezi na nke dị mma, ọ ga-adị ndụ site n'ime nke a. **20** Ma unu bụ ụlọ Izrel na-asị, 'Ụzọ Onyenwe anyị ezighị ezi.' Ma aga m ekpe onye ọbụla n'ime unu ikpe dika ụzọ ya si dị." **21** O ruo n'afọ nke iri na abụọ nke e mere ka anyị jee biri na mba ọzọ, n'ọnwá nke iri, n'ụbọchị nke ise nke ọnwá ahụ, otu onye n'ime ndị sitere na Jerusalem gbapụ bjakwutere m gwa m si, "Obodo ahụ adaala." **22** Ma n'anyasi, tupu onye ahụ gbapụrụ agbapụ abia, aka Onyenwe anyị ruru m ahụ, mee ka m nweekwa ike ikwu okwu ọzọ. **23** Mgbe ahụ, okwu Onyenwe anyị ruru m ntị, si, **24** "Nwa nke mmadụ, ndị ahụ bi n'ebe dakposiri adakposi n'ala Izrel na-asị, 'Ebrahim bụ otu nwoke, ma o nwetachara ala a niile! Ma

anyị dị ukwuu, n'ihị enyela anyị ala dika ihe nweta anyị.'

25 Ya mere, gwa ha, 'Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi kwuru: Ebe o bu na unu na-eri anu nke obara di n'ime ya, na-elekwasikwa arusi unu anya, na-awusikwa obara, o kwesiri ka unu nweta ala a? **26** Unu na-atukwasị obi unu na mma agha unu, unu na-eme ihe aru di iche iche, onye obula n'ime unu na-emeru nwunye onye agbataobi ya. O bukwa ala nke a ka unu ga-enweta?'

27 "Gwa ha nke a, 'Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi kwuru, dika m na-adị ndu, ndi niile foduru n'obodo ahụ e tikporo etikpo ga-anwucha site na mma agha. Ndi bi n'ohia ka anu ohia ga-atagbu. Ndi niile bi n'ogba na n'ebe niile e wusiri ike ga-anwu site n'oria. **28** Aga m eme ka ala unu ghoo ebe togboro n'efu. Nganga ya, na ike ya ga-agwusi. Obodo niile di n'ugwu Izrel ga-agho ebe e tikporo etikpo, mmadu agakwaghi esite n'ebe ahụ gafee ozo. **29** Ha ga-amakwa na mu onwe m bu Onyenwe anyi, mgbe m mesiri ka ala ahụ ghoo mkpomkpo ebe togboro n'efu, n'ihị ihe aru niile nke ha mere.' **30** "Ma gi onwe gi, nwa nke mmadu, ndi ala gi na-ekwu banyere gi n'akuku mgbidi ha na n'onu uzo ulo ha. Ha na-asirita onwe ha, 'Bianu ka anyi gaa nuru ozi sitere n'onu Onyenwe anyi.' **31** Ha na-abiakwute gi dika ndi mmadu si abia, ha na-anoro ala n'ihu gi na-anu ihe i na-ekwu ma ha anaghi emeputa ya n'omume: n'ihị na ha na-aji egbugbere onu ha na-egosi ihunanya, ma obi ha no naani na uru ojo ha ga-enweta. **32** N'anya ha, i dika onye ji ezigbo olu na-ekwe ukwe ihunanya, dika onye nwere olu utu, nke na-abu abu di utu, na onye maara ka e si eti

igba. Ha na-anụ ihe ị na-ekwu ma ha ejighi ya kporo ihe obula. **33** “Ma mgbe nke a biara na mmezu, n’ihi o ghaghi ibia, ha ga-amata na onye amuma anotula n’etiti ha.”

34 Okwu Onyenwe anyi ruru m nti, si, **2** “Nwa nke mmadu, buo amuma megide ndi ozuzu aturu Izrel niile, buo amuma si ha, ‘The a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi kwuru: Ahuhu na-adiri unu ndi ozuzu aturu Izrel, ndi na-enyeju naani onwe ha afo. O kwesighi ka onye ozuzu aturu lekotazie igwe aturu e tinyere n’aka ya anya? **3** Unu na-eri abuba ha niile, unu na-eyi uwe aji anu, na-egbu anu ndi mara abuba n’agbanyeghi na unu adighi elekota igwe ewu na aturu m ndi a. **4** Unu anaghi eme ka ndi na-adighi ike di ike, maobu gwoo ndi na-aria oria, maobu kechie onya ndi meruru ahụ. Unu adighi akpoghachite ndi kpafuru akpafu, maobu puo icho ndi furu efu. Kama naani aka ike ka unu ji na-achi ha. **5** N’ihi ya, ha agbasajala n’ihi na onye ozuzu aturu anoghi ya. Ha aghokwaarala anu ohia niile ihe oriri. **6** Igwe ewu na aturu nke m na-awaghari n’ugwu niile, na n’elu ugwu nta niile. O bukwa n’elu uwa niile ka ha gbasara. O dikwaghi onye na-aju ajuju banyere ha. O dikwaghi onye na-elenye anya n’ebe ha no. **7** “N’ihi nke a, unu ndi ozuzu aturu, nurunu okwu nke Onyenwe anyi: **8** Dika mu onwe m na-adi ndu, ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi kwuputara, ebe unu hapuru igwe aturu m na-enweghi onye ozuzu aturu, mee ka ha ghororo anu ohia ihe oriri, ebe unu na-achogharighi ha, kama unu no na-enyeju onwe unu afo, ma hapu igwe aturu m ka agu gbuo ha, **9** n’ihi ya, unu ndi ozuzu aturu, nurunu okwu nke

Onyenwe anyị: **10** Ihe ndị a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi kwuru, Ana m edo onwe m megide ndi ozuzu aturu niile. O bukwa n'aka ha ka m ga-ajuta ihe banyere igwe ewu na aturu m. Aga m eme ka ha kwusi i bu ndi na-azu igwe ewu na aturu m, ka ndi ozuzu aturu ndi a ghara izu onwe ha nri ozu. Aga m esite n'onu ha naputa igwe ewu na aturu m, ha agaghi abukwara ha nri ozu. **11** "N'ihia na Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi siru, mu onwe m ga-aji aka m puo gaa chogharia igwe aturu m. Mu onwe m kwa ga-elekota ha. **12** Dika onye ozuzu aturu si elekota igwe ewu na aturu ya anya, mgbe ha na ya no, otu a ka m ga-esi lekota igwe aturu m. Aga m anaputa ha site n'ebe niile ha gbasasiri gaa, n'ubochi igwe ojii na ochichiri ahu. **13** Aga m esite n'obodo niile, na mba niile ha no kpoghachi ha n'ala nke ha. Aga m azu ha nri n'elu ugwu niile nke Izrel, na n'akuku mmiri niile, ebe ala na-eweputa nri nke oma. **14** Aga m azu ha n'ebe ita ahijia mara mma, na n'elu ugwu niile nke Izrel. N'ebe ahu ka ha ga-amakpukwa n'udo. Ha ga-ata nri n'ebe ita ahijia mara mma nke elu ugwu Izrel. **15** O bu mu onwe m ga-abu onye ozuzu aturu nke aturu m niile. Aga m eme ka ha makpuru n'udo, otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi kwuputara. **16** Aga m achu ndi furu efu n'ime ha, ndi kpafuru akpafu, kpoghachite ha n'ulo. Aga m ekechi onya ndi meruru ahu, meekwa ka o di ike. Ma ndi mara abuba na nke ndi ahu di ike ka m ga-ala n'iyi. Aga m eji ikpe ziri ezi zuo ha. **17** "Ma unu onwe unu, umu igwe anu ulo m, otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi kwuru, aga m ekpe ikpe n'etiti aturu na

atụrụ, ebule na mkpi. **18** Ọ bụ unu ihe nta n'anya na unu na-ata nri kachasi mma? Unu ga-ejikwa ụkwụ zọtọsịa nke fọdụrụ? Ọ bụ unu ihe nta n'anya na unu na-añụ mmiri nke kachasi mma? Unu ga-ejikwa ụkwụ unu na-agbarụ nke fọdụrụ? **19** Ọ bụ ihe kwesiri ekwesi na igwe atụrụ m ga-ata nri unu zọtọrọ azọtọ, ma ñụọkwa mmiri unu gbarurụ agbarụ? **20** “N’ihi ya, nke a ka Onye kachasi ihe niile elu, bụ Onyenwe anyị siri ha, n’ezie, mụ onwe m ga-ekpe ikpe n’etiti atụrụ ndi gbara abuba, na atụrụ ndi a tara ahụ. **21** N’ihi na unu ji akụkụ ahụ unu, na ubu aka unu na-enupu ha. Unu jikwa mpi unu na-enupu ndi na-adighi ike, tutu ruo mgbe unu chusachara ha. **22** Lee, aga m azoputa igwe ewu na atụrụ m. Aga m ekpe ikpe n’etiti otu atụrụ na ibe ya. Ha agaghị aghokwa ihe oriri ozọ. Aga m ekpe ikpe n’etiti otu atụrụ na ibe ya. **23** Aga m edobe otu onye ozuzu atụrụ nke ga-elekota ndi m, ọ buladi ohu m Devid. Ya onwe ya ga-elekota ha, burukwa onye ozuzu atụrụ nye ha. **24** Ma mụ onwe m bụ Onyenwe anyị, ga-abu Chineke ha, ma ohu m Devid ga-abu onyeisi n’etiti ndi m. Mụ onwe m bụ Onyenwe anyị ekwuola ya. **25** “Mụ na ha ga-agba ndu udo. Aga m achupukwa anu ojo niile n’ala ha, ka ndi m nwee ike ibi n’udo n’ozara, ma rahukwa ura ọ buladi n’etiti oke ohia n’enweghi nsogbu. **26** Aga m agozi ndi m, goziekwa ebe obibi ha na ihe niile gbara ugwu nta m gburugburu. Aga m ezite mmiri ozuzo n’oge ya, n’ezie, ngozi ga-ezoro ha dika mmiri. **27** Osihi ohia ga-amị mkpuru ya, ala ga-eme ihe omume ya. Ndi m ga-anokwa n’udo n’ala ha na-atughị ujo. Ha ga-amatakwa na mụ onwe m bụ Onyenwe anyị, mgbe m tiasiri mkporo

yoku niile ha, naputa ha site n'aka ndi na-akpagbu ha. **28** Ha agaghi abukwa mba ndi ozọ na-apunara ihe ha nwere, maobu ndi anu ohia ga-adogbu. Ha ga-ebi na-atughị ujo, o dikwaghi onye ga-eme ka ha tọ egwu. **29** Aga m enye ha ala nke amaara nke oma n'ih ihe na-epuputa n'ime ya, ha agaghi abukwa ndi unwu mekpara ahụ n'ala ahụ ozọ, maobu ihe a na-akwa emo nke mba di iche iche. **30** Ha ga-amata na mu onwe m, bu Onyenwe anyi Chineke ha, na m na-anonyere ha, na ha onwe ha kwa, bu ulo Izrel, bu ndi m, otu a ka Onyenwe anyi Chineke kwuputara. **31** Unu bu igwe ewu na aturu m, aturu nke ebe ita nri m, mu onwe m bukwa Chineke unu. Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi kwubiri ya.”

35 Okwu Onyenwe anyi ruru m nti, si, **2** “Nwa nke mmadu, chee ihu imegide n'ugwu Sia, buo amuma megide ya, **3** si ya, ‘Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi siri: Mu onwe m na-eme gide gi, gi ugwu Sia. Aga m esetikwa aka m imegide gi, mee gi ka i ghoo ebe togboro n'efu. **4** Obodo gi niile ka m ga-eme ka ha ghoo mkpomkpo ebe, gi onwe gi ga-abukwa ebe togboro n'efu. Mgbe ahụ, i ga-amata na mu onwe m bu Onyenwe anyi. **5** “N'ih i na i sitere n'iro ahụ di gi n'obi siteri na mgbe ochie rara umu Izrel nye n'aka mma agha, n'oge ha no na-ahuju anya, n'oge ahụ ita ahuhu nke ajo omume ruru n'ogo di ukwu. **6** N'ih i nke a, ebe m na-adi ndu, otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi kwubiri, aga m enyefe gi n'aka ndi na-awusi obara. Obara ga-achukwa gi oso. Ebe o bu na i kpoghi iwusi obara asi, obara a ga-awusi n'ime gi ga-achu gi oso. **7** Aga m eme

ka ugwu Sia ghoṣ ebe togboro n'efu. Aga m esitekwa n'ime ya bipu ndi na-abata abata, na ndi na-apu apu. **8** Ugwu ukwu gi niile ga-ejuputa n'ozu ndi nwuru anwu, ugwu nta niile, na ndagwurugwu niile na mgbawara niile di n'ala ga-ejuputa n'ozu ndi e ji mma agha gbuo. **9** I gaghị ebulitekwa isi gi ozo. Ebe togboro n'efu ka i ga-abu ruo ebighi ebi. A gaghị ewuzikwa obodo gi ozo. I ga-amatakwa na mu onwe m bu Onyenwe anyi. **10** “N’ihi na i siri, “Mba abuo ndi a, na ala abuo ndi a ga-abu nke anyi, anyi ga-enweta ha,” n’agbanyeghi na mu onwe m bu Onyenwe anyi no n’ebe ahụ. **11** N’ihi ya, ebe m na-adị ndu, otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi kwubiri, aga m emeso gi mmeso dika iba uba nke iwe gi na ekworo gi si di, bu nke i gosiri mgbe i kporo ha asi. Aga m emekwa ka ha mata onye m bu, mgbe m kpesiri gi ikpe. **12** Mgbe ahụ, i ga-amata na mu onwe m bu Onyenwe anyi nuru okwu ojoo ndi ahụ niile i kwuru megide ugwu Izrel niile, na-asi, “E meela ha ebe togboro n’efu, ewerela ha nyefee anyi n’aka ka anyi dogbuo ha.” **13** Unu nyakwara isi megide m, kwuo okwu kwugide m dika o si di unu mma. Anukwara m ihe niile unu kwuru. **14** Ihe ndi a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi siri, Mgbe uwa niile na-anuri onu ka m ga-eme ka i ghoṣ mkpomkpo ebe. **15** Dika i nuriri onu mgbe ihe nketa Izrel ghorṣ mkpomkpo ebe, otu a ka m ga-esi mesoo gi mmeso. I ga-aghokwa ebe togboro n’efu, gi ugwu Sia, gi na ndi Edom niile. Mgbe ahụ, ha ga-amata na mu onwe m bu Onyenwe anyi.”

36 “Nwa nke mmadụ, buo amụma nye ugwu niile dị n’Izrel, na-asị ha, ‘Ugwu niile nke Izrel, nūrūnū okwu nke Onyenwe anyị. **2** Ihe ndị a ka Onye kachasị ihe niile elu, bu Onyenwe anyị kwuru: Ndi iro unu ekwuola megide unu si, “Ahaa! Ebe niile di elu nke mgbe ochie aghoala ihe nnweta anyi.” **3** N’ihi ya, buo amuma si, ‘Otu a ka Onye kachasị ihe niile elu, bu Onyenwe anyị kwuru: N’ihi na ha emeela ka unu togboro n’efu, chugharia unu ozo n’akuku niile, mekwaa ka unu ghororo mba niile ihe nnweta, ma meekwa ka unu buru ndi a na-ekwujọ, na ndi a na-akocha, **4** n’ihi ya, unu ugwu niile nke Izrel, nūrūnū okwu Onye kachasị ihe niile elu, bu Onyenwe anyị. Ihe ndi a ka Onye kachasị ihe niile elu, bu Onyenwe anyi na-agwa ugwu ukwuu na ugwu nta niile, na mgbawara niile di n’ala, na ndagwurugwu niile, na ebe niile togboro n’efu, na obodo ndi ahụ niile ndi mmadu na-ebighi n’ime ya, nke ndi mba ozo kwakoro ihe di ha n’ime, ma jirikwa ha na-eme ihe ochi. **5** Ihe ndi a ka Onye kachasị ihe niile elu, bu Onyenwe anyi kwuru, O bu site n’inu oku nke obi m ka m ji kwuo okwu megide mba ndi ozo, ma megidekwa Edom, n’ihi na o bu site n’ikpo asi nke obi ha ka ha ji mee ka ala m buru ihe nnweta ha, ka ha si otu a kposaa, ma chikoro kwa ihe niile di n’ebe ita nri nke anu ulo ala ahụ.’ **6** N’ihi nke a, buo amuma banyere Izrel, gwa ugwu ukwu ya na ugwu nta ya niile, na mgbawara ala ya, na ndagwurugwu ya niile, si, ‘Otu a ka Onye kachasị ihe niile elu, bu Onyenwe anyi siri, o bu site n’onuma nke ekworo ka m ji ekwu okwu ndi a, n’ihi na unu ahula ahuhu site na nleli ndi mba ozo na-eleli unu. **7** N’ihi ya,

ihe ndị a ka Onye kachasị ihe niile elu, bụ Onyenwe anyị kwuru, eweliri m aka m elu n'ụọ iyi na mba ndị a gbara unu gburugburu ga-anọkwa n'ọnọdụ ihere. **8** “Ma unu, ugwu niile nke Izrel ga-awaputa ngalaba, mịakwa mkpuru nke ndị m ga-eri, n'ihị na oge ha ga-aloghachi adighikwa anya. **9** Lee, mụ onwe m dinyeere unu; aga m abia inyere unu aka, n'ihị na a ga-akogharikwa unu, kuokwa mkpuru n'ime unu. **10** Aga m emekwa ka ọnuogugụ ndị ga-ebi n'ime unu baa ụba, ọ buladị ụlọ Izrel niile. Ha ga-ebikwa n'obodo niile, wugharịakwa ebe niile e tikporo etikpo. **11** Aga m eme ka ọnuogugụ ndị mmadụ, na anụ ụlọ dī n'ime gị baa ụba. Ha ga-amubakwa, juputakwa ebe niile. Ndị mmadụ ga-ebikwa n'elu gị dika ha si biri n'oge gara aga. Aga m emekwa ka ihe gaara ha nke ọma karịa ka ọ dī na mbụ. Mgbe ahụ, unu ga-amata na mụ onwe m bụ Onyenwe anyị. **12** Aga m eme ka ndị m, ndị m bụ Izrel, biri n'ime unu. Unu ga-abụ ihe nweta ha, unu ga-aghokwara ha ihe nketa. Unu agakwaghị agbaba ha aka ụmụ ọzọ. **13** “Onye kachasị ihe niile elu, bụ Onyenwe anyị siri, n'ihị na ụfọdụ mba na-ekwuto gị na-asi, “I bụ ala na-eri ụmụ ya, ala na-agbaba ndị ya aka ụmụ.” **14** N'ihị nke a, i gaghị erikwa mmadụ ọzọ. I gaghị agbawakwa mba gị aka ụmụ ọzọ. Ọ bụ ihe Onye kachasị ihe niile elu, bụ Onyenwe anyị kwubiri. **15** Agaghị m emekwa ka i nuru mkpari nke ndị mba ọzọ na-akpari gị. I gaghị anokwa ọnọdụ nke ga-eme ka ndị mba ọzọ leli gị, maobu noo ọnọdụ nke ga-eme ka i soo ngongoro. Ọ bụ ihe Onye kachasị ihe niile elu, bụ Onyenwe anyị kwubiri.” **16** Ozokwa, okwu nke Onyenwe anyị rutere m ntị, si, **17** “Nwa nke mmadụ, mgbe ụmụ

Izrel bi n'ala nke aka ha, ha meruru ya, site na ndu ojojo ha, na omume ha. Ndu ojojo ha n'ihu m, di ka adighi ocha nke nwanji n'oge o no na nsọ ya, n'onwa niile. **18** N'ihu ya, awukwasiri m ha onuma m, n'ihu na ha na-awusi obara n'ala ahụ, jirikwa arusi ha na-emeru ya. **19** Achusasiri m ha na mba di iche iche. Otu a ka m si kpee ha ikpe n'ihu uzo ojojo ha, na omume ojojo ha. **20** Ma ebe niile ha gara n'etiti mba niile, ha mere ka aha nsọ m gharakwa idi nsọ, n'ihu na a na-ekwu banyere ha, si, 'Ndi a bu ndi nke Onyenwe anyi, ma agbanyeghi nke a, ha sitere n'ala ya puo.' **21** Ihe na-ewutekwa m bu aha nsọ m, nke ulo Izrel mere ka o ghara idi nsọ n'etiti mba niile bu ebe ha gara. **22** "Ya mere, gwa ulo Izrel, Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi kwuru: O bughu n'ihu na unu, ulo Izrel, ka m ji na-eme ihe ndi a, kama o bu n'ihu aha nsọ m, nke unu mere ka o ghara idi nsọ n'etiti mba niile di iche iche ebe ndi unu gara. **23** Aga m eme ka idi nsọ nke aha ukwu m, nke unu mere ka o ghara idi nsọ n'etiti mba niile, puta ihè. Mgbe ahụ, mba niile ga-amakwa na mu onwe m bu Onyenwe anyi, otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi kwuputara, mgbe a ga-edo m nsọ site n'ime unu n'anya ha. **24** "N'ihu na aga m esi na mba niile di iche iche kpoputa unu. Aga m achikota unu site n'ala niile, mee ka unu bata n'ala unu. **25** Aga m efekwasu unu mmiri di ocha, unu ga-adikwa ocha. Aga m eme ka unu di ocha site na-adighi ocha unu niile, na site n'ikpere arusi unu niile. **26** Aga m enye unu obi ohuru, kenyekwa unu mmuo ohuru. Aga m ewepu obi nkume nke mmehie di n'ime unu, nye unu mkpuruobi nke anu

ahụ. 27 Aga m etinyekwa mmụọ m n'ime unu, mee ka unu gbaso ụkpụrụ m niile ma lezie anya mekwaa ihe niile m nyere n'iwu. 28 Unu ga-ebikwa n'ala ahụ nke m nyere nna unu ha. Unu ga-abụ ndị m, aga m abụkwa Chineke unu. 29 Aga m azọpụta unu site na-adighị ọcha unu niile. M ga-akpọ mkpụrụ ubi, mee ka o rie nne nke ukwu, agaghị m emekwa ka ụnwụ dakwasị unu ọzọ. 30 Aga m emekwa ka mkpụrụ osisi na ihe owuwe ubi baa ụba nke ukwu, ka unu gharakwa inata ihere ọzọ n'ihị ụnwụ, n'etiti mba niile dị iche iche. 31 Mgbe ahụ, unu ga-echeta ụzọ ọjọọ unu niile na omume ọjọọ unu niile, unu ga-asọkwa onwe unu oyi n'ihị mmehie unu na ihe arụ niile unu mere. 32 Ma achọrọ m ka unu mata na ọ bughị n'ihị mma unu ka m ji na-eme ihe ndị a. Otu a ka Onye kachasị ihe niile elu, bụ Onyenwe anyị kwupụtara. Unu ụlọ Izrel, ihere kwesiri ime unu n'ihị omume ọjọọ unu mere. 33 “Nke a bụ ihe Onye kachasị ihe niile elu, bụ Onyenwe anyị kwuru: N'ụbọchị ahụ m ga-eme ka ị dị ọcha site na mmehie gị niile, aga m eme ka unu loghachi n'obodo unu biri, a ga-ewugharịkwa ebe niile togboro n'efu. 34 Ala ubi ndị ahụ nke togboro n'efu agaghị atogboka n'efu n'ihu anya ndị na-agafe agafe. A ga-akọkwa ha niile. 35 Mgbe ahụ, ha ga-asi, “Ala a, nke naara atogbo n'efu, aghoọla ubi a gbara ogige, nke yiri ogige Iden. Leekwa na obodo niile ndị ahụ e tikporo etikpo, ka e wuzikwara, werekwa mgbidi gbaa ha ogige. Ugbu a, ndị mmadụ juputakwara n'ime ha.” 36 Mgbe ahụ, mba niile gbara unu gburugburu, bụ ndị fodoru, ga-amata na mụ onwe m bụ Onyenwe anyị wuziri ebe niile e tikporo etikpo, kuokwa mkpụrụ

n'ebe niile togboro n'efu. Mu onwe m bu Onyenwe anyi, ekwuola, aga m emekwa ya.' 37 "Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi kwuru, ozokwa, aga m ege nti, zaa ekpere ulo Izrel, mezuoro ha aririo ha. Aga m eme ka ha baa uba dika igwe anu ulo, 38 dika igwe anu ulo, nke na-ejuputa na Jerusalem n'oge mmemme ya niile a kara aka. N'uzo di otu a, obodo niile e tikporo etikpo ga-ejuputakwa na mmadu ozo. Mgbe ahụ ha ga-amatakwa na mu onwe m bu Onyenwe anyi."

37 Aka nke Onyenwe anyi dikwasiri m, o sitekwara n'ike Mmuo nke Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi bulie m, debe m n'etiti ndagwurugwu nke juputara n'okpukpu. 2 O mere ka m jegharja n'etiti ha. Ahuru m okpukpu kporo nku, nke di ukwu n'onuogugu, ka ha ghasa na ndagwurugwu ahụ. 3 O sirị m, "Nwa nke mmadu, okpukpu ndi a ha puru idi ndi ozo?" Asiri m, "Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi o bu naani gi onwe gi maara." 4 Mgbe ahụ, o sirị m, "Buo amuma nye okpukpu ndi ahụ, gwa ha, 'Unu okpukpu niile kporo nku, geenu nti n'okwu nke Onyenwe anyi. 5 Ihe ndi a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi na-agwa okpukpu ndi a. Lee, aga m eme ka ume baa n'ime unu, unu ga-adikwa ndu. 6 Aga m etinyekwasị unu akwara, na anu ahụ, werekwa akpukpo ahụ kpuchie unu. Aga m etinye ume n'ime unu, unu ga-adikwa ndu. Mgbe ahụ, unu ga-amata na mu onwe m bu Onyenwe anyi.'" 7 Ya mere, eburu m amuma dika e si nye m n'iwu. Mgbe m no na-ebu amuma ahụ, anuru m uzu, uzu mkpotu. Ma lee, okpukpu ndi ahụ niile bjara ibe ha nso; okpukpu malitekwara

ijikọta onwe ha ọnu. **8** Mgbe m nọkwa na-ele anya, lee, ahuru m ka akwara na anu ahụ malitere ibiakwasị n'elu ọkpukpu ndị ahụ, akpukpo ahụ kpuchikwara elu ha. Ma n'oge a ume ọbụla adighi n'ime ha. **9** Mgbe ahụ, ọ siri m, "Buo amuma nye ifufe; buo amuma, nwa nke mmadu, si ifufe, 'Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi kwuru: site n'akuku anọ nke ụwa bja, gi ume na-enye ndu, kukwasị ndi a e gburu egbu ka ha dikwa ndu ozo.'" **10** Ya mere, eburu m amuma dika o si nye m n'iwu. Ume ndu banyekwara n'ime ha. Ha niile diiri ndu, bilie oto, guzo n'ukwu ha, ghozo usuu ndi agha di ukwu n'onuogugu. **11** Mgbe ahụ, ọ gwara m, "Nwa nke mmadu, ọkpukpu ndi a nochiri anya ulo Izrel niile. Ha na-asi, 'Anyi aghoala ọkpukpu kporo nku, olileanya niile agwakwala, anyi aburu ndi e bipuru.' **12** N'hi ya, buo amuma gwa ha, 'otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi kwuru, Ndi m, aga m emeghe ili unu, si n'ebe ahụ weputa unu. Aga m eme ka unu loghachitakwa n'ala Izrel. **13** N'ikpeazu, mgbe m meghere ili unu mee ka unu si n'ime ya puta, unu bu ndi m ga-amata na mu onwe m bu Onyenwe anyi. **14** Aga m etinye Mmuo m n'ime unu, unu ga-adi ndu, loghachikwa n'ala unu ozo. Unu ga-amatakwa na mu onwe m bu Onyenwe anyi, ekwuola ya, meekwa ya, otu a ka Onyenwe anyi kwubiri.'" **15** Okwu Onyenwe anyi ruru m nti, si, **16** "Nwa nke mmadu, were osisi dee ihe ndi a n'elu ya, 'Osisi a nochiri anya Juda na ndi Izrel e kekotara ya na ha onu.' Werekwa osisi ozo deekwa okwu ndi a n'elu ya. 'Osisi a nochiri anya Ifrem, na Josef, na ndi Izrel niile e jikotara ha na ndi a onu.' **17**

Jidekọ́taa osisi abụọ ndị a ọ́nụ, mee ka ha bụrụ otu osisi n’aka gi. **18** “Mgbe ndị gi jūrū gi, ‘Ị gaghị egosi anyị ihe nke a pụtara?’ **19** gwa ha, si, ‘Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bụ Onyenwe anyị na-ekwu: Lee, agaje m iwere osisi Josef, nke di Ifrem n’aka, nke bukwa ihe nochiri anya ebo ufodu ndi Izrel, jidekọ́taa ya na osisi nochiri anya Juda, mee ha ka ha ghoọ otu osisi, burukwa otu n’aka m.’ **20** Were mkpirisi osisi ndi ahụ i dere ihe nke di n’aka gi, gosi ha, **21** ma gwakwa ha, ‘Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bụ Onyenwe anyị na-ekwu: Aga m esite na mba niile ndi Izrel jere biri kpopta ha. Aga m achikotakwa ha site n’akuku niile, kpobata ha n’ala nke aka ha. **22** Aga m eme ha ka ha buri otu mba n’ala ahụ, n’ugwu niile nke Izrel. Ha ga-enwe naani otu eze nke ga-achi ha niile. Ha agaghị abukwa mba abuo maobu alaeze abuo ozo. **23** Ha agaghị ejikwa arusi ha niile, maobu ihe a piri api ruru aru, maobu jiri ihe ojo ndi ozo di iche iche meruo onwe ha ozo. N’ihi na aga m azopta ha site na ilaghachi azu n’uzo mmehie ha niile, meekwa ka ha di ocha. Ha ga-abu ndi m, mu onwe m ga-abukwa Chineke ha. **24** “Ohu m, Devid, ga-abu eze ga-achi ha, ha ga-enwekwa otu onye ozuzu aturu. Ha ga-edebezu iwu m niile, na ukuru m niile. **25** Ha ga-ebi n’ala ahụ m nyere ohu m Jekob, ala ebe nna nna ha biri. Ha na umu ha ga-ebi n’ime ya. Umu umu ha ruo ogbo niile ga-ebikwa n’ime ya. Ohu m Devid ga-abu eze ha ruo ebighi ebi. **26** Mu na ha ga-agba ndu udo, ogbugba ndu nke ga-adi ruo mgbe ebighi ebi. Aga m agozi ha, mee ka ha baa uba. N’etiti ha kwa ka ulonso m ga-adi ruo mgbe ebighi ebi. **27** Ebe obibi m ga-abukwa

n'etiti ha. E, aga m abụ Chineke ha, ha ga-abụkwa ndị m.
28 Mgbe ụlọnsọ m ga-adị n'etiti ha ruo ebighị ebi, mba niile ga-amata na mụ onwe m bụ Onyenwe anyị na-edo Izrel nsọ.”

38 Okwu Onyenwe anyị ruru m ntị, si, **2** “Nwa nke mmadụ, chee ihu n’ala Magog, bukwa amụma megide Gog, bụ onyeisi nke Meshek na Tubal. Buo amụma megide ya, **3** si, ‘Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bụ Onyenwe anyị kwuru: Ana m edo onwe m imegide gi, Gog, eze ukwu ndị Meshek na Tubal. **4** Aga m echigharị gi, tinye gi nko n’agba gi abụọ, jiri ya kpụpụta gi na usuu ndị agha gi niile, na ịnyịnya gi, na ndị na-agba ịnyịnya gi na ihe agha ha, na usuu ndị agha gi niile, ndị ji ọta ukwu na ọta nta, ndị niile na-ejide mma agha ha. **5** Peshịa na Itiopia, na Put, ga-esonyere ha, ha niile ga-ejikwa ọta ha na okpu agha ha. **6** Goma na usuu ndị agha ya niile, na ndị agha Bet Togama ndị si n’akụkụ ugwu, dī ebe dī anya na ọtụtụ ndị mba ọzọ ga-eso gi. **7** “Jikere! Jikere onwe gi, gi onwe gi na usuu ndị agha ahụ nọ gi gburugburu, gi Gog, burukwa onyendu ha. **8** Mgbe ọtụtụ ụbọchị gasiri, a ga-akpọlite gi ibu agha. N’ogologo oge dī n’ihu, ị ga-ebuso ala ahụ agha bụ ala ahụ na-enwetaghachi onwe ya site na mbibi nke ibu agha; ala ahụ e si na mba dī iche iche chikọtaa ndị bi n’ime ya, mee ka ha birikwa n’ugwu niile nke Izrel ahụ naara atọgbọ n’efu. E bulatara ha site na mba dī iche iche, ma ugbu a, ha anọrọla n’udo. **9** Gi onwe gi, na ndị agha gi niile, na ọtụtụ ndị mba ahụ dī iche iche ndị na-eso gi, jiri ọsọ, dika ikuku siri ike, rigoo, kpuchie ala ahụ dika igwe ojii. **10** “Otu a ka Onye

kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi kwuru: N'ubochi ahụ, echiche ojoo ga-abata n'obi gi, mgbe i na-atule otutu ihe di iche iche n'obi gi. **11** I ga-asi, "Aga m ebuli megide n'ala na-enweghi mgbidi, aga m awakpo ndi no n'udo na-adighi atụ anya nsogbu obula, ha niile bu ndi bi n'ebe na-enweghi mgbidi, ha enweghikwa ibo onu uzọ na mkporo e ji akpochi ha. **12** Aga m akwata ihe nkwata, lutakwa ihe nluta n'agha. Aga m eweli aka m megide obodo ndi a niile e wughariri ewughari, megidekwa ndi a niile e si na mba di iche iche chikotaa, bu ndi bara ogaranya n'anụ ulo na ngwongwo di iche iche, ndi bikwa n'etiti ala a." **13** Ndi Sheba na Dedan, na ndi ahia Tashish niile, na umu odum ya niile ga-aju gi, "I biara ikwata ihe nkwata? I chikotara usuu ndi agha gi n'ih i kwara ihe nluta, na iburu olaocha na olaedo, na ichiri igwe anu ulo ha, na ngwongwo ha, na ikwakoro ihe ha nwere n'ike?" **14** "N'ih i ya, nwa nke mmadu, buo amuma si Gog, 'Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi kwuru: N'ubochi ahụ mgbe ndi m bu Izrel na-ebi n'udo n'ala ha, o bu na i gagh i ahuta ya? **15** I ga-esi n'ebe obibi gi di n'ugwu bia, gi na otutu mba di iche iche, ndi na-anokwasi n'inyinya. Ha ga-ad i ukwu, buru ndi agha di ike. **16** Unu ga-abia ibuso ndi m Izrel agha, kpuchie ala ha di ka igwe ojii. N'ubochi ndi ah u di n'ihu, aga m eme ka gi, bu Gog, bia buso ala m agha, ka mba niile si otu a mata m, mgbe m mere ka idi nsọ m puta ih e n'anya ha site n'ih e m ga-eme.' **17** "Ihe ndi a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi kwuru: O bu gi, bu onye ah u m kwuru okwu banyere ya n'oge gara aga, site n'onu ndi ohu m, bu ndi amuma Izrel, ndi

buru amuma otutu afọ na mgbe ahụ, si, na m ga-eme ka i megide ndi m. **18** Lee ihe ga-eme n'ubochi ahụ. Mgbe Gog busoro ala Izrel agha, o ga-esi otu a kpalie iwe m di oku. Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi kwuputara. **19** N'ih i na esitere m n'inu oku nke obi m, na oke iwe m kwuputa si, na ala oma jijiji di ukwu ga-adi n'Izrel n'ubochi ahụ. **20** Azu niile di n'oke osimiri, na anu ufe nke eluigwe, na anu oha, na ihe niile na-akpu akpu, na mmadu niile no n'elu uwa ga-ama jijiji n'ihu m. A ga-akwatu ugwu niile, ebe niile di mkputamkpu ga-adarukwa ala. **21** Aga m akpolite mma agha ka o megide Gog n'ugwu m niile. Onye obula ga-ejikwa mma agha ya megide nwanne ya nwoke. Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi kwubiri ya. **22** Aga m eji orja na-efe efe na iwusi obara kpee ya ikpe. Aga m awukwas i ya na ndi agha ya na otutu mba di iche iche ndi ahụ so ya, oke mmiri ozuzo na akummiri, na nkume oku. **23** Otu a ka m ga-esi gosi idi ukwu m, na idi nsọ nke aha m. Aga m emekwa ka a mara m n'anya mba niile di iche iche. Mgbe ahụ, ha ga-amata na mu onwe m bu Onyenwe anyi.'

39 "Ma gi, nwa nke mmadu buo amuma megide Gog, si, 'Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi na-ekwu: Ana m emegide gi, Gog, onyeisi nke Meshek na Tubal. **2** Aga m echighari gi, kpuru gi na-aga. Aga m esi n'ebe dikarisiri anya n'akuku ugwu kpota gi, ziga gi ka i buso ugwu niile nke Izrel agha. **3** Mgbe ahụ, aga m etichapu uta di gi n'aka ekpe, meekwa ka aku niile nke di n'aka nri gi dachapu. **4** N'elu ugwu niile nke Izrel ka i ga-ada, gi onwe gi, na usuu ndi agha gi niile, na mba

niile dị iche iche ndị na-eso gi. Udele niile dị iche iche na anụ ọhịa niile ka m ga-enyefe anụ ahụ unu ka ha were unu mere ihe oriri. **5** I ga-ada n'ọhịa na-enweghị ebe nzobe, n'ihị na m ekwuola ya. Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bụ Onyenwe anyị kwubiri. **6** Aga m awụkwasi ọkụ n'ahụ Magog, na n'ahụ ndị ahụ niile bi n'udo, n'ọnu mmiri niile. Ha ga-amatakwa na mụ onwe m bụ Onyenwe anyị. **7** “Aga m eme ka amara aha nsọ m n'etiti ndị m bụ Izrel. Agaghị m ekwekwa ka e lelịa aha nsọ m anya ọzọ. Mba niile dị iche iche ga-amatakwa na mụ onwe m bụ Onyenwe anyị, bụ Onye nsọ nọ n'Izrel. **8** Lee, ọ na-abịa, n'ezie, ọ ga-emekwa, otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bụ Onyenwe anyị kwubiri. Nke a bụ ụbọchị ahụ nke m kwuru ihe banyere ya. **9** “N'oge ahụ, ndị bi n'obodo niile nke Izrel ga-apụ tụtụkọta ngwa agha ndị ahụ, were funwue ọkụ, surekwaa ha ọkụ, ma ọta ukwu ma ọta nta niile, ọta na àkụ niile, ma mkpọ agha na ụbe niile. Ọ bụ afọ asaa ka ha ga-eji ha mere nkụ. **10** Ha agaghị akpatakwa nkụ site n'ọhịa ọzọ, maọbụ gbuta ha site n'oke ọhịa, n'ihị na ha ga-eji ngwa agha ndị a mere ihe ifunwu ọkụ. Mgbe ahụ, ha ga-akwata ihe onwunwe nke ndị ahụ kwakọrọ ihe onwunwe ha n'agha, lụtakwa ihe onwunwe nke ndị ahụ lunara ha ihe onwunwe ha n'ike. Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bụ Onyenwe anyị kwubiri. **11** “N'ụbọchị ahụ, aga m enye Gog ebe olili ya n'Izrel, n'ime ndagwurugwu si ọwụwa anyanwụ gawa n'uzọ oke osimiri. Ọ ga-anọchi ụzọ ndị ije n'ihị na ebe ahụ ka a ga-eli Gog na usuu ndị agha ya. Ya mere, a ga-akpọ ya Ndagwurugwu Hamon Gog. **12** “Onwa asaa ka ọ

ga-ewe ndi Izrel ili ozu ahụ niile, ime ka ala ahụ di ọcha.

13 Ndi niile nke ala ahụ ga-eli ha, ubochi ahụ m ga-eme ka ebube m puta ihè ga-abụ ubochi ihe ncheta nye ha. Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi kwubiri.

14 A ga-ekewaputakwa ndi oru ha ga-abu naani ime ka ala ahụ di ọcha. Ha ga-ejeghari n'ala ahụ niile, ha na ndi ozo, na-eli ozu obula bu ndi togboro n'ala. "Mgbe onwa asaa zuru, ha ga-edo anya chogharịa n'ala ahụ ma o nwere ebe ozu ozo di. **15** Mgbe ahụ, ha na-ejeghari, o buru na onye obula achota okpukpu mmadu o ga-amanye ihe iribama n'akuku ya, ka ndi na-eli ozu hu ha, kporokwa ha gaa na Ndagwurugwu Gog na ndi agha ya lie ha. **16** Ozokwa, otu obodo aha ya bu Hamona, nke putara otutu, ga-adị n'ebe ahụ. Otu a ka ha ga-esi mee ka ala ahụ di ọcha.' **17** "Nwa nke mmadu, otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi kwuru, kpo o umu nnunu niile oku, na anu ohia niile di iche iche, si ha, 'Chikotaanu onwe unu, site n'akuku niile bianu n'ochuchu aja m, nke mu onwe m na-achụ n'ihu unu, bu aja di ukwu nke m na-achụ n'elu ugwu niile di n'Izrel. N'ebe ahụ ka unu ga-anọ taa anu, nuokwa obara. **18** Anu ahụ ndi di ike ka unu ga-eri, o bukwa obara ndisi niile nke uwa ka unu ga-anu, dika a ga-asị na ha bu ebule na umu aturu, na mkpi, na oke ehi, anu mara abuba nke si na Bashan. **19** Unu ga-erijukwa abuba afọ, nubigakwa obara oke ruo mgbe o ga-ebu unu, site n'aja mmemme nke m na-achụ n'ihu unu. **20** Afọ anu inyinya, na ugboala, na nke ndi dike, na nke ndi agha niile ga-eju unu na tebul m.' Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi kwubiri ya. **21** "Mgbe ahụ, aga

m egosi ebube m na nsọpuru m n'etiti mba niile di iche iche. Mba niile ga-ahukwa ahuhu nke m tara ha, na aka m nke m tukwasiri ha. **22** Site n'ubochi ahụ gaa n'ihu, ulo Izrel ga-amata na mu onwe m bu Onyenwe anyi Chineke ha. **23** Mba niile ga-amatakwa na o bu n'ihhi mmehie ka e ji dota Izrel n'agha, buru ha jee mba di iche iche. Ha ga-amata na ihe di otu a dakwasiri ha n'ihhi ekwesighi ntukwasi obi ha. O bu n'ihhi ya ka m ji zoo ihu m site n'ebe ha no, were ha nyefee n'aka ndi iro ha. Ha niile dakwara site na mma agha. **24** Atara m ha ahuhu dika adighi ocha ha na ajo omume ha si di. Ezokwara m ihu m site n'ebe ha no. **25** "N'ihhi ya, otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi kwuru, Aga m eme ka Jekob a dotara n'agha lota. Aga m enwekwa obi ebere n'ahu ndi Izrel niile. Aga m esitekwa n'ekworo mee ka aha m digide nsọ. **26** Ha ga-echezokwa ihe ihere ha, na-ekwesighi ntukwasi obi ha niile, nke ha gosiri m, mgbe ha biri n'udo n'ala ha, na-enweghi onye na-eme ka ha tuo egwu. **27** Mgbe m mere ka ha site na mba di iche iche puta, mgbe m sitere n'ala niile nke ndi iro ha kpoputa ha, aga m esite na ha gosi idi nsọ m nye mba di iche iche. **28** Mgbe ahụ, ha ga-amata na mu onwe m bu Onyenwe anyi Chineke ha. Ha ga-amata na o bu ezie na o bu m mere ka a dota ha n'agha buru ha jee mba di iche iche, na m ga-achikota ha mee ka ha loghachi n'ala nke aka ha. O dikwaghi onye a ga-ahapu na mba ozọ. **29** Agaghi m ezokwa ihu m ozọ n'ebe ha no, n'ihhi na aga m awukwasị ulo Izrel Mmuo m. Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi kwubiri ya."

40 N'afọ nke iri abụọ na ise nke e mere ka anyị biri na mba ọzọ, na mbido afọ ahụ, n'ubochi nke iri, nke ọnwá ahụ n'afọ nke iri na anọ site na mgbe obodo ahụ dara, n'otu ubochi ahụ ka aka Onyenwe anyị dikwasiri m n'ahụ. O mere ka m bja n'ebe ahụ. **2** N'ohụ di iche iche Chineke mere ka m hụ, o buuru m gaa n'ala Izrel, debe m n'elu ugwu di elu nke ukwu, ebe m nọ hụ ihe di ka obodo a na-ewu ohuru, nke di n'akuku ndida ugwu ahụ. **3** O mere ka m bjaruo n'ebe ahụ, ma lee, ahuru m otu nwoke nke udidi ya na-enwu di ka bronzi ka o guzo n'akuku onu uto ama. O na-ejide eriri akwa ocha, na osisi e ji atụ ihe n'aka ya. **4** Nwoke ahụ siri m, "Nwa nke mmadu, lezie anya nke oma, gekwaa nti tinyekwa ihe niile m gaje igosi gi n'obi, n'ihi na-akpotara m gi n'ebe a n'ihi ka ihu ihe ndi a. Gwakwa umu Izrel ihe niile i huru." **5** Mgbe ahụ, ahuru m mgbidi gbara ulonso ahụ gburugburu. Idi ogologo nke osisi ihe otutu nke di n'aka nwoke ahụ, ruru mita ato na uma abuo, nke obula n'ime ha ruru iri sentimita ise na ato. O turu mgbidi ahụ, choputa na ila elu ya di mita ato na okara. Isa mbara ya dikwa mita ato na okara. **6** Emesia, o gara n'onu uto ahụ chere ihu n'owuwa anyanwu, rigoro n'ihe nrigo elu, tuo ala ala uto mbata nke onu uto ahụ. Obosara ya di mita ato na okara. **7** Oghere di n'ulo ahụ nke bu ebe ndi nche na-anọ di mita ato n'okara n'obosara. Mg bidi di n'etiti ha di mita abuo na uma asaa n'igbidi. Ebe e si abata na mputa onu uto ama nke chere ulonso ukwu ahụ ihu, di mita ato n'okara n'omimi. **8** O jikwa ihe otutu tuo ebe mputa onu ulo nke onu uto ama, **9** o di mita anọ na uma abuo n'omimi. Ogidi di n'akuku

ya dị otu mita n'igbidi. Ebe mputa ọnu ụlọ nke ụzọ ama ya chere ihu n'ụlọnsọ ukwu. **10** N'ime ọnu ụzọ ama nke ọwụwa anyanwụ, e nwere oghere atọ dị n'akụkụ ọbụla, oghere atọ ndị ahụ ha n'otu. Ihu akụkụ aja ya niile nke chere ha ihu bụkwa otu n'ọtụtụ. **11** Mgbe ahụ, ọ tụtụ obosara nke mbata ọnu ụzọ ama ahụ, ọ dị mita ise na ụma atọ n'obosara, na mita isii na ụma itoolu n'ogologo. **12** N'ihu oghere niile nke ụlọ ahụ e nwere mgbidi dị otu ọkara mita n'ịdị elu ya. Akụkụ anọ nke oghere ndị a ha otu. Ha ruru mita atọ mita atọ. **13** Mgbe ahụ, ọ tụtụ obosara ọnu ụzọ ama ahụ, site n'elu ụlọ nke otu ime ụlọ ruo n'elu ụlọ nke ime ụlọ chere ya ihu; obosara ya dị mita iri na atọ, site n'otu oghere ruo n'oghere nke chere ya ihu. **14** Ọ tụtụ ogologo ogidi niile dị n'akụkụ n'ime mgbidi ọnu ụzọ ama ụlọ ahụ, chọputa na ọ dị iri mita atọ na abụọ, ọ bụladị ruo n'akụkụ mgbidi nke chere ihu n'ọnu ụzọ ama ogige ahụ. **15** Site n'ihu ọnu ụzọ ama mbata ahụ, ruo n'ebe ngwucha nke ọnu ụzọ dị na mputa ọnu ụlọ ya dị iri mita abụọ na asaa. **16** Ọnu ụlọ ndị ahụ niile nwere oghereikuku dị warawara n'akụkụ aja ụlọ ha, dika mputa ọnu ụlọ ahụ nwekwara; oghereikuku ndị a dị gburugburu dị n'ime, n'etiti ọnu ụlọ ndị a. N'aja ụlọ ndị a niile, e nwere oyiya nkụwụ dijiche ichie e sere n'elu ha. **17** Ọ kpobatarara m n'ogige dijiche n'ezie. N'ebe ahụ, ahurū m ụfọdu ọnu ụlọ dijiche na pevumentị e wunyere gburugburu ogige ahụ niile. Ha dijiche ọnu ụlọ atọ dijiche n'ogologo pevumentị ahụ. **18** Ebe nzọkwasi ụkwụ a gara ogologo ruo n'akụkụ ọnu ụzọ ama, ogologo ya na ọnu ụzọ ama ahụ ha, nke a bụ pevumentị nke dikaarị ala. **19** Mgbe ahụ, ọ tụtụ

idi ogologo ya, site n'ime onu uzọ ama nke dikariri ala ruo n'onu uzọ nke ime ogige, o ruru iri mita ise na ato n'akuku ihu anyanwu nakwa n'akuku ugwu. 20 O turu ogologo na obosara onu uzọ nke di n'ugwu, nke e si abanye n'ogige di n'ezi. 21 Ime ulọ ya di onu ulọ ato n'akuku ya obula. Akuku aja na mputa onu ulọ ya, bu otu otutu dika otutu nke onu uzọ ama mbu. Idi ogologo ya di iri mita abuo na asaa, ebe obosara ya di mita iri na ato. 22 Oghereikuku ya, mputa onu uzọ ya na osisi nkwe e sere n'ahu aja ulọ ahụ niile, dika e mere n'akuku onu uzọ ama nke na-eche ihu n'owuwa anyanwu, bu otu otutu. Ihe nrigo nwere nzo ukwu asaa di nke e si aga na mputa onu ulọ ahụ na ncherita ihu ogige ezi. 23 Otu onu uzọ di nke gara n'ogige di n'ime, nke chere ihu onu uzọ mbata di n'ugwu, dika o dikwa n'akuku nke owuwa anyanwu. O turu site n'otu onu uzọ ama ruo na nke chere ya ihu, o di iri mita ise na ano. 24 Mgbe ahụ, o duuru m gaa n'akuku ndida, a huru m onu uzọ mbata ndida. O turu tuo akuku ogidi onu uzọ ahụ na mputa onu ulọ ya, choputa na ya na ndi ozọ bu otu otutu. 25 Onu uzọ ama ya na mputa onu ulọ ya nwere oghereikuku di warawara gbaa gburugburu, dika e nwere na ndi ozọ niile. Idi ogologo ya di iri mita abuo na asaa, ebe obosara ya di mita iri na ato. 26 Ihe nrigo nwere nzo ukwu asaa dikwa iji rigoo ya, mputa onu ulọ ya dikwa na ncherita ihu ha, o nwekwara ihe icho mma osisi nkwe e sere n'ahu akuku aja ahụ, otu n'otu akuku, nke ozọ n'akuku nke ozọ. 27 Ogige nke di n'ime, nwekwara onu uzọ ama nke na-eche ihu na ndida. O turu site n'otu onu uzọ ama ruo na nke chere ya ihu, o di

iri mita ise na anọ. **28** O duuru m site n'ọnu ụzọ dị na ndịda banye n'ogige dị n'ime. Ọ tụtụ ọnu ụzọ mbata a hụ na ya na ọnu ụzọ nke dị ọzọ bụ otu ọtụtụ. **29** N'ọnu ụlọ ya niile, n'akụkụ aja ya niile, na mpụta ọnu ụlọ ya bụkwa otu ọtụtụ dika ndị ọzọ niile. Ọnu ụzọ ama ya na mpụta ọnu ụlọ ya nwere oghere gbaa gburugburu. Ịdị ogologo ya dị iri mita abụọ na asaa, ebe obosara ya dị mita iri na atọ. **30** Mpụta ọnu ụlọ nke ndị dị gburugburu ogige nke ime, dị iri mita na atọ n'obosara, na mita abụọ na ụma atọ n'ịdị omimi. **31** Mpụta ọnu ụlọ ya chere ihu n'ogige dị n'ezi, oyiya osisi nkwụ ka eji chọọ ogidi ọnu ụlọ ahụ mma, ihe nrigo nwere nzọ ụkwụ asatọ ka eji arigo ya. **32** Ọ kpọatakwarara m n'ogige dị n'ime site n'ọnu ụzọ mbata nke ọwụwa anyanwụ. Ọ tụtụkwarara ọnu ụzọ ama ahụ, chọpụta na ya na ndị ọzọ bụkwa otu ọtụtụ. **33** N'ọnu ụlọ ya niile, n'akụkụ aja ya niile, na mpụta ọnu ụlọ ya niile bụkwa otu ọtụtụ dika ndị ọzọ niile. Ọnu ụzọ ama ya na mpụta ọnu ụlọ ya nwere oghere gbaa gburugburu. Ịdị ogologo ya dị iri mita abụọ na asaa, ebe obosara ya dị mita iri na atọ. **34** Mpụta ọnu ụlọ ya chere ihu n'ogige dị n'ezi. Oyiya nkwụ e sere ese ka eji chọọ akụkụ ogidi ọnu ụzọ ya mma, n'akụkụ nke a, nakwa n'akụkụ nke ọzọ. Ihe nrigo nwere nzọ ụkwụ asatọ ka eji arigo ya. **35** O mere ka m bjaruo n'ọnu ụzọ ama mbata nke ugwu. Ọ tụtụ ya, chọpụta na ọtụtụ ya dika ka nke ndị ọzọ, **36** dika ọnu ụlọ ya niile, n'akụkụ aja ya niile, na mpụta ọnu ụlọ ya, ha niile nwere oghere gbaa gburugburu. Ịdị ogologo ya dị iri mita abụọ na asaa, ebe obosara ya dị mita iri na atọ **37** Mpụta ọnu ụlọ ya chere ihu n'ogige dị n'ezi. Oyiya nkwụ e

sere ese ka eji choo akuku ogidi onu uzo ya mma, n'akuku nke a, nakwa n'akuku nke ozo. Ihe nrigo nwere nzo ukwu asato ka eji arigo ya. **38** Otu onuulo nke nwere onu uzo dikwa n'akuku mputa onu ulo nke ime ime onu uzo ama obula, ebe a na anọ asacha anu aja nsure oku niile. **39** N'ime mputa onu ulo nke onu uzo ama, ka tebul abuo di n'otu akuku, abuo nke ozo dikwa n'akuku nke ozo nke onu ulo ahụ. N'elu ha ka a na-egbu anu e ji achu aja nsure oku, maobu aja mmehie, maobu onyinye n'ihia aja ikpe omuma. **40** N'akuku mgbidi ezi nke mputa onu ulo nke onu uzo ama, n'akuku ihe nrigo nke di na mbata onu uzo ugwu, e nwere tebul abuo, n'akuku nke ozokwa nke ihe nrigo ahụ, e nwekwa tebul abuo n'ebe ahụ. **41** Ya mere, e nwere tebul anọ n'otu akuku ihe nrigo ahụ, nwekwa anọ n'akuku nke ozo ya, ya bu, tebul asato ma agukota ya onu, ebe a na-anọ egbu anu e ji achu aja. **42** E nwekwa tebul anọ ndi ozo n'ime onu ulo ahụ e ji nkume a wara awa wuo. N'elu ya ka a na-anọ akwado anu a ga-eji chuo aja nsure oku. Idi elu tebul ndi a bu iri sentimita asato. Obosara elu ha n'akuku niile di iri sentimita ise na ato. Ngwongwo niile e ji egbu anu e ji achu aja na-adi n'elu tebul ndi a. **43** E ji nko nke idi ogologo ya di sentimita itoolu ejigidesi tebul ndi ahụ ike n'ahụ aja ulo. Nko ndi a di gburugburu tebul ndi ahụ. O bukwa n'elu tebul ndi a ka a na-edebe anu niile e ji enye onyinye. **44** N'ime ogige di n'ime, e nwere onuulo abuo nke nwere uzo e si abanye n'ogige di n'ime. Otu di n'akuku onu uzo ama di n'ugwu, chee ihu n'odida anyanwu, nke ozo di n'akuku onu uzo ama di n'odida anyanwu, chee ihu n'ugwu. **45** O

gwara m, “Ọnụlọ ahụ dị n’akụkụ ọnụ ụzọ ama dị n’ugwu
bụ nke ndị nchụaja, ndị na-eje ozi n’ụlọnsọ ukwu. **46**
Ọnụlọ nke dị n’akụkụ ọnụ ụzọ ama chere ihu n’ugwu, ọ
nke ndị nchụaja ndị na-eche ebe ịchụ aja nche. Ndi a ọ
umụ umụ Zadok. Ọ ọ naanị ha ka e kwere ka ha nwee
ike ịbjaru Onyenwe anyị nso, ijere ya ozi site n’etiti ebo
Livayi niile.” **47** Mgbe ahụ, ọ tūrụ ogige ime ahụ, chọputa
na ogologo ya ọ iri mita ise na asatọ. Obosara ya ọkwa
otu ihe ahụ. Ebe ịchụ aja ọkwa n’ihu ụlọnsọ ukwu ahụ. **48**
O mere ka m ọbataruo na mputa ọnụ ụlọ nke ụlọnsọ ukwu
ahụ, ọ tūrụ akụkụ ogidi ọnụ ụzọ nke mputa ọnụ ụlọ ahụ,
o ruru mita abụọ na ọma atọ n’obosara, n’akụkụ ya abụọ.
Ebe mbata ya ruru mita asaa na ọma anọ n’obosara, ebe
akụkụ aja ụlọ ahụ ruru otu mita na ọma isii n’obosara,
n’otu akụkụ nakwa n’akụkụ nke ọzọ ya. **49** Ebe mputa
ọnụ ụlọ ahụ ọ ihe ruru mita iri na otu n’obosara, sitekwa
n’azụ ruo n’ihu ya ruru mita isii na ọma anọ. Ọ ọ ihe
nrigo iri ka eji arigo ya. Ogidi ọkwa n’akụkụ ọnụ ụzọ
abụọ ahụ otu n’akụkụ nke a ọzọ n’akụkụ nke ọzọ ya.

41 Mgbe ahụ, nwoke ahụ ọbatara m n’ọnụ ụlọ ezumezu
ahụ, ọ tūrụ akụkụ ọnụ ụzọ ya. Akụkụ ya ọbụla ọ mita atọ
na ọma abụọ, nke a ọ obosara ụlọ ikwu ahụ. **2** Obosara
ọnụ ụzọ mbata ya ọ mita ise na ọma atọ. Akụkụ aja
abụọ nke ọnụ ụzọ ahụ ọkwa mita abụọ na ọma asaa. Ọ
tụkwara ogologo ụlọ ezumezu ahụ; ya ọ iri mita abụọ
na otu n’ogologo, obosara ya ọ mita iri na otu. **3** Mgbe
ahụ, ọ banyere n’ime ime ebe nsọ ahụ, tūrụ ogidi ọ n’ọnụ
ụzọ e si abanye n’ime ya, chọputa na obosara nke ọbụla
ọ otu mita na otu ọma, obosara ọnụ ụzọ ahụ n’onwe ya

dị mita atọ na ụma abụọ. Akụkụ aja nke ọnu ụzọ ọbụla
dị mita atọ na ụma asaa n'obosara. 4 Ọ tūrụ ogologo
ime ebe nsọ ahụ, ya dị mita iri na ọkara, obosara ya
dịkwa mita iri na ọkara, n'ogologo ụlọ ezumezu ahụ. Ma
ọ sịrị m, “Ebe a bụ Ebe Kachasi Nso.” 5 Ọ tūkwara mgbidi
ụlonsọ ukwu ahụ chọpụta na ịdị igbidi ya bụ mita atọ na
ụma abụọ. E nwekwara ọnuụlọ ndị dị gburugburu ụlonsọ
ukwu ahụ, nke ọbụla dị mita abụọ na otu ụma n'igbidi. 6
Ọnuụlọ nta ndị a dị n'okpukpu atọ, nke ọbụla n'elu ibe
ya, okpukpu ọbụla nwere iri ọnuụlọ atọ. E nwere mgbidi
gbara aja ụlonsọ ahụ gburugburu n'akụkụ niile, ka ha
būrụ ihe nkwado nye ọnuụlọ nta ndị a, ka ihe nkwado
ndị a ghara ịbụ ihe a rụnyere n'aja ụlonsọ ukwu ahụ. 7 E
wuru ọnuụlọ nta ndị a ka obosara ọnuụlọ ndị ahụ niile dị
n'elu ibe ha dị ukwu karịa obosara ndị nke dị n'okpuru
ha. N'uzọ dị otu a, obosara ọnuụlọ niile dị n'okpukpu nke
abụọ dị ukwu karịa nke dị n'ala; nke atọ dịkwa ukwu
karịa nke abụọ. E wukwara ebe e si arịgo site n'okpukpu
nke dịkarịsiri ala rigoruo n'ọnuụlọ ndị kachasi elu, site
n'okpukpu nke dị n'etiti. 8 Ahurū m na ụlonsọ ukwu ahụ
nwere ebe e wuliri elu n'akụkụ ya niile. Ọ bụkwa ebe a
dị elu ka e ji mee ntọala ọnuụlọ nta ndị ahụ niile. Ịdị
ogologo nke ebe ahụ e wuliri elu bụ mita atọ na ụma
abụọ. 9 Ịdị arọ nke mgbidi ọnuụlọ nta ndị a n'akụkụ ezi
bụ mita abụọ na ụma atọ. Ala tọgbọrọ n'efu n'etiti ọnuụlọ
nta ụlonsọ ukwu ahụ, 10 na ọnuụlọ ndị nchụaja dị mita
iri na ọkara n'obosara, gbaa gburugburu ụlonsọ ukwu
ahụ. 11 E nwere ọnu ụzọ ndị a na-esi abanye n'ọnuụlọ nta
ndị ahụ, site n'ala ahụ na-enweghị ihe arurū na ya, otu

ọ́nụ ụzọ n'akụkụ ugwu, nke ọzọ n'akụkụ ndịda. Obosara ala nke ƚọduru dī mita abụọ na ụma atọ n'akụkụ niile gbaa gburugburu. **12** Ma ụlọ nke na-eche ihu n'ogige ụlọnsọ ukwu ahụ, n'akụkụ ọdịda anyanwụ, dī iri mita atọ na asaa n'obosara, ịdị igbidi nke aja ụlọ ahụ dī mita abụọ na ụma atọ, gbaa gburugburu, ogologo ya dīkwa iri mita anọ na asatọ. **13** Mgbe ahụ, ọ turu ụlọnsọ ukwu ahụ, ya dīrī iri mita ise na atọ, ogige ụlọnsọ, na ụlọ ahụ nakwa mgbidi ya, dīkwa iri mita ise na atọ n'ogologo. **14** Obosara nke ogige ụlọnsọ n'akụkụ ọwụwa anyanwụ, tinyere ebe ihu ụlọnsọ ukwu ahụ, dī iri mita ise na atọ. **15** Ọ turu ịdị ogologo nke ụlọ ahụ chere ihu n'ogige dī n'azụ ụlọnsọ ukwu ahụ, tinyere ebe njegharī ya nke dī n'akụkụ abụọ ya. Ọ dī iri mita ise na atọ. Ụlọ ezumezu ahụ, n'ime ebe nsọ ahụ, na mputa nke ọ́nụ ụlọ, bụ nke chere ihu n'ogige ahụ, **16** ya na ọ́nụ ụzọ ndī ahụ, na oghereikuku niile dī warawara, na ebe njegharī gbara ha atọ gburugburu, ihe niile, elu ma ala, tinyere ọ́nụ ụzọ bụ nke eji osisi mmachite. Ala ya, na mgbidi ya ruo na oghereikuku, ma oghereikuku niile bụkwa ihe ekpuchiri ekpuchi. **17** N'elu oghere dī n'ebe ọ́nụ ụzọ ezi, nke gara n'ime ebe nsọ, nakwa n'ahụ aja niile, na nkebi na nkebi, gbaa gburugburu n'ime na n'ezi ebe nsọ ahụ, **18** ka a turu oiyi cherubim na osisi nkwụ. Cherubim na-esota osisi nkwụ. Osisi nkwụ ọbụla na-esotakwa cherubim. Cherub ọbụla nwere ihu abụọ: **19** otu akụkụ cherub nke bụ ihu mmadu chere ihu n'otu nkwụ. Ihu ya nke ọzọ, nke bụ ihu ọdum, chere ihu na nkwụ nke dī akụkụ nke ọzọ. A turu ha gburugburu ụlọnsọ ukwu ahụ. **20** Site n'ala ụlọ ruo n'elu

ọ̀nụ ụ̀zọ ya, a t̀rụ ọ̀yiyi cherubim na osisi nk̀wụ n'ahụ
 aja ụ̀lọ ezumezu ahụ. **21** Ọ̀nụ ụ̀lọ ezumezu ahụ nwere
 mbudo ibo nke ak̀kụ anọ ya ha otu n'ọtutụ. Nke d̀i n'ihu
 Ebe ahụ Kachasi Nso, yiri ndi ọ̀zọ. **22** Ebe ichu aja ya bu
 nke eji osisi wuo. Ak̀kụ niile nke ebe ichu aja a ha n'otu.
 O d̀i otu mita na okara n'ogologo, d̀irikwa iri sentimita
 itoolu n'ak̀kụ ya obula. Osisi ka e ji wuo nkuku anọ ya,
 ak̀kụ ya niile, na ntala ya. Mgbe ahụ, nwoke ahụ gwara
 m, "Nke a bu tebul na-adi n'ihu Onyenwe anyi." **23** Ma
 ụ̀lọ ezumezu, ma Ebe ahụ Kachasi Nso, nwere ọ̀nụ ụ̀zọ
 abuo, n'otu n'otu. **24** Ọ̀nụ ụ̀zọ obula nwere ibo abuo,
 ibo abuo nke a na-akwaghari gburugburu. **25** A t̀nyere
 onyinyo cherubim na osisi nk̀wụ n'elu ibo na-edubanye
 n'ụ̀lọ ezumezu ahụ, d̀ika ndi ahụ a t̀rụ n'ahụ mgbidi
 niile. E jikwa osisi ruchi elu ihu mputa nke ọ̀nụ ụ̀lọ ahụ.
26 Windo d̀i warawara d̀i n'aja mputa ọ̀nụ ụ̀lọ ahụ, nke e
 sekwasiri oyiyi osisi nk̀wụ; ọ̀nụ ụ̀lọ nta niile nke ụ̀lonso
 ukwu ahụ nwekwara ihe a r̀nyere n'elu ụ̀zọ ya, nke a
 machiri amachi.

42 Nwoke ahụ duuru m gaa n'ak̀kụ ugwu, banye n'ime
 ogige ahụ d̀i n'ezi, kpobata m n'ime ọ̀nụ ụ̀lọ ndi ahụ d̀i
 na ncherita ihu n'ak̀kụ ugwu nke ụ̀lonso ukwu ahụ. **2**
 Ụ̀lọ ahụ nke ọ̀nụ ụ̀zọ ya chere ihu n'ebe ugwu d̀i iri mita
 ise na atọ n'ogologo, ebe obosara ya d̀i iri mita abuo na
 asaa. **3** Ma n'ak̀kụ nke d̀i iri mita na otu, site n'ime ogige
 nakwa n'ak̀kụ nke d̀i na ncherita ihu pevumentị nke
 ogige d̀i n'ezi, ebe njeghari chere ebe njeghari ọ̀zọ ihu,
 n'okpukpu atọ ahụ. **4** N'ihu ọ̀nụ ụ̀lọ ndi a, e nwere ka ụ̀zọ
 njeghari nke d̀i mita ise na uma atọ n'obosara, d̀ikwa iri

mita ise na atọ n'ogologo. Ọnụ ụzọ ha niile chere ihu n'ugwu. **5** Okpukpu ụlọ nke dị n'elu asaghị mbara dika nke dị n'ala, n'ihu na ebe njeghari ndị ahụ weere ọtụtụ oghere karịa ka ọ dị n'ọnụlọ ndị okpukpu nke dị n'ala na nke etiti ụlọ ahụ. **6** Ebe a na-ejighi ogidi wuo ụlọ a, dika e si wuo ndị n'ogige, nke a mere ka ụlọ ndị n'elu na-akpa nkpa karịa ndị nke dị n'ala, na ndị n'etiti. **7** E nwere mgbidi aja nke dị n'ezị n'akụkụ ọnụlọ niile, n'ụzọ ogige nke dị n'ezị. Ọ maputara n'ihu ọnụlọ ndị ahụ, ogologo ihe dị iri mita abụọ na asaa. **8** N'ọtụtụ ogologo ọnụlọ ndị a, ndị nso n'ogige mputa, ruru mita iri abụọ na itoolu, ebe ogologo ndị nke dika n'ihu nso ebe nso ahụ, ruru mita iri ise na asatọ. **9** N'okpuru ọnụlọ ndị a, e nwere ụzọ mbata n'akụkụ ọwụwa anyanwụ, dika mmadu na-abata ha site n'ogige dị na mputa. **10** N'akụkụ ndịda, n'ogologo aja ụlọ ndị n'ogige mputa, nke ndị n'akụkụ ogige ụlọnsọ ukwu, nke chere aja ụlọ mputa ihu, ọtụtụ ọnụlọ ndị ya. **11** Ụzọ njeghari ndị n'etiti akụkụ abụọ ụlọ ahụ, ha dika ka ọnụlọ ndị ahụ nke ndị n'ụzọ ugwu. Ogologo ha na obosara ha bụ otu; ha niile yiri onwe ha. Ọnụ ụzọ ya dika ka ọnụ ụzọ ndị n'ugwu. **12** Otu a ka ọnụ ụzọ e si abanye n'ime ọnụlọ ndị a ndị na ndịda si ndị. E nwere ọnụ ụzọ na mputa, nke ndị na mgbidi ahụ chere ihu n'ọwụwa anyanwụ. Ebe a ka e si abanye n'ime ọnụlọ ndị ahụ. **13** Mgbe ahụ, ọ siri m, "Ime ọnụlọ niile ndị n'ugwu, na ime ọnụlọ ndị ndịda, bụ ndị a chere ogige ụlọnsọ ahụ ihu, bụ ime ụlọ ndị nso, nke ndị nchụaja. Ebe ndị nchụaja ndị na-abia nso Onyenwe anyị ichụ aja ga-anọ rie nri niile nke kachasi nso, n'ebe ahụ ka ha ga-edebekwa aja

inata ihuoma, aja mmehie na aja ikpe omuma, n'ih na ulo ndi a di nsọ. **14** Mgbe ndi nchajaja bara n'ime ebe nsọ ahụ nke e kewapuru iche, ha aghaghi esikwa n'ebe ahụ pụta n'ogige mputa ezi, tupu ruo mgbe ha yisara uwe ha yii jee ozi, n'ih na uwe ndi a di nsọ. Ha ga-eyiri uwe ozo, tupu ha abanye n'akuku ulo ndi ahụ dijiri ndi ozo." **15** Mgbe o tuchara ihe ndi di n'ime ebe ulonso ahụ, o duuru m site n'onu uzọ di n'owuwa anyanwu puta, tukwaa n'akuku niile gburugburu. **16** O ji ihe otutu di ogologo tuo akuku owuwa anyanwu, o di ihe ruru narị mita abuo na iri mita isii na ise. **17** O ji mkpirisi osisi ahụ e ji atụ ihe tuo akuku nke ugwu ma choputa na o di ihe ruru narị mita abuo na iri mita isii na ise. **18** O tukwara akuku nke ndida, choputakwa na o di ihe ruru narị mita abuo na iri mita isii na ise. **19** Mgbe ahụ, o tughariri jirikwa ihe otutu ahụ tokwa akuku nke odida anyanwu. O di ihe ruru narị mita abuo na iri mita isii na ise. **20** Ya mere, o turu akuku anọ niile nke ebe ahụ. Mgbidi gbara ya gburugburu. Otutu ha di ihe ruru narị mita abuo na iri mita isii na ise, n'ogologo, obosara ya dikwa ihe ruru narị mita abuo na iri mita isii na ise, iji kewaputa ebe di nsọ site n'ebe ndi ozo.

43 Emesia, o kpobatakwar m n'onu uzọ mbata nke chere ihu n'owuwa anyanwu. **2** Ma lee, ahuru m ebube Chineke nke Izrel ka o si n'akuku owuwa anyanwu naputa. Olu ya di ka mbigbo nke ebili mmiri, ebube ya nwukwara n'ala ahụ niile. **3** O dikwa ka ohu mbu m huru, nke m buru uzọ hu n'akuku onu mmiri Keba, ya na nke m huru na Jerusalem mgbe o biara ibibi obodo ahụ. Adara m

n'ala kpugide ihu m n'aja. **4** Ebube Onyenwe anyị sitere n'ọnu ụzọ chere ihu n'owuwa anyanwu bata n'ime ulonso ahụ. **5** Mgbe ahụ, Mmuo nke Chineke buliri m bubata m n'ime ogige nke ime, ma ebube nke Onyenwe anyị juputara n'ulonso ukwu ahụ. **6** Mgbe ahụ, anuru m olu ka o si n'ulonso ahụ na-agwa m okwu, dika nwoke ahụ na-eguzokwa n'akuku m. **7** O siri m, "Nwa nke mmadu, ebe a bu ebe nke ocheeze, na ebe nke obu ukwu m abuo ganogide, ebe a ka m ga-ebi n'etiti umu Izrel ruo mgbe ebighi ebi. Ulo Izrel agaghị emerukwa aha nsọ m ozo, ha onwe ha maobu ndi eze ha, site n'ikpere arusi niile ha na ibubata onyinye olili ozu ndi eze ha, mgbe ha nwuru anwu. **8** Mgbe ha wuru mbata onu uzọ ha n'akuku mbata onu uzọ m, tinye onu uzọ ha n'akuku onu uzọ m, o bukwa naani mgbidi bu ihe di n'etiti mu na ha. Ha meruru aha nsọ m site n'ihe aru niile ha mere. Ya mere m ji bibie ha n'iwe m. **9** Ugbu a, ka ha wezuga adighi ocha na ife chi ndi ozo ha n'ihu m, bupukwa onyinye olili ozu ndi eze ha n'ebe m no, mgbe ahụ, aga m ebi n'etiti ha ruo mgbe ebighi ebi. **10** "Nwa nke mmadu, kowaara umu Izrel ulonso ahụ m ziri gi. Gwa ha udidi ya, na ipu iche ya, ka ihere mee ha n'ihie mmehie ha. **11** O buru n'ezie na ihere emee ha n'ihie ha mere, mgbe ahụ, kowaara ha ihe niile metutara otu a ga-esi wuo ulonso a, na ihe gbasara nkwado ya, na ihe gbasara onu uzọ opupu na mbata ya niile, ihe metutara ebumnobi nke owuwu ya niile na usoro na iwu niile banyere ya. Deputa ihe ndi a n'ihu ha, nye ha ka ha lezie anya mezuo ihe niile metutara usoro a ga-agbaso wuo ya. **12** "Nke a bu iwu ulo banyere nsọ

ukwu ahụ. Ebe niile gbara elu ugwu a gburugburu ga-abụ ebe dịkarịsiri nsọ! Nke a bụ iwu ụlọnsọ ahụ. **13** “Nke a bụ otutu niile gbasara ebe ichu aja ya: Idi elu nke ala ya bụ iri sentimita ise na atọ; igba gburugburu nke onu ya bụ iri sentimita abuo na atọ; obosara ya di iri sentimita ise na atọ. Otu a ka ebe ichu aja ahụ ga-aha n’ogologo. **14** Site n’ukwu ya nke di n’ala ruo n’okere ya nke etiti, o ga-adị otu mita n’ogologo nakwa n’uhie; site n’okere nke nta ruo na nke ukwu ga-adị mita abuo n’ogologo na okara n’uhie. **15** Ebe nsure oku nke ebe ichu aja ahụ ga-adị mita abuo, mpi anọ sikwa n’akuku ya gbagoo elu, nke obula n’ime ha ga-adị okara mita n’ogologo. **16** Ebe nsure oku nke ebe ichu aja ahụ ga-adị mita isii n’ogologo na mita isii n’uhie, nwee akuku anọ nke ha n’otu. **17** Nke di n’okpuru ga-adị mita asatọ n’akuku obula; a ga-arulite onu onu ya gburugburu, ka idi elu nke onu onu ya buru iri sentimita abuo na asaa. Akuku ya niile gbasapuru site n’elu ya ruo n’ala. Otutu mgbasapu a di iri sentimita ise na atọ. N’akuku owuwa anyanwu ka ihe e ji arigo ya di.” **18** Mgbe ahụ, o gwara m, “Nwa nke mmadu, ihe ndi a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi kwuru: Ndi a bu usoro metutara iwu ichu aja nke aja nsure oku, na ifesa obara n’elu ebe ichu aja mgbe e wusiri ya. **19** I ga-ene ndi nchujaja bu ndi Livayi si n’ezinaulo Zadok, bu ndi na-abia m nso ife ofufe n’ihu m, otu oke ehi maka aja mmehie, otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi kwubiri. **20** Unu ga-ewere ufodu n’obara ya tee na mpi anọ nke ebe ichu aja, na n’akuku anọ nke ebe ichu aja, na n’akuku anọ nke mbadamba nkume di n’elu, na

gburugburu ọ̀nụ ọ̀nụ ya, si otu a sachaa ebe ịchụ aja ahụ, kpuchikwaara ya mmehie. **21** Mgbe ahụ, a ga-ewere nwa oke ehi e ji chụọ aja mmehie ahụ, kpọọ ya ọkụ n'ebe a kwadoro n'ezị ụlọnsọ ukwu ahụ. **22** “N'ụbọchị nke abụọ, ị ga-eji nwa mkpi na-enweghị ntụpọ chụọ aja mmehie. A ga-eme ka ebe ịchụ aja dị ọcha, dika e ji oke ehi ahụ mee ka ọ dị ọcha. **23** Mgbe i mechara mmemme nsacha ndị a, werekwa nwa oke ehi ọzọ nke na-enweghị ntụpọ, na nwa ebule site n'igwe anụ nke na-enweghị ntụpọ chụọ aja. **24** Were ha jee chee n'ihu Onyenwe anyị, ka ndị nchụaja were nnu fesa ha dika aja nsure ọkụ a churụ nye Onyenwe anyị. **25** “Ụbọchị asaa, kwa ụbọchị ka ị ga-ewepụta otu mkpi, na nwa oke ehi, na nwa ebule site n'igwe anụ ndị ahụ, chụọ aja mmehie. Ha niile ga-abụ ụmụ anụmanụ ndị na-enweghị ntụpọ. **26** Ụbọchị asaa ka ha ga na-achụ aja ikpuchi mmehie n'ihie ebe ịchụ aja, mee ka ọ dị ọcha, site otu a doo ya nsọ. **27** Ụbọchị nke asatọ, na n'ụbọchị ọbụla so ya, ndị nchụaja ga-achụ aja nsure ọkụ n'ebe ịchụ aja, chụọkwa aja udo. Mgbe ahụ, aga m anabatakwa unu. Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bụ Onyenwe anyị kwubiri ya.”

44 Mgbe ahụ, o mere ka m laghachi n'ụzọ, n'ọ̀nụ ụzọ ama nke ebe nsọ ahụ, nke dị n'ezị, nke na-eche ihu n'ọ̀wụwa anyanwụ, ma a gbachiri ya agbachị. **2** Ma Onyenwe anyị siri m, “Ọ̀nụ ụzọ ama nke a ga-abụ ihe e mechiri emechi. A gaghị emeghe ya ọzọ, ọ dighị onye ọbụla ga-esi na ya bata. N'ihie na Onyenwe anyị, bụ Chineke Izrel esitela na ya bata. Ya mere, ọ bụ ihe emechiri emechi. **3** Naanị nwa eze, naanị ya onwe ya, bụ onye ga-anọdụ ala n'ime ya, iri

nri n'ihu Onyenwe anyi. O ga-esite na mputa onu ulo nke onu uzọ bata, o bukwa ebe ahụ ka o ga-esi puo." 4 Mgbe ahụ, o mere ka m bjaruo n'onu uzọ ama di n'ugwu, n'ihu ulonso ukwu ahụ. Elere m anya hu na ebube nke Onyenwe anyi juputara n'ulonso nke Onyenwe anyi. N'ihia, adara m n'ala kpugide ihu m n'aja. 5 Onyenwe anyi sirim, "Nwa nke mmadu, leruo anya nke oma, gee nti nke oma n'ihe niile m na-agwa gi banyere iwu m niile na usoro niile nke ulonso ukwu nke Onyenwe anyi. Leruo anya nke oma banyere onu uzọ ibata n'ulonso ukwu a, na nke opupu niile nke ebe nsọ a. 6 I ga-agwa ndi Izrel bu ndi ulo nnupu isi, 'Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi sirim, o zuola bu ibi ndu aru unu niile ahụ, unu ndi Izrel! 7 N'ihia na o bughị naani na ihe aru unu mere di ukwu, kama unu mekwara ihe aru kachasi site n'ikpobata ndi ala ozọ a na-ebighi anu ahụ ha na obi ha ugwu n'ime ulonso, si otu a meruo ulonso mgbe unu na-ewetara m nri nsọ, nke bu abuba na obara. N'uzọ di otu a, unu emebiela ogbugba ndu m. 8 Unu edebeghi iwu m nyere unu banyere ihe m ndi di nsọ, kama unu goro ndi ozọ ka ha buru ndi na-elekota ebe nsọ m. 9 Ihe ndi a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi kwuru, o nweghi onye ala ozọ obula a na-ebighi anu ahụ ya na obi ya ugwu kwesiri ibata n'ulonso m. O buladi ndi obia ndi bi n'etiti umu Izrel. 10 "Ndi ikom agburu Livayi niile, ndi sitere n'ijere m ozi wezuga onwe ha mgbe Izrel bidoro igbaso arusi niile ha, ga-ata ahuhu n'ihia ekwesighi ntukwasị obi ha. 11 Ha ga-abu ndi na-eje ozi n'ime ebe nsọ m, ndi nlekota nke onu uzọ ama nke

ụlọnsọ ukwu, na-ejekwa ozi n'ime ya; ha ga-egburu ndị
 m anụ e wetara maka ichụ aja nsure oku na nke aja ndị
 ozo, ha ga-eguzokwa n'ihu ha jeere ha ozi. **12** Ma n'ihina
 ha guzoro n'ihu arusi jeere ha ozi, mee ka ulo Izrel daba
 na mmehie ikpere arusi, n'ihina nke a, eweliela m aka elu
 na-anu iyi na ha aghaghi ita ahuhu mmehie ha. Otu a ka
 Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi kwubiri.
13 Ha agaghi abiakwute m nso ije ozi dika ndi nchujaja,
 maobu bjaruo nso ihe nsọ m niile obula maobu onyinye
 m di nsọ karichasija onyinye nsọ niile, ha aghaghi ibu
 onodu ihere nke ihe aru niile ha mere. **14** Ma aga m
 ahoputa ha ka ha buru ndi ilekota ulonsọ m di n'aka,
 n'ihina iru oru niile na ije ozi niile di n'ime ya. **15** “Ma ndi
 nchujaja, bu umu Zadok, ndi Livayi, ndi chegidere ebe nsọ
 m nche, mgbe Izrel niile sitere n'ebe m no kpafuo, ga-
 abia nso ijere m ozi, ha ga-eguzo n'ihu m chuo aja abuba
 na obara. Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe
 anyi kwubiri. **16** O bu naani ha ga-abanye n'ime ebe nsọ
 m, naani ha ga-abiakwa na tebul m ije ozi n'ihu m, na ife
 m dika ndi nche. **17** “Mgbe ha na-abata n'onu uzo ama
 nke ogige di n'ime, ha ga-eyi naani akwa ocha. Ha agaghi
 eyi uwe obula e ji aji anu kpaa mgbe ha na-eje ozi n'ogige
 ime nke ulonsọ ukwu m. **18** Ha ga-eji akwa ocha kee n'isi
 ha, yirikwa uwe ocha n'ukwu ha. Ha agaghi eyi ihe obula
 ga-eme ka osiso gbaa ha. **19** Mgbe ha na-apu n'ogige di
 n'ezie ebe ndi mmadu no, ha ga-eyipu uwe ha yi mgbe ha
 na-eje ozi, hapukwa ha n'ime onuulo nsọ ndi a, yiri uwe
 ozo, ka ha ghara ime ka ndi mmadu buru ndi e doro nsọ
 site n'imetu uwe ha ahụ. **20** “Ha agaghi ekwe ka agiri

isi ha too ogologo, ha agakwaghị akpuchapụ ya. Naanị mkpacha ka ha ga na-akpacha isi ha. **21** Onye nchụaja ọbụla agaghị anụ mmanya vainị mgbe ọ na-abata n'ogige dị n'ime. **22** Ha agaghị alụ nwanyị nke di ya nwurụ anwụ, maọbụ nwanyị gbaara di ya alụkwaghị m. Kama ọ bụ naanị ụmụ agboghọ ndị sitere n'agburụ Izrel ndị na-amaghị nwoke, maọbụ nwunye ndị nchụaja nwurụ anwụ. **23** Ha ga-akuziri ndị m ihe di iche n'etiti ihe di nsọ na ihe na-adighị nsọ; gosi ha otu esi amata ihe di iche n'etiti ihe na-adighị ọcha na nke di ọcha. **24** “Ha ga-abụ ndị ikpe, idozi esemokwu daputara n'etiti ndị m. Usoro iwu m niile ka ha ga-eji kpee ikpe. Ndi nchụaja n'onwe ha kwa ga-erube isi n'iwu m niile n'oge mmemme ọbụla di nsọ. Ha ga-ahụkwa na e doro ụbọchị izuike nsọ. **25** “Onye nchụaja agaghị emerụ onwe ya site n'ije n'ebe ozu di, kariakwa maọbụ ozu nna ya maọbụ nne ya, ma o bụ nwa ya, maọbụ nwanne ya nwoke, maọbụ nwanne ya nwanyị na-enweghị di. **26** Mgbe e mechara ka ọ di ọcha ọzọ, ọ ga-echere ruo ụbọchị asaa. **27** Ma n'ụbọchị ahụ, ọ ga-aloghachi n'ụlọ ukwu ahụ ịbanye n'ime ebe nsọ, ọ ga-ebu ụzọ chụọ aja mmehie n'ihia onwe ya. Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bụ Onyenwe anyi kwubiri. **28** “Ọ bụ naanị mụ onwe m bụ ihe nketa nke ndi nchụaja ga-enweta. Unu agaghị enye ha ihe nweta ọbụla n'Izrel. Mụ onwe m bụ ihe nketa ha. **29** Ha ga-eri onyinye ịnata ihuoma, ihe aja mmehie, ihe aja ikpe omuma, ihe niile di n'Izrel e doro nsọ nye Onyenwe anyi ga-abụ nke ha. **30** Mkpuru mbu kachasi mma site na mkpuru ubi ọbụla na onyinye niile puru iche ga-abu nke ndi nchụaja. Ọka

mbụ a kworọ akwọ, nke a na-eweta n'ihe ubi ga-abụkwa nke ndị nchụaja, ime ka ngozi dịkwasị n'ụlọ unu. **31** Ndi nchụaja agaghị ata nnụnụ ọbụla, maọbụ anụ nke nwuru ọnwụ chi ya, maọbụ nke anụ ọzọ dogburu.

45 “Mgbe unu ga-eke ala ahụ dika ihe nketa, unu ga-ebu ụzọ nye Onyenwe anyị otu oke n’ime ya ka ọ bụrụ oke di nsọ nke ala ahụ. Ogologo ya ga-adị kilomita iri na atọ, obosara ya ga-abụ kilomita iri na otu. Ihe di nsọ ka ala ahụ niile ga-abụ gbaa gburugburu. **2** Site n’ala, otu akụkụ di narị mita abụọ na iri itoolu na otu, na iri sentimita asaa na ise, ga-abụ maka ebe nsọ. A ga-ahapụ ala di iri mita abụọ na itoolu gburugburu ya. **3** Site n’oke ebe ahụ di nsọ, tụtuta oke ogologo ya di kilomita iri na atọ, obosara ya kilomita ise na ọkara. Ọ bụ n’ime ya ka ebe nsọ, ya bụ Ebe ahụ Kachasi Nso ga-adị. **4** Ọ ga-abụ oke ala ndi nchụaja, ndi na-eje ozi n’ebe nsọ, na ndi na-abia nso ije ozi n’ihu Onyenwe anyi. Ọ ga-abụkwa ebe ụlọ obibi ha ga-adị, bụrụkwa ebe di nsọ maka ebe nsọ ahụ. **5** Ala ọzọ di ya n’akụkụ, nke ga-adị kilomita iri na atọ n’ogologo, kilomita ise na ọkara n’obosara ya, ga-abụ ebe obibi ndi Livayi, ndi na-arụ ọrụ n’ụlọnsọ ukwu ahụ. **6** “N’akụkụ obodo nsọ ka a ga-ekewaputa ala nke ogologo ya di kilomita iri na atọ, nke obosara ya dikwa kilomita abụọ na ọkara, nke a ga-abụ nke ndi Izrel. **7** “A ga-eweputa ala puru iche maka nwa eze. Ala a ga-adị n’akụkụ abụọ nke ala nsọ ahụ, na obodo ahụ. Ala a ga-agbatiri site n’akụkụ ọdida anyanwụ ebe oke ya di ruo n’osimiri Mediterenja. Ọ ga-esitekwa n’oke ala ya n’ọwụwa anyanwụ gbatiri ruo n’ebe ebo Izrel nwere ala

ha. N'uzo di otu a, ala a ga-aha ka ala ebo Izrel ketara.

8 Ala a ga-aburu ya ihe nketa n'Izrel. Ndisi m agaghi emegbu ndi m ozo, ma ha ga-ahapu ndi Izrel ka ha keta ala ndi a dika ebo niile ha si di. **9** "Nke a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi kwuru: O zuolara unu, unu umu ndi eze Izrel. Kwusinụ ipunara ndi m ihe ha nwere n'ike, kpeenu ikpe ziri ezi na-emekwa ihe kwesiri ekwesi. Kwusinụ ichupu ndi m site n'ihe ha, otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi kwuputara.

10 Ka ihe otutu unu ji ere ahia unu buru ezigbo efa na ezigbo baf nke a na-ejighi aghugho kpuo. **11** Ka ihe otutu homa buru ihe unu ga-eji na-atu ihe niile, ma mmanu, ma oka. Ihe otutu ndi ozo unu ga-enwe ga-abu efa, nke bu otu uzo n'uzo iri nke homa, maka itu ihe dika oka. Nke ozo bu baf, nke bukwa otu uzo n'uzo iri nke homa, maka itu ihe dika mmanu. **12** Ihe otutu a ga-eji mata idi arọ nke ihe obula ga-abu shekel. Ihe a ga-eji gbanwere shekel a bu iri gera abuo naani. Iri shekel isii ka a ga-ejikwa gbanwere otu mina. **13** "Nke a bu onyinye puru iche unu ga-enye: otu uzo n'uzo isii nke efa, site n'otu homa nke oka wiiti unu. Unu ga-enyekwa otu uzo n'uzo isii nke efa site n'otu homa oka bali unu. **14** Dika e nyere ya n'iwu, unu ga-eji ihe otutu baf, weta mmanu oliv bu otu uzo n'ime uzo iri site n'otu ko obula (ko na-erita baf iri, n'ihii na baf iri, bu otutu otu homa). **15** Ozokwa, otu aturu nke sitere n'igwe aturu di nari aturu abuo, nke si n'ebe ita nri nke Izrel a gbara mmiri nke oma ka unu ga-eweta. A ga-eji ndi a chuo aja mkpuru oka, na aja nsure oku, na aja udo, maka ikpuchiri ndi wetara ha mmehie

ha. Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi kwubiri ya. **16** Ndi niile nke n'ala ahụ ga-eso nwa eze Izrel bute onyinye ndi a. **17** Nwa eze ahụ ka o diri iweta ihe eji achu aja nsure oku niile, aja mkpuru oka, aja ihe onunu niile, na nke Onwa ohuru nakwa nke ubochi izuika niile, n'oge mmemme niile nke ndi Izrel. O ga-ewetakwa ihe eji achu aja mmehie, aja mkpuru oka, aja nsure oku, aja udo maka ikpuchiri umu Izrel mmehie ha. **18** "Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi kwuru: N'ubochi mbu nke onwa mbu obula, unu ga-ewere nwa oke ehi nke na-enweghi ntupo, chuo aja ido ulonso m nsu. **19** Onye nchujaja ga-ewere ufodu obara nke aja mmehie ahụ tee ya n'akuku onu uzọ ulonso m, na n'akuku anọ nke onu ebe ichu aja, na n'ahu ibo nke onu uzọ ogige ime. **20** Unu ga-emekwa otu ihe ahụ n'abali asaa nke onwa ahụ n'ihu onye obula mehiere na-amaghi ama, maka ikpuchi mmehie metutara ulonso m. **21** "N'ubochi nke iri na anọ nke onwa mbu, ka unu ga-edebe Mmemme Ngabiga. O ga-abu mmemme abali asaa. N'ubochi ndi a, naani achicha nke a na-ejighi ihe na-eko achicha mee ka unu ga-eri. **22** N'ubochi ahụ, onyeisi ga-eweta otu nwa oke ehi maka aja mmehie nke onwe ya, na maka mmehie mmadu niile nke ala ahụ. **23** N'ubochi asaa nke mmemme ahụ, kwa ubochi, o ga-eweta oke ehi asaa na ebule asaa, ndi na-enweghi ntupo obula, dika ihe ichu aja nsure oku nye Onyenwe anyi. O ga-enyekwa nwa mkpi kwa ubochi maka aja mmehie. **24** O ga-ewetakwa n'ihu onyinye inata ihuma, nari lita oka anọ na iri itoolu, nke bu otu otutu otu oke ehi, otu otutu otu ebule. Tinyere lita mmanu

oliv atọ na ụma asatọ. Lita mmanụ atọ na ụma asatọ
dịkwara otu efaf ọka. **25** “N’oge mmemme ụbọchị asaa
ahụ, nke ga-ebido n’ụbọchị iri na ise nke ọnwaa asaa, ọ ga-
ewetakwa ihe a ga-eji chụọ aja mmehie na aja nsure ọkụ,
na aja mkpụrụ ọka, na mmanụ.

46 “Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe
anyị kwuru, Ọnụ ụzọ ama nke ogige ime, nke na-eche ihu
n’ọwụwa anyanwụ ga-abụ ihe e mechiri emechi n’ụbọchị
isii niile unu na-arụ ọrụ. Ma a ga-emege ya n’ụbọchị
izuike, na n’ụbọchị mmemme ọnwaa ọhụrụ. **2** Nwa eze ga-
esitekwa na mputa ọnụ ụlọ nke ọnụ ụzọ ama bata, guzoro
n’akụkụ ọnụ ụzọ ama. Ndị nchụaja ga-edozikwa aja nsure
ọkụ ya, na aja udo ya. Ọ ga-anọkwa n’ụlọ mbata kpọọ
isiala nke ofufe ya, sitekwa n’ebe ahụ pụọ. Ma a gaghị
emechi ọnụ ụzọ ahụ tutu ruo anyasi. **3** N’ihu ọnụ ụzọ
ama ka ndị ala a ga-anọ fee Onyenwe anyị ofufe n’ụbọchị
izuike na n’ụbọchị mmemme ọnwaa ọhụrụ. **4** Ihe nwa eze
ahụ ga-eji chụọrọ Onyenwe anyị aja nsure ọkụ n’ụbọchị
izuike na n’oge mmemme ọnwaa ọhụrụ ga-abụ ụmụ ebule
isii, na otu ebule, ndị na-enweghị ntupọ. **5** Ọ ga-eweta ihe
e ji achụ aja mkpụrụ ọka, nke bu iri lita ụtụ ọka abụọ na
abụọ, na otu ebule. Ọ ga-ewetakwa lita mmanụ oliv asaa
maka iri lita ụtụ ọka abụọ na abụọ ahụ, tinyere onyinye
ụmụ atụrụ dika o si masi ya. **6** N’ụbọchị mmemme ọnwaa
ọhụrụ, ọ ga-eweta otu nwa oke ehi, ụmụ atụrụ isii na
otu ebule, ha niile ọ dighi nke ga-enwe ntupọ ọbula. **7** Ọ
ga-ewetakwa otu oke ehi na iri lita ụtụ ọka iri abụọ na
abụọ, maka aja mkpụrụ ọka. Ọ ga-enye ebule ahụ na iri
lita ụtụ ọka iri abụọ na abụọ. Ọ ga-enyekwa ụmụ atụrụ

ndị ahụ na ụtụ ọka dika o si masị ya inye ha, tinyere iri
 lita ọka abụọ na abụọ, nke ọ ga-eweta maka lita mmanụ
 oliv asaa. **8** Mgbe nwa eze ga-abata n'ụlọ ahụ, ọ ga-esite
 na mpụta ọnu ụlọ nke ọnu ụzọ ama, ebe ahụ kwa ka ọ
 ga-esikwa pụọ. **9** “Ma mgbe ndị ala ahụ ga-abata n'ihu
 Onyenwe anyị n'oge mmemme dī nsọ, onye ọbụla sitere
 n'ọnu ụzọ dī n'ugwu bata aghaghị ipụ site n'ọnu ụzọ nke
 dī na ndịda. Ndị si na ndịda bata ga-esitekwa n'ụzọ nke
 ugwu pụọ. Ọ dighị onye ga-esi n'ụzọ o si bata laghachi,
 kama ha ga-esi ụzọ nke chere ebe ha si bata ihu pụọ. **10**
 Nwa eze ga-anọ n'etiti ha, ọ buru na ha abanye, ọ ga-eso
 ha banye, ọ burukwa na ha apụwa, ọ ga-esokwa ha pụọ.
11 N'oge mmemme ndị ahụ puru iche, na mmemme ndị
 akara aka, ihe a ga-eji nye onyinye mkpuru ọka ga-abu
 iri lita ụtụ ọka abụọ na abụọ, na otu oke ehi, na iri lita
 ụtụ ọka abụọ na abụọ na otu ebule, tinyere umu aturu
 nke ọnuogugu ya ga-abu dika o si masị ya, tinyere lita
 mmanụ asaa maka iri lita ụtụ ọka abụọ na abụọ ọbụla. **12**
 “Mgbe ọbụla onyeisi chorọ inye onyinye afọ ofufu, maka
 ichuru Onyenwe anyị aja nsure oku maobu aja udo, a ga-
 emeghere ya ọnu ụzọ ime nke dī n'owuwa anyanwu ka o
 si n'ebe ahụ bata. Ọ ga-enye onyinye ya dika e si enye
 ya n'ubochi izuike. Emesia, ọ ga-atugharia pụọ. A ga-
 emechikwa ụzọ ahụ mgbe ọ puchara. **13** “Ọ bu nwa aturu
 gbara otu afọ nke na-enweghi ntupo ka i ga-eweta ubochi
 niile maka ichu aja nsure oku nye Onyenwe anyi, ọ bu
 kwa ututu, kwa ututu ka i ga-eweta ya. **14** I ga-ewetakwa
 onyinye mkpuru ọka kwa ututu kwa ututu tinyere ya, ihe
 niile ga-emejuputa ya bu lita ụtụ ọka isii, na lita mmanụ

abụọ e ji agwakọta ya. Iche onyinye mkpuru ọka a n'ihu Onyenwe anyị bụ ukpuru ga-adigide ruo mgbe ebighi ebi. **15** Ya mere, ha ga-edozi nwa aturu na utu ọka na mmanu oliv ahụ, kwa ututu kwa ututu, maka aja nsure oku a na-achụ kwa mgbe niile. **16** “Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bụ Onyenwe anyị kwuru, ọ buru na onyeisi enye onye obula n'ime umu ya ndi ikom onyinye site n'ihe nketa ya, ihe ahụ ga-abu nke ya, burukwa nke mkpuru ya, ọ ga-abu oke ha site n'ihe nketa ruo ebighi ebi. **17** O burukwanu na o kenye otu n'ime ndi ohu ya ala site n'ihe nketa ya, ala ahụ ga-abu nke ohu ahụ tutu ruo n'afọ inwere onwe, nke bu afọ asaa obula. Mgbe ahụ, ohu ahụ ga-enwere onwe ya, ma ala ahụ ga-aghokwa nke nwa eze ahụ. Ihe nketa ya bu nke dijiri naani umu ya, nke ha ka ọ bu. **18** Nwa eze ahụ agaghị ewere ala obula site n'ihe nketa ndi mmadu n'aka ike, si otu a chupu ha site n'ala ha. Ala obula ọ na-enye umu ya ga-aburiri ihe nketa sitere n'ala nke aka ya. Ka a ghara ime ka ọ buladi otu n'ime ndi m buru onye e kewapuru site n'ihe nketa ha.” **19** Mgbe nke a gasiri, o duuru m site n'onu uzọ di n'akuku onu uzọ ama kpobata m n'onuulo ndi ahụ di nsọ, nke chere ihu n'ugwu, nke bu ihe nketa ndi nchujaja. O gosiri m otu ebe di na nsotu akuku odida anyanwu. **20** O siri m, “Ebe a ka ndi nchujaja ga-anọ sie anu aja ikpe omuma na aja mmehie. Ebe a ka ha ga-anokwa ghee onyinye mkpuru ọka, ka a ghara iwebata ha na mputa ogige a nakwa ido ndi mmadu nsọ.” **21** Mgbe ahụ, o mere ka m puta ozọ n'ogige ezi. O duuru m gaa n'akuku anọ nke ogige ahụ. Ahuru m na e nwere ogige nke di n'akuku obula. **22** N'akuku anọ nke ogige

ndị a, ogige ndị ọzọ dī n'ime ha. Ha ruru mita iri abụọ na atọ n'ogologo, ebe obosara ha rukwara mita iri na asaa n'okara. Ogige anọ ndị a ha n'otu. **23** N'ime ụlọ ahụ, gburugburu ya, e nwere ahịrị e ji nkume doo, nke nwere ekwu dī n'okpuru ahịrị nkume ahụ. **24** Ọ siri m, "Ndị a bụ ụlọ ebe ndị niile na-eje ozi n'ụlọnsọ ukwu ahụ ga-anọ na-esi ihe aja niile ndị mmadụ webatara."

47 Mgbe ahụ, nwoke ahụ mere ka m lughachikwa n'ọnu ụzọ ụlọnsọ ukwu ahụ. Ahurū m iyi nke na-asọ na-aga n'akụkụ ọwụwa anyanwụ (n'ihu na ihu ụlọnsọ ahụ chere ihu n'ọwụwa anyanwụ). Mmiri ahụ si n'okpuru ụlọnsọ ukwu ahụ n'akụkụ aka nri nke ebe ichụ aja, n'akụkụ ndịda ya na-asoputa, **2** O mere ka m si n'ọnu ụzọ dī n'ugwu puta, ma gaa n'ọnu ụzọ nke ọwụwa anyanwụ, ebe m hurū mmiri ahụ ka o si na ndịda na-asoputa. **3** Mgbe anyị na-aga, o ji ihe otutu dī ya n'aka tuputa ihe ruru narị mita ise na iri mita atọ. O duuru m na-agafe mmiri ahụ. N'oge a, mmiri ahụ erutela na nkwonkwo ukwu. **4** O jikwa ihe otutu ya tuputakwa ihe ruru narị mita ise na iri mita atọ ọzọ, durukwa m na-aga. N'oge a, mmiri ahụ erutela m'ikpere. Mgbe ọ tuputara ihe ruru narị mita ise na iri mita atọ ọzọ, o duuru m gafee mmiri ruru m n'ukwu. **5** Ọ tuputakwara ihe ruru narị mita ise na iri mita atọ ọzọ, mmiri ahụ ghorọ osimiri nke m na-apughị igafe, n'ihu na mmiri ahụ toro eto burū mmiri ogwugwu, osimiri nke mmadụ na-apughị jji ije ukwu gafee. **6** Ọ siri m, "Nwa nke mmadụ, ị hurū ihe ndị a?" O duuru m laghachi n'ọnu mmiri. **7** Mgbe m rutere n'ọnu mmiri, lee, ahurū m otutu osisi nke toro n'akụkụ abụọ nke iyi

ahụ. **8** Ọ siri, “Iyi a na-asọ na-aga akụkụ ọwụwa anyanwụ, sọbanye n’ime Araba, tutu bịa sọbanye n’osimiri nnu ahụ. Mgbe ọ sọbanyere n’osimiri nnu ahụ, mmiri ya na-aghọ mmiri dị mma ọñụñụ **9** Ọtụtụ ihe e kere eke dị ndụ ga-ebi n’ebe ọbụla mmiri a na-asọ aga. Azụ dị ukwu ga-ejuputa n’ebe ahụ, n’ihi na mmiri a na-asọbanye n’ebe ahụ, na-eme ka mmiri osimiri ghọọ mmiri dị mma ịñụ añụ. Ya mere, ihe niile dị n’ebe ọbụla mmiri a sọjere ga-adị ndụ. **10** Ndi ọkụ azụ ga-eguzo n’ọñụ mmiri, site n’En-Gedi ruo n’En-Eglaim a gaghi enweta ebe a na-agbasa ụgbụ e ji egbu azụ. Azụ dị iche iche ga-adịkwa, dika azụ osimiri Mediterenja. **11** Ma ebe apiti ya niile, n’ebe niile mmiri na-adọ, agaghi adi ọhuru, ọ bụ nnu ga-aga ka a ga-ahapuru ebe ndi ahụ. **12** Mkpuru osisi di iche iche ga-eto n’akuku abuo nke iyi ahụ. Akwukwo ha agaghi akponwu akponwu, mkpuru ga-adi n’elu ha mgbe niile. Mkpuru ọhuru ga-adi n’onwa ọbula, n’ihi na ọ bụ mmiri si n’ebe nsọ ahụ na-agba ha mmiri. Mkpuru ha ga-abu nri, akwukwo ha ga-abukwa maka igwo ọria.” **13** Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi kwuru, “Nke a ga-abu oke ala nke unu ga-eke n’etiti ebo iri na abuo nke Izrel dika ihe nketa ha, Josef ga-enweta oke ala abuo. **14** Ebo ọbula ga-eketa dika ibe ya ketara, n’ihi na eweliri m aka nuo iyi na m ga-enye ndi nna nna unu ala ahụ, na ala a ga-aghokwa ihe nketa unu. **15** “Nke a ga-abukwa oke ala nke ala unu ahụ. “N’akuku ugwu, ọ ga-esite n’osimiri Mediterenja n’akuku uzọ Hetlon, gafee Lebo gawa Zedad, **16** site ya ruo Berota na Sibraim (nke di n’oke ala di n’agbata Damaskos na Hamat), rukwaa na

Haza Hatikon, nke dị n'oke ala Hauran. **17** Oke ala ahụ ga-esite n'oke osimiri gbasoro oke ala nke ugwu Damaskos ruo Haza Enan. Oke ala ndị Hamat ga-adikwa n'akụkụ ugwu. Nke a ga-abụ oke ala nke akụkụ ugwu unu. **18** Oke ala n'akụkụ ọwụwa anyanwụ ga-esite n'agbata Hauran na Damaskos soro akụkụ osimiri Jodan, n'agbata ndị Gilead na ala ndị Izrel ruo n'osimiri dị n'ọwụwa anyanwụ, ruokwa Tama. Nke a ga-abụkwa oke ala unu n'akụkụ ọwụwa anyanwụ. **19** Oke ala na ndịda, ọ ga-esite na Tama ruo ọbụladị mmiri Meriba Kadesh, soro ụzọ ọdọ mmiri iyi Ijipt ruo osimiri Mediterenja. Nke a bụ oke ala ahụ na ndịda. **20** N'ọdịda anyanwụ, osimiri Mediterenja ga-abụ oke ala, ruo na ncherita ihu ụzọ e si abata Hamat. Nke a bụ oke ala unu n'akụkụ ọdịda anyanwụ. **21** “Ala niile dị n'ime oke ala ndị a, ka unu ga-eke n'etiti onwe unu dika ebo Izrel si dij. **22** Keenụ ha ka ha bụrụ ihe nketa nye onwe unu, ma nyekwa ndị ọbịa bi n'etiti unu, bụ ndị ọbịa niile mụtara ụmụ. Unu ga-agụ ha dika ndị amurụ n'ala Izrel. Ha ga-esokwa unu keta oke n'ihe nketa a na-ekenye ndị ebo niile nke Izrel. **23** A ga-ekenye ndị ọbịa ihe nketa n'ebo ọbụla ha bi n'etiti ha.” Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bụ Onyenwe anyị kwubiri.

48 “Nke a bụ aha ebo niile, na ala ha ga-eketa: “Dan otu oke. Site na nsọtụ ugwu, n'akụkụ ụzọ Hetlon ruo mbata Hamat. Haza Enan na oke ala ugwu Damaskos, nke dij n'akụkụ Hamat ga-abụ akụkụ oke ala ha site n'akụkụ ọwụwa anyanwụ ruo n'ọdịda anyanwụ. **2** Asha ga-enwe otu oke. Ọ ga-abụ n'akụkụ oke ala Dan, site n'ọwụwa anyanwụ ruo n'ọdịda anyanwụ. **3** Naftalij ga-enwe otu oke.

Ọ ga-abụ n'akụkụ oke ala Asha, site n'ọwụwa anyanwụ
 ruo n'ọdịda anyanwụ. **4** Manase nwere otu oke. Ọ ga-
 abụ n'akụkụ oke ala Naftalị, site n'ọwụwa anyanwụ ruo
 n'ọdịda anyanwụ. **5** Ifrem ga-enwe otu oke. Ọ ga-abụ
 n'akụkụ oke ala Manase, site n'ọwụwa anyanwụ ruo
 n'ọdịda anyanwụ. **6** Ruben ga-enwe otu oke. Ọ ga-abụ
 n'akụkụ oke ala Ifrem, site n'ọwụwa anyanwụ ruo n'ọdịda
 anyanwụ. **7** Juda ga-enwe otu oke. Ọ ga-abụ n'akụkụ oke
 ala Ruben, site n'ọwụwa anyanwụ ruo n'ọdịda anyanwụ.
8 “Ala nke ya na oke ala ndị Juda ga-agbatị site n'ọwụwa
 anyanwụ ruo n'ọdịda anyanwụ, ka ị ga-enye dika onyinye
 pụrụ iche. Obosara ya ga-abụ ihe dị kilomita iri na atọ.
 Ogologo ya site n'ọwụwa anyanwụ ruo n'ọdịda anyanwụ
 ga-aha ka ala otu ebo ketara. Ụlọnsọ ukwu ahụ ga-adịkwa
 n'etiti ya. **9** “Ogologo ebe a ewepụtara iche nye Onyenwe
 anyị ga-adị kilomita iri na atọ, obosara ya ga-abụ kilomita
 ise na ọkara. **10** Nke a ga-abụ ala dị nsọ e debere iche nye
 ndị nchụaja. N'akụkụ ugwu, ịdị ogologo ala ahụ ga-abụ
 kilomita iri na atọ. N'akụkụ ọdịda anyanwụ, ogologo ya
 bụ kilomita ise na ọkara. Ogologo nke akụkụ ndịda na
 nke ugwu bụ otu. Otu a kwa, ogologo nke akụkụ ọwụwa
 anyanwụ na ọdịda anyanwụ bụ otu. Ebe nsọ Onyenwe
 anyị ga-adị n'etiti ya. **11** Ọ ga-adịrị ndị nchụaja, bụ ụmụ
 Zadok ndị e doro nsọ, ndị sitere n'ikwesị ntụkwasi obi
 jeere m ozi, ndị na-esiteghị n'iso ụzọ m kpafuo dika ndị
 Izrel na agbụrụ Livayị mere mgbe ha mehiere. **12** Ọ bụ
 onyinye pụrụ iche a na-enye ha site n'ala ahụ dị nsọ, bụ
 ala ahụ kachasi nsọ, nke ya na ala ndị Livayị nwekọrọ oke
 ala. **13** “N'akụkụ ala ndị nchụaja, a ga-ekenye ndị Livayị

ala nke ha. Ha ga-eketa ala nke ogologo ya bu kilomita iri na ato, nke obosara ya bu kilomita ise na okara. **14** Onweghi akuku ala nsọ a a ga-ere ere, maobu nye ya ndi ozo, n'ihia na ihe di nsọ ka o bu nye Onyenwe anyi. **15** "Ala nke foduru, nke ogologo ya di kilomita iri na ato, nke obosara ya di kilomita ise na okara ga-abu ala oha. A ga-ewu ebe obibi n'elu ya, wukwaa ebe izu anu ulo. Obodo ga-adi n'etiti ya, **16** nke ogologo akuku uguwu ruru kilomita abuo na uma ano, akuku ndida ruru kilomita abuo na uma ano, akuku owuwa anyanwu ruru kilomita abuo na uma ano, na akuku odida anyanwu rukwara kilomita abuo na uma. **17** Ogologo nke ala ebe ita nri nke ga-agba obodo ahụ gburugburu ga-aha n'otu. O ga-adi nari mita na iri mita ato na ise n'ugwu, na ndida nari mita na iri mita ato na ise, n'owuwa anyanwu nari mita na iri mita ato na ise, n'akuku n'odida anyanwu nari mita na iri mita ato na ise. **18** Ma nke ga-afodu na ya, n'akuku oke ala ahụ di nsọ nke gara ogologo ya niile, ga-abu n'akuku owuwa anyanwu kilomita ise na okara n'akuku odida anyanwu ga-abukwa kilomita ise na okara. Ihe omume ya ga-abu nri nye ndi oru nke obodo ahụ. **19** Ndi oru si n'obodo, bu ndi na-ako ya ga-abukwa ndi si n'ebo niile nke Izrel. **20** Ala ahụ niile, ma ala ahụ e doro nsọ, ma ala ndi obodo, ga-adi kilomita iri na ato n'akuku ya obula. **21** "Ala niile foduru n'akuku abuo nke ala ahụ di nsọ, na ala ndi obodo ga-abu nke nwa eze. O ga-agbatu ruo owuwa anyanwu site n'otutu kilomita iri na ato nke oke ahụ do nsọ ruo n'oke ala owuwa anyanwu, sitekwa na kilomita iri na ato n'akuku odida anyanwu ruo oke ala

ọdịda anyanwụ. Akụkụ abụọ ndị a nke gbatiri ruo n'oke ala ndị obodo ga-abụ nke onye ọchịchị, ebe nsọ ahụ na ụlọ ukwu ahụ ga-adị n'etiti ha. **22** Ya mere, oke ala nke ndị Livayi na ala ndị obodo ga-adị n'etiti ala nke nwa eze nwee. Oke ala nke nwa eze ahụ ga-adị n'etiti oke ala Juda na oke ala Benjamin. **23** “Ala e nyere ebo ọduru dī otu a: “Benjamin ga-enwe otu oke, nke sitere n'ọwụwa anyanwụ ruo n'ọdịda anyanwụ. **24** Simiōn ga-enwe otu oke; ha na ndị Benjamin ga-enwekọ otu oke ala n'akụkụ ọwụwa anyanwụ na n'akụkụ ọdịda anyanwụ. **25** Isaka ga-enwe otu oke; ha na ndị Simiōn ga-enwekọ oke ala n'akụkụ ọwụwa anyanwụ, na n'akụkụ ọdịda anyanwụ. **26** Zebūlōn ga-enwe otu oke; ha na ndị Isaka ga-enwekọ oke ala n'akụkụ ọwụwa anyanwụ, na n'akụkụ ọdịda anyanwụ. **27** Gad ga-enwe otu oke; ha na ndị Zebūlōn ga-enwekọ oke ala n'akụkụ ọwụwa anyanwụ na n'akụkụ ọdịda anyanwụ. **28** Ma oke ala Gad nke chere ihu n'akụkụ ndịda ga-esi na Tama ruo n'iyi Meriba Kadesh, sorokwa ọdọ mmiri Ijipt ruo n'osimiri Mediterenja. **29** “Nke a bụ ala unu ga-ekenye ebo Izrel niile dika oke ha. Ha ga-abụkwara ha ihe nketa.” Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bụ Onyenwe anyi kwubiri ya. **30** “Ndị a ga-abụ ọnu ụzọ ama e si apụ n'obodo ahụ. “N'akụkụ nke ugwu, nke idi ogologo mgbidi ya bụ kilomita abụọ, **31** ọnu ụzọ ama obodo ahụ ga-abụ aha ebo niile nke Izrel. Ọnu ụzọ ama atọ n'akụkụ ugwu ga-abụ ọnu ụzọ ama Ruben, ọnu ụzọ ama Juda, na ọnu ụzọ ama Livayi. **32** N'akụkụ ọwụwa anyanwụ, nke mgbidi ya dī kilomita abụọ n'ogologo, ọnu ụzọ ama atọ ga-adị ya. Ha ga-aza ọnu ụzọ ama Josef, ọnu ụzọ ama Benjamin,

na ọ̀nụ ụ̀zọ ama Dan. **33** N'akụkụ ndịda, nke ogologo ya bụkwa kilomita abụọ, ọ̀nụ ụ̀zọ ama atọ ga-adị ya: ọ̀nụ ụ̀zọ ama Simiọn, ọ̀nụ ụ̀zọ ama Isaka, na ọ̀nụ ụ̀zọ ama Zebulun. **34** N'akụkụ ọ̀dịda anyanwụ nke ịdị ogologo mgbidi ya bụ kilomita abụọ, ọ̀nụ ụ̀zọ ama atọ ga-adị ya: ọ̀nụ ụ̀zọ ama Gad, ọ̀nụ ụ̀zọ ama Asha, na ọ̀nụ ụ̀zọ ama Naftali. **35** “Gburugburu obodo ahụ bụ kilomita iri. “Aha a ga-akpọ obodo ahụ site n’oge ahụ gawa, ga-abụ, ‘Onyenwe anyị nọ n’ebe ahụ.’”

Daniel

1 Mgbe afọ atọ gafere site na mgbe Jehoiakim bidoro buru eze na-achi Juda, Nebukadneza eze na-achi Babilon b́ara buso Jerusalem agha. **2** Onyenwe anyi nyefere Jehoiakim, eze Juda n'aka ya, na ihe ufodu e jiri choo ulonso Chineke mma. O buuru ha niile gawa Shaina n'ulo chi ya, dobe ha n'ime n'ulokwu chi ya. **3** Eze nyere Ashipenaz, onyeisi ndi ozi ya iwu ka o kpobata umu okorobia sitere n'ezinaulo eze na nke ndi ochichi n'ala Izrel n'ije ozi eze. **4** Umu okorobia ndi a ga-abu ndi n'enweghi nkwaru obula n'ahu ha, ndi mara mma ile anya na ndi nwere nghota banyere ihe omuma di iche iche. Ha kwesikwara ibu ndi maara ihe, ndi na-amuta ihe osiso na ndi tozuru oke ije ozi n'uloeze. O ga-akuziri ha asusu na akwukwo ogugu di iche iche nke ndi Kaldia. **5** Onye eze si n'ochi nri ya na-eweputa nri na mmanya a ga-enye ha kwa ubochi. Ha ga-anọ n'ozuzu a afọ atọ, nke o ga-abu e mecha, ha ga-abu ndi kwesiri ino n'ije ozi n'obi onye eze. **6** Ndi so n'ime ha bu Daniel, na Hananaya, na Mishael, na Azaraya, ha bu ndi Juda. **7** Ma onyeisi ndi na-ejere eze ozi nyere ha aha ohuru ozo Daniel ka o kporo Belteshaza; Hananaya ka o kporo Shedrak; o kporo Mishael, Mishak; kpokwa Azaraya, Abednego. **8** Ma Daniel kpebiri n'obi ya na o gaghi emeru onwe ya site n'iri nri maobu inu mmanya eze. Ya mere o rioro onyeisi ndi ozi ka o hapu ya ka o ghara imeru onwe ya. **9** Ma Chineke mere ka Daniel nweta ihuma na obi ebere n'aka onyeisi ndi na-ejere eze ozi. O nkwara omjiko n'ebe Daniel no n'ihonodu ha. **10** Ma onyeozu a gwara Daniel, "Ana m atu egwu n'ihonodu

onyenwe m eze, onye kwuru ihe unu ga-eri na ihe unu ga-añu. Ọ bụrụ na ọ hụ na unu tara ahụ karịa ndị ọgbo unu ndị ọzọ, ndụ m ga-anọ na nsogbu n'aka onye eze.” **11** Daniel siri onyeisi ahụ e tinyere ọrụ ilekọta Daniel, na Hananaya, na Mishael, na Azaraya n'aka, **12** “Biko, nye anyị naanị ahịhia nri, na mmiri ọñụñụ, ka ọ bụrụ ihe oriri anyị na ihe ọñụñụ anyị. Jiri ya lee anyị ule ụbọchị iri. **13** Jirizie anya gi chọputa ma o nwere ihe di iche n'etiti anyị na ndị ọzọ, ndị na-eri nri ọma nke eze nyere, site n'ihe i hụrụ, mee ụmụodibo gi otu o kwesiri.” **14** O kwenyere ime ihe ha kwuru, ọ nwalere ha abali iri. **15** Mgbe ụbọchị iri ahụ zuru, a chọputara na ahụ di ha mma, chọputakwa na ha di mma ile anya karịa ụmụ okorobia ndị ọzọ e ji nri ọma niile eze nyere zuo. **16** Ya mere onyeisi ozi ahụ wepuru nri na mmanya ọma ahụ ha kwesiri iri ma nye ha naanị akwukwo nri. **17** Chineke mere ka ụmụ okorobia anọ ndi a nwee ọgụgụisi puru iche na nghota n'ihe obula gbasara edemede na amamihe niile. Daniel nwekwara nghota ikowa udi ohu niile na nro niile. **18** Mgbe oge eze nyere a ga-eji kpobata ha n'ije ozi ya zuru, onyeisi ndi na-eje ozi chere ha n'ihu Nebukadneza. **19** Ha na eze kparitakwara uka. Ma n'ime ụmụ okorobia ahụ niile a zuru, o nweghi nke amamihe ya juru eze afọ dika amamihe Daniel, na Hananaya, na Mishael, na Azaraya. N'ih i nke a, o mere ka ha soro buru ndi na-adu ya odu. **20** Mgbe o bulakwa eze chorọ ndumodu banyere amamihe na nghota, ọ na-achoputa na ndumodu ha na-enye ya na adi mma okpukpu iri karia ndumodu nke ndi majiki ya na ndi maara ihe banyere kpakpando no n'alaeze ya na-enye

ya. **21** Daniel nọgidere buru onye na-adu eze odu tutu ruo afọ mbu nke Sairos bidoro ichi dika eze.

2 N'ime afọ nke abuo nke ochichi ya, eze Nebukadneza roro ndi ichi ichi. Nro ndi a mere ka obi ya gbasasia, ura pukwara ya n'anya. **2** Mgbe ahụ, eze kporo ndi majiki, ndi ha na mmuo ojo na-ekwu okwu, ndi mgbaasi na ndi ihe banyere ngaghari nke kpakpando doro anya ka ha bia gwa ya ihe ahụ o roro na nro. Mgbe ha biara, guzo n'ihu eze, **3** o siri ha, "Aroro m nro nke na-enye m nsogbu n'obi. Achoro m ima ihe o putara." **4** Mgbe ahụ, ndi ahụ na-enyocha kpakpando gwara eze ahụ okwu n'asusu ndi Siria si, "Ka gi eze diri ndu ruo mgbe ebighi ebi, I ga-agwa umuodibo gi nro a i roro, anyi ga-akwara gi ihe o putara." **5** Ma eze zara ndi Kaldia, "Nke a bu ihe m kpebirila: O buru na unu agwaghi m ihe nro a na nkowa ya bu, aga m eme ka abokasia unu, tikpokwa ulo unu, mee ka ha ghoo mkpomkpo ebe. **6** Ma o buru na unu gwa m ihe ahụ m roro na nro ma kowaakwa ya, aga m enye unu onyinye di ichi ichi na ugwo oru nsopuru di ukwu. Ya mere, gwanu m nro ahụ na nkowa ya." **7** Ozokwa, ha zaghachiri, "Ka eze gwa ndi ohu ya ihe o roro na nro, anyi ga-akwakwa ya." **8** Eze zaghachiri, "Ama m na o bu oge ka unu na-achọ inweta n'ihu na unu amatala na ihe a ka m kpebiri ime. **9** O buru na unu agwaghi m nro ahụ naani otu ntaramahuhu diri unu. Unu agbaala izu igwa m okwu ugha na okwu nduhie na-ele anya na onodu ga-agbanwe. Ya mere, gwanu m nro ahụ, m ga-amatakwa na unu puru ikowara m ya." **10** Ndi Kaldia zara eze, "O dighi mmadu obula n'elu uwa a nke nwere ike ime ihe a eze na-

achọ. Ọ dighikwa eze, n'agbanyeghi idi ukwu ya na idi ike ya, nke juturu la udi ihe di otu a eze na-aju n'aka ndi mgbaasi, ndi na-agba aja ya, ndi ha na mmuo ojojo na-ekwu okwu, na ndi Kaldia. **11** Ihe a i chorọ ka anyi mee bu ihe na-agaghi ekwe omume. Ọ bu naani ndi mmuo nwere ike ikoro gi ihe i roro na nro. Ndi mmuo anokwaghi n'etiti ndi mmadu.” **12** Nke a mere ka eze juputa n'oke iwe na onuma, o nyere iwu ka e gbuchaa ndi amamihe niile nke Babilon. **13** Mgbe e kwuputara iwu onye eze ka e gbuo ndi oke amamihe niile, ndi agha chokwara ebe Daniel na ndi otu ya no ka ha gbuo ha. **14** Mgbe Ariok, onye bu onyeisi ndi nche eze puru igbu ndi ikom maara ihe na Babilon, Daniel ji amamihe na ezi uche gwa ya okwu. **15** Ọ juru onyeozi eze, bu Ariok, “Gini mere eze ji nye iwu di ike di otu a?” Mgbe ahụ, Ariok kowaara ihe niile nye Daniel. **16** Mgbe ahụ, Daniel banyere n'uloeze, ihu ya. Ọ roro eze ka o nyetu ya nwa oge iji kowaakwa ya ihe nro ahụ putara. **17** Emesija, Daniel lara n'ulo nke ya gaa kororo Hananaya, na Mishael, na Azaraya, ndi enyi ya ihe merenu. **18** Ọ gwara ha ka ha roro maka ebere site n'aka Chineke nke eluigwe banyere ihe nzuzo a, ka a hapu igbu ya na ndi enyi ya na ndi amamihe foduru na Babilon. **19** N'abalj, e mere ka Daniel mata ihe omimi ahụ site n'ohu. Mgbe ahụ, Daniel toro Chineke nke eluigwe, **20** Daniel sirj, “Otuto dirj aha Chineke ruo mgbe ebighi ebi; amamihe na ike di n'aka ya. **21** Ọ na-agbanwe oge na mgbe di iche iche; Ọ na-ebuli ndi eze na-akwatukwa ha. Ọ na-enye onye maara ihe amamihe, ma na-enyekwa onye nwere mmuo nghota ihe omuma. **22** Ọ na-ekpughe

ihe dị omimi na ihe zoro ezo; Ọ maara ihe dị n'ọchịchiri, ma ihè binyekwara ya. **23** Ana m ekele gi, na-etokwa gi, Chineke nke nna m ha, n'ihì na i nyela m amamihe na ike. I meela ka m mata ihe anyị rịrọrọ gi, i mekwala ka anyị mata nrọ ahụ eze rọrọ.” **24** N'ihì ya, Daniel jekwuru Ariok, onye ahụ eze nyere iwu igbu ndị ndụmọdụ niile dị na Babilon, si ya, “Egbukwala onye ọbụla n'ime ndị amamihe Babilon. Kama duru m gaa n'ihu eze n'ihì na ejikeere m igwa ya ihe ahụ ọ chọrọ imata.” **25** Mgbe ahụ, Ariok mere ngwangwa duru Daniel gaa n'ihu eze, si ya, “Achoputala m otu onye n'ime ndị Juda a dọtara n'agha nwere ike igwa eze ihe nrọ ya putara.” **26** Eze juru Daniel (onye a na-akpokwa Belteshaza), “I nwere ike igwa m ihe ahụ m rọrọ na nrọ, na ikowara m ihe ọ putara?” **27** Daniel gwara eze, “O nweghi onye amamihe ọbụla, onye ọbụla ya na mmuọ na-ekwu okwu, onye mgbaasi ọbụla maọbụ onye na-enyocha kpakpando ọbụla puru igwa eze ihe omimi a i choro. **28** Ma o nwere Chineke no n'eluigwe, onye na-ekpughe ihe omimi niile. O gosila Nebukadneza ihe ga-eme n'ubochi ndi di n'ihu. Nrọ gi na ohu niile nke gara n'uche gi mgbe i dinara n'ihe ndina gi bu ndi a: **29** “Ihe i roro na nrọ, gi bu eze, bu ihe banyere ihe na-aga imezu n'oge di n'ihu. Onye ahụ na-ekpughe ihe nzuzo niile egosikwala gi ihe nke ga-eme. **30** Ma mu onwe m, ekpughegi ihe omimi a nye m n'ihì na m kariiri mmadu ọbụla di ndu n'amamihe, kama o bu ka gi bu eze mata nkowa ya ma ghotakwa ihe gabigara n'uche gi. **31** “Eze, ihe i huru n'ohu bu nke a. I huru mmadu a kpuru akpu. Mmadu a a kpuru akpu buru nnoo ibu. O na-egbukwa

nweghenweghe, burukwa ihe na-eyi onye obula lekwasiri ya anya egwu. **32** E ji olaedo a nuchara anucha kpuo isi mmadu ahụ, jiri olaocha kpuo aka ya na obi ya. E jikwa bronz kpuo afo ya na apata ukwu ya. **33** O bukwa igwe ka e ji kpuo ogwe ukwu ya abuo. Ma akuku ukwu ya, nke a na-azo n'ala ka e ji igwe a gwara ya na uru kpuo. **34** Mgbe i na-ele anya, a waputara nkume, ma o bughị aka mmadu ka e ji waputa ya. Nkume a kuru mmadu ahụ a kpuru akpu n'ukwu nkume na uru ya, kupiasia ha. **35** Mgbe ahụ, e tijisiri igwe ahụ na uru ahụ, bronz ahụ na olaocha ahụ nakwa olaedo ahụ niile. Ha dika igbugbo oka nke na-adị n'ebe a na-azocha oka n'oge okpomoku. Ifufe fechapusiri ha na-ahapughị ihe ngosi obula. Ma nkume ahụ dakwasiri ihe ahụ awuru awu mechara gho ugwu di ukwu, nke juputara uwa niile. **36** "Eze, nke a bu nro ahụ. Ugbu a ka anyi kowaara gi ihe nro ahụ putara. **37** Gi onwe gi, eze, bu eze nke otutu ndi eze ozu no n'okpuru ya, onye Chineke nke eluigwe nyere ike ochichi, n'ocheeze niile, na ike na otuto; **38** nyefeekwa n'aka gi umu mmadu niile na umu anumanu bi n'ime oha, na umu nnunu nke igwe, e mere ka i buru eze ihe niile ndi a, gi bu isi ahụ e ji olaedo kpuo. **39** "Mgbe i chichara alaeze ozu ga-ebili, ma o gaghị adi ukwu dika nke gi, mgbe nke a gasiri, alaeze ozu bu nke ato, nke ga-adi ka bronz ga-ebilikwa, o ga-achi uwa niile. **40** A ga-enwekwa alaeze nke ano, nke gae si ike dika igwe. Dika igwe nke na-akuri ihe niile, o ga-egwepia ma kurikwaa ndi a niile. **41** Ma ebe i huru na obu ukwu ahụ na mkpisiukwu ya niile na ufodu n'ime ha bu uru okpu ite na ufodu bukwa igwe, alaeze nke

ekewara ekewa ka ọ ga-abụ, ma ọ ga-esitụ ike dika igwe nke di n'ime ya, n'ihu na i hụrụ igwe ahụ na agwakotara ya na ụrọ apitị. **42** Dika mkpisiukwu ya, nke ufodu n'ime ya bu igwe, ufodu bukwa uru, na-egosi na akuku ufodu nke alaeze ahụ ga-esi ike ma akuku ufodu agaghị esi ike ntiwa. **43** Dika otu ahụ i hụrụ e siri gwakota igwe na ụrọ onu, otu a ka ochichi alaeze ndi a ga-achọ njikota alaeze na ibe ya, ma nke a agaghị ekwe mee, dika ọ gaghi ekwe omume bu igwakota igwe na ụrọ. **44** "N'oge ahụ, ndi eze ndi a ga-anọ n'ochichi, Chineke nke eluigwe ga-eme ka alaeze ozọ bido. Ọ bukwa alaeze nke a na-apughị imebi emebi. O nwekwaghị onye obula puru imeri alaeze ahụ. Ọ ga-ala alaeze ndi ozọ n'iyi, mee ka ha buru ihe efu, ma ọ ga-adiri na-aga n'ihu ruo ebighi ebi. **45** Dika i siri hu nkume ahụ di ukwu e sitere n'ugwu waputa, nke a na-ejighi aka waputa were kurichaa igwe ahụ, bronz ahụ, uru ahụ, olocha ahụ na olaedo ahụ. "Chineke di ukwu emeela ka eze mara ihe na-aga ime n'oge di n'ihu. Nro a bu eziokwu, nkowa ya kwesikwara ntukwasị obi." **46** Mgbe ahụ, eze Nebukadneza dara n'ala n'ihu Daniel nye ya nsopuru. O nyekwara iwu ka eweta onyinye na uda nasesi isi utu were chunyere ya aja. **47** Onye eze gwakwara Daniel, "N'ezie, Chineke gi bu Chineke kachasi chi niile. Ọ bu ya na-achi eze niile bi n'uwa, burukwa Onye na-ekpughepu ihe omimi niile, n'ihu na lee, i nwere ike ikowa ihe omimi nke a." **48** Emesia eze nyere Daniel okwa di ukwu, nyekwa ya otutu onyinye di iche iche. O mere ya onyeisi na-achi ala Babilon niile, meekwa ya onyeisi ndi ndumodu eze niile. **49** Ma dika Daniel siri riu eze,

o mekwara ka Shedrak, Mishak na Abednego buru ndi na-elekota ihe niile a na-eme eme n'ala Babilon, Daniel n'onwe ya noduru n'ogige eze.

3 Eze Nebukadneza kpuru oyiyi olaedo nke idi elu ya gaadi iri mita ato, obosara ya gaadi ka mita ato. Emesia, o debe ya n'obosara ala Dura, nke di n'otu mpaghara Babilon. **2** Eze Nebukadneza ziri ozi ka e zie ndi nnochite anya eze niile, ndisi, ndi na-achi achi, ndi ndumodu ya niile, ndi na-elekota uloku ya niile, ndi okaikpe, ndi maji na-edozi okwu na otutu ndi ozonokwa n'isi ochichi akuku niile nke ala ahụ, ka ha bia n'ubochi a ga-edo oyiyi ahụ nsọ bu nke eze Nebukadneza guzobere. **3** Ya mere, ndi nnochite anya eze niile, ndisi, ndi na-achi achi, ndi ndumodu ya niile na ndi na-elekota uloku ya niile, ndi okaikpe, ndi maji na-edozi okwu na otutu ndi ozonokwa n'isi ochichi akuku niile nke ala ahụ, zukotara maka ido oyiyi ahụ nke eze, bu Nebukadneza guzobere nsọ. Ha niile guzoro oto n'ihu oyiyi ahụ bu nke eze Nebukadneza guzobere. **4** Onye nkwusa kwuru okwu n'olu ike, "Mmadu niile si na mba niile na asusu niile di iche iche bia, ka a na-enye iwu nke a, **5** mgbe obula unu nuru uda oja, une, ubo akwara, maobu uda ihe egwu obula, unu ga-ada n'ala kpo isiala nye ihe a Nebukadneza eze ji olaedo kpuo. **6** Onye obula juru ikpo isiala ka a ga-atuba ngwangwa n'ime oku nke na-enwu ajo onwunwu." **7** Ya mere, ngwangwa ha nuru uda opi ike, nke oja, une ubo akwara, nke une na nke egwu di iche iche, ndi niile si mba di iche iche, ndi na-asu asusu di iche iche, dara n'ala kpo isiala nye oyiyi olaedo ahụ, nke eze bu Nebukadneza guzobere. **8** N'oge a,

9 Ọfọdụ n’ime ndị Kaldia pụtara n’ihu boo ndi Juu ebubo. 9
 Ha gwara eze, bụ Nebukadneza, “Ka eze di ndu ruo mgbe
 ebighi ebi. 10 Gi, onwe gi nyere iwu, na onye obula nuru
 uda opi ike, oja, une, ubo akwara maobu ihe egwu ozo ga-
 akpo isiala sekpuoro ihe ahụ e ji olaedo kpuo, 11 na onye
 obula juru ikpo isiala ka a ga-atuba n’ime oku na-enwu
 ajo onwunwu. 12 Ugbu a, e nwere ọfọdụ ndi Juu, ndi
 aha ha bu Shedrak, na Mishak na Abednego, ndi i mere
 ka ha buru ndi na-elekota ihe niile a na-eme eme n’ala
 Babilon; ha anaghi nti n’iwu eze nyere, jukwa ikpo isiala
 nye oyiyi a i ji olaedo kpuo.” 13 Nebukadneza n’onodu
 oke iwe nyere iwu ka a kpota Shedrak, na Mishak, na
 Abednego. Ya mere, a kpobatarara ndi ikom a n’ihu eze, 14
 Nebukadneza siri ha, “O bu eziokwu, Shedrak, na Mishak,
 na Abednego, na unu adighi efe chi m maobu kpo isiala
 nye oyiyi olaedo ahụ m guzobere? 15 Mgbe unu nuru
 uda opi, oja, une na ubo akwara maobu ihe egwu ozo, o
 buru na unu adaa n’ala kpo isiala nye oyiyi ahụ a kpuru
 akpu, ihe niile ga-adi mma. Kama o buru na unuaju ikpo
 isiala, a ga-atunye unu ngwangwa n’ime oku na-enwu
 ajo onwunwu. Kedu chi ahụ nke puru inaputa unu site
 n’aka m?” 16 Shedrak, na Mishak, na Abednego, gwara
 eze, “O Nebukadneza, o dighi mkpa na anyi ga-azara onu
 anyi n’ihu gi banyere okwu a. 17 O buru Chineke anyi
 na-efe nwere ike izoputa anyi site n’oku na-enwusi ike
 n’aka gi, ya zoputa anyi. 18 Ma o burukwa na o zoputaghi
 anyi, mata nke oma, o eze, na anyi agaghi efe chi gi
 ndi a maobu kpo isiala nye oyiyi a i kpuru akpu nke i
 guzobere.” 19 Mgbe ahụ, Nebukadneza juputara n’oke

iwe megide Shedrak, na Mishak, na Abednego, nke bụ
 n'ihu ya gbarurū n'ebe ha nọ. O nyere iwu sị ka e mee ụlọ
 ọkụ ahụ ka ọ dị ọkụ ugboro asaa karịa ka o kwesiri. **20** Ọ
 nyere ụfọdụ ndị kacha sie ike n'etiti ndị agha ya iwu ka e
 kee Shedrak, na Mishak, na Abednego eriri n'ụkwụ na
 aka, túbakwa ha n'ọkụ ahụ na-enwu enwu. **21** Ya mere,
 ha kere ndị ikom ahụ agbụ ebe ha ka yi uwe ụkwụ ha,
 na akwa nkụkụ isi ha, na uwe mwụda ha, na uwe ha
 niile, túbá ha n'etiti ọkụ ahụ na-enwu ajoy onwunwu. **22**
 Ebe ọ bụ n'okwu eze dị ọkụ ọkụ, tinyere na ọkụ ahụ na-
 enwusi ike, o mere ka ire ọkụ regbuo ndị agha ahụ túbára
 Shedrak, na Mishak, na Abednego. **23** Ya mere, Shedrak,
 na Mishak, na Abednego ndị e kesiri agbụ ike, dabara
 n'ime ọkụ ahụ na-enwusi ike. **24** N'ọnọdụ iju anya, Eze
 Nebukadneza wuliri n'ụkwụ ya, juo ndị ndumọdụ sị, "Ọ
 bughị ndị ikom atọ anyị kere agbụ ka anyị túbára n'ime
 ọkụ?" Ha zara eze, "Ọ bụ ezie, eze." **25** Ọ siri, "Ma ana m
 ahụ mmadụ anọ ndị a na-ekeghị agbụ, ka ha na-agaghari
 n'ime ọkụ ahụ. Leekwa na ọkụ ahụ anaghị ere ha. Onye
 ahụ mere ha mmadụ anọ yiri nwa nke ndị bụ chi." **26**
 Mgbe ahụ Nebukadneza, b́ara nso n'onu ụzọ oke ọkụ ahụ
 sị, "Shedrak, Mishak na Abednego, ndị ohu Chineke Onye
 kachasi ihe niile elu, putanu! B́anu n'ebe a!" Ya mere,
 Shedrak, Mishak na Abednego, sitere n'oke ọkụ ahụ púta.
27 Ụmụ ndị eze niile, ndịisi niile, ndị ahụ niile na-achi
 achi na ndị ndumọdụ eze niile, zukotara gburugburu
 ndị ikom atọ ahụ, ha hukwara na ọkụ emerughị ha
 ahụ, na o rechapughikwa agiri isi di ha n'isi, uwe ha
 ereghikwa ọkụ, isisi anwuru ọkụ adighikwa n'ahụ ha. **28**

Mgbe ahụ, Nebukadneza sịrị, “Otuto dịrị Chineke nke Shedrak, Mishak na Abednego n’ihi na o zitere mmụọ ozi ya ịzọpụta ndị ohu ya tụtwasịrị ya obi, mgbe ha juru ime ihe eze nyere n’iwu, kama ha jiri aka ha horo inwu, kama ife chi ozọ nke na-abughị Chineke nke ha. **29** Ya mere, ana m enye iwu a taa, na-asị na onye obula, maobu mba obula, maobu asusu obula, onye kwuru okwu ojoo megide Chineke Shedrak, Mishak na Abednego, a ga-etikpokwa ulo onye ahụ, mee ka o ghoo mkpokpo ebe. N’ihi na o nweghi chi ozọ nke puru izoputa n’uzo di otu a.” **30** Mgbe ahụ, eze nyere Shedrak, Mishak na Abednego okwa ozọ di elu karịa nke ha nwere na mbu n’ala Babilon.

4 Mụ bu Nebukadneza, Na e zigara mmadu niile, mba niile, na ndi na-asu asusu di iche iche n’uwa ozi: Ka o dirị unu na mma! **2** E ji m obi utọ, na-eme ka unu mata ihe iribama niile na ihe iju anya niile, nke Chineke Onye kachasi ihe niile elu meere m. **3** Lee ka ihe iribama ya, **4** Mụ onwe m, bu Nebukadneza no n’afọ ojuju na ihe iga nke oma n’uloeze m. **5** Aroro m nro, nke mere ka ujo tuo m. Ihe niile m huru na nro mgbe m dina ala n’elu akwa mere ka oke ujo tuo m. **6** N’ihi ya, enyere m iwu ka a kpoo ndi amamihe niile m nwere na Babilon ka ha bia n’ihu m, bia kowaara m isi nro ahụ. **7** Ma mgbe ndi mgbaasi, ndi dibia, ndi Kaldia na ndi na-agba afa biara, a kororo m ha nro ahụ m roro, ma ha enweghi ike igwa m nkowa ya. **8** N’ikpeazu, Daniel batara n’ihu m, onye aha ya bu Belteshaza dika aha chi m si di, onye mmuo nke chi niile di nsọ bi n’ime ya. Akororo m ya ihe ahụ m roro na nro. **9** Asiri m, “Belteshaza, onyeisi ndi nkowa

ihe niile. Amaara m na mmụọ nke chi niile dị nsọ bi n'ime gi. Amakwaara m na o nweghi ihe omimi ọbụla ga-esiri gi ike ichọputa ọsisa ya. Ugbu a, nke a bụ nrọ m, kọwaara m ihe ọ pụtara. **10** Mgbe m dina n'elu akwa, nke a bụ ihe m hụrụ. E nwere otu osisi nke toro n'etiti ụwa, ogologo ya dị ukwu. **11** Osisi a toro sie ike, ịdị elu ya rukwara n'eluigwe, a na-ahụkwa ya anya site na nsọtụ nke ụwa niile. **12** Akwụkwọ ya dị mma ile anya, alaka ya jupụtakwara na mkpuru hiri nne, o gbokwara mkpa nri nye mmadụ niile. Ụmụ anụmanụ niile nke ọhịa na-abiakwa n'okpuru ndo ya izuike. Ụmụ nnụnụ niile nke eluigwe na-ebikwa n'alaka ya. Ọ bụkwa site na ya ka a na-azụ ihe niile dị ndụ nri. **13** “Mgbe m nọkwa na-arọ nrọ ahụ, ahuru m otu n'ime ndị mmụọ ozi Chineke ka o si n'eluigwe na-arịdata. **14** O tiri mkpu n'olu dị ike si, ‘Gbudanụ osisi ukwu ahụ, gbukasịakwa alaka ya niile. Kpụsianụ akwụkwọ ndụ niile dị n'elu ya. Ghasaakwanụ mkpuru ya niile, ka ụmụ anụmanụ si n'okpuru ndo ya gbapụ, ka ụmụ nnụnụ site n'alaka ya fepụ. **15** Kama hapụnụ ogwe osisi ahụ na mgborogwu ya ka ha dịrị n'ime ala, ebe e ji ụdọ igwe na ụdọ bronz kee ya gburugburu, ebe ahịhịa ndụ gbakwara ya gburugburu. “Ka igirigi nke eluigwe zoo ya n'ahụ, ka ahịhịa bụrụkwa nri ọ ga-eri, ya na ụmụ anụmanụ. **16** Ka uche ya gbanwee ghọọ nke anụ ọhịa, ghara ibu nke mmadụ, afọ asaa. **17** “Nke a bụ mkpebi nke mmụọ ozi ahụ nọ na nche. Ọ bụkwa mkpebi e nyere site n'okwu nke dị nsọ, ka ụwa niile mata na Onye kachasi ihe niile elu, na-achikwa n'alaeze niile dị n'ụwa. Ọ bụ ya na-ewerekwa alaeze ndị a nye onye ọbụla

ọ choro, ọ buladi ndi mmadu a na-ahuta dika ndi di ala karisia.’ **18** “Nke a bu nro ahụ, mụ bu eze Nebukadneza roro, ugbo a, Belteshaza, gwa m ihe bu nkowa ya. N’ihi na ndi amamihe niile no n’alaeze m enweghi ike ikowara m ya. Ma amaara m na i nwere ike ikowara m ya, n’ihi na mmuo nke chi ndi ahụ di nsọ di n’ime gi.” **19** Mgbe ahụ Daniel (onye a na-akpokwa Belteshaza), no n’oke ihe iju anya n’ihi na echiche ya mere ka oma jijiji. Ya mere, eze sirị, “Belteshaza, atukwala egwu n’ihi nro a maobu ihe o putara.” Belteshaza zara si, “Onyenwe m, ka nro a diri ndi kporo gi asi, ka nkowa ya dikwara ndi iro gi. **20** Osis ahụ i huru nke buru ibu, tokwa ogologo ma dikwa ike, nke elu ya na-emetu mbara eluigwe, nke ndi niile bi n’uwa huru, **21** nke nwekwara akwukwo ndu di mma, na nke juputara na mkpuru, nke na-egboro mmadu niile mkpa nri, nke umu anumanu ohia niile na-ebi n’okpuru ndo ya, nke umu nnunu niile nke eluigwe nwere akwu ebe obibi ha, **22** osisi ahụ bu gi onwe gi, eze. N’ihi na i tola buru onye di ike na onye di ukwu. Idi ukwu gi eruola n’eluigwe. Ochichi gi eruokwala n’akuku niile nke uwa. **23** “Mgbe ahụ, i hukwara onye di nsọ na-enyocha omume ndi mmadu nke si n’eluigwe rịdata na-asi, ‘Gbutuonu osisi a, laa ya n’iyi, ma unu hapu ogwe ya ka ahijia ndu gbaa ya gburugburu, ka e jirikwa udọ igwe na bronz kee ya gburugburu; hapu ya ka igirigi nke eluigwe zokwasị ya. Hapukwa ya ka o soro anu ohia taa ahijia dika nri ya tutu afọ asaa a gafee.’ **24** “Eze, nke a bu nkowa nro i roro, Onye kachasi ihe niile elu enyela iwu nke na-aghaghi imezu megide onyenwe m eze. **25** A ga-achupu gi site n’ebe ndi

mmadu nọ. A ga-achugakwa gi n'ebe gi na umu anumanu ga-ebi n'ohia, Ebe ahụ ka i ga-anọ taa ahijia dika oke ehi, igirigi nke eluigwe ga-ezokwasikwa gi. Onuogugu afọ asaa ga-agabiga tutu ruo mgbe i nabatara na Onye kachasi ihe niile elu na-achị achị n'alaeze niile nke mmadu, na o bukwa n'aka onye obula o chorọ ka o na-enyefe ha.

26 Dika e siri nye n'iwu ka a hapu ogwe osisi ahụ na mgborogwu ya n'ime ala. Nke a na-egosi na i ga-emecha nwetaghachi alaeze gi mgbe i nabatara na Eluigwe na-achị achị. **27** Ya mere, biko eze, kweere nabata ndumodu m, kwusi ime mmehie, mee ihe ziri ezi, werekwa omume ileta ndi ogbenye dochie n'onodu ajo omume gi. Eleghị anya, ihe ga na-agara gi nke oma.” **28** Ma ihe ndi a niile bjakwasiri eze Nebukadneza. **29** Mgbe onwa iri na abuo gafesiri o nọ na-agagharị n'elu ulo di n'ulozeze n'obodo Babilon. **30** Ma eze siri, “Ebe a, o bughị Babilon di ukwu, nke m wuuru onwe m dika ebe obibi m, site n'ike m di ukwu na maka ebube ochichi m?” **31** Mgbe o ka kpu okwu ahụ n'onu, otu olu si n'eluigwe kwuo okwu, “Ihe a ka e kpebiri megide gi, eze Nebukadneza. Site taa gaa n'ihu i gaghị abukwa eze na-achị alaeze a. **32** A ga-esi n'etiti ndi mmadu chupu gi, ka i gaa soro umu anumanu biri n'ohia. I ga-atakwa ahijia dika oke ehi, afọ asaa ga-agasi tutu ruo mgbe i ghotara na o bu Onye kachasi ihe niile elu na-achị achị n'alaeze di niile nke uwa. O na-enyefekwa ha n'aka onye obula o chorọ ka o chia.” **33** N'otu oge ahụ kwa, okwu ndi a e kwuru banyere Nebukadneza mezuru. E sitere n'etiti umu mmadu chupu ya, o gakwara n'ohia taa ahijia dika oke ehi, igirigi nke eluigwe dekwara ahụ ya

ruo mgbe aji di ya n'ahụ toro ogologo dika nku ugo, mbo ukwu na aka ya dikwa ka mbo umu nnunu. **34** Mgbe oge a gafesiri, mu bu Nebukadneza leliri anya m elu. Mgbe ahụ kwa ka m ghorọ mmadu nwere uche ozọ. Etokwara m, ma kpookwa isiala nye Onye ahụ kachasi ihe niile elu, soपुरukwa Onye ahụ na-adi ndu ruo mgbe niile ebighi ebi. **35** Mmadu niile bi n'ụwa **36** Mgbe uche m laghachiri dika mmadu, enwetaghachikwara m ugwu na nsopuru na alaeze m. Ndi na-adu m odu laghachikwara biakwute m, ha na ndi na-ejere m ozi. E mekwara ka m burukwa eze ozọ n'alaeze m. Ugwu na nsopuru m nwere ugwu a kariri ugwu na nsopuru m nwere n'oge gara aga. **37** Ugwu a, mu bu Nebukadneza na-eto, na-asopuru Eze nke eluigwe, n'ih na oru ya niile di mma, uzọ ya niile kwu otu. N'ih na o nwere ike ijide ndi nganga kwanye ha onu n'ime ntụ.

5 Eze Belshaza, kporo puku ndiisi no n'alaeze ya oriri, ebe ha no nuo nnoo mmanya di ukwu. **2** Mgbe Belshaza na-anu mmanya ya, o nyere iwu ka a chitara ya iko olaedo na olaocha nke nna ya bu Nebukadneza si n'ulonso ukwu di na Jerusalem chikota, ka eze na ndi a mara aha ha n'alaeze ya, na ndi nwunye ya, na ndi iko ya jiri ha nuo mmanya. **3** Ya mere, a chitara iko olaedo ndi e si n'ulonso ukwu Chineke di na Jerusalem chikota. Eze na ndi a mara aha ha n'alaeze ya na ndi nwunye ya na ndi iko ya jiri ha nuo mmanya. **4** Ha nuru mmanya tookwa chi nke olaedo na olaocha na bronz, na igwe na osisi na nkume. **5** Na mberede, ha huru mkpisiaka mmadu ka o na-edede ihe n'aja ulo nke uloze ahụ ha no n'ime ya, na ncherita ihu ebe a dobara iheoku. Eze n'onwe ya huru aka ahụ mgbe

ọ na-edede ihe ahụ. **6** Mgbe ahụ, ihu eze ahụ tughịkọtara, gbara ọ n'ihu egwu. Oke ụjọ tūrụ ya. Ụkwụ ya makwara jijiji. Ikpere ya abụọ kụkọtara onwe ha. **7** Eze kporo mkpu ka a kpobata ndi dibia niile na ndi Kaldia, na ndi naakowa maka njeghari nke kpakpando. Mgbe ahụ eze siri ndi ikom amamihe nke Babilon, "Onye obula nwere ike guo ihe ahụ e dere, nke nwekwara ike ikowara m ihe o putara, ka a ga-eyikwasị uwe odo odo nke ndi eze. A ga-anyakwasị ya ihe olu o laedo. A ga-emekwa ya ka o buru onye ochichi nke ato n'alaeze a." **8** Mgbe ahụ, ndi amamihe eze batara, ma o nweghi onye obula n'ime ha puru iguta, ma obu ikowara eze ihe o putara. **9** Nke a mere, ka eze Belshaza maa jijiji kari, ihu ya gburu maramara ma gbarukwaa. O gbakwara ndi ozi ya ghari. **10** Mgbe eze nwanyi, nuru olu eze na olu ndi a mara aha ha n'ala ya, o batara n'ulo oriri ahụ. Eze nwanyi siri, "Eze, di ndu ruo mgbe ebighi ebi; ka ihe a mere ghara iwetara gi ihu mgaru, atula ujo. **11** N'ihu na o nwere otu nwoke no n'alaeze gi, onye mmuo nke chi ndi ahụ di nsọ bi n'ime ya. N'oge ahụ nna gi bu eze, a choputara na nwoke a juputara n'amamihe na nghota, dika a ga-asị na ya onwe ya bu chi. Nna gi eze Nebukadneza mere ya onyeisi ndi amamihe niile, ndi dibia, ndi na-enyocha kpakpando, ndi Kaldia na ndi mgba afa niile. **12** Ebe o bu na ezigbo mmuo, mmuta na nghota nke e ji akowa nro na ihe mgbagwoju anya, na igbo mkpa di iche iche, di n'ime nwoke a a naakpo Daniel, nke eze kporo Belteshaza. Ugbu a, zie ozi ka a kporo Daniel ka o kowara gi ihe a." **13** Ya mere, a kpobatarara Daniel n'ihu eze, eze siri Daniel, "O bu gi bu

Daniel, otu n'ime ndi Juda, ndi nna m dotara n'agha site na Juda? **14** Anula m na i nwere mmuo nke chi niile n'ime gi, na i bukwa onye juputara na nghota na amamihe. **15** Ndi amamihe m, na ndi na-enyocha kpakpando abiala n'ihu m igu ihe ahụ e dere n'aja ulo ma ha enweghi ike iguta ya maobu ikowa ihe o bu. **16** Agwara m na i nwere ike ikowa ihe obula gbagwojuru anya. O buru na i nwee ike igu ihe e dere n'aja ma kowakwara m ihe o putara, aga m eyikwasị gi uwe odo odo ndi eze, yinyekwa gi ihe olu olaedo n'olu, meekwa ka i buru onye ochichi nke ato n'alaeze m." **17** Daniel zara n'ihu eze, "Debere onwe gi onyinye gi, ma o bukwanu were ya nye onye ozo. Ma aga m aguru gi eze ihe ahụ e dere ma kowakwara gi ihe o putara. **18** "Gi eze, Chineke nke kachasi ihe niile elu nyere nna gi, Nebukadneza ike ochichi a, na idi ukwu, na ebube, na ima mma. **19** N'hi okwa di ukwu nke o nyere ya, ndi niile, na mba niile di iche iche, na-asu asusu niile di iche iche n'elu uwa na-ama jijiji na-atukwa ya egwu. Ndi eze chororo igbu ka o gburu, o hapukwara onye obula o chororo ihapu; o buliri onye obula o chororo ibuli elu, ma ndi o chororo iweda n'ala, ka ya onwe ya wedakwara n'ala. **20** Ma mgbe nganga na inya isi juputara ya obi, Chineke sitere n'ocheeze ya wezuga ya, napukwa ya ebube o nwere dika eze. **21** A chupuru ya site n'etiti umu mmadu, nyekwa ya echiche uche dika nke anumanu. O bukwa n'etiti umu inyinya ibu ohia ka ebe obibi ya di, o soro ha taa ahia dika oke ehi. Igirigi nke eluigwe deekwara ahụ ya, tutu ruo mgbe o matara na Chineke Onye kachasi ihe niile elu na-achi achị n'alaeze niile nke uwa. O bukwa onye obula

ọ choro ka ọ na-eguzobe ka ọ chia. **22** “Ma gi nwa ya, O Belshaza, ewedaghi onwe gi ala, n’agbanyeghi na i ma ihe ndi a niile. **23** N’ihi na i lejiala Chineke nke eluigwe. I weputara iko ndi a e si n’ulonso ukwu ya chiputa, ka gi na ndiisi alaeze gi, ndi nwunye ha na ndi iko unu, jiri nuo mmanya, mgbe unu no na-eto chi niile nke e jiri olocha na oloedo, bronz na igwe, osisi na nkume kpuo; chi nke na-adighi ahụ ụzọ, maobu nu ihe; chi nke na-amaghi ihe obula. Ma unu enyeghi Chineke onye na-enye unu ume ndu na onye ndu gi na oganihu gi di n’aka ya nsopuru. **24** O bu nke a mere o ji zite aka ahụ i huru, nke deputara ozi a. **25** “Nke a bu ozi ahụ e dere: mene, mene, tekel, parsin **26** “Ihe okwu ndi a putara bu nke a: “Mene, Chineke agukoala ubochi ochichi gi, mee ka ha bia na njedebe. **27** “Tekel, atula gi n’ime ihe otutu choputa na o nweghi ihe obula i bu. **28** “Parsin, ekwala alaeze gi nyefee ya n’aka ndi Midia na Peshia.” **29** Mgbe ahụ Belshaza nyere iwu ka e yikwasị Daniel uwe odo odo ndi eze ahụ, ka e yinye ya ihe olu oloedo. O nyekwara iwu ka e kwusaa n’alaeze ya niile, na o meela ya onye ochichi nke ato n’alaeze ahụ. **30** N’abali ubochi ahụ kwa ka e gburu Belshaza eze ndi Kaldia. **31** N’abali ahụ kwa ka Daraios onye Midia, bidoro ichi dika eze. O gbara iri afọ isii na abuo n’oge o bidoro ichi.

6 O di Daraios mma ihoputa ndiisi di otu nari na iri abuo, ndi ga-anọ n’alaeze ahụ niile dika ndi nnochite anya eze. **2** O hoputakwara ndiisi ato ozo dika ndiisi ha, nke otu onye n’ime ha bu Daniel. Ndi a bu ndi ga na-agukoro ha otu ihe si aga, ka ihe obula ghara ifunari eze. **3** O dighi

anya, ọ putara ihe nye eze na Daniel kwesiri ntụkwasị obi
 karịa ndịisi na ndị nlekọta ahụ niile. N'ihị na amamihe ya,
 na ike ọrụ ya dị ukwu. Nke a mere ka eze chee echiche
 kpebie ime ya onyeisi n'alaeze niile. **4** N'ihị nke a, ndịisi
 ọkwa ha dị elu na ndịisi ndị ọzọ bidoro chọwa mkpesa
 ha ga-enye iji megide Daniel n'ihē gbasara ọchịchị. Ma
 ọ dighị ihe ebubo ọbụla maọbụ omume ọjọọ ọbụla ha
 chọputara, n'ihị na ọ kwesiri ntụkwasị obi. Ọ dighịkwa
 omume ọjọọ maọbụ nke aghughọ ọbụla a chọputara
 n'ọrụ ya. **5** N'ikpeazụ, ndị ikom a siri, "O nweghị otu anyị
 ga-esi chọta ihe a ga-eji boo nwoke a bụ Daniel ebubo,
 kariakwa n'ihē metụtara iwu ofufe Chineke ya." **6** Ya
 mere, ndịisi ndị a na ndị ozi ndị ahụ kpebiri jekwuru eze
 ahụ si ya, "Eze Daraios, dīrīkwa ndụ ruo mgbe niile! **7**
 Ndịisi alaeze gi niile, ndị ukwu na ndị nta, ndị na-anọchi
 anya eze na ndị ndumọdụ na ndị i tinyere ka ha na-achị
 zukọtara kpebie na eze kwesiri inye iwu nke ga-ekwu na
 a chọghị ka onye ọbụla rịọọ ihe ọbụla n'aka chi maọbụ
 n'aka mmadụ ọbụla karịa gi eze, site n'oge i nyere iwu a
 tutu iri ụbọchị atọ agafee. Onye ọbụla nupuru isi n'iwu a
 ka a ga-atụba n'olulu ọdum. **8** Anyị chọkwara ka gi bụ eze
 kwagide iwu a ma jirikwa aka gi dee aha gi n'akwụkwọ
 iwu ahụ. N'ihị na anyị chọrọ ka ọ bụrụ iwu nke na-agaghị
 enwe mgbanwe, nke a na-apughị ikagbukwa akagbu, dika
 iwu ndị Midia na Peshia si di." **9** Ya mere, Daraios jiri aka
 ya dee aha ya n'akwụkwọ iwu ahụ. **10** Ma mgbe Daniel
 maara na iwu a adịla ire, ọ banyere n'ụlọ ya, n'elu ụlọ
 elu nke ebe obibi ya, o meghere oghereikuku ya chere
 ihu na Jerusalem. N'ebe ahụ ka ọ na-anọ ekpe ekpere

na ekele Chineke ya, ugboro atọ n'ụbọchị dika ọ na-eme na mbụ. **11** Ndị iro ya gbakọtara hụ na Daniel na-ekpe ekpere na-ariokwa Chineke aririọ. **12** Ha jekwuru eze si ya, "I chetakwara iwu ahụ i nyere, nke si na onye ọbụla ekwesighi iriọ chi ọzọ maọbụ mmadụ aririọ ọbụla karia gi, tutu iri ụbọchị atọ agafee, na onye ọbụla nupuru isi n'iwu a ka a ga-atụba n'olulu ọdum?" Eze siri, "Ya bụ iwu ka dika, dika iwu ndi Midia na Peshia nke e nweghi ike ikagbu akagbu." **13** Mgbe ahụ, ha gwara eze, "Daniel, onye bụ otu n'ime ndi si Juda a dọtara n'agha adighi aña gi nti, gi onye a na-asopuru, maọbụ nye iwu ahụ i nyere bụ nke e dere n'akwukwo. Ọ nọkwa na-ekpe ekpere ya ugbo atọ n'ụbọchị." **14** Obi joro eze njo nke ukwu mgbe ọ nuru ihe ndi a. O kpebiri n'obi ya ime ihe niile ihu na Daniel ataghi ahuhu. Ya mere, ụbọchị ahụ niile, site n'ututu ruo n'anyasi, ọ nọ na-eche otu ọ ga-esi mee nke a. **15** Mgbe ahụ, ndi ikom ndi a biakwutere eze si ya, "Chetakwa, gi eze, na dika iwu ndi Midia na Peshia si di, ọ dighi iwu ọbụla eze nyere maọbụ ukpuru nke e mere ka o guzosie ike ga-agbanwe." **16** N'ikpeazu, eze nyere iwu, ha kpuputara Daniel tuba ya n'olulu ọdum. Eze gwara Daniel, "Ka Chineke gi, onye ahụ i na-eke mgbe niile, zoputa gi." **17** E wetara nkume di ukwu jiri mechie onu olulu ọdum ahụ. Eze jikwa mgbaaka akara ya na mgbaaka ndisi ọzọ kaa akara e ji nyachie onu olulu ahụ. E mere nke a ka onodu Daniel hapu igbanwe. **18** Mgbe eze lobatara n'uloze ya, o dinara n'ihe ndina ya buo onu, onweghikwa nri ebutere ya. N'abali ahụ, o nweghi ike rahụ ura. **19** N'ihè mbụ nke ututu, mgbe chi na-abo, eze

biliri mee ngwangwa, gaa n'olulu ọdum ahụ. **20** Mgbe ọ bjaruru nso olulu ahụ, ọ kpọrọ Daniel oku n'olu obi ntiwa si, "Daniel, ohu Chineke dị ndụ, Chineke gị ahụ ị na-efe mgbe niile, o nwekwara ike ịzọpụta gị n'aka ọdum?" **21** Ya mere, Daniel sịrị eze, "Eze, dīrī ndụ ruo mgbe niile! **22** Chineke m zitere mmụọ ozi ka o mechie ọnụ ọdum ndị a, ka ha si otu a hapụ inwe ike ịmetụ m aka, n'ihina Chineke maara na aka m dī ọcha. Ọ makwaara na o nweghị ihe ọbụla m mere mejọọ gị." **23** Ọnụ juru eze ahụ obi! O nyere iwu ka e si n'ime olulu ahụ dọpụta Daniel. Mgbe a kpọputara Daniel, o nweghị ihe ọbụla a hụrụ mere ya n'ahụ, n'ihina ọ tụtwasịrị Chineke ya obi. **24** Mgbe ahụ, eze nyere iwu ka e jide ndị ahụ boro Daniel ebubo. O nyere iwu ka a tūnye ha n'olulu ọdum ahụ, ha na ndị nwunye ha na ụmụ ha. Ọdum ndị ahụ dī n'ime olulu ahụ jidere ndị ahụ dōrie ma ọkpụkpụ ha tupu ha adaruo ala. **25** Emesija, eze Daraios deputara ozi a n'akwukwọ nye iwu ka a guọra ya mmadụ niile, mba niile na asụsụ niile dī iche iche n'elu ụwa. "Ka ọ dīrī unu na mma. **26** "Ana m enye iwu na mmadụ niile nọ n'alaeze m kwesiri ịtụ egwu na ịma jijiji n'ihu Chineke nke Daniel. **27** Ọ na-agbapụta ndị ya, na-azọpụtakwa. **28** Ya mere, ihe gaara Daniel nke ọma n'oge niile Daraios bụ eze, na n'oge Sairos onye Peshia chikwara dika eze.

7 N'afọ mbụ, mgbe Belshaza bidoro ịchị ala Babilon, Daniel rọrọ nrọ, hụkwara ọhụ dī iche iche, o dere ihe ndị ahụ n'akwukwọ. **2** "Mụ bụ Daniel hụrụ n'ime ọhụ m n'abalị, elere m anya, hụ n'ihu m oke ifufe anọ nke eluigwe ka ha na-atugharị oke osimiri. **3** Anụ ọhịa anọ

buru ibu si n'ime osimiri ahụ rịputa. O nweghị nke yiri
 ibe ya. **4** “Nke mbụ dị ka ọdum, kama o nwere nku dika
 ugo. Mgbe m nọ na-ele ya anya, a nyakapurụ nku ya,
 welie ya, hapụ ya ka o guzo n'elu ala n'ụkwụ ya abụọ
 dika mmadụ. E nyekwara ya ụdị obi nke mmadụ nwere. **5**
 “Anụ ọhịa nke abụọ yiri anụ ọhịa buru ibu a na-akpọ bịa
 (n'asụsụ bekee). E weliri ya n'otu akụkụ, ọ kpukwa ọgiri
 atọ n'ọnu ya, n'etiti eze ya. A gwara ya, ‘Bilie, rie anụ ka
 o si dị gị mma.’ **6** “Mgbe nke a gasiri, ka m nọ na-ele
 anya, anụ ndogbu ọzọ putara, anụ ọhịa ahụ yiri agụ, ma o
 nwere n'azụ ya nku anọ dika nke nnunụ. O nwekwara isi
 anọ. E nyekwara ya ike ọchịchị. **7** “Mgbe nke a gasiri,
 n'ime ọhụ nke abali, ahurū m anụ ọhịa nke anọ. Anụ ọhịa
 a na-eyi oke egwu, ọnu apughị ikowa ihe o yiri. Ọ bụkwa
 anụ ọhịa dị nnọọ ike, nke na-eji eze igwe ya dị ukwu na-
 adọwasị ma na-etipiasikwa ihe ọbụla, nke na-ejikwa ụkwụ
 ya azogbu ihe ọbụla fọdurū. Ọ bụ anụ ọhịa gbara iche
 site n'anụ ọhịa ndị ọzọ, bụrụkwa anụ nwere mpi iri. **8**
 “Mgbe m nọ na-eche banyere mpi ndị a, na mberede mpi
 ntakiri ọzọ sikwa n'etiti ha puputa. E si n'ukwu hopu mpi
 atọ n'ime mpi iri mbụ ahụ n'ihu ya. Mpi ntakiri a nwere
 anya dika mmadụ, na ọnu na-ekwu okwu juputara n'inya
 isi. **9** “Anokwa m na-ele anya “hụ ka e doziri ocheeze,
 ebe Onye ahụ na-adị site na mbụ nọdurū. Uwe o yi na-
 acha nnọọ ezi ọcha dika snoo, agirị isi dị ya n'isi na-acha
 ọcha dị ka ezi ogho ọcha. Ocheeze ya na-enwu ka ire ọkụ,
 ụkwụ igwe ya niile na-acha ọkụ. **10** Iyi na-asọ ka ọkụ
 si n'ihu ya na-asoputa. Puku kwurū puku na-agara ya
 ozi. Otu a kwa, nde kwurū nde ndị mmadụ guzo n'ihu

ya. Ndi ikpe noduru ala, asaghekwa akwukwo di iche iche. **11** “Mgbe m no na-ele anya, n’ihi okwu inya isi nke mpi ahụ na-ekwu, elegidere m anya tutu ruo mgbe e gburu anụ ohiya ahụ, laa anụ ahụ ya n’iyi, were ya nye ka a kpoo ya oku. **12** (Gbasara umu anụ ohiya ndi ozo, a napuru ha ochichi ha, ma a hapuru ha ka ha diri ndu gaa n’ihu nwantakiri oge). **13** “N’ime ohu m n’abali, a huru onye yiri nwa nke mmadu, ka o no na-abia n’igwe ojii nke eluigwe. Onye a biara nso n’ebe onye ahụ na-adi site na mbu no. E dubatakwa ya n’ihu ya. **14** E nyere ya ike ochichi, ebube na ike ibu eze; mba niile di iche iche na ndi niile na-asu asusu di iche iche kpoo isiala nye ya. Ochichi ya bu ochichi na-adi ruo mgbe ebighi ebi, nke na-agaghi agabiga. O nwekwaghi onye nwere ike ikwatu alaeze ya. **15** “Mu onwe m, bu Daniel, ohu a m huru turu mmuo m ujo nke ukwu, mekwa ka obi m ma jijiji. **16** Ejekwuuru m otu n’ime ndi guzo n’ebe ahụ nso juo ya ihe ihe ndi a niile putara. “O gwara m ma kwakwara m ihe ihe ndi a putara. **17** ‘Anu ohiya anu ndi a bu alaeze anu nke ga-ebili n’uwa. **18** Ma o bu ndi nsu nke Onye kachasi ihe niile elu, ga-anara alaeze. O ga-abukwa nke ha ruo mgbe ebighi ebi.’ **19** “Mgbe ahụ, achoro m imata ihe banyere anu ohiya nke anu ahụ, nke ahụ gbara iche site n’anu ohiya ndi ozo, na-eyikwa oke egwu, nke nwere eze dika igwe, na mbu yiri nke e ji bronzi kpuo. Nke ahụ na-adowasi ndi mmadu, na nke na-azogbukwa ndi foduru. **20** Asikwa m ya kowaara m ihe mpi iri ahụ di ya n’isi putara, na ihe banyere mpi nke ozo puputara, na ihe mere e ji nyakapu mpi ato ahụ n’ihi ya. Asi m ya kwakwara m ihe banyere

mpi ahụ, nke nwere anya, na ọnụ na-ekwu okwu juputara n'inya isi, ma dika ka ọ di ike karịa ndi ozo. **21** Mgbe m na-ele anya, ahuru m ka mpi a na-aluso ndi nsọ ọgu na-amerikwa. **22** Tutu ruo mgbe onye ahụ na-adị site na mbu bira kpee ikpe nke gaara ndi nsọ nke Onye kachasi ihe niile elu, ma oge biakwara mgbe ha natara alaeze ahụ. **23** “Nke a bu ihe o kwuru: ‘Anu oha nke ano a bu alaeze nke ga-aputa n’uwa. O ga-adị iche site n’alaeze ndi ozo. O ga-azopia, kurie, ma bibiekwa uwa niile. **24** Mpi iri ahụ nochiri anya ndi eze iri ga-esi n’alaeze ya puta. Mgbe ndi eze a ga na-achị, eze ozo, nke di iche site na ndi buru ya uzo ga-ebilikwa, ma merie ndi eze ato ndi ozo ahụ ma laa ha n’iyi. **25** O ga-ekwu okwu kwugide Onye kachasi ihe niile elu. O ga-emekpa ndi nsọ ahụ. O ga-agbalikwa igbanwe iwu niile na omenaala niile. A ga-enyefe ndi nsọ n’aka ya afo ato na okara. **26** “Ma a ga-emeghe ulo ikpe, napukwa ya ike niile, kpochapu ya ma laakwa ya n’iyi kpankpam. **27** Mgbe ahụ, ike ochichi, ike na idi ukwu nke alaeze niile di n’okpuru eluigwe ka a ga-enyefe n’aka ndi nsọ, bu ndi nke Onye ahụ kachasi ihe niile elu. Alaeze ya ga-adigidekwa ruo mgbe ebighi ebi. Ndi niile na-achị achị ga-erubere ya isi, kpoakwa isiala nye ya.’ **28** “Nke a bu ogwugwu okwu ahụ. Mu onwe m, bu Daniel, echiche m mere ka m tuo egwu nke ukwu, ihu m gbanwere dika onye ahụ na-adighi, ma o nweghi onye obula m gwara ihe m huru.”

8 N’afọ nke ato site na mgbe eze Belshaza bidoro ibu eze, mu bu Daniel huru ohu ozo. **2** N’ime ohu, ahuru m onwe m n’obodo Susa, nke bu obodo ukwu ebe eze nwere isi

ọchịchị ya, n'obodo dị na mpaghara Elam. Eguzokwara m n'akụkụ osimiri Ulai. **3** Eweliri m anya elu, hụ otu ebule nwere mpi ogologo abụọ ka o guzo n'akụkụ iyi, otu n'ime mpi abụọ ya ahụ bidoro ito ogologo karia nke ọzọ. **4** Mgbe m na-ele anya, ebule ahụ malitere iji mpi ya na-asọ ihe o bụla dị n'ọdịda anyanwụ na n'ugwu nakwa na ndịda. O nweghị anụ ọbụla nwere ike iguzogide ya, o nwekwaghị onye ọbụla pụrụ inyere ndị ọ lụsoro ọgụ aka. O mere ihe ọbụla masiri ya si otu a dị ukwu. **5** Mgbe m nọ na-atule nke a, na mberede ahuru m otu mkpi si n'ọdịda anyanwụ pụta, na-agafe uwa niile ma ukwu erughị ya ala. Mkpi a, nwere otu mpi n'etiti anya abụọ ya. **6** Ọ bjaruru nso ebule ahụ nwere mpi abụọ nke m huru guzo n'akụkụ mmiri, were oke iwe na-agbata ọsọ n'ebe ọ nọ. **7** Ahuru m ka o ji oke iwe luso ebule ahụ ọgụ kujipụ mpi abụọ ya. Ebule ahụ enweghị ike iguzogide ya. Ọ tudara ya n'ala, were ukwu ya zoda ya, ma na o nweghị onye ọbụla nwere ike inaputa ebule ahụ site n'ike ya. **8** Mkpi ahụ, diiri ike nke ukwu, ma n'uju ike ya a gbajipuru mpi ukwu ya. N'onodu mpi ahụ mpi anọ puputara chee ihu n'akụkụ anọ nke eluigwe, **9** Otu ntakiri mpi sitere n'ime otu n'ime mpi ndi ahụ pụta, tokwaa ma buo ibu nke ukwu ruo na ndịda, na ọwụwa anyanwụ, ruokwa n'ala oma ahụ **10** O toro tutu o ruo usuu nke eluigwe. Ọ kwatukwara ọfodu n'ime usuu nke eluigwe na ọfodu n'ime kpakpando n'ala, zotoo ha. **11** O mere onwe ya ka ọ dị ukwu megide onyeisi nke usuu eluigwe, ọ napuru ya aja niile a na-achụ kwa ubochi ma tuda kwa ebe nsọ ya n'ala. **12** N'ihhi nnupu isi, e nyefere usuu ndi nsọ na aja nsure oku a na-esure kwa ubochi

n'aka ya. Ọ gara n'ihu n'ihe niile o mere. E mekwara ka eziokwu daa n'ala. **13** Mgbe ahụ, anurụ m ka otu mmụọ ozi na-ajụ ibe ya sị, “Olee mgbe ọ ga-akwụsị bụ ọhụ maka aja nsure ọkụ a na-achụ kwa ụbọchị, njehie nke na-eweta itọgbọ n'efu, inyefe ebe nsọ na maka ndị nsọ a na-azọtọ ụkwụ?” **14** Ọ gwara m, “A ga-echere tutu puku ụbọchị abụọ na nari ụbọchị atọ agafee, mgbe ahụ a ga-eme ka ebe nsọ ahụ dighachikwa otu ọ dị na mbụ.” **15** Mgbe mụ bụ Daniel nọ na-ele ọhụ ahụ na-achọkwa ighota ya, o nwere otu onye dika nwoke b́ara guzo n'ihu m. **16** Ma anurụ m olu otu onye na-akpọ oku site na mmiri Ulai sị, “Gebrel, kowaara nwoke a ihe ọhụ a pụtara.” **17** Mgbe ọ b́ara m nso n'ebe m guzo, egwu tūrụ m nke ukwu. Adara m, kpuo ihu m n'ala. Ma ọ gwara m, “Nwa nke mmadụ, ghotā na ọhụ a bụ maka ọgwụgwụ oge.” **18** Mgbe ahụ ọ na-agwa m okwu, adara m n'oke ́ra, kpuo ihu n'ala. Ma o metūrụ m aka, nyere m aka iguzo ọtọ n'ụkwụ m. **19** Ọ sịrị, “Lee, aga m agwa gị ihe na-aga ime n'oge oke iwe. N'ihina ọhụ a bụ maka oge ọgwụgwụ ihe niile nke a kara aka. **20** Ma banyere ebule ahụ ị hūrụ nke nwere mpi abụọ, na-egosi eze Midia na Peshia. **21** Mkpi ahụ ị hūrụ na-egosi eze ndị Griis, nnukwu mpi nke dī n'etiti anya ya abụọ bụ eze nke mbụ. **22** Dika mpi ahụ siri gbajie, mpi anọ ọzọ puputa n'ọnọdụ ya, otu a ka alaeze anọ ga-esi puta na mba ya, ma ike ha agaghị eru ka nke mbụ ahụ. **23** “Ma na mgbe ọgwụgwụ alaeze ahụ, mgbe iko ndi nnupu isi juru, otu eze nke nwere ihu dī ike, na akonuche na obi aghughọ ga-ebili. **24** Ọ ga-adị ike nke ukwu, ma ọ bughị n'ike onwe ya, ọ ga-eweta mbibi ga-eju anya. Ihe

niile o meturu aka ga-agara ya nke oma. O ga-alakwa ndi di ike na ndi nsọ n'iyi. 25 O ga-eme ka aghugho baa uba, o ga-ahuta onwe ya dika onye di elu karija, mgbe ndi mmadu na-eche na udo di, o ga-ebibi otutu ndi. O ga-eguzo megide Onyeisi nke ndiisi, a ga-ebibi ya ma o bughị n'ike nke mmadu. 26 "Ohu a i huru, maka ututu na anyasi nke ekpughere gi bu eziokwu, ma zobe ohu a, n'ihina o diri otutu oge ka di n'ihu." 27 Mu bu Daniel, noro nonodu ike ogwugwu na ahụ esighi ike. Mgbe ubochi ole na ole gafekwara, ebiliri m bidokwa na-agaghari, narukwa oru eze, ma obi joro m njo nke ukwu n'ihina nro ahụ, n'ihina o kariji m nghota.

9 N'afọ mbu, nke Daraios nwa Ahasueros (onye agburu Midia), onye e mere eze nke alaeze ndi Kaldia, 2 n'afọ mbu nke ochichi ya, ka mu onwe m, bu Daniel ghotara site n'akwukwo, dika okwu Onyenwe anyi nyere Jeremaya onye amuma, nke ga-emezu mgbe Jerusalem ga-anọ na mbibi iri afọ asaa. 3 N'ihina nke a, echere m Onyenwe anyi Chineke ihu, riu ya aririo, site n'ekpere na aririo amara, n'ibu onu, na iyikwa akwa mkpe na ntụ. 4 Ekpere m ekpere nye Onyenwe anyi bu Chineke m, ma kwuputa si, "Onyenwe anyi, onye di ukwu, di oke egwu. Onye nadebe ogbugba ndu nke ihunanya nke ndi huru ya n'anya na-edebekwa iwu ya niile. 5 Ma anyi emehiela meekwa ihe n'adighi mma megide gi. Anyi emeela ajo omume, anyi enupula isi megide gi, gbakutakwa iwu gi niile azu. 6 Anyi e geghikwa ndi ozi gi bu ndi amuma nti, bu ndi gwara ndi eze anyi, na ndi ochichi anyi, na nna anyi ha, ma mmadu niile bi n'ala anyi okwu n'aha gi. 7 "Onyenwe

anyị, ị bụ onye ezi omume, ma n'ụbọchị taa anyị bụ ndị
ihere ịrị, ndị Juda, ndị Jerusalem na ndị Izrel niile, ndị
nọ nso ma ndị nọ n'ebe dị anya ebe ị chụgara ha n'ih
ekwesighi ntụkwasi obi anyị nye gi. **8** Onyenwe anyi,
ihere emegbuola anyi. Ihere ịrị ndị eze anyi, ịkwara
ndịisi anyi na ndị nna anyi, n'ih na anyi emeela mmehie
megide gi. **9** Ma Onyenwe anyi Chineke anyi ka obi ebere
na mgbaghara niile ịrị, n'ih na anyi enupurula gi isi.
10 Anyi erubeghi isi nye Onyenwe anyi Chineke anyi,
maobu debe iwu ahụ o nyere anyi site n'aka ndi ohu ha
bụ ndi amuma. **11** Ndi Izrel niile enupula isi n'iwu gi,
wezuga onwe ha, ju ige gi nti. "Ya mere, obubu onu ahụ
niile e dere n'iwu Mosis, odibo nke Chineke adakwasila
anyi, n'ih na anyi emehiela megide gi. **12** O meela ka
okwu ya guzosie ike, bu nke o kwuru megide anyi na
ndi ndu anyi site n'iwetara anyi oke mbibi a. Nke bu
na o nwebeghi mgbe obula e merela udi ihe emere na
Jerusalem n'okpuru eluigwe. **13** O bu dika e si dee ya n'iwu
Mosis, ka mbibi a niile biakwasiri anyi, ma anyi achobeghi
ihuoma Onyenwe anyi Chineke anyi, na icheghari site na
mmehie anyi chee uche banyere eziokwu gi. **14** Onyenwe
anyi kpachara anya mee ka nsogbu a biakwasị anyi. N'ih
na Onyenwe anyi, Chineke anyi, bu onye ezi omume n'ih
niile o na-eme, ma anyi juru irubere ya isi. **15** "Ma ugbu
a, Onyenwe anyi Chineke, onye ji aka di ike kpoputa ndi
nke ya n'ala Ijpt, i meere onwe gi aha nke na-adigide ruo
taa. Anyi mere mmehie, ma mejokwa. **16** Onyenwe anyi,
dika ezi omume gi si di, wezuga iwe gi na oke iwe gi n'ebe
Jerusalem no, bu obodo gi, na ugwu nsọ gi. Mmehie anyi

na njehie nna anyị ha emeela ka Jerusalem na ndị gị bụrụ
ihe ịkwa emo nye ndị gbara anyị gburugburu. **17** “Ma
ugbu a, Chineke anyị, biko nūrū ekpere na arịrịọ ohu gị.
N’ihi aha gị, Onyenwe anyị jiri amara mee ka ihe si n’ihu
gị mụkwasi ụlonsọ gị nke togboro n’efu. **18** Chineke m,
tọọ ntị gị n’ala nūrū arịrịọ m. Meghee anya gị abụọ ka ị
hūrū onodu mbibi nke obodo a na-akpo aha gị nọ. Anyị
anaghị arịọ ka ị nyere anyị aka n’ihi na anyị bụ ndị ezi
omume, kama anyị na-arịọ n’ihi na ebere gị dị ukwuu.
19 Onyenwe anyị nūrū! Onyenwe anyị, gbaghara anyị!
Onyenwe anyị biko, gee ntị ma zaa anyị. N’ihi aha gị, O
Chineke m, anokwala odu, n’ihi obodo gị, na ndị nke gị bụ
aha gị ka a na-akpo ha.” **20** Mgbe m nọ na-ekwu okwu na-
ekpe ekpere, na-ekwuputa mmehie m na mmehie ndị m
Izrel, na-arịokwa amara n’ihu Onyenwe anyị bụ Chineke
m maka ugwu dị nsọ nke Chineke m, **21** ebe m ka nọ na-
ekpere, Gebrel, nwoke ahụ m hūrū n’ohụ na mbụ, feere
osịsọ bjakwute m n’oge a na-achụ aja nke uhuruchi. **22**
Ọ b́ara sị m, “Daniel, a b́ara m ugbu a inye gị uche na
nghota. **23** Na mbido oge ị malitere iriọ aririọ, ka okwu
osisa putara. Ab́ara m igwa gị ya, n’ihi na ị bụ onye a
na-akwanyere ugwu nke ukwuu. Ya mere, tugharia uche
n’okwu a, ghotakwa ohu a. **24** “Iri izu uka asaa, ka e dere
n’iwu nye ndị gị na obodo nsọ gị iji kwusi njehie, ime
ka mmehie kwusi, na ichu aja maka ikpuchi ajo omume
na iweta ezi omume nke ga-adị ruo mgbe ebighi ebi,
na ikachi ohu na amuma ahụ akara, nakwa ite Ebe ahụ
Kachasi Nso mmanu. **25** “Ma mara, werekwa uche ghota
nke a: Site n’oge e nyere iwu ka e wugharia Jerusalem

tutu ruo mgbe Onye ahụ e tere mmanụ, onyendu ahụ ga-abịa, ga-abụ izu ụka asaa, na izu ụka iri isii na abụọ, a ga-ewughachi ya, na okporouzo ya, na olulu mmiri ya, maọbụ n'ime oge nsogbu. **26** Mgbe izu ụka iri isii na abụọ gasiri, Onye ahụ e tere mmanụ ka a ga-egbu, ma o nweghi ihe o ga-enwe. Usuu agha nke onye ochichi ga-abia bibie obodo na ulonso. Oge ikpeazu ga-abia dika idee mmiri; agha ga-adigide ruo n'oge ogwugwu, e kpebiela na ila n'iyi ga-adi. **27** Ya na otutu ndi mmadu ga-enwe ogbugba ndu n'otu 'izu ụka,' o bukwa n'okara izu ụka ahụ, ka o ga-eme ka ichu aja na inye onyinye kwusi. O ga-emekwa ihe aru di egwu n'ime ulonso ahụ, ruo mgbe a ga-awukwasị ya ogwugwu ahụ bu nke akara aka n'ahụ onye ojo ahụ.”

10 N'afọ ato nke ochichi Sairos eze Peshia, e nyere Daniel (onye aha ya bukwa Belteshaza mkpughe). Ozi ahụ bu eziokwu, o gbasakwara oke ogbaaghara. O ghotara ozi ahụ, nwetakwa nkowa banyere ohu ahụ. **2** N'oge ahụ, mu onwe m, bu Daniel, ruru uju izu ụka ato. **3** Erighi m nri oma obula, erikwaghi m anu, anukwaghi m mmanya, eteghi m mmanu otite obula n'ahu m n'ime izu ụka ato a niile. **4** N'ubochi nke iri abuo na ano nke onwa mbu n'afọ, eguzo m n'akuku osimiri ukwu ahụ, bu Taigris, **5** eleliri m anya m elu, hu n'ihu m otu nwoke yi uwe akwa ocha, onye e kekwasiri belit e ji olaedo sitere Ufaz mee n'ukwu ya. **6** Ahu ya na-egbukwa maramara dika nkume beril, ihè si n'ihu ya di ka ihè nke amuma eluigwe. Mkpuru anya ya na-enwukwa dika ire oku. Ukwu ya na aka ya na-acha dika bronz e hichara nke oma. Okwu si ya n'onu na-ada uda dika uzu nke otutu mmadu. **7** O bu

naani m Daniel huru ohu a. Ndi mu na ha no ahughi ya, kama na mberede, e mere ka oke egwu tuo ha, nke mere ka ha gbara oso gaa zoo onwe ha. **8** O bukwa naani m no, mgbe m huru oke ohu a. Mgbe m hukwara ya, ike niile di m n'ahu si m n'ahu puo. Ihu m gbanwere nke ukwu, ike afodukwaghi m n'ahu. **9** Mgbe ahụ, anuru m uda olu ya, ma mgbe m nuru uda olu ya, adara m n'ala kpudo ihu n'ala nonodu ida n'oke ura. **10** Ma otu aka meturu m, welite m mee ka m maa jijji n'elu ikpere m na aka m abuo. **11** O siri m, "Daniel, gi onye a huru n'anya nke ukwu. Gee nti tuleekwa nke oma okwu niile m na-agwa gi ugbo a. Guzo n'ukwu gi abuo, n'ihu na e zitere m ibiakwute gi." Mgbe o na-agwa m okwu a, eguzoro m oto, na-ama jijji. **12** O siri m, "Egwu atula gi, Daniel. N'ihu na site n'ubochi mbu i kpebiri inwe nghota na iweda onwe gi ala n'ihu Chineke gi, ka a nuru okwu gi niile, a biakwara m n'ihu osisa ha. **13** Ma onyeisi ndi na-achi alaeze Peshia gbochiri m, kemgbe iri ubochi abuo na otu. Ya mere, Maikel, otu n'ime ndiisi ochichi bira nyere m aka, n'ihu na mu onwe m foderu n'ebe ahụ mu na eze Peshia. **14** Ugbo a, abiala m ime ka i ghota ihe gadakwasị ndi gi n'oge ikpezu n'ubochi di n'ihu. N'ihu na ohu ndi a diri oge ndi na-abia n'ihu." **15** Mgbe o na-agwa m okwu ndi a, ekpunyere m ihu m n'ala enwekwaghi m ike ikwu okwu obula. **16** Mgbe ahụ, otu onye, nke yiri mmadu, bira metu ebugbere onu m aka, mee ka m nwee ike ikwukwa okwu oso. Mgbe ahụ agwara m onye ahụ nke guzo m n'ihu, "Ano m n'oke ihe mgbu; Onyenwe m, enwekwaghi m ike obula, n'ihu ohu m huru. **17** Olee

otu mụ bụ ohu gi ga-esi gwa gi okwu, Onyenwe m? N’ihi na ike adighikwa n’ime m, enwekwaghị m ike iku ume.”

18 Mgbe ahụ, otu onye yiri mmadụ b́ara metukwa m aka ọzọ nye m ike. **19** Ọ sịrị, “Onye a hụrụ n’anya nke ukwu, atukwala ụjọ, udo d́rị gi, ya mere d́rị ike, obi sie gi ike.” Mgbe ọ gwara m okwu a, ike m loghachitere, asịrị m, “Ka onyenwe m kwuo okwu, ebe i nyeghachila m ike.” **20** Mgbe ahụ, ọ sịrị, “Ị maara ihe mere m ji b́akwute gi? Aga m alaghachi azụ iluso onyeisi na-achị alaeze Peshia ọgụ, mgbe mụ ga-apụ, eze na-achị Griis ga-abia; **21** ma otu ọ d́, aga m agwa gi ihe e dere n’akwukwọ nke eziokwu. (Ọ dighi onye na-enyere m aka imegide ha ma ọ bughị naanị Maikel onyeisi unu.

11 N’afọ mbụ nke ọchichị Daraios onye Midia, ọ bụ m guzoro inyere ya aka na ichekwa ya.) **2** “Ugbu a, aga m agwa gi eziokwu. A ga-enwe ndị eze Peshia atọ ọzọ ndị ga-achikwa. A ga-enwe eze nke anọ onye ga-aba ụba karịa ndị ọzọ niile. Mgbe ọ ga-adị ike site akunuba ya, ọ ga-akpalị onye ọbula imegide eze Griis. **3** Ma mgbe ahụ, a ga-enwe eze d́ ike nke ga-eji oke ike chia. Ọ ga na-eme ihe masiri ya. **4** Ma mgbe ọ rigotachara n’ochichị, a ga-ekposa alaeze ya kesaa ya n’akukụ anọ nke ụwa ma ọ bughị ụmụ ya ga na-achị. Ọ bughikwa n’usoro d́ka ike ọchichị ya si d́, n’ihi na a ga-ehopu alaeze ya, nyefee ya n’aka ndị ọzọ na-abughị ndị agburu ya. **5** “Eze nke ndida ga-adị ike, ma otu onye n’ime ndisi agha ya ga-adị ike karịa ya, chiakwa alaeze d́ ukwu karịa nke ya **6** Mgbe afọ ole na ole gasiri, ha ga-ekekota onwe ha. Ada eze ndida ga-agakwuru eze ugwu ka ha gbaa ndu, ma ada eze agaghị ejigide ike ya,

eze na ike ya agaghị adigidekwa. N'ubochi ndi ahụ, a ga-arara ada eze ahụ nye, ya na ndi na-eche ya nche, na nna ya na onye ahụ dinyeere ya. 7 "N'oge ahụ, otu onye ga-esi n'agburu ulo nwanyi ahụ kulite i were onodu ya ichi dika eze, o ga-ebuso ndi agha eze mpaghara ugwu agha, bata n'ebe ya e wusiri ike, o ga-aluso ha agha ghoo onye mmeri. 8 O ga-ebukoro chi ha niile na arusi ha niile awuru awu ma ndi aturu atu, na ihe ndi ozoo dikarisiri ha mkpa dika efere, olocha na nke olaedo laa Ijipt. O mecha nke a, o ga-akwusi iluso eze ugwu ogu ole na ole. 9 Otu a kwa, eze mpaghara ugwu ga-ebuso eze ndida agha, ma o gaghị anoo odu loghachikwa n'ala nke ya. 10 Ma umu ya ndi ikom ga-achikota otutu ndi agha siri ike, ndi ga-enupu dika oke idee mmiri, buru agha ruo n'ebe ya e wusiri ike. 11 "Mgbe ahụ, eze ndida, onye iwe ga-eju obi, ga-achikotakwa ndi agha nke ya buso eze ugwu agha, onye nke ga-achikota otutu ndi agha, ma ndi a ka ndi iro ya ga-alugbu. 12 Ma mgbe o merichara ndi agha ahụ, o ga-enwe onu di ukwu, o ga-egbukwa imerime puku ndi mmadu, ma o gaghị emeriri na-aga n'ihu. 13 Mgbe afo ole na ole gafere, eze ndi mpaghara ugwu ga-eduru ndi agha ji ezi ngwa agha, na ndi bara uba n'onuogugu kari ndi nke e meriri n'agha na mbu puo ibu agha. 14 "N'oge ahụ, otutu ndi ga-ebili imegide eze ndida, Ufodu ndi okpa aghara n'etiti unu ga-enupukwa isi, ha ga-esi otu a mezuo ihe a i huru n'ohu, ma a ga-emeriri ha. 15 Mgbe ahụ, eze ndi mpaghara ugwu ga-abia buo agha megide obodo ndi ndida e wusiri ike, lugbukwaa ya. Ndi agha agaghị enwe ike iguzogide ha o buladi ndi ha bu oka ibe n'agha. 16 Ma

onye nke na-ebuso ya agha ga-eme ihe masiri ya, ma o nweghi onye ga-egbochi ha. O ga-abatakwa n'Ala Oma ahụ, ebe ihe niile ga-anọ n'okpuru ya. **17** O ga-ekpebi ibia n'ike nke alaeze ya niile, iji mee nke a, ya na eze nke ndida ga-agba ndu. O ga-enyekwa ya nwaagboghọ iji kwatuo alaeze ya, ma ebumnobi ya agaghị eguzo maobu baara ya uru. **18** Mgbe o mesiri nke a, o ga-eche ihu ya n'obodo ndi ahụ niile di n'onu osimiri. O ga-emerikwa otutu n'ime ha. Ma otu ochiagha ga-aluso ya ogu, mee ka o jiri oso gbaghachi n'ihere. **19** O ga-echighari azu chee ihu ya ebe niile e wusiri ike nke ala nke ya, o ga-aso ngongo daa, a gaghị ahukwa ya ozo. **20** "Otu onye ga-abia nochie onodu ya, o ga-ecipu onye ga-ekegbu ndi mmadu n'utu iji mee ka otuto nke alaeze ahụ daa, ma n'ime ubochi ole na ole, a ga-egbu ya, ma o gaghị abu n'agha maobu n'ihu mmadu. **21** "N'onodu ya, otu onye ojojo e ledara anya ga-ebilite, onye na-ekwesighi iwere nsopuru nke ya bu ochichi. O ga-abata n'ike n'alaeze ahụ mgbe ndi ya no n'udo, o ga-iji nwayo ma were ire utu na aghughu nweta alaeze ahụ. **22** Mgbe ahụ, o ga-achusasị igwe ndi agha niile, bibiekwa ha na onye ochichi nke ogbugba ndu. **23** Mgbe o banyesiri n'ogbugba ndu, o ga-iji aghughu na-eme mpu, o ga na-esiwanye ike n'agbanyeghi n'onugugu ndi mmadu di ole na ole. **24** O ga-abanye n'akuku ala ahụ niile a maara ndi bara uba bi, mee n'ebe ahụ ihe ndi buru ya uzọ na-emebeghi. O ga-ekesara ndi mmadu akunuba na ihe nkwata ndi ozo o lutara n'agha. O ga-atuputa aro iji luso obodo siri ike ogu, ma nke ahụ ga-adi nwa mgbe nta. **25** "Mgbe ahụ, o ga-

emesi onwe ya obi ike, chikotaa otutu ndi agha ibuso eze ndida agha. Eze ndida ga-achikotakwa ndi agha di otutu dikwa ike luso ya ogo ma o gaghi enwe ike guzogide ya n'ihizuzu nzuzo a gbara megide ya. **26** N'ihina ndi nari ihe oma eze ga-etipia ya. A ga-achusa ndi agha ya, ma gbukwaa otutu n'ogbo agha. **27** Ndi eze abuo a, ndi obi ha juputara n'ihe ojoo ga-anokota n'otu tebul nagwarita ibe ha okwu ugha, ma nzuko ha agaghi enwe isi, n'ihio gwugwu ahụ ga-adị mgbe a kara aka ruru. **28** O ga-eji akunuba di ukwu laghachi n'obodo nke ya ma obi ya ga-adị imegide ogbugba ndu nsọ ahụ. O ga-ebili imegide ya ma mesia laghachi n'obodo nke aka ya. **29** “Ma mgbe oge ahụ a kara aka ruru, o ga-achirikwa ndi agha ya laghachi na ndida, ma ihe agaghi adi otu o di na mbu. **30** Ugbo mmiri ndi si obodo Kitim ga-abia imegide ya, o ga-ada mba n'ihie egwu, o ga-alaghachi azu were oke iwe megide ogbugba ndu ahụ di nsọ. O ga-aloghachi gosi ndi hapuru ogbugba ndu ahụ di nsọ nkwado. **31** “Ndi agha ya ga-ebili imeru ebe ahụ e wusiri ike nke ulonso ukwu ahụ, kwusikwa aja nsure oku nke a na-achụ kwa ubochi. Ha ga-ewuli ihe aru nke na-eweta mbibi. **32** O ga-eji ire utu meruo ndi ahụ mebiri iwu nke ogbugba ndu. Ma ndi ahụ maara Chineke ha ga-adị ike guzogide ya. **33** “Ndi niile nwere uche ga-ezi otutu mmadu ihe, ma na nwa oge nta, ufodu ga-anwu site na mma agha, ufodu ka a ga-akpo oku, ufodu ka a ga-adota n'agha, ufodu kwa ka a ga-apunara ihe ha nwere. **34** Mgbe ha ga-ada, inyeaka ntakiri ga-abia ha, otutu ndi mmadu ga-ejikwa uzọ aghugho bia dinyere ha. **35** N'oge ahụ, ufodu n'ime

ndị maara ihe ga-asọ ngongọ, ka ha nwe ike buru ndi a nuchara anucha, na ndi a sachapuru ocha na ndi emere ka ha di ocha na-enweghi ntupo tutu ruo n'ogwugwu ihe ndi a, n'ih i n'oge ahụ ga-abia mgbe akara aka. **36** “Eze ahụ ga-eme ihe obula o chorọ. O ga-agukwa onwe ya dika onye di ukwu karija chi niile. N'ezie, o ga-ekwu okwu nkwulu megide Chineke kachasi chi niile. Ma ihe ga-agakwara ya nke oma tutu mgbe oge ya zuru. N'ih i na ihe niile ekwuru ga-emezucha. **37** O gaghị akpo chi nke nna ha maobu nke ahụ umu nwanji na-achosi ike ihe obula, o nweghi chi obula o ga-akpo ihe n'ih i na o ga-ebuli onwe ya elu karija ha niile. **38** Kama chi nke o ga-asopuru bu chi nke ebe e wusiri ike, chi nke nna ya ha na-amaghị. O ga-eji olaedo na olaocha, na nkume di oke onuahia na onyinye dara oke onuahia fee chi a. **39** O ga-emegide ebe niile e wusiri ike, nke siri ike site n'inyeaka chi nke mba ozọ. Ndi niile nabatara ya ka o ga-eme ka nsopuru bara uba. O ga-eme ha ndi ochichi otutu mmadu, kenyekwa ha ala dika ugwo oru ha. **40** “Ma n'oge ikpezụ, eze ndida ga-ebuso ya agha, ma eze nke ugu ga-eji iwe chikota ndi agha na-agba ugbo agha, ndi na-agba inyinya na ndi agha ji ugbo mmiri megide ya. O ga-ebuso otutu mba agha, kpochapu ha dika idee mmiri si ekpochapu ihe. **41** O ga-abata na Ala Oma ahụ, gbukwaa iri puku mmadu kwuru iri puku mmadu, ma obodo Edom, obodo Moab na ndi ndu nke Amon ga-agbapu site n'ike ya. **42** O ga-aga ibuso otutu obodo agha, Ijpt agaghị agbanari ya. **43** O ga-enwe ikike n'ebe aku nke olaocha na olaedo na uba niile nke ala Ijpt. Ndi Libja na ndi Kush ga-edokwa onwe

ha n'okpuru ya. **44** Ma n'oge a kwa, ozi ga-esi n'owuwa anyanwu na n'ugwu bja, nke ga-emenye ya egwu. N'ihya, o ga-eji oke iwe puo ibibi otutu ndi ma laakwa ha n'iyi. **45** O ga-akwuba uloze ya n'etiti ugwu oma ahụ di nsọ na n'oke osimiri, n'agbanyeghi ihe ndi a niile, o ga-abiaru ogwugwu ya, o dighikwa onye ga-enyere ya aka.

12 “N’oge ahụ, Maikel, onyeisi ochichi ukwu ahụ, nke na-eche ndi unu, ga-ebili. O ga-abu oge nhuju anya, a na-ahutubeghi udi ya site na mgbe mba obula malitere ruo ugbu a. Ma mgbe ahụ, ndi gi niile, ndi e dere aha ha n'akwukwo ahụ, ka a ga-anaputa. **2** Igwe ndi niile nwuru anwu, ndi e likwara, ha ga-ebilite. Ufodu ha ga-ebili baa na ndu ebighi ebi, ma ufodu ga-ebili keta ihere na ibu onu nke ebighi ebi. **3** Ndi ahụ bu ndi maara ihe, ka a ga-eme ka ha nwuo ocha dika ihe mbara eluigwe. Ndi ahụ niile na-emekwa ka otutu si n'ihe ojoo mee ezi omume ga-enwukwa dika kpakpando ruo mgbe ebighi ebi. **4** Ma gi bu Daniel, zoo okwu e dere n'akwukwo a, mechikwa ma kachikwa ha akara tutu ruo ogwugwu oge. Otutu ga-agbaghari ebe na ebe ozo, ma ihe omuma ga-aba uba.” **5** Mgbe ahụ, mu bu Daniel weliri anya hu mmadu abuo ndi ozo ka ha no n'akuku osimiri ahụ, otu n'akuku nke a, otu n'akuku nke ozo. **6** Otu n'ime ha juru nwoke ahụ yi uwe akwa ocha, nke guzo n'akuku elu elu nke osimiri ahụ ajuju, si, “Olee mgbe ihe ndi a na-eyi egwu ga-emezu?” **7** Nwoke ahụ yi uwe akwa ocha, nke no n'akuku elu elu mmiri nke osimiri ahụ chiliri aka nri na aka ekpe ya elu. Anukwara m mgbe o ji Onye ahụ na-adi ndu ruo mgbe niile ebighi ebi nuo iyi, “N'ihe ndi a ga-emezu naani mgbe

afọ atọ na ọkara gafere, tupu onye ahụ na-emebi ike nke ndị dị nsọ ga-abia n'isi ngwucha ndụ ya, ihe ndị a niile ga-emezucha.” **8** Anurụ m ma aghoṭaghị m, n'ih i nke a, a siri m, “Biko, Onyenwe m, gini ka ihe ndi a ga-aputa?” **9** O siri, “Daniel, gawara onwe gi. N'ih i na-apichie la okwu ndi a, kachie kwa ya akara tutu ruo n'ogwugwu oge. **10** Otutu ka a ga-eme ka ha di ocha, sachaa ha mee ka ha di ocha na-enweghi ntupo, a ga-anuchakwa ha. Ma ndi ajo omume ga-aga n'ihu n'ajo omume ha. O nweghi onye ajo omume nke ga-aghokwa ihe, ma ndi ahụ maara ihe ga-aghota ihe ihe a putara. **11** “Site n'oge e mechiri ichu aja nsure oku nke a na-achụ kwa ubochi niile ruo n'oge a ga-ewuli ihe aru ahụ nke na-eweta mbibi, ga-abu otu puku ubochi, na nari ubochi abuo na iri ubochi itoolu. **12** Nguzi ga-adiri onye ahụ nke na-echere, ma nogidesikwa ike ruo mgbe otu puku ubochi, na nari ubochi atọ, na iri ubochi atọ na ise ahụ gafere. **13** “Ma gi onwe, gawara onwe gi ruo ogwugwu ihe ndi a. I ga-ezuka ike, i ga-ebilitekwa n'oge ikpezu inara ihe nketa nke ruuru gi.”

Hosiya

1 Okwu Onyenwe anyị nke bjakwutere Hosiya nwa Beiri n'oge Uzaya, na Jotam, na Ehaz, na Hezekaya, bụ ndị eze Juda, na n'oge Jeroboam nwa Jehoash bụ eze n'Izrel. **2** Na mmalite okwu Onyenwe anyị site n'ọnu Hosiya, Onyenwe anyị gwara Hosiya si, "Gaa lụ tara onwe gị nwanyị na-akwa iko na ụmụ amụ tara n'ikwa iko, n'ihina dika nwanyị alurụ alụ n'akwa iko, ala a na-akwa iko nke ukwu site n'igbapụ Onyenwe anyị." **3** Ya mere, ọ gara lụọ Goma nwa Diblaim, onye tūrurū ime mụọra ya nwa nwoke. **4** Onyenwe anyị gwara ya, "Aha ị ga-agụ nwantakiri ahụ bụ Jezril. N'ihina tupa nwa oge nta agafee, aga m ata ezinaulọ Jehu ahụhụ n'ihina ọbara ọ wusiri na Jezril. Aga m eme ka alaeze nke ulọ Izrel kwusi. **5** N'ubochi ahụ, aga m agbaji ụta Izrel na Ndagwurugwu Jezril." **6** Emesia, Goma tūrurū ime ọzọ, mụta nwa nwanyị. Ọ gwara ya, "Aha ị ga-agụ ya bụ Lo-Ruhama, n'ihina agaghị m enwekwa obi ebere ọzọ n'ahụ ulọ Izrel, igbaghara ha mmehie ha. **7** Ma aga m enwe obi ebere n'ahụ ulọ Juda. Mụ onwe m ga-azoputa ha site na Onyenwe anyị bụ Chineke ha. Agaghị m eji ngwa agha ọbula, dika ụta maobu mma agha maobu ike ibu agha maobu inyinya maobu ndi na-agba inyinya zoputa ha." **8** Mgbe ọ juru Lo-Ruhama ara, ọ tūrurū ime ọzọ, mụọ nwa nwoke. **9** Onyenwe anyị siri, "Kpọọ aha ya Lo-ammi, nke putara unu abughị ndi m, n'ihina unu abughị ndi nke m, mụ onwe m abukwaghị Chineke unu. **10** "Ma onuogugu umu Izrel ga-adi ka aja di n'onu oke osimiri nke a na-apughị iguta onu maobu tuo n'ihe otutu. N'ebe ahụ a no si ha, 'Unu abughị ndi m,'

n'ebe ahụ ka a ga-anọ sịkwa ha, 'Ụmụ Chineke dị ndụ ka unu bụ.' 11 A ga-achikọtakwa ndị Juda na ndị Izrel ọnụ. Ha ga-ahọputakwa onwe ha otu onyeisi, si n'ala ahụ rigoputa, n'ih ihe ukwu ka ụbọchị Jezril ga-abụ.

2 "Gwa ụmụnne gị ndị nwoke Ami, 'nke putara ndị m,' gwakwa ụmụnne gị nwanyị Ruhama, nke putara, 'Unu ndị m hụrụ n'anya.' 2 "Unu guzogidenụ nne unu, riọonụ ya, n'ih na ọ bughị nwunye m, mụ onwe m abụkwaghị di ya. Gwanụ ya ka o wezuga ikwa iko site n'ihu ya, ya wezugakwa igba akwuna nke dị n'etiti ara ya abụọ. 3 Ma ọ bughị otu a, aga m eyipụ ya uwe ya mee ka ọ gbara ọtọ, aga m eme ka o gbara ọtọ di ka n'ụbọchị ahụ a mụrụ ya. Aga m eme ya ka ọ di ka ọzara, ka ọ ghọọ n'ala kpọrọ nkụ, were akpịrị ikpọ nkụ mee ka ọ nwụọ. 4 Agaghị m egosi ụmụ ya ebere m, n'ih na ha bụ ụmụ a kwatara n'iko. 5 N'ih na nne ha bụ onye na-akwa iko, ọ tūrụ ime ha n'ọndụ ihere. Site n'ikwu sị, 'Aghaghị m igbakwuru ndị enyi nwoke hūrụ m n'anya, ndị na-enye m nri na mmiri, aji anụ m na akwa ọcha m, mmanụ oliv m na ihe ọnụnụ m.' 6 N'ih nke a, aga m eji ogwu na uke gbachie ya gburugburu; aga m agbachi ụzọ ya, mee ya ka ọ ghara jima ebe ọ na-eje. 7 Ọ ga-agbaso ndị ahụ hūrụ ya n'anya ma ọ gaghị achukwute ha. Ọ ga-achọ ha ma ọ gaghị ahụ ha. Mgbe ahụ, ọ ga-asị, 'Ka m gaa laghachikwuru di mbụ m, n'ih na ọ dirị m mma mgbe ahụ karịa ugbu a.' 8 Ma ọ kwetaghị na ihe ndị a si n'aka m, na ọ bụ mụ nyere ya ọka, na mmanya ọhūrụ, na mmanụ oliv, na ọlaọcha, na ọlaedo ndị ahụ niile nke o ji na-eke Baal. 9 "Ya mere, aga m ewerekwa ọka m mgbe ọ chara, na mmanya ọhūrụ m

mgbe oge ya ruru. Aga m anapukwa ya akwa aji anu m na akwa ocha m, nke ekwesiri iji kpuchie otu ya. **10** Ugbu a, aga m ekpughe otu ya n'ihu ndi ahụ na-ahụ ya n'anya, o dikwaghị onye nwere ike inaputa ya site n'aka m. **11** Aga m eme ka obi utu ya kwusi; o buladi mmemme nke afu niile, mmemme onwa ohuru, nke ubochi izuika na mmemme ndi ozu ahụ niile a kara aka. **12** Aga m ala ubi vaini ya na osisi fiig ya niile n'iyi, nke o siri bu ugwo oru ya site n'aka ndi huru ya n'anya; aga m emekwa ka ha ghoo oke ohia, anu ohia ga-eripia ha. **13** Aga m enye ya ahuhu maka ubochi niile bu nke o surere ihe na-esi isi utu nye chi Baal niile, o chiri mgbaaka mkpisiaka na ihe icho mma niile, jikere onwe ya, puo chuso ndi ahụ huru ya n'anya, ma chezo m," Otu a ka Onyenwe anyi kwubiri ya. **14** "N'ihia nke a, aga m arara ya, duba ya n'ime ozara, jiri olu di nro gwa ya okwu n'ebe ahụ. **15** Ebe ahụ ka m ga-enyeghachi ya ubi vaini ya, gbanweekwa Ndagwurugwu Ako, mee ka o ghoo onu uzu olileanya. Mgbe ahụ, o ga-azakwa m dika o mere mgbe o bu agbohobia, n'oge ahụ o si n'ala Ijpt puta. **16** "N'ubochi ahụ," otu a ka Onyenwe anyi kwubiri, "I ga-akpo m 'Di m,' i gaghị akpokwa m 'nna m ukwu,' ozu. **17** N'ihia na aga m ewepukwa aha niile nke arusi Baal n'egbugbere onu ya, ha gaghị akpokwa ha aha ozu. **18** N'ubochi ahụ, aga m eme ka gi na umu anu ohia gbaa ndu, meekwa ka gi na umu nnunu, na ihe niile e kere eke n'akpuhari n'ala gbaa ndu. Aga m emebi ngwa agha niile, agha niile ga-akwusikwa. Mgbe ahụ, a ga-eme ka i dinaa ala n'udo na-enweghi nsogbu, na uzu. **19** Aga m ekwerekwa ilu gi dika nwunye ruo ebighi

ebi; aga m ekwerekwa ilu gi n'ezi omume na ikpe ziri ezi, n'ihunanya nke na-adigide, nakwa obi ebere. **20** Aga m eji ikwesi ntukwasị obi kwere ilu gi. I ga-amatakwa Onyenwe anyi. **21** "N'ubochi ahụ m ga-azaghachi," otu a ka Onyenwe anyi kwubiri ya. "M ga-azaghachi eluigwe, ha ga-azaghachi ala. **22** Ala ga-azaghachi oka na mmanya oheru na mmanu oliv, mgbe ahụ ha ga-azaghachi Jezril. **23** Aga m akukwa ya nye onwe m n'ala ahụ dika mkpuru. Aga m egosi ihunanya m n'ahụ onye ahụ m kporo, 'Onye m na-ahughi n'anya.' M ga-asikwa ndi ahụ a kporo, 'Ndi na-abughi ndi m,' 'Unu bu ndi nke m,' Ha ga-azakwa, 'Chineke m ka i bu.'"

3 Onyenwe anyi gwara m ozo, "Gakwuru nwanji a na-akwa iko, nke na-emekwa enyi na-ezighi ezi, gosi ya ihunanya gi dika Onyenwe anyi si hu ndi Izrel n'anya, n'agbanyeghi na ha na-eso chi ndi ozo na-enwekwa mmasi di ukwu n'achicha nsọ e ji mkpuru osisi a mikporo amikpo mee." **2** N'ihya, eweere m ego olocha di iri na ise, na otu ntuju oka homa, na oka balị zuta ya. **3** Mgbe ahụ agwara m ya, "Mụ na gi ga-ebi otutu ubochi, i gaghi agbakwa akwuna, maobu nwee nwoke obula gi na ya ga-enwe mmeko, otu a ka m ga-emekwa n'ebe i no." **4** Nke a na-egosi na Izrel ga-anọ ogologo mgbe na-enweghi eze maobu onye ochichi. O gaghi enwe ichu aja maobu nkume nsọ maobu efod maobu arusi ezinaulo. **5** Mgbe nke a gasiri, Izrel ga-aloghachi, choo Onyenwe anyi bu Chineke ha, na Devid bu eze ha. Ha ga-ewere ima jijiji biakwute Onyenwe anyi, biaghachitekwa ngozi ya n'oge ikpeazu a.

4 Nūrūnū okwu Onyenwe anyị unu ndị Izrel, n'ihhi na Onyenwe anyị nwere ebubo megide unu ndị bi n'ala a. "N'ihhi na ọ dighi ikwesi ntukwasi obi, ọ dighi ihunanya, ọ dighikwa ihe omuma banyere Chineke n'ala a niile. **2** Ọ bu naani ibu onu, igba ugha na igbu mmadu, izu ohi na ikwa iko. Ogbaghara di n'ebe niile, ya na ogbugbu mmadu na-esepughị aka. **3** Nke a mere ala jiri noro n'iru uju, ndi niile no na ya na-atakwa ahụ, ma anu ohia, ma nnuu nke igwe, ọ buladi azu di n'osimiri ka a na-ekpochapu. **4** "Ma otu ọ di, ka onye obula ghara ise okwu, ka onye obula ghara ibo ibe ya ebubo. N'ihhi na ndi gi dika ndi na-eseso onye nchujaja okwu. **5** I na-aso ngongo ehie na abali, ndi amuma na-esokwa gi suu ngongo. N'ihhi ya aga m ala nne gi n'iyi **6** ndi m ka a na-ala n'iyi n'ihhi na ha amaghi ihe. "Ebe ọ bu na i juru ihe omuma, aga m ajukwa gi di ka onye nchujaja m; ebe ọ bu na i gbakutara iwu Chineke gi azu mu onwe m ga-agbakutakwa umu gi azu. **7** Ka ha na-abawanye n'onuogu, otu a ka ha si na-aga n'ihu na-emehie megide m, ha gbanwere Chineke ha di ebube n'ihhi ihe na-eweta ihere. **8** Ha na-eriju afu site na mmehie ndi m. Ha ji anya ukwu na-achọ ka ha na-emehie na-aga n'ihu. **9** Ọ ga-abukwa ka ndi nchujaja di, otu a ka ndi obodo dikwa. N'ihhi ya, aga m enye ha ntaramahuhu ma kwughachi ha uguo n'ihhi omume ha niile. **10** "Ha ga na-eri ihe ma afu agaghi eju ha. Ha ga-ebi ndu akwuna ma ha agaghi amuba, n'ihhi na ha ajula Onyenwe anyi, were onwe ha nyefee **11** n'aka igba akwuna, na mmanya ochie na mmanya ohuru, nke na-ewepu mmuo nghota. **12** Ndi nke m na-aju osisi apiri api ase ihe ha ga-eme,

na-anata ọsịsa site na mkpara osisi onye ọ na-ajụ ase. Mmụọ nke igba akwuna na-eme ka ha kpafuo; ha gbara akwuna ma hapụ Chineke ha. **13** Ha na-achụ aja n'elu ugwu niile, na-esure onyinye nsure ọkụ n'elu ugwu nta niile, na n'okpuru osisi ook, osisi popla na osisi terebint, ebe ndo ya dị ezi mma. N'ih i nke a ka ụmụ unu ndị inyom na-agba akwuna, ndị nwunye ụmụ unu na-akwa iko. **14** “Agaghị m ata ụmụ unu ndị inyom ahụhụ, mgbe ha na-agba akwuna, maọbụ taa ndị nwunye ụmụ nwoke unu ahụhụ mgbe ha na-akwa iko, n'ih i na ndị ikom unu n'onwe ha na-ejekwuru ndị akwuna, ha na ndị akwuna ụlọ arụsị na-achụkọkwa aja, ma ndị a na-enweghị nghọta ga-ala n'iyi. **15** “Ọ bụ ezie na unu bụ ndị na-akwa iko unu bụ Izrel, ma ka ikpe gharakwa ịma Juda. “Unu agakwala Gilgal, unu agakwala ruo Bet-Aven, unu ańụkwala iyi sị, ‘Dịka Onyenwe anyị na-adị ndụ.’ **16** Ndị Izrel dị isiike dịka nwaagboghọ ehi dị isiike. Onyenwe anyị ọ ga-esi ańaa zụọ ha dịka ụmụ aturụ n'ebe ịta nri sara mbara? **17** Ifrem na arụsị agbaala ndụ hapụ ya ka ọ nọrọ onwe ya. **18** Ọ bụladị mgbe mmanya ha gwurụ, ha na-aga n'ihu na-agba akwuna; ha hụrụ ihere n'anya nke ukwu karịa otuto ha. **19** Ifufe ga-ebupụ ha, aja ha na-achụ ga-ewetara ha ihere.

5 “Nurunụ nke a, unu ndị nchụaja! Geenụ ntị, unu ụlọ Izrel! Geenụ ntị, unu ndị ezinaụlọ eze. N'ih i na ọ bụ unu ka ikpe ahụ gbasara. N'ih i na unu aburula ihe ị maa n'onyia na Mizpa, na ụgbụ agbasara n'elu Taboa. **2** Ndị nnupu isi ahụ abamiela ime n'igbu mmadụ, aga m ata ha niile ahụhụ. **3** Amaara m ihe niile gbasara Ifrem, ọ dīkwaghị ihe zoro ezo banyere Izrel n'ebe m nọ. Gị Ifrem,

ugbu a i gbawala akwuna; gi Izrel, emeruwokwala gi. 4
 “Omume ha agaghị ekwe ka ha laghachikwute Chineke
 ha, n’ihi na mmuo nke ikwa iko ewerela ute biri n’ime ha,
 ha amaghikwa Onyenwe anyi. 5 Mpako niile nke Izrel
 na-agba ama megide ha, O buladi Izrel na Ifrem na-aso
 ngongo n’ime mmehie ha, Juda, n’onwe ya, soo ha na-
 aso ngongo. 6 Mgbe ha ga-eji igwe ewu na aturu ha na
 igwe ehi ha, gaa icho Onyenwe anyi, ha agaghị achota
 ya. N’ihi na o sitela n’ebe ha no wezuga onwe ya. 7 Ha
 bu ndi na-ekwesighi ntukwasị obi nye Onyenwe anyi.
 Ha muru umu a kwatara n’iko. Ugbu a, mmemme onwa
 ohuru ha ga-eripia ha na ala ubi ha. 8 “Fuo opi ike na
 Gibeaa, fukwaa mpi anu na Rema. Tie mkpu agha na Bet-
 Aven. Lee anya n’azu gi, Benjamin. 9 A ga-ebibi Ifrem
 kpamkpam n’ubochi ahụ m ga-ata ha ahuru. N’etiti ebo
 nke Izrel niile, ka m na-ekwusa ka amara na o bu okwu
 kwesiri ntukwasị obi. 10 Ndi ndu Juda adila ka ndi ahụ
 na-ewezuga oke ala, aga m awukwasị ha iwe m dika uju
 mmiri ozuzo. 11 Ifrem bu onye a na-emegbu emegbu,
 onye e ji ike na-azopia, n’ihi na o kpacha anya na-achuso
 ihe efu. 12 Adi m ka nla nye Ifrem, dikwa ka ihe na-eweta
 ire ure diiri ndi Juda. 13 “Mgbe Ifrem huru udi oria o
 na-aria, Juda ahukwa onya di ya n’ahu, mgbe ahụ Ifrem
 gakwuru ndi Asirja, ma zigakwara eze ukwu ahụ ozi. Ma
 o pughi igwo gi, maobu gwoo onya gi niile. 14 N’ihi na-
 aga m adi ka odum nye Ifrem dikwa ka nwa odum nye
 Juda. Aga m adokasi anu ahụ ha ma hapu ha puo. Aga m
 ebupu ha puo, na-enweghi onye ga-abia izoputa ha. 15
 Aga m alaghachi azu n’onodu m, ruo mgbe ha kweere na

ikpe mara ha, ma chọọ ihu m; n'ọ̀nọ̀dụ mmekpa ahụ ha, ha ga-achọsi m ike.”

6 “Bianụ ka anyị laghachikwuru Onyenwe anyị. Ya onwe ya adọkaala anyị, ọ ga-agwọkwa anyị; o tipula anyị ọnya, ma ọ ga ekechikwa ọnya anyị. **2** Ọ ga-eme ka anyị dika ndụ ọzọ mgbe ụbọchị abụọ gasiri. N'ụbọchị nke atọ, ọ ga-eme ka anyị bilie guzokwa n'ụkwụ anyị, meekwa ka anyị dirị ndụ n'ihu ya. **3** Ka anyị mara Onyenwe anyị; ka anyị gbalisie ike imata ya. Ọ bụladị dika anyanwụ na-awalite, n'ezie, ọ ga-aputa ihè dika chi ọbụbọ, ọ ga-abiakwute anyị dika mmiri ozuzo, dika mmiri na-ezosa ala n'oge udu mmiri.” **4** “Gini ka m ga-eji gi mee, O Ifrem? Gini ka m ga-eji gi mee, O Juda? Ihunanya gi dika igwe ojii nke ututu, dika igirigi na-anọ naani nwa mgbe nta. **5** Nke mere m ji si n'onu ndi amuma gbukasija ha. Ejirila m okwu onu m gbuo ha, ikpe omuma m na-achawaputa dika ihè. **6** N'ihina ana m achọ ebere, ọ bughị aja, imata Chineke kama aja nsure oku niile. **7** Ma dika Adam, ha emebiela ogbugba ndu m; n'ebe ahụ ka ha nọ gosi ekwesighi ntukwasị obi ha. **8** Gilead bu obodo nke ndi na-eme ajo ihe, nke eji nzo ukwu obara zotosija. **9** Dika ndi na-apunara mmadu ihe na-ezo na-eche onye ga-agafe, otu a ka ndi nchujaja si egbu ndi mmadu n'uzo Shekem, leenu oke ajo omume ihere di otu a. **10** N'ezie, ahula m ihe jogburu onwe ya n'ime Izrel. N'ebe ahụ ka Ifrem nọ na-agba akwuna, emerukwala Izrel. **11** “Ma nye gi onwe gi, Juda, owuwe ihe ubi nọ na-eche gi. “Mgbe obula m ga-eweghachi akunuba ndi m,

7 mgbe m choro igwo Izrel, mmehie Ifrem na-aputa ihe, a na-ekpughekwa aru a na-eme na Sameria. Ha na-agho aghughu, ndi ohi na-akuwakwa ulo ndi mmadu, ndi na-apunara mmadu ihe no n'okporozo. **2** O dighi onye bi n'ime ha maara na m na-echeta mmehie ha niile. Ugbu a, mmehie ha agbaala ha gburugburu. Ana m ahukwa ha niile. **3** "Eze ha na-anuri onu n'ihe ojo ha; umu eze na-achi ochi n'hi ugha ha. **4** Ha niile bu ndi na-akwa iko; ha di ka ite oku ighe achicha e mere ka o di oku, nke onye na-eghe achicha na-adighi akwanye nku, site na mgbe e bidoro igwakotu oka ahutu ruo mgbe o koliri. **5** N'ubochi mmemme nke eze anyi, umu eze bu ndi akpaliri site na-inubiga mmanya oke, ya na ndi na-akwa emo jikotara aka. **6** Obi ha na-enwu oku dika ihe ighe achicha, ha ji izu nzuzo na-abiakwute ya. N'abali niile iwe ha na-ere nwayo ka oku na-anyu anyu, n'ututu ihe ha gbata n'izu na-enwu dika oku. **7** Ha niile di oku dika ite ighe achicha di oku. Ha na-eripia ndi eze ha. Ndi eze ha niile na-ada, ma o nweghi onye n'ime ha na-akpoku m. **8** "Ifrem na-agwakota onwe ya n'etiti ndi mba ozo. Ifrem dikwa ka mbadamba achicha a na-atugharighi atughari. **9** Ndi mba ozo na-eripia ike ha, ma ha adighi aghota ya. Isi awo aputala ha n'isi, ma ya onwe ya amaghi na o si otu a diri. **10** Inya isi Izrel na-agba akaebe megide ya ma n'agbanyeghi ihe ndi a o naghiloghachikwute Onyenwe anyi bu Chineke ya, maobu choo ya. **11** "Ifrem dika nduru nke na-enweghi uche, nke onye obula na-eduhie, ugbu a, o na-akpoku Ijipt, ma na-agbakwurukwa Asiria. **12** Ma mgbe ha na-agbaghari, aga m ewere ugbu m jide ha, doda

ha n'ala dika nnunụ e jidere na mbara eluigwe. Aga m enye ha ahuhụ n'ihie n'ihie ha niile. **13** Ahuhụ na-adiri ha, n'ihie na ha ajula m. Ha na-ala n'iyi n'ihie na ha enupula isi ha megide m. Achoro m ka m gbaputa ha, ma ha na-agma ugha megide m. **14** Ha ejighikwa obi ha akpoku m, kama ha na-aturu onwe ha n'elu ihe ndina ha, na-etimkpu akwa. Mgbe ha na-ario ario maka mkpuru ubi na mmama, ha na-egbukasi onwe ha ahụ, na-ewezugakwa onwe ha site n'ebe m no. **15** Enyerela m ha aka, mee ka ha di ike, ma ha atugharjala gbaa izu imegide m. **16** Ha adighi ele anya enyemaka n'aka Onye kachasi ihe niile elu. Ha dika uta rogoro aroro, nke aku ya na-adighi agbata ihe obula. Ndi ndu ha ga-ada site na mma agha, n'ihie okwu ojoo si ha nonu na-aputa. N'ihie nke a, a ga-eji ha mee ihe ochi n'ala Ijipt.

8 “Tinye opi ike nonu gi! N'ihie na ugo n'efefe n'elu ulo Onyenwe anyi, n'ihie na ha emebiela ogbugba ndu m, nupu isi megide iwu m. **2** Ugbu a ndi Izrel na-etiku m mkpu akwa, ‘Chineke anyi, anyi bu Izrel maara gi.’ **3** Ma Izrel ajula ihe di mma. Ugbu a, ndi iro ga-achu ya oso. **4** Ha meere onwe ha ndi eze, ma ha ajutaghi m ase; ha na-achorokwa ndi ochichi, ma ghara ijuta ase n'aka m. Olocha na oloedu ha ka ha ji na-akpuru onwe ha arusi, nke ha ji ebibi onwe ha. **5** Ajula m arusi nwa ehi a i kpuru, O Sameria. N'ihie na onuma m na-ere oku megide ha. Ruo olee mgbe ka ha ga-anoburu ndi na-enweghi ike idi ochi? **6** O bu n'Izrel ka ha si. O bu onye na-akpu uzu kpuru ya; o bughu Chineke. A ga-akurisikwa nwa ehi Sameria ahụ. **7** “Ha akwola ifufe, ha ga-aghotakwa oke

ifufe. Osisi ọka ha na-eguzo na-enweghi okpo ọka ọbula. A sikhari na o miri mkpuru, ndi mba ozo ga-ataja ya. **8** Elodala Izrel! Lee, ha no ugbu a n'etiti ndi mba ozo dika mkpokoro ite. **9** N'ih na ha ejeela Asiria dika inyinya ibu ohia na-awaghar naani ya. Ifrem ewerela onwe ya resi ndi enyi ya. **10** O bu ezie na ha ewerela onwe ha resi otutu mba di iche iche, aga m achikota ha. Ha ga-atakwa ahụ n'ih onodu mmegbu nke eze na ndisi ga-achi ha. **11** "N'ih na Ifrem ewuola otutu ebe nchaja maka ichu aja mmehie, ebe nchaja ndi a aburu ebe a na-eme mmehie. **12** E deputaara m ha otutu ihe banyere iwu m, ma ha were ya dika ihe e si na mba ozo webata. **13** Ha na-achụ aja dika onyinye nye m, ha na-erikwa anu ndi ahụ ha jiri chuo aja, ma na Onyenwe anyi enweghi mmasi n'ebe aja ha di. Ugbu a, o ga-echeta ajo omume ha, nye ha ntaramahuhu n'ih mmehie niile ha, ha ga-alaghachi n'Ijpt. **14** Izrel echezola Onye kere ha ma wukwaa obi ndi eze di iche iche. Juda ewukwala obodo di iche iche e wusiri ike. N'ih ya, aga m ezite oku n'obodo ha niile, oku ga-ereja obodo ha niile e wusiri ike."

9 Anurila onu, gi Izrel, ka obi ghara itokwa gi utu dika o na-atu ndi mba ozo, n'ih na i jul Chineke gi, bido igba akwuna i huru ugwo oru ikwa iko n'anya n'elu ebe izocha oka niile. **2** Ebe izocha mkpuru oka na ebe izocha mkpuru vaini agaghi azu ha nri, mmanya ohuru ga-agharipu ha. **3** Ha agaghi anogidekwa n'ala Onyenwe anyi, ma Ifrem ga-alaghachi n'ala Ijpt ndu n'Asiria rie nri ruru aru. **4** Ha agaghi awusa ihe onunu dika aja nye Onyenwe anyi, n'ih na odighi aja ha ga-achu ga-atu ya

uto. Aja ndi a ga-adi ha ka nri nke ndi na-eru uju si di.
 Onye obula riri nri ndi a ga-abu onye na-adighi ocha. Nri
 ndi a ga-adiri naani ha onwe ha, ha agaghi ewebata ya
 n'ulonso ukwu Onyenwe anyi. **5** Gini ozọ ka unu ga-eme
 n'ubochi mmemme unu ndi ahụ a kara aka, ma n'ubochi
 mmemme nke Onyenwe anyi? **6** A sika na ha agbanari
 mbibi, ndi Ijipt ga-achikota ha. Ndi Memfis ga-elikwa ha.
 Akunuba nke olocha ha ka uke ga-ewekoro, ogwu na uke
 ga-etokwa n'ime ebe obibi ha niile, **7** Ubochi niile nke
 ntaramahuhu na-abia, Ubochi ngukota ihe abiala nso. Ka
 Izrel mara nke a. N'ih na iba uba nke mmehie unu adila
 ukwu, n'ih na ikpo asi unu akariala, unu na-agu onye
 amuma dika onye nzuzu, na-agukwa onye nwee Mmuo
 nke Chineke dika onye na-ayi ara. **8** Ma onye amuma
 bu onye nche Chineke, na-eche Ifrem nche, ma igbudu
 nke onya juputara n'uzo ya niile, ikpo asi dikwa n'ime
 n'ulonso Chineke ya. **9** Ha emerula onwe ha ebe o di
 ukwu, dika o di n'ubochi Gibe. O ga-echeta njehie ha. O
 ga-enye ha ntaramahuhu n'ih mmehie ha niile. **10** "Mgbe
 m chotara Izrel, o di ka m chotara mkporu grepu n'ozara;
 mgbe m huru nna nna unu ha, o di ka ihu mkporu bu
 uzọ chaa n'elu osisi fiig. Ma mgbe ha bjaruru na Baal-
 Peoa, ha doro onwe ha nsọ nyefee n'aka arusi ahụ na-
 eweta ihere, si otu a ghoọ ndi ruru aru, dika ihe ndi ahụ
 ha huru n'anya si buru ihe ruru aru. **11** Nsopuru Ifrem
 nwere ga-efefu di ka nnunu, n'ih na omumu nwa agaghi
 adi, a gaghi atukwa ime, agaghi adikwa ime. **12** A sika
 na ha azulite umu ha, aghaghi m ime ka ha nwuo. Ahuhu
 ga-adiri ha, mgbe m si n'ebe ha no wezuga onwe m. **13**

Ahụla m na Ifrem yiri Taja, bụ ihe akunyere n'ala mara mma. Ma Ifrem ga-eji aka ya kpọpụta ụmụ ya nye ndị ga-egbu ha.” **14** Biko, Onyenwe anyị nye ha. Gịnị ka i kwesiri inye ha? Nye ha akpanwa nke nwa na-adighi anogide n'ime ya, na ara nke mmiri ara na-adighi. **15** “Ihe ojọọ ha niile bidoro na Gilgal, akpọrọ m ha asi n'ebe ahụ. N'ihio omume mmehie ha niile, aghaghị m isite n'ụlọ m chụpụ ha. Agaghị m ahụkwa ha n'anya ọzọ, ndị ndu ha niile bụ ndị nnupu isi. **16** Etigbuola Ifrem, mgborogwu ha akpọnwuola, ha agaghị amikwa mkpuru. A sịkwari na ha amụọ ụmụ, aga m egbu ụmụ ha niile, ndị ha huru n'anya.” **17** Chineke m ga-ajụ ha, n'ihio na ha adighi ege ya nti maobu rube isi. Ha ga-aghọ ndi na-awaghari awaghari na-enweghi ulo, n'etiti mba niile.

10 Izrel bụ osisi vaini di mma, nke na-amita mkpuru nke ukwu. Dika mkpuru ya na-aba uba, otu a ka o si amuba ebe ichu aja ya. Dika ala ya na-abawanyekwa uba otu a ka o si edoziri onwe ya nkume di nsọ. **2** Obi ha di aghugho, ma ugbo a, ha ga-ata ahuhu maka ikpe omuma ha. Onyenwe anyi ga-akwatu ebe nchujaja ha, ma mebikwaa ogidi nkume nsọ ha niile. **3** Ma ugbo a, ha ga-asi, “Anyi enweghi eze, n'ihio na anyi anaghi atu Onyenwe anyi egwu, ma olee ihe eze nwere ike i mere anyi?” **4** Ha na-ekwu okwu na-abaghi uru, were inu iyi na-agbakwa ndu, ya mere ikpe ikpe jiri juputa n'ebe niile, dika ahijia ojoo n'ubi. **5** Ndi bi na Sameria ga-atu ujo n'ihio chi nke nwa ehi a kpuru akpu di na Bet-Aven. Ndi ya ga-eruru ya ujụ, otu a kwa ka ndi nchujaja ya ruru aru ga-esi ruoru ya ujụ, maka ebube nke a napuru ya. **6**

Ha ga-eburu ha gaa Asirja, dika onyinye inata ihuoma a ga-enye eze ukwu ahụ. A ga-emenye Ifrem ihere n'ihu, Izrel ga-ekpudokwa ihu n'ala maka mmekọrịta ya na ndị mba ọzọ. **7** A ga-ala eze Sameria n'iyi dika irighiri osisi n'elu mmiri niile, **8** a ga-ebibicha ebe niile di elu nke ihe ojoo, bu Aven, o bu ya bu mmehie ndi Izrel, ogwu na uke ga-etolitekwa, n'ebe nchujaja ha. Mgbe ahụ ha ga-asị, ugwu ukwu niile, "Kpuchite anyi!" Sịkwa ugwu nta niile, "Dakwasị anyi!" **9** "Site n'ubochi nke Gibeaa, gi Izrel no na mmehie, i nwebeghi ike site na mmehie ndi a wezuga onwe gi. O bu na agha agaghi eri ha bu ndi na-eme ajoo omume na Gibeaa? **10** Aga m abia buso ndi mmehie a agha, nye ya ahuhu; mba ndi ozo ga-ebilite megide ha, taa ha ahuhu n'ihia ajo omume abuo ha. **11** Ifrem bu nne ehi a zuru azu nke huru izocha oka n'anya, n'ihia ya, M ga-ekonye iyagba n'olu n'olu oma ya ahụ. Aga m agba Ifrem dika inyinya, Juda aghaghi iko ala ubi Jekob ga-akoze ala nye onwe ya. **12** Ya mere, ghaanụ mkpuru ezi omume maka onwe unu, unu ga-aghotakwa mkpuru ihunanya. Koghariakwanu obi unu siri ike, n'ihia na ugbu a bu oge icho Onyenwe anyi, tutu ruo mgbe o biara wukwasị unu mmiri ozuzo dika ezi omume. **13** Ma unu akwola mkpuru ajo omume; unu aghotakwala ihe ojoo dika ihe ubi. Unu erielaa mkpuru osisi ugha. N'ihia na unu atukwasila obi unu n'idi ike nke onwe unu, na n'idi otutu nke ndi bu dike n'agha unu. **14** N'ihia ya, uzu nke ibu agha aghaghi ibili n'etiti unu, ebe unu niile e wusiri ike ga-ada. O ga-ada dika Shalman si bibie Bet Abel n'ubochi agha, mgbe a tupiara ndi bu nne na umu ha. **15** O bu ihe di otu a ga-

adakwaşị gị, Betel, n'ihị na ajoy omume gị dī ukwuu. Mgbe chi ụbọchị ahụ bọrọ, a ga-ala eze Izrel n'iyi kpamkpam.

11 “Mgbe Izrel bụ nwantakiri, ahuru m ya n'anya, o bukwa site n'Ijipt ka m kpoputara nwa m. **2** Ma dika m na-akpo ha, otu a ka ha na-aga n'ebe di anya site n'ebe m no. Ha churu Baal aja, surekwa aja ihe nsure oku na-esi isi utonye arusi di iche iche. **3** O bu mu onwe m kuziiri Ifrem otu e si aga ije, ejidere m ha n'aka m abuo, ma ha amaghi na o bu mu onwe m gworo ya. **4** Eji m udonye nke mmadu bu ebere, na ihunanya duo ya. Adiri m ha dika onye n'ebuli ibu aronye site n'olu ha, ehulatakwara m ala, were aka m tinye ha nri n'onu. **5** “O bu na ha agaghi alaghachi azu n'Ijipt, Asiria o gaghi abu eze ha, n'ihị na ha ajula iloghachikwute m? **6** Mma agha ga-efeghari n'obodo ha niile, o ga-eripia ndi nchujaja na-agba afa, o ga-eripiakwa nzube ojoo ha niile. **7** Ndi m ekpebiela n'obi ha ihapu m. N'agbanyeghi na ha na-akpo m Chineke nke kachasi ihe niile elu, ma mu onwe m agaghi ebuli ha elu n'uzo obula. **8** “M ga-esi anaa rara gi nye, gi Ifrem? M ga-esi anaa rara gi nye, gi Izrel? M ga-esi anaa mee gi ka idi ka Adma? M ga-esi anaa meso gi dika Zeboiim? Obi m nakwasị akwa ike n'ime m; o na-agusi m agu ike inyere unu aka. **9** Agaghi m emezu iwe oku m maobu bibiekwa Ifrem ozonye. N'ihị na abu m Chineke, abughi m mmadu. Abu m Onye Nso na-ebi n'etiti unu. Agaghi m emegidekwa obodo ha. **10** N'ihị na ha ga-agbaso Onyenwe anyi. O ga-agbokwa uja dika odum. Mgbe o gboro uja, umu ya ga-eji ima jijiji site n'akuku odida anyanwu biakwute ya. **11** Dika igwe nnunu ka ha ga-ama jijiji bia site n'Ijipt, dika

nduru ka ha ga-efelata site n'Asirija. Aga m eme ka ha biri n'ulo ha ozo," otu a ka Onyenwe anyi kwuputara. **12** Ifrem e jirila okwu ugha gbaa m gburugburu, ezinaulo Izrel e jirila aghugho na-emeso m omume, ma Juda nosiri ike n'ekweghi nchikota n'ebe Chineke no, obuladi megide Onye Nso ahụ nke kwesiri ntukwasị obi.

12 Akaorụ Ifrem bu naani ichuso ikuku, o na-achuso ikuku si n'owuwa anyanwu bido n'ututu ruo n'abalị. Otu a ka ha si eme ka igba ugha, na ime ihe ike na-abawanye uba. Ha na Asirija na-agbakwa ndu, ha na-ebugakwa mmanu n'Ijpt. **2** Onyenwe anyi na-akpo Juda ikpe. O ga-ata Jekob ahuhu dika uzo ya si di, kwughachikwa ya dika omume ya si di. **3** Mgbe o no n'afon nne ya ka o jidere nwanne ya nwoke n'ikiri ukwu. Mgbe o ghoru dimkpa, ya na Chineke gbara mgb. **4** E, ya na mmuo ozi gbara mgb. N'oge ahụ, o jidesiri ya aka ike, kwaa akwa, rifo ngozi site n'aka ya. O huru ya na Betel, gwaakwa ya okwu, **5** Onyenwe anyi Chineke onye puru ime ihe niile, Onyenwe anyi bu aha ya. **6** Ighaghi iloghachikwute Chineke gi, guzosie ike n'ihunanya na ikpe ziri ezi, na-elekwa anya Chineke gi mgbe niile. **7** Onye ahia na-eji ihe otutu aghugho na-erenye ndi mmadu ahia, o huru imegbu emegbu n'anya. **8** Ifrem kwuru, "Abaala m ogaranya! Aburu m onye nwere akunuba di ukwu! O bu ezie na m bu onye nwere akụ di ukwu, ma agaghi achota njehie maobu mmehie obula n'ime m." **9** "Abu m Onyenwe anyi na Chineke gi, onye si n'Ijpt kpoputa unu. Aga m emekwa ka i biri n'ulo ikwu ozo, dika o di n'oge mmemme ndi ahụ niile a kara aka. **10** A gwara m ndi amuma, o bu m mere

ka ha hụ ọhụ dị iche iche, sitekwa n'ọnu ndị amụma tọọ
ilu dị iche iche.” **11** Gilead ọ na-eme ajọ ihe? Ndi ya bu ndi
efulefu. Ha na-achụ aja oke ehi di iche iche na Gilgal? Ebe
ichu aja ha niile ga a dika ebe a chikotara ukwu nkume,
nke di n'ubi a korọ akọ. **12** Jekob gbalagara n'ala Aram;
Izrel fere ofufe n'ihw inweta nwunye, n'ihw ikwu ugwo ya,
o lekotara aturu. **13** O bukwa onye amuma ka Onyenwe
anyi ji site n'Ijpt kpoputa Izrel, o sitekwara n'aka onye
amuma lekotazie ya anya. **14** Ma Ifrem akpasuola iwe
ilu nke ukwu. Onyenwe ya ga-awukwasikwa ya ikpe
omuma. O ga-akwughachi ya dika nleli ya si di.

13 Na mbu, mgbe obula Ifrem kwuru okwu, a na-enwe
oma jijiji, n'ihw na o bu onye e buliri elu n'Izrel. Ma ikpe
maara ya n'ihw ofufe o fere Baal, o nwukwara. **2** Ugbu a, ha
na-aga n'ihu n'ime mmehie, ha na-aji olocha na-akporu
onwe ha arusi di iche iche, nke ha ji uche kpachara anya
kpuzie nke oma, ha niile bu akoru ndi nka. Ha onwe ha
na-ekwu, “Ha na-achu aja umu mmadu. Ha na-esusukwa
nwa ehi a kporu akpu onu” **3** N'ihw ya, ha ga-adi ka igirigi
nke ututu, maobu igirigi nke na-agbachapu ngwangwa,
dika igbugbo nke a fuchapuru n'ebe izocha oka, dika
anwuru oku nke si na oghereikuku na-ekupu. **4** “Ma mu
onwe m bu Onyenwe anyi na Chineke gi, siteri n'ala
Ijpt. Unu agaghị anabatara onwe unu Chineke ozọ kariya
m. O dighi Onye nzoputa ozọ di kariya m. **5** Elekotara m
unu n'ime ozara, n'ala ahụ kporo nku, nke mmiri na-
adighi. **6** Mgbe m nyere ha nri, ha rijukwara afọ. Mgbe
afọ juru ha, ha bidoro ikpa nganga, chefuo m. **7** N'ihw
ya, aghaghị m ibiakwasị ha dika odum; maobu dika agu

nke na-ezo onwe ya n'akukū ụzọ. **8** Aga m adakwasị ha dika anụ ọhia bia nke a gbabara aka ụmụ ya, dọwasia anụ ahụ kpuchiri obi ha aga m eripia ha dika ọdum, anụ ọhia ga-adokasikwa ha. **9** “Aga m ala gi n'iyi, gi Izrel, onye pụrụ inyere gi aka? **10** Ebee ka ndị eze gi nọ, ka ha bia zọpụta gi? Ebee ka ndịisi ọchịchị nke obodo gi niile nọ, bụ ndị ahụ i ji n'ihia ha na-asi, 'Nye m eze na ndị ọchịchị?' **11** Esitere m n'uwe m nye gi eze, sitekwa n'ọnụma m, napụ gi ya. **12** Njehie nke Ifrem ka e kechikọtara debe; a na-edetukwa mmehie ya niile n'akwukwọ. **13** Ihe mgbu nke dika ihe mgbu nwanyị ime na-eme na-abiakwasị ya; maọbụ nwantakiri na-enweghi uche. Mgbe oge ya zuru, ọ juru iputa site n'onu akpanwa ka a muputa ya. **14** “Aga m anaputa ha site n'ike nke Ala mmuo. Aga m agbaputa ha site n'onwu. Gi onwu, olee ebe ajoọ ọria gi niile na-eefe efe di? Gi ala mmuo, olee ebe ike ıla n'iyi gi di? “Agaghi m enwe omiiko obula, (Sheol h7585) **15** ọ bụ ezie na ya onwe ya bụ onye na-amị mkpuru n'etiti umunne ya niile. Ma oke ifufe si n'owuwa anyanwu, nke Onyenwe anyi zitere, gagesi n'ozara fekwasi ya. Isi iyi niile ga-ata, olulu mmiri ya ga-atakorokwa. A ga-apunara ya ihe di n'uloaku ya niile, na aku niile o nwere. **16** Sameria aghaghi ita ahuhu ikpe omuma ya, n'ihia na o nupuru isi megide Chineke ha. A gaeji mma agha gbuo ndi ya niile, tupia umuntakiri ya niile n'ala, jirikwa mma agha bowaa ndi inyom niile di ime.”

14 Loghachikwutenu Onyenwe anyi Chineke unu, unu ndi Izrel; n'ihia na ọ bụ mmehie unu wetaara unu iso ngongo. **2** Chirinu okwu n'onu unu loghachikwute Onyenwe anyi. Gwanu ya si, “Gbaghara mmehie anyi

niile, jirikwa ihuoma nabata anyị, ka anyị si otu a jiri ebugbere ọnu anyị chụọrọ gị aja. **3** Ndị Asiria enweghị ike izọpụta anyị, ọ bughị n'elu inyinya agha ka anyị ga-anọkwasi. Anyị agaghị asịkwa 'Chi anyị ka unu bụ' nye ihe ndị ahụ anyị jiri aka anyị pịa, n'ihina n'ime gị, ka ndị na-enweghị nne na nna na-achọta obi ebere.” **4** “Aga m agwọ ndaghachi azụ ha, jiri obi m niile hụ ha n'anya, n'ihina iwe m esitela n'ebe ha nọ chigharịa. **5** Aga m adiri Izrel dika igirigi. Ọ ga-amakwa ifuru dika okoko lili. Dika osisi sida nke Lebanon, mgborogwu ya ga-abami n'ime ala; **6** ome ya ga-awasa, ima mma ya ga-adikwa ka osisi oliv, isisi oma ọ na-esi ga-adị ka isi osisi sida nke Lebanon. **7** Ha ga-ebi n'okpuru ndo m. Ha ga-etolite dika osisi oka di ndu. Ha ga-ama ifuru dika osisi ubi vaini, a ga-amatakwa ha n'ebe niile dika e si mara mmanya e mere na Lebanon. **8** Gị Ifrem, gini ka mu na arusi nwekoru? Mu onwe m ga-aza ya, ma lekotakwa ya. Mu onwe m dikwa ka osisi junipa di ndu. Imi mkpuru gi na-esitekwa n'ebe m no abia.” **9** Onye bu onye amamihe? Ha ga-aghota ihe ndi a. Onye bu onye nwere uche nghota? Ha ga-aghota ihe o putara. N'ihina uzọ Onyenwe anyi bu ezi uzọ. Ndi ezi omume na-ejekwa ije na ha, ma ndi na-enupu isi nasọ ngongọ n'ime ha.

Juel

1 Okwu Onyenwe anyị nke bjakwutere Juel nwa Petuel.
2 Nụrụnụ nke a, unu ndị okenye; geenụ ntị, unu ndị niile bi n'ala a. Ihe dị otu a o meela na ndụ unu, ka o mere na ndụ nna nna unu ha? **3** Gwanụ ya ụmụ unu, ka ụmụ unu gwakwa ụmụ ha, ka ụmụ ha gwakwa ụmụ ụmụ ha, ka ụmụ ụmụ ha gwakwa ọgbọ nke na-eso ha. **4** Ihe igurube riforọ ka igurube ukwu richara, ihe igurube ukwu riforọ, ka ụmụ igurube richara, ihe ụmụ igurube riforọ ka igurube ndị ọzọ richapụrụ. **5** Tetanụ, unu ndị na-añubiga mmanya oke. Kwaanụ akwa. Kwaanụ akwa unu ndị na-añụ mmanya; kwaanụ akwa n'ihu mmanya ọhụrụ, n'ihu na e sitela n'ọnụ unu napụ unu mmanya unu na-añụ. **6** O nwere mba bjakwasiri ala m, usuu ndị agha nke na-enweghi iguta ọnụ; nke nwere eze dika ọdum, nweekwa ikiri eze dika ka nne ọdum. **7** Ọ laala mkpuru vajini m n'iyi mee ka osisi fiig m niile mebie kpamkpam. O kpechapusiala agbugbo osisi fiig m, kpofuo ha, hapu alaka osisi ya ka ọ na-acha ọcha. **8** Kwaa akwa mwute dika nwaagbogho na-amaghi nwoke, nke di na-aga ilu ya nwuru. **9** Akwusila iwebata onyinye oka na onyinye mmanya n'ulo Onyenwe anyi. Ndi nchujaja na-eru ujụ, bu ndi ahụ na-eje ozi n'ihu Onyenwe anyi. **10** Emebiela ala ubi niile, ala no na-eru ujụ. Ebibiela oka niile, mmanya adighikwa, otu a kwa, mmanu oliv adighikwa. **11** Daanụ mba n'obi unu, unu ndi oru ubi, tienu mkpu akwa, unu ndi oru ubi vajini. Tienu aka n'obi n'ihu oka wiiti na oka bali, n'ihu na a laala owuwe ihe ubi n'iyi. **12** Osiso vajini anwuola. Osiso fiig akponwuola. Osiso pomegranet

na osisi nkwu, na osisi apul akponwuola. N'ezie, osisi niile akponwuola. N'ebe ndi mmadu no, onu alala. **13** Yikwasinu onwe unu akwa mkpe, unu ndi nchujaja; ruonu ujju, kwaanu akwa, unu ndi na-eje ozi n'ebe ichu aja. Bjanu, yiri akwa mkpe no onodu abali unu ndi na-ejere Chineke m ozi n'ihu na egbochiela onyinye oka na onyinye ihe onunu ibata n'ulo Chineke unu. **14** Kposaanu obubu onu di nso. Kponu nzukota di nso. Chikotanu ndi okenye na ndi niile bi n'ala a, ka ha bia n'ulonso Onyenwe anyi Chineke unu; ka ha tikuo Onyenwe anyi mkpu akwa. **15** Ubochi di oke egwu ka ubochi ahụ bu! N'ihu na ubochi Onyenwe anyi abiala nso. O ga-ewetakwa mbibi site n'aka Onye puru ime ihe niile. **16** O bu na e sitebeghi n'ihu anyi wezuga ihe oriri niile, O bu na onu na obi utu e sitebeghi n'ulonso Chineke anyi puo? **17** Mkpuru ubi akponwuola n'okpurukpu aja ala. Ulo a na-edebe ihe oriri atogborola n'efu, a kwatuola oha niile, n'ihu na mkpuru oka niile akpola nku. **18** Lee otu anu ulo niile si eze ume! Igwe ehi na-awaghari n'ihu na ha enweghi ebe ita nri; o buladi igwe aturu nokwa n'onodu ita ahuhu. **19** Gi Onyenwe anyi, ka m na-akpoku, n'ihu na oku erepiala ebe ita nri nke umu anu ulo. Oku erechapukwala osisi niile di n'ohia. **20** O buladi umu anu ohia na-ebeku gi akwa, n'ihu na iyi niile ataala, oku erechapukwala ebe ita nri nke anumanu niile nke di n'ozara.

2 Fuo opi idu aka na nti na Zayon. Ka a nu uda opi idu aka na nti site n'elu uguwu nso m. Ka ndi niile bi n'ala ahụ maa jijiji, n'ihu na ubochi ikpe nke Onyenwe anyi na-abia, o na-abiaru nso. **2** O bu ubochi ochichiri na nke mgbaru

ihu. Ọ bụ ụbọchị itiri ojii nke oke ọchịchiri. Usuu ndị agha
dị ike nke ga-ekpuchi elu ugwu niile dika chi ọbubo. Ha
hiri nne, nweekwa ike di ukwu. Ahubeghi udi dika ha na
mbu, a gaghi ahukwa udi ha ozo ruo ogbo niile nke na-
abja. 3 Oku na-ere na-aga ha n'ihu, ire oku na-enwu oke
onwunwu di ha n'azu. Tupu ha abiaruo, ala ahụ na-ama
mma dika ogige nke Iden, ma n'azu ha, ala ubi niile dika
ozara nke togboro n'efu, o nweghi ihe ga-agbanari ila
n'iyi ha. 4 N'ile anya, ha dika inyinya, ha na-ekwoghari
dika inyinya agha. 5 Ha ji uzu dika uzu ugboala na-arigo
elu ugwu. Uzu ha dikwa ka uzu oku nke na-erepia ahinia
kporo nku. Ha dikwa ka uzu nke usuu ndi agha di ike,
ndi na-aga ilu agha. 6 Egwu na-ejide ndi niile ha chere
ihu. Ihu ha na-agbarukwa. 7 Ha na-ekwoghari dika ndi
agha; ha na-arigo mgbidi dika ezi ndi agha. Ha na-aga
n'ahiri n'ahiri, na-ahapughi onye obula n'ije ha. 8 O dighi
onye na-anochiri ibe ya uzọ. Onye obula na-aga n'ihu
n'ahiri n'ahiri. O dighi ngwa agha obula puru ikwusi ha,
ka ha na-aga n'ahiri n'ahiri. 9 Ha na-enukwasị obodo, na-
agbaghari n'elu mgbidi, na-arigo, na-abakwa n'ime ulo;
na-abanye dika ndi ohi site na oghereikuku niile. 10 Ala
na-ama jijiji n'ihu ha, eluigwe na-emekwa mkpotu. Ihu
anyanwu na ihu onwa na-agbakwa ochichiri, kpakpando
adighikwa enye ihè. 11 Olu Onyenwe anyi dara n'ihu ndi
agha, ndi agha ya di agutaghi onu, ha dikwa otutu bu
ndi na-edebe iwu ya. Ubochi ikpe nke Onyenwe anyi di
ukwu burukwa ihe di egwu. Onye puru inagide ya? 12
“O buladi ugbo a,” otu a ka Onyenwe anyi kwubiri ya,
“Jirinụ obi unu niile loghachikwute m. Werekwanu obubu

ọny, na ikwa akwa, na iru uju, loghachikwutenu m.” **13**
 Dọwakwaanụ obi unu, ọ bughị uwe unu. Loğhachikwutenu
 Onyenwe anyị bụ Chineke unu, n’ihi na ọ bụ onye na-
 eme amara, na onye obi ebere. Ọ bụ onye na-adighị ewe
 iwe ọsiiso. O juputara n’ihunanya. Ọ naghị eme ọsiiso
 n’inye ntaramahụhụ. **14** Onye maara? Ma eleghị anya ọ
 ga-aloghachite azụ tugharia obi ya, hapuru anyị ngozi
 ya, kwe ka eweta onyinye mkpuru ubi na onyinye ihe
 onunụ maka Onyenwe anyị bụ, Chineke unu. **15** Fụọ
 opi ike n’ime Zayon. Kposaa obubu ọny di nsọ. Kpokota
 nzuko di nsọ. **16** Chikotaa onye obula, doo nzuko ahụ
 nsọ, ma ndi okenye, ma umuntakiri, ma umu na-anu
 ara. Kpopta nwoke luru nwunye ohuru site n’ulo ya, ya
 na nwaagboghọ luru di ohuru site n’ebe nzuzo ya. **17**
 Ka ndi nchaja, bu ndi na-ejere Onyenwe anyi ozi, noo
 n’etiti ebe ichu aja, na mputa onu ulo kwaa akwa. Ha
 kpeekwa ekpere si, “Zopta ndi gi, Onyenwe anyi. Ekwela
 ka ihe nketa gi buru ihe ita uta, n’etiti mba di iche iche.
 Ekwela ka ha si, ‘Olee ebe Chineke ha no?’” **18** Mgbe ahụ,
 Onyenwe anyi kworo ekworo n’ihi ala ya, nwee omiko
 n’ebe ndi ya no. **19** Onyenwe anyi zaghachiri ha si, “Ana
 m ezitere unu oka na mmanya ohuru, na mmanu, nke ga-
 ezuru unu, jukwa unu afo. Agaghị m emekwa ka unu buru
 ihe ikwa emo n’etiti ndi mba ozọ. **20** “Aga m ewezuga
 ndi agha ahụ si n’ugwu, zipu ha n’ebe tere anya, m ga-
 achuba ha n’ala kporo nku, na ebe togboro n’efu. Ndi no
 n’ihu ga-erugbu n’osimiri Nnu di n’owuwa anyanwu; ndi
 no n’azu ka m ga-erugbu n’osimiri Mediterenja di n’odi da
 anyanwu. Isisi ojoo ya ga-esiputa, isisi nke ure ya ga-

arịgokwa.” N’ezie, ọ meela ihe ndị dị ukwuu dị iche iche.

21 Atụkwala egwu, gị ala Juda, kama nūrīa ọrụ, nweekwa obi uto, n’ezie, Onyenwe anyị aruola ọrụ di itunanya. **22** Atula egwu, unu anụ ọhia niile, n’ihi na ebe ita nri unu ga-ejuputakwa n’ahihia ndu. Osisi na-amị mkpuru ha, osisi fiig, na osisi vainị na-amikwa mkpuru n’uju. **23** Umụ Zayon, ka obi toọ unu uto, nūrīanụ ọrụ n’ime idị mma Onyenwe anyị, bu Chineke unu. N’ihi na o nyela unu mmiri ozuzo mbu nke okochi, n’ihi idị mma ya. O na-ezite otutu mmiri ozuzo, nke okochi, na nke udu mmiri, dika o di na mbu. **24** Ebe izocha oka gi niile ga-ejuputakwa na mkpuru oka, ebe inara mmanya gi niile ga-ejubiga oke na mmanya na mmanu oheru. **25** “Aga m enyeghachi afọ niile nke igurube riri, ndi ahụ nke igurube ukwu na igurube nta, na ukpana, na ndi mbibi ozọ riri, bu usuu ndi agha ahụ m zitere n’etiti unu. **26** Unu ga-eri ka unu siri choo, rijuchaa afọ, unu ga-etokwa Onyenwe anyi bu Chineke unu, onye ruru ọrụ ebube ndi a n’ihi unu. O dikwaghi mgbe ozọ ihere ga-eme ndi m. **27** Mgbe ahụ unu ga-amata na m no n’ebe a n’etiti ndi m Izrel. Unu ga-amatakwa na naani m bu Onyenwe anyi bu Chineke unu, na o dikwaghi onye ozọ. Ihere agaghi emekwa ndi m ozọ. **28** “Ma emesia, aga m awukwasị mmadu niile Mmuo m. Umụ unu ndi ikom, na umu unu ndi inyom ga-ebu amuma. Ndi okenye nwoke unu ga-arọ nrọ. Umụ okorobia unu ga-ahukwa ohu. **29** N’ubochi ahụ, aga m awusa mmuo m obuladi n’ahụ ndi ohu m ndi nwoke na ndi nwanyi. **30** Aga m egosi ihe ebube di iche iche na mbara eluigwe, na n’elu uwa; a ga-ahụ obara, na ire oku,

na ogidi anwuru oku. **31** Anyanwu ga-agbanwe gho o chichi, onwa ga-aghokwa obara, tupu ubochi Onyenwe anyi abia, bu ubochi ahụ di ukwu dikwa oke egwu. **32** O ga-erukwa na onye obula nke na-akpoku aha Onyenwe anyi ka a ga-azoputa. N'ihi na o bu n'elu ugwu Zayon, na n'ime Jerusalem ka mgbaputa ga-adi, dika Onyenwe anyi kwuru ya. Mgbaputa a ga-adikwara ndi foduru ndu, bu ndi ahụ Onyenwe anyi na-akpo.

3 “N’ihi na, lee, n’ubochi ahụ, n’oge ahụ, mgbe m ga-eweghachi akunuba nke Juda na Jerusalem, **2** na m ga-achikota mba niile nke uwa, mee ka ha zukoo na Ndagwurugwu Jehoshafat. N’ebe ahụ, ka mu onwe m ga-ama ha ikpe, n’ihi ihe ha mere ihe nketa m, na ndi nke m Izrel. N’ihi na ha chusasiri ndi m n’etiti mba niile, kee ala m n’etiti onwe ha. **3** Ha fere nza n’ihi ndi m, were umu m ndi nwoke gbanwere umu akwuna. Ha rere umu m ndi nwanyi n’ihi mmanya, n’ihi inweta mmanya ha ga-anu. **4** “O bu ginị ka unu nwere megide m, unu Taja na Sajdon, na unu obodo ahụ niile di gburugburu ala ndi Filistia? O nwere ihe m mere nke unu na-akwughachi m ugwo ya? O buru n’ezie na unu na-akwughachi m ugwo, mu onwe m ga-eji oso kwughachi unu ihe ojo niile unu mere. **5** N’ihi na unu weere olocha m na olaedo m, burukwa ihe di oke onahia niile m nwere, bulaa ha n’ulonso chi unu. **6** Unu refuru ndi Juda na ndi Jerusalem, resi ha ndi Griik, si otu a wega ha n’ebe di anya site n’ala ha. **7** “Lee, aga m esi n’ebe ahụ unu refuru ha kpote ha. Aga m emekwa ka ihe ndi ahụ niile unu mere biaghachi unu n’isi. **8** Aga m ewere umu unu ndi nwoke na ndi

nwanyị resi ha ndị Juda, ndị ga-eresi ha ndị Sheba, bu mba tere anya.” Onyenwe anyị ekwuola ya. **9** Kwuputany nke a n’etiti mba niile: Jikerenu agha! Kpoteenu ndi diki n’agha. Ka ndi agha niile a zuziri azuzi bjaruo nso ibu agha. **10** Kpugharianu mma oge unu ka ha burukwa mma agha, kpughariakwanu mma ikwa osisi unu ka ha ghoo ube. Ka onye na-adighi ike kwuo si, “Adi m ike!” **11** Chikota onwe unu osiso, bia, unu mba niile, no n’ebe niile. Zukotanu n’ebe ahụ. Kpdata ndi agha gi di ike Onyenwe anyi! **12** “Ka akpokitewa mba niile, mee ka ha niile bjaruo na Ndagwurugwu Jehoshafat, n’ihi na o bu n’ebe ahụ ka m ga-anọ kpere mba no n’akuku niile ikpe. **13** Tinye mma iwe ihe ubi, n’ihi na mkpuru ubi achaala. Bia zochaa mkpuru vaini, n’ihi n’ebe izocha mmanya ejula, ebe inara mmanya gi niile ejubigakwala oke, n’ihi na ajo omume ha di ukwu.” **14** Otutu igwe mmadu, otutu igwe mmadu! Ha juputara na ndagwurugwu mkpebi ikpe ahụ! N’ihi na ubochi Onyenwe anyi di nso, na ndagwurugwu mkpebi nhoru ahụ. **15** Anyanwu na onwa ga-agbaji oji, kpakpando agakwaghi enye ihè. **16** Onyenwe anyi ga-ebigbo na Zayon, olu ya ga-ada n’ime Jerusalem. Elu uwa na mbara eluigwe ga-amakwa jijiji. Onyenwe anyi ga-aburu ndi ya ebe mgbaba. O ga-aburu ndi Izrel ebe e wusiri ike. **17** “Mgbe ahụ, unu ga-amata na mu onwe m bu Onyenwe anyi Chineke unu bi na Zayon, n’ugwu m di nso. Jerusalem ga-abu ebe di nso. Ndi mba ozu agakwaghi esite n’ime ya gabiga ozu. **18** “N’ubochi ahụ, mmanya oheru ga-esi n’ugwu ukwu niile na-ataputasi, mmiri ara ehi ga na-eruputakwa site n’ugwu nta niile; mmiri ga na-

asokwa na ndagwurugwu niile nke Juda ebe mmiri si eru. Isi iyi ga-esitekwa n'ulonsọ ukwu Onyenwe anyị sọpụta dee Ndagwurugwu Shitim. **19** Ma Ijipt ga-atogborọ n'efu, Edom ga-aghokwa mkpompko ebe, n'ih ihe ike ha mere ndi Juda, bu ndi ha kwafuru obara ndi aka ha di ocha n'ala ha. **20** Ma Juda ga-abu ebe mmadu ga-ebi ruo mgbe ebighi ebi. A ga-ebikwa na Jerusalem n'ogbo niile. **21** Aga m ahapu ibo obo obara ha? Mba, agaghị m agunye onye ikpe maara dika onye ikpe na-amaghị.

Emos

1 Okwu ndi Emos kwuru, onye bu otu n'ime ndi ozuzu aturu nke obodo Tekoa. Ndi a bu ohu o huru banyere Izrel. O huru ohu a mgbe Uzaya bu eze ndi Juda. N'oge ahụ kwa ka Jeroboam nwa Joash na-achi Izrel. O huru ohu a afọ abuo tupu oke ala oma jijiji ahụ adiri. **2** O siri, Onyenwe anyi si n'ugwu Zayon na-ebigbo, o si na Jerusalem na-eme ka olu ya daa uda. Ebe ita nri nke ndi ozuzu aturu ga-eru uju. Elu ugwu Kamel ga-akponwukwa. **3** Otu a ka Onyenwe anyi na-ekwu, "N'ihie njehie ato nke Damaskos, na n'ihie njehie ha nke ugboro anọ, agaghị m ahapu inye ya ntaramahuhu. N'ihie na ha azopiala ndi m n'ime Gilead, ha ji igwe izocha mkpuru oka nwere eze. **4** N'ihie ya, aga m esunye oku n'uloeze Hazael; oku a ga-erepiakwa ebe niile e wusiri ike nke Ben-Hadad. **5** Aga m etiji ibo onu uzọ ama Damaskos, aga m ekpochapukwa ndi niile bi na Ndagwurugwu Aven, na onye ahụ mkpara eze di n'aka ya, nke no na Bet-Eden. Ndi Aram ga-abukwa ndi a dotara n'agha, ndi a ga-adokpuru gaa Kia." Ka Onyenwe anyi kwuru. **6** Otu a ka Onyenwe anyi na-ekwu, "N'ihie njehie ato nke Gaza, e, n'ihie njehie nke anọ, agaghị m ahapu inye ya ntaramahuhu, n'ihie na ha dotara mmadu niile n'agha, ranye n'aka ndi Edom. **7** N'ihie ya, aga m esunye oku na mgbidi niile nke Gaza, ebe ya niile e wusiri ike ga-agba oku. **8** Aga m egbu ndi Ashdod, ma bibiekwa onye ahụ na-achi Ashkelon. Aga eweli aka m megide ndi Ekron, ruo mgbe ndi Filistia foduru ga-ala n'iyi." Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi siri. **9** Otu a ka Onyenwe anyi na-ekwu, "N'ihie njehie ato nke Taja, e, n'ihie

nke anọ, agaghị m ahapụ inye ya ntaramahụhụ. N'ihina ha dọkpụrụ ọgbakọ ndị mmadụ renye n'aka Edom dika ohu, ma chefuo ọgbugba ndụ nwanne na nwanne dī n'etiti ha. **10** N'ihina nke a, aga m esunye ọkụ na mgbidi niile nke Taja; ọ ga-eredakwa ebe ha niile e wusiri ike.”

11 Onyenwe anyị na-ekwu, “N'ihina njehie atọ nke Edom, e, n'ihina nke anọ, agaghị m ahapụ inye ya ntaramahụhụ. N'ihina na o ji mma agha chụọ nwanne ya ọsọ, o meghị ebere, kama, o mere ka iwe ya digidesie ike; nrubiga oke nke ọnuma ya akwụsịkwaghị akwụsị. **12** N'ihina ya, aga m esunye ọkụ na Teman; ọ ga-erekwa n'ebe niile e wusiri ike nke Bozra.”

13 Ma otu a ka Onyenwe anyị na-ekwu, “N'ihina njehie atọ nke Amon, e, n'ihina nke anọ, agaghị m ahapụ inye ya ntaramahụhụ, n'ihina na ha were mma agha ha bọwaa afọ ụmụ nwananyị Gilead dī ime, n'ihina ime ka oke ala ha saa mbara. **14** N'ihina nke a, aga m esunye ọkụ na mgbidi niile nke Raba. Ọ ga-erepiakwa ebe ya niile e wusiri ike. Oke ụzụ agha nke ga-ada dika ụzụ oke ifufe, na ụzụ egbe eluigwe ga na-ada n'ụbọchị ahụ. **15** Eze ha na ndịisi ọchịchị ya ga-abụ ndị a dọtara n'agha, ndị ga-aga biri n'ala ọzọ.” Ka Onyenwe anyị siri.

2 Otu a ka Onyenwe anyị siri, “N'ihina njehie atọ nke Moab, e, n'ihina nke anọ, agaghị m ahapụ inye ya ntaramahụhụ. N'ihina na ha surere ọkpụkpụ eze ndị Edom ọkụ, mee ha ka ha ghoọ ntụ. **2** Ya mere, aga m ezite ọkụ na Moab, nke ga-erepi ebe niile e wusiri ike nke Keriot. Moab ga-anwu n'ime ọgbaaghara, n'etiti mkpu agha, na ụda opi ike. **3** Aga m ala onyeisi ọchịchị ya n'iyi, gbukwaa ndị ozi niile nọ n'okpuru ya.” Ọ bụ Onyenwe anyị na-ekwu. **4** Otu a ka

Onyenwe anyị sịrị, “N’ihi njehie atọ nke Juda, e, n’ihi nke anọ, agaghị m ahapụ inye ya ntaramahụhụ. N’ihi na ha ajula iwu Onyenwe anyị. Ha ajukwala irube isi ha n’ukpuru ya. Ha aburula ndị e ji okwu ugha duhie, bu okwu ugha ndị ahụ nna nna ha gbasoro. **5** N’ihi nke a, aga m esunye oku na Juda, o ga-erepịa ebe niile e wusiri ike nke Jerusalem.” **6** Otu a ka Onyenwe anyị sịrị, “N’ihi njehie atọ nke Izrel, e, n’ihi nke anọ, agaghị m ahapụ inye ya ntaramahụhụ. Ha na-ere ndị ezi omume n’ihi oiaocha, reekwa umu ogbenye n’onu ahia e ji azu akpukpukwu abuo. **7** Ha na-azopia isi ndi ike na-adighi, na-echi ha onu n’aja, na-ewezuga ndi di umeala n’uzo ezi ihe. Nwoke na nna ya na-edinakwuru otu nwaagboghọ, si otu a meruo aha nsọ m. **8** Ha na-edina n’akuku ebe ichu aja obula, n’elu uwe ndi anatara na mbe. N’ime ulonso chi ha, ha na-anu mmanya ha natara dika ihe nra. **9** “Ma a lara m ndi Amorait n’iyi n’ihu ha, ndi ahụ di ogologo dika osisi sida, ndi sikwara ike dika osisi ook. Alara m mkpuru ha di n’elu, na mgborogwu ha niile di n’okpuru n’iyi. **10** Esitere m n’ala Ijpt kpopta unu, duru unu gafee n’ozara iri afo anọ, ime ka unu nweta ala ndi Amorait. **11** “Ahopotara m umu unu ufodu ka ha buru ndi amuma, hoptakwa ufodu ndi okorobia unu ka ha buru Nazirait. Unu ndi Izrel, unu ga-agọ na nke a abughị eziokwu?” Otu a ka Onyenwe anyị kwuputara ya. **12** “Ma unu mere ka ndi Nazirait ahụ nuo mmanya. Unu nyekwara ndi amuma iwu ka ha kwusi ibu amuma. **13** “N’ihi ya, aga m abjada unu n’ala n’onodu unu, dika ugboala nke e bujuru ukwu oka si abjada. **14** Igba oso agaghị azoputa o buladi ndi di

nwe ụkwụ ọsọ, ndị dị ike agaghị agba onwe ha ume, ndị
bụ dike n'agha agaghị azọpụta onwe ha. **15** Ndi na-agba
uta agaghị agbata ihe ọbụla, ndị nwere ụkwụ ọsọ agaghị
enwekwa ike ịgba ọsọ. Ọ bụladị onye ịgba ịnyinya doro
anya agakwaghị enwe ike ịgbana ihe mberede nke ga-
abịakwasị ya. **16** Ndi obi siri ike n'etiti ndị dike unu, ga-
agbara ọtọ gbapụ ọsọ n'ụbọchị ahụ.” Otu a ka Onyenwe
anyị kwubiri.

3 Nụrụnụ okwu ndị a nke Onyenwe anyị kwuru megide
unu, unu ndị Izrel, megidekwa ezinaụlọ ahụ niile nke
m kpọtara site n'ala Ijpt. **2** “Naanị unu ka m hōrō
n'ime ezinaụlọ niile nke nọ n'elu ụwa; Ọ bụ n'ihị nke
a ka m ga-eji nye unu ahụhụ n'ihị mmehie unu niile.”
3 Mmadụ abụọ ga-esi aña jekọọ ije ma ọ bụrụ na ha
enweghị nkwekọrịta? **4** Ọdum ọ na-agbọ ụja n'ohia ma ọ
bụrụ na o nweghị anụ ọ hụrụ? Nwa ọdum ọ na-ebigbọ
n'ime olulu ya, mgbe ọ dighị anụ ọ dọgburu? **5** Nnụnụ ọ
na-ama n'onya dị n'ala ma ọ bụrụ na o nweghị onya e
siri ijide ya? Ọnya e siiri anụ ọ na-akuchi ma ọ bụrụ na
o nweghị ihe ọ matara? **6** Mgbe a fūrū opi n'obodo, ọ
bụ na ndị bi n'ime ya adighị ama jijiji? Mgbe mbibi na
ila n'iyi dakwasiri obodo ọbụla ọ bughị Onyenwe anyị
mere ka ọ di? **7** N'ezie Onye kachasi ihe niile elu, bụ
Onyenwe anyị adighị eme ihe ọbụla tutu ruo mgbe o buru
uzọ gosi ya ndị na-ejere ya ozi bụ ndị amuma. **8** Ọdum
agbọla ụja, o nwere onye na-agaghị atụ egwu? Onye
kachasi ihe niile elu, bụ Onyenwe anyị ekwuola okwu,
onye ga-ahapụ ibu amuma? **9** Kwusaanụ ya n'obodo niile
e wusiri ike nke Ashdod na ebe niile e wusiri ike nke Ijpt,

si, “Zukọtanụ n’elu ugwu niile nke Sameria ka unu hụ oke ọgbaaghara nke dị n’etiti ya na mmegbu niile nke dị n’etiti ndị ya.” **10** “Ha echezọla ime ezi ihe.” Otu a ka Onyenwe anyị kwupụtara, “bụ ndị ahụ na-akpakọba ihe e zutere n’ohi na ihe e sitere n’aka ike pụnara ndị mmadụ n’ime n’ụlọ ha niile e wusiri ike.” **11** N’ihi ya nke a bụ ihe Onye kachasi ihe niile elu, bụ Onyenwe anyị kwuru, “Onye iro na-abịa! Ọ ga-agba ala gi gburugburu; ọ ga-akwatu ebe niile gi bụ nke e wusiri ike, ma kwakọrọkwa ihe niile di n’ụlọ gi ndi ahụ e wusiri ike.” **12** Otu a ka Onyenwe anyị siri, “Dika onye ọzuzu aturu si anaputa naani okpukpu ukwu abuo maobu iberibe nti site n’onu odum, otu a ka a ga-esi zoputa umu Izrel bi na Sameria, na nkuku isi ihe ndina na n’iberibe akwa oma site n’elu ihe ndina.” **13** “Nuru nke a, ma gbaanụ ama megide umu Jekob,” ọ bụ otu a ka Onyenwe anyị, bụ Onyenwe anyị Chineke Onye puru ime ihe niile, kwubiri. **14** “N’ubochi ahụ, m ga-enye Izrel ahuhụ n’ihi mmehie ha, aghaghi m imebikwa ebe ichu aja nke di na Betel. Mpi di n’ebe ichu aja ka a ga-ebipukwa, mee ka ha daa n’ala. **15** Aga m etida ulo ndi niile ha wuru maka oge oyi, na nke ha wuru maka oge okpomoku; aga m ebibikwa ulo ndi ahụ niile ha ji odi enyi wuo. Otutu ebe obibi ha niile ka a ga-etitukwa.” Otu a ka Onyenwe anyị kwubiri ya.

4 Nuru okwu a, unu nne ehi nke Bashan, ndi na-ebi n’elu ugwu Sameria, unu ndi inyom na-emegbu ndi ogbenye, ma zopiakwa ndi mkpa na-akpa, ndi na-asidi ha, “welatara anyi ihe onunu” **2** Onye kachasi ihe niile elu, bụ Onyenwe anyị ewerela idi nsọ ya nuo iyi,

si, “Ụbọchị ahụ aghaghị ịbịa mgbe a ga-eji nko dọkpuru unu puo; jiri nko azu dọkpuru o buladi onye ikpeazu n’ime unu. 3 O bu site n’oghere di iche iche e mere na mgbidi obodo, ka onye obula ga-esi n’ahiri n’ahiri puo, a ga-atuga unu n’uzo Hamon.” Otu a ka Onyenwe anyi kwuputara. 4 “Gaanu na Betel, ma jehie. Jeenu Gilgal mee ka mmehie baa uba. Butenu ihe aja unu ututu niile. Webatakwanu onyinye otu uzo n’uzo iri unu n’ubochi ato obula. 5 Chuonu aja nsure oku dika aja ekele, site n’achicha koro eko; kposaanu banyere onyinye afo ofufu niile unu na-enye, nyaanu isi banyere ha, unu bu ndi Izrel, n’ihi na nke a bu ihe unu huru n’anya ime.” Otu a ka Onyenwe anyi kwuputara. 6 “E mere m ka unu nwee eze di ocha n’obodo unu niile, mekwa ka ukọ nri di nonumara unu niile ma unu aloghachikwuteghi m.” Otu a ka Onyenwe anyi kwuputara. 7 “Ozokwa, Mu onwe m gbochikwara mmiri izoro unu, mgbe o foduru onwa ato tupu owuwe ihe ubi ebido. Enyere m otu obodo mmiri ozuzo, ma gbochie ya izoro obodo nke ozo. Mmiri zoro n’otu ubi, ma nke mmiri ezoghi na ya kponwuru. 8 Ndi si obodo abuo maobu ato chorọ mmiri onunu jee n’obodo ozo, ma ha enwetaghi nke ha ji anuju afo, ma n’ime ihe ndi a niile unu aloghachikwuteghi m.” Otu a ka Onyenwe anyi kwuputara. 9 “Ezitere m oria nchakpo n’ubi unu niile a gbara ogige, ya na ubi vaini unu niile, otutu oge, werekwa oria na-eripia ihe ubi na omuma ebu bibie ha, zitekwa igurube nke richapuru osisi fiig na osisi oliv unu niile, ma nke a emeghi ka unu loghachikwute m.” Otu a ka Onyenwe anyi kwuputara. 10 “Ezitere m n’etiti unu

ajọ ọrịa na-efe efe dika ndi ahụ m zitere ndi Ijpt. Ejiri m mma agha gbuo umu okorobia unu, mee ka a dọta inyinya agha unu n'agha. Emere m ka isisi ojoọ ndi niile nwuru n'omuma ulọ ikwu unu juputa imi unu, ma nke a emeghi ka unu loghachikwute m." Otu a ka Onyenwe anyi kwuputara. **11** "Akwaturu m ufodu n'ime unu dika mgbe Chineke kwaturu Sodom na Gomora. Unu dika olokọ nku oku aloputara site n'oku, ma unu aloghachikwuteghi m," otu a ka Onyenwe anyi kwubiri. **12** "N'ihia ya, ihe ndi a ka m na-aga ime gi, gi bu Izrel. Ebe o bukwa na ejikerela m ime gi ihe ndi a, jikere, O Izrel, izute Chineke gi." **13** Ma lee, onye na-akpu ugwu niile, onye na-eekwa ifufe, nke na-ekpughekwa echiche uche ya nye mmadu, onye na-emekwa ka chi obubo ghoo ochichiri, na-azochakwa ugwu niile n'obukwu ya, Onyenwe anyi Chineke Onye puru ime ihe niile bu aha ya.

5 Nuru okwu ndi a, nke a ka m na-ekwu megide unu, o bu mkpu akwa maka gi ezinaulo nke Izrel: **2** "Izrel, nwaagboghoo na-amaghi nwoke, a daala, o gaghi ebilite ozo, onye a gbahapuru n'ala nke aka ya, o dikwaghi onye ga-ekulite ya." **3** Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi na-asii Izrel, "Obodo unu nke na-ezipu puku ndi ike, ka naani nari ga-afodu, obodo unu na-ezipu nari ndi ike ka naani iri ga-afoduru." **4** Ihe ndi a bu okwu Onyenwe anyi na-agwa ulo Izrel, "Chonu m, ka unu diri ndu. **5** Unu achola Betel, unu abanyekwala na Gilgal, maobu ga ije ruo Biasheba. N'ihia na Gilgal aghaghi ije biri n'ala ozo, ebe Betel ga-agho ebe togboro n'efu." **6** Chonu Onyenwe anyi, ka unu diri ndu, ka o gharakwa iji

ike b̄iakwas̄i ụlọ Josef, d̄ika ire ọkụ, ọ ga-erep̄ia ha. Betel agagh̄i enwe onye ga-emenyū. **7** Unu nd̄i na-eme ikpe ziri ezi ka ọ ghọọ ihe ilu, na-ekpukwa ezi omume ihu n'ala. **8** Onye mere kpakpando pleiades na orion, onye na-emekwa ka oke ọch̄ich̄iri ghọọ ụtutū, na-emekwa ka ụbọch̄i ghọọ abali, onye na-akpọ mmiri nke osimiri oku, wusa ha n'elu ala akorọ, Onyenwe anyi b̄u aha ya. **9** Onye na-eme ka ịla n'iyi b̄iakwas̄i nd̄i d̄i ike n'otu ntabi anya, na-emekwa ka ịla n'iyi b̄iakwas̄i ebe ah̄u niile e wusiri ike. **10** Ọ d̄i nd̄i na-akpọ onye na-edebe ikpe ziri ezi n'ụlọikpe as̄i, na-elel̄ikwa onye na-ekwu eziokwu anya. **11** Unu na-azọp̄ia nd̄i ogbenye, na-anap̄u ha ukwu ọka wiiti ha. Unu ewuolara onwe unu ụlọ nkume a wara awa, ma unu agagh̄i ebi n'ime ha. Unu ak̄ọla ubi vain̄i mara mma, ma unu agagh̄i ān̄u ihe ọn̄ūn̄u ọb̄ula sitere n'ime ha. **12** N'ih̄i na amaara m n̄jehie unu niile, ka ha si baa ụba, matakwa ọtutū mmehie unu niile. Unu na-emegbu nd̄i ezi omume, na-erikwa ngari. Ma na-achup̄ukwa nd̄i ọ d̄igh̄i nke ha nwere n'ọn̄u ụzọ ama. **13** N'ih̄i ya, onye nwere uche na-ekpuchi ọn̄u ya n'oge ah̄u, n'ih̄i na oge nd̄i ah̄u d̄i njọ. **14** Ch̄osien̄u ezi ihe ike, ọ b̄ugh̄i ihe ọjọọ; ka unu d̄iri nd̄u. Mgbe ah̄u ka Onyenwe anyi Chineke, Onye p̄ur̄u ime ihe niile ga-anonyere unu, d̄ika unu si kwuo. **15** Kp̄ọn̄u ihe ọjọọ as̄i, ma h̄un̄u ezi ihe n'anya. Meen̄u ka ikpe ziri ezi guzosie ike n'ụlọikpe unu. O nwere ike b̄ur̄u na Onyenwe anyi Chineke Onye p̄ur̄u ime ihe niile ga-enwe amara n'ah̄u nd̄i f̄od̄ur̄u Josef. **16** N'ih̄i ya, nke a ka Onyenwe anyi, Chineke Onye p̄ur̄u ime ihe niile, b̄u Onyenwe anyi na-as̄i, “Oke iti mkpu akwa aghagh̄i ịd̄i n'okporouzọ niile;

ọ bụkwa n'ama niile ka ha ga-asị, azigbakwa, azigbakwa. A ga-akpọ ndị ọrụ ubi ka ha bịa kwaa akwa, kpọkwa ndị na-eru ụjụ ka ha bịa tie mkpu akwa. **17** A ga-enwe iti mkpu akwa n'ime ubi vainị niile, n'ihu na aga m esi n'etiti unu gafee," ka Onyenwe anyị kwuru. **18** Ahụhụ dīrī unu, ndị ahụ na-achọsi ụbọchị Onyenwe anyị ike. Gīnī mere unu ji achọ ụbọchị nke Onyenwe anyị ahụ? Ụbọchị ahụ ga-abụ ọchịchiri, ọ bughị ihè. **19** Ọ ga-adị ka onye si n'ihu ọdum na-agbapụ ma zute anụ ọhịa bịa, maọbụ onye gbabara n'ụlọ ya izuike ma tūkwasi aka ya n'aja ụlọ, agwo ataa ya. **20** Ụbọchị Onyenwe anyị ọ gaghị abụ ụbọchị ọchịchiri, na-abughị ihè, nke oke ọchịchiri, a na-agaghị enwe ihè ọbụla na ya? **21** "Akpọrọ m mmemme oriri na ọnụnụ unu asị, ajula m ya. Nnọkọ nke oke nzukọ unu adighi atokwa m uto. **22** A sīkwari na unu bunyere m aja nsure oku unu na aja mkpuru oka unu, agaghị m anabata ha. Aja udo nke anụ unu gbara abuba aburughị m ihe ọbụla. **23** Sitenụ n'ebe m nọ wezuga ụzụ ibụ abụ unu. Agaghị m ege ntị n'abụ ụbọ akwara unu. **24** Kama meenu ka ikpe ziri ezi na-asogharị dika mmiri, ka ezi omume na-asogharibiga oke dika iyi nke na-adighi ata ata. **25** "Iri afọ anọ ndị ahụ unu nọ n'ozara, unu chụuru m aja, unu o wetara m onyinye, unu ụlọ Izrel? **26** Unu ga-ebuli eze unu Sakut elu, na arusi Kayiwan, chi kpakpando unu, bu onyinyo unu, na chi niile a kpuru akpu, nke unu kpuru nye onwe unu. **27** Ya mere, aghaghị m ime ka e buru unu gaa n'ala ndi ozo, n'ofe Damaskos," ka Onyenwe anyi, Onye ahụ aha ya bu Chineke, Onye puru ime ihe niile kwuru.

6 Ahụhụ dīrī ndī ahụ na-enweghī nsogbu n’ime Zayon, na ndī ahụ na-ebi n’izuoke n’ugwu Sameria, bụ ndī a maara aha ha na isi mba nke mba niile, ndī agburū Izrel niile na-abịakwute. **2** Gaanū Kalne, ka unu lee ya anya, site n’ebe ahụ unu jeruo Hamat, obodo ukwu ahụ, mgbe ahụ unu gbada jeruokwa Gat nke dī na Filistia Ha ọ kacha alaeze abụọ unu mma? Ka ala ha ọ karīrī ndī nke unu? **3** Unu na-ewezuga ụbọchī ọjọọ ahụ ma na-eme ka ụbọchī ihe ike bịa ngwangwa. **4** Azigba unu ndī na-edina n’elu akwa ọdụ enyi, na-agbatī onwe ha n’elu ihe ndina ha, na-erikwa anụ ụmụ aturū dī mma na ụmụ ehi e mere ka ha gbaa abụba. **5** Ndī na-abụ abụ nke na-abaghī n’uda ụbọ akwara, ma were aka ha ruora onwe ha ngwa egwu dīka David mere. **6** Unu na-añụ mmanya site n’oba; na-ete mmanụ makarīrī mma, ma ịla n’iyi nke Josef adighī ewute ha. **7** N’ihi ya, unu ga-abụ ndī a ga-ebu ụzọ mee ka ha jee biri n’ala ndī ọzọ. Na mberede, oke oriri unu na idina ala setia onwe unu ga-akwūsi. **8** Onye kachasi ihe niile elu, bụ Onyenwe anyi ewerela onwe ya nūọ iyi, Onyenwe anyi Chineke Onye puru ime ihe niile ekwuputala si, “Ihe aru ka mfuli elu nke Jekob buru m; ana m akpokwa ebe ya niile e wusiri ike asi. N’ihi ya, aghaghī m iwere obodo a na ihe niile dī ya n’ime nyefee n’aka ndī ọzọ.” **9** Ma ọ buru na mmadu iri afodu n’ime otu ulo, ha niile aghaghī inwu. **10** Ma ọ buru na nwanna, bụ onye nke na-aga ikpo anu ahụ ndī a oku, abata ibupu ha n’ezi, ọ juo otu onye no n’ime ime ulo ahụ si, “O nwere onye ọzọ gi na ya no?” Onye ahụ zaa, “O dighi,” mgbe ahụ nwanna ahụ ga-asi, “Noo juu. Anyi agaghī akpo aha Onyenwe anyi.” **11** N’ihi

na lee, Onyenwe anyị e nyela iwu. Ọ ghaghị itikpọsị ụlọ ukwu ndị ahụ, tiriakwa ụlọ nta ndị ahụ niile. **12** Inyinya ọ na-agba ọsọ n'elu nkume? Mmadu ọ na-eji ehi abụọ e jikọtara ọnụ akọ elu osimiri? Ma unu atugharịala ikpe ziri ezi mee ya ka ọ ghọọ nsi, mkpuru nke ezi omume ka unu mekwara ka ọ ghọọ ihe ilu. **13** Unu ndị na-anụrị ọnụ n'ihia na unu meriri obodo Lo Deba, ndị na-asị, "Ọ bughị site n'ike aka anyị ka anyị nwetakwara Kanaim?" **14** "Ma lee, aghaghị m ime ka otu mba bilie imegide unu, ụlọ Izrel," otu a ka Onyenwe anyị Chineke Onye puru ime ihe niile kwubiri ya. "Ha ga-emekpa unu ahụ site n'uzo niile site na Lebo Hamat ruo ndagwurugwu Araba."

7 Ihe a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi mere ka m hu. Lee, o na-akwado igwe igurube nke ga-abia bibie ihe ubi niile ga-etoputa mgbe e burula uzo wee ihe ubi nke mbu nke a na-enye eze, dika ihe ruuru ya. **2** Mgbe ha tachara ahija niile di n'ala ahụ, etiri m mkpu: "Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi biko arifo m gi, gbaghara. Jekob o ga-esi ana guzosie ike? Lee, o dikariri nta." **3** Onyenwe anyi cheghariri banyere ihe ndi a. Onyenwe anyi kwuru si, "Ihe di otu a agaghị emekwa." **4** Ihe a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi gosiri m: Lee, Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi na-akpoku oku iji ya kpee ikpe. Oku ahụ repiara ogbu mmiri, repiakwa ala ahụ niile. **5** Mgbe ahụ, asiri m, "Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi biko, arifo m gi kwusi! Olee otu Jekob ga-esi guzosie ike? Lee na o dikariri nta!" **6** Onyenwe anyi cheghariri banyere ihe ndi a. Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi kwuru,

“Ihe dị otu a agaghị emekwa.” 7 Nke a ka o gosiri m, lee, Onyenwe anyị na-eguzo n’akụkụ mgbidi nke e ji ihe ịtụ mgbidi tọọ nke oma, o jikwa ihe ịtụ mgbidi n’aka ya. 8 Onyenwe anyị sịrị m, “Emọs, gini ka ị na-ahụ?” Asịrị m, “Ihe ịtụ mgbidi.” Mgbe ahụ, Onyenwe anyị kwuru, “Lee, mụ onwe m na-edo ihe ịtụ mgbidi n’etiti ndị m bụ Izrel, agaghikwa m esi ebe ha nọ gafee. 9 “Ebe niile e wuliri elu nke Aizik aghaghị ịbụ ebe e mebiri emebi, ebe nsọ niile nke Izrel aghaghị ịbụ ebe tọgbọrọ n’efu, aghakwaghị m iweli mma agha m elu iji megide ụlọ Jeroboam.” 10 Mgbe ahụ, Amazaya onye nchụaja nọ na Betel zigaara Jeroboam bụ eze Izrel ozi na-asị, “Emọs na-akwalị izu nzuzo ka ọ megide gị n’etiti ụlọ Izrel, ala apughị ibu okwu niile sị ya n’ọnụ apụta. 11 Nke bụ ihe Emọs nọ na-asị, “Jeroboam aghaghị ịnwụ site na mma agha, Izrel aghakwaghị isite n’ala amurụ ha jee biri n’ala ọzọ, dika ndị a dotara n’agha.” 12 Mgbe ahụ, Amazaya gwara Emọs, “Gị onye ọhụ ụzọ, gbara ọsọ gbalaa ala Juda. Jee n’ebe ahụ, rie achicha nke sitere n’ibu amuma gị, nọrọkwa n’ebe ahụ buo amuma gị. 13 Ebula amuma ọzọ na Betel, n’ihi na ọ bụ ebe nsọ nke eze, ọ bụkwa ụlọnsọ ukwu nke alaeze ya.” 14 Mgbe ahụ, Emọs zagbachiri Amazaya, “Ọ dighị mgbe m bụ onye amuma, abukwaghị m nwa onye amuma, kama abụ m onye na-elekọta igwe ewu na aturụ, na onye ọrụ na-azụ osisi sikamọ. 15 Ma Onyenwe anyị sitere n’ebe ịzụ igwe ewu na aturụ kpoputa m, Onyenwe anyị sịrị m: ‘Gaa buoro ndị m Izrel amuma.’ 16 N’ihi ya, ugbu a nurụ okwu Onyenwe anyị, ma unu na-asị, “Ebula amuma megide Izrel, ekwukwala okwu megide ụlọ Aizik.’

17 “Ya mere, otu a ka Onyenwe anyị kwuru, “Nwunye gi ga-aghọ nwanyị na-agba akwuna n’ime obodo. Ụmụ gi ndị nwoke na ndị nwanyị ka a ga-iji mma agha gbuo. A ga-atụ ala gi n’ihe ọtụtụ, kewasịa ya nye ndị ọzọ, ma gi onwe gi ga-anwụ n’ala ruru aru. A ghakwaghị ịdọta Izrel n’agha mee ka ha gaa biri n’ala ndị mba ọzọ.”

8 Ihe a ka Onye kachasị ihe niile elu, bụ Onyenwe anyị gosiri m. Otu nkata nke mkpuru osisi ọkọchị chara acha juputara. **2** Ọ siri m, “Emos, gini ka i na-ahụ?” A siri m: “Otu nkata nke mkpuru osisi chara acha juputara n’ime ya.” Mgbe ahụ, Onyenwe anyị siri m, “Oge ogwugwu abiakwasila ndi m, Izrel. Agaghị m ewezugakwa ntaramahuhu diri ha.” **3** Otu a ka Onye kachasị ihe niile elu, bụ Onyenwe anyị kwuputara, “N’ubochi ahụ, abụ niile nke a na-abụ n’ime ulonso ukwu ga-aghọ iti mkpuakwa. Ọtụtụ, ọtụtụ ozu ndi nwuru anwu, n’ebe niile obula ka atupusiri ha! Mkpotu obula adighikwa!” **4** Nuru nke a, unu ndi na-azopia ndi mkpa na-akpa, na-emekwa ka umu ogbenye di n’ala a gwusia, **5** na-asi, “Olee mgbe onwa ohuru ga-agafe ka anyi ree mkpuru ubi, na mgbe ubochi izuika ga-agwu ka anyi ree oka wiiti?” Ka anyi jiri ihe otutu di nta, na ibuli onu ngwa ahia elu, na aghugho site n’iji ihe otutu na-ezughị ezu. **6** Jiri olaocha zuta umu ogbenye, jirikwa akpukpokwu abuo anyi zuta ndi mkpa na-akpa, ma reekota oka wiiti anyi zachatara n’ala ya na ezi oka wiiti. **7** Onyenwe anyi ewerela nganga Jekob nuo iyi, “N’ezie, agaghị m echefu, o buladi otu n’ime oru niile ha ruru.” **8** Ọ bụ na ala agaghị ama jijiji n’ihi nke a, ndi niile bi n’ime ya ha agaghị eru uju? Ala a niile ga-etoju

dịka osimiri Naịl, a ga-eme ka ọ magharịa malie elu, ma tachaa dịka iyi Ijipt. **9** “Ma n’ụbọchị ahụ,” otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi kwubiri ya, “Aga m eme ka anyanwu daa n’etiti ehie, ime ka ochichiri diri n’etiti oke ehie nke ubochi. **10** Aghaghi m ime ka ubochi oke oriri unu ghoo ubochi iru uju; gbanwee abu unu niile ka ha ghoo abu akwa. Aga m eme ka onye obula n’ime unu yiri akwa mkpe, meekwa ka unu kpuchaa isi unu. Aga m eme ka ubochi ahụ diri ka ubochi a na-eru uju, n’ihi otu mkpuru nwa nwoke nwuru anwu. Ogwugwu ya ga-adika ubochi na-elu ilu ilu. **11** “Lee, ubochi ndi ahụ na-abia,” otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi kwubiri ya, “mgbe m ga-eziga oke unwu n’elu ala, o bughị unwu nke nri maobu nke akpiri ikpo nkụ nke mmiri, kama o bu oke unwu nke inu okwu niile nke Onyenwe anyi. **12** Ha ga-awaghari site n’otu osimiri ruo n’osimiri ozo, sitekwa n’ugwu ruo n’owuwa anyanwu; ha ga-agbaghari n’elu na ala icho okwu Onyenwe anyi, ma ha agaghi achota ya. **13** “N’ubochi ahụ, “umu agboghọ ndi mara mma ile anya, na umu okorobia ndi di ike ga-ada mba n’ihi akpiri ikpo nkụ. **14** Ndi ahụ na-eji mmehie Sameria na-anu iyi, ndi na-asi, ‘Dika chi gi na-adi ndu, gi Dan,’ nakwa, ‘Ebe o bu na chi ndi Biasheba na-adi ndu,’ ha ga-ada, ha agakwaghi ebilite ozo.”

9 Ahuru m Onyenwe anyi ka o guzo n’akuku ebe ichu aja, o siri, “Tie onu ogidi ndi a ihe, ruo mgbe mbata onu uzọ ha niile mara jijiji. Tipiasia ha n’isi mmadu niile; aga m ejikwa mma agha gbuo ndi niile foduru. O dighi onye ga-agbapu, o dikwaghi onye ga-ewezuga onwe ya. **2** O buru

na ha egwuo ala ruo n'ala mmuo, site n'ebe ahụ ka aka m ga-esi dọlie ha, ọ burukwa na ha arigoro ime eluigwe, site n'ebe ahụ ka m ga-esi wedata ha n'ala. (Sheol h7585) **3** Ọ burukwa na ha ezoo onwe ha n'elu Kamel n'ebe ahụ ka m ga-esi choputa ha, kpuru ha, a sikwa na ha ezoo onwe ha n'ala oke osimiri, n'ebe ahụ ka m ga-enye ajuala nke mmiri iwu ka ọ taa ha. **4** Ọ buru na a dọta ha n'agha mee ka ha gaa biri n'ala ndi mba ozọ, n'ebe ahụ aga m enye mma agha iwu ka o gbuo ha. "Aga m elekwasị ha anya m abuo n'ihime ha ihe ojoo, ọ bughị ihe oma." **5** Onyenwe anyi, Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile, onye naemetu ala aka mee ka ọ gbazee, ime ka ndi niile bi n'ala ruo uju; ala ya niile bilie na-ebili dika mmiri nke osimiri Naij, nke na-emesiakwa dajuo dika mmiri Ijipt. **6** Onye na-ewu ulo elu ya n'eluigwe niile, na-eme ka ntola ya di n'owa. Onye na-akpo mmiri nke osimiri oku, ma na-awusa ha n'ala, aha ya bu Onyenwe anyi. **7** "O bu na unu ndi Izrel adighi ka ndi Kush n'ebe m no?" Otu a ka Onyenwe anyi kwuputara. "O bu na-esighi m n'ala Ijipt kpoputa Izrel, site na Kafto kpoputa ndi Filistia, ma kpoputakwa ndi Aram site na Kia? **8** "N'ezie, anya Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi dikwasiri n'ahu alaeze ahụ nke na-emehie. Aghaghị m ila ya n'iyi, kpochapu ya site n'elu uwa, naani na m agaghị ebibicha ulo Jekob kpankpam." Otu a ka Onyenwe anyi kwubiri. **9** "Ma lee, mu onwe m gaje inye iwu, aga m ayogharị ulo Izrel n'etiti mba niile dika e si ayogharị oka n'ime nyo, ma ọ dighi otu mkpuru oka n'ime ya nke ga-ada n'ala. **10** Ma ndi mmehie ahụ niile no n'etiti ndi m, ndi ahụ na-asị, 'Mbibi agaghị erute

anyị, anyị agaghị ezute ya, aghaghị ịnwụ site na mma agha.’ **11** “N’ụbọchị ahụ, “aga m emekwa ka ụlọ ikwu Devid dara ada guzoziekwa. Aga m emezi akụkụ ya niile gbajiri agbaji, mee ka akụkụ ya niile dakpọsiri adakpọsi guzozie dika o di na mbu. Aga m ewugharịkwa ya, mee ka o dirị ka o di na mbu. **12** Ka ha nwee ike inweta ndi fọdurụ n’Edom tinyere mba niile di iche iche bu nke a kpokwasiri aha m.” Otu a ka Onyenwe anyi onye ga-emezu ihe ndi a niile kwubiri ya. **13** “Ubochi ndi ahụ na-abia, otu a ka Onyenwe anyi kwubiri, “Mgbe onye na-ako ubi ga-agafe onye na-ewe ihe ubi, onye na-agma mkpuru ka onye na-azocha mkpuru vaini ga-agafekwa. Mmanya oheru ga-esitekwa n’elu ugwu na-ataputa, o ga-esitekwa n’ugwu nta niile na-asoputa. **14** Aga m emekwa ka ndi m bu Izrel site n’obodo a dotara ha n’agma lota. “Ha ga-ewughari obodo niile togboro n’efu, birikwa n’ime ha. Ha ga-aku ubi vaini a gbara ogige, nuokwa mmanya si na ya. Ha ga-arukwa ubi a gbara ogige, riekwa mkpuru si na ya. **15** Aga m aku Izrel n’ala ha. A gaghị ehopukwa ha ozọ site n’ala ahụ bu nke m nyere ha.” O bu ihe Onyenwe anyi Chineke unu kwuru.

Ọbadaya

1 Ọhụ nke Ọbadaya hụrụ. Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi na-ekwu banyere Edom. Anyi anula ozi si n'onu Onyenwe anyi, e zipula onyeozi ka o gaa mba niile di iche iche zie ha ozi, si, "Bilikwanu ka anyi gaa buo agha megide ya." **2** "Lee, aga m eme ka i di nta n'etiti mba di iche iche; i ga-abu ihe a na-eleli anya nke ukwu. **3** Nganga nke obi gi eduhiela gi, gi onye bi na mgbawa niile nke nkume di elu, onye ebe obibi ya di n'ebe di oke elu. Gi onye na-ekwu n'ime obi ya, 'Onye ga-akpudata m n'ala?' **4** A sikwari na i felie elu dika ugo, o burukwa na i kpaa akwu gi n'etiti kpakpando, aga m esite n'ebe ahụ kpudata gi n'ala." Otu a ka Onyenwe anyi kwubiri. **5** "O buru na ndi ohi abiakwute gi, e, o buru na ndi na-apunara mmadu ihe abiakwute gi n'etiti abali, lee, udi mbibi na-echere idakwasị gi! O bughị naani ihe ha chorọ ka ha gaezuru? O buru na ndi na-agho mkpuru vaini abiakwute gi, o bu na ha agaghị ahapuru gi mkpuru ole na ole? **6** Ma lee ka e si nyochaputachaa ebe niile Iso debere akụ ya, lekwa ka e si chikoro akụ ya niile bu nke zoro ezo! **7** Ndi enyi gi niile aghogbuola gi, nwee ike imegide gi, ndi gi na ha na-adi na mma achuru la gi ruo n'oke ala; ndi gi na ha na-eriko nri gi ga-esiri gi onya igbudu, ma i gaghị achoputa ya. **8** "N'ubochi ahụ," otu a ka Onyenwe anyi kwubiri ya, "o bu na mu agaghị ala ndi oke amamihe niile no n'Edom n'iyi, bu ndi nwere mmuo nghota no n'ugwu Iso? **9** Ndi gi bu dike n'agha, o Teman, ka ujo ga-eri. Onye obulakwa no n'ugwu Iso niile, ka a ga-egbuda n'agha. **10** N'ihina i gbuola ma mesokwa nwanne gi bu Jekob ihe ike.

Ihere ga-ekpuchi gi; a ga-alakwa gi n'iyi ruo mgbe ebighi ebi. **11** N'ubochi ahụ, i nooro onwe gi, na-ele ndi obia ka ha na-akwakorocha akunuba ya, sitekwa nonu uzọ ama ya gafee fee nza iji kerie Jerusalem. I dikwa ka otu onye n'ime ha. **12** Ma i garaghi eleda nwanne gi anya n'ubochi nsogbu ya, i garaghi anu ndi Juda n'ubochi ahụ e bibiri ha. I garaghi anyara ha isi n'ubochi ahụ ha no na nsogbu. **13** I kwesighi isite nonu uzọ ama ndi m zoọ ije n'ubochi ha no na nsogbu, o zighi ezi na i ga-enwe obi anuri n'oge ihe ojoo biakwasiri ha, n'ubochi ha no na nsogbu, maobu jiri aka ike punara ha aku ha n'ubochi nsogbu ha. **14** I kwesighi inochi na ngalaba uzọ igbu ndi na-agbapu oso ndu, maobu were ndi ha foduru ndu nyefee ha n'aka ndi iro ha, n'ubochi nsogbu ha. **15** "Ubochi nke Onyenwe anyi di nso nye mba niile. Dika i si mee ndi ozo, otu ahụ ka a ga-eme gi; ihe i metara ga-adi gi n'isi. **16** Dika i si site n'ugwu nsọ m nuo ihe onunu otu a ka mba niile gbara gi gburugburu ga-esi nuo ma na-adagharị. Ha ga-anu, nuo, ma o gaghị adi ha ka o nwere ihe ha na-anu. **17** Ma n'ugwu Zayon ndi gbara oso ndu ga-afodu, o ga-adi nsọ, ulo Jekob ga-enwetakwa ihe nketa ha ozo. **18** Ulo Jekob ga-abu oku, ulo Josef ga-abukwa ire oku: ma ulo Iso ga-aghokwa ukwu oka. Ha ga-esunyekwa ha oku ma rechapu ya. O dikwaghi ndi ga-afodu ndu site n'ulo Iso." Onyenwe anyi ekwuola ya. **19** Mgbe ahụ, ndi bi na Negev ga-ebichi n'ugwu ugwu Iso, ndi si na Shefela ga-enwekota ala ndi Filistia. Ha ga-anochi ala ubi niile nke ndi Ifrem na nke Sameria. Ndi Benjamin ga-enwetakwa Gilead. **20** Umụ Izrel gbara oso ndu gaa na Hala, ga-enweta, bido n'ala

Fonisia ruo Zarefat. Ndị ahụ e mere ka ha si Jerusalem
gaa biri na Sefarad, ga-enwetakwa obodo niile nke Negeb.
21 Ndị nnapụta ga-agbago n'ugwu Zayon maka ichi ugwu
ịsọ niile. Mgbe ahụ alaeze niile ga-abụkwa nke Onyenwe
anyị.

Jona

1 Okwu Onyenwe anyị bjakwutere Jona nwa Amitai, n-asi, **2** “Bilie, gaa Ninive, bụ obodo ukwu ahụ, kwusaa okwu megide ya, n’ihi na ajọ omume ha abjarutela n’ihu m.” **3** Ma Jona gbapuru ọsọ site n’ihu Onyenwe anyị chee ihu ya ije Tashish. O biliri jee Jopa, n’ebe ọ hụrụ ụgbọ mmiri nke na-aga Tashish. Ọ kwuru ụgwọ ije ụgbọ, banye isoro gaa Tashish ka o nwee ike gbapụ site n’ihu Onyenwe anyị. **4** Ma Onyenwe anyị mere ka ifufe dị egwu malite ife n’elu osimiri ahụ, ebili mmiri bidokwara na-amaghari, chọọ itiwasi ụgbọ mmiri ahụ. **5** Mgbe ahụ, ndị niile narụ ọrụ n’ụgbọ ahụ tụtụ oke egwu, malite itiku chi ha. Ha malitekwar a itufu ihe niile dị n’ụgbọ mmiri ahụ, ime ka ụgbọ ahụ dị mfe. Ma n’oge ihe ndị a na-eme, Jona nọrị n’ala ala ụgbọ mmiri ahụ ebe o dinara ala na-arahụ ụra. **6** Onyeisi ụgbọ jekwuru Jona si ya, “Gini ka i nọ n’ebe a na-eme, i na-arahụ ụra? Bilie, kpọkwo chi gi, ma eleghị anya o nwere ike ileta anyị anya, meere anyị ebere, zọpụta anyị.” **7** Mgbe ahụ, ndị nọ n’ụgbọ sịrịtara ibe ha, “Bianu ka anyị fee nza mata onye ihe ọjọọ dị otu a si n’aka ya bjakwasị anyị.” Ya mere, ha fere nza, nza ahụ a maa Jona. **8** N’ihi ya, ha sịrị ya, “Gwa anyị, onye mere ka ihe dị otu a bjakwasị anyị. Gini bụ ọrụ gi? Ebee ka i si bja? I bụ onye obodo ebee? Ole agburu i si na ya pụta?” **9** Ọ sịrị, “Abụ m onye Hibru, na onye na-akpọ isiala nye Onyenwe anyị, bụ Chineke nke eluigwe, onye kere osimiri na ala akọrọ.” **10** Egwu dị ukwu tụtụ ụmụ nwoke ahụ, ha sịrị ya, “Gini ka i mere?” N’ihi na ha matara na o si n’ihu Onyenwe anyị na-agbapụ ọsọ, n’ihi na ọ gwala ha rịrị na ọ

bụ otu o si dị. **11** Ma ebili mmiri ahụ gara n'ihu na-amali n'ike n'ike. N'ihia ya, ha siri, "Gini ka anyi ga-eme gi, nke ga-eme ka osimiri daju?" **12** O gwara ha, "Bulienụ m tūnye n'ime osimiri. Nke a ga-emekwa ka o daju. N'ihia na amaara m na o bụ n'ihia m ka ebili mmiri ojuo a ji na-abiakwasị unu." **13** Kama, ndi ikom ahụ ji ike nyasie ugbọ ahụ ichighari ya laghachi n'elu ala, ma ha enweghi ike. N'ihia na oke osimiri ahụ na-amali elu kari ka o di na mbu. **14** Mgbe ahụ, ha tikuru Onyenwe anyi mkpu akwasị, "Onyenwe anyi, biko ekwela ka anyi nwuo n'ihia onwu nwoke a. Biko, atukwasikwala obara nwoke a na-emeghi ihe ojuo n'isi anyi, n'ihia na gi Onyenwe anyi emeela di ka isi choo." **15** Ya mere, ha buliri Jona elu tūnye ya n'ime osimiri ahụ, ebili mmiri ahụ dajukwara. **16** Mgbe nke a mere ndi ikom ahụ tūru egwu Onyenwe anyi nke ukwu. Ha churu Onyenwe anyi aja, kwekwa ya nkwa di iche iche. **17** Ma Onyenwe anyi akwadolarị otu azu buru ibu ka o loo Jona. Ya mere, Jona noro n'afu azu ahụ ubochi ato, ehie na abali.

2 Mgbe ahụ, Jona sitere n'afu azu ahụ kpeere Onyenwe anyi Chineke ekpere. **2** O siri, "Esitere m n'ahụ m kpokuo Onyenwe anyi, o zakwara m. N'afu ala mmuo ka m si tikuo gi, i nukwara olu akwa m. (Sheol h7585) **3** I tūnyere m n'ime mmiri di omimi, n'etiti oke osimiri. Osimiri dikwa m gburugburu, ebili mmiri gi na mmali mmiri gi gabigakwara m n'isi. **4** Mgbe ahụ, asiri m, 'E sitela n'ihu gi chupu m; ma otu o di, aga m elegidekwa anya m ozo n'ebe ulonso ukwu gi di.' **5** Mmiri gbara m gburugburu, ruo n'olu m, ogbu mmiri na-erikpu m. Achara mmiri

kekukwara m n'isi. 6 Aridaruola m n'ala ugwu ugwu nke osimiri, ala ahụ ihe ntuchi ya niile kpachitara m ruo mgbe ebighi ebi. Ma i meela ka m si n'olulu puta na ndu, Onyenwe anyi, bu Chineke m. 7 "Mgbe mmuo m na-ada mba n'ike n'ike, e chetara m gi Onyenwe anyi, ma ekpere m bjakwutere gi, n'ime ulonso ukwu gi di nsu. 8 "Ndi narapara n'arusi di iche iche na-enweghi uru ha bara, nagbakuta ebere Chineke azu. 9 Ma o bu olu abụ ekele ka mu onwe m ga-eji churo gi aja. Aga m akwughachi nkwa niile m kwere. N'hi na 'Nzoputa bu nke Onyenwe anyi.'" 10 Mgbe ahụ, Onyenwe anyi nyere azu ahụ iwu, nke mere ka o gboputa Jona n'ala akoro.

3 Mgbe ahụ, okwu Onyenwe anyi ruru Jona nti nke ugboro abuo na-asi, 2 "Bilie, jee n'obodo ukwu ahụ bu Ninive, kwusaara ya ozi ahụ m ziri gi." 3 Jona biliri gaa Ninive dika okwu nke Onyenwe anyi si di. Ninive bu nnoo obodo di ukwu, nke ga-ewe ubochi ato iga ya gburugburu. 4 Jona malitere iba n'obodo ahụ, ma mgbe o gara ije otu ubochi, o kwusara si, "Iri ubochi ano ka o foduru tupu alaa Ninive n'iyi." 5 Ndi Ninive kwenyeere na Chineke, kposaa obubu onu, ha niile site n'onye ukwu ruo n'onye nta, onye obula yikwasiri uwe mkpe. 6 Mgbe akuko a rutere eze Ninive nti, o sitere n'ocheeze ya rituo, wezuga uwe eze ya, yikwasiri uwe mkpe, nokwasikwa na ntụ. 7 Nke a bu nkwsa ya n'ime Ninive: Nke a bu iwu sitere n'aka eze na ndi a maara aha ha: "Ka mmadu obula, maobu anumanu, igwe ehi maobu anu ulo obula, ghara idetu ihe obula n'onu, ka ha ghara iri ihe maobu nuu mmiri. 8 Kama ka onye obula yiri akwa mkpe, ma mmadu

ma anumanu, ka ha kpokusikwaa Chineke ike, ka ha sikwa n'uzo ojojo ha chegharia, sikwa n'oru ojojo ha na ime ihe ike ha niile chegharia. **9** Onye maara? Ma eleghi anya, Chineke ga-ejide oke iwe ya, ma site n'omijiko ya wezuga iwe oku ya si otu a mee ka anyi ghara ila n'iyi." **10** Mgbe Chineke huru ihe niile ha mere, na otu ha siri site n'uzo ojojo ha niile chegharia, Chineke cheghariri uche banyere ila ha n'iyi. O mekwaghi ka nzube ya ibibi obodo ahụ mezu.

4 Ma ihe a joro Jona njo n'obi nke ukwu, iwe ya dikwa oku. **2** N'ihya ya, o kpeere Onyenwe anyi ekpere si, "O, Onyenwe anyi, nke a o bughia ihe m kwuru, mgbe m no n'ala m? O bu ya mere m ji choo igbalaga na Tashish na mbu n'ihya na amaara m na i bu Chineke onye name amara, na onye juputara n'obi ebere, na onye nadighi ewe iwe osiiso, nke bara uba n'ihunanya, onye na-anaghi ata mmadu ahuhu dika mmehie ya siri di. **3** Ugbu a, O, Onyenwe anyi napu m ndu m. O ga-adi m mma inwu anwu kariya idi ndu." **4** Ma Onyenwe anyi siriri, "O ziri ezi na i ga-esi otu a wee oke iwe di oku?" **5** Mgbe ahụ, Jona si n'ebe ahụ puo jee nodu ala n'akuku owuwa anyanwu nke obodo ahụ. O weere ahijia meere onwe ya ulo ndo, nodu n'ime ya, chere ka o hu ihe gaje ime obodo ahụ. **6** Ma Onyenwe anyi Chineke roputara otu osisi nwere akwukwo sara mbara, nke tolitere n'elu isi Jona, ka o ghoro ya ndo inaputa ya nonodu ahụ mgbakasi. Jona nuriri onu maka osisi ahụ. **7** Ma n'isi ututu echi ya, Chineke mere ka otu ikpuru puta nke riri osisi ahụ site n'ogwe ya, si otu a mee ka o kponwu. **8** O

ruo, mgbe anyanwụ wara, Chineke mere ka ifufe na-ekpo ọkụ site n'ọwụwa anyanwụ, anyanwụ a chara Jona n'isi nke ukwu nke mere n'ike gwusiri ya. Ọ rịrọ ka ọnwụ gbuo ya, na-asị, “ọ ga a kaara m mma na m nwurụ anwụ, kari na m di ndu.” **9** Ma Chineke siri Jona, “Ọ bu ihe ziri ezi ka i wee iwe maka osisi a?” Ọ siri, “E, ana m ewe oke iwe, ọ buladi na m chorọ inwu.” **10** Mgbe ahụ Onyenwe anyi kwuru, “I nwere obi ebere n'ebe osisi a di, nke i na-akughi na nke i mekwaghi ka o too, bu nke toro n'anyasi, nwukwa n'anyasi. **11** Mu onwe m, m ga-aghara inwe obi ebere n'ahụ obodo ukwu a di ka Ninive, nke nwere ihe kariri narị puku ndi mmadu na iri puku mmadu abuo, bu ndi na-amaghi nke bu aka nri ha maobu aka ekpe ha, na nke otutu anumanu dikwa n'ime ya?”

Maika

1 Nke a bụ okwu Onyenwe anyị nke bjaara Maika, onye Moreshet, n'oge eze Jotam, Ehaz na Hezekaya, bụ ndị eze Juda. Ọhụ nke ọ hụrụ banyere Sameria na Jerusalem. **2** Geenu ntị, unu ndị mmadụ, unu niile, gee ntị, gi ụwa na ndị niile bi n'ime ya ka Onye kachasi ihe niile elu, bụ Onyenwe anyị gbaa akaebe megide unu, bụ Onyenwe anyị site n'ụlonsọ ukwu ya. **3** Lee! Onyenwe anyị na-abia! O si n'ebe obibi ya na-abia. Ọ na-abia ma na-azoda ebe niile di elu nke ụwa. **4** Ugwu ukwu niile na-agbaze n'okpuru ụkwụ ya, ndagwurugwu niile na-agbawa, dika abuba di nso n'okụ, dika mmiri si n'ebe di elu na-asodata **5** Ihe ndi a bụ n'ihie Jekob, n'ihie mmehie niile nke ndi Izrel. Gini bụ n'ihie Jekob? Ọ bughị Sameria? Gini bụ ebe di elu nke Juda? Ọ bughị Jerusalem? **6** "N'ihie ya, aga m eme ka Sameria ghọọ mkpọmkpọ ebe, ebe a na-akụ osisi vaini. Aga m awunye nkume ya n'ime ndagwurugwu, mekwaa ka ntọala ya pụta ihe. **7** Arusi ha niile a piri api ka a ga-akujisi; onyinye niile a na-ewebata n'ulo arusi ha ka a ga-akpo oku. Aga m ala arusi niile ya a kpuru akpu n'iyi. Ebe o bu na e si n'aka ndi na-agba akwuna na-ewebata onyinye ndi a, a ga-eji ha kwuo ugwo igba akwuna." **8** N'ihie nke a, aga m akwa akwa, tikwaa mkpu akwa. Aga m agbara otọ gbarakwa ụkwu efu jeharja. Aga m akpo mkpu dika nkita ohia, tipukwa ube akwa dika ikwighikwighi. **9** N'ihie na onya ya enweghi ngwota, o rutela na Juda. O rutelari ma n'onu uzọ ama nke ndi m, rukwaari Jerusalem. **10** Unu ekwutela okwu ya na Gat; unu akwakwala akwa obula. Turuonu onwe unu n'uzuzu,

unu ndị Bet-Ofra. **11** Gabiganu n'uzo unu, unu ndi bi na Shafia. N'onodu igba otu na ihere unu, unu ndi bi na Zaanan abiakwala nso. Ndi Bet-Ezel na-eru uju n'ih na e wezugala ndi na-eche unu nche. **12** Ndi bi na Marot no n'oke ahụ mgbu na-eche ka ihe oma bja, n'ih na mbibi esitela n'aka Onyenwe anyi bja, ruo n'onu uzo ama Jerusalem **13** Unu ndi bi na Lakish kegidenu inyinya unu na-agba oso n'ugbo agha. O bu n'ebe ahụ ka mmehie nwaada Zayon malitere, n'ih na mmehie Izrel na-eme ka a huru n'etiti unu. **14** Ya mere, unu ga-enye Moreshet di na Gat onyinye mgbe unu na-agbapu oso. Ulo Akzib ga-emesia ghoo ulo aghughu nye ndi eze Izrel. **15** Aga m akpobata onye ga-meri unu ndi bi na Maresha n'agha. Ndi a na-asopuru nke Izrel ga-agbabanye n'Adulam. **16** Kpachaanu isi unu n'onodu iru uju n'ih umuntakiri ndi ahụ ihe ha masiri unu, meenu ka isi unu kwochaa dika isi udele, n'ih na a ga-achupu ha site n'ebe unu no gaa mba ozo.

2 Ahuhu na-adiri ndi na-eche ihe ozo n'obi ha, na ndi niile na-edina n'akwa ha na-eche ajo echiche. Mgbe chi boro, ha na-aruzu ihe ha cheputara, n'ih na ikike imezu ya di n'aka ha. **2** Ha na-enwe anya ukwu n'ebe ubi ndi ozo di, were ha n'aka ike, na ulo di iche iche, ha ewere ha n'ike. Ha na-ejikwa aka ike nara ndi mmadu ulo ha, ha na-ezunara ha ihe nketa ha. **3** N'ih nke a, Onyenwe anyi na-asi, "Lee, ana m akwado ihe ozo megide agburu a, nke unu na-enweghi ike isite na ya wezuga onwe unu. Unu agaghi eji nganga na-ejeharikwa, n'ih na o ga-abu oge ozo. **4** N'ubochi ahụ ha ga-akocha unu, ha ga-aburu

unu abụ iru ụjụ iji ya kọchaa unu na-asị, ‘Anyị aburula ndị lara n’iyi, e kesaala ihe nnweta nke ndị m, ọ napula m ha. O werela ubi anyị nyefee ha n’aka ndị ahụ meriri anyị n’agha.’” 5 N’ihi ya, ọ dīkwaghị onye ga-afọdu n’etiti ọgbakọ nke Onyenwe anyị, onye ga-eji ihe ọtụtụ kee ala ahụ site n’ife nza. 6 Ndị amụma ha na-asị, “Unu ebukwala amụma.” “Unu ebukwala amụma banyere ihe ndị a, ihere agaghị eme anyị.” 7 Ụdị ihe a o kwesiri okwukwu, gi ụlọ Jekọb? “Ntachiobi Onyenwe anyị ọ gwula? Ihe ndị a ọ bụ otu o si eme?” “Ọ bụ na okwu m adighị eme onye ụzọ ya ziri ezi mma? 8 Ma ọ bụ unu na-ebili megide ndị m dika ndị iro. Unu na-eyipụ ndị na-agafe agafe uwe ọma ha yi n’ahụ ha na-enweghị mmetụta, dika a ga-asị na unu bụ ndị si n’agha na-alọta. 9 Unu na-achupụ ndị inyom ndị m site n’ụlọ afọ ojuju ha. Ụmụ ha ka unu na-anapụ ngozị m ruo mgbe ebighị ebi. 10 Bilienu, pụọnu, n’ihi na ebe a abukwaghị ebe izuike, n’ihi na-emeruola ya, e bibiela ya, o bibikwaala, ruo na-iruzi ya agaghị adị ire. 11 Ọ bụru na otu onye abia buoro unu amụma ụgha na-asị, ‘Aga m eburu unu amụma banyere mmanya na ihe ọnnụ siri ike,’ ọ bụ onye amụma dī otu a ka ndị a choro. 12 “Aga m achikọta unu niile, gi Jekọb, aga m akpọkọta ndị niile fọdurụ n’Izrel n’otu ebe. Aga m akpọkọta ha dika aturụ n’ime ọgba anụ, dika igwe ewu na aturụ n’ebe ita nri ya, ndị mmadụ ga-ejuputakwa n’ebe ahụ. 13 Onye ahụ na-egbuwa ụzọ ga-anọ n’ihu na-edu ha. Ha ga-etipukwa ọnu ụzọ ama ahụ, ma site na ya gafee. Eze ha ga-agabigakwa n’ihu ha, Onyenwe anyị ga-anọ n’isi.”

3 Mgbe ahụ ekwuru m si, “Geenu ntị unu ndịisi ụlọ Jekọb, na unu ndị na-achị ezinaụlọ Izrel. Ọ bụ na unu ekwesighi imata ikpe ziri ezi **2** unu bụ ndị kporo ezi ihe asi ma na-ahụ ajọ orụ n’anya. Unu na-agba ndị m akpukpo na ndu na-agbapukwa anụ ahụ kpuchiri okpukpu ha. **3** Unu na-erida anụ ahụ ndị nke m, na-agba ha akpukpo, na-etijisi okpukpu ha, na-egburi anụ ahụ ha, dika anụ a na-esinye n’ite.” **4** Mgbe ahụ ha ga-akpoku Onyenwe anyi, ma o gaghi aza ha! Mgbe oge ahụ biaruru, o ga-ezo ihu ha site n’ebe ha no n’ihi ihe ojoo nke ha mere. **5** Ihe a ka Onyenwe anyi kwuru: “Banyere ndi amuma bu ndi na-eduhie ndi m, mgbe ha nwere ihe ha ga-eri, ha na-ekwusa ‘Udo’ ma o buru na mmadu enyeghi ha nri, ha na-ebili buo agha megide onye di otu a. **6** Ya mere n’abali ga-abiakwasị ha, napu ha ike ihu ohu; ochichiri ga-ekpuchi ha, ka ha ghara ijuta ase obula. Anwu ga-ada n’ebe ndi amuma ahụ no, ubochi ga-agbakwa ochichiri nye ha. **7** Ndi ohu uzọ ka ihere ga-eme, ndi na-aju ase ka a ga-emebo. Ha ga-ekpuchi ihu ha, n’ihi na osisa obula agaghi esite n’ebe Chineke no biara ha.” **8** Ma mu onwe m, ejuputara m n’ike, ejuputara m na Mmuo nke Onyenwe anyi, juputakwa na mmuo nke ikpe ziri ezi, na nke idi ike ikwuputa nye Jekob njehie ya, na nye Izrel mmehie ya. **9** Geenu ntị unu ndi na-achị ezinaụlọ Jekob, na unu ndiisi ezinaụlọ Izrel. Ndi kporo ikpe ziri ezi asi, ma na-ewere ihe niile na-ezighi ezi n’onodu ihe ziri ezi. **10** Ndi ji obara wuo Zayon, werekwa ajo omume wuo Jerusalem. **11** Ndiisi ya na-ekpe ikpe n’ihi ngari, ndi nchujaja ya na-akuzi ihe n’ihi ugwo, ebe ndi amuma ya na-ajuta ase n’ihi

ego. Ma ha dabere na Onyenwe anyị na-asi, “Onyenwe anyị ọ nonyeereghị anyị? O nweghị ihe ojọọ ga-abiakwasị anyị.” 12 Ọ bụ n’ihi gị ka a ga-akọgharị Zayon dika ala ubi, Jerusalem ga-aghọ ebe e kpokọtara nkume na ngwongwo ụlọ dakporo adakpo, ugwu nke ụlonsọ ukwu ahụ ga-aghọ ebe dị elu nke oke ọhịa tochiri.

4 N’ubochi ikpeazu, ugwu nke ụlonsọ ukwu Onyenwe anyị, ga-abụ nke eguzobere dika ugwu dị elu karịa ugwu niile, a ga-ebuli ya elu karịa ugwu nta niile, ndị dị iche iche ga-eruba n’ime ya dika iyi. 2 Ọtụtụ mba ga-abia ma sịkwa, “Bjanu, ka anyị rigoruo ugwu Onyenwe anyị, ka anyị gaa n’ụlonsọ ukwu Chineke nke Jekob. Ọ ga-akuziri anyị ụzọ ya niile, ka anyị nwe ike jee ije n’okporoụzọ ya niile.” Iwu ga-esi na Zayon pụta, okwu Onyenwe anyị ga-esitekwa na Jerusalem pụta. 3 Ọ ga-ekpe ikpe dị n’etiti ndị dị iche iche, doziekwa esemokwu dị n’etiti mba na mba ibe ya ruo ebe dị anya. Ha ga-akpugharịkwa mma agha ha niile, mee ka ha buru mma oge, kpugharịkwa ụbe ha ka ha ghọọ mma ikwacha osisi. Mba ọbụla agakwaghị ebuli mma agha megide mba ọzọ, ma ọbụ zụọ onwe ha n’ịlụ agha ọzọ. 4 Onye ọbụla ga-anọduru onwe ya n’okpuru vainị na n’okpuru osisi fiig ya, n’ihi na o nweghị onye ga-eme ka ha tụọ egwu ọzọ. Onyenwe anyị, Onye pụrụ ime ihe niile ekwuola ya. 5 Mba dị iche iche ga-agaghari nke ọbụla n’aha chi ya, ma anyị onwe anyị ga na-aga n’aha Onyenwe anyị, bụ Chineke anyị ruo mgbe niile ebighị ebi. 6 “N’ubochi ahụ,” otu a ka Onyenwe anyị kwuputara, “aga m achikọta ndị ngwuro, chikọtaa ndị ahụ niile e mere ka ha biri na mba ọzọ, na ndị ahụ niile m mere ka ha ruo

ujụ. 7 Aga m eme ka ndị ngwuro ahụ ghoọ ndị fọduru ndụ, meekwaa ka ndị ahụ a chupuru achupu ghoọ mba di ike. Onyenwe anyi ga-esi n'ugwu Zayon chia ha site n'oge ahụ ruo mgbe ebighi ebi. 8 Ma gi, ebe nche e wuliri elu maka igwe aturu, ugwu nke nwaada Zayon, ochichi a na-achi na mbu ga-adighachikwara gi; bu ochichi nke diri nwaada Jerusalem.” 9 Gini mere i ji na-akwasị akwa ike? O bu na i nweghi eze? Onye ndumodu gi o nwuola nke mere na ihe ufu jidere gi dika nwanyị ime na-eme? 10 Susie ude ike, gi nwaada Zayon, dika isu ude nke nwanyị ime na-eme, n'ihi na unu aghaghi ihapu obodo a jee biri n'ohia. Unu aghaghi iga Babilon, n'ihi na o bu n'ebe ahụ ka a ga-esi naputa unu. Ebe ahụ ka Onyenwe anyi ga-agbaputa unu site n'aka ndi iro unu. 11 Ugbu a, otutu mba ezukoala imegide gi; na-asi, “Ka e meruo ya ka anya anyi nuo Zayon.” 12 Ma ha amaghi ihe bu uche Onyenwe anyi, ha aghotakwaghi nzube ya, na o chikotala ha dika ukwu oka, na-ebuga ha n'ebe izocha oka. 13 “Bilie, zochaa, gi nwaada Zayon, n'ihi na aga m enye gi mpi igwe. Aga m enyekwa gi ukwu ola bronz, i ga-etijisikwa otutu mba. Uru ha niile, nke ha nwetara n'uzo na-ezighi ezi, ka i ga-enye Onyenwe anyi. Akunuba ha ka i ga-enyekwa Chineke nwe uwa niile.”

5 Ugbu a doo ndi agha gi n'usoro, gi obodo nke usuu ndi agha, n'ihi na e jirila mgbidi gbaa gi gburugburu ibuso gi agha. Ha ga-eji mkpara tie onyendu Izrel na nti. 2 “Ma gi onwe gi, Betlehem Efrata, o bu ezie na i bu obodo di nta n'etiti ndi ikwu Juda niile, ma onye ahụ ga-achi Izrel ga-esi na gi puta, bu onye ahụ mmalite ya sitere na

mgbe ochie, sitekwa na mgbe ebighe ebi gara aga.” 3 Ya mere, a ga-arara ha nye tutu ruo mgbe onye ahụ ime n’eme mụputara nwa ya. Mgbe ahụ, ụmụna ya niile ahụ fọdurụ ga-aloghachikwuru ndị Izrel. 4 Ọ ga-eguzo zuru igwe ewu na aturu ya, site n’ike nke Onyenwe anyi, na site n’idi ukwu nke aha Onyenwe anyi Chineke ya. Ndi ya ga-anokwa na-enweghi nsogbu, n’ihi na idi ukwu ya ga-eru na nsotu niile nke uwa. 5 Ọ ga-abukwa udo anyi. Mgbe ndi Asiria ga-abata n’ala anyi n’ike, sikwa n’ebe niile e wusiri ike nke anyi na-agafe, anyi ga-ahoputa ndi ozuzu aturu asaa, o buladi ndisi asato. 6 Onye ga-eji mma agha chia ala Asiria, jirikwa mma agha a mputara amiputa chia ala Nimrod. Ọ ga-anaputa anyi site n’aka ndi Asiria ahụ, mgbe ha ga-eji ike bata n’ala anyi, ma zorokwa ije gafee oke ala anyi. 7 Mgbe ahụ, ndi fodoru afodu nke Jekob ga-adi n’etiti otutu ndi mmadu, dika igirigi si n’ebe Onyenwe anyi no abia, maobu dika mmiri ozuzo ntakiri na-ezokwasị ahijia, nke na-adighi ele anya mmadu maobu chere umu mmadu. 8 Ndi fodoru afodu nke Jekob ga-adikwa n’etiti otutu ndi mmadu di ka odum n’etiti anu ohia niile di iche iche, e, dika nwa odum n’etiti igwe aturu, nke na-azoda na-adokasi mgbe o na-agabiga, ma o nweghi onye ga-anaputa ya. 9 Aka gi ga-adi elu na mmeri nke ndi iro ya, a ghakwaghi ila ndi iro gi niile n’iyi. 10 “N’ubochi ahụ kwa,” otu a ka Onyenwe anyi kwubiri, “Aga m ala inyinya unu n’iyi site n’etiti unu, kujisiekwa ugboala unu niile. 11 Aga m ala obodo niile di n’ala unu n’iyi, dodasiakwa ebe unu niile e wusiri ike. 12 Aga m ala mgbaasi unu n’iyi, unu agaghi enwekwa ndi

na-ajụ mmụọ ojọ ase. **13** Aga m ala arụsị a piri apị unu niile n'iyi, ya na nkume nsọ ahụ niile dị n'etiti unu. Unu agakwaghị akpọ isiala nye ihe unu ji aka unu kpụọ. **14** Aga m ehopu ogidi arụsị niile nke dị n'etiti unu, mgbe m ga-akụdasị obodo unu niile **15** Aga m esite n'oke iwe m na ọnuma m bọrọ onwe m ọbọ n'ahụ mba niile ndị ahụ juru irubere m isi.”

6 Geenụ ntị n'ihe Onyenwe anyị na-ekwu, “Bilienụ ọtọ, ma kwuonụ n'ihu ugwu niile ụzọ m siri mejọ unu. Ka ugwu nta niile nkwá ihe i nwere ikwu. **2** “Ma ugbu a geenụ ntị, unu ugwu niile, geenụ ntị, unu ntọala ebighị ebi niile nke ụwa, n'ihì na Onyenwe anyị nwere ikpe megide ndị nke ya. Ọ bụkwa Izrel ka ọ ga-aruso ụka. **3** “Unu bụ ndị m, gini ka m mere unu? Gwanu m ụzọ m si boo unu ibu arọ? Zaanu m. **4** N'ihì na e si m n'ala Ijipt kpọpụta unu. Agbaputara m unu site na ibụ ohu, nye unu Mosis na Erọn na Miriam ka ha nyere unu aka. **5** Ndị m, chetanụ ihe Balak eze Moab zubere na ihe Belam nwa Beoa zara ya. Chetanụ njem unu site n'obodo Shitim ruo obodo Gilgal, ka unu hụ nzọpụta nke Onyenwe anyị.” **6** Gini ka m ga-eji bịa n'ihu Onyenwe anyị, ikpọ isiala n'ihu Chineke onye dị oke elu? M ga-eji onyinye aja nsure oku bịa n'ihu ya nke e ji umu ehi gbara otu afọ chọ? **7** Ọ ga-atọ Onyenwe anyị uto, bụ otutu puku ebule, ya na iri puku mmanu na-asọ dika iyi? Aga m eji nwa mbu m chọ aja njehie m, maobu mkpuru nke ahụ m chọ aja maka mmehie nke mkpuruobi m? **8** N'ihì na o gosila gi, gi mmadu, ihe di mma. Gini kwa bu ihe ahụ Onyenwe anyi na-achọ n'aka gi, Ọ bu na ọ bughị ikpe ziri ezi, na ihu ime

ebere n'anya, na iji obi di umeala soro Chineke gi na-eje ije? 9 Gee nti! Olu Onyenwe anyi na-ada na-akpoku ndi obodo ahu, n'ezie, itu egwu gi bu inwe amamihe. "Nurunu olu mkpanaka na Onye hiwere ya. 10 O ga-abu na m ga-echezọ akụ i kpara n'uzọ na-ezighi ezi, gi ulọ ajọ omume, ya na ihe otutu nke na-erughị eru unu ji ere ahia, bu nke aburu onu? 11 M ga-asị onye na-eji ihe otutu aghugho azu ahia, na onye bu akpa nke ihe otutu aghugho di iche iche juru n'ime ya na aka ya di ocha? 12 Ndi ogaranya unu bu ndi na-eme ihe ike, ndi mmadu no n'ime gi na-agma ugha, ire ha na-ekwu naani okwu aghugho. 13 N'ihia ya, ebidola m ila unu n'iyi, na ime ka unu buru ndi e bibiri n'ihia mmehie unu 14 Unu ga-eri nri ma afọ agaghị eju unu; afọ agaghị ejukwa unu eju. Unu ga-ewezuga ihe, ma unu agaghị echekwa ha, n'ihia na ihe obula unu nwere ike chekwaa, ka m ga-ewere nyefee n'aka mma agha. 15 Unu ga-akụ mkpuru, ma unu agaghị ewe ihe ubi, unu ga-azochaputa mmanu oliv, ma unu agaghị ete ya n'ahu unu; unu ga-azochaputakwa mmanya site na mkpuru vaini, ma unu agaghị anu mmanya ya. 16 Unu edebela ukpuru niile bu nke Omri, na omenaala niile nke ulọ Ehab, unu gbasokwara ndumodu ha niile. N'ihia ya, aga m enyefe unu n'aka mbibi mee ka ndi gi ghokwa ihe ochi, unu ga-aghokwara mba niile ihe nkocha."

7 Ahuhu diri m! Adi m ka onye na-achikota mkpuru osisi vaini n'okochi, mgbe a ghokotachara mkpuru di n'ubi vaini. O nweghi uyoko mkpuru vaini obula foduru nke e nwere ike ita, o nwekwaghị mkpuru fiig buru uzọ chaa nke agu ya na-agusi m ike 2 Ndi ezi omume agwula n'awa,

ọ dīkwaghị otu onye na-eme ihe ziri ezi fọduru. Ha niile na-echere oghere ikwafu ọbara, ha ji ụgbụ na-achuta nta, onye ọbụla na-achụ ụmụnne ya. **3** Ọrụ nke aka ha abụọ na-arụputa nke ọma bụ ajọ omume. Onyeisi na-ana onyinye, onye ọkaikpe na-eri ngari, ndị dī ike na-atụputa ihe masiri ha, si otu a na-akpagbu eziokwu. **4** Onye nke kachasi ibe ya idi mma n'ime ha dika uke. Onye nke na-eme ihe ziri ezi n'ime ha joro njo kari ogige ogwu. Ma ugbu a, ubochi Chineke na-eleta gi abiala, ubochi ahụ ndi nche gi na-aku ekwe ido aka na nti. Ugbu a bu oge ihe igba ghari nye ha. **5** Ekwenyerela onye agbataobi gi, atukwasila onye bu ezi enyi gi obi. Kpachara anya gi, n'ihe gbasara okwu onu gi, obula di n'ebe nwunye gi no. **6** N'ih na nwa na-eleli nna ya anya. Nwa nwanyi na-ebili megide nne ya. Nwunye nwa megidekwa nne di ya, ndi iro mmadu bu ndi ezinaulo ya. **7** Ma mu onwe m, ana m ele Onyenwe anyi anya n'ih inyeaka ya. Eji m olileanya na-echere Chineke Onye nzoputa m. Chineke m ga-anu olu m. **8** Achikwala m ochi gi onye iro m. Mgbe m dara, aga m ebilitekwa. Mgbe m no n'ime ochichiri, Onyenwe anyi n'onwe ya ga-abu ihe m. **9** N'ih na m emehiela megide ya, aga m anabatara onwe m ahuhu nke onuma Onyenwe anyi, tutu ruo mgbe o ga-ekpe ikpe m, mee ka m guzosie ike. O ga-akpoputa m nihè; aga m elekwasikwa ezi omume ya anya. **10** Mgbe ahụ, ndi iro m ga-ahụ, ihere ga-ekpuchi onye ahụ siri m, "Olee ebe Onyenwe anyi Chineke gi ahụ no." Aga m eji anya m hu mgbe o ga-ada, o buladi dika e si na-azo ya ukwu, dika apiti di nokporozo. **11** Ubochi a ga-ewughari mgbidi gi

niile na-abia; ubochi a ga-eme ka oke ala gi saa mbara. **12** N'ubochi ahụ, ha ga-abiakwute gi, site na Asiria ruo na obodo niile nke Ijipt, sitekwa n'Ijipt ruo Yufretis, site n'osimiri ruo osimiri, sitekwa n'ugwu ruo n'ugwu. **13** Ma uwa ga-agho ebe togboro n'efu n'ihini ndi bi n'ime ya, iji kwuo ha ugwo ihe ozo niile ha mere. **14** Were mkpanaka gi zuo ndi gi, bu igwe ewu na aturu nke ihe nketa gi, ndi bi naani ha n'oke oha, n'ebe ita nri nke ahia ndu juputara. Kwere ka ha taa ahia ndu nke Bashan, na nke Gilead, dika na mgbe ochie. **15** "Dika n'ubochi ahụ unu sitere n'Ijipt puta, aga m egosi ha oru itunanya m niile." **16** Mba di iche iche ga-ahu ya, ihere ga-emekwa ha, n'ime idi ike ha niile. Ha ga-ekpuchi aka n'onu ha, nti ga-echikwa ha. **17** Ha ga-aracha aja dika agwo, na dika anu di iche iche, nke na-akpu akpu n'ala. Ha ga-eji ima jijiji si n'ebe ha e wusiri ike puta. N'ihini egwu ha, ha ga-abiakwute Onyenwe anyi bu Chineke anyi. Ha ga-atukwa egwu gi. **18** Onye bu chi ahụ dika gi, nke na-agbaghara ma na-ehichapu mmehie na njehie nke ndi foduru afodu n'etiti ihe nketa gi? I naghị anogide na-ewe iwe ruo mgbe ebighi ebi, kama i bu onye o na-atọ uto inwe obi ebere. **19** O ga-emekwara anyi ebere ozo. O ga-azodakwa mmehie anyi n'okpuru ukwu ya, I ga-atubakwa mmehie anyi niile n'ebe dikarisiri omimi nke oke osimiri. **20** I ga-egosi Jekob ntukwasị obi, gosikwa Ebrahim ihunanya gi, dika i nuroo nna nna anyi ha n'iyi, site na mgbe ochie.

Nehum

1 Amụma banyere obodo Ninive. Akwukwọ ọhụ Nehum, onye obodo Elkosh. **2** Onyenwe anyị bụ onye ekworo, bụrụkwa Chineke na-abọ ọbọ. Onyenwe anyị na-aga ibọ ọbọ, ọnụma jukwara ya obi. Onyenwe anyị na-abọ ọbọ n'ahụ ndị iro ya, oke ọnụma ya na-adigidekwa megide ndị iro ya. **3** Onyenwe anyị adighị ewe iwe ọsịsọ; ma ọ bụ onye ike ya dị ukwuu, Onyenwe anyị agaghị ahapụ onye ikpe mara ka ọ laa na-enweghị ntaramahụhụ. Ụzọ ya dị n'oke ikuku, na n'oke ifufe, igwe ojii bụ uzuzu nke ụkwụ ya. **4** Ọ na-abasiri oke osimiri mba ike, mee ka ọ taa, o mekwaala ka osimiri niile takọrọ. Bashan na Kamel na-akpọnwụ, otu a kwa, n'osisi ndụ jupụtara Lebanọn na-achanwụsi. **5** N'ihu ya, ugwu niile na-eme mkpọtụ, ugwu nta niile na-agbazekwa, elu ụwa niile na-amakwa jijiji n'ihu ya, ọ bụladị ụwa dum, na ndị niile bi n'ime ya. **6** Onye ga-eguzogide oke iwe ya? Ọ bụkwa onye ga-eguzosi ike n'iwe ya dị ọkụ? A wụpụla ọnụma ya dika ọkụ, e tipiasiala nkume niile ndị ahụ n'ihu ya. **7** Onyenwe anyị dị mma. Ọ bụ ebe mgbaba n'ụbọchị nsogbu. Ọ na-elekọta ndị niile na-atụkwasi ya obi, **8** ma ọ ga-eji idee mmiri dị ukwuu gbuo ndị iro ya niile, ọ ga-achụba ndị iro ya n'ọchịchiri. **9** Kedụ izu ojọọ unu na-agba megide Onyenwe anyị ọ ga-eweta ihe niile n'isi njedebe; nsogbu agaghị abiakwa nke ugboro abụọ. **10** Ha ga-abụ ndị a tūhikọtara n'etiti ogwu, ndị mmanya ha nūbigara oke na-egbu, ha ga-ala n'iyi dika ahịhịa kpọrọ nkụ. **11** Ọ bụ n'ime gị, Ninive, ka otu onye si pụta, bụ onye ahụ gbara izu ojọọ megide Onyenwe anyị, na-echeputakwa

ajọ atumatu. **12** Ihe a ka Onyenwe anyị kwuru, “Ọ bụ ezie na ha siri ike, ma bakwaa ụba n’ọnuogugu, ha ga-abu ndị a ga-egbutu na ndị ga-agabiga. Ọ bụ ezie na m ataala gi bụ Juda ahụhụ, ma agaghị m atakwa gi ahụhụ ọzọ. **13** Ugbu a, aga m agbajipụ agbụ yoku ọ nyanyere unu n’olu, tibikwaa ụdọ igwe e jiri kegide unu.” **14** Onyenwe anyị enyela iwu ya banyere gi, Ninive: “Ị gaghị enwekwa ụmụ ụmụ ndị ga-aza aha gi. Aga m ala arụsị unu niile a piri api na ndị a kpuru akpu n’iyi, bụ arụsị ndị ahụ di n’ulonsọ nke chi unu niile. Aga m akwadokwa ili gi, n’ihi na ị burula onye jogburu onwe ya na njọ.” **15** Lee, n’elu ugwu niile ka ukwu onye ahụ na-eweta ozioma di, bụ onye ahụ na-ekwusa na udo ga-adi! Mee mmemme gi niile gi Juda, mezukwaa nkwa niile i kwere. N’ihi na ndị ajọ omume agakwaghị ebuso gi agha, n’ihi na a ga-ala ha n’iyi kpamkpam.

2 Onye na-ebuso gi agha na-abiakwasị gi. Chee ebe gi niile e wusiri ike nche. Chee ụzọ niile nche, mee ka ukwu gi sie ike n’ala. Chikotakwa ike gi niile. **2** Onyenwe anyị ga-eme ka ima mma Jekob laghachi, dika ima mma nke Izrel ọ bụ ezie na ndị mbibi ebibiela ha, lakwaa alaka osisi vainị ha niile n’iyi. **3** Ọta ndị agha ya na-acha ọbara ọbara, ndị bụ dike n’agha yikwa uwe na-acha uhie uhie. Igwe e ji wuo ụgbọ agha na-egbu amuma n’ubochi ahụ ha na-ejikere agha, otu a kwa, ha na-efegharikwa ụbe ha eji osisi fịa mee. **4** Ụgbọ agha na-eme mkpọtụ di ukwu n’ezi, ha na-agbagharị ihu na azu n’ama niile. Ha na-enwu dika ire oku, na-agbagharikwa dika amuma. **5** Ọ na-akpokota ndị agha ya a zuziri azuzi, ma ha na-asọ ngongo

n'ije ha. Ha ji ọsọ gbaga ruo n'elu mgbidi ha, dozie ọta nche ha niile n'usoro. **6** Ma e megheela ọnụ ụzọ ama nke osimiri, ụlọeze na-amakwa jijiji. **7** E nyela ya ka ọ bụrụ iwu na obodo a aghaghị ịbụ obodo a ọtara n'agha. Ndị ohu ha ndị inyom so ha n'azụ na-akwa akwa dika nduru, na-etikwa aka n'obi. **8** Ninive dika ọdọ mmiri nke mmiri ya na-ehifusi. “Kwụsi! Kwụsi!” ka ha na-ebe, ma ọ dighị onye ga-ele anya n'azụ. **9** Kwakọronụ ọlaọcha, kwakọronụ ọlaedo dika ihe a kwatara n'agha. Akunuba dī n'ụlọakụ ya na ihe ndị ọzọ bara uru n'obodo ahụ, enweghị ọgwụgwụ. **10** E bibiela ya. A gbahapụla ya, hapụ ya ka ọ togboro n'efu. Obi ndị nọ n'ime ya na-alọ mmiri, ikpere ha niile na-ama jijiji, anụ ahụ ha niile na-amakwa jijiji, ihu niile achaghariakwala. **11** Ebeekwa ka ọgba ọdum ahụ dī ugbo a, bụ ebe ahụ ha na-anọ enye ụmụ ha nri, ebe oke ọdum na nne ọdum na-ejeghari, na ebe ụmụ ọdum na-anọ na-atughị egwu ihe ọbụla? **12** Ọdum ahụ na-adogbu anụ na-ezuru ụmụ ya, nke na-anyagburu nne ọdum anụ, na-ekpoju anụ ọ dogbutara n'ụlọ ya niile. Ebe obibi ya juputara n'anụ ọ dogburu. **13** “Edoola m onwe m imegide gi,” otu a ka Onyenwe anyị, Onye puru ime ihe niile kwubiri, “Aga m esure ụgbọala gi niile n'anwuru ọkụ, mma agha ga-ala ụmụ ọdum gi niile n'iyi. Agaghị m ahapukwara gi anụ ọbụla ị ga-adogbu n'ụwa. A gaghị anukwa olu ndi ozi gi ọzọ.”

3 Ahuhụ diri obodo ọbara, nke juputara n'ugha, na ihe e zutere n'ohi. Ọ dighi mgbe ị na-adighi adogbu. **2** Uda utari, ụda ukwu ugbo inyinya, ikiri ukwu inyinya na-agba ọsọ, na mkpotu nke ugbo inyinya agha! **3** Ndị agha

inyinya, na-agbaghari na-efeghari mma agha na-egbu amuma, na ube ha na-egbuke egbuke. Ndi e gburu egbu di otutu, ntukota ozu togboro ebe niile, ozu a na-enweghi ike iguta onu, ndi mmadu na-aso ngongo mgbe ha na-azokwasị ozu ukwu na-agafe. 4 Ihe ndi a mere n'ih i enweghi afọ ojuju nke aguu nke onye na-akwa iko, onye ji mma ile anya, nwanyi nwe mgbaasi di iche iche, onye ji mba di iche iche n'agbu site n'igba akwuna ya, na otutu mmadu di iche iche site na mgbaasi ya. 5 "Edoola m onwe m imegide gi," otu a ka Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile kwubiri. "Aga m ekpughepu uwe gi, jiri ya kpuchie gi ihu, si otu a gosi mba niile nke uwa oto gi. Ihere ga-emekwa gi n'ihu alaeze niile. 6 Aga m awukwasị gi ihe aru di iche iche, meso gi mmeso onye e ledara anya, mekwaa ka i buru ihe ilere anya nye mmadu niile. 7 Ndi niile huru gi ga-agbara gi oso na-asi, 'Ninive aghola ihe lara n'iyi, onye ga-eru uju n'ih i ya?' Ebee ka m ga-achota onye ga-akasi gi obi?" 8 I di mma karija Tibs, bu obodo di nonu mmiri Najl, nke mmiri gbara gburugburu? Osimiri ahụ bu ihe o ji echebe onwe ya, mmiri ahụ bukwa mgbidi gbara ya gburugburu. 9 Kush na Ijpt bu agbamume ya nke na-enweghi ogwugwu, Put na Libja sokwa buru ndi enyemaka ya. 10 Ma otu o di, ebugara ya n'ala ndi ozọ dika ohu a dotara n'agha. A tupiasiri umu ya a muru ohuru n'elu nkume, nke di n'isi okporozo ya niile. E fekwara nza iji kesaa ndi ya niile a na-asopuru, e kekwar a ndi ukwu ya niile mkporo igwe. 11 Gi onwe gi ga-anubigakwa mmanya oke, i ga-abu onye zoro onwe ya ezo, ma chokwa ebe mgbaba n'ih i igbanari

ndị iro gi. **12** Ebe gi niile e wusiri ike dika osisi fiig nke mkpuru mbu ya chara n'elu ya. Ma mgbe a kwaghari gi ya mkpuru ndi ahụ na-adaba n'onu onye na-eri ya. **13** Lee ndi agha gi, ha niile bu umu nwanyi n'etiti gi. E megheela onu uzọ ama nke ala gi niile nye ndi iro gi. Oku erepiakwala na mkporo e ji akpochi onu uzọ unu niile. **14** Seta mmiri maka oge nnochibido, mee ka ebe gi niile nke ewusiri ike siekwa ike kari. Gwuputa uru, zota aja, jiri uru ndi ahụ kputakwa aja, ruzikwaa ulo ahụ. **15** N'ebe ahụ ka oku ga-erechapu gi, mma agha ga-egbutu gi. O ga-eripia gi dika igurube si erichapu ihe niile di ya n'ihu. O buladi ma i mee onwe gi ka i hie nne dika ukpana, maobu mubaa dika igurube. **16** I meela ka ndi ahia gi mubaa n'onuogugu, baa uba kari kpakpando di n'elugwe, dika igurube ha na-eripia ala ahụ, gbasaa nku ha efelaga **17** Ndi nche gi bara uba igurube, ndi ode akwukwo gi dikwa ukwu n'onuogugu dika igwe igurube na-ebekwasị n'elu mgbidi n'ubochi oyi. Ma mgbe anyanwu wara, ha na-efelaga; o dikwaghi onye maara ebe ha feere gaa. **18** Eze ndi Asiria, ndi ozuzu aturu gi na-ero ura, ndi unu a-asopuru adaala n'ura onwu. Ndi gi niile agbasajala n'elu ugwu niile, o dikwaghi onye ha nwere nke ga-achikota ha. **19** O dighi ihe nwere ike ime ka i si n'onodu i no ugbu a biliekwa. N'ih na onya di gi n'ahu ga-egbu gi. Ndi niile nuru ihe dakwasiri gi ga-eji onu kuo aka ha, n'ih na onye ka mmadu ahụ bu nke na-anurughi ufu nke enweghi obi ebere gi?

Habakuk

1 Nke a bu ozi Habakuk onye amuma natara. **2** Onyenwe anyi, ruo ole mgbe ka m ga-anogide na-eti mkpu ma i dighi ege nti? Ruo ole mgbe ka m ga na-etiku gi na-asi, "Ihe ike, ihe ike!" ma i dighi azoputa? **3** N'ihu gini ka i ji eme m ka m na-ahu ihe ojoo? Gini mere i ji anagide mmegbu? Mbibi na ihe ike di n'ihu m, na ilu ogo, na esemokwu juputakwara ebe niile. **4** N'ihu ya, iwu na-ada mba, ikpe ziri ezi adighi agakwa n'ihu. Ndi ajo mmadu na-agba ndi ezi omume gburugburu, nke mere ka ikpe ziri ezi ghoo ihe gbagoro agbago. **5** "Legide mba niile anya, ka i hu. Lee, ka o ju gi anya nke ukwu. N'ihu na agaje m ime ihe n'ubochi ndu unu, nke unu na-agaghi ekwenye, o buladi ma akoro unu ya. **6** N'ihu na lee, agaje m ime ka ndi Kaldia bilie, bu mba ahụ na-adighi eme ebere, na ndi na-eme ngwangwa. Ha bu ndi na-ebu agha na-ejeghari na mba niile, ndi na-esite n'aka ike na-enweta ebe obibi nke na-abughi nke ha. **7** Ha bu mba a na-atu ujo, na ndi dikwa egwu. Ha bu iwu nye onwe ha, ihe ha tuputara ka ha na-eme. O bu onwe ha ka ha na-ebuli elu. **8** Inyinya ha nwere ukwu nko karja agu. Ha na-akpa ike karja nkita ohia nke na-ejeghari n'anyasi. Ndi inyinya agha ha na-awu oso, ndi ha na-agba inyinya na-esitekwa ebe di anya na-abia. Dika ugo nke na-efedata i buru nri o ga-eri. **9** Ha niile na-abia ime ihe ike. Ha ji oso na-abia dika oke ifufe nke ozara. Ha na-abia ichikota ndi a dotara n'agha dika ha bu uzuzu. **10** Ha na-akwa ndi eze emo, jirikwa ndiisi ochichi na-eme ihe ochi. Ha na-achị ebe niile e wusiri ike ochi, na-ekpokotakwa aja n'azu mgbidi niile iluta ha n'agha.

11 Mgbe ahụ, ha na-esi n'ebe ahụ gabiga dika ifufe, na-agabigakwa ndị mehierenụ, burukwa ndị ikpe mara, ndị ike ha bụ chi ha.” 12 Onyenwe anyị, Ọ bụ na ị dighị site mgbe niile ebighị ebi? Chineke m, na Onye Nsọ m, Ị gaghi anwụ. Gị, Onyenwe anyị, hoputara ha maka ikpe ikpe. Gị, oke nkume m, emeela ka ha buru ndị ga-enweta ahụhụ. 13 Ma anya gị dị ọcha nke ukwuu, na ọ dighị elekwasị ajọ ihe anya; ị naghị anabatakwa mmegbu. Ma gini mere i ji gba ndị aghughọ nkiti? Gini mere i ji gba nkiti mgbe ndị ajọ omume na-eloda ndị bụ ndị ezi omume karia ha? 14 I meela ndị mmadu ka ha diri ka azu nke osimiri, e, dika anụ na-akpu akpu nke oke osimiri, nke na-enweghi onye na-achi ha. 15 Onye iro nke ajọ omume juru obi, na-eji nko ya na-egbu ha. Ọ na-ejikwa nko ugbu ya na-ejide ha. Ọ na-achikota ha n'ugbu ya, si otu a na-anuri onu, ma na-etegharikwa egwu onu. 16 N'ih i nke a, ọ na-achụ aja na-esurekwa ihe nsure oku na-esi isi utọ nye ugbu ya, n'ih na ọ bụ ugbu ya na-eme ka ọ na-ebi ezi ndu, na-erikwa nri kachasi mma 17 Ọ ga-aga n'ihu mgbe niile na-awupu ihe o ji ugbu ya gbute na-ala mba niile n'iyi, dika o si masi ya, na-egosighi obi ebere obula?

2 Aga m arigoro n'elu ebe nche m, guzo onwe m n'ebe nchekwa ahụ. Aga m echerekwa ihu ihe ọ ga-agwa m, na ihe m ga-asa, banyere mkpesa ndi a. 2 Mgbe ahụ Onyenwe anyi zara m si, “Dee ohu ahụ n'elu mbadamba nkume e ji ede ihe. Deputa ya nke oma, ka onye na-agba osọ nwee ike igu ya. 3 N'ih na e nwere ohu nke ga-adị ruo oge a kara aka, ọ na-ekwu banyere oge ogwugwu, Ọ gaghi abukwa ugha. Ọ buru na ọ dika mmezu ya adighi abiaru

ọsịsọ, chere mmezu ya, n'ih na ọ ga-emesia mezu, ọ
 gaghị anọ tee aka. **4** “Lee, onye iro na-afuli onwe ya elu;
 ọchichọ ya ezikwaghị ezi ma onye ezi omume ga-esite
 n'okwukwe ya di ndu. **5** N'ezie, mmanya na-eduhie ya
 uzọ, onye juputara na nganga, na-adighi enwe ezumike.
 Ebe ọ bu na o nwere anya ukwu dika ala mmuo, ọ gaghị
 enwekwa afọ ojuju dika onwu. N'ih na ọ na-achikota
 mba niile nye onwe ya, ọ na-adotakwa otutu ndi mmadu
 n'agha. (Sheol h7585) **6** “Ndi a niile ha agaghị eji ikwa emo
 na nkocha si ya, “Ahuhu diri onye ahụ na-atukota ihe
 e zutere n'ohi, ruo ole mgbe ka i ga-anọ na-eme onwe
 gi ogaranya site n'inara ndi mmadu ugwo n'ike?” **7** Ọ
 bu na ndi i ji ugwo agaghị abiakwasị gi na mberede?
 Ọ bu na ha agaghị eteta n'ura, mee gi ka i maa jijiji?
 Mgbe ahụ ka ha ga-eji gi mee ihe ha chorọ. **8** N'ih na i
 kwakotala akụ nke otutu mba di iche iche, ndi ahụ foduru
 ga-abiakwa kwakorọ ihe niile i nwere. N'ih na i wusiala
 obara ndi mmadu, i bibiela otutu ala na obodo na ndi
 niile bi n'ime ha. **9** “Ahuhu na-adiri onye ahụ na-ewu ulo
 ya site n'uru ojoo, nke na-ewukwasị akwu ya n'ebe di
 elu, n'ih igbanari mbibi nke ga-abia. **10** I sitela n'izuzu
 ojoo gi mee ka mbibi biakwasị otutu mmadu, si otu a
 tufuo ndu gi, ma wetakwara ezinaulo gi ihere. **11** Ọ buladi
 nkume ahụ e ji wuo mgbidi ga-eti mkpu megide gi. Osi
 e ji doo elu ulo ga-etikwa mkpu akwa za nkume ndi ahụ.
12 “Ahuhu diri onye ahụ na-eji obara ewu obodo, nke na-
 ejikwa ajo omume eme ka obodo ahụ guzosie ike. **13** Ọ bu
 na ọ bughị uche Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile,
 na ndogbu n'oru niile nke mmadu bu na nkiti, ihe e ji

afunwu oku, na oke oru niile nke mba di iche iche bu ihe lara n'iyi? **14** N'ih na uwa niile ga-ajuputa na ihe omuma nke ebube Onyenwe anyi, dika mmiri si ekpuchi oke osimiri. **15** "Ahuhu diri onye ahu na-enye onye agbataobi ya mmanya, nke na-anogide na-agbanyere ya mmanya tutu ruo mgbe mmanya bidoro igbu ya, ka o si otu a hu oto ya anya. **16** Ihere ga-anochi otuto na nsopuru i nwere. Nu ka i buru onye mmanya na-egbu. N'ih na iko di n'aka nri Onyenwe anyi na-abiakwute gi. Ihere ga-anochikwa anya otuto gi. **17** Ihe ike ahu i mere Lebanon ga-abiakwasikwa gi. Mbibi i bibiri anumanu di iche iche ga-emekwa ka egwu ju gi obi. N'ih na i wusiala obara otutu mmadu, bibie ala na obodo di iche iche, bibiekwa ndi niile bi n'ime ha. **18** "Gini bu uru arusi bara ebe o bu aka mmadu kpuru ya? Kedu uru igwe a kpuru akpu bara, bu nke na-ekwu okwu ugha? N'ih na onye na-atukwasu ha obi na-atukwasu obi ya n'ih ahu aka ya रुपतरा, n'ih na o bu arusi na-enweghi ike ikwu okwu ka o mere. **19** Ahuhu diri onye ahu na-agwa osisi okwu si, 'Diri ndu.' Ma o bu nkume nke na-apughu ikwu okwu, 'Teta n'ura.' O nwere ike izi mmadu ihe? Lee, o bu ihe eji olaocha na olaedo machie, ma o dighi nkuume obula di n'ime ya." **20** Ma Onyenwe anyi no n'ime ulonso ukwu ya. Ya mere, ka uwa niile dere duu n'ihu ya.

3 Nke a bu ekpere Habakuk onye amuma kpere. O di n'usoro Shiginot. Nke a bu ihe o kwuru. **2** Onyenwe anyi anula m ihe niile e kwuru banyere ude gi. Idi ukwu nke oru gi niile na-emekwa ka m dere duu n'egwu n'ihu gi, Onyenwe anyi. Mekwaa ya ozu n'oge nke anyi, mekwaa

ka anụ akụkọ ya n'ogbo anyị. N'oke iwe gi chetakwa ebere. **3** Chineke si na Teman bịa, Onye Nsọ ahụ sikwa n'ugwu Paran. (Sela) Ebube ya na-ekpuchi eluigwe, otuto ya juputakwara n'ụwa. **4** Ima mma ya na-achaputa dika ihe anyanwụ ututu, ihe na-enwuputa site n'aka ya, o bukwa n'ebe ahụ ka e zoro ike ya. **5** N'ihu ya ka ajọ oria na-efe efe na-aga, oke mbibi na-esokwa ya n'azụ. **6** O guzoro otọ yogharịa ụwa; o lere anya, mee ka mba niile maa jijiji. Ugwu ukwu ochie ahụ niile dara, ugwu nta ochie ndi ahụ dakwara. N'ihia na ụzọ ya ga-adigide ruo mgbe niile ebighi ebi. **7** Ahuru m ulo ikwu nke Kushan ka ha no onodu ubochi ojo, na ebe obibi ndi Midia ka ha no na oke ahụ ufu. **8** O bu osimiri, ka gi bu Onyenwe anyi were iwe megide? Onuma gi, o di ukwu megide iyi niile? Oke iwe gi o bu megide oke osimiri mgbe i nokwasiri n'elu inyinya gi, nakwa n'elu ugbo inyinya i wetara ndi nke gi mmeri? **9** I kpughepuru uta gi, kpoo oku ka a chitara gi otutu aku. (Sela) I ji osimiri di iche iche kewaa ụwa. **10** Mgbe ugwu niile huru gi ha nyaghariri onwe ha n'ihia ihe mgbu biakwasiri ha. Oke mmiri ozuzo gabigakwara. Ogbu mmiri mere ka olu ya daa uda, buliekwa ebili mmiri elu. **11** Anyanwu na onwa guzokwara duu na mbara eluigwe, mgbe ha huru ihe nke aku gi, mgbe ha huru amuma nke ube gi gburu. **12** I sitere n'onuma gi zogharịa ije n'ụwa, sitekwa n'iwe gi zochaa mba di iche iche dika oka. **13** I putara izoputa ndi gi, izoputa onye ahụ i tere mmanu. I zopara isi onyendu nke ala ajọ omume ahụ, gbawa ya otọ site n'isi ruo n'ukwu. **14** O bu ube ya ka i ji mawaa ya isi, mgbe ndi dike n'agha ya biara dika oke ifufe ichusa

anyị, mgbe ha si n'obi uto ha chee na ha na-aga iripia ndi ogbenye e wedara n'ala, bu ndi na-ezo onwe ha. **15** I chiri la inyinya gi zo o ije n'oke osimiri, kpagharja mmiri ukwu ndi ahụ. **16** Amara m jijiji n'obi m mgbe m nuru ihe ndi a niile, egbugbere onu m abuo kuko tara n'egwu, okpukpu di m n'ahu malitere ire ure, mee ka ukwu m maa jijiji. Ma aga m eji ndidi chere ubochi ozo ahụ nke ga-abiakwasị ndi ahụ na-abia ibuso anyi agha. **17** A sikwari na osisi fiig amaghi ifuru, na o dighi mkpuru di n'osisi vaini, a sikwa na mkpuru osisi oliv e bilata na ala ubi niile emeputaghi ihe oriri, a sikwa na o dighi aturu di n'ogba anu, na o dikwaghi ehi no n'ulo anumanu, **18** mu onwe m ga-anogide na-anuri onu n'ime Onyenwe anyi. Aga m etegharikwa egwu onu n'ime Chineke Onye nzoputa m. **19** Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi bu ike m, o na-eme ukwu m abuo ka ha dika nke ele. O na-emekwa ka m zo o ije n'ebe niile di elu.

Zefanaya

1 Nke a dịrị onyeisi abụ, n'ụbọ akwara m dị iche iche. Okwu Onyenwe anyị nke rutere Zefanaya, nwa Kushi, nwa nwa Gedaliya, bụ nwa Amaraya. Amaraya bụ nwa Hezekaya. Ozi a b́jara n'oge Josaya nwa Amọn, bụ eze Juda. **2** “Aga m azachapụ ihe niile site n'elu ụwa,” Otu a ka Onyenwe anyị kwubiri. **3** “Aga m azachapụ mmadụ na anụmanụ. Aga m azachapụ ụmụ anụ ufe niile nke dị n'eluigwe, zachapụkwa azụ niile nke dị n'osimiri, na arụsị niile dị iche iche nke na-eme ka ndị ajọ mmadụ sọ ngọngọ.” “Mgbe m kpochapụrụ mmadụ niile site n'elu ụwa,” otu a ka Onyenwe anyị kwubiri. **4** “Aga m esetipụ aka m megide Juda, megidekwa ndị niile bi na Jerusalem. Aga m ebipụkwa ndị niile na-efe Baal fọdụrụ n'ebe a, na aha ndị nchụaja arụsị niile, ma ndị nchụaja niile na-ekpere arụsị, **5** bụ ndị ahụ niile na-anọ n'elu ụlọ ha na-akpọ isiala nye ọnwá na kpakpando, ha na ndị ahụ niile na-akporọ Onyenwe anyị isiala, na-eji aha ya n'ahụ iyi, ma na-ejikwa Milkọm na-ahụ iyi, **6** na ndị ahụ niile na-alaghachi azụ site n'iso Onyenwe anyị, na ndị ahụ na-adighị achọ Onyenwe anyị, maọbụ jụta ase site n'aka ya.” **7** Dere duu n'ihu Onye kachasị ihe niile elu, bụ Onyenwe anyị n'ihì na ụbọchị ikpe ya ahụ dị egwu na-abia nso. Onyenwe anyị ejikerela ichụ aja; o doola ndị ọ kpọrọ oriri nso. **8** “N'ụbọchị ichụ aja nke Onyenwe anyị ahụ, aga m ata ndịisi niile na ụmụ eze niile, na ndị niile na-eyi uwe e si na mba ọzọ bubata ahụhụ. **9** N'ụbọchị ahụ, aga m ata ha ahụhụ bụ ndị niile na-adighị azọ ụkwụ n'ọnu ụzọ mbata, ndị ji ihe ike na aghughọ na-emejuputa ụlọ arụsị

ha. **10** “N’ụbọchị ahụ,” otu a ka Onyenwe anyị kwubiri ya, “olu iti mkpu akwa ga-esite n’Onu Uzọ Ama Azụ daa, mkpu nke ikwasi akwa ike ga-ada site n’ebe obibi ọhuru ahụ, na ụzụ oke ntiwa site n’ugwu nta niile. **11** Kwasienu akwa ike unu ndị niile bi n’akụkụ ebe ahia dị; n’ihi na a ga-egbuchapụ ndị ahia unu niile. Ndị niile na-eji ọlaocha azụ ahia ka a ga-ebibi. **12** N’oge ahụ, aga m eji oriọna nyobanyechaa anya n’akụkụ niile nke Jerusalem. Aga m ata ndị ahụ niile na-anọ n’ahụ dị juu ahuhu, bu ndị ahụ dooro dika ike mmanya a nufoduru anufo, ndi na-eche n’obi ha si, ‘O nweghi ihe Onyenwe anyi ga-eme anyi, maobu ihe oma, maobu ihe ojoo.’ **13** Akụ ha ga-abu ihe a kwakoro n’ike, a ga-akwatukwa ulo ha niile. O bu ezie na ha ga-ewu ulo, ma ha agaghi ebi n’ime ha; o bu ezie na ha ga-ako ubi vaini, ma ha agaghi anu mmanya si na ha.” **14** Oke ubochi Onyenwe anyi na-abia nso, o na-abiakwa osiso. Gee nti! Iti mkpu akwa nke ubochi Onyenwe anyi ga-adi ilu nke ukwu. A ga-anukwa uzu ndi bu dike n’agha n’ebe ahụ. **15** Ubochi ahụ ga-abu ubochi onuma, ubochi ahuhu na mkpagbu, ubochi nsogbu na mbibi, ubochi ochichiri na oke obi ojoo, ubochi igwe ojii, na oke ochichiri, **16** ubochi opi ike na iti mkpu agha imegide obodo niile e wusiri ike, na imegide akuku ulo elu niile. **17** “Aga m eme ka oke nhuju anya biakwasị ndi mmadu, mee ka ha jegharịa dika ndi kpuru isi, n’ihi na ha emehiela megide Onyenwe anyi. A ga-awusikwa obara ha dika uzuzu, tufukwaa anu ahụ ha dika nsi anu. **18** Ọlaocha na ọlaedo ha agaghi azoputa ha n’ubochi onuma nke Onyenwe anyi ahụ.” A ga-erechapu uwa niile site n’oku

ekworo ya, n'ihia na o bu na mberede ka o ga-eme ka ndi niile bi n'uwa gwusia.

2 Chikotaaunu onwe unu, e, chikotaaunu onwe unu, unu ndi mba ihe ihere diri. **2** Tupu ukpuru ahụ ewere onodu, a chipu ubochi ahụ dika igbugbo oka nke ikuku na-ebufu, tupu iwe oku Onyenwe anyi abiakwasị gi, tupu ubochi onuma nke Onyenwe anyi abiakwasị gi. **3** Choonu Onyenwe anyi, unu ndi niile di umeala n'obi no n'ala ahụ, unu bu ndi na-eme ihe o nyere n'iwu. Gbasoonu ezi omume, gbasoonu idi umeala n'obi, ma eleghi anya, a ga-echebe unu n'ubochi iwe Onyenwe anyi. **4** N'ihia na o nwekwaghi ndi ga-ebi n'obodo Gaza, obodo Ashkelon gatogboro n'efu. N'etiti ehie ka a ga-ekpochapu ndi niile bi n'Ashdod; a ga-ehopukwa Ekron. **5** Ahuhu diri unu ndi bi n'akuku oke osimiri, unu bu ndi Keret; okwu Onyenwe anyi na-emegide unu, Kenan, ala ndi Filistia. O siri, "Aga m ala gi n'iyi, ruo na o dighi onye ga-afodu ndu n'ime gi." **6** Ala nke di n'akuku oke osimiri ahụ, ga-agho ebe ahijia juputara nye ndi ozuzu aturu na ogba igwe ewu na aturu. **7** Ala nke di n'akuku oke osimiri ga-agho ala nke ndi ahụ foduru na Juda, ebe ha ga-achotara anu ulo ha ahijia. Ha ga-anokwa n'ulo ndi Ashkelon nke togboro n'efu, dinaa ala zuru ike n'oge uhuruchi. Onyenwe anyi Chineke ha ga-elekota ha, mekwaa ka ha nwetaghachi ihe nketa ha niile. **8** "Anula m okwu ojoo niile, nke ndi Moab, na ikwa emo niile nke ndi Amon, nukwa ibasi mba ike ha megide ndi nke m na-anya isi na ha ga-ewere ala ha. **9** N'ihia ya, dika m na-adi ndu," otu a ka Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile, bu Chineke Izrel, kwubiri

ya, “aghaghị m ime ka Moab dirị ka Sodom, mekwaa ka Amon dika Gomora. Ha ga-agho ala ebe ahijia n-adu ogwu ogwu na-eru, ebe olulu nnu juputara, na ebe togboro n’efu ruo mgbe ebighi ebi. Ndi m, ndi foduru ga-akworo akunuba ha, ndi foduru ndu na mba m ga-eketa ala ha.” 10 Ihe ndi a bu ugwo oru ha ga-anata n’ihi inya isi ha, na n’ihi nkocha na ikwa emo ha megide ndi nke Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile. 11 Onye di egwu ka Onyenwe anyi ga-abu n’ebe ha no, mgbe o lara chi niile nke uwa n’iyi. Mba niile di n’ebe di anya ga-akpo isiala nye ya, onye obula n’ala nke aka ya n’uwa niile. 12 “Unu ndi Itiopia, a ghaghị jji mma agha gbuo unu.” 13 O ga-esetipu aka ya megide ndi bi n’akuku ugwu, laa Asiria n’iyi. Ninive ga-agho ebe togboro n’efu, o ga-aghokwa ala kporo nku, dika ozara. 14 Igwe anumanu di iche iche na igwe ehi ga-amakpu n’ebe ahụ, ha na ihe e kere eke di iche iche. Ikwighikwighi nke ozara na okwolo ga-anọ onodu abali n’isi ogidi ya niile ahụ. Uda olu ha ka a ga-anu site na mpio-ikuku, mkpomkpo aja ga-adi na mbata nke onu uzọ niile, ibo onu uzọ niile e ji osisi sida mee ga-egherekwa oghe. 15 Nke a bu obodo ukwu ahụ, nke na-anuri onu oriri, nke na-ebikwa na-enweghi ihe egwu obula; nke na-asị onwe ya, “O bu mu onwe m! O dighi onye ozọ ma ewezuga m.” Ma ugbu a, lee otu o si buru ebe togboro n’efu; lee ka o si buru ebe umu anu ohia bi. Onye obula si n’akuku ya na-agafe aghaghị ima osu, ma fufekwaa isi ya.

3 Ahuhu dirị obodo ahụ ndi mmegbu, na ndi na-enupu isi, na ndi ruru aru juputara n’ime ya. 2 O naghị ege onye

ọbụla ntị, ọ dighị anabata ịdọ aka na ntị. Ọ dighị atụkwasi Onyenwe anyị obi, ọ dīkwaghị abiakwute Chineke ya nso. **3** Ndiisi nọ n’etiti ya dika ọdum na-agbọ uja, ndi ọkaikpe ya dika nkita ọhja na-achụ nta anyasi, nke ihe ọ chutara na nta adighi anọ tutu chi abọọ. **4** Ndi amuma ya bu ndi ndu ruru aru, ha bukwa ndi aghugho. Ndi nchujaja ya na-emeru ebe nsọ na-ejikwa ike emebi iwu. **5** Ma Onyenwe anyi, onye nọ n’etiti ya bu onye ezi omume. Ọ nakwaghị eme ihe ọjọọ. Ututu niile ka ọ na-eme ka ikpe ziri ezi ya puta ihè; ubochi ọbụla ọ naghị ahapu igosi ya, ma ndi ajo omume enweghi ihere. **6** “Egbuchapula m mba niile di iche iche, kwatukwaa ebe ha niile e wusiri ike. Ahapula m okporo zuru ha ka ọ buru ihe a gbahapuru agbahapu, ọ dīkwaghị onye na-esi na ha agabiga. A laala obodo ha niile n’iyi, ọ dīkwaghị onye foduru, ọ buladi otu onye. **7** Asiri m, banyere Jerusalem, ‘N’ezie, i gatụ egwu m, ma nabatakwa ntuziaka.’ Mgbe ahụ, agaghị ebibi ebe mgbaba ya, ma ọ bukwanu ntaramahuhu m niile agaghị abiakwasikwa ya. Ma otu ọ di, ọ nuru ha oku n’obi iga n’ihu mee omume ruru aru n’ihe niile bu nke ha mere. **8** N’ihi nke a, chere nu m,” otu a ka Onyenwe anyi kwubiri, “n’ubochi ahụ m ga-ebili igba akaebe. Mkpebi m bu ichikota mba niile di iche iche, na ikpokota alaeze niile, iwukwasị ha oke iwe m, ọ buladi onuma niile nke iwe m. Oku, nke iwe si n’ekworo m, ka a ga-eji rechapu uwa niile. **9** “Mgbe ahụ, aga m anucha egbugbere onu ndi niile di iche iche mee ka ọ buru ihe di ọcha, ka ha niile nwee ike ikpoku aha Onyenwe anyi, ma jikota aka fekwaa ya ofufe. **10** Site n’ofe osimiri niile nke Kush, bu ndi m a

chusasiri achusasị, ndi na-akpo isiala nye m, ga-ewetara m onyinye di iche iche. **11** N'ubochi ahụ, gi bu Jerusalem, agaghị eme ka ihere mee gi, n'ihie omume njehie niile i jere megide m, n'ihie na aga m esite n'etiti gi wezuga ndi gi niile na-anuri onu na mpako ha. A gaghị ahukwa ndi na-afuli onwe ha elu n'ugwu nsọ m. **12** Ma aga m eme ka ndi di nwayo n'obi, na ndi di umeala n'obi fodu n'etiti ndi Izrel, ha ga-agbabakwa n'aha Onyenwe anyi. **13** Ha agaghị emekwa ihe ojo, ha agaghị ekwu okwu ugha. Ire na-ekwu okwu aghugho agaghị adikwa n'onu ha. Ha ga-akpa nri ma dinakwa ala, o dikwaghị onye ga-eme ka ha tuo egwu." **14** Bu abụ, gi nwaada Zayon; tie mkpu, gi Izrel. Nuri onu, e, jiri obi gi niile nuri onu, gi nwaada Jerusalem. **15** N'ihie na Onyenwe anyi ewezugala ahuhu diri gi, chughachikwa ndi iro gi azu. Onyenwe anyi, onye bu Eze Izrel, no n'etiti gi. I gaghị atukwa egwu ihe ojo ozo. **16** N'ubochi ahụ, ihe a ga-agwa Jerusalem ga-abu, "Atula egwu, gi Zayon, ekwela ka aka gi daa mba. **17** Onyenwe anyi bu Chineke gi no n'etiti gi, o bu Dike n'agha nke na-enye mmeri. O ga-eji onu nwee mmasi na ahụ gi; n'ihie ihunanya ya, o gaghị abakwara gi mba, kama o ga-eji oke iti mkpu abụ nuri onu n'ebe i no." **18** "N'ubochi mmemme a kara aka, aga m ewepuru gi odachi iru uju, nke bu ibu aru na ihe ita uta diri gi. **19** N'oge ahụ, aga m emesi ndi ahụ niile na-emegbu gi ike. Aga m azoputa ndi ukwu ruru, chikotakwa ndi niile e mere ka ha gaa biri n'ala ndi ozo. Aga m agbanwe ihere ha ka o buru ihe otuto n'ihie na-ewu ewu n'uwa ebe ha natara ihere. **20** N'oge ahụ, aga m akpolata unu n'ulo;

mgbe m ga-akpọkọta unu ọnụ. Aga m eme ka unu na-
ewu ewu ka unu nwekwaa otuto n'etiti mmadụ niile bi
n'ụwa, mgbe m ga-eweghachi ihe ọma unu n'ihu anya
unu.” Ka Onyenwe anyị kwuru.

Hegai

1 Ozi Onyenwe anyị, nke rutere Hegai onye amụma, nke o ziri Zerubabel nwa Shealtiel, onye na-achị Juda, na Joshua nwa Jehozadak, onyeisi nchụaja. Ozi a rutere ya n'afọ nke abụọ nke ọchịchị eze Daraios, n'ụbọchị nke mbụ n'ọnwa nke isii. **2** Ihe ndị a ka Onyenwe anyị, Onye pụrụ ime ihe niile na-ekwu, “Ndị a na-asị, ‘N’oge ahụ erubeghị mgbe anyị ga-ewu ụlọnsọ ukwu Onyenwe anyị.’” **3** Mgbe ahụ, okwu Onyenwe anyị bịara site n'ọnu Hegai, onye amụma na-asị, **4** “Nke a ọ bụ oge unu onwe unu ji ebi n'ụlọ unu e ji osisi machie, mgbe ụlọnsọ ukwu a nọgidere na-adakpọsị?” **5** Ugbu a, ihe a ka Onyenwe anyị, Onye pụrụ ime ihe niile na-ekwu, “Lezienụ ụzọ unu anya. **6** Unu na-agha mkpụrụ, ma na-enweta naanị ihe ntakịrị. Unu na-eri nri, ma ihe unu na-eri adighị ezuru unu. Unu na-añụ ihe ọñụñụ ma unu adighị añuju afọ ka o si mmasị unu. Unu na-eyikwasị onwe unu uwe, ma ọ dighị achụ unu oyi. Unu na-anata ụgwọ ọrụ, maọbụ n'akpa puru epu ka unu na-etinye ya.” **7** Ihe a ka Onyenwe anyị, Onye pụrụ ime ihe niile na-ekwu, “Chezienụ echiche banyere ndụ unu. **8** Jeenụ n'elu ugwu, wedata osisi, jiri ya wuo ụlọnsọ ukwu ahụ. Mgbe ahụ, obi ga-atọ m ụtọ na ya, a ga-asọpụkwara m n'ebe ahụ.” Ọ bụ ihe Onyenwe anyị kwuru. **9** “Unu na-ele anya ihe ukwu, ma lee, ọ bụ naanị ihe ntakịrị ka ọ pụtara. Mgbe unu welatara ha n'ụlọ, a fufusiri m ha niile. Nke a ọ bụ n'ihị gịni?” Otu a ka Onyenwe anyị, Onye pụrụ ime ihe niile kwupụtara. “Ọ bụ n'ihị na ụlọnsọ ukwu m, nke nọgidere na-abụ mkpọmkpọ ebe, ma onye ọbụla n'ime unu na-agba mbọ iru naanị ihe gbasara

ụlọ nke aka ya. **10** Ya mere, n’ihi unu ka eluigwe ji jide igirigi ha, ala ejidekwala ihe omume nke ubi. **11** Akpọla m ka okpomọkụ bjakwasị n’ala ubi niile nakwa n’elu ugwu niile, n’elu ọka na mmanya ọhuru, mmanụ oliv na ihe niile nke ala na-emeputa. Ka ọ bjakwasị mmadu na anumanu niile, nakwa ihe niile unu dogburu onwe unu n’oru inweta.” **12** Mgbe ahụ, Zerubabel nwa Shealtiel, na Joshua nwa Jehozadak, onyeisi nchajaja, na ndi niile foduru, nara nti n’olu Onyenwe anyi Chineke ha, na n’ozu Hegai onye amuma, dika Onyenwe anyi Chineke ha zitere ya. Ndi Izrel niile tukwara egwu Onyenwe anyi. **13** Mgbe ahụ Hegai, onyeozu Onyenwe anyi, ziri ndi mmadu ahụ niile ozi Onyenwe anyi, si: “Mụ onwe m nonyeere unu,” otu a ka Onyenwe anyi kwuputara. **14** Ya mere, Onyenwe anyi kwaliri mmuo Zerubabel nwa Shealtiel, onye na-achi Juda, na mmuo Joshua nwa Jehozadak, onyeisi nchajaja na mmuo ndi niile ahụ foduru n’ala ahụ. Ha niile bira bido oru n’ulonso ukwu Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile, bu Chineke ha, **15** n’ubochi nke iri abuo na ano, n’onwa nke isii. O bu n’afọ nke abuo, nke ochichi eze Daraios,

2 n’ubochi nke iri abuo na otu, n’onwa nke asaa, okwu Onyenwe anyi si n’onu onye amuma Hegai bjakwa na-asị: **2** “Gwa Zerubabel nwa Shealtiel, onye na-achi Juda, na Joshua nwa Jehozadak, onyeisi nchajaja, na ndi Izrel ahụ foduru n’ala ahụ si: **3** ‘Onye n’ime unu nwere ike icheta otu ulonso ukwu nke mbu si di ebube? O di ana n’anya unu ugbu a? O bu na o dighi unu ka ihe efu ugbu a. **4** Ma ugbu a nwee obi ike Zerubabel,’ ka Onyenwe anyi

kwuru. 'Nwekwaa obi ike gi Joshua onyeisi nchujaja, nwa Jehozadak. Nwekwaanụ obi ike unu ndi niile bi n'ala a.' Ka Onyenwe anyi kwuru. 'Rujonụ orụ n'ih i na anonyeere m unu,' ka Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile na-ekwu. **5** 'Nke a bu ihe merenu mgbe mu na unu gbara ndu n'oge ahụ unu si n'Ijiput puta. Mmuo m na-anogidekwa n'etiti unu. Unu atula egwu.' **6** "N'ih i na ihe ndi a ka Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile kwuru, 'O foduru otu ugbo, nwa oge nta gasia, aga m ayogharị eluigwe na uwa, na osimiri na ala akoro. **7** Aga m ayogharikwa mba niile; ihe mba niile na-achosi ike ga-abia. Aga m eme ka ulo a juputa n'ebube,' o bu ihe Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile kwuru. **8** 'Olaocha niile na olaedo niile, bu nke m.' O bu ihe Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile kwuputara. **9** 'Ebube nke ulo a ga-adi ukwu karia ebube nke mbu,' o bu ihe Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile kwuru. 'O bukwa n'ebe a ka m ga-enye oganihu na udo,' otu a ka Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile kwubiri ya." **10** N'ubochi nke iri abuo na ano, n'onwa itoolu, nke afu abuo, nke ochichi eze Daraios, okwu Onyenwe anyi biakwutere onye amuma, bu Hegai. **11** "Ihe ndi a ka Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile kwuru, 'Juo ndi nchujaja ihe iwu na-ekwu. **12** O buru na mmadu etinye anu e doru nsu n'akpa uwe ya, o burukwa na uwe ahụ anu nsu ahụ di n'ime ya emetu achicha, maobu ofe, maobu nri ozu di iche, mmetu uwe ahụ meturu ha o ga-eme ka ha diri nsu?" Ndi nchujaja zara si: "Mba!" **13** Mgbe ahụ Hegai kwukwara, "O buru na mmadu emeruo onwe ya site n'imetu onye nwuru anwu aka, mesia metu otu n'ime

ihe ndị a aka, ọ ga-abụ ihe ruru aru?” Ndi nchaja zara si, “E, ọ ga-abụ ihe ruru aru.” **14** Mgbe ahụ Hegai kwuru si, “Otu a ka mba a na ndi bi n’ime ya di n’ihu m. Ihe obula aka ha rupertara na onyinye obula ha nyere bu ihe ruru aru.’ O bu ihe Onyenwe anyi kwuru. **15** “Ma ugbu a, chezienụ echiche banyere ihe ndi ga-emenụ site taa gaa n’ihu. Tuleenụ otu ihe si di tupu adonye otu nkume n’elu ibe ya n’ulonso ukwu nke Onyenwe anyi. **16** Kedụ onodu unu? Mgbe mmadu biara n’ebe o debere otutu iri efere oka abuo, ihe o na-ahu bu naani otutu efere oka iri. O burukwa na o bia n’ebe inara mmanya ka o were iri ite mmanya ise, o bu naani iri ite mmanya abuo ka o ga-enweta. **17** Eji m orja na-eripia ihe ubi, na omuma ebu, na mkpuru mmiri igwe bibie oru aka unu niile; ma unu aloghachikwuteghi m,’ o bu ihe Onyenwe anyi kwuputara. **18** ‘Ma site n’ubochi taa gaa n’ihu, site n’ubochi taa bu iri ubochi anọ nke onwa itoolu, chenu echiche banyere ubochi a bu ubochi a toro ntala ulonso ukwu Onyenwe anyi. Chezienụ echiche banyere ya. **19** O ka nwere mkpuru oghigha unu nwere n’oba unu? Ozokwa, osisi vaini, osisi fiig, osisi pomegranet na osisi oliv amighi mkpuru, ruo ugbu a. “Ma site n’ubochi taa gaa n’ihu aga m agozi unu.” **20** Okwu Onyenwe anyi biakwutere Hegai nke ugboro abuo, n’ubochi nke iri abuo na anọ nke onwa ahụ, si, **21** “Gwa Zerubabel, onye na-achị Juda si ana m aga iyoghari eluigwe na uwa. **22** Aga m akwatu ocheeze alaeze di iche iche, ana m agakwa imebi ike alaeze nke mba di iche iche. Aga m akwatu ugbo inyinya n’ala na ndi na-any a ha; inyinya na ndi na-agba ha ga-adakwa. Onye

ọbụla ga-adakwa site na mma agha nke onye otu ya. **23**

“N’ụbọchị ahụ,’ ka Onyenwe anyị, Onye pụrụ ime ihe niile na-ekwu, ‘Aga m ewere gị bụ onyeozị m Zerubabel nwa Shealtiel,’ ọ bụ ihe Onyenwe anyị kwuru, ‘mee gị ka ị dị ka mgbaaka akara m, n’ihi na ahọrọla m gị,’ Ọ bụ Onyenwe anyị, Onye pụrụ ime ihe niile na-ekwu.”

Zekaraya

1 N'ónwa nke asatọ, n'afọ nke abụọ nke ọchịchị eze Daraiọs, okwu Onyenwe anyị ruru Zekaraya nwa Berekaya, nwa Ido, bụ onye amụma ntị, na-asi, **2** “Onyenwe anyị were oke iwe megide nna unu ha. **3** N'ihia ya, gwa ha, ihe ndị a ka Onyenwe anyị, Onye pụrụ ime ihe niile, na-ekwu. ‘Lọghachikwutenụ m,’ otu a ka Onyenwe anyị, Onye pụrụ ime ihe niile kwupụtara, ‘Mụ onwe m kwa ga-alọghachikwute unu.’ Ọ bụ ihe Onyenwe anyị Onye pụrụ ime ihe niile, na-ekwu. **4** Unu adịla ka ndị nna unu ha, ndị amụma mbụ kpọrọ oku si, Otu a ka Onyenwe anyị, Onye pụrụ ime ihe niile kwupụtara: ‘Sitenụ n'ụzọ ọjọọ unu na ajọ omume unu chigharịa’ ma ha achọghị inụ maọbụ gee m ntị, otu a ka Onyenwe anyị kwupụtara. **5** Olee ebe ka nna nna unu ha nọ ugbu a? Ndị amụma ahụ, ha na-adị ndụ ruo mgbe ebighị ebi? **6** Ọ bụ na okwu m na iwu bụ nke m nyere ụmụ ohu m ndị amụma, ọ bụ na ha emezughị n'ebe ndị nna nna unu ha nọ? “Mgbe ahụ, ha cheghariri ma kwuo, ‘Onyenwe anyị, Onye pụrụ ime ihe niile, emesola anyị mmeso dika ụzọ anyị na omume anyị si dị. O mekwara ya dika o si zube na ọ ga-eme ya.’” **7** N'ụbọchị nke iri abụọ na anọ, nke ọnwá iri na otu, bụ ọnwá Shebat, n'afọ abụọ nke ọchịchị eze Daraiọs, okwu Onyenwe anyị ruru Zekaraya onye amụma, bụ nwa Berekaya, nwa Ido ntị, na-asi: **8** N'abalị ahụ, ahuru m n'ọhụ, otu nwoke na-agba inyinnya na-acha ọbara ọbara. O guzokwa n'etiti osisi mietul, nke dị n'ebe miri emi nke mgbawa dị n'ala. N'azụ ya, ọtụtụ inyinnya na-acha ọbara ọbara, ndị na-acha ka ahijia kpọrọ nkụ, na ndị na-acha

ọcha dịkwa. **9** Ajurụ m, “Nna m ukwu, gini bu ihe ndi a?” Mmuo ozi ahụ nke na-agwa m okwu siri m, “Aga m egosi gi ihe ha bu.” **10** Mgbe ahụ onye ahụ guzo n’etiti osisi mietul ndi ahụ siri, “Ndi a bu ndi Onyenwe anyi zitere ka ha jegharịa n’ụwa niile.” **11** Ha siri mmuo ozi nke Onyenwe anyi nke na-eguzo n’etiti osisi mietul ahụ, “Anyi ejegharịala n’ụwa niile, ma lee anyi choputara na ụwa niile no n’udo, dikwa juu.” **12** Mgbe ahụ, mmuo ozi nke Onyenwe anyi siri, “Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile, o bu ruo ole mgbe ka i ga-anogide hapu imere Jerusalem na obodo niile nke Juda ebere, bu obodo i na-eweso iwe iri afọ asaa ndi a gara aga?” **13** Mgbe ahụ, Onyenwe anyi gwara mmuo ozi ahụ guzo na-agwa m okwu, okwu nkasiobi na okwu oma di iche iche. **14** Mgbe ahụ, mmuo ozi ahụ no na-agwa m okwu gwara m si, “Kwusaa ozi a, otu a ka Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile kwuru si, ‘Ekworo m di ukwu n’ebe Jerusalem na Zayon no, **15** ma iwe m di ukwu megide ndi mba niile ahụ onwe ha juru afọ. N’ihi na mgbe iwe m di nta, ha nyere aka ime ka ahuhu ahụ karịa njo.’ **16** “N’ihi ya, ihe ndi a ka Onyenwe anyi kwuru, ‘Aga m eji obi ebere loghachi na Jerusalem. N’ebe ahụ kwa ka a ga-ewughari ulonso ukwu m. A ga-esetikwa eriri e ji atụ ihe n’elu Jerusalem.’ Otu a ka Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile kwubiri. **17** “Kwusaakwa ozọ, otu a ka Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile kwuru. ‘Oganihu ga-adikwa n’obodo m niile ozọ. Onyenwe anyi ga-akasi Zayon obi ozọ, ma hoputakwa Jerusalem.’” **18** Mgbe ahụ, eweliri m anya m abuo elu hu mpi anọ. **19** Ajurụ m mmuo ozi ahụ

na-agwa m okwu si, “Gini ka ihe ndi a bu?” O si m, “Ndi a bu mpi ndi ahụ chusasiri Juda, na Izrel, na Jerusalem.”
20 Mgbe ahụ, Onyenwe anyi gosiri m ndi okpu uzu anọ. 21
Asiri m, “Gini ka ndi na-abia ime?” O zaghachiri m, “Ndi a bu mpi anọ ndi ahụ chusasiri Juda, ime ka onye obula ghara inwe ike iwelite isi ya. Ma ndi a abiala imenye ha ujo, na ituda mpi mba niile, bu ndi ahụ buliri mpi ha imegide ala Juda, na ichusa ndi ya.”

2 Mgbe m weliri anya m, ahuru m otu nwoke ji eriri ihe otutu n’aka ya. 2 Ajuru m, “Ebee ka i na-aga?” O si m, “Ana m aga itu Jerusalem, ichota idi ogologo ya, na idi obosara ya.” 3 Mgbe mmuo ozi na-ekwuru m okwu na-apu, mmuo ozi ozo biara izute ya, 4 o si ya, “Gbaa oso, gwa nwa okorobia ahụ, si, ‘Obodo na-enweghi mgbidi ka Jerusalem ga-abu, n’ihi otutu igwe mmadu na anumanu ga-ejuputa n’ime ya. 5 Ma mu onwe m ga-aburu ya mgbidi oku nke ga-agba ya gburugburu.’ Otu a ka Onyenwe anyi kwubiri. ‘Aga m agho ebube n’etiti ya.’ 6 “Bia, lee anya! Sitenu n’ala di n’ugwu gbapu,” otu a ka Onyenwe anyi kwuputara, “n’ihi na achusasiri m unu nye ikuku anọ nke eluigwe,” otu a ka Onyenwe anyi kwubiri. 7 “Bianu, unu ndi bi na Zayon. Gbalaganu, unu ndi bi n’ala nke ada Babilon.” 8 N’ihi na otu a ka Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile kwuru, “Mgbe Onye ahụ di ebube zipuru m iga megide mba ndi ahụ niile kwakoro ihe unu. N’ihi na onye obula meturu unu aka bu mkpuru anya m ka o na-emetu aka. 9 Aghaghị m iweli aka m imegide ha, meekwa ka ndi ohu ha kwakoro ihe niile ha nwere. Mgbe ahụ, unu ga-amata na o bu Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe

niile zitere m. **10** “Tie mkpu ọ́nụ, ka obi ọ́kwaa gị ụto, gị Ada Zayon. N’ihi na ana m abịa ibi n’etiti gị,” otu a ka Onyenwe anyị kwubiri. **11** “N’ụbọchị ahụ, ọtụtụ mba dị iche iche ga-adịnyere Onyenwe anyị, burụkwa ndị nke m. Aga m ebi n’etiti gị, ị ga-amatakwa na Onyenwe anyị, Onye pụrụ ime ihe niile zitere m ka m bịakwute gị. **12** Onyenwe anyị ga-eketa Juda dika oke ya n’ime ala ahụ dị nsọ. Ọ ga-ahọrọkwa Jerusalem ọzọ. **13** Derenụ duu n’ihu Onyenwe anyị, unu mmadụ niile, n’ihi na o sitela n’ebe obibi ya dị nsọ kpalie onwe ya.”

3 Mgbe ahụ, o gosiri m Joshua onyeisi nchụaja ka ọ na-eguzo n’ihu mmụọ ozi nke Onyenwe anyị, na ekwensu ka ọ na-eguzo n’aka nri ya ibo ya ebubo. **2** Onyenwe anyị siri ekwensu, “Onyenwe anyị basiere gị mba ike, gị ekwensu. Onyenwe anyị, onye hoputara Jerusalem, basiere gị mba ike. Nwoke a, ọ bughị ọlọkọ ọkụ na-ere ere, nke e si n’ime ọkụ guputa?” **3** Mgbe Joshua guzo n’ihu mmụọ ozi ahụ, uwe ya ruru unyi. **4** Mmụọ ozi ahụ gwara ndị ahụ guzo ya n’ihu, “Yipunụ ya uwe a ruru unyi.” Mgbe ahụ, ọ gwara ya okwu si, “Lee, ewepula m mmehie gị, ma ugbu a, aga m eyikwasị gị uwe mmemme ndị a.” **5** Ekwuru m, “Ka ha were ezi akwa okike dị ọcha kee ya n’isi.” Ya mere ha weere akwa okike dị ọcha kee ya n’isi, yikwasikwa ya uwe ọhụrụ. Mmụọ ozi Onyenwe anyị guzokwa n’ebe ahụ. **6** Mgbe ahụ, mmụọ ozi nke Onyenwe anyị nyere Joshua ndumọdụ si, **7** “Ihe ndị a ka Onyenwe anyị, Onye pụrụ ime ihe niile kwuru, ‘Ọ burụ na i jee ije n’uzọ m niile, ọ burụkwa na i debe ihe niile m nyere gị n’iwu, ị ga-abụ onyeisi ezinaulọ m, ị ga-elekota ulonso m anya,

aga m enyekwa gi ọnọdụ n'etiti ndị a niile guzo n'ebe a. **8** “Gee m ntị, gi Joshua, onyeisi nchụaja na unu ndị nchụaja ndị ọzọ nọ n'ihu gi, ndị bụ ihe ngosi banyere ihe ọma niile nke gaje ibia. Agaje m ikpota nwaodibo m, onye bụ Ngalaba ahụ. **9** Lee, nkume nke m guzobere n'ihu Joshua. Nkume ahụ nwere akụkụ asaa n'ahụ ya, aga m egbunye akara dee ihe n'elu ya. Aga m ewezugakwa mmehie nke ala a n'otu ụbọchị.’ Ọ bụ ihe Onyenwe anyị, Onye pụrụ ime ihe niile kwuru. **10** “N’ụbọchị ahụ, onye ọbụla n’ime unu ga-akpobata mmadụ ibe ya, ka ọ bịa soro ya nọdụ n’okpuru osisi vainị ya, na n’okpuru osisi fiig ya.’ Otu a ka Onyenwe anyị, Onye pụrụ ime ihe niile kwubiri ya.”

4 Mgbe ahụ, mmụọ ozi ahụ nke na-agwa m okwu loghachiri kpotee m, dika e si akpote onye nọ n'ura. **2** Ọ siri m, “Gini ka i na-ahụ?” Asiri m, “Ana m ahụ ihe idoba oriṅa e ji ọlaedo mee. O nwere okwa n'isi ya, nweekwa oriṅa asaa, nke na-enwu n'elu ya. Oriṅa asaa ndị a nwekwara okporo asaa e si agbanye mmanụ n'ime ha. **3** Ahụkwara m osisi oliv abụọ nke di n'akụkụ ihe idoba oriṅa ahụ. Otu di n'otu akụkụ ya, nke ọzọ, n'akụkụ nke ọzọ.” **4** A siri m mmụọ ozi ahụ na-ekwuru m okwu, “Nna m ukwu, gini ka nke a putara?” **5** Mmụọ ozi ahụ na-agwa m okwu siri m, “I na-ekwu na i maghi ihe ha bu?” Azara m si, “Ee, nna m ukwu, amaghi m.” **6** Ọ siri m, “Nke a bu okwu nke Onyenwe anyi nye Zerubabel. ‘Ọ bughị site n'ike, maobu site n'ume, kama ọ bu site na Mmụọ m,’ ka Onyenwe anyi, Onye pụrụ ime ihe niile kwuru. **7** “Gini ka i bu, gi ugwu di ukwuu? I ga-agho ala di larịi n'ihu

Zerubabel. Mgbe ahụ, ọ ga-awaputa isi nkume ahụ site n'iti oke mkpu ọhụ, 'Amara! Amara dịrị ya!'" 8 Mgbe ahụ, okwu Onyenwe anyị ruru m ntị sị, 9 "Zerubabel wara ntọala ụlonsọ ukwu a, ọ bụ ya ga-ewuchakwa ya. Mgbe ahụ, ị ga-amata na ọ bụ Onyenwe anyị, Onye pụrụ ime ihe niile zitere m ịbịakwute unu. 10 "Onye na-eleda ụbọchị ihe nta anya ebe ọ bụ n'anya asaa nke Onyenwe anyị, Onye pụrụ ime ihe niile na-ejegharị na-elezu ụwadam, ga-anụ ọhụ mgbe ha hụrụ nkume eji atụ mgbidi n'aka Zerubabel?" 11 Mgbe ahụ, a sịrị m ya, "Gịnị bụ osisi oliv abụọ ahụ dī n'aka nri na n'aka ekpe ihe ịdọba oriọna ahụ?" 12 A sịkwara m ya nke ugboro abụọ, "Gịnị bụ alaka osisi oliv abụọ ndị a dī n'akụkụ okporo ọlaedo abụọ ahụ, nke e si na ha na-awaputa mmanụ ọlaedo?" 13 Ọ sịrị m, "Ọ pụtara na ị maghị ihe ha bụ?" Asịrị m, "Mba, nna m ukwu." 14 Mgbe ahụ, ọ sịrị m, "Ndị a bụ mmadụ abụọ a họtara tee mmanụ, ife ya ofufe bụ Onyenwe ụwa niile."

5 Ọzọkwa, eleliri m anya elu, ma hụ akwụkwọ a fụkọrọ afụkọ nke na-efegharị efegharị. 2 Ọ sịrị m, "Gịnị ka ị na-ahụ?" Azara m, "Ahụrụ m akwụkwọ a fụkọrọ afụkọ nke na-efegharị efegharị. Ogologo ya dī mita iri, obosara ya dīkwa mita ise." 3 Ọ gwara m, "Nke a bụ ọbụbụ ọhụ nke na-apụ na-ejezu n'ala ahụ niile. N'ihị na dīka e si detuo ya, n'otu akụkụ ya, a ga-esi n'ala a chụpụ ndị na-ezu ohi. Dīka e si deekwa ya n'akụkụ nke ọzọ ya, onye ọ bụla na-anụ iyi ụgha ka a ga-esitekwa n'ala ahụ chụpụ. 4 Ezipụla m ya, otu a ka Onyenwe anyị, Onye pụrụ ime ihe niile kwubiri, 'Ọ ga-abanye n'ụlọ onye ọ bụla na-ezu ohi, na

n'ụlọ ndị ji aha m na-añụ iyi ụgha. Ọ ga-anọgide n'ụlọ ahụ mebie ya kpamkpam. Ọ ga-emebi osisi na nkume niile e ji wuo ụlọ ahụ.” 5 Mgbe ahụ, mmụọ ozi ahụ na-agwa m okwu bjakwutere m si, “Lelie anya gị elu hụrụ ihe na-aga iputa ihè.” 6 Asiri m, “Gini ka ọ bu?” Ọ siri, “Ọ bu nkata.” O kwukwara, “Nke a bu mmehie nke ndi niile bi n'ala a.” 7 Ngwangwa, e kpughepuru okwuchi nkata ahụ, ma lee, ahuru m otu nwanji nduru odu n'ime ya. 8 Ọ siri, “Nke a bu ajo omume.” O nughachiri ya azu n'ime nkata ahụ werekwa okwuchi nkata ahụ kpuchie ya. 9 Mgbe ahụ, eleliri m anya hu umu nwanji abuo ozo, ndi ikuku na-eke nku ha. Ha nwere nku dika nku ụgbala. Ha buliri nkata ahụ elu n'etiti eluigwe na ala. 10 Ajuru m mmụọ ozi ahụ na-agwa m okwu, “Ebee ka ha bu nkata ahụ na-aga?” 11 Ọ gwara m, “Ha bu ya na-aga Babilon ebe ha ga-ewuru ya ulo. Mgbe ha wuchara ulo ahụ, ha ga-adoba nkata ahụ n'elu ihe ndokwasi.”

6 Elelikwara m anya elu ozo hu ụgbọ inyinya anọ nke si n'etiti ugwu abuo na-aputa. Ugwu ndi a bu ugwu e ji bronze mee. 2 Ụgbọ inyinya nke mbu ka inyinya na-acha obara obara na-adokpu. Nke abuo ka inyinya na-eji nji na-adokpu. 3 Nke ato ka inyinya di ocha na-adokpu, ma nke anọ ka inyinya turu agwa siekwa ike na-adokpu. 4 Ajuru m mmụọ ozi ahụ na-agwa m okwu, “Gini ka ihe ndi a bu, nna m ukwu?” 5 Mmụọ ozi ahụ zara m, si, “Ndi a bu mmụọ anọ nke eluigwe, ka ha na-apu mgbe ha guzochara n'ihu Onyenwe elu ụwa niile. 6 Ụgbọala nke inyinya ndi di oji na-adokpu na-aga n'akuku ugwu. Nke inyinya ndi di ocha na-adokpu na-aga n'odida anyanwu. Nke ahụ ndi

inyinya na-adighi ezi ocha na-adokpu na-aga n'akuku ndida." 7 Mgbe inyinya ndi ahụ di ike putara, choo ka e nye ha ike jeghari n'ụwa niile, o gwara ha si, "Gaanu jeghari n'ụwa niile." N'hi ya, ha puru jeghari n'ụwa niile. 8 Mgbe ahụ, o gwara m, "Ndi ahụ jere n'akuku ugwu emeela ka Mmụo m dajuo n'ala di n'akuku ugwu." 9 Okwu Onyenwe anyi ruru m nti, si, 10 "Gaa nata Heldai, Tobaija na Jedaya, ndi a dotara n'agha si Babilon lota olocha na olaedo. N'otu ubochi ahụ, gakwaa n'ulo Josaya nwa Zefanaya. 11 Jiri olocha na olaedo ahụ kpuo otu okpueze, were ya kpukwasị Joshua nwa Jehozadak bu onyeisi nchujaja n'isi. 12 Gwa ya na ihe ndi a ka Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile kwuru, 'Nke a bu nwoke ahụ aha ya bu Ngalaba. O ga-esi n'ebe nke ya waputa wuo ulonso ukwu nke Onyenwe anyi. 13 O bu ya ga-aru ulonso ukwu nke Onyenwe anyi. A ga-eyikwasikwa ya ima mma dika uwe, o ga-anodu n'ocheeze ya na-achi. O ga-abu onye nchujaja ga-anọ n'ocheeze ya, mee ka idi n'otu diri n'etiti ha abuo.' 14 Okpueze ahụ ka a ga-enye Heldaya, Tobaija, Jedaya na Hen, nwa Zefanaya, ka o buru ihe ncheta n'ulonso ukwu nke Onyenwe anyi. 15 Ndi no n'ebe di anya ga-esi ebe ahụ bia nye aka n'oru iwu ulonso ukwu nke Onyenwe anyi. Unu ga-amatakwa na o bu Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile zitere m ibiakwute unu. Ihe ndi a niile ga-eme ma o buru na unu akpachapu anya rubere Onyenwe anyi Chineke unu isi."

7 N'afọ nke anọ nke ochichi eze Daraios, okwu nke Onyenwe anyi ruru Zekaraya nti n'ubochi nke anọ, n'onwa nke itoolu, nke bu onwa Kislev. 2 N'oge a, ndi bi n'obodo

Betel ezitela Shareza, na Regem Melek, ha na ndị ọzọ ka ha bịa rịọọ Onyenwe anyị arịrịọ, **3** ka ọ jụkwaa ndị nchụaja nọ n'ụlonsọ ukwu nke Onyenwe anyị, Onye pụrụ ime ihe niile, na ndị amụma, si, “Ọ bụ m ruo ụjụ, bukwaa ọnụ n'ọnwa nke ise, dika m si eme kemgbe ọtụtụ afọ ndị a gara aga?” **4** Mgbe ahụ, okwu nke Onyenwe anyị, Onye pụrụ ime ihe niile ruru m ntị, **5** “Gwanụ ndị nchụaja na ndị niile bi n'ala a, 'Mgbe unu na-ebu ọnụ n'ọnwa nke ise ọbụla, na n'ọnwa nke asaa ọbụla, iri afọ asaa ndị a niile gara aga, ọ bụ mụ ka unu na-eburu ọnụ? **6** Mgbe unu na-eri na-anụkwa, ọ bụ na unu anaghị eme ya maka n'ihhi onwe unu? **7** Ihe ndị a ha ọ bughị okwu niile Onyenwe anyị kpọsara site n'ọnụ ndị amụma mbụ, mgbe Jerusalem na obodo niile dị ya gburugburu nọ n'udo nwekwa ọganihu, n'oge ndị mmadụ bi na Negev, ya na ala ndịda ugwu niile?” **8** Mgbe ahụ, okwu nke Onyenwe anyị ruru Zekaraya ntị na-asị, **9** “Ihe ndị a ka Onyenwe anyị, Onye pụrụ ime ihe niile kwuru, 'Kpeenụ ikpe ziri ezi, meerenụ ibe unu ebere, ma gosikwa ibe unu ọmịiko. **10** Unu emegbula ụmụ nwanyị di ha nwurụ maọbụ nwa na-enweghị nne na nna maọbụ ndị ọbịa maọbụ ndị ogbenye. Unu echela echiche ọjọọ n'obi unu megide ibe unu.’ **11** “Ma ha juru ige ntị; ha sitere n'obiike ha gbakuta m azu ha, were mkpịsịaka rụchie ntị ha, ka ha ghara ige m ntị. **12** Ha mere ka obi ha sie ike dika nkume, jụ ige ntị n'iwu, na n'okwu nke Onyenwe anyị, Onye pụrụ ime ihe niile sitere na Mmụọ ya zie ndị amụma mbụ ahụ. N'ihhi ya, Onyenwe anyị, Onye pụrụ ime ihe niile were oke iwe. **13** “Ebe ọ bụ na mgbe m kpọrọ ha, ha egeghị ntị, agaghị

m ege ntị mgbe ha ga-akpọ m,' Ọ bụ ihe Onyenwe anyị, Onye pụrụ ime ihe niile na-ekwu. **14** 'Eji m oke ifufe gbasasịa ha n'etiti mba niile, ndị ha na-amaghị. Emere m ka ala ha togboro n'efu, ka mmadu obula hapu inwe ike ipu maobu ibata n'ime ya. Otu a ka ha si mee ka ala oma ahụ ghoọ ala togboro n'efu.”

8 Okwu Onyenwe anyị, Onye pụrụ ime ihe niile ruru m ntị na-asi, **2** Ihe ndị a ka Onyenwe anyị, Onye pụrụ ime ihe niile kwuru: “Ana m ekwo ekworo di ukwu n'ih i Zayon. N'ezie, ekworo ahụ na-anu m oku di ukwu n'ahu.” **3** Ihe ndị a ka Onyenwe anyị kwuru, “Aga m aloghachi na Zayon, bia biri na Jerusalem. Mgbe ahụ, a ga-akpo Jerusalem, obodo Eziokwu. A ga-akpokwa ugu Onyenwe anyị, Onye pụrụ ime ihe niile Ugu Nso.” **4** Ihe ndị a ka Onyenwe anyị, Onye pụrụ ime ihe niile kwuru, “Agadi ndi ikom na agadi ndi inyom ga-anodukwa ala ozọ na mbara uzọ niile nke Jerusalem, onye obula ga-ejidekwa mkpara n'aka ya n'ih i onuogugu afọ ha gbara. **5** Okporozọ nke obodo ahụ niile ga-ejuputakwa n'umuntakiri ndi nwoke na ndi nwanyi na-egwughari egwu na ama ebe ahụ.” **6** Ihe ndị a ka Onyenwe anyị, Onye pụrụ ime ihe niile kwuru, “O nwere ike buru na ihe ndi a ga-adi ka ihe dikariri ike imezu n'anya ndi ahụ ga-afodu n'oge ahụ, ma o ga-abu ihe dikariri ike ime n'anya m?” Otu a ka Onyenwe anyị, Onye pụrụ ime ihe niile kwubiri. **7** Ihe ndi a ka Onyenwe anyị, Onye pụrụ ime ihe niile kwuru, “Aga m azoputa ndi m site na mba niile di n'owuwa anyanwu na n'odida anyanwu. **8** Aga m akpoghachitekwa ha, mee ka ha biri na Jerusalem. Ha ga-abukwa ndi m, mu onwe

m ga-abụ Chineke ha, onye ezi omume na onye kwesiri ntụkwasị obi.” **9** Ihe ndị a ka Onyenwe anyị, Onye pụrụ ime ihe niile kwuru: “Ka aka unu sie ike, ka enwe ike wuo ụlọnsọ a, unu ndị na-anụ ugbu a otu okwu ahụ, nke ndị amụma kwuru mgbe a tọrọ ntọala iwugharị ụlọnsọ m, bụ ụlọ Onyenwe anyị, Onye pụrụ ime ihe niile. **10** Tupu ụbọchị ahụ, akwụbeghị ma ndị mmadụ ma ụmụ anụmanụ ụgwọ ọrụ ha. Ọ dighịkwa udo diri onye ọbụla na-apụ apụ maọbụ onye na-abata abata n’ihi ndị iro ya, ebe m mere ka onye ọbụla buru onye na-emegide ibe ya. **11** Ma ugbu a, agaghị m emeso ndị fọduru n’ala a, dika m si meso ha n’oge gara aga.” Otu a ka Onyenwe anyị, Onye pụrụ ime ihe niile kwuputara. **12** “N’ihi na mkpuru ga-eto nke ọma, osisi vainị ga-amị mkpuru ya, ala ubi ga-eweputakwa ihe omume, igirigi eluigwe gazokwasikwa ala. Ihe ndị a niile ka m ga-enye ndị fọduru n’ala a ka ọ buuru ha ihe nketa. **13** Dika unu bụ Juda na Izrel si buru ihe a na-abụ ọnu n’etiti mba di iche iche, otu a ka m ga-esi zoputa unu, unu ga-abukwa ngozi. Unu atula ụjọ, kama meenu ka aka unu sie ike n’oru unu.” **14** Ihe ndị a ka Onyenwe anyị, Onye pụrụ ime ihe niile kwuru, “Dika m si kpebie ime ka ihe ojoo biakwasị unu, na dika m na-egosighi ebere n’ahu nna nna unu ha mgbe ha kpasuru m iwe,” ka Onyenwe anyị, Onye pụrụ ime ihe niile na-ekwu, **15** “otu a ka m kpebikwara ozo n’ubochi ndi a imere Jerusalem na Juda ihe ọma. Unu atula ụjọ. **16** Ihe ndi a ka unu ga-eme: Kwuonu eziokwu nye ibe unu, kpeenu ikpe eziokwu n’ulokpe unu, nke a na-eweta udo. **17** Unu echela echiche ojoo megide ibe unu; unu ahula

ịñụ iyi ụgha n’anya. Ihe ndị a niile ka m kpọrọ asị,” otu a ka Onyenwe anyị kwubiri ya. **18** Okwu Onyenwe anyị, Onye pụrụ ime ihe niile ruru m ntị na-asị, **19** Ihe ndị a ka Onyenwe anyị, Onye pụrụ ime ihe niile na-ekwu: “Ibu ọñụ unu na-ebu n’ọnwá nke anọ, ọnwá nke ise, ọnwá nke asaa na n’ọnwá nke iri ga-aghọrọ unu oge ịñụrị ọñụ na oge obi ụtọ. Ha ga-abụrụ Juda mmemme obi ụtọ. N’ihi ya, hụñụ eziokwu na udo n’anya.” **20** Ihe ndị a ka Onyenwe anyị, Onye pụrụ ime ihe niile na-ekwukwa: “Ndị dị iche iche na ndị bi n’ọtụtụ obodo dị iche iche ka ga-abịa. **21** Ndị bi n’otu obodo ga-ejekwa n’obodo ọzọ, sị, ‘Ka anyị jee na-atụfughị oge gaa rịọ Onyenwe anyị arịrịọ, ka anyị chọọ Onyenwe anyị, Onye pụrụ ime ihe niile. Mụ onwe m na-ejekwa.’ **22** Ọtụtụ ndị mmadụ na ọtụtụ mba dị ike ga-abịa Jerusalem ịchọ Onyenwe anyị, Onye pụrụ ime ihe niile, na ịrịọ ya arịrịọ.” **23** Ihe ndị a ka Onyenwe anyị, Onye pụrụ ime ihe niile kwuru, “N’ụbọchị ndị ahụ, mmadụ iri, ndị ga-esi na mba dị iche iche, ndị na-asụkwa asụsụ dị iche iche, ga-ejide otu onye Juda aka n’ọñụ ọñụ uwe ya na-asị, ‘Kwere ka anyị soro gị jee, n’ihi na anyị anụla na Chineke nọnyeere unu.’”

9 Okwu Amụma. Nke a bụ okwu Onyenwe anyị megide ala Hadrak, na obodo Damaskos ka ọ ga-ezukwa ike, n’ihi n’ebe Onyenwe anyị nọ ka anya mmadụ niile na ebo niile nke Izrel dị. **2** Otu ahụkwa ka ọ dị Hamat, nke dị ya nso; tinyekwara Taja na Saidon, ọ bụ ezie na ha bụ ndị maara ihe nke ukwu. **3** Taja ewuolara onwe ya ebe e wusiri ike, tükọba ọlọcha dika aja, na ọlọdo dika uzuzu nke okporoụzọ. **4** Ma Onyenwe anyị ga-anapụ ya ihe niile

o nwere o ga-atunye ike ya n'oke osimiri, o ga-ejikwa oku repia ya. 5 Ashkelon ga-ejuputa n'ujọ mgbe o ga-ahu ihe ndi a ka ha na-eme. Gaza kwa, ga-anagharị onwe ya n'ime oke ihe mgbu. O buladi Ekron ga-ama jijiji n'ujọ mgbe ha huru na olileanya ha agwula. A ga-anapu Gaza eze ya ma gbukwaa ya. O dighi onye obula ga-ebikwa n'Ashkelon. 6 Umụ amutara n'ikwa iko ga-ebichi obodo Ashdod, aga m emekwa ka mpako ndi Filistia ndi a kwusi. 7 Aga m wezuga obara niile site n'onu ha, wezugakwa ihe ruru aru niile site n'etiti eze ya. Ndi niile foduru ga-abu ndi nke Chineke anyi, ha ga-adi ka otu agburu na Juda. Ekron ga-adikwa ka ndi Jebus. 8 Aga m echebe ulo m dika onye nche, ka ndi iro ghara ibata na ya. Ndi mkpagbu agahi emerikwa ndi m ozọ n'agha, n'hi na anọ m na nche ugbu a. 9 Nuria onu nke ukwu, gi Ada Zayon! Tie mkpu onu, gi Ada Jerusalem! N'hi na lee, eze gi nabiakwute gi, onye ezi omume na onye nwere mmeri, onye ewedara n'ala, nke na-anokwasị n'elu inyinya ibu, o buladi n'elu nwa inyinya ibu, nwa inyinya na-ebu ibu. 10 O ga-ewezuga ugbo inyinya niile nke Ifrem, na inyinya agha niile nke Jerusalem; a ga-agbajikwa uta agha. O ga-ewetara mba niile udo, ochichi ya ga-esite n'otu oke osimiri ruo n'osimiri nke ozọ, sitekwa n'Osimiri Yufretis ruo na nsotu niile nke uwa. 11 Ma gi onwe gi kwa, aga m eme ka ndi a turu mkporo n'olulu nke mmiri na-adighi nwere onwe ha, n'hi obara nke ogbugba ndu ahụ mu na unu gbara. 12 Loghachinu n'ebe unu niile e wusiri ike, unu bu ndi mkporo nwere olileanya. O buladi taa, ana m ekwuputa ya na m ga-eme ka unu lota, goziekwa unu

okpukpu abụọ. **13** Aga m agbagọ Juda dika m si ekwe uto m, tinye Ifrem dika akụ. Aga m akwali umu gi ndi ikom, gi Zayon, ka ha megide umu ndi ikom ndi Griis. Aga m eme gi ka i diri ka mma agha di n'aka dike n'agha. **14** Mgbe ahụ, Onyenwe anyi ga-egosi onwe ya n'ebe di elu kariha ha, akụ ya ga-efekwa dika amuma. Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi ga-afu opi ike, o ga-azokwa ije n'oke ifufe nke si na ndida. **15** Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile ga-echebe ha. Ha ga-ebibi, zodakwa nkume itu iche n'ebe niile. Ha ga-anu ihe onunu mekwa mkpotu site na mmanya; ha ga-ajuputa dika efere, dika efere eji efesa ihe n'akuku niile ebe a na-achụ aja na-ajuputa. **16** Mgbe ubochi ahụ b́ara, Onyenwe anyi bu Chineke ha ga-azoputa ndi ya, dika onye ozuzu aturu si azoputa igwe ewu na aturu ya. Ha ga-acha, na-egbuke n'ala ya, dika nkume di oke onuahia e tinyere n'okpueze si na-egbuke. **17** N'ezie, lee ka idi mma nke ala ahụ si di ukwu! Leekwa ka ima mma ya si di ukwu! Mkpuru ubi ga-eme ka umu okorobia tozuo oke oma, mmanya vaini ohuru ga-emekwa ka umu agboghọ doo ahụ.

10 Rionu Onyenwe anyi mmiri ozuzo n'oge mmiri ozuzo nke ikpezu, n'ih na o bu Onyenwe anyi na-ezite oke amuma mmiri. O bu ya na-enye umu mmadu mmiri ozuzo, na-enyekwa mmadu niile ihe okuku nke ubi. **2** Arusi niile na-ekwu okwu aghughu, ndi na-agba aja n'ahu ohu bu ugha, ndi ha na-arọ nrọ, na-akowakwa nrọ ugha, okwu nkasiobi nke ihe na-adighi n'ime ya ka ha na-enye. Ya mere, ndi mmadu na-akpaghari dika aturu a na-akpagbu ha n'ih enweghi onye ozuzu aturu. **3** "Iwe m

na-ere oku megide ndi ozuzu aturu, aga m atakwa ndi ndu niile ahuhu; n'ih na Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile ga-elekota igwe anu ulo ya, ya bu ndi Juda, o ga-eme ka ha diri ka inyinya di ebube n'agha. **4** A ga-esi na Juda nweta nkume bu ide ji ulo, a ga-esi na ha nweta ntu ulo ikwu, a ga-esi na ha nweta uta a kwadoro maka agha, sitekwa na ha nweta ndi ndu di iche iche. **5** Ha niile ga-ejikota onwe ha onu, dika ndi bu dike n'agha, ha ga-azoda ndi iro ha n'apiti nke okporozu niile. N'ih na Onyenwe anyi nonyeere ha, ha ga-alugbukwa ndi iro niile na-agba inyinya. **6** "Aga m eme ka ulo Juda di ike, zoputakwa ulo Josef. Aga m eme ka ha loghachita, n'ih na aga m egosi ha obi ebere. Ha ga-adi ka ndi m na-ajughi mgbe obula, n'ih na mu onwe m bu Onyenwe anyi Chineke ha, aga m azakwa ariri ha. **7** Ndi Ifrem ga-agho ndi di ike n'agha, ha ga-enwe onu dika ndi na-anu mmanyana. Umumu ha ga-ahu ya nurjakwa onu, ha ga-ejikwa obi ha niile nuria onu n'ime Onyenwe anyi. **8** Mgbe ahụ, aga m akpo ha oku, chikotaa ha. N'ezie, aga m agbaputa ha, ha ga-adikwa ukwu dika ha di na mbu. **9** A sikwari na m chusara ha n'etiti ndi di iche iche, ma ha ga-echeta m site n'ala niile ahụ di anya. Ha na umumu ha ga-adikwa ndu; ha ga-alotakwa. **10** Aga m esi n'ala Ijipt kpolata ha, sitekwa n'Asiria chikotaa ha. Aga m akpota ha na Gilead na Lebanon. Ha agaghi enwekwa ebe ga-ezuru ha niile. **11** Ha ga-esi n'osimiri nsogbu gafee. A ga-emekwa ka mmali elu nke osimiri daju. Ebe obibi niile nke osimiri Najil ga-atakorkwa. A ga-egbuda mpako niile nke Asiria, wezugakwa mkpara ochichi nke ndi Ijipt. **12** Aga m eme

ka ha dị ike n'ime Onyenwe anyị, ọ bụkwa n'aha ya ka ha ga na-ejeghari n'udo." Otu a ka Onyenwe anyị kwubiri.

11 Meghee ọnu ụzọ gị niile, gị Lebanon. Ka ọkụ repia osisi sida gị niile. **2** Kwasi akwa ike, gị osisi junipa, n'ihina osisi sida adaala, n'ihina e mebiela osisi ukwu ndi niile ahụ mabigara mma oke. Kwasienu akwa ike, unu osisi ook nke Bashan, n'ihina e gbudachala oke ohia ahụ! **3** Gee nti n'uzu akwa nke ndi ozuzu aturu, e mebiela ebe ita nri mara mma nke anu ulo ha. Gee nti ka unu nuru olu mbigbo nke umu odum, n'ihina e bibiela oke ohia nke Jordan. **4** Ihe ndi a ka Onyenwe anyi Chineke m kwuru, "Zunu igwe ewu na aturu ndi a ga-egbu egbu nri. **5** Ndi na-azuru ha na-egbu ha ma o dighi ahuhu na-abiakwasia ha. Ndi na-erekwa ha na-asi, 'Toonu Onyenwe anyi, n'ihina abu m ogaranya.' Ndi ozuzu ha adighi enwe omiiko n'ahu ha. **6** N'ihina mu onwe m agakwaghi egosi ndi ala a obi ebere." Otu a ka Onyenwe anyi kwubiri. "Aga m ewere onye obula n'ime ha nyefee n'aka onye agbataobi ya, na n'aka eze ha. Ha ga-ebibi ala a kpamkpam, ma mu onwe m agaghi anaputa onye obula site n'aka ha." **7** N'ihina ya, azuru m igwe ewu na aturu ndi ahụ a ga-egbu egbu, nke ka nke, ndi ahụ a na-emegbu emegbu. Eweere m mkpanaka abuo, kpo otu n'ime ha Amara, kpo nke ozo Idi n'otu. Azukwara m igwe aturu ndi ahụ. **8** N'ime otu onwa, ewezugara m ndi ozuzu aturu ato. Igwe ewu na aturu ndi ahụ kpokwaziri m asi, enwezighi m ike nweere ha ndidi. **9** N'ihina ya, ekwuru m si, "Agaghi m abukwa onye ozuzu aturu unu ozo. Nke obula na-anwu, ya nwuo, ozo, nke na-ala n'iyi, ya laa n'iyi. Ka ndi foduru rie anu ahụ ibe

ha.” **10** Mgbe ahụ, eweere m mkpanaka m, nke a kpọrọ Amara gbajie ya abụọ, igosi na emebiela m ọgbụgba ndu nke mụ na ndị mmadu gbara. **11** N’ubochi ahụ ka e mere ka ọgbụgba ndu ahụ gharakwa idi. Mgbe ahụ, ndi ahụ a na-akpagbu n’etiti igwe ewu na aturu ahụ, bu ndi na-ele m anya matara na o bu okwu Onyenwe anyi. **12** Mgbe ahụ, agwara m ha, “O buru na o masiri unu, unu kwuo m ugwo oru m, o burukwa na o masighi unu, deberenu onwe unu ego unu.” N’ihi nke a, ha guputara mkpuru ego olaocha iri ato, jiri ya kwuo m ugwo. **13** Onyenwe anyi gwara m, “Tupuru ya okpu ite,” bu onuahia magburu onwe ya bu nke ha ruru n’isi m. Ya mere, eweere m iri olaocha ato ahụ tupuru ya okpu ite n’ulonso ukwu nke Onyenwe anyi. **14** Mgbe ahụ, agbajiri m mkpanaka m nke abuo a na-akpo Idi n’otu, iziputa na njikota maobu idi n’otu di n’etiti Juda na Izrel adighikwa. **15** Mgbe ahụ, Onyenwe anyi gwara m, “Chirikwa ngwa oru nke onye ozuzu aturu nzuzu ahụ, **16** n’ihi na ana m aga ikpolite otu onye ozuzu aturu nke na-agaghi elekota umu aturu furu efu, maobu choo ndi na-etolite, maobu gwo ndi meruru ahụ, maobu nye ndi ahụ di ike nri. Kama o ga-eri anu aturu ndi ahụ ahụ ha di mma, nyakapukwa ukwu ha niile. **17** “Ahuhu diri onye ozuzu aturu ahụ na-abaghi uru, nke na-adighi elezi igwe ewu na aturu ya anya. Ka mma agha gbupu ya otu aka, ghupukwa ya anya aka nri ya. Ka ogwe aka ya kponwukwa kpamkpam. Otu a, anya aka nri ya ga-akpokwa.”

12 Nke a bu okwu nke Onyenwe anyi banyere Izrel. O bu amuma. Onyenwe anyi, onye gbasapuru eluigwe niile,

onye tọrọ ntọala ụwa, na onye kpurụ mmụọ nke dị n'ime mmadu, ekwuputala, si, **2** “Agaje m ime Jerusalem ka o buru iko mmanya nke ga-anaghari ndi niile gbara ya gburugburu. Ha ga-agba Juda na Jerusalem gburugburu, nobichie uzọ ya niile. **3** N’ubochi ahụ, mgbe mba niile nke ụwa chikọtara onwe ha onu imegide ya, aga m eme Jerusalem ka o ghooro mba ndi ahụ niile nkume di ukwu nke a na-apughị inughari enughari. Ndi niile ga-agbali inughari ya ga-emeru onwe ha ahụ. **4** N’ubochi ahụ, aga m etinye ụjọ n’obi inyinya niile, mee ka ndi na-agba ha gho ndi ara,” otu a ka Onyenwe anyi kwubiri. “Aga m asaghe anya m lekwasị ulọ Juda nke oma, ma aga m eme ka inyinya niile nke mba niile kpuo isi. **5** Mgbe ahụ, ndi ndu Juda ga-ekwu n’obi ha si, ‘Ndi Jerusalem achotala ike n’ihi na Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile, bu Chineke ha.’ **6** “N’ubochi ahụ, aga m eme ka ndi ndu Juda niile diri ka ite oku, nke a donyere n’ebe a chikọtara nku. Ha ga-adikwa ka oku na-enwu enwu, nke di n’etiti ukwu oka. Ha ga-ere oku n’aka nri na n’aka ekpe, rechapu ndi niile bi gburugburu ha. Ma mmadu ga-ekwuputakwa n’ime Jerusalem. **7** “Onyenwe anyi ga-ebu uzọ zoputa ebe obibi niile nke Juda, ime ka ugu na nsopuru nke ulọ Devid, na nke ndi niile bi na Jerusalem ghara idi ukwu kari nke Juda. **8** N’ubochi ahụ, Onyenwe anyi ga-echebe ndi bi na Jerusalem, mee ka o buladi ndi na-asọ ngongo n’etiti ha diri ike dika Devid. Ulọ Devid ga-adikwa ka Chineke, dika Mmuo ozi Onyenwe anyi, onye na-eje n’ihu ha. **9** N’ubochi ahụ, aga m ebido ibibi mba ndi ahụ niile na-ebuso Jerusalem agha. **10** “Mgbe ahụ, aga m awukwasị

n'ụlọ Devid na ndị niile bi na Jerusalem, mmụọ nke amara na nke arịrịọ amara. Ha ga-elegidekwa m anya, bụ onye ahụ ha mapuru ahụ. Ha ga-eru ụjụ n'ihu ya, dika mmadụ si eru ụjụ n'ihu ọnwụ nke nwa a mụrụ naani ya. Ha ga-ebekwa akwa ilu nke ukwu dika mmadụ si ebe akwa maka nwa mbụ ya. **11** N'ụbọchị ahụ, akwa a ga-akwa na Jerusalem ga-adị ukwu, dika akwa nke Hadad Rimon n'obosara ala Megido. **12** Ndị ala ahụ niile ga-eru ụjụ. Ikwu ọbụla ga-eru ụjụ nke ha, ha na ndị nwunye ha. Ikwu Devid na ndị nwunye ha, na ikwu Netan na ndị nwunye ha, **13** na ikwu Livayi, na ndị nwunye ha, na ikwu Shimei na ndị nwunye ha, **14** na ikwu ndị ọzọ niile na ndị nwunye ha.

13 “N'ụbọchị ahụ, a ga-emeghe isi iyi mmiri nye ụlọ Devid na ndị niile bi na Jerusalem. Ọ ga-abụ isi iyi a ga-eji sachapụ mmehie na adighi ọcha ha niile. **2** “N'ụbọchị ahụ, otu a ka Onyenwe anyị, Onye pụrụ ime ihe niile, kwubiri, aga m ebipụ aha arụsi niile dī n'ala ahụ, a gaghị echetakwa ha ọzọ. Aga m esitekwa n'ala a wezuga ma ndị amụma ma mmụọ nke adighi ọcha niile. **3** Ọ burụkwa na onye ọbụla a ga n'ihu na-ebu amụma, nne na nna ndị mụrụ ya ga-asị ya, 'Ị ghaghị ịnwụ n'ihu na i kwuola okwu ụgha n'aha Onyenwe anyị.' Mgbe onye dī otu a bukwara amụma, ọ bụ nne na nna ya ga-eji ùbe magbuo ya. **4** “N'ụbọchị ahụ, ihere ga-emekwa ndị amụma n'ihu ibu amụma banyere ọhụ nke ha hụrụ. Ha agaghị eyikwa uwe aji anụ nke ndị amụma na-eyi n'ihu iduhie ndị mmadụ, **5** Onye ọbụla n'ime ha ga-asikwa, 'Abughị m onye amụma, onye ọrụ ubi ka m bụ, ọ bụ ihe si n'ala ka m ji azụ onwe m

site na mgbe m bu okorobia.' 6 O buru na onye obula ajuo, 'Gini bu onya ndi a niile di gi n'ahu?' Ha ga-azaghachi, 'Onya ndi etiputara m n'ulo ndi enyi m.' 7 "Teta n'ura, gi mma agha, imegide onye ozuzu aturu m, na imegide nwoke ibe m, nke no m nso," otu a ka Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile kwubiri. "Tigbuo onye ozuzu aturu, igwe aturu ga-agbasasikwa. Aga m eweli aka m megide ndi di nta. 8 N'ala ahụ niile," otu a ka Onyenwe anyi kwubiri ya, "Uzo mmadu abuo n'ime uzo ato ka a ga-etida, ma otu uzo n'ime uzo ato ga-afodu n'ime ya. 9 Otu uzo n'ime uzo ato a foduru ka m ga-ewebata n'ime oku. Aga m eji oku nuchaa ha dika e si anucha olaocha, jiri oku nwa ha dika e si anwa olaedo. Ha ga-akpoku aha m, aga m azakwa ha. Aga m asikwa, 'Ndi a bu ndi m,' Ha onwe ha ga-asikwa, 'Onyenwe anyi bu Chineke anyi.'"

14 Lee, ubochi Onyenwe anyi na-abia, mgbe a ga-ekesa ihe nkwata gi niile n'etiti mgbidi gi. 2 Aga m achikota mba niile ka ha bia Jerusalem ibuso ya agha. Ha ga-adota obodo ahụ n'agha, tutukoo ihe di n'ulo niile, dinaa ndi inyom n'ike. A ga-adota okara ndi bi n'obodo ahụ n'agha, duru ha gaa mba ozo. Ma okara nke ozo ka ha ga-ahapu. 3 Mgbe ahụ, Onyenwe anyi ga-apu ibuso ndi mba ozo ahụ agha, dika o si ebu agha n'ubochi agha. 4 N'ubochi ahụ, ukwu ya ga-eguzo n'elu Ugwu Oliv, nke di n'owuwa anyanwu Jerusalem. Mgbe ahụ, Ugwu Oliv ga-ekewa abuo, mee ka ndagwurugwu buru ibu diri site n'owuwa anyanwu ruo n'odida anyanwu. N'ihia ya, uguwu ahụ ga-eke onwe ya abuo. Otu akuku ga-adi n'ugwu, nke ozo ga-adi n'uzo ndida. 5 Unu ga-esi na ndagwurugwu nke

ugwu m ahụ gbalaga, n'ihì na ndagwurugwu ahụ ga-eru Azel. Unu ga-agbapụ dika unu si gbapụ n'oge gara aga, mgbe ala oma jijiji ahụ, n'oge Uzaya bụ eze Juda. Mgbe ahụ, Onyenwe anyị Chineke m ga-abịa, ya na ndị nsọ ya. **6** N'ụbọchị ahụ, ihè anyanwụ agaghị adi, oyi agaghị adi, mkpuru mmiri agaghị adikwa. **7** O ga-abụ ụbọchị puru iche, ụbọchị ehie na abali na-agaghị adikwa. O bụ ụbọchị nke naanị Onyenwe anyị maara. Ma ihè ga-adikwa n'oge anyasi. **8** N'ụbọchị ahụ, mmiri na-enye ndu gagesi na Jerusalem na-asoputa. O ga-ekewa abuo, okara ya ga-asobanye n'osimiri Nnu di n'ihu anyanwụ ebe okara nke ozọ ga-asobanye n'osimiri Mediterenia di n'odida anyanwụ. Ha ga na-asọ n'okochi na n'udu mmiri. **9** Ma Onyenwe anyị ga-abụ eze n'elu uwa niile. N'ụbọchị ahụ, naanị otu Onyenwe anyị ga-adi, naanị aha ya kwa ka a ga na-efe ofufe. **10** Ala niile, site na Geba ruo Rimon, nke di na ndida Jerusalem ga-adi ka ozara. Ma o bụ naanị Jerusalem ga-adi n'ebe lara elu. O ga-adikwa n'onodu ya site n'onu uzọ ama nke Benjamin ruo n'ebe onu uzọ ama nke Mbụ, ruo n'onu uzọ ama nke di n'Akuku, sitekwa n'Ulo elu Hananel ruo n'ebe a na-azochaputa mmanya eze. **11** A ga-ebiju na ya na-enweghi nsogbu. A gaghị emebikwa ya ozọ. Jerusalem ga-ebikwa n'udo na-atughi egwu. **12** Nke a bụ oria ojo nke Onyenwe anyị ga-eji kuda mba niile buru agha megide Jerusalem. Anụ ahụ ha ga-ere ure mgbe ha ka guzo otọ. Anya ha ga-erekwa ure, ire ha ga-erekwa ure n'onu ha. **13** N'ụbọchị ahụ, Onyenwe anyị ga-etinye ndi mmadu oke ujo n'obi. Oke ogbaaghara ga-adi n'etiti ha, ha ga-alusokwa ibe ha ogu. **14** O buladi

Juda ga-ebu agha na Jerusalem. A ga-akwakoro akụ ndi mba ozọ di ha nso, bu otutu olaedo na olaocha, na uwe mara mma. **15** Orija ojojo di otu a ga-adakwasị inyinya niile, na inyinya muul, na inyinya kamel niile, na inyinya ibu niile, na anụ niile di n'ogige ndi agha ha. **16** Mgbe ahụ, ndi foduru na mba niile ndi ahụ busoro Jerusalem agha, ga-abia kwa afọ kpoọ isiala nye eze, Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile ka ha soro mee mmemme ulo Ikwu. **17** O buru na ndi obula si na mba di iche iche esoghi jee Jerusalem ife Eze ahụ, bu Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile, ha agaghi enwetakwa mmiri ozuzo. **18** O buru na ndi Ijpt aju iga soro ndi ozọ ife ofufe ahụ, ha agaghi enweta mmiri ozuzo. Onyenwe anyi ga-eme ka orja ojojo ahụ biakwasị ha, dika o siri biakwasị mba ndi ahụ niile juru iso mee mmemme ulo Ikwu. **19** Nke a ga-abu ahuhu diri ndi Ijpt, na ndi mba di iche iche, ndi na-agaghi eso na mmemme ulo Ikwu ahụ. **20** N'ubochi ahụ, ihe a ga-edede n'ahụ atanu nke inyinya niile na-anya n'olu ha bu nke a: "Ihe di Nso nye Onyenwe anyi." Ite niile e ji esi nri di n'ulo nke Onyenwe anyi ga-adị ka efere nsọ ndi ahụ di n'ihu ebe ichu aja. **21** Ite niile di na Juda, na n'ime Jerusalem ga-adị nsọ nye Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile. Ndi niile biara ichu aja ga-ewere ufodu n'ime ite ndi a sie nri ichu aja ha. N'ubochi ahụ kwa, a gaghi ahụ kwa ndi na-atu mgbereahia n'ulonso ukwu Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile.

Malakaj

1 Okwu amuma: Nke a bu okwu Onyenwe anyi gwara Izrel site n'onu Malakaj onye amuma. **2** "Ahula m unu n'anya," ka Onyenwe anyi na-ekwu. "Ma unu na-asi, 'Olee uzọ i si hu anyi n'anya?' "Isọ, o bughị nwanne Jekob?" ka Onyenwe anyi kwuputara. "Ma otu o di, ahuru m Jekob n'anya, **3** ma Isọ ka m kporo asi, mee ugwu ya niile ka ha ghoo ebe togboro n'efu, werekwa ihe nketa ya nye nkita oha niile nke ozara." **4** Ndi Edom nwere ike si, "O bu ezie na e tikpola anyi, ma anyi ga-ewughari nkponkpo ebe niile." Ma otu a ka Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile, na-ekwu, "Ha nwere ike wugharia ya, ma aga m akwadakwa ha ozo. N'ihi na a ga-akpo ha Obodo ihe ojoo, ndi Onyenwe anyi na-eweso iwe ruo mgbe ebighi ebi. **5** Anya unu ga-ahu nke a ma unu ga-ekwukwa, 'Onyenwe anyi di ukwu, o buladi ruo n'ofe oke ala Izrel!'" **6** "Nwa na-asopuru nna ya, ohu na asopurukwa onyenwe ya. A si na m bu nna, ebee ka egwu m di. A si na m bu onyenwe mmadu, ebee ka nsopuru m di?" Ka Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile na-ekwu. "O bu unu ndi nchaja na-eleda aha m anya. "Ma unu na-aju, 'Olee uzọ anyi si eleda aha gi anya?' **7** "Unu na-eji anu ruru aru na-achuru m aja n'elu ebe ichu aja m. "Ma unu na-aju, 'Olee uzọ anyi si meruo ya?" "O bu mgbe unu na-asi na tebul Onyenwe anyi bu ihe e kwesiri ileda anya. **8** Mgbe unu ji anu ndi kpuru isi achuru m aja, o bughị ihe na-ezighi ezi ka unu na-eme? Mgbe unu na-ejikwa ndi dara ngwuro, na anu na-aria oria, o bughị ihe ojoo ka unu na-eme? Werenu anu ndi a bugara onye na-achi obodo unu dika onyinye.

Ọ ga-atọ ya uto inabata onyinye di otu a? Ọ ga-anabata unu?” Ka Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile na-ekwu. **9** “Ma ugbu a, riionu Chineke ka o gosi anyi amara ya. Ọ buru na unu ji onyinye ndi di otu a n’aka unu, o ga-egosi unu afọ oma ya?” Ka Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile na-ekwu. **10** “Ọ gaara adi m nnoo mma ma a si na otu onye n’ime unu ga-emechi onu uzo ulonso ukwu ahụ, ka unu gharakwa ikwanye oku na-enweghi isi n’elu ebe ichu aja m. Ihe banyere unu adighi ato m uto. Ọ bu ihe Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile kwuru. Agaghi m anabatakwa onyinye obula si unu n’aka. **11** N’ihi na site n’owuwa anyanwu ruo odida ya, aha m ga-adi ukwu n’etiti mba niile. A ga-ewebatara m ihe nsure oku na-esi isi uto na onyinye di ocha n’aha m, n’ebe niile, n’ihi na aha m ga-adi ukwu n’etiti mba niile.” Ọ bu ihe Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile kwuru. **12** “Ma unu na-eme ka o ghara idi nsọ mgbe unu na-asị na, Tebul Onyenwe anyi bu ihe e meruru emeru, ebe ihe oriri ya bukwa ihe nleli. **13** Unu na-ekwukwa, ‘Nke a bu ihe ike ogwugwu,’ si otu a na-eduli imi unu elu n’ebe m no n’onodu oke nleli.” Ọ bu ihe Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile kwuru. “Mgbe unu na-ewebata ihe a natara n’ike, na nke dara ngwuro, na nke na-arja orja, jiri ha churo m aja, o kwesiri ka m nabata ya?” Ka Onyenwe anyi na-ekwu. **14** “Onye a na-abu onu ka onye aghughu ahụ bu nke nwere oke n’igwe ewu na aturu ya, kwee nkwa inye ya, ma mesia were anu nwere ntupo churo Onyenwe anyi aja. N’ihi na mu onwe m bu Eze ukwu ahụ,” ka Onyenwe anyi, Onye

purụ ime ihe niile kwuru, “aha m bụkwa ihe a ga-atụ egwu n’etiti mba dị iche iche.

2 “Ma ugbu a, unu ndị nchụaja, ịdọ aka na ntị a dirị unu. 2 Ọ bụrụ na unu ajụ ige ntị, ọ bụrụkwa na unu ekpebighị n’obi unu inye aha m otuto,” ka Onyenwe anyị, Onye purụ ime ihe niile, na-ekwu, “Aga m ezite ọbụbụ ọnụ n’ahụ unu, aga m abụkwa ngozi unu niile ọnụ. E, abụọlarị unu ọnụ, n’ihi na unu ekpebighị n’obi unu ịsọpurụ m. **3** “N’ihi unu, aga m abara ụmụ ụmụ unu mba. Agaghị m anabata onyinye unu, aga m efesakwa nsị anụ n’ihu unu, bụ nsị nke ihe onyinye unu, aga m ewezugakwa unu site n’ihu m. **4** Otu a ka unu ga-esi mara na ọ bụ mụ zitere unu ịdọ aka na ntị a, ka ọgbugba ndụ mụ na Livayi gbara dīgide,” Ọ bụ Onyenwe anyị, Onye purụ ime ihe niile, na-ekwu. **5** “Ọgbugba ndụ mụ na ya bụ nke ndụ na udo, ọ bụ m nyere ha ya, nke a bụ n’ihi nsọpurụ. O nyere m nsọpurụ n’ezie, tūkwaa aha m egwu. **6** Iwu nke eziokwu dị ya n’ọnụ, ọ dīkwaghị okwu ụgha ọbụla a chọputara n’egbugbere ọnụ ya. O soro m jee ije n’udo, na n’ikwuba aka ọtọ. O mekwara ka ọtụtụ si n’ajọ omume ha chigharịa. **7** “N’ihi na egbugbere ọnụ onye nchụaja kwesiri ijuputa n’ihe ọmuma; e kwesikwara isi n’ọnụ ya mụta ihe, n’ihi na ọ bụ onyeozị nke Onyenwe anyị, Onye purụ ime ihe niile. **8** Ma unu esitela n’uzọ ahụ wezuga onwe unu, sitekwa n’ozizi unu mee ka ọtụtụ mmadụ sụọ ngongọ. Unu emerụola ọgbugba ndụ nke Livayi.” Ọ bụ ihe Onyenwe anyị, Onye purụ ime ihe niile kwuru. **9** “N’ihi nke a, emeela m ka unu bụrụ ndị a na-elelị anya, na ndị e wedara n’ala n’ihu ndị mmadụ niile, n’ihi na unu agbasoghị uzọ m, kama

unu na-ele mmadu anya n'ihu, n'ihe metutara iwu.” 10 O bughi otu Nna ka anyi niile nwere? O bughi otu Chineke ahụ kere anyi? Gini mere anyi ji na-emeru ogbugba ndu nna anyi ha site na-enweghi ntukwasi obi na mmekorita anyi na ibe anyi? 11 Juda ekwesighi ntukwasi obi. E meela ihe aru n'Izrel na n'ime Jerusalem: Juda emerula ulonso ukwu Onyenwe anyi huru n'anya, lukoada ada chi ndi mba ozo. 12 Ka Onyenwe anyi kewapu onye mere ihe di otu a n'ulo ikwu Jekob, ka o ghara inwe onye akaebe, ka o ghara inwe onye ga-aza ya mgbe o kporo oku maobu butere Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile onyinye. 13 Ihe ozo unu na-emekwa bu ndi a: unu na-eme ka anya mmiri unu juputa n'ebe ichu aja Onyenwe anyi. Unu na-akwa akwa, na-eti mkpu akwa n'ihu na o naghị elenye anya n'onyinye unu, maobu jiri obi utu nabata ha. 14 Unu na-asi “Nke a o bu n'ihu gini?” O bu n'ihu na Onyenwe anyi bu onyeama n'etiti gi na nwunye i luru n'okorobia gi, n'ihu na i kwesighi ntukwasi obi, o bu ezie na o bu nwanyi e jikotara gi na ya, burukwa nwunye ogbugba ndu gi. 15 O bu na o bughi otu Chineke ahụ kere gi? N'anụ ahụ na n'ime mmuo, unu bu nke ya. Ma gini ka otu Chineke a chororo? Ka unu buru umu na-atu ya egwu. Ya mere, jie mmuo gi aka, ka i gharakwa ibu onye na-ekwesighi ntukwasi obi n'ebe nwunye i lutara n'okorobia no. 16 “Akporo m igba alukwaghị m asi,” ka Onyenwe anyi Chineke nke Izrel siri, “a kpokwara nwoke na-emeso nwunye ya mmeso n'uzo ihe ike asi.” O bu Onyenwe Onye puru ime ihe niile na-ekwu. Ya mere, kpachapurunu onwe unu anya, unu abukwala ndi na-ekwesighi ntukwasi obi.

17 Unu esitela n'oke okwu unu mee ka ike gwu Onyenwe anyi. Ma unu na-aju, "Olee uzọ anyi si mee ka ike gwu ya?" Mgbe unu na-asi, "Ndi niile na-eme ihe ojoo di mma n'anya Onyenwe anyi. Ihe ha na-atokwa ya uto," maobu na-asikwa, "Ebee ka Chineke ahụ na-ekpe ikpe ziri ezi no?"

3 "Lee, aga m ezipu onyeozu m, onye ga-edozi uzọ n'ihu m. Mgbe ahụ, Onyenwe anyi ahụ unu na-ele anya ya ga-abia na mberede n'ulonso ukwu ya. Onyeozu nke ogbugba ndu ahụ, onye ihe ya na-agusi unu agu ike, ga-abia," ka Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile kwuru. **2** "Ma onye ga-anagide ubochi obibia ya ma guzokwa mgbe o putara ihe? N'ih na o ga-adi ka oku na-anucha anucha, dikwa ka ncha e ji asu akwa. **3** O na-anodu ala dika ndi na-anucha olaocha ime ka o di ocha. O ga-anucha ndi Livayi, ime ka ha di ocha, dika olaedo na olaocha a nuchara anucha tutu ruo mgbe ha ga-ewetara Onyenwe anyi onyinye n'ez omume. **4** Mgbe ahụ, onyinye Juda na Jerusalem ga-abu onyinye Onyenwe anyi ga-anabata, dika o si anabata ha n'ubochi ndi ahụ gara aga, na mgbe ochie gara aga. **5** "Mgbe ahụ, aga m abia unu nso ikpe unu ikpe. Aga m abiakwa ngwangwa igbagide ha ama bu ndi mgbaasi, na ndi na-akwa iko, na ndi na-anu iyi ugha, na ndi na-emegbu ndi inyom di ha nwuru, na ndi na-emegbu ndi na-enweghi nna, na ndi na-anapu ndi obia ikpe ziri ezi, ndi ahụ niile na-adighi atụ egwu m." O bu Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile kwuru. **6** "N'ih na mu onwe m bu Onyenwe anyi adighi agbanwe agbanwe. Ya mere, unu bu umu Jekob ji digide. **7** Site n'oge nna nna unu

ha, unu esitela n'idebe iwu na ụkpụrụ m wezuga onwe unu. Unu adighikwa edebe ha. Ya mere, lughachikwutenu m, mu onwe m ga-alughachikwute unu." O bu Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile na-ekwu. "Ma unu na-asị, 'Anyi ga-esi aṅaa lughachi?' 8 "Mmadu o na-ezu ihe bu nke Chineke n'ohi? Ma unu apunarila m ihe bu nke m. "Ma unu na-ajụ: 'Anyi si aṅaa na-ezu gi ohi?' "O bu site n'otu uzọ n'ime uzọ iri unu, onyinye na aja niile. 9 N'ihia ya, obubu onu diiri unu, ka mba niile unu ha, n'ihia na o bu mu onwe m ka unu na-ezu ohi. 10 Webatanu otu uzọ n'uzọ iri nke ihe niile unu n'ime ulokwu m, ka nri juputa n'ime ulo m. Jirinụ nke a nwalee m," ka unu hu ma mu onwe m agaghị emeghe onu uzọ eluigwe, site na ya wudatarara unu ngozi di ukwu, nke ga-ekubiga oke na onodu agaghị adi ichebe ha. O bu Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile na-ekwu. 11 "Aga m egbochi ihe nrija ndi ahụ niile ka ha ghara iripia mkpuru ubi unu. Osi vai ni unu agakwaghị atupusi mkpuru ya n'ala tutu ruo mgbe ha chara." O bu ihe Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile na-ekwu. 12 "Mgbe ahụ, mba niile di iche iche ga-akpo unu ndi a goziri agozi, n'ihia na ala unu ga-abu nke na-enye ndi nwe ya obi utu." O bu ihe Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile kwuru. 13 Onyenwe anyi na-ekwu, si, "Unu ekwuola otutu okwu di ike megide m." "Ma unu na-ajụ, 'Gini ka anyi kwuru megide gi?' 14 "Unu ekwuola si, 'O bu ihe nzuzu ife Chineke ofufe, na itu ya egwu. Gini bu uru anyi na-erite site n'idebe iwu ya, na ijehari di ka ndi na-eru uju n'ihu Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile? 15 Ma site ugbu a gaa

n'ihu, ndi nganga ka anyi ga-akpo ndi ihe na-agara nke oma. N'ezie, ndi na-eme ihe ojojo ka ihe na-agara nke oma. Ndi ahụ jikwa ihe ojojo ha na-anwa Chineke na-agbanari ntaramahụhụ ya.” 16 Mgbe ahụ, ndi niile na-atụ egwu Onyenwe anyi gwaritara ibe ha okwu, Onyenwe anyi nara nti, nukwa ihe ha na-ekwu. N'ihu ya, e nwere akwukwo ncheta di ya, ebe e dere aha ndi niile na-atụ egwu Onyenwe anyi, ma na-ehekwa echiche banyere aha ya. 17 “N’ubochi ahụ m ga-eme ihe,” ka Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile na-ekwu, “ha ga-abu ihe oke onuahia nke aka m. Aga m echebe ha, dika nna na-enwe omijiko ma chebekwa nwa ya nwoke na-efe ya. 18 Unu ga-ahụ ihe di iche n’etiti ndi ezi omume na ndi ajo omume, hukwa ihe di iche n’etiti ndi na-efe Chineke na ndi na-adighi efe ya.

4 “N’ezie, ubochi ahụ na-abia, o ga-erekwa oku dika ebe a funyere oku buru ibu. Mgbe ndi nganga, ndi na-eme ihe ojojo, ga-abu igbugbo oka, ubochi ahụ na-abia ga-erechapu ha,” otu a ka Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile kwuru. “O dikwaghi mgborogwu maobu alaka obula ga-afoduru ha. 2 Ma unu bu ndi na-atu egwu aha m ka anyanwu nke ezi omume ga-achawaputa wetakwara unu ogwugwo nke si n’ime nku ya. Unu ga-apukwa, na-awughari dika umu ehi eji nri zujuo afu. 3 Mgbe ahụ, unu ga-azopiakwa ndi ajo omume. Ha ga-aghokwa ntu n’okpuru obu ukwu unu, n’ubochi ahụ m ga-eme ihe ndi a,” otu a ka Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile kwuru. 4 “Chetanu iwu Mosis, bu odibo m, ya bu iwu na ukpuru ndi ahụ di iche iche m nyere ya na Horeb, maka

Izrel niile. **5** “Lee, aga m ezitere unu Ịlaija onye amụma, tupu ụbọchị ukwu ahụ dị oke egwu bụ ụbọchị Onyenwe anyị abịa. **6** Ọ ga-eme ka obi ndị bụ nna chigharịkwute ụmụ ha, meekwa ka obi ndị bụ ụmụ chigharịkwutekwa nna ha; ka m ghara ịbịa ma jiri ịbụ ọnụ laa ala ahụ n’iyi.”

NEW TESTAMENT

*Jisọs siri, "Nna gbaghara ha n'ihu na ha amataghi ihe ha na-eme."
Ha ji ife nza kee uwe ya n'etiti onwe ha.
Luk 23:34*

Matiu

1 Nke a bụ ndekọ usoro ọmụmụ Jisọs onye bụ Kraịst, nwa Devid, nwa Ebrahim. **2** Ebrahim mụrụ Aizik, Aizik amụọ Jekọb, Jekọb amụọ Juda na ụmụnne ya. **3** Juda mụtara Perez na Zera site na Tama, Perez mụrụ Hezrọn, Hezrọn amụọ Aram. **4** Aram mụrụ Aminadab, Aminadab mụrụ Nashon, Nashon amụọ Salmon. **5** Salmon bụ nna Boaz, site na nwunye ya Rehab, Boaz mụrụ Obed, site na nwunye ya Rut, Obed amụọ Jesi. **6** Jesi amụọ Devid, bụ eze. Devid mụrụ Solomọn site na nwunye ya Uraya. **7** Solomọn mụrụ Rehoboam, Rehoboam amụọ Abija, Abija amụọ Esa. **8** Esa mụrụ Jehoshafat, Jehoshafat amụọ Joram, Joram amụọ Uzaja. **9** Uzaja mụrụ Jotam, Jotam amụọ Ehaz, Ehaz amụọ Hezekaya. **10** Hezekaya mụrụ Manase, Manase amụọ Emon, Emon amụọ Josaya. **11** Mgbe e mere ka ha gaa biri n'ala Babilon ka Josaya mụrụ Jekonaya na ụmụnne ya. **12** Mgbe ha si Babilon lọta Jekonaya mụrụ Shealtiel, Shealtiel amụọ Zerubabel. **13** Zerubabel mụrụ Abiud, Abiud amụọ Eliakim, Eliakim amụọ Azoa. **14** Azoa mụrụ Zadok, Zadok amụọ Akim, Akim amụọ Eliud. **15** Eliud mụrụ Elieza, Elieza amụọ Matan, Matan amụọ Jekọb. **16** Jekọb mụrụ Josef onye bụ di Meri nne Jisọs, onye a na-akpọ Kraịst. **17** Ya mere, site n'Ebrahim ruo na Devid, e nwere ọgbọ iri na anọ. Ma site n'oge Devid ruo mgbe a dọrọ ha n'agha gaa Babilon, e nwere ọgbọ iri na anọ. Sitekwanụ n'oge ahụ ruo mgbe a mụrụ Kraịst bụkwa ọgbọ iri na anọ. **18** Otu a ka ọmụmụ Jisọs, onye a na-akpọ Kraịst siri di: Nne ya Meri bụ onye e kwenyere na ọ ga-alụ Josef, ma tupu ha ebikọọ ọnụ a chọputara na Meri

di ime site na Mmụọ Nsọ. **19** Ma Josef di ya bụ onye ezi omume, ọ chọghị imenye ya ihere, n'ihia ya, o zubere ichu ya na nzuzo. **20** Mgbe Josef nwechara mkpebi a, mmụọ ozi Onyenwe anyị bjakwutere ya na nrọ si ya, "Josef nwa Devid, atula egwu ikporo Meri ka ọ buru nwunye gi, n'ihia na nwa ahụ ọ di ime ya sitere n'ike Mmụọ Nsọ. **21** Ọ ga-amukwa nwa nwoke, onye i ga-akpo aha ya Jisos, n'ihia na ọ ga-azoputa ndi nke ya site na mmehie ha." **22** Ihe ndi a mere iji mezuo ihe ahụ Onyenwe anyị kwuru site n'onu onye amuma ya si, **23** "Lee, nwaagboghọ ahụ na-amaghi nwoke ga-aturu ime, mụọ nwa nwoke. Ha ga-akpo aha ya Imanuel" (nke bu ma asugharia ya, "Chineke nonyeere anyi"). **24** Mgbe Josef si n'ura teta, o mere dika mmụọ ozi Onyenwe anyi nyere ya n'iwu. Ọ kpọrọ Meri ka ọ buru nwunye ya. **25** Ma ha abuo edinakoghị tutu ruo mgbe ọ mụsirị nwa nwoke, onye ọ kpọrọ aha ya Jisos.

2 Mgbe a mụchara Jisos na Betlehem nke Judia n'oge Herod bu eze, ndi amamihe si owuwa anyanwu biaruru Jerusalem, **2** na-aju ajuju si, "Olee ebe ọ no, bu onye a muru ibu eze ndi Juu? Anyi huru kpakpando ya n'owuwa anyanwu, ma bia ikpo isiala nye ya." **3** Mgbe eze Herod nuru nke a, obi loro ya mmiri nke ukwu, ya na ndi niile bi na Jerusalem. **4** Mgbe ọ kpokotara ndisi nchaja na ndi ozizi iwu niile, ọ juru ha, olee ebe e kwuru na a ga-amu Kraist ahụ. **5** Ha zara ya si, "Na Betlehem nke Judia. N'ihia na otu a ka onye amuma ahụ dere n'akwukwo si, **6** "Ma gi onwe gi, Betlehem, di n'ala Juda, i dighi nta karichasia n'etiti ndi ochichi Juda, n'ihia na ọ bu site na gi ka onye ochichi ga-esi puta, onye ga-achi ndi nke m

Izrel.” 7 Mgbe ahụ Herod kpọrọ ndị amamihe ahụ na nzuzo juputa ha banyere oge kpakpando ahụ ji pụta ihè. 8 O zipurụ ha ije Betlehem si ha, “Gaanụ lee anya nke ọma chọpụta ebe nwantakiri ahụ nọ. Mgbe unu chọtara ya, bjanụ mee ka m mara, ka m gaakwa kpọọ isiala nye ya.” 9 Mgbe ha nūrụ okwu eze, ha pūrụ gawa, ma kpakpando ahụ ha hūrụ n’owụwa anyanwụ pụtakwara ọzọ, na-aga n’ihu ha ruo mgbe ọ biara guzo n’elu ebe nwantakiri ahụ nọ. 10 Ha nūriri ọnụ nke ukwu mgbe ha hūrụ kpakpando ahụ. 11 Ka ha banyere n’ụlọ ahụ, ha hūrụ nwantakiri ahụ na nne ya Meri, ha gburu ikpere n’ala ma kpọrọ ya isiala. Ha meghere akpa akụ ha nye ya onyinye ọlaedo na ọkpurukpu eso osisi na-esi isi uto a na-akpọ frankisens, ya na máá. 12 N’ihi na a dọrọ ha aka na ntị na nrọ ka ha ghara ilaghachikwuru Herod, ha sitere n’uzo ọzọ laghachi obodo ha. 13 Mgbe ndị amamihe ahụ lasiri, mmụọ ozi Onyenwe anyị mere ka Josef hụ ya na nrọ, ọ siri ya, “Bilie ọsịsọ kpọrọ nwantakiri a na nne ya gbalaa Ijpt. Alaghachikwala tutu ruo mgbe m ga-agwa gi, n’ihi na Herod na-achọ nwantakiri a ka o gbuo ya.” 14 N’oge abali, Josef biliri kpọrọ Meri na nwantakiri ahụ gbalaa Ijpt. 15 Ebe ahụ ka ha nọgidere tutu ruo mgbe Herod nwūrụ. Nke a mere ka okwu ahụ Onyenwe anyị kwuru site n’ọnụ onye amụma mezu. “Ọ bukwa site n’Ijpt ka m kpọputara nwa m.” 16 Iwe were Herod nke ukwu mgbe ọ chọputara na ndị amamihe ahụ aghoọla ya aghugho. N’ihi ya, o nyere iwu banyere Betlehem na obodo nta ndị ọzọ gbara ya gburugburu, ka ha gbuo umuntakiri niile nọ n’obodo ndị a, bụ ndị gbara site n’afọ abụọ gbadaa, di ka ihe ọ nụtara

site n'ọnụ ndị amamihe si dị. **17** E sitekwara otu a mezuo amụma ahụ Jeremaya buru sị, **18** “A nūrụ otu olu na Rema, ikwa akwa na oke iru ujụ dij, Rechel na-akwa akwa n'ihị ụmụ ya; ọ dighi nkasiobi ọbụla dịrị ya, n'ihị na ha adighikwa.” **19** Mgbe Herod nwurụ, mmụọ ozi Onyenwe anyị biakwutere Josef na nrọ n'Ijpt **20** sị ya, “Bilie, kpọrọ nwantakiri ahụ na nne ya laghachi n'ala Izrel n'ihị na ndị na-achọ igbu ya anwụọla.” **21** Ya mere, o biliri, kpọrọ nwantakiri ahụ na nne ya, laghachi n'ala Izrel. **22** Mgbe ọ nūrụ na eze ọhūrụ gbanwere Herod na Judia bụ nwa ya a na-akpọ Akelus, egwu tūrụ Josef ilaghachi ebe ahụ. Ma n'ihị na adọwo ya aka na ntị na nrọ, ọ wezugara onwe ya gaa n'akụkụ Galili. **23** Ọ gara biri n'obodo a na-akpọ Nazaret. E sitekwara otu a mezuo okwu ọnụ ndị amụma sị na, “A ga-akpọ ya onye Nazaret.”

3 N'oge ahụ, Jọn omee baptizim biara na-ezisa ozi n'ọzara Judia. Isi okwu ya bụ, **2** “Chegharianụ, n'ihị na alaeze eluigwe dij nso.” **3** N'ihị na nwoke a bụ onye e kwuru okwu banyere ya site n'ọnụ onye amụma Aizaya sị, “Otu onye na-eti mkpu n'ọzara, na-asị, ‘Dozienụ ụzọ maka Onyenwe anyị, meenụ ka okporoụzọ ya guzozie.’” **4** Jọn yi uwe e ji aji inyinya kamel mee. O kekwaro ihe okike ukwu nke akpukpọ anụ n'ukwu ya. Nri ya bụ igurube na mmanụ anụ. **5** N'oge ahụ, ndị mmadụ sitere Jerusalem, na Judia niile, n'ala niile dij Jodan gburugburu, na-apukwuru ya. **6** Mgbe ha na-ekwuputa mmehie ha, o mere ha baptizim n'osimiri Jodan. **7** Ma mgbe ọhūrụ ọtụtụ ndị Farisii na ndị Sadiusii ka ha na-abia ka e mee ha baptizim, ọ siri ha, “Unu ụmụ ajuala, onye doro unu aka na ntị sị

unu gbanari onuma nke na-abia? **8** Mianu mkpuru na-egosiputa nchehari unu. **9** Unu echekwala na unu puru i si n'ime onwe unu, 'Anyi nwere Ebrahim dika nna,' n'ihi na Chineke puru isite na nkume ndi a meputara Ebrahim umu. **10** Ma ugbu a atukwasila anyuike na mgborogwu osisi niile. Osi obula nke na-adighi ami ezi mkpuru ka a ga-egbutu, tuba ya n'ime oku. **11** "Mu onwe m ji mmiri eme unu baptizim n'ihi nchehari, ma onye di ike karia m na-abia. Onye m na-erughi ichita akpukpokwu ya. O ga-eji Mmuo Nso na oku were mee unu baptizim. **12** Ihe ifucha oka ya di ya n'aka, o ga-azacha ebe izocha oka ya nke oma, chikota mkpuru oka wiiti tnye ha n'oba, ma jiri oku a na-apughi imenyu emenyu rechapu igbugbo oka." **13** Mgbe ahụ, Jisọs sitere na Galili bia n'osimiri Jodan ka Jon mee ya baptizim. **14** Ma Jon chorọ igbochi ya, si, "O bu m kwesiri ibiakwute gi ka i mee m baptizim. Gini mere i ji abiakwute m?" **15** Ma Jisọs zara ya si, "Kwere ka o diri otu a ugbu a, o kwesiri ka anyi mezuo ezi omume niile." Mgbe ahụ Jon kwenyere. **16** Ngwangwa e mechara Jisọs baptizim, o sitere na mmiri ahụ riputa. N'otu oge ahụ, eluigwe meghere, Jon huru Mmuo nke Chineke ka o si n'elu fedata di ka nduru na-ebekwasị Jisọs n'isi. **17** Otu olu sitere n'eluigwe kwuo okwu si, "Onye a bu Okpara m, onye m huru n'anya. Ihe ya di m ezi mma."

4 Emesia, Mmuo Nso duuru Jisọs baa n'ozara ka ekwensu nwaa ya onwunwa. **2** Mgbe o busiri onu iri ubochi anọ ehie na abali, aguụ gurụ ya nke ukwu. **3** Mgbe ahụ onye onwunwa ahụ biakwutere ya si, "O buru na i bu Okpara Chineke, gwa nkume ndi a ka ha ghoọ achicha." **4**

Ma Jisọs zara, “E dere ya n’akwukwọ nsọ sị, ‘Ọ bughị naanị site na achichaka mmadụ si adị ndụ, kama site n’okwu niile si n’ọnyụ Chineke pụta.” 5 Mgbe ahụ, ekwensu duuru ya baa n’obodo nsọ ahụ, mee ka o guzo n’ebe dịkarịsiri elu nke ụlọnsọ ukwu, 6 sị ya, “Ọ bụrụ na ị bụ Ọkpara Chineke, site n’ebe a tuda onwe gị n’ala. N’ihi na e dere ya n’akwukwọ nsọ sị, “Ọ ga-enye ndị mmụọ ozi ya iwu banyere gị, ha ga-ebuli gị elu n’aka ha ka ị ghara ịkpọbi ụkwụ gị na nkume.” 7 Ma Jisọs zara sị ya, “E deela ya n’akwukwọ nsọ sị, ‘Ị gaghị anwa Onyenwe gị na Chineke gị ọnwunwa.” 8 Ọzọkwa, ekwensu kpọrọ ya gaa n’elu ugwu dị elu, gosi ya alaeze niile nke ụwa na ebube ha. 9 Ọ sịrị ya, “Aga m enye gị ha niile ma ọ bụrụ na ị daa n’ala kpọọ isiala nye m.” 10 Ma Jisọs sịrị ya, “Si n’ebe m nọ pụọ, ekwensu. N’ihi na akwukwọ nsọ kwuru sị, ‘Ọ bụ naanị Onyenwe anyị Chineke gị ka ị ga-akpọ isiala nye, naanị ya ka ị ga-efekwa.” 11 Mgbe ahụ ekwensu hapurụ ya laa. Ndị mmụọ ozi bjakwutere ya, nonyere ya, na-ejere ya ozi. 12 Mgbe Jisọs nuru na e tinyela Jọn n’ulo mkpọrọ, ọ puru gaa Galili. 13 Emesịa, ọ hapurụ Nazaret gaa biri na Kapanom, bụ obodo dị n’akụkụ osimiri Galili. Ọ dị nso n’oke ala Zebulun na Naftali. 14 N’uzọ dị otu a, amuma ahụ Aizaya buru mezuru. Amuma nke siri, 15 “Ala Zebulun na ala Naftali, nke dị n’akụkụ osimiri, n’ofe Jodan, Galili nke ndị mba ọzọ, 16 ndị nọ n’ochichiri ahula ihè dị ukwu. Ndị bi n’ala onyinyo onwu ka ihè nwukwasiri.” 17 Site n’oge ahụ gaa n’ihu Jisọs bidoro na-ekwusa na-asị, “Chegharianu, n’ihi na alaeze eluigwe dị nso.” 18 Ma mgbe Jisọs na-agafe n’akụkụ osimiri Galili,

ọ hụrụ ụmụnne abụọ, Saimon onye a na-akpọ Pita, na Andru nwanne ya, ndị ọrụ ha bụ ịkụ azụ, ebe ha nọ n'ụgbọ mmiri na-akụ azụ. **19** Ọ sịrị ha, “Bianụ soro m. Aga m eme unu ndị ọkụ na-akụta mmadụ.” **20** Ha hapụrụ ụgbụ azụ ha otu mgbe ahụ soro ya. **21** Mgbe ọ gara n'ihu nke nta, ọ hụrụ ụmụnne abụọ ọzọ, Jemis nwa Zebedi na Jon nwanne ya, ebe ha na nna ha Zebedi nọ n'ime ụgbọ mmiri na-ekezi ụgbụ azụ ha. Ọ kpọkwara ha, **22** ngwangwa ha hapụrụ ụgbọ ha na nna ha soro ya. **23** Jisọs jegharịrị n'obodo niile nke Galili, na-akuzi ihe n'ụlọ nzukọ niile ha, na-ekwusakwa ozioma nke alaeze ahụ. Ọ na-agwọkwa ọrịa na nrịa nrịa niile dị iche iche n'etiti ndị ahụ. **24** Akụkọ banyere ya gbasara jезuo akụkọ Siria niile. Mgbe ahụ ọtụtụ ndị mmadụ kpọtaara ya ndị niile ahụ na-esighi ike, ndị na-arịa ụdị ọrịa dị iche iche, ndị nwere ahụ mgbu, na ndị mmụọ ọjọọ na-esogbu, na ndị akwụkwụ, na ndị akụkụ ahụ ha kpọnwụrụ akpọnwụ. Ọ gwọkwara ha niile. **25** Ọtụtụ mmadụ sitere na Galili, Dekapolis, Jerusalem, Judia na n'ofe osimiri Jodan, soro ya.

5 Mgbe Jisọs hụrụ igwe mmadụ ahụ, ọ rigooro n'elu ugwu. Mgbe ọ nọduru ala, ndị na-eso ụzọ ya bịakwutere ya, **2** o bido ikuziri ha ihe. Ọ sịrị: **3** “Ngozị na-adịrị ndị bụ ogbenye n'ime mmụọ, n'ihị na alaeze eluigwe bụ nke ha. **4** Ngozị na-adịrị ndị na-eru ụjụ, n'ihị na a ga-akasi ha obi. **5** Ngozị na-adịrị ndị dị nwayọọ n'obi, n'ihị na ha ga-eketa ụwa. **6** Ngozị na-adịrị ndị agụụ ezi omume na-agụ, n'ihị na ndị ahụ ka afọ ga-eju. **7** Ngozị na-adịrị ndị na-eme obi ebere, n'ihị na ha ka a ga-emere ebere. **8** Ngozị na-adịrị ndị dị ọcha n'obi, n'ihị na ha ga-ahụ Chineke anya. **9**

Ngozi na-adiri ndi na-eme ka udo di n'etiti mmadu na
 ibe ya, n'ih na a ga-akpo ha umu Chineke. **10** Ngozi na-
 adiri ndi a na-emegbu n'ih ezi omume, n'ih na alaeze
 eluigwe bu nke ha. **11** "Ngozi na-adiri unu mgbe ndi
 mmadu na-akocha unu, na-emegbu unu, ma na-ekwukwa
 okwu ojoo na ugha niile di iche iche megide unu n'ih m.
12 Nurianu onu, newkwanu obi utu, n'ih na ugwo oru
 unu di ukwu n'eluigwe. N'ih na n'uzo di otu a ka ha
 sogburu ndi amuma ndi buru unu uzou. **13** "Unu bu nnu
 nke uwa, ma o buru na nnu adighi atokwa utu, a ga-eji
 ginii mee ka o too utu ozo? O bakwaghi uru obula, ma
 o bughii naani itufu ya, ka ndi mmadu zou ya ukwu. **14**
 "Unu bu ihe nke uwa. Unu di ka obodo e wuru n'elu ugwu
 nke a na-apughii izo ezo. **15** Ndi mmadu adighi amunye
 oriina donye ya n'okpuru igbe, kama a na-adokwasii ya
 n'elu ihe idoba oriina, ka o nye ndi niile no n'ulo ahii
 ihu. **16** Ya mere, kwerenu ka ihu unu nwuo nye mmadu
 niile, ka ndi mmadu hu oru oma unu, tookwa Nna unu
 nke bi n'eluigwe. **17** "Unu echela na m biara ikagbu iwu
 Mosis, maobu ozizi ndi amuma. Abiaghi m ikagbu akagbu,
 kama abara m imezu ha. **18** N'ezie, agwa m unu, na tutu
 eluigwe na uwa agabiga, o dighi otu mkpuru edemede
 obula di nta, o buladi nke dikarisiri nta, nke a ga-esi
 n'Iwu a wepu ruo mgbe ha niile ga emezu. **19** N'ih ya,
 onye obula nke ga-emebi otu n'ime iwu ndi a, o buladi
 nke dikarisiri nta, ma kuziekwara ndi ozo ime otu ahii, a
 ga-agu onye ahii n'onye dikarisiri nta n'alaeze eluigwe.
 Ma onye na-ezi umu mmadu ka ha debe iwu ahii, ma na-
 emekwa okwu ndi ahii n'onwe ya, a ga-akpo ya onye di

ukwuu n'alaeze eluigwe. **20** Ka m dọọ unu aka na ntị. Ọ bụrụ na ezi omume unu akariḡhi ezi omume ndi Farisii na ndi ozizi iwu, unu apughị ịba n'alaeze eluigwe ma ọli.

21 “Unu nūrū na-agwara ndi mmadū n'oge gara aga, si, ‘Onye egbula mmadū, onye ọbūla gburu mmadū a ga-ekpe ya ikpe.’ **22** Ma asị m unu, na onye ọbūla nke na-ewe iwe megide nwanna ya, na-enyefe onwe ya n'aka ikpe. Onye ọbūla nke na-akpọ nwanna ya ‘Raka,’ ya bụ Onye iberiibe, ga-aza ajujū n'ụlọikpe. Ọzọkwa, onye ọbūla nke kpọrọ nwanne ya, ‘Onye nzuzu,’na-edo onwe ya ịba n'ọkụ ala mmụọ. **(Geenna g1067)** **23** “Ya mere, ọ bụrụ na ị gaa inye onyinye gi n'ebe ịchū aja, ma cheta n'ebe ahụ na gi na nwanne gi adighi n'udo, **24** hapụ onyinye gi n'ebe ịchū aja, laa ka gi na nwanne gi kpezie. Mgbe unu mere udo, laghachi bịa nye onyinye gi. **25** “Mee ọsịisọ ka gi na onye kpọ gi eje ụlọ ikpe kpezie, mgbe ọ na-eburubeghi ikpe gi na ya jee n'aka ọkaikpe, onye ga-enyefe gi n'aka ndi nche, ma eleghi anya etinye gi n'ụlọ mkpọrọ. **26** N'ezie, agwa m gi, ị gaghị e si n'ebe ahụ pụta ruo mgbe ị kwughachiri kobo niile i ji. **27** “Unu nūrū na e kwuru si, ‘Akwala iko.’ **28** Ma asị m unu, onye ọbūla lere nwanyị anya site na-agụ ịkwa iko emeelarị mmehie ịkwa iko n'ime obi ya megide nwanyị ahụ. **29** N'ihie nke a, ọ bụrụ na anya aka nri gi na-eme ka i jehie, ghupụ ya tufuo. Ọ kaara gi mma na i tufuru otu akụkụ ahụ gi baa n'alaeze kari na i ji ahụ zuruoke baa n'ọkụ ala mmụọ. **(Geenna g1067)** **30** Ọ bụrụ na aka nri gi na-eme ka i jehie, gbupụ ya tufuo. Ọ kaara gi mma na i tufuru otu akụkụ ahụ gi ma baa n'alaeze eluigwe, kari na i ji ahụ zuruoke ma baa

n'okụ ala mmuọ. (Geenna g1067) **31** "E kwukwara si, 'Onye ọbụla choro igbara nwunye ya alukwaghi m, ga-ebu uzọ dee akwukwo alukwaghi m nye nwunye ya.' **32** Ma asi m unu, onye ọbụla gbara nwunye ya alukwaghi m, ma o bughị n'ihị ikwa iko, o na-etinye nwanyị ahụ n'onodu game ka o kwaa iko. O buru na nwanyị ahụ aluo di ozọ, nwoke ahụ luru nwanyị ahụ na-emekwa mmehie ikwa iko. **33** "Ozokwa, unu nuru na a gwara ndi mmadu n'oge gara aga si, 'Anula iyi ugha, kama mezuo ihe niile unu nuru n'iyi nye Onyenwe anyi.' **34** Ma asi m unu anula iyi ọbụla. Ejikwala eluigwe anu iyi n'ihị na eluigwe bu ebe ocheeze Chineke di. **35** Ejikwala uwa anu iyi n'ihị na uwa bu ebe mgbakwasị ukwu ya. Ejikwala Jerusalem anu iyi n'ihị na o bu obodo Eze ukwu ahụ. **36** Ejikwala isi gi anu iyi n'ihị na i pughi ime ka otu agiri isi gi di ocha maobu di oji. **37** Anula iyi ọbụla. Kama ka okwu unu buru 'E' maobu 'Ee'; ihe ọbụla gafere nke a sitere n'aka ajo onye ahụ. **38** "Unu anula na e kwuru si, 'O bu anya ka a kupo, anya n'onodu anya. O burukwa otu eze ka e tipuru, eze n'onodu eze.' **39** Ma ana m asi unu eguzogidela onye bu ajo onye. Kama o buru na mmadu amaa gi ura na nti aka nri, tughariara ya nti nke ozọ. **40** O buru na mmadu agbaa gi akwukwo n'uloikpe, ka o nara gi uwe ime gi, nyekwa ya uwe nke elu gi. **41** O buru na mmadu esite n'ike choo ka i soro ya gaa puku nzọ ukwu atọ, soro ya gaa puku nzọ ukwu isii. **42** Nye onye ọbụla roro gi ihe. Achughachikwala ndi na-abia ka i binye ha ego. **43** "Unu nuru na e kwuru si, 'Hunu ndi agbataobi unu n'anya, ma kpokwanu ndi iro unu asi.' **44** Ma asi

m unu, hụnyụ ndị iro unu n'anya, kpekwaaranụ ndị na-esogbu unu ekpere. 45 Nke a ga-eme ka unu bụrụ ụmụ nke Nna unu bi n'eluigwe, onye na-eme ka anwụ mụọrọ ndị ọma na ndị ojọọ, na-emekwa ka mmiri zoro ndị ezi omume na ndị ajọ omume. 46 Ọ bụrụ naanị ndị hụrụ unu n'anya ka unu na-ahụ n'anya, gịni ga-abụ ụgwọ ọrụ unu? Ọ bụladị ndị ọna ụtụ na-emekwa otu a. 47 Ọ bụrụkwa na unu na-ekere naanị ndị enyi unu ekele, ọ dighị ihe ọbụla dị iche n'ebe unu na ndị ọzọ nọ. N'ihina ndị na-amaghị Chineke na-emekwa otu ahụ. 48 Ya mere, unu kwesiri izuoke n'irụ ọrụ ọma, dika Nna unu bi n'eluigwe si zukwaa oke.

6 “Kpacharanụ anya ka unu ghara ime ezi omume unu naanị ka ndị mmadụ hụ unu. N'ihina unu mee nke a, unu agaghị enweta ụgwọ ọrụ ọbụla site n'aka Nna unu bi n'eluigwe. 2 “Unu afụla opi mgbe unu na-enye ndị nọ na mkpa onyinye, n'ihina otu a ka ndị ihu abụọ na-eme n'ụlọ nzukọ na n'okporoụzọ, ka ndị mmadụ too ha. N'ezie, ana m agwa unu, ha anatala ụgwọ ọrụ ha n'izuoke. 3 Mgbe unu chọrọ irụ ọrụ ebere, meenụ ya na nzuzo. Ekwela ka aka ekpe gị mata ihe aka nri gị na-achọ ime. 4 Ka onyinye gị bụrụ na nzuzo. Mgbe ahụ, Nna gị, onye na-ahụ ihe dị na nzuzo ga-akwughachi gị. 5 “Mgbe ọbụla unu chọrọ ikpe ekpere, unu emela dị ka ndị ihu abụọ, n'ihina ha hụrụ iguzo n'ime ụlọ ekpere, nakwa n'akụkụ ụzọ n'anya na-ekpe ekpere, ebe ndị mmadụ ga-ahụ ha. N'ezie, agwa m unu, ha anatala ụgwọ ọrụ ha n'ebe ozuruoke. 6 Kama, mgbe unu chọrọ ikpe ekpere, baanụ n'ime ime ụlọ unu. Mechiekwanụ ụzọ unu, kpọkuonụ Nna

unu n'ekpere na nzuzo. Mgbe ahụ Nna unu, onye na-ahụ
ihe e mere na nzuzo, ga-enye unu ụgwọ ọrụ unu. **7** Mgbe
unu na-ekpe ekpere, unu ekwula okwu nkwukwasị efu dị
ka ndị na-amaghị Chineke na-eme. Ha chere na a ga-anụ
ekpere ha n'ihì ọtụtụ okwu ha na-ekwu. **8** Unu adịla ka
ha. Chetanụ na tupu unu arịọ arịrịọ ọbụla, Nna unu bi
n'eluigwe maara ihe na-akpa unu. **9** "Sinu otu a na-ekpe
ekpere: "Nna anyị nke bi n'eluigwe, ka e doo aha gi nsọ.
10 Ka alaeze gi bia, ka e mee uche gi n'ụwa, dika e si eme
ya n'eluigwe. **11** Nye anyị nri nke ụbọchị taa. **12** Gbaghara
anyị mmehie anyị, dika anyị si agbaghara ndị na-emehie
megide anyị. **13** Ekwela ka anyị daba n'ime ọnwụnwụ,
kama, zọputa anyị n'aka ajọ onye ahụ.' **14** Ọ bụrụ na
unu agbaghara ndị mmadụ mgbe ha mehiere megide
unu, Nna unu nke bi n'eluigwe ga-agbagharakwa unu
mmehie unu. **15** Ọ bụrụkwanụ na unu agbagharaghị ndị
ọzọ mmehie niile ha, Nna unu nke bi n'eluigwe agaghị
agbaghara unu mmehie unu. **16** "Ọzọ, mgbe ọbụla unu
na-ebu ọnụ, unu agbarụla ihu unu dika ndị ihu abụọ na-
eme. N'ihì na ha na-agbarụ ihu ha ka ndị ọzọ hụ na ha
na-ebu ọnụ. N'ezie agwa m unu, ha anatala ụgwọ ọrụ ha.
17 Mgbe ị na-ebu ọnụ, tee isi gi mmanụ, ma saakwa ihu gi
mmiri, **18** ka ndị ọzọ ghara ihuta na ị na-ebu ọnụ kama
ka ọ bụrụ naanị nye Nna gi, onye anya na-adighi ahụ.
Nna gi, onye na-ahụ ihe niile na-eme na nzuzo, ga-akwụ
gi ụgwọ. **19** "Unu akpadola akụ n'ụwa nye onwe unu, ebe
ọ ga-agba nchara, akịka atakwa ya, ebe ndị ohi ga-etiwa
ma zukwaa ha. **20** Kama kwadoonụ akụ n'eluigwe nye
onwe unu, ebe ha na-agaghị agba nchara, ebe akịka na-

agaghị eri ha, ebe ndị ohi na-adighị etiwa maọbụ zuo ihe. **21** N'ihị na ebe ọbụla akụ unu dī ka obi unu ga-adịkwa. **22** “Anyā bụ oriona nke anụ ahụ. Ọ burukwa na anyā gị adiri ọcha, ahụ gị niile ga-ejuputa n'ihè. **23** Ọ buru na anyā gị ajoyo njo, akukụ ahụ gị niile ga-ejuputa n'ochichiri. Ọ burukwa na ihè ahụ dī n'ime gị agho ọchichiri, ọchichiri ahụ ga-adị ukwu. **24** “Ọ dighi onye ọbụla puru ife nna ukwu abuo, n'ihị na ọ ga-achọ ihu otu n'ime ha n'anya, kpokwa nke ozo asi, maobu sọpuru otu ma lelia nke ozo anyā. Otu a kwa i nweghi ike ife Chineke na akụ otu mgbe ahụ. **25** “N'ihị nke a ka m ji na-asi unu, unu echegbula onwe unu banyere ndu unu, ihe unu ga-eri, maobu ihe unu ga-anu, maobu banyere ahụ unu, ihe unu ga-eyi n'ahụ. Ọ bụ ndu akarighi nri eji azu ya, ka ọ bụ ahụ akarighi ihe e ji ekpuchi ya? **26** Werenu umu nnunu dī ka ihe imaatu. Ha adighi akụ mkpuru n'ubi maobu ewe ihe ubi. Ha adighi achikotakwa ihe debe n'oba. Ma Nna unu nke bi n'eluigwe na-azu ha. Ọ bụ na unu adighi oke onuahia kariya ha? **27** Onye n'etiti unu puru itinye otu nkeji n'ogologo ubochi nke nduya site n'ichegbu onwe ya? **28** “Gini mekwaranu unu ji na-anọ n'echiche oge niile maka uwe? Leenu okoko osisi nke ohia. Ha adighi aru ọru maobu dogbuo onwe ha n'oru. **29** Ma asi m unu, ọ buladi Solomon n'ebube nke ibu eze ya niile, eyighi uwe ọbula mara mma dī ka otu n'ime okoko osisi nke ohia ndi a. **30** Ma ọ buru na Chineke si otu a choo ahia efu nke ubi mma, nke puru idi ndu taa ma echi atuba ha n'ite oku, ọ bụ na ọ gaghị a choo unu mma kariya. Unu ndi okwukwe nta? **31** N'ihị nke a, unu echegbukwala onwe

unu na-asị, ‘Gịni ka anyị ga-eri?’ maọbụ, ‘Gịni ka anyị ga-
ańụ?’ maọbụ, ‘Gịnikwa ka anyị ga-eyi?’ 32 Ọ bụ ihe ndị a
ka ndị na-amaghị Chineke na-achọsi ike. Ma Nna unu bi
n’eluigwe maara na ọ dị unu mkpa. 33 Ma burunu ụzọ
chọọ alaeze ya na ezi omume ya, a ga-atụkwasi kwara
unu ihe ndị a niile. 34 Ya mere, unu echegbula onwe unu
banyere echi, n’ihi na echi ga-echere onwe ya. Nsogbu
nke ụbọchị taa ezuorola ụbọchị taa.

7 “Unu ekpela ndị ọzọ ikpe, ka a ghara ikpekwa unu ikpe.
2 N’ihi na a ga-ekpe unu ikpe dika unu si kpee ndị ọzọ. Ọ
bụkwa ihe unu ji tọrọ ndị ọzọ ka a ga-eji tọrọ unu. 3
“Gịni mere i ji elee ntakiri ahijia di nwanna gini’anya ma
i dighi ahuta obodobo osisi di gi onwe gi n’anya? 4 Olee
otu i ga-esi gwa ya si, ‘Nwanna m, kwere ka m tupu gi
ntakiri ahijia danyere gi n’anya,’ mgbe obodobo osisi
di gi n’anya, nke na-adighi ekwe gi huzie uzọ. 5 Onye
ihu abuo! Buru uzọ wepu obodobo osisi di gi n’anya ka i
nwee ike ihuzi uzọ tupu ntakiri ahijia nke di nwanna gi
n’anya. 6 “Enyela nkita ihe di nsọ. Enyekwala ezi ihe di
oke onuahia. Ha ga-azoto ha ma tughariakwa dorie gi. 7
“Na-arionu, unu ga-arikota, na-achonu, unu ga-achota,
kugwanu aka n’uzo, a ga-emeghekwa unu uzọ. 8 N’ihi
na onye na-arigo, na-arikota. Onye na-acho, na-achota.
Onye na-aku aka n’uzo ka a ga-emeghekwa uzọ. 9 “O di
onye n’ime unu, ma o buru na nwa ya arigo ya achicha,
ga-enye ya okwute? 10 Maobu, nwata ahụ arigo azu, o
nye ya agwo? 11 Ya mere, ebe unu ndi ojo maara otu e si
enye umu unu ezi onyinye, Nna unu bi n’eluigwe o gaghị
enye unu karja, ma o buru na unu arigo ya! 12 Ya mere,

n'ime ihe niile, na-emeso ndi mmadu di ka i si choo ka ha mesoo gi. Nke a bu nchikota ihe iwu na ndi amuma ziri.

13 "Sitenu n'onu uzo di warawara banye. N'ihi na onu uzo ahụ di obosara. Mbara ka uzo ahụ dikwa na-eduba n'ila n'iyi. Otutu na-esoro ya. **14** Ole na ole na-achota uzo ahụ na-eduba na ndu, n'ihi na o di warawara, dikwa nkpagide.

15 "Kpachapunu anya! N'ihi na ndi amuma ugha di. Ha na-abiakwute unu n'udidi aturu, ma ha bu agu. **16** A gagesite na mkpuruha mata ndi ha bu. Ndi mmadu o nagesite n'osisi ogwu di n'ohia ghota mkpuru osisi grepu, ka ha nagesite n'osisi uke gbara n'ohia ghota mkpuru fiig?

17 N'uzo di otu a, osisi obula di mma na-amiputa mkpuru oma, ma osisi di njo na-amiputa mkpuru di njo.

18 Osis na-amị mkpuru oma adighi amị mkpuru ojojo. Nke na-amị mkpuru ojojo adighikwa amị mkpuru oma. **19** Ma osisi obula na-amighi mkpuru oma ka a ga-egbutu tunye ya n'oku.

20 Uzo e si amata osisi oma bu site na mkpuru ya. **21** "O bughị ndi niile na-asị m 'Onyenwe anyi, Onyenwe anyi,' ga-abanye n'alaeze eluigwe, kama o bu naani ndi ahụ na-eme ihe Nna m no n'eluigwe na-achọ ka ha mee. **22** N'ubochi ahụ, otutu ndi mmadu ga-asị m, 'Onyenwe anyi, Onyenwe anyi, o bu na anyi ejighi aha gi buo amuma, jiri aha gi chupu mmuo ojojo, ma jirikwa aha gi ruo otutu oru ebube?'

23 Mgbe ahụ aga m agwa ha hooaha si ha, 'Amaghi m unu, sitenu n'ihu m puo, unu ndi ajo omume!' **24** "Onye obula nara nti n'okwu ndi a m kwuru, ma meekwa ha, di ka nwoke ahụ maara ihe, onye wuru ulo ya n'elu oke nkume. **25** Mmiri zosikwara ike n'elu ulo ahụ, idee mmiri sokwara, tie n'ulo ahụ. Ifufe siri

ike fekwara, ma ụlọ ahụ adaghị. N'ihị na e wuru ntọala ya n'elu oke nkume. **26** Ma ndị niile nūrụ okwu ndị a, ma lefuru ha anya, bụ ndị nzuzu. Ha dị ka nwoke wuru ụlọ ya n'elu aja. **27** Ngwangwa mmiri zoro, idee mmiri sọkwara, ifufe fesikwara ike tie n'ụlọ ahụ, ụlọ ahụ dara daruo ala. Ọdịda ya dị ukwu.” **28** Mgbe Jisọs kwuchara okwu ndị a, ozizi ya juru igwe mmadụ ahụ niile anya. **29** N'ihị na o ziri ihe dika onye nwere ikike. Ọ bughị dị ka ndị ozizi iwu ha.

8 Ọtụtụ mmadụ sooro Jisọs mgbe o si n'ugwu ahụ rịdata. **2** Mgbe ha na-aga n'uzọ, otu onye ekpenta bjakwutere ya kpọọ isiala nye ya, rịọ ya sị, “Onyenwe m, ọ bụrụ na ị chọrọ, ị pūrụ ime ka m dị ọcha.” **3** O setipūrụ aka ya, metụ ya sị, “Achọrọ m ka ị dị ọcha, dirikwa ọcha!” Ngwangwa, ekpenta ahụ lara. **4** Jisọs nyere nwoke ahụ iwu sị ya, “Hụ na igwaghị onye ọbụla, kama gaa gosi onye nchụaja onwe gi, chụọkwa aja onyinye dika Mosis, nyere n'iwu, ka ọ bụrụ ihe ama nye ya.” **5** Mgbe ọ banyere na Kapanom, otu onye ọchịagha bjakwutere ya rịọọ ka o nyere ya aka. **6** Ọ siri, “Onyenwe m, onye na-ejere m ozi dina n'ụlọ n'oke ihe mgbu, akukụ ahụ ya kpọnwukwara akpọnwụ.” **7** Jisọs siri ya, “Ọ bụ m bịa gwọọ ya?” **8** Ma onye ọchịagha ahụ zara ya sị, “Onyenwe m, ekwesighị m ka ị bata n'okpuru ụlọ m. Naanị nọdụ n'ebe a, kwuo okwu, ahụ ga-adikwa onye na-ejere m ozi ike. **9** N'ihị na mụ onwe m bụkwa onye nọ n'okpuru ikike ọchịchị, nwee ndị agha nọ n'okpuru m. Ana m asị onye nke a, 'gaa.' Ọ gaa, sịkwa onye nke ọzọ, 'bịa.' Ọ bịa. Ana m asị ohu m, 'mee nke a.' Ọ na-emekwa ya.” **10** Mgbe Jisọs nūrụ okwu a, o juru ya anya nke ukwu. Ọ gwara igwe mmadụ ahụ so ya

okwu si, “N’ezie, ahubeghi m okwukwe di otu a ebe obula; o buladi n’Izrel niile. **11** N’ezie kwa, otutu ndi mmadu ga-esite n’owuwa anyanwu nakwa odida anyanwu bia soro Ebrahim na Aizik na Jekob nokoo n’oriri n’alaeze eluigwe. **12** Ma umu alaeze ahụ, ka a ga-atupu n’ezi, n’ime ochichiri, ebe ikwa akwa na ita ikikere eze ga-adi.” **13** Jisos gwara ochiagha ahụ okwu si ya, “Laa! E meerela gi di ka okwukwe gi siridi.” Ahu diri onye ahụ na-ejere ya ozi mma n’otu awa ahụ. **14** Mgbe Jisos ruru n’ulo Pita, o choputara na nne nwunye ya nwere ahụ oku. **15** O meturu ya aka, ahụ oku ahụ hapuru ya, o biliri malite ijere ya ozi. **16** N’oge uhuruchi, ha kpotaara ya otutu ndi mmuo ojo na-esogbu. O ji okwu onu chupu mmuo ojo ahụ niile, gwokwa ndi niile ahụ na-adighi ike. **17** Nke a bu imezu amuma ahụ Aizaya buru si, “O bupuru nri nri anyi niile, burukwa oria anyi niile.” **18** Mgbe Jisos huru igwe mmadu di ukwu ndi gbara ya gburugburu, o nyere ndi na-eso uzọ ya iwu ka ha gafee n’ofe nke ozọ. **19** N’oge ahụ, otu onye n’etiti ndi na-ezi iwu biakwutere ya si ya, “Onye nkuzi, aga m eso gi gaa ebe obula i na-aga.” **20** Jisos zara, si, “Nkita ohia nwere onu ebe ha na-edina. Umụ nnunu nke igwe nkwara akwu; ma Nwa nke Mmadu enweghi ebe obibi.” **21** Otu onye ozọ n’ime ndi na-eso uzọ ya siridi ya, “Onyenwe m, aga m eso gi, kama kwere ka m buru uzọ gaa lie nna m.” **22** Ma Jisos zara si ya, “Soro m ugbu a. Hapu ndi nwuru anwu ka ha lie ndi nwuru anwu ibe ha.” **23** Mgbe o banyere n’ugbo, ndi na-eso uzọ ya sooro ya. **24** N’otu ntabi anya, oke ifufe bidoro ife n’odo mmiri ahụ, nke mere na ebili mmiri na-

ekpuchi ụgbọ ahụ. Ma ọ nọ na-arahụ ụra mgbe ihe ndị a na-eme. **25** Ndị na-eso ụzọ ya jekwuuru ya, kpotee ya, sị ya, “Onyenwe anyị, zọputa anyị! Lee, na anyị n’ala n’iyi.”

26 Ma ọ zaghachiri, “Unu ndị okwukwe nta, gini mere ụjọ ji na-atụ unu?” Mgbe ahụ o biliri baara ifufe ahụ na ebili mmiri ahụ mba. Ha niile dajuru, deere jii. **27** O juru ndị na-eso ụzọ ya anya, mee ka ha jụọ ajujụ sị, “Ọ bụ ụdị mmadụ dī aṅaa ka nwoke a bụ? Ọ bụladị ifufe na ebili mmiri na-eme ihe o kwuru.”

28 Mgbe o rutere n’ofe nke ọzọ nke obodo Gadarin, mmadụ abụọ ndị mmụọ ojọọ si n’ebe a na-eli ozu zutere ya. Ha na-akpa ike nke ukwu, na ọ dīkwaghị onye na-esite n’ụzọ ahụ agafe n’ihi ha. **29** Ngwangwa, ha tiri mkpu bido na-ajụ ajujụ sị, “Gini ka anyị na gị nwekorọ, gị Ọkpara Chineke? I gaghị echekwa eche ka oge ruo tupu ibido ita anyị ahụhụ?”

30 Igwe ezi nọ n’akụkụ ebe ahụ na-akpa nri. **31** Mmụọ ojọọ ndị a rịrọrọ ya arịrị sị, “Ọ buru na i chupụ anyị, biko, hapụ anyị ka anyị banye n’ime ezi ndị a.”

32 Ọ nyere ha iwu sị ha, “Ngwa, gaanu!” Ha sitere n’ime mmadụ abụọ ahụ pụta banye n’ime igwe ezi ahụ. Otu mgbe ahụ kwa, ezi ndị ahụ niile gbaara ọsọ site na mkputamkpu ala ọnụ mmiri ahụ dabanyechaa n’ime mmiri ahụ. Ha nwụkwara n’ime ya. **33** Ndị na-elekota igwe ezi ndị ahụ gbapuru gbaga n’ime obodo kọrọ ha ihe niile mere; tinyere ihe mere ndị ahụ mmụọ ojọọ na-esogbu. **34** Ya mere ndị niile nọ n’obodo ahụ pụtara ihu Jisọs. Mgbe ha hụrụ ya ha rịrọrọ ya sị ya pụra ha n’akụkụ obodo ha.

9 Jisọs banyekwara n’ụgbọ mmiri nke kwọrọ ya bjaruo n’obodo nke ya. **2** Ndị ikom ụfọdụ butere ya otu nwoke

akukụ ahụ ya kponwuru akponwu, bu onye dina n'ute. Mgbe Jisos huru okwukwe ndi ahụ, o gwara onye oria ahụ okwu si ya, "Nwee obi ike nwa m nwoke n'ih na a gbagharala gi mmehie gi niile." 3 N'oge a, ufodu ndi ozizi iwu nke ndi Juu no n'ebe ahụ siritara onwe ha, "Nwoke a na-ekwulu Chineke." 4 Ma ebe Jisos matara ihe ha na-eche n'obi ha, o siri, "Gini mere unu ji na-eche ajo echiche n'obi unu? 5 Olee nke ka mfe ikwu? O bu i si, 'A gbagharala gi mmehie gi niile,' ka o bu i si, 'Bilie jee ije? 6 Ma ka unu mata na Nwa nke Mmadu nwere ikike n'ua igbaghara mmehie." O siri onye ahụ akukụ ahụ ya kponwuru akponwu, "Bilie, chiru ute gi laa!" 7 Nwoke ahụ biliri, chiru ute ya laa n'ulo ya. 8 Mgbe igwe mmadu a huru ihe ahụ mere, akpata oyi juru ha n'ahụ n'ih egwu. Ha tokwara Chineke onye na-enye umu mmadu ikike di otu a. 9 Mgbe Jisos si n'ebe ahụ na-aga, o huru otu nwoke a na-akpo Matiu ka o noduru ala n'ulo inakota utu. O siri ya, "Soro m." Na-atufughi oge, o hapuru ihe niile soro ya. 10 Di ka o noduru ala iri nri uhuruchi n'ulo Matiu, otutu ndi ona utu na ndi mmehie sooro ya na ndi na-eso uzọ ya nodu na-eri nri. 11 Mgbe ndi Farisii huru nke a, ha juru ndi na-eso uzọ ya ajuju si ha, "Gini mere onye ozizi unu ji eso ndi ona utu na ndi mmehie na-eri nri?" 12 Mgbe o nuru nke a, Jisos siri, "Mkpa dibia adighi akpa ndi ahụ di ike, kama o bu ndi ahụ na-esighi ike ka mkpa dibia na-akpa. 13 Ma gaanu muta ihe okwu a putara, 'Ana macho ebere, o bughu aja.' N'ih na abighi m ikpo ndi ezi omume, kama abara m ikpo ndi mmehie." 14 Emesia, ndi na-eso uzọ Jon bira juo ya ajuju si, "Gini mere ndi

na-eso ụzọ gị adighị ebu ọnụ dị ka anyị onwe anyị na ndị Farisii na-eme?” 15 Jisọs juru ha si, “O kwesiri ka ndị enyi onye na-alụ nwunye ọhuru nọ na mwute na-erighi nri, mgbe ha na di nwanyị ọhuru nọ? Oge na-abia mgbe a ga-ewepu di nwanyị ọhuru n’etiti ha, mgbe ahụ ka ha ga-ebu ọnụ. 16 “Ọ dighị onye na-eji akwa ọhuru kwachie ebe akwa ochie siri dọkaa, n’ihi na akwa ahụ ga-esi n’ebe a kwachiri ya dọwaa; mee ka ọ dị njo kari ka ọ dị na mbụ. 17 Ọ dikwaghị onye ga-etinye mmanya ọhuru n’ime karama akpukpo ochie, n’ihi na karama ochie ahụ ga-agbawa mee ka mmanya ọhuru ahụ wufuo. Kama ọ dị mma itinye mmanya ọhuru n’ime karama akpukpo ọhuru, nke ga-ehekwa ha abụọ nke ọma.” 18 Mgbe ọ nọ na-ekwu okwu, otu onyeisi ulọ ekpere biara kpọọ isiala nye ya, si, “Ọ dibeghi anya nwa m nwanyị nwuru. Otu ọ dị, bja ka i bikwasị ya aka gị. Ọ ga-ebili dikwa ndu ọzọ.” 19 N’ihi nke a, Jisọs soro ya gawa. Ndi na-eso ụzọ ya sokwara ha. 20 Ma o nwere otu nwanyị onye ahụ na-esighi ike. Nwanyị a anọla n’orja a afọ iri na abụọ. Ọ bukwa orja oruru ọbara nke na-adighi akwusi akwusi ka ọ na-arja. Nwanyị a sitere n’azu biaruo ya nso, metu ọnụ uwe ya aka. 21 N’ihi na o kwulari n’ime obi ya si, “Ọ buru nnọọ na m ga-enwe ike metu ọnụ uwe ya aka, a ga-agwo m.” 22 Jisọs chighariri lee ya anya si ya, “Ada m, nwee obi ike, n’ihi na e sitela n’okwukwe gị mee ka ahụ dị gị mma.” Ahụ dikwara nwanyị ahụ mma site n’oge ahụ. 23 Mgbe Jisọs batara n’ulọ onyendu ulọ ekpere ndi Juu ahụ, hụ igwe mmadu ka ha na-atu uzu na ndi na-egbu oja. 24 Ọ siriri ha, “Sinu ebe a puo, nwata nwanyị a anwughị

anwụ, kama ọ nọ n'ụra." Ma ha chiri ya ọchi. **25** Ma mgbe achupusiri igwe mmadu ahụ, ọ banyere n'ime ulọ, jide nwata nwanji ahụ n'aka, o bilie otọ. **26** Akuko oru ebube a gbasara n'ebe niile n'ala ahụ. **27** Mgbe Jisos si n'ebe ahụ na-apu, umu nwoke abuo ndi kpuru isi sooro ya. Ha tikuru ya mkpu na-asi, "Nwa Devid, meere anyi ebere!" **28** Ha sooro ya bata n'ulo ebe ọ nọ. Ọ juru ha ajuju si, "Unu kwere na m nwere ike ime ka unu hu uzọ?" Ha zara si ya, "E, Onyenwe anyi, anyi kweere." **29** O meturu ha aka n'anya si ha, "Ya diri unu di ka okwukwe unu si di." **30** Ngwangwa ndi isi ahụ bidoro ihu uzọ. Jisos maara ha okwa si ha "Unu agwakwala onye obula." **31** Ma ha puru gbasaa akuko a ebe niile n'ala ahụ. **32** Mgbe ndi a sitere n'ebe ahụ puo, ndi ozọ buteere ya nwoke dara ogbi, onye mmuo ojojo bikwa n'ime ya. **33** Mgbe ọ chupuru mmuo ojojo ahụ, onye ogbi ahụ bidoro ikwu okwu. Ibubo nwuru igwe mmadu nọ n'ebe ahụ. Ha siri, "Anyi ahutubeghi ihe di otu a n'ala Izrel." **34** Ma ndi Farisii siri, "Ọ bu ekwensu, eze ndi mmuo ojojo, na-enye ya ike ichupu mmuo ojojo." **35** Jisos jeghariri n'obodo niile na ogbe niile di n'ebe ahụ, ma ndi ukwu na ndi nta, na-ezi ihe n'ulo ekpere ndi Juu, na-ekwusakwa ozioma nke alaeze ahụ. Ọ na-agwokwa orja na nrja nrja niile di iche iche. **36** Mgbe ọ huru igwe mmadu niile na-abiakwute ya, omijiko ha mere ya, n'ihi na ha bu ndi a na-esogbu. Ndi na-enweghi onye inyeaka. Ndi di ka aturu na-enweghi onye na-azu ha. **37** Mgbe ahụ, ọ siri ndi na-eso uzọ ya, "Owuwe ihe ubi hiri nne n'ezie. Ma ndi oru di ole na ole. **38** Ya mere, rionu Onyenwe owuwe ihe ubi ka o zite ndi oru n'owuwe ihe ubi ya."

10 Jisọs kpọrọ ndị na-eso ụzọ ya iri na abụọ nye ha ikike ịchupu mmụọ na-adighi ọcha, na igwọ nrịa nrịa na ọrịa niile di iche iche. **2** Nke a bu aha ndi ozi iri na abuo ahụ: Saimon (onye a na-akpokwa Pita) na Andru nwanne Saimon; Jemis nwa Zebedi, na Jon nwanne ya. **3** Filip na Batalomi; Tomos na Matiu onye ọna utu; Jemis nwa Alfios, na Tadios. **4** Saimon onye a na-akpo Zilot na Judas Iskariot, onye raara ya nye n'aka ndi gburu ya. **5** Ndi ikom iri na abuo ndi a ka Jisọs nyere ikike zipu. Maara ha okwa si ha: "Unu agala n'ebe ndi mba ozọ, maobu n'ebe ndi Sameria no. **6** Kama jekwurunu umu Izrel, ndi bu aturu furu efu. **7** Mgbe unu na-aga, na-ekwusaaranu ha si, 'alaeze eluigwe a dila nso.' **8** Gwoonu ndi oria, kpoteenu ndi nwuru anwu, meenu ka ahụ ndi ekpenta di ọcha, chupukwanu mmuo ojo. N'efu ka unu natara. Ya mere, nyenu n'efu. **9** "Mgbe unu na-aga, unu anatala olocha maobu olaedo, maobu ola obula tinye n'ime belit unu. **10** Unu ejikwala akpa maka njem unu, maobu uwe abuo, maobu akpukpokwu, maobu mkpanaka. N'ihi na onye oru kwesiri ihe e ji azu ya. **11** Ma obodo obula maobu ogbe obula unu bara n'ime ya, chonu ufodu ndi kwesiri nsopuru bi n'obodo ahụ. Nogidekwanu n'ulo ha ruo mgbe unu ga-ahapu obodo ahụ. **12** Mgbe unu na-abanye n'ulo ahụ, keleenu ndi bi na ya si, udo diri unu. **13** O buru na ndi no n'ulo ahụ anabata unu, meenu ka udo unu biakwasị n'ulo ahụ. O burukwanu na ha anabataghi unu, ka udo unu loghachikwute unu. **14** O buru na onye obula anabataghi unu, maobu ju inuru okwu unu, mgbe unu na-ahapu ulo ahụ maobu obodo ahụ kuchapunu aja

dị n'ụkwụ unu. **15** N'eziokwu, ọ ga-adiri obodo ahụ njo n'ụbọchi ikpe kari obodo Sodom na Gomora. **16** "Ana m ezipu unu di ka aturu n'etiti agu. Ya mere, nweenu uche dika agwo. Burunu ndi a na-apughị ita uta dika nduru. **17** Kpachapunu anya. N'ihu na a ga-enyefe unu n'aka nzuko ndi ulo ikpe, piaakwa unu ihe n'ulo ekpere ha. **18** A ga-ekpe unu ikpe n'ihu ndi na-achi achị na n'ihu ndi eze n'ihu m. Ma nke a ga-enye unu ohere igwa ha ihe banyere m. E, nke a ga-enye unu ohere igba ama banyere m nye ndi mba ozọ. **19** Mgbe ha jidere unu na-ekpe unu ikpe, unu echegbula onwe unu banyere ihe unu ga-ekwu, maobu otu unu ga-esi kwuo ya. N'ihu na a ga-eme ka unu mata ihe unu ga-ekwu n'oge ahụ. **20** N'ihu na ọ bughị unu ga-ekwu n'onwe unu. Kama Mmụọ nke Nna unu bi n'elugwe ga-esite n'onu unu kwuo okwu. **21** "Nwanne ga-arara nwanne ya nye ka e gbuo ya, nna ga-ararakwa nwa ya nye. Umụ ga-ebili megide ndi muru ha mee ka e gbuo ha. **22** Mmadu niile ga-akpo unu asi n'ihu m. Ma onye ga-eguzosi ike ruo ogwugwu ka a ga-azoputa. **23** Mgbe obula ndi mmadu sogburu unu n'otu obodo gbalaganu n'obodo ozọ. N'ezie, asi m unu, unu agaghị agazucha obodo niile nke Izrel tupu Nwa nke Mmadu aloghachi. **24** "Nwata akwukwo adighi akari onye nkuzi ya. Ohu adighi akarikwa nna ya ukwu. **25** O zuorela onye na-eso uzọ onye nkuzi ka ọ di ka onye nkuzi ya, na ohu ahụ ka ọ di ka onyenwe ya. Ọ buru na a kporo nna nwe ulo Belzebub, a ga-esi aña ghara ikpo ndi ezinaulo ya ihe kari nke a? **26** "Ya mere unu atula ha egwu. O nweghi ihe obula e kpuchiri ekpuchi nke a na-agaghị ekpughe, maobu ihe e

zoro ezo nke a na-agaghị eme ka ọ pụta ìhè. **27** Ihe m na-agwa unu ugbu a na nzuzo, kọsaanụ ya mgbe chi bọrọ. Ihe m ji nwayọọ mee ka ọ baa unu na ntị, nọdunụ n'elu ụlọ kwusaa ya. **28** Unu atụla egwu ndị pụrụ igbu naanị anụ ahụ unu, ma ha enweghị ike imekọ ihe mma n'imebi anụ ahụ unu na mkpuruobi, túbakwa ha n'ọkụ ala mmụọ. (Geenna g1067) **29** Ọ bughị otu kobo ka a na-ere ụmụ nza abụọ? Ma otu n'ime ha agaghị ada n'ala ma ọ bụrụ na Nna unu bi n'eluigwe amaghị. **30** Ọ bụladị agịrị isi dī n'isi unu ka a maara ọnụọgụgụ ha. **31** Ya mere, unu atụla egwu. Unu dī oke ọnụ karia ọtụtụ ụmụ nza. **32** “Ya mere, onye ọbụla kwuputara m n'ihu ụmụ mmadụ, ka mụ onwe m ga-ekwuputa n'ihu Nna m bi n'eluigwe. **33** Ma onye ọbụla na-agonari m n'ihu ndi mmadụ, mụ onwe m ga-agonari kwa ya n'ihu Nna m bi n'eluigwe. **34** “Unu echekwala na m bīara iweta udo n'ụwa. Abiaghị m iweta udo, kama ọ bụ iwebata mma agha. **35** Abiara m ime, “Ka nwoke megide nna ya, ka nwa nwanyị megide nne ya, ka nwunye nwa megide nne di ya, **36** ndi iro mmadụ ga-abu ndi ezinaulọ ya.’ **37** “Ọ bụrụ na i hụrụ nne gi maọbụ nna gi n'anya karia m, i kwesighi ibu onye nke m. Ọ bụrụ na i hụrụ nwa gi nwoke, maọbụ nwa gi nwanyị n'anya karia m, i kwesighi ibu onye nke m. **38** Onye ọbụla na-eburughị obe ya soro m, ekwesighi i bu onye nke m. **39** Onye ọbụla chọtara ndu ya ga-etufu ya, ma onye ọbụla tufuru ndu ya maka m, ga-achotakwa ya. **40** “Ndi niile nabatara unu na-anabata m. Mgbe ha nabatara m, ọ bukwa Onye ahụ zitere m ka ha na-anabata. **41** Ọ bụrụ na unu anabata

onye amụma n'ihì na ọ bụ onye amụma, unu na onye amụma ahụ ga-enwekọ otu ụgwọ ọrụ. Ọ bụrụkwa na unu anabata onye ezi omume n'ihì ezi omume ya, unu ga-esorokwa ya nata ụgwọ ọrụ nke onye ezi omume. **42** Ọ bụrụ na onye ọbụla ekunye otu n'ime ndị a na-eso ụzọ m mmiri oyi ka ọ n'ụọ, n'ihì na ọ bụ onye na-eso ụzọ m, n'ezie, asị m unu, ọ ghaghị inata ụgwọ ọrụ ya.”

11 Mgbe Jisọs nyesiri ndị na-eso ụzọ ya ndumọdu ndị a, ọ hapuru ebe ahụ puo. Bido na-ejeghari n'obodo di iche iche na-ezisa ozioma. **2** Jón omee baptizim nokwa n'ulo mkporo n'oge ahụ. Mgbe ọ nuru akuko ọrụ ebube niile nke Kraist na-arụ, o zipuru ndị na-eso ụzọ ya. **3** Ọ gwara ha ka ha juo ya ajuju si, “Ọ bụ gi bụ onye ahụ anyi na-ele anya obibia ya, ka ọ bụ onye ozo?” **4** Jisọs zara ha si, “Laghachinu azu gwa Jón banyere ihe unu nuru na ihe anya unu huru. **5** Gwanu ya na a na-eme ka ndi isi hu ozo, ka ndi ngwuro gaa ije. A na-emekwa ka ahụ ndi ekpenta di ocha. Ndi ogbi na-anu ihe, na-ekwu okwu. Ndi nwuru anwu ka a na-akpote. Gwakwanu ya ihe banyere ozioma a na-ezisara ndi ogbenye. **6** Ziekwanu ya ozi a, na ngozi na-adiri onye ahụ na-enweghi ihe mkpasu iwe n'ihì m.” **7** Mgbe ndi ahụ Jón zitere lara, Jisọs bidoro igwa igwe mmadu no n'ebe ahụ okwu banyere Jón. Ọ juru ha ajuju si, “Mgbe unu gara n'ozara ihu Jón, ginì ka unu lere anya na unu ga-ahụ? Ọ bụ ahija achara nke ikuku na-ebughari? **8** Ma ọ bughì otu a, ginì ka unu puru iga ihu? Ọ bụ nwoke yi uwe mara mma? Ma lee ndi na-eyi uwe di oke onuahia na-anọ n'ulo eze. **9** Ma ginì ka unu lere anya na unu ga-ahụ? Ọ bụ onye amuma? E, asị m

unu, ọ bụ onye kariji onye amuma. **10** Onye bụ onye ahụ e dere ihe banyere ya n'akwukwo nsọ si, "Lee, aga m ezipu onyeozu m n'ihu gi, onye ga-edozi ụzọ gi n'ihu gi.' **11** N'ezie, ọ dighi nwoke ọbụla n'etiti ndi nwanyi muru di ukwuu karija Jon omee baptizim. Ma onye dikarisiri nta n'alaeze eluigwe di ukwuu karija ya. **12** Site n'ubochi ndi ahụ Jon omee baptizim malitere oru ya ruo ugbo a, ihe banyere alaeze eluigwe na-agabiga ihe ike. Otu a kwa ndi di ike na-abagidekwa ya. **13** N'ihu na tupu Jon abia, iwu na ndi amuma niile buru amuma banyere alaeze a. **14** O burukwa na unu jikeere inabata ya, ọ bụ ya bụ Ilaia ahụ, nke na a ga ibia. **15** Onye ọbụla nwere nti inu ihe, ya nuru. **16** "Gini ka m ga-eji tanyere ndi bi n'ogbo a? Gini ka ha yiri? Ha di ka umuntakiri na-egwuri egwu n'ama, ndi na-asị ibe ha, **17** "Anyi gburu unu oja, ma unu ekweghi ete egwu. Anyi buuru unu abu ikwa ozu, ma unu akwaghi akwa.' **18** Jon biara na-erighi achicha maobu ihe onunu. Ha siri, 'Mmuo ojoobi n'ime ya.' **19** Ma Nwa nke Mmadu biara na-eri ihe oriri, na-anukwa ihe onunu. Ha si, 'Lee, onye oke oriri na onye oke anumanu abiala, enyi ndi ona utu na ndi mmehie.' Ma amamihe na-esite n'oru ya gosiri na ihe o mere di mma." **20** Mgbe ahụ ọ bidoro ibu obodo niile ebe ọ ruru otutu oru ebube onu, n'ihu na obodo ndi a echegharighi. **21** "Ahuhu ga-adiri gi Korazin. Ahuhu ga-adikwara gi Betsaida. N'ihu na a si na ọ bụ n'ime Taia na Saidon ka a ruru oru ebube niile a ruru n'ime unu, ha gaara echeghari ma gosikwa ncheghari ha site n'iyi uwe mkpe na ikpokwasị onwe ha ntu n'isi. **22** N'ezie asị m unu na ọ ga-adiri unu njo

n'ubochi ikpe ahụ karịa obodo Taia na Saịdọ. **23** Ma gị Kapanom bụ obodo a na-asopuru, a ga-ebuli gị elu ruo eluigwe? Mba, i ga-aridaru oku ala mmuo. N'ihi na a si na a ruru oru ebube m ruru n'ime gị n'obodo Sodom, a garaghi ala ya n'iyi. O gaara adiri ruo taa. **(Hadēs 986)**

24 N'ezie asi m unu, o ga-adiri unu njo n'ubochi ikpe ahụ karịa obodo Sodom.” **25** N'oge ahụ, Jisos kwuru si, “Nna, Onyenwe eluigwe na uwa, ana m ekele gị, n'ihi na i zonariri ndi okachamara eziokwu ahụ, ma kpughee ya nye umuntakiri. **26** E, Nna m, o toro gị utọ ime ya n'uzo di otu a. **27** “Nna m enyefeela m ihe niile n'aka. O dighi onye maara Okpara ahụ ma o bughị Nna ya. O dikwaghi onye maara Nna karịa Okpara ahụ na ndi Okpara ahụ kwadoro igosi Nna ya. **28** “Biakwutenu m unu niile ndi na-adogbu onwe unu n'oru, ndi e bokwasiri ibu di arọ. Aga m enyekwa unu izuike. **29** Nyaranu yokunke m n'olu unu, mutakwanu ihe site n'aka m. N'ihi na adi m nwayo, burukwa onye di umeala n'obi. Unu ga-achotakwara mkpuruobi unu izuike. **30** N'ihi na yoku m di mfe, ibu m adighikwa arọ.”

12 N'oge ahụ, Jisos sitere n'ubi a kuru oka na-agafe n'ubochi izuike. Ma ebe agu na-agu ndi na-eso uzo ya, ha malitere igho ogbe oka, na ita mkpuru ya. **2** Mgbe ndi Farisii huru nke a, ha siri ya, “Lee, ndi na-eso uzo gi na-eme ihe na-ezighi ezi ime n'ubochi izuike!” **3** Ma o zara ha si, “O bu na unu agutaghi ihe Devid na ndi ya na ha soo mere mgbe agu na-agu ha? **4** Otu o si banye n'ulo Chineke, ya na ndi so ya, rie achicha a na-eche n'ihu Chineke, nke na-ezighi ezi n'iwu ka ha rie,

kama ọ diiri naani ndi nchujaja iri ya. **5** Ka ọ bu na unu agutabeghi ebe e dere ya n'ime akwukwo iwu Mosis na ndi nchujaja na-emeru ubochi izuike n'ulonso ukwu ahụ, ma ọ dighi onye na-ata ha uta? **6** Ma ana m agwa unu na onye di ukwu karija ulonso ukwu no n'ebe a. **7** Ọ buru na unu ghotara ihe akwukwo nsọ na-ekwu mgbe ọ na-asi, 'Ana m achọ ebere, ọ bughị aja.' Unu agaraghi ama ndi ikpe na-amaghi ikpe. **8** N'ih i na Nwa nke Mmadu bu Onyenwe ubochi izuike." **9** O sitere n'ebe ahụ puo banye n'ulo nzuko ha. **10** N'ebe a ka ọ huru otu nwoke aka ya kponwuru akponwu. Ndi no n'ebe ahụ juru ya ajuju si, "O ziri ezi n'iwu igwo mmadu n'ubochi izuike?" **11** Ma ọ zara ha si, "Ọ buru na otu onye n'ime unu nwere otu aturu danyere n'ime olulu n'ubochi izuike ginị ka ọ ga-eme? Ọ ga-ahapu ya n'ebe ahụ? Ọ gaghị ejide ya doputa ya? **12** Mmadu ọ dighi mkpa karija aturu? Ya mere, o ziri ezi n'iwu bu iru oru oma n'ubochi izuike." **13** Mgbe ahụ ọ siri nwoke ahụ, "Setipu aka gi." Nwoke ahụ setipuru aka ya. Aka ahụ dikwara ya mma di ka aka nke ozo. **14** N'ih i nke a ndi Farisii sitere n'ebe ahụ puo, ga gbaa izu otu ha ga-esi gbuo ya. **15** Ma ebe Jisos maara ihe ha na- ezube ime, o sitere n'ebe ahụ puo. Ma otutu ndi mmadu sooro ya. Ọ gwokwara ha nrija nrija ha niile. **16** Ma o nyere ha iwu ka ha hapu igwa ndi ozo onye ọ bu. **17** Nke a bu ka emezuo okwu ahụ Aizaya onye amuma kwuru, **18** "Onye a bu onye na-ejere m ozi, onye m hoputara. Onye m hukwara n'anya. O bukwa onye ihe ya na-atọ m utọ. Aga m etinye Mmuo m n'ime ya. Ọ ga-eme ka ikpe ziri ezi rute mba niile aka. **19** Ọ gaghị ese okwu, ọ gaghị

etisikwa mkpu ike. O nweghi onye ga-anu olu okwu ya n'ezi. **20** O gaghi agbaji ahijia riidi azopara n'ala, maobu menyuo ogbo orona na-enwu ntakiri ntakiri, tutu ruo mgbe o ga-eme ka ikpe ziri ezi merie. **21** O bukwa n'aha ya ka mba niile di n'awa ga-atukwaso olileanya ha." **22** Emesja, ha kpotaara ya otu nwoke kpuru isi ma daakwa ogbi. O bukwa onye mmuo ojo na-esogbu. O gworo ya, mee ka nwoke ahụ hụ ụzọ, bidokwa ikwu okwu. **23** Ihe a juru igwe mmadu no n'ebe ahụ anya. N'ihia ya, ha kwuru si, "Nwoke a, o ga-abu Nwa Devid?" **24** Mgbe ndi Farisii nuru nke a, ha siru, "Nwoke a chupuru mmuo ojo a n'ihia na Belzebub, eze ndi mmuo ojo, nyere ya ike ichupu ya." **25** Ma ebe o matara ihe ha na-eche n'obi ha. O gwara ha okwu si, "Alaeze obula kewara megide onwe ya ga-ada. Obodo o bu maobu ezinaulo obula kewara megide onwe ya agaghi eguzo. **26** O buru na ekwensu achupu ekwensu, o kewala megide onwe ya. Oleekwanu otu alaeze ya ga-esi guzo. **27** Di ka unu kwuru, o buru na m na-achupu mmuo ojo site n'ike Belzebub, o bu n'ike onye ka umu unu ndi ikom na-achupu ha? Ya mere, o bu umu unu ga-ekpe unu ikpe n'ihia okwu a unu kwuru. **28** Ma o buru na m na-esite n'ike Mmuo nke Chineke na-achupu mmuo ojo, matakwanu na alaeze Chineke abiala n'etiti unu. **29** "O dighi mmadu obula puru ibanye n'ulo nwoke di ike kwakoro ngwongwo niile di n'ulo ahụ. Ma o nwere ike ime nke a ma o buru na o ga-eburu uzo kee nwoke ahụ agbu? Mgbe o kesiri ya agbu, o nwere ike ibanye kwakotaa ngwongwo niile di n'ulo nwoke ahụ. **30** "Onye obula na-adinyeghiri m na-emegide m. Onye o

bụlakwa na-adighi eso m ekpokota, na-ekposa ekposa. **31**
 Ya mere, ana m agwa unu si, na a ga-agbaghara mmehie
 na nkwulu niile. Ma agaghị agbaghara nkwulu ekwuluru
 Mmụọ Nso. **32** Onye ọbụla nke ga-ekwu okwu megide
 Nwa nke Mmadụ, a ga-agbaghara ya, ma onye ọbụla na-
 ekwu megide Mmụọ Nso, agaghị agbaghara ya, n'ogbo a
 maobu n'ogbo nke na-abia. (aiōn g165) **33** “Ọ bụrụ na e mee
 ka osisi too nke oma, ọ ga-amita mkpuru oma, ma ọ bụrụ
 na o toghị nke oma, ọ ga-amita mkpuru ojo. N’ihi na a
 na-amata osisi ọbụla site na mkpuru ya. **34** Umụ ajuala,
 olee otu unu ga-esi kwuo okwu di mma, ebe obi unu di
 njo? N’ihi na ihe mmadu kwuru bu ihe si ya n’obi putu.
35 Ezi mmadu na-esi n’ezi aku ya weputa ihe di mma, ma
 ajo mmadu na-esitekwa n’ajo aku ya weputa ajo ihe. **36**
 Ma ana m agwa unu si, n’ubochi ikpe ahụ, onye ọbụla ga-
 aza ajuju, banyere okwu niile na-enweghi isi o kwuru. **37**
 N’ihi na ọ bu site n’okwu onu gi ka i ga-abu onye ikpe
 mara, sitekwa n’okwu onu gi ka i ga-abu onye ikpe na-
 amaghị.” **38** Mgbe ahụ, ufodu ndi ozizi iwu na ndi Farisii
 gwara Jisos si ya, “Onye nkuzi, anyi chorọ ka i gosi anyi
 ihe iribama.” **39** Ma ọ zara si ha, “Ọ bu naani ajo ogbo
 nke na-enweghi okwukwe ga-achokwa ka e gosi ha ihe
 iribama. Ma ọ dikwaghị ihe iribama ozo a ga-egosi unu
 kari ihe iribama Jona onye amuma. **40** N’ihi na di ka Jona
 noro ubochi ato, ehie na abali n’afọ azu di ukwu, otu a
 ka Nwa nke Mmadu ga-esi nookwa ubochi ato, ehie na
 abali n’obi nke ala. **41** Ndi kom Ninive ga-eso ogbo a bilie
 n’ubochi ikpe maa ya ikpe. N’ihi na ha cheghariri mgbe
 ha nuru nkwusa Jona. Ma lee onye kari Jona ukwu

nọ n'ebe a. **42** N'ụbọchị ikpe ahụ kwa, eze nwanyị nke Ndidaga-eso ọgbọ a bilie boo ya ebubo. Ọ ga-amakwa unu ikpe. N'ihhi na o siri n'ebe dị ụwa sọturu bịa nuru okwu amamihe Solomon. Ma ugbu a onye ahụ dị ukwu karia Solomon nọ n'ebe a, ma unu juru i kwere na ya. **43** "Mgbe mmuo na-adighi ocha si n'ime mmadu puo, o na-agabiga n'ozara ebe mmiri na-adighi icho ebe izuike, ma o naghị achota ya. **44** Mgbe ahụ, o na-asi, 'Aga m alaghachi n'ulo m, ebe m si puta.' Mgbe o loghachiri, o na-achoputa na a zachara ulo ahụ dozie ya, o dikwaghị onye bichiri n'ime ya. **45** Mgbe ahụ, o na-apu gaa chota mmuo asaa ozo, ndi di njo karia ya onwe ya. Ha niile na-abata bia biri n'ime onye ahụ. Mee ka onodu ya di njo karia ka o di na mbu. Otu a ka o ga-adiri ndi bi n'ogbo a joro njo." **46** Mgbe o no na-agwa igwe mmadu ahụ okwu, nne ya na umunne ya bira guzoro n'ezina-eche ka ha gwa ya okwu. **47** Otu onye n'ime igwe mmadu ahụ gwara ya okwu si, "Lee, nne gi na umunne gi ndi nwoke na-achọ ihu gi n'ezina. Ha choro igwa gi okwu." **48** Ma o zara onye ahụ gwara ya okwu si, "Onye bu nne m? Olee ndi bu umunne m ndi nwoke?" **49** O turu ndi na-eso uzo ya aka, si, "Lee, ndi a bu nne m na umunne m ndi nwoke. **50** N'ihhi na onye obula na-eme ihe Nna m bi n'eluigwe choro, bu nwanne m nwoke, na nwanne m nwanyi, nakwa nne m."

13 N'otu ubochi ahụ, Jisọs hapuru ulo ahụ gaa n'onu mmiri ebe o noduru ala. **2** Igwe mmadu di ukwu biakwutere ya, nke mere ka o baa n'ime ugbọ mmiri. N'ime ya ka o no na-ezi ndi mmadu no n'onu mmiri ahụ na-ege ya nti ihe. **3** O ji ilu gwa ha otutu ihe. Ọ gwara ha

si, “O nwere otu onye oru ubi gara iku mkpuru n’ubi ya. 4 Mgbe o na-agma mkpuru ndi a, ufodu n’ime ha dara n’akuku uzọ ebe umu nnunu biara turia ha loo. 5 Ma ufodu n’ime ha dara n’ala di nkume nkume. O dighi anya ha puputara, too, n’ihi na aja di n’ebe ahụ emighi emi. 6 Ma mgbe anwu mukwasiri ha, ha chanwuru, kponwuo, n’ihi na mgborogwu ha emikpughi emikpu n’ime ala. 7 Mkpuru ufodu danyere n’etiti ogwu, ogwu ahụ toputara kpagbuo ha. 8 Ma ufodu mkpuru dara n’ezi ala, miakwa otutu mkpuru. Ufodu miri mkpuru iri atọ, ufodu iri isii, ufodu kwa otu nari. 9 Onye obula nwere nti inu ihe, ya nuru.” 10 Emesia, ndi na-eso uzọ ya biakwutere ya juo ya si, “Gini mere i ji na-agwa ndi a okwu n’ilu?” 11 O zaghachiri, “N’ihi na o bu unu ka e nyere imata ihe omimi niile nke alaeze eluigwe. Emeghi ka ndi ozo ghota ya. 12 Onye ahụ nwere ihe ka a ga-enyekwa ozo, ka o nwee kari. Ma onye na-enweghi ihe obula ka a ga-anapu o buladi ihe o nwere. 13 Nke a bu ihe mere m ji agwa ha okwu n’ilu: “N’ihi na ha na-ele anya, ma ha adighi ahụ uzọ, ha na-ege nti, ma ha adighi anu ihe maobu aghota ya. 14 Nke a bukwa imezu amuma ahụ Aizaya buru si, “Unu ga na-anu, nukwa, ma unu agaghi aghota ihe obula. Unu ga na-ele anya, hukwa, ma unu agaghi ahụ ihe obula. 15 N’ihi na obi ndi nke a a maala abuba, dikwa arọ, ha adighi ejikwa nti ha anu ihe, ha mechikwara anya ha ka ha ghara ihu uzọ. Ma o bughi otu a ha nwere ike iji anya ha hu uzọ, jirikwa nti ha nu ihe, sitekwa n’obi ha nwe nghota ma chigharia biakwute m, ka m gwoo ha.’ 16 Ma ngozi na-adiri anya unu, n’ihi na ha na-ahụ uzọ, na nti unu

n'ihì na ha na-anụkwa ihe. **17** N'ezie agwa m unu, ọtụtụ ndị amụma na ndị ezi omume ka ọ gụrụ agụụ ihụ ihe unu na-ahụ, ma ha ahụghị ya, na inụ ihe unu na-anụ, ma ha anụghị ya. **18** “Ugbu nūrūnū nkōwa ilu ọgha mkpūrū ahụ. **19** Mgbe onye ọbụla nūrū ozioma nke alaeze ahụ, ma ọ ghọtaghị ya, ajọ onye ahụ na-abịa napụ ya ihe ahụ akūrū n'obi ya. Nke a bụ mkpūrū ahụ nke dara n'okporoụzọ. **20** Mkpūrū nke dara n'ala nkume nọchiri anya obi mmadū onye nūrū ozioma ahụ, jirikwa oke ọnū nabata ya. **21** Ma ebe ha na-enweghị mgborogwu n'ime ha. Ha na-anọ nwa oge nta. Mgbe nsogbu maọbụ mkpagbu b́jara n'ihì okwu ahụ, ngwangwa ha na-adachapụ. **22** Mkpūrū nke dara n'ala ahụ ogwu ogwu d́ nọchiri anya obi mmadū onye nūrū ozioma ahụ, ma ọchichọ nke ụwa a, ya na itinye obi n'akụ nke ụwa a, kpagidere okwu d́ n'ime ya, mee ka ọ ghara ìmì mkpūrū. (aiōn g165) **23** Ma mkpūrū dara n'ala ọma ahụ nọchiri anya obi mmadū onye gere nt́ n'ozoma ahụ, ghọtakwa ya. Ọ na-aḿta mkpūrū d́ nari, maọbụ iri isii, maọbụ iri atọ kariya ihe akunyere n'ime ya.” **24** Ọ tūrū ha ilu ọzọ ś, “Alaeze eluigwe d́ ka mmadū ọbụla nke kūrū ezi mkpūrūn'ubi ya. **25** Ma n'otu abalí, mgbe onye ọbụla nọ n'ura, onye iro gara n'ubi ahụ kụọ mkpūrū na-epu ahíh́a n'etiti ezi mkpūrū ọka wiiti ahụ ọ kūrū ma laa. **26** Mgbe mkpūrū ọka wiiti nd́ ahụ puputara, meputa isi ọka, ahíh́a ahụ bidokwara ito. **27** “Nd́ ọrū onye nwe ubi ahụ b́jara ś ya, ‘Nna aný ukwu, ọ bugh́ ezi mkpūrū ọka ka ì kūrū n'ubi ǵ? Ebeekwanū ka ahíh́a nd́ a si b́a?’ **28** “Onye ọrū ubi ahụ zara ha ś, ‘Ọ bụ onye iro m kūrū ahíh́a nd́ a.’ “Nd́ ọrū ya jurū ya ś, ‘Ì chọrọ ka aný gaa

foputasia ha? 29 “Ma onye oru ubi ahụ siri ha, ‘O dighi, n’ihi na mgbe unu na-achọ ihopu ahijia ndi ahụ, unu nwere ike site na-amaghị ama hopu ezi mkpuru oka wiiti. 30 Hapunu oka ahụ ka ha na ahijia ndi ahụ na-etokota, tutu ruo mgbe a ga-ewe ihe ubi. N’oge ahụ aga m enye ndi owuwe ihe ubi iwu si, burunu uzọ chikotasia ahijia ndi a niile, kee ha n’ukwu n’ukwu, kpoo ha oku. Ma kpokotanu oka wiiti ndi a tnye ha n’oba m.” 31 O tukwara ilu ozọ si ha, “Alaeze eluigwe di ka mkpuru mostadi nke onye oru ubi kuru n’ubi ya. 32 O bu ezie na o bu mkpuru dikarisiri nta karja mkpuru ubi niile, ma mgbe mkpuru a toro, o na-adi ukwu karja ihe niile a kuru n’ubi. O na-aghọ osisi buru ibu, nke umu nnunu na-ezuka ike n’alaka ya.” 33 O turu ha ilu ozọ si, “Alaeze eluigwe di ka ihe na-eko achicha, nke nwanyi na-ewere gwakota n’utu oka e ji eme achicha, tutu ruo mgbe ihe iko achicha ahụ mere ka utu oka ahụ niile koo.” 34 Oge niile ka Jisọs na-eji ilu na-agwa ndi mmadu ndi a okwu. O nweghi oge obula o gwara ha okwu hapu iji ilu. 35 O mere nke a ka okwu onye amuma kwuru mezu, si, “Aga m eji ilu kwuo okwu mgbe m na-agwa ha okwu. Aga m agwakwa ha ihe mmadu obula na-amaghị site n’oge e kere uwa.” 36 Emesia, o hapuru igwe mmadu ahụ baa n’ulo. Ndi na-eso uzọ ya biakwutere ya si ya, “Kowaara anyi ihe ilu ahụ i turu putara, ilu banyere ahijia puru n’ubi a kuru oka.” 37 Jisọs zara ha si, “Nwoke ahụ kuru mkpuru ahụ bu Nwa nke Mmadu. 38 Ubi ahụ a ghanyere mkpuru ndi ahụ bu uwa. Mkpuru nke a kuru n’ubi ahụ nochiri anya umu nke alaeze ahụ. Ahijia ahụ puru n’ubi ahụ nochikwara anya umu ajo onye ahụ. 39

Onye iro ahụ gara kụọ mkpuru puru ahịhia bụ ekwensu. Owuwe ihe ubi nọchiri anya ọgwugwu oge. Ndi owuwe ihe ubi bukwa ndi mmuo ozi. (aiōn g165) 40 “Di ka e siri foputasia ahịhia ahụ kpoo ha oku, otu a ka o ga-adi mgbe uwa ga-agwu. (aiōn g165) 41 Nwa nke Mmadu ga-ezipu ndi mmuo ozi ya ka ha gaa site n’alaeze ya foputasia ihe niile na-eme ka e mee mmehie, na ndi niile na-eme ajo ihe. 42 Ha ga-atubakwa ha n’ime oke oku ahụ, ebe ha ga-anọ na-akwa akwa, na-atakwa ikikere eze. 43 Ma ndi niile bu ndi ezi omume ga-enwu di ka anyanwu n’ime alaeze Nna ha. Onye obula nwere nti inu ihe, ya nuru. 44 “Alaeze eluigwe di ka aku e zoro n’ubi, nke otu nwoke chotara zookwa ya ozọ. Nwoke a jiri onu ree ihe niile o nwere, ma gaa zuta ubi ahụ. 45 “Ozo, alaeze eluigwe yiri nkume di oke onuahia nke onye na-azu ahia chotara. 46 Mgbe o huru nkume a, o ree ihe niile o nwere, were ego ya gaa zuru nkume a di oke onuahia. 47 “Ozokwa, alaeze eluigwe di ka ugbu e ji egbu azu, nke a wunyere n’ime osimiri, jiri ya jide azu di iche iche. 48 Mgbe ugbu a juru, ndi oku azu ahụ na-adoputa ya. Nodu ala hoputasia ndi di mma tinye ha n’ime nkata, ma tufuo ndi na-adighi mma. 49 Otu a ka o ga-adi n’ogwugwu oge. Ndi mmuo ozi ga-abia kewapu ndi ojo site n’etiti ndi ezi omume, (aiōn g165) 50 ma tubakwa ha n’ime oke oku ahụ. Ebe ha ga-anọ na-akwa akwa na-atakwa ikikere eze.” 51 O juru ha si, “Unu ghotara ihe ndi a m na-ekwu?” Ha zara si ya, “E.” 52 O siru ha, “N’ihi nke a, onye nkuzi nke iwu obula nke e mere ka o buru onye na-eso uzọ alaeze eluigwe, di ka onyenwe ulo nke na-esite n’ulokwu ya na-eweputa ihe oheru na

ihe ochie.” **53** Mgbe Jisọs tọsiri ilu ndi a, o si ebe ahụ pụọ. **54** O rutere n’obodo ya, malite izi ha ihe n’ụlọ ekpere ha, nke a jukwara ha anya. Ha juritara onwe ha ajuju na-asi, “Ebee ka o si nweta amamihe a? Ebee ka o si nweta ike iru oru ebube ndi a niile? **55** Nwoke a, o bughị nwa onye kapinta? O bu na-adighi akpo nne ya Meri? Jemis, Josef, Saimon na Judas, ha abughị umunne ya ndi ikom? **56** Umunne ya ndi inyom niile, ha anoghi n’etiti anyi? Olee ebekwa ka nwoke a si nweta ihe ndi a?” **57** Iwe were ha n’ebe o no. Ma Jisọs gwara ha okwu si ha, “A na-asopuru onye amuma n’ebe niile, ma a dighi asopuru ya n’obodo a muru ya, nakwa n’ezinaulo nke ya.” **58** Ya mere, o rughị otutu oru ebube n’ebe ahụ, n’ihi na ha enweghi okwukwe n’ime ha.

14 N’oge a Herod eze na-achi Galili nuru ihe banyere Jisọs. **2** O gwara ndi na-ejere ya ozi okwu si ha, “Onye a bukwanu Jon omee baptizim. O sitela na ndi nwuru anwu bilie dikwa ndu ozo. O bu ya mere ike iru oru ebube ndi a ji di n’ime ya.” **3** N’ihi na, Herod jidere Jon kee ya agbu tinye ya n’ulo mkporo, n’ihi Herodias nwunye Filip nwanne ya nwoke. **4** N’ihi na Jon gwara ya, “O bughị ihe ziri ezi n’iwu ka i kporo ya.” **5** Herod chorori igbu ya, ma o turu egwu ndi mmadu, n’ihi na ha weere Jon di ka onye amuma. **6** Ma mgbe a na-eme mmemme icheta omumu Herod, ada Herodias tere egwu n’ihu Herod, na n’ihu ndi obia biara n’ubochi ahụ. Obi toro Herod utọ nke ukwu. **7** Nke a mere o ji nuo iyi kwee nkwa inye ya ihe obula o rioro. **8** Ma di ka nne ya si haziere ya, o rioro eze Herod si, “Nye m isi Jon omee baptizim n’efere ugbu a.” **9** Aririọ

a wutere eze Herod, ma n'ih i yi o n'uru na n'ih i ndi obia ya niile, o choghi ila azu n'okwu ya. O nyere iwu ka e meere ya ihe o choror. **10** O ziri ozi ka e bipu isi Jon n'ulo mkporo. **11** E tinyere isi ya n'efere bunye nwaagboghohu. O naara ya bulaara nne ya. **12** Ndi na-eso uzor ya bilara buru ozu ya gaa lie. Ha gara koror Jisos ihe mere. **13** Mgbe Jisos nuru akuko a, o banyere n'ugbo mmiri gaa n'ozara, ebe o ga-anoduru onwe ya. Ma mgbe igwe mmadu nuru ya, ha si obodo di iche iche sooro ya n'ukwu ala. **14** Mgbe o sitere n'ugbo mmiri ahuru ridata, o huru oke igwe mmadu. O nwere omijiko n'ebe ha no, gworo ndi oria n'etiti ha. **15** N'oge anyasi ubochi ahuru, ndi na-eso uzor ya biakwutere ya si ya, "Chi na-achor iji. Ebe a abukwagh i ebe ndi mmadu bi. O nweghi nri a ga-azuta n'ozara a. Zilaga igwe mmadu ndi a ka ha gaa n'ime obodo zuror onwe ha nri." **16** Ma Jisos gwara ha si, "O dighi mkpa na ha ga-ala. Nyenu ha nri ka ha rie." **17** Ha zara ya si, "O bu naani ogbe achicha ise na azu aburo ka anyi nwere." **18** O sir i ha, "Wetaranu m ha n'ebe a." **19** O gwara igwe mmadu ahuru ka ha nodu ala n'ahihia. O weere ogbe achicha ise na azu aburo ahuru welie anya ya elu nye Chineke ekele. O nyawara achicha ahuru, nye ha ndi na-eso uzor ya, ndi na-eso uzor ya nyere ha igwe mmadu ahuru. **20** Onye obula riri rijuo afro. Emesja, ndi na-eso uzor Jisos tutukotara iberibe achicha dara n'ala tutujuo ha nkata iri na aburo. **21** Ma ndi riri nri ahuru di puku umu nwoke ise, n'agunyeghi umu nwanyi, na umuntakiri. **22** Mgbe nke a gasiri, o gwara ndi na-eso uzor ya ka ha banye n'ugbo malite igafe ofe ozor nke osimiri ahuru. Ma ya onwe ya noduru maka izilaga ndi mmadu

ahụ. **23** Mgbe ọ zilagasịrị igwe mmadụ ahụ, ọ rigooro n'elu ugwu ikpe ekpere, naanị ya. Mgbe oge anyasị ruru, naanị ya nọkwa na-ebe ahụ. **24** Ma n'oge a ụgbọ mmiri ahụ esitela n'ebe ala dị nso gamie n'elu osimiri, ebili mmiri na-ebugharịkwa ya, n'ihị na ifufe ahụ na-emegide ya. **25** Ma ihe dị ka site n'elekere atọ ruo elekere isii nke ụtụtụ, Jisọs bjakwutere ha, na-aga ije n'elu osimiri. **26** Mgbe ndị na-eso ụzọ ya hụrụ ya ka ọ na-aga ije n'elu osimiri ahụ, obi ọrọ ha mmiri, ha sị, “Ọ bụkwanụ mmụọ o!” Ha tiri mkpu n'ihị egwu. **27** Ma ngwangwa Jisọs sịrị ha, “Nweenụ obi ike! O bụ m; unu atụla egwu.” **28** Pita zara ya, “Onyenwe anyị, ọ bụrụ na ọ bụ gị, sị m bjakwute gị n'elu mmiri.” **29** Ọ sịrị ya, “Bịa!” Pita sitere n'ụgbọ ahụ pụta, bido ịga ije n'elu mmiri ijekwuru Jisọs. **30** Ma mgbe ọ hụrụ oke ebili mmiri ahụ ka ọ na-amaghari; egwu tūrụ ya. Ma mgbe ọ malitere imikpu n'ime mmiri ahụ, o tiri mkpu sị, “Onyenwe m! Zọpụta m!” **31** Na-atufughị oge, Jisọs setipurụ aka ya dọpụta Pita. Ọ sịrị ya, “Gị onye okwukwe nta, n'ihị gịni ka i ji nwee obi abụọ!” **32** Ma mgbe ha rịbanyere n'ime ụgbọ ahụ ifufe ahụ kwusikwara. **33** Ndị ahụ nọ n'ụgbọ ahụ kpọrọ isiala nye ya sị, “N'ezie, ị bụ Ọkpara Chineke.” **34** Mgbe ha gafere n'ofe nke ọzọ, ha bjarutere n'ala Genesaret. **35** Mgbe ndị obodo ahụ matara na ọ bụ ya, ha zisara ozi gburugburu obodo niile ahụ, ma dutere ya ndị niile ahụ na-adighị ike. **36** Ha rịọrọ ya ka o kwenye ka ha metụ ọ bụladị ọnụ uwe ya aka. Ndị niile meturụ ya aka ka a gwọrọ.

15 Mgbe ahụ, ụfọdu ndị Farisii na ndị ozizi iwu si Jerusalem bjakwute Jisọs jurụ ya ajujụ sị, **2** “Gịni mere

ndị na-eso ụzọ gị adighi erube isi n'omenaala ndi okenye?
 Ha anaghi akwo aka ha tupu ha erie nri." 3 O zara ha si,
 "Gini mere unu ji na-ada iwu Chineke n'ih i omenaala
 unu? 4 N'ih i na Chineke siri, 'Sopuru nne gi na nna gi,'na,
 'onye obula kwujoro nna maobu nne ya ka e gbuo ya.' 5
 Ma unu na-as i, o buru na onye obula ga-as i nna maobu
 nne ya, ihe obula bu nke i gara erite n'aka m bu 'onyinye
 diri Chineke.' 6 N'ih i ya, ha agaghi eji ya asopuru nna
 ha maobu nne ha. N'uzo di otu a, unu na-eme ka okwu
 Chineke buru ihe efu n'ih i omenaala unu. 7 Ndi ihu abuo!
 Amuma ah u Aizaya buru banyere unu bu eziokwu. Mgbe
 o kwuru si, 8 "Ndi a ji egbugbere onu ha na-asopuru
 m, ma obi ha di anya n'ebe m no. 9 Ofufe ha na-efe m
 bu ihe efu, ozizi ha bukwa ihe mmadu nyere n'iwu." 10
 Mgbe ah u, o kporo igwe mmadu ah u, si ha, "Geenu nti,
 ghotakwanu. 11 O bugh i ihe banyere mmadu n'onu na-
 emer u ya, kama o bu ihe si n'onu onye ah u puta na-
 emer u ya." 12 Ndi na-eso uz o ya biakwutere ya si, "I
 makwa na obi adigh i ndi Farisii mma n'ih i okwu ah u
 i kwuru?" 13 Ma o zara si ha, "Osisi obula Nna m nke
 eluigwe na-ejigh i aka ya ku o ka a ga-ehopu. 14 Ya mere,
 unu echegbula onwe unu, n'ih i na ha bu ndi ndu kpuru
 isi. Ma o buru na onye isi eduo onye isi ibe ya ha abuo
 adaba n'ime olulu." 15 Pita siri ya, "Kowaara anyi ihe ilu
 a putara." 16 O juru ha si, "Unu o ka di ka ndi na-enweghi
 nghota? 17 O bu na unu aghotaghi na ihe obula nke na-
 aba n'onu na-aga n'ime afo, sikwa n'ebe ah u a nyupu ya
 n'ulo ns i? 18 Ma ihe si mmadu n'onu puta na-es i ya n'obi
 aputa. O bu ihe di otu a na-emer u mmadu. 19 N'ih i na o

bụ n'ime obi mmadu ka echiche ime ihe ojoo ndi a si aputa: igbu mmadu, ikwa iko niile, ikwa iko nke ndi ikom nwere nwunye na ndi inyom nwere di, na izu ohi, na ama ugha, na nkwulu. 20 Ihe ndi a bu ihe na-emeru mmadu, o bughị ma mmadu kworo aka tupu o rie nri, maabu na o kwoghi." 21 Jisos hapuru obodo ahụ gaa n'akuku obodo Taia na Saidon. 22 N'ebe ahụ, otu nwanyị onye Kenan bi n'obodo ahụ bjakwutere ya rifo ya si, "Onyenwe m, nwa Devid, biko meere m ebere. Ada m nwanyị nwere ajo mmuo n'ime ya nke na-esogbu ya oge niile." 23 Ma o gbara ya nkiti. Emesia ndi na-eso uzo ya bjakwutere ya rifo ya si ya, "Chulaa nwanyị a! Lee ka o si eti mkpu na-esogharị anyi!" 24 O zara si, "Ezitere m naanị ijekwuru aturu furu efu nke ulo Izrel." 25 Ma o bira daa n'ukwu ya rifo ya si, "Onyenwe m, nyere m aka!" 26 O zara si, "O zighi ezi na a ga-ewere nri umuntakiri tupuru nkita." 27 O zara si, "O bu eziokwu Onyenwe m. Ma a na-ekwekwa ka umu nkita no n'okpuru tebul rie iberibe nri nke na-esi n'elu tebul ha daa n'ala." 28 Jisos zara si ya, "Nwanyị, okwukwe gi di ukwu! Laa, e meelara gi ihe i na-arifo." N'otu oge ahụ a gworo ada ya. 29 Jisos hapuru ebe ahụ loghachi n'akuku osimiri Galili. O rigooro n'elu uguw nodu ala. 30 Igwe mmadu di ukwu bjakwutere ya. Ha duteere ya ndi ngworo, na ndi isi, na ndi aka ha na ndi ukwu ha kponwuru akponwu, na ndi ogbi, na otutu ndi ozo. Ha togboro ha n'ukwu ya, o gwokwara ha niile. 31 O turu mmadu niile n'anya mgbe ha huru ndi ogbi ka ha bidoro ikwu okwu. Mgbe ha hukwara na a gworo ndi aka ha, na ndi ukwu ha nwuru anwu, o jukwara ha anya

ihụ na ndị ngwuro gara ije, na ndị isi hukwara uzọ. Ha toro Chineke nke Izrel. **32** Jisọs kpọrọ ndị na-eso uzọ ya si ha, “Ana m emere igwe mmadu ndi a obi ebere, n’ihi na mu na ha anọla ubochi ato n’ebe a, ma ha eribeghi nri obula. Agaghi m ezilaga ha na-erighi nri, n’ihi na ha nwere ike ida n’uzo.” **33** Ndi na-eso uzọ ya sirị, “Ebee ka anyi ga-enweta nri ga-ezuru igwe mmadu ndi a n’ozara a?” **34** Jisọs juru ha si, “Ogbe achicha ole ka unu nwere?” Ha sirị ya, “Ogbe achicha asaa na azu ole na ole.” **35** O gwara igwe mmadu ahụ ka ha nodu ala. **36** O weere ogbe achicha asaa na azu ole na ole ahụ kelee Chineke ekele. O nyawasiri ha, nye ndi na-eso uzọ ya. Ndi na-eso uzọ ya nyekwara igwe mmadu ahụ. **37** Onye obula n’ime ha riri, rijuo afo. Ndi na-eso uzọ ya tutukotara iberibe ndi foduru nke juru nkata asaa. **38** Ndi riri nri ahụ di puku umu nwoke anọ, n’agunyeghi ndi nwanyi na umuntakiri. **39** Mgbe o zilagara igwe mmadu ahụ, o banyere n’ugbo mmiri gafee osimiri, bjaruo n’obodo Magadan.

16 Ndi Farisii na ndi Sadiusi biakwutere Jisọs inwa ya onwunwa. Ha gwara ya si, “Gosi anyi ihe iribama si n’elugwe.” **2** O zara ha, “Mgbe o ruru anyasi unu na-asi, ‘Ihu eluigwe ga-adi mma n’ihi na o na-acha uhie uhie.’ **3** N’ututu unu na-asi, ‘Anyi ga-enwe mmiri ozuzo taa n’ihi na ihu eluigwe na-acha uhie uhie ma na-eji oji.’ Lee na unu puru ikowa ihu eluigwe, ma unu apughị isite n’ihe iribama ndi a unu na-ahu anya kowaa ihe oge a anyi no n’ime ya putara. **4** Ajọ ogbo nke juputara n’ikwa iko, nke na-ariokwa ihe iribama. O nweghi ihe iribama ozo a ga-egosi ya kariya ihe iribama Jona.” Mgbe ahụ o

sitere n'ebe ahụ ha nọ puo. 5 Mgbe ha gafesiri n'ofe ozo, ndi na-eso uzọ ya chetara na ha ejighi achicha obula. 6 N'oge ahụ kwa, Jisọs duru ha odu si ha, "Lezienụ anya, ma na-ezekwa ihe ndi na-eko achicha ndi Farisii na ndi Sadusii." 7 Ha malitere na-ekwurita n'etiti onwe ha, na-asị, o bu n'ihii na anyi ewetaghị ogbe achicha obula. 8 Ebe o bu na Jisọs matara ihe ha na-eche, o siri, "Unu ndi okwukwe nta! Gini mere unu ji na-esogbu onwe unu n'ihii na unu enweghi achicha? 9 Olee mgbe unu ga-amata ihe? O bu na unu echetaghị puku mmadu ise ahụ m jiri ogbe achicha ise mee ka ha rijuo afo? O bu nkata ole ka unu tutujuru? 10 Unu echetakwaghị na m ji ogbe achicha asaa zuo puku mmadu ano? Iberibe achicha juru nkata ole ka unu tutukotara? 11 Gini mere unu aghotaghị na o bughị ihe banyere achicha ka m na-ekwu? Cheenu onwe unu nche n'ebe ihe na-eko achicha ndi Farisii na ndi Sadusii no." 12 Mgbe ahụ ka ha ghotara na ihe o na-akowara ha abughị ihe banyere ihe na-eko achicha nke a na-ata ata, kama o bu ihe banyere ozizi ndi Farisii na ndi Sadusii. 13 Mgbe Jisọs bjaruru obodo a na-akpo Sizaria Filipai, o juru ndi na-eso uzọ ya ajuju si ha, "Onye ka ndi mmadu na-asị na Nwa nke Mmadu bu?" 14 Ha zara ya si, "Ufodu na-asị na i bu Jon omee baptizim, ufodu na-asị na i bu Ilaija, ndi ozo na-asikwa na i bu Jeremaya, maobu otu n'ime ndi amuma." 15 O juru ha si, "Ma unu onwe unu, o bu onye ka unu na-asị na m bu?" 16 Saimon Pita zara si ya, "I bu Kraist ahụ, Okpara Chineke di ndu." 17 Jisọs gwara ya si, "Saimon Pita nwa Jona, i bu onye a goziri agozi, n'ihii na anu ahụ na obara ekpugheghị ya nye gi.

Kama, ọ bụ Nna m bi n'eluigwe mere ka ị mata ya. **18** Ma mụ onwe m na-agwa gị, na gị onwe gị bụ Pita. Ọ bụkwa n'elu nkume a ka m ga-ewu ụlọ chọọchị m. Ike niile nke ọkụ ala mmụọ apughịkwa iguzo megide ya. **(Hadēs 986)** **19** Aga m enye gị mkpisi igodo alaeze eluigwe. Ihe ọbụla ị ga-eke agbụ n'elu ụwa, ka a ga-ekekwa agbụ n'eluigwe. Ihe ọbụla ị ga-atọpụ n'agbụ n'ụwa, a ga-atọpụkwa ya n'eluigwe.” **20** Mgbe ahụ, o nyere ndị na-eso ụzọ ya iwu ka ha ghara ime ka onye ọbụla mata na ya bụ Kraịst ahụ. **21** Site n'oge ahụ Jisọs malitere ịkọwara ndị na-eso ụzọ ya, na ya aghaghị ịga Jerusalem, ebe ọ ga-ahụ ọtụtụ ahụhụ dị iche iche site n'aka ndị okenye, na ndịisi nchụaja, na ndị ozizi iwu. O mere ka ha mata na aghaghị igbu ya, ma n'ụbọchị nke atọ, a ga-eme ka o site n'ọnwụ bilie. **22** Pita duuru ya pụọ n'otu akụkụ, nọdụ n'ebe ahụ baara ya mba sị ya, “Onyenwe m, Chineke ekwela. Ihe ndị a agaghị adakwasị gị!” **23** Ma o chigharịrị sị Pita, “Si n'ebe m nọ pụọ, ekwensu! Ị bụ ihe mgbochi nye m. N'ihina ihe ị na-eche echiche ya bụ naanị echiche mmadụ, ọ bughị uche Chineke.” **24** Mgbe ahụ Jisọs gwara ndị na-eso ụzọ ya sị, “Ọ bụrụ na onye ọbụla achọọ ịbụ onye na-eso ụzọ m, ya buru ụzọ jụ onwe ya, buru obe ya, soro m n'azụ. **25** N'ihina onye ọbụla na-eche ndụ ya nche ka ọ hapụ ifunari ya ga-atụfu ya. Ma onye ọbụla tufuru ndụ ya n'ihina m, ga-achọtakwa ya. **26** N'ihina uru gini ka mmadụ nwetara ma ọ bụrụ na o ritechaa ụwa niile n'uru ma tufuo ndụ ya? Ma ọbụ gini bụ ihe ahụ dị n'ụwa nke mmadụ ga-eji gbanwee ndụ ya? **27** N'ihina Nwa nke Mmadụ ga-abia n'ebube nke Nna ya, ya na ndị mmụọ ozi ya. Mgbe ahụ ka

ọ ga-ekpe onye ọbụla ikpe dị ka ọrụ ya si dị. **28** “N’ezie asị m unu, ụfọdụ n’ime ndị guzo n’ebe, agaghị edetu ọnwụ ire, tụtụ ha ahụ Nwa nke Mmadụ ka ọ na-abịa n’alaeze ya.”

17 Mgbe ụbọchị isii gasiri, Jisọs kpọọ Pita, na Jemis na Jọn nwanne ya, rigoro n’ugwu dị elu ebe naanị ha nọduru. **2** N’ebe ahụ a gbanwere ọdịdị ya n’ihu ha, ihu ya na-enwupu dị ka anyanwụ, uwe ya chapụkwara dị ka ihè. **3** N’otu ntabi anya ahụ, ha hụrụ Mosis na Ịlajja ka ha na ya na-ekwurita okwu. **4** Mgbe ahụ Pita siri Jisọs, “Onyenwe anyị. Ọ dị mma ka anyị niile nọdụ n’ebe a. Ọ bụrụ na ị ga-enye m ike, aga m ewu ụlọ ikwu atọ n’ebe a. Otu n’ime ụlọ ndị a ga-abụ nke gị, otu nke Mosis, nke ọzọ nke Ịlajja.” **5** Mgbe ọ ka kpụ okwu n’ọnu, igwe ojii nke na-enwu enwu kpuchiri ha, olu sitere n’igwe ojii ahụ daa si, “Onye a bụ Ọkpara m, onye m hụrụ n’anya, onye ihe ya dị m ezi mma. Geenu ya nti.” **6** Mgbe ndị na-eso ụzọ ya nuru olu a, ha dara n’ala n’ihi egwu. **7** Ma Jisọs jekwuuru ha metụ ha aka si ha, “Bilienu, unu atula egwu.” **8** Mgbe ha lelitere anya ha, o nwekwaghị onye ọzọ ha hụrụ ma ọ bughị naanị Jisọs. **9** Ma mgbe ha si n’elu ugwu ahụ narịdata, Jisọs nyere ha iwu, si, “Unu agwala onye ọbụla ihe unu hụrụ tutu ruo mgbe Nwa nke Mmadụ ga-esi n’ọnwụ bilie.” **10** Ndị na-eso ụzọ ya juru ya si, “Gini mere ndị ozizi iwu ji na-ekwu na Ịlajja aghaghị ibu ụzọ bịa?” **11** Ọ zara si, “Ọ bụ ezie, Ịlajja na-abịa, ọ ga-emekwa ka ihe niile dị ka ọ dị na mbụ. **12** Ma Ịlajja abialari, ma ndị mmadụ amataghị ya. Kama ndị mmadụ emeela ya ihe ojọọ dị iche iche. Otu a kwa ka mụ onwe m bụ Nwa nke

Mmadu ga-esi ahụ ahụ site n'aka ha." 13 Mgbe ahụ ndị na-eso ụzọ ya ghọtara na ọ bụ Jọn omee baptizim ka ọ na-ekwu banyere ya. 14 Mgbe ha bjarutere n'ebe igwe mmadu ahụ nọ, otu nwoke bjakwutere ya gbuo ikpere n'ihu ya, 15 rịọọ ya si, "Onyenwe m, biko, meere nwa m nwoke ebere, n'ihu na akwukwu na-adọ ya. Ọ na-ata oke ahụ, ọtụtụ mgbe ọ na-adaba n'ime oku maobu n'ime mmiri. 16 Ma ekuteere m ya ndị na-eso ụzọ gi ka ha gwọọ ya, ma ha enweghi ike ime ka ahụ di ya mma." 17 Jisọs zara si, "Unu ogbo a na-enweghi okwukwe, ndi na-adighi erubekwa isi. Ruo ole mgbe ka mu na unu ga-anọ? Ruo ole mgbe ka m ga-anọ na-anagide ekweghi ekwe unu? Kpotaranu m nwata ahụ n'ebe a." 18 Jisọs baara mmuo ojoọ ahụ mba, mee ka o si n'ime nwata ahụ pụta. Otu mgbe ahụ, mmuo ojoọ ahụ putara, nwata ahụ bu onye agwokwara n'otu oge ahụ. 19 Mgbe e mesiri, ndi na-eso ụzọ Jisọs bjakwutere ya na nzuzo juo ya si, "Gini mere o ji siere anyi ike ichupu mmuo ojoọ ahụ?" 20 Ọ siri ha, "Ọ bu n'ihu na okwukwe unu nwere esighi ike. N'ezie, agwa m unu, ọ buru na unu e nwee okwukwe nke di nta ka mkpuru mostaadi, unu nwere ike i si uguwu a, 'Site n'ebe a wezuga onwe gi,' ọ ga-aputakwa. Ọ dighi ihe unu na-aghị enwe ike ime. 21 Ma mmuo ojoọ di otu a aghị apu, ma ọ bughị naani site n'ikpe ekpere na ibu onu." 22 Mgbe ha gbakoro na Galili, Jisọs gwara ha si, "A ga-arara Nwa nke Mmadu nye n'aka ndi mmadu. 23 Ha ga-egbukwa ya, ma n'ubochi nke ato a ga-eme ka o si n'onwu bilie." Nke a wutere ha nke ukwu. 24 Mgbe ha bjaruru na Kapanom, ndi na-ana utu n'ihu ulonso bjakwutere Pita

juo ya si, “Onye ozizi unu o dighi atu utu ulonso?” 25 Pita zara ha si, “E, o na-atu utu.” Mgbe o batara n’ulo, Jisos buru uzo juo ya si, “Gini ka i chere banyere nke a Saimon? O bu n’aka ndi ole ka ndi eze uwa si anakota utu taks? O bu n’aka umu ha, ka o bu n’aka ndi obia?” 26 Ma mgbe Pita zara ya si, “O bu site n’aka ndi obia.” Jisos siriyi ya, “O di mma. Iwu ejighi ndi bu umu. 27 Ma otu o di, achoghi m ka anyi mee ka iwe wee ha. Gaa n’osimiri ahụ tūnye nko azu gi n’ime ya. Meghe onu azu mbu i ga-egbute. I ga-ahu otu mkpuru ego n’ime onu ya. Were ya nye ha, ka o buru utu nke mu na gi.”

18 N’oge ahụ kwa, ndi na-eso uzo Jisos biakwutere ya juo ajuju si, “Olee onye di ukwu karịa ibe ya n’alaeze eluigwe?” 2 O kporo otu nwantakiri, onye o mere ka o guzoro n’etiti ha, 3 o siriyi, “N’ezie, agwa m unu, o buru na unu agbanweghi ma diri ka umuntakiri, unu agaghi aba n’alaeze eluigwe. 4 Onye obula wedara onwe ya ala di ka nwantakiri a bu onye dikarisiri ukwu n’alaeze eluigwe. 5 Onye obula nabatara nwantakiri di otu a n’ihi m, bu onye nabatara m. 6 “Ma o buru na onye obula n’ime unu emee ka otu n’ime ndi a di nta, bu ndi tukwasiri m obi, jehie n’okwukwe ya, o kaara onye ahụ mma na e kedoru ya nkume igwe nri n’olu, tūnye ya n’oke osimiri ka mmiri rie ya. 7 Ahuhu ga-adiri uwa n’ihi ihe ndi na-eme ka mmadu jehie. Ihe ndi na-eme ka mmadu daba n’onwunwa aghaghi ibia, ma ahuhu ga-adiri onye ahụ nke o ga-esite n’aka ya bia. 8 N’ihi nke a, o buru na aka gi maobu ukwu gi na-eme ka i jehie, gbupu ya tufukwaa ya. O kaara gi mma inwe orusi maobu daa ngwuro baa na ndu, karia na

ị ga-enwe aka abụọ maọbụ ụkwụ abụọ, a tūnye ị n'ọkụ
 ebighị ebi. (aiōnios g166) 9 Ọzọ, ọ bụrụ na anya ị na-eme
 ka i jehie, ghụpụ ya tufuo. Ọ ga-akara ị mma na i nwere
 otu anya baa na ndụ, karịa inwe anya abụọ, a tūnye ị
 n'ọkụ ala mmụọ. (Geenna g1067) 10 “Lezienụ anya ka unu
 ghara ileda otu n'ime ụmuntakiri ndị a anya. N'ihị na
 n'eluigwe, ndị mmụọ ozi ha na-anọ n'ihu Nna m mgbe
 niile. 11 N'ihị na Nwa nke mmadụ bịaara ịzọpụta ndị furu
 efu. 12 “Gini ka unu chere? Ọ bụrụ na ọ dị onye nwere
 narị aturu, ma otu n'ime ha akpafuo, gini ka ọ ga-eme? Ọ
 gaghi ahapu iri aturu itoolu na itoolu fodoru puo jeharia
 n'ugwu na ndida niile, icho aturu ahụ kpafuru akpafu?
 13 Ọ bụrụkwa na ọ chọta ya, gini ka ọ ga-eme? N'ezie,
 agwa m unu, ọ ga-anuri oke onu n'ihị otu aturu a karịa
 iri aturu itoolu na itoolu ndi ozo ahụ na-agahieghi uzo.
 14 Ya mere, ọ bughị nzube Nna m nke bi n'eluigwe ka
 otu n'ime ụmuntanta ndi a ala n'iyi. 15 “Ọ bụrụ na nwanna
 ị emehie megide ị, jekwuru ya ebe naani ị na ya no,
 tuo ya mmehie n'anya. Ọ bụrụ na o gee ị nti, i ritela
 nwanna ị n'uru. 16 Ma ọ bụrụ na o geghi ị nti, kporo
 otu onye maobu mmadu abuo ozo laghachi azu n'ebe o
 no, 'ka okwu obula ekwuru buru nke mmadu abuo maobu
 ato ga-agba akaebe banyere ya.' 17 Ọ bụrụ na o geghi ha
 nti, gwa ndi choochi, ma ọ bụrụ na o geghikwa ọ buladi
 ndi choochi nti, were ya di ka onye mba ozo maobu onye
 ona utu. 18 “N'ezie, asi m unu, na ihe obula unu kere
 agbu n'awa a, e keela ya rij agbu n'eluigwe. Ihe obula
 kwa unu topuru n'awa, a topukwala ya rij n'eluigwe.
 19 “Ozo, ana m agwa unu n'ezie a si, ọ bụrụ na mmadụ

abuọ n’etiti unu ekwekọrịta n’ụwa banyere ihe ọbụla unu na-arịọ n’ekpere Nna m bi n’eluigwe ga-emezuru unu ihe ahụ. **20** N’ihi na ebe ọbụla mmadụ abuọ maọbụ atọ zukọtara n’aha m, mụ onwe m nọ n’etiti ha.” **21** Mgbe ahụ Pita bjakwutere ya jụọ ya ajujụ sị, “Onyenwe anyị, ọ bụ ugboro ole ka m ga-agbaghara nwanne m nke mehiere megide m? Ọ bụ ugboro asaa?” **22** Jisọs zara sị ya, “Ọ bughị ugboro asaa. Kama ị ga-agbaghara ya ruo iri ugboro asaa ụzọ asaa. **23** “A ga-eji alaeze eluigwe tūnyere eze ahụ kpebiri ka ya na ndị ọrụ ya gụzie ego ya ha ji. **24** Mgbe ha malitere na-apịazi, a kpọtaara eze ahụ otu onye nke ji ya ụgwọ ruru puku talenti iri. **25** Nwoke ahụ enweghị ihe ọ ga-eji kwụọ ụgwọ o ji. Nna ya ukwu nyere iwu ka e refuo ya na nwunye ya na ụmụ ya, na ihe niile o nwere, ka akwughachi ụgwọ o ji. **26** “Ma ohu ahụ dara n’ala, gbukwaa ikpere ya n’ala, rịọ ya arịrịọ sị, ‘Onyenwe m, biko, nwee ntachiobi n’ebe m nọ. Aga m akwughachikwa gị ụgwọ niile m ji gị.’ **27** Nna ukwu onye ọrụ ahụ nwere ọmịiko n’ebe ọ nọ, meere ya ebere. Ọ sịrị ya akwughachila ụgwọ o ji ọzọ. **28** “Ma mgbe ohu ahụ sitere n’ebe ahụ pụọ, ọ hụrụ otu ohu ibe ya ji ya ụgwọ otu narị denarị. O jidere ya n’aka ike, machie ya aka n’akpịrị, sị ya, ‘Kwughachi m ụgwọ i ji m ugbu a.’ **29** “Ya mere, ohu ibe ya ahụ dara n’ala n’ihu ya rịọọ ya ka o nye ya nwantinti oge. Ọ rịọkwara ya sị, ‘Enyi m, biko nwee ntachiobi, aga m akwughachi gị ụgwọ m ji gị.’ **30** “Ma o kwenyeghị, kama ọ gara tūba ya n’ulọ mkpọrọ, ebe ọ ga-anọ ruo mgbe ọ kwusiri ụgwọ niile o ji ya. **31** Mgbe ndị ohu ibe ya hụrụ ihe mere, o wutere ha nke ukwu. Ha jekwuru Nna ha

ukwu kọrọ ya ihe niile ndị a. **32** “N’ihi nke a Nna ya ukwu kporo ohu ahụ si ya, ‘Ohu obi ojoyo! Agbaghara m gi ugwo ahụ niile i ji, n’ihi na i rioro m aririo. **33** O bu na i kwesighi inwe obi ebere n’ebe ohu ibe gi no, di ka m si mere gi ebere?’ **34** N’ihi iwe, Nna ya ukwu nyefere ya n’aka ndi nche na-eche ndi no n’ulo mkporo ka ha taa ya ahuhu, ruo mgbe o kwuchara ugwo niile o ji. **35** “Otu a ka Nna m bi n’eluigwe ga-emekwa unu, ma o buru na unu ejighi obi unu niile gbaghara umunna unu.”

19 Mgbe Jisosh kwusiri okwu ndi a, o hapuru Galili gaa na mpaghara Judia, nke di n’ofe osimiri Jordan. **2** Igwe mmadu di ukwu sooro ya. O gwokwara ndi ahụ na-esighi ike n’etiti ha n’ebe ahụ. **3** Ufodu ndi Farisii biakwutere ya i nwalee ya, si, “O ziri ezi n’iwu na nwoke ga-agbara nwunye ya alukwaghi m n’ihi ihe obula?” **4** O zara ha si, “O bu na unu agutabeghi na akwukwo nsọ, na Onye kere ha na mbu kere ha nwoke na nwanyi. **5** N’ihi nke a ka nwoke ga-eji hapu nne ya na nna ya e jikota ya na nwunye ya. Ha abuo ga-abukwa otu anu ahụ. **6** Ya mere, ha abukwaghi mmadu abuo ozo, kama otu anu ahụ. Ya mere, ihe Chineke jikotara, ka mmadu obula atosala ya.” **7** Ha juru ya si, “Gini mekwaranu Mosis ji nye iwu si na nwoke obula nwere ohere ide akwukwo alukwaghi m nye nwunye ya?” **8** O zara ha si ha, “O bu n’ihi na unu bu ndi mkpochi obi, ya mere Mosis jiri hapu unu ka unu gbaa nwunye unu alukwaghi m; ma o dighi otu a site na mbu. **9** Ma ana m asi unu, onye obula ga-ahapu nwunye ya luru onye ozo, ma o bughu n’ihi na o jidere nwunye ya na mmehie ikwa iko, onye ahụ emeela mmehie ikwa iko ma

ọ lụọ nwanyị ọzọ.” **10** Ndị na-eso ụzọ ya sịrị ya, “Ọ bụrụ na o si otu a dịrị, ọ ka mma na mmadụ alughị nwunye ma ọlị.” **11** Ma ọ zara sị ha, “Ọ bughị mmadụ niile ga-anagide okwu a. Naanị ndị e nyere ike ime ya ga-anagide ya. **12** Ma ụfọdụ ndị mmadụ ka a mụrụ ka ha bụrụ onozị, ndị ọzọ bụkwa ndị mmadụ ibe ha mere otu a. Ndị ọzọ dīkwa ndị jiri aka ha hōrọ ibu onozin’ihi alaeze eluigwe. Onye pūrụ ịnara nke a, ya nara ya.” **13** Mgbe ahụ e kuteere ya ụmuntakiri ka o bikwasị ha aka, kpeekwara ha ekpere. Ma ndị na-eso ụzọ ya baara ndị kutere ha mba. **14** Ma Jisọs sịrị ha, “Kweenụ ka ụmuntakiri bjakwute m, unu egbochikwala ha. N’ihi na alaeze eluigwe bụ nke ndị dī otu a.” **15** O bikwasiri ha aka n’isi gozie ha niile tupu ọ hapụ ha pụọ. **16** Otu onye bjakwutere ya, jụọ ya ajuju sị, “Ezi onye ozizi, olee ezi ihe m ga-eme ka m keta ndụ ebighi ebi?” (aiōnios g166) **17** Jisọs sịrị ya, “Gini mere i ji aju m ajuju banyere ihe bụ ezi ihe? Ọ dī naanị otu onye nke bụ ezi mmadụ. Ọ bụrụ na ị choro ịba n’ime ndụ ahụ, debe iwu niile e nyere.” **18** Ọ jūrụ ya ajuju sị, “Olee iwu ndị m ga-edebe?” Jisọs zara ya, “Egbula mmadụ, akwala iko, ezula ohi, ekwula okwu ụgha. **19** Sọpūrụ nne gi na nna gi. Ọzọ, hūkwa onye agbataobi gi n’anya dī ka onwe gi.” **20** Nwokorobja ahụ sịrị ya, “Edebezuchaala m iwu ndị a siteri na mgbe m dī na nwata. Gini ọzọ fọdūrụ m ime?” **21** Jisọs zara sị ya, “Ọ bụrụ na ị choro ịbụ onye zuruoke n’ezie, laa n’ulọ gi ree ihe niile i nwere, nyekwa ndị ogbenye ego i retara. Ị ga-enwe akụ n’eluigwe, mgbe ahụ, bjakwa soro m.” **22** Mgbe nwokorobja ahụ nūrụ okwu a, ọ lara na mwute, n’ihi na ọ bụ ọgaranya. **23** Mgbe ahụ Jisọs

gwara ndị na-eso ụzọ ya sị, “N’ezie agwa m unu, ọ bụ nnọọ ihe siri ike na onye ọgaranya ga-abanye n’alaeze eluigwe. **24** Ọzọkwa, asị m unu, ọ diiri inyinya kamel mfe igafe n’anya agiga, kariya ọgaranya ibanye n’alaeze Chineke.” **25** Okwu a o kwuru tūrū ndị na-eso ụzọ ya n’anya. Ha siri, “Ọ bụrū na o si otu a diri, onye kwanū ka a ga-azọpūta?” **26** Jisọs legidere ha anya sị ha, “N’ebe mmadū nọ nke a bụ ihe a na-apūghị ime, ma ọ dighi ihe rara ahū ime n’ebe Chineke nọ.” **27** Mgbe ahū Pita jurū ya sị, “Lee, anyi ahapūla ihe niile soro gi, gini ga-abū ụgwọ ọrū anyi?” **28** Jisọs zara sị ya, “N’ezie agwa m unu, mgbe a ga-agbanwe ihe niile, mgbe Nwa nke Mmadū ga-anọkwasi n’elu ocheeze ebube ya, n’alaeze ahū, n’ezie, unu bụ ndị na-eso ụzọ m ga-anọkwasi n’ocheeze iri na abūọ ahū, na-ekpe ebo iri na abūọ nke Izrel ikpe. **29** Onye ọbūla hapūrū ụlọ ya, na ụmūnne ya nwoke, na ụmūnne ya nwanyi, na nne ya na nna ya, na ụmūntakiri ya, ma ọbū ala o nwere, soro m, ga-anata di ka ụgwọ ọrū okpukpu nari ihe ọ hapūrū, natakwa alaeze. Ọ ga-eketakwa ndū ebighi ebi. (aiōnios g166) **30** Ma ọtūtū ndi bu ụzọ ga-abū ndi ikpeazu, ma ndi ikpeazu ga-abukwa ndi bu ụzọ.”

20 “Ihe ọzọ a ga-eji tūnyere alaeze eluigwe bụ nwoke nwere ala ubi, onye pūrū n’isi ụtūtū ikpota ndi ọrū ga-arū ọrū n’ubi vaini ya. **2** Ya na ndi ọrū ahū kwekọtara na ọ ga-akwū ha otu denari, n’ihi ọrū ụbọchi ahū. Emesia o zigara ha n’ubi vaini ya. **3** “Mgbe ọ pūrū n’ihe di ka elekere itoolu nke ụtūtū, o sitere n’ebe a na-akpota ndi ọrū na-agafe hū ndi ọzọ ka ha guzoro n’oma ahia na-enweghi ọrū ha na-arū. **4** Ọ siri ha, ‘Unu onwe unu gaakwanū rụọ

ọrụ n'ubi vainị m, ihe ọbụla ziri ezi ka m ga-akwụ unu.' 5
 Ya mere ha gara. "Ọ pụkwara n'elekere iri na abụọ na
 elekere atọ nke ehihie, ma meekwa otu ihe ahụ. 6 Mgbe
 o ruru elekere ise nke anyasi, ọ pụrụ hụ ndị ọzọ ka ha
 guzoro. Ọ juru ha ajuju si, 'Gini mere unu ji guzoro n'ebe
 a taa niile na-arughị ọrụ?' 7 "Ha zara si ya, 'N'ihi na ọ
 dighi onye kporo anyi ọrụ.' "Ọ gwara ha si, 'Unu onwe
 unu gaakwanu ruo ọrụ n'ubi vainị m. Aga m akwukwa
 unu ihe di mma.' 8 "Mgbe o ruru oge anyasi, onye nwe
 ubi vainị ahụ gwara onye na-elekotara ya ndi ahụ anya si,
 'Kpokota ndi ọrụ ahụ kwuo ha ugwo, site na ndi ikpeazu
 bjara ọrụ ruo na ndi bu uzọ.' 9 "Mgbe ndi a kporo ọrụ
 n'elekere ise anyasi naara ego ha, a kwuru ha otu denari,
 otu denari. 10 Ma mgbe ndi a kporo ọrụ n'isi ututu bjara
 inara ego ha, ha lere anya na a ga-akwu ha karja. Ma a
 kwukwara ha niile otu denari. 11 Mgbe ha naara ego ahụ,
 ha tamuru ntamu megide nna nwe ulo, 12 na-asi, 'Ndi a
 bjara n'ikpeazu ruru ọrụ naani otu awa, ma i meela ka
 anyi na ha hara. Anyi bu ndi buru ihe mgbu nke ọrụ ma
 okpomoku nke anwu niile chara n'ubochi taa.' 13 "Ma o
 zara otu n'ime ha si, 'Enyi m, emeghi m gi ihe ojojo obula.
 O bu na mu na gi ekwughi na m ga-akwu gi otu denari
 n'ubochi? 14 Nara nke ruru gi laa. A chorọ m ikwu ndi a
 bjara n'ikpeazu ugwo di ka m si kwuo gi. 15 O bu na m
 enweghi ike jji ihe m nwere mee otu o masiri m? O bu
 anya ukwu ka i na-enwe n'ihi afọ ofufu m?' 16 "Ya mere,
 onye ikpeazu ga-abu onye bu uzọ, ma onye bu uzọ ga-
 abukwa onye ikpeazu." 17 Mgbe Jisọs na-aga Jerusalem, o
 kporuru mmadu iri na abuo ahụ na-eso uzọ ya n'akuku si

ha, **18** “Lee, anyị na-aga Jerusalem ebe a ga-arara Nwa nke Mmadụ nyefee n’aka ndịisi nchụaja na ndị ozizi iwu. Ha ga-ama ya ikpe ọnwụ, **19** nyefekwa ya n’aka ndị mba ọzọ, ndị ga-eji ya mee ihe ọchị, pịa ya ihe, ma kpogide ya n’obe. Ma n’ụbọchị nke atọ, a ga-eme ka ọ site n’ọnwụ bilie.” **20** Mgbe ahụ, nne ụmụ Zebedi, duuru ụmụ ya ndị ikom abụọ bjakwute ya, o gburu ikpere n’ala n’ihu ya, rịọ ya ihe ọ chọrọ ka o meere ha. **21** Ọ sịrị ya, “Gịnị ka ị chọrọ ka m meere gị?” Ọ zara ya sị, “Kwee m nkwa na ụmụ abụọ ndị a ga-anọdụ otu n’aka nri gị, nke ọzọ n’aka ekpe gị n’alaeze gị.” **22** Ma Jisọs zara sị, “Unu amaghị ihe unu na-arịọ. Unu pụrụ ịnụ iko ahụ nke mụ onwe m ga-añụ?” Ha zara ya sị, “Ee, anyị nwere ike ịnụ ya.” **23** Jisọs sịrị ha, “N’ezie unu ga-añụ iko m ga-añụ, ma ịnọdụ n’aka nri maọbụ n’aka ekpe m, abughị ihe dịrị m inye, kama ọ dijiri ndị ahụ Nna m kwadooro ya.” **24** Mgbe mmadụ iri ndị ọzọ n’ime ndị na-eso ụzọ ya nūrụ nke a, iwe were ha nke ukwu megide ụmụnne abụọ a. **25** Ma Jisọs kpọkọtara ha niile, sị ha, “N’etiti ndị na-ekweghị ekwe, ndịisi ha na-emeso ndị ha na-achị mmeso dī ka o si dī ha mma n’uche. Ndị ukwu n’etiti ha na-ejikwa aka ike na-achị ndị nọ n’okpuru ha. **26** Ma n’etiti unu ọ gaghị adị otu a. Kama, onye ọbụla n’etiti unu chọrọ ịbụ onyeisi, ga-ebu ụzọ burụ onye na-ejere unu niile ozi. **27** Ma onye ọbụla nke chọrọ ịbụ onye mbụ n’etiti unu ga-abụ ohu unu niile. **28** Ọ bụladị dī ka Nwa nke Mmadụ na-abịaghị ka e jeere ya ozi, kama ka o jee ozi, ma nyekwa ndụ ya ka ọ burụ ihe mgba pụta nke ọtụtụ mmadụ.” **29** Mgbe ha na-ahapụ Jeriko, ọtụtụ igwe mmadụ sooro ya n’azụ. **30** Ndị ìsì abụọ

nọ n'akukụ ụzọ ahụ. Mgbe ha nūrụ na ọ bụ Jisọs na-abịa, ha malitere iti mkpu n'oke olu na-asi, "Onyenwe anyị, Nwa Devid, meere anyị ebere!" **31** Igwe mmadụ ahụ baara ha mba ka ha mechie ọnụ ha. Ma ndịisi ahụ nọgidēsiri ike na-eti mkpu n'oke olu na-asi, "Onyenwe anyị, Nwa Devid, meere anyị ebere!" **32** Mgbe Jisọs biaruru n'ebe ha nọ, o guzoro kpọọ ha, juọ ha si, "Gini ka unu chọrọ ka m meere unu?" **33** Ha zara si ya, "Onyenwe anyị, biko, anyị chọrọ ka i mee ka anyị hụ ụzọ." **34** Jisọs nwere ọmijiko n'ahụ ha. O metūrụ ha aka n'anya. Ngwangwa ha bidoro ihu ụzọ, ma sorokwa ya.

21 Mgbe ha na-abiaru Jerusalem nso, ha rutere Betfeji di n'Ugwu Oliv. Jisọs zipurụ mmadụ abụọ n'ime ndi na-eso ụzọ ya. **2** Ọ gwara ha si, "Baanụ n'ime obodo nta ahụ di unu n'ihu, ngwangwa unu ga-ahụ otu inyinya ibu elibere n'osisi n'ebe ahụ, nke ya na nwa ya nọ n'otu ebe. Toputa ha ma kputaranụ m ha. **3** Ọ burukwa na onye ọbula asi unu ihe ọbula, unu ga-asi ha, ọ di Onyenwe anyi mkpa, ọ ga-akpughachitekwa ha ngwangwa." **4** E mere nke a ka okwu e kwuru site n'onu onye amuma mezu. **5** "Gwanu ada Zayon si, 'lee, eze gi ka ọ na-abiakwute gi. Ọ bụ onye di nwayo. Ọ na-anokwasikwa n'elu inyinya ibu, ee, n'elu nwa inyinya, nwa inyinya na-ebu ibu.'" **6** Ndi na-eso ụzọ ya gara mee ihe Jisọs siri ha mee. **7** Ha kputara inyinya ibu ahụ na nwa inyinya ahụ, wukwasikwa uwe ha n'elu ha ka Jisọs nokwasị n'elu ha. **8** Otutu n'ime igwe mmadụ ahụ tusaara uwe ha n'okporo ụzọ. Ndi ọzọ gbuturu alaka osisi, tusa ha n'uzo n'ihu ya. **9** Ufodu n'ime igwe mmadụ ahụ nọ n'ihu, na ndi na-esokwa n'azu, nọ na-eti mkpu n'oke

olu na-asị: “Hozanna dīrī Nwa Devid!” “Onye a gōziri agōzi ka onye ahụ bụ, nke na-abjā n’aha Onyenwe anyi!” “Hozanna n’ebe kachasị ihe niile elu!” **10** Mgbe ọ batara n’ime Jerusalem, ụzụ tūrụ, obodo ahụ niile mere mkpọtụ. Ndi mmadụ bidoro na-ajụ ajụjụ na-asị, “Onye kwa bụ onye a?” **11** Igwe mmadụ ahụ nọ na-asị, “Nwoke a bụ Jisọs, onye amụma ahụ sị Nazaret, obodo dī n’ime Galili.” **12** Jisọs banyere n’ụlōnsọ ukwu dī na Jerusalem, malite ichupụ ndi niile na-ere ahjā na ndi na-azụ ahjā n’ime ụlōnsọ ahụ. O kpuru tebul ndi na-agbanwe ego ihu n’ala, kwatuokwa oche ndi na-ere nduru. **13** Ọ sīrī ha, “E dere ya n’akwukwọ nsọ, ‘Ụlō m ka a ga-akpọ ụlō ekpere,’ ma unu emeela ya ‘ogba ndi na-apunari mmadụ ihe n’ike.’” **14** Ndi isị na ndi ngwūrō bjakwutere ya n’ụlōnsọ ahụ. Ọ gwọkwara ha. **15** Ma mgbe ndiisi nchujaja na ndi ozizi iwu hūrụ ihe iribama ndi a, hukwa ka umunta na-eti mkpu n’oke olu n’ogige ụlōnsọ ahụ, na-asị, “Hozanna dīrī Nwa Devid.” Iwe were ha nke ukwu. **16** Ha sīrī ya, “I na-anukwa ihe umunta ndi a na-ekwu?” Jisọs zara sị ha, “E, ana m anụ ya. Ọ bụ na unu agutabeghi ihe akwukwọ nsọ kwuru sị, “I sitere n’onụ umuntakiri na umu na-anu ara gi, Onyenwe anyi, kwadooro otuto gi?”” **17** Ọ hapūrụ ha, si n’obodo ahụ puo gaa Betani, ebe ọ nọrọ n’abalị ahụ niile. **18** N’ututu, mgbe ọ laghachiri n’obodo ahụ, agụu gurū ya nke ukwu. **19** Ọ hūrụ otu osisi fiig nke dī n’akuku ụzọ. Mgbe o rutere n’ukwu ya, ọ hughị ihe obula n’elu ya kari naanị akwukwọ ndu. Ya mere, ọ sīrī ya, “Malite taa gaa n’ihu, i gaghị amikwa mkpuru ọzọ!” Otu mgbe ahụ kwa, osisi ahụ kponwūrū. **(aiōn g165)** **20** Mgbe ndi na-eso

uzo ya huru nke a, o juru ha anya, ha juo si, "Gini mere osisi fiig a ji kponwuo ngwangwa otu a?" 21 Jisos zara si ha, "N'ezie agwa m unu, o buru na unu e nwee okwukwe, gharakwa inwe obi abuo, o bughu naani na unu ga-eme ihe e mere osisi fiig ahụ. Unu puru inye ugwu a iwu si ya, 'Si n'ebe a wezuga onwe gi, gaa danye n'oke osimiri.' O ga-emezukwa. 22 Ihe obula unu ga-ario n'ekpere, o buru na unu ekwere unu ga-anatakwa ya." 23 Mgbe Jisos batara n'ogige ulonso ukwu ahụ, ndisi nchaja na ndi ozizi iwu bjakwutere ya ka o no na-akuzi ihe juo ya si, "Olee ikike i ji na-eme ihe ndi a niile? O bu onye nyekwara gi ikike a?" 24 Jisos zara si ha, "Aga m ajukwa unu otu ajuju. O buru na unu azaa ya, aga m agwakwa unu onye nyere m ikike m ji eme ihe ndi a niile. 25 Baptizim nke Jon o sitere n'eluigwe, ka o si n'aka mmadu?" Ha kparitara uka n'etiti onwe ha na-asi, "O buru na anyi asi, 'Na o si n'eluigwe,' o ga-asi anyi, 'O bu gini mere unu na-ejighi kwenye na ya?' 26 Ma o buru na anyi asi, 'Na o sitere n'aka mmadu,' anyi na-atu igwe mmadu ndi a egwu, n'ihina mmadu niile kwenyere na Jon bu onye amuma." 27 Ya mere ha zara Jisos si ya: "Anyi amaghi." Jisos zakwara ha si, "Mu onwe m agaghi agwakwa unu ikike m ji na-eme ihe ndi a. 28 "Gini ka unu chere banyere ihe a? Otu nwoke nwere umu nwoke abuo gwara nwa ya nke okenye si ya, 'Nwa m nwoke, gaa ruo oru n'ubi vaini m taa.' 29 "O zara ya si, 'Agaghi m aga.' Ma o mesiri gbanwee obi ya gaakwa ruo oru ahụ. 30 "Nna ha bjakwutere nwa ya nke nta gwakwa ya otu ihe ahụ. Nwa ahụ zakwara si, 'Aga m aga, onyenwe anyi.' Ma n'ikpeazu o gaghi. 31 "Onye

n’ime ha abụọ mere ihe nna ya chọrọ?” Ha zara si ya, “Onye nke mbụ.” Jisọs kọwaara ha si, “N’ezie agwa m unu, ndị ọna ụtụ na ụmụ nwanyị akwuna ga-ebu unu ụzọ banye n’alaeze Chineke. 32 N’ihi na Jọn bjakwutere unu igosi unu ụzọ ezi omume, ma unu ekweghi. Ndị ọna ụtụ, na ụmụ nwanyị akwuna cheghariri. O bụladi mgbe unu hụrụ nke a, o mekwaghi ka unu chegharia kwere na ya. 33 “Ugbu a geekwanu nti n’ilu ozo. Otu onye di nke nwere ala ubi. O kuru osisi vaini n’ubi a. O gbakwara ubi ya ogige, gwuokwa ebe izocha mkpuru vaini n’ime ya. O wukwara ulo elu n’ime ya. Mgbe o mesiri ihe ndi a, o weere ubi ahụ tinye n’aka ndi ga-elekotara ya ubi ahụ, puo gaa n’ala ozo. 34 Mgbe oge iwe ihe ubi ruru, o zipuru ndi odibo ya ka ha jekwuru ndi na-elekota ubi ahụ, nata mkpuru nke ruuru ya site n’ubi ahụ. 35 “Ma ndi na-elekota ubi ahụ jidere ndi odibo ya ahụ tie otu onye n’ime ha ihe, gbukwaa onye ozo n’ime ha. Ha tukwara otu n’ime ha nkume. 36 Emesia, o zigakwara otutu ndi odibo kari ndi nke mbu n’onuogugu. Ma ndi na-elekota ubi ahụ mekwara ndi a ihe ha mere ndi nke mbu. 37 N’ikpeazu o zigara okpara ya, si, ‘Ha ga-asopuru nwa m.’ 38 “Ma mgbe ndi na-elekota ubi ahụ huru okpara ya, ha gbara izu n’etiti onwe ha si, ‘Lee! Onye a bu onye nketa ihe niile. Bjanu ka anyi gbuo ya, ma nwetakwa ihe nketa ya.’ 39 Ya mere, ha jidere ya n’ike, kpuru ya gafee n’azu ubi vaini ahụ, gbuo ya n’ebe ahụ. 40 “Mgbe onye nwe ubi vaini ahụ lotara, ginị ka unu chere na o ga-eme ndi ahụ o tinyere ilekotara ya ubi ya?” 41 Ha zara ya si, “O ga-egbu ndi ajo omume ahụ, laa ha n’iyi n’uzo di njo. O

ga-ewerekwa ubi vainị ya tinye n'aka ndị nlekọta ọzọ, ndị ga-enyekwa ya mkpuru ubi ruuru ya n'oge ya.” 42 Jisọs sirị ha, “Ọ ga-abụ na unu agutabeghi ihe e dere n'akwukwo nsọ si, “Nkume ahụ ndị na-ewu ulọ juru, aburula nkume isi ntọala ulọ. Nke a bu ọrụ nke Onyenwe anyi ruru, ọ bukwa ọrụ itunanya n'anya anyi.’ 43 “Ya mere, ana m eme ka unu ghotā, na a ga-anapu unu alaeze Chineke, were ya nye ndi mba ọzọ, ndi ga-amiputa ezi mkpuru. 44 Onye obula nke dakwasiri n'elu nkume a ga-etiwasi, ma ọ ga-egwepia onye obula nke ọ dakwasiri.” 45 Mgbe ndisi nchujaja na ndi Farisii nuru ilu ya ndi a, ha ghotara na ọ na-ekwu banyere ha. 46 Ha chorọ uzọ ha gagesi jide ya, ma oke egwu igwe mmadu ahụ turu ha, n'ihi na ha gurū ya n'onye amuma.

22 Jisọs gwara ha okwu ọzọ n'ilu si, 2 “Alaeze eluigwe di ka otu eze, nke kwadoro oke oriri olulu di na nwunye, n'ihi nwa ya nwoke. 3 O zipuru ndi ohu ya ka ha gaa chetara ndi ahụ a kporo ka ha bia. Ma ha niile achoghi ibia. 4 “O zipukwara ndi ohu ya ọzọ na-ejere ya ozi ka ha gaa gwa ndi ahụ a kporo oriri si, ‘E dozichaala ihe oriri ugbo a, egburu m oke ehi, na anu ọzọ gbara abuba. Edoziela ihe niile. Bianu n'oriri olulu di na nwunye.’ 5 “Ma ndi ahụ niile a kporo oriri gawaara mkpa ha n'ihi na ha akpoghi ya ihe obula. Otu onye gara n'ala ubi ya, nke ọzọ n'ulo ahia ya. 6 Ndi foduru jidere ndi ohu ya, mee ha ihe ihere ma gbukwaa ha. 7 Onye eze ahụ were iwe nke ukwu, zipu ndi agha ya ka ha gaa laa ndi ogbu mmadu ahụ n'iyi, rechapukwa obodo ha n'oku. 8 “Mgbe ahụ ọ gwara ndi ohu ya si, ‘E doziela m oriri olulu di

na nwunye, ma ndị a kpọrọ oku ekwesighị ekwesi. **9** Ugbu a, gaanụ n'akụkụ ụzọ niile, kpọbatanụ ndị niile unu hụrụ, ka ha bịa n'oriri ọlụlụ di na nwunye a.' **10** Ndị ohu ahụ pụrụ gaa n'okporoụzọ niile kpọbata mmadụ niile ha hụrụ. Ha kpọbatara ndị bụ ezi mmadụ na ndị bụ ajoy mmadụ. Ụlọ oriri ahụ juputakwara na ndị a kpọrọ. **11** "Ma mgbe eze ahụ batara ileta ndị niile nọ na nri, ọ hụrụ otu nwoke nke na-eyighị uwe ọlụlụ nwunye. **12** Ọ juru ya ajujụ sị, 'Enyi m, i si aha bata n'ebe a mgbe i na-eyighị uwe ọlụlụ di na nwunye?' O mechiri ọnyị ya n'ihu na o nweghị ihe ọ ga-asa. **13** "Eze ahụ nyere ndị ozi ya iwu sị ha, 'Keenụ ya eriri, aka na ụkwu, tụtụkwanyị ya n'ezi, n'ime ọchịchiri, ebe ikwa akwa na ita ikikere eze ga-adi.' **14** "N'ihu na akpọrọ ọtụtụ mmadụ oku, maobu mmadụ ole na ole ka a hōrō." **15** Mgbe ahụ ndị Farisii zukotara na-achọ ụzọ ha ga-esi mee ka o kwuhie ọnyị ka ha site na ya jide ya. **16** Ha zigara ndị na-eso ụzọ ha na ndị n'otu Herod ka ha juo ya sị, "Onye ozizi, anyị maara nke oma na i bụ onye eziokwu, na i na-ezikwa ụzọ Chineke n'ezio kwu. I dighi asokwa onye obula anya, n'ihu na i dighi ele mmadụ anya n'ihu n'agbanyeghi ndi ha bu. **17** Ugbu a gwa anyi, ginị bụ uche gi? O ziri ezi n'ihu itu utu nye Siza, ka o bu na o zighi ezi?" **18** Ebe Jisos maara ihe ojoyo ha bu n'obi, o zara sị ha, "Ndi ihu abuo! Ginị mere unu ji anwa m onwunwa? **19** Gosinu m ego e ji akwu ugwo utu." Ha wetaara ya otu mkpuru ego. **20** Ọ juru ha ajujụ sị, "Onye ka e sekwasiri onyinyo ya n'elu ego a? Aha onye kwa di n'okpuru onyinyo a?" **21** Ha zara sị ya, "O bu nke Siza." Mgbe ahụ ọ gwara ha sị, "O di mma. Nyenu Siza

ihe ruuru Siza, ma nyekwanụ Chineke ihe niile bụ nke ruuru Chineke.” 22 Mgbe ha nūrụ nke a, ọ gbagwojuru ha anya, n’ihi ya, ha hapūrụ ya pụọ. 23 N’ubochi ahụ kwa, ụfọdụ ndị Sadusii, ndị na-asị na mbilite n’onwụ adighi, bjakwutere ya ighụ ya onụ. 24 Onye ozizi, “Mosis kwuru si, ọ burụ na nwoke ọbụla anwụọ na-amutaghi nwa, nwanne ya nwoke ga-alurụ nwanị ahụ di ya nwurụ, ka ọ mụtara nwanne ya nwoke ahụ nwurụ anwụ nwa. 25 Ugbu a, e nwere ụmụnne nwoke asaa n’etiti anyi. Onye nke mbụ lurụ nwunye, nwụọ, ma ebe ọ dighi ụmụ ọ mụtara, ọ hapūrụ nwanne ya nwunye ya. 26 Otu a ka nke abụọ mekwara, ma nke atọ, ruo na nke asaa. 27 N’ikpeazụ, nwanị ahụ n’onwe ya nwụkwara. 28 Ugbu a, n’oge mbilite n’onwụ, nwunye onye ka nwanị a ga-abụ, ebe ọ bụ na ụmụnne nwoke asaa ndị a lụtuchara ya mgbe ọ nọ n’ụwa?” 29 Jisọs zara ha si, “Unu na-ejehie ụzọ n’ihi na unu aghotaghi ihe akwukwọ nsọ na-ekwu. Unu aghotakwaghi ụdị ike Chineke nwere. 30 N’ihi na mbilite n’onwụ, ilu di na nwunye agaghi adikwa, kama ha ga-adị ka ndị mmụọ ozi n’eluigwe. 31 Ma n’ihe banyere mbilite n’onwụ nke ndị nwurụ anwụ, ọ bụ na unu agutabeghi ihe Chineke gwara unu si, 32 Mụ onwe m bụ Chineke nke Ebrahim, Chineke nke Aizik na Chineke nke Jekob. Ọ bughị Chineke nke ndị nwurụ anwụ, kama ọ bụ nke ndị di ndu.” 33 Mgbe igwe mmadụ ahụ nūrụ nke a, ozizi ya juru ha anya. 34 Ma mgbe ndị Farisii nūrụ na ọ emeela ka ndị Sadusii mechie onụ ha, ha gbakotara otu ebe. 35 Otu onye n’ime ha, bụ onye ozizi iwu b́ara juọ ya ajuju iji nwaa ya: 36 “Onye ozizi, olee iwu nke kachasi mkpa

n’ime iwu niile?” 37 Ọ zara sị ya, “Hụ Onyenwe gị bụ Chineke gị n’anya site n’obi gị niile na site na mkpuruobi gị niile, na site n’uche gị niile.’ 38 Nke a bụ iwu nke mbụ, bụrụkwa iwu kachasi iwu niile. 39 Iwu ọzọ na-eso nke a n’idi mkpa bụ nke a, ‘Hụ onye agbataobi gị n’anya di ka i si hụ onwe gị n’anya.’ 40 Iwu ndi ọzọ niile na ihe niile ndi amuma kwuru dabeere n’ebe iwu abuo ndi a no.” 41 Mgbe ndi Farisii gbakoro n’otu ebe, Jisos juru ha, 42 “Gini ka unu na-eche banyere Kraist? Nwa onye ka o bu?” Ha zara sị ya, “O bu nwa Devid.” 43 O siri ha, “Gini mekwaranu Devid site na ntuziaka nke Mmuo Nso jiri kpo ya ‘Onyenwe m’? N’ihi na o siri, 44 “Onyenwe anyi gwara Onyenwe m sị ya, “Nodu ala n’aka nri m ruo mgbe m ga-edebe ndi iro gị n’okpuru ukwu gị abuo.” 45 O buru na Devid kporo ya ‘Onyenwe anyi,’ oleekwanu otu o si burukwa nwa ya?” 46 O dighi onye puru isa ya okwu. Sitekwa n’ubochi ahụ, o dighi onye obula nwere anya ike iju ya ajuju ọzọ.

23 Mgbe ahụ Jisos gwara igwe mmadu ahụ niile na ndi na-eso ọzọ ya sị, 2 “Ndi ozizi iwu na ndi Farisii na-anọ n’oche Mosis. 3 Ya mere, meenu ma na-edebekwanu ihe niile ha na-agwa unu. Ma unu esokwala omume ha. N’ihi na ha adighi eme ihe ha na-ekwusa. Ha na-ekwu otu ihe ma na-eme ihe ọzọ. 4 Ha na-eke ibu di arọ dikwa ike obubu bokwasị ndi ọzọ n’ubu, ma ha onwe ha agaghị eweli o buladi otu mkpisiaka i buli ha. 5 “Ihe niile ha na-eme bu ka ndi mmadu hu ha. Ha na-eme ka igbe ntae tinyere iwu ndi di mkpa e deputara nke ha na-ekekwasị n’egedege ihu na n’aka di obosara na-emekwa ka onunu

uwe ha buo ibu. **6** Ha hụrụ ịnọ n'isi oche n'oge mmemme oriri ọbụla na ịnọkwasi n'uche kachasi elu n'ụlọ ekpere n'anya. **7** Ọ na-amasi ha mgbe a na-ekele ha ekele puru iche n'oma ahia, ndi ozo a na-akpokwa ha, 'Onye ozizi.' **8** "Unu ekwela ka onye ọbụla kpoo unu 'Onye ozizi,' n'ihina unu nwere naani otu Onye ozizi. Unu niile bukwa umunne. Ọ dighi onye ka ibe ya ukwu. **9** Unu akpokwala onye ọbụla n'ụwa a 'Nna,' n'ihina unu nwere otu Nna nke bi n'eluigwe. **10** Unu ekwela ka a kpoo unu ndi ndu, n'ihina ọ bu naani otu onyendu ka unu nwere, ya bu Kraist. **11** Onye di ukwu n'etiti unu ga-abu onye na-ejere unu ozi. **12** N'ihina onye ọbụla ga-ebuli onwe ya elu ka a ga-eweda n'ala. Ma onye ọbụla wedara onwe ya ala, ka a ga-ebuli elu." **13** "Ahuhu ga-adiri unu ndi Farisii na ndi ozizi iwu, ndi ihu abuo! N'ihina unu na-emechibido ndi ozo uzo ha ga-esi bata n'alaeze eluigwe, ma unu onwe unu adighi abata. Unu adighikwa enye ndi ozo ohere ibata. **14** "Ahuhu ga-adiri unu ndi ozizi iwu na ndi Farisii, ndi ihu abuo! N'ihina unu na-eripia ulo ndi inyom di ha nwuru, o buladi mgbe unu na-ekpe ogologo ekpere ka mmadu hu unu. Unu ga-anata ikpe omuma di ukwu. **15** "Ahuhu ga-adakwasị unu ndi ozizi iwu na ndi Farisii, ndi ihu abuo! N'ihina unu na-agafe oke osimiri na mba di iche iche, ime ka otu onye chegharia, buru onye na-eso uzo unu. Ma mgbe unu mesiri nke a, unu na-alaghachi mee ya okpukpu abuo ka o buru nwa oku ala mmuo karia onwe unu. (Geenna g1067) **16** "Ahuhu ga-adiri unu ndi ndu kpuru isi! N'ihina unu na-asi, Onye ọbụla jiri ulonso nuo iyi, iyi o nuru bu ihe efu. Ma onye ọbụla jiri olaedo di

n'ime ụlọnsọ n'ụọ iyi kwesiri imezu iyi ahụ ọ n'urū. **17** Ndi nzuzu kpuru isi! Olee nke kariri ukwu? Ọ bu ọlaedo ahụ, ka ọ bu ụlọnsọ nke doro ọlaedo ahụ nsọ? **18** Unu na-ezikwa ndi mmadu si, 'Ọ buru na mmadu ejiri ebe ichu aja n'ụọ iyi, iyi ahụ ọ n'urū bu ihe efu. Ma onye ọbula ga-eji onyinye di n'elu ebe ichu aja n'ụọ iyi ga-emezu iyi ahụ ọ n'urū.' **19** Leenu ka unu si buru ndi isi! Olee nke kariri ukwu? Ọ bu onyinye di n'elu ebe ichu aja ka ọ bu ebe ichu aja na-edo onyinye ahụ nsọ? **20** Ya mere, mgbe onye ọbula ji ebe ichu aja n'ụọ iyi, ọ bu ebe ichu aja ahụ na onyinye di n'elu ya ka o ji n'ụọ iyi ahụ. **21** Otu a kwa, onye ji ụlọnsọ ahụ n'ụọ iyi jikwa ụlọnsọ ahụ na onye bi n'ime ya na-anu iyi. **22** Mgbe mmadu jikwa eluigwe n'ụọ iyi, ọ bu ocheeze Chineke na onye nduru n'elu ocheeze ahụ ka o ji n'ụọ iyi. **23** "E, ahuhu ga-adakwasị unu ndi Farisii na ndi ozizi iwu. Ndi ihu abuo! N'ih na unu na-asa anya unu mmiri nye, ọ buladi onyinye otu uto n'ime uto iri unu ruo n'akwukwo nri dikarisi nta di n'ubi unu, dika mint, diil na kumin, ma unu akpoghị ikpe ziri ezi na ebere, na okwukwe ihe di mkpa. Ihe ndi a ka unu kwesiri ibu uto mee ma gharakwa ileghara iwu ndi ozo anya. **24** Ndi ndu kpuru isi! Unu na-azapu ijiji site na mmanya unu na-anu, ma unu na-eloda inyinya kamel. **25** "Ahuhu ga-adakwasị unu, ndi Farisii na ndi ozizi iwu, ndi ihu abuo! N'ih na unu na-elezi anya nke oma mee ka azu iko mmiri unu, na azu efere unu di ocha, ma ime ha juputara na ipunari mmadu ihe n'ike na ochicho ojo niile. **26** Gi onye Farisii kpuru isi! Buru uto mee ka ime iko di ocha, mgbe ahụ azu ya ga-adikwa ocha. **27** "Ahuhu ga-adiri

unu ndị Farisii na ndị ozizi iwu, ndị ihu abụọ! N'ihhi na unu yiri ili e tere nzu, nke na-egosi onwe ya dī ka ihe mara mma, ma ime ya juputara n'okpukpu ndi nwuru anwu, na ihe niile na-adighi ocha. **28** N'uzo dī otu a, unu na-egosi onwe unu dī ka ndi ezi omume, ma n'ime unu, unu juputara n'ihu abụọ na ndi ajo omume. **29** "E, ahuhu ga-adiri unu ndi Farisii na ndi ozizi iwu, ndi ihu abụọ! N'ihhi na unu na-ewu ili ndi amuma na-ewerekwa ihe icho mma na-edozi nkume ncheta ndi ezi omume. **30** Unu na-asikwa, o buru na anyi no n'oge nna anyi ha, anyi agaraghi eso ha wufuo obara ndi amuma. **31** Site n'uzo dī otu a, unu na-agba akaebe megide onwe unu na unu bu umu ndi gburu ndi amuma. **32** Gaanu sorokwa nzo ukwu nna unu ha, ka unu ruzuo oru ahụ ha malitere. **33** "Umụ agwo! Umụ ajuala! Unu si aña chee na unu ga-agbanari ikpe nke iba n'oku ala mmuo? (Geenna g1067) **34** Ya mere, aga m ezitere unu ndi amuma, ndi amamihe na ndi nkuzi. Ufodu n'ime ha ka unu ga-egbu, ufodu ka unu ga-akpogide n'obe, ndi ozokwa ka unu ga-apia ihe n'ulo nzuko unu. Unu ga-achukwa ha oso site n'otu obodo gaa n'obodo ozo. **35** Ka ogbo a buru ndi ikpe mara n'ihhi obara nke ndi ezi omume niile e gburu n'uwa, site n'obara Ebel ruo na nke Zekaraya nwa Berekaya, onye unu gburu n'etiti ulonso n'ebe ichu aja unu. **36** N'ezie agwa m unu, ihe ndi a niile, ga-abiakwasị ogbo a. **37** "O Jerusalem, Jerusalem! Gi obodo na-egbu ndi amuma, na nke na-atu ndi niile e ziteere gi nkume. Ugboro ole ka m chozo ichikota umu gi dī ka nne okuku si achikota umu ya n'okpuru nku ya ichebe ha? Ma i choghi ka m mee otu

al! **38** Lee, a hapurula unu ulo unu ka o togboro n'efu. **39** N'ih na asi m unu, unu agagh ahụ m anya ozo tutu ruo mgbe unu ga-asi, Onye a goziri agozi ka onye ahụ bu nke na-abia n'aha Onyenwe anyi."

24 Mgbe Jisos si n'ulonso ahụ na-apu, ndi na-eso uzo ya biakwutere ya na-achọ igosi ya akuku di iche iche nke ulonso ukwu ahụ. **2** Ma o zara ha si, "Unu huru ihe ndi a niile? N'ezie agwa m unu, oge na-abia mgbe o buladi otu nkume na-agagh adigidekwa n'elu ibe ya, nke a na-agagh akwatu n'ala." **3** Mgbe o noduru ala n'elu Ugwu Oliv, ndi na-eso uzo ya biakwutere ya iche, si, "Gwa anyi, olee mgbe ihe ndi a ga-emezu? Gini ga-abukwa ihe iribama nke oge i ji aloghachi na nke ogwugwu uwa a?" (aiōn g165) **4** Jisos zara ha si, "Lezienụ anya ka onye obula ghara iduhie unu uzo. **5** N'ih na otutu ga-abia n'aha m, na-ekwu si, 'Abu m Kraist ahụ.' Ha ga-eduhiekwa otutu ndi uzo. **6** Mgbe unu nuru uzu agha, na akuko agha di iche iche, unu atula egwu, n'ih na ihe ndi a aghagh ime. Ma ha anagh egosi na ogwugwu oge eruola. **7** Mba ga-ebili megide mba ibe ya, alaeze ga-ebilikwa megide alaeze ozo; oke unwu, na ala oma jijiji ga-adikwa n'otutu ebe di iche iche. **8** Ma ihe ndi a niile bu naani mmalite ita ahuhu nke ga-abia. **9** "Mgbe ahụ ha ga-arara unu nyefee n'aka ndi ga-ata unu ahuhu. Ha ga-egbukwa unu. Mba niile ga-akpo unu asi n'ih m. **10** Otutu ga-ada site n'okwukwe ha n'oge ahụ. Ha ga-emekwa ka ibe ha ma n'onya, kpoakwa ibe ha asi. **11** Mgbe ahụ otutu ndi amuma ugha ga-aputa. Ha ga-eduhiekwa otutu mmadu. **12** N'ih na ajo omume bara uba n'ebe niile, ihunanya otutu ndi mmadu n'ebe ibe

ha nọ ga-ajụ oyi. **13** Ma onye ga-eguzosi ike ruo ọgwụgwụ ka a ga-azọpụta. **14** A ga-ekwusa ozioma nke alaeze ahụ nye ụwa niile ka ọ bụrụ ihe ama nye mba niile. Emesia ọgwụgwụ oge ahụ ga-abia. **15** “Ya mere, mgbe unu hụrụ ihe arụ nke na-eweta mbibi, nke e kwuru okwu ya site n’ọnụ Daniel onye amụma, ka ọ na-eguzo n’ebe nsọ (onye na-agụ ya nwee nghọta ihe ọ pụtara). **16** Mgbe ahụ, ka ndị nọ na Judia were ọsọ gbalaga n’elu ugwu. **17** Ka onye nọ n’elu ụlọ ghara iridata ka ọ banye n’ime ụlọ ya, ikwaputa ngwongwo dị n’ime ụlọ ya. **18** Ka onye nọ n’ubi ghara iloghachi n’ụlọ ya ichiri uwe ya. **19** Ma ita ahụhụ ga-adiri ndị nwanyị di ime, na ndị na-enye umụaka ara n’ụbọchị ahụ **20** Kpesienụ ekpere ike ka unu ghara igba ọsọ a n’oge oke oyi, maọbụ n’ụbọchị izuike. **21** N’ihi na oke mkpagbu ga-adi, ụdị nke ụwa na-ahụbeghi mbụ, na nke anya na-agaghi ahụkwa ọzọ site na mmalite ụwa ruo mgbe ahụ. **22** “Ọ bụrụ na-emeghi ka ụbọchị ndị ahụ di mkpụmkpụ, o nweghi onye a ga-azọpụta, ma n’ihi ndi ya ọ họtara, ụbọchị ndi ahụ ga-adi mkpụmkpụ. **23** Mgbe ahụ, ọ bụrụ na onye ọbụla asị unu, ‘Lee, Kraịst nọ n’ebe a,’ maọbụ, ‘Lee ya n’ebe ahụ,’ unu ekwela. **24** N’ihi na ndi nzọpụta ụgha na ndi amụma ụgha ga-aputa. Ha ga-eme ihe oke iribama na ọrụ ebube di iche iche. Ọ bụrụ na ọ ga-ekwe mee, ha ga-esite n’ọrụ ebube ha ga-arụ duhie, ọ bụladi ndi ahụ a họtara. **25** Lee, agwala m unu ihe ndi a, mgbe ha na-emebeghi. **26** “Ya mere, ọ bụrụ na ha asị unu, ‘Lee, ọ nọ n’ime ọzara,’ unu agakwala. Ọ bụrụkwa na ha asị unu, ‘Lee, ọ nọ n’ime ime ụlọ,’ unu ekwela. **27** N’ihi na ọbibia Nwa nke Mmadu ga-adi ka amuma na-egbu

n'owuwa anyanwu nke a na-ahu anya n'odida anyanwu. 28 Matakwanu na ebe obula ozu di, n'ebe ahụ ka udele na-ezukota. 29 "Ngwangwa mgbe mkpagbu nke ubochi ndi ahụ niile gabigasiri, "anyanwu ga-agba ochichiri. Onwa agaghị enyekwa ihè, kpakpando ga-esi na mbara eluigwe daa, ike niile nke eluigwe ga-ama jijiji.' 30 "N'oge ahụ akara ngosi nke Nwa nke Mmadu ga-aputa ihe na mbara eluigwe. Agburu niile nke uwa ga-anokwa na-eru uju. Ha ga-ahu Nwa nke Mmadu ka o na-abia n'igwe ojii, n'ike nakwa oke ebube. 31 O ga-ewerekwa olu opi ike zipu ndi mmuo ozi ka ha gaa kpokotaa ndi niile a hoputara site n'akuku ano niile nke eluigwe na uwa. 32 "Ugbu a mutanu ihe site n'osisi fiig. Mgbe obula alaka ya malitere iweputa ome di nro, na-epuputakwa akwukwo ndu maranu na okochi na-abia nso. 33 Otu a kwa, mgbe unu na-ahu ihe ndi a niile ka ha na-eme marakwanu na o no nso, o buladi n'onu uzọ unu. 34 N'ezie agwa m unu, ihe ndi a niile aghaghị imezu tupu ogbo a agabiga. 35 Eluigwe na uwa ga-agabiga, ma okwu m enweghi ike igabiga. 36 "Ma o nweghi onye obula maara ubochi ahụ, maobu oge awa ahụ ga-abu. O buladi ndi mmuo ozi no n'eluigwe amaghị ya. Okpara ahụ amakwaghị. O bu naani Nna maara ya. 37 Obibia Nwa nke Mmadu ga-adi ka o di n'ubochi Noa. 38 N'oge ahụ tupu iju mmiri ahụ abia, ndi mmadu no na-eri na anu, na-emekwa mmemme olulu di na nwunye, ruo ubochi Noa banyere n'ime ugbo mmiri ya. 39 Ha amataghị ihe ga-eme tutu oke mmiri ahụ abia kpochapu ha niile. Otu ahụ ka obibia Nwa nke Mmadu ga-adi. 40 Mmadu abuo ga na-aruko oru n'ubi ha, a ga-ewepu otu hapukwa

onye nke ọzọ. **41** Ụmụ nwanyị abụọ ga na-akwọ nri na nkume igwe nri, a ga-ewere otu, ma hapụkwa nke ọzọ. **42** “N’ihi nke a, na-echenụ nche, n’ihi na unu amaghị ụbọchị Onyenwe unu ga-abia. **43** Ma ghotanụ nke a: Ọ bụrụ na nna nwe ụlọ mara oge onye ohi ga-abia n’ụlọ ya n’abalị, ọ ga-anọ na nche n’oge ahụ. Ọ gaghị ekwe ka onye ohi kụwaa ụlọ ya. **44** Otu a ka unu onwe unu pụrụ isi nọgide na nche oge niile, n’ihi na Nwa nke Mmadụ ga-abia n’oge awa unu na-atughị anya ya. **45** “Onye bụ ohu ahụ nke kwesiri ntụkwasi obi ma nwekwa uche, nke onyenwe ya mere onyeisi ndị ohu nọ n’ezinaụlọ ya, ka ọ na-enye ha nri n’oge ya? **46** Ngọzi na-adiri ohu ahụ, onye, mgbe onyenwe ya ga-aloghachi hụ na ọ na-eme otu a. **47** N’ezie asị m unu, ọ ga-eme ya onyeisi nke ihe niile o nwere. **48** Ma ọ bụrụ na ohu ahụ bụ onye ajọọ omume na-asị onwe ya, ‘Nna m ukwu anọla ogologo oge,’ **49** ọ bụrụkwa na o bido iti ndị ohu ibe ya ihe, sorokwa ndị ọhụ oke mmanya na-eri, na-anụ. **50** Nna ukwu ohu ahụ ga-alọta n’ụbọchị ọ na-atughị anya, n’oge awa ọ na-amakwaghị. **51** Ọ ga-egburisikwa ya, nye ya ọndụ n’etiti ebe ndị ihu abụọ nọ. Ebe e nwere ikwa akwa na ita ikikere eze.

25 “A ga-eji alaeze eluigwe tūnyere akukọ ụmụ agboghọ iri ndị weere oriṅa ha pụta izute onye na-alụ nwunye ọhụrụ. **2** Ise n’ime ha maara ihe, ma ise ndị ọzọ bụ ndị nzuzu. **3** Ise ndị nzuzu ahụ weere oriṅa ha, ma ha ejighi mmanụ ọkụ. **4** Ise ndị maara ihe, wujuru mmanụ ọkụ na karama, tinyekwa oriṅa ha. **5** Mgbe onye na-alụ nwunye ọhụrụ ahụ nọrọ ọdụ n’ọbibia ya, ụra tūwara ha, ha dinara ala rahụ ụra. **6** “N’etiti abalị e tiri mkpu n’oke olu sị,

'Onye na-alụ nwunye ọhụrụ na-abịa, pụtanụ gaa zute ya!' 7 "Mgbe ahụ ụmụ agbọghọ niile ahụbiliri mụnye oriọna ha. 8 Ise ndị nzuzu ahụ rịọrọ ise ndị maara ihe si, 'Biko, wūnyetūrūnū anyị ụfọdū n'ime mmanū ọkū unu, lee na oriọna anyị na-anyū anyū.' 9 "Ndị maara ihe zara ha si, 'Mba! Ọ gaghị ezuru anyị na unu. Kama gaanū zuru nke unu n'aka ndị na-ere ya.' 10 "Ma mgbe ha pūrū ịzūta mmanū ọkū ahū, onye na-alū nwunye ọhūrū bjarutere. Ndị jikeere ejikere soro ya banye n'oriri ọlūlū di na nwunye ahū. E mechikwara ọnū ụzọ. 11 "Emesịa, ise ndị nzuzu ahūlọghachiri na-ekwu si, 'Onyenwe anyị, Onyenwe anyị, meghere anyị ụzọ!' 12 "Ma ọ zaghachiri ha si, 'N'ezie, n'ezie, agwa m unu, amaghị m ndị unu bụ.' 13 "Ya mere, na-anọgidenu na nche, n'ihia na unu amaghị ụbọchị ahū, maọbū oge awa ahū. 14 "Ọzọ, ọ ga-adị ka otu nwoke chọrọ ịga njem. Ọ kpọkọtara ndị ohu ya niile nyefee ha akunūba ya n'aka. 15 O nyere onye nke mbū talenti ise, nke abūọ ka o nyere talenti abūọ. O nyere onye nke ikpezū otu talenti. O nyere ha n'otu n'otu dī ka ike ha ha. Mgbe ahū ọ hapūrū ha gaa ije ya. 16 Onye ahū natara talenti ise weere ego ahū malite ịzū ahia. Ngwangwa o retara talenti ise ọzọ n'uru. 17 Otu a kwa, onye nke e nyere talenti abūọ zupūtakwara talenti abūọ ọzọ n'uru. 18 Ma onye ahū natara otu talenti gara gwuo ala lie ego nna ya ukwu, n'ihia ichezi ya nke ọma. 19 "Mgbe ogologo oge gasiri, nna ukwu ndị ohu ahū lōtara site n'ije ya. Ọ kpọkọtara ha niile ka ha gūzie akū ya. 20 Onye ahū natara talenti ise batara wetakwa ise ọzọ. Ọ gwara nna ya ukwu si, 'Ị nyere m talenti ise, ma ugbu a azupūtala

m talenti ise ọzọ!’ **21** “Nna ya ukwu siri ya, ‘I mere nke ọma ezi ohu kwesiri ntụkwasi obi. I ziputala na i kwesiri ntụkwasi obi n’ihe di ntakiri. N’ihi ya aga m etinye gi n’ebe i ga-elekota otutu ihe. Bata n’onu nke nna gi ukwu.’

22 “Onye nke e nyere talenti abuo biara si, ‘Nna anyi ukwu, i nyere m talenti abuo, ma lee, eritala m talenti abuo ozo n’uru.’ **23** “Nna ya ukwu siri ya, ‘I mere nke ọma. I bu ezi ohu kwesiri ntụkwasi obi. I ziputala na i kwesiri ntụkwasi obi n’ihe di ntakiri. N’ihi ya aga m etinye gi n’ebe i ga-elekota otutu ihe. Bata n’onu nke nna gi ukwu.’

24 “Onye e nyere otu talenti batara si, ‘Nna anyi ukwu, amaara m onye i bu. I bu onye aka ntigide. I na-ewe ihe ubi n’ebe i na-akughi mkpuru. I na-achikotakwa n’ebe i na-agbasaghi. **25** N’ihi nke a, aturu m egwu, a gara m liere gi ego talenti gi n’ala. Lee ihe gi werekwa.’ **26** “Nna ya ukwu zara ya si, ‘Ohu ojoo na onye umengwu. I maara na m na-ewe ihe ubi n’ebe m na-akughi mkpuru, na-achikotakwa n’ebe m na-agbasaghi. **27** I gaara etinye ego m n’aka ndi na-ehekwa ego, ndi gaara akwughachi ya na omurunwa ya, nke m gaara anata mgbe m loghachiri. **28** “Naputani ya talenti ahụ o ji, were ya nye onye ji talenti iri. **29** N’ihi na onye obula nwere ka a ga e tinyekwuru ka o nwebigakwa oke. Ma onye ahụ o na-adighi nke o nwere, a ga-anapu ya o buladi nke nta o nwere. **30** Tupunu ohu a na-abaghi uru n’ezi, n’ime ochichiri, ebe ikwa akwa na ita ikikere eze ga-adi.’ **31** “Mgbe Nwa nke Mmadu ga-abia n’ebube ya na ndi mmuo ozi niile, mgbe ahụ ka o ga-anọ n’elu ocheeze ebube ya. **32** Mba niile nke uwa ga-ezukotakwa n’ihu ya. O ga-ekwaputa ha, otu obodo site

n'ibe ya, di ka onye ozuzu aturu si ekwaputa umu aturu site n'umu ewu. **33** O ga-edebe umu aturu ahụ n'akuku aka nri ya, ma umu ewu ga-anọ n'aka ekpe ya. **34** "Mgbe ahụ, eze ga-asị ndi nọ n'aka nri ya, 'Batany n'ime alaeze, unu ndi Nna m goziri agozi, batany n'ime alaeze nke e doziiri unu site na mgbe e kere uwa. **35** N'ihi na mgbe aguu guru m unu nyere m nri. Mgbe akpiri kporo m nku unu nyere m ihe onunu. Mgbe m bu obia unu kpobata m. **36** Mgbe m gba oto, unu zutara uwe nye m. Mgbe m dara oria unu lekotara m. Anokwara m n'ulo mkporo unu bilara leta m.' **37** "Mgbe ahụ ndi ezi omume ahụ ga-aju ya si, 'Onyenwe anyi, olee mgbe anyi huru gi ka aguu na-agu gi anyi enye gi nri? Olee mgbe anyi huru gi ka akpiri na-akpo gi nku, anyi ekuru mmiri onunu nye gi? **38** Olee mgbe kwa ka anyi huru gi di ka onye obia anyi akpobata gi? Olee mgbe kwa ka anyi huru gi ka i gba oto anyi enye gi uwe? **39** Olee mgbe kwa ka anyi huru gi n'oria, maobu n'ulo mkporo anyi abia leta gi?' **40** "Eze ahụ ga-azaghachi ha si, 'N'ezie asi m unu, mgbe unu mesoro otu n'ime ndi a di nta n'ime umunne m omume oma, o bu m ka unu mesoro omume ahụ.' **41** "Mgbe ahụ o ga-asikwa ndi nọ n'aka ekpe ya, 'Punun n'ihu m unu ndi a buru onu. Baanu n'ime odo oku ebighi ebi ahụ a kwadobeere ekwensu na ndi mmuo ozi ya. (aiōnios g166) **42** N'ihi na mgbe aguu na-agu m, unu enyeghi m ihe obula ka m rie. Mgbe akpiri na-akpo m nku, unu ekunyeghi m mmiri ka m nuu. **43** Mgbe m nọ di ka obia, unu akpobataghi m n'ulo unu. Mgbe m gba oto, unu enyeghi m uwe. Mgbe ahụ na-esighi m ike, unu elekotaghi m. Mgbe m nọ n'ulo

mkporo, unu abigaghị leta m.' 44 "Mgbe ahụ ha ga-azakwa si, 'Onyenwe anyi, olee mgbe anyi hụrụ gị ka agụụ na-agụ gị, maọbụ ka akpịri na-akpọ gị nkụ, maọbụ oge ị bụ onye ọbịa, maọbụ oge ị gba ọtọ, maọbụ oge ị nọ n'ọrịa, maọbụ ị nọ n'ụlọ mkporo, ma anyị elekotaghị gị?' 45 "Ọ ga-aza ha si, 'Eziokwu ahụ bụ nke a, mgbe ahụ unu juru inyere otu n'ime ndi a di nta aka, o bu m ka unu juru i nyere aka.' 46 "Ndi a ga-aba n'ita ahuhu ebighi ebi. Ma ndi ezi omume ga-aba na ndu ebighi ebi." (aiōnios g166)

26 Mgbe Jisọs kwusiri okwu ndi a, o gwara ndi na-eso ụzọ ya si, 2 "Di ka unu maara nke oma, Mmemme Ngabiga ga-amalite mgbe ubochi abuo gasiri. N'oge ahụ, a ga-ararakwa Nwa nke Mmadu nye ka a kpogide ya n'obe." 3 N'oge ahụ, ndiisi nchujaja, na ndi okenye zukotara n'uloeze otu onyeisi nchujaja a na-akpo Kaifas. 4 Ha gbara izu ichoputa uzọ ha ga-esi jide Jisọs na nzuzo gbuo ya. 5 Ha kwekorita si, "O gaghi abu n'oge mmemme ka ogbaaghara hapu idi n'etiti ndi mmadu." 6 Mgbe Jisọs nọ na Betani, n'ulo Saimon onye ekpenta, 7 otu nwanyị bu karama alabasta nke mmanu otite isi uto di oke onuahia di n'ime ya, biakwutere ya, nke o wusara ya n'isi di ka o na-anodu ala n'eri nri. 8 Ma mgbe ndi na-eso uzọ ya huru nke a, iwe were ha nke ukwu. Ha sirị, "Olee udi ila n'iyi di nke a! 9 A gaara ereputa mmanu a ego di ukwu were ego e retara ya nyere ndi ogbenye aka." 10 Ebe Jisọs matara ihe ha na-atamu n'obi ha, o sirị ha, "Gini mere unu ji esogbu nwanyị a? O merela m ihe di mma. 11 Unu na ndi ogbenye ga-anọ oge niile, ma o bughị mu na unu ga-anọ mgbe niile. 12 N'ihia na site n'iwu m mmanu otite a

n'ahụ, o doziela m maka olili. **13** N'ezie, ana m agwa unu, n'ebe ọbụla ezisara ozioma a n'ụwa niile, a ga na-echeta nwanyị a n'ih ihe ọma a o meere m." **14** Mgbe ahụ otu n'ime mmadụ iri na abụọ na-eso ụzọ ya, onye aha ya bụ Judas Iskariyot, jekwuuru ndịisi nchụaja. **15** Ọ juru ha si, "Gini ka unu ga-enye m ma m rara ya nye n'aka unu?" Ha kwuru ya iri mkpuru ọlaocha atọ. **16** Site n'oge ahụ na-aga, ọ choro ohere irara ya nye n'aka ha. **17** N'ubochi mbu nke mmemme achicha na-ekoghi eko, ndi na-eso uzo Jisos biakwutere ya juo ya si, "Ebee ka i choro ka anyi gaa kwadoro gi ihe gi maka oriri Ngabiga?" **18** Ọ zara ha si, "Jekwurunu otu nwoke n'ime obodo si ya, Onye ozizi si, 'Oge m abiala nso. Mu na ndi na-eso uzo m ga-eri oriri Ngabiga n'ulo gi.'" **19** Ndi na-eso uzo ya mere di ka Jisos gwara ha, doziekwa oriri Ngabiga ahụ n'ebe ahụ. **20** N'uhuruchi ubochi ahụ, ya na ndi na-eso uzo ya iri na abuo ahụ noduru ala n'och nri ahụ. **21** Mgbe ha na-eri nri, o kwuru si, "N'ezie ana m agwa unu, na otu onye n'ime unu ga-arara m nye." **22** Ha nwere oke mwute, ma malite iju ya n'otu n'otu si, "Onyenwe anyi, o bu m?" **23** Ma o zara ha si, "O bu onye ahụ mu na ya na-amanyekota aka n'otu efere ga-arara m nye. **24** Lee Nwa nke Mmadu ga-ala di ka e si buo ya n'amuma. Ma ahuhu ga-adiri nwoke ahụ onye a ga-esite n'aka ya rara Nwa nke Mmadu nye. Ọ gaara akara onye ahụ mma ma a si na a mughị ya amu." **25** Judas, onye ahụ raara ya nye juru ya si, "Onye ozizi o bu m?" Ọ zara si, "Gi onwe gi ekwuola ya." **26** Mgbe ha nokwa na-eri nri, Jisos were ogbe achicha ahụ, mgbe o nyechara ekele, o nyawara ya nye ndi na-eso uzo

ya si ha, “Naranu nke a rie, n’ihi na nke a bu anu ahụ m.”

27 Mgbe ahụ kwa, o burukwara iko mmanya, ma mgbe o nyechara ekele, o bunyere ya ndi na-eso uzọ ya si ha, “Unu niile nuonu site n’iko a. 28 N’ihi na nke a bu obara m nke bu akara ogbugba ndu ohuru ahụ. A na-awusa ya maka otutu mgbaghara mmehie. 29 Ana m agwa unu, na-agahị m anu mmanya sitere na mkpuru vaini ozo, tutu ruo ubochi ahụ mu na unu ga-anu ya n’uzo di iche n’alaeze Nna m.” 30 Mgbe ha busiri abụ, ha puru gaa n’Ugwu Oliv. 31 Mgbe ahụ Jisọs gwara ha si, “N’abali taa, unu niile ga-agbahapụ naani m. N’ihi na e dere ya, si: “Aga m etigbu onye ozuzu aturu, aturu nke igwe aturu ahụ ga-agbasakwa.’ 32 Ma mgbe e mere ka m si n’onu bilite, aga m ebu unu uzọ gaa Galili.” 33 Pita siri, “O buru na mmadu niile agbahapụ gi gbalaga, agahị m ahapụ gi.” 34 Jisọs siri, “N’ezie agwa m gi, n’abali taa, tupu oke okuku akwaa akwa, i ga-agonari m ugboro ato.” 35 Ma Pita kwuru si, “O buru na o di mkpa ka m soro gi nwuo, agahị m agonari gi.” O bukwa otu ihe ahụ ka ndi ahụ niile na-eso uzọ ya kwuru. 36 Mgbe Jisọs bira n’ogige ahụ a na-akpo Getsameni, o gwara ndi na-eso uzọ ya si ha, “Nodunu n’ebe a ka m gaa n’ihu nke nta kpee ekpere.” 37 O kporo Pita tinyere onwe ya, na umu Zebedi abuo. O malitere inwe obi mwute n’ime onwe ya. Obi malitekwaro ilo ya mmiri. 38 Mgbe ahụ o gwara ha si, “O na-ewute mkpuruobi m nke ukwu ruo n’onu onwu. Nogidenu n’ebe a soro m na-eche nche.” 39 O gara n’ihu nke nta daa, kpoo ihu ya n’ala, kpee ekpere si, “Nna m, o buru na o ga-ekwe mee, napu m iko a. Ma o bughị ka e mee uche

m, kama ka e mee uche gi.” 40 Ya mere, o bjakwutere ndi na-eso uzọ ya, hu ha ka ha na-arahụ ụra. O siri Pita, “O bu na unu enweghi ike i soro m chee nche, o buladi otu awa? 41 Na-echenu nche, na-ekpekwa ekpere, ka unu ghara iba nonwunwa. N’ihi na mmuo di na njikere ma anu ahụ adighi ike.” 42 O laghachiri azu nke ugboro abuo kpeekwa ekpere si, “Nna m, o buru na iko a agahi agabiga ma o bughu na m nuru ya, ka e mee uche gi.” 43 O loghachikwara ozọ hukwa ka ha na-arahụ ụra, n’ihi na anya ha di arọ. 44 O hapuru ha ozọ gaa kpee ekpere nke ugboro atọ, na-ekwukwa otu okwu ahụ. 45 Mgbe o loghachikwutere ndi na-eso uzọ ya, o siri ha, “Unu ka no na-arahụ ụra, na-ezuka ike? Lee, oge awa ahụ abiala, a rarala Nwa nke Mmadu nye n’aka ndi mmehie. 46 Bilienu ka anyi gawa. Lee, onye ahụ na-arara m nye na-abia!” 47 Mgbe o no na-ekwu okwu a, Judas, otu n’ime ndi ozi iri na abuo ahụ bjaruru, ya na otutu igwe mmadu so. Ufodu ji mma agha ha, ndi ozọ ji osisi. O bu ndisi nchujaja na ndi okenye ndi Juu zitere ha. 48 Ma onye ahụ na-arara ya nye, nyere ha ihe iribama, si, “Onye ahụ m ga-esutu onu bu nwoke ahụ, jidesienu ya aka ike!” 49 Ngwangwa o jekwuuru Jisos si ya, “Ekele, Onye ozizi!” ma sutukwa ya onu. 50 Jisos gwara ya si, “Enyi m, mee ihe i bira ime ngwangwa.” Mgbe ahụ, ndi ikom ahụ bira nso jide Jisos, sekporu ya n’ike. 51 Otu onye n’ime ndi ha na Jisos no, setiri aka ya, miputa mma agha ya, gbuo ohu onyeisi nchujaja, gbupu nti ya. 52 Ma Jisos siri ya, “Mighachi mma agha gi nobo ya, n’ihi na mmadu obula na-eji mma egbu mmadu ibe ya ga-anwu site na mma. 53 I cheghu na m

puru iriọ Nna m ka o zitere m ihe kariiri usuu ndi mmuo ozi iri na abuo n'otu ntabi anya? 54 Ma olee otu ihe e dere n'akwukwo nsọ ga-esi mezuo, nke kwuru na o ghaghị idi otu a?" 55 N'oge awa ahụ, Jisọs gwara igwe mmadu ahụ si, "Unu putara chirị mma agha na mkpọ bja ijide m di ka a ga-asị na m bu onye ohi? Anọrọla m ziekwa ihe n'ulonso kwa ubochi, ma unu ejideghị m. 56 Ma ihe ndi a na-eme ka ihe ndi amuma dere n'akwukwo nsọ mezuo." N'oge ihe ndi a niile na-eme, ndi na-eso uzọ ya niile hapuru ya gbalaga. 57 Ndi jidere Jisọs duuru ya gaa n'ulo Kaifas, onyeisi nchujaja. Ndi ozizi iwu na ndi okenye ndi Juu zukotara n'ebe ahụ. 58 Pita sogidere Jisọs n'azu site n'ebe di anya. O rutere n'obi onyeisi nchujaja, baa n'ime ulọ, sorokwa ndi na-eje ozi nodu ala, ka o nwe ike ihu otu ihe a ga-esi bie. 59 Ndiisi nchujaja, na ndiisi ikpe n'ulokpe ahụ no na-achọ ama ugha megide Jisọs, ka ha hu uzọ ha ga-esi gbuo ya. 60 Ma o dighi nke ha chotara, n'agbanyeghi n'otutu ndi akaebe ugha putara. N'ikpeazu, mmadu abuo putara 61 kwuo si, "Nwoke a sirị, 'Enwere m ike ikwatu ulonso ukwu nke Chineke, wughachikwa ya n'ubochi ato.'" 62 Onyeisi nchujaja biliri oto kwuo si, "O bu na i nweghi ihe obula i ga-aza? Gini bu ama ndi a a na-agba megide gi?" 63 Ma Jisọs ekwughị ihe obula. Onyeisi nchujaja gwara ya si, Eji m aha Chineke di ndu nye gi iwu, si gi, "gwa anyi, i bu Kraist, Okpara Chineke?" 64 Jisọs gwara ya si, "Gi onwe gi kwuru ya. Ma ana m agwa unu, site ugbu a na-aga n'ihu, unu ga-ahụ Nwa nke Mmadu ka o na-anodu n'aka nri nke Onye di ike, na-abiakwa n'igwe ojii nke eluigwe." 65 Mgbe ahụ onyeisi nchujaja dowara

uwe ya, kwuo si, “O kwuola aru! Olee mkpa o di ichokwa ndi akaebe? Unu nukwara nkwulu ya? 66 Gini bu mkpebi unu?” Ha zara si ya, “O kwesiri ka o nwuo!” 67 Mgbe ahụ, ha gbusara ya onu mmiri aso n’ihu, tiekwa ya aka. Ndi ozo maara ya ura, 68 si ya, “Buoro anyi amuma, gi, Kraist. Onye tiri gi ihe?” 69 Mgbe ahụ Pita noduru ala na mbara ezi nke obi ahụ. Otu n’ime umu agboghọ na-eje ozi bjakwutere ya, si, “I bukwanu otu n’ime ndi na-eso uzo Jisos onye Galili.” 70 Ma o gorọ n’ihu ha niile si, “Amaghi m ihe i na-ekwu.” 71 Mgbe o puru gaa nodu n’onu uzo mbata, nwaagboghọ ozo huru ya, gwa ndi no n’ebe ahụ si, “Nwoke a na Jisos onye Nazaret nokoro.” 72 Ozokwa, o weere inu iyi goo, “Amaghi m onye nwoke ahụ bu.” 73 Mgbe oge nta gasiri, ndi guzo n’ebe ahụ bjakwutere Pita si ya, “N’ezie, ibu otu n’ime ha, n’ihi na asusu gi agbaala gi ama.” 74 O malitere ibu onwe ya onu, na inu iyi si, “Amaghi m nwoke a.” Mgbe ahukwa oke okpa kwara akwa. 75 Pita chetara okwu ahụ Jisos kwuru si, “Tupu oke okpa akwaa akwa, i ga-agonari m ugbo ato.” O si n’ebe ahụ puo, gaa kwaa akwa nke ukwu.

27 Mgbe chi boru, ndiisi nchujaja niile na ndi okenye gbara izu megide Jisos otu ha ga-esi gbuo ya. 2 Ya mere, ha kere ya agbu, duru ya puo, nyefee ya n’aka Paillet onye bu govano. 3 Mgbe Judas, onye ahụ rara Jisos nye, huru na a maala Jisos ikpe onwu, o cheghariri weghachikwara ndiisi nchujaja na ndi okenye iri ego olocha ato ahụ. 4 O kwuru si, “Emehiela m, site na irara onye aka ya di ocha nye onwu.” Ma ha siri, “Nke ahụ agbasaghi anyi, o bu mkpa diri gi.” 5 O wusara ego olocha ahụ n’ala ulonso,

puo gaa kwuo udo. 6 Ndisi nchujaja tutukotara ego ahụ kwuo si, “O megidere iwu itinye ego a n’ime uloku, n’ihi na o bu ego obara.” 7 Mgbe ha gbasiri izu, ha kwekotara ma were ego ahụ zuta ala n’aka otu okpu ite. Ha mere ala ahụ ka o buru ebe a na-eli ndi obia. 8 Nke a mere e ji na-akpo ala ahụ, “Ala Obara,” ruo taa. 9 N’uzo di otu a, okwu e kwuru site n’onu Jeremaya onye amuma mezuru. “Ha tutukotara mkpuru ego olocha iri ato, bu onuahia onye ahụ, nke ufodu n’ime umu Izrel kpebiri na a ga-akwu n’isi ya. 10 Ha ji ego ahụ zuo ubi onye okpu ite, di ka Onyenwe anyi nyere m iwu.” 11 N’oge a Jisos guzo n’ihu govanọ. Govano juru ya si, “I bu eze ndi Juu?” Jisos siru ya, “Gi onwe gi kwuru ya.” 12 Mgbe ndisi nchujaja na ndi okenye boro ya ebubo ugha, o kwughi ihe obula. 13 Ya mere, Paillet siru ya, “I naghị anu ihe ndi a niile ha na-eboghi?” 14 Ma o zaghi o buladi otu mkpuru okwu n’ebubo ndi ahụ. Ihe a gbagwojuru govanọ anya nke ukwu. 15 Ugbu a, o bu omenaala govanọ n’oge mmemme na o ga-ahapu otu onye mkporo, bu onye igwe mmadu hooro. 16 Ma n’oge a e nwere otu onye mkporo nke otutu mmadu maara nke oma. A na-akpo Jisos Barabas. 17 Mgbe igwe mmadu niile zukoro, Paillet siru ha, “Onye ka unu choro ka m hapuru unu, o bu Jisos Barabas ka o bu Jisos onye a na-akpo Kraist?” 18 N’ihi na o maara nke oma na o bu site n’ekworo ka ha ji rara Jisos nye n’aka ya. 19 Mgbe o nokwasiri n’elu oche ikpe ya, nwunye ya zitere ozi si ya, “Wepukwa aka gi n’ihe gbasara nwoke onye ezi omume ahụ. N’ihi na ahujuru m anya na nro n’abali gara aga n’ihi ya.” 20 Ma ndisi nchujaja na ndi okenye kwagidere

igwe mmadụ ahụ ka ha rịọ ya, ka ọ hapụrụ ha Barabas, ma nye ha Jisọs ka ha gbuo ya. **21** Ọzọkwa, gọvano sịrị ha, “N’ime mmadụ abụọ ndị a onye ka unu chọrọ ka m hapụrụ unu?” Ha sịrị, “Barabas!” **22** Paillet sịrị ha, “Gini ka m ga-eme Jisọs onye a na-akpọ Kraịst?” Ha niile sịrị, “Kpogide ya n’obe!” **23** Ọ juru ha si, “Ọ bụ n’ihi gini? Olee ihe ojọọ o mere?” Ma ha tiri mkpu karịa ka ha si eti na mbụ, na-asị, “Kpogide ya n’obe! Kpogide ya n’obe!” **24** Mgbe Paillet hụrụ na o nweghi ihe ọ puru ime, kama na uzụ na ọgbaaghara na-amalite. O weere mmiri kwọọ aka ya n’ihu igwe mmadụ ahụ si ha, “Aka m di ọcha n’ebe ọbara nwoke a di. Jirinụ aka unu hụ maka ya.” **25** Igwe mmadụ ahụ zaghachiri ya n’otu olu si, “Ka ọbara ya di n’isi anyi na n’isi umu anyi!” **26** Mgbe ahụ ọ hapuuru ha Barabas. Mgbe ọ piachara Jisọs ihe, ọ raara ya nye ka ha kpogide ya n’obe. **27** Mgbe ahụ ndi agha gọvano duuru Jisọs baa n’ogige ulọ ndi agha, mee ka otu ndi agha niile gbaa ya gburugburu. **28** Ha yipuru ya uwe ya, yinye ya uwe mwuda na-acha uhie uhie. **29** Ha kpara okpueze nke e ji ogwu mee, kpukwasị ya n’isi. Ha tinyekwara ya mkpara achara n’aka nri, gbuo ikpere n’ala n’ihu ya, na-akwa ya emo na-asị, “Ekele, Eze ndi Juu!” **30** Ha gburu ya onu mmiri aso, werekwa osisi ahụ kuọ ya n’isi otutu mgbe. **31** Mgbe ha ji ya mechaa ihe ochi, ha yipuru ya uwe ahụ, yinyekwa ya uwe nke ya, duuru ya puo, iga kpogide ya n’obe. **32** Mgbe ha na-apu, ha zutere otu nwoke onye obodo Sirini a na-akpo Saimon. Ha manyere ya ka o buru obe ya. **33** Mgbe ha biarutere n’ebe a na-akpo Gologota (nke putara, “ebe okpokoro isi”). **34** Ha nyere ya mmanya

a gwara ọgwụ ilu ka ọ n'ụọ. Mgbe o deturụ ya ire, o kweghị ya ọnụ. **35** Mgbe ha kpogidechara ya n'elu obe. Ha fere nza nke ha jiri kee uwe ya n'etiti onwe ha. **36** Ha n'ọdụkwara ala n'ebe ahụ na-eche ya nche. **37** N'elu ebe isi ya dị, ka ha debere ihe ha dekwasi ebubo ha boro ya. Nke a bụ ihe ha dere: Onye a bụ Jisọs, Eze ndị Juu. **38** Ha kpogidekwara ya na ndị ohi abụọ n'obe. Otu onye n'aka nri, onye nke ọzọ n'aka ekpe ya. **39** Ndị na-agafe n'ụzọ na-ekwuto ya, na-efufekwa isi ha, **40** na-asikwa, "Leenụ onye nwere ike ikwatu ụlọnsọ Chineke wughachi ya na mkpuru ụbọchị atọ! Zoputanụ onwe gi! Ọ bụrụ na ị bụ Ọkpara Chineke si n'elu obe ahụ rịdata!" **41** Ndịisi nchụaja, ndị ozizi iwu na ndị okenye sokwa na-eme ya ihe ọchị, na-asị, **42** "Ọ zoputara ndị ọzọ, ma o nweghị ike izoputa onwe ya. Ọ bụ eze ndị Izrel; ya si n'elu obe rịdata ugbo a, anyị ga-ekwerekwa na ya. **43** Ọ tụtwasiri Chineke obi, ọ bụrụ na ọ masiri Chineke, ya naputa ya ugbuga, n'ihu na o kwuru si, 'Abụ m Ọkpara Chineke.'" **44** Ọ bụladi ndị ohi ahụ a kpogidekorọ ha na ya n'obe n'okwa na-akpari ya. **45** Ma site n'elekere iri na abụọ nke ehihie ruo n'elekere atọ nke ehihie, ọchịchiri gbachikotara n'ala ahụ niile. **46** N'oge di ka elekere atọ nke ehihie, Jisọs tiri mkpu n'oke olu si, "Elọi, Elọi, lama sabaktani?" (nke putara, "Chineke m, Chineke m, gini mere i jiri hapu m?"). **47** Mgbe ụfọdu ndi guzo n'ebe ahụ n'uru nke a, ha si, "Ọ na-akpo Ilaija." **48** N'otu oge ahụ kwa otu onye n'ime ha gbaara ọsọ were ogbo denye ya na mmanya gbara ụka, fanye ya n'osisi, welie ya elu, chee ya ka ọ n'ụọ. **49** Ma ndi ọzọ si, "Hapụnụ, ka anyi lee ma Ilaija ọ ga-abia izoputa

ya.” **50** Ọzọkwa, Jisọs jiri oke olu tie mkpu, kubie ume. **51** N’otu ntabi anya ahụ kwa, akwa mgbochi nke ụlọnsọ ahụ gbawara site n’elu ruo n’ala. Ala makwara jijiji. Nkume tiwasịkwara. **52** Ala ili meghere. A hụrụ ọtụtụ ndị nsọ, ndị nwurụ anwụ, ka e mere ka ha si n’ọnwụ bilie. **53** Mgbe ha sitere n’ọnwụ bilie, ha hapurụ ili ha banye n’ime obodo nsọ, gosikwa ọtụtụ mmadụ onwe ha. **54** Mgbe ọchịagha, na ndị ya ha nọ n’ebe ahụ na-eche Jisọs nche hụrụ ala ọma jijiji a, na ihe niile mere, ha tūrụ oke egwu. Ha kwuru sị, “N’ezie, nwoke a bụ Ọkpara Chineke!” **55** Ọtụtụ ụmụ nwanyị nọ n’ebe ahụ, ndị guzo n’ebe dī anya na-ele ihe na-eme. Ha si Galili soro Jisọs, na-ejere ya ozi. **56** N’ime ha bụ Meri Magdalin, na Meri nne Jemis na Josef, na nne ụmụ Zebedi. **57** Mgbe o ruru anyasi, otu onye ọgaranya si Arimatia aha ya bụ Josef. Onye ya onwe ya bụkwa onye na-eso ụzọ Jisọs, **58** jekwuuru Paillet rịọọ ya ka e bunye ya ozu Jisọs. Paillet nyere iwu ka e bunye ya ozu ahụ. **59** Josef buuru ozu ya, were ezi akwa ọcha linin na-enwu enwu fuchie ya, **60** ma gaa lie ya n’ili ọhụrụ nke o gwuuru onwe ya, n’etiti nkume. O jikwa otu nkume buru ibu kpuchie ọnụ ụzọ ili ahụ, hapụ ya laa. **61** Meri Magdalin na Meri nke ọzọ nọ na-ebe ahụ, ha nọdurụ ala na ncherita ihu ili ahụ. **62** N’echi ya, nke bụ ụbọchị na-eso ụbọchị Nkwadebe, ndịisi nchụaja na ndị Farisii zukọrọ jekwuru Paillet. **63** Ha kwuru sị, “Nna anyị ukwu, anyị na-echeta na mgbe onye ụgha ahụ dī ndụ, ọ sịrị na ya ga-esi n’ọnwụ bilie mgbe ụbọchị atọ gasịrị. **64** Ya mere, nye iwu ka ndị agha gị na-eche ili ya nche, ruo mgbe ụbọchị atọ gasịrị. Nke a ga-egbochi ndị na-eso ụzọ ya ịga zuru ozu ya. Ka ha

ghara i sika ndi mmadu na o sitela n'onwu bilie. O buru na ha agha ugha di otu a, o ga-ajoro anyi njo mgbe ahụ karịa na mbu." 65 Paillet gwara ha si, "Unu nwere otu ndi agha na-eche nche, kporonu ha gaa mechisie ili ahụ ike di ka unu si maara eme." 66 Ya mere, ha kporo ndi agha gaa mechizie onu ili ahụ. Ha kakwara akara n'elu nkume ahụ.

28 Mgbe ubochi izuika gasiri, n'isi ututu ubochi mbu n'ime izu uka, Meri Magdalin na Meri nke ozo, gara ka ha lee ili ahụ. 2 Na mberede, oke ala oma jijiji malitere. N'ihia na mmuo ozi Onyenwe anyi sitere n'eluigwe ridata, kpuharịa nkume ahụ e ji mechie onu ili ahụ, nokwasikwa n'elu ya. 3 Ihu ya na-enwu di ka amuma. Uwe ya na-achakwa ocha di ka akummiri igwe. 4 N'ihia egwu ya, ndi nche makwara jijiji. Daa n'ala noro di ka ndi nwuru anwu. 5 Ma mmuo ozi ahụ gwara umu nwanyi ahụ si ha, "Unu atula egwu, n'ihia na amaara m na o bu Jisos onye a kporoburu n'elu obe ka unu na-achọ. 6 O nokwaghi n'ebe a. O sitela n'onwu bilie, di ka o si kwuo. Biana lee ebe o togboburu. 7 Gaanu ngwangwa gwa ndi na-eso uzo ya na e meela ka o si n'onwu bilie. Lee, o burula unu uzo gawa Galili. Ebe ahụ ka unu ga-ahụ ya. Chetakwanu ihe m gwara unu." 8 Ha ji oke egwu na onu puo osiso site n'ili ahụ, gbara oso gawa ikoro ndi na-eso uzo ya. 9 Na mberede, Jisos zutere ha si ha, "Ndeewonu!" Ha bjakwutere ya, jide ukwu ya abuo aka, kpoakwa isiala nye ya. 10 Ya mere Jisos gwara ha si, "Unu atula egwu. Gaanu, gwanu umunne m ka ha gaa Galili. Ha ga-ahụ m n'ebe ahụ." 11 Mgbe ha na-aga, ufodu ndi agha chere ili ahụ nche batara n'ime obodo. Ha gara kororo ndisi nchajaja

ihe niile mere. **12** Emesija, ndi nchujaja na ndi okenye zukotara kwekoritaa inye ndi agha ahụ okpurukpu ego, **13** si ha, “Ihe a ka unu ga-ekwu, ‘Ndi na-eso uzọ ya b́jara n’abalı zuru ya n’ohi mgbe anyi nọ na-arahụ ıra.’ **14** O b́rụ na nke a eruo govanọ nti, anyi ga-emeta ya mma, ma mee ka unu puọ na nsogbu.” **15** Ha naara ego ahụ, meekwa di ka e ziri ha. Akuko a ka a gbasara n’etiti ndi Juu ruo taa. **16** Ma ndi ikom iri na otu ahụ bu ndi na-eso uzọ ya gara Galili, n’elu ugwu ebe Jisọs gwara ha gaa. **17** Mgbe ha huru ya, ha kporo isiala nye ya. Ma ufodu n’ime ha nwere obi abuo. **18** Jisọs b́jara ha nso, gwa ha si, “E werela ikike niile di n’eluigwe na nke di n’elu uwa nye m. **19** Ya mere, gaanu mee ka mba niile b́rụ ndi na-eso uzọ m, na-emenu ha baptizim n’aha nke Nna, na nke Okpara, na nke Mmuo Nso. **20** Ziekwanu ha ka ha na-eme ihe niile m nyere unu n’iwu. Ma chetanu na m na-anonyere unu mgbe niile, ruo ogwugwu oge.” (aiōn g165)

Mak

1 Mmalite ozioma maka Jisos Kraist, Okpara Chineke.
2 Dika e dere ya riji n'akwukwo Aizaya onye amuma si,
"Aga m ezipu onyeozu m n'ihu gi, onye ga-edozi uzọ gi."
3 "Otu onye na-eti mkpu n'ozara, na-asị, 'Dozienụ uzọ
maka Onyenwe anyi, meenụ ka okporoụzọ ya guzozie.'"
4 Jọn omee baptizim putara na-eme baptizim n'ozara,
ma na-ekwusa baptizim nke nchehari maka mgbaghara
mmehie. **5** Ndi mmadu si n'akuku Judia niile na ndi niile
bi na Jerusalem puru jekwuru ya. Ka ha na-ekwuputa
mmehie ha, o mere ha baptizim n'osimiri Jodan. **6** Uwe
Jon yi n'ahu ya bu nke e ji aji inyinya kamel mee. O
kekwaro ihe okike e ji akpukpo anu mee n'ukwu ya. Nri
ya bu igurube na mmanu anu. **7** O kwusara si: "Onye di
ike karja m na-abia n'azu m. Onye m na-erughi ihudata
ala topu eriri akpukpokwu ya. **8** Eji m mmiri na-eme
unu baptizim, ma o ga-eji Mmuo Nso mee unu baptizim."
9 N'oge ahụ, Jisos sitere na Nazaret nke Galili bja n'osimiri
Jodan, ebe Jon mere ya baptizim. **10** Ma mgbe o si n'ime
mmiri ahụ na-aputa, o huru ka eluigwe meghere. Hukwa
Mmuo Nso di ka nduru ka o ridatara bekwasị ya n'isi
ya. **11** Otu olu si n'eluigwe daa, "I bu Okpara m huru
n'anya, ihe gi di m ezi mma." **12** Ngwangwa, Mmuo Nso
duuru ya baa n'ime ozara. **13** O nokwara n'ime ozara ahụ
iri ubochi anọ, ebe ekwensu nwara ya onwunwa. Ya na
umu anu ohia nokwa. Ma ndi mmuo ozi jeere ya ozi. **14**
Mgbe e tinyesiri Jon n'ulo mkporo, Jisos gara na Galili,
na-ekwusa ozioma Chineke. **15** O siri, "Oge ahụ eruola,
alaeze Chineke di nso. Chegharianu ma kwerekwanu

n'ozioṃa.” 16 Mgbe Jisṣ na-aga n'akukṃ osimiri Galili, ọ hṃrṃ Saimṃn na Andru nwanne ya, ka ha na-awṃnye ṃgbṃ ha n'ime mmiri n'ihl na ha bṃ ndl ọkṃ azṃ. 17 Jisṣ siri ha, “Bṃanṃ soro m, m ga-emekwa unu ndl ọkṃ na-akṃta mmadṃ.” 18 Ngwangwa ha hapṃrṃ ṃgbṃ azṃ ha ma soro ya. 19 Mgbe ọ gatṃrṃ n'ihu nke nta, ọ hṃrṃ Jemis nwa Zebedi na nwanne ya bṃ Jṃn ndl nṃ n'ime ṃgbṃ mmiri, na-ekezi ṃgbṃ azṃ ha. 20 Ngwangwa, ọ kpṃrṃ ha, ha hapṃrṃ nna ha Zebedi na ndl o goro ṃrṃ n'ime ṃgbṃ soro ya. 21 Ha gara Kapanṃm, mgbe ṃbṃchṃ izuike ruru, ọ bara n'ime ṃlṃ ekpere ma malite izi ha ihe. 22 Ozizi ya juru ha anya nke ukwuu, n'ihl na o ziri ha ihe dṃka onye nwere ikike, ọ bṃghṃ dl ka nke ndl ozizi iwu. 23 Ma n'otu oge ahṃ, otu nwoke nṃ n'ime ṃlṃ ekpere ahṃ nke mmṃṃ na-adlghṃ ọcha bi n'ime ya, tiri mkpu n'oke olu, 24 sl, “Gṃnl ka anyṃ na gṃ nwekṃrṃ, gṃ Jisṣ onye Nazaret? I bṃala ila anyṃ n'iyi? Amaara m onye i bṃ, Onye Nsṃ nke Chineke.” 25 Ma Jisṣ baara ya mba sl ya, “Mechie ṃnṃ sikwa n'ime ya pṃta!” 26 Mmṃṃ ahṃ na-adlghṃ ọcha seere ya, mee ka ahṃ ya maa jijiji, o tiri mkpu n'oke olu, ma sikwa n'ime ya pṃta. 27 Ha niile bṃ ndl nṃ n'ṃnṃdṃ ihe iju anya ma na-ajṃrṃtara onwe ha ajṃjṃ sl, “Gṃnl bṃ nke a? Ozizi ṃhṃrṃ ya na ikike! Ọ na-enye ọ bṃladl mmṃṃ na-adlghṃ ọcha iwu. Ha na-erubekwara ya isi.” 28 Akṃṃ banyere ya gbasara ngwangwa ruo akṃṃ niile nke Galili. 29 Ngwangwa ha hapṃrṃ ṃlṃ ekpere ahṃ, ha na Jemis na Jṃn soro banye n'ṃlṃ Saimṃn na Andru. 30 N'oge a, nne nwunye Saimṃn dina n'akwa ndina. Ahṃ ọkṃ jikwa ya. Ha mere ka ọ mata banyere ya. 31 Ọ gakwuru ya, jide ya n'aka

selite ya elu. Ahụ ọkụ ahụ hapụrụ ya. Ọ malitekwarā ile ha ọbịa. **32** N'oge uhuruchi, mgbe anwụ dara, ha kpọtaara ya ndị niile ahụ na-esighi ike na ndị mmụọ ojọọ bi n'ime ha. **33** Obodo ahụ niile gbakoro n'onu ụzọ. **34** Ọ gworo otutu ndi bu oria di iche iche, o chupukwara otutu mmuọ ojoo ma o kweghi ka mmuọ ojoo ndi ahụ kwuo okwu n'ihi na ha matara onye o bu. **35** N'isi ututu, mgbe ochichiri ka gbachiri, o biliri, ga ebe o ga-anoro onwe ya, naani ya. N'ebe ahụ kwa ka o no kpee ekpere. **36** Saimon na ndi ya na ha no puru na-achoghari ya. **37** Ma mgbe ha huru ya, ha siri ya, "Mmadu niile na-achoghari gi!" **38** Ọ zaghachiri ha si, "Ka anyi gaanu ebe ozo, n'obodo ndi ozo di anyi gburugburu, ka m zisakwaara ha ozioma. Ọ bu n'ihi nke a ka m ji bia." **39** Ya mere, o puru jeharịa na Galili niile na-ekwusa ozioma n'ulo ekpere ha niile, na-achupukwa mmuọ ojoo. **40** Otu onye ekpenta biakwutere ya gbuo ikpere n'ala riro ya si, "Ọ buru na i choro, i puru ime ka m di ocha." **41** Ebe o juputara n'omiko, Jisos setipuru aka ya metu ya si, "Achoro m, di ocha!" **42** Ngwangwa ekpenta ya hapuru ya, e mekwara ka o di ocha. **43** Mgbe ahụ, Jisos ji ido aka na nti zilaga ya, **44** o gwara ya si, "Hukwa na o dighi onye obula i ga-agwa ihe a. Kama gaa gosi onye nchajaja onwe gi. Chuokwa aja di ka Mosis nyere n'iwu, maka ime ka i di ocha gi, ka o buru ihe ama nye ha." **45** Ma o puru malite ikosa akuko banyere ogwugwo ya ebe niile. N'ihi ya Jisos enwekwaghi ike ibanye n'obodo, kama o gara noro n'ebe zoro ezo. Ma ndi mmadu na-abiakwutekwa ya site n'ebe niile di iche iche.

2 Mgbe ụbọchị ole na ole gafesiri, ọ bataghachiri na Kapanom. Ndi mmadu nuru na ọ loghachila. **2** Igwe mmadu zokotara n'ime ulo ahụ nke mere na ohere afodughị ọ buladi n'onu ụzọ. O kwusakwaara ha ozioma. **3** Ndi ikom ufodu buteere ya otu nwoke ahụ ya kponwuru akponwu. Ọ bu mmadu anọ bu ya. **4** Ebe ha na-enweghi ike ibutere ya Jisos n'ihu igwe mmadu, ha gwupuru oghere n'elu ulo ebe ahụ ọ nọ. Mgbe ha gwupusiri ya, ha budatara onye ahụ ahụ ya kponwuru akponwu n'ute o jiri dina. **5** Mgbe Jisos huru okwukwe ha, ọ siri onye ahụ ahụ ya kponwuru akponwu, "Nwa m nwoke, agbagharala gi mmehie gi." **6** Ma ufodu ndi ozizi iwu noduru ala n'ebe ahụ na-eche n'ime obi ha si, **7** "Gini mere onye a ji na-ekwulu Chineke? Onye puru igbaghara mmehie ma ọ bughị naani Chineke?" **8** Ngwangwa Jisos matara n'ime mmuo ya na ha na-atule okwu a n'ime obi ha. Ọ siri ha, "Gini mere unu ji na-eche ihe di otu a n'obi unu?" **9** Olee nke ka mfe: ọ bu igwa onye a akuku ahụ ya kponwuru akponwu, 'A gbagharala gi mmehie gi niile,' ka ọ bu i si, 'Bilie chiru ute gi jeharia?' **10** Ma igosi unu na Nwa nke Mmadu nwere ikike n'ụwa igbaghara mmehie." Ọ siri onye ahụ akuku ahụ ya kponwuru akponwu, **11** "Ana m asi gi, bilie, chiru ute gi laa n'ulo gi." **12** O biliri, chiru ute ya puo n'ihu mmadu niile. Nke a juru ndi niile no n'ebe ahụ anya. Ha toro Chineke na-asi, "Anyi ahubeghi ihe di otu a mbu!" **13** Emesija, Jisos puru gaa n'akuku osimiri ahụ. Igwe mmadu biakwutere ya. Ọ malitere izi ha ihe. **14** Mgbe ọ na-aga n'ihu, ọ huru Livayi nwa Alfios ka ọ noduru ala n'ulo inakota utu. Ọ siri ya, "Soro m,"

o biliri sooro ya. **15** Mgbe ọ na-eri nri uhuruchi n'ụlọ Livayi, ọtụtụ ndị ọna ụtụ na ndị mmehie soro ya na ndị na-eso ụzọ ya nọrọ ebe ahụ, n'ihia na ndị na-esoghari ya di ọtụtụ. **16** Mgbe ndị ozizi iwu nke ndị Farisii hụrụ ya ka o so ndị mmehie na ndị ọna ụtụ na-eri nri, ha juru ndị na-eso ụzọ ya si, "Gini mere o ji eso ndị mmehie na ndị ọna ụtụ na-eriko nri?" **17** Mgbe ọ nuru nke a, Jisọs siri ha, "Mkpa dibia adighi akpa ndi ahụ di ike, kama ọ bu ndi ahụ na-esighi ike. Abiaghị m ikpo ndi ezi omume kama ndi mmehie." **18** N'oge a, ndi na-eso ụzọ Jón na ndi Farisii na-ebu onu. Ndi mmadu bjara juo ya si, "Gini mere ndi na-eso ụzọ Jón na ndi na-eso ụzọ ndi Farisii ji ebu onu, ma ndi nke gi adighi ebu onu?" **19** Jisọs siri ha, "O kwesiri na ndi a kporo oriri olulu di na nwunye ga-ebu onu mgbe onye na-alu nwunye oheru no n'etiti ha? Ha apughu ibu onu ogologo oge ya na ha no. **20** Ma oge na-abia mgbe a ga-ewepu onye na-alu nwunye oheru. N'ubochi ahụ ka ha ga-ebu onu. **21** "O dighi onye na-eji akwa oheru kwachie ebe akwa ochie siri dokaa. O buru na o mee nke a, akwa oheru ahụ ga-adokapu site na nke ochie mee ka ndoka ya di njo kari. **22** O dighi onye na-agbanye mmanya oheru na karama akpukpo ochie. O mee nke a, mmanya ahụ ga-agbawa karama akpukpo ochie ahụ, mee ka karama na mmanya laa n'iyi. Ee, a na-agbanye mmanya oheru n'ime karama akpukpo oheru." **23** Otu ubochi izuike, ya na ndi na-eso ụzọ ya na-agafe n'ubi a kuru oka. Di ka ha na-agafe, ndi na-eso ụzọ ya malitere igho ufodu ogbe oka n'ime oka ndi ahụ. **24** Ndi Farisii siri ya, "Lee, gini mere ha ji na-eme ihe megidere iwu n'ubochi izuike."

25 Ma ọ siri ha, “Unu agutaghị ihe Devid na ndị so ya mere mgbe aguu gurụ ha? 26 N’oge Abiata bu onyeisi nchajaja, ọ banyere n’ulo Chineke taa achicha e chere n’ihu ya, nke ziri ezi na ọ bu naani ndi nchajaja kwesiri ita ya. O nyetukwara ndi ya na ha so.” 27 Mgbe ahụ, ọ gwakwara ha si, “E mere ubochi izuike maka mmadu, emeghi mmadu maka ubochi izuike.” 28 Ya mere, Nwa nke Mmadu bu Onyenwe ọ buladi ubochi izuike.

3 N’oge ozo, ọ banyere n’ulo ekpere, otu nwoke aka ya kponwuru akponwu nokwa n’ebe ahụ. 2 Ufodu ha no nacho uzọ ha ga-esi boo ya ebubo, ya mere ha lekwasiri ya anya ihu ma ọ ga-agwo ya oria n’ubochi izuike. 3 Ma ọ gwara nwoke ahụ aka ya kponwuru akponwu si, “Bilie guzoro n’etiti ebe a.” 4 Mgbe ahụ ọ juru ha si, “Olee nke ziri ezi n’iwu ime n’ubochi izuike: ọ bu ime ezi ihe ka ọ bu ime ihe ozo, izoputa ndu ka ọ bu ila ndu n’iyi?” Ma ha gbachiri nkiti. 5 O lere ha anya n’iwe, o wutere ya n’ihi na obi ha kporo nku. Ọ siri nwoke ahụ, “Setipu aka gi.” O setipuru aka ya, aka ya dizikwara nke oma. 6 Ngwangwa, ndi Farisii sitere n’ebe ahụ puo n’iwe. Gaa soro ndi otu Herod gbaa izu otu ha ga-esi laa ya n’iyi. 7 Ma Jisos na ndi na-eso uzọ ya sitere n’ebe ahụ puo gaa nodu n’akuku osimiri. Igwe mmadu ndi sitere na Galili sooro ya. 8 Mgbe ha nuru ihe niile ọ na-eme, otutu mmadu biakwutere ya site na Judia, na Jerusalem, na Idumia na obodo ndi di n’ofe Jodan, na gburugburu Taja na Saidon. 9 N’ihi idi ukwu nke igwe mmadu ahụ, ọ gwara ndi na-eso uzọ ya ka ha debere ya ugbọ mmiri nta nso ka ọ banye, iji gbochie igwe mmadu ahụ ikpagbu ya.

10 N'ihì na ọ gwọọla ọtụtụ ndị ọrịa, nke mere na ndị bu ọrịa dị iche iche na-agbalịsị ike ịmetụ ya aka. **11** Mgbe ọbụla kwa ndị mmụọ na-adighị ọcha bi n'ime ha hụrụ ya, ha na-ada n'ala n'ihu ya na-eti mkpu na-asi, "Ị bu Ọkpara Chineke!" **12** Ma ọ na-enyesi ha iwu ike ka ha hapụ ịkọwa onye ọ bu. **13** Ọ rigooro n'elu ugwu ma kpọrọ ndị ọ chọrọ nye onwe ya. Ha bịakwutekwara ya. **14** Ọ họtara mmadụ iri na abụọ ndị ya na ha ga-anọ, mee ha ndị ozi. Ndị ọ ga-ezipụ ikwusa ozioma, **15** nakwa ndị ga-enwe ikike ịchụpụ mmụọ ojọọ. **16** Ndị a bu mmadụ iri na abụọ ndị ọ họtara. Saimon (onye ọ kpọrọ Pita). **17** Jemis nwa Zebedi na Jon nwanne ya (ndị ọ gughariri aha Boanajis, nke putara "umụ egbe eluigwe"), **18** Andru, Filip, Batalomi, Matiu, Tọmọs, Jemis nwa Alfiọs, Tadiọs, Saimon onye a na-akpọ Zilot, **19** na Judas Iskariot, onye raara ya nye. **20** Emesia, ọ lotara n'ụlọ, ma igwe mmadụ gbakotakwara ọzọ nke mere na ha enweghị ohere iri nri. **21** Mgbe ndị ikwu ya nūrụ nke a, ha bịa gbalia idulata ya n'ụlọ ha, n'ihì na ndị mmadụ na-asi, "Isi adighị ya mma." **22** Ma ndị ozizi iwu si Jerusalem bịa siri, "Mmụọ Belzebub bi n'ime ya! Ọ bụkwa n'ike onyeisi ndị mmụọ ojọọ ka o ji achụpụ mmụọ ojọọ." **23** Ma ọ kpọrọ ha jiri ilu gwa ha okwu si, "Ekwensu ọ pūrụ ịchụpụ ekwensu? **24** Ọ būrụ na alaeze ekewa megide onwe ya alaeze ahụ apughị iguzo. **25** Ọ būrụ na ezinaụlọ ekewa megide onwe ya, ezinaụlọ ahụ apughị iguzo. **26** Ọ būrụkwa na ekwensu ebiele megide onwe ya si otu a nwee nkewa, o nweghị ike iguzo; kama ọgwugwu oge ya abiala nso. **27** N'ezie, ọ dighị onye nwere ike ịbanye n'ụlọ nwoke dị ike kwakọrọ ngwongwo ya

niile, ma o bughị ụzọ kee nwoke ahụ siri ike agbụ. Mgbe ahụ ọ ga-enwe ike ịbanye n'ụlọ ya, zukorọ ngwongwo ya niile. **28** N'ezie agwa m unu, na a ga-agbaghara ụmụ mmadụ mmehie na nkwulu niile nke ha kwuru. **29** Ma onye ọbụla ga-ekwulu Mmụọ Nso, enweghị ike ịgbaghara ya. Ọ bụ onye ikpe mmehie ebighị ebi mara.” (aiōn g165, aiōnios g166) **30** O kwuru nke a n'ihi na ha na-asị, “Mmụọ na-adighị ọcha bi n'ime ya.” **31** Mgbe ahụ, nne ya na ụmụnne ya ndị nwoke ịjara, guzoro n'ezị. Ha ziri ozi ka a kpọọ ya. **32** Igwe mmadụ gbara ya gburugburu mgbe ahụ gwara ya sị, “Lee, nne gị na ụmụnne gị ndị nwoke na ndị nwanyị guzo n'ezị. Ha chọrọ ịhụ gị.” **33** Ọ zara sị, “Onye bụ nne m, ndị ole bụkwa ụmụnne m ndị nwoke?” **34** Mgbe ahụ, o lere ndị nọ ya gburugburu anya ma sị, “Ndị a bụ nne m, na ụmụnne m ndị nwoke! **35** Onye ọbụla na-eme uche Chineke bụ nwanne m nwoke, na nwanne m nwanyị, na nne m.”

4 N'oge ọzọ, ọ malitere izi ihe n'akụkụ osimiri. Igwe mmadụ dị ukwu gbara ya gburugburu, nke mere na ọ banyere n'ime ụgbọ nọdụ ala n'ime ya n'elu mmiri ahụ, ma igwe mmadụ ahụ nọkwa n'akụkụ osimiri ahụ. **2** O bidoro i kuziri ha ọtụtụ ihe n'ihu, ma n'ozizi ya, ọ sịrị ha, **3** “Geenụ ntị! Otu onye ọrụ ubi pụrụ gaa ịkụ mkpụrụ ya. **4** Mgbe ọ na-agha mkpụrụ, ụfọdụ mkpụrụ dara n'akụkụ ụzọ, ụmụ nnụnụ ịjara tụtụrịa ha. **5** Ụfọdụ mkpụrụ dara n'ala nkume, ebe aja ntakịrị dị. Ha puputara ngwangwa n'ihi na ala dị n'ebe ahụ emighị emi. **6** Ma mgbe anwụ wara, ọ chagburu ha, ha kpọnwụọ n'ihi na ha enweghị mgborogwu. **7** Mkpụrụ ndị ọzọ dara n'etiti

ogwu; ogwu ahụ tolitere kpagbuo ha. Ha amikwaghị mkpuru. **8** Mkpuru ndi ozọ nke dara n'ezị ala, puru, tolite, ma mja mkpuru na mmuba iri ato, iri isii, o buladi otu nari." **9** O siri ha, "Onye obula nwere nti inu ihe, ya nuru." **10** Ma mgbe o no naani ya, ndi ozi iri na abuo ahụ na ndi ozọ no ya gburugburu juru ya ajuju banyere ilu ahụ. **11** O gwara ha si, "Enyela unu ihe omimi nke alaeze Chineke. Ma ndi no n'ezị, a na-agwa ha ihe niile n'ilu, **12** nke mere na, "Ha ga na-ele anya, hukwa, ma ha agaghị ahụ ihe obula, ha ga na-anu, nukwa, ma ha agaghị aghota ihe obula, ma o bughị ya, ha nwere ike chigharia buru ndi a gbaghaara." **13** Mgbe ahụ, o juru ha si, "O bu na unu aghotaghị ilu a? Unu ga-esikwa anaa ghota ilu ndi ozọ? **14** Ogha mkpuru ahụ na-agma okwu Chineke. **15** Mmadu ufodu di ka mkpuru ndi ahụ dara n'akuku uto, ebe a kuru okwu ahụ. Ngwangwa ha nuru ya, ekwensu na-abia napu ha okwu ahụ nke a kuru n'ime ha. **16** Ndi ozọ di ka mkpuru a kuru n'ala nkume. Ha nuru okwu ahụ, were onu nabata ya n'otu mgbe ahụ. **17** Ma ebe ha na-enweghi mgborogwu n'ime ha, ha na-anọ nwa oge nta. Mgbe nsogbu maobu mkpagbu bira n'ihi okwu ahụ, ngwangwa ha na-adachapu. **18** Ndi nke ozokwa, di ka mkpuru dara n'etiti ogwu, nuru okwu ahụ; **19** ma nchekasi nke ndu a, na nghogbu nke akunuba, na oke ochicho, nakwa ihe ndi ozọ na-abata, kpagbuo okwu ahụ, mee ka o ghara imi mkpuru. (aiōn g165) **20** Ndi ozọ, di ka mkpuru a kuru n'ezị ala, nuru okwu ahụ, nabata ya ma mja mkpuru di iri ato, iri isii, maobu otu nari." **21** O siri ha, "A na-ebute oriṅa ka e jiri efere kpuchie ya maobu

donye ya n'okpuru akwa ndina? Ọ bughị ka a dọba ya n'elu ihe ịdọba iheokwu? 22 N'ihị na ihe niile e zoro ezo ga-apụta ihe ma ihe niile e kpuchiri ekpuchi ka a ga-emesia kpughee. 23 Onye ọbụla nwere ntị ịnụ ihe, ya nuru." 24 Ọ siri ha, "Kpacharanu anya ihe unu na-anu. Ọ bukwa ihe unu ji tuoro ndi ozo ka a ga-eji tuoro unu, maobu kari. 25 Onye nwere ihe ka a ga-enye kari; onye na-enweghi, o buladi nke o nwere ka a ga-anapu ya." 26 Ọ sikwara, "Alaeze Chineke yiri ihe di otu a. Ọ dika mgbe otu onye ghara mkpuru n'ala ubi. 27 Ehihie na abali, ma o no n'ura ma o tetara, mkpuru ahụ na-epupute na-etokwa, ma o maghi ka o si na-eme. 28 Ala ahụ n'onwe ya na-eme ka mkpuru ahụ puo. Ọ na-epupute na mbu, too oko, emesia isi oka, n'ikpeazu o mkwara mkpuru kara aka n'oko ya. 29 Mgbe oka ahụ chara igho ya, o na-eji mma iwe ihe ubi ya bia gbutuo oka ahụ, ghoro kwa ogbe oka laa, n'ihị na oge iwe ihe n'ubi eruola." 30 Ozokwa, o siri, "Gini ozo ka anyi puru isi na alaeze Chineke yiri? Udi ilu di ana ka anyi ga-eji kowaa ya? 31 Ọ di ka mkpuru mostaadi, nke bu mkpuru dikarisiri nta nke a na-aku n'ala. 32 Ma mgbe a kuru ya, o na-eto bukari ihe niile a kuru n'ubi, o na-enwe alaka di ukwu nke bu na umu anu ufe nke eluigwe na-ezuka ike n'okpuru ya." 33 O jiri otutu ilu yiri ndi a gwa ha okwu di ka ha puru ighota. 34 O nweghi oge obula o gwara ha okwu hapu iji ilu. Ma ya na ndi na-eso uzọ ya naani nodu, o na-akowara ha ihe niile. 35 N'ubochi ahụ n'oge uhuruchi, o gwara ndi na-eso uzọ ya si, "Ka anyi gafee n'ofe nke ozo." 36 Ha hapuru igwe mmadu ahụ ma kporo ya, otu o di, ya na ha banyere n'ime ugbo. Ugbo

ndị ọzọ dịkwa na-eso ya. **37** Oke ifufe dī ike bidoro ife, ebili mmiri na-awụbakwa n'ụgbọ ahụ ruo na ụgbọ ha fọdurụ ntakiri ka mmiri mie ya. **38** Ma Jisọs nọ n'azụ azụ ụgbọ ahụ na-arahụ ụra n'elu ohiri isi. Ndị na-eso ụzọ ya kpọtere ya sị ya, "Onye ozizi, o metughị gi n'obi na anyị n'ala n'iyi?" **39** Ọ biliri ọtọ, baara ifufe ahụ mba sịkwa osimiri ahụ, "Kwụsị! Dere jii!" Ifufe ahụ kwụsiri, ebe niile dajurụ deere jii. **40** Ọ siri ndị na-eso ụzọ ya, "Gini mere unu ji atụ oke egwu? Ọ bụ na unu enwebeghi okwukwe?" **41** Ha niile turu egwu, jurita onwe ha sị, "Onye bụ onye a? Ọ bụladị ifufe na ebili mmiri na-erubere ya isi!"

5 Ha gafere n'ofe ọzọ nke osimiri ahụ n'akụkụ obodo Gerazin. **2** Mgbe Jisọs sitere n'ụgbọ ahụ pụta, otu nwoke mmụọ na-adighi ọcha si n'ebe a na-eli ozu bịa zute ya. **3** Nwoke a bi n'etiti ili ndi ahụ. Ọ dīkwaghị onye ọbụla puru ike ya agbụ, ọ bụladị iji eriri igwe kee ya. **4** N'ihina e keela ya agbụ ukwu n'aka otutu oge ma ọ dōbisiri eriri igwe ndi ahụ, gbajisiekwa mkporo igwe di ya n'ukwu. Ọ dīkwaghị onye nwere ike ijideli ya. **5** Ọ na-agaghari n'etiti ili ahụ ehie na abali na n'ugwu di ya gburugburu, na-eti mkpu, na-eji nkume di nkọ na-egbukasi onwe ya ahụ. **6** Mgbe o sitere n'ebe di anya hu Jisọs, ọ gbaara oso gaa gbuo ikpere n'ihu ya. **7** O tiri mkpu n'oke olu sị, "Gini ka mu na gi nwekoro, Jisọs, Okpara Chineke Onye kachasi ihe niile elu? Eji m aha Chineke na-ario gi, biko, atala m ahuhu." **8** N'ihina o nyela ya iwu sị, "Si n'ime nwoke a puta, gi mmuọ na-adighi ọcha!" **9** Mgbe ahụ Jisọs juru ya sị, "Gini bu aha gi?" Mmuọ ojoo ahụ zaghachiri ya sị, "Aha m bu Lijon, n'ihina anyi di

ọtụtụ.” 10 Ma ọ rịọsiri ya arịrịọ ike ka ọ ghara ịchụpụ ha site n’obodo ahụ. 11 Igwe ezi nọ nso n’ebe ahụ na-akpa nri, na ndịda ugwu dī n’ebe ahụ. 12 Mmụọ ojọọ ndị a rịọrọ ya sị, “Biko ziga anyị n’etiti igwe ezi ndị a, ma hapụ anyị ka anyị banye n’ime ha.” 13 Ọ hapụrụ ha; mmụọ ndị ahụ na-adighi ọcha pụtara baa n’ime igwe ezi ndị ahụ. Igwe ezi ahụ niile, ọnuọgụgụ ha ruru puku abụọ, gbaara ọsọ site na mkputamkpu ala ọnu mmiri dakpuo n’ime osimiri ebe mmiri riri ha niile. 14 Ndị na-elekọta igwe ezi ahụ gbaara ọsọ laa, kọsaa ihe mere n’ime obodo nakwa n’ala ahụ niile. N’ihi nke a, ọtụtụ mmadụ pụtara ilere ihe mere. 15 Ha bjakwutere Jisọs, hụ nwoke ahụ nke igwe mmụọ ojọọ bibu n’ime ya. O yi uwe, nọdụ ala, burukwa onye uche ya zuruoke; egwu jidere ha. 16 Ndị hụrụ ihe mere kọrọrọ ihe niile mere nwoke ahụ mmụọ ojọọ bibu n’ime ya. Ha kọkwaara ihe mere igwe ezi ndị ahụ. 17 Mgbe ahụ, ha bidoro iriọ Jisọs ka ọ pụọra ha n’akụkụ ala ha. 18 Dị ka ọ na-achọ ịbanye n’ime ụgbọ, nwoke ahụ mmụọ ojọọ ndị ahụ bibu n’ime ya rịọrọ ya ka o soro ha. 19 Ma Jisọs ekweghi, kama ọ siri ya, “Laa n’ụlọ, lakwuru ndị enyi gi, kọrọrọ ha ihe ọma Onyenwe anyị meere gi, na otu o si meere gi ebere.” 20 Ya mere, o si n’ebe ahụ pụọ, malitekwa ịkọsa n’ime mpaghara Dekapolis ihe ọma Jisọs meere ya. Ihe a juru mmadụ niile anya. 21 Mgbe Jisọs jiri ụgbọ mmiri gafee n’akụkụ nke ọzọ, ọtụtụ igwe mmadụ zukorọ gbaa ya gburugburu mgbe ọ nọ n’akụkụ osimiri. 22 Ma otu n’ime ndịisi ụlọ ekpere nke aha ya bụ Jairọs bįara, mgbe ọ hụrụ ya, ọ dara n’ala n’ụkwụ ya, 23 rịọsie ya arịrịọ ike sị, “Ada m nwanyị nke nta nọ n’ọnu

onwụ ugbo a. Biko, bịa ka ị bikwasị ya aka gị ka agwọ ya, ka ọ dịkwa ndụ.” 24 Ya mere, Jisọs soro ya gawa. Oke igwe mmadụ sokwa ya na-akpagbu ya. 25 Ma otu nwanyị nọkwa n’ebe ahụ, onye nọrịi na-aria ọrịa oruru ọbara afo iri na abụọ. 26 Ọ taala ahụhụ dị ukwuu n’aka ndị dibia, mefukwaa ihe niile o nwere. Ma kama ọrịa ya ịdị mma, ọ na-aga n’ihu ịdị njọ. 27 Ebe ọ nūrula akụkọ banyere Jisọs, o sooro igwe mmadụ ndị ahụ, sitere n’azu metụ uwe ya aka. 28 N’ihi na o kwuolarị n’ime obi ya sị, “Ọ bụrụ nnọọ na m enwe ike metụ naanị uwe ya aka, a ga-agwọkwa m.” 29 Ngwangwa oruru ọbara ya kwusiri. Ọ matakwarā n’ime onwe ya na ya enwerela onwe ya site n’ọrịa ya. 30 N’otu oge ahụ Jisọs matara na ike esitela ya n’ahụ pụọ. Ọ tughariri gburugburu n’etiti igwe mmadụ ahụ juo sị, “Onye meturu uwe m aka?” 31 Ndị na-eso ụzọ ya siri, “Lee otutu igwe mmadụ gbara gị gburugburu, i sikwa aña na-ajụ, ‘Onye meturu uwe m aka?’” 32 Ma Jisọs gara n’ihu na-ele anya gburugburu ihu onye mere ya. 33 Ma nwanyị ahụ, ebe ọ matara ihe mere n’ahụ ya, bịa n’egwu n’ima jijiji daa n’ukwu ya, gwa ya eziokwu niile. 34 Ọ siri ya, “Ada m nwanyị, okwukwe gị agwọla gị. Laa n’udo nwerekwa onwe gị site n’ọrịa gị.” 35 Mgbe ọ ka nọ na-ekwu okwu, ụfọdu ndị mmadụ sitere n’ulo onyeisi ụlọ ekpere bịa sị, “Ada gị nwanyị anwọla, olee ihe mere i ji esogbu onye ozizi a ọzọ?” 36 Ma ka ọ nuru ihe ha kwuru, Jisọs gwara onyeisi ụlọ ekpere ahụ sị ya, “Atula egwu, naanị kwere.” 37 O kweghi ka onye ọbula ọzọ soro ya ma ọ bughị Pita, na Jemis na Jon nwanne Jemis. 38 Mgbe ha bjarutere n’ulo onyendu ụlọ ekpere

ahụ, ọ n'ụrụ ụzụ hukwa ọtụtụ mmadụ ka ha nọ na-akwa akwa na-etikwa mkpu akwa. **39** Mgbe ọ batara, ọ siri ha, "Gini mere unu ji na-akwa akwa na-etikwa mkpu akwa? Nwatakiri a anwughị anwụ, ọ na-arahụ ụra!" **40** Ma ha chiri ya ochi. Mgbe ọ chụpụsiri ha niile n'ezì, ọ kpọrọ nne na nna nwatakiri ahụ, na ndi ya na ha so, banye n'ime ụlọ ebe nwatakiri ahụ dina. **41** O jidere ya n'aka si ya, "Talita koul!" (nke putara, "Nwa agboghọ nta, asi m gi bilie!"). **42** Otu mgbe ahụ nwaagboghọ nta ahụ biliri ọtọ bido ijeghari (ọ gbara afọ iri na abụọ). Nke a juru ha niile anya nke ukwu. **43** Ma ọ dọsiri ha aka na ntị ike, ka ha ghara igwa onye ọbụla ihe mere. Ọ siri ha, "Nyenụ ya nri ka o rie."

6 Ọ sitere n'ebe ahụ puo laghachi n'obodo nke a muru ya. Ndi na-eso ụzọ ya sooro ya gaa. **2** N'ubochi izuike, ọ banyere n'ụlọ ekpere bido izi ihe. Ozizi ya juru ọtụtụ ndi gere ya ntị anya. Ha kwuru si, "Ebee ka nwoke si mụta ihe ndi a niile? Gini kwere bu amamihe nke a e nyere ya? Lekwa oru ebube nke a o ruru?" **3** Onye a o bughị onye kapinta ahụ? Ọ bughị nwa Meri, burukwa nwanne Jemis, Josef, Judas na Saimon? Umunne ya ndi inyom ha esoghị anyi noro n'ebe a?" Iwe were ha n'ebe ọ nọ. **4** Ma Jisus zara ha si, "Onye amuma adighi enwe nsopuru ọbụla n'obodo a muru ya, na n'etiti ndi ikwu ya na n'ezinaulo o siri puta." **5** Ọ rughi oru ebube ọbụla n'ebe ahụ. Ihe o mere bu naani ibikwasị mmadu ole na ole ahụ na-esighi ike aka n'isi gwoọ ha. **6** Enweghi okwukwe ha juru ya anya. O jegharikwara n'obodo nta niile gburugburu na-ezi ihe. **7** Ọ kpọrọ mmadụ iri na abụọ ahụ na-eso ya, nye ha ikike

zipụ ha, abụọ abụọ. O nyere ha ikike ichụpụ mmụọ na-adighi ọcha. **8** Ndi a bu iwu o nyere: “Unu ewerekwala ihe ọbụla maka njem a, karikwa mkpanaka. Unu ewela achicha, maọbụ akpa, unu etinyela ego ọbụla n’ime belit unu. **9** Yirinụ akpukpọkwụ unu, unu eyikwala karịa otu uwe. **10** Mgbe ọbụla unu banyere n’ụlọ ọbụla, nọgidenu n’ebe ahụ ruo mgbe unu hapuru obodo ahụ. **11** Ma ọ bụrụ na obodo ọbụla anabataghị unu maọbụ egeghị unu nti, kụchapụnụ aja di n’ụkwụ unu mgbe unu na-apụ, ka ọ bụrụ ihe ama megide ha.” **12** Ha pụrụ kwusara ndi mmadu ka ha chegharịa. **13** Ha chupuru otutu mmụọ ojoyo, teekwa otutu ndi ahụ na-esighi ike mmanu, gwọọ ha. **14** Eze Herod nuru akuko banyere ya, n’ihi na aha Jisos aghoala okwu a kpu n’onu. Ufodu na-asị, na ọ bu “Jon omee baptizim; na e meela ka o site na ndi nwuru anwu bilie. Ọ bukwa nke a mere ka ike oru ebube ji di n’ime ya.” **15** Ndi ozọ na-asị, “Ọ bu ilaija.” Ma ndi ozokwa kwuru na ọ bu onye amuma di ka otu n’ime ndi amuma mgbe ochie. **16** Ma mgbe Herod nuru nke a, ọ sirị, “Jon onye ahụ m bipuru isi, emeela ka ọ site n’onuwu bilie!” **17** N’ihi na Herod n’onwe ya nyererị iwu ka e jide Jon kee ya agbu tuba ya n’ulo mkporo. O mere nke a n’ihi Herodias burii nwunye Filip nwanne ya, onye ọ kporo dika nwunye ya. **18** N’ihi na Jon gwara Herod si, “Ọ bughị ihe ziri ezi n’iwu ka i kporo nwunye nwanne gi nwoke.” **19** N’ihi ya Herodias bu iro n’obi megide Jon na-achokwa uzọ igbu ya, mana ọ pughi ime nke a, **20** n’ihi na Herod na-atu egwu ma na-ehekwa Jon, ebe ọ maara na ọ bu onye ezi omume na onye di nsọ. Mgbe ọ nuru okwu ya, o nweghi

udo n'obi ma ige ya ntị na-amasị ya. **21** N'ikpeazu, ohere
 b́ara mgbe Herod kporo oriri n'ubochi ncheta omumu ya
 nye ndi okwa ha di elu n'okpuru ochichi ya, ndisi ndi
 ochiagha na ndi bu ndi ndu n'obodo Galili. **22** Mgbe ada
 Herodias b́ara tee egwu, obi toro Herod na ndi niile o
 kporo oriri uto. Eze gwara nwaagboghohu ahụ si, "Ri o m ihe
 obula i choroo aga m enyekwa gi ya." **23** O kwere ya nkwa
 nuokwa iyi si, "Ihe obula i rioro m aga m enye gi, o buladi
 okara alaeze m." **24** O jekwuru nne ya juo ya si, "Gini
 ka m ga-ari?" O zara ya si, "Isi Jon ome baptizim." **25**
 Ngwangwa, o biakwutere eze ri o ya si, "Achoro m ka i
 nye m, ugbu a, n'ime efere, isi Jon ome baptizim." **26**
 O wutere eze nke ukwu, ma n'ih i iyi o nuru, na n'ih i
 ndi o kporo oriri, o choghi iju inye ya ihe o rioro ya. **27**
 Ngwangwa o zipuru onye agha na-eche nche nye ya iwu
 ka o gaa bute isi Jon. O gara, bipu isi Jon n'ulo mkporo, **28**
 tinye isi ahụ n'ime efere butere nwaagboghohu ahụ onye
 nara ya bunye nne ya. **29** Mgbe ndi na-eso uzoo ya nuru
 nke a, ha b́ara buru ozu ya gaa lie. **30** Ndi ozi Jisos gbara
 ya gburugburu koroo ya ihe niile ha mere, na ihe niile
 ha kuziri. **31** N'oge ahụ, n'ih i na otutu ndi mmadu na-
 abia na-apukwa nke mere na ha enweghi ohere iri nri, o
 sir i ha, "Soronu m, unu niile, ka anyi ga ebe di juu, zuo
 ike nwa oge nta." **32** Ya mere ha puru baa n'ime ugbo
 mmiri gaa n'ebe ha ga-anoduru naani onwe ha. **33** Ma
 otutu mmadu ndi huru ha mgbe ha na-apu matara ha,
 sitekwar a n'obodo niile di ebe ahụ gburugburu gbara oso
 gbaruo ebe ahụ tupu ya na ndi na-eso uzoo ya abiaruo.
34 Mgbe o sitere n'ugbo mmiri ridata, o huru oke igwe

mmadu a ka ha zukoro. O nwere omiiko n'ebe ha no, n'ihina ha di ka aturu na-enweghi onye na-azu ha. O malitekwarazi ha otutu ihe. **35** N'oge a, ochichiri ebidola igba, n'ihina ya, ndi na-eso uzọ ya biara gwa ya, "Ebe a bu ozara, chi ejiekwala. **36** Zilaga ndi a, ka ha gaa n'obodo nta ndi di gburugburu ebe a, zutara onwe ha ihe ha ga-eri." **37** Ma o zara si ha, "Nyenu ha ihe ha ga-eri." Ha siriri ya, "Anyi ga-eje izuta ogbe achicha nke nari denari abuo, jini nye ha ka ha rie?" **38** Ma o juru ha si, "Ogbe achicha ole ka unu nwere? Gaanu choputa." Mgbe ha choputasiri, ha siriri, "Ogbe achicha ise na azu abuo." **39** Mgbe ahụ o nyere ha iwu ka ha mee igwe mmadu ahụ ka ha nodu ala n'otu n'otu n'elu ahija ndu. **40** Ya mere, ha noduru ala, iri mmadu ise n'otu ebe, nari mmadu n'ebe ozọ. **41** O naara ogbe achicha ise na azu abuo ndi ahụ, welie anya ya elu, nye ekele. O nyawara achicha ahụ nye ya ndi na-eso uzọ ya ka ha kee ndi mmadu ahụ. Otu aka ahukwa o nyawakwara azu abuo ahụ nyekwa ha niile. **42** Ha niile riri rijuo afo. **43** Ha tutukotara iberibe achicha na azu tutujuo nkata iri na abuo. **44** Onuogugu ndi nwoke riri ogbe achicha ahụ di puku mmadu ise. **45** Ngwangwa, o mere ka ndi na-eso uzọ ya banye n'ugbo mmiri buru ya uzọ gafee n'ofe nke ozọ nke osimiri Betsaida, ebe ya onwe ya noduru izilaga igwe mmadu ahụ. **46** Mgbe ndi a niile lachara, o rigooro n'elu ugwu ikpe ekpere. **47** Mgbe uhuruchi biara, ugbo mmiri ahụ no n'etiti osimiri, ma naani ya onwe ya no n'elu ala. **48** Mgbe o huru na ha no na nsogbu n'ihina na ikuku na-emegide ha, n'ihe di ka elekere ato nke ututu, o bidoro iga ije n'elu mmiri

ibjkwute ha, ma o mere di ka o chorọ igafe ha. **49** Ma mgbe ha huru ya ka o na-aga ije n'elu osimiri, ha chere na o bu mmuo, tie mkpu akwa. **50** N'ih na ha niile huru ya, oke ujo tukwara ha. Na-atufughi oge, o gwara ha si, "Nweenu obi ike! O bu m. Unu atula egwu." **51** Emesia, o rigokwuru ha n'ime ugbo mmiri ahụ, otu mgbe ahụ ikuku ahụ dara juu. Ihe ndi a jukwara ha anya nke ukwu. **52** Obi ha mechiri emechi n'ih na ha aghotaghi ihe banyere oru ebube ogbe achicha ndi ahụ. **53** Mgbe ha gafere n'ofe nke ozọ, ha rutere n'ala Genesaret ebe ha kedoro ugbo ha. **54** Ma ngwangwa ha putara n'ugbo, ndi no n'ebe ahụ matara onye o bu. **55** Ha gbaara osọ gaa n'obodo nta niile di ebe ahụ gburugburu butere ya ndi oria n'ute ebe obula ha nuru na o no. **56** Ebe obula o bara, n'obodo ukwu maobu na obodo nta, maobu n'ubi, ndi mmadu na-ebute ndi oria nibe ha n'ahia. Ha rioro ya ka o kwere ka ha metu o buladi onunu uwe ya aka; ndi niile meturu ya aka nwetara ogwugwo.

7 Mgbe ndi Farisii na ufodu ndi ozizi iwu sitere Jerusalem bja gbara ya gburugburu, **2** ha huru na ufodu ndi neso uzọ ya ji aka na-adighi ocha, ya bu aka a na-akwoghi akwo, na-eri nri. **3** Ndi Farisii na ndi Juu niile adighi eri nri ma o buru na ha akwoghi aka, n'ih na ha na-ejigidesi aka ike n'ozizi na omenaala nke ndi okenye. **4** Mgbe obula ha si n'ahia lota, ha adighi eri nri ma o bugh ma ha sachara onwe ha. Ha na-edebekwa otutu omenaala ndi ozọ di ka isacha iko, na ite mmiri na ketulu. **5** Ya mere ndi Farisii na ndi ozizi iwu juru ya si, "Gini mere ndi neso uzọ gi adighi ebi n'usoro omenaala ndi okenye. Karia

iji aka na-adighi ocha rie nri ha?” 6 O siri ha, “Amuma ahụ Aizaya buru banyere unu ndi ihu abuo bu eziokwu; di ka e dere ya si, “Ndi a ji egbugbere onu ha na-asopuru m, ma obi ha di anya n’ebe m no. 7 Ofufe ha na-efe m bu ihe efu, ozizi ha bukwa ihe mmadu nyere n’iwu.’ 8 Unu atufuola iwu Chineke ma jidesiekwa aka ike n’omenaala nke mmadu.” 9 Ma o gwakwara ha si, “Unu nwere uzọ di mma n’anya unu nke unu ji wezuga iwu Chineke ma were omenaala unu dochie n’onodu ya. 10 N’ihi na Mosis siri, ‘Sopuru nne gi na nna gi,’na, ‘onye obula kwujoro nne maobu nna ya ka e gbuo ya.’ 11 Ma unu na-asị, na o buru na mmadu asi nne ya maobu nna ya, ‘Ihe obula bu nke i gara erite n’aka m bu koban,’ (nke putara onyinye diri Chineke). 12 N’uzo di otu a, unu na-akwagide ndi mmadu ka ha hapu inyere nne na nna ha aka. 13 N’uzo di otu a, unu na-eme okwu Chineke ka o buru ihe efu, site n’omenaala unu nke unu nyefere n’aka ndi ozo. O dikwa otutu ihe ndi ozo di ka nke a unu na-eme.” 14 Ozokwa, o kporo igwe mmadu ahụ si ha, “Geenu m nti onye obula, ma ghotakwanu nke a. 15 O dighi ihe obula banyere n’ime mmadu puru imeru mmadu, kama ihe na-emeru mmadu bu ihe ahụ na-esite n’ime ya na-aputa.” 16 Onye obula nwere nti inu ihe, ya nuru. 17 Mgbe o hapuru igwe ndi mmadu ahụ banye n’ime ulo, ndi na-eso uzo ya juru ya maka ilu a. 18 O siri ha, “Unu o ka di ka ndi na-enweghi nghota? O bu unu aghotaghi na ihe obula banyere n’ime mmadu apughị imeru ya. 19 N’ihi na ihe di otu a anaghi abanye n’obi ha, kama o na-abanye n’ime afọ ha, si n’ebe ahụ a nyupu ya n’ulo nsi.” (Site n’ikwu

otu a, o mere ka ihe oriri niile di ọcha.) **20** Ọ sịkwara, “Ọ bu ihe sitere n’ime mmadu puta na-emeru ya. **21** N’ihi na ọ bu n’ime obi mmadu ka echiche ojoo niile si aputa, ya na ikwa iko niile di iche iche, izu ohi, igbu mmadu, **22** ikwa iko nke ndi nwere di na nwunye, ochicho idotara onwe gi ihe ndi ozo nwere, ekworo, aghugho niile, adighi ọcha niile, inwe anya ufu n’ebe ndi ozo no, nkwulu niile, nganga na enweghi uche obula. **23** Ihe ojoo ndi a niile na-esite n’ime mmadu a puta. Ha bukwara ihe na-emeru mmadu.” **24** Ọ hapuru ebe ahụ gaa n’akuku obodo Taja. N’ebe ahụ ọ banyere n’ime otu ulo. Ma o newkwaghị ike izo onwe ya, n’agbanyeghi na ọ choghi ka a mata na ọ no ebe ahụ. **25** Ngwangwa, otu nwanyi nwere otu nwa nwanyi ntakiri nke mmuo na-adighi ọcha bi n’ime ya nuru maka ya, ọ biara daa n’ukwu ya. **26** Nwanyi a bu onye Griik a muru n’akuku Sairo-Fonisia. Ọ rioro ya ka ọ chupuru ya mmuo ojoo ahụ bi n’ime nwa ya nwanyi. **27** Ọ siri ya, “Hapu ka umuntakiri buru uzo rie ihe, n’ihi na o zighi ezi na a ga-ewere nri umuntakiri tupuru nkita.” **28** Ma ọ zaghachiri ya si, “Onyenwe m, ma umu nkita na-erikwa iberibe nri umuntakiri si na tebul tupu n’ala.” **29** Mgbe ahụ, ọ siri ya, “Nwanyi, i zara nke oma, n’ihi osisa gi, laa, mmuo ojoo ahụ ahapula nwa gi nwanyi ugba a.” **30** Ọ laghachiri n’ulo ya, hụ nwantakiri ahụ ka o dina n’elu ihe ndina, mmuo ojoo ahụ apukwala. **31** Emesia, ọ hapuru akuku Taja gabiga Saidon biaruo n’osimiri Galili ruo n’obodo ndi di na Dekapolis. **32** Ha duteere ya otu nwoke nti chiri, nke na-asukwa oke nsu. Ha rioro ya ka o bikwasị ya aka. **33** O duuru ya puo n’ebe igwe mmadu

ahụ nọ, runye ya mkpisiaka n'ime ntị ya abụọ. Mgbe ahụ ọ gbupukwara ọnu mmiri metukwa ya aka n'ire. **34** O leliri anya n'eluigwe sụọ ude sị ya, "Ef fata," nke putara "Megheel!" **35** Ngwangwa, ntị ya meghere, a topukwara ire ya, ọ malite ikwu okwu nke ọma. **36** Jisọs nyere ha iwu ka ha ghara igwa onye ọbụla, ma mgbe ọ na-eme nke a ha gara n'ihu na-akọsa ya ebe niile. **37** Ọ tụtụ ha n'anya nke ukwu, ha kwuo sị, "O meela ihe niile nke ọma. Ọ na-eme ka ọ bụladi ndị ntị chiri nụ ihe, ma mee ka ndị ogbi kwuo okwu."

8 N'oge ahụ, igwe mmadụ ọzọ zukoro. Ebe ha na-enweghi ihe ha ga-eri, ọ kporo ndị na-eso ọzọ ya sị ha, **2** "Enwere m omiko n'ebe igwe mmadụ ndị a nọ. Nke a na-eme ya ubochi ato anyi na ha nọ. Ugbu a, ha enweghi ihe ha ga-eri. **3** Ọ buru na m ezilaga ha n'ulo ha, ufodu n'ime ha ga-ada n'uzo n'ihu aguu. N'ihu na ufodu ha si n'ebe di anya bia." **4** Ndị na-eso ọzọ ya zara ya, "Ebe ka mmadụ ga-achota achicha ga-ezuru ndị a n'ime ozara a?" **5** Jisọs juru ha sị, "Ogbe achicha ole ka unu nwere?" Ha zara sị, "Asaa." **6** Ọ gwara igwe mmadụ ahụ ka ha nodu ala. O weere ogbe achicha asaa ahụ kpee ekpere. Ọ nyawasiri ha, nye ha ndị na-eso ọzọ ya ka ha kee igwe mmadụ ahụ niile. Ha kekwar ya nye igwe mmadụ ahụ. **7** Ha nwekwar azu ole na ole. O weere ya kpee ekpere, ọ gwara ha ka ha kesaakwa ya. **8** Ha riri, rijuo afọ. Ha tụtukotara iberibe achicha dafuru n'ebe ndị a nọ rie nri. Ha tụtujuru nkata asaa. **9** Ndị riri nri a ruru ihe dika puku mmadụ anọ. Mgbe ahụ o zilagara ha. **10** Ngwangwa, ya na ndị na-eso ọzọ ya banyere n'ugbo mmiri gaa n'akuku

obodo Dalmanuta. **11** Ndị Farisii b́iakwutere ya malite nruŕita ́ka, na-achọ ihe iŕibama si n'eluwgwe, iji nwalee ya. **12** Ọ sūrú ude nke ukwu n'ime onwe ya sị, "Ginị mere ọgbọ a ji achọ ihe iŕibama? N'ezie, n'ezie, agwa m unu, o nweghị ihe iŕibama a ga-egosi ọgbọ a." **13** Ọ hapūrú ha n'ebe ahụ banyekwa n'ugbọ mmiri ọzọ, igafe n'ofe ọzọ nke osimiri ahụ. **14** Ndị na-eso ọzọ ya chefuru iwere achicha. Ọ bụ naanị otu ogbe achicha fọdūrú ha n'ime ọgbọ. **15** Ọ dọrọ ha aka na ntị sị, "Kpacharanụ anya. Lepunụ anya maka ihe na-eko achicha ndị Farisii na nke Herod." **16** Ha kparítara ́ka n'etiti onwe ha na-asị, "Ọ bụ n'ihia na anyị enweghị achicha." **17** Mgbe Jisọs ghọtara isi mkparíta ́ka ha, ọ jurú ha sị, "Ginị mere unu ji na-ekwu okwu maka enweghị achicha? Ọ pụtara na unu adighị ahụ maọbụ aghọta? Obi unu o siri ike? **18** Unu nwere anya nke na-adighị ahụ ọzọ? Unu nwere ntị ma unu adighị anụ ihe? Ọ ga-abụ na unu adighị echeta? **19** Mgbe m ji ogbe achicha ise zụọ puku mmadụ ise, iberibe achicha juru nkata ole ka unu tụtụkọtara?" Ha zara sị ya, "Nkata iri na abụọ." **20** "Mgbe m ji ogbe achicha asaa zụọ puku mmadụ anọ, iberibe achicha juru nkata ole ka unu tụtụkọtara?" Ha zara sị ya, "Nkata asaa." **21** Ọ sịrị ha, "Unu ka nọ na-enweghị nghọta?" **22** Mgbe ha ruru Betsaida, ọfọdụ mmadụ kpọtaara ya otu onye ìsì rịọọ ya ka o metụ ya aka, **23** Ọ duuru onye ìsì ahụ n'aka pụọ n'azụ obodo. Mgbe ahụ, ọ gbúsara ọnụ mmiri n'anya ya metụkwa ya aka n'anya. Ọ jurú ya sị, "Ị na-ahụ ihe ọbụla?" **24** Nwoke ahụ leliri anya elu ma sị, "Ana m ahụ ndị mmadụ ma ha dị ka osisi na-agaghari agaghari." **25**

Nke ugboro abụọ Jisọs metụkwara ya aka n’anya, mgbe ahụ anya ya meghere. O bidoro ihu ihe niile nke ọma. **26** Ọ zilagara ya ulọ ya si ya, “Abanyekwala n’ime obodo.” **27** Mgbe ahụ Jisọs na ndị na-eso ụzọ ya gara n’obodo nta ndị ọzọ dị gburugburu Sizaria Filipai. Mgbe ha na-aga n’ụzọ, ọ juru ndị na-eso ụzọ ya si, “Onye ka ndị mmadụ na-asị na m bụ?” **28** Ha zara ya si, “Ufodu na-asị na i bụ Jon omee baptizim, ndị ọzọkwa si na i bụ Ilaija maobu otu n’ime ndị amuma.” **29** Ma ọ juru ha si, “Ma unu onwe unu, ọ bụ onye ka unu na-asị na m bụ?” Pita zara si, “I bụ Kraist ahụ.” **30** Ọ doro ha aka na ntị si ha agwakwala onye obula ihe banyere ya. **31** Emesia, o bidoro izi ha ihe na Nwa nke Mmadu aghaghi ihu otutu ahuhu di iche iche, ndi okenye, na ndisi nchujaja na ndi ozizi iwu ga-aju ya, na aghaghi igbu ya, ma o ga-ebili n’onwu mgbe ubochi nke ato gasiri. **32** Ọ gwaghere ha ihe ndi a onu. Ma Pita kporo ya puo n’otu akuku, bido ibara ya mba. **33** Ma o tughariri lee ndi na-eso uzo ya anya, baara Pita mba si ya, “Si n’ebe m no puo ekwensu! Ihe i na-eche echiche ya abughi uche Chineke, ha bu echiche mmadu.” **34** Mgbe ahụ, ọ kporo ndi na-eso uzo ya na igwe mmadu ahụ. Ọ gwara ha si, “Ọ buru na onye obula achoo iso m, ya guo ndu ya di ka ihe furu efu. Mgbe ahụ, ya buru obe ya soro m’azu. **35** N’ihi na onye na-azo ndu ya ka o ga-efunari, ma onye obula guru ndu ya di ka ihe furu efu n’ihi m, na n’ihi ozoma m, ga-azoputa ya. **36** Uru ginị ka o ga-abara mmadu, iritecha uwa niile n’uru ma tufuo ndu ha? **37** Ọ di ihe ozo di n’uwa mmadu nwere ike jji gbanwere ndu ya? **38** Ọ buru na ihere na-eme onye obula n’ihi m na n’ihi

okwu m n'ụwa ojọọ a, na n'ụwa mmehie a, ihere onye ahụ ga-emekwa Nwa nke Mmadụ, mgbe ọ ga-abịaghachi n'ebube nke Nna ya, ya na ndị mmụọ ozi dị nsọ.”

9 Ma ọ gwara ha si, “N’ezie asị m unu, ụfọdụ n’ime ndị guzo n’ebe a, agaghị edetụ ọnwụ ire tupu ha ahụ alaeze Chineke mgbe ọ ga-abia n’ike.” **2** Mgbe ụbọchị isii gasiri, Jisọs kpọọ Pita na Jemis na Jọn, duru ha rigoro n’elu ugwu dị elu. N’ebe ahụ ka ha nọdurụ naanị ha. N’ebe ahụ, a gbanwere ọdịdị ya n’ihu ha. **3** Uwe ya na-enwu ọcha karịa ụdị ọcha ọbụla anya hụrụla. Ọ dika ọcha karịa nke onye ọbụla n’ụwa nwere ike ime ka ihe dị ọcha. **4** Ha hụrụ Ịlaija na Mosis ka ha pụtara soro Jisọs na-ekwu okwu. **5** Pita gwara Jisọs si, “Onye ozizi, ọ dị mma ka anyị nọdụ n’ebe a. Ka anyị wuo ụlọ ikwu atọ. Otu ga-abụ nke gi, otu a bụrụ nke Mosis, nke ọzọkwa a bụrụ nke Ịlaija.” **6** (Ọ makwaghị ihe ọ ga-ekwu n’ihi na oke egwu tūrū ha.) **7** Mgbe ahụ, igwe ojii pụtara kpuchie ha. Olu sitere n’igwe ojii ahụ daa si, “Onye a bụ Ọkpara m, onye m hụrụ n’anya. Geenụ ya ntị.” **8** Na mberede, mgbe ha lere anya gburugburu, ọ dkwaghị onye ọzọ ha hụrụ, karịa naanị Jisọs. **9** Mgbe ha si n’elu ugwu ahụ na-arịdata, Jisọs nyere ha iwu ka ha ghara igwa onye ọbụla ihe ha hụrụ, tutu ruo mgbe Nwa nke Mmadụ ga-esi n’ọnwụ bilie. **10** Ha zobere ihe a n’etiti onwe ha, na-ekwurịtara okwu na-atule ihe isi n’ọnwụ bilie pụtara. **11** Ma ha jūrū ya si, “Gịnị mere ndị ozizi iwu jiri si na Ịlaija aghaghị ibu ụzọ bịa?” **12** Ọ gwara ha si, “Ọ bụ ezie, Ịlaija ga-ebu ụzọ bịa, na-emekwa ka ihe dị ka ọ dị na mbụ. Ma gịnị mere e jiri dee na Nwa nke Mmadụ ga-ahụ ọtụtụ ahụhụ, bụrụkwa

onye a juru aju? 13 Ka m gwa unu, Ilaia abialari. Ma ha mesokwara ya mmeso otu ha chorọ di ka e dere banyere ya.” 14 Mgbe ha biarutere n’ebe ndi na-eso uto ya no, ha huru oke igwe mmadu ka ha gbara ha gburugburu, hukwa ufođu ndi ozizi iwu ka ha na ha na-arurita uka. 15 Ngwangwa, mmadu ahụ niile huru ya, udidi ya juru ha anya. Ha gbaara oso gaa kelee ya. 16 O juru ha si, “Unu na ha o na-arurita uka banyere gini?” 17 Otu onye n’ime igwe mmadu ahụ zara ya si, “Onye ozizi akpotaara m gi nwa m nwoke, nke mmuo ojoo bi n’ime ya, nke mekwara ka o daa ogbi. 18 Mgbe obula mmuo ojoo ahụ malitere isogbu ya, o na-atuda ya n’ala. Mgbe ahụ, o na-agbo ufufu n’onu ya, na-ata ikikere eze, anu ahụ ya na-esikwa ike. Arioro m ndi na-eso uto gi ka ha chupu mmuo ojoo a, ma ha enweghi ike.” 19 O zaghachiri ha si, “Unu ogbo na-enweghi okwukwe. Ruo ole mgbe ka mu na unu ga-anoo? Ruo ole mgbe ka m ga-anagide unu? Kpotaranu m ya!” 20 Ya mere, ha kpotaara ya nwata ahụ. Mgbe mmuo ojoo ahụ huru ya, ngwangwa, o nughariri nwata ahụ nke ukwu, o daa n’ala na-aturu onwe ya n’ala, na-agbokwa ufufu n’onu ya. 21 Jisos juru nna nwata ahụ si, “Olee mgbe ihe a bidoro?” O zara si, “Site na mgbe o bu nwata nta. 22 O na-eme ya ka o daba n’oku, maobu na mmiri, ka o laa ya n’iyi. O buru na o di ihe i nwere ike ime, biko meere anyi ebere, nyere anyi aka.” 23 Jisos siri ya, “O buru na i nwere ike? Ihe niile puru ime n’ebe onye kwere ekwe no.” 24 Ngwangwa, nna nwata ahụ tiri mkpu si, “Ekweere m, biko nyere ekweghi ekwe m aka!” 25 Mgbe Jisos huru na igwe mmadu na-agba oso na-abia n’ebe ahụ, o baara

mmuọ ahụ na-adighi ọcha mba si, “Gị mmuọ ojoọ nti ike na ida ogbi, ana m enye gi iwu, site n’ime nwata a pụta! Abanyekwala n’ime ya ọzọ!” **26** O tiri mkpu n’oke olu, nugharia nwata ahụ nke ukwu ma site n’ime ya pụta. Nwata ahụ togboro n’ala di ka onye nwuru anwu nke mere na ndi niile no n’ebe ahụ siri, “O nwuola!” **27** Ma Jisọs jidere ya n’aka selite ya elu, mee ka o guzo n’ukwu ya. O guzokwara. **28** Ma mgbe o banyere n’ime ulo ndi na-eso ọzọ ya juru ya na nzuzo si, “Gini mere o jiri siere anyi ike ichupu ya?” **29** O siri ha, “O bu naani site n’ike ekpere ka a puru ichupu udi a.” **30** Ha siri n’ebe ahụ puo gafee Galili. O choghi ka onye obula mata maka ya, **31** n’ihi na o na-ezi ndi na-eso ọzọ ya ihe. O siri ha, “A ga-arara Nwa nke Mmadu nye n’aka umu mmadu, ha ga-egbukwa ya ma o ga-ebili nonwu mgbe mkpuru ubochi ato gasiri.” **32** Ma ha aghotaghi ihe o na-agwa ha. Egwu tukwara ha iju banyere ya. **33** Emesia, ha bjaruru Kapanom. Mgbe o banyere n’ulo, o juru ha si, “Gini ka unu na-arurita uka banyere ya n’okporozo?” **34** Ma ha gbara nkiti, n’ihi na ha ruritara uka n’okporozo banyere onye di ukwu karia ibe ya. **35** O noduru ala kpoo mmadu iri na abuo ahụ, si ha, “O buru na onye obula chorọ ibu onye mbu, o ghaghi ibu onye ikpeazu, burukwa onye na-ejere mmadu niile ozi.” **36** Mgbe ahụ o kuuru otu nwantakiri mee ka o guzoro n’etiti ha. O kuuru nwata ahụ n’aka ya si ha, **37** “Onye obula nabatara otu n’ime umuntakiri ndi a n’aha m, na-anabata m. Ma onye obula nabatara m, o bughim ka o nabatara, kama o na-anabata onye zitere m.” **38** Jon siri ya, “Onye ozizi, anyi huru otu onye na-achupu

mmụọ ọjọọ n'aha gị, ma anyị gbaliri igbochi ya n'ihina ọ bughị otu onye n'ime anyị.” 39 Ma Jisọs gwara ha si, “Unu egbochila ya, n'ihina onye ọbụla ji aha m na-arụ ọrụ ebube agaghị ekwu okwu ọjọọ megide m. 40 N'ihina onye ọbụla na-adighi emegide anyi dinyeere anyi. 41 N'ezikwu asi m unu, onye ọbụla ga-ekunye unu otu iko mmiri n'aha m, n'ihina unu bu ndi nke Kraist, ganatakwa ugwo ọrụ ya. 42 “Ọ burukwa na onye ọbụla emee ka otu n'ime ndi a di nta kweere na m jehie, ọ ga-akara onye ahụ mma ma ọ buru na e kenyere nkume igwe nri buru ibu n'olu ya, tūnye ya n'ime oke osimiri. 43 Ọ buru na aka gi na-eme ka i jehie, gbupu ya. Ọ ga-akara gi mma inwe ọrụsi baa na ndu kari inwe aka abuo banye n'oku ala mmuo, ebe oku ya na-adighi anyu anyu; (Geenna g1067) 44 ebe “ikpuru ya na-adighi anwu anwu, oku ya adighi anyukwa anyu.’ 45 Ọ buru na ukwu gi na-eme ka i jehie, gbupu ya, tufukwaa ya, n'ihina ọ ga-akara gi mma iba na ndu na ngwurọ kari inwe ukwu abuo a tūnye gi n'oku ala mmuo; (Geenna g1067) 46 ebe “ikpuru ya na-adighi anwu anwu, oku ya adighi anyukwa anyu.’ 47 Ọ buru na anya gi na-eme ka i jehie, ghupu ya. Ọ ga-akara gi mma na i nwere otu anya baa n'alaeze Chineke, kari inwe anya abuo a tūnye gi n'oku ala mmuo, (Geenna g1067) 48 ebe “ikpuru ya na-adighi anwu anwu, oku ya adighi anyukwa anyu.’ 49 A ga-eji oku nuchaa onye ọbụla di ka nnu. 50 “Nnu di mma, ma ọ buru na ọ dighi atokwa uto, olee ka i ga-esi mee ka ọ toọ uto ozo? Ya mere, nweenu nnu n'ime onwe unu. Unu na ibe unu biri n'udo.”

10 Ọ hapuru ebe ahụ gaa n'obodo ndị dị na mpaghara Judia ma gafeekwa n'ofe Jodan. Igwe mmadu biakwutekwa ya, ozọ, dị ka o si emekwa, o ziri ha ihe. **2** Ufodu ndi Farisii biara, ma n'ihị i nwalee ya, ha juru ya si, "O ziri ezi n'iwu ka nwoke gbaa nwunye ya alukwaghi m?" **3** Ma o zara ha si, "Gini ka Mosis nyere unu n'iwu?" **4** Ha sirị, "Mosis kwenyere ka nwoke dee asambodo alukwaghi m, nye nwunye ya ma zilaga ya." **5** Jisos sirị ha, "O bu n'ihị na obi unu siri ike nke ukwu ka o ji deere unu iwu a. **6** Ma na mmalite nke okike uwa, Chineke 'kere ha nwoke na nwanyi.' **7** N'ihị nke a ka nwoke ga-eji hapu nne ya na nna ya e jikota ya na nwunye ya. **8** Ha abuo ga-abu otu anu ahụ. 'Ya mere, ha abukwaghi mmadu abuo ozọ, kama otu anu ahụ. **9** Ya mere, ihe Chineke jikotara, ka mmadu obula atosala ya." **10** Mgbe ha banyere n'ulo, ndi na-eso uzọ ya juru ya ozọ ihe banyere okwu a. **11** O sirị ha, "Onye obula gbara nwunye ya alukwaghi m ma luru nwanyi ozọ na-eme mmehie ikwa iko megide ya. **12** Ma o buru na nwanyi obula agbaa di ya alukwaghi m ma luru nwoke ozọ, o na-emekwa mmehie ikwa iko." **13** Ndi mmadu nakutere ya umuntakiri ka o metu ha aka, ma ndi na-eso uzọ ya baara ha mba. **14** Ma mgbe Jisos huru nke a, iwe were ya nke ukwu, o sirị ha, "Hapunu umuntakiri ka ha biakwute m. Unu egbochikwala ha. N'ihị na alaeze Chineke bu nke ndi di otu a. **15** N'ezikwu asi m unu, onye obula nke na-agaghi anabata alaeze Chineke di ka nwantakiri agaghi aba n'ime ya." **16** Mgbe ahụ, o kuuru ha n'aka ya, bikwasị ha aka ya abuo ma gozie ha. **17** Mgbe o na-ebili njem, otu nwoke gbaara osọ bia gbuo ikpere

n'ihu ya. Ọ juru ya si, "Ezi onye ozizi oma, ginị ka m ga-eme ka m keta ndu ebighi ebi?" (aiōnios g166) **18** Jisos siri ya, "Gini mere i ji akpo m ezi mmadu? Ọ dighi onye obula bu ezi mmadu ma o bughị naani Chineke. **19** I maara ihe niile enyere n'iwu: 'Egbula mmadu, a kwala iko, e zula ohi, a gbala ama ugha, a ghogbula mmadu ibe gi, sopolu nne na nna gi.'" **20** Ọ siri ya, "E, onye ozizi, Edebezuchaala m ha niile siteri na mgbe m bu nwata." **21** Jisos lere ya anya, hu ya n'anya. Mgbe ahụ, o gwara ya si, "Ọ foduru naani otu ihe i ga-eme. Laa, ugbo a, ree ihe niile i nwere, nyekwa ndi ogbenye ego i retara. I mesia nke a, i ga-enwe aku n'eluigwe. Mgbe ahụ biaghachi soro m." **22** Mgbe o nuru okwu a, ihu ya gbaruru. O sitere n'ebe ahụ puo na mwute, n'ihu na o bu ogaranya nke nwere otutu akunuba. **23** Jisos leghariri anya gwa ndi na-eso uzọ ya si, "Lee ka o si buru ihe rara ahụ na onye ogaranya ga-abanye n'alaeze Chineke." **24** Okwu ya turu ndi na-eso uzọ ya n'anya, ma Jisos gwakwara ha ozọ si, "Umuntakiri, o bu nnoo ihe rara ahụ ibanye n'alaeze Chineke. **25** Ọ diri inyinya kamel mfe isite n'anya agiga gafee, kari onye ogaranya ibanye n'alaeze Chineke." **26** Okwu a jubigara ha anya oke. Ha juritara ibe ha si, "Onye kwanu ka a ga-azoputa?" **27** Ma Jisos lere ha anya si ha, "N'ebe mmadu no, o bu ihe rara ahụ. Ma n'ebe Chineke no, ihe niile di mfe. Ọ dighi ihe rara Chineke ahụ ime." **28** Pita malitere igwa ya si, "Anyi ahapula ihe niile soro gi!" **29** Jisos siri, "N'ezie, n'ezie, agwa m unu, o dighi onye obula hapuru ulo ya, maobu umunne ya ndi nwoke, maobu umunne ya ndi nwanyi, maobu nne ya, maobu nna ya, maobu umuntakiri

ya, maọbụ ala ubi ya n'ihl m, na n'ihl ozioma a, **30** nke na-agaghl anataghachikwa n'ụwa a, ụlọ, ụmụnne ndl nwoke, ụmụnne ndl nwanyl, nne, ụmụaka na ala ubi, tinyere mkpagbu, ihe ruru okpukpu narl karl ihe niile nke o hapuru. O ga-anatakwa ndu ebighl ebi n'ụwa ozo. (aiōn g165, aiōnios g166) **31** Ma otutu ndl bu uto ga-abu ndl ikpezul, ma otutu ndl ikpezul ga-abukwa ndl bu uto.” **32** Ha no n'uto na-aga Jerusalem, ma Jisus no n'ihu ha, nke a juru ndl na-eso uto ya n'anya. Otu a kwa, ndl mmadu niile na-abl ha n'azu tukwara egwu. Ozokwa, o kporuru mmadu iri na abuo ahul n'akuku, malite igwa ha ihe gaje idakwasl ya. **33** O siri, “Leenu, anyl na-aga Jerusalem, ebe a ga-arara Nwa nke Mmadu nyefee n'aka ndlisi nchulaja na ndl ozizi iwu. Ha ga-ama ya ikpe onwu, nyefekwa ya n'aka ndl mba ozo. **34** Ha ga-akwa ya emo, gbusakwa ya onu mmiri asu, plal ya ihe ma gbukwaa ya. Ma mgbe ubochl atō gaslrl, o ga-esite n'onwu bilie.” **35** Jemis na Jon umu Zebedi blakwutere ya. Ha siri ya, “Onye ozizi, anyl chorō ka i meere anyl ihe obula anyl rlorō.” **36** O siri ha, “Glnl ka unu chorō ka m meere unu?” **37** Ha siri ya, “Kwere ka otu onye n'ime anyl norō n'aka nri gl, onye nke ozo n'aka ekpe gl n'ime ebube gl.” **38** Ma Jisus siri ha, “Unu amataghl ihe unu na-arlō. Unu puru inu iko ahul mu onwe m ga-anu maobu buru ndl a ga-eme ul dl baptizim a ga-eme m?” **39** Ha zaghachiri ya, “Anyl puru.” Jisus siri ha, “Unu ga-anu iko m ga-anu, a ga-emekwa unu baptizim nke a ga-eme m. **40** Ma inodu n'aka nri m maobu n'aka ekpe m abughl ihe dlrl m inye, kama onodu ndl a dlrl ndl a kwadooro ha.” **41** Mgbe mmadu iri ndl

ọzọ n'uru nke a, iwe juputara ha obi n'ihu Jemis na Jon. **42** Ma Jisosh kpokotara ha niile si ha, "Di ka unu onwe unu maara, ndi eze nke ndi mba ozọ, na ndi a maara aha ha, na-eji aka ike na-achi ndi no n'okpuru ha. **43** Ma n'etiti unu o gaghị adi otu a. Kama onye obula chorọ idi ukwu n'etiti unu ga-abu onye na-ejere unu ozi. **44** Onye obula nke chorọ ibu onye mbu n'etiti unu, ga-abu ohu mmadu niile. **45** N'ihu na Nwa nke Mmadu abighi ka e jeere ya ozi. Kama ka o jee ozi ma nyekwa ndu ya ka o buru ihe mgbaputa nke otutu mmadu." **46** Mgbe ha ruru Jeriko, di ka Jisosh na ndi na-eso uzọ ya na otutu igwe mmadu sitere n'obodo Jeriko na-apu, otu nwoke kpuru isi aha ya bu Batimios (aha ya putara "nwa nwoke Timios"), onye aririo noduru ala n'akuku uzọ. **47** Mgbe o nuru na o bu Jisosh onye Nazaret na-agafe, o bidoro iti mkpu na-asị, "Jisosh, nwa Devid, meere m ebere!" **48** Otutu mmadu bara ya mba ka o mechie onu. Ma o nogidesiri ike na-eti mkpu na-asị, "Nwa Devid, meere m ebere!" **49** Jisosh kwusiri kwuo si, "Kponu ya." Ya mere ha kporo onye isi ahụ, si ya, "Mesaa ihu gi bilie n'ukwu gi, o na-akpo gi." **50** O tufuru uwe mwuda ya, wulie n'ukwu ya, biakwute Jisosh. **51** Jisosh siri ya, "Gini ka i chorọ ka m meere gi?" Onye isi ahụ siri ya, "Onye ozizi m, achoro m ka m hu uzọ." **52** Jisosh siri ya, "Laa, okwukwe gi azoputala gi." N'otu oge ahụ, o bidoro ihu uzọ, sorokwa ya gawa n'uzọ ahụ.

11 Mgbe ha na-abiaru Jerusalem nso, ha rutere Betfeji na Betani n'Ugwu Oliv. Jisosh zipuru mmadu abuo n'ime ndi na-eso uzọ ya. **2** O gwara ha si, "Gaanu n'ime obodo nta di n'ihu unu. Mgbe unu na-abanye n'ime ya, unu ga-

ahụ nwa ịnyịnya e kedoro n'ebe ahụ nke onye ọbụla na-
arịkwasi beghi n'elu ya. Topunụ ya n'agbụ, kputaranụ m
ya. **3** Ọ bụrụ na onye ọbụla asị unu, 'Gịni mere unu ji
na-atọpụ ya n'agbụ?' sị n'ụ onye ahụ, 'Ọ dị Onyenwe anyị
mkpa, ọ ga-akpughachitekwa ya ngwangwa.'" **4** Ha ruru
ma hụ otu nwa ịnyịnya e kedoro n'akụkụ ụzọ, n'ihu otu
ụlọ nke dị n'ama. Dị ka ha na-atọpụ ya, **5** ụfọdụ mmadụ
guzo n'ebe ahụ siri ha, "Gịni ka unu na-eme, unu na-
atọpụ nwa ịnyịnya a?" **6** Ha gwara ha ihe Jisọs kwuru, ha
hapụkwara ha ka ha toro ịnyịnya ibu ahụ. **7** Ha kpụtara
Jisọs nwa ịnyịnya ahụ, ma wụkwasi kwa uwe ha n'elu
ya, ọ nokwasiri n'elu ya. **8** Ọtụtụ mmadụ túsara uwe ha
n'okporo ụzọ, ma ndị ọzọ túsara alaka osisi ha gbutere
n'ohia. **9** Ndị na-aga n'ihu na ndị na-esokwa n'azụ, tiri
mkpu na-asị, "Hozanna!" "Onye a goziri agozi ka onye
ahụ bụ nke na-abia n'aha Onyenwe anyị!" **10** "Ngozi diri
alaeze ahụ na-abia nke nna anyị Devid!" "Hozanna n'ebe
kachasi ihe niile elu!" **11** Mgbe ọ batara na Jerusalem,
ọ gara n'ime n'ụlọnsọ ukwu ahụ. Mgbe o legharichara
anya n'ihe niile di n'ebe ahụ, ma ebe ọ bụ na chi ejiela,
ya na ndị na-eso ụzọ ya puru gaa Betani. **12** N'echi ya,
mgbe ha si Betani na-aputa, aguu gurụ ya. **13** Site n'ebe
di anya, ọ huru otu osisi fiig nke nwere akwukwo ndu.
Mgbe ọ bjaruru osisi ahụ nso, ọ gaghariri n'ukwu ya niile
ma ọ ga-achota mkpuru n'elu ya, ma ọ hughị mkpuru
obula, naani akwukwo ndu, n'ihi na oge a abughị oge
osisi a ji ami mkpuru. **14** Mgbe ahụ, ọ gwara osisi ahụ
si, "Ka mmadụ obula ghara iri mkpuru sitere na gi ruo
ebighi ebi." Ndị na-eso ụzọ ya nuru mgbe o kwuru okwu

a. (aiōn g165) **15** Mgbe ha ruru Jerusalem, ọ banyere n’ime ụlọnsọ ukwu, bido ichụpụ ndị na-azụ ahịa na ndị na-ere ahịa n’ebe ahụ. O kpugharị tebul ndị na-agbanwe ego, kwatuokwa oche niile n’ọdụ ahịa ndị na-ere nduru. **16** O gbochikwara onye ọbụla iwebata ngwongwo ahịa orire n’ime ụlọnsọ ukwu ahụ. **17** Ma dị ka ọ na-ezi ha ihe, ọ sirị, “Ọ bụ na-edeghi ya si, Ụlọ m ka a ga-akpọ ụlọ ekpere nye mba niile? Ma unu emeela ya ọgba ndị na-apụnara mmadụ ihe n’ike.” **18** Mgbe ndịisi nchụaja na ndị ozizi iwu nūrụ nke a, ha malitere na-achọ ụzọ igbu ya ma ha tūrụ egwu ya n’ihi na ozizi ya juru igwe mmadụ niile ahụ anya. **19** Mgbe uhuruchi bịaara, Jisọs na ndị na-eso ụzọ ya siri n’obodo ahụ pụọ. **20** N’isi ụtụtụ echi ya, mgbe ha na-agafe, ha hūrụ na osisi fiig a esitela na mgborogwu ya kponwụọ. **21** Pita chetara ihe merenụ ma si ya, “Onye ozizi, lee! Osisi fiig ahụ i būrụ ọnụ akponwụọla!” **22** Jisọs zara ha si, “Nweenụ okwukwe n’ime Chineke. **23** N’ezie agwa m unu, ọ būrụ na onye ọbụla asị ugwu a, ‘Si n’ebe a wezuga onwe gi, gaa dabanye n’oke osimiri,’ nke na-enweghi obi abụọ n’ime ya, kama o kweere na ihe o kwuru ga-emezu, ihe ahụ ọ kwuru ga-emezukwa. **24** Ya mere, ka m gwa unu, ihe ọbụla unu rịrọ n’ekpere, kwerenụ na unu anatala ya, ọ ga-abụkwa nke unu. **25** Ma mgbe ọbụla unu guzoro na-ekpe ekpere, gbagharanụ, ma ọ būrụ na unu nwere ihe ọbụla megide onye ọbụla, ka Nna unu nke bi n’eluigwe gbagharakwa unu mmehie unu. **26** Ma ọ būrụ na unu agbagharaghi, Nna unu nke bi n’eluigwe agaghi agbagharakwa unu mmehie unu.” **27** Mgbe ha rutere Jerusalem ọzọ, ọ nọ na-ejeharị n’ime

ogige ụlọnsọ ukwu ahụ, ndịisi nchụaja, na ndị ozizi iwu na ndị okenye ndị Juu bjakwutere ya. **28** Ha siri ya, “Olee ikike i ji eme ihe ndi a i na-eme? Onye nyere gi ikike ime ha?” **29** Jisosh siri ha, “Aga m aju unu otu ajuju, unu zaa m ya, aga m agwakwa unu onye nyere m ikike m ji eme ihe ndi a. **30** Baptizim nke Jon, o sitere n’eluigwe ka o bu n’aka mmadu? Gwanu m.” **31** Ha kparitara uka n’etiti onwe ha ma si, “O buru na anyi asi, ‘O sitere n’eluigwe,’ o ga-asi anyi, ‘Gini mere unu na-ejighi kwenye na ya?’ **32** Ma o buru na anyi asi, ‘O sitere n’aka mmadu.’” (Ha natu egwu ndi mmadu, n’ihi na ha niile kwenyere na Jon bu onye amuma n’ezie.) **33** Ya mere ha zara Jisosh si, “Anyi amaghi.” Jisosh zaghachikwara ha si, “Agakwaghi m agwa unu udi ikike m ji na-eme ihe ndi a.”

12 Mgbe ahụ, o bidoro igwa ndi ahụ okwu n’ilu si, “Otu nwoke kuru mkpuru vaini n’ubi ya, jiri mgbidi gbaa ubi ahụ gburugburu. O gwuru ebe inara mmanya si na mkpuru vaini, wuokwa ulo elu. Mgbe o mesiri, o nyefere ubi vaini ahụ n’aka ndi oru ubi ilekota ya ma gaa obodo ozo. **2** Mgbe oge igho mkpuru ruru, o zipuru otu onye ohu ya ka o jekwuru ndi na-elekota ubi ahụ, nata ha ufodu n’ime mkpuru vaini ahụ. **3** Ma ha jidere ya tie ya ihe, zilaga ya n’aka efu. **4** Emesikwa, o zigakwara onye ohu ozo. Ma ha tiwara ya isi, mee ya ihe here. **5** O zigakwara onye ozo, ma ha gburu ya. O zigakwara otutu ndi ozi, ma ha gburu ufodu, tie ndi ozo ihe. **6** “O nwere naani otu onye ozo foduru nke o ga-eziga, nke bu okpara ya o huru n’anya. N’ikpeazu o zigara ya, buru n’uche na ha ga-asopuru okpara ya. **7** “Ma ndi na-elekota ubi

ahụ sịrịtara onwe ha, ‘Onye a bụ onye nketa ihe niile a. Bjanu ka anyị gbuo ya, ka ihe nketa a bụrụzia nke anyị.’

8 Ha jidere ya gbuo ya, tufee ozu ya n’azu mgbidi ubi vainị ahụ. **9** “Gini ka unu chere onyenwe ubi vainị ahụ ga-eme? O ga-abia laa ndi ajo mmadu ahụ n’iyi. O ga-enyefekwa ubi vainị ahụ n’aka ndi ozo. **10** O bu na unu agubeghi akwukwo nsọ a na-asi, “Nkume ndi na-ewu ulo juru aburula nkume isi ntala ulo. **11** O bu Onyenwe anyi ruru nke a, o dikwa itunanya n’anya anyi?” **12** Mgbe ahụ ndiji nchaja, ndi nkuzi iwu na ndi okenye chorọ ọzo ha ga-esi jide ya n’ihi na ha matara na ilu ahụ o turu megidere ha. Ma ha turu egwu igwe ndi mmadu ahụ, ya mere ha hapuru ya puo. **13** Emesia, ha zigara ufodu mmadu site n’otu ndi Farisii na ndi otu Herod, ile ma ha ga-esite n’okwu onu ya jide ya. **14** Ha biakwutere ya, si ya, “Onye ozizi, anyi maara na i bu onye eziokwu, i dighi asokwa onye obula anya, n’ihi na i dighi ele mmadu anya n’ihu n’agbanyeghi ndi ha bu, kama i na-ezi ọzo Chineke n’uzo eziokwu. O ziri ezi n’iwu itu utu nye Siza ka o bu na o zighi ezi? **15** Anyi kwesiri ikwu ya ka o bu anyi ekwesighi?” Ma ebe o maara ihu abuo ha, ya mere o siri ha, “Gini mere unu ji anwa m onwunwa? Wetaranu m otu mkpuru ego ka m lee ya anya.” **16** Ha weputara otu mkpuru ego, O siri, “Onye nwe onyinyo a? Aha onye ka e bikwasiri n’ego a?” Ha zara si, “O bu nke Siza.” **17** Mgbe ahụ Jisọs gwara ha si, “Nyenu Siza ihe bu nke ya, nyekwanu Chineke ihe bu nke ya.” Osisa ya jukwara ha anya. **18** Ufodu ndi Sadiusi bu ndi siri na mbilite n’onwu adighi biakwutere ya juo ya si, **19** “Onye

ozizi, Mosis nyere anyị iwu na ọ bụrụ na nwoke ọbụla
 anwụọ na-amụtaghi nwa, na nwanne ya nwoke ga-alurū
 nwunye nwoke ahụ, mụta ụmụ n'aha nwanne ya nwoke
 ahụ nwurū anwū. **20** Ugbu a, e nwere ụmụnne nwoke
 asaa, nke mbụ lūrū nwunye ma ọ nwurū na-amụtaghi
 ụmụ ọbụla. **21** Nke abụọ lūrū nwanyị ahụ di ya nwurū, ma
 ya onwe ya nwụkwara na-amụtaghi nwa. **22** Ọ dighi onye
 ọbụla n'etiti ha asaa mụtara nwa ọbụla, n'ikpeazu nwanyị
 ahụ nwụkwara. **23** N'oge mbilite n'ọnwụ, nwunye onye ka
 ọ ga-abụ, ebe ụmụnne asaa ndị a lūtuchara ya?" **24** Jisọs
 zara ha sị, "Ọ bụ na unu adighi ejehie ụzọ n'ihia na unu
 aghọtaghị ihe e dere n'akwụkwọ nsọ, maọbụ ike Chineke?
25 Mgbe ha ga-esite n'ọnwụ bilie, ọlulū di na nwunye
 agaghị a di; kama ha ga-adị ka ndị mmụọ ozi n'eluigwe.
26 Ma n'okwu banyere ndị nwurū anwū isite n'ọnwụ bilie,
 ọ bụ na unu agụtabeghi n'akwụkwọ Mosis ebe e dere
 maka ọhịa ahụ na-ere ọkụ, na otu Chineke si gwa ya, Abụ
 m Chineke Ebrahim, Chineke nke Aizik na Chineke nke
 Jekob. **27** Ọ bughị Chineke nke ndị nwurū anwū kama nke
 ndị di ndụ. N'ebe ahụ ka unu dahiere nke ukwu." **28** Otu
 n'ime ndị ozizi iwu bịa n'oge ahụ ha na-arurita ụka.
 Mgbe ọ hūrū na o nyere ha ezi ọsịsa, ọ jurū ya sị, "N'ime
 iwu niile olee nke kachasi mkpa?" **29** Jisọs zara ya sị, "Nke
 kachasi mkpa bụ nke a, 'Nurū gi Izrel, Onyenwe anyị bụ
 Chineke anyị, Onyenwe anyị bụ otu. **30** Were obi gi niile
 na mkpuruobi gi niile na uche gi niile na ike gi niile hụ
 Onyenwe anyị bụ Chineke gi n'anya.' **31** Nke abụọ ya bụ
 nke a, 'Hụ onye agbataobi gi n'anya di ka onwe gi.' Ọ dighi
 iwu ọzọ di nke kari ndị a." **32** Onye ode akwụkwọ ahụ

siri ya, “Onye ozizi, n’ezie, i zara nke oma na Chineke bu otu, na enweghikwa chi ozọ di kara ya. **33** Ihu ya n’anya site n’iji obi gi niile, na nghota gi niile, nakwa iji ike gi niile, n’ihukwa onye agbataobi gi n’anya di ka onwe gi, kachasi onyinye aja nsure oku na ichu aja niile.” **34** Mgbe Jisoshuru na o zara nke oma, o gwara ya si, “I no alaeze Chineke nso.” Site na mgbe ahụ o dikwaghị onye obula nwere obi ike iju ya ajuju ozọ. **35** Mgbe Jisoshuru na-ezi ihe n’ulonso, o kwuru si, “Gini mere ndi ozizi iwu ji si na Kraist bu nwa Devid? **36** Devid n’onwe ya sitere n’ike Mmuo Nso kwuo si, “Onyenwe anyi gwara Onyenwe m okwu si, “Nodu ala n’aka nri m ruo mgbe m ga-edebe ndi iro gi n’okpuru ukwu gi abuo.” **37** Devid n’onwe ya kporo ya Onyenwe anyi. Oleekwanu uzọ o si buru nwa ya?” Igwe mmadu ahụ jiri obi utọ na-ege ya ntị. **38** Dika o na-ezi ihe, o siri, “Lezienu anya n’ebe ndi ozizi iwu no. Ndi iyi uwe mwuda na-ejeghari ebe niile na-amasi, na inara ekele puru iche bu nke a na-ekele ha n’oma ahia. **39** Ndi o na-amasikwa inokwasi n’oche kachasi elu n’ulo ekpere nakwa n’oche puru iche na mmemme oriri obula. **40** Ha na-eripia ihe niile di n’ulo ndi inyom ndi di ha nwuru anwu, n’ekpe ogologo ekpere ka a huta ha. Ndi di otu a ka a ga-ata ahuhu di ukwu.” **41** O noduru ala na ncherita ihu ebe igbe onyinye di, si ebe ahụ na-ahụ otu igwe mmadu ahụ si etinye ego ha n’ime igbe onyinye. Otutu ndi ogaranya tanyere ego buru ibu. **42** Otu nwanyị bu ogbenye, nke di ya nwuru anwu, bira tanye mkpuru ego ola abuo nke putara otu peni. **43** O kporo ndi na-eso uzọ ya si ha, “N’ezie agwa m unu, nwanyị a di ya nwuru

anwụ, bụkwa ogbenye, etinyela ego n’ime igbe onyinye a karia ndi ọzọ. 44 N’ihi na ndi ọzọ sitere n’iba ụba nke ego ha nwere tinye, ma nwanyi a sitere n’ogbenye ya tinye ihe niile o nwere, ọ buladi ihe niile o ji biri.”

13 Mgbe o sitere n’ulonsọ ukwu ahụ na-apụ, otu n’ime ndi na-eso ọzọ ya siri ya, “Onye ozizi, i hukwara otu ụlọ a si maa mma. Lee ụdi nkume buru ibu e ji wuo ha.” 2 Jisọs zara ha, “I hụrụ ụlọ ukwu ndi a? Oge na-abia mgbe ọ na-adighi nkume ga-atukwasị n’elu ibe ya, n’ihi na a ga-ala ha niile n’iyi.” 3 Mgbe ọ nọdurụ ala n’elu Ugwu Oliv, na ncherita ihu ụlonsọ ukwu, Pita na Jemis, na Jọn na Andru bjakwutere ya na nzuzo juo ya si, 4 “Gwa anyi, olee mgbe ihe ndi a ga-emezu? Gini ga-abukwa ihe iribama izi na o ruola mgbe ha niile ga-emezu?” 5 Jisọs malitere igwa ha si, “Lezienụ anya ka onye obula ghara iduhie unu. 6 N’ihi na otutu ga-abia n’aha m si, ‘Abu m ya.’ Ha ga-eduhiekwa otutu ndi ọzọ. 7 Mgbe unu nuru maka agha na akuko agha di iche iche, unu atula egwu. Ihe ndi a aghaghi ime ma oge ogwugwu ihe niile erubeghi. 8 Mba ga-ebili megide mba ibe ya. Alaeze ga-ebilikwa megide alaeze ibe ya. Ala oma jijiji na unwu ga-adi n’ebe di iche iche. Ihe ndi a bu mmalite nke oke ihe mgbu. 9 “Unu aghaghi ibu ndi no na nche. A ga-enyefe unu n’aka ndi na-achi achi, pjakwa unu ihe n’ulo ekpere. N’ihi m, unu ga-eguzo n’ihu ndisi ochichi na ndi eze di ka ndi ama nye ha. 10 Aghaghi ibu ọzọ kwusaa ozioma a nye mba niile. 11 Ma mgbe ha jidere unu kputa unu n’uloikpe, unu echegbula onwe unu banyere ihe unu ga-ekwu, kwuonu naani ihe batara unu n’onu unu ikwu n’oge ahụ. N’ihi

na ọ bughị unu ga-ekwu okwu, kama ọ bụ Mmụọ Nso ga-esite n'ọnu unu kwuo okwu. **12** “Nwanne ga-arara nwanne ya nye ka e gbuo ya. Nna ga-ararakwa nwa ya nye. Ụmụ ga-ebili megide ndị mụrụ ha mee ka e gbuo ha. **13** Mmadụ niile ga-akpọ unu asị n'ihị m, ma onye ga-eguzosi ike ruo ọgwụgwụ ka a ga-azọpụta. **14** “Mgbe unu hụrụ ihe arụ nke na-eweta mbibi ka ọ na-eguzo n'ebe ọ na-ekwesighị (onye na-agụ ya nwee nghọta), mgbe ahụ, ka ndị nọ na Judia were ọsọ gbalaga n'elu ụgwu **15** Onye ọbụla nọ n'elu ụlọ ya ghara irịdata maọbụ baa n'ime ụlọ ya iwepụta ihe ọbụla. **16** Ka onye ọbụla nọ n'ubi ghara ịlọghachi ịchiri uwe ya. **17** Ma ahụhụ ga-adiri ndị di ime, na ndị na-enye ụmụaka ara, n'ụbọchị ahụ. **18** Kpeenu ekpere ka ihe ndị a hapụ ime n'oge oke oyi. **19** N'ihị na oke mkpagbu nke ụbọchị ahụ ga-abụ nke na-adịbeghị na mbụ site na mgbe Chineke kere ụwa ruo ụgbu a. Ọ dịkwaghị ihe ga-adikwa ka ya ọzọ ruo mgbe ebighị ebi. **20** “Ọ bụrụ na Onyenwe anyị emeghị ka ụbọchị ndị ahụ di mkpụmkpụ, ọ dighị onye a ga-azọpụta. Ma n'ihị ndị ya, ndị ọ họtara, o meela ka ụbọchị ndị ahụ di mkpụmkpụ. **21** N'oge ahụ, ọ bụrụ na onye ọbụla asị unu, ‘Lee, Kraịst nọ n'ebe a,’ maọbụ, ‘Lee, ọ nọ n'ebe ahụ,’ unu ekwela. **22** N'ihị na ndị nzọpụta ụgha na ndị amụma ụgha, ga-apụta ma ruokwa ọrụ ebube na ọrụ iribama di iche iche iji duhie ndị a họtara ma ọ bụrụ na ọ ga-ekwe mee. **23** Ya mere, unu nọrọ na nche; n'ihị na agwala m unu ihe niile mgbe ha na-emebeghị. **24** “N'ụbọchị ndị ahụ, nke na-esote oge mkpagbu ahụ, “‘anyanwụ ga-agba ọchịchiri, ọnwá agaghị enyekwa ìhè ya; **25** kpakpando ga-esi na

mbara eluigwe na-ada, ike niile di na mbara eluigwe ga-amakwa jijiji.’ 26 “N’oge ahụ, ha ga-ahụ Nwa nke Mmadu, ka o na-abia n’igwe ojii n’oke ike na ebube. 27 Mgbe ahụ, o ga-ezipu ndi mmuo ozi ya ka ha kpokota ndi a hoputara site n’akuku anọ niile nke uwa. Site na nsotu niile nke uwa ruo na nsotu niile nke eluigwe. 28 “Ugbu a, mutanu ihe site n’osisi fiig. Mgbe obula alaka ya di nro malite iweputa akwukwo ndu, unu maara na okochi di nso. 29 N’uzo di otu a, mgbe unu huru ihe ndi a niile ka ha bidoro ime, matanu na o no nso, o nokwa n’onu uzo. 30 Ana m agwa unu eziokwu na ogbo a agaghi agabiga tupu ihe ndi a niile emezuo. 31 Eluigwe na uwa ga-agabiga ma okwu m ga-adigide. 32 “Ma banyere ubochi ahụ, maobu oge awa ahụ, o nweghi onye obula maara, o buladi ndi mmuo ozi nke eluigwe, maobu Okpara ahụ, kama naani Nna ahụ maara ya. 33 Ebe o bu na unu amaghi mgbe ha ga-emezu, noronu na nche! Mrukwanu anya! 34 O di ka nwoke hapuru ulo ya na-aga njem, tinye n’aka ndi ohu ya ilekota ihe, onye obula n’ime ha ka o nyere oru o ga-aru ma nyekwa onye nche onu uzo iwu ka o no na nche. 35 “Ya mere noronu na nche, n’ihi na unu amaghi mgbe Onyenwe ulo ga-alota. Ma o bu n’uhuruchi maobu n’etiti abali. Maobu mgbe okuku kwara akwa, maobu n’isi ututu. 36 O buru na o lota na mberede, unu ekwela ka o lokwute unu mgbe unu no n’ura. 37 Ihe m gwara unu ka m na-agwakwa mmadu niile. ‘Noronu na nche.’”

14 Abali abuo tupu e mee Mmemme Ngabiga na mmemme achicha na-ekoghi eko, ndiisi nchujaja na ndi ozizi iwu nokwa na-achọ uzo aghugho ha ga-esi jide Jisos

gbuo ya. **2** Ma ha kwuru si, “O gaghị abụ n’oge mmemme a, ka oghaaghara ghara idi.” **3** Ka o noduru n’oche nri na Betani n’ulo Saimon onye ekpenta, otu nwanyi bu karama alabasta mmanu otite di oke onuahia, nke e jiri ezigbo naad mee, batara. O kwara karama ahụ, wusa ya mmanu otite ahụ n’isi. **4** Ufodu ndi no n’ebe ahụ were iwe nke ukwu. Ha siritara onwe ha, “Gini mere e jiri laa mmanu otite nke a n’iyi otu a? **5** A gaara ere mmanu otite a ihe kariji nari denari ato, were ego e retara ya nye ndi ogbenye.” Ha baara ya mba n’olu ike. **6** Ma Jisos siriji, “Hapunu ya aka. Gini mere unu ji esogbu ya? O bu ezi oru ka o ruru n’ebe m no. **7** Unu na ndi ogbenye na-anọ oge niile, unu nwekwara ohere inyere ha aka mgbe obula unu chorọ. Ma mu na unu agaghị anọ tee anya. **8** O mere ihe o nwere ike, o na-ete m mmanu otite a ugbo a iji kwado ahụ m maka olili a ga-eli ya. **9** N’ezie, ana m agwa unu, n’ebe obula a ga-ekwusa ozioma a n’uwa niile, oru a o ruru ka a ga-akokwa akuko ya, iji cheta ihe oma a o mere.” **10** Mgbe ahụ Judas Iskariot, otu n’ime ndi ozi iri na abuo ahụ jekwuuru ndisi nchujaja igba izu otu o ga-esi rara ya nye ha n’aka. **11** Mgbe ha nuru nke a, ha nuriji onu kwee ya nkwa inye ya ego. Site n’ubochi ahụ, o bidoro ichoghari uzọ o ga-esi rara ya nye ha. **12** N’ubochi mbu nke Mmemme achicha na-ekoghi eko, mgbe ha na-achụ aja aturu ngabiga, ndi na-eso uzọ ya biakwutere ya si ya, “Ebe ka i chorọ ka anyi gaa kwadoro gi ihe, maka oriri ngabiga?” **13** O zipuru mmadu abuo n’ime ndi na-eso uzọ ya, si ha, “Gaanu n’ime obodo, otu nwoke bu ite mmiri ga-ezute unu. Soronu ya. **14** Ebe obula o banyere,

sịnụ onyenwe ụlọ ahụ, Onye ozizi sịrị, Olee ụlọ ọbịa a kwadoro m, ebe mụ na ndị na-eso ụzọ m ga-anọ rie oriri ngabiga? **15** Ọ ga-egosi unu otu ọnuụlọ buru ibu n'elu ụlọ ahụ, ebe e dozichara ihe niile. Kwadoonụ ihe anyị n'ebe ahụ.” **16** Ndị na-eso ụzọ ya pụrụ baa n'ime obodo, ha hụrụ ihe niile dị ka ọ gwara ha. Ma kwadokwa nri ngabiga ahụ. **17** Mgbe o ruru uhuruchi, ya na ndị ozi ya iri na abụọ ahụ so bịa. **18** Mgbe ha nọ na-eri nri, Jisọs gwara ha sị, “N'ezie agwa m unu, otu onye n'ime unu ga-arara m nye. E, otu onye so m ugbu a na-eri nri!” **19** Ha bidoro inwe obi mwute, na-asị ya n'otu n'otu, “Ọ bụ m? Ọ bụ m?” **20** Ọ sịrị ha, “Ọ bụ otu onye n'ime mmadụ iri na abụọ a. Onye mụ na ya na-amanyekọta aka n'ime otu efere. **21** Nwa nke Mmadụ ga-ala dị ka e dere banyere ya. Ma ahụhụ ga-adịrị nwoke ahụ onye a ga-esite n'aka ya rara Nwa nke Mmadụ nye. Ọ gaara akara onye ahụ mma ma a sị na a mughị ya amụ.” **22** Dị ka ha na-eri nri, o weere achịcha, nye ekele, nyawa ya, nye ha sị, “Rienụ ya, nke a bụ ahụ m.” **23** Mgbe ahụ, o buuru iko, nye ekele bunyekwa ha. Ha niile n̄rụ site n'otu iko ahụ. **24** Ọ sịrị ha, “Nke a bụ ọbara m nke ọgbugba ndụ ọhụrụ, nke a na-awufu n'ihị ọtụtụ mmadụ. **25** N'ezie, n'ezie, agwa m unu, agaghị m ańụ mmanya vajịni ọzọ tutu ruo ụbọchị ahụ, mgbe m ga-ańụ ya ọhụrụ n'alaeze Chineke.” **26** Mgbe ha busịrị abụ, ha pụrụ gaa n'Ugwu Oliv. **27** Jisọs sịrị ha, “Unu niile ga-agbahapụ m, n'ihị na e dere ya otu a sị, “Aga m etigbu onye ọzọ aturụ, igwe aturụ ga-agbasasikwa.” **28** Ma mgbe e mesịrị ka m si n'ọnwụ bilie, aga m ebu unu ụzọ gaa Galili.” **29** Pita kwuru, “Ọ bụrụ na mmadụ niile

agbahapụ gi, agaghị m eme otu a.” 30 Jisọs sịrị ya, “Igwa gi eziokwu, n’ubochi taa, n’abalị taa, tupu oke okuku akwaa akwa ugboro abụọ, i ga-agonari m ugboro atọ.” 31 O kwusiri ike si, “O burukwa na ihe onwu adaputa, aga m eso gi nwuo. Agaghị m agonari gi!” O bukwa otu ihe ahụ ka ha niile kwuru. 32 Ha puru garuo ebe a na-akpo Getsameni. N’ebe ahụ, o siri ndi na-eso uzọ ya, “Nodunu n’ebe a ka m gaa kpee ekpere.” 33 O kporo Pita, na Jemis na Jon tinyere onwe ya. O malitere inwe ihe mwute di ukwu nakwa obi ilo mmiri. 34 O siri ha, “O na-ewute mkpuruobi m nke ukwu ruo nonu onwu. Nodunu n’ebe a na-eche nche.” 35 O gaturu n’ihu daa n’ala kpee ekpere, si, o buru na o ga-ekwe mee ka oge awa ahụ gabiga ya. 36 O kwuru si, “Abba, Nna, i puru ime ihe niile. Napu m iko a, ma otu o di, o bughị ka e mee uche m, kama ka e mee uche gi.” 37 O bira hu ha ka ha na-arahụ ụra. O siri Pita, “Saimon, i na-arahụ ụra? O bu na i nweghi ike iche nche otu awa? 38 Noronu na nche, na-ekpekwanu ekpere ka unu ghara idaba nonwunwa. Mmuo di ike ma anu ahụ adighi ike.” 39 O pukwara ozọ, gaa kpee ekpere, na-ekwukwa otu okwu ahụ. 40 Mgbe o loghachiri azu o huru na ha na-arahụ ụra, n’ihi na anya ha di arọ nke ukwu. Ha amakwaghị ihe ha ga-agwa ya. 41 Mgbe o loghachiri nke ugboro atọ, o siri ha, “Unu ka no na-arahụ ụra na- ezukwa ike? O zuola! Oge awa ahụ abiala. Lee, a rarala Nwa nke Mmadu nye n’aka ndi mmehie. 42 Bilienu! Ka anyi gawa! Lee, onye na-arara m nye no nso.” 43 Mgbe o ka kpụ okwu nonu, Judas, otu n’ime ndi ozi iri na abuo ahụ batara, ya na igwe mmadu, ndi ji mma agha na

mkpọ. Ọ bụ ndịisi nchụaja, na ndị ozizi iwu, na ndị ode akwụkwọ, na ndị okenye ndị Juu zitere ha. **44** Ma onye na-arara ya nye, nyere ha riji ihe iribama si, “Onye ahụ nke m ga-esutu ọnu bụ ya; jidenụ ya, kpurunụ ya gawa, ma jidesiekwanụ ya ike.” **45** Ngwangwa o jekwuuru Jisọs, si ya, “Onye ozizi!” ma sutukwa ya ọnu. **46** Ndị ikom ahụ jidere Jisọs ma sekpuru ya n’ike. **47** Ma otu onye n’ime ndị guzo n’ebe ahụ, miputara mma agha ya, gbuo ohu onyeisi nchụaja, gbupụ ntị ya. **48** Jisọs sirị ha, “Abụ m onyendu nke ndị na-enupu isi nke mere unu ji were mma agha na mkpọ bịa ijide m? **49** Ụbọchị niile ka mụ na unu nọ mgbe m na-ezi ihe n’ụlọnsọ ukwu, ma unu ejideghị m. Ma ihe akwụkwọ nsọ kwuru aghaghị imezu.” **50** Mgbe ahụ, ha niile hapuru ya gbalaga. **51** Ọ dī otu nwokorobịa na-eso ya, ọ ji naanị akwa ọcha linin kpuchie onwe ya. Mgbe ha jidere ya, **52** ọ hapuru ha akwa ọcha linin ya, gbara ọtọ gbalaga. **53** Ha duuru Jisọs gakwuru onyeisi nchụaja, ha niile bụ ndịisi nchụaja, na ndị okenye na ndị ozizi iwu zukoro n’ebe ahụ. **54** Pita sooro ha, ma ọ nọ n’ebe dī anya. O sooro ha bata n’obi onyeisi nchụaja. N’ebe ahụ, o sooro ndị nche nọdu ọdu na-anya oku. **55** Ndịisi nchụaja na ndịisi ikpe n’ụlọikpe ukwu nọ na-achọ ama megide Jisọs, ka ha nwee ike gbuo ya. Ma ọ dighi nke ha chọtara. **56** Ọtutu bịara gbaa ama ụgha megide ya, ma ama ha abughị otu. **57** Mgbe ahụ ụfọdu biliri gbaa ama ụgha megide ya, si, **58** “Anyị nuru mgbe o kwuru si, ‘Aga m akwatu ụlọnsọ ukwu a nke e ji aka wuo, n’ubochi atọ aga m ewukwa ụlọ ọzọ, nke a na-ejighi aka wuo.’” **59** Ọ buladi na nke a, ama ha niile adakotakwaghị n’otu. **60** Mgbe ahụ, onyeisi

nchụaja biliri ọtọ n'ihu ha, juọ Jisọs ajuju si, “Ọ bụ na ị nweghi ihe ọbụla ị ga-aza? Gini ka i nwere ikwu banyere ama ndi a a na-agba megide gi?” 61 Ma o gbakwara nkiti, o zaghi ihe ọbụla. Ozokwa, onyeisi nchụaja juru ya si, “I bụ Kraist, Okpara Onye a goziri agozi?” 62 Jisọs sirị, “Abu m ya, unu ga-ahukwa Nwa nke Mmadu ka o na-anodu ala n'aka nri nke Onye ji ike niile, na-abiakwa n'igwe ojii nke eluigwe.” 63 Onyeisi nchụaja dowara uwe ya kwuo si, “Gini mere anyi ji achọ ndi akaebe ozọ? 64 Unu anula okwu nkwulu si ya n'onu putu! Gini bu mkpebi unu?” Ha niile mara ya ikpe si, “O kwesiri ka o nwuo!” 65 Mgbe ahụ ufodu bidoro igbu ya onu mmiri aso, jiri akwa kechie ya anya, tiekwa ya aka na-asị, “Buo amuma!” Ndi nche kpuputara ya tiekwa ya ihe. 66 Dika Pita no n'obi ahụ, otu n'ime umu agboghọ na-ejere onyeisi nchụaja ozi bįara nso ebe o no. 67 Mgbe o huru Pita ka o na-anyanya oku, o leziri ya anya nke oma, si, “I bu otu n'ime ndi na-eso Jisọs onye Nazaret ahụ.” 68 Ma o gorọ ago si, “Amaghi m, maobu ghotakwa ihe i na-ekwu.” Ma o puru gaa n'uzo e si abata. Mgbe ahụ oke okuku kwara akwa. 69 Mgbe nwaagboghọ ahụ huru Pita ozọ, o gosiri ya ndi ozọ no n'ebe ahụ si ha, “Nwoke a bukwanu otu n'ime ha.” 70 Ma o gokwara ago ozọ. Mgbe oge nta gasiri, ndi guzo Pita nso sirị ya, “N'ezie, i bu otu n'ime ha, n'ihu na i bu onye Galili.” 71 Mgbe ahụ o bidoro ibu onwe ya onu, na inu iyi na-asị, “Amaghi m onye nwoke a unu na-ekwu okwu ya bu.” 72 N'otu oge ahụ, oke okuku kwara akwa nke ugoro abuo. Mgbe ahụ Pita chetara okwu Jisọs gwara ya si,

“Tupu oke okukụ akwaa akwa ugboro abụọ, ị ga-agonari m ugboro atọ.” Obi tiwara ya mee ka ọ kwaa akwa.

15 N’ezigbo isi ụtụtụ, ndiisi nchụaja na ndi okenye na ndi ozizi iwu, na ndi nzukọ ndi okenye niile, nwere mkpebi. Ha kere Jisọs agbụ, duru ya nyefee n’aka Paillet. **2** Paillet juru ya si, “Ị bụ eze ndi Juu?” Ọ zara si ya, “Gị onwe gị kwuru ya.” **3** Mgbe ahụ ndiisi nchụaja boro ya ebubo banyere ọtụtụ ihe. **4** Paillet juru ya ajuju ọzọ si, “Ọ bụ na ị nweghi ọsisa ọbụla? Lee ọtụtụ ebubo ha na-ebo gi.” **5** Ma Jisọs azaghi ihe ọzọ. Nke a juru Paillet anya. **6** Ugbu a, ọ bụ omenaala n’oge mmemme, na a ga-ahapụ otu onye mkporo, bụ onye ha rioro ka a hapu. **7** N’oge ahụ kwa, otu nwoke a na-akpo Barabas nọ n’ulo mkporo, ya na ufodu ndi biliri megide isi ochichi, ndi gbukwara mmadu n’oge ogbaaghara ahụ. **8** Igwe mmadu gbakoro na-ario Paillet ka o mezuoro ha omenaala ha. **9** Mgbe ahụ ọ juru ha si, “Unu chororo ka m hapuru unu eze ndi Juu?” **10** Ebe ọ maara na ọ bụ n’ihi ekworo ka ndiisi nchụaja ji nyefee Jisọs n’aka ya. **11** Ma ndiisi nchụaja kpaliri igwe mmadu ahụ ka ha kwagide ya ka ọ hapuru ha Barabas. **12** Paillet juru ha ọzọ si, “Gini ka m ga-eme nwoke a unu kporo eze ndi Juu?” **13** Ma ha tiri mkpu ọzọ si, “Kporide ya n’obe!” **14** Ma Paillet juru ha si, “Ọ bụ n’ihi gini? Olee ihe ojoo o mere?” Ma ha tiri mkpu karja ka ha si eti na mbu, na-asi, “Kporide ya n’obe!” **15** Ma ebe Paillet chororo ime ihe ga-atọ igwe mmadu ahụ uto, ọ hapuru ha Barabas, nyefee ha Jisọs n’aka ka ha pia ya ihe ma kporidekwa ya n’obe. **16** Ndi agha ahụ duuru ya puo baa n’ime uloze a na-akpo Pritoriom. Ha kporotakwara ndi agha ndi otu

ha ndị ọzọ. **17** Ha yinyere ya uwe mwụda na-acha odo odo, kpukwasịkwa ya okpueze nke e ji ogwu kpaa n'isi. **18** Emesịa, ha malitere na-ekere ya si, "Ekele, eze ndị Juu." **19** Ha ji osisi kọọ ya n'isi ọtụtụ mgbe, na-agbụ ya ọnu mmiri asọ. Ha gbukwara ikpere n'ihu ya, na-akpọ isiala na-enye ya. **20** Mgbe ha ji ya mechaa ihe ọchi, ha yipụrụ ya uwe odo odo ahụ, yinyekwa ya uwe nke ya. Emesịa, ha duuru ya pụọ gawa ikpogide ya n'obe. **21** Ha zutere otu onye na-agata n'uzo, aha ya bụ Saimon, onye Sirini, bụ nna Alegzanda na Rufos. Ha manyere ya ka o buru obe ya. **22** N'ikpeazụ, ha duuru Jisus ruo ebe a na-akpọ Gọlgota (nke pụtara "ebe okpokoro isi"). **23** Ha nyere ya mmanya a gwara máá, ma ọ jụrụ ịñụ ya. **24** Emesịa, ha kpogidere ya n'obe, ma kee uwe ya n'etiti onwe ha site n'ife nza onye ga-enwe nke ọ ga-ewe. **25** Ha kpogidere ya n'obe n'elekere itoolu nke ụtụtụ. **26** Ha deputara ebubo ha boro ya kwụba ya n'elu obe ahụ, nke bụ: Eze ndị Juu. **27** Ha kpogidekwara ya na ndị ohi abụọ n'obe, otu n'aka nri ya, nke ọzọ n'aka ekpe ya. **28** A gụkọtara ya na ndị na-emebi iwu. **29** Ndị mmadụ si n'ebe ahụ gafee fufere isi ha na-ekwuto ya, na-asị, "Leenụ gi! Onye ga-akwada ulonsọ ma wugharịa ya n'abalị atọ. **30** Zoputanụ onwe gi! Si n'elu obe ahụ rịdata." **31** Ọ bụladị ndịisi nchụaja, na ndị ozizi iwu na ndị ode akwukwọ nọ na-akwa ya emo n'etiti onwe ha na-asị, "Ọ zoputara ndị ọzọ, ma ọ pughị ịzoputa onwe ya! **32** Ka Kraịst a, bụ Eze Izrel, si n'elu obe a rịdata ka anyị hụ ma kwerekwa." Ndị ahụ a kpogidekoro ha na ya n'obe nọkwa na-akpari ya. **33** Mgbe ọ kụrụ elekere iri na abụọ nke ehie, ọchịchiri gbachikọtara n'ala ahụ

niile. Ọchịchịrị a dīgidere ruo n’elekere atọ nke ehiehie. **34** N’elekere atọ nke ehiehie, Jisọs tiri mkpu akwa n’oke olu si, “Eloj, Eloj, lama sabaktani!” (nke pụtara, “Chineke m, Chineke m, gịni mere i jiri hapu m?”). **35** Ma ọfọdu ndi guzo nso n’ebe ahụ, mgbe ha nuru nke a, siri, “Lee, ọ na-akpo Ilaija!” **36** Ya mere, otu onye gbara ọsọ gaa weta ogbo, denye ya n’ime mmanya gbara ọka, fanye ya na okporo osisi, nye ya ka ọ nuo, ma na-asị, “Hapunu ya, ka anyi lee ma Ilaija ọ ga-abia totuo ya.” **37** Ma Jisọs tiri mkpu n’olu ike, kubie ume. **38** Akwa mgbochi nke ulonso ukwu sitere n’elu gbawaa abuo ruo n’onu ala ala ya. **39** Mgbe ochiagha guzo n’ihu ya, huru otu o si kubie ume, o kwuru si, “N’ezie, nwoke a bu Okpara Chineke.” **40** O nwere ọfọdu umu nwanyị guzo n’ebe di anya na-ele ihe na-eme, n’etiti ha bu Meri Magdalin, Meri nne Jemis nke nta, na Josef, na Salomi. **41** Ndi a bu ndi naara eso ya na-ejekwara ya ozi, mgbe ọ no na Galili. Ọ dikwa ndi inyom ozọ nokwa n’ebe ahụ, bu ndi sooro ya bia na Jerusalem. **42** N’oge uhuruchi (ya bu ubochi na-abota ubochi izuike), ebe ọ bu Ubochi Nkwadebe, **43** Josef onye Arimatia, otu n’ime ndi otu n’ulo nzuko, onye a na-asopuru, onye na-echere obibia nke alaeze Chineke, ji obi ike jekwuru Paillet riu ya ka o bunye ya ahụ Jisọs. **44** Ọ juru Paillet anya inu na ọ nwuola. Ọ kporo ochiagha ahụ juo ya ma ọ nwuola. **45** Mgbe ochiagha ahụ gwara ya na ọ nwuola, o kwere ka Josef buru ahụ ya. **46** Josef zutara akwa ọcha linin, wedata ahụ ya jiri akwa ahụ fuchie ya. O buuru ya buba ya n’ime ili nke o gwuru n’ime nkume. Emesia o nuketara otu nkume buru ibu, jiri ya mechie onu uzọ ili ahụ. **47**

Meri Magdalin na Meri nne Josef hukwara ebe e bubara ahụ ya.

16 Mgbe ụbọchị izuike gafere, Meri Magdalin na Meri nne Jemis na Salomi zutara ụda dị iche iche ha ga-eji tee ahụ ya mmanụ. **2** N'isi ụtụtụ ụbọchị mbụ nke izu, mgbe anyanwụ wara, ha biliri gawa n'ili ahụ. **3** Ha juritara onwe ha na-asị, “Onye ga-enupuru anyị nkume ahụ dị n'ọnu ụzọ ili ahụ?” **4** Ma mgbe ha leliri anya, ha hụrụ na e nupụla nkume ukwu ahụ. **5** Mgbe ha banyere n'ime ili ahụ, ha hụrụ otu nwokorobia yi uwe ọcha ka ọ nọdurụ ala n'akụkụ aka nri nke ili ahụ. Ha tụtụ oke egwu. **6** Ma ọ siri ha, “Unu atula egwu. Unu na-achọ Jisọs onye Nazaret a kpogidere n'obe. E meela ka o site n'ọnwụ bilie! Ọ nọkwaghị n'ebe a. Lee ebe e nibere ya. **7** Ma gaanụ gwa ndị na-eso ụzọ ya nakwa Pita, ‘O burula unu ụzọ gawa Galili. Ebe ahụ ka unu ga-ahụ ya dị ka ọ gwararịi unu.’” **8** Ha gbaputara site n'ili ahụ, n'ọnọdụ mgbagwoju anya na ahụ ima jijiji. Ha akoroghị onye ọbụla ihe ọbụla, n'ihia na egwu juputara ha obi. **9** (note: The most reliable and earliest manuscripts do not include Mark 16:9-20.) Mgbe Jisọs biliri n'ọnwụ n'isi ụtụtụ n'ụbọchị mbụ nke izu, onye mbụ o gosiri onwe ya bụ Meri Magdalin, onye ahụ o siri n'ahụ ya chụpụ mmụọ ojọọ asaa. **10** Ọ lara gaa kọrọ ndị ya na ha na-anọ na mbụ, bụ ndị nọrii na-ebe akwa ma na-erukwa uju. **11** Mgbe ha nūrụ na ọ dị ndụ, na ọ hukwala ya, ha ekweghị. **12** Mgbe ihe ndị a gasiri, o gosiri mmadụ abụọ n'ime ha onwe ya n'ụdị ọzọ, mgbe ha na-abanye n'ime obodo. **13** Ndị a laghachiri bịa kọrọ ndị nke ọzọ ma ha ekwetakwaghị. **14** Emesịa, Jisọs gosiri ndị na-eso

uzo ya iri na otu ahụ onwe ya, mgbe ha nọkoro na-eri nri. O baara ha mba n'ihie enweghi okwukwe ha nakwa mkpochi obi ha, n'ihie na ha juru ikwenye n'ihie ndi ozo huru ya gwara ha mgbe e mesiri ka o si n'onwu bilite. **15** O gwara ha si, "Gaanu n'ime uwa niile kwusaara ihe niile e kere eke ozioma. **16** Onye obula kweerenu na onye e mekwara baptizim ka a ga-azoputa. Ma a ga-ama onye obula na-ekwereghị ikpe. **17** Ihe iribama ndi a ga-esokwa ndi kweerenu. Site n'aha m, ha ga-achupu mmuo ojo; kwuokwa okwu n'asusu oheru di iche iche. **18** Ha gaeji aka ha abuo atutulie agwo, nuokwa nsi ma o gaghị emeru ha ahụ ma otu. Ha ga-ebikwasị ndi oria aka, ahụ ga-adikwa ha mma." **19** Mgbe Onyenwe anyi Jisos gwasiri ha okwu ndi a, e weliri ya elu, baa n'eluigwe, ebe o nodu ala n'akuku aka nri Chineke. **20** Ha puru kwusaa ozioma n'ebe niile. Onyenwe anyi nonyekwaara ha, mee ka okwu ya guzosie ike site n'ihie iribama di iche iche nke na-esoyaya.

Luk

1 Ebe ọ bụ n'ọtụtụ mmadụ agbalịala otu ha nwere ike i detu n'usoro ihe niile mezuru n'etiti anyị. **2** Dị ka e nyefere ha n'aka anyị idebe bụ ndị ahụ sitere na malite jiri anya ha hụ ihe niile, ndị jikwa okwu a eje ozi. **3** Ekpebikwara m, ebe mụ onwe m nyocharala ihe niile nke ọma site na mmalite, ka m dere gị ihe niile n'usoro, Tiofilos, gị onye dị elu a na-asọpụrụ. **4** Nke a ga-eme ka ị mata nke bụ eziokwu banyere ihe ndị ahụ e ziri gị. **5** N'oge Herod bụ eze Judia, ọ dị otu onyeisi nchụaja aha ya bụ Zekaraya, onye si n'otu ndị nchụaja nke Abija. Elizabet bụ nwunye ya, site n'agbụrụ Eron. **6** Ha abụọ bụ ndị ezi omume n'ihu Chineke. Ha debere iwu na ụkpụrụ niile Onyenwe anyị nyere na-enweghị ntụpọ ọbụla. **7** Mana ha amụtaghị nwa, n'ihi na Elizabet bụ nwanyị agaa, ha abụọ emeela nnọọ agadi. **8** O ruru mgbe ọ bụ ndị otu Zekaraya ga-eje ozi, ọ nọ dika onye nchụaja na-eje ozi n'ihu Chineke. **9** A họtara ya site n'ife nza dị ka omenaala ndị nchụaja si dị ka ọ bụrụ ya ga-abanye n'ime ime ụlonsọ Onyenwe anyị ichụ aja nsure ọkụ nke e ji ụda na-esi isi ụtọ achụ. **10** Mgbe oge ichụ aja ụda na-esi isi ụtọ ruru, igwe ndị mmadụ bịa nọ n'ezị na-ekpe ekpere. **11** Mgbe ahụ, mmụọ ozi Onyenwe anyị, onye guzo n'aka nri nke ebe ichụ aja nke ihe na-esi isi ụtọ mere ka ọ hụ ya anya. **12** Mgbe Zekaraya hụrụ ya, obi fepụrụ ya, ọ tukurara oke egwu. **13** Ma mmụọ ozi ahụ gwara ya sị, "Zekaraya atula egwu, Chineke anula ekpere gị. Elizabet nwunye gị ga-atụrụ ime mụtara gị nwa nwoke. Ị ga-akpọkwa aha ya Jon. **14** Ọ ga-aburụ gị ihe oke ọhụ na

obi uto, otutu mmadu ga-anurikwa onu n'ihu omumu ya. **15** N'ihu na o ga-abu onye di ukwu n'anya Onyenwe anyi. O gaghị anukwa mmana obula, maobu ihe onunu obula na-egbu egbu n'ihu na site n'afọ nne ya o ga-abu onye emejuputara na Mmuo Nso. **16** O ga-akpoghachite otutu umu Izrel nye Onyenwe ha bu Chineke ha. **17** Ma o ga-aga n'ihu Onyenwe anyi n'ike mmuo na ike nke Ilaija, tugharja obi ndi bu nna n'ebe umu ha no. Meekwa ka ndi isiike tugharja obi, lekwasị anya n'amamihe nke ndi ezi omume, na ijikere umu mmadu n'ihu Onyenwe anyi.” **18** Zekaraya sirị mmuo ozi ahụ, “Olee otu m ga-esi mata na nke a ga-adị otu a? Aburula m agadi. Nwunye m akakwaala nka.” **19** Mmuo ozi zara ya si, “Abu m Gebrel. Ana m eguzo n'ihu Chineke. Ezitere m ka m bja gwa gi okwu ma wetara gi ozioma a. **20** Ma lee, i ga-ada ogbi, i gaghị ekwukwa okwu obula, tutu ruo mgbe ihe ndi a ga-emezu n'ihu na i kwenyeghi n'okwu m, nke ga-emezu mgbe oge ya ruru.” **21** Mgbe ihe ndi a niile na-eme, mmadu ndi ahụ nokwa na-eche Zekaraya ka o puta. O juru ha anya na o noola odu n'ime ime ulonso ukwu ahụ. **22** Mgbe o mesiri puta, o nwekwaghị ike ikwuru ha okwu. Ha ghotara na o huru ohu n'ime ulonso ahụ n'ihu na o bu aka ka o ji gwa ha okwu. **23** Mgbe oge iru oru ya gwusiri, o laghachiri n'ulo ya. **24** Mgbe ubochi ndi ahụ gasiri, Elizabet bu nwunye ya tuuru ime. O zoro onwe ya n'ime ulo onwa ise. **25** O sirị, “Onyenwe anyi emeerela m nke a. O gosila m ihuoma ya n'ubochi ndi a, ma wepukwara m ihere n'etiti ndi nke m.” **26** Ma n'onwa isii ya, Chineke zigara mmuo ozi ya, bu Gebrel, ka o gaa

n'obodo Nazaret nke dị n'ime Galili. **27** Ka o jekwuru otu nwaagboghọ na-amaghị nwoke bụ onye otu nwoke aha ya bụ Josef, onye sitere n'agburu Devid, kwere nkwa ilu. Aha nwaagboghọ a bụ Meri. **28** O jekwuru ya si ya, "Ekele! Gị onye ihuoma dikwasiri. Onyenwe anyi nonyekwara gi." **29** Ma obi loro ya mmiri nke ukwu n'ihu okwu ya. O bidokwara itughari n'uche ya ihe ekele a putara. **30** Ma mmuo ozi ahụ siri ya, "Atula egwu Meri, n'ihu na i chotala ihuoma n'ebe Chineke no. **31** Ma lee i ga-aturu ime, muo nwa nwoke. I ga-akpoka aha ya Jisos. **32** O ga-abu nnukwu mmadu onye a ga-akpo Okpara Onye kachasi ihe niile elu. Onyenwe anyi Chineke ga-enye ya ocheeze nna ya Devid. **33** O ga-achi ulo Jekob ruo ebighi ebi, alaeze ya agahi enwekwa ogwugwu." (aiōn g165) **34** Meri siri mmuo ozi ahụ, "Olee otu nke a ga-esi mee ebe m bu nwaagboghọ na-amaghị nwoke?" **35** Mmuo ozi ahụ siri ya, "Mmuo Nso ga-abiakwasị gi, ike nke Onye kachasi ihe niile elu ga-ekpuchikwa gi. Ya mere onye nsọ ahụ a ga-amu, a ga-akpo ya Okpara Chineke. **36** Lekwa Elizabet onye ikwu gi aturula ime nwa nwoke n'agadi ya. Nke a bu onwa isii ya, bu onye ahụ ha na-akpo nwanji aga. **37** N'ihu na o dighi okwu sitere na Chineke nke na-agahi ere." **38** Meri zaghachiri si, "Abu m ohu Onyenwe anyi, ka o diri m di ka i kwuru." Mgbe ahụ mmuo ozi ahụ hapuru ya laa. **39** N'oge ahụ, Meri biliri gaa osiiso n'otu obodo di n'ugwu Juda. **40** N'ebe ahụ, o banyere n'ulo Zekaraya, kelee Elizabet. **41** Mgbe Elizabet nuru ekele Meri, nwa no ya n'afọ meghariri ahụ. E mere ka Elizabet juputa na Mmuo nsọ. **42** O tiri mkpu n'oke olu si, "Onye a goziri

agozi ka i bu n'etiti umu nwanji niile. Onye a goziri agozi ka nwa ahụ i bu n'afọ bukwa. **43** Onye kwanu ka m bu na ihuoma di otu a kporo m na nne Onyenwe m ga-abia ileta m? **44** Ngwangwa m nuru olu ekele gi, nwa no m n'afọ wuliri elu n'onu. **45** Ngozi ga-adiri onye ahụ kwere na Onyenwe anyi ga-emezu ihe o kweere ya na nkwa ime.”

46 Ma Meri siri, “Mkpuruobi m na-ebuli Onyenwe anyi elu **47** mmuo m na-anuri onu n'ime Chineke bu Onye nzoputa m, **48** n'ihu na o ledatala anya, lekwasị m, bu odibo ya di ala. Site ugbu a gaa n'ihu, ogbo niile ga-akpo m onye a goziri agozi. **49** N'ihu na Onye di ike emelara m ihe di ukwu. Aha ya dikwa nsọ. **50** Ebere ya na-erute ndi niile na-atu egwu ya site n'ogbo ruo n'ogbo. **51** O gosila ike aka ya; o chusajala ndi di mpako n'ime echiche obi ha. **52** O sitela n'ocheeze ndi eze di ike kwatuo ha, buliekwa ndi di umeala n'obi elu. **53** O jirila ihe di mma nyejuo ndi aguu na-agu afọ ma ndi ogaranya ka o zipuru n'aka efu. **54** O nyerela odibo ya bu Izrel aka, o na-echetakwa imere ya ebere. **55** Di ka o gwara nna nna anyi ha, nye Ebrahim na umu umu ya ruo mgbe ebighi ebi.” (aiōn g165) **56** Meri nonyeere ya ihe dika onwa ato ma mesie laghachi n'ulo ya. **57** Mgbe oge zuru ka Elizabet muo nwa, o muru nwa nwoke. **58** Ndi agbataobi ya na ndi ikwu ya, ndi nuru otu Chineke si gosi ya ebere di ukwu, bira soro ya nuri onu. **59** N'abali nke asato ha bira ibi nwata ahụ ugwu na igu ya aha. Ha na-achọ igu ya Zekaraya bu aha nna ya, **60** ma Nne ya siri, “Mba, a ga-agu ya Jon.” **61** Ha siri ya, “O dighi onye obula n'etiti ndi ikwu gi na-aza aha ahụ.” **62** Ya mere, ha jiri ife aka juo nna ya, ihe o chorọ ka akpo

nwata ahụ. **63** Ọ rịọrọ ka e nye ya mbadamba ihe e ji ede ihe, o deere “Aha ya bụ Jọn.” Nke a jukwara mmadụ niile anya. **64** Ngwangwa, ọnụ ya meghere, atọpụkwara ire ya. Ya ebido ikwu okwu ma na-etokwa Chineke. **65** Ibubo wuru ndị agbataobi ha niile n’ahụ, ndị mmadụ kọkwara akụkọ banyere ihe ndị a niile ruo obodo niile dị n’akụkụ ugwu Judia. **66** Ndị niile nuru akụkọ a chere n’obi ha na-ajụ si, “Gịnịkwa ka nwa nke a gaje ibụ?” N’ihi na aka Onyenwe anyị dinyeere ya. **67** E mere ka Zekaraya bụ nna ya juputa na Mmụọ Nso. O buru amuma si, **68** “Ngọzi diri Onyenwe anyị bụ Chineke nke Izrel, n’ihi na ọ biala leta ma gbaputakwa ndị nke ya. **69** O welielara anyị Onye nzoputa site n’ulo odibo ya bụ Devid. **70** (Dị ka o kwuru na mgbe ochie, site n’onu ndi amuma ya di nsọ). (aiōn g165)

71 Na ọ ga-azoputa anyị site n’aka ndi iro anyi na sitekwa n’aka ndi niile kporo anyi asi. **72** O meere ndi nna nna anyi ha ebere site n’icheta ogbugba ndu ya di nsọ. **73** Iyi nke ọ nuru nna anyi bụ Ebrahim, kwekwa nkwa: **74** Na ọ ga-anaputa anyi site n’aka ndi iro anyi, nyekwa anyi ike ife ya ofufe na-atughị egwu. **75** N’idi nsọ na ezi omume n’ihu ya ubochi niile nke ndu anyi. **76** “Ma gi nwa m, a ga-akpo gi onye amuma nke Onye kachasi ihe niile elu; n’ihi na i ga-aga n’ihu Onyenwe anyi kwadoro ya uzọ. **77** Ime ka ndi nke ya nwee amamihe nke nzoputa site na igbaghara mmehie ha. **78** N’ihi oke obi ebere Chineke anyi, nke owuwa anyanwu ga-ewetara anyi site n’igwe. **79** Ka ọ chakwasị ndi bi n’ochichiri na n’onyinyo nke onwu, na iduzi ukwu anyi n’uzo nke udo.” **80** Nwata ahụ toro,

bụrụ onye dị ike n'ime mmụọ. O biri n'ime ọzara tutu ruo mgbe oge zuru igosi ụmụ Izrel onwe ya.

2 N'oge ahụ, Siza Ọgọstọs nyere iwu ka a guọ ọnụ, detuo aha mmadụ niile bi n'ụwa dum. **2** (Nke a bụ igu ọnụ na ide aha nke mbụ e mere mgbe Kwirinus bụ onye na-achị Siria.) **3** Onye ọbụla gara n'obodo ya, ka e denye aha ya n'akwụkwọ. **4** Ya mere Josef hapurū Nazaret nke dị na Galili, gaa Betlehem nke dị na Judia, nke bụkwa obodo Devid, n'ihi na o si n'ụlọ na agbụrụ Devid pụta. **5** Ya na Meri, nwaagboghọ o kwere nkwa ilu, nke dika ime, soro gaa ka o denye aha ha. **6** Mgbe ha nọ ebe ahụ, oge ọ ga-eji mụọ nwa ya zuru. **7** Ọ mụrụ nwa nwoke mbụ ya. O ji akwa kee ya, nibe ya n'ime ebe a na-enye anụ ụlọ nri, n'ihi na ha enwetaghị ebe ndina n'ụlọ ndị ije. **8** Ma e nwere ndị ọzuzu aturū bi n'ohia n'akuku ebe ahụ, ndị na-eche igwe aturū ha nche n'abalị. **9** Mmụọ ozi nke Onyenwe anyị pụtara ihe nye ha. Ebube Onyenwe anyị mụwara gburugburu ha, oke egwu tūrū ha. **10** Ma mmụọ ozi ahụ siri ha, "Unu atula egwu. Ana m ewetara unu ozioma nke oke ọnụ nke ga-adiri mmadụ niile. **11** N'ihi na taa, n'obodo Devid ka a mūrū Onye nzoputa nye unu; ọ bụ Kraist, Onyenwe anyị. **12** Nke a ga-aburū unu ihe iribama, unu ga-ahụ nwata ọhūrū e kechiri n'akwa, dina n'ime ebe a na-enye anụ ụlọ nri." **13** Na mberede, igwe ndị mmụọ ozi nke eluigwe pụtara soro mmụọ ozi a, bido na-eto Chineke na-asị, **14** "Otuto diri Chineke n'ebe kachasi elu nke eluigwe. Udo n'elu ụwa nye ndị niile ihe ha di Chineke ezi mma." **15** Mgbe ndị mmụọ ozi ahụ hapurū ha, laghachi n'eluigwe, ndị ọzuzu aturū ahụ

siritara onwe ha, “Bjanu ka anyi jeruo Betlehem, ka anyi jiri anya anyi hu ihe ndi a merenu, nke Onyenwe anyi mere ka anyi mara.” **16** Ha gara osiiso hu Meri na Josef, na nwata ahụ ka o dina n’ime ebe a na-enye anu ulo nri. **17** Mgbe ha huru nke a, ha mere ka a mata ihe niile a gwara ha banyere nwantakiri a. **18** Ihe ndi ozuzu aturu a kwuru juru ndi niile nuru ya anya. **19** Ma Meri debere ihe ndi a niile n’obi ya, na-atughari ihe banyere ha n’obi ya. **20** Ndi ozuzu aturu ahụ laghachiri, na-eto Chineke na-ebulikwa aha ya elu n’ihi ihe niile ha nuru ma hukwa, nke dikwa ka a gwara ha. **21** Mgbe ubochi asato gasiri, mgbe oge ruru ibi nwata ahụ ugwu, ha gwara ya aha. Aha ha nyere ya bu Jisos, aha ahụ mmuo ozi nyere tupu a di ime ya. **22** Mgbe oge zuru maka mmemme nke idi ocha di ka iwu Mosis siri di, ha kutere ya na Jerusalem iche ya n’ihu Onyenwe anyi **23** (dika e dere ya n’iwu nke Onyenwe anyi, “Nwa mbu obula nke bu nwoke ka a ga-edo nsọ nye Onyenwe anyi”), **24** ha churu aja di ka e nyere n’iwu Onyenwe anyi: “Umụ kpalakwukwu abuo maobu umu nduru abuo.” **25** Ma lee, e nwere otu nwoke bi na Jerusalem aha ya bu Simion, onye juputara na Mmuo Nso. O bu onye ezi omume burukwa onye ji obi ya niile na-efe Chineke. O bukwa onye na-ele anya maka nkasiobi nke ndi Izrel. **26** Ma Mmuo Nso Chineke mere ka o mata na o gaghị anwu ruo mgbe o huru Kraist nke Onyenwe anyi. **27** Site n’odudu nke Mmuo Nso, o batara n’ulonso ukwu, ma mgbe nne na nna nwata ahụ bu Jisos kubatara ya di ka omenaala iwu si di, **28** Simion kuuru ya n’aka, kelee Chineke si, **29** “Gi, Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe

dị ka i kwere na nkwa, ugbu a zilaga nwaodibo gi n'udo. **30** N'ih i na anya m ahula nzoputa gi, **31** nke i kwadoro n'ihu mba niile. **32** Ihe nke ga-egosi ndi mba ozozozo, na ebube nke ndi gi Izrel." **33** O juru nne na nna nwantakiri ahụ anya inu ihe ndi a e kwuru banyere ya. **34** Mgbe ahụ, Simion goziri ha, sika Meri nne ya, Lee, "Nwatakiri a bu onye e zitere ka o buru odida na mbili nye otutu mmadu n'Izrel, o ga-abukwa ihe ama nke otutu ga-ekwujọ. **35** O bukwa site n'uzo di otu a ka a ga-ekpughe echiche nke di otutu n'obi. Mma agha ga-adwakwa mkporobi nke gi onwe gi." **36** O nwekwara onye amuma nwanyi, aha ya bu Ana, ada Fanuel nke si n'ebo Asha. O bu ezigbo agadi nwanyi na-enweghi di, n'ih i na di ya nwuru mgbe ha biri naani afọ asaa. **37** O noola di ka nwanyi na-enweghi di iri afọ asato na ano. O hapughi ulonso, kama o nogidere n'efe ofufe ehie na abali, na-ibu onu na-ekpe ekpere. **38** N'oge ahụ o bjarutere n'ebe ha no, nye Chineke ekele, kwuo okwu banyere nwantakiri ahụ nye ndi niile na-ele anya maka mgbaputa Jerusalem. **39** Mgbe ha mesiri ihe niile otu o di n'iwu Onyenwe anyi, ha laghachiri obodo ha bu Nazaret nke di n'ime Galili. **40** Ma nwata ahụ toro buru onye di ike; o juputara n'amamihe, amara Chineke dinyekwaara ya. **41** N'afọ niile, ndi muru ya na-aga Jerusalem n'ih i Mmemme Ngabiga. **42** Mgbe o ruru afọ iri na abuo, ha gara maka memme di ka omenaala si di. **43** Mgbe e mesiri memme ahụ, ka ndi muru ya na-alaghachi, nwata ahụ bu Jisus noduru na Jerusalem. Ndi ha amataghi na o soghi ha na-alota. **44** Ha chere na o sonyere n'etiti njem. Ha gara ije otu ubochi tupu ha a

malite icho ya n'etiti ndi ikwu na ibe, na ndi enyi ha. **45** Ma mgbe ha na-ahughi ya, ha laghachiri Jerusalem na-achokwa ya. **46** Ka ubochi ato gasiri, ha huru ya n'ulonso ukwu ebe o noduru n'etiti ndi ode akwukwo, na-ege ha nti na-ajukwa ha ajuju. **47** Nghota na osisa ya juru ndi niile nuru okwu ya anya. **48** Mgbe ndi muru ya huru ya, o turu ha n'anya, ma nne ya siri ya, "Nwa m, gini mere i ji mesoo anyi mmeso di otu a? Mu na nna gi no na-achoghari gi?" **49** O juru ha si, "Gini mere unu ji na-achom? Unu amaghi na aghaghi m ino n'ulo Nna m?" **50** Ma ha aghotaghi ihe o gwara ha. **51** Mgbe ahụ, o sooro ha laghachi Nazaret ma na-erubekwara ha isi. Ma nne ya dobere ihe ndi a niile n'obi ya. **52** Jisos na-aga n'ihu n'amamihe na ogologo, ya na ihuoma n'ebe Chineke na nke mmadu no.

3 N'afọ nke iri na ise nke ochichi Tiberios Siza, mgbe Pontios Paillet bu onye na-achijudia, ebe Herod bukwa onye na-achijakuku Galili, ma nwanne ya nwoke bu Filip na-achijakuku Ituria na Trakona, Laisania bukwa onye na-achijakuku Abilin, **2** mgbe ahụ Anas na Kaipas bu ndiisi nchujaja, okwu Chineke biakwutere Jon nwa Zekaraya n'ime ozara. **3** O gara n'ime obodo niile gbara Jordan gburugburu na-ekwusa banyere baptizim nke nchehari maka mgbaghara mmehie. **4** Dika e dere ya n'akwukwo Aizaya onye amuma si, "Otu onye na-eti mkpu n'ozara na-asi, 'Dozienu uzọ maka Onyenwe anyi, meenu ka okporouzo ya guzozie. **5** A ga-ekpoju ndagwurugwu obula, ugwu obula na ugwu nta obula ka a ga-emekwa ka o di ala. Uzọ gbagoro agbago ka a ga-eme ka o guzozie

nke oma, meekwa ka ụzọ ojọọ niile dị larịi. 6 Mmadu niile ga-ahụkwa nzọpụta Chineke.” 7 Jón siri igwe mmadu ndi na-aputa ka o mee ha baptizim si, “Unu umu ajuala! Onye doro unu aka na nti si unu gbanari onuma nke na-abia? 8 Mianu mkpuru na-egosiputa ncheghari unu. Unu amalitekwa na-asị onwe unu, ‘Anyi nwere Ebrahim dika nna.’ N’ihi na agwa m unu na Chineke puru isite na nkume ndi a meputara Ebrahim umu. 9 O buladi ugbo a, atukwasila anyuike na mgborogwu osisi, osisi obula nke na-adighi ami ezi mkpuru ka a ga-egbutu tuba ya n’ime oku.” 10 Ma igwe mmadu ahụ juru ya si, “Gini ka anyi kwesiri ime?” 11 O zara ha si, “Onye obula nwere uwe abuo, ya nye onye o na-adighi nke o nwere otu. Onye nwere nri ya meekwa otu ahụ.” 12 O buladi ndi ona utu bjakwara ka e mee ha baptizim. Ha siri ya, “Onye ozizi, gini ka anyi kwesiri ime?” 13 O siri ha, “Unu anatala kariya otu unu kwesiri inata.” 14 Ndi agha bjakwara juo ya si, “Ginikwa ka anyi kwesiri ime?” O siri ha, “Unu ejikwala ike apunara ndi mmadu ego ha; unu ebokwala ndi mmadu ebubo ugha, ka afọ ju unu n’ugwo a na-akwu unu.” 15 Ndi mmadu ji olileanya na-eche na-atulekwa n’obi ha ma Jon o bu Kraist ahụ. 16 Ma Jon zara si ha, “Eji m mmiri na-eme unu baptizim, ma otu onye di ike kariya m ga-abia, onye m na-erughi itopu eriri akpukpoukwu ya. O ga-eji Mmuo Nso na oku mee unu baptizim. 17 Ihe ifucha oka ya di n’aka ya, iji zachaa ebe izocha oka ya nke oma, ka e kponye ezi mkpuru oka wiiti n’ime oba, ma kpoba igbugbo oka n’ime oku nke a na-apughị imenyu emenyu.” 18 O ji otutu okwu ozọ di

iche iche dụọ ha ọdụ ma kwusaakwara ha ozioma. **19** Ma Eze Herod, onye ọ tara ụta maka Herodias nwunye nwanne ya nwoke, nakwa maka ihe ọjọọ dị iche iche ndị o mere, **20** tụtawasịkwara ihe n'elu ihe ndị a niile, site na itụnye Jọn n'ụlọ mkpọrọ. **21** Mgbe e mechara ndị niile baptizim, ma mechakwa Jisọs baptizim, mgbe ọ na-ekpe ekpere, eluigwe meghere. **22** Mmuọ Nsọ sikwa n'elu rịdata dị ka nduru, bekwasi ya, mgbe ahụ, otu olu sitere n'eluigwe daa si, "Ị bụ Ọkpara m, onye m hụrụ n'anya, ihe gị dị m ezi mma." **23** Jisọs agbaala ihe dị ka iri afọ atọ mgbe o bidoro ọrụ ya. Ọ bụ nwa (dịka ndị mmadụ chere) Josef, onye bụ nwa Heli; **24** Heli aburụ nwa Matat, nwa Livayi, nwa Meliki, nwa Janayi, nwa Josef; **25** nwa Matatiyas, nwa Emos, nwa Nehum, nwa Esili, nwa Nagayi; **26** nwa Maat, nwa Matatiyas, nwa Semein, nwa Josek, nwa Joda; **27** nwa Joanan, nwa Resa, nwa Zerubabel, nwa Shealtiel, nwa Neri; **28** nwa Meliki, nwa Adi, nwa Kosam, nwa Elmadam, nwa Er, **29** nwa Joshua, nwa Elieza, nwa Jorim, nwa Matat, nwa Livayi; **30** nwa Simion, nwa Juda, nwa Josef, nwa Jonam, nwa Eliakim; **31** nwa Melea, nwa Mena, nwa Matata, nwa Netan, nwa Devid; **32** nwa Jesi, nwa Obed, nwa Boaz, nwa Salmon, nwa Nashon; **33** nwa Aminadab, nwa Ram, nwa Hezron, nwa Perez, nwa Juda; **34** nwa Jekob, nwa Aizik, nwa Ebrahim, nwa Tera, nwa Nahọ; **35** nwa Serug, nwa Reu, nwa Peleg, nwa Eba, nwa Shela; **36** nwa Kenan, nwa Aafaksad, nwa Shem, nwa Noa, nwa Lamek; **37** nwa Metusela, nwa Enok, nwa Jared, nwa Mahalalel, nwa Kenan; **38** nwa Enosh, nwa Set, nwa Adam, nwa Chineke.

4 Jisọs, onye juputara na Mmuo Nso, sitere na Jordan lota. Mmuo nso duuru ya baa nozara. **2** Ebe ahụ ka ekwensu nwara ya onwunwa iri ubochi ano. N'ubochi ndi ahụ niile o righi nri obula. N'ikpeazu aguu guru ya. **3** Ekwensu sirị ya, "O buru na i bu Okpara Chineke, gwa nkume a ka o ghoo achicha." **4** Jisọs zara ya si, "E dere ya, 'O bughị naani site na achicha ka mmadu ga-eji di ndu.'" **5** Ekwensu duuru ya rigoo n'ebe di elu, gosi ya alaeze niile nke uwa, n'otu ntabi anya. **6** O gwara ya si, "M ga-enye gi ikike niile ndi a na ebube ha. O bu m ka e nyere ha, e nwere m ike inye ha onye obula m chorọ inye ha. **7** Ya mere, o buru na i kpoo isiala nye m, ha ga-abu nke gi." **8** Jisọs zara ya si, "E deela ya: 'I ga-akpo isiala nye Onyenwe anyi Chineke gi, naani ya ka i ga-efekwa.'" **9** Ekwensu duuru ya gaa Jerusalem, mee ka o guzo n'ebe dikarisiri elu nke ulonso ukwu ahụ. O sirị ya, "O buru na i bu Okpara Chineke, si n'ebe a tuda onwe gi n'ala. **10** N'ihi na e dere ya, "'O ga-enye ndi mmuo ozi ya iwu banyere gi, ichekwa gi nke oma; **11** ha ga-ebuli gi elu n'aka ha, ka i ghara ikpobi ukwu gi na nkume.'" **12** Jisọs zara ya si, "E kwuola ya, Anwala Onyenwe anyi Chineke gi onwunwa." **13** Mgbe ekwensu nwasiri ya onwunwa ndi a niile, o hapuru ya ruo mgbe ohere ozo daputara. **14** Jisọs loghachiri na Galili n'ike nke Mmuo Nso. Akuko banyere ya gbasara ruo akuku obodo niile. **15** O ziri ihe n'otutu ulo ekpere ha, mmadu niile na-etokwa ya. **16** Mgbe o rutere Nazaret ebe o noro too, n'ubochi izuike, o gara n'ulo ekpere di ka o di mbu eme. O guzoro oto igu akwukwo nso. **17** E nyere ya akwukwo nke onye

amụma Aizaya dere. O meghere ya chọta ebe e dere si, **18** “Mmụọ nke Onyenwe anyị dị n’ahụ m, n’ihi na o teela m mmanụ ka m kwusaa ozioma nye ndị ogbenye. O zitela m ikwupụta inwere onwe nye ndị mkpọrọ, ya na ihu ụzọ nye ndị kpuru isì, ime ka ndị a na-emegbu emegbu nwere onwe ha. **19** Ikwupụta afọ Onyenwe anyị ga-eme amara.” **20** O mechiri akwụkwọ ahụ nyeghachi ya onye ahụ na-eje ozi, nọdụ ala. Ndị mmadụ niile nọ n’ụlọ nzukọ ahụ legidere ya nnọọ anya. **21** Ma o bidoro igwa ha si, “Taa ka ihe ndị a e dere n’akwụkwọ nsọ a mezuru na ntị unu.” **22** Mmadụ niile kwuru okwu ọma banyere ya n’ihi okwu amara niile si ya n’ọnụ pụta nke mere na ha juritara onwe ha si, “Onye a, ọ bughị nwa nwoke Josef?” **23** Ọ sirị ha, “N’ezie, amaara m na unu ga-atụrụ m ilu a: ‘Dibịa, gwọọ onwe gi!’ Sikwa m, ‘Ihe ndị ahụ niile anyị nūrụ ì na-eme na Kapanom mee ha n’ebe a bụ obodo gi.’” **24** Ọ gara n’ihu si, “Ma ì gwa unu eziokwu, o nweghị onye amụma ọbụla a na-anabata nke ọma n’obodo a mūrụ ya. **25** N’ezie, chetakwanụ na e nwere ọtụtụ ụmụ nwanyị di ha nwūrụ anwụ n’oge ìlajia onye amụma. N’oge oke ụnwụ dara n’ala ahụ dum, mgbe e mechiri eluigwe na mmiri ezoghị n’ala Izrel afọ atọ na ọnwá isii. **26** Ma e zigaghị ìlajia ka o jekwuru onye ọbụla n’ime ha kariakwa nwanyị di ya nwūrụ anwụ n’obodo Zarefat n’akụkụ Sajdon. **27** N’oge ìlaisha onye amụma, e nwere ọtụtụ ndị ekpenta n’ala Izrel, ma o nweghị onye e mere ka ọ dị ọcha n’etiti ha kariakwa Neeman onye Siria.” **28** Mgbe ndị nọ n’ụlọ ekpere ahụ nūrụ nke a, iwe were ha nke ukwu. **29** Ha biliri, kwapụ ya site n’obodo ahụ, dọkpūrụ ya gaa n’elu

ugwu nke e wukwasiri obodo ahụ ka ha nwee ike tụtụ ya site n'ugwu ahụ. **30** Ma o sitere n'etiti igwe mmadụ ahụ pụọ, gawara onwe ya. **31** O sitere n'ebe ahụ gaa Kapanom, obodo dikwa na Galili. N'ubochi izuike, o bidoro izi ha ihe. **32** Ozizi ya juru ha anya, n'ihu na okwu ya nwere ikike. **33** Otu nwoke nọ n'ime ulọ ekpere ahụ, onye mmụọ na-adighi ocha bi n'ime ya. O tiri mkpu n'oke olu, **34** “Hapụ anyị! Gini ka i na-achọ n'ebe anyi nọ, gi, Jisọs onye Nazaret? I bịa ka i laa anyi n'iyi? Ama m onye i bụ, Onye Nsọ nke Chineke!” **35** Jisọs baara ya mba si, “Noro jii! Si n'ime ya pụta.” Mgbe ahụ mmụọ ojọ ahụ tudara ya n'ala n'ihu ha niile, o sikwa n'ime ya pụọ ma o merughị ya ahụ. **36** Ihe ndi a juru ha niile anya, ha juritara ibe ha si, “Gini bu ozizi nke a? O ji ichi isi na ike na-enye mmụọ na-adighi ocha ndi a iwu, ha na-aputakwa!” **37** Akukọ banyere ya gbasara jeruo obodo niile di ebe ahụ gburugburu. **38** Mgbe o hapuru ulọ ekpere ahụ gaa n'ulo Saimon. Nne nwunye Saimon nwere ahụ oku, ha rioro ya ka o nyere ya aka. **39** O guzoro n'ihu ya, ma baara ahụ oku ahụ mba, o hapuru ya n'otu ntabi anya ahụ. O bilikwara lee ha obia. **40** Mgbe anyanwu na-ada, otutu ndi nwere ndi na-aria oria di iche iche kporo ha biakwute Jisọs. O bikwasiri ha niile aka n'otu n'otu, gworo ha. **41** Mmụọ ojọ di iche iche si n'ime otutu mmadụ puta na-eti mkpu na-asị, “I bu Okpara Chineke.” Ma o baara ha mba, o kweghi ka ha kwuo okwu, n'ihu na ha matara na o bu Kraist. **42** Mgbe chi boro, o puru gaa ebe naani ya nọ. Ndi mmadụ nọ na-achoghari ya; mgbe ha bjaruru ebe o nọ, ha gbalisiri ike ime ka o ghara ihapu ha. **43** Ma o siri

ha, “Aghaghị m ikwusa ozioma alaeze Chineke n’obodo ndị ọzọ, n’ihi na ọ bụ n’ihi ya ka e zitere m.” 44 Ọ gara n’ihu na-ekwusa ozioma n’ụlọ ekpere niile dị na Judia.

5 Otu oge, ka Jisọs guzo n’akụkụ ọdọ mmiri Genesaret. Igwe mmadụ gbara ya gburugburu ka ha nụrụ okwu Chineke. 2 Ọ hụrụ n’ọnụ mmiri ahụ, ụgbọ mmiri abụọ nke ndị ọkụ azụ nwe ha hapụrụ gaa ịsa ụgbụ ha ji egbu azụ. 3 Ọ banyere n’ime otu ụgbọ mmiri ndị ahụ, nke bụ nke Saimon, ọ rịrọ ya ka ọ kworọ ya banyetụ ntakiri n’ime mmiri. Ọ nọduru ala n’ime ya bido na-ezi igwe mmadụ ihe. 4 Mgbe o kwusiri okwu, ọ gwara Saimon si, “Banyetukwuo n’ime mmiri, tūnye ụgbụ gị ka i gbute azụ.” 5 Saimon zara si, “Nna anyị ukwu, anyị rụsiri ọrụ ike abalị niile na-egbutaghị ihe ọbụla, ma otu i siri kwuo, aga m awunye ụgbụ azụ niile.” 6 Mgbe ha mere nke a, ha gbutere ọtụtụ azụ nke mere na ụgbụ azụ ha malitere idokasi. 7 Ha kpọrọ ndị ọkụ azụ ibe ha nọ n’ụgbọ mmiri ọzọ ka ha bịa nyere ha aka. Ha bịa kpojuo azụ n’ụgbọ mmiri abụọ ahụ nke malitere imikpu. 8 Ma mgbe Saimon Pita hụrụ nke a, ọ dara n’ukwu Jisọs si, “Si n’ebe m nọ pụọ, Onyenwe m, n’ihi na abụ m onye mmehie.” 9 N’ihi na o juru ya na ndị ya na ha so anya ihu ọtụtụ azụ ndị a ha gbutere. 10 Ọ buladi Jemis na Jon umu Zebedi, ndị ha na Saimon na-arukọ ọrụ, ka ihe a jukwara anya. Mgbe ahụ Jisọs gwara Saimon si, “Atula egwu, n’ihi na site ugbu a gaa n’ihu, i ga na-akuta mmadụ.” 11 Mgbe ha kwoputara ụgbọ mmiri ha n’elu ala, ha hapụrụ ihe niile soro ya. 12 Mgbe Jisọs nọ n’otu obodo, otu nwoke onye ekpenta juru ahụ, bịa daa, kpudo ihu ya n’ala mgbe ọ

hụrụ ya, rịọ ya sị, “Onyenwe m, ọ bụrụ na ị chọrọ, ị pụrụ ime ka m dị ọcha.” **13** Jisọs setipụrụ aka ya metụ ya sị, “Achọrọ m, bụrụ onye dị ọcha!” Ngwangwa ekpenta ahụ hapụrụ ya. **14** O nyere ya iwu, “A gwakwala onye ọbụla, kama gaa gosi onye nchụaja onwe gi, chụọkwa aja dị ka Mosis nyere n’iwu maka ime ka ị dị ọcha, ka ọ bụrụ ihe ama nye ha.” **15** Ma akụkọ banyere ya gbasara kariya, nke mere na igwe mmadụ bịara ịnụrụ ihe ọ na-ekwu, na ka a gwọọkwa ha nrịa nrịa. **16** Ma site n’oge ruo n’oge, Jisọs na-ewezuga onwe ya gaa n’ebe ọ ga-anọ naanị ya ikpe ekpere. **17** Otu ụbọchị, mgbe ọ nọ na-ezi ndị mmadụ ihe, ndị Farisii na ndị ozizi iwu (sitere n’obodo nta niile dị na Galili na Judia na Jerusalem bịa nọdụkwa ebe) ahụ. Ike Chineke dinyekwaara ya igwọ ndị ọrịa. **18** N’oge ahụ ndị ikom ụfọdụ bu otu nwoke akụkụ ahụ ya kponwụrụ akponwụ n’ihe ndina ya, bịara gbalia isite n’onu ụzọ ụlọ ahụ bubata ya tọgbọ ya n’ukwụ ya. **19** Mgbe ha na-enweghị ike ime nke a n’ihi igwe mmadụ, ha rigooro n’elu ụlọ, site n’oghere wetuo nwoke ahụ n’ute ya n’etiti igwe mmadụ n’ihu Jisọs. **20** Mgbe Jisọs hụrụ okwukwe ha, ọ sịrị, “Enyi m, a gbagharala gi mmehie gi.” **21** Ndị Farisii na ndị ozizi iwu malitere iche n’ime obi ha sị, “Onye bụ onye a na-ekwulu Chineke? Onye pụrụ igbaghara mmadụ mmehie, ma ọ bughị naanị Chineke?” **22** Mgbe Jisọs matara ihe ha na-ajụ, ọ zara ha sị, “Gịnị mere unu ji na-eche ihe ndị a n’obi unu? **23** Olee nke ka mfe ikwu: Ọ bụ a gbagharala gi mmehie gi niile, ka ọ bụ ị sị, Bilie jee ije? **24** Ma ka unu mata na Nwa nke Mmadụ nwere ikike n’ụwa igbaghara mmehie.” Ọ sịrị onye ahụ akụkụ ahụ

ya kponwuru akponwu, "Asi m gi, bilie, chiri ute gi laa n'ulo gi!" 25 Ngwangwa, o biliri oto n'ihu mmadu niile, chiri ihe ndina ya bido na-eto Chineke na-ala n'ulo ya. 26 Ihe ndi a juru onye obula anya, ha tokwara Chineke. Oke egwu juputakwara ha n'ahu, ha siri, "Anyi ahula ihe ebube taa." 27 Mgbe nke a gasiri, o puru hu otu onye ona utu aha ya bu Livayi, ka o noduru ala n'ulo inakota utu ya. O siri ya, "Soro m." 28 Ngwangwa, o biliri, hapu ihe niile soro ya. 29 Emesia, Livayi kwadooro Jisos oke oriri n'ulo ya, otutu igwe ndi ona utu na ndi ozo soo ha n'oriri ahu. 30 Ma ndi Farisii na ndi ozizi iwu tamuru ntamu na-aju ndi na-eso uzọ ya si, "Gini mere unu ji soro ndi ona utu na ndi mmehie na-eriko nri na-anukokwa ihe onunu?" 31 Jisos zara si, "Mkpa dibia adighi akpa ndi ahu di ike, kama o bu ndi ahu na-esighi ike. 32 Abiaghi m ikpo ndi ezi omume, kama abjara m ikpo ndi mmehie ka ha chegharia." 33 Ha siri, "Ndi na-eso uzọ Jon na ndi na-eso uzọ ndi Farisii na-ebu onu, na-ekpe ekpere oge niile, ma ndi na-eso uzọ gi na-eri, na-anukwa." 34 Jisos siri ha, "Ndi a kporo oriri nolulu di na nwunye, ha ga-ebu onu mgbe ha na onye na-alu nwunye ohuru no? 35 Ma oge na-abia mgbe a ga-ewepu onye na-alu nwunye n'etiti ha, mgbe ahu ka ha ga-ebu onu." 36 O tuuru ha ilu a, "O nweghi onye na-adokara akwa ohuru were ya kwachie akwa ochie. O buru na e mee nke a, o putara na a dowala akwa ohuru ahu n'ihi na nke ahu eji kwachie ya agaghi adaba. 37 N'uzo di otu a kwa, mmadu adighi agbanye mmanya ohuru di ike n'ime karama akpukpo ochie. N'ihi na ike si na mmanya ohuru ahu ga-eme ka

karama ahụ gbawaa. Mmanya ahụ ga-awufukwa, karama ahụ a laa n'iyi. **38** Ma ọ dị mma igbanye mmanya ọhụrụ n'ime karama akpukpọ ọhụrụ. **39** O nweghị onye n'usiri mmanya ochie ga-achọ inụ mmanya ọhụrụ, n'ihia na ọ ga-asi, 'Nke ochie ahụ ka mma.'

6 N'otu ụbọchị izuike, mgbe Jisọs na-agafe n'ubi a kuru ọka. Ndi na-eso ụzọ ya malitere ighoro ụfodu n'ime ogbe ọka ndi ahụ, na-amazu ha n'aka, ma na-ata ha. **2** Ụfodu ndi Farisii siri, "Gini mere unu ji na-eme ihe megidere iwu n'ụbọchị izuike?" **3** Jisọs zara ha si, "Ọ bu na unu agutaghị ihe Devid mere mgbe aguu guru ya na ndi so ya? **4** Otu o si banye n'ulo Chineke, were achicha a na-eche n'ihu ya, nyetukwa ndi ya na ha so, achicha nke onye obula na-ekwesighi ita ma o bughị naani ndi nchujaja." **5** Mgbe ahụ o gwara ha si, "Nwa nke Mmadu bu Onyenwe Ụbọchị Izuike." **6** N'ụbọchị izuike ozo, o banyere n'ulo ekpere na-ezi ihe. Otu nwoke nokwa n'ebe ahụ onye aka nri ya kponwuru akponwu. **7** Ndi Farisii na ndi ode akwukwo na-achọ ụzọ ha ga-esi boo ya ebubo, ya mere ha lekwasiri ya anya ihu ma o ga-agwo oria n'ụbọchị izuike. **8** Ma ebe o maara ihe ha na-ezube n'obi ha, o kporo nwoke ahụ nke aka ya kponwuru akponwu si ya, "Bilie bia guzoro n'etiti ebe a." Nwoke ahụ putara bia guzoro ebe ahụ. **9** Mgbe ahụ Jisọs siri ha, "Ka m juo unu, gini ziri ezi n'iwu ime n'ụbọchị izuike; o bu ime ihe oma ka o bu ime ihe ojoo; izoputa ndu ka o bu ila ndu n'iyi?" **10** Mgbe o lesiri ha niile anya gburugburu, o siri ya, "Setipu aka gi." O mere nke a, aka ya dikwara mma ozo. **11** Ha were iwe nke ukwu ma malite na-ekwuritara n'etiti onwe ha

ihe ha nwere ike ime Jisọs. **12** N'ụbọchị ndị ahụ, ọ gara rigoro n'elu ugwu ikpe ekpere. Ọ nọrọ abalị ahụ niile na-ekpe ekpere nye Chineke. **13** Mgbe chi boro, ọ kporo ndị niile na-eso ụzọ ya, site n'ime ha horo mmadu iri na abuo ndi o kporo ndi ozi ya. **14** Saimon (onye o kporo Pita) na Andru nwanne ya, Jemis Jon, Filip Batalomi. **15** Matiu Tomos, Jemis nwa Alfios, Saimon onye a na-akpo Zilot. **16** Judas nwa Jemis na Judas Iskarjot onye raara ya nye. **17** Ya na ha ridatara ga n'ebe ala di lari. Igwe ndi na-eso uzọ ya na oke igwe mmadu sitere na Judia, na Jerusalem nakwa obodo di na nsotu mmiri nke Taja na Saidon. **18** Ndi bira inuru okwu ya na ka a gworo ha oria ha. A gwokwara otutu ndi mmuo na-adighi ocha na-esogbu. **19** Igwe mmadu ahụ gbaliri imetu ya aka, n'hi na ike di ukwu si ya n'ahu na-apu na-agwo ha niile. **20** O weliri anya lee ndi na-eso uzọ ya, si ha, "Ngozị na-adiri unu bu ndi ogbenye, n'hi na alaeze Chineke bu nke unu. **21** Ngozị na-adiri unu ndi aguu na-agu ugbu a, n'hi na afọ ga-eju unu. Ngozị na-adiri unu ndi na-ebe akwa ugbu a, n'hi na unu ga-achi ochi. **22** Ngozị na-adiri unu mgbe ndi mmadu na-akpo unu asi, mgbe ha na-achupu unu, na-akpari unu, na-aju aha unu, n'hi Nwa nke Mmadu. **23** "Nurianu onu ma wuliekwanu elu n'hi onu n'ubochi ahụ, n'hi na ugwo oru unu di ukwu n'eluigwe. N'hi na otu a ka ndi nna nna ha mesoro ndi amuma. **24** "Ma ahuhu na-adiri unu ndi ogaranya, n'hi na unu eketala nkasiobi unu. **25** Ahuhu na-adiri ndi afọ juru ugbu a, n'hi na agu ga-agukwa unu. Ahuhu na-adiri ndi na-achi ochi ugbu a, n'hi na unu ga-eru uju, bee akwa. **26** Ahuhu na-adiri

unu mgbe ndi mmadu niile na-ekwu okwu oma gbasara unu, n'ih na otu a ka ndi bu nna ha mesoro ndi amuma ugha." 27 "Ma a na m agwa unu ndi na-ege m nti: hunu ndi iro unu n'anya, mekwaaranu ndi kporo unu asi ihe oma. 28 Gozienu ndi na-abu unu onu, ma kpekwaaranu ndi na-akpari unu ekpere. 29 O buru na onye obula a maa gi ura n'otu nti, tughariara ya nti gi nke ozo. O burukwa na onye obula anara gi uwe ahụ gi, nyekwa ya uwe ime ahụ gi. 30 Nye onye obula rioro gi ihe. O burukwa na mmadu ewere ihe bu nke gi, agala inaputa ya. 31 Dika unu si choo ka ndi mmadu mesoo unu, sitekwanu otu a na-emeso ha. 32 "O buru naani ndi huru unu n'anya ka unu na-ahu n'anya, gini ga-abu uru unu? N'ih na obuladi ndi mmehie, o bu ndi huru ha n'anya ka ha na-ahukwa n'anya. 33 O burukwa naani ndi na-emere unu ihe oma ka unu na-emere ihe oma, gini ga-abu uru unu? N'ih na ndi mmehie na-enyekwara ndi na-enyere ha aka aka. 34 O burukwa na unu agbazinye naani ndi nwere ike ikwughachi unu ihe, gini ga-abu uru unu? N'ih na ndi mmehie na-agbazinyekwa ndi mmehie ibe ha na-atu anya ka a kwughachikwa ha n'ozuzu oke. 35 Hunu ndi iro unu n'anya, na-emekwa ezi ihe nye ha, gbazinyenu ndi no na mkpa ihe ha choro, na-eleghi anya na ha ga-akwughachi unu. Mgbe ahụ, ugwo oru unu ga-adi ukwu, unu ga-egosikwa na unu bu umu nke Onye kachasi ihe niile elu, n'ih na ebere ya na-adiri ndi ajo omume na ndi na-enweghi mmuo ekele n'ime ha. 36 Nweenu obi ebere di ka Nna unu si nwee obi ebere. 37 "Unu ekspela ndi ozo ikpe, ka a ghara ikpekwa unu ikpe. Unu amala ndi ozo

ikpe ka a ghara ịma unu ikpe. Gbagharanụ ndị ọzọ, a ga-
 agbagharakwa unu. **38** Nyenụ, n'ihị na a ga-enyekwa unu.
 Onyinye unu ga-anata ga-abụ nke juru eju, nke a bjadara
 nke ọma, yọkọtakwa ayọkọta nke na-ejubiga oke ka a ga-
 adọkwasi gị n'ahụ; n'ihị na ọ bụ ihe i na-eji atụ ihe ka a
 ga-eji tūrọ gị.” **39** Ọ tūkwara ha ilu a, “Onye ịsị ọ pụrụ
 idu onye ịsị ibe ya? Ha abụọ ọ gaghị adaba n'ime olulu?
40 Onye na-eso ụzọ onye ozizi anaghị akarị onye nkuzi
 ya, kama mgbe ọ mụtasiri ọ ga-amata ihe dị ka onye
 nkuzi ya. **41** “Gini mere i ji elee ntakiri ahijia di nwanna
 gi n'anya, ma i dighi ahuta obodobo osisi di gi onwe gi
 n'anya? **42** I ga-esi ahaa si nwanna gi, 'Nwanna a, ka m
 wepu gi ntakiri ahijia di gi n'anya,' mgbe gi onwe gi na-
 ahughi obodobo osisi di gi n'anya? Gi onye ihu abuo, buru
 uzọ wepu obodobo osisi di gi n'anya ka i nwee ike ihuzi
 uzọ nke oma wepu ntakiri ahijia di nwanna gi n'anya. **43**
 “Ezi osisi adighi ami mkpuru ojo. O dikwaghi osisi ojo
 na-ami mkpuru oma. **44** O bu mkpuru osisi miri ka e ji
 ama udi osisi o bu. Ndi mmadu adighi aghota fiig site
 n'osisi ogwu, otu a kwa o nweghi onye na-aghota mkpuru
 grepu n'obi ogwu. **45** Ezi mmadu na-esite n'aku oma juru
 ya obi na-aruputa ezi oru, otu a kwa, ajo mmadu na-esite
 n'obi ojo ya na-aruputa ajo oru. N'ihị na ihe obula di
 mmadu n'obi bu ihe na-aputa n'onu ya. **46** “Gini mere
 unu ji na-akpo m, 'Onyenwe anyi, Onyenwe anyi,' ma unu
 adighi eme ihe m kwuru? **47** Achoro m igosi unu ihe onye
 obula na-abiakwute m nke na-anu okwu m, ma na-ejikwa
 ihe o na-anu akporo ihe, yiri. **48** Onye ahụ yiri nwoke
 wuru ulo, onye gwumiri ala, doo ntala ulo ahụ n'elu oke

nkume. Mgbe idee mmiri b́ara were ike ya tie n'ụlọ ahụ, o nweghị ike ime ka ọ maa jijiji n'ihl na e wusiri ya ike.

49 Ma onye ahụ n'urụ okwu m, nke na-ejighi ihe ọ n'urụ mee ihe, di ka nwoke wukwasiri ụlọ ya n'elu ala, nke na-enweghi ntọala ọbula. Mgbe idee mmiri b́ara were ike ya tie n'ụlọ ahụ, ụlọ ahụ dara daruo ala, ọdida ya di ukwu.

7 Mgbe o kwusiri okwu ndi a nye ndi na-ege ya nti, ọ banyere na Kapanom. **2** Ma e nwere otu ọchiagha nke nwere otu ohu nwoke ọ huru n'anya. Onye no n'oria na n'onu onwu. **3** Mgbe ọ n'urụ ihe banyere Jisọs, o zipuru ufodu ndi okenye ndi Juu ka ha gaa rioro ya ka ọ bia gworo ohu ya. **4** Mgbe ha biakwutere Jisọs, ha riosiri ya aririo ike si, "O kwesiri ka i mere ya ihe a. **5** N'ihl na ọ huru obodo anyi n'anya. O wukwaara anyi ụlọ ekpere." **6** Jisọs sooro ha gawa. Ma mgbe ọ no nso n'ụlọ ya, onye ọchiagha ahụ zipuru ndi enyi ya ka ha ga si ya, "Onyenwe anyi, esogbukwala onwe gi, n'ihl na etorughi m ka i bata n'okpuru ụlọ m. **7** Ọ bu ya mere na-echehi m na m toruru iputa bia zute gi. Ma kwuo okwu, ọ ga-agwo kwa odibo m. **8** N'ihl na mu onwe m bukwa onye no n'okpuru ikike ochichi, nwee ndi agha no n'okpuru m. Ana m asi onye nke a 'gaa,' ọ gaa, sika onye nke ozo 'bia,' Ọ bia. Ana m asi ohu m, 'mee nke a,' ọ na-emekwa ya." **9** Mgbe Jisọs n'urụ okwu niile a, o juru ya anya nke ukwu. Ọ tughariri gwa igwe mmadu ndi na-eso ya si, "Asi m unu, ahubeghi m okwukwe di otu a ọ buladi n'Izrel." **10** Mgbe ndi ozi ahụ laghachiri n'ụlọ, ha choputara na ahụ adila ohu ahụ mma. **11** O ruo mgbe nwa oge gasiri, ọ gara n'obodo a na-akpo Nain. Ndi na-eso ụzo ya na otutu igwe

mmadu ndi ozọ sooro ya gaa. **12** Mgbe o na-abiaru nso n'onu ụzọ e si abata n'obodo ahụ, o nwere otu nwoke nwuru anwu nke a na-ebupu, otu nwa nke nne ya muru. Nne ya ahụ bu nwanyi di ya nwuru, oke igwe mmadu si n'obodo ahụ sonyekwara ya. **13** Mgbe Onyenwe anyi huru ya, o meere ya obi ebere ma si ya, "Ebela akwa." **14** Mgbe ahụ o gara nso metu igbe ozu ahụ aka, ndi bu ya kwusiri. O siri, "Nwokorobia, asi m gi bilie!" **15** Nwoke ahụ nwuru anwu biliri, nodu ala, bido ikwu okwu, o kpoyere ya nne ya. **16** Egwu turu ha niile, ha tokwara Chineke si, "Onye amuma di ukwu apatala n'etiti anyi, Chineke abiala inyere ndi ya aka!" **17** Akuko a banyere ya ruru Judia niile na obodo nta niile gbara ya gburugburu. **18** Ndi na-eso uzọ Jon korọ ya maka ihe ndi a niile. Jon korọ mmadu abuo n'ime ndi na-eso uzọ ya, **19** zie ha ka ha jekwuru Onyenwe anyi juo ya ajuju si, "O bu gi bu onye ahụ ga-abia. Ka anyi ga-ele anya obibia onye ozọ?" **20** Mgbe umu nwoke ahụ biakwutere ya, ha siri, "Jon omee baptizim ziri anyi ka anyi juo gi si, 'O bu gi bu onye ahụ ga-abia ka anyi ga-ele anya obibia onye ozọ?'" **21** Mgbe ahụ o gworo otutu ndi nwere oria, na nri nri di iche iche, na mmuo ojo. O mekwara ka otutu ndi kpuru isi hu uzọ ozọ. **22** O zaghachiri ndi ozi ahụ si, "Laghachinu azu gaa korọ Jon ihe unu huru na nke unu nuru; ndi kpuru isi na-ahu uzọ, ndi ngwuro na-aga ije, ndi ekpenta ka a na-eme ka ha di ocha, ndi nti chiri na-anu ihe, a na-eme ka ndi nwuru anwu si n'onwu bilie, a na-ezisara ndi ogbenye ozioma. **23** Ngozu na-adiri onye ahụ na-enweghi ihe mkpasu iwe n'ihi m." **24** Mgbe ndi na-eso uzọ Jon puru, Jisos bidoro

igwa igwe mmadu ahụ okwu banyere Jọn sị, “Gịnị ka unu gara n’ozara ihu? O bu ahịhia achara nke ikuku na-ebughari? 25 Ma gịnị ka unu puru iga ihu? O bu nwoke yi uwe mara mma? E e, ndi na-eyi uwe di oke onuahia, ndi na-ebikwa n’oke oriri na oke onunụ bi n’ulọeze. 26 Ma gịnị ka unu puru ka unu ga-ahụ? O bu onye amuma? E, ana m a gwa unu, unu huru onye kariri onye amuma. 27 O bu onye a bu onye ahụ e dere ihe banyere ya sị, “Aga m ezipu onyeozu m n’ihu gi, onye ga-edozi uzọ gi n’ihu gi.’ 28 Agwa m unu, n’etiti ndi nwanyi muru, o dighi onye di ukwu karia Jọn, ma onye dikarisiri nta n’alaeze Chineke di ukwu karia ya.” 29 (Ndi mmadu niile nuru nke a, tinyekwara ndi ona utu, nabatara n’uzo Chineke bu nke ziri ezi, n’ihi na Jọn emela ha baptizim. 30 Ma ndi Farisii na ndi ozizi iwu juru imezu ebumnobi Chineke nye ha onwe ha, n’ihi na ha anabataghi ka Jọn mee ha baptizim.) 31 O gara n’ihu si ha, “Ma gịnị ka m ga-eji tanyere ndi bi n’ogbo a? Gịnị ka ha yiri? 32 Ha di ka umuntakiri no n’oma ahia na-akpo ibe ha oku na-asi, “Anyi gburu unu oja, ma unu adighi ete egwu. Anyi buru abu ikwa ozu, ma unu ebeghi akwa.’ 33 N’ihi na Jọn omee baptizim bjara na-erighi achicha maobu nuo ihe onunụ ma unu siru, ‘Mmuo ojo bi n’ime ya.’ 34 Nwa nke Mmadu bjara na-eri ihe oriri na-anukwa ihe onunụ, ma unu siru, ‘Lee, onye oke oriri na onye oke anumanu, enyi ndi ona utu na ndi mmehie.’ 35 Ma e sitela n’umu ya niile nwaputa amamihe n’onye ziri ezi.” 36 Otu onye n’ime ndi Farisii kporo ya oriri. O gara n’ulo onye Farisii ahụ, ma nodu ala n’oche nri. 37 Ma otu nwanyi nke bi n’obodo ahụ,

onye birila ndu mmehie, mgbe o matara na o no n'ulo onye Farisii ahụ na-eri nri, o jiri otu karama alabasta mmanu otite bata n'ulo ahụ. 38 Ka o guzoro n'azu ukwu ya na-ebe akwa, o malitere iji anya mmiri ya na-awusa n'ukwu ya. O jiri agiri isi ya hichaa anya mmiri ahụ, sutu ukwu ya onu, ma wusa mmanu otite isi utu ahụ na ha. 39 Mgbe onye Farisii ahụ kporo ya oriri huru ihe nke a, o kwuru n'obi ya si, "A si na nwoke a bu onye amuma, o gaara amata udi mmadu nwanyi a na-emetu ya aka bu, na o bu onye mmehie." 40 Jisos zara ya si, "Saimon, e nwere m ihe m chorogwa gi." O siri ya, "Onye ozizi gwa m ya." 41 "Ndi ikom abuo ji onye na-ebinye ndi mmadu ego n'omurunwa ugwo. Otu onye ji ya nari ego ise, onye nke ozogwa ji ya iri ego ise. 42 Mgbe ha na-enweghi ike ikwughachi ugwo ha ji ya, o gbaghara ha ugwo ahụ. Ugbu a, onye n'ime ha ga-ahụ ya n'anya kari?" 43 Saimon zara si, "O di m ka o bu onye nke o gbaghara ugwo di ukwu." O siri ya, "I kpeziri." 44 Mgbe ahụ o tughariri n'ebe nwanyi ahụ no gwa Saimon si, "I huru nwanyi a? A batara n'ulo gi, i kunyeghi m mmiri ka m saa ukwu m, ma nwanyi a ejirila anya mmiri ya sachaa ukwu m, jirikwa agiri isi ya hichaa ha. 45 I sutughi m onu, ma kemgbe m batara n'ulo a, o zubeghi ike isutu ukwu m onu. 46 I teghi m mmanu obula n'isi, ma lee, o werela mmanu otite isi utu wukwasị m n'ukwu. 47 Ya mere, ana m agwa gi si, a gbagharala ya mmehie ya niile o mehiere, n'hi na o nwere ihunanya di ukwu. Ma onye nwetara mgbaghara di nta, na-enwe ihunanya di nta." 48 Mgbe ahụ o gwara ya si, "A gbagharala gi mmehie gi." 49 Ma ndi ozogwa soro ya

nọdụ na-eri nri bidoro ikwu n'etiti onwe ha na-asị, “Onye bụ onye a nwere ike ọ bụladị igbaghara mmehie?” 50 Ọ siri nwanyị ahụ, “Okwukwe gi azọputala gi, laa n'udo.”

8 Mgbe ihe ndị a gasiri, ọ gara n'obodo ukwu niile na n'obodo nta niile na-ekwusa ma na-ewetakwara ndị mmadụ ozioma nke alaeze Chineke. Ndị ozi iri na abụọ ahụ sokwa ya, **2** na ụmụ nwanyị ụfọdụ ndị a chụpuru mmụọ ojọọ site n'ime ha, gwọkwa ha nri nri: Meri Magdalin onye e sitere n'ime ya chụpụ mmụọ ojọọ asaa, **3** na Joana nwunye Chuza onye na-elekọta ụlọeze Herod na akụ ya niile, na Suzana, na otutu ndị ọzọ ndị ji akụ ha na-enyere ha aka. **4** Mgbe oke igwe mmadụ gbakoro ha na ndị mmadụ si n'obodo di iche iche biakwute ya. Ọ tūrū ha ilu a si, **5** “Ọgha mkpuru puru iku mkpuru ya, mgbe ọ nọ na-agma mkpuru ndi a, ụfọdụ n'ime mkpuru ahụ dara n'akuku ụzọ ebe ndi mmadụ zoro ha ukwu, ụmụ nnunụ biakwara turia ha loo. **6** Ụfọdụ n'ime ha dakwasiri n'elu nkume. Mgbe ha puputara choo ito, ha kpownuru n'ihi na mgboro gwu ha enweghi ike imita mmiri mkpuru ahụ ga-eji di ndu. **7** Ụfọdụ dara n'etiti ogwu, ogwu ndi a sooro ha puo ma kpagbuo ha. **8** Ụfọdụ n'ime mkpuru dara n'ezi ala. Ha puputara, too, mia mkpuru di otu nari n'onuogugu.” Mgbe o kwusiri nke a, ọ siri ha, “Onye obula nwere nti inu ihe, ya nuru.” **9** Ndị na-eso ụzọ ya juru ya ihe ilu a putara. **10** Ọ siri, “Ọ bụ unu ka e nyere imata ihe omimi niile nke alaeze Chineke, ma ndi ozo ga-anu ya naani n'ilu. Site n'uzo di otu a, “ha ga na-ele anya, ma ha agaghi ahụ ihe obula. Ha ga na-anu nti ma ha agaghi aghota ihe obula.” **11** “Nke a bu nkowa

ilu ahụ. Mkpụrụ ahụ bụ okwu Chineke. **12** Mkpụrụ dara n'akụkụ ụzọ nọchiri anya ndị nūrụ okwu Chineke, ma ekwensu b́jara napụ ha okwu ahụ n'obi ha, ka ha ghara ikwere ma nwetakwa nzọpụta. **13** Mkpụrụ ndị ahụ dara n'elu nkume nọchiri anya ndị nūrụ okwu Chineke jiri ọñụ nabata ya, ma ha enweghị mgborogwu n'ime ha. Ha na-ekwere naanị nwa oge nta, ma mgbe ọnwunwa b́jara ha na-adachapụ. **14** Mkpụrụ nke dara n'etiti ogwu nọchiri anya ndị nūrụ okwu Chineke, ma mgbe ha na-aga n'ụzọ ha, echiche banyere akụ na ihe uto nke ụwa na-akpagbu okwu ahụ, mee ka ha ghara imi mkpụrụ. **15** Ma mkpụrụ ndị ahụ dara n'ezi ala nọchiri anya ndị jiri obi ghere oghe na mmụọ ziri ezi nabata okwu ahụ ma werekwa ndidi miputa mkpụrụ. **16** “Ọ dighi onye ọbula, nke na-amanye oriọna zoo ya n'ime igbe maobu donye ya n'okpuru ihe ndina. Kama, ọ na-adokwasị ya n'elu ihe idoba oku ka ndi ọbula na-abata n'ulo ahụ jiri ya hu uzo. **17** Ọ dighi ihe ọbula zoro ezo nke na-agaghị emesịa pụta ihè, ọ dikwaghị ihe ọbula di nzuzo nke a na-aghaghị eme ka ọ pụta ihè. **18** Ya mere, kpacharanụ anya otu unu si ege ntị. N'ihina ọ bụ onye ahụ nwere ihe ka a ga-enye kariya, ma onye ahụ na-enweghị, ọ buladi nke o nwere, ka a ga-anapụ ya.” **19** N'oge a, nne ya na umunne ya nwoke b́iakwutere ya. Ma ha enweghị ike ib́jara ya nso n'ihina igwe mmadu. **20** Otu onye gwara ya si, “Nne gi na umunne gi ndi nwoke guzo n'ezi, ha chorọ ihu gi.” **21** Ọ zara si, “Nne m na umunne m ndi nwoke bu ndi ahụ na-anụ okwu Chineke ma jiri ya mere ihe.” **22** Otu ubochi, ya na ndi na-eso uzo ya banyere n'ugbo mmiri, ọ sirị ha,

“Ka anyị gafee n’ofe nke ọzọ nke osimiri.” Nke a mere ha ji nupụ ụgbọ, **23** ma mgbe ha na-aga, ọ rahurū ụra. Oke ifufe malitere ife n’elu ọdọ mmiri ahụ, nke mere na mmiri na-awụbanye n’ime ụgbọ ha, mee ka ha nọrọ n’oke nsogbu. **24** Ha gara kpotee ya na-eti mkpu, “Nna anyị ukwu! Nna anyị ukwu! Lee na anyị n’ala n’iyi!” O biliri, baara ifufe na ebili mmiri ahụ mba. Ha dara juu, ebe niile dekwara jii. **25** Ọ siri ha, “Ebee ka okwukwe unu di?” Ha ji oke egwu na oke iju anya jurita onwe ha si, “Onye bu onye a? Ọ na-enye ọ buladi ifufe na ebili mmiri iwu, ha na-añakwa ya ntị.” **26** Ha kworo ụgbọ mmiri rute n’ala Gerazin, nke di n’ofe mmiri Galili. **27** Mgbe o si n’ụgbọ mmiri riputa n’elu ala, otu nwoke obodo ahụ onye mmuo ojo bi n’ime ya zutere ya. Nwoke a ebighi n’ulo maobu yie uwe ogologo oge, ma ebe obibi ya bu ebe a na-eli ozu. **28** Mgbe ọ huru Jisos, ọ bira daa n’ihu ya, tie mkpu n’oke olu si, “Gini ka mu na gi nwekoro Jisos, Okpara Chineke Onye kachasi ihe niile elu? Biko ario m gi, atala m ahuhu.” **29** N’ihi na o nyela mmuo ahụ na-adighi ocha iwu ka o site n’ime ya puta. Otutu oge, mmuo ojo a na-ejidesi ya ike, n’agbanyeghi na eji udọ igwe kee ya aka na ukwu, debe ebe a na-eche ya nche, ọ na-adobisi udọ igwe e ji kee ya, mmuo ojo a na-eduru ya gaa n’ime ozara. **30** Jisos juru ya si, “Gini bu aha gi?” Ọ zara si, “Lijion,” n’ihi na igwe mmuo ojo bi n’ime ya. **31** Ha riosiri ya aririo ike ka ọ ghara inye ha iwu ka ha banye n’Abis. **(Abyssos g12)** **32** Igwe ezi no n’akuku ugwu di ebe ahụ nso na-akpa nri. Mmuo ojo ndi a rioro Jisos ka o nye ha ike ka ha banye n’ime ha. Jisos nyere ha ike. **33** Mmuo ojo ndi ahụ

sitere n'ime nwoke a puo banye n'ime ezi ndi ahụ, igwe ezi ahụ niile sitere na mkputamkpu ala onu mmiri ahụ gbara oso dabanyechaa n'ime mmiri ebe osimiri riri ha. 34 Mgbe ndi na-elekota ezi ahụ huru ihe mere, ha gbara oso gaa n'ime obodo na n'obodo nta niile di gburugburu ebe ahụ kosaa ihe mere. 35 Ndi mmadu putara ihu ihe mere. Mgbe ha rutere ebe Jisos no, ha huru nwoke ahụ e si n'ime ya chupu mmuo ojo ndi ahụ, ebe o noduru ala yiri uwe ma norokwa n'ezie uche ya. Egwu turu ha. 36 Ndi huru ka ihe a si mee kororo ha ka e siri gworo onye ahụ mmuo ojo na-esogbu. 37 Mgbe ahụ, ndi niile bi na Gerazin na n'obodo gbara ebe ahụ gburugburu roro Jisos ka o hapuru ha obodo ha, n'ihina egwu di ukwu turu ha. O banyekwara n'ime ugbo mmiri ahụ laghachi. 38 Nwoke a e sitere n'ime ya chupu mmuo ojo roro ya ka o soro ya ma o zilagara ya, si ya, 39 "Laghachi n'ezinaulo gi kororo ha ihe niile Chineke meere gi." Nwoke ahụ lara, gbasaa akuko ihe Jisos meere ya n'obodo ahụ niile. 40 Mgbe Jisos loghachiri, igwe mmadu nabatara ya n'ihina ha niile na-eche ya. 41 Mgbe ahụ otu nwoke nke aha ya bu Jairus, onye bu onyeisi n'ulo ekpere, bira daa n'ala n'ukwu Jisos na-arịo ya ka o bia n'ulo ya. 42 N'ihina otu nwata nwanyi o mutara naani ya, nke gbara afo iri na abuo no n'onu onwu. Mgbe o na-aga, igwe mmadu ahụ na-akpagbu ya. 43 O di otu nwanyi n'etiti ha nke nori na-arịa oruru obara afo iri na abuo, onye mefuru ihe niile o ji n'aka ndi dibia, ma o dighi onye nwere ike igwo ya. 44 O sitere n'azu ya metu onu uwe ya aka. Ngwangwa, orịa oruru obara ahụ kwusikwara. 45 Jisos siri, "Onye

meturu m aka?" Mgbe o na-enweghi onye putara kwuo si na o bu ya. Pita gwara ya si, "Nna anyi ukwu, igwe mmadu gbara gi gburugburu na-adakwasikwa gi." 46 Ma Jisos siri, "Otu onye meturu m aka; amatara m na ike esitela n'ime m puo." 47 Mgbe nwanyi ahụ huru na o dikwaghi ihe o nwere ike ime iji zoo onwe ya, o ji ima jijiji bia daa n'ukwu ya. N'ihu mmadu niile, o koru ihe mere o ji metu ya aka na otu e si gworo ya n'otu ntabi anya. 48 O gwara ya si, "Ada m nwanyi, okwukwe gi agwola gi. Laa n'udo." 49 Mgbe o ka no na-ekwu okwu, otu onye si n'ulo Jairos bu onyeisi ulo ekpere, bira si, "Ada gi nwanyi anwola, enyekwala onye ozizi nsogbu oro." 50 Ma mgbe Jisos nuru ozi a, o zara ya si, "Atula egwu, naani kwere, a ga-agwokwa ya." 51 Mgbe o rutere n'ulo Jairos, o kweghi ka onye obula soro ya baa n'ime ulo ahụ ma o bughị naani Pita, Jon, Jemis, nne na nna nwata ahụ. 52 N'oge ahụ, ha niile no na-ebe akwa na-eru uju maka nwata ahụ. O siri ha, "Unu ebezila akwa, n'hi na o nwughị anwu kama o no n'ura." 53 Ha chiru ya ochi, n'hi na ha matara na o nwuru anwu. 54 Ma o jidere ya n'aka, si, "Nwa m, bilie!" 55 Mmuo ya loghachiri, o bilitekwaro mgbe ahụ. O gwakwara ha ka ha chororo ya nri ka o rie. 56 Ihe a gbara ndi muru ya ghari ma o nyere ha iwu ka ha ghara ikoro onye obula ihe mere.

9 Mgbe o kpokotara ndi ozi iri na abuo ahụ, o nyere ha ike na ichi isi n'ebe mmuo ojoo niile no na igwo oria di iche iche. 2 O nyere ha ikike, zipu ha ikwusa alaeze Chineke na igwo ndi nri nri. 3 O gwara ha si, "Unu ewerekwala ihe obula maka njem a, maobu mkpanaka

maṅbụ akpa, maṅbụ achicha maṅbụ ego maṅbụ uwe abụọ. **4** Ụlọ ọbụla unu banyere, nọgidenu n'ebe ahụ ruo mgbe unu hapuru obodo ahụ. **5** Ma ebe ọbụla a na-anabataghị unu, kụchapụnụ aja dị n'ụkwụ unu mgbe unu na-apụ n'obodo ahụ, ka ọ bụrụ ihe ama megide ha.” **6** Ha gara n'obodo nta niile na-ekwusa ozioma na-agwọkwa ndị ọrịa n'ebe niile. **7** Mgbe Herod onye ọchịchị nuru akụkọ banyere ihe niile merenụ, ọ gbagwojuru ya anya n'hi na ụfọdụ mmadụ na-asị, na Jọn omee baptizim esitela na ndị nwuru anwụ bilie. **8** Ndi ọzọ na-asị na Ilaija apụtala, ebe ndi ọzọ na-asị na otu n'ime ndi amuma ochie apụtakwala ndu ọzọ. **9** Ma Herod siri, “Mụ onwe bipuru isi Jọn. Onye bukwa onye a nke m na-anu ihe banyere ya?” O guru ya aguu ihu ya. **10** Mgbe ndi ozi a lotara, ha kororo ya ihe niile ha mere. O kororo ha gaa n'obodo a na-akpo Betsaida ebe ha ga-anọ naani ha. **11** Ma mgbe igwe mmadu matara nke a, ha sooro ya. O nabatara ha ma gwakwa ha okwu maka alaeze Chineke. O gwokwara ndi niile o di mkpa na-emere ka ahụ di ha mma. **12** Mgbe anwụ bidoro ida, ndi na-eso uzọ ya iri na abụọ biakwutere ya si ya, “Zilaga igwe mmadu a ka ha gaa n'ime obodo na n'obodo nta ndi gbara ebe a gburugburu, ka ha chotara onwe ha nri na ebe ndina n'hi na ebe a anyi no bu ozara.” **13** O zara ha si, “Unu nye ha nri ka ha rie.” Ha zaghachiri ya si, “Anyi nwere naani ogbe achicha ise na azu abuo. Ma o bughị na anyi ga aga zura mmadu ndi a niile nri.” **14** Ndi no n'ebe ahụ ruru puku ndi nwoke ise. O gwara ndi na-eso uzọ ya si, “Meenu ka ha nodu ala n'igwe n'igwe, iri mmadu ise, iri mmadu ise.” **15** Ha mere otu ahụ, mee ka ha niile nodu

ala. **16** O weere ogbe achicha ise na azu abuo ndi ahụ, lelie anya n'elugwe, gozie ma nyawaa ha, nye ndi na-eso uzọ ya ka ha keere igwe mmadu ahụ. **17** Ha niile riri rijuokwa afọ, a tutukotara ihe foduru, tutujuo nkata iri na abuo n'iberibe achicha foduru. **18** Otu ubochi mgbe o no naani ya na-ekpe ekpere, ndi na-eso uzọ ya bjakwutere ya. O juru ha si, "Onye ka igwe mmadu na-asị na m bu?" **19** Ha zara si, "Ufodu na-asị na i bu Jon omee baptizim, ndi ozọ si na i bu Ilaija, ndi ozokwa, si na i bu otu n'ime ndi amuma ochie ahụ si n'onwu bilie." **20** Ma o juru ha, "Unu onwe unu, o bu onye ka unu na-asị na m bu?" Pita zara si, "I bu Kraist nke Chineke." **21** Ma o dorọ ha aka na nti, nyesiekwa ha iwu ike ka ha ghara igwa onye obula nke a, **22** na-asị, "Nwa nke Mmadu aghaghi ihu otutu ahuhu di iche iche. Ndi okenye na ndisi nchujaja, na ndi ozizi iwu ga-aju ya. Aghaghi igbu ya, ma n'ubochi nke ato, a game ka o site n'onwu bilie." **23** Mgbe ahụ o sikwara ha, "O buru na onye obula achoo iso m'azu, o ghaghi iju onwe ya ma buru obe ya kwa ubochi na-eso m. **24** N'ih na onye obula chorọ izoputa ndu ya ga-atufu ya. Ma onye obula nke tufuru ndu ya n'ih m, ga-azoputa ya. **25** Uru ginị ka mmadu nwere ma o buru na o ritechaa uwa niile n'uru ma tufuo ndu ya, maobu buru onye a napuru ndu ya? **26** Onye obula ihere m na ihere okwu m na-eme, ka ihere ya ga-emekwa Nwa nke Mmadu mgbe o ga-abia n'ebube ya, na n'ebube nke Nna ya, ya na ndi mmuo ozi di nsọ. **27** "N'ezie asi m unu, ufodu n'ime ndi guzo n'ebe a agaghi edetu onwu ire tupu ha ahụ alaeze Chineke." **28** Mgbe ubochi asato gasiri, o kporo Pita na Jon na Jemis gaa

n'elu ugwu ikpe ekpere. **29** Mgbe ọ nọ na-ekpe ekpere, ụdịdị ihu ya gbanwere. Uwe ya bidoro ịchaa ọcha nke ukwu. **30** N'otu ntabi anya, ha hụrụ ndị ikom abụọ ka ha na ya na-ekwu okwu. Ha bụ Mosis na Ịlajia. **31** Ha pụtara n'ebube eluigwe dị ukwu na-ekwu banyere nlaghachi ya, nke ọ na-aga imezu na Jerusalem. **32** Pita na ndị ya na ha nọ na-arahụ ụra. Mgbe ha tetara, ha hụrụ ebube ya na ndị ikom abụọ ya na ha nọ na-ekwuri okwu. **33** Mgbe ha na-ahapụ ya, Pita sịrị Jisọs, "Nna anyị ukwu, ọ ga-adị mma ka anyị nọrọ ebe a ka anyị wuo ụlọ ikwu atọ, otu ga-abụ nke gị, otu ga-abụ nke Mosis, otu ga-abụkwa nke Ịlajia." Ọ mataghị ihe ọ na-ekwu. **34** Mgbe ọ ka kpụ okwu n'ọnu, igwe ojii pụtara kpuchie ha. Egwu tụtụwara ha dị ka ha na-aba n'igwe ojii ahụ. **35** Olu sitere n'igwe ojii ahụ daa sị, "Onye a bụ Ọkpara m, onye m họtụtara; geenụ ya ntị." **36** Mgbe olu ahụ kwusiri okwu, ha chọtụtara na Jisọs nọ naanị ya. Ndị na-eso ụzọ ya kpuchiri ọnu ha, debe ihe niile n'obi ha, ọ dịkwaghị onye ọbụla ha gwara ihe ha hụrụ. **37** N'echi ya, mgbe ha si n'ugwu ahụ rịdata, oke igwe mmadụ bịara zute ya. **38** Otu nwoke si n'etiti igwe mmadụ ahụ jiri oke olu tie mkpu sị, "Onye ozizi, arịọ m gị ka i lee nwa m nwoke anya, n'ihi na naanị ya bụ nwa m nwere. **39** Mmụọ ọjọọ na-ejide ya mee ka ọ na-eti mkpu. Ọ na-atụda ya n'ala, na-ese ya ese, na-adọkwa ya adọ mee ka ọ na-agbọ ụfufu n'ọnu. Ọ dighị mgbe ọ na-ahapụ ya kama ọ na-echihiasị ya ahụ. **40** Arịọrọ m ndị na-eso ụzọ gị ka ha chụpụ ya, ma ha enweghị ike." **41** Jisọs zara sị, "Leenụ ọgbọ rụrụ arụ, nke na-enweghị okwukwe! Ruo olee mgbe ka mụ na unu ga-anọ, ruokwa olee mgbe

ka m ga-anagide ekweghi ekwe unu? Kpotara m nwa gi nwoke ahụ n'ebe a!" 42 Mgbe o na-abia, mmuo ojojo ahụ kwadara ya n'ala sesie ya ike, ma Jisos baara mmuo ojojo ahụ mba. O gworo nwata ahụ kponyekwa ya nna ya. 43 Ebube ukwu nke Chineke turu ha n'anya. Ma mgbe onye obula no na mgbagwoju anya n'ihu oru o ruru, o siri ndi na-eso uzọ ya, 44 "Geenu nti nke oma banyere ihe m chorọ igwa unu. A ga-arara Nwa nke Mmadu nye n'aka umu mmadu." 45 Ma ha aghotaghi okwu a. E zonari ri ya n'ebe ha no ka ha ghara ighota ya. Egwu tukwara ha iju ya ihe o putara. 46 Iru uka daputara n'etiti ha banyere onye kari ri ibe ya ukwu. 47 Ebe Jisos ma ihe ha na-eche, o kpotara otu nwantakiri mee ka o guzo n'akuku ya. 48 O gwara ha si, "Onye obula nabatara nwata a n'aha m, nabatara m. Onye o bulakwa nabatara m, nabatara onye zitere m. O bukwa onye dikarisiri nta n'etiti unu bu onye kachasi ukwu." 49 Jon a zaa si, "Nna anyi ukwu, anyi huru otu onye ka o ji aha gi na-achupu mmuo ojojo. Ebe o na-esoghi anyi, anyi gbochiri ya." 50 Jisos siri ya, "Unu egbochila ya. N'ihu na onye obula na-adighi emegide unu dinyeere unu." 51 Mgbe oge o ji alaghachi na-abiaru nso, o chere ihu ya iga Jerusalem. 52 O zipuru ndi ozi, ka ha buru ya uzọ gawa. Ka ha na-aga ha batara n'otu obodo nta nke ndi Sameria ikwado ihe niile tupu o bia; 53 ma ha juru inabata ya n'ihu na o chere ihu iga Jerusalem. 54 Mgbe Jemis na Jon ndi na-eso uzọ ya huru nke a, ha siri ya, "Onyenwe anyi, i chorọ ka anyi nye iwu ka oku site n'elugwe bia laa ha n'iyi?" 55 O tughariri bara ha mba. 56 Ma ha puru banye n'obodo nta ozọ. 57 Mgbe ha no na-

aga ije a, otu nwoke siri ya, “Aga m eso gi gaa ebe obula i na-aga.” 58 Jisos zara, si, “Nkita ohia nwere onu ebe ha na-edina, umu nnunu nke igwe nwekwara akwu, ma Nwa nke Mmadu enweghi ebe o na-atukwasi isi.” 59 O gwara onye ozọ si, “Soro m.” Ma o siri ya. Onyenwe anyi, “Biko, nye m ohere ka m gaa buru uzọ lie nna m.” 60 Ma o siri ya, “Hapu ndi nwuru anwu ka ha lie ndi nwuru anwu ibe ha. Ma gi gaa kwusaa alaeze nke Chineke.” 61 Ma onye ozokwa, siri ya, “Aga m eso gi, Onyenwe m, ma kwere ka m buru uzọ gaa si ndi ezinaulo m nodunu nke oma.” 62 Jisos siri ya, “Onye obula jidere aka n’ogu anu ulo na-adokpu ma na-ele anya n’azu ekwesighi alaeze Chineke.”

10 Mgbe nke a gasiri, Onyenwe anyi hoputara iri mmadu asaa na abuo ndi ozọ, zipu ha mmadu abuo abuo ka ha buru ya uzọ gaa n’obodo niile nakwa ebe niile o na-achọ iga. 2 O siri ha, “Owuwe ihe ubi di ukwuu ma ndi oru di naani ole na ole. Ya mere, rionu Onyenwe owuwe ihe ubi ka o zite ndi oru n’owuwe ihe ubi ya. 3 Gaanu! Ma lee, ana m ezipu unu di ka umu aturu n’etiti agu. 4 Unu ewerekwala ego maobu akpa maobu akpukpukwu. Unu ekelekwala onye obula n’uzọ. 5 “Mgbe unu banyere n’ulo obula, burunu uzọ si, ‘Udo diri n’ulo a.’ 6 O buru na mmadu udo bi n’ulo ahụ, udo unu ga-adinyekwara ya. O burukwanu na onye bi n’ulo ahụ abughi onye udo, udo unu ji bia ga-aloghachitekwaru unu. 7 Nogidenu n’ebe ahụ, na-erinu ma na-anukwanu ihe obula ha nyere unu, n’ihi na onye oru kwesiri inata ugwo oru ya. Unu esitela n’otu ulo gaa n’ulo ozọ. 8 “O buru na ndi bi n’obodo unu batara anabata unu, rienu ihe obula ha nyere unu. 9

Gwoṅṅụ ndị ọrịa nọ n'ebe ahụ, gwakwanụ ha si, 'Alaeze Chineke adịla unu nso.' **10** Ma mgbe unu banyere n'obodo ọbụla ha jụ inabata unu, puṅṅụ gaa n'okporoṅṅo ya kwuo si, **11** 'Ọ bụladi aja si n'obodo a nke nyapagidere n'ụkwụ anyị, anyị na-ehichapụ ya ka ọ buru ihe ido aka nti nye gi. Otu o di, matakwanu nke a, na alaeze Chineke di nso.'

12 Ana m agwa unu na n'ubochi ahụ, ga-akara Sodom mma kari obodo ahụ. **13** "Ahuhu ga-adiri gi Korazin. Ahuhu ga-adiri gi Betsaida. N'ihi na o buru na oru ebube a ruru n'ime unu ka a ruru na Taia na Saidon ha gaara echeghari ogologo oge, nodu n'akwa mkpe na ntu. **14** O ga-akara Taia na Saidon mma n'ubochi ikpe kari unu. **15** Ma gi Kapanom! I na-eche na a ga-ebuli gi elu ruo eluigwe? Mba! I ga-arida n'ala mmuo! (Hadēs 986) **16** "Onye ọbụla gere unu nti, o bu mu ka o gere nti. Onye ọbụla juru inabata unu, o bu mu ka o juru inabata. Onye ọbụla juru inabata m juru inabata onye zitere m." **17** Iri mmadu asaa na abuo ahụ jiri onu lota si, "Onyenwe anyi, n'aha gi, o buladi ndi mmuo ojo rubeere anyi isi." **18** O siru ha, "Ahuru m ekwensu ka o si n'eluigwe daa di ka amuma. **19** Lee! Enyela m unu ikike izokwasu agwo na akpi ukwu, na imegide ike niile nke onye iro; o dighi ihe ọbụla ga-emeru unu ahụ. **20** Otu o di, unu anurila onu n'ihi na mmuo ojo rubere unu isi, kama nurianu onu n'ihi na e deela aha unu n'eluigwe." **21** N'otu oge ahụ, o juputara n'onu nke Mmuo Nso kwuo si, "Nna, Onyenwe eluigwe na uwa, ana m ekele gi n'ihi na i zonariri ihe ndi a n'ebe ndi okachamara na ndi nwere amamihe no, ma i kpughere ihe ndi a niile nye umuntakiri. E, Nna, otu a ka o si masi

uche gi ime ya. **22** “Nna m enyefeela m ihe niile n’aka. O dighi onye maara onye Okpara ahụ bu, kariā Nna ahụ. O dikwaghị onye maara Nna ahụ kariā Okpara na ndi ahụ Okpara choro igosi onye Nna ya bu.” **23** Mgbe ahụ o tughariri gwa ndi na-eso uzọ ya na nzuzo si, “Ngozị na-adiri anya nke na-ahụ ihe unu na-ahụ ugbu a. **24** Ana m asi unu, na otutu ndi amuma na ndi eze ka o guru aguu ihu ihe unu na-ahụ ma ha ahughị ya, na inu ihe unu na-anu, ma ha anughị ya.” **25** Otu ubochi, otu onye ozizi iwu biliri inwale ya. O juru ya, “Onye ozizi, gini ka m kwesiri ime ka m keta ndu ebighi ebi?” (aiōnios g166) **26** O siri ya, “Gini ka e dere n’iwu? Gini ka i gutara n’ime ya?” **27** O zara si, “I ga-eji obi gi niile, na mkpuruobi gi niile, na ike gi niile, na uche gi niile, hu Onyenwe anyi bu Chineke gi n’anya; ma hukwa onye agbataobi gi n’anya di ka onwe gi.” **28** O siri ya, “I zara nke oma. Gaa mee nke a i gaadi ndu.” **29** Ma iji gosi na ya bu onye na-eme ihe ziri ezi, o siri Jisos, “Onye kwanu bu onye agbataobi m?” **30** Jisos siri ya, “Otu nwoke sitere Jerusalem na-aga Jeriko, o dabara n’aka ndi ohi, ndi gbara ya oto, tiekwa ya ihe, hapu ya nonodu odindu-onwukamma laa. **31** Ma di ka ihe si eme, otu onye nchaja sitere uzọ ahụ na-agafe. Mgbe o huru ya, o sitere n’akuku uzọ nke ozọ gafee. **32** Otu a kwa, otu onye Livayi bjarutekwara n’ebe ahụ, hu ya, ma o sitere n’akuku uzọ nke ozọ gafeekwa. **33** Ma otu onye Sameria na-aga njem, mgbe o bjarutere nso n’ebe ahụ; hu ya, o nwere omijiko n’ahụ ya. **34** O gara nso n’ebe o no, jiri mmanya na mmanu wusa n’onya ya, were akwa kechie ya. O tukwasiri ya n’elu inyinya ibu ya, buba ya n’ulo

ndị ije ebe o lekọtara ya anya nke ọma. **35** N’echi ya, o weputara mkpuru ego ọlaocha abụọ nye onye na-elekota ulọ ndị ije ahụ sị ya, ‘Lezie ya anya nke ọma. M lota aga m akwughachi gi ihe ọbụla ọzọ i mefuru.’ **36** “Onye n’ime mmadu atọ ndị a ka i chere bụ onye gosiri onwe ya dị ka onye agbataobi nye nwoke ahụ nke dabara n’aka ndị ohi?” **37** Ọ siri, “Ọ bụ onye ahụ meere ya ebere.” Jisọs siri ya, “Laa, gaa mee otu ahụ.” **38** Mgbe ha na-aga n’uzọ, ọ banyere n’otu obodo nta ebe nwanị a na-akpọ Mata nabatara ya n’ulọ ya. **39** O nwere nwanne nwanị a na-akpọ Meri nke nọdurụ ala n’ukwu Onyenwe anyị na-ege ntị n’ihe ọ na-ekwu. **40** Ma uche Mata gbasasiri agbasa ebe ọ na-akwado maka ile ọbịa. Ọ biakwutere ya sị ya, “Onyenwe anyị, ọ bụ na o metughị gi n’obi na nwanne m nwanị hapuru naanị m ije ozi niile? Gwa ya ka ọ bịa nyere m aka.” **41** Ma Onyenwe anyị zara ya sị, “Mata, Mata, i na-echegbu onwe gi ma na-adogbukwa onwe gi banyere otutu ihe, **42** maobu naanị otu ihe di mkpa, Meri ahorola nke ka mma, nke a na-agaghi anapukwa ya.”

11 Ọ nọ n’otu ebe na-ekpe ekpere, mgbe o kpesiri ekpere, otu n’ime ndị na-eso uzọ ya siri ya, “Onyenwe anyị, kuziere anyị ikpe ekpere, di ka Jon kuziri ndi na-eso uzọ ya.” **2** Ọ siri ha, “Mgbe unu na-ekpe ekpere, sinu: “Nna, ka e doo aha gi nsọ ka alaeze gi bịa. **3** Nye anyi taa nri nke ubochi anyi. **4** Gbaghara anyi mmehie anyi, n’ihi na anyi na-agbaghara onye obula mehiere megide anyi. Ekwela ka anyi daba n’ime onwunwa.” **5** Ọ siri ha, “Onye n’ime unu nwere enyi, ga-agakwuru ya n’etiti abali sị ya, ‘Enyi m, biko gbazinye m ogbe achicha atọ, **6** n’ihi na

otu enyi m b̄jara n'ụlọ m, ma enweghị m nri ọbụla n'ụlọ m nke m ga-enye ya.' 7 Ma ọ ga-esi n'ime ụlọ zaghachi si, 'Enyela m nsogbu, emechiela m ụzọ, mụ na ụmụ m alakpuola, enweghị m ike ibili ugbu a inye gị ihe ọbụla.' 8 Agwa m unu, ọ bụ ezie na ọ gaghị ebili nye ya ihe ọbụla n'ihia na ọ bụ enyi ya, kama n'ihia nsogbu ya, ọ ga-ebili nye ya ihe ọbụla dī ya mkpa. 9 "Ya mere, agwa m unu, riọonụ, unu ga-ariọta, choonụ, unu ga-achọta, kuokwanụ aka, a ga-emeghekwarara unu ụzọ. 10 N'ihia na onye na-ariọ na-ariọta, onye na-achọ na-achọta, onye na-akụ aka n'ụzọ ka a ga-emeghekwarara ụzọ. 11 "Onye n'ime unu bụ nna, ka nwa ya ga-ariọ ya azụ, o nye ya agwọ? 12 Maọbụ riọọ ya akwa, ọ ga-enye ya akpī? 13 Ọ bụrụ na unu bụ ndi ojoọ, maara otu esi enye ụmụ unu onyinye dī mma, kariara nke a, Nna unu nke bi n'eluigwe aghaghị inye ha Mmụọ Nso bụ ndi niile na-ariọ ya." 14 Otu mgbe, ọ na-achupụ mmụọ ojoọ nke dara ogbi, mgbe mmụọ ojoọ ahụ pụrụ, onye ogbi ahụ kwuru okwu. Nke a juru igwe mmadụ ahụ anya. 15 Ma ụfọdụ n'ime ha sirị, "Ọ bụ site n'ike Belzebub eze ndi mmụọ ojoọ ka o ji achupụ mmụọ ojoọ." 16 Ndi ọzọ, iji nwalee ya, si ya gosi ha ihe iribama nke si n'eluigwe. 17 Ma ebe ọ bụ na ọ maara ihe ha na-eche, ọ sirị ha, "Alaeze ọbụla kewaranụ megide ibe ya, ga-atogboro n'efu, ezinaulo ọbụla nke kewakwarara megide ibe ya ga-adakpo. 18 Ọ bụrụ na ekwensu ekewa megide onwe ya, alaeze ya ọ ga-esi aña guzosie ike? Unu nasị na m na-achupụ mmụọ ojoọ site n'ike Belzebub. 19 Ugbu a, ọ bụrụ na m sitere n'ike Belzebub na-achupụ mmụọ ojoọ, ọ bụ site n'ike onye ka ụmụ unu ji na-achupụ

ha? Ya mere, ha ga-abụ ndị ikpe unu. **20** Ma ọ bụrụ na m ji ike mkpịsịaka Chineke na-achụpụ mmụọ ọjọọ, mgbe ahụ alaeze Chineke abịarutela n'ebe unu nọ. **21** “Mgbe nwoke siri ike ji ngwa agha chekwa obi ya, ihe o nwere ga-adigidere ya n'udo. **22** Ma ọ bụrụ na onye ọzọ ka ya ike aluso ya ọgụ merie ya, ọ ga-anara ya ngwa agha niile bụ ihe ntụkwasi obi ya, kesakwaa ihe ọ kwatara n'ụlọ dike ahụ. **23** “Onye ọbụla na-adinyeghị m na-emegide m. Onye ọ bụlakwa na-adighị eso m ekpokota, na-ekposa ekposa. **24** “Mgbe ọbụla mmụọ na-adighị ọcha si n'ime mmadụ puo, ọ na-ejeghari n'ala kporo nkụ na-achoghari ebe izuike. Ọ bụrụ na ọ chotaghị ya, mgbe ahụ, ọ ga-asi, ‘Aga m alaghachi n'ụlọ m hapuru.’ **25** Mgbe ọ loghachiri, ọ ga-achoputa na a zachaala ya dozie ya nke oma. **26** Mgbe ahụ, ọ ga-apu ga chota mmụọ ọjọọ asaa ọzọ ndị di njọ kariya ya. Ha niile na-abata biri n'ime onye ahụ, mee ka onodu ya di njọ kariya ka ọ di na mbu.” **27** Mgbe ọ kpu okwu a n'onu, otu nwanyị sitere n'ime igwe mmadụ ahụ tie mkpu si, “Ngozị na-adiri afọ muru gi na ara nke e jiri zuo gi.” **28** Ma ọ siri, kama, “Ngozị na-adiri ndi na-anu okwu Chineke, na-emekwa ha.” **29** Di ka igwe mmadụ ahụ na-amuba, o bidoro na-ekwu si, “Ogbọ a bu ogbọ ọjọọ. Ọ na-achọ ihe iribama ma ọ dighi ihe iribama a ga-ezi ya kariya ihe iribama Jona. **30** N'ihina di ka Jona si buri ihe iribama nye ndi Ninive, otu a ka Nwa nke Mmadu gagesi burukwa ihe ama nye ogbọ a. **31** N'ubochi ahụ, eze nwanyị ndi ndida ga-ebili soro ndi ogbọ a guzo n'ikpe, maa ha ikpe, n'ihina na o sitere na nsotu nke uwa bia nuru okwu amamihe Solomon, ma lee, onye kariyi Solomon nọ

n'ebe a. **32** Ndị ikom Ninive ga-eso ogbọ a bilie n'ubochi ikpe maa ya ikpe, n'ih na ha cheghariri mgbe ha nuru nkwusa Jona, ma lee, onye kariri Jona ukwu nọ n'ebe a." **33** "Ọ dighi onye na-amanye oriona donye ya n'ebe zoro ezo maobu n'okpuru efere, kama, ọ na-adokwasị ya n'elu ihe idoba oku ka ndi na-abata n'ulo ahụ jiri ya hu ụzọ. **34** Anya bu oriona nke anu ahụ. Ọ buru na anya gi di mma, ahụ gi niile ga-ejuputa n'ihè. Ọ burukwanu na anya gi di njo, i ga-anọ n'ochichiri. **35** Ya mere, lezie anya ka i mara ka ihè di n'ime gi, ọ bughị ochichiri. **36** N'ih nke a, ọ buru na ahụ gi niile ejuputa n'ihè, ọ burukwa na akuku obula agbaghi ochichiri, mgbe ahụ, ahụ gi niile ga-ejuputa n'ihè di ka mgbe ihè oriona na-achakwasị gi n'ahụ." **37** Mgbe ọ na-ekwu okwu, otu onye Farisii kporo ya ka ọ bia soro ya rie nri. Ọ banyere noro n'оче nri. **38** O juru onye Farisii ahụ anya na mgbe ọ bidoro iri nri ọ kwoghị aka ya tupu ya ebido. **39** Ma Onyenwe anyi siri ya, "Unu ndi Farisii na-asacha azu iko mmiri na efere, mee ka ọ di ocha, ma ime unu juputara n'anya ukwu na n'ihe ojojo di iche iche. **40** Ndị nzuzu! Ọ bu na ọ bughị onye ahụ mere azu iko mekwara ime ya? **41** Kama werenu ihe ndi ahụ di n'ime ruo oru ebere, ihe niile ga-adikwara unu ocha. **42** "Ahuhu ga-adiri unu ndi Farisii, n'ih na unu nanye otu uzọ n'uzo iri n'ih mint, na mkpa akwukwo nasesi isi utona mkpa akwukwo niile di iche iche nke ubi, ma leghara ikpe ziri ezi na ihunanya nke Chineke anya. Ihe niile ndi a ka unu kwesiri ime n'elegharaghi ihe ndi ozo anya. **43** "Ahuhu ga-adiri unu ndi Farisii! N'ih na unu nahu ino n'isi oche niile n'ulo ekpere na ekele puru iche a

na-ekele unu n'oma ahia n'anya. **44** "Ahuhụ ga-adiri unu, n'ih i na unu di ka ili na-aputaghi ihe, nke ndi mmadu na-agafe n'elu ha n'ih i na ha amaghi na o bu ili." **45** N'otu oge, otu onye ozizi iwu siri ya, "Onye ozizi, mgbe i na-ekwu ihe ndi a, anyi sokwa na ndi i na-akocha." **46** Ma o siri, "Ahuhụ ga-adiri unu bu ndi ozizi iwu. N'ih i na unu na-ebo ndi mmadu ibu ha na-enweghi ike ibuli, ma unu onwe unu adighi eweli o buladi otu mkpisiaka unu, imetu ibu ahụ aka. **47** "Ahuhụ ga-adiri unu n'ih i na unu na-ewu ili ndi amuma bu ndi nna nna unu ha gburu. **48** Ya mere, unu bu ndi akaebe ma kwenyekwa n'ih e ndi nna nna unu ha mere, n'ih i ha gburu ha, ma unu e wuo ili ha. **49** O bu n'ih i nke a ka Chineke n'amamihe ya ji kwuo si, Aga m ezigara ha ndi amuma na ndi ozi, ufodu ka ha ga-egbu ma ndi ozokwa ka ha ga-akpagbu. **50** N'ih i nke a, ogbo a ga-aza ajuju banyere obara ndi amuma niile a wufuru, site na mmalite nke uwa, **51** site n'obara Ebel ruo na nke Zekaraya, onye e gburu n'etiti ebe ichu aja na ebe nsu. E, agwa m unu, a ga-aju ihe banyere ha n'aka ogbo a. **52** "Ahuhụ ga-adiri unu bu ndi ozizi iwu, n'ih i na unu wepuru otughe igodo nke amamihe. Unu onwe unu abanyeghi, ma unu gbochikwara ndi na-abata ibata." **53** Mgbe o si n'ebe ahụ puo, ndi ode akwukwo na ndi Farisii bidoro isogbu ya, na ikpasu ya ikwu otutu okwu, **54** na-esiri ya onya, ka ha mara ma o ga-ekwuhie onu, ka ha hu ihe ha ga-eji jide ya.

12 N'oge ahụ, mgbe otutu puku ndi mmadu gbakotara, nke mere ka ha na-azo ibe ha ukwu. O buuru uzọ bido igwa ndi na-eso uzọ ya si, "Kpacharanu anya unu banyere

ihe na-eko achicha ndi Farisii, nke bu ihu abuo ha. **2** N'ih na o dighi ihe obula zoro ezo nke na-agaghi aputa ihè, o dikwaghi ihe e kpuchiri ekpuchi nke a na-agaghi ekpughe. **3** Ihe obula unu kwuru n'ochichiri, a ga-anu ya n'ihe, ihe obula unu gbara n'izu n'ime ulo ka a ga-ekwusa n'elu ulo. **4** "Ana m agwa unu, ndi enyi m, unu atula egwu maka ndi na-egbu anu ahụ ma e mesia, ha apughi ime ihe ozo. **5** Ma aga m ezi unu onye unu ga-atu egwu. Tudu egwu Onye ahụ nwere ikike igbu anu ahụ ma tubakwa ya n'oku ala mmuo. E, asi m unu tudu ya egwu. **(Geenna g1067)** **6** O bughi mkpuru ego abuo ka a na-ere umu nza ise? Ma o nweghi nke obula n'ime ha Chineke chefuru. **7** N'ezie a guru o buladi agiri isi di n'isi unu onu. Unu atula egwu, n'ih na unu di oke onu karia otutu umu nza. **8** "Ma asi m unu, na onye obula kwuputara m n'ihu umu mmadu, onye ahụ ka Nwa nke Mmadu ga-ekwuputa n'ihu ndi mmuo ozi nke Chineke. **9** Onye obula na-agonari m n'ihu ndi mmadu, a ga-agonari kwa ya n'ihu ndi mmuo ozi nke Chineke. **10** Onye obula nke ga-ekwu okwu megide Nwa nke Mmadu, a ga-agbaghara ya, ma onye obula na-ekwulu Mmuo Nso, agaghi agbaghara ya. **11** "Mgbe ha ga-akpobata unu n'ihu ulo nzuko, ndi ochichi na ndiji, unu echegbula onwe unu otu unu ga-esi zaghachi, maobu ihe unu ga-aza, maobu ihe unu ga-ekwu. **12** N'ih na Mmuo Nso ga-ezi unu n'oge awa ahụ, ihe unu kwesiri ikwu." **13** Otu onye n'ime igwe mmadu ahụ siri ya, "Onye ozizi, gwa nwanne m nwoke ka o kenye m oke n'ihe nketa anyi." **14** O siri ya, "Nwoke, onye mere m onye ikpe maobu onye ndozi okwu n'etiti unu?" **15** Ma o siri ha, "Kpachapunu

anya! N'oronu na nche banyere oke ochicho niile, n'ihi na ndu mmadu adabereghị n'otutu ihe o nwere." 16 O tuuru ha ilu a si, "Otu ogaranya nwere ala miri nnoo mkpuru di ukwu. 17 O chere n'ime onwe ya si, 'Gini ka m ga-eme n'ihi na enweghi m ebe m ga-ehekwa mkpuru m?' 18 "Ya mere o siri, 'Ihe m ga-eme bu nke a, aga m akwatu o ba m, wuo nke ka ya ukwu, bu ebe m ga-ehekwa mkpuru m na ihe ndi ozo. 19 Ya mere aga m agwa mkpuruobi m, "I nwere otutu ezi ihe ga-ezuru gi otutu afo, n'ihi ya zuru ike, rie, nuo ma nweekwa obi utu." 20 "Ma Chineke gwara ya si, 'Onye nzuzu, n'abali a ka a ga-achọ mkpuruobi gi n'aka gi. Ihe niile i kpakotara nke onye ka ha ga-abu?' 21 "Otu a ka o ga-adiri onye obula na-akpadoro naani onwe ya aku, ma o baghi uba n'ebe Chineke no." 22 O gwara ndi na-eso uzọ ya, "Ya mere, asi m unu, unu echegbula onwe unu banyere ndu unu, ihe unu ga-eri, maobu banyere ahụ unu, ihe unu ga-eyi. 23 N'ihi na ndu di mkpa kari a ihe oriri, anu ahụ dikwa mkpa kari a uwe. 24 Tuleenu ugooma. Ha adighi aku maobu ghorọ mkpuru obula. Ha enweghi ulokwu maobu o ba, ma Chineke na-azu ha nri. Unu o dighi oke onuahia kari a anu ufe ndi a. 25 Onye n'ime unu puru itinye otu nkeji n'ogologo ubochi nke ndu ya site n'ichegbu onwe ya? 26 Ebe unu na-apughị ime ihe nta di otu a, gini mere unu ji echegbu onwe unu banyere ihe ndi ozo? 27 "Tuleenu otu okoko ohia lili si eto. Ha adighi aru oru obula maobu tu ogho. Ma asi m unu, o buladi Solomon n'ebube nke ibu eze ya niile, eyighi uwe obula mara mma di ka otu n'ime okoko osisi nke ohia ndi a. 28 Ma o buru na Chineke si otu a choo ahijia efu nke

ubi mma, nke puru idi ndu taa ma echi atuba ha n'ite oku, o bu na o pughi i si otu a choo unu mma karia? Unu ndi okwukwe nta. **29** Ya mere, unu adogbula onwe unu maka ihe unu ga-eri maobu ihe unu ga-anu. Unu echegbukwala onwe unu. **30** N'ihi na o bu ihe ndi a ka ndi mba nke uwa na-achuso, ma Nna unu makwara na ha di unu mkpa. **31** Kama chonu alaeze ya, a ga-atukwasikwara unu ihe ndi a niile. **32** "Unu atula egwu, igwe aturu nta, n'ihi na o toro Nna unu utu inye unu alaeze ahụ. **33** Reenu ihe unu nwere nyekwanu ndi ogbenye. Meerenu onwe unu akpa na-agaghi aka nka, n'oba aku n'eluigwe, ebe onye ohi na-adighi abia nso, nla adighi erichapukwa ya. **34** N'ihi na ebe obula aku unu di ka obi unu ga-adikwa." **35** "Keenu aji n'ume, meenu ka oriona unu na-enwu enwu. **36** Dinu ka ndi ohu na-echere nloghachi nke nna ha ukwu, onye gara oriri agbamakwuko, bu onye ha ga-emeghere uzogwangwa mgbe o lotara kuo aka. **37** Ndi ohu ahụ ga-abu ndi a goziri agozi, bu ndi onyenwe ha ga-ahu na ha no na nche mgbe o ga-aloghachi. N'ezie asi m unu na o ga-eke belit ya n'ukwu ya, mekwa ka ha nodu ala na tebul iri ihe, o ga-abiakwa jere ha ozi. **38** Ngozu ga-adiru ndi ohu ahụ onye nwe ha ga-ahu ka ha no na njikere, o buladi ma o loghachiri n'etiti abali, maobu n'ezigbo isi ututu. **39** Maranu nke a: o buru na onyenwe ulo maara oge awa onye ohi ga-eji abia n'ulo ya, o gaghị ekwe ka onye ohi ahụ tiwaa ulo ya. **40** Unu kwesiri ino na njikere n'ihi na Nwa nke Mmadu ga-abia n'oge awa unu na-atughi anya ya." **41** Pita siru ya, "Onyenwe anyi, i turu ilu a n'ihi anyi, ka o bu maka onye obula?" **42** Ma Onyenwe anyi siru,

“Onye bụ ohu ahụ nke kwesiri ntụkwasị obi ma nwekwa uche, nke onyenwe ya mere onyeisi ụmụodibo ya niile, ka ọ na-enye ha nri mgbe o kwesiri? 43 Ngozi na-adiri ohu ahụ nke onyenwe ya ga-ahụ ka ọ na-arụ ọrụ ahụ mgbe ọ ga-aloghachi. 44 N’ezie asị m unu, ọ ga-eme onye nke ahụ onyeisi nke ihe niile o nwere. 45 Ma ọ bụrụ na ohu ahụ asị n’obi ya, ‘Onyenwe m na-anọ ọdụ ilota,’ ọ bụrụkwa na ọ malite itigbu ụmụodibo ndị ọzọ, bụ ndị ikom na ndị inyom na-eje ozi, na iri ihe oriri, na inụkwa ihe ọhụrụ na inụbiga mmanya oke. 46 Nna ukwu ohu ahụ ga-alota n’ubochi ọ na-atughị anya, n’oge awa ọ na-amakwaghị. Ọ ga-egburisikwa ya, nye ya ọndụ n’etiti ndị na-ekweghị ekwe. 47 “Ohu ahụ maara ihe nna ya ukwu choro ma hapụ ino na njikere, maobu ime ya, ka a ga-apiasị utari ike. 48 Ma onye na-amaghị ama ma mee ihe kwesiri ka a pia ya utari, a ga-apia ya utari ole na ole. N’ihi na ọ bụ onye e nyere ihe hiri nne ka a ga-ele anya inata ihe hiri nne n’aka. Onye e nyekwara ihe ukwu n’aka idebe, n’aka ya ka a ga-achọ ihe nke kachasịnu. 49 “A bịa m iwebata oku n’elu uwa, ọ gaara adiri m nọ mma ma ọ bụrụ na ọ malitelari inwu! 50 Enwere m baptizim nke m na-aghaghị ime, ma aga m anogide n’oke ihe mgbu tutu e mezuo ya 51 Unu chere na m bịa iweta udo n’uwa? Asị m unu mbaa, kama nkewa. 52 Site ugbo a gawa, mmadu ise si n’otu ezinaulo ga-ekewa megide onwe ha, atọ megide abuo, abuo megide atọ. 53 Ha ga-ekewa; nna megide nwa ya nwoke, nwa nwoke ga-emegidekwa nna ya, nne megide nwa ya nwanyi, nwa nwanyi megidekwa nne ya, nne di megide nwunye nwa ya, nwunye nwa megide nne

di ya.” 54 Ọ gwakwara igwe mmadụ ahụ sị, “Mgbe unu hụrụ urukpu ojii ka ọ na-ebili n’ọdịda anyanwụ, unu na-eme ngwangwa sị, ‘Mmiri ga-ezo,’ ọ na-ezokwa. 55 Mgbe unu hụrụ na ifufe na-esite na ndịda na-eife, unu na-asị, Oke okpomọkụ ga-adj, ọ na-emekwa otu ahụ. 56 Ndị ihu abụọ! Unu matara ịkọwa ihu ala na mbara eluigwe. Gịnị mere unu apughị ịkọwa oge dị ugbu a? 57 “Gịnị mere unu adighị ekpebiri onwe unu ihe ziri ezi? 58 Ọ bụrụ na gị na onye na-ebo gị ebubo esoro na-aga n’ihu ọkaikpe, gbalisie ike ka gị na ya kpezie n’ụzọ, ma ọ bughị otu a, ọ ga-akpọpụ gị n’ihu onye ọkaikpe, ma eleghị anya ọkaikpe ahụ ga-arara gị nye n’aka ọkaikpe ukwu, ọkaikpe ukwu ga-ararakwa gị nye n’aka onye na-eje ozi n’ụlọikpe, bụ onye ga-etinye gị n’ụlọ mkpọrọ. 59 Asị m gị, ị gaghị e si n’ebe ahụ pụta ruo mgbe ị kwughachiri ọ bụladị otu kobo nke ikpeazụ.”

13 Mgbe ahụ, ụfọdụ ndị nọ n’ebe ahụ gwara ya banyere ndị Galili ahụ Paillet jiri ọbara ha gwakọta n’aja ha chụrụ. 2 Ọ zara sị ha, “Unu chere na ndị Galili a tara ụdị ahụhụ a bụ ndị mmehie kariha ndị Galili niile? 3 Mba! Asị m unu, ọ bụrụ na unu echegharighị, unu niile ga-esi otu ahụ laa n’iyi. 4 Ka unu chere na mmadụ iri na asatọ ahụ, ndị mgbidi aja ụlọ elu Sailom dagburu bụ ndị ikpe mmehie mara kariha ndị niile bi na Jerusalem? 5 Mba! Asị m unu, ọ bụrụ na unu echegharighị, unu niile ga-ala n’iyi dị ka ha.” 6 Ya mere, ọ tųrụ ha ilu a sị, “Otu nwoke kųrụ osisi fiig n’ubi vainị ya, ma mgbe ọ bįara chọọ n’elu ya, ma ọ hųghị mkpųrų ọbųla. 7 Ya mere, ọ gwara onye ọrų ubi ya sị, ‘N’ime afọ atọ ndị a ka m

bịara ka m ghorọ mkpuru site n'osisi fiig a, ma ahughị m mkpuru obula. Gbutuo ya! Gini mere o ga-eji na-eriko nri di n'ala ubi a?" 8 "O zara si ya, 'Nna m ukwu, hapukwa ya n'afọ a, ka m gwuo ala gburugburu, hinye ya aja nri ala n'ukwu. 9 O buru na o mia mkpuru n'afọ ozọ, o di mma, o burukwa na o mighi, i nwere ike gbutuo ya.'" 10 N'ubochi izuike ndi Juu, o banyere n'ime otu ulọ ekpere na-ezi ihe. 11 Otu nwanyi nokwa n'ebe ahụ, onye mmuo nrja nrja mere ka ahụ ghara i di ya ike afọ iri na asato. O na-ehu ehu, o nwekwaghị ike iguzo otọ kwem. 12 Mgbe Jisọs huru ya, o kporo ya si ya, "Nwanyị emeela ka i nwere onwe gi site n'oria gi." 13 Mgbe o bikwasiri ya aka, ngwangwa, o guzoro kwem malite na-eto Chineke. 14 Ma onyendu ulọ ekpere ahụ were iwe nke ukwu n'ihia na Jisọs gworo oria n'ubochi izuike. O gwara igwe mmadu ahụ okwu si, "E nwere ubochi isii n'ime izu uka mgbe mmadu kwesiri iru oru. Ya mere, bianu ka a gwo unu n'ubochi ndi a, o bughị n'ubochi izuike." 15 Ma Onyenwe anyi zara ya si, "Unu ndi ihu abuo! O di onye n'ime unu na-adighi atopu oke ehi ya maobu inyinya ibu ya, site n'ulo anumanu, kpuru ya ebe o ga-anu mmiri n'ubochi izuike? 16 O kwesighi ka a topu nwanyi a bu ada Ebrahim n'agbu ekwensu kere ya ogologo afọ iri na asato, n'ubochi izuike, mee ka o nwere onwe ya?" 17 Mgbe o kwuru nke a, ihere mere ndi iro ya niile, ma ndi mmadu no n'ebe ahụ nuriri onu n'ihia oru ebube niile o na-aru. 18 Ya mere, o na-ekwu si, "Gini ka alaeze Chineke yiri? Gini ka m ga-eji tunyere ya? 19 O yiri mkpuru mostadi nke mmadu kuru n'ubi ya a gbara ogige. O toro gho osisi, nke umu

nnụnụ na-ezukwa ike n'alaka ya." 20 Ọzọ, ọ siri, "Gini ka m ga-eji tnyere alaeze Chineke? 21 Ọ di ka ihe na-eko achichanke nwanji gwakotara na otutu atọ nke utu oka, tutu ruo mgbe o koro utu oka ahụ niile." 22 O jeghariri n'obodo ukwu na n'obodo nta niile na-ezi ihe, ka ọ na-aga Jerusalem. 23 Otu onye siri ya, "Onyenwe m, ndi a ga-azoputa ha ga-adi ole na ole?" Ọ siri ha, 24 "Gbalisienu ike banye site n'onu uzọ di warawara, n'ihu na ana m a gwa unu na otutu ga-achọ ibanye ma ha agaghị enwe ike. 25 Ọ buru na nna nwe ulọ ebilie mechie onu uzọ, unu ga-eguzo na-ezi na-aku aka n'uzọ na-asị, 'Onyenwe anyi meghere anyi uzọ.' "Na nzaghachi, ọ ga-asị, 'Amaghị m ebe unu si bịa.' 26 "N'oge ahụ, unu ga-asị, 'Anyi na gi rikoro, nukokwaa, i kuzikwara nkuzi n'ogbe anyi.' 27 "Ma ọ ga-asị, 'Amaghị m ebe unu siri bịa. Pụonu n'ihu m, unu ndi ajo omume.' 28 "Ikwa akwa na ita ikikere eze ga-adikwa mgbe unu ga-ahụ Ebrahim, na Aizik na Jekob na ndi amuma niile ka ha nọ n'alaeze Chineke; ma unu onwe unu aburu ndi a chupuru n'ezi. 29 Ndi mmadu ga-esite n'owuwa anyanwu, nakwa odida anyanwu, na n'ugwu na ndida nke uwa bia nodu n'oriri n'ime alaeze Chineke. 30 Ma lee, ndi bu uzọ ga-aghọ ndi ikpeazu, ma ndi ikpeazu ga-aghọ ndi bu uzọ." 31 N'oge awa ahụ, ufodu ndi Farisii bjakwutere ya si ya, "Si n'ebe a puo, n'ihu na Herod na-achọ igbu gi." 32 Ọ siri ha, "Gaa gwaranu m nkita ohia ahụ, lee, ana m achupu mmuọ ojoọ, gwokwa ndi oria taa na echi, ma n'ubochi nke atọ ka m ga-arucha oru m. 33 Ma otu ọ di, aga m aga n'ihu n'uzọ m taa, na echi na nwanne echi, n'ihu na n'ezie, ọ dighi onye amuma ga-

anwụ n'ebe ọzọ na-abughị na Jerusalem. **34** “O Jerusalem! Jerusalem! Gị onye na-egbu ndị amụma ma na-ejikwa nkume atugbu ndị e ziteere gị. Ọtụtụ mgbe ka m gbalịrị ịchịkọta ụmụ gị dị ka nne ọkụkụ sị achịkọta ụmụ ya n'okpuru nku ya, ma unu ekweghị. **35** Lee, a hapurula unu ụlọ unu. Ma agwa m unu, unu agaghị ahụ m anya ọzọ ruo mgbe oge ahụ ga-abịa, mgbe unu ga-asị, ‘Onye a goziri agọzi ka onye ahụ bụ nke na-abịa n’aha Onyenwe anyị.’”

14 Otu ụbọchị izuike, mgbe ọ gara iri ihe n'ụlọ otu onyendu ndị Farisii, ha nọ na-ele ya anya nke ọma. **2** Ma lee, otu nwoke ahụ ya zara aza nọkwa n'ihu ya ebe ahụ. **3** Jisọs juru ndị Farisii na ndị ozizi iwu sị, “O ziri ezi n'iwu igwọ ọrịa n'ụbọchị izuike ka ọ bụ na o zighị?” **4** Ma ha e kwughị okwu ọbụla. Ya mere ọ kpọrọ ya, gwọọ ya ma sị ya laa. **5** Ọ siri ha, “Ọ buru na otu n'ime unu nwere nwa nwoke maọbụ oke ehi nke dabara n'ime olulu mmiri n'ụbọchị izuike, ọ bụ na ọ gaghị eme ngwangwa dọpụta ya?” **6** Ma ha enweghị ike ịza ajujụ a. **7** Mgbe ọ huru otu ndị a kpọrọ oriri si horo naanị oche ndị a na-asọpuru, oche ndị a na-asọpuru, ọ turu ha ilu sị, **8** “Mgbe mmadu ọbụla kpọrọ gị oriri n'ọlulụ di na nwunye, abatala nọdu n'uche ndị a na-asọpuru, n'ihu na eleghị anya, onye kpọrọ gị oriri kpọkwara onye ka gị nwe nsọpuru. **9** N'ihu na onye ahụ kpọrọ unu oriri nwere ike bjakwute gị sị gị, nye nwoke a onọdu gị. Mgbe ahụ, ị ga-ebili n'anya ihere gaa nọdu n'uche dīkarisiri ala. **10** Ma mgbe a kpọrọ gị, nọdu n'uche dī ala, ka ọ ga-abu na onye kpọrọ gị oriri bịa, ọ ga-asị gị ‘Enyi m, rigota n'ebe a ka elu.’ Mgbe ahụ, ị ga-enwekwa ugwu n'anya ndị niile a kpọrọ gị na ha

oriri. **11** N’ihi na onye ọbụla ga-ebuli onwe ya elu ka a ga-eweda n’ala, ma onye ọbụla na-eweda onwe ya ala ka a ga-ebuli elu.” **12** Ọ gwara onye ahụ kpọrọ ya oriri sị, “Mgbe ị na-akpọ oriri nke nri ehie maọbụ nke nri anyasi, akpọla naanị ndị enyi gị maọbụ ụmụnne gị ndị nwoke maọbụ ndị ikwu na ibe gị, maọbụ ndị agbataobi gị bara ọgaranya, n’ihi ma eleghị anya, ha pụrụ ịkpọkwa gị na mgbe nke ha, sị otu a kwughachi gị ụgwọ. **13** Kama mgbe ị na-akpọ oriri, kpọọ ndị ogbenye na ndị ọlụsị na ndị ngwuro na ndị ìsì. **14** A ga-agozikwa gị, n’ihi na ha enweghị ike ịkwughachi gị, a ga-akwughachikwa gị mgbe ndị ezi omume ga-ebili n’ọnwụ.” **15** Mgbe otu n’ime ndị a kpọrọ oriri nuru nke a, ọ sịrị ya, “Ngozị ga-adiri onye ga-eso rie oriri n’alaeze Chineke.” **16** Ma ọ sịrị ya, “Otu onye na-akwado oke oriri kpọkwa ọtụtụ mmadu oku. **17** Mgbe oge oriri ahụ ruru, o zipuru ohu ya ka ọ ga gwa ndị ahụ ọ kpọrọ sị, ‘Bianu, n’ihi na e dozichaala ihe niile.’ **18** “Ma ha niile n’otu n’otu malitere inye ọsịsa. Onye nke mbu sịrị, ‘Azuru m iberibe ala ọhuru, ọ dikwa mkpa na m ga-eje hu ya, biko gbaghara m, agaghị m abia.’ **19** “Onye nke ọzọ sịrị, ‘Azuru m ehi e ji aru ọrụ ubi, iri e jikoro abuo abuo. Ana m aga ugbu a ka m nwalee ha, biko gbaghara m, agaghị m abia.’ **20** “Ma onye ọzọ sịkwara, ‘Aluru m nwunye ọhuru, n’ihi nke a agaghị m abia.’ **21** “Ohu ahụ lotara, koro nna ya ukwu ihe ndi ahụ a kporo oriri kwuru. Mgbe ahụ, iwe di ukwu were nna ya ukwu, nke a mere ka o zipu ohu ya si ya, ‘Gaa ngwangwa n’okporozo ukwu na n’okporozo nta di n’obodo a, kpobata ndi ogbenye, na ndi ukwu ruru, na ndi isi na ndi ngwuro.’ **22**

“Ohu ahụ siri, ‘Nna m ukwu, emeela m ihe i kwuru, ma
 ohere ka fọdurụ.’ 23 “Nna ukwu ahụ siri ohu ahụ, ‘Gaakwa
 n’okporoụzọ ukwu na okporoụzọ nta, mee ka ndị mmadu
 bata n’ụlọ m, ka ụlọ m juputa na mmadu. 24 N’ihi na
 agwa m unu, ọ dighi otu onye n’ime ndi ahụ a kpọrọ oriri
 ga-edetu nri m onu.’” 25 Ugbu a, oke igwe mmadu na-eso
 ya ma ọ tughariri si ha: 26 “Onye obula choro iso m, ma o
 bughị uzọ kpọ nne na nna ya, na nwunye ya, na umu ya,
 na umunne ya ndi nwoke na ndi nwanyi tinyekwara ndu
 nke ya onwe ya asi, apughị ibu onye na-eso uzọ m. 27
 Onye obula na-eburughị obe ya soro m, enweghi ike ibu
 onye na-eso uzọ m. 28 “Ọ di onye obula n’ime unu choro
 iwu ulọ elu, na-agaghị ebu uzọ nodu ala, gbakoo ihe ọ ga-
 efu ya, iji choputa ma o nwekwara ego ga-ezu iwucha ya?
 29 N’ihi na ọ buru na ọ toọ ntala ma o nwekwaghị ike
 wuchaa ya, onye obula huru ya ga-achi ya ochi, 30 na-asi,
 ‘Nwoke a malitere iwu ulọ, ma o nweghi ike wuchaa ya.’
 31 “Maobu olee eze choro iluso eze ibe ya ogu, ọ gaghị ebu
 uzọ nodu ala tulee ma puku ndi agha iri ya ọ ga-ezuru ya
 iji luso onye ji iri puku ndi agha abuo abiakwute ya ogu?
 32 Ọ buru na o nweghi ike, ọ ga-ezipu ozi rịo ka e kpee
 udo mgbe onye nke ozọ ka nọ n’ebe di anya. 33 N’uzo di
 otu a, onye obula na-ajughị ihe niile o nwere, apughị ibu
 onye na-eso uzọ m. 34 “Nnu di mma, ma ọ buru na ọ
 dighi atokwa utọ, a ga-iji ginị mee ka ọ toọ utọ ozọ? 35 Ọ
 bakwaghị uru nye ala maobu iji mee nri ala. Kama ọ bu
 itufu ya. “Onye obula nwere ntị inu ihe, ya nuru.”

15 Ugbu a, ndi ona utu na ndi mmehie na-abia ya nso
 inuta ihe ọ na-ekwu. 2 Ndi Farisii na ndi ozizi iwu tamuru

ntamu na-asị, “Nwoke a na-anabata ndị mmehie sorokwa ha na-eri nri.” 3 Ya mere, ọ tụtụ ha ilu a sị, 4 “Ọ bụrụ na otu onye n’ime unu enwee narị atụtụ ma otu n’ime ha akpafuo. Ọ bụ na ọ gaghi ahapụ iri atụtụ itoolu na itoolu ahụ fọdurụ n’ozara, puo ichoghari otu ahụ kpafuru ruo mgbe ọ chọtara ya? 5 Mgbe ọ chọtara ya, ọ ga-eji ọñụ tükwasị ya n’ubu ya. 6 Mgbe ọ lotara n’ulo ya, ọ ga-akpọkọta ndị enyi ya na ndị agbataobi ya sị ha, ‘Soronu m nuriya ọñụ n’ihi na achotala m atụtụ m furu efu.’ 7 Asị m unu, n’uzo di otu a, ọñụ di ukwu ga-adi n’elugwe n’ihi otu onye mmehie nke cheghariri, kariya iri itoolu na itoolu ndi ezi omume bu ndi nchehari na-adighi mkpa. 8 “Maobu olee nwanji nke nwere mkpuru olaocha iri, ọ buri n’otu n’ime ha adafuo. Ọ gaghi amunye orioma, zaa ime ulo ya icho otu mkpuru ego ahụ tutu ọ chota ya? 9 Mgbe ọ chọtara otu mkpuru ego ahụ, ọ ga-akpo ndi enyi ya na ndi agbataobi ya sị ha, ‘Soronu m nuriya ọñụ n’ihi na achotala m ego m furu efu.’ 10 N’uzo di otu a, asi m unu, ọñụ ga-adi n’ihu ndi mmuo ozi Chineke n’ihi otu onye mmehie nke cheghariri.” 11 O kwukwaara sị, “Otu nwoke mutara umu nwoke abuo. 12 Nwa ya nke nta siri nna ya, ‘Nna, kenye m oke ruuru m n’ihe niile i nwere.’ Ya mere, o kenyere ya oke nke ya site n’ihe o nwere. 13 “Mgbe ubochi ole na ole gasiri, nwokorobia ahụ kwakotara ihe niile o nwere gaa biri n’otu obodo di anya. N’ebe ahụ, o mefuchara ihe niile o nwere n’ibi ndu ojo. 14 Mgbe o mefuchara ihe niile o nwere, oke unwu dara n’ala ahụ. Ọ malitere ino n’uko. 15 N’ihi nke a, ọ gara binyere otu onye obodo ahụ nyere ya oru ilekota ezi

ya na inye ha nri. **16** Ma ọ na-agụ ya ka o site na nri ọ na-enye ezi rijuo afọ, ma ọ dighị onye nyere ya ụdị nri ahụ. **17** “Mgbe ọ ghotara onwe ya, ọ siri, ‘Mmadu ole bu ndi ọru e goro ego nna m nwere, ndi nri na-ezuru ma maputakwa, ma aguu na-egbu m n’ebe a. **18** Aga m ebili lakwuru nna m, si ya, Nna, emehiela m megide eluigwe na gi onwe gi. **19** Ekwesikwaghi m ka a kpoo m nwa gi ozo, were m di ka otu n’ime ndi i goro ọru.’ **20** Ya mere, o biliri laghachikwuru nna ya. “Ma mgbe ọ nori n’ebe di anya, nna ya huru ya, nwee omiko n’ahu ya, gbaara oso ga makuo ya, sutukwa ya onu. **21** “Nwa ya nwoke ahụ siri ya, ‘Nna, emehiela m megide eluigwe na gi onwe gi. Ekwesighi m ka a kpoo m nwa gi ozo.’ **22** “Ma nna ya gwara ndi ohu ya si, ‘Meenu ngwangwa weta uwe kachasi mma yikwasi ya. Gbanye ya olaaka n’aka, yinyekwanu ya akpukpukwu n’ukwu. **23** Gaanu kpuputa nwa ehi gbara abuba, gbuo ya, ka anyi rie ma nurikwa. **24** N’ihi na nwa m a, nwuru anwu ma o dila ndu ozo. O fukwara efu ma a chotala ya.’ Ha bidoro na-eri, na-anu na-anurikwa onu. **25** “O dighi anya, nwa ya nke okenye, onye jere iru ọru n’ubi, mgbe ọ na-abiaru ulo nso, ọ nuru uda egwu na igba egwu. **26** O kporo otu n’ime ndi ohu juo ya ihe na-eme. **27** O siri ya, ‘Nwanne gi nwoke alotala. Nna gi egbuola nwa ehi gbara abuba n’ihi na o lotara n’udo na ahụ ike.’ **28** “Iwe were ya, ọ juru ibata n’ime ulo. Nna ya putara n’ezi riu ya aririo. **29** Ma ọ zara nna ya si, ‘Lee otutu afọ niile ndi a ka m noo na-ejere gi ozi, enupukwaghi m isi n’iwu gi n’uzo obula. Ma o nweghi oge i nyere m ọ buladi nwa ewu si mu na ndi enyi m jiri ya mee oriri. **30** Ma ugbu a,

nwa gi a, onye ya na ndi akwuna mefuru aku gi alotala, ya ka i gburu nwa ehi gbara abuba.’ 31 “Ma o siri ya, ‘Nwa m, mu na gi no mgbe niile, ihe niile m nwere bukwa nke gi. 32 Ma anyi kwesiri inuri onu, kpokwa oriri, n’ihi na nwanne gi nwoke a nwuru anwu ma o dila ndu ozo. O fukwara efu ma a chotala ya.”

16 O gwara ndi na-eso uzo ya si, “Otu ogaranya nwere otu onyeisi oru nke e boro ebubo na o na-ala aku ya n’iyi. 2 Ya mere o kporo ya si ya, ‘Gini bu ihe a m na-anu banyere gi? Gbakoro m otu i si na-elekota aku m, n’ihi na achokwaghi m ka i buru onyeisi oru ozo.’ 3 “Onyeisi oru ahụ siri onwe ya, ‘Gini ka m ga-eme ugbo a nna m ukwu na-acho ikwusi m oru? Ike igwu ala adighi m, ihere agakwaghi ekwe m irio aririo. 4 Amatala m ihe m ga-eme, nke a ga-enyere m aka ma o buru na a chupu m n’oru n’ebe a, aga m enweta ndi ga-anabata m n’ulo ha.’ 5 “Ya mere o kporo ndi niile ji nna ya ukwu ugwo n’otu n’otu. O juru onye nke mbu si, ‘Ego ole bu ugwo i ji nna m ukwu?’ 6 “O siri ya, ‘O bu puku karama mmanu oliv ka m ji ugwo ya.’ “Onyeisi oru ahụ gwara ya si, ‘Ngwangwa, were akwukwo degharia ya nari karama ise.’ 7 “Mgbe ahụ, o juru onye nke abuo si, ‘Ego ole bu ugwo i ji?’ “O siri ya, ‘O bu nari akpa oka wiiti.’ “O siri ya, ‘Ngwangwa degharia ya iri akpa oka wiiti asato.’ 8 “Nna ya ukwu toro onyeisi oru ahụ na-ekwesighi ntukwasị obi n’ihi na o kpara agwa di ka onye nwere uche. N’ihi na umu, nke ogbo a, ji akonuche na-eso ndi ogbo ha karia umu nke ihè. (aiōn g165) 9 Agwa m unu, jirinu akunuba nke ajo omume metara onwe unu ndi enyi, ka o ga-abu na mgbe

ọ na-adighikwa akụ unu nwere, ha ga-anabata unu n'ụlọ obibi ha ebighị ebi. (aiōnios g166) **10** “Onye ọbụla kwesiri ntụkwasị obi n’ihe dị ntakiri, ga-ekwesikwa ntụkwasị obi n’ihe dị ukwu. Onye na-ekwesikwaghị ntụkwasị obi n’ihe dị ntakiri, agaghikwa ekwesi ntụkwasị obi n’ihe dị ukwu. **11** Ọ bụrụ na unu abughị ndị kwesiri ntụkwasị obi n’akụ mmehie nke ụwa, onye ga-enyekwa ezi akụ n’aka unu na ntụkwasị obi idebe? **12** Ọ bụrụkwa na unu abughị ndị kwesiri ntụkwasị obi n’akụ onye ọzọ, onye ga-enye unu ihe nke bụ nke unu? **13** “Ọ dighị onye ọbụla puru ife nna ukwu abụ, n’ihi na ọ ga-achọ ihu otu n’ime ha n’anya, kpọkwa nke ọzọ asi, maọbụ, sọpuru otu ma lelia nke ọzọ anya. Otu a kwa i nweghị ike ife Chineke na akụ otu mgbe ahụ.” **14** Mgbe ndị Farisii, bụ ndị huru ego n’anya nuru ihe ndị a, ha jiri ya mee ihe ọchị. **15** Ọ siri ha, “Unu na-egosi onwe unu dị ka ndị ezi omume n’ihu ndị mmadụ ma Chineke maara obi unu. N’ihi na ihe ndị mmadụ na-akpọ ihe dị oke mkpa bụ ihe ruru aru n’anya Chineke. **16** “Iwu na ndị amuma nọ na-achị ruo oge Jọn biara. Site n’oge ahụ, a na-ekwusa ozioma nke alaeze Chineke, onye ọbụla na-ejikwa ike na-abanye n’ime ya. **17** Ọ dị mfe ka eluigwe na ụwa gabiga kari na a ga-ewepu otu kpom, site n’ihe niile dị n’iwu. **18** “Onye ọbụla gbara nwunye ya alukwaghị m ma luru nwanyị ọzọ na-eme mmehie ikwa iko. Onye ọ bulakwa luru nwanyị di ya juru na-eme mmehie ikwa iko. **19** “Ọ dị otu ọgaranya na-eyi uwe odo odo na ezi akwa ọcha, na-erikwa nri di mma ubochi niile. **20** N’onu ụzọ ụlọ ya, otu nwoke onye ogbenye nke ọnya juru ahụ ya na-edina n’ebe ahụ.

Aha ya bụ Lazaros. **21** Ọ na-agụsị ya agụụ ike iri iberibe nri si na tebul ọgaranya ahụ daa n'ala. Ọ bụladị ụmụ nkita na-abịa na-aracha ọnya dị ya n'ahụ. **22** “Mgbe onye ogbenye ahụ nwurụ, ndị mmụọ ozi bịa buru ya gaa n'ebe Ebrahim nọ. Onye ọgaranya ahụ nwụkwara, e lie ya. **23** N'ọkụ ala mmụọ ebe onye ọgaranya ahụ nọ n'oke ihe mgbu, ọ huru Ebrahim ka ọ nọ n'ebe dị anya, hụkwa Lazaros n'akụkụ ya. (Hadēs g86) **24** Ọ kpokuru Ebrahim sị ya, ‘Nna m Ebrahim, meere m ebere n’ihi na anọ m n’oke ihe mgbu n’ime ọkụ a. Biko zienụ Lazaros ka ọ denye mkpisiaka ntakiri ya na mmiri bịa mejuo ire m.’ **25** “Ma Ebrahim siri ya, ‘Nwa m, chetakwa na i nara ezi ihe gi mgbe i di ndu, ebe Lazaros nara ihe ojo. Ma ugbu a, a na-akasi ya obi n’ebe a ma gi onwe gi nokwa n’ahuhu. **26** A sikiwari na anyi achoo inyere gi aka, o gaghi ekwe mee n’ihi na e nwere olulu di ukwu kewara anyi na unu. Mmadu obula enwekwaghi ike isite n’ebe a bia n’ebe unu no, o dikwaghi onye nwere ike isite n’ebe ahụ unu no bia n’ebe a.’ **27** “Ọ siri, ‘Ya mere, ario m gi nna, ziganu ya n’ulo nna m, **28** n’ihi na enwere m umunne nwoke ise. Ka o doo ha aka na nti ka ha ghara ibia n’ebe a mmekpa ahụ di.’ **29** “Ebrahim siri, ‘Ha nwere Mosis na ndi amuma, ha gee ha nti.’ **30** “Ma o kwuru, ‘Nna Ebrahim, nke ahụ agaghi ezul! A si na otu onye ga-esi n’ala ndi nwuru anwu gakwuru ha, ha ga-echehari.’ **31** “Ọ siri ya, ‘Ọ buru na ha egeghi Mosis na ndi amuma nti, ha agaghi ekwenye ma a sikiwari na mmadu esi n’onwu bilie.’”

17 Ọ siri ndi na-eso uzọ ya, “Ihe ndi nke na-eme ka mmadu jehie aghaghi idi, ma ahuhu ga-adiri onye obula

onodu ndi a ga-esi n'aka ya bia. 2 O ga-akara gi mma ka e kenye gi nkume igwe nri n'olu, tunye gi n'ime oke osimiri, karja na i ga-eduhie otu n'ime umuntakiri ndi a uzọ. 3 Kpachapurunu onwe unu anya! "O buru na nwanna gi e mejoọ gi, baara ya mba. O buru na o chegharia, gbaghara ya. 4 O burukwa na o mejoọ gi ugboro asaa n'otu ubochi, rikwa gi ugboro asaa si, 'E chegharjala m,' i ghaghi igbaghara ya." 5 Ndi ozi ya siri ya, "Onyenwe anyi, mee ka okwukwe anyi di ukwu!" 6 Onyenwe anyi zara, "O buru na unu nwere okwukwe nke ha ka mkpuru mostadi, unu nwere ike i si osisi ukwu a, Ka e site na mgborogwu hopu gi ma kuka gi n'ime oke osimiri, o ga-erubere unu isi. 7 "O bu onye n'ime unu nke nwere ohu onye si ebe o gara ruo ru maobu izu aturu lobata, ga-asị ya, 'Mee ngwangwa nodu ala rie nri?' 8 O gaghị asị ya, 'Siere m nri osijiso, kwadoo onwe gi jere m ozi ka m na-eri na anukwa ihe onunu; emesia i ga-eri nri ma nuọ ihe onunu nke gi?' 9 O ga-ekele ohu ahụ n'ihị na o ruru ru o kwesiri iru? 10 N'otu aka ahụ, mgbe unu rucharu ru niile unu kwesiri iru, ihe unu ga-ekwu bu, 'Anyi bu umu ohu na-ekwesighi ekwesi, anyi emeela ihe anyi kwesiri ime.'" 11 Ka o na-aga Jerusalem, o sitere n'uzo di n'agbata Sameria na Galili. 12 Mgbe o banyere n'otu obodo nta, ndi ekpenta iri sitere n'ebe di anya zute ya. 13 Ha tiri mkpu n'oke olu si, "Jisos nna anyi ukwu, mere anyi ebere." 14 Mgbe o huru ha, o siri ha, "Gaanu gosi ndi nchaja onwe unu." Di ka ha na-aga, e mere ka ha di ocha. 15 Mgbe otu n'ime ha choputara na a gwola ya, o laghachiri azu, jiri oke olu na-eto Chineke. 16 O dara

n'ala n'ụkwụ ya, kelee ya. Ọ bụ onye Sameria. **17** Jisọs juru si, "Ọ bughị mmadụ iri ka e mere ka ha dị ọcha, ebeekwanu ka itoolu ndị ọzọ nọ? **18** Ọ bu naanị onye mba ọzọ a loghachiri inye Chineke otuto?" **19** Mgbe ahụ, ọ siri ya, "Bilie, laa, okwukwe gi agwọla gi." **20** Ma mgbe ndị Farisii juru ya si, Olee mgbe alaeze Chineke ga-abia? O kwuru, "Ọbia alaeze Chineke agaghị a bụ n'uzọ a ga-eji anya efu hụ ya. **21** Ha agaghikwa asi, 'Lee, ọ nọ n'ebe a,' maọbụ, 'n'ebe ahụ,' n'ihị n'ezie, alaeze Chineke nọ n'etiti unu." **22** Mgbe ahụ, ọ gwara ndị na-eso ụzọ ya, "Oge na-abia mgbe ọ ga-agusi unu agụu ike ihu otu n'ime ụbọchị nke Nwa nke Mmadu, ma unu agaghị ahụ ya. **23** Ha ga-asi unu, 'Lee, n'ebe ahụ,' maọbụ, 'Lee, n'ebe a,' unu agala, unu esokwala ha. **24** N'ihị na Nwa nke Mmadu n'ụbọchị ya ga-adị ka amuma nke eluigwe nke na-enye ihè na mbara eluigwe site n'otu ebe ruo n'ebe nke ọzọ. **25** Ma ọ ghaghị ibu ụzọ hụ ọtụtụ ahụhụ, ọgbọ a ga-ajukwa ya. **26** "Dị ka ọ dị n'ụbọchị Noa, otu a ka ọ ga-adikwa n'ụbọchị Nwa nke Mmadu. **27** Ha nọ na-eri na-anụ, na-alụ nwunye na-ekekwa umu ha di, ruo mgbe Noa banyere n'ugbo mmiri. Oke iju mmiri ahụ biakwara laa ha n'iyi. **28** "Otu a ka ọ dikwa n'oge Lot. Ha nọ na-eri, na-anụ, na-azuritaakwa ahia, na-akụ mkpuru, na-arukwa ulo. **29** Ma n'ụbọchị ahụ Lot si n'obodo Sodom pụta, oku na nkume di oku sitere n'eluigwe zoo ka mmiri, laa ha niile n'iyi. **30** "Otu a ka ọ ga-adikwa n'ụbọchị a ga-eme ka Nwa nke Mmadu pụta ihè. **31** N'ụbọchị ahụ, onye ọbula nọ n'elu ulo, ma ihe ya di n'ime ulo, aritukwala iba n'ime ulo iburu ngwongwo ndi ahụ. N'otu aka ahụ, onye ọbula nọ n'ubi, ya ghara

ịlọghachita. **32** Chetakwanụ nwunye Lọt. **33** Onye ọbụla chọrọ iche ndụ ya nche ka ọ ga-efunari, ma onye ọbụla na-atụfu ndụ ya ga-echebe ya. **34** Asị m unu, n'anyasị ahụ mmadụ abụọ ga-edina n'otu akwa, a ga-ewepụ otu n'ime ha hapụ onye nke ọzọ. **35** Ụmụ nwanyị abụọ ga na-akwọ ọka n'otu ebe, a ga-ewere otu ma hapụ nke ọzọ.” **36** Ụmụ nwoke abụọ ga-anọ n'ubi, a ga-ewere otu onye hapụ nke ọzọ. **37** Ha juru ya si, “Olee ebe, Onyenwe anyi?” Ọ siri ha, “Ebe ọbụla ozu di, ka udele na-ezukota.”

18 Mgbe ahụ ọ tūrurū ha ilu a iji gosi ha mkpa ọ di ikpe ekpere na-esepughị aka, **2** ọ siri, “O nwere otu ọkaikpe bi n'otu obodo ma ọ naghị atụ egwu Chineke. Ọ naghị asopukwara mmadụ. **3** N'obodo ahukwa, e nwere otu nwanyị di ya nwurū anwụ nke na-abiakwute ya, na-asị ya, ‘Kpeputa m n'aka ndi na-emegide m.’ **4** “Na mmalite, ọ choghị, ma n'ikpeazu, ọ gwara onwe ya si, ‘Ọ bụ eziokwu na anaghị m atụ egwu Chineke maobu sọpuru mmadụ. **5** Ma n'ihia na nwanyị a di ya nwurū anwụ nọgidere na-enye m nsogbu, aga m ahụ na o nwetara ikpe ziri ezi, ka ọ kwusị inye m nsogbu site na ọbịbịa ọ na-abia.” **6** Ya mere Onyenwe anyi siri, “Gerenu ihe ọkaikpe nke na-eme ajoy omume na-ekwu. **7** Ọ bụ na Chineke agaghị ekpeputa ndi ahụ ọ họtara, bụ ndi na-akpoku ya ehie na abali? Ọ ga-anọ tee anya n'inyere ha aka? **8** Asị m unu, ọ ga-eme ngwangwa hụ na ha nwetara ikpe ziri ezi. Ma otu ọ di, mgbe Nwa nke Mmadu ga-abia, ọ ga-ahukwa ndi nwere okwukwe n'ime uwa?” **9** Ọ tukurara ilu a n'ihia ndi tukwasiri obi n'onwe ha na ha bụ ndi ezi omume ma na-eleda ndi ọzọ anya. **10** “Ụmụ nwoke abụọ

rigoro n'ụlọnsọ ukwu ikpe ekpere, otu onye n'ime ha bu onye Farisii, onye nke ọzọ bu onye ọna ụtụ. **11** Onye Farisii ahụ guzoro ọtọ kpee ekpere banyere onwe ya si, 'Chineke nna m, ana m ekele gi n'ihu na adighi m ka mmadu ndi ọzọ ndi na-apunara mmadu ihe ya n'ike, maobu ndi ajo omume, maobu ndi na-akwa iko, ma o bukwandu di ka onye ọna ụtụ a. **12** Ana m ebu onu ugboro abuo n'izu uka obula. Ana m akwukwa otu uzọ n'uzọ iri nke ihe niile m nwetara.' **13** "Ma onye ọna ụtụ ahụ guzo n'ebe di anya, o nwekwaghi ike iweli ihu ya elu lee anya n'eluigwe. Kama, o na-eti aka n'obi ya na mwute nasị, 'Chineke, biko mere m ebere n'ihu na abụ m onye mmehie.' **14** "Asi m unu, na nwoke a lara n'ulo ya buru onye a gurụ n'onye ezi omume n'ihu Chineke kariya onye nke ọzọ. N'ihu na onye obula ga-ebuli onwe ya elu ka a ga-eweda, ma onye obula na-eweda onwe ya ala ka a ga-ebuli elu." **15** Ndi mmadu na-ekutere ya umuntakiri ka o bikwasị ha aka. Mgbe ndi na-eso uzọ ya huru nke a, ha baara ha mba. **16** Ma Jisọs kporo ha ka ha biakwute ya, si, "Kweenu ka ha biakwute m, unu egbochikwala ha, n'ihu na alaeze Chineke bu nke ndi di ka ha. **17** N'ezie, agwa m unu, onye obula na-agaghi anara alaeze Chineke di ka nwantakiri agaghi aba n'ime ya." **18** Otu onye ochichi juru ya si, "Ezi onye ozizi, o bu ginị ka m ga-eme keta ndu ebighi ebi." (aiōnios g166) **19** Jisọs sirị ya, "Ginị mere i ji akpo m ezi mmadu? O dighi onye obula bu ezi mmadu ma o bughị naanị Chineke. **20** I maara ihe niile enyere n'iwu, akwala iko, egbula mmadu, ezula ohi, agbala ama ugha, sọpuru nne na nna gi." **21** O sirị, "Edebezuchaala

m iwu ndi a niile site na mgbe m bu nwata.” 22 Mgbe Jisosh nuru nke a, o siri ya, “Otu ihe foduru ka ime: ree ihe niile i nwere, kesara umu ogbenye ego ya. I ga-enwe aku n’eluigwe, biazie soro m.” 23 Mgbe o nuru nke a, o wutere ya nke ukwu, n’ihi na o bu onye nwere otutu aku. 24 Jisosh lere ya anya si, “Lee ka o si buru ihe siri ike bu ndi ogaranya iba n’alaeze Chineke. 25 N’ezie, o diri inyinya kamel mfe isite n’anya agiga gafee kari ogaranya ibanye n’alaeze Chineke.” 26 Ndi nuru ya siri, “Onye kwanu ka a ga-azoputa?” 27 O siri, “Ihe mmadu na-apughime, bu ihe Chineke puru ime.” 28 Mgbe ahụ Pita siri, “Lee, anyi ahapula ihe niile anyi nwere soro gi!” 29 O siri ha, “N’ezie, agwa m unu, o nweghi onye obula hapuru ulo ya, maobu nwunye, maobu umunne, maobu ndi muru ya, maobu umuntakiri ya, n’ihi alaeze Chineke 30 nke na-agaghi anata ihe ndi a n’ogbo a, nwekwa ndu ebighe ebi n’ogbo nke na-abia.” (aiōn g165, aiōnios g166) 31 Jisosh kpofuru mmadu iri na abuo ahụ na-eso uzọ ya n’akuku, gwa ha si, “Anyi na-aga Jerusalem, ihe niile ndi amuma dere banyere Nwa nke Mmadu ga-emezu. 32 A ga-arara ya nyefee ya n’aka ndi mba ozọ. Ha ga-akwa ya emo, mee ya ihe ihere, bukwa ya onu mmiri asu. 33 Ha ga-apia ya ihe, gbukwa ya; ma n’ubochi nke ato, o ga-esite n’onu bilie ozọ.” 34 Ma ha aghotaghi ihe obula n’okwu ndi a. E mere ka nkowa okwu ndi a buru ihe e zoro ezo n’ebe ha no, ha aghotakwaghi ihe o kwuru. 35 O ruo ka o biaruru Jeriko nso, otu nwoke kpuru isi no n’akuku uzọ na-ario ario. 36 Mgbe o nuru uzu igwe mmadu ka ha na-agafe, o juru ihe na-eme. 37 Ha gwara ya, “Jisosh onye Nazaret

na-agafe.” 38 O tiri mkpu si, “Jisọs nwa Devid, meere m ebere!” 39 Ndị bu ụzọ baara ya mba ka o mechie ọnu. Ma o tisiri mkpu ike si, “Nwa Devid, meere m ebere!” 40 Jisọs kwụsiri, nye iwu ka a kpọtara ya nwoke ahụ. Mgbe o rutere nso, ọ juru ya, 41 “Gini ka i choro ka m meere gi?” Ọ siri, “Onyenwe anyi, ka e mee ka m hu uzo ozo.” 42 Jisọs siri ya, “Hu uzo, okwukwe gi agwoola gi.” 43 Ngwangwa, o bidoro ihu uzo ma soro Jisọs, na-etokwa Chineke. Ndị mmadu niile, mgbe ha huru ya tokwara Chineke.

19 Ọ banyere Jeriko mgbe ọ na-agafe. 2 Otu nwoke no ebe ahụ, aha ya bu Zakios; ọ bu onyeisi ndi ọna utu burukwa ọgaranya. 3 Ọ choro ihu onye Jisọs bu ma ebe ọ bu onye mkpumkpu, ọ dirighi ya mfe n’ihi igwe mmadu. 4 Ya mere, ọ gbaara oso gaa n’ihu rigoro n’otu osisi sikamo, ka o nwee ike ihu ya di ka ọ na-agafe n’uzo ahụ. 5 Mgbe Jisọs rutere n’ebe ahụ, o lere anya n’elu si ya, “Zakios, rịdata ngwangwa. Aga m abụ ọbia n’ulo gi taa.” 6 Ọ rịdatara n’otu mgbe ahụ jirikwa obi utu nabata ya. 7 Mmadu niile huru nke a, ma bido na-atamu si, “Ọ gaala ibu ọbia onye mmehie.” 8 Ma Zakios biliri oto gwa Onyenwe anyi, “Lee, Onyenwe anyi, aga m enye ndi ogbenye okara ihe niile m nwere. Ọ burukwa na o nwere onye m ghogburu nara ya ihe obula, aga m akwughachi ya okpukpu anọ.” 9 Jisọs gwara ya, “Taa nzoputa abiala n’ulo a, n’ihi na onye a bukwa nwa Ebrahim. 10 N’ihi na Nwa nke Mmadu bįara icho na izoputa ndi furu efu.” 11 Di ka ha na-ege ya nti n’okwu a, ọ gara n’ihu turo ha ilu, n’ihi na ọ no Jerusalem nso, ha chekwara na o ruola mgbe alaeze Chineke ga-aputa ihe. 12 Ọ siri, “Otu nwoke

a mụrụ n'ọnọdụ dị elu gara obodo dị anya ka echie ya eze, ka ọ lọtakwa ma e mesịa. **13** Ya mere, ọ kpọrọ ndị ohu ya iri nye ha mkpụrụ ego iri sị ha, 'Werenụ ego ndị a zuọ ahịa ruo mgbe m ga-alọta.' **14** "Ma ndị ọ na-achị kpọrọ ya asị, ha zipụkwara ndị ụkwụ ozi n'azụ ya na-asị, 'Anyị achọkwaghị ka onye a chịa anyị.' **15** "Mgbe ọ natachara ikike ibụ eze, ọ lọghachiri, kpọrọ ndị ohu ya ahụ o nyere ego mgbe ọ na-apụ, ka ha bịa pịaziere ya ego ole ha ritere n'uru. **16** "Onye nke mbụ bịara sị, 'Onyenwe m e jiri m mkpụrụ ego i nyere m rite uru mkpụrụ ego iri ọzọ.' **17** "Nna ya ukwu sịrị ya, 'I mere nke ọma, ezi odibo. N'ihina i gosiri onwe gi onye kwesiri ntụkwasị obi n'ihe dịkarịsiri nta, i ga-achị mba iri.' **18** "Onye nke abụọ bịara sịkwa, 'Onyenwe m, otu mkpụrụ ego gi amụtala mkpụrụ ego ise ọzọ.' **19** "Ọ sịrị ya, 'I ga-achị obodo ise.' **20** "Onye nke ọzọ bịakwara sị, 'Onyenwe m, lee mkpụrụ ego gi. Ekechiri m ya n'akwa, zoo ya. **21** Aturụ m egwu gi, n'ihina i bụ onye afọ tara mmiri, burụkwa onye na-ewe ihe na-abughị nke gi, na-aghọrọkwa mkpụrụ i na-akughị.' **22** "Ọ sịrị ya, 'Ọ bụ okwu si gi n'ọnụ ka m ga-eji kpee gi ikpe, gi bụ ohu ọjọ! I maara na afọ tara m mmiri, matakwa na m na-ewe ihe na-abughị nke m, na-aghọrọkwa mkpụrụ m na-akughị? **23** Gini mere na i wereghị ego m tinye n'ụlọaku? Nke ọ ga-abụ mgbe m lọtara, m ga-anara ya na ọmụrụnwa ya.' **24** "Mgbe ahụ, ọ gwara ndị guzo n'ebe ahụ, 'Napụtanụ ya mkpụrụ ego ahụ, were ya nye onye ji mkpụrụ ego iri.' **25** "Ha sịrị ya, 'Nna anyị ukwu, o nwelari mkpụrụ ego iri.' **26** "Ọ zara, 'Asị m unu, onye ọbụla nwere ihe ka a ga-enyekwa ihe ọzọ, ma onye na-enweghị ihe ka

a ga-anapụ ọ bụladị ihe ahụ o nwere. 27 Ma ndị iro m ahụ, ndị na-achoghị ka m bụrụ eze ha, kpuputanụ ha n'ebe a, gbukwaanụ ha n'ihu m.” 28 Mgbe ọ kwusiri nke a, ọ gakwara n'ihu n'ije ya iga Jerusalem. 29 Mgbe ọ na-abjaru Betfeji na Betani nso, n'Ugwu a na-akpọ Oliv, Jisọs zipurụ mmadụ abụọ n'ime ndị na-eso ụzọ ya, 30 si, “Gaanụ n'ime obodo nta ahụ dī n'ihu unu. Mgbe unu na-abanye n'ime ya, unu ga-ahụ nwa ịnyinya e kenyerere n'ebe ahụ nke onye ọbụla na-anọkwasi beghi n'elu ya, tọpụnyụ ya, kputara m ya. 31 Ọ bụrụ na onye ọbụla ajụọ unu, ‘Gini mere unu ji atọpụ ya?’ Gwanụ onye ahụ si, ‘Ọ dī Onyenwe anyị mkpa.’” 32 Ndi ahụ o zipurụ gara hụ ya dī ka ọ gwara ha. 33 Mgbe ha bidoro itọpụ ya, ndi nwe ya juru ha si, “Gini mere unu ji atọpụ nwa ịnyinya ahụ?” 34 Ha siri, “Ọ dī Onyenwe anyị mkpa.” 35 Ha kputaara Jisọs nwa ịnyinya ahụ, wụkwasi kwa uwe ha n'elu ya, nyere Jisọs aka ka ọ rigoro n'elu ya. 36 Dī ka ọ na-aga, ndi mmadụ túsara uwe ha n'okporo ụzọ. 37 Mgbe o rutere n'ụzọ e si arigo Ugwu Oliv, igwe mmadụ ndi ahụ na-eso ụzọ ya malite iji ọñụ na-eto Chineke n'oke olu n'ihu ọrụ ebube niile ha hụrụ, 38 na-asị, “Onye a gọziri agọzi ka eze ahụ bụ nke na-abia n'aha Onyenwe anyi.” “Udo n'eluigwe, ebube dika n'ebe kachasi elu.” 39 Ufodu n'ime ndi Farisii so igwe mmadụ ahụ gwara ya, “Onye ozizi, gwa ndi na-eso ụzọ gi ka ha mechie ọñụ!” 40 Ọ zara si, “Ka m gwa unu, ọ bụrụ na ha agbaa nkiti, nkume ndi a ga-eti mkpu.” 41 Mgbe ọ rutere Jerusalem nso, ebe ọ nọ huzie obodo ahụ anya nke oma. Ọ bere akwa n'ihu ya, 42 si, “Ọ bụrụ na i maara taa, ọ bụladị gi onwe gi, ihe ndi na-eweta udo! Ma ugbu a,

ezofuola ha n'anya gi. 43 Oge na-abia mgbe ndi iro gi ga-agba gi gburugburu, mechie uzọ mgbapu niile, sitekwa n'uzọ niile di iche iche biakwasi gi. 44 Ha ga-egwepia gi n'ala, gi na umu gi no n'ime mgbidi a, o dikwaghi nkume obula ha ga-ahapu n'elu ibe ya, n'ih na i mataghi oge nleta Chineke nye gi." 45 Mgbe ahụ, o banyere n'ime ulonso ukwu bido ichupu ndi no ebe ahụ na-ere ahia. 46 O si ha, "E dere ya n'akwukwo nsọ 'na a ga-akpo ulo m ulo ekpere'; ma unu emeela ya 'ogba ndi na-apunara mmadu ihe n'ike.'" 47 Ubochi niile, o na-anọ na-akuzi ihe n'ulonso ukwu ahụ. Ma ndisi nchujaja na ndi ozizi iwu na ndi ndu n'etiti ndi mmadu, no na-achọ uzọ ha ga-esi gbuo ya. 48 Ma ha achotaghi uzọ obula ime ya, n'ih na mmadu niile sogidere ya kwenyewara n'okwu ya.

20 Otu ubochi, ka o no n'ulonso ukwu na-ezi ndi mmadu ihe na-ekwusakwa ozioma. Ndisi nchujaja, na ndi ozizi iwu na ndi okenye biakwutere ya. 2 Ha sir i ya, "Gwa anyi, olee ikike i ji na-eme ihe ndi a niile? Onye nyekwara gi ikike a?" 3 O zara ha si, "Aga m ajukwa unu otu ajuju. Gwanu m, 4 baptizim nke Jon, o si n'elugwe ka o si n'aka mmadu?" 5 Ha kparitara uka n'etiti onwe ha ma si, "O buru na anyi asi na o sitere n'elugwe, o ga-asi, 'Gini mere unu na-ejighi kwenye na ya?' 6 O burukwanu na anyi asi na, 'o sitere n'aka mmadu,' ndi mmadu ga-atu anyi nkume, n'ih na ha niile kweere na Jon bu onye amuma." 7 Ya mere, ha zara, "Anyi amaghi ebe o si bia." 8 Jisos sir i ha, "Enwekwaghi m ike igwa unu ikike m ji na-eme ihe ndi a." 9 O gara n'ihu turo ndi mmadu ilu a si, "Otu nwoke nwere ubi vaini, nke o nyefere n'aka

ndị ga-elekọta ya anya ma pụọ gaa njem n'ala ọzọ ebe ọ nọrọ ogologo oge. **10** Mgbe oge iwe ihe ubi ruru, o zigara otu n'ime ndị ohu ya ka ọ bjakwute ndị ahụ na-elekọtara ya ubi, ka ha nyekwa ya ụfọdụ n'ime mkpuru ubi vainị ahụ. Ma ndị na-elekọtara ya ubi jidere ya, tie ya ihe, zilaga ya n'aka efu. **11** O zigakwara ohu ya ọzọ. Ma ha tikwara ya ihe mee ya ihe ihere, zilakwaa ya n'aka efu. **12** O zigakwara onye nke atọ, ma ha meruru ya ahụ, chụlaa ya. **13** “Mgbe ahụ, onyenwe ubi vainị ahụ siri, ‘Gini ka m ga-eme? Aga m ezigara ha ọkpara m, nke m huru n'anya, ma eleghi anya ha ga-asopuru ya.’ **14** “Ma mgbe ndị na-elekọta ubi ahụ huru ya, ha kwurita n'etiti onwe ha, si, ‘Onye a bu onye nketa ihe niile a, ka anyi gbuo ya, ka ihe nketa a buruzia nke anyi.’ **15** Ya mere, ha kpufere ya n'azu ubi vainị ahụ, gbuo ya. “Gini ka onye nwe ubi ahụ ga-eme ha? **16** Ọ ga-abia, laa ndi ahụ na-elekọta ubi ahụ n'iyi, were ubi vainị ahụ nye ndi ọzọ.” Mgbe ndi ahụ nuru nke a, ha siri, “Chineke ekwela.” **17** O legidere ha anya si, “Ginikwa ka unu chere na ihe e dere n'akwukwo nso putara, “Nkume ahụ ndi na-ewu ulo juru aghoala nkume nke isi ntola ulo”? **18** Onye obula nke dakwasiri n'elu nkume ahụ, ka a ga-etiwasi, ma onye obula o dakwasiri, ka o ga-egwepia.” **19** Ndi ozizi iwu na ndisi nchujaja choro uzọ ha ga-esi jide ya n'otu oge ahụ n'ihi na ha matara na o bu ha ka o bu n'obi tuo ilu ahụ, ma ha turu egwu ndi mmadu. **20** Ya mere, ha chere ya nche nke oma, ma zipu ndi nnyoputa, ndi mere onwe ha dika ndi ezi omume, ka ha choputa ma o nwere uzọ ha ga-esi jide ya site n'ihe o ga-ekwu, ka ha site na nke a nyefee ya n'aka ochichi na

ike onyeisi ala. **21** Ya mere ndị nnyoputa ahụ juru ya si, “Onye ozizi, anyị mara na i na-ekwu ma na-ezikwa ihe ziri ezi, matakwa na i dighị ele mmadụ anya n’ihu, kama i na-ezi ụzọ Chineke dị ka eziokwu si dị. **22** O ziri ezi n’iwu ka anyị tụọ ụtụ isi nye Siza, ka ọ bụ na o zighị ezi?” **23** Ma ọ matara na nke a bụ ajujụ aghugho, ya mere ọ siri ha, **24** “Gosinụ m otu mkpuru ego denari. Isi onye ka e sere n’elu ya, aha onye ka e dekwasikwara ya?” Ha siri, “Ọ bụ nke Siza.” **25** Ọ siri ha, “Ya mere, nyenu Siza ihe bụ nke Siza, nyekwanu Chineke ihe bụ nke Chineke.” **26** Ha enweghi ike ijide ya n’ihi ihe o kwuru n’ebe ahụ, n’ihu oha mmadu. Osi ya juru ha anya, ha mechikwara onu. **27** Ufodu ndi Sadiusi, ndi si na mbilite n’onu adighi, bjakwutere ya **28** ma juo ya si, “Onye ozizi, Mosis deere anyi na o buru na nwanne nwoke mmadu anwo hapu nwunye ya na-amutaghi nwa, na nwoke di otu a ga-aluru nwunye nwanne ya nwoke ahụ, si otu a, mutara nwanne ya umu. **29** Ugbu a, e nwere umunne nwoke asaa, onye nke mbu luru nwanyi, nwuo na-amutaghi nwa. **30** Nke abuo kwa **31** na onye nke ato lurukwara ya. N’otu aka ahụ ha asaa luchara ya ma nwuo na-amutaghi nwa. **32** N’ikpeazu nwanyi ahụ n’onwe ya nwukwara. **33** Ya mere, n’oge mbilite n’onu nwunye onye ka o ga-abu? N’ihi na ha asaa luchara ya?” **34** Jisos gwara ha, “Ndi nke ogbo a na-alu nwunye, ma na-enyekwa umu ha ka a luru ha. (aiōn g165) **35** Ma ndi ahụ a guru di ka ndi kwesiri isoro keta oke n’ogbo ahụ, nakwa na mbilite n’onu agaghi alu di na nwunye. (aiōn g165) **36** N’ezie, ha apughikwa inwu ozo, n’ihi na ha di ka ndi mmuo ozi. Ha bu umu Chineke, n’ihi na ha

bụ ụmụ nke mbilite n'ọnwu. 37 Ọ bụladị Mosis n'onwe ya ziputara na mbilite n'ọnwu dị, n'akukọ banyere ọhia ahụ na-ere ọkụ, mgbe ọ na-akpọ Onyenwe anyị 'Chineke nke Ebrahim, Chineke nke Aizik na Chineke nke Jekob.' 38 Ọ bughị Chineke nke ndị nwurụ anwu, kama ọ bụ nke ndị dị ndụ, n'ihị n'ebe ọ nọ mmadu niile dị ndụ." 39 Ufodu ndi ozizi iwu zara ya si, "Onye ozizi, i kwuru nke oma." 40 O nwekwaghị onye ọbụla juru ya ajuju ọzọ. 41 Ma ọ siri ha, "Olee otu ha si kwuo na Kraist ahụ bụ nwa Devid? 42 Devid n'onwe ya kwuputara n'akwukwo Abụ Oma, si: "Onyenwe anyi gwara Onyenwe m, "Nodu ala n'aka nri m 43 ruo mgbe m ga-eme ndi iro gi ihe mgbakwasị ukwu nye ukwu gi." 44 Devid n'onwe ya kpọrọ ya 'Onyenwe anyi.' Oleekwanu otu o si buru nwa ya?" 45 Mgbe ndi mmadu na-ege nti, ọ siri ndi na-eso uzọ ya, 46 "Kpacharanu anya n'ebe ndi ozizi iwu no. Ndi iyi uwe mwuda na-ejeghari ebe niile na-amasi, ndi huru ekele puru iche bu nke a na-ekele ha n'oma ahia n'anya. Ndi o na-amasikwa inokwasị n'ochē kachasi elu n'ulo ekpere nakwa n'ochē puru iche na mmemme oriri obula. 47 Ha na-eripia ihe niile di n'ulo ndi inyom ndi di ha nwuru anwu, n'ekpe ogologo ekpere ka a huta ha. Ndi di otu a ka a ga-ata ahuhu di ukwu."

21 Ọ leliri anya elu hu ka ndi ogaranya si etinye onyinye ha n'ime igbe onyinye. 2 Ọ hukwara otu nwanji di ya nwuru anwu ka ọ bira tinye naani mkpuru ego kopa abuo. 3 Ọ siri, "N'ezie, agwa m unu, nwanji ogbenye a di ya nwuru etinyela ego karja ndi ozọ niile. 4 N'ihị na ndi ozọ niile nyere onyinye ha site n'ego maputaara ha n'akunuba ha, ma ya onwe ya sitere n'ogbenye ya

tinye ihe niile o ji biri.” 5 Mgbe ụfọdụ na-ekwu okwu banyere otu e si were nkume mara mma na onyinye e chere n’ihu Chineke, chọọ ụlọnsọ ukwu ahụ mma, ọ sịrị, 6 “Ma banyere ihe ndị a, oge na-abịa mgbe ihe ndị a niile unu na-ahụ na-agaghị adịkwa. Ọ dighị otu nkume a ga-ahapụ n’elu ibe ya, a ga-akwatusị ha niile.” 7 Ha juru ya sị, “Onye ozizi, olee mgbe ihe ndị a ga-emezu? Gini ga-abukwa ihe iribama ga-egosi na ha na-aga imezu?” 8 Ọ sịrị, “Lezienụ anya ka a ghara iduhie unu n’ihi na otutu ga-abia n’aha m sị, ‘Abụ m ya,’ na-asikwa na ‘Oge ahụ di nso.’ Unu esokwala ha. 9 Mgbe obula unu nuru akuko agha di iche iche na ogbaaghara, ka ujo ghara itu unu, ihe ndi a aghaghi ibu uzọ mezuo, ma ogwugwu oge erubeghi.” 10 Mgbe ahụ, ọ sịrị ha, “Mba ga-ebili megide mba, alaeze ga-ebilikwa megide alaeze. 11 A ga-enwe ala oma jijiji di ukwu. Unwu na oria ojoo di iche iche ga-adikwa n’ebe di iche iche. A ga-ahụ ihe di egwu na ihe iribama di ukwu site na mbara eluigwe. 12 “Ma tupu ihe ndi a niile emezuo, ha ga-ejide unu, kpagbukwaa unu. Ha ga-enyefe unu n’aka otutu ulo ekpere. Ha ga-atukwa unu mkporo. Ha ga-akpopukwa unu n’ihu ndi eze na ndi ochichi n’ihi aha m. 13 Nke a ga-aburu unu ohere iji gbaa akaebe. 14 Ma burunu uzọ kpebie n’obi unu na unu agaghị echegbu onwe unu maka ihe unu ga-aza. 15 N’ihi na aga m enye unu udi okwu na amamihe nke ndi na-ebo unu ebubo na-enweghi ike iguzogide maobu kwuo okwu megide. 16 Ọ buladi ndi muru unu, umunne unu ndi nwoke na ndi nwanyi, ndi ikwu unu na ndi enyi unu, ha ga-arara unu nye n’aka ndi ochichi, ndi ga-egbukwa

17 Mmadụ niile ga-akpọ unu asị n'ihim. 18 Ma otu agiri isi di n'isi unu agaghị ala n'iyi. 19 Unu ga-azọpụta ndu unu site na ntachiobi unu. 20 "Mgbe unu huru ka ndi agha gbara Jerusalem gburugburu, matanu na oge e ji ala ya n'iyi eruola. 21 N'oge ahụ ka ndi no na Judia gbalaga n'ugwu, ka ndi no n'ime obodo si na ya puta, ka ndi na-anoghi n'obodo gharakwa iba n'ime ya. 22 N'ihim na oge a ga-abu oge ibo obo ka e mezuo ihe niile akwukwo nsọ kwuru. 23 Ma ahuhu ga-adiri ndi di ime, na ndi na-enye umaka ara, n'ubochi ahu! A ga-enwe oke ihe mgbu n'ala a, iwe ga-adakwasikwa umu mmadu. 24 Mma agha ga-egbu ha, mba niile ga-adorokwa ha n'agha. Ndi mba ozo ga na-azotosi Jerusalem n'ukwu ruo mgbe oge nke ndi mba ozo ahu zuru. 25 "A ga-enwe ihe iribama n'anyanwu, n'onwa, na kpakpando. N'elu uwa, mba niile ga-anọ n'oke ahuhu na mgbagwoju anya di ka oke osimiri na-eme mkpotu, ebili mmiri ga na-ebilikwa. 26 Ndi mmadu ga-adakwa mba n'obi n'ihim ujo mgbe ha ghotara ihe gaje ibiakwasu uwa, n'ihim na a ga-eme ka ike niile nke di n'eluigwe maa jijiji. 27 N'oge ahụ, a ga-ahụ Nwa nke Mmadu ka o na-abia n'ike na ebube n'igwe ojii. 28 Mgbe ihe ndi a malitere ime, guzoronu oto welie isi unu elu, n'ihim na oge mgbaputa unu di nso." 29 O turu ha ilu a, "Leenu osisi fiig na osisi ndi ozo niile anya. 30 Mgbe ha bidoro ipuputa ahia ohuru, unu na-amata na okochi adila nso. 31 N'uzo di otu a kwa, mgbe unu huru ihe ndi a niile ka ha na-eme, matanu na alaeze Chineke adila nso. 32 "N'ezie agwa m unu, obo a agaghị agabiga tupu ihe ndi a niile emezuo. 33 Eluigwe

na ụwa ga-agabiga, ma okwu m enweghị ike igabiga. **34** “Kpachapụkwanụ anya, unu ekwela ka e bogbuo obi unu site n’oke oriri na ọñụñụ na nchekasị nke ndụ a, site otu a mee ka ụbọchị ahụ bjakwasị unu na mberede, dị ka ọnya. **35** N’ihi na ọ ga-abjakwasị ndị niile bi n’elu ụwa. **36** Nọrọnụ na nche oge niile ma na-ekpekwanụ ekpere ka unu nwee ike igbanarị ihe niile gaje ibia, ka unu nweekwa ike iguzo n’ihu Nwa nke Mmadụ.” **37** Kwa ụbọchị, ọ na-ezi ihe n’ụlọnsọ ukwu ahụ, ma n’uhuruchi, ọ na-arigoro n’elu Ugwu Oliv i ga nọọ ọnọdụ abali. **38** Ndị mmadụ niile na-abjakwute ya n’isi ụtụtụ niile n’ụlọnsọ ukwu inurụ okwu ya.

22 N’oge a, Mmemme Achicha na-ekoghị eko nke a na-akpọ Ngabiga na-eru nso. **2** Ndiisi nchụaja na ndị ozizi iwu nọkwa na-achọ ụzọ ha ga-esi gbuo ya, n’ihi na ha na-atụ egwu ndị mmadụ. **3** Mgbe ahụ, ekwensu banyere n’ime Judas, onye a na-akpọ Iskariot, otu n’ime mmadụ iri na abụọ na-eso ụzọ ya. **4** Ọ gakwuru ndiisi nchụaja, na ndiisi ndị nlekọta nke ụlọnsọ ukwu ahụ, ya na ha akparịta ụka otu ọ ga-esi rara ya nyefee ya n’aka ha. **5** Ha nūriri ọñụ ma kwekwa nkwa inye ya ego. **6** Ọ kwenyere, na-achọkwa ohere ga-adị mma ọ ga-eji nyefee ya n’aka ha mgbe igwe mmadụ na-agaghị anọ. **7** Ọ ruo n’ụbọchị Mmemme Achicha na-ekoghị eko ahụ bụ ụbọchị a na-eji aturụ Ngabiga achụ aja. **8** Ọ zipurụ Pita na Jọn sị, “Gaanụ kwadoo maka oriri Ngabiga nke anyị ga-eri.” **9** Ha siri ya, “Ebee ka i choro ka anyị gaa kwadoo maka ya?” **10** Ọ siri ha, “Lee, ka unu na-abata n’obodo, otu nwoke bu ite mmiri ga-ezute unu, soronu ya baa n’ulo obula ọ

banyere. **11** Sịnụ onyenwe ụlọ ahụ, ‘Onye ozizi sịrị, Olee ụlọ ndị ọbia ebe mụ na ndị na-eso ụzọ m ga-anọ rie oriri Ngabiga?’ **12** Ọ ga-egosi unu otu ọnuụlọ buru ibu dị n’elu ụlọ nke e dozicharala ihe niile, kwadoonụ nri anyị n’ebe ahụ.” **13** Ha gara chọputa ihe niile dị ka ọ gwara ha. Ha kwadokwara nri Ngabiga ahụ. **14** Mgbe oge awa ahụ ruru, ya na ndị na-eso ụzọ ya gara ebe ahụ nọdụ ala iri ihe. **15** Ọ sịrị ha, “Ọ gụrụ m nnọọ agụụ ka mụ na unu rie nri Ngabiga a tupu mụ ataa ahụhụ. **16** N’ihi na asị m unu, agaghị m erikwa ya ọzọ tutu ruo mgbe a ga-emezu ya n’alaeze Chineke.” **17** O buru iko, mgbe o nyechara ekele ọ sịrị, “Burunu nke a kesaa n’etiti unu. **18** N’ihi na asị m unu, site ugbu a ga n’ihu, agaghị m ańụ mmanya sitere na mkpuru vainị ọzọ, ruo mgbe alaeze Chineke ga-abia.” **19** O werekwara otu ogbe achicha, mgbe o nyechara ekele, ọ nyawaa ya nye ha sị, “Nke a bụ ahụ m nke e nyere n’ihi unu. Na-emenụ nke a iji na-echeta m.” **20** N’otu ụzọ ahụ, mgbe ha risiri nri anyasị o buuru iko sị, “Iko a bụ iko nke ọgbugba ndụ ọhuru n’ọbara m, nke a na-awụpụ n’ihi unu. **21** Ma lee, onye ahụ nke ga-arara m nye nnyeere m, o sokwa m na-eri nri. **22** Nwa nke Mmadụ na-aga inwụ dijị ka e kpebiri ya, ma ahụhụ ga-adijị nwoke ahụ a ga-esi n’aka ya rara ya nye.” **23** Ha bidoro ijurita onwe ha onye ọ bụ n’etiti ha ga-eme nke a. **24** Iru ụka malitere n’etiti ha banyere onye n’ime ha ka a na-agụ na ọ dijị ukwu karia ibe ya. **25** Ma ọ sịrị ha, “Ndị eze ndị mba ọzọ na-eji aka ike na-achị ndị nọ n’okpuru ha. Otu aka ahụkwa, a na-akpọ ndị na-achị achị enyi ndị mmadụ. **26** Ma unu onwe unu agaghị adị otu a. Kama onye kachasị ibe ya idị elu dijị ka

onye dịkarịsiri nta. Ka onyeisi diri ka onye na-eje ozi. **27** Onye di elu kariya ibe ya? O bu onye noduru ala rie nri na tebul ka o bu onye siri nri dozie ya na tebul? O bughị onye noduru ala rie nri na tebul? Ma adi m ka onye na-eje ozi n'etiti unu. **28** O bu unu onwe unu bu ndi nonyere m n'oge onwunwa m niile. **29** Ana m enye unu alaeze di ka Nna m nyere m ya. **30** Ka unu nwe ike isoro m rie ma nuokwa n'alaeze m. Sorokwa m nodu n'ocheeze na-ekpe ebo iri na abuo nke Izrel ikpe. **31** "Saimon, Saimon, lee ekwensu ariola ike iyocha unu di ka oka wiiti. **32** Ma ekpeelara m gi ekpere ka okwukwe gi ghara ida. Mgbe i kwudosiri ike, gbaakwa umunna gi ume." **33** Ma o siri ya, "Onyenwe anyi, ejikeere m isoro gi gaa mkporo, ma sorokwa gi nwuo." **34** Jisos zara, "Agwa m gi Pita, tupu oke okuku akwa akwa taa, i ga-agonari m ugboro ato, si na i maghi onye m bu." **35** O gwara ha, "Mgbe m zipuru unu na mbu si unu ewerekwala ego, maobu akpa maobu akpukpokuwu, o nwere ihe koru unu?" Ha siri, "O nweghi ihe koru anyi." **36** O siri ha, "Ugbu a, o buru na i nwere akpa ego, were ya, ma werekwa akpa ije. O burukwa na i nweghi mma agha ree uwe mgbokwasị gi zutara onwe gi otu. **37** N'ih i na agwa m unu, na a ga-emejuputa ihe ndi a e dere n'akwukwo nsu n'ime m, A gukotara ya na ndi na-emebi iwu. N'ezie, ihe e dere banyere m eruwela mgbe o ga-emezu." **38** Ha siri, "Onyenwe anyi, lee mma agha abuo di ebe a." O siri ha, "Nke ahụ ezuola." **39** Jisos puru gaa n'Ugwu Oliv di ka o na-eme mgbe dum, ndi na-esozu ya sokwa ya gaa. **40** Mgbe o ruru n'ebe ahụ, o siri ha, "Kpeenụ ekpere ka unu ghara idaba n'onwunwa." **41** O

hapuru ha gaa ihe ha ka nzo ukwu ole na ole noro n'ebe
ahụ gbuo ikpere n'ala kpee ekpere, si, **42** "Nna o buru
na i choro, nara m iko a, ma otu o di, o bughị ka e mee
uche m, kama ka e mezuu uche gi." **43** Otu mmuo ozi si
n'eluigwe bjakwutere ya, gbaakwa ya ume. **44** Site n'oke
ihe mgbu, o kpere ekpere kpesie ike, nke mere na osuso
si ya n'ahu na-adapu n'ala di ka okpurukpu obara. **45**
Mgbe o kpechara ekpere bilie, o bjakwutere ndi na-eso
uzo ya hu ha ka ha na-arahu ura n'ihu ihe mwute nke obi.
46 O sirị ha, "Gini mere unu ji na-arahu ura? Bilienu kpee
ekpere ka unu ghara idaba n'onwunwa." **47** Mgbe o ka
kpu okwu n'onu, igwe mmadu bira, onye du ha bu onye
a na-akpo Judas, bu otu n'ime mmadu iri na abuo ahụ na-
eso uzo ya. O bjaruru Jisos nso, isutu ya onu. **48** Ma Jisos
sirị ya, "Judas, o bu site n'isutu onu ka i ji arara Nwa nke
Mmadu nye?" **49** Mgbe ndi no ya gburugburu huru ihe
gaje ime, ha sirị, "Onyenwe anyi, o bu anyi were mma
agha gbuo?" **50** Otu n'ime ha ji mma gbuo ohu onyeisi
nchaja, gbupu nti aka nri ya. **51** Ma Jisos sirị, "O zuola!"
O metukwara nti nwoke ahụ aka gwoo ya. **52** Mgbe ahụ,
Jisos sirị ndisi nchaja, na ndi nlekota nke ulonso ukwu
na ndi okenye, "Gini mere unu ji chirị mma agha na
mkpo bia ijide m, di ka a ga-asị na m bu onye ohi o ji
egbe ezu? **53** Mgbe mu na unu na-anọ kwa ubochi n'ime
ulonso ukwu ahụ, ma unu emetughị m aka. Ma ugbu a bu
oge awa unu burukwa mgbe ike ochichiri na-achi achi."
54 Mgbe ahụ ha jidere ya duru ya puo, gaa n'ulo onyeisi
nchaja. Pita sokwara ha n'azu kama o no n'ebe di anya.
55 Mgbe ha kwanyere oku n'etiti mbara ezi obi ahụ, ma

nọdụ ala gba ọkụ ahụ gburugburu, Pita sokwara ha nọdụ ala. **56** Ka ọ na-anyanya ọkụ ahụ, otu nwaagboghọ na-eje ozi hụrụ ya, o leruru ya anya nke ọma, sị, “Onye a na Jisọs nọkọrọ.” **57** Ma ọ goro ọgọ sị, “Nwanyị, amaghị m onye ọ bụ.” **58** Mgbe oge nta gasiri, onye ọzọ hụkwara ya kwukwaa sị, “Gị onwe gị bụkwa otu onye n’ime ha.” Ma Pita kwuru sị, “Nwoke m, abughị m.” **59** Mgbe ihe dị ka otu awa gafere, onye ọzọ bụkwara kwusie okwu ike, “N’ezie, nwoke a so ya n’ihi na ọ bụ onye Galili.” **60** Pita sịrị, “Nwoke m, amaghị m ihe ị na-ekwu maka ya?” Dị ka ọ kpụ okwu ahụ n’onyị, oke ọkpa kwara akwa. **61** Mgbe ahụ, Onyenwe anyị tugharịrị lee Pita anya. Pita chetakwara okwu Onyenwe anyị gwara ya nke bụ, “Tupu oke ọkpa akwa akwa taa, ị ga-agonari m ugboro atọ.” **62** Ma ọ pụrụ n’ezi gaa bee akwa na mwute. **63** Ndị ahụ na-eche ya nche bidoro na-akwa ya emo na-etikwa ya ihe. **64** Ha jiri akwa kechie ya anya, sị ya, “Buo amụma, onye tiri gị ihe?” **65** Ha kwukwara ọtụtụ okwu ọjọọ na nke mkparị megide ya. **66** Mgbe chi boro, nzuko ndị okenye na ndiisi nchajaja, na ndị ozizi iwu zukọtara, a kpọtakwara Jisọs n’ihu ha. **67** Ha na-ekwu, “Ọ bụrụ na ị bụ Kraịst, gwa anyị.” Ọ sịrị ha, “Ọ bụrụ na m agwa unu, unu agaghị ekwe. **68** Ọ bụrụkwa na m ajuo unu ajuju, unu agaghị aza m. **69** Ma site ugbu a gawa, Nwa nke Mmadu ga-anọdụ ala n’aka nri nke ike Chineke.” **70** Ha niile sịrị, “Gị onwe gị, ị bụ Ọkpara Chineke?” Ọ sịrị ha, “Unu kwuru na Abụ m.” **71** Mgbe ahụ ha sịrị, “Gini mere anyị ji na-achọ onye akaebe ọzọ? Anyị ejirila ntị anyị nuru ya site n’onyị ya.”

23 Mgbe ahụ, ọha mmadụ ahụ niile biliri duru ya gakwuru Paillet. **2** Ha malitere ibo ya ebubo na-asị, “Anyị chọputara na nwoke a na-eduhie ndị obodo anyị niile, na-egbochikwa ha ịtụ ụtụ isi nye Siza, ma na-ekwukwa na ya bụ Kraịst, Eze.” **3** Ya mere Paillet juru ya sị, “Ị bụ eze ndị Juu?” Ọ zara ya sị, “Gị onwe gị kwuru otu a.” **4** Mgbe ahụ Paillet gwara ndịisi nchụaja na igwe mmadụ ahụ, “O nweghị ihe ọjọọ ọbụla m chọputara nwoke a mere.” **5** Ma ha gara n’ihu na-asị, “Ọ na-akpasu ọgbaaghara n’ala ndị Judia niile site n’ozizi ya. Ọ malitere na Galili, ọ bjakwala ebe a ugbu a.” **6** Mgbe Paillet nuru nke a, ọ juru ma nwoke a ọ bụ onye Galili? **7** Mgbe ọ matara na o si n’ebe Herod na-achi, o nyere iwu ka e dugara ya Herod, onye nọkwa na Jerusalem mgbe ahụ. **8** Obi toro Herod uto nke ukwuu, mgbe ọ huru Jisus n’ihi na ọ no na-acho ihu ya anya n’oge di anya gara aga. Sitekwa n’akuko ọ nuru banyere ya, o lere anya na ọ ga-arụ oru ebube ufofu. **9** Ya mere ọ juru ya otutu ajuju, ma ọ zaghi ya ihe obula. **10** Ndịisi nchụaja na ndi ozizi iwu guzo n’ebe ahụ gara n’ihu bosie ya ebubo ike. **11** Emesia, Herod na ndi agha ya jiri ya mee ihe ochi, ma kwaakwa ya emo. Ha yikwasiri ya uwe mwuda mara mma ma zighachikwara ya Paillet. **12** N’ubochi ahụ ka Herod na Paillet ghorọ enyi, maka n’oge gara aga ha bu ndi iro. **13** Paillet kpokotara ndisi nchujaja, na ndi ndu, na ndi mmadu ndi ozọ **14** si ha, “Unu kpotaara m nwoke a di ka otu onye n’ime ndi na-akpali ndi mmadu inupu isi. Ajuola m ya ajuju n’ihu unu ma achoputaghi m ihe obula nke unu kwesiri iji boo ya ebubo. **15** Ọ buladi Herod achoputaghi ihe ọjọọ obula

n'aka ya, nke a mere o jiri kpughachitere anyi ya. Leenu, o nweghi ihe obula o mere e kwesiri iji maa ya ikpe onwu.

16 Ya mere aga m apia ya ihe hapu ya ka o laa.” **17** Ma o di mkpa na a ga-ahapu otu onye mkporo n'oge mmemme.

18 Ma igwe mmadu ahụ tiri mkpu n'otu olu si, “Gbuo nwoke a, hapuru anyi Barabas.” **19** (Onye a tubara n'ulo mkporo n'ih i oghaaghara daputara n'obodo ahụ, nakwa n'ih i igbu mmadu.) **20** Di ka o gbalisiri ike ihapu Jisos, Paillet gwakwara ha okwu ozo. **21** Ma ha niile tiri mkpu si, “Kpogide ya n'obe! Kpogide ya n'obe!” **22** O siri ha na nke ugboro ato, “O bu n'ih i gini? Olee ihe ozo nwoke a mere? O nweghi ihe obula m choputara n'aka ya kwesiri iwetara ya onwu. Ya mere aga m ata ya ahuhu, hapu ya.”

23 Ma ha nogidere na-eti mkpu n'oke olu ka a kpogide ya n'obe, n'ikpeazu olu iti mkpu ha kariri. **24** Ya mere Paillet kpebiri imere ha ihe ha choro. **25** O hapuru nwoke ahụ ha choro nke a tubara n'ulo mkporo n'ih i oghaaghara na igbu mmadu, ma nyefee ha Jisos n'aka. **26** Di ka ha duu ya na-aga, ha jidere Saimon onye Sirini bu onye si n'ime otu obodo nta na-alobata; ha boro ya obe ahụ, manye ya ka o buru ya na-eso Jisos na-azu. **27** Igwe mmadu di ukwu soro ya tinyekwara umu nwanji bu ndi tiri mkpu akwa ma ruokwara ya uji. **28** Ma Jisos tughariri si ha, “Umuada Jerusalem, unu eberela m akwa, kama beerenu onwe unu na umu unu. **29** N'ih i na oge na-abia mgbe unu ga-asi, 'Ngoz i na-adiri umu nwanji aga, akpanwa ndi na-amughi nwa, na ara ndi na-enweghi onye nuru ha.’ **30** Mgbe ahụ, “ha ga-asi, ugwu ukwu niile, “Dakwas i anyi!” Sikwa, ugwu nta, “Kpuchite anyi!”” **31** Ya mere, o

bụrụ na ha mee ọhịa otu a mgbe ahịhịa dị ndụ dị na ya, gini ga-emekwanụ mgbe ọ kporo nkụ?” 32 Ha dukwaara mmadu abuo bu ndi ohi gaa igbu ha na ya. 33 Mgbe ha bjarutere n’ebe a na-akpo Okpokoro Isi, ebe ahụ ka ha kpogidere ya n’obe ya na ndi ohi abuo ahụ. Otu n’aka nri ya nke ozọ n’aka ekpe ya. 34 Jisọs siri, “Nna gbaghara ha n’ihi na ha amataghị ihe ha na-eme.” Ha ji ife nza kee uwe ya n’etiti onwe ha. 35 Ndi mmadu guzoro ebe ahụ na-ele anya, ka ndi ochichi ji ya na-eme ihe ochi, na-asi, “Ọ zoputara ndi ozọ, ya zoputanụ onwe ya, ma ọ bụrụ na ọ bụ Kraist nke Chineke, bụ Onye a hoputara.” 36 Ndi agha bjakwara chia ya ochi. Ha nyere ya mmanya gbara uka, 37 ma na-asi, “Ọ bụrụ na i bụ eze ndi Juu, zoputanụ onwe gi.” 38 Ihe e dere n’elu isi obe ahụ bụ: Onye a bụ Eze ndi Juu. 39 Otu onye n’ime ndi ohi ahụ a kpogidekwara n’obe n’ebe ahụ kparikwara ya si, “Ọ bughị gi bụ Kraist? Zoputanụ onwe gi ma zoputakwa anyi.” 40 Ma onye nke ozọ a makwara ikpe onwu baara ya mba si, “I naghi atụ Chineke egwu, i hughị na a mara gi ikpe di ka e si maa ya. 41 Anyi na-ata ahuhụ kwesiri anyi, n’ihi na a na-ata anyi ahuhụ n’ihi ihe anyi mere, ma nwoke a emeghi ihe ojoo obula.” 42 Mgbe ahụ ọ siri, “Jisọs, chetakwa m mgbe i bara n’alaeze gi.” 43 Ọ siri ya, “N’ezie a agwa m gi, taa, i ga-anonyere m na paradais.” 44 Mgbe ọ na-eru ihe di ka elekere iri na abuo nke ehie, ochichiri gbachikotara n’ala ahụ niile ruo elekere ato nke ehie. 45 N’ihi na anyanwu kwusiri inye ihe ya. Akwa mgbochi di n’ulonso ukwu sitere n’elu gbawaa abuo. 46 Jisọs tiri mkpu n’oke olu si, “Nna, n’aka gi ka m na-enyefe

mmụọ m.” Mgbe o kwusiri nke a, o kubiri ume. **47** Mgbe ọchịagha na-achị otu narị ndị agha hụrụ ihe merenụ, o nyere Chineke otuto ma kwuokwa si, “N’ezie nwoke a bụ onye ezi omume.” **48** Mgbe igwe mmadụ niile gbakọtara ilere anya hụrụ ihe mere, ha laghachiri n’ụlọ ha na-eti aka n’obi. **49** Ma ndị niile maara onye ọ bụ, tinyekwara ụmụ nwanyị ndị soro ya si Galili bịa, guzokwara n’ebe dị anya na-ele ihe ndị a. **50** O nwere otu nwoke aha ya bụ Josef, onye so n’otu ndịisi ụlọ nzukọ. Ọ bụ ezigbo mmadụ na onye aka ya kwụ ọtọ. **51** Ọ kwadoghị mkpebi ha na omume ha. Onye sitere Arimatia, n’otu obodo ndị Juu, onye na-echere ọbịbịa nke alaeze Chineke. **52** Nwoke a gakwuru Paillet rịọọ ka e bunye ya ahụ Jisọs. **53** Ya mere, o budatara ya fuchie ya n’akwa ọcha linin, tinye ya n’ili e gwuru n’ogba nkume, nke a na-etinyebeghị mmadụ na mbụ. **54** Ọ bụ Ụbọchị Nkwadebe maka ụbọchị izuike nke na-abịa nso. **55** Ndị nwanyị ahụ sitere Galili soro ya hụrụ ili ahụ, hụkwa otu e si nibe ahụ ya n’ime ya. **56** Emesịa ha laghachiri ga kwadoo mmanụ otite nke e tinyere ọtụtụ ụda. N’ụbọchị izuike ha zukwara ike dika ọ dị n’iwu.

24 N’ụbọchị mbụ nke izu ụka, n’ezigbo isi ụtụtụ, ha weere mmanụ otite ahụ ha tinyere ọtụtụ ụda nke ha kwadoro gawa n’ili ahụ. **2** Ha chọputara na e nupụla nkume e ji dochie n’onụ ili ahụ. **3** Ma mgbe ha banyere n’ime ya, ha ahughị ahụ Onyenwe anyị Jisọs. **4** Dị ka ha nọ na mgbagwoju anya banyere nke a, n’otu ntabi anya, ha hụrụ mmadụ abụọ yi uwe na-egbu ka amụma guzo ha nso. **5** Ha kpudoro ihu ha n’ala n’ihi oke egwu, ma mmadụ abụọ ahụ gwara ha, “Gịnị mere unu ji na-achọ

onye dị ndụ n'etiti ndị nwurụ anwụ? **6** Ọ nọkwaghị n'ebe a, o biliela n'ọnwụ, chetakwanụ ihe ọ gwara unu mgbe unu na ya nọ na Galili sị, **7** 'A ghaghị inyefe Nwa nke Mmadụ n'aka ndị mmehie, a ga-akpogidekwa ya n'obe ma n'ụbọchị nke atọ ọ ga-esi n'ọnwụ bilie.'" **8** Mgbe ahụ ha chetara okwu ya. **9** Mgbe ha sitere n'ili ahụ lughachi, ha kọrọ mmadụ iri na otu ahụ na ndị ọzọ niile ihe ndị a. **10** Ọ bụ Meri Magdalin, na Joana, na Meri nne Jemis na ụmụ nwanị ndị ọzọ so ha kọrọ ndị na-eso ụzọ ya ihe a. **11** Ma ha ekweghị ihe ha gwara ha, n'ihi na okwu ha dị ha ka ọ bụ ihe efu. **12** Ma otu ọ dị, Pita gbaara ọsọ ruo n'ili ahụ, hulata ala hụ ka akwa ozu ndị ahụ togbọrọ onwe ha; ọ lara na-atughari uche n'ime onwe ya ihe ihe ndị a pụtara. **13** N'otu ụbọchị ahụ, mmadụ abụọ n'ime ha gaje n'obodo nta a na-akpọ Emaus, nke dị ihe ruru kilomita iri na abụọ site na Jerusalem. **14** Ha na-ekwurịta n'etiti onwe ha banyere ihe niile mere. **15** Dị ka ha na-ekwu na-akparịta ụka banyere ihe ndị a, Jisọs n'onwe ya bịara soro ha na-aga ije. **16** Ma e mechiri anya ha imata na ọ bụ ya. **17** Ọ siri ha, "Gini ka unu na-ekwurịta n'etiti onwe unu dị ka unu na-aga n'uzọ." Ha kwusiri ebe ahụ, gbarụọ ihu ha. **18** Otu onye n'ime ha a na-akpọ Kleopas, siri ya, "Ị bụ onye ọbịa na Jerusalem nke mere na ị maghị ihe mere n'ime ya n'ụbọchị ndị a?" **19** Ọ siri ha, "Gini bụ ihe mere?" Ha siri ya, "Banyere Jisọs onye Nazaret! Ọ bụ onye amụma burukwa onye dị ike, ma n'okwu ma n'omume n'ihu Chineke na mmadụ niile. **20** Na otu ndịisi nchụaja na ndị ọchịchị anyị nyefere ya ka a maa ya ikpe ọnwụ, ma kpogbukwaa ya n'obe. **21** Anyị nwererị olileanya na ọ

bụ ya ga-agbaputa Izrel. Nke ka nke, taa mere ya abali atọ kemgbe ihe ndi a mere. **22** Tụkwasi ihe ndi a, ụfọdu ụmụ nwanyi anyi mere ka anyi nwee ihe itunanya. Ha gara n'ili ahụ n'isi ụtutu a. **23** Ma ha ahughị ahụ ya. Ha biara koro anyi na ha huru ohu nke ndi mmuo ozi, bu ndi gwara ha na o di ndu. **24** Ya mere ụfọdu n'ime ndi otu anyi gara n'ili ahụ choputa na ihe niile ụmụ nwanyi a kwuru mere otu ahụ ha siri kwuo ya. Ma ha ahukwaghị ya.” **25** O sirị ha, “Unu bu nnoo ndi nzuzu! Leenu ka o si siere unu ike ikwere ihe niile ndi amuma kwuru. **26** O bu na o kwesighi ka Kraist taa ahuhu ndi a tupu o banye n'ebube ya?” **27** Ya mere, o kowaara ha ihe e dere n'akwukwo nsọ banyere ya onwe ya malite na nke Mosis ruo na ndi amuma niile. **28** Mgbe ha na-eru obodo nta ahụ ha na-aga, o mere di ka o na-aga n'ihu na njem ya. **29** Ma ha rịo ya n'ebe o di ukwu si, “Nonyerenu anyi n'ihi na chi ebidola iji, ubochi agamiekwala ugbo a.” N'ihi ya o banyere iga nonyere ha. **30** Mgbe ya na ha noduru na tebul iri nri, o were achicha, kelee Chineke ekele, nyawaa ya were ya nye ha. **31** Mgbe ahụ, e meghere anya ha, ha amata onye o bu, ha ahukwaghị ya anya ozo. **32** Mgbe ahụ, ha gwara onwe ha si, “O bu na o dighi ka oku o na-enwu n'obi anyi mgbe anyi na ya no n'uzo, ya na-ekpughere anyi akwukwo nsọ?” **33** Ha biliri ngwangwa laghachi Jerusalem. Ebe ahụ, ha huru mmadu iri na otu ahụ na ndi so ha ka ha nokotara n'otu ebe, **34** na-asi, “O bu eziokwu, Onyenwe anyi ebiliela, o gosila Saimon onwe ya.” **35** Mgbe ahụ, ha koro ha ihe mere n'uzo, ya na otu ha siri mata ya mgbe o nyawara achicha. **36** Mgbe ha ka

na-ekwu banyere nke a, ya onwe ya guzooro n'etiti ha si ha, "Udo diri unu." 37 Oke egwu turu ha, obi lokwara ha mmiri n'ihi na ha chere na ha ahula mmuo. 38 Ma o siri ha, "Gini mere ujo ji atu unu, gini mere unu ji nwee obi abuo? 39 Leenu m anya n'aka na n'ukwu. O bu mu onwe m! Metunu m aka ka unu huru, n'ihi na mmuo adighi enwe anu ahụ na okpukpu di ka unu huru m nwere." 40 Mgbe o kwuchara nke a, o gosiri ha aka ya na ukwu ya. 41 Ma di ka o siiri ha ike ikwere n'ihi onu na oke mgbagwoju anya, o siri ha, "O di ihe oriri unu nwere ebe a?" 42 Ha nyere ya otu ntakiri azu a mikporo amikpo. 43 Ma o naara ya rie ya n'ihu ha. 44 Mgbe ahụ, o siri ha, "Okwu ndi a ka m gwara unu mgbe mu na unu no, na ihe niile e dere n'iwu Mosis na ndi Amuma na n'Abu Oma banyere m ga-emezucha." 45 Mgbe ahụ, o meghere akonuche ha ka ha ghotu akwukwo nsọ. 46 O siri ha, "Nke a bu ihe e dere na, Kraist ahụ ga-ahụ ahụ ma sitekwa n'onwu bilien'ubochi nke ato. 47 Na a ga-ekwusa ncheghari na mgbaghara mmehie site n'aha ya nye mba niile, malite na Jerusalem. 48 Unu bu ndi akaebe nke ihe ndi a. 49 Ma lee, agaje m izitere unu ihe ahụ Nna m kwere na nkwa. Ya mere, noronu n'ime obodo ruo mgbe a ga-eyikwasị unu ike nke si n'elu." 50 O duuru ha garuo na Betani, chilie aka ya abuo elu gozie ha. 51 Di ka o na-agozi ha, o sitere n'ebe ha no puo, e weliri ya elu, baa n'eluigwe. 52 Mgbe ahụ, ha fere ya ofufe jiri oke onu laghachi na Jerusalem. 53 Ha nogidere n'ulonso ukwu ahụ na-eto Chineke oge niile.

Jon

1 Na mbụ okwu ahụ dīrij, okwu ahụ na Chineke nọ, okwu ahụ bụkwa Chineke. **2** Ya na Chineke nọ site na mbụ. **3** E sitere na ya kee ihe niile, ọ dighikwa ihe ọbụla e kere eke nke a na-ekeghị site na ya. **4** N'ime ya ka ndụ dīrij, ndụ ahụ bụkwa ihè nye mmadụ niile, **5** ihè ahụ na-enwu n'ime ọchịchiri, ma ọchịchiri ahụ emenyughị ya. **6** Ọ dī otu nwoke Chineke zitere, aha ya bụ Jon. **7** Ọ b́ara dī ka onye akaebe igba ama banyere ihè ahụ, ka mmadụ niile site n'aka ya kwere. **8** Ya onwe ya abughị ihè ahụ, ọ b́ara naanị igba akaebe banyere ihè ahụ. **9** Ezi ihè ahụ nke na-enye mmadụ ọbụla ihè na-ab́a n'ime ụwa. **10** Ọ b́ara n'ụwa, ma ụwa bụ ihe e kere site n'aka ya, ma ụwa amataghị onye ọ bụ. **11** Ọ b́akwutere ihe ndi ahụ bụ ndi nke ya, ma ndi ahụ bụ ndi nke ya anabataghị ya. **12** Ma ndi ahụ niile nabatara ya, ndi ahụ niile kweere n'aha ya ka o nyere ike igho ụmụ Chineke. **13** Ụmụ a na-amughị site n'ọbara, ma ọbụ site na mkpebi nke anụ ahụ, ma ọ bụkwanụ mkpebi nke mmadụ, kama site na Chineke. **14** Okwu ahụ ghorọ anụ ahụ birikwa n'etiti anyi. Anyi ahụla ebube ya, ebube nke onye naanị ya bụ Ọkpara Nna mụrụ, onye si n'ebe Nna nọ b́a, onye juputara n'amara na eziokwu. **15** Jon gbara ama banyere ya mgbe ọ na-eti mkpu na-asị, "Onye a bụ onye ahụ m kwuru banyere ya, 'Onye na-ab́a m n'azụ dī ukwu karịa m, n'ihì na o bukwa m ụzọ dīrì.'" **16** Site n'ibá ụba nke amara ya, anyi niile anatala amara a tükwasiri n'amara. **17** N'ihì na e nyere iwu site n'aka Mosis, ma amara na eziokwu b́ara site n'aka Jisọs Kraist. **18** Ọ dībeghị onye ọbụla

hụrụla Chineke, ma Chineke, onye naanị ya bụ Ọkpara Nna mụrụ. Onye ya na Nna dị na mma, emeela ka anyị mata ya. **19** Nke a bụ ịgba ama Jọn mgbe ndị ndu ndị Juu nọ na Jerusalem zipurụ ndị nchụaja na ndị Livayị ka ha bịa juo ya onye o bụ? **20** O mechighị onụ ya, kama o kwuputara si, “Abughị m Kraịst ahụ.” **21** Mgbe ahụ ha juru ya si, “Ị bukwanu onye? Ị bụ Ịlajja?” Ọ zara si ha, “Abughị m ya.” “Ị bụ Onye amuma ahụ?” “Mba.” **22** Ha sirị ya, “Ị bụ onye? Nye anyị osisa anyị ga-eweghachiri ndị zitere anyị. Gini ka i kwuru banyere onwe gi?” **23** Ọ sirị, dika Aizaya onye amuma kwuru, “Abụ m onye na-eti mkpu n’ime ozara, ‘Meenu ka uzọ Onyenwe anyị guzozie.’” **24** Ma ndị Farisii ahụ ezitere **25** juru ya, si, “Gini mere i ji na-eme baptizim o buru na ị bughị Kraịst maobu Ịlajja, maobu onye amuma ahụ?” **26** Jọn zara ha si, “Eji m mmiri na-eme baptizim, ma o di otu onye nọ n’etiti unu nke unu na-amaghị. **27** Onye ahụ nke na-abia n’azu m, onye m na-erughị itopu eriri akpukpokwu ya.” **28** Ihe a mere na Betani n’ofe osimiri Jodan bu ebe Jọn nọ na-eme baptizim. **29** N’echi ya, o huru ka Jisos na-abiakwute ya si, “Leekwa, Nwa Aturu Chineke, onye na-ebupu mmehie uwa. **30** Ọ bu onye a ka m kwuru okwu ya mgbe ahụ m sirị, ‘otu nwoke na-abia n’azu m, onye di ukwu kari m, n’ihi na o bukwa m uzọ diri.’ **31** Mụ onwe m amataghị ya, ma a biara m were mmiri na-eme baptizim n’ihi nke a, ka e kpughee ya nye ndi Izrel.” **32** Mgbe ahụ Jọn gbara ama a si, “Ahuru m ka Mmụo Nso sitere n’eluigwe rịdata di ka nduru, nokwasị ya. **33** Mụ onwe m amabughị ya, ma onye ahụ zitere m ka m jiri mmiri mee baptizim kwuru,

‘Onye ahụ i ga-ahụ, onye Mmụọ Nsọ ga-ebekwasị, ma nọgidekwa, ọ bụ ya ga-iji Mmụọ Nsọ mee baptizim.’ **34** Mụ onwe m ahụla ya, na-agbakwa ama na onye a bụ Ọkpara Chineke.” **35** N’echi ya, Jọn na mmadụ abụọ ndị na-eso ụzọ ya guzoro n’ebe ahụ ọzọ. **36** Mgbe ọ hụrụ Jisọs ka ọ na-agafe, ọ sịrị, “Leenụ, Nwa Atụrụ Chineke.” **37** Mgbe mmadụ abụọ ahụ na-eso ụzọ ya nūrụ nke a, ha tugharịrị soro Jisọs. **38** Mgbe Jisọs tugharịrị hụ ka ha na-eso ya, ọ sịrị ha, “Gịnị ka unu chọrọ?” Ha sịrị ya, “Rabbi” (nke pụtara “Onye ozizi”), “olee ebe i bi?” **39** Ọ sịrị ha, “Bjanụ, unu ga-ahụ.” Ha sooro ya ga hụ ebe ọ na-anọ. Ha nonyekwara ya ụbọchị ahụ niile. Ọ bụ n’ihe dị ka elekere anọ nke mgbede. **40** Otu n’ime mmadụ abụọ ahụ nūrụ ihe Jọn kwuru, nke sooro ya bụ Andru nwanne Saimon Pita. **41** Ihe mbụ o mere bụ ịchọta Saimon nwanne ya sị ya, “Anyị achọtala Mezaya ahụ” (onye a na-akpọkwa Kraịst). **42** Ọ kpọtara ya Jisọs. O lere ya anya sị, “Ị bụ Saimon nwa Jọn. A ga-akpọ gị Sefas” (nke nsugharị ya, pụtara Pita). **43** N’echi ya, o kpebiri ịga Galili. Mgbe ọ hụrụ Filip, ọ sịrị ya, “Soro m.” **44** Filip bụ onye obodo Betsaida dị ka Andru na Pita. **45** Filip chọtara Nataniel sị ya, “Anyị achọtala onye ahụ Mosis dere banyere ya n’iwu, onye ndị amụma dekwara banyere ya, Jisọs onye Nazaret, nwa Josef.” **46** Nataniel sịrị ya, “Ihe ọma ọbụla ọ pūrụ i si na Nazaret pụta?” Ma Filip sịrị ya, “Bia ka ị hūrụ.” **47** Mgbe Jisọs hūrụ ka Nataniel na-abjara ya nso, o kwuru sị, “Leenụ ezi nwa afọ Izrel onye aghughọ na-adighị n’ime ya.” **48** Nataniel sịrị ya, “Olee otu i si mata onye m bụ?” Jisọs sịrị ya, “Tupu Filip akpọ gị, ahularị m gị ka ị nọ

n'okpuru osisi fiig.” 49 Mgbe ahụ, Nataniel zaghachiri, “Onye ozizi, i bu Okpara Chineke; i bu eze Izrel.” 50 Jisosh zara si ya, “I kwere n’ihi na agwara m gi na ahuru m gi n’okpuru osisi fiig? I ga-ahụ ihe di ukwu kari nke a.” 51 O sikhara ya, “N’ezie, n’ezie agwa m unu, unu ga-ahụ eluigwe ka o meghere hukwa ndi mmuo ozi Chineke ka ha na-arigokwuru, ma na-aridakwuru Nwa nke Mmadu.”

2 N’ubochi nke ato, o nwere mmemme agbamakwuko na Kena nke Galili, nne Jisosh biakwara ebe ahụ. 2 A kpokwara Jisosh na ndi na-eso uzọ ya oku na mmemme agbamakwuko a. 3 Mgbe mmanya ha gwuru, nne Jisosh siri ya, “Ha enweghi mmanya.” 4 Jisosh siri ya, “Nwanyi, gini gbasara mu na gi na nke a? Oge awa m erubeghi.” 5 Nne ya gwara ndi na-eje ozi, “The obula o gwara unu, meenu ya.” 6 A dobara ite mmiri nkume isii buru ibu n’akuku ebe ahụ, nke a na-eji agbanye mmiri ndi juu na-eji asachasi onwe ha ma ha choo ikpe ekpere. Otu n’ime ha na-eri ihe di ka galonu iri abuo ma ihe ruru iri ato. 7 Jisosh gwara ha, “Gbajuonu ite ndi a mmiri.” Ya mere, ha gbajuputara ha mmiri. 8 Mgbe ahụ, o gwara ha, “Ugbu a, gbaputani ufodu bugara onyeisi oche.” Ha mekwara nke a. 9 Mgbe ahụ onyeisi oche ahụ deturu mmiri ahụ e mere ka o ghoo mmanya onu. O mataghi ebe o siri puta (ma ndi na-eje ozi, ndi kutere mmiri ahụ matara), onyeisi oche ahụ kpoputara onye ahụ na-alu nwunye ohuru iche 10 si ya, “N’oge mmemme obula, a na-ebu uzọ buputa mmanya di uto, ma buputakwa nke na-adighi uto n’ikpeazu, mgbe ndi mmadu nujuchara afo, ma i chebere mmanya di uto buputa ya ugbu a.”

11 Nke a bụ mmalite ihe ama Jisọs mere na Kena nke Galili, o sitere na nke a kpughee ebube ya, ndị na-eso ụzọ ya kwenyekwara na ya. **12** Mgbe nke a gasiri, ọ gara Kapanom, ya na nne ya na ụmụne ya, nakwa ndị na-eso ụzọ ya. Ha nọrọ ụbọchị ole na ole n'ebe ahụ. **13** Mgbe mmemme oriri Ngabiga nke ndị Juu na-abjara nso, Jisọs gara Jerusalem. **14** N'ime ụlọnsọ ukwu, ọ hụrụ ndị na-ere ehi, na atụrụ na nduru. Hụkwa ndị nọduru na tebul na-agbanwe ego. **15** Ya mere, o jiri eriri mere ụtari chụpụsịa ndị niile nọ na-ere ahia n'ụlọnsọ ukwu ahụ, tinyekwara ehi na atụrụ ha. Ọ kwafusiri mkpuru ego ndị ahụ na-agbanwe ego, kpughariakwa tebul ha ihu. **16** Ọ siri ndị ahụ na-ere nduru, "Wepụnụ ihe ndị a n'ebe a. Kwụsịnụ ime ụlọ Nna m ka ọ bụrụ ebe a na-azụ ahia." **17** Ndi na-eso ụzọ ya chetara na e dere ya riji n'akwukwo nso, "Ihe banyere ụlọ gi na-anụ m oku n'obi." **18** Ma ndi Juu siri ya, "Olee ihe iribama i puru igosi anyi na ikike i ji eme ihe ndi a." **19** Jisọs zara si, "Kwatuonụ ụlọnsọ ukwu a, aga m ewughachikwa ya n'abalị atọ." **20** Ndi Juu kwuru, "Ụlọnsọ ukwu a were anyi iri afọ anọ na isii iru ya, i ga-ewughachi ya n'abalị atọ?" **21** Ma ụlọnsọ o kwuru maka ya bụ ahụ ya. **22** Ndi na-eso ụzọ ya chetara okwu ya a mgbe o siri n'onwu bilie. Mgbe ahukwa, ha kweere akwukwo nso ya na okwu niile Jisọs kwuru. **23** Mgbe ọ nọ na Jerusalem n'oge Mmemme Ngabiga, otutu mmadu huru ihe iribama o mere kweere na ya. **24** Ma Jisọs atukwasighi ha obi n'ihi na ọ matara mmadu niile nke oma. **25** Ọ dighi ya mkpa ka onye obula gbaa akaebe banyere umu mmadu, n'ihi na ya onwe ya maara ihe di n'ime mmadu.

3 O nwere otu nwoke onyeisi ndị Juu nke so n'otu ndị Farisii aha ya bụ Nikōdimōs. **2** Ọ biakwutere ya n'abalị sị ya, "Onye ozizi, anyị maara na ị bụ onye ozizi sitere na Chineke, n'ihị na o nweghị onye ọbụla pụrụ ịrụ ọrụ ebube dị otu a ma ọ bụrụ na Chineke anonyereghị ya." **3** Jisọs zara sị ya, "N'ezie, n'ezie agwa m unu, ọ bụrụ na amughị mmadụ ọzọ, ọ pughị ihu alaeze Chineke anya." **4** Nikōdimōs sịrị ya, "Olee otu a ga-esi mugharia mmadụ mgbe o mere okenye? Ọ ga-aba n'afọ nne ya nke ugboro abụọ?" **5** Ma Jisọs sịrị, "N'ezie, n'ezie agwa m unu, ọ bụrụ na amughị mmadụ site na mmiri na Mmụọ Nso, o nweghị ike ịba n'alaeze Chineke. **6** Ihe e si n'anụ ahụ mụọ bụ anụ ahụ, ma ihe a mụrụ site na Mmụọ bụ mmụọ. **7** Ya ejula gi anya na m sịrị gi, 'Agaghị ịmụ unu ọzọ.' **8** Ifufe na-efe n'ebe ọbụla masịrị ya. I nwere ike nụ ụzụ ya ma ịmataghị ebe o si abia maọbụ ebe ọ na-aga. Otu a ka ọ dīkwara onye ọbụla a mụrụ site na Mmụọ." **9** Nikōdimōs zara sị ya, "Olee otu ihe ndị a ga-esi mee?" **10** Jisọs zara sị ya, "Ị bụ onye ozizi ndị Izrel, ma ị ghọtaghị ihe ndị a? **11** N'ezie, n'ezie agwa m unu. Anyị na-ekwu banyere ihe anyị maara, na-akowaputakwa ihe anyị hụrụ, ma unu onwe unu adighị anabata akaebe anyị. **12** Ekwuola m banyere ihe dị n'ụwa ma unu ekweghị ya, oleekwanụ otu unu ga-esi kwere, ma ọ bụrụ na mụ agwa unu banyere ihe ndị dị n'eluigwe? **13** O nwebeghị onye ọbụla rigooro n'eluigwe ewezuga Nwa nke Mmadụ bụ onye siri n'eluigwe rịdata. **14** Dị ka Mosis weliri agwọ elu n'ime ọzara, otu a ka a-gawelikwa Nwa nke Mmadụ elu. **15** Ka onye ọbụla kwere na ya nwee ndụ ebighị ebi." (aiōnios g166) **16** N'ihị na Chineke

hụrụ ụwa n'anya, nke a mere o jiri nye Ọkpara ọ mụrụ naanị ya, ka onye ọbụla kweere na ya ghara ịla n'iyi, kama ka o nwee ndụ ebighị ebi. (aiōnios g166) **17** N'ihị na Chineke eziteghị Ọkpara ya n'ụwa ka o maa ụwa ikpe, kama ka e site n'aka ya zọputa ụwa. **18** Ikpe amaghị onye ọbụla kwere na ya, ma onye ọbụla na-ekweghị aghoọlarị onye ikpe mara, n'ihị na o kweghị n'aha Ọkpara Chineke mụrụ naanị ya. **19** Nke a bụ mkpebi ikpe ahụ; na Ìhè abịala n'ụwa, ma ụmụ mmadụ hụrụ ọchịchiri n'anya kama ìhè ahụ, n'ihị na ọrụ ha jọrọ njo. **20** N'ihị na onye ọbụla na-eme ihe ọjọọ kpọrọ ìhè ahụ asị, ọ dighị abiakwute ìhè ahụ, ka a ghara ime ka ọrụ ya pụta ìhè. **21** Ma ndị na-ebi ndụ n'eziokwu na-abiakwute ìhè ahụ, ka e nwee ike hụta ya nke ọma, na ihe niile ha na-eme sitere na ike Chineke. **22** Emesịa, Jisọs na ndị na-eso ụzọ ya banyere n'ime obodo Judia, ebe ọ noturu nwa oge, meekwa baptizim. **23** N'otu aka ahụ, Jọn nọkwa n'ọnu mmiri Enon dị nso na Salim na-eme baptizim n'ihị na mmiri buru ibu n'ebe ahụ, ndị mmadụ gakwara n'ihu na-abiakwute ya, ọ na-emekwa ha baptizim. **24** E tinyebeghị Jọn n'ụlọ mkpọrọ mgbe ahụ. **25** N'oge a, irurita ụka malitere n'etiti ndị na-eso ụzọ Jọn na otu onye Juu banyere mmemme ịdị ọcha. **26** Ha bjakwutere Jọn sị ya, "Onye ozizi, onye ahụ ị gbara ama banyere ya nọ n'ofe Jodan na-eme baptizim, mmadụ niile na-agakwukwara ya." **27** Jọn zaghachiri sị, "Ihe mmadụ nwere ike ịnata bụ naanị ihe ahụ e nyere ya site n'eluigwe. **28** Unu onwe unu ga-agbara m akaebe na m siri, na abughị m Kraịst ahụ, kama e zitere m ka m buru ụzọ bịa. **29** Nwanyị a na-alụ ọhụrụ bụ nke di ya. Enyi onye

na-alụ nwunye ọhụrụ na-eche ma na-egekwa ntị inụ olu ya, ọñụ na-ejupụtakwa ya obi mgbe ọ nūrụ olu onye ahụ na-alụ nwunye ọhụrụ. Ya mere, ọñụ m e zuola oke ugbu a. **30** Ọ ghaghị idị elu, ma mụ onwe m aghaghị idikwa ala. **31** “Onye ahụ si n’elu bịa dī elu karịa ihe niile, onye ahụ si n’ụwa bụkwa nke ụwa ma na-ekwukwa okwu dī ka onye si n’ụwa. Onye ahụ si n’eluigwe dī elu karịa ihe niile. **32** Ọ na-agba ama banyere ihe ọ hūrụ nakwa nke ọ nūrụ, ma o nweghị onye na-anabata ama ya. **33** Onye ọbụla nabatara akaebe ya ji nke a mere akara, na Chineke bụ eziokwu. **34** N’ihi na onye Chineke zitere na-ekwu okwu Chineke. N’ihi na ọ na-enye Mmụọ ya n’uju. **35** Nna hūrụ Ọkpara ya n’anya, o tinyekwala ihe niile n’aka ya. **36** Onye ọbụla kwere n’Ọkpara ahụ nwere ndụ ebighị ebi, ma onye ọbụla jurụ Ọkpara ahụ agaghị ahụ ndụ n’ihi na iwe Chineke ga-adịrị ya.” (aiōnios g166)

4 Ugbu a, Jisọs matara na ndị Farisii anụla na ọ na-eme ka ọtụtụ mmadụ būrụ ndị na-eso ụzọ ya na-emekwa baptizim karịa Jọn. **2** Ma ọ bụkwaghị Jisọs na onwe ya na-eme baptizim kama ọ bụ ndị na-eso ụzọ ya mere ha baptizim. **3** Ọ hapūrụ Judia laghachi azụ na Galili. **4** Ma ọ ga-esite n’etiti Sameria gafee. **5** Ya mere, ọ batara n’otu obodo nta dī na Sameria a na-akpọ Saika, n’akụkụ ala ahụ Jekọb nyere Josef nwa ya nwoke. **6** Olulu mmiri Jekọb dī n’ebe ahụ, ma ebe ọ bụ na ike gwūrụ Jisọs n’ije ya, ọ nọdūrụ ala n’akụkụ olulu mmiri ahụ. Ọ bụ ihe dī ka oge ehiehie. **7** Otu nwanyị onye Sameria bịaara idorọ mmiri, Jisọs sịrị ya, “Nyetụ m mmiri ka m nūọ.” **8** (Ndị na-eso ụzọ ya abaala n’ime obodo ịga zuta nri.) **9** Nwanyị ahụ sịrị

ya, “Olee otu gi bu onye Juu si ariḡ m bu nwanyị Sameria mmiri ka i nḡḡ?” (N’ihi na ndi Juu na ndi Sameria anaghị emekḡita ihe ḡbula.) **10** Jisḡs zara si, “Ḗ buru na i matara onyinye Chineke, na onye ahḡ na-ariḡ gi mmiri, i gaara ariḡ ya, ḡ gakwara enye gi mmiri nke ndu.” **11** Nwanyị ahḡ siḡi ya, “Nna anyị ukwu, o nweghị ihe ḡbula i ji i ga-eji dḡḡ mmiri, olulu a dikwa omimi. Oleekwanḡ ebe i ga-eweta mmiri ndu a. **12** Ḗ bu na i ka nna nna anyị Jekḡ ukwu, onye gwuuru anyị olulu mmiri a? Ya onwe ya na umu ya na igwe ehi na aturu ya nḡkwara mmiri sitere na ya?” **13** Jisḡs zara si, “Onye ḡbula nḡru mmiri a, akpḡi ga-akpo ya nkḡ ḡḡ. **14** Ma onye ḡbula ga-anḡ mmiri ahḡ m nyere ya, akpḡi agaghị akpokwa ya nkḡ ḡḡ. N’eziokwu, mmiri ahḡ m nyere ya ga-aghḡḡ ya isi iyi nke na-asḡḡtara ya ndu ebigḡi ebi.” (aiḡn g165, aiḡnios g166)

15 Mgbe ahḡ nwanyị ahḡ siḡi ya, “Onyenwe anyị nye m mmiri a, ka akpḡi ghara ikpo m nkḡ ḡḡ, ka m gharakwa idi na-abia ebe a idḡḡ mmiri.” **16** Ḗ gwara ya si, “Gaa kpoḡa di gi ma loḡhachi.” **17** Nwanyị ahḡ zaghachiri ya si, “Enweghị m di.” Jisḡs siḡi ya, “I kwuru eziokwu mgbe i siḡi na i nweghị di. **18** I nweela di ise, ma nwoke gi na ya bi ugbu a abugḡi di gi. Ihe kwuru bu nḡḡ eziokwu.” **19** Nwanyị ahḡ siḡi ya “Nna anyị ukwu, ahuru m na i bu onye amuma. **20** Nna nna anyị ha fere ofufe n’ugwu a, ma unu na-ekwu n’ebe ndi mmadu ga-eferiḡ ofufe bu naani na Jerusalem.” **21** Jisḡs siḡi ya, “Nwanyị kwere okwu m, oge na-abia mgbe i na-agaghị akpo isiala nye Nna, maḡbu n’ugwu a ma ḡ bukwanḡ na Jerusalem. **22** Unu na-efe ihe unu na-amaghị ma anyị na-efe ihe anyị matara, n’ihi na

nzọpụta sitere n'aka ndi Juu. **23** Ma oge na-abia, ugbu a
 ọ biala, mgbe ndi na-efe Nna ahụ n'eziokwu ga-efe ya
 n'ime mmụọ na n'eziokwu. N'ihina ọ bụ ndi di otu a ka
 Nna choro ka ha na-efe ya. **24** Chineke bu mmụọ ndi
 niile na-efe ya ga-eferiri ya n'ime mmụọ na eziokwu." **25**
 Nwanyị ahụ siri ya, "Amaara m na Mezaya" (onye a na-
 akpo Kraist) "na-abia. Mgbe ọ biara, ọ ga-akowaziri anyi
 ihe niile." **26** Jisọs siri ya, "Mụ, onye na-agwa gi okwu,
 abụ m ya." **27** N'oge ahụ ndi na-eso ụzọ ya loghachitara. Ọ
 gbagwojukwara ha anya nke ukwu ihu na ya na nwanyị
 na-ekwurita okwu. Ma o nweghi onye n'ime ha juru
 nwanyị ahụ si, "Gini ka i choro?" ma ọ bukwanu, "Gini
 kpatara gi na ya ji na-ekwurita okwu?" **28** Mgbe ahụ,
 nwanyị ahụ hapuru ite mmiri ya laghachi n'ime obodo ga
 gwa ndi mmadu, **29** "Bianu lee otu nwoke onye gwara m
 ihe niile m merela. Ọ ga-abu na ọ bu ya bu Kraist ahụ?"
30 Ha sitere n'obodo ahụ gbaputasi soro ụzọ ahụ, ka ha
 gakwuru ya. **31** Ma otu ọ di, ndi na-eso ụzọ ya rioro ya si,
 "Onye ozizi rienu nri." **32** Ma ọ siri ha, "Enwere m nri m
 na-eri nke unu na-amaghi maka ya." **33** Mgbe ahụ ndi
 na-eso ụzọ ya siritara onwe ha, "Ọ ga-abu na o nwere
 onye butere ya nri?" **34** Jisọs siri ha, "Nri m bu ime uche
 onye ahụ zitere m nakwa irucha oru ya. **35** Unu na-asi, 'o
 fodughị onwa anọ ka igho mkpuru n'ubi ruo?' Ma ana m
 agwa unu, megheenu anya unu lee ubi ahụ, ha achala
 maka oghugho. **36** Ọ buladi ugbu a, onye na-aghọ mkpuru
 na-anata ugwo oru, ọ na-achikota mkpuru ahụ maka ndu
 ebighi ebi, ka onye ghara mkpuru na onye ghorọ ya nwee
 ike inurikota onu. (aiōnios g166) **37** Ya mere okwu ahụ nke

na-asị, 'Otu onye na-agma mkpuru, onye ozo na-aghokwa ya bu eziokwu.' 38 E zigara m unu ka unu gaa ghota ihe unu na-arughị oru maka ya. Ndi ozo ruru oru a, ma unu ewe uru di n'oru ha." 39 Otutu ndi obodo Sameria kweere na ya n'ihu ama ahụ nwanị ahụ gbara, "O gwara m ihe niile m mere." 40 Ya mere mgbe ndi Sameria biakwutere ya, ha rioro ya ka o nonyeturu ha, o nonyekwaara ha ubochi abuo. 41 Otutu ndi ozo kwerekwara na ya n'ihu okwu ya. 42 Ha gwara nwanị ahụ, "Ihe anyi jiri kwere ugbo a abughị ihe i kwuru, kama o bu n'ihu na anyi onwe anyi anula olu ya, matakwa na onye a bu Onye nzoputa nke uwa n'eziokwu." 43 Mgbe ubochi abuo ahụ gasiri, o hapuru ebe ahụ gawa Galili. 44 (Jisos n'onwe ya ekwuola na onye amuma anaghi enwe ugwu n'obodo ya.) 45 Mgbe o biaruru Galili, ndi Galili nabatara ya ebe ha onwe ha gara mmemme na Jerusalem, ma hukwa otutu oru ebube o ruru n'oge mmemme ahụ. 46 Ozokwa, o biaruru Kena nke Galili bu ebe ahụ o mere mmiri ka o ghoo mmanya. E nwekwara otu onye na-aru oru n'uloeze no n'ebe ahụ, nke ahụ na-adighi nwa ya nwoke ike na Kapanom. 47 Mgbe o nuru na Jisos esitela na Judia biarute na Galili, o jekwuuru ya rio ya ka o bia gwoo nwa ya, n'ihu na o no n'onu onwu. 48 Jisos sirị ya, "O buru na unu ahughị oru ebube na ihe iribama, unu agaghi ekwe ma oli." 49 Onye a na-aru oru n'uloeze sirị ya, "Nna m ukwu, biko bia tupu nwa m a nwuo." 50 Jisos sirị ya, "Laa, nwa gi nwoke gadi ndu." Nwoke ahụ kweere n'ihu Jisos kwuru laa. 51 Mgbe o ka no n'uzo, ndi ohu ya zutere ya koro ya na ahụ adila nwa ya nwoke mma. 52 Mgbe o juru ha oge

nwa ya jiri gbakee, ha siri ya, “Oke ahụ oku ahụ kwusiri ya unyaahụ n’elekere mbụ nke ehie.” 53 Nwoke ahụ ghọtara na ọ bụ kpomkwem n’oge awa ahụ Jisọs gwara ya, “Nwa gi nwoke ga-adị ndu.” Ya mere ya na ezinaulo ya niile kwenyere. 54 Nke a bụ ihe iribama nke abuo Jisọs ruru na Galili mgbe o siri Judia bia.

5 Mgbe nke a gasiri, otu memme ndi Juu ruru, Jisọs agaa Jerusalem. 2 Ma otu odo mmiri nta di n’ime Jerusalem n’akuku Onu uzọ ama Aturu. Aha odo mmiri ahụ n’asusu Hibru bu Betsaida, nke nwere mgbe onu uzọ ise. 3 N’ime ya ka igwe ndi ahụ na-esighi ike na-edina; ndi isi, ndi ngwuro, na ndi akuku ahụ ha kponwuru akponwu, ha na-eche mgbe mmiri ahụ ga-enughari. 4 N’ihi na mmuo ozi Onyenwe anyi na-agbadata site na mgbe ruo na mgbe gbaruo mmiri ahụ. Onye oria obula buru uzọ daba n’ime mmiri ahụ ma a gbaruo ya, ka a na-agwo ihe obula bu oria ya. 5 Otu nwoke no n’ebe ahụ bu onye norola n’oria iri afọ ato na asato. 6 Mgbe Jisọs huru ya, matakwa na ọ noola n’onodu a ogologo oge, ọ juru ya si, “I chorọ ka a gwọọ gi oria?” 7 Onye oria ahụ zara, “Nna m ukwu, enweghi m onye obula ga-enyere m aka kuba m n’ime odo mmiri a ma a gbaruo ya, mgbe o bula m chorọ ka m danye, onye ozọ na-eburu m uzọ danye.” 8 Jisọs gwara ya, “Bilie, chilie ute gi jegharia.” 9 N’otu oge ahụ, ahụ diri nwoke ahụ mma, ọ chiri ute ya, malite ijeghari. Ihe a mere n’ubochi izuike. 10 Ma ndi Juu gwara nwoke ahụ a gworo oria, “Taa bu ubochi izuike, o megidere iwu na i ga-ebu ute gi.” 11 Ma ọ zaghachiri ha, “Nwoke ahụ mere ka ahụ di m mma siri m, ‘Chilie ute gi laa.’” 12 Ha juru ya,

“Onye bụ onye ahụ gwara gi ka i chile ya laa?” **13** Ma nwoke ahụ a gworo amataghị onye o bụ n’ihi na Jisọs zoro onwe ya banye n’etiti igwe mmadu. **14** Emesịa, Jisọs hụrụ ya n’ime ụlonsọ ukwu sị ya, “Lee, e mela ka ahụ dị gi mma, emehiekwala ọzọ ka nke dị n’ọkara nke a hapụ ịbịakwasị gi.” **15** Nwoke a siri n’ebe ahụ pụọ gaa gwa ndị Juu na o bụ Jisọs gworo ya. **16** Ya mere, n’ihi na Jisọs na-eme ihe ndị a n’ụbọchị izuike, ndị Juu malitere isogbu ya. **17** Jisọs siri ha, “Nna m na-arụ ọrụ mgbe niile ruo ugbo a, mụ onwe m kwa, ana m arụ ọrụ.” **18** N’ihi nke a, ndị Juu chọsiri ike igbu ya. O bughị naanị na o mebirị ụbọchị izuike, kama o na-akpọkwa Chineke Nna ya, sitekwa otu a na-eme ka ya na Chineke hara. **19** Jisọs zara ha sị, “N’ezie, n’ezie agwa m unu, o nweghị ihe ọbụla Ọkpara pụrụ ime n’onwe ya; naanị ihe o nwere ike ime bụ ihe o hụrụ Nna ya na-eme, n’ihi na ihe ọbụla Nna ahụ na-eme ka Ọkpara ya na-emekwa. **20** N’ihi na Nna ahụ hụrụ Ọkpara ya n’anya ma na-egosikwa ya ihe niile o na-eme. N’ezie o ga-agbagwoju unu anya n’ihi na o ga-egosi ya ihe kariri ndị a. **21** N’ihi na dị ka nna ahụ si akpote ndị nwurụ anwụ na-enyekwa ha ndụ, otu ahụ ka Ọkpara ya si enye onye ọbụla o masiri ya ndụ. **22** Nna anaghị ekpe onye ọbụla ikpe, kama o nyefere ikpe niile n’aka Ọkpara. **23** Ka mmadu niile nye Ọkpara ahụ nsọpuru dị ka ha na-asọpuru Nna ahụ. Onye ọbụla nke na-adighị asọpuru Ọkpara ahụ adighị asọpuru Nna nke zitere ya. **24** “N’ezie, n’ezie agwa m unu, onye ọbụla na-anụ okwu m ma kwerekwa n’onye zitere m nwere ndụ ebighị ebi, a gaghị amakwa ya ikpe, o gafeela site n’onwụ banye na

ndụ. (aiōnios g166) 25 N'ezie, n'ezie agwa m unu, oge na-
 abịa, ọ bjakwala ugbu a mgbe ndị nwurụ anwụ ga-anụ olu
 Ọkpara Chineke, ndị ahụ nūrụ ya ga-adikwa ndụ. 26 Dị ka
 Nna ahụ nwere ndụ n'ime onwe ya, otu a ka o nyekwara
 Ọkpara ahụ ike inwe ndụ n'ime onwe ya. 27 O nyekwala
 ya ikike ikpe ikpe n'ihị na ọ bụ Nwa nke Mmadụ. 28 "Ka
 nke a hapụ iju unu anya, n'ihị na oge na-abịa, mgbe ndị
 niile nọ n'ili ha ga-anụ olu ya 29 ma pụta, ndị mere ihe
 dị mma ga-ebili dīrī ndụ. Ma ndị mere ihe ojọ ga-ebili
 būrū ndị a ga-ama ikpe. 30 Enweghị m ike ime ihe ọbụla
 n'onwe m, ikpe m na-ekpe bụ naanị dī ka m nūrū, ikpe m
 bụkwa nke ziri ezi, n'ihị na anaghị m eme ihe ga-amasị m,
 kama ọ bụ ihe ga-amasị onye ahụ zitere m. 31 "Ọ būrū na
 m na-agba ama banyere onwe m, ama m abughị eziokwu.
 32 Enwere m onye ọzọ na-agbara m ama, amatakwara
 m na ama ya banyere m bụ eziokwu. 33 "Unu zigaara
 Jọn ndị ozi, ọ gbakwala ama maka eziokwu ahụ. 34 Ọ
 bughị na m na-anabata ama nke mmadụ, kama a na m
 ekwu ya ka enwe ike ịzọpụta unu. 35 Ọ bụ oriọna nke na-
 enwu na-amụkekwa, unu hōrōkwara ịnūrī ọnụ n'ihè ya
 n'oge nta. 36 "Ma e nwere m ama dī ukwu karịa nke Jọn,
 n'ihị na ọrụ ahụ ya bụ Nna nyere m ka m rụchapụ, bụkwa
 nke m na-arū, na-agbara m ama na ọ bụ Nna ahụ zitere
 m. 37 Ya bụ Nna ahụ zitere m na-agbakwa ama n'onwe
 ya banyere m. Unu anubeghị olu maọbụ hụ ụdịdị ya. 38
 Okwu ya anōkwaghị n'ime unu n'ihị na unu ekweghị
 n'onye o zitere. 39 Unu na-enyocha akwukwọ nsọ n'ihị na
 unu chere na unu ga-esite na ha nwee ndụ ebighị ebi
 maọbụ ha na-agba ama banyere m. (aiōnios g166) 40 Ma

unu juru ibiakwute m ka unu nwee ndu. **41** “Anaghi m anabata otuto nke umu mmadu. **42** Ma amatara m na unu enweghi ihunanya Chineke n’obi unu. **43** Abiala m n’aha Nna m ma unu anabataghi m. Ma o buru na onye ozọ abia n’aha nke onwe ya, unu ga-anabata ya. **44** Olee otu unu ga-esi kwere ebe unu na-anara otuto site n’aka ibe unu, ma unu adighi achọ otuto nke si n’aka onye naani ya bu Chineke? **45** “Unu echela na m ga-ebo unu ebubo n’ihu Nna ahụ. Onye ga-ebo unu ebubo bu Mosis, bu onye unu tukwasiri obi na ya. **46** O buru na unu kwenyeere Mosis, unu gakwara ekwere na m, n’ihi na o dere banyere m. **47** Ma ebe unu na-ekweghi n’ihe o dere, olee otu unu ga-esi kwere n’ihe m kwuru?”

6 Mgbe nke a gasiri, Jisọs gafere n’ofe nke ozọ nke osimiri Galili (nke a na-akpokwa osimiri Tiberias). **2** Oke igwe mmadu sooro ya, n’ihi na ha huru oru ebube o na-aru n’ahu ndi oria. **3** Jisọs rigooro n’elu ugwu nodu ala ya na ndi na-eso uzọ ya. **4** N’oge a, mmemme oriri Ngabiga ndi Juu na-abia nso. **5** Mgbe Jisọs leliri anya elu hu oke igwe mmadu na-abiakwute ya, o siri Filip, “Olee ebe anyi ga-azuta achicha ndi a ga-ata?” **6** O juru nke a naani iji nwalee ya, ya onwe ya marari ihe o ga-eme. **7** Filip zara ya, “Ugwọ oru onwa isii agaghi ezu izuta achicha nke onye obula n’ime ha ga-atatu naani ihe ntakiri.” **8** Onye ozọ n’ime ndi na-eso uzọ ya bu Andru, nwanne Saimon Pita, kwuputara, **9** “Otu nwantakiri nwoke no n’ebe a nwere ogbe achicha balị ise, na azu abuo, ma ginị ka ha bu n’etiti igwe mmadu ha otu a?” **10** Jisọs siri, “Meenu ka ndi mmadu ndi a nodu ala.” E nwere otutu ahija n’ebe

ahụ, ụmụ nwoke nọduru ala, ha di ihe ruru puku mmadu ise. **11** Ya mere, Jisos weere achicha ahụ nye ekele, kee ha ndi niile nọduru ala di ka ha siri choo. O jikwa azu ahụ mee otu ihe ahụ. **12** Mgbe ha niile rijuchara afo, o siri ndi na-eso uzọ ya, “Tutukotanụ iberibe niile fọduru, ka ihe oḅula hapu ịla n’iyi.” **13** Ya mere, ha tutukotara ha, kpojuo nkata iri na abuo, bu iberibe si n’ogbe achicha balị ise nke ndi ahụ rifofo. **14** Mgbe ndi mmadu ahụ huru ihe iribama ahụ, o mere ha bidoro na-asị, “N’eziokwu, onye a bu onye amuma ahụ nke ga-abia n’ime uwa.” **15** Mgbe Jisos matara na ha chofo ibia dokpuru ya n’ike chie ya eze, o hapuru ha ga n’ugwu naani ya, n’onwe ya. **16** Mgbe o ruru n’uhuruchi, ndi na-eso uzọ ya ridara gaa n’onu mmiri, **17** ebe ha banyere n’otu ugbo mmiri, malite igabiga osimiri gawa n’ofe Kapanom. N’oge a ochichiri agbaala ma Jisos aloghachikwutebeghi ha. **18** Ebili mmiri maliri elu n’ihi n’oke ifufe bidoro na-efe. **19** Ha akwoola ugbo ihe dika kilomita ise maobu isii, mgbe ha huru Jisos ka o na-aga ije n’elu mmiri ahụ na-abia nso n’ugbo mmiri ha. Oke egwu tukwara ha. **20** Ma o siri ha, “Unu atula egwu. O bu m.” **21** Mgbe ahụ, ha nabatara ya n’ime ugbo ahụ, o dikwaghi anya ugbo ha biaruru n’elu ala ebe ha na-aga. **22** N’echi ya, igwe mmadu ahụ nọduru n’ofe ozọ nke onu mmiri ahụ choputara na o bu naani otu ugbo mmiri nta bjara n’ebe ahụ, na Jisos esoghi ndi na-eso uzọ ya banye n’ime ya, kama na o bu naani ndi na-eso uzọ ya ka ugbo mmiri ahụ buuru puo. **23** Mgbe ahụ ufodu ugbo mmiri si Tiberias bjara kwusi nso nso ebe ahụ ndi mmadu no rie achicha mgbe Onyenwe anyi nyechara

ekele maka ya. **24** Ma mgbe igwe mmadu ahụ ghotara na Jisosh na ndi na-eso uzọ ya anoghi n'ebe ahụ, ha banyere n'ugbo mmiri nta ndi ahụ kwofee gawa Kapanom icho Jisosh. **25** Mgbe ha huru ya n'ofe ozọ nke osimiri ahụ, ha sirị ya, "Onye ozizi, olee mgbe i jiri bia n'ebe a?" **26** Jisosh sirị ha, "N'ezie, n'ezie agwa m unu, ihe unu ji na-achọ m abughi n'ihi na unu huru ihe iribama m mere, kama na unu riri achicha rijuokwa afo. **27** Unu adogbula onwe unu maka nri nke na-emebi emebi, kama maka nri nke na-adigide ruo ndu ebighi ebi, bu nke Nwa nke Mmadu ga-enye unu. N'ihi na Chineke Nna akakwasila ya akara nkwardo ya." (aiōnios g166) **28** Mgbe ahụ, ha sirị, "Gini ka anyi ga-eme iji ruo oru Chineke?" **29** Jisosh zara si ha, "Oru Chineke bu nke a, ikwere n'onye ahụ o zitere." **30** Ya mere ha sirị ya, "Olee ihe iribama i ga-egosi anyi nke anyi ga-ahụ ma kwere na gi? Kedu oru i ga-aru?" **31** Nna nna anyi ha riri manà n'ozara; di ka e dere ya n'akwukwo nsọ si, 'O sitere n'elugwe nye ha achicha ka ha rie.'" **32** Jisosh sirị ha, "N'ezie, n'ezie agwa m unu, o bughị Mosis nyere unu achicha ahụ site n'elugwe, kama o bu Nna m na-enye unu ezi achicha ahụ site n'elugwe. **33** N'ihi na achicha Chineke bu nke ahụ si n'elugwe rịdata, na-enyekwa uwa ndu." **34** Ha sirị ya, "Nna anyi ukwu, nye anyi udi achicha a site ugbo a gawa." **35** Jisosh sirị ha, "Abu m achicha ahụ na-enye ndu. Onye obula na-abiakwute m, aguu agaghi agu ya. Onye obula kwa kweere na m, akpiri agaghi akpo ya nku. **36** Ma agwa m unu, unu ahula m ma unu ekweghikwa. **37** Onye obula Nna ahụ nyere m ga-abiakwute m, onye obula na-abiakwute m, agaghi m

achụpụ ya. **38** N’ihi na esi m n’eluigwe rịdata n’ụwa ime uche onye ahụ zitere m, ọ bughị ime uche nke m. **39** Nke a bụkwa uche onye ahụ zitere m, na o nweghị onye ọbụla o nyere m ga-efunari m, kama m ga-eme ka ha site n’onwu bilie n’ụbọchị ikpeazu. **40** Nke a bụ uche nke Nna m, na onye ọbụla lere Ọkpara ahụ anya, kwerekwa na ya ga-enweta ndụ ebighị ebi, m ga-emekwa ka o bilie n’ụbọchị ikpeazu.” (aiōnios g166) **41** N’ihi nke a, ndị Juu bidoro itamu ntamu megide ya n’ihi na ọ siri, “Abụ m achịcha ahụ siri n’eluigwe rịdata.” **42** Ha siri, “Onye a ọ bughị Jisọs, nwa Josef, bụ onye anyị matara nne na nna ya? Oleekwanụ otu o si ekwu ugbu a si, ‘Esi m n’eluigwe rịdata?’” **43** Jisọs zara si ha, “Unu atamula n’etiti onwe unu. **44** O nweghị onye nwere ike ịbiakwute m ma ọ bughị na Nna ahụ zitere m kpọtara ya, aga m akpọlitekwa ya n’ụbọchị ikpeazu. **45** E dere ya n’akwụkwọ ndị amụma, ‘Ha niile ga-abụ ndị Chineke ga-akuziri ihe.’ Onye ọbụla nke gere Nna ahụ ntị ma mụtakwa ihe site na ya na-abiakwute m. **46** O nweghị onye ọbụla hụrụla Nna ahụ kariakwa onye ahụ sitere na Chineke, naanị ya hụrụla Nna ahụ. **47** N’eze, n’ezie agwa m unu, onye ọbụla kwerenụ nwere ndụ ebighị ebi. (aiōnios g166) **48** Abụ m achịcha nke ndụ. **49** Nna nna unu ha riri mánà ahụ n’ime ọzara ma mecha nwụọ. **50** Ma nke a bụ achịcha ahụ nke si n’eluigwe bịa, nke mmadụ pụrụ iri ma ghara ịnwụ anwụ. **51** Abụ m achịcha dị ndụ nke siri n’eluigwe bịa. Ọ bụrụ na onye ọbụla erie achịcha a, ọ ga-adị ndụ ruo ebighị ebi. Nri a bụ anụ ahụ m, nke m ga-enye maka ndụ nke ụwa.” (aiōn g165) **52** Mgbe ahụ, ndị Juu bidoro na-arurịta ụka ike n’etiti onwe ha si, “Olee

otu nwoke a ga-esi nye anyị anụ ahụ ya ka anyị rie?” **53** Jisọs sịrị ha, “N’ezie, n’ezie agwa m unu, naanị ma unu riri anụ ahụ Nwa nke Mmadụ ma ńụọkwa ọbara ya, unu agaghị enwe ndụ n’ime onwe unu. **54** Onye ọbụla riri anụ ahụ m, ńụọkwa ọbara m nwere ndụ ebighị ebi. A ga m akpọlitekwa ya n’ụbọchị ikpeazụ ahụ. (aiōnios g166) **55** N’ihi na anụ ahụ m bụ ezigbo nri, ọbara m bụkwa ezigbo ihe ọhụhụ. **56** Onye ọbụla na-eri anụ ahụ m na-anụkwa ọbara m na-anogide n’ime m mụ onwe m kwa n’ime ya. **57** Dị ka Nna ahụ dị ndụ zitere m, ana m adịkwa ndụ n’ihi Nna ahụ, otu a ka onye na-eri m ga-adịkwa ndụ site na m. **58** Nke a bụ achịcha ahụ si n’eluigwe bịa. Nna nna unu ha riri mánà ma nwụkwaa, ma onye ọbụla na-eri achịcha a ga-adị ndụ ruo mgbe ebighị ebi.” (aiōn g165) **59** O kwuru ihe ndị a mgbe ọ na-akuzi ihe n’ụlọ ekpere dị na Kapanom. **60** Mgbe ọtụtụ n’ime ndị na-eso ụzọ ya ha nūrụ nke a, ha sịrị, “Nke a bụ ozizi siri ike, onye nwere ike ịnabata ya?” **61** Ebe Jisọs matara na ndị na-eso ụzọ ya na-atamu ntamu maka nke a ọ sịrị ha, “Nke a ọ na-ewute unu? **62** Gịnị ka unu ga-ekwu ma ọ būrụ na unu ahụ Nwa nke Mmadụ ka ọ na-arigo ebe ọ nọrịi na mbụ. **63** Ọ bụ Mmụọ ahụ na-enye ndụ; anụ ahụ abaghị uru ọbụla, okwu ndị m gwara unu bụ mmụọ būrụkwa ndụ. **64** Ma n’etiti unu, ọ dị ụfọdụ na-ekwenyeghị.” N’ihi na Jisọs maara site na mmalite ndị ahụ n’ime ha na-ekwenyeghị, matakwa onye ahụ nke ga-arara ya nye. **65** Ọ sịrị, “Ọ bụ nke a mere m jiri gwa unu na o nweghị onye ọbụla nwere ike ịbịakwute m ma ọ būrụ na Nna m enyeghị ya ike.” **66** N’ihi nke a, ọtụtụ ndị na-eso ụzọ ya laghachiri azụ, kwụsị iso ya. **67** Jisọs sịrị

mmadụ iri na abụọ ahụ, “Unu chọkwara iso ha pụọ?” **68**

Saimon Pita zara ya si, “Onyenwe anyi, onye ka anyi ga-agakwuru? Ọ bụ gi ji okwu nke ndụ ebigi ebi. (aiōnios g166)

69 Anyi kweere marakwa na i bụ Onye Nso nke Chineke.”

70 Jisos zara ha, “Ọ bughị m hoputara unu mmadụ iri na abụọ? Ma otu onye n’ime unu bụ ekwensu!” **71** Ọ na-ekwu banyere Judas nwa Saimon Iskariot, onye n’agbanyeghi na ọ bụ otu n’ime mmadụ iri na abụọ ahụ, bụ onye ga-arara ya nye.

7 Mgbe nke a gasiri, Jisos gaghari na Galili, ma ọ kpachapuru anya hapu iga Judia n’ihi na ndi Juu na-achọ ụzọ igbu ya. **2** Mmemme Ulo ikwu ndi Juu di nso, **3** ya mere, umunne ya ndi nwoke siri ya, “Si n’ebe a pụọ, gaa Judia, ka ndi na-eso ụzọ gi nwe ike ihu oru i na-arụ. **4** N’ihi na o nweghi onye obula chorọ ibu onye oha mmadu ma, nke na-eme ihe na nzuzo. Ebe ọ bukwanu na i na-eme ihe ndi a, gosi uwa onwe gi.” **5** N’ihi na ọ buladi umunne ya ekwenyeghi na ya. **6** Jisos siri ha, “Oge nke m erubeghi, ma oge nke unu no n’ebe a mgbe niile. **7** Uwa enweghi ike ikpo unu asi, ma ọ kporo m asi n’ihi na ana m agba ama megide ya n’oru ya joro njo. **8** Unu onwe unu gaanu na mmemme ahụ, agaghi m aga mmemme a n’ihi na oge m erubeghi.” **9** Mgbe o kwusiri nke a, ọ nogidere na Galili. **10** Ma otu ọ di, mgbe umunne ya gawara mmemme ahụ ya onwe ya gakwara. Ọ gaghi ebe mmadu niile ga-ahụ ya kama ọ gara na nzuzo. **11** Na mmemme ahụ ndi Juu no na-ele anya ma na-ajughari si, “Olee ebe ọ no?” **12** E nwere oke ntamu n’etiti igwe mmadu ahụ banyere ya. Ndi ufodu na-asi, “Ọ bụ ezigbo mmadu.” Ndi ozọ na-asi, “Mba, ọ

na-eduhie igwe mmadụ.” **13** Ma o nweghị onye ọbụla kwulitere okwu maka ya n’ihu ọha n’ihi egwu ndị Juu. **14** Mgbe o ruru n’etiti mmemme ahụ, Jisọs banyere n’ime ụlonsọ ukwu ma bido ikuzi ihe. **15** Site n’oke mgbagwoju anya, ndị Juu juritara onwe ha sị, “Olee otu nwoke a siri nweta amamihe di otu a ebe ọ bụ na o nwebeghi onye kuziri ya ihe ọbụla?” **16** Jisọs zara ha, “Ozizi m abughị nke m, kama ọ bụ nke onye ahụ zitere m. **17** Onye ọbụla na-achọ ime uche Chineke, ọ ga-achọputa ma ozizi m ọ bụ nke m ma o sikwanụ na Chineke. **18** Ndị ahụ na-ekwu nke onwe ha na-eme nke a iji wetara onwe ha ugwu, ma onye ahụ na-achọ ugwu nke onye zitere ya bụ onye eziokwu; o nwekwaghị ihe ọbụla bụ ụgha banyere ya. **19** Mosis o nyeghi unu iwu? Ma o nweghi onye ọbụla n’ime unu na-edebe iwu ahụ. Gini mere unu ji achọ igbu m?” **20** Igwe mmadụ ahụ zara, “Mmụọ ọjọọ bi n’ime gi, onye choro igbu gi?” **21** Jisọs zara sị ha, “Aruru m otu oru, ma unu niile no na mgbagwoju anya. **22** Mosis nyere unu iwu ibi ugwu (n’agbanyeghi na o siteghị na Mosis, kama na nna nna anyi ha), n’ubochi izuike unu na-ebikwa mmadụ ugwu. **23** Ọ buru na e nwere ike bie mmadụ ugwu n’ubochi izuike ka a ghara imebi iwu Mosis, gini mere o ji na-ewute unu na m mere ka ahụ mmadụ zuo oke n’ubochi izuike? **24** Kwusinu ikpe ikpe site n’ihe anya na-ahụ, kama na-ekpenu ikpe ziri ezi.” **25** N’oge ahụ, ufodu n’ime ndi Jerusalem bidoro na-asị, “Onye a ọ bughị nwoke ahụ ha choro igbu? **26** Lee ka ọ no na-ekwu okwu n’ihu mmadụ niile ma o nwekwaghị onye na-agwa ya ihe ọbụla. Ọ putara na ndisi amatala n’eziokwu na ọ bụ Kraist? **27**

Ma anyị matara ebe nwoke a siri pụta, mgbe Kraịst ahụ ga-abịa, o nweghị onye ga-amata ebe o siri pụta.” **28** Ma dị ka Jisọs na-ezi ihe n’ime ụlọnsọ ukwu ahụ, o tiri mkpu sị, “N’ezie, unu maara m, matakwa ebe m siri pụta. Anoghi m n’ebe a na nke onwe m, ma onye ahụ zitere m bụ eziokwu. Unu amaghị ya. **29** Ma amara m ya, n’ihi na esitere m na ya bịa. O bụkwa ya zitere m.” **30** Mgbe ahụ ha choro ijide ya, ma o nweghị onye obula meturu ya aka n’ihi na oge ya erubeghi. **31** Ma otu o di, otutu n’ime igwe mmadu ahụ kweere na ya. Ha siri, “Mgbe Kraịst ahụ ga-abịa, o ga-arụ oru ebube ozo kariri ndi a nwoke a ruru?” **32** Ndi Farisii nuru ka igwe mmadu ahụ na-atamu ntamu n’olu nta banyere ya. Mgbe ahụ ndiisi nchajaja na ndi Farisii zigara ndi na-eche nche n’ụlọnsọ ukwu ahụ ka ha gaa jide ya. **33** Jisọs siri, “Naani nwa oge ka mu na unu ga-anọ, aga m alakwurukwa onye zitere m. **34** Unu ga-achọ m ma unu agaghị achota m. Ebe m na-agakwa unu enweghi ike ibi ya.” **35** Ndi Juu siritara onwe ha, “Olee ebe nwoke a choro iga anyi na-agaghị achota ya? O ga-eje ebe ndi nke anyi a chusasi achusasi bi n’etiti ndi Griik, ka o ga kuziere ndi Griik ihe? **36** Kedu udi okwu bu nke a o na-ekwu si, ‘Unu ga-achọ m ma unu agaghị achota m,’ na ‘Ebe m na-agakwa unu enweghi ike ibi ya?’” **37** N’ubochi ikpeazu bukwa ubochi kacha ibe ya nke mmemme ahụ, Jisọs guzoro otọ jiri oke olu tie mkpu sị, “O buru na akpiri na-akpo onye obula nku, ya biakwute m bia nuru mmiri. **38** Onye obula kweere na m, di ka akwukwo nsọ kwururi, isi iyi mmiri nke ndu ga na-asoputa site n’ime afọ ya.” **39** O kwuru nke a banyere

Mmuo ahụ ndị kwere na ya ga-anata. Tutu ruo oge ahụ, e nyebeghi Mmuo ahụ, n'ih na e nyebeghi Jisos otuto. **40** Mgbe ha nuru nke a, ufodu n'ime igwe mmadu ahụ siri, "N'ezio kwu onye a bu onye amuma ahụ." **41** Ndị ozo siri, "O bu Kraist ahụ." Ma ndi nke ozo sikwara, "N'ezie Kraist ahụ, o ga-esi na Galili puta? **42** O bu na akwukwo nsọ ekwughi na Kraist ga-esi n'agburu Devid puta, na Betlehem bu obodo Devid?" **43** Ya mere nkewa daputara n'etiti igwe mmadu ahụ n'ih ya. **44** Ufodu chorọ ijide ya ma o dighi onye obula meturu ya aka. **45** Mgbe ahụ, ndi nche ulonso ukwu loghachiri n'ebe ndisi nchujaja na ndi Farisii no, ndi siri ha, "Gini mere unu akputaghi ya?" **46** Ha zara, "Anyi ahubeghi onye kwuru okwu di ka nwoke a." **47** Ndị Farisii zara ha, "Unu esorola buru ndi a ghogburu? **48** O di onye obula n'ime ndisi maobu n'ime ndi Farisii tukwasiri ya obi? **49** E e! Kama igwe mmadu ndi a na-amaghi iwu bu ndi a buru onu." **50** Nikodimos, otu n'ime ha bu onye biakwutere ya na mbu siri ha, **51** "Iwu anyi o na-ama mmadu ikpe, ma o buru na o bughu uzọ nuta okwu n'onu ya, ichoputa ihe onye ahụ na-eme?" **52** Ha zaghachiri ya si, "Gi onwe gi, i sokwa na ndi si Galili puta? Nyochaa nke oma, i ga-achoputa na onye amuma obula agaghi esi na Galili puta." **53** Mgbe ahụ, onye obula n'ime ha lara n'ulo ya.

8 Ma Jisos rigooro n'Ugwu Oliv. **2** N'isi ututu echi ya, o biara ozo n'ulonso ukwu ebe otutu mmadu biakwutere ya. O noduru ala malite ikuziri ha ihe. **3** Ndị ozizi iwu na ndi Farisii dokputara otu nwanyi ha jidere n'ikwa iko. Ha mere ka o guzo n'ihu igwe mmadu ahụ niile. **4**

Ha siri ya, “Onye ozizi, anyi jidere nwanji a ka o na-akwa iko. 5 N’iwu, Mosis nyere anyi ikike ka e jiri okwute tugbuo onye mere ihe di otu a. Gini ka i nwere ikwu banyere nke a?” 6 Ha kwuru nke a jiri nwalee ya, jiri nweta ihe ha ga-eji ebo ya ebubo. Ma Jisos hulatara ala were mkpisiaka ya dee ihe n’ala. 7 Mgbe ha nogidere na-ajụ ya ajuju, o biliri si ha, “Onye obula n’ime unu na-emebeghi mmehie obula, ya buru uzọ tuọ ya nkume.” 8 Ozọ, o hulatakwarala ala malite ide ihe o na-edede n’ala. 9 Mgbe ha nuru nke a, ha niile n’otu n’otu, malite n’onye okenye ha, sitere n’ebe ahụ puo. N’ikpeazu, o foduru naani Jisos na nwanji ahụ, ebe o guzoro n’ihu ya. 10 Jisos guzoro oto juo ya si, “Nwanji, oleekwanu ha? O dighi onye mara gi ikpe?” 11 O siri, “O nweghi onye obula Onyenwe anyi.” Jisos siri ya, “Mu onwe m amakwaghi gi ikpe: Gawa, kama emehiekwala ozọ.” 12 Ozọ, Jisos gwara ha si, “Abu m ihe nke uwa. Onye obula na-eso m agaghi ejeghari n’ochichiri, kama o ga-enwe ihè nke ndu.” 13 Ndi Farisii siri, “I na-agbara onwe gi ama! Ya mere ama i na-agbara onwe gi abughi ezie.” 14 Ma Jisos zara si, “A sikwari na mu na-agbara onwe m ama, ama m na-agba bu eziokwu. N’ihi na-amara m ebe m si bia, marakwa m ebe m na-aga. Ma unu aghotaghi ebe m si bia, maobu ebe m na-aga. 15 Unu na-ekpe ikpe di ka mmadu; ma ekpeghi m onye obula ikpe. 16 Ma o buru na m ekpe ikpe, ikpe m bu eziokwu n’ihi na o bughi naani m no, kama o bu mu na Nna m, onye zitere m. 17 E dere n’iwu unu si, ‘ama mmadu abuo gbara bu eziokwu.’ 18 Ana m agba ama banyere onwe m. Nna m, onye zitere m, na-agbakwa ama

banyere m.” **19** Mgbe ahụ ha juru ya, “Olee ebe Nna gi no?” Jisọs zara, “Unu amaghị m, unu amakwaghị Nna m. O buru na unu matara m unu ga-amatakwa onye Nna m bu.” **20** Okwu ndi a niile ka o kwuru n’ulonso ukwu ha, mgbe o na-akuzi ihe na mpaghara ulo ahụ ebe a na-adoba onyinye. Ma o dighi onye obula jidere ya n’ihi na oge ya erubeghi. **21** Ozọ o gwara ha, “Aga m ahapu unu, unu ga-achọ m, ma unu ga-anwu n’ime mmehie unu. Ma unu apughị ibia n’ebe m na-aga.” **22** Nke a mere ka ndi Juu na-asi, “O ga-egbu onwe ya? O bu ya mere o ji si, ‘Ebe m na-aga unu apughị i bia?’” **23** Ma o sirị ha, “Unu si n’ala ma esi m n’elu bia. Unu bukwa ndi uwa, ma abukwaghị m nke uwa a. **24** A sirị m unu na unu ga-anwu n’ime mmehie unu, naani na unu kwenyere na mu onwe m, bu onye ahụ.” **25** Ha juru ya, “Onye ka i bu?” Jisọs zara si ha, “Abu m onye ahụ m gwara unu na m bu na mbu. **26** E nwere m otutu ihe m ga-ekwu n’ikpe unu ikpe. Ma matanu na onye ahụ zitere m bu onye eziokwu. N’ihi nke a, ihe niile m nuru site n’onu ya ka m gwara uwa.” **27** O bu ihe banyere Nna ya ka o na-agwa ha, ma ha aghotaghị ya. **28** Ya mere Jisọs sirị, “Mgbe unu weliri Nwa nke Mmadu elu, mgbe ahụ ka unu ga-ama na mu onwe m bu ya. Unu ga-amatakwa na o dighi ihe m na-eme n’onwe m, kama, di ka Nna m ziri m ka m na-ekwu ihe ndi a. **29** Onye ahụ nke zitere m na-anonyekwara m. O hapughikwa m mgbe obula, n’ihi na o bu ihe na-amasi ya ka m na-eme mgbe niile.” **30** Mgbe o na-ekwu ihe ndi a, otutu kwenyere na ya. **31** Jisọs gwara ndi Juu ndi kwere na ya, “O buru na unu anogide n’okwu m n’ezie unu ga-

abụ ndị na-eso ụzọ m. **32** Unu ga-amatakwa eziokwu ahụ, eziokwu ahụ ga-emekwa ka unu nwere onwe unu.” **33** Ha zara ya, “Anyị bụ ụmụ Ebrahim, o nwebeghị oge anyị ji bụrụ ohu onye ọbụla. Olee otu i si na-asị na a ga-eme ka anyị nwere onwe anyị?” **34** Jisọs zara ha, “N’ezie, n’ezie asị m unu, onye ọbụla na-eme mmehie bụ ohu mmehie. **35** Ohu enwekwaghị ọ̀nọ̀dụ mgbe ọbụla n’ezinaulọ, ma ọkpara nwere ọ̀nọ̀dụ ruo ebighị ebi. (aiōn g165) **36** Ya mere, ọ bụrụ na Ọkpara ahụ emee ka unu nwere onwe unu n’ezie, unu ga-abụ ndị nwere onwe unu. **37** Ama m na unu bụ ụmụ ụmụ Ebrahim, ma unu na-achọ igbu m n’ihi na okwu m enweghị ọ̀nọ̀dụ n’ime unu. **38** Ana m ekwu ihe m hụrụ n’ebe Nna m nọ, ma unu na-eme ihe unu nūrụ site n’aka nna unu.” **39** Ha zara ya, “Ebrahim bụ nna anyị.” Jisọs sịrị ha, “Ọ bụrụ na unu bụ ụmụ Ebrahim, unu gara na-arụ ọrụ Ebrahim rūrụ. **40** Ma unu na-achọ igbu m, bụ onye gwara unu eziokwu ahụ m nūrụ n’ebe Chineke nọ. Ebrahim emeghị otu a. **41** Unu na-arụ ọrụ nna unu rūrụ.” Ha sịrị ya, “Anyị abughị ụmụ a mūrụ site n’ikwa iko; naanị Chineke ya onwe ya bụ otu Nna anyị nwere.” **42** Jisọs gwara ha, “Ọ bụrụ n’ezie na Chineke bụ Nna unu, unu ga-ahụ m n’anya, n’ihi na ọ bụ Chineke zitere m. Abiaghị m site n’ike aka m. **43** Gịnị mere unu adighị aghọta ihe m na-ekwu? Ọ bụ na unu enweghị ike inabata okwu m. **44** Unu bụ ụmụ nke nna unu ekwensu. Uche unu bụ imezu ihe nke nna unu na-achọ. Ọ bụ ogbu ọchụ site na mbụ. Ọ dighị ejigide eziokwu n’ihi na eziokwu adighị n’ime ya. Mgbe ọ na-ekwu okwu ụgha, ọ na-ekwu dị ka ọdịdị ya sịrị dị, n’ihi na ọ bụ onye ụgha bụrụkwa nna nke

45 Ma n'ihì na m na-ekwu eziokwu, ọ bụ ya mere unu ekwenyeghị na m. 46 O nwere onye n'ime unu pụrụ ịtụ m mmehie m n'ihu? Ọ bụrụ na m na-ekwu eziokwu, gịnị mere unu ekwenyeghị na m? 47 Onye ọbụla sitere na Chineke na-anụ ihe Chineke na-ekwu. Ihe kpatara unu adighị anụ bụ maka unu abughị ndị nke Chineke." 48 Ndị Juu zara sị, "Anyị e kwughị eziokwu mgbe anyị sịrị na ị bụ onye Sameria, na mmụọ ọjọọ bikwa n'ime gị?" 49 Jisọs zagbachiri, "Mmụọ ọjọọ ọbụla adighị n'ime m, kama ana m asọpụrụ Nna m, ma unu adighị asọpụrụ m. 50 Anaghi m achọ otuto nke onwe m, kama ọ dị onye nke na-achọ ya. Ọ bụkwa ya bụ onye ikpe. 51 N'ezie, n'ezie, agwa unu, onye ọbụla na-edebe okwu m agaghị anwụ ọzọ." (aiōn g165) 52 Mgbe ahụ ndị Juu sịrị ya, "Anyị maara ugbo a na mmụọ ọjọọ bi n'ime gị. Ebrahim nwurụ anwụ ya na ndị amụma, ma gị onwe gị na-asị na onye ọbụla kwere na gị agaghị anwụ ruo mgbe ebighị ebi. (aiōn g165) 53 Ị dị ukwuu karia nna anyị Ebrahim? Ọ nwurụ, ma ndị amụma nwụkwara. Onye ka ị na-eche na ị bụ?" 54 Jisọs zara, "Ọ bụrụ na m etoo onwe m, otuto m bụ ihe efu, Nna m, onye unu na-asị na ọ bụ Chineke unu, bụ onye na-eto m. 55 Amaara m onye ọ bụ n'agbanyeghị na unu amaghị ya. Aga m abụ onye ụgha ma ọ bụrụ na m ga-asị na-amaghị m onye ọ bụ. Amaara m ya na-edebekwa okwu ya. 56 Nna unu Ebrahim nūriri ọnụ mgbe o chetara na ọ ga-ahụ ụbọchị m; ọ hūrụ ya ma nūriakwa ọnụ." 57 Ndị Juu sịrị ya, "Ị gbabeghị iri afọ ise ma ị hūla Ebrahim?" 58 Jisọs sịrị ha, "N'ezie, n'ezie agwa m unu, tupu amụọ Ebrahim, mụ

onwe m nọ ya.” 59 Ya mere, ha tụtụlitere nkume ịtụ ya, ma Jisọs zoro onwe ya, sitekwa n’ụlọnsọ ukwu ahụ pụọ.

9 Mgbe ọ na-agafe, ọ hụrụ otu nwoke kpuru ìsì site n’afọ nne ya. **2** Ndị na-eso ụzọ ya juru ya si, “Onye ozizi, onye mehiera? Nwoke a ka ọ bụ ndị mụrụ ya, nke mere e ji mụọ ya n’ìsì?” **3** Jisọs siri, “Nwoke a emehieghe, ndị mụrụ ya emehiekwaghị, kama o kpuru ìsì ka ọrụ Chineke pụtara ìhè na ndụ ya. **4** Anyị aghaghị ịrụ ọrụ onye ahụ zitere m, mgbe chi ka di, anyasi na-abia mgbe o nweghe onye pụrụ ịrụ ọrụ. **5** Di ka m nọ n’ụwa, Abụ m ìhè nke ụwa.” **6** Mgbe o kwusiri nke a, ọ busara ọnu mmiri asụ n’ala gwakọta ya na aja, werekwa aja ahụ tee nwoke ahụ n’anya. **7** Ọ gwara ya, “Gaa n’ọdọ mmiri Sailom saa ihu gi” (nke a pụtara “Zitere”). Ọ gara saa ihu ya, loghachita na-ahụ ụzọ. **8** Ndị agbataobi ya na ndị n’ahụ ya n’oge gara aga ka ọ na-arịọ arịrịọ siri, “Nke a, ọ bughị nwoke ahụ na-anọdu ala na-arịọ arịrịọ?” **9** Ụfọdu na-asị, “Ọ bụ ya.” Ma ndị ọzọ na-asịkwa, “Ọ bughị ya. Ọ bụ onye yiri ya.” Ma ọ na-asị, “Abụ m nwoke ahụ.” **10** Ha na-asị ya, “Olee otu anya gi siri meghee?” **11** Ọ zara, “Nwoke a na-akpọ Jisọs gwakọtara ụzọ tee m n’anya. Ọ gwara m si, ‘Gaa saa ihu gi n’ọdọ mmiri Sailom.’ A gara m saa onwe m, malitekwa ihu ụzọ.” **12** Ha siri ya, “Olee ebe nwoke ahụ nọ?” Ọ siri, “Amaghị m.” **13** Ha dutere nwoke ahụ kpuru ìsì na mbụ n’ihu ndị Farisii. **14** Ma ọ bụ n’ụbọchị izuika ka Jisọs gwakọtara aja, jiri ya meghe anya ya. **15** Ya mere, ndị Farisii juru ya otu o si bido ihu ụzọ. Ọ siri ha, “Ọ gwakọtara aja tee m n’anya, a sakwara m ihu ma ugbu a ana m ahụ ụzọ.” **16** Ụfọdu ndị Farisii siri, “Nwoke a esiteghị n’ebe Chineke nọ

bịa, n'ihì na ọ dighị edebe ụbọchị izuikè." Ma ndị ọzọ na-asị, "Olee otu onye mmehie ga-esi ruọ ọrụ iribama ndị dī otu a?" Nkewa dīrị n'etiti ha. **17** Ya mere, ha sīrị nwoke ahụ kpuru ìsì, "Gịnị ka i nwere ikwu banyere ya? Ọ bụ anya gị ka o meghere." Ọ sīrị, "Ọ bụ onye amụma." **18** Ma ndị Juu ahụ ekweghị na nwoke a bụ onye kpuru ìsì na mbụ, nke e mere ka ọ hụ ụzọ, tutu ruo mgbe ha kpọrọ ndị mụrụ ya. **19** Ha jurụ ha sị, "Onye a ọ bụ nwa unu, onye unu na-asị na o kpuru ìsì site n'oge a mụrụ ya? O si ańaa ahụ ụzọ ugbu a?" **20** Ndị mụrụ ya zara, "nke a bụ nwa anyị. Anyị matakwará na o kpuru ìsì site n'oge anyị mụrụ ya. **21** Ma otu o si ahụ ụzọ ugbu a maọbụ onye meghere anya ya, anyị amaghị. Juonụ ya. Ọ bụ dimkpa, ya zara onụ ya." **22** Ihe a ka ndị mụrụ ya kwuru n'ihì na ha na-atụ egwu ndị Juu. Ndị kpebirila na ọ bụrụ na onye ọbụla ekwuo na Jisọs bụ Kraịst ahụ, ha ga-achụpụ onye ahụ site n'ụlọ ekpere ha. **23** Nke a mere ndị mụrụ ya jiri sị, "Ọ bụ dimkpa, unu juọ ya." **24** Ha kpọrọ nwoke a nke ugboro abụọ, bụ onye ahụ kpuburu ìsì, sị ya, "Nye Chineke otuto. Anyị maara na nwoke a bụ onye mmehie." **25** Ọ zara, "Amaghị m maọbụ onye mmehie ma ọ bughị. Ma otu ihe ka m maara, ekpuru m ìsì na mbụ ma ugbu a ana m ahụ ụzọ." **26** Ha sīrị ya, "Gịnị ka o mere gị? Olee otu o si meghe anya gị?" **27** Ọ zara ha, "Agwala m unu ihe niile, ma unu achọghị ikwere. Gịnị mere unu ji chọọ inụ ya ọzọ? Unu chọkwara ighọ ndị na-eso ụzọ ya?" **28** Ha bigbọrọ ya sị, "Gị onwe gị bụrụkwa onye na-eso ụzọ ya! Anyị bụ ndị na-eso ụzọ Mosis. **29** Anyị mara na Chineke gwara Mosis okwu, ma gbasara nwoke a, anyị amaghị ebe

o siri bịa.” **30** Nwoke ahụ zaghachiri sị ha, “Ma otu ọ dị, nke a bụ ihe ịtụnanya! Unu amaghị ebe o siri bịa ma o meghere anya m. **31** Anyị mara na Chineke adighi ege ndi mmehie nti, ma ọ na-ege nti onye na-atụ egwu ya na onye na-eme uche ya. **32** Site na mgbe e kere ụwa, ọ dībeghi onye a nūrū na o meghere anya onye kpuru isi. (aiōn g165) **33** Ọ būrū na nwoke a esiteghi n’ebe Chineke nọ, ọ gaghi enwe ike ime ihe ọbūla.” **34** Ha zara sị ya, “Gị onye a mūrū n’ime mmehie, i na-achọ ikuziri anyi ihe?” Ha chūpūrū ya n’ezi. **35** Jisọs nūrū na ha achūpūla ya n’ezi, ma mgbe ọ chọtara ya, ọ siri ya, “I kweere na Nwa nke Mmadu?” **36** Ọ zara sị, “Onyenwe m, ọ bụ onye? Gwa m ka m nwe ike ikwere na ya.” **37** Jisọs siri ya, “I hūla ya ugbu a; onye gi na ya na-ekwurita okwu bụ onye ahụ.” **38** Ọ siri, “Onyenwe m, ekwela m.” Ọ kpọrọ isiala nye ya. **39** Jisọs siri, “Ọ bụ n’ihi ikpe ka m ji bịa n’ụwa, ka ndi na-adighi ahụ ụzọ bido ihu ụzọ, na ka ndi na-ahụ ụzọ ghọ ndi kpuru isi.” **40** Mgbe ụfọdu ndi Farisii nọ nso n’ebe ahụ nūrū nke a, ha siri ya, “Anyi onwe anyi, anyi bukwa ndi kpuru isi?” **41** Jisọs siri ha, “Ọ būrū na unu kpuru isi, ikpe ọmuma mmehie agaghị ama unu, ma ugbu a ebe unu si na unu na-ahụ ụzọ ikpe ọmuma unu na-adigide.”

10 “N’ezie, n’ezie, agwa m unu, onye ọbūla na-adighi esite n’onu ụzọ aba n’ogba aturu kama ọ na-arị elu ka o site n’elu ulo ahụ wufee, bụ onye ohi burukwa onye na-apunara mmadu ihe. **2** Onye na-esite n’onu ụzọ abanye bụ onye ozuzu aturu. **3** Onye nche onu ụzọ na-emeghere ya ụzọ, aturu ya na-anukwa olu ya. Ọ na-akpo aturu nke ya aha, ma duru ha puo. **4** Mgbe ọ kpoputasiri ndi niile bu

nke ya, ọ na-aga n'ihu ha. Aturu ya na-esokwa ya n'azu n'ihu na ha maara olu ya. **5** Ha agaghị eso onye ọbia, kama ha gbaara ya ọso. N'ihu na ha amaghị olu onye ọbia.” **6** Jisọs ji ihe yiri ihe gwa ha okwu. Ma ha aghotaghị ihe ọ nọ na-agwa ha. **7** Ọzọ, Jisọs siri, “N’ezie, n’ezie, ana m agwa unu, mu onwe m bu onu uzọ ọgba aturu ahụ. **8** Ndi niile bira tupu mu onwe m abia bu ndi ohi na ndi na-apunara mmadu ihe n’ike. Umụ aturu anakwaghị ha nti. **9** Mu onwe m bu uzọ. Onye ọbula sitere na m banye, a ga-azoputa ya. Ọ ga na-apu na-abata na-achotakwa nri. **10** Onye ohi na-abia naani ka o zuo ohi, gbuo ma bibiekwa; abia m ka ha nwe ndu ma nwebigakwa ya oke. **11** “Mu onwe m bu onye ozuzu aturu oma. Ezi onye ozuzu aturu na-atogbo ndu ya n’ihu aturu ya. **12** Onye e goro oru, nke na-abughị onye nche aturu, onye aturu na-abughị nke ya, ọ na-ahapu ha gbaa ọso mgbe ọ huru agu ka ọ na-abia; mgbe ahụ agu na-achuso aturu ahụ chusasia ha. **13** Onye e goro oru na-agbapu, n’ihu na ọ bu onye e goro oru, ọ naghị echegbu onwe ya banyere aturu ndi ahụ. **14** “Abu m onye ozuzu aturu oma; amaara m aturu m, aturu nke m makwara m. **15** Di ka Nna ahụ maara m, mu onwe m makwa Nna ahụ. Ana m atogbo ndu m n’ihu aturu ahụ. **16** Enwere m umu aturu ozọ ndi na-anoghi n’ogba aturu a. Aghaghị m ikpobatakwa ha. Ha onwe ha ga-anu olu m, a ga-enwekwa otu igwe aturu na otu onye ozuzu aturu. **17** Maka nke a ka Nna jiri hu m n’anya, n’ihu na ana m atogbo ndu m, ka m wereghachikwa ya ozọ. **18** O nweghi onye ọbula puru inara m ya, kama ana m atogbo ya n’ike nke onwe m. Enwere m ikike itogbo ya, nweekwa ikike

iwereghachi ya ọzọ. Anatara m iwu a site n’aka Nna m.”

19 Ọzọkwa, nkewa batara n’etiti ndị Juu n’ihi okwu ndị a.

20 Ọtụtụ n’ime ha na-ekwu, “Ọ bụ onye mmụọ ojọọ na-achị ya, onye isi mebiri. Ọ bara uru ige ya ntị?” **21** Ma ndị ọzọ na-ekwu, “Okwu ndị a adighi ka nke onye mmụọ ojọọ bi n’ime ya. Mmụọ ojọọ o nwere ike ime ka anya onye kpuru isi meghee?” **22** N’oge ahụ, mmemme icheta mgbe e doro ụlọnsọ ukwu ahụ nsọ ruru na Jerusalem. Ọ bụ oge oke oyi, **23** ma Jisọs nọ na-ejeghari n’ụlọnsọ ukwu, n’iba Solomọn. **24** Ndi Juu gbara ya gburugburu si ya, “Ruo ole mgbe ka i ga-edebe anyi n’ọndu olileanya? Ọ bụrụ na i bụ Kraist ahụ, gwaghee anyi ọnu.” **25** Jisọs zara ha, “Agwara m unu, ma unu ekweghi. Ọrụ m na-arụ n’aha Nna m na-agba ama banyere m. **26** Ma unu ekwenyeghi, n’ihi na unu esoghi n’igwe aturu m. **27** Aturu m na-anu olu m. Amaara m ha, ha na-esokwa m. **28** Ana m enye ha ndu ebighi ebi. Ha agaghi ala n’iyi. Mmadu obula enwekwaghi ike ipunari ha n’aka m. (aiōn g165, aiōnios g166) **29** Nna m onye nyere m ha di ukwu kari ihe niile. O nweghi onye nwere ike inapu ha site n’aka Nna m. **30** Mu na nna m bu otu.” **31** Ndi Juu tutulitekwaru nkume ọzọ itu ya. **32** Ma Jisọs zara ha, “E zila m unu otutu ọru oma nke sitere n’aka Nna m, olee nke unu na-achọ itu m nkume n’ihi ya?” **33** Ndi Juu zara ya, “Anyi achoghi itu gi nkume n’ihi ọru oma ndi a, kama n’ihi nkwalu na n’ihi na gi bu mmadu efu, ma i na-eme onwe gi Chineke.” **34** Jisọs zara ha, “Edeghi ya n’iwu unu, si, ‘Mu onwe m siru na unu bu chi?’ **35** Ọ bụrụ na a kpọrọ ndi ahụ nabatara okwu Chineke ‘chi,’ apughikwa imebi ihe e dere n’akwukwo

nsọ. **36** Unu na-ekwu na onye ahụ Chineke doro nsọ ma zitekwa ya n'ime ụwa na-ekwulu Chineke n'ihia na m siri, 'Abụ m Ọkpara Chineke?' **37** Unu ekwenyela na m, ma ọ bụrụ na ọ bughị ọrụ Nna m ka m na-arụ. **38** Ma ọ bụrụ na m na-arụ ya, a sịkwari na unu ekweghị na m, kwerenu n'ọrụ ndị a, ka unu nwee ike mata ma ghotakwa na Nna ahụ nọ n'ime m, mụ onwe m nọkwa n'ime Nna ahụ." **39** Ọzọkwa, ha gbaliri ijide ya ma ọ siri n'aka ha puo. **40** Mgbe ahụ ọ laghachiri azụ n'ofe osimiri Jodan, bụ ebe Jón nọ na mbụ mee baptizim, ebe ahụ ka ọ nọdurụ. **41** Ọtutu ndi mmadu bjakwutere ya. Ha na-asị, "Jón arughị ọrụ ihe iribama obula, ma ihe niile Jón kwuru banyere nwoke a bụ eziokwu." **42** Ọtutu mmadu kwenyekwara na ya n'ebe ahụ.

11 N'oge ahụ, ahụ adighi otu nwoke a na-akpo Lazaros onye Betani, nke bụ obodo nta nke Meri na Mata nwanne ya nwanyi. **2** Nke a bụ Meri ahụ weere mmanu otite di oke onuahia tee Onyenwe anyi, ma jirikwa agiri isi ya hichaa ukwu ya. Ọ bụ nwanne ya nwoke Lazaros bụ onye nọ n'oria. **3** Nke a mere umunne ya nwanyi zigara Jisos ozi si, "Onyenwe anyi, onye ahụ nke i huru n'anya nọ n'oria." **4** Mgbe Jisos nuru ya, ọ siri, "Oria a abughị nke onwu kama ọ bụ iyi nye Chineke otuto nakwa ka e site na ya nye Ọkpara Chineke otuto." **5** Jisos huru Mata, na nwanne ya nwanyi na Lazaros n'anya. **6** Mgbe ọ nuru na Lazaros nọ n'oria, ọ nkwuru mkpuru ubochi abuo n'ebe ahụ ọ nọ. **7** Ya mere, ọ gwara ndi na-eso ụzọ ya, "Ngwanu ka anyi laghachi azu na Judia." **8** Ma ndi na-eso ụzọ ya siri ya, "Onye ozizi, n'oge nta gara aga ka ndi Juu chorọ

itụ gị nkume. I na-agakwa ebe ahụ ọzọ?” **9** Jisọs zara, “Ọ
 bughị awa iri na abụọ dị n’otu ehie nke ụbọchi? Onye
 na-ejeghari n’ehie anaghị asụ ngongo, n’ihi na ọ na-eji
 ihè nke ụwa a ahụ ọzọ. **10** Ma ndị na-ejeghari n’abalị na-
 azọhie ụkwụ, n’ihi na ihè adighị n’ime ha.” **11** Mgbe o
 kwusiri nke a, ọ gwakwara ha, “Enyi anyị Lazaros na-
 arahụ ụra, ma ana m aga ikpote ya n’ura.” **12** Ndị na-eso
 ọzọ ya sịrị ya, “Onyenwe anyị, ọ buru na ọ na-arahụ ụra,
 ọ ga-adị mma.” **13** Ihe Jisọs na-ekwu bụ banyere ọnwụ
 ya ma ha chere na ọ na-ekwu banyere irahụ ụra efu. **14**
 Mgbe ahụ, Jisọs gwaghere ha ọnu, “Lazaros anwụọla. **15**
 Ma n’ihi unu, obi dị m uto na anọghị m n’ebe ahụ, ka unu
 nwe ike kwere. Ma bjanu ka anyị gakwuru ya.” **16** Tọmọs,
 onye a na-akpọ Didimọs, gwara ndị na-eso ọzọ ibe ya,
 “Ka anyị gakwanu ka anyị soro ya nwuo.” **17** Mgbe Jisọs
 rutere, ọ chọputara na Lazaros anọlarị n’ili ụbọchi anọ.
18 Betani dị Jerusalem nso, ihe dị ka kilomita atọ. **19** Ma
 otutu ndị Juu biakwutere Mata na Meri ikasi ha obi n’ihi
 ọnwụ nwanne ha nwoke. **20** Mgbe ozi ọbibi Jisọs ruru
 Mata ntị, ọ gara izute ya, ma Meri nduru n’ulo. **21** Mata
 sịrị Jisọs, “Onyenwe m, a sị na i nọ n’ebe a, nwanne m
 nwoke agaraghị anwu. **22** Ma ugbu a, amara m na Chineke
 ga-enye gị ihe ọbula i rioro.” **23** Jisọs sịrị ya, “Nwanne
 gị nwoke ga-ebili ọzọ.” **24** Mata sịrị ya, “Amara m na ọ
 ga-ebili ọzọ n’ụbọchi mbilite n’ọnwụ n’oge ikpeazu.” **25**
 Jisọs gwara ya, “Mụ onwe m bụ mbilite n’ọnwụ na ndu.
 Onye ọbula kwere na m, a sịkwari na ọ nwuru anwu, ọ
 ga-adị ndu ọzọ. **26** Ma onye ọbula dị ndu nke na-ekwere
 na m agaghị anwu. I kwere nke a?” (aiōn g165) **27** Ọ sịrị ya,

“E, Onyenwe m, ekwere m na i bu Kraịst ahụ, Okpara Chineke, onye ga-abia n’ụwa.” 28 Mgbe o kwuchara nke a, o gara kpoo nwanne ya nwanyị bu Meri, jiri nwayoo si ya, “Onye ozizi abiala, o na-akpo gi.” 29 Mgbe o nuru nke a, o biliri osijiso ga zute ya. 30 Ruo mgbe a, Jisos abiarutebeghi n’obodo nta ahụ, ma o ka no n’ebe ahụ Mata zutere ya. 31 Ndi Juu no n’ulo na-akasi Meri obi huru ya ka o puru ngwangwa. Ha sochiri ya n’azu n’ihi na ha chere na o na-aga n’ili ibe akwa n’ebe ahụ. 32 Mgbe Meri rutere n’ebe Jisos no, o dara n’ukwu ya si, “Onyenwe m, o buru na i no n’ebe a, nwanne m nwoke agaraghi anwu.” 33 Mgbe Jisos huru ya ka o na-ebe akwa ya na ndi Juu ahụ so ya ka ha na-ebekwa akwa, o meturu ya n’ime mmuo ya. O nwere omiko di ukwu. 34 O siri, “Olee ebe unu liri ya?” Ha siri ya, “Onyenwe anyi bia ka i hu.” 35 Jisos ebee akwa. 36 Mgbe ahụ ndi Juu na-asi, “Lee ka o si hu ya n’anya.” 37 Ma ufodu n’ime ha siri, “Nwoke a meghere anya onye kpuru isi, o garaghi enwe ike mee ka nwoke a hapu inwu?” 38 Ozokwa, Jisos suru ude n’ime onwe ya nke ukwu, bjarute n’ili ahụ nso. Ili ahụ bu ogba e jiri nkume di ukwu mechie onu ya. 39 Jisos siri, “Bupunụ nkume ahụ!” Ma Mata, nwanne nwanyị onye ahụ nwuru anwu, siri ya, “Onyenwe anyi, o ga na-esi isi ugbo a, n’ihi na nke a bu abali ano o nwuru.” 40 Ma Jisos siri ya, “O bu na m agwaghi gi si na o buru na i kwere i ga-ahụ oru ebube Chineke?” 41 Ya mere, ha bupuru nkume ahụ. Jisos lere anya n’elu si, “Nna, ana m ekele gi n’ihi na i nula olu m. 42 Amaara m na i na-anu olu m mgbe niile. Ana m ekwu nke a n’ihi ndi a gbara m gburugburu n’ebe a,

ka ha kwere na ọ bụ gị zitere m.” 43 Mgbe o kwusiri nke a, o jiri oke olu tie mkpu, “Lazaros, pụta!” 44 Onye ahụ nwurụ anwụ pụtara, e jikwa akwa ozu kekọta aka ya na ụkwụ ya, werekwa akwa ịchafu kechie ihu ya. Jisọs siri ha, “Tọpụnyụ ya, hapụ ya ka ọ laa.” 45 Ọtụtụ ndị Juu bjakwutere Meri bụ ndị hụrụ ihe a o mere, kwere na ya. 46 Ma ụfọdụ n’ime ha lara gaa kọrọ ndị Farisii ihe o mere. 47 Mgbe ahụ, ndịisi nchụaja na ndị Farisii kpọrọ nzukọ ndị Sanhedrin. Ha na-asi, “Gini ka anyị ga-eme? N’ihi na nwoke a na-eme ọtụtụ ihe ịribama. 48 Ọ bụrụ na anyị ahapụ ya ka ọ gaa n’ihu, mmadụ niile ga-ekwere na ya. Ndị Rom ga-abịakwa, kwatuo ụlọnsọ ukwu ma napụ anyị obodo anyị.” 49 Ma otu onye n’ime ha bụ Kaifas, onyeisi nchụaja n’afọ ahụ siri ha, “Unu amaghị ihe ọbụla. 50 Ọ bụ na unu amaghị na ọ ka mma ka otu onye nwụọ n’ihi mmadụ niile, karịa n’obodo anyị niile ga-ala n’iyi.” 51 Dị ka onyeisi nchụaja nke afọ ahụ, o kwughị nke a site n’echiche ya, kama o buru amụma na Jisọs ga-anwụ n’ihi mba ndị Juu. 52 Ọ bughị n’ihi mba ahụ naanị, kama, ka ọ kpọkọta umụ Chineke ndị gbasara n’ebe niile. 53 Ya mere, site n’ubochi ahụ, ha malitere igba izu otu ha gagesi gbuo ya. 54 Ya mere, Jisọs kwusiri ịgaghari ebe ndị Juu ga-ahụ ya. O siri n’ebe ahụ pụọ gaa n’akụkụ ọzara n’otu obodo nta a na-akpọ Ifrem. Ya na ndị na-eso ụzọ ya nọduru n’ebe ahụ. 55 Mmemme Ngabiga ndị Juu dika nso. Ọtụtụ ndị mmadụ si n’akụkụ ala ndị Juu niile bịa Jerusalem. Ha bịa tutu memme ahụ ebido ka ha mee onwe ha ka ha di ọcha. 56 Ha na-achọ Jisọs na-ajurita onwe ha n’ime ụlọnsọ ukwu ahụ, “Gini ka unu chere? Ọ

bụ na ọ gaghi abia na mmemme a?" 57 Ma n'oge ahụ, ndiisi nchujaja na ndi Farisii enyela iwu ka onye obula huru ya bia gwa ha ka ha gaa jide ya.

12 Ubochi isii tupu e mee Mmemme Ngabiga, Jisos gara Betani bu obodo Lazaros, onye ahụ ọ mere ka o site n'onwu bilie. 2 N'ebe ahụ, ha siiri Jisos nri, ọ bukwa Mata na-eje ozi isi nri ahụ, Lazaros bu otu onye n'ime ndi sooro ya nodu na nri ahụ. 3 Mgbe ahụ, Meri weere mmanu otite di okara lita nke ezigbo naad, mmanu isi uto di oke onuahia, ọ wukwasara ya Jisos n'ukwu, jirikwa agiri isi ya hichaa ukwu ya. Nke a mere ka ulo ahụ juputa n'isi uto nke mmanu otite ahụ. 4 Ma Judas Iskariot, otu n'ime ndi na-eso uzọ ya, onye ahụ ga-arara ya nye, kwuru, 5 "Gini mere na-ereghi mmanu otite a nari denari ato, were ego ya nye ndi ogbenye?" 6 O kwughi nke a n'ihi na ihe banyere ndi ogbenye na-emetu ya n'obi kama n'ihi na ọ bu onye ohi; di ka onye na-ejide akpa ego ha, mgbe ufodu, ọ na-amanye aka n'ego ahụ zubiri ego. 7 Jisos siri, "Hapu ya aka, ọ zutara ya ka ọ na-akwado maka ubochi olili m. 8 Unu nwere ndi ogbenye n'etiti unu mgbe niile, ma mu na unu agaghi anọ mgbe niile." 9 Ma mgbe igwe ndi Juu nuru na ọ no n'ebe ahụ, ha biara, ọ bughi naani ka ha hu ya, kama ka ha hukwa Lazaros onye o mere ka o si na ndi nwuru anwu bilie. 10 Ya mere, ndiisi nchujaja gbakwara izu igbukwa Lazaros. 11 N'ihi na ọ bu n'ihi ya ka otutu ndi Juu ji na-ahapu ha ma na-ekwerekwa na Jisos. 12 N'echi ya oke igwe mmadu ahụ ndi biara mmemme nuru na Jisos na-abia Jerusalem. 13 Ha weere igu nkwi puo izute ya na-eti mkpu, "Hozanna!" "Onye a goziri agozi ka onye

ahụ bụ nke na-abịa n'aha Onyenwe anyị!" "Ngozi diri eze Izrell!" **14** Jisosh huru nwa inyinya ibu, nokwasị n'elu ya, di ka e dere ya, **15** "Atula egwu, gi ada Zayon! Lee, eze gi ka o na-abia. O nokwasiri n'elu nwa inyinya ibu." **16** Na mbu ndi na-eso uzọ ya aghotaghị ihe ndi a niile. Ma mgbe e nyesiri Jisosh otuto, ka ha chetara na-edereri ihe ndi a banyere ya, na e mekwara ya rii ihe ndi a. **17** Igwe mmadu ahụ bụ ndi ya na ha no mgbe o si n'ili kpopta Lazaros, mee ka o si nonwu bilie, gara n'ihu na-agba ama ya. **18** Otutu mmadu puru izute ya n'ihu na ha nuru akuko oru ihe iribama niile o ruru. **19** Ya mere, ndi Farisii siritara onwe ha, "Unu ahula na o nweghi ihe unu puru ime, leenu ka uwa niile na-eso ya." **20** Ma ufodu ndi Griik so n'ime ndi ahụ bira ife ofufe n'oge memme ahụ. **21** Ha biakwutere Filip onye si Betsaida di na Galili, gwa ya si, "Nna anyi ukwu, anyi chorọ ihu Jisosh." **22** Filip puru gaa gwa Andru, ya na Andru sooro gaa gwa Jisosh. **23** Jisosh zara si, "Oge awa ahụ eruola mgbe a ga-enye Nwa nke Mmadu otuto. **24** N'ezie, n'ezie, agwa m unu, o buru na mkpuru oka wiiti adaghi n'ala nwuo, o ga-anọ naani ya. Ma o buru na o nwuo, o ga-amị otutu mkpuru. **25** Ndi obula huru ndu ha n'anya ga-atufu ya, ebe ndi obula kporo ndu ha asi n'awa a, ga-edebe ya ruo mgbe ebighi ebi. (aiōnios g166) **26** Onye obula na-ejere m ozi aghaghi iso m; ebe m no ka onye na-ejere m ozi ga-anokwa. Onye obula na-ejere m ozi ka Nna m ga-asopuru. **27** "Ugbu a, mkpuruobi m juputara n'ihe mgbu. Gini kwa ka m ga-ekwu, Nna, zopta m n'awa nke a? Mba! O bu n'ihu nke a ka m ji bira n'oge awa a. **28** Nna, nye aha gi otuto." Mgbe ahụ, otu olu

siri n'eluigwe b̄ia, "Enyela m ya otuto, m ga-enyekwa ya otuto ọzọ." 29 Igwe ndi mmadu guzo n'ebe ahụ, ndi nuru ya na-ekwu, "Ọ bu egbe eluigwe gbara." Ndi ọzọ na-asị, "Ọ bu mmuọ ozi na-agwa ya okwu." 30 Jisọs zara ma sị, "Olu a abịaghị n'ihì m kama ọ b̄ara n'ihì unu. 31 Ugbu a bu oge a ga-ekpe ụwa a ikpe. Ugbu a ka a ga-achupu onye ahụ na-achị ụwa a. 32 Ma mu onwe m, mgbe e si n'ụwa welie m elu, aga m adọta mmadu niile nye onwe m." 33 O kwuru nke a iji gosi ụdi ọnwu nke ọ gaje inwu. 34 Igwe mmadu ahụ zara ya, "Anyị anụla site n'akwukwo iwu na Kraịst ahụ ga-adị ndu ruo mgbe ebighi ebi. Ma gini mere i ji asị na, 'A ghaghị iweli Nwa nke Mmadu elu'? Onye bu 'Nwa nke mmadu a'?" (aiōn g165) 35 Jisọs siri ha, "Ihè ga-enwuru unu naanị nwa oge nta. Jegharianu n'ihè a, ugbu a unu nwere ya, tupu ọchichiri abiakwasị unu. Onye na-ejeghari n'ọchichiri amaghị ebe ọ na-aga. 36 Kwerenu n'ihè ahụ ugbu a unu nwere ya ka unu ghoọ umu nke ihè." Mgbe Jisọs kwusiri nke a ọ hapuru ha puo ga zoo onwe ya. 37 N'agbanyeghi ọru iribama niile ọ ruru n'etiti ha, ha ekwereghị na ya. 38 Nke a bu imezu ihe Aizaya onye amuma kwuru, "Onyenwe anyi, onye kweere ozi anyi ọ bukwa n'ahụ onye ka e kpugheere ogwe aka Onyenwe anyi?" 39 Ma ha enweghi ike kwere, n'ihì na Aizaya kwukwara n'ebe ọzọ, sị, 40 "O meela ka ha kpuo isi, mekwa ka obi ha kpochie Ka ha ghara iji anya ha hu ụzọ maobu jiri obi ha ghotu ihe obula Ka ha gharakwa ichighari, ka m gwoo ha." 41 Aizaya kwuru ihe ndi a n'ihì na ọ huru ebube ya, ma kwuo banyere ya. 42 Otu ọ di, otutu n'ime ndisi kweere na ya, ma ha ekwuputaghị nke

a. N'ihì na ha tūrū egwu na ndị Farisii ga-achūpū ha site n'ụlọ ekpere. **43** N'ihì na ha hūrū otuto mmadū n'anya karịa otuto Chineke. **44** Jisọs tiri mkpu sị, “Onye ọbụla kwere na m, ọ bughị na m ka o kwere, kama ọ bụ na onye nke zitere m. **45** N'ihì na onye ọbụla hūrū m ahụla onye nke zitere m. **46** Abịara m n'ime ụwa dị ka ìhè ka onye ọbụla nke kwere na m ghara inọ n'ọchịchiri. **47** “Ma ọ būrū na onye ọbụla anụ okwu m ma ju ime ya, ọ bughị m na-ekpe ya ikpe. N'ihì na abịara m izọpụta ụwa, ọ bughị ikpe ụwa ikpe. **48** Onye ọbụla jurū m ma jukwa okwu m, nwere onye ga-ekpe ya ikpe. Okwu niile m kwuru ga-ama ya ikpe n'ụbọchị ikpeazụ. **49** Okwu ndị a esiteghị n'aka m. Ha sitere n'aka Nna ahụ onye zitere m ma nyekwa m iwu ihe m ga-ekwu na otu m ga esi kwuo ya. **50** Ama m na iwu ya bụ ndụ ebighị ebi, n'ihì ya, ihe ọbụla Nna gwara m ka m na-ekwu.” (aiōnios g166)

13 Tupu oge Mmemme Ngabiga eruo, Jisọs amatala na oge ọ ga-ahapụ ụwa lakwuru Nna ya eruola. Ọ hūrū ndị nke ya nọ n'ụwa n'anya, hụkwa ha n'anya ruo ọgwụgwụ. **2** Mgbe a na-eri nri anyasi, ekwensu etinyelarị ya n'ime obi Judas Iskariot, nwa Saimon ka ọ rara ya nye. **3** Jisọs matara na Nna enyefeela ya ihe niile n'aka. Ọ maara na ya si n'ebe Chineke nọ bịa, matakwa na ya ga-alaghachikwuru Chineke. **4** Ya mere, o sitere n'uche ọ nọkwasiri bilie ọtọ, yipụ uwe nke elu ya, chiri akwa mmiri e ji ehicha ahụ kee n'ukwu ya. **5** Ọ wūnyere mmiri n'ime efere ịsa aka, bido ịsa ndị na-eso ụzọ ya ụkwụ, jirikwa akwa mmiri ahụ o kere n'ukwu ya na-ehicha ụkwụ ha. **6** Ọ bjakwutere Saimon Pita, onye siri ya, “Onyenwe m, ị ga-asa m ụkwụ?”

7 Ma Jisọs zara sị ya, “Ị ghọtaghị ihe m na-eme ugbu a, ma emesịa ị ga-aghọta ya.” 8 Pita sịrị ya, “Ị gaghị asaa m ụkwụ ma ọlị.” Jisọs zara ya, “Ọ bụrụ na m asachaghị gi ụkwụ, mụ na gi enweghị oke ọbụla.” (aiōn g165) 9 Saimon Pita sịrị ya, “Onyenwe m, ọ bughị naanị ụkwụ m ka ị ga-asa, kama saakwa aka m na isi m.” 10 Jisọs sịrị ya, “Onye ọbụla sara ahụ agaghị asakwa ya ọzọ, ọ bụ naanị ịsa ụkwụ ya dīrị ya n’ihi na ahụ ya niile dī ọcha. Unu dī ọcha, kama ọ bughị unu niile.” 11 N’ihi na ọ maararị onye ahụ ga-arara ya nye. Ya mere o ji sị, “Ọ bughị unu niile dī ọcha.” 12 Mgbe ọ sachasịrị ha ụkwụ, o yiiri uwe ya, nọdụkwa ala ọzọ, ọ sịrị ha, “Unu ghọtara ihe m meere unu? 13 Unu na-akpọ m Onyenwe unu na Nna unu ukwu, unu mere nke ọma n’ihi na nke a ka m bụ. 14 Ebe ọ bụ na mụ onwe m, bụ Nna unu ukwu na Onyenwe unu sachara unu ụkwụ, unu kwesikwara ịsachakwa ụkwụ ibe unu. 15 Nke a bụ ihe nñomi m nyere unu, meenụ dī ka mụ onwe m mere unu. 16 N’ezie, n’ezie, ohu adighị adị ukwuu karịa nna ya ukwu, maọbụ onye e ziri ozi a karịa onye ziri ya ozi. 17 Ọ bụrụ na unu a mara ihe ndị a, ngozị ga-adịrị unu ma unu mee ha. 18 “Anaghị m ekwu maka unu niile, amaara m ndị m họtara. Ma nke a bụ imezu ihe e dere n’akwụkwọ nsọ, ‘Onye mụ na ya na-erikọ nri ebiliela megide m.’ 19 “Ana m agwa unu ugbu a tupu ihe ndị a emee, ka unu kwere na mụ bụ ya mgbe ọ ga-emezu. 20 N’ezie, n’ezie, agwa m unu, onye ọbụla nabatara onye m zitere nabatara m. Onye ọbụla nabatara m nabatakware onye zitere m.” 21 Mgbe Jisọs kwusiri ihe ndị a, o nweghị udo n’ime mmụọ ya. Ọ gbara ama sị, “N’ezie, n’ezie, a sị

m unu, na otu onye n'ime unu ga-arara m nye.” 22 Ndi na-eso uto ya leritara onwe ha anya na-eche n'ime obi ha onye o na-ekwu maka ya. 23 Otu n'ime ndi na-eso uto ya nke Jisos huru n'anya dabere ya nso. 24 Saimon Pita fufeere ya isi, ka o, Juo ya onye o na-ekwu maka ya. 25 Ebe o dabere Jisos nso, o siri ya, “Onyenwe anyi, onye ka o bu?” 26 Jisos zara, “O bu onye ahụ m ga-enye iberibe achicha a mgbe m sunyere ya n'ime efere nri.” Mgbe o sunyesiri achicha ahụ n'ime efere ahụ, o nyere ya Judas nwa Saimon Iskariot. 27 Mgbe o narasiri iberibe achicha ahụ, ekwensu bara n'ime ya. Jisos siri ya, “Ihe obula i chorọ ime, mee ya ngwangwa.” 28 Ma o dighi onye obula so noro n'uche nri ghotara ihe mere o ji gwa ya otu a. 29 N'ihi na ufodu na-eche, ebe Judas ji akpa ego ha, Jisos na-asi ya ka o gaa zuta ihe ndi di mkpa maka mmemme, maobu ka o gaa nye ndi ogbenye ihe. 30 Mgbe o natachara iberibe achicha ahụ, o puru na-atufughi oge, ochichiri agbaala. 31 Mgbe o puru, Jisos siri, “Ugbu a ka a na-enye Nwa nke Mmadu otuto, a na-enyekwa Chineke otuto n'ime ya. 32 O buru na e nye Chineke otuto n'ime ya, Chineke ga-enyekwa Okpara ya otuto n'ime onwe ya, o ga-enyekwa ya otuto ahụ ngwangwa. 33 “Umuntakiri m, enwere m oge ntakiri nke mu na unu ga-anọ. Unu ga-achọ m, ma di ka m gwara ndi Juu ka m na-agwa unu ugbu a. Ebe m na-aga unu enweghi ike ibia ya. 34 “Ana m enye unu iwu ohuru: Huritanu onwe unu n'anya. Di ka m huru unu n'anya, otu a ka unu ga-esi hurita onwe unu n'anya. 35 O buru na unu ahurita onwe unu n'anya, otu a ka mmadu niile ga-esi mata na unu bu ndi na-eso uto

m.” **36** Saimon Pita siri ya, “Onyenwe anyi ebee ka i na-aga?” Jisosh zaghachiri ya, “Ebe m na-aga, i nweghi ike iso m gaa ya ugbu a. Ma i ga-abia ma emesia.” **37** Pita siri ya, “Onyenwe anyi, gini mere na m apughi isoro gi ugbu a? Aga m atogbo ndu m nhi gi.” **38** Jisosh zaghachiri, “I jikeere itogbo ndu gi nhi m? N’ezie, n’ezie, asi m gi, tupu oke okuku akwaa akwa, i ga-agonari m ugboro ato.”

14 “Ka obi ghara ilo unu mmiri. Kwerenu na Chineke; kwerekwanu na m. **2** N’ulo Nna m, e nwere otutu ebe obibi. O buru na o sighi otu a diri, agaara m agwa unu na m na-aga kwadoro unu ebe obibi? **3** O buru na m agaa dozichara unu ebe obibi, aga m aloghachi bia kporo unu, ka ebe m no burukwa ebe unu ga-anu. **4** Unu maara uzọ ebe m na-aga.” **5** Tomos siri ya, “Onyenwe anyi, anyi amaghi ebe i na-aga, olee otu anyi ga-esi mata uzọ ya?” **6** Jisosh siri ya, “Mu onwe m bu uzọ, na eziokwu, na ndu. O nweghi onye na-abiakwute Nna m ma o bughu site na m. **7** O buru na unu maara onye m bu, unu gaara amatakwa Nna m. Site ugbu a, unu amatala ya. Ma hukwa ya.” **8** Filip siri ya, “Onyenwe anyi, zi anyi Nna ahụ, afo ga-ejukwa anyi.” **9** Jisosh siri ya, “Otutu oge ndi a mu na unu noro o bu na i matabeghi onye m bu, Filip? Onye obula huru m ahula Nna. Olee otu i si asi, ‘zi anyi Nna ahụ?’ **10** O bu na i kweghi na m no n’ime Nna, na Nna nokwa n’ime m? Okwu niile m na-agwa unu esitekweghi n’ebe m no puta, kama o bu Nna bi n’ime m na-arụ ru ya. **11** Kwere ihe m kwuru na anu m n’ime Nna, na Nna nokwa n’ime m. Ma o bughu otu a, kwerenu nhi ru ebube ndi a. **12** N’ezie, n’ezie, agwa m unu, onye obula

kwere na m ga-arụ ọrụ ndị m rụrụ, ruokwa ọrụ kariiri ndị a, n'ihina na m na-alakwuru Nna m. **13** Ihe ọbụla unu ga-arịọ site n'aha m, aga m enye unu ya, ka e nwe ike nye Nna ahụ otuto site n'Okpara ya. **14** Ihe ọbụla unu rịọrọ n'aha m, aga m eme ya. **15** “Ọ bụrụ na unu hụrụ m n'anya unu ga-edebe iwu m niile. **16** Aga m arịọ Nna m, ọ ga-enye unu Onye Nkasiobi ọzọ, onye ga-enyere unu aka ma nonyekwara unu ruo mgbe niile ebighi ebi. **(aiōn g165)** **17** Onye bụ Mmụọ nke eziokwu. Ndị bi n'ụwa agaghị anabata ya, n'ihina ha adighi ahụ ya anya, ha amakwaghị ya. Ma unu maara ya n'ihina unu na ya nọ, o bikwa n'ime unu. **18** Agaghị m ahapụ unu dị ka ndị na-enweghị nne na nna. Aga m abiakwute unu. **19** Mgbe na-adighi anya, ụwa agaghị ahụkwa m anya. Ma unu ga-ahụ m anya. N'ihina m dị ndụ, unu ga-adịkwa ndụ. **20** N'ụbọchị ahụ, unu ga-amata na m nọ n'ime Nna m na unu nọ n'ime m, na mụ onwe m nọkwa n'ime unu. **21** Onye ọbụla nabatara iwu m ma na-edebekwa ha bụ onye hụrụ m n'anya. Onye hụrụ m n'anya ka Nna m ga-ahụ n'anya. Aga m ahụkwa ya n'anya gosikwa ya onwe m.” **22** Judas (ọ bughị Iskariot) siri ya, “Onyenwe anyị, olee otu ị ga-esi gosi anyị onwe gi ma hapụ igosi ụwa onwe gi?” **23** Jisọs zara si ya, “Onye ọbụla hụrụ m n'anya, ga-edebe okwu m. Nna m ga-ahụkwa ya n'anya. Mụ na Nna m ga-abiakwa n'ebe onye ahụ nọ soro ya biri. **24** Onye na-ahughị m n'anya agaghị edebe okwu m. Okwu ndị a niile unu nūrụ abughị nke m. Ha bụ nke Nna ahụ, onye zitere m. **25** “Agwala m unu ihe ndị a niile ugbu a mụ na unu nọ. **26** Ma Onye Nkasiobi ahụ bụ Mmụọ Nsọ, onye

Nna m ga-ezite n'aha m, ga-akuziri unu ihe niile, o ga-echetakwara unu ihe niile m gwara unu. 27 Udo ka m na-ahapuru unu. Udo m ka m na-enyekwa unu. O bughị dī ka ụwa si enye ka m na-enye unu. Unu ekwela ka obi loo unu mmiri, ka ụjọ hapukwa itụ unu. 28 “Unu anula na m gwara unu, ‘Ana m ala, ma loghachikwutekwa unu.’ O buru na unu huru m n'anya, unu gaara anuri onu na m na-alakwuru Nna, n'ihī na Nna dī ukwu karja m. 29 Ugbu a, agwala m unu ihe a tupu o mezu, ka o ga-abu mgbe o mezuru, unu enwee ike kwere. 30 Agaghī m agwa unu otutu okwu ozọ n'ihī na eze na-achi ụwa a na-abja. O nwekwaghī ike obula n'ebe m no. 31 Ana m eme dika Nna m nyere m n'iwu, ka ụwa mara na m huru Nna m n'anya. “Bilienu ugbu a ka anyi si ebe a puo.

15 “Mu onwe m bu ezigbo osisi vaini ahụ. Nna m bukwa onye oru ubi. 2 O na-egbuda alaka obula dī n'ime m nke na-adighi ami mkpuru. Ma alaka obula na-ami mkpuru ka o na-egbucha, ka o nwee ike mia mkpuru dī otutu. 3 Ugbu a, e meela ka unu dirjocha n'ihī okwu m gwara unu. 4 Nogidenu n'ime m, ka mu onwe m nogidekwa n'ime unu. Dika alaka obula apughī imi mkpuru n'onwe ya ma o buru na o nogideghī n'osisi vaini. Otu a, unu apughikwa imi mkpuru ma o buru na unu anogideghī n'ime m. 5 “Mu onwe m bu osisi vaini ahụ; unu bukwa alaka ya. Onye obula na-anogide n'ime m, nke mu onwe m na-anogidekwa n'ime ya, na-ami otutu mkpuru. N'ihī na ewezuga m, unu enweghī ike ime ihe obula. 6 Onye obula na-adighi anogide n'ime m dī ka alaka e gbutura, tupu ya, o kponwuo. A ga-achikota ya, chinye ya n'oku, o repia. 7

Ọ bụrụ na unu anogide n'ime m, okwu m anogidekwa n'ime unu, rịoñu ihe ọbụla unu choro, a ga-emere unu ya. **8** Nke a ga-aburu Nna m otuto na unu miri otutu mkpuru hie nne, o na-egosikwa na unu bu ndi na-eso uzo m. **9** "Di ka Nna si hu m n'anya, otu a ka m si hukwa unu n'anya. Ya mere, nogidenu n'ime ihunanya m. **10** Unu ga-anogide n'ihunanya m ma o buru na unu edebe iwu m. Di ka m debere iwu Nna m ma nogidekwa n'ihunanya ya. **11** Agwala m unu ihe ndi a ka onu m diri n'ime unu ka onu unu zukwaa oke. **12** Nke a bukwa iwu m, ka unu hurita onwe unu n'anya di ka m siri hu unu n'anya. **13** O dighi onye obula nwere ihunanya kariri nke a na mmadu togboro ndu ya n'ihu ndi enyi ya. **14** Unu onwe unu bukwa ndi enyi m ma o buru na unu edebe ihe m nyere n'iwu. **15** Anaghi m akpokwa unu ndi ohu ozo. N'ihu na ohu adighi amatazu ihe niile onyenwe ya na-eme. Ma ana m akpo unu ndi enyi m n'ihu na agwala m unu ihe niile m nuru nonu Nna m. **16** O bukwaghi unu onwe unu horo m. O bu m horo unu, weputakwa unu iche ka unu gaa mia otutu mkpuru, mkpuru nke ga-adigidekwa. Ya mere, Nna m ga-enye unu ihe obula unu ga-ario n'aha m. **17** Ihe ndi a ka m na-enye unu n'iwu, huritanu onwe unu n'anya. **18** "O buru na uwa akpo unu asi, chetanu na o buru uzo kpo m asi. **19** A si na unu bu nke uwa, uwa ga-ahu unu n'anya dika ndi nke ya. Ma otu o di unu abughi nke uwa. Kama, esi m n'ime uwa horo unu. O bukwa n'ihu ya ka uwa ji akpo unu asi. **20** Chetakwanu ihe m gwara unu, 'Ohu adighi adi ukwuu kari Onyenwe ya.' Ya mere, ebe ha kpagburu m, ha ga-akpagbukwa unu. O buru na ha

debere okwu m, ha ga-edebekwa nke unu. **21** Ee, ha ga-eme unu ihe niile ndị a n'ihia m, na n'ihia na ha amaghị onye ahụ zitere m. **22** O bụrụ na abịaghị m, gwa ha okwu, ikpe mmehie agaraghị ama ha. Ma ugbu a, ha enweghị ngọpụ ọbụla banyere mmehie ha. **23** Onye ọbụla kpọrọ m asị kpọkwara Nna m asị. **24** A sị na ọrụ niile m rūrū n'etiti ha akarighị ọrụ nke onye ọbụla ọzọ rūrū, ha agaraghị abụ ndị ikpe mmehie mara. Ma ugbu a ha ahụzuola ọrụ ebube ndị a niile, ma ha nọgidekwara na-akpọ mụ na Nna m asị. **25** Nke a bụ imezu ihe e dere n'akwụkwọ iwu ha. 'Ha kpọrọ m asị na-enweghị ihe m mere.' **26** "Mgbe Onye Ndumọdụ ahụ ga-abia, onye m ga-ezitere unu site n'aka Nna, bụ Mmụọ eziokwu ahụ sitere na Nna pụta, ọ ga-agba ama banyere m. **27** Ma unu onwe unu aghaghị igba ama, n'ihia na mụ na unu anọla site na mmalite.

16 "The ndị a niile ka m gwara unu ka unu ghara ịda. **2** Ha ga-esite n'ụlọ ekpere ha chụpụ unu. N'ezie, oge na-abia mgbe onye ọbụla ga-egbu unu ga-echekwa na ọ na-efe Chineke mgbe ha na-eme nke a. **3** Ha ga-eme ihe ndị a n'ihia na ha amaghị Nna maọbụ m. **4** Ana m agwa unu ihe ndị a ka ọ ga-abụ na mgbe oge ga-eru, unu echeta na m gwara unu. Agwaghị m unu ihe ndị a na mbụ n'ihia na mụ na unu nọ mgbe ahụ. **5** Ma ugbu a, ana m alaghachikwuru onye ahụ zitere m. Ma ọ dighị onye ọbụla n'etiti unu juru m, 'Olee ebe ị na-aga?' **6** Ma n'ihia na m gwara unu ihe ndị a, obi unu ejupụtala na mwute. **7** N'agbanyeghị nke a, aga m agwa unu eziokwu, ọ bụ maka ọdịmma unu ka m ji ala. O bụrụ na m alaghi, Onye Ndumọdụ ahụ agaghị abia. O bụrụ na m laa, aga m ezitere unu ya. **8** Mgbe ọ bịa, ọ

ga-eme ka ụwa mata ezughị oke nke nghọta ya banyere mmehie, na ezi omume na ikpe, **9** maka mmehie n'ihị na ha ekwenyeghị na m; **10** ma gbasara ezi omume, n'ihị na ana m alakwuru Nna, ebe unu na-apughị ihu m ọzọ, **11** maka ikpe, n'ihị na e kpeela onyeisi ụwa a ikpe. **12** “Enwere m ọtụtụ ihe ọzọ m ga-agwa unu. Ma ugbu a, unu agaghị anabatali ha. **13** Ma mgbe Mmụọ eziokwu ahụ b́jara, ọ ga-eduba unu n'ezikwu niile. Ọ gaghị ekwu ihe banyere onwe ya, kama ọ b́ ihe niile ọ nuru ka ọ ga-ekwu. Ọ ga-ezikwa unu ihe niile gaje ibia. **14** Ọ ga-enye m otuto, n'ihị na ọ ga-esite n'aka m nata ihe ọ ga-akoro unu. **15** Ihe niile Nna nwere b́ nke m. Ọ b́ ya mere m ji si, na ọ ga-ewere site n'ihe b́ nkem, kowara ya unu. **16** “Ọ fodoru nwantakiri oge unu agaghị ahukwa m. Ma mgbe nwantinti oge gasikwara, unu ga-ahukwa m anya ọzọ.” **17** Ufodu ndi na-eso ọzọ ya siritara onwe ha, “Gini ka o bu n'uche mgbe ọ na-asị, ‘Nwa oge nta unu agaghị ahukwa m ọzọ, ma mgbe nwa oge gasikwara unu ga-ahukwa m,’ na ‘N'ihị na ana m alakwuru Nna?’” **18** Ha na-asị, “Gini ka okwu a putara b́ ‘nwa oge nta’? Anyi aghotaghị ihe ọ na-ekwu.” **19** Jisọs matara na ha chorọ iju ya ihe banyere nke a, n'ihị ya ọ sirị ha, “Unu na-ajurita onwe unu ihe okwu m putara mgbe m sirị, ‘Na nwa oge nta unu agaghị ahukwa m ọzọ, ma nwa mgbe nta unu ga-ahukwa m’? **20** N'ezie, n'ezie, agwa m unu, unu ga-akwa akwa ma nwekwa obi mwute, ma ụwa ga-anuri onu. Ma iru ujụ unu ga-aghorọ unu onu. **21** Mgbe ime na-eme nwanyi, ọ na-anọ n'onodu ihe mgbu. Mgbe ọ musiri nwa ya, ọ dighi echetakwa ihe mgbu ya ọzọ. N'ihị onu na

a mụpụtala nwa n'elu ụwa. **22** Unu nọ n'ọnọdụ iru ụjụ ugbu a, ma aga m ahụ unu anya ọzọ, obi unu ga-ejuputa n'ọhụ. Mmadụ ọbụla apughikwa inapụ unu ọhụ unu. **23** Ma n'ụbọchị ahụ, unu agakwaghị ariọ m ihe ọbụla. N'ezie, n'ezie, agwa m unu, ihe ọbụla unu ga-ariọ Nna m n'aha m, ọ ga-enye unu. **24** Ruo ugbu a, ọ dībeghị ihe unu rịrọ n'aha m. Rịọonụ, unu ga-ariọta, ka ọhụ unu zukwaa oke. **25** “Eji m ilu na-agwa unu okwu ugbu a, ma oge na-abia mgbe m na-agaghị ejikwa ilu gwa unu okwu. Mgbe ahụ ka m ga-akọwara unu niile ihe banyere Nna m n'ụzọ unu ga-aghota ya. **26** N'ụbọchị ahụ, unu ga-ariọ ihe n'aha m. Asighị m unu na m ga-ariọ Nna ihe n'ihī unu. **27** N'ihī na Nna m n'onwe ya hụrụ unu n'anya, n'ihī na unu hụrụ m n'anya kwerekwa na m si n'ebe Chineke nọ bịa. **28** Esi m n'ebe Nna nọ pụta, bịa n'ime ụwa. Ana m ahapụkwa ụwa ịlaghachikwuru Nna.” **29** Ndị na-eso ụzọ ya siri, “Lee, ugbu a ka okwu gị doro anya. Ọ bụkwaghị ilu ka i na-atụ. **30** Ugbu a ka o doro anyị anya na ị maara ihe niile. Ọ bakwaghị uru ka onye ọbụla jụọ gị ihe ọbụla. N'ihī nke a, anyị kwere na i si n'ebe Chineke nọ bịa.” **31** Jisọs zara ha, “Unu ekwerela ugbu a? **32** Lee! Oge na-abia, oge ahụ eruola, mgbe unu ga-agbasacha. Onye ọbụla n'ụlọ nke ya. Mgbe ahụ, unu ga-ahapụ naanị m, ma ọ bughị naanị m nọ n'ihī na mụ na Nna m nọ. **33** “Agwala m unu ihe ndị a niile ka unu nwee udo n'ime m. N'ime ụwa, unu ga-enwe nsogbu. Ma ka obi sie unu ike, n'ihī na emerielā m ụwa.”

17 Mgbe Jisọs kwusiri okwu ndị a, o leliri anya n'eluigwe si, “Nna, oge ahụ a kara aka eruola, nye Ọkpara gị otuto, ka Ọkpara gị nyekwa gị otuto. **2** I nyela ya ikike n'ebe

mmadu niile nọ, na ike inye ndị niile i nyere ya ndu
ebighi ebi. (aiōnios g166) 3 Nke a bukwa ndu ebighi ebi ahụ.
Ka ha mata na naani gi bu Chineke n'ezie, matakwa Jisọs
Kraist onye ahụ i zitere n'ụwa. (aiōnios g166) 4 Enyere m gi
otuto n'ụwa site n'iruzu oru niile i nyere m ka m ruo. 5
Ma ugbu a, Nna, nye m otuto n'ihu gi, udi otuto ahụ m
nwere n'ihu gi tupu e kee ụwa. 6 "Emere m ka ndi ahụ
i siri n'ụwa kponye m mara aha gi. Ha bu ndi nke gi, i
nyere m ha, ha debekwara okwu gi. 7 Ugbu a, ha amarala
na ihe niile i nyere m si n'aka gi bia. 8 Ma ugbu a, enyela
m ha okwu ahụ i nyere m, ha nabatakwara ya, marakwa
n'eziokwu na-esi m n'ebe i nọ bia. Ha kwenyekwara na
o bu gi zitere m. 9 Ana m ekpere ha ekpere, o bughị
n'ih i ụwa ka m na-ekpe ekpere. Kama ana m ekpe ekpere
banyere ndi ahụ i nyere m, n'ih i na ha bukwa ndi nke gi.
10 Ihe niile m nwere bu nke gi, ihe niile i nwere bukwa
nke m. E sitere na ha mee ka otuto m puta ihè. 11 Ugbu a,
anoghikwa n'ime ụwa, ma ha ka nọ n'ime ụwa, ana m
alaghachikwute gi. Ya mere, Nna di nsọ, chebe ha nke
oma site n'ike nke aha gi, bu aha nke ahụ i nyere m, ka
ha buru otu dika anyi onwe anyi si buru otu. 12 Mgbe mu
na ha nọ n'ụwa, echebere m ha site n'aha gi nke i nyere
m. Echebekwara m ha, o nwekwagh i onye obula n'ime
ha lara n'iyi, kariakwa onye ahụ bu nwa nke ila n'iyi, ka
e mezuo ihe akwukwo nsọ kwuru. 13 "Ma ugbu a, ana
m alaghachikwute gi, ma ana m ekwu ihe ndi a n'ụwa
ugbu a ka ha nwee n'onu m, n'ebe o zuruoke n'ime ha. 14
Enyela m ha okwu gi. Ma n'ih i ya, ụwa akpọla ha asi.
N'ih i na ha abugh i ndi nke ụwa di ka mu onwe m na-

abughị onye nke ụwa. **15** Ekpeghị m ekpere ka iwepụ ha n'ụwa, kama ka ịnapụta ha site n'aka ajọ onye ahụ. **16** Ha onwe ha abughị ndị nke ụwa dị ka mụ onwe m na-abụkwaghị onye nke ụwa. **17** Were eziokwu doo ha nsọ, okwu gị bụ eziokwu. **18** Dị ka i siri zite m n'ụwa, otu a ka m na-ezipụkwa ha n'ụwa. **19** Ọ bụkwa n'ihị ha ka m jiri debe onwe m nsọ, ka ha onwe ha bụrụkwa ndị e doro nsọ n'eziokwu. **20** "Ekpeghị m ekpere a n'ihị ndị a naanị. Kama ana m ekpekwa ekpere a n'ihị ndị niile ga-ekwere na mụ, site n'okwu ha. **21** Ka ha niile bụrụ otu, Nna, dị ka ị nọ n'ime m mụ a n'ime gị. Ka ha n'imekwa n'ime anyị ka ụwa kwere na ọ bụ gị zitere m. **22** Enyere m ha otuto nke i nyere m, ka ha bụrụ otu dị ka anyị onwe anyị si bụrụ otu; **23** Mụ onwe m n'ime ha, gị onwe gị n'ime m. Ka e mee ka ha bụrụ otu n'uzọ zuruoke, ka ụwa matakwa na ọ bụ gị zitere m, na ị hụkwara ha n'anya dị ka ị si hụ m n'anya. **24** "Nna, achọrọ m ka ndị niile i nyere m soro m n'ime ebe m nọ. Ka ha hụ otuto m nke i nyere m n'ihị na ị hụrụ m n'anya tupu atọ ntọala nke ụwa. **25** "Nna onye ezi omume, ụwa amaghị gị. Ma amaara m gị. Ndị a matakwa na ọ bụ gị zitere m. **26** Emekwara m ka ha mara aha gị. Aga m agakwa n'ihu ime ka ha mara ya. Ka ịhụnanya ahụ i nwere n'ebe m nọ digide n'ime ha, ka mụ onwe m n'imekwa n'ime ha."

18 Mgbe Jisọs kwusiri okwu ndị a, ya na ndị na-eso ụzọ ya rịdara ndagwurugwu iyi Kidrọn rigorokwa n'ofe nke ọzọ, ebe e nwere otu ogige, ya na ndị na-eso ụzọ ya banyere n'ime ya. **2** Judas, onye rara ya nye matakwa ebe ahụ. N'ihị na Jisọs na ndị na-eso ụzọ ya na-anọ n'ebe

ahụ ọtụtụ oge. **3** Ya mere, Judas duuru otu ndị agha, na ụfọdụ ndị ozi sitere n'etiti ndịisi nchụaja na ndị Farisii bịa n'ebe ahụ. Ha chikwa ọwaọkụ, oriona na ngwa agha.

4 Ebe Jisọs maara ihe niile na-akwado ibiakwasị ya, ọ pụtara sị ha, “Onye ka unu na-achọ?” **5** Ha zaghachiri ya, “Ọ bụ Jisọs onye Nazaret.” Ọ sịrị ha, “Ọ bụ m” (Judas onye ahụ rara ya nye so ha guzo n'ebe ahụ.) **6** Mgbe Jisọs gwara ha, “Ọ bụ m,” ha laghachiri azụ, daa n'ala. **7** Ọzọ ọ jụkwara ha, “Onye ka unu na-achọ?” Ha sịrị, “Ọ bụ Jisọs onye Nazaret.” **8** Jisọs zara, “Agwara m unu na Ọ bụ m. Ọ bụrụ na unu na-achọ m, hapụnụ ndị a ka ha laa.” **9** Nke a bụ iji mezuo okwu ahụ o kwuru na mbụ, “Etufughị m onye ọbụla n'ime ndị ahụ i nyere m.” **10** Ya mere Saimon Pita, onye ji mma agha, mipụtara ya, gbuo ohu onyeisi nchụaja, gbupụ ntị aka nri ya. Aha ohu ahụ bụ Malkus. **11** Ma Jisọs gwara Pita, “Mighachi mma agha gi n'ọbọ ya! Ọ bụ na mụ agaghị ańụ site n'iko ahụ Nna m nyere m ka m ńụọ?” **12** Ya mere ndị agha ahụ na ọchịagha ha, na ndị na-ejere ndị Juu ozi, jidere Jisọs kee ya agbụ. **13** Ha buru ụzọ duru ya jekwuru Anas, onye bụ nna nwunye Kaifas. Onye bụ onyeisi nchụaja n'afọ ahụ. **14** Kaifas bụkwa onye ahụ dūrụ ndị ndu ndị Juu ọdụ, sị na ọ ka mma ka otu onye nwụọ n'ihhi mmadụ niile. **15** Saimon Pita na otu onye ọzọ na-eso ụzọ ya sooro Jisọs. N'ihhi na onye nke ahụ na-eso ụzọ ya bụ onye onyeisi nchụaja maara nke ọma, o sooro Jisọs banye n'obi onyeisi nchụaja. **16** Ma Pita na-eguzo n'ezi n'ọnụ ụzọ. Onye ọzọ ahụ na-eso ụzọ ya, nke onyeisi nchụaja maara nke ọma, pūrụ n'ezi gwa nwaagboghọ ahụ na-eche ọnụ ụzọ okwu, ma kpobata

Pita. **17** Nwaagboghọ ahụ sịrị Pita, “Ọ bụ na ị bughị otu n’ime ndị na-eso ụzọ nwoke a?” Pita sịrị, “Mba! Abughị m.” **18** Ndi ohu na ndi nche kwanyere oku n’ihi na oyi na-atu. Ha guzoro n’ebe ahụ na-anyanya oku. Pita soro ha guzo na-anyakwa oku. **19** N’oge ahụ onyeisi nchajaja ahụ juru Jisọs banyere ndi na-eso ụzọ ya, na ozizi ya. **20** Jisọs zara ya, “N’ihu oha mmadu ka m kwuru okwu niile m kwuru. A kuziri m ihe n’ime ulo ekpere na n’ime ulonso ukwu ebe ndi Juu na-ezuko. Ekwukwaghị m ihe obula na nzuzo. **21** Gini mere i ji aju m? Juo ndi niile gere m nti! Ha makwara ihe niile m kwuru.” **22** Mgbe o kwuru nke a, otu onye n’ime ndi na-eje ozi guzo n’akuku ya, mara Jisọs ura n’ihu, si, “Ọ bụ otu a ka ị si aza onyeisi nchajaja ajuju?” **23** Jisọs zara ya, “Ọ buru na o di ihe ojoo m kwuru, gbaa ama megide okwu ojoo di otu a, ma o buru na m kwuru eziokwu, gini mere i ji ama m ura.” **24** Ya mere, Anas kere ya agbu zigara ya Kaifas onyeisi nchajaja. **25** Ma dika Saimon Pita ka guzo n’ebe ahụ na-anyanya oku, ha siri ya, “Ọ bụ na ị bughị otu onye n’ime ndi na-eso ụzọ ya?” Ma o gorogoro si, “Abughị m ya.” **26** Otu n’ime ndi ohu onyeisi nchajaja, bu onye ikwu nwoke ahụ Pita bipuru nti, siri, “Ọ bụ na m ahughị gi na ya n’ime ogige ahụ?” **27** Ma Pita gokwara ago ozo. N’otu mgbe ahụ oke okuku kwara akwa. **28** Mgbe ahụ, ha sitere n’ulo Kaifas duru Jisọs gaa n’uloze Paillet. O bukwa n’isi ututu, ma ha onwe ha abanyeghi n’ime uloze ahụ n’ihi na ha achoghi imeru onwe ha, ka ha nwee ike isoro rie nri na Mmemme Ngabiga. **29** Paillet gakwuru ha n’ezi si, “Gini bu ebubo unu na-ebo nwoke a?” **30** Ha zara ma si ya,

“Ọ bụrụ na onye a abughị onye aruruala, anyị agaraghị akpọtara gị ya.” **31** Paillet siri, “Durunụ ya pụọ kpee ya ikpe n’onwe unu dị ka iwu unu si dị.” Ndi Juu siri ya, “Ma anyị enweghị ikike igbu onye o bula.” **32** Nke a mere iji mezuo okwu ahụ Jisọs kwuru banyere ụdị onwụ ọ gaje inwụ. **33** Mgbe ahụ Paillet baghachiri n’ime ụlọeze ahụ, zie ozi ka a kpọrọ ya Jisọs. Ọ juru ya, “Ị bụ eze ndi Juu?” **34** Jisọs zara, “Ị na-ajụ nke a n’onwe gị ka ọ bụ ihe ndi ọzọ gwara gị banyere m?” **35** Paillet zara, “Abụ m onye Juu? Ọ bụ ndi ala gị na ndiisi nchụaja unu kpọtara m gị. Gini ka i mere?” **36** Jisọs zara, “Alaeze m abughị nke ụwa a. A si na alaeze m bụ nke ụwa a, ndi na-ejere m ozi gaara iluru m ọgụ iji gbochie m idaba n’aka ndi Juu. Ma ugbu a, alaeze m abughị nke ụwa a.” **37** Paillet siri ya, “Ya bụ na ị bụ eze?” Jisọs zara, “Gị onwe gị kwuru na m bụ eze. Amuru m n’ihi nke a, ọ bukwa n’ihi nke a ka m ji bi a n’ụwa igba ama banyere eziokwu. Onye obula huru eziokwu n’anya na-ege m nti.” **38** Paillet siri ya, “Gini bụ eziokwu?” Mgbe o kwuchara nke a, ọ puru jekwuuru ndi Juu ọzọ si ha, “Ọ dighi ihe obula m choputara megidere ya. **39** Ma ọ bụ omenaala unu, na m ga-ahapuru unu otu onye mkporo n’oge Mmemme Ngabiga. Unu chorọ ka m hapuru unu ‘eze ndi Juu?’” **40** Ha tiri mkpu ọzọ si, “Ọ bughị nwoke a, ma hapuru anyi Barabas.” Barabas bụ onye abali di egwu.

19 Mgbe ahụ, Paillet kpuru Jisọs, a pịa ya ihe. **2** Ndi agha kpara okpueze nke e ji ogwu mee, kpukwasị ya n’isi, yinyekwa ya uwe mwuda na-acha odo odo. **3** Ha biakwutere ya otutu mgbe na-asị, “Ekele, gị Eze ndi Juu!”

Ha na-amakwa ya ụra n'ihu. **4** Paillet pụkwara n'ezị ọzọ sị ha, "Lee, ana m akpọtara unu ya, ka unu mara na achọputaghị m ihe ọjọọ ọbụla o mere." **5** Mgbe Jisọs yi okpu ogwu na uwe odo odo pụta, Paillet sịrị ha, "Lekwanụ nwoke ahụ!" **6** Ngwangwa, ndịisi nchụaja na ndị nche hụrụ ya, ha tiri mkpu sị, "Kpogide ya n'obe! Kpogide ya n'obe!" Paillet sịrị ha, "Kpọronụ ya kpogbuo ya n'onwe unu. Achọputaghị m ihe ọjọọ ọbụla o mere." **7** Ndị Juu zara ya, "Anyị nwere iwu, dị ka iwu ahụ siri dị, ihe kwesiri ya bụ ọnwụ, n'ihị na ọ kpọrọ onwe ya Ọkpara Chineke." **8** Mgbe Paillet nūrụ nke a, oke egwu tūrụ ya karịa. **9** Ọ laghachiri azụ n'ime ụlọeze ahụ, jụọ Jisọs, "Olee ebe i siri bịa?" Ma Jisọs azaghị ya ihe ọbụla. **10** Paillet sịrị ya, "Ị na-agba m nkịtị? Ọ bụ na ị maghị na m nwere ike ịkpogide gi n'obe, nweekwa ike ịhapụ gi ka ị laa?" **11** Jisọs zara ya, "Ị garaghị enwe ike ọbụla n'ebe m nọ, ma ọ bụrụ na o siteghị n'elu rute gi aka. Nke a mere mmehie onye duru m nye n'aka gi ji karịa." **12** Site na mgbe ahụ Paillet chọsịrị ike ịhapụ ya. Ma ndị Juu tisiri mkpu ike sị, "Ị hapụ nwoke a ka ọ laa, ị bụkwaghị enyi Siza. N'ihị na onye ọbụla na-eme onwe ya eze na-elelị Siza." **13** Mgbe Paillet nūrụ okwu ndị a, ọ kpọtara Jisọs n'ezị, nọdụkwa ala n'oche ikpe ya dị n'ebe a na-akpọ Pevumentị (maọbụ Gabata n'asụsụ Hibru). **14** Ọ bụ n'ihie dika n'oge ehihie nke ụbọchị nkwaadebe maka oriri Ngabiga. Ọ sịrị ndị Juu, "Leenụ eze unu!" **15** Ma ha tiri mkpu, "Kpọpụ ya, Kpọpụ ya! Kpogide ya n'obe." Paillet jūrụ ha, "Unu chọrọ ka m kpogide eze unu n'obe?" Ma ndịisi nchụaja zara, "Anyị enweghị eze ọzọ karịa Siza." **16** Mgbe ahụ, o nyefere ya n'aka ha, ka ha

kpogide ya n'obe. Ha kpogoro Jisos puo. 17 O buuru obe ya gaa n'ebe a na-akpo Okpokoro Isi (nke putara Gologota n'asusu Hibru). 18 N'ebe ahụ ka ha kpogidere ya n'obe, ya na mmadu abuo ndi ozọ. Otu onye n'aka nri ya, onye nke ozọ n'aka ekpe ya. 19 O nwere ihe Paillet dere kupanye n'elu obe ahụ. Ihe o dere bu nke a: Jisos onye Nazaret, Eze ndi Juu. 20 Otutu ndi Juu guru ihe a o dere, n'ihi na ebe a kpogburu Jisos di nso n'obodo ahụ. E dekwara ya n'asusu Hibru, Griik na Latin. 21 Ndiji nchaja nke ndi Juu gwara Paillet si, "Edela na o bu Eze ndi Juu, kama dee na nwoke a sirị, abụ m eze ndi Juu." 22 Ma Paillet zara, "Ihe m dere, edeela m ya." 23 Mgbe ndi agha kpogidechara Jisos n'obe, ha kere uwe ya uzọ anọ. Onye obula n'ime ha nwetara otu uzọ. Ha chirị uwe mwuda ya nke a na-adughị adu, kama a kpara ya akpa site n'elu ya ruo n'ala ya. 24 Ha gwaritara onwe ha, "Ka anyi hapunu idoka ya, kama ka anyi fee nza lee onye o ga-adanyere i were ya." Nke a bu iji mezu o ihe e dere n'akwukwo nso, "Ha kere uwe m n'etiti onwe ha, feekwa nza banyere uwe mwuda m." Nke a bu ihe ndi agha ahụ mere. 25 Nne ya, nwanne ya nwanyi, bu Meri nwunye Klopas, na Meri Magdalin guzo nso n'akuku obe Jisos. 26 Mgbe Jisos huru nne ya na onye na-eso uzọ ya o huru n'anya ka o guzo n'akuku ya, o sirị nne ya, "Nwanyi lee nwa gi nwoke." 27 O sirị onye ahụ nke na-eso uzọ ya, "Lee nne gi." Site n'oge ahụ, onye ahụ na-eso uzọ ya kpogoro ya laa n'ulo nke ya. 28 N'ikpeazu, mgbe Jisos matara na ihe niile emezuola. Ma iji mezu o ihe e dere n'akwukwo nso, o sirị, "Akpiri na-akpo m nku." 29 Otu ite mmanya ora dorọ nso n'ebe ahụ. Ha were ogbo

denye n'ime mmanya ahụ, kenye ogbo ahụ n'osisi hisop welie ya elu chee ya n'onu. **30** Mgbe Jisos deturu mmanya ahụ onu, o siri, "O gwuchaala." O hulata isi ya, kubie ume. **31** Ma ndi Juu achoghi ka ahụ ndi ahụ a kpogidere n'obe nogide n'ebe ahụ ka chi bo, n'ihina o bu Ubochi Nkwadebe. Echi ya bu ga-abu ubochi izuika puru iche. Ha rioro Paillet ka a gbajisie ha ukwu ma bupukwa ahụ ha. **32** Ndi agha ahụ bira gbajie ukwu onye nke mbu na onye nke ozọ a kpogburu ha na ya. **33** Ma mgbe ha biruru n'ebe Jisos no, ha huru na o nwulari. N'ihina nke a, ha agbajighi ukwu ya. **34** Kama otu onye n'ime ndi agha ahụ weere ube mapuo ya akuku ya. Ngwangwa obara na mmiri gbaputara. **35** Onye huru ihe ndi a gbara ama ka unu kwere, ama ya bu eziokwu, o matakara na ihe o nakwu bu eziokwu. **36** Ihe ndi a niile mere ka e mezuo ihe e dere n'akwukwo nsọ, "O dighi okpuku ya obula nke a ga-agbaji." **37** E dekwara n'ebe ozọ n'akwukwo si, "Ha ga-elegide onye ahụ ha mapuru ahụ anya." **38** Mgbe ihe ndi a gasiri, otu nwoke aha ya bu Josef, onye sitere Arimatia, onye na-eso uzọ Jisos na nzuzo, n'ihina egwu ndi Juu, jekwuuru Paillet riọ ka o nye ya ikike iburu ahụ Jisos, Paillet kwere, ya mere o bira buru ahụ ya. **39** Nikodimos, onye ahụ bjakwutere Jisos n'abali na mbu, bjakwara. O wetara maá na aloos a gwakotara agwakota, nke otutu ya ruru ihe dika kilogram iri ato na ano. **40** Ha buuru ahụ Jisos, tee ya uda ndi ahụ, fuchikwaa ya n'akwa ocha linin dika omenaala olili ozu nke ndi Juu si di. **41** Ebe ahụ a kpogidere ya n'obe di n'otu ubi a gbara ogige. N'ime ogige a, otu ili ohuru di na ya nke e jibeghi lie onye obula.

42 N'ihị na ọ bụ ụbọchị Nkwadebe nke ndị Juu, nakwa n'ihị na ili ahụ dị nso, ha donyere ahụ Jisọs n'ime ya.

20 N'isi ụtụtụ ụbọchị mbụ nke izu ụka, mgbe chi na-abọzibeghị nke ọma, Meri Magdalin bịa n'ili ahụ, ma hụ na e wepụla nkume ahụ e jiri mechie ọnyịlị ahụ. **2** O ji ọsọ bjakwute Saimon Pita na onye ọzọ ahụ nke na-eso ụzọ ya, bụ onye Jisọs hụrụ n'anya sị, “Ha esitela n'ili ahụ bupụ Onyenwe anyị. Anyị amaghị ebe ha dobere ya!” **3** Ya mere Pita na onye nke ọzọ ahụ na-eso ụzọ ya pụrụ gawa n'ili ahụ. **4** Ha abụọ jiri ọsọ na-aga, ma onye ọzọ ahụ na-eso ụzọ ya gbakarịrị Pita n'ọsọ buru ya ụzọ ruo n'ili ahụ. **5** O hulatarala ala, nyoo anya n'ime ili, hụ akwa ọcha ahụ ebe ha wusara n'ala, ma ọ baghị n'ime. **6** Ya mere Saimon Pita, onye na-eso ya n'azụ bjarutere banye n'ime ili ahụ. Ọ hụrụ akwa ozu ahụ ka ọ wusara n'ala, **7** ya na akwa nke e ji kechie ya isi. Ichafo a na akwa ọcha ahụ adịkọtaghị n'otu ebe, kama a pịara ya apịa dobe ya iche n'ebe ọzọ. **8** Onye ọzọ ahụ nke na-eso ụzọ ya, onye nke buru ụzọ bjaruo n'ili banyekwara n'ime ili ahụ. Ọ hụrụ ma kwerekwa. **9** (Ruo n'oge a, ha aghotabeghị site n'akwukwọ nsọ na ọ ghaghị i si n'ọnwụ bilie.) **10** Emesịa ndị na-eso ụzọ ya laghachiri n'ụlọ ha. **11** Ma Meri guzo n'akukụ ili ahụ na-ebe akwa. Mgbe ọ nọ na-ebe akwa, o hulatarala ala nyoo anya n'ime ili ahụ **12** hụ ndị mmụọ ozi abụọ yi uwe ọcha, ka ha nọduru ala otu n'isi, nke ọzọ n'ụkwụ, n'ebe ahụ atọgboro ahụ Jisọs. **13** Ha sịrị ya, “Nwanyị, gini mere i ji ebe akwa?” Ọ sịrị ha, “Ha ebupụla Onyenwe m, amaghị m ebe ha bujere ya.” **14** N'oge a, ọ tugharịrị hụ ka Jisọs guzo n'ebe ahụ. Ma ọ mataghị na ọ

bụ Jisọs. **15** Jisọs sịrị ya, “Nwanyị, gini mere iji ebe akwa? Onye ka i na-achọ?” Ebe o chere na ọ bụ onye na-elekọta ogige ahụ, ọ sịrị ya, “Nna anyị ukwu, ọ buru na ọ bụ gi bupuru ya, gwa m ebe i debere ya ka m gaa buru ya.” **16** Jisọs sịrị ya, “Meri.” Ọ tughariri tie mkpu n’olu Hibri sị ya, “Raboni!” (nke putara “Onye nkuzi.)” **17** Jisọs sịrị ya, “Emetukwala m aka n’ihi na alakwurubeghi m Nna m. Kama gakwuru umunna m gwa ha, ‘Ana m alakwuru Nna m na Nna unu. Chineke m na Chineke unu.’” **18** Meri Magdalin gara gwa ndi na-eso uzọ ya, “Ahula m Onyenwe anyi.” Ọ korọ ha na ọ bụ ya gwara ya ihe ndi a niile. **19** N’uhuruchi nke ubochi ahụ, bụ ubochi mbu nke izu uka, mgbe ndi na-eso uzọ ya zọtara n’ime otu ulọ. Ha mechiri uzọ niile n’ihi egwu ndi Juu. Jisọs batara guzo n’etiti ha sị ha, “Udo diri unu!” **20** Mgbe o kwusiri nke a, o gosiri ha aka ya na akuku ya. Onu juru ndi na-eso uzọ ya obi n’ihi na ha ahula Onyenwe anyi. **21** Ozokwa, Jisọs sịrị ha, “Udo diri unu! Di ka Nna m si zite m, otu a ka m na-eziga unu.” **22** Mgbe o kwuchara nke a, o kusara ha ume sị ha, “Naranu Mmuo Nso. **23** Ọ buru na unu agbaghara onye obula mmehie ya, a ga-agbaghara ya, ọ burukwa na unu aju igbaghara ha, agaghi agbaghara ha.” **24** Ma Tomos (onye a na-akpo Didimos), otu n’ime ndi ozi iri na abuo ahụ, anoghi ya mgbe Jisọs biara. **25** Ya mere, ndi ozọ na-eso uzọ ya gwara ya, “Anyi ahula Onyenwe anyi!” Ma ọ siri ha, “Ọ bụ naani mgbe m jiri anya m hu ebe ahụ ntu kpopuru ya aka, tinye mkpisiaka m n’apa ntu ndi ahụ, ma tinyekwa aka m n’akuku ya ebe ahụ a mara ya ube, ka m ga-ekwere.” **26** Mgbe abali asato gasiri,

ndị na-eso ụzọ ya zukọtara ọzọ. Ugbu a Tòmọs nọkwa n'etiti ha. N'agbanyeghị na e mechisiri ụzọ niile, Jisọs batara guzo n'etiti ha sị ha, "Udo diri unu." 27 Mgbe ahụ ọ siri Tòmọs, "Rụnye mkpisiaka gi n'ebe a, leekwa aka m abụọ. Weputa aka gi tinyekwa n'akụkụ m. Abụla onye na-enweghị okwukwe, kama kwere." 28 Tòmọs zara sị ya, "Onyenwe m na Chineke m!" 29 Ma Jisọs siri ya, "I kweere n'ihu na i hula m? Ma ngozi diri ndị na-ahughị ma kwere." 30 Ọ di otutu ihe iribama ndi ọzọ Jisọs ruru n'ihu ndi na-eso ụzọ ya. Ma edeghi ha n'ime akwukwo a. 31 Ma e dere ihe ndi a niile ka unu kwere na Jisọs bu Kraist, Okpara Chineke. N'ihu na o bu site n'ikwere ka unu ga-eji nweta ndu oheru site n'aha ya.

21 Mgbe ihe ndi a gasiri, Jisọs gosiri ndi na-eso ụzọ ya onwe ya ọzọ. O mere nke a n'akukụ osimiri nke Tiberias, lee otu o si mee. 2 Ufodu n'ime ndi na-eso ụzọ ya nokoro otu ebe. Ndi a bu Saimon Pita na Tòmọs (onye a na-akpo Didimos), na Nataniel, onye Kena nke Galili na umu Zebedi, na mmadu abuo ndi ọzọ bukwa ndi ozi ya. 3 Saimon Pita siri ha, "Ana m aga igbu azu." Ha siri, "Anyi ga-eso gi." Ha biliri gaa, banye n'ime ugbo mmiri. Ma n'abali ahụ niile ha egbuteghi ihe obula. 4 Mgbe chi na-abo Jisọs guzoro n'akukụ mmiri. Ma ndi na-eso ụzọ ya amataghi na o bu Jisọs. 5 Jisọs siri ha, "Umuntakiri, unu gbutere azu obula?" Ha zara ya, "Mba." 6 Ọ gwara ha, "Wunyenu ugbu unu n'akukụ aka nri nke ugbo. Unu ga-egbutekwa azu." Mgbe ha mere nke a, ha enwekwaghi ike idoputa ugbu ha, n'ihu otutu azu nke di n'ime ya. 7 Mgbe ahụ onye ahụ na-eso ụzọ ya Jisọs huru n'anya

gwara Pita, “Ọ bụ Onyenwe anyị!” Ngwangwa Saimon Pita nuru na “ọ bụ Onyenwe anyị,” ọ yiiri uwe ya (n’ihi na ọ gba ọtọ), wuba n’ime mmiri ahụ. **8** Ndi ọzọ ndi na-eso ọzọ ya b́ara n’ugbo mmiri nta ahụ, na-adoputa ugbu ha nke azu juru n’ime ya, n’ihi na ha no nso n’ala ihe di ka nari nzọ ukwu na ise. **9** Mgbe ha putara n’elu ala, ha huru oku a kwanyere, nke a hukwasiri azu n’elu ya na ogbe achicha. **10** Jisos gwara ha, “Wetanu ufodu n’ime azu ndi ahụ unu gbutere ugbu a.” **11** Saimon Pita puru gaa dogota ugbu azu ahụ n’elu ala. Ihe juru ya bu azu ndi ukwu nke onugugu ya di nari na iri ise na ato. Ma ugbu ahụ adowaghi n’agbanyeghi na azu juru n’ime ya. **12** Jisos siri ha, “Bianu rie nri ututu.” Ọ dighi onye obula n’ime ndi ahụ na-eso ọzọ ya juru ya, “I bu onye?” N’ihi na ha maara na ọ bụ Onyenwe anyi. **13** Jisos b́ara were achicha ahụ nye ha. Otu ahụ ka o mekwara azu ahụ. **14** Nke a bu ugboro ato Jisos gosiri ndi na-eso ọzọ ya onwe ya mgbe e mere ka o si n’onwu bilie. **15** Mgbe ha risiri nri ututu, Jisos siri Saimon Pita, “Saimon nwa Jon, i huru m n’anya kari ndi a niile?” Ọ siri ya, “E, Onyenwe anyi, i maara na m huru gi n’anya.” Jisos siri ya, “Na-azu umu aturu m.” **16** Jisos siri ya nke ugboro abuo, “Saimon nwa Jon, i huru m n’anya?” Ọ siri, “E, Onyenwe anyi, i maara na m huru gi n’anya.” Ọ siri ya, “Na-elekota aturu m.” **17** Ọ siri ya nke ugboro ato, “Saimon nwa Jon, i huru m n’anya?” O wutere Pita na ọ siri ya nke ugboro ato, “i huru m n’anya?” Ọ siri ya, “Onyenwe anyi, i mazuru ihe niile, i makwaara na m huru gi n’anya.” Jisos siri ya, “Na-azu aturu m. **18** N’ezie, n’ezie asi m gi, mgbe i bu okorobia i

na-eke aji n'ukwu, gaa ebe i choro iga. Ma mgbe i ghoro agadi, i ga-esetipu aka gi, onye ozọ ga-ekere gi ihe okike n'ukwu ma duru gi gaa ebe i na-achoghi iga.” 19 O kwuru nke a iji gosi udi onwu o ga-anwu iji nye Chineke otuto. Mgbe nke a mesiri, o siri ya, “Soro m.” 20 Pita chighariri hu onye ahụ na-eso uzọ ya nke Jisọs huru n'anya ka o na-esokwa ha n'azu. (O bu onyeozu ahụ dabeere ya n'obi na nri anyasi, nke siri, “Onyenwe anyi, onye ga-arara gi nye?”) 21 Mgbe Pita huru ya, o siri Jisọs, “Onyenwe anyi kedụ maka onye a?” 22 Jisọs siri ya, “O buru na m achọ ka o nọgide ruo mgbe m ga-aloghachi ginị ka nke a bu nye gi? Soro m.” 23 Ya mere, akuko a gbasara n'etiti umunna na onye a na-eso uzọ ya agaghị anwu. Ma Jisọs asighi ya na o gaghi anwu anwu, kama, “O buru na m choro ka o nọgide ruo mgbe m ga-abia, o gbasara gi?” 24 Nke a bu onye ahụ na-eso uzọ ya onye na-agba ama ihe ndi a niile, ma deekwa ha n'akwukwo. Anyi makwaara na ama ya bu eziokwu. 25 Ma o di otutu ihe ndi ozọ Jisọs mere. O buru na e dee ha niile n'akwukwo, o dighi m ka uwa niile o ga-aba akwukwo a ga-edebanyere ha.

Ọrụ Ndi Ozi

1 Ezigbo enyi m Tiofilos, n'akwukwo m nke mbu m dere gi banyere ihe niile Jisos malitere ime nakwa ikuzi, **2** ruo n'ubochi e mere ka o laghachi n'eluigwe mgbe o sitere n'ike Mmuo nsọ nyesia ndi na-eso ụzọ ya iwu, bu ndi o hoputara. **3** Mgbe o huseri ahuhu nke onwu, o gosiri ha onwe ya n'uzo di iche iche n'ebe o doro anya na ya di ndu. O mere ka ha hu ya anya n'ime iri ubochi anọ, na-akuziri ha banyere alaeze Chineke. **4** N'otu oge, o nonyeere ha na nri, o nyere ha iwu a, "Unu esila na Jerusalem puo, kama cherenu nkwa nke Nna m, nke unu nuru site nonu m. **5** N'hi na Jon jiri mmiri mee unu baptizim, ma n'oge na-adighi anya, a ga-eji Mmuo Nso mee unu baptizim." **6** Mgbe ha gbakoro, ha juru ya, "Onyenwe anyi, o bu ugbu a ka i ga-enyeghachi Izrel alaeze ahu?" **7** Ma o siri ha, "O bughu oru unu imata oge na mgbe Nna m na-akwado ihe o zubere ime n'ikike nke onwe ya. **8** Ma mgbe Mmuo Nso bjakwasiri unu, unu ga-anata ike. Mgbe ahụ, unu ga-agbara m ama na Jerusalem, na Judia niile ya na Sameria ruokwa ebe niile uwa soturu." **9** Mgbe o kwusiri nke a, e weliri ya elu mgbe ha na-ele anya, igwe ojii kpuchikwara ya, zopu ya n'anya ha. **10** Mgbe ha na-elegidesi anya ike n'eluigwe dika o na-ala, na mberede, umu nwoke abuo yi uwe ocha guzoro ha nso. **11** Ha siri, "Ndi ikom Galili, ginị mere unu jiri guzoro ebe a na-ele anya n'eluigwe? Jisos a onye e sitere n'etiti unu kporo laa n'eluigwe ga-aloghachikwa otu ahụ unu si hu ya o siri laa n'eluigwe." **12** Ha sitere n'Ugwu a na-akpo Oliv nke di Jerusalem nso, njem nke otu ubochi izuike, laghachi na Jerusalem. **13**

Mgbe ha batara n'obodo, ha rigoro n'ime ụlọ ahụ dị n'ụlọ elu, ebe ha na-anọ. Ndi a bu ndi no n'ụlọ ahụ: Pita, Jọn, Jemis na Andru, Filip na Tọmọs, Batalomi na Matiu, Jemis nwa Alfiọs, Saimon onye a na-akpọ Zilọt na Judas nwa Jemis. **14** Ndi a niile ji otu obi nogidiesie ike n'ekpere. Ndi sonyere ha bu ụfọdụ ndi inyom na Meri nne Jisọs, na ụmụna ya. **15** N'oge ahụ, Pita bilitere n'etiti ndi kwere ekwe onuogugu ha di ihe di ka nari na iri abuo, si, **16** "Umuna m, o di mkpa ka ihe e dere n'akwukwo nsọ mezuo banyere Judas onye duuru ndi jidere Jisọs bia. Mmụọ Nsọ kwuru na nke a ga-eme mgbe o sitere n'onu Devid kwuo okwu n'oge gara aga. **17** O bu otu n'ime anyi. O nwere oke n'ime oru a." **18** Ego o natara n'ihiri oru ojoo ya ka o jiri zuo ala. N'ala ahụ ka o dara suo isi n'ala, afọ ya etipuo, eriri afọ ya awusiakwa. **19** Ndi niile bi na Jerusalem nuru akuko banyere ya. N'ihiri ya, ha kpoo ala ahụ n'asusu ha Akeldama, nke putara Ala Obara. **20** Pita siri, "N'ihiri na e dere ya n'akwukwo Abu Oma: "Ka ebe obibi ya toboro n'efu, ka mmadu obula gharakwa ibi n'ime ya,' na, "Ka onye ozo nochiekwaa onodu ya ka onyeisi.' **21** Ya mere, otu onye n'ime ndi anyi na ha no n'oge niile Onyenwe anyi Jisọs no n'etiti anyi, **22** bido n'oge Jon na-eme baptizim ruo n'ubochi Jisọs si n'etiti anyi rigoro n'elugwe. Otu onye n'ime ndi a ga-eso anyi buru onye akaebe nke mbilite n'onwu ya." **23** Ya mere, ha hoputara mmadu abuo, Josef onye a na-akpo Basabas (aha ya ozo bukwa Jostus) na Mataias. **24** Ha kpere ekpere si, "Onyenwe anyi, i maara obi mmadu niile. Gosi anyi onye i hoputara n'ime mmadu abuo ndi a. **25** Ka o buru

onyeozị na onyendu nke ga-anọchi anya Judas onye nke hapurū ma gawa ebe o kwesiri ka ọ gaa.” 26 Ha fere ha nza. Nza ahụ makwara Mataias, ha gunyere ya dị ka otu n’ime ndị ozi iri na otu ahụ.

2 Mgbe ụbọchị Pentikōsụ ruru, ha niile zuktara n’otu ebe. 2 Na mberede, ụzụ yiri nke oke ifufe dị ike sitere n’eluigwe bịa juputa n’ulọ ahụ ha nọ. 3 Ha hụrụ ihe dika ire ọkụ ka o kewara nọkwasi n’isi ha n’otu n’otu. 4 Ha niile juputara na Mmụọ Nso, malite isụ asụsụ dị iche iche dika Mmụọ Nso nyere ha ike. 5 N’oge ahụ, otutu ndị Juu ji obi ọcha na-efe Chineke nọ na Jerusalem. Ndị si na mba dị iche iche n’okpuru eluigwe. 6 Igwe mmadụ gbakotara n’onodu mgbagwoju anya mgbe ha nuru ụzụ ahụ, n’ihi na ha nuru ka ha na-asụ asụsụ nke onye ọbụla n’ime ha na-aghota, n’asụsụ obodo ha dị iche iche. 7 N’oke iju anya, ha kwurịtara n’onwe ha, “Ndị a niile na-ekwu okwu ha abughị ndị Galili? 8 Gini mere onye ọbụla n’ime anyị ji na-anụ okwu ha na-ekwu n’asụsụ ala anyị dị iche iche? 9 Ndị Patia, na ndị Midia, na ndị Elam, ndị bikwa n’ime Mesopotamija, ndị Judja, na ndị Kapadosia, ndị Pōntos, na ndị Eshja, 10 ndị Frigia, na ndị Pamfilia, na ndị Ijipt, na ndị akukụ Libiya nke dị Sirini nso, na ndị ọbia si na Rom bịa 11 (ndị Juu na ndị kwere n’okpukpe ndị Juu). Ndị Kriit na ndị Arab; anyị na-anụ okwu ha na-ekwu n’asụsụ anyị dị iche iche banyere ọrụ ebube Chineke.” 12 O juru ha anya, gbaakwa ha gharị. Ha sịrītara onwe ha, “Gini ka nke a bụ?” 13 Ma ụfodu ndị ọzọ na-akwa ha emo na-asi, “Ndị a bụ ndị mmanya na-egbu.” 14 Pita guzoro, ya na ndị ozi iri na otu ahụ welie olu gwa ọgbakọ ahụ

okwu, “Ndi Juu na unu ndi bi na Jerusalem, matanu nke a, geekwanu nti na ihe m na-ekwu. 15 O bughị mmanya na-egbu ndi a di ka unu chere. Lee, o bu naani elekere itoolu nke ututu na-aku. 16 Mba, nke a bu mmezu ihe Juel onye amuma kwuru, 17 “Chineke sirị, n’oge ikpeazu, aga m awukwasi mmadu niile Mmuo m. Umụ unu ndi ikom na umu unu ndi inyom ga-ebu amuma, umu okorobia unu ga-ahukwa ohu, ndi okenye nwoke unu ga-arọ nrọ. 18 O buladi ndi ohu m, nwoke ha na nwanji n’ime ha, ka m ga-awukwasi Mmuo m. Ha ga-ebukwa amuma. 19 Aga m egosi ihe itunanya na mbara eluigwe, gosikwa ihe iribama n’uwa na n’okpuru uwa, obara na oku na alulu anwuru oku. 20 Anyanwu ga-agbanwe ghoo ochichiri, onwa ga-aghokwa obara, tupu ubochi Onyenwe anyi abia, bu ubochi ahụ di ukwu dikwa ebube. 21 O ga-erukwa, na onye obula nke na-akpoku aha Onyenwe anyi, ka a ga-azoputa.’ 22 “Ndi Izrel, geenu nti n’okwu a, Jisos onye Nazaret bu nwoke Chineke gosiri unu, site n’oru di ike, n’oru ebube nakwa ihe iribama niile nke Chineke ruru n’etiti unu site n’aka ya, di ka unu ji anya unu hu. 23 Onye a ka e weere nyefee unu n’aka site na nzube nke Chineke buru uzọ tuo atumatu ya, na di ka o siri mara na mbu, o bu ya ka unu gburu ma kpogidekwa n’obe site n’aka ndi na-amaghi iwu. 24 Ma Chineke emela ka o site n’onwu bilie mgbe o topuchara ihe mgbu nke onwu, n’ihi na onwu enweghi ike ijide ya. 25 Devid kwuru banyere ya, “Ana m ahụ Onyenwe anyi ka o na-anogide n’ihu m mgbe niile. N’ihi na o no n’aka nri m. Agaghi m ama jijiji. 26 Ya mere, onu juputara m obi, ire m na-anurikwa

onụ; anụ ahụ m ga-ezukwa ike n'olileanya, 27 n'ihu na i gaghị ahapụ mkpuruobi m n'ala mmụọ, i gakwaghị ahapụ anụ ahụ nke Onye gi di nsọ ka o hụ ire ure. (Hadēs g86)

28 I mere ka m mara ụzọ nke ndụ; i ga-emekwa ka m juputa n'onụ n'ihu gi.' 29 "Umunna m, eji m nkwuwa okwu na-agwa unu banyere nna nna anyi Devid, bu onye nwuru anwu e lie ya. Ili ya dikwa n'etiti anyi taa. 30 Ma o bu onye amuma marakwa na Chineke jiri inu iyi kwee ya nkwa na otu n'ime umu ya ga-anokwasị n'ocheeze ya. 31 Ebe o buuru ụzọ hụ ihe ga-eme n'oge di n'ihu, o kwuru banyere mbilite n'onwu nke Kraist, mgbe o siri, a hapughị ya n'ala mmụọ; anụ ahụ ya ahughikwa ire ure. (Hadēs g86) 32 O bu Jisọs a ka Chineke mere ka o di ndu ozo. Anyi niile bukwa ndi akaebe banyere ya. 33 Ebe o bu na e buliela ya elu n'aka nri Chineke. O natala Mmuo Nso dika Nna ya kwere na nkwa. Ihe a unu na-ahu na nke unu na-anu bu onyinye ya o wukwasiri anyi. 34 O dighi oge Devid jiri rigoro n'eluigwe, ma ya onwe ya siri, "Onyenwe anyi gwara Onyenwe m si, "Nodu ala n'aka nri m, 35 ruo mgbe m ga-eme ndi iro gi ihe mgbakwasị ukwu nye ukwu gi." 36 "Ya mere, ana m eme ka ezinaulo Izrel niile mara nke oma, na Chineke emeela Jisọs a onye unu kpogidere n'obe ka o buru Onyenwe anyi na Kraist." 37 Mgbe ha nuru ihe ndi a, akonuche ha mara ha ikpe. Ha siri Pita na ndi ozi ndi ozo, "Umunna, ginị ka anyi ga-eme?" 38 Ma Pita siri ha, "Chegharjanu unu niile. Ka e mekwa unu baptizim n'aha Jisọs Kraist, maka mgbaghara mmehie unu. Unu ga-anatakwa onyinye nke Mmuo Nso. 39 Nkwa a diri unu na umu umu unu na mmadu niile no

n'ebe dị anya, dịkwara ndị niile Onyenwe anyị Chineke ga-akpọ ka ha bjakwute ya.” 40 O jiri otutu okwu ndi ozo gbaa ama, ma duokwa ha odu si, “Sitenu n'etiti ogbo a joro njo zoputa onwe unu.” 41 E mere ndi nabatara okwu ya baptizim, ha di ihe ruru puku mmadu ato, a gunyere n'onuogugu ha. 42 Ha nyefere onwe ha n'ozizi nke ndi ozi, ya na ife ofufe na inyawa achicha nakwa ikpe ekpere. 43 Onye obula n'ime ha juputara na egwu, n'ihu na ndi ozi na-arụ otutu oru ebube, na ihe iribama di iche iche. 44 Ndi niile kwere ekwe nokotara onu, nwekwaa ihe niile onu. 45 Ha rere ihe ha nwere na nke ha kpatara, kenye onye obula dika mkpa ya siri di. 46 Ha gara n'ihu na-ezuko n'unso ukwu ikpe ekpere kwa ubochi. Ha na-erikwa nri n'ulo ha, n'obi onu na ekele. 47 Dika ha gara n'ihu na-eto Chineke, ha nwetara ihuoma n'aka ndi mmadu. Onyenwe anyi na-atukwasikwara ha ndi a na-azoputa kwa ubochi.

3 Otu ubochi Pita na Jon na-aga n'unso ukwu ikpe ekpere n'oge ekpere n'elekere ato nke ehie. 2 Ma otu nwoke dara ngwuro site n'afu nne ya ka a na-ebute n'onu uzo ama nke unso ukwu ahụ ubochi niile ka o na-ario ndi na-aba n'ime unso ukwu ahụ ario. Aha onu uzo ama ahụ bu onu uzo ama oma. 3 Mgbe o huru Pita na Jon ka ha na-achio iba n'unso ukwu ahụ, o bidoro irio ha ario. 4 Ma Pita na Jon legidere ya anya, Pita siri, “Lee anyi anya.” 5 O legidere ha anya chee na ha ga-enye ya onyinye. 6 Ma Pita siri, “Enweghi m olocha maobu oloedu ma ihe m nwere ka m na-enye gi. N'aha Jisus Kraist onye Nazaret bilie oto gawa ije.” 7 O jidere ya aka n'aka

nri ya, nyere ya aka selite ya elu, ngwangwa, ụkwụ ya na nkwonkwo nke akwara ụkwụ ya nwetara ike. **8** Ọ wụliri elu n'ụkwụ ya, bido iga ije. O soro ha baa n'ụlonsọ ukwu ahụ, ya na-aga, ya ana-awụlị elu, na-etokwa Chineke. **9** Mmadụ niile hụrụ ya ka ọ na-agaghari na-eto Chineke, **10** ha ghotara na ọ bụ ya bụ onye ahụ na-anọ n'ọnu ụzọ ama ụlonsọ ukwu ahụ, nke a na-akpọ ọnu ụzọ ama ọma na-ariọ aririọ. Ọ gbagwojuru ha anya nke ukwu, gbakwa ha ghari ihe mere ya. **11** Ma di ka o jidere Pita na Jon aka, ndi mmadu niile jiri mgbagwoju anya gbara osọ biakwute ha n'akuku ụlonsọ ahụ ebe a na-akpọ mgbe ulọ Solomon. **12** Mgbe Pita hụrụ nke a, ọ gwara igwe mmadu ahụ, “Ndi Izrel, gini mere ihe a ji eju unu anya? Gini mere unu ji ele anyi anya di ka a ga-asị na ọ bụ site n'ike nke anyi maobu n'idi nsọ anyi ka anyi jiri mee ka nwoke a gawa ije? **13** Chineke nke Ebrahim, nke Aizik na nke Jekob, Chineke nke nna anyi ha, ebuliela onye na-ejere ya ozi, bụ Jisọs elu, onye unu nyefere ka e gbuo, ma gonarịkwa ya n'ihu Paillet, n'agbanyeghi na o kpebiri ihapu ya ka ọ laa. **14** Unu gonariri onye ahụ di nsọ burukwa onye ezi omume, ma rịọ ka a hapuru unu ogbu mmadu. **15** Unu gburu onye ahụ na-enye ndu, ma Chineke akpọtela ya site n'onwu. Anyi bu ndi akaebe ihe ndi a. **16** Ọ bụ site n'okwukwe n'aha ya, ọ bụ aha ya naani mere nwoke a ka ọ di ike onye nke unu na-ahụ ma marakwa. Okwukwe n'ime Jisọs mere ka ahụ ya zuo oke n'ihu unu niile. **17** “Ugbu a ụmunnna m, amaara m na unu kpara agwa na-amaghi ama, di ka ndi ndu unu sikwara kpaa. **18** Ma Chineke siri otu a mezuo ihe o kwuru site n'onu ndi amuma niile na Kraist ya

aghaḡhi ihu ahuhu. **19** Ya mere, chegharianu ugbu a ma loḡhachikwutekwanu Chineke, ka e nwee ike ihichapu mmehie unu, **20** ka enyekwa unu ntute nke ime mmuo nke sitere n'ihu Onyenwe anyi, ma zitekwaru unu Kraist ahụ, bu onye ahoputara nye unu, nke bu Jisos. **21** Onye eluigwe na-aghaḡhi inabata tutu ruo oge ahụ Chineke ga-eweghachi ihe niile n'onodu ha, dika o kwere na nkwa n'ogologo oge gara aga site n'onu ndi amuma ya di nsọ. **(aiōn g165)** **22** Mosis siri, 'Onyenwe anyi bu Chineke game ka onye amuma ga-adị ka m biliere unu site n'etiti umu nne unu, unu aghaḡhi ige nti n'ihe niile o ga-agwa unu. **23** Onye obula juru ige onye amuma ahụ nti, ka a gawapụ kpankpan site n'etiti ndi ya ma bibiekwa ya.' **24** "N'ezie ndi amuma niile site na Samuel na ndi ozọ so ya n'azu, bukwara amuma banyere ubochi ndi a. **25** Ma unu bu ndi nketa nke ndi amuma, nakwa nke ogbugba ndu ahụ Chineke na nna nna unu gbara, mgbe o gwara Ebrahim, 'Site na mkpuru gi ka a ga-agozie mba niile nke uwa.' **26** Mgbe Chineke kpolitere onyeozie ya, o buuru uzọ zitere unu ya, ka o gozie unu site n'ime ka onye obula n'ime unu chegharia site n'uzọ ojọọ ya."

4 Mgbe ha no na-agwa ndi mmadu ahụ okwu, ndi nchujaja na onyeisi ndi agha na-eche ulonso ukwu ahụ na ndi Sadiusi bjakwutere ha. **2** Ha were oke iwe n'ihi na ha na-ezi ndi mmadu ihe, na-ekwusakwa na n'ime Jisos ka mbilite n'onwu nke ndi nwuru anwu di. **3** Ha jidere ha tinye ha n'ulo mkporo, ruo n'echi ya. N'ihi na oge e jidere ha bu n'oge uhuruchi. **4** Ma otutu ndi nuru okwu ahụ kwenyere. Onuogugu ha ruru ihe di ka puku mmadu ise.

5 N'echi ya, ndi na-achi achi, na ndi okenye na ndi ozizi iwu zukoro na Jerusalem. 6 Onyeisi nchajaja bu Anas no n'ebe ahụ, na Kaifas na Jon na Alegzanda, na ndi ozo bu ndi ikwu onyeisi nchajaja. 7 Mgbe ha kpọtara ha n'etiti ha, ha juru ha, "O bu site n'ike onye, na site n'aha onye, ka unu ji mee ihe a?" 8 N'oge ahụ, Pita juputara na Mmuo Nso. O gwara ha, "Unu ndi na-achi ala anyi, na ndi okenye. 9 O buru na unu kpọtara anyi ichoputa otu nwoke ngwuro a si buru onye ahụ di mma maobu otu e si gworo ya, 10 ya mere maranu nke a, unu na ndi Izrel niile, a gworo nwoke a guzo n'etiti unu site n'aha Jisos Kraist onye Nazaret, onye unu kpogidere n'obe, ma Chineke kpolitere ya site nonwu. 11 Jisos a bu "nkume ahụ unu ndi na-ewu ulo juru, nke ghoro nkume isi ntoala ulo." 12 Nzoputa adighi n'ime onye obula ozo, n'ihi na o nweghi aha ozo e nyere n'etiti mmadu n'okpuru eluigwe nke e nwere ike isite na ya zoputa anyi." 13 Mgbe ha huru nkwuwa okwu Pita na Jon, na-atughi ujo, ma choputakwa na ha bu ndi mmadu nkiti, na ndi a na-azughi n'ulo akwukwo, o juru ha anya. Ma ha ghotara na ha bu ndi ha na Jisos nokoro. 14 Ma mgbe ha huru nwoke ahụ a gworo, ka o guzo n'akuku ha, ha enweghi okwu obula ha nwere ikwu megide nke a. 15 Ha nyere iwu ka ha si n'ulokpe ahụ puo, ma bido igba izu n'etiti onwe ha banyere nke a. 16 Ha na-asi, "Gini ka anyi ga-eme ndi a? Anyi apughi igwo ago na ha ruru oru iribama puru iche. Ndi niile bi na Jerusalem maara ihe banyere nke a. 17 Ma iji mee ka akuko oru ebube a hapu igbasa ruo otutu mmadu nti, ka anyi doo ha aka na nti ka ha ghara igwa onye obula okwu

banyere aha nwoke a.” **18** Ha kpọrọ ha nye ha iwu ka ha kwụsị ikwu okwu maọbụ izi ihe n’aha Jisọs. **19** Ma Pita na Ọn zara sị ha, “Kpeenụ ikpe a n’onwe unu, maọbụ ihe ziri ezi n’anya Chineke ige unu ntị kariya ige Chineke ntị? **20** N’ihi na ọ bụ ihe rara ahụ na anyị ga-akwụsị ikwu okwu banyere ihe ahụ anyị hụrụ na nke anyị nụrụ.” **21** Mgbe ha batụchara ha mba, ha hapụrụ ha ka ha laa. O nweghị ụzọ ọbụla ha ga-esi taa ha ahụhụ n’ihi na mmadụ niile nọ na-eto Chineke n’ihi ihe a mere. **22** N’ihi na nwoke a gwọrọ n’ụzọ dị ebube agafeela iri afọ anọ. **23** Mgbe ha hapụrụ ha, ha lara kọrọ ndị ibe ha ihe ndịisi nchụaja na ndị okenye gwara ha. **24** Mgbe ha nụrụ nke a, ha niile ji otu obi welie olu ha kpọkuo Chineke, sị, “Gị, Onye kachasị ihe niile elu, bụ Onyenwe anyị, gị onwe gị kere eluigwe na ụwa, na oke osimiri, na ihe niile dị n’ime ha. **25** Ọ bụ gị sitere n’aka Mmụọ Nsọ site n’ọnụ nna anyị Devid, onye na-ejere gị ozi, sị: “Gịnị mere mba niile ji eme oke mkpọtụ? Gịnị mere ndị mmadụ ji na-apịa ọpịpịa nke na-abaghị uru? **26** Ndị eze nke ụwa na-eguzokwa onwe ha, ndị na-achị achị na-agbakọtakwa, imegide Onyenwe anyị na imegide Onye ya e tere mmanụ.’ **27** N’ezie n’obodo a, Herọd na Pọntiọs Paillet, na ndị mba ọzọ, nakwa ndị Izrel ezukọtala imegide onye nsọ ahụ na-ejere gị ozi, bụ Jisọs, onye i tere mmanụ, **28** ha mere ihe i jiri ike gị na uche gị kwuo na ha aghaghị imezu. **29** Ugbo a, Onyenwe anyị, lee ịba mba ha ma nye ndị ohu gị ike iji gbasaa ozi gị na-atughị egwu ọbụla. **30** Setipụ aka gị gwọọ ndị ọrịa ma ruọ ọtụtụ ọrụ ebube na ọrụ ịribama site n’aha onye nsọ ahụ na-ejere gị ozi bụ Jisọs.” **31** Mgbe ha kpesiri ekpere, ụlọ

ahụ ha zukorọ n'ime ya mara jijji. Ha juputara na Mmụọ Nsọ, ma jiri nkwuwa okwu kwusaakwa okwu Chineke. **32** Ndi niile kwere ekwe nwere otu obi n'otu mkpuruobi. O nweghi onye obula guru ihe obula o nwere dika nke aka ya, kama ha mere ka onye obula n'ime ha keta oke n'ihe ibe ya nwere. **33** Ndi ozi sitere n'ike gaa n'ihu na-agba ama banyere mbilite nonwu Onyenwe anyi Jisos, oke amara bakwaara ha niile uba. **34** O nweghi onye mkpa kpara n'ime ha, n'ihu na site n'oge ruo n'oge, ndi nwere ala maobu ulo na-ere ha, ma wetakwa ego ha retara na ha, **35** nye ndi ozi, a na-ekekwa ya nye onye obula di ka mkpa ya si di. **36** Josef onye ikwu Livayi, onye sitere na Saipros, onye ndi ozi na-akpo Banabas (nke putara "nwa nke nkasiobi"). **37** O rere ala o nwere, weta ego ya, ma togbọ ya n'ukwu ndi ozi.

5 Ma otu nwoke a na-akpo Ananayas na nwunye ya bu Safaira rekwara ala nke ha. **2** Na nkwekorita ya na nwunye ya, o zoro ufodu ego site n'ego ha retara n'ala ha ahụ, weta nke foduru bia togbọ n'ukwu ndi ozi. **3** Pita siriri, "Ananayas, ginị mere ekwensu jiri juputa obi gi mee ka i ghaara mmụọ nsọ ugha mgbe i zopuuru onwe gi ego site n'ime ego i retara n'ala gi? **4** O bughị gi nwe ala ahụ tupu e ree ya? Mgbe e rechara ya, ego e retara ya o bughị nke gi, iji mee ka i chorọ? Ginị mere i ji chee echiche ime ihe di otu a? O bughị mmadu ka i ghaara ugha kama o bu Chineke." **5** Mgbe Ananayas nuru okwu ndi a, o dara n'ala nwuo, egwu jidekwara ndi niile nuru ihe mere. **6** Umụ okorobia ndi no ebe ahụ batara jiri akwa kee ozu ya bupu ya ga lie. **7** Mgbe ihe dika awa ato gasiri, nwunye

ya batakwara, ma ọ matabeghi ihe mere di ya. **8** Pita juru ya, gwa m, “ọ bu ego ole a ka gi na di gi retara ala ahụ?” Ọ siri, “E, ọ bu ego ole ahụ ka anyi retara ya.” **9** Pita siri ya, “Gini mere unu jiri kpebie inwa Mmuo nke Onyenwe anyi onwunwa? Gee nti, nzo ukwu ndi buuru di gi gaa lie no n’onu uzo. Ha ga-ebupukwa gi.” **10** N’otu oge ahụ ọ dara n’ala n’ukwu ya, nwuo, umu okorobia ahụ liri di ya batakwara choputa na ọ nwuola, buru ya puo gaa lie ya n’akuku di ya. **11** Oke egwu turu nzuko ahụ niile, tuokwa ndi niile nuru akuko banyere ihe ndi a. **12** Ndi ozi ahụ rukwara oru ebube na oru iribama di ukwu n’etiti ndi mmadu. Ha niile na-ezuko na mgbe ulo Solomon. **13** O nweghi onye obula kwere iso ha ozo, n’agbanyeghi na otutu mmadu na-asopuru ha. **14** Ma otu ọ di, otutu ndi nwoke na ndi nwanyi kwere n’Onyenwe anyi sonyere ha. **15** N’ihi nke a, ndi mmadu buputara ndi oria n’okporozo nibe ha n’ute na ihe ndina, ka ọ ga-abu mgbe Pita na-agafe onyinyo ya ga-adakwasị ufodu n’ime ha. **16** Igwe mmadu zokotara site n’obodo ndi di Jerusalem gburugburu. Ha butekwara ndi nri nri, na ndi mmuo na-adighi ocha na-enye nsogbu, a gwokwara ha niile. **17** Mgbe ahụ onyeisi nchajaja na ndi otu ya so n’otu ndi Sadiusi ka ekworo juputara obi. **18** Ha jidere ndi ozi a tuba ha n’ulo mkporo nke oha mmadu. **19** Ma n’oge abali mmuo ozi Onyenwe anyi meghere onu uzo ulo mkporo ahụ kpoputa ha si, **20** “Gaanu, guzoronu n’ulonso ukwu ahụ gwa ndi mmadu ozi niile nke ndu oheru a.” **21** Mgbe ha nuru nke a, n’isi ututu, ha banyere n’ulonso ukwu malite izi ihe. Ma mgbe onyeisi nchajaja

na ndị soo ya bjarutere, ha kpọrọ nzukọ ndị Sanhedrin nke bụ ọgbakọ jikọtara ndị okenye Izrel niile. Ha zipurụ ozi ka e site n'ụlọ mkpọrọ kpụta ha. **22** Ma mgbe ndị ahụ ha zipurụ ruru n'ụlọ mkpọrọ, ha ahughị ndị ozi ahụ. Ha ọghachiri azụ kọrọ ndị ọgbakọ ahụ ihe ha hụrụ, **23** “Anyị hụrụ ka a kpochiziri ụlọ mkpọrọ ahụ nke ọma, ndị nche guzokwa n'ọnu ụzọ ya. Ma mgbe anyị meghere ụlọ mkpọrọ ahụ, anyị ahughị onye ọbụla n'ime ya.” **24** Mgbe onyeisi ndị agha na-eche ụlọnsọ ukwu na ndịisi nchụaja nūrụ okwu ndị a, ọ gbara ha gharij, ha na-eche ihe nke a ga-apụta. **25** N'otu oge ahụ, otu onye gbatatara gwa ha, “Leenu! Ndị ahụ unu tūbara n'ụlọ mkpọrọ guzo ugbu a n'ime ụlọnsọ ukwu na-ezi ndị mmadụ ihe.” **26** Ngwangwa, onyeisi agha na ndị agha ya gara n'ụlọnsọ ahụ jide ndị ozi ahụ ma kpụta ha, ma ha ejighị ike mee nke a n'ihu na ha tūrụ egwu na ndị mmadụ ga-atụ ha nkume. **27** Mgbe a kpụtara ha, e mere ka ha guzoro n'ihu ọgbakọ ndị Sanhedrin, onyeisi nchụaja jurụ ha ajuju, **28** si, “Ọ bụ anyị adoghị unu aka na ntị ka unu kwusị ikuzi ihe n'aha a; ma unu emeela ka ozizi unu juputa Jerusalem niile kpebiekwa ime ka ọbara nwoke a dirị anyị n'isi.” **29** Pita na ndị ozi ndị ọzọ zara si, “Anyị ga-erubere Chineke isi ọ bughị mmadụ. **30** Chineke nna nna anyị a kpolitela Jisọs site n'ọnwụ bụ onye ahụ unu gburu site n'ikpogide ya n'elu osisi. **31** Chineke ebuliela ya elu n'aka nri nke ya onwe ya dī ka Ọkpara eze na Onye nzọpụta, ka o nwee ike inye ndị Izrel niile ncheghari na mgbaghara mmehie. **32** Anyị bụ ndị ama nke ihe ndị a, Mmụọ Nsọ onye Chineke nyere ndị na-erubere ya isi bụkwa onyeama.” **33** Mgbe ha

nurū nke a, ọ gbawara ha obi, ha choọ igbu ha. **34** Ma otu onye n’ime ha bụ onye Farisii, burukwa onye ozizi iwu a na-asopuru, aha ya bụ Gamaliel, biliri otọ n’etiti ogbakọ ahụ, nye iwu ka a kporu ndi ozi ahụ n’ezi nwa oge nta. **35** Ọ sirị ha, “Ndi Izrel, leziekwanyu anya nke oma ihe unu na-achọ ime ndi a. **36** N’oge gara aga Teodas putara na-egosi na ya bụ onye puru iche, ihe dika nari mmadu anọ sokwara ya, mgbe e gburu ya, ndi niile sooro ya gbasasiri ihe niile a kwusikwa. **37** Mgbe nke ya gasiri, Judas onye Galili putakwara gosi onwe ya n’oge a na-agu onuogugu mmadu, o nwetakwara ndi sooro ya. Mgbe e gbukwara ya, ndi niile na-eso ya gbasasiri. **38** Ya mere, agwa m unu, hapunu ndi a ka ha laara onwe ha. N’ihi na ọ buru na oru ha bu oru mmadu, ọ ga-akwusi mgbe na-adighi anya. **39** Ma ọ buru na o sitere n’aka Chineke, unu agaghị enwe ike ikwusi ndi ikom ndi a, unu ga-achoputa naani na unu na-aluso Chineke ogu.” **40** Ogbakọ ahụ nabatara ndumodu ya. Ha kporo ndi ozi ahụ pia ha ihe, nyekwa ha iwu ka ha kwusi ikwu okwu n’aha Jisos, hapukwa ha ka ha laa. **41** Mgbe ha hapuru ogbakọ ahụ, ha na-anuri onu n’ihi na-agunyere ha na ndi kwesiri inara mkpari n’ihi aha ya. **42** Ubochi niile, n’ime ulonso ukwu ma n’ulo ndi mmadu ha na-akuzi ma na-ekwusa ozioma na Jisos bu Kraist ahụ.

6 N’oge ahụ mgbe onuogugu ndi na-eso uzọ ya bidoro imuba, ndi Juu na-asu asusu Griik mere mkpesa megide ndi Juu na-asu asusu Hibu n’ihi na a na-elefu ndi inyom ha, ndi di ha nwuru anwu anya na nri a na-eke kwa ubochi. **2** N’ihi nke a, ndi ozi iri na abuo ahụ kporo ogbakọ ndi niile na-eso uzọ ya si, “O zighi ezi na anyi ga-ahapu

ikwusa ozioma Chineke bido na-eke nri. **3** Umunna anyi, sitenu n'etiti unu hoputa ndi ikom asaa ndi a na-agbara ezi ama na ha juputara na Mmuo Nso na amamihe. Anyi ga-enyefe ha oru a n'aka. **4** Ebe anyi onwe anyi, ga-enyefe onwe anyi n'oru ikpe ekpere, na oru niile metutara izisa ozioma.” **5** Mmadu niile nabatara atumatu a nke oma. Ha hoputara Stivin, nwoke juputara n'okwukwe na Mmuo Nso. Ha hoputakwara Filip, Prokoros, Nikano, Timon, Pamenas na Nikolas, onye Antiok na-eso uzọ ofufe ndi Juu. **6** Ha chere mmadu ndi a n'ihu ndi ozi, ndi kpeere ha ekpere, bikwasikwa ha aka n'isi. **7** Okwu Chineke gbasara nno. Onugugu ndi na-eso uzọ ya na Jerusalem bakwara uba. N'oge a, otutu ndi nchujaja nabatara na-erubekwa isi n'okwukwe. **8** Ugbu a, Stivin, nwoke juputara n'amara na n'ike Chineke ruru otutu oru ebube na oru iribama di ukwu n'etiti ndi mmadu. **9** Mgbe ahụ ufodu ndi Juu si n'ulo nzuko nke ndi nweere onwe ha (di ka e si akpo ya), na nke ndi Sirini na Alegzandria nakwa ndi ozọ sitere na mpaghara Silisia na Eshia. Ha na Stivin malitere irughari aka. **10** Ma ha enweghi ike iguzogide amamihe na ike nke Mmuo Nso nke o ji ekwu okwu. **11** Mgbe ahụ, ha ji uzọ nzuzo kpalie ufodu ndi ikom ka ha si, “Anyi nuru ka o na-ekwujọ Mosis na Chineke.” **12** Ha kpasuru ndi mmadu, ma ndi okenye ma ndi ozizi iwu. Ha bjakwutere ya jide ya, kpuru ya gaa na nnoko ulo ikpe. **13** Ha kpotakwara ndi bjara gbaa ama ugha megide ya si, “Oge niile ka nwoke a na-ekwu okwu ojoo banyere ebe a di nsọ na iwu anyi. **14** Anyi nuru ka o kwuru, na Jisos onye Nazaret a ga-akwatu ulo a, gbanwekwa omenaala Mosis nyere anyi.” **15** Ndi

niile nọ n'ụlọikpe ahụ legidere ya anya. Ha hụrụ ihu ya ka ọ na-enwu dị ka ihu mmụọ ozi.

7 Onyeisi nchụaja siri ya, “Ị nūrụ ihe ndị a, ọ bụ eziokwu?”
2 Ọ siri, “Ụmụna m na ndị nna, geenụ m ntị. Chineke onye dị ebube gosiri nna nna anyị Ebrahim onwe ya mgbe ọ nọ na Mesopotamịa, tupu ọ gaa biri na Haran. **3** Ọ gwara ya, ‘Site n’obodo gị na n’etiti ndị ikwu gị pụọ, gaa n’ala m ga-egosi gị.’ **4** “Ya mere, o sitere n’obodo ndị Kaldia pụọ, gaa biri na Haran. Mgbe nna ya nwurụ, Chineke zitere ya n’ala a ebe unu bi ugbo a. **5** O nyeghi ya ihe nketa n’ebe a, ọ buladi ihe ruru otu nzọ ukwu. Ma o kwere ya nkwa na ọ ga-enye ya na ụmụ ụmụ ya ala ahụ ka ọ bụrụ nke ha, n’agbanyeghi na ọ mụtaghi nwa. **6** Ma Chineke gwara ya otu a, na, ‘Ụmụ ụmụ ya ga-ebi dika ndi obia n’ala na-abughi nke ha, ndi ga-iji ha mere ohu, ma mejokwa ha nari afo anọ. **7** Mana aga m ata mba ahụ ha na-efe dika ohu ahuhu.’ Chineke kwukwara si, ‘Mgbe nke a gasiri, ha ga-esi na mba ahụ pụta, bia fee m ofufe n’ebe a.’ **8** O nyere ya ogbugba ndu nke obibi ugwu. Ebrahim muru Aizik bie ya ugwu n’ubochi nke asato. Aizik amuta Jekob, Jekob amuta ndiisi ebo iri na abuo nke Izrel. **9** “N’ihi na ndi nna ochie ahụ nwere ekworo n’ebe Josef nọ. Ha resi ya ndi Ijpt dika ohu. Ma Chineke nonyeere ya, **10** zoputa ya na mkpagbu ya niile, mee ka o nwee ihuoma na amamihe n’ihu Fero eze Ijpt. Onye mere ya onye ochichi n’ala Ijpt na onye nlekota nke ezinaulo ya niile. **11** “N’oge ahụ, unwu dara n’ala Ijpt na n’ala Kenan. Unwu a wetara ahuhu di ukwu. Nna nna anyi ha enwekwaghi ike ichota nri. **12** Ma mgbe Jekob nuru na nri oka di n’ala Ijpt, o

zipurụ nna nna anyị ha ka ha gaa njem mbụ ha n'Ijpt. Nke a bụ oge nke mbụ ha na-aga Ijpt. **13** Mgbe ha gara Ijpt nke ugboro abụọ, Josef mere ka ụmụnne ya mata ya, Fero matakwar a ụmụnne Josef. **14** Mgbe ahụ, Josef ziri ozi ka a kpọta nna ya bụ Jekob na ndị ikwu ya, ndị dị iri mmadụ asaa na ise ka ha bjakwute ya. **15** Jekob gara Ijpt. Ebe ahụ ka ya na nna nna anyị ha nọkwa nwụọ. **16** E budatara ozu ha na Shekem, ebe e liri ha n'ili nke Ebrahim jiri ego ọlaocha zuta n'aka ụmụ Hamo n'ala Shekem. **17** “Ma mgbe oge ahụ Chineke kwere Ebrahim na nkwa na-abjaru nso, ndị Izrel nọ n'Ijpt mubara nke ukwu, **18** ruo mgbe eze ọzọ nke na-amaghi Josef, bidoro ichi ochichi n'ala Ijpt. **19** O megburu ndị agburu anyi, kpagbukwaa ha. Manye ndi nna nna anyi ha ka ha tufuo umu oheru ha, ka ha ghara idi ndu. **20** “O bụ n'oge a ka a muru Mosis, o mara mma nke ukwu n'anya Chineke. A zuru ya naani onwa ato n'ulo nna ya. **21** Mgbe e tufuru ya, ada Fero kporo ya, zuo ya di ka nwa nwoke nke aka ya. **22** A zuru Mosis n'amamihe niile nke ndi Ijpt, o buru dike n'okwu na n'oru itunanya. **23** “Mgbe o gbara iri afọ anọ, o batara ya n'uche iga ileta umunna ya ndi Izrel. **24** Mgbe o huru otu onye n'ime ha nke onye Ijpt na-emegide ya, o lutara ya ogo, botakwara ya obo site n'igbu onye Ijpt ahụ. **25** Mosis chere na umunna ya ga-aghota na Chineke akpolitela ya isite n'aka ya naputa ha. Ma ha aghotaghi. **26** N'ubochi ozo sonu, Mosis huru umunna ya ndi Izrel abuo ka ha na-alu ogo. O gbaliri ime ka udo diri n'etiti ha, si, ‘Unu bu umunna, gini mere unu ji emejorita onwe unu?’ **27** “Ma nwoke ahụ nke na-

emegbu nwanna ya nupuru ya si, 'Onye mere gi onyeisi na onye ikpe n'etiti anyi? **28** I na-achọ igbu m di ka i si gbuo onye Ijipt unyaahu?' **29** Mgbe o nuru nke a, Mosis gbara oso, gaa biri di ka obia n'ala Midia. N'ebe ahụ ka o no mta umu nwoke abuo. **30** "Mgbe iri afọ anọ gafere, e mere ka Mosis hu mmuo ozi n'oku na-ere oha di n'ozara, n'akuku Ugwu Sainai. **31** Ma mgbe o huru nke a, o juru ya anya. Di ka o na-agaru nso ka o leruo ya anya, o nuru olu Onyenwe anyi ka o dara, si, **32** 'Abu m Chineke nna nna gi ha. Chineke nke Ebrahim, nke Aizik na nke Jekob.' Ujo mere ka Mosis maa jijiji, na o nweghi ike ilegide ya anya. **33** "Ma Onyenwe anyi gwara ya, 'Yipu akpukpokwu gi. N'ihi na ebe ahụ i guzo bu ala di nsọ. **34** Ahula m otu e si akpagbu ndi m no n'ala Ijipt. Anula m isu ude ha biakwa izoputa ha. Ugbu a bia, aga m ezighachi gi n'Ijipt.' **35** "O bu otu Mosis ahụ ha juru aju, mgbe ha siru, 'Onye mere gi onyeisi na onye ikpe?' O bukwa ya ka Chineke zigara i bu onyeisi na onye nnaputa ha, site n'inyeaka mmuo ozi ahụ mere ka o hu ya n'oha ahụ. **36** O duuru ha puta mgbe o rusiri oru ebube na ihe iribama di iche iche n'ala Ijipt, na n'Osimiri Uhie na n'ozara iri afọ anọ. **37** "Onye a bu Mosis ahụ gwara umu Izrel, si, 'Chineke ga-eme ka onye amuma nke di ka m, biliere unu site n'etiti umunne unu.' **38** Ya onwe ya no n'ogbako n'ozara, ya na mmuo ozi ahụ gwara ya okwu n'Ugwu Sainai, na nna nna anyi ha; ebe o natakwaro okwu di ndu inye anyi. **39** "Ma nna nna anyi ha juru irubere ya isi. Kama ha nupuru ya n'akuku, ma tugharia laghachi azu n'Ijipt n'obi ha, **40** na-asị Eron, 'Meere anyi chi, ndi nke ga-edu anyi, n'ihi na anyi amaghi

ihe mere nwoke a bu Mosis, onye sitere n'ala Ijipt duputa anyi.' 41 Ha kpuru onwe ha arusi nke oyiyi nwa ehi, ha butere ihe ichu aja nye ya. Ha nuriri onu n'oru nke aka ha. 42 Ma Chineke chepuru ihu ya site n'ebe ha no. O rara ha nye ikpere usuu ihe di n'eluigwe. Nke a dabara n'ihe e dere n'akwukwo ndi amuma, "Unu ulo Izrel, unu o wetara m onyinye anu e gburu egbu ka o di aja unu churu m iri afo anu noro n'ozara? 43 Unu buliri ulo ikwu nke Molo na kpakpando nke chi unu bu Refan, bu arusi ndi ahụ unu mere ikpo isiala nye ha. Ya mere, aga m ewezuga unu, burukwa unu gaa n'ofe obodo Babilon.' 44 "Ndi nna nna anyi ha nwere ulo ikwu nke iwu ogbugba ndu n'ozara. E mere ya site na ntuziaka na usoro ihe atu Chineke gosiri Mosis. 45 Mgbe Joshua duuru nna nna anyi ha nweta ala ndi mba ozo ndi Chineke churu. E butekwara igbe ogbugba ndu a n'ala ahụ. O nogidekwara n'ala ahụ tutu ruo n'oge Devid. 46 Onye chotara ihuma n'ebe Chineke no, ma rifo ka o wuore Chineke nke Jekob ebe obibi. 47 Ma o bu Solomon wuru ya ulo ahụ. 48 "Otu o di, Onye kachasi ihe niile elu adighi ebi n'ulo e ji aka wuo, dika onye amuma kwuru, 49 "Eluigwe bu ocheeze m. Uwa bukwa ebe mgbakwasu ukwu m. Udi ulo di anaa ka unu ga-ewuru m? Maobu ebee ka ebe izuike m gaadi? Ka Onyenwe anyi kwuru. 50 O bughu aka m mere ihe ndi a niile?' 51 "Unu ndi isiike! Ndi obi ha, na nti ha kpochiri akpochi inu ihe. Ndi na-aju inabata Mmuo Nso dika nna nna unu ha mere. 52 O di onye amuma ndi nna unu ha na-akpogbughi? Ha gburu o buladi ndi buru amuma banyere obibia nke onye ezi omume ahụ, ma

ugbu a unu bụ ndị raara ya nye ma gbukwaa ya. **53** Unu bụ ndị natara iwu Chineke dika e nyere ya site n'aka ndị mmụọ ozi, ma unu edebeghi ya.” **54** Mgbe ha nuru ihe ndi a, iwe were ha nke ukwu. Ha tara ikikere eze n'iwe na n'onuma n'ebe o no. **55** Ma ebe o juputara na Mmụọ Nso, o lere anya n'eluigwe hu ebube Chineke. O hukwara Jisos ka o guzoro n'aka nri Chineke. **56** O sirị, “Lee, ana m ahụ ka eluigwe meghere, hukwa Nwa nke Mmadu ka o na-eguzo n'aka nri Chineke.” **57** Ha mere uzu di ukwu, were mkpisiaka ha ruchia nti ha. Ha niile gbara oso gaa nukwasị ya, **58** dokpuru ya puo n'azu obodo malite itu ya nkume. N'oge a, ndi akaebe wusara uwe ha n'ukwu otu nwokorobia a na-akpo Sol. **59** Mgbe ha na-atu Stivin nkume ahụ, o kpere ekpere, “Onyenwe anyi Jisos, nara mmuọ m.” **60** O gburu ikpere n'ala werekwa oke olu tie mkpu, “Onyenwe anyi, biko agunyekwarala ha mmehie nke a!” Mgbe o kwusiri nke a, o dara n'ala nwu.

8 Sol kwenyere ka e gbuo ya. N'ubochi ahụ, oke mkpagbu bidoro megide nzuko di na Jerusalem. Ndi niile kwere ekwe, ma ewezuga ndi ozi n'onwe ha gbasasiri n'ala Judia na Sameria. **2** Ndi ikom, ndi na-atu egwu Chineke, bira buru ozu Stivin gaa lie ya. Ha ruru uju nke ukwu n'ihia ya. **3** Ma Sol bidoro ila nzuko n'iyi. O na-abanye site n'ulo ga n'ulo ndi kwere ekwe na-adoputa ha, nwoke na nwanyi, tinye ha n'ulo mkporo. **4** Ndi ahụ a chusasiri zisara ozioma n'ebe niile ha gbagara. **5** Filip gara n'otu obodo di na Sameria kwusaara ndi no n'ebe ahụ ihe banyere Kraist. **6** Igwe mmadu gere nti n'ihe Filip na-ekwu n'ihia na ha huru oru iribama o ruru. **7** Mmuo ndi

ahụ na-adighi ọcha ji iti mkpu site n'ime ọtụtụ mmadu pụta. Ọ gwokwara ọtụtụ ndi ahụ ha kpọnwuru akpönwu na ndi ngwuro. **8** N'ihia ya, onu di ukwu juputara n'obodo ahụ. **9** Ugbu a, kemgbe ọtụtụ oge gara aga, otu nwoke aha ya bu Saimon bu onye mgbaasi. O jirila mgbaasi ya mee ọtụtụ ihe turu ndi niile bi n'obodo Sameria n'anya. Ọ na-anyakwa isi na ya bu onye di ukwu. **10** Onye obula, ma onye ukwu ma onye nta, na-ege ya nti na-asikwa "Nwoke a bu ike Chineke ahụ a na-akpo Ike di ukwu." **11** Ha na-ege ya nti oge niile n'ihia na ọ na-eji ike mgbaasi ya na-eme ihe juru ha anya. **12** Ma mgbe ha kwenyere n'ozoma Filip dika ọ na-ekwusa ihe banyere ozoma alaeze Chineke na aha Jisus Kraist, e mere ha baptizim, ma nwoke ma nwanyi ha. **13** Saimon kwerekwara otu aka ahụ. Mgbe e mechara ya baptizim, o bidoro iso Filip na-agaghari n'ihia ihe iribama na oru ebube niile Filip ruru, turu ya n'anya nke ukwu. **14** Mgbe ndi ozi no na Jerusalem nuru na ndi Sameria anabatala okwu nke Chineke, ha zigaara ha Pita na Jon. **15** Mgbe ha bjaruru, ha kpere ekpere ka ha nata Mmuo Nso. **16** N'ihia na Mmuo Nso abiakwasibeghi onye obula n'ime ha, kama ihe e mere ha bu baptizim n'aha Onyenwe anyi Jisus. **17** Mgbe Pita na Jon bikwasiri ha aka n'isi, ha natara Mmuo Nso. **18** Mgbe Saimon huru na a na-enye Mmuo Nso naani site n'aka ndi ozi bikwasiri ha n'isi, o chere ha ego n'ihu, **19** si, "nyekwanu m ike a. Ka onye obula m bikwasiri aka n'isi nata Mmuo Nso." **20** Ma Pita siri, "Gi na ego gi laakwa n'iyi. N'ihia na i chere na i ga-eji ego zuta onyinye Chineke. **21** I nweghi oke maobu ihe nketa n'oru a, n'ihia na obi gi ezighi ezi n'ihu Chineke.

22 Si n'ajọ omume gi chegharja, rịọ Onyenwe anyị arịrịọ ma eleghi anya ọ ga-agbaghara gi echiche ọjọọ niile nke obi gi. 23 N'ih i na ahuru m na i juputara n'obi ilu na i nokwa n'agbu nke ajọ omume." 24 Saimon zara Pita si, "Biko, kpee ekpere rioro m Chineke, ka ihe ndi a niile i kwuru, hapu ibiakwas i m." 25 Mgbe ha gbachara akaebe, ma kwusaakwa okwu nke Onyenwe anyi, ha loghachiri Jerusalem. Ma mgbe ha na-ala ha zisara ozioma n'otutu obodo ndi Sameria. 26 Mgbe ahụ mmuo ozi Onyenwe anyi gwara Filip si, "Gaa na ndida, n'uzo ozara nke siri Jerusalem gawa Gaza, uzo ahụ bu uzo ozara." 27 O biliri gawa. Mgbe ahụ, otu onye Itiopia bu onye onoz i, burukwa onyeisi ozi di mkpa, onye na-eche akụ nke Kandis, eze nwanyi ndi Itiopia, gara Jerusalem ife Chineke. 28 Mgbe o na-ala, o noduru ala n'ugbala ya, nke inyinya na-adokpughari, na-agu akwukwo Aizaya onye amuma. 29 Mmuo Nso gwara Filip, "Gaa ugbọ ahụ nso, sonyekwara ya." 30 Filip gara nso, nukwa ka o na-agu akwukwo Aizaya onye amuma. O siri, "I na-aghota ihe i na-agu?" 31 O siri, "M ga-esi ana ghota, ma mmadu ezighi m?" O rioro Filip ka o rigota n'ugbala ahụ, soro ya nodu n'ime ya. 32 Mpaghara akwukwo nso o na-agu bu nke a, "E duuru ya di ka aturu gaa n'ebe a ga-egbu ya. Dika nwa aturu na-anọ nwayo n'ihu onye na-akpacha ya aji, otu a ka o na-emeghegi onu ya. 33 N'onodu idi ala ya, e meghegi ka ikpe ziri ezi ruo ya aka. Onye ga-ako akuko banyere agburu ya? N'ih i na e sitere n'uwa wepu ndu ya." 34 Onoz i ahụ juru Filip, "Biko, gwa m, onye ka onye amuma a na-ekwu okwu ya? O bu ihe banyere onwe ya ka o na-ekwu, ka

ọ bụ banyere onye ọzọ?” 35 Mgbe ahụ, Filip malitere ikwu okwu, site n’akukọ akwukwọ nsọ ọ na-agụ kọrọ ya akukọ ozioma banyere Jisọs. 36 Mgbe ha na-aga n’uzọ, ha bjaruru ebe ọdọ mmiri nta dị. Onozi ahụ sịrị, “Lee, nke a bụ mmiri. Ọ dị ihe ga-egbochi ime m baptizim?” 37 Filip sịrị, “Ọ bụrụ na i ji obi gị niile kwere, e nwere ike ime gị baptizim.” Onozi ahụ sịrị, “Ekwere m na Jisọs Kraịst bụ Ọkpara Chineke.” 38 O kwuru ka a kwusị ugboala ahụ. Mgbe ahụ, onozi ahụ na Filip wudatara banye n’ime mmiri ebe Filip nọ mee ya baptizim. 39 Mgbe ha sitere n’ime mmiri ahụ pụta, ngwangwa Mmụọ Onyenwe anyị sitere n’ebe ahụ wepụ Filip, onye onozi ahụ ahụkwaghị ya anya ọzọ; kama ọ gara n’ihu n’ije ya na-anụkwa ọhụ. 40 Ebe ọzọ a hụrụ Filip bụ n’Azotus. O jegharikwara n’obodo niile dị n’ala ahụ, na-ekwusa ozioma ruo mgbe ọ bjaruru Sizaria.

9 Ma ugbu a, Sọl, onye ume niile ọ na-ekuputa bụ naanị ịba mba na igbu ndị na-eso ọzọ Onyenwe anyị, gakwuuru onyeisi nchụaja, 2 rịọ ya ka o nye ya akwukwọ ozi nke ọ ga-eji jekwuru ndị ọlọ nzukọ ndị Juu dị na Damaskos, nke ọ ga-abụ ọ hụ onye ọbụla na-eso Ọzọ ahụ ma ha bụ nwoke ma ha bụ nwanyị, ka ọdọkpuru ha n’agbụ, kpugaa Jerusalem. 3 Mgbe ọ na-aga n’uzọ, ọ bjaruru ebe dị Damaskos nso. Na mberede, ihe ihè nke sitere n’eluigwe chara ya gburugburu. 4 Ọ dara n’ala, nụ olu na-akpọ ya oku, “Sọl, Sọl, gini mere i ji na-akpagbu m?” 5 Ọ sịrị, “Ị bụ onye, Onyenwe anyị?” Olu ahụ zaghachiri, “Abụ m Jisọs onye ị na-akpagbu. 6 Ugbu a, bilie, baa n’ime obodo, a ga-agwa gị ihe ị na-aghaghị imezu.” 7 Ndị ikom

ha na ya so aga guzoro n'ebe ahụ, ma ha enweghị ike ikwu okwu. Ha nūrū olu ahụ, ma ha ahūghị onye ọbụla. **8** Sọl si n'ala bilie, ma n'agbanyeghị n'anya ya meghere emeghe, ọ dighị ihe o nwere ike ihu. Nke a mere na ha sekpuru ya n'aka dubata ya na Damaskos. **9** Ọ hūghị ụzọ ụbọchị atọ, o nweghị ike iri nri maọbụ nūọ ihe ọnūnū. **10** Otu onye nke na-eso ụzọ ya nọ na Damaskos, a na-akpọ Ananayas. Onyenwe anyị gwara ya n'ọhụ, "Ananayas!" Ọ siri, "Lee m, Onyenwe anyị." **11** Onyenwe anyị gwara ya, "Gaa n'ulọ Judas nke di n'okporoụzọ Guzoziri Eguzo, juọ ajuju banyere onye a na-akpọ Sọl, onye si Tasos, ọ nọ ugbu a na-ekpe ekpere. **12** Ọ hūla ọhụ na otu nwoke a na-akpọ Ananayas na-abiakwute ya, ibikwasị ya aka n'isi ka ọ hū ụzọ." **13** Ma Ananayas zara, "Onyenwe anyị, anūla m akukọ ihe ojuo niile nwoke a mere ndi nsọ gi bi na Jerusalem. **14** Ugbu a, ọ natara ikike n'aka ndiisi nchujaja bia n'ebe a ka o jide ndi niile na-akpoku aha gi." **15** Ma Onyenwe anyị gwara ya, "Gaa, n'ih na ahoputala m nwoke a ka ọ buru ngwa oru m, onye ga-ewegara mba ndi ozọ, ndi eze na umu Izrel aha m. **16** Mu onwe m ga-egosi ya udi ahuhu ọ na-aghaghị ita n'ih aha m." **17** Ya mere, Ananayas garuru n'ulọ ahụ, banyekwa n'ime ya. Ọ bikwasiri aka ya n'isi Sọl, si, "Nwanna Sọl, Onyenwe anyị Jisos, onye gosiri gi onwe ya n'uzọ, zitere m ka i hukwa uzọ ozọ, ka i juputakwa na Mmuo Nso." **18** Otu mgbe ahụ, ihe dika akpirikpa sitere n'anya ya daputa, o bidokwara ihu uzọ ozọ. O biliri otọ, e mee ya baptizim. **19** Mgbe o richara nri, ọ nwetakwara ike ya. Ya na ndi na-eso uzọ Jisos noro na Damaskos otutu ubochi. **20** Ngwangwa,

o bidoro ikwusa Jisọs n'ụlọ nzukọ na-asi, Ọ bụ Ọkpara Chineke. **21** O juru ndị niile n'uru ya anya, ha na asi, "Ọ bughị nwoke a bụ onye ahụ na-emekpa ndị niile na-akpọku aha ahụ na Jerusalem? Ọ bụ na ọ bughị maka nke a ka o ji bịa ebe a ikpụrụkwa ha kpugara ndịisi nchụaja?"

22 Ma Sọl gara n'ihu baa ụba n'ike karịa na ikwu okwu nke gbara ndị Juu bi n'obodo Damaskọs gharị site n'uzọ o siri gosi na Jisọs bụ Kraịst ahụ. **23** Mgbe otutu ụbọchị gasiri ndị Juu gbara izu igbu ya. **24** Ma Sọl chọputara ihe ha zubere ime. Eihie na abali, ndị a nọ na-eche ụzọ niile e si apụ n'obodo ahụ nche, ka ha nwe ike gbuo ya. **25** Ma ụmụazụ ya kunyere ya na nkata amanyere ụdọ bufee ya n'ofe mgbidi nke obodo. **26** Mgbe o rutere Jerusalem, ọ gbaliri idinyere ndị na-eso ụzọ Jisọs nọ n'ebe ahụ, ma ha turu egwu. Ha ekwenyeghi na ọ ghoọla ezi onye na-eso ụzọ Jisọs dika ha. **27** Ma Banabas duuru ya gaa n'ebe ndi ozi nọ. Ọ koro ha akuko otu o siri hu Onyenwe anyi na otu o siri gwakwa ya okwu. Na otu o siri kwusaa ozioma n'aha Jisọs na Damaskọs na-atughị egwu. **28** O soro ha na-agaghari na Jerusalem. Ọ na-ekwusakwa okwu n'aha Onyenwe anyi na-atughị egwu. **29** Ya na ndi Juu na-asu asusu Griik ruritakwara uka. N'hi ya ndi a gbara izu igbu ya. **30** Mgbe ndi kwere ekwe nuru banyere nzube ha, ha duuru ya gaa Sizaria site n'ebe ahụ zipu ya ka ọ laa obodo Tasos. **31** Mgbe ahụ, nzukọ niile ndi nọ na Judia, Galili na Sameria, noro n'udo, guzosiekwa ike. Ha na-amuba n'onuogu site n'itu egwu nke Onyenwe anyi na igbaume nke Mmuo Nso. **32** Pita na-ejehari n'etiti ndi kwere ekwe, ọ gakwara leta ndi nsọ nọ n'obodo Lida. **33**

N'ebe ahụ, ọ hụrụ otu nwoke aha ya bụ Ainius. Nwoke a anọla n'ute ọrịa afọ asatọ. Ọ bụ onye ahụ ya kponwuru akponwu. **34** Pita sirị ya, "Ainius, Jisọs Kraịst agwoola gi. Bilie mezie ute gi." Ngwangwa, Ainius biliri ọtọ. **35** Ndi niile bi na Lida na Sharon hụrụ ya. N'ihia ya, ha nabatara Onyenwe anyi. **36** N'obodo Jopa, e nwere otu onye nwanyi na-eso ụzọ ya, nke aha ya bụ Tabita nke putakwara Dọkas na asụsụ Griik. O juputara n'oru oma, na oru obi ebere n'ebe umu ogbenye no. **37** N'oge a, ọ rịara ọrịa, nwuo. Mgbe ha sachara ya ahụ, ha nibere ya n'otu ime ulo di n'ulo elu. **38** Jopa dikwa nso na Lida. Mgbe ndi na-eso ụzọ ya nuru na Pita no n'ebe ahụ, ha ziri umu nwoke abuo ozi ka a rifo ya, si, "Biko, ahapula ibiakwute anyi ngwangwa." **39** Pita biliri soro ha gawa, mgbe o ruru, ha duuru ya gbago n'ulo elu n'ime ulo ahụ. Umu nwanyi niile di ha nwuru anwu no n'ebe ahụ na-ebe akwa, na-egosi uwe Dọkas duuru ha mgbe ọ di ndu. **40** Pita chupuru ha niile n'ezie, gbuo ikpere n'ala, kpee ekpere. Ọ tughariri chee ozu ahụ ihu si, "Tabita, bilie." O meghere anya ya, ma mgbe ọ huru Pita, o biliri, nodu ala. **41** O nyeere ya aka ka ọ kwuru ọtọ. Ọ kporo ndi nsọ niile no n'ebe ahụ, ha na umu nwanyi ahụ di ha nwuru gosi ha na ọ di ndu. **42** A nuru akuko ihe a mere n'ebe niile na Jopa, nke mere ka otutu kwere n'Onyenwe anyi. **43** Ọ nogidere na Jopa otutu ubochi. Ọ noduru n'ulo Saimon, onye oru ya bu idozi akpukpo anu.

10 N'oge ahụ, o nwere otu nwoke bi na Sizaria, aha ya bụ Konelios. O bu ochiagha na-elekota narị ndi agha si na mpaghara Itali. **2** Nwoke a na ezinaulo ya bu ndi

na-asopuru ma na-atukwa egwu Chineke. O na-enyere ndi ogbenye aka na-ekpekpara Chineke mgbe niile. **3** Otu ubochi, n'ihe dika elekere ato nke ehie, o huru ohu ebe otu mmuo ozi nke Chineke bjakwutere ya si ya, "Koneios!" **4** Koneios lekwasiri ya anya n'egwu juo ya si, "Onyenwe m, o bu gini?" O siri ya, "Ekpere gi na onyinye gi nye ndi ogbenye e rutela dika ihe ncheta n'ihu Chineke. **5** Ugbu a, zie ndi ikom ka ha gaa n'obodo Jopa kpota otu onye aha ya bu Saimon, onye a na-akpokwa Pita. **6** O bu obia n'ulo otu nwoke a na-akpo Saimon, onye na-edozi akpokpo anu. Onye ulo ya di n'akuku osimiri." **7** Mgbe mmuo ozi ahụ gwara ya okwu puru, o kporo ndi ohu ya abuo na otu n'ime ndi agha na-eche ya nche nke na-atukwa egwu Chineke. **8** Mgbe o kochara ha ihe niile, o zigara ha Jopa. **9** N'echi ya, mgbe ha no nso n'ebe ahụ, n'ihe dika elekere iri na abuo nke ehie, Pita rigooro n'elu ulo ahụ ikpe ekpere. **10** Aguu bidoro igu ya, o choo ihe o ga-eri. Ma mgbe a na-akwado nri, o huru ohu. **11** O huru ka eluigwe meghere, hukwa ihe dika akwa ocha di obosara nke e sitere n'akuku ano ya na-ewedata n'ala. **12** Ihe di n'ime ya: bu umu anumanu di iche iche, ndi nwere ukwu ano, ma anu ndi na-akpu akpu n'ala na umu nnunu nke igwe. **13** Mgbe ahụ, o nuru olu na-asi, "Pita bilie, gbuo ma riekwa." **14** Ma Pita siri, "Mba, Onyenwe m. O dibeghi mgbe m riri ihe obula ruru aru maobu nke na-adighi ocha." **15** Olu ahụ gwara ya nke ugboro abuo, "Akpola ihe obula ihe ruru aru bu nke Chineke mere ka o di ocha." **16** Ihe a mere ugboro ato, ngwangwa, e weghachikwara ya n'eluigwe. **17** Mgbe Pita no na-atule

ihe ọhụ ahụ putara bụ nke gbakwara ya gharij, lee, ndị ikom ahụ Kọneliọs zipurụ abiarutela kwusị n'ọnu ụzọ, na-aju ebe ụlọ Saimon di. **18** Ha kpọrọ oku iju ma Saimon onye a na-akpọ Pita ọ nọ n'ụlọ ahụ. **19** Ka Pita nọrij na-atughari uche n'ihe ọhụ ahụ putara, Mmuọ Nsọ gwara ya, “Lee, mmadu atọ guzo n'ọnu ụzọ ugbu a. Ha chọkwara ihu gi. **20** Bilie, rida jekwuru ha ngwangwa, enwela obi abụọ i soro ha gawa, n'ih na ọ bụ m zitere ha.” **21** Pita jekwuru ndi ikom ahụ, si, “Ọ bụ m bụ onye unu na-achọ, gini ka unu na-achọrọ m?” **22** Ha siri, “Ọ bụ Kọneliọs onyeisi agha na-elekọta nari ndi agha zitere anyi. Ọ bụ onye ezi omume nke na-atu egwu Chineke, burukwa onye ndi Juu niile na-asopuru. Mmuọ ozi di nsọ gwara ya ka ọ kpọta gi n'ulo ya, inu ihe i nwere ikwu.” **23** Ya mere, ọ kpobatarara ha n'ulo dika ndi obia. Echi ya, o biliri soro ha gawa, ufodu ndi kwere ekwe na Jopa sokwara ya gaa. **24** N'ubochi na-esota ya, ha bjaruru Sizaria. Kọneliọs nrij na-eche ha, ya na ndi ezinaulo ya, na ndi ikwu na ibe ya, na ndi enyi ya ọ kpọrọ. **25** Mgbe Pita batara, Kọneliọs zutere ya, daa n'ala n'ukwu ya, kpọrọ ya isi n'ala. **26** Ma Pita selitara ya elu si, “Bilie otọ, mu onwe m bukwa mmadu.” **27** Mgbe ha na-ekwurita okwu, ọ banyere n'ime ulọ ma hu igwe mmadu ka ha zukotara. **28** Ọ siri ha, “Unu maara nke oma na ọ bụ ihe megidere iwu na onye Juu na onye mba ozọ ga-enwe mmekorita maobu gaa leta onye mba ozọ. Ma Chineke ezila m na m ekwesighi ikpo mmadu obula onye ruru aru maobu onye na-adighi ocha. **29** N'ih nke a, ọ bụ ya mere m jiri bja mgbe akpọrọ m na-ajughị ajuju. Ma ka m juo ugbu a ihe mere unu ji kpo

m?” 30 Kọneliọs siri, “N’ubochi anọ gara aga, mgbe m nọ na-ekpe ekpere n’oge ehie n’ulo m, n’ihe dika elekere atọ, na mberede, ahuru m nwoke yi uwe na-enwu ocha ka o guzoro n’ihu m. 31 O siri, Kọneliọs, ‘Chineke anula ekpere gi ma chetakwa onyinye i na-enye ndi ogbenye. 32 Ziga n’obodo Jopa n’ulo otu nwoke a na-akpo Saimon, onye na-edozi akpukpo anu. O bi n’akuku osimiri.’ N’ebe ahụ ha ga-ahukwa otu onye obia aha ya bu Saimon a na-akpo Pita. 33 O bu n’ihi nke a ka m ji mee ngwangwa zie ka a kpo gi. O di mma na i biara. Ugbu a, anyi niile ezukotala n’ebe a n’ihu Chineke inuru ihe niile Onyenwe anyi chorọ ka i gwa anyi.” 34 Mgbe ahụ Pita meghere onu ya si, “Ugbu a, aghotala m n’ezie na Chineke abughi onye na-ele mmadu anya n’ihu. 35 Kama n’ime mba obula, onye obula na-atu egwu ya na onye na-aru oru ezi omume ka o na-anabata. 36 Unu maara ihe banyere ozioma ahụ o zigaara ndi Izrel niile, nke na-ako akuko ozioma nke udo site na Jisọs Kraist onye bu Onyenwe anyi n’ihe niile. 37 Okwu ahụ gbasara n’ala Judia niile, malite na Galili mgbe Jon kwusachara baptizim nke ya. 38 Otu Chineke si were Mmuo Nso na ike wukwasị Jisọs onye Nazaret dika mmanu, na otu o si jegharịa na-eme mma na-agwokwa ndi niile ekwensu na-emekpa ahụ, n’ihi na Chineke nonyeere ya. 39 “Anyi bu ndi akaebe ihe niile o mere n’ala ndi Juu na n’ime Jerusalem. Ha gburu ya site n’ikpogide ya n’elu obe. 40 Ma Chineke mere ka o si n’onu bilite mgbe ubochi atọ gasiri. E mekwara ka ndi mmadu hu ya anya. 41 O bughi mmadu niile kama o bu naani anyi ndi Chineke hoputara, dika ndi akaebe, ndi

soro ya rie ma n'ụkwá mgbe o si n'ọnwụ bilie. **42** O nyere anyị iwu ka anyị gaa zisaa ozioma n'ebe niile, ịkọwa na ọ bụ ya ka Chineke họputara ịbụ onye ikpe nke ndị dị ndụ na ndị nwurụ anwụ. **43** Ndị amụma niile gbara ama ihe banyere ya na onye ọbụla nke kweere na ya ga-enweta mgbaghara mmehie site n'aha ya." **44** Mgbe Pita nọ na-ekwu okwu, Mmụọ Nsọ b'akwasiri ndị niile n'uru okwu a. **45** Nke a juru ndị e biri ugwu n'etiti ndị kwere ekwe soro Pita b'anya otu e siri mee ka ndị mba ọzọ nata onyinye Mmụọ Nsọ ahụ. **46** N'ihia na ha n'uru ka ha na-ekwu okwu n'asusu d'iche iche na-etokwa Chineke. Mgbe ahụ Pita juru, **47** "Ọ d'onye p'uru igbochi anyị ime ndị a baptizim. Ndị natara Mmụọ Nsọ d'ka anyị onwe anyị?" **48** N'ihia nke a, o nyere iwu ka e mee ha baptizim n'aha Jisọs Kraist. Ha r'oro ya ka ọ n'onyere ha ụbọch' ole na ole.

11 Ndị ozi na ụmụna ndị bi na Judia niile n'uru na ndị mba ọzọ anabatala okwu Chineke. **2** Mgbe Pita ruru Jerusalem, ndị kwere ekwe e biri ugwu tara ya uta, **3** na-asị, "Gini mere ị ji g'kwuru ndị a na-ebighi ugwu soro ha rie ihe?" **4** Pita k'waara ha ihe niile mere na otu o si mee, na-asị. **5** "Otu ụbọch', mgbe m n'obodo Jopa, ahuru m ọhụ n'oge m na-ekpe ekpere. N'ime ọhụ a, ahuru m ihe yiri akwa ọcha d'obosara nke e sitere n'akuku anọ ya na-ewedata site n'elugwe. E budatarara ya n'ihu m. **6** N'ime ya, ahuru m anumanu ndi nwere ukwu anọ, na anu ọhia, na anu ndi na-akpu akpu n'ala na umu nnunu nke elugwe. **7** Mgbe ahụ, anuru m olu gwara m si, 'Pita, bilie, gbuo ma riekwa.' **8** "Ma asiri m, 'Mba, Onyenwe m, ọ d'ibeghi mgbe ihe na-adighi ọcha maobu ihe ruru aru bara

m n'ọnu.' 9 "Olu ahụ siri n'eluigwe zaghachi nke ugboro abụọ, 'Akpọla ihe ọbụla ihe ruru aru bu nke Chineke mere ka o di ọcha.' 10 Nke a mere ugboro ato, ma emesia dolie ha niile laa n'eluigwe. 11 "N'otu oge ahụ, ndi ikom ato ndi e zipuru site Sizaria ikpo m bjarutere kwusi n'onu uzo n'ulo ebe m no. 12 Mmuo Nso gwara m ka m ghara inwe obi abuo isoro ha na-akpaghi oke obula. Mmadu isii ndi a n'etiti umunna anyi sokwa m, bjarute n'ulo nwoke ahụ. 13 O gwara anyi otu o si hu mmuo ozi n'ulo ya, onye siri, 'Ziga ndi ozi jee Jopa ka ha kpota Saimon onye a na-akpo Pita. 14 O ga-ewetara gi ozi nke a ga-esite na ya zoputa gi n'ezinaulo gi niile.' 15 "Mgbe m ka kpu okwu ahụ n'onu, Mmuo Nso bjakwasiri ha dika o siri bjakwasiri anyi na mbu. 16 Mgbe ahụ, echetara m okwu ahụ Onyenwe anyi kwuru si, 'Jon ji mmiri mee unu baptizim, ma a ga-eji Mmuo Nso mee unu baptizim.' 17 Ya mere, o buru na Chineke nyere ha otu onyinye ahụ o nyere anyi mgbe anyi kweere n'Onyenwe anyi Jisos Kraist, onye ka m bu iguzogide Chineke?" 18 Mgbe ha nuru nke a, ha agaghi n'ihu n'iru uka kama ha toro Chineke, na-asị, "N'ezie, Chineke enyela ohere ka o buladi ndi mba ozo chegharia baa na ndu." 19 Ugbo a, ndi ahụ niile gbasasiri n'ihimkpagbu ahụ bidoro mgbe a tugburu Stivin na nkume, jeruru akuku Fonisia na Saipros na Antiok na-ekwusa ozioma ahụ naani n'etiti ndi Juu. 20 Ma otu o di, ufodu n'ime ndi ikom ndi ahụ sitere n'akuku Saipros na Sirini gara Antiok, malite ikwusara ndi Griik ozioma banyere Onyenwe anyi Jisos. 21 Onyenwe anyi goziri mgbalị ha niile. N'ihina otutu mmadu cheghariri kwere n'Onyenwe

anyị. **22** Mgbe nzuko dị na Jerusalem nuru ihe ndi a, ha zipuru Banabas ka o gaa Antiok. **23** Mgbe o rutere, hu ihe amara Chineke ruru n'etiti ha. O nuriri onu, mgbakwaa ha niile ume, gwa ha ka ha were obi ha niile nogide n'ime Onyenwe anyi. **24** O bu ezigbo mmadu, onye juputara na Mmuo Nso na okwukwe. O nwekwa okwukwe di ebube, n'ihu ya otutu mmadu chegharikwara biakwute Onyenwe anyi. **25** Emesia, o gara Antiok obodo Tasos icho Sol. **26** Mgbe o choputara ya, o duuru ya bia n'Antiok. Ihe ha ka otu afu, ka ha na-ezuko n'ulo choochi na-akuziri otutu igwe mmadu ihe. O bu n'ime Antiok ka e buru uzọ kpoo ndi na-eso uzọ ya ndi Kraist. **27** N'oge ahụ, ndi amuma sitere na Jerusalem bjaruru Antiok. **28** Otu onye n'ime ha a na-akpo Agabos biliri oto buo amuma site n'ike Mmuo Nso banyere oke unwu ga-abiakwasị uwa niile. Amuma a mezuwara n'oge Klodios na-achi. **29** Ndi na-eso uzọ ya kwekoritara itukota na iziga onyinye di iche iche nye ndi kwere ekwe no na Judia. Onye obula nyekwara ihe dika o nwere ike. **30** Ha mere nke a, ha zigara ndi okenye ihe ha tukotara, site n'aka Banabas na Sol.

12 N'oge ahụ, eze Herod jidere ufodu ndi so na choochi buru n'obi ikpagbu ha. **2** O jiri mma agha gbuo Jemis nwanne Jon. **3** Mgbe o choputara na omume ya toro ndi Juu oto, o gara n'ihu jidekwa Pita. Nke a mere n'oge mmemme Achicha Ekoghi eko. **4** Mgbe o jidere ya, o tinyere ya n'ulo mkporo ebe o mere ka ndi agha chee ya nche, ndi agha ano n'otu oge, ndi agha ano ozo n'oge nke ozo. Ebumnobi ya bu ikpota ya n'ihu oha mmadu kpee ya ikpe mgbe Mmemme Ngabiga gasiri. **5** Mgbe e debere

Pita n'ụlọ mkpọrọ, nzukọ esepughị aka n'ikpe ekpere n'ihì ya nye Chineke. **6** Ma n'abalì na-esota ụbọchì ahụ Herọd ga-akpuputa ya, Pita nọ n'ura n'etiti ndị agha abụọ, e jiri eriri igwe kee ya n'ụkwụ n'aka, ma ndị nche ọzọ nọkwa n'ọnụ ụzọ na-eche ya nche. **7** Na mberede mmụọ ozi Onyenwe anyị b́jara guzoro n'ebe ahụ, ihè nwukwara n'ime ụlọ mkpọrọ ahụ. Ọ kuturu Pita aka n'akụkụ sị, "Ngwangwa, bilie ọtọ!" Eriri igwe ahụ dapuru n'aka ya. **8** Mmụọ ozi ahụ siri ya, "Yiri uwe gi na akpukpukwu gi." O mere otu ahụ, Mmụọ ozi ahụ gwakwara ya, "Yirikwa akwa mgbokwasị gi soro m." **9** Pita sooro ya n'azu, o chere na ọ na-ahụ ọhụ, ma ọ mataghị na ihe mmụọ ozi ahụ na-eme bụ ezie. **10** Ha gafere ndị nche nke mbụ na nke abụọ rute n'ọnụ ụzọ e si abanye n'ime obodo, nke bụ ọnụ ụzọ igwe. Ọnụ ụzọ igwe ahụ meghekwará n'onwe ya, ha esite na ya gafee. Mgbe ha gara ije ruo ebe tere anya n'ama nke ọzọ, ngwangwa mmụọ ozi ahụ hapuru ya. **11** Mgbe ahụ kwa ka Pita ghọtara ihe niile mere. O kwuru, "Ugbu a, amatala m n'ezie, na Onyenwe anyị ezitela mmụọ ozi ya, ka ọ b́jara zoputa m site n'aka eze Herọd na ihe niile ndị Juu na-atu anya ya. Ugbu a ọ naputakwala m site n'ochicho ọjọọ niile nke ndị Juu." **12** Mgbe ọ ghọtara ihe merenu, ọ gawara n'ụlọ Meri nne Jon onye a na-akpokwa Mak, ebe otutu mmadu zukotarari na-ekpe ekpere. **13** Mgbe ọ kuru aka n'ọnụ ụzọ ama, otu odibo nwanyị aha ya bụ Roda b́jara ka o zaa ya. **14** Mgbe ọ nuru olu Pita, onu juru ya obi nke mere na ọ gbaara osọ laghachi azu n'emegheghị ụzọ. Ọ gara tisaa, "Ọ bụ Pita nọ n'ọnụ ụzọ!" **15** Ha siri ya na ọ na-ekwu okwu dika onye

uche ya na-ezughị oke. Mgbe ọ nọgidesiri ike na-ekwu otu ihe ahụ, ha siri, “Ọ ghaghị ị bụ mmụọ ozi ya.” **16** Ma Pita nọgidere na-akụ aka n’uzọ. Mgbe ha meghere uzọ hụ ya, ọ gbagwojuru ha anya. **17** O feere ha aka ka ha mechie ọny. Ọ kọrọ ha otu Onyenwe anyị si duputa ya site n’ulo mkporo. Ọ gwara ha, “Meenu ka Jemis na umunna anyi niile mata ihe ndi a.” Ọ puru gawa ebe ozo. **18** N’isi ututu echi ya, oke oghaaghara di n’etiti ndi agha, ebe ha na-eche ihe mere Pita. **19** Mgbe Herod chogharichara ya ma o chotaghi ya, o juru ndi nche ahụ ajuju di iche iche. N’ikpezu o nyere iwu ka e gbuo ha. Emesia o hapuru Judia gaa Sizaria nodu n’ebe ahụ. **20** N’oge ahụ Herod na-eweso ndi Taja na Saidon iwe, ha zipuru ndi ozi ha izute ya. Ha buru uzọ mee ka ha na Blastos buru enyi, onye eze tukwasiri obi nke na-elekotakwa ime ulo ndina eze anya. Ha rioro ya ka udo diri, n’ihi na a na-esi n’obodo eze na-enwetara ha ihe oriri. **21** N’ubochi nzuko ahụ, Herod gbokwasiri uwe ndi eze ya nokwasị n’ocheeze ya. O weere oke olu di iche gwa nzuko ahụ niile okwu. **22** Igwe mmadu ahụ no na-eti mkpu, “Nke a abughi olu mmadu, o bu olu chi!” **23** N’otu oge ahụ, mmụọ ozi Onyenwe anyi tiri ya ihe otiti di egwu n’ihi na o nyeghi Chineke otuto ma otu. Ikpuru ripiara ya ahụ, nke mere ka o nwuo. **24** Ma okwu Chineke gara n’ihu na-aba uba na-agbasakwa. **25** Mgbe ha rucharara oru ha, Banabas na Sol si Jerusalem loghachi. Ha koporo Jon onye a na-akpokwa Mak n’ije ha.

13 Ndi amuma na ndi nkuzi ufodu nokwa na nzuko di n’Antiok. Ufodu n’ime ha bu Banabas na Simion onye a na-akpo nwoke ojii, na Lusios onye Sirini, na Manaen

(onye azụlitekorọ ya na eze Herọd), na Sọl. **2** Mgbe ha nọ na-eke Onyenwe anyị ofufe na-ebukwa ọnu, Mmụọ Nsọ sirị, “Kewaputaranụ m Banabas na Sọl, n’ihi ọrụ ahụ nke m kpọrọ ha.” **3** Ya mere, mgbe ha busiri ọnu kpekwa ekpere, ha bikwasiri ha aka n’isi zipu ha. **4** Ebe Mmụọ Nsọ zipuru ha, ha gbadara Selusia, sitekwa ebe ahụ gbadaa Saipros. **5** Mgbe ha bjaruru Salamis, ha banyere n’ulo nzuko ndi Juu kwusaa okwu Chineke. Jon sokwa ha dika onye na-ejere ha ozi. **6** Mgbe ha gazuchara obodo niile ndi ahụ mmiri gbara gburugburu ruo Pafos, ha zutere otu onye mgbaasi, onye Juu bu onye amuma ugha a na-akpo Ba-Jisos. **7** Ya na otu onye ochichi obodo, aha ya bu Sajos Polos no. O bu nwoke nwere oguguisi n’ebe o di ukwu, o kpọrọ Banabas na Sọl ka ha gwa ya okwu nke Chineke. **8** Ma onye mgbaasi ahụ, onye aha ya bukwa Elimas (n’ihi nke a bu aha ya ma asugharia ya) malitere igbochi ha site n’imeghari onyeisi ahụ anya ka o ghara inabata okwukwe ahụ. **9** Ma Sọl, onye aha ya bukwa Pol, onye juputara na Mmụọ Nsọ, legidere ya anya **10** si, “Gi nwa ekwensu, juputara n’aghugho na n’ihe ojoo di iche iche. Gi onye iro nke ezi omume niile. O bu na i gaghị akwusi imeru uzo niile ziri ezi nke Onyenwe anyi? **11** N’ihi ya lee, iwe nke Onyenwe anyi ga-adakwasị gi. I ga-ekpu isi nwa oge, i gaghị enwe ike hu ihè nke anyanwu.” N’otu oge ahụ, o hukwaghị uzo ozo. O malitere na-ebighari aka, na-achokwa onye ga na-edughari ya. **12** Mgbe onyeisi ahụ huru ihe mere, o kweere, n’ihi na o juru ya anya bu ozizi nke okwu Onyenwe anyi. **13** Pol na ndi otu ya ji ugbo mmiri site na Pafos garuo Pega nke di n’ala Pamfilia.

N'ebe a ka J̄on hapur̄u ha laghachi Jerusalem. **14** Site na Pega ha gara ruo Antiok obodo nke d̄i na Pisidia. N'ubochi izuike, ha banyere n'ulo nzuko ndi Juu nodu ala. **15** Mgbe a guputasīri site n'akwukwo iwu na nke ndi amuma, ndisi ulo ekpere ah̄u zigara ya ozi, si, "Umunna anyi, o buru na unu nwere okwu igbaume nye anyi, biko kwuonu ya." **16** Pol guzoro oto n'etiti ha feere ha aka ya, si, "Unu ndi Izrel na unu umunna m ndi mba ozonata egwu Chineke. Geen̄u m nti. **17** Chineke nke Izrel hoputara nna nna anyi ha mee ha mba di ukwu n'oge ha no n'obodo Ijpt. O ji ike aka ya duputa ha site n'ala ah̄u. **18** O nagidere ha iri afononime ozara. **19** O bibiri mba asaa di ukwu n'ime ala Kenan n'ihha, nyekwandi ya obodo a ka o buru nke ha. **20** Nke a bu ihe di ka nari afononime na iri afonime. "Mgbe nke a gasiri, o nyere ha ndi ikpe di iche iche ruo oge Samuel onye amuma. **21** Mgbe ah̄u ha rioro ka enye ha eze, Chineke nyekwara ha Sol, nwa Kish, onye si n'agburu Benjamin puta, onye chiriri iri afonime. **22** Mgbe o wepusiri ya, o mere Devid ka o buru eze ha. O gbara ama banyere ya si, 'Achotala m Devid nwa Jesi, nwoke nke di ka ochicho obi m nke si di. O bukwa onye ga-eme ihe niile m chororo ka o mee.' **23** "Jisos onye si n'ezinaulo Devid puta ka Chineke wetaara Izrel Onye nzoputa ah̄u bu Jisos, dika o kwere nkwa izite. **24** Ma tupu obibia ya, Jon ekwusala nye ndi Izrel banyere baptizim nke nchehari. **25** N'oge Jon na-arusi oru ya, o na-asii, 'Onye ka unu chere na m bu? Abukwaghi m onye ah̄u. Mba! Abughi m ya. Ma otu onye ah̄u na-abia n'azu m, onye m na-erughi itopu eriri akpukpokwu ya.' **26** "Ya

mere, ụmụna m, ndị si n'agbụrụ Ebrahim na ndị niile na-atụ egwu Chineke, ozi nke nzọpụta a dịrị anyị niile. 27 Ndị bi na Jerusalem na ndị na-achị ha amataghị ya, nke ha ji aghọta okwu ndị amụma nke a na-agụputara ha kwa izu, bụ n'ụbọchị izuikwe. Ma ha mere ka okwu ahụ mezu, mgbe ha mara ya ikpe ọnwụ. 28 Ọ bụ ezie na ha achọtaghị ihe kwesiri ọnwụ n'aka ya. Ma ha rịọrọ Paillet ka o nye ike ka e gbuo ya. 29 Mgbe ha mezuru ihe niile e dere banyere ya, ha budatara ya site n'elu obe, lie ya. 30 Ma Chineke mere ka o si n'ọnwụ bilie. 31 Ndị niile soro ya jegharịa site na Galili ruo Jerusalem hụkwara ya anya ọtụtụ ụbọchị. Ndị a bụkwa ndị na-agba ama n'ihu ndị mmadụ banyere ya. 32 “Anyị na-ezikwa unu ozioma a, nke nkwa ahụ Chineke kwere ndị nna nna anyị ha. 33 O mezuola ha nye anyị bụ ụmụ ha, site na-ime ka Jisọs site n'ọnwụ bilie, dika e dere ya n'akwụkwọ Abụ ọma, “‘I bụ ọkpara m, taa aburula m nna gi.’ 34 Ma banyere ime ka o site n'ọnwụ bilie, ka ọ ghara ilaghachi n'ire ure ọzọ. Nke a bụ ihe o kwuru, “‘Aga m emezuru gi nkwa nsọ ahụ niile m kwere Devid.’ 35 E dekwara ya n'ebe ọzọ n'abụ ọma, “‘I gakhaghị ahapụ anụ ahụ nke Onye gi dị nsọ ka ọ hụ ire ure.’ 36 “Mgbe Devid ruzuru ọrụ Chineke chọrọ ka ọ rụọ n'ogbo ha, ọ nwurụ, e likọọ ya na ndị nna nna ya ha o rekwara ure. 37 Ma onye ahụ Chineke mere ka o site n'ọnwụ bilite erekwaghị ure. 38 “Ya mere, ụmụna m, achọrọ m ka o doo unu anya na mgbaghara mmehie dika n'ime nwoke a, bụ Jisọs, anyị na-ekwusa nye unu. 39 A na-esite na ya gụọ onye ọbụla kwere n'onye ezi omume ọ bụladị site n'ihe ndị ahụ niile nke iwu Mosis

na-apughị igu unu dị ka ndị ezi omume. **40** Lezienụ anya ka ihe niile ndị amụma kwuru ghara idakwasị unu. **41** “Lee, unu ndị na-akwa emo, nọrọnụ na mgbagwoju anya ma lakwanụ n’iyi. N’ihi na agaje m ime otu ihe n’ụbọchị unu nke unu na-agaghị ekwe na o mere, ọ bụladị na mmadụ kọrọ unu maka ya.” **42** Mgbe Pọl na Banabas na-apụ, ndị mmadụ rịrọ ha ka ha bjakwa n’izu ụka ọzọ gwa ha okwu gbasara ihe ndị a. **43** Mgbe a gbasara nzukọ ahụ, ọtụtụ ndị Juu na ndị mba ọzọ na-atụ egwu Chineke sooro Pọl na Banabas, ndị gwara ha okwu, rịsiekwa ha ike ka ha nọgide n’amara Chineke. **44** N’ụbọchị izuike ọzọ ahụ, ọtụtụ ndị bi n’obodo ahụ pụtara inurụ okwu Onyenwe anyị. **45** Mgbe ndị Juu hụrụ igwe mmadụ ndị a, obi ha juputara n’ekworo, ha bidokwara ikwu okwu ojọọ megide okwu niile Pọl na-ekwu. **46** Ma Pọl na Banabas kwuru okwu na-asoghị anya sị, “Ọ dị mkpa na anyị buuru ụzọ gwa unu okwu nke Chineke, ma ebe ọ bụ na unu juru inabata ya, na-ehekwa na unu ekwesighị inweta ndụ ebighị ebi, lee, anyị ga-agakwuru ndị mba ọzọ. (aiōnios g166) **47** N’ihi na nke a bụ ihe Onyenwe anyị nyere anyị n’iwu, “Emeela m ka unu buru ihè nye ndị mba ọzọ, ka ị nwee ike weruo nzọpụta n’ebe niile ụwa sọturu.” **48** Mgbe ndị mba ọzọ nuru ihe ndị a, obi tọrọ ha uto, ha sọpukwara okwu nke Onyenwe anyị. Ya mere ndị niile a hoputara inweta ndụ ebighị ebi bụ ndị kwenyerenụ. (aiōnios g166) **49** Ya mere okwu Onyenwe anyị gbasara ruo ebe niile n’obodo ahụ. **50** Mgbe ahụ, ndị Juu kpaliri obi ọtụtụ umu nwanyị na-atụ egwu Chineke ndị onodu ha dị elu, na ndị ikom ndị nke ndu obodo ahụ. Ha kpasuru

mcpagbu megide Pól na Banabas si otu a, chụpụ ha site n'obodo ahụ. **51** Ha tichapụrụ aja dị n'ụkwụ ha ka ọ bụrụ ihe ịdọ aka na ntị mmegide ha. Ha hapụrụ obodo ahụ gaa Aikoniom. **52** Ma ndị na-eso ụzọ ya jupụtakwara n'ọhụ na n'ike nke Mmụọ Nsọ.

14 N'obodo Aikoniom, Pól na Banabas banyekwara n'ụlọ nzukọ ndị Juu, kwuo okwu n'ụzọ pụrụ iche nke mere n'ọtụtụ mmadụ, ndị Juu na ndị mba ọzọ kwenyekwara. **2** Ndị Juu, ndị na-anabataghị okwu ahụ, kpaliri ndị mba ọzọ mee ka mkpụrụobi ha jọọ njọ megide ụmụna. **3** Otu ọ di, ha nọgidere n'ebe ahụ ogologo oge, na-ekwusakwa okwu nke Onyenwe anyị na-atughị egwu ọbụla. Onye nke gosikwara na ọ bụ okwu amara ya ka ha na-ekwu site n'inye ha ike ịrụ ọrụ ịrịbama na ọrụ ebube dị iche iche. **4** Ma ndị obodo ahụ kewara abụọ, ụfọdụ n'ime ha dinyere ndị Juu. Ụfọdụ dinyekwara ndị ozi. **5** Mgbe ndị mba ọzọ, na ndị Juu, ha na ndị ndu ha, gbara izu ime ha ihe ihere, tụtọkwa ha nkume. **6** Ndị ozi ahụ matara nzube ha site n'ebe ahụ gbapụ ọsọ gbaruo n'akụkụ Laikonia, gbaba n'ime obodo Listra na Debi na obodo nta ndị ọzọ ndị di n'akụkụ ebe ahụ. **7** N'ebe ahụ, ha gara n'ihu na-ekwusakwa ozioma ahụ. **8** N'obodo Listra, o nwere otu nwoke dara ngwụrọ site n'oge a mụrụ ya. Nwoke a ejibeghị ụkwụ ya abụọ gaa ije mgbe ọbụla. **9** O gere ntị mgbe Pól na-ekwu okwu. Onye legidere ya anya hụ na ọ nwere okwukwe nke a ga-eji mee ka a gwọọ ya, **10** were oke olu sị, "Guzoro n'ụkwụ gị abụọ." Nwoke ahụ wuliri elu malite ịga ije. **11** Mgbe igwe mmadụ ahụ hụrụ ihe Pól mere, ha tiri mkpu n'asụsụ Laikonia sị, "Ndị a bụ chi

bịakwutere anyị n'ụdịdị mmadụ.” **12** Banabas ka ha kpọrọ Zeus ma kpọkwa Pọl Hamis n'ihu na ọ bụ ya bụ onye ọka okwu. **13** Onye nchụaja Zeus, nke ụlọ arụsị ya dị nso n'ihu obodo, kpụtara oke ehi wetakwa okoko osisi dị iche iche. Ya na igwe mmadụ ahụ chọrọ ịchụ aja nye ha n'ọnu ụzọ ama ha. **14** Mgbe ndị ozi ahụ, Banabas na Pọl nūrụ ihe ndị a, ha dọwara uwe ha, gbara ọsọ jekwuru igwe mmadụ ahụ na-eti mkpu, **15** na-asị, “Ndị ikom, gini ka unu na-achọ ime? Lee, anyị bụkwa mmadụ dị ka unu. Ọ bụ ozioma ka anyị wetaara unu. Anyị chọrọ ka unu site n'isọpuru ihe ndị a na-abaghị uru, bịakwute Chineke dị ndụ. Onye kere eluigwe na ụwa, na oke osimiri na ihe niile dị n'ime ha. **16** N'oge gara aga, ọ hapuru mba niile ka ha na-eme ihe masiri ha. **17** N'agbanyeghi nke a ọ hapughị i debere onwe ya ihe ndị ga-agbara ya akaebe, site n'oru oma ya niile. Dị ka inye unu mmiri ozuzo site n'eluigwe, na mkpuru nke ala n'oge ha. Ọ na-enyekwa unu nri na-emekwa ka obi na-atọ unu uto.” **18** N'agbanyeghi okwu ndị a, ọ rara ha ahụ igbochi igwe mmadụ ahụ ịchuru ha aja. **19** Ma ndị Juu sitere n'Antiok na Aikoniom bọara kpalie obi igwe mmadụ ahụ. N'ihu ya, ha turu Pọl nkume, dọkpuru ya puo n'obodo, chee na ọ nwuola. **20** Ma mgbe ndị na-eso ụzọ bọara gbaa ya gburugburu, o bilitere, laghachikwa n'ime obodo ahụ. Ma n'echi ya, ya na Banabas sooro gaa Debi. **21** Ha zisasiri ozioma n'ime obodo ahụ, nke mere ka otutu mmadụ buru ndị na-eso ụzọ ya. Ha loghachiri n'obodo Listra site ya gaa Aikoniom na Antiok. **22** N'ebe ahụ ha gbara ndị na-eso ụzọ ume kasiekwa ha obi si ha jidesie okwukwe ahụ ike. Ha siri, “Anyị ga-agabiga otutu

mcpagbu dī iche iche tupu anyị abaa n’alaeze Chineke.”
23 Mgbe ha hōpūtachara ndị okenye n’ime nzukọ niile. Ha sitere n’obubu ọnụ na ekpere tinye ha n’aka Onyenwe anyị, bụ onye ha kwenyere na ya. 24 Ha sitere n’akụkụ Pisidia garuo Pamfilia. 25 Mgbe ha zisachara ozioma n’obodo Pega, ha gbadara gaa Atalia. 26 Site n’ebe ahụ, ha sooro ụgbọ mmiri jeruo Antiok bụ ebe a nọ nyefee ha n’amara Chineke n’ihi ọrụ ndị a ha ruzuru. 27 Mgbe ha bjaruru, ha kpokotara nzukọ kowara ha ihe niile Chineke sitere n’aka ha mee, na otu o siri meghe ọnụ ụzọ nke okwukwe nye ndị mba ọzọ. 28 Ha na ndị na-eso ụzọ nọgidere n’ebe ahụ ruo oge dī anya.

15 Ụfọdụ ndị ikom sitere Judia bja malitere izi ụmụnna ozi, “Ọ bụrụ na e bighị unu ugwu dika Mosis nyere n’iwu, a pughị izoputa unu.” 2 Ha na Pọl na Banabas ruritara ụka nke ukwu. N’ihi nke a, ha kpebiri ka Pọl na Banabas, na ụfọdụ ndịisi ndị ọzọ soro gaa Jerusalem hụ ndị ozi na ndị okenye nke nzukọ maka okwu a. 3 Nzukọ ahụ zipurụ ha n’ụzọ ha, mgbe ha sitere Fonisia na Sameria na-agafe, ha korọ otu ndị mba ọzọ siri chegharja. Nke a wetara ndị niile kwere ekwe oke ọnụ dī ukwu. 4 Mgbe ha bjaruru Jerusalem, nzukọ, ndị ozi na ndị okenye nabatara ha, ha kọkwara ha ihe niile Chineke sitere n’aka ha mee. 5 Ma ụfọdụ ndị kwere ekwe si n’otu ndị Farisii biliri na-ekwu sị, “Na ọ dī mkpa ka e bie ha ugwu ma gwakwa ha ka ha dobe iwu Mosis.” 6 Mgbe ahụ, ndị ozi na ndị okenye zukotara itule okwu a. 7 Mgbe ha nọ tulegide okwu ahụ ruo oge dī anya, Pita guzoro ọtọ sị ha, “Ụmụnna m, unu niile maara na site na mbụ Chineke hōpūtara m site

n’etiti unu, ka m zisaa ozioma ahụ nye ndị mba ọzọ ka ha nūrụ, ma kwerekwa. **8** Chineke a, onye maara obi mmadụ niile gbaara ha akaebe site n’inye ha onyinye Mmụọ Nso dika anyị si nata ya na mbụ. **9** O gosighị na o nwere ihe dị iche n’etiti anyị na ha. N’ihi na o mere ka obi ha dị ọcha site n’okwukwe. **10** Ugbu a, gini mere unu ji anwa Chineke onwunwa site na-itinye n’olu ndi na-eso ụzọ ya ibu arọ nke anyị maọbụ nna nna anyị ha na-enweghị ike idokpu? **11** Mba, anyị kwenyere na ọ bụ site n’amara nke Onyenwe anyị Jisọs ka a ga-eji zoputa anyị, dika a ga-esi zoputakwa ha.” **12** Mmadụ niile nọdurụ nwayọọ, ha bidoro ige ntị n’akụkọ Banabas na Pọl na-akọrọ ha banyere ihe iribama niile na ọrụ ebube niile Chineke jiri ha rụọ n’etiti ndi mba ọzọ. **13** Mgbe ha kwusiri okwu ndi a, Jemis sirị, “Umunna m geenụ ntị. **14** Saimon akoolara anyị otu Chineke si buru ụzọ lekota ndi mba ọzọ site na isite n’etiti ha họtara onwe ya ndi ga-ekwere na aha ya. **15** Nke a na okwu ndi amuma dakotara, dika e dere ya, **16** “Mgbe nke a gasiri, aga m aloghachi, aga m ewughachikwa ulọ ikwu Devid nke dara ada. Ebe ya niile dakposiri adakposi ka m ga-ewugharikwa, aga m emekwa ka ọ guzozie, **17** ka ndi foduru n’etiti mmadu nwe ike choo Onyenwe anyi, ọ buladi ndi mba ọzọ niile ndi a kpokwasiri aha m, ka Onyenwe anyi kwuru, onye na-emekwa ihe ndi a.’ **18** Nke a amaara site na mgbe ochie. (aiōn g165) **19** “N’ihi nke a, mkpebi ikpe m bu nke a, ka anyi ghara isogbu ndi mba ọzọ loghachikwutere Chineke, **20** kama o kwesiri ka anyi degara ha akwukwo gwa ha si ha hapu iri nri obula e ji churo arusi aja. Ka

ha wezugakwa onwe ha site na mmehie ikwa iko, ya na iri anụ a nyagburu anyagbu, maobu obara. **21** Site na mbu, Mosis nwere ndi na-ekwusa iwu n'obodo niile. A na-agukwa ya n'ulo nzuko n'ubochi izuike niile." **22** Mgbe ahụ, ndi ozi na ndi okenye, ha na nzuko niile, kpebiri ka a hoputa ndi ikom a ga-eziga Antiok ha na Pol na Banabas. Ha hoputara Judas onye a na-akpokwa Basabas, na Sailas, ndi ndu so n'etiti umunna. **23** Ha nyekwara ha n'akwukwo ozi di otu a, Akwukwo a sitere n'aka ndi ozi, na ndi okenye ndi bu umunna unu. A na-edetara ya unu ndi sitere na mba ozoko kwere bu ndi no n'Antiok, Siria na Silisia. Ekele. **24** E mere ka anyi mata na ufodu ndi otu anyi ebuterela unu nsogbu na ogbaaghara, mee ka obi loo unu mmiri, na-emebi mkpurubi unu. Ma n'ezie, ha anataghi ike n'aka anyi ime nke a. **25** N'ihhi nke a, anyi zukoro, sitekwa n'otu obi kpebie ihoputa ufodu ndi ikom na izitere unu ha, ha na ndi anyi huru n'anya, bu Pol na Banabas, **26** ndi ikom werela ndu ha tunye n'aha Onyenwe anyi Jisos Kraist. **27** Ya mere, anyi na-ezite Judas na Sailas ndi ga-akowara unu n'ihu n'ihu, ihe anyi dere n'akwukwo a. **28** N'ihhi na o bu ihe ziri ezi n'anya Mmuo Nso na n'anya anyi kwa, na o kwesighi ka anyi bokwasị unu ibu arọ karịa ihe ndi a di mkpa. **29** Ma o kwesiri ka unu hapu iri ihe obula e jiri chuo aja nye arusi, ya na iri anu obula a nyagburu anyagbu, maobu obara. Kewapukwanu onwe unu site n'ikwa iko. O buru na unu eme ihe ndi a, unu mere nke oma. Nonu nke oma. **30** Ya mere, e zipuru ha, ha jeruokwa Antiok. Mgbe ha kpokoro nzuko ahụ, ha nyere ha akwukwo ozi ahụ. **31** Mgbe ndi otu ogbako ahụ

gụsiri ya, ha n̄iriri ọ̀nụ nke ukwu n'ih i agbamume ha natara. **32** Judas na Saĩlas, ndi ha onwe ha bu ndi amuma, kwuru otutu okwu, iji gbaa ha ume na ime ka okwukwe ndi kwere ekwe guzosie ike. **33** Mgbe ha nonyesiri ha nwa oge nta, ndi kwere ekwe ji ngozi nke udo zilaga ha ka ha laghachikwuru ndi zitere ha. **34** Ma o masiri Saĩlas inotukwu n'ebe ahụ. **35** Pol na Banabas nogidere n'Antiok, ebe ha na ndi ozọ kuziri ihe ma kwusakwa okwu Onyenwe anyi. **36** Mgbe ubochi ole na ole gasiri, Pol gwara Banabas, "Ka anyi gaghachi n'obodo niile anyi kwusara okwu Onyenwe anyi n'otu n'otu, mata ka ndi kwere ekwe si agbali n'ebe ahụ." **37** Banabas chorọ ka ha na Jon onye a na-akpo Mak soro gaa. **38** Ma Pol echeghi na o ziri ezi iduru ya n'ih i na o hapuru ha na Pamfilia. O sokwaghi ha jezuo ozi ha. **39** Iru uka daputara n'etiti ha siri ike nke mere na ha kewara. Banabas kporo Jon Mak banye n'ugbo gawa Saipros. **40** Ma Pol horo Saĩlas, kporo ya gawa njem, mgbe umunna kpesiri ha ekpere raara ha nye n'amara Onyenwe anyi. **41** O jeghariri n'ime obodo Siria na Silisia na-agba nzuko no n'ebe ahụ ume.

16 Pol bjaruru Debi na Listra, ebe otu onye na-eso uzọ Jisos a na-akpo Timoti bi. Nne ya bu onye Juu burukwa onye kwere ekwe, ma nna ya bu onye Griik. **2** Umunna ndi bi na Listra na Aikoniom gbara ezi ama banyere ya. **3** Pol chorọ ka Timoti soro ya n'ije ya. Ma n'ih i ndi Juu bi n'akuku ebe ahụ, o biri ya ugwu n'ih i na mmadu niile maara na nna ya bu onye Griik. **4** Dika ha na-eme njem site n'obodo ruo n'obodo, ha na-akwara ha ihe banyere mkpebi ndi ozi na ndi okenye kpebiri na Jerusalem ka ha

nwe ike idebe ha. **5** Ihe ndi a niile mere ka nzuko sie ike n'okwukwe ma baakwa uba n'onuogugu kwa ubochi. **6** Ha gara mpaghara Frigia na Galeshia. Ma Mmuo Nso ekweghi ka ha kwusaa ozioma n'akuku Eshia n'oge ahụ. **7** Mgbe ha ruru n'akuku obodo Misia, ha chere ihu ibanye n'akuku obodo Bitinia. Ma Mmuo Nso nke Jisos akwagideghi ka ha gaa. **8** Ka ha si n'akuku Misia gafee, ha batara Troas. **9** N'abalị ahụ, Pol huru ohu ebe o huru otu nwoke onye Masidonia ka o guzo na-ariyo ya si, "Bia na Masidonia nyere anyi aka." **10** Mgbe o huchara nke a, anyi jikeere ngwangwa iga Masidonia ebe anyi mara na Chineke akpofa anyi igbasara ha ozioma. **11** Anyi banyere ugbo mmiri na Troas si ya gafee Samotres. N'echi ya, anyi bjaruru Niapolis. **12** Site n'ebe ahụ anyi jeruru Filipai nke bu isi obodo di n'akuku mpaghara Masidonia burukwa otu akuku n'ebe ndi Rom na-achi. Anyi noduru n'ime obodo a otutu ubochi. **13** N'ubochi izuike, anyi sitere n'obodo ahụ gaa n'akuku osimiri ebe anyi choputara na ulo ekpere di. N'ebe a ka anyi no gwa umu nwanyi ndi gbakoronu okwu. **14** Aha otu n'ime ndi inyom nuru okwu anyi bu Lidia, onye obodo Tiatira, onye na-azu ahia akwa e sijiri odo odo. O bukwa nwanyi na-asopuru Chineke. Onyenwe anyi meghere obi ya, ige nti n'ihe Pol na-ekwu. **15** Ka e mesiri ya na ezinaulo ya baptizim, o rioro anyi na-asi, "O buru n'ezie na unu guru m dika onye kwesiri ntukwasị obi nye Onyenwe anyi, batanu n'ulo m noro." Mgbe o kwagidesiri anyi ike, anyi sooro ya. **16** Otu ubochi, mgbe anyi na-aga n'ulo ekpere, anyi zutere otu nwaagboghọ bu ohu, onye nwere mmuo igba afa.

Ọ na-ewetara ndị nwe ya ezigbo ego site n'igba afa. **17** Ma o sogidere anyị na Pọl ebe ọbụla anyị na-aga, na-eti mkpu na-asị, “Ndị a bụ ndị ohu Chineke Onye kachasi ihe niile elu. Ha b́jara ikwuputara unu ihe banyere ụzọ nzọpụta.” **18** O mere nke a ọtụtụ ụbọchị. Ma site n’oke iwe, Pọl baara mmụọ ojọọ ahụ bi n’ime ya mba si, “Eji m aha Jisọs Kraịst na-enye gị iwu si gị site n’ime ya pụta!” Otu mgbe ahụ o siri n’ime ya pụta. **19** Mgbe ndị nwe ya hụrụ n’olileanya ha jiri inweta ego akwụsịla, ha jidere Pọl na Saịlas dọkpuru ha jekwuru ndịisi obodo n’oma ahia. **20** Mgbe ha dutara ha n’ihu ndị na-ekpe ikpe ha siri, “Ndị ikom a bụ ndị Juu ma ha etinyela ọgbaaghara n’obodo anyị, **21** site n’ikuzi omenaala megidere iwu anyị, nke anyị bụ ndị Rom na-enweghị ike inabata maọbụ mee.” **22** Igwe mmadụ sonyere imegide ha. Ndị ikpe nyere iwu ka a dọwaa uwe, pịakwa ha ihe. **23** Mgbe ha pịachara ha ihe nke ọma, a tūnyere ha n’ime ụlọ mkpọrọ, nyekwa onye nche iwu ka o chee ha nke ọma. **24** N’ihi nke a, o tinyere ha n’ime ime ụlọ mkpọrọ, ebe o jiri ọtọsị kegide ha n’ụkwụ. **25** N’etiti abali, mgbe Pọl na Saịlas na-ekpe ekpere na-abukwa abụ ito Chineke, ndị niile nọ n’ụlọ mkpọrọ ahụ na-ege ha nti. **26** Na mberede, oke ala ọma jijiji bidoro, nke mere ka ntọala ụlọ mkpọrọ ahụ maa jijiji. Ngwangwa, ọnụ ụzọ ya niile meghere, ụdọ igwe niile e jiri kee ndị mkpọrọ tọpukwara. **27** Mgbe onyeisi nche ụlọ mkpọrọ tetara n’ura ma hụ na ọnụ ụzọ niile ghere oghe. N’ihi ya, o chere na ndị mkpọrọ niile agbapula. Ya mere, ọ miputara mma agha ya chọọ igbu onwe ya. **28** Ma Pọl tiri mkpu n’oke olu, si, “Emerula onwe gị ahụ. Anyị

niile nọ n'ebe a!" 29 Onyeisi nche ahụ kpọrọ ka eweta ọkụ, ọ gbabara n'ime, daa n'ụkwụ Pọl na Saịlas na-ama jijiji. 30 Ọ kpọputara ha n'ezị sị, "Ndi nwe m, gini ka m ga-eme ka a zọputa m?" 31 Ha siri, "Kwere n'Onyenwe anyi Jisọs, a ga-azọputa gi na ezinaulo gi niile." 32 Mgbe ahụ, ha gwara ya na ndi niile nọ n'ezinaulo ya okwu nke Onyenwe anyi. 33 N'otu elekere ahụ, n'abalị ahụ, ọ sachara ọnya ha. N'atufughi oge, ha mere ya na ezinaulo ya baptizim. 34 Ọ kpọbatara ha n'ulo ya, nye ha ihe oriri. Ya onwe ya na ezinaulo ya nuri ọnu n'ihu na o kwerela na Chineke. 35 N'echi ya, ndi ikpe ahụ zitere ndi uweojii sị, "Hapunu umu nwoke ahụ ka ha laa." 36 Onyeisi ulọ mkporo ahụ gwara Pọl, sị, "na ndi ikpe zitere ozi sị ha laa. Ugbu a putanu. Unu laanu n'udo." 37 Ma Pọl siri ha, "Ha tiri anyi ihe n'ihu mmadu niile na-ebughi uzọ kpee anyi ikpe. Emesia ha tinyere anyi n'ulo mkporo. Anyi bu diala n'obodo Rom! Olee otu ha ga-esi zipu anyi na nzuzo. O kwesiri ka ha bia n'onwe ha kpọputa anyi." 38 Ndi uweojii ahụ gara gwa ndi ikpe ahụ ihe ha kwuru. Mgbe ha nuru na ha bu diala na Rom, ha turu egwu nke ukwu. 39 Ha biakwutere ha riosie ha ariri ike. Ha kpọputakwara ha, riri ha ka ha hapu obodo ahụ. 40 Mgbe ha sitere n'ulo mkporo puta, ha gara n'ulo Lidia. N'ebe ahụ ka ha zutere umunna, gwa ha okwu mgbamume, emesia ha si n'obodo ahụ puo.

17 Mgbe ha gafechara obodo Amfipolis na Apolonia, ha biaruru obodo Tesalonia, ebe ulọ nzuko ndi Juu di. 2 Pọl bakwuuru ha, dika ọ na-eme oge niile. Ọ nonyere ha izu uka ato, ya na ha na-atughari uche n'Akwukwo

Nsọ, 3 na-akọwara ha na-edokwa ha anya na ọ dị mkpa na Kraịst ga-ahụ ahụhụ, ma sitekwa n'ọnwụ bilie. Ọ sịrị, "Jisọs a, nke m na-ekwusara unu bụ Kraịst ahụ." 4 Ụfọdụ n'ime ndị Juu ahụ ka e mere ka ha kwere ma sonyere Pọl na Saịlas, otu aka ahụ, igwe mmadụ ndị na-atụ egwu Chineke n'etiti ndị Griik na ụmụ nwanyị ụfọdụ a maara aha ha. 5 Ma ndị Juu jupụtara n'ekworo, n'ihi ya, ha kpaliri obi ụfọdụ mmadụ efu n'etiti ha n'oma ahịa. Ndi a malitekwarara ogbaaghara n'uzọ di iche n'ime obodo. Ha tikasiri ụlọ Jesin, n'ihi na ha choro idoputa ha nyefee ha n'aka oha mmadụ. 6 Ma mgbe ha na-achotaghị ha n'ebe ahụ, ha doputara Jesin na ụmụnna anyi ufodu, duru ha jekwuru ndi ikpe nke obodo ahụ, na-eti mkpu, "Ndi a kpuru uwa ihu n'ala abiala inye obodo ukwu anyi nsogbu. 7 Ma Jesin nabatarara ha n'ulo ya. Ha na-emebi iwu Siza n'ihi na ha na-asikwa na ọ di eze ozọ di nke a na-akpo Jisọs." 8 Okwu di otu a wetara obi ilo mmiri n'etiti ndi ikpe na mmadu niile. 9 Ha hapuru Jesin na ndi ozọ, naani mgbe ndi akaebe bira kwuo ugwo e jiri gbaputa ha. 10 Ma n'abalị ahụ, ndi kwere ekwe mere ngwangwa zipu Pọl na Saịlas ka ha gaa obodo Beria. Ma mgbe ha ruru n'ebe ahụ, ha banyere n'ulo nzuko ndi Juu. 11 Ma ndi bi na Beria jiri obi ghere oghe nabata okwu a kari ndi bi na Tesalonaika. N'ihi na ha ji inu oku n'obi nara okwu ahụ, na-enyocha Akwukwo Nso kwa ubochi, ka ha mara ma ihe ha na-ekwu o bu eziokwu. Ha mere nke a ubochi niile. 12 Otutu n'ime ha kweere, ufodu umu nwanyị na umu nwoke ndi Griik a maara aha ha chegharikwara. 13 Ma mgbe ndi Juu bi na Tesalonaika nuru na Pọl na-ekwusa ozioma

Chineke na obodo Beria, ụfọdụ ha gara n'ebe ahụ na-akpali igwe ndị mmadụ n'ih iwebata ọgbaaghara. **14** Ndi kwere ekwe mere ngwangwa zipu Pọl ka ọ gaa n'akuku oke osimiri di n'ebe ahụ. Ma ha hapuru Sailas na Timoti ka ha na ha nodu. **15** Ma ndi dupuru Pọl sooro ya ruo obodo Athens. Ha lawara, hapuru Sailas na Timoti ozi ka ha biakwute ya na-atufughi oge. **16** Mgbe Pọl no na-echere ha n'Atens, o wutere mmuo ya nke ukwu n'ih arusi niile o huru, nke juputara n'obodo ahụ. **17** N'ih nke a, ya na ndi Juu na ndi na-atu egwu Chineke, na-anogide n'ulo nzuko na-arurita uka. Kwa ubochi, o na-apukwa n'oma ahia na-agwa ndi niile o zutere okwu. **18** Ya na ụfọdụ ndi Epikuri na ndi Stoik bu ndi okachamara na-arurita uka. Ndi ụfọdụ na-asi, "gini ka onye ekwurekwu a ga-ekwu?" Ndi ozọ siri, "o dika onye na-ekwusa umu mmuo ndi ala ozọ." Ha kwuru nke a n'ih na o na-ekwusa ozioma banyere Jisọs na mbilite n'onwu ya. **19** Ha kpobatarara ya n'ebe ha zuko, ebe a na-akpo Areopagos, ebe ha no si ya, "Anyi enwere ike imata ihe banyere ozizi oheru gi a? **20** I na-ekwu ihe ndi na-agbagwoju anyi anya. Anyi chorọ imata ihe ndi a nke oma." **21** (Ndi Athens niile na ndi ala ozọ bi n'obodo ahụ, enweghi ohere ime ihe obula, o gwuchaala oru ikwu na inu banyere ihe di oheru.) **22** Mgbe ahụ Pọl guzoro na nzuko Areopagos si, "Unu ndi Athens, ahula m na o na-anu unu oku n'obi isopuru mmuo nke unu na-eke ofufe. **23** N'ih na mgbe m na-ejeghari n'obodo unu, ahuru m ulo chi di iche iche, ahuru m otu ebe ichu aja nke e dekwasiri n'elu ya: Ihe e nyere chi nke amaghi ama. Ya mere, ihe ahụ unu na-eke ofufe n'amaghi

ama nke a ka m na-ekwusara unu. **24** “Chineke onye kere ụwa na ihe niile dị n’ime ya. Ebe ọ bụ onye nwe eluigwe na ụwa, ọ dighị ebikwa n’ụlonsọ e jiri aka wuo. **25** Otu aka ahụ, ọ dighị anara ije ozi site n’aka mmadụ, dika a gasị na o nwere ihe kọrọ ya. Ya onwe ya na-enye ndụ na ume na ihe niile. Ọ na-egbokwa mkpa niile. **26** O sitere n’aka otu onye, bụ mmadụ mbụ ahụ, kee agburu niile nke mmadụ n’otu n’otu, ka ha biri n’elu ụwa dum. O jiri aka ya kewachaa oge ọgbọ ọbụla ga-anọ na oke niile nke ebe obibi ha. **27** Ma nzube ya banyere ihe niile bụ ka onye ọbụla chọsie Chineke ike. Eleghị anya, mmadụ nwere ike lezie ụzọ ya anya, si otu a chọta ya. Ọ nọkwaghị mmadụ ọbụla n’ebe dị anya. **28** ‘N’ihi n’ime ya ka anyị na-ebi, anyị na-ejegharikwa n’ime ya na-adikwa ndụ.’ Dika ụfọdụ n’ime unu ndị ode abụ na-ekwu sị, ‘Anyị onwe anyị bụ ụmụ ya.’ **29** “Ebe anyị bụ ndị Chineke mụrụ, o kwesighị ka anyị na-eche na ihe akpọrọ Chineke yiri ọlaocha maọbụ ọlaedo, maọbụ nkume, ihe apịrị apị site na ñka na ihe dị n’obi mmadụ. **30** Ma Chineke lefuru enweghị nghọta nke mmadụ anya banyere ihe ndị a niile n’oge gara aga. Ma ugbu a, ọ chọrọ ka mmadụ niile chegharịa. **31** N’ihi na o debela otu ụbọchị mgbe ọ ga-ekpe ụwa niile ikpe n’uzọ ezi omume, site n’aka otu nwoke ọ họtara. O mekwara ka nke a guzosie ike, mgbe o mere ka onye ahụ sị n’onwụ bilie.” **32** Mgbe ha nuru ihe banyere mbilite n’onwụ nke ndị nwuru anwụ, ha chiri ya ọchi. Ma ụfọdụ n’ime ha siri, “N’oge ọzọ anyị ga-achọ inụ okwu ndị a.” **33** N’oge a, Pọl hapuru ha. **34** Mmadụ ole na ole sooro ya, burukwa ndị kwere ekwe. Otu onye n’ime ha bụ Dionisiyos onye

Areopagos. Onye ozo bu nwanyi a na-akpo Damaris na ndi ozokwa.

18 Ka nke a mechara, Pol hapuru Athens gaa Korint. **2** N'ebe ahụ o zutere otu onye Juu a muru n'obodo Pontos, onye a na-akpo Akwila. Ya na nwunye ya Prisila sitere Itali Klodios nyere iwu ka a churu ndi Juu site n'obodo Rom. Pol gara hu ha, **3** n'ihu na ha na-aruru otu oru, o binyere ha, sokwara ha ruokoro oru n'ihu na ha bu ndi na-akpa akwa e ji ama ulo ikwu. **4** Ubochi izuike niile, o na-aruru uka n'ulo nzuko ha na-agbali ime ka ndi Juu na ndi Griik kwere. **5** Mgbe Sailas na Timoti sitere na Masidonia bia, Pol tinyere oge ya niile ikwusa okwu na ikwara ndi Juu na Jisos bu Kraist ahụ. **6** Mgbe obula ha megidere ya ma kparia ya, o na-efecha uwe ya, si ha, "Obara unu di unu n'isi, aka m di ocha. Malite ugbo a, aga m agakwuru ndi mba ozo." **7** O siri n'ebe ahụ puo, gaa n'ulo otu nwoke a na-akpo Taitos Jostus, onye na-asopuru na-efekwa Chineke ofufe. Ulo ya di nso n'ulo nzuko ndi Juu. **8** Krispos onyeisi n'ulo nzuko ahụ na ezinaulo ya niile kweere n'Onyenwe anyi. Otutu ndi ozo bi na Korint nuru okwu ahụ, kwere, e mee ha baptizim. **9** Onyenwe anyi gwara Pol n'ohu n'otu abali si, "Atula egwu, kwusie okwu ike, emechikwala onu gi. **10** N'ihu na anonyeere m gi. O dikwaghị onye obula puru imeru gi ahụ. Enwekwara m otutu mmadu n'ime obodo a." **11** O nogidere ebe ahụ otu afọ na okara. O na-ezikwa ndi mmadu okwu Chineke. **12** Mgbe Galio malitere ichi achị n'obodo Akaja, ndi Juu bidoro omume ojoo megide Pol. N'ikpeazu, ha duputara ya, gaa n'uloi kpe. **13** Ha siri, "Nwoke a na-amanye ndi

mmadu ka ha na-ekpere Chineke n'uzo megidere iwu.”

14 Ma mgbe Pol chorọ ikwu okwu, Galio sirị ndi Juu ahụ, “Agaara m enwe ndidi gee unu ntị ma ọ buru na okwu a gbasara mmejo mmadu mejoro ibe ya, maobu aru mmadu mere megide obodo. **15** Ma ebe unu na-ekwu ihe banyere okwu na aha di iche iche nakwa iwu unu, gaanu dozie ya n'onwe unu. Agaghị m abụ onye ikpe okwu ihe ndi di otu a.” **16** O sitere n'ime ulo ikpe ya chupu ha. **17** Ha jidere Sostenis, onye bu onyeisi ulo nzuko ahụ tie ya ihe nke ukwu n'onu uzo ulo ikpe ahụ. Ma Galio emeghi dika o maara ihe na-eme n'ebe ahụ. **18** Mgbe o nosiri n'ebe ahụ otutu ubochi, Pol sirị ndi kwere ekwe no n'ebe ahụ ka ha nodunu nke oma, ma si n'ebe ahụ banye n'ugbo mmiri ruo Siria. Prisila na Akwila sokwaara ya gaa. N'obodo a na-akpo Senkria, o kpuchara agiri isi ya, n'ihu nkwa o kwere. **19** Mgbe ha rutere Efesos, o hapuru ha n'ebe ahụ, ma o bu uzo banye n'ulo nzuko ebe ya na ndi Juu nwere mkparita uka. **20** Ma mgbe ha rioro ya ka o nonyetukwuoro ha ogologo oge, o kweghi. **21** Mgbe o na-ahapu, o sirị ha, “O buru na Chineke kwe, aga m aloghachikwute unu ozo.” Emesia o banyere n'ugbo hapu Efesos. **22** Mgbe o kwusiri na Sizaria, o gara leta choochi di n'ebe ahụ kelee ha. Emesia, o gara n'ihu ruo Antiok. **23** Mgbe o nosiri nwa oge nta n'ebe ahụ, o sitere n'ebe ahụ puo jeharia n'akuku obodo Galeshia na Frigia na-agba ndi na-eso uzo ahụ ume. **24** Ma otu nwoke onye Juu, aha ya bu Apolos, onye Alegzandria bira na Efesos. O bu onye oka okwu, burukwa onye maara ihe edere n'Akwukwo Nso nke oma. **25** Nwoke a natara ozizi banyere uzo Onyenwe

anyị. O sitekwara n'ịnụ ọkụ nke obi kuzie nnọọ ihe ziri ezi banyere Jisọs. Ma ihe ọ maara bụ naanị ihe gbasara baptizim Jọn mere. **26** Ma ọ nọgidesịrị ike na-ekwuwa okwu n'ụlọ nzukọ. Mgbe Prisila na Akwila nūrụ okwu ya, ha jekwuru ya, duru ya gaa n'ụlọ, were nwayọọ kọwaara ya ihe niile banyere ụzọ Chineke. **27** Mgbe o zubere ịga obodo Akaja, ndị ụmụnna gbara ya ume. Ha degaara ndị na-eso ụzọ Onyenwe anyị nọ n'ebe ahụ akwụkwọ ka ha nabata ya. Mgbe ọ bjaruru, Onyenwe anyị sitere n'aka ya mee ka amara ya baa ụba n'ebe ndị kwere ekwe nọ. **28** N'ihia na n'ihu ndị mmadụ niile, o guzoro kwuo okwu megide ozizi ojọọ na ịrụ ụka niile nke ndị Juu. O gosiri ha site n'akwụkwọ nsọ na Jisọs bụ Kraịst ahụ.

19 Mgbe Apọlọs nọ na Kọrint, Pọl sitere ụzọ nke n'ime elu ala bjarute Efesọs. N'ebe ahụ, ọ hūrụ ụfọdụ ndị na-eso ụzọ ahụ, **2** sị ha, “Unu natakwarara Mmụọ Nsọ mgbe unu kweere?” Ha sịrị ya, “Mba, anyị anụbeghị na ọ nwere ihe dịka Mmụọ Nsọ.” **3** Ya mere, ọ sịrị, “Gịnị ka unu kwenyere n'ime ya mgbe e mere unu baptizim?” Ha sịrị, “Baptizim nke Jọn.” **4** Mgbe ahụ, Pọl sịrị, “Baptizim Jọn bụ nke gbasara nchegharị site na mmehie, na-agwa ndị mmadụ ka ha kwere n'onye ahụ na-eso ya na-abịa, nke bụ, ikwere n'ime Jisọs.” **5** Mgbe ha nūrụ nke a, e mere ha baptizim n'aha Onyenwe anyị Jisọs. **6** Mgbe Pọl bikwasịrị ha aka ya abụọ n'isi, ha natara Mmụọ Nsọ. Ha kwukwara okwu n'asụsụ dị iche iche, bukwaa amụma. **7** Ha niile ruru ndị ikom iri na abụọ. **8** Ọ banyere n'ụlọ nzukọ ahụ ma were nkwuwa okwu, na ịrụ ụka n'ebe o doro anya gwasie ha okwu ike banyere alaeze Chineke. Ọ bụ ọnwá atọ ka o

were ya ime nke a. **9** Ma ụfọdụ n’ime ha mechiri obi ha; ha juru ikwenye, kama ha kwuru okwu ojọọ megide Ụzọ ahụ n’ihu ogbakọ ahụ niile. Ya mere, o sitere n’ebe ha nọ pụọ, kpọrọkwa ndị na-eso ụzọ ahụ, ha na-akparịta ụka kwa ụbọchị n’ụlọ ogbakọ Tiranos. **10** Ihe ndị a gakwara n’ihu afọ abụọ. Ndị niile bi na Eshja nụkwara ozioma Onyenwe anyị. Ọtụtụ n’ime ha bụ ndị Juu, ma ndị ọzọ bụ ndị Griik. **11** Chineke sitere n’aka Pọl ruọ ọtụtụ ọrụ ebube pụrụ iche. **12** Nke bụ na-ewere ụfọdụ n’ime akịsị maọbụ ichafọ na akwa mgbochi nke meturụ ya n’ahụ na-atụkwasi n’ahụ ndị ọrịa, ahụ a dika ha ike. E sitekwara na ya chụpụ mmụọ ojọọ. **13** Ụfọdụ ndị Juu dika ndị na-ejeghari n’obodo di iche iche na-achụpụ mmụọ ojọọ n’ime mmadụ. Ha chọkwara ime nke a n’aha Onyenwe anyị Jisọs na-asị, “E ji m aha Jisọs, onye Pọl na-ekwusa na-enye unu iwu ka unu site n’ime ya pụta.” **14** Ndị na-eme ihe di otu a bụ ụmụ asaa nke Skiva, onyeisi nchụaja, bụ onye Juu. **15** Mmụọ ojọọ ahụ zara ha si, “Amaara m onye Jisọs bụ, amakwaara m onye Pọl bụ, ma unu onwe unu, unu bụ ndị ole?” **16** Nwoke ahụ mmụọ ojọọ na-achi makwasiri ha, tie ha ihe nke ukwuu, mee ka ha gbaa ọsọ. Ha gbara ọtọ gbapụ n’ụlọ ahụ. Ha merụkwara ahụ. **17** Akụkọ banyere ihe ndị a jezuru obodo Efesos niile. Mgbe ahụ, ndị Juu na ndị Griik ụfọdụ nụkwara ihe ndị a. Oke egwu jidekwara ha. N’ihi nke a, e mekwara ka aha Onyenwe anyị Jisọs daa ụda n’ebe niile. **18** Ọtụtụ ndị kwenyerenụ b́ara na-ekwuputa omume ojọọ ha niile, n’ihu mmadụ niile. **19** Ọtụtụ n’ime ndị na-agwọ ọgwụ mgbaasi buputara akwukwo niile ha ji na-eme mgbaasi,

kpọọ ha ọkụ n'ihu mmadụ niile. Akwụkwọ niile a kpọọ ọkụ n'ụbọchị ahụ ga-eru ego ruru puku ọlaọcha iri ise. **20** Ya mere, okwu Onyenwe anyị toro, na-agbasa n'ike n'ike na-adịkwa ire. **21** Mgbe ihe ndị a gasiri, Pọl kpebiri n'ime mmụọ ya na ya ga-eje ruo Masidonia na Akaja tupu ọ bjaruo Jerusalem. O sịkwara “na ya aghaghị ijeru Rom n'ogwugwu ije ya niile.” **22** O zipurụ ndị na-enyere ya aka, bụ Timoti na Erastọs ka ha buru ụzọ jeruo Masidonia. Ma ya onwe ya nọgidere n'ime Eshia nwa oge. **23** Ma ọ bụ n'oge a ka oke nsogbu malitere megide Ụzọ ahụ. **24** Otu onye ụzọ na-agbaze ọlaọcha, aha ya bụ Dimitriọs, onye ji ọlaọcha na-akpụ ụlọ arụsị ala ahụ a na-akpọ Atemis. Ọ na-ewetara ya na ndị ụzọ ibe ya ego n'ebe o hiri nne. **25** Nwoke a kpọkọtara ndị ọrụ ya niile, na ndị ya na ha na-arukọ otu ọrụ, sị, “Ndị ibe m, unu ma na ọ bụ site n'ọrụ nke a ka anyị si enweta akunuba anyị. **26** Unu niile ahụla ma nụkwa, otu nwoke a na-akpọ Pọl si rafuo ọtụtụ ndị mmadụ site n'ime ka ha kwenye na chi ọbụla e ji aka mee abughị chi. Ọ bụkwaghị naanị n'Efesọs kama ọ fọdurụ ihe nta ka ọ buru n'Eshia niile. **27** Ọ bụkwaghị naanị na ihe ize ndụ dị banyere ọrụ aka anyị nke a ga elelị kama tinyere nke a, ụlọ nke oke chi nwanyị bụ Atemis agaghị enwekwa nsọpurụ. Ya bụ, chi nwanyị n'onwe ya bụ onye a na-efe n'obodo Eshia niile nakwa n'elu ụwa niile ka a ga-anapụ nkwanye ugwu dīrī ya dīka chi.” **28** Ma mgbe ha nūrụ ihe ndị a, ha were oke iwe tie mkpu na-asị, “Atemis ndị Efesọs dī ukwu!” **29** Ọgbaaghara ahụ gbasara, zuo obodo ahụ niile. Ha banyere n'ebe a na-eme ihe ileleanya, kpọputa Gaiọs na Aristakọs ndị Masidonia,

bụ ndị ha na Pọl na-arụkọ ọrụ. **30** Pọl chọrọ ịbakwuru igwe mmadụ ahụ, ma ndị na-eso ụzọ ahụ ekweghị ya. **31** Otu aka ahụ kwa, ụfọdụ ndị enyi ya n'etiti ndị na-achị Eshia zigakwaara ya ozi na-arịọ ya ka ọ hapụ ịbanye n'ebe ahụ a na-eme ihe ileleanya. **32** Ugbu a, nzukọ ahụ na-agba aghara, ụfọdụ mmadụ na-eti mkpu otu ihe, ndị ọzọ na-eti ihe ọzọ. N'ezie, ọtụtụ n'ime ha amatakaghị ihe ha jiri nọdụ n'ebe ahụ. **33** Ụfọdụ ndị Juu n'ime ọgbakọ ahụ nupuru Alegzanda, seputa ya, mee ka o buru ụzọ. Alegzanda feere ha aka ka ha dere duu mgbe ọ chọrọ ịgorọ onwe ya n'ihu ọha mmadụ ahụ. **34** Ma n'otu ntabi anya ahụ, mgbe ha matara na ọ bụ onye Juu, ha bidoro iti mkpu ihe dịka ogologo awa abụọ na-asi, "Atemis ndị Efesos dị ukwu!" **35** N'ikpeazu, ode akwụkwọ nke obodo ahụ kwusiri igwe mmadụ ahụ ime ụzụ. O kwuru, "Ndị ikom Efesos, o nwere onye na-amaghị na obodo Efesos bụ obodo na-echekwa ụlọ ofufe Atemis, na oiyi ya nke si n'elugwe daa? **36** Ebe ihe ndị a adighị na ngọpụ, ọ dị mkpa ka unu nọdụ nwayọọ, ghara imebi ihe ọbụla n'echeghị echiche. **37** Lee ugbu a, ndị a unu kpọtara n'ebe a abughị ndị ohi, ndị na-ezuru ihe n'ogige chi anyị, ma ọbụ na-ekwutọ eze nwanyị arụsị anyị. **38** Ọ bụrụ na Dimitrios na ndị ọkpụ ụzụ ibe ya nwere ihe ọbụla megide ha, ha gaa n'ụlọikpe. Ndị na-ekpe ikpe ga-eleba okwu ha anya. Kama ha mee ya n'usoro iwu kwadoro. **39** Ma ọ bụrụ na o nwere ihe ọzọ dị iche unu chọrọ ka e mee, a ga-edozi ya na nzukọ nke ndị obodo na-eme n'ụzọ ziri ezi. **40** N'ihi na egwu dị, na-eleghị anya a ga-eji ihe nke mere taa boo anyị ebubo na anyị na-ebute ọgbaaghara.

Anyị enweghị ọsịsa ziri ezi banyere ọgbaaghara nke a.”

41 Mgbe o kwuchara nke a, ọ gbasara ha.

20 Mgbe ọgbaaghara ndị a kwusiri, Pọl kpọkwara ndị na-eso ụzọ ahụ, gbaa ha ume, gwa ha ka ha nọdụ nke ọma, ọ pụrụ gawa Masidonia. **2** Mgbe ọ gagharịchara n’akụkụ ala ahụ niile, werekwa okwu nkasiobi gbaa ndị ụmụnna ume, ọ bjaruru ala Griis. **3** Ọ nọrọ ọnwá atọ n’ebe ahụ. Mgbe ọ chọputara na ndị Juu agbaala ajọ izu megide ya dika ọ na-ejikere iso ụgbọ mmiri gaa Siria, o kpebiri ka ya si ụzọ Masidonia laghachi. **4** Sopata onye Boria bụ ọkpara Piro, na Aristakos, na Sekundus ndị si na Tesalonia, na Gaios onye Debi na Timoti, na Taikikos na Trofimos, ndị Eshia sokwa ya na-aga ije a. **5** Ndị a bu ụzọ gawa, na-eche anyị na Troas. **6** Mgbe Mmemme Ngabiga ahụ gwusiri, anyị banyere ụgbọ mmiri rute Filipai bjakwute ha na Troas n’ubochi nke ise. Anyị nọrọ n’ebe ahụ ubochi asaa. **7** N’ubochi mbu n’izu uka, mgbe anyị zukoro inyawa achicha, Pọl gwara ha okwu, ebe ọ na-akwado ila ma chi bọ, o kwugidere okwu ruo n’etiti abali. **8** Otutu oriona dikwa n’ime onuulo ahụ di n’ulo elu ebe anyị zukoro. **9** Otu nwokorobia a na-akpo Yutikos noduru ala n’oghereikuku, ọ bu onye oke ura bidoro itu dika Pọl na-ekwu okwu ruo oge di anya. Mgbe ọ dara n’oke ura a, o sitere na n’ulo elu nke atọ dapu, daa n’ala. Mgbe e buliri ya, ọ bu onye nwuru anwu. **10** Pọl rituru n’ala selite ya elu jikuo ya. Ọ sirị ndi gbakoro n’ebe ahụ si, “Ka obi hapu ilo unu mmiri ọ di ndu.” **11** Ọ laghachikwara n’ulo elu ahụ, mgbe ọ nyawachara achicha ma riekwa, o kwugidere okwu tutu chi abo, ọ

hapuru ha bilie ije ya. **12** Ha kulitere nwokorobia ahụ na ndu nke mere ka onu juputa ha n'obi. O gbakwara ha ume nke ukwu. **13** Anyi onwe anyi gara n'ihu banye n'ugbo mmiri chee ihu iga Asos. Ebe anyi zubere iburu Pol n'ugbo anyi. O soghi anyi n'ihina o zubere jiji ukwu ruo ebe ahụ. **14** Mgbe o zutere anyi n'Asos, anyi buru ya n'ugbo gaa Mitilen. **15** N'ubochi nke ozọ ya, anyi rutere Kios, n'ubochi nke so ya, anyi gafere rute Samos. Ma mgbe otu ubochi ozọ gasiri, anyi rutere Melitos. **16** N'oge a, Pol kpebiri na o gaghị akwusi n'Efesos ka o ghara itufu oge n'Eshia, n'ihina o na-eme ngwangwa irute Jerusalem n'ubochi mmemme Pentikossu, ma o buru ihe o puru ime. **17** Site na Melitos, o zipuru ozi ka a kporo ya ndi okenye chochi nke Efesos ka ha bia zute ya. **18** Oge ha biakwutere ya, o gwara ha, "Unu maara nke oma otu m si no n'etiti unu mgbe niile mu na unu noro, site n'ubochi mbu ukwu m zokwasiri n'ala Eshia tutu ruo ugbu a. **19** Aruru m oru Onyenwe anyi site n'obi umeala na anya mmiri n'etiti ntaramahuhu di ukwu, site n'izu ojoo ndi Juu gbara maka m. **20** Unu huru na m ahapughi ime ka unu mara ihe obula ga-abara unu uru, mgbe obula m nakuziri unu ihe n'ulo maobu n'ihu oha. **21** E kwusaala m nye ma ndi Juu ma ndi Griik okwu nchehari n'ebe Chineke no, na okwukwe n'ebe Onyenwe anyi Jisos no. **22** "Ma otu o di, ana m aga Jerusalem dika iwu Mmuo Nso nyere m si di, ma amaghi m ihe onodu m ga-abu n'ebe ahụ. **23** Kariakwa na Mmuo Nso na-agbara m ama n'ebe obula na mkporo na ntaramahuhu na-eche m n'ebe ahụ. **24** Ma akpoghi m ndu m ihe obula. Karia naani ka

m gbazuo ọsọ m ma jezuokwa ozi ahụ m natara n'aka Onyenwe anyị Jisọs, nke bụ ikọwa banyere ozioma nke amara Chineke. **25** “Ma ugbu a, amaara m na o nweghị onye ọbụla n’ime unu, bụ ndị m jeghariri n’etiti ha na-ezisara ihe banyere alaeze a ga-ahụ m anya ọzọ. **26** Ya mere, ana m agwasị unu ike, taa, na abụ m onye aka ya dị ọcha n’ebe ọbara onye ọbụla n’ime unu dij. **27** N’ihi na-eseputghị m aka ikwuputa nzoputa Chineke nye unu. **28** Ma ugbu a, kpacharanụ anya! Leziekwanụ onwe unu na igwe aturu nke Mmuo Nso mere unu ndi nlekota anya ya. Ka unu buru ndi ozuzu aturu nke choochi Chineke, bu nke o ji ọbara ya zutara onwe ya. **29** N’ihi na amaara m na mgbe m lachara, agu jogburu onwe ya ga-abata n’etiti unu nke na-agaghị emere igwe aturu ebere. **30** Ufodu n’ime unu ga-ebili tugharia eziokwu ahụ ihu ka ha si otu a doro ufodu ndi na-eso uzọ ahụ nye onwe ha. **31** Ya mere, na-echenu nche! Chetakwanu na n’ime afọ atọ m noro n’etiti unu, ehie na abali, eji m ikwa akwa na anya mmiri na-adu unu odu. **32** “Ugbu a ana m etife unu n’aka Chineke na nlekota ya. Ana m etifekwa unu n’aka okwu amara ya nke puru igba okwukwe unu ume na inyekwa unu akunuba o kwadobeere ndi ahụ e doro nso. **33** O dighi mgbe ọbula agu idotara onwe m olaocha maobu olaedo maobu uwe nke onye ọbula ji guo m. **34** O bakwaghị uru igwa unu na o bu aka m rputara oru gbooro m mkpa niile, na nke gbokwara mkpa ndi ahụ mu na ha so. **35** N’ihe niile, abukwa m ihe ilere anya nye unu banyere inyere ndi ogbenye aka, site n’iru oru n’uzo di otu a, na-echetara m okwu nke Onyenwe anyi Jisos

kwuru si, 'Ngozi kariji di n'inye enye karija inara anara.'"

36 Mgbe o kwusiri okwu ndi a, o soro ha niile gbuo ikpere n'ala kpekwa ekpere. **37** Ha bere akwa nke ukwuu, makuo Pol, sutukwa ya onu. **38** O wutere ha karija na o kwuru na ha agaghị ahụ ya anya ozo. Emesija, ha duru ya ruo ebe o banyere ugbo mmiri.

21 Mgbe anyi hapusiri ha, anyi nyapuru ugbo anyi bjaruo Kos. N'echi ya, anyi rutere Rods. Anyi sitere n'ebe ahụ jeruo Patara. **2** Mgbe anyi huru ugbo mmiri na-aga Fonisia, anyi banyere n'ime ya kwopu. **3** Mgbe anyi kworuru ugbo anyi ebe anyi nwere ike ihu Saipros, anyi siri n'aka ekpe ya gafee, ruo Siria. Anyi rutere n'onu mmiri Taia, ebe ugbo mmiri ga-akwapu ibu di n'ime ya. **4** Mgbe anyi chotara ndi na-eso uzo ahụ, anyi nonyere ha abali asaa. Ha gwara Pol site n'ike nke Mmuo Nso, ka o ghara iga Jerusalem. **5** Mgbe anyi nozuru ubochi anyi, anyi hapuru ha, bilie ije. Ha na nwunye ha na umu ha so dupu ruo mgbe anyi si n'obodo ahụ puo. Anyi na ha gburu ikpere n'ala n'onu mmiri kpee ekpere. **6** Mgbe ahụ, anyi kelere onwe anyi ekele ikpeazu. Emesija, anyi banyere n'ime ugbo, ma ha laghachiri azu n'ulo ha. **7** Mgbe anyi hapuru Taia, anyi kwusiri na Tolomas. N'ebe a anyi kelekwaro ndi kwere ekwe no n'ime obodo a, nonyere ha naani otu ubochi. **8** N'ubochi nke ozo ya, anyi gara n'ihu n'ije anyi rute Sizaria. N'ebe ahụ, anyi nonyeere otu nwanna anyi a na-akpo Filip onye na-agbasa ozioma. O bu otu n'ime mmadu asaa ahụ. **9** O nwere umu agboghọ anọ ndi na-alubeghi di. Ha nwekwara onyinye ibu amuma. **10** Mgbe anyi noro otutu ubochi n'ebe ahụ,

ka otu onye amuma a na-akpo Agabos, si Judia bata. **11** O biakwutere anyi, chilite belit Pol na-eke n'ukwu, kee onwe ya n'ukwu na aka si, "Dika Mmuo Nso kwuru, 'otu a ka ndi ndu ndi Juu ga-eke onye nwe ihe a agbu na Jerusalem. Ha ga-ararakwa ya nye n'aka ndi mba ozọ.'" **12** Mgbe anyi nuru nke a, anyi na ndi niile no n'ebe ahụ rioro Pol ka o ghara iga Jerusalem. **13** Ma Pol zaghachiri, "Gini ka unu na-eme, o bu akwa ka unu na-ebe, na-eme ka obi gbawaa m? N'ihi na o bughị naani na m di njikere ka e kee m agbu, kama ejikekwara m iwere ndu m nye na Jerusalem n'ihi aha Onyenwe anyi Jisos." **14** Ebe o na-ekweghi ege anyi nti, anyi kwusiri ma si, "Ka e mee uche Onyenwe anyi." **15** Mgbe ubochi ndi a gasiri, anyi jikere bilie iga Jerusalem. **16** Ufodu ndi na-eso uzọ ahụ ndi no na Sizaria, duuru anyi gaa, ha kporuru anyi n'ulo Mnasin, onye Saipros ebe anyi ga-anọ dika obia, onye sitere na mbu buru onye na-eso uzọ ahụ. **17** Mgbe anyi rutere Jerusalem, ndi umunna jiri obi utọ nabata anyi. **18** N'ubochi nke so ya, anyi na Pol gara ileta Jemis, ndi okenye niile nokwa n'ebe ahụ. **19** Mgbe o kelechara ha, o koro ha n'otu n'otu, ihe niile Chineke ruru n'etiti ndi mba ozọ site n'ije ozi ya. **20** Mgbe ha nuchara nke a, ha nyere Chineke otuto. Emesia, ha siri Pol, "Leenu nwanna, otu otutu puku ndi Juu si buru ndi kwere ekwe, ha niile ka ihe banyere iwu a na-anu oku n'obi. **21** A korola ha ihe banyere gi, na i na-ezi ndi Juu bi n'etiti ndi mba ozọ ka ha hapu igbasokwa iwu Mosis, na ka ha kwusikwa ibi umu ha ugwu maobu bie ndu n'usoro omenaala anyi. **22** Gini ka anyi ga-eme ugbu a? O doro anya na ha ga-amata na i

b́jara n'ebe a. **23** Ya b́, jisie ike mee ihe anyi ga-agwa gi
 ugbu a. Anyi nwere mmadu anọ n'ebe a, ndi no na nkwa
 ha kwere Chineke. **24** Soro ha mee omenaala ahụ nke ndi
 no na nkwa ji edo onwe ha ọcha. Kwuoro ha ugwọ maka
 ikpucha isi ha. I mee otu a, mmadu niile ga-amata na
 eziokwu adighi n'ihe ndi a niile e kwuru maka gi, kama
 na gi onwe gi na-agazi ma na-edebekwa iwu. **25** Ma n'ebe
 ndi mba ozo kwere ekwe no, anyi edegarala ha akwukwo
 gwa ha kwusi iri ihe obula a churu n'aja nye arusi, na
 iri obara, maobu anu a nyagburu anyagbu, ya na ikwa
 iko." **26** Pol kporo ndi ikom anọ ndi ahụ tinyere onwe
 ya, n'ubochi so ya mee ka ya na ha di ọcha. Mgbe ahụ,
 o banyere n'ulonso ukwu ahụ, maka ikwuputa ubochi
 ole mmemme idi ọcha ahụ ga-anọ tupu e mechaa ya,
 nakwa mgbe ichu aja n'ihi ha n'otu n'otu ga-abu. **27** Ma
 mgbe o foduru nwa oge nta ka ubochi asaa ahụ gwuchaa,
 ufodu ndi Juu si Eshia bia huru ya n'ulonso ukwu ahụ. Ha
 tikuru igwe mmadu ma kpaliekwa ha. Ha jidere ya, **28** na-
 eti mkpu, "Ndi ikom Izrel, nyerenu anyi aka! Onye a bu
 nwoke ahụ na-ejehari n'ebe niile na-ezi ozizi megidere
 ndi nke anyi, iwu anyi nakwa ebe a. Ma nke kachasi nke, o
 merukwala ulonso a site n'ikpobata ndi Griik n'ime ya."
29 (N'ihi na ha ebula uzọ hu ya na Trofimos onye Efesos
 n'ime obodo, ha chere na Pol kpobatarala ya n'ulonso ukwu
 ahụ.) **30** Ogbaaghara juputara n'obodo ahụ niile. Ndi
 mmadu gbakotara dokpuputa Pol site n'ulonso ukwu ahụ.
 N'otu mgbe ahụ, e mechiri onu uzọ niile. **31** Mgbe ha na-
 achọ igbu ya, ozi ruru ochiagha nti na Jerusalem niile
 no n'ogbaaghara. **32** Otu mgbe ahụ o duuru ufodu ndiisi

agha ya na ndị agha ya mee ngwangwa b́aruo n'ebe ha
 nọ. Mgbe ha h́rụ ndị agha ka ha na-ab́a, ha kẃsírí íti
 Pọl íhe. **33** Ọch́iagha ah́ b́ara jide ya, nye iwu ka e were
 ụdọ igwe ab́ọ kee ya agb́, ọ j́kwara onye ọ b́ na íhe o
 mere. **34** Ụfọd́ n'ime igwe mmad́ ah́ na-eti mkpu na-
 ekwu otu íhe, ebe ụfọd́ na-eti na-ekwu íhe ọzọ. Mgbe ọ
 na-apugh́ íchọputa íhe b́ ísi mkpọt́ na ọgbaaghara ah́,
 o nyere iwu ka e duru ya gaa n'ogige ndị agha. **35** Mgbe o
 rutere na mgbagolite ọnụ ụzọ ụlọ ah́, ndị agha bulitere
 ya elu n'íhi ọgbaaghara igwe ndị mmad́ d́ ukwu. **36**
 Igwe mmad́ ah́ so ha nọ na-eti mkpu, "Wepuń ya!
 Wepuń ya!" **37** Mgbe ha chọrọ iduba Pọl n'ime ogige
 ah́, ọ śŕ ọch́iagha ah́, "Í ga-ekwe ka m gwa ǵ okwu?"
 Ọ śŕ, "Í maara aś aśś ndị Griik? **38** Ọ putara na í
 bugh́ onye Ijpt ah́ malitere ọgbaaghara ma duuru puku
 ndị ogbu mmad́ anọ gbalaa n'ọzara?" **39** Pọl śŕ, "Ab́ m
 onye Juu sí Tasos, obodo d́ na Silisia, nwa afọ oke obodo
 amara aha ya. Biko, kwee ka m gwa ndị mmad́ okwu."
40 Mgbe o nyere ya ikike, Pọl guzooro n'íhe nrigo nke ọnụ
 ụzọ ah́ fee aka ya ime ka ha nọ duu. Mgbe ha nọduŕ
 nwayọ, ọ gwara ha okwu n'aśś Hibru sí,

22 "Ụmunna m na ndị nna aný, geeń m nt́ mgbe m
 na-agorọ onwe m n'ihu unu." **2** Mgbe ha ńrụ na ọ na-
 agwa ha okwu n'aśś Hibru, ha deere duu kaŕa. Mgbe ọ
 śŕ, **3** "Ab́ m onye Juu. Amuŕ m na Tasos n'ime Silisia.
 Azuŕ m na obodo a n'ụkẃ Gamaliel onye nkuzi m.
 Anatará m ọzuź d́ íke na ísọpuŕ iwu nke nna nna
 aný ha ejikwa m ínụ ọkú n'obi na-efe Chineke d́ka unu
 niile sí eme taa. **4** Akpagburu m ndị niile na-eso ụzọ

ọhụrụ a, na-etinye ha n'aka ọnwụ. Ejidere m ndị ikom na ndị inyom ha túbakwa ha n'ụlọ mkpọrọ. **5** Ma dika onyeisi nchụaja na nzukọ ndị okenye niile pụrụ ịgbara m akaebe. Anatakwara m n'aka ha akwụkwọ ozi e deere ụmụnna anyị nọ na Damaskos. Agara m ebe ahụ ịkpụta ha n'agbụ bịa Jerusalem maka ịta ha ahụhụ. **6** “N'etiti ehie, mgbe m na-aga n'ụzọ, n'ebe dī Damaskos nso, oke ihè nke si n'eluigwe, chara gburugburu m. **7** Adara m n'ala ma nụkwa olu gwara m okwu sị m, 'Sọl, Sọl, gini mere i ji na-akpagbu m?' **8** “Onye ka ị bụ Onyenwe m? Ka m jụrụ. “Ọ siri m, 'Abụ m Jisọs onye Nazaret onye ị na-akpagbu.' **9** Ndị mụ na ha so hụkwara ihè ahụ, ma ha anughị olu onye ahụ na-agwa m okwu. **10** “Asiri m, 'Gini ka m ga-eme Onyenwe anyi?' “Onyenwe anyi siri m, 'Bilie banye Damaskos; n'ebe ahụ a ga-agwa gi ihe niile a kwadobere na ị ga-eme.' **11** N'ihie na-enweghi m ike ihu ụzọ n'ihie ebube ihè ahụ chachiri m anya. Ya mere ndi mụ na ha so sekpuurụ m n'aka bata na Damaskos. **12** “N'ebe ahụ ka Ananayas bi, bụ onye anyi pụrụ ịgụ n'onye ezi omume n'ihie idebe iwu. O nwekwara ọgbụgba ama dī mma site n'ọnụ ndi Juu bi n'ebe ahụ. **13** Ọ bjakwutere m, guzoro n'akukụ m sị, 'Nwanna anyi Sọl, ka emee ka ị hụ ụzọ!' Otu mgbe ahụ, e nwetara m ike ihu ụzọ, m hụkwara ya. **14** “Mgbe ahụ, ọ siri, 'Chineke nke nna nna anyi ha ahọputala gi imara uche ya na ihu Onye Ezi Omume ahụ na inuta okwu site n'ọnụ ya. **15** Ị ga-abụ onyeama ya nye ndi niile banyere ihe ị hụrụ na ihe ị nūrụ. **16** Ma ugbu a, gini ka ị na-eche? Bilie ọtọ, ka e mee gi baptizim, ka a sachakwa gi site na mmehie, na-akpokukwa aha ya.'

17 “Mgbe m loghachikwara na Jerusalem, noro na-ekpe ekpere n’ulo nsokwu ahụ, ahuru m ohu, 18 ebe o na-agwa m, ‘Mee ngwa! Hapu Jerusalem, n’ihi na ndi bi n’ala a agaghị anara ogbugba ama gi banyere m.’ 19 “Ma asiri m, ‘Onyenwe anyi, ndi a maara nke oma na m na-aga n’ulo nzuko n’otu n’otu, na-atuba ndi kwere na gi n’ulo mkporo, na-etikwa ha ihe. 20 N’oge a na-awufu obara onyeama gi bu Stivin, eguzo m nso na-akwado n’ihe emere di mma, ma na-elekotakwa uwe ndi ahụ tugburu ya anya.’ 21 “Mgbe ahụ, o siri m, ‘Gawa; n’ihi na aga m ezipu gi ebe di anya ijekwuru ndi mba ozo.’” 22 Ha nara ya nti ruo ugbu a. Mgbe ahụ, ha niile tiri mkpu n’otu olu si, “Wepunu onye di otu a n’uwa! O kwesighi ka onye di otu a diri ndu!” 23 Ha tiri mkpu na-atuli uwe mgbokwasị ha elu, na-achilikwa aja n’ala na-efesasi ya ebe niile, 24 ochiagha ahụ nyere iwu ka a kpugaa ya n’ogige ndi agha, pia ya utari, ka eziokwu puta ya n’onu. O chorọ imata ihe mere ha ji eti mkpu otu a megide ya. 25 Ma mgbe ha chiri udo akpukpo kechaa ya, Pol siri onye agha guzo ya nso, “O bu ihe ziri ezi n’iwu na unu ga-eti nwa afọ Rom ihe, onye na-enweghi ikpe a mara ya?” 26 Mgbe onye agha a nuru okwu a, o jekwuuru ochiagha ahụ si, “Gini ka i na-aga ime? Nwoke a bukwa onye Rom.” 27 Ochiagha ahụ biakwutere si ya, “Gwa m, i bu onye Rom?” O siri, “E.” 28 Ochiagha ahụ zara, “ma o furu m ego di ukwu iji buru onye Rom.” Ma Pol siri, “Amuru m dika nwa afọ ala a.” 29 Ndi ahụ chorọ igba ya ajuju onu mere ngwangwa wezuga onwe ha. Egwu tukwara ochiagha n’onwe ya mgbe o matara na o bu nwa afọ Rom, n’ihi na o

keela ya riji agbụ na mbụ. **30** N'echi ya, ebe ọ chọrọ imata ihe bụ isi okwu na ihe mere ndị Juu ji ebo ya ebubo, o nyere iwu ka ndịisi nchụaja na ndị ụlọ ikpe ha zukọọ. Mgbe ahụ, o dupụtara Pọl, mee ka o guzo n'ihu ha.

23 Mgbe Pọl legidere ndị nzukọ a anya, ọ sịrị, “Ụmụnna m, mụ onwe m ejirila ezi akonuche bie ndụ m niile n'ihu Chineke ruokwa ụbọchị taa.” **2** Nke a mere, Ananayas onyeisi nchụaja nyere iwu ka ndị nọ ya nso tie ya aka n'ọny. **3** Ma Pọl, sịrị ya, “Otu a ka Chineke ga-esi tie gi, gi mgbidi e tere nzu. Ụdị onye ikpe dī ańaa ka ị bụ i ji na-emebi iwu n'onwe gi site n'inye iwu ka e si otu a tie m ihe?” **4** Ndị guzo ya nso sịrị, “Ị na-ekwutọ onyeisi nchụaja Chineke?” **5** Ma Pọl sịrị, “Aghotaghị m, ụmụnna m na ọ bụ onyeisi nchụaja. N'ih i na akwụkwọ nsọ kwuru sị, ‘Ekwula okwu ojọọ ọbụla megide onye na-achị ndị nke gi.’” **6** Mgbe Pọl chọputara na otu ụzọ n'ime nzukọ ahụ bụ ndị otu Sadiusi, ebe ndị ọzọ bụkwa ndị Farisii, o tiri mkpu n'ime nnọkọ ahụ sị, “Ụmụnna m, abụ m onye Farisii na nwa ndị Farisii. A na-ekpe m ikpe taa n'ih i olileanya m nwere na mbilite n'ọnwụ nke ndị nwurụ anwụ.” **7** Mgbe o kwusiri nke a esemokwu daputara n'etiti ndị Farisii na ndị Sadiusi. Ọgbakọ ahụ kewara. **8** N'ih i na ndị Sadiusi na-asị na mbilite n'ọnwụ maọbụ mmụọ ozi maọbụ mmụọ ọbụla adighi. Ma ndị Farisii kweere n'ih e ndị a niile. **9** Mkpọtụ malitere na-ada ike ike. Ụfọdụ ndị ozizi iwu so n'otu ndị Farisii biliri ọtọ malite ịrụ ụka n'oke olu sị, “Anyị ahughị ihe ojọọ n'ebe nwoke a nọ, ma ginikwa ma ọ bụrụ na ọ bụ mmụọ, maọbụ mmụọ ozi gwara ya okwu?” **10** Esemokwu a bįara karįa, nke mere na onyeisi ọchįagha

turū egwu na ha ga-adokasi Pọl. Ọ gwara ndi agha ya ka ha banye were ike kpọpụta ya, ziga ya n'ogige ndi agha. **11** N'abali ya, Onyenwe anyi bjakwutere ya si, "Nwee obi ike, dika i si gbaa ama banyere m na Jerusalem, i ghaghi igbakwara m ama na Rom." **12** N'ututu echi ya ufodu ndi Juu zukotara gbaa izu, nuokwa iyi na ha agaghi eri nri maobu nuo ihe obula tutu ruo mgbe ha gburu Pọl. **13** Ndi zukotara gbaa izu ojoo a kariri iri mmadu ano. **14** Ha jekwuuru ndisi nchujaja ha na ndi okenye, si ha, "Anyi kwekotara ihapu iri maobu inu ihe obula tutu ruo mgbe anyi gburu Pọl. **15** Ugbu a, unu na nzuko zienu onyeisi ochiagha ka o kpopotara unu ya. Meenu ka unu na-achọ ijuputasi eziokwu n'onu ya nakwa itule ikpe ya nke oma. Anyi di njikere igbu ya n'uzo tupu o bjaruo unu nso." **16** Ma nwa nwanne nwan yi Pọl nuru maka izuzu ojoo a. O banyere n'ogige ndi agha kororo Pọl. **17** Pọl kororo otu n'ime ndisi agha ahụ gwa ya, "Biko kororo nwokorobja a gaa n'ebe ochiagha no, o nwere okwu di mkpa o chororo igwa ya." **18** O kororo ya jekwuru onyeisi agha, si, "Pọl, onye mkporo, kororo m riro m ka m kotara gi nwokorobja a n'ihi na o nwere ihe o chororo igwa gi." **19** Onyeisi agha ahụ duuru ya n'aka ya gaa n'akuku ozo juo ya, "Gini bu ihe i chororo ikoro m?" **20** O siriri, "Ndi Juu ufodu ekwekoritala irio gi ka i kpoputa Pọl echi na nzuko ulo ikpe. Ha ga-eme dika ha nwere ihe di mkpa ha chororo ijuta ya. **21** Ma anala ha nti. N'ihi na ihe kariri iri mmadu ano na-ezo onwe ha na-eche inwude ya. Ndi a gbara ndu na ha agaghi eri maobu nuo ihe obula tutu ruo mgbe ha gburu ya. Ha adila njikere, ihe a na-eche bu mkpebi gi

nye aririọ ha.” 22 Ochiagha ahụ zilagara nwokorobia ahụ site n’inye ya iwu, “Emekwala ka onye ọbụla mata na i b́jara gwa m ihe di otu a.” 23 Mgbe e mesiri, ọ kpọrọ mmadu abuo n’ime ndisi agha nye ha iwu si, “Gaanu jikere nari ndi agha abuo, na iri mmadu asaa ndi na-agba inyinya, tinyere nari ndi ikom abuo ndi na-ama ube, ndi ga-aga Sizaria n’elekere itoolu nke abali a. 24 Nyekwa Pol inyinya nke ọ ga-agba, ka e nwee ike duru ya gakwuru Feliks bu govanọ n’udo.” 25 O dere akwukwo n’olu di otu a: 26 Klodios Lisias, Na-edegara Feliks onye nsopuru na-adiri, onye na-achi akuku a. Ana m ekele gi. 27 Ndi Juu jidere nwoke a choo igbu ya, ma mgbe m nuru na ọ bu onye Rom, mu na ndi agha m b́jara naputa ya n’aka ha. 28 Achoro m imata ihe mere ha ji ebo ya ebubo, nhi ya eduuru m ya gaa n’ogbako ndi okenye ha. 29 Ma achoputara m na ọ bu ihe banyere iwu ha. N’eziokwu, o nweghi ihe obula kwesiri iji tuo ya mkporo maobu onwu n’ime ebubo ahụ. 30 Mgbe a gwara m banyere izuzu a na-agba megide nwoke a, ezitere m gi ya n’egbughi oge. Enyekwara m ndi niile na-ebo ya ebubo iwu, ka ha b́ja nhi gi kpee onu ha. 31 Ya mere, n’abali ahụ, ndi agha dubatara Pol na Antipatris dika e nyere ha n’iwu. 32 N’echi ya, ha hapuru ya na ndi na-agba n’elu inyinya ka ha duru ya gawa, ebe ha laghachiri n’ogige ndi agha. 33 Mgbe ha b́jarutere Sizaria, ha nyere onyeisi obodo ahụ akwukwo ozi, ma kponyekwa ya Pol. 34 Govano ahụ guru akwukwo ozi ahụ, juo ya akuku ala o si puta. Mgbe ọ matara na ọ bu onye Silisia, 35 ọ siri ya, “Aga m enye

okwu gi ezigbo ohere mgbe ndi na-ebo gi ebubo biara.” O nyekwara iwu ka e debe ya n’obi Herod n’aka ndi nche.

24 Mgbe ubochi ise gasiri, onyeisi nchujaja bu Ananayas na ufodu ndi okenye ndi Juu na loya ha aha ya bu Tatulos biara. Ha dum putara igbagide Pol ama n’ihu onye n-achị obodo. **2** Mgbe a kpobatarara ya, Tatulos putara guzo boo ya ebubo si, “Onye a na-asopuru ka i bu. N’ihi gi, mmadu niile enwela udo ogologo mgbe. Idi nko nke uche gi emeela ka mgbanwe di n’obodo a. **3** Anyi ji ekele nke juputara n’onu na-anabata ihe ndi a nke oma, n’ebe niile na n’uzo niile, gi Feliks, onye a na-asopuru. **4** Achoghi m itufu oge gi. Ana m ario ka i were ndidi na obio ma nuru nkenke okwu anyi ji bia. **5** “Anyi choputara na nwoke a bu onye na-akpalikari ogbaaghara, onye oru ya bu ikwagide ndi Juu no n’ebe niile n’uwa a ka ha nupu isi. O bukwa onyeisi nke ajo otu ahụ a na-akpo Otu ndi Nazaret. **6** O chokwara imeru ulonso anyi, ya mere anyi ji jide ya. Ma anyi chorọ ikpe ya ikpe dika omenaala anyi siri di, **7** ochiagha Lisias, biara jiri ike napu ya n’aka anyi. **8** O buru na inyochaa ya, i ga-enwe ike ighota ihe niile banyere ebubo anyi na-ebo ya.” **9** Ndi Juu kwadokwara okwu ya, na ihe niile e boro ya, bu ihe mere eme. **10** Mgbe govanọ feere ya aka ka o kwuo okwu, Pol zara, “amaara m na i bu onye okaikpe nke mba a ogologo mgbe. Nke a na-enye m obi utọ igopu onwe m n’ihu gi. **11** I puru ichoputa na o rubeghi ubochi iri na abuo kemgbe m rigooro n’ulonso ukwu na Jerusalem ife ofufe. **12** Ha ahughi m ka mu na onye obula na-arurita uka n’ulonso, maobu na o nwere ebe m kpatara ogbaaghara n’ime ulo nzuko, maobu ebe

ọbụla n’ime obodo. **13** Ha enwekwaghị ihe ọbụla ha ga-eji kwagide ama ha na-agba megide m. **14** Agaghị m agọ agọ n’ihu gị na m na-ekpere Chineke nke nna anyị ha, dika onye na-eso Ụzọ ahụ ha na-akpọ otu. Ekwenyere m ihe niile dika usoro nke iwu si dị, na nke e dere n’akwụkwọ ndị amụma. **15** Ma enwere m olileanya n’ebe Chineke nọ dika ha onwe ha nwekwara, na mbilite n’ọnwu nke ndị ezi omume na nke ndị ajọ omume ga-adj. **16** N’ihi nke a, a na m agbalị inwe akonuche dị ọcha n’ihu Chineke na n’ihu mmadụ niile. **17** “Ugbu a, mgbe ọtụtụ afọ gasiri, abịara m Jerusalem iwetara ndị nke m onyinye, nakwa ịchụrụ Chineke aja. **18** Emezuola m omenaala ịdị ọcha mgbe ha hụrụ m n’ụlọnsọ ukwu ahụ mgbe m na-eme nke a. Ọ dīkwaghị igwe mmadụ so m maọbụ na m sonyere ọgbaaghara ọbụla. **19** Ma enwere ụfọdụ ndị Juu si Eshia bịa, bụ ndị kwesiri ịnọ n’ebe a ma ọ bụrụ na ha nwere ihe ọbụla megide m. **20** Maọbụ ndị nke nọ n’ebe a ugbu a, ka ha kwuo ajọ omume ọbụla ha hụrụ n’ime m mgbe m guzoro n’ihu ndị nzukọ ndị okenye. **21** Karịa na m kwuru naanị otu ihe mgbe m guzoro n’ihu ha tie mkpu, ‘A na-ekpe m ikpe taa n’ihi okwukwe m na mbilite n’ọnwu nke ndị nwurụ anwu.’” **22** Mgbe ahụ, Feliks onye maara ihe banyere Ụzọ ahụ nke ọma yighariri ikpe a. Ọ gwara ha, “Aga m eleba anya n’ikpe gị a, mgbe Lisias onyeisi agha bịara.” **23** O nyere ọchịagha ahụ iwu ka e debe ya n’okpuru nlekọta ha. Ma ka ha nye ya ohere inwere onwe ya ime ụfọdụ ihe, ka ha kwekwa ka ndị enyi ya bịa nyere ya aka gboo mkpa ya. **24** Mgbe ụbọchị ole na ole gasiri, Feliks na nwunye ya Drusila, bụ onye Juu bịara, ọ kpọrọ

Pọl ka ọ gwa ha okwu banyere inwe okwukwe n'ime Jisọs Kraịst. **25** Ma mgbe ọ gara n'ihu na-ekwu ihe banyere ezi omume na mkpa ọ dị mmadụ ijide onwe ya aka, ya na ihe banyere ụbọchị ikpe nke na-abịa n'oge ikpeazụ, egwu jidere Feliks. Ọ sịrị, "I nwere ike ịpụ ugbu a. Aga m akpọkwa gi n'oge ọzọ mgbe m nwetara ohere." **26** Ọ natụkwa anya na Pọl ga-enye ya ego. Ya mere o jiri na-eziga ka a na-akpọ ya site n'oge ruo n'oge ka ya na ya na-akparịta ụka. **27** Mgbe afọ abụọ gasịrị, onye a na-akpọ Pọshios Festos nọchiri anya Feliks. Ma ebe ọ chọrọ inweta ihuoma n'aka ndị Juu, Feliks hapụrụ Pọl n'ụlọ mkpọrọ.

25 Mgbe ụbọchị atọ gasịrị site n'oge Festos bịa na mpaghara ọchịchị ya, o sitere Sizaria garuo Jerusalem. **2** N'ebe ahụ ka ndịisi nchụaja na ndịisi ndị Juu kọwara ya ihe banyere Pọl. **3** Ha rịkọwara ya n'amara ọ ga-emere ha bụ ime ka Pọl bịa na Jerusalem. N'ihia na ha agbaala izu igbu ya n'ụzọ. **4** Ma Festos zara, "Pọl nọ dika onye mkpọrọ na Sizaria. Ebe ahụ ka mụ onwe m ga-alaghachi na mgbe na-adighi anya. **5** Ya mere, ka ndịisi unu ji ikike soro m gaa, boo nwoke ahụ ebubo ma ọ bụrụ na o nwere ihe ojọo o mere." **6** Ọ nonyeere ha ihe dika ụbọchị asatọ maọbụ ụbọchị iri, tupu ọ laghachi na Sizaria. N'ụbọchị so ya, ọ nọduru n'uche ikpe, nye ikike ka a kpọputa Pọl. **7** Mgbe ọ bjaruru, ndị Juu sitere Jerusalem bịa gbara ya gburugburu na-ekwu otutu ihe megide ya nke ha na-enweghi ike ịkọwa. **8** Ma Pọl gọrọ onwe ya, na-asị, "Ọ dighi ihe ojọo ọbụla m mere megide iwu ndị Juu maọbụ ụlonsọ, maọbụ Siza." **9** Ma ebe Festos na-achọ inwe ihuoma n'ebe ndị Juu nọ, ọ sịrị Pọl, "Ị chọrọ ịga Jerusalem ka m kpee gi

ikpe n'ebe ahụ?" **10** Ma Pọl siri, "Eguzo m n'ụlọikpe Siza n'onwe ya, ebe e kwesiri ka a nọdụ kpee m ikpe. Ọ dighi ihe ojoo obula m mere ndi Juu, dika i maara nke oma. **11** Ọ buru na o di ihe m mere kwesiri onwu, anaghi m ariọ ka m gbanari onwu. Ma o buru na o dighi eziokwu di n'ebubo ndi Juu a na-ebo m, mmadu obula agaghi e were m nyefee n'aka ha. Ya mere, o bu Siza ka m na-akpokwu." **12** Ya mere, mgbe Festos na ndi na-adu ya odu gbara izu, o zara, "I kpokuola Siza, o bukwa Siza ka i ga-agakwuru." **13** Mgbe ubochi ole na ole gasiri, eze Agripa na Benaisi bjara Sizaria inabata Festos. **14** Mgbe ha noro otutu ubochi n'ebe ahụ, Festos kwara eze a onodu Pol si, "O di nwoke Feliks hapuru n'ulo mkporo n'ebe a. **15** Mgbe m gara Jerusalem, ndisi nchujaja na ndi okenye ndi Juu gwara m banyere ya. Ha rikwara ka m maa ya ikpe. **16** "Ma emere m ka ha ghota na o megidere iwu ndi Rom irara mmadu obula nye tupu ekpee ya ikpe nyekwa ya ohere igoro onwe ya n'ihu ndi na-ebo ya ebubo. **17** N'ihu nke a, mgbe ha bjara n'ebe a, atufughi m oge obula, kama n'ubochi nke ozo ya, anoduru m n'uche ikpe, nye ikike ka a kpobata nwoke ahụ. **18** Mgbe ndi na-ebo ya ebubo biliri, o dighi otu n'ime uru ala ndi m chere ha ga-akpo aha nke ha guputara na o mere. **19** Okwu ha niile bu iru uka banyere okpukpe ha, na banyere otu onye ozo a na-akpo Jisos onye nwuru, onye Pol na-ekwusikwa ike na o di ndu. **20** Ọ rara m ahụ imedo okwu di otu a. N'ihu ya, a juru m ya ma o ga-amasị ya i ga n'ụlọikpe di na Jerusalem ka o noro n'ebe ahụ gororo onwe ya. **21** Ma Pọl rioro ka e debe ya n'ulo mkporo ruo mgbe Siza n'onwe ya ga-ekpebi

ikpe ya. Ya mere, ezighachiri m ya n'ụlọ mkpọrọ tutu ruo mgbe m jikeere izigara ya Siza.” **22** Agripa gwara Festos, “Achọrọ m ịnụ okwu site n'ọnụ nwoke a n'onwe ya.” Ọ sịrị, “Ị ga-anụ ya echi.” **23** Ya mere, n'echi ya, Agripa na Benaisi rutere n'ụlọ ọha na-anọ anụ ikpe n'oke nganga. Ọtụtụ ndịisi agha na ndị a maara aha ha n'obodo a sooro ha. Festos nyere iwu ka a kpobata Pọl. **24** Festos sịrị, “Eze Agripa na ndị niile soro anyị nọrọ n'ebe a, unu ahụla nwoke a onye ọha ndị Juu niile, ma ndị nọ n'ebe a ma ndị nọ na Jerusalem, wetara ikpe ya n'aka m na-eti mkpu na o kwesighị ịdị ndụ ọzọ. **25** Ma achọputaghị m ihe ojọọ o mere nke kwesiri ka ọ nwụọ. Ma ebe ọ rịrọ ka Siza lenye ikpe ya anya, ekpebiri m iziga ya. **26** Ma enweghị m ihe ọbụla doro anya m ga-edegara Siza banyere ya. Ya mere m jiri kpọputa ya n'ihu unu niile, ma karịsịa n'ihu gị onwe gị eze Agripa, ka ọ ga-abụ anyị tulesịa ihe banyere ya, ka m nwee ihe m ga-edede. **27** N'ihu na ọ bụ ihe na-ezighị ezi na m ga-ezipụ onye mkpọrọ na-egosighị n'ebubo e boro ya.”

26 Agripa gwara Pọl, “Ị nwere ike i kwuru ọnụ gị.” Mgbe ahụ, Pọl gbasara aka ya abụọ bido ikwu okwu ịgọrọ onwe ya, **2** “Ana m agụ onwe m dika onye nwere ihuoma, eze Agripa, inwe ohere oma dị otu a, ịzara ọnụ m n'ihu gị n'ihe niile metụtara ebubo ndị Juu na-ebo m. **3** Nke ka nke, amatara m na omenaala ndị Juu na ịrụ ụka metụtara iwu ha doro gị anya. Biko ana m ariọ gị ka i jiri ndidi gee m ntị. **4** “Ndị Juu niile maara ibi ndụ m site na nwata m. Ha makwa site na mbụ, otu m si bie ndụ m niile n'obodo nke m, nakwa n'ime Jerusalem. **5** Ha matara kemgbe

ogologo oge, ha ga-agbakwa ama, ma ọ bụrụ na ha chọrọ ikwu eziokwu, na site na mbụ e biri m ndụ dika otu onye so n'ime otu ahụ nke iwu ya dị ike karịchasiya n'ime okpukpe ndị Juu, nke bụ otu ndị Farisii. 6 Ma ugbu a, a na-ekpe m ikpe n'ihi na enwere m olileanya na nkwa ahụ Chineke kwere nna nna anyị ochie ha. 7 Nkwa nke ebo iri na abụọ niile na-ele anya inata mgbe ha na-efe ofufe ehihie na abali. Eze Agripa, ọ bụ n'ihi olileanya a, gị onye a na-asọpụrụ, ka ndị Juu ji na-ebo m ebubo. 8 Gịnị mere unu jiri na-eche na ọ rara Chineke ahụ ime ka ndị nwụrụ anwụ site n'ọnwụ bilie? 9 “Na mbụ, anara m eche na apụrụ m imeso aha Jisọs onye Nazaret mmeso ojọọ niile. 10 Otu a ka m mere na Jerusalem. Ọ bughị naanị na m natara ikike n'aka ndịisi nchụaja jiri ya kpochie ọtụtụ ndị nsọ n'ụlọ mkpọrọ, ewelikwara m aka elu n'oge a na-ama ha ikpe ọnwụ. 11 Ọtụtụ mgbe ka m hụrụ na a tara ha ahụhụ n'ụlọ nzukọ niile. Agbalịrị m ikwagide ha ka ha kwuo arụ ma kwutokwa okwukwe ha. N'ihi na iwe m dị ọkụ megide ha, esogburu m ha n'obodo dị iche iche nke na-abughị obodo ndị Juu. 12 “N'ihi nke a, a gara m Damaskos site n'ikike na nkwenye nke ndịisi nchụaja. Anatakwara m ike n'aka ndịisi nchụaja. 13 N'oge ehihie, eze Agripa, mgbe mụ na ndị otu m na-aga n'ụzọ, gị onye a na-asọpụrụ, ka m hụrụ ihè nke na-acha karịa anyanwụ ka o si n'eluigwe chaa m na ndị mụ na ha so gburugburu. 14 Anyị niile dara n'ala. Ma anụrụ m olu gwara m okwu n'asụsụ Hibru, ‘Sọ! Sọ! Gịnị mere i ji na-akpagbu m? I na-emerụ onwe gị ahụ site n'ikpọ ụkwụ na ndụdụ e ji achi ehi.’ 15 “Asịrị m, ‘I bụ onye, Onyenwe anyị?’ “Onyenwe

anyị kwuru, 'Abụ m Jisọs onye ị na-akpagbu. **16** Ugbu a, bilie, kwurū ọtọ! N'ih i na-emere m ka ị hụ m anya, ka m họtuta gi ka ị buru onyeoz i m na onye akaebe m. Ị ga-emekwa ka ụwa niile mara ihe banyere nzute a i zutere m taa, na ọtutu mgbe ọzọ m ga-ezute gi. **17** Aga m azọtuta gi site n'aka ndi nke gi na sitekwa n'aka ndi mba ọzọ, ndi m na-eziga gi ka i jekwuru. **18** Imeghe anya ha mee ka ha si n'ochichiri loghachi banye n'ihè, sikwa n'ike nke ekwensu loghachikwute Chineke. Ka ha site n'okwukwe ha nwere n'ebe m nọ nata mgbaghara mmehie ha, ketakwa oke ahụ di ngozi n'etiti ndi e doro nsọ.' **19** "Ya mere, eze Agripa, enupughi m isi n'ohu nke eluigwe ahụ. **20** Ebidoro m izisa ozioma a na Damaskos. Emekwara m otu a na Jerusalem na n'ime Judia niile na n'etiti ndi mba ọzọ. Ana m ekwusa mkpa o di ka mmadu niile nwee nchehari loghachikwute Chineke. Ka ha gosikwa nchehari ha site n'ez i ọru nke ha na-aru. **21** O bu n'ih i nke a ka ndi Juu jiri nwuchie m n'ulonso ukwu ahụ ma chosiekwa uzọ ike inapu m ndu m. **22** Ma Chineke chebere m mee ka m buru onye di ndu taa, ikoro mmadu niile akuko a, ndi ukwu na ndi nta. Ihe m na-ekwu bukwa ihe ndi amuma na Mosis kwuru na o ga-emezu, **23** na Kraist ahụ ga-ahụ ahuhu, burukwa onye mbu ga-esi n'onwu bilie, iwetara ndi Juu na ndi mba ọzọ ihè." **24** Mgbe o na-agopu onwe ya, Festos tiri mkpu, "Pol, i bu onye isi mebiri! Oke mmuta gi emebiela gi isi." **25** Ma Pol siri, "Isi emebighi m, ezigbo nna anyi Festos. Ihe m na-ekwu n'anya udo bu naani eziokwu. **26** Eze n'onwe ya makwara ihe ndi a niile, n'ih i ya ejighi m egwu obula agwa ya okwu a. Ekwenyere m na o dighi ihe

ọbụla n'ime ihe ndị a merenụ nke ezonariiri ya, n'ihi na o nweghi nke mere na nzuzo. **27** Gị eze Agripa, i kwenyeghi na ndi amuma? Amaara m na i kweere.” **28** Mgbe ahụ Agripa siri, “Pọl, i na-achọ n'ime ntakiri oge a ikwagide m ka m buru onye kwere na Kraist?” **29** Ma Pọl siri, “Ọ gaara atọ m uto ma ọ buru na Chineke ga-ekwe, mee ka gi na ndi niile no n'ebe a buru ihe mu onwe m bu n'ime Kraist ma ewezuga agbu ndi a.” **30** Mgbe ahụ eze biliri oto, ya na Festos na Benaisi nwunye ya na ndi ozo niile ya na ha no n'ochi. **31** Mgbe ha na-apu, ha kwurita n'onwe ha, “Nwoke a emeghi ihe obula kwesiri onwu maobu iga mkporo.” **32** Agripa gwara Festos, “A gaara a hapu nwoke a ma ọ buru na o nyefeghi Siza ikpe ya.”

27 Mgbe e kpebiri na anyi ga-eso ugbo mmiri gaa Itali, e nyefere Pọl na ndi mkporo ozo n'aka onyeisi na-elekota ndi mkporo aha ya bu Julios. O bu ochiagha nke igwe ndi agha Ogotos. **2** Anyi banyere n'ugbo sitere Adramition nke na-ejikere iga n'onu mmiri nke di n'akuku obodo Eshia. Anyi nupuru n'oke osimiri, Aristakos, onye Masidonia sitere na Tesalonika sokwa anyi n'ije a. **3** N'echi ya, anyi rutere Saidon. Julios nwere obioma n'ebe Pọl no. O hapukwara ya ka o jeharjara onwe ya izute ndi enyi ya. Ndi a lekwar anyi obia nke oma. **4** N'igakwa n'ihu na mmiri ahụ, anyi zutere ifufe mmiri nke mere na anyi gara n'azu ala Saipros. **5** Anyi gafere onu mmiri obodo Silisia na Pamfilia. Anyi biaruru Mira n'ime obodo Lisia. **6** N'ebe ahụ ka onye ochiagha huru ugbo onye Alegzandria nke na-aga Itali. O mere ka anyi banye n'ime ya. **7** Ugbo anyi ji, gara nwayoo otutu

ụbọchị na o siiri anyị ike irute Snidos. Ebe ọ bụ n’oke ifufe
 ekweghị ka anyị gaa n’ihu, anyị enwekwaghị ike ịga n’uzo
 anyị, kama anyị si n’azu Kriit na ncherita ihu Salmone
 gafee. **8** Anyị jikwa nwayo na-agba n’akukụ ọnu mmiri
 ahụ tutu ruo mgbe anyị sitere n’oke nsogbu rute ebe a
 na-akpo ọnu mmiri ọma, nke dị nso n’obodo Lasia. **9** Anyị
 tufuru oge n’ebe ahụ. Ije ụgbọ mmiri aburukwala nke
 juputakwara n’ihe ize ndụ ugbu a, n’ihi na mmemme
 Obubu ọnu nke ndị Juu agafeela. N’ihi nke a, Pọl duru
 mmadu niile ọdu, **10** na-asi, “Ndị nwe m, a na m ahuta na
 njem a ga-abụ nke ihe egwu nke ga-eweta oke ịla n’iyi. Ọ
 bughị naanị nke ụgbọ mmiri na ibu o bu, ma metutakwa
 ndụ anyị.” **11** Ma ọchịagha ahụ kwenyere n’ihe onyeisi
 ụgbọ na onye nwe ụgbọ kwuru karịa nke Pọl kwuru. **12**
 Ma ebe ọnu mmiri a abughị ebe dị mma ino n’oge oyi, ndị
 ka n’onuogugu horo ka ụgbọ ahụ gaa n’ihu, n’olileanya
 na a ga-eru Fonikisi ebe ha ga-anodu n’oge oyi. Nke a bụ
 ọnu mmiri dị na Kriit, nke chere ihu n’owuwa anyanwu
 n’akukụ ugwu na akukụ ndịda. **13** Mgbe ikuku dị nwayo
 bidoro ifeghari site na ndịda, ha chere na nke a bụ ohere
 diri ha. N’ihi ya, ha kwopuru ụgbọ nyara ya na-aga nso
 nso ọnu mmiri Kriit. **14** Ma mgbe na-adighi anya, oke
 ifufe di egwu nke si n’agbata ugwu na owuwa anyanwu
 kuru site n’agwa etiti ahụ rịdata. **15** Ndị na-anya ụgbọ
 ahụ gbalisiri ike na mbu ichighari ihu ụgbọ ahụ ka ọ gaa
 n’onu mmiri, ma ọ pughi ime. Anyị hapuru ya ka o soro
 ikuku. **16** N’ikpeazu, anyị kworo ụgbọ anyị gaa n’azu
 agwa etiti nta a na-akpo Kloda. N’ebe ahụ anyị jisiri ike
 kekwasị ụgbọ nta nke ụgbọ mmiri anyị na-adokpu n’azu

n'elu ụgbọ mmiri ahụ. **17** Emesịa, anyị jiri ụdọ kee ụgbọ mmiri ahụ ime ka o sie ike karịa. Ndị na-anya ụgbọ ahụ tūrụ egwu na ikuku ga-eburu ụgbọ anyị gaa n'ọnu mmiri na-achị ọkụ nke dị na Satis. Ha wedatara akwa e kobere n'elu, nke na-enyere ikuku aka ibu ụgbọ mmiri. Emesịa, ha sooro ikuku mmiri ahụ na-aga. **18** Mgbe chi boro, dika osimiri ahụ na-etonye etonye, ndị na-eso ụgbọ bidoro itubasi ngwongwo ndị dị n'ụgbọ ahụ n'ime osimiri. **19** N'ubochi nke atọ ha tubakwara ngwongwo e ji edozi ụgbọ mmiri na otutu ihe obula nke aka ha ghotara n'ime osimiri. **20** Mgbe otutu ubochi gara ma o dighi anyanwu maobu kpakpando waputaranu, ma oke ifufe ojoo ahụ gara n'ihu na-amaghari, n'ikpeazu olileanya anyi na a ga-azoputa anyi gwusiri. **21** N'oge a niile, o nweghi onye obula nri obula bara onu. Ma n'ikpeazu. Pol kwuru oto n'etiti ha si, "Ndị ikom ibe m, o buru na unu gere nti n'okwu m na mbu, anyi agaraghi ahapu Kriit. Anyi gara agbanari mbibi na ila n'iyi nke a. **22** Ma otu o di, ana m ario unu, nweenu obi ike! N'ihi na o nweghi onye obula n'ime unu a ga-atufu ndu ya. O bu ezie na ụgbọ a ga-emikpu. **23** N'ihi na n'abali gara aga, mmuo ozi Chineke Onyenwe m, na onye m na-efekwa bjakwutere m, **24** o siri, 'Atula egwu Pol, n'ihi na i ghaghi iguzo n'ihu Siza. Nke ozokwa, Chineke emeela amara nye gi ndu ndi a niile gi na ha so n'ugbo eme njem.' **25** Ya mere, ndi ikom nweenu obi ike! N'ihi na enwere m ntukwasi obi na Chineke ga-eme di ka o siri gwa m. **26** Ma otu o di, a ga-eburu ụgbọ mmiri anyi buba ya n'otu agwa etiti." **27** Ihe dika n'etiti abali n'ubochi nke iri na anọ ebili mmiri a, mgbe anyi

na-erughari n'osimiri a na-akpo Adratik, ndi na-anya
ugbo chere na ala di nso. **28** Ha tanyere udo e kenye
igwe nonu ya n'ime osimiri choputa na omimi osimiri
ahu di nari nzo ukwu na iri abuo n'ebe ahu ha no. Ha
gakwara n'ihu tuokwa udo ahu ozo choputa na omimi
osimiri ahu di iri nzo ukwu itoolu. **29** Ma egwu juru ha
obi n'ihu na ha amaghi ma ha ga-ezute nkume n'akuku
onu mmiri ahu. Ha tuptara arilika ano e ji ejide ugbu
site n'azu ugbu ahu ma na-ario chi ha maka chi obubo. **30**
Mgbe ndi na-eso ugbu ahu kpebiri ihapu ya. Ha wedatara
ugbu epeepe e dobere maka ihe mberede, mee dika ha
na-aga itinye arilika nonu ugbu mmiri ahu. **31** Ma Pol
gwara ndi agha na ochiagha ha okwu, "O buru na ndi a
anogideghi n'ime ugbu a, agaghi azoputa unu." **32** N'ihu
nke a, ndi agha ahu gbubiri udo e jiri kee ugbu epeepe
ahu hapu ugbu epeepe ahu ka o daba n'ime osimiri. **33**
Mgbe chi bidoro ibo, Pol rioro mmadu niile ka ha rie nri,
na-asj, "Taa mere ya ubochi iri na ano unu no na nche,
nogidekwa n'ibu onu, n'erighi ihe obula. **34** N'ihu odimma
nke ndu unu, ana m ario unu ka unu rie ihe. N'ihu na
o nweghi onye obula n'ime unu otu agiri isi ya ga-ala
n'iyi." **35** Mgbe o kwuchara nke a, o weere achicha nye
Chineke ekele n'ihu ha niile, nyawaa ya, malitekwa iri ya.
36 Otu mgbe ahu, obi utu batara mmadu niile n'obi, ha
bidokwara iri nri. **37** Anyi niile no n'ugbu ahu di nari
mmadu abuo na iri asaa na isii. **38** Mgbe anyi richara
nri, ha buuru akpa oka niile di n'ugbu ahu tuba ha n'ime
osimiri ime ka ugbu ahu gbaa mfe. **39** Mgbe chi boru, ha
enwekwaghi ike ighota akuku mmiri nke ha no n'ime ya.

Ma ha hụrụ obosara ala nta nke nwere ọnụ mmiri. Ha gbara izu ichọputa ma ọ ga-ekwe mee ka ụgbọ mmiri ahụ site n'ebe ahụ gafee. **40** Ha chabisiri arịlịka niile ji ụgbọ ahụ, hapụ ha n'ime osimiri. Otu aka ahụkwa, ha topurụ ụdọ ji umara e ji anyagharị ụgbọ. Mgbe ahụ, ha weliri akwa ifufe nke ọnụ ụgbọ nye ifufe, mekwa ka ụgbọ mmiri chee ihu n'elu ala. **41** Ma ụgbọ mmiri ahụ gara maa isi na mkpumpku aja mmiri, mikpuo n'aja. Ọnụ ụgbọ ahụ mikpuru nke ukwu mee ka isi ụgbọ ahụ laa elu, nke a nyere ebili mmiri a ohere iji ike tiwasia azụ ụgbọ ahụ. **42** Ndị agha zubere igbu ndị mkporo niile, ka onye ọbụla ghara igwuru mmiri site ya gbafuo. **43** Ma onye ọchịagha ahụ na-ezube izọputa ndụ Pọl, n'ihia ya, o gbochiri ha n'izuzu ha. Mgbe ahụ o nyere iwu ka ndị niile maara igwu mmiri buru ụzọ si n'ụgbọ ahụ wụba n'ime mmiri, gwuru mmiri gaa n'elu ala. **44** Ma ndị fọduru ga-eru n'elu ala site n'ighonye aka na obodobo osisi maọbụ n'ihe ndị ọzọ dī iche iche si n'ahụ ụgbọ ahụ daputa. N'uzo dī otu ka mmadu niile ji buru ndi rutere n'elu ala n'udo.

28 Mgbe a putara n'ọnụ mmiri ahụ n'udo, anyi chọputara na aha agwa etiti ahụ bu Malta. **2** Ndị obodo ahụ gosiri anyi obioma n'uzo puru iche. Ha kwanyere anyi oku ma nabatakwa anyi n'ihia na mmiri no na-ezo, oyi natukwa. **3** N'oge Pọl na-achikota nkụ itinye n'okụ a, otu agwo ajuala sitere n'ime nkụ na-enwu oku maputa n'ihia okpomoku tuhikọ onwe ya n'aka ya. **4** Mgbe ndi obodo ahụ huru agwo ahụ ka ọ tuhikotara onwe ya n'aka ya, ha gwaritara onwe ha, "n'ezie a, nwoke a bu ogbu mmadu, a naghị eji oku enyo ya. Ọ bu ezie na azoputara ya site

oke mmiri, ma ikpe ziri ezi ekweghi ka o di ndu.” 5 Ma Pol fepuru agwo ahụ n’aka ya, mee ka o daba n’oku, o dighikwa ihe mere ya. 6 Ha na-ele anya ma aka ya o ga-aza, maobu na o ga-ada nwuo. Ma mgbe ha chegidere hu na o nweghi ihe mere ya, ha gbanwere obi ha bido na-ekwu, na o bu chi. 7 Na nso onu mmiri a ebe anyi kwusiri, otu ubi di ya. O bu ubi Pobilios otu nwoke onyeisi na-achi agwa etiti ahụ. O nabatara anyi nke oma, lee anyi obia ubochi ato. 8 N’oge ahụ, nna Pobilios nwere ahụ oku na afọ osisa, Pol banyere n’ime obodo gaa leta ya, kpeere ya ekpere, bikwasikwa ya aka. Ahụ dikwara ya mma. 9 Mgbe nke a mechara, ndi niile nwere nrija nrija n’agwa etiti ahụ biakwara, a gwokwara ha. 10 Ha wetaara anyi otutu ihe onyinye. Mgbe oge inyapu ugbo anyi ruru, ha nyere anyi otutu ihe di anyi mkpa nke puru idu anyi n’ije ahụ. 11 Anyi noro ihe dika onwa ato n’oge oyi, n’agwa etiti ahụ tutu anyi anyalie ugbo. O bu ugbo ndi Alegzandria nke bu ihe a turu atu a na-akpo ejima, bu chi Kastu na Polukus. 12 Anyi biaruru obodo Sirakos ebe anyi noro ubochi ato. 13 Site n’ebe ahụ, anyi gara gburugburu tutu rute Rejiom. Mgbe otu ubochi gafere, ikuku bidoro ife site na ndida. N’ubochi nke abuo ya, anyi rutere Poteoli. 14 N’ebe a anyi choputara ndi kwere ekwe ndi rioro ka anyi nonyere ha ubochi asaa. Site n’ebe a, anyi rutere Rom. 15 Mgbe umunna anyi no n’ebe ahụ nuru na anyi na-abia. Ha putara zute anyi n’uzo Apios na n’ulo ndi Ije ato. Mgbe Pol huru ha, o kelere Chineke ma buru onye a gbara ume. 16 Mgbe anyi biaruru Rom, e nyere Pol ohere ibiri onwe ya dika o si choo n’ebe masiri ya. Ma otu onye

agha na-eche ya nche. **17** Mgbe ụbọchị atọ gasiri, ọ kpọrọ ndịisi ndi Juu. Mgbe ha zukoro, ọ gwara ha, “Umunna m, ọ dighi ihe ojoo obula m mere megide ndi nke anyi, maobu megide omenaala nna nna anyi ha, ha jidere m na Jerusalem were m nyefee m n’aka ndi Rom. **18** Ndi ochichi Rom lenyere anya n’ikpe m choo ihapu m ka m laa n’ihi na ha achotaghi ihe kwesiri ima m ikpe onwu dika ndi anyi choro. **19** Ma mgbe ndi Juu juru, ahuru m na ọ di mkpa ibutere Siza ikpe m. Ma o nweghi ihe ojoo m bu n’uche megide ndi obodo m. **20** N’ihi nke a, ka m jiri rjoo ka mu na unu hu ma kwurita kwa okwu. O bu n’ihi olileanya nke Izrel ka e ji kee m n’agbu igwe a.” **21** Ha siri, “Anyi anataghi akwukwo ozi obula site na Judia banyere gi. O dighikwa umunna anyi obula nke si ebe ahụ bja nke korọ maobu kwuo okwu ojoo obula banyere gi. **22** Otu o di, anyi ga-achọ inuta ihe i chere, n’ihi na anyi maara na a na-ekwujọ otu a n’ebe niile.” **23** Ha yiri agba mgbe ha na ya ga-ezukota n’ubochi ozo. Otutu mmadu kariji bira n’ulo ebe o na-anọ. O gbara ama banyere alaeze Chineke site n’akwukwo iwu Mosis na nke ndi amuma, o gbaliri ime ka ha kwenye n’ihe banyere Jisos. O bidoro izi ha ihe site n’ututu ruo anyasi. **24** Ufodu ka e mere ka ha kweere, ma ufodu mechiri nti ha na obi ha. **25** Ha nwe nghotahie n’etiti onwe ha ma malite ila mgbe Pol kwusiri okwu nke ikpeazu a, “Mmuo Nso Chineke kwuru eziokwu mgbe o sitere n’onu Aizaya onye amuma kwuo okwu nye nna nna anyi ha, **26** “Jekwuru ndi a gwa ha okwu, “Unu ga-anu, nukwa, ma unu agaghi aghota ihe obula, unu ga-na-ele anya, hukwa, ma unu agaghi ahụ ihe obula.” **27** N’ihi

na obi ndi a amaala abuba, dikwa arọ; ha adighi ejikwa
nti ha anu ihe, ha mechikwara anya ha ka ha ghara ihu
uzo. Ma o bughu otu a, ha nwere ike jji anya ha hu uzo,
jirikwa nti ha nu ihe sitekwa n'obi ha nwe nghota ma
chigharia biakwute m, ka m gworo ha.' **28** "Ya mere, a
choro m ka unu ghota na nzoputa a nke si n'aka Chineke
bia, dikwa nye ndi mba oro, ha ga-egekwa nti." **29** Mgbe
o kwusiri nke a, ndi Juu ahụ lara na-arurita uka nke ukwu
n'etiti onwe ha. **30** O biri obi nke onwe ya afọ abuo n'ulo
o na-akwu ugwo ya. O na-anabatakwa ndi niile biara ileta
ya, **31** o ji mkwuwa okwu na-ekwusa ihe banyere alaeze
Chineke na-akuzikwa ihe banyere Onyenwe anyi Jisọs
Kraist. O dikwaghị onye obula gbaliri igbochi ya.

Ndi Rom

1 Pọl, odibo Kraist Jisọs, onye Chineke kpọrọ ka ọ bụrụ onyeozị ya na onye o kewapụtara ka o zisaa ozioma ya. **2** Ozioma a bụ nke ahụ Chineke kwere na nkwa n'oge gara aga site n'ọnụ ndị amụma ya nke e dere ihe banyere ya n'akwụkwọ nsọ. **3** Ozioma a metụtara Ọkpara ya, onye bụ nwa Devid site n'omumụ nke anụ ahụ. **4** Onye esitere na Mmụọ nke ịdị nsọ họtata ị bụ Ọkpara Chineke, site n'ike nke mbilite n'ọnwụ, bụ Kraist Jisọs, Onyenwe anyị. **5** Onye anyị sitere n'aka ya nata amara na ọrụ ị bụ onyeozị, ime ka ndị mba ọzọ nwee nrube isi nke okwukwe n'etiti ha n'ihia ya. **6** Tinyere unu onwe unu ndị ahụ a kpọrọ ka ha bụrụ ndị nke Jisọs Kraist. **7** Ya bụ, unu ndị Chineke hụrụ n'anya bi na Rom, ndị ọ kpọrọ ka ha bụrụ ndị nsọ: Ka amara na udo nke sitere na Chineke Nna anyị, na Onyenwe anyị Jisọs Kraist dịrị unu. **8** Na mbụ, ana m ekele Chineke ekele n'ihia unu niile, site n'aha Jisọs Kraist. N'ihia na a na-ekwusa ihe banyere okwukwe unu n'ụwa niile. **9** Chineke, onye m na-ejere ozi, n'ime mmụọ site na ikwusa ozioma nke Ọkpara ya, bụ onye akaebe na m na-echeta unu mgbe niile n'ekpere m. **10** N'ekpere m oge niile, a na m arịọ ka ọ bụrụ ihe ga-ekwe mee na site n'ike Chineke, aga m enwe ohere ịbịa leta unu. **11** Ọ na-agụ m agụ nke ukwu ịbịa hụ unu anya, n'ihia na achọrọ m ka unu keta oke n'onyinye Mmụọ Nsọ nke Chineke nyere m, nke ga-enyere unu aka iguzosi ike n'okwukwe. **12** Ọ bụkwaghị naanị nke a, kama achọrọ m ka anyị gbarịtaa onwe anyị ume site n'okwukwe anyị. **13** Ụmụna m, achọrọ m ime ka unu mata na atụọla m atumatụ ịbịa leta

unu ọtụtụ mgbe (ma tutu ruo ugbu a e gbochiri m ịbịa), ka m nwee ike nweta mkpuru n'etiti unu, dika m nwere n'etiti ndi mba ozọ. **14** N'ihia na abụ m onye ji ugwo nye ndi Griik na ndi mba ozọ, nyekwa ndi maara ihe na ndi nzuzu. **15** Ya mere m ji di njikere ikwusa ozioma nyekwa unu bu ndi bi na Rom. **16** N'ihia na ihere ozioma ahụ anaghị eme m, n'ihia na o bu ike Chineke na-ewetara onye obula kwere na ya nzoputa, nye onye Juu na mbu nakwa nye onye Griik. **17** N'ihia na o bu n'ozoma ka e kpughere ezi omume Chineke, ezi omume nke na-esite n'okwukwe ruo okwukwe. Dika e siri dee ya, "Onye ezi omume ga-esite n'okwukwe di ndu." **18** N'ihia na e sitela n'elugwe kpughe onuma Chineke megide mmehie na ajo omume niile nke ndi na-emebi iwu, ndi na-esite n'ajo omume ha na-eguzogide eziokwu ahụ. **19** N'ihia na ndi a maara ihe ha kwesiri imata banyere Chineke. Ha maara ya n'ihia na Chineke n'onwe ya emeela ka o doo ha anya. **20** N'ihia na site n'oge Chineke kere uwa na ihe niile di n'ime ya, udidi ya nke a na-apughị ihu anya na ike nke ebighi ebi ya na udidi idi nsọ ya ka e mere ka o puta ihè nye umu mmadu. Umu mmadu na-aghota ihe ndi a site n'ihe ndi e kere eke. N'ihia nke a umu mmadu enwekwaghị ngopu. (aīdios g126) **21** O bu eziokwu na ha maara Chineke, ma ha anaghị asopuru ya, ha anakwaghị enye ya ekele dika Chineke. Echiche uche ha bu ihe efu, nzuzu ha mere ka obi ha gbaa ochichiri. **22** Mgbe ha na-eche na ha bu ndi maara ihe, ha amataghị na ha bu ndi nzuzu. **23** Kama ife Chineke na-adighi anwu anwu ofufe, ha weere otuto ha kwesiri inye ya nye ihe ndi ahụ ha jiri aka ha kpuo. Ihe ndi a yiri

mmadu na-anwu anwu, na nnunu, na umu anumanu,
na ihe na-akpu akpu n'ala. **24** N'ihia ya, Chineke hapuru
ha ka ha mee ihe ojoo ndi ahụ na-agu obi ha aguu nye
adighi ocha nke ikwa iko, ha jikwa ahụ ha emerita mpu
n'etiti onwe ha. **25** Ha were okwu ugha dochie n'onodu
eziokwu banyere Chineke. Ha na-asopuru, na-efekwa ihe
e kere eke, ma hapu Onye okike, onye a na-eto ruo ebighi
ebi. Amen. (aiōn g165) **26** O bu nke a mere Chineke jiri
nyefee ha n'aka aguu anu ahụ nke na-eme ihere. N'ihia ya,
o buladi ndi inyom na ndi inyom ibe ha nogidere na-
enwe mmekorita n'uzo na-ezighi ezi. **27** Ozokwa, kama
ha na ndi inyom inwe mmekorita; ndi ikom ha horo
ka ha na ndi ikom ibe ha na-enwe udi mmekorita nke
ha na ndi inyom kwesiri inwe. Nwoke na-edinawuru
nwoke ibe ya. N'uzo di otu a, ha natakwara ntaramahuhu
kwesiri ha n'ihia ihe ojoo ndi a ha na-eme. **28** Ya mere, ebe
ha kpachapuru anya ju imata onye Chineke bu, Chineke
nyere ha akonuche ndi nzuzu, nke mere ka ha na-eme
ihe ojoo niile nke ajo echiche obi ha cheputara. **29** Ha
juputara n'ajo omume na mmehie niile, anya ukwu na
aghughu. Ha juputakwara n'ekworo, na igbu mmadu, na
esemokwu, na uche gbagoro agbago na ikpo asi. Ha bu
ndi na-ekwu okwu azu, **30** na ndi nkwtu na ndi kporo
Chineke asi, na ndi na-akpari mmadu na ndi mpako na
ndi na-anya isi. Ha na-atuputa uzo ohuru ime ihe ojoo,
ha adighi asopuru ndi muru ha. **31** Ha bukwa ndi na-
enweghi nghota, ndi na-enweghi okwukwe, ndi obi ojoo
na ndi na-enweghi obi ebere. **32** Ha maa na Chineke nyere
iwu di ike na ndi na-ebi ndu di otu a kwesiri onwu, ma ha

gara n'ihu na-eme ihe ndi a, ma na-akwalikwa mmuo ndi ozọ ka ha soro na-eme ha.

2 N'ihu ya, i nweghi ngopu, onye obula i bu, mgbe i na-ekpe ndi ozọ ikpe. N'ihu na mgbe i mara onye ozọ ikpe, o bu onwe gi ka i na-ama ikpe maka na gi onwe gi na-emekwa udi ihe ndi ahụ. **2** Ma anyi maara na Chineke na-ekpe ndi na-eme ihe ojoo di otu a ikpe n'uzo ziri ezi. **3** Gi bu mmadu, ginị mere i ji na-ama ndi na-eme ihe di otu a ikpe mgbe gi onwe gi na-eme otu ihe ahụ. I chere na i ga-agbanari ikpe Chineke? **4** Ka i na-eleda obioma Chineke, na nnagide o na-anagide ndu ojoo gi, na ogologo ntachiobi ya anya? I maghi na obioma Chineke nwere n'ebe i no kwesiri ime ka i site na mmehie gi chegharia? **5** Ma n'ihu isiike gi na obi gi kporo nku nke enweghi ncheghari, i na-akpakotara onwe gi onuma nke Chineke n'ubochi oke iwe ya, mgbe a ga-ekpughe ikpe ya ziri ezi. **6** O ga-akwughachi onye obula dika oru ya siri di. **7** Chineke ga-enye ndi niile sitere na ntachiobi na ezi oru na-achọ otuto na nsopuru na ndu ahụ na-adigide adigide bu ndu ebighi ebi. (aiōnios g166) **8** Ma ndi niile na-akpa iche iche, ndi jukwara isoro eziokwu ahụ, ndi na-anogidekwa na-eme ihe ojoo, ka a ga-ata ahuhu, gosi ha iwe oku na onuma. **9** Nsogbu na iru uju ga-abiakwasị ndi niile na-eme ihe ojoo, mbu, o ga-adiri ndi Juu, emechaa, o ga-adikwara ndi mba ozọ. **10** Ma otuto na nsopuru na udo ga-abu nke onye obula na-eme ezi ihe, malite n'onye Juu ruokwa na ndi mba ozọ. **11** N'ihu na Chineke anaghi ele mmadu anya n'ihu. **12** Ndi niile mehiere n'onodu enweghi iwu ga-ala n'iyi n'onodu enweghi iwu. Ma ndi

niile mehiere megide iwu ahụ ha mara ihe banyere ya ka a ga-ama ikpe dika iwu siri kwuo. **13** N'ihina na o bughị ndi ahụ na-anụ mgbe a na-aguputa akwukwo iwu ka a na-agu dika ndi ezi omume n'ihu Chineke, kama o bu ndi ahụ niile na-eme ihe iwu kwuru ka a ga-agu ka ndi ezi omume. **14** N'ezie, mgbe ndi mba ozọ bu ndi na-enweghi iwu sitere n'obi ha mee ihe iwu kwuru, o gosiri na ha bu iwu nye onwe ha, o bu ezie na ha enweghi iwu ahụ e dere ede. **15** Ha na-egosiputa na edeela ihe ndi ahụ iwu kwuru n'obi ha. Akonuche ha na-egosikwa na nke a bu eziokwu, ebe o bu na akonuche ha na-ama ha ikpe mgbe ufodu, ma na-agopuru ha mgbe ufodu. **16** Dika ozioma ahụ m na-ekwusa si kwuo, Chineke ga-ekpe ndu nzuzo niile umu mmadu na-ebi ikpe, site na Kraist Jisos. **17** Ma ugbu a, gi onye na-akpo onwe gi onye Juu, onye tukwasiri obi gi n'iwu ahụ, onye na-anyakwa isi na i maara Chineke, **18** o buru na i mara uche ya ma kwenyekwa n'ihe nke ka mma n'ihina na e ziri gi ihe site n'iwu; **19** o buru na o doro gi anya na i bu onyendu nye ndi isi, burukwa ihè nye ndi no n'ochichiri, **20** i na-agukwa onwe gi dika onye nkuzi nke ndi na-amaghi ihe, na onye nkuzi umuntakiri, n'ihina na i maara iwu nke oma, juputakwa n'amamihe na eziokwu. **21** Gi onye na-akuziri mmadu ibe gi ihe, i na-akuzikwara onwe gi? Gi onye na-ekwusa ka mmadu ezula ohi, i na-ezu ohi? **22** Gi onye na-asị mmadu akwala iko, i na-akwa iko? Gi onye na-akpo arusi ihe aru, i na-ezuru ihe di n'ulo arusi n'ohi? **23** Gi onye na-anya isi na i maara iwu, i na-emenye Chineke ihere site n'imebi iwu ahụ? **24** Dika esi dee ya, "Ndi mba ozọ na-ekwulu aha Chineke n'ihina unu."

25 Obibi ugwu bara uru n'ezie ma ọ bụrụ na ị na-edebe iwu, ma ọ bụrụ na ị na-emebi iwu, obibi ugwu gi dika mgbe i bighi ugwu. 26 Ọ bụrụ na ndi e bighi ugwu na-edebe ihe iwu kwuru, ọ bu na a gaghi agu ebighi ugwu ha dika obibi ugwu? 27 Ya bu, ndi ahụ a na-ebighi ugwu n'anụ ahụ ma na-edebe iwu ga-ama unu ikpe, bu ndi nwere iwu ahụ e dere n'akwukwo na ndi e bikwara ugwu ma na-emebi iwu. 28 I bu ezigbo onye Juu abughị nke elu ahụ. Ezigbo ibi ugwu abukwaghị ihe a na-ahụ n'anụ ahụ. 29 Kama ezigbo onye Juu bu onye obula nke bu ya n'ime mmuo. Ezigbo obibi ugwu bukwa nke ime obi, nke mmuo, ọ bughị nke e dere ede. Otuto ya esiteghị n'aka mmadu kama o sitere n'aka Chineke.

3 Ọ di uru puru iche mmadu nwere n'ihia na ọ bu onye Juu? Gini bukwa uru ahụ di ukwu nke di na-ebiri mmadu ugwu? 2 Ọ bara uru n'uzo niile. Nke mbu, ọ bu ndi Juu ka e weere okwu Chineke nyefee n'aka. 3 Gini ga-emezi ma ọ bụrụ na ufodu n'ime ha ekwesighi ntukwasị obi? Chineke, ọ ga-eji n'ihia ekwesighi ntukwasị obi ha ghara ikwesi ntukwasị obi? 4 Ọ pughị idi otu a! Kama ka ọ bụrụ ihe putara ihe na Chineke bu onye eziokwu, ma mmadu niile bu ndi okwu ugha, dika e dere ya, "Ka e nwe ike gosiputa na ị na-ekwu eziokwu mgbe obula i kwuru okwu, na ekpegbukwa mgbe i na-ekpe ikpe." 5 Ma ọ bụrụ na ajo omume anyi na-eme ka ezi omume Chineke puta ihè, gini ka anyi ga-ekwu? Anyi ga-asị na Chineke adighi eme ihe ziri ezi ma ọ bụrụ na ọ taa anyi ahuhu n'ihia ajo omume anyi? (Ana m ekwu okwu a di ka ndi mmadu.) 6 N'ezie, ọ bughị otu a, ọ bụrụ na ọ bu otu a, oleekwanu otu Chineke

ga-esi kpee ụwa ikpe? 7 Otu onye nwere ike ị si, “na ọ bụrụ na a na-esite n’okwu ụgha m, mee ka eziokwu nke Chineke pụta ìhè karịa, na-ewetara Chineke otuto, gini mere e ji ama m ikpe dika onye mmehie?” 8 Ọ pụtara na anyị ga-asị, “ka anyị na-eme ihe ojọọ ka ezi ihe si na ya pụta”? Ụfọdụ ndị mmadụ ji nkwo na-ebo m ebubo na m na-akuzi ihe di otu a, ikpe a mara ha kwesiri ekwesi. 9 Gini kwanu? Anyị ọ ka ha mma? Mba, ma e meela ya rii ka ọ pụta ìhè na mmadụ niile nọ n’okpuru mmehie, ma ndi Juu ma ndi mba ozo. 10 Dika e dere ya, “Ọ dighi onye obula bu onye ezi omume, ọ dighi ọ buladi otu onye. 11 Ọ dighi onye obula na-aghota, ọ dikwaghi onye ọ na-agu icho Chineke. 12 Mmadu niile ewezugala onwe ha, ha niile, ọ dighi onye bara uru n’ime ha. Ọ dighi onye na-eme ihe oma, a pughi ichota ọ buladi otu onye. 13 Akpiri ha bu ili ghere oghe, ha ji ire ha na-agho aghughu. Elo ajuala di n’egbugbere onu ha. 14 Onu ha juputara n’okwu na-aku ilu na obubu onu. 15 Ukwu ha na-eme osiso ikwafu obara. 16 Mbibi na nhuju anya di n’uzo ha niile. 17 Ha amaghi ihe bu uzo udo. 18 Ha amatabeghi ihe itu egwu Chineke putara.” 19 Ugbu a, anyi maara na ihe obula iwu kwuru, ọ bu ndi nọ n’okpuru iwu ka ọ diiri, ka esite otu a kpuchite onu niile n’otu n’otu. Ma meekwa ka ụwa niile mata na ha bu ndi ikpe mara n’ebe Chineke no. 20 N’ihi na o nweghi onye obula a puru igu n’onye ezi omume n’ihu Chineke maka na ọ na-edebe iwu. Kama, ọ bu site n’iwu ka anyi ji mata ihe banyere mmehie. 21 Ma ugbu a, emeela ka ezi omume Chineke puta ìhè, site n’iguzo iche n’ebe iwu di, bu nke iwu na ndi

amuma gbakwara ama ya. **22** Ezi omume a na-esite n'ebe Chineke no abia, site n'okwukwe n'ime Jisosh Kraist nye ndi niile kweere. O nweghi ihe idi iche obula di na ya. **23** N'ihina mmadu niile emehiela ha ekwesikwaghi otuto Chineke. **24** Ma ugbu a, agwola ha na ndi ezi omume site n'amara ya, site na mgbaputa nke si n'aka Kraist Jisosh. **25** Onye Chineke hoputara ka o were ndu ya chuo aja ikpuchi mmehie, site n'iwufu obara ya maka mgbaghara mmehie, nke a ga-anata site n'okwukwe. N'uzo di otu a, o na-egosiputa ezi omume ya, maka oge gara aga, n'ihinnagide ya, o jiri ndidi leghara mmehie umu mmadu anya. **26** Ma n'oge taa, site n'igosi na ya onwe ya bu onye ezi omume, na onye a na-aganye dika onye ezi omume bu onye nke kweere na Jisosh. **27** Mgbe o si otu a diri, olee ebe inya isi anyi dikwa? Ajula inabata ya. O bu site iwu di ana? O bu nke oru? Mba, kama o bu site n'okwukwe anyi nwere n'ime Kraist. **28** Ya mere, anyi na-aganye mmadu n'onye ezi omume n'ihinokwukwe o nwere, o bueghina'ihina o mere ihe iwu kwuru. **29** Chineke o bu naani nke ndi juu? O bukwaghi nke ndi mba ozoo? N'ezie, o bukwana nke ndi mba ozoo. **30** N'ihina Chineke di naani otu, o bu site n'okwukwe ka o ga-anabata ndi ahue ebiri ugu, sitekwa n'otu okwukwe ahue guo ndi a na-ebighi ugu ka ndi ezi omume. **31** O buru na o di otu a, anyi na-esite n'okwukwe anyi mee ka iwu ghara idi ire? Mba! Kama anyi na-enye iwu onodu kwesiri ya.

4 Gini ka anyi nwere ikwu banyere Ebrahim, nna nna anyi na o nwetara ihe niile site n'anu ahue? **2** A si na a guru Ebrahim dika onye ezi omume site n'oru aka ya,

ọ gaara enwe ihe ọ ga-eji anya isi, ma na ọ bughị n'ihu Chineke. **3** Ma gini ka akwukwọ nsọ kwuru? “Ebrahim kweere na Chineke, a gurụ nke a nye ya di ka ezi omume.” **4** Mgbe mmadu ruru ọrụ, ugwo ọrụ a kwuru ya abughị onyinye, kama ọ bu ihe ruru ya n'ihu ọrụ ọ ruru. **5** Ma nye onye na-enweghi ọrụ ma tinye okwukwe ya na onye ahụ na-aganye ndi ajo omume dika ndi ezi omume, a ga-eji okwukwe ya gunyere ya dika ezi omume. **6** Devid n'onwe ya kwukwara banyere onu diiri onye obula Chineke gurụ n'onye ezi omume n'agbanyeghi ọrụ ya. **7** “Ngọzi na-adiri ndi a gbaghaara ajo omume ha niile, ndi ekpuchikwara mmehie ha niile. **8** Ngọzi na-adiri nwoke ahụ, onye Onyenwe anyi na-adighi agunyere mmehie ya.” **9** Ngọzi a ọ diri naani ndi e biri ugwu ka ọ bu nyekwa ndi a na-ebighi ugwu? Ihe anyi na-ekwu bu na a gurụ okwukwe Ebrahim di ka ezi omume nye ya. **10** Olee mgbe a gurụ ya nye ya? Ọ bu tupu e bie ya ugwu, ka ọ bu mgbe e bichara ya ugwu? Ọ bughị mgbe e bichara ya ugwu kama ọ bu tupu e bie ya ugwu. **11** Ọ natara ihe iribama nke obibi ugwu dika akara nke ezi omume nke okwukwe o nwere mgbe ọ no na-ebighi ugwu. Nke a bu ime ya nna ndi niile kweerenu, ndi ahụ ọ gurụ dika ndi ezi omume, ọ bu ezie na ha bu ndi a na-ebighi ugwu. **12** N'uzo di otu a kwa, ọ bu nna ndi niile e biri ugwu. Ndu ya na-egosikwa ha na ọ bughị obibi ugwu ha na-azoputa ha, kama ọ bu okwukwe ha. N'ihu na Chineke nabatara Ebrahim naani site n'okwukwe o nwere tupu e bie ya ugwu. **13** Nkwa o kwere Ebrahim na agburu ya na ha ga-eketa uwa abughị site n'idebe iwu, kama ọ bu site n'ezi omume

nke okwukwe. **14** N'ihia na, o buru na ndi a ga-enye ihe e kwere na nkwa bu ndi na-edebe iwu, inwe okwukwe abakwaghi uru, nkwa ahụ enwekwaghi isi obula. **15** N'ihia na iwu n'onwe ya na-eme ka onuma bia. Ma ebe iwu na-adighi, mmehie adighikwa. **16** Ya mere, nkwa ahụ na-abia site n'okwukwe, ka o buru naani site n'amara ka e ji mee ka umu ya niile nweta ya, o bughị naani nye ndi no n'okpuru iwu, kama o bukwa nye ndi nwere udi okwukwe Ebrahim. N'ihia na o bu nna anyi niile. **17** Dika e dere ya, "Emeela m gi nna nke otutu mba." Ya mere, n'ihu Chineke ahụ bu onye o kweenyere n'ime ya, bu onye ahụ na-eme ka ndi nwuru anwu dikwa ndu ozọ, onye na-akpokwa ihe ndi na-adibughị, mee ka ha diri. **18** O buladi mgbe olileanya gasiri, o kwenyere na ya ga-abu nna nke otutu mba, dika ihe a gwara ya si di, "Otu a ka mkpuru gi ga-adi." **19** O daghi mba n'okwukwe o buladi mgbe o matara na ya akala nka n'ahu, n'ihia na o gbaruola otu nari afọ, tinyekwara na akpanwa Sera bu ihe nwuru anwu. **20** O dighi mgbe obula o nwere obi abuo na Chineke agaghi emezu ihe niile o kwere ya na nkwa. Kama, okwukwe ya mere ka o gbasie ike, ka o na-enye Chineke otuto. **21** O nwere otu obi na Chineke puru imezu ihe niile obula o kwere na nkwa. **22** O bu n'ihia ya ka e ji guo nke a nye ya di ka ezi omume. **23** Okwu ndi a, "A guru ya nye ya dika onye ezi omume," edeghi ya naani maka ya. **24** Kama e dere ya n'ihia anyi bu ndi kwere n'onye ahụ mere ka Onyenwe anyi Jisọs si n'onwu bilie. **25** Onye a rara nye ka o nwuo n'ihia mmehie anyi niile, ma e mere

ka o si n'ọnwụ bilie ka anyị buru ndi a guru dika ndi ezi omume.

5 Ya mere, ebe e sitere n'okwukwe mee ka anyị buru ndi a guru dika ndi ezi omume, udo di ugbu a n'etiti anyi na Chineke site n'Onyenwe anyi Jisos Kraist. **2** Onye anyi sitere n'aka ya nata amara nke anyi na-eguzo n'ime ya ugbu a. Anyi no n'onu nweekwa olileanya na a ga-eme ka anyi keta oke n'ebube Chineke. **3** O bukwaghi naani nke a, ma anyi na-anurikwa onu n'ime nsogbu anyi niile, ebe anyi maara na nsogbu ndi a na-enyere anyi aka ibu ndi nwere ntachiobi. **4** Ntachiobi na-aruputa n'ime anyi ezi agwa; ezi agwa na-aruputakwa olileanya. **5** Olileanya na-eme ka anyi guzo chim, n'ihi na Chineke awunyela ihunanya ya n'ime obi anyi site n'onyinye Mmuo Nso. **6** Mgbe ahụ anyi na-enweghi ike obula, mgbe oge ahụ ruru nnoo, Kraist biara nwuo onwu n'ihi anyi bu ndi mmehie. **7** A sikwarị na anyi bu ndi ezi omume o gaara abu ihe siri ike mmadu ibia nwuo onwu n'ihi anyi. Ma eleghi anya, a ga-ahukwa onye nwere ike nwuo n'ihi ezi mmadu. **8** Ma lee ka ihunanya Chineke siri puta lhe! Mgbe anyi ka noriji na-eme mmehie, Kraist nwuru n'ihi anyi. **9** Ebe a guru anyi dika ndi ezi omume site n'obara ya, nke kariri nke a, a ga-esitekwa na ya zoputa anyi site n'onuma Chineke. **10** N'ihi na, o buru na mgbe anyi bu ndi iro Chineke, e mere ka anyi na ya di n'udo site n'onwu Okpara ya, nke kariri nke a bu, ebe o bu na anyi na ya dizi na mma, anyi ga-enweta nzoputa site na ndu ya. **11** O bukwaghi naani nke a, kama anyi na-anurikwa onu n'ime Chineke site na Onyenwe anyi Jisos Kraist, onye anyi sitere na ya nata

idị na mma a ugbu a. **12** Dịka o siri dị, ọ bụ site n'aka otu nwoke ka mmehie siri bata n'ụwa. Ọ bụkwa mmehie a wetara ọnwụ. Ugbu a, ọnwụ erutela onye ọbụla aka n'ihị na mmadụ niile emehiela. **13** Ma tupu e nye iwu, mmehie dị n'ụwa. Ma a dighị agụkọta mmehie mgbe iwu na-adighị. **14** Ma e mere ka ọnwụ rute onye ọbụla site n'oge Adam ruo n'oge Mosis. O metụtara ọ bụladi ndị mmehie ha na-adighị ka nke Adam, onye bụ ihe atụ nke onye ahụ gaje ibia. **15** Ma onyinye a adighị ka njehie ya. N'ihị na ọ bụrụ na ọtụtụ nwurụ site na mmehie nke otu mmadụ, lee ka o siri bụrụ ihe dị ukwu karịa na amara Chineke na onyinye amara sitere n'otu onye bụ Jisọs Kraịst ga-ababiga ụba oke rute ọtụtụ mmadụ. **16** Ọzọ, onyinye a adighị ka ihe mmehie mmadụ mụpụtara. N'ihị na ikpe ahụ sooro mmehie otu onye weta ọmụma ikpe, ma onyinye ahụ sooro ọtụtụ njehie weta igụ mmadụ n'onye ikpe na-amaghị. **17** Ya mere, ọ bụrụ na ọnwụ chiri ọchichi site na njehie nke otu onye, ọ bughị ihe dị ukwu karịa na ndị nabatara onyinye amara Chineke bara ụba, ya na onyinye ezi omume, ga-achi achị na ndụ site n'otu onye ahụ bụ Jisọs Kraịst. **18** Ya mere, dịka otu njehie si weta ikpe ọmụma nye mmadụ niile, otu ahụ kwa ka e si guo mmadụ niile dịka ndị ezi omume na ndị nwere ndụ site n'otu ọrụ ezi omume. **19** N'ihị na dịka ọtụtụ mmadụ si bụrụ ndị mmehie n'ihị nnupu isi nke otu nwoke, otu a kwa ka ọtụtụ mmadụ ga-abụkwa ndị ezi omume n'ihị nrube isi nke otu nwoke. **20** Iwu bịa mee ka mmehie na-aba ụba, ma dịka mmehie na-aba ụba, amara na-abakwa ụba karịa. **21** Ya mere, dịka mmehie si bụrụ eze n'ọnwụ,

otu a kwa ka amara ga-esi buru eze site n'ezi omume iweta ndu ebighi ebi site n'aka Jisos Kraist, Onyenwe anyi. (aiōnios g166)

6 Gini ozokwa ka anyi ga-ekwu? Anyi ga-anogide n'ime mmehie ka amara na-aba uba? **2** E e! O kwesighi! Olee otu anyi ga-esi na-adị ndu n'ime mmehie, mgbe anyi bu ndi nwuru anwu n'ebe mmehie di? **3** O bu na unu amataghi na mgbe ahụ e jikotara anyi na Kraist Jisos na baptizim ka e jikotakwara anyi na ya n'onwu. **4** Ya mere, esitere na baptizim liko anyi na ya n'onwu, dika e mere ka Kraist site n'onwu bilie n'ebube nke Nna, ka anyi sikwa otu a keta oke na ndu ohuru. **5** O burukwa na e jikotaala anyi na ya n'onwu, e jikotakwala anyi na ya na mbilite n'onwu. **6** N'ihi na anyi maara na a kpoidekotara ndu nke ochie anyi na Kraist n'elu obe, iji mee ka anu ahụ nke mmehie ahụ buru ihe a lara n'iyi, ka anyi burukwa ndi nwere onwe ha site n'ibu ohu nke mmehie. **7** N'ihi na onye nwuru anwu agula ya dika onye nwere onwe ya site n'ebe mmehie di. **8** O burukwa n'ezikwu na anyi na Kraist nwukoro onwu, anyi makwara na anyi na ya ga-adikokwa ndu ozo. **9** N'ihi na anyi maara na ebe e mere ka Kraist site n'onwu bilie, o gaghị anwukwa ozo. Onwu enwekwaghị ike obula n'ebe o no ozo. **10** O nwuru naanị otu mgbe n'ihi mmehie. Ma ndu o na-adị ugbu a bu nke o na-adị nye Chineke. **11** Ya mere, guo onwe unu ugbu a dika ndi nwuru anwu n'ebe mmehie di. Guokwa onwe gi dika ndi di ndu n'ebe Chineke no n'ime Kraist, site na Kraist Jisos Onyenwe anyi. **12** Unu ekwela ka mmehie na-achị eze n'ahụ unu ozo, nke ga-

eme ka unu na-erubere agụụ nke anụ ahụ isi. **13** Unu a nakwala eche akụkụ ahụ unu ọbụla ka ọ bụrụ ngwa ọrụ ajọ omume. Kama cheenụ onwe unu n'ihu Chineke, dika ndị esi n'ọnwụ kpọputa nyefee na ndụ. Cheenụ akụkụ ahụ unu niile n'ihu Chineke dika ngwa ọrụ nke ezi omume. **14** N'ihina unu ekwesighi ị bụ ohu mmehie, ebe ọ bụ na unu anọkwaghị n'okpuru iwu ọzọ, kama unu nọ n'okpuru amara. **15** Gịnịkwa? Anyị ga-eme mmehie n'ihina na anyị anọghị n'okpuru iwu kama n'okpuru amara? Mba! O kwesighi. **16** Ọ bụ na unu amataghị na mgbe unu weere onwe unu nye mmadụ irubere ya isi dika ohu, unu bụ ohu nye onye ahụ unu na-erubere isi, ma ọ bụ ohu nye mmehie nke na-eduba n'ọnwụ, ma ọ bụkwanyị irube isi nke na-eduba n'ezinomume? **17** Ma ekele dīrī Chineke n'ihina na ọ bụ ezie na unu buri ohu nye mmehie, ma ugbu a, unu ejirila obi unu niile kpebie inabatara onwe unu ozizi ahụ e nyefere n'aka unu. **18** Ugbu a, e meela ka unu nwere onwe unu site na mmehie, unu aburula ndi ohu ezi omume. **19** Ana m eji ihe imaatụ site na ndu a na-ebi kwa ubochi, n'ihina adighi ike nke anu ahụ mmadụ. Ya mere, dika unu si were ahụ unu di iche iche nye ibu ohu adighi ocha na ajọ omume nke na-abawanye uba, sitekwanyị otu a were ha nye ugbu a ka ha buri ohu ezi omume nke na-eduba n'idi nsọ. **20** Mgbe unu bụ ohu mmehie, o nweghi ihe megidere unu ime ezi omume. **21** Ma gini bu uru unu nwetara n'oge ahụ site n'oru ahụ niile unu ruru, bu ihe ndi ahụ na-eme ka ihere mee unu? Ihe ndi ahụ na-eduba n'ọnwụ. **22** Ugbu a, e meela ka unu nwere onwe unu site na mmehie. Unu aghoala ndi ohu Chineke. Uru

unu na-erita bu idi nsọ, ọgwugwu ya bukwa ndu ebighi ebi. (aiōnios g166) 23 N'ih na ugwo oru mmehie bu onwu, ma onyinye amara Chineke na-enye n'efu, bu ndu ebighi ebi, site na Jisọs Kraịst Onyenwe anyi. (aiōnios g166)

7 Ọ bu na unu amaghi umunna m, unu ndi maara iwu nke oma na o bu oge mmadu di ndu ka iwu na-ejide ya? 2 Dika ihe imaatu, iwu na-ejikota nwanji luru di na di ya mgbe di ya ka no ndu, ma o buru na di nwanji ahụ anwu, o nokwaghi n'okpuru iwu jikotara ha dika di na nwunye. 3 A ga-akpo ya nwanji na-akwa iko ma o buru na o lakwuru nwoke ozọ mgbe di ya ka di ndu. Ma o buru na di ya anwu, o ga-abu onye nwere onwe ya site n'iwu ahụ. Ọ kwaghi iko ma o buru na o luo nwoke ozọ. 4 Ya mere, umunna m, unu onwe unu kwa anwula n'ebe iwu di site n'ahụ Kraịst, ka e nwe ike kenye unu onye ozọ, bu onye ahụ e mere ka o si n'onwu bilie. Ka anyi site na ya mja mkpuru nye Chineke. 5 Mgbe anu ahụ mmehie na-achi anyi, ochicho ojoo nke iwu na-akpali juputara n'ime anyi, nke mere na anyi na-amị mkpuru nye onwu. 6 Ugbu a, a toghapula anyi puo n'aka iwu ebe anyi nwuru nye ihe ndi kere anyi agbu na mbu, anyi anaghi ebikwa ndu n'usoro iwu ochie nke e dere n'akwukwo, kama anyi na-eje ozi n'usoro ndu ohuru nke mmuo. 7 Ugbu a, gini ka anyi ga-ekwu? Iwu ahụ o bu mmehie? N'ezie, mbaa! Agaraghi m ama ihe mmehie bu ma o bughu site n'iwu. Ọ buru na iwu asighi, "Enwela anya ukwu," agaraghi m ama na o bu mmehie. 8 Ma mmehie sitere n'iwu a megidere ochicho ojoo, mee ka echiche m mgbe niile buru ihe gbasara ihe ojoo, na otu m ga-esi mee ha. A si na iwu

adighi, mmehie agaraghi adi. **9** Na mbu, abụ m onye di ndu mgbe iwu na-adighi, ma mgbe iwu b́ara, e mere ka mmehie nwe ntute. **10** Anwuru m, ma chọputa na iwu ahụ kwesiri iwetara m ndu ghoziri ihe wetara onwu. **11** N'ih na mmehie jiri ohere ahụ iwu webatara ghogbuo m, sitekwa n'iwu ahụ gbuo m. **12** N'ezie, iwu ahụ di nsọ, ihe e nyere n'iwu di nsọ, burukwa ezi omume na ihe di mma. **13** Mgbe ahụ, o putara na ihe ahụ di mma wetaara m onwu? Mba! Kama o bu mmehie sitere n'ihe di mma wetara m onwu, ka e nwee ike gosiputa na mmehie bu ihe jogburu onwe ya site n'ihe e nyere n'iwu. **14** Anyi matara na iwu bu ihe nke mmuo ebe mu onwe m bu anu ahụ efu, onye e rere dika ohu nye mmehie. **15** O nweghi uzọ ihe m na-eme si doo m anya. N'ih na ihe m na-eme abughi ihe m chorọ ime, o bu ihe m kporo asi bu ihe na-agara m aka ime mgbe niile. **16** Ma o buru na m eme ihe m na-achoghi ime, ana m ekwenye na iwu di mma. **17** Ma dika o di, o bukwaghi mu onwe m na-eme ihe ndi a, kama o bu mmehie bi n'ime m. **18** O doro m anya na o nweghi ihe oma obula di n'ime m, ya bu n'ime anu ahụ m. N'ih na o na-agu m agu ime ezi ihe, ma ike ime ezi ihe adighi n'ime m. **19** Ihe m na-eme mgbe m chorọ ime ezi ihe abughi ezi ihe ahụ m chorọ ime kama o bu ajọọ ihe ahụ m na-achoghi ime ka m na-eme. **20** O buru na m na-eme ihe ahụ m na-achoghi ime, o putara na o bughu mu onwe m na-eme ihe ndi ahụ. Kama o bu mmehie bi n'ime m na-eme ha. **21** Achoputara m iwu nke na-arụ oru n'ime m. Mgbe m chorọ ime ihe oma, naani ihe ojọọ bu ihe na-agara m aka ime. **22** N'ime ime onwe m, o na-agu m agu

ime ihe iwu Chineke kwuru. **23** Ma ana m ahụta iwu ọzọ
dị n'ime m nke na-agba mgbà megide iwu nke dị n'uche
m, ime ka m buru ohu nye iwu nke mmehie na-arụ ọrụ
ya n'anụ ahụ m. **24** Lee ụdị ọndụ ọjọọ nke m hụgara
onwe m n'ime ya! Onye puru inaputa m site n'anụ ahụ a
nke na-eduba m n'ọnwụ? **25** Ma ekele diri Chineke, onye
na-anaputa m site na Kraịst Jisọs Onyenwe anyi! Ya mere,
n'ime mmụọ m, abụ m odibo nye iwu Chineke, ma n'ime
anụ ahụ mmehie m, abụ m ohu nye iwu nke mmehie.

8 Ya mere, ikpe omuma obula adighikwa ugbo a nye
ndi niile no n'ime Jisọs Kraịst. **2** N'ihia na site na Kraịst
Jisọs iwu nke Mmụọ na-enye ndu emeela ka m nwere
onwe m site n'iwu nke mmehie na ọnwụ. **3** N'ihia na ihe
iwu na-enweghi ike ime, n'ihia adighi ike nke anụ ahụ, ka
Chineke mere, site n'izite Okpara ya, ka o bia n'udidi anụ
ahụ mmehie, buru aja mmehie, site otu a, maa mmehie
ikpe na anụ ahụ. **4** Ka izu ezu nke ihe niile iwu choo
n'aka anyi buru ihe e mezuru n'ime anyi, bu ndi na-
adighi ebi ndu dika ochicho anụ ahụ si diri, kama dika
ochicho Mmụọ Nso si di. **5** Ndi niile na-ebi ndu ha dika
anụ ahụ siri choo, na-ebi ya naani imezu aguu niile na-
agu anụ ahụ ha. Ma ndi niile na-agbaso uto nke Mmụọ
na-achoputa na ha na-eme ihe Mmụọ na-achoo. **6** Itukwasị
uche n'ihe nke anụ ahụ na-eweta ọnwụ. Ma itukwasị
uche n'ihe nke Mmụọ Nso na-eweta ndu na udo. **7** N'ihia
na onye obula tukwasiri uche ya n'ihe nke anụ ahụ na-
ebuso Chineke agha, o naghị edebe iwu nke Chineke.
N'eziokwu, o gaghị enwe ike idebe ya. **8** Ya mere, ndi na-
erubere anụ ahụ ha isi apughị ime ihe ga-atoo Chineke

uto. **9** Ma lee! Unu onwe unu anaghị ebizi ndụ n'usoro nke anụ ahụ, kama unu na-ebi n'usoro nke Mmụọ Nsọ n'ihị na Mmụọ nke Chineke bi n'ime unu. Onye oḅula naneweghị Mmụọ nke Kraịst abughị nke ya. **10** O bụrụkwa na Kraịst bi n'ime unu, anụ ahụ unu ga-abụ ihe nwurụ anwụ n'ebe mmehie dị, ma mmụọ unu dị ndụ n'ihị na a guḅa unu na ndị ezi omume. **11** O bụrụ na Mmụọ onye mere ka Jisọs si n'ọnwụ bilie, bi n'ime gi, onye ahụ nke mere ka Kraịst si n'ọnwụ bilie ga-emekwa ka anụ ahụ gi dị ndụ site n'ike Mmụọ Nsọ ahụ, onye bi n'ime gi. **12** Ya mere, ụmụnna m, anyị ji ụgwọ ma o bughị anụ ahụ ka anyị ji ụgwọ ịdị ndụ dika oḅichọ ya si dị. **13** O bụrụ na unu na-ebi ndụ dika anụ ahụ si chọo, unu ga-anwụ. Ma o bụrụ na unu ga-eji ike nke Mmụọ Nsọ mee ka omume niile nke anụ ahụ nwuo, unu ga-adị ndụ. **14** N'ihị na ndị niile Mmụọ nke Chineke na-achị bụ ụmụ Chineke. **15** N'ihị na unu anataghị mmụọ nke na-eme unu ndị ohu ozo nye ịtụ ụjọ, kama unu natara Mmụọ nke mere unu ụmụ Chineke. O bụ site na Mmụọ ahụ ka anyị ji na-akpo "Abba, Nna." **16** Mmụọ Nsọ, n'onwe ya na-agbakwa ama n'ime mmụọ anyị, na-agwa anyị na anyị bụ ụmụ Chineke. **17** Ugbu a, o bụrụ na anyị bụ ụmụ, o putara na anyị bụ ndị nketa oke, ndị ga-eketa ihe Chineke nwere, na ndị ha na Kraịst ga-ekekota ihe, ma o bụrụ n'ezie na anyị ga-esoro ya keta oke ahụhụ ya, ka anyị si otu a sorokwa ya keta oke n'ebube ya. **18** N'ikwu eziokwu, ahụhụ niile anyị nata ugbu a erughị ihe a ga-eji tonyere ebube niile a ga-ekpughe n'ime anyị. **19** Ihe niile e kere eke ji oke agụụ na-eche mgbe a ga-egosiputa ndị bụ ụmụ Chineke. **20** N'ihị

na e tinyere ihe e kere eke n'ọnọdụ ihe na-abaghị uru, ma ọ bughị site n'ọchịchọ nke onwe ya, kama n'ọchịchọ nke onye ahụ tinyere ya n'ọnọdụ ahụ n'ime olileanya, **21** na otu ụbọchị na ha ga-enwere onwe ha site n'agbụ nke ire ure, sorokwa keta oke n'ebube ahụ ga-abụ nke ụmụ Chineke. **22** Anyị maara na ruo ugbo a, ihe niile e kere eke na-asụ ude n'ihị ihe mgbu ha nọ n'ime ya, dika ihe mgbu nke ọmụmụ nwa. **23** Ọ bughị naanị nke a, ma anyị onwe anyị, ndị nwere mkpuru mbụ nke Mmụọ Nsọ, na-asụkwa ude n'ime onwe anyị, na-echesi ike mgbe a ga-akpobata anyị dika ụmụ, mgbe a ga-agbaputa anụ ahụ anyị. **24** N'ihị na a zoputara anyị site n'olileanya dị otu a. Ma olileanya a na-ahụ anya abughị olileanya. Onye na-enwe olileanya mgbe ihe ọ na-ele anya ya dị ya n'aka? **25** Ma ọ buru na olileanya anyị dabeere n'ihe ahụ anyị na-enwetabeghi, anyị ga-eji ndidi chere tutu ihe ahụ erute anyị aka. **26** Otu aka ahụ, Mmụọ Nsọ na-enyere anyị aka n'ime adighi ike anyị. N'ihị na anyị amaghị ka esi ekpe ekpere dika o kwesiri. Ma Mmụọ Nsọ n'onwe ya ji isụ ude nke ọnu apughị ikọ na-arịrọ anyị ariri. **27** Chineke, onye na-enyocha obi mmadu, amarala ihe Mmụọ Nsọ bụ n'uche. N'ihị na Mmụọ Nsọ na-arịrọ ndị nsọ niile ariri dika Chineke si chọ. **28** Anyị maara na ihe niile na-arukota ọrụ maka ọdịmma ndị hụrụ Chineke n'anya bụ ndị a kpọrọ dika uche nsọ ya siri di. **29** N'ihị na ndị ahụ ọ maarari ka ọ kakwara akara ka ha nwe ụdidi nke Ọkpara ya, ka ọ buru nwa e buru ụzọ mụọ n'etiti ọtutu ụmụna. **30** Ma ndị ahụ ọ kara akara, ka ọ kpokwara; ndị ọ kpọrọ, ka ọ gurụ na ndị ezi omume; ndị ọ gurụ na ndị

ezi omume ka o nyekwara otuto. **31** Gịni ọzọ ka anyị ga-ekwu banyere ihe ndị a. Ọ bụrụ na Chineke nonyere anyị, onye pụrụ imegide anyị? **32** Onye ahụ na-azọghị ndụ Ọkpara ya, kama o weere ya nye n'ihị mmehie anyị niile, ọ dị ihe ọzọ anyị chọrọ ọ na-agaghị enye anyị site na ya? **33** Onye pụrụ ibo ndị ahụ Chineke họtara ebubo? Ọ bụ Chineke na-agụ mmadụ dika onye ezi omume. **34** Onye bụ onye ahụ nke ga-ama ikpe? Ọ bụ Kraịst Jisọs onye nwurụ, ma karịa nke ahụ, onye e mere ka o si n'ọnwụ bilie, nọ n'aka nri Chineke na-arịotakwara anyị arịrịọ. **35** Onye nwere ike ikewapụ anyị site n'ihunanya Kraịst? Ọ bụ nsogbu, ka ọ bụ ihe isi ike, ka ọ bụ mkpagbu. Ka ọ bụ ụnwụ, ka ọ bụ igba ọtọ, ka ọ bụ ihe egwu, ka ọ bụ mma agha? **36** Dika e dere ya, "Ọ bụ n'ihị gị ka anyị na ọnwụ ji na-agba mgba ụbọchị niile. A na-ele anyị anya dika aturu a gaje igbu egbu." **37** Mba, kama n'ime ihe ndị a niile, anyị kariri ndị mmeri site n'onye ahụ huru anyị n'anya. **38** N'ihị na nke a bụ ihe m maara nke ọma, na ọnwụ, maọbụ ndụ, maọbụ ndị mmụọ ozi, maọbụ mmụọ dị iche iche ndị na-achị n'elu na n'ụwa, maọbụ ike ọchịchiri dị iche iche, maọbụ ihe dị ugbu a, maọbụ ihe gaje ibia, **39** maọbụ idi elu, maọbụ idi omimi, ma ọ bụkwanyị ihe ọbụla ọzọ e kere eke, agaghị enwe ike ikewapụ anyị site n'ihunanya Chineke, nke dị n'ime Kraịst Jisọs Onyenwe anyị.

9 Ana m ekwu eziokwu n'ime Kraịst. Anaghị m ekwu okwu ụgha. Akonuche m nke Mmụọ Nsọ na-achị na-agbakwara m ama. **2** A nọ m n'ọndu oke ihe mwute na ihe mgbu dị ukwu n'obi m. **3** A si na ọ bụ ihe ga-ekwe mee, ejikeere m ibụ onye a bụrụ ọnu na onye e wepuru

site n'ebe Kraịst nọ n'ihị ụmụnna m na ndị ikwu m, **4** bụ ndị Izrel. Ndi Chineke hooro ka ha buru umu ya, ndi o nyere ebube ya na ogbugba ndu ya. O nyekwara ha iwu na ife ofufe n'ulonso ukwu ahụ na otutu nkwa di iche iche. **5** Ha si n'agburu nna nna anyi ochie ha. Kraịst n'onwe ya, n'udidi mmadu, sikwa n'agburu ha puta, onye bu Chineke nke ihe niile, onye a na-eto ruo ebighi ebi. Amen. (aiōn g165) **6** O bughị di ka a ga-asị na okwu Chineke na-ala azu. N'ihị na o bughị onye obula a muru n'ezinaulo ndi Izrel bu onye Izrel. **7** Na ha sitere n'agburu Ebrahim puta emeghi ka ha buru umu Ebrahim n'ezie. Ma n'akuku nke ozo, "O bu site n'Aizik ka a ga-akpo mkpuru gi aha." **8** Nke a na-egosi na o bughị ndi niile a muru na-anu ahụ bu umu Chineke, kama umu ndi ahụ e kwere na nkwa bu ndi a na-aganye di ka umu Ebrahim site na nkwa ahụ. **9** Lee ka e si kwee nkwa ahụ, "Mgbe oge ahụ a kara aka ruru, aga m aloghachi, Sera ga-amukwa nwa nwoke." **10** O bughị naani nke a. Umu Ribeka si n'otu nna, ya bu nna nna anyi Aizik. **11** Ma tupu a muo umu ejima ndi a, ma o bukwanu tupu ha emee ihe obula di mma maobu nke di njo, iji mee ka ochicho Chineke banyere nhoputa ha guzoro, **12** o bughị site n'oru kama o bu site n'onye ahụ nke na-akpo, n'ihị na a gwara ya si, "Nke okenye ga-ejere nke nta ozi." **13** Dika e dere ya, "Jekob ka m huru n'anya ma Iso ka m kporo asi." **14** Gini kwa ka anyi ga-ekwu? Chineke o bu onye ajo omume? Mba! **15** N'ihị na o gwara Mosis, "Onye m choro imere ebere ka m ga-emere ebere, o bukwa onye m choro imere omijiko ka m ga-enwere omijiko." **16** Ya mere, o dabereghị n'ochicho nke mmadu

maṅbụ irụsị ọrụ ike ya kama ọ dabere n'ebere Chineke. **17** N'ihị n'akwụkwọ nsọ gwara Fero, "Emere m ka ị bụrụ ihe ị bụ n'ihị nke a, ka m were gị ziputa ike m, ka e nwe ike kwusaa aha m n'ụwa niile." **18** Ọ pụtara ihe na ọ bụ naanị ndị Chineke chọrọ ka ọ na-emere ebere, ndị ọ chọkwara ka ọ na-eme ka ha bụrụ ndị obi ha kpochiri akpochi. **19** Ma eleghi anya unu pụrụ igwa m, "Gini kwanu mere o ji ata anyi uta? Onye kwanu pụrụ iguzogide ihe o zubere ime?" **20** Onye ka ị bụ gị mmadu efu, iji aju Chineke ajuju? "Nkata mmadu na-akpa ọ ga-aju onye na-akpa ya ajuju, 'Onye si gi kpaam otu a?'" **21** Otu a kwa, onye okpu ite o nweghi ike isite n'otu uru ahụ o nwere kpuru udi ite obula masiri ya, ufodu ite puru iche na ufodu e ji eje ozi n'ulo? **22** Ọ burukwanu na Chineke ekpebie igosi iwe ya na ime ka a mara ike ya site n'inwe oke ndidi banyere ndi oke iwe ya ga-adakwasị bu ndi a kwadoro maka mbibi? **23** Ma ọ burukwanu na o mere nke a iji mee ka ndi ahụ ọ na-emere ebere mata ịba ụba nke ebube ya, bu ndi o bururi uzọ kwadoo maka ebube a. **24** Ọ buladi anyi bu ndi ọ kpokwara, ọ bughị naanị site na ndi Juu kama site na ndi mba ozọ? **25** Dika o kwuru n'akwukwo Hosiya, "Aga m akpo ha 'ndi m,' bu ndi na-abughị ndi m. Aga m akpokwa ya 'onye m huru n'anya' bu onye m na-abughị n'anya." **26** Ma, "N'otu ebe ahụ a no si ha, 'Unu abughị ndi m,' bukwa ebe a ga-anọ kpo ha, 'Umụ nke Chineke di ndu.'" **27** Aizaya bere akwa n'ihị umu Izrel, "Ọ bu ezie na onuogugu umu Izrel dika uzuzu di n'akuku osimiri, maṅbụ naanị mmadu ole na ole ka a ga-azoputa. **28** N'ihị na Onyenwe anyi na-aga ikpe uwa a ikpe. Ọ ga-

eme ọsịisọ n'ikpe ahụ ma kpebie ya.” 29 Ọ bụkwa dika Aizaya kwuru na mbụ, “Ọ bụrụ na Onyenwe anyị, Onye pụrụ ime ihe niile ahapụrughị anyị ụmụ ụmụ, anyị gara adị ka Sọdòm, anyị gaara adịkwa ka Gọmọra.” 30 Gịnịkwa ka anyị ga-ekwu? Anyị ga-asị na o enyela ndị mba ọzọ na-enweghị oge ha gbasoro ezi omume, ma ha natara ya, bụ ezi omume nke sitere n'okwukwe, 31 ma ndị Izrel na-agbaso iwu nke ezi omume, enwebeghị ike ime onwe ha ndị a ga-anabata. 32 Gịnị gbochiri ha? Ọ bụ n'ihia na ha agbasoghị ya site n'okwukwe. Kama ha chere na ọ bụ site n'ọrụ. Ha zohiere ụkwụ n'oke nkume isọ ngongọ ahụ. 33 Dika e dere ya, “Lee, ana m atogbọ na Zayon nkume nke na-eme ka ndị mmadụ sọọ ngongọ, oke nkume nke na-eme ka ha daa. Ma onye nke kweere na ya, agaghị eme ka ihere mee ya.”

10 Ụmụnna m, ihe na-agụ nnọọ obi m agụụ nke ukwu na ekpere m na-ekpe nye Chineke bụ ihia na a zoputara ha. 2 Ana m agba akaebe na ihe banyere Chineke na-anụ ha ọkụ n'obi nke ukwu. Kama inụ ọkụ n'obi ha abughị site na mmazu Chineke. 3 Ebe ha na-amaghị ezi omume nke si na Chineke bịa kama ha choro ihia nke onwe ha, ha ewedaghị onwe ha n'okpuru ezi omume nke Chineke. 4 Kraịst bụ ọgwụgwụ iwu. Ya mere, ezi omume ga-adiri onye ọbụla nke kwere. 5 Mosis si otu a dee banyere ezi omume nke sitere n'iwu, “Onye ọbụla na-eme ihe ndị a ga-adị ndụ site na ha.” 6 Ma ezi omume ahụ nke sitere n'okwukwe na-asị, “Asịla n'ime obi gi, ‘onye ga-arigo n'ime eluigwe?’” (nke bụ, ikudata Kraịst) 7 “maobu, ‘Onye ga-arida n'ime ili?’” (nke a bụ, ikpolite Kraịst site na

ndị nwurụ anwụ). (Abyssos g12) 8 Ma gini ka o na-ekwu? “Okwu ahụ nọ gi nso, o di n’onu gi dirikwa n’obi gi,” o bu ya, bu okwu okwukwe ahụ anyi na-ekwusa. 9 Ma o buru na i ga-eji onu gi kwuputa, na “Jisos bu Onyenwe anyi,” kwerekwa n’ime obi gi na Chineke kpolitere ya site n’onu, a ga-azoputa gi. 10 N’ihi na o bu obi gi ka i ga-eji kwere; a guo gi n’onye ezi omume, o bukwa onu gi ka i ga-eji kwuputa, a zoputa gi. 11 Dika akwukwo nsọ kwuru, “Onye obula kweere na ya, agaghị eme ka ihere mee ya.” 12 N’ihi na o nweghi ihe di iche n’etiti onye Juu na onye mba ozo, otu Onyenwe anyi ahụ bu Onye nwe mmadu niile, o na-agozibigakwa ndi na-akpoku ya oke. 13 N’ihi na, “Onye obula nke na-akpoku aha Onyenwe anyi, ka a ga-azoputa.” 14 Ma olee otu ha ga-esi kpokuo aha ya ma o buru na ha ekwereghị na ya? Olee otu ha ga-esikwa kwere n’onye ahụ ha anubeghi ihe gbasara ya? Olee otu ha ga-esi nukwa ma o buru na ndi nkwusa adighi? 15 Oleekwanu otu ha ga-esi puo gaa kwusaa, ma o buru na o nweghi ndi zipuru ha? Dika e dere ya n’akwukwo nsọ, si, “Lee, ka ha si maa mma bu ukwu ndi na-eweta ozioma.” 16 Ma o bughị mmadu niile nabatara ozioma ahụ. N’ihi na Aizaya kwuru, “Onyenwe anyi, onye kweere ozi anyi?” 17 Ma o bu ihe doro anya na o bu site n’ige nti n’ozoma a ka mmadu ji enweta okwukwe, ozioma ahụ a na-anu bu site n’okwu Kraist. 18 Ma ana m aju, O ga-abu na ha anughi? Ha nuru ya n’ezie. “N’uwa niile ka olu ha puru gazuo, okwu onu ha niile erukwaala n’ebe uwa soturu.” 19 Ozokwa, ana m aju, o bu na Izrel aghotaghi? Na mbu, Mosis siri, “Aga m esite na ndi na-abughị mba

kpalie mmụọ ekworo n'ime unu; aga m esitekwa n'obodo na-enweghị nghọta kpasuo unu iwe.” 20 Ma Aizaya jiri nkwuwa okwu si, “Ndi chọtara m bu ndi na-adighi aju ase m, ekpugheere m onwe m nye ndi ahụ na-adighi aju ase m.” 21 O kwuru banyere ndi Izrel, “Agbasara m aka m ogologo ubochi niile nye ndi nnupu isi na ndi na-ekwesị olu ike.”

11 Mgbe ahụ a na m aju, o ga-abu na Chineke ajula ndi ya? Mba, nke a apughị ime, n'ihi na mu onwe m bukwa onye Izrel. Abu m nwa nwa Ebrahim, onye si n'agburu Benjamin puta. 2 Chineke ajubeghi ndi ya bu ndi o hoputara site na mmalite ihe niile. O bu na unu amaghi ihe akwukwo nsọ na-ekwu banyere Ilaija, otu o siri rịo Chineke ariri megide umu Izrel? 3 “Onyenwe m, ha egbuchala ndi amuma gi niile, mebisiekwa ebe ichu aja gi niile, maobu naani m foduru. Ha na-achokwa uzọ igbu m.” 4 Gini bu osisa Chineke nyere ya? “E nwere m puku mmadu asaa ozọ ndi huru m n'anya, ndi na-egbubeghi ikpere ha n'ala nye Baal.” 5 Otu a ka o dikwa n'oge di ugbo a, a horola mmadu ole na ole site n'amara ya. 6 O buru na o sitere n'amara, o sighizikwa n'oru. N'ihi na o buru na o si n'oru, amara ya abughikwa amara n'eziokwu. 7 Gini kwa? Ihe ndi Izrel jiri ike ha niile na-achọ nke ha na-achotaghi ka ndi a hoputara chotara. Ndi nke ozọ mechiri obi ha. 8 Dika e dere ya, “Chineke nyere ha mmuọ na-eme mmadu iberiibe. O nyela ha anya nke ha na-ejighi ahụ uzọ, nyekwa ha nti nke ha na-ejighi anu ihe; o mere nke a ruo taa.” 9 Devid kwukwara, “Ka tebul ha ghorọ ha igbudu na onya, ha burukwa ihe isọ ngongo

na ntaramahụhụ nye ha. **10** Ka anya ha gbaa ọchịchiri, ka ha gharakwa ihu ụzọ. Mee ka azu ha buru ihe arojiri aroji ruo mgbe ebighi ebi.” **11** Ajuju ozo m na-aju bu nke a: O ga-abu na ha suru ngongo ka ha daa ma ghara ibilite ozo? O bughị otu a! Kama n’ihi mmehie ha, nzoputa rutere ndi mba ozo ka e sitekwa na nke a kpalie ekworo n’ime umu Izrel. **12** Ma o buru na mmehie ha wetara akunuba nye uwa, o burukwa na ibu ogbenye ha wetara ngozi nye ndi mba ozo, o bu na ngozi babigara uba oke agaghị adi mgbe a ga-agukota onuogugu ha niile? **13** Ugbu a, unu ndi mba ozo, ka m na-agwa okwu. O bu ezie na mu onwe m bu onyeozu nye ndi mba ozo, ana m enwe afọ ojuju n’ihi ije ozi m. **14** N’ihi na enwere m olileanya na, ma eleghi anya, apuru m isite n’uzo a kpasuo ekworo n’ime ufodu umunna m, ka e site n’ekworo ha zoputa ufodu n’ime ha. **15** O buru na o bu site n’ojuju a juru ha ka e siri mee ka uwa diri na mma, gini ga-eme mgbe a nabatara ha? O ga-adi ka i si n’onwu bilie ozo, nwee ndu ozo. **16** Ebe o bukwa na iberibe achicha e jiri chuo aja bu ihe di nsọ, mgbe ahụ, achicha ahụ niile bu ihe di nsọ. N’ihi na o buru na mgborogwu osisi di nsọ, otu a kwa, alaka ya ga-adikwa nsọ. **17** Ma a nyakapuru ufodu alaka osisi a, werekwa unu bu alaka osisi oliv ohia nyapagide n’onodu ha. Ya mere, unu esorola keta oke na ngozi sitere na mgborogwu osisi oliv ahụ. **18** Ma unu ekwesighi inya isi na a dokapuru alaka ndi ozo were unu dochie n’onodu ha. Ihe unu na-aghaghị imata bu nke a: unu bu naani alaka di n’osisi. O bughị unu na-ebu mgborogwu osisi, kama o bu mgborogwu osisi na-ebu unu. **19** Ma eleghi anya unu

nwere ike kwuo, “Ma a nyakapuru alaka ufodu e nwee ohere ebe a ga-anyapagide anyi.” 20 Nke ahụ bu eziokwu. Ma chetakwanu na a nyakapuru ha n’ihi ekweghi ekwe ha, ma unu no naani site n’okwukwe. Ya mere anyala isi, kama na-atu egwu. 21 N’ihi na o buru na Chineke emereghi alaka nke osisi ahụ waputara n’onwe ya ebere, o gaghi emekwara gi ebere. 22 Ya mere, tulee obioma na aka ike Chineke, aka ike n’ebe ndi dara ada no, ma obioma n’ebe unu no, naani mgbe unu na-anogideghi n’obi ebere ya, ma o bughu ya, o ga-anyakapukwa unu. 23 Ma o buru na ha anogideghi na-ekweghi ekwe, a ga-anyapagidekwa ha n’ihi na Chineke puru inyapagide ha ozo. 24 N’ihi na asi na e gbuputara unu site n’alaka osisi oliv ohia, nyapagide unu n’osisi oliv oma ahụ n’uzo na-abughu usoro ndu, gini kwanu ga-egbochi inabata alaka ndi ya, bu ndi si na ya, mee ka ha laghachi azu n’osisi oliv ahụ e si nyakapu ha. 25 Umunna m, achoro m ka unu mata ihe omimi a, ka unu ghara inya isi. Nnupu isi ufodu umu Izrel agaghi adigide kama o ga-adi ruo n’oge onugugu ndi mba ozo a ga-anabata zuru. 26 Mgbe ahụ, a ga-azoputa Izrel niile. Dika e dere ya, “Onye nzoputa ga-esite na Zayon bia. O ga-eme ka Jekob site na ndu asopurughi Chineke chigharia. 27 Nke a bu ogbugba ndu m nke di n’etiti mu na ha, mgbe m wepuru mmehie ha niile.” 28 N’ihe banyere ozioma, ha bu ndi iro nke Chineke n’ihi unu. Ma a bia n’ihe gbasara nhoputa, ha bu ndi nke a huru n’anya n’ihi ndi nna nna ha. 29 N’ihi na enye anarakwa adighi n’onyinye nakwa okpukpo Chineke. 30 Unu onwe unu ndi na-enupuru Chineke isi na mbu,

anatala ebere ya ugbu a, n'ihhi nnupu isi ha. **31** Otu a ka o dika, ha bu ndi na-enupu isi ugbu a ka ha nwe ike soro unu keta oke site n'ebere Chineke meere unu. **32** N'ihhi na Chineke enyefeela onye obula n'aka nnupu isi, ka o si otu a gosi mmadu niile obi ebere ya. (eleese g1653) **33** Leenu ka o si di omimi bu aku ahụ Chineke nwere! Lee ka iba uba nke amamihe ya na ihe omuma ya siri di ukwu! Apughị ichoputa ikpe ya niile, uzọ ya niile bukwa ihe apughị ichoputa. **34** "Onye maara uche Onyenwe anyi? Ma o bu onye bu onye ahụ na-enye ya ndumodu?" **35** "Onye burula uzọ nye Chineke ihe, nke ga-eme ka Chineke kwughachi ya?" **36** N'ihhi na ihe niile sitere n'ime ya, sitekwa n'aka ya, dikwara ya. O bu ya ka otuto diri ruo mgbe niile ebighi ebi! Amen. (aiōn g165)

12 Ya mere, umunna m, eji m obi ebere Chineke na-arịo ka unu chee anu ahụ unu dika aja di ndu, dikwa nsọ, ma burukwa nke na-atọ Chineke uto, nke bukwa ofufe nke ime mmuo unu. **2** Unu eyila uwa nke a, kama burunu ndi enwoghara site n'igbanwe uche unu. Mgbe ahụ, unu ga-enwe ike nwaputa ihe bu uche Chineke na ihe o na-acho, nke bu ezi ihe, nke na-atọ ya uto na nke zukwara oke. (aiōn g165) **3** Dika onyinye amara e nyere m siri di, ana m adọ onye obula n'ime unu aka na nti si, Unu atukwasila uche n'echiche banyere onwe unu karja ka o si kwesi. Kama, jirinu obi di umeala lee onwe unu anya dika okwukwe Chineke nyere unu ha. **4** Dika anyi niile n'otu n'otu si nwe anu ahụ nke nwere akuku di iche iche, bu akuku ndi na-arụ oru di iche iche, **5** n'otu aka ahụ, n'ime Kraist anyi bu otu, n'agbanyeghi na anyi bu akuku di iche iche

nke otu anụ ahụ. E jikọtara anyị niile n'otu n'otu nye ibe anyị. **6** Anyị nwere onyinye dị iche iche nke e sitere n'amara nye anyị, ọ bụrụ na onye ọbụla nwere onyinye ibu amụma, ya buo ya dịka okwukwe o nwere ha. **7** Ọ bụrụ ije ozi, ya jee ozi, ya bụrụkwanụ izi ihe, ya zie ihe. **8** Ka onye nwere onyinye igbaume, gbaa ndị ọzọ ume, ya bụrụkwanụ inyeaka, ka onye nwere onyinye a site n'afọ ofufu mee ya, ọ bụrụ ịbụ onyendu, ka onye ahụ duo site n'ikpachapụ anya, ya bụrụkwanụ ime ebere, ka onye ahụ jiri obi ụtọ na-eme ya. **9** Ka ịhụnanya bụrụ nke ihu abụọ n'adighị na ya, kpọọ ihe ọjọọ asị, jidesie ihe dị mma ike. **10** Hụritanụ onwe unu n'anya, dịka ụmụ nke otu nna. Ka ihe ibe unu na-eme na-atọ unu ụtọ. Na-asọpụkwanụ ibe unu karịa otu ha si asọpụrụ unu. **11** Unu abụla ndị umengwụ n'ọrụ unu. Kama werenụ mmụọ na obi na-anụ ọkụ na-ejere Onyenwe anyị ozi mgbe niile. **12** Nweenụ obi ańurị n'ime olileanya, nweenụ ntachiobi n'ime nsogbu, na-ekpekwanụ ekpere mgbe niile. **13** Na enyetunụ ụfọdụ ndị nsọ ihe site n'ihe unu nwere iji gboo mkpa diri ha. Na-elekọtakwanụ ndị ọbịa anya nke ọma. **14** Gọzienụ ndị na-akpagbu unu, gọzienụ ha, unu abụkwala ha ọnụ. **15** Mgbe ndị ọzọ na-ańurị ọnụ, soronụ ha nńrịa ọnụ. Mgbe ha nọ n'iru ụjụ, soronụ ha ruo ụjụ. **16** Na-ebinụ n'udo. A bụla onye mpako, unu na ndị ọnọdụ ha dị ala na-enwe mmekọrịta, echekwala na ị maara ihe niile. **17** Ejikwala ihe ọjọọ akwughachi ihe ọjọọ e mere gi. Kama, na-echenụ otu unu ga-esi mee ihe dị mma n'anya mmadụ niile. **18** Dịka ike gi niile ha, mee ka gi na onye ọbụla biri n'udo. **19** Ndị enyi m, unu abọla ọbọ, kama hapurunụ Chineke ọrụ

ịbọtara unu ọbọ. N’ihi na e dere ya, “Ịbọ ọbọ dirị m, aga m akwughachi,” ka Onyenwe anyị kwuru. **20** Ma otu ọ dị, “ọ buru na aguu na-agu onye iro gi, were nri zuo ya, ọ burukwa na akpiri na-akpo ya nku, nye ihe onunụ ka ọ nūo, mgbe ị na-eme nke a, ị na-agukwasị icheku oku na-ere ere n’isi ya.” **21** Unu ekwela ka ihe ojoo merie unu, kama werenu ezi ihe merie ihe ojoo.

13 Ka onye obula doo onwe ya n’okpuru ndi na-achị achị, n’ihi na ikike ochichị obula agaghị adi ma ọ buru na Chineke akwadoghị ya. Ọ bukwa Chineke toro ntala ikike ochichị niile e nwere. **2** Ya mere, onye obula na-enupu isi n’okpuru ochichị, na-emegide ihe Chineke hiwere, ndi na-eme nke a ga-ewetara onwe ha ikpe omuma. **3** Ndi na-eme ezi ihe anaghị atụ egwu ndi no n’ochichị, kama ndi na-atụ ha egwu bu ndi na-eme ihe ojoo, ya mere ọ buru na ị choghi itụ ndi na-achị achị egwu, mee ihe di mma, ha ga-etokwa gi. **4** N’ihi na ọ bu onyeozì Chineke maka odimma nke gi, ma ọ buru na unu mere ihe na-adighi mma, tūonū egwu, n’ihi na onye na-achị achị nwere ezi nkwo ita onye mere ihe ojoo ahuhū. Ọ bu onyeozì Chineke burukwa onye na-eji onuma na-ata ndi mmebi iwu ahuhū. **5** Ya mere unu kwesiri irubere ndi na-achị achị isi, ọ bughị naani maka ahuhū dirị ndi nnupu isi, kama n’ihi akonuche. **6** Ọ bukwa nke a kpatara unu ji na-atū utū isi nke taks, n’ihi na ndi na-achị achị na-ejere Chineke ozi mgbe ha na-aga n’ihu n’ezi ochichị. **7** Kwughachinū onye obula ihe unu ji ha n’ugwo, ọ buru na unu ji ugwo utū taks, kwūonū ya, ọ burukwa ugwo utū isi nke akunuba unu, ka unu ji, kwūonū ya. Ọ buru na

onye ọbụla kwesiri ka a sọpuru ya, sọpuru onye di otu a, o burukwa na onye ọbụla kwesiri ka a kwanyere ya ugwu kwanyere ya ugwu. **8** Kwunụ ugwo niile unu ji. Ka ugwo unu ga-ejide ndi mmadu buru ugwo ihu ha n'anya. N'ih na mgbe i na-ahu ndi mmadu n'anya, i nemezu ihe niile iwu chorọ. **9** Iwu niile e nyere, "Gi akwala iko," "Egbula mmadu," "Ezula ohi," "Enwela anya ukwu n'ihe mmadu ibe gi nwere," nakwa iwu ndi ozọ niile e nyere ka a chikotara n'otu nke a sirj: "Hu mmadu ibe gi n'anya dika onwe gi." **10** Ihunanya adighi echere onye agbataobi ya echiche ojoo, ya mere ihunanya bu idebezu iwu niile. **11** Ihe ozọ mere o ji di mkpa ibi ezi ndu bu nke a. Unu maara na oge ahụ anyi na-ele anya ya abiala nso. Ya mere, sitenu n'ura bilie, n'ih na nzoputa anyi adila nso ugbu a karja mgbe ahụ anyi kweere na mbu. **12** Abali ekeela abuo, o foduru ntakiri ugbu a, o buru ututu. Ka anyi yipu uwe oru nke ochichiri, ma yikwasị ngwa agha nke ihè. **13** Burunu ndi di ocha, dika ndi na-akpaghari n'ehihie. O bughị n'igba egwu ruru unyi, maobu n'inubiga mmanya oke, o bughị n'ikwa iko, na imefe ihe uwa oke. O bughị n'esemokwu, na ekworo. **14** Kama yirinu Onyenwe anyi Jisos Kraist dika uwe. Unu enykwala ahụ unu ohere inweta ihe niile nke na-agu ya.

14 Nabatanu ndi okwukwe ha na-esighi ike n'etiti unu. Ma o bughị n'ih ise okwu banyere ihe ntule nke obi. **2** Otu onye nwere okwukwe iri ihe niile, ma onye na-adighi ike n'okwukwe, na-eri naani ahija nri. **3** Onye ahụ na-eri ihe niile e kwesighi ileda onye juru iri ya anya. Otu a kwa, onye ahụ nke n'adighi eri ihe niile ekwesighi ima

onye na-eri ihe ndị a ikpe. N'ihị na Chineke anabatala onye ahụ. **4** Onye ka ị bụ i ji na-ekpe odibo onye ọzọ ikpe? Onye ọ dirị ikpebi ma odibo ya ọ na-emezi emezi ma ọ dighị emezi bụ nna ya ukwu. Ma odibo ahụ aghaghị iguzosi ike n'ihị na Onyenwe anyị pụrụ ime ka o guzosie ike. **5** Otu onye nwere ike na-eche na otu ụbọchị kacha ndị ọzọ na ịdị nsọ, onye nke ọzọ nwekwara ike na-eche na ụbọchị niile bụ otu ihe, ma o kwesiri ka onye ọbụla kpebiere onwe ya. **6** Onye ọbụla na-eche n'otu ụbọchị bụ nke pụrụ iche, na-eme nke a nye Onyenwe anyị. Onye ọbụla na-eri otu ihe na-eri ya n'ihị Onyenwe anyị. Ma onye na-adighị eri otu ihe ahụ na-eme kwa nke a nye Onyenwe anyị. Ma na-enyekwa Chineke ekele. **7** N'ihị na o nweghị onye n'ime anyị na-adirị naanị onwe ya ndụ, o nwekwaghị onye n'ime anyị na-anwụrụ naanị onwe ya ọnwụ. **8** Ọ bụrụ na anyị adirị ndụ, anyị dī ndụ nye Onyenwe anyị; ọ bụrụkwa na anyị anwụọ, anyị nwurụ nye Onyenwe anyị; ya mere ma anyị dī ndụ ma anyị nwurụ anwụ, anyị bụ nke Onyenwe anyị. **9** Ọ bụ n'ihị nke a ka Kraịst ji nwụọ, ma biliekwa, ka ọ bụrụ Onyenwe nke ndị dī ndụ na nke ndị nwurụ anwụ. **10** Ma gị onwe gị, gịni mere i ji ekpe nwanna gị ikpe? Gịni mekwara i ji eleda ya anya? N'ihị na anyị niile ga-eguzo n'otu n'otu n'ihu oche ikpe Chineke. **11** E dere ya, “N'ezie, dika m na-adị ndụ,” ka Onyenwe anyị kwuru, ‘ikpere niile ga-egbu n'ihu m; ire niile ga-ekwuputakwa Chineke.” **12** E, anyị niile n'otu n'otu ga-aza ajujụ banyere ndụ anyị n'ihu Chineke. **13** Ya mere, ka anyị kwusị ikperita onwe anyị ikpe, kama kpebie n'ime obi gị na i gaghị edochiri nwanna gị ihe ga-

eme ka ọ sụọ ngọngọ maọbụ ihe mgbochi n'ụzọ. **14** Dịka onye nọ n'ime Onyenwe anyị Jisọs, o doro m anya nke ọma na o nweghị ihe ọbụla na-adighị ọcha na nke onwe ya. Ma ọ bụrụ na onye ọbụla na-ahụta ihe ọbụla dịka ihe na-adighị ọcha, nye onye dị otu a, ihe ahụ adighị ọcha. **15** Ọ bụrụkwa na ihe ị na-eri na-ewute nwanna gi, ị naghị egosi na ị hụrụ ya n'anya. Ekwela ka nri ị na-eri bụrụ ihe ga-ewetara nwanna gi ịla n'iyi, n'ihị na cheta na ọ bụkwa n'ihị ya ka Kraịst jiri bịa nwụọ. **16** Ekwela ka ihe ọma gi bụrụ nke a ga-akpọ ajọọ ihe. **17** N'ihị na alaeze Chineke abughị oriri na ọñụñụ kama ọ bụ ezi omume, na udo na ọñụ n'ime Mmụọ Nsọ. **18** N'ihị na onye ọbụla na-eke Kraịst n'ụzọ dị otu a, na-eme ihe na-atọ Chineke uto, ụmụ mmadụ na-anabatakwa ya. **19** Ka ihe na-agụsi gi agụụ ike bụrụ ime ihe ga-eweta udo, ya na ime ihe n'ụzọ a ga-esi mee ka e wulie ndị ọzọ elu. **20** Emebikwala ọrụ Chineke n'ihị nri; nri niile dị ọcha, ma o kwesighị ka onye ọbụla rie ihe ga-eme ka onye ọzọ sụọ ngọngọ. **21** Ọ ga-akara gi mma ka ị hapụ iri anụ maọbụ ịñụ mmanya ma ọ bụkwanụ ime ihe ọbụla ga-eme ka nwanna gi sụọ ngọngọ. **22** Ya mere, ka okwukwe i nwere banyere ihe ndị a bụrụ nke dị n'etiti gi na Chineke. Ngọzi na-adịrị onye ọbụla nke na-adighị ama onwe ya ikpe site n'ihe ọ nabatara. **23** Ma onye ọbụla na-eri ihe ọbụla site n'obi abụọ bụ onye ikpe mara, n'ihị na ọ jighị okwukwe rie ya, n'ihị na ihe ọbụla a na-esiteghị n'okwukwe mee bụ mmehie.

15 Anyị onwe anyị bụ ndị dị ike kwesiri ịnagide mgbe ndị na-adighị ike mejoro anyị, ọ bughị ime ihe ga-atọ anyị uto. **2** Ka onye ọbụla n'ime anyị na-eme ihe ga-atọ

onye agbataobi ya uto maka odimma ha, ka o wulie ha elu. 3 N'ih na Kraist n'onwe ya emeghi ihe toro ya uto, kama dika e dere ya n'akwukwo nsọ, "Mkpari niile nke ndi na-akpari gi dakwasiri m!" 4 N'ih na ihe niile edere n'oge gara aga bu iji kuziere anyi ihe, ka anyi nwee ike isite na ntachiobi nakwa nkasiobi, nke di n'akwukwo nsọ nwee olileanya. 5 Ka Chineke ahụ na-enye agbamume na ntachiobi nye unu mmuo nke idi n'otu n'etiti onwe unu, dika Kraist Jisos nwere. 6 N'ih na nke a ga-eme ka unu niile jikota obi unu, na olu unu n'otu, inye Chineke na Nna Onyenwe anyi Jisos Kraist otuto. 7 N'ih ya, nabatanu onwe unu di ka Kraist nabatara unu, iji wetara Chineke otuto. 8 Ma ana m agwa unu na Kraist aghola onye na-ejere ndi e biri ugwu ozi n'ih eziokwu nke Chineke, iji mee ka nkwa e kwere ndi bu nna nna anyi ochie guzozie. 9 Ka ndi mba ozọ nwe ike inye Chineke otuto maka ebere ya, dika e dere ya, "N'ih nke a, aga m eto gi n'etiti ndi mba ozọ, aga m abụ abụ nye aha gi." 10 O kwukwara ozọ si, "Soronu ndi ya nuria onu unu ndi mba ozọ." 11 Ozokwa, "Toonu Onyenwe anyi unu ndi mba ozọ niile, ka ndi niile di iche iche jaakwa ya mma." 12 Ozokwa, Aizaya na-asi, "Mgborogwu Jesi ga-epulite ozọ, onye nke ga-ebili ichi mba niile, ndi mba ozọ ga-enwekwa olileanya n'ime ya." 13 Ka Chineke onye bu isi olileanya mejuputa unu n'oke onu na udo dika unu na-atukwasị ya obi, ka unu si otu a buru ndi olileanya ha jubigara oke site n'ike nke Mmuo Nso. 14 Umunna m, o doro m anya na unu onwe unu juputara n'idi mma, burukwa ndi tozuru etozu n'ihe omuma ruo na unu nwere ike izirita onwe unu

ihe. **15** Ma otu o di, edeputala m ufodu isi okwu n'ebe o doro anya nye unu, iji chetara unu ha ozọ, n'ih i amara Chineke nyere m, **16** abụ m onyeoz i Kraist Jisọs, ana m arukwa oru onye nchajaja n'izisa ozioma Chineke, ka ofufe ndi mba ozọ buru aja Chineke ga-anara nke oma, nke Mmuo Nso dokwara nso. **17** N'ih i ya, ana m anya isi n'ime Kraist Jisọs banyere oru m na-aruru Chineke. **18** Agagh i m anwa anwa kwuo okwu banyere ihe ozọ kariakwa ihe ndi ahụ Kraist rupertara site n'aka m, bu idubata ndi mba ozọ, ime ka ha rube isi nye Chineke, site n'okwu onu m na ihe m ruru, **19** nke putara ihe n'oru ebube na ihe iribama site n'ike nke Mmuo nke Chineke. Ya mere, site na Jerusalem ruo Ilirikom, ekwusaala m n'uzo zuru ezu, ozioma Kraist. **20** Ochicho obi m mgbe niile bu ikwusa ozioma ahụ n'ebe obula ndi mmadu na-anutubeghi ihe banyere Kraist, ka m ghara ibu onye na-ewukwas i ihe n'elu ntala nke onye ozọ toro, **21** ma dika e dere ya, "Ndi a na-agwagh i ihe banyere ya ga-ahụ, ndi a ka anubeghi, ga-aghotakwa." **22** N'ezie, nke a bu ihe mere m na-ejibeghi nwee ohere ibiakwute unu. **23** N'ih i na o di la otutu afọ kemgbe m bidoro na-enwe mmasi m gabia hu unu anya, ma ugbu a, oru m nwere n'akuku a agwula, oge eruola mgbe m ji ahapu ebe a. **24** N'ih i na nzube m bu ijeru obodo Spen. Mgbe obula m ga-agakwa, aga m akwusi ihu unu na elekwa anya na unu ga-edupu m n'ije m, mgbe mu na unu jiri onu norotu nwa mgbe nta. **25** Ma ugbu a, ana m aga Jerusalem ebe m na-ejere ndi nso ozi. **26** N'ih i na o di ndi Masidonia na Akaja ezi mma iwere n'ufodu n'ih e ha nwere nyere ndi ogbenye no

n'etiti ndi nsọ nọ na Jerusalem aka. **27** Ha ji ọñụ mee nke a, n'ezie ha ji ha ụgwọ i mere ha otu a. N'ih na ọ buru na ndi mba ọzọ so ha keta oke na ngozi nke Mmụọ Nsọ, ha ji ụgwọ isite n'akunuba ha nwere kenye ha. **28** Ya mere, mgbe m mezuru nke a, hukwa na ha anatala onyinye ahụ a tukotara ha, aga m abata ihu unu mgbe m na-aga Spen. **29** Amaara m na mgbe m ga-abiakwute unu, aga m abia n'ime ozuzu oke ngozi nke Kraist. **30** Esi m n'aka Onyenwe anyi Jisos Kraist na ihunanya anyi nwere n'ime Mmụọ Nsọ na-ariọ unu, umunna m, ka unu soro m na-ekpe ekpere, na-echetanu m n'ekpere unu n'ihu Chineke. **31** Ka a doputa m n'aka ndi na-ekweghi ekwe nọ na Judia. Ka oru m maka Jerusalem buru ihe ndi nsọ nọ ebe ahụ ga-anabata. **32** Ka ọ ga-abu site n'uche Chineke, aga m abiakwute unu n'onu kurukwa ume ndu na nnoko mu na unu. **33** Ka Chineke ahụ na-enye udo, nonyere unu niile. Amen.

16 Ana m eme ka unu mata nwanna anyi nwanyi, Fibi, onye na-ejere nzuko ozi na choochi di n'obodo Senkria. **2** Biko nabatanu ya n'ime Onyenwe anyi dika o kwesiri ndi ya. Nyekwaranu ya aka n'uzo niile unu nwere ike, n'ih na o nyerela mu na otutu ndi ozo aka. **3** Keleerenu m Prisila na Akwila ndi mu na ha na-aruko oru Kraist Jisos. **4** Ndi a atughi egwu onwu n'ih ndu m. O bugh naani mu onwe m na ekele ha, kama nzuko Kraist ndi di na mba ozo niile na-ekelekw ha. **5** Biko kelekwaaranu m ndi niile na-ezuko n'ulo ha. Keleerenu m ezi enyi m Epinetus. Nwoke a bu onye buru uzo nabata Kraist n'obi ya, n'akuku Eshia niile. **6** Keleerenu m Meri, onye rusiri

ọrụ ike n'etiti unu. **7** Ana m ekelekwā Andronaikos na Juniya, ndị ikwu m, ndị e tinyekọtara mụ na ha n'ụlọ mkpọrọ. Ndị ozi niile na-asọpuru ha. Ha bukwa m ụzọ kwere na Kraịst. **8** Kelekwaaranu m Ampliatos onye m huru n'anya n'ime Onyenwe anyi. **9** Keleenu Obanos, onye anyi na ya na-aruko ọrụ Kraịst, na Stakis ezi enyi m. **10** Otu a kwa, keleenu Apelis onye anwaputarala nguzosike ya n'ime Kraịst. Keleenu ndi ezinaulo Aristobulos. **11** Keleerenu m Herodian onye ikwu m. Keleekwanu ndi bi n'ulo Nasisos. Ha bu ndi nke Chineke. **12** Keleekwanu Traifina na Traifosa ndi a na-arusi ọrụ Onyenwe anyi ike. Keleekwanu Pesis, onye m huru n'anya na onye na-arusi ọrụ Onyenwe anyi ike. **13** Keleere m Rufos onye Onyenwe anyi n'onwe ya hoputara, na nne ya, onye na-emekwara m ka nne. **14** Ana m ekele unu Asinkritos, Flegon, Hamis, Patrobas, Hamis na umunna anyi niile ndi ha na ha no. **15** Keleerenu m Filologos, Juliya, Nerus na nwanne ya nwanyi. Keleekwanu Olimpas na ndi nsọ niile ha na ha no. **16** Werenu isurita onu di nsọ, kelerita onwe unu. Nzuko Kraịst niile no n'ebe a na-ekelekwā unu. **17** Ugbu a, umunna m, ana m ario ka unu wezuganu onwe unu site n'ebe ndi ọrụ ha bu iweta nkewa, na-etinye ihe mgbochi n'uzo unu, na-eme ka okwukwe ndi ozo hapu iguzosi ike n'ih i ozizi ha na-ezi nke megidere ihe ahụ niile e ziri unu. **18** Ndi di otu a abughị ndi ozi nke Onyenwe anyi Jisos Kraịst. Ha na-arụ naani n'ih i akpa ha. Ha maara otu e si eji ire uto edufu ndi obi ha na-esighi ike. **19** Mmadu niile anula maka nrube isi unu na-erubere ozioma ahụ. Ana m anuri onu n'ih i unu. Achoro m ka unu buru ndi maara

ihe banyere ezi ihe, ka unu buru ndi na-amaghi ihe n'ihe banyere ihe ojoo. **20** Mgbe na-adighi anya, Chineke nke udo ga-azopia ekwensu n'okpuru ukwu unu. Ka amara Onyenwe anyi Jisosh dinyere unu. **21** Timoti onye so m naruko oru, na Lusios, na Jesin na Sosipata, ndi ikwu m nakele unu. **22** Mu onwe m bu Tatiosh, onye dere akwukwo a, na-ekekwa unu n'aha Onyenwe anyi. **23** Gaiosh, onye na-ele mu na nzuko niile obia n'ebe a, na-ekekwa unu. Otu a kwa, ndi niile na-ezuko n'ulo ya na-ekekwa unu. Erastosh, onye na-elekota ihe ndi obodo a na nwanna anyi nwoke Kwatosh, na-ekekwa unu. **24** Ka amara Onyenwe anyi Jisosh Kraist dinyeere unu niile. Amen. **25** Ana m enyefe unu n'aka onye ahụ puru ime ka unu guzosie ike site n'ozoma m kwusaara unu, nakwa nkwuputa nke Jisosh Kraist, dika mkpughe nke ihe omimi ahụ e zoro ezo kemgbe otutu ogbo ndi gara aga siri di. (aiōnios g166) **26** Ma ugbu a, e kpugheela ya, mee ka o puta ihè site n'ihe ndi amuma dere n'akwukwo nsò, ka ndi mba ozò niile maara ya dika ihe Chineke ebighi ebi nyere n'iwu ya si di, ka ha muta irube isi nke na-esite n'okwukwe. (aiōnios g166) **27** Ka otuto na nsopuru diri Chineke, onye naani ya bu onye amamihe, ruo mgbe ebighi ebi, site na Jisosh Kraist. Amen. (aiōn g165)

1 Ndi Kōrint

1 Pọl, onye a kpọrọ ịbụ onyeozị Jisọs Kraịst site n'ọchịchọ Chineke, na nwanna anyị nwoke Sostenis, **2** Ọ bụ unu nzukọ Chineke dị na Kōrint ka a na-edere akwụkwọ a, ndị e doro nsọ n'ime Kraịst Jisọs, na ndị a kpọrọ ibi ndụ dị nsọ, tinyere ndị ahụ niile na-akpọku aha Onyenwe anyị Jisọs Kraịst, onye bụ Onyenwe ha na Onyenwe anyị: **3** Ka amara na udo nke sitere na Chineke Nna anyị, na Onyenwe anyị Jisọs Kraịst dīrị unu. **4** Ana m ekele Chineke ekele n'ihị onyinye amara niile o nyere unu site na Kraịst Jisọs. **5** N'ihị na e emeela ka unu baa ụba n'uzọ niile, n'ime ya, ma n'okwu unu ma na nghọta unu. O meekwala ka unu nwee nghọta zuru ezu banyere eziokwu niile. Ọ na-emekwa ka unu nwee ike na-ekwupụta okwu banyere ozioma ya. **6** N'ihị na ịgba akaebe banyere Kraịst pụtara ihe, guzosiekwa ike na ndụ unu. **7** Otu ihe si dị, ọ dighị onyinye mmụọ fọdụrụ unu nke unu na-enweghị, ka unu nọrọ na-eche mgbe Chineke ga-egosipụta Onyenwe anyị Jisọs Kraịst. **8** Ọ ga-eme ka unu dị ike ruo na mgbe ikpeazụ, meekwa ka unu bụrụ ndị na-enweghị ịta ụta n'ụbọchị Onyenwe anyị Jisọs Kraịst. **9** Chineke, onye kpọbatara unu ka unu na Ọkpara ya bụ Onyenwe anyị Jisọs Kraịst, na-enwe mmekọrịta kwesiri ntụkwasị obi. **10** Ụmụnna m, eji m aha Onyenwe anyị Jisọs Kraịst na-ariọ unu, ka unu niile na-ekwekọrịta n'ihe ọbụla unu kwuru, ka nkewa ọbụla gharakwa ịbata n'etiti unu. Ana m ariọkwa unu ka unu dị n'otu, n'echiche obi unu na n'izu unu. **11** N'ihị na ụmụnna m, esi m n'ọnụ ndị si n'ezinaụlọ Kloyi b́jara n'ebe a n'ụta na esemokwu dị n'etiti unu. **12**

Anụrụ m na ikpa iche iche abatala n'etiti unu. Na ụfọdụ n'ime unu na-asị, "Abụ m onye na-eso Pọl"; ndị ọzọ na-asịkwa, "Abụ m onye na-eso Apọlọs"; ndị ọzọkwa na-asị, "Ana m eso Sefas"; ma ndị ọzọ na-asịkwa, "Ọ bụ Kraịst ka m na-eso." **13** Kraịst, ọ dị abụọ? Ọ bụ Pọl ka a kpọgidere n'obe n'ihu unu? Ọ dị onye e mere baptizim n'aha Pọl? **14** Ana m ekele Chineke ekele na ọ dịghị onye ọbụla n'ime unu m mere baptizim, ewezugakwa Krispos na Gaios. **15** Ya mere, ọ dịghị onye n'ime unu ga-asị na e mere ya baptizim n'aha m. **16** (Ahaa! Emekwara m Stefanos na ezinaụlọ ya baptizim. Ewezuga ndị a, amaghị m ma m ga-echetakwa onye ọzọ m mere baptizim n'onwe m.) **17** N'ihu na Kraịst ezighị m ime ndị mmadụ baptizim. O zitere m iji okwu dị mfe kwusaa ozioma ya. Ọ bughị iji okwu oke mmụta na amamihe nke mmadụ ka ike nke obe Kraịst ghara ịbụ ihe efu. **18** N'ihu na okwu maka obe bụ ihe nzuzu nye ndị na-efu efu, ma nye anyị ndị a na-azọpụta, ọ bụrụ anyị ike nke Chineke. **19** E dere ya, "Aga m emebi amamihe ndị maara ihe. Aga m emekwa ka oke nghọta nke ndị maara ihe bụrụ ihe efu." **20** Olee ebe ndị oke amamihe nọ? Olee ebe ndị ode akwụkwọ nọ? Olee ebe ndị oke ịrụ ụka nke oge a nọ? Chineke o mebeghị ka amamihe nke ụwa a bụrụ ihe efu? (aiōn g165) **21** Ma ebe ọ bụ site n'amamihe nke Chineke, ụwa enweghị ike ịmata Chineke site na amamihe nke ya, ọ dị Chineke ezi mma isite n'ozoma nke a na-ekwusa nke ndị mmadụ na-akpọ ihe nzuzu zọpụta ndị kweere. **22** Ndị Juu chọrọ ịhụ ihe ịrịbama, ndị Griik na-achọkwa amamihe. **23** Ma anyị onwe anyị na-ekwusa Kraịst, onye a kpọgburu n'obe,

onye bụ ihe mgbochi n'ebe ndị Juu nọ, ma na ntị ndị mba ọzọ, ọ dị ka okwu nzuzu. **24** Ma nye ndị niile a kpọrọ, ma ndị Juu ma ndị Griik, Kraịst bụ ike nke Chineke burukwa amamihe nke Chineke. **25** N'ihị na nzuzu Chineke dị mma karịa amamihe niile nke mmadụ, adighị ike Chineke dịkwa ukwu karịa ike niile nke mmadụ. **26** Ụmụna m, chetakwanụ ihe unu bụ mgbe a kpọrọ unu. Chetanụ na ọ bụ ole na ole n'ime unu bụ ndị maara ihe n'usoro ogugo mmadụ, ndị dị ike, na ndị a maara aha ha n'obodo. **27** Ma lee na ọ bụ ihe ahụ ụwa gurụ dika ihe nzuzu, ka Chineke hōrọ iji mee ka ihere mee ndị amamihe. Ọ bukwa ihe ha gurụ dika ihe na-adighị ike ka Chineke hōrọ iji mee ka ihere mee ndị dị ike. **28** N'ihị na Chineke hōrọ ihe dịkariri ala nke ụwa, na ihe a juru aju, jiri ha mee ka ihe ụwa chere na ọ baghi uru, buru ihe bara uru. **29** Ka mmadụ ọbula ghara inya isi n'ebe Chineke nọ. **30** Ma ọ bụ n'ihị ya ka unu ji nọrọ n'ime Kraịst Jisọs, onye ghoro isi amamihe nye anyi site na Chineke, nke bụ ezi omume anyi na nke ido anyi nsọ, na onye mgbaputa anyi. **31** Ya mere, dika e dere ya n'akwukwo nsọ, "Onye ọbula naanya isi, ya nyaa n'ime Onyenwe anyi."

2 Ụmụna m, mgbe m biakwutere unu na mbu, ejighi m mmuta m na oke okwu megharia unu anya banyere ihe omimi niile nke okwu Chineke. **2** N'ihị na ekpebiri m na naani ihe m ga-ama n'etiti unu bu naani ihe banyere Jisọs Kraịst na mkpogbu a kpogburu ya n'elu obe. **3** Abiakwutere m unu n'onodu adighi ike, oke ujo na ahụ ima jijiji. **4** Okwu m na ihe m kwusara abiakwaghi dika okwu ire utọ na nke oke mmuta, ime ka ndi mmadu

kwere, kama ha b́jara n'uzo igosi oru nke Mmuo Nso na ike ya. **5** Ka okwukwe unu ghara idabere n'amamihe mmadu, kama ka o dabere n'ike Chineke. **6** Ma otu o di, anyi na-ekwu okwu amamihe n'ebe ndi tozuru oke no. Ma o bughị amamihe nke oge a, maobu nke ndi na-achi uwa taa, bu ndi na-aghaghị ila n'iyi. **(aiōn g165)** **7** Kama anyi na-ekwu okwu amamihe nke Chineke n'uzo di omimi, bu amamihe Chineke zonariri umu mmadu site na mbu, nke Chineke kara aka tupu e kee uwa na a ga-ekpughe ya n'oge a maka iwetara anyi otuto. **(aiōn g165)** **8** O nweghi onye obula n'ime ndi ochichi nke ogbo a ghotara ihe banyere nzube a. N'ih na o buru na ha maara ya, ha agaraghị akpogbu Onyenwe otuto ahụ n'obe. **(aiōn g165)** **9** Ma dika e dere ya, "Ihe ahụ anya mmadu na-ahubeghi, ihe ahụ nti mmadu na-anubeghi, ihe ahụ mmadu na-echebeghi n'obi ya, bu ihe Chineke kwadoro, debere ndi niile huru ya n'anya." **10** Ma Chineke e kpugherela anyi ihe omimi ndi a site na Mmuo Nso ya. Mmuo Nso bu onye na-enyochaputa ihe omimi na ihe nzuzo niile di Chineke n'obi. **11** O dighi onye obula puru ima ihe onye ozọ na-eche n'obi ya. O bu naani mmuo no n'ime onye ahụ bu onye mara ihe niile banyere ya. O dikwaghị onye puru imata ihe Chineke na-eche n'obi ya, ma o bughị naani Mmuo nke Chineke. **12** Ma mmuo nke anyi natara abughị mmuo nke uwa, kama o bu Mmuo nke sitere na Chineke, ka anyi nwee ike ighota onyinye amara niile Chineke nyere anyi. **13** Nke a bu ihe anyi na-ekwu, o bughị n'okwu a kuziiri anyi site n'amamihe mmadu, kama site n'okwu nke Mmuo kuziri anyi; anyi ji okwu nke Mmuo na-akowa

eziokwu nke mmụọ. **14** Ma mmadụ ahụ Mmụọ na-adighi n'ime ya adighi anabata ihe ndi ahụ si na Mmụọ nke Chineke bịa, n'ihi na ha bụ nzuzu n'ebe onye ahụ nọ. Ọ naghị aghọta ha, n'ihi na ha bụ ihe a na-aghọta naanị site n'ike nke Mmụọ. **15** Onye ahụ Mmụọ Nsọ na-achị achị na ndụ ya, nwere ike ighọta ihe ọbụla ma ya onwe ya bụ onye mmadụ ọbụla na-enweghị ike ighọta. **16** N'ihi na, “Onye maara uche Onyenwe anyị ruo na ọ ga-ezi ya ụzọ?” Ma anyị onwe anyị nwere uche nke Kraịst.

3 Ụmụnnna m, o siiri m ike ịgwa unu okwu dika a ga-asị na unu bụ ndi tozuru etozu n'ime Mmụọ, kama agwara m unu okwu dika ndi anụ ahụ ha na-achi, ndi bụ ụmuntakiri n'ime Kraịst. **2** Ejighi m nri siri ike na-azụ unu, kama eji m mmiri ara na-azụ unu, n'ihi na unu apughị iri nri di ike. N'ezie, ọ bụladi ugbo a, unu erubeghi iri nri siri ike. **3** N'ihi na unu na-adi ndu dika ndi bi n'ụwa, ebe ọ bụ na ekworo na esemokwu na-adi n'etiti unu, nke a o ziputaghi na unu na-eme dika ndi ụwa, dika ndi mmadụ efu nọ n'ụwa. **4** N'ihi na mgbe otu onye na-asị, “Abụ m nke Pọl,” onye ọzọ na-asịkwa, “Abụ m nke Apọlos,” o gosighi na unu na-akpa agwa dika ndi bi n'ụwa? **5** Onye bụ Apọlos? Onye bụ Pọl? Ọ bụ na anyị abughị ndi na-eje ozi, ndi wetaara unu ozioma unu kweere n'ime ya. Ọrụ di iche iche anyi ruru bụkwa nke anyi ruru dika Onyenwe anyi si kenye anyi ọrụ ahụ. **6** Ọ bụ m kuru mkpuru ahụ, Apọlos bụkwa onye gbara mkpuru ahụ mmiri, maọbụ Chineke mere ka o too. **7** Onye kuru mkpuru ahụ na onye gbara mkpuru ahụ mmiri adighi mkpa. Ọ bụ Chineke onye mere ka ha too di mkpa. **8** O nweghi ihe di iche n'etiti mu bụ

onye kuru mkpuru ahụ na Apolos onye gbara mkpuru ahụ mmiri. Ọ bụ otu ihe ahụ ka anyị bu n'obi. Onye ọbụla ga-anata ugwo ọrụ ya. **9** Anyị so Chineke na-arụ ọrụ. Unu onwe unu bụkwanu ubi Chineke burukwa ulo ya a na-ewuli elu. **10** Eji m onyinye amara Chineke nyere m toto ntala ọrụ a, dika ezi onye oka n'iwu ulo, onye ozọ amalitela iwukwasị ulo n'elu ntala ahụ. Ma ka onye ọbụla kpachapụ anya otu o si ewu. **11** O nweghi onye ozọ puru ito ntala kariri ntala ahụ e bururi uzọ toto. Jisọ Kraist bukwa ntala ahụ. **12** Ma ọ buru na mmadu ọbụla na-eji ọlaedo maobu ọlaocha, ma ọ bükwanu nkume di oke onuahia, osisi maobu okporo oka, ma ọ bükwanu ahia na-ewukwasị n'elu ntala ahụ, **13** ọrụ onye ọbụla ga-egosiputa ihe ọ bụ, n'ihi na Ubochi ahụ ga-eme ka ọ pụta ihè. A ga-eji oku kpughee ya n'ihi na ọ bụ oku ka a ga-eji nwaputa udi ọrụ ọ bụ mmadu ọbụla ruru. **14** Ọ buru na oku eruchapughi ihe ọbụla mmadu ji wuo ulo ya n'elu ntala ahụ, onye ahụ ga-anata ugwo ọrụ. **15** Ma ọ buru na oku erechapu ihe ọbụla mmadu ji ruo ọrụ ya, ọrụ ọ ruru ga-ala n'iyi, ma a ga-azoputa onye ahụ, ma ọ ga-adi ka a ga-asị na e si n'ulo na-ere oku zoputa ya. **16** Ọ bụ na unu aghotaghi na unu bu ulonso na Mmuo Nso Chineke bi n'ime unu? **17** Ọ buru na onye ọbụla emebie ulonso Chineke, Chineke ga-embikwa onye ahụ. N'ihi na ulo Chineke bu ulo di nso, unu bukwa ulo ahụ. **18** Ka onye o bula ghara ighogbu onwe ya, ọ buru na onye ọbụla n'ime unu na-eche n'obi ya na ya bu onye maara ihe, dika ihe omuma nke uwa si di, ọ ga-akara onye ahụ maara ime onwe ya onye nzuzu, ka o nwe ike buru onye maara

ihe. (aiōn g165) **19** N’ihi na ihe ahụ ụwa na-eche na ọ bụ ezi ịma ihe bụ nzuzu n’anya Chineke. N’ihi na e dere ya, “Ọ na-ejide ndị oke amamihe n’aghughọ ha niile.” **20** Ọzọkwa, “Onyenwe anyị maara echiche obi mmadụ, mara na amamihe ya bụ ihe efu.” **21** N’ihi nke a, ka onye ọbụla ghara ịnya isi banyere mmadụ. Ihe niile bụ nke gi. **22** Ma ọ bụ Pọl, maọbụ Apọlọs, maọbụ Sefas, maọbụ ụwa a, maọbụ ndụ, maọbụ ọnwụ, maọbụ ihe dị taa na ihe niile ga-adị n’oge dị n’ihu, ha bụ nke unu. **23** Unu bụkwa nke Kraịst, Kraịst bụkwa nke Chineke.

4 Achọrọ m ka unu na-ele anyị anya dika ndị na-ejere Kraịst ozi, ndị e nyefere ihe omimi Chineke n’aka. **2** Ma ihe dị mkpa bụ na o kwesiri ka ndị na-elekọta ihe ọbụla bụrụ ndị kwesiri ntụkwasị obi. **3** Anaghị m echegbu onwe m banyere ihe unu na-eche gbasara m maọbụ ihe a na-ekpe n’ụlọikpe nke mmadụ. N’ezie, anaghị m ekpekwa onwe m ikpe. **4** O doro m anya na akonuche m adighi ama m ikpe, ma nke a egosighi na m bụ onye ikpe na-amaghị. Ọ bụ Onyenwe anyị naanị ka ọ dirị ikpe m ikpe. **5** Ya mere, unu ekpela ikpe tupu oge ya eruo, chere n’uruo mgbe Onyenwe anyị n’onwe ya ga-abia. Ọ ga-eme ka ihe niile zoro ezo n’ochịchiri pụta ihè. Ọ ga-agbakwa ọchịchọ nzuzo niile nke dị n’obi n’anwụ. Mgbe ahụ, onye ọbụla n’otu n’otu ga-anatakwa otuto ruuru ya site n’aka Chineke. **6** Ugbu a ụmụnna m ejiri m onwe m na Apọlọs mara unu atụ maka ọdịmma nke unu, ka unu nwee ike isite n’aka anyị mụta ihe site n’ihe ahụ e dere bụ nke nasị, “Unu agafekwala ihe e dere n’akwụkwọ nsọ.” Ka onye ọbụla n’ime unu hapụ iji otu onye nyaa isi ma leda ndị

ọzọ anyị. **7** Onye gwara gị na ị pụrụ iche n'etiti mmadụ ndị ọzọ? Ọ dị ihe ọbụla i nwere nke abụghị ihe ị natara anata? Ọ bụ gini ka i nwere nke ị na-anataghị anata? Ma ọ bụrụ na i natara ya, gini mere i ji anyị isi dika a ga-asị na ị nataghị ya anata? **8** Ma ugbu a, ihe niile zuru unu oke. Ugbu a, unu aburukwala ndị ọgaranya. Unu aburula eze ma anyị esoghị unu. N'ezie, ọ gaara atọ m uto ma a si na unu anorola n'ocheeze unu, ka anyị nwe ike soro unu buru eze. **9** Ọ na-adị m nnọọ ka Chineke o weere anyị bu ndi ozi mee anyi ndi dikarisiri ala, ndi a na-echeta naani mgbe ihe niile na-agwusi agwusi, dika ndi a mara ikpe onwu. N'ihu na-akpọtara anyi n'ihu oha mmadu mee anyi ihe nlere anya nye umu mmadu na ndi mmuo ozi. **10** Anyi aghola ndi nzuzu n'ihu Kraist, ma unu onwe unu bu ndi maara ihe n'ime Kraist. Anyi bu ndi na-adighi ike ma unu di ike. Anyi bu ndi a juruaju na ndi a na-eleda anyi, ma unu bu ndi a na-asopuru. **11** Tutu ruo ugbu a, anyi na-ebu onu norokwa n'akpiri ikpo nku. Anyi enweghi ezigbo uwe anyi ji achu oyi. Ndi mmadu na-emeso anyi mmeso ojoo, ma anyi enweghi ebe obibi nke aka anyi. **12** Aka anyi ka anyi ji aruputara onwe anyi ihe anyi na-eri. Mgbe ndi mmadu na-abu anyi onu, anyi na-agozu ha. Mgbe ha na-ata anyi ahuhu, anyi no na-enwe ndidi. **13** Anyi na-eji okwu di nro na-azaghachi ndi na-ekwujọ anyi. Tutu ruo ugbu a, a na-emeso anyi mmeso dika anyi bu unyi ndi uwa na-azachapu, dika ihe a juruaju n'anya ndi uwa. **14** Anaghi m edere unu ihe ndi a ka ihere mee unu, kama ana m ede ya idu unu odu, na ido unu aka na nti, dika umu m huru n'anya. **15** Ọ bụ ezie na unu nwere otutu ndi

nche, ma unu enweghi karja otu nna. N'ih na o bu m bu nna unu n'ime Kraist Jisos, site n'ozoma ahụ m wetaara unu. **16** Ya mere, ana ariọ m unu, ka unu na-eñomi ndu m. **17** N'ih nke a, ana m ezitere unu Timoti, bu ezi nwa m onye m huru n'anya, nke kwesiri ntukwasị obi n'ime Onyenwe anyi. O ga-echetara unu otu m si e bi ndu n'ime Onyenwe anyi Kraist Jisos, dika m na-akuzi ya n'ebe niile na nzuko niile. **18** Ufodu n'ime unu amalitela ifuli onwe ha elu, chee na mu enweghi ike ibiakwute unu ozo. **19** Ma site n'ike Onyenwe anyi, aga m abia ihu unu anya n'oge na-adighi anya. Mgbe m bira, aga m achoputa ihe ndi ahụ na-akpa nganga puru ime, o bughị ihe ha nwere ike ikwu. **20** N'ih na alaeze Chineke abughị ihe okwu onu kama o bu ngosiputa idi ike. **21** Ya mere, unu ka o diri ihoro nke unu choro. Unu choro ka m jiri utari biakwute unu, ka o bu ka m jiri obi di umeala na mmuo nke ihunanya bia?

5 O bu akuko doro anya na-enwe ikwa iko n'etiti unu, udi nke ndi na-ekweghi ekwe na-apughi ime, ka unu na-eme. Otu onye n'ime ulo unu kporo nwunye nna ya, ha abuo e biri. **2** Ma unu na-akpa nganga? Ihe unu kwesiri ime o bughị ikwa akwa na iru uju, na ime ka onye mere ihe di otu a si n'ogbakọ unu puo? **3** O bu ezie na mu na unu anoghi ugbo a, ma mu na unu nokwa n'ime mmuo. Amaala m rii onye ahụ ikpe dika a ga-asị na mu na unu no. **4** Eji m aha Onyenwe anyi ma ya ikpe. Mgbe unu zukoro, aga m anonyere unu na mmuo. N'oge ahụ, site n'ike Onyenwe anyi Jisos, **5** werenu nwoke a nyefee n'aka ekwensu, ka o taa anu ahụ ya ahuhu, ka e nwee ike

6 Ịzọputa mmụọ ya, mgbe Onyenwe anyị lọghachiri. 6 Ịnya isi unu ezighị ezi. Ọ bụ unu amaghị na nwantakiri yiist a gwakoro n'utu oka na-eme ka o koo? 7 Wepunụ ihe n'eko achicha a nọ n'etiti unu, ka unu buru ndi di oheru, na ndi di ocha. N'ihu na a chọlarị Kraịst, bụ aja nwa aturu, nke Ngabiga anyị. 8 N'ihu ya ka anyị mee mmemme a na-ejighi ihe na-eko achicha nke bụ ihe ojoo na obi ojoo, kama ka anyị jiri achicha na-ekoghi eko nke bụ obi ocha na eziokwu. 9 E dere m unu n'ime akwukwo ozi m, ka unu na ndi na-akwa iko ghara inwe mmeko obula. 10 Ọ bughị ihe gbasara ndi nke uwa ndi na-akwa iko, maobu ndi anya ukwu, na ndi na-apunara mmadu ihe, maobu ndi na-ekpere arusi. Ọ buru otu a, o putara na unu ga-esi n'ụwa puo. 11 Ma ugbu a, a na m edere unu ka unu na onye obula nke na-akpo onwe ya nwanna nwoke maobu nwanna nwanyị ghara imeko ihe, ma o buru na o na-ebi ndu ikwa iko, maobu nwee anya ukwu, maobu na-ekpere arusi, onye na-ekwuto ibe ya, onye na-anubiga mmanya oke, maobu onye na-apunara mmadu ihe. Unu na ndi di otu a erikola nri. 12 Kedu nke gbasara m ikpe ndi na-esoghi na chochi ikpe? Ọ bughị ndi no n'ime ka unu ga-ekpe ikpe. 13 Chineke ga-ekpe ndi no n'ezikpe. "Chupunụ onye ajoo mmadu ahụ site n'etiti unu."

6 Mgbe onye obula n'etiti unu nwere esemokwu megide ibe ya, unu o puru i buru okwu ahụ gaa n'uloikpe ka ndi ajo omume kpeere unu ikpe, karija iga ya n'ihu ndi nsọ? 2 Ọ bụ na unu amabeghi na o bụ ndi nsọ ga-ekpe uwa ikpe? Ọ burukwa na unu ga-ekpe uwa ikpe, o putara na unu etozughị oke idozi okwu ntakiri daputara n'etiti unu? 3

Ọ bụ na unu amataghị na ọ bụ anyị ga-ekpe ndị mmụọ ozi ikpe? Gịnị ga-emekwa ka anyị ghara idozi okwu ụka dikarịsiri nta nke ndụ a? **4** Ya mere, ọ buru na esemokwu dị otu a adaputa n'etiti unu, unu ga-ewere okwu ahụ jekwuru ndị ibi ndụ ha na-akpọ nzukọ ihe efu ka ha kpee ya? **5** Ana m ekwu nke a ime ka ihere mee unu. Ọ ga-abu na e nweghị ike ichota ọ buladi otu onye maara ihe n'etiti unu, onye ga na-ekpe ikpe di n'etiti nwanna na ibe ya? **6** Ma lee, nwanna na-akporo nwanna ya aga ulo ikpe, ka ndi na-ekweghi ekwe kpee ha ikpe! **7** Ebe unu na-enwe esemokwu nke ikpe ikpe n'etiti unu, ọ putara na unu bu ndi emeriri kpankpan. N'ihi gini ka unu na-adighi ekwe ka emejo unu? N'ihi gini ka unu na-adighi ekwe ka a ghogbuo unu? **8** Ma unu onwe unu na-emejo, ma na-aghogbu, ọ buladi umunna unu n'ime Kraist. **9** Ọ bụ na unu amaghị na ndi na-eme ajo omume di otu a enweghi oke obula n'alaeze Chineke? Unu ekwela ka eduhie unu. N'ihi na ọ dighi onye obula na-akwa iko, na ndi na-eferusi, ndi ikom nwere nwunye na-akwa iko, na ndi ikom na-eji ndi ikom ibe ha akwa iko, **10** ndi niile na-ezu ohi, ndi anya ukwu, ndi na-anubiga mmanya oke, ndi nkwuto, maobu ndi na-apunara mmadu ihe ha nwere, agaghị eketa oke n'alaeze Chineke. **11** Na mbu, ufodu n'ime unu na-ebi ndu di otu a. Ma ugbu a, a sachapula mmehie unu, doo unu nsọ nye Chineke. Ọ bukwa site n'aha Onyenwe anyi Jisọs Kraist na n'ime Mmụọ nke Chineke anyi ka a gurụ unu ka ndi ezi omume. **12** I na-asị, "Enwere m ike ime ihe niile m maara na m kwesiri ime," ma ọ bughị ihe niile ga-abara m uru. "Enwere m ike ime

ihe niile m maara ziri ezi,” ma a gaghi ekwe ka ihe obula na-achi m. **13** Unu na-asi, “E mere ihe oriri maka afọ, meekwa afọ maka ihe oriri, ma Chineke ga-emebi ma afọ ma ihe oriri.” Ekeghi ahụ anyị maka ikwa iko, kama o mere ya maka Onyenwe anyị, Onyenwe anyị dikwa maka ahụ anyị. **14** Chineke mere ka Onyenwe anyị site n’onwu bilie, o ga-ejikwa ike ya mee ka anyị si n’onwu bilie. **15** O bu na unu amataghi na ahụ unu bu akuku ahụ Kraist? O di mma na m ga-eji ahụ Kraist mee ka e jikotaa ya na ahụ nwanị akwuna? Tufiaa! **16** O bu na unu amataghi na onye ya na nwanị akwuna na-enwe mmekorita, ya na nwanị ahụ bu otu ahụ? N’ihi na e kwuru, “Ha abuo ga-abu otu anu ahụ.” **17** Ma onye obula e jikotara ya na Onyenwe anyị, ya na onye ahụ ga-abu otu n’ime mmuo. **18** Gbaaranu mmehie ikwa iko oso. O dighi mmehie ozo na-emetuta anu ahụ mmadu dika mmehie ikwa iko. O bu mmehie mmadu na-eme megide anu ahụ ya. **19** O bu na unu amataghi na ahụ unu bu ulonso nke Mmuo Nso ahụ Chineke nyere unu, onye bi n’ime unu? Anu ahụ unu abukwaghi nke unu onwe unu, kama unu bu nke Chineke. **20** E jiri oke onuahia zoputa unu. Ya mere jirinụ anu ahụ unu nye Chineke otuto.

7 Ugbu a, okwu banyere ihe unu dere n’akwukwo: “O di mma ka nwoke ghara imetu nwanị aka.” **2** Ma n’ihi otutu ihe omume banyere ikwa iko, ka nwoke obula nwee nwunye nke aka ya, nwanị obula di nke aka ya. **3** Ka nwoke obula jisie ike na-akwu nwunye ya ugwo mmeko o ji ya. Nwanị obula ga-emekwara di ya otu aka ahụ. **4** N’ihi na nwanị obula luru di adighikwa achi ahụ ya,

kama ọ bụ di ya na-achi ya. Otu aka ahụ, di anakwaghị
 achị ahụ ya, kama ọ bụ nwunye ya na-achi ya. **5** Ka di
 na nwunye hapụ igbochi ibe ha mmekọrịta nke anụ ahụ
 ruuru ha. Karịakwa maọbụ na mkpebi ha nwere n'etiti
 onwe ha ịnọrọ iche nwa oge nta n'ihị inyefe onwe ha
 ikpe ekpere. Mgbe oge a gasiri, ha ga-agakwa n'ihu na
 mmekọrịta ha, ka e site otu a hapụ inye ekwensu ohere
 ịnwa ha ọnwụnwụ n'ihị enweghị ike ha ijide onwe ha
 aka. **6** Anaghị m enye nke a dị ka iwu, kama ọ bụ alo ka
 m na-atụnyere unu. **7** Asị m kwuo, aga m asị na ọ ga-
 aka mma ka mmadụ niile nọrọ dị ka m. Ma onye ọbụla
 nwere onyinye nke Chineke nyere ya. O nyere otu onye
 nke a, onye ọzọ nke ọzọ. **8** Ma ana m agwa ndị na-anoghị
 n'ọnọdụ di na nwunye na ndị di ha nwurụ anwụ, na ọ ka
 mma ka ha nọdụ na-alughị di maọbụ nwunye, dika m
 onwe m nọ. **9** Ma ọ bụrụ na ha apughị ijide onwe ha, ha
 gaa chọrọ di maọbụ nwunye lụọ. Ọ ka mma ilu di maọbụ
 nwunye, karịa mmadụ igba ara site n'agụ nke anụ ahụ.
10 Ugbu a, unu ndị nwere di na ndị nwere nwunye niile,
 enwere m iwu m na-enye unu. (O sighị n'aka m, kama
 o si n'aka Onyenwe anyị): O kwesighị ka nwanyị ọbụla
 hapụ di ya. **11** A sịkwa na ọ hapụ di ya, ya nọrọ onwe ya,
 maọbụ ya laghachikwuru di ya. Ka nwoke ọbụla gharakwa
 igba nwunye ya alukwaghị m. **12** Ma ana m agwa mmadụ
 ndị ọzọ (nke a abughị iwu nke Onyenwe anyị nyere). Ọ
 bụrụ na nwanna aluọ nwanyị nke na-ekweghị ekwe, ya
 achupụla ya ma ọ bụrụ na nwanyị ahụ achọọ ịnogide dika
 nwunye ya. **13** Ọ bụrụkwa na nwanyị kwere ekwe aluọ di
 nke na-ekweghị ekwe, ya agbarala di ya alukwaghị m,

ma ọ bụrụ na di ya chọrọ ịnọgide dịka di ya. **14** N'ihia na edoola di ahụ na-ekweghị ekwe nsọ site na nwunye ya, otu a kwa a na-edokwa nwunye ahụ na-ekweghị ekwe nsọ site na di ya, bụ onye kwere ekwe. Ọ bụrụ na ọ dighi otu a, ụmụ unu ga-abụ ndi na-adighi ọcha. Ma otu ọ di, ha di nsọ. **15** Ma ọ bụrụ na onye ahụ nke na-ekweghị ekwe ekwapụ onwe ya, ya dirị otu ahụ, nke a emeghị ka nwanna anyi nwoke maọbụ nwanna anyi nwanyi bụrụ ohu n'ọnọdụ di otu a, n'ihia na Chineke kpọrọ anyi ka anyi bie ndụ udo. **16** Gi nwunye, i mara maọbụ gi ga-azọpụta di gi? Ma, gi bụ di, si aña mara maọbụ gi ga-azọpụta nwunye gi? **17** Ka onye ọbụla bie ndụ ya dika amara Onyenwe anyi nyere ya si di, nakwa n'ọnọdụ nke Chineke kpọrọ ya. Nke a bụ iwu m na-enye n'ụlọ chọchị niile. **18** Akpọrọ onye ọbụla mgbe e biri ya ugwu? Ya achọla iwepụ akara obibi ugwu ya. Ka onye a na-ebighi ugwu tupu ọkpụkpọ ya hapụ inye onwe ya nsogbu ichọ ụzọ a ga-esi bie ya ugwu. **19** N'ihia na ọ dighi mkpa ma e biri gi ugwu ma e bighi gi ugwu. Ihe kachasi mkpa bụ idebe iwu Chineke. **20** Ka onye ọbụla nọgide dika ọ di mgbe a kpọrọ ya. **21** I bụ ohu mgbe a kpọrọ gi? Echegbula onwe gi n'ihia ya. Kama ọ bụrụ na ọ di ụzọ i pụrụ isi nwere onwe gi, were ohere ahụ mee ihe ugwu a. **22** N'ihia na onye ọbụla Onyenwe anyi Chineke kpọrọ mgbe o bụ ohu, aghọla onye nweere onwe ya n'ime Onyenwe anyi. Otu aka ahụ, onye nwerela onwe ya mgbe Onyenwe anyi kpọrọ ya aghọla ohu nke Kraịst. **23** Akwụọla ụgwọ isi unu, unu abụkwala ohu mmadụ ọzọ. **24** Ụmụnna m, n'ọnọdụ ọbụla mmadụ nọ mgbe a kpọrọ ya, ya nọgidesie ike n'ime Chineke. **25** Ihe banyere ụmụ

agboghọ na-amaghị nwoke. Enweghị m iwu ọbụla site n'aka Onyenwe anyị banyere ajụjụ a, ma aga m ekwu uche nke aka m dika onye sitere n'ebere nke Onyenwe anyị kwesiri ntụkwasi obi. **26** Echere m na ọ ka mma ugbu a, n'ihị nsogbu nke na-abianụ ka onye ọbụla nọdurụ onwe ya dika o siri nọrọ ugbu a. **27** I lụọla nwanyị? Achọla nkewa. Ọ bụ na i lụbeghị nwanyị? Ejela ichọ onye i ga-alụ. **28** Ma ọ buru na i kpebie n'obi gi ilu nwunye, i meghị mmehie ọbụla; ọ burukwa na nwaagboghọ ekpebie na ọ ga-alu di, o meghị mmehie. Ndi luru di na nwunye ga-enwe otutu nsogbu n'ime uwa. Ọ ga-amasi m igbochiri unu nsogbu ndi ahụ. **29** Ihe unu kwesiri ima, umunna, bu na oge anyi nwere foduru naani ntakiri, site ugbu a gaa n'ihu ndi nwere nwunye ga-adi ndu ha dika ndi na-enweghi. **30** Ka ndi na-akwa akwa bie ndu dika ndi ihe anaghi ewute, ka ndi na-achi ochi diri ka ndi obi na-adighi ato utu. Ka ndi na-azu ahia diri dika ndi na-enweghi ngwa ahia obula. **31** Ka ndi na-etinye oge n'ihe utu nke uwa hapu ibi ndu icho iritecha ihe niile di n'uwa n'uru. N'ihia na uwa, otu o di ugbu a, bu ihe na-agabiga agabiga. **32** Unu emela ihe ga-ewetara unu oke echiche. Nwoke na-alubeghi nwanyị nwere ohere iji oge ya niile ruora Onyenwe anyi oru. O nwekwara ohere igbalisi ike ime ihe ga-atu Onyenwe anyi utu. **33** Ma nwoke nwere nwunye na-echegbu onwe ya banyere ihe igbo mkpa nke uwa a, otu o ga-esi mee ihe ga-atu nwunye ya utu. **34** O na-enwekwa obi abuo n'ihe obula o choru ime. Otu a ka o dikwa nye nwaagboghọ na-alubeghi di maobu onye nke na-amabeghi nwoke, nchegbu ya bu banyere ihe nke

Onyenwe anyị. Ọchịchọ ya bụ ka ọ dị nsọ n'anụ ahụ ya na n'ime mmụọ ya. Ma nwanyị nwere di na-echegbu onwe ya banyere ihe nke ụwa a, otu ọ ga-esi mee ihe ga-atọ di ya uto. **35** Ana m ekwu ihe ndị a maka ọ dị mma nke unu onwe unu, ọ bughị igbalị igbochi unu, kama ọ bụ ka unu nwee ike bie ndụ unu n'uzọ kwesiri ekwesi, werekwa ihunanya zuruoke ruora Onyenwe anyị oru. **36** Ọ bụrụ na nwoke ọbụla enweghị ike ijide onwe ya n'ihigbu mmekorita nke nwoke na nwanyị na-agu ya n'ebe nwaagboghọ ya na ya kpebiri ilu no, ya mee ihe ọ na-achọ, o meghi mmehie ọbụla, ha luo di na nwunye. **37** Ma ọ bụrụ na onye ọbụla ekpebie n'obi ya, ma nwee ike ijide onwe ya, ka o si n'enweghị mmanye ọbụla idebe nwaagboghọ e kwuru na ọ ga-alu na-enweghị mmeko ọbụla, ọ bụ ihe di mma ka o mere. **38** Ya mere, onye ahụ luru nwaagboghọ o kwuru na ọ ga-alu mere nke oma, ma onye kpebikwara na ọ gaghị alu mekwara nke oma karịa. **39** Njikota e jikotara nwunye na di ya na-adị ire naanị mgbe di nwanyị di ndu. Ọ bụrụ na di ya anwuo o nwere ike ilu di ozo, ma ọ luo ya n'ime Onyenwe anyị. **40** N'uche m, ọ ga-enwe onu n'obi ya karịa ma ọ bụrụ na ọ lughị di ozo. Ana m ehekwa na mu onwe m nwekwara Mmuo nke Chineke.

8 Ugbu a, n'okwu banyere nri a churu n'aja nye arusi, anyi ma na onye ọbụla nwere amamihe. Amamihe nafuli mmadu elu mee ka ọ nyaa isi. Ma ihunanya nafuli elu. **2** Ọ bụrụ na ọ di onye si na ya maara ihe niile, onye ahụ amatabeghi ihe o kwesiri imata. **3** Ma onye ahụ huru Chineke n'anya bu onye ọ maara. **4** Ya mere, ihe

banyere nri a churụ n'aja nye arụsị, anyị maara na "Arụsị abughị ihe ọbụla n'ụwa", matakwa na "Chi ọzọ adighị ma ọ bughị otu Chineke." 5 A sịkwa na arụsị a na-akpọ chi dị, ma ha nọ n'eluigwe maọbụ n'ụwa (n'ezie ọtụtụ "chi" na "ndị nwe mmadu" dị otu a dị). 6 Ma n'ebe anyị nọ, anyị maara na ọ bụ naanị otu Chineke dị, onye bụ Nna, onye kere ihe niile, na onye anyị na-adị ndụ n'ihia ya. Ọ bụkwa naanị otu Onyenwe anyị ka anyị nwere, onye bụ Jisọs Kraịst, onye e sitere n'aka ya kee ihe niile, onye na-enyekwa anyị ndụ. 7 Ma otu ọ dị, ọ bughị onye ọbụla nwere ihe ọmụma a. Ụfọdụ n'ime ndụ ha niile, ha na-ele arụsị anya dika chi dị ndụ. Ha na-ehekwa na ihe ọbụla e ji chụọ arụsị aja, na ọ bụ chi dị ndụ ka e ji ya chụọ aja. N'ihia nke a, mgbe ọbụla ha riri ihe e ji chụọ aja nye arụsị, ọ na-ewute mmụọ ha nke ukwuu n'ihia na akonuche ha esighi ike, ọ na-emerukwa ya. 8 Ma ọ bughị nri ga-eme ka anyị na Chineke dị na mma. Ma anyị riri ma anyị erighi, ọ dighi ihe ọhụrụ anyị ga-enweta. Ọ dikwaghị ihe na-efunari anyị. 9 Ma lezienụ anya, otu o si dị, ka ike unu nwere ime ihe ọbụla dị unu mma, ghara ighọ ihe ịso ngongọ dirị ndị na-adighi ike n'okwukwe ha. 10 N'ihia na ọ bụrụ na ndị ọzọ ahụ gi, gi onye nwere akonuche, ka ị nọ, na-eri nri n'ulọ arụsị, ọ bụ na ha agaghị eche na ha bụ ndị okwukwe ha na-esighi ike, ga-enwe obi ike soro gi rie nri a goro arụsị? 11 N'uzo dị otu a, ndị kwere ekwe na-adighi ike, ndị Kraịst nwurụ n'ihia ha, na-esite n'ihie mmụta gi laa n'iyi. 12 Cheta na ọ bụ mmehie i mere megide Kraịst, mgbe unu na-emegide mmụọ nwanne gi n'ime Kraịst, n'ihia n'akonuche ha esighi ike. 13 N'ihia nke

a, ọ bụrụ na ihe oriri ga-eme ka nwanna m mee mmehie, agaghị m eri anụ ọzọ, ka m ghara ime ka nwanna m maa n'onyia. (aiōn g165)

9 Abughị m onye nwe onwe ya? Abughị m onyeozị Kraist? Ọ bụ na m ahughị Jisọs Onyenwe anyị? Unu abughị ihe ngosiputa ọrụ m rụrụ n'ime Onyenwe anyị? **2** Ọ bụrụ na m abughị onyeozị n'ebe ndị ọzọ nọ, n'ebe unu nọ, abụ m onyeozị n'ezikwu n'ihia na unu bụ akara nke ọrụ onyeozị m n'ime Onyenwe anyị. **3** Ihe ngọpụ m nye ndị ahụ na-enyocha m bụ nke a. **4** Ọ bụ na anyị enweghị ike iri ihe oriri na inu ihe onuonu? **5** Ọ bụ na anyị enweghị ike iduru nwunye onye bụ onye kwere ekwe gaa ebe ọbula anyị na-aga dika ndị ozi ọzọ na-eme, na dika umunne Onyenwe anyị na Sefas na-emekwa? **6** Ọ ga-abụ naanị mụ na Banabas bụ ndị na-enweghị ike ihapụ iru ọrụ maka ihe anyị ga na-eri? **7** Olee onye agha unu maara nke na-esi n'akpa ya akwụ onwe ya ugwo onwa? Ka ọ di onye ọrụ ubi vainị unu maara nke na-adighị eri mkpuru e si n'ubi ahụ weta? Olee onye ọzuzu aturu unu maara nke na-adighị anu mmiri ara e si n'igwe aturu ọ na-azu apiputa? **8** Anaghị m ekwu ihe a n'ihia na ha bụ ihe na-eme ubochi niile n'etiti ndi mmadu? Akwukwo iwu, o kwukwaghị otu ihe ahụ? **9** N'ihia na e dere ya n'iwu nke Mosis, "Ekechila onu ehi mgbe ọ na-azocha mkpuru oka." Unu chere na ọ bụ naanị ehi ka Chineke bu n'obi kwuo okwu a? **10** E, n'ihia anyị ka eji dee ya n'akwukwo. N'ezie, e dere ihe ndi a n'ihia anyi, n'ihia na onye ruru ọrụ n'ubi na onye na-azocha mkpuru di n'ubi ahụ, na-eme nke a n'olileanya na o kwesiri iketa oke site na mkpuru e si n'ubi ahụ weta. **11**

Mkpurụ anyị kpurụ n'ime obi unu bụ mkpurụ nke mmụọ. Ọ ga-abụ ihe ojọọ ma anyị sị unu nyetụ anyị ụfọdụ n'ime akunuba unu? **12** Ọ bụrụ na ndị ozo kwesiri iketa uru dị otu a n'ahụ unu, ọ bụ na anyị ekwesighi iketa karịa? Ma ọ dibeghi mgbe anyị rioro unu ihe obula, kama anyị na-agbalisi ike ihu na ọ dighi ihe ga-egbochi unu iji ezi obi na-ege nti n'ozio ma Kraist nke anyi wetara. **13** Ọ bụ na unu amataghi na ndi na-arụ orụ n'ulonso ukwu na-esi n'ulonso ahụ na-eweta ihe ha na-eri? Ndi na-agbakwa odibo n'ebe ichu aja na-eketakwa oke n'ihe eji chuo aja? **14** N'otu aka ahụ kwa, Onyenwe anyi ekwuola na ndi niile na-ekwusa ozio ma ya ga-esi n'ozio ma eweta nri ha ga-eri di ndu. **15** Ma o nweghi mgbe m jirila ike ndi a m nwere irite uru n'oru m nara ndi mmadu ihe. Anaghi m ede nke a n'akwukwo ka a na-ebutere m ihe onyinye. N'ihi na ọ kaara m mma ka m nwuo kama m ga-ekwe ka onye obula mee ka inya isi m buru ihe efu n'ihi ihe onyinye. **16** Anaghi anya isi n'ihi na ana m ezisa ozio ma, maka na nke ahụ bu oru e nyere m n'iwu ka m ruo. Ahuhu diiri m ma o buru na m ezisaghi ozio ma. **17** A si na m ji aka m hoputa onwe m iru oru a, agaara m enwe ugwo oru, ma na o buru na o sighi n'uche aka m, unu mara na-ahanyere m ya n'aka. **18** Gini bu ugwo oru m? Ugwo oru m bu onu m na-enwe site n'izisa ozio ma a, na-anaghi onye obula ugwo oru obula, maobu ihe ruru m dika onye na-ezisa ozio ma ahu. **19** Ọ bụ ezie na-abughi m ohu onye obula, ma emeela m onwe m ohu nye mmadu niile ka m nwee ike site n'uzo di otu a rite otutu mkpurubi n'uru nye Kraist. **20** N'ebe ndi Juu noo, ana m eme dika onye Juu, ka

m nwee ike rite ndi Juu n'uru. N'etiti ndi no n'okpuru iwu, ana m emekwa dika otu n'ime ndi no n'okpuru iwu (n'agbanyeghi na mu onwe m anoghi n'okpuru iwu), ka m si otu a nwee ike rite ndi no n'okpuru iwu n'uru. **21** N'ebe ndi na-anoghi n'okpuru iwu no, emere m onwe m ka onye na-anoghi n'okpuru iwu (ma nke a aputaghi na m na-akwusi ime ihe iwu Chineke na-achọ. Ana m emekwa dika onye no n'okpuru iwu Kraist), ka m nwee ike rite ndi na-anoghi n'okpuru iwu n'uru. **22** N'ebe ndi na-adighi ike no, ana m emekwa dika ha, ka m nwee ike rite ndi na-adighi ike n'uru. Otu obula mmadu si diri, ana m agbali chọọ ụzọ m ga-esi mee ka o nabata m, ka m nwee ike site n'uzọ niile obula zoputa ufodu. **23** Ana m eme ihe ndi a niile n'ihiozioma, ma ka m nwekwa ike keta oke na ngozi ya. **24** Unu amataghi na mgbe otutu mmadu na-agba oso isọ mpi, o bu naani otu onye na-enwe ihe onyinye nke mbu? Ya mere, gbasienu oso ike, ka unu nweta onyinye ahụ. **25** Ndi na-ejikere igba oso maobu egwuregwu ozo na-enwe ntachiobi n'otutu ahuhu nke ya na ozuzu so. Ha na-azu onwe ha naani ka ha nweta okpueze okoko osisi na-emebi emebi. Ma oso anyi na-agba bu ka anyi nweta okpueze nke na-apughi imebi emebi. **26** O bu nke a mere m ji na-agba oso a na-eleghi anya n'azu, maobu ku o kpọ dika m na-aku ifufe. **27** Ma ana m azu ahụ m, na-enye ya ahuhu mee ya ka o buru ohu, ka mu onwe m ghara i bu onye a juru aju mgbe m kwusasi ozioma nye ndi ozo.

10 Umunna m, achoghi m ka unu chefu o ihe mere nna nna anyi ha mgbe ha jere ije n'ime ozara. O ji igwe ojii duo ha. O mekwara ka ha si n'etiti Osimiri Uhie gafee.

2 N'ime igwe ojii ahụ, na n'ime osimiri ahụ e tinyere ha niile na baptizim, dika ndi na-eso ụzọ Mosis. 3 Ha niile rikwara ihe oriri nke mmuọ ahụ. 4 Ha n'ukwara mmiri mmuọ ahụ, mmiri sitere n'oke nkume mmuọ ahụ, nke na-eso ha. Oke nkume ahụ bụ Kraịst n'onwe ya. 5 N'ihe ndi a niile, omume ha amasighi Chineke. N'hi nke a, o lara ha n'iyi n'ime ozara. 6 Ugbu a, ihe ndi a niile bukwa ihe ido aka na nti nye anyi, ka anyi hapu ibu ndi aguu ime ihe ojo na-agu dika ha. 7 Unu abula ndi na-ekpere arusi dika ufodu ha mere. Dika e dere ya, "Ndi a noduru ala iri ihe na inu ihe onunu, biliekwa oto gwurie egwu ime onwe ha obi uo." 8 Ka anyi ghara ikwa iko dika ufodu n'ime ha mere, iri puku mmadu abuo na ato n'ime ha nwuo n'otu ubochi. 9 Ka anyi hapu inwa Kraịst onwunwa dika ufodu n'ime ha si nwaa Chineke. E mere ka agwo tagbusie ha. 10 Ka anyi hapukwa itamu ntamu dika ufodu ha mere ma buru ndi Mmuo ozi onwu tigburu. 11 Ihe ndi a niile dakwasiri ha ka o buru ihe ilere anya nye anyi. E dekwara ha n'akwukwo ka ha buru anyi ihe ido aka na nti n'hi na anyi bi n'oge a mgbe ogwugwu ihe niile di nso. (aiōn g165) 12 Ya mere, o buru na i na-eche na i guzosiri ike, lezie anya ka i ghara ida. 13 O nweghi onwunwa obula nwara unu nke abiakwutebeghi mmadu. Chineke kwesiri ntukwasị obi, o gaghi ekwe ka a nwaa unu karja ike unu. Kama mgbe a na-anwa unu, o ga-enye unu ike imeri onwunwa ma gosikwa unu uzọ mgbapu n'ime ya. 14 Ya mere, ndi enyi m huru n'anya, gbaaranu ikpere arusi oso. 15 Ana m agwa ndi nwere uche okwu, unu onwe unu tulenu ihe m na-ekwu. 16 Iko ngozi ahụ

nke anyị na-agozi, ọ bughị iketa oke site n'ọbara Kraịst? Achicha nke anyị na-anyawa, ọ bughị iketa oke n'ahụ Kraịst? **17** N'ihị na otu achicha dị, ọ bụ ezie na anyị dị ọtụtụ, anyị bụ otu ahụ, n'ihị na anyị niile na-eketa oke n'otu ogbe achicha ahụ. **18** Chetanụ ka ndị Izrel siri mee: ọ bụ na ndị na-eri ihe eji chụọ aja abughị ndị nnweko n'ebe ichụ aja? **19** Gini ka okwu ndị a m na-ekwu putara? Na arụsị, maọbụ ihe a churụ n'aja nye arụsị bụ ihe ọbụla, maọbụ na ọ bughị ihe? **20** Mba! Ihe m na-ekwu bụ na ndị niile na-achurụ arụsị aja jikọtara onwe ha n'otu obi ichurụ ekwensu aja ahụ. Ọ bughị Chineke. Achokwaghị m ka unu burụ ndị e jikọtara ha na ekwensu. **21** Unu apughị inụ site n'iko Onyenwe anyị ma n'ụkwa site n'iko ekwensu; unu apughịkwa inwe oke site na tebul Onyenwe anyị na tebul ekwensu. **22** Anyị na-achọ ime ka iwe wee Onyenwe anyị? Anyị dị ike karịa ya? **23** I na-asi, "Enwere m ike ime ihe niile m maara na m kwesiri ime," ma ọ bughị ihe niile ga-abara m uru. "Enwere m ike ime ihe niile m maara ziri ezi," ma ọ bughị ihe niile nwere ike inyere anyị aka. **24** Ka onye ọbụla hapụ ichọ ọdịmma nke onwe ya, kama ọdịmma nke ndị ọzọ. **25** Rie ihe bụ anụ ọbụla e rere n'ahia na-ajughị ajuju ọbụla n'ihị akonuche. **26** N'ihị na, "Ụwa na ihe niile dị n'ime ya bụ nke Onyenwe anyị." **27** Ọ burụ na onye na-ekweghị ekwe akpọọ unu oriri, unu kpebie ije, riekwanụ nri ọbụla e nyere unu na-ajughị ajuju n'ihị akonuche. **28** Ma ọ buru na e nwee onye gwara gi, "A churụ ihe a n'aja." Unu erila nri ahụ, maka onye ahụ mere ka unu mata, na n'ihị akonuche. **29** Akonuche nke m na-ekwu maka ya abughị nke gi, kama ọ

bụ maka nke onye ahụ. N'ihị gịni ka mwere onwe m gaeji bụrụ ihe akonuche onye ọzọ ga-ekpe ikpe? **30** Ọ bụrụ na m were ike inye ekele, were nri m rie, olee otu e si ekwuto m n'ihị ihe ahụ m nyere Chineke ekele banyere ya? **31** Ihe ọbụla i na-eme, ma unu na-eri ihe maobu na-anu ihe, na-emenu ha niile maka otuto nke Chineke. **32** Unu emejola ndi Juu maobu ndi Griik, ma o bukwanu nzuko Chineke. **33** Na-agbalisinu ike ime dika m si eme. N'ihē ọbụla m na-eme, ana m ejisi ike ime ihe ga-atọ onye ọbụla uto. Anaghi m achọ odimma nke m naani, kama o bu odimma nke mmadu ibe m, ime ka a zoputa ha.

11 Unu buru ndi na-enomi m, dika m si enomi Kraist. **2** Ana m aja unu n'ihị na unu na-echeta m n'ihị niile, nakwa n'ihị na unu na-ejikwa ozizi ahụ enyere unu n'aka ike, dika m nyere ha n'aka unu idebe. **3** Ma achoro m ka unu mata na dika Kraist bu isi nwoke ọbụla, otu a ka nwoke ọbụla si buru isi nwunye ya. Chineke bukwa isi Kraist. **4** Nwoke ọbụla kpuchiri isi ya mgbe o na-ekpe ekpere maobu na-ebu amuma na-emenye isi ya ihere. **5** Ma nwanyi ọbụla na-ekpe ekpere maobu na-ebu amuma, ma o kpuchighi isi ya, na-emenye isi ya ihe ihere, n'ihị na o dika nwanyi kpuchara isi ya. **6** O buru na nwanyi ọbụla achoghi ikechi isi ya, ya kpuchaa ya. A sikwa na o bukwanu ihe ihere na nwanyi kpuchara isi ya, ka nwanyi kechie isi ya. **7** Ma nwoke ekwesighi ikpuchi isi ya, n'ihị na nwoke bu onyinyo na otuto nke Chineke, ebe nwanyi bu otuto nke nwoke. **8** E si na nwoke kee nwanyi, ma e sighi na nwanyi kee nwoke. **9** E keghi nwoke maka nwanyi, ma e kere nwanyi maka nwoke. **10** N'ihị nke a,

nwanyị kwesiri ikpuchi isi ya igosi na ọ nọ n'okpuru di ya, maka ndị mmụọ ozi. **11** Ma otu ihe si dị n'ime ndụ anyị na-adị n'ime Onyenwe anyị, nwoke adighị ma e wepụ nwanyị, nwanyị adighịkwa ma e wepụ nwoke. **12** N'ihị na dika nwanyị siri na nwoke pụta na mbụ, otu a ka a na-esitekwa n'ahụ nwanyị mụpụta nwoke. Ma ha niile si n'aka Chineke pụta. **13** Achọrọ m ka unu tule ihe a n'onwe unu, ọ dị mma ka nwanyị ghebe isi ya oghe mgbe ọ na-ekpe ekpere nye Chineke? **14** Unu matakwarā nke ọma na ọ bụ ihe ihere na nwoke ga-ebu agịrị isi dị ogologo. **15** Ma ọ bụrụ na nwanyị enwee agịrị isi dị ogologo ọ bụ ihe otuto nye ya n'ihị na e nyere ya agịrị isi dị ogologo ka ọ bụrụ ihe mkpuchi. **16** Ọ bụrụ na onye ọbụla na-arụ ụka banyere omenaala nke a, anyị onwe anyị na nzukọ Chineke niile enweghị omenaala ọzọ banyere nke a. **17** N'ime ntuziaka ndị a, enweghị m otuto nye unu n'ihị na mgbe unu zukọtara omume unu na-eweta ihe ojọọ karịa ihe ọma. **18** Na mmalite, ihe m na-anụ bụ na mgbe niile unu zukorọ dika chọchị, irụ ụka nke na-ebute nkewa na-adị n'etiti unu. E kwenyekwara m na ụfọdụ ihe ndị a m nūrụ bụ eziokwu. **19** N'ezie ụdị nkewa dị otu a aghaghị ịdị n'etiti unu ka e nwee ike mara ndị Chineke nabatara. **20** Mgbe unu zukọtara, ọ bughị nri anyasị nke Onyenwe anyị ka unu na-eri. **21** N'ihị na mgbe unu na-eri nri, ụfọdụ n'ime unu na-eri nri anyasị nke aka ha. Nke mere, n'otu onye na-anọ agụụ ebe onye ọzọ na-añụbigakwa mmanya oke. **22** A ga-akpọ nke a gini? Ọ bụ na unu enweghị ụlọ ebe unu ga-anọ rijuo afọ ma njuokwa afọ? Ka ọ bụ na unu na-elelị nzukọ Chineke na

emenye ndị na-enweghị ihe ihere? Gịnị ka m ga-agwa unu? Aga m eto unu maka nke a? Agaghị m eto unu maka nke a. **23** N'ihị na ihe m ziri unu bụ ihe Onyenwe anyị ziri m. N'abalị ụbọchị ahụ a rara ya nye, Onyenwe anyị Jisọs weere otu ogbe achịcha. **24** Mgbe o nyechara ekele, ọ nyawara ya sị, "Nke a bụ ahụ m nke a na-enye maka unu. Na-emenụ nke a iji cheta m." **25** N'uzọ dị otu a kwa, o bulitere otu iko mmanya mgbe ha risiri nri sị, "Iko a bụ ọgbugba ndụ ọhụrụ n'ọbara m. Oge ọbụla unu na-añụ ya, na-emenụ nke a iji na-echeta m." **26** N'ihị na mgbe ọbụla unu na-eri achịcha ahụ na-añụkwa iko a, unu na-ekwusa ọnwụ Onyenwe anyị ruo mgbe ọ ga-abịa ọzọ. **27** Ya mere, ọ bụrụ na onye ọbụla erie achịcha Onyenwe anyị maọbụ ñụọ iko Onyenwe anyị n'uzọ na-ekwesighị ekwesi, onye ahụ na-emehie megide anụ ahụ Onyenwe anyị na ọbara Onyenwe anyị. **28** Ọ bụ nke a mere o ji bụrụ ihe dị mkpa ka onye ọbụla nyochaa onwe ya nke ọma tupu o rie achịcha ahụ maọbụ ñụọ iko ahụ. **29** N'ihị na onye ọbụla na-eri achịcha ahụ maọbụ ñụọ site n'iko ahụ na-echehị echiche, ọ na-eri, na-añutakwara onwe ya ikpe ọmụma, ma ọ bụrụ na ọ tuleghị uche banyere ahụ Kraịst. **30** Ọ bụ nke a mere ọtụtụ n'ime unu ji bụrụ ndị ahụ na-esighị ike, ndị nọ n'ọrịa na ndị dara n'ura ọnwụ. **31** Ọ bụrụ na anyị enyochaa onwe anyị nke ọma, anyị agaghị adaba n'ikpe. **32** Ma otu ọ dị, mgbe Onyenwe anyị na-ama anyị ikpe n'uzọ dị otu a, a na-ezi anyị otu e si ebi ezi ndụ n'ihị ka a ghara ịmakọ anyị na ndị ụwa ikpe. **33** Ya mere, ụmụna m, mgbe unu biakọtara iri nri, chere nụ ibe unu. **34** Ọ bụrụ na agụụ agụọ onye ọbụla ya rie nri

n'ụlọ ya, ka ọ hapụ iwetara unu ikpe ọmụma. Aga m enye ntuziaka banyere ihe niile ndị ọzọ mgbe m bịara.

12 Ugbu a ụmụnnna m, achọrọ m ka unu mata ihe gbasara onyinye nke Mmụọ Nsọ na-enye. **2** Unu matara na mgbe unu bụ ndị na-amaghị Chineke, e duru unu n'otu ụzọ maọbụ nke ọzọ, duhie unu ụzọ iso arụsị ndị ahụ dara ogbi. **3** Ya mere, achọrọ m ka unu ghọta nke ọma na ọ dighị onye ọbụla na-ekwu okwu site n'odudu Mmụọ nke Chineke, pụrụ ị si, "Ka Jisọs buru onye a buru ọnu." Ọ dīkwaghị onye ọbụla pụrụ ikwu, na "Jisọs bụ Onyenwe anyị," ma ọ bughị site na Mmụọ Nsọ. **4** Onyinye amara dī iche iche dī, ma otu Mmụọ Nsọ ahụ na-enye ha niile. **5** E nwekwara ụdī ije ozi dī iche iche, maọbụ otu Onyenwe anyị ahụ ka a na-ejere ozi. **6** Ụdī ike dī iche iche nke eji arụ ọrụ dīkwa, ma otu Chineke ahụ na-etinye ike ndī a n'ime onye ọbụla jji jee ozi. **7** Ọ na-enyekwa onye ọbụla amara iziputa ike nke Mmụọ Nsọ maka ọdīmma mmadụ niile. **8** Mmụọ Nsọ na-enye otu onye onyinye ikwu okwu amamihe, na-enyekwa onye ọzọ onyinye ịma ihe ọmụma, site n'otu Mmụọ ahụ. **9** Otu Mmụọ nsọ a na-enye onye ọzọ onyinye inwe okwukwe, na-enyekwa onye ọzọ onyinye inwe ike ịgwọ ọrịa. **10** Onye ọzọ ka ọ na-enye onyinye ịrụ ọrụ ịtụnanya, onye ọzọ ike ibu amụma. Onye ọzọ ka ọ na-enye ike ịkọwa ụdī mmụọ dī iche iche, ma onye ọzọkwa ka ọ na-enye ike ịsụ asụsụ dī iche iche. Ma ọ na-enyekwa onye ọzọ ike ịkọwa ihe onye na-asụ asụsụ ndī a na-ekwu. **11** Ọ bụ otu Mmụọ ahụ na-enye onyinye ndī a niile. Ọ na-enye onye ọbụla onyinye dī iche iche dīka Mmụọ Nsọ si kpebie. **12** Dīka ahụ anyị si nwe akụkụ

dị iche iche, ma burukwa otu ahụ, n'agbanyeghi na o nwere otutu akuku, otu a ka anu ahụ Kraist dikwa. **13** Site n'otu Mmuo Nso ahụ ka e mere anyi niile baptizim n'otu n'otu, ma ndi Juu ma ndi Griik, ma ohu ma ndi nwe onwe ha. E meela ka anyi nuo obara ya, n'ime njiko nke otu Mmuo Nso ahụ. **14** Ahu mmadu abughi naani otu akuku, kama o nwere otutu akuku ahụ. **15** O buru na ukwu asi, "N'ihina-abughi m aka, esoghi n'ahu," nke a agaghi egbochi ya ka o gharakwa ibu otu n'akuku anu ahụ. **16** Otu a kwa, o buru na nti asi, "Ebe m na-abughi anya abughi m otu akuku anu ahụ." Okwu a kwa agaghi eme ka nti ghara ibu akuku anu ahụ. **17** O buru na ahụ niile bu anya, olee ka ahụ ga-esi nu ihe? O burukwa na ahụ mmadu bu naani nti o ga-esi ana nu isisi ihe obula? **18** Ma otu ihe si di, Chineke debere n'otu n'otu akuku niile di n'ahu dika o si choo. **19** A si na akuku niile di n'ahu bu otu ihe, kedụ ebe ahụ ga-adi? **20** Otu o di, o bu ezie na ihe di n'ahu di otutu, ma ha niile bu otu ahụ. **21** N'ihina nke a, anya enweghi ike igwa aka si, "Achoghi m gi, n'ihina na idighi m mkpa." Isi agakwaghi agwa ukwu si, "Achoghi m inyeaka gi." **22** Kama o bu akuku ahụ anyi ndi na-esighi ike bu ndi di anyi mkpa karia. **23** E e, akuku ndi ahụ anyi na-eche na ha adighi mkpa ka anyi na-eji nsopuru na-elekota. Akuku ndi ahụ na-ekwesighi ile anya ka anyi na-enye ugwu, ma na-ekpuchi ha. **24** Ma anyi adighi esi otu a elekota akuku ahụ ndi ahụ anya na-ahu n'uzo puru iche, n'ihina Chineke kpachapuru anya mee ka akuku ndi ahụ dikarisiri nta buru nke anyi kwesiri inye nsopuru karia. **25** N'uzo di otu a, nkewa obula adighi

n'ahụ mmadụ. Akụkụ ọbụla maara mkpa ibe ya, ha na-egboritakwara onwe ha mkpa ha. **26** Ọ bụrụ na otu akụkụ enwe nsogbu, akụkụ ndị ọzọ ga-eketa oke na nsogbu ahụ. Ọ bụrụkwa na otu akụkụ emee ihe ga-eweta otuto ọ bụ ahụ niile na-enwe otuto ahụ. **27** Ugbu a, unu niile n'otu n'otu bụ otu anụ ahụ Kraịst. Unu bụkwa akụkụ ahụ ya n'otu n'otu, bụrụkwa ndị dị mkpa n'ahụ ahụ. **28** Nke a bụ ụfọdụ n'ime akụkụ dị iche iche Chineke tinyere na chọọchị; nke mbụ bụ ndị ozi, ndị amụma, ndị nkuzi, ndị na-arụ ọrụ itụnanya, ndị na-agwọ ọrịa, ndị pụrụ inyere mmadụ ibe ha aka, ndị nwere onyinye ichikọta ihe niile n'usoro, na ndị na-asụ asụsụ dị iche iche. **29** Ha niile, ha bụ ndị ozi? Ha niile ha bụ ndị amụma? Ha niile ha bụ ndị nkuzi? Ha niile ha bụ ndị ọrụ ebube? **30** Ha niile ha nwere onyinye igwọ ọrịa? Ha niile ha na-asụ n'olu dị iche iche? Ha niile ha nwere onyinye nke ikọwa asụsụ dị iche iche? **31** Ugbu a, gbalịsienụ ike inweta onyinye kachasi dị elu karịa. Ma aga m ezi unu ụzọ nke kachasi ihe a niile mma.

13 A sị na m na-asụ asụsụ dị iche iche nke ndị mmadụ maọbụ nke ndị mmụọ ozi, ma ahughị m mmadụ ibe m n'anya, abụ m naanị ogene na-eme ụzụ maọbụ mbadamba efere na-ada ụda. **2** A sịkwa na m nwere onyinye ibu amụma, bụrụ onye pụrụ ikwu ihe niile gaje ime n'oge dị n'ihu, na onye maara ihe niile, a sịkwa na m nwere okwukwe nke m pụrụ isite na ya nye ugwu buru ibu iwu sị ya site n'ebe ọ nọ gaa n'ebe ọzọ, ma ahughị m mmadụ ibe m n'anya, abughị m ihe ọbụla. **3** A sịkwa na m ewere ihe niile m nwere nye ndị ogbenye, werekwa anụ ahụ m nye ka ere ya oku n'ihị ka m nyaa isi, ihe ndị a

niile abaghị uru, ma m enweghị ihunanya. **4** Ihunanya na-enwe ogologo ntachiobi, na-enwekwa obi ebere. Ọ dighị ekwo ekworo, ọ naghị enwe anya ukwu, ọ naghị anya isi. Ọ nakwaghị ebuli onwe ya elu. **5** Ọ naghị eme ihe na-akpasu iwe, ọ naghị achọ ihe nke naanị ya, ọ naghị ewe iwe ọsịsọ. Ọ nakwaghị agukọ ihe ọjọọ niile e mere ya. **6** Ọ dighị ańurị ọńụ n'ihe ọjọọ, kama ọ na- ańurị n'eziokwu. **7** Ọ na-edi ihe niile, ọ na-ekwerekwa ihe niile, ọ na-enwekwa olileanya na-anagide ihe ọbụla dapụtara. **8** Ihunanya adighị agwụ agwụ. Ma ibu amụma niile ga-emesia kwusị, onyinye isụ asụsụ dī iche iche ga-akwusikwa. Otu a, ihe ọmụma niile ga-agabiga. **9** N'ihī na ọmụma anyị ezughị oke, ibu amụma anyị ezukwaghị oke. **10** Ma mgbe anyị ruru n'izuoke, ezughị oke agaghị adikwa. **11** Mgbe m bụ nwata, ekwuru m okwu dika nwata, echiche m niile bụ echiche nwata. Izuzu obi m niile bụkwa nke nwata. Ma mgbe m toro ghọọ dimkpa, adighikwa m akpa agwa dika nwata ọzọ. **12** Ugbu a, anyị na-ahụ inyogho inyogho dika anyị na-ele anya n'enyoma mgbe ahụ anyị ga-ahụ ihu na ihu. Ugbu a, ihe m mara ezughị oke, ma mgbe ahụ aga m amazụ, dika m bụ onye a mazuru. **13** Ọ dī ihe atọ na-adigide adigide. Ha bụ okwukwe, olileanya, na ihunanya. Ma n'ime ha niile, ihe kachasị ha niile bụ ihunanya.

14 Ka ihunanya bụrụ isi ihe unu na-achọ. Chọsienụ onyinye nke Mmụọ Nsọ ike, nke ka nke onyinye inwe ike ibu amụma. **2** Onye ọbụla na-asụ asụsụ ọ na-amughị amụ, bụ Chineke ka ọ na-agwa okwu, ọ bughị mmadụ. N'ezie, ọ dighị onye na-aghota ihe ọ na-ekwu; n'ihī na okwu ọ

na-ekwu bụ ihe omimi site n'ike Mmụọ Nsọ. **3** Ma onye ọbụla na-ebu amụma na-ezisa ozi na-enyere ndị mmadụ aka ito eto. Ọ na-agwakwa ha okwu nkasiobi na okwu na-ebuli mmụọ ha elu. **4** Ya mere, onye ahụ na-ebu amụma na-enyere chọọchị aka, ma onye ahụ na-asụ asụsụ ọzọ, na-enyere naanị onwe ya aka. **5** Ọ gaara atọ m uto ma a si na unu niile nwere onyinye isụ asụsụ dị iche iche; ma ọ ga-atọ m karịa ma ọ bụrụ na unu niile enwee onyinye ibu amụma. Nke a bụ n'ihi na onye ahụ na-ebu amụma bara uru karịa onye na-asụ asụsụ dị iche iche. Isụ asụsụ ya ga-aba uru ma ọ bụrụ na ọ dị onye na-aghota ihe ọ na-asụ, ka e nwee ike wulie chọọchị. **6** Ụmụna m ọ bụrụ na m bjakwutere unu malite isụ asụsụ unu na-adighi aghota, ole uru m baara unu, ma ọ bughị ma m na-ekwu okwu banyere ihe ekpughere gosi m, maọbụ ihe niile m maara, maọbụ ihe gaje ime, maọbụ ihe nkuzi? **7** Ọ bụkwa otu a ka ọ dị n'etiti ihe niile na-enweghi ndụ, nke na-ada ụda, dika oja, maọbụ ụbọ akwara. Ọ bụrụ na ha enyeghi ụda dị iche site na nke ọzọ, olee uto mmadụ ga-eji mara maọbụ oja ka a na-afu, maọbụ ụbọ akwara ka a na-akpo. **8** Ọ bụrụkwa na opi ike e ji akpo ndi agha oku adaputaghi uda nke oma, onye ga-ejikere ije agha? **9** N'otu aka ahụ kwa, ọ bụrụ na i na-agwa mmadụ okwu n'asụsụ ọ na-adighi anụ, olee otu ọ ga-esi ghota ihe i na-ekwu? N'oge ahụ, ifufe ka unu na-agwa okwu. **10** Asụsụ a na-asụ n'ụwa a di ukwu, ma ha niile bara uru nye ndi na-anu ha. **11** Ọ bụrụ na m aghotaghi ihe onye na-asu otu n'ime asusụ ndi a na-ekwu, aga m abu obia n'ebe onye na-asu asusụ ahụ nọ, ya onwe ya ga-abukwa obia n'ebe m nọ. **12** Ebe ọ na-agu unu

agụụ inweta onyinye nke Mmụọ Nsọ, chọọny onyinye ndị ahụ ga-enyere unu aka iwuli nzukọ elu. **13** Onye ọbụla na-asụ asụsụ n'olu dī iche iche, ga-ekpe ekpere ka e nye ya onyinye ịkọwa olu dī iche iche. **14** Ọ bụrụ na m ji asụsụ dī iche na-ekpe ekpere, mmụọ m ga-eso m na-ekpe ekpere ahụ, ma uche m agaghị aghọta ekpere m na-ekpe. **15** Ọ bụrụ na ọ dī otu a, olee ihe m ga-eme? Aga m eji mmụọ m kpee ekpere, jirikwa uche kpee ekpere. Aga m ejikwa mmụọ m bụọ abụ, jirikwa uche m bụọ abụ. **16** Ma o bughị otu a, mgbe i ji asụsụ ọzọ nke a na-amaghị na-eto Chineke n'ime mmụọ, olee otu ndi niile nọ n'ụlọ nzukọ ahụ na-aghọtaghị ihe ị na-ekwu ga-esi zaa Amen? **17** Ọ bụ ezie na ị na-enye ekele nke ọma, ma ọ naghị ewuli onye ọbụla elu. **18** Ana m ekele Chineke n'ih i na ana m asụ asụsụ dī iche iche karịa unu niile. **19** Ma mgbe ọbụla a gbakoro na nzukọ ife ofufe, ọ na-akara m mma ikwu naanị mkpuru okwu ise nke mmadu niile ga-aghota na nke ga-abakwara ha uru, karịa na m kwuru puku mkpuru okwu iri n'asụsụ dī iche iche nke onye ọbụla na-apughị ighota. **20** Ụmụnna m, unu abula ụmuntakiri n'echiche unu. Bụrụny ụmuntakiri n'ihe gbasara ime ihe ojoo, ma bụrụny ndi nwere uche n'ihe gbasara udi okwu a. **21** E dere ya n'akwukwo iwu, "Site na ebugbere onu ndi mba ozo sitekwa n'ire ndi na-asu iche iche ka m ga-agwa ndi a okwu, ma obuladi otu a, ha agaghị ege m ntj, ka Onyenwe anyi kwuru." **22** Isu asusụ dī iche iche abughị ihe nlere anya nye ndi kwere ekwe, kama ọ bụ ihe ama nye ndi na-ekweghị ekwe. Ma ibu amuma bu maka ndi kwere ekwe, ọ bughị maka ndi na-ekweghị ekwe. **23** Ọ bụrụ na nzukọ

niile ezukọọ n'ogbakọ ekpere, mmadụ niile a na-asụ n'olu dī iche iche n'otu mgbe, ọ burukwa na ndi na-aghotaghi, maobu ndi na-ekweghi ekwe abata n'ebe ahụ, gini ka ha ga-ekwu? Ha ọ gaghi asi na isi emebiela ndi a? **24** Ma ọ buru na onye na-ekweghi ekwe maobu onye ohuru abata mgbe onye obula na-ebu amuma, ha ga-abu ndi mmadu niile ga-atu mmehie ha n'anya maakwa ha ikpe mmehie. **25** Mgbe a na-eme ka ihe nzuzo nke obi ha niile puta ihè, onye dī otu a ga-egbu ikpere n'ala kpọọ isiala nye Chineke si, "N'ezie, Chineke nọ n'etiti unu." **26** Ugbu a, umunna m, kedụ otu o kwesiri idi? Mgbe obula unu zuko, ufodu kwesiri ibu abu, onye ozo ga-ezi unu ihe; maobu gwa unu ozi dī mkpa e gosiri ya, maobu jiri asusu nke ọ na-amughi gwa unu okwu, ka onye ozo kowaa ihe onye ji asusu a dī iche kwuo okwu kwuru. Ma ka ihe obula e mere n'ime ulo chochi buru ihe ga-ewuli onye obula elu. **27** A sikwa na ọ dī ndi choro iji asusu dī iche kwuo okwu, ka mmadu abuo maobu ato kwuo. Kama ka ha kwuo n'otu n'otu n'usoro. Ka onye ga-akowa ihe ha kwuru norokwa n'ebe ahụ. **28** O buru na ọ dighi onye ga-akowa ihe ha na-asu, ka onye ahụ na-asu asusu dī iche na chochi mechie onu ya. Ya na Chineke surita ya. **29** Ka mmadu abuo maobu ato nwere onyinye ibu amuma kwuo okwu n'otu n'otu, ka ndi ozo tulee ihe ha kwuru. **30** O buru na-ekpughere onye ozo nodu n'akuku ya ihe, ka onye mbu mechie onu ya. **31** N'ihia na unu nwere ike ibu amuma n'otu n'otu, ka mmadu niile nwee ike imuta ihe ma burukwa ndi a gbara ume. **32** Mmudo niile nke ndi amuma ka a na-edokwa n'okpuru ndi amuma. **33** N'ihia na Chineke abughi Chineke nke aghara,

kama ọ bụ nke udo. Otu a ka ọ dị n'ime ọgbakọ niile nke ndị nsọ. **34** Ụmụ nwanyị ekwesighị ikwu okwu n'ime chọọchị. Ha ekwesighị itinye ọnụ na ntughā ụka ọbụla, n'ihī na iwu kwuru ka ha debe onwe ha n'okpuru ndị ọchịchị. **35** Ọ bụrụ na ọ dị ihe ha chọrọ imata, ha jụọ di ha mgbe ha lara n'ụlọ. N'ihī na ọ bụ ihe ihere na nwanyị ga-ekwu okwu n'ime ọgbakọ chọọchị. **36** Unu chere na okwu Chineke malitere n'aka unu? Unu chekwara na ọ ga-akwụsị n'aka unu? Ụgha! **37** Ọ bụrụ na ọ dị onye na-eche na ya bụ onye amụma, maọbụ na ya nwere onyinye nke Mmụọ Nsọ, naanị ihe m na-achọ ka ọ ghọta bụ na ihe m na-edere unu bụ iwu Onyenwe anyị n'onwe ya nyere m. **38** Ọ bụrụ na ọ dị onye nọgidere jụ inabata ihe ndị a, unu ańala ya ntị. **39** Ya mere, ụmụnna m, ka ibu amụma bụrụ ihe na-agụ unu agụ, unu egbochikwala onyinye nke ịsụ n'ire dị iche iche. **40** Ma meenụ ihe niile n'uzọ dị mma, ka ha dịkwa n'usoro.

15 Ụmụnna m, ugbu a achọrọ m ime ka unu cheta ozioma ahụ m ziri unu mgbe m buru ụzọ bjakwute unu, nke unu kweere na ya, na nke unu guzosikwara ike n'elu ya. **2** E si n'oziooma a zọpụta unu, ma ọ bụrụ na unu ejiri obi unu niile jidesie ihe unu kweere na ya ike. Inwe okwukwe n'ihe ọzọ dị iche agaghị enyere unu aka. **3** Ihe m nyefere unu n'aka na mbụ bụ ozi ahụ m natara ị debe, nke dị oke mkpa, na Kraịst nwurụ ọnwụ n'ihī mmehie anyị, dika akwụkwọ nsọ kwuru na ọ ga-anwụ. **4** Na e liri ya, ma e mere ka o si n'ọnwụ bilie n'ụbọchị nke atọ, dika akwụkwọ nsọ kwukwara na ọ ga-eme. **5** O gosiri Sefas onwe ya, emesịa, ndị ozi iri na abụọ ahụ hụkwara ya.

6 Emesịakwa, o gosiri ihe karịrị narị mmadụ ise n'ime
 ụmụnna onwe ya, n'otu mgbe, ọtụtụ n'ime ndị ahụ ka
 nọ ndụ taa, ọ bụ ezie na ụfọdụ n'ime ha adaala n'ura
 ọnwụ. **7** Emesịa, Jemis hụrụ ya; o mekwara ka ndị ozi
 niile hụ ya. **8** N'ikpeazụ, mụ onwe m hụkwara ya, dika a
 ga-asị na m bụ nwa a na-amughị n'oge. **9** N'ihina ọ bụ m
 kachasị nta n'ime ndị ozi. O kwesikwaghị ka a akpọọ m
 onyeoziri na n'ihina alụsoro m nzukọ Chineke ọgụ nke
 ukwu. **10** Ma site n'amara nke Chineke, abụ m ihe m bụ.
 Ọ pụtakwara na amara ya n'ebe m nọ abughị ihe efu.
 Kama arụsiri m ọrụ ike karichasịa ndị ozi niile. Ma n'ezie,
 ọ bughị m na-arụ ọrụ a, kama ọ bụ Chineke n'onwe ya
 na-arụ ọrụ ya n'ime m. **11** Ma ọ bụ m, maọbụ ndị ọzọ,
 otu a ka anyị siri kwusaa, otu a ka unu sikwa kwere. **12**
 Ma ọ bụrụ na a na-ekwusa na Kraịst si n'ọnwụ bilie, gini
 mere ụfọdụ unu ji na-ekwu na ndị nwurụ anwụ apughị
 isi n'ọnwụ bilie ọzọ. **13** Ọ bụrụ na ndị nwurụ anwụ a
 pughị i si n'ọnwụ bilie, nke a pụtara na e megghị ka Kraịst
 site n'ọnwụ bilie. **14** Ọ bụrụkwa na e megghị ka Kraịst si
 n'ọnwụ bilie, ihe anyị na-ezisa bụ ihe efu, okwukwe unu
 nwere bụkwa ihe efu. **15** Ma karịa nke a, a na-ahụta anyị
 ka ndị ama ụgha nke Chineke, n'ihina anyị gbara ama
 banyere Chineke, na-asị na o mere ka Kraịst si n'ọnwụ
 bilie, bụ onye ọ na-emegghị ka o si n'ọnwụ bilie ma ọ bụrụ
 na-emegghị ka ndị nwurụ anwụ dī ndū ọzọ. **16** N'ihina,
 ọ bụrụ na a pughị ime ka ndị nwurụ anwụ bilie dī ndū
 ọzọ, emekwaghị ka Kraịst si n'ọnwụ bilie. **17** Ma ọ bụrụ
 na-emegghị ka Kraịst si n'ọnwụ bilie, okwukwe unu bụ
 ihe efu, unu ka ga-anwụ na mmehie unu. **18** Mgbe ahụ

ndị nwurụ anwụ n'ime Kraịst lara n'iyi. **19** Ọ burukwa na olileanya anyị n'ime Kraịst gwurụ naanị na ndụ anyị n'ime ụwa a, anyị bụ ndị e kwesiri ka e mere ebere. **20** Ma e mere ka Kraịst si n'ọnwụ bilie n'ezie, onye mbụ n'etiti ndị niile nwurụ anwụ. **21** N'ihị na dika ọnwụ si site n'aka otu nwoke bịa, otu a kwa ka mbilite n'ọnwụ si site n'aka otu nwoke bịa. **22** Dika mmadụ niile si anwụ site n'aka Adam, otu a kwa ka mmadụ niile ga-esi dika ndụ n'ime Kraịst. **23** Onye ọbụla ga-ebili n'usoro nke ya, Kraịst mkpuru mbụ si n'ọnwụ bilie. Mgbe ọ loghachiri, ndị niile bụ ndị nke Kraịst ga-esote. **24** Mgbe nke a gasiri, ọgwugwu ihe niile ga-abịa, mgbe ọ ga-enyefe alaeze n'aka Chineke bụ Nna, n'ihị na o meriela ichi isi niile, na ikike niile na ike niile. **25** N'ihị na ọ ga-abụ eze tutu ruo mgbe ọ lụgburu ndị iro ya niile, doo ha n'okpuru ukwu ya. **26** Onye iro ikpezụ a ga-emerị bụ ọnwụ. **27** N'ihị na “O doola ihe niile n'okpuru ukwu ya.” Ma mgbe ọbụla asiri, “e doola ihe niile” n'okpuru ukwu ya, o doro anya na Chineke agunyeghi onwe ya, n'ihị na ọ bụ ya tinyere ihe niile n'okpuru Kraịst. **28** Mgbe e merela ka ihe niile nọrọ n'okpuru ya, mgbe ahụ, Okpara ya n'onwe ya, ga-edobe onwe ya n'okpuru onye ahụ dobere ihe niile n'okpuru ya, ka Chineke buru onye na-achi ihe niile. **29** Ma ọ bughị otu a, gini mere ufodu ji eme ndi otu ha baptizim n'onodu ndi nwuru anwu? O buru na e meghi ka ndi nwuru anwu si n'onwu bilie ma oli, n'ihị gini ka a na-eme mmadu ndi a baptizim n'onodu ha? **30** Gini mere anyi ji noro n'ize ndu n'oge awa obula? **31** N'igwa unu eziokwu, umunna m, ana m ezute onwu kwa ubochi. Ihe m ji kwuputa nke

a bụ n'ihị ịnya isi nke m ji unu anya n'ime Jisọs Kraịst, Onyenwe anyị. **32** Ọ bụrụ na ndụ anyị na-agwụ n'ụwa a, dika ndị mmadụ na-ekwu, gini bụkwanụ uru m nwere n'ihị ọgụ m na-aluso anụ ọhia, bụ ndị ikom Efesọs? Ọ bụrụ na a gaghi eme ka ndị nwurụ anwụ bilie, "Ka anyị rienụ, n'ụkwanụ, n'ihị na echi anyị ga-anwụ." **33** Unu ekwela ka e duhie unu. N'ihị na mkparịkọta agwa ojọọ na-emebi ezi agwa. **34** Sitenụ na ndụ enweghi nghota unu loghachita dika unu kwesiri, unu emehiekwala ozo. N'ihị na-enwere ufodu bụ ndị na-amaghi Chineke. Ana m ekwu nke a ka ihere mee unu. **35** Ma ufodu ga-aju, "Olee otu a ga-esi mee ka onye nwurụ anwụ bilie? Olee udi ahụ ha ga-enwe mgbe ha ga-aputa?" **36** Onye nzuzu! Mkpuru oka i tinyere n'ala agaghi epu ma o bughị ụzo nwuo. **37** Mgbe i na-agma mkpuru, o bughị anụ ahụ nke ga-aputa ka i na-agma, kama o bụ naani mkpuru nkiti, eleghi anya mkpuru oka wiiti, maobu mkpuru ozo. **38** Ma Chineke na-enye ya ahụ dika o si choo. O na-enyekwa mkpuru obula n'ime mkpuru niile ahụ nke kwesiri ya. **39** Anụ ahụ niile abughị otu, mmadụ nwere anụ ahụ di iche, anụ ọhia nwere udi anụ ahụ nke ha. Anụ ufe nwere anụ ahụ ha, azu nkwara nke ha. **40** Ahụ nke eluigwe na ahụ nke ụwa dikwa. Ma ima mma na ebube nke ahụ nke eluigwe bụ otu, ima mma na ebube nke ahụ nke ụwa dikwa iche. **41** Anyanwụ nwere ebube nke ya, onwa nkwara nke ya, kpakpando nkwara ebube nke ya. Kpakpando dikwa iche site n'ibe ya n'ima mma na ebube. **42** Otu a ka o di n'ebe mbilite n'onwụ ndi nwurụ anwụ di. Mgbe e liri anụ ahụ anyi, ihe nwurụ anwụ na nke puru

ire ure ka o bu, ma mgbe e mere ka o si n'onwu bilie, o gaghi anwukwa ozo. 43 A na-eli ahụ onye nwuru anwu dika ihe enweghi ugwu, ma a na-eme ka o si n'onwu bilie n'ebube. A na-eli onye nwuru anwu n'adighi ike, ma a na-eme ka o si n'onwu bilie n'idị ike. 44 A na-eli onye nwuru anwu dika anu ahụ nkiti, ma a na-eme ka o jiri ahụ nke mmuo kulite. O buru na e nwere anu ahụ nkiti, e nwekwara ahụ nke mmuo. 45 E dere ya, "Mmadu mbu, bu Adam, ghoru mkpuruobi di ndu, Adam nke ikpeazu bu mmuo na-enye ndu." 46 Ma mmuo e bughị uzọ, kama o bu ahụ nkiti, ma mmuo bjara n'ikpeazu. 47 Mmadu nke nwoke sitere n'ala, ejikwa aja kpuo ya; mmadu nke abuo si n'eluigwe bja. 48 Di ka mmadu nke mbu ahụ e jiri aja kpuo di, otu a ka ndi niile si n'aja puta dikwa. Ma di ka mmadu nke eluigwe ahụ di, otu a ka ndi niile bu umu eluigwe dikwa. 49 Dika anyi niile yikwasiri onyinyo nke nwoke e jiri aja kpuo, otu ahukwa ka anyi ga-esi yikwasị onyinyo nke nwoke nke eluigwe. 50 Ihe m na-ekwu, umunna m, bu na anu ahụ na obara enweghi ike iketa alaeze Chineke. Ihe na-ere ure agaghikwa eketa ereghị ure. 51 Ma geenu nti ka m gwa unu ihe omimi a! O bughị anyi niile na-aga inwu, kama, a ga-enye anyi anu ahụ ohuru nke puru iche. 52 N'otu mgbe, n'otu ntabi anya, mgbe a ga-afu opi ike ikpeazu. N'ihi na opi ga-ada, a ga-eme ka ndi nwuru anwu si n'onwu bilite na-ereghị ure. A ga-agbanwekwa anyi. 53 N'ihi na a ghaghị igbanwe anu ahụ anyi a nke na-anwu anwu, nyekwa anyi ahụ nke na-agaghị anwu ozo. 54 Mgbe ahụ nke a puru ire ure ga-eyikwasị ereghị ure, nke a puru inwu anwu ga-eyikwasị

anwughị anwụ. Mgbe ahụ, okwu ahụ e dere n'akwukwo nsọ ga-emezu, okwu ahụ siri, "Elomiela onwụ, meriekwa ike ya niile." **55** "Onwụ, olee ebe mmeri gi di? Onwụ, olee ebe ihe ufụ gi di?" (Hadēs g86) **56** N'ihina na ihe ahụ onwụ ji agbata mmadụ bụ mmehie, ma ihe na-enye mmehie ike bụ iwu. **57** Ka ekele diri Chineke onye na-enye anyi mmeri site n'Onyenwe anyi Jisọs Kraịst. **58** Ya mere, umunna m ndi m huru n'anya, kwusienu ike, burunu akwaa akwuru. Nogidenu n'oru Onyenwe anyi mgbe niile, ebe unu maara na oru unu na-aru n'ime Onyenwe anyi abughị ihe efu.

16 N'ihina niile banyere utu ihe onyinye nke ndi nsọ, gbalianu mee dika m nyere ndi choochi di n'akuku Galeshia n'iwu. **2** Ubochi uka niile, ka onye obula site n'ihina o kpatara n'izu uka ahụ weputa ufodu ihe nke o ga-eji nye onyinye a. Unu e cherekwala inakota ihe onyinye ndi a ruo mgbe m ga-abia. Ka a hapu iche tutu ruo mgbe m biara. **3** Mgbe m biara, aga m edenye ndi ahụ kwesiri ntukwasị obi, bu ndi unu hoputara akwukwo nkowa, ziga ha ibugara ndi no na Jerusalem onyinye obioma unu. **4** O burukwa na o di mkpa na m ga-eso ha gaa, mu na ha ga-esoro. **5** Aga m abia ileta unu mgbe m gasiri Masidonia. N'ihina na ana m ezube isi n'uzo Masidonia abia. **6** Mgbe m biara, o na-adi m ka mu na unu ga-anogologo oge. Ma eleghi anya, anyi ga-anotutu oge oyi agwu. Mgbe ahụ site, n'inyeaka unu, aga m ahapu unu gaa ebe ozo. **7** N'ihina na-achoghi m ileta unu ugbu a m no n'ije ngafere. Kama ana m ezube ibia nonyere unu nwa oge, ma o buru na Onyenwe anyi e kwenye. **8** Ma aga m anọ n'Efesos tutu ruo oge Pentikossu, **9** n'ihina-

emegheela ọ́nụ́ ụ́zọ́ dị́ ukwu nke na-arụ́pụ́ta ezi ọ́rụ́ nye
 m, ma ha dị́ ọ́tụ́tụ́ bụ́ ndị́ na-eguzogide m. **10** Ọ́ bụ́rụ́ na
 Timoti abịa, lezienụ́ anya mee ka ọ́ ghara inwe ihe ọ́ ga-
 atụ́ egwu mgbe ọ́ nọ́ n'etiti unu, n'ihia na ọ́ bụ́ onye na-
 arụ́ ọ́rụ́ Onyenwe anyị́ dika m si arụ́ ya. **11** Ka onye ọ́bụ́la
 ghara ileda ya anya. Kama, dupunụ́ ya n'ije ya n'udo ka o
 nwe ike ọ́ghachikwute m. Mụ́ na ụ́mụ́nna ndị́ ọ́zọ́ na-
 ele anya n'ọ́ta ya. **12** Arị́rị́ọ́ m nwanne anyị́ Apọ́lọ́s ka
 o soro ụ́mụ́nna ndị́ ọ́zọ́ bịa leta unu, ma ọ́ bughị́ uche
 ya ma ọ́lị́ ị́bị́akwute unu ugbo a. Ọ́ ga-abịa mgbe ọ́bụ́la
 ohere pụtara. **13** Na-echenụ́ nche mgbe niile, guzosienụ́
 ike n'ime okwukwe unu. Dị́rị́nụ́ ka ndị́ tozuru dimkpa,
 ndị́ dī́ ike. **14** Werenụ́ ị́hụ́nanya na-arụ́ ọ́rụ́ ọ́bụ́la unu na-
 arụ́. **15** Ugbo a, arị́ọ́ m unu ụ́mụ́nna m, unu maara na
 ezinaụ́lọ́ Stefanas bụ́ ndị́ mbụ́ kwere ekwe n'ala Akaja.
 Ha nyekwara onwe ha maka ijere ndị́ nsọ́ ozi. **16** Ana m
 arị́ọ́ unu ka unu na-asọ́pụ́rụ́ ndị́ dī́ otu a, nakwa onye
 ọ́bụ́la bụ́ onye otu anyị́ na onye ọ́rụ́ anyị́. **17** Obi tọ́rọ́ m
 ụ́tọ́ n'ọ́bị́bịa nke Stefanas na Fọtunetus na Akaikọ́s. Ha
 emelara m ihe unu gaara emere m, ma a sị́ na unu nọ́
 n'ebe a. **18** Ha kwalitere mmụ́ọ́ m dika ha kwalitere nke
 unu. Nyenụ́ ndị́ dī́ otu a nsọ́pụ́rụ́. **19** Ụ́lọ́ chọ́ọ́chị́ niile
 dī́ n'okpuru Eshia na-ezitere unu ozi ekele. Akwila na
 Prisila, na nzukọ́ dī́ n'ụ́lọ́ ha na-enye unu ekele obioma
 n'ime Onyenwe anyị́. **20** Ụ́mụ́nna niile nọ́ n'ebe a na-
 ekele unu. Werenụ́ isurita ọ́nụ́ dī́ nsọ́ kelerita onwe unu.
21 Ọ́ bụ́ mụ́ onwe m bụ́ Pọ́l ji aka m na-edede ekele nke a.
22 Ọ́ bụ́rụ́ na onye ọ́bụ́la ahughị́ Onyenwe anyị́ n'anya,
 ka ọ́ bụ́rụ́ onye a bụ́rụ́ ọ́nụ́. Onyenwe anyị́ bịa! **23** Ka

amara Onyenwe anyị Jisọs dinyere unu. **24** Ka ihunanya m
dinyere unu niile site n'Onyenwe anyị Jisọs Kraist. Amen.

2 Ndi Kōrint

1 Pọl, onyeozị nke Jisọs Kraịst dịka ọchịchọ nke Chineke si dị, na Timoti nwanne anyị nwoke, Na-edegara chọọchị Chineke nke dị na Kōrint, na ndị nsọ niile ndị nọ n'ala Akaja akwụkwọ: **2** Ka amara na udo nke sitere na Chineke Nna anyị, na Onyenwe anyị Jisọs Kraịst dịrị unu. **3** Otuto dịrị Chineke na Nna nke Onyenwe anyị Jisọs Kraịst, bụ Nna nke obi ebere, nakwa Chineke nke nkasiobi niile. **4** Onye na-akasi anyị obi n'ime nsogbu anyị niile, ka anyị site n'ụzọ dị otu a nwee ike ikasi ndị ọzọ niile nọ na nsogbu dị iche iche obi. Inyere ha aka dịka anyị onwe anyị si nata inyeaka site n'aka Chineke. **5** N'ihị na dịka anyị si eketa oke n'ime ọtụtụ ahụhụ nke Kraịst, otu a nkasiobi anyị na-ababiga ụba site na Kraịst. **6** Ma ọ bụrụ na anyị na-ahụ ahụhụ, ọ bụ n'ihị na nkasiobi unu, nakwa nzọpụta unu. Ọ bụrụkwa na a na-akasi anyị obi, ọ bụkwa n'ihị nkasiobi unu, nke na-aruputa ike na ume iji ntachiobi die ụdị ahụhụ nke anyị onwe anyị na-edikwa. **7** Olileanya anyị nwere n'ebe unu nọ siri ike, ebe anyị maara na dịka unu si eketa oke n'ita ahụhụ anyị, otu ahụkwa ka unu ga-esi keta oke na nkasiobi ahụ anyị na-anata. **8** Anyị chọrọ ka unu mara ụmụnna m, ihe banyere nsogbu e sogburu anyị n'Eshia. N'ezie, nsogbu ahụ kariri anyị ike, mee ka anyị hapụ inwekwa olileanya na anyị ga-emesi diri ndụ. **9** N'ezie, ọ dị nnọọ n'oge ahụ, dịka a ga-asị na a mara anyị ikpe ọnwụ. Ma anyị maara na o si otu a mee ka anyị nwee ike imuta na o kwesighi ka anyị tuskwasị obi n'ike nke aka anyị, kama ka anyị nwee olileanya n'ime Chineke, onye pụrụ ime ka ndị nwurụ anwụ si n'ọnwụ

bilie. **10** Ọ bụ Chineke bụ onye zọputara anyị site n'ime oke ọnwụ dị otu a. Anyị nwekwara ntụkwasị obi na ọ ga-aga n'ihu na-azọputakwa anyị, **11** dika unu ga-enyekwara anyị aka site n'ekpere unu, ka ọtụtụ nwere ike nye ekele n'ihu anyị maka onyinye amara anyị natara na nzaghachi ekpere ọtụtụ mmadụ ndị a na-ekpere anyị. **12** Inya isi anyị bụ nke a, na akonuche anyị na-agbara anyị akaebe na anyị kpara agwa ọma n'ụwa, karịchasia n'ebe unu nọ, n'ịdị nsọ na izi ezi nke si n'aka Chineke. Nke a bụ site n'amara o nyere anyị, ọ bughị site n'amamihe nke mmadụ. **13** N'ihu na ihe anyị na-edere unu abughị ihe unu na agaghị agụta maọbụ ghọta. Enwere m nchekwube na unu ga-aghọta ya nke ọma. **14** Dika unu ghọtara anyị nwa nke nta ugbu a, unu ga-eji anyị anya isi n'ụbọchị nke Onyenwe anyị Jisọs. **15** Ihe m na-ekwu were m anya, nke mere m ji chọọ ibu ụzọ bịa leta unu ka unu nwee uru abụọ. **16** Ebu m ya n'obi na m ga-akwụsị hụ unu mgbe m na-agafe ịga Masidonia. Ebukwa m ya n'obi m na mgbe m si Masidonia na-alaghachi na m ga-akwụsịkwa ileta unu, ka unu nweekwa ike inyere anyị aka mgbe anyị bidoro ịlaghachi Judia. **17** E nwere m obi abụọ mgbe m chọrọ ime nke a? Ana m ezube nzube m dika mmadụ nkịtị, onye dị nkwadobe ikwu "E," na "E e," n'otu oge ahụ? **18** Ma dika Chineke si buru onye kwesiri ntụkwasị obi, okwu anyị gwara unu abughị "E," na "E e." **19** N'ihu na Ọkpara Chineke, Jisọs Kraịst, onye e sitere n'ọnu Saịlas na Timoti na mụ onwe m kwusaa abughị "E" na "E e," kama n'ime ya ọ bụ naanị "E." **20** N'ime Kraịst ka anyị hụrụ "E" na nkwa niile nke Chineke kwere ụmụ mmadụ. Nke a mere

anyị ji site na ya kwee “Amen” n’inye Chineke otuto. **21** Ọ bụ Chineke n’onwe ya mere ka anyị na unu guzosie ike n’ime Kraịst. O meela ka anyị bụrụ ndị e tere mmanụ. **22** Ọ kara anyị akara n’ihu, nyekwa anyị Mmụọ Nsọ ya ka o biri n’obi anyị, dika onye ga-ahụ na anyị ga-emezu nkwa ahụ niile. **23** Ana m akpọku Chineke dika onye akaebe m, ọ bụ n’ihi ịnapụta unu mere m ji hapụ ịbịa Kọrint. **24** Ọ bughị na anyị bụ ndị ọchịchị nke okwukwe unu, kama anyị so unu na-arụkọ ọrụ ka unu nwe ọñụ n’ihi na ọ bụ site n’okwukwe ka unu ga-esi kwurụ chīm.

2 Ekpebiri m n’ime obi m na-agaghị m abiakwute unu ọzọ, iwetara unu ihe mwute. **2** N’ihi na ọ bụrụ na m eme ka obi jọọ unu njọ, onye kwanụ ga-akasi m obi ma ọ bughị unu, unu onwe unu ndị m mere ka obi jọọ njọ? **3** E deere unu akwụkwọ a dika m kwesiri ime ka m ghara inwe mwute mgbe m bịara, site n’aka ndị kwesiri ime ka obi dī m mma, n’ihi na o doro m anya na ọñụ m ga-abụ ọñụ nke unu niile. **4** Eji m anya mmiri dī ukwu na oke obi mgbu na obi mgbawa deere unu akwụkwọ, ọ bughị ka m kpasuo unu iwe kama ka unu nwee ike ịmata oke ịhunanya m nwere n’ebe unu nọ. **5** Ọ bụrụ na onye ọbụla mere ihe butere obi mgbu, ka a hapụ ikwu ya karịa ka o kwesiri, ọ bughị naanị m ka o wetaara obi mgbu, o wetakwaara unu niile obi mgbu. **6** N’ihi na ntaramahụhụ unu niile kpebiri nye ya ezuola. **7** Ugbu a, bikonu ụmụnna m, o kwesiri ka unu gbaghara ya, ma kasịe ya obi, ka ọ hapụ inwe obi ilu maọbụ daa mba na mmụọ ya, rubiga ụjụ oke. **8** Ya mere ana m ariọ unu, bikonu, gosinụ ya na unu hụrụ ya nnọọ n’anya. **9** Ihe mere m ji dee ihe m dere n’akwụkwọ nke

mbụ bụ ka m chọputa ma unu jikekwara mgbe niile irube isi n'ihe niile. **10** Ọ bụrụ na unu agbaghara onye ahụ mụ onwe m kwa agbagharala ya. Mgbaghara m, a sịkwa na o nwere ihe m na-agbaghara, ana m eme ya n'ihu unu n'ihu Kraịst. **11** Anyị na-eme nke a ka Ekwensu ghara ighogbu anyị. Anyị maara ihe niile ọ na-ezube. **12** Mgbe m bjarutere Troas ikwusa ozioma Kraịst, e megheere m ụzọ n'ime Onyenwe anyị. **13** Ma enweghị m izuike n'ime obi m, n'ihu na ahughị m Taitos ezi nwanna m n'ebe ahụ. Nke a mere m jiri kelee ha hapụ ha gawa Masidonia. **14** Ma ekele diri Chineke, onye na-edughari anyị na-enye anyị mmeri, n'ihu njiko e jikotara anyị na Kraịst, onye na-iji anyị arụ ọrụ, ime ka onye obula nuru isisi uto nke ozioma ya. **15** N'ihu na anyị bụ mmanụ isi uto nke Kraịst nye Chineke, n'etiti ndi ọ na-azoputa na n'etiti ndi na-ala n'iyi. **16** N'etiti ndi ahụ na-ala n'iyi, isisi uto a bụ ihe na-ewetara ha onwu, ma n'etiti ndi ahụ a na-azoputa, ọ bụ isisi uto a na-ewetara ha ndu. Onye zuru ime ihe ndi a? **17** N'ihu na anyị adighi ka otutu mmadu ndi na-iji okwu Chineke azu ahia. Kama, n'ime Kraịst anyị na-ekwu okwu anyị site n'obi di ocha, dika ndi ahụ Chineke zipuru iru ọrụ a.

3 Anyị na-ebido ito onwe anyị ozọ? Ọ di a mkpa anyị inye unu, maobu inata n'aka unu akwukwo nkowa iji too onwe anyị dika ufodu mmadu ndi ozọ si eme? **2** Unu onwe unu bu akwukwo ozi anyi nke e dere n'obi anyi nke mmadu niile maara ma guokwa. **3** Unu na-egosikwa na unu bu akwukwo ozi si n'ebe Kraịst no, mputa ihe nke ozi anyi jere. Ọ bughị ihe e ji inki dee na mbadamba

nkume, kama ọ bụ mmụọ Chineke na-adị ndụ ka e ji dee ya na mbadamba obi mmadụ. **4** Nke a bụ ntụkwasị obi anyị nwere site na Kraịst n'ebe Chineke nọ. **5** Ọ dīkwaghị mgbe anyị ji chee n'ime onwe anyị, na anyị nwere ike ime ihe ọbụla bara uru site n'ike aka anyị, kama ihe ọbụla anyị nwere, ihe ọbụla anyị rụputara, sitere n'aka Chineke. **6** Onye mere ka anyị zuo oke ịbụ ndị ozi ya nke ọgbụgba ndụ ọhụrụ, nke edeghị n'akwụkwọ iwu kama n'ime Mmụọ. Ihe e dere n'akwụkwọ iwu na-eweta ọnwụ, ma Mmụọ na-enye ha ndụ. **7** Ma ọ bụrụ n'ije ozi ahụ nke na-eweta ọnwụ bụ nke e gbunyere n'elu nkume ji ebube dī ukwu bịa, nke mere na ụmụ Izrel apughị ilegide Mosis anya n'ihu mgbe o si n'elu ugwu Sainaị rịdata n'ihu ebube nke ihu ya, bụ ebube nke na-agabiga agabiga, **8** ọ bụ n'ije ozi nke Mmụọ nsọ agaghị adị ebube karịa? **9** Ọ bụrụ na-enwere ebube n'ime ije ozi nke amamikpe, ije ozi nke ezi omume ga-adị ebube karịa ya. **10** N'ezie, ihe juputara n'ebube mgbe ochie enwekwaghị ebube ọbụla ugbo a, n'ihu na ebube nke ọgbụgba ndụ ọhụrụ ekpuchiela ya. **11** Ọ bụrụ na ihe na-agafe agafe nwere ebube dī otu a, ihe ga-anogide mgbe niile ga-enwe ebube karịa ya. **12** Ya mere, ebe ọ bụ na anyị nwere olileanya dī otu a, anyị enweghị egwu ọbụla. **13** Anyị agaghị adị ka Mosis onye weere akwa kpuchie ihu ya, n'ihu na ọ choghị ka ụmụ Izrel hụ ebube ahụ na-agbanwe agbanwe. **14** Kama e mechiri obi ha ruo taa. N'ihu na mgbe ọbụla ha gụrụ akwụkwọ ọgbụgba ndụ ochie ahụ, akwa mkpuchi ahụ na-anogidekwa apughị apu n'obi ha, n'ihu na ọ bụ naanị site n'ime Kraịst ka ọ ga-eji puo. **15** Ee, tutu ruo taa, mgbe ọbụla ha na-agu akwụkwọ

iwu ahụ Mosis dere, ihe mkpuchi na-adigide n'obi ha. **16** Ma mgbe onye ọbụla tughariri n'ebe Onyenwe anyi no, a na-ewepu akwa mkpuchi ahụ. **17** N'ihu na Onyenwe anyi bu Mmuo, ma ebe ọbụla kwa Mmuo Onyenwe anyi no, n'ebe ahụ ka mmadu puru inwere onwe ya. **18** Anyi niile bu ndi e wepurula akwa mkpuchi site n'ihu, na-egosi ebube nke Onyenwe anyi. A na-agbanwe anyi ibanye n'oyiyi ya site n'ebube ruo n'ebube, nke si n'aka Onyenwe anyi, onye bu Mmuo.

4 Ya mere, ebe anyi natara ije ozi a site n'ebere Chineke, ike adighi agwu anyi n'obi. **2** Anyi ahapula omume nzuzo niile na-eweta ihere. Anyi ahapula uzọ aghugho niile, maobu iji okwu Chineke na-atu asi. Kama site n'ikwuputa eziokwu ahụ ka ndi mmadu were ezi akonuche ha mata udi mmadu anyi bu n'ihu Chineke. **3** Ma a sikwa na ozioma nke anyi na-ekwusa dika ihe e zoro ezo, o bu ihe e zoro ezo nye ndi ahụ na-ala n'iyi. **4** N'ebe ha no, chi nke uwa a ekpuchiela uche ndi na-ekweghi ekwe iji gbochie ha ihu ihè nke ozioma ahụ na-eziputa ebube Kraist, onye di n'udi Chineke n'onwe ya. **(aiōn g165)** **5** N'ihu na o bughị anyi onwe anyi ka anyi na-ekwusa, kama anyi na-ekwusa na Kraist Jisos bu Onyenwe anyi. Ma anyi onwe anyi bu umudibo unu n'ihu Jisos. **6** N'ihu na o bu Chineke ahụ siri, ka ihè si n'ochichiri chawaputa; bukwa onye mere ka ihè ya nwuwa n'ime obi anyi. Nke a ka o mere iji wetara anyi ihè amamihe nke ebube Chineke n'ihu Kraist. **7** Anyi onwe anyi bu ndi natara aku nke di oke onuahia di n'ime ite uru, iji gosi na ike kacha elu si n'aka Chineke, o bughị n'aka anyi. **8** A na-akpagbu anyi

n'akukū niile, ma adighi emeri anyi. Mgbe ufodu, anyi no na mgbagwoju anya ma anyi adighi ada mba. **9** A na-esogbu anyi, ma adighi ahapu naani anyi; mgbe ufodu, a na-akutu anyi n'ala ma adighi ala anyi n'iyi. **10** Otutu mgbe, anyi na-ebughari n'ahu anyi onwu Jisos, ka ndu nke Jisos nwekwa ike puta ihè n'ahu anyi. **11** Mgbe obula anyi di ndu, anyi no n'onwu n'ihì Jisos, ka ndu Jisos nwee ike puta ihè n'ahu anyi puru inwu anwu. **12** Nke a putara na onwu na-arusi oru ike n'ime anyi, ma na ndu na-aru oru n'ime unu. **13** Ebe o bu na anyi nwere otu mmuo nke okwukwe ahụ, dika e si dee n'akwukwo nsọ, "Ekweere m, ya mere m ji kwuo." Anyi onwe anyi kwekware, n'ihì nke a mere anyi ji na-ekwu, **14** ma anyi maara na onye mere ka Onyenwe anyi Jisos si n'onwu bilie, ga-emekwa ka anyi soro Jisos si n'onwu bilie, ma kpobatakwa anyi na unu n'ihu ya. **15** Ihe ndi a niile bu maka n'ihì unu, ka o ga-abu amara na-abawanye irute otutu mmadu aka, ka o nwee ike na-abawanye inye ekele maka otuto nke Chineke. **16** O bu nke a mere ike adighi agwu anyi n'obi. O bu ezie na anu ahụ anyi na-anwu anwu, ma a na-agba mmuo anyi ume kwa ubochi. **17** Nwantinti ahuhu nke anyi na-ata ugbu a, nke na-adi nwa oge, na-akwadoro anyi otuto ebighi ebi di ukwu. **(aiōnios g166)** **18** N'ihì na anyi adighi ele ihe anya nwere ike ihu, kama anyi na-ele anya n'ihe ahụ anya na-adighi ahụ. N'ihì na ihe ahụ anya na-ahụ na-adi naani nwa oge, ma ihe ahụ anya na-adighi ahụ na-adi ruo mgbe ebighi ebi. **(aiōnios g166)**

5 N'ihì na anyi ma nke oma na mgbe e mebiri ulo ikwu nke anyi bi n'ime ya, bu ulo nke uwa a, anyi nwere ulo

nke sitere na Chineke, ụlọ nke ejighi aka wuo, ga-adị ebighi ebi n'eluigwe. (aiōnios g166) 2 Ugbu a anyị nọ na-asụ ude, na-enwe agụụ inweta ebe obibi anyị dị n'eluigwe. 3 Ka ọ ga-abụ anyị yiri ya, ka anyị hapụ idị ka ndị gba ọtọ. 4 Mgbe ahụ niile anyị nọ n'ime ụlọ ikwu a, anyị na-anọgide n'ịsụ ude nke ibu arọ. Ọ bughị n'ihị na anyị chọrọ inwụ anwụ bụrụ ndị na-enweghị anụ ahụ, kama ọ bụ n'ihị na anyị chọrọ ka e yikwasị anyị anụ ahụ nke eluigwe ahụ, ka anụ ahụ a pụrụ inwụ anwụ yikwasị ndụ ebighi ebi. 5 Chineke onye ya onwe ya, bụ onye kwadobere anyị maka mgbanwo nke a, nyekwara anyị Mmụọ Nsọ ka ọ bụrụ onye ga-ahụ na anyị ga-enwetazu nkwa ahụ niile. 6 N'ihị nke a, anyị nwere obi ike mgbe niile, n'ihị na anyị maara na mgbe anyị na-aga n'ihu na-adị ndụ n'anụ ahụ a, anyị na Onyenwe anyị anọghị. 7 N'ihị ọ bụ okwukwe ka anyị ji adị ndụ ọ bughị ihe anya hụrụ. 8 Obi siri anyị ike. Ọ gaara amasị anyị ihapụ ụlọ nke a anyị bi na ya, bụ ahụ anyị ma lakwuru Onyenwe anyị n'ebe obibi ya. 9 Ya mere, ma anyị nọ n'ụlọ a maọbụ n'ọzọ, ihe anyị chọrọ bụ ka anyị mee ihe ga-atọ ya ụtọ. 10 N'ihị na anyị niile ga-eguzo n'ihu oche ikpe Kraịst, mgbe ahụ onye ọbụla n'ime anyị, n'otu n'otu, ga-anata ụgwọ ọrụ dika ihe ọ rụrụ na-anụ ahụ ya mgbe ọ nọ n'ime ụwa si dị, maọbụ ezi ihe maọbụ ihe ojọ. 11 Ọ bụ n'ihị na anyị maara nnọọ ihe itụ egwu Onyenwe anyị pụtara, ka anyị ji na-arụsi ọrụ ike ka ndị mmadụ mata Chineke makwara ụdị mmadụ anyị bụ. Enwekwara m olileanya na nke a pụtara ihe nye akonuche unu. 12 Anyị adighi agbalị igwa unu na anyị dị mma, kama anyị chọrọ inye unu ihe unu ga-eji nyaa isi mgbe unu na-ekwu

ihe banyere anyi, ka unu nwee ike imata ihe unu ga-
azaghachi ndi ahụ na-anya isi banyere ihe ha ji anya ha
hụ, kama ihe di mmadu n'obi. **13** O buru na anyi amaghi
onwe anyi, o bu n'ih Chineke, o buru na anyi nwere uche
zuruoke, o bu n'ih unu. **14** O bu ihunanya Kraist na-
akwagide anyi, n'ih na anyi kwere na otu onye nwuru
maka mmadu niile, nke putara na mmadu niile anwula.
15 O nwuru n'ih mmadu niile, ka ndi di ndu gharakwa
idiri onwe ha ndu ozo, kama maka onye ahụ nwuru n'ih
ha ma sikwa n'onwu kulie. **16** Bido ugbu a gawa, anyi
adighi elekwa onye obula anya dika mmadu nkiti. N'ih
na anyi sitere n'uzo di otu a lee Kraist anya, chee na o bu
mmadu efu. Ma ugbu a, anyi amakwaghi ya n'uzo di otu
a. **17** Ya mere, o buru na onye obula amalite idi ndu n'ime
Kraist, o ghola onye e kere ohuru, ihe ochie agaala, nke
ohuru anochie. **18** Ma o bu Chineke bu onye na-eme ihe
ndi a. O bu ya onwe ya sitere n'aka Kraist mee ka anyi na
ya diri n'udo. Ma ugbu a, o nyela anyi oru ije ozi, ikpo ndi
ozo ka ha bia ka ya na ha dirikwa n'udo. **19** Ihe nke a
putara bu na Chineke sitere na Kraist na-eme ka ya na
uwa di na mma. O dighi agukoro umu mmadu mmehie
niile, kama o tinyela n'aka anyi ozi banyere uzo o si eme
ka ya na umu mmadu dikwa na mma ozo. **20** Ya mere,
anyi bu ndi na-anochi anya Kraist ijere ya ozi n'uwa.
Chineke ji anyi na-agwa unu okwu. Anyi na-ario unu dika
o bu Kraist n'onwe ya na-ario unu. Biko, banu ka unu na
Chineke diri n'udo. **21** N'ih na o mere ka onye ahụ na-
amaghi mmehie buru mmehie n'onodu anyi, ka esi otu a

mee ka anyị nwee oke n'ime ezi omume Chineke site na ya.

6 Dịka ndị ha na ya na-arụkọ ọrụ n'otu, anyị na-arịọ arịrịọ sị unu ahapụla ịnara amara a Chineke na-enye unu n'efu. **2** N'ihia na ọ na-ekwu, "N'oge m na-anara mmadụ nke ọma anụrụ m olu unu. Ọ bụkwa ụbọchị nzọpụta ka m nyeere unu aka." Lee, ugbu a bụ oge a na-anabata mmadụ nke ọma, ugbu a bụ ụbọchị nzọpụta. **3** Anyị etinyeghị ihe ịsọ ngọngọ n'ụzọ onye ọbụla ka ọ ghara iwetara ọrụ anyị ihe ịta ụta. **4** Kama n'ime ihe niile, anyị na-agbalịsị ike ime ka ndị mmadụ mara na anyị bụ ndị na-ejere Chineke ozi. Anyị ji ndidi na ntachiobi na-edi nsogbu niile na mkpagbu niile na ahụhụ niile na-adakwasị anyị. **5** A na-eti anyị ihe otiti ọtụtụ mgbe. E tinyekwala anyị n'ime ụlọ mkpọrọ dị iche iche. Ọtụtụ mgbe ka igwe mmadụ tikwara anyị ihe otiti. Anyị na-adọgbu onwe anyị n'ọrụ. Ọtụtụ abalị anyị nọkwara n'ime ịmụ anya na-erighị nri, **6** n'ime ịdị ọcha na ezi nghọta na ntachiobi nke anyị nwere, n'inwe obioma na ezi ịhụnanya nke ihu abụọ n'adighị na ya n'ime Mmụọ Nsọ, **7** sitekwa n'ikwu eziokwu na site n'ike Chineke. Anyị buru ezi omume dịka ngwa agha n'aka nri na n'aka ekpe. **8** Ụfọdụ na-asọpụrụ anyị ma ndị ọzọ na-eme anyị ihe ihere. Ụfọdụ na-ata anyị ụta, ma ụfọdụ na-eto anyị. Ụfọdụ mmadụ na-agụ anyị dị ka ndị ụgha, ma anyị nọgidesiri ike na-ekwu eziokwu. **9** Ụwa amaghị anyị, ma a maara anyị. Ọ bụ ezie na anyị na ọnwụ na-anọ nso mgbe niile, ma lee anyị ka dịkwa ndụ. A na-ata anyị ahụhụ, ma lee anyị anwughị. **10** Anyị na-anọ n'ihe mwute mgbe niile, ma lee ọñụ juru anyị obi. Anyị

bụ ndị ogbenye, ma anyị na-eme ka ọtụtụ mmadụ buru ndị ọgaranya. Anyị enweghị ihe ọbụla, ma lee anyị nwere ihe niile. **11** Ndị enyi anyị nọ na Kọrint, anyị agwala unu ihe niile dị anyị n'obi, anyị emeghepụla obi anyị nye unu. **12** Anyị ji obi anyị niile hụ unu n'anya, ma unu mechiri obi unu n'ebe anyị nọ. **13** Ugbu a, ana m ekwu dika ana m agwa ụmuntakiri. Na-emesonu anyị dika anyị si emeso unu, meenụ ka obi unu saa mbara n'ebe anyị nọ. **14** Unu ekwela ka unu na ndị na-ekweghị ekwe nwee nkekota ọbụla. N'ihi na gini ka ezi omume na ajo omume nwekorọ? Olee ụdi mmekọ ihè na ọchịchiri ga-enwekọ? **15** O bụ nwekọ di aña di na-agbata Kraịst na ekwensu? Gini kwa ka onye kwere ekwe na onye na-ekweghị ekwe nwekorọ? **16** Gini bụ ihe jikọtara ụlọnsọ Chineke na arusi? N'ihi na anyị onwe anyị bụ ụlọnsọ Chineke di ndu. Dika Chineke kwuru, "M ga-ebi n'ime ha. Jeghariakwa n'ime ha. M ga-abukwa Chineke ha, ma ha onwe ha ga-abukwa ndi nke m." **17** Ya mere, "Sinu n'etiti ha puta. Nopukwanu iche n'ebe ha nọ. Otu a ka Onyenwe anyi kwuru. Unu emetukwala ihe ọbula ruru aru aka. Mu onwe m ga-akpobatakwa unu." **18** Ma, "Aga m aburu unu Nna, unu onwe unu ga-abukwara m umu m ndi ikom na ndi inyom. Otu a ka Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile kwuru."

7 Ya mere, ndi enyi m, ebe anyi nwere nkwa ndi a niile, ka anyi debe onwe anyi ocha n'ime ihe niile ọbula nke na-emeru ahụ anyi na mmuo anyi. Ka anyi mezuo idi nsọ n'itu egwu Chineke. **2** Megheenụ obi unu nabata anyi, n'ihi na o nweghị onye ọbula n'etiti unu anyi mere ihe

ojọọ. O nwekwaghị onye anyị duhiere. Ọ dīkwaghị onye
 ọbụla anyị rigburu. **3** Anaghị m ekwu ihe ndị a ka m
 maa unu ikpe, dīka m kwuburu na mbụ, na anyị bu unu
 n'obi anyị, idīkọ ndụ, maọbụ inwukọkwa ọnwụ n'otu. **4**
 Nkwuwa okwu m ji gwa unu okwu dī ukwu; inya isi m
 n'ihī unu dīkwa ukwu. Abụ m onye a gbara ume n'ebe ọ
 dī ukwu, n'ime ọnodu ahuhu anyi niile, ana m anuribiga
 ọnu oke. **5** N'ihī na mgbe anyi batara Masidonia, anyi
 enweghi izuike ma oli. Kama mkpagbu si n'aka nri na aka
 ekpe bjakwute anyi, ọgu n'ezi, egwu n'ime. **6** Ma otu ọ dī,
 Chineke, onye na-agba ndi ike gwuru ume, gbara anyi
 ume site n'obibia Taiotos. **7** Ọ bukaghị naani n'ihī na
 obibia ọ bīara nyere anyi obi utu, kama akuko o ji bia,
 gbasara otu unu si gbaa ya ume, gwakwa anyi otu unu
 si na-ele anya ihu m, na otu unu si na-eru ujū n'ihī ihe
 niile mere, na otu unu si guzosie ike n'ukwu m, na udi
 ihunanya unu nwere n'ebe m no, obi toro m utu nke
 ukwu. **8** Ọ naghī ewutekwa m ugbu a na m deere unu
 akwukwo ahū, ọ bu ezie na o wutere m mgbe ahū m na-
 ede ya, n'ihī na amaara m na ọ ga-ewetara unu obi ojọọ
 mgbe unu guru ya. Ma obi ojọọ ahū aburula naani nke
 nwa oge nta. **9** Ma ugbu a ana m anuri onu na m dere
 akwukwo ahū. Ọ bughī n'ihī na ọgu ya wetaara unu obi
 ojọọ, kama ọ bu n'ihī na mwute o wutere unu emeela
 ka unu chegharīa. Udi mwute unu nwere bu udi mwute
 Chineke chorō ka ndi nke ya nwee. Ya mere, o nweghi ihe
 ojọọ bjakwasiri unu n'ihī akwukwo anyi deere unu. **10**
 N'ihī na iru ujū otu Chineke chorō na-eweta ncheghari
 nke na-eduba mmadu na nzoputa, bu ncheghari nke a na-

apughị ikwa ụta banyere ya. Ma iru ụjụ dika ụwa si eme na-eweta ọnwụ. **11** Leenụ ihe Chineke rụpụtara site n'ihe mwute dakwasiri unu. Ugbu a, unu aburula ndi o na-anu oku n'obi na ndi jikeere izi anyi na aka unu abuo di ocha. Lee otu unu si zi iwe unu, otu unu si zikwa na ihe ahụ wutere unu. Lee otu unu si tuo ujo ihe mmehie ahụ nwere ike iwetara unu. Leekwanu otu unu si mee ihe niile igosi na unu kwagidere m. Leekwanu otu unu si nye onye ahụ mere mmehie ahụ ntaramahuhu ngwangwa. Unu egosila na aka unu di ocha n'okwu ndi a niile. **12** O bu ezie na m deere unu akwukwo ahụ, ma edeghi m ya n'ihi onye ahụ mehiere, maobu n'ihi onye ahụ e mehiere megide. Kama edere m ya ime ka Chineke gosi unu otu ihe gbasara anyi si na-anu unu oku n'obi. **13** N'uzo niile ndi a, anyi bu ndi a gbara ume site n'ihunanya unu nwere n'ebe anyi no. A gbara anyi ume karia site na ihu onu Taiotos n'ihi nnabata unu nabatara, na otu unu si mee ka mmuo ya zuru ike mgbe o biakwutere unu. **14** N'ihi na tupu o hapu anyi biakwute unu, anyara m isi n'ihu ya banyere unu; ugbu a, obi di m utu nke ukwu n'ihi na unu emeghi ka ihere mee m. Anyi ekwuola eziokwu nye unu. Ugbu a, inya isi m n'ebe Taiotos no egosila na anyi bu ndi eziokwu. **15** Ugbu a, ihunanya o nwere n'ebe unu no na-aba uba nke ukwu, n'ihi ncheta o na-echeta otu unu niile si jiri onu gee ya nti na otu unu si jiri itu egwu na ahụ ima jijiji nabata ya. **16** Nke a na-enyekwa m obi utu n'ihi na enwere m ntukwasị obi n'ebe unu no n'ime ihe niile.

8 Anyi chorọ ime ka unu mara, umunna m, ihe banyere ihe nke amara Chineke ruru na nzuko niile di na

Masidonia. **2** N'ime ọnọdụ oke mkpagbu na ihe mwute, ha nwere ọ́nụ́ dị́ nnọ́ọ́ ukwu ruo na ha gbasara aka ha nye ndị́ ọ́zọ́ ihe, wezugakwa na ọ́ bụ́ ezie na ha bụ́ ndị́ ogbenye ọ́nụ́ ntụ́. **3** Ana m agba ama na ha nyere dika ike ha, ha nyekwara ọ́ bụ́ladị́ karịá otu a tụtụ́ anya. Onyinye ha si n'obi ha pụ́ta. **4** N'ezie, ha rị́siri anyị́ arị́rị́ọ́ ike ka anyị́ nara onyinye amara ha nyere n'ihị́ iso keta oke inyere ndị́ nsọ́ ndị́ ọ́zọ́ nọ́ na mkpa aka. **5** Nke ka nke, ha nyere karịá ihe anyị́ lere anya na ha ga-enye. N'ihị́ na ha buru ụ́zọ́ were onwe ha nye Onyenwe anyị́. Ha sitekwara n'ọ́chị́chọ́ Chineke nyekwa anyị́ onwe ha. **6** Ya mere, anyị́ rị́rọ́ Taitos, onye malitere ọ́rụ́ ka ọ́ ruzuo ọ́rụ́ amara ahụ́ ruo n'isi. **7** Ma ebe unu babigara ụ́ba oke n'ihḗ niile unu nwere, n'okwukwe, na okwu, n'ihḗ ọ́mụ́ma, na ị́nụ́ ọ́kụ́ n'obi, na ị́hụ́nanya unu hụ́rụ́ anyị́, lezie unu anya hụ́ na unu babigakwara ụ́ba oke n'amara nke inye ihe a. **8** Anaghị́ m enye unu iwu, kama site n'izi unu otu o si nanụ́ ndị́ ọ́zọ́ ọ́kụ́ n'obi inyeaka, achọ́rọ́ m ị́chọ́pụ́ta ma ị́hụ́nanya unu na ị́nụ́ ọ́kụ́ n'obi unu ọ́ ga-adakọ́takwa. **9** N'ihị́ na unu maara ụ́dị́ amara nke Onyenwe anyị́ Jisos Kraị́st nwere. Ọ́ bụ́ ezie na ọ́ bụ́ ọ́garanya, ma ọ́ họ́rọ́ ị́bụ́ ogbenye n'ihị́ unu, ka unu onwe unu site n'ogbenye ya bụ́rụ́ ọ́garanya. **10** Nke a bụ́ ndụ́mọ́dụ́ m na-enye unu n'okwu a. Ọ́ baara unu uru ka unu ruzuo ọ́rụ́ unu malitere ị́rụ́ n'afọ́ gara aga. Unu bụ́ ndị́ mbụ́ buru ụ́zọ́ chepụ́ta ị́rụ́ ọ́rụ́ a, unu bụ́kwa ndị́ mbụ́ buru ụ́zọ́ malite ime ihe banyere ya. **11** Ma ugbu a mezuonụ́ ihe unu chepụtara ime. Ka ị́nụ́ ọ́kụ́ n'obi unu nwere na mbụ́ ị́rụ́ ọ́rụ́ a bụ́rụ́kwa ihe unu ga-eji mezuo ya dika ihe unu

nwere si dị. **12** N'ihị na ọ bụrụ na ịnụ ọkụ n'obi dị ebe ahụ, a na-anara ya dịka ihe mmadụ nwere ike inye, ọ bughị ihe ọ na-enweghị ike inye. **13** Nzube m abughị ka unu nye n'ụzọ ihe ga-esi siere unu ike n'ihị na unu nyere. Kama ka e nwe nhatanha. **14** Ugbu a, ọ bụ ihe dị mma ka unu nyere ndị ọzọ nọ na mkpa aka. Mgbe unu ga-anọkwa na mkpa, ha ga-enyere unu aka ma ha nwee hie nne. N'ụzọ dị otu a, a ga-enwe nhatanha. **15** Nke a bụkwa ihe akwụkwọ nsọ kwuru, "Onye ahụ chikọtara hie nne enweghị kari. Onye nke chikọtara ihe dị nta enweghị ihe fọdurụ ya inweta ihe ọ chọrọ." **16** Ekelere m Chineke onye tinyere n'obi Taitos otu ịnụ ọkụ ahụ banyere unu ekele, dịka o si emetụ m n'obi. **17** Ọ bughị naanị na o kweere ime dịka anyị si rịrọ ya, kama n'ihị ihunanya o nwere n'ebe unu nọ, o kpebiri n'ime obi ya ibiakwute unu na inyere unu aka. **18** Anyị na-ezitekwa ya na nwanna anyị onye ahụ nzukọ niile na-asọpuru n'ihị ọrụ ikwusa ozioma ahụ. **19** Ma ọ bughị naanị nke a, kama nzukọ họtara ya iso anyị, na inyere anyị aka dịka anyị na-ebu onyinye a, bụ ije ozi anyị na-eje n'ihị iwetara Onyenwe anyị otuto, na iziputa njikere anyị inyere ibe anyị aka. **20** Anyị na-eze ka onye ọbụla ghara ịta anyị ụta n'ihie ọbụla, n'ihie ụzọ anyị si jee ozi gbasara onyinye mgbasapụ aka a. **21** Ọ bụ ọchịchọ anyị ime ihe ọma, ọ bughị naanị n'ihu Onyenwe anyị, kama n'ihu ndị mmadụ kwa. **22** Ugbu a anyị na-ezitekwa unu nwanna anyị nwoke ọzọ ka o soro ha biakwute unu, nwanna anyị a bụ onye anyị nwaputara, onye ọ na-anụ ọkụ n'obi inyeaka. Ugbu a, o nwekwara ntụkwasị obi dị ukwuu n'ebe unu nọ. **23** Ma

banyere Taitos, o bu onye otu m n'oru a, burukwa onye mu na ya na-aruko oru n'etiti unu. Ma banyere umunna anyi ndi ozo a, ha bu ndi na-anochite anya nzuko, na ndi na-ewetara Kraist otuto. **24** Ya mere, gosinu ha ihe game ka ha mata na unu huru ha n'anya. Meekwanu ka ha mata ihe bu inya isi anyi banyere unu, ka choochi niile hukwa ya.

9 O dighi mkpa idere unu akwukwo banyere ozi nke ndi nsu. **2** Amaara m na unu jikeere inyere ha aka, dika m nyara isi nye ndi Masidonia banyere unu. N'ihi na agwara m ha na unu ndi bi na Akaja ejikerelari inyere ha aka kemgbe afu gara aga. O bukwa inu oku n'obi unu kwaliri obi ha, ime ihe ha mere. **3** Ugbu a, ana m ezitere unu umunna anyi ndi a ka e mee ka inya isi nke m nyara banyere unu ghara ibu okwu efu. Ma dika m gwara ha na unu ejikerela, achoro m ka unu jikere nye ha ihe unu choro inye. **4** N'ihi na o buru na ndi Masidonia esoro m bja hu na unu ejikeghi ejike, ebe anyi na-anya isi na unu ejikerela, o ga-aburu m ihe ihere, bukwara unu ihe ihere, ebe anyi nwere ntukwasu obi na unu ga-anu na njikere. **5** O bu nke a mere m ji hu na o di mkpa irio umunna anyi ka ha buru uzu bja, tupu m bja. Ka unu nwee ike ikwado onyinye ahụ unu kwere na nkwa inye, jide ya na njikere ruo mgbe m bjara. Ka unu si otu a gosi ndi mu na ha gaseo na unu na-enye n'ihi na unu choro inye, o bukwaghi n'ihi na a gwara unu ka unu nye. **6** Isi okwu bu nke a, Onye obula na-aku mkpuru ntakiri, ga-aghotakwa nke nta, ma onye ahu na-aku mkpuru buru ibu ga-aghotakwa mkpuru hiri nne. **7** Ka onye obula nye dika o buru uzu

kpebie n'ime obi ya inye. Ka ọ ghara inye n'ihl na mmadu kwagidere ya, maobu inye n'ihl na ndi ozọ na-enye, n'ihl na Chineke huru ndi ji obi utọ nye onyinye ha n'anya. **8** Chineke nwere ike inye unu karija ihe na-akpa unu, ka unu na-enwezukwa ihe unu chorọ mgbe niile n'oge niile. Mgbe ahụ, unu ga-enwezukwa ihe niile unu ji aru oru oma. **9** Dika e dere ya, "O gbasara onyinye ya ebe niile nye ndi ogbenye; ezi omume ya na-adigidekwa ruo mgbe ebighi ebi." (aiōn g165) **10** Ma onye ahụ na-enye onye oru ubi mkpuru nke o na-agma n'ubi ya, na-enyekwa mmadu nri o ga-eri, o ga-enyekwa unu ihe niile di unu mkpa, meekwa ka ulokwu unu juputa na mkpuru. O ga-emekwa ka mkpuru ezi omume unu baa uba. **11** O ga-emekwa ka unu buru ndi ogaranya n'uzo niile, ka unu nwee ihe ga-ezuru unu na nke unu ga-enye ndi ozọ mgbe niile. Site n'aka anyi, afọ ofufu unu ga-enye Chineke ekele n'ihl inyeaka unu nyere ha. **12** N'ihl na ije ozi nke ife ofufe a abughl naani nke igboro ndi nsọ mkpa ha, kama o bukwa nke na-eme ka ekele otutu ndi mmadu na-enye Chineke babiga uba oke. **13** N'ihl ije ozi a, nke unu sitere na ya gosi onwe unu dika ndi kwesiri, ndi ozọ ga-eto Chineke n'ihl irube isi unu nke dakotara na nkwuputa unu banyere ozioma nke Kraist, ya na onyinye afọ ofufu nke unu na-eme ka ha na ndi ozọ niile soro unu nweko. **14** Nke a ga-eme n'ekpere ha maka unu, ha ga-eji obi ha niile rijo arijo, n'ihl idi ukwu nke amara Chineke di n'ime unu. **15** Ekele dirl Chineke n'ihl onyinye ya di ukwu nke onu na-apughl iko.

10 Ma mụ onwe m bụ Pọl, ji ịdị nwayọọ na obi umeala nke Kraịst na-ariọ unu. Mụ, onye na-adị umeala mgbe mụ na unu nọ n'ihu n'ihu, ma na-enwe mkwuwa okwu n'ebe unu nọ mgbe m na-anọghị n'etiti unu. **2** Ariọ m unu, ka m ghara inwe obi ike mgbe m bjarutere dika o kwesiri n'ebe ụfọdụ ndị nọ, site na iguzogide ndị ahụ na-eche na anyị na-eme ihe dị ka ndị ụwa si eme ya. **3** O bụ ezie na anyị na-ebi dika mmadụ, ma anyị adighi ebun agha dika usoro anụ ahụ si dị. **4** N'ihi na ngwa agha anyị ji ebun agha, abughị ngwa agha nke mmadụ nkịtị nke ụwa, kama ha nwere ike nke mmụọ ịla ebe niile e wusiri ike n'iyi. **5** Anyị na-ala ịrụ ụka niile na okwu ụgha niile n'iyi, nke na-egbochiri umụ mmadụ ụzọ e si amata Chineke, na-eme ka echiche niile hulata isi n'okpuru Kraịst. **6** Anyị nọ na njikere ịta erubeghi isi niile ahụhụ, mgbe irube isi gi zuruoke. **7** Unu na-ele anya n'ihe ndị dị unu n'ihu. O bụrụ na o bụ ihe doro anya nye onye o bula na ha bụ nke Kraịst, ha matakwa na onwe ha, na otu ahụ ha bụ nke Kraịst na anyị onwe anyị bụkwa nke ya. **8** Ugbu a, o bụrụ na m anya isi banyere ikike ahụ Onyenwe anyị nyere m n'ebe unu nọ, ike ahụ o nyere m iji wulie unu elu, o bughị iji wedaa unu ala, ihere agaghị eme m n'ihi nke a. **9** Achoghị ka o dika m a ga-asị na m sitere n'akwukwo ozi m na-emenye unu egwu. **10** N'ihi na ha na-asị, "Akwukwo ozi ya dị arọ dikwa ike, ma na mmadụ, ma n'odidi ya na mmadụ adighi ike, okwu onu ya bụkwa ihe na-abaghị uru." **11** Ma ana m eme ka ndị dị otu a ghotu na ihe anyị na-ekwu site n'akwukwo ozi mgbe anyị na-anoghi n'etiti unu, ka anyị ga-eme ma anyị noro n'etiti unu. **12** Anyị

enweghị anya ike ihazi ọ̀nọ̀dụ maọ̀bụ were onwe anyị tụǹyere ndị ụ̀fọ̀dụ na ndị ahụ n'eto onwe ha. Ma mgbe ha na-eji onwe ha na-atụ onwe ha, werekwa onwe ha na-atụǹyere onwe ha, ha adighị ezipụta nghọta. **13** Ma anyị onwe anyị, adighị anya isi banyere ihe ọ̀bụla anyị na-enweghị ike ime. Kama anyị ga-anya isi n'oke ọ̀rụ ahụ Chineke keǹyere anyị, ka anyị rụ̀rụte ọ̀ bụladị ruo n'ebe unu nọ. **14** N'ihị na anyị adighị ekwu okwu kariri ọ̀nụ anyị mgbe anyị na-etinye anya n'ihe gbasara unu, n'ihị na ọ̀ bụ anyị buru ụ̀zọ̀ bjakwute unu, ikwusara unu ozioma gbasara Kraịst. **15** Ọ̀ bughị na anyị na-ekwu na ọ̀ bụ anyị rụ̀rụ ọ̀rụ niile, ya na ọ̀rụ nke ndị ọ̀zọ̀ rụ̀rụ n'etiti unu, kama olileanya anyị bụ na okwukwe unu ga na-eto eto mgbe niile, ka ọ̀rụ ya n'etiti unu bụrụ nke ga-eto eto. **16** Nke a ga-eme ka anyị nwee ike zisaa ozioma ahụ na mba ndị ọ̀zọ̀ ndị dī n'ofe ala unu, ghara iji ọ̀rụ arụrụ n'ebe ndị ọ̀zọ̀ na-arụ ọ̀rụ na-etu ọ̀nụ. **17** Ma, "Onye ọ̀bụla na-anya isi, ya nyaa n'ime Onyenwe anyị." **18** N'ihị na ọ̀ bughị onye jī aka ya bulie onwe ya elu ka a na-anabata, kama ọ̀ bụ onye Onyenwe anyị jiri aka ya bulie.

11 Ọ̀ ga-adị m mma ma ọ̀ bụrụ na unu ga-anagide m ka m kwuo okwu ndị a dī ka onye nzuzu. Biko nagidenụ m. **2** Ekworo m nwere n'ebe unu nọ bụ ekworo nke Chineke. Ekwere m nkwa iwere unu nye otu dī, ya bụ Kraịst, ka m nwe ike chee unu n'ihu ya dīka nwaagboghọ dī ọ̀cha nke na-amaghị nwoke. **3** Ma ana m atụ egwu, na dīka agwọ jiri aghughọ ghogbuo iiv, ndị nrafu ga-eji aghughọ duhie unu, mee ka unu kwusị iji obi dī ọ̀cha na uche ziri ezi jeere Kraịst ozi. **4** N'ihị na unu gaara anara onye ọ̀zọ̀

bjakwutere unu na-ekwusa Jisọs ọzọ nke na-abughị nke
 anyị kwusara, unu gaara anarakwa ike nke mmụọ ọzọ
 dị iche na-abughị ike nke Mmụọ Nsọ ahụ unu natara,
 unu gaara ekwenyekwa na nkuzi ọzọ dị iche, na-abughị
 ozioma ahụ nke unu natara. **5** Ma echeghị m na ọ dị ụzọ
 ọbụla ndị ozi a maara aha ha si kara m mma. **6** Ọ bụrụ na
 m abughị onye ọka okwu, abụ m onye ọka mmụta. Anyị
 akwara unu nke a ọtụtụ mgbe n'ụzọ dị iche iche n'ihe
 niile. **7** Ọ ga-abụ na-emere m ihe ọjọọ mgbe m wedara
 onwe m ala ka e welie unu elu, n'ihi n'anaghị m unu ihe
 ọbụla mgbe m na-ekwusara unu ozioma Chineke? **8** Ọ bụ
 nzukọ nọ n'ebe ọzọ nyeere m aka mgbe m na-arụ ọrụ
 n'etiti unu. Ọ bụ site n'aka ha ka m ji nata nkwardo, dika
 ụgwọ ọrụ m, ka m nwee ike inyere unu aka. **9** Ma mgbe
 m nọ n'etiti unu abughị m ibu arọ nye onye ọbụla n'oge
 mkpa m. N'ihi na ụmụna si Masidonia wetaara m ihe
 niile na-akpa m mkpa. Ebe ọ bụ na m gbaliri debe onwe
 m, ka m ghara ibu arọ nye unu n'ụzọ ọbụla n'oge gara
 aga, agaghị m abukwa ibu arọ nye unu n'oge dị n'ihu.
10 Ebe eziokwu nke Kraịst dị n'ime m, inya isi m nke a
 agaghị akwusi na mpaghara Akaja niile. **11** N'ihi gini? Ọ
 bụ n'ihi na m ahughị unu n'anya? Chineke maara na m
 hụrụ unu n'anya. **12** Ma aga m aga n'ihu na-arụ ọrụ m
 na-achoghị ka unu nyere m aka n'ụzọ ọbụla ka m si otu
 a mee ka ndị ahụ na-akpọ onwe ha ndị ozi ghara inya
 isi kwuokwa na ha na-arụ ọrụ dika anyị si arụ ọrụ anyị
 n'etiti unu. **13** N'ihi na ndị otu a bụ ndị ozi ụgha, ndị
 ọrụ aghughọ, ndị na-eme onwe ha ka ha bụ ndị ozi Kraịst.
14 Ma omume ha adighị eju m anya, n'ihi na ekwensu

gbanwere onwe ya dirị ka mmụọ ozi na-enye ìhè. **15** Ya mere, ọ bughị ihe iju anya ma ọ buru na ndi na-ejere ya ozi emee onwe ha dika ndi na-eje ozi uzọ ezi omume. Ma n'ogwugwu oge, ha ga-anata ugwo dika oru ha si di. **16** Dika m kwuru na mbu, ka onye obula ghara iche na m bu onye na-enweghi uche. O burukwari na unu na-eche udi echiche a, biko naranu m dika onye na-enweghi uche, ka m nwee ike inya isi nke nta dika ndi ozọ si eme. **17** Ma n'ihe m dabeere na-anya isi, adighi m ekwu okwu dika Onyenwe anyi ga-ekwu, maobu dika onye na-enweghi uche. **18** Ebe otutu mmadu na-anya isi banyere ihe ha bu n'uzo uwa si eme. Mu onwe m ga-anyakwa isi. **19** Unu were obi utọ na-anagide ndi na-enweghi uche, ebe unu onwe unu nwere uche. **20** Unu na-anagide ya ma o buru na onye obula eme unu ndi ohu ha, maobu jiri anya ike nakoro unu ihe unu nwere, maobu ghogbuo unu, maobu bulie onwe ya elu dika ha kariri unu, maobu maa unu uraa n'ihu. **21** N'ezie, o bu ihere m, inabata na anyi bu ndi na-adighi ike n'ezie nye nke a. O buru na onye obula anwaa anwaa nyaa isi n'ihe obula (ana m ekwu dika onye n'enweghi uche), mu onwe m ga-anyakwa isi. **22** Ha bu ndi Hibru? Mu onwe m bukwa ya. Ha bu ndi Izrel? Mu onwe m bukwa ya. Ha bu ndi agburu Ebrahim? Mu onwe m bukwa. **23** Ha bu ndi na-ejere Kraist ozi? (Ana m ekwu dika onye anya na-adighi mma.) Ma mu onwe m ejela ozi karija. Adogbuola m onwe m noru karija ha niile. Etinyela m nulọ mkporo otutu mgbe, tinyere otutu ihe otiti, mgbe mgbe anola m nonu onwu. **24** Ugboro ise ka ndi Juu piara m onu utari iri ano e wepuru otu. **25**

E jirila okporo igwe tie m ugboro atọ. Aturụ m nkume otu ugboro. Ugboro atọ ka ụgbọ mmiri m nọ n'ime ya kpuru n'oke osimiri. Anọla m otu abali na ụbọchi so ya n'elu oke osimiri ebe mmiri na-ebughari m. **26** Ejeela m otutu ogologo ije nke otutu ihe ize ndu di n'ime ya. N'ize ndu site n'osimiri, ize ndu site na ndi na-apunari mmadu ihe n'ike, ize ndu site n'aka ndi obodo nke aka m. Otutu mgbe ka m zere ndu site n'aka ndi mba ozo, n'ime obodo ukwu, n'ozara ma n'oke osimiri; na n'aka ndi kporo onwe ha umunna m, ma ha bu ndi ugha. **27** Adogbuola m onwe m noru, anola m nonodu ihuju anya na imu anya otutu abali. Otutu mgbe ana m ano agu na-erighi ihe obula, maobu inu ihe obula. Anola m otutu mgbe n'oge oyi na-ama jijiji n'ihie enweghi uwe di mma m ji achu oyi. **28** Ma e wezuga ihe ndi a niile, ana m ano n'echiche mgbe niile banyere otu ihe niile si aga n'ime nzuko. **29** Onye bu onye ahụ na-adighi ike nke m na-adighi eso ya kere oke na-adighi ike ya? Onye ka e dubara na mmehie nke onodu ya na-adighi emetu m n'obi? **30** Kama o buru na o kwesiri ka m nyaa isi aga m anya isi banyere ihe ndi ahụ na-egosi adighi ike m. **31** Chineke, na Nna nke Onyenwe anyi Jisos, onye e kwesiri ito aha ya ruo mgbe ebighi ebi, maara na ihe ndi a niile m na-ekwu bu eziokwu. **(aiōn g165)** **32** N'obodo Damaskos, onye ochichi ala ahụ nke eze obodo ahụ a na-akpo Aretas hoputara, ndi na-eche obodo Damaskos nche ka ha jide m. **33** Ma e tinyere m n'ime nkata, site n'oghere di na mgbidi gbara obodo ahụ gburugburu wedata m, m gbanari ya.

12 Aghaghị m ịnya isi, ọ bụ ezie na ọ baghị uru, ugbu a ka m gwa unu ihe banyere ọhụ m hụrụ, na ihe niile Onyenwe anyị kpughere gosi m. **2** Amaara m otu nwoke nọ n’ime Kraịst, onye e duuru gaa n’eluigwe nke atọ ihe dị ka afọ iri na anọ gara aga, maọbụ n’anụ ahụ, maọbụ n’ime mmụọ amaghị m, ma Chineke ma. **3** Amatakwarara m nwoke dị otu a, maọbụ n’anụ ahụ, maọbụ n’ime mmụọ amaghị m, ma Chineke maara **4** onye a, nke a kpọrọ banye na paradais, ebe ọ nūrụ ihe ọnụ mmadụ na-apughị ikọwa, nke e nyeghikwa mmadụ ọbụla ike ikwu ihe banyere ya. **5** Ekwesiri m ịnya isi n’ihi nwoke dị otu a ma agaghị m anya isi maka mụ onwe m, ma ọ bughị maka adighị ike m. **6** A sị na m chọrọ ịnya isi, agaghị m abụ onye nzuzu, n’ihi na aga m ekwu naanị eziokwu. Otu ọ dị, agaghị m anya isi ka onye ọbụla ghara igụ ọnọdụ m karịa ihe ọ hūrụ n’ime m, maọbụ karịa ihe ọ nūrụ n’ọnụ m. **7** Ma n’ihi na ọtụtụ ihe ndị a m ji anya m hụ bụ ihe pūrụ ime ka m bulie onwe m elu karịa ka o si kwesi. E tinyere ihe mgbu n’anụ ahụ m ka ọ na-adụ m dika ogwu. Ihe mgbu a dị n’anụ ahụ m na-eti m aka dika onyeozu nke ekwensu, na-eme ka m ghara ifulị onwe m elu karịa. **8** Ekpeela m ekpere ugboro atọ rịọ Onyenwe anyị ka o wepūrụ m ahụ mgbu a. **9** Ma ọ sịrị m, “Amara m ezuorola gi. N’ihi na ike m na-ezu oke n’ime adighị ike.” Ugbu a, obi dị m uto ịnya isi banyere adighị ike m. N’ihi na ọ bụ site n’ọnọdụ adighị ike m ka ike ebube Kraịst ga-esi nọgide n’ahụ m. **10** Ọ bụ n’ihi Kraịst ka m na-anogide n’adighị ike m niile, mkparị ndị mmadụ, ihe isi ike niile, mkpagbu niile na ihe ndakwasị dị iche iche. N’ihi na mgbe m na-adighị

ike ka m na-enwe ike karịa. **11** Emeela m onwe m onye nzuzu ma unu onwe unu rugidere m ime ya. O kwesiri ka unu buru ndi mbu ga-eto m. O bu ezie a na-abughị m ihe obula, ma o were m anya na o dighi uzọ obula m si di ala n'ebe ndi ahụ unu na-eche na ha kachasi elu n'etiti ndi ozi. **12** Ejiri m ndidi ruo oru n'etiti unu, ihe iji gosi na abu m nwaazu n'ezikwu. Egosiri m unu ihe iribama, oru ebube di iche iche, na otutu oke oru. **13** Olee uzọ unu si di ala n'ebe choochi ndi ozọ di, ma o bughị na m abughị ibu arọ nye unu? Gbagharanu m mmejo a. **14** Nke a bu ugboro ato m na-ejikere ibiakwute unu. Agaghị m aburu unu ibu arọ, ihe di m mkpa abughị aku unu nwere, kama unu onwe unu. O bughị umuntakiri ka o diri ikpadoro nne na nna ha ihe, kama o bu oru diri nne na nna ikpadoro umu ha ihe. **15** N'ezie, o na-ato m utọ iwere onwe m na ihe niile m nwere nye unu, n'ihu na ahuru m unu n'anya. Ma o buru na m huru unu n'anya karịa, o ga-adị mma ma unu hu m n'anya nke nta? **16** N'agbanyeghi na-aburu m unu ibu arọ, ufodu n'ime unu na-ekwu, o bu ezie na o dighi anara anyi ihe obula, maobu onye aghugho. Ma eleghi anya, o nwere uzọ aghugho di iche iche o si anara anyi ihe. **17** O di onye obula m ziteere unu, iji si n'aka ya rigbuo unu? **18** Arioro m Taitos ka o biakwute unu, ya na nwanna anyi nwoke ozọ. Taitos o rigburu unu? O nwere ihe di iche n'uche na omume mu na ya? **19** Unu chere na ihe anyi na-eme oge niile ndi a bu igopu onwe anyi n'ihu unu? O bu n'ihu Chineke ka anyi na-ekwu nke a n'ime Kraist. Ndi m huru n'anya, ihe ndi a anyi na-ekwu bu maka odimma unu. **20** N'ihu na ihe na-atu m egwu bu na

mgbe m b̄jara n'etiti unu, ihe m ga-ahụ agaghị atọ m uto. Mgbe ahụ mmeso m ga-emeso unu agakwaghị atọ unu atọ. N'ihì na ana m atụ egwu na mgbe m b̄jakwutere unu ọzọ, aga m ahụ ọtụtụ n'ime unu ka unu na-ese okwu, aga m ahụ ka unu na-ekwosa ibe unu ekworo, aga m ahụ unu ka unu na-akpasu ibe unu iwe. Aga m ahụ ọtụtụ ndị na-afūlì onwe ha elu, ndị na-ekwu ọtụtụ ihe ojọọ dī iche iche megide ndị ọzọ; aga m ahụ ọtụtụ ndị juputara n'aghugho na ikpa iche iche. **21** Ana m atụ egwu na mgbe m ga-ab̄jakwute unu ọzọ, Chineke m ga-eme ka m weda onwe m ala n'ihu unu, mee ka m kwa akwa n'ihì ufodu n'ime unu ndị mehiere na mbụ, ma ha achoghị icheghari site n'ihe ojọọ ha mere, na n'ihì ọtụtụ n'ime unu na-adị ndụ rere ure, ndụ na-adighị ọcha, ndụ ikwa iko, na ndụ ojọọ.

13 Nke a ga-eme ya ugboro atọ m na-ab̄jia ileta unu. Ọ bụ site n'ama mmadu abụọ maobu atọ gbara ka a ga-eme ka okwu niile guzoro. **2** Mgbe m b̄jara leta unu nke ugboro abụọ, abaara m ndị niile dara iwu n'oge gara aga na mmadu ndị ọzọ mba, dookwa ha aka na ntị, ihu na ihu. Ugbo a m na-anoghị ya, ana m adokwa ha aka na ntị ọzọ, ọ buru na m b̄ja ọzọ hụ na ndị mehiere na mbụ echegharighi, aga m emesi ha ike. **3** Ebe unu chorọ ka e gosi na Kraist na-ekwu okwu n'ime m, ọ dighi egosi adighi ike mgbe ọ na-emeso unu omume, kama ọ na-eme ka ike ya putā ihè n'ebe unu nọ. **4** Ọ bụ ezie na a kpogidere ya na-adighi ike, ma ugbo a, ọ na-adị ndụ site n'ike dī ukwu nke Chineke. Anyi bukwa ndi na-adighi ike n'ime ya, ma ozi anyi na-ejere unu na mmekorita anyi na unu, anyi ga-eso ya dī ndụ site n'ike nke Chineke. **5** Ya

mere, ka onye ọbụla n'ime unu nyochaa onwe ya, tulekwa omume ya, mara ma ọ ka kwudosiri ike n'okwukwe ya. Ọ bụ na unu aghọtagị na Jisọs Kraịst nọ n'ime unu? Ma ọ bughị na unu enyochaala onwe unu hụ na unu emeghị nke ọma. **6** Enwere m olileanya na unu niile ga-achọputa na anyị adaghị ule ahụ. **7** Ma anyị na-arịọ Chineke ka unu ghara ime ihe ojọọ ọbụla. Anyị anaghị eme nke a iji gosi na anyị kwesiri ekwesi, kama ka unu nwee ike mee ihe dị mma, n'agbanyeghị na ọ ga-adị ka a ga-asị na anyị emeghị nke ọma n'ọrụ anyị. **8** N'ihị na anyị apughị ime ihe ọbụla megide eziokwu, kama anyị na-eme ihe niile n'ihị eziokwu. **9** Anyị na-añurị ọñụ mgbe anyị na-adighị ike ma hụ na unu dị ike. Ihe anyị na-arịọ Chineke bụ ka unu tozuo oke. **10** Ana m edere unu akwụkwọ a ugbu a, n'ihị na-achoghị m ịbara unu mba na inye unu ntaramahụhụ mgbe m b́jara. Achokwaghị m iji ikike ahụ Onyenwe anyị nyere m nye unu ntaramahụhụ, kama achoro m iji ya wulie unu elu dika ulo. **11** N'ikpeazu umunna m, na-añurịnu ọñụ. Gbalianu n'imezi ndu unu ka o zuo oke, na-agbarita onwe ume, werenu otu obi na-eme ihe, na-ebikwanu n'udo. Chineke nke udo na ihunanya ga-anonyekwara unu. **12** Werenu isurita onu di nsọ kelerita onwe unu. **13** Ndi nsọ niile na-ekelekwara unu. **14** Ka amara Onyenwe anyi Jisọs Kraịst na ihunanya Chineke, na mmeko nke Mmuo Nso dinyere unu niile.

Ndi Galeshĩa

1 Pọl, onyeozì, na-abughì site na nhọpụta nke mmadụ maọbụ site n'ike nke mmadụ, kama ọ bụ site n'aka Jisọs Kraịst na Chineke Nna, onye mere ka ọ site n'ọnwụ bilie.

2 Ndi ụmụna niile ndi mụ na ha nọ n'ebe a, Na-edegara nzuko niile di na Galeshĩa. **3** Ka amara na udo nke sitere na Chineke Nna anyi, na Onyenwe anyi Jisọs Kraịst diri unu. **4** Onye nyere onwe ya n'ihì mmehie anyi niile di ka nzube Chineke bụ Nna anyi si di, izọpụta anyi site n'oge ọjọọ a nke anyi bi n'ime ya. (aiōn g165) **5** Onye otuto diiri ruo mgbe niile ebighi ebi. Amen. (aiōn g165) **6** O juru m anya, na unu esitela n'ebe onye ahụ kpọrọ unu site n'amara Kraịst wezuga onwe unu, na-agbaso ozioma ọzọ, **7** nke na-abughì ozioma. O doro anya na ụfọdụ mmadụ na-etinye unu n'ọnọdụ mgbagwoju anya, mgbe ha na-agbalì igbanwe ozioma nke Kraịst. **8** A sikwa na ọ bụ anyi onwe anyi maọbụ mmụọ ozi nke sitere n'eluigwe bjara kwusaara unu ozioma ọzọ, nke di iche na nke anyi buru ụzọ kwusaara unu, ka onye di otu a buru onye aburu onu. **9** Di ka anyi buru ụzọ kwuo ya na mbu, ka m kwuokwa ya ọzọ: O buru na onye obula na-ekwusara unu ozioma di iche na nke ahụ unu nabatara, ka onye ahụ buru onye a buru onu. **10** Ugbo a, ana m agbalì ime ka m buru onye ndi mmadụ maọbụ Chineke ga-anabata? Ka m na-agbalì ime ihe ga-atọ ndi mmadụ uto? N'ihì na a si na m na-eme ihe na-atọ ndi mmadụ uto, agaraghì m abụ ohu Kraịst. **11** Ụmụna m, achoro m ime ka unu mata, na ozioma ahụ m kwusaara unu abughì ihe mmadụ cheputara n'uche ya. **12** N'ihì na anataghì m ya site n'aka mmadụ obula, ọ

dịkwaghị onye ọbụla ziri m ya, kama ọ bụ Jisọs Kraịst n'onwe ya bụ onye kpughere ya nye m. **13** Amara m na unu anụla ihe banyere ndụ m n'oge gara aga, n'ofufe ndị Juu, na otu m si jiri ike kpagbuo nzukọ Chineke n'ebe niile, ma gbalịsiekwere ike ibibi ya. **14** Abụ m otu n'ime ndị amaara aha ha n'etiti ndị ọgbọ m, n'ihe banyere ofufe ndị Juu. N'ihì oke inụ ọkụ n'obi nke m nwere igbaso na idebezu ụkpụrụ omenaala na ofufe, nke nna nna m ha. **15** Ma mgbe ọ tọrọ Chineke ụtọ, bụ onye kewapụrụ m iche tupu amụọ m, kpọọ m site n'amara ya, **16** ikpughe Ọkpara ya n'ime m, ka m nwe ike kwusaa ihe banyere ya n'etiti ndị mba ọzọ, e jekwurughị m anụ ahụ ọbụla inụta ihe ọbụla n'aka ya. **17** Ejekwaghị m Jerusalem ihu ndị ahụ bu m ụzọ buru ndị ozi, kama a gara m Arebija, ma laghachikwa azu na Damaskos. **18** Ọ bụ mgbe afọ atọ gasiri, ka m gara Jerusalem ihu Sefas. Anonyekwara m ya ụbọchị iri na ise. **19** Ma ọ dịkwaghị onyeozì ọzọ m huru, ma ọ bughị naanị Jemis, nwanne Onyenwe anyị. **20** Ana m agwa unu okwu a n'ihu Chineke. Ihe ndị a m na-ekwu abughị okwu ụgha. **21** Emesija, agara m Siria na Silisia. **22** Ma ndị Kraịst nọ na chọchị niile dị n'ala Judia amaghị onye m bụ. **23** Naanị ihe ha na-ekwu bụ, "Onye ahụ na-esogbu anyị na mbụ na-ekwusazi ugbo a okwukwe ahụ ọ gbalịsiri ike ibibi na mbụ." **24** Ha nyere Chineke otuto n'ihì m.

2 Mgbe afọ iri na anọ gasiri, ejeghachiri m Jerusalem ọzọ. Mụ na Banabas laghachiri Jerusalem, akpọkwara m Taijtos jee. **2** Agara m n'ihì mkpughe m nwere. Na nzukọ nzuzo nke m na ndị ndu nwere, akọwaara m ha ihe

banyere ozioma nke m na-ekwusa n'etiti ndi mba ozo.
 N'ih na-achoghi m ka oru niile m ruru n'oge gara aga, na
 oru m na-aru ugbu a, buru ihe efu. **3** O buladi Taitos onye
 mu na ya so, o nweghi onye manyere ya ka e bie ya ugwu
 n'agbanyeghi na o bu onye Griik. **4** Ndi ahụ na-abughi
 ndi kwere ekwe n'ezie e zobatara na nzuko inyochaputa
 otu anyi si nwere onwe anyi n'ime Kraist Jisos, ka ha
 nwee ike mee anyi ndi ohi. **5** Ma o nweghi oge anyi ji gee
 nti n'ihe ha kwuru, n'ih na anyi chororo ichedo eziokwu
 ahụ di n'ozoma ka a ghara igwa ya ihe obula n'etiti
 unu. **6** Banyere ndi a na-ewe ka ndi di ndu di mkpa, ihe
 obula onodu ha bu ewetaghị mgbanwe obula n'ebe m no,
 n'ih na Chineke adighi ele mmadu anya n'ihu. Ndi ahụ
 atukwasighi ihe obula n'ozoma m na-ezisa. **7** Ma n'aka
 nke ozo, mgbe ha huru na e nyere m oru izisa ozioma
 n'etiti ndi e bighi ugwu, dika e nyere Pita izisa ozioma
 n'etiti ndi e biri ugwu. **8** N'ih na Chineke onye si n'aka
 Pita na-aru oru onyeozu ozioma n'etiti ndi e biri ugwu,
 sikwa n'ime m na-aru oru onyeozu izisara ndi mba ozo
 ozioma. **9** Mgbe Jemis, Sefas na Jon ndi a maara di ka
 ide ji ulo n'etiti ndi ndu ahụ niile nara m na Banabas
 aka nnweko, nabatakwa amara e nyere m. Ha gbara anyi
 ume, si anyi gaa n'ihu n'oru anyi, ikwusa ozioma n'etiti
 ndi mba ozo, ka ha onwe ha kwa gaa n'ihu iru oru nke ha
 n'etiti ndi e biri ugwu. **10** O bu naani otu ihe ka ha rioro
 anyi, nke bu ka anyi cheta ndi ogbenye. Nke a bukwa ihe
 m na-achosi ike ime. **11** Ma mgbe Sefas bjaruru Antiok,
 eguzogidere m ya n'ihu ya, n'ih na ihe o mere mara ya
 ikpe. **12** Tupu ndi Jemis zitere abiaruo ebe ahụ, ya na ndi

mba ọzọ na-erikọ nri, ma mgbe ha rutere, ọ wepuru aka na nri laghachi azu n'ihu na egwu ndi e biri ugwu na-atu ya. **13** Ndi Juu ufodu sonyekwara ya inwe ihu abuo a, nke mere na e si otu a duhiekwa Banabas n'onwe ya. **14** Ma mgbe m huru na ha adighi eme ihe di ka eziokwu nke ozioma ahụ si di, agwara m Sefas okwu n'ihu ha niile, si, "Ọ buru na gi nwa onye Juu na-ebi ndu dika onye mba ọzọ, na-abughị dika onye Juu, olee otu i ga-esi manye ndi mba ọzọ ka ha na-ebi ndu dika ndi Juu?" **15** Anyi onwe anyi bu ndi Juu site n'omumu a muru anyi, anyi abukwaghị ndi mba ọzọ ndi mmehie, **16** ma anyi maara na a dighi agu mmadu obula di ka onye ezi omume site n'oru nke iwu kama ọ bu naani site n'okwukwe na Jisọs Kraist. Ọ bu nke a mere anyi ji kwere na Jisọs Kraist ka a guo anyi na ndi ezi omume, site n'okwukwe anyi kwere na Kraist, ọ bughị n'ihu na anyi ruru oru nke iwu. N'ihu na o nweghi onye obula a ga-agunye ka onye ezi omume n'ihu na ọ ruru oru nke iwu. **17** Ma ọ buru, na mgbe anyi na-achọ ka a guo anyi di ka ndi ezi omume n'ime Kraist, anyi onwe anyi a buru ndi achoputara dika ndi mmehie. Nke a, ọ putara na Kraist na-akwado mmehie? Mba! **18** Kama, ọ buru na m ewugharịa ihe ndi ahụ m buru ọzọ mebie, ana m egosi na m bu onye na-emebi iwu. **19** N'ihu na-esitere m n'aka iwu nwuo n'ebe iwu di, ka m nwee ike di ndu n'ebe Chineke no. Akpogidela mu na Kraist n'obe. **20** Ọ bukaghị mu onwe m na-adi ndu ugbu a, kama ọ bu Kraist na-adi ndu ya n'ime m. Ndu ahụ nke m na-adi ugbu a n'anụ ahụ m bu nke m na-adi n'ihu okwukwe m nwere n'ime Okpara Chineke, onye huru m n'anya, ma

werekwa onwe ya nye n'ihl m. 21 Anaghl m akpọ amara Chineke ihe na-enweghl isi. N'ihl na a sl na a puru igu mmadu dl ka onye ezi omume site n'idebe iwu, mgbe ahul ọnwu Kraist nwuru abaghl uru.

3 Ndl nzuzu a kpọrọ onwe ha ndl Galeshla! Onye napuru unu akonuche unu? N'ihu unu ka a nọ kọwaa n'uzọ doru anya mkpogide n'obe a kpogidere Jisọs Kraist. 2 Ọ bu naanl otu ihe ka m chorọ imata n'aka unu. Unu natara Mmuọ Nsọ site n'iru ọrụ iwu chorọ, ka ọ bu site na nkuzi nke okwukwe? 3 Ọ ga-abu na unu aghọla ndl na-enweghl uche? Unu malitere site n'ike Mmuọ Nsọ, ma ugbu a unu na-akwuslzi n'ike nke anu ahul? 4 Unu tara otutu ahulu dl otu a n'efu, ọ buru n'ezie na ọ bu n'efu? 5 Mmuọ nsọ ahul Chineke nyere unu na ọrụ ebube ọ ruru n'etiti unu, o mere ha n'ihl iwu unu debere, ka ọ bu n'ihl na unu nuru ma kwerekwa ozioma? 6 N'otu uzọ ahul, Ebrahim kweere na Chineke, a guru nke a nye ya dl ka ezi omume. 7 Matanu nke a, na ọ bu ndl nwere okwukwe bu umu Ebrahim. 8 Dl ka ọ dl n'Akwukwo nsọ, n'oge ahul dl n'ihu, nke bu ugbu a, Chineke ga-agu ndl mba ọzọ dl ka ndl ezi omume, site n'okwukwe ha nwere n'ime ya. N'ihl nke a, o buru uzọ zie Ebrahim ozioma ahul n'oge gara aga sl, "A ga-agozikwa agburu niile nọ n'ụwa site na gl." 9 Ya mere, ndl dabeere n'okwukwe bukwa ndl na-eso Ebrahim, nwoke okwukwe ahul eketa ngozi. 10 Ma ndl niile na-ele anya na a ga-azoputa ha n'ihl na ha debere iwu niile, ka ọbubu onu na-adakwasl. N'ihl na e deela ya n'akwukwo nsọ sl, "Onye a buru onu ka ọ bu, bu onye ọbula na-edebeghl ọ buladl otu n'ime iwu niile e

dere n'akwukwọ iwu.” 11 Ugbu a, ọ bụ ihe putara ihè na ọ dighị onye ọbụla a na-agụ n'onye ezi omume n'ihu Chineke, n'ihina o debere iwu. N'ihina, “Onye ezi omume ga-esite n'okwukwe dị ndụ.” 12 Ma iwu ahụ adabereghị n'okwukwe, kama, iwu kwuru si, “Mmadụ ahụ na-eme ihe iwu kwuru bụ onye ga-enwe ndụ site na ha.” 13 Ma Kraịst agbaputala anyị site n'ọbụbụ ọnyị ahụ nke idebe iwu gaara ewetara anyị. Ọ ghọrọ ọbụbụ ọnyị n'ihina anyị. N'ihina na e deela ya n'akwukwọ nsọ, “Onye a buru ọnyị ka onye ahụ bụ nke a kwubara n'elu osisi.” 14 Ọ dị otu a ka ngozi ahụ e nyere Ebrahim burukwa nke ndi mba ozo site na Kraịst Jisọs. Ka anyi niile site n'okwukwe nata nkwa ahụ, bụ Mmụọ Nso. 15 Umunna m, ka m were ihe nlere anya site na ndu a na-adị kwa ubochi kowaa okwu a: Dị ka mmadụ na-enweghi ike iwepu maobu itukwasị ihe n'ogbugba ndu e mere ka o guzosie ike, otu a ka ọ dikwa n'onodu a. 16 Ọ bụ Ebrahim ka e kwere nkwa ya na mkpuru ya. Akwukwọ nsọ asighi, “n'otutu mkpuru,” kama, ọ siri, “ma nye mkpuru gi,” ya bụ otu onye, onye bụ Kraịst. 17 Ihe m na-akowa bụ nke a: Iwu ahụ e mere ka ọ malite idi nari afọ anọ na iri atọ site na mgbe e kwere nkwa ahụ, emeghi ka ogbugba ndu ahụ Chineke mere ka ọ diri hapu iguzokwa, o mekwaghi ka nkwa ahụ buru ihe e wezugara ewezuga. 18 Ọ buru na inweta ihe nketa nke ya na nkwa ahụ so dabeere n'iwu, mgbe ahụ, ihe nketa ahụ adabereghị na nkwa e kwere. Ma Chineke sitere n'amara nye Ebrahim ihe nketa ahụ site na nkwa o kwere ya. 19 Gini mere e ji nye iwu? E nyere iwu ndi a n'ihina njehie, mee ka iwu ndi a digide tutu ruo mgbe mkpuru

ahụ b́ara, b́u onye e kwere na nkwa. E sitere n'aka onye ogbugbo mee ka nd́ mmuọ ozi mee ka iwu ah́ d́ ire. **20** Onye ogbugbo gosiri ihe karíri otu onye, ma Chineke b́ otu. **21** Iwu ah́ ọ na-emegide nkwa nke Chineke? Mba. N'ezie ọ d́gh́. N'ih́ na a ś na e nwere iwu d́ nke ṕrụ inye mmadú nd́, mgbe ah́, ezi omume gaara ab́ara mmadú site n'iwu. **22** Ma akwukwọ nsọ mechibidoro ihe niile n'okpuru mmehie ka e nwee ike nye nd́ kwere ekwe nkwa ah́ e kwere ha site n'okwukwe n'ime Jisọs Kraist. **23** Ma tupu okwukwe ab́a, e ji iwu na-eche aný nche. Iwu nọ ọnd́ d́ ka ụlọ mkpọrọ ebe e tinyere aný tutu ruo mgbe a ga-eme ka okwukwe ṕta ihè. **24** Ya mere, iwu b́ onye nlekọta aný, ruo mgbe Kraist b́ara, ka a guọ aný na nd́ ezi omume site n'okwukwe. **25** Ma ebe ọ b́ na okwukwe ab́ala, aný anọkwagh́ n'okpuru onye nlekọta ọzọ. **26** Unu niile b́ ụmụ Chineke site n'okwukwe n'ime Kraist Jisọs. **27** N'ih́ na ka unu niile ha, b́ nd́ e mere baptizim n'ime Kraist, abuŕla nd́ yikwaśri onwe ha Kraist. **28** E nwekwagh́ onye Juu, maọb́ onye Griik, maọb́ ohu maọb́ onye nwe onwe ya; nwoke maọb́ nwaný, n'ih́ na unu niile b́ otu n'ime Kraist Jisọs. **29** Ọ buŕ na unu b́ nd́ nke Kraist, mgbe ah́ unu bukwa mkpuru Ebrahim, nd́ nketa d́ ka nkwa ah́ si d́.

4 Isiokwu m b́ nke a, mgbe nwa b́ onye ga-eketa ihe nna ya ka d́ na nwata, ọnd́ ya akagh́ mma karía nke ohu, ọ b́ ezie na aḱ ah́ niile b́ nke ya. **2** Ma ha ka nọ n'okpuru nd́ nlekọta na nd́ e tinyere ya n'aka ruo oge nna ya kwuru. **3** Otu a ka ọnd́ aný d́, mgbe aný b́ ụmuntaḱri. Aný nọ d́ ka ohu n'okpuru mmuọ nke ụwa.

4 Ma mgbe oge a kara aka ruru, Chineke zitere Okpara ya, bu onye amuru site na nwanyi, onye amuru n'okpuru iwu, 5 ka o gbaputa ndi no n'okpuru iwu, ime anyi ndi a ga-agu di ka umu a hoputara. 6 Ebe unu bu umu, Chineke zitere Mmuo Okpara ya, ka o bia biri n'obi anyi, na-eti mkpu na-asi, "Abba, Nna." 7 Ugbu a, i bukwaghi ohu, kama i bu nwa. Ebe i bu nwa, e meekwala ka i buru onye nketa site na Chineke. 8 N'oge gara aga, mgbe unu na-amaghi Chineke, unu bu ohu nye chi niile nke na-abughi di ka ha si puta uwa. 9 Ma ugbu a, unu matarala Chineke, ka m ga-asi na Chineke amatala ndi unu bu, gini mere unu ji choo itughariazu laghachi n'okpukpe ndi ahụ na-enweghi isi, nke ike obula na-adighi n'ime ha? Unu choo ka ha mee unu ndi ohu ha ozokwa? 10 Unu na-edebe ubochi ufodu, na onwa ufodu, na oge ufodu, na afu ufodu. 11 Egwu na-atu m na oru niile m ruru n'etiti unu aburula ihe efu. 12 Ezi umunna m, arioo m unu, meenu onwe unu di ka mu onwe m, n'ihi na mu onwe m emela onwe m ka m di ka unu. O nweghi ihe ojoo obula unu mere m. 13 Unu maara na o bu n'ime adighi ike nke anu ahụ ka m ji kwusaara unu ozioma a. 14 O bu ezie, onodu m n'oge ahụ bu onwunwa n'ebe unu no, unu eledaghi m anya, maobu ju ige m ntị. Kama unu nabatara m, di ka mmuo ozi Chineke, maobu di ka a ga-asi na m bu Jisos Kraist n'onwe ya. 15 Ebee ka mmuo nke obi utu ahụ unu nwere no? N'ihi na m na-agba ama, na-asi na o buru ihe a puru ime, unu gaara aghuputa anya unu nye m. 16 Ugbu a, aghola m onye iro unu, n'ihi na m na-agwa unu eziokwu? 17 Ha na-eziputa mmasi n'ebe unu no, ma o

bughị maka ọdịmma unu. Ha chọrọ ikewapụ unu n'ebe m nọ, ka unu nwee mmasị n'ebe ha nọ. **18** Maka ebumnuche dị mma, ọ dị mma inwe mmasị mgbe niile. Ọ bughị naanị mgbe mụ na unu nọ. **19** Ụmuntakiri m, ndị m kwe maka ha nọdụ n'ọnọdụ ihe mgbu nke ọmụmụ nwa ọzọ, na-eche ụbọchị ahụ a ga-eme ka ụdidi Kraịst dị n'ime unu. **20** Ọ gaara adi m mma ma a si na m nọ n'etiti unu ugbu a, nwee ike imata otu m ga-esi gbanwee olu okwu m, n'ihi na-amaghị m ihe m kwesiri ime n'ihi ọnọdụ unu. **21** Gwanụ m, unu ndị na-eche na ọ dị mkpa idebe iwu, unu agaghị aña na ntị na ihe iwu ahụ kwuru? **22** N'ihi na e dere ya n'akwụkwọ nsọ na Ebrahim nwere ụmụ nwoke abụọ. Otu n'ime ha bụ nwa nke ohu ya nwanyị mụrụ, nke ọzọ bụ nke nwunye ya na-abughị ohu mụtara. **23** Nwa ahụ nke ohu nwanyị ahụ mụrụ bụ onye amurụ site na anụ ahụ. Ma nwa ahụ nwunye ya na-abughị ohu mụtara bụ onye a mụrụ site na nkwa. **24** Anyị ga-ewere ihe ndị a dị ka ihe imaatụ, n'ihi na ụmụ nwanyị abụọ ndị a nọchiri anya ogbugba ndụ abụọ. Otu ogbugba ndụ sitere n'Ugwu Sainaị ma mụọkwa ụmụ ndị bụ ohu: nke a bụ Hega. **25** Hega bụ Ugwu Sainaị nke dị n'Arabia. Ọ dabara n'ọnọdụ Jerusalem nke ugbu a, n'ihi na ya na ụmụ ya nọ n'ohu. **26** Ma nwanyị nke ọzọ nọ ọnọdụ Jerusalem nke dị n'elu, nke nwe onwe ya. Ọ bụkwa ya bụ nne anyị. **27** N'ihi na e dere ya, “Nurja ọñụ, gi nwanyị aga, onye na-amutaghị nwa. Tie mkpu ọñụ, tisiekwa mkpu akwa ike gi onye ime nwa na-emetubeghi, n'ihi na ụmụ nwanyị ahụ a hapuru naanị ya ga-adi otutu kariya ụmụ nke nwanyị nwere di.” **28** Ugbu a, ụmụnna m, unu bụ ụmụ ahụ nke e kwere na

nkwa, dī ka Aizik. **29** N’oge ahụ, nwa ahụ a mụrụ n’uzo anụ ahụ kpagburu nwa ahụ a mụrụ site n’ike nke Mmụọ Nso. Otu a ka o dīkwa n’oge a. **30** Ma gini ka akwukwo nsọ kwuru? “Chupụ ohu nwanị a na nwa ya, n’ihi na nwa nwoke ohu nwanị a apughị isoro nwa nke nwanị na-abughị ohu kerikota oke.” **31** Ya mere, umunna m, anyi abughị umu nke nwanị ohu, kama anyi bu umu nke nwanị nwere onwe ya.

5 Kraist emeela ka anyi puo n’ohu, n’ihi anyi inwere onwe anyi. Ya mere, gbalianu ihu na unu e nyeghi onwe unu n’onodu ohu ozo. **2** Geenu m nti, mu onwe m bu Pol na-agwa unu nke a. O buru na unu anabata obibi ugwu, Kraist agaghị abara unu uru obula. **3** Ka m kwuokwa ya ozo, onye obula kweere ka e bie ya ugwu ji ugwo idebezu iwu niile ahụ. **4** E kewapula unu n’ebe Kraist no, unu ndi a ga-aganye na ndi ezi omume site n’iwu. Unu adapula n’amara ya. **5** N’ihi na anyi onwe anyi nwere olileanya na site n’ike nke Mmụọ Nso, a ga-agu anyi na ndi ezi omume site n’okwukwe anyi. **6** N’ihi n’ime Kraist Jisos, obibi ugwu maobu ebighi ugwu abaghi uru. Ihe di mkpa bu okwukwe nke na-egosi onwe ya site n’ihunanya. **7** Unu na-agbabu oso nke oma, onye gbochiri unu ikwenyere eziokwu ahụ? **8** Udi nkwagide ahụ esiteghị n’ebe Onye ahụ kporo unu bia. **9** Nwantinti ihe na-eko achicha na-eme ka ogbe utu oka a gworo agwo koo. **10** Enwere m ntukwasị obi n’ime Onyenwe anyi na unu agaghị eche echiche n’udi a ozo, ma ikpe omuma ga-adiri onye obula na-eduhie unu ozo. **11** Umunna m, o buru n’ezie na m na-ekwusa mkpa obibi ugwu di, gini mere e ji nogide

na-akpagbu m? Ọ bụrụ na m mee otu ahụ, ewepụla m ihe ọdachi ahụ dị n'obe. **12** Ọ gaara atọ m ụtọ ma ọ bụrụ na ndị ahụ na-esogbu unu ga-eme onwe ha ndị onozị. **13** N'ihị na e meela ka unu nwere onwe unu, ụmụnna m, ma unu ekwela ka mnwere onwe unu bụrụ ohere nye anụ ahụ unu, kama werenụ ihunanya na-agbara ibe unu odibo. **14** N'ihị na ọ bụrụ na a chikọta iwu niile n'otu, ihe iwu niile na-ekwu bụ nke a, "Na-ahụndị ndị ọzọ n'anya dika unu si hụ onwe unu n'anya." **15** Ọ bụrụ na unu na-akọcha ibe unu, na-eji ọnụ unu na-ekwutọ ha, kpacharanụ anya ka unu hapụ ịla onwe unu n'iyi. **16** Ana m agwa unu nke a: na-adịndị ndụ nke Mmụọ Nsọ na-achị, unu anọkwala n'ọchịchọ nke anụ ahụ. **17** N'ihị na ihe anụ ahụ chọrọ dị iche n'ihe Mmụọ Nsọ chọrọ. Ihe Mmụọ Nsọ chọrọ dika iche n'ihe anụ ahụ chọrọ. Igba mgba dị n'etiti ha na-eme ka ị hapụ inwe ike mee ihe ị chọrọ ime. **18** Ma ọ bụrụ na Mmụọ Nsọ na-edu unu, unu anọkwaghị n'okpuru iwu. **19** Ugbu a, ọrụ nke anụ ahụ pụtara ihe: ịkwa iko, adighị ọcha na agụụ ịkwa iko. **20** Ikpere arụsị, iri amụsụ, ibu iro n'obi, na ịlụ ọgụ, ekworo na iwe, ịkpa iche iche, nkewa, ịhọ otu. **21** Ịkpọ asị, igbu ọchụ, ịhụbiga mmanya oke, oke oriri na ihe ndị ọzọ yiri ha. Ana m adọ unu aka na ntị dika m gwara unu n'oge gara aga, ndị na-eme ihe dị otu a agaghị abanye n'alaeze Chineke. **22** Ma mkpuru nke Mmụọ Nsọ bụ, ndị ihunanya, na ọnụ, na udo, na ogologo ntachiobi, na obioma, na ịdị mma, na ikwesi ntụkwasi obi, **23** ịdị nwayọọ, na ijide onwe. Ọ dika ịkwaghị iwu na-emegide ihe ndị a. **24** Ma ndị niile bụ ndị Kraịst Jisọs akpogidela anụ ahụ ha, ya na ọchịchọ ha

n'elu obe. **25** Ọ bụrụ na anyị na-ebi ndụ mmụọ, ka nzo ụkwụ anyị bụrụ nke mmụọ na-eduzi. **26** Ka anyị ghara ịbụ ndị mpako si otu a na-akpali iwe na ekworo n'etiti anyị.

6 Ụmụnnà m, ọ bụrụ na-anwude onye ọbụla dabara na mmehie, unu onwe unu bụ ndị Mmụọ na-achị kwesiri iji mmụọ nke ịdị nwayọọ na obi dị umeala nyere onye ahụ aka, ime ka ọ gazie n'ezi ụzọ. Ma lezienụ onwe unu anya, onye ọbụla n'ime unu, n'ihia na a pụrụ ịnwakwa unu. **2** Na-eburitanụ nsogbu dīrī ibe unu, ma site n'otu a ka unu nwee ike debezuo iwu Kraịst. **3** Ọ bụrụ na onye ọbụla na-eche na o nwere ihe ya bụ mgbe o nweghị ihe ọ bụ, onye ahụ na-eduhie onwe ya ụzọ. **4** Ka onye ọbụla nyocha ọrụ ya, ma ọ bụrụ na ọrụ ya dị mma, mgbe ahụ ka ọ ga-enwe ihe ịnaya isi n'ime onwe ya na-abughị n'ebe ọrụ onye ọzọ dij. **5** N'ihia na onye ọbụla ga-ebu ibu nke dīrī ya. **6** Ka onye a na-akuziri okwu ahụ jisie ike ka ya na onye nkuzi ya na-ekekọ ezi ihe niile. **7** Unu ekwela ka e duhie unu, n'ihia na mmadụ ọbụla apughị ịkwa Chineke emo. Mkpụrụ ọbụla mmadụ kūrū ka ọ na-aghọrọ. **8** Ọ bụrụ na mmadụ akụọ mkpụrụ nke anụ ahụ, ọ ga-esikwa n'anụ ahụ ghọta mmebi, ma ọ bụrụ na mmadụ akụọ mkpụrụ nke Mmụọ, ọ ga-esitekwa na Mmụọ ghọta ndụ ebighị ebi. (aiōnios g166) **9** Ya mere, ka ike ghara ịgwụ anyị ime ihe ọma. N'ihia na mgbe e mesiri, mgbe oge ya ruru, anyị ga-eweta ngozi dij ukwu dij ka ihe ubi, ma ọ bụrụ na anyị adaghị mba. **10** N'ihia nke a, mgbe anyị nwere oghere ka anyị na-emere mmadụ niile ihe ọma, ọkachasị n'ebe ndị ezinaụlọ nke okwukwe anyị nọ. **11** Leenu otu mkpụrụ akwụkwọ m ji aka m dee n'akwụkwọ ozi a si gbaa okpotokpo. **12** Ọ bụ

ndị na-achọ ka a hụ ha n'anụ ahụ, bụ ndị ga-amanye unu ka e bie unu ugwu, naanị ihe ha ji eme otu a bụ ka a ghara ịkpagbu ha n'ihị obe Kraịst. **13** Ọ bụladi ndị kwere ka e bie ha ugwu, anaghị edebe iwu, kama ha chọrọ ka e bie unu ugwu ka ha nwee ike jiri ya nyaa isi n'anụ ahụ. **14** Ka m gharakwa ịnya isi n'ihe ọbụla kariakwa n'obe Onyenwe anyị Jisọs Kraịst. Nke e sitere na ya kpogbuo ụwa n'ebe m nọ, ma kpogbukwaa mụ onwe m n'ebe ụwa nọ. **15** Obibi ugwu abughị ihe, ebighị ugwu abughịkwa ihe, kama ị bụ onye e kere ọhụrụ bụ ihe dị mkpa. **16** Ka udo na ebere dinyere ndị niile na-ebi ndụ ha n'usoro a, dakwasịkwa unu Izrel nke Chineke. **17** Site ugbo a gaa n'ihu, achoghị m ka onye ọbụla nye ndụ m nsogbu, n'ihị na-ebu m apa nke Jisọs n'ahụ m. **18** Ụmụnna m, ka amara Onyenwe anyị Jisọs Kraịst dinyere mmụọ unu. Amen.

Ndi Efesos

1 Akwukwo ozi a sitere n'aka mu onwe m bu Pol, onye Chineke hoputara ibu onyeozu Jisus Kraist. O bu unu ndi nsog bi n'Efesos, unu bu ndi kwesiri ntukwasu obi n'ime Kraist Jisus, ka m na-edere ya: **2** Ka amara na udo nke sitere na Chineke Nna anyi, na Onyenwe anyi Jisus Kraist diru unu. **3** Ka otuto diru Chineke, na Nna Onyenwe anyi Jisus Kraist, bu onye goziri anyi site n'inye anyi ngozi niile nke ime mmuo nke si n'ebe niile nke eluigwe n'ime Kraist. **4** Dika o si hoputa anyi n'ime Kraist tupu a to ntoala uwa, ka anyi buru ndi di nsog na ndi na-enweghi ita uta n'ihu ya n'ihunanya. **5** O kpebiri ime anyi umu ya site n'ihu Kraist Jisus. Ma o mekwara ihe ndi a niile n'ihu na o toro ya utu n'obi, burukwa ihe o zubere ime. **6** Ka e si otu a too idi ebube nke amara ya, nke o ji obi ya niile nye anyi n'ime Onye ahu o huru n'anya. **7** N'ime ya, anyi nwere mgbaputa site n'obara ya, bu mgbaghara nke njehie niile anyi; di ka iba uba nke amara ya si di, **8** nke o mere ka o babigara anyi uba oke site n'amamihe na nghota niile. **9** O meela ka anyi mata ihe omimi nzube ya, di ka o si to ya utu, bu ihe omimi o zubere ime n'ime Kraist. **10** Nke o ga-eme ka o mezuo mgbe oge ya niile zuru, nke bu ichikota ihe niile n'ime ya, bu ihe ndi di n'eluigwe na n'awa n'okpuru Kraist. **11** N'ime Kraist ka e mere anyi ndi nketa, ndi e bururu uzog hoputa na mbu, di ka atumatu onye ahu na-aruputa ihe niile n'izuoke nke nzube na ebumnuche ya. **12** Nke mere na anyi, ndi buuru uzog nwee olileanya na Kraist, ga-ebi ndu n'otuto nke ebube ya. **13** Unu bukwa ndi a gunyere n'ime Kraist mgbe

unu n'uru ozi nke eziokwu ahụ bu ozioma nke nzoputa. Mgbe unu kwenyere, a kara unu akara n'ime ya bu akara nke nkwa ahụ bu Mmuo Nso. **14** Nke a bu ihe nketa anyi tutu ruo mgbe a ruzuru oru mgbaputa nke ndi ahụ niile bu ihe nweta Chineke. Ka e si otu a too ebube ya. **15** N'ihi nke a, ebe m n'uru akuko banyere okwukwe unu n'ime Onyenwe anyi Jisos, nukwa maka ihunanya unu nwere n'ebe ndi nso niile no, **16** esepughị m aka ikele ekele n'ihi unu, mgbe niile m na-echeta unu n'ekpere m niile. **17** Ana m ario Chineke nke Onyenwe anyi Jisos Kraist bu Nna Onyenwe ebube niile, ka o nye unu Mmuo amamihe na ezi nghota ka unu nwee ike matazie nke oma onye o bu, **18** ka o meghee anya nke ime mmuo unu ka unu matakwa udi olileanya unu nwere n'ihi okpukpo o kporo unu, na aku, na ihe nketa di ebube o nwere n'ime ndi nso. **19** Na idi ukwu nke ike ya nke na-enweghi atu diri anyi, bu ndi kwere ekwe, dika irusi oru ike nke ike ya si di. **20** Nke o ruru n'ime Kraist mgbe o si n'onwu kpolite ya mee ya ka o nodu n'aka nri ya n'ebe niile nke eluigwe. **21** Onodu ya di elu kariacha ochichi niile, na ikike ochichi niile, na ike niile na ichi isi niile, na aha okwa ochichi nke e nwere ike inye mmadu, o bughị naani n'ogbo a, kama ma n'ogbo ozo na-abia. (aiōn g165) **22** O mere ka ihe niile di n'okpuru ya, meekwa ya ka o buru onyeisi ihe niile nye nzuko ya bu choochi. **23** Nke bu ahụ ya, ozuzu oke nke onye ahụ na-emejuputa ihe niile n'uzo niile.

2 Ma unu onwe unu, unu nwuru anwu site na njehie uzo na mmehie unu. **2** Nke unu biri ndu n'ime ha mgbe unu na-agbaso uzo niile nke uwa a, na uzo onye ochichi nke

alaeze ikuku, bu mmuṣo ahụ na-arụ ọrụ ugbu a na ndụ ndị ahụ na-enupu isi. (aiōn g165) 3 Anyị niile bikwara ndụ anyị n'etiti ha, n'oge gara aga, na-emejuputa aguu nke anụ ahụ mmehie, ma na-agbaso ọchịchọ ya na ebumnuche ya. N'ihia na site n'odidi anyị, anyị na ndị ọzọ nọ n'omuma ikpe ya. 4 Chineke onye juputara n'obi ebere, maka oke ihunanya o nwere n'ebe anyị nọ, 5 mere ka anyị soro Kraist diri ndụ ọzọ; ọ buladi mgbe anyị bu ndi nwuru anwu n'ime ajo omume. O bu site n'amara ya ka e ji zoputa unu. 6 O kpolitere anyi na ya, mee ka anyi nodu odu n'ebe niile nke eluigwe n'ime Kraist Jisos. 7 O mere nke a igosi ogbọ nke na-abia, idi ukwu nke aku amara ya, nke o sitere n'obioma ya gosi anyi n'ime Kraist Jisos. (aiōn g165) 8 N'ihia na o bu site n'amara ka e ji zoputa unu site n'okwukwe. Nke a abughi ihe unu rupertara n'onwe unu, o bu onyinye nke Chineke. 9 O siteghi n'oru, ka onye obula ghara inya isi. 10 N'ihia na anyi bu akaoru ya, nke o kere n'ime Kraist Jisos n'ihia iru ezi oru. O bu otu a ka Chineke siri kwadoo na anyi kwesiri ibi ndu ubochi niile. 11 Ya mere, chetanu na n'oge gara aga, unu bu ndi mba ozọ site n'omumu nke a muru unu. Chetakwanu na "ndi e biri ugwu" na-akpokwa unu "ndi a na-ebighi ugwu" (n'ihia obibi ugwu n'anụ ahụ nke eji aka bie). 12 N'oge ahụ, o dighi ihe jikotara unu na Kraist. E kewaputara unu site na mmekorita nke Izrel, burukwa ndi obia n'ogbugba ndu ahụ, na-enweghi olileanya na-enweghikwa Chineke n'ime uwa. 13 Ma ugbu a n'ime Kraist Jisos, unu bu ndi nọ n'ebe di anya n'oge gara aga, ka e mere ka unu bjaruo nso site n'obara Kraist nke a wusiri. 14 N'ihia na ya onwe ya bu

udo anyi, o mere ka ụzọ otu abụọ buru otu ihe n'ime ahụ ya, site na ikwatu mgbidi kewara ha na mgbe ochie, bu mgbidi nke ikpo asi di n'etiti anyi. **15** O bu n'ime anu ahụ ya ka o mere ka iwu ahụ na ukpuru ya niile ghara idi ire. Ebumnobi ya bu i kee n'ime onwe ya otu onye oheru site na mmadu abuo ahụ, si otu a mee ka udo diri. **16** N'uzo di otu a ka o ga-esi kpeziere anyi na Chineke site n'obe ya, wetakwa n'isi ngwucha, iro di n'etiti ha abuo. **17** Ya mere, o biara kwusaa udo nye unu ndi no ebe di anya na unu ndi no nso, **18** N'ihu na anyi abuo sitere n'aka ya nweta nnabata anyi ibia n'ihu Nna site n'otu Mmuo ahụ. **19** Matakwanu ugbo a na unu abukwaghi ndi mba ozọ na ndi obia. Unu esorola ndi nsọ buru diala na ndi so n'ezinaulo Chineke, **20** nke a rukwasara n'elu ntala nke ndi ozi na ndi amuma, nke Kraist Jisos n'onwe ya bu nkume isi ntala ya. **21** O bukwa n'ime ya ka a na-ejikota ulo ahụ niile nke oma, na-aba uba, too buru ulonso, n'ime Onyenwe anyi. **22** Onye a na-ewukokwa unu onwe unu n'otu n'ime ya, ka unu niile buru ebe obibi Chineke n'ime Mmuo.

3 O bu n'ihu nke a ka mu onwe m bu Pol bu onye mkporo nke Jisos Kraist maka unu ndi mba ozọ. **2** N'ihu n'ezie, unu anula banyere nlekota nke amara Chineke ahụ nke e nyere m maka odimma unu. **3** Otu e si kpughee nzube nzuzo ya niile nye m, di ka m gwara unu ihe banyere ya n'okwu di nta n'akwukwo ozi ahụ m detara unu. **4** O burukwa na unu aguo akwukwo ahụ m deere, unu ga-aghota ihe m maara banyere ihe omimi Kraist. **5** Nke a e meghi ka umu mmadu mara n'ogbo gara aga di ka Mmuo

Nsọ siri kpugheere ya ndị ozi na ndị amụma ya dị nsọ ugbu a. **6** Otu a ka ndị mba ọzọ si soro bụrụ ndị nketa, ndị ga-abụ otu anụ ahụ na ndị ga-eketa nkwa ahụ n'ime Jisọs Kraịst site n'ozoma. **7** E mere m ka m bụrụ onyeozị nke ozoma a, dika onyinye amara nke Chineke si dị, bụ nke e nyere m site n'irụ ọrụ nke ike ya. **8** Ọ bụ ezie na mụ bụ onye dīkarịsiri nta n'etiti ndị nsọ niile, e nyere m amara nke a, ikwusara ndị mba ọzọ ozoma banyere akụ nke enweghị atụ nke juru n'ime Kraịst, **9** meekwa ka mmadụ niile hụ ihe bụ atumatụ nke ihe omimi e zoro n'ime Chineke onye kere ihe niile, ọtụtụ afọ. (aiōn g165)

10 Ka ọ ga-abụ site na chọchị, a ga-eme ka amamihe Chineke n'ụdị dị iche iche bụrụ ihe ọchịchị na ikike niile dị n'elugwe ga-amata. **11** Nke a bụ n'usoro nke atumatụ ya dị ebighị ebi, nke e mezuru n'ime Jisọs Kraịst Onyenwe anyị, (aiōn g165) **12** bụ onye anyị nwere ntụkwasi obi na obi siri ike ịbịakwute site n'okwukwe anyị nwere na ya. **13** N'ihị nke a, ariọ m ka unu ghara ịda mba maka mkpagbu m n'ihị unu, ha bụ otuto nye unu. **14** Ọ bụ n'ihị nke a ka m na-egbu ikpere m n'ala n'ihu Nna anyị, **15** onye ezinaulo niile dị n'ụwa a na nke dị n'elugwe na-esite n'aka ya enwe aha. **16** Ekpere m bụ ka o site n'ịba ụba nke otuto ya, nye unu ike na-esite na Mmụọ ya, mee ka unu dị ike n'ime mmụọ unu; **17** ka Kraịst nwee ike biri n'obi unu site n'okwukwe, ka unu ndị gbanyere mgborogwu guzosiekwa ike n'ihunanya. **18** Ana m ariokwa, ka unu na ndị nsọ niile nwee ike ighota ihe bụ obosara, ogologo, ịdị elu na ịdị omimi, **19** na imatakwa ihunanya nke Kraịst nke kariri amamihe, ka unu juputakwa n'izuoke niile nke

Chineke. **20** Ugbu a, nye onye ahụ pụrụ imebiga ihe n'oke karia ihe niile nke anyị rịrọ, maọbụ karia ka anyị pụrụ icheputa n'uche anyị, site n'ike ya nke na-arụ ọrụ n'ime anyị, **21** ọ bụ ya ka otuto dịrị n'ime chọchị na n'ime Kraịst Jisọs ruo ọgbọ niile nke mgbe niile, ebighị ebi ruo ebighị ebi. Amen. (aiōn g165)

4 Ya mere, mụ onwe m bụ onye mkpọrọ nke Onyenwe anyị, na-arịọ unu ka unu bie ndụ kwesiri ọkpụkpọ nke a kpọrọ unu. **2** Werekwanụ obi dị umeala niile na ịdị nwayọọ, na ndidi na-anagide ibe unu n'ihunanya. **3** Nọọnụ n'udo n'etiti onwe unu gbalakwanụ ime ka ịdị n'otu unu dīgide n'ime Mmụọ Nsọ. **4** E nwere otu ahụ na otu Mmụọ, dị ka e siri kpọọ unu n'otu olileanya nke dijiri ọkpụkpọ a kpọrọ unu. **5** Otu Onyenwe anyị dij, otu okwukwe na otu baptizim. **6** Ọ bụkwa naanị otu Chineke dij onye bụ Nna ihe niile na onye na-achị ihe niile, na onye na-arụ ọrụ ya n'ime ihe niile, na-ebikwa n'ime ihe niile. **7** Ma e nyere onye ọbụla amara dika oke onyinye nke Kraịst siri dij. **8** N'ihini nke a, e kwuru, "Mgbe ọ rigoro gaa n'elu, o duuru igwe ndi a dotara n'agha, nyekwa umu mmadu onyinye dij iche iche." **9** (E kwuru, "Ọ rigoro," gini ka ọ putara ma ọ bughị na o buru uzọ ridaa n'ime ala mmuọ? **10** Onye ahụ si n'elu ridaa bụkwa otu onye ahụ rigoro n'eluigwe, ka o nwee ike mejuo ihe niile.) **11** O nyekwara ufodu onyinye i bụ ndi ozi, ufodu ndi amuma, ufodu ndi nkwsa ozioma, ufodu ndi ukochukwu na ndi nkuzi. **12** Nke a bụ maka ikwadobe ndi nsọ maka ọrụ nke ije ozi, iji wulite ahụ nke Kraịst; **13** tutu anyi niile abia na nkwekota banyere okwukwe anyi, na omuma

ihe banyere ọkpara Chineke, bụrụ onye tozuru oke, ruo ọtụtụ nke ogogo na ozuzu oke nke Kraịst. **14** Mgbe ahụ anyị agaghị abụkwa ụmuntakiri, ndị ikuku ozizi ọhụrụ dị iche iche na-ebughari ihu na azụ dị ka ebili mmiri, na igha ụgha nke mmadụ, bụ ozizi na-esite n'ime aghughọ nke ha ji echepụta nduhie. **15** Kama n'ikwu eziokwu site na mmụọ ihunanya, anyị ga-eto bụrụ ndị tozuru oke n'akụkụ niile n'ime ya, bụ onye ahụ bụ isi, nke bụ Kraịst. **16** Onye anụ ahụ niile, jikọtara ọnụ ma bụrụ otu, site na nkwonkwo niile nke na-enyezu ya nkwado, dika akụkụ niile ọbụla na-arụ ọrụ ya nke ọma, na-esite n'uzọ ahụ enyere akụkụ ndị ọzọ aka, ime ka ha too, nakwa iwuli ha elu site n'ihunanya. **17** Ya mere, ana m ekwu nke a, ma na-eguzokwa na ya n'ime Onyenwe, ka unu hapụ ibi ndụ dị ka ndị mba ọzọ si ebi, na echiche ha na-abaghị uru. **18** Ndị ọchịchiri gbachiri nghota ha. Ndị dị otu a enweghị oke na ndụ ahụ Chineke na-enye, n'ihia na obi ha mechiri emechi, ha adighi aghotakwa. **19** Ha aburula ndị obi ha kporo nkụ, ndị were onwe ha nyefee ime ihe niile masiri ọchịchọ ha, ka ha si otu a na-ebi ndụ adighi ọcha niile, ha bụ ndị juputara n'anya ukwu. **20** Ma nke a abughị otu unu siri mụta Kraịst, **21** ma ọ bụrụ na unu anụla ihe banyere ya, ọ burukwa na unu amutala ihe site n'aka ya banyere eziokwu ahụ dị n'ime Jisọs. **22** Yipunụ mmadụ ochie unu, nke mere ka unu na-ebi ndụ ojọọ na mbụ, bụ mmadụ ochie ahụ nke juputara n'agụụ ime ihe ojọọ niile, **23** ka eme ka mmụọ nke uche unu dị ọhụrụ. **24** Ma yikwasinụ onwe unu mmadụ ọhụrụ, nke e kere n'ụdidi Chineke n'ezie omume n'ezie nakwa n'idi nsọ. **25** Ya mere, wezuganụ

igha ụgha, ka anyị niile kwuo eziokwu nye ndị agbataobi anyị, n'ihị na anyị niile bụ ndị e jikọtara n'otu anụ ahụ. **26** Mgbe ị na-ewe iwe emehiekwala. Ekwela ka anyanwụ daa mgbe ị ka nọ na-ewe iwe. **27** Enyela ekwensu ohere. **28** Ka onye na-ezu ohi kwụsị izu ohi. Kama ya jiri aka ya abụọ rụọ ezi ọrụ, ka o nwee ike inyere ndị ọzọ nọ na mkpa aka. **29** Ka okwu rere ure ọbụla hapụ isite n'ọnu unu pụta. Kama kwuonụ naanị ezi ihe nke ga-aba uru iwuli ndị ọzọ elu dika mkpa ha si dị na iwetara ndị nuru ya ngozi. **30** Unu akpasukwala Mmụọ Nsọ nke Chineke iwe, onye a kara unu akara n'ime ya maka ụbọchị nke mgbapụta. **31** Wepụnụ obi ilu niile, na obi ojọọ na iwe, ya na nkwulu na ibu iro niile n'etiti unu. **32** N'ọnọdụ ihe ndị a niile, nweenụ obi ebere n'ebe ibe unu nọ. Gbagharanụ ibe unu dika Chineke sitere n'amara ya gbaghara unu n'ihị na unu bụ nke Kraịst.

5 Ya mere bụrụnụ ndị na-eñomi Chineke, dị ka ụmụ a hụrụ n'anya. **2** Na-agakwanụ n'ime ihunanya, dika Kraịst siri hụ anyị n'anya ma were ndụ ya nye Chineke maka anyị dika aja na onyinye nke isi uto. **3** Ma n'etiti unu, ka a ghara ikpota mmehie ikwa iko, maọbụ nke adighi ọcha, maọbụ nke inwe anya ukwu aha, n'ihị na ihe ndị a ekwesighi n'etiti ndị nsọ. **4** Ọ dīkwaghị mma ka unu na-ekwu okwu ruru aru maọbụ okwu nzuzu maọbụ njakiri, kama ka e nwee inye ekele. **5** Matanụ nke ọma na onye na-akwa iko, maọbụ onye ruru aru, maọbụ onye anya ukwu, n'ihị na anya ukwu dị ka ikpere arụsị, enweghị ike ịbata n'alaeze Kraịst na Chineke. **6** Unu ekwela ka onye ọbụla jiri okwu efu duhie unu. Ọ bụ n'ihị omume ojọọ ndị

a ka iwe Chineke ji abiakwasị ndị na-anaghị erubere ya isi. **7** Unu na ndị dị otu a enwela mmekọ. **8** N'ihị n'oge gara aga, unu bụ ọchịchiri, ma ugbu a, unu bụ ihè n'ime Onyenwe anyị. Na-ebinụ ndụ ka ụmụ nke ihè **9** (n'ihị na a na-ahụ mkpuru nke ihè n'ihe niile dị mma, na ihe ziri ezi, na eziokwu). **10** Gbalianụ ichọpụta ihe na-amasị Onyenwe anyị. **11** Unu etinyela aka n'ọrụ ọchịchiri nke na-adighi amị mkpuru ọbụla, kama gbaanụ ha n'anwu. **12** Ọ bụ ihe ihere ikwu okwu banyere ihe ndị a na-eme na nzuzo. **13** Mgbe a gbara ihe ọbụla n'anwu, ọ na-apụta ihè nke ọma. N'ihị na ihe ọbụla e mere ka ọ pụta ihè nke ọma bụ ihè. **14** Nke a mere na e kwuru, "Bilie gi onye na-arahụ ụra. Site n'ọnwu bilie. Kraịst ga-emekwa ka ihe ya mụkwasi gi." **15** Kpachapụnụ anya otu unu si ebi ndụ unu. Unu ebila ndụ dị ka ndị nzuzu, kama bienụ ndụ dị ka ndị maara ihe. **16** Jirinụ ohere niile unu nwere ruo ọrụ ọma, n'ihị na ụbọchị ndị a dị njo. **17** Unu emela dị ka ndị na-enweghị uche, kama gbalianụ ichọpụta ihe Onyenwe anyị choro ka unu mee, **18** Unu ariụbigala mmanya oke n'ihị na ọ na-eduba na ndụ ịla n'iyi. Kama juputanụ na Mmụọ Nso, **19** werenụ abụ ọma, na abụ nke ime mmụọ na-ekwe ukwe n'etiti onwe unu. Werekwanụ obi unu niile na-aburu Onyenwe anyị abụ dị uto. **20** Na-enyenụ Chineke bụ Nna ekele mgbe niile na n'ihe niile, n'aha Onyenwe anyị Jisọs Kraịst. **21** Na-edonụ onwe unu n'okpuru ibe unu site n'egwu Kraịst. **22** Unu ndị bụ nwunye, doonụ onwe unu n'okpuru di unu dị ka unu si doo onwe unu n'okpuru Onyenwe anyị. **23** N'ihị na di bụ isi nwunye ya, dị ka Kraịst siri buru isi nzuko ya bụ chọochi, na Onye

nzọpụta ya nke bụ anụ ahụ ya. **24** Ya mere, dị ka nzukọ si edo onwe ya n'okpuru Kraịst, otu a ka ndị bụ nwunye kwesiri ido onwe ha n'okpuru di ha n'ihe niile. **25** Ndị bụ di, hụnụ nwunye unu n'anya dị ka Kraịst siri hụ nzukọ ya bụ chọọchị n'anya nwụọ n'ihị ya. **26** O mere nke a ka o nwee ike doo ya nsọ, jirikwa okwu ya na ịsa mmiri nke baptizim mee ka ọ dị ọcha. **27** Ka o chee nzukọ n'ihu ya onwe ya dị ka ihe jupụtara n'ebube, nke na-enweghị ntụpọ, maọbụ ihu mgbarụ ma ọ bụkwanụ ihe ọbụla dị otu a. Kama nke dị nsọ na-enweghị ịta ụta. **28** N'otu ụzọ ahụ kwa, ndị bụ di kwesiri ịhụ nwunye ha n'anya dị ka ha si hụ anụ ahụ ha n'anya. N'ihị na onye ọbụla hụrụ nwunye ya n'anya na-ahụ onwe ya n'anya. **29** Ọ dighị onye ọbụla nke kpọrọ anụ ahụ ya asị. Kama, ọ na-azụ ya na-edozikwa ya, dị ka Kraịst na-emere chọọchị. **30** N'ihị na anyị niile bụ akụkụ anụ ahụ ya. **31** “N'ihị nke a ka nwoke ga-eji hapụ nne na nna ya e jikọta ya na nwunye ya. Ha abụọ ga-abụ otu anụ ahụ.” **32** Nke a bụ ihe omimi dị ukwu ma eji m ya atunyere Kraịst na chọọchị ya. **33** Ma otu ọ dị, onye ọbụla n'ime unu aghaghị ịhụ nwunye ya n'anya dị ka ọ hụrụ onwe ya, nwunye ọbụla aghakwaghị ịsọpụrụ di ya.

6 Ụmụ, ruberenụ ndị mụrụ unu isi n'ihị na nke a ziri ezi n'ime Onyenwe anyị. **2** “Sọpụrụ nne gị na nna gị,” n'ihị na nke a bụ iwu mbụ nke nwere nkwa so ya. **3** “Ka ihe nwe ike na-agara gị nke ọma, ka ị biekwa ogologo ndụ n'elu ụwa.” **4** Ndị bụ nna, unu akpasukwala ụmụ unu iwe kama zụlitenụ ha n'ozuzụ na n'ozizi nke Onyenwe anyị. **5** Ndị bụ ohu ruberenụ ndị nwee unu isi. Jirinụ nsọpụrụ na egwu na obi ọcha jeere ha ozi dị ka a ga-

asị na ọ bụ Kraịst ka unu na-ejere ozi ahụ. **6** Ruberenụ ha isi, ọ bughị naanị ka unu nata ihuoma ha mgbe ha nọ na-ele unu anya, kama dị ka ndị ohu Kraịst, ndị na-eme uche Chineke site n'obi ha. **7** Jirinụ ọhụ na ihuoma ruo ọrụ unu dị ka ọ bụ Onyenwe anyị ka unu na-aruru ya, ọ bughị mmadụ. **8** N'ihị na unu maara na Onyenwe anyị ga-akwughachi onye ọbụla maka ihe ọma ọbụla ha mere, ma ha bụ ohu maọbụ ndị nweere onwe ha. **9** Ndị a na-ejere ozi, mesonụ ndị na-ejere unu ozi mmeso n'uzo dị otu a. Abarala ha mba, n'ihị na ị matara na unu nwere naanị otu Nna ukwu nọ n'eluigwe. Ile mmadụ anya n'ihu adighikwa n'ebe ọ nọ. **10** N'ikpeazu, dịnụ ike n'ime Onyenwe anyị na n'ime ike ya dị ukwuu. **11** Yikwasinụ ngwa agha niile Chineke ka unu nwee ike iguzosi ike megide nzube ojoo niile nke ekwensu. **12** N'ihị na ndị anyị na-aluso ọgu abughị ndị mmadụ efu nwere anụ ahụ na ọbara, kama ọ bụ megide ndịisi ha niile, megide ịchị isi niile, megide ike usuu mmuo ojoo nke ike ụwa ọchịchiri a, megidekwa mmuo ajo ihe niile nọ n'ebe dị elu nke eluigwe. (aiōn g165) **13** Ya mere, yikwasinụ ngwa agha niile nke Chineke ka unu nwee ike iguzosi ike mgbe onye iro ahụ ga-aluso unu ọgu. Ka unu nweekwa ike iguzo ọ buladi mgbe unu chughachiri ha azu. **14** Meenụ ka eziokwu dirị unu dị ka eriri akwa nke a na-eji ekesi akwa ike, ezi omume burukwa ihe dị mkpa dị ka ihe agha unu ji ekpuchi obi unu. **15** Werenụ njikere nke ikwusa ozioma nke udo yikwasị dị ka akpukpo n'ukwu unu. **16** Mgbe niile, unu echefula ijide okwukwe unu dị ka ọta nke unu ga-eji kuchapu akụ niile na-enwu oku nke ajo onye

ahụ ga-agba n'ebe unu nọ. **17** Nabatanụ nzọpụta dị ka okpu igwe, werekwanụ okwu Chineke dị ka mma agha nke Mmụọ Nsọ na-enye unu. **18** Ma kpeenụ ekpere n'ime Mmụọ n'oge niile na ụdị ekpere na arịrịọ niile. Nọnụ na njikere mgbe niile ma nọgidekwanụ na-ekpere ndị nsọ niile ekpere oge niile. **19** Na-echetakwanụ m n'ekpere, ka e nye m ike nke mkwuwa okwu, m ga-eji na-ekwupụta ihe omimi nke ozioma na-atughị egwu ọbụla, **20** nke m ji maka ya buru onye nnọchite anya nọ na mkporo. Kperenụ m ekpere ka m kwuputa ya n'atughị egwu ọbụla dị ka m kwesiri ikwu. **21** Ugbu a, iji mee ka unu mara otu m dị na ihe m na-eme, Taiikikọs, nwanna m hụrụ n'anya na nwaodibo kwesiri ntụkwasi obi n'ime Onyenwe anyị ga-akoro unu ihe niile. **22** Ana m ezitere ya unu n'ihi nke a, ka o mee ka unu mata onodu anyị nakwa ka o gbaa unu ume. **23** Ka udo na ihunanya, tinyere okwukwe nke sitere na Chineke Nna na Onyenwe anyị Jisọs Kraịst dijiri unu umunna. **24** Ka amara dinyere ndi niile ji ihunanya na-adighi anwu anwu hu Onyenwe anyi Jisos Kraist n'anya.

Ndi Filipai

1 Pọl na Timoti, ndi bu ohu Kraist Jisos, Na-edegara unu ndi ukochukwu, ndi okenye na ndi nsọ niile nọ n'ulo nzuko Kraist Jisos di n'obodo Filipai. **2** Ka amara na udo nke sitere na Chineke Nna anyi, na Onyenwe anyi Jisos Kraist diri unu. **3** Ana m ekele Chineke m ekele mgbe obula m chetara unu. **4** N'ime aririo niile m na-ario ya mgbe niile n'ekpere m n'ihu unu, obi m na-ejuputa n'onu. **5** N'ihu inyeaka niile unu na-enye, ime ka izisa ozioma na-aga n'ihu o buladi ruo ugbo a. **6** Amaara m n'ezie, na onye ahụ malitere oru oma n'ime unu, ga-aga n'ihu iruzu ya ruo ubochi Kraist Jisos. **7** O bu ihe ziri ezi n'ebe m no iche udi echiche di otu a banyere unu niile, n'ihu na unu di m n'obi. Ma m no n'agbu maobu na m na-echekwa ozioma, na mgbe m na-eme ka o guzosie ike, unu niile esorola m keta oke n'amara ahụ. **8** Chineke bu onye akaebe m, otu aguu unu niile si agusi m ike site n'ihunanya nke Kraist Jisos. **9** Nke a bukwa ekpere m, ka ihunanya unu na-ahurita onwe unu na-ababiga uba oke. Ka unu nwee ike ito eto, ruo n'inwe mmazu na nghota ihe niile. **10** Ka unu nwee ike nwaputa ihe nke kachasi mma. Mgbe ahụ, unu ga-adi ocha n'enweghi ita uta obula maka ubochi nke Kraist. **11** Ebe e mejuputara unu na mkpuru nke ezi omume nke sitere na Jisos Kraist iji bulie Chineke elu ma nyekwa ya otuto. **12** Ugbo a umunna m, nke a bu ihe m chorọ ime ka unu ghota, na nsogbu niile dakwasiri m emeela ka oru ikwusa ozioma na-aga n'ihu. **13** N'ihu na o putala ihe nye ndi nche nke uloze ahụ na onye obula ozọ, na o bu naani n'ihu na m bu onye na-eso Kraist ka e

ji tūọ m mkpọrọ. **14** Site na mkpọrọ a a tūrụ m, e meela ka ọtūtụ ụmụna anyị būrụ ndị nwere ezi ntụkwasị obi n'ime Onyenwe anyị, nwekwa oke nkwuwa okwu, izisa ozioma ahụ na-atughị egwu ọbụla. **15** Ọ bụ eziokwu na ụfọdụ ji ekworo na anya ụfụ na-ekwusa Kraịst, ma ụfọdụ kwa na-ezisa ya site n'ọchịchọ obi ziri ezi. **16** Ndị ahụ ji ọchịchọ obi ziri ezi na-eme nke a n'ihunanya ebe ha matara na e tinyere m ebe a n'ihizisa ozioma. **17** Ndị mbụ ahụ na-ekwusa Kraịst site n'ọchịchọ obi nke onwe ha, ọ bughị site n'ezị obi, ebe ha na-eche na ha ga-akpalị nsogbu nye m n'ime mkpọrọ. **18** Gịnịkwa ka ogbochiri? Otu ọ dị, maọbụ n'uzọ aghughọ maọbụ n'ezịokwu, ihe dị mkpa bụ n'uzọ ọbụla a na-ekwusa ozioma Kraịst, n'ihizisa nke a ka m na-añurị ọñụ. E, m ga-añurikwa ọñụ mgbe niile. **19** N'ihizisa na-amaara m na site n'ekpere unu, ya na igbaume nke Mmụọ Jisọs Kraịst ihe ndị a niile dakwasiri m ga-emesi ghooro m nzoputa. **20** N'ihizisa na olileanya m na ntụkwasị obi m bụ na ihere agaghị eme m n'uzọ ọbụla, kama, aga m enwe ezi agbamume nke ga-eme ka e bulie Kraịst elu n'ahụ m, ma ugbu a ma mgbe niile, maọbụ na ndụ, ma ọ bụkwanyụ n'ọnwụ. **21** N'ihizisa na n'ebe m nọ, idị ndụ bụ Kraịst, inwụ ọnwụ bụkwa uru. **22** Ma ọ būrụ na idị ndụ n'anụ ahụ, nke a buuru m iruputa ọrụ bara uru, enweghị m ike ikwu nke m ga-ahoro. **23** Uzọ ihe abụọ a na-eche m ihu: Ma ọchịchọ obi m bụ ilakwuru Kraịst, n'ihizisa na ọ bụ nke kachasị mma. **24** Ma ọ pụtara ihe na ọ dị mkpa nye unu ma ọ būrụ na m adiri ndụ n'anụ ahụ. **25** Ebe nke a doro m anya, amara m na mụ na unu niile ga-aga n'ihu inọ maka ọganihu na ọñụ nke

unu n'ime okwukwe. **26** Ka mgbe m ga-abiakwute unu ọzọ, unu ga-enwebiga ọhụ oke n'ime Kraịst Jisọs n'ihị m. **27** Ma n'ọhụ ọbụla, na-ebinụ ndụ kwesiri ozioma nke Kraịst, ma abịara m leta unu maọbụ na abịaghị m, ka a mata na unu guzosiri ike n'otu mmụọ, werekwa otu obi na-agba mgba n'okwukwe nke ikwusa ozioma, **28** na-atughị ujo ihe ndị na-emegide unu ga-eme. Iguzosi ike unu ga-agbara ha ezi ama banyere ịla n'iyi nke ga-abiakwasị ha. Ma n'ebe unu nọ, ọ ga-aburū unu nzọpụta pụtara ihe nke sikwa n'ebe Chineke nọ bịa. **29** N'ihị na ohere ahụ e nyere unu, abughị naanị ikwere na Kraịst, kama ọ bụkwa ịhụ ahụhụ n'ihị ya. **30** Unu nọ na-agabiga ụdị ibu agha ahụ unu hūrū na m gabigara, nke unu na-anụkwa na m ka nọ n'ime ya ugbu a.

2 Ya mere, ọ burū na e nwere nkasiobi ọbụla dīrī anyị n'ihị njikọta e jikọtara anyị na Kraịst, ọ burūkwa na e nwere inyeaka ọbụla site n'ihunanya ya, ọ burūkwa na ọ dī nnwekọ ọbụla anyị na Mmụọ na-enwekọ, ọ burū na unu nwere obi nro na ọmịiko, **2** meenū ka ọhụ m zuo oke, site n'inwe nkwekọta n'ihe ọbụla, site n'ihurita onwe unu n'anya, sitekwa n'inwekọ otu mmụọ, na otu uche. **3** Emela ihe ọbụla n'ihị naanị ọdịmma nke gi, maọbụ bie ndū n'uzọ ịdọtara onwe gi otuto efu. Kama burū onye wedara onwe ya ala, onye na-ahụ ndị ọzọ dī ka ndị ka ya mma. **4** Echela echiche banyere naanị ihe metutara gi, kama, na-eleba anya n'ihe banyere ndị ọzọ. **5** Na mmekọrịta unu na ibe unu, nweenū ụdị uche ahụ nke dī n'ime Jisọs Kraịst: **6** Onye ọ bụ ezie na o nwere ụdịdị Chineke site na mmalite ma ọ gughị ụdịdị ya dī ka Chineke dī ka ihe

ọ ga-ejidesi aka ike. **7** Kama, ọ gụrụ onwe ya dị ka ihe efu, site na ịnara ụdịdị nke onye bụ ohu, onye nke a mụrụ dị ka mmadu. **8** Ebe ahurū ya ka ọ dika mmadu n'oyiyi, o wedakwara onwe ya ala, site n'irube isi ruo ọnwu, bụ ọnwu nke obe. **9** Ọ bụ n'ihhi nke a ka Chineke ji bulie ya elu n'ebe kachasi elu, nyekwa ya aha kachasi aha niile elu. **10** Ka ọ ga-abu mgbe ọbula a kpọrọ aha Jisọs ka ikpere niile ọbula gbuo n'ala, ihe niile di n'eluigwe, ndi niile bi n'ụwa, na ndi bi n'okpuru ụwa. **11** Ka ire niile ọbula kwuputa na Jisọs Kraịst bụ Onyenwe anyi, maka inye Chineke bụ Nna, otuto. **12** Ya mere, ezi ndi enyi m, di ka unu na-erube isi mgbe niile, ọ bughị naani mgbe m nọ, ma karisịa ugbu a m na-anoghi unu nso, gaanu n'ihu iruputa nzoputa unu site n'itu egwu na ima jijiji. **13** N'ihhi na ọ bụ Chineke n'onwe ya na-arū ọrū n'ime unu, inyere unu aka icho ime ihe ọ chorọ ka unu mee, na inyere unu aka ime ihe ahū ọ chorọ. **14** N'ihe ọbula unu na-eme, wezuganu ntamu na iru ụka n'etiti unu. **15** Bienu ndu unu di ka umu Chineke, ndi a na-apughị ita uta, ndi di ocha na ndi a na-apughị ibo ebubo n'ime ụwa ojoo a, n'etiti ogbo gbagoro agbago, na n'etiti ndi nwere obi n'azu. Mgbe ahū, unu ga-enwuputa n'etiti ha di ka kpakpando n'ime ụwa! **16** Na-echekwanu n'ihu ha okwu ahū na-enye ndu. Ka ọ buru na mgbe Kraịst biara ozo, aga m anuri onu, n'ihhi na ọrū m ruru n'etiti unu abughị ihe efu. **17** N'ezie, ọ buru na-awupu m di ka aja ihe onunu n'elu aja n'ife ofufe nke sitere na Chineke n'ihhi okwukwe unu. E, a si na e gbuo m n'ihhi unu, aga m anuri onu na-esorokwa unu niile nwe obi uto **18** otu aka ahū, unu onwe unu kwesiri inwe

obi uto ma sorokwa m nuriya onu. **19** Enwere m olileanya n'ime Onyenwe anyi Jisos na m ga-ezitere unu Timoti n'oge na-adighi anya site ugbu a, ka m site n'ozu o ga-anata banyere unu nwee obi uto. **20** Enweghi m onye ozu di ka ya, onye ga-eche ezi echiche maka odimma unu. **21** N'ihu na ndi ozu na-echegbu onwe ha maka odimma nke ha, ma o bughu maka odimma Jisos Kraist. **22** Ma unu niile maara otu Timoti si di oke mkpa. O di nnoo di ka nwa m, site n'inyeaka o na-enyere m n'oru izisa ozioma. **23** Enwere m olileanya n'ezie izitere unu ya. M ga-emekwa nke a ma o buru na m choputa ihe onodu m n'ebe a ga-abu. **24** N'ezie, enwere m olileanya na site n'inyeaka Onyenwe anyi, mu onwe m ga-abiakwutekwa unu na mgbe na-adighi anya. **25** Otu o di, echere m na o di mkpa ugbu a izighachiri unu Epafroditos, nwanna m na onye mu na ya na-aruko oru, onye mu na ya na-ebuko agha, onyeozu nke unu zitere ka o bia nyere m aka n'onodu mkpa m. **26** Ugbu a, ana m eziteghachiri unu ya, n'ihu na o na-agusi ya aguu ike ihu unu anya. O wutekwara ya nke ukwuu, na e mere ka unu mara na o dara uria n'oge gara aga. **27** N'ezie, o foduru nnoo ntakiri ka o site n'uria ahu daa n'ura onwu. Ma Chineke meere ya ebere. O bughu naani ya, kama o mekwara m ebere, n'ihu na o kweghi ka a tukwasiri m ihe mwute n'elu ihe mwute. **28** N'ihu nke a, o na-anu m oku n'obi izite ya n'ebe unu no. N'ihu na amaara m na obibia o ga-abiakwute unu ga-eme ka unu nuriya onu. O ga-emekwa ka onodu nchegbu m di mfe. **29** Ya mere, aruo m unu, werenu onu nabata ya nke oma n'ime Onyenwe anyi, na-asopukwaranu ndi di ka ya. **30**

N'ihì na ọ fọdurụ nwantịị ka o nwụọ, n'ihì ọrụ nke Kraịst, tinye ndụ ya n'ìhe egwu jìi mezuo ọrụ unu n'ebe m nọ.

3 Na nchịkọta okwu ndị a niile, ụmụnna m, na-añurịnyị ọnyị n'ime Onyenwe anyị. Ike adighị agwụ m igwa unu ìhe ndị a. Ọ bakwaara unu uru ìnyị ụdị okwu a mgbe niile. **2** Kpachapụrụnyị onwe unu anya n'ebe ndị mmadụ ọjọọ ahụ yiri nkịta nọ. Ndị ahụ na-eyiwasi ahụ ha. **3** N'ihì na ọ bụ anyị bụ ndị ezi obibi ugwu ahụ, ọ bughị ha, n'ihì na anyị bụ ndị na-efe Chineke site na Mmụọ ya. Anyị na-añurị ọnyị n'ime Kraịst Jisọs. Anyị adighị atụkwasi obi n'ìhe e mere n'anụ ahụ. **4** Mụ onwe m nwere ike nwee ntụkwasi obi n'ìhe ndị a. N'ihì na e nwee onye chere na ọ pụrụ ìtụkwasi obi ya n'anụ ahụ, mụ onwe m nwere ụdị ntụkwasi obi ahụ karịa onye ahụ: **5** e biri m ugwu n'abalị nke asatọ site na mgbe a mụrụ m, abụ m onye Izrel, sitere n'agburụ Benjamin; abụ m onye Hibru a mụrụ n'etiti ndị Hibru; dī ka o si metụta iwu abụ m onye Farisii; **6** igosi ìnyị ọkụ n'obi m, akpagburu m chọchị, n'ụzọ ezi omume n'okpuru iwu, abụ m onye zuruoke. **7** Ma ìhe ndị a niile m gụrụ dīka ìhe bara uru n'oge gara aga, bụrụ m ugbu a, ìhe na-abaghị uru n'ihì Kraịst. **8** E, karịa nke a, akpọla m ìhe ndị a niile ìhe efu, n'ihì na a pughị jìi ha tūnyere ìdị oke ọnyahịa nke ìmata Kraịst Jisọs, Onyenwe m. N'ihì ya, etufuola m ìhe ndị a niile, gụọ ha dī ka ìhe na-abaghị uru, ka m nwee ike rite Kraịst n'uru. **9** Ka e nwee ike hụ m n'ime ya. Enweghị m ezi omume nke aka m, nke dabere n'iwu, kama ọ bụ nke sitere n'okwukwe na Kraịst, ezi omume si na Chineke nke dabeere n'okwukwe. **10** Naanị ìhe m chọrọ bụ ìmara Kraịst na ike dī na mbilite

n'ọnwụ ya, na nnwekọ nke isoro ya keta oke n'ahụhụ ya, nakwa ka m yie ya n'ọnwụ. **11** Ka m si otu a, ruo n'ogo nke inweta mbilite site n'ọnwụ. **12** Anaghị m ekwu na m etozuola oke, maọbụ nwezuo ihe niile. Ma a na m agbalịsi ike ka m jide ihe ahụ nke Kraịst Jisọs jidere m n'ihi ya. **13** Ụmụnna m, n'ezie, abụbeghị m ihe ahụ m kwesiri ịbụ. Ma ihe m ji ike m niile na-eme bụ ichefu ihe niile ndị gara aga, na ilekwasi anya n'ihe ahụ m na-agbaso bụ nke dị m n'ihu. **14** Ana m agbasi ọsọ ike iji gbaruo n'isi, maka irite ihe ahụ a na-agbata n'ọsọ, bụ ọkpụkpọ ịbanye na ndụ eluigwe ahụ nke Chineke kpọrọ m site na Jisọs Kraịst. **15** Ka anyị niile, bụ ndị tozuru oke n'ime mmụọ nwee uche dị otu a. Ọ burụkwa na ụfọdụ n'ime unu nwere uche ọzọ dị iche, Chineke ga-ekpughere unu nke a. **16** Ka anyị jidesienụ aka ike naanị n'ihe ahụ anyị nweterela. **17** Ụmụnna m, na-agbasonu ụdị ndụ m na-ebi, chọputakwanụ ndị ọzọ na-adị ndụ dị ka anyị si adi, mee ha ihe ilere anya unu. **18** N'ihi na agwala m unu nke a ọtụtụ mgbe, na-achọkwa ịgwa unu ya ọzọ ugbu a. Lee, anya mmiri dị m n'anya ugbu a m na-ekwu ya si na e nwere ọtụtụ ndị na-ebi ndụ ha dị ka ha bụ ndị iro obe Kraịst n'ezie. **19** Ọgwụgwụ ndị dị otu a ga-abụ ịla n'iyi. Afọ ha bụ chi ha, ndị otuto ha dika n'ihere ha. Ha na-atụkwasi uche naanị n'ihe nke ụwa. **20** Ma ebe obibi anyị dị n'eluigwe, ebe anyị na-atụsi anya ike na Onye nzọpụta bụ Onyenwe anyị Jisọs Kraịst ga-esi bịa. **21** Onye ga-agbanwe ahụ anyị dị ala ka ọ dị ka nke ya dị ebube, site n'ike nke mere ka o debe ihe niile n'okpuru ya.

4 Ya mere, ụmụnnna m, ndị m hụrụ n'anya, na ndị ihe ha na-agụsi m agụụ ike, unu ndị na-enye m ọñụ, na ndị bụ okpueze m n'ihì ọrụ m na-arụ, bikonu, guzosienụ ike n'ime Onyenwe anyị. **2** Arịrịọ m na-arịọ Yodia na Sintiki bụ, ha biko, nwe otu uche n'ime Onyenwe anyị. **3** E, ana m ariọkwa gi, ezi onye mụ na ya na-arukọ ọrụ, biko, nyere ụmụ nwanyị ndị a aka n'ihì na ha abụọ bụ ndị so m rụọ ọrụ ikwusa ozioma nye ndị ọzọ. Ha sokwa Klement rụọkwa ọrụ, bụ ndị ahụ e dere aha ha n'akwukwọ nke ndụ ahụ. **4** Na-añurịñụ ọñụ mgbe niile n'ime Onyenwe anyị. Ka m kwuokwa ya ọzọ, ñurịanụ ọñụ! **5** Meenụ ka mmadụ niile jiri anya ha hụ na unu bụ ndị obioma n'ihe niile unu na-eme. Chetanụ na ọbịbịa Onyenwe anyị dī nso. **6** Unu echegbula onwe unu banyere ihe ọbụla. Kama n'ihe niile, sitenụ n'ekpere na arịrịọ, ya na ekele, chee ihe niile na-akpa unu n'ihu Chineke. **7** Udo Chineke, nke dī ukwu karịa ihe ọbụla mmadụ nwere ike ighọta, ga-eche echiche uche unu na obi unu nche n'ime Kraịst Jisọs. **8** N'ikpeazụ, ụmụnnna m, na-echenụ echiche mgbe niile banyere ihe bụ eziokwu, na ihe dī mma, na ihe ziri ezi. Na-echekwanụ echiche banyere ihe dī ọcha, ihe ọbụla mabigara mma oke, ihe ọbụla dī mma na ndụ onye ọbụla nke e kwesiri ịñomi, na nke e kwesiri inwe otuto n'ihì ya. **9** Na-emenụ ihe ọbụla unu si n'aka m mụta, maọbụ ihe unu nūrụ, ma ọ bụkwanụ ihe unu hūrụ m ka m na-eme. Chineke onye na-enye udo ga-anonyekwara unu. **10** Ana m añurị ọñụ dī ukwu n'ime Onyenwe anyị n'ihì na unu mechara malite iche echiche ọzọ banyere m. Unu bu m n'obi n'eziokwu ma unu enwetaghị ohere iziputa

ya. **11** Ọ bughị na m nọ n'ọnọdụ oke mkpa na ụkọ. N'ihina amụtala m otu m ga-esi jiri ọhụ nọrọ n'ọnọdụ ọbụla. **12** Amụtala m otu m ga-esi nọrọ mgbe ihe siri ike na mgbe ihe bara ụba. Amụtakwala m otu m ga-esi nwee afọ ojuru n'ọnọdụ ọbụla, maọbụ mgbe m na-anọ agụụ, maọbụ mgbe m rijuru afọ, maọbụ mgbe m nwere ihe dị ukwu maọbụ n'oge ụkọ. **13** N'ihina apụrụ m ime ihe niile site n'inyeaka onye na-enye m ike. **14** Ma unu mere nnọọ nke ọma inyere m aka n'ọnọdụ nsogbu nke m nọ n'ime ya. **15** Unu onwe unu ndị Filipai maara na mbido nke ozioma a, mgbe m hapụrụ Masidonia, na o nweghị nzukọ ọzọ nyere m aka n'inye maọbụ inabata onyinye, ma e wezuga unu. **16** Ọ bụladị mgbe m nọ na Tesalonia, unu ziteere m onyinye ihe kariri otu ugbo, inyere m aka na mkpa m. **17** Ọ bughikwa na m chọrọ onyinye unu, kama ana m achọ ka mkpụrụ unu ga-amịta baa ụba, bara unu uru. **18** Ugbu a, enweela m ihe niile na-akpa m mkpa, n'ezie, enweela m karịa ihe na-akpa m. Onyinye unu nyere m, nke Epafroditos wetara, egboola mkpa m niile. Onyinye ndị a dị ka aja na-esi isi uto a chụrụ Chineke, nke ọ na-anabatakwa nke ọma. **19** Ọ bụ Chineke m ga-egboro unu mkpa unu niile, site n'ụlọakụ ebube ya nke eluigwe, n'ihina Kraịst Jisọs. **20** Ka otuto dīrī Chineke anyị, bụ Nna anyị, ruo mgbe niile ebighi ebi. Amen. (aiōn g165) **21** Keleere m ndị nsọ niile n'ime Kraịst Jisọs. Ụmụna ndị mụ na ha nọ na-ekelekwana unu. **22** Ndị nsọ niile nọ n'ebe a na-ekele unu, karịsịa ndị nọ n'ụlọ Siza. **23** Ka amara Onyenwe anyị Jisọs Kraịst dīnyere mmụọ unu. Amen.

Ndị Kọlọsị

1 Pọl, onye e mere onyeozị Kraịst Jisọs, site n'ọchịchọ Chineke, ya na nwanna anyị Timoti, **2** Na-edegara ndị Kraịst nọ na Kọlọsị, bụ ụmụnna ndị dị nsọ na ndị kwesiri ntụkwasị obi. Ka amara na udo nke sitere na Chineke Nna anyị dịrị unu. **3** Mgbe ọbụla anyị na-ekpere unu ekpere anyị na-ekele Chineke onye bụ Nna Onyenwe anyị Jisọs Kraịst ekele. **4** N'ihị na anyị anụla ihe banyere okwukwe unu n'ime Kraịst Jisọs, na otu unu si hụ ndị nsọ niile n'anya. **5** Okwukwe na ihunanya nke na-esite n'olileanya nke a kwadobere unu n'eluigwe, nke unu nūrụla n'okwu nke eziokwu ahụ, bụ ozioma, **6** nke bjaruterela unu. N'ezie, dị ka o si dị n'ụwa niile, ọ na-amị mkpuru na-etokwa, dị ka o si eme n'etiti unu, site n'ụbọchị unu nūrụ ma ghotakwa amara nke Chineke n'eziokwu. **7** Dị ka unu siri mụta n'aka Epafra, onye anyị hūrụ n'anya na onye anyị na ya na-ejekọ ozi. Ọ bụ onye kwesiri ntụkwasị obi n'ijere Kraịst ozi n'aha unu. **8** O meela ka anyị mara ụdị ihunanya unu nwere n'ime Mmụọ. **9** N'ihị nke a, site n'ụbọchị anyị nūrụ ihe banyere ya, anyị esepughị aka ikpere unu ekpere. Anyị na-arịọ ka unu juputa n'amamihe nke uche ya, n'ime nghota ma amamihe nke mmụọ niile. **10** Ka unu si otu a bie ndụ dị ka Onyenwe anyị choro. Ka unu burukwa ndị na-eme ihe ọma mgbe niile, ndị na-eme ihe na-atọ ya uto n'uzo ọbụla, na ndị na-eto eto n'ihe banyere ịma Chineke mgbe niile. **11** Ebe a na-eme ka unu dị ike n'ime ike niile, dị ka ike nke ebube ya si dị. Ka unu nwee ndidi na ogologo ntachiobi, **12** na-enyenụ Nna ekele site n'ọrụ, onye mere ka anyị kwesi iketa oke n'ihe nketa

nke ndị nsọ n'ime alaeze nke ihè. **13** N'ihì na ọ napụtara anyị site n'ike nke ọchịchiri, bịa kpọfee anyị n'alaeze nke Ọkpara ya ọ hụrụ n'anya. **14** Onye anyị si n'ime ya nwee nzọpụta, nke bụ mgbaghara mmehie niile. **15** Ọ bụ nnọọ onyinyo Chineke onye anyị na-apughị ihu anya, burukwa onye mbụ a mụrụ n'ìhe niile e kere eke. **16** N'ihì na n'ime ya ka e ji kee ihe niile dị n'ụwa na nke dị n'eluigwe, na ndị anyị pụrụ ihu anya na ndị anyị na-apughị ihu anya, ma ocheeze niile, ike niile, ichi isi niile na ike ọchichi niile. E kere ihe niile site n'aka ya nakwa n'ihì ya. **17** Ya onwe ya nọ tupu ekee ihe niile, ọ bụkwa n'ime ya ka ejikọtara ihe niile n'otu. **18** Ọ bụ ya bụ isi nke anụ ahụ ahụ bụ chọọchi. Ọ bụ ya bụ mmalite, onye mbụ a mụrụ n'etiti ndị niile ga-esi n'ọnwu bilie. Nke a mere ka ọ bụrụ onyeisi mbụ n'ime ihe niile. **19** N'ihì na ọ bụ n'ime ya ka ọ masiri ozuzu oke ya ibi. **20** Ọ bụ site na ya ka o ji mee ka ihe niile biaghachikwute ya. E mere ka udo diri n'etiti ya na ihe niile, maọbụ ihe dị n'ụwa, maọbụ nke dị na n'eluigwe site na ọbara ọ wusiri n'elu obe. **21** Unu onwe unu bụ ndị e mere ndị mba ọzọ site n'ebe Chineke nọ, na ndị iro n'uche unu n'ihì ajọ omume niile unu. **22** Ma ugbu a, o kpezierela unu site na-anụ ahụ Kraịst, sitekwa n'ọnwu ya, jì chee unu n'ihu ya dika ndị nsọ, na ndị na-enweghi ita uta, na ihe ebubo ọbụla megide ha. **23** Ma ọ bụrụ na unu anogide n'okwukwe unu, bụrụ ndị gbara mgboroṅwu, ndị guzosiri ike, ndị na-ewezughị onwe ha site n'olileanya ahụ diri unu n'ozioṅma ahụ. Nke a bụ ozioṅma ahụ unu n'uru, nke ekwusakwara nye ihe niile e kere eke n'okpuru eluigwe, nke e mere mụ onwe m bụ

Pọl, onyeozu ya. **24** Ugbu a, ana m ańurị ọ́nụ́ n'ihì ahụhụ ndị a nke m na-ahụ́ n'ihì unu, ana m emezu ihe fọ́duru n'ahụhụ ahụ́ Kraịst tara n'ihì anụ́ ahụ́ ya bụ́ chọ́ochị́. **25** Emeela ka m bụ́rụ́ onyeozu chọ́ochị́ ya site n'íkike Chineke nyere m, ikwusara unu okwu Chineke n'ozuzu oke ya. **26** Nke bụ́ ihe omimi ahụ́, nke e zoro ezo site n'oge ahụ́ nakwa ọ́gbọ́ niile ndị́ a gara aga, ma ugbu a e mekwara ka ọ́ pụ́ta ihè nye ndị́ nsọ́ Chineke. (aĩon g165) **27** Ọ́ bụ́ ha ka Chineke họtara ime ka amata akụ́ nke ebube nke ihe omimi a n'etiti ndị́ mba ọ́zọ́, nke bụ́ Kraịst n'ime unu, onye bụ́ olileanya nke ebube ahụ́. **28** Ọ́ bụ́ ya ka anyị́ na-ekwusa, na-adụ́ onye ọ́bụ́la ọ́dụ́, na-akuzikwara onye ọ́bụ́la ihe site n'amamihe niile. N'ihì na anyị́ chọ́ọ́ iche mmadụ́ niile ọ́bụ́la n'ihu ya dị́ ka ndị́ zuruoke n'ime Kraịst. **29** N'ihì nke a ka m na-adọ́gbu onwe m n'ọ́rụ́, dị́ ka ike ya dị́ ukwu nke na-arụ́ ọ́rụ́ si dị́ m n'ime.

2 Ọ́ bụ́ ọ́chị́chọ́ m ka unu ghọ́ta otu m si na-agbasi mgbá ike nke ukwu n'ihì unu, na n'ihì ndị́ nọ́ n'obodo Laodisia, na ndị́ niile na-enwebeghị́ ike ihụ́ m ihu na ihu. **2** Ebumnobi m bụ́ ka a gbaa ha ume, jikọ́kwa ha n'otu n'ihunanya, ka ha nweta ụ́ba niile nke nghọ́ta zuruoke na amamihe nke ihe omimi Chineke ahụ́ bụ́ Kraịst n'onwe ya. **3** Ọ́ bụ́kwa n'ime ya ka ụ́lọ́akụ́ ihe zoro ezo niile nke amamihe na ihe ọ́mụ́ma dị́. **4** Ana m ekwu nke a ka onye ọ́bụ́la ghara iji ire ụ́tọ́ duhie unu ụ́zọ́. **5** Ọ́ bụ́ ezie na anọ́ghị́ m n'etiti unu n'anụ́ ahụ́, ma anọ́ m n'etiti unu n'ime mmụ́ọ́. Ana m ańurị́ ọ́nụ́́ ihụ́ mkpebi unu na iguzosi ike n'okwukwe unu n'ime Kraịst. **6** Ya mere, dị́ ka unu si nabata Kraịst Jisọ́s Onyenwe anyị́, na-ebinụ́ ndụ́

unu n'ime ya. 7 Bụrụnụ ndị mgborogwu ha mibanyere n'ime ya, ndị a na-ewuli elu n'ime ya, ndị dị ike n'ime okwukwe, dị ka e si kuziere unu, ndị juputara na-inye ekele. 8 Lezienụ anya ka onye ọbụla ghara iji ozizi na amamihe efu niile nke na-achị ụwa, na aghugho duhie unu n'okwukwe. Okwu amamihe ahụ nke ihe ozizi ya na ọsịsa ya niile dabeere na mmụọ nke ụwa na ntuputa mmadụ kama idabere n'ihe Kraịst kwuru. 9 N'ihia na n'ime Kraịst ka izuoke niile nke Chineke bi n'udidi mmadụ. 10 Ya mere, unu nwere ihe niile n'ime ya, onye bụ isi ndị niile na-achị achị, onye bụkwasi isi n'ebe ike na ichi isi niile di. 11 N'ime ya, e biri unu ugwu nke ejighi aka bie, site n'iwepu odidi anụ ahụ n'obibi ugwu nke Kraịst biri. 12 Mgbe e likotara unu na ya na baptizim, e sitere n'onwu kpolite unu na ya site n'okwukwe ahụ di n'ike Chineke onye sitere n'onwu kpolite ya. 13 Mgbe unu bụ ndi nwuru anwu n'ime mmehie unu, na n'ime ebighi ugwu nke anụ ahụ mmehie unu, Chineke mere ka unu soro Kraịst diri ndu ozo. O gbaghara anyi mmehie anyi niile, 14 kagbuo iwu niile e dere ede, ya na usoro ya niile nke guzoro imegide anyi. O wezugara ha, kpoide ha n'obe. 15 Mgbe o napuru ike niile, na ichi isi niile, ngwa agha ha niile, o gbara ha oto n'ihu oha, igosi mmeri o meriri ha n'obe. 16 N'ihia ya, unu ekwela ka onye ọbụla kpee unu ikpe banyere ihe ọbụla unu na-eri, maobu ihe unu na-anu, maobu ihe banyere ido ubochi nsọ, maobu ime mmemme onwa ohuru maobu mmemme ubochi izuike. 17 Ihe ndi a niile bu onyinyo nke ihe ga-abia n'odinihu ma nke putara ihe di n'ime Kraịst. 18 Unu ekwela ka onye ọbụla nke o

na-amasị ife ndị mmụọ ozi maọbụ ibi ndụ umeala nke aghughọ dị n'ime ya, onye na-ekwu ọtụtụ okwu banyere ọhụ ọ hụrụ, si otu a na-afuli onwe ya elu n'efu n'ihie echiche nke onwe ya, maa unu ikpe ma napụ unu ihe nrite unu. **19** Onye na-adighi ejidesikwa onye bụ isi aka ike, onye a na-esite n'aka ya na-eme ka ahụ niile, nke nkwonkwo ha na akwara ha niile na-ejikọta n'otu, too eto dị ka Chineke si chọọ ka ha too. **20** Ebe ọ bụ na unu esorola Kraịst nwụọ n'ebe ozizi na amamihe niile nke na-achị ụwa nọ, gini mekwaranụ unu ji ka na-ebi ndụ dị ka a ga-asị na unu bụ nke ụwa, gini mere unu ji na-edo onwe unu n'okpuru iwu ya dị iche? **21** “Ejidela nke a aka, edetula nke a ire, ebitukwala nke a aka”? **22** Iwu ndi a niile na-ekwu banyere ihe ndi ga-ala n'iyi mgbe a na-etinye ha n'oru, ha sitere n'iwu na ozizi nke mmadu. **23** N'ezie, iwu ndi a yiri ihe e ji amamihe guzobe, n'ihie ụzọ o si akwali mmụọ mmadu n'ife ofufe di ka ọ choro, na iweda onwe n'ala, na ita anu ahụ ahuhụ. Ma ha abaghi uru o bula iji ha gbochie aguụ ojoo nke anu ahụ.

3 Ya mere, ebe e mere ka unu buru ndi so Kraist bilie n'onwu, tukwasinu obi unu n'ihie di n'eluigwe ebe Kraist no n'akuku aka nri Chineke. **2** Ka echiche gbasara eluigwe ju unu obi. Unu atufukwala oge ichegbu onwe unu banyere ihe di n'ua. **3** N'ihie na unu anwula. E zokwara ndu unu n'ime Chineke site na Kraist. **4** Mgbe Kraist onye bu ndu unu ga-aputa ihe, unu ga-esokwa ya puta ihè n'ebube ya. **5** Meenu ka ochicho ojoo niile nke ụwa di n'ime unu buru ihe nwuru anwu. Unu etinyekwala aka n'ikwa iko, adighi ocha, ochicho ojoo, aguụ ime ihe

ojo, na anya ukwu (nke bukwa ikpere arusi). 6 O bukwa n'ih ihe ndi a ka onuma Chineke na-abiakwas i ndi ah u na-enupu isi. 7 Ihe ndi a bu ihe unu na-eme n'oge gara aga mgbe unu na-adi ndu n'ime ha. 8 Ma ugbu a bu oge iwezuga ihe ndi a niile na ndu unu: iwe, na onuma, na obi ojo, na nkwulu niile, ya na okwu ihere niile na-esi unu n'onu na-aputa. 9 Unu agwala ibe unu okwu ugha, n'ih i na unu eyipula mmadu ochie ah u na-eme udi omume a. 10 Ugbu a, unu eyikwasila ndu ohuru ah u, nke e ji amamihe na-eme ka o di ohuru n'oyiyi nke onye kere ya. 11 Nkewa obula adighi n'ime ndu a. O dighi mkpa maobu onye Juu maobu onye mba ozo, maobu onye e biri ugwu, maobu onye a na-ebighi ugwu. O dikwagh i mkpa maobu onye na-asu asusu ozo, ma o bu onye ime ohia, maobu onye Sitia, maobu ohu, ma o bukwanu onye nwe onwe ya. Ihe di mkpa bu na Kraist bu ihe niile, norokwa n'ime ihe niile. 12 Ya mere, di ka ndi Chineke hoputara, ndi di ns o na ndi o huru n'anya, yikwasinu onwe unu obi omiiko, na obi ebere, na obi di umeala, na idi nwayoo, na ntachiobi. 13 Na-anagiden u ibe unu, gbagharakwa mmejo obula ibe unu na-emejo unu. Gbagharanu di ka Onyenwe anyi si gbaghara unu. 14 Nke kachasi nke, kwerenu ka ihunanya na-achi ach i na ndu unu, n'ih i na o bu nke a na-ejikota ihe niile n'otu. 15 Ka udo Kraist na-achi ach i n'ime obi unu, ebe unu bu akuku nke otu anu ah u ah u, a kporo unu ka unu nodu n'udo. Mgbe niile, nonu na-ekele. 16 Ka okwu nke Kraist biri n'ime unu n'uju ya. Werenu amamihe niile na-akuzirita ibe unu ihe, ma na-aduritakwa ibe unu odu. Werekwanu abu oma na abu

nke ime mmuọ buọrọ Chineke abụ ekele n'obi unu. **17** Ka ihe niile unu na-eme, n'okwu maobu n'omume buru nke e mere na nke e kwuru site n'aha Onyenwe anyi Jisọs, na-enyekwanu Chineke Nna ekele site na ya. **18** Ndi bu nwunye, doonu onwe unu n'okpuru di unu, di ka o kwesiri ime n'ime Onyenwe anyi. **19** Unu ndi bu di, hunu nwunye unu n'anya, unu ejikwala obi ilu na-emeso ha omume. **20** Umuntakiri, ruberenu nne na nna unu isi n'ihe niile, n'ih na nke a na-amasi Onyenwe anyi. **21** Unu bu nna, unu emela ihe ga-akpasu umu unu iwe, ka ha ghara ida mba n'obi. **22** Ndi bu ohu, na-eruberenu ndi bu nna unu ukwu n'anuh isi n'ihe niile, na-emenu nke a, o bughu naani mgbe ha no na-ele unu anya, maobu mgbe unu chorọ inata ihuoma, kama werenu obi unu niile, na itu egwu Onyenwe anyi rubere ha isi. **23** Ihe obula unu na-eme, werenu obi unu niile mee ya. Ka o di ka o bu Onyenwe anyi ka unu na-aruru ya, o bughu di ka unu na-aruru ya mmadu. **24** Chetanu nke oma na unu nwere ugwo oru nke Onyenwe anyi kwadobere inye unu, ndi ya. N'ih na o bu Onyenwe anyi Kraist ka unu na-ejere ozi. **25** Onye obula na-eme ihe ojoo ga-anata ugwo oru n'ih ihe ojoo niile o mere. N'ih na ile mmadu anya n'ihu adighi ya.

4 Unu ndi nwe odibo, jirinu ikwuba aka otu na ikpe ziri ezi na-emeso ndi ohu unu omume, ebe unu maara na unu onwe unu nwere onyenwe unu n'eluigwe. **2** Na-anogidenu n'ekpere, nookwanu na nche na-enyekwanu ekele. **3** Na-echetakwanu anyi n'ekpere, ka Chineke meghere anyi uzọ ikwusa ozioma, ka anyi nwee ike kwusaa ihe omimi

Kraịst, nke m ji maka ya nọrọ n'ụlọ mkpọrọ, **4** ka m nwee ike kwuo ya ka o doo anya otu m kwesiri. **5** Unu were amamihe na-achikọta onwe unu n'ebe ndị nọ n'ezị nọ, jizienụ ohere ọbụla unu nwere nke ọma. **6** Ka okwu unu na-ekwu bụrụ nke juputara n'amara na-atọ ụtọ, ka unu mụtakwa otu e si enye mmadụ ọsịsa dị mma. **7** Taikikọs, ezi nwanna anyị, onye kwesikwara ntụkwasi obi, onye anyị na ya na-ejekọ ozi n'ọrụ Onyenwe anyị, ga-akọrọ unu ihe niile banyere m. **8** Ana m ezitere unu ya, ka unu mara ihe banyere ọndụ anyị nakwa ka ọ gbaa obi unu ume. **9** Ezi nwanna anyị nwoke bụ Onisimọs, onye kwesiri ntụkwasi obi, onye bụkwa otu n'ime unu, so ya na-abịa. Ha ga-agwa unu ihe niile na-eme n'ebe a. **10** Arịstakọs, onye mụ na ya nọ n'ụlọ mkpọrọ, na-ekele unu. Mak nwanne Banabas na-ekelekwara unu. (Onye unu natara ihe ntuziaka banyere ya, ọ bụrụ na ọ bjarute n'ebe unu nọ, unu nabata ya nke ọma.) **11** Jisọs, onye a na-akpọkwa Jostus, na-ekelekwara unu. Ọ bụ naanị ndị a bụ ndị Juu mụ na ha na-arukọ ọrụ alaeze Chineke n'ebe a. Ha na-eme nnọọ nke ọma, na-enye m obi ụtọ. **12** Epafras, odibo Kraịst Jisọs na onye bụkwa otu onye n'ime ọgbakọ unu na-ekele unu. Oge niile ka ọ na-ekpe ekpere n'ihị unu, na-arịọ ka unu guzosie ike bụrụ ndị tozuru etozu na ndị kwesiri ike n'ọchịchọ niile nke Chineke. **13** Ana m agbara ya akaebe na ọ rụsiri ọrụ ike n'ihị unu na n'ihị ndị Laodisia na ndị Hierapolis. **14** Ezi enyi anyị Luk, onye dibia ukwu anyị na Dimas na-ekele unu. **15** Keleerenụ m ụmụna anyị bi na Laodisia na nwanna anyị Nimfas na chọọchị na-ezuko n'ụlọ ya. **16** Mgbe unu guchara akwụkwọ a, hụnụ na a

gụkwara ya na nzukọ dị na Laodisia. Gụkwanyụ n'otu mgbe ahụ akwụkwọ nke si na Laodisia bịa. **17** Gwanyụ Akipos ka ọ kpachapụ anya rụchaa ọrụ Onyenwe anyị nyere ya ịrụ. **18** Eji m aka m dee ekele nke a mụ onwe m bụ Pọl. Unu echefula na m nọ n'agbụ. Ka amara dịnyere unu.

1 Ndi Tesalonaiika

1 Akwukwo ozi a si n'aka Pol, Sailas na Timoti. Na-abjara nzuko di na Tesalonaiika, ndi e jikotara ha na Chineke Nna, na Onyenwe anyi Jisos Kraist. Ka amara na udo diri unu. **2** Anyi na-ekele Chineke ekele mgbe niile, na-echetakwa unu n'ekpere anyi. **3** Mgbe niile ka anyi na-echeta n'ekpere nye Chineke bu Nna, ihe gbasara oru unu nke sitere n'okwukwe, ya na irusi oru ike unu nke sitere n'ihunanya, na iguzosi ike unu nke sitere n'olileanya unu nwere n'Onyenwe anyi Jisos Kraist. **4** Umunna anyi, anyi maara na Chineke huru unu n'anya nke ukwuu, hoputa unu. **5** N'ih na obughi naani nke okwu onu ka ozioma anyi rutere unu, kama o bukwa n'ike, na n'ime Mmuo Nso nakwa mmetuta nke di omimi. Unu maara udi ndu anyi biri n'etiti unu n'ih unu. **6** Nke a mere unu ji buru ndi na-enomi anyi na Onyenwe anyi. N'ih na unu jiri onu nke Mmuo Nso na-enye nabata ozioma ahụ, n'agbanyeghi otutu ahuhu di ukwuu nke o wetaara unu. **7** N'uzo di otu a, unu ghoru ihe ilere anya nye ndi niile kwere ekwe no na Masidonia na Akaja. **8** Ugbu a, e sitela na ndu unu mee ka ozioma Onyenwe anyi gbasaa gabiga Masidonia na Akaja. N'ih na a na-anu ihe banyere okwukwe unu nwere na Chineke n'ebe niile. Ya mere, o dikwaghi mkpa ka anyi kwuo ihe banyere ya. **9** N'ih na ha onwe ha na-ebu uzo gwa anyi ihe banyere nnabata unu nabatara anyi, na otu unu si site n'ikpere arusi tugharja, bido ife Chineke di ndu, onye bukwa ezi Chineke, **10** na i chere Okpara ya onye ga-esi n'elugwe, onye o sitere na ndi nwuru anwu kulite, Jisos, onye na-anaputa anyi n'iwe nke na-abia.

2 Unu onwe unu maara, ụmụnna, na ọbịbịa anyị
bịakwutere unu abụghị ihe lara n'iyi. **2** Anyị tara ahụhụ
na mbụ e mekwara anyị ihe ihere na Filipai dika unu
maara, ma site n'inyeaka Chineke anyị nwere obi ike igwa
unu ozioma ya, ọ bụladị mgbe a na-eguzogide anyị n'ebe
ọ dị ukwu. **3** N'ihị na arịrịọ anyị na-arịọ unu esiteghị
na njehie pụta maọbụ n'ọchịchọ nke na-adighị ọcha ma
ọ bụkwanụ n'aghughọ. **4** N'aka nke ọzọ, anyị na-ekwu
okwu dị ka ndị ozi Chineke nwaputara, ndị o tinyere ọrụ
ozoma a n'aka na ntụkwasi obi idebe. Anyị adighị agbali
ime ihe ga-atọ mmadu uto, kama anyị choro ime ihe ga-
atọ Chineke uto, bụ onye na-enyocha echiche obi anyị. **5**
Ọ dighị mgbe ọbụla, dị ka unu maara, anyị kwuru okwu
nrafu maọbụ were ụzọ aghughọ zoo anya ukwu anyị
nwere. Chineke bụ onye akaebe anyị. **6** Ọ dighị mgbe anyị
choro ka ndị mmadu ọbụla maọbụ unu, maọbụ ndị ọzọ,
too anyị. **7** Ọ bụ ezie, dị ka ndị ozi Kraịst, anyị gara abụ ibu
arụ nye unu. Kama, anyị biri n'etiti unu site n'idi nwayo
dị ka ndị bụ nne na-azụ ụmuntakiri ha, na-elekota ha.
8 N'ihị na anyị hụrụ unu n'anya nke ukwu ruo na ọ
bụghị naanị na anyị kwusaara unu ozioma Chineke kama
anyị nyekwara unu ndụ anyị. N'ihị na unu dị anyị n'obi
nke ukwu. **9** N'ezie ụmụnna m, amaara m na unu ga-
echeta otu anyị si ruo ọrụ hụjuokwa anya n'etiti unu.
Anyị na-arụ ọrụ ehie na abali ihu na anyị rụtara ego
ga-ezuru anyị, n'ihị na anyị achoghi ibu oke ibu nye onye
ọbụla mgbe anyị na-ezisara unu ozioma Chineke. **10** Unu
onwe unu bụkwa ndị akaebe dị ka Chineke si bụrụ onye
akaebe, na mmekorita anyị na unu bụ ndị kwere ekwe,

bụ nwekorịta dị ọcha na nke ezi omume, na nke ịta ụta ọbụla na-adighi na ya. **11** N'ih i na anyi mesoro onye ọbụla n'ime unu di ka nna si emeso umu nke ya, **12** na-agba unu ume, na-akasị unu obi, na-akwagidekwa unu na unu kwesiri ibi ndu kwesiri umu Chineke, onye kpobatarara unu n'ime alaeze ya na ebube ya. **13** N'ih i nke a, anyi ga-aga n'ihu na-ekele Chineke na-esepughị aka, n'ih i na mgbe unu nabatarara okwu Chineke, bu nke unu nuru n'onu anyi, unu anabataghị ya di ka okwu mmadu, kama otu o dikwa n'eziokwu, ya bu okwu Chineke, nke na-arusikwa oru ike n'ime unu bu ndi kweere ya. **14** Unu onwe unu, umunna m, ghoonu ndi na-enomi nzuko nke Chineke n'ime Kraist Jisos, ndi no na Judia. N'ih i na unu onwe unu hukwara otu udi ahuhu ahu n'aka ndi ala unu, di ka ha onwe ha huru n'aka ndi Juu. **15** Ndi gburu ndi amuma, gbukwaa Onyenwe anyi Jisos. Ugbu a ha na-akpagbukwa anyi na-achupu anyi. Ha na-emegide Chineke na mmadu niile **16** site n'igbochi anyi izisara ndi mba ozozozoma ka a ghara izoputa ha. Ha na-esite n'uzo di otu a na-eme ka iko mmehie ha na-eju. Ma ikpe Chineke adakwasilara ha. **17** Otu o di, umunna anyi, mgbe anyi si n'etiti unu puo, noo nwa oge nta, onodu a mere anyi ndi na-enweghi nne na nna (maobu na-anu ahu o bughu n'ime mmuo), n'ih i otu unu si guo anyi aguu, anyi gbaliri ihu unu. **18** Anyi gbalisiri ike ibiakwute unu, karisja, mu onwe m bu Pol gbaliri, gbalia ibia, ma ekwensu gbochiri anyi. **19** N'ih i na olee ihe bu olileanya anyi, maobu onu anyi, maobu okpueze anyi, nke anyi ga-eji nyaa isi mgbe a ga-eme ka anyi niile guzo n'ihu Onyenwe anyi Jisos Kraist, mgbe o

ga-abịa? Ọ bụ na ọ bughị unu onwe unu? 20 N'ezie, unu onwe unu bụ ọ́nụ na otuto anyị.

3 Ya mere, mgbe anyị na-apughị inagide ya gaa n'ihu, anyị kpebiri inọ naanị anyị n'Atens. **2** Anyị zipurụ Timoti, onye bụ nwanna anyị, onye anyị na ya so narurụ Chineke ọrụ site n'ikwusa ozioma Kraist, ka ọ bjakwute unu, kasịe unu obi, meekwa ka unu guzosie ike n'okwukwe unu. **3** Ka unu hapụ ida mba n'ihì mkpagbu ndị a a na-akpagbu unu. Ma ana m eche na unu onwe unu maara na nke a ga-abụ ihe nketa anyị. **4** N'ihì na mgbe anyị na unu nọ, anyị buru ụzọ gbaara unu ama na ihe ndị a aghaghị ibiakwasị unu. Ugbu a, ihe niile emezuola dī ka unu matakware. **5** N'ihì nke a, mgbe m hūrụ na m apughị inagide ihe ndị ahụ, eziri m ozi, ka a chọputa maka okwukwe unu. N'ihì na ụjọ m bụ ma eleghị anya o nweela ụzọ onye ọnwunwa ọjọọ ahụ si nwaa unu ọnwunwa n'oge a, mee ka ndogbu niile anyị dogburu onwe anyị n'orụ n'etiti unu buru ihe lara n'iyi. **6** Ma ugbu a, Timoti esitela n'ebe unu nọ loghachikwute anyị. O wetara ozioma banyere okwukwe unu na ihunanya unu. O mekwara ka anyị mata na unu na-enwe ezi ncheta banyere anyị mgbe niile, na ọ na-agụsị unu agụụ ike ihu anyị anya, dī ka o si agukwa anyị ihu unu anya. **7** N'ihì nke a, ụmụnna anyị, anyị aburula ndị a gbara ume nke ukwu, ọ buladi n'ime mkpagbu niile nke anyị nọ n'ime ya, n'ihì iguzosi ike nke unu guzoro n'okwukwe unu. **8** Ugbu a anyị ga-adị ndu, ma ọ buru na unu eguzosie ike n'ime Onyenwe anyị. **9** Olee ụdị ekele anyị puru ikele Chineke n'ihì akukọ nyere anyị ọ́nụ n'ihu Chineke anyị

n'ihì unu. **10** Ehihie na abalì niile, anyị na-arịọ ka anyị hụ unu ihu na ihu, ka anyị nwee ike tinyezuo ihe fọduru n'okwukwe unu. **11** Ugbu a, ka Chineke Nna anyị na Onyenwe anyị Jisọs Kraịst megheere anyị ụzọ ibiakwute unu. **12** Ka Onyenwe anyị meekwa ka unu baa ụba, ka unu babiga ụba oke n'ihunanya unu nwere nye ibe unu, na ndị ọzọkwa, dị ka ihunanya anyị si dị ukwu n'ebe unu nọ. **13** Ka ọ mee ka obi unu guzosie ike n'idi nsọ, na-enweghị ita ụta ọbụla, n'ihu Chineke na Nna anyị, n'ọbịbịa nke Onyenwe anyị Jisọs ya na ndị nsọ ya niile.

4 N'ikpeazu, ụmụnna anyị, anyị na-arịọ ma na-akwagidekwa unu n'ime Onyenwe anyị Jisọs, dị ka unu mụtara site n'aka anyị otu unu kwesiri isi bie ndụ, nakwa ime ihe ga-atọ Chineke uto. Unu na-eme nke a karịa. **2** N'ihì na unu maara ụdị ndumọdụ ahụ si n'aka Onyenwe anyị Jisọs nke anyị nyere unu. **3** N'ihì na nke a bụ ọchịchọ Chineke, bụ ị dị nsọ unu. Ka unu wezuga onwe unu site na ikwa iko, **4** ka onye ọbụla n'ime unu mata ido ahụ nke onwe ya n'ugwu na n'idi nsọ. **5** Ọ bughị n'uzọ imejuputa ọchịchọ ọjọọ nke anụ ahụ dị ka ndị mba ọzọ na-amaghị Chineke. **6** Ka onye ọbụla ghara imegbu maọbụ ighogbu nwanna ya n'okwu a. N'ihì na Onyenwe anyị ga-ata onye na-eme ihe dị otu a ahụhụ, dị ka anyị gwara unu na mbụ, na-adọsikwa unu aka na ntị ike. **7** N'ihì na ọkpukpo Chineke kporo anyị abughị ka anyị na-ebi ndụ adighị ọcha kama ọ chorọ ka anyị diri nsọ. **8** Ya mere, onye ọbụla nke juru inara ntuziaka a, ọ bughị mmadu ka ọ juru, kama ọ bụ Chineke onye na-enye unu Mmụọ Nso ya. **9** Ugbu a, ihe gbasara ihunanya nke kwesiri idi n'etiti

umunna, o kwesighi ka anyi gwa unu ihe ozọ banyere ya. N'ih i na unu onwe unu bu ndi Chineke kuziri ka unu nwee ihunanya n'ebe ibe unu no. **10** Ma n'ezie, unu na-ahụ umunna anyi niile bi na Masidonia n'anya. Ma anyi na-ariosikwa unu aririo ike si unu na-ahukwa ha n'anya karija ka unu huru ha ugbu a. **11** Nweenu aguu ibi ndu nwayoo, na-arukwanu oru diiri unu. Jirikwanu aka unu na-aru oru dika anyi gwara unu, **12** nke a ga-eme ka ndu unu na-ebi kwa ubochi wetara unu nsopuru n'ebe ndi na-ekweghi ekwe no, meekwa ka unu ghara i dabere n'onye obula. **13** Umunna m, anyi chorọ ka unu mata ihe banyere ndi otu anyi ndi dara n'ura onwu, ya ewutela unu dika o si ewute ndi ozọ ndi na-enweghi olileanya. **14** N'ih i na ebe o bu na anyi kweere na Jisos nwuru ma sitekwa n'onwu bilie, n'otu aka ahụ, anyi kwenyekwara na site na Jisos, Chineke ga-akpolite ndi niile nwuru anwu. **15** N'ih i na okwu nke Onyenwe anyi nke anyi na-akuziri unu bu nke a, na anyi ndi di ndu ruo obibia Onyenwe anyi agaghi ebu ndi dara n'ura onwu uzọ. **16** N'ih i na Onyenwe anyi n'onwe ya ga-esi n'elugwe ridata, o ga-ewere olu ike kpoọ oku, werekwa olu nke onyeisi ndi mmuo ozi na uda opi ike nke Chineke. Mgbe ahụ ndi niile nwuru n'ime Kraist ga-ebu uzọ bilie. **17** Mgbe ahụ, anyi onwe anyi, ndi di ndu, ndi foduru n'uwa, ka a ga-eweli anyi na ha elu n'ime igwe ojii, iga izute Onyenwe anyi na mbara eluigwe, ebe anyi na Onyenwe anyi ga-anọ ruo mgbe ebighi ebi. **18** Ya mere, werenu okwu ndi a, na-agba onwe unu ume mgbe niile.

5 Ugbu a, ụmụnna, banyere oge na mgbe ihe ndị a ga-emezu. Echeghi m na ọ dị mkpa i degara unu akwụkwọ. **2** Dị ka unu maara nke ọma na ụbọchị Onyenwe anyị ga-abịa dị ka onye ohi si abịa n'abalị. **3** Mgbe ha ga na-asị udo, na nchekwa dị, mgbe ahụ, na mberede, mbibi ga-abiakwasị ha dị ka ihe mgbu sị adakwasị nwanị ime n-eme, nke ga-eme ka onye ọbụla ghara inwe ike igbapụ. **4** Ma unu onwe unu, ụmụnna, anọghị n'ọchịchiri, nke ụbọchị ahụ ga-abiakwasị unu na mberede dika onye ohi. **5** Unu niile bụ ụmụ nke ihè na ụmụ nke ehie, anyị abụkwaghị nke ọchịchiri maọbụ nke abali. **6** N'ihie nke a, ka anyị ghara idị na-arahụ ụra dị ka ndị ọzọ, kama ka anyị mụrụ anyị ka anyị dokwaa anyị. **7** N'ihie na abali bụ mgbe ndị na-arahụ ụra ji arahụ ụra. Ọ bụkwa n'abalị ka ndị mmọna na-egbu na-anụbiga mmọna oke. **8** Ma ebe anyị niile bụ ndị nke ihe, ka anyị bụrụ ndị anyị doro, ndị yi okwukwe na ihunanya dika ihe ikpuchi obi, yikwasikwa olileanya nke nzọpụta dị ka okpu igwe. **9** N'ihie na Chineke akwadebeghi ikpe omuma na egwu nye anyị. Kama ka anyị nweta nzọpụta site n'okwukwe anyị nwere n'Onyenwe anyị Jisọs Kraịst. **10** Ọ nwurụ n'ihie anyị ka ọ bụrụ, ma anyị dị ndụ ma anyị nwurụ anwụ, anyị ga-esoro ya diri ndụ. **11** Ya mere, na-akasiriitanu onwe unu obi. Na-emekwanu ihe ọbụla ga-ewuli ibe unu elu dị ka unu si eme. **12** Anyị na-arịsị unu ike, ụmụnna, ka unu na-asopuru ndị niile na-adogbu onwe ha n'oru n'ihie unu, ndị ahụ na-elekota unu n'ime oru Onyenwe anyị, na ndị ahụ na-adu unu ọdu. **13** Ka unu na-akwanyere ha ugwu site n'ihunanya n'ihie udi oru ha na-arụ. Ka unu

na mmadụ ibe unu birikwa n'udo. **14** Ma ugbu a, anyị na-ariọ unu, ụmụnna, na-adunụ ndị na-anọ nkịtị ọdụ, na-agbanụ ndị dara mba ume, nyerenụ ndị na-adighị ike aka, nwekwanụ ndidi n'ebe ha niile nọ. **15** Ka onye ọbụla ghara inyeghachi mmadụ ibe ya ihe ọjọọ n'ọnọdụ ihe ọjọọ. Kama gbalịsienụ ike ime ezi ihe n'ebe ibe unu nọ na n'ebe mmadụ niile nọ. **16** Na-añurịnụ ọñụ oge niile. **17** Na-ekpenụ ekpere oge niile na-esepughị aka. **18** Na-enyenụ ekele mgbe niile banyere ihe niile, n'ihina nke a bụ ọchịchọ Chineke banyere unu ndị bụ nke Kraịst Jisọs. **19** Unu emenyula ọkụ Mmụọ Nsọ. **20** Ọzọ unu eledala okwu ndị amụma anya. **21** Kama na-anwalenụ ihe niile ma na-ejidesikwanụ ihe niile dị mma aka ike. **22** Wezuganụ onwe unu n'ihe ọjọọ niile. **23** Ka Chineke ya onwe ya, bụ Chineke nke udo, doo unu nsọ n'uzọ niile. Ka e debezuo mmụọ unu na mkpuruobi unu na anụ ahụ unu nsọ, na-enweghị ntupọ ọbụla ruo ụbọchị ọbibi Onyenwe anyị Jisọs Kraịst. **24** Onye ahụ kporo unu ga-emezu ihe ndị a, n'ihina na ọ bụ onye kwesiri ntụkwasị obi. **25** Biko ụmụnna, na-ekperenụ anyị ekpere. **26** Werenụ isurita ọñụ dị nsọ na-ekele ụmụnna anyị dum. **27** Iwu m na-enye unu site n'aha Onyenwe anyị bụ ka unu guputa akwụkwọ a n'ihu ụmụnna niile. **28** Ka amara Onyenwe anyị Jisọs Kraịst dinyere unu niile.

2 Ndi Tesalonaiika

1 Pọl, na Saịlas, na Timoti dere akwukwọ a, Na-edegara nzukọ dī n'obodo Tesalonaiika n'ime Chineke Nna anyi, na n'ime Onyenwe anyi Jisọs Kraịst. **2** Ka amara na udo nke sitere na Chineke Nna anyi, na Onyenwe anyi Jisọs Kraịst dīri unu. **3** Ụmụnna, anyi aghaghi ikele Chineke ekele mgbe niile banyere unu. O kwesiri ka anyi mee otu a, n'ih i okwukwe unu na-abawanye. Ihunanya onye oḅula n'ime unu nwere n'ebe ibe ya nọ na-abawanyekwa. **4** N'ih i nke a, anyi na-eji unu na-anya isi n'etiti nzukọ Chineke niile. Anyi na-akọrọ ha otu unu si jiri ntachiobi nọgidesie ike n'ime nsogbu niile dakwasiri unu, na otu unu si nwee okwukwe dī ukwu, o bụladī n'etiti oke mkpagbu a na-akpagbu unu. **5** Ihe ndi a niile na-egosi na ikpe Chineke bụ nke ziri ezi, nke e ji eme unu ndi kwesiri alaeze Chineke, nke unu na-ata ahuhụ n'ih i ya. **6** Chineke bụ onye ezi omume n'ezie. O ga-eji mkpagbu kwughachi ndi na-akpagbu unu. **7** O ga-enyekwa unu bụ ndi a na-akpagbu na anyi onwe anyi ezumike. O ga-eme nke a mgbe a ga-eme ka Onyenwe anyi Jisọs ya na ndi mmuọ ozi si n'eluigwe pụta ihè. **8** O ga-abia n'udi ire oku taa ndi ahụ na-amaghi Chineke ahuhụ na ndi juru inabata ozioma nke Onyenwe anyi Jisọs Kraịst. **9** Ndi a ga-ata ahuhụ mbibi ruo ebighi ebi, ebe ha na-agaghi ahụ ihu Onyenwe anyi na ebube nke ike ya, **(aiōnios g166)** **10** n'ubochi ahụ o ga-abia inara ija mma na otuto, n'ime ndi nsọ ya, ya na ka o buru ihe itunanya n'ebe ndi kweerenu nọ, n'ih i na unu kwenyere ama nke ozioma ahụ anyi gbaara unu. **11** N'ih i nke a, anyi na-anogide n'ekpere

n'ihì unu, na-ariṛo ka Chineke guṛo unu dika ndi kwesiri ṛkpṛkpṛo ṛ kpṛṛo unu, na-ariṛkwa ka o site n'ike ya mee ka unu mezuo ebumnobi nke ihe di mma, na ezi ṛru niile nke okwukwe. **12** Ka e nye aha Onyenwe anyi Jisṛs otuto n'ime unu, unu onwe unu n'ime ya kwa, di ka amara nke Chineke anyi na nke Onyenwe anyi Jisṛs Kraist si di.

2 Ma ihe banyere ṛbiṛbia Onyenwe anyi Jisṛs Kraist, na nzuko anyi na ya ga-ezukoṛa, anyi na-adusi unu ṛdu ike umunna. **2** Ka unu ghara ima jijiji maṛbu itu egwu n'uche unu n'ihì amuma, maṛbu okwu maṛbu akwukwo ozi e dere di ka o sitere n'aka anyi, nke na-asi n'ubochi Onyenwe anyi eruola. **3** Unu ekwela ka onye ṛbula duhie unu n'uzo ṛbula, n'ihì na ubochi ahṛ agaghṛ abia tutu ruo mgbe oke inupu isi ga-adi, na mgbe a ga-ekpughe onye mmebi iwu ahṛ nke a kara akara ila n'iyi. **4** Onye mmebi iwu ahṛ ga-ebuli onwe ya elu megide ihe niile a na-akpo chi maṛbu nke a na-efe ofufe, nke ga-eme ka o dozie onwe ya n'ulonso Chineke, na-ekwuputa na ya bu Chineke. **5** Unu echetaghṛ ihe m gwara unu n'oge mu na unu no banyere ya? **6** Ma ugbu a, unu maara na o nwere onye na-egbochi ya ka ṛ hapu iputa ihe. N'ihì na mgbe ṛ ga-aputa bu mgbe oge ya ruru. **7** Ma ṛru nzuzo nke mmebi iwu ebidolari ugbu a, ma onye ahṛ na-egbochi ya ibabiga uba oke ga-anogide na-eme otu a tutu ruo mgbe oge e wezugara ya. **8** Mgbe ahṛ, a ga-eme ka onye mmebi iwu ahṛ puta ihè, bu onye Onyenwe anyi Jisṛs ga-eji ume ṛ ga-esi n'onu ya kuputa laa n'iyi, ma mee ka ṛ ghara idikwa ozṛ site n'obibia ya. **9** Obibia onye mmebi iwu ahṛ ga-abu di ka ṛru ekwensu si di, site n'ike iru

ọrụ ebube aghugho na ihe iribama di iche iche, na ọrụ
 itunanya aghugho di iche iche nke ụgha. **10** Ya na udi
 ọrụ ojojo di iche iche nke o ga-eji duhie ndi ahụ na-ala
 n'iyi. Ha ga-ala n'iyi n'ih na ha juru ihu eziokwu n'anya
 ma nwee nzoputa. **11** N'ih nke a, Chineke ga-ahapu ha
 ka e duhie ha, ka ha jiri obi ha niile nabata okwu ụgha
 ndi a. **12** Ihe nke a putara bu na ndi niile na-ekweghi
 n'eziokwu ahụ ma nwee mmasi n'ajo omume ka a ga-ama
 ikpe. **13** Anyi kwesiri inye Chineke ekele mgbe niile n'ih
 unu umunna ndi Onyenwe anyi huru n'anya. N'ih na
 Chineke esitelari na mmalite hoputa unu ka unu buru
 ndi a zoputara site n'oru ido nsọ nke Mmuo Nso na site
 n'okwukwe unu n'eziokwu ahụ. **14** N'ih nke a, o kporo
 unu site n'ozoma anyi ka unu nweta otuto nke Onyenwe
 anyi Jisọs Kraist. **15** Ya mere, umunna, nogidenu n'ozizi
 ahụ anyi mere ka unu muta site n'ozizi anyi ziri unu,
 maobu na akwukwo anyi deere unu. **16** Ka Onyenwe anyi
 Jisọs Kraist n'onwe ya, na Chineke Nna anyi, onye huru
 anyi n'anya, site n'amara ya nye anyi agbamume di ebighi
 ebi na ezi olileanya, (aiōnios g166) **17** gbaa obi unu ume, ma
 mee ka unu guzosie ike n'iru ọrụ na ikwukwa ihe niile di
 mma.

3 N'ikpeazu, umunna, na-ekperenu anyi ekpere ka ozi
 Onyenwe anyi gaa n'ihu na-agbasa ruo ebe niile ma buru
 ihe a na-asopuru, di ka o gbasara n'etiti unu. **2** Ka e
 nwee ike naputa anyi n'aka ndi ajo mmadu, n'ih na o
 bughu mmadu niile nwere okwukwe. **3** Ma Onyenwe anyi
 kwesiri ntukwasu obi, o ga-echebe unu ma gbaakwa unu
 ume ka unu hapu idaba n'aka ajo onye ahụ. **4** Anyi nwere

nchekwube n'ime Onyenwe anyị na unu na-eme ma ga-
 anogidekwa na-eme ihe niile anyị nyere unu n'iwu. **5** Ka
 Onyenwe anyị duzie obi unu ighota ihunanya Chineke ya
 na ụdị ntachiobi Kraịst nwere. **6** Ụmụnna, nke a bụ iwu
 anyị na-enye unu site n'aha Onyenwe anyị Jisọs Kraịst.
 Ka unu zere onye ọbụla kpọrọ onwe ya onye kwere ekwe
 n'ime unu na-ebi ndụ umengwụ na onye na-adighi eso
 ozizi nke unu natara n'aka anyị. **7** N'ihi na unu maara nke
 ọma n'ime onwe unu na unu kwesiri igbaso omume anyị.
 O nweghi mgbe ọbụla unu huru anyị ka anyị na-agaghari
 hapu ọrụ anyị kwesiri iru. **8** O nweghi onye ọbụla anyị
 riri nri ya nke anyị na-ebughị ụzọ kwuo ya ụgwọ. Kama
 anyị rusiri ọrụ ike, dogbukwaa onwe anyị n'oru ehie na
 abali, ka anyị ghara ibu ibu arọ nye onye ọbụla. **9** Ọ bughị
 na anyị enweghi ikike inara unu ihe oriri, kama ọ bụ ka
 anyị kuziere unu site n'omume anyị ihe unu ga na-enomi.
10 Ọ buladi mgbe anyị na unu no, anyị nyere unu iwu a si,
 "Onye ọbụla na-agaghị ọrụ ya erila nri." **11** Ma anyị anula
 na ufodu n'etiti unu na-anọ nkiti na-arughị ọrụ ọbụla,
 kama ndi di otu a na-agaghari, na-etinye anya n'ihe na-
 agbasaghị ha. Ha anaghị aru ọrụ ọbụla. **12** Anyị na-enye
 ndi a iwu, na-adusikwa ha odu ike site n'aha Onyenwe
 anyi Jisos Kraist, si ha wetuo obi ha ala rusie ọrụ ha ike.
 Ka ha riekwa nri ha ji aka ha rupuata. **13** Otu o di umunna,
 unu ekwela ka ike iru ọrụ ọma gwu unu. **14** Ma o buru
 na ndi ọbula adighi erube isi nye ihe anyi kwuru n'ime
 akwukwo ozi a, hupanu ndi di otu a ama ma kwusikwa iso
 ha nweko ihe ọbula, ka ihere mekwa ha. **15** N'agbanyeghi
 nke a, unu agukwala ha di ka ndi iro unu, kama nyenu ha

ndụmọdụ dị ka ụmụna. **16** Ugbu a, ka Onyenwe anyị, onye udo na-esi n'aka ya abia tụtwasiri unu udo ya mgbe niile, n'ime onọdụ ọbụla unu nọ n'ime ya. Onyenwe anyị nonyekwara unu. **17** Mụ onwe m bụ Pọl ji aka m depụta ekele a, nke m na-ekele unu niile. Nke a bụ ihe e ji arịba akwụkwọ niile m dere ama. Otu a ka m si ede ihe. **18** Ka amara Onyenwe anyị Jisọs Kraịst dinyere unu niile.

1 Timoti

1 Pọl, onyeozị Kraịst Jisọs site n'iwu Chineke Onye nzọpụta anyị, na nke Kraịst Jisọs, onye bụ olileanya anyị,
2 Na-edegara gi bụ Timoti ezi nwa m n'ime okwukwe akwukwọ a. Ka amara, na ebere na udo nke sitere na Chineke bụ Nna, na Kraịst Jisọs Onyenwe anyị dịrị gi.
3 Dị ka m gbara gi ume, mgbe m na-aga Masidonia, nọgide n'Efesọs ka i nwee ike nye mmadụ ụfọdụ iwu ka ha ghara ịga n'ihu n'izi ụkpụrụ dị iche. **4** Mee ka ha kwusị ịkọ ogologo akụkọ, na inyocha ihe gbasara usoro ọmụmụ dị iche iche nke na-adighị agwụ agwụ. N'ihị na ihe ndị a na-eweta ajụjụ na ịrụ ụka na-abaghị uru, kama inyere ndị mmadụ aka ịnabata ụzọ ahụ Chineke kwadoro site n'okwukwe. **5** Ihe anyị bu n'obi nye iwu a, bụ ka a kwalite ịhunanya nke sitere n'obi ọcha na ezi akonuche, na okwukwe nke aghughọ na-adighị. **6** Ụfọdụ e sikwala n'ihe ndị a dapụ, jehie ụzọ, site n'oke ịrụ ụka na-abaghị uru. **7** Ha chọrọ ịbụ ndị ozizi iwu ma ha amaghị ihe ha na-ekwu maọbụ ihe ha na-akwadosi ike. **8** Ma anyị maara na iwu dị mma, ma ọ bụrụ na onye ọbụla ewere ya mee ihe a chọrọ ka e jiri ya mee. **9** Ma emeghị iwu n'ihị ndị ezi omume. Kama, e mere iwu n'ihị ndị ahụ na-emebi iwu na ndị na-enupu isi, ndị kpọrọ Chineke asị na ndị mmehie, ndị rụrụ arụ, ndị na-egbu nna ha na nne ha, na ndị na-egbu mmadụ ibe ha, **10** na ndị na-akwa iko na ndị ikom na-emerụ onwe ha n'ahụ ndị ikom ibe ha, ndị na-azụ ahịa ndị ohu, na ndị ụgha niile, na ndị na-agba ama ụgha, tinyere ihe ndị ahụ niile megidere ezi ozizi ahụ, **11** nke dabara n'ozio ma ahụ dị ebube, nke Chineke

dị ngozi, nke o nyefere m n'aka na ntukwasị obi ichebe.

12 Ana m ekele Kraịst Jisọs Onyenwe anyị ekele, onye na-enye m ike, n'ihị na ọ gụrụ m dị ka onye e kwesiri ịtukwasị obi mgbe ọ họtara m ijere ya ozi. **13** Ọ bụ ezie na n'oge gara aga, abụ m onye na-ekwujọ Chineke na onye na-akpagbu ndị ya, burukwa onye na-emegide emegide. Ma Chineke meere m ebere n'ihị na m mere ihe ndị ahụ n'ọndụ amaghị ihe, na enweghị okwukwe. **14** Ma Onyenwe anyị wukwasiri m amara ya, nke babigara ụba oke, ya na okwukwe na ihunanya n'ime Kraịst Jisọs.

15 Okwu a kwesiri ntukwasị obi, kwesikwa ka anabata ya nke ọma: Kraịst Jisọs bịa n'ụwa ịzoputa ndị mmehie, nke mụ onwe m bụ onyeisi ha. **16** Ọ bụ n'ihị nke a ka e ji gosi m ebere, ka Kraịst Jisọs site n'ime m, bụ onye kachasị dị n'ọ, gosi enweghị ọgwugwu nke ntachiobi ya, ka m buru ihe n'ere anyanwụ ndị ahụ niile ga-ekwere na ya, ma nata ndụ ebighị ebi. **(aiōnios g166)** **17** Ugbu a, ka enye Eze ahụ na-adị ruo mgbe niile, Onye na-adighị anwụ anwụ, Onye a na-adighị ahụ anyanwụ, Onye naanị ya bụ Chineke, nsopuru na otuto ruo mgbe niile ebighị ebi. Amen. **(aiōn g165)** **18** Ugbu a, Timoti nwa m, ana m enye gị ndumọdụ a dị ka amuma ahụ e buru banyere gị n'oge gara aga si dị. Ka ị site n'igbaso ya nwe ike ịlụ ezi ọgụ ahụ.

19 Jidesie okwukwe i nwere ike, ya na ezi akonuche. N'ihị na ọfọdụ ajula ezi akonuche ma si otu a dapu n'okwukwe.

20 Haimeniōs na Alegzanda so na ndị a. Ewerela m ha nyefee Ekwensu n'aka, ka ọ taa ha ahụhụ tutu ruo mgbe ha mọtara na ha ekwesighị ikwu okwu nkwulu megide Chineke.

2 Na mbụ, ana m ariọ ka e kpee ekpere, kwuchite ọnu ndị ọzọ n'ekpere, ma nye ekele n'isi mmadụ niile, **2** kpee ekpere maka ndị eze niile, na ndị niile nọ n'ọnọdu ọchịchị, ka anyị nwee ike bie ndụ udo na nke nsogbu na-adighi, n'ime ịsọpuru Chineke dị ka ọ chọrọ. **3** Nke a bụkwa ihe dị mma na ihe na-atọ Chineke Onye nzọpụta anyị ezi uto. **4** Onye chọrọ ka a zọpụta mmadụ niile, ka ha niile bjaruo na mmazu nke eziokwu. **5** N'ihị na ọ bụ naanị otu Chineke dị. Ọ bụkwa naanị otu onye ogbugbo dị n'etiti Chineke na mmadụ. Kraịst Jisọs, onye ya onwe ya bụ mmadụ. **6** Onye weere onwe ya ka ọ bụrụ ihe mgbaputa n'ihị mmadụ niile, nke bụ ịgba ama a na-enye n'oge ya. **7** N'ihị nke a, a họtara m ka m bụrụ ọnu na-ekwuru ọha nakwa onyeozị, na onye nkuzi nye ndị mba ọzọ banyere ezi okwukwe ahụ. Eziokwu ka m na-ekwu, anaghị m agha ụgha. **8** N'ihị nke a, achọrọ m ka ndị ikom, n'ebe niile na-achili aka dị nsọ elu n'ekpere, na-ebughị iwe n'obi, na-arukwaghị ụka. **9** Achọkwara m ka ndị inyom kwadoo onwe ha n'uzọ kwesiri ekwesị, ka ha jiri nsọpuru na uche zuruoke chọọ onwe ha mma. Ọ bughị isi a kpara akpa, ma ọ bụkwanụ ngwa mma nke ọlaedo maọbụ pieal, maọbụ uwe dị oke ọnụahịa ha na-eyi. **10** Kama site n'ezị ọrụ ọma ha nke kwesiri ndị inyom na-ekwuputa na ha na-ekpere Chineke. **11** Nwanyị kwesikwara iji obi dị umeala na obi dị nwayọọ gee ntị mụtakwa ihe mgbe a na-ezi ihe. **12** Ekwenyeghị m ka nwanyị zie ihe, maọbụ ka ọ bụrụ onyeisi n'ebe ndị nwoke nọ. Ha kwesiri ịnọ nwayọọ mgbe ọbụla unu zukọrọ. **13** Ọ bụ n'ihị na e buru ụzọ kee Adam tupu e kee Iiv. **14** Ọ bụkaghị Adam ka a ghogburu, kama

ọ bụ nwanị ka a ghogburu mee ka ọ buru onye mmebi iwu. 15 Ma a ga-azoputa ha site n'omumu nwa ma ọ buru na ha anogide na-ebi ndu okwukwe na ihunanya, na idi nsọ, na nke uche zuruoke.

3 Nke a bu okwu kwesiri ntukwasị obi ma burukwa eziokwu, bu nke na-asi, ọ buru na onye obula na-achọ onodu ibu ukochukwu, ọ na-achọ ezi oru kacha mma. 2 Ya mere onye ukochukwu kwesiri ibu onye a na-adighi ata uta, onye luru otu nwunye, onye obi umeala, onye na-achikota onwe ya nke oma, onye nwere nsopuru, onye na-anabata ndi obia n'ulo ya, nakwa onye nwere ike ikuzi ihe. 3 Ọ gaghị abụ onye na-anubiga mmanya oke, ọ gaghị abụ onye na-alukari ogu, kama ọ ga-abụ onye di nwayo, onye na-ahughi okwu na uka n'anya, na onye na-adighi ahụ ego n'anya. 4 Ọ ga-abụ onye na-achizi ezinaulo ya nke oma, burukwa onye na-achikwa umu ya inwe nsopuru n'uzo obula. 5 (N'ihi na ọ buru na mmadu enweghi ike chikotazie ezinaulo ya, ọ ga-esi anaa chizie choochi Chineke?) 6 Ọ gaghị abụ onye cheghariri ohuru, ma ọ bughị ya, ọ ga-afuli onwe ya elu n'inya isi, ma si otu a daba n'omuma ikpe di ka ekwensu. 7 Ọ ga-abukwa onye nwere ezi ama n'ebe ndi no n'ezinọ, ka ọ ghara idaba n'onodu ihere nakwa n'onya ekwensu. 8 Otu ahụ kwa, ndi a hoputara ijere choochi ozi aghaghị ibu ndi kwesiri nsopuru, ndi na-enweghi ire abuo, ndi kwesiri ntukwasị obi. Ha agaghị abụ ndi na-anubiga mmanya oke na ndi akpiri ego na-agbaso uru n'ezighi ezi. 9 Ha ga-abu ndi ji akonuche di ocha na-ejidesi eziokwu nke okwukwe anyi ike. 10 Tupu a hoputa ha iru oru a, a ga-ebu uzo

nwalee ha. Ọ buru na ha enweghi ebubo obula megide ha, mgbe ahụ, a ga-eme ha ndi na-eje ozi na choochi. **11** Otu aka ahụ kwa, ndi nwanyi kwesikwara ibu ndi nwere nsopuru n'uzo obula, ndi na-adighi ebu iro n'obi, ndi na-adighi agba asiri, kama ndi nwere obi umeala, na ndi kwesiri ntukwasi obi n'ihe niile. **12** Ndi niile a ga-ahoputa ije ozi na choochi aghaghi ibu ndi nwere naani otu nwunye, ndi na-achizi umu ha na ezinaulo nke aka ha nke oma. **13** N'ihi na ndi ahụ ruru oru ije ozi ha nke oma nwere ugwo oru. Ugwo oru ha bukwa nsopuru ahụ ndi ozo ga-asopuru ha, na nkwa okwu ha nwere banyere okwukwe a n'ime Kraist Jisos. **14** Enwere m olileanya na m ga-abia ileta gi na mgbe na-adighi anya, ma ana m edere gi ihe ndi a. **15** Asi na m enweghi ike bia osiso, i ga-amata otu ndi mmadu kwesiri isi bie obi n'ezinaulo Chineke, nke bu nzuko nke Chineke di ndu, ogidi na ntala nke eziokwu ahụ. **16** Karichasia nke a, o bu ihe omimi di ukwu, bu ntala ebe ezi idi nsọ si walite: Ọ putara ihe n'udidi mmadu, Mmuo Nso gosiri na o bu onye ezi omume, ndi mmuo ozi huru ya, e kwusara ihe banyere ya nye mba niile, uwa niile kwenyeere na ya, a nabatakwa ya n'ebube nke eluigwe.

4 Ma Mmuo Nso agwagheela anyi onu si, na n'oge ikpezu ufodu mmadu n'ime choochi ga-esite n'okwukwe wezuga onwe ha, buru ndi na-agbaso mmuo nduhie nakwa ozizi ihe banyere mmuo ojoo. **2** Ozizi di otu a na-esite n'ihu abuo nke ndi ugha, bu ndi eji igwe oku da nwuo akonuche ha. **3** Ndi di otu a na-egbochi ilu di na nwunye na iri ihe oriri ufodu. Ma o bu Chineke kere ihe oriri ndi a

ka ndị kwere ekwe, ndị maara eziokwu ahụ jiri ekpere na ekele nara ha. **4** Ihe niile Chineke kere dị mma, ọ dịkwaghị ihe ọbụla a ga-ajụ ma ọ bụrụ na e jiri ekele nara ya, **5** n'ihị na-esitere n'okwu Chineke na ekpere doo ya nsọ. **6** Ọ bụrụ na ị mee ka ụmụnna mara ihe ndị a, ị ga-abụ ezi onyeozị Kraịst Jisọs, onye a zụlitere nke ọma site n'ezio kwu nke okwukwe, na ezi ozizi nke ị gbasoro. **7** Atụfula oge gị n'irụ ụka rụrụ arụ banyere akụkọ ifo nzuzu, na akụkọ na-abaghị uru nke ndị agadi nwanị na-akọ. Kama zụọ onwe gị ka ị bụrụ onye nke na-asọpuru Chineke. **8** Igwuri egwu nke anụ ahụ dị mma kama ịbụ onye nke Chineke bara uru karịa n'uzọ ọbụla, n'ihị na nkwa dị n'ime ya bụ banyere ndụ dị ugbo a na ndụ dị n'ihu. **9** Okwu a kwesiri ntụkwasị obi, kwesikwa ka a nara ya nke ọma. **10** Anyị na-adọgbu onwe anyị n'ọrụ na-ahụjukwa anya maka na anyị tụtwasịrị olileanya anyị na Chineke dị ndụ, onye bụ Onye nzọputa mmadụ niile, karịchasi, nke ndị niile kwere ekwe. **11** Ndị a bụ ihe ndị ị ga-akuzi, kwudosie ike na-akuzi ha. **12** Ekwela ka onye ọbụla lelịa gị anya n'ihị na ịbụ okorobia. Kama mee ka ị bụrụ ihe ịmaatụ na ihe ilere anya ọma nye ndị kwere ekwe, n'okwu, n'ibi obi, n'ihunanya, n'okwukwe nakwa n'idi ọcha n'uche. **13** Tutu ruo mgbe m ga-abia n'ebe ahụ, na-aguputa ma na-akwakwara ndị chọchị ihe e dere n'ime akwukwọ nsọ. Na-ekwusakwa okwu Chineke. **14** Elelila onyinye ime mmụọ nke i nwere anya, bụ nke e nyere gị site n'ibu amuma putara ihe mgbe ndị okenye bikwasiri gị aka n'isi. **15** Jiri onyinye ndị a niile rụọ ọrụ, nọgidiesie ike n'ọrụ gị, ka onye ọbụla mata, hụkwa na ị

na-eme nke oma. **16** Na-elezi anya na ndụ gi, na ozizi gi. Nọgidesie ike n'ihe ndị a n'ihi na site na ha, i ga-azọpụta onwe gi, zọpụtakwa ndị na-ege gi ntị.

5 Abarala okenye mba n'olu di ike, kama jiri arịrịọ na nsọpụrụ gwa ya okwu di ka o bu nna gi. Na-agwa umu okorobia okwu di ka i ga-esi gwa umunne gi i huru n'anya okwu. **2** Na-emeso ndi inyom ndi bu okenye omume di ka ndi nne, ma na-emesokwa umu agboghọ omume di ka i ga-esi mesoo umunne gi nwanyi omume. Na-ehekwa uche n'idi ocha n'ebe o zuruoke. **3** Sọpụrụnụ umu nwanyi di ha nwuru, ndi na-ebi ndu di ka ndi di ha nwuru anwu n'eziokwu. **4** Kama o buru na nwanyi obula di ya nwuru nwere umu, maobu umu umu, ndi a bu ndi kwesiri ibu mkpa ha. N'ihi na anyi kwesiri isite n'ulo anyi gosi obioma anyi inyere ndi muru anyi aka. N'ihi na omume di otu a na-atọ Chineke uto. **5** Nwanyi di ya nwuru n'ezie, nke na-enweghi onye na-elekota ya anya, atukwasila obi ya na olileanya na Chineke. O na-anogidekwa n'ekpere na aririọ ehie na abali. **6** Ma nwanyi di ya nwuru nke weere onwe ya nyefee n'aka igbaso ihe na-eme ya obi uto buriji onye nwuru anwu, o bu ezie na o ka di ndu. **7** Nye ha ihe ndi a dika iwu, ka ha ghara i bu ndi a na-ata uta. **8** Onye obula na-adighi egboro ndi ikwu ya, karichasia ndi ezinaulo nke aka ya ihe na-akpa ha mkpa, ajula okwukwe ahụ ma jokariakwa onye na-ekweghi ekwe na njọ. **9** Nwanyi obula di ya nwuru ga-aba n'otu ndi di ha nwuru ga-abu onye gbara iri afọ isii maobu karja. O ga-abukwa onye luru naani otu di. **10** O ga-abu onye mmadu niile na-agbara ezi ama,

n'ihì ezi ọrụ ọ rụrụ. Ọ ga-abụ onye zụlitere ụmụ ya n'uzo ziri ezi, onye na-elezi ndị ọbịa anya, onye na-enyere ndị ọrịa na ndị merurụ ahụ aka, onye na-asa ụkwụ ndị nsọ na onye jikeere mgbe niile ime ihe ọma. **11** Ma o kwesighi ka e debanye aha ụmụ agboghọ di ha nwurụ n'otu ụmụ nwanyi di ha nwurụ anwu. N'ihì na mgbe ọchichọ anụ ahụ jidesiri ha ike, ha ga-enupuru Kraịst isi, chọwa ilu di ọzọ. **12** Ụdị omume a ga-ewetara ha ikpe ọmuma, n'ihì na ha emezughị nkwa ha kwere na mbụ. **13** Wezugakwari nke a, na ha amuta omume idi umengwu, n'aga n'ulo di iche iche. Ọ bughị naani na ha bu ndi na-adighi aru ọrụ, kama ha na-etinye anya n'ihe na-agbasaghi ha, na-akpa asiri, na-ekwu okwu nzuzu, na-ekwu ihe ha ekwesighi ikwu. **14** N'ihì nke a, ana m adu ndi ụmụ agboghọ ndi a di ha nwurụ ọdu ka ha luru di ọzọ, muokwa ụmụ, ma na-elekotazikwa ezinaulo ha anya nke ọma. Ọ buru na ha mee nke a, ọ dighi onye iro obula ga-ekwu okwu ojoo megide anyi. **15** Ụfodu ndi mmadu adahielari uzọ, soro ekwensu. **16** Ya mere, nwanyi obula kwere ekwe, nke nwere n'ezinaulo ya ndi inyom di ha nwurụ anwu, ya jisie ike gboro ha mkpa. Ọ dighi mma ibogbu choochi n'ibu, ka o nwee ike iletazu ndi no n'onodu ụmụ nwanyi di ha nwurụ n'ezie. **17** Nye ndi okenye, ndi na-achi nke ọma nsopuru kwesiri ekwesi na ugwo ọrụ okpukpu abuo, okachasi ndi na-adogbu onwe ha n'oru izi ozioma na n'ikuzi ihe. **18** N'ihì na akwukwo nsọ kwuru, "Ekechila onu ehi mgbe ọ na-azocha mkpuru oka," hapu ya ka ọ na-eri nri mgbe ọ na-arụ ọrụ, ozokwa, "Onye na-arụ ọrụ kwesiri inata ugwo ọrụ ya." **19** Egela nti n'ebubo

ọjọọ ọbụla a na-ebo onye okenye kariakwa maọbụ na ndị akaebe abụọ maọbụ atọ gbara ama megide ya. **20** Ma ndị okenye ahụ nọgidere na-eme mmehie, kpoputa ha baara ha mba n'ihu mmadụ niile, ka ndị ọzọ tụtọ egwu gharakwa iso omume ha. **21** Ana m adọ unu aka na ntị n'ihu Chineke na n'ihu Onyenwe anyị Jisọs Kraịst na n'ihu ndị mmuọ ozi a hoputara, ka unu debe ukpuru ndị a niile, nye onye ọbụla ntaramahụhụ nke ruru ya, elekwala onye ọbụla anya n'ihu. **22** Ebikwasikwala onye ọbụla aka n'isi ọjịsọ ime ya okenye maọbụ onye na-eje ozi. Ekwela ka i keta oke na mmehie ndị ọzọ. Debe onwe gi ọcha. **23** Anụkwala naanị mmiri ọzọ, na-anụ ntakiri mmanya maka afo gi na nrịa nrịa nke na-arịa gi otutu mgbe. **24** Mmehie ufodu mmadụ na-aputa ihe ma na-ebukwa ha uzo ruo oche ikpe, ma ndị ọzọ ka a na-ahuta mmehie ha n'oge ikpeazu. **25** Otu a kwa, oru oma na-aputa ihe, ma o buladi ndi na-aputaghị ihe, apughị izo ha ezo.

6 Ndi niile bu ohu ga-ahu ndi nwe ha di ka ndi ekwesiri inye ugwu na nsopuru, ka a ghara ikwujo aha Chineke na ozizi anyi. **2** Ndi nke nwere ndi kwere ekwe dika ndi nwe ha ekwesighi ileli ha anya n'ihina ha bu umunna ha. Kama, ha kwesiri ijere ndi nwe ha ozi nke oma kari, n'ihina ndi na-erite uru n'oru ha bu ndi kwere ekwe burukwa ndi anyi huru n'anya. Ihe ndi a ka i ga-akuziri ha, dukwaa ha odu banyere ime nke a. **3** Onye ọbụla na-ezi ihe ọzọ nke na-adabaghị n'okwu ezi ntọala na-enye ndu nke Onyenwe anyi Jisọs Kraịst, ya na ozizi nke ibi ndu kwesiri onye nke Chineke, **4** bu onye nganga na-afuli elu, ma burukwa onye na-amaghị ihe. Ọchịchọ obi ya bu

nke na-ezighi ezi ma juputakwa n'iru uka na ekworo nke na-eweta ikpo asi na esemokwu, na nkwulu nakwa ajo echiche, 5 na isi iru uka niile nke na-esite n'aka umu mmadu ndi echiche ha na-enweghikwa eziokwu. Ha na-eche na ife Chineke bu uzọ e si aba ogaranya. 6 Ma ikpere Chineke bara uru nke ukwuu nye onye nwere afo ojuju n'ihe obula o nwere. 7 N'ih na o nweghi ihe anyi ji n'aka mgbe anyi bira n'awa, otu a kwa, o nweghi ihe anyi ga-ewerekwa mgbe anyi ga-esi n'awa puo. 8 Ya mere, o buru na anyi enwe ihe oriri na uwe anyi ji ekpuchi oto anyi, afo kwesiri iju anyi n'ihe anyi nwere. 9 Ma ndi na-achọ iba ogaranya na-adaba n'onwunwa na n'ime onya na otutu ihe nzuzu na ochicho ojo niile di iche iche nke na-enubanye ha n'ila n'iyi na mbibi. 10 N'ih na ihu ego n'anya bu mborogwu nke ime ihe ojo niile di iche iche. Ufodu ndi huru ego n'anya, ndi na-achosi ya ike, adapula n'okwukwe ha, si otu a tinye onwe ha n'otutu onodu na-ewetara ha obi ojo na iru uju. 11 Ma gi bu onye nke Chineke, gbaara ihe ndi a niile oso. Ma chusoo ezi omume na iyi Chineke, na okwukwe, na ihunanya, na ntachiobi, na idi nwayo. 12 Na-agbasi mgba oma nke okwukwe gi ike, jidesiekwa ndu ebighi ebi ahụ aka ike bu nke a kporo gi oku maka ya mgbe i mere ezi nkwaputa gi n'ihu otutu ndi akaebe. (aiōnios g166) 13 N'ihu Chineke, onye na-enye ihe niile ndu, na n'ihu Kraist Jisos onye gbara ama nkwaputa oma n'ihu Pontios Paillet. Ana m enye gi iwu 14 ka i debezuo ihe niile e nyere n'iwu na-enweghi ntupo obula maobu ita uta ruo mgbe Onyenwe anyi Jisos Kraist ga-aputa ihe. 15 Nke a ga-emezu mgbe

oge zuru site n'ike ya, Chineke, onye di ngozi na onye naani ya na-achi, Eze kachasi eze niile, na Onyenwenu kachasi ndi nweni niile. **16** Onye naani ya na-adighi anwu anwu. Onye na-ebikwa n'ime ihè nke mmadu obula na-apughì ibiaru nso. Onye mmadu obula na-ahubeghi anya mgbe obula, onye a na-apughikwa ihu anya. O bu ya ka nsopuru na ike diri ruo mgbe ebighi ebi. Amen. (aiōnios g166) **17** Nye ndi bu ogaranya n'oge ugbu a iwu ka ha ghara inya isi, maobu tukwasi obi ha n'akunuba, nke a na-ejighi aka. Kama ka ntukwasi obi ha diri na Chineke onye na-enyezu anyi ihe niile site n'aku ya n'ihì ime anyi obi utò. (aiōn g165) **18** Gwa ha ka ha na-eme ezi ihe, ka ha buru ogaranya n'oru oma niile, ka ha nwee obioma na inyere ndi ozò aka, dikwa njikere ikenye ndi ozò ihe site n'ihè ha nwere. **19** N'uzò di otu a, ha na-akpadoro onwe ha aku nke ga-aburu ha ntòala siri ike n'ogbo di n'ihu, nke a ga-eme ka ha rite ndu ahù nke bu ezigbo ndu n'uru. **20** Timoti chebekwa ihe ndi ahù e nyefere gi n'aka, wezuga onwe gi site n'okwu nzuzu nke ruru aru, na iru aka nzuzu nke ha na-akpo ihe omuma, **21** bu nke ufodu kwuputara, ma na ime nke a, ha esitela n'uzò okwukwe kpafuo. Ka amara dinyere gi. Amen.

2 Timoti

1 Pọl, onyeozị Kraịst Jisọs, dị ka uche Chineke si dị, na dị ka nkwa ndụ n'ime Kraịst Jisọs si dị, **2** Nye gị Timoti, ezi nwa m. Ka amara, na ebere na udo nke sitere na Chineke bụ Nna, na Kraịst Jisọs Onyenwe anyị dịrị gị. **3** Ana m ekele Chineke, bụ onye m na-ejere ozi ekele, dị ka nna nna m ha mere site n'akọnuche dị ọcha, ọtụtụ mgbe ka m na-echeta gị n'ekpere m ehie na abalị. **4** Ka m na-echeta anya mmiri gị, ọ na-agụsị m agụụ ike ehie na abalị ihu gị, ka ọnụ m zuo oke. **5** Emere m ka m cheta okwukwe ihu abụọ n'adighị nke i nwere, bụ okwukwe nke burii ụzọ dịrị n'ime nne nne gị Lọisi, bịa dika n'ime nne gị Yunaisi. Emere ka m kwenye na otu okwukwe ahụ dika n'ime gị. **6** N'ihie nke a, achọrọ m ichetara gị ka i mee ka onyinye Chineke ahụ i nwere na-enwu dị ka ọkụ, bụ nke i natara mgbe m bikwasiri gị aka m abụọ n'isi. **7** N'ihie na Chineke enyeghi anyị mmụọ itụ ụjọ, kama o nyere anyị mmụọ na-emejuputa anyị n'ike, na ihunanya, na uche zuruoke. **8** Ihere emela gị ikwuputa ama banyere Onyenwe anyị maobu banyere m bụ onye mkporo ya. Kama, site n'ike Chineke, soro m huọ ahuhu n'ihie ozioma ahụ. **9** O zoputara anyị, kpobata anyị na ndụ dị nsọ. O bughị n'ihie na anyị kwesiri ka a kpoo anyị, kama, ọ bụ n'ihie nzube ya na amara ya. E nyere anyị amara n'ime Kraịst Jisọs tupu a toọ ntọala ụwa a. **(aiōnios g166)** **10** Ugbu a, o meela ka ihe niile o zubere pụta ihè site n'obibia Onye nzoputa anyị Jisọs Kraịst, onye lara ike onwu n'iyi, zi anyị ụzọ anyị ga-esi nwee ndụ ebighi ebi site n'ozoma ahụ. **11** N'ihie ozioma a, ahoputara m ka

m buru onye na-ekwusa ozioma a, na onyeozi, na onye nkuzi. **12** O bukwa n'hi nke a ka m ji na-ahu ahuhu ndi a n'ebe a, ma n'eziokwu, ihere adighi eme m, n'hi na amaara m onye m na-atukwasị obi, amakwaara m nke oma, na o nwere ike ichebe ihe niile m nyere ya n'aka idebe tutu ruo ubochi ahu. **13** Jidesie eziokwu ahu aka ike, udi eziokwu ahu mu onwe m ziri gi, eziokwu ahu gbasara okwukwe ahu, na ihunanya ahu di n'ime Kraist Jisos. **14** Chezie onyinye oma ahu e sitere n'aka Mmuo Nso bi n'ime gi nye gi idebe. **15** Di ka i maara, ndi niile si n'Eshia bia n'ebe a agbakutala m azu. O buladi Faigelos na Hamoginis ahapula m laa. **16** Ka Onyenwe anyi mere ezinaulo Onisiferos ebere, n'hi ume o gbara m otutu mgbe. Ihere emeghi ya na-abu m onye mkporo. **17** Mgbe o bjaruru Rom, o choghariri m n'ebe niile, ma n'ikpeazu, o chotara m. **18** Ka Onyenwe anyi kwe ka o nata ebere n'aka Onyenwe anyi n'ubochi ahu. I mara nke oma udi aka o nyere m n'Efesos.

2 Ya mere, nwa m, buru onye di ike site n'amara ahu Kraist Jisos na-enye. **2** Ihe niile nke i nuru n'onu m n'ihu otutu ndi ama ka i ga-enyefe n'aka ndi kwesiri ntukwasị obi, bu ndi nwekwara ike izi ndi ozọ ihe ndi a. **3** Soro m kere oke n'ahuhu di ka ezi onye agha Jisos Kraist. **4** O dighi onye agha obula na-ekekota onwe ya n'ihe nke uwa a, kama o na-achọ ime ihe ga-atọ onye hoputara ya di ka onye agha utọ. **5** Otu aka ahu, onye na-agba oso agaghi enweta okpu mmeri, ma o buru na o gbaghi oso ya dika usoro iwu igba oso si di. **6** Onye oru ubi na-adogbu onwe ya n'oru kwesiri ibu onye ga-ebu uzọ rie mkpuru

sitere n'ubi ya. 7 Na-atughari uche n'ihe m kwuru, n'ihina Onyenwe anyi ga-enye gi nghota n'ime ha niile. 8 Echefula Jisosh Kraist, onye a kpolitere site n'onwu, onye sikwa n'agburu Devid, nke a bu ozioma m. 9 O bu n'ihina m na-ekwu eziokwu ndi a ka m ji noo na-ahu ahuhu di otu a di ka onye ojoo, ma otu o di, ekeghi okwu Chineke agbu. 10 Ya mere, ana m anagide ihe niile n'ihina ndi a hoputara, ka ha burukwa ndi ga-anata nzoputa di n'ime Kraist Jisosh, na ebube ebighi ebi. (aiōnios g166) 11 Nke a bu okwu kwesiri ntukwasobi: O buru na anyi esoro ya nwuo, anyi ga-esokwa ya di ndu. 12 O buru na anyi anagide, anyi ga-esokwa ya chia ochichi. O buru na anyiaju ya, o ga-ajukwa anyi. 13 O buru na anyi ekweghi ekwe, o ga-anogide n'ikwesibi ntukwasobi, n'ihina o nweghi ike iju onwe ya. 14 Na-echetara ha nke a, na-agwasikwa ha ike n'aha Chineke ka ha ghara iru uka banyere okwu efu. N'ihina okwu ndi a abaghi uru, ha na-ewetara ndi na-anu ya ila n'iyi. 15 Gbalisie ike ka iche onwe gi n'ihu Chineke di ka onye a nabatara. Onye oru nke ihere na-apughi ime, onye na-akowa eziokwu ahụ nke oma. 16 Zere onwe gi n'okwu nzuzu nke ruru aru, n'ihina o na-aga n'ihu iduba ndi mmadu n'onodu amaghi Chineke kari. 17 Ozizi ha ga-agbasa di ka nsi, Haimenios na Filetus soo na ndi di otu a. 18 Ha ahapula igbaso uzọ eziokwu ahụ bido na-ekwusa okwu ugha, na-asị na oge mbilite n'onwu agafeela. Site n'okwu ha, ha na-ekpu okwukwe mmadu ufodu ihu n'ala. 19 Ma ntala Chineke hiwere na-eguzosi ike. N'elu ya ka eji ihe e dere kaa akara: "Onyenwe anyi maara ndi bu ndi nke ya," ya na, "Ka onye obula kporo

onwe ya onye nke Kraịst kwụsị ibi ndụ ajoy omume.” 20 N’ime ụlọ ukwu, otutu ngwa oru di ya, ndi e ji olaedo maobu olaocha, maobu osisi maobu uru kpuo. Ufodu ka e ji eje ozi n’oge nkwanye ugwu di mkpa, ndi ozoka e ji eje ozi n’oge obula. 21 O buru na onye obula edoo onwe ya ocha puo n’ihe ojoo niile, o ga-abu ngwa oru e mere maka oru ndi kwesiri nkwanye ugwu, burukwa onye di nsọ, onye na-abara Onyenwe ya uru, na onye di njikere mgbe obula iru ezi oru. 22 Gbanari ihe obula na-etinye udi echiche ojoo nke umu okorobia na-enwe n’ime gi, kama, na-agbaso ezi omume na okwukwe, na ihunanya na udo, ka gi na ndi na-akpokukwa Onyenwe anyi site n’obi di ocha na-emekorita. 23 Wezuga onwe gi n’iru uka nzuzu na nke amaghi ihe niile, n’ihi na i maara na ha na-eweta ise okwu. 24 O kwesikwaghi ka ohu Onyenwe anyi buru onye na-ese okwu, kama, o ga-abu onye obioma nye mmadu niile, na onye ma otu e si ezi ihe, onye di njikere inagide ihe ojoo e mere ya. 25 O ga-ejiri obi di nwayo mgbe o na-adu ndi iro ya odu. Eleghi anya Chineke nwere ike mee ka ha chegharia, bia mata eziokwu. 26 Mgbe ahụ, ha nwere ike gbanahu onya ekwensu, ka o jidechara ha ka ha mee uche ya.

3 Ma mara nke a, na n’oge di oke egwu ga-adi mgbe ikpeazu. 2 N’ihi na ndi mmadu ga-abu ndi na-ahu naani onwe ha n’anya, na ndi na-ahu ego n’anya. Ha ga-abu ndi mpako, na ndi na-anya isi, ndi na-ekwujọ ibe ha, ndi na-adighi asopuru ndi muru ha, maobu ikele ha ekele, na ndi na-adighi ocha n’obi ha. 3 Ndi na-enweghi ihunanya n’obi ha, ndi na-enweghi obi mgbaghara, ndi na-agba asiri, ndi

na-emebiga ihe ojoo oke, ndi na-eme di ka anu oha, na ndi ihe oma na-adighi ato utu. 4 Ndi na-arara ibe ha nye n'aka ndi iro ha, ndi isiike, ndi onwe ha juru afo; ndi na-ahụ ihe utu nke uwa a n'anya, kama ihu Chineke n'anya. 5 Ha bu ndi na-ebi ndu ndi nke Chineke ma ha adighi egosiputa ike di na ndu ahụ. Zere onwe gi n'ebe ndi di otu a no. 6 Ufodu n'ime ha bu ndi na-abanye n'ime ulo ndi mmadu na-eduhiekwu umu nwanyi na-enweghi uche, ndi ibu mmehie ha na-anyigbu, na ndi a puru iduhie n'ihio otutu ihe ojoo na-agu mkpuruobi ha aguu. 7 Ndi a na-akuziri ihe oge niile, ma ha apughi inweta amamihe nke eziokwu. 8 Di ka Jenas na Jembaras si luso Mosis ugu, otu a ka ndi a na-alusokwa eziokwu ahụ ugu. Ha bu ndi nwere obi ruru aru, na ndi ndu ha mere ka ha buru ndi a juruaju n'ebe okwukwe anyi di. 9 Ma ha agaghi aga n'ihu n'ihio na nzuzu ha ga-aputa ihe n'ihu mmadu niile, dika nke mmadu abuo ahụ. 10 Ma ugbu a, i maara ihe niile banyere ozizi m, na omume m, na ebumnuche m, na okwukwe m na ntachiobi m, na ihunanya m, na ndidi m, 11 na mkpagbu m na ahuhu niile nke dakwasiri m n'Antiok, na Aikoniom, na Listra. I maara udi mkpagbu di iche iche m gabigara. Ma Onyenwe anyi naputara m site n'ime ha niile. 12 N'ezie, ndi niile choroo ibi ndu isopuru Chineke n'ime Kraist Jisos ga-agabiga mkpagbu. 13 Ma ndi mmadu ojoo na ndi na-ebi ndu aghughu ga-ajonjo karija ka ha di. Ha ga-eduhie ndi ozo, ma burukwa ndi a ga-eduhie. 14 Ma gi onwe gi, nogidesie ike n'ihio imutara na ihe i kwenyesiri ike na ya, ebe i maara onye i si n'aka ya muta ha. 15 I maara na o bu site n'oge i bu

nwantakiri ka ihe e dere n'akwukwo nsọ jiri doo gi anya, nke nwere ike ikuziri gi maka nzoputa site n'okwukwe i nwere n'ime Kraist Jisos. **16** Ihe niile di n'akwukwo nsọ bu ihe si n'uche Chineke puta. Ha bara uru maka izi anyi ihe, igosi erughi eru anyi, ituziri anyi aka n'uzo di mma, na izu anyi n'uzo ezi omume: **17** ka onye nke Chineke zuo oke, dikwa njikere maka iru ezi oru niile obula.

4 Ya mere, ana m adusi gi odu ike n'ihu Chineke na n'ihu Kraist Jisos, onye ga-ekpe ndi di ndu na ndi nwuru anwu ikpe. Ejikwa m obibia ya na alaeze ya na-asị gi, **2** kwusaa okwu ahụ mgbe niile; dikwa njikere, mgbe o kwesiri ekwesi na mgbe o na-ekwesighi, jiri ya nye ntuziaka, jiri ya baa mba, jirikwa ya gbaa ndi mmadu ume, site na ntachiobi na ilezi anya inye ezi ndumodu. **3** N'ih na oge na-abia mgbe ufodu mmadu na-agaghi anagidekwa eziokwu ahụ, kama ha ga-agaghari icho ndi ozizi ha ga-eji gbaa onwe ha gburugburu, ndi ga-ezi ha ihe ha choro inu. **4** Ha agaghi ege nti n'ezikwu ahụ, kama ha ga-ege nti n'akuko na-enweghi isi. **5** Ma guzosie ike, noo na nche mgbe niile, na-edi ahuhu, na-arukwa oru gi dika onye ozioma. Ruzukwaa ihe i kwesiri iru n'oru gi. **6** N'ih na ugbu a, aburula m rii onye a na-awupu di ka aja ihe onunu, oge ula m eruokwala. **7** Alusiala m ogu oma ahụ, agbasiala m oso ahụ, edebezuokwala m okwukwe ahụ. **8** Ugbu a, e deberela m okpueze nke ezi omume, nke Onyenwe anyi, onye ikpe ezi omume ahụ, ga-enye m n'ubochi ahụ. Ma o bughị naani m ka o ga-enye ya, kama o ga-enyekwa ya ndi ahụ niile o na-agusi agu ike ihu ya anya. **9** Gbalisie ike ibiakwute m osiso, **10** n'ih

na Dimas onye hụrụ ihe ndụ a n'anya ahapụla m gaa Tesalonaiika. Kresens agaala Galeshija, Taiṭos agakwaala Dalmetia. (aiōn g165) **11** Ọ bụ naanị Luk nonyere m. Mgbe ị na-abia, kpọta Mak n'ihị na ọ ga-enyere m aka n'ije ozi m. **12** Ezipụla m Taiṭikōs ka ọ gaa Efesōs. **13** Mgbe ị na-abia, wetara m uwe m ji achụ oyi, bụ nke m hapụrụ n'aka Kapōs na Troas, wetakwara m akwụkwọ m niile ahụ dị n'ebe ahụ, ọkachasi akwụkwọ akpụkpọ anụ niile ahụ. **14** Alegzanda onye na-akpụ ọla emeela m ọtụtụ ihe ojọọ. Onyenwe anyị ga-akwughachi ya dị ka ihe o mere m si dị. **15** Kpachara anya n'ebe ọ nọ, n'ihị na o guzosiri ike megide ihe niile anyị kwuru. **16** Na mbụ, mgbe m pụtara ikpere ọnụ m, ọ dighị onye kwunyeere m. Ha niile gbahapụrụ m. Ka a hapụ ịgụnyere ha omume a dị ka mmehie. **17** Ma Onyenwe anyị nonyeere m, nyekwa m ike ikwusa ozioma ka ndị mba ọzọ niile nūrụ ya. Ọ zopụtara m, site n'ọnụ ọdum. **18** Onyenwe anyị ga-azopụtakwa m site n'ihe ojọọ niile ọbụla, kpobata m n'udo baa n'alaeze eluigwe ya. Ọ bụ ya ka otuto dīrī ruo mgbe niile ebighi ebi. Amen. (aiōn g165) **19** Keleere m Prisila na Akwila na ndị niile bi n'ụlọ Onisiferōs. **20** Erastōs nọ na Kōrint, ma ahapụrụ m Trofimōs na Melitōs n'ọndụ ahụ esighi ike. **21** Jisie ike bjarute n'ebe a tupu oge oyi eruo. Yubulōs na-ekele gi, ya na Pudins, na Lainōs na Klōdia na ụmụna anyị niile. **22** Ka Onyenwe anyị nonyere mmụọ gi. Ka amara dīnyere gi.

Taitos

1 Akwukwo ozi a si n'aka m, Pól, odibo Chineke, na onyeozí Jisós Kraíst, onye ahoputara ime ka okwukwe ndi Chineke, na nghota banyere imara eziokwu ahụ na-eduba na ndu isopuru Chineke gaa n'ihu, **2** nke a dabere n'olileanya maka ndu ebighi ebi, nke Chineke onye na-adighi agha ugha kwerelelari na nkwa tupu mmalite nke oge. (aiōnios g166) **3** Mgbe oge imezu nkwa ahụ ruru, o mere ka okwu ya puta ihè site na nkwsa ozioma, nke e nyefere m n'aka idebe, di ka Chineke Onye nzoputa anyi si nye ya n'iwu. **4** O bu gi Taitos, ezi nwa m nwoke n'ime okwukwe nke anyi nwekoró. Ka amara na udo nke sitere na Chineke bu Nna, na Kraíst Jisós Onye nzoputa anyi diri gi. **5** Ahapuru m gi na Kriit ka i dozie ihe ufodu a na-edozibeghi, ka i hoputakwa ndi okenye n'obodo niile, di ka m siri nye gi n'iwu. **6** O ga-abu onye a na-enweghi ihe ita uta, o ga-abu onye na-alu otu nwanyi. Umụ ya bu ndi kwere ekwe, ndi ama na ha anaghi ebi ndu ojojo, maobu na-eme isiike. **7** Ebe o bu na onye nlekota n'ahu ihe banyere choochi Chineke, o ga-abu onye na-enweghi ihe ita uta. O gaghí abu onye nganga, onye na-ewe iwe oku, onye na-anubiga mmanya oke, onye na-alu ogu mgbe niile, onye huru ego n'anya. **8** O ga-abu onye na-anabata ndi obia, na onye na-ahu ezi ihe n'anya. O ga-abu onye na-akwanyere onwe ya ugwu, ezi mmadu uzó ya kwu otó, onye di nsó, na onyeisi zuruoke. **9** O ga-abukwa onye jidesiri ozioma ahụ nke kwesiri ntukwasí obi aka ike dika eziri ya. Nke ga-eme ka o nwe ike gbaa ndi ozó ume site na ozizi ahụ nke zuruoke, nakwa itu

ndị ahụ na-eguzogide ya mmehie ha n'ihu. **10** N'ihia na e nwere ọtụtụ mmadụ ndị na-ekweghi, ndị na-ekwu okwu efu, na ndị aghughọ, nke ka nke, ndị si n'otu ndị obibi ugwu pụta. **11** Aghaghị ikwusi ha maka na ha na-akuzi ihe ha ekwesighi ikuzi n'ihia ego, si otu ahụ na-eme ka ọtụtụ ezinaulo gbasaa. **12** O bu otu onye n'ime ha, onye bukwa onye amuma ha kwuru okwu banyere ha si, "Ndị Kriit niile bu ndị ugha. Ha kwara obi n'azu di ka anu oha joro njo. Ha bu ndị umengwu nwere akpiri ogologo." **13** N'ezie, okwu a bu eziokwu. N'ihia nke a, baara ha mba n'olu ike banyere mmehie ha ka ha nwee ike zuo oke n'okwukwe, **14** ka ha kwusi ige nti n'akuko ifo ndi Juu na-ako, maobu iwu nke ndi juru inabata eziokwu nyere. **15** Ihe niile di ocha n'ebe ndi di ocha no, o nweghi ihe obula di ocha n'ebe ndi ruru aru na ndi na-ekweghi ekwe no. N'ihia na uche ha na akonuche ha ruru aru. **16** Ha na-ekwuputa na ha maara Chineke, ma ha ji omume ha na-agonari ya. Ha bukwa ndi na-akpo mmadu ibe ha asi, ndi isiike, na ndi na-adighi ike n'ezio ru obula.

2 N'akuku nke gi, na-akuzi ihe kwesiri eziokwu nke okwukwe. **2** Gwa ndi okenye nwoke ka ha nwee anya udo, ka ha nwee akonuche zuruoke, ka ha buru ndi kwesiri nsopuru, ndi okwukwe ha siri ike, ndi na-ahu ibe ha n'anya, na ndi nwekwara ntachiobi. **3** N'otu aka ahụ, gwa ndi okenye nwanji ka ha na-eme omume di ka umu nwanji di nsọ. Ka ha ghara ibu ndi na-agba asiri maobu ohu nke inubiga mmanya oke. Kama ha na-akuzi ihe di mma. **4** Ha ga-esi otu a kuziere umu agboghọ ka ha ga-esi hu di ha na umu ha n'anya. **5** Ka ha burukwa

ndị akonuche ha zuruoke, ndị dị ọcha n'obi, ndị na-
 edozi ezinaụlọ di ha, ndị na-eme ebere, ndị na-edo onwe
 ha n'okpuru di ha, ka onye ọbụla ghara ikwulu okwu
 Chineke. **6** N'otu ụzọ ahụ kwa, gbaakwa ụmụ okorobia
 ume ka ha jide onwe ha. **7** N'ihe niile ị na-eme, mee onwe
 gị ihe ịma atụ ndị ọzọ ga na-eñomi n'ime ezi omume.
 Na nkuzi gị niile, gosikwa izuoke na ikwesi ntụkwasị
 obi. **8** Ka ozi gị buru nke kwu ọtọ mmadụ apughị ịma
 ikpe, ka ihere mee onye na-agbagha gị okwu, ebe ọ bu
 na onweghi ihe ọjọ ọ ga-ekwu gbasara anyị. **9** Gwa ndị
 ohu ka ha na-erubere ndị nwe ha isi, ka ha na-eme ihe
 ga-atọ onyenwe ha uto mgbe niile. Ka ha hapu ịsa ndị
 nwe ha okwu, **10** ka ha ghara izu ohi, kama ka ha gosi na
 ha bu ndị kwesiri ntụkwasị obi. N'uzo di otu a, ha ga-
 ewetara ihe anyi na-akuzi maka Chineke Onye nzoputa
 anyi otuto n'ihe niile ha na-eme. **11** N'ihia na Chineke
 emela ka amara ya nke wetaara mmadụ niile nzoputa
 puta ihè. **12** Ọ bukwa amara a na-akuziri anyi ka anyi ju
 ndu asopurughị Chineke na nke igbaso ọchichọ ọjọ di
 n'ụwa, kama ka anyi bie ndu di ka ndisi zuruoke na ndu
 ezi omume, nakwa ịtu egwu Chineke n'ogbo nke oge a.
(aiōn g165) **13** Otu a ka anyi ga-esi na-eche olileanya anyi di
 ngozi bu ọbibi nke otuto nke Chineke anyi di ukwu, na
 Onye nzoputa anyi bu Jisọs Kraist. **14** Ọ bu ya jiri onwe ya
 chọ aja n'ihia anyi, ka ọ gbaputa anyi site n'ajo omume
 anyi niile, na ido ndi ga-abu ndi nke ya ọcha nye onwe
 ya, ndi ọ na-agu aguu ime ihe di mma mgbe niile. **15** Na-
 akuzi ihe ndi a, werekwa ha na-adu ndi gi odu site n'ikike

niile i nwere. Werekwa ha na-atụ ha mmehie ha n'ihu. Ka mmadụ ọbụla ghara ilelị gi anya.

3 Chetara ndị nke gi ka ha doo onwe ha n'okpuru ndiisi na ndị ọchịchị, ka ha rubere ha isi, dịkwa njikere iru ọrụ ọma ọbụla. **2** Gwa ha ka ha ghara ikwulu onye ọbụla, ka ha gharakwa ilu ọgụ, kama, ka ha buru enyi mmadụ niile, na-egosikwa idi nwayo ha n'ebe mmadụ niile no. **3** N'ihu na mbu, anyi onwe anyi bu ndi nzuzu, ndi na-enupu isi, na ndi na-enweghi uche. Anyi bu ohu aguu ihe ojo, na ihe utu di iche iche. Anyi biri ndu obi ojo na ekworo, na ikporita onwe anyi asi. **4** Ma mgbe obioma na ihunanya Chineke Onye nzoputa anyi putara ihe, **5** o zoputara anyi, ma o bughu n'ihu ezi ihe ndi anyi mere, kama o bu site n'ebere ya. O zoputara anyi site na nsacha nke imu ozo na nnwogharị nke Mmuo Nso, **6** onye o wusara anyi n'uju site n'Onye nzoputa anyi bu Jisos Kraist, **7** ka o buru na ebe e sitere n'amara guo anyi dika ndi ezi omume, anyi ga-abu ndi nketa, ndi nwere olileanya ndu ebighi ebi. **(aiōnios g166)** **8** Okwu a kwesiri ntukwasị obi, o ga-amasi m ma i kwusie ihe ndi a ike, ka ndi kweere na Chineke, lezie anya n'iru ezi oru. Ihe ndi a di mma na-abakwara mmadu uru. **9** Ma zere iru uka nzuzu na igu agburu omumu, esemokwu niile, na ogo niile ndi mmadu na-alu banyere iwu. Ihe ndi a niile abaghi uru obula, ha bu ihe efu. **10** Gbasara onye na-akpa oke, i duchaa ya odu ihe dika otu ugboro maobu abuo, leghara ya anya. **11** Ebe i ma na onye di otu a bu onye ndahie na onye ajo omume, o jirila aka ya maa onwe ya ikpe. **12** Ana m akwado izitere gi Atemas maobu Taijikos. Gbalia bjakwute m na Nikopolis, maka

n'ebe ahụ ka m kpebiri ịnọ n'oge oyi. **13** Gbaa mbọ zipụ Zenas bụ onye ọkaikpe, na Apọlọs, ngwangwa n'ije ha. Hụkwa na ha ji ihe niile dị ha mkpa. **14** N'ihia na ọ dị mkpa ka ndị anyị mụta inyere ndị niile chọrọ enyemaka ha aka. Ọ bụ nke a ga-eme ka ha bụrụ ndị na-amị mkpụrụ. **15** Ndị niile mụ na ha nọ n'ebe a na-ekele gi. Kelekwara anyị ndị niile hụrụ anyị n'anya n'ime okwukwe. Ka amara dīnyere unu niile.

Filimōn

1 Pọl, onye e tinyere n'ụlọ mkpọrọ n'ihị Kraịst Jisọs na site n'aka nwanna anyị Timoti, Anyị na-edetara gị ya ezi enyi anyị na onye anyị na ya na-arụkọ ọrụ, Filimōn.

2 Anyị na-edetakwara ya nzukọ Kraịst dị n'ụlọ gị, na nwanna anyị nwanyị Afia, na Akipos onye anyị na ya so na-alụ agha a. **3** Ka amara na udo nke sitere na Chineke bụ Nna, na Kraịst Jisọs Onyenwe anyị dīrī unu.

4 Ana m ekele Chineke ekele mgbe ọbụla m na-echeta gị n'ekpere niile m na-ekpe. **5** N'ihị na ana m anụ ihe banyere okwukwe i nwere n'ime Onyenwe anyị Jisọs, na ihunanya i na-egosi ndị nsọ niile. **6** Ekpere m na-ekpe banyere gị bụ ka mmekọrịta anyị na gị dika ndị kwere ekwe, mee ka i matazuo ihe ọma niile anyị nwere n'ime Kraịst. **7** Ihunanya gị na-enye m oke ọñụ na igbaume, ezi nwanna m, n'ihị na emeela ka ndị nsọ nwee ume ọhụrụ site n'inyeaka gị. **8** Ọ bụ ezie na-enwere m ike n'ime Kraịst inye gị iwu banyere ihe kwesiri ka i mee, ma agaghị m eme otu a. **9** Kama, ọ kaara m mma site na ndabere nke ihunanya, iriọ gị ya dī ka aririọ. Ee, ọ bụ mụ Pọl, agadi nwoke ahụ na onye mkpọrọ n'ihị Kraịst Jisọs na-ariọ gị aririọ a. **10** Biko, ariọ m gị n'isi Onisimọs, onye e mere ka ọ buru nwa m oge m nọ n'ụlọ mkpọrọ. **11** Na mbụ, o nweghị uru ọbụla ọ baara gị, ma ugbu a, ọ baara mụ na gị uru. **12** Ana m ezighachiri gị ya ugbu a, ya bụ, onye bụ obi m ka m na-ezitere gị. **13** Ọ gusiri m aguu ike ime ka mụ na ya nọdụ n'ebe a, ka o were ọnọdụ gị na-ejere m ozi ọ bụladi dī ka m nọ na mkpọrọ n'ihị ozioma. **14** Ma, a chọghị m ime ihe ọbụla na-enwetaghị nkwenye

gị, ka ọ ghara idị ka i mere obioma gị na mmanye. Kama, achoro m ka i mee ihe si gị n'obi puta. **15** Ma eleghị anya, ọ bụ n'ihị nke a ka eji kewapụ ya nwa oge nta site n'ebe i nọ, bụ ka i mesịa nweghachi ya ebighị ebi. (aiōnios g166)

16 Ọ bughịkwa ohu ozo, kama ọ karịrị ohu, maka ọ dika nwanna a hụrụ n'anya, okachasi n'ebe mu onwe m nọ, ma ọ ga-abukwara gị karichasi, ma n'anụ ahụ nakwa n'ime Onyenwe anyi. **17** N'ihị nke a, ọ buru na i gurụ m di ka onye nnweco ihe, nabata ya di ka i ga-esi nabata m. **18** Biko, ọ buru na o meoro gị n'uzo obula, ọ burukwa na o ji ugwo obula, guo ya di ka ugwo m ji gi. **19** Mu bu Pol ji aka m dee nke a; aga m akwughachi gi. O bakwaghi uru ichetara gi ugwo i ji m. N'ihị na ugwo i ji m bu gi onwe gi. **20** Nwanna m, mere m ihe a m na-ario gi n'ihị Onyenwe anyi. Mekwa ka obi m di ohuru n'ime Kraist. **21** Olileanya m siri m ike na i ga-ana m nti, ana m edere gi akwukwo a, na i ga-eme, ma kariakwa ka m rioro. **22** Ihe ozokwa, bu na m choro ka i kwadoro m onuulo ebe m ga-anọ di ka obia ma m bia, maka enwere m olileanya na a ga-aza ekpere unu ime ka m si n'ebe a puta biakwute unu. **23** Epafra, onye mu na ya no n'ulo mkporo n'ihị Kraist Jiso na-ekele gi. **24** Mak, na Aristakos, na Dimas, na Luk, ndi mu na ha na-aruko oru na-ekelekwu unu. **25** Ka amara Onyenwe anyi Jiso Kraist dinyere mmuo unu.

Ndi Hibru

1 Na mgbe ochie, Chineke gwara nna nna anyị ha okwu n'oge dị iche iche site n'ọnụ ndị amụma, na site n'ụzọ ndị ọzọ dị iche iche. **2** Ma n'oge ikpeazụ ndị a, ọ gwala anyị okwu site n'ọnụ Ọkpara ya, onye o nyefere ihe niile n'aka. Ọ bụ site n'aka ya ka o siri kee ụwa niile na ihe dị n'ime ya. **(aiōn g165)** **3** Ọ na-enwupụta ebube ya na-anọchitekwa anya ụdịdị ya, ebe o ji okwu ya dị ike na-ejikọta ihe niile. Mgbe ọ sachapụrụ ma hichapụkwa mmehie niile, ọ nọdurụ n'aka nri nke Onye dị ukwu, dị elu n'eluigwe. **4** Ya mere, ọ burụla onye dị ukwu karịa ndị mmụọ ozi dị ka aha e nyere ya si dị elu karịa nke ha. **5** Onye n'etiti ndị mmụọ ozi ka ọ gwarala sị, “Ị bụ Ọkpara m. Taa aburula m Nna gị”? Ma ọbụ ọzọkwa, “Aga m aburụ ya Nna, ya onwe ya ga-abụkwara m Nwa”? **6** Ọzọkwa, mgbe o mere ka nwa mbụ ya bịa n'ụwa, o nyere iwu sị, “Ka ndị mmụọ ozi Chineke niile fee ya ofufe.” **7** O kwukwara banyere ndị mmụọ ozi ya, ọ sịrị, “Ọ na-eme ndị mmụọ ozi ya ka ha burụ ikuku, na-emekwa ndị na-ejere ya ozi ka ha burụ ire ọkụ.” **8** Ma banyere Ọkpara ahụ, ọ sịrị, “Ocheeze gị, O Chineke, ga-adigide ruo mgbe ebighị ebi. Mkpara omume ziri ezi ka mkpara alaeze gị ga-abụ. **(aiōn g165)** **9** Ị hụrụ ezi omume n'anya ma kpọọ ihe ojọọ asị. N'ihị nke a, Chineke, nke bụ Chineke gị, emeela ka ịdị elu karịa ndị ibe gị niile site na ite gị mmanụ nke ọnụ.” **10** Ọ sịkwara, “Na mmalite, Onyenwe anyị, ọ bụ gị tọrọ ntọala ụwa, eluigwe bụkwa ọrụ aka gị. **11** Ha ga-ala n'iyi, ma gị onwe gị ga-anọgide. Ha niile ga-aka nka dika uwe. **12** Ị ga-apịakọta ha, gbanwee ha dị ka akwa. Ma

gị onwe gị enweghị mgbanwe. Ọnụọgụgụ afọ gị agaghị enwe ọgwụgwụ ruo mgbe ebighị ebi.” 13 O nweela mmụọ ozi ọbụla ọ siri, “Nọdụ ala n’aka nri m ruo mgbe m ga-eme ndị iro gị ihe mgbakwasị ụkwụ nye ụkwụ gị”? 14 Ndi mmụọ ozi niile, ha abughị mmụọ ndị na-ejere Chineke ozi, ndị a na-ezipụ ka ha jee ozi n’ihi ndị ahụ ga-eketa nzọpụta?

2 Ya mere, anyị aghaghị ilezi anya nke ọma banyere ihe anyị nūrula, ka anyị hapụ isi na ha wezuga onwe anyị. 2 N’ihi na ọ buru na ozi ahụ e ziri site na ndị mmụọ ozi dị ire, ọ burukwa na njehie maọbụ nnupu isi ọbụla natara ahụhụ kwesiri ya. 3 Anyị ga-esi aña gbanari ntaramahụhụ ma ọ buru na anyị eleghara oke nzọpụta ahụ anya? Ọ bụ Onyenwe anyị kwuputara ya, bukwa nke ndị nūrụ ya gbaara anyị ama banyere ya. 4 Chineke n’onwe ya tūkwasi iḡba ama nke ya, site n’irū ọrū ebube na ọrū iribama, na ọrū itunanya di iche iche, nakwa ikesa ọtutū onyinye nke Mmụọ Nso, di ka ọchichọ ya siri di. 5 Ọ dighi mgbe Chineke nyere ndi mmụọ ozi ike ichi elu uwa a. Anyi na-ekwu banyere uwa gaje ibia abia. 6 Otu onye agbaala akaebe n’ebe ozo, “Gini ka mmadu bu i ji na-eche banyere ha? Gini ka nwa nke mmadu bu iji na-elekota ya? 7 N’ihi na i mere ka ha di ala nwantakiri n’ebe ndi mmụọ ozi no; i jikwa ebube na nsopuru kpube ya n’isi dika okpueze, 8 dokwaa ihe niile n’okpuru ukwu ya.” Mgbe o mere ka ihe niile diri n’okpuru ya, o nwekwaghị ihe ọbụla ọ hapuru itinye n’okpuru ya. Ma otu ọ di, anyi ahubeghi ka e doro ihe niile n’okpuru ya. 9 Ma anyi na-ahụ Jisọs bu onye e mere ka ọ di ala nwantakiri oge kari ndi mmụọ

ozi, ma ugbu a ejirila ebube na nsopuru kpukwasị ya n'isi, n'ihị ahụhụ onwụ nke ọ hụrụ, ka o site n'amara Chineke detu onwụ ire n'ihị mmadu niile. **10** Ebe e sitere na ya kpobata otutu umu n'ebube, o ziri ezi ka Chineke, onye ihe niile diri na onye kere ihe niile, mee ka onyeisi nzoputa ha buru onye zuruoke site n'ahuhu o huru. **11** Onye ahụ na-eme mmadu ka o di nsọ, na ndi ahụ e mere ka ha di nsọ si n'otu ezinaulo. N'ihị ya, ihere adighi eme ya ikpo ha umunna ya. **12** O siri, "Aga m ekwuputa aha gi nye umunna m, n'etiti nzuko ka m ga-anọ buoro gi abụ otuto." **13** Ozokwa, "Aga m atukwasị obi m na ya." Ozokwa, o siri, "Lee mu onwe m, na umu ndi Chineke nyere m." **14** Ebe o bu na umu ndi ahụ ketara oke na anu ahụ na obara, ya onwe ya sooro ha keta oke n'udidi ahụ, ka o site n'onwụ ya laa onye ahụ nwere ike onwụ n'iyi, onye ahụ bu ekwensu. **15** Ma topu ndi ahụ niile egwu nke onwụ mere ka ha buru ohu na ndu ha niile. **16** N'ihị na n'ezie, o bughị ndi mmuo ozi ka o na-enyere aka kama o bu umu umu Ebrahim. **17** N'ihị nke a, e mere ka o yie umunna ya n'ihe niile, ka o nwe ike ghoọ onyeisi nchajaja kwesiri ntukwasị obi ma na nke nwere obi ebere n'ijere Chineke ozi, ka o nweekwa ike chuo aja ikpuchi mmehie mmadu niile. **18** Ebe o bu na ya onwe ya tara ahuhu mgbe a na-anwa ya onwunwa, o nwekwa ike inyere ndi a na-anwa onwunwa aka.

3 Ya mere, umunna m di nsọ, ndi so keta oke n'okpukpo eluigwe ahụ, ka echiche unu digide naani na Jisos. Onyeisi ozi na onyeisi nchajaja nke okwukwe anyi. **2** O kwesiri ntukwasị obi nye onye ahụ hoputara ya dika Mosis si

bụrụ onye kwesiri ntụkwasị obi n'ije ozi ya n'ụlọ Chineke. **3** Ma Jisọs nwere ugwu na nsọpụrụ karịa Mosis, dika onye na-ewu ụlọ si enwe ugwu na nsọpụrụ karịa ụlọ o wuru. **4** N'ih i na ụlọ ọbụla nwere onye wuru ya, ma ọbụ Chineke na-ewu ihe niile. **5** Mosis kwesiri ntụkwasị obi dika odibo n'ụlọ Chineke n'ih i niile, sika otu a gbaa ama banyere ihe ndi a ga-ekwu n'odinihu. **6** Ma otu o di, Kraist kwesiri ntụkwasị obi dika okpara nke na-elekota ụlọ ya. Anyi gabukwanu ụlọ ya ma o buru na anyi ejidesie okwukwe anyi ike ya na olileanya nke anyi ji anya isi. **7** Ya mere, di ka Mmuo Nso na-asị, "O buru na unu anu olu ya taa, **8** unu emela ka obi unu sie ike, di ka unu mere n'oge nnupu isi mgbe oge onwunwa n'ime ozara, **9** ebe nna nna unu ha noro nwa m onwunwa. O bu ezie na ha huru akaoru m iri afọ anọ ndi a. **10** N'ih i nke a, ewere m iwe megide ogbo ahụ. Asiri m, 'Obi ha na-akpafu akpafu mgbe niile. Ha amatabeghi uzọ m niile.' **11** Ya mere, anuru m iyi n'iwe m, si, 'Ha agaghi abanye n'izuike m ma oli.'" **12** Lezienu anya, umunna m, ka ajo omume niile na ekweghi ekwe niile nke obi ghara idi n'ime onye obula n'etiti unu, nke ga-eme ka unu site n'iso Chineke di ndu tugharja. **13** Kama, na-agbanu onwe unu ume kwa ubochi niile dika a kporo ubochi ahụ Taa. Ka a hapu inwekwa onye obula a ga-esite n'aghughọ nke mmehie mee ka obi ya sie ike. **14** Anyi bu ndi anyi na Kraist ga-eso kekorita oke ma o buru na anyi ga-ejidesi ya ike bu ntukwasị obi ahụ anyi nwere site na mmalite ruo ogwugwu. **15** Di ka e kwuru ya, "Taa, o buru na unu anu olu ya. Unu emela ka obi unu sie ike, dika unu mere n'oge nnupu isi." **16** Olee ndi bu ndi ahụ

nurụ ma nupu isi? Ọ bụ na ọ bughị ndị niile ahụ Mosis dupụtara site n'ala Ijipt? 17 Ọ bukwa olee ndị ka o wesoro iwe iri afọ anọ? Ọ bụ na ọ bughị ndị ahụ mehiere. Ndi ahụ ahụ ha dara n'ozara? 18 Olee ndị ahụ ọ nūurū iyi na ha agaghị aba n'izuike ya? Ọ bụ na ha abughị ndị ahụ nupuuru ya isi? 19 Ugbu a, anyị maara na ha enweghị ike ibanye, n'ihina ha bụ ndi na-ekweghị ekwe.

4 Ya mere, ebe ọ bụ na nkwa nke ịba n'izuike ya ka ghere oghe, ka anyị kpachapụ anya hụ na o nweghị onye ọbụla a ga-ahụta dika onye etozughị ya. 2 N'ihina-eziela anyị ozioma ahụ, dika ezikwara ha: ma ozioma ahụ ha nurū abaraghị ha uru n'ihina ha ejighị okwukwe nara ya. 3 Ma anyị bụ ndi kweere na-abanye n'ebe izuike ahụ, dika Chineke si kwuo, "Anurū m iyi n'ive m, 'Ha agaghị abanye n'izuike m ma ọli.'" O kwuru nke a n'agbanyeghina ọ rụchaala ọrụ ya site na ntọala ụwa. 4 N'ihina otu ebe, o nweela ihe o kwuru banyere ụbọchị nke asaa site n'okwu ndi a: "Chineke zuru ike site n'ọrụ ya niile, n'ụbọchị nke asaa." 5 Ma n'ebe a kwa, e kwuru, "Ha agaghị abanye n'ebe izuike m ma ọli." 6 Ebe ọ bụ na ohere diiri ụfọdu mmadu ibanye n'ime ya, ma ndi ahụ buru ụzọ nata ozioma ahụ abanyeghina n'ihina nupu isi. 7 O weputara ụbọchị ọzọ nke ọ kpọrọ Taa, o sitere n'onu Devid kwuo okwu ahụ e kwurula ihe banyere n'oge gara aga si, "Taa, ọ buru na unu anu olu ya, unu emela ka obi unu sie ike." 8 N'ihina a si na Joshua nyere ha ezumike, ọ gaghị ekwu banyere ụbọchị ọzọ. 9 Otu ụbọchị izuike fọdurū nye ndi nke Chineke. 10 N'ihina onye ọbụla banyere n'ezumike ya esitela n'ọrụ nke ya onwe ya nwee izuike

dị ka Chineke siri banye n'izuike nke ya. **11** Ya mere, ka anyị mee ka ike anyị ha, ka anyị banye n'ebe izuike ahụ, ka ọ hapụ idikwa onye ọbụla nke na-agaghị aba n'ihị inomi ekweghị ekwe ha. **12** N'ihị na okwu Chineke dị ndụ dikwa nkọ. Ọ dị nkọ karịa mma ihu abụọ ọbụla. Ọ na-adụba ruo na-ikewa mkpuruobi na mmụọ, ma rukwaa na ebe nkwonkwo na ụmị kewakwara onwe ha. Ọ na-enyocha ọchịchọ na echiche obi ndị mmadụ. **13** Ọ dighị ihe ọbụla n'ime ihe niile e kere eke pụrụ izo onwe ya site n'ebe Chineke nọ. Ihe niile ghere oghe, ma gbarakwa ọtọ n'ihu anya ya. Ọ bụ n'ihu ya ka anyị niile ga-aza ajuju banyere ndụ anyị niile. **14** Ebe ọ bụ na anyị nwere onyeisi nchụaja dị ukwuu, onye nke gaferela n'eluigwe, Jisọs Ọkpara Chineke, ka anyị jidesienụ okwukwe anyị ike. **15** N'ihị na anyị nwere onyeisi nchụaja nke nwere ike ighota adighị ike anyị. A nwara ya ọnwụnwa n'uzọ niile dị ka a na-anwa anyị taa. Ma, o meghị mmehie n'uzọ ọbụla mgbe a nwara ya. **16** Ya mere, ka anyị bjaruo ocheeze amara ahụ nso na-atughị egwu, ka anyị si otu a nata ebere, ma chọtakwa amara nke ga-enyere anyị aka n'oge mkpa.

5 A na-esite n'etiti ndị mmadụ horo onyeisi nchụaja ọbụla, ka ọ nnọchite anya ndị mmadụ n'ihe banyere ife Chineke, ka ọ na-eche onyinye na-achukwa aja maka mmehie dị iche iche. **2** Ebe ọ bụ na ya onwe ya bụ onye na-adighị ike, ọ pụrụ iji nwayọọ na-emeso ndị na-amaghị ihe na ndị na-ejehie uzọ omume. **3** N'ihị nke a, ọ ghaghị ichụ aja maka mmehie nke onwe ya na nke ndị mmadụ. **4** O nweghị onye na-ewere ugwu a n'onwe ya, kama ọ bụ Chineke na-akpọ dika o si kpọọ Erọn. **5** N'otu aka ahụ kwa,

Kraist enyeghi onwe ya ebube nke ibu onyeisi nchujaja, kama Chineke siri ya, "I bu Okpara m. Taa aburula m Nnagi." **6** N'ebe ozọ, o kwuru, "Di ka usoro Melkizedek si di, i bu onye nchujaja ruo mgbe ebighi ebi." (aiōn g165) **7** Mgbe o ka di ndu n'anụ ahụ, o ji oke olu na anya mmiri kpee ekpere riokwa aririọ nye onye ahụ puru izoputa ya site n'onwu. A nukwara olu ya n'ihu ndu nrube isi na mweda n'ala ya. **8** O bu ezie na o bu Okpara ma o mutara irube isi site n'ahuhu o tara. **9** Ma mgbe e mere ka o zuo oke, o ghorọ isi nke nzoputa ebighi ebi nye ndi niile na-erubere ya isi. (aiōnios g166) **10** Ebe Chineke mere ya onyeisi nchujaja n'usoro Melkizedek. **11** O di otutu ihe ozọ anyi nwere ikwu banyere ya, ma o siri ike ikowa ya n'ihu na unu adighi amuta ihe osiso. **12** N'ezie, ugbo a, unu kwesiri ibu ndi ozizi nye ndi ozọ, ma unu ka no na-achọ onye ga-ezikwa unu ukpuru mbu nke okwu Chineke. Unu na-achọ mmiri ara kama nri siri ike. **13** Onye obula nke na-anu ara, ka bu nwantakiri, o matabeghi ozizi banyere ezi omume. **14** Nri di ike diri ndi tozuru oke, ndi siterela n'ihe ha na-eme zuo onwe ha ichoputa ihe di iche n'etiti ezi ihe na ajo ihe.

6 Ya bu ka anyi na-aga n'ihu n'ihe mmuta zuru ezu, ka anyi gharakwa inogide n'ihe mmuta mbu ahụ nke anyi nwere banyere Kraist. Anyi agaghi alaghachi azu ito ntala ncheghari ozọ site n'oru ndi nwuru anwu n'okwukwe n'ebe Chineke no, **2** na-akuzi banyere ime baptizim na ibikwasị aka n'isi na onyinye nke Mmuo Nso, na mbilite n'onwu na ikpe ebighi ebi. (aiōnios g166) **3** Anyi ga-eme nke a ma Chineke kwe. **4** Ma o dighi mfe

ìkpòghachi ndị dara ada ọzọ, bụ ndị natarala ihe ahụ na mbụ, ndị detụkwara onyinye amara dị iche iche nke si n'eluigwe bịa ire, ndị ketakwara oke Mmụọ Nso, **5** ndị detụkwara ịdị mma nke okwu Chineke ahụ ire na ike nke ụwa na-abịa, (aiōn g165) **6** ma mesịa dahie n'onwe ha, ọ bụ ihe siri ike ịkpòghachite ha ruo ncheghari. Ha na akpògidekwa Ọkpara Chineke n'obe ọzọ, na emenyekwa ya ihere n'ihu ọha mmadụ. **7** N'ihia na ala ahụ nke na-amị mmiri na-ezokwasị n'elu ya mgbe niile, na-amịputa mkpụrụ bara ụba nye ndị e ji maka ha kọọ ya, na-enweta ngọzi n'aka Chineke. **8** Ma ọ bụrụ na o puo naanị ogwu na ahịhia, ọ baghi uru ọbụla. Kama, ọ ga-abụ ihe a bụrụ ọnu, nke ọgwụgwụ ya ga-abụ ịkpọ ya ọkụ. **9** Ma ọ bụ ezie na anyị na-ekwu otu a, ezi ndị enyi m, anyị nwere ntụkwasị obi maka ihe dị ezi mma banyere unu, bụ ihe ndị ha na nzọpụta so bịa. **10** Chineke abughị onye na-ekpe ikpe n'ezighị ezi. Ọ gaghị echefu ọrụ niile unu ruru ya. Ọ gaghị echefu ịhunanya niile unu gosiri n'ihia ya site n'igara ndị nsọ ozi, dika unu na-aga n'ihu na-emekwa. **11** Anyị choro ka onye ọbụla n'ime unu nọgidesie ike n'otu ịnu ọkụ n'obi ahụ ruo ọgwụgwụ ihe niile, ka unu nwee olileanya inwezu ihe niile unu na-atụ anya ya mgbe oge ruru. **12** Anyị achoghị ka unu bụrụ ndị umengwu, kama ka unu bụrụ ndị na-eñomi ndụ ahụ jiri okwukwe na ntachiobi nweta ihe ahụ e kwere na nkwa. **13** Mgbe Chineke kwere Ebrahim nkwa, o ji onwe ya n'ụọ iyi, n'ihia na ọ dighi onye ọzọ dị ukwu karịa ya, **14** na-asị, "N'ezie aga m agozi gi, nyekwa gi otutu umu umu." **15** Ebrahim nwere ndidi, natakwa ihe e kwere ya na nkwa. **16** Umụ mmadụ na-eji

ndị ka ha ukwuu n'ụzọ iyi, iyi ańurụ n'ụzọ dị otu a na-eme ka ihe e kwuru guzosie ike ma wezugakwa irụ ụka niile n'etiti mmadụ. **17** Ya mere, mgbe Chineke chọrọ igosi ndị ahụ ga-eketa nkwa ahụ, ụdịdị izuzu ya, o jiri inụ iyi mee ka o doo ha anya na izuzu ya adighi agbanwe agbanwe. **18** Ka ọ ga-abụ site n'ihe abụọ na-enweghi mgbanwe, nke na-agaghi ekwe omume izi Chineke dika onye ụgha, anyi bu ndi gbara osọ ndu ga-enweta agbamume siri ike jiji jide olileanya e dobeere anyi. **19** Anyi nwere olileanya a di ka arilika nke mkpuruobi nke guzosiri ike ma burukwa nke e chekwara. Ọ na-abanye n'ime ime ebe nchujaja ahụ n'azụ akwa mgbochi **20** ebe Jisọs onye buru anyi ụzọ, abanyela n'ihi anyi; ọ ghọlara anyi onyeisi nchujaja ruo mgbe ebighi ebi di ka usoro Melkizedek si di. (aiōn g165)

7 Melkizedek a bu eze Salem, burukwa onye nchujaja Chineke Onye kachasi ihe niile elu. Ọ zutere Ebrahim mgbe o si na mmeri o meriri otutu ndi eze ahụ na-aloghachi, goziekwa ya. **2** Ebrahim nyekwara ya otu ụzọ n'ime ụzọ iri nke ihe niile. Ihe mbu aha ya putara bu, "eze ezi omume," ozokwa bu "eze nke Salem," nke putara, "eze udo." **3** O nweghi nna, o nwekwaghi nne, nke ọ na-enwe agburu. O nweghi mmalite nke ubochi a muru ya, maobu ogwugwu ndu, e mere ya di ka Okpara Chineke. Ọ na-anogide buru onye nchujaja ruo mgbe ebighi ebi. **4** Leenu otu o siri buru onye di ukwuu, ọ buladi Ebrahim bu nna nna anyi nyere ya otu ụzọ n'ime ụzọ iri site n'ihe ọ kwatara n'agha! **5** Ma otu ọ di, iwu kwadoro ka umu Livayi bu ndi ghoru ndi nchujaja na-anakota otu ụzọ n'ime ụzọ iri site n'aka ndi ozọ, ya bu, site n'aka ndi

umunna ha ndi Izrel, n'agbanyeghi na umunna ha ndi ahụ bukwa umu umu Ebrahim. **6** Ma nwoke a bu onye na-esiteghi n'agburu naara otu uzọ n'uzọ iri site n'aka Ebrahim ma goziekwa ya bu onye ahụ nke natara nkwa ahụ. **7** O nweghi irurita uka obula di ya, na onye di ukwu na-agọzi onye di nta. **8** N'otu aka ahụ, ndi na-anata otu uzọ n'uzọ iri bu mmadu na-anwu anwu, ma n'aka nke ọzọ, onye na-anata ya bu onye ahụ e kwuputara na o naadi ndu. **9** Mmadu puru isi na Livayi onye natara otu uzọ n'uzọ iri kwuru otu uzọ n'uzọ iri nke ya site n'aka Ebrahim. **10** N'ihi na mgbe Melkizedek zutere ya, o ka no n'afọ nna nna ya. **11** O buru na a puru ime ka mmadu zuo oke site n'onodu ndi nchujaja ndi Livayi, n'ihi na o bu site n'iwu e nyere ndi mmadu ka e ji hiwee onodu ndi nchujaja. Olee uru o bara ka onye nchujaja ozọ bja, di ka usoro Melkizedek si di, na-abughi di ka usoro nke Eron? **12** Ebe a gbanwere onodu ndi nchujaja, n'otu aka ahụ, a ghaghi igbanwekwa iwu. **13** N'ihi na onye ahụ e kwuru ihe ndi a banyere ya sitere n'agburu ozọ, nke o dibeghi onye obula sitere na ya ruru oru di n'ebe ichu aja. **14** O bu ihe a mara nke oma na Onyenwe anyi si n'agburu Juda puta, Mosis n'onwe ya akpotughi agburu ahụ aha mgbe o na-ekwu banyere ndi nchujaja. **15** E meela ka a ghota okwu anyi na-ekwu nke oma, mgbe onye nchujaja ozọ yiri Melkizedek putara. **16** Onye ghoro onye nchujaja ma o bughi site n'usoro iwu nke omumu ndi nchujaja, kama site n'ike di na ndu nke na-apughi ila n'iyi. **17** N'ihi na-agbara akaebe banyere ya, si, "Gi onwe gi, bu onye nchujaja ruo mgbe ebighi ebi, di ka usoro Melkizedek si

dị.” (aiōn g165) 18 N’otu aka ahụ, e wezugala usoro iwu ochie ahụ n’ihi adighi ike ya na n’ihi abaghi uru ya 19 (n’ihi na iwu ahụ emeghi ka ihe obula zuo oke), ma n’aka nke ozọ, e webatala olileanya ka mma, bu nke anyi natesite na ya bjaruo Chineke nso. 20 Ma e ji inu iyi mee ka onodu onyeisi nchaja a guzosie ike. O nweghi iyi a nuru mgbe ndi ozọ ghorọ ndi nchaja. 21 Ma onye nke a ghorọ onye nchaja site n’inu iyi mgbe onye ahụ gwara ya, “Onyenwe anyi anuola iyi, o gaghị agbanwe obi ya, ‘I bu onye nchaja ruo mgbe ebighi ebi.’” (aiōn g165) 22 N’ihi nke a, Jisọs aghoala onye na-akwagide ogbugba ndu ka mma. 23 Ihe ozọ, ndi nchaja nke ochie ahụ di otutu n’onuogugu n’ihi na onwu gbochiri ha iga n’ihu n’oru ha. 24 Ya mere, ebe o na-adị ndu ruo mgbe ebighi ebi, o na-abukwa onyeisi nchaja mgbe niile. (aiōn g165) 25 Ya mere o nwere ike izoputa ruo mgbe niile ndi ahụ nabjakwute Chineke site na ya, n’ihi na o na-adị ndu ruo mgbe niile iriọ aririọ n’ihi ha. 26 Ya mere, o di mkpa na anyi ga-enwe onyeisi nchaja di otu a, bu onye di nsọ, na onye na-enweghi ntupo, na onye di ocha, na onye e kewapuru site n’ebe ndi mmehie no, ma buliekwa ya elu karija n’elugwe. 27 O dighi ka ndiisi nchaja ndi ozọ, n’ihi na o dighi mkpa na o ga-achụ aja kwa ubochi, n’ihi mmehie nke aka ya, na n’ihi mmehie nke ndi ozọ. Naani otu aja nke diri mgbe niile ka o churu maka mmehie mgbe o weere onwe ya nye di ka aja. 28 N’ihi na iwu nahoputa di ka ndiisi nchaja ndi mmadu na-adighi ike. Ma okwu nke inu iyi ahụ, nke na-eso iwu n’azu, hoputara

Ọkpara, onye e mere ka o zuo oke ruo mgbe ebighi ebi.
(aiōn g165)

8 Isi okwu di n'ihe niile anyi na-ekwu bu nke a, na anyi nwere onyeisi nchujaja di otu a, bu onye na-anodu ala n'aka nri nke ocheeze onye ahụ kachasi ihe niile elu n'eluigwe. **2** Onye na-eje ozi n'ebe nsọ ahụ, bu ezi ulo ikwu ahụ Onyenwe anyi ji aka ya wuo, o bughị mmadu wuru ya. **3** A hoputara onyeisi nchujaja obula ka o na-achụ aja na-enyekwa onyinye. N'ih i nke a, o kwesikwara ka o nwee ihe o ga-eji na-achụ aja. **4** A sikwari na o no n'uwu, o garaghị a bu onye nchujaja n'ih i na e nwere ndi nchujaja na-achụ aja di ka usoro iwu si di. **5** Ha na-eje ozi n'ebe nsọ ahụ nke bu oyiyi na onyinyo banyere ihe nke di n'eluigwe. O bu nke a mere e ji dodo Mosis aka na nti mgbe o na-akwado iwu ulo ikwu ahụ, "Lezie anya hu na i mere ihe niile n'usoro di ka e si gosiri gi n'elu ugwu." **6** Ma otu o di, o natara oru ije ozi kariri nke ha, di ka onye ogbugbo nke ogbugba ndu di elu kari nke ochie, ebe ogbugba ndu nke ohuru a o mere ka o diri n'etiti ya na mmadu dabeere na nkwa di mma kari. **7** O buru na ogbugba ndu ochie ahụ zuruoke, o garaghị aba uru ka achowa ogbugba ndu ozo. **8** Ma Chineke choputara ezughi oke ha mgbe o siri, "Lee, oge na-abia, ka Onyenwe anyi kwuputara, mgbe m ga-eme ka ogbugba ndu ohuru diri n'etiti mu na ulo Izrel, nakwa ulo Juda. **9** O bughị udi ogbugba ndu mu na nna nna ha gbara, mgbe m jidere ha n'aka site n'ala Ijipt duputa ha, n'ih i na ha anogideghị buru ndi kwesiri ntukwasị obi idebe ogbugba ndu m. N'ih i ya, echepuru ihu m n'ebe ha no, ka Onyenwe anyi

kwuputara. **10** Ma nke a bu ogbugba ndu m ga-eme ka o diri n'etiti mu onwe m na ulo Izrel, mgbe oge ndi ahụ gasiri, otu a ka Onyenwe anyi kwubiri. Aga m etinye iwu m n'ime uche ha, dekwasi ya n'obi ha. Aga m abụ Chineke ha, ha onwe ha ga-abukwa ndi m. **11** O dighi onye obula n'etiti ha ga-akuziri onye agbataobi ya ihe, maobu otu onye asi ibe ya, 'Mara Onyenwe anyi,' n'ihi na ha niile ga-ama onye m bu, site n'onye dikarisiri nta ruo n'onye dikarisiri ukwu. **12** N'ihi na aga m agbaghara ajo omume ha, agaghị m echetakwa mmehie ha niile ozo." **13** Mgbe o kwuru okwu banyere ogbugba ndu ohuru, o putara na nke ochie ahụ aburula ihe gabigara agabiga. Ihe di ochie nke gabigara ga-emesia ghara idikwa.

9 Ogbugba ndu nke mbu nwere usoro ofufe na ebe nsọ nke uwa nke a e jiri aka wuo. **2** E guzobere ulo ikwu. N'onuulo nke mbu n'ulo ikwu ahụ, e nwere ihe idoba iheoku, na tebul, na achicha e doru nsọ. Aha onuulo nke mbu a bu Ebe Nso. **3** N'azu akwa mgbochi nke abuo ka e nwere onuulo a na-akpo Ebe Kachasi Nso, **4** nke nwere ebe ichu aja mgbaisoma e ji olaedo wuo, na igbe ogbugba ndu ahụ nke e jiri olaedo machie ahụ ya niile. Ihe di n'ime ite ahụ bu manà na mkpanaka Eron nke ahụ puputara ahija, ya na mbadamba nkume e dekwasi iwu ogbugba ndu. **5** Ihe di n'elu igbe a bu cherubim nke ebube ya, na-ekpuchite oche amara ahụ. Ma anyi enweghi ike ikowacha ihe niile ndi a n'ozuzu oke ugbo a. **6** Mgbe e doru ihe niile ndi a n'usoro, onye nchujaja na-abata mgbe obula n'ime onuulo nke mbu nke ulo ikwu a. N'ebe a ka o na-arụ oru o ketara iru. **7** Ma o bu naani onyeisi nchujaja na-abanye

n'ime ọ̀nụ̀lọ̀ nsọ̀ nke abụ̀ọ̀, naanị̀ otu ugboro n'afọ̀. Ọ̀ na-
 ejikwa ọ̀bara na-aba n'ebe ahụ̀, iji chụ̀ọ̀ aja maka onwe ya
 na n'ihị̀ mmehie ndị̀ mmadụ̀ mere na-amaghị̀ ama. **8** Site
 na nke a, Mmụ̀ọ̀ Nsọ̀ na-egosi na ụ̀zọ̀ e si abanye n'Ebe
 Kachasị̀ Nsọ̀ ahụ̀ bụ̀ ihe na a ka apụ̀tabeghị̀ ihe, ebe ọ̀ bụ̀
 na ụ̀lọ̀ ikwu nke mbụ̀ ahụ̀ ka na-eguzo. **9** Nke a bụ̀ ihe
 ilu banyere oge ugbu a. Site na nhazi nke a, onyinye na
 aja niile a na-achụ̀ enweghị̀ ike ime ka akọ̀nuche onye
 na-efe ofufe zuo oke. **10** Kama ha bụ̀ naanị̀ usoro iwu
 metụtara ihe oriri na ihe ọ̀nụ̀nụ̀ na ụ̀dị̀ baptizim dị̀ iche
 iche nke anụ̀ ahụ̀, bụ̀ nke e nyere ka a na-eme ya ruo
 mgbe a ga-edozigharị̀ ihe niile. **11** Mgbe Kraị̀st b́jara d́
 ka onyeisi nchụ̀aja nke ezi ihe ahụ̀ d́ ugbu a, site n'ụ̀lọ̀
 ikwu d́ ukwu zuruoke nke a na-ejighị̀ aka mee, nke na-
 esoghị̀ n'ihe e kere eke, **12** o jighị̀ ọ̀bara ụ̀mụ̀ ewu na nke
 ụ̀mụ̀ ehi banye n'ebe ahụ̀, kama o ji ọ̀bara nke ya onwe
 ya banye n'Ebe ahụ̀ Kachasị̀ Nsọ̀ naanị̀ otu mgbe, jiri ya
 wetara anyị̀ niile mgbapụ̀ta ebighị̀ ebi. (aiōnios g166) **13** Ma
 ọ̀ bụ̀rụ̀ na ọ̀bara ewu na nke oke ehi d́ iche iche, ya na
 ntụ̀ nwa agbọghọ̀ ehi, nke e fekwasị̀rị̀ ndị̀ rụ̀rụ̀ arụ̀, pụ̀rụ̀
 ido ha nsọ̀, meekwa ka ha d́ ọ̀cha n'elu ahụ̀. **14** Ọ̀bara
 Kraị̀st onye sitere na Mmụ̀ọ̀ d́ ebighị̀ ebi were onwe ya
 chụ̀ọ̀rọ̀ Chineke aja n'enweghị̀ ntụ̀pọ̀ ọ̀bụ̀la, ọ̀ ga-esi ańaa
 ghara ị̀sachapụ̀ omume ruru unyi nke akọ̀nuche anyị̀, ka
 anyị̀ nwee ike ife Chineke d́ ndụ̀. (aiōnios g166) **15** N'ihị̀ nke
 a, ọ̀ bụ̀ onye ogbugbo nke ọ̀gbụ̀gba ndụ̀ ọ̀hụ̀rụ̀, ka ndị̀ a
 kpọ̀rọ̀ site na ya nata ihe nketa ebighị̀ ebi ahụ̀ bụ̀ nke e
 kwere ha na nkwa. A pụ̀rụ̀ ime nke a n'ihị̀ ọ̀ nwụ̀ọ̀la ọ̀nwụ̀
 gbapụ̀ta ụ̀mụ̀ mmadụ̀ site n'ikpe ọ̀mụ̀ma nke mmehie ha

mere n'okpuru ogbugba ndu nke mbu ahụ. (aiōnios g166) 16

Ọ bụrụ na mmadu ekee ekpe mgbe ọ nọ ndu, a na-ebu ụzọ achọpụta ma onye kere ekpe ahụ ọ nwụọla. 17 Ekpe na-amalite ịdị ire mgbe onye kere ekpe ahụ nwurụ, n'ihi na ihe mmadu kere n'ekpe anaghị adị ire mgbe onye kere ya ka ị ndu. 18 Ọ bụ nke a mere ọ buladi ogbugba ndu ochie ahụ jiri bụrụ ihe na-adighi ire ruokwa mgbe ọbara batara na ya. 19 Mgbe Mosis kwuputachara ndi mmadu iwu ahụ, o weere ọbara umu ehi na ewu, ya na mmiri, ogbo uhie na hisop fesaa n'akwukwo iwu ahụ nakwa n'elu mmadu niile. 20 Na-ekwu, "Nke a bụ ọbara ogbugba ndu ahụ nke Chineke nyere unu iwu." 21 N'otu aka ahụ, o fesakwara ọbara ahụ n'elu ulo ikwu na n'elu ihe niile ị n'ulo ikwu, bụ ihe niile e ji efe ofufe. 22 N'ikwu eziokwu, ịka iwu si ị, ọ dighi ihe ọbula nke a na-adighi eji ọbara edo ọcha. Ọ bụrụ na a wusighi ọbara, mgbaghara mmehie adighi. 23 O kwesiri ka e si otu a mee ka ihe ndi a yiri ihe ndi ị n'elugwe ị ọcha, ma ihe ndi ị n'elugwe n'onwe ha kwesiri ka e nye ha aja ị mma karja. 24 N'ihi na ọ bughị n'ebe nsọ nke mmadu jiri aka wuo, nke yiri nke ị n'elugwe, ka Kraist banyere, kama ọ banyere n'ime elugwe n'onwe ya, bụ ebe ọ na-anochite anya anyi ugbu a n'ihu Chineke. 25 Ọ banyeghi na ya ka o were onwe ya chuo aja otutu ugboro, ị ka onyeisi nchujaja na-eji ọbara na-abughị nke ya na-abanye n'Ebe ahụ Kachasi Nso kwa afọ. 26 Ọ bụrụ na o si otu a ịri, ọ gaara abụ onye na-ahụ ahuhụ mgbe kemgbe e kere ụwa. Ma, ị ka o si ị, ọ bjjara naani otu ugboro n'ogwugwu oge ndi a, iwezuga mmehie site n'iji onwe ya chuo aja. (aiōn g165) 27 Ị ka ọ

bụ ihe a kwadooro mmadụ ọbụla ịnwụ naanị otu ugboro, ma e mesịa ikpe esochie, 28 otu a ka e si chụọ Kraịst dị ka aja naanị otu ugboro iwepụ mmehie ọtụtụ mmadụ. Ọ ga-abịaghachi nke ugboro abụọ, ma ọ bughị n'ihị ibu mmehie, kama ọ bụ n'ihị iweta nzọpụta nye ndị ahụ niile na-eche ọbịbịa ya.

10 Iwu ahụ bụ naanị onyinyo na-egosi ihe ọma gaje ịbịa. N'ihị ya, o zughị oke n'onwe ya isite n'aja ndị ahụ a na-achụ mgbe mgbe kwa afọ, mee ka ndị ahụ na-abiaru nso ife ofufe zuo oke. 2 Ma ọ bughị otu a, ọ bụ na a gabeghị akwụsị ịchụ aja ndị a? Ọ bụrụ na a sachapụla njọ ndị na-eke ofufe na mbụ, akọnuche ha agaghikwa ama ha ikpe mmehie ha. 3 Ma nke bụ eziokwu bụ na ihe aja ndị a na-eme bụ ichetara ha mmehie ha kwa afọ niile. 4 N'ihị na ọ bụ ihe na-apughị ime eme na ọbara oke ehi na nke ụmụ ewu dị iche iche ga-asachapụ mmehie. 5 Ya mere mgbe Kraịst bịara n'ụwa, ọ sịrị, "Aja na onyinye abughị ihe ị chọrọ kama ị kwadoo ahụ nye m. 6 Aja nsure ọkụ na aja a chụrụ maka mmehie, ha abughị ihe dị ezi mma nye gi. 7 Mgbe ahụ ka m sịrị, 'Lee, abịala m Chineke m, ime ihe ị na-achọ. Nke a bụkwa ihe e dere banyere m n'ime akwụkwọ mpiakọta.'" 8 O kwuru na mbụ, "Aja dị iche iche, na onyinye, na aja nsure ọkụ na aja mmehie adighị atọ gi uto, ha adighikwa amasị gi" (a chụrụ aja ndị a dika iwu si dij). 9 O kwukwara ozo, "Lee abịala m ime uche gi." Ọ kagburu aja nke mbụ ahụ ma were aja nke abụọ dochie n'ọnọdụ ya. 10 Site n'ime uche Chineke, e mere ka anyị dij nsọ site n'aja Jisọs Kraịst ji onwe ya chụọ naanị otu ugboro. 11 Onye nchụaja ọbụla na-eguzo kwa ụbọchị na-

eife ofufe, na-achukwa otu aja ahụ ugboro ugboro, bụ aja nke na-enweghị ike isachapụ mmehie. **12** Ma mgbe Kraist chuchara naanị otu aja ahụ, otu ugboro n'ihie mmehie niile, ọ nọduru ala n'aka nri Chineke. **13** Ebe ahụ ka ọ nọ ugbu a na-eche ka ndị iro ya niile buru ihe mgbakwasị ukwu ya. **14** N'ihie na o sitela n'otu aja mee ka ndị ahụ a na-eme ka ha dirị nsọ zuo oke mgbe niile. **15** Mmụọ nsọ na-agbakwara anyị ama banyere ihe ndị a mgbe o buru ụzọ kwuo: **16** “Nke a bụ ọgbugba ndụ ahụ mụ na ha ga-agba mgbe oge ndị ahụ gasiri, ka Onyenwe anyị kwuru. Aga m etinye iwu m n'obi ha. Aga m edekwasikwa ha n'uche ha.” **17** O kwukwara si, “Agaghị m echetakwa mmehie ha na mmebi iwu ha niile ọzọ.” **18** Ya mere, ebe ọ bụ na a gbagharala mmehie ndị a, ọ dikwaghị mkpa ichu ajoy ọzọ maka mgbaghara mmehie. **19** N'ihie nke a, umunna m, ebe anyị nwere nkwa okwu ibanye n'Ebe Kachasi Nso site n'obara Jisos, **20** bụ ụzọ ọhuru nke o meghere nye anyị, nke di ọhuru ma dikwa ndu site n'akwa mgbochi ahụ nke bụ ahụ ya, **21** ebe anyị nwekwara onye nchaja di ukwu, nke na-elekota ulo Chineke, **22** ka anyị bjaruo nso site n'obi di ocha, na ntukwasị obi zuru ezu nke okwukwe, ka anyị buru ndi a sachara obi ha site n'akonuche ruru aru, ka anyi burukwa ndi e ji mmiri di ezigbo ocha sachaa ahụ anyi. **23** Ya mere, ka anyi jidesie nkwuputa nke olileanya anyi ike, n'ihie na onye ahụ kwere nkwa kwesiri ntukwasị obi. **24** Ka anyi tugharia uche otu anyi gagesi kpalie ibe anyi n'ihunanya na ezi oru. **25** Ka anyi gharakwa ichefu nzuko anyi di ka ufodu na-eme, kama ka anyi na-agbarita onwe anyi ume, karisia, ugbu a ubochi

ahụ na-abịa nso. **26** Ọ bụrụ na anyị akpachapụ anya na-anogide na mmehie mgbe anyị matachara eziokwu ahụ, o nwekwaghị aja ọzọ fọdurụ a ga-achụ banyere mmehie niile. **27** Kama naanị ikpe dị oke egwu, nke ga-adị ka ọkụ na-ere ike ike, nke ga-erechapụ ndị niile bụ ndị iro. **28** Onye ọbụla dara iwu Mosis, na-anwụ na-enweghị ebere, site n'akaebe mmadụ abụọ maọbụ atọ gbara megide ya. **29** Ọ bụrụ na ọ dị otu a, olee ụdị ahụhụ unu chere na a ga-enye onye leliri Ọkpara Chineke, gini ka a ga-eme onye merurụ ọbara nke ọgbugba ndụ nke e ji doo ya nsọ, na onye kpasuru mmụọ nke amara ahụ iwe? **30** N'ihina anyị maa onye ahụ kwurunụ, "Ịbọ ọbọ diri m, aga m akwughachi," ọzọkwa, "Onyenwe anyị ga-ekpe ndị ya ikpe." **31** Ọ bụ ihe dị oke egwu idaba n'aka Chineke ndị ndụ. **32** Ma chetakwanụ ụbọchị mbụ ndị ahụ, mgbe unu natachara ihè, unu nọgidesikwara ike n'agbanyeghị oke ahụhụ niile unu tara. **33** Mgbe ụfọdụ, a kpariri unu n'ihu ọha, unu natakwarị mkpagbu. N'oge ọzọ, unu soro ndị e si otu a mesoo mmeso. **34** Unu were obi ebere soro ndị nọ n'ụlọ mkpọrọ taa ahụhụ, unu jikwa ọnụ nabata ya mgbe a nakorochara unu ihe niile unu nwere, n'ihina unu onwe unu matara na unu nwere ihe ka mma, nke na-anogide. **35** Ya mere, unu ahapukwala ntukwasị obi unu ahụ, n'ihina ọ na-eweta ụgwọ ọrụ dị ukwuu. **36** N'ihina ya, unu kwesiri inwe ndidi ka ọ ga-abụ na mgbe unu mere uche Chineke unu ga-anata ihe e kwere na nkwa. **37** N'ihina, "Na oge na-adighi anya, onye ahụ nke na-abia ga-abia ọ gaghị anọkwa ọdụ." **38** Ma, "Onye ezi omume nkem gagesite n'okwukwe ndị ndụ. Mkpuruobi m agaghị e nwee

mmasị n'ime onye ọbụla na-alaghachi azụ.” **39** Ma anyị abụghị ndị na-alaghachi azụ si otu a laa n'iyi. Kama anyị dinyere ndị nwere okwukwe, burukwa ndị a zọputara.

11 Ugbu a, okwukwe bụ inwe obi ike banyere ihe ndị a na-ele anya ha na inwe owuweanya banyere ihe a na-ahụbeghị anya. **2** N'ihị na ọ bụ site n'okwukwe ka e ji gbaara ndị ochie ama. **3** Ọ bụ site n'okwukwe ka anyị ji ghọta na e mere ụwa na ihe niile anyị na-ahụ anya site n'okwu Chineke. N'ihị nke a, ihe anyị na-ahụ anya ugbu a bụ ihe e mere site n'ihe anyị na-adighị ahụ anya.

(aiōn g165) **4** Ebel sitere n'okwukwe chụọ aja dị mma nye Chineke karịa aja nke Ken chụrụ; nke e si na ya gụnye ya n'onye ezi omume. Chineke kwuru okwu banyere onyinye ya. Ma ugbu a, ọ bụ ezie na ọ nwụọlarị ma ọ ka na-ekwu okwu site n'okwukwe. **5** E sitere n'okwukwe kupu Enọk nke putara na ọ nwughị anwụ, a hụkwaghị ya ọzọ n'ihị na Chineke akporọla ya. Ma tupu e kuru ya, e mere ka anyị mara na ọ mere ihe masịrị Chineke. **6** Ọ bụ ihe siri ike mmadụ ime ihe ga-atọ ya uto ma ọ buru na onye ahụ enweghị okwukwe. N'ihị na onye na-abịakwute Chineke nso aghaghị ikwe na ọ dị. Na ọ bụkwa onye na-akwughachi onye ọbụla na-achọsi ya ike ụgwọ. **7** Site n'okwukwe, Noa, onye nke a dorọ aka na ntị gbasara ihe ndị a na-ahụbeghị anya, gere ntị ma ruo ụgbọ mmiri maka nzọputa nke ezinaụlọ ya. Site na nke a, ọ mara ụwa ikpe, ma buru onye nketa nke ezi omume sitere n'okwukwe. **8** Site n'okwukwe, Ebrahim rubere isi mgbe a kporo ya ka ọ hapu, gaa n'ala ahụ nke ọ ga-enweta dika ihe nketa. Ọ gawara n'amaghị ebe ọ na-aga. **9** Okwukwe

ka o jiri biri dika obia n'ala ahụ e kwere ya na nkwa, nabi n'ulo ikwu, ya na Aizik na Jekob, bu ndi e kwere ya na ha otu nkwa ahụ. **10** N'ihina na o na-ele anya ala ahụ nke nwere ntọala, nke onye turu atumatu ya ma wuokwa ya bu Chineke. **11** Site n'okwukwe o natara ike omumu. O bu ezie na o gafeela oge imuta nwa, o buladi Sera n'onwe ya bu nwanji aga, n'ihina na o guru onye ahụ kwere ya nkwa di ka onye kwesiri ntukwasị obi. **12** Ya mere site n'otu onye a, onye a guru di ka onye nwuru anwu ka e si nweta umu ndi onuogugu ha di ka kpakpando di na mbara eluigwe, di ka aja di n'akuku osimiri. **13** Ndi a niile nwere okwukwe nwuru na-anataghi nkwa ahụ, ma site n'ebe di anya ha huru ma nabatakwa nkwa ndi a. Ha kwuputakwara na ha bu ndi obia na ndi mba ozọ n'ụwa. **14** Ndi na-ekwu otu a na-eziputa na ha na-ele anya obodo nke aka ha. **15** O buru na ha na-eche echiche banyere obodo nke ha hapuru, ha gaara enwe ohere ilaghachi azu. **16** Ma otu o di, ha na-elesi anya ike maka obodo ahụ ka mma, bu nke di n'eluigwe. Ya mere, o dighi eme Chineke ihere ka a kpo ya Chineke ha, n'ihina na o dozielara ha ebe obibi. **17** Site n'okwukwe Ebrahim ji Aizik chuo aja mgbe a nwalere ya. Onye ahụ natara ihe ndi ahụ e kwere nkwa, di njikere iji otu nwa ahụ o nwere chuo aja, **18** o bu ezie na Chineke kwuru maka ya, "O bu site n'Aizik ka a ga-akpo mkpuru gi aha." **19** Ebrahim chere na Chineke puru ime ka onye nwuru anwu site n'onwu bilie, dika ihe ima atu otu ahụ ka o mekwara, n'ihina na o nataghachikwara ya. **20** O bu okwukwe ka Aizik jiri nye Jekob na Iso ngozi banyere ihe di n'ihu. **21** O bu okwukwe ka Jekob ji gozie

ụmụ Josef n'otu n'otu tupu ọ nwụọ. Ọ kpọrọ isiala dika ọ dabere n'elu mkpanaka ya. **22** N'ogwugwu ndu ya, Josef sitere n'okwukwe kwuo banyere ọpupu ụmụ Izrel ma nyekwa ntuziaka banyere olili ọkpukpu ya. **23** Okwukwe ka nne na nna Mosis ji zobe ya onwa atọ mgbe a muru ya, n'ihi na ha huru na ọ bu nwa mara mma. Ha atukwaghi egwu iwu eze ala Ijipt bu Fero nyere. **24** Site n'okwukwe, Mosis e kweghi aza nwa ada Fero mgbe o tolitere. **25** Ọ horo isoro ụmụ Chineke keta oke na mmegbu ha kari inwe anuri nke mmehie. **26** O kpebiri na ọ bu ihe karichara mma ihu ahuhu n'ihi Kraist, kama inweju aku niile nke Ijipt afo. N'ihi na o nwere olileanya maka ugwo oru di n'ihu. **27** Okwukwe ka ọ ji hapu Ijipt. Ọ tughu egwu iwe eze, ma ọ tachiri obi ya dika ọ huru onye ahụ a na-apughu ihu anya. **28** O sitekwara n'okwukwe debe Mmemme Ngabiga. O fesara obara ka onye mbibi nke ụmụ nwoke mbu, hapu imetu ụmụ nwoke mbu ndi Izrel aka. **29** Ha gafere Osimiri Uhie site n'okwukwe di ka a gasi na ọ bu ala efu. Ma mgbe ndi Ijipt nwara ime nke a, mmiri lomiri ha niile. **30** Mgbidi Jeriko dara mgbe ha jiri okwukwe gaa ya gburugburu ubochi asaa. **31** Site n'okwukwe, Rehab nwanyi akwuna esoghi ndi nnupu isi laa n'iyi n'ihi na ọ nabatara ndi bjara inyochaputa obodo ahụ n'udo. **32** Olee ihe ozọ m ga-ekwu? Oge ga-agwunahu m ikwu gbasara Gidiön, na Barak, na Samsin, na Jefta, na Devid, na Samuel na ndi amuma, **33** ndi sitere n'okwukwe merie otutu alaeze, kpeekwa ikpe nkumoto, natakwa nkwa e kwere, ndi mechiri onu odum. **34** Ha menyuru oku di egwu, gbanari mma agha, nweta ike

site n'adighi ike. Ha ghokwara ndi di ike n'agha, chulaa usuu ndi agha ndi mba ozọ. **35** Umụ nwanyị natara ndi ha nwuru anwu, site na mbilite n'onwu. Ndi ozọ naara ntaramahuhu, ha juru inata mgbaputa ka ha nwee ike nata mbilite n'onwu ka mma. **36** E ji ufodu mere ihe ochi, tiekwa ha ihe otiti, o buladi ike ha agbu na itu ha mkporo. **37** A turu ufodu nkume, kwobie ufodu abuo. E ji mma agha gbuo ufodu. Ufodu yi akpukpo ewu na akpukpo aturu jeharia. Ufodu bukwa ndi dara ukpa. A kpagburu ufodu, ma mejookwa ndi ozọ. **38** Ha waghari n'ozara na n'ugwu, n'ogba nkume na n'onu ala. N'anya uwa, a gururu ha n'ihe efu. **39** A gbaara ezigbo ama n'isi ndi a niile n'ih i okwukwe ha, ma ha anataghi ihe ahụ e kwere ha na nkwa. **40** Otu o di, Chineke akwadoberela anyi ihe kaara anyi mma, ka a ghara ime ka ha zuo oke ma e wepu anyi.

12 Ya mere, anyi nwere oke igwe ndi ama di otu a gbara anyi gburugburu, n'ih i nke a, ka anyi wepu ihe obula nke na-adoghachi anyi azu dika ibu arọ, ya na mmehie niile nodebere anyi nsọ kari. Ka anyi werekwa ntachiobi gbaa osọ nke chere anyi n'ihu. **2** Ka anyi na-elegide Jisos anya, onye mbu na onye na-eme ka okwukwe anyi zuo oke, onye jiri n'ih i onu e debere n'ihu ya, die ahuhu na ihe ihere nke obe, o nodu n'aka nri nke ocheeze Chineke. **3** Tuleenu n'obi unu gbasara onye ahụ tachiri obi na nkwegide sitere n'aka ndi mmehie, ka ike ghara igwu unu maobu obi unu adaa mba. **4** N'ime ogu nke unu naluso mmehie, unu eguzogideghi ruo n'onodu nke iwufu obara unu. **5** Unu echefuola okwu nkasiobi ahụ, nke e jiri gbaa unu ume dika umu, "Nwa m ewela ido aka na

ntị nke Onyenwe anyị dika ihe dị mfe, mgbe ọ na-ata
gị ahụhụ maọbụ daa mba mgbe ọ na-abara gị mba. **6**
N’ihi na onye Onyenwe anyị hụrụ n’anya ka ọ na-abara
mba. Ọ bụkwa onye ọ nabatara dị ka nwa ya, ka ọ na-
apịa ụtari.” **7** Tachie obi, mụta ihe site n’ahụhụ. N’ihi na
Chineke na-emeso unu mmeso dị ka nna ọbụla hụrụ ụmụ
ya n’anya si emeso ha mmeso. Nwata ọbụla adighị nke
nna ya na-adighị abara mba. **8** Ya mere ọ bụrụ na a dighị
abara unu mba dika esi bara ndị ọzọ, unu abughị ụmụ
kama unu bụ ndị amụtara n’ikwa iko. **9** Dika ịma atụ, ndị
bụ nna anyị site n’anụ ahụ na-apịa anyị ụtari mgbe ọbụla
anyị nupuru isi. Ma nke a adighị egbochi anyị ịsọpuru ha.
O kwesikwaghị ka anyị rubere Nna nke mmụọ isi karịa
ma dika ndụ? Anyị mee nke a, anyị ga-adị ndụ. **10** Ha
na-azụ anyị nwa oge nta dị ka ha si tụtuta n’uche ha.
Ma ọ na-azụ anyị n’ihi ọdịmma anyị. Ọ na-achọ ka anyị
keta oke n’idị nsọ ya. **11** Mgbe ọbụla a na-ezi anyị ihe
site n’inye anyị ahụhụ, ọ na-aburu anyị ihe mwute n’oge
ahụ, ọ bughịkwa ihe ọnụ. Ma e mesia, ọ na-eweta udo
na ndụ ezi omume nye ndụ ahụ azuru n’ime ya. **12** Ya
mere, setipụ aka gị ahụ ike gwuru. Guzosie ike n’ukwu gị
ahụ na-ama jijiji. **13** Debenu ukwu unu n’uzọ ziri ezi, ka
ukwu na-adighị ike ghara ịda ngwuro, kama ka o nwe
ogwugwo. **14** Gbalisie ike mee ka gị na mmadu niile biri
n’udo ya na ndụ dị nsọ, e wepu ya, o nweghi onye puru
ihu Onyenwe anyị. **15** Hukwanu na o nweghi onye ga-
ahapu inweta amara Chineke, na o nwekwaghị onye ga-
epuputa dika mgboro gwu ilu weta nsogbu a ga-esi n’ime
ya meruo otutu mmadu. **16** Hunu na o nweghi onye na-

ebi ndụ ruru unyi maọbụ onye nke na-enweghị nsopurụ dika Iso, onye nke rere onodu omumu ya n'ih i otu efere nri. **17** Dika unu maara, o mechara choo ka o keta ngozi ahụ, ma a juru ya n'ih na o nweghị ohere nchehari. O bu ezie na o jiri anya mmiri chosie ya ike. **18** Unu abiarughị n'ugwu nke a puru imetu aka, nke na-ere oku, na ochichiri na itiri na oke ifufe, **19** na uda opi ike, maobu olu na-ekwu okwu, nke ndi nuru ya roro ka o kwusi igwa ha. **20** N'ih na ha enweghị ike inagide ihe e nyere n'iwu, "A sikwari na anumanu obula emetu ugwu ahụ ahụ, a gaeji nkume tugbuo ya." **21** N'ezie, ihe ahụ anya huru di oke egwu na Mosis siri, "Ana m ama jijiji n'ih ujo." **22** Ma unu abiaruola n'ugwu Zayon, bu obodo Chineke di ndu, Jerusalem nke eluigwe ahụ. Unu abiakwutela puku kwuru puku ndi mmuo ozi a na-apughị iguta onu zoro n'onu. **23** Unu abiala n'ulo nzuko nke onye ahụ ebu uzọ muputa bu ndi e dere aha ha n'eluigwe. Unu abiakwutela Chineke, onye ga-ekpe mmadu niile ikpe, unu abiakwutela mmuo ndi ezi omume e mere ka ha buru ndi zuruoke. **24** Unu abiakwutela Jisos onye ogbugbo nke ogbugba ndu ohuru, biakwutekwa obara e fesara nke na-ekwu okwu di mma karia nke obara Ebel kwuru. **25** Gbalisienu ike ihu na unu ajughị onye ahụ na-ekwu okwu. N'ih na o buru na ha agbanarighi ya, bu onye ahụ doru ha aka na nti n'elu uwa, anyi agaghị agbanari onye ahụ si n'eluigwe na-adu anyi aka na nti. **26** N'oge ahụ, olu ya mere ka uwa ma jijiji, ma ugbo a, o kwela nkwa, si, "Otu mgbe ozu foduru, o bughị naani uwa ka m ga-eme ka o maa jijiji kama aga m emekwa ka eluigwe maa jijiji." **27** Okwu a bu, "Otu

mgbe ọzọ ọduru,” na-egosi mwepu nke ihe na-ama jijiji dika ihe e kere eke, iji hu na nke na-anaghi ama jijiji ga-adi. **28** Ya mere, ebe anyi na-anata alaeze nke na-apughị igbanwe, ka anyi jiri obi ekele, egwu na nsopuru fee Chineke ofufe n’uzo o ga-anabata. **29** N’ihi na Chineke anyi bu oku na-erepia erepia.

13 Ka ihunanya unu nwere n’etiti unu na-adigide. **2** Unu echefula inabata ndi obia, n’ihi na ufodu ndi mere nke a lekotara ndi mmuo ozi ma ha amataghi. **3** Chetanu ndi no n’ulo mkporo di ka a ga-asị na unu so ha nodu n’ulo mkporo. Chetakwanu ndi a na-ata ahuhu, dika a ga-asị na unu onwe unu so ha na-ahu ahuhu n’ahu unu. **4** Ka olulu di na nwunye buru ihe onye obula na-akwanyere ugwu, ka ihe ndina unu burukwa nke a na-emerughị emeru. N’ihi na Chineke ga-ekpe ndi na-akwa iko na ndi uru ikpe. **5** Debenu ndu unu puo n’ihunanya nke ego, ka afo ju unu n’ihe unu nwere, n’ihi na o kwuola, “Agaghi m ahapu gi. O nwekwaghi mgbe m ga-eji gbakuta gi azu.” **6** Ya mere anyi puru iji obi ike na-atughị egwu kwuo, “Onyenwe anyi bu onye na-enyere m aka. Agaghi m atu egwu. Gini ka mmadu puru ime m?” **7** Chetanu ndisi unu, ndi gwara unu okwu Chineke. Tuleenu otu ndu siri di, na-enomikwanu okwukwe ha. **8** Otu Jisos Kraist di unyaahu, ka o di taa, otu a ka o ga-adigidekwa ruo mgbe ebighi ebi. (aiōn g165) **9** Unu ekwela ka e jiri ozizi ohuru nke dikwa iche duhie unu. N’ihi na o bu ihe di mma ka e were amara mee ka obi sie ike, o bughị site n’idebe iwu banyere nri nke na-enweghi uru o bara ndi na-edebe ya. **10** Anyi nwere ebe ichu aja, ebe ndi niile na-eje ozi

ha n'ụlọ ikwu a enweghị ike iri aja a chụrụ n'elu ya. **11**
 Onyeisi nchụaja na-ewebata ọbara ụmụ anụ ndị ahụ n'Ebe
 Kachasị Nsọ dika aja maka mmehie, ma a na-erepịa anụ
 ahụ ha ọkụ na mpụga ụlọ ikwu. **12** N'otu aka ahụ, Jisọs
 n'onwe ya tara ahụhụ na mpụga ọnụ ụzọ ama obodo ka o
 jiri ọbara ya mee ka ndị nke ya dị nsọ. **13** Ya mere, ka anyị
 gakwuru ya n'azụ ụlọ ikwu soro ya die mkparị o diri. **14**
 N'ihì na ụwa abughị ụlọ anyị, ma anyị na-ele anya obodo
 nke gaje ibia. **15** Site na ya, ka anyị na-achụrụ Chineke
 aja otuto mgbe niile, nke bụ mkpụrụ egbugbere ọnụ
 nke na-ekwuputa aha ya. **16** Unu echefula ime ihe ọma,
 meekwanụ ka ndị ọzọ soro unu kekọọ ihe unu nwere. Nke
 a bụ ụdị aja na-atọ Chineke ụtọ. **17** Ka unu na-ekwenyere
 ndị ndu unu, dokwaanụ onwe unu n'okpuru ha. N'ihì na
 ọrụ ha bụ ihu maka mkpụrụobi unu dika ndị ga-aza aziza.
 Meenụ nke a ka ha were ọnụ na-eje ozi ha, ma ọ bughị
 site n'obi mwute n'ihì na nke a agaghị abara unu uru. **18**
 Na-ekperenụ anyị ekpere, n'ihì na o doro anyị anya na
 anyị nwere akonuche dị ọcha na-achọkwa ibi ndụ nwere
 ugwu n'ụzọ niile. **19** Ana m arịsị unu ya ike, ka unu mee
 nke a, ka m nwee ike iloghachikwute unu ọsịsọ. **20** Ugbu
 a ka Chineke nke udo, onye ahụ sitere n'ọbara ọgbugba
 ndụ ebighị ebi ahụ kpoghachite Onyenwe anyị Jisọs, Onye
 ọzụzụ aturụ ukwu ahụ, site n'ọnwụ, (aiōnios g166) **21** mee
 ka unu zuo oke n'ezi ihe ọma niile ọbụla, nke ga-enyere
 unu aka ime ihe ọ na-achọ. Ka ọ rụpụta n'etiti anyị ihe
 ndị ahụ niile na-atọ ya ụtọ site na Jisọs Kraịst, onye otuto
 niile dīrī ruo mgbe niile ebighị ebi. Amen. (aiōn g165) **22**
 Ụmụnna m, arịọọ m unu, ka unu were ntachiobi nūrū

okwu agbamume m gwara unu n'ime akwukwo a na-etoghị ogologo. **23** Ana m eme ka unu mata na nwanna anyị Timoti esitela n'ulo mkporo puta. Mu na ya ga-esoro bja leta unu ma o buru na o bja n'ebe a na mgbe na-adighi anya. **24** Keleerenu m ndjisi unu niile na ndi nsọ niile. Ndi si Itali na-ezitere unu ekele ha. **25** Ka amara dinyere unu niile.

Jemis

1 Jemis, nwaodibo Chineke na nke Onyenwe anyị Jisọs Kraịst, Na-edegara agburu iri na abuo ndi gbasara n'elu uwa niile akwukwo ozi a: Ndeewonu! **2** Umunna m, ka obi unu juputa n'onu mgbe obula onwunwa di iche iche gbara unu gburugburu. **3** N'ihi na mgbe a na-anwa okwukwe unu onwunwa, ntachiobi unu na-enwe ohere ito eto. **4** Ka nguzosike unu puta ihè, ka unu zuo oke ma nwezuokwa ihe niile, na-adighi ihe obula nke ga-ako unu. **5** O buru na o di onye na-enweghi amamihe, ya riu Chineke, onye na-enye onye obula rioro ya amamihe n'afu ofufu na-ataghikwa onye obula uta, a ga-ewerekwa ya nye ya. **6** Ma riuo n'okwukwe na-enweghi obi abuo, n'ihi na onye na-enwe obi abuo di ka ebili mmiri oke osimiri mgbe ikuku na-ebuhari ya. **7** Onye di otu ahụ ekwesighi ile anya na o ga-esite n'aka Onyenwe anyi nata ihe obula. **8** N'ihi na mmadu di otu a bu onye ihu abuo, onye na-adighi eguzo n'otu ebe n'ihe obula o na-eme. **9** Ka nwanna obula bu ogbenye nuria onu, mgbe obula e weliri ya elu. **10** Ka onye bu ogaranya mgbe a na-eme ka o nodu ya di ala, n'ihi na ndi bara uba ga-akponwu di ka okoko osisi. **11** N'ihi na mgbe obula anwu waliri chasie ike, weputa okpomoku, o na-eme ka ahija kponwuo, ka okoko osisi daa n'ala, mma ya agwusiakwa. N'otu aka ahụ, onye ahụ bara uba ga-akponwu o buladi mgbe o na-ejeghari n'ime ije ozi ya. **12** Ngozi na-adiri onye ahụ nke na-anogide na-adighi ada mba n'oge onwunwa. N'ihi na mgbe oge onwunwa ahụ gasiri, o ga-anata ugwo oru, nke bu okpueze ndu, nke Chineke kwere nkwa inye ndi niile huru ya n'anya.

13 Ka onye ọbụla hapụ i sị, mgbe a na-anwa ya, “Ọ bụ Chineke na-anwa m ọnwụnwụ a.” N’ihi na ọ dịghị mgbe a puru ịnwa Chineke ka o mee ihe ọjọọ, ọ dịkwaghị anwa mmadụ ọbụla ka o mee ihe ọjọọ. 14 Kama ọnwụnwụ na-abịara mmadụ site n’ọchịchọ nke obi ya. Ọ bụkwa ọchịchọ ọjọọ nke mmadụ na-arafu ya, dọkpụfuo ya. 15 Ọchịchọ ahụ, mgbe ha bara ụba n’ime obi, na-eduba mmadụ na mmehie. Mgbe mmehie bara ụba, ọ na-eduba n’ọnwụ. 16 Ekwela ka onye ọbụla duhie unu ụmụnna m. 17 Onyinye ọbụla dị mma, na nke zuruoke na-esite n’eluigwe abịa. Ọ na-esite n’ebe Nna nke ịhè niile onye na-adighị agbanwe agbanwe, ọ naghị ezonari ụmụ mmadụ ihu ya. 18 N’ihi imezu nzube ya, o sitere n’okwu ya bụ eziokwu mụọ anyị. O mekwara nke a ka anyị buru ụmụ mbụ nke ihe o kere eke. 19 Unu aghaghị icheta nke a ụmụnna m ndị m huru n’anya. Ka onye ọbụla nwee ntị na-anụ ihe ọsịisọ, na ire dị arọ ikwu okwu, ma burukwa onye iwe na-adighị ewe ọsịisọ. 20 N’ihi na iwe nke mmadụ anaghị aruputa ezi omume nke Chineke. 21 Ya mere, wezuganụ ụzọ ruru aru niile na ihe ọbụla dị njọ nke fọdurụ n’ime ndụ unu. Ma jirinụ obi umeala nabataranụ onwe unu okwu ndụ ahụ nke a kuru n’obi unu, nke nwere ike izoputa mkpuruobi unu. 22 Unu abụla ndị na-eji ntị ha na-anụ okwu ndụ ahụ naanị, na-arafu onwe ha, kama burunụ ndị na-eme ihe okwu ahụ kwuru. 23 N’ihi na onye ọbụla na-ege ntị n’okwu ọbụla ma hapụ iji ihe ọ nuru mee ihe, dị ka nwoke na-ele ihu ya n’enyọ. 24 O lesia onwe ya puo, o chefuo ihe ihu ya yiri ma nwa oge nta gasia. 25 Ma nwoke ahụ nogidesiri ike na-ele anya n’ime ihu ahụ zuruoke,

nke na-eme ka mmadu nwere onwe ya, ee, nwoke ahụ na-aga n'ihu ile na ime ihe iwu ahụ kwuru, hapukwa ichefu ya, ka a ga-agozi n'ihe niile o na-eme. 26 O buru na mmadu obula echee na ya bu onye na-ekpere Chineke ma hapu ijide ire ya aka maobu ikwa ire ya nga, onye di otu a na-arafu onwe ya, okpukpe Chineke ya bukwa ihe na-abaghi uru. 27 Ezi okpukpe Chineke, nke Chineke Nna anyi na-anabata dika okpukpe di ocha, na nke na-enweghi mmeru, bu nke a, ilekota ndi na-enweghi nne na nna, na ndi di ha nwuru n'ime nsogbu ha na idebe onwe anyi n'enweghi ntupo site n'aka ndi uwa.

2 Umunna m, dika ndi kweere n'Onyenwe anyi Jisos Kraist, onye di ebube, ka unu hapu ile mmadu anya n'ihu. 2 O buru na onye ogaranya yi uwe mara mma, yikwara mgbaaka olaedo na mkpisiaka ya, abata n'ulo nzuko unu, o burukwa na nwa ogbenye abata nke yi uwe na-adighi ocha, 3 o buru na unu elee onye ogaranya ahụ yi uwe mara mma anya si ya, "Bia nodu n'otu oche a e debere iche n'ihig, ma unu asi onye ogbenye ahụ, "Di anyi, guzo n'ebe ahụ," maobu "Bia nodu ala n'akuku ebe a ukwu m di," 4 o bu na unu akpabeghi oke n'etiti onwe unu, burukwa ndi ji ile anya n'ihu na obi ojoo na-ekpe ikpe? 5 Geenụ ntị ka m gwa unu umunna m, o bu na unu amataghi na Chineke ahoputala ndi ahụ uwa guru dika ndi ogbenye, mee ka ha buru ogaranya site n'okwukwe ha, ka ha ketakwa alaeze ahụ o kwere nkwa inye ndi huru ya n'anya? 6 Ma ginị ka unu na-eme? Unu na-akpari ndi ogbenye! O bughị ndi ogaranya na-emegbu unu? O bukwaghi ha bu ndi na-adokpughari unu aga n'uloi kpe?

7 Ọ bughị ha bụ ndị na-ekwulu aha ọma ahụ nke a gụrụ unu? 8 Ọ bụrụ na unu na-edebuzuo iwu nke eze anyị dika e dere ya n'Akwukwo Nso, "Hunụ ndị agbataobi unu n'anya dika unu onwe unu," unu na-eme ihe ziri ezi. 9 Ma ọ bụrụ na unu ele mmadụ anya n'ihu, unu na-eme mmehie. N'ebe iwu dikwa, unu bụ ndị na-emebi iwu. 10 N'ihia na onye ọbụla nke na-edebe iwu ahụ niile ma sọ ngongọ n'otu, a bụrụla onye ikpe iwu ahụ niile maara. 11 N'ihia na onye ahụ siri, "Akwala iko," bukwa onye siri, "Egbula mmadụ." Ya mere, ọ bụrụ na ị kwaghị iko ma i gburu mmadụ, ị bụ onye na-emebi iwu. 12 Ya mere, na-ekwunu okwu, ma na-ebikwanu ndu di ka ndi a ga-ekpe ikpe site n'iwu ahụ na-eme ka mmadụ nwere onwe ha. 13 N'ihia na agaghị emere onye ọbụla ebere nke na-adighi emere onye ozo ebere. N'ihia na ebere na-adu ukwu kari ikpe omuma ya. 14 Olee uru ọ bara umunna m, na mmadụ siri, enwere m okwukwe, ma okwukwe ahụ aputaghị ihe n'oru ya? Udi okwukwe ahụ ọ puru izoputa ya? 15 Ọ bụrụ na otu nwanne anyi nwoke maobu nwanne anyi nwanyi yi nkirinka akwa, ọ burukwa na o nweghi ihe oriri ga-ezuru ya n'ubochi, 16 ma otu onye n'ime unu asi ha, "Laa n'udo, kpuchieka onwe gi nke oma, rijuokwa afo," n'enyeghi ya ihe di mkpa maka ahụ ya, uru ginị ka ọ bara? 17 N'uzo di otu a, okwukwe naani ya bu ihe na-abaghi uru ma ọ buri na oru esoghi ya. 18 Otu onye ga-asi, "I nwere okwukwe; e nwere m oru." Gosi m okwukwe gi ma e wepu oru gi, aga m egosi gi okwukwe site n'oru 19 I kweere na ọ bu naani otu Chineke, i mere nke oma, ọ buladi ndi mmuo ojoo kweere ma kuja. 20 Gi

onye nzuzu, i na-achọ ka e gosi gi na okwukwe bu ihe na-abaghị uru ma o buru na oru e soghi ya? 21 O bu na nna anyi Ebrahim abughị onye a guru n'onye ezi omume site n'oru ya, mgbe o jiri otu nwa ya bu Aizik chuo aja n'ebe ichu aja? 22 Unu ahughị na okwukwe ya na oru soro ruko n'otu, e sitekwara n'oru ya mee ka okwukwe ya zuo oke. 23 O bu site na nke a ka ihe e dere n'akwuko nsọ jiri mezuo, nke na asi, "Ebrahim kweere na Chineke, a guru nke a nye ya di ka ezi omume," kpokwa ya enyi Chineke. 24 Unu ahula na a na-esite n'ihe mmadu ruru guo ya n'onye ezi omume, o bukwaghị naani n'okwukwe. 25 N'otu uzo ahụ, agunyeghi Rehab, nwanyị akwuna ahụ n'onye ezi omume n'ihị oru o ruru, mgbe o kpobatarā ndi nnyoputa ahụ ma zipukwa ha site n'uzo di iche? 26 Dika anu ahụ na-enweghi mmuo si buru ihe nwuru anwu, otu a ka o dikwa okwukwe na-enweghi oru.

3 Umunna m, ka otutu n'ime unu hapu igbali ibu ndi ozizi, n'ihị na unu maara na anyi bu ndi ozizi ka a ga-ekpe ikpe n'onodu sikariri ike. 2 N'ihị na anyi niile na-aso ngongo site n'otutu uzo. Ma onye obula nke na-adighi emehie site n'ikwuhie onu bu onye tozuru oke na onye puru ijide anu ahụ ya niile aka. 3 O buru na anyi e tinye mkpumpku igwe e ji ekechi onu inyinya ibu n'onu ya, ka o rubere anyi isi, anyi na-eduru ya gaa ebe anyi choro. 4 Otu a kwa, o buladi ugbo mmiri buru ibu nke ikuku di ike na-ebughari n'osimiri, ka onye na-anya ugbo mmiri puru ime ka o gaa ebe o choro site n'itugharia umara ntakiri e ji anya ugbo. 5 Otu a ka o dikwa ire anyi. O bu akuku anu ahụ anyi di nta, ma o na-anya isi banyere otutu ihe. Tulee

otu oke ọhịa si dị ukwuu, bụ nke icheku ọkụ dịkarịsiri nta
 na-eme ka o nwuru ọkụ. **6** Ire anyị bụ ọkụ. E debere ire
 n'etiti akụkụ ahụ ahụ ndị ọzọ dika ụwa ajọ omume. Ọ na-
 emerụ ahụ niile, na-amụnye ọkụ n'usoro ndụ mmadụ.
 Ya onwe ya bụkwa ihe ọkụ ala mmụọ na-amụnye ọkụ.
(Geenna g1067) **7** Mmadụ enweela ike zụọ, na-agbalịkwa ịzụ
 anụmanụ dị iche iche, na nnụnụ, na anụ na-akpụ akpụ,
 na anụ bi na mmiri; **8** ma mmadụ ọbụla adighi nke nwere
 ike ịzụ ire. Ọ bụ ihe dị oke njọ na-adighi ekwe nchikota,
 ma juputakwa na nsi na-ebute ọnwụ. **9** Ọ bụ ya ka anyị ji
 eto Onyenwe anyị na Nna anyị. Ọ bụkwa ya ka anyị ji abụ
 mmadụ ibe anyị ọnụ, bụ ndị Chineke mere n'oyiyi nke
 ya. **10** Site n'otu ọnụ anyị ka ija mma na ịbụ ọnụ na-esi
 apụta. Ụmụna m, nke a abụghị ihe ziri ezi. **11** Ọ bụ ihe
 pụrụ ime na mmiri dị mma ịhụ ahụ na mmiri nnu ga-
 esite n'otu isi iyi ahụ na-asọpụta? **12** Ụmụna m, osisi
 fiig ọ pụrụ ịmị oliv, ka osisi grepu ọ pụrụ ịmịputa fiig?
 N'uzọ dị otu a, anyị makwara na mmiri nnu apughikwa
 ịsọpụta mmiri dị mma ọhụhụ. **13** Ọ dị onye ọbụla n'ime
 unu na-agụ onwe ya dị ka onye maara ihe na onye nwere
 nghọta? Ya gosi amamihe ya na nghọta ya site n'ibi ezi
 ndụ na ịrụ ọrụ ọma site n'obi dị umeala. **14** Ma ọ bụrụ
 na obi unu ejuputa n'ihe ilu na ekworo na ịchọ naanị
 ihe nke onwe unu, mgbe ahụ, unu ekwesighi ịnya isi sị
 otu a na-agonari eziokwu. **15** Ụdị amamihe dị otu ahụ
 esiteghị n'eluigwe bịa. Ọ bụ amamihe nke ụwa. Ọ bụghị
 nke mmụọ nsọ. Ọ bụ nke mmụọ ojọọ. **16** N'ihị n'ebe ọbụla
 obi ilu na ekworo dij, ebe ahụ ka ọgbaaghara na omume
 ojọọ niile dij. **17** Ma amamihe na-esite n'eluigwe abịa

bụrụ ụzọ dị ọcha, emesia, ọ hụrụ udo n'anya, ọ na-eme obioma, o jupụtara n'ebere, na-ewepụtakwa ọrụ oma. Ihu abụọ na obi abụọ adighikwa n'ime ya. **18** Ma ndị ahụ bụ ndị na-eme udo bụ ndị na-agma mkpụrụ udo. Ha ga-aghota mkpụrụ ezi omume.

4 Gịnị bụ ihe na-ebute ọgụ na esemokwu n'etiti unu. Ebee ka ha siri bịa? Ọ bughị ọchịchọ ọjọọ unu nwere n'ime onwe unu? **2** Ọ bụrụ na unu chọọ ma unu achotaghị ya, unu egbuo mmadụ. Unu na-enwe anya ukwu n'ihe onye ọzọ nwere ma ọ bụrụ na unu enwetaghị ya, unu amalite ilu ọgụ na ibu agha. Unu enweghị maka unu choro arioghị ya n'ekpere. **3** Unu na-ariọ ma unu adighi anata, n'ih i na unu na-ariọ n'ebumnobi ọjọọ. Unu na-ariọ ka unu mefuo ya n'ihe uto nke ụwa. **4** Ndị na-ekwesighi ntukwasị obi! Ọ bụ na unu amaghị na unu na ụwa bụrụ enyi, unu ga-esi otu a bụrụ ndị iro Chineke? Onye ọbụla nke choro ibụ enyi nke ụwa, na-eme onwe ya onye iro nke Chineke. **5** Unu chere na ihe e dere n'akwukwo nsọ na-ekwu n'efu mgbe ọ na-asi, "Chineke na-ekwosi ekworo ike n'ih i Mmụọ Nso ya nke o mere ka o biri n'ime anyi." **6** Ma ọ na-enye anyi amara karịa. Ya mere, Akwukwo nsọ ji si, "Chineke na-eguzo imegide ndi na-ebuli onwe ha elu, ma ọ na-enye ndi di umeala n'obi amara." **7** Ya mere, nyenu Chineke onwe unu. Guzonu megide ekwensu, ọ ga-esi n'ebe unu no gbapu. **8** Biakwutenu Chineke nso, ya onwe ya ga-abiakwutekwa unu nso. Kwonnu aka unu, unu ndi mmehie, meekwanu ka obi unu di ọcha, unu ndi obi abuo. **9** Ruonu uju, tienu aka n'obi n'onodu mwute, kwaakwanu akwa. Ka ochi unu ghoo ihu mgbaru, ka iru

ujụ werekwa ọ̀nọ̀dụ̀ ị̀nụ̀rị̀ ọ̀nụ̀. **10** Wedanụ onwe unu ala n'ihu Onyenwe anyị ọ ga-ebulikwa unu elu. **11** Ụmụnna m, unu ekwula okwu ọjọọ megide ibe unu. N'ih i na onye na-ekwu okwu ọjọọ megide nwanna ya, maọbụ onye na-ekpe nwanna ya ikpe, na-ekwu okwu megide iwu. Ọ na-ekpekwa iwu ahụ ikpe. Mgbe unu na-ekpe iwu ahụ ikpe, unu adighi edebe ya kama unu bu ndi na-ekpe ya ikpe. **12** Ọ bu naani otu onye o nye iwu. Ọ bukwa naani otu onye ikpe di. Ọ bu naani ya nwere ike izoputa mmadu. O nwekwara ike ıla onye obula n'iyi. Ma gi, onye ka i na-eche na i bu iji na-ekpe nwanna gi ikpe? **13** Ugbu a geenụ nti unu bu ndi na-asi, "Taa maobu echi, anyi ga-aga ebe di otu a, maobu obodo di otu a, izu ahia na ire ahia, anyi ga-anokwa ebe ahụ otu afọ kpaa ego." **14** Olee otu unu si mara ihe ga-eme echi? Gini ka unu na-eche na ndu unu bu? Mmadu di ka anwuru oku nke a na-ahu anya nwa oge nta, nke ikuku na-emesia bufuo. **15** Kama ihe unu ga-ekwu bu nke a, "O buru na Onyenwe anyi ekwe, anyi ga-ad i ndu, mee nke a maobu nke ozo." **16** Ma ihe unu na-eme bu inya isi na ikpa nganga. Udi inya isi a bu ihe ojoo. **17** Ya mere, mmadu obula maara ihe bu ezi ihe ma ju ime ya na-emehie.

5 Ugbu a geenụ nti unu ndi ogaranya, oge eruola mgbe unu kwesiri ikwa akwa na isu ude n'ih i nsogbu na-akwado ibiakwas i unu. **2** Akunuba unu ebidola ita nchara, mkpu eripiakwala uwe unu. **3** Olaocha na olaedo unu agbaala nchara. Nchara a ga-abukwa ama megide unu, o ga-erepia anu ahụ unu dika oku. Unu akpakotala aku n'ubochi ikpeazu ndi a. **4** Geenụ nti! Uzụ akwa ndi oru unu, ndi

unu juru ikwu ugwo oru ha di ka o kwesiri na-agbago imegide unu. Uzu akwa ndi oru unu, ndi unu ghogburu, eruola nti Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile. **5** Unu ebiela ndu nke oke oriri na oke onunu n'elu uwa, na ndu inye anu ahụ unu ihe obula na-akpa ya mkpa. Ma ugbu a, anu ahụ unu ahụ gbara abuba ejikerela na-eche ubochi mgburi ya. **6** Unu amala ndi aka ha di ocha ikpe, gbukwaa ha, o buladi mgbe ha na-egbochighi unu. **7** Nweenu ntachiobi, umunna m, cherenu obibia Onyenwe anyi. Lee otu onye oru ubi si eji ndidi na-eche mkpuru o kuru n'ala ubi ka o mia. O ji ndidi na-eche ka mmiri ozuzo nke mbu na nke ikpezu zokwasu ubi ya. **8** Unu onwe unu kwesikwara inwe ndidi guzosiekwa ike n'ihu na obibia Onyenwe anyi di nso. **9** Umunna m, unu atamula ntamu megide ibe unu, ka a hapu ikpe unu ikpe! Lee, onye ikpe ahụ guzo n'onu uzọ. **10** Umunna m, di ka ihe ilere anya banyere inwe ndidi na ahuhu, mutanu ihe site n'aka ndi amuma bu ndi kwuru okwu n'aha Onyenwe anyi. **11** Anyi na-agu ha ugbu a dika ndi a goziri agozi n'ihu iguzosike ha. Unu anula maka ogologo ntachiobi nke Job nwere, unu ahukwala nzube Onyenwe anyi n'ihu na Onyenwe anyi juputara n'ebere na omijiko. **12** Karisia umunna m, unu anula iyi. Unu ahukwala iyi mgbe obula, o buladi iji eluigwe maobu uwa, maobu ihe obula ozu nuu iyi. Kama ka "E" unu buru "E." Ka "E e," unu burukwa "E e." Ka unu hapu isite n'uzo di otu a mehie ma wetakwara onwe unu ikpe omuma. **13** O di onye obula n'etiti unu no na nsogbu? Ka onye di otu ahụ kpee ekpere. O di onye na-anuri onu? Ya buo abu otuto. **14** O di onye no n'etiti

unu ahụ na-esighị ike? Ya kpọọ ndị okenye chọọchị ka ha kpeere ya ekpere, ka ha wụkwasi kwa ya mmanụ otite n'isi kpọkuokwa aha Onyenwe anyị. **15** Ekpere nke okwukwe ga-azọpụta onye ọrịa ahụ. Onyenwe anyị ga-ekulite ya, ọ bụrụkwa na o mehiere, a ga-agbaghara ya. **16** Ya mere kwuputaranụ ibe unu mmehie unu. Kpeekwaranụ ibe unu ekpere ka e nwe ike gwọọ unu. Ekpere onye ezi omume dị ike dịkwa ire. **17** Ịlajja bụ mmadụ dị ka anyị, ma o kpere ekpere rịọ ka mmiri hapụ izo, mmiri ezokwaghị n'ala ahụ ruo afọ atọ na ọnwá isii. **18** Emesịa, o kpekwará ekpere ọzọ, eluigwe nyere mmiri ozuzo, meekwa ka ala pupụta ihe oriri. **19** Ụmụnna m, ọ bụrụ na onye ọbụla n'etiti unu esite n'eziokwu ahụ jehie, ma otu onye n'ime unu akpọghachi ya azụ, **20** chetanụ nke a na onye ọbụla kpọghachitere onye mmehie azụ site na njehie ya, ga-azọpụta ha n'aka ọnwụ ma kpuchie kwa ọtụtụ mmehie.

1 Pita

1 Pita, onyeozu Jisọs Kraịst, Na-edegara unu ndi niile ndi a hoputara, ndi gbara oso ndu gaa biri na Pontos, na Galeshia, na Kapadosia, Eshia na Bitinia, akwukwo a. **2** Unu ndi Chineke bu Nna hoputara di ka o bururi uzọ mata na o ga-eme, jirikwa Mmuo Nso ya doo unu nso, ka unu na-erubere Jisọs Kraịst isi, ka ewerekwa obara ya sachaa unu: Ka amara na udo baara unu uba. **3** Otuto diri Chineke Nna Onyenwe anyi Jisọs Kraịst! Site n'iba uba nke ebere ya, o nyela anyi ndu oheru baa n'olileanya di ndu site na mbilite n'onwu Jisọs Kraịst. **4** Anyi nwekwara ihe nketa nke na-apughị imebi emebi, nke na-agaghị ere ure, maobu gbanwee udidị ya, nke e debeere anyi n'elugwe. **5** Anyi bu ndi e sitere n'okwukwe na-ehekwa n'ike Chineke, tutu ruo obibia nzoputa ahụ, nke a na-ejikere ime ka o puta ihè n'ogwugwu oge. **6** N'ime ihe ndi a ka unu na-anuri oke onu, o bu ezie na n'oge ndi a di nta, unu agabigala otutu ihe mgbu n'ihì udi onwunwa di iche iche biakwasiri unu. **7** Onwunwa ndi a na-abia ime ka okwukwe unu, nke di oke onuahia karịa olaedo na-ala n'iyi n'agbanyeghi na e ji oku nuchaa ya; buru nke ga-eweta otuto, na ebube, na nsopuru, mgbe e mere ka Jisọs Kraịst puta ihè. **8** O bu ezie na unu ejibeghi anya unu hu ya mgbe obula, ma unu huru ya n'anya, o bukwa ezie na unu adighi ahụ ya anya ugbo a, ma unu kwere na ya. Unu juputakwara n'onu ahụ di ebube nke onu na-apughị ikowa. **9** Ugwo oru ozọ unu ga-enweta n'ihì okwukwe unu n'ime ya ga-abu nzoputa a ga-azoputa mkpurubi unu. **10** Banyere nzoputa a, ndi amuma ahụ kwuru ihe

banyere amara ahụ gaje ibiara unu jiri nnoo nwayoo nyochasịa **11** ma gbalisie ike ichoputa oge na onodu ahụ bu nke Mmuo Kraist di n'ime ha kwuru banyere ya, mgbe o gbara ama maka ahuhu Kraist na ebube nke ga-eso ya. **12** E mere ka ha mata na oru ha na-aru abughi maka odimma nke ha onwe ha, kama o bu n'ih i odimma nke unu, mgbe ha kwuru okwu banyere ihe ndi a ahụ bu ndi a gwarala unu ugbo a site nonu ndi ziri unu ozioma n'ike Mmuo Nso nke e si n'eluigwe zite. O buladi ndi mmuo ozi ka o guru aguụ imata ihe ndi a. **13** N'ih i ya, werenu uche unu niile jikere iru oru, anya dokwaa unu. Nweenu olileanya zuruoke n'amara nke a ga-ewetara unu mgbe a ga-ekpughe Jisos Kraist. **14** Di ka umu na-erube isi, unu ekwela ka ihe ojo ndi ahụ na-agu unu agu mgbe unu no nochichiri, na-achi ndu unu. **15** Kama burunu ndi di nsọ n'ih e niile unu na-eme, dika onye kporo unu si di nsọ. **16** N'ih i na e dere ya ede, "Dinu nsọ, n'ih i na adi m nsọ." **17** Ebe unu na-akpoku Nna ahụ na-ekpe onye obula ikpe di ka oru ya sir i di na-eleghi mmadu anya n'ihu, bienu ndu unu n'itu egwu Chineke, dika ndi mbiarambia n'uw a. **18** N'ih i na unu matara na-ejigh i ihe puru imebi emebi, dika olocha na olaedo gbaputa unu site n'ibi ndu ojo ahụ nna nna unu ha nyefere unu n'aka **19** kama o bu obara di oke onuahia nke Kraist bu nwa aturu na-enweghi ntupo obula maobu orusi. **20** A hoputara ya tupu e kee uwa. Kama, o bu n'ogwugwu oge ndi a ka e mere ka o puta ih e n'ih i unu. **21** O bukwa site n'aka ya ka unu ji buru ndi kwere na Chineke, onye mere ka o si nonwu bilie, na onye nyekwara ya ebube. Ya mere, okwukwe

unu na olileanya unu dị na Chineke. **22** Ugbu a, ebe unu sitere n'irubere eziokwu ahụ isi mee ka obi unu dị ọcha, nke mere na unu nwere ihunanya nke ihu abụọ n'adighi n'ebe ụmụna unu nọ, sitenụ n'obi unu na-ahuritanu onwe unu n'anya n'ebe ọ dị ukwu. **23** N'ihi na amụọla unu ọzọ ugbu a, ọ bughị site na mkpuru nke na-emebi emebi, kama site na nke na-apughị imebi emebi, site n'okwu Chineke nke dị ndụ ma na-adigidekwa. (aiōn g165)

24 N'ihi na, "Mmadu niile dị ka ahịhịa, ma ebube ha niile dị ka okoko osisi nke ọhịa, ahịhịa na-akponwu, okoko osisi na-achanwu, **25** ma okwu Onyenwe anyị na-anogide ruo mgbe ebighi ebi." Okwu ahụ bụkwa ozioma ahụ e zisaara unu. (aiōn g165)

2 Ya mere, wezuganụ n'ibu iro n'obi na aghughọ niile unu, kwụsinu igba ụgha, ibu ndi ihu abụọ, ndi na-ekwo ekworo, na ndi na-ekwuto mmadu ibe ha. **2** Dika umu a muru ohuru, burunu ndi aguu inu mmiri ara nke Mmuo Nso a na-agwaghi ihe obula na-agu, ka unu nwee ike site na ya na-eto eto n'ime nzoputa unu. **3** Ugbu a, unu deturu ya ire matakwa na Onyenwe anyi di mma. **4** Bjakwutenu ya, Nkume ahụ di ndu, onye umu mmadu juru, maobu onye Chineke hoputara, onye di oke onuahia nye ya. **5** Unu onwe unu kwa di ka nkume di ndu ka a na-ewu ime ka unu ghoo ulo ime mmuo, ka unu burukwa ndi nchujaja di nsọ, ndi na-achụ aja ime mmuo nke Chineke na-anabata site na Jisọs Kraịst. **6** N'ihi n'akwukwo nsọ kwuru, "Lee, ana m atogbo na Zayon otu nkume, nke a hoputara, bukwa nkume isi ntala di oke onuahia. Onye obula kweere na ya, agaghi eme ka ihere mee ya." **7** Ma

nye unu ndi kwere ekwe nkume a di oke onuahia, ma n'ebe ndi ahụ na-ekweghi ekwe no, "O bu nkume nke ndi na-ewu ulo juru nke ghoru nkume isi ntala ulo." 8 O bu kwa, "Nkume nke na-eme ka ndi mmadu so ngongo, oke nkume nke na-eme ka ha daa." Ha na-aso ngongo n'ihina ha juru irube isi n'okwu ahụ. Nke a bukwa ihe a kara aka banyere ha. 9 Ma unu bu ndi a hoputara, otu ndi nchujaja eze, mba di nsu, ndi nke Chineke n'onwe ya, ka unu buru ndi na-ekwusa otuto ya, bu onye ahụ si n'ochichiri kpobata unu n'ihè ya di ebube. 10 N'oge gara aga, unu abughi ndi Chineke, ma ugbo a, unu bu ndi ya. Na mbu, unu amaghi ihe obula banyere obi ebere ya, ma ugbo a, obi ebere ya erutela unu aka. 11 N'ihina ya, ndi enyi m, ana m aru unu, dika ndi bu obia na ndi na-agba osu ndu n'ua a, nke unu bu, na-asu unu, wezuganu onwe unu site n'agu mmehie nke na-ebuso mkpurubi unu agha. 12 Bienu ezi ndu n'etiti ndi mba ozu, ka o ga-abu na a si na ha ebo unu ebubo ime ihe ozu, ha ga-ahu ru oma unu, ma nye Chineke otuto n'ubochi ahụ o ga-abia. 13 Werenu onwe unu nyefee, n'ihina Onyenwe anyi, n'okpuru ochichi niile e guzobere n'etiti unu mmadu, ma ochichi ahụ o bu nke eze, dika onye ike ya kacha nke ibe ya, 14 maobu nke ochichi govanu, onye e guzobere n'ihina ita ndi na-eme ihe ozu ahuhu, na ito ndi na-eme ezi ihe otuto. 15 N'ihina o bu uche Chineke na unu ga-esite n'eziru unu kpuchie onu ndi ahụ na-esite na-amaghi ihe ha, na-ekwu okwu nzuzu. 16 Na-ebinu ndu di ka ndi nwere onwe ha, ma unu ejikwala mnwere onwe unu mere ihe mkpuchi nke aju ihe. Bienu dika unuodibo Chineke. 17 Soporunu

mmadu niile dika o si kwesi. Gosi ndi niile kwere ekwe ihunanya. Tuo Chineke egwu, ma na-asopuru eze. **18** Ndi ohu, ruberenu ndi nwe unu isi, na-enyekwa ha nsopuru na ugwu ruuru ha. Unu emela nke a nye naani ndi bu ezi mmadu, na ndi nwere obioma n'ebe unu no, kama meekwanu ya o buladi nye ndi afo tara mmiri. **19** N'ih na nke a bu ihe inye ekele ma o buru na unu ejiri ntachiobi na-edi ahuhu na-ezighi ezi na-adakwasu unu, n'ih na unu na-eme ihe Chineke na-achọ. **20** Ma o nweghi otuto obula diri unu mgbe a tara unu ahuhu n'ih na unu mejoro, unu na-edikwa ya? Ma o buru na unu enwee ntachiobi mgbe a na-ata unu ahuhu n'ih ihe oma unu na-eme, nke a na-ewetara Chineke otuto. **21** O bu n'ih ihe di otu a, ka e jiri kpo unu, n'ih na Kraist huru ahuhu n'ih unu. O bukwa ihe imaatu nye unu. Na-esonu nzo ukwu ya. **22** "O nweghi mgbe obula o mehiere, o nwekwaghi mgbe onye obula nuru okwu aghughu n'onu ya." **23** O kwutoghi onye obula mgbe ha na-ekwuto ya. O baghi mba obula mgbe ha na-ata ya ahuhu, kama o were ya nyefee n'aka onye ahu na-ekpe ikpe ziri ezi. **24** N'elu obe ahu, o buuru mmehie anyi niile bokwasu onwe ya mgbe o nwuru, ime ka anyi nwee ike ibu ndi nwuru anwu n'ebe mmehie di; ma diri ndu n'ebe ezi omume di. O bukwa site n'apa onya di ya n'ahu ka o ji gwo unu. **25** Na mbu, unu di ka umu aturu na-awagharu na-achọ uzọ, ma ugbu a, e meela ka unu laghachikwute Onye ahu na-azu unu di ka aturu, na Onye na-elekotakwa mkpuruobi unu anya.

3 Unu ndi bu nwunye na-eruberenu di unu isi, ka ufodu n'ime ha na-ekweghi n'okwu Chineke, nwee ike isi n'ez

ndu unu na-ebi chegharia n'ekwughị okwu obula, 2 mgbe ha na-ahụ ibi ndu unu nke di ocha na nke inwe nsopuru. 3 Ichọ mma unu agaghị abụ ichọ mma nke anụ ahụ, nke bụ ikpa isi, na iyikwasị ihe oiaedo, maobu iyikwasị uwe mara mma. 4 Kama, ka ichọ mma unu buru mmadu nke ime mmuo, nke mma ya na-adighi anacha, nke bu mmuo idi nwayoo na idi juu. Nke di oke onuahia n'ihu Chineke. 5 Nke a bu uzọ ndi inyom mgbe ochie, bu ndi di nsọ, ndi olileanya ha di n'ime Chineke siri choo onwe ha mma. Ha debekwara onwe ha n'okpuru di nke aka ha. 6 Dika Sera rubeere Ebrahim isi, na-akpokwa ya onyenwe m. Unu bu umu Sera ma o buru na unu e mee ihe ziri ezi, na-ekweghi ka egwu tuo unu. 7 N'otu aka ahụ, ndi bu di na-echenu echiche di mma banyere nwunye unu, ma nyenu ha ugu ruuru ha dika ndi na-adighi ike na dika ndi unu na ha gageso keta onyinye amara nke ndu ahụ. Nke a ga-eme ka ihe obula hapu igbochi ekpere unu. 8 N'ikpeazu, nweenu otu mmuo, ka ihe na-ewute ibe unu na-ewute unu, na-ahuritanu onwe unu n'anya, nwekwanu obi omijiko na obi di umeala. 9 Unu ejila ihe ojo akwughachi ugwo ihe ojo e mere unu, maobu nkwo n'onodu nkwo. Kama gozienu ha, n'ihu na o bu ngozi ka e kwere unu na nkwa iketa, mgbe a kporo unu. 10 N'ihu na, "Onye obula nke na-achọ ndu, nke chorọ ihu ubochi ndi ahụ di mma, ya mee ka ire ya ghara ikwu okwu ojo meekwa ka egbugbere onu ya ghara ikwu okwu aghughu. 11 Ka ha tugharia site n'ajo ihe ma mee ezi ihe; ka ha choo udo, ma na-agbasokwa ya. 12 N'ihu na anya Onyenwe anyi di n'ahu ndi ezi omume, nti ya gheekwa oghe nye

ekpere ha, ma ihu Onyenwe anyị na-emegide ndị na-eme ihe ojọọ.” 13 Onye ga-emegide unu ma ọ buru na unu na-anụ oku n’obi ime ezi ihe? 14 Ma a sịkwari na unu ahụ ahụhụ n’ihi na unu mere ihe ziri ezi, ngozị diri unu. “Unu atula egwu ihe ha na-atu egwu, ka obi gharakwa ilo unu mmiri.” 15 Na-edonu Kraist nsọ n’ime obi unu dika Onyenwe anyị. Nọkwana na njikere mgbe niile iguzo kowaara onye obula juru unu ajuju banyere olileanya ahụ unu nwere n’ime unu. Ma unu were obi di nwayo na nsopuru na-eme nke a. 16 Ma na-enwenu akonuche di ocha, ka ndi ahụ na-ekwulu ibi obi oma unu n’ime Kraist, buru ndi ihere ga-eme banyere nkwo ha na-ekwo unu. 17 N’ihi na o ka mma ita ahuhu n’ihi ezi ihe ma o buru uche Chineke, karia ita ahuhu n’ihi ajo ihe. 18 N’ihi na Kraist n’onwe ya huru ahuhu nwuo n’ihi unu otu mgbe. Onye ezi omume wuru n’ihi ndi ajo omume, ka o kporo unu bjakwute Chineke. N’ihi na e mere ka o nwuo n’anu ahụ ma e mekwara ka o di ndu na mmuo ya. 19 Mgbe emesiri ka o di ndu na mmuo ya, o gara kwusaa ozioma nye mmuo ndi ahụ a kpochiri n’ulo mkporo. 20 Nke a bu mmuo ndi ahụ juru ime ihe Chineke choro mgbe ahụ o ji ntachiobi chere ha n’oge ahụ Noa no na-ewu ugbo mmiri ya. O bu naani mmadu asato n’ime ndi bi n’oge ahụ ka a zoputara site na mmiri ahụ. 21 Mmiri a no onodu di ka baptizim nke na-azoputa unu ugbu a. O anaghi asapu unyi site n’ahụ mmadu, kama o bu ihe na-egosi ezi akonuche n’ebe Chineke no. O na-azoputa unu site na mbilite n’onwu nke Jisos Kraist, 22 onye no

n'eluigwe, n'aka nri Chineke, ebe ndi mmuo ozi niile, na ichi isi niile, na ike niile na-erube isi nye ya.

4 Ya mere, ebe o bu na Kraist huru ahuhu n'anu ahu, unu onwe unu kwesiri inwe udi obi ahu o nwere. N'ih na onye tara ahuhu n'anu ahu akwusila ime mmehie. **2** N'ih nke a, onye di otu ahu anaghi ebi ndu foduru ya n'awa n'ih aguu ojo nke ochicho mmadu, kama o na-ebi ya n'ih imezu ochicho Chineke. **3** N'oge gara aga unu tufuru otutu oge ime ihe ndi ahu na-atu ndi mba ozo utu. Ndu unu juputara n'aguu ikwa iko, na aguu ime ihe ojo, na inubiga mmanya oke, na ikpo oriri, na ikpere arusi niile, bu ihe jogburu onwe ya na nj. **4** Ma ndu unu na-ebi ugbu a na-eju ha anya ebe o bu na unu anaghi esokwa ha ebi ndu ojo ndi ahu ozo, n'ih nke a ha na-ekwutokwa unu. **5** Ma ha ga-eji onu ha kwuputa ihe ha mere n'ihu onye ahu ga-ekpe ndi di ndu na ndi nwuru anwu ikpe. **6** O bu nke a mere e ji kwusaa ozioma o buladi nye ndi ahu nwuru anwu bu ndi e kperela ikpe mgbe ha di ndu, dika e si ekpe mmadu niile ikpe, ka ha site na nke a bie ndu di ka Chineke si choo site na mmuo ahu. **7** Ogwugwu ihe niile adila nso. Burunu ndi nwere akonuche zuruoke, ndi anya doru, ka unu nwee ike na-ekpekwa ekpere. **8** Nke kachasi nke, na-ahuritanu onwe unu n'anya nke ukwu n'ih na ihunanya na-ekpuchi otutu mmehie. **9** Jirinu obioma na-elerita ibe unu obia na-enweghi ntamu obula. **10** Onye obula n'ime unu dika ndi ozi natara onyinye amara nke Chineke, jirinu onyinye obula unu natara na-ejeritara onwe unu ozi. **11** Onye na-ekwu okwu ya kwuo ya di ka o bu nnoo okwu Chineke ka o na-ekwu. Onye na-

eje ozi ya jee ya site n'ike ahụ Chineke na-enye. N'ime ihe niile ka otuto dịrị Chineke site na Jisọs Kraịst. Ọ bụ ya ka otuto niile na ike niile dịrị ruo mgbe niile ebighị ebi. Amen. (aīōn g165) **12** Ụmụnna m, ka ọ hapụ iju unu anya mgbe ọnwụnwa dị iche iche na-abịara unu n'ihina ihe dị otu a abụghị ihe ọhụrụ n'ebe unu nọ. **13** Kama nūrjanụ ọhụ n'ihina unu so Kraịst na-eketa oke n'ahụhụ ya, ka e sikwa otu a mee ka obi unu jupụta n'ọhụ, unu ga-etikwa mkpu ọhụ mgbe a ga-eme ka ebube ya pụta ìhè. **14** Ọ bụrụ na a na-ekwutọ unu n'ihina aha Kraịst, unu bụ ndị a goziri agozi. Nke a na-ezipụta na mmụọ nke ebube ahụ bụ mmụọ Chineke na-ebi n'ime unu. **15** Ka onye ọbụla n'ime unu ghara ịta ahụhụ n'ihina o gburu mmadụ maọbụ dị ka onye ohi, maọbụ dị ka onye na-eme ihe ọjọọ, maọbụ dị ka onye na-anara mmadụ ihe n'aka ike. **16** Ma ihere ekwesighị ime unu mgbe unu na-ata ahụhụ dị ka ndị Kraịst. Kama nyenụ Chineke otuto na unu bụ ndị a na-akpọ aha ahụ. **17** N'ihina oge eruola, mgbe a ga-amalite ikpe n'ezinaụlọ Chineke. Ọ bụrụ na a ga-ebu ụzọ kpee anyị ikpe, gini ga-abụkwanụ ọhụ ndị ahụ na-ekwenyeghị n'oziooma Chineke? **18** Ma, "Ọ bụrụkwa na ọ dị ike ịzọpụta onye ezi omume, oleekwanụ olileanya dịrị onye na-amaghị Chineke na onye mmehie?" **19** Ya mere, ndị na-ata ahụhụ dị ka nzube Chineke si dị, nyefeenu onwe unu n'aka onye okike, onye kwesiri ntụkwasị obi, ma nọgidenu na-eme ezi ihe.

5 Mụ onwe m, onye bụ okenye na onyeama banyere ahụhụ Kraịst, bụrụkwa onye ga-eso keta oke n'ebube ya nke a gaje ikpughe, a na m ariọ ndị okenye n'etiti unu

arịrịọ a, 2 na-azunụ igwe aturū ahụ Chineke nyefere unu n'aka. Ka unu na-elekọta ha, ọ bughị n'ihị na unu agaghị ime otu a, kama ọ bụ ihe sitere n'ochịchọ obi unu, dị ka Chineke chọrọ ka unu mee. Ọ bụkwaghị n'ihị ego unu ga-enweta, kama ọ bụ ịnụ ọkụ unu n'ije ozi. 3 Unu abụla ọkaaka n'ebe ndị e nyefere unu n'aka nọ. Kama bụrụnụ ihe ịma atụ nye igwe aturū ahụ. 4 Ma mgbe Onyeisi ndị ọzuzụ aturū ahụ ga-abịa unu ga-anata okpueze ebube nke na-agaghị agbanwe agbanwe. 5 N'otu aka ahụ, unu ụmụ okorobịa, doonụ onwe unu n'okpuru ndị bụ okenye. Unu niile werenụ obi umeala na-ejeritara onwe unu ozi, n'ihị na, "Chineke na-eguzo imegide ndị na-ebuli onwe ha elu, ma ọ na-enye ndị dị umeala n'obi amara." 6 Ya mere, wedanụ onwe unu n'okpuru aka dị ike nke Chineke, ka o bulie unu elu n'oge ya. 7 Hapụrụnụ ya nsogbu unu na nchegbu unu, n'ihị na ihe banyere unu na-emetụ ya n'obi. 8 Nọnụ na njikere, na-echekwanụ nche n'ihị na onye iro unu bụ ekwensu ji oke ịgbọ ụja na-awaghari dika ọdum, na-achọ onye ọ ga-ala n'iyi. 9 Guzosienu ike n'okwukwe unu. Unu ekwela ka o merie unu, kama tụtwasinụ Onyenwe anyị obi. Chetanụ na e nwere ọtutụ ndị kwere ekwe dị ka unu ndị nọkwa n'udị ahụhụ a unu na-ahụ n'ụwa niile. 10 Chineke onye nwe amara niile, onye kpobatarara unu na ebube ebighị ebi ya n'ime Kraịst, mgbe unu hụrụ ahụhụ ndị a nwa oge, ya onwe ya ga-eweghachi unu n'ọnọdụ unu, mee ka unu dị nnọọ ike, ndị guzo chīm ma kwesikwa ntụtwasị obi. (aiōnios g166) 11 Ọ bụ ya nwe ike niile ruo mgbe niile ebighị ebi. Amen. (aiōn g165) 12 Ọ bụ site n'inyeaka Saịlas onye m hụtarara dị ka nwanna

kwesiri ntụkwasi obi ka m ji deere unu mkpuru okwu ole na ole ndi a nke m ji agbaa unu ume na-ekwuputakwa na nke a bu eziokwu di n'amara Chineke. Guzosienu ike n'ime ya. **13** Nwanyị ahụ nọ na Babilon, nke a hoputara unu na ya, na-ekele unu. Mak, ezi nwa m nwoke na-ekekwa unu. **14** Jirinu isurita onu ihunanya kelerita onwe unu. Ka udo dinyere unu niile nọ n'ime Kraist.

2 Pita

1 Ọ bụ Saimon Pita, odibo na onyeozu nke Jisọs Kraịst, Na-edegara ndị niile anyị na ha ketara otu ụdị okwukwe a dị oke ọñahịa, n'ime ezi omume nke Chineke na Onye nzọpụta anyị Jisọs Kraịst akwụkwọ ozi a: **2** Ka amara na udo bara unu ụba, site na mmazu nke Chineke na nke Jisọs Onyenwe anyị. **3** O sitela n'ike o ji bụrụ Chi nye anyị ihe niile dị anyị mkpa ibi ndụ na-asọpụrụ ya, site n'omuma nke anyị mara ya, bụ onye ahụ kpọrọ anyị site n'ebube ya na ịdị mma ya. **4** O sitela n'ihe ndị a nye anyị nkwa dị ukwu na nke dị oke ọñahịa, ka anyị site na ha keta oke n'ụdịdị nsọ ya, si otu a gbanarị iru arụ dị n'ụwa, nke ọchịchọ ọjọọ na-ebute. **5** N'ihia nke a, gbalisienụ ike ịtụkwasi ịdị mma n'elu okwukwe unu, ma na-atụkwasi kwanụ ihe omuma n'elu ịdị mma, **6** tụkwasi kwanụ imerụ ihe n'oke n'elu ihe omuma, tụkwasi kwanụ ntachiobi n'elu imerụ ihe na oke, ma na-atụkwasi kwanụ ibi ndụ dị ka ndị Chineke n'elu ntachiobi. **7** Tụkwasi kwanụ obioma nye ụmụnna n'elu ibi ndụ dị ka ndị Chineke, ma na-atụkwasi kwanụ ihunanya n'elu obioma nye ụmụnna. **8** Ọ bụrụ na unu enwe ihe ndị a n'uzọ ha jubigakwara oke n'ime unu, mgbe ahụ ha ga-eme ka unu ndị na-adighi amị mkpuru, bụrụ ndị na-amị mkpuru, na ndị bara uru n'ihe unu maara banyere Onyenwe anyị Jisọs Kraịst. **9** Ma onye ọbụla na-atụkwasi ghi ihe ndị a n'okwukwe ya nọ n'ọchịchiri. Ọ naghị ahụ ụzọ. Ọ bụkwa onye na-echefu na a sachapụla ya mmehie ya, ndị o mere n'oge gara aga. **10** N'ihia ya ụmụnna m, gbalisienụ ike iguzosike n'okpukpọ na nhọpụta unu.

Nke a ga-eme ka unu hapu isọ ngongọ maobu daa. **11** N'uzo di otu a, a ga-enye unu ohere di ukwu iji bata n'alaeze ebighi ebi nke Onyenwe anyi na Onye nzoputa anyi Jisos Kraist. (aiōnios g166) **12** Aga m na-aga n'ihu na-echetara unu ihe ndi a site n'oge ruo n'oge. O bu ezie na unu maara na ha na-eguzosikwa ike n'ezikwu ahụ unu natara. **13** Ana m agụ ya n'ihe ziri ezi ikpote mmuo unu na uche unu site n'ichetara unu ihe ndi a ugbo a m di ndu n'anụ ahụ a. **14** N'ihia na Onyenwe anyi Jisos Kraist agwala m hoojaa, na m ga-eyipu ya n'oge na-adighi anya. **15** Aga m agbalisi ike ihu na mgbe m hapuchara uwa nke a, unu ga na-echeta ihe ndi a mgbe niile. **16** Ihe niile anyi na-akorọ unu abughi akuko ifo mmadu korọ site n'amamihe ya. N'ihia na anyi kowaara unu ihe banyere ike Onyenwe anyi Jisos Kraist na obibia o ga-abia ozo. O bu anya anyi abuo ka anyi ji hu ebube nke ibu eze ya. **17** N'ihia na o natara nsopuru na ebube site n'aka Chineke bu Nna mgbe olu ahụ si n'ebube ahụ di ukwu daa si, "Onye a bu Okpara m, onye m huru n'anya, onye ihe ya di m ezi mma." **18** Anyi onwe anyi nuru olu ahụ si n'elugwe daa mgbe anyi so ya nodu n'elu uguwu nsọ ahụ. **19** Anyi nwaputara na okwu ndi amuma ahụ bu ihe mezuru emezu. Unu onwe unu kwesikwara ilezi anya n'okwu ndi ahụ, dika a ga-asị na ha bu ihè na-enwu n'ebe ochichiri gbara nke na-adi ruo mgbe chi borọ, mgbe e mere ka kpakpando otutu walie n'obi unu. **20** Nke ka nke, ghotanu na okwu amuma obula di n'akwukwo nsọ abughi nke e dere dika akonuche mmadu si di. **21** N'ihia na o nweghi okwu amuma obula nke e cheputara di ka

ọchịchọ obi mmadụ si dị, kama mgbe ndị mmadụ kwuru okwu n'aha Chineke, ọ bụ Mmụọ Nsọ duru ha.

2 Ma na mgbe ochie ahụ kwa, e nwere ọtụtụ ndị amụma ụgha n'etiti ha, dika a ga-esi nwee ndị ozizi ụgha n'etiti unu. Ndị a ga-esite na nzuzo na-ewebata ozizi ojọọ nke na-eweta ịla n'iyi, ha ga-agonari ọ buladi onye kachasi ihe niile, bụ Onyenwe, onye gbaputara ha. Ha na-eweta ịla n'iyi na mberede, na-atukwasị onwe ha n'isi. **2** Ya mere, ọtụtụ mmadụ ga-esoro ndụ ruru aru ha na-ebi, n'ihi ha ga-ekwutokwa ụzọ nke eziokwu ahụ. **3** N'anya ukwu ha, ndị nkuzi ụgha ndị a ga-eji okwu nrafu rigbuo unu n'uru. Site na mgbe ochie, onye ga-ekpe ha ikpe di njikere. Onye ga-ala ha n'iyi anaghi arahụ ụra. **4** Ọ buru na Chineke ahapughị ndi mmuọ ozi ahụ mgbe ha mehiera, kama o weere ha kpochie n'ime ala mmuọ, ebe e kere ha agbu na-eche ubochi ikpe ahụ. (**Tartarō g5020**) **5** Ọ burukwa na o mereghi ndi uwa nke mbu ebere mgbe o mere ka uju mmiri biakwasị ndi bi na ya na-amaghi Chineke, kama ọ zoputara naani Noa bu onye kwusara ezi omume na mmadụ asaa ndi ozo. **6** Ọ buru na ọ mara obodo Sodom na Gomora ikpe site n'iwere oku rechapu ha, mee ha ihe imaatụ banyere ihe gaje ibiakwasị ndi na-amaghi Chineke; **7** ọ burukwa na ọ naputara Lot bu onye ezi omume, onye ndu ojoo nke ndi na-emebi iwu wutere **8** (n'ihi na nwoke ezi omume ahụ nke na-ebi n'etiti ha ubochi niile, ehie na abali, bu onye eji oru mmebi iwu niile ọ na-anu, na nke o ji anya ya na-ahụ, mekpaa mkpuruobi ezi omume ya ahụ). **9** Ọ buru na ọ di otu a, Onyenwe anyi maara otu o si anaputa

ndị na-asọpuru Chineke site n'ọnwunwa niile gbara ha
 gburugburu. O makwaara edebe ndi ajoy omume n'ahuhu,
 tutu ruo ubochi ikpe ahụ. **10** Nke a bu eziokwu banyere
 ndi ahụ na-agbaso ochicho emeruru emeru nke anu ahụ
 mmehie ha, na-eledakwa ike ochichi anya. Ndi nwere
 anya ike ma juputakwa na mpako. Ndi ahụ ujo na-adighi
 atu ikwuto o buladi mmuo ndi ahụ juputara n'ebube nke
 anya na-adighi ahụ. **11** Lee, o bu ezie na ndi mmuo ozi
 kariha na ndi ike, nweekwa ume kariha, ma ha anaghi e
 kpegide ha ikpe nkwojo n'ihu Onyenwe anyi. **12** Lee ka ha
 si na-ekwulu ihe ndi ha aghotaghi. Ha di ka umu anu
 ohia, ndi nzuzu na-eme naani ihe obula ha kpebiri n'obi
 ha. Ndi a muru naani maka ijide ha ma bibiekwa ha. A ga-
 egbu ha otu e si egbu umu anu ohia ndi a. **13** A ga-eji
 ntaramahuhu kwughachi ha ugwo ihe ojoo ha mere. Ihe
 na-atoo ha utoo bu ikpo oriri na onunu n'etiti ehie. Ha bu
 ihe ihere, burukwa ndi na-ewetara unu ntupo ma o buru
 na ha na-eso unu na-erikoo oriri. **14** Anya ha juputara
 n'aguu ikwa iko, mmehie adighi ejukwa ha afoo. Ha na-
 arafu ndi okwukwe ha na-esighi ike. Ha bukwa ndi a
 maara aha ha n'ihio oke ochicho. N'ezie ha bu umu a buru
 onu. **15** Ha esitela n'ezio uzo ahụ jehie, soro omume Belam
 nwa Beoa, onye huru ugwo oru nke ajoy omume n'anya. **16**
 Ma a baara ya mba maka ajoy omume ya, mgbe e mere ka
 inyinya ibu ya jiri olu mmadu gwa ya okwu; gbochie oru
 onyeisi na-adighi mma nke onye amuma ahụ choroo iru.
17 Ndi a dikwa ka iyi tara ata nke mmiri obula na-adighi
 n'ime ya. Ha dikwa ka igwe ojii nke oke ifufe na-efesasi,
 nke na-adighi ezo mmiri obula. Ndi a kwadobere ebe

kachasi igba ochichiri. **18** Ha na-eji okwu efu na-enweghi isi, na aguu ihe ojoo nke na-agu anu ahụ ha, na-arafu ndi sitere n'etiti ndi na-ebi ndu ojoo na-ekewapu onwe ha. **19** Ha na-ekwe ha nkwa inwere onwe ha, ma ha onwe ha bu ohu nye ihe rere ure, n'ihi na mmadu bu ohu nye ihe obula na-achi achị n'ime ya. **20** Mgbe ha sitere n'ihe niile emeruru emeru nke uwa gbapu, site na mmazu nke Onyenwe anyi, na Onye nzoputa anyi Jisos Kraist, buru ndi atuhiri na mmehie ozo, burukwa ndi e meriri, ha gabu ndi onodu ha ga-ajọ njo kari ka o di na mbu. **21** O gaara akara ha mma ma o buru na ha amataghi uzọ ezi omume, kari na ha matara ya, mesia gbakuta iwu ahụ di nsọ nyere ha azu. **22** Ilu ndi a bu eziokwu banyere ha si, "Nkita laghachiri ozo n'ihe o gboro," ya na, "Nne ezi a sachara ahụ laghachiri ozo ituru onwe ya n'apiti."

3 Ndi enyi m, nke a bu akwukwo nke abuo m na-edetara unu. N'ime ha abuo, ihe m mere bu ichetara unu ihe ndi ahụ niile unu maara na itute uche unu banyere echiche zuruoke. **2** Achoro m ka unu cheta okwu ndi amuma di nsọ kwuru mgbe ochie na iwu nke Onyenwe anyi na Onye nzoputa anyi nyere site na ndi ozi ya. **3** Na mbu, unu ga-amata nke a, na n'oge ikpezu, ndi na-akwa emo ga-aputa, site n'ikwa emo gbaso agu ihe ojoo niile nke anu ahụ ha choro **4** na-asi, "O kwere unu nkwa na o gabia, gini mere na o biabeghi? Kemgbe nna nna anyi ha nwuru, ihe niile ka di otu ha di na mbu, site n'okike uwa." **5** Ha kpachaara anya chefuo na site n'ogologo oge gara aga, e sitere n'okwu onu Chineke kee eluigwe ma meekwa ka uwa diri site na mmiri nke gbara uwa gburugburu. **6** O

bukwa site na mmiri ndi a ka e ji bibie ma laa n'iyi uwa nke di n'oge ahụ. 7 O bukwu otu okwu ahụ ka e ji nye iwu ka e chebe eluigwe na uwa tutu ruo ubochi ahụ, mgbe a ga-eji oku laa ha n'iyi n'ubochi ahụ a ga-ekpe ndi niile na-amaghi Chineke ikpe, laakwa ha n'iyi. 8 Ndi enyi m, unu echefula otu okwu a, n'anya Chineke, otu ubochi dika puku afọ, puku afọ dikwa ka otu ubochi. 9 Onyenwe anyi anaghi anọ odu n'imezu nkwa ya, dika ndi ufodu n'ahuta ya na o bu ino odu. Kama o nwere ntachiobi n'ebe unu no, n'ih na o choghi ka onye obula laa n'iyi, kama o chorọ ka onye obula biaruo na ncheghari. 10 Ma ubochi Onyenwe anyi ga-abia dika onye ohi. N'ubochi ahụ, eluigwe ga-eji oke uzu gafee. Ihe niile di n'eluigwe ga-agba oku, laa n'iyi. Uwa na oru niile a ruru n'ime ya ga-erepiakwa oku n'otu ntabi anya. 11 Ebe o bu na ihe niile gbara anyi gburugburu ga-esi otu a laa n'iyi, udi ndi di ana ka unu kwesiri ibu? Unu kwesiri i na-ebi ndu di nsọ na nke isopuru Chineke, 12 dika unu na-ele anya obibia ubochi nke Chineke, na-echesikwa ya ike ka o bia ngwangwa. N'ih na o bu ubochi a ga-amunye eluigwe niile oku, mee ka ihe niile di na ya gbaze buru ihe na-agaghi adikwa. 13 Ma anyi na-ele anya mmezu nkwa ahụ o kwere, nkwa inye anyi eluigwe ohuru na uwa ohuru ebe ezi omume naani ga-adi. 14 Bikonu ndi m huru n'anya, mgbe unu no na-ele anya ihe ndi a, jisienu ike hu na aka unu di ocha, ndi na-enweghi ita uta na ndi ha na ya di n'udo. 15 Chetakwanu na ntachiobi Onyenwe anyi putara nzoputa, dika ezi nwanna anyi Pol jiri amamihe Chineke nyere ya deere unu ihe banyere ya. 16 O na-edede otu ihe

ahụ n'akwụkwọ ozi ya niile, na-ekwu ihe banyere ihe ndị a n'ime ha. E nwere ụfọdụ ihe o kwuru nke siri ike ịghọta nke ndị nzuzu na ndị na-amaghị ihe na-akọwa dika ha si chepụta n'obi ha. Ha asugharịala ihe o dere dika ha na-emekwa mpaghara akwụkwọ nsọ ụfọdụ, si otu a wetara onwe ha ịla n'iyi. **17** Ya mere, ezi ndị enyi m, ebe unu matara nke a, nọrọnụ na nche ka a ghara isite na njehie ndị na-emebi iwu duhie unu, ime ka unu si n'ọndụ unu daa. **18** Bụrụnụ ndị na-eto eto n'ime amara. Bụrụkwanyụ ndị na-aga n'ihu ịmụta ihe banyere Onyenwe anyị na Onye nzọpụta anyị Jisọs Kraịst nke ọma. Ka otuto dīrī ya ugbu a na mgbe niile ebighị ebi. Amen. (aīōn g165)

1 Jọn

1 Ihe anyị na-edere unu banyere ya bụ ihe ahụ na-adịrị site na mmalite, nke anyị nūrụ, nke anyị jikwa anya anyị hụ, nke anyị lekwasịrị anya, na nke aka anyị metūrū. Anyị na-ekwu ihe banyere Okwu nke ndụ ahụ. **2** Ndụ ahụ pụtara ihe. Anyị ahụla ya ma gbaakwa ama banyere ya. Ya mere, ihe anyị na-ekwu okwu ya, na ihe anyị na-akọrọ unu bụ banyere ndụ ebighị ebi ahụ nke ya na Nna nọ na mbụ; nke e mere ka ọ pụta ìhè nye anyị. (aiōnios g166) **3** Anyị na-ekwusara unu ihe anyị hūrū na nke anyị nūrū, ka unu soro anyị nwee nnwekọ. N'ezie nnwekọ anyị bụ nke anyị na Nna na nke Ọkpara ya bụ Jisọs Kraịst, na-enwekọ. **4** Anyị na-edere unu ihe ndị a n'ìhi ime ka ọnụ anyị zuo oke. **5** Nke a bụ ozi ahụ anyị nūrū site n'aka ya, nke anyị na-ekwusakwara unu. Chineke bụ ìhè, ọchịchiri ọbụla adighikwa n'ime ya. **6** Ya mere ọ būrū na anyị asị na anyị na ya nọ n'ezie nnwekọ ma na-ebi n'ime ọchịchiri, ọ bụ okwu ụgha ka anyị na-ekwu. Eziokwu ahụ adighikwa n'ime anyị. **7** Ma ọ būrū na anyị na-ebi ndụ anyị n'ìhè, dị ka ya onwe ya si nọ n'ìhè, mgbe ahụ anyị na ibe anyị na-enwe ezi nnwekọ. Ọbara Jisọs bụ Ọkpara ya na-asachapụkwa anyị mmehie anyị niile. **8** Ma ọ būrū na anyị asị na anyị adighi eme mmehie, anyị na-eduhie onwe anyị, na-ajụkwa inabata eziokwu ahụ n'ime anyị. **9** Ma ọ būrū na anyị ekwupụta mmehie anyị, onye ahụ kwesiri ntụkwasị obi na onye ezi omume, ọ ga-agbaghara anyị mmehie anyị niile, sachapụkwa anyị site n'ajọ omume anyị niile. **10** Ọ būrū na anyị asị na anyị

emeghi mmehie obula, anyi na-akpo ya onye na-ekwu okwu ugha, okwu ya enwekwaghi onodu n'ime anyi.

2 Ezi umuntakiri m, ana m edere unu ihe ndi a ka unu ghara imehie. Ma o buru na onye obula emehie, anyi nwere onye na-ekwuchite onu anyi n'ihu Nna ahụ. O bu Jisos Kraist, Onye ezi omume ahụ. **2** O bu onye jiri onwe ya chuo aja n'ihu ikpuchiri anyi mmehie anyi, ma o bughị naani n'ihu mmehie anyi, o bukwa n'ihu mmehie uwa niile. **3** Otu a ka anyi si amata na anyi maara onye o bu, ma o buru na anyi erube isi nye iwu ya niile. **4** Onye ahụ na-ekwu si, "Amaara m ya," ma o dighi eme ihe o nyere n'iwu bu onye okwu ugha, eziokwu ahụ adighikwa n'ime ya. **5** Ma o buru na onye obula na-erube isi n'okwu ya, n'ezie, ihunanya Chineke bu ihe emere ka o zuo oke n'ime ya. O bu otu a ka anyi si amata na anyi no n'ime ya. **6** Onye obula na-ekwu na ya bi n'ime ya kwesiri ibi ndu dika ya. **7** Ndi enyi m huru n'anya, anaghi m edere unu ihe gbasara iwu oheru, kama o bu otu iwu ochie ahụ, nke na-adị site na mbu. Iwu ochie a bu nke e ziri unu ozi banyere ya. **8** Ma otu o di, ana m edere unu iwu oheru, nke bu eziokwu n'ime ya na n'ime unu. N'ihu na ochichiri na-agafe, ezi ihè ebidola ichawaputa. **9** Onye obula na-asị na ya no n'ihè ma na-akpo nwanna ya asị, na-anọ n'ochichiri ruo ugbo a. **10** Onye obula na-ahụ nwanna ya n'anya na-ebi n'ime ihe ahụ o dikwaghi ihè di n'ime onye di otu a bu nke ga-eme ya ka o suo ngongo. **11** Ma onye obula na-akpo nwanna ya asị no n'ochichiri, na-ejeharikwa n'ime ochichiri; o maghi ebe o na-aga n'ihu na ochichiri ahụ emeela ka o kpuo isi. **12** Ana m edere

unu ihe ndị a ụmuntakiri m n'ihi na a gbagharala unu mmehie niile site n'aha ya. **13** Ana m edere unu ndi bu nna ihe ndi a, n'ihi na unu maara onye ahụ na-adi site na mbu. Ana m edere unu umu okorobia, n'ihi na unu emeriela ajo onye ahụ. **14** Ana m edere unu umuntakiri, n'ihi na unu maara nna ahụ. Ana m edere unu ndi nna, n'ihi na unu maara onye ahụ na-adi site na mbu. Ana m edere unu umu okorobia, n'ihi na unu siri ike, okwu Chineke na-ebikwa n'ime unu, unu emerikwala ajo onye ahụ. **15** Kwusinu ihu uwa n'anya, ya na ihe niile di n'owa. O buru na onye obula ahụ uwa n'anya ihunanya nke Nna adighi n'ime ya. **16** N'ihi na ihe niile di n'owa, ihe ndi ahụ niile anu ahụ anyi, na anya anyi na-acho, ya na inya isi mmadu banyere ihe o bu na ihe o nwere, esiteghi n'ebe Nna no, kama ha sitere n'owa. **17** Uwa na ochicho ojo ya niile na-agafe agafe, ma onye ahụ na-eme uche Chineke ga-adi ndu ruo mgbe ebighi ebi. **(aiōn g165)** **18** Umụ m, nke a bu oge awa nke ikpezu. Dika unu nuru na otu onye na-emegide Kraist na-abia, o buladi ugbo a, otutu ndi na-emegide Kraist abiala. Otu a ka anyi si amata na o bu oge awa nke ikpezu. **19** Ha si n'etiti anyi puo, ma ha abughi ndi nke anyi n'ezie. N'ihi na a si na anyi na ha bu otu, ha gaara aga n'ihu soro anyi nodu. Ma opupu ha puru na-egosi na o dighi onye n'ime ha sonyere anyi. **20** Ma unu nwere otite mmanu sitere n'Onye Nso ahụ, unu niile matakwar a ihe niile. **21** Ya mere, anaghi m edegara unu akwukwo a dika ndi na-amaghi eziokwu kama n'ihi na unu maara ya na n'ihi na o dighi okwu ugha obula na-esi n'ezio kwu ahụ aputa. **22** Onye bu onye okwu ugha? O

bụ onye ahụ na-asị na Jisọs abụghị Kraịst ahụ. Onye dị otu a bụ onye na-emegide Kraịst, n'ihị na ọ nabataghị Nna ahụ na Ọkpara ya. **23** Onye ọbụla juru Ọkpara ahụ enwekwaghị Nna ahụ; ma onye ọbụla nabatara Ọkpara ahụ nwekwara Nna ahụ. **24** Hụnu na ihe unu nuru site na mmalite na-anogide n'ime unu. Ọ buru na ihe unu nuru na mbido ebiri n'ime unu, unu ga-anogide n'ime Ọkpara ahụ na n'ime Nna ahụ. **25** Ihe o kwere anyị na nkwa bụ nke a, ndu ebighi ebi. (aiōnios g166) **26** Ana m edere unu ihe ndi a banyere ndi ahụ na-agbalị iduhie unu. **27** Ma unu onwe unu, otite mmanu ahụ unu natara n'aka ya na-anogide n'ime unu, n'ihị nke a, onye ozizi ozo adighi unu mkpa. Dika otite mmanu ya na-ezi unu ihe banyere ihe niile, burukwa eziokwu, o bughị okwu ugha. Ya mere, dika o zikwara unu, na-anogidenu n'ime ya. **28** Ugbu a umuntakiri m, nogidesienu ike n'ime ya, ka o ga-abu mgbe e mere ka o puta ihè, anyi ga-abu ndi obi siri ike, ndi ihere na-agaghị eme, n'ihu ya mgbe o biara. **29** Ọ buru na unu matara na o bu onye ezi omume, unu maara na onye ọbụla nke na-eme ihe ziri ezi bu onye a muru site na ya.

3 Lee udi oke ihunanya nke Nna ahụ nwere n'ebe anyi no, na-aga akpo anyi umu Chineke. N'ezie, nke a bu ihe anyi bu. Ihe mere na uwa amaghị anyi bu n'ihị na o maghi ya. **2** Ndi huru n'anya, ugbu a anyi aburu umu Chineke. Ọ bu ezie na anyi enweghi ike ighota ihe onodu anyi ga-abu n'oge di n'ihu, ma anyi maara nke oma na mgbe a ga-eme ka o puta ihè, a ga-emekwa ka anyi buru ndi yiri ya, n'ihị na anyi ga-ahu ya dika o di. **3** Onye ọbụla nwere olileanya

dị otu a kwesiri idebe onwe ya ọcha, dị ka ya onwe ya dị ọcha. **4** Onye ọbụla na-eme mmehie na-emebi iwu. N'ezie mmehie bụ mmebi iwu. **5** Unu maara na e mere ka ọ pụta ihè iwepụ mmehie. Ọ dịkwaghị mmehie ọbụla dị n'ime ya. **6** Onye ọbụla na-anogide n'ime ya adighị ebi ndụ ime mmehie, onye ọbụla nke na-ebi ndụ mmehie ahụbeghị ya anya mgbe ọbụla, ọ matabekwaghị ya. **7** Ezigbo ụmụ m, unu ekwela ka onye ọbụla duhie unu, onye ọbụla na-eme ezi ihe bụ onye ezi omume dị ka ya onwe ya bụ onye ezi omume. **8** Onye ọbụla na-eme mmehie bụ nwa ekwensu, n'ihì na ekwensu bụ onye mmehie site na mmalite. Ihe mere Ọkpara Chineke jiri pụta ihè bụ ka ọ laa ọrụ niile nke ekwensu n'iyi. **9** Onye a mụrụ site na Chineke adighị anogide na-eme mmehie, n'ihì na mkpụrụ Chineke na-anogide n'ime ya, ha enweghị ike inogide na-eme mmehie, n'ihì na a mụrụ ha site na Chineke. **10** Otu a ka anyị si amata ndị bụ ụmụ Chineke, na ndị bụ ụmụ ekwensu: Onye ọbụla na-adighị eme ihe ziri ezi abughị nwa Chineke, otu a ka ọ dịkwa onye na-adighị ahụ ụmụna ha n'anya. **11** N'ihì na nke a bụ ozi ahụ unu nūrụ site na mmalite, ka anyị hūrịta onwe anyị n'anya. **12** Ka anyị hapụ ịdị ka Ken, onye bụ nke ajọ onye ahụ, na onye gburu nwanne ya. Gini mere o ji gbuo ya? Ọ bụ n'ihì na ọrụ ya jorọ njo, ma nke nwanne ya ziri ezi. **13** Ka ọ gharakwa iju unu anya ụmụna m, na ụwa kpọrọ unu asị. **14** Anyị matara na anyị esitela n'ọnwụ baa na ndụ n'ihì na anyị na-ahụ ụmụna anyị n'anya. Onye ọbụla na-adighị ahụ ibe ya n'anya na-anogide n'ọnwụ. **15** Onye ọbụla na-akpọ nwanna ya asị bụ ogbu mmadụ, unu matakwarana na

o nweghi onye obula bu ogbu mmadu nwere ndu ebighi ebi n'ime ya. (aiōnios g166) 16 O bu otu a ka anyi si mata ihe bu ihunanya, na Jisos togboro ndu ya n'ihhi anyi. Anyi kwesikwara itogbo ndu anyi n'ihhi umunna anyi. 17 O buru na onye obula nwere aku nke uwa, ahụ nwanna ya ka o no na mkpa ma o nweghi obi ebere n'ebe o no, olee otu ihunanya Chineke si diri n'ime ya? 18 Umuntakiri m, ka ihunanya anyi ghara ibu naani n'egbugbere onu maobu nke okwu efu, kama ka o buru nke sitere n'eziokwu nakwa n'omume anyi. 19 Anyi ga-esitekwa na nke a mata na anyi bu ndi nke eziokwu ahụ ma matakwa otu anyi ga-esi mee ka obi anyi kwenye n'ihu ya. 20 N'ihhi na o buru na obi anyi amaa anyi ikpe, Chineke di ukwu karja obi anyi, o mazukwara ihe niile. 21 Ndi m huru n'anya, o buru na obi anyi amaghi anyi ikpe, anyi nwere nkwwa okwu n'ihu Chineke 22 na-anatakwa ya ihe obula anyi rioro n'ihhi na anyi na-erube isi n'iwu ya, na-emekwa ihe na-atọ ya uto. 23 Nke a bukwa iwu ya: ka anyi kwere n'aha Okpara ya Jisos Kraist, ya na ihurita ibe anyi n'anya dika o nyere anyi n'iwu. 24 Ndi niile na-erube isi nye iwu ya na-anogidesikwa ike n'ime ya, ya onwe ya na-anogidesikwa ike n'ime ndi ahụ! Otu a ka anyi si mara na o na-anogidesike n'ime anyi: O bu site na Mmuo nke o nyere anyi.

4 Ndi enyi m huru n'anya, unu ekwenyela okwu mmuo niile, kama nwaleenu mmuo niile ahụ i mata ma ha si na Chineke, n'ihhi na otutu ndi amuma ugha apuola baa n'ime uwa. 2 Otu a ka unu ga-esi mata Mmuo nke Chineke: Mmuo obula nke na-ekwuputa na Jisos Kraist abiala n'anu

ahụ sitere na Chineke. **3** Ma mmụọ ọbụla nke na-adighi ekwuputa Jisọs esiteghi na Chineke, mmụọ di otu a bu nke onye ahụ na-emegide Kraist nke unu nuru na o ga-abia, ma ugbu a o biala n'ụwa. **4** Umuntakiri m, unu bu ndi sitere na Chineke, unu emerikwala ha n'ihi na onye ahụ nke bi n'ime unu di ukwu karia onye ahụ no n'ime ụwa. **5** N'ihi na ndi a si n'ime ụwa puta. Ya mere, ihe ha na-ekwu okwu ya bu naani ihe banyere ụwa. Ụwa na-añakwa ha nti. **6** Anyi sitere na Chineke, onye ọbụla maara Chineke na-ege anyi nti, ma onye ọbụla na-esiteghi na Chineke anaghi ege anyi nti. O bu otu a ka anyi si amata mmụọ eziokwu na mmụọ nke okwu ụgha. **7** Ndi m huru n'anya, o kwesiri ka anyi hurita onwe anyi n'anya, n'ihi na ihunanya na-esi n'ebe Chineke no abia. Onye ọbụla nwere ihunanya bu onye amuru site na Chineke, o makwara Chineke. **8** Onye na-enweghi ihunanya amaghi Chineke, n'ihi na Chineke bu ihunanya. **9** E siri otu a mee ka ihunanya Chineke n'ebe anyi no puta ihè: Chineke zitere naani otu Okpara ya n'ụwa ka anyi nwee ndu site na ya. **10** Nke a bu ihe a na-akpo ihunanya, o bughu na anyi huru Chineke n'anya kama na o huru anyi n'anya ma zite Okpara ya dika aja nke juru ya obi maka mmehie niile anyi. **11** Ndi m huru n'anya, ebe o bu na Chineke si otu a hu anyi n'anya, anyi kwesiri ihurita onwe anyi n'anya. **12** O nwebeghi mgbe ọbụla anyi ji anya anyi hu Chineke anya, ma o buru na anyi ahụ ibe anyi n'anya, Chineke na-ebi n'ime anyi. A na-emekwa ka ihunanya ya zuo oke n'ime anyi. **13** O tinyekwala Mmụọ Nso ya n'ime anyi igosi anyi na o bi n'ime anyi, na anyi bikwa n'ime ya.

14 Ma anyị onwe anyị ahụla ma na-agbakwa ama na Nna ahụ zitere Ọkpara ya ka ọ bụrụ Onye nzọpụta nke ụwa. 15 Chineke bi n'ime onye ọbụla nke na-ekwuputa na Jisọs bụ Ọkpara Chineke. Onye dị otu a bikwa n'ime Chineke. 16 Anyị maara ma kwerekwa n'ihunanya Chineke nwere n'ebe anyị nọ. Chineke bụ ihunanya. Onye ọ bụlakwa na-ebi ndụ ihunanya na-anogide n'ime Chineke. Chineke n'onwe ya na-ebinyekwara onye dị otu a. 17 N'uzo dị otu a, a na-eme ka ihunanya zuo oke n'etiti anyị, ka anyị nwee ike inwe nkwuwa okwu n'ubochi ikpe ahụ, n'ihi na dika ya onwe ya dị, otu a ka anyị onwe anyị dikwa n'ụwa nke a. 18 Itụ egwu adighi n'ebe ihunanya di, kama ihunanya zuruoke na-achupu egwu n'ihi na egwu na ntaramahuhu na-aruko oru, onye ọbụla nke na-atu egwu bu onye na-ezubeghi oke n'ihunanya. 19 Anyi huru ya n'anya n'ihi na o buru uzọ hu anyi n'anya. 20 Onye ọbụla na-asị, "Ahuru m Chineke n'anya," ma nogide na-akpo nwanna ya asị, onye ahụ bu onye ụgha. N'ihi na ọ bụrụ na ọ hughị nwanna ya n'anya, bu onye ọ na-ahụ anya kwa ubochi, ọ pughi ihu Chineke n'anya bu onye ọ na-ahubeghi anya. 21 Iwu o nyere anyi bu, "Onye ọbụla huru Chineke n'anya aghakwaghi ihu nwanna ya n'anya."

5 Onye ọbụla kweere na Jisọs bụ Kraịst bụ onye amuru site na Chineke. Onye ọbụla nke hukwara Nna n'anya na-ahukwa Ọkpara ya n'anya. 2 Ọ bụ otu a ka anyị si amata na anyị huru umu Chineke n'anya, mgbe anyị na-ahụ Chineke n'anya, na-erubekwa isi n'iwu ya niile. 3 Nke a bụ ihunanya Chineke, na anyị ga-edebe iwu ya. Iwu ya adighikwa arọ. 4 N'ihi na onye ọbụla amuru site na

Chineke na-emeri ụwa. Nke a bụkwa mmeri ahụ na-emeri ụwa, ọ bụladị okwukwe anyị. **5** Onye pụrụ imeri ụwa, ma ọ bughị naanị onye ahụ kweere na Jisọs bụ Ọkpara Chineke? **6** Ọ bụ onye ahụ b́ara site na mmiri na ọbara, ya bụ Jisọs Kraịst. O siteghị naanị na mmiri b́a, kama o sitere na mmiri na ọbara. Ọ bụkwa Mmụọ Nsọ na-agba ama maka ya, n'ihị na Mmụọ Nsọ bụ eziokwu. **7** N'ihị na ha d́ atọ gbara akaebe: **8** Mmụọ Nsọ, na mmiri na ọbara, ha atọ kwekọritara. **9** Ọ b́rụ na anyị nabata akaebe nke mmadụ gbara, akaebe nke Chineke gbara d́ ukwu karj́a, n'ihị na ọ b́ akaebe Chineke gbara banyere Ọkpara ya. **10** Onye ọb́la kweere n'Ọkpara Chineke nwere ọgbugba ama a n'obi ya. Ma onye ọb́la na-ekwereghị na Chineke emeela ya ka ọ b́rụ onye ụgha, n'ihị na o kwereghị n'ama ahụ Chineke gbara banyere Ọkpara ya. **11** Ama ahụ bụkwa nke a, na Chineke enyela anyị ndụ ebighị ebi, ndụ a d́kwa n'ime Ọkpara ya. **(aiōnios g166)** **12** Onye ọb́la nwere Ọkpara ahụ nwere ndụ ma onye ọb́la na-enweghị Ọkpara Chineke enweghị ndụ. **13** Ana m edere unu ihe nd́ a unu nd́ kweere n'aha Ọkpara Chineke, ime ka unu mata na unu nwere ndụ ebighị ebi. **(aiōnios g166)** **14** Nkwuwa okwu anyị nwere na ya b́, na ọ b́rụ na anyị ariọ ihe ọb́la d́ka ọch́chọ obi ya siri d́, ọ na-anụ olu anyị. **15** Ọ b́rụkwanụ na anyị matara na ọ na-anụ olu anyị mgbe ọb́la anyị ŕrọ ya ihe, anyị na-amatakwa na anyị anatala ihe ọb́la anyị ŕrọ ya. **16** Ọ b́rụ na onye ọb́la ahụ ka nwanna ya na-eme mmehie nke na-adighị eduba n'ọnwụ, ya kpee ekpere, Chineke ga-enyekwa onye ahụ ndụ. Nke a b́ maka nd́ ahụ mmehie

ha na-abughị nke na-eduba n'ọnwu. E nwere mmehie na-eduba n'ọnwu. Asighị m unu kpee ekpere maka nke ahụ. **17** Ajọ omume niile bụ mmehie, ma ọ dị mmehie nke na-adighị eduba n'ọnwu. **18** Anyị matara na onye ọbụla amụrụ site na Chineke anaghị aga n'ihu na-eme mmehie, kama onye ahụ nke amụrụ site na Chineke na-ehekwa ha, ajọ onye ahụ adighị emetụkwa ha aka. **19** Anyị maara na anyị bụ ụmụ Chineke, ụwa niile nọkwa n'okpuru ike ajọ onye ahụ. **20** Anyị matakwarā na Ọkpara Chineke abịala, nyekwa anyị nghọta ka anyị mara ya, onye bụ eziokwu. Anyị nọ n'ime onye ahụ bụ eziokwu, ọ bụladị n'ime Ọkpara ya, bụ Jisọs Kraịst. Ya onwe ya bụ ezi Chineke bụrụkwa ndụ ebighị ebi. **(aiōnios g166)** **21** Ụmụ m, wezuganụ onwe unu site n'arụsị niile.

2 Jọn

1 Ọ bụ okenye ahụ, Na-edegara nwanyị ahụ onye Chineke họtara, na ụmụ ya akwụkwọ a, bụ ndị m hụrụ n'anya n'ime eziokwu. Ọ bughị naanị m kama ndị niile maara eziokwu ahụ. **2** N'ihị eziokwu ahụ nke dị n'ime anyị, nke ga-adịgidekwa n'ime anyị ruo mgbe ebighị ebi: (aiōn g165)

3 Amara, na ebere, na udo nke sitere na Chineke Nna na Jisọs Kraịst, bụ Ọkpara Nna ahụ dinyere anyị n'eziokwu n'ihunanya. **4** Apughị m ikọ ụdị aḥurị m nwere mgbe m hụrụ na ụfọdụ ụmụ gi na-ebi ndụ igbaso eziokwu dika ihe Nna nyere anyị n'iwu. **5** Ma ugbu a, ezi nwanyị, ọ bughị iwu ọhụrụ ka m na-edere gi kama nke ahụ e nyere anyị site na mmalite. Ana m ariọ ka anyị hụrịta ibe anyị n'anya. **6** Nke a bụ ihunanya ahụ: ka anyị na-ejeharị n'irube isi n'iwu ya niile. Dika unu si nụ ya site na mmalite, unu ahapụkwala ijeharị n'ime ya. **7** N'ihị na otutụ ndị nduhie apụọla baa n'ụwa, bụ ndị na-adighị ekwenye na Jisọs Kraịst bịa n'oyiyi mmadụ. Onye ọbụla dị otu a bụ onye nduhie burukwa onye na-emegide Kraịst.

8 Lezienụ anya, ka unu ghara itufu ụgwọ ọrụ nke anyị dogburu onwe anyị n'ọrụ maka ya, kama ka unu nata ụgwọ ọrụ unu n'uju. **9** Onye ọbụla na-adighị anogide n'ozizi Kraịst, nke na-esite na ya na ewezuga onwe ya, enweghị Chineke. Ma onye ọbụla na-anogide n'ozizi ahụ nwere Nna na Ọkpara ya. **10** Ọ bụrụ na onye ọbụla abịa izi unu ihe ọzọ dị iche site n'ozizi a, unu akpobatala ya n'ulo unu, maọbụ nabatakwa ya. **11** N'ihị na onye nabatara ya ga-eso onye dị otu a keta oke n'ajọ omume ya. **12** Ọ bụ ezie na enwere m otutụ ihe m choro idere unu, ma

achoghị m iji akwukwọ na inki dee ha. Kama, ana m ele
anya ịbja leta unu ka mụ na unu kwukorita okwu ihu
n'ihu, ka e sikwa otu a mee ka ọñụ anyị zuo oke. **13** Ụmụ
nwanne gị nwanyi, bụ onye a họtara, na-ekele unu.

3 Jọn

1 Ọ bụ okenye ahụ, Na-edegara Gaios, onye ahurū n'anya akwukwọ a, bụ onye m hurū n'anya n'eziokwu. **2** Onye m hurū n'anya, ekpere m bụ na ahụ ga-esi gi ike, ka ihe na-agara gi nke oma, dika ọ na-agara mkpurubi gi nke oma. **3** Anuriri m onu nke ukwu, mgbe ufodu umunna bira gbaa ama banyere ikwesi ntukwasị obi gi nye eziokwu, na otu i si nogide na-agbaso eziokwu ahụ. **4** O nweghi ihe na-enye m onu kari inu na umu m na-agbaso eziokwu. **5** Onye m hurū n'anya, i kwesiri ntukwasị obi n'ihe obula nke i na-emere umunna, ọ bụ ezie na ha bụ obia nye gi. **6** Ha akolara nzuko banyere ihunanya gi. Biko, mgbe ha na-apu, nyekwara ha aka n'ije ha n'uzo ga-enye Chineke otuto. **7** Ọ bụ n'ihia aha ahụ ka ha biliri ije, na-anaraghi enyemaka obula site n'aka ndi na-ekweghi ekwe. **8** Nke a mere o ji kwesi ekwesi na anyi ga-elekota ndi di otu a anya ka anyi buru ndi so ha na-ejikota aka n'otu n'oru eziokwu ahụ. **9** Edere m akwukwọ ozi zigara nzuko ahụ, ma Diotrefis onye ọ natọ uto ibu onye mbu, anabataghi anyi nke oma. **10** Ya mere, ọ buru na m abia, aga m eme ka ihe niile ọ na-eme na otutu ihe niile ọ na-ekwu megide anyi puta ihè. Ọ bughị naani na afọ ejughi ya n'ihia ihe ndi a niile, ọ juru inabata ndi umunna, ma na-egbochi ndi ozọ choro inabata ha ka ha ghara ime otu ahụ. Ọ na-achupukwa ha site n'ulo nzuko. **11** Onye m hurū n'anya, enomila ihe di njọ kama nomie ihe di mma. Onye obula na-eme ezi ihe na-egosi na o si na Chineke. Onye ọ bulakwa na-eme ajo ihe ahubeghi Chineke anya. **12** Onye obula na-agba ezi

ama banyere Dimitriyos o bɔladɪ eziokwu ahɔ n'onwe ya. Anyɪ na-ekwukwa ezi ihe banyere ya. I makwaara na o bu ezi ama ka anyɪ na-agba. **13** Enwere m otutu ihe m choro idere gi n'akwukwo, ma achoghi m iji mkpisi odee na inki dee ha. **14** O bu olileanya m ibia ihu gi n'oge na-adighi anya. Mgbe ahɔ anyɪ ga-anodu ala kwuo ihe niile n'ihu n'ihu. Ka udo diri gi. Ndi enyi niile no n'ebe a na-ekere gi. Kelekwana ndi enyi niile no n'ebe ahɔ n'aha n'aha.

Jud

1 Jud, odibo Jisọs Kraịst, na nwanne Jemis, Na-edegara ndi niile a kpọrọ, ndi ahuru n'anya n'ime Chineke, bu Nna, na ndi nokwa n'okpuru nchebe Jisọs Kraịst akwukwo ozi a: **2** Ka ebere na udo na ihunanya bara unu uba. **3** Ndi m huru n'anya, ebe o na-anu m oku n'obi idere unu akwukwo banyere nzoputa ahụ anyi nwekorọ n'otu, ma ahuru m mkpa o di idere unu akwukwo a, iriọ unu ka unu guzosie ike buo agha ichebe okwukwe ahụ, nke e nyefere ndi nsọ n'aka idebe. **4** N'ih i na ufodu mmadu, bu ndi e dere ihe banyere omuma ikpe diri ha, siteri n'oge gara aga, ezobatala n'etiti unu. Ha bu ndi na-adighi asopuru Chineke, ndi na-agbanwe amara Chineke anyi, mee ya ka o buru ohere ha nwere ibi ndu ikwa iko, na nke igonari Jisọs Kraịst, onye naani ya bu Onye kachasi ihe niile elu na Onyenwe. **5** O bu ezie na unu maa ihe ndi a niile, ma achoro m ichetara unu otu Onyenwe anyi si zoputa ndi ya site n'ala Ijipt, ma mesia laa ndi niile na-ekweghi ekwe n'iyi. **6** Ndi mmuo ozi nupuru isi, ndi na-anogideghi nonodu e nyere ha, kama ha si n'ebe obibi ha gbapu. O jirila igwe kee ha agbu ebighi ebi, debe ha n'ochichiri n'ime ala, ebe ha ga-anọ ruo ubochi ikpe ahụ di egwu. **(aiidios g126)** **7** Otu a kwa, Sodom na Gomora na obodo niile gbara ha gburugburu, bu ndi nyefere onwe ha na ndu ikwa iko nakwa omume ibi ndu ojo o di iche iche nke anu ahụ, bu ihe ido aka na nti nye ndi mmadu site n'ahuhu ha tara n'ih mmehie n'ime oku ebighi ebi. **(aiōnios g166)** **8** N'uzo di otu a kwa, ndi a na-emeru anu ahụ ha n'iro nro ha, na-ajukwa ike ochichi niile, ma na-ekwulukwa

ndị ahụ juputara n'ebube nke anya na-adighi ahụ. **9** Ma Maikel onyeisi ndị mmụọ ozi, mgbe o guzogidere ekwensu na-arurita kwa ụka banyere ozu Mosis, ya onwe ya enweghi anya ike ịma ya ikpe n'ihị okwu nkwalu, kama ọ siri, "Ka Onyenwe anyi baara gi mba." **10** Ma ndi a na-ekwulu ihe niile ọbula ha na-aghotaghi. Dika umu anumanu a na-azughi azu, ha na-eme ihe ọbula di ha mma n'anya si otu a na-ala onwe ha n'iyi. **11** Ahuhu ga-adiri ha, n'ihị na ha soro nzọ ukwu Ken, nyefee onwe ha na ndahie Belam n'ihị ihe nrite n'uru, ma laa n'iyi na nnupu isi Kora. **12** Ndi a bu ihe ntupo n'etiti unu n'oge mmemme oriri ihunanya unu, ha na-eso unu na-eriko nri na-atughi egwu ọbula. Ha bu ndi na-elekota naani onwe ha. Ha di ka igwe ojii nke na-adighi ezo mmiri, nke ifufe na-ebughari. Ha bu osisi a na-ahu n'oge okochi nke na-adighi ami mkpuru, nke e si na mgborogwu ya hoputa, nke nwuru anwu ugboro abuo. **13** Ha bu ebili mmiri na-amaghari n'osimiri, nke na-asoputa ihere ha dika ufufu, kpakpando na-awaghari awaghari, bu ndi nke a kwadooro ebe kachasi igba ochichiri ruo ebighi ebi. (aiōn g165) **14** O bu n'ihị ihe ndi a ka Enok, onye bu agburu nke asaa site n'Adam buru n'amuma banyere ha si, "Lee! Onyenwe anyi na-abia, ya na puku kwuru puku ndi nsọ ya. **15** O na-abia ikpe mmadu niile ikpe, na itu ha niile mmehie ajo omume niile ha n'anya, bu nke ha mere n'uzo na-ezighi ezi. Tinyere okwu ojo niile nke ndi mmehie ndi na-adighi asopuru Chineke kwuru megide ya." **16** Ndi a bu ndi na-atamu ntamu oge niile, ndi o nweghi ihe ọbula na-adi ha mma. Ndi na-agbaso agu ihe ojo niile nke anu

ahụ ha chọrọ. Ha na-anya isi banyere onwe ha, na-aja ndị ọzọ mma; ka ha nwee ike nweta ihe ha na-achọ n'aka ha. **17** Ma unu, ndị m hụrụ n'anya, chetanụ ihe ndị ozi Onyenwe anyị Jisọs Kraịst kwuru na ha ga-emezu. **18** N'ihia na ha siri unu, "N'ogwugwu oge ahụ, ndị na-eji ihe niile na-emere ihe ọchị ga-adị. Ndị na-agbaso agụ ihe ọjọọ niile nke anụ ahụ ha chọrọ. **19** Ọ bụ ndị anụ ahụ ha na-achị, ndị na-enweghị Mmụọ Nsọ n'ime ha, bụ ndị na-eweta nkewa n'etiti unu." **20** Ma unu, ndị m hụrụ n'anya, nọgidenu na-ewuli onwe unu elu na ntọala okwukwe unu dika n'isi nso. Na-ekpekwanu ekpere n'ime Mmụọ Nsọ. **21** Doonu onwe unu n'okpuru ihunanya Chineke, dika unu na-echere ebere Onyenwe anyị Jisọs Kraịst nke na-eduba na ndu ebighi ebi. (aiōnios g166) **22** Gosinu ufodu ndi na-enwe obi abuo ebere. **23** Zopotanu ndi ozọ site n'iguputa ha n'oku. N'ebe ndi ozọ no gosinu ha obi ebere, kama jirinu itu egwu mee nke a, kpọnu o buladi uwe nke anu ahụ mmehie meruru asi. **24** Ugbu a, nye onye ahụ puru ichebe unu, ka unu ghara ida, onye puru ikpobata unu n'ihu ya di ebube n'onodu enweghi ntupo obula n'oke onu **25** ka otuto, na idi ukwu, na ike, na ikike ochichi; diri Onye naani ya bu Chineke, Onye nzoputa anyi, site na Jisọs Kraịst Onyenwe anyi, tupu n'ogbo niile ebido, ka o diri ya ugbu a, na mgbe niile ebighi ebi. Amen. (aiōn g165)

Mkpughe

1 Mkpughe banyere Jisọs Kraịst, nke Chineke nyere ya igosi ndị ohu ya, ime ka ha mata ihe ndị ahụ na-aga ime n'oge na-adighị anya. O mere ka amata nke a site na izite mmụọ ozi ya ka ọ bjakwute ohu ya Jọn, **2** onye a gbara ama banyere ihe niile ọ hụrụ, okwu Chineke, na ogbugba ama Jisọs Kraịst. **3** Ngozi na-adiri onye ahụ na-aguputa okwu ndị a dị n'amụma a. Ngozi na-adikwara ndị na-anụ ya, ma nabata ihe e dere n'ime ya n'obi ha. N'ihi na oge mmezu ha dị nso. **4** Ọ bụ m Jọn na-edede akwụkwọ a, Na-edere ya nzukọ asaa dị na mpaghara Eshia: Ka amara na udo nke sitere na Onye ahụ na-adi, Onye ahụ dikwaari, na Onye ahụ na-aga ibia diri unu, sitekwa n'ebe Mmụọ asaa ahụ na-eguzo n'ihu ocheeze ya, **5** sitekwa n'aka Jisọs Kraịst, onye bụ onyeama kwesiri ntụkwasị obi, na onye mbụ sitere na ndị nwurụ anwụ bilie, nakwa onye na-achi ndị eze niile nke ụwa. Nye onye ahụ hụrụ anyị n'anya ma meekwa ka anyị site n'ọbara ya nwere onwe anyị pụọ na mmehie. **6** O mere ka anyị buru alaeze, ndị nchaja nye Nna ya bụ Chineke. Ọ bụ ya ka otuto niile na ike niile diri ruo mgbe niile ebighi ebi. Amen. (aiōn g165) **7** “Lee, ọ na-abia ya na igwe ojii. Anya niile ga-ahukwa ya, ọ buladi ndi ahụ niile mapuru ya ahụ, ha ga-ahụ ya.” Mmadu niile nọ n'ụwa “ga-erukwa ụjụ n'hi ya.” **8** Otu a ka Onyenwe anyi Chineke kwuru, “Abụ m Alfa na Omega, onye na-adi, onye ahụ dikwaari, na onye ahụ na-aga ibia, bụ onye puru ime ihe niile.” **9** Mụ onwe m, Jọn, nwanne unu nwoke, onye unu na ya na-enwekọ ahuhu na n'alaeze, na ntachiobi nke bụ oke anyi n'ime Jisọs. Anọ

m n'ogbe ala ntakiri mmiri gbara gburugburu a na-akpo Patmos n'ih okwu Chineke na-agba ama banyere Kraist.

10 N'ubochi Onyenwe anyi, anọ m n'ime Mmuo ma nu otu oke olu dara uda di ka opi ike n'azu m, **11** na-ekwu, "Dee ihe i na-ahu ugbu a n'akwukwo zigara ya nzuko asaa di n'Efesos na Smyrna na Pegamom na Tiatira na Sardis, na Filadelfia na Laodisia." **12** Mgbe m chighariri, lee anya ihu onye na-agwa m okwu, ahuru m ihe idoba oriona asaa e ji olaedo kpuo. **13** N'etiti ihe idoba oriona ndi a, ahuru m otu onye yiri nwa nke mmadu, ka o guzo. O yikwasiri onwe ya uwe mwuda. Ma o nwere ihe okike na-acha olaedo e ji kee gburugburu obi ya. **14** Isi ya na agiri isi ya na-acha vaa dika ogbo ocha, dika akummiri igwe. Anya ya abuo yiri ire oku na-enwusi ike. **15** Ukwu ya abuo di ka bronzo a nuchasiri nnoo nke oma hichapukwa ya. Olu okwu ya na-ada di ka uzu mmiri na-achi achi. **16** O jidere kpakpando asaa n'aka nri ya, mma agha di nko nwere ihu abuo sikwa nonu ya na-aputa. Ihu ya na-egbu maramara dika anyanwu na-acha n'ike ya niile. **17** Mgbe m huru ya, adara m n'ala n'ukwu ya dika onye nwuru anwu. Ma o weere aka nri ya metu m n'ahu na-ekwu si, "Atula egwu. Abu m Mmalite na Ogwugwu. **18** Abu m onye ahu na-adi ndu. Anwuru m anwu, ma lee, ana m adi ndu ruo mgbe niile ebighi ebi. O bukwa m ji otughe igodo nke onwu na nke oku ala mmuo. (aiōn g165, Hadēs g86) **19** "Ya mere, detuo ihe niile i hurula, ihe di ugbu a na ihe gaje ime na mgbe na adighi anya. **20** Nke a bu ihe omimi nke kpakpando asaa ahu i huru n'aka nri m, na ihe idoba oriona asaa ndi ahu putara. Kpakpando asaa ahu bu ndi

mmụọ ozi ụlọ nzukọ asaa ahụ. Osisi oriọna asaa ahụ bu ụlọ nzukọ ndi ahụ n'onwe ha.

2 “Dee akwụkwọ nye mmụọ ozi ụlọ nzukọ di n’Efesọs, si ya: Ihe ndi a bu okwu si n’onu onye ahụ na-ejide kpakpando asaa n’aka ya, ma na-ejegharikwa n’etiti ihe idoba oriọna oiaedo asaa ndi ahụ. **2** Amaara m ihe niile banyere oru gi niile. Ahukwala m irusi oru ike gi na ntachiobi gi. Amaara m na i dighi anagide ndi ajo omume, na i nwaleela ndi ahụ niile na-akpo onwe ha ndi ozi, ma ha abughi ndi ozi n’ezie, choputakwa na ha bu ndi ugha. **3** I jirila ntachiobi nagide nhuju anya n’ihi aha m, ma ike agwughi gi. **4** Ma enwere m ihe ndi a megide gi. I hapula ihunanya mbu ahụ i nwere. **5** Cheta onodu i si na ya daa. Chegharja, mekwa ihe ndi ahụ i na-eme na mbu. O buru na i meghi otu a, aga m abia wepu ihe idoba oriọna gi site n’onodu ya. **6** O buladi otu a, o nwere ihe ufodu di mma banyere gi. I kporo oru ojo nke ndi Nikolaitan asi, dika mu onwe m si kpo ya asi. **7** Onye obula nwere nti, ya nuru ihe Mmụọ Nso na-agwa nzuko. Onye ahụ na-emeri emeri ka m ga-enye ike iri mkpuru sitere n’osisi ndu ahụ nke di na paradais nke Chineke. **8** “Dee akwụkwọ nye mmụọ ozi ụlọ nzukọ di na Smyrna, si ya: Ihe ndi a bu okwu ahụ bu Mmalite na Ogwugwu ihe niile. Onye nwuru anwu ma dikwa ndu ozo. **9** Amaara m mkpagbu gi niile na ida ogbenye gi. Ma n’ezie, i bu ogaranya. Amaara m ihe banyere nkwtu niile ndi ahụ na-akpo onwe ha ndi Juu na-ekwtu gi, ma ha abughi ndi Juu, n’ezie ha bu ụlọ nzukọ ekwensu. **10** Atukwala egwu n’ihi ihe ahụ gaje ibiakwasị gi. N’ihi na ekwensu

n'onwe ya gaje ime ka a tũba ụfọdụ n'ime ndị gị n'ụlọ mkpọrọ, ka o jiri ya nwalee gị. A ga-akpagbu unu abali iri. Ma gosi onwe gị onye kwesiri ntũkwasi obi, ọ bũladi ruo mgbe ọnwũ ga-abiakwasị gị. Emesịa, a ga m enye gị okpueze ahũ, bũ ndũ. **11** Onye ọbũla nwere nti ya nũrũ ihe Mmũọ Nsọ na-agwa nzukọ niile. Onye ọbũla na-emeri emeri, ọnwũ nke ugboro abũọ agaghị emekpa ya ahũ. **12** "Dee akwũkwọ nye mmũọ ozi ụlọ nzukọ dī Pegamom, sị ya: Ndị a bũ okwu si n'ọnũ onye ahũ ji mma agha ahũ dī nkọ nke nwere ihu abũọ n'aka ya. **13** Amaara m ebe i bi, bũ obodo ebe ekwensu nwere ocheeze ya. Ma ị na-anogidesi ike n'aha m. Ị jũrũ ịgonari okwukwe gị n'ime m, ọ bũladi n'oge Antipas onyeama m kwesiri ntũkwasi obi, bũ onye e gburu n'obodo unu, ebe ekwensu bi. **14** Ma enwere m ihe ole ma ole megide gị. I nwere ụfọdũ mmadũ ebe ahũ, ndị jidesiri nkuzi Belam ike, bũ onye kuziiri Balak ka o raa ụmũ Izrel ụra nke mere ka ha mehie, rie ihe a chũrũ n'aja nye arũsị, kwaakwa iko. **15** N'otu aka ahũ, i nwekwara ụfọdũ mmadũ ndi jidesiri nkuzi Nikolaitan ike. **16** Ya mere, chegharia! Ma ọ bũghị otu a, aga m abiakwute gị ọsịisọ jiri mma agha dī m n'ọnũ buso ha agha. **17** Onye ọbũla nwere nti, ya nũrũ ihe Mmũọ Nsọ na-agwa nzukọ niile. Ọ bũ naani onye na-emeri emeri ka m ga-enye ụfọdũ n'ime achicha mánà ahũ e zoro ezo. Aga m enyekwa onye ahũ ezi nkume ọcha ahũ, nke edekwasiri aha ọhũrũ n'elu ya, nke onye ọbũla ọzọ na-agaghị amata, kariya onye ahũ natara ya. **18** "Dee akwũkwọ nye mmũọ ozi ụlọ nzukọ dī na Tiatira, sị ya: Ndị a bũ okwu sitere n'aka Ọkpara Chineke, onye anya ya na-

enwuba n'ebe niile dị ka ire oku. Ukwu ya kwa na-egbu maramara dị ka bronz a nuchara nke oma. **19** Amaara m oru gi niile, na ihunanya gi, na okwukwe gi. Amakwaara m ije ozi gi na ntachiobi gi, na-ahukwa na i na-aru oru ugbu a karja ka i mere na mbu. **20** Ma enwere m ihe ndi a megide gi. I na-anabata nwanji ahụ a na-akpo Jezebel, onye na-ekwuputa na ya bu onye amuma nwanjinye ya ohere ka o were nkuzi asi na-eduhie ndi ohu m uzọ, ka ha kwaa iko, riekwa ihe e ji churo arusi aja. **21** Enyela m ya ohere ka o si na mmehie ya chegharia, ma o juru icheghari site na ndu ikwa iko. **22** Lee, aga m etinye ya n'ute ahuhu, meekwa ka ndi ya na ha na-akwa iko taa ahuhu di ukwu. O bu naani ma ha cheghariri ka ihe ndi a na-agaghi abiakwasị ha. **23** Ma n'ebe umu ya no, aga m etigbu ha ka ha nwuo. Nzuko niile ga-amata na abu m onye na-enyocha mmuo na mkporubi niile. Aga m akwughachikwa onye obula n'ime unu ugwo oru kwesiri oru ya. **24** Ugbu a, ana m agwa unu ndi foduru na Tiatira, unu ndi na-agbasoghi ozizi ya, ndi na-amutabekwaghi ihe ndi ahụ ekwensu kporo ihe nzuzo di omimi, 'O nweghi ibu arọ ozọ m ga-ebokwasị unu, **25** ma o bughị, unu jidesienu ihe unu nwere aka ike tutu ruo mgbe m ga-abia.' **26** Ma onye obula na-emeri emeri, na-anogidekwa na-eme uche m ruo ogwugwu ihe niile, ka m ga-enye ikike n'ebe mba niile no. **27** Onye ahụ, 'ga-eji mkpara igwe chia ha, dika mgbe a kwachara ite aja na mpekele na mpekele.' O buladi ka Nna m si nye m ike, **28** a ga-enye onye nke meririnu kpakpando ututu. **29** Onye obula nwere nti, ya nuru ihe Mmuo Nso na-agwa nzuko niile.

3 “Dee akwụkwọ nye mmụọ ozi ụlọ nzukọ dị na Sardis, si ya: Ndi a bu okwu onye ahụ nwere mmụọ asaa nke Chineke na kpakpando asaa. Amaara m ọrụ gi niile, i nwere aha dika onye di ndu ma i bu onye nwuru anwu. **2** Ugbu a, si n’ura bilite. Mee ka ihe ntakiri ahụ foduru na-achọ inwu anwu diri ike. N’ihi na o dighi ọrụ gi m huru di ka ihe zuruoke n’anya Chineke m. **3** Ya mere, cheta ihe ndi ahụ i natara na nke i nuru; rube isi nye ya, chegharịakwa. Ma o buru na i tetaghi, aga m abiakwute gi di ka onye ohi, i gaghi amatakwa oge m ji biakwute gi. **4** Otu o di, i nwere ufodu mmadu na Sardis ndi na-emerubeghi uwe ha. Ha ga-eyiri uwe ocha ma soro m jee ije n’ihi na ha bu ndi kwesiri ekwesi. **5** Onye obula na-meri emeri, ka a ga-eyikwasị uwe mwuda ocha dika ha. Agaghi m ehichapu aha ya site n’akwukwo nke ndu ahụ, kama aga m ekwuputakwa aha ahụ n’ihu Nna m na n’ihu ndi mmụọ ozi niile. **6** Onye obula nwere nti, ya nuru ihe Mmụọ nsọ na-agwa nzukọ niile. **7** “Dee akwụkwọ nye mmụọ ozi ụlọ nzukọ di na Filadelfia, si ya: Ndi a bu okwu onye di nsọ na onye eziokwu, onye ahụ ji otughe igodo Devid, nke o ji emeghepu ihe onye obula na-apughi imechi, na nke o ji emechi ihe onye obula na-apughi imeghe. **8** Amaara m ọrụ gi niile. Lee, edebela m n’ihu gi onu uzọ nke e meghere emeghe, nke onye obula na-apughi imechi. Amaara m na i nwere ike di ntakiri, ma i debere okwu m, i gonarịkwaghi aha m. **9** Aga m eme ka ndi ahụ so na nzukọ ekwensu, bu ndi na-asị na ha bu ndi Juu ma ha abughi, kama ha bu ndi ugha, aga m eme ka ha bia kpoọ isiala nye gi, si otu a ghota na ahuru m gi n’anya.

10 Ebe i sitere na ntachiobi sọpuru okwu m niile, aga m ekpuchi gi site n'oke mkpagbu ahụ, nke ga-abiakwasị uwa mgbe a ga-anwale ndi niile bi n'ime ya. 11 Ana m abia osijiso. Jidesienu ihe unu nwere aka ike, ka onye obula ghara inapu gi okpueze gi. 12 Ma onye obula na-meri emer, ka m ga-eme ka o buru ogidi n'ime ulonso Chineke m. O gaghị esikwa n'ebe ahụ puo apuo. Aga m edekwasikwa aha Chineke m n'ahụ, na aha obodo nsọ Chineke, nke bu Jerusalem ohuru ahụ si n'eluigwe, ebe Chineke no na-aridata. Aha ohuru m ka a ga-edekwasikwa n'ihu ya. 13 Onye obula nwere nti, ya nuru ihe Mmuo Nso na-agwa nzuko niile. 14 "Dee akwukwo nye mmuo ozi ulo nzuko di na Laodisia, si ya: Ndi a bu okwu Amen, onye kwesiri ntukwasị obi, na onye bu ezi onyeama, burukwa isi mmalite ihe niile Chineke kere. 15 Amaara m oru gi niile, na i jughi oyi, i kpoghikwa oku. O gaara adi nnoo mma ma asi na i na-aju oyi ma o bukwanu na-ekpo oku. 16 N'ih, nke a, ebe i na-ajughi oyi, i kpoghikwa oku, ihe i di bu naranara. N'ih, ya, aga m esi n'onu m gbupu gi. 17 N'ih, na i na-asi, 'abu m ogaranya, nwezu, ihe niile. Mkpa ihe obula akpakwaghị m.' Ma i ghotaghị na onye gba aka ka i bu. I bu onye e kwesiri imere ebere. I bukwa ogbenye na onye kpuru isi na onye gba oto. 18 Ana m adu gi odu ka izuta ezigbo olaedo n'aka m, bu olaedo a nuchara anucha n'ime oku. Mgbe ahụ, i ga-abukwa ogaranya n'ezie. I gaara esitekwa n'aka m zuta akwa ocha na-enweghi ntupo ka i ghara igba oto, ka ihere gharakwa ime gi. Ka i zurukwa ezigbo ogwu oria anya tee, ka ibido ihu uzọ nke oma. 19 Ndi m huru n'anya ka m na-abara

mba na-enyekwa ha ahụhụ. Ya mere, nwee ịnụ ọkụ n’obi, chegharịakwa. **20** Lee, ana m eguzo n’ọnu ụzọ na-akụ aka. Ọ bụrụ na onye ọbụla anụ olu m ma meghee ụzọ, aga m abata soro ya rikọọ ihe, ya onwe ya ga-esokwa m rie ihe. **21** Onye ọbụla na-emeri emeri, ka mụ ga-enye ikike ka o soro m nọdụ n’ocheeze m. Ọ bụladị dika m meriri sorokwa Nna m nọdụ n’ocheeze ya. **22** Onye nwere ntị, ya nūrụ ihe Mmụọ Nsọ na-agwa nzukọ niile.”

4 Mgbe ihe ndị a gasiri, eleliri m anya m hụ ọnu ụzọ dị n’eluigwe ka e meghere ya. Ụda olu ahụ m nūrụ na mmalite dara ọzọ, dị ka ụda opi ike sị m, “Bia, gbagota n’ebe a, ka m gosi gi ihe ga-emezuriri mgbe ihe ndị a gasiri.” **2** N’otu oge ahụ, e mere ka m nọọ n’ime mmụọ, ma lee, ahūrụ m onwe m n’eluigwe, hụkwa ka e debere otu ocheeze nke otu onye na-anọkwasi n’elu ya. **3** Ụdidi onye nọkwasiri n’ocheeze ahụ na-egbu nweghenweghe dika nkume dị oke ọnụahịa a na-akpọ jasper na kanelian. Eke na egwurugwu dika nkume oke ọnụahịa. Emeraldụ gbara ocheeze ahụ gburugburu. **4** Iri ocheeze abụọ na anọ ọzọ, gbara ocheeze ukwu ahụ gburugburu. Ndị nọkwasiri n’ocheeze ndị a bụ iri ndị okenye abụọ na anọ, ndị yi uwe ọcha. Ha kpukwa okpueze e ji ọlaedo kpụọ n’isi ha. **5** Mgbe ahụ, ụda dika ụda egbe eluigwe, ya na amụma na-egbuke sitere n’ocheeze ukwu ahụ na-ada na-achapụtakwa. N’ihu ocheeze ukwu ahụ, e nwere oriọna asaa na-enwu ọkụ. Oriọna ndị a bụ mmụọ asaa nke Chineke. **6** N’ihu ocheeze ahụ e nwere ihe dika oke osimiri e ji enyo mee, nke na-enwu dika kristal. N’etiti ihu ocheeze ahụ na gburugburu ya, e nwere anụ anọ dị ndụ nwere anya n’akụkụ ahụ ha

niile, ihu na azụ. **7** Nke mbụ n'ime anụ ndị ahụ dị ndụ nwere oyiya dịka ọdum. Nke abụọ dịka ehi. Nke atọ nwere ihu yiri nke mmadụ. Nke anọ dịka ugo gbasapụrụ nku ya na-efe efe. **8** Nke ọbụla n'ime ihe anọ ndị a dị ndụ nwere nku isii. Anya jupụtara n'ahụ ha niile na n'ime ha, ọ bụladị n'okpuru nku ha. Eihie na abali niile, ọrụ ha bụ iti mkpu na-asị, **9** Mgbe ọbụla anụ ndị ahụ dị ndụ na-onye onye ahụ na-anọkwasi n'elu ocheeze ahụ na-adị ndụ ruo mgbe niile ebighị ebi otuto na nsopurụ na ekele, (aiōn g165) **10** iri ndị okenye abụọ na anọ ahụ na-adakwa n'ala n'ihu onye ahụ nọ n'ocheeze na-efe ya ofufe, bụ onye ahụ na-adị ndụ ruo mgbe niile ebighị ebi. Ha niile n'otu n'otu na-atụda okpueze ha n'ihu ya na-abụ abụ na-asị, (aiōn g165) **11** “Gị, Onyenwe anyị na Chineke anyị, kwesiri ịnara otuto, na nsopurụ, na ike. N'ihie na gị onwe gị kere ihe niile, ọ bụkwa site n'ochịchọ gị ka e ji kee ha, ma meekwa ka ha dirị ndụ.”

5 Mgbe ahụ, ahurū m akwukwọ e dere ihe ihu na azụ, nke a fukoro afuko, kakwasikwa ya akara asaa, ka ọ dị n'aka nri onye ahụ nokwasiri n'elu ocheeze ahụ. **2** Ahukwara m otu mmuo ozi di ukwu, ka ọ na-ekwusa okwu n'oke olu na-asị, “Ọ bụ onye kwesiri ịnyakapụ akara ndị a ma saghee akwukwọ ahụ a fukoro afuko?” **3** Ma ọ dighi onye ọbụla puru ịsaghe akwukwọ ahụ maobu ilenye ya anya a huru n'eluigwe, maobu n'ụwa, maobu n'okpuru ụwa. **4** Akwara m akwa n'obi ilu n'ihie na ọ dighi onye ọbụla a huru tozuru oke ịsaghe akwukwọ ahụ maobu ileba anya n'ime ya. **5** Mgbe ahụ, otu onye n'ime ndi okenye ahụ gwara m si, “Akwala akwa. Lee, Ọdum ebo Juda, bụ

mgborogwu Devid, emeriel. O puru inyaka pu akara asaa ahụ ma saghekwa akwukwo ahụ.” 6 Mgbe ahụ, ahuru m Nwa Aturu na-eguzo n’etiti ocheeze ahụ dika e gburu ya egbu. Anu anu ahụ di ndu na ndi okenye ahụ gbara ya gburugburu. O nwekwara mpi asaa na anya asaa, nke bu mmuo asaa nke Chineke, ndi e zipuru n’ime uwa niile. 7 O gara n’ihu were akwukwo ahụ site n’aka nri onye ahụ na-anokwasị n’elu ocheeze ahụ. 8 Mgbe o weere ya, anu anu ahụ di ndu na iri ndi okenye abuo na anu ndi ahụ dara n’ala n’ihu Nwa Aturu ahụ. Ha niile n’otu n’otu jikwa ubo akwara na efere e ji olaedo mee, nke ihe juputara n’ime ha bu uda na-esi isi utu, bu ekpere ndi nsu. 9 Ha na-abu abu oheru na-asị, “I kwesiri inara akwukwo ahụ na inyaka pu akara ya, n’ihi na e gburu gi, ma site n’obara gi, i gbataara Chineke ndi mmadu, ndi si n’ebo niile, na asusu niile, na ndi niile, na mba niile. 10 I chikotaaala ha, mee ha otu alaeze na ndi nchujaja na-egere Chineke anyi ozi. Ha ga-achikwa achị n’uwa.” 11 Mgbe ahụ, elere m anya, hu ma nukwa olu nke otutu ndi mmuo ozi, nke onuogugu ha ruru puku kwuru puku, na nde kwuru nde. Ha gbara ocheeze ahụ gburugburu, na anu anu ahụ di ndu na ndi okenye ahụ. 12 Ha na-abu abu n’oke olu na-asị, “O kwesiri bu Nwa Aturu ahụ e gburu egbu inara ike na akunuba na amamihe na ike na nsopuru na otuto na ngozi.” 13 Mgbe ahụ, anuru m ka ihe niile no n’eluigwe na ndi no n’uwa na ndi no n’okpuru uwa, na ndi no n’okpuru oke osimiri na-eti mkpu abu na-asị, “Ka ngozi, na nsopuru niile, na otuto niile, na ike niile diri onye ahụ na-anokwasị n’ocheeze ahụ, na Nwa Aturu ahụ (aiōn g165)

14 Anụ anọ ahụ dị ndụ zakwara si, “Amen!” Ndi okenye ahụ dakwara n’ala n’ihu ya kpọọ isiala nye ya.

6 Ahurụ m mgbe Nwa aturụ ahụ meghere otu n’ime akara asaa ahụ. Otu n’ime anụ anọ ahụ dị ndụ tiri mkpu dika a ga-asị na ọ bụ egbe eluigwe si, “Bia!” **2** Mgbe m lere anya, ahurụ m inyinya di ọcha. Onye na-anokwasị n’elu ya ji uta n’aka ya. A tukwasikwara okpueze n’isi ya dika onye agha na-emeri emeri mgbe niile. **3** Mgbe o meghere akara nke abụọ, ngwangwa, anurụ m ka anụ nke abụọ ahụ n’ime anụ anọ ndi ahụ di ndu tiri mkpu si, “Bia!” **4** Mgbe ahụ, inyinya ọzọ na-acha ọbara ọbara putara. E nyere onye nokwasiri n’elu ya ike iwepu udo n’uwa nakwa ime ka umu mmadu na-egburita ibe ha. E nyekwara ya mma agha di ukwu. **5** Ma mgbe o meghere akara nke ato, anurụ m ka anụ nke ato ahụ di ndu kwuru, “Bia!” Ahurụ m inyinya di ojii. Onye na-anokwasị n’elu ya ji ihe otutu abụọ n’aka ya. **6** Anukwara m ihe di ka olu nke sitere n’etiti anụ anọ ahụ di ndu na-adaputa si, “Otu ihe otutu kilo nke oka wiiti bu ugwo oru otu ubochi, ihe otutu kilo ato nke oka bali bukwa ugwo oru otu ubochi. Ya mere, unu emebikwala mmanu oliv na mmanya.” **7** Mgbe o meghere akara nke anọ, anurụ m ka anụ nke anọ di ndu siri, “Bia!” **8** Elere m anya ma hu inyinya na-achantuntu n’ihu m. Aha onye nokwasiri n’elu ya bu Onwu na Oku ala mmuo na-esokwa ya n’azu. E nyere ha ike n’ebe otu uzọ n’uzọ anọ nke uwa di ka ha jiri mma agha na unwu, na oria ojoo na anu ohia gbuchapu ndi bi n’ime ha. (Hadēs g86) **9** Ma mgbe o meghere akara nke ise, ahurụ m n’okpuru ebe ichu aja mkpurubi ndi niile e gburu

egbu n'ihì okwu Chineke na n'ihì ìgba ama nke ha jidesiri ike. **10** Ha ji oke olu tie mkpu na-asì, "Gì, Onye kachasì ihe niile elu, bụ Onyenwe anyì, onye dì nsò na onye eziokwu, ruo olee mgbe ka ì na-eche ikpe ụwa na ndì bi n'ime ya ikpe ma bọkwa ọbọ n'isi ha maka ọbara anyì ha wufuru?" **11** E nyere ha n'otu n'otu uwe ọcha, a gwakwara ha ka ha zuru ike nwa oge nta, tutu ruo mgbe ọnuọgugu ndì ozi ibe ha na ụmụnna ha a ga-egbu dika e gburu ha ga-ezu. **12** Anọkwa m na-ele anya mgbe o meghere akara nke isii ahụ. Nke a mere ka oke ala ọma jijiji diri. Anyanwụ gbara ọchịchiri dì ka akwa mkpe e jiri aji mee. E mekwara ka ọnwà chaa uhie uhie dika ọbara. **13** Mgbe ahụ, kpakpando dì na mbara eluigwe malitere idapụ n'ala dika mkpuru osisi fiig na-achaghì acha si adapụ mgbe oke ifufe na-efegharì ya. **14** Mbara eluigwe gabigara, dika akwukwọ mgbe a na-apiakọta ya. Ugwu niile na agwa etiti niile ka e wepukwara site n'ọndụ ha. **15** Ndì eze niile nke ụwa na ndì nọ n'ọchichì dì iche iche, na ndì ọgaranya, na ndì nọ n'ọndụ dì elu, na ndì ọchiagha, na ndì mmadụ niile dì iche iche, ndì ukwu ma ndì nta, ndì ohu na ndì nwe onwe ha, ha niile gara zoo onwe ha n'ime ọgba nkume na n'okpuru ugwu, **16** ha na-eti mkpu na-ariọ ugwu ndì ahụ na-asì, "Dakwasinụ anyì zoo anyì ka onye ahụ nọkwasiri n'elu ocheeze ahụ hapụ ihụ anyì, ka oke iwe nke Nwa Aturu ahụ hapụ ibiakwasì anyì. **17** N'ihì na, lee oke ụbọchì iwe ha abiala, onye puru igbanari ya?"

7 Mgbe ihe ndì a gasiri, ahuru m ndì mmuọ ozi anọ ka ha guzo n'akuku anọ nke ụwa. Ha na-egbochikwa ka ifufe ọbula ghara ife n'elu ala, na n'elu osimiri, na

n'elu osisi. **2** Mgbe ahụ, ahụkwara m mmụọ ozi ọzọ ka o si n'ọwụwa anyanwụ na-apụta, akara Chineke dị ndụ dịkwa n'aka ya. O tikuru ndị mmụọ ozi anọ ahụ mkpu, bụ ndị ahụ e nyere ike imekpa ụwa ahụ, ya na oke osimiri, **3** na-asị, "Unu emebila ụwa maọbụ oke osimiri maọbụ osisi ọbụla tutu ruo mgbe anyị kachara ndị ohu niile nke Chineke anyị akara n'egedege ihu ha." **4** Mgbe ahụ anurụ m ọnụogụgụ ndị a kara akara ahụ, ha dị narị puku mmadụ, na iri puku mmadụ anọ na anọ, bụ ndị sitere n'ebo niile nke Izrel. **5** Ndị a kara akara site n'ebo Juda dị puku mmadụ iri na abụọ. Ndị si n'ebo Ruben dịkwa puku mmadụ iri na abụọ. Ndị si n'ebo Gad dị puku mmadụ iri na abụọ. **6** E sitere n'ebo Asha họtuta puku mmadụ iri na abụọ. Ndị sitekwara n'ebo Naftalị dị puku mmadụ iri na abụọ. E sitere n'ebo Manase họtuta puku mmadụ iri na abụọ. **7** Ndị si n'ebo Simiọn dị puku mmadụ iri na abụọ. Ndị sitere n'ebo Livayị dị puku mmadụ iri na abụọ. Ndị si n'ebo Isaka dị puku mmadụ iri na abụọ. **8** E sitere n'ebo Zebulon họtuta puku mmadụ iri na abụọ. Ndị si n'ebo Josef dị puku mmadụ iri na abụọ. Ndị sikwa n'ebo Benjamin dị puku mmadụ iri na abụọ. **9** Mgbe ihe ndị a gasiri, ahurụ m oke igwe mmadụ, ndị dị otutu n'ọnụogụgụ nke onye ọbụla na-apughị ịguta ọny. Ha sitere na mba dị iche iche na ebo dị iche iche na ndị niile na asụsụ dị iche iche, na-eguzo n'ihu ocheeze ahụ na n'ihu Nwa Aturụ ahụ. Ha yikwasiri onwe ha uwe ọcha, jirikwa igu nkwa n'aka ha. **10** Ma ha ji oke olu na-eti mkpu na-asị, "Nzọtuta diri Chineke anyị, onye na-anọkwasi n'ocheeze ahụ, dikwara Nwa aturụ ahụ." **11** Ndị mmụọ

ozi niile ahụ guzoro ocheeze ahụ gburugburu, ha na ndị
 okenye ahụ na anụ anọ ahụ dị ndụ. Ha dara, kpuo ihu ha
 n'ala n'ihu ocheeze ahụ feekwa Chineke ofufe, **12** na-
 asi, "Amen! Ngozi niile na otuto niile, na amamihe niile
 na ekele niile na nsopuru niile na ike niile na ume niile,
 diri Chineke anyi ruo mgbe niile ebighi ebi. Amen." (aiōn
g165) **13** Mgbe ahụ, otu n'ime ndị okenye ahụ zara m si, "Ị
 maara ndị ahụ, ndị a e gbokwasiri uwe ocha ahụ, ebee ka
 ha siri pụta?" **14** Asiri m, "Onyenwe m, o bu gi maara." O
 siri m, "Ndị a bu ndị sitere n'ime oke mkpagbu ahụ pụta.
 Ha bu ndị sachara uwe ha, mee ha ka ha diri ocha site
 n'obara Nwa Aturu ahụ. **15** O bu nke a mere, "ha ji guzoro
 n'ihu ocheeze Chineke na-efe ya ofufe ehie na abali
 n'ime ulonso ya. Onye ahụ na-anokwasị n'elu ocheeze
 ahụ ga-ekpuchikwa ha. **16** 'Aguu agaghi agukwa ha ozo.
 Akpiri agaghi akpokwa ha nku mgbe obula. Anyanwu
 agaghi achakwa ha ozo,' okpomoku obula agaghi erute
 ebe ha no. **17** N'ihu na Nwa Aturu ahụ nke no n'etiti
 ocheeze ahụ ga-abu onye ozuzu aturu ha; 'o ga-edurukwa
 ha jee n'isi mmiri nke ndu ahụ.' 'Chineke ga-ehichapukwa
 anya mmiri obula site n'anya ha.'"

8 Mgbe o meghere akara nke asaa, akuku niile nke
 eluigwe dara juu ruo ihe di ka iri nkeji ato. **2** Ahuru m
 ndi mmuo ozi asaa, ndi na-eguzo n'ihu Chineke. E nyere
 ha opi ike n'otu n'otu. **3** Mmuo ozi ozo nke ji ite igwe
 ntakiri e ji olaedo kpuo biara guzo n'ihu ebe ichu aja. E
 nyere ya otutu uda na-esi isi utu ka o jiri chuo aja, ya
 na ekpere ndi nsu niile, n'ebe ichu aja e jiri olaedo wuo,
 n'ihu ocheeze ahụ. **4** Anwuru oku nke ihe ahụ na-esi isi

ụto, ya na ekpere ndi nsọ sitere n'aka mmụọ ozi ahụ
rigoo elu n'ihu Chineke. 5 Mgbe ahụ kwa, mmụọ ozi ahụ
weere oku sitere n'ebe ichu aja ahụ tinye ya n'ime ite
igwe ntakiri ahụ, tuda ya, ka o danye n'ime uwa. Mgbe o
mere nke a, uzụ egbe eluigwe dara, amuma gbukwara
n'uzo di oke egwu. Ala oma jijiji dakwasikwara ebe niile
n'uwa. 6 Mgbe ahụ, ndi mmụọ ozi asaa ahụ ndi ji opi asaa
ahụ jikeere onwe ha ifu opi ike ahụ. 7 Mgbe mmụọ ozi
nke mbu furu opi ike ya, a tudara mkpuru mmiri na oku a
gwakotara ya na obara n'ime uwa. Nke a mere ka otu uzo
n'ime uzo ato nke osisi rechapuru oku, e rechapukwara
ahihia ndu niile oku. 8 Mgbe mmụọ ozi nke abuo fukwara
opi ike ya, a tudara ihe yiri ugwu di ukwu na-enwu oku
n'ime osimiri. Nke a mere ka otu uzo n'ime uzo ato e
kere osimiri niile chagharia ghoo obara. 9 Otu uzo n'ime
uzo ato nke ihe niile di ndu di n'ime osimiri nwuru.
Otu uzo n'ime uzo ato e kere ugbo mmiri niile di n'elu
osimiri lara n'iyi. 10 Mgbe mmụọ ozi nke ato furu opi
ike ya, otu kpakpando dikarisiri ukwu nke na-enwu
di ka owaoku sitere na mbara eluigwe danye n'ime otu
uzo n'ime uzo ato e kere iyi niile na isi iyi niile. 11 Aha
kpakpando ahụ bu Ilu ilu. Otu uzo n'ime uzo ato nke
mmiri malitere ilu ilu, otutu mmadu nwuru n'ihia mmiri a
na-elu ilu. 12 Mgbe mmụọ ozi nke anọ furu opi ike ya, e
mere ka otu akuku n'ime akuku ato e kere anyanwu gbaa
ochichiri. Otu a kwa, otu akuku n'ime akuku ato e kere
onwa gbara ochichiri. Ya na otu akuku n'ime ato e kere
kpakpando niile. Nke a mere ka anyanwu hapu inyekwa
ihè ya n'uju dika o si eme na mbu. Otu uzo n'ime uzo ato

e kere ehie ghokwara oke ochichiri, o dikwa otu a n'oge anyasi. **13** Elere m anya, hu ma nukwa otu ugo ka o nafeghari n'etiti mbara eluigwe na-eti mkpu n'olu ike n'asi, "Ahuhu! Ahuhu! Ahuhu diri mmadu niile bi n'awa n'ihia uda opi ike nke ndi mmuo ozi ato ndi a ga-afu."

9 Mgbe mmuo ozi nke ise ahụ furu opi ike ya, ahuru m otu kpakpando si n'eluigwe daa n'ala. E nyere ya ihe otughe igodo nke e ji atughe olulu nke Abis ahụ. **(Abyssos g12)** **2** Mgbe o meghere olulu Abis ahụ, anwuru oku di ukwu sitere n'ime ya puta dika anwuru oku si n'oku icheku oku ya di ukwu, mee ka oke ochichiri kpuchie ihu anyanwu na mbara eluigwe. **(Abyssos g12)** **3** Igurube sitere n'anwuru oku ahụ puta fedakwasa uwa. E nyekwara ha ike ita mmadu obula dika akpi si agba mmadu. **4** E nyere ha iwu si ha emebila ahijia ndu obula, maobu osisi na ihe obula a kuru n'ala. Kama oru ha bu ibiakwasị mmadu obula na-enweghi akara Chineke n'egedege ihu ya. **5** Iwu e nyere ha abughi ka ha gbuo ndi a, kama o bu ka ha mekpaa ha ahụ onwa ise. Mmekpa ahụ ha dika ahụ ufu na nhuju anya nke akpi mgbe o gbara mmadu. **6** N'ime ubochi ndi ahụ, otutu mmadu ga-achọ iji aka ha gbuo onwe ha ma ha agaghị enwe ike mee ya. Aguu inwu onwu ga-agu ha, ma onwu ga-esi n'ebe ha no wezuga onwe ya. **7** Igurube ndi a nwere oyiyi di ka inyinya a kwadebere maka ibu agha. Ha nwere ihe yiri okpueze e ji olaedo kpuo n'isi ha. Ihu ha dikwa ka ihu mmadu. **8** Agiri isi ha dika agiri isi umu nwanji. Eze ha dikwa ka eze odum. **9** Ha yikwasiri onwe ha ihe ikpuchi obi dika nke e ji igwe kpuo. Nku ha na-eme mkpotu di ka uda nzọ ukwu otutu

inyinya nke ụgbọ agha na-esekpu na-abanye n'ogbo agha.

10 Ha nwere ọdụdụ dika akpị. Ma ike niile e nyere ha bu imeru ndi mmadu ahụ onwa ise site n'ike di n'odudu ha.

11 Ha nwere mmuo ozi nke Abis, onye na-achikota ha dika eze. Aha ya n'asusu Hibru bu Abadon, ma n'asusu Griik o bu Apolion. **(Abyssos g12)** **12** Ahuhu nke mbu agafeela, ebe ahuhu abuo ozo na-abia n'ihu. **13** Mgbe mmuo ozi nke isii furu opi ike ya, anuru m olu sitere na mpi ano ahụ di n'ebe ichu aja ahụ e jiri olaedo wuo, nke di n'ihu ocheeze Chineke, **14** na-agwa mmuo ozi nke isii ahụ, nke ji opi ike okwu, "Topu mmuo ozi ano ndi ahụ e kere agbu n'ebe osimiri Yufretis di." **15** A tohapuru ndi mmuo ozi ano ahụ, ndi e jibu eji na njikere maka oge awa ahụ, na ubochi ahụ, na onwa ahụ, na afọ ahụ, iji gbuo otu uzọ n'ime uzọ atọ nke mmadu. **16** Ndi agha ahụ, onuogugu ha bu nari nde abuo. Anuru m mgbe e kwuru ole ha di. **17** N'ime ohu m, ahuru m inyinya ha, hukwa ndi nokwasiri ha n'elu. Ndi no n'elu inyinya ndi a yi ihe ikpuchi obi nke ufodu n'ime ha na-acha obara obara. Ufodu na-acha dika akpukpo eluigwe, ufodu na-acha odo odo. Ufodu na-acha dika anwuru oku. Isi inyinya ha dika isi odum, anwuru oku na oku na nkume oku si ha n'onu na-aputa. **18** E sitere n'ihe mmekpa ahụ ndi a, ire oku, anwuru oku na nkume oku na-adighi anyu anyu, ka ha ji gbuo otu uzọ n'ime uzọ atọ nke mmadu niile bi n'uwa. **19** Ike inyinya ndi a di n'onu ha, na odudu ha. Odudu ha di ka agwo, nwee isi agwo nke ha ji emeru mmadu ahụ. **20** Ma ndi foduru n'etiti mmadu, bu ndi a na-egbughi site n'ihe ntaramahuhu oria ndi a, echegharighi site n'oru aka ha

maṅbụ ịkwụsị ife mmụọ ọjọọ ofufe. Ha jụkwara ịkwụsị ife arụsị ha niile nke ha ji ọlaedo na ọlaọcha na bronz na igwe na nkume na osisi kpụọ. Chi ndị na-apughị ihu ụzọ, maṅbụ inu ihe, maṅbụ ije ije. **21** Ha echegharighi site n'igbu mmadụ ha, maṅbụ ụzọ mgbaasi ha, maṅbụ ndu ịkwa iko ha, na izu ohi ha pụta.

10 Ahurū m mmụọ ozi ọzọ dī oke egwu ka o si n'eluigwe na-arịdata. Igwe ojii gbara ya gburugburu. Eke na egwurugwu dīkwa ya n'isi. Ihu ya na-egbukwa maramara dīka anyanwụ. Ụkwụ ya na-acha dīka ogidi na-enwu ọkụ. **20** Ji akwụkwọ ntakiri a fukotara afukota n'aka ya. Otu ụkwụ ya, nke aka nri ya, ka ọ zonyere n'ime osimiri, ma ụkwụ nke aka ekpe ya ka ọ zokwasiri n'elu ala. **30** Ji oke olu, nke dara ụda dīka ịgbọ ụja ọdum, tie mkpu, egbe eluigwe asaa gbara otu mgbe ahụ. **4** Mgbe m choro idetu ihe egbe eluigwe ndi a kwuru, anurū m otu olu si n'eluigwe na-ekwu, "Edela ihe ahụ n'akwukwo, n'ihia na-achoghị ka ndi ozo mata okwu ahụ egbe eluigwe ndi ahụ kwuru." **5** Mgbe ahụ, mmụọ ozi ahụ nke m huru zokwasiri ụkwụ ya n'elu osimiri, na n'ala akoro ahụ, chiliri aka ya abuo elu, **6** were onye ahụ na-adị ndu mgbe niile ebighi ebi nuo iyi. Ya bu onye ahụ kere eluigwe na uwa, na ihe niile di n'ime ha, na oke osimiri, na ndi niile bi n'ime ha, si na oge ezuola. Na o kwesikwaghị ka a tufuo oge obula. **(aiōn g165)** **7** N'ubochi ahụ, mgbe ndi mmụọ ozi asaa ahụ ga-afu opi ike ha, ihe omimi niile nke Chineke ga-emezu, dika o gwara ndi ohu ya bu ndi amuma. **8** Olu nke ahụ m nuru mbu sitere n'eluigwe gwa m okwu ozo, na-asi, "Gaa nara mmụọ ozi ahụ guzo n'elu oke osimiri na ala

akoro, akwukwo ahụ aseghere aseghere nke o ji n'aka ya.”

9 Ejekwuru m mmuo ozi ahụ gwa ya ka o nye m akwukwo nta ahụ. O siri m, “Nara ya, taa ya. O ga-eme ka afọ gi luo ilu, ma ‘n’onu gi, o ga-atọ gi uto dika mmanu anu.” **10** Ya mere, anaara m ya akwukwo nta ahụ site n’aka mmuo ozi ahụ taa ya. O toro uto dika mmanu anu n’onu m, ma mgbe m lodara ya, afọ m bidoro ilu ilu. **11** Mgbe ahụ ha siri m, “I ghaghị ibu amuma ozo banyere otutu mmadu, na otutu mba, na otutu asusu na otutu ndi eze.”

11 Enyere m ihe otutu osisi achara e ji atụ ihe. Agwara m si m, “Gaa tuo ulonso ukwu Chineke, ma tukwa ebe ichu aja di n’ulonso ahụ, guo onuogugu ndi niile na-akpo isiala n’ebe ahụ. **2** Ma atukwala ogige nke di na mputa ulonso ahụ, n’ihi na ewerela ya nye ndi mba ozo. Ha ga-azotokwa obodo nsọ ahụ ukwu iri onwa anọ na abuo. **3** Aga m enye mmadu abuo ndi ga-agbara m ama ike ka ha buo amuma otu puku ubochi na nari ubochi abuo na iri ubochi isii, ha ga-eyi akwa mkpe.” **4** Ndi a bu osisi oliv abuo ahụ na ihe idoba orioma abuo ahụ, ndi na-eguzo n’ihu Onye nwe uwa. **5** O buru na onye obula achoo imeru ha ahụ, oku ga-esi ha n’onu puta rechapu ndi iro ha. O buru na onye obula achoo imeru ha ahụ, a ga-egbu ya n’uzo di otu a. **6** A ga-enyekwa ha ike imechi eluigwe ime ka mmiri ozuzo obula ghara izo n’uwa n’ime afọ atọ na okara ahụ ha ga-ebu amuma ha. A ga-enyekwa ha ike ime ka osimiri na mmiri nta niile ghoo obara. Ha ga-enwekwa ike ime ka udi oria di iche iche biakwasị uwa niile n’oge obula ha cheputara n’obi ha. **7** Mgbe ha gbazuru ama ha, anu ohia ahụ, nke na-esite n’ime olulu Abis ahụ ga-ebuso

ha agha merie ha, gbukwaa ha. **(Abyssos g12)** **8** Mgbe ha nwuchara, ozu ha ga-atogboro n'okporozo nke obodo ukwu ahụ nke a na-akpo na mmuo Sodom na Ijipt, ebe a kpogburu Onyenwe ha n'obe. **9** A gaghị ekwenyeka ka onye oḅula lie ozu ha. Ma ndi niile di iche iche n'ụwa, n'ebo niile, na asusu niile, na mba niile ga-agba ozu ha gburugburu ubochi ato na okara n'ebe a togboro ha na-ele ha anya. **10** Ndi niile bi n'ụwa ga-anuri onu, nyerita ibe ha onyinye di iche iche, kpo oriri di iche iche iji nuri onu n'ihu ogbugbu e gburu ndi amuma abuo ahụ, ndi wetaara ha oke nhuju anya. **11** Ma mgbe ubochi ato na okara gafesiri, Chineke ga-eme ka Mmuo ya na-enye ndu banyekwa n'ime ha, ha bilitere oto, oke egwu jidere ndi niile huru ha. **12** Ha nuru oke olu si n'elugwe daa na-asị, "rigotanu n'elu." Ha siri n'igwe ojii, rigoro n'elugwe ebe ndi iro ha ga-anọ na-ele ha anya. **13** Ma n'otu oge ahụ, n'otu awa ahụ, ala oma jijiji dikarisiri oke egwu mara nke mere ka otu akuku n'ime akuku iri nke obodo ahụ niile daa. Ndi nwuru n'oge ala oma jijiji a dikwa puku mmadu asaa. Ma ndi niile foduru sitere n'oke egwu nye Chineke nke elugwe otuto. **14** Ugbu a ahuru nke abuo ahụ agafeela. Ma mgbe na-adighi anya, ahuru nke ato na-abia. **15** Ka mmuo ozi nke asaa furu opi ike ya, oke olu di iche iche dara ike ike n'elugwe, na-asị, "Alaeze niile nke ụwa aburula alaeze Onyenwe anyi, na nke Kraist ya. Ya onwe ya ga-achikwa ruo mgbe niile ebighi ebi." **(aiōn g165)** **16** Mgbe ahụ, iri ndi okenye abuo na anọ ahụ nọ n'ocheeze ndi ahụ di n'ihu ocheeze Chineke dara n'ala kpo isiala nye Chineke, **17** na-asị, "Anyi na-enye gi otuto,

gị Onyenwe anyị Chineke, Onye puru ime ihe niile. Onye na-adi, na onye dikwaari, n'hi na i werela oke ike gi niile n'aka gi malitekwa ichi ochichi. **18** Mba niile were oke iwe megide gi, ma ugbu a bu oge gi iweso ha iwe di oku. Ugbu a bu oge ikpe ndi nwuru anwu ikpe na ikwughachi ndi ohu gi bu ndi amuma ugwo oru ha, na ndi nsọ na ndi gi niile, bu ndi na-atu egwu aha gi, bu ndi di nta na ndi di ukwu. Oge eruokwala mgbe ila n'iyi ndi na-emebi uwa ga-adi.” **19** Mgbe ahụ kwa, e meghere ulonso Chineke nke di n'eluigwe. A hukwara igbe ogbugba ndu n'ime ya. N'otu oge ahụ kwa, egbe eluigwe malitere igba, amuma gbukwara. Oke ifufe bidokwara ife. Oke ala oma jijiji na akummiri igwe mere mkpotu nke ukwu.

12 Oke ihe iribama putara ihe n'eluigwe, otu nwanyị e yikwasiri anyanwu dika uwe. Onwa dikwa n'okpuru ukwu ya abuo. Okpueze nwee kpakpando iri na abuo dikwa ya n'isi. **2** O di ime, na-etikwa mkpu n'hi ahuhu na ihe ufu nke omumu nwa. **3** Mgbe ahụ, ihe ama ozọ putara ihe n'eluigwe, agwo ochie nke di ukwu na-acha uhie uhie a na-akpo dragon, nke nwere isi asaa na mpi iri. O kpukwasikwara okpueze asaa n'isi ya. **4** O nwere odudu nke o ji dokpuru otu uzọ n'ime uzọ atọ nke kpakpando niile di n'eluigwe, tuda ha n'ala. O bira guzo n'ihu nwanyị ahụ na-achọ imuputa nwa ahụ o di ime ya, noo na njikere iri nwantakiri ahụ ma a muputa ya. **5** O mputara nwantakiri nwoke, “onye ga-ejikwa mkpara ochichi chia mba niile ochichi.” N'otu oge ahụ kwa, e si n'ebe ahụ wepu nwata ahụ were ya gaa n'ebe Chineke no n'eluigwe n'ocheeze ya. **6** Ma nwanyị ahụ si n'ebe ahụ gbapu gbalaa

n'ozara ebe Chineke kwadebere na o ga-anọ. Ebe ahụ ka a ga-elekota ya anya nke oma otu puku ubochi na nari ubochi abuo na iri ubochi isii. **7** Mgbe ahụ, agha daputara n'eluigwe. Maikel na ndi mmuo ozi ya buru agha megide agwo ochie ahụ (a na-akpo dragon). Dragon ahụ na ndi mmuo ozi ya bukwara agha nke ha, **8** ma e meriri ha, ha enwekwaghị onodu obula n'eluigwe. **9** Dragon ukwu ahụ, bu agwo ochie ahụ a na-akpo ekwensu maobu Setan, nke na-eduhie ndi niile bi n'ụwa. A tudara ya n'ụwa, ya na ndi mmuo ozi ya niile. **10** Mgbe ahụ, anuru m oke olu si n'eluigwe na-ada si, "O mezuola n'ikpezu, bu nzoputa Chineke na ike na alaeze Chineke anyi, na ikike ichi isi Kraist ya, ha aburu ihe di ire. N'ihu na e sitela n'eluigwe chutuo onye ahụ na-ebo umunna anyi ebubo. O na-ebo ha ebubo ehie na abali n'ihu Chineke. **11** Ha lugburu ya n'agha site n'obara Nwa aturu ahụ na site n'ama nke okwu onu ha, n'ihu na ha ahughi ndu ha n'anya kari, kama ha jikere inye ndu ha obuladi ruo n'onwu. **12** Ya mere, nurianu onu eluigwe ma unu ndi niile bi n'ime ya. Ma ahuhu diri unu ndi bi n'ụwa na osimiri n'ihu na ekwensu abiakwutela unu. O jirila oke onuma biakwute unu. O makwara na oge a o nwere ehighi nne." **13** Mgbe agwo ochie ahụ choputara na a chudala ya n'ụwa, o chusoro nwanyị ahụ muru nwa nwoke ahụ oso. **14** Ma e nyere nwanyị ahụ nku abuo, nke dika nku oke ugo, ka o jiri gbanari agwo ochie ahụ feba n'ime ozara, ebe a kwadooro ya, na ebe a ga-anọ lezie ya anya afọ atọ na onwa isii. **15** Ma agwo ahụ meghere onu ya mee ka mmiri si n'onu ya soputa dika iyi nke ga-ebufu nwanyị ahụ. **16**

Ma ala nyeere nwanyị ahụ aka. O meghere ọ̀nụ ya loda idee mmiri a nke si n'ọ̀nụ agwọ ahụ sọpụta. **17** Mgbe ahụ, agwọ ochie ahụ wesara nwanyị ahụ iwe, pụọ iga buo agha megide ụmụ ya bụ ndị niile fọduru, bụ ndị niile na-edebe iwu Chineke na ndị na-ekwuputa na ha bụ ndị ama nke Jisọs.

13 Agwọ ochie ahụ guzoro n'akụkụ n'ọ̀nụ oke osimiri ahụ. Ma ahuru m otu anụ ọhịa ka o si n'ime oke osimiri na-ariputa. Anụ ọhịa a nwere isi asaa na mpi iri. Okpueze iri dika n'elu mpi ndị a. Aha e dekwasiri n'isi asaa ahụ n'otu n'otu bụ ikwuto na ikwuhie Chineke. **2** Anụ ọhịa a m huru di ka agu, ma ukwu ya dika ukwu anụ ọhịa bịa. Ọnụ ya dika ka nke odum. Agwọ ochie ahụ nyere ya ike ya, na ocheeze ya na ikike di ukwu. **3** Otu n'ime isi ya nwere ọnya buru ibu, nke puru iwetara ya onwu, e mere ka ọnya ahụ laa. Uwa niile sobere anụ ọhịa ahụ n'azu n'itunanya. **4** Ha kporo isiala nye agwọ ochie ahụ n'ihia na o nyere anụ ọhịa ahụ ikike di otu a. Ha bidokwara ikpo isiala nye anụ ọhịa ahụ, na-asị, “Ebee ka onye ahụ no, nke di ukwu karịa ya, onye pukwara ibu agha megide ya?” **5** E nyekwara anụ ọhịa ahụ ọnụ na ike ikwu okwu mpako na ikike ikwulu ekwulu onwa iri anọ na abuo. **6** O meghere ọ̀nụ ya malite ikwulu Chineke, na aha ya na ebe obibi ya, na ndu ahụ bụ ndi bi n'eluigwe. **7** E nyere ya ike ibuso ndi nsọ agha na imeri ha. E nyekwara ya ikike ichi agburu niile, na ebo niile, na ndi niile, na mba niile na asusu niile. **8** Ndi niile bi n'elu uwa ga-akpokwa isiala nye ya, bu onye obula a na-edeghi aha ya n'ime akwukwo nke ndu nke Nwa aturu ahụ e gbururi, site

n'oge e kere ụwa. **9** Onye nwere ntị ya nūrū. **10** “Ọ būrū na ọ dī onye ọbụla a ga-adọta n'agha, ọ bụ ha ka a ga-adotakwa n'agha. Ọ būrū na ọ dī onye ọbụla ga-anwū site na mma agha, aghaghị iji mma agha gbuo ha.” Ka nke a būrū ihe igbaume na iguzosikwa ike n'okwukwe nke ndị Chineke. **11** Mgbe ahụ kwa, ahūrū m anụ ọhia ọzọ dī iche ka o si n'ala na-ariputa. O nwere mpi nta abụọ dīka mpi Nwa atūrū, kama ọ na-ekwu okwu dīka agwọ ochie ahụ. **12** Ọ na-achị isi n'ọnọdụ anụ ọhia nke mbụ. Ọ bụkwa ike a ka o ji kwagide ụwa na ndị niile bi n'ime ya ka ha kpọọ isiala nye anụ ọhia mbụ ahụ nke a gworo ọnya ya na-eweta ọnwụ. **13** Ọ na-emekwa ọtụtụ oke ihe iribama dī iche iche. O mere ọbụladi ka ọkụ si na mbara eluigwe daa n'ụwa n'ihu mmadụ niile. **14** O duhiekwara ndị mmadụ bi n'ụwa site n'orū iribama ya niile nke e nyere ya ike irū n'ọnọdụ anụ ọhia ahụ. Ọ gwakwara ndị niile bi n'ụwa ka ha kpụọ ihe oyiyi nke anụ ọhia ahụ nke e jiri mma agha meruchaa ahụ, ma mechaa dī ndụ. **15** E nyere ya ike ikunye ume ndụ n'ime oyiyi nke anụ ọhia mbụ ahụ, ime ka ihe a kpūrū akpū kwuo okwu mekwa ka e gbuo ndị niile na-akpoghị isiala nye ya. **16** O nyere iwu ka onye ọbụla, onye ukwu na onye nta, ọgaranya na ogbenye, ohu na onye nwe onwe ya, nata akara n'aka nri maọbụ n'egedege ihu ha. **17** Ya mere, ọ dighị onye ọbụla nwere ike izū ahia maọbụ ree ahia ma ọ būrū na onye ahụ enweghị akara a, nke bụ aha anụ ọhia ahụ, maọbụ ihe e ji mara ya, maọbụ ọnuogugū nochiri aha ya. **18** Nke a ka choro amamihe maka ighota ya. Ka onye ọbụla nwere ọguguisi, guo ọnuogugū nke anụ ọhia ahụ, n'ihia na ọ bụ

onụogugu mmadụ. Onụogugu ahụ bụkwa narị isi na iri isi na isii, ya bụ 666.

14 Elere m anya hụ Nwa Aturụ ahụ ka o guzo n'ugwu Zayon. Ya na narị puku mmadụ na iri puku mmadụ anọ na anọ ahụ, bụ ndị e dekwasiri aha ya na aha Nna ya n'egedege ihu ha. **2** Anụkwara m olu si n'eluigwe na-ada dika ụda mmiri si n'ime nkume na-asoputa, maobu dika ụda nke oke egbe eluigwe. Olu m nuru dika olu ndi na-abu abu, ndi ji ubo akwara na-abu abu. **3** Narị puku mmadụ na iri puku mmadụ anọ na anọ ndi ahụ guzo, chee ocheeze ahụ, anụ anọ ahụ di ndu, na ndi okenye ahụ ihu, na-abu abu, ha na-abu abu oheru. Nke naani ha bu ndi a gbaputara n'ụwa puru imuta. **4** Ndi a bụkwa ndi na-emerughi onwe ha n'ebe umu nwanyi di, n'ihina ha di ocha ka umu agboghọ na-amaghi nwoke. Ha na-eso Nwa Aturụ ahụ ebe obula o na-aga. Ha bu ndi a gbaputara n'etiti mmadụ iburu Chineke na Nwa Aturụ ahụ dika mkpuru mbu. **5** O dikwaghi okwu ugha obula a huru n'onu ha. Ha bụkwa ndi na-enweghi ita uta. **6** Ahukwara m mmuo ozi ozọ ka o na-efeghari n'etiti mbara eluigwe. O ji ozioma nke ebighi ebi ahụ n'aka, nke o na-aga ikwusara mba niile, na ebo niile, na asusu niile na mmadụ niile no n'ụwa. **(aiōnios g166)** **7** O jiri oke olu kwuo si, "Tuonu egwu Chineke, nyekwanu ya otuto, n'ihina oge ikpe ya eruola. Kpookwanu isiala nye ya, bu onye kere eluigwe na ala, na oke osimiri na isi iyi mmiri niile." **8** Mgbe ahụ mmuo ozi nke abuo biara soro ya, na-efeghari na-asị, "O daala! O daala, bu Babilon obodo ukwu ahụ, bu nke mere ka mba niile nuo mmanya onuma nke ikwa

iko ya.” **9** Mgbe ahụ, mmụọ ozi nke atọ bjakwara soro ha na-eti mkpu na-asị, “Onye ọbụla na-akpọ isiala nye anụ ọhịa ahụ si n’ime mmiri rịputa, na oyiyi ya ahụ a kpurū akpū, na onye na-anarakwa akara ahụ n’egedege ihu maọbụ n’aka ya, **10** ha onwe ha, aghaghị isoro n’ụọ mmanya nke oke iwe Chineke, bụ nke a na-agwaghị agwa gbanye n’ime iko ọnụma ya. A ga-ejikwa ọkụ na nkume ọkụ mekpaa ha ahụ n’ihu ndị mmụọ ozi dī nsọ na n’ihu Nwa Aturū ahụ. **11** Anwurū ọkụ si n’ebe a na-emekpa ha ahụ apụta na-arigo elu ruo mgbe niile ebighi ebi. Izuike agaghị adiri ha ehie na abali bụ ndi ahụ kporo isiala nye anụ ọhịa ahụ na oyiyi ya a kpurū akpū, kwerekwa ka a kakwasị ha akara nke aha ya. (aiōn g165) **12** Ka nke a burū ihe igbaume nye ndi nsọ ya, bụ ndi nke Chineke na-erubere iwu ya isi, na-eguzosikwa ike n’okwukwe ha n’ime Jisọs.” **13** Anukwara m olu nke si n’eluigwe daa na-asị, dee ihe a n’akwukwo, “Ndi a goziri agozi ka ha bụ, bụ ndi nwurū n’ime Onyenwe anyi site ugbu a gaa n’ihu.” “E, ha ga-ezu ike site na ndogbu niile nke ha dogburu onwe ha, n’ihi na oru ha ruru ga-eso ha,” ka Mmụọ Nso na-ekwu. **14** Elere m anya hu otu igwe ocha, nke onye noduru na ya dika nwa nke mmadu. O kpu okpueze e jiri naani olaedo mee, jirikwa mma iwe ihe ubi di nko, n’aka ya. **15** Mgbe ahụ, otu mmụọ ozi sitere n’ulonso ukwu putā, tikuo onye ahụ nokwasiri n’igwe ocha si, “Ngwa, bido iji mma iwe ihe ubi gi ruo oru, n’ihi na oge owuwe ihe ubi eruola. Ihe a ga-agho agho n’uwa achala nke oma.” **16** Ya mere, onye ahụ nokwasiri n’igwe ocha ahụ runyere mma owuwe ihe ubi ya n’ime uwa, ghota

ihe dị n'ụwa dịka ihe ubi. **17** Mmụọ ozi ọzọ sitekwara n'ụlọnsọ ukwu dị n'eluigwe pụta. Ya onwe ya jikwa mma owuwe ihe ubi dị nkọ. **18** Mmụọ ozi ọzọ, nke na-elekọta ọkụ sitekwara n'ebe ịchụ aja ahụ pụta, were olu ike gwa mmụọ ozi ahụ ji mma dị nkọ sị, "Were mma owuwe ihe ubi gi dị nkọ bipụ osisi ụyọkọ mkpụrụ grepu site na vainị niile dị n'ụwa, n'ihị na ha niile achaala." **19** Ya mere, mmụọ ozi ahụ rụnyere mma owuwe ihe ubi ya n'ụwa, bipụsịa ụyọkọ mkpụrụ vainị ahụ chikọta ha, kpojupụta ha ebe Chineke ga-eji iwe zọchaa ha. **20** A zọchakwara mkpụrụ vainị ahụ n'ebe a na-azọcha mkpụrụ vainị nke dị n'azụ obodo. Ọbara si n'ebe ahụ gbapụta dị elu ruo ihe dịka eriri e ji ekegide ịnyịnya n'isi ime ka ọ gaa ebe achọrọ, ọ bụ ihe ruru narị kilomita atọ n'ogologo.

15 Ahụkwara m ihe ịrịbama ọzọ n'eluigwe. Ọ dị ebube dịkwa oke egwu. Ndị mmụọ ozi asaa ji ụzọ ahụhụ asaa. Ha bụ ahụhụ nke ikpezụ ndị ga-eweta iwe Chineke na ngwụcha. **2** Ahụrụ m ihe dịka oke osimiri enyo a gwakọtara ya na ọkụ, na ndị ahụ nweterala mmeri n'ebe anụ ọhịa ahụ na oyiyi ya, na ọnuọgụgụ aha ya. Ha guzo n'akụkụ oke osimiri enyo ahụ, jidekwa ụbọ akwara nke Chineke n'aka ha. **3** Ha na-abụ abụ Mosis ohu Chineke, na abụ Nwa atụrụ ahụ. "Ọrụ gi niile dị ukwuu dịkwa ebube, Onyenwe anyị Chineke, Onye pụrụ ime ihe niile. Ụzọ gi niile ziri ezi, bụrụkwa eziokwu, Gi, Eze nke mba niile. **4** Onye ga-aghara ịtụ gi egwu, Onyenwe anyị, onye ga-agharakwa ito aha gi? N'ihị na ọ bụ naanị gi dị nsọ. Mba niile ga-abịakwa ịkpọ isiala n'ihu gi, n'ihị na emeela ka ọrụ ezi omume gi pụta ịhè." **5** Mgbe nke a gasiri, elere m

anya hụ, na e meghere, ụlọnsọ ukwu dị n'eluigwe, ya bụ, ụlọ ikwu nke iwu ogbugba ndụ ahụ. **6** Mmụọ ozi asaa ndị ahụ ji ihe ntaramahụhụ asaa sị n'ụlọnsọ ahụ pụta. Ha yi uwe ogbo ọcha, akwa ọcha na-enwu ezigbo ọcha. E kekwasiri ihe okike ọlaedo gburugburu obi ha. **7** Otu n'ime anụ anọ ndị ahụ dị ndụ bunyere mmụọ ozi asaa ndị ahụ efere ọlaedo asaa a gbajuru ọnuma Chineke, bụ onye ahụ na-adị ndụ mgbe niile ebighi ebi. (aiōn g165) **8** Mgbe ahụ ụlọnsọ ahụ juputara n'anwuru oku si n'ebube na ike Chineke na-aputa. O nweghi onye ọbụla nwere ike ịba n'ụlọnsọ ahụ tutu ruo mgbe ntaramahụhụ asaa nke ndị mmụọ ozi asaa ahụ gwuchara.

16 Mgbe ahụ, anuru m oke olu si n'ụlọnsọ ahụ na-ada na-agwa ndị mmụọ ozi asaa ahụ okwu, "Ngwanu, gaanu wusa ihe di n'efere onuma asaa Chineke ahụ n'elu ụwa." **2** Mmụọ ozi nke mbu puru gaa wusa ihe di n'efere nke ya n'elu ụwa, onya ojoo na-egbu oke mgbu biakwasiri mmadu niile nwere akara anu ohia ahụ, na ndi na-akporo oiyi ya isiala. **3** Mmụọ ozi nke abuo wusara ihe di n'ime efere nke ya n'elu osimiri niile. Otu mgbe ahụ, osimiri niile chaghariri ghoo obara dika nke onye nwuru anwu. Nke a mere ka ihe niile di ndu n'ime osimiri ahụ nwuo. **4** Mmụọ ozi nke ato puru gaa wusa ihe di n'efere nke ya n'elu iyi na n'elu isi iyi niile. Nke a mere ka ha niile ghoo obara. **5** Anuru m ka mmụọ ozi ahụ mmiri niile di n'aka ya kwuru okwu si, "I kpere ikpe ziri ezi, Gi, Onye di Nso, na onye na-adị site na mmalite, na onye na-adikwa ugbu a. **6** N'ihia na ha wusara obara ndi nso gi na ndi amuma gi. Ma ugbu a, i nyela ha obara ka ha ruo. Nke a

bukwa ezi ugwo oru ha kwesiri inata.” 7 Mgbe ahụ kwa, anuru m ka mmuo ozi ahụ na-anọ n’ebe ichu aja siri, “E, Onyenwe anyi Chineke, Onye puru ime ihe niile, ikpe gi niile bu nke ziri ezi, burukwa eziokwu.” 8 Mmuo ozi nke anọ puru wusa ihe di n’efere nke ya n’elu anyanwu si otu a mee ka anwu were okpomoku ya chagbuo ndi mmadu. 9 Okpomoku ahụ si n’anyanwu bja rere onye obula oku n’ahu. Nke a mere ka ndi mmadu bido ikocha aha Chineke, onye nwere ike ichi ihe otiti ndi a, ma ha juru icheghari nye ya otuto. 10 Mmuo ozi nke ise puru wukwasị ihe di n’efere nke ya n’elu ocheeze anu ohia ahụ, mee ka alaeze ya juputa n’ochichiri. Ndi mmadu tabiri ire ha n’ihi oke ahụ ufu. 11 Ha kochara Chineke nke eluigwe n’ihi ihe ufu na onya biakwasiri ha. Ma ha juru icheghari site n’ajo oru ha niile. 12 Mmuo ozi nke isii pukwara wukwasị ihe di n’efere ya n’elu mmiri ukwu ahụ bu Yufretis si otu a mee ka mmiri di n’ime ya taa. Nke a mere ka o diri ndi eze ahụ si n’owuwa anyanwu mfe. 13 Ahuru mmuo ato ruru aru ndi putara ihe n’udidi awo, ha si n’onu agwo ochie ahụ na n’onu anu ohia ahụ nwere ike iru oru itunanya puta, na n’onu onye amuma ugha ahụ. 14 Ha bu mmuo nke ajo mmuo ndi ahụ na-aru oru iribama. O bu ha na-ejekwuru ndi eze uwa niile ichikota ha maka ibu agha n’ubochi ukwu ahụ bu ubochi Chineke Onye puru ime ihe niile. 15 “Lee! Ana m abia dika onye ohi. Ngozi na-adiri onye ahụ no na-eche nche, ndi yi uwe ha na njikere, ka o ghara ijeghari n’onodu igba oto, buru onye onodu ya na-eweta ihere.” 16 Ha kpokoro ndi eze ahụ n’otu ebe a na-akpo Amagidon n’asusu Hibru. 17

Mmuo ozi nke asaa wupuru ihe di n'efere nke ya n'ikuku, otu olu sitere n'ocheeze di n'ulonso ukwu ahụ daa ụda si, "Emezuola ya!" **18** Mgbe ahụ egbe eluigwe bidoro na-agba na-eme mkpotu, amuma bidokwara na-egbu, oke ala oma jijiji dikwara n'ụwa, ụdi nke na-adibeghi site na mgbe e kere ụwa. O bu ala oma jijiji kachasi ala oma jijiji ndi ozọ njo. **19** Obodo ukwu ahụ kewara ụzọ atọ. Obodo niile di na mba niile dakwara. Chineke chetara obodo ukwu ahụ bu Babilon. O nyere ya iko juputara na mmanya nke n'oke iwe nke onuma ya. **20** Mgbe ahụ, agwa etiti niile mikpuru, ugwu niile ghorọ ala di larji. **21** Mkpuru mmiri nke idi arọ otu n'ime ha ruru kilogram iri anọ na okara, sitere n'eluigwe na-adakwasị ndi mmadu. Nke a mekwara ka ha kochaa Chineke n'ih ihe ntaramahuhu nke mkpuru mmiri ahụ, n'ih na ihe ntaramahuhu ahụ di nnoo njo nke ukwu.

17 Otu n'ime ndi mmuo ozi asaa ndi ahụ ji efere bjara si m, "Bja, aga m egosi gi ahuhu ga-abjakwasị onye ahụ ụwa niile maara dika akwuna, onye ahụ na-anokwasị n'elu otutu mmiri nke ụwa. **2** Ndi eze ụwa esorola ya kwaa iko n'otu ihe ndina, emeekwara ka ndi niile bi n'ụwa buru ndi mmanya ikwa iko ya na-egbu." **3** O duuru m n'ime mmuo baa n'ozara. N'ebe ahụ ka m no hu otu nwanyi nokwasiri n'elu otu anu ohia na-acha obara obara. Anu ohia ahụ nwere isi asaa na mpi iri. Aha ndi e dere anu ohia ahụ n'ahụ bu naani okwu ikwulu Chineke. **4** Nwanyi ahụ yi akwa na-acha odo odo na nke na-achakwa obara obara, gbarakwa ihe icho mma e ji olaedo, nkume di oke onuahia na pieal kpuo. O jikwa iko olaedo n'aka ya nke

juputara n'ihe aru na ihe ure niile o ji na-akwa iko ya. **5** Aha e dekwasiri ya n'egedege ihu bu ihe omimi: Obodo ukwu ahụ bu Babilon, nne ndi na-akwa iko na nke ihe aru niile nke uwa. **6** Ejikwa m anya m hu na nwanyi ahụ anujuola obara ndi nsọ afo, ya na obara ndi ama Jisos. Mgbe m huru ya, o gbagwojuru m anya. **7** Ma mmuo ozi ahụ siri m, "Gini mere ihe i huru ji ju gi anya? Aga m akwara gi ihe omimi banyere nwanyi a na anu ohia ahụ nke na-ebughari ya, bu nke nwere isi asaa na mpi iri. **8** Anu ohia ahụ i huru, nwere mgbe o diiri, ma ugbu a, o dikwaghi. Ma o ga-esi n'olulu Abis ahụ puta banye na mbibi. Ma nloghachi ya ga-eju ndi ahụ a na-edeghi aha ha n'ime akwukwo ndu ahụ site n'oge e kere uwa anya. N'ih na e nwere mgbe o diiri, ma ugbu a, o dikwaghi, ma o ga-emesi bia. (Abyssos g12) **9** "Nke a chorọ uche nke nwere amamihe. Isi asaa ahụ nochiri anya ugwu asaa ahụ nke nwanyi ahụ na-anodu n'elu ha. Ha na-anochikwa anya ndi eze asaa. **10** Ise n'ime ha adaala, otu ka no, nke ozọ abiabeghi. Mgbe o biara, o ga-anọ nwantakiri oge. **11** Anu ohia ahụ nke diri ma o dikwaghi, bu onye nke asato, o bu onye otu ndi eze asaa ahụ ma a lakwara ya n'iyi. **12** "Mpi iri ahụ i huru nochiri anya ndi eze iri na-anatabeghi alaeze. Ha na anu ohia ahụ ga-anata ike ochichi dika eze sososo otu awa. **13** Ha ji otu obi na-enye anu ohia ahụ ike ha na ichi isi ha. **14** Ha ga-ebu agha megide Nwa Aturu ahụ, ma Nwa Aturu ahụ ga-meri ha n'ih na o bu Onyenwe kachasi ndi nwenu niile nakwa Eze kachasi ndi eze niile. Ndi so ya bukwa ndi a kporo, na ndi a hoputara, ndi ya kwesikwara ntukwasị obi." **15**

Mgbe ahụ ọ siri m, “Mmiri ndi ahụ i hụrụ, ebe nwanyi akwuna ahụ nọ, bụ ndi mmadu di iche iche, igwe mmadu, na mba di iche iche na n’asusu di iche iche. **16** Anụ ohia ahụ na mpi iri ahụ i hụrụ ga-akpo nwanyi akwuna ahụ asi. Ha ga-agba ya otọ, laakwa ya n’iyi, ha ga-eri anụ ya, werekwa oku rechapu ya. **17** Chineke etinyela ya n’obi ha imejuputa nzube ya site n’inwe otu obi nakwa inyefe anụ ohia ahụ ikike ochichi alaeze ha, tutu ruo mgbe a ga-emezu okwu Chineke. **18** Ma nwanyi a i hụrụ bụ obodo ukwu ahụ na-achi ndi eze niile nke uwa.”

18 Mgbe ihe ndi a niile gasiri, ahuru m mmuo ozi ozo ka o si n’eluigwe na-aridata. E nyere ya ikike di ukwu, ebube ya mekwara ka ihe juputa n’uwa. **2** O ji olu di ike tie mkpu, “O daala! O daala! Babilon Obodo Ukwu ahụ adaala! O ghookwala ogra obibi ndi mmuo ojo o n’ebe nzuko mmuo ndi ahụ na-adighi ocha, n’ebe nzuko umu nnunu ruru aru n’ebe nzuko umu anumanu niile na-adighi ocha na ndi ruru aru. **3** N’ihi na mba niile anuola site na mmanya onuma nke ikwa iko ya. Ndi eze nke uwa sokwaara ya kwaa iko, ndi na-azu ahia n’uwa aghokwala ndi ogaranya site n’oke iba uba nke ya.” **4** Mgbe ahụ, anukwara m olu ozo si n’eluigwe na-akpo oku na-asi, “Ndi m, sinu n’ime ya puta,’ ka unu ghara iketa oke na mmehie ya, ka unu gharakwa iketa oke ahuhu ya. **5** N’ihi na mmehie ya amubaala ruo eluigwe. Chineke echetakwala ajo omume ya niile. **6** Mesonu ya mmeso dika o si meso unu. Kwughachinu ya ugwo mmaji abuo maka ihe o mere. Gwakoronu ya mmaji abuo n’ime iko mmanya ahụ nke o gwakoro ndi ozo. **7** Nye ya otutu

mmekpa ahụ na obi ilu dika ndụ otuto, n'ime onwe ya obi uto nke o nyere onwe ya. O na-ekwu n'obi ya n'asi, 'Abụ m eze nwanị nọ n'elu ocheeze m. Abughị m nwanị di ya nwuru, iru uju obula adighi nye m.' 8 N'ihini nke a, ihe ntaramahụhụ ya ga-abiakwasị ya n'otu ubochi, onwu na iru uju nke onwu na-eweta, na unwu. A ga-eji oku rechapu ya, n'ihini na Onyenwe anyi Chineke onye na-ekpe ya ikpe, di ike. 9 "Ndi eze nke uwa, ndi soro ya kwaa iko, ma bie ndu ochicho ojojo ya, ga-akwa akwa, ruo uju n'ihini ya, mgbe ha ga-ahu anwuru oku nke ikpo oku ya. 10 Ha ga-eji oke egwu guzo n'ebe di anya, kwaa akwa n'ihini ntaramahụhụ ya si, "Ahuhu, Ahuhu diri gi, Babilon, Obodo ukwu a maara aha ya gi Babilon, obodo e ji idi ike maara. N'otu ntabi anya, ikpe nke gi na-abia.' 11 "Ndi ahia nke uwa ga-akwa akwa ruokwa uju n'ihini ya, n'ihini na o dikwaghị onye na-azu ihe ahia ha ozọ. 12 Ngwa ahia olaedo gi, na olaocha, na ola e ji achọ mma na nkume oke onuahia, ezi akwa ocha, na akwa uhie uhie, na akwa lorilorị, na akwa odo odo, osisi niile na-esi isi oma, ihe niile e ji odu enyi mee, ngwa ahia niile e ji osisi niile di oke onuahia mee, bronz, igwe na nkume mabul. 13 Ha na uda sinamon na mmanu otite nke okpurukpu eso osisi na-esi isi uto, maá na frankisens, mmanya na mmanu oliv, utu oka na wiiti, ehi na aturu, inyinya na ugboala agha, na ndi na-ere mmadu ibe ha dika ohu, na ahụ mmadu na mkpuruobi mmadu. 14 "Ha ga-asi, 'Mkpuru ndi ahụ niile nke na-agu mkpuruobi agu e sitela n'ebe i nọ gabiga. Ihe oma niile i ji ebi ndu, na ihe oke onuahia niile i ji azu afo gi, efunarila gi. Apughị ichotakwa ha ozọ mgbe obula.' 15

Ndị ahịa ahụ bara ọgaranya site n'aka ya, ga-anọ n'ebe dị
 anya, n'ihì oke egwu nke ntaramahụhụ ya, na-eru ụjụ,
 na-ebesikwa akwa ike. **16** “Ahụhụ, Ahụhụ dirị gị, obodo
 ukwu ahụ, nke e yikwasịrị ezi akwa ọcha, nke na-acha odo
 odo na ọbara ọbara nke nya ihe ichọ mma nke ọlaedo,
 nkume dị oke ọnụahịa dị iche iche na nkume pieal dị iche
 iche. **17** N'otu awa a ka a lara oke akụ niile ndị a n'iyi.’
 “Ndị niile nwee ụgbọ na-aga n'oke osimiri, na ndị na-
 akwọ ụgbọ ndị ahịa n'oke osimiri, na ndị niile na-eso
 ụgbọ mmiri ga-anọ n'ebe tere anya, **18** na-eti mkpu mgbe
 ha ga na-ele anya na-ahụ anwūrụ ọkụ na-ala elu site n'ire
 ọkụ ya na-asị, ‘Olee obodo ọzọ dika obodo ukwu a?’ **19**
 Ha ga-ekpokwasị aja n'isi igosi obi ojọọ ha na-eti mkpu
 akwa na-asị, “Ahụhụ, Ahụhụ dirị gị, obodo ukwu a maara
 aha ya ebe ndị niile nwere ụgbọ mmiri na-aga n'osimiri
 ghorọ ndị ọgaranya site n'akụ dị n'ime ya. Ma ugbu a,
 n'otu ntabi anya, ihe niile dị n'ime ya bụ ihe a laara n'iyi.’
20 “Ma gị eluigwe, nūrịa ọnụ n'ihì ihe a dakwasịrị ya,
 unu ndị nsọ, nūrịakwanụ ọnụ, unu ndị amụma na ndị
 ozi, nūrịakwanụ ọnụ. N'ihì na Chineke ekpeela ya ikpe
 n'ihì mmeso ya megide unu.” **21** Mgbe ahụ, otu mmụọ
 ozi dị ukwu tụtulitere otu nkume nke dika nkume igwe
 nri, tūba ya n'ime oke osimiri, na-asị, “Otu a ka a ga-esi
 tufuo Babilon obodo ukwu ahụ, agaghị ahụkwa ya ọzọ. **22**
 Ọ dighị mgbe ọzọ ụzụ egwu ga-adị n'ebe ahụ. Agaghị
 anụkwa olu ọja na une na ụbọ akwara na nke ndị na-afụ
 opi ike n'ime gị ọzọ. Aghaghị ahụ onye ọrụ òka ọbùla
 n'ime gị ọzọ. Agaghị anụkwa ụzụ nkume igwe nri n'ime gị
 ọzọ. **23** Ìhè nke sitere n'oriọna agaghị acha n'ime gị ọzọ.

Olu obi uto nke nwoke na nwanyi na-alu di na nwunye agaghị adikwa. Ndi mgbereahia gi bu ndi a ma ama n'elu uwa, o bukwa mgbaasi gi ka e ji duhie mba niile nke uwa. 24 N'ime ya ka a huru obara ndi amuma niile, na nke ndi nsọ niile, na nke ndi ozọ ahụ niile e gburu n'ụwa.”

19 Mgbe ihe ndi a gasiri, anuru m uzu nke otutu igwe mmadu n'eluigwe. Ha niile na-eti mkpu na-asi, “Haleluya! Nzoputa, na ebube na ike niile diri Chineke anyi. 2 N'ihu na ikpe ikpe ya niile ziri ezi, burukwa eziokwu. O kpeela nwanyi ahụ na-akwa iko ikpe, onye ji ikwa iko ya meru uwa. O bolarara obọ obara ndi ohu ya n'isi ya.” 3 Ozokwa, ha tiri mkpu, “Haleluya! Anwuru oku si n'ime ya na-arigo elu ruo mgbe ebighi ebi.” (aiōn g165) 4 Mgbe ahụ, iri ndi okenye abuo na anọ ahụ, ha na anu anọ ahụ di ndu dara n'ala n'ihu Chineke onye nokwasiri n'elu ocheeze ukwu ahụ, fee ya ofufe na-asi, “Amen, Haleluya!” 5 Otu olu sitekwara n'ocheeze ahụ na-asi, “Toonu Chineke anyi, unu ndi ohu ya niile, ndi ukwu na ndi nta, unu ndi natu egwu ya.” 6 Mgbe ahụ, anukwara m olu dara ka olu igwe mmadu dikwa ka uzu mmiri na-ekwo ekwo, dikwa ka uda egbe eluigwe dasiri ike na-asi, “Haleluya! N'ihu na Onyenwe anyi Chineke, Onye puru ime ihe niile nachi. 7 Ka anyi nurianu onu, ka obi tokwaa anyi uto. Ka anyi nye ya otuto. N'ihu na olulu di na nwunye nke Nwa Aturu ahụ eruola, nwunye ya edoziekwala onwe ya. 8 E nyela ya ezi akwa ocha nke na-enweghi ntupo obula, na nke di nnoo ezi ocha ka o yikwasị onwe ya.” (Ezi akwa ocha ahụ nochiri anya oru ezi omume nke ndi nsọ ruru.) 9 Mmuo ozi ahụ gwara m si, “Dee nke a: Ngozi

dịrị ndị ahụ a kpọrọ ka ha bịa soro n'oriri ọlulụ nwunye Nwa Atụrụ ahụ.” Ọ gwakwara m si, “N’eziokwu, ndị a bụ okwu nke Chineke.” **10** Adara m n’ala n’ụkwụ ya ịkpọ isiala nye ya, ma ọ gwara m si, “O kwesighị ka ị kpọ isiala nye m n’ihi na abụ m naanị onyeozị ibe gị, na dika ọtụtụ ụmụna gị ndị na-agba ama banyere Jisọs. Ọ bụ naanị Chineke ka i kwesiri ịkpọ isiala nye. N’ihi na ọ bụ Mmụọ nke amụma na-agba ama ihe banyere Jisọs.” **11** Mgbe ahụ kwa, elere m anya hụ ka eluigwe meghere. Ahụkwara m otu ịnyịnya dī ọcha. Onye nọkwasiri n’elu ya bụ onye a na-akpọ Onye kwesiri ntụkwasi obi na Onye eziokwu. Ọ bụ onye na-ekpe ikpe n’ụzọ ziri ezi na-ebukwa agha. **12** Anya ya na-acha dika ire ọkụ. Ọtụtụ okpueze dika ya n’isi. Otu aha nke naanị ya maara omimi ya ka e dekwasiri ya n’egedege ihu. **13** E gbokwasiri ya uwe mwụda e denyere n’ọbara. Aha a na-akpọ ya bụ Okwu Chineke. **14** Usuu ndị agha nke eluigwe, ndị yi uwe ezi akwa ọcha, na-enweghị ntụpọ, nọ n’elu ịnyịnya ọcha na-eso ya. **15** Ọ kpụ mma agha dī nkọ n’ọnyụ ya, nke o ji egbutu mba niile. “Ọ ga-eji mkpara igwe achị ha.” Ọ na-azochakwa mkpuru vainị n’ebe ịnara mmanya nke iwe ọkụ nke Chineke Onye pụrụ ime ihe niile. **16** Otu aha ka e dere n’elu uwe ya na n’elu apata ya: Eze kachasi ndị eze niile, na Onyenwe kachasi ndị nwenụ niile. **17** Mgbe ahụ, ahuru m otu mmụọ ozi ka o guzo n’ime anyanwụ na-eti mkpu n’oke olu, na-akpọku ụmụ nnụnụ niile na-efe n’etiti mbara eluigwe, “Bịanụ! Zukoonyu maka oke oriri nke Chineke. **18** Bịanụ soro rie anụ ahụ ndị eze, na ndị ọchiagha, na ndịisi agha. Sorokwanụ rie anụ ahụ ịnyịnya

na anụ ahụ ndị nọkwasiri n'elu ha. Riekwanụ anụ ahụ ndị mmadu, ndị ukwu na ndị nta, ndị ohu na ndị nweere onwe ha." 19 Mgbe ahụ, ahuru m anụ ohia ojoo ahụ ya na ndị eze niile di n'ụwa, na ndị agha ha, ka ha zukotara ibu agha megide onye ahụ nọkwasiri n'elu inyinya ahụ na ndị agha ya. 20 Ma e jidere anụ ohia ahụ, ya na onye amuma ụgha ahụ onye nke nọoro n'ihu ya gosi ihe iribama nke o jiri duhie ndi niile natara akara nke anụ ohia ahụ, ya na ndi kporo ihe oyiya ya isiala. A tanyere anụ ohia ahụ na onye amuma ụgha ya na ndu n'ime odo oku e ji nkume na-enwu oku kwanye. (Limnē Pyr g3041 g4442) 21 Ndi agha ha foduru n'elu inyinya ocha ahụ gbuo. Umụ anụ ufe niile nke eluigwe rikwara ozu ha.

20 Mgbe ahụ kwa, ahuru m otu mmuo ozi ka o si n'eluigwe na-aridata, o ji mkpisi igodo e ji atughe olulu Abis ahụ. O jikwa eriri igwe di ukwu n'aka ya. (Abyssos g12) 2 O jidere agwo ochie ahụ, bu agwo ochie ahụ, onye bu Ekwensu na Setan, kee ya agbu otu puku afọ. 3 Emesia, a tanyere ya n'ime olulu Abis ahụ, tuchie ụzo ya. O kakwara akara n'elu ya ka agwo ochie ahụ hapu inwekwa ike iduhie mba niile di n'ụwa ozo tutu ruo mgbe puku afọ gasiri. Mgbe afọ ndi a zuru, a ga-atoghepu ya ka o gagharia nwantinti oge. (Abyssos g12) 4 Mgbe ahụ, ahukwara m ocheeze, hukwa ndi no n'elu ya. Ha bu ndi e nyere ike ikpe ikpe. Ahukwara m mkpuruobi ndi ahụ e bepuru isi n'ihi na ha gbaara Jisos akaebe, kwusakwa okwu Chineke. Ha akpobeghi isiala nye anụ ohia ahụ maobu ihe oyiya ya. Ha enweghi akara anụ ohia ahụ

n'egedege ihu ha, maobu n'aka ha. Ha dikwa ndu ozo, sorokwa Kraist chia otu puku afo. 5 Nke a bu mbilite n'onwu nke mbu. Ndi foduru n'etiti ndi nwuru anwu esoghi bilite n'onwu tutu ruo mgbe puku afo gafesiri. 6 Ndi a goziri agozi na ndi di nsobu ndi ahụ ketara oke na mbilite n'onwu nke mbu ahụ. Onwu nke abuo enweghi ike n'ebe ha no, n'ihina ha ga-abu ndi nchujaja Chineke na nke Kraist, sorokwa ya chia ochichi puku afo. 7 Mgbe puku afo ahụ gafesiri, a ga-emekwa ka ekwensu si n'ulo mkporo ya puta. 8 O ga-apukwa jegharja iduhie mba niile no n'akuku ano nke uwa, ya bu Gog na Magog, o ga-akpokota ha maka agha. Onugugu ha dika aja di n'ikpere osimiri. 9 Ha biliri agha guzo n'awa niile, gbaa ulo ikwu nke ndi nsobu Chineke huru n'anya gburugburu. Ma oku sitere n'elugwe gbadata repia ha. 10 Mgbe ahụ, ekwensu ahụ dufuru ha ka a ga-atanye n'odo oku e ji nkume na-enwu oku kwanye. Ebe ahụ ka o ga-ano, ya na anu ohia ojo ahụ, na onye amuma ugha ya. Ha ga-anokwa n'onodu ahụ mgbu ehie na abali ruo mgbe ebighi ebi. (aiōn g165, Limnē Pyr g3041 g4442) 11 Ahukwara m otu ocheeze ocha buru ibu, na onye nokwasiri n'elu ya. Uwa na mbara elugwe si n'ihu ya gbapu, ahukwaghi ebe obula nye ha. 12 Ahuru m ndi niile nwuru anwu, ndi ukwu na ndi nta, ka ha guzo n'ihu ocheeze ahụ. E meghere akwukwo di iche iche, meghekwa akwukwo ozo, nke bu akwukwo nke ndu. E sitekwara n'ihe niile e dere n'akwukwo ahụ kpee ndi a niile nwuru anwu ikpe dika oru ha ruru si di. 13 Oke osimiri niile nyeghachiri ndi niile nwuru no n'ime ha. Otu a kwa, onwu na ala

mmụọ nyeghachikwara ndị nwurụ anwụ dī n'ime ha. E kpekwar a onye ọbụla ikpe dīka ọrụ ya si dī. (Hadēs g86) 14 Emesịa, a tūnyere ọnwụ na ọkụ ala mmụọ n'ime ọdọ ọkụ ahụ. Nke a bụ ọnwụ nke ugboro abụọ nke bụ ọdọ ọkụ. (Hadēs g86, Limnē Pyr g3041 g4442) 15 Onye ọbụla a na-achọtaghị ebe e dere aha ya n'akwụkwọ nke ndụ ahụ, ka a tūnyere n'ime ọdọ ọkụ ahụ. (Limnē Pyr g3041 g4442)

21 Mgbe ahụ, ahurū m eluigwe ọhurū na ụwa ọhurū. Eluigwe nke mbụ na ụwa nke mbụ agabigala, osimiri adighikwa. 2 Ahukwara obodo nsọ ahụ bụ Jerusalem ọhurū ka o si n'eluigwe ebe Chineke nọ na-arịdata. Ọ mara mma dīka nwaagboghọ ejikwara nke ọma maka igakwuru di ya. 3 Anukwara m oke olu si n'ocheeze ahụ kwuo okwu sị, “Leenu! Ebe obibi Chineke adīla ugbo a n'etiti ụmụ mmadụ. Ọ ga-ebinyere ha. Ha ga-abukwa ndi ya, n'ezie, Chineke n'onwe ya ga-anokwa n'etiti ha burukwa Chineke ha. 4 Ọ ga-ehichapụ anya mmiri niile dī n'anya ha. Ọnwụ agaghị adikwa ọzọ. Ọ buladī iru ụjū na ikwa akwa na ahuhū agaghị adikwa. Ihe ndi ochie niile agabigala.” 5 Onye ahụ nọ n'ocheeze ahụ kwuru sị, “Lee, ana m eme ka ihe niile dī ọhurū.” Mgbe ahụ, ọ sīkwara, “Detuo ihe ndi a, n'ihī na okwu ndi a bụ ihe e kwesiri itukwasī obi, burukwa eziokwu.” 6 Ọ siri m, “E mezuola ihe niile. Abụ m Alfa na Omega, Mmalite na Ọgwugwū. Aga m enye onye akpiri na-akpo nkū mmiri nke si n'isi iyi mmiri nke ndū dīka ihe onyinye. 7 Ndi ọbūla na-emerī emerī ga-enweta ihe nketa ndi a. Aga m abukwa Chineke ha, ha onwe ha ga-abū ụmū m. 8 Ma ndi na-atū ụjọ, ndi na-ekweghī ekwe, na ndi na-emetọ onwe ha, na ndi ogbu

mmadu, na ndi na-akwa iko, na ndi ha na mmuṛo oṛoṛo na-akpariṭa ụka, na ndi na-ekpere arusi, na ndi ụgha niile, ihe ha ga-eketa bu ikpe omuma nke ibanye n'ime olulu ahụ e ji nkume na-enwu oku kwanye oku. Nke bu onwu nke ugoro abuo." (Limnē Pyr g3041 g4442) **9** Otu n'ime ndi mmuṛo ozi asaa ahụ, nke ji efere asaa ahụ nke ihe ntaramahuhu di n'ime ya biakwutere m si m, "Soro m, ka m gosi gi nwaagboghohu ahụ bu nwunye Nwa Aturu ahụ." **10** O buuru m n'ime Mmuṛo buga m n'otu ugwu buru ibu nke idi elu ya dikwa ukwu. O gosiri m obodo nsu ahụ bu Jerusalem ka o si na mbara eluigwe ebe Chineke no naridata. **11** O juputara n'ebube Chineke, na-enwu ma nachakwa dika nkume dikarisiri oke onuahia, dika nkume jasper, na-enwu dika kristal. **12** Mgbidi ya niile di obosara dikwa elu. O newkwaro onu uzoriri na abuo. O bukwa ndi mmuṛo ozi iri na abuo na-eche onu uzoriri ndi a nche. Edekwaro aha ebo iri na abuo nke umu Izrel n'onu uzoriri ama ndi a n'otu n'otu. **13** Onu uzoriri ama ato di n'akuku owuwa anyanwu, ato di n'akuku ugwu, ato di n'akuku ndida, ebe ato di n'akuku odida anyanwu. **14** Mgbidi ahụ nwere nkume iri na abuo e ji toṛo ntṛala ya. N'elu nkume ndi a n'otu n'otu ka e dere aha ndi ozi iri na abuo nke Nwa Aturu ahụ. **15** Onye ahụ na-agwa m okwu ji osisi e ji atụ ihe, nke e ji oṛaedo mee, n'aka ya. O ji ya tuṛo obodo ahụ na onu uzoriri ama ya, na mgbidi ya. **16** N'obodo ahụ, enweghi otu akuku n'ime akuku anṛo nke mgbidi ya kariṛi ibe ya. Ogologo ya na obodobo ya ha otu. O ji ihe otutu tuṛo ya, ogologo ya na obodobo nakwa idi elu ya ha, otutu ya di puku kilomita abuo na narṛi kilomita abuo.

17 Ọ tũkwara ịdị igbidi nke mgbidi ahụ chọputa na ọ dị nari nzo ụkwụ atọ, dika ihe otutu nke mmuo ozi ahụ si guputa. **18** Ihe e ji ruo mgbidi ya bu nkume di oke onuahia a na-akpo jasper, jiri ezi olaedo a nuchara anucha, nke na-enwu dika enyo di ocha ruo obodo ahụ. **19** E ji nkume niile di oke onuahia choo ntala mgbidi obodo ahụ mma. Ntala nke mbu, bu nkume a na-akpo jasper, ntala nke abuo, nkume a na-akpo safaia, ntala nke atọ, nkume a na-akpo kaldi, nke anọ, nkume a na-akpo emerald, **20** nke ise, nkume a na-akpo oniks, nke isii, nkume a na-akpo kanelian, nke asaa, nkume a na-akpo krisolait, nke asato, nkume a na-akpo beril, nke itoolu, nkume a na-akpo topaazi, nke iri, nkume a na-akpo krisoprez, nke iri na otu, nkume a na-akpo jasint, nke iri na abuo, nkume a na-akpo ametisiti. **21** Onu uzọ ama iri na abuo ahụ bu pieal iri na abuo, onu uzọ ama obula ka e ji otu nkume pieal ruo n'otu n'otu. Ihe e ji ruo okporuzo di n'obodo ahụ bu naani olaedo a nuchara anucha obula, nke di ocha dika enyo e hichaziri nke oma. **22** O nweghi ulonso ukwu obula m huru n'ime obodo ahụ n'ihi na Onyenwe anyi Chineke, Onye puru ime ihe niile na Nwa Aturu ahụ bu ulonso ukwu obodo ahụ nwere. **23** Ọ dikwaghi mkpa o diru obodo ahụ ka anwu maobu onwa mukwasu ya, n'ihi na ebube nke Chineke bu ihè ya, orioma ya bukwa Nwa aturu ahụ. **24** Mba niile ga-eji ihè ya jegharu. Ndi eze uwa niile ga-abikwa webata ebube ha n'ime ya. **25** A naghị emechi onu uzọ ama obodo ahụ emechi. Ha na-eghe oghe ubochi niile n'ihi abali obula adighikwa n'ebe ahụ. **26** Ebube na nsopuru nke mba niile ka a ga-ewebata n'ime

ya. 27 Ọ dīkwaghị ihe ọbụla rụrụ arụ ga-abata n’ime ya. Otu a kwa, ọ dīkwaghị onye na-eme ihe arụ, maọbụ onye ụgha ga-abata n’ime ya, kama ọ bụ naanị ndị ahụ e dere aha ha n’akwụkwọ nke ndụ Nwa Atụrụ ahụ.

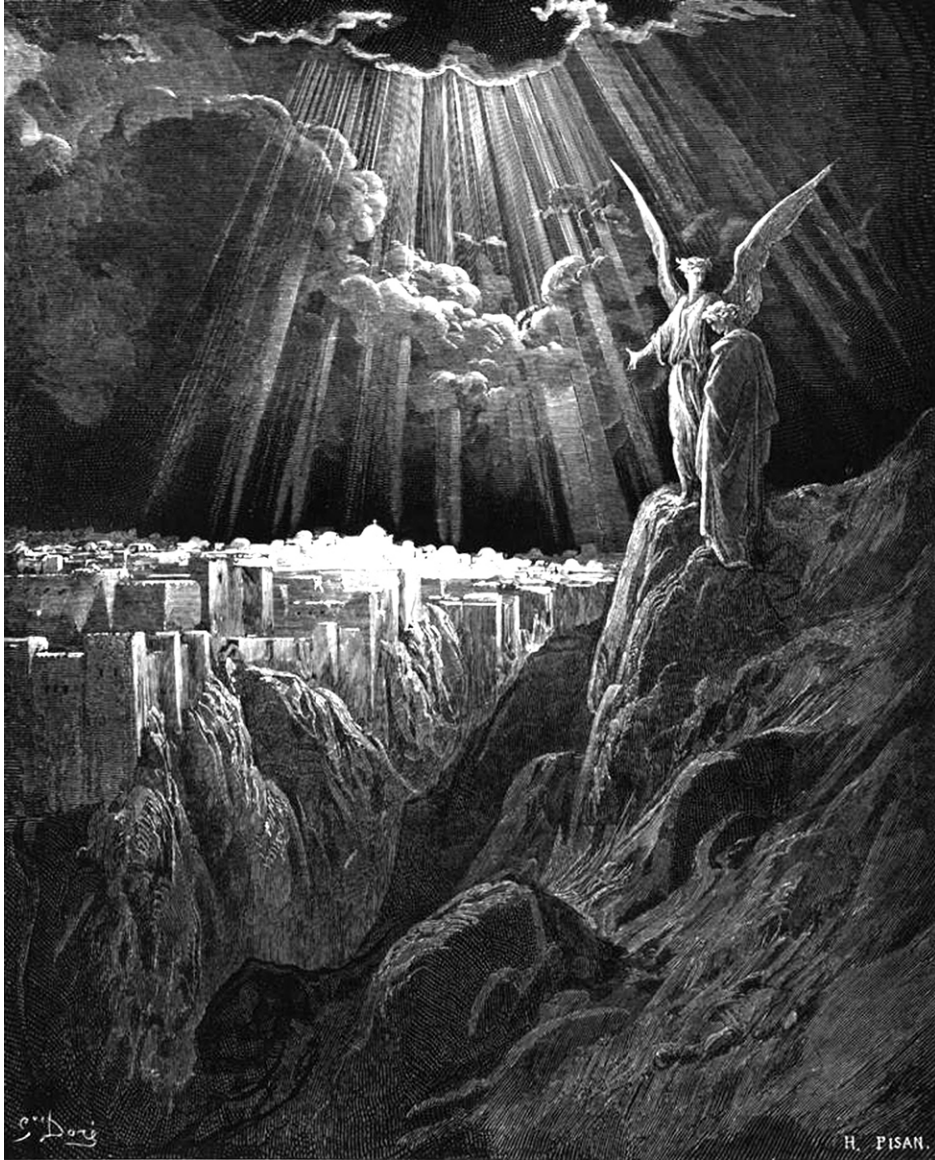
22 Mmụọ ozi ahụ gosiri m iyi ahụ e si ekute mmiri nke na-enye ndụ nke na-enwu dīka kristal. O sikwa n’okpuru ocheeze Chineke na Nwa atụrụ ahụ na-asọputa, 2 n’etiti okporoụzọ ahụ dī n’obodo ahụ. N’akụkụ aka nri na aka ekpe iyi ahụ, a ga-ahụ osisi ahụ na-enye ndụ. Osisi ndị a na-amị ụzọ mkpụrụ iri na abụọ dī iche iche. Ha na-amịputa mkpụrụ ọhụrụ kwa ọnwá ọbụla. Akwụkwọ osisi ahụ waputara bụ ọgwụ e ji agwọ mba niile. 3 A gaghị ahụ ihe ọbụla a bụrụ ọnwá n’ime obodo ahụ. Ocheeze Chineke na nke Nwa atụrụ ahụ ga-adị n’obodo ahụ. Ndị ohu ya ga-efekwa ya ofufe. 4 Ha ga-ahụkwa ihu ya, a ga-edekwa aha ya n’egedege ihu ha. 5 Abalị agaghị adịkwa ọzọ, ịmụnye oriọna agaghị adịkwa mkpa. Mkpa ịhè anwụ na-enye agaghị adịkwa n’ihi na Onyenwe anyị Chineke ga-abụ ịhè ha, ha ga-achịkwa achị dīka eze ruo mgbe ebighị ebi. (aiōn g165) 6 Mmụọ ozi ahụ gwara m, “Okwu ndị a bụ ihe e kwesiri ịtụkwasị obi, bụrụkwa eziokwu. Onyenwe anyị, bụ Chineke, onye na-enye ndị amụma Mmụọ ya ezitela mmụọ ozi ya igosi ụmụodibo ya ihe ndị ahụ ga-emezu n’oge na-adighị anya. 7 “Lee, ana m abia ọsịisọ. Ngọzị na-adirị onye ahụ na-edebe okwu amụma ndị a dī n’akwụkwọ a.” 8 Mụ onwe m bụ Jọn, hụrụ ihe ndị a niile, nụkwa ha. Mgbe m hụrụ ma nuchaa ihe ndị a niile, adara m n’ụkwụ mmụọ ozi a gosiri m ha ịkpọ isiala nye ya. 9 Ma ọ sirị m, “Emela ihe dī otu ahụ! Mụ onwe m bụkwa odibo

Jisọs dika gi onwe gi, na dika ụmụnna gi ndi amuma, na dika ndi ahụ niile na-edebe okwu niile e dere n'akwukwo a. Kpoooro Chineke isiala.” **10** Ma o siri, “Akachila okwu amuma ndi a di n'akwukwo akara, n'ihu na oge adila nso. **11** Ka ndi niile na-eme ajo omume gaa n'ihu na-eme ajo omume, ka ndi na-adighi ocha gaa n'ihu buru ndi na-adighi ocha, ka ndi na-eme ezi ihe gaa n'ihu na-eme ezi ihe, ka ndi di nsọ gaa n'ihu buru ndi di nsọ.” **12** “Lee, ana m abia osiiso! Ugwo oru m ga-enye onye obula dika oru o ruru si di dikwa m n'aka. **13** Abu m Alfa na Omega. Onye mbu na Onye ikpezu, Mmalite na Ogwugwu. **14** “Ngosi na-adiri ndi ahụ sara uwe ha mmiri, ka ha si otu a buru ndi na-enweta oke na mkpuru si n'osisi ahụ na-enye ndu, ndi ga-enwe ike isite n'onu uzọ ama ahụ baa n'ime obodo ahụ. **15** N'azu obodo ka ndi ahụ bu nkita no, ha na ndi niile na-agba afa, na ndi niile na-akwa iko, na ndi niile na-egbu mmadu, na ndi niile na-ekpere arusi, na ndi niile huru ugha n'anya ma na-emekwa ya. **16** “Mu onwe m, bu Jisọs ezitela mmuo ozi m ka o gbara unu ama a nye nzuko m niile. O bu m bu Mgborogwu na Mkpuru Devid. Abukwa m Kpakpando ututu ahụ na-enwu enwu.” **17** Mmuo Nso na nwanyi ahụ a na-alu oheru na-asị, “Bia!” Ka onye obula nuru okwu a kwuo si, “Bia!” Onye akpiri na-akpo nku ya bia, onye obula choro ya bia nuru mmiri na-enye ndu na-akwughi ugwo obula. **18** Ana m ado onye obula nuru okwu amuma di n'akwukwo a aka na nti, si, o buru na onye obula atukwasị ihe obula n'elu ha, Chineke ga-atukwasiri onye ahụ ihe ntaramahuhu ahụ niile e kwuru maka ha n'akwukwo a. **19** O burukwa na onye

Ọbụla ewepụ okwu ọbụla n'akwụkwọ amụma a, Chineke ga-ewepụ oke o nwere n'osisi ahụ na-enye ndụ, na oke o nwere n'obodo nsọ ahụ, nke e kwuru okwu ha n'akwụkwọ a. **20** Onye ahụ gbara ama ihe ndị a niile na-asị, "N'ezie, ana m abịa ọsịisọ." Amen. Bịa, Onyenwe anyị Jisọs. **21** Ka amara Onyenwe anyị Jisọs dinyere ndị nsọ niile. Amen.

Ahụkwara obodo nsọ ahụ bụ Jerusalem ọhụrụ ka o si n'eluigwe ebe Chineke nọ na-arịdata. Ọ mara mma dika nwaagboghọ ejikwara nke ọma maka igakwuru di ya. Anụkwara m oke olu si n'ocheeze ahụ kwuo okwu si, "Leenu! Ebe obibi Chineke adịla ugbo a n'etiti ụmụ mmadụ.

Ọ ga-ebinyere ha. Ha ga-abụkwa ndị ya, n'ezie, Chineke n'onwe
ya ga-anọkwa n'etiti ha bụrụkwa Chineke ha.

Mkpughe 21:2-3

Reader's Guide

Igbo at AionianBible.org/Readers-Guide

The Aionian Bible republishes public domain and Creative Common Bible texts that are 100% free to copy and print. The original translation is unaltered and notes are added to help your study. The notes show the location of eleven special Greek and Hebrew Aionian Glossary words to help us better understand God's love for individuals and for all mankind, and the nature of afterlife destinies.

Who has the authority to interpret the Bible and examine the underlying Hebrew and Greek words? That is a good question! We read in 1 John 2:27, *"As for you, the anointing which you received from him remains in you, and you do not need for anyone to teach you. But as his anointing teaches you concerning all things, and is true, and is no lie, and even as it taught you, you remain in him."* Every Christian is qualified to interpret the Bible! Now that does not mean we will all agree. Each of us is still growing in our understanding of the truth. However, it does mean that there is no infallible human or tradition to answer all our questions. Instead the Holy Spirit helps each of us to know the truth and grow closer to God and each other.

The Bible is a library with 66 books in the Protestant Canon. The best way to learn God's word is to read entire books. Read the book of Genesis. Read the book of John. Read the entire Bible library. Topical studies and cross-referencing can be good. However, the safest way to understand context and meaning is to read whole Bible books. Chapter and verse numbers were added for convenience in the 16th century, but unfortunately they can cause the Bible to seem like an encyclopedia. The Aionian Bible is formatted with simple verse numbering, minimal notes, and no cross-referencing in order to encourage the reading of Bible books.

Bible reading must also begin with prayer. Any Christian is qualified to interpret the Bible with God's help. However, this freedom is also a responsibility because without the Holy Spirit we cannot interpret accurately. We read in 1 Corinthians 2:13-14, *"And we speak of these things, not with words taught by human wisdom, but with those taught by the Spirit, comparing spiritual things with spiritual things. Now the natural person does not receive the things of the Spirit of God, for they are foolishness to him, and he cannot understand them, because they are spiritually discerned."* So we cannot understand in our natural self, but we can with God's help through prayer.

The Holy Spirit is the best writer and he uses literary devices such as introductions, conclusions, paragraphs, and metaphors. He also writes various genres including historical narrative, prose, and poetry. So Bible study must spiritually discern and understand literature. Pray, read, observe, interpret, and apply. Finally, *"Do your best to present yourself approved by God, a worker who does not need to be ashamed, properly handling the word of truth."* 2 Timothy 2:15. *"God has granted to us his precious and exceedingly great promises; that through these you may become partakers of the divine nature, having escaped from the corruption that is in the world by lust. Yes, and for this very cause adding on your part all diligence, in your faith supply moral excellence; and in moral excellence, knowledge; and in knowledge, self-control; and in self-control patience; and in patience godliness; and in godliness brotherly affection; and in brotherly affection, love. For if these things are yours and abound, they make you to be not idle nor unfruitful to the knowledge of our Lord Jesus Christ,"* 2 Peter 1:4-8.

Glossary

Igbo at AionianBible.org/Glossary

The Aionian Bible un-translates and instead transliterates eleven special words to help us better understand the extent of God's love for individuals and all mankind, and the nature of afterlife destinies. The original translation is unaltered and a note is added to 64 Old Testament and 200 New Testament verses. Compare the meanings below to the Strong's Concordance and Glossary definitions.

Abyssos g12

Greek: proper noun, place

Usage: 9 times in 3 books, 6 chapters, and 9 verses

Meaning:

Temporary prison for special fallen angels such as Apollyon, the Beast, and Satan.

ai̅dios g126

Greek: adjective

Usage: 2 times in Romans 1:20 and Jude 6

Meaning:

Lasting, enduring forever, eternal.

ai̅ōn g165

Greek: noun

Usage: 127 times in 22 books, 75 chapters, and 102 verses

Meaning:

A lifetime or time period with a beginning and end, an era, an age, the completion of which is beyond human perception, but known only to God the creator of the ai̅ōns, Hebrews 1:2. Never meaning simple endless or infinite chronological time in Greek usage. Read Dr. Heleen Keizer and Ramelli and Konstan for proofs.

ai̅ōnios g166

Greek: adjective

Usage: 71 times in 19 books, 44 chapters, and 69 verses

Meaning:

From start to finish, pertaining to the age, lifetime, entirety, complete, or even consummate. Never meaning simple endless or infinite chronological time in Koine Greek usage. Read Dr. Heleen Keizer and Ramelli and Konstan for proofs.

ele̅ēsē g1653

Greek: verb, aorist tense, active voice, subjunctive mood, 3rd person singular

Usage: 1 time in this conjugation, Romans 11:32

Meaning:

To have pity on, to show mercy. Typically, the subjunctive mood indicates possibility, not certainty. However, a subjunctive in a purpose clause is a resulting action as certain as the causal action. The subjunctive in a purpose clause functions as an indicative, not an optative. Thus, the grand conclusion of grace theology in Romans 11:32 must be clarified. God's mercy on all is not a possibility, but a certainty. See ntgreek.org.

Geenna g1067

Greek: proper noun, place

Usage: 12 times in 4 books, 7 chapters, and 12 verses

Meaning:

Valley of Hinnom, Jerusalem's trash dump, a place of ruin, destruction, and judgment in this life, or the next, though not eternal to Jesus' audience.

Hadēs g86

Greek: proper noun, place

Usage: 11 times in 5 books, 9 chapters, and 11 verses

Meaning:

Synonymous with Sheol, though in New Testament usage Hades is the temporal place of punishment for deceased unbelieving mankind, distinct from Paradise for deceased believers.

Limnē Pyr g3041 g4442

Greek: proper noun, place

Usage: Phrase 5 times in the New Testament

Meaning:

Lake of Fire, final punishment for those not named in the Book of Life, prepared for the Devil and his angels, Matthew 25:41.

Sheol h7585

Hebrew: proper noun, place

Usage: 66 times in 17 books, 50 chapters, and 64 verses

Meaning:

The grave or temporal afterlife world of both the righteous and unrighteous, believing and unbelieving, until the general resurrection.

Tartaroō g5020

Greek: proper noun, place

Usage: 1 time in 2 Peter 2:4

Meaning:

Temporary prison for particular fallen angels awaiting final judgment.

Glossary +

AionianBible.org/Bibles/Igbo---Igbo-Bible/Noted

Glossary references are below. Strong's Hebrew and Greek number notes are added to 64 Old Testament and 200 New Testament verses. Questioned verse translations do not contain Aionian Glossary words and may wrongly imply *eternal* or *Hell*. * The note placement is skipped or adjusted for verses with non-standard numbering.

Abyssos

Luk 8:31
Ndị Rom 10:7
Mkpughe 9:1
Mkpughe 9:2
Mkpughe 9:11
Mkpughe 11:7
Mkpughe 17:8
Mkpughe 20:1
Mkpughe 20:3

aidios

Ndị Rom 1:20
Jud 1:6

aiōn

Matiu 12:32
Matiu 13:22
Matiu 13:39
Matiu 13:40
Matiu 13:49
Matiu 21:19
Matiu 24:3
Matiu 28:20
Mak 3:29
Mak 4:19
Mak 10:30
Mak 11:14
Luk 1:33
Luk 1:55
Luk 1:70
Luk 16:8
Luk 18:30
Luk 20:34
Luk 20:35
Jọn 4:14
Jọn 6:51
Jọn 6:58
Jọn 8:35
Jọn 8:51
Jọn 8:52
Jọn 9:32
Jọn 10:28
Jọn 11:26
Jọn 12:34
Jọn 13:8
Jọn 14:16

Orụ Ndị Ozi 3:21
Orụ Ndị Ozi 15:18
Ndị Rom 1:25
Ndị Rom 9:5
Ndị Rom 11:36
Ndị Rom 12:2
Ndị Rom 16:27
1 Ndị Kọrint 1:20
1 Ndị Kọrint 2:6
1 Ndị Kọrint 2:7
1 Ndị Kọrint 2:8
1 Ndị Kọrint 3:18
1 Ndị Kọrint 8:13
1 Ndị Kọrint 10:11
2 Ndị Kọrint 4:4
2 Ndị Kọrint 9:9
2 Ndị Kọrint 11:31
Ndị Galeshija 1:4
Ndị Galeshija 1:5
Ndị Efesọs 1:21
Ndị Efesọs 2:2
Ndị Efesọs 2:7
Ndị Efesọs 3:9
Ndị Efesọs 3:11
Ndị Efesọs 3:21
Ndị Efesọs 6:12
Ndị Filipai 4:20
Ndị Kọlosij 1:26
1 Timoti 1:17
1 Timoti 6:17
2 Timoti 4:10
2 Timoti 4:18
Tajtọs 2:12
Ndị Hibru 1:2
Ndị Hibru 1:8
Ndị Hibru 5:6
Ndị Hibru 6:5
Ndị Hibru 6:20
Ndị Hibru 7:17
Ndị Hibru 7:21
Ndị Hibru 7:24
Ndị Hibru 7:28
Ndị Hibru 9:26
Ndị Hibru 11:3
Ndị Hibru 13:8
Ndị Hibru 13:21
1 Pita 1:23

1 Pita 1:25
1 Pita 4:11
1 Pita 5:11
2 Pita 3:18
1 Jọn 2:17
2 Jọn 1:2
Jud 1:13
Jud 1:25
Mkpughe 1:6
Mkpughe 1:18
Mkpughe 4:9
Mkpughe 4:10
Mkpughe 5:13
Mkpughe 7:12
Mkpughe 10:6
Mkpughe 11:15
Mkpughe 14:11
Mkpughe 15:7
Mkpughe 19:3
Mkpughe 20:10
Mkpughe 22:5

aiōnios

Matiu 18:8
Matiu 19:16
Matiu 19:29
Matiu 25:41
Matiu 25:46
Mak 3:29
Mak 10:17
Mak 10:30
Luk 10:25
Luk 16:9
Luk 18:18
Luk 18:30
Jọn 3:15
Jọn 3:16
Jọn 3:36
Jọn 4:14
Jọn 4:36
Jọn 5:24
Jọn 5:39
Jọn 6:27
Jọn 6:40
Jọn 6:47
Jọn 6:54
Jọn 6:68

Jøn 10:28
Jøn 12:25
Jøn 12:50
Jøn 17:2
Jøn 17:3
Qru Ndj Ozi 13:46
Qru Ndj Ozi 13:48
Ndj Rom 2:7
Ndj Rom 5:21
Ndj Rom 6:22
Ndj Rom 6:23
Ndj Rom 16:25
Ndj Rom 16:26
2 Ndj Korint 4:17
2 Ndj Korint 4:18
2 Ndj Korint 5:1
Ndj Galeshja 6:8
2 Ndj Tesalonaika 1:9
2 Ndj Tesalonaika 2:16
1 Timoti 1:16
1 Timoti 6:12
1 Timoti 6:16
2 Timoti 1:9
2 Timoti 2:10
Tajtõs 1:2
Tajtõs 3:7
Fijlmon 1:15
Ndj Hibru 5:9
Ndj Hibru 6:2
Ndj Hibru 9:12
Ndj Hibru 9:14
Ndj Hibru 9:15
Ndj Hibru 13:20
1 Pita 5:10
2 Pita 1:11
1 Jøn 1:2
1 Jøn 2:25
1 Jøn 3:15
1 Jøn 5:11
1 Jøn 5:13
1 Jøn 5:20
Jud 1:7
Jud 1:21
Mkpughe 14:6

eleēsē

Ndj Rom 11:32

Geenna

Matiu 5:22
Matiu 5:29
Matiu 5:30
Matiu 10:28
Matiu 18:9
Matiu 23:15
Matiu 23:33
Mak 9:43

Mak 9:45
Mak 9:47
Luk 12:5
Jemis 3:6

Hadēs

Matiu 11:23
Matiu 16:18
Luk 10:15
Luk 16:23
Qru Ndj Ozi 2:27
Qru Ndj Ozi 2:31
1 Ndj Korint 15:55
Mkpughe 1:18
Mkpughe 6:8
Mkpughe 20:13
Mkpughe 20:14

Limnē Pyr

Mkpughe 19:20
Mkpughe 20:10
Mkpughe 20:14
Mkpughe 20:15
Mkpughe 21:8

Sheol

Jenesis 37:35
Jenesis 42:38
Jenesis 44:29
Jenesis 44:31
Onuogugu 16:30
Onuogugu 16:33
Diuteronomi 32:22
1 Samuel 2:6
2 Samuel 22:6
1 Ndj Eze 2:6
1 Ndj Eze 2:9
Job 7:9
Job 11:8
Job 14:13
Job 17:13
Job 17:16
Job 21:13
Job 24:19
Job 26:6
Abu Qma 6:5
Abu Qma 9:17
Abu Qma 16:10
Abu Qma 18:5
Abu Qma 30:3
Abu Qma 31:17
Abu Qma 49:14
Abu Qma 49:15
Abu Qma 55:15
Abu Qma 86:13
Abu Qma 88:3
Abu Qma 89:48

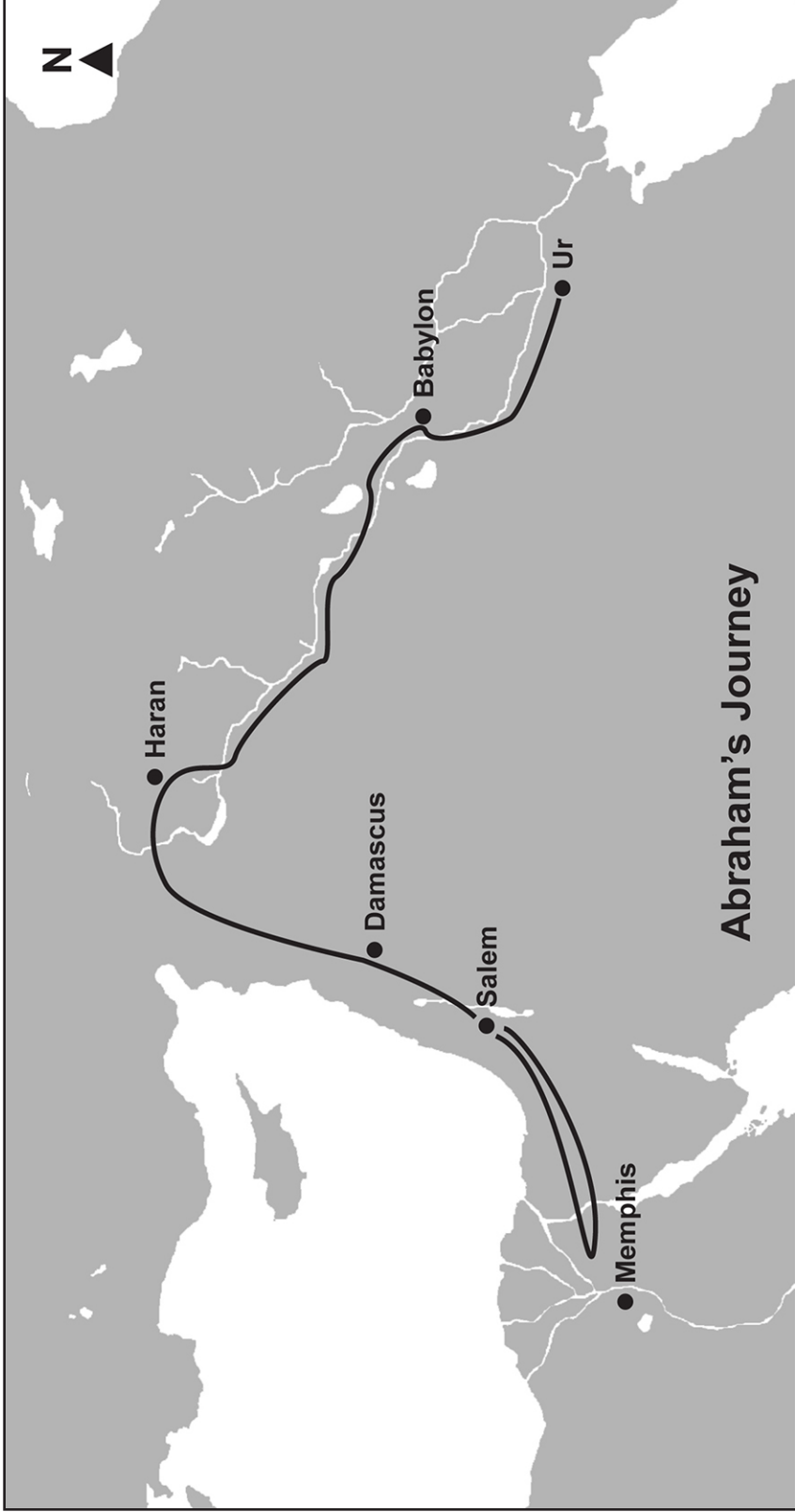
Abu Qma 116:3
Abu Qma 139:8
Abu Qma 141:7
Ilu 1:12
Ilu 5:5
Ilu 7:27
Ilu 9:18
Ilu 15:11
Ilu 15:24
Ilu 23:14
Ilu 27:20
Ilu 30:16
Ekiliziastis 9:10
Abu nke Abu 8:6
Aizaya 5:14
Aizaya 7:11
Aizaya 14:9
Aizaya 14:11
Aizaya 14:15
Aizaya 28:15
Aizaya 28:18
Aizaya 38:10
Aizaya 38:18
Aizaya 57:9
Izikiel 31:15
Izikiel 31:16
Izikiel 31:17
Izikiel 32:21
Izikiel 32:27
Hosiya 13:14
Emõs 9:2
Jona 2:2
Habakuk 2:5

Tartaroō

2 Pita 2:4

Questioned

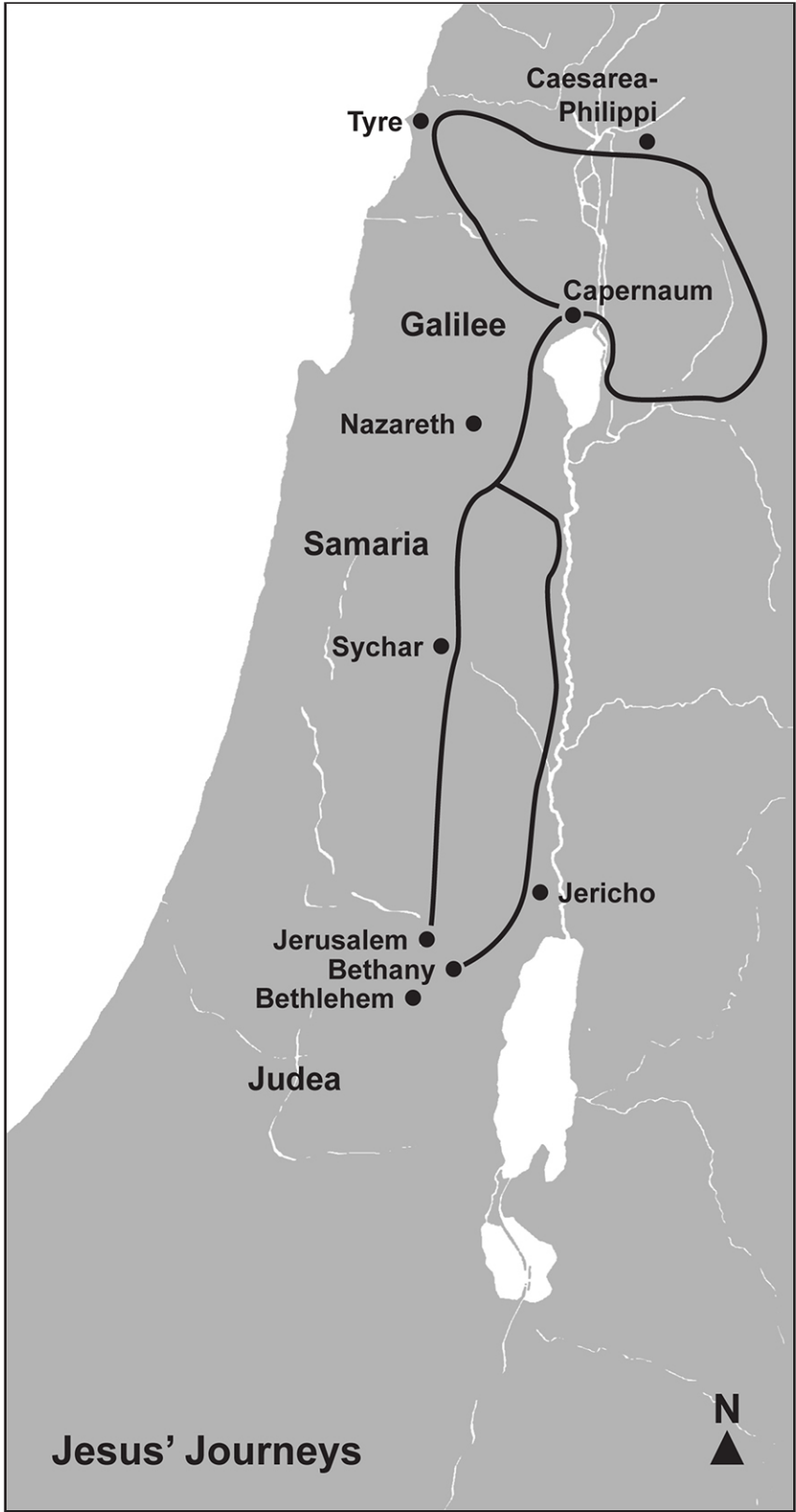
Ilu 2:18

Site n'okwukwe, Ebrahim rubere isi mgbe a kporo ya ka o hapu, gaa n'ala ahu nke o ga-ewweta dika ihe nketa. O gwara n'amaghi ebe o na-aga. - Ndi Hibu 11:8

Mgbe Fero mesiri kwere ka umu Izrel laa, Chineke edughi ha site n'uzo ahụ gafere ala ndi Filistia. O bu ezie na uzo ahụ di nso karja. Chineke mere nke a n'ihu na o chere n'obi ya si, "O buru na ndi a ezute agha, ha nwere ike igbanwe obi ha tugharia ilaghachi azu n'ijipt." - Opuu 13:17

Jesus' Journeys

N'hi na Nwa nke Mmadu abiaghi ka e jeere ya ozi. Kama ka o jee ozi ma nyekwa ndu ya ka o buru ihe mgbaputa nke otutu mmadu. - Mak 10:45

Poɔ, odtbo Kraist Jisos, onye Chineke kporo ka o buru onyeozu ya na onye o kewaputara ka o zisaa ozioma ya. - Ndi Rom 1:1

Creation 4004 B.C.

Adam and Eve created	4004
Tubal-cain forges metal	3300
Enoch walks with God	3017
Methuselah dies at age 969	2349
God floods the Earth	2349
Tower of Babel thwarted	2247
Abraham sojourns to Canaan	1922
Jacob moves to Egypt	1706
Moses leads Exodus from Egypt	1491
Gideon judges Israel	1245
Ruth embraces the God of Israel	1168
David installed as King	1055
King Solomon builds the Temple	1018
Elijah defeats Baal's prophets	896
Jonah preaches to Nineveh	800
Assyrians conquer Israelites	721
King Josiah reforms Judah	630
Babylonians capture Judah	605
Persians conquer Babylonians	539
Cyrus frees Jews, rebuilds Temple	537
Nehemiah rebuilds the wall	454
Malachi prophesies the Messiah	416
Greeks conquer Persians	331
Seleucids conquer Greeks	312
Hebrew Bible translated to Greek	250
Maccabees defeat Seleucids	165
Romans subject Judea	63
Herod the Great rules Judea	37

(The Annals of the World, James Usher)

Jesus Christ born 4 B.C.

New Heavens and Earth

Christ returns for his people	1956
Jim Elliot martyrdom in Ecuador	1830
John Williams reaches Polynesia	1731
Zinzendorf leads Moravian mission	1614
Japanese kill 40,000 Christians	1572
Jesuits reach Mexico	1517
Martin Luther leads Reformation	1455
Gutenberg prints first Bible	1323
Franciscans reach Sumatra	1276
Ramon Llull trains missionaries	1100
Crusades tarnish the church	1054
The Great Schism	997
Adalbert martyrdom in Prussia	864
Bulgarian Prince Boris converts	716
Boniface reaches Germany	635
Alopen reaches China	569
Longinus reaches Alodia / Sudan	432
Saint Patrick reaches Ireland	397
Carthage ratifies Bible Canon	341
Ulfilas reaches Goth / Romania	325
Niceae proclaims God is Trinity	250
Denis reaches Paris, France	197
Tertullian writes Christian literature	70
Titus destroys the Jewish Temple	61
Paul imprisoned in Rome, Italy	52
Thomas reaches Malabar, India	39
Peter reaches Gentile Cornelius	33
Holy Spirit empowers the Church	33

(Wikipedia, Timeline of Christian missions)

Resurrected 33 A.D.

What are we?	Genesis 1:26 - 2:3		Mankind is created in God's image, male and female He created us	
How are we sinful?	Romans 5:12-19		Sin entered the world through Adam and then death through sin	
Where are we?	When are we?			
God	Eternity Past	Innocence	Fallen	
	John 10:30 God's perfect fellowship	Creation 4004 B.C.	Fall to sin No Law	Moses' Law 1500 B.C. Christ 33 A.D. Church Age Kingdom Age
Mankind	Living Deceased believing Deceased unbelieving	Genesis 1:31 God's perfect fellowship with Adam in The Garden of Eden	1 Timothy 6:16 Living in unapproachable light	
			John 8:58 Pre-incarnate Psalm 139:7 Everywhere John 14:17 Living in believers	
Angels	Holy Imprisoned Fugitive First Beast False Prophet Satan	Genesis 1:1 No Creation No people	Ephesians 2:1-5 Serving the Savior or Satan on Earth	
			Luke 16:22 Blessed in Paradise Luke 16:23, Revelation 20:5,13 Punished in Hades until the final judgment Hebrews 1:14 Serving mankind at God's command	
Angels		Genesis 1:31 No Fall No unholy Angels	2 Peter 2:4, Jude 6 Imprisoned in Tartarus	
Angels		Genesis 1:31 No Fall No unholy Angels	Revelation 20:13 Thalaasa	
Angels		Genesis 1:31 No Fall No unholy Angels	Revelation 19:20 Lake of Fire	
Angels		Genesis 1:31 No Fall No unholy Angels	Revelation 20:2 Abyss	
Why are we?	Romans 11:25-36, Ephesian 2:7 For God has bound all over to disobedience in order to show mercy to all			
Glory		New Heavens and Earth		
Acts 3:21 Philippians 2:11 Revelation 20:3		God's perfectly restored fellowship with all Mankind praising Christ as Lord in the Holy City		
Matthew 25:41 Revelation 20:10		Lake of Fire prepared for the Devil and his Angels		

Destiny

Igbo at AionianBible.org/Destiny

The Aionian Bible shows the location of eleven special Greek and Hebrew Aionian Glossary words to help us better understand God's love for individuals and for all mankind, and the nature of after-life destinies. The underlying Hebrew and Greek words typically translated as *Hell* show us that there are not just two after-life destinies, Heaven or Hell. Instead, there are a number of different locations, each with different purposes, different durations, and different inhabitants. Locations include 1) Old Testament *Sheol* and New Testament *Hadēs*, 2) *Geenna*, 3) *Tartaroō*, 4) *Abyssos*, 5) *Limnē Pyr*, 6) *Paradise*, 7) *The New Heaven*, and 8) *The New Earth*. So there is reason to review our conclusions about the destinies of redeemed mankind and fallen angels.

The key observation is that fallen angels will be present at the final judgment, 2 Peter 2:4 and Jude 6. Traditionally, we understand the separation of the Sheep and the Goats at the final judgment to divide believing from unbelieving mankind, Matthew 25:31-46 and Revelation 20:11-15. However, the presence of fallen angels alternatively suggests that Jesus is separating redeemed mankind from the fallen angels. We do know that Jesus is the helper of mankind and not the helper of the Devil, Hebrews 2. We also know that Jesus has atoned for the sins of all mankind, both believer and unbeliever alike, 1 John 2:1-2. Deceased believers are rewarded in Paradise, Luke 23:43, while unbelievers are punished in Hades as the story of Lazarus makes plain, Luke 16:19-31. Yet less commonly known, the punishment of this selfish man and all unbelievers is before the final judgment, is temporal, and is punctuated when Hades is evacuated, Revelation 20:13. So is there hope beyond Hades for unbelieving mankind? Jesus promised, *"the gates of Hades will not prevail,"* Matthew 16:18. Paul asks, *"Hades where is your victory?"* 1 Corinthians 15:55. John wrote, *"Hades gives up,"* Revelation 20:13.

Jesus comforts us saying, *"Do not be afraid,"* because he holds the keys to *unlock* death and Hades, Revelation 1:18. Yet too often our *Good News* sounds like a warning to *"be afraid"* because Jesus holds the keys to *lock* Hades! Wow, we have it backwards! Hades will be evacuated! And to guarantee hope, once emptied, Hades is thrown into the Lake of Fire, never needed again, Revelation 20:14.

Finally, we read that anyone whose name is not written in the Book of Life is thrown into the Lake of Fire, the second death, with no exit ever mentioned or promised, Revelation 21:1-8. So are those evacuated from Hades then, *"out of the frying pan, into the fire?"* Certainly, the Lake of Fire is the destiny of the Goats. But, do not be afraid. Instead, read the Bible's explicit mention of the purpose of the Lake of Fire and the identity of the Goats, *"Then he will say also to those on the left hand, 'Depart from me, you cursed, into the consummate fire which is prepared for... the devil and his angels,'"* Matthew 25:41. Bad news for the Devil. Good news for all mankind!

Faith is not a pen to write your own name in the Book of Life. Instead, faith is the glasses to see that the love of Christ for all mankind has already written our names in Heaven. Jesus said, *"You did not choose me, but I chose you,"* John 15:16. Though unbelievers will suffer regrettable punishment in Hades, redeemed mankind will never enter the Lake of Fire, prepared for the devil and his angels. And as God promised, all mankind will worship Christ together forever, Philippians 2:9-11.

World Nations

Ya mere, gaanụ mee ka mba niile bụrụ ndị na-eso ụzọ m, na-emenụ ha baptizim n'aha nke Nna, na nke Okpara, na nke Mmụọ Nso. - Matiu 28:19